ANKARA
HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

SEYYİD VEHBÎ'NİN SÛRNÂMESİ'NİN SÖZ VARLIĞI (İNCELEME-BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK)

Tülay TUNÇ

Tez Danışmanı

Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK

DOKTORA TEZİ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

AĞUSTOS 2024

ankara
HBM

SEYYİD VEHBÎ'NİN SÛRNÂMESİ'NİN SÖZ VARLIĞI

(İNCELEME-BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK)

Tülay TUNÇ

DOKTORA TEZİ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

AĞUSTOS 2024

ETİK BEYAN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Tülay TUNÇ

02.08.2024

TEZ ONAY SAYFASI

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı **Anabilim Dalı** Eski Türk Edebiyatı **Programı öğrencisi** Tülay TUNÇ **tarafından hazırlanan** "Seyyid Vehbî'nin Sûrnâmesi'nin Söz Varlığı (İnceleme-Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)" **Başlıklı tez çalışması** 02/08/2024 **tarih ve** 14:00 **saatinde yapılan tez savunma sınavında aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ ile DOKTORA TEZİ olarak KABUL edilmiştir.**

	Kabul	**Ret**
Başkan: Prof. Dr. Mustafa ARSLAN		
(Ankara Yıldırım Beyazıt Üniverstiesi)	☒	☐
Üye: Prof. Dr. Hasan ŞENER		
(Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)	☒	☐
Üye: Doç. Dr. Filiz KALYON		
(Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)	☒	☐
Üye: Dr. Öğr. Üyesi Bilal GÜZEL		
(Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)	☒	☐
Danışman: Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK		
(Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)	☒	☐

SEYYİD VEHBÎ'NİN SÛRNÂMESİ'NİN SÖZ VARLIĞI
(İNCELEME-BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK)
(Doktora Tezi)

Tülay TUNÇ

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
AĞUSTOS 2024

ÖZET

III. Ahmed'in dört şehzadesi için düzenlediği büyük şöleni konu edinen, Seyyid Vehbî Sûrnâmesi, Türk edebiyatının önemli eserlerinden biri olarak sayılmaktadır. Dönemin sadrazamı, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın emriyle, düğündeki bütün detayların ifade edilebilmesi için nesir tarzında yazılmıştır. Bu çalışmada Seyyid Vehbî'nin Sûrnâmesi'nin söz varlığı belirlenmiş, bağlamlı dizini ve işlevsel sözlüğü hazırlanmıştır. Çalışma, inceleme ve sözlük olarak iki bölümden oluşmaktadır. İnceleme bölümünde sûrnâmenin söz varlığı, üslup özellikleri, içerdiği konu bakımından diğer sûrnâmelerle karşılaştırılmasına yer verilmiştir. Söz varlığı; dil ve üslup özelliklerine göre sınıflandırılarak, deyimler, atasözleri, kalıp ifadeler, kelâm-ı kibârlar, ayetler, hadisler, dua cümleleri, argo ifadeler, tamlamalar, ikilemeler, edatlar, bağlaçlar konu başlıkları altında değerlendirilmiştir. Üslup özelliklerinde, daha önce kullanılmayan benzetmelere, söz oyunlarına dair söz sanatlarına, arkaik kelimelere, tematik terimlere, sûrnâmede bulunan manzum yer verilmiştir. Ayrıca, 1582 tarihinde gerçekleşen; III. Murad'ın şehzadesi, III. Mehmed için düzenlediği büyük şöleni konu edinen eserlerden olan, Gelibolulu Âlî ve İntizâmî tarafından yazılmış sûrnâmeler; düğün hediyeleri, esnaf alayları, fişek gösterileri ve eğlenceler konusu temel alınarak Seyyid Vehbî'nin sûrnâmesi ile mukayese edilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümü olan sözlük bölümü TEBDİZ sistemi üzerinden yapılmış olup bu kısım çalışmanın "ekler" bölümünde yer almaktadır.

Bilim Kodu : 31402
Anahtar Kelimeler : Seyyid Vehbî, sûrnâme, 18. yüzyıl, düğün, III. Ahmed, Bağlamlı Dizin, İşlevsel Sözlük
Sayfa Adedi : 2301
Tez Danışmanı : Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak

VOCABULARY OF SEYYID VEHBÎ'S SURNAME
(EXAMINATION-CONTEXTUAL INDEX AND FUNCTIONAL DICTIONARY)
(Ph. D. Thesis)

Tülay TUNÇ

ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY
THE INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES
AUGUST 2024

ABSTRACT

Seyyid Vehbi's Surname, which is about the great feast organized by Ahmed the 3rd for his four princes, is considered one of the important works of Turkish literature. It was written in prose style to express alll the details of the feast, upon the order of the grand vizier oh the period, Nevşehirli Damat İbrahim Pasha. In this study, the vocabulary of surname of Seyyid Vehbi was determined and its contextual indexand funtional dictionary were prepared. The study consists of two parts, review and dictionary. In the review section, the comparison of the surname with other surnames in terms of vocabulary, stylistic features and the subject is included. Vocabulary is classified according to language and stylistic characteristics and evaluated under the subject headings of idioms, proverbs, formulaic expressions, apophthegm, verses, hadiths, prayer sentenses, salng expressions, phrases, reduplications, prepositions and conjunctions. In the stylistic features, previously unused similes, figures of the speech, archaic words, thematic terms and verse sections of surname are included. Furthermore, the surname written by Gelibolulu Ali and Intizami, which is among the works about the gerat feast organized by Murad the 3rd for his prince Mehmet the 3rd in 1582 are compared with Seyyid Vehbi's Surname based on the subject of wedding gifts, trademend's processions, firewors shows and entertainments. The second part of the studt, the dictionary part, was made throgh the TEBDIZ system and this part is included in the appendixs of the study.

Science Code	:	31402
Key Words	:	Seyyid Vehbi, sûrnâme, 18th century, wedding, Ahmet the 3rd, Contextual Index, Functional Dictionary
Page Number	:	2301
Supervisor	:	Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK

TEŞEKKÜR

Sözün ve sanatın tılsımı, büyüsü olduğunu çok erken yaşta keşfettim. Meğer edebiyatın derin dünyasında, renklerin, kokuların, zamanların, şekillerin birer uzuvları, anlatmaya ve hissettirmeye çalıştırdıkları şeyler varmış. Bir saat sesinin bile… Böylelikle ben de bu derin dünyaya dâhil olup çok değerli, hayatımda büyük önem arz eden insanlarla tanıştım. Öncelikle bahsedeceğim kişiler elbette ki, beni yetiştiren, yetiştirirken de üzerimde ilmek ilmek, nakış nakış izler bırakan hocalarım olacaktır. Öncelikle, tez danışmanım Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK'a gereken özveriyi gösterdiği ve beni böyle önemli bir eserle tanıştırdığı için teşekkür ederim, lisans eğitimi dönemimden beri derslerini, büyük beğeni ve dikkatle dinlediğim, kendisinden aldığım bu derslerin tezime fazlasıyla katkıda bulunduğunu düşündüğüm hocam, Prof. Dr. Neslihan İlknur KOÇ KESKİN'e, bugünlere gelmemde büyük emekleri olan, yüksek lisans eğitimimde tez danışmanlığımı yürüten sevgili hocam, Prof. Dr. Fatma Sabiha Kutlar OĞUZ'a teşekkürü bir borç bilirim. Bu tezin ilerleyiş sürecinde vermiş olduğu kıymetli tavsiyeleriyle tezime çok önemli katkılarda bulunan Prof. Dr. Mustafa ARSLAN'a çok teşekkür ederim. Doktora tez savunma sınavında, tezime yapmış oldukları katkıları dolayısıyla hocalarım, Prof. Dr. Hasan ŞENER'e, Doç. Dr. Filiz KALYON'a, Dr. Öğr. Üyesi Bilal GÜZEL'e teşekkür ederim. Üzerine çok konuşup günlere hatta yıllara sığmayacak, ifadeye gelince süslü ve dokunaklı kelimelere de yerleştiremediğim, hayattaki en büyük hazinem, aileme, güzel aileme çok teşekkür ederim. Tezin sayfasının her bir satırında onların bana verdiği cesaret, inanç, sonsuz sevgi ve emekleri var. Okumanın, eğitim görmenin ne değerli bir güç olduğunu, bana, ilköğrenim hayatımdaki ilk diplomamı aldığım zaman söyleyen, bu sözlerini kulağıma küpe edindiğim merhume babaanneme teşekkür ederim, hayatıma anlam katan güzel insanlara teşekkür ederim. Son olarak, çağdaş bir Türk kadını olarak, bu tezi kaleme almama büyük ölçüde vesile olan, "HAYATTA EN HAKİKİ MÜRŞİT İLİMDİR" ifadesini kendime ilke edindiğim, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu, Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK'e şükranlarımı sunarım.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET iv

ABSTRACT v

TEŞEKKÜR vi

İÇİNDEKİLER vii

TABLOLARIN LİSTESİ x

ŞEKİLLERİN LİSTESİ xi

KISALTMALAR xii

1. GİRİŞ 1

2. SEYYİD VEHBÎ SÛRNÂMESİ 5

2.1. Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nin Muhteva Özellikleri 5

2.2. Dil ve Üslup Özellikleri 6

2.2.1. Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nin Söz Varlığı 6

2.2.1.1. Deyimler 6

2.2.1.2. Atasözleri 20

2.2.1.3. Kalıp ifadeler 27

2.2.1.4. Kelâm-ı kibârlar 28

2.2.1.5. Ayetler 30

2.2.1.6. Hadisler 40

2.2.1.7. Dua cümleleri 42

2.2.1.8. Argo ifadeler 51

2.2.1.9. Tamlamalar 59

2.2.1.9.1. Türkçe tamlamalar 59

2.2.1.9.2. Farsça tamlamalar 63

2.2.1.9.3. Arapça tamlamalar 67

2.2.1.10. İkilemeler 69

2.2.1.11. Edatlar 82
2.2.1.12. Bağlaçlar.....90
2.2.1.13. Sûrnâme'nin toplam söz varlığı üzerine değerlendirmeler 95
2.2.2. Üslup Özellikleri 96
2.2.2.1. Daha önce kullanılmayan benzetmeler 96
2.2.2.2. Söz oyunları ile ilgili söz sanatları.....102
2.2.2.3 Arkaik kelimeler 106
2.2.2.4. Söz ve cümle tekrarları 109
2.2.2.4.1. Beyit ve mısra tekrarları 109
2.2.2.4.2. Atasözü ve deyim tekrarları 111
2.2.2.4.3. Ayet, hadis ve kelâm-ı kibâr tekrarları 111
2.2.2.4.4. Tamlama ve ikileme tekrarları 112
2.2.2.5. Tematik terim ve ifadeler 115
2.2.2.5.1.Denizcilik terimleri.....115
2.2.2.5.2.Edebî terimler.....116
2.2.2.5.3. Meslekî terimler 117
2.2.2.5.4. Musikî terimleri.....117
2.2.2.6. Surnamede bulunan manzum bölümler 118
2.2.2.6.1. Seyyid Vehbi'nin dîvânından sûrnâmesi'ne şiir aktarımı 118
2.2.2.6.2. Seyyid Vehbî'nin alıntı yaptığı şairler 123
2.3. Sûrnâmenin Muhteva Özelliklerinin Konu Bakımından Benzer Olan Sûrnâmelerle Karşılaştırılması.....125
2.3.1. Düğün Hediyeleri 125
2.3.2. Düğünde Alaylar 127
2.3.2.1. Esnaf alayları 127
2.3.3. Düğünde Ateş İşleri (Fişekler).....132
2.3.4. Eğlenceler 135

3. SONUÇ 137
KAYNAKLAR 143
EKLER 153
EK-1 SEYYİD VEHBÎ SÛRNÂMESİNİN BAĞLAMLI DİZİNİ VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ 153
ÖZGEÇMİŞ 2301

TABLOLARIN LİSTESİ

Tablo **Sayfa**

Tablo 2.1. Seyyid Vehbî Sûrnâmesinde Yer Alan Deyimler 19
Tablo 2.2. Seyyid Vehbî Sûrnâmesinde Yer Alan Atasözleri 25
Tablo 2.3. Seyyid Vehbî Sûrnâmesinde Yer Alan Kelâm-ı Kibârlar 29
Tablo 2.4. Seyyid Vehbî Sûrnâmesinde Yer Alan Ayetler 34
Tablo 2.5. Seyyid Vehbî Sûrnâmesinde Yer Alan İkilemeler 81
Tablo 2.6. Seyyid Vehbî Sûrnâmesinde Yer Alan Edatlar 88
Tablo 2.7. Seyyid Vehbî Sûrnâmesinde Yer Alan Farsça Edatlar ve Harf-i Cer'ler 89
Tablo 2.8. Seyyid Vehbî Sûrnâmesinde Yer Alan Bağlaçlar 94
Tablo 2.9. Seyyid Vehbî Sûrnâmesinde Yer Alan Arkaik Kelimeler 108
Tablo 2.10. Seyyid Vehbî Dîvânında Yer Alan Manzumelerin Sûrnâmeye Aktarılması .123
Tablo 2.11. Sûrnâmelerde Hediyelerin Karşılaştırılması 126
Tablo 2.12. Sûrnâmelerde Esnaf Alaylarının Karşılaştırılması 132
Tablo 2.13. Sûrnâmelerde Fişek Gösterilerinin Karşılaştırılması 134
Tablo 2.14. Sûrnâmelerde Eğlencelerin Karşılaştırılması 136

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil **Sayfa**

Şekil 2.1. Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nde Yer Alan Deyimlerin Metne Yansıması 20
Şekil 2.2. Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nde Yer Alan Atasözlerinin Dillere Göre Sınıflandırılması 26
Şekil 2.3. Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nde Yer Alan Atasözlerinin Metne Yansıması 26
Şekil 2.4. Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nde Yer Alan Kalıp İfadelerin Metne Yansıması 28
Şekil 2.5. Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nde Yer alan Kelâm-ı Kibârların Metne Yansıması ...30
Şekil 2.6. Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nde Yer Alan Ayet ve Hadislerin Metne Yansıması...42
Şekil 2.7. Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nde Yer Alan Dua Cümlelerinin Grup İçindeki Sayıları 50
Şekil 2.8. Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nde Yer Alan Dua Cümlelerinin Metne Yansıması 50
Şekil 2.9. Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nde Yer Alan Argo İfadelerin Sözcük Türleri 58
Şekil 2.10. Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nde Yer Alan Argo İfadelerin Metne Yansıması 58
Şekil 2.11. Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'ndeki Tamlamaların Metne Yansıması 69
Şekil 2.12. Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nde Yer Alan İkilemelerin İfadeye Yansıması 82
Şekil 2.13. Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nde Yer Alan Edatların Metne Yansıması.....89
Şekil 2.14. Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nde Yer Alan Bağlaçların Metne Yansıması 95
Şekil 2.15. Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nin Toplam Söz Varlığı 96
Şekil 2.16. Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nde Yer Alan Arkaik Kelimelerin Metne Yansıması 109

KISALTMALAR

Kısaltmalar	Açıklama
AKM	Atatürk Kültür Merkezi
Ar.	Arapça
bkz.	Bakınız
C.	Cilt
Far.	Farsça
G.	Gazel
Hz.	Hazreti, Hazret
Haz.	Hazırlayan
K.	Kaside
Kt.	Kıta
MEB.	Milli Eğitim Bakanlığı
TDK	Türk Dil Kurumu
Mf.	Müfred
Mt.	Matla
s.	Sayfa

1. GİRİŞ

Yalnızca Türk edebiyatına özgü bir edebî tür olan sûrnâmeler; düğün, ziyafet, şenlik anlamına gelen Farsça, "sûr" kelimesi ile mektup, risale anlamına gelen "nâme" kelimesinin birleşiminden oluşmuştur. Böylelikle "sûrnâme"; düğün, şenlik gibi konularda yazılmış manzum ve mensur eserler olarak isimlendirilmiştir.

Sûrnâmeler; padişahların şehzadelerinin sünnet düğünlerini, kızlarının veya kız kardeşlerinin evlenmeleri sebebiyle yapılan törenleri anlatır. Yapılan bu törenler; şehzadelerin sünnet düğününü anlatıyor ise "sûr-ı hümâyûn" veya sûr-ı hitân" ; evlenme törenlerini anlatıyor ise sûr-ı arûs, sûr-ı cihâz ve sûr-ı velîme olarak adlandırılır, bunların yanında şehzade ve hanım sultanların doğumlarını konu edinen sûrnâmeler de bulunur bu sûrnâmeler, "vilâdetnâme" veya "vilâdetnâme-i hümâyûn" adını almışlardır. Bu eserlerden bazıları hem sünnet düğününü hem de evlenme düğününü ihtiva eder.

Sözü edildiği üzere bu konularda; manzum ve mensur olarak kaleme alınmış sûrnâmeler olduğu gibi, dîvânların içinde bulunan, yine aynı içeriğe sahip olan "suriyye kasideleri" de sûrnâme türünün örnekleri arasında sayılmaktadır.

Sûrnâmelerin şairler tarafından ele alınıp edebî bir tür olması, 16. yüzyıla rastlamaktadır. Bunun daha öncesinde; 1298 tarihinde Orhan Gazi'nin Nilüfer Hatun ile evlenmesi, 1365'te I. Murad'ın şehzadesi Yıldırım Bayezid için yapılan sünnet düğünü gibi önemli şenlikler, sûrnâmelere konu olmamışlardır (Arslan, 1999, s.10). Bu sebeple, bu zamana kadar tespit edilen ilk sûrnâme, 1582 tarihinde III. Murad'ın, şehzadesi III. Mehmed için yaptırdığı büyük şöleni konu edinen, Gelibolulu Âlî tarafından "Câmiʿu'l-Buhur Der-Mecâlis-i Sûr" başlığını taşıyan sûrnâmedir. Aynı düğünü konu edinen, İntizâmî ve Ferâhi'ye ait sûrnâmeler de bulunur. 1582 tarihinden, edebî eserlere konu olan son sûrnâme olan Nâfî Sûrnâmesi'ne kadar, suriyye kasideleri dışında, müellifi bilinen, bilinmeyen 20 eser bulunmaktadır. Bu 20 eserin içinde, 1720 tarihinde, III. Ahmed'in dört şehzadesi için düzenlediği büyük şöleni anlatan eserlerden biri olan Vehbî Sûrnâmesi, diğer adıyla "Sûrnâme-i Hümâyûn" veya "Sûrnâme-i Vehbî" nin, bu çalışmada söz varlığının ortaya konulması, eserin bağlamlı dizinin ve işlevsel sözlüğünün oluşturulması amaçlanmıştır.

Tezin iskeletini oluşturan iki ana bölün bulunur, ilki eserin söz varlığı üzerine yapılan inceleme, ikinci bölüm ise sözlük kısmıdır.

Çalışma yöntemi; şu esaslar üzerinden yürütülmüştür. Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nin, Mehmet Arslan tarafından yapılan, "Osmanlı Saray Düğünleri ve Şenlikleri 3-Vehbî Sûrnâmesi" adlı yeni yazılı neşrin, 125. ve 375. sayfa aralıklarında bulunan kısmı, önce Word'e aktarılmış, ardından metin üzerinde olası eksikliklerin göz ardı edilmemesi amacıyla Mehmet Arslan neşrinin de esasını oluşturan; aynı zamanda sûrnâmenin ilk nüshası olan İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi TY. No: 6099'da yer alan ve en geniş kapsama sahip olan, Millet Yazma Eser Kütüphanesi, Ali Emîri Tarih No: 344'te bulunan nüshalar üzerinden metin takipleri yapılmıştır. Yapılan bu takipler sonucunda hem Mehmet Arslan hem de sûrnâme üzerinde Arslan'dan daha önce çalışma yapan Mertol Tulum neşirlerinde rastlanılmayan Arapça beyitler tespit edilip metne dahil edilmiştir. Beyitlerin, Hâlidiyyân olarak bilinen Ebû Bekir Muhammed b. Hâşim el-Hâlidî ile kardeşi Ebû Osman Saîd (Sa'd) b. Hâşim el-Hâlidî'nin kaleme aldıkları "Kitâbü't-tuhaf ve'l-hedâyâ" eserden alıntılandığı belirlenmiştir.[1]

Metin takibine ek olarak, sûrnâmenin bugüne kadar keşfedilmediği düşünülen bir nüshası tespit edilmiştir. Eser, Paris'te bulunan, Doğu Dilleri ve Medeniyetleri Enstitüsü'ne bağlı (INALCO), Akademik Diller ve Medeniyetler Kütüphanesi'nde (BULAC), MS.TURC.93 yer numarası ile bulunmaktadır. Bu metnin de takibi yapılarak nüshalar arasında bir farka rastlanılamamıştır. Sonrasında metin, TEBDİZ[2] sistemine, sözü edilen çalışmanın sayfa numaralarına bağlı kalınarak yüklenmiştir. Sistem üzerinden anlamlandırılmaya geçilerek sözcüklerin bağlam içinde kazandıkları anlamlar belirlenerek sûrnâme'nin söz varlığı ortaya konulmuş, böylelikle sûrnâmenin işlevsel sözlüğünün oluşturulması işlemi ve eserin söz varlığının belirlenmesiyle birlikte, söz varlığına ve üslup özelliklerine ilişkin bir inceleme gerçekleştirilmiştir. Bunlar; deyim, atasözü, tamlama ve ikileme gibi kalıplaşmış söz öbekleri ve dil unsurlarını barındıran söz grupları ile söz tekrarları, terimler, benzetmeler, söz oyunları ile ilgili söz sanatları gibi üslup özelliklerini oluşturan sözcüklerin incelenmesine dayanmaktadır. Yapılan bu saptamalar, bir veya

[1] Eserden alıntılanan beyitler şu şekildedir.
"Yā eyyühe'l-mevle'llezī ʿammet eyādihi'l-cemīle
Ekbelü hediyyete men yerā fī ḥaḳḳike'd-dünyā"
[2] Metnin ilerleyen bölümlerinde sistem olarak ifade edimiştir.

birkaç örnekle desteklenmiştir. Örneklemelere yer verirken, Arslan neşrinin numaralandırma sistemi ve İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde bulunan TY. 6099 numaralı eski yazılı metnin numaralandırılması dikkate alınarak, yer numaraları verilmiştir.[3] Bütün bunlara ek olarak dilde herhangi bir değişim olup olmadığını belirlemek adına, Vehbî sûrnâmesi kadar büyük şenliği konu edinen iki eser olan Âlî ve İntizâmî sûrnâmeleri ile Vehbî'nin sûrnâmesi muhteva açısından karşılaştırılmış, akabinde çalışma esasları bitirilip Vehbî'nin Sûrnâmesi'nin işlevsel sözlüğü oluşturulmuştur. Eserin sözlüğüne ait bölüm tez çalışmasının "ek" bölümünde bulunmaktadır.

[3] Söz konusu örneklendirmeler (1b/125), (5b/136) şeklinde, tezin inceleme bölümünde bulunmaktadır.

2. SEYYİD VEHBÎ SÛRNÂMESİ

2.1. Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nin Muhteva Özellikleri

Lale Devri'nin ihtişamını birebir yansıtan, süslü nesir örnekleri arasında sayılan, Vehbî Sûrnâmesi diğer adıyla "Sûr-ı Hümâyûn", Seyyid Vehbî tarafından, dönemin sadrazamı Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın emriyle kaleme alınmıştır (Dikmen, 2009,s. 74).

III. Ahmet'in dört şehzadesi; Süleyman, Mustafa, Mehmed ve Bayezid'in sünnet düğünleri, II. Mustafa'nın kızı Emetullah Sultan ile Ağrıboz Muhafızı Osman Paşa'nın ve Ayşe Sultan ile Maraş valisi Silahdar İbrahim Paşa'nın düğün törenlerini anlatan eser, bu yönüyle hem "sûr-ı hitan" hem de "sûr-ı arûs" özelliği göstermektedir (Aynur, 2009, s. 565). Daha çok sünnet düğünü ile ilgili hususların ifade edildiği şenlikler, yazarının ifadesiyle 15 gün 15 gece sürmüştür. Vehbî, sözü edilen şenlik süresini düğünün ilk gününden son gününe kadar 15 makale başlığı altında anlatmıştır. Eserde makaleler dışında; devlet büyüklerinin hediyelerini sunması, düğünde kurulan ziyafetler ve düğünün hangi günü ifade edilmişse o güne ait eğlenceler ile ilgili belirli başlı konu başlıkları da mevcuttur (Arslan, 2007, s. 224).

Vehbî Sûrnâmesi, mensur bir sûrnâmedir. Ancak eserde yer yer manzum bölümlerle de karşılaşılmaktadır. Eserin başında 130 beyitlik, mesnevi nazım şekliyle kaleme alınmış manzume, aynı zamanda Seyyid Vehbî Dîvânında "sûrnâme mukaddimesi" başlığıyla da yer alır. Bununla birlikte, sûrnâmede yer alan manzumelerin bir kısmı Seyyid Vehbî'ye aittir. Diğer kısmı ise Bâkî, Nâbî, Sâbit, Nevîzâde Atâî gibi şairlere aittir. Bu durum "li-müellifihi, li-münşihi, li-Bâkî" gibi ifadelerden anlaşılmaktadır.

Kendi şairliği için de bir dönüm noktası olan, 1720 şenliklerini yazması için dönemin sadrazamı Nevşehirli Damat İbrahim Paşa tarafından özellikle görevlendirilen Seyyid Vehbî, düğüne bizzat katılmıştır. Bu sebeple hiçbir ayrıntıyı gözden kaçırmamıştır. Dönemin Reisülküttabı, Üç Ambarlı Mehemmed Paşa'nın "düğün davetiyesi" olarak devletin önemli kademlerinde görev almış kişiler için kaleme aldığı mektup dahi eserde yer almıştır. Eserde bulunan diğer içerikler ise şu şekildedir:

Düğün hazırlıkları, düğüne davet edilenler, düğün alanı, ziyafetler, hediyeler, esnaf alayları ve esnaf alaylarının gösterileri, fişekler, nahıllar, şeker bahçeleri, çeşitli

gösteriler ve eğlenceler, şehzadelerle sünnet olan diğer çocuklar, sünnet merasimi, şehzadelerin sünnet edilmeleri (Arslan, 2009, s. 4-5).

2.2. Dil ve Üslup Özellikleri

2.2.1. Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nin Söz Varlığı

2.2.1.1. Deyimler

Birden çok sözcüğün, çoğu kez kendi anlamlarından sıyrılarak, başka bir ifadeye bürünerek kalıplaşmış olan söz dizimlerine deyim adı verilmektedir.

Sûrnâmede deyimlere çokça rastlanılmaktadır. Uzun cümle yapılarına sahip olan eserde, bazı deyimler tamlamaların içinde yer almakta olup bazıları ise iki ya da daha fazla kelimeyle oluşturulmuş söz öbekleri şeklinde bulunmaktadır.

➢ Tamlama şeklinde veya tamlamanın içinde deyim anlamı kazanan deyim örnekleri şu şekildedir:

• ser-nihāde olmak (baş eğmek, 1b/125), işābet-i ʿaynü'l-kemāl (kem göz, 5a/136-141a/347), retīme-bend-i niyyet olmak (aklının bir köşesine yazmak, 5b/137), teşmīr-i sāʿid-i himmet eylemek (gayret kolunu sıvamak, adam akıllı işe girişmek, 8b/141), naẓar-ı mū-şikāf-ı tedḳīḳ (kılı kırk yararcasına bakmak, 10a/144), ṣarf-ı maḳdūr etmek (gücü yetmek, 15b/152), naẓar-ı dakīka-bīn (kılı kırk yarmak, 15b/152), [āṣaf-ı] deryā-kef (eli açık [sadrazam], 17b/155-46b/202-90b/265-114a/352), taʿẓīm ü iclāl eylemek (saygı göstermek, 18a/155), hem-āheng olmak/kılmak (bir ağızdan konuşmak, 18a/156-52b/211-106a/289-107a/291), teşmīr-i sāḳ-ı ḫıdmet (hizmet paçalarını sıvamak, 19a/157), rişte-i sūzen-güẕār (iğne deliğinden geçmek, 20a/158), tehī-sāz-ı kīse-i şuʿūr eylemek (aklı başından gitmek, 21a/160), taḳdīr-i ḳıymet (değer vermek, 21b/162-156a/369-156a/370), ḥarf-endāz olmak (laf atmak, 23b/165-46b/202), ḫāne-i ḥayātına ḳundaḳ bıraḳmak (can evinden vurmak, 23b/165), ġalebe-nümā olmak (üstünlük sağlamak, 25b/168-50a/208), mesbūk-ı ḳālıb-ı īcād olmak (kalıba dökmek, 26b/171), nigāh-gūşe-i iltifāt (göz ucuyla bakmak, 27b/172), çār-çeşm-i intiẓār (gözünü dört açmak, 29b/175), manẓūr-ı ʿayn-ı ʿināyet-i cihān-dārī ([hükümdarın] gözüne girmek, 31a/177), şeref-yāb olmak (şeref kazanmak, şereflendirmek, 32a/178-145b/355-158a/372), tefrīḥ-i ṭabīʿat-ı fātire etmek (yüreğine su serpmek, 33b/183), leşker-endāz-ı līmān-ı istiḥżār etmek ([hazır olma] limanına

demir atmak, 34a/183), hem-pā olmak (ayak uydurmak, 36a/186-112a/301), kām-kār olmak/eylemek (muradına ermek, 37b/188-41a/193-113a/302-118a/310-119b/312-126a/321-145b/355-147a/357), ḳurṭa-i mesāmiʿ-i ḫuddām-ı pādişāhī olmak ([padişahın hizmetinde olanların] kulaklarına küpe olmak, 40b/193), vaḳf-ı gerdiş-i ḥayret etmek ([seyircilerin] gözlerini döndürmek, 47/202-69b/235-82a/254), ḫīre-sāz-ı naẓar olmak (göz kamaştırmak, 47a/203), dāmen-i nāmūslarına leke vü gerd olmak (eteği kirlenmek, 48b/205), maḫlūṭ-ı yek-dīger olmak (birbirine karışmak, 49a/205), kec-nigāh etmek (yan gözle bakmak, 49a/205-108a/294), meslūbü'ş-şuʿūr olmak (kendinden geçmek, 50a/207), kelben-kelbā (it dalaşı, 50a/207), kesb-i şeṭāret etmek (kahkaha atmak, 50a/207), rīş-ḫand (bıyık altından gülmek, 50a/208), ṭanīn-āver olmak (çın çın ötmek, 50b/209) tedḳīk-i naẓar etmemek (gözünü ayırmamak, 51a/209), ṭabʿ-ı hümāyūna ḫoş gelmemek ([padişahın] gönlüne hoş gelmemek, 51a/209), imʿān u diḳḳat eylemek (kılı kırk yararcasına incelemek, 51a/209), naẓar-ı tedḳīḳ eylemek (kılı kırk yarmak, 51a/209), ḳarīn-i ḳabūl (razı olmak, 52a/210), ḫāʾib ü ḫāsir olmak (yoksun kalmak, 53a/211), kām-yāb eylemek/olmak (52b/211-69b/235-84a/257), pīş-gāh-ı çār-çeşmān-ı temāşā (seyircilerin dört açılmış gözlerinin önü, 53b/212), tuḥfe-i nā-çīz-i mūrāne kılınmak (karınca kadarınca hediye sunmak, 55a/214), ḥarf-endāz-ı bedr-i āsumān (dolunaya laf atmak, 58b/219), belā-yı ser (baş belası, 61a/223), zebāne-nümā-yı zebān olmak (dil uzatmak, 61b/224), perīşān u müşevveş eylemek (darmadağın etmek, 61b/224), cemʿiyyet-i esbāb-ı perīşān-şuʿūr (aklı başına gelmek, 62b/225), tünd-ḫīz ü germ-pūy gürīz olmak (tabana kuvvet kaçmak, 64a/227), güş-māl-i iştiʿāl vermek (kulak çekmek, 65a/228), māl-ā-māl olmak/buyurmak (ağzına kadar dolmak, 65a/230-151b/363), ser-ā-pā dehān olmak (ağız kesilmek, 66b/231), tāb-dāde olmak (67a/232-148a/358), hediyye-i mūrāne (karınca kadarınca, 68a/233,69a/235) bīḫte-i pervīzen-i tedḳīḳ(leri) olmak, ([incelemenin] eleğinden geçmek, 69a/235), aġzında būy-ı şīr (ağzı süt kokmak, 70b/237), naḳd-i cān (can pahası, 71a/237), ḳayd-ı serin görmek (başının çaresine bakmak, 72b/240), dehān-ı ḥayret (ağzı açıkta kalmak, 73b/241), ḳurṭa-i mesāmiʿ-i ḫużżār olmak (kulağına küpe olmak, 74b/243), incāz-ı vaʿd olmak (sözünü tutmak, 75a/243), çār-çeşm-i temāşā olmak (gözlerini dört açmak, 76b-77a/246), ḫīre-sāz-ı naẓar olmak ([göz kamaştırıcı] görünümde olmak, 82a/254), güş-dār-ı intiẓār olmak (kulak kabartmak, 84a/257), nem-rübāyende-i seḥāb-ı firāset olmak ([sezgi] bulutundan nem kapmak, 84a/257), sīr-çeşm-i seyr-i baḥrī olmak (gözün [deniz

seyrine] doyması, 86a/260), bi't-talṭīf buyurmak (hal hatır sormak, 86a/260), feyż-i ḥayāt eylemek (hayat bağışlamak, 86a/260), püşt-dest-i ḥayret (eli, hayret ağzına götürmek, şaşırmak, 86b/260), cerr ü suʾāl (dil dökmek, 86b/260), ser-fürū-gerde-i sekīne olmak ([sessizce] baş eğmek,86b/260), bār-gīr-i keşīde-zihār (kıçı açıkta kalan [beygir], 87a/261), ruḫ-sāy-ı āsitān-ı devlet ([devlet] eşiğine yüz sürmek, 87a/261), teḳayyüd-i ekīd (işe dört elle sarılmak, 87b/263), āheng-i kār-zār etmek (yaka paça boğuşmak, 89b/264), teşḫīẕ-i dendān-ı ārzū ([arzu] dişlerini bilemek, 90b/265), şīve-i bende-nüvāz-ı mücāmele (gönül okşamak, 91b/267), sell-i şemşīr-i dār u gīr eylemek (kılıcı kınından sıyırmak, 91b/267), gerdiş-i ḥayret (hayrete düşmek, 92b/269), ṭarrāḳa-i ʿaẓīme koparmak (kavga çıkarmak, 94b/271), muḥayyir-i ʿuḳūl u ārā (akıllara durgunluk veren, 94b/271), ser-nümā-yı ẓuhūr u bürūz olmak (baş göstermek ve açıkta olmak, 95a/272), müsāʿade vü furṣat bulmak (izin almak, 96b/274), yek-zebān eylemek (ağız birliği etmek, 94b/271), rāz-dān u maḥrem-i esrār olmak (ağız birliği edip sır ortağı olmak, 97b/276) kefş-i hilāli bām-ı āsumāna atmak ([hilalin] pabucunu [göğün] damına atmak, 99a/278), naḳd-i cān (can pahası, 102b/283), gerden-şiken-i naḫvet olmak ([kibirden] gerdan kırmak, 102b/284), ferş-i reh-güẕeri olmak (yoluna sermek, 105b/288), zebān-endūz-ı zebāne vü şerer olmak (dil uzatmak, 105b/289), kemāl-i ihtimām (özen göstermek, 107a/291), āh-ı āteş-ālūd eylemek (ateşli bir şekilde ah etmek, 108a/294), ser-fürū etmek (başını eğmek, 108a/294) feyz-āver-i temāşā kılmak (ilgi göstermek, 108b/295), hem-ḳadr-iʿtilā olmak (bir boyda olmak, 109b/296), ṭarfetü'l-ʿayn (göz açıp kapanıncaya kadar, 109b/296), ḳadem-zen-i meydān olmak (ayak basmak, 112b/302), kefş-i şöhretin endāḫte-i bām-ı nisyān etmek (şöhret pabucunu unutulma damına atmak, 113a/302), germ-daʿvā olmak (iddialı olmak, 114a/304), hediyye-i nāçīz-i mūrāne (karınca kadarınca hediye, 114b/305), dest-āvīz etmek (el üstünde tutmak, 114b/305), müṯūl u ḳufūl etmek (ayak basmak ve gözden kaybolmak, 116b/308), çeşm ü gūş-āheng-i şevḳ u ṭarab olmak ([neşe ve eğlenceye] göz kulak olmak, 118a/310), ḥayret-diṯār eylemek (hayrete düşürmek, 120b/314), ḫāric-i taḳrīr (dile sığmamak, 122a/316), ḳarīn-i ḫıtām (son bulmak, 122a/316), ḫurde vü ḫursān eylemek (un ufak etmek, 123a/317), meşhūd-ı dīde-i temāşā olmak (gözler önünde bulunmak, 123a/317), ṣāḥib-i baṣīret ü hūş (aklı başında, 123a/317), dest-i ḥayretle bend etmek ([hayretten] ağzını kapamak, 123b/317), īrāṯ-ı ḥayret etmek (hayrete düşürmek, 123b/318), çeşm ü gūş olmak (göz kulak olmak, 124a/318), rübūde-i ḥayret (hayrete kapılmak,

124a/318), ber-zede-dāmān olmak (eteğini toplamak, düzen sağlamak, 124b/319), iḥrāz-ı nām u kām etmek (nam kazanmak, 125b/320), nā-ḫoş-mizāc olmak (keyfi yerinde olmamak, 125a/320), ser ü pā-bürehne (baş açık yalın ayak, 128a/325), ḥarīṣ-i temāşā olmak ([seyretmeye] can atmak, 128b/326), dāmen-be-miyān-ı ḫıdmet olmak ([hizmet için] eteğini beline sokmak, 129a/327), dāmen-be-miyān (eteği belinde, 129b/329-142b/350-153a/365), ṣaff-şiken-i nām-verān ([büyükleri] dize getirmek, 130a/330), müşārün-bi'l-benān (parmakla gösterilmek, 130b/332), teşmīr-i sāḳ (paçayı sıvamak, 131a/334), iẓhār-ı mahāret (hüner göstermek, 131a/334), mū-şikāfān-ı ḫayāl ü diḳḳat ([hayal ve dikkat konusunda] kılı kırk yarmak), 130a-b/334), ḥayrān u medhūş bulmak/eylemek (şuurunu kaybetmek,131b/334-151a/362-156a/369) ḍarb-ı ḥadīd-i bārid (soğuk demiri dövmek, 132a/335), nāʾil-i meʾmūl ü meʾsūl olmak (umduğunu bulmak, 133a/337), müsāʿade-i rūzgār olmak (fırsatı yakalayamamak, 135a/339), engüşt-i dehān-ı ḥayret eylemek ([şaşkınlıktan dolayı] elini ağzına götürmek, 135a/339), icrā-yı ġayret etmek (çaba göstermek, 135b/340), fāʾiz-i müfāḫaret ü mübāhāt olmak ([övünç ve kıvançla] göğsü kabarmak, 136b/341), ṭanīn-endāz-ı ṣımāḫ-ı gedā vü bay olmak ([zenginin ve fakirin] kulaklarını çınlatmak, 137b/342), vālih ü ḥāʾir olmak (hayret içinde olmak, 137b/343), refʿ-i ġubār-ı keşāfet kılmak ([kalabalığın] tozunu kaldırmak, 138b/344), şeref-yāb-ı nāʾil-i cāh-ı mübāhāt u müfāḫaret olmak ([övünç ve kıvanç mevkiini kazanarak] şerefe ulaşmak, 139b/345), girībān-çāk olmak (yaka parçalamak, 140b/347), şöhre-i şehr (dile düşmek, 140b/347), nāʾil-i meʾmūl olmak (murada erişmek, 141a/347-143a/350-145b/355), müstaġrāk-ı nevāl ([yemekle] tıka basa doymak, 142a/349), şīrīn-meẕāḳ-ı ikrām olmak (damağın tatlaması, 143a/351), müstaġni-i rūzgār etmek (kimseye minnet etmemek, 144a/353), tuḥfe-i nāçīzāne (karınca kadarınca, 145a/354), iktisāb-ı şeref-i cerr-i cevārī buyurmak ([hiçbir engel tanımadan görevini sürdürme] şerefi kazanmak, 148a/358), ʿażż-i baṣar (göz ısırmak, 148b/359), nām-āver-i iftiḫār ü iştihār olmak (ün ve [kıvanç] kazanmak, 149a/360), güşāde-sāz-ı dehān-ı ḥayret olmak (hayrete düşmüş, ağzı açıkta kalmış, 150a/312), ṣoluġı feżā-yı ʿademde almak (soluğu bir yerde almak, 150b/362), dem-beste vü mebhūt eylemek (soluğu kesilmek, 150b/362), şöhret-dāde-i zamān olmak ([zamanında] şöhret kazanmak, 151a/363), ġaddāre-be-dest (eli bıçaklı, kanlı, 152b/365), ḫīre-i ḥayret ([şaşkınlıktan] gözü kamaşmak, 153a/365), süvār-ı esb-i āsumān-nişān olmak (göz kamaştırıcı [ata binmek], 153b/366), rākib-i esb-i tünd-ʿinān olmak (gem almaz [atlara binmek],

153b/366), nūr-ı dīde (göz nuru, 153b/366), tefhīm-i merām (isteğini anlatmak, 154b/367), vālih u ḥayrān u zār eylemek (şaşkına döndürmek, 154b/367), engüşt-i ḥayret-ber-dehān eylemek ([hayret parmağını] ağzına götürmek, 155a/368), ḥayret-efzā-yı ʿuḳūl-i pīr ü bernā olmak ([genç, yaşlı] herkesi hayran bırakmak, 155b/368), nūr-ı çeşm (göz nuru, 155b/369), selām-dāde-i yemīn ü yesār olmak ([sağa sola] selam vermek, 156b/370), gūş-ı kerrūbiyānı pür-ṭanīn kılmak ([meleklerin] kulağını çınlatmak, 156b/370), ġulġule-endāz-ı ṣımāḫ-ı āsumāniyān olmak ([gök varlığının] kulağını çınlatmak, 157a/371), revnaḳ-baḫş-ı fer ü iclāl olmak (göz kamaştırıcı [parlaklık saçmak], 160b/375).

- Sûrnâmede bazı deyimlerin ilk sözcükleri Türkçe yerine Arapça ve Farsça olarak, eş anlamlıları ile ifade edilmiştir.

uṣūle uydurmak (kılıfına uydurmak, 2a/126), revātib beẕl etmek (yardım etmek, 2a/127), sāye gibi ḳalmak (gölgede kalmak, 3a/130), zebāna ṣığmamak (dile gelmez, 4a/134), erzān görmek (layık görmek, 11a/146-41a/193), meşmūl buyurmak (gözden geçirmek, 15b/152), şemʿaya dönmek (muma dönmek, 21a/160), ḳālıba sebk etmek (kalıba dökmek, 26a/170), ḫīre eylemek (göz kamaştırmak, 26b/171-81a/253-93b/270), bedīdār olmak (ortaya çıkmak, 34b/184-42a/195-64a/227-94a/270-105b/289-136b/341), çesbān görülmek (layık görülmek, 35b/186-76a/245-87b/261-128b/328), rām olmak/etmek (boyun eğmek, 36a/186-49a/205), dīdesin ḫīre etmek (göz kamaştırmak, 42a/195), ḥāṣıl olmak (meydana çıkmak, 44b/199-85b/259-147a/357), mālamāt itmek (haddini bildirmek, 55a/207), melḥūẕ(ları) olmak (hatırına getirmek, 53a/211), raġbet buyurmak (ilgi göstermek, 57a/216), şemʿ yapıştırmak (mum yapıştırmak, 57a/217), murādına vāṣıl olmak (muradına erişmek, 74b/243), vaʿdiñi incāz eylemek (sözünü tutmak, 76a/245), rūḥ bulmak (can bulmak, 74b/242-88a/262-150b/362), ḳaddin bükmek (boynunu bükmek 83a/255), resme ḫoş gelmek (göze hitap etmek, 94a/270), menzil almak (yol almak, 86a/259-108b/295) ḳādir ol(ma)mak (gücü yetmek, 86b/260-113b/303), el üstinde ber-efrāşte olmak (el üstünde tutulmak, 98b/277), muşt muşta gelmek (yumruk yumruğa gelmek, 99a/278), pāyına düşmek (ayağına düşmek, 100a/280), ḥayret ile dehān-güşā olmak (şaşkınlıktan ağzını açmak, 101a/282), ḳālıba ifrāġ etmek (bir kalıba sokmak, 101b/282), dünyāyı tār ve feżā-yı vesīʿi başlarına dar [etmek] (dünyayı başlarına dar etmek, 101b/282), ḳapuñda ġulām (kapısında köle, 102b/284), dehri dār etmek

(dünyayı dar etmek, 103a/285), ḳadem basmak (ayak basmak, 107b/292) ḫam idüp ḳaddini (boynunu bükmek, 107b/292), püşti yere degmez (sırtı yere gelmez, 108b/294), ḫāke salmak (yere çalmak, 108b/294), kām alup (arzusuna kavuşmak, 109b/297) pāy basmak (ayak basmak, 110a/297), cān naḳdi (can pahası, 114a/304), sīne germek (göğüs germek, 119b/312), taṭyīb etmek (gönlü hoş etmek, 138a/343), ḳābil olmamak (fırsatı yakalayamamak, 140a/345), maṭbaḫ kaynatmak (tencere kaynatmak, 144a/352), gezend ermek (zarar gelmek, 150a/362), mürāʿī olmak (özen göstermek,151b/363), zebān ḳāṣır olmak (dili tutulmak, 153a/365), müstesʿid olmak (uğurlu saymak, 157b/372), müşerref olmak (onur duymak, 157b/372), tecāvüz etmek (haddini aşmak, 158b/373).

- Bazı deyimler sûrnâmede devrik yapılı olarak bulunmaktadır.

- Ḳurup ṣalda ṣalıncaḳ ʿaşḳ-bāzān **itdiler dūlāb**
  Ṣalındırmaġ içün ṣanʿatla bir naḫl-ı ḫırāmānı (48a/204)

- Nigehler eyledi dest-erre gibi āmed-şüd
  Döküldi arada **gözyaşı** çoḳ telāş oldı (109b/297)

- Gice yemm-i nūr idüp telāṭum
  İtdi ḳarayı neẓāreden **güm** (3a/131)

- Bir nice ḫırs ile pūzīne vü mār u kej-düm
  Eyledi her biriniñ naḳd-ı ḥayātın yine **güm** (62a/224)

- Çözünce tügmesin gül yüzli yāriñ
  Kesildi iligi ʿuşşāk-ı zārıñ (11a/299)

- **Geçdi ṣıcaġım** āh o yorġancı dilbere
  Dem-serdi-i hevā ile düşdüm döşeklere (102a/283)

- Oldı dil bir āsiyābī dilberine mübtelā

Ṭaş başarsam nola bağrıma miṣāl-i āsiyā (69b/235)

➢ Sûrnâmede bir tane olmak suretiyle, Arapça ve Farsça deyim yer almaktadır.

- Ḥaṭṭā ażyefe ileyhā elfe (bire binler katmak, 53b/212)
- be-dām-ı tū ṣayd (tuzağa düşmek, 148b/359)

➢ İki ya da daha fazla kelimeyle oluşturulmuş deyimler ise aşağıdaki tabloda belirli kaynaklar doğrultusunda tespit edilmiştir.

Sıra	Deyim	TDK Deyimler Sözlüğü	TDK Tarama/ Derleme Sözlüğü	Eyüboğlu[4]	Tanyeri[5]	Aksoy[6]	En Az Bir Kaynakta Yer Alan[7]	Hiçbir Kaynakta Yer Almayan
1	Abın görmek						x	
2	Açığa boyamak				x		x	
3	Adı kalmak	x		x	x	x		
4	Ağız birliği etmek	x	x	x	x	x	x	
5	Ağzına (Kulağına) kurşun akıtmak	x						
6	Ağzını açmak			x			x	
7	Ağzın kaşığı		x					
8	Ah etmek	x		x				
9	Aklı başında ol(ma)mak	x		x	x	x		
10	Altın adını bakır etmek	x		x	x	x	x	
11	Altın bilezik	x		x		x		
12	Araya girmek		x	x	x	x		

[4] Eyüpoğlu, E. Kemal (1975). (On üçüncü yüzyıldan günümüze kadar) Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler. 2. Cilt. İstanbul:Doğan Kardeş Matbaacılık
[5] Tanyeri, M. A. (1999). Örnekleriyle Divan Şiirinde Deyimler. Ankara: Akçağ Yayınevi
[6] Aksoy, Ö. A. (1976). Atasözleri ve Deyimler El Kitabı. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
[7] Bu bölümde bulunan ve tabloya dahil edilmeyen sözlükler tezin kaynaklar bölümünde yer almaktadır.

13	Ateşe düşmek						x	
14	Ateş pahası			x				
15	At oynatmak	x		x			x	
16	Ayağı/Ayakları yer basmamak	x	x	x	x	x	x	
17	Ayağı dolaşmak	x		x	x	x		
18	Bağrına taş basmak	x		x	x	x	x	
19	Bahtı açılmak	x	x	x		x		
20	Balmumu yapıştırmak	x	x	x		x		
21	Baş açmak			x	x	x	x	
22	Başa bela (olmak)			x				
23	Başa getirmek							x
24	Başında çatlamak (Kabak başına patlamak)	x		x				
25	Başında kavak yeli esmek	x		x	x	x		
26	Başını sevdaya uğratmak						x	
27	Başlarına üş(üş)mek			x				
28	Baştan açmak	x		x	x	x		
29	Baştan çıkarmak	x		x	x	x		
30	Bel bağlamak	x	x	x	x	x		
31	Bel bel bakmak			x				
32	Benzi çalınmak					x		
33	Beyaza çıkmak		x	x			x	
34	Bir ağızdan agaz etmek (Bir ağızdan konuşmak)							x
35	Birbirine girişmek	x		x				
36	Birbirine katmak	x	x	x				

37	Bir içim su	x		x	x	x	x	
38	Bir kalıba koymak							x
39	Canı cebinde			x				
40	Canı yerine gelmek	x		x	x	x		
41	Cezasını bulmak	x						
42	Cunbalak atmak		x					
43	Ciğerde dağ açmak							x
44	Ciğerini delmek			x	x	x		
45	Çapa uymak							x
46	Çekip çevirmek	x		x	x	x	x	
47	Çırakmana çıkmak							x
48	Çırpıya urmak							x
49	Çöp kırışmak							x
50	Demir almak	x	x	x		x		
51	(Dillerde) destan olmak			x		x		
52	Dileğini vermek							x
53	Dolap etmek (çevirmek)	x		x		x		
54	Döşeklere düşmek		x				x	
55	Düdüğü çalmak			x		x		
56	Düğün bayram olmak(etmek)	x						
57	Düşman (şeytan) kulağına kurşun	x		x		x		
58	Ecel beşiği			x		x		
59	Edebini takınmak	x				x		
60	Eksiği olmak							x
61	Eksiği tutulmak		x	x				
62	El arkası yerde		x	x	x		x	
63	(El) ayak öpmek						x	
64	El emeği			x		x		
65	El ermek		x	x	x		x	

66	El üzere tutturmak (El üstünde tutmak)	x		x			x	
67	El vermek			x			x	
68	Endam göstermek							x
69	Esip savurmak (gürlemek)	x	x	x		x		
70	Eser yelden sakınmak			x				
71	Etekleri tutuşmak	x		x	x	x		
72	Farz olmak	x		x				
73	Gerdan kırmak			x	x			
74	Gönül almak	x	x	x	x	x	x	
75	Gönlünü almak			x			x	
76	Göz açtırmamak	x		x	x	x	x	
77	Göz göre (göre)	x		x		x		
78	Göz nuru			x				
79	Gözü açılmak	x		x		x		
80	Gözünü açmak	x		x	x	x	x	
81	Gözünü dikmek			x		x		
82	Gözyaşı dökmek	x		x	x	x		
83	Güm eylemek	x						
84	Güm güm ötmek	x						
85	Güm olmak/Güme gitmek	x		x		x		
86	Hacet kalmamak	x				x		
87	Hadden aşmak (Haddini aşmak)	x		x			x	
88	Haddini bilmek	x		x	x	x	x	
89	Haletini bulmak							x
90	Halini söylemek							x
91	Hali olmamak (kalmamak)	x		x				
92	Halli halince						x	

93	Havasını teraziye almak							x
94	Havaya düşmek							x
95	Hayal olmak	x						
96	Hayran etmek (bırakmak)	x						
97	Hayran olmak (kalmak)	x		x			x	
98	Hayrete dalmak			x				
99	Hayrette kalmak	x					x	
100	Her ağızdan bir sada peyda olmak (Her kafadan bir ses çıkmak)	x						
101	Hüküm vermek	x			x	x		
102	İcat etmek	x						
103	İdrak etmek	x						
104	İki ayağını bir pabuca sokmak	x		x		x		
105	İliği kesilmek							x
106	İş başa düşmek	x	x	x	x	x	x	
107	İş çıkarmak	x		x		x		
108	İş görmek	x		x		x		
109	İz azıtmak						x	
110	Kadrini anlamak	x						
111	Kadrini bilmek	x		x			x	
112	Kanları kaynamak	x		x		x		
113	Karşı durmak	x	x	x	x	x	x	
114	Kemalini bulmak	x		x			x	
115	Kenar (yan) çizmek	x	x	x	x		x	
116	Keskin çıkmak							x
117	Kıl kadar kalmak			x				
118	Kıyametler koparmak	x		x	x	x	x	
119	Kolanı gevşemek							x

120	Kol kanat salmak	x		x	x	x	x	
121	Kucağına almak							x
122	Kulağını burmak(bükmek)	x	x	x	x	x	x	
123	Kulağını çınlatmak	x						
124	Kulakları kirişte olmak	x		x	x	x		
125	Kulp takmak	x		x	x	x	x	
126	(Kulu) Kölesi olmak	x						
127	Kuru dava			x				
128	Kusura bak(ma)mak	x		x				
129	Kuyruk salmak	x		x				
130	Leb kirası							x
131	Lezzetine doyul(ma)mak							x
131	Malum olmak	x						
133	Maskara etmek	x			x		x	
134	Maskaralık etmek (maskara olmak)	x						
135	Mevc urmak						x	
136	Meydan ver(il)mek	x		x				
137	Mum gibi	x				x		
138	Mumla aramak	x		x		x		
139	Mum olmak			x		x		
140	Münasip görmek	x						
141	Mürüvvetini görmek	x		x		x		
142	Nal kesmek		x			x	x	
143	Ne çenberden hallac olmak							x
144	Nişadırsız kalay çekmek						x	
145	Nişan vermek			x			x	

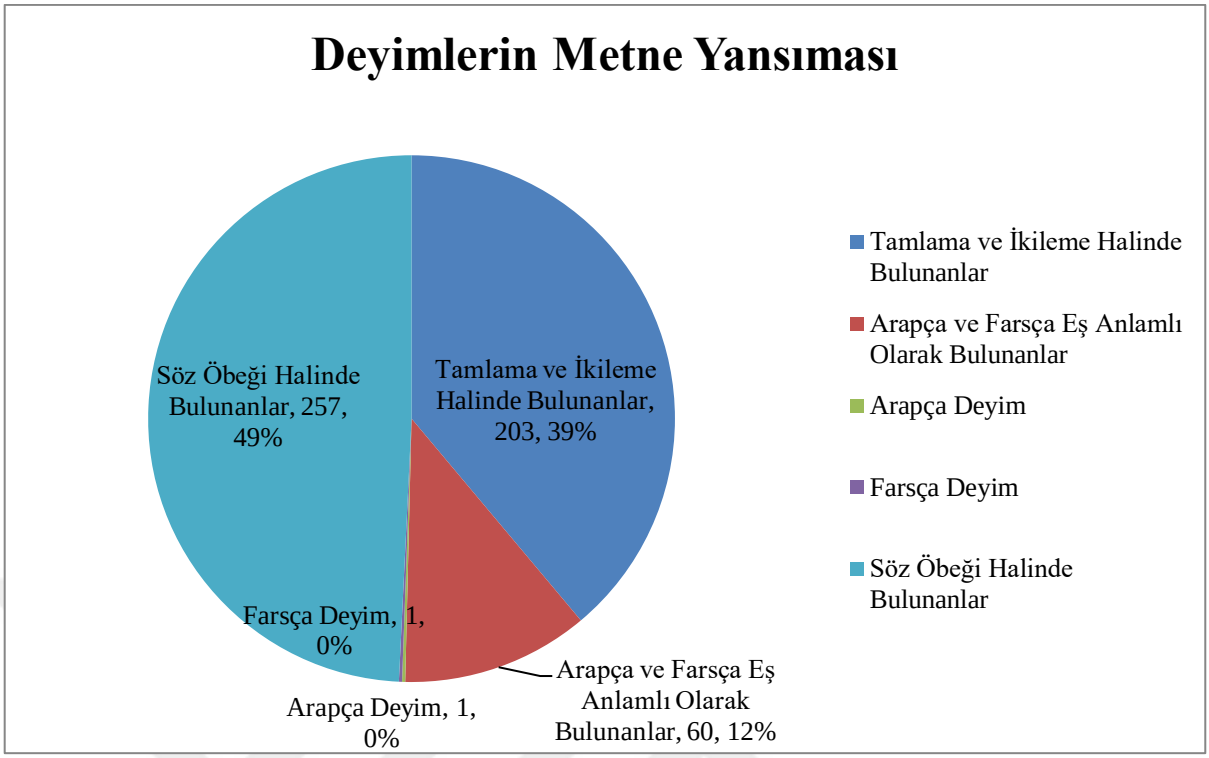
146	Nuh zamanından kalma	x		x		x		
147	Oğlancık oyuncağı						x	
148	Ortalık (süt) liman olmak	x				x		
149	Ortaya atılmak	x		x	x	x	x	
150	Pusulası şaşmak	x				x		
151	Rahatını uçurmak							x
152	Rahat döşeği					x		
153	Reva görmek	x						
154	Rezil rüsva etmek	x						
155	Saçı vermek/saçmak		x					
156	(Saçının) teline dokunmak							x
157	Sadede gelmek	x		x				
158	Sefa sürmek	x					x	
159	Sağdıç emeği					x		
160	Selam almak	x				x	x	
161	Selam vermek	x	x		x	x	x	
162	Sevdaya düşmek						x	
163	Sıcağı geçmek		x	x				
164	Sıraya çekilmek			x				
165	Sohbete kaynaşmak							x
166	Suretini bulmak	x						
167	Suyunu buldurmak		x	x				
168	Süt dökmüş kedi	x		x		x		
169	Süt kardeşi olmak							x
170	Şöhret bulmak	x					x	
171	Tabanca çakmak		x					
172	Takat getirememek	x		x			x	
173	Tiryaki koşuşu		x					

174	Tulum çıkarmak	x		x				
175	Yabana gitmek	x	x	x		x		
176	Yada (hatıra) gelmek	x			x	x	x	
177	Yakasını almak			x	x			
178	Yaka yakaya girmek		x					
179	Yanında anılmak							x
180	Yanıp yakılmak	x		x		x	x	
181	Yelken açmak	x	x	x			x	
182	Yem dökmek	x	x	x	x	x		
183	Yerini bulmak	x	x	x	x			
184	Yılan hikayesi(ne dönmek)			x		x		
185	Yürek delmek							x
186	Yüz göstermek	x	x	x	x		x	
187	Yüz sürmek	x		x	x	x	x	
188	Yüzü gülmek	x		x	x	x		
189	Ziyan olmak	x				x		
190	Zort vermek[8]		x					

Tablo 2.1. Seyyid Vehbî Sûrnâmesinde Yer Alan Deyimler

Vehbî Sûrnâmesi'nde geçen deyimler ile ilgili bir değerlendirme yapılacak olunursa, "layık olmak, suyun buldurmak, muradına ermek" gibi söz gruplarının birden fazla kullanıldığı görülmektedir. Deyimlerin, büyük çoğunluğunun günümüzde de kullanıldığı, 27 deyimin ise hiçbir kaynakta yer almadığı belirlenmiştir.

[8] Sözü edilen deyim, Kemal Eyüboğlu'nun çalışmasında yer alır, ancak sûrnâmedeki anlamdan farklı olarak, argo anlamlı kullanıldığı için ilgili bölümde işaretlenmemiştir.

Şekil 2.1. Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nde Yer Alan Deyimlerin Metne Yansıması

Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nde yer alan deyim sayısı, tekrar edilen deyimlerle birlikte 522'dir, en fazla oran söz öbeği halinde bulunan deyimlere aittir, bu tür deyimlerin eser içinde bulunma oranı %49 olup sayısı 257'dir. Tamlama halinde bulunan deyim sayısı 203, bulunma payı ise %39dur. Arapça ve Farsça eş anlamlı olarak gruplandırılan deyim sayısı 60'tır ve %12'lik pay dilimine sahiptir. Arapça ve Farsça deyim sayısı adı geçen diller için 1'er kez geçmektedir ve bu sayıya karşılık diğer deyim kategorilerinin oranlarını etkilememektedir.

2.2.1.2. Atasözleri

İslamiyet öncesi Türk edebiyatında sav, İslami dönemle birlikte mesel, darb-ı mesel olarak adlandırılan atasözleri; belirli halk kitlelerinin uzun yıllara yayılmış olan gözlem ve deneyimlerine dayanan yargılarını genel kural ve öğüt olarak yansıtan, yol gösterici sözlerdir.

Klasik Türk şiirinde; şairler, anlattıkları olayları ya da fikirleri daha etkileyici kılmak, anlam yoğunluğunu sağlamak amacıyla eserlerinde atasözlerine başvurmuşlardır.

Seyyid Vehbî sûrnâmesinde, bazı atasözlerinin de tekrarı ile beraber 32 atasözü tespit edilmiştir. Bu atasözlerinin 8'i Arapça, 2'si Farsça ve 22'si ise Türkçedir.

➢ Sûrnâme'de belirli olayları örneklendirmek adına farklı dile sahip ancak aynı anlama gelen atasözleri aynı ifade bütünlüğünün içinde yer almıştır.

- ne bir ferdden kendilere kelām-ı serd ve ne cānibden ḥavāle-i dūr-bāş-ı menʿ u ṭard ve ne dāmen-i nāmūslarına leke vü gerd olacaḳ ḥālet ẓāhir olup **meni'l-Fuṭaymeti fī sūḳi'l-ġazzālīn** yaʿnī **bāzārcıḳda Fāṭımacıġa kim dirler** (48b/205)

III. Ahmet; şenliklerdeki gösterilerin kadınlar ve erkekler tarafından bir arada olmak suretiyle izlenebileceğini emretmiştir, ancak Vehbî, bu durumu koyunla kurt, ceylan ile aslan, pamuk ile ateş gibi nesnelerle kadın ile erkeğin yan yana olamaması gerektiğine vurgu yaparak "Fatımacığın pazarda adı olmaz" diğer bir ifadeyle "pazara düşmüş şey değerini kaybetmiştir" atasözünü hem Türkçe "bāzārcıḳda Fāṭımacıġa kim dirler" hem de Arapça "meni'l-Fuṭaymeti fī sūḳi'l-ġazzālīn" ifadesiyle açıklamıştır.

- ve cilve vü raḳṣ u ʿişvede üstādına hem-ser gelüp **bardaḳ yuvalandı ḳapaġın buldı.** El-ḥaḳḳ ol kūdek-i ḫurde-sāliñ cünbişi daḫi māye-i istiġrāb ve müẕekkir-i meṣel-i **Ẕālike ġurāb ve hāẕā ġurāb ibnü'l-ġurāb** oldı (29b-30a/175)

Şenliklerde güce ve dayanıklılığa bağlı gösterileri yapan zorbaz Hacı Şahin'in on yaşındaki çırağını bir sırığın tepesine çıkarıp sırığın diğer ucunu da başına yerleştirmesi ve sırığın üzerindeki çırağın elinde içinde su dolu küp bulunması, bunun devamında ise her ikisinin de kıvrıla kıvrıla oynaması neticesinde her iki göstericinin maharetli olması ve birbirine uygunluğunu anlatan, dilimizde bugünkü anlamıyla "tencere yuvarlanmış kapağını bulmuş" ifadesiyle vücut bulan, söz konusu atasözünü hem Türkçe, **"bardaḳ yuvalandı ḳapaġın buldı"**, hem Arapça **"Ẕālike ġurāb ve hāẕā ġurāb ibnü'l-ġurāb**" şeklinde aynı anlama gelen söz grubuyla belirtmiştir.

➢ Sûrnâmede aynı anlama gelen, farklı dile sahip bazı atasözleri eserin değişik yerlerinde tekrar edilmiştir.

- **Vāfaḳa şennu tabaḳa:** "Nasıl da tıpatıp uydu", anlamına gelen Arap atasözü, "tencere yuvarlanmış kapağını bulmuş, atasözü ile aynı anlamı taşır. Hediyeler bölümünde yer alan bu atasözü hediye edilen porselen Çin kâsesi ve tabak ile "İmtü'l-Azîz" olarak bilinen, Azîz Nîmet hattıyla yazılmış, "Câmiü's-Sahîhayn" adlı eserin parlaklık yönünden birbirine benzemesi doğrultusunda, Vehbî bu atasözünü kullanmıştır

sevād-ı ḥurūf-ı iʿcāz-ẕurūfı aʿyān-ı fuḥūle meşābe-i ḳurretü'l-ʿayn ve şemse-i cild-i muṭallāsı dāġ-ı derūn-ı ḳamereyndir naẓar-gāh-ı pādişāh-ı cihān-penāha vetīre-i sābıḳan üzere mevṣūl ḳılındıḳda **Vāfaḳa Şennu Tabaḳa** kelāmına mā-ṣadaḳ eski maʿden bir kem-yāb ṣarı faġfūr kāse ve ṭabaḳ daḫi kāse-i deryūze-i naḳd-i ḳābūl ḳılınmış idi (37b/189)

- **Bardaḳ yuvalandı ḳapaġın buldı:** Günümüzde "tencere yuvarlanmış kapağını bulmuş" olarak bilinen, bir kimsenin ya da bir nesnenin birbirine uygunluğunu anlatan atasözüdür. Zorbazların gösterileri sırasında, düğünün dördüncü gününde yapılan gösterilerde, zorbazın bir şamdanı başı üzerine ters çevrilmiş şekilde yerleştirip şamdanın üzerine de bir küp yerleştirerek arkadaşlarının omzuna binmesi ve bunun ardından düğün alanını dolaşması sebebiyle onun becerisini ifade etmek için kullanılmıştır.

sūr-gāhıñ her cānibine şitāb itmek kendüye ṣu içmek ḳadar gelmeyüp kūze gözi ḳapaġı üzere nihāde iken göz göre nice görülmemiş raḳṣ u şīve ile cilve-rīz oldı ve gūyā żamīme-i ecfānı olup **bardaḳ ḳapaġın buldı** (51b-52a/210)

➢ Sûrnâmede bazı atasözlerinin tekrarlandığı görülür.

- Yoḳ oyunı penbe ile āteşiñ: "Ateşle pamuğun oyunu olmaz" anlamına gelen atasözü farklı durumları belirtmek için üç kez tekrarlanmıştır. (48b/205-89a/263-103a/285)

- Bardaḳ yuvalandı ḳapaġın buldı/ bardaḳ ḳapaġın buldı: Günümüzde sözcük değişikliğine uğrayarak "tencere yuvarlanmış kapağını bulmuş" ifadesiyle karşılık bulan, söz konusu atasözü iki defa tekrar edilmiştir. (29b/175-52a/210)

➢ Sûrnâmede benzer anlama sahip Arap atasözlerinin de bulunduğunu ifade etmek mümkündür. "İnne hāẕe'ş-şibl min ẕāke'l-esed" ile "Ẕālike ġurāb ve hāẕā ġurāb ibnü'l-ġurāb" atasözleri "benzeme ve uyum" noktasında, biri "övgü" diğeri de "yergi" hususunda aynı anlamları taşımaktadır. Bahsi geçen ilk atasözü, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın şehzadelerle birlikte sünnet olacak oğlu Mehemmed Beg için, ikinci atasözü ise şenliklerde gösterilerde bulunan, zorbazlardan birinin çırağı için söylenmiştir. Dolayısıyla ilk atasözünde "aslan (esed)", ikincisinde ise "gurâb (karga)" ifadesinin kullanılmasının sözün muhatabına göre değişiklik gösterdiği şeklinde anlaşılmaktadır. Vehbî burada doğal olarak devlet görevlisi ve zorbaz farkını gözetmiştir.

➢ Sûrnâmede Türkçe'nin farklı lehçelerinden biri olan "Kırımçak Türkçesi[9]'ne" ait bir atasözü de bulunur.

- Çeyner tükürür yoldaşdan ḳalmazız: Kişi, iyi bir arkadaşla yolculuk yapmak için gerekirse kendi yolculuğunu bırakmalıdır, manasına gelen atasözünün bugünkü kullanımı "Yoldan kal, yoldaştan kalma" şeklindedir. (122b/317)

➢ Türkçe atasözlerinin bazılarının vezin gereği farklı söz dizimi ile kurulduğu, kiminin devrik yapılı kiminin de Farsça tamlama ile ifade edildiği görülmektedir.

- Açdırma ehl-i keyfe kutunuñ kapaġını: Karşındaki kişiyi kızdırırsan onun senin ile ilgili olumsuz hususları açıklamasına sebebiyet verirsin, manasında kullanılan atasözünün günümüzdeki karşılığı "Açtırma kutuyu söyletme kötüyü" şeklindedir. (62a-b/225)

- Eylemez üftāde-i deryā ḥazer yaġmurdan: "Denizde ıslanan yağmurdan korkmaz" olarak günümüze ulaşan atasözü, başından büyük olaylar geçen ve bunun akabinde o konu ile ilgili bilgi sahibi olmuş olgun kişileri tanımlamak için ifade edilmektedir. (128/326)

- Semer bār-ı ḫar olmaz: İnsana kendi yapmış olduğu iş yük değildir anlamına gelen atasözünün bugünkü ifadesi iki şekildedir: "Hamala semeri yük olmaz" ve "Eşeğe semeri yük değil". (133a/336)

[9] Bu dili konuşanlar, Kırım'da yaşayan Rabbani Yahudilerden oluşmaktadır.

➢ Sûrnamede yer alan atasözleri, atasözlerinin günümüzdeki karşılıkları ve sûrnamede bulunduğu yer aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Dil	Sıra	Atasözü	Atasözünün Günümüzdeki Karşılığı	Atasözünün Sûrnâmede Bulunduğu Yer
ARAPÇA	1	İnne hāẕe'ş-şibl min ẕāke'l-esed (Bu arslan yavrusu o arslanın yavrusudur)	Aslandan aslan doğar	11a/146
	2	Kāna güher ve bāġa şemer (Maden ocağına taş, bahçeye meyve)	Ata arpa yiğide pilav	37a/189
	3	Vāfaḳa şennu tabaḳa (Nasıl da tıpatıp uydu)	Tencere yuvarlanmış kapağını bulmuş	37b/189
	4	Vāḥidün ke'l-elf (Bin gibi bir)	Bin kişi değmez bir kişi, bir kişi değer bin kişi	38b/191
	5	Ẕālike ġurāb ve hāẕā ġurāb ibnü'l-ġurāb (O karga ise bu karga oğlu karga)	Tencere yuvarlanmış kapağını bulmuş	29b/175
	6	Meni'l-Fuṭaymeti fī sūḳi'l-ġazzālīn (Pazarcıkta Fatımacığa kim derler)	Fatımacığın pazarda adı olmaz	48b/205
	7	Men zeraʿa ḥasede (Eken biçti)	Eden bulur	69a/235
	8	Küllü'ş-ṣayd fī cevfi'l-ḳarār[10] (Avın tamamı eşeğin karnındadır)	El elden üstündür	90b/266
FARSÇA	9	Ne şīr-i şütür ne dīdār-ı ʿArab (Ne devenin sütü ne Arap'ın yüzü)	Düşman dost, yılan derisi post olmaz Domuz derisinden post olmaz, eski düşman dost olmaz	29b/175
	10	Dendān-ı seg be-post-ı ḫınzīr: (Köpeğin dişi domuzun dersinde)	İt dişi domuz derisine	49a/206
TÜRKÇE	11	İtmez kerīm mā-melekin ṣarf iden żarar	Malı ongun olanın adı angın olur	26b/172-145a/354
	12	Deve kūçek yere baḳ	Otu çek, köküne bak	29b/175
	13	Bardaḳ yuvalandı ḳapaġın buldı	Tencere yuvarlanmış kapağını bulmuş	29b/175
	14	Yoḳ oyunı penbe ile āteşīñ: Ateşle pamuğun oyunu olmaz	Ateşle barut yan yana durmaz	48b/205, 89a/263,103a/285
	15	Bāzārcıḳda Fāṭımacıġa kim dirler[11]	-	48b/205

[10] Sûrnâme metninde ifade "küllü'ş-şayd fī cevfi'l-ḳarār" şeklinde geçmektedir ancak doğru şekli küllü'ş-ṣayd fī cevfi'l-ferā'dır.
[11] Atasözü günümüzde kullanımdan düşmüştür.

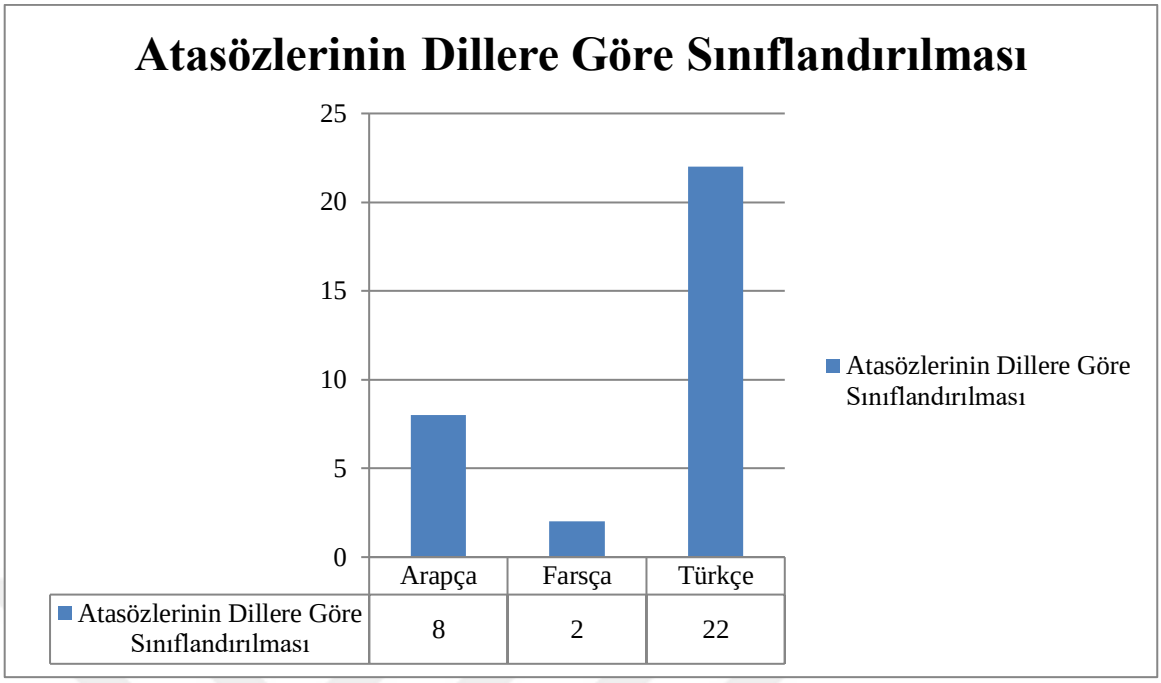
	16	Zor oyunu bozar[12]	-	50a/208
	17	Bardak ḳapaġın buldı	Tencere yuvarlanmış kapağını bulmuş	52a/210
	18	Açdırma ehl-i keyfe ḳutunuñ ḳapaġını	Açtırma kutuyu söyletme kötüyü	62a-b/225
	19	Kusḳuna ḳuvvet ḳamçıya bereket	Tabana kuvvet	73a/241
	20	El irmez dāma girmez	El ermez, güç yetmez	74a/242
	21	Ayuya ṭalanmadan çalıya ṭolanmaḳ yeğdir	Köpeğe dalaşmaktansa çalıyı dolaşmak yeğdir	96b/274
	22	Alma yārin elmasını yersin odun yarmasını[13]	Ne ekersen onu biçersin, ağaca çıkan keçinin dala bakan oğlağı olur	101a/281
	23	Hīç yaḳışsun mı a cānım deveye ḳazzāzī	Deveye, sanatın ne demişler? Kazazlık, yakışır ince bileklerine	111a/299
	24	Gitdi ḳazzāz geldi bezzāz	Geleceği varsa göreceği de var	119a/299
	25	Biñ aşçı bir başçı	Bin işçi bir başçı	111b/300
	26	Çeyner tükürür yoldaşdan ḳalmazız	Yoldan kal, yoldaştan kalma	122b/317
	27	Eylemez üftāde-i deryā ḥaẕer yağmurdan	Denizde ıslanan yağmurdan korkmaz	128/326
	28	Ş̧emer bār-ı ḫar olmaz	Hamala semeri yük olmaz Eşeğe semeri yük değil	133a/336
	29	Balıḳ batdıya çeküp	Battı balık yan gider	143b/351

Tablo 2.2. Seyyid Vehbî Sûrnâmesinde Yer Alan Atasözleri

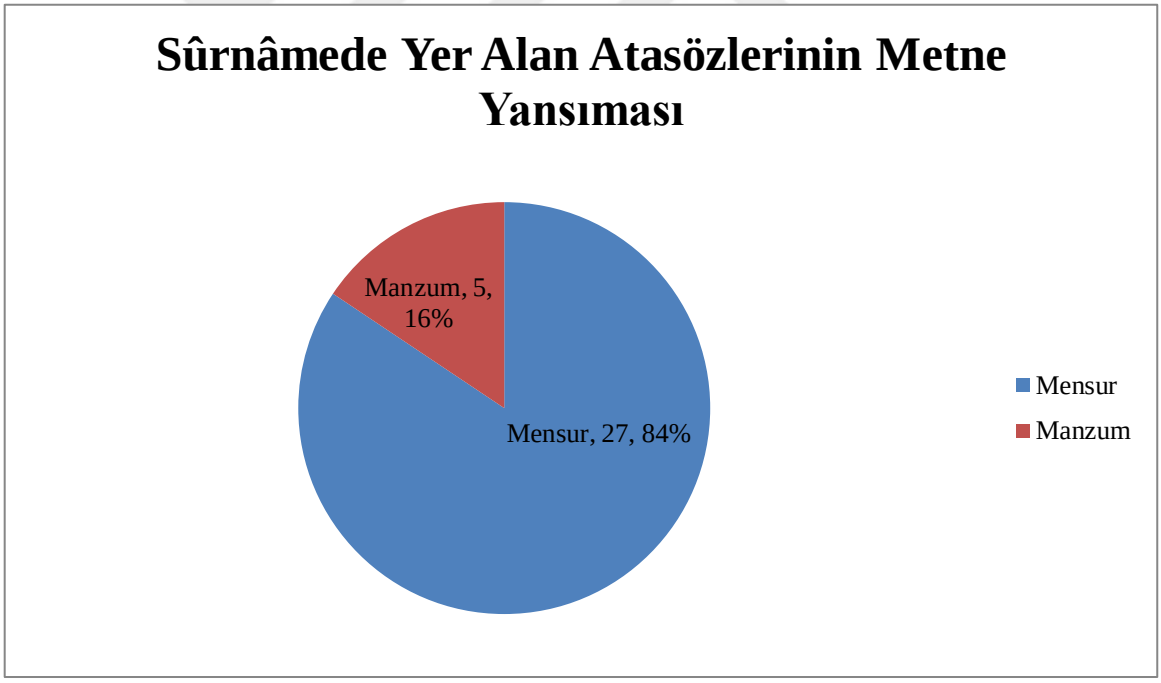
Yukarıdaki tabloda yer alan bilgilere göre, sûrnâmede geçen atasözlerinin büyük kısmının günümüzde de kullanıldığı görülmektedir.

[12] Atasözü günümüzde de aynı söz dizimi ile kullanılmaktadır.

[13] Günümüzde kullanımda olmayan atasözü, Avusturyalı tercüman ve şarkiyat bilimci Franz von Dombay'ın yapmış olduğu derlemelerin neticesinde şimdiye ulaşmıştır. Söz konusu atasözü "karşılık bulma" noktasında, şartlı bir söz dizimi ile ifade edildiği için günümüzdeki kullanımlardan birkaçının " ne ekersen onu biçersin", "ağaca çıkan keçinin dala bakan oğlağı olur" şeklinde olduğunu düşünülmedir.

Şekil 2.2. Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nde Yer Alan Atasözlerinin Dillere Göre Sınıflandırılması

Şekil 2.3. Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nde Yer Alan Atasözlerinin Metne Yansıması

32 atasözünün 5'i, %16'lık pay oranıyla sûrnâmenin manzum bölümünde yer aldığı belirlenmiştir, 27'si ise mensur bölümde bulunur ve bu atasözlerinin pay oranı ise %84'tür.

2.2.1.3. Kalıp ifadeler

Kalıplaşmış sözler ya da ifadeler dilin söz varlığını geliştiren, yazılı ve sözlü iletişimde dile ve dili konuşanlara çok çeşitli ifade yolları sunan söz varlıklarıdır ve dil içerisinde geniş çaplı olarak kullanılmaktadır.[14] Kalıplaşmış sözlerin kimisi, hayır dua ve iyilik bildirir, kimisi selamlaşma kimisi de bir istek bildirebilir; bunların dışında geleneği, batıl inancı, konuşanı yüceltici gibi kalıplaşmış sözler de mevcuttur.

Surnâmede yer alan kalıp ifadelerden bazılarını anlam gruplarına göre ayrılışı şu şekildedir.

Hayır dua ve iyi dilek bildirenler: Allāh oñara (Allah işini rast getirsin,108b/294)

Bir isteği kabul veya reddetme bildirenler: Āmīn (52b/211, 53b/212, 70a/236, 151b/363), eyvallāh (77a/246)

Bir istek bildirenler: Ṣadede gelmek (53b/212, 84a/257, 95b/272, 138b/344)

Özür dileme bildirenler: Ḳuṣūrıma baḳma(z) (145b/355)

Mutluluk veren olaylarda söylenenler: Ḫoş geldi ṣafā geldi (49b/207)

➢ Karşılıklı olarak söylenen kalıp sözlerden biri olan, bir yere gelindiği zaman yeni gelen kişiye söylenen "hoş geldin" kalıp ifadesi sûrnâmede manzum bölümde bulunur. Söz konusu ifade, gazel nazım şekliyle yazılmış bir manzumenin redifi olarak tespit edilmiştir.

- Ḫayr-maḳdem yine ey şāh-ı cihān **ḫoş geldiñ**

  Muntaẓırdır saña çeşm-i nigerān **ḫoş geldiñ**

  ...

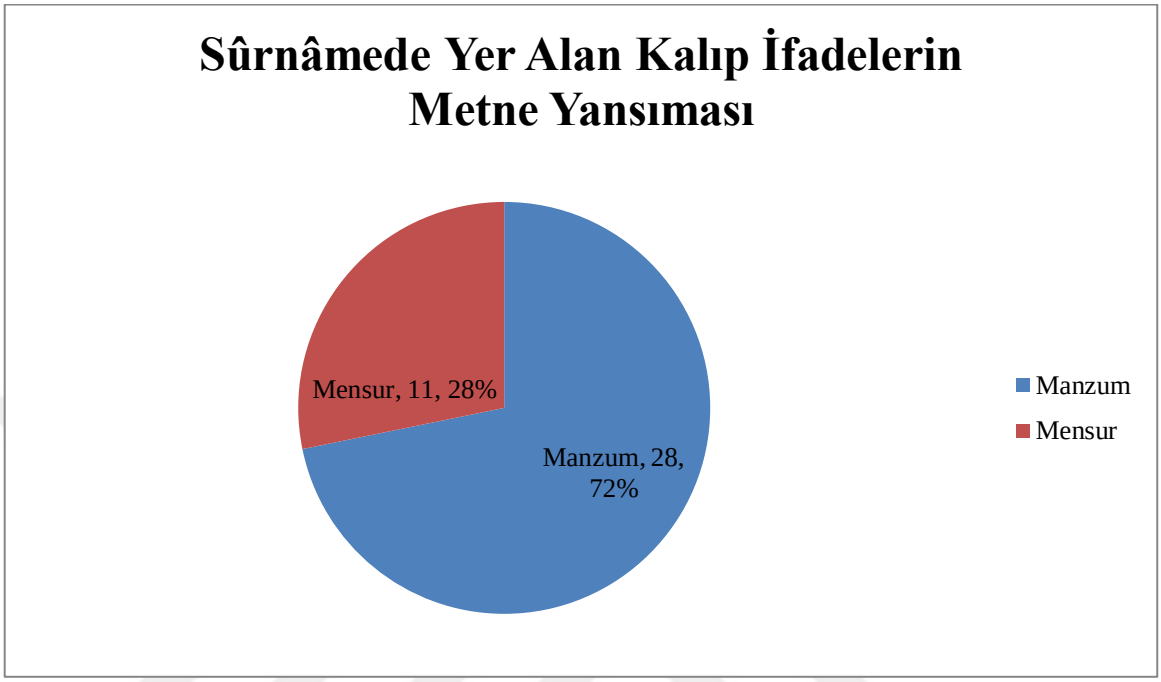
  Dāʾimā devlet ileʿazm-i temāşā iderek

  Baḫt u iḳbāl disün naʿra-zenān **ḫoş geldin** (107b-108a/292-293)

➢ Sûrnâmede yer alan diğer kalıp ifadeler ise şunlardır.

[14] Gökdayı H. "Türkçede Kalıp Sözler," *Bilig* 44, (2008): 106.

ne ʿaceb (22a/162, 45b/201, 69a/234, 70a/236), *ʿaceb mi* (40b/193, 120b/313), *hīç olmazsa* (71b/238,102a/283) *ḳılıcı keskin ola* (121b/315), *vallāhi vü billāhi vü tallāhi* (129a/328, 130b/332), *ne ḥācet* (130b/333)

Şekil 2.4. Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nde Yer Alan Kalıp İfadelerin Metne Yansıması

Sûrnâmede yer alan kalıp ifadelerin büyük çoğunluğu manzum bölümde bulunmaktadır. 39 ifadeden 28'inin manzum bölümde, 11'inin ise mensur bölümde yer aldığını tespit edilmiştir.. Manzum bölümlerdeki kalıp ifadelerin oranı %72 iken, mensur bölümde yer alan kalıp ifadelerin oranı %28'dir.

2.2.1.4. Kelâm-ı kibârlar

Günümüzde özdeyiş olarak bilinen, zamanın önemli kişileri, büyükleri tarafından söylenmiş atasözü mahiyetindeki sözlere kelâm-ı kibâr adı verilmektedir. Sözün gücünü artırmak, söyleneni daha anlamlı kılmak ve bir kanıta dayandırmak amacıyla eserlerde yer almıştır.

Sûrnâmede kelâm-ı kibar kullanımı sınırlıdır ve tespit edilen kelâm-ı kibârların geneline bakıldığında Arapça ifadelerin daha yoğun olduğunu görülmektedir. Söz konusu kelâm-ı kibârlar, kelâm-ı kibârların anlamları ve sûrnâmedeki yeri aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

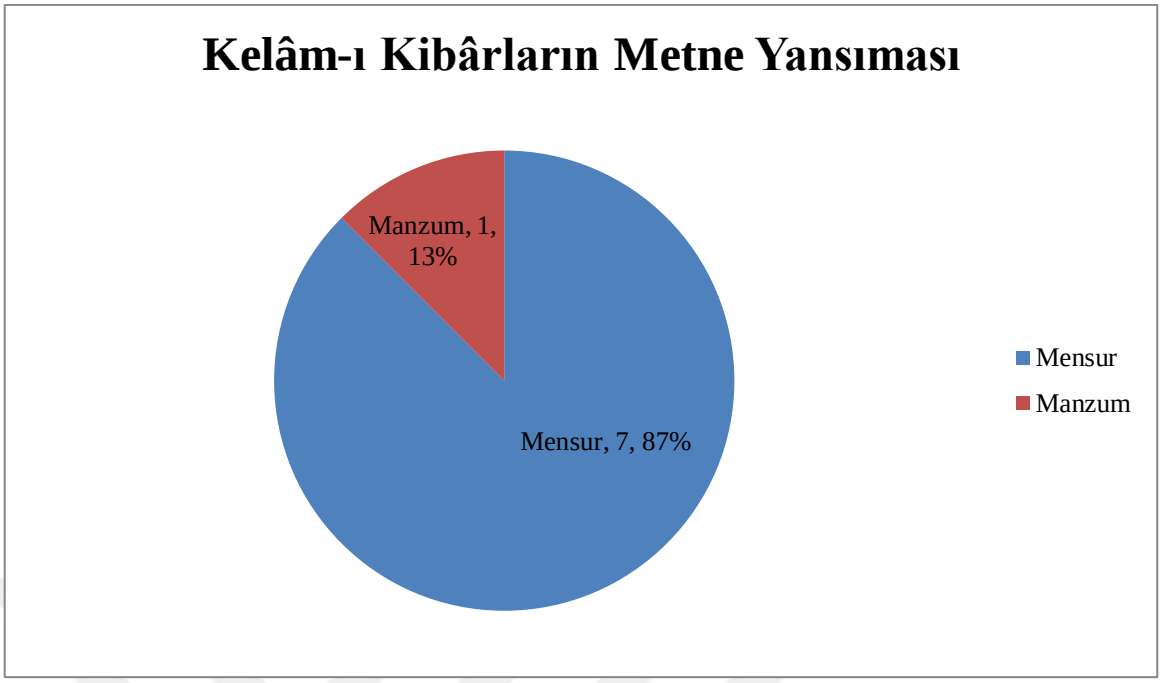
Sıra	Kelâm-ı Kibâr	Kelâm-ı Kibarın Anlamı	Kelâm-ı Kibârın Sûrnâmedeki Yeri
1	Kec tīr gibi ayaḳda ḳaldı[15]	Eğri ok, doğru yol almaz	3a/130
2	ʿĀdet budur āḫirde gelür bezme ekābir[16]	Adet böyledir, büyükler meclise en son girerler	33b/182, 138b/344
3	Kime ekmek gerek ise aña lāzım ekmek	Herkes ektiğini biçer	68b/234
4	Belaġa's-seyli'r-ribā[17]	Sel tepelere ulaştı	128a/325
5	Ferec baʿde'ş-şidde	Her zorluğun ardında bir kolaylık vardır/ Zorluktan sonra kolaylık kederden sonra sevinç.	128b/326
6	Mā-lā yüdrik külleh lā yütrek külleh	Bütünü elde edilemeyen şey büsbütün terk edilmez	136b/341, 139a/345

Tablo 2.3. Seyyid Vehbî Sûrnâmesinde Yer Alan Kelâm-ı Kibârlar

[15] Söz konusu ifade ile, Hz. Ali'nin özdeyişi olan "Eğri ok doğru yol almaz" ifadesi arasında bir ilgi bulunmuştur.

[16] Söz konusu söz dizimi aynı zamanda Nev'î'ye ait olan berceste bir mısradır.

[17] Türkçe karşılığı "bıçak kemiğe dayandı manasına gelen söz dizimini ilk kez Hz. Osman bir mektubunda kullanmıştır, daha sonra Araplar tarafından atasözü olarak kabul edilmiştir

Şekil 2.5. Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nde Yer alan Kelâm-ı Kibârların Metne Yansıması

Sûrnâmede bulunan 8 kelâm-ı kibârdan, 7'si mensur bölümde yer alıp %87'lik pay oranına sahiptir, 1'i ise manzum bölümde bulunmakta olup pay oranı %13'tür.

2.2.1.5. Ayetler

İslam dininin ana kaynağı ve kutsal kitabı olan Kur'ân-ı Kerîm'in her bir cümlesine ayet adı verilmektedir. Ayetler; ilahî emirlerin bir parçası olması sebebiyle şairler tarafından, şairlerin kaleme aldıkları eserler çerçevesinde ister telmihen ister mealen, iktibas yoluyla hem manzum hem de mensur eserlerde kullanılmıştır. Bu durum doğal olarak yazılan eserleri; didaktik bir yapıya kavuşturduğu gibi, eserlerde yer alan ifade yapılarını veya anlatılmak istenilenleri ayetlerin sunduğu imkan ölçüsünde örnekleyerek daha inandırıcı hale getirmesini sağlamıştır.

Seyyid Vehbî, sünnet düğününde yaşanan olayları veya olayların yaşanma sürecindeki belli başlı örnekleri sıralarken, ayetleri, eserinin bünyesine fazlaca kattığı belirlenmiştir.

Sûrnâmede ayetlerinden iktibas edinilen sûreler şunlardır: İbrâhîm, Nûn (Kalem), Haşr, Bakara, Âl-i İmrân, Hûd, Sâd, Mülk, Enbiyâ, A'râf, Ahzâb, Beled, Hâkka, Yâsîn, Kehf, Saff.

Sûrnâmede bazı ayetler; yaşanılan olayı örneklerken bazıları da benzetme unsuru olarak iktibas edilmiştir. Bunların dışında bir ayetin birden fazla olarak eserin muhtelif yerlerinde tekrarlandığı da görülür.

Seyyid Vehbî'nin örnekleme, benzetme ve kaleminin büyüklüğünü ifade etmek için çeşitli sûrelerden alıntı yaptığı ayetler şunlardır:

➢ İbrâhîm Sûresi: Seyyid Vehbî; sünnet olacak şehzadeleri belirtirken onları birer tomurcuğa, bunun devamında ise imparatorluğu ağaca benzetir. Bu benzetme için İbrâhîm sûresi'nin 24. ayetini iktibas olarak almıştır.

- "ser-nümā-yı ekmām-ı **şeceretün aṣluḥā ṯābitün ve ferʿuhā fi's-semāʿ**[18]olan" (5b/137)

➢ Nûn Sûresi (Kalem Sûresi): Seyyid Vehbî; Lale Devri'nin bir yansıması olan, 1720 şenliklerin kaleme alması için dönemin sadrazamı Nevşehirli Damat İbrahim Paşa tarafından bizzat görevlendirilmiştir. Düğün hazırlıkları, düğün alanının belirlenmesi, konuklar, hediyeler, kıyafetler ve şenliklerle ilgili pek çok ayrıntı, Seyyid Vehbî'nin anlatımına, daha doğrusu kalemine bırakılmıştır. Bu sebeple Vehbî, Nûn sûresi'nin ilk ayetini, kaleminin bu işe muvafık olduğunu belirterek bir anlamda kendisine dua unsuru olarak iktibas etmiştir.

- muḫāṭab-ı kerîme-i **Nūn ve'l-ḳalemi vemā yesṭurūn**[19] ʿaleyhi't-taḥiyyeniñ (6a/139)

➢ Hûd Sûresi: Şenliklerde pek çok gösteri yapılmıştır. Bunlardan bir tanesi de dönemin teknolojisinin üstünde yapılmış olan üç boyutlu gösterilerdir. Çektirme adı verilen gemi, denizde değil, düz bir zemin üzerinde dışarıdan kimsenin göremeyeceği çeşitli aletler aracılığıyla çekilirken, Seyyid Vehbî, söz konusu durumu Hûd sûresinin 41. ayeti ile açıklamaktadır.

- Medd-i **bismillāhi mecrāhā ve mürsāhā**[20] mıdır (35a/184)

[18] İbrâhîm Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (14/24). Kökü yerde ,dalları gökte olan ağacın tomurcuklarının baş göstermesi
[19] Nûn Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (68/1). Nun. kaleme ve yazdıklarına ant olsun
[20] Hûd Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (11/41). Yüzmesi ve durması da Allah'ın adıyladır.

➢ Sâd Sûresi: Az önce belirtilen "çektiri" gemisinin düz bir zemin üzerinde yürümesinin sırrını çözmeye çalışanlar için Sâd sûresi'nin 5. ayeti, Vehbî tarafından yine iktibas edilir.

- güher-keş-i **inne hāẕā le-şeyʾün ʿucāb**[21] oldılar (35b/185)

➢ Mülk Sûresi: Şenliklerde diğer gösteriler kadar fişek gösterileri ve kandil süslemeleri de şenliklere ayrı bir ihtişam katmıştır. Şenliklerdeki ışıklandırma ve fişek gösterileri, Mülk sûresi'nin 5. ayeti ile örneklendirilerek ifade edilmiştir.

- mā-ṣadaḳ-ı kerīme-i **ve leḳad zeyyenne's-semāʿe'd-dünyā bi-meṣābīḥā**[22] (42a/195)

➢ Beled Sûresi: Şehzadelerle birlikte yaklaşık olarak beş bin çocuk sünnet edilmiştir. Bu durum Beled sûresi'nin 14., 15. ve 16. ayetleriyle örneklendirilmiştir.

- **İṭʿāmun fī yevmin ẕā mesġabeh yetīmen ẕā meḳrabeh ev miskīnen ẕā metrebeh**[23] (75b/244)

➢ Hâkka Sûresi: 1720 şenliklerinde hava muhalefeti de yaşanmıştır. Bu durumu Vehbî, Nûh tufanına benzetip her yerin sularla kaplandığını ifade etme noktasında Hâkka sûresinin 11. ayetine başvurmuştur.

- müfessir-i āyet-i **ṭaġa'l- mā**[24] (128a/325)

Sûrnamede kullanılan diğer ayet iktibasları ve ayetlerin yer aldığı sûreler aşağıdaki tabloda belirtildiği üzeredir.

[21] Sâd Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (38/5). Bu gerçekten şaşılacak bir şey(dir).
[22] Mülk Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (67/5) And olsun ki biz dünya göğünü donattık.
[23] Beled Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (90/ 14-15-16). O, açlık gününde yemek yedirmektir; yakınlığı olan bir yetime yahut hiçbir şeyi olmayan yoksula.
[24] Hâkka Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm. (69/11). Her yanı su bastı.

Sıra	Tekrar Sayısı	Sûre İsmi	Ayet	Ayetin Sûrnamedeki Yeri
1	-	Yûsuf Sûresi	Ersilhu maʿnā yertaʿ ve yelʿab[25]	9b/143
2	2	Haşr Sûresi	faʿtebirū yā ūli'l-ebṣār[26]	11b/146, 25b169
3	-	Rahmân Sûresi	maḳsūrātun fi'l-ḫıyām lem yaṭmiṯhünne insün ḳablehüm velā-cānn[27]	12b/148
4	5	Nûr Sûresi	nūrun ʿalā nūr[28]	18a/156, 22b/164, 65b/230,72a/239, 93b/239
5	2	Felâk Sûresi	neffāṯātü'l-ʿuḳad[29]	19b/158, 123b/318
6		Âl-i İmrân Sûresi	Ḳul in küntüm tuḥibbūnallāhe fe'ttebiʿūnī yuḥbibkümullāh[30]	32b/180
7	-	Tâhâ Sûresi	Cennātu ʿadnin tecrī min taḫtehe'l-enhār[31]	47a/202
8	-	Enbiyâ Sûresi	yā nār[32]	47a/202
9	-	Rahmân Sûresi	Hel cezāʾü'l-iḥsānu ille'l-iḥsān[33]	56a/216
10	2	A'râf Sûresi	Külū ve'şrebū[34]	63b/226, 150a/361
11	3	Ahzâb Sûresi	Fe iẕā ṭaʿimtüm fe'nteşirū[35]	63b/226, 91b/267, 150a/361
12	-	Bakara Sûresi	velā taḳrebā hāẕihi'ş-şereceti[36]	68b/234

[25] Yûsuf Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (12/12). Onu da gönder bizimle beraber gezsin oynasın.
[26] Haşr Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (59/2). Ey akıl sahipleri ibret alın.
[27] Rahmân Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (55/56,72). Çadırlar içinde iffetli kadınlar vardır. Bunlara eşlerinden önce ne bir insan ne de bir cin dokunmuştur.
[28] Nûr Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm. (24/35). Nur üstüne nur
[29] Felâk Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm, (113/4). Düğümlere üfleyenler.
[30] Âl-i İmran Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (3/31). Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki Allah da sizi sevsin.
[31] Tâhâ Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (20/76). Adn bahçeleri vardır ki altlarından ırmaklar akar.
[32] Enbiyâ Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (21/69). Ey ateş
[33] Rahmân Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (55/60). İyiliğin karşılığı, iyilikten başka bir şey olabilir mi?
[34] A'râf Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (7/31). Yiyin ve için.
[35] Ahzâb Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (33/53).Yemeği yediğiniz zaman dağılın.
[36] Bakara Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (2/35). Şu ağaca yaslanmayın.

13	-	Beled Sûresi	fekkü raḳabe[37]	75b/244
14	-	Yâsîn Sûresi	Fe'mtāzü'l-yevme eyyühe'l-mücrimūn[38]	134a/338
15	-	Kehf Sûresi	Fe-eradtü en eʿībehā[39]	141a/347
16	-	Yâsîn Sûresi	Le'ş-şemşü yenbaġī lehā en tüdrikel'l-ḳamere vele'l-leylü sābıḳü'n-nehār[40]	147b357
17	-	Saff Sûresi	Keʾennehüm bünyānün merṣūṣ[41]	152b/364

Tablo 2.4. Seyyid Vehbî Sûrnâmesinde Yer Alan Ayetler

Bazı ayetler, farklı durumları örneklendirmek, nesir içinde yapılan uzun alıntılarda anlatım kolaylığı sağlamak amacıyla birden fazla olarak sûrnâmede tekrarlanmıştır. Tekrar edilen ayetler ve ayetlerden iktibas olunan sûreler şunlardır.

➢ Nûr Sûresi: Nûr sûresi'nin 35. ayeti olan "**nūrun ʿalā nūr**[42]" ifadesi sûrnamede en fazla tekrar eden ayettir. Herkesçe bilinen ve çok kullanılan bir ayet olan söz konusu olan ifade, Vehbî tarafından tamlama haline getirilip olmak filli ile bitirilmiştir. Ayet cümle içine alınıp cümleyi sürdürme söz konusudur. Aşağıda ayetin geçtiği yerler ve ayetten hangi amaçla iktibas yapıldığı belirtilmiştir.

- beyāż dibāya ḳaplu ḳapaniçe yaḳalu meloṭa taʿbīr olunur ferve-i semmūr gerden-i kafūrları üzere ḥalet-nümā-yı **nūrun ʿalā nūr** [43]olup (18a/156)

Devlet erkanı, özel günlerde beyaz renkli kürkler giydiğinden, beyaz renkli kürkün, beyaz renkli boyunda bulunması sebebiyle "nūrun ʿalā nūr[44]" ayeti iktibas edilmiştir.

[37] Beled Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (90/13). Bir köleyi azat etmek
[38] Yâsîn Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (36/59). Ey günahkarlar, bugün siz bir tarafa dağılın.
[39] Kehf Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (18/79). Ben onu kusurlu yapmak istemedim.
[40] Yâsîn Sûresi, Ku'rân-ı Kerîm (36/40). Ne güneşin aya erişip ulaşması ne de gecenin gündüzü geçmiş olması gerekmez.
[41] Saff Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (61/4). Sağlam bir yapı gibi.
[42] Nûr Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm. (24/35). Nur üstüne nur
[43] Nûr Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm. (24/35). Nur üstüne nur
[44] Nûr Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm. (24/35). Nur üstüne nur

- Eger olursa girībān-ı ferve-i şāhī
  Olurdı **nūrun ʿalā nūr**[45] o gerden-i kāfūr (22b/164)

Hediye edilen siyah samur postları, padişahın yaka kürkü olsa, beyaz gerdana ulaşınca o bile aktan daha ak olur.

- kestāne ve yüz āsumānī fişek atılup şuʿlesi ẓulmet-sūz-ı şeb-i deycūr ve pertevi resīde-i menzil-i hūr olduḳça müẕekkir-i kelām-ı **nūrun ʿalā nūr**[46]oldıġı (65b/230)

Fişek gösterilerinde fişekler art arda atılıp göğü aydınlatması üzerine, "nur üstüne nur" ayeti tekrarlanmıştır.

- şemʿ-dān-ı kef-i sīmīnlerinde tābān birer şemʿ-i kāfūrī mānende-i naḫl-i sūrī ḥālet-nümā-yı **nūrun ʿale'n-nūr**[47] eyleyüp (72a/239)

Esnaf alaylarının geçişinde sıra mumculara gelir ve topluluğun önündeki kişilerin elinde birer mum bulunmaktadır. Bu mumlar kat kat olup birer ışık olmuştur.

- şādurvan fişegi nāmında bir fevvāre-i nūr şerāre-pāş-ı ẓuhūr olup ve iki ḫayme-i daḫme-gūn ve yüz āsumānī ve iki çarḫ-ı felek ve iki hāvan-ı sipihr-nümūn gelüp şuʿlesi **nūrun ʿaʿle'n-nūr**[48]oldıġı

Şenliklerde fişekler yine ardı ardına patlatılınca ortada büyük bir ışık birikimi meydana gelir. Bu durum kat kat ışık olmak manasında belirtilip Nûr sûresinin ilgili ayeti ile ifade pekiştirilmiştir.

➢ Haşr Sûresi: Haşr sûresinin 2. ayeti olan **faʿtebirū yā ūli'l-ebṣār**[49] ifadesi sûrnâmede iki defa geçmektedir.

- Meḥemmed Begi daḫi şeh-zādegān-ı ʿālī-şānı ile pīrāye-mend-i encümen-i sūr-ı ḫitān olunmasını fermān ve kendüyi şeref-i günā-güna erzān gördiginden mā-ʿādā

[45] Nûr Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm. (24/35). Nur üstüne nur
[46] Nûr Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm. (24/35). Nur üstüne nur
[47] Nûr Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm. (24/35). Nur üstüne nur
[48] Nûr Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm. (24/35). Nur üstüne nur
[49] Haşr Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (59/2). Ey akıl sahipleri ibret alın.

selīl-i celīline daḫi İnne hāẕe'ş-şibl min ẕāke'l-esed diyüp bu şeref-i maḫṣūṣ ile müstesʿad olmaġa şāyān gördi **Faʿtebirū yā üli'l-ebṣār.**[50] (11b/146)

Fatma Sultan ile Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın oğlu, Mehemmed Beg'in şehzadelerle sünnet edilmesi hususunda Haşr sûresinin 2. ayeti iktibas edilmiştir.

- kudretlü mehābetlü şehriyār-ı ʿālem efendimiz ḥażretlerine māl ü cān ile ḫıdmet ve iḫlāṣ ile iẓhār-ı ʿubūdiyyet oldığı bedīdārdır **Faʿtebirū yā ʿulī'l-ebṣār**[51] (25b/169)

Vezirlerin padişahın huzurunda bulunması ona kulca bağlı olduklarını, her zaman hizmetinde olacaklarını bildirmek için yine Haşr sûresinin 2. ayeti iktibas edilmiştir.

➢ Bakara Sûresi: Bakara sûresinin 201. ayeti olan "**ve ḳınā ʿaẕābe'n-nār"**[52] sûrnâmede iki defa iktibas edilmiştir.

- tersāne ṭarafından iḫtirāʿ olunan ber-hevā ḳalyonlarıñ mühimmātını vażʿ içün ibdāʿ itdikleri taḫta ṣuffeniñ taḥtında ṣudūr-ı fermān-ı ʿālīye intiẓār ile mevżūʿ-ı sepāy-ı istiḥżār ḳılınan tūde tūde fişeklere bir hevāyī fişegi işābet itmekle cümlesi birden ṭutuşup ṣuffeyi meşʿal-i nāra belki külḫan-ı āteş-bāra döndürüp bu ḳadar edevāt-ı nāriyye ber-hevā oldığından ḳaṭ'-ı naẕar ṣuffe üzerinde ittiḫāẕ-ı encümen-i ḳarār eyleyen nice kimesnelerin semender-i āteş-āşiyān etekleri ṭutuşdı ve kimi ḥamāme-i dūd-girifte gibi āteşe düşdi **ve ḳınā ʿaẕābe'n-nār**[53] (28b/173)

Fişek şenliği yapıldığı sırada çeşitli fişekler, düz bir zeminde yürüyen kalyon gemisini tutuşturmuş ve ona zarar vermiştir. Kalyonun yanında bulunan kişilerden bazıları şairin ifadesiyle "semender" gibi yanmazken bazıları da duman içinde kalmış çaresiz güvercin gibi ateşe düşmüştür. Ateşe düşenler için; Vehbî bu ayeti iktibas etmiştir.

- Cebeciler ṭarafından ibdāʿ olunan bir taḫta küleh çün bār-ı güneh bir şaḫṣ-ı rūsiyehiñ başına ḥalḳa-i laʿnet gibi geçirilüp ve günā-gün fişekden yapılmış bir

[50] Haşr Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (59/2). Ey akıl sahipleri ibret alın.
[51] Haşr Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (59/2). Ey akıl sahipleri ibret alın.
[52] Bakara Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (2/201). Bizi o ateş azabından koru.
[53] Bakara Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (2/201). Bizi o ateş azabından koru.

nemedīn-ḫilʿat ḳāmet-i liyāḳatına geydirilüp ḥużūr-ı şehriyārīden güẕār iderken ṭırāz-ı dāmen-i ḫilʿatına fetīle-i şemʿa-i raḳḳāṣān-ı şuʾle-i cevlān ile āteş virildikde bir ṭarrāḳa-i ʿaẕīme bedīdār olup ol şaḫṣ-ı bed-kirdār āteş-bāz-ı şuʿle-reftār gibi mānende-i şerāre-i cehān her cānibe germ-cevlān olaraḳ semender-i āteş-āşiyāna nümūdār ve seyr iden erbāb-ı enẕār meşġūl-i kerīme-i **Ve ḳınā rabbenā ʿaẕābe'n-nār**[54] olmuşlardır (94a/270)

Şenliklerde bir ateşbazın gösterisi sırasında ateşin fitili yakılır ve büyük bir gürültü meydana gelerek alevler etrafa saçılır. Orada bulunan seyirciler, Bakara sûresinin 201. ayetini okuyarak kaçışırlar.

➢ A'râf Sûresi: Şenliklerde verilen ziyafetlerin çokluğunu açıklamak ve sunulan ikramların afiyetle yendiğini belirtmek için A'râf sûresinin 31. ayetinde bulunan **Külū ve'şrebū**[55] iki kez iktibas olunmuştur.[56]

- İşbu rūz-ı fīrūzda cevāmiʿ-i selāṭīn ü vüzerā eʿimme vü ḫuṭabāsı dārü'ż-żiyāfe-i şehen-şāhīye maʿzūm olmaġın üç direklide niʿam-ı pādişāhīye taʿbiye-i miʿde-i ārzū ve tilāvet-i sūre-i Māʾide vü Kevṯer ile muntaẕır-ı istimāʿ-ı kerīme-i **Külū ve'şrebū**[57] olmaları (63b/226)

- Āḫirīn-i meclis-i żiyāfet-kede-i sūr-ı pür-sürūr u ḥubūr-ı dil-cūda şeḳāşıḳ-ı ṣıḥāf-ı meʿāliḳden istimāʿ-ı emr-i **Külū ve'şrebū** [58] idenlere (150a/361)

➢ Ahzâb Sûresi: Şenliklerde gösteriler kadar ziyafetlerde büyük önem taşımaktadır. 15 gün süren şenliklerde hemen her gün bir ziyafet verilmiştir. Bu ziyafetler hiyerarşik düzene göre yapıldığından herkes sıra ile yiyip içmektedir. Bunu örneklemek için Vehbî, Ahzâb sûresinin 33. ayetini üç kez iktibas olarak almıştır.

[54] Bakara Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (2/201). Bizi o ateş azabından koru.
[55] A'râf Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (7/31). Yiyin ve için.
[56] Söz konusu ifade çeşitli sûrelerin belirli ayetlerinde de geçmektedir, ancak sûrnâmede kullanılan anlatıma, anlam olarak en uygun sûre A'raf sûresidir. Belirtilen ifadenin geçtiği diğer sûreler ve sûrelerin ayet numaraları ise şu şekildedir. Hâkka (69/24), Mürselât (77/43), Tûr (52/19), Bakara (2/187)
[57] A'râf Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (7/31). Yiyin ve için.
[58] A'râf Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (7/31). Yiyin ve için.

• Eṣnā-yı ṭaʿāmda teber-dārān-ı gīsū-dār-ı Sarāy-ı ʿAtīḳ ve saḳḳāyān-ı sīm ʿalā-vechi'l-iclāl ve't-taʿẓīm ṣu yerine şerbet-i şīrīn-güvār ile memlū kāseler ṣunup ve çāşnī-gīrān mücevveze ve üst ḳaftānı ile pervāne gibi ḫıdmetlerine dönüp merāsim-i iṭʿām riʿāyet ü itmām ve zebān-ı gülāb-dān naġme-i ḳum ḳum ile işrāb-ı emr-i ḳıyām eyledikde her biri ber-mūceb-i kerīme-i **Fe iẕā ṭaʿimtüm fe'nteşirū**[59] (63b/226)

• Ve baʿde'ṭ-ṭaʿām meclis-i āṣafīde tenāvül-i velīme-i cihān-dārīde birbirine hem-zānū olan aġayān-ı sālifü'ẕ-ẕikr-i nīk-ḫū muntaẓır-ı maʿnā-yı kerīme-i **Fe iẕā ṭaʿimtüm fe'nteşirū**[60] olduḳlarında (91b/267)

• gülāb-dān-ı ḳalem-i dil-keş-edā sū-be-sū reşş-i gülāb-ı ḫiṭāb-ı **Fe-iẕā ṭaʿimtüm fe'nteşirū**[61] itdigi (150a/361)

➢ Felâk Sûresi: Şenliklerde halkı eğlendiren Mısırlı cambaz, Hacı Şâhîn ve Hacı Mehemmed'in ne kadar önemli göstericilerden olduğunu ifade etmek için ve yapmış oldukları şaşırtıcı gösteriler karşısında seyircileri hayrete düşürmeleri noktasında Felâk sûresinin 4.ayeti örneklendirme amacıyla iltibas edilmiştir.

• nām iki müşaʿbid-bāz sāḥir-i zūr-bāzlar ki temāşāları efvāh-ı **neffāṯātü'l-ʿuḳad**[62]ı çeşm-i ḥayret gibi bāz eyler idi (19b/158)

• bu ḥālet-i siḥr-ṣūret-i Hārūt-pesend dehān-ı **neffāṯātü'l-ʿuḳad**[63]ı dest-i ḥayretle bend itmişdir (123b/318)

Seyyid Vehbî, sûrnâmesinde aynı sûrede birbirinden çok uzakta bulunan, ayetleri birleştirip kendince bir anlam da türetmiştir. Söz konusu ifade padişahın ailesindeki kadınlar içindir. Onların ne denli iffetli olduğunu şöyle belirtir.

• **maḳsūrātun fi'l-ḫıyām lem yaṭmiṯhünne insün ḳablehüm velā-cānn**[64] (12b/148)

[59] Ahzâb Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (33/53).Yemeği yediğiniz zaman dağılın.
[60] Ahzâb Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (33/53).Yemeği yediğiniz zaman dağılın.
[61] Ahzâb Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (33/53).Yemeği yediğiniz zaman dağılın.
[62] Felâk Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm, (113/4). Düğümlere üfleyenler.
[63] Felâk Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm, (113/4). Düğümlere üfleyenler.

Maḳsūrātun fi'l-ḫıyām, ifadesi Rahmân sûresinin 56. ayetine; *lem yaṭmiṯhünne insün ḳablehüm velā-cānn* ifadesi ise yine Rahmân sûresinin 72. ayetine aittir. Vehbî; iki ayeti birleştirerek oldukça ilginç bir anlatım ortaya koymuştur.

Sûrnâmede herhangi bir sûrenin ayeti geçmese bile onun anlamını sezdirecek ifadeler de yer almaktadır. Bunlardan biri:

- Ol sūr-geh içre naḫl-ı sūrī

  Ṣan *Ṭūr*da gül-nihāl-i nūrī (3a/130)

Kur'ân-ı Kerîm'in pek çok sûresinde, Mûsâ peygamber'in Tûr Dağı'nda, Allah'tan aldığı vahyin ayrıntısına değinilir. Söz konusu sûreler ve sûrelerin ayet numaraları: Bakara/63,93; Nisâ/154; Meryem/52; Tâhâ/80; Mü'minûn/20; Kasas/29,44,46; Tûr/1.

- taʿvīẕ-i *çār-kul*-i bāzū-yı saʿādet (5b/137)

Vehbî; "Çâr-kûl" ifadesi ile "kûl" ile başlayan dört sûreyi çağrıştırmaktadır. Bu sûreler; Kâfirûn, İhlâs, Felâk, Nâs sûreleridir.[65]

- Eyledi ḫalḳıñ çerāġān-ı ümīdiñ tāb-dār

  Nārı *İbrāhīm*e gül-zār eyleyen Perverdigār (42a/196)

Hz. İbrahim, Nemrut tarafından ateşe atılmak istenmiş, Allah'ın ateşe "İbrahim'e serin ve esenlik ol" buyurması doğrultusunda yanmaktan kurtulmuş, ateş olan yer gül bahçesine dönmüştür. Burada Enbiyâ sûresinin 69. ayetine[66] mealen iktibasta bulunulmuştur.

- Hemvāre Ḥaḳḳ *sübḥānehu ve taʿālā* ḫıdemāt-ı dīn ü devletde rıżā-yı Bārī (53a/212)

---

[64] Rahmân Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (55/56,72). Çadırlar içinde iffetli kadınlar vardır. Bunlara eşlerinden önce ne bir insan ne de bir cin dokunmuştur.
[65] Ayrıntılı bilgi için bkz. Kur'ân-ı Kerîm (109/1, 112/1, 113/1, 114/1)
[66] Enbiyâ Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (21/69). Ey ateş, İbrahim'e karşı soğu ve ona zarar verme.

Hak sübhanehu ve teala ifadesi aslında, "her türlü kusur ve eksiklikten tenzih edilen, uzak sayılan yüce Allah" demektir. Vehbî burada yaratıcıyı anmıştır fakat "sübḥānehu ve taʿālā" ifadesi, İsrâ sûresinin 17. ayeti ve Nahl sûresinin 1. ayetinde de geçmektedir.[67]

2.2.1.6. Hadisler

Kelime anlamı olarak "haber" manasına gelen hadis[68]; Hz.Muhammed'e atfedilen; onun sözlerini, belirli onaylamalarını ve sıfatlarını içeren dinî bir terimdir.

Klasik Türk edebiyatını besleyen temel kaynaklarından biri olan hadisler, manzum ve mensur eserlerde, yine ayetlerde olduğu gibi ilahî hükümlerin getirdiği emirler doğrultusunda, bir ispat görevi görerek yer almaktadır.

Seyyid Vehbî'nin sûrnâmesi'nde ayetlere ek olarak hadislerin de yer aldığını, ancak ayetlere göre hadislerin daha kısıtlı bir şekilde kullanıldığı belirlenmiştir. Tespit edilen hadisler şu şekildedir.

➢ Levlâke levlâk Le Mâ Halektü'l-Eflâk: "Sen olmasaydın" veya "sen olmasaydın, yeri ve göğü yaratmazdım" şeklinde belirtilen edilen kudsî hadis, sûrnâmede; bu dünyanın bir konuk evi olduğunu, bu dünyada yaşayanları konuk eden, karşılayan kişinin Hz. Muhammed olduğu doğrultusunda yer almıştır.

- Mihmān-kededir bu ʿalem-i ḫāk

  Ḫān-sālārı ḫıdīv-i *Levlāk* (1b/125)

➢ Li-ma'allâh[69]: "Allah benimledir", anlamına gelen, na'tlarda Necm sûresinin 8. ve 9. ayetleri olan, "sümme denâ fetedellâ fe kâne kavseyni ev ednâ[70]" ifadesi ile birlikte zikredilen hadistir. Sûrnâmede; Allah'ın yüceliğini bildirmek ve tanımlamak için kullanılmıştır. Hz. Muhammed ve nice şahlar şahı onun kölesidir.

- Ol şāh-ı serīr-i *lī-maʿallāh*

[67] İsrâ Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm, (17/43), Nahl Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm, (16/1). Allah koşulan ortalıktan yüce ve uzaktır.
[68] Kandemir, M. Y. "Hadis", *TDVİA,* C.15, 27-35
[69] Hadis-i şerf'in özgün hali, lî maallahi vakt lâ yeseunî fîhi melekin olup anlamı, "benim Allah ile öyle bir vaktim olur ki, ne ona en yakın melek ne de gönderilmiş peygamberler öyle bir yakınlığı elde edebildi.
[70] Necm sûresi, Kur'ân-ı Kerîm, (53/8-9). Sonra yaklaştı ve iki yay arası kadar yakın oldu

Kim bendesidir nice şehen-şāh (1b/125)

➢ Men tevāżaʿa refeʿahullāh: "Allah, alçak gönüllülük edeni yüceltir", sûrnâmede bu hadis, büyük mevkide bulunan sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın ve diğer vezirlerin, Valide Sultan kethüdası Mehmed Paşa'ya, şenliklere konuk olduğu sırada yaşına uygun bir şekilde saygı göstermelerini konu edinmek amacıyla kullanılmıştır.

- Rūz-merre libās u destārı ile ḥużūr-ı āṣafîye gelüp ṣadr-ı refîʿü'l-ḳadr-i vesīʿü'ṣ-ṣadr ḥażretleri *men tevāżaʿa refeʿahullāh* fermūdesine imtiṯāl ve pīr-i meẕkūra ḳıyām ile taʿẓīm ü iclāl eylediler.(18a/155)

➢ El-ʿabdü vemā yemlikuhu kāne li-mevlāhu: "Kul onun ve sahip olduklarının efendisidir". Bu hadis; gelen hediyeleri, padişahın huzuruna sunan kapı kullarının ne kadar saygılı olduklarını belirtmek ve bir anlamda padişahı övmek için bir ispat unsuru olarak iktibas edilmiştir.

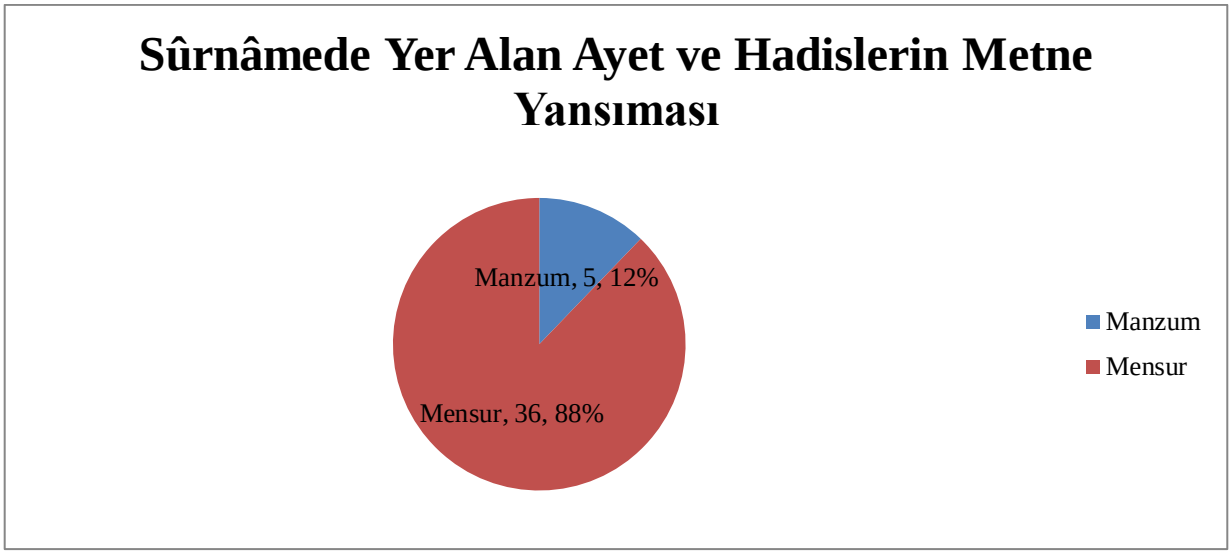
- dest-i iclāl-i ḫuddām-ı dergāh-ı ʿiṣmet-iştimāl ile *el-ʿabdü vemā yemlikuhu kāne li-mevlāhu* mışdāḳınca zemzeme-sāz olaraḳ pāy-endāz-ı ḫudāvend-i bende-nüvāz ḳılındı (26b/171)

➢ Uṭlubü'r-rızka fī ḫabāya'l-arżı: "Yeryüzündeki rızkınızı buğday tanelerinde arayın". Şenliklerde esnaf alaylarının geçişi ilk olarak ekinciler diğer bir ifadeyle çiftçiler ile başlamaktadır. Ekincilik mesleğinin ne denli önemli olduğunu vurgulamak için, Vehbî; söz konusu hadisi iktibas olarak eserine almıştır.

- Evvelā Ṭāʾife-i Berz-gerān yaʿnī *Uṭlubü'r-rızḳa fī ḫabāya'l-arżı* mezraʿa-i meʾālinden (68b/ 234)

➢ Ed-dünyā mezraʿatü'l-āḫireti: "Dünya ahiretin tarlasıdır". Kimi zaman "ne ekersen onu biçersin" söz grubuyla birlikte kullanılan bir hadistir. Ekincilik mesleğinin öncüsü olan kimsenin meslek grubu adına getirmiş olduğu hediyeleri padişahın huzuruna sunduğu sırada kendini hal diliyle bildirmesi anlamında sûrnâmede yer almıştır.

- El-ḥāṣıl ḥirfet-i meẕkūre aṣḥābı pīş-gāh-ı nuḳāve-i sülāle-i Ādem şehriyār-ı aʿẓam ḥużūrında icrā-yı ṣanʿat-ı ḥirāṯet ṣūretinde *Ed-dünyā mezraʿatü'l-āḫireti* (69b/235)

Şekil 2.6. Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nde Yer Alan Ayet ve Hadislerin Metne Yansıması

Mensur özellikleri ağır basan, Seyyid Vehbî'nin Sûrnamesi'nde yer alan ayetlerin ve hadislerin toplam sayısı 41'dir. Bunlardan 5'i manzum bölüm içinde yer alırken 36'sı mensur bölüm içinde yer almıştır.

2.2.1.7. Dua cümleleri

Dua cümleleri; şairler tarafından çokça tercih edilen, kendi yarattığı anlam çerçevesinde dahilinde şairin kendisini ifade etmek için başvurduğu anlatım unsurlarından birisidir. Klasik Türk şiirinde bu unsur, daha çok kasideler, tarihler ve mesnevilerde görülmektedir. Bununla birlikte, kasidelerin son bölümünde ve mesnevilerin hatime başlığının altında; Allah'a, zamanın sultanına, şehzadeye, sadrazama, vezir ve diğer devlet büyüklerine yöneltilen dua ifadeleri ile karşılaşılmaktadır. Manzum eserlerde olduğu gibi; tezkireler, padişah, vezir, şeyhülislam ve diğer önemli kişilerin hayat hikayelerini içeren pek çok biyografik ve içinde övgüye dair unsur barındıran başka mensur eserlerde de dua ifadelerine rastlanır. Söz gelimi, tarihsel ve kültürel olmanın ötesinde edebî değer taşıyan sûrnâmeler, dua cümlelerini de bünyesinde tutmaktadır.

Seyyid Vehbî sûrnâmesi'nde dua cümleleri geniş yer kaplamaktadır. Dua cümleleri duanın muhatabı ve yapısına göre değerlendirildiğinde ortaya şöyle bir tablo çıkmaktadır.

Duanın muhatabı olan kişiler şunlardır; Hz. Muhammed, III. Ahmet, sünnet olacak şehzadeler, İstanbul, Yeniçeri Ocağı Komutanı, Şeyhülislam Abdullah Efendi, Anadolu Kazaskeri Abdullah Efendi, Sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa, Göstericiler, Kapıcılar Kethüdası Mehemmed Ağa, IV. Mehmet, Hz. Peygamberin amcasının oğlu Abdullah bin Abbas, Sultan II. Mustafa, Nişancı Mustafa Paşa, Edirne Mevlevî hanesi şeyhi Mevlânâ Enîs Efendi ve Vehbî.

Bu durumu açıklayan örnekler;

➢ Sünnet olacak şehzadeler için:

- şeh-zādegān-ı vālā-tebārıñ ki her biriniñ vucūd-ı hümāyūnı rūḥ-ı ḳālıb-ı rubʿ-ı meskūndur *ḥafaẓahümullāhu Taʿāla* (5b/137)

(Yüksek soylu şehzadelerin her biri kutlu varlıklar olduğu için onlar dört ana kıtanın ruhudur. *Allah onları koruyup saklasın*.)

➢ Sultan III. Ahmet için:

- pādişāh-ı enām *ebbedehullāhu Taʿālā ilā sāʿati'l-ḳıyām* ḥażretlerine (32a/179)

(Cihan padişahının *yüce Allah mutluluğunu kıyamete dek sürdürsün*)

- Cenāb-ı Ḥażret-i Sulṭān Aḥmed Ḫān-ı ġāzī kim
  Odur pīrāye-i evreng ü dihīm-i Süleymānī

Edāmallāhu sürūri's-serīri bi-vücūdihī ve serre serāʾirü'l-enāmi bi-devāmi mülkihi ve faẓlihi ve cūdihi ḥażretleri (56a/217)

(Süleymanlık tahtını ve tacını süsleyen Sultan III Ahmet, *Allah onu tahtının övüncünü varlığıyla sürekli kılsın ve mülkünün, üstünlüğünün ve cömertliğinin devamıyla halkın gönüllerini ferahlandırsın*).

➢ Sultan II. Mustafa için:

➢ āşiyān merhūm u maġfūrun-leh Sulṭān Muṣṭafā Ḫān *teveccehallāhu bi-tāci'l-ġufrān fī erāʾiki'l-cinān* (7b/140)

(Rahmete ulaşmış ve Allah tarafından günahları affedilmiş Sultan Mustafa Han, *Allah ona cennet tahtlarında taç giydirerek lütufta bulunsun.*)

➢ Sultan IV. Mehmet için:

➢ merḥūm Sulṭān Meḥemmed Ḫān *bevveʾehullāhu fī surūri'l-cinān* Ḥażretleri (256/168)

(Merhum Sultan Mehmet Han, *Allah onu cennetlerinin tahtına oturtsun*).

➢ Köprülüzade Ahmet Paşa için:

➢ merḥūm Köprili-zāde Aḥmed Paşa *zevvedehullāhu bi-raḥmetihī fi'l-āḫireti men ceʿale'n-nehāri maʿāşā* (25b/168)

(Merhum Köprülüzade Ahmet Paşa, Allah onu ahirete kadar rahmetinin rızıklarıyla kat kat rızıklandırsın.)

➢ Nişancı Mustafa Paşa için:

- Yaʿnī tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa
- *Şaʿa bi'l-ḫayri ẕikruhu ve feşā* (26a/169)

(Nişancı Mustafa Paşa, *namı hayırla duyulsun ve yayılsın*.)

➢ Sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa için:

- *Aẓẓamallāhu şānehu'l-esnā*
  Refeʿallāhu ḳadrehu'l-esmā (95b/272)

(Allah şanını yüceltsin, Allah değer ve saygınlığını artırsın.)

➢ İstanbul için:

- dārü'l-ḫilāfetü'l-kübrā ve kürsī-i memālik-i devlet-i ʿulyā Ḳosṭanṭiniyyetü'l-maḥmiyye *ṣānehallāhu ʿan teṭarruḳı'l-beliyye ve ḥaffehā bi'l-meserrāti'l-ʿamīmeti'l-mevāliye* (141b/348)

(Büyük hilafetin merkezi, ulu ülke topraklarının kürsüsü, korunmuş Konstantiniyye, *Allah onu belaya uğramaktan korusun, sürekli ve yayılmış sevinçlerle kuşatsın*.)

➢ Hz. Muhammed için:

- *ʿaleyhi efḍalü'ṣ-ṣalāt ve ekmelü's-selām* (7a/140)

(En üstün dua ve en değerli selam üzerine olsun.)

Dua cümlelerinin yapısı göz önüne alındığında ise, tek veya kısa cümle yapıları ile oluşturulmuş Arapça dua cümleleri; Arapça ifade edilmiş uzun dua cümleleri; etmek, olmak, eylemek gibi veya yardımcı fiillerle cümle şekline dönüştürülmüş dua cümleleri ile karşılaşılmaktadır. Buna ek olarak; dua cümlelerinin sûrnâmede arasöz niteliği taşıdığını, duanın muhatabının bir özelliğini yansıttığı ifade edilebilir. Sûrnâmede bulunan dua cümleleri yapısına göre grupladığında:

1.Grup: Tek veya Kısa Cümle Yapıları ile Oluşturulmuş Arapça Dua Cümleleri

Ḥamd (Allah'a şükürler olsun, 1b/125), *ebbedallāhu devletehū ilā āḫiriz'z-zamān* (Allah devletini kıyamete kadar sürdürsün, 5a,/136, 25b/168) *ḥafaẓahümullāhu Taʿāla* (Allah onları koruyup saklasın, 5b/137), *eyyedallāhu ilā yevmi'l-ḳıyām* (Allah ona yardımcı olanları kıyamete kadar güçlendirsin, 7a/140), *ʿaleyhi efḍalü'ṣ-ṣalāt ve ekmelü's-selām* (En üstün dua ve en değerli selam üzerine olsun, 7a/140), *teveccehallāhu bi-tāci'l-ġufrān fī erāʾiki'l-cinān* (Allah ona cennet tahtlarında taç giydirecek lütüfta bulunsun, 7b/140), *emṭarallāhu süḥube ġufrānehū ʿaleyh* (Allah onun üzerine bağışlama bulutlarını yağdırsın,7b/141), *tebārekallāh* (Allah mübarek etsin, 9b/143), *edāmmallāhu naẓarahu ʿaleyh* (Allah bakışını onun üzerinden eksik etmesin, 11a/146), *dāme maḥfūẓen bi'l-maʿālī* (Yüceliklerle bir arada bulunadursun, 11b/146), *elbesehullāhu ḥuleli'l-ġufrān fī-serīri'l-cinān* (Allah ona cennetlerinin tahtında bağışlama elbiseleri giydirsin, 13b/149), *sellemehü's-selām* (Allah, esenlik [selamet] versin, 16b/154; 18b/156; 30b/176; 32a/178; 159b/374; 160a/375), *bevveʾehullāhu fī surūri'l-cinān* (Allah onu cennet tahtına oturtsun, 25b/168), *şaʿa bi'l-ḫayri ẕikruhu ve feşā* (Namı hayırla yayılsın ve duyulsun, 26a/169) *ebbedehullāhu Taʿālā ilā sāʿati'l-ḳıyām* (Yüce Allah mutluluğunu kıyamete kadar sürdürsün, 32a/179), *lillāhi'l-ḥamd* (Ancak, Allah'a hamd olunur, 33b/182), *bārekallāh* (Allah mübarek etsin, 35b/186), *raḍiyallāhu ʿanhümā Rabbü'n-nās* (Allah ondan ve babasından razı olsuni 38b/190), *Allāhū yenṣuru's-sulṭān* (Allah sultana yardım etsin, 41b/195), *edāmallāhu taʿālā ilā yevmi'l-ḳıyām* (Allah kıyamet gününe kadar sürdürsün, 48b/205), *ṣad bārekallāh* (yüzlerce maşallah, 52b/211), *eyyedallāhü'ş-şekūr* (Çok şükreden Allah ona kuvvet versin 55a/214), *ʿammerallāhu taʿālā ve ebḳāhu* (Allah ömrünü uzun ve güzel eylesin, 78b/249), *ʿazzamallāhu ḳadrehu'l-aʿlā/ḫalledallāhu mülkehu ebedā* (Yüce Allah gücünü artırsın [ve] ülkesini sonsuza kadar sürekli kılsın, 83a/256), *eyyedallūhü ve ebḳāh* (Allah onu güçlendirsin

ve başımızda eksik etmesin, 147b/257), *esbaġallāhu sicāle niʿamihi ʿaleyh*, (Allah [onu] sunduğu nimet paylarını genişletsin 91b/267), *Taʿālā şānuhu Allāhu ekber* (Allah en büyüktür, bütün hamdlar onadır, 92b/268), *ʿaẓẓamallāhu şānehu'l-esnā/ refeʿallāhu ḳadrehu'l-esmā* (Allah yüce şanını yüceltsin, Allah değer ve saygınlığını artırsın, 95b/272), *şānekallāhü'l-ʿaẓīm* (Yüce Allah [seni] korusun, 96a/273), *dāme maḥfūfen bi'l-maʿālī* (Şerefli varlığı daim olsun, Allah onları korusun; 103b/286, 152b/364), *sellemehü's-selāmü'l-meliki'l-ekber* (gerçek mülk sahibi olan Allah ona esenlik versin, 103b/286), *mübārek-bād* (mübarek olsun, 105b/289), *eyyedallāhu ve ḳavvā* (Allah durumunu güçlendirsin, gücüne güç katsın, 114a/304), *el-minnetülillāh* (Ancak Allah'a minnet edilir, 129b/328), *ḳaddesallāhu ṣırrahu'l-esnā* (Allah sırrını kutsasın, 138b/344), *ʿaleyhi's-selām* (ona selam olsun, 149b/361), *metteʿanallāhu bi-müşāhedetin emṯālihi* (Allah bize benzerlerini görmeyi nasip etsin, 152a/364), *şānehümallāh* (156b/370).

2.Grup: Etmek, Olmak, Eylemek Gibi veya Yardımcı Fiillerle Cümle Şekline Dönüştürülmüş Dua Cümleleri

- Allāh mübarek ide sürın
  Günden güne artura sürürın

(Allah; düğününü mübarek etsin, günden güne sevincini artırsın, 4a/133)

- İtsün keremiyle Ḥayy-ı Bī-çūn
  Şeh-zādeleriniñ ʿömrin efzūn

(Tek ve benzersiz yaratıcı olan Allah, lütfuyla onun şehzadelerinin ömrünü uzun etsin, 4a/133)

- Aʿvānına Ḥaḳḳ naṣīr olsun
  Yardımcısına ẓahīr olsun

(Allah; ona yardım edenlere yardım etsin, yardımcısına da yardım etsin, 4a/133)

- Kim anıñ olursa ḫayr-ḫˇāhı
  Ḳıl maẓhar-ı ḫayr yā İlāhī

(Ey Allahım! Kim onun iyiliğini isterse, sen de ona iyilik göster, 4a/134)

- Dāmād-ı mükerremin ḫuṣūṣen
  Ḳıl sāye-i devletinde ber-cā

(Özellikle onun saygıdeğer damadını mutluluğun gölgesinde yaşat, 4a/134)

- Cümlesini muʿammer ide Ḫudā
  Pādişāha bağışlaya Mevlā

(Allah [Şehzadelerin] hepsini uzun ömürlü eylesin, padişaha bağışlasın, 6a/138)

- ʿAn-ḳarībi'z-zamān ide iḥsān
  Bir ḳaçın daḫi Ḥażret-i Mennān

(Allah bir kaçına da en yakın zamanda evlat versin, 6a/138)

- Ebed-peyvend ide Allāh mülk-i āl-i ʿOs̱mānı
  Ḳıla dāʾim serīr-i salṭanatda şāh-ı devrānı

(Allah, Osmanlı İmparatorluğu'nu sonsuzluğa ulaştırsın, zamanın sultanını sultanlık tahtında sürekli hale getirsin 54a/213)

- Ḳılıcı keskin ola pādişeh-i devrānıñ
  Görmeye āyīne-i ṭabʿı küdūret ānıñ

(Zamanın padişahı her bakımdan güçlü olsun, onun esenlik aynası pas görmesin) 121b/315)

Yukarıdaki örnekler dışında bu grupta yer alan diğer dua ifadeleri şunlardır:
Ṣaḳlasun z̲āt-ı hümāyūnın eser yelden Ḫudā (Allah, kutlu varlığını eser yelden korusun, 21a/159), *Mübārek eyleye Bārī Taʿālā* (Şanı yüce Allah uğurlu eylesin, 21b/162), *Ḥaḳḳ ʿömr-i Nūḥ iḥsān ide* (Allah uzun ömür versin, 35a/185), *Çeşm-i bedden ide āsūde Ḫudāvend-i Ḳadīr* (Yüce Allah kötü gözden saklasın, 35b/186), *muʿammer eyleye şeh-zādegānıyla Cenāb-ı Ḥaḳḳ* (Allah [ona] şehzadeleriyle uzun ömür versin,54a213), *Allāh oñara,* (Allah, işini rast getirsin, 108b/294), *ol pādişehi ḥıfẓ ide Allāh kederden* (Allah, padişahı dertten uzak tutsun, 129b/330), *iḥsānı gibi ʿömrini efzūn ide Allāh* (Allah, iyiliği gibi ömrünü de uzun etsin, 130b/333), *hemvāre kederlerden emīn eyleye Mevlā* (Allah, her zaman sıkıntıdan uzak etsin, 130b/333), *her bir günini sūr u sürūr eyleye Bārī* (Allah, her bir gününü eğlenceli ve neşeli

kılsın, 130b/333), *muʿammer eyleye devletle şāh-zādelerin* (Allah, mutlulukla şehzadelerine uzun ömür versin, 142a/349), *Cenāb-ı ʿāṭıfetin dāʾim ide Ḥaḳḳ mebsūṭ* (Allah, sevginin büyüklüğünü sürekli kılsın, 142a/349), *veliyy-i niʿmet-i dehriñ Ḫudā ide memdūḥ* (Allah, zamanın iyilikçi hükümdarını övsün, 142a/249) *ḥaḳḳ ʿömriñi Nūḥa bāliġ itsün* (Allah, ömrünü Nûh'un ömrü kadar uzatsın, 144a/352).

Bu grupta uzun cümle yapısı ile oluşturulmasına karşın fiille cümle yapısına kavuşturulmuş dua cümleleri de bulunur:

- şevket-i efser-i ḫilāfeti ilā yevmi'l-ḳıyām kām-bīn eyleye

(Allah, halifeliğin büyük tacını kıyamet gününe kadar mutlu etsin, 53b/212)

- ḫıyām-ı devleti sāḥa-i iḳbālde ber-ḳarār ola āmīn

(Allah, bahtın çadırlarını mutluluk alanında dikili tutsun, 151b/363)

3.Grup: Arapça İfade Edilmiş Uzun Dua Cümleleri

- Yā Rabbi ʿaleyhi ṣalli ve'l-āl ve'-lʿıtreti mā teleʾleʾe'l-āl

(Allahım! Ona, soyuna ve yakınlarına inci parıltısı kadar dualar, selamlar olsun, 1b/126)

- ṭavvelallāhu ʿömrehüm ve edāme bi-devāmi salṭanati ebīhim ʿizzihim

(Allah, ona yardımcı olanları kıyamete kadar güçlendirsin, 7a/140)

- Edāmallāhu sürūri's-serīri bi-vücūdihī ve serre serāʾirü'l-enāmi bi-devāmi mülkihi ve fażlihi ve cūdihi

(Allah tahtının övüncünü varlığıyla sürekli kılsın ve mülkünün, üstünlüğünün ve cömertliğinin devamıyla halkın gönüllerini ferahlandırsın, 57a/217)

- Fesseḥallāhu fī müddeti saʿādetihi ve fessaḫa aḥkāmi ʿadā devletihi

(Allah, mutluluğunun süresini uzatsın ve bahtına düşman olanların hükümlerini geçersiz kılsın, 57b/218)

- El-ḥamdu lillāhi'lleẕī hedānā ve hedāhu ʿalā dīni'l-islāmi ve ceʿalenā min ümmeti Muḥammedin ʿaleyhi efḍali't-taḥāyā ve's-selām

(Bizi ve onu İslam dininin doğru yoluna yönlendiren Muhammed'in-sevgi ve selamların en üstünü üzerine olsun-ümmetine katılmamızı sağlayan Allah'a hamd olsun, 75a/243)

Sûrnâmede yer alan en uzun dua cümlesi ise aşağıda belirtilmiştir:

- eyyedehullāhu'l-meliki'l-ʿazīzi'l-ʿallām maʿa evlādihi'l-kirām ve aʿḳābihi'l-fiḫām fī sereri'ş-şevketi ve'l-iḥtişām ve enāmi'l-enāmi fī ẓılli maʿdeletihī ke'l-ḥüsāmı fi'n-niyām

(Melik, Aziz ve Allam olan Allah, onu, değerli çocukları ve üstün nitelikli torunlarıyla birlikte yücelik ve ululuk tahtında güçlendirsin ve halkı hin içindeki kılıç gibi adaletinin gölgesinde huzur ve güven içinde uyutsun, 107b/291)

- ṣānehallāhu ʿan teṭarruḳı'l-beliyye ve ḫaffehā bi'l-meserrāti'l-ʿamīmeti'l-mevāliye

(Allah, onu belaya uğratmaktan korusun, sürekli ve yayılmış sevinçlerle kuşatsın, 141b/348)

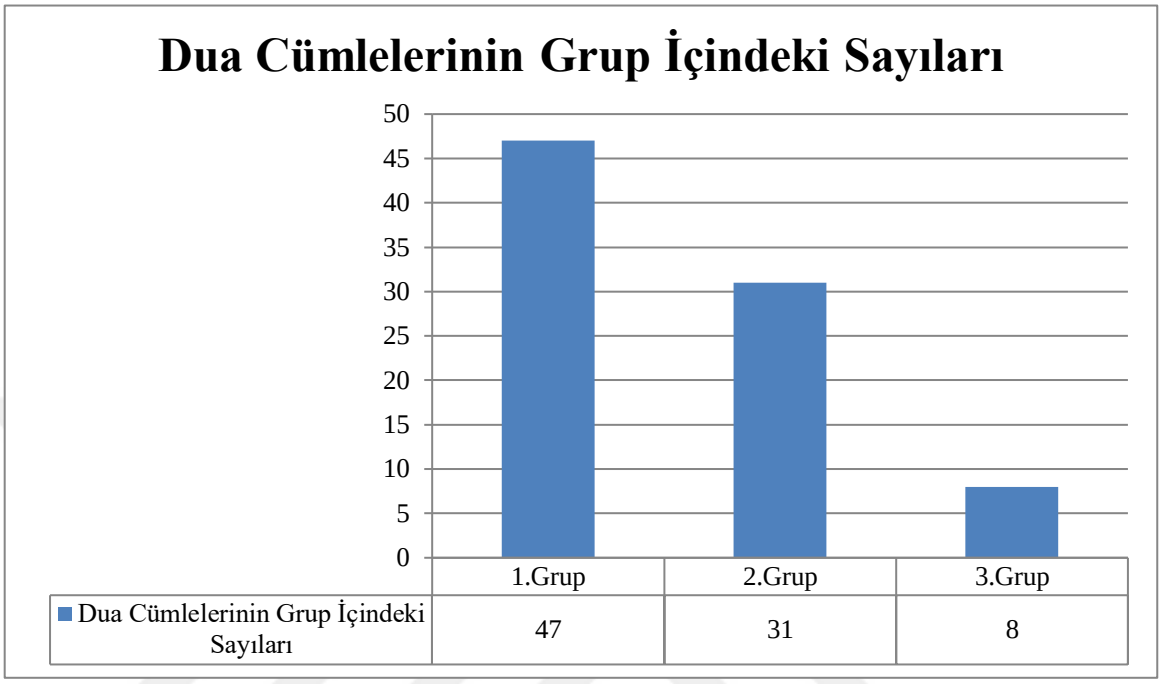
- Fāzen mine'l- ġumeri ḳıṣtān evfā ve dāmen fī erāʾiki's-saʿādeti biʿẕ-ẕevḳi ve'ṣ-ṣafā

(Allah her ikisini de aşırılıktan uzak tutsun, ölçülü ve adaletli davranışa yaklaştırsın ve mutluluk tahtlarında rahatlık içinde yaşatsın, 156a/370)

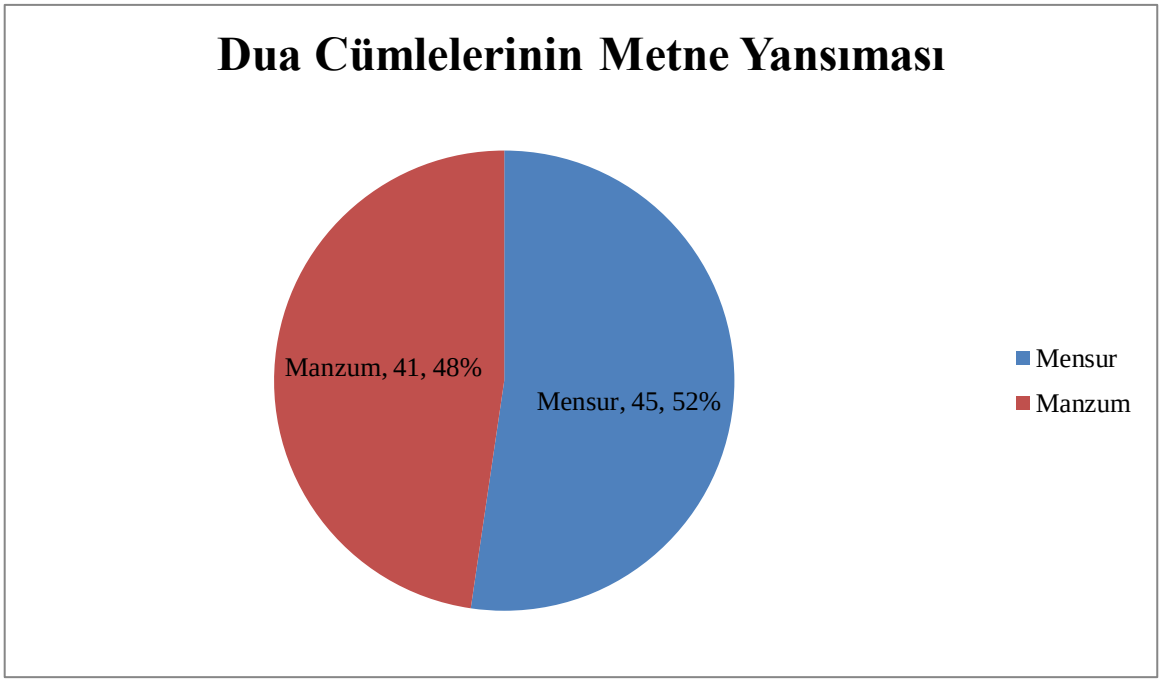
1.grup ve 3.grup olarak adlandırılan dua ifadelerinin Arapça olduğu görülmektedir. Ayrıca 3.gruptaki dua cümlelerinin nesir ile ifade edildiği ve tam cümle şeklinde olduğu tespit edilmiştir. 2.gruptaki dua cümleleri ise daha çok manzum bölüm içinde ağırlık kazanmıştır. Aşağıdaki grafiklerde dua ifadelerinin gruplar içindeki sayısına ve sûrnâmenin manzum-mensur bölümlerine göre ifadeye yansımasına bağlı olarak veri saptaması yapılmıştır.

- Sûrnâmede bunların dışında bir de Arapça beddua cümlesi örneği bulunur:
- *Selleṭallāhu'l-kelbe ʿale'l-ḫınzīr*: Allah domuzun başına köpeği sarsın (101a/282).

Bu beddua eğlenceler sırasında, tulumcular ile bakkallar arasındaki kavga ile karışık olan eğlence arasında bakkallar tarafından söylenmiş bir söz olarak eserde yer almaktadır.

Şekil 2.7. Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nde Yer Alan Dua Cümlelerinin Grup İçindeki Sayıları

Şekil 2.8. Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nde Yer Alan Dua Cümlelerinin Metne Yansıması

Tespit edilen 86 dua cümlesinin, tek beddua cümlesi de dahil olmak üzere, 47'si birinci grupta, 31'i ikinci grupta, 8'i üçüncü grupta yer almaktadır. Bunların 41'i manzum bölümde yer alıp %48'lik pay oranına sahipken, 45'i %52'lik pay oranıyla mensur bölümde bulunur.

2.2.1.8. Argo ifadeler

Sözcük anlamı itibariyle; özel anlamlı deyimlerin ve kelimelerin yer aldığı, kendi içinde mecaz ve kinayeli anlamları olan, konuşulan dilde bazı ifadelerde değişiklik yaparak, konuşulan dilden ya da farklı dillerdeki kelimelerden yararlanılarak oluşturulmuş, aynı topluluk veya mesleğe mensup kişilerin kullandığı söz varlıklarıdır.

Etimolojik olarak Fransızca bir kelime olduğu çoğu kaynakta kabul edilen, argonun çeşitli dillerden dilimize geçmiş olabileceği öne sürülür. Bunların bazılarının örnekleri:

Yunanca; "Argos" şehrinden, Fransızca; homurdanmak, sızlanmak anlamına gelen "Ragoter" ifadesinden, asker kaçağı şeklinde ifade edilen "Nargot" kelimesinden, eski elbise manasına gelen "Argaut" kelimesinden, Rumca; kutsal, mübarek karşılığında "Hieros" kelimesinden gelmektedir.[71]

Argodan istifade eden şairlerden biri de Vehbî'dir. Sûrnâmesi'nde belirli ölçüler doğrultusunda argoya yer verildiği görülmektedir. Vehbî, mensur ve sûrnâme olan bir eserde önemli sayıda argo ifade kullanmıştır. İster istemez bu da anlatımı daha kısa, renkli halka yakın ve canlı hale getirmektedir. Aslında bir taraftan tamlamalarla dolu olan eserde argo sayısının fazlalılığı tezat gibi görünmektedir. Zamanının nesir eserlerine göre, yurt içi ve yurt dışı dahil olmak üzere bugüne kadar tespit edilen, nüsha sayısı 33 olan bu eserin anlatımında kullanılan argo kullanılmasına yönetim tarafından itiraz gelmemiş tam aksine argo ifade uygun görülmüştür.

Argo ifadelere, daha çok fişek gösterileri, eğlenceler ve esnaf alaylarının geçişi sırasında, rastlanılmaktadır. Bunlardan bazıları tamlama, bazıları ikileme bazıları da bir fiille kalıplaşmış ifade şekilleridir. Tespit edilen argo ifadeler ve anlamları şunlardır:

[71] Arslan M. *Argo Kitabı,* Kitabevi Yayınları, İstanbul:2009

- **Kestanesi Çatlamış:** Yeni yetişmiş, delişmen genç kız.
- Ṣıçrar çabalar miṯāl-i duḫter
  Kestānesi çatlamışa beñzer (3b/132)

Sünnet düğünün başlangıcında fişek gösterileri yapılır. Ejder fişeği, koç fişeği, sandukî fişek gibi fişekler patlatılır. Kestane fişeğinin patlatıldığı sırada, fişeğin genç kız gibi sıçradığını ifade ederek burada argo bir tabir olan kestanesi çatlamış ifadesini kullanmıştır.

- **Çubuklamak:** Tırtıklamak, çalmak, aşırmak
- Ve yeşil çuḳaya ḳaplu cedīd siyāh dilkü ki mū-be-mū intiḫāb olunmuş nice ferve-fürūşlar hezārān post ıpratmaḳ ile güc ile bulunmuş dellāl ve miyāncu **çubuḳlama**dan yigirmi bir kīse ġuruşa iştirā ḳılınmış (22a/163)

Hediye edilmiş yeşil çuha kaplı tilki kürkü için söylenmiş bir argo tabirdir. Söz konusu kürk, post yıpratmalarıyla güç bela bulunmuş tellal ve aracının tüylerini aşırmasıyla da olsa belirli bir fiyat mukabilinde alınabilmiştir.

- **Tırsî**[72]**:** Ağır içerikleri bulunan hakaret ve sövgü sözü/ **Gidi:** Kadın satıcısı[73]

- **Ṭırsī** ile müşāʿare ideyim
  Gidiyi mālamāt idüp gideyim (50a/207)

Kubûrîzâde Abdurrahman Rahmî Efendi (Rahmî, Hevâyî ?-1715) 'nin yazmış olduğu bir mesnevî'den alıntılanan bu beyitler ayıların gösterilerini örnek göstermek adına ifade edilmiştir.

- **Bön:** Avanak

- Şīve-i ḳahve-fürūşa naẓar it ey Vehbī
  Bize **bön** diyü virür ḳahve-i āb-ālūde (61b/223)

Vehbî bu beyti, tiryakilerin gösterileri esnasında onları eleştirmek amacıyla söylemiştir. Tiryaki, afyon tutkunu kimseler olup ancak kahve ile ayık hale gelebilirler.

[72] Tırsî aynı zamanda 18. yüzyıl şairi ve hattatlarından olan İbrahim'dir. Ayrıntılı bilgi için bkz. ek bölümü.

[73] Argo ifadelerin bir beyitte bulunması ve anlam bağlantılarının olması sebebiyle birlikte açıklanması uygun görülmüştür

➢ **Piyaza Başlamak:** Pohpohlamak, yalandan övmek

- anlar daḫi germī-i bāzār-ı nāzlarına bāʾiṯ olacaḳ muʿāmele-i müşterī-nüvāz ile **piyāza başlayaraḳ** (71b/238)

Aşçılar ve kebapçıların geçişi sırasında, Vehbî'nin anlatımı renklendirmek için eserinde kullanmış olduğu argo bir tabirdir. Vehbî, bu mesleğe mensup birkaç genci, onların belirli özelliklerine dayanarak över, onlar geçip gitmeye devam ederken, yavaş yürüyüşlerinin ona karşı yapılan hoş bir hareket olduğunu ancak bunun gönlü okşayan yalandan bir davranış olduğunu belirtir.

➢ **Dingil dingil:** Salak, aptal, kaba saba taşralı

- ḳoçaşı tāziyāne-zen-i şevḳ urараḳ kūçe vü bāzārda nişīb ü firāza mürūr itdigi gibi **dingil dingil** oynayaraḳ (84b/257-258)

Koçaş adı verilen arabayı kullanan arabacının gösteri yaptığı sıradaki halini, Vehbî, bu sözcüklere başvurarak argo olarak ifade etmektedir.

➢ **Yoğurtlamış gidi:** Yakalanmış kadın satıcısı

- bir tenhā yere ṣapup ḳaymaḳların tenāvüle başladıḳları gibi içindeki fişekler ṭutuşup ellerin ḥaşladı ve her biri bu āteş ile her ne cānibe gürīzān oldı ise ḫalḳ anları ḥarf-endāzī-i redd ü ḫiẕlān ile ṭaşladı. Cümlesi yoġurt çanaḳlarını rübūde-i dest-i intihāb itdiklerinde ḳaymaḳ ḳaymaḳ deyu cilve-fürūşluḳ iderken bu kārdan sūd itmeyüp süd dökmüş kediye ve daʿvā-yı ʿiffet iderken başḳın virüp **yoğurtlamış gidiye** döndiler. (95a/271)

Bu ifade bir sıfat tamlamasıdır, ancak sözcüklerin her ikisi de argo anlamı içerir. Yoğurtlamak, "yakayı ele vermek, enselenmek" ; gidi ise "kadın satıcısı" manasına gelmektedir. Vehbî, eğlenceler sırasındaki bir olayı ifade ederken bu sözcükleri ilave ederek argoyu benzetme unsuru olarak kullanmıştır. Aslında, Vehbî'nin söz konusu iki sözcüğü birleştirerek "yüzü kızarmak" deyimini de bir ölçüde ifade ettiği söylenebilir.

Fişeklerin yoğurt içine gizlendiğini bilmeyen tulumcular, yoğurt üzerinde bulunan kaymakları yemeye başlar. Fişekler aniden patlayınca tulumcular yaptıkları hatanın farkına varırlar ve kendilerinin bir şey yapmadığını ifade etmiş olsalar da artık

yakalanmışlardır ve bundan dolayı yüzleri kızarmıştır. Vehbî, onların yüzlerinin kızarmasına şahit olduğundan bu argo tabiri kullanmıştır.

➢ **İpsiz:** Doğru yoldan çıkmış, serseri, avare

- Raḳḳāṣān-ı nāzük-cevlānları ḥabāb-ı cūy-ı billūr-ı sāḳ-ı pür-nūrları olan eteklikleri nümūne-nümā-yı ṭırāz-ı sāye-bān itdiklerinde evtād-ı kerāmet-iʿtiyād geçinen sālikān-ı rāh-ı irşād kemend-i gīsūlarına gerden-bend olup ḳazıġa urulmuş gibi yollarda ṭurdılar ve nice bī-perde vü nāmūs ipsizler (98b/277)

İpsiz; dilimizde sıkça kullanılan, ayrıca "ipsiz sapsız" şeklinde ikileme halinde bulunan bir argo sözcüktür. Sûrnâmede ise; kendini ermiş sanan kimselerin, rakkasların salınışları sırasında gösterdikleri tavır neticesinde, Vehbî'nin tariz yoluyla ermişlere karşı bir niteleme unsuru olarak kullandığı ifadedir.

➢ **Kenar (yan) çizmek:** Kaçmak, sıvışmak

Söz konusu argo ifade aynı zamanda deyim olup sûrnâmede birden fazla olarak yer almıştır ve ifadelerin hepsi, esnaf alaylarının geçişi ve gösterileri esnasında söylenmiştir. Birincisi kavaflar, ikincisi neccârlar, üçüncüsü ise şenliklerde ani yağmur yağması sebebiyle söylenmiştir.

- Baʿdehū ṭāʾife-i ḥaffāfān yamaḳları olan kefş-gerān ile ālāyların tertīb idüp ayaḳ ayaḳ ve birbiriniñ ökçesin başaraḳ yüridiler ve içlerinden **kenār çizme** ḳaṣd idenler (99a/278)

- Ey perī dāʾire-i daʿvete gel luṭf eyle
  Māh-ı nevsin daḫi pergār gibi **çizme kenar** (109b/296)

- taʿbiye-i eṣnāf-ı ālāt-ı şeṭāret iden aṣḥāb-ı ḥirfetiñ keşret-i gil ü ḫalāb ile laġziş-i ıżṭırāb ve şiddet-i bürūdet ve hecme-i seyl-ābdan ne pāy-ı pergār-sīmālarında dāʾire-i sūrdan ṭaşra **kenār çizüp** (128a/325)

➢ **Ayak Haffafı:** Sürtük, çok gezen kimse

- Ve māh-rūyān-ı ḫaffāfān ki her biri kefş-i hilāli bām-āsumāna atmış ve nice bürehne-pāy-ı kūçe-ḥasreti **ayaḳ ḫaffāfı** itmiş idi. (99a/278)

İsim tamlaması olarak yer alan argo ifade sûrnâmede aslî anlamıyla kullanılmıştır. Kavaf, adı verilen ayakkabı yapıp satan esnaf grubu gösterilerini sunar ve kavafların bazı gençleri ayakkabılarını gösteri amaçlı gökyüzüne fırlatır. Ayakları çıplak kalan gençleri Vehbî "ayak haffafı"na benzeterek söz konusu argo tabiri kullanmıştır.

- **Tort Mort**: Değersiz, işe yaramaz

- Zenne deyu ṣanma hemān **tort mort** (99b/279)

Tort Mort: İkileme şeklinde ifade edilen bu argo yapının her iki sözcüğü de anlamlıdır. Mort "ölü" anlamını taşır. Birden fazla anlamı bulunan tort ise; "çatık yüzlü, köpek tasması, bir tür çökelek, yağ ve benzeri sıvıların bozulmasıyla oluşan pıhtılaşma ve biçimsiz" manalarına gelmektedir. Mortun ölü anlamına geldiği düşünüldüğünde "tort"un anlamının yukarıda belirtilen anlamlar içinden morta en yakın olanı, "biçimsiz" olabileceği düşüncesi ağır basmaktadır. Bu doğrultuda tort ve mort, biçimsiz ve ölü ifadesinden hareketle değersiz, işe yaramaz anlamına gelir.
Şenliklerde kukla olarak yapılmış rakkasın oyununu gören ve kuklayı seyretme isteği artan seyircilerin şaşırmalarına karşı, Vehbî onlara bu şekilde seslenerek söz konusu argo ifadeye eserinde yer verir.

- **Şeftali:** Meme / **Kayısı:** Dişilik organı[74]

- Saña **şeftālū** gerekse baña cānım **ḳayısı** (101a/281)

Vehbî bu mısraı, hocası Ahmet Neylî'den alıntılamış olup esnaflardan bakkallar ile manavların kendi aralarından yapmış olduğu eğlence ile karışık atışmayı örneklendirmek amacıyla eserine dahil etmiştir.

- **Memiş:** Meme / **Eyva (Ayva):** Meme[75]

- Ṭablayla çār-sūda ṣatarmış Memiş **memiş**
  Ammā ki ṣatdığı yemiş **eyvā** yetişmemiş (101a/281)

Beyit esnaf alaylarının geçişi sırasında, manav mesleğini icra edenlerden biri olan Memiş adlı kişi için söylenmiştir.

[74] Argo ifadelerin bir beyitte bulunması ve anlam bağlantılarının olması sebebiyle birlikte açıklanması uygun görülmüştür
[75] Argo ifadelerin bir beyitte bulunması ve anlam bağlantılarının olması sebebiyle birlikte açıklanması uygun görülmüştür

➢ **Tokmakçı:** Sürekli cinsel ilişkide bulunan kişi

- Ḫayli **ṭoḳmaḳçı**sı da var gözüñ aç
  Gör ne çenberden oldığın ḥallāc (103a/285)

Hallaçların geçişi sırasında, hallaçlık yapan birinin hoş görüntüsü karşısında söylenmiş argo bir tabirdir. Tokmak, meslekî terim olarak; hallaçların pamuk atmak için kirişe vurdukları tahta topuza denir, ancak tokmakçının yanında bulunan "gözüñ aç" ve "ne anasının gözü" anlamına gelen "ne çenber oldığın" ifadesi söz konusu ifadenin argo tabir olduğunu göstermektedir.

➢ **Zırzop Zırzop:** Yakışıksız, uygunsuz, delice davranışları olan, aklına eseni yapan, delişmen kimse

- Neferāt-ı ḥirfet-i mezbūre ṣūret-i nāz u niyāzda cünbiş ü ihtizāz gösterdiler ve nice ṭaş dögen ırġad-ı Ferhād-pīşe ve evġād-ı dest-der-tīşe ṣuver-i muḫtelife-i suḫre-üslūb ve nice heyākil-i ʿacībe-i dāfiʿü'l-kürūb ile **żırżop żırżop** diyerek ḫop ḫop ṣıçrayup gāh düşüp gāh ḳalḳup gāḥ biri biri ile güreşdiler. (109b/297)

Dülgerlerin gösterilerine çeşitli kuklalar da eşlik etmektedir. Onların hoplamaları, sıçramaları ve ardından kalkarak güreşmeleri neticesinde, Vehbî'nin "kontrolsüzlük" manasının ağırlık kazandığı bu argo ifadeyi kullandığı görülmektedir.

➢ **Çek:** İçmek, alkol almak

- Yāre çatmış kām alup cāmın çeküp içmiş raḳīb
  Zevraḳ-ı ṣahbā ile sen de yüri çaṭ al **çek** iç (110a/297)

Gerçek ve mecaz anlamıyla "çekmek" fiili pek çok anlama gelir. Argo anlam olarak ise, alkol almak, demlenmek demektir. Vehbî, dülgerlerin gösterilerinin akabinde mehterhanelerin kendi aralarında teklifsizce konuştuklarına şahit olur ve bunu da sûrnâmesi'ne ekler.

➢ **Şâhid-i Bâzâr:** Erkeklerle ilişki kuran edepsiz genç, pazar oğlanı

- Anlara tebaʿiyyet ile ẕeyl-i ālāylarında yürüyen Boġaṣıcı ve Astarcısı ve sāʾir yamaḳları pīş ü peşlerinde ṣāʿirlerine ṭonluḳ ṭonluḳ öñdül ḳumāşların pīrāye-i düş eyleyüp anlar daḫi çögürüñ deste-çūbını balṭa ṣapı gibi gögsine ṭayayup içlerinden

Ḳaradeñizli ṣarı beñizli bir beze miskīni ża'fından olan mülāyemeti müşāhedesiyle **şāhid-i bāzār** ṣanup (111b/300)

Astarcı-boğasıcılar ve çöğürler arasında geçen bir olay sonucunda belirlenen Farsça tamlama şeklindeki argo ifadenin söylenme nedeni şöyledir. Astarcı ve boğasıcıların çöğürlere kumaş hediye edip astarcı ve boğasıcıların da sazın saplarını göğsüne dayamasıyla çöğürlerin bu mesleğe mensup bir genci zayıflığından ve yoksulluğundan dolayı edepsiz bir genç zannetmesiyle ortaya çıkmıştır.

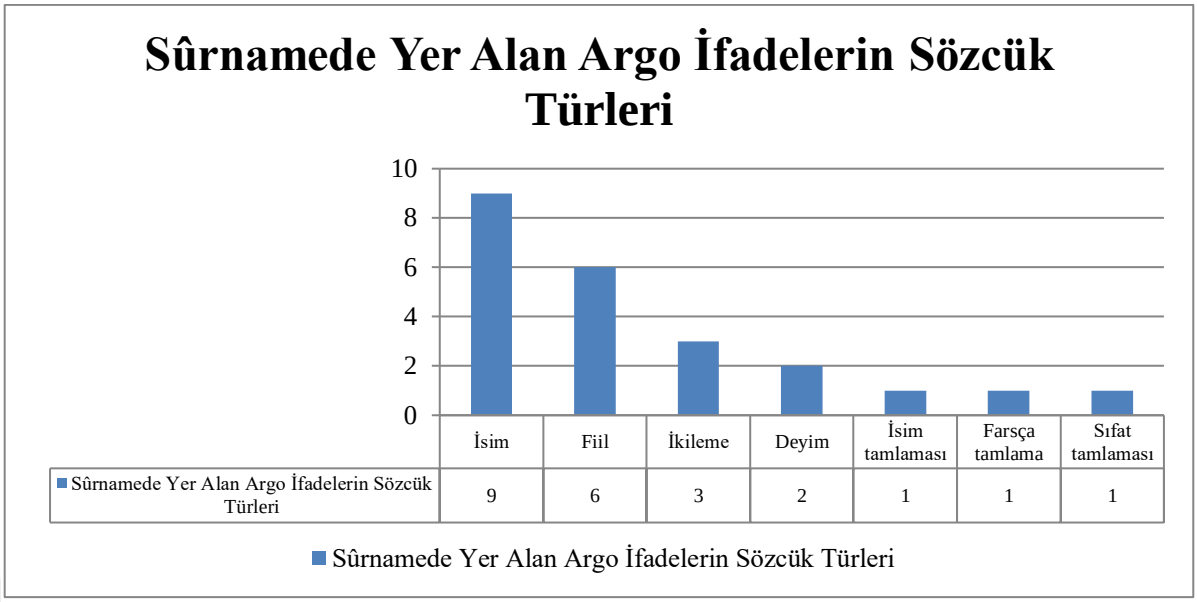
- **Kuyruk Salmak:** Yakalanmak, birine şirin görünmeye çalışmak

- Ol ḳalaycı dilberi gerdişler eyler nāzdan
  'Āşıḳ-ı āvāreye **ḳuyruḳ ṣalar** açmazdan (121b/315)

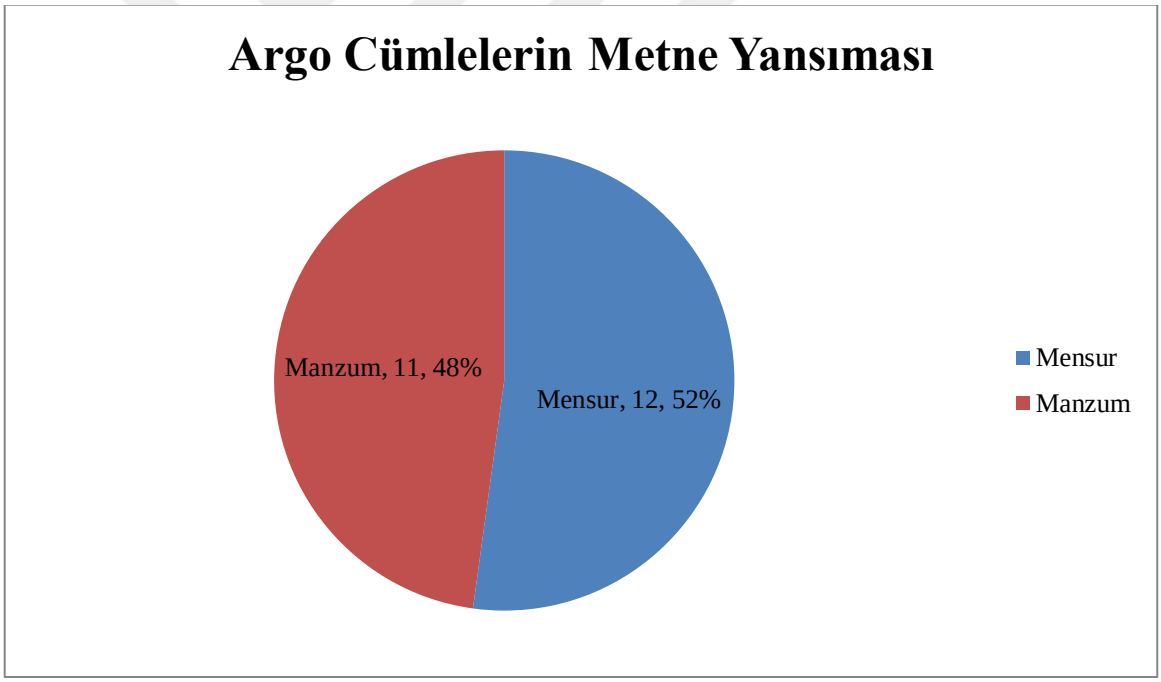
Kuyruk kelimesi hem gerçek hem mecazî olarak dilimizde sıkça kullanılmıştır. Kuyruk sokumu olarak tıp terimi, temel anlamlı olarak hayvanların arka kısmında bulunan uzuvları, yakıştırma yollu yan anlamlı olarak elbisenin kuyruğu şeklinde yer alır. Mecazî olarak ise hoş olmayan anlamları bünyesinde toplamaktadır. Birinin peşinde kuyruk gibi gezinmek, kuyruğuna basmak, kuyruğunu titretmek gibi anlamlara sahiptir. Kuyruk salmak ya da sallamak da içerdiği anlam itibariyle argonun içinde değerlendirilir.

Kılıççılar mesleğine mensup kişilerin hediye sunması tamamlanmış, esnaf alaylarının geçişinde sıra kalaycılara gelmiştir. Kalaycılık mesleğini icra edenlerden biri, kalçalarını oynatarak ilerleyince, Vehbî bu durum karşısında şaşırarak söz konusu argo tabiri kullanmıştır.

Aşağıdaki grafiklerde argo ifadelerin sözcük türlerine göre dağılımları ve sûrnâmenin manzum, mensur bölümlerinde ifadeye yansımasına bağlı olarak veri tespiti yapılmıştır.

Şekil 2.9. Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nde Yer Alan Argo İfadelerin Sözcük Türleri

Şekil 2.10. Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nde Yer Alan Argo İfadelerin Metne Yansıması

Sûrnamede geçen 23 argo ifadenin sözcük türlerine göre sınıflandırılması durumunda ortaya şöyle bir tablo çıkar; argo ifadelerin 9'u isim, 6'sı fiil, 3'ü ikileme, 2'si deyim, 3'ü de 1'i Farsça tamlama, 1'i isim tamlaması, 1'i sıfat tamlaması olmak üzere tamlamadır. Söz konusu 23 ifadenin 12'si mensur bölümde, 11'i de manzum bölümde yer alıp oranları sırasıyla, %52 ve %48'dir.

2.2.1.9. Tamlamalar

Adın anlamını çeşitli anlam ilgileriyle tamamlamak için bir adın başına ad getirilerek öbek kurulmasına tamlama adı verilmektedir.

Sûrnâmede; Türkçe, Arapça ve Farsça olmak üzere üç dilde tamlamalara rastlanılmaktadır.

2.2.1.9.1. Türkçe tamlamalar

Türkçe tamlamalar isim ve sıfat tamlamaları olmak üzere iki grupta ele alınır. Bunlardan isim tamlamaları; belirtili, belirtisiz, takısız ve zincirleme olmak üzere dört grupta incelenir. Sûrnâmede bahsi geçen tamlamalar şu şekilde anlam ayrıntısına göre incelenmiştir.

➢ Yer, yemek, hediye, alet, görev, eşya gibi bazı söz kalıpları, belirtisiz isim tamlamasıyla oluşturulmuştur.

- Vidin Ḳalʿası (8a/141), Yalı Köşki (9a/142-10b/144-10b/145-15b/151), timür toḳmaġı (61a/223), şerbet ḳavanozları (8b/142), İznikmīd ḳażāsı (8b/142), Tekfūr Ṭaġı (8b/142), Gümüş Ṣuyı (21a/160, 62a/101, 75a/243, 150a-b/362), Marʿaş vālīsi (8a/141, 17b/155, 20b/159, 25b/169, 32a/178, 55b/215, 57b/218, 80a/251, 115b/306), Edirne Ḥalvāsı (97a/275), Atıcılar Tekyesi (12a/147, 13a/148, 14a/150, 142a/350), Girīd balı (100b/280), meydān baḳlası (115a/305)

➢ Özellikle sûrnâmenin manzum bölümlerinde, hecenin aruz veznine tatbikinden ötürü tamlayan ile tamlananın yer değiştiği, Türkçe tamlamalar da eserde görülmektedir.

- Deryā idi süfre ṣaḥn ḳayıḳ
  Mıḳẕāfları anıñ melāʿiḳ (20a/158)

- Biñ yıl da olsa ʿ**ömri kişiniñ** ne kārı var
  Nūḥuñ da bir müsāʿade-i rüzgārı var (33b/182)

- **Devletinde** şeh-i Cem-kevkebe **Aḥmed Ḫānıñ**
  Baḫtı açıldı **yüzi** güldi **bütün dünyānıñ**
  Virelim **ḥükmini** bu **sūr-ı sürūr-efzānıñ**

Gülelim oynayalım sūr-ı hümāyūndur bu (76a/245)

➢ Bazı deyimler Türkçe isim tamlaması ve sıfat tamlaması yapısıyla oluşturulmuştur.

- leb kirāsı (20a/158), süd dökmüş kedi (95a/271), ṣaġdıç emeği (128b/326)

➢ Takısız ad tamlamalarında, tamlayan "-den" ekiyle çekimlenebilir. Sûrnâmede bu durumun örnekleri mevcuttur.

- aġaçdan at (3a/30), meşīnden kisvet (9a/142), ṭunbazdan köpri (80b/252), çuldan kerrake (133a/336), şuʿleden bayraḳ (146b/356)

➢ Tamlayan ekinin düştüğü belirtili isim tamlaması örneğine sûrnâmede rastlanılmaktadır.

- **süngerci ḫıdmetinde** bulunanlarıñ muʿāfiyetlerine fermān-fermā olaraḳ maḥall-i mezbūr (10b/145)

➢ İsim tamlamalarında tamlayan düşebilir. Aşağıda sûrnâmede yer alan bir manzume, tamlayanı düşen isim tamlamalarına bir örnektir.

- Hezār müjde ki ey baḫt **devletiñ** geliyor

  Gider niḳābı **şeh-i māh-ı ṭalʿatıñ** geliyor

  Miṣāl-i ḳālıb-ı bī-rūḥ idiñ taḥassür ile

  Bilüp o cān-ı cihān **renci ḥasretiñ** geliyor

  Meger ḳonup başıña yine sāye ṣalsa gerek

  Açup perin o **hümā-yı saʿādetiñ** geliyor

  Seriñde zīver-i tāc-ı tefāḫur olmaġ içün

  Ferīde-i ṣadef-i ḳadr u ḳıymetiñ geliyor

  Zamāne sūr ile mesrūr sen açılmaz idiñ

  Seniñ de müjde ki vaḳt-i meserretiñ geliyor

  Künām-ı şīr gibi ġayri saña yaḳlaşamam

Ki yanıña o **şeh-i şīr-i şavletiñ** geliyor

Recām odur diyesin baḫş-ı luṭf iderken o şāh

Duʿāya ḥāżır ol ey Vehbī **nevbetiñ** geliyor (32b/179-180)

➢ Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nde Farsça tamlama yapısıyla oluşturulmuş, Türkçe tamlamaların sıklığı göze çarpmaktadır.

- sarāy-ı meẕkūr sāḥasınıñ dībāc-ı çemen-zār-ı sebz-gūnı (9b/143)
- ḳaṣr-ı nev-ṭarḥ-ı dil-keş-zemīn dervāzesi (9b/143)
- ocaḳ ḫalḳınıñ ve ḫˇācegān-ı dīvānıñ mevāḳiʿ-i ḫıyām-ı ḳarārları (12b/148)
- ḳuvvetü'ẕ-ẓahr-ı enām ḥażretleriniñ semt-i verāları (14a/150)
- bir meşʿaliñ nevk-i āhenīnin miyān-ı ebruvānı (19b/158)
- aṣḥāb-ı kemāliñ dil-pesendi (24b/167)
- ḫıdīv-i devrānıñ naẓar-ı rağbeti (26a/170)
- ṣudūr-ı mevālīniñ ercemendi (31a/177)
- ecille-i meḫādīmiñ ercemendi (31b/178)
- fuḥūl-i ṣudūr-ı kirāmıñ mümtāz u ser-bülendi (38a/190)
- ḳanādīl-i lāle-gūnuñ dīde-i bürīdeleri (42a/196)
- bāġçe-i meẕkūreniñ der ü dīvārı (58a/219)
- ḥadīḳatü'l-envār-ı āteş-bahārıñ maḥṣūli (58a/219)
- bende-i ser-efgendeniñ leb-i ḫamyāzesi (67a/232)
- otaġ-ı hümāyūnuñ cānib-i yesārı (68a/233)

➢ Tamlanan sayı ya da belirtisiz miktar belirten bir sözcük olduğu zaman tamlayan eki, "-ın" yerine "-den" olarak kullanılabilir. Bu durumun örneği sûrnâmede yer almaktadır.

- zūr-bāzān-ı meẕkūreden biri (51a/209)

Aşağıda Türkçe tamlamalara dair örneklerden bazıları belirtilmiştir.

Belirtili İsim Tamlaması
pādişehiñ zamānı (2a/127), nāmın ḳılıcı (2a/127), ḳandīlleriñ eşiʿası (3a/131), şeh-zādeleriniñ ʿömri (4a/133), ānıñ vaṣfı (4b/136), bāġçeniñ meydāna açılan ḳapusı (10b/145), deryānıñ yaḳası (21a/160), derd-mendiñ başı (28a/173), ḳalyonlarıñ mühimmatı (28a/173), bir çenberiñ derūn u bīrūnı (29b/175), fincānıñ biri (29b/175), bunların ḥareketi (32a/179), ḥasretiñ renci (32b/179), mihriñ maḳāmı (33a/181), Zühreniñ çengi (35a/184), Zühreniñ sāzı (35a/184), fülküñ seyri (35a/185), fīliñ menākibi (36b/187), resen-bāzlarıñ şākirdleri (45a/199), ṣırığıñ ucu (45a/199), māh-tāb fişenglerініñ şuʿlesi (47b/203), mışrāʿnıñ mefhūmı (48b/205), ʿālemiñ ḫalḳı (48b/205), bunlarıñ ḥāli (49a/205), ayularıñ aʿnāḳı (50a/207), mızrağıñ ucu (51a/209), mızrağıñ çamurlığı (51b/209), meşʿaliñ ucı (51b/210), zenbīliñ içi (53b/212), eflākiñ etekleri (60a/221), ḳutunuñ ḳapağı (62b/225), şayḳanıñ serenleri (84b/258), ṣamsonlarıñ ḫırıldısı (96b/274), ayılarıñ gürüldisi (96b/274), seyircileriñ ḫarıldısı (96b/274), mey-ḫāneleriñ adı (106/290), sanṭūruñ ḳulaġı (107a/291), ʿālemiñ yüzü (107b/293), muṭribiñ sözi (107b/293), aġzıñızıñ ḳaşığı (111b/300), ʿālemiñ cānı (119a/311), lāleniñ rengi (127a/323), gülüñ būyı (127a/323), meyiñ keyfiyyeti (127a/323), sūr-gehiñ sāḥası (129b/329), ḳarıncanıñ tuḥfesi (145b/355)

Belirtisiz İsim Tamlaması
pey-rev işi (2a/126), ādem deryāsı (2b/128-35a/184-84b/256), çadır çiçeği (2b/128), oğlancıḳ oyuncağı (3a/130), tiryākī ḳoşusı (3a/130), çadır fişegi (3b/131-27b/172-64b/228-81a/253-93b/270), ejder aġzı (3b/132-3b/132-47b/203-88b/263), maṭbaḫ emīni (8a/141-125a/319-126b/322), mevlid ṭablası (8b/142), ḳandīl ḳutısı (8b/142), şerbet ḳavanozları (8b/142), Mısır ṭavuġı (8b/142), Yalı Köşki (9a/142-10b/144-10b/145-15b/151), māhiyye ḳandīlleri (15b/152), Meydān Köşki (15b/151), ḳulle fişegi (19b/157), ustura çarḫı (28a/172), yeñiçeri keçelisi (34a/183), tersāne emīni (34b/183-47b/203-74b/242-125a/319-151b/363), firenkçīn uṣūli (36a/188), göz nūrı (42b/196), laḳlaḳ heyʾeti (42b/196), nār dānesi (42b/197-65a/229), Edirne Ḳolı (44a/198-62b/225-97a/275-108a/294), nār bāġçesi (47a/202), imāme maḳāmı (55b/215), neft yağı (58a/218), tiryākī oyunı (62b/225), zeng rengi (64a/227), ḳalʿa fişegi (65a/229), şāhīn uçurması (67a/232),

duʿā ḫirmeni (69b/236), süd ḳarındaşı (70b/237), öküz boynuzu (71a/238), şükūfe bardaġı (73b/241), ceng bayraḳları (75b/244), seyirci ḳayıḳları (80b/252), bayram dolābı (81a/253), çenār ağacı (84b/257), sāye-bān semti (84b/257), Ḳaragöz Eşegi (86b/260), żiyāfet otağı (87a/262), maṭraḳ oyunı (89a/263), nebāt şīşesi (100b/280), şeftālū bāzārı (100b/281), manav dilberi (101a/281), ḳavuḳçı dilberi (101b/282), dimi dībāsı (101b/283-102b/284), pencik esīri (102b/284), Kaʿbe bardaġı (121a/314), mektūbī ḫalīfesi (124a/319-125a/320), altun ṣuyı (140b/347), Diyār-bekir voyvodası (141a/348), Vālide Ḥammāmı (153b/366)

Sıfat Tamlaması
bu dünyā (1b/125), beş vaḳt (1b/125), ḳollı divid (2a/126), bir iki kimse (3a/130), çil aḳçe (3a/130-16a/153-74a/242-74a/242-74b/243), ḥaḳḳ dost (4b/135), mükemmel ālāy (8b/141), zencīrli altun cedvel (15b/16a-152), yeşil çuḳa (22a/163), elvān çuḳa (22b/164), beyāż dilkü (22b/164), elvān ḳaneviz (23a/164), aġır telli (23a/164-102b/284-154b/367), köse destār (23a/164), çiçekli ḳatīfe (27a/172), atlu ḳaraca (30a/176), çubuḳlı ḳumāş (33a/182), ṣof üst (33b/182) ḳurı daʿvā (35a/185), ḳırmızı fes (35b/185-70b/237), al destār (35b/185-100a/280), faḳīr dümenci (36a/187), eski maʿden (37/b189-114b/305), züyūf aḳçe (40a/192), dirhemli tüfengler (47a/203), ḳara ḳız (50a/207), boz er (50a/207), al eteklik (60a/221), ḳara pehlevān (61b/224), tozlı kemān (70b/237), altun varaḳlı aṣḳılar (82a/254), yeşil mināre (83a/255), yeşil ḳandīller (92b/268), ḳurı ṣıḳı (96b/274), ṣaġīr çadır (99a/278) şarḳ elmāslı çeleng (150a/361), ḳırmızı ḳaṭīfe (145b/355), yaġlı ṭulum (154a/366)

2.2.1.9.2. Farsça tamlamalar

Farsça'da iki isim; bir isim ve bir sıfat, sıfat-fiil ya da zamir arasında kurulan anlatım bütünlüğüne izâfet adı verilir.[76] Farsça izâfetler muzâf (tamlanan) ve muzâfunileyh (tamlayan) adı verilen yapılarla kurulur, ancak dizilişleri Türkçe tamlamaların tersi

[76] Aksoyak. İ.H. *Osmanlı Türkçesi Okuma Kitabı*. (Ankara: Grafiker Yayınları, 2010). 220.

doğrultudadır. Türkçede tamlayan önce, tamlanan sonra; Farsçada ise önce muzâf, sonra muzâfunileyh gelir.

Deyim yerindeyse her varağında tamlama bulunan Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nde Farsça tamlamalar da Türkçe tamlamalarda olduğu gibi yaygın bir şekilde kullanılmıştır.

➢ Sûrnâmede yer alan bazı Farsça tamlamalar uzun yapıya sahiptir. 4'lü, 5'li, 6'lı yapıya sahip Farsça tamlamalara; özellikle, padişah, devlet büyükleri ya da şehzadelerden bahsedildiği zaman rastlanılmaktadır.

- şemere-i naḫl-ı peyvendī-i izdivāc-ı ebeveyn (5b/137)
- filāḥat-nāme-i aḥkām-ı dīn-i Aḥmedī (5b/137)
- ser-bürīde-i kārd-ı bāġbān-ı şerīʿat (5b/137)
- iḳāmet-i sünnet-i seniyye-i Ḥażret-i Seyyidü'l-enām (7a/140)
- ḳıymet-şiken-i efser-i faġfūr-ı nām-dār (21b/161)
- sāḥa-i dervāze-i kāh-ı ʿadl- ābād-ı hümāyūn (33a/180)
- āyīne-i żamīr-i münīr-i ḫudāvend-i İskender-serīr-i ṣāfī-serīre (52a/210)
- maẓhar-ı iḥsān-ı ḥażret-i ṣāḥib-i devlet-i keşirü'l-mürüvvet (54a/213)
- şeh-beyt-i şevket-i şāhen-şeh-i ʿizzet-celīs (57b/218)
- güẕāşte-i memerr-i enẓār-ı şehriyār-ı felek-serīr (59b/221)
- pīrāye-baḫş-ı süfre-i elvān-niʿam-ı bezm-gāh-ı sūr u ṣafā (71b/239)
- envāʿ-ı melāʿib-i muḍḥikāne-i dil-cūy-ı keder-şūy (126b/322)
- cenīn-i meşīme-i nişīn-i kār-gāh-ı üstād (135b/340)
- āḫirīn-i meclis-i żiyāfet-kede-i sūr-ı pür-sürūr u ḫubūr-ı dil-cūd (150a/361)
- mekremiyyet-i şīrīn-meẕāḳ-ı şekker-i şükr-i Yezdān (155a/368)

➢ Sûrnâmede Türkçe kelimelerle Farsça yapılı tamlama örnekleri de görülür.

- İş ya **burġu**-ı müjeñ ya çekic-i ġamzeñdir
  Yapu-ı dilde şemātā-yı keser bilmezler (110a/297)
- gülle-i ṭop-ı miskete bedel **elma**-i Sinobī ile ḳalʿayı muḥāṣara idenler (92a/267)

➢ Dua cümleleri ve ayetlerin ifade edilişi Farsça tamlama ile sağlanmıştır.

- muḫāṭab-ı kerîme-i Nûn ve'l-ḳalemi vemā yesṭurûn[77] ʿaleyhi't-taḥiyyeniñ (6a/139)
- "ser-nümā-yı ekmām-ı şeceretün aṣluḥā s̱ābitün ve ferʿuhā fi's-semāʿ[78] olan" (5b/137)
- güher-keş-i inne hāz̲ā le-şeyʾün ʿucāb[79] oldılar (35b/185)
- müfessir-i āyet-i ṭaġa'l- mā[80](128a/325)
- erbāb-ı enẓār meşġūl-i kerîme-i Ve ḳınā rabbenā ʿaz̲ābe'n-nār [81](94a/270)

➢ İkilemelerin bazıları tamlamaya bağlanmıştır.

- şevāhid-i z̲evḳ u ṣafā (5a/136), ḫumār-ı ḫumūr-ı ḥarb ü kifāḥ (5a/136), neşve-i rāḥat-baḫş-ı ṣulḥ u ṣalāḥ (5a/136), şāyeste-i taḫṣīṣ-i mürāsele-i ikrām u iʿzāz (8a/141), Pādişāh-ı baḥr u berr (10b/145), merāsim-i ṣıdḳ u iḫlāṣ (11a/145), mertebe-i cāh u celāl (11a/145), esbāb-ı ʿayş u ʿişret (16a/152), kāffe-i eʿāẓım u eʿālī (16b/153), merāsim-i iʿzāz u ikram (18b/156).

➢ Farsça izâfetlerde bazı durumlarda muzâftan sonraki izâfet kesresi kaldırılır; buna izâfet-i maktû (kesilmiş tamlama) denir. Farsça isim tamlamasında sözcüklerin yerlerini değiştirerek birleşik sıfat haline getirme ise izâfet-i maklûb olarak adlandırılır. Sûrnâmede özellikle, padişah ve sadrazam ifade edilirken izâfet-i maktû ve maklûb örneklerine sıkça rastlanır. Bu örnekler padişah için "İskender-serîr"; sadrazam için ise "deryâ-kef"tir. Bunun dışında düğün için getirilen hediyelerden biri olan kumaşın değerli olduğunu ve daha önce hiç bulunmadığını belirtmek amacıyla "nev-zuhūr" ibaresinin sıkça geçtiği tespit edilmiştir. Söz konusu ifadenin tekrar sayısı 30'dur. Diğer örneklerden bazıları ise şunlardır:

- cennet-mekān, firdevs-āşiyān (7b/140), çār-ebrū, heşt-ebrū, çār-ḍarb (77a/246), bādām-çeşm, piste-dehen, şeker-leb, şīrīn-süḫān (100a/280), Ġayṣ-semāḥat, Leys-ḫamāset, Hārūn-vezāret, Süleymān-emāret, Maʿnī-reʾfet, Ḥātemī-semāḥat, kerrūbī-ḫaṣlet (150a/363)

[77] Nûn Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (68/1). Nun. kaleme ve yazdıklarına ant olsun
[78]İbrâhîm Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (14/24). Kökü yerde, dalları gökte olan ağacın tomurcuklarının baş göstermesi
[79] Sâd Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (38/5). Bu gerçekten şaşılacak bir şey(dir).
[80] Hâkka Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm. (69/11). Her yanı su bastı.
[81] Bakara Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (2/201). Bizi o ateş azabından koru.

Aşağıda Farsça tamlamalara dair örneklerden bazıları belirtilmiştir

Farsça Tamlama
dāver-i mülk-i lā-yezālī (1b/125), ġarḳ-ı ālā (1b/125), nefīr-i sūr (2a/126), menzil-geh-i sūr (2b/128), ʿarṣa-i ḳıyāmet (3a/129), ḳażā-yı āsumānī (3b/131), maẕhar-ı ḫayr (4a/134), fermān-ı cenāb-ı ṣadr-ı aʿẓam (4b/135), neşr-i ferāʾid-i maʿānī (5a/138), fitne-i devrān (5a/138), nūr-ı şevket (5b/137), ḫamīr-i şevket (6a/138), şīve-i iʿlām-ı irāde-i hümāyūn (6b/139), müstaḥsene-i salṭanat (7a/140), teşmīr-i sāʿid-i himmet (8b/141), taʿyīn-i revāṭib-i muʿtāde (9a/142), ẕāʾiḳa-i temāşā (9b/143), ḳāʿide-i ḥüsn-i mükāfat-ı ṣadākat-kārī (11a/145), emīn-i sūr (11b//146), vābeste-i ʿuhde-i żamān (12b/147), naṣb-ı diʿāme (14a/149), taʿyīn-i mekān (14b/150), revġan-ı ḳandīl (15a/151), vezīr-i mükerrem (16b/153), ṣadr-ı meclis (18a/155), çerāġ-ı dūdmān-ı salṭanat (21a/159), nūr-ı siyeh (22b/163), selīl-i celīl-i şehriyar (24a/165), hatāyī-i nev-ẓuhūr (25a/167), ʿunvān-ı istīhāl (26a/169), bende-i nān-perver-i şāh-ı cihān (26b/170), çāker-i dergāh-ı ḫıdīv-i zamān (26b/170), semmūr-ı dil-pesend (27a/171), ḳaṭ'-ı naẓar (28b/173), ʿaşaḳ-ı pīçān (29b/175), mevālī-i fiḫām (30b/176), şeref-mend-i imtiyaz (31a/177), cān-ı cihān (32b/179), ḳavme-i yek-pāre (33a/180), perde-i ġaflet (34a/183), bād-ı nefes (35b/185), cemm-i ġafīr (36a/186), cirm-i ḳalʿa (37b/183), şeref-i ḥüsn-i ḳabūl (40b/193), ṭarīḳa-i meslūk-i eslāf-ı mülūk (41a/193), ṣaḥīfe-i ḳābile-i yevm-i ātī (41b/194), sivār-ı zerrīn-i şāhid-i sīmīn-sāʿid-i sūr (42a/195), peykān-ı āteş-nāk (43b/197), meşhūd-ı dīde-i ṣaġīr ü kebir (45a/199), ġarḳ-ı nūr (42a/203), teşḫīẕ-i naẓar-ı imʿān (51a/209), ʿillet-i müstaḳille (53a/211), vaḳt-i ʿaṣr (54a/213), resm-i sālif (57a/217), cūşiş-i edevāt-ı nāriyye-i zebāne-keşden (58b/219), serv-i mevzūn (58b/219), naṣb-ı līvā-yı envār (60a/221), āb-ı ḥayvān (61b/223), cünbiş-i eẕyāl (64a/227), itḥāf-ı ser-ġūş (65a/229), ẕevḳ-baḫş-ı meclis-i şevḳ (66b/231), ʿarża-i pāy-gāh-ı hümāyūn (68a/233), idāre-i āsiyā-yı sürīn (69b/235), tertīb-i dükkân (71a/237), rütbe-i ḥüsn-i ḳabūl-i iʿtināṣ (72b/239), mevżūʿ-ı pīş-gāh-ı devlet-dest-gāh-ı şehriyār-ı İskender-vaḳār (73b/241), ḳarʿ-ı semʿ-i āṣafī (74b/242), ḫum-ı memlū (77b/247), āb-ı gevher-nigīn-i devlet (80a/251), revnaḳ-efzā-yı mühr-i vekālet (80a/251), pīrāye-i ṣadr-ı ṣadāret (80a/251), gūşe-nişīn-i mesned-gāh-ı ḥaşmet (80a/251), bisāt-ı müzerkeş-tār-ı nişīmen-i sūr-ı şehrīyār-ı manṣūr (83a/255), dem-i hengāme-i ġam (86a/259),

tenāvül-i ṭaʿam (92a/267), perde-i ḫitān (97b/275), mevkib-i ḫūbān (98b/277), teslīm-i pāy-gāh-ı sulṭān-ı enām (100a/279), ḥavāle-i gürz-i Rüstemāne (101a/281), tüccār-ı bāzār-ı iʿtibār (102b/283), ṭırāz-ı salṭanat (1017a/291), esrār-ı dil (108b/294), miṯāl-i mevce-i sūhān (109b/296), mışṭaba-i inʿām (113b/303), çāder-i ṭaʿām (113b/303), şuʿle-i cevvale (117a/309), tertīb-i ālāy-ı zīnet-medār (120b/313), imrār-ı naẓar-ı imʿān-ı ḫāṣṣ u ʿām (123b/317), serv-i nūr (127a/332), lücce-i eflāk (127b/323), ictimāʿ-ı āb u āteş (136b/341), revnaḳ-efrūz-ı tāc u taḫt (131a/333), ʿarż-ı şeṭāret (132b/336), nāʾil-i meʾmūl (141a/347), ālāt-ı cerr-i eṩḳāl (143a/252), ṣūret-i zehr (147a/357), ṭayy-ı ḫıyām-ı kelām, (149a/360), müteraḳḳıb-ı ālāy-ı pür-ḥaşmet (154a/368), pā-būs-ı saʿādet-meʾnūs-ı şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān (157b/371), resīde-i şeref-i ḫıtām (160b/375).

2.2.1.9.3. Arapça tamlamalar

Arapça tamlamalar, Farsça tamlamalarda olduğu gibi önce muzâf, sonra muzâfunileyh'in sıralanmasıyla oluşan yapılardır. Farsça tamlamalardan farklı olarak muzâf'tan sonra harf-ı tarif getirilir.

➢ Sûrnâmede Arapça tamlamalar; ayet, hadis iktibaslarında ve kelâm-ı kibâr gibi söz gruplarında; padişah, şehzade, sadrazam ve diğer devlet görevlilerinden övgüyle bahsedilmesi esnasında, devlet büyüklerinin ismi geçerken onların devlet kademesindeki görevlerinin ifade edilişi hususunda yer almaktadır.

- mā-ṣadaḳ-ı kerīme-i ve leḳad **zeyyenne's-semāʿe'd-dünyā** bi-meṣābīḥā[82] (42a/195)
- Cennātu ʿadnin tecrī min **taḫtehe'l-enhār**[83] (47a/202)
- Le'ş-şemşü yenbaġī lehā en **tüdrikel'l-ḳamere vele'l-leylü sābıḳü'n-nehār**[84] (147b/357)
- **Ṣadrü'l-vüzerā** vekīl-i muṭlaḳ
  Hem-nām-ı Ḫalīl-i Ḥażret-i Ḥaḳḳ (4a/134)
- **reʾīsü'l-küttāb** Meḥemmed Efendiniñ ḳalem-i nādire-senc-i ʿanberīn-raḳamı (6b/139)

[82] Mülk Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (67/5) And olsun ki biz dünya göğünü donattık
[83] Tâhâ Sûresi, Kur'ân-ı Kerîm (20/76). Adn bahçeleri vardır ki altlarından ırmaklar akar.
[84] Yâsîn Sûresi, Ku'rân-ı Kerîm (36/40). Ne güneşin aya erişip ulaşması ne de gecenin gündüzü geçmiş olması gerekmez.

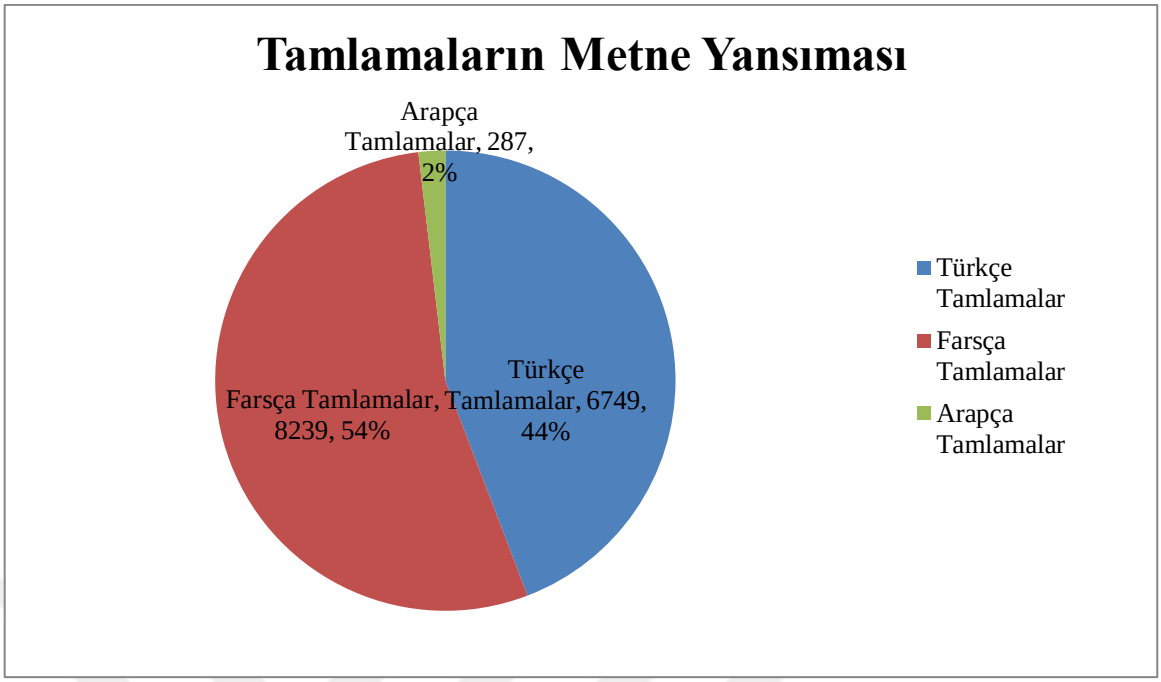
- Muḥyi-i sünnet **muʿīnü'd-dīn imāmü'l-müslimīn**

Pādişāh-ı baḥr u berr şāhen-şeh-i rūy-ı zemīn (10b/145)

- aʿẓam ḥużūrında icrā-yı ṣanʿat-ı ḥirāṣet ṣūretinde **Ed-dünyā mezraʿatü'l-āḫireti** (69b/235)

Aşağıda Arapça tamlamalara dair örneklerden bazıları belirtilmiştir

Arapça Tamlamalar
fī aḳṭāri'l-arżı bi'ṭ-ṭūli ve'l-ʿarż (5a/136), ibnü's-sulṭān (5a/136), ebu'n-naṣr ve'l-meġāzī (5a/136), devletehū ilā āḫiri'z-zamān (5a/136), efḍalü'ṣ-ṣalāt (7a/140), ekmelü's-selām (7a/140), bi-tevfīḳillāhi'l-meliki'l-laṭīf (7a/140), ḥuleli'l-ġufrān (13b/149), fī-serīri'l-cinān (13b/149), meşkūrü'l-mesāʿī (11b/145), şeyḫü'l-islām (18b/156), müfti'l-enām (18b/156), şiblü'l-esed (23b/165), muraṣṣaʿü'l-cild (24a/166), ġāyetü'l-ġāye (24a/166), ṣabāḥü'l-ḫayr (26a/170), menbaʿü'l-fażl (27a/171), maʿdenü'l-ʿulūm (27a/171), ibnü'l-ġurāb (30a/175), ḥafīdü'l-ʿallāme (31a/177), maʿdenü'l-efāżıl ve'l-ʿulūm (31a/177), emīnü'l-fetvā (32b/180), miskiyyü'l-ḫitām (33a/180), lisānü'l-ḥāl (34b/183), reʾīsü'l-ʿulemā'i'l-aʿlām (37a/188), celīletü'l-evṣāf (37b/189), vasaṭiyyü'l-ḳıṭʿa (38a/189), mecmaʿü'l-fażāʾil ve'l-ʿulūm (38a/190), sulṭānü'l-müfessirīn (38b/190), bürhānü'l-müctehidīn (38b/190), leyletü'l-cumʿa (41b/195), āḫirü'l-emr (50a/208), reʾīsü'l-meşāyiḫ (52b/210), mütenevviʿü'l-elvān (54b/214), keḥīlü'l-ʿayn (55a/214), maʿlūmü'l-esāmī (5b/215), ẕevi'n-nesebi's-sāmī (55b/215), naḳībü'l-eşrāf (55b/215), maḥmūdü'l-evṣāf (55b/215), zeynü's-sādāt (55b/215), vāriṣü'l-kerāmāt (55b/215), cezāʾü'l-iḥsānu ille'l-iḥsān (56a/216), serāʾirü'l-enāmi (57a/217), ṣāliṣü'l-ḳamereyn (64a/227), reʾyü'l-ʿayn (65a/229), maḥsūdü'l-ahālī (67a/232), fāḳıʿü'l-levn (68b/234), ḍaḥmü'l-cesed (68b/234), muḳżiyyü'l-āmāl (69a/235), düstūrü'l-ʿamel (80a/251), mınṭaḳatü'l-bürūc (83a/255), maḥmūdü'l-ḫıṣāl (91b/266), mārrü'l-beyān (92a/267), dārü'l-ḳarār (97a/275), mesrūrü'l-bāl (141a/347), ḳadīmü'l-eyyām (142b/350), ʿālü'l-ʿāl (144b/353), sebbāḳü'l-ġāyāṭ (149a/359), mütefāvitü'l-ḳıymet (149a/360), müstaḥīlü'l-iḫtimāl (150b/362), keṣīrü'l-mürüvvet (151a/363), celīlü'l-iʿtibār (152a/364),

Şekil 2.11. Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'ndeki Tamlamaların Metne Yansıması

Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nde toplam 15.275 tamlama yer almaktadır. Yukarıda belirtilen grafiğe göre Farsça tamlamaların eser içinde bulunma oranı %54 ve sayısı 8239'dur. Türkçe tamlamalar ise 6749 sayısına sahip olup %44'lük pay dilimine sahiptir. Arapça tamlamaların, sayısı 287 olup eser içinde yer alma oranı %2 'dir.

2.2.1.10. İkilemeler

İkileme; bir sözcük oluşturur gibi birbiriyle ilgili iki sözcüğün yan yana gelmesiyle yeni ve güçlü bir anlatım yolu yaratmak, anlamı pekiştirmek ve güçlendirmek amacıyla kullanılan kalıplaşmış yapılardır.[85] İkilemelerde; aynı sözcüğün tekrarı, anlamları yakın ya da karşıt, anlam olarak birbirini çağrıştıran sözcüklerin bir arada kullanılması söz konusudur.

Sûrnâmede ikilemelerin yoğun bir şekilde yer aldığı görülmekte olup anlamsal yönden kuruluşuna ilişkin bazı örnekler şu şekilde tespit edilmiştir.

➢ Aynı sözcüğün tekrarı ile kurulanlar:

[85] Hengirmen M. *Türkçe Dilbilgisi* (Ankara: Engin Yayınevi, 2007), 400

- “altışar altışar (149a/359), başḳa başḳa (152a/364), ceste ceste (40b/193), dāne dāne (216/161), faṣl faṣl (117a/308), gūşe gūşe (118b/310), ḥayrān ḥayrān (70b/237), ḳıçın ḳıçın (85a/258), muşt muşta (99a/278), nevbet nevbet (129a/3277), onar onar (47a/201), pes pes (84b/258), refte refte (74b/243-127b/325-144a/353), semt semt (49a/205), ṭatlu ṭatlu (111b/300), vaḳt vaḳt (81a/253-81b/253, 139a/345), yoḳ yoḳ (130a/331), zenbīl zenbīl (124a/318)

➢ Eş anlamlı sözcükler ile kurulanlar:

- ārām u direng (33a/182), bāʿiṯ ü bādī (29a/175-61a/222), ceng ü peygār (36b/188-89b/264), dirhem ü dīnār (129a/328-147b/358), elyaḳ u aḥrā (24a/166), fer ü haşmet (90b/265), ġarīb u ʿacīb (65a/229-154a/366), ḥāmid ü şākir (86b/260), iẕn ü ruḫṣat (138b/344), küfr ü inkār (75a/243), lāne vü āşiyān (91a/266), melāʿib ü melāhī (53a/211), nān u nemek (70a/236), pinhān u meknūn (90a/265), resm u ʿādet (22b/159), şerm ü ḥicāb (129a/327), taḫvīf u terhīb (88b/263), ʿurūḳ u aʿṣab (101b/282), zīnet ü zīver (102a/283)

➢ Yakın anlamlı sözcükler ile kurulanlar:

- āh u fiġān (147a/357), beyāż u ṣāf (22b/164), cān u dil (52b/211), diḳḳat u ihtimām (12a/147), edevāt u ālāt (36a/187), fiġān u nāle (102a/283), gīsū vü rīş (114a/304), ḫurde vü ḫursān (123a/317), ikrām u iʿzāz (8a/141-41b/194-56a/216-97b/275), kār u bār (43b/198), māl ü cān (25/169), niyāz u recā (40b/193), sāz u söz (41b/195-64a/227), yanup yaḳılaraḳ (64b/228), ẕikr ü beyān (157b/372)

➢ Karşıt anlamlı sözcükler ile kurulanlar:

- ʿarż u ḳadd (120b/314), bernā vü pīr (53a/211-69b/236-141b/348), cevr ü cefā (140b/347), derūn u bīrūn (29b/175), eyyām u leyāl (22b/164), firāz u nişīb (35a/184), geşt ü güẕār (51b/210-60a/221-77b/247), ḫāṣṣ u ʿām (52a/210), ḳāʿid ü ḳāʾim (77a/247), redd ü ḳabūl (120a/313), şebān u rūzān (34a/183), tebʿīd ü taḳrīb (59b/220), zīr ü bemm (2a/126-113b/303)

➢ Yansıma sözcüklerle kurulanlar:

- çıḳ çıḳ (60b/222-106a/289), çih çih (107a/291-108a/293), düm düm (66b/231), fır fır (65a/229-82a/254-119b/312), güm güm (33a/181-96a/274-105b/288), kiş kiş (33a/182-106a/289), kū kū (107a/291), paf puf (96b/274)

Klasik Türk şiirinde, tamlamaların büyük bir bölümü atıf vâvı ile oluşturulur, bu söz grubu aynı zamanda ikileme olarak kabul görmektedir. Sûrnâmede atıf vâvı ile oluşturulmuş tamlamalar daha yoğun olarak göze çarpmaktadır. Ayrıca atıf vâvı ile oluşturulan tamlamaların bazılarında kelimelerin yerleri değiştiği görülmektedir, bazılarında ise aynı ifadeyi karşılayan sözcükler Arapça-Türkçe, Türkçe-Farsça olarak eserde bulunmaktadır.

- giryān u nālān (71b/238), nālān u giryān (118b/311)
- ʿacīb ü ġarīb (59a/220), ġarīb u ʿacīb (65a/229)
- aḥrā vü elyaḳ (114b/305), elyaḳ u aḥrā (24a/166)
- alḳış u duʿā (Türkçe-Arapça,157b/371), sāz u söz (Farsça-Türkçe,41b/195-64a/227), ḥudūd u sınur (Arapça-Türkçe,9a/142-66b/231)

➢ "-ā, -be, -ber, -der, -ender" gibi Farsça edatlarla kurulan ikilemeler de sûrnâmede görülmektedir. Türkçe bir ifade olan "yan" sözcüğünün ikileme hali olan "yan yana" ibaresi, sûrnâmede "yan-be-yan olarak (115b/306)", Farsça edatla bağlanmıştır. Diğer örnekler ise şu şekildedir:

- yek-ā-yek (95b/273), mū-be-mū (22a/163), dest-ber-dest (108a/294-143b/252), ḥalḳa-der-ḥalḳa (64a/228), zer-ender-zer (83a/255)

➢ Bazı ikilemelerin, özellikle de Arapça ikilemlerin ses taklidi yoluyla ifade edildiği belirlenmiştir.

- esāfil ü eʿālī (1b/125-56a/215-160a/375), iʿzāz u ikrām (18b/156-91b/266-91b/267), müteʿāḳib ü mütevali (16b/154-45a/199), zīnet ü zīver (102a/283)

İkilemelerin Türkçe, Farsça ve Arapça olarak tasnif edilişi aşağıdaki tabloda belirtildiği üzeredir.

Dil	SEYYİD VEHBÎ SÛRNÂMESİNDE İKİLEMELER			
TÜRKÇE	altışar altışar	aralıḳ aralıḳ	ayaḳ ayaḳ	baḳar baḳar
	bal bal	baş başa	başḳa başḳa	bel bel
	beşer beşer	birer birer	birer ikişer	burçaḳ burçaḳ
	çalup çaġırup	çekdiri çekdiri	çeküp çevirüp	dingil dingil
	döge döge	dörder dörder	dürlü dürlü	gelüp gitdiler
	gönder gönder	gülüp oynamak	güm güm	ḳat ḳat
	ḳaymaḳ ḳaymaḳ	kesüp biçüp	ḳışın ḳışın	ḳol ḳanat
	ḳol ḳol	ḳonup göçmek	ḳulaç ḳulaç	nice nice
	nice niçe	olur olur	onar onar	ṣalkım ṣaçaḳ
	şişüp ḳabarup	söge söge	ṭaḳım ṭaḳım	ṭalup çıḳup
	ṭatlu ṭatlu	ṭonluḳ ṭonluḳ	ṭop ṭop	üçer beşer
	yan-be-yan	yanup yaḳılaraḳ	yeme içme	yer yer
	yoḳ yoḳ			
ARAPÇA	ʿacāʾib u ġarāʾib	ʿacīb ü ġarīb	ʿāciz ü ḳāṣır	aḥkem ü aḳvā
	aḫrā vü elyaḳ	aʿḳāb u ensāb	ālām u ekdār	aʿlā vü ednā
	ʿālī vü ġālī	Allāh Allāh	amān amān	āmīn āmīn
	aʿref ü aʿlem	ʿarş u kürsī	ʿarż u ḳadd	ālāt u edevāt
	ʿaṭiyye vü kerem	aʿyān u erkān	ʿayş u ṣafā	ʿaẕamet ü iclāl
	baʿīd ü ḳarīb	bāʿiṯ ü bādī	baḫr u berr	batī vü serīʿ

	behcet ü sürūr	bemm ü zīr	berr ü baḥr	beyʿ u şirā
	bī-ḳāl u ḳīl	bī-naẓīr ü bī-müdānī	bī-şekk ü irtiyāb	bürūz u ẓuhūr
	cāh u celāl	cāh u celālet	cāh u şevket	celāl ü cāh
	celāl ü saṭvet	celīl ü ḥaḳīr	cemʿ u iḥtişād	ceng ü ḥarbe
	cevvāl u devvār	cevvāl ü sāʾir	cevr ü cefā	cūd u ʿaṭā
	cūd u kerem	cūd u mekrümet	ḍarabāt u şademāt	dāʾiren-mā-dār
	derd ü ḳahr	devlet ü iḳbāl	devr ü seyāḥat	diḳḳat u ihtimām
	dirhem ü dīnār	dīn ü devlet	duḫūl u ḫurūc	eʿāẓım u eʿālī
	edevāt u ālāt	efʿāl u eṭvār	ekābir ü eʿālī	elvān u ecnās
	emn ü emān	enḥā vü eknāf	elyaḳ u aḥrā	esāfil ü eʿālī
	eṭrāf u aḥşā	eṭrāf u eknāf	eṭrāf u ḥavāşī	etbāʿ u eşyā
	eyyām u leyāl	faḫr u mübāhāt	faḳr u fāḳa	faṣl faṣl
	fażl u ifḍāl	ferḥat u ḥubūr	ferş u bisāṭ	fetḥ u fekk
	fetḥ u tesḫīr	fevc-ā-fevc	firāset ü fürūsiyyet	fütūr u kelāl
	ġālib ü fāʾiḳ	ġarb u şarḳ	ġarīb u ʿacīb	girye vü fiġān
	ġunc u delāl	ḫāʾib ü ḫāsir	ḥalḳa-der-ḥalḳa	ḥāl ü şān
	ḥamd ü şenā	ḥāmid ü şākir	ḥarb u ḍarb	ḥarb u ḳıtāl
	ḥarb ü kifāḥ	ḥasāset ü nefāset	ḫāṣṣ u ʿām	ḥaşmet ü celāl
	ḥaşmet ü iclāl	ḥaşmet ü şevket	ḫavāṣṣ u ʿavām	ḥayrān ḥayrān
	ḫayme-der-ḫayme	ḥayrān u medhūş	ḥāżır u müheyyā	hübūṭ u nüzūl

	hübūṭ u süḳūṭ	hücūm u gülüvv	hümūm u ġumūm	ḥüsn ü revnaḳ
	ibdāʿ u iḫtirāʿ	ibdā vü ibdāʿ	ibdā vü inşā	īcāb u ıṭnāb
	īcād u ibdā	īcād u inşā	iclāl ü şevket	iclāl ü tevḳīr
	ictimāʿ u iḥtişād	ifāde vü īrād	ifrāġ u taḫliye	iġrāḳ u iblāc
	iḥsān u inʿām	iḥsān u iʿṭā	iḫtirāʿ u īcād	iḥżār u taʿbiye
	ikrām u iʿzāz	ikrām u iḥtirām	iḳbāl ü saʿādet	iḳrār u taṣdīḳ
	ikrām u tebcīl	ikrām u żiyāfet	iʿlān u ifşā	iʿlān u işāʿat
	ʿilāve vü ilḥāḳ	ilbās u iksā	imʿān u diḳḳat	imdād u iʿānet
	inʿām u iḥsān	inşād u ibdāʿ	inşād ü inşā	inḳıyād u iṭāʿat
	inşırāf u ʿavdet	inşırāf ü ricʿat	īrād u maṣraf	irşād ü hidāyet
	īs̱ār u nis̱ār	iştiʿāl u iltihāb	iṭʿām u isḳā	itḥāf u ihdā
	itmām u tekmīl	īvā vü iskān	iʿzāz u hürmet	iʿzāz u iḥtirām
	iʿzāz u ikrām	iʿzāz u tekrīm	iẕhār u ibrāz	iẕhār u iʿlān
	iẕn ü ruḫṣat	ʿizzet ü şān	ʿizzet ü şevket	ʿizz ü ʿalā
	ʿizz ü devlet	ʿizz ü ḥaşmet	ʿizz ü iclāl	ʿizz ü iḳbāl
	ʿizz ü şān	kābiren-ʿan-kābir	ḳabża ḳabża	ḳadr u ḳıymet
	ḳāʿid ü ḳāʾim	ḳalb ü cenān	ḳarīb ü baʿīd	ḳavādim ü aḳdām
	kebīr ü ṣaġīr	kelben-kelbā	kerem ü ʿaṭiyye	kerem ü iḥsān
	kerr ü ferr	ketb ü taḥrīr	ḳıllet ü keş̱ret	ḳışr u lübb
	ḳıyām u gulüvv	ḳıyām u nehżat	külfet ü ʿusret	ḳum ḳum

	küfr ü inkār	kürece kürece	levḥ u ḳalem	leyl ü nehār
	leylen-fe-leylen	luṭf u kerem	maḳarr u maḳām	māl-ā-māl
	maʿnevī vü sūrī	māniʿ u ḥāʾil	manṣūb u maʿzūl	mecd ü fiḫār
	medāḫil ü meḫāric	medḥūş u ḥayrān	medḥ u şenā	mektūb u mersūm
	melāʿib ü melāhī	meʾlūf u muʿtād	menāzil ü mevāḳiʿ	meʾnūs u meşġūf
	menʿ u taṭrīd	meserret ü şādmānī	mesīre vü manẓar	mesmūʿ u meşhūd
	mesrūr u memnūn	meşhūd u manẓūr	metīn ü müstaḥkem	mevc-ā-mevc
	muʿāyene vü müşāhede	muḥarrer ü mażbūṭ	muḥarrer ü merḳūm	muḥīṭ u dāʾir
	muḳābil ü müḥāzī	muḳārebe vü mücānebe	muraṣṣaʿ u mücevher	muṣayḳal u mücellā
	mübāhāt u müfāḫaret	mübāhāt u tefāḫür	mübāhī vü müfāḫir	mübāreze vü muḥārebe
	mübāşeret u ḳıyām	mücellā vü muṣayḳal	müfāḫaret ü mübāhāt	müfāḫir ü mübāhī
	müheyyā vü āmāde	mühīb ü cesīm	mühimmāt u levāzım	müḳātele vü muḥārebe
	mükerrer mükerrer	mülāṣıḳ u muttaṣıl	mülāṣıḳ u mülāḥıḳ	mülk ü memleket
	mümtāz u ercemend	münāsib ü mülāyim	mürūr u ʿubūr	müsāʿade vü furṣat
	müstemirr ü mütemādī	müşābih ü mümāşil	müʾtelifān u muḫāliṭān	müteʿāḳib ü mütevālī

	müteḳārib ü müdānī	mütevāfir ü mütekāsir	müvānis ü ḳarīn	nādī nādī
	nām u nişān	nār u nūr	nāriyye vü nūriyye	neşāṭ ü ferḥat
	neşāṭ u ḥubūr	neşāṭ u ṣafā	neşāṭ u sürūr	neşāṭ u şevḳ
	neşāṭ u şevḳ	nevʾā-nevʿ	nevbet-be-nevbet	nevbet nevbet
	nezāket ü leṭāfet	niʿmet ü iḥsān	nūr u ẓulmet	pād-zehr ü zehr
	pür-sürūr u ḥubūr	pür-zeyn ü zīb	pür-zīb ü zeyn	pür-zīb ü zīnet
	pür-zīb ü zīver	rabṭ u fekk	rabṭ u ilṣāḳ	raṣīn ü muḥkem
	redd ü ḳabūl	resm u ʿādet	resm ü rāh	rūḥānī vü cismānī
	rükūb u nüzūl	ṣabāḥ u mesā	ṣabāḥ u revāḥ	saʿd u iḳbāl
	ṣafā vü ferḥat	ṣafā vü ẕevḳ	ṣaġīr ü kebīr	ṣaġīr ü żīḳ
	ṣaff-be-ṣaff	ṣaff-der-ṣaff	ṣaf ṣaf	ṣamsām u ḥüsām
	saʿy u himmet	sebīke sebīke	semt semt	serīre vü sīret
	sevḳ u tesyīr	seyf ü ḳalem	ṣıdḳ u iḫlāṣ	ṣıdḳ u keẕib
	ṣıdḳ u sedād	sıġār u kibār	ṣuʿūd u hübūt	ṣuʿūd u ʿurūc
	ṣulḥ u ṣalāḥ	sürūr u neşāṭ	sürūr u ṣafā	şān u şevket
	şerʿ u sünnet	şeṭāret ü şevḳ	şevket ü ʿaẓamet	şevket ü cāh
	şevket ü celāl	şevket ü iclāl	şevḳ u ṣafā	şevket ü şān
	şevḳ u ġarām	şevḳ ü keder	şevḳ u meserret	şevḳ u neşāṭ
	şevḳ u ṭarab	şevḳ ü sürūr	şevḳ ü şādī	şevḳ u şeṭāret
	şükr ü şenā	şürūʿ u taṣaddī	ṭāʿāt u ʿibādāt	ṭabla ṭabla

	tāc u taḫt	taḥkīm ü teʾyīd	taḥrīr ü imlā	taḫvīf u terhīb
	tanẓīm ü tensīḳ	ṭarab u sürūr	ṭarab u şevḳ	ṭaraf ṭaraf
	tarṣīʿ u tezyīn	tarṣīʿ u tezyīn	taṣdīḳ u iḳrār	taṭyīb ü talṭīf
	tavżīḥ u tebyīn	taʿẓīm ü iclāl	taʿẓīm ü ikrām	taʿẓīm ü tekrīm
	taʿẓīm ü tevḳīr	teʿānuḳ u telāḳī	tebaḫtur u ihtizāz	teberrük ü teyemmün
	tebʿīd ü taḳrīb	tehyiʾe vü iḥżār	tehyiʾe vü istiḥżār	tekmīl ü itmām
	tekmīl ü tetmīm	tekrīm ü tebcīl	telşīm ü taḳbīl	temkīn ü vaḳār
	tenşīṭ ü tefrīḥ	teraḳḳub u intiẓār	tertīb ü taṣfīf	tertīb ü tensīḳ
	teşdīd ü tevşīḳ	tetmīm ü tekmīl	tevābiʿ u ḫuddām	tevḳīr ü tekrīm
	tezyīn ü teẕhīb	teżād u mübāyenet	teẕekkür ü īrād	tūde tūde
	tūl u ʿarż	ʿurūc u şuʿūd	ʿurūḳ u aʿṣab	übbehet ü iclāl
	vaḳār u temkīn	vaḳt ü zamān	vaḳt vaḳt	vālih ü ḥāʾir
	vālih u ḥayrān	vālih u müteḥayyir	vuḥūş u ṭuyūr	vaʿẓ u naṣīḥat
	yeden-bi-yedin	yevmen-fe-yevmen	yemīn ü yesār	żabṭ u itḳān
	żabt u terkīm	ẓāhir ü ʿayān	zaḥmet ü şuʿūbet	ẓahr u ṣadr
	zemīn ü zamān	zenbīl zenbīl	ẕevḳ u ṣafā	zīb ü zīnet
	ẕikr ü beyān	zīr ü bemm	ziyā u şuʿā	ẓuhūr u bürūz
	ẕüll ü hevān			
FARSÇA	āb u āteş	āb u dāne	āb u tāb	āheng ü terāne
	āheste āheste	āh u fiġān	ālāy ālāy	āmed ü reft

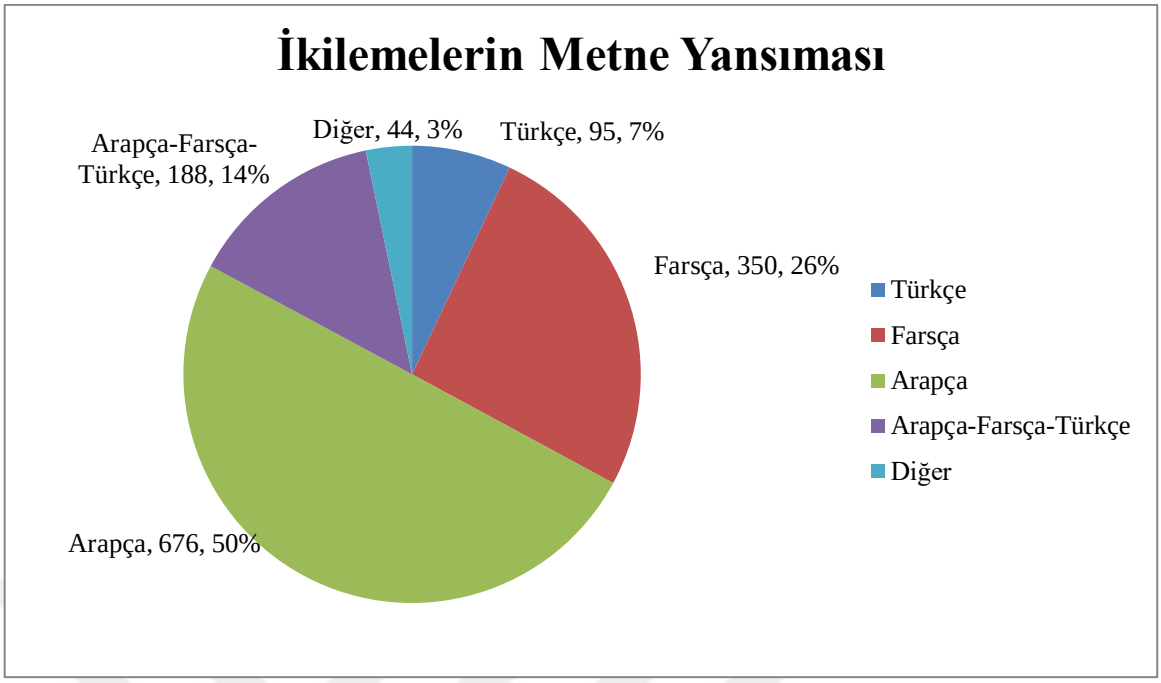
	ārām u direng	ārāyiş ü pīrāye	bāzū vü dest	bende vü āzād
	bernā vü pīr	berg ü bār	bī-ārām u direng	bīm ü hirās
	bī-bāk u bī-pervā	bī-hūş u sersām	bī-ser ü pā	cā-be-cā
	cān u dil	ceng ü peygār	ceste ceste	cüst ü çālāk
	çār-şeb çār-şeb	çeşm ü güş	çep ü rāst	dād u sitād
	dāġ-ber-dāġ	dāmen dāmen	dāne dāne	dār u gīr
	derūn u bīrūn	der ü dīvār	dest-ber-dest	deste deste
	dest ü pā(y)	dūr-ā-dūr	dūr u dırāz	efser ü dīhīm
	evreng ü dihīm	fer-ā-fer	feryād u āh	fiġān u nāle
	firāz u nişīb	fürūġ u tāb	germ-ā-germ	germiyyet ü tāb
	geşt ü güẕār	gird-ā-gird	gil ü ḫalāb	giryān giryān
	giryān u nālān	gīsū vü rīş	gū-be-gū	gūn-ā-gūn
	gūnā-gūnā/ gūne-gūne	gūşe-be-gūşe	gūşe gūşe	güft ü gū
	hezār hezār	ḫırām u şitāb	ḫirmen ḫirmen	ḫumm u sebū
	ḫurde vü ḫursān	ḫuşk u ter	kār u bār	kelle-der-kelle
	keşān keşān	lāne vü āşiyān	leb-ber-leb	mih-terān u kih-terān
	mū-be-mū	muşt muşta	nālān u giryān	nāle vü zār
	nān u nemek	nāzān nāzān	nāz u niyāz	nevvār u tāb-dār

	nezdīk ü dūr	nişīb ü fīrāz	pāy-der-pā(y)	pençe-der-pençe
	perde perde	pes pes	pest ü bālā	pes ü pīş
	peygār ü ceng	pey-ā-pey	pīç-ender-pīç	pīç ü tāb
	pīr ü bernā	pīr ü cüvān	pīş ü pes	pīş ü pīş
	pür-berg ü bār	pür-nūr u pür-tāb	pür-pīç u tāb	refte refte
	reng-ā-reng	rezm ü peygār	rūzān u şebān	rüft ü rūb
	ser-be-ser	ser-geşte vü āvāre	ser-geşte vü bī-ḫūş	ser-ā-pā(y)
	ser ü pā	ser-ā-ser	siyāh u tārīk	sū-be-sū
	sū-der-sū	sūr-der-sūr	sūz u güdāz	sūz u tāb
	şād-kām u ḫandān	şāḫ-der-şaḫ	şebān u rūzān	şikeste vü beste
	şūḫ u şeng	şükūh u fer	şüste vü sāde	tāb u tef
	tār u mār	tār u pūd	teh-ber-teh	tek ü pū
	tek ü tāz	ter ü tāze	tette vü bette	tū(y)-ber-tū(y)
	üftān ü ḫīz(ān)	yāl ü bāl	yegān yegān	yek-ā-yek
	yek-be-yek	zār u nālān	zed ü bürd	zemīn ü āsumān
	zer-ender-zer	zīr ü zeber		
ARAPÇA-FARSÇA-TÜRKÇE	alḳış u duʿā	āmāde vü ḥāżır	āmāde vü müheyyā	ārām u istirāḥat
	ārāyiş ü zīver	ʿarż u āsumān	ʿayş ü dem	ʿayş u ṣafā
	baḫt u devlet	baḫt u iḳbāl	bay u faḳīr	bay u gedā
	bāzī vü luʿbet	bend ü ilṣāḳ	bend ü rabṭ	beyāż u ṣāf

	bī-câme vü libās	bī-ceng ü cedel	bī-ḫavf ü hirās	bī-perde vü nāmūs
	bī-vehm ü bāk	bī-vehm ü bī-hirās	burc u bārū	bülend-ḳadr ü iʿtibār
	cebe-ḫāne vü mühimmāt	ceng ü cidāl	ceng ü ḥarb	ceng ü müşācere
	dāniş ü maʿrifet	debdebe vü iḫtişām	dıraḫtān u eşcār	fer ü haşmet
	fer ü iclāl	fer ü saṭvet	fer ü şevket	gedā vü bay
	güsterde vü mebsūṭ	gürīz ü fırār	ḥadd ü pāyān	ḥall ü bend
	ḥarb ü sitīz	ḥaşmet ü fer	ḥayrān ü deng	ḥayrān u ser-gerdān
	ḥāżır u āmāde	hem-beste vü müttefaḳ	hem-ḫaṣiyyet ü hem-reng	ḥırş u āz
	ḥudūd u sınur	ḥüsn ü ān	iḳbāl ü baḫt	ins ü cān
	ḳarār u direng	kār u naḳş	ḳayd u bend	kemend ü mesed
	mahāret ü hüner	māl ü cān	mekş ü ārām	melāʿib ü bāzī
	merġūb u güzīn	mesrūr u ḫandān	mesrūr u şād-kām	mümtāz u ser-efrāz
	münāsib ü çesbān	müteʿayyinān u ercemend	müzeyyen ü ārāste	müzeyyen ü pīrāste
	naḳş u kār	naḳş u nigār	naḳş u reng	nā-peydā vü ġāʾib
	nāzük ü bārīk	nihāde vü mevżūʿ	niyāz u recā	otaġ u sāye-bān
	pāk u şeffāf	pinhān u meknūn	pūşīde vü setīr	pür-naḳş u nigār

	pür-zīb ü fer	rabṭ u bend	resm ü āyīn	reşk ü ḥased
	revnaḳ u fer	ṣabr u sāmān	ṣafā vü şādī	sāz u söz
	ser-geşte vü ḥayrān	şerm ü ḥacālet	seyr ü temāşā	sitāyiş ü şenā
	söz ü sāz	sūr u ṣafā	sūr u sürūr	sūr u ṭarab
	sūr u ṭarab	sürūr u sūr	sürʿat ü şitāb	sürḫ-gūn u laʿlīn
	şerm ü ḫaclet	şerm ü ḥicāb	şuʿle vü āzer	şükr ü sipās
	tāc u efser	temāşāyiyān u nuẓẓār	ṭop u tüfeng/tüfek	tüfeng ü ṭop
	yerde vü gerdūne	ẓāhir ü āşikār	ẓāhir ü hüveydā	ẓāhir ü nümāyān
	zemān u derek	zīb ü fer	zīb ü zīver	zīnet ü zīver
	ziyāde vü ber-ter			
DİĞER	alarġa alarġa	çıḳ çıḳ	çih çih	düm düm
	fır-ā-fır	fır fır	hay hay	hāy hū(y)
	hāy u hūy	hey hey	ḫop ḫop	hūy u hāy
	ḳıṭ ḳıṭ	kiş kiş	kū-be-kū	kū kū
	paf puf	tort mort	żırżop żırżop	

Tablo 2.5. Seyyid Vehbî Sûrnâmesinde Yer Alan İkilemeler

Şekil 2.12. Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nde Yer Alan İkilemelerin İfadeye Yansıması

Sûrnâmede, tekrar edilen ikilemelerle birlikte toplam 1353 ikileme tespit edilmiştir. Oranlamalara bakıldığında, Arapça ikilemelerin yoğun bir biçimde kullanıldığı göze çarpmaktadır. Arapça ikilemelerin kullanım sayısı 676 olup yüzde %50'lik pay oranına sahiptir. Diğer dillerde ikileme kullanım oranı şu şekildedir; Türkçe ikileme 95 kez kullanılmış olup %7'lik dilime sahiptir, Farsça ikileme kullanım oranı %26, sayısı ise 350'dır. Arapça-Farsça-Türkçe karışık bir halde bulunan ikileme sayısı 188, kullanım oranı %14, diğer başlığı altında değerlendirilen, daha çok yansıma sözcüklerin oluşturduğu ikileme sayısı 44 olup %3'lük pay oranlarıyla sûrnâmede bulunmaktadır.

2.2.1.11. Edatlar

Yalnız başına anlamları ve görevleri olmayan, ancak kendinden önce gelen ad veya ad soylu kelime ve kelime gruplarından sonra gelerek bu kelimelerle bağlantı içinde bulunan, dil bilgisi bakımından bunlara hakim olan sözcüklere edat denir.[86]

Cümlede neden-sonuç, amaç-sonuç, vasıta, birliktelik, beraberlik, görelik, benzerlik ve diğer pek çok anlamda kullanılan edatlar, şairlerin dili ve üslubu hakkında da bilgi

[86] Korkmaz, Z. , *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi* (Ankara: TDK Yayınları, 2003), 1052.

verirler. Seyyid Vehbî sûrnâmesi de edatların kullanımı bakımından oldukça zengin bir eserdir.

➢ Sûrnâmede en fazla kullanılan edat; sözcükler arasında birliktelik, vasıta, sebep-sonuç, kurmaya yarayan "ile" edatıdır. Edatın kullanım sayısı 781'tür. Aynı zamanda bu edatın arkaik formu olan "birle" ifadesine de sûrnâmede rastlanılmaktadır.

- Ḥamd aña ki nüh sipihr-i manẓūr
  Ṣunʿı**yla** yapıldı sūr-der-sūr (1b/125)

- Ṣulḥ **ile** cihānı itdi mesrur
  Kendi daḫi ṣoñra eyledi sūr (2a/127)

- nigāh-gūşe-i iltifāt-ı āṣafīye muntaẓır olmaları**yla** teşrīflerinde ḳadd-i ḫamīdelerini kemān-ı ṭāḳ-ı taʿẓīm ü iclāl eylediler. (13a/148)

- Vaḳti**yle** çıḳup ḳula mevācib
  Beẕl itmede ʿāleme revātib (2a/127)

- Ve ḫᵛānende başı Ḥasan Çelebi maʿrifeti**yle** cemʿ olunan ḫoş-terāne mugannī vü ḫᵛānende ve müntaḫab muṭrib ü sāzendelerden seksen miḳdārı biri birine dem-sāz (8b/142)

- aḫşāma dek cirīd oynadup zer-ḳurṣa-i āfitāb pūte-i ufuḳda nār-ı şafaḳ**la** müẕāb olunca (78b248)

- āṣaf-ı ʿālī-cāh-ı cālibü'l-ḳulūb **birle** şāyeste-i taḫṣīṣ-i mürāsele-i ikrām u iʿzāz olunup tāziyāne-zen-i ḫaylü'l-berīd-i müsāraʿat olmaları içün (8a/141)

- sell-i seyf-i tāb-dār ve birbiri ile mübāreze vü muḥārebe ṣūretlü tek ü pū **birle** piyāde iken atlu heyʾetin iẓhār eyleyerek (19b/157)

➢ Klasik Türk şiirinde söz sanatları ve buna bağlı olarak benzetme üzerine kurulu şiirlerin bulunması, benzetmeye dayalı edatların, şairler tarafından sıkça

kullanılmasını sağlar. Benzetme edatlarının başında ise "gibi" gelmektedir. Sûrnâmede "ile" edatını takiben "gibi" edatı en çok tercih edilen ikinci edattır. 472 kez ifade edilen edatın "kimi" şeklinde arkaik formu da eserde yer almaktadır. Ayrıca "gibi" edatı ile aynı şekilde benzerlik ilişkisi kuran, "-veş, -mânend, -vâr, -âsâ, -sıfat, hem-çün, hemçünân, -rütbe, -misâl" vb. edatlar sûrnâmede kullanılmıştır.

- Kim gördi zamānı **gibi** eyyām
  Her bir güni ḫalḳıñ oldı bayram (2a/127)

- vāsıṭatü'l-ʿıḳd-ı sülāle-i ṭāhireleri vezīr-i aʿẓam merḥūm Nuʿmān Paşa celīle-i maḥlūle ḫalīlesi Āmine Sulṭān ḥażretlerini şaḳāyıḳ-ı nuʿmāniyye **gibi** pīrāye-i üşkūfedān-ı kifāʾeti ḳılınmaḳ (7b/141)

- Gidelek mey-kedeye min külesen mīr **kimi**
  İçedek mest olalaḳ şöyle ki çaḳ şīr **kimi** (99b/278)

- Gelüp ol revnaḳ-ı evreng-i şevket ʿizz ü devletle
  Hümā-**veş** sāye ṣaldı ḫalḳa iḳbāl ü saʿādetle (33a/181)

- beyāż u ṣāf ve sulṭānī varaḳ-ı ābādī miṣāli pāk u şeffāf cemāl-i şāhid-i ṣubḥ-**āsā** yüzi aḳ ve **mānend**-i āyīne-i āfitāb tāb-nāk u berrāḳ her düm-i dü-rengi nevk (22b/164)

- Dolāb-**şıfat** idince devrān
  Delv-i felegi iderdi ḫayrān (65a/229)

- ve sāʾir aġayān-ı enderūn-ı hümāyūn cenāb-ı ẓıll-ı İlāhī ḥażretlerini sāye-**vār** taʿḳīb iderek dārü's-saʿādetü's-seniyye aġası saʿādetlü Beşīr Aġa (17a-b/154)

- Gāh tiryākī vü bengī-**veş** olur güşe-nişīn
  Gezse gerdūne-i çūpīnle gezer **hem-çün** pīr (36a/187)

- ve muṭallā hatāyī-i zībā ve beş ṭonluḳ firengī aṭlas-ı mücellā ve **hem-çünān** ḥālā ḳapudān-ı deryā Süleymān Paşa ḥażretleri ḳıbelinden bir ṭonanmış raḫş-ı müzerkeş-raḫt-ı bī-naẓīr (63a/226)

- tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa ḥażretleri baʿdehū ṣāḥib-i devlet-i sāmī-**rütbet** ṣadr-ı aʿẓam-ı ʿālī-himmet vekīl-i muṭlaḳ-ı hüdāvendigārī (16b/153)

- Ve iki taḫta daḫi ḳāḳum-ı müşgīn-düm ki sīne-i germ ü nerm-i ḫūbān gibi beyāż u ṣāf ve sulṭānī varaḳ-ı ābādī **miṣāl**i (22b/164)

➢ Amaç, niyet, kasıt, yakınlık veya nesnelerin üst bir yerde bulunduğunu ifade eden "üzre" edatının sûrnâmede manzum bölümlerde geçen bir manzumenin redifi olduğu görülmektedir.

- Döşendi māʾideler deşt-i bī-kerān **üzre**
  Çekildi niʿmet-i şādī cihāniyān **üzre**
  ...
  Cenāb-ı ʿāṭıfetin dāʾim ide Ḥaḳḳ mebsūṭ
  Vezīr-i aʿẓamı düstūr-ı kām-rān **üzre** (142a/349)

➢ Soru edatı olan " -mı/-mi" edatının da "üzre" edatında olduğu gibi sûrnâmede bulunan manzumenin birinde redif olarak kullanıldığı görülmekte olup "şaşılır mı?" anlamında kullanılan bir kalıp ifade olan "aceb mi" şeklinde de sûrnamede iki kez geçtiği belirlenmiştir.

- Görinen keştī mi ʿaks-i ġurre-i ġarrā **mı**dır
  Ḫaṭṭ-ı taʿlīḳ ile āb üzre keşīde pā **mı**dır
  Saṭr-ı mevc üzre çekilmiş ḫilʿat-ı taḥsīn mi ya
  Medd-i bismillāhi mecrāhā ve mürsāhā **mı**dır
  Rūy-ı ṣaḥrāda perī midir şinā idüp gelen
  Görinen mıḳẕāflar **mı**dır per-i ʿanḳā **mı**dır
  Zühreniñ çengi yere düşmüş disem bu mertebe
  Zühreniñ sāzı muṣannaʿ bu ḳadar zībā **mı**dır
  Ḳaṣr-ı çarḫıñ çifti midir burc-ı ḳavsiñ ʿaksi **mi**
  Ya kemān-ı Rüstemī biñ naḳş ile peydā **mı**dır

Bu eger ṣaḥrā ise ol keştī olmaḳ n'iḫtimāl
Ol eger keştī ise ya bu feżā deryā **mı**dır
Ḳullanan fülk oldıġı ṣūretde sükkān yerine
Gūşe-i ebrū-yı fermān-ı şeh-i dānā **mı**dır
Ol ḫıdīv-i baḥr u berr İskender-i rūşen-güher
Kim zamān-ı devleti ẕevḳ u ṣafā eyyāmıdır
Her ne fermān eylese teʾyīd-i Ḥaḳḳ tenfīẕ ider
Cemʿ-i żıddeyn itdigi tebʿīd olur maʿnā **mı**dır
Baḥri berr itdi Sikender berri bu baḥr eyledi
Aña İskender dinilse bu ḳurı daʿvā **mı**dır
Çeşm-i ʿibretle nigāh eyle bu fülküñ seyrine
Var **mı** kiẕbim baḳ sözüm iġrāḳ **mı** ıṭrā **mı**dır
Vehbiyā eyle duʿā Ḥaḳḳ ʿömr-i Nūḥ iḥsān ide
ʿAhdi rāḥat rūzgārıdır ṣafā hengāmıdır (35b-36a/186/187)

- ʿ**Aceb mi** öñdül alsam pādişāhım esb-i Mıṣrīyem
  Ṣıṭabl-ı devletiñde perveriş buldum yemim kesme (40b/193)

- Meşāmm-ı cāna virüp ṭabḫ-ı ḳahve būy-ı nefīs
  ʿ**Aceb mi** ehl-i süḫan itseler ġazel taḫmīs (120b/313)

➢ Türkçede son çekim edatlarına karşılık gelen harf-i cerler de sûrnâmede yer almaktadır. Sûrnâmede yer alan harf-i cer'ler: min, ila, bi, el, ala, an, fî, ke, li, maʿa, iley, ve, fe, lā, niʿme, illā, mā.

- Mensur özellikleri ağır basan sûrnâmede şairin manzum bölümlere geçiş yaptığı sırada yazılan manzumenin kendisine ait olduğunu bildiren bir ifade olan, li-münşihi, li-müʾellifihi ibaresiyle metinde sıkça karşılaşılmaktadır. Buna bağlı olarak metinde en fazla kullanılan harf-i cer "li" olup harf-i cerin kullanım sayısı 128'dir.

✓ müşerrez olmaḳ hengām-ı saʿd-encāmı ḥulūl itmegin māh-ı mezbūruñ on üçünci iṣneyn güni **li-müʾellifihi**
Naḳl idüp Tersāneye ol ḫüsrev-i gerdūn-cenāb
Eyledi bir burcdan bir burca taḥvīl āfitāb (16a/153)

✓ Ḥażerāt-ı vüzerā ve ṣudūr-ı ʿulemā bu siyāḳda ḥalḳa-bend-i cemʿiyyet olduḳlarından ṣoñra **li-münşiʾihi**
Muḳtedā-yı şehān-ı devrān kim
Dergehi oldı secde-cāy-ı celal (18a/155-156)

➢ Sûrnâmede Farsça edatlara da rastlanılmaktadır. Söz konusu edatlar başa ve sona gelecek şekilde tespit edilmiştir. Başa gelen edatlar: nâ, bî, ez, der, ender, ber, bâ, be; sona gelen edatlar ise râ ve hitap edatı olan -â'dır. Lokatif edatı olan "der" sûrnâme metninde en fazla kullanılan Farsça edattır. Edatın kullanım sayısı 128'dir.

- 15 gün 15 gece süren sünnet düğününde, hangi gün neler yapıldığını şairin attığı özel başlıklardan anlaşılmaktadır. Bahsi geçen başlıklar yukarıda sözü edilen "der" edatıyla ifade edilmiştir.

✓ Der-beyān-ı Tuḥaf-ı Āṣaf-ı Ḥātem-maṣraf Be-rikāb-ı Şeh-i Vālā-himem-i Deryā-kef (21a/160)
✓ Der-Beyān-ı Veḳāyiʿ-i Rūz-ı Çehārüm (48a/204)
✓ Maḥall-i Taṣvīr-i Der-beyān-ı Meʾāl-i Heştüm-rūz (103b/286)

- Aşağıda ise sona gelen edatlardan biri olan hitap edatı ile ilgili örnek yer almaktadır.

✓ Muṭribā sāzıñı al naġmeñi şehnāz eyle
Sāḳiyā bāde getür vaʿdiñi incāz eyle
Vehbiyā tāzece şarḳılara āġāz eyle
Gülelim oynayalım sūr-ı hümāyūndur bu (76a/245)

➢ Sûrnâmede geçen edatlar ve edatların kullanım sayıları aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Edat	Kullanım Sayısı	Edat	Kullanım Sayısı
anın-çün	1	hakkında	4
âsâ	16	hasebi ile	1
beraber	4	hem-çün(ân)	8
birle	22	içre	6

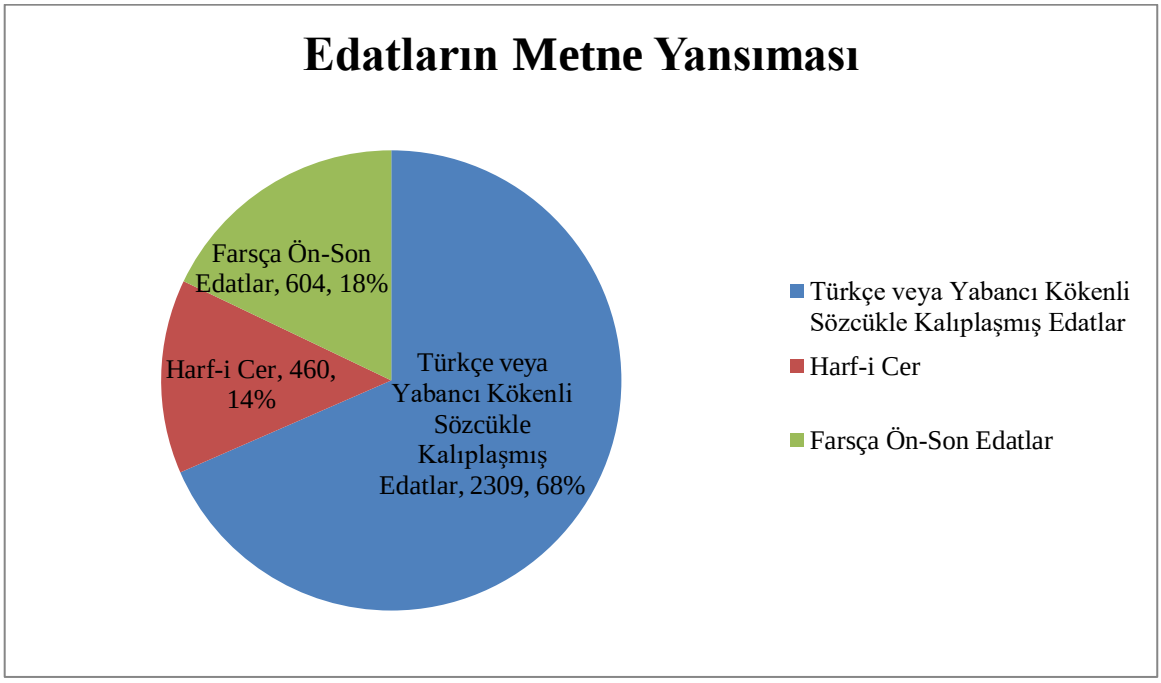
boyunca	2	için	212
cihet ile	1	ile/la/le-yla/yle	781
çün	15	kadar	94
dair	4	kimi	2
-dan taşra	2	maan	4
değin	17	mâadâ	32
dek	18	mânend	33
-den beri	1	mertebe	4
-den evvel	2	mı/mi	54
-den gayrı	2	misâl	42
-den ibaret	3	mümâsil	7
-den mukaddem	6	münasebeti ile	3
denli	3	nispet ile	5
-den nâşî	7	pes	16
-e binaen	10	rütbe	4
-e doğru	4	sıfât	1
-e kabil	1	suret ile	3
-e karşı	2	tâ	3
esnasında	69	vâr	27
etrafında	10	vechile	5
-e mukabil	3	veş	8
gibi	472	üzere	242
göre	12	üzre	21

Tablo 2.6. Seyyid Vehbî Sûrnâmesinde Yer Alan Edatlar

- Harf-i cer ve Farsça ön, son edatların kullanımına dair tablo ise şu şekildedir:

Harf- i Cer	Kullanım Sayısı	Harf-i Cer	Kullanım Sayısı
ala	27	ke	43
an	8	lâ	13
bi	65	li	128
el	42	mâ	72
fe	5	maʿa	2
fî	38	min	3
ila	8	niʿme	1
illâ	1	ve	25
iley	39		
Farsça Ön-Son Edatlar			
Edat	Kullanım Sayısı	Edat	Kullanım Sayısı
â	5	der	105
bâ	28	ender	3
be	85	ez	23
ber	76	nâ	89
bî	186	râ	4

Tablo 2.7. Seyyid Vehbî Sûrnâmesinde Yer Alan Farsça Edatlar ve Harf-i Cer'ler

Şekil 2.13. Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nde Yer Alan Edatların Metne Yansıması

Sûrnâmede yer alan edatların sayısı 3373'tür. Bunların 2309'u Türkçe veya yabancı kökenli sözcükle kalıplaşmış edatlar olup %68'lik pay oranına sahiptir. Harf-i cer ve Farsça öne ve sona gelen edatların ise metinde bulunma oarnı daha azdır. Farsça öne veya sona gelen edatların kullanım sayısı 604, harf-i cerlerin ise 460'tır. Pay oranları ise sırasıyla %18 ve %14'tür.

2.2.1.12. Bağlaçlar

Türkçede çok geniş yer tutan bağlaçlar; cümleleri, kelimeleri, kelime gruplarını ve kimi zaman paragrafları şekil ve anlam bakımından birbirine bağlayan ve yüklenmiş oldukları işlevler ile, bağlandıkları sözler arasında çeşitli anlam ilişkileri kuran dilbilgisi ögeleridir.[87] Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nde edatlarda olduğu gibi bağlaçlarda da çeşitlilik görülmektedir.

➢ Sûrnâmede en fazla kullanılan bağlaç, "ve" bağlacıdır. Bağlacın kullanımı ile ilgili iki hususta söz edilebilir. Birincisi; özellikle hediye takdimi sırasında, birden fazla hediye getirmiş olanların hediyelerini metnin içinde ayırmada bir virgül işlevi görmüştür. İkincisi ise paragraflar arasındaki geçişi sağlamasıdır.

- **Ve** bir mücevher kāse-i faġfūr mışrāʿ Ki leṭāfetde nezāketde bir içim ṣudur ʿakş-i pertev-i yāḳūt-ı aḥmerinden içinde olan āb laʿl-i müẕāb ve dāne dāne elmās-ı mihr-tāb āb üzere meṣābe-i ḥabāb görinürdi

- **Ve** bir mücevher kūze-i billūr-ı muraṣṣa-kār ki ḳıymet-şiken-i efser-i faġfūr-ı nām-dār olup hilāl-i āsumān ḳulpı ve sebīke-i āfitāb altun ḳapaġı olmaġa sezā-vār idi

- **Ve** āyīneli Hind işi bir mücevher ü muraṣṣaʿ u muṣannaʿ cevāhir çekmecesi ki naḳş-ı ḫurde-kārīsi insānı çeşm-i āyīne gibi ḥayret-şiʿār belki temāşā-yı ḥüsn-i resmi ādemi bütān-ı deyr-i Ferḫār gibi ṣūret-i dīvār iderdi

- **Ve** çıfıt işi mīnā-kārī on üç gözli nā-dīde bir pīş-i taḫta-i zer-nigār ki ʿarūs-ı tütuḳ-pūş-ı muṭallā-ʿiẕār gibi herkese açılmaz ve çeşm-i istiġnāyı Mālik-i Dīnār…(21b/161)

[87] Korkmaz, Z. *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi* (Ankara: TDK Yayınları, 2003), 1091.

- ʿarżu'l-iḫlāṣ-ı ser-saṭr-ı cerīde-i iḫtişāṣ ḳılındığından mā-ʿadā iki ʿaded ferve-i ḳāḳum-ı müşgīn-düm-i girān-bahā **ve** iki ṭop dībā-yı zībā **ve** beş ʿaded şāl-ı keşmīr **ve** üç ṭonluḳ ṣof-ı bī-naẓīr **ve** dört ʿaded ḳuṭnī-i hindī **ve** iki ṭāḳa ser-āmed destār-ı bendī żamīme-i ʿıḳdu'l-ferāʾid-i duʿā-yı icābet-bahā ile kāna güher **ve** bāġa s̱emer meṣābesinde maʿrūż-ı ʿatebe-i ʿaliyye-i cihān-dārī buyurılup iki ʿaded şāl **ve** bir ḳāḳum-ı endek-miṣāl **ve** ikişer ṭāḳa hindī alaca **ve** ḳuṭnī **ve** iki ṭonluḳ ṣof-ı mevvāc teberrük ü teyemmün ḳaṣdı ile şeh-zādegān-ı z̤evi'l-ibtihāc cenāblarına taḫṣīṣ ve ketḫudāları vesāṭetiyle ʿarż u telḫīṣ buyurılup (36a/189)

➢ Dilimize Farsçadan geçen, "ve" bağlacının anlamca karşılığı olan "u/ü/vü" bağlacının da sûrnâmede kullanımının fazla olduğu görülmektedir.

- Ol dāver-i mülk-i lā-yezālī

Rezzāḳ-ı esāfil **ü** eʿālī (1b/125)

- Bī-minnet-i cām **u** sāḳī **vü** mey

Mest eyledi kāʾinātı hey hey (4a/133)

- neşve-i rāḥat-baḫş-ı ṣulḥ **u** ṣalāḥa mütaḥavvil olup menşūr-ı meserret tecdīd ve ḳalem-rev-i ṣafā **vü** ferḥat ʿibād-ı müslimīne ʿināyāt-ı ʿaliyye-i sulṭān-ı memālik-i ezeliyye ḳıbelinden mālikāne **vü** teʾyīd ḳılınup ʿālem ḥayāt-ı tāze **vü** şevḳ-i cedīd buldı.(5a/136)

➢ Cümlede neden-sonuç, koşul gibi anlamlarda kullanılan, anlamca ilgili iki cümleyi açıklama ilgisiyle bağlayan, Türkçeye Farsçadan geçen "ki" bağlacı sûrnâmede üç farklı şekilde kullanılmıştır. Bunların ilki "ki", ikincisi "kim", üçüncüsü ise aruz ölçüsüne uygunluk açısından kendinden sonraki sözcükle birleşik halde bulunan, k'odur, k'eyler, k'olur gibi ifadelerdir.

- Ya ḫançer-i Behrām-ı felekdir ki çekilmiş
  Ġam ḳaṣdına **kim** ehl-i dile düşmen-i cāndır (129b/329)

- Kār-gāh-ı ṣanʿatlarından nişān bir taḫt-ı revānı zer ü zīverle şöyle tezyīn itmişler idi **ki** ʿarūs-ı müretteb-cihāz-ı sürūra (131a/334)

- Bu berḳ midir **k'olur** sebük-tāz
  Cān-bāz mı yoḫsa ḫaṭve-perdāz (2b/129)

➢ Cümlede; karşılaştırma, denkleştirme, iki durumdan birini seçme gibi işlevleri bulunan, yapı bakımından öbekleşmiş bağlaçlar olan, "ne…ne, hem…hem, gerek…gerek, ya…ya, gâh…gâh, geh…geh, kimi…kimi" bağlaçlarına sûrnâmede rastlanılmaktadır.

- **gerek** alçaḳ ve **gerek** ulu ayaḳ öpmek fikri ile pīş-i pāyına düşüp (99b/278)

- Beẕl-i zer ü gevher ider ol rütbe ki desti
  Ya pençe-i ḫurşīd **ya** ḫod ḳulzüm-i kandır (130a/331)

- **hem** bu dil-mürde-i belā ḳayd-ı esrden rehā ile ḥayāt-ı tāze bulur ve **hem** nuṭḳ-ı hümāyūn rūḥ bulmuş olur (74b/242)

- nīme-i menzile resīde olduḳda bī-bāk u nā-tersān **ne** terāzū ve **ne** mīzān (85b/259)

- **gāh** piste-i dehānına ḫande-i leb-i şīrīn ile şeker ḳatar ve **gāh** terāzū-yı Yūsuf-senc-i nigāh-i dil-firībāne (100a/280)

- **kimi** żamīr-i teʾnīs gibi otaġ-ı hümāyūn dervāzesi taḫtında müstetir ve **kimi** Zühre-i zehrā burūc-ı āsumānda sāʾir oldıġı gibi (48b/205)

➢ Cümlede olumlu ve olumsuz cümleleri birbirine bağlayan, kimi kez koşul sağlayan kimi kez anlamı pekiştiren bağlaçlara karşıtlık bağlaçları adı verilir. "Ammâ, ancak, fakat, lik, lakin, velî" türündeki bağlaçların sûrnâmede örnekleri bulunmaktadır.

- Ḫançerinden ḳan ṭamar aġzında **ammā** būy-ı şīr (70b/237)

- Mevḳiʿ-i mezbūruñ eṭrāfına perdeler çekilüp **ancaḳ** ḫademe-i ḫāṣṣü'l-ḫāṣṣ-ı dāʾire-i āṣafī içün taḫṣīṣ olunmuş idi (80a/251)

- miyāncu çubuḳlamadan yigirmi bir kīse ġuruşa iştirā ḳılınmış **faḳaṭ** zaġara vü girībānı sekiz kīseye alınmış (22a/163)

- Duḫter idi **līk** pek āfet idi
  Ḫaylice merdāne-ḳıyāfet idi (99b/279)

- **Lākin** sāʾir vüzerā gibi alġış olunmayup tekellüfāt-ı resm-ı vezāretden sāde şeref-i taḳbīl-i ẕeyl-i hümāyūn ile maṣḥūbü's-saʿāde oldı (18b/156)

- Aġzına ḳurşun aḳıtmış gibi çıḳmazdı sesi
  Aġzın açdıḳça **velī** çarḫa çıḳardı nefesi (23b/165)

Herhangi bir bağlaç sınıflandırmasında yer almayan, sayıları sınırlı ve işlev farklılığı ile belirginleşmiş olan; "belki, gelelim, hele, hiç olmazsa" gibi bağlaçlar da sûrnâmede yer almaktadır.

- Daḫi bir ṭıfl-ı şīr-ḫāredir ol
  Hele görseñ ne māh-pāredir ol (6a/138)

- **Gelelim** baʿd-ezīn yine ṣadede (53b/212)

- şemʿa-i kāfūr-ı müşgīn-fetīl-i püf-gerdeye müşākil **belki** engüşt-i muḥannā-yı ʿarāʾis-i ḫacle-pīrāya muʿādil idi (22b/164)

- ten-perverān-ı pür-pehlūyı **hīç olmazsa** çār-şeb çār-şeb ʿāfiyetden mehcūr eyleyüp (102a/283)

➢ Cümle içerisindeki anlamı; herhalde galiba, olsa olsa gibi ihtimal bildiren, ögeleri birbirine bağlayan "var ise" bağlacının örneklerine sûrnâmede rastlanılır.

- Böyle elmās görmedik **var ise**

Āb-ı gevher ṭoñup buz olmuşdur (26b/170)

- her ne ṣanʿatları **var ise** iẓhār idüp dervāze-i teferrüc-gāh-ı ṣadr-ı aʿẓamīye geldükde ketḫudāları reh-vārlarından nüzūl ve maḳarr-ı āṣafīye (68a/233)

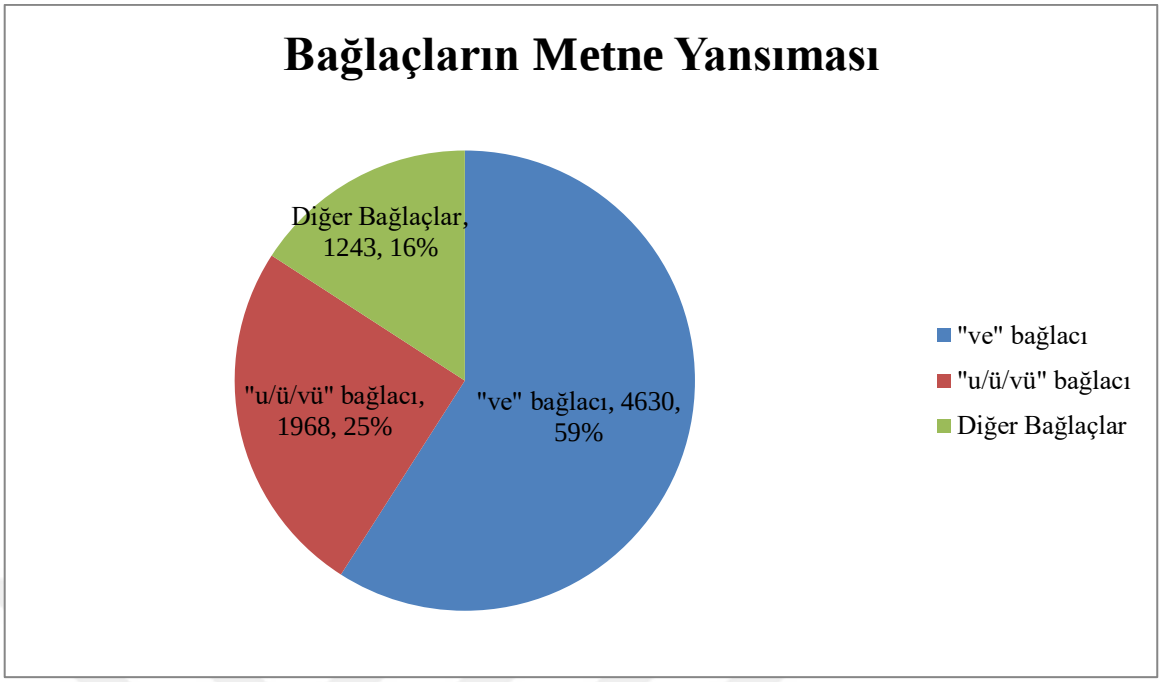
➢ Farsça," kendi" anlamına gelen "ḫod" sözcüğünün sûrnâmenin bir bölümünde "bile,dahi" anlamında kullanıdığı görülmektedir.

- Se-pālār üzere atılan hevāyīlerin **ḫod** naḫl-i ḫurmādan ḫoş-nümā dörder (117b/309)

➢ Sûrnâmede geçen bağlaçlar ve bağlaçların kullanım sayıları aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Bağlaç	Kullanım Sayısı	Bağlaç	Kullanım Sayısı
ammâ	17	hem…hem	3
ancak	27	her halde	1
artık	1	hiç olmazsa	2
bari	2	hulâsâ	3
belki	23	ise/-ysa/-se	31
binaenaleyh	5	işte	1
bile	1	keennehu	1
bir…bir(de)	4	ki (k')	295
bir taraftan…bir taraftan	12	kim	43
çünkü	5	kimi…kimi	8
da/de	29	lâkin	31
dahi	473	lîk	8
eger	12	meger	8
egerçi	6	ne…ne	13
el-hâsıl	3	nitekim	1
fakat	4	sanki	5
farza	1	tutalım ki	3
fi'l-hakika	6	u/ü/vü	1968
gâh…gâh geh…geh gâh…geh	50	var ise	9
gayrı	9	ve	4630
gelelim	3	velev	2
gerek…gerek	1	velî	2
gûyâ	62	ya…ya	3
gûyiyâ	4	yahut	2
hatta	1	yani	49
hele	5	zîrâ	1

Tablo 2.8. Seyyid Vehbî Sûrnâmesinde Yer Alan Bağlaçlar

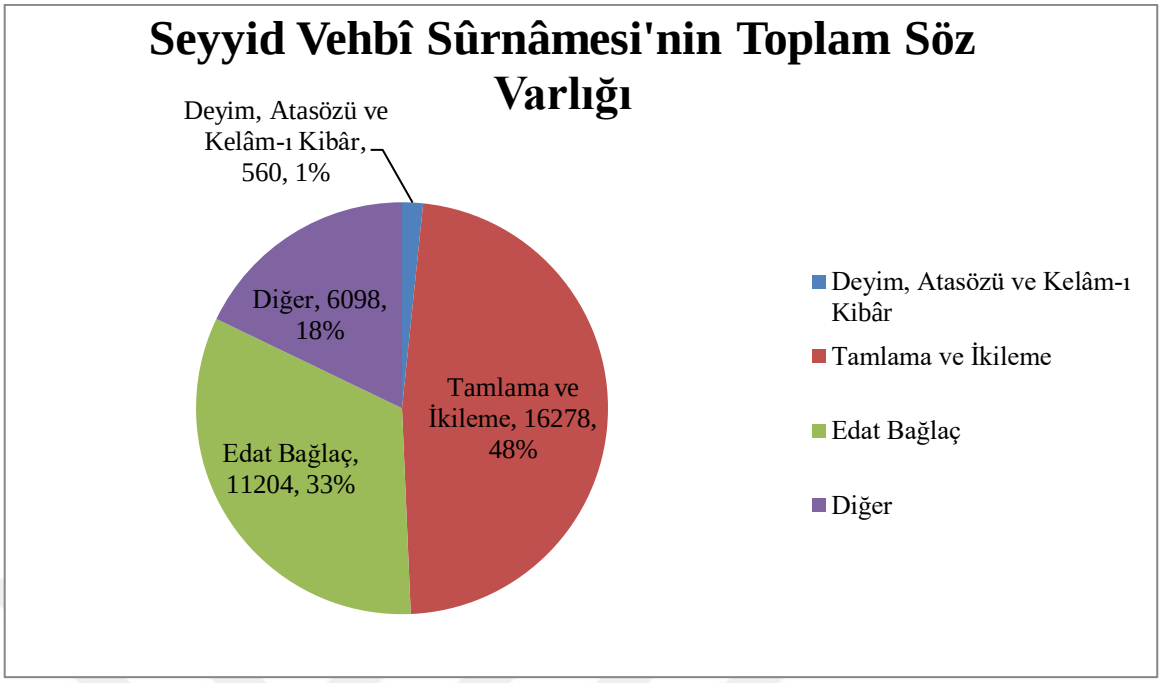

Şekil 2.14. Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nde Yer Alan Bağlaçların Metne Yansıması

Sûrnâme metninde kullanılan toplam bağlaç sayısı 7841'dir. Bu bağlaçların büyük bir bölümünü 4630 sayısı ve %59 pay oranı ile "ve" bağlacı oluşturmaktadır. İkinci olarak ise u/ü/vü bağlacı 1968 kez metinde yer bulmuş olup metnin içindeki oranı %25'tir. Son olarak, bu iki bağlaç dışında, yukarıdaki tabloda yer alan bağlaçların kullanım sayısı 1243, pay oranı ise %16'dır.

2.2.1.13. Sûrnâme'nin toplam söz varlığı üzerine değerlendirmeler

Seyyid Vehbî Surnâmesi'nde toplam 35.296 madde başı tespit edilmiştir. Bunlardan, 522'si deyim, 32'si atasözü ve 7'si kelâm-ı kibârdır.

Şekil 2.15. Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nin Toplam Söz Varlığı

Görüldüğü üzere deyim, atasözü, kelâm-ı kibar gibi söz gruplarının sûrnâme içindeki kullanımı %1'dir. Eserin söz varlığı, şairin almış olduğu alıntılar göz önünde bulundurularak, şairin dîvânı ile kıyaslandığında şu şekilde bir tablo ortaya çıkmaktadır. Dîvânda, 1435 deyim, 8 atasözü, 1 kelâm-ı kibâr yer almaktadır. Atasözü ve kelâm-ı kibâr yönünden Vehbî'nin Sûrnâmesi, dîvânına kıyasla zengin olup dîvânında ise deyim kullanımının daha fazla olduğu belirlenmiştir.

2.2.2. Üslup Özellikleri

2.2.2.1. Daha önce kullanılmayan benzetmeler

Doğada bulunan herhangi bir varlığın özelliği başka bir varlığa şekil, renk, isim vb. unsurlarla yansıyabilir. Cisimlerarası bu etkileşime benzetme adı verilir. Benzetme kavramı edebiyatta, sanatların en başında ve en önemlileri arasında yer almaktadır. Klasik Türk şiirinde anlatımın temelini oluşturan benzetme sanatı, sözün anlamını güçlendirmek, söze açıklık getirme amacıyla şairlerin ifadelerinde vücut bulmuştur.

18.yüzyıl şairlerinden biri olan Seyyid Vehbî de, sûrnâmesi'nde anlatımı daha etkili kılmak adına ifadelerinde benzetmeye yer vermiştir. Bu benzetmelerin bir kısmı

somutlaştırma ve özdeşleştirme şeklindedir. Eserde; tespit edilen ve daha önce kullanılmamış benzetme, bağdaştırma ve somutlamalar şu şekildedir.

- Şehzedeler için yapılan benzetmeler:

Sünnet edilecek dört şehzade bulunması sebebiyle, dört sayısı ile birlikte; şehzadelerin, dört kul sûresine[88], dört unsura ve yeryüzündeki dört ana kıtaya benzetildiği görülmektedir.

- taʿvīẕ-i **çār-kul**-i bāzū-yı saʿādet (5b/137)
- tiryāk-ı **ürbüʿā-yı muʿtedilü't-terkīb-i ḥikmet-ḫāne-i ḳudret** olan şeh-zādegān-ı vālā tebār (5b/137)
- rūḥ-ı ḳālıb-ı **rubʿ-ı meskûn** (5b/137)
- şeh-zādegān-ı **çehār-gāne**-i bülend-āşiyāne (7b/140)

Padişah, devlet protokülüne göre bulunulan yere en son gelir ve onun için hazırlanan tahta oturur, padişahın tahta oturması, değerli taşın yüzükteki yerine otumasına, padişahın etrafını çevreleyen şehzadeler ise yüzüğün etrafındaki gül işlemesine benzetilmiştir.

- faṣṣ-ı nigīn-dān-ı şeh-nişīn ve eṭrāfında şeh-zādegān-ı ʿālī-ḥażret meşābe-i gül naḳş-ı nigīn (9b/143)

Vehbî, alışılmışın dışındaki benzetmelerine biraz da argoyu katmıştır. Sünnet olacak şehzadelerin cinsel organlarını dîvânî kaleme benzetmiştir. Bunun dışında padişahın özel izni dahilinde, şenliklerdeki gösterilerin, kadın ile erkeğin bir arada izlenilmesi hususunda, farklı cinslerin bir arada yer almaması gerektiğine işeret eden Vehbî, alanda bulunan kadın ve erkeği, aynı tavilede bulunan atlarla özdeşleştirerek, herhangi bir temas halinde olmamalarına şaşırır.

- yerāʿa-i **dīvānī-raḳam**-ı recūliyyet (7b/140)
- nice tevsen-i tünd-gām-ı berḳ-ḫırāmı işāre-i ebrū-yı licām ile kendüye rām iden fürsānü'l-ḫayl-i meydān-ı şehāmet bir raḫş-ı zebūn-ı nā-tüvān ile bir mādīyān-ı bī-dermānı ile bir ṭavīlede bī-ḳayd u ʿinān īvā vü iskāna ḳādir degül (49a/205)

[88] Dört kul suresi, "Kul" ile başlayan, Felâk, Nâs, İhlâs, Kâfirûn

1720 şenliklerinde yalnızca III. Ahmet'in dört şehzadesi sünnet edilmemiştir. II. Mustafa'nın kızı Emetullah Sultan'ın da düğünü yapılmıştır. Gelin odasının ve harem çadırlarının gizlenmesi durumu, kişiyi gizleme zamiri olan "istitâre zamiri" ile özdeşleştirilmiştir.

- Lākin muḫadderāt-ı tütuḳ-nişīn-i ʿişmet ḥadīḳa-i sāḥil-serāy-ı tersanede Mānend-i **żamīr-i istitāre** (12a/147)
- perde-i nāmūsiyye taḥtında mānend-i **żamīr-i müstetir** ḳılınup (14a/150)

Mehekk (ölçü aleti), ibrîz (değerli madenin saflık derecesi) ve ayar (değerli madenin ederi) kelimelerini bir arada kullanan Vehbî, güngörmüşlüğün değerinin, yeteneğin saflık derecesiyle değerlendirileceğini ifade eder.

- **meḥekk**-i tecribe vü imtiḥāna sūde olan **ibrīz**-i ḳābiliyyeti dārü'l-ʿ**ayār**-ı temyiz (11a/145)

Ayın ışığı, servi ağacının önünde eğirme aleti gibi durmaktadır. Serv yüksek bir sırığa, ay da eğirme aletine benzetilmiştir.

- Serv üzre göründi māh-ı nevvār
  Bālā-yı sütūnda **miġzelī-vār** (2b/129)

Düğün nahılları, saray şenliklerinin vazgeçilmez süslemelerinden biridir. Servi ağacı kadar büyük olan nahılların üzerine çeşitli süsler asılır ve nahıllar düğün alanına taşınır. Vehbî, düğün nahılının süslerini, gülün üzerinde biriken çik akçe dolu çiğ tanelerine benzetmiştir.

- Ol sūr-geh içre naḫl-ı sūrī
  Ṣan Ṭūrda gül-nihāl-i nūrī

  Üstindeki jāle-dār-ı dil-cū
  Gül maşrabadır çil aḳçe memlū (3a/130)

Vehbî mazmunları kullanarak ilginç bir bağdaştırmaya eserinde yer vermiştir. "Keman kaşın köşesinden tahmin bakışının ok"'u ifadesi bu durumu desteklemektedir.

- gūşe-i kemān-ı ebruvānından ḫadeng-endāz-ı nigāh-ı taḫmīn (12a/143)

Şenlikler, devlet içindeki özel günlerden biridir. Bu özel günde devlet erkânı, özel giyimleriyle şenliklere katılır. Dîvân kürkü adı verilen, beyaz renkli kürklerini giyen ve bir yerde dizilen devlet adamları, inci dizisine benzetilmiştir.

- dīvān kürki ile **pīrāye-i silk-i cemʿiyyet** oldılar (17b/155)

Sipend adı verilen üzerlik tohumu, nazara karşı koruma, büyü yapma, sevgilinin aşıkları büyülemesi, gibi konular dahilinde yakılan bir ottur ve yakılırken etrafa sıçraması ile bilinir. Bu unsuru dikkate alan Vehbî, şenliklerde fişek gösterileri ve tulumcuların düğün alanını temizlemesi neticesinde, halkın kaçışırken etrafa sipend gibi sıçradığını ifade eder ve bu benzerlik unsurunu birden fazla kullanır.

- sāḥa-nişīnān-ı temāşāyiyān-ı **sipend**-i āteş-dīde gibi bī-ḳarār u tarumar eyledi (19b/157)
- **sipend**-i āteş-dīde gibi ḫalḳı tarumar itmiş iken (28b/173)
- püskürme fişekleri ḥavāle eyleyüp bī-çāre **sipend**-i āteş-dīde gibi āvāre olmaġın (64b/228)
- **sipend**-i şuʾle-dīde gibi cehān ve her sūya gürīzān olup (99b/279)

Ferkadan, Klasik Türk şiirinde sabit, parlak ve yüksekte yer alan iki yıldız olarak tanımlanır. Silahtar İbrahin Paşa ve Nişancı Mustafa Paşa'nın şenlikerde yanyana oturması Ferkadan, yıldızına benzetilmiştir.

- **Ferḳadān-ı āsumān** gibi hem-zānū-yı ittiṣāl ve şeref-nümā-yı ḳırānü's-saʿdeyn-i izz ü iḳbāl (20b/159)

Düğünde şenlikler kadar, getirilen hediyeler de önem taşımaktadır. Sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın hediye ettiği "altın çekmece saati"nin ne kadar değerli olduğu ifade edilemeyecek ölçüdedir. Vehbî, bu durumu şöyle özetler, "onun güzel biçiminin verdiği kıskançlık, akrep burcunun canını acıtır". Akrep burcu bilindiği üzere, "kıskançlık" olgusunu bünyesinde barındır. Vehbî iki unsurun özelliklerinden faydalanarak bir benzetmede bulunur.

- Ve bir altun çekmece sāʿati ki daḳīḳa-dānān-ı meḳādīr-āşinā ʿāciz-i taḳdīr-i ḳıymeti olup **reşk-**i ḥüsn-i ḳālıbı feleğiñ cān-gezā-yı burc-ı ʿ**aḳreb**i (22a/162)

Arapçada, “fe” harf-i cer’i takip etme, takibin gerçekleşmesi durumunda kullanılır. Hekimbaşıların birbiri ardı sıra gitmeleri, “fe” edatıyla özdeşleştirilmiştir.

- müteʿayyinān-ı cerrāḥān-ı ḫāṣṣadan Evliyā-zāde Ḥüseyin Çelebi ve Ḥamza-zāde el-Ḥācc İsmāʿīl anlara **meṣābe-i fāʾ-i taʿḳīb** (33b/182)

Şenliklerde gösteri yapan gruplardan biri olan tiryâkîler, almış oldukları madde neticesinde sesleri rahatsızlık vermeye başlamıştır. Vehbî’nin gözüyle göstericilerin sesi “eşek arısı” vızıltısına benzemektedir.

- naġmesin nefīr-i bīnī-i **zünbūr**-ṣarīr ile icrā itdikçe (61b/224)

İkizler burcu, birbirine bitişik halde bulunan iki takımyıldızdır. Padişahın hizmetinde bulunanlar, ellerini göbek hizasında birleştirip kemerleri üzerlerine bellerini sardıkları için onların bu görüntüsüyle iki yıldız arasında benzerlik ilgisi kurulmuştur.

- ḫademe-i Cevzā-kemer-i ʿātebe-i devlet (79/250)

Şenliklerde önemli ziyafetler verilmiştir. Bunlarla ilgili benzetmelerden biri de yemekleri yiyen kişilerin ne kadar iştahlı olduğu ve hızlıca yiyip içmelerini belirtmekle ilgilidir, iştahlı ellerin bir anda inip kalkmasının terazi kefesine benzetilmesidir.

- mevāʾid-i ʿamīmetü’l-fevāʾid güsterde vü mebsūṭ ve çerge-i ṣāniyede dört simāṭ ḳurılup **eyādī-i iştihāları keffe-i mīzān** gibi der-kār-ı ṣuʿūd u hübūt (63b/226)

Düğünün ilk gününde, Ok Meydanı’na varılırken padişaha eşlik eden kapıcılar kethüdası ve has ahır başıları, solaklar ve piyadeler, satranç adı verilen kareli yaygıda oturan şahın yanında sorguçlarıyla satranç taşı olan kale ve piyona benzetilmiştir. Vehbî kale, şah, piyon gibi satranç terimlerini kullanarak, alışılmamış bir bağdaştırma yapar.

- ol **şāh**-ı ʿālī-tebārıñ naṭʿ-ı **şatranc**-ı vaḳārında ḫāṣṣ-āḫūr ḫalīfesi ve ḫāṣekī aġa al ṭolama ile ve ser-ā-ser kemer ile öñce yürür **piyāde**ler eyleyüp yemīn ü yesārında ṣolaḳlar heyʾet-nümā-yı ṣūret-i āġūş olan serġūşlar ile **ruḫ** çihresin gösterdiler (16a/154)

Yukarıda bahsedilen, daha önce görülmemiş benzetmelerin dışında somutlama ve bağdaştımayla ilgili sûrnâmede yer alan diğer ifadeler şunlardır.

ʿamūd-ı ṣubḥ (2b/129), āyīne-i eyyām (5a/136), nāʾil-i iksīr-i iʿtibār (9b/143), zebān-ı gūşe-i ebrū (9b/143), çīde-i enāmil-i müjgān (9b/143), çeşīde-i efvāh-ı efcān (9b/143), deryā-kef (17b/155-21a/160-46b/202-80b/252-87a/261-90b/265-144a/352), raḳḳāṣ-ı sāʾat (19a/157-29a/174), ḳulzüm-i niʿmet (20a/158), ṣayrafī-i ʿaḳl (21a/160) tehī-sāz-ı kīse-i ṣuʿūr (21a/160), bender-i naẓm (23a/164), ḫāv-ı maḥmil-i ṣafaḳ (24a/166), zer-ger-i çarḫ (26a/170), mikyāl-i taʿbīr (28a/173), sünbüle-i şerer (28a/173), bārūt-ḫāne-i ḥavṣala-i taḳrīr (28b/173), tār-ı neẕẕāre-i pādişāh-ı enām (28b/173), rüfte-i ahdāb (29a/174), dāmen-i müjgān-ı temāşā (33a/180), ilḳā-yı toḫm-ı ḫande-çāk-ı neşāṭ (33a/181), rüfte-i çārūb-ı müjgān (33a/181), ḥiddet-i sikkīn-i kīn (34a/183), iʿmāl-i mıḳẕāf-ı zeban(35b/186), keştī-i ḫāme (35a/186),cevlān-ger-i lücce-i beyān (35a/186), çerāġān-ı ümīd (42a/196), īḳād-ı şemʿ-i cemāl (42b/196), mütevārī-i seḥāb-ı ḫalvet (43b/197), mezraʿa-i merātib-i resmiyye (46a/201), keştī-i āfitāb (46b/202), mütevārī-i līmān-ı ġurūb (46b/202), ḳulzüm-nevāl (46b/202), keştī-i āteş (46/202), dāʾire-i taḥrīr (49b/206), dāʾire-i dest-i ümmīd (50b/208), ṣayyād-ı endīşe (52b/211), meʿālıḳ-ı ecfān (53a/211), zebān-ı çeşm(56b/216), bārīḳa-i mefhum (64b/228), girdāb-ı surīn (66b/231), ḳalıb-ı ḳaṣr-ı ʿadālet (67a/232), beden-i rūḥ-ı salṭanat (67a/232), müjgān-ı temāşā (67a/232), sünbüle-i āmāl (68b/234), toḫm-efgen-i kişt-zār-ı endīşe (68b/234), mezraʿa-i meʾāl (68b/234), duʿā ḫirmeni (69b/236), āvīze-i çengāl-i müjgān (71a/237), sāṭūr-ı sīne-şikāf-ı ġamze (71a/237), engüşt-i ḥayret (72b/240), dehān-ı ḥayret (73b/241), ʿarūs-ı perde-nişīn-i ḫurşīd (79a/249), dest-gāh-ı neşāṭ (79b/251), oḳ yılanı (81a/252), ḫūşe-i S̱üreyyā (81a/253), küleng-i naʿrā-zenān (90b/266-137b/342), per-cünbān-ı iltica (91a/266), rüfū-sāz-ı şifā (99a/278), kefş-i hilāl (99a/278), bām-ı āsumāna (99a/278), mıḳnāṭīs-i maḥabbet (100b/280), dāmen-i dehān-ı çeşm (100b/281), zebān-ı müjgān (100b/281), istiʿdād (106a/289), gūş-ı hūş (106b/290), erre-i müjgān-ı çeşm-i iltifat (109b/296), pūte-i hicran (110b/298), kefş-i şöhret (113a/302), endāḫte-i bām-ı nisyan (113a/302), sūḳ-ı vefā (113b/303) pergār-ı nigāh (114a/304), nāḫun-ı müjgān (116b/308), minber-i düvāzdeh-pāye-i sāʿat-ı nehāriyye (118b/310), idmān-ı nāz (119b/312), iżāʾa-i mişkāt-ı mübāhāt (120a/313), evrāḳ-ı dü-reng-i leyl ü nehār (120a/313), ifāde-i mesʾūl-i ṭayy-i ṭūmār-ı karār (120a/313), aḳlām-ı iḳdām (120a/313), bāzār-ı enẕār

(120b/313), meşāmm-ı cān (120b/313), ḫançer-i müjgān (121b/315), tīġ-i himmet (121b/325), dāʾire-i çeşm-i nużżār (122a/316), dest-i ḥayret (123b/318), tedāvül-i enāmil-i müjgān (124a/318), nāḫun-ı iḫtiyāl (124a/318), benān-ı ḥayret (124a/318), miftāḫ-ı kilīd-i endīşe vü ḥayret (124a/318), ṣābūn-ı nisyān (128a/325), pāy-ı pergār-sīmā (128a/325), ṣaḥife-i zemīn (128b/326), girye-i çeşm-i deryā-bār-ı āsumān (128b/326), çirk-i küdūret (129a/327), germ-abe-i mükâfat(129a/327), zencīr-i dünyā (129a/327), ẕolaṭa ḫirmeni (129a/328), maḳsem-i şiʿr (130b/332), çemenistān-ı āmāl (131a/333), mışḳala-i edā (131b/334), kām-ı ihtimām (132b/335), miḳrāż-ı ḫaṭavāt-ı aḳdām-ı iḳdām (132b/335), rehīn-i minnet (134a/338), ḳālıb-ı īcād (135b/340), cenīn-i meşīme-i nişīn-i kār-gāh-ı üstād (135b/340), pençe-i āfitāb (136a/340), deryā-yı ḫıyām (136a/341), minber-i sī-pāye-i eyyām (137a/342), güncāyiş-peẕīr-i ḥavṣala-i taḳrīr (140a/346), girifte-i çengāl-i sebīke-i ḫayāl ü endīşesi (143b/351), seḥāb-ı dūd-ı bārūt (146a/356), dīde-i idrak (146a/356), bender-gāh-ı ʿālem-i bālā (146b/356), şemāl-i iḳbāl (148a/359), ġıdā-yı rūḥānī (148b/359), merāḥil-i düvāzdeh-menāzil-i sāʿat-i nehāriyye (148b/359), ıṭnāb-ı ṭınāb-ı süḫan (149a/360), güşāde-sāz-ı dehān-ı ḥayret (150a/362), gerden-i iftiḫār (155a/368) muḥayyir-i ṣayrafī-i ʿaḳl u hūş(156a/369), düm-i dīde (156a/369), ġazāl-i mihr (156a/369), zebān-ı ebrū (156b/370), lisān-ı çeşm-i süḫan-gū (156b/370), ebrū-yı zīn ü çeşm-i rikāb (160a/375)

2.2.2.2. Söz oyunları ile ilgili söz sanatları

Şiir ya da yazı sanatı kabiliyete ve en önemlisi şairlerin kendi dil yapılarını oluşturdukları söz oyunlarına bağlı olarak gerçekleşir. Bu sebeple klasik Türk şiiri şairleri, kelimeyi tersine çevirme, kelimeden birden fazla anlam çıkarma, kelimenin sayı değerini bulma gibi çeşitli söz oyunları oluşturmuşlardır. Oluşturulan bu söz oyunları, cinâs, iâde, akis, istidrâk, istifhâm, iştikâk, kalb, leb değmez, nîdâ, rücû, sihr-i helâl, tekrîr ve terdît olarak gruplanır (Mermer, 2010, s.8). Bunların içinde daha çok cinâsı temel alan, Seyyid Vehbî'nin ifadelerinde yer alan söz oyunlarına dair söz sanatları şunlardır.

Sûr sözcüğü, hem düğün hem de sevinç anlamlarına gelecek şekilde cinas yapılmıştır.

- Ḫalḳı İstanbuluñ ol mertebe mesrūr oldı
  Sūrınıñ dāʾiresi dāʾire-i **sūr** oldı (5b/130)

Sünnet düğünü ile II. Mustafanın kızı Büyük Ayşe Sultan ile Silahtar İbrahim Paşa'nın da düğünleri aynı zamanda gerçekleşmiştir. Ayşe Sultan[89], daha önce Köprülüzade Numân Paşa ile evlidir, paşanın vefat etmesinin ardından, 1720 yılında III. Ahmed'in emri üzerine İbrahim Paşa ile evlenir. Ayşe Sultan'ın bu durumunu, Vehbî onu nûmâni laleye benzeterek cinas oluşturmuştur.

- merḥūm **Nuʿmān Paşa** celīle-i maḥlūle ḥalīlesi Āmine Sulṭān ḥażretlerini şaḳāyıḳ-ı **nuʿmāniyye** gibi pīrāye-i üşkūfedān-ı kifāʾeti ḳılınmaḳ melḥūẓ-ı şehriyār-ı ʿālī-tebār olan Marʿaş vālīsi silāḥ-dār-ı sābıḳ vezīr ibni vezīr Ḫüseyin Paşa-zāde İbrāhīm Paşa (7b/141)

Şenliklerde süslemelere de büyük önem verilmiştir. Bunlardan bir tanesi de "mahya kandilleri"dir, mahya kandilleri asılırken "gönder" adı verilen sırıklardan istifade edilir, bu sırıkların yakın olması sebebiyle bir usta çağırılır, bu sebeple "gönder" kelimesi üzerinden bir cinas yapılmıştır.

- vāḳıʿā **gönder**ler yaḳın olmuş ādem **gönder**elim (15b/152)

Deniz kıyısı anlamına gelen "yaka" ile giysinin boynu çevreleyen bölümü olan "yaka" ile cinas yapılmıştır.

- deryānıñ **yaḳa**sına dikilseler ityān-ı naẓīri ḫāric-i ṭavḳ-ı iḳtidārdır deyu **yaḳa**sın almaca (21a/160)

Mecâzî olarak birine benzemek anlamına gelen "çekmek" fiii ile içinde değerli eşya saklanan sandık anlamına gelen "çekmece" sözcüğünden cinas oluşturulmuştur.

- **Çekmemiş** böyle naḳş bir üstād
  Ne güzel **çekmece** hümāyūn-bād (21b/161)

[89] Sûrnâme'nin, Mehmet Arslan neşrinde Ayşe Sultan yerine Emine Sultan adı geçmektedir. Emine Sultan başka bir İbrahim Sultan ile evli olup Numân Paşa ile hiç ilgisi olmamamaktadır.

Çekdiri ifadesi hem eski zamanlarda kullanılan gemi hem de çekmek anlamına gelecek şekilde kullanılmıştır.

- ẕirāʿ ve on üç oturaḳ üç fenerli bir **çekdiri**yi **çekdiri çekdiri** (34a/183)
- Ve ṭopçılar dāʾiresinde merbūṭ olan **çekdiri** daḫi gāh küreklerin **çekdiri çekdiri** (89b/264)
- Bu eṣnāda ḥużūr-ı hümāyūnda ʿādet-i meʾlūfe üzere **çekdiri çekdiri çekdiri** (97b/275)

Kesme, sözcüğü hem bitirmek sona erdirmek hem de eskiden savaşlarda giyilen bir çeşit zırh anlamına gelecek şekilde cinaslı olarak kullanılmıştır.

- ʿAceb mi öñdül alsam pādişāhım esb-i Mıṣrīyem
  Ṣıṭabl-ı devletiñde perveriş buldum yemim **kesme**

  İdüp şerm ile küstāḫāne taḳdīm-i ʿubūdiyyet
  Rikāb-ı devlete ʿarż eyledim sūriyye bir **kesme** (40b/193)

Beşer sözcüğü, insan anlamına gelmektedir. Bunun dışındaki anlamı ise eklendiği "–er" ekiyle beş sayısının üleştirme sayı sıfatı şeklidir. Aşağıda bu durumu destekleyen bir örnek yer almaktadır.

- maḳām-ı ḫıdmetde ḳāʾim ve ibrīşīm teli gibi mülāyim **beşer beşer** ḫāric-i ṭavḳ-ı **beşer** (110b/299)

Boğası, bir tür kalın çuha kumaşına verilen isimdir, bu kumaş türü ve boğmak fiilinin neredeyse gerçekleşmesi anlamı üzerinden cinas yapılmıştır.

- Bir **boġaşı**cı dilberi sevdim
  Ki güneş görse müşterīsi olur

  Bir miyāncı raḳībi var ammā
  Ki kişi öldürüp **boġası** gelür (111b/300)

Mürekkeb cinas, cinası meydana getiren lafızların en az birisinin iki kelimeden, iki tam veya iki kelimenin birleşen hecelerinden meydana gelmesidir.(Saraç, 2007, s.245-246). Sûrnâmede bulunan mürekkeb cinas örnekleri şu şekildedir.

- Çenber kemer-i Mısrīye çesbān o **bel ince**
  Çenber kemerince kemeri ince **belince** (77a/247)

- O şeh ki bār-geh-i himmeti re**cā deridir**
  Şuʿāʿ-ı mihr-i saʿādet ṭınāb-ı **çāderidir** (98b/277)

- Bal bal diyerek geçdi nice dilber-i **baḳḳāl**
  Baldır deyu gel pāyına düş sāḳına **baḳ ḳal**[90] (100a/ 280)

- Mirʾāta ḳıl bir kez naẓar gör kendüñi **cānā nesin**
  Yüz Yūsufı ḥayrān ider bir miṣli yoḳ **cānānesin** (122a/316)

- Ey şeh-süvār-ı ʿarṣa-i iḳbāl destime
  Bir kez ʿinān-ı tevsene-i iltif**ātı vir**

  ʿArż eyledim rikābıña raḫtı ile bir at
  Maḳbūlüñ olmaz ise eger raḫtım **atıvir** (138a/343)

Sûrnâmede "akis" yapılarak oluşturulan bir örnek bulunmaktadır.

- **Baḥri berr itdi** Sikender **berri bu baḥr eyledi**
  Aña İskender dinilse bu ḳurı daʿvā mıdır (35a/185)

Söz oyunlarından biri kabul edilen istifhâm örneği şu şekildedir.

- Ben bir nigāh-ı şefḳate lāyıḳ **degil miyim**
  Ḳurbānıñ oldıġım saña ʿāşıḳ **degil miyim** (70b/237)

[90] Beyitte "baldır" sözücüğü üzerinden, hem " işte bu baldır" anlamında hem de "bacağın bir bölümü" anlamında ayrıca bir cinas yapılmıştır.

2.2.2.3 Arkaik kelimeler

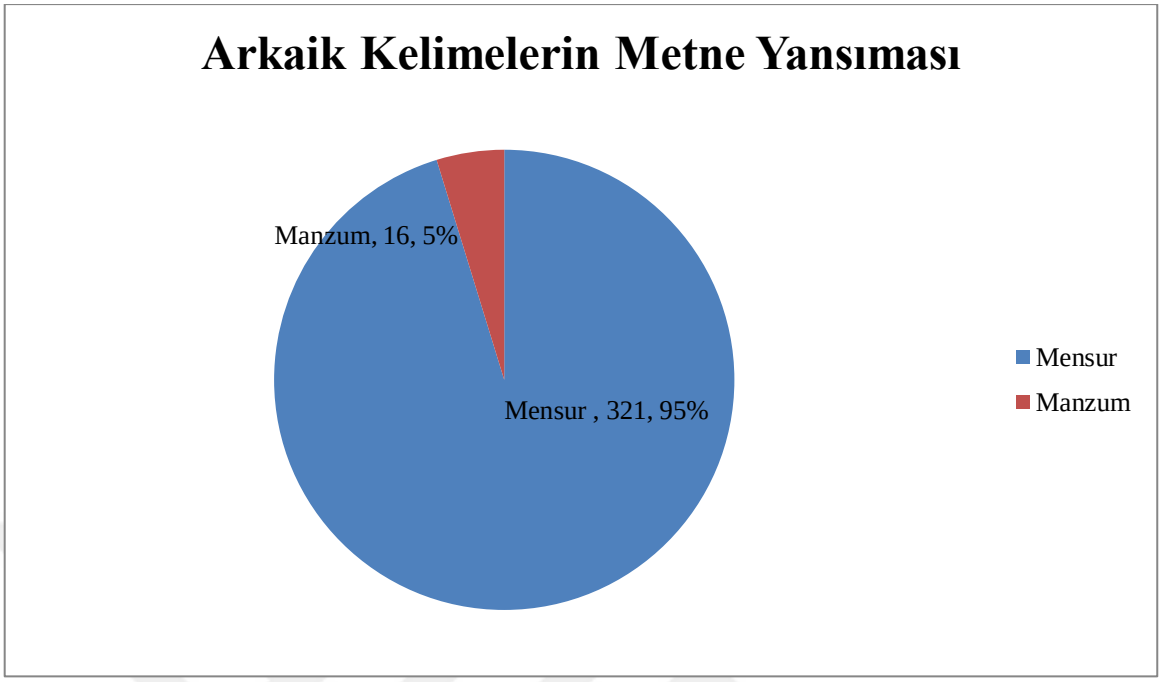
Arkaik kelime; eski dönemlerde kullanılmış fakat günümüzde değişime uğramış yapılar olarak tanımlanır. Bu kelimeler; Türklerin, Anadolu'ya gelişi ile birlikte Türkçe'nin batı kolunu teşkil eden, Eski Anadolu Türkçesi olarak tanımlanan 13.yüzyıl ve sonrasında 15.yüzyıla kadar uzanan süreçte eserlerde daha fazla yer bulmuştur. 16. yüzyıldan sonra Osmanlı Türkçesinin, varlığını iyice hissettirmesiyle, Arapça ve Farsça kelimeler ağırlık kazanmış, arkaik kelimelerin eserlerde kullanım sıklığı azalmıştır. 18. asır eserlerinden biri olan Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nde, bazı kelimelerin tekrarı ile birlikte 337 arkaik kelime tespit edilmiştir. En fazla kullanılan arkaik kelime "giyimlik" manasına gelen "tonluk" olup kelimenim eserdeki kullanım sayısı 215'tir. Aşağıda sûrnâmede yer alan diğer arkaik kelimeler, kelimelerin anlamları ve kelimenin sûrnâmedeki yerini içeren tablo bulunmaktadır.

Sıra	Kelime	Kelimenin Anlamı	Kelimenin Sûrnâmedeki Yeri
1	Azıtmak	Kaybolmak	4b/135
2	Bağa	Kaplumbağa kabuğu	23a/165
3	Bağırdak	Beşik bağı	102a/283
4	Benli	Mavi renk	98b/277
5	Boğası	Kalın çulha bezi	105a/288, 111a/300, 11b/300, 11b/300, 114a/305
6	Bukağı	Hayvanın ağzına vurulan köstek	123a/317, 123b/318
7	Burnaz	Burun kemiği yüksek olan	108a/293
8	Bürüncek	Çarşaf	102a/283, 102b/284, 132a/336
9	Cıga	Horoz, ördek gibi hayvanların kuyruklarındaki tüyler	65a/290, 90b/265
10	Cunbalak	Takla	50a/207, 54a/213

11	Çakşır	Pantolon	112a/301, 112b 302
12	Çatmak	Birbirine bağlamak	109b/297
13	Çekdiri	Gemi	34a/183, 89b/264, 97b/265, 127b/324, 133b/337, 143b/338, 134b/339, 154b/367
14	Çeynemek	Çiğmemek	122b/317
15	Çırakman	Şamdan	50b/208
16	Çöğür	Saz	110a/297, 110b/298, 111a/300, 113b/303, 119b/312
17	Çubuklamak	Çalmak	22a/163
18	Dalfes	Sarıksız fes, bu fesi giyen kişi	154a/367, 154b/367, 155a/368
19	Didirmek	Söyletmek	97a/275
20	Divşürmek	Bir araya getirmek	44a/198
21	Elleşmek	Savaşa girişmek	97a/275
22	Etmek	Ekmek	70a/236
23	Geçe	Taraf, yan	34a/183, 48b/204, 98a/276
24	Ipratmak	Eskitmek	22a/163
25	Iskara	İskele	44a/242
26	İrgürmek	Ulaştırmak, eriştimek	98b/277
27	İrte	Erte	7b/141, 8b/141, 13a/148, 15b/152, 16b/153, 28b/173, 43b/197, 48a/204, 83a/255, 86b/260, 106a/289, 152a/364
28	Kazgan	Kazan	12a/147, 15a/151, 43a/197, 105b/288, 113a/303, 113b/303
29	Kesme	Zırh	40b/193
30	Kıçın kıçın	Geri geri	85a/258
31	Koçaş	Arabacı	84b/257
32	Koğa	Kova	94b/271
33	Kotarmak	Tahliye etmek	111b/300
34	Oğrın	Gizli	153a/365
35	Onamak	Beğenmek	108b/294

36	Öndül	Ödül	40b/193
37	Önince	Önünden, ardı sıra	17a/154, 153a/365, 153b/366, 154a/366
38	Saçı	Kimi düğün ve geleneklerde ortaya saçılması adet olan şeyler	1b/126, 42a/195
39	Sarmaşmak	Dolaşmak	74b/243, 150b/362
40	Söyünmek	Sönmek	58b/219
41	Şaşınlamak	Gücü tükenmek	150b/362
42	Tabanca	Tokat	23b/165
43	Tapkur	Kolan	111a/299
44	Tegellemek	Kaçmak	112b/301
45	Tırmaşmak	Tırmanmak	150b/362
46	Tüskürmek	Geri çevirmek	65a/229, 94a/270
47	Tuç	Tunç	65a/229
48	Uçurmak	Kaçırmak, hızlıca götürmek	59b/220, 93a/269
49	Urmak	Vurmak	79b/251, 123a/317, 129b/329
50	Üşmek	Birikmek, toplanmak	72b/240, 97a/275
51	Yasmak	Gevşetmek	119b/312
52	Yedmek	Yedekte bulunan adı çekmek	56b/216
53	Yeleklenmek	Kanatlanmak, kanat açmak	2b/128, 17a/154, 80b/252, 119a/312
54	Yetürmek	Ulaştırmak	18b/156, 98b/277, 101b/282
55	Yırlatmak	Şarkı söyletmek	50a/207
56	Yoğurtlamak	Yakayı ele vermek	95a/271
57	Yuvalak	Taş gülle	33a/187
58	Yuvalanmak	Yuvarlanmak	30a/175
59	Yürümek	Saldırmak	92a/267
60	Zort	Avurt	99b/279

Tablo 2.9. Seyyid Vehbî Sûrnâmesinde Yer Alan Arkaik Kelimeler

Şekil 2.16. Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nde Yer Alan Arkaik Kelimelerin Metne Yansıması

Sûrnâmede geçen 337 arkaik kelimenin, 321'i mensur bölümde yer almaktadır. Bu sözcüklerin kullanım oranının mensur bölümde %95 oranında kullanıldığı tespit edilmiştir. Manzum bölümde ise bu oran %5 olup bu kelimelerin eser içinde bulunma sayısı 16'dır.

2.2.2.4. Söz ve cümle tekrarları

Sûrnâmede bazı ifadelerin tekrarlandığı tespit edilmiştir. Bu ifade tekrarları; beyit, atasözü, ayet, hadis, kelâm-ı kibar, tamlama ve ikileme başlıklarıyla değerlendirilmiştir.

2.2.2.4.1. Beyit ve mısra tekrarları

Surnamede yer alan beyit ve mısra tekrarları aşağıda belirtildiği üzeredir.

- Ḳıldıḳça fişek dolābı devrān[91]

[91] Söz konusu beytin ikinci tekrarının ilk mısraı "Dolāb-ṣıfat idince devrān" şeklindedir.

Delv-i felegi iderdi ḥayrān
Döndükçe ġarīb tāb virdi
Bustān-ı ṣafāya āb virdi (3b/131/132-65a/229)

- Pīrāmenine şerāre düşdi
  Eflākiñ etekleri ṭutuşdı (3b/131-59b/221)

- Sūrınıñ dāʾiresi dāʾire-i sūr oldı (5a/136-76a/245)

- Ḫūn-geşte diliñ revġan-ı ḳandīl gibi
  Bir cānibi āteş oldı bir cānibi āb (15a/151-64b/228-100a/279)

- Fişek tīr-i hevāyī gibi pertāb itdi eflāke
  Anıñ peykān-ı āteş-nāki oldı encüm-i vaḳḳād (28a/172-43b/197)

- İtmez kerīme mā-melekin ṣarf iden żarar
  Yerden seḥāb şeb-nem alursa maṭar virür (28a/172-145a/354)

- Ne ḳadar yüksek uçar ise sezādır Anḳad (43b/197-93a/269)

- Resen-bāzān-ı ʿaşḳıñ ḳıl ḥaẕer feryād u āhından
  Ki anlar hep dem-i hengāme-i ġamda Ḫudā dirler (60b-85b/86a/259)

- Bir ālāy cānı cebinde żuʿafā-yı devrān (61a/233-140a/346)

- Seniñ yeriñ degil ey dil bu kār-ḫāne-i ʿaşḳ
  Ki tīġ-i cān ile oynar bunun resen-bāzı (67b/233-85b/259)

- Teşbīh iderlerse saña himmet-i Maʿnı
  Vallāhi vü billāhi vü tallāhi yalandır[92] (129a/328-130b/332)

[92] Beyin ikinci tekrarında, ilk mısrada geçen "teşbîh" ifadesi yerine "tercîh" kullanılmıştır.

- māhdan māhīye dek (141a/347-144a/353)
- Dārā ṭutar rikābını Ḫüsrev ʿināñ virür (17a/154-147b/358)
- Yaʿnī sulṭān-ı selāṭīn-i cihān Aḥmed Ḫān (50b/208-96a/273).

2.2.2.4.2. Atasözü ve deyim tekrarları

Sûrnâmede geçen iki atasözünün tekrarlandığı görülmüştür. Bu atasözlerinin tekrarına ilişkin ayrıtılı bilgi tezin "atasözleri" bölümünde mevcuttur.

Deyim tekrarları ise şu şekilde tespit edilmiştir.

- Ayakları yere basmamak (34b/182-44b/199-138a/344)
- Baştan aşmak (61a/223-101b/282-130a/331)
- Canı cebinde (61a/233-140a/346)
- Ecel beşiği[93] (67b/232)
- Eksiğini tutmak (64a/227-70a/236)
- Etekleri tutuşmak (3b/131-28b/173-59b/221-64b/228-93a/269-99b/279-106b/290-120a/312)
- Göz göre göre (51b/210-98a/276-108b/295)
- Gözü açılmak (4b/135-107b/293)
- Gözünü açmak (103a/284-103a/285)
- Güm güm ötmek (33a/181-96a/274-105b/288)
- Ne çenberden hallaç olmak (2a/158-61a/223-77a/247-103a/285)
- Suyun buldurmak (30b/176-35b/185-106b/290-127b/324)

2.2.2.4.3. Ayet, hadis ve kelâm-ı kibâr tekrarları

Ayetler bölümünde, hangi sûreden hangi alıntıyı yaptığına dair bir tablo bulunmaktadır. Bu tabloda tekrar edilen ayetler ve onların tekrar sayısı yer almaktadır. Bu sebeple ayet tekrarına yer verilmeyecektir. Bununla birlikte hadis tekrarı da eserde tespit edilememiştir. Belirlenen kelâm-ı kibâr tekrarlarının örneği aşağıda yer almaktadır.

- Mā-lā yüdrik külleh lā yütrek külleh (136b/341-139a/345)

[93] Eserin ilgili sayfasında iki kez geçmekte olduğundan ayrıca sayfa numarası verilmeyecektir.

- ʿĀdet budur āḫirde gelür bezme ekābir (33b/182, 138b/344)

2.2.2.4.4. Tamlama ve ikileme tekrarları

Eserde padişah III. Ahmet ifade edilirken; Süleyman peygamber, İskender, Cem gibi tarihî ve mitolojik şahsiyetlere dayalı benzetmeler yapılmıştır ve bu benzetmeler Farsça tamlama ile yapılmış olup belirlenen tekrarlar aşağıda belirtildiği üzeredir.

- **Cem:** Cem-mertebe şehriyār-ı manṣūr (2a/172), ṣayd-ı ʿanḳā-yı himmet-i mülūkāne-i şāh-ı Cem-ḫademe (27b/172), pādişāh-ı Cem-ʿaẓamet (48a/204), Sulṭān Aḥmed-i Cem-cāh u ẕī-şān (213/54a), şeh-i Cem-kevkebe (76a/245), şāhen-şeh-i Cem-kevkebe (79b/250), ḫudāvend-i Cem-çāker-i İskender-fer (119a/311), ḫudāvendigār-ı Cem-ḫadem (137a/342)

- **İskender:** İskender-i ṣāḥib-serīr (4b/136), ḥaşmet-i İskenderāne (17a/154), fermān-ı ḳażā-cereyān-ı İskender-i baḥr u berr (34a/183), İskender-i rūşen-güher (35a/185), şehriyār-ı İskender-ḫışāl (46b/202), vābeste-i teşrīf-i şehriyār-ı İskender-serīr (50b/208), şehriyār-ı ʿaẓamet-güster-i İskender-fer (50b/208), İskender-i ʿaṣr u ḫüsrev-i dehr (52a/210), āyīne-i żamīr-i münīr-i ḫudāvend-i İskender-serīr-i ṣāfī-serīr (52a/210), melikü'l-mülūk-i İskender-fer (57b/218), İskender-i cihān-seyr-i āfitāb-ı raḫşān (60a/221), devam-cū-yı devlet-i şehriyār-ı İskender-naẓīr (69b/236), nāʾil-i elṭāf u aʿṭāf-ı şehriyār-ı İskender-evṣāf (72b-73a/240), mevżūʿ-ı pīş-gāh-ı devlet-dest-gāh-ı şehriyār-ı İskender-vaḳār (73b/241), mālik-i baḥr u berr ü İskender-i devrān (79b/250), keşīde-i naẓar-gāh-ı ḫudāvend-i İskender-iḳbāl (80b/252), maẓhar-ı iḥsān-ı İskender-i devrān (85b/259), pāy-gāh-ı pādişāh-ı İskender-cāh (91a/266), şehriyār-ı İskender-iştihār (109a/295), meydān-ı sūr-ı hümāyūn-ı şāhen-şāh-ı İskender-cāh (11a/299), ḫudāvend-i Cem-çāker-i İskender-fer (119a/311), duʿā-yı istidāme-i devlet-i şehriyār-ı İskender-ʿaẓamet (129a/327), şehriyār-ı İskender-ḥaşmet (139b/346), sulṭān-ı İskender-ẓafer pādişāh-ı dād-ger (143a/351), pādişāh-ı cihān-penāh-ı İskender-iḳtidār (156b/370), mehter-ḫāne-i şehen-şāh-ı İskender-nişān (157a/371).

- **Süleyman:** ʿarża-i pāy-gāh-ı ḫudāvend-i Süleymān-bār-gāh (27a/171), pādişāh-ı Süleymān-bār-gāh (33b/182), naẓar-gāh-ı ḫüsrev-i Süleymān-iḳtidār-ı rüzgâr (34a/184), pīş-gāh-ı şehen-şāh-ı Süleymān-bārgāh (40b/193), ʿatebe-i ʿaliyye-i şāhen-şāh-ı Süleymān-bār-gāh (55a/214), pīş-gāh-ı ḫüsrev-i Süleymān-bār-gāh (61b/223), ferş-i pāy-gāh-ı pādişāh-ı Süleymān-bār-gāh (63a/226), serīr-i ḫāḳān-ı Süleymān-maṣīr (68a/233), ʿarża-i pāy-gāh-ı pādişāh-ı Süleymān-serīr (69a/235), dergāh-ı Süleymān-bārgāh-ı pādişāhī (71b/238), dergāh-ı ʿadālet-dest-gāh-ı pādişāh-ı Süleymān-bārgāh (114b/305), maʿrūż-ı bār-gāh-ı şevket-dest-gāh-ı ḫüsrev-i Süleymān-cāh (121a/314), maʿrūż-ı naẓar-gāh-ı ḫüsrev-i Süleymān-iḳtidār (126a/321), pāy-endāz-ı şehen-şāh-ı Süleymān-bār-gāh-ı Kisrā-dād (143a/350).

Padişah III. Ahmet gibi, dönemin sadrazamı Nevşehirli Damat İbrahim Paşa için, onun cömertliğine vurgu yapacak, iki tanım göze çarpar. Bunlardan biri "deryâ-kef" diğeri ise "dest-i kerem-peyvest"'tir. Bunun dışında Paşa'nın sadrazam olduğunu belirten, "sâhib-i devlet" ibaresi de sıkça tekrarlanmıştır.

- **deryâ-kef:** āṣaf-ı Ḥātem-maṣraf u deryā-kef (17b/155), be-rikāb-ı Şeh-i Vālā-himem-i deryā-kef (21a/160), āṣaf-ı deryā-kef (46b/202), ṭaraf-ı āṣaf-ı deryā-kef (80b/252), ṭabʿ-ı āṣaf-ı deryā-kef (87a/261), pāy-endāz-ı ḫıdīv-i deryā-kef (90b/265), āṣaf-ı deryā-kef (144a/352).

- **dest-i kerem-peyvest:** dest-i kerem-peyvest-i zer-efşān (97b/275), dest-i kerem-peyvest (116b/308-129a/327-139b/345-147b/358), dest-i kerem-peyvest-i şehriyārī (140b/346).

- **ṣāḥib-i devlet:** 16b/153, 18b/156, 31a/177, 44a/198, 46a/201, 54a/213, 56b/215, 78a/248, 80a/251, 90b/265, 95b/272, 97a/275, 103b/286, 104b/287, 115a/306, 115b/307, 116b/308, 134a/338, 140a/346, 148a/358, 150a/363, 157b/372, 159a/373, 158a/374

Şenliklerde devlet protokolünün de işleyişini görülmektedir. Padişah şenlik alanına teşrif edip bir yere otururken yüzükteki değerli taşın yuvasına oturması benzetmesi olan "fass-ı nigîn-dân" ibaresi kullanılmıştır.

- **faṣṣ-ı nigīn-dān:** 9b/143, 20b/159, 73b/242, 83b/256, 92b/268, 103a/284, 106b/290, 116b/308, 121a/314, 147b/358,

Şenliklerde; yapılan gösteriler, eğlenceler dışında, sunulan hediyeler de önem taşımaktadır. Hediyenin kabulünü anlatan "hüsn-i kabul", hediyenin değersiz oluşuna binaen "karınca kadarınca" anlamına gelen tuhfe-i mûrâne ve tuhfe-i nâçizâne, getirilen hediyelerden duyulan memnuniyeti ifade etmek adına hediyeyi getiren kişiye o dönemin geleneklerinden biri olan kaftan giydirilmesi manasına gelen "ilbâs-ı hilât" ibarelerinin ise tekrarı şu şekildedir.

- **ḥüsn-i ḳabūl:** 25b-26a/169, 27b/172, 37b/189, 40b/193, 45b/200, 70a/236, 72b/239, 90a/265, 125b/320, 126a/321.
- **tuḥfe-i mūrāne/ tuḥfe-i nāçizāne:** 25a/169, 27b/172, 40b/193, 55a/214, 145a/354,
- **ilbās-ı ḫilʿat:** 27b/172, 54a/213, 104a/287, 105b/288, 116b/307, 141b/348, 145b/355, 151b/363, 159b/375.

Bunların dışında Vehbî, sözü uzatıp okuyanları usandırdığını da farklı ifadelerle tekrarlar.

- Didikse sözüñ ṣafā-yı cāndır
  Kim didi saña bizi **uṣandır** (4b/134)

- Vehbī yeter ıṭnāb-ı mümill vaḳti degildir
  Naẓm istedilerse saña kim didi **uṣandır** (130b/340)

Sûrnâmede en fazla tekrar eden ikilemeler ve tekrar sayıları ise şöyledir:

- āheste āheste: 13
- dürlü dürlü: 12
- gün-ā-gün: 51
- ʿizz ü iḳbāl: 13
- seyr ü temāşā: 11
- yemīn ü yesār: 35
- yegān yegān: 13

- ẕevḳ u ṣafā: 15
- zīb ü zīnet: 11

2.2.2.5. Tematik terim ve ifadeler

Terim; bilim, sanat, zanaat, spor ve çeşitli mesleklerle ilgili özel kavramları karşılayan, kesin anlamlı sözcüklerdir ve terimlerin anlamları dil içindeki dolaşımları ile sınırlıdır.

Sûrnâmede gerek şenlikler, gösteriler ve eğlenceler gerekse devlet protokolü ifade edildiği sırada tematik terimlerin varlığı göze çarpmaktadır. Bunların en belirginleri; mekanik ve üç boyutlu gösterilerden olan gemi gösterilerindeki denizcilik terimleri, şenliklerde hanendelerin söylediği şarkıların, fasılların makamlarını ve usullerini içeren musikî terimleri, Osmanlı saray, düğün ve şenliklerinin vazgeçilmezi olan esnaf alaylarına ait meslekî terimler ve devlet protolü ifade edilirken benzetme amaçlı kullanılan edebî terimlerdir. Bu terimlerin anlamları sözlük bölümünde ayrıca ifade edilmiştir.

2.2.2.5.1.Denizcilik terimleri

Pek çok eğlencenin ve gösterinin yer aldığı şenliklerde, mekanik ve üç boyutlu gösteriler de yapılmıştır. Düğünün ikinci gününde yapılmış, çektirme gemisi görünümünde büyük bir maket, düğün meydanına getirilmiş ve top, mermiler eşliğinde adeta gerçek bir deniz savaşı yapılmıştır. İfadelerini örneklemek için eserde zaman zaman nazma başvuran Vehbî, yine bu durumu örnekleyecek bir manzume kaleme almıştır. Söz konusu manzume aşağıda yer almakta olup ilgili kelimeler koyu renkle gösterilmiştir.

Kim ālātın iderler **puṣa ḳaşḳa puruva**
Ala ḳānı ḳalarima dise **çaştaḳ**dan mīr

Puṣulayı şaşırup **kerte**yi bozarsa eger
Fonda bilsün deñize kendüyi dümenci faḳīr

“Livalanḳa” diseler hīç ṣadā çıḳmaz olur

Dinse **“avantı”** olur ṣıyt-ı pala ʿalem-gīr

Ya o koġuşda olan ṭopa ne dirsin ki ider
Kemterīn güllesi ṣad-ḥışn-ı ḥaṣīni tedmīr

Gāh tiryākī vü bengī-veş olur gūşe-nişīn
Gezse gerdūne-i çūpīnle gezer hem-çün pīr

Yuvalaġın yutup otı yetişince ammā
Ẓabṭ olunmaz nice zencīr ile mānende-i şīr

Ḥāṣılı vaṣfı o çekdirme-i bī-hemtānıñ
Sūr-ı sulṭān-ı cihān gibi olunmaz taḳrīr (36a/187)

Bunların dışındaki denizcilik terimleri ise; ḳalyon (3a/129-28a/173-75b/244-84a/256-84b/258-85b/259-87a/261-89b/264-96a/274-96b/274-109a/295-120b/314-127b/324), baştarda (34a/183), çekdiri (34a/183-89b/264-97b/275-127b/324-154b/367), ḳadırġa (34b/183-137b/343), silistire (34b/183), ramza (34b/184), kerte (36a/187), alarġa alarġa (36b/188), ḳapudān ḳalyonı (46a/201-78b/249-84a/258-139b/346), lonbar (75b/244), seren (75b/244), ṭunbaz (80b/252), ḳalyon filandırası (82a/254), şayḳa (84b/258), ḳalyon çanaḳlıġı (85a/258), gemi/keşti çanaklığı (127b/323-132a/335), üç anbarlı (78b/248-141a/347), mayna etmek (109a/295), kalafat (144a-b/352), sipsi (154b/367).

2.2.2.5.2.Edebî terimler

Edebi terimlerin genellikle benzetme unsuru amacıyla kullanıldığı görülmektedir. Eserde tespit edilen edebi terimler şunlardır.

- **maṭlaʿ-ı** dīvān-ı şevkete **baḥr-i müteḳārib** ile **ḥüsn-i maṭlaʿ**-ı revnaḳın virüp (57b/218)
- **şeh-beyt**-i şevket-i şāhen-şeh-i ʿizzet-celīse meṣābe-i maṣāriʿ-i **taḫmīs** ve sāʾir müteʿayyinān-ı erkān-ı devlet ol manẓūme-i ḥaşmete **müstezād-ı selīs** oldılar (57b/218)

- Ḥaḳḳā ki üstād-ı çire-dest **baḥr-i serī**ʿde elfāẓı āb-dār maʿānīsi āteşīn bir **naẓm-ı muraṣṣa**ʿdan (81a/253)

Yukarıda tespit edilen edebî terimler, devlet büyüklerinin aruzun "feʿūlün/feʿūlün/feʿūlün/feʿūlün" kalıbı gibi ve padişahın ardından gelen, Silahtar İbrahim Paşa, Nişancı Mustafa Paşa diğer devlet büyüklerinin tahmis mısraları gibi sıralandığını ifade etmek amacıyla kullanılmıştır.

2.2.2.5.3. Meslekî terimler

Esnaf alayları, Osmanlı düğün ve şenlikleri için büyük önem arz eder. Nitekim 1720 şenliğinde de esnaflar düğünün altıncı gününü müteakiben geçişlerini yapmışlardır. Belirlenen 57 esnaf grubuna ait terimler şu şekildedir.[94]

- Muşt (kunduracılık terimi, 99a/278), kalıba koymak (kavukçu terimi, 101b/282-kuyumcu terimi 110a/298), toḳmak (hallaçlık terimi, 103a/285), çatmak (dülgerlik terimi, 109b/297), keser (dülgerlik terimi 110a/297) yaġdan delk ḳaḳma (kazazlık terimi, 110b/299), çekme, (11b/300 kumaşçılık terimi), kesim (terzilik terimi, 112b/302), kürece (bakırcılık terimi, 113b/303), tahmīs (kahveci terimi 120b/313)

2.2.2.5.4. Musikî terimleri

Lale Devrinin ünlü bestekârı Burnaz Hasan Çelebi'nin öncülüğünde, şenliklerde pek çok sesli eser hanendeler tarafından belirli usul ve makamla seslendirilmiştir. Tespit edilen Türk müziği usulleri, makamlar ve müzik perdeleri aşağıda ifade edilmiştir.

- Makamlar: Hisâr makamı (36b/188), rehâvî makamı (69b/235-135a/339), râst makamı (76a/245), Irâk makamı (76a/245), Isfahân makamı (76a/245), beyâtî makamı (76a/245), Acem makamı (93b/269), çârgâh makamı (107a/291)
- Usuller: Firenkçin usulü (36b/188-135a/339), devr usulü (60a/221-69b/235-117a/309), sakil usulü (81a/253), sûfiyâne usulü (107a/291), devr-i revân usulü (108a/293).
- Perdeler: Hüseynî perdesi (83b/256-102a/283)

[94] Esnaf alayları ile ilgili mesleki örneklendirmeler şair tarafından, ayet, hadis, atasözü ve deyim gibi söz gruplarında geçtiğinden tespit edilen meslekî terimler oldukça sınırlıdır.

- Beste formu: nakş (81a/253), (93b/269)

2.2.2.6. Surnamede bulunan manzum bölümler

Seyyid Vehbî Sûrnâmesi mensur bir eser olmasına karşılık eserde yer yer manzum bölümler de yer almaktadır. Manzum bölümler Vehbî'nin işlemiş olduğu konulara uygun; Türkçe, Farsça, Arapça olarak yazılmış şiirlerden oluşur. Li-müʾellifihi, li-muharririhi ibarelerinden bu şiirlerin Vehbî'nin kendisine ait olduğu anlaşılmakta olup eserde bulunan bazı manzum bölümlere bakıldığında; şairin dîvânından alıntılama yaptığı ya da kendi çağdaşları, kendisinden önce yaşamış şairlerden alıntılama görülmektedir. Şairin dîvânından alınan parçalar ve alıntılama yaptığı şairlerin büyük çoğunluğu belirlenmiştir. Aşağıda yer alan alt başlıklarda ilgili konuya değinilmiştir.

2.2.2.6.1. Seyyid Vehbi'nin dîvânından sûrnâmesi'ne şiir aktarımı

Seyyid Vehbî Dîvân'ından, Sûrnâmesi'ne ilk şiir aktarımı, "sûrnâme mukaddimesi"dir. Mesnevî nazım şekliyle kaleme alınan manzume, sûrnâmede 1b-4b/125-130 aralığında, dîvânda ise 82. kaside olarak bulunmaktadır. Sözü edilen mesnevi aşağıda belirtilmiştir.

Ḥamd aña ki nüh sipihr-i manẓūr
Ṣunʿıyla yapıldı sūr-der-sūr

Ol dāver-i mülk-i lā-yezālī
Rezzāḳ-ı esāfil ü eʿālī

Fermānına oldı ser-nihāde
Nice şeh ü nice şāh-zāde

...
Ḳıl neṣr-i ferāʾid-i maʿānī
Vaṣf eyle veḳāyiʿ-i ḫitānı

Ṣad şevḳ ile ol fesāne-perdāz
Eyle o menāḳıba ser-āġāz

Ḥaḳḳ dost deyup miṣāl-i abdāl
Bu vech ile eyle basṭ-ı aḳvāl

Çırpup eliñiñ birin birine
Bir ḳıṭʿa oḳı ġazel yerine

Bu niʿmetiñ idelim şükrin añlayup ḳadrin
Ḫalīfe-i Ṣamedī pādişāh-ı devrānıñ

Ki oldı her günimiz şevḳ ile dügün bayrām
Zamān-ı emn ü emānında ol cihān-bānıñ

Cihān efendileriniñ görüp mürüvvetini
Gözi açıldı yüzi güldi ḫalḳ-ı dünyānıñ

Ḳomadı gerd-i keder ẕerre deñlü dillerde
Ṣafā-yı seyri bu sūr-ı sürūr-baḫşānıñ

Bu sūrı görmediñ ise yazıḳ saña ġāfil
İşit beyān ideyim bāri vaṣfını ānıñ (S,1b-4b/125-130, Divan, K.82)

Aşağıda sûrnâmedeki manzum bölümlerin sûrnâmedeki ve dîvândaki yerini gösteren tablo yer almaktadır.

Manzume	Sûrnâmedeki Yeri	Dîvândaki Yeri
Kār-ı Vehbī naḳş-ı iʿcāz ile bulur imtiyāz Tūde olsa bender-i naẓmıñ ḳumāşı bir yere	23a/164	G.196/7
Görinen keştī mi ʿaks-i ġurre-i ġarrā mıdır Ḫaṭṭ-ı taʿlīḳ ile āb üzre keşīde pā mıdır Saṭr-ı mevc üzre çekilmiş ḫilʿat-ı taḥsīn mi ya Medd-i bismillāhi mecrāhā ve mürsāhā mıdır Rūy-ı ṣaḥrāda perī midir şinā idüp gelen Görinen mıḳẕāflar mıdır per-i ʿanḳā mıdır Zühreniñ çengi yere düşmüş disem bu mertebe Zühreniñ sāzı muṣannaʿ bu ḳadar zībā mıdır	35a/184	K.71/1-2-3-4
Pül-i dūlāb döndi sūr-gehde burc-ı mīzāna Binüp devr eyledükçe mihr-veş ol Yūsuf-ı ṯānī	47b/203	K.12/3
Ḳurup ṣalda ṣalıncaḳ ʿaşḳ-bāzān itdiler dūlāb Ṣalındırmaġ içün ṣanʿatla bir naḫl-ı ḫırāmānı	48a/204	K.12/2
Ebed-peyvend ide Allāh mülk-i āl-i ʿOṯmānı Ḳıla dāʾim serīr-i salṭanatda şāh-ı devrānı	54a/212	K.2/1

Ḫıdīv-i cūd-perver şehriyār-ı maʿdelet-güster Şehen-şāh-ı Ferīdūn-fer serīr-ārā-yı ḫāḳānī Ṭırāz-ı salṭanat zīnet-fezā-yı mesned-i devlet Gül-i bāġ-ı ḫilāfet efser-efrūz-ı cihān-bānī Semiyy-i Faḫr-i ʿĀlem ḳuṭb-ı aʿẓam ġavṯ-i ʿĪsī-dem Medār-ı rāḥat-ı ḫayrü'l-ümem İskender-i ṯānī Cihān-ı maʿdelet iḳlīm-i himmet ʿālem-i devlet Muḥīṭ-i maḥmidet kim vaṣfınıñ yoḳ ḥadd ü pāyānı Ḫudāvend-i semāḥat-pīşe żırġām-ı veġā-pīşe ʿAdalet-kīş ü ḫayr-endīşe cūd u mekrümet kānı Cenāb-ı Ḫażret-i Sulṭān Aḥmed Ḫān-ı ġāzī kim Odur pīrāye-i evreng ü dihīm-i Süleymānī	57a/217	K.2/26-27-28-29-30-31
Seniñ yeriñ degil ey dil bu kār-ḫāne-i ʿaşḳ Ki tīġ-i cān ile oynar bunun resen-bāzı	67b/233-85b/259	K.31/39
Ḳaleme laġziş ele raʿşe dile lerze gelür Ḫançer-i çeşmini levḥ-i dile taṣvīr itsem	67b/231	G.152/2
Āfet-i ḫirmen-i sāmānımız olsa ne ʿaceb Rūstāyī-beçeniñ ḥüsn-i cihān-sūzına baḳ Ḫāṣılı görseler ol dilber-i gendüm-gūnı Gül-i ter derler idi şerm ile burçaḳ burçaḳ	69a/234	Kt. 25
Aḥsente tīz-desti-i ḳaṣṣāb-ı çeşmine Sāṭūrı zaḫmını dil-i meẕbūḥ ṭuymadı	71a/237	G.263/2
Furun gibi ne ʿaceb nār-ı ʿaşḳa yansaḳ biz Görince ol büt-i ḫabbāzı aldıḳ etmegimiz	70a/236	Mt.21
Ol berbere ʿuşşāḳ terāş olmaġa üşdi Gör sen de göñül ḳayd-ı seriñ iş başa düşdi	72b/240	G.261/1
Dürr-i ṣadef-i nüh-felek ārāyiş-i ʿālem Ḫayrü'l-ḫālef-i Ādem ü Ḥavvā-yı zamāne Żırgām-ı ḳavī-pençe-i ācām-ı şecāʿat Hūşeng-i cihān maʿreke-pīrā-yı zamāne Meydān-ı bezimde ʿalem-efrāz-ı semāḥat	79b/250	K.38/70-72-73

Ṣaḥrā-yı rezimde sipeh-ārā-yı zamāne		
Ṣadrü'l-vüzerā memleket-ārā-yı zamāne Şirāze-i cemʿiyyet-i eczā-yı zamāne Düstürü'l-ʿamel ḥüccet-i ārāyiş-i ʿālem Bī-ceng ü cedel muṣliḥ-i ġavgā-yı zamāne Hem-nām-ı Ḫalīlullāh o mifḍāl-i kerem-ver Dāmād-ı şehen-şāh-ı felek-cāy-ı zamāne	80a/251	K.38/71-75-76
Bülend-menziletā bir nişāne dikdiñ kim Gören tüfeng yetişmek aña muḥāl ṣanur Sebūyı şöyle şikest itdi şaṣt-ı destiñ kim Sipihre ṣıçradı ḳulpı gören hilāl ṣanur	96a/273	Kt.22
Görince mest ü ser-gerdān-ı ʿaşḳın ol büt-i ḫaffāf ʿAraḳ-rīz oldıġı gül gibi nāzük-terligindendir	98a/278	Mf.9
Nice ferāġ olunur leẕẕet-i viṣālinden Ki laʿli şerbete beñzer Girīd balından Gevāre-i ʿasele beñzedi ḥalāvet ile Göñül o şehd-fürūşuñ lebi ḫayālinden Başında her dil-i āşüfteniñ yanar āteş Serindeki o levendāne al şālından Sürīni gürzdür āvīze eylemiş püşte İder Tehemteni lerzende yāl ü bālinden Nebāt şīşesine döndi ḫāmem ey Vehbī Ṣenā-yı vaṣf-ı leb-i sükkerīn-maḳālinden	100b/280	G.172
Ne pehlevānları zūr-ı ecel ṣalar ḫāke Cihānda püşti ṭutalım ki yere degmez imiş	108b/294	G.111/2
Ḳaṣr-ı çār-erkān-ı cismiñ ẕevḳ ile pāyende ḳıl Sāde-naḳş ol mā-sivādan māla meftūn olma hīç Yāre çatmış kām alup cāmın çeküp içmiş raḳīb Zevraḳ-ı ṣahbā ile sen de yüri çaṭ al çek iç	109b/297	Kt.4
Ebruvān idmān-ı nāz eyler kemān-keşler gibi Tīr-i müjgān ile pürdür çeşmi tīr-keşler gibi	119b/312	G.241/1
Mirʾāta ḳıl bir kez naẓar gör kendüñi cānā nesin Yüz Yūsufı ḥayrān ider bir miṯli yoḳ cānānesin	122a/316	G.187/1

El-minnetü lillāh ki dem-i sūr-ı ḫitāndır Maḥsūd-ı behişt oldığı ʿālem bu zamāndır Biñ ʿīd görüldi nice nev-rūza irişdik Biz böyle ṣafā görmedik Allāha ʿayāndır ... Hemvāre kederlerden emīn eyleye Mevlā Kim ẕātı cihāna sebeb-i emn ü emāndır Her bir günini sūr u sürūr eyleye Bārī Eyyām-ı şerīfi dem-i āsāyiş-i cāndır	129b-130b/328-333	K.34
Ḥaddeden tel gibi çekdiñ kendiñe tār-ı dili Ey cüvān-ı sīm-keş ṣad-āferīn üstādıña	131b/334	Mf.22
Ey şeh-süvār-ı ʿarṣa-i iḳbāl destime Bir kez ʿinān-ı tevsene-i iltifātı vir ʿArż eyledim rikābıña raḫtı ile bir at Maḳbūlüñ olmaz ise eger raḫtım atıvir	138a/343	Kt.23
Ey ṣadr-ı kerem-ver-i yegāne Kim luṭfuñı bī-şümār idersin Bu dest-i güher-feşān ile sen Deryāyı da şerm-şār idersin Deryāda semek degül efendim Ḥūt-ı felegi şikār idersin Ḥaḳḳ ʿömriñi Nūḥa bāliġ itsün K'ehl-i dile iʿtibār idersin Vehbī ḳuluña hemīşe luṭfuñ Sermāye-i iftiḫār idersin Bu luṭf ile ānı refte refte Müstaġni-i rūzgār idersin	144a/352-353	Kt.33
Yegāne gevher-i silkü'l-leʾāl-i Āl-i ʿOṯmānī Dür-i yektā-yı zīb-efzā-yı iklīl-i Süleymānī		

Şehen-şāh-ı zamānıñ nūr-ı çeşmi pertev-i baḫtı Cihānıñ māye-baḫş-ı faḫrı cism-i ʿālemiñ cānı Nuḫustīn mevce-i deryā-yı ālāy-ı saʿādet kim Kef-i dest-i güher-pāşı virür sermāye-i kānı Serīr-ārā-yı ḥaşmet ḥażret-i Sulṭān Süleymān kim Odur şeh-zādegānıñ āb-ı rūy-ı şevket ü şānı	155b/369	Kt.1

Tablo 2.10. Seyyid Vehbî Dîvânında Yer Alan Manzumelerin Sûrnâmeye Aktarılması

Bunların dışında 1718 tarihinde imzalanan Pasarofça Antlaşması neticesinde, Sulhiyye Kasidesini kaleme alan Vehbî, bu eserinden de bir bölüme sûrnâmesinde yer vermiştir.

- Ḫalḳı İstanbuluñ ol mertebe mesrūr oldı
  Sūrınıñ dāʾiresi dāʾire-i sūr oldı[95]

2.2.2.6.2. Seyyid Vehbî'nin alıntı yaptığı şairler

Eserinde manzum bölümlere de yer veren Seyyid Vehbî, şiirlerin bir kısımını başka şairlerden alıntılamıştır ve bunların bir kısmını da mensur bölümlerde kullanmıştır. Bu şiirlerin ya da düz yazı içindeki alıntıların, bir kısmını kimden aldığını, li-Bâkî, li-Sâbit, li-Nâbî gibi ifadelerle göstermiştir. Alıntılanan şiirlerin bir kısmı tespit edilmiş, bir kısmı ise edilemiştir. Belirlenen bilgilere göre 37 alıntı tespit edilmiştir. Bunların bir kısmı eserde birden fazla olarak yer almıştır. Alıntıların bazıları ve alıntılanan şairler şu şekildedir.

- Baḳup bir gül-büne bir de bu naḫl-i pāki seyr itse
  Gülüñ her bergi bir ḫār ola çeşm-i bāġ-bān üzre (10a/144) (Nedîm Dîvânı, K.5/14)

- Ol şeh-süvār-ı ʿarṣa-i devlet ki raḫşınıñ
  Dārā ṭutar rikābını Ḫüsrev ʿinān virür (17a/154) (Nefʿî Dîvânı, K.4/28)

[95] Seyyid Vehbî, *"Berayı Sulhiyye-i Vehbî Efendi der-zaman-ı Damat İbrahim Paşa*" İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi. Nr. TY. 2711. 220b-229b.

- Ayağı yer mi başar zülfine ber-dār olanın (33b/182) (Necâtî Beg Dîvânı, Tarlan, 1963, 433-434)

- Müje ḫaylin dizer ol nergis-i mestān ṣaf ṣaf
  Gūyiyā cenge ṭurur nīze-güẕārān ṣaf ṣaf (35b/186) (Bâkî Dîvânı, G.229/1)

- Ḫançerinden ḳan ṭamar aġzında ammā būy-ı şīr[96] (70b/237) (Bâkî Dîvânı, G. 145/1)

- Tā-key süḫan ez-süḫan rebābīm
  Mā-bāz be-ḳıṣṣa-i ḫod āyīm(49a/206) (Şeyh Galip, Hüsn ü Aşk, 800)

Bunların dışında, Vehbî'nin alıntı yaptığı diğer şairler şunlardır. Adı geçen şairlerden kaç defa alıntılama yaptığı ise şairin yanında parantez içinde verilmiştir.

- Bâkî (2), Fasîhî (1), Fıtnat Hanım (1), Filibeli Vecdi (1), Fuzûlî (1), Hâkânî Mehmed Bey (1), Hâlidiyyân (1), Hevâyî (1), Kâmî (1), Kerîmî (1), Mantıkî (1), Nâbî (3), Necâtî (3), Nedîm (1), Nevʿî (2), Nev'izâde Atâî (1), Neylî (1), Nüzhet(1), Sâbit (1), Sadî-i Şîrâzî (2), Seyf-i Sarâyî (1), Tâlâtî (1), Ulvî (1),

1582 şenliğini konu edinen bir diğer eser olan, İntizâmî Sûrnâmesi'nde de manzum bölümler yer alır ve bu manzum bölümlerde de Vehbîde olduğu gibi kendi kaleminin dışında başka şairlerden alıntılama yaptığı gözlenmiştir. Alıntılanan 37 şiirin hangi şairlere ait olduğu ve alıntılama sayısı aşağıda yer aldığı üzeredir. (Arslan: 2009, s.65)

- Âhî (2), Ahmed Paşa (1), Ânî (1), Bâkî (2), Cevherî (2), Emrî (5), Fedâyî (1), Fenâyî (1),Fevrî (1), Gelibolulu Âlî (1), Gubârî (1), Hâlisî (1), Hayâlî (8), Hayretî (8), Hızrî (1), Hicretî (1), Hüdayî (1), İlmî (2), İshâk Çelebi (2), Lâmîʿî (1), Latîfî (1), Livâyî (10), Muʿîdî (1), Müʿmîn (1), Merdümî (1), Necâtî (3), Nehârî (1), Nizâmî (1), Rahmî (2), Revânî, (1), Sehâbî (1), Surûrî (1), Şemʿî (1), Taşlıcalı Yahyâ (1), Ubeydî (1), Zâtî (1).

[96] Dîvânda, "hançerinden" sözcüğü yerine "gamzesinden" olarak geçmektedir.

2.3. Sûrnâmenin Muhteva Özelliklerinin Konu Bakımından Benzer Olan Sûrnâmelerle Karşılaştırılması

1720 şenlikleri tarihî ve edebi olarak büyük bir öneme sahiptir. Gerek eğlenceler gerek gösteriler, düğüne katılanlar, düğünde sunulan hediyeler ve diğer pek çok olgu bu durumu kanıtlamaktadır. 1720 şenliğinin daha öncesinde yapılan, III. Murad'ın oğlu Şehzade Mehmed için düzenlediği 1582 şenliği de 1720 şenliği kadar hatta ondan daha fazla ihtişamlı sayılmaktadır. 1582 şenliğini konu edinen iki sûrnâme olan Âlî Sûrnâmesi ve İntizâmî Sûrnâmesi; düğün hediyeleri esnaf alayları fişek gösterileri ve eğlenceler bakımından Vehbî Sûrnâmesi ile karşılaştırılacaktır.

2.3.1. Düğün Hediyeleri

Şenliklerde eğlenceler kadar hediyeler de önem taşımaktadır. Devletin ileri gelenlerinin ve esnafların kendi mevki ve makamlarına göre hediye sunmaları gelenekten ileri gelmektedir. (Arslan, 2009, s.45). 1582 şenliğinde Âlî Sûrnâmesi'nde; Vehbî Sûrnâmesi'nde olduğu gibi, hem devlet büyüklerinin hem de esnaf alaylarının hediyelerine yer verilirken İntizâmî Sûrnâmesi'nde sadece devlet büyüklerinin hediyelerine yer verilmiştir.

Hediye Türü	Âlî Sûrnâmesi	İntizâmî Sûrnâmesi	Vehbî Sûrnâmesi
Kitap	x	x	x
Kumaş	x	x	x
Giyecek	x	x	x
Mefruşat	x	x	x
Kürk	x	x	x
Saat	x	x	x
Silah	x	x	x
Kap-kacak	x	x	x
Kokular	x	x	x
Gulâm ve kenîz	x	x	x
Atlar ve at takımları	x	x	x
Ayna	x		x
Kılâde (gerdanlık)	x	x	x
Devât (hokka)	x		x

Pîştahta (çekmece, küçük sandık)	x		x
Şadırvan	x		
Çini	x		x
Mıkrâz (makas)	x		x
Sorguç	x	x	
Şamdan	x	x	x
Kutâs	x	x	x
Bâzubend	x		x
Panzehir	x		
Mumya	x	x	
Levh-i zerrin	x	x	
Şâhin ve balaban	x	x	
Kuru meyve ve çiçek			x
Tespih		x	x
Ok			x
Nalça			x
Çivi			x
Yay			x
Kâğıt	x		x
Misk Sabunu			x
Şekerleme		x	x
Tırnak bıçağı, kalemtıraş			x
Deri		x	x
Ayakkabı			x
Madalyon		x	
Oyuncak		x	
Kese		x	
Âvîze		x	
Yaban domuzu		x	
Mücevher ve değerli madenler		x	
Ayı balığı dişi		x	

Tablo 2.11. Sûrnâmelerde Hediyelerin Karşılaştırılması

Yukarıda yer alan bilgiler ışığında, üç sûrnâmede kimi hediyelerin ortak kimi hediyelerin de birbirinden farklı olduğu gözlemlenmiştir. Yalnızca Âlî Sûrnâmesi'nde bulunan hediye "panzehir"dir, "deri, ayakkabı, çivi, yaş yemiş" gibi hediyeler Âlî Sûrnâmesi'nde geçmemektedir. Bu durumun esnaf alaylarının geçişi ile ilgili olduğu düşünülmektedir.[97] "Dericiler, nalçacılar, yaş yemişçiler"in geçişine dair

[97] Ayrıntılı bilgi için bkz. esnaf alayları bölümü

bir ifadeye bu sûrnâmede rastlanılmamaktadır. İntizâmî Sûrnamesi'nde hem Âlî hem de Vehbî Sûrnâmesi'nde olmayan hediyeler bulunur. "Âvîze, yaban domuzu, oyuncak, madalyon, ayı balığı dişi" gibi hediyeler sadece bu sûrnâmede yer edinmiş olup "ayna ve kağıt" gibi nesneler eserde bulunmamaktadır. Vehbî Sûrnâmesi çerçevesinden bakıldığında ise, sadece bu eserde yer alan hediyeler, "çivi, ok, nalça, ayakkabı" gibi hediyelerdir, "bâzu-bend, panzehir, mumya ya da levh-i zerrin" gibi hediyelerin hiç geçmediği görülür. Bununla birlikte az önce belirtilen hediyelerin şifa yönüne vurgu yapmak gerekir. Mumya, İran'ın Şiraz bölgesinde bir dağdan çıkan tuzdur ve ilaç olarak kullanılmaktadır (Arslan, 2009, s.193). 1582 yılını takip eden süreçte veba salgını ön planda olduğu ve bu hastalığa yakalanmamak için tılsımlı altın levha kullanımı yaygın olduğundan, bu nesnenin özellikle hediye edildiği düşünülmektedir. Kitap, silah, kap-kacak, giysi ve kumaş gibi hediyelerin her üç eserde yer aldığı ve her dönemde geçerliliğini koruduğu anlaşılmaktadır.

2.3.2. Düğünde Alaylar

2.3.2.1. Esnaf alayları

Osmanlı saray düğünlerinin en önemi unsurlarından birisi esnaf alayları geçişidir. Esnaflar düğün esnasında, padişahın ve seyircilerin önünden geçer, hem gösteri yaparlar hem de meslekî ürünlerinden hediye sunarlardı. 1720 şenliklerinin, 1582 şenliğine nispeten esnaf sayısının azaldığı tespit edilmiştir. Âlî Sûrnâmesi'nde 65, İntizâmî Sûrnâmesi'nde 173[98], Vehbî Sûrnâmesi'nde ise 57 esnaf alayından bahsedilmektedir. Aşağıdaki tabloda sözü edilen sûrnâmelerdeki esnaf alayları belirtilmiştir.

Âlî Sûrnâmesi	İntizâmî Sûrnâmesi	Vehbî Sûrnâmesi
Eyyûb-ı Ensârî Sûfîleri	Abâ-fürûşan	Ekinciler (Çiftçiler)
Pây-taht takyacıları	Arabacıyân	Değirmenciler
Ahâlî-i Bezzâzistân	Arak-çîn dûzân	Ekmekçiler
Bit Pazarı Halkı	Arasta-nişînân	Kasaplar (Koyun ve Sığır Kasapları)
Pay-taht sahhâfları	Attârân	Aşçılar ve Kebapçılar

[98] İntizami, sûrnâmesinde düğünde resmî geçit yapan esnaf sayısının 250 olduğunu belirtmiştir. (Ayrıntılı bilgi için bkz. Arslan Mehmet (2009). Osmanlı Saray Düğünleri ve Şenlikleri-2, İntizâmî Sûrnâmesi.

Mücellidân ve Nakkâşân	Âyine-sāzān	Kesiciler ve Deri Tabaklayıcıları
Huffâzlar	Badamacıyân	Mumcular
Pay-tahtun E'imme vü hutabası	Bâğ-bânân	Berberler
Mevlânâ-yı Rûmî Dervişleri	Bahâr-fürûşân	Saraçlar
Sûhtegân Taifesi	Bahâr-fürûşân-ı Mısır	Kelleciler
Rum Abdalları	Bakkâlân	Yeni ve Eski Bedesten Esnafı
Mellâhlar	Basmâcıyân	Çadırcılar
Ser-terâşân	Basmâcıyân-ı Harîr-kâri	Ayakkabıcılar ve Kunduracılar
Tîg-gerân	Bazergân-ı Kâlâ-fürûşân	Bakkallar
Kârd-gerân	Bennâyân	Yaş Yemişçiler
Mıkrāz-gerân	Berberler	Kavukçular
İğneciler	Bezzâzan-ı zerdûz	Takkeciler
Gözlükçüler	Bohası-fürûşân	Yorgancılar
Aynacılar	Boyacıyan-Bohası	Yeni Bedesten Esnafı
Aktarlar	Börekçiyân	Esir Pazarı Tüccarları
Câme-şûylar	Buhûr-fürûşân	Hallaçlar
Sabûn-fürûşân	Câmcıyân	Dülgerler
Terziler	Câme-şûyân	Kuyumcular
Kazzazlar	Cündiyân	Kazzazlar
Hallaçlar	Çakşır-dûzân	Bezzazlar
Edirne ve Bursa basmacıları	Çiftçiyân	Astarcı ve Boğasıcı
Kürkçiler	Çilingirân	Aşçılar
Serâserciler	Çobânân	Terziler
Çukacılar (Hristiyan ve Yahudi)	Çömlekçiyân	Çakşırcılar
Sabbâğlar	Dânişmendân	Nalçacılar
Sarıkçılar	Debbâgân	Bakırcılar
Kâlîçe-fürûşlar	Dellâkân	Tüccarlar
Mutaflar	Dellâlân	Okçular
Semerciler	Delv-kârân	Yaycılar
Değirmenciler	Dervişân-ı Hacı Bayram	Balmumcular
Kalaycılar	Dervişân-ı Hazret-i Ebu İshâk-ı Velî	Kâğıtçılar
Kemân-keşler	Dest-erre-kârân	Aktarlar
Kahveciler	Destâr-fürûşân	Kahve Satıcıları
Meyhaneciler	Destâriyân	Ketenciler

Kasaplar	Devât-kârân	Kılıççılar
Debbâğlar	Deveciyân	Bıçakçılar
Pay-taht esircileri	Döşekçiyân	Kalaycı
At cambazları	Ehl-i bezzâzistân	Bit Pazarı Oturakçıları
Hammallar	Elekçiyân	Kürkçüler
Pay-taht basmacıları	Etmekçiyân	Aynacı
Hayme-dûzân	Eyyûb-ı Ensârî Sûfîleri	Sırmakeşler
Zer-gerân	Ezhâr-fürûşân	Nalbantlar
Şişeciler	Fişekçiyân	Sandalcılar
Bâğ-bânân	Gâşiye- dûzân	Seraserciler
Bostâncıyân	Gâzıyân-ı Rûmili	Semerciler
Hammâmcıyân	Gazzazan	Mutaflar
Aşçılar	Gırbâl-kârân	Arpacılar
Etmekçiyân	Hakkâkân	
	Hallâcân	
	Halvâcıyân	
	Hammâlân	
	Hammâmcıyân	
	Hasırcıyân	
	Hatîbân	
	Hattâtân	
	Hayme-dûzân	
	Hayyâtân	
	Huffâz	
	Hurde-fürûşân	
	İmâmân	
	İplikçiyân	
	İskemli-kârân	
	Kaftancıyân	
	Kâh-fürûşân	
	Kahve-fürûşân	
	Kalaycıyân	
	Kalem-kârân	
	Kard-kârân	
	Kassâbân	
	Katayıf-bâzân	
	Katırcıyân	
	Kavukçıyân	

	Kazgancıyân	
	Kebâbçıyân	
	Kebkeb-bürrân	
	Keçeciyân	
	Kefe-kârân	
	Kelle-pûş-dûzân	
	Kemân-kârân	
	Kemhâ-bâfân	
	Kerpiç-kârân	
	Kettân-fürûşân	
	Kılıççıyân	
	Kilîd-kârân	
	Kilîd-kârân-ı Firengî	
	Kişt-kârân	
	Kundak-kârân	
	Kuşakçıyân	
	Kutu-kârân	
	Kuzât-ı Ma’zûlîn	
	Kürkçîyân	
	Küştî-gîrân	
	Likâm-kârân	
	Ma’cûncıyân	
	Mâkıyân-fürûşân	
	Mâz-bâzân	
	Matrakçıyân	
	Maymuncıyân	
	Meʿmūniyye-bîzân	
	Mellâhân	
	Mestçiyân	
	Mıkrâz-gerân	
	Mîve-fürûşân	
	Mîve-fürûşân	
	Mîve-fürûşân-ı Uzun Çârşu	
	Mirvaha-sâzân	
	Mû-tâbân	
	Muhtesibân	
	Murg-bâzân	
	Mûze-dûzân	

	Mü’ezzinân	
	Mürekkepçiyân	
	Na’l-bendân	
	Na’l-çeciyân	
	Nân-kârân	
	Natırân	
	Nemed-i destâr-kârân	
	Nîze-kârân	
	Nukl-fürûşân	
	Palamar-kârân-ı keştî	
	Palan-dûzân	
	Pâlûde-bîzân	
	Pâpûş-ı sipâhî-dûzân	
	Penbe-dûz-ı hayyâtân	
	Penbe-dûzân-ı çizmeci	
	Peştemâlcıyân	
	Rîze-kârân	
	Rikâb-kârân	
	Sāʿat-kârân	
	Sayrı-kârân	
	Sakkâyân	
	Sandûk-kârân	
	Sayrâfiyân	
	Sayyâdân-ı mâhî	
	Sâzendegân	
	Seped-kârân (El sepeti)	
	Seped-kârân	
	Serrâcân	
	Sırçacıyân	
	Sîm-keşân	
	Silahşorân	
	Sûhtegen-i Anatolı	
	Şâne-fürûşân	
	Şekker-fürûşân	
	Şemʿ-kârân	
	Şemʿ-dân-kâran	
	Şerbetçiyân	
	Şerekeciyân	

	Şîr-bânân	
	Taʿlîm-hâneciyân	
	Tabbâhân	
	Tahta-bürrân	
	Takyacıyân	
	Tâs-bâzân	
	Taşçıyân	
	Teber-dârân	
	Terâzû-fürûşân	
	Tersâyân-ı Galata	
	Tîr-endâzân	
	Tîr-kârân	
	Tîrşe-kârân	
	Tut-fürûşân	
	Ütüciyân	
	Yorgancıyân	
	Yûz-bânân	
	Zer-gerân	
	Zih-kârân	

Tablo 2.12. Sûrnâmelerde Esnaf Alaylarının Karşılaştırılması

İntizâmî Sûrnâmesi'nin diğer iki sûrnâmeye oranla esnaf alayları açısından daha zengin olduğu ifade edilebilir. Buna karşın "gözlükçülük, iğnecilik, bostancılık, şişecilik" mesleği ise yalnızca Âlî Sûrnâmesi'nde geçmektedir. 1582 yılından 1720 yılına uzanan yaklaşık üç asırlık sürede yukarıda ismi zikredilen mesleklerin kaybolduğu, "kağıtçılık" mesleğinin ortaya çıktığı, yukarıda yer alan tablo dikkate alınarak söylenebilir.

2.3.3. Düğünde Ateş İşleri (Fişekler)

Osmanlı saray düğünlerinde, düğünün ilk gününden son gününe kadar hemen her gün karada ve denizde "ateş işlerine" dayalı gösteriler yapılıyordu. Ateş işlerine dayalı bu gösterilerin bir tanesi de fişeklerle ilgiliydi. Patladıkları andan itibaren aldıkları şekil ve çıkardıkları seslere göre isimlendirilen fişeklerin, Vehbî Sûrnâmesi'nde daha sık yer aldığı söylenebilir. Vehbî Sûrnâmesi'nde 44, İntizâmî Sûrnâmesi'nde 13, Âlî Sûrnâmesi'nde ise 10 fişek adı geçmektedir. Aşağıdaki tabloda fişeklerle ilgili bilgiler yer almaktadır.

Fişek Adı	Âlî Sûrnâmesi	İntizâmî Sûrnâmesi	Vehbî Sûrnâmesi
Âfitâb fişeği			x
Akabe fişeği			x
Araba tekerleği fişeği			x
Âsûmânî fişek	x	x	x
At fişeği		x	
Aygır fişeği	x		
Badaloşka fişeği			x
Bahrî fişek			x
Balık fişeği			x
Baston dolabı fişeği			x
Bostan kuyusu fişeği			x
Çadır fişeği	x	x	x
Çanak fişeği			x
Çark-ı felek fişeği		x	x
Çiçekli fişek			x
Çömlek fişeği			x
Dahme fişeği			x
Dahme-i Efrâsiyâb fişeği			x
Daire fişeği		x	
Delice fişeği			x
Dîv fişeği	x		
Enâr fişeği			x
Fânûs fişeği			x
Fıskiye fişeği			x
Firenk fişeği			x
Havan fişeği	x	x	x
Havayi fişek	x	x	x
Horos fişeği		x	

Humbara fişeği			x
Kabak fişeği			x
Kadeh fişeği			x
Kale fişeği		x	x
Kartopu fişeği			x
Kebîrî fişek	x		
Kestane fişeği		x	x
Koç fişeği	x		
Kule fişeği			x
Leylek fişeği			x
Maytap fişeği		x	x
Meyve fişeği			x
Muska fişeği			x
Mühr-i Süleymân fişeği			x
Ördek fişeği			x
Papas fişeği		x	
Püskürme fişeği			x
Saçmalı fişek			x
Saika fişeği	x		
Selvi fişek			x
Suya dalıp çıkan fişek	x		
Şadırvan fişeği			x
Tabak fişeği			x
Tabancalı fişek		x	x
Tarrakalı fişek			x
Tulumba fişeği			x

Tablo 2.13. Sûrnâmelerde Fişek Gösterilerinin Karşılaştırılması

Ateş işleri açısından daha zengin bir eser olduğu gözlemlenen Vehbî Sûrnâmesi'nde 36 fişeğin sadece bu eser bünyesinde toplandığı belirlenmiştir. Koç fişeği, saika fişeği, suya dalıp çıkan fişek, kebîrî fişek, dev ve aygır fişekleri sadece Âlî Sûrnâmesi'nde; papas, at, horos, dâire fişeği ise İntizâmî Sûrnâmesi'nde, Tarakalı

fişek, maytap fişeği, kestane fişeği, kale fişeği, çark-ı felek fişeği hem İntizâmi hem de Vehbî Sûrnâmesi'nde yer alır. Âsûmânî, çadır, havan, havayi fişek ise tüm sûrnâmelerde bulunmaktadır.

2.3.4. Eğlenceler

Saray düğünleri için oldukça büyük önem arz eden eğlenceler, sünnet düğünlerinin bir anlamda ihtişamını yansıtmış ve halk tarafından büyük bir ilgiyle izlenmiştir. Çeşitli gösterilere dayanan eğlencelerin üç sûrnâmede karşılaştırılması aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Âlî Sûrnâmesi	İntizâmî Sûrnâmesi	Vehbî Sûrnâmesi
Cambâz	Sâzende	Mekanik ve üç boyutlu gösteriler[99]
Kâsebâz	Cambâz	Düğün alanına dikilen yüksek bir direk
Ateşbâz	At meydanına dikilen sütunlarda yapılan gösteriler	Tulumcular
Zorbâz	Kukla ve Karagöz gösterileri	Rakkaslar
Paçlabâz	Silahşörlerin gösterileri	Hânende
Hokkabâz	Güreşçilerin gösterileri	Sâzende
Matrak oyunu	Matrakçıların gösterileri	Cambâz
Cirit	Okçuların gösterileri	Zorbâz
Kabak oyunu (Okçular)[100]	Hokkabâz	Çemberbâz
Binicilik	Tasbâz	Şîşebaz
Azab[101] oyunu	Yılancılar	Hokkabâz/Sihirbâz
Kale savaşları	Maymuncular	Tiryâkîler
Hânende/Sâzende	Ayıcılar	Ayıcılar
Rakkas	Bir kedinin cambazlık yapması	Maymuncular
Curcunabâz	Bir köpeğin gösterisi	Yılancılar
Tulumcu	Bir atın gösterisi	Cirit
Denizcilerin düğün alanına büyük bir sanduka ile derya getirmeleri	Bir eşeğin gösterisi	Güreşçiler
Peremecilerin[102]karada yelken açıp yürütmeleri	Koçların gösterileri	At yarışları
Düğün alanına dağ getirilmesi	Bir seyisin gösterisi	
Eli kolu bağlı bir kişinin su içinde tıraş olması	Şenlik alanına bir dağ maketi getirilmesi	
Bağbân ve bostâncıların içi toprak dolu tahtadan sanduk getirmeleri	Kağıttan Kız Kulesi maketi	
Hamamcıların meydana yanan bir hamam getirmesi	Kağıttan yapılmış lale	

[99] Gemi ve çeşitli hayvanların maketlerini içeren gösterilerdir.
[100] Ayrıntılı bilgi için bkz. Arslan, Mehmet. *Osmanlı Saray Düğünleri ve Şenlikleri 1, Manzum Sûrnâmeler,* 2009, İstanbul. s.277.
[101] Denizci sınıfı anlamına gelmektedir.
[102] Sandalcı

Düğün alanına iki fil ve zürafa getirilmesi	Simurg şekilnde kağıttan bir kuş	
Bir kişinin kendini taşlattırması	Kağıttan yapılmış iki kalenin savaşları	
Bir kedinin cambazlık yapması	Ejder şeklinde bir maket	
Bir Balyosun[103] görülmemiş bir hayvan getirmesi[104]	Budun vilayeti gazilerinin gösterileri	
	Galata Hıristiyanlarının gösterileri	
	Meydana bir değirmen getirilmesi	
	Forsaların gösterileri[105]	

Tablo 2.14. Sûrnâmelerde Eğlencelerin Karşılaştırılması

1582 sûrnâmelerinde gösterilerin maketlere dayalı olduğunu veya heyecan unsurunu içinde barındıran türden eğlencelere yer verildiği yukarıdaki bilgilere dayanılarak söylenilebilir. Âlî Sûrnâmesi'nde yer alan "bir kişinin kendini taşlattırması" ya da her iki sûrnâmede de görülen "düğün alanına dağ maketi getirilmesi" bu duruma örnek gösterilebilir. 1720 şenliklerinde ise maket yerine eğlence içerikli gösterilere yer verildiği belirlenmiştir.

[103] Venedik elçisi

[104] Ayrıntılı bilgi için bkz. Arslan, Mehmet. *Osmanlı Saray Düğünleri ve Şenlikleri 1, Manzum Sûrnâmeler,* 2009, İstanbul. s.308.

[105] Bahsi geçen forsalar, Merhum Mehmed Paşa'nın hizmetinde yer alan forsalardır.

3. SONUÇ

Bu çalışmada, 18.yüzyıl klasik Türk edebiyatı şairlerinden biri olan Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nin söz varlığı incelenerek bağlamlı dizini ve işlevsel sözlüğü niteliğinde hazırlanmıştır. Sûrnâmenin sözlüğü hazırlanırken, Mehmet Arslan'ın neşrettiği, "Osmanlı Saray Düğünleri ve Şenlikleri 3-Vehbî Sûrnâmesi" adlı çalışma esas alınmıştır. Eserin bilinen ilk nüshasını içeren bu çalışmanın dışında, Millet Yazma Eser Kütüphanesi, Ali Emîri Tarih No: 344'te yer alan, sûrnâme metninin bir diğer nüshasından da faydalanılmış, bugüne kadar keşfedilmediği düşünülen, Paris'te bulunan, Doğu Dilleri ve Medeniyetleri Enstitüsü'ne bağlı (INALCO, Akademik Diller ve Medeniyetler Kütüphanesi'nde (BULAC), MS.TURC.93 yer numarası ile bulunan, nüshadan da istifade edilmiştir. Çalışma iki ana bölümden oluşmaktadır, birinci bölümde eserin söz varlığı üzerine inceleme yapılmış, ikinci kısımda eserin söz varlığı tespit edilmiştir.

Seyyid Vehbî Sûrnâmesi; 1720 tarihinde, III. Ahmed'in dört şehzadesi için düzenlediği büyük kutlamayı ihtiva eder ve bu sebeple kimi kaynaklarda "Sûr-ı Hümâyûn" olarak geçmektedir.

Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın emriyle özellikle, düğünde yaşanan olayların daha ayrıntılı bir şekilde ele alınması amacıyla nesir tarzında yazılan eserin, dil ve üslup özelliklerine bakıldığında ortaya şöyle bir tablo çıkmaktadır.

Deyimlerde üç farklı söz dizilimi bulunmaktadır.. Birincisi, Farsça tamlamaların içinde deyim anlamı kazanan ifadeler, ikincisi Türkçe yerine, Arapça ve Farsça olarak eş anlamlıları ile ifade edlen söz grupları, üçüncü ve son olarak söz gurubu halinde bulunan deyimler. Üçüncü grupta bulunan deyimlerde, tekrar edilen söz öbekleri ile birlikte sayısı, 256'ya ulaşan deyimlerden 28 deyimin hiçbir kaynakta yer almadığı belirlenmiştir.

32 atasözü bulunan sûrnâmede Türkçe'nin yanında, 8'i Arapça, 2'si Farsça atasözü tespit edilmiştir. Arapça atasözlerinin ikisi, sûrnâme metninde Türkçe karşılığıyla verilmiş ve aynı ifadenin içinde yer aldıkları görülmüştür. Aynı zamanda, benzer anlama gelen atasözlerinin kişilere göre değişik ifade şekline büründüğünü söylemek de mümkündür. Devlet büyüğü için övgü niteliği taşıyan atasözünde "aslan" benzetmesi kullanılırken, şenliklerde zorbazlık yapan göstericilerden biri için aynı anlamı taşıyan atasözü temel alınarak "karga" benzetmesi yapılmıştır.

Kalıp ifadelere çok sık başvurmayan Vehbî'nin sûrnâmesi'nde yer alan kalıp ifadelerin daha çok, hayır dua ve iyi dilek bildiren sözcükler olduğu anlaşılmakta olup "hoş geldin" ifadesiyle sûrnâmenin manzum bölümlerinin birinde yer alan manzumede redif olarak kullanıldığı görülmektedir.

Kelâm-ı kibârlarda Arapça ifadeler tercih edilmiştir. Vehbî, yaptığı örneklemelerin ve anlattıklarının daha rahat idrak edilebilmesi için ayetlere başvurmuştur. Öncelikli olarak, İbrâhîm Sûresi'nin 24. ayetinden alıntı yapsa da, Nûn Sûresi'nin 1. ayetinden yaptığı alıntıyla, böylesine önemli bir şenliği kaleme almak için görevlendirilmesini ve bu işe muvafık olduğunu belirtmek için ayeti iktibas etmiştir. Bu açıdan bakıldığında, kendi ifadesiyle, Vehbî'nin şairlik yeteneğinin ortada olduğu görülmektedir. Eserde kelâm-ı kibârlar gibi, hadislerin de az olduğu belirlenmiştir. Toplamda 6 hadis iktibası bulunmaktadır.

Söz konusu metin, büyük şöleni anlatması ve metnin içeriğinde, padişah, şehzadeler, sadrazam ve diğer önemli devlet büyükleri bulunduğu için, dua cümlelerinin ifadede sıkça yer aldığı, bu cümlelerin uzun yapıya sahip olduğu belirlenmiştir. Dua cümleleri içerikleri göz önünde bulundurulduğunda, doğal olarak, padişah, sünnet olacak şehzadeler, sadrazam için edilen dua cümlelerinin mevcut olduğu görülür, ancak bu tarz ifadelerin içinde ilgi çekici bir husus yer almaktadır. Edilen dualaların bir tanesi İmparatorluğun başkenti İstanbul içindir. Bütün bunların dışında eserde bir tane olmak suretiyle Arapça beddua ifadesi yer alır.

Edebî bir metin olmasının dışında; tarihi ve kültürel kaynaklara da hizmet eden sûrnâmede argo ifadelerin önemli sayıda kullanıldığı görülmektedir. Bu durumda Vehbî'nin anlatımı daha canlı ve renkli kılması amacıyla kullandığı bu ifadelerin, metni kimler için yazmış olmasından çok içeriğin daha önemli olduğu hususunu beraberinde getirmektedir. Argo ifadelerin; deyim, ikileme, tamlama şeklinde aktarıldığı tespit edilmiştir.

Tamlama ve ikileme yönünden oldukça zengin bir eser olan sûrnâmede, 15.275 tamlama ve 1353 ikileme bulunur, bu iki sözcük türünün eser içinde bulunma oranı %48'dir. Farsça tamlamaların ve Arapça ikilemelerin ağırlıklı olarak bulunduğu tespit edilmiştir. Bu ikilemelerin büyük çoğunluğu atıf vâvı ile oluşturulmuş olup bazı ikilemelerin manzum bölümlerde yer alması sebebiyle kelime sıralamasının, "giryân u nâlân" "nâlân u giryân" örneğinde olduğu gibi değiştiği görülmektedir.

İkilemelerin bazılarında ses taklidi esas alınmıştır. Bunların büyük çoğunluğunun Arapça olduğu belirlenmiştir.

Edatların ve bağlaçların sayıca fazla kullanıldığı eserde, edat olarak en fazla, benzetme edatı olan "gibi"nin kullanıldığı görülmektedir. Bu edatla aynı anlamı taşıyan, -veş, -âsâ, -mânend gibi edatlar da kullanılmış olup "gibi"nin arkaik formu olan "kimi" edatının da varlığı görülmektedir. "Üzre" ve "-mı\-mi" soru edatı, sûrnâme'nin manzum bölümlerinde yer alan manzumelerde redif olarak kullanılmıştır. Farsça, ön-son edatlar ve harf-i cer'ler eserde bulunan edat örnekleri içinde değerlendirilmiştir. Konukların, hediyelerin aktarılması ve paragraflar arasında geçişi sağlayan "ve" bağlacı, sûrnâmede bahsi en çok geçen bağlaçtır. Bunun yanında "ve" ile aynı anlamı sağlayan, dilimize Farsça'dan geçen "u/ü/vü" bağlacının kullanımının da fazla olduğu görülmektedir. 7841 bağlaç sayısı bulunan eserde, ve bağlacının %59, u/ü/vü bağlacının ise bulunma oranın %25 olduğu düşünüldüğünde bağlama unsurlarının çok büyük bir çoğunluğunun bu edatlarla sağlandığı görülmüştür.

Eser üslup özellikleri bakımından da incelenmiştir. Daha önce kullanılmayan benzetmeler göz önünde bulundurulduğunda, dil bilgisi unsurlarından, sünnet olacak şehzade sayısının dört olmasından, yıldızlardan, aletlerden, bitkilerden, argodan faydalanılmıştır. Bunlar içinde ilginç olanı, "sipend" yani "üzerlik tohumu" ile ilgili yapılan benzetmelerdir. Söz konusu benzetme unsuru, farklı ifadelerle birden fazla olarak tekrarlanmıştır. Bunların dışında benzetme olarak somutlaştırmaya ve bağdaştırmaya başvurulmuştur.

Söz oyunu ile ilgili söz sanatlarında, cinas temelli ifadelerin sıklığı göze çarpmaktadır. Cinası meydana getiren lafızların en az ikisinin iki kelimeden, iki tam veya iki kelimenin birleşen hecelerinden meydana gelen cinas türü olan mürekkeb cinas örnekleri de eserde bulunur, bu tarz örneklerin eser içinde bulunma sayısının 5 olduğu belirlenmiştir. Cinas dışındaki söz oyunları sanatlarından ise akis ve istifham örnekleri birer kez ifade edilmiştir.

18. asırda kaleme alınan bir eser olan Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nde arkaik kelimelerin varlığı göze çarpmaktadır. Belirlenen 337 arkaik kelimenin, 215'i "tonluk" , "giyimlik" anlamına gelen kelimedir. Bu kelime, hediye edilen kumaşların miktarını belirtmek için kullanıldığından ifade fazlaca tekrar edilmiştir.

Sûrnâmede söz ve cümle tekrarlarına başvuran Vehbî'nin ifade tekrarları; beyit, mısra, deyim, atasözü, ayet, hadis, kelâm-ı kibâr, tamlama ve ikileme olarak belirlenmiştir. En çok ifade edilen tekrarlar padişah ile ilgili benzetmelerdir.

Konusu; düğün, şenlik, ziyafet olan metinde, eğlencelerin varlığı tabiidir. Üç boyutlu gösterilerden biri olan, gemi gösterilerinde, denizcilik terimleri, hanende ve sazendelerin musiki fasıllarında söylediği şarkıların makamları gibi unsurları içeren terimler eserde bulunur. Ayrıca benzetme unsuru amacıyla kullanılan edebî terimler ve düğünde esnaf alaylarının da bulunması sebebiyle meslekî terimlere de sûrnâmede yer verilmiştir.

Mensur ağırlıklı bir eser olan Seyyid Vehbî Sûrnâmesi'nin bazı yerlerinde manzum bölümlerde yer alır. Örnekleme ve benzetme amacıyla metne dahil edilen manzumelerin bir bölümü Vehbî'nin dîvânından ya da başka şairlerden alıntılanmıştır. Dîvândan alıntılanan en önemli manzume, şairin dîvânında 82. kaside olarak yer alan, sûrnâme mukkadimmesidir. 15. asır şairi Necâtî Beg'in " döne döne" redifli meşhur gazelinden bir mısra alıntılayan Vehbî; Bâkî, Nâbî, Nedîm gibi şairlerin bazı gazellerinin beyitlerinden bir bölümünü alıp eserinin bünyesine katmıştır. Bunlara ek olarak "Hâlidiyyân" olarak bilinen Ebû Bekir Muhammed b. Hâşim el-Hâlidî ile kardeşi Ebû Osman Saîd (Sa'd) b. Hâşim el-Hâlidî'nin kaleme aldıkları "Kitâbü't-tuhaf ve'l-hedâyâ"dan bir beyit alıntılandığı ve bu beyitlerin Mehmet Arslan ve Mertol Tulum neşirlerinde yer almadığı belirlenmiştir.

Sûrnâmelerde konu kapsamı veya dilde herhangi bir farklılık olduğunu göstermek amacıyla, Âlî ve İntizâmî sûrnâmeleri esas alınarak yapılan karşılaştırmada; hediyeler, esnaf alayları, eğlence ve fişek gösterilerine yer verilmiştir. Hediye olarak; kitap, kumaş, giyecek, kürk, saat, silah gibi nesnelerin her üç sûrnâmede yer aldığı ve bu hediyelerin makbul olduğu görülmektedir. İntizâmî Sûrnâmesinde geçen yaban domuzu, ayı balığı dişi, oyuncak gibi hediyelerin sadece bu metinde geçtiği görülmekte olup Vehbî Sûrnâmesinde esnaf alaylarından gelen hediyelerin benzerlerinin diğer eserlerde geçmediği gözlemlenmiştir. 1582 sûrnâmesini konu edinen iki eserde esnaf alaylarının fazla olduğu, buna karşın fişek gösterilerinde Vehbî'nin Sûrnâmesi'nin öne çıktığı belirlenmiştir. Eğlenceler bazında değerlendirildiğinde ise yılancılar, maymuncular ve ayıcıların gösterilerinin geçen üç asra rağmen değişmediği kaydedilmiştir. İntizâmî ve Âlî sûrnâmelerinde maketlere

dayalı gösterilerin olduğu, 1720 sûrnâmesinde yapılan şenliklerin eğlenceye dayalı olduğu belirlenmiştir.

18. asrın önemli şairlerinden Vehbî'ye ait olan sûrnâme konulu esere dair önemli tespitleri bu şekilde sıralamak mümkündür. Bununla birlikte, Türk kültür kaynağı için vazgeçilmez kaynaklardan biri olan sûrnâmelerden birinin söz varlığı üzerinde yapılan inceleme neticesinde, bu çalışmanın Türkçe'nin tarihsel sözlüğüne ve Türk edebiyatı çalışmalarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

(1946). *XIII. Asırdan Günümüze Kadar Kitaplardan Toplanmış Tanıklarıyla Tarama Sözlüğü II*. İstanbul, Cumhuriyet Matbaası.

Abdülaziz Bey. (2000). *Osmanlı Âdet, Merasim ve Tabirleri*. (haz. Kazım Arısan, Duygu Arısan Günay). İstanbul, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.

Açıkgöz, S. (1963). "Düğün ve Yağma Geleneği", *Türk Folklor Araştırmaları,* 8 (172), 325.

Ağakay, M.A. (1949). *Türkçede Mecazlar Sözlüğü (700 sınıfa ayrılmış 5000 madde)*, Ankara, Türk Dil Kurumu

Ağaoğlu, M. (2018). "Osmanlı Tasvir Sanatında Sûrnâmeler", *Akademik Sosyal Araştırmalar Derigisi*, 6(66). 318-342.

Ahmet Vefik Paşa (2000). *Lehce-i Osmânî*. haz. Recep Toparlı, Ankara, TDK Yayınları.

Ahterî Mustafa Muslihuddin el-Karahisarî (2017). *Ahterî-yi Kebir*. haz. Ahmet Kırkkılıç-Yusuf Sancak, Ankara, TDK Yayınları.

Akarsu, H.T. (2016). "Mimarlık Sanatı Bağlamında Sûrnâme", *Hürriyet Gösteri*, 318, 88-90.

Akbay, F. (2018). "Osmanlı Eğlence Kültürünün Edebî Ürünlere Yansıması: Surnameler", *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi,* 5(2), 12-22.

Akbayar, N. (2001). *Osmanlı Yer Adları Sözlüğü*, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Aksan, D. (2000). *Türkçenin Sözvarlığı, [Türk Dilinin Sözcükbilimiyle İlgili Gözlemler, Saptamalar]* Ankara, Engin Yayınları.

Aksoy, Ö. A. (1968). *Atasözleri ve Deyimler El Kitabı*, Ankara, Ankara Üniversitesi Basımevi.

Aksoyak, İ. H. (2010). *Osmanlı Türkçesi Okuma Kitabı,* Ankara, Grafiker Yayınları.

Aktunç, H. (1990). *Türkçenin Büyük Argo Sözlüğü*, İstanbul, Gülen Ofset.

Al, E. (2019). *1720 Sûr-ı Hümâyûn Hazırlıkları ve Organizasyonu*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Ali Nazîmâ, Faik Reşad (2018). *Mükemmel Osmanlı Lügati*. haz. Necat Birinci-Kâzım Yetiş-M.Fatih Andı-Erol Ülgen-Nuri Sağlam-Ali Şükrü Çoruk, Ankara, TDK Yayınevi.

Ali Seydi Bey. (1973). *Teşrifatımız ve Teşkilatımız*, İstanbul, Tercüman Gazetesi.

Ali Süha. (1956). "Eski Şenlik ve Donanmalar", *Resimli Tarih Mecmuası*, 7 (74), 82-84.

Ali Süha. (1956). "Sarayda Bayram Merasimi", *Resimli Tarih Mecmuası*, 7 (75), 149-151.

Altınay, A.R. (2011). *Lâle Devri (1718-1730),* İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Altun K. (1997). *Tezkire-i Mucîb: İnceleme-Tenkidli Metin-Dizin-Sözlük,* Ankara, AKM Yayınları

Alus, S.M. (1939). "Şehzadelerin Son Sünnet Düğünleri", *Yedigün Dergisi*, 311.

Alus, S.M. (1951). "Abdülhamit Zamanında Meşhur Bir Düğün", *Tarih Hazinesi*, 12, 595-596,620.

And, M. (2000). *40 Gün 40 Gece*, İstanbul, Toprakbank Yayınları.

And, M. (1982). *Osmanlı Şenliklerinde Türk Sanatları,* Ankara, Kültür ve Turizm Bakanlığı.

And, M. (2015). *Minyatürlerle Osmanlı-İslâm Mitologyası,* İstanbul, Yapı Kredi Yayınları.

And, M. (2004). *Osmanlı Tasvir Sanatları 1: Minyatür,* İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
And, M. (1961). " Gene 1582 Şenliği Üzerine", *Forum Dergisi*, 13(168), 26.
And, M. (1961). "Eski Seyirlik Oyunlarımızdan Hokkabazlık", *Forum Dergisi,* 14 (173),
21-22.
And, M. (1961). "1582 Şenliği Üzerine Önemli Bir Belge", *Forum Dergisi*, 13 (166), 22.
And, M. (1961). "Eski Osmanlı Şenlikleri Üzerine Üç İtalyan Kaynağı" *Forum Dergisi*, 14(184), 14-16.
And, M. (1968). " Osmanlı Düğünlerinde Nahıllar", *Hayat Tarih Mecmuası,* 2(12), 16-19.
And, M. (1968). "16. yüzyılda Şehzadelerin Sünnet Düğünü", *Hayat Tarih Mecmuası*, 1(1), 30-34.
And, M. (1968). " Eski Türk hokkabazları", *Hayat Tarih Mecmuası,* 1(2), 44-47.
And, M. (1967). " İlk Türk Canbazları"*, Hayat Tarih Mecmuası*, 34-39.
And, M. (1972). "Türklerde Dekor Sanatı ve Dramatik Savaş Gösterileri, *Türkiyemiz Dergisi*, 12-19.
And, M. (1978). " İstanbul'da Tarihin En Görkemli Sanat Şenliği", Kinetik ve Üç Boyutlu Tasvirler, Dekor ve Nahıllar I, *Milliyet Sanat Dergisi*, 281, 10-13.
And, M. (1978). " İstanbul'da Tarihin En Görkemli Sanat Şenliği", Kinetik ve Üç Boyutlu
Tasvirler, Dekor ve Nahıllar II, *Milliyet Sanat Dergisi*, 282, 9-13.
And, M. (1982). " Osmanlılarda geçici ve süreli şenlik yerleri", *Milli Kültür*, 35, 2-6.
And, M. (1982). " Ondokuzuncu yüzyılda Osmanlı şenlikleri, *Milli Kültür*, 34, 5-10.
And, M. (1989). "Düğünlerle ilgili eski bir Türk sanatı: nahıl", *Türkiye İş Bankası Kültür ve Sanat Dergisi*, 1(2), 19-25.
Arseven, C.E. (1966). *Sanat Ansiklopedisi*, İstanbul, MEB Yayınevi.
Arslan, M. (1999). *Türk Edebiyatında Manzum Sûrnâmeler (Osmanlı Saray Düğünleri ve Şenlikleri).* Ankara, Atatürk Kültür Merkesi Başkanlığı Yayınları.
Arslan, M. (2009). *Osmanlı Saray Düğünleri ve Şenlikleri 1 Manzûm Sûrnâmeler*, İstanbul, Sarayburnu Kitaplığı.
Arslan, M. (2009). *Osmanlı Saray Düğünleri ve Şenlikleri 2 İntizâmî Sûrnâmesi*, İstanbul, Sarayburnu Kitaplığı.
Arslan, M. (2009).*Osmanlı Saray Düğünleri ve Şenlikleri 3, Vehbi Sûrnâmesi*, İstanbul, Sarayburnu Kitaplığı.
Arslan, M. (2011). *Osmanlı Saray Düğünleri ve Şenlikleri 4-5, Lebib Surnamesi, Hafız Mehmed Efendi (Hazin), Abdi Sûrnâmesi, Telhis'ul-Beyan'ın Surname Kısmı,* İstanbul, Sarayburnu Kitaplığı.
Arslan, M. (2011). *Osmanlı Saray Düğünleri ve Şenlikleri, 6-7, Haşmet Sûrnâmesi, Melek İbrahim Sûrnâmesi, Nâf'i Sûrnâmesi, Müellifi Bilinmeyen Sûrnâmeler,* İstanbul, Sarayburnu Kitaplığı.
Arslan, M. (2011). *Osmanlı Saray Düğünleri ve Şenlikleri 8 Sûriyye Kasideleri ve Târihleri,* İstanbul, Sarayburnu Kitaplığı.
Arslan, M.(2007). "Kültür Tarihimiz Açısından Zengin Bir Kaynak: Sûr-nâmeler", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 5(10), 221-258.
Arslan, M. (1991). "1675 Edirne Şenliği Üzerine Üç Önemli Eser ve Bu Eserlerdeki "Hediyeler" Bölümü", *Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14, 92-121.

Arslan, M. (1992). "II. Mustafa'nın Kızı Safiye Sultan'ın Düğünü Üzerine Önemli Bir Belge", *Kızılırmak Dergisi*, 8, 15-22.
Arslan, M.(1996). "II. Mustafa'nın Kızları Ayşe Sultan ve Emine Sultan'ın Düğünleri Üzerine Bir Belge", *Sivas Vakıflar Bölge Müdürlüğü "Revak" Dergisi*, 60-70.
Arslan, M. (1993). "III. Ahmed'in Kızı Fatma Sultan'ın Düğünü Üzerine Önemli Bir Belge", *Yedi İklim Dergisi,* 34, 66-74.
Arslan, M. (1994). "Manzum Sûrnâmelerin Son Örneği: Tahsin Sûrnâmesi", *Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 17, 197-218.
Arslan, M (1993). "Mensur Sûrnâmelerin Son Örneği: Nâfi' Sûrnâmesi (Peyâm-ı Sûr)", *Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15-16, 117-146.
Arslan, M. (1994). "Osmanlı Dönemi Düğün ve Şenliklerinde Nahıl Geleneği, 1675 Edirne Şenliği ve Bu şenlikte Nahıllar", *Yedi İklim Dergisi,* 48, 71-85.
Arslan, M. (1997). "Osmanlı Döneminde Padişah Çocuklarının Doğumları Münasebetiyle Yapılan Şenlikler ve Vilâdet-nâme-i Hadîce Sultan", *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 4, 21-56.
Arslan, M. (1991). "Osmanlı Saray Düğünlerinde Esnaf Alayları", *Milli Folklor Dergisi*, 12, 27-31.
Arslan, M. (1991). "Osmanlı Saray Düğünlerinde Yağma Geleneği", *Milli Folklor Dergisi*, 10, 54-57.
Arslan, M. (1992). "Osmanlı Saray Şenliklerinde Şekerden Tasvirler", *Türk Dünyası Tarih Dergisi,* 71, 35-42.
Arslan, M. (1992) "Osmanlı Saray Şenliklerinde Tulumcular", *Türk Dünyası Tarih Dergisi*, 63, 41-49.
Arslan, M. (2002). "Osmanlı'da Bir Muhteşem Şenlik: Şehzade Sultan Mehmed'in (III. Mehmed) Sünnet Düğünü", *Türkler*, XI, 871-886, Ankara, Yeni Türkiye Yayınları.
Arslan, M. (1999). "Osmanlı Saray Düğünleri ve Bu Konuda Yazılan Eserler: Sûrnâmeler",*Osmanlı*, IX, 169-189, Ankara, Yeni Türkiye Yayınları.
Arslan M, Aksoyak, İ.H. (1994). *Haşmet Külliyatı,* Sivas, Dilek Matbaacılık.
Arslan, M. (2009). *Argo Kitabı,* İstanbul, Kitabevi Yayınları.
Atasoy, N. (1997). *1582 Surname-i Hûmayun*, İstanbul, Koçbank Yayınları.
Atasoy, N. (1973). "III. Murad Şehinşahnamesi, Sünnet Düğünü Bölümü ve Philadelphia Free Library'deki İki Minyatürlü Sayfa", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Yıllığı,* 4, 359-370.
Atasoy, N. (1983). "Osmanlı Şenliklerinde Savaş Oyunları", *Yıldız Teknik Üniversitesi Dergisi.* 2, 35-42.
Atıl, E. (1999). *Levnî ve Sûrnâme: Bir Osmanlı Şenliğinin Öyküsü*, İstanbul, Koçbank Yayınları.
Atıl, E. (1969). "*Sûrnâme-i Vehbi", An Eighteenth Century Ottoman Book Festival,* Doktora Tezi, The University of Michigan, ABD.
Atıl, E. (1993). "The Story of an Eighteenth Century Ottoman Festival", *Muqarnas,* 10, 181-200.
Aynur, H. (2009). "Surname", *D.İ.A.* ,37, 565-567, İstanbul.
Aynur, H. (1989). "Saliha Sultan'ın Düğün Töreni ve Şenlikler", *Tarih ve Toplum,* 11(61), 30-39.

Aynur, H. (1994). "Osmanlı Saray Düğünlerinin Edebiyata Yansıması", *Sözden Yazıya Edebiyat İncelemeleri,* 25-32.
Aynur, H. (1994). "Padişah kızlarının Evliliklerine Bir Bakış ve Saliha Sultan'ın Cehizi", *III. Sanat Tarihi Araştırmaları Haberleşme Semineri: Tarih Öncesinden Günümüze Anadolu Kadınının Sosyal ve Kültürel Konumu*, Tebliğ (9-13 Mayıs).
Ayverdi, İ. (2010). *Kubbealtı Lugatı. Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, İstanbul, Kubbealtı Neşriyatı.
Banarlı N.S. (1971). *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul, Milli Eğitim Basımevi.
Bayat, A. H. (1983). "Fatih'in Tertib Ettiği Sünnet Şenlikleri: Sûr-ı Hümâyûnlar", *Kubbealtı Akademi Mecmuası,* 12,(3), 51-62.
Bayat, A. H. (1986). "Osmanlı Devri Saray Sünnet Şenlikleri (Sûr-ı Hümâyunlar)", *Kubbealtı Akademi Mecmuası*, 3, 53-76.
Bayat, A. H.(1982) "Osmanlı İmparatorluğu Türkiyesinde Saray Dışı Sünnet Merasimleri", *II. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri IV,* Ankara.
Bayat, A. H. (1982). "Osmanlı Devleti Döneminde Sünnet Merasimleri", *Türk Folkloru Dergisi,* 35, 3-5.
Bayat, A. H.(1979) *"Tarihte Sünnet ve Tarihimizde Folklorumuzda Sünnet Şenlikleri",* Doçentlik Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
Baykal, B. S. (1974). *Tarih Terimleri Sözlüğü*, Ankara, TDK.
Bayken, S. (1946). *"Sûrnâme-i Seyyid Vehbî, Şahıslar, Hediyeler, Kıyafet ve Kumaşlar",* Mezuniyet Tezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi.
Bayrak, M.O. (1999). *Osmanlı tarihi sözlüğü*, İstanbul, İnkılap Kitabevi
Bayrı, M. H. (1941). "İstanbul'da Sünnet Düğünü", *Halk Bilgisi Haberleri*, 121, 14-16. İstanbul.
Bayrı, M. H.(1953). "İstanbul'da Sünnet Düğünü", *Türk Folklor Araştırmaları*, 3, s. 776.
Bayrı, M. H. (1947). *İstanbul Folkloru*, Ankara, Devlet Tiyatroları.
Belli, H. (2017). *Klasik Türk Şiirinde Terkiplerin Edebî Yönü (Fuzûlî, Bâkî, Nâilî ve Neşâtî Örneği)*. Doktora Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi.
Bilkan, A. F. (2011). *Nedîm Dîvânı*, C.1, Ankara, Akçağ Yayınları.
Bilkan, A. F. (2011). *Nedîm Dîvânı*, C.2, Ankara, Akçağ Yayınları.
Boyraz, Ş. (1994). *Sûrnâme-i Hümâyûnda Folklorik Unsurlar,* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
Boyraz, Ş. (1995) "İlk Mensur Sûrnâme Müellifi: İntizâmî", *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 1, 227-231.
Bozacı, S. (1980). *Türk Edebiyatında Sûrnâmeler ve Sûrnâme-i Hızır,* Mezuniyet Tezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi.
Cemil, M. (1971). "III. Sultan Ahmet Devrinde Sünnet Düğünleri", *Hayat Tarih Mecmuası,* 10.
Çetintaş, S. (1941). "Şehzadelerin Sünnet Düğünü", *Çınaraltı Mecmuası*, 3, 12-13.
Cezar, M. (1952). "Osmanlı Padişahlarının Eğlencelerinden Muhteşem Düğünler", *Resimli Tarih Mecmuası*, III.
Cremers, W. İ. (1976). "Giyim Kuşam Sözlüğü", *Türk Folklor Araştırmaları I,* 322, 7652-7654.
Cremers, W. İ. (1976). "Giyim Kuşam Sözlüğü", *Türk Folklor Araştırmaları II,* 324, 7712-7714.
Cremers, W. İ. (1976). "Giyim Kuşam Sözlüğü"*, Türk Folklor Araştırmaları III,* 325, 7745-7746.

Cremers, W. İ. (1976). "Giyim Kuşam Sözlüğü", *Türk Folklor Araştırmaları IV,* 326, 7771-7773.

Cumbur, F. M., vd. (1999). *Son Asır Türk Şairleri: Kemalü'ş-Şuara / İbnü'l-Emin Mahmud Kemal İnal,* Ankara, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.

Çağbayır, Y. (2007). *Orhun Yazıtlarından Günümüze Türkiye Türkçesinin Söz Varlığı*, Ötüken Türkçe Sözlük, Ankara, Ötüken Neşriyat.

Çağbayır, Y. (2007). *Ötüken Türkçe Sözlük*, İstanbul, Ötüken Neşriyat.

Çakır, C. (2004) *"*Anlamın Bağlam Açısından İncelenmesi: Kök Anlambilim ve Art Anlambilim", *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(3), 245-255, Ankara.

Çakır, Z.V. (1998). *Hevayi (Abdurrahman, Kuburi-zade) Divanı'nın Tenkidli Metni ve İncelenmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Edirne.

Çapan, P. (2005). *Tezkire-İ Safâyî: (Nuhbetü'l-Âsâr Min Fevâ'idî'l-Eş'âr): İnceleme-Metin-İndeks,* Ankara, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.

Çatıkkaş, A. (2009). *Şiirimizin Beyitler ve Mısralar Sözlüğü*, İstanbul, Sütun Yayınları

Çiftçi, Ö. (1996). *Hatimetü'l-Eş'ar (Fatin Tezkiresi)*, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.

Coşkun, M. (2002). *Manzum Bir Şairler Tezkiresi: Hasib'in Silkü'l-Le'âl-İ Âl-İ Osmân'ınındaki Şair Biyografileri,* Ankara, Bizim Büro Yayınevi.

Dalcı, O, S. (1976). *İslamda Sünnet Merasimleri*, İstanbul, Şelale Yayıncılık.

Dankoff, R. (2008). *Evliyâ Çelebi Seyahatnâmesi Okuma Sözlüğü.* haz. Semih Tezcan, İstanbul, YKY.

Derleme Sözlüğü (2009). 6 Cilt. Ankara, TDK.

Devellioğlu, F. (2007). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat,* Ankara, Aydın Kitabevi.

Dikmen, H. (2009). "Seyyid Vehbi", *DİA,* 37. 74-75.

Dikmen H. (1991). *Seyyid Vehbî ve Dîvânının Karşılaştırılmalı Metni*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Dikmen, H. (2000). "Seyyid Vehbî'nin Şiirlerinde Muhteva", *Türk Kültürü*, 38 (450). 614- 621.

Dikmen, H. (2005). "Seyyid Vehbi Divanı'nda Çevre, Kültür Unsurları ve Toplum Hayatı", *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* , 5 (2), 25-56.

Dikmen, H. (2004). "Seyyid Vehbî'nin Hayatı, Eserleri ve Sanatçı Kişiliği", *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4(1), 1-22.

Dirimtekin, F. (1958). "Onsekizinci Asrın İkinci Yarısında İstanbul", *İstanbul Enstitüsü Mecmuası, sy. IV'ten ayrı basım.*

D'Ohsson, M. de M. (1973). *XVIII. Yüzyıl Türkiyesinde Örf ve Adetler* (Çev. Zerhan Yüksel), İstanbul: Kervan Kitapçılık.

Durgunay B. (2015). "Sûrnâme-i Vehbî'de Yazınsal Dilin Özellikleri ve Toplumsal Zümrelerin Bu Dil Üzerindeki Etkileri", *Turkish Studies,* 10 (4). 465-476.

Düzlü, Ö. (2018). *Seyyid Vehbi Dîvânına Göre 18. Yüzyılda Sosyal Hayat,* Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Edirneli Ahmed Bâdî Efendi (2004). *Armağan (Proverbs and Idioms in the Classical Ottoman Poetry)*. haz. Süreyya Ali Beyzadeoğlu-Müberra Gürgendereli-Fatih Günay, ABD, Harvard Üniversitesi.

Elmas, H. (1995). "Osmanlılarda Sûrnâme Ressamlığı", *Türkiye'de Sanat (Plastik Sanatlar Dergisi),* 19, 46-47.

Ercan, H. (1956). “Sünnet Düğünlerinde Adetler”, *Türk Yurdu Dergisi*, 946.
Erdem S. (1994). *Ramiz ve Adab-ı Zurafa'sı: İnceleme-Tenkidli Metin-İndeks-Sözlük*, Ankara, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi (Türk Tarih Kurumu Basımevi).
Erdoğan S. (2016). “18. yüzyılda Nakkaşhane Üzerine Belgeler: Surnâme-i Vehbi ve Musavvir İbrahim Çelebi”, *Toplumsal Tarih*, 265, 46-51.
Eren, H. (1999). *Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü*, Ankara, Bizim Büro Basım Evi.
Ertuğ Tarım, Z. (2004). “Osmanlı İstanbul'unda Merasim ve Teşrifata Dair Kaynaklar”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi,* 8 (16), 131-148.
Eyüpoğlu, E. Kemal (1973). *(On üçüncü yüzyıldan günümüze kadar) Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler, 1. Cilt.* İstanbul, Doğan Kardeş Matbaacılık.
Eyüpoğlu, E. Kemal (1975). *(On üçüncü yüzyıldan günümüze kadar) Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler. 2. Cilt*. İstanbul, Doğan Kardeş Matbaacılık
Fâik Reşâd.(1311-1312). *Eslaf*, İstanbul, Alem Matbaası.
Gökdayı, H. (2008). Türkçede Kalıp Sözler. *Bilig*, (44), 89-110.
Göksel, A. (1983). *The Surname Of Abdi As A Sample Of Old Turkish Prose*, Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.
Gökyay, O.Ş. (1969). “Şehzadelerin Sünnet Düğünü”, *Türk Kadını,* 4 (37), 24-26.
Gökyay, O, Ş. (1986). “ Bir Saltanat Düğünü”, *Topkapı Sarayı Müzesi Yıllık I,* 21-55.
Gölpınarlı, A. (1977). *Tasavvuftan Dilimize Geçen Deyimler ve Atasözleri*, İstanbul, İnkılap ve Aka Kitabevleri.
Gölpınarlı. A. (1985). *Fuzûlî Dîvânı,* İstanbul, Anka Ofset.
Gülensoy, T. (2007). *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü*, Ankara, TDK Yayınları.
Güzel, B. (2012). *Kemiksiz-Zade Safvet Mustafa Ve 'Nuhbetü'l-Asâr Min Ferâidi'l-Eş'âr' İsimli Şair Tezkiresi,* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi: Ankara.
Halıcı, N. (2013). *Açıklamalı Yemek Ve Mutfak Terimleri Sözlüğü*, İstanbul, Oğlak Yayıncılık.
Hengirmen M.(2007). *Türkçe Dilbilgisi*, Ankara, Engin Yayınevi
Işın, P.M. (2010). *Osmanlı Mutfak Sözlüğü,* İstanbul, Kitap Yayınevi.
İnal, G. (2005). Surname. “*Yapı”* 282, 113 – 116.
İnalcık, H.(2009). *Devlet-i Aliyye*, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
İnce, A. (1988). “Divan Şiiirinde Nahıl”, *Türk Dünyası Araştırmaları*, 54, 89-96.
İnce, A. (2005). *Tezkiretü'ş-Şu'arâ Salim Efendi,* Ankara: Atatürk Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı.
İpekten, H. vd. (1988). *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Ankara, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
İstanbul Ansiklopedisi. (1959-1978). (haz. Reşad Ekrem Koçu). İstanbul, Tan Matbaası.
İşkorkutan Erdoğan, S. (2017). “1720 Şenliği’nde Yemek Üzerinden İfade Edilen Sosyal Hiyerarşileri Anlamak”, *Osmanlı Araştırmaları*, 50, 117-152.
Kahraman, S. A. (2008). *1720 Şehzadelerin Sünnet Düğünü*, İstanbul, Kitap Yayınevi.
Kanar, M. (2011). *Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü*, İstanbul, Say Yayınları.
Kanar, M (2016). *KANAR Büyük Farsça-Türkçe Sözlük*, İstanbul, Say Yayınları.
Kanar, M. (2016). *KANAR Büyük Türkçe-Farsça Sözlük,* İstanbul, Say Yayınları.
Kandemir, M. Y. “Hadis”, *TDVİA,* C.15, 27-35

Kaplan, M. (1971). "Eski Türklerde Ziyafet Geleneği ve Fatih Sultan Mehmed'in Oğulları İçin Yaptırdığı Sünnet Töreni", *İstanbul'da Tıp Öğreniminin 500. Yıl Dönümü*, İstanbul.

Karaalioğlu, S.K. (1983). *Ansiklopedik edebiyat sözlüğü,* İstanbul: İnkılap ve Aka Kitabevleri.

Karacan, T. (1991). *Bosnalı Aleaddin Sâbit Dîvânı*, Sivas, Cumhuriyet Üniversitesi

Karateke, H.T. (2012). *Padişahım Çok Yaşa!: Osmanlı Devleti'nin Son Yüz Yılında Merasimler,* İstanbul, Kitap Yayınevi.

Kılıç, A. (2004). *Mirza-zade Ahmed Neylî ve Divanı,* İstanbul, Kitabevi Yayınları.

Kılıç, E. (1992). *Surname-i Vehbî Minyatürlerinde Kompozisyon Biçimleri,* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Kızıltan M. (1987). Eski Türk Nesrinin Bir Örneği Olarak Mehmed Hazin Surnamesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.

Kızıltan, M. (1988). "Mehmed Hazin ve Surnâme'si", *Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türklük Araştırmaları Dergisi,* 4, 61-98.

Koçu, R, E. (1967). "Üçüncü Murad, Şemsi Ahmed Paşa ve Şehzade Mehmed'in Sünnet Düğünü", *Resimli Tarih Dergisi*, 11-83, 731–734.

Koçu, R.E. (1967). *Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü*, Ankara, Başnur Matbaası.

Koçu, R.E. (1964). *Osmanlı Tarihinin Panoraması,* İstanbul, Ak Kitabevi.

Koçu, R.E. (1939). *Sûrnâme: Üçüncü Ahmed'in Oğullarının Sünnet düğünü / Seyyid Vehbi,* İstanbul, Çığır Kitabevi.

Konak, R. (2007). *Nakkaş Osman'ın Minyatürlerinde Kompozisyon Düzeni ve Sanatsal Üretimler*, Sanatta Yeterlik Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Korkmaz, G.E. (2004). *Sûrnâmelerde 1582 Şenliği,* Yayımlanmaış Yüksek Lisans Tezi, Bilkent Üniversitesi, Ankara.

Korkmaz, Z. (2003). *Türkiye Türkçesi Grameri/ Şekil Bilgisi*, Ankara, TDK Yayınları.

Kurgan, N. (1946). *Haşmet ve Surnamesi'nin İçtimai Bakımdan Tetkiki*, Mezuniyet Tezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi.

Küçük, S. (1994). *Bâkî Dîvânı*, Ankara, TDK Yayınları.

Küntür, A. (1944). *Nâbî ve Sûrnâmesi'nin Edebi ve İctimai Bakımdan Tetkiki*, Mezuniyet Tezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi.

Levend, A.S. (1940*). Divan Edebiyatı: Kelimeler ve Remizler Mazmunlar ve Mefhumlar,* İstanbul, İnkılap Kitabevi (Bürhaneddin Matbaası).

Levend, A.S. (1988). *Türk Edebiyatı Tarihi*, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Levend, A.S. (1940). *Şahsiyetler ve Eserler: Tahlil ve Tenkit,* İstanbul, Eminönü Halkevi ve Edebiyat Şubesi (Bürhaneddin Matbaası).

Levend, A.S. (1944). *Nabi'nin Surnâmesi,* İstanbul, İnkılap Kitabevi.

Macit, M. (1997). *Nedîm Dîvânı,* Ankara, Akçağ Yayınları.

Mehmed Süreyya.(1311). *Sicill-i Osmanî, Yahud, Tezkire-İ Meşâhir-İ Osmaniye,* İstanbul, Matbaa-i Amire.

Mermer A.,vd. (2010). *Eski Türk Edebiyatına Giriş*, Ankara, Akçağ Yayınevi.

Muallim Nâci (2009). *Lügat-i Nâcî*. haz. Ahmet Kartal, Ankara, TDK Yayınları.

Mütercim Âsım Efendi (2009). *Burhân-ı Katı*. haz. Mürsel Öztürk-Derya Örs. Ankara, TDK Yayınları.

Mütercim Âsım Efendi (2013). *Kâmûsu'l-Muhît Tercümesi*. (6 cilt) haz. Mustafa Koç. İstanbul, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları.

Necatigil, B. (1972). *Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü,* İstanbul, Varlık Yayınevi.
Nutku, Ö.(1989) "Eski Şenliklerde Donanma ve Gece Eğlenceleri", *Argos,* 15, 66-73.
Nutku, Ö. (1976). "II. Mahmut Döneminde Düzenlenen Önemli Şenlikler", *TTK VIII. Uluslararası Kongre Bildirileri.*
Nutku, Ö. (1987). *IV. Mehmet'in Edirne Şenliği,* Ankara, Türk Tarih Kurumu.
Nutku, Ö. (1981). "Türk Şenliklerinin Güç ve Bolluk Simgesi: Nahıl", *Sanat Olayı,* 1.
Olcay, B. (194?). *XVIII. Asır Şairlerinden Seyyid Hüseyin Vehbî Efendi,* Basılmamış Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
Onay, A. T. (2009). *Açıklamalı Divan Şiiri Sözlüğü-Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve*
İzahı. haz. Cemal Kurnaz, İstanbul, H Yayınları.
Önder, M. (2006). *Şefkat ve Tezkire-i Şu'arası*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.
Özdemir, E. (1990). *Örnekli-Açıklamalı Edebiyat Bilgileri Sözlüğü*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
Özdemir, M. (2016). *Ferâhî Sûrnâme Bir Özge Alem: Osmanlı Payitahtında 1582 Şenliği,* Ankara, Grafiker Yayınları.
Özen, M. E. (1982). "Tükçede Kumaş Adları", *Tarih Dergisi*, 23, (Fatih Sultan Mehmed'e Hatıra Sayısı'ndan ayrı basım), İstanbul.
Özgümüş, Ü. (2009). "Surname Camları*", Türk Dünyası Araştırmaları,* 183,(Prof. Dr. Oktay Aslanapa Özel Sayısı), 325-330.
Öztekin, A. (1996). *Câmi'u'l-Buhûr Der Mecâlis-İ Sûr / Gelibolulu Mustafa 'Âlî ; Edisyon Kritik ve Tahlil,* Ankara, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu.
Öztelli, C. (1963). "Yağma Geleneği", *Türk Folklor Araştırmaları,* VII(167) 2, 3080-3082.
Öztürk, F. (2015). *Tezkire-i silâhdâr-zâde / Silâhdâr-zâde Mehmed Emîn,* İstanbul, Dün Bugün Yarın Yayınları.
Özyaşamış Şakar, S. (2021). *Eski Türkiye Türkçesinin Deyimler Sözlüğü,* İstanbul, DBY Yayınları.
Steingass, F. J. (1975), *A Comprehensive Persian-English Dictionary*, Beyrut, Librairie Du Liban (Tıpkı Basım).
Pakalın, M. Z. (1983). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, İstanbul, MEB Yayınevi.
Pala, İ. (2008). *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, İstanbul:Kapı Yayınları.
Parlatır, İ. (2007). *Atasözleri ve Deyimler I. Atasözleri*, Ankara, Yargı Yayınevi.
Parlatır, İ. (2012). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Ankara, Yargı Yayınevi.
Parlatır, İ. (2017). *Açıklamalı İslâmî Terimler Sözlüğü*, Ankara, Akçağ yayınevi.
Prochazka-Eisl, G. M. (1993). *Das Sûrnâme-i Hümâyûn: Die Wiener Handschrift in Transkription, mit Kommentar and Indices Versehen,* İstanbul.
Rahimguliyev R. (2007). *Osmanlı Edebiyatında Dönüşümün Şiiri: Sulhiyyeler,* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bilkent Üniversitesi, Ankara.
Redhouse, J. W. (2016). *Müntahabât-ı Lügât-i Osmâniyye*. haz. Recep Toparlı-Betül Eyövge Yılmaz-Yaşar Yılmaz, Ankara, TDK Yayınları.
Saraç, M.A.Y. (2007). *Klâsik Edebiyat Bilgisi Belâgat,* İstanbul, 3F Yayınevi.
Sermiha,A. (1934*).Sûrnâmeler,* Mezuniyet Tezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi.

Stout, E. (1966). *The Sur-ı Hümayun of Murad III: A Study of Ottoman Pageantry and Entertainment*, Doktora Tezi, The Ohio State University, ABD.
Şehsüvaroğlu, H.Y. (1954), *Asırlar Boyunca İstanbul*, İstanbul.
Şehsüvaroğlu, H. Y. (1951). "Osmanlı Sarayının Bir Muhteşem Düğünü", *Resimli Tarih Mecmuası,,* II
Şenöndeyici Ö., vd. (2015). *Osmanlı Edebi Metinlerini Anlama Kılavuzu*, İstanbul, Kesit Yayınları.
Şeyhülislâm Mehmed Esad Efendi (1999). *Lehçetü'l-Lügat*. haz. Ahmet Kırkkılıç, Ankara, TDK Yayınevi.
Tahirü'l-Mevlevi (1994). *Edebiyat Lügati.* haz. Kemal Edip Kürkçüoğlu, İstanbul, Enderun Kitabevi.
Tanyeri, M. A. (1999). *Örnekleriyle Divan Şiirinde Deyimler*, Ankara, Akçağ Yayınları
Tanyeli, U. , Sözen, M. (1986). *Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü,* İstanbul, Remzi Kitabevi.
Tansuğ, S.(1993). *Şenlikname Düzeni*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
Tarama Sözlüğü (2009). 8 Cilt. Ankara, TDK Yayınları.
Tarlan, A. N. (1992). *Necâtî Beg Dîvânı*, Ankara, Akçağ Yayınları.
Taşdemir, İ. (2020). *Seyyid Vehbî Divanı'nın Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü, Yayımlanmamış* Doktora Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
TDK Bilimsel Bildiriler 1972. (1975). Ankara, TDK Yayınları.
Tuğlacı, P. (1967). *Türkçede Anlamdaş ve Karşıt Kelimeler Sözlüğü,* İstanbul, Pars Yayınları.
Tulum, M. (2008). *Sûrnâme/Sultan Ahmetin Düğün Kitabı,* İstanbul, Kabalcı Yayınevi.
Tuman, M. N. (2001). *Tuhfe-i Nâilî* (haz. Cemal Kurnaz-Mustafa Tatçı), Ankara, Bizim Büro Yayınevi.
Tunç, T. (1995). *Derleme Sözlüğü ve Kavramlar Dizini 1-3*, Ankara, TDK Yayınları.
Türk Edebiyatı Tarihi. (2007). Ankara, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.
Türkçe Sözlük (2011). Ankara, TDK Yayınları.
Ulu, N. , Aras. N. (2013). *1939'dan günümüze yazılı kaynaklarda yemek kültürü terimleri sözlüğü,* İstanbul, MSA Yayınları.
Uluçay, Ç. (1958). "İstanbul'da XVIII ve XIX. Asırlarda Sultanların Doğumlarında Yapılan Törenlere ve Şenliklere Dair", *İstanbul Enstitüsü Mecmuası*, 1958, 4.
Uluçay, Çağatay. (1957). "XVIII. Asırda Yapılan Sultan Düğünlerine Umumi Bir Bakış", *Yeni Tarih Dergisi*, 1, 80-83.
Uluçay, Ç.(1958). "Fatma ve Safiye Sultanların Düğünlerine Ait Bir Araştırma", *İstanbul Enstitüsü Mecmuası,* 4.
Uran, H. (1942). *Üçüncü Sultan Mehmed'in Sünnet Düğünü*, İstanbul: Vakit Gazete-Matbaa-Kütüphane.
Uzunçarşılı, İ.H., Karal E.Z. (1972). *Osmanlı Tarihi,* Ankara, Türk Tarih Kurumu.
Uzunçarşılı İ.H. (1976). "Nahil ve Nakıl Alayları", *Belleten,* 40 (157), 55-69.
Yıldırım, N. (2008). *Fars Mitolojisi Sözlüğü*, İstanbul, Kabalcı Yayınları.
Yöntem, A. C.(1945), *"*18. Asır Edebiyatı İçin Mühim Bir Vesika: Şâir Seyyid Vehbî'nin Vekâletnânesi", *İstanbul Dergisi***,** 3(28), 7-8.
Yöntem, A. C. (1927). "On İkinci Asır Edebiyatının Meşhur Simalarından: Seyyid Vehbi", *Hayat Mecmuası,* 1 (16), 5-7.

Yüksel, Hasan. (2001). "Osmanlı Saray Düğünleri ve Şenlikleri", *Toplumsal Tarih*, 15(88), 59 – 62.
Zülfe, Ö. (2011). *Şiirin İzinde Sözün Gölgesinde: Osmanlı Şiirinden Kelimeler, Kavramlar, Deyimler*, İstanbul, Bilge Kültür Sanat.

EKLER

EK-1 SEYYİD VEHBÎ SÛRNÂMESİNİN BAĞLAMLI DİZİNİ VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ

a: *O. Uzakta olan hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirten bir söz.*

nişāncı Muṣṭafā Paşa ḥażretleri ve ṣadreyn efendiler ḥażerātı ile **anda** *(201: 20). [anda -n -da]*

a: *" Orada" işaret zamiri.*

mübāşeret olunup baʿde't-tekmīl sarāy-ı ʿatīḳa naḳline ʿazīmet ve şeh-zādegān-ı ʿālī-ḫażret daḫi ālāy gicesi **anda** *(141: 3). [anda -n -da]*

a: *(Allah kastedilerek) O üçüncü tekil şahıs zamiri.*

Ḥamd **aña** ki nüh sipihr-i manẓūr *(125:3). [aña -ñ -a]*

a: *Belirli bir yeri ifade etmek için kullanılan bileşik yapılı 'oraya' işaret zamiri anlamına kullanılan söz.*

Ḫalḳ aḳdı **aña** miṣāl-i enhār *(128: 7). [aña -ñ -a]*

a: *(Şehzade Mehmet) O üçüncü teklik şahıs zamiri.*

Beñzemez **aña** bir saʿādet-mend (*138: 9). [aña -ñ -a]*

a: *O üçüncü teklik şahıs zamiri.*

1. Sünnet dügünidir **aña** ʿuḳbā *(125:22). [aña -ñ -a]*
2. Ḳadrin bilelim efendi **anıñ** *(134:10). [anıñ -n -ıñ]*
3. İşit beyān ideyim bāri vaṣfını **ānıñ** *(136: 2). [ānıñ -n -ıñ]*
4. Ki **aña** Bāyezīd olmuş nām *(138: 16). [aña -ñ -a]*
5. Eylemiş **ānı** Ḥayy-ı bī-endād *(138:13). [ānı -n -ı]*
6. Oldı şeh-zādegānı mīve **aña** *(143: 2). [aña -ñ -a]*
7. Oldı şeh-zādegānı mīve **aña** *(143 2). [aña -ñ -a]*
8. icrā-yı sünnet itmek şerefine sezā ve bu vech ile ʿavāṭıf-ı ʿaliyye-i ḫüsrevānīden müsāʿade istidʿā ve **anıñ** içün daḫi *(146: 4). [anıñ -n -ıñ]*
9. hümāyūn ile Atıcılar Tekyesi beyninde mihmānān-ı żiyāfet-gede-i sūr-ı sulṭānī içün üç direkli obalar ve **aña** *(150 :2). [aña -ñ -a]*

a: *(Şehzade Süleyman) "O" üçüncü teklik şahıs zamiri.*

Şimdiden eylemiş Ḫudā **ānı** (*138: 1). [ānı -n -ı]*

a: *(Şehzade Mehemmed Han) "O" üçüncü teklik şahıs zamiri.*

Beñzemez **aña** bir saʿādet-mend *(138:9). [aña -ñ -a]*

a: *(Şehzade Mustafa için) "O" üçüncü tekil şahıs zamiri.*

Eylemiş **ānı** Ḥayy-ı bī-endād *(138: 13). [ānı -n -ı]*

a: *(Şehzade Mustafa için) "O" üçüncü tekil şahıs zamiri.*

Ki **añа** Bāyezīd olmuş nām *(138:16). [añа -ñ -a]*

a: *(Lalalar kastedilerek) Onlar üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

zebān-ı gūşe-i ebrū ile lalalarına beyān ve **anlar** daḫi *(143: 16). [anlar -n -lar]*

a: *"Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

Añların bu cilve-i şafāları ṭabʿ-ı hümāyūna daḫi şevḳ-baḫş olup *(144:13). [añların -ñ -lar -ın]*

a: *(III. Ahmet'in şehzadeleri ve Mehemmed Beg) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

Bināʾen-ʿaleyh **anlar** için daḫi ẕeyl-i cerīdede tafṣīl olunacaġı minvāl *(146:12). [anlar -n -lar]*

a: *"O" işaret zamiri.*
1. Tiryākī ḳoşusı şanma **ānı** *(130: 20). [ānı -n -ı]*
2. Reşk idüp **añа** neheng-i baḥrī *(132 19). [añа -ñ -a]*
3. Fısḳıyyedir **anda** cūş-ı envār *(132:24). [anda -n -da]*
4. İşit beyān ideyim bāri vaṣfını **ānıñ** *(136:2). [ānıñ -n -ıñ]*
5. Nice şeh-zāde her biri **ānıñ** *(137:2). [ānıñ -n -ıñ]*
6. müsāʿade istidʿā ve **anıñ** için daḫi iki naḫl-ı ser-bülend-i ḫoş-nümā *(146:25). [anıñ -n -ı -ıñ]*

a: *"Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

daḫi **anlar** ile sarāy-ı ʿatīḳde kendülere maḫṣūṣ naḫl u ḫadīḳaları *(146:27). [anlar -n -lar]*

a: *(Osman Paşa için) "Onlar" üçüncü teklik şahıs zamiri.*

anlar daḫi Oḳ Meydānını (*149:33). [anlar -n -lar]*

a: *(Padişah çadırı) "O" işaret zamiri.*

üzerinde Ḳaṣr-ı ʿAdālete muttaṣıl ve rifʿat u resm-i ṣūretde **añа** *(150:13). [añа -ñ -a]*

a: *(Çadır kastedilerek) "O" işaret zamiri.*

mihmānān-ı żiyāfet-kede-i sūr-ı sulṭānī için üç direkli obalar ve **añа** muttaṣıl *(150:17). [añа -ñ -a]*

a: *(Padişah III. Ahmet) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

Ve **anlarıñ** daḫi ṣaġ cānibinde ketḫudā-yı muḥterem ve dāmād-ı mükerremleri *(150:25). [anlarıñ -n -lar -ıñ]*

a: *(Padişaha hizmet edecek kişiler) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

sāye-bān-ı ʿizzet-āşiyānı ve ḫıyām-ı ḫuddām-ı āsitānı ḳurılup **anlarıñ** daḫi *(150:28). [anlarıñ -n -lar -ıñ]*

a: *(Sadrazam kandilci ve sur emini) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

kemāl-i ḳurbunı görüp sūr efendiye mā-hiye deyu taʿrīż-güne ḫitāb ve **anlar** *(152:11). [anlar -n -lar]*

a: *(Devlet erkanı) "Onlar" üçüncü çokluk şahız zamiri.*

ikrām olunup baʿdehū **anlar** daḫi İstanbula riʿcat eylediler Ḫulāṣa müdāreke-i esbāb-ı sūrda *(152:27). [anlar -n -lar]*

a: *(Çemberler için) "Onlar" işaret zamiri.*

Baʿdehū **anlardan** teng yalmanı iç ṭarafında firengī şemşīrden tedvīr olunmuş *(158:17). [anlardan -n -lar -dan]*

a: *(Sofra) "O" işaret zamiri.*

Mıḳzāfları **anıñ** melāʿiḳ *(158:26). [anıñ -n -ıñ]*

a: *(Konuklar) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

idi **Anlara** daḫi süfre-i elvān-niʿam taḫṣīṣ olunup tenhā-nişīn-i mevḳiʿ-i iḫtişāṣ oldılar *(159:16). [anlara -n -lar -a]*

a: *(Sadrazamın hediye ettiği elmas) "O" işaret zamiri.*

Aña nisbetle şeb-çerāġ-ı ḳamer *(160:12). [aña -ñ -a]*

a: *(Felek için) "O" işaret zamiri.*
1. Ne çalar līk **aña** nisbet ile *(163:6). [aña -ñ -a]*
2. **Anı** sāʿat ṣanurdum ammā kim *(163:7). [anı -n -ı]*

a: *(Beşir Ağa) "O" üçüncü teklik şahıs zamiri.*

dārü's-saʿādetü's-seniyye aġası cānibine irsāl ve **andan** pāy-gāh-ı serīr-i şehriyārīye īṣāl ḳılınup *(168 9). [andan -n -dan]*

a: *(Hediye at için) "O" üçüncü teklik şahıs zamiri.*

Sebk idince bu ḳālıba **ānı** *(170:14). [ānı -n -ı]*

a: *(Hediye için) "O" işaret zamiri.*

ḫaṭṭ-ı ġubār-ı müsevvedāt-ı şeb ʿayān oḳunurdı Ve **andan** mā-ʿadā *(171:9). [andan -n -dan]*

a: *(Fişek) "O" işaret zamiri.*

Anıñ peykān-ı āteş-nāki oldı encüm-i vaḳḳād *(172 :30). [anıñ -n -ıñ]*

a: *(Şenlik için) "O" üçüncü tekil şahıs zamiri.*

Añа eşiʿa-i memdūde dūr-bīn oldı *(174:4). [añа -ñ -a]*

a: *(Çengiler) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*
1. Bu vechile **anlar** gerdiş-nümā-yı cilve-i sürīn ü miyān ve *(174:24). [anlar -n -lar -]*
2. Şeyḫ eylese **anlara** nezẕāre *(174:20). [anlara -n -lar -a]*

a: *(Rakkas için) "O" üçüncü teklik şahıs zamiri.*

Sāʿatince kiriş geçerdi **añа** *(175:2). [añа -ñ -a]*

a: *(Pehlivan) "O" işaret zamiri.*

anıñ üzerine bir ḫum-ı ḫüsrevānīyi ḳoyup bu ḥāl ile refīḳiniñ ser ü dūşında *(175:36). [anıñ -n -ıñ]*

a: *(Mevali efendiler) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

muḳaddem **anlar** ile refāḳata meʾmūr olmalarıyla evvelā ʿAbdullāh Mollā Efendi *(179: 5). [anlar -n -lar]*

a: *(Bilginler) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

Bināʿen-ʿalā-ẕālik **anlar** yevm-i mezbūrda mevāʾid-i ʿāmmü'l-fevāʾid-i sulṭānīde *(179:11). [anlar -n -lar]*

a: *(Tulumcular ve asesbaşı) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*
1. ṭulum çıḳararaḳ şitābān ve ʿasesbaşı ṭāʾifesinden yüz ḳadar yeñiçeri **anlara** *(182:17). [anlara -n -lar -a]*
2. pey-devān oldılar **Anlarıñ** ʿaḳābinde sūr-ı hümāyūn emīni ṣof üst ve mücevveze *(182:18). [anlarıñ -n -lar -ıñ]*

a: *(Hüseyin Çelebi ve HacıİsmaiI) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

anlara meşābe-i fāʾ-i taʿḳīb olup cerrāḥ-başı Nūḥ Efendi-zāde Süleymān Efendi *(182: 23). [anlara -n -lar -a]*

a: *(Gemi için) "O" işaret zamiri.*

Ḳıçı yoḳ keştī-i çarḫıñ ḳ'ola **añа** hem-pā *(186:21). [añа -ñ -a]*

a: *"Onlar" işaret zamiri.*

Anlara müteʿāḳiben sābıḳan yine pīrāye-i maḳām-ı iftā olan saʿādetlü *(189:20). [anlara -n -lar -a]*

a: *(Hediyeler) "Onlar" işaret zamiri.*
1. ki bahāsı dürre-i beyżādan ġālī ve ḳadri ġurre-i ġarrādan ʿālī idi Ve **anlardan** *(171:28). [anlardan -n -lar -dan]*
2. **Anlardan** ṣoñra sābıḳan kevkebe-baḫş-ı ṣadr-ı Anaṭolı ṣudūr-ı ʿulemāniñ *(191:11). [anlardan -n -lar -dan]*

a: *(Vilayet kadıları) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

Anlardan mā-ʿadā manṣıbda olan efendileriñ ceste ceste ādemleri ile *(193 6). [anlardan -n -lar -dan]*

a: *(Fişek) "O" işaret zamiri.*

Anıñ peykān-ı āteş-nāki oldı encüm-i vaḳḳād *(197: 17). [anıñ -n -ıñ]*

a: *(Çengi kolu) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs iyelik eki.*

Baʿdehū Edirne Ḳolına fermān buyurulmaġın **anlar** daḫi çeġāne vü çeng ile *(198: 11). [anlar -n -lar]*

a: *(Padişah ve sadrazam) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

Anlar bu şeref-i iʿtibāra nāʾil ve yine maḳāmlarına vāṣıl ve cirīdden istīfā-yı temāṣā ḳılındığına *(199: 17). [anlar -n -lar]*

a: *(Göstericiler) "Onlar" üçüncü teklik şahıs zamiri.*

bī-ḥadd u bī-ḳıyās idi Lākin **anları** tafṣīle tenezzül ile irtikāb-ı īcāb u ıṭnāb olunmadı *(199: 31). [anları -n -lar -ı]*

a: *(Kadeh için) "O" işaret zamiri.*

Anı taʿḳīb iderek Emīn-i Gümrük ṭarafından daḫi güẕār eyleyen ṣal-ı dīgerde *(203:3). [anı -n -ı]*

a: *(Yegen Mehemmed Ağa) "O" üçüncü teklik şahıs zamiri.*

Baʿdehū gümrük emīni vü ḫān Yegen Meḥemmed Aġa tertīb eyledigi ṣal daḫi **anı** *(204:6). [anı -n -ı]*

a: *(Çomar) "O" üçüncü teklik şahıs zamiri.*
1. Ṣamṣon **añа** nisbet ile āhū-yı Ḫıṭādır *(207: 8). [añа -ñ -a]*
2. Seg **añа** naẕar ḫaylice maḥbūb-liḳādır *(207: 9). [añа -ñ -a]*

a: *(Oyun oynayanlar) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

atılup ol gürg-i bārān-dīde Türk ters-i gürg ile **anlara** ḳatılup meṣnevī *(207:11). [anlara -n -lar -a]*

a: *(Çember) "O" işaret zamiri.*

ve ḫˇāh u nā-ḫˇāh **anıñla** pīç-ender-pīç perende-bāzlıḳlar ile çenberden ʿubūr eyledi *(209:10). [anıñla -n -ıñ -la]*

a: *(Zorbazın şakirdleri) "Onlar" üçüncü teklik şahıs zamiri.*

iclās eyleyüp **anlar** ṭabl çalar iken kendi baṭī vü serīʿ ḫırām eyledi gāh daḫi *(209:33). [anlar -n -lar]*

a: *(Hacı Şahin) "O" üçüncü teklik şahıs zamiri.*
1. miyānına muḥkem bend ü ilṣāḳ itdikden ṣoñra **anıñ** dūşına refīk-i aḫeri süvār ve *(209:38). [anıñ -n -ıñ]*
2. Ġarār içre ḳodılar **anı** çeşm ü dest ü pā-beste *(213:11). [anı -n -ı]*

a: *(Padişah ve sadrazam) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

ḥażretleri pīş-vā ve ʿAlī Paşa **anlara** pey-devān-ı iḳtifā olup baʿdehū ṣadrü'l-efāżıl-ı ʿālem *(210:29). [anlara -n -lar -a]*

a: *(Büyük ulemalar) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

tenāvül-i ṭaʿāma maḳṣūr u maḥṣūr olmaḳ görinürken **anlarıñ** *(211:22). [anlarıñ -n -lar -ıñ]*

a: *(Arap atı) "O" üçüncü teklik şahıs zamiri.*

idi saḥīl-keşān cilve-feşān naẓar-gāh-ı ḫüsrev-i ẕī-şān olup **andan** mā-ʿadā *(213:24). [andan -n -dan]*

a: *(Devlet büyükleri) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*
3. manẓūme-i cemʿiyyet-i meşāyiḫ-i selāṭīn **anlar** ile müstezād ḳılındı Ve süfre-i s̱āliṣede *(215:22). [anlar -n -lar]*
4. Himmet-zāde Es-seyyid ʿAbdu'ṣ-Samed Efendi daḫi **anlarıñ** silkine islāk olunup *(215:21). [anlarıñ -n -lar -ıñ]*

a: *(Vezirler ve devlet büyükleri) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

daḫi ol meclis-i kerrūbī-ḫademde bulunmaġın ikrāmen li-şānihi **anlara** daḫi bir *(215:36). [anlara -n -lar -a]*

a: *(Mir Ahur-ı Evvel Hasan Ağa) "O" üçüncü teklik şahıs zamiri.*

daḫi biñ ġuruş iḥsān u iʿṭā ve **añа** ve sāʾir ḫuddām-ı ṣıṭabl-ı hümāyūndan *(216:25). [añа -ñ -a]*

a: *(Fişek şenliği) "O" işaret zamiri.*

Anıñ ʿaḳabinde gümrük emīni Yegen Meḥemmed Aġa ṭarafından daḫi sū-be-ṣu *(220:10). [anıñ -n -ıñ]*

a: *(Dev görünümlü kukla) "O" işaret zamiri.*

1. heykel-i ʿacīb ü ġarīb var idi ki ġūl-i beyābān **añа** nisbetle bir perī-peyker cüvān *(220:26). [añа -ñ -a]*
2. ve çihre-i zebāniyān **añа** naẓar ḥavrā-yı cinān olup seyrān idenleri *(220: 27). [añа -ñ -a]*

a: *(Kuklalar) "Onlar" işaret zamiri.*

ṣūbān-ı pūstīn-pūş heyʾetinde bir ṣūret-i pür-dehşet gāhī **anlar** taḫṣīṣ ü terġīb ve birbirlerine *(220:31). [anlar -n -lar]*

a: *(Kukla) "O" işaret zamiri.*

Añа naẓīr daḫi nice ṣuver-ḫāṭır-firīb-i dil-peẕīr ḥayret-baḫş-ı ṣaġīr ü kebir olaraḳ *(221:1). [añа -ñ -a]*

a: *(Aşk cambazları) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

Ki **anlar** hep dem-i hengāme-i ġamda Ḫudā dirler *(222:20). [anlar -n -lar]*

a: *(Kapı kethüdası Mehemmed Emin Ağa) "O" üçüncü teklik şahıs zamiri.*

üzere ferş-i pāy-gāh-ı pādişāh-ı Süleymān-bār-gāh ḳılınup **añа** ve *(226:18). [añа -ñ -a]*

a: *"O" işaret zamiri.*

Andan ṣoñra tersāne sāḥilinde daḫi şenlik āmāde olmaġın eşnā-yı ʿışāda ol *(230:5). [andan -n -dan]*

a: *(Rakkaslar ve ip cambazları) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

Raḳḳāṣān u resen-bāzān ṭayy-ı bisāṭ ve baḫşiş-i vekīl-i salṭanat ile **anlar** *(233:5). [anlar -n -lar]*

a: *(Bezirganbaşı, bezirgan kethüdası, kuyumcu başı) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

ḫilʿat-pūş-ı iftiḫār ve sāʾirleri maẓhar-ı inʿām-ı ḫudāvendigār olup **anlar** *(234:3). [anlar -n -lar]*

a: *(Kasaplar) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

diyerek āheng-i niyāz-ı pür-sūz u güdāz eyledikçe **anlar** daḫi germī-i bāzār-ı nāzlarına *(238:28). [anlar -n -lar]*

a: *(Mum) "O" işaret zamiri.*

zemzemesiyle **añа** ḳafā-dār olup mükemmel mehter-ḫāne vü raḳḳāsān ve *(239:26). [añа -ñ -a]*

a: *(İskele) "O" işaret zamiri.*

ve **anıñ** daḫi üç günden muḳaddem ḥuṣūli ḫāric-i ʿuhde-i iḳtidār-ı ʿamele vü neccār oldıġı *(242:24). [anıñ -n -ıñ]*

a: *(Kemend) "O" işaret zamiri.*

bālāya rabṭ ve **añа** teşebbüṣ ile istiʿlā iderek sütūnı miyān-ı şāhid-i mevzūn gibi *(243: 9). [añа -ñ -a]*

a: *(Köle) "O" üçüncü teklik şahıs zamiri.*

anda daḫi bir gūne külāh-endāz-ı şevḳ-i nā-maḥṣūr oldı *(244:10). [anda -n -da]*

a: *(Devlet büyükleri) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

yevmiyye ile bir ḳalyon reʾīsligi iḥsān ve **anlara** maḥṣūṣ bir ḳat libās-ı girān-bahā *(244: 6). [anlara -lar -a]*

a: *(Cambazlar ve parendebazlar) "Onlar" üçüncü çokluk zamiri.*

Añların ʿaḳabinde otaġ-ı hümāyūn pīş-gāhında basṭ-ı ferş-i çemen-gūn olunup *(245: 4). [añların -ñ -lar -ın]*

a: *"(Ok Meydanı) "O" işaret zamiri.*

Kirişi çoḳ başı pek ḫūblar almış **ānı** *(245:21). [ānı -n -ı]*

a: *(Kılıç) "O" işaret zamiri.*

nihāde ve āġūş gibi güşāde eyleyüp ve **añа** muttaṣıl şemşīrlere muḳābil iki çenberi *(247:13). [añа -ñ -a]*

a: *(Kapıcılar kethüdası Mehemmed Emin Ağa) "O" üçüncü teklik şahıs zamiri.*

yediyle maʿrūż-ı ʿatebe-i ʿulyā ḳılınup **añа** ve *(249:16). [añа -ñ -a]*

a: *(Sadrazam Kethüdası Mehemmed Ağa) "O" üçüncü çokluk şahıs zamiri (Saygı amaçlı çoğul kullanılmıştır.).*
1. daḫi ḥużūr-ı āṣafīde olmadıḳları zamān **anlar** ile hem-nişīn olup sāʾir *(252: 4). [anlar -n -lar]*
2. ḫˇācegān-ı dīvān ve müteʿayyinān-ı erkān gāh **anlar** ile hem-nişīn-i ṣuffe-i ṣafā *(252:5). [anlar -n -lar]*

a: *(Çengiler) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

ve peyker-i duḫter-i āhū-miṣāl **anlar** ile maʿan cilveler ḳılaraḳ rūy-ı deryāda *(255:10). [anlar -n -lar]*

a: *(Sal) "O" işaret zamiri.*

anda daḫi hezārān ārāyiş ü zīver ve eṭrāfında ḳandīller ve çarḫ-ı felekler ve kenārelerinde ʿaraba gibi tekerlekler *(255:13). [anda -n -da]*

a: *(İskele) "O" işaret zamiri.*

ḳarīb bir şayḳa sütūnına **andan** Deli Balṭa Ḳalyonına baʿdehū Fener İskelesinde *(257:25). [andan -n -dan]*

a: *(İp cambazları) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

Ki **anlar** hep dem-i hengāme-i ġamda Ḫudā dirler *(259:22). [anlar -n -lar]*

a: *(Yeniçeriler) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

Anlar daḫi emre imtiṣāl ve dāmen-būs-ı ṣadr-ı bülend-iḳbālden ṣoñra *(262:27). [anlar -n -lar]*

a: *(Ejder) "O" işaret zamiri.*

meşḥūn bir ḳalʿa-i devvār-ı āsumān-gūn **anı** taʿḳīb eyleyüp bir fīl ṣūreti ḳalʿayı *(263:20). [anı -n -ı]*

a: *(Yeniçeri ocağı mensupları) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

nān-ı ḫāṣṣ ile **anlar** içün nihāde-i süfre-i iḫtiṣāṣ olundı Ve yigirmi ʿaded mancana *(265:6). [anlar -n -lar]*

a: *(Cerrahlar) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

daḫi **anlara** ḳafā-dār ve mehter-ḫāneleri daḫi mışrāʿ *(266:20). [anlara -n -lar -a]*

a: *(Yeşil selvi) "O" işaret zamiri.*

serv-i sebzīn ve **añа** müteʿāḳib ḳanādil-i elvān-nümādan bir ibrīḳ-i muraṣṣaʿ-nigār-ı nāzük-terīn *(268:11). [añа -ñ -a]*

a: *(Renkli kandiller) "O" işaret zamiri.*

ve **anıñ** daḫi ʿaḳabinde bir ḳaṣr-ı dil-nişīn ve bir ḳubbe-i ḥaḍrā-yı berīn *(268:12). [anıñ -n -ıñ -]*

a: *(Zebercet renkli servi) "O" işaret zamiri.*

bir serv-i zeberced-gūn-ı sāye-güster ve **anıñ** ʿaḳabinde yeñiçeri aġası ordusında *(268:26). [anıñ -n -ıñ]*

a: *(Gösteri aletleri) "Onlar" işaret zamiri.*

ve **anlarıñ** ʿaḳabinde bir ʿaḳabe-i ṣaʿbü’s̲-s̲enāya īcād u ibdāʿ eylemişler *(271:7). [anlarıñ -n -lar -ıñ]*

a: *(Cambazlar) "Onlar " üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

ḥaşladı ve her biri bu āteş ile her ne cānibe gürīzān oldı ise ḫalḳ **anları** *(271:26). [anları -n -lar -ı]*

a: *(Taş için) "O" işaret zamiri.*

Gören tüfeng yetişmek **añа** muḥāl ṣanur *(273:16). [añа -ñ -a]*

a: *(Tiryakiler) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

anlar daḫi bir emr-i maḫūf olmaḳ vāhimesi ile feryād-künān ve el-amān-gūyān *(274:14). [anlar -n -lar]*

a: *(Ayılar) "Onlar" işaret sıfatı.*

iʿāde ve **anlarıñ** yerlerine ayucılar ayuları ile güreşmek irāde ḳılınmaġın *(274:26). [anlarıñ -n -lar -ıñ]*

a: *(Ayıcılar) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

şirvānī yayla türkīsine hem-āġāz idüp ḥamle-i yek-pāre ile **anlara** irişdiler ve *(274:34). [anlara -n -lar -a]*

a: *Orada anlamında işaret zamiri.*

Ve bir gerdūne üzere dest-gāh-ı kefş-dūzān vażʿ olunup **anda** daḫi bir *(278:16). [anda -n -da]*

a: *(Bakkal dilberi) "O" üçüncü teklik şahıs zamiri.*

ṣābun gibi ezildikde **anıñ** daḫi çeşm-i mesti hüreyre-i bādām gibi süzülmege başladıḳda *(281:3). [anıñ -n -ıñ]*

a: *(Bakkallar) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

anlara mülāḥık ve ālāyları ālāylarına mülāṣıḳ olmaġın içlerinden bir ḫam-dest *(281:13). [anlara -n -lar -a]*

a: *(Kavukçular) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

Bunlar ālāyların tekmilden ṣoñra yamaḳları olan Taḳyacılar daḫi **anları** *(282:14). [anları -n -lar -ı]*

a: *(Esir pazarı tüccarları) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

Pes ān-gāh ʿörf-i beled üzere bi-ḥasebi'l-merātib **anlara** muʿāḳıb *(284:20). [anlara -n -lar -a]*

a: *(Hallaçlar) "Onlar" üçüncü teklik şahıs zamiri.*

vaḳt-i ṭaʿāma dek **anlar** daḫi seyr ü temāşāya meşġul oldılar *(285:27). [anlar -n -lar]*

a: *(Meyhane) "O" işaret zamiri.*

Ḳıṣṣa-ḫʿānlar **anı** naḳl eylese nādī nādī *(290:24). [anı -n -ı]*

a: *(Padişahın cömertlik kapısı) "O" işaret zamiri.*

Aña nā-ḫoş varana müjde-künān ḫoş geldiñ *(292:25). [aña -ñ -a]*

a: *(Burnaz Hasan Çelebi) "O" üçüncü teklik şahıs zamiri.*
1. Sāzendeler oldı **aña** dem-sāz *(293:23). [aña -ñ -a]*
2. Olmadı **anıñla** līk aḳrān *(293:20). [anıñla -n -ıñ -la]*

a: *(Ney) "O" işaret zamiri.*

Ney-zen **aña** kec-nigāh iderdi *(294: 4). [aña -ñ -a]*

a: *(Piyade ve atlı askerler) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

anları taʿḳīb idüp içlerinden levend yapulı nice dilberān-ı ḫūb-manẓar *(296:19). [anları -n -lar -ı]*

a: *(Yakışıklı delikanlılar) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

sāde-dillere ḫurde-naḳşlar geçüp ṣūret-i dīvār-ı ḥayret idüp giderler **Anlar** daḫi li-münşiʾihi *(296:22). [anlar -n -lar]*

a: *(Dülgerler) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

temāşā-yı ḥiref-i sāʾire içün **anlar** daḫi gūşe-gīr-i āsāyiş ü ārām olduḳları hengāmda *(298:2). [anlar -n -lar]*

a: *(Bezzazlar) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

Anlara tebaʿiyyet ile ẕeyl-i ālāylarında yürüyen Boġaṣıcı ve Astarcısı ve sāʾir *(300:1). [anlara -n -lar -a]*

a: *(Çöğür şairleri) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

anlar daḫi çögürüñ deste-çūbını balṭa şapı gibi gögsine ṭayayup *(300:3). [anlar -n -lar]*

a: *(Terziler) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

ve **anlardan** ṣoñra yek-be-yek *(302:19). [anlardan -n -lar -dan]*

a: *(Güzellik tüccarı) "O" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

Seyr eyleyen **anı** tīz-bāzār *(304:13). [anı -n -ı]*

a: *(Devlet kademesindeki önemli kişiler) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

ve çaḳırcıbaşı ve atmacacıbaşı aġalar daḫi **anlara** müvānis ü müdānī oldılar *(306 16). [anlara -n -lar -a]*

a: *(Sazendeler ve hanendeler) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

teşvīḳ u taṭrīb eyleyüp **anlar** kārların itmām ve *(308:29). [anlar -n -lar]*

a: *(Tarrakalı fişek) "O" işaret zamiri.*
1. leme'ān ve **andan** daḫi beş deste fişege birden āteş sereyān idüp her biriniñ *(309: 6). [andan -n -dan]*
2. ṭarrāḳalı fişek daḫi perrān ve **andan** nice fişekler tābān u cehān olup kimi hevāda *(309:10). [andan -n -dan]*

a: *(Balmumcular) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

yanarsın didükçe **anlar** daḫi mışrā' Ḫaṭṭıñ gelicek sen de beni mūmla ararsın *(312:21). [anlar -n -lar]*

a: *(Ketenciler) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

ma'rūż-ı bār-gāh-ı şevket-dest-gāh-ı ḫüsrev-i Süleymān-cāh eyledikleri eşnāda **anlar** *(314:26). [anlar -n -lar]*

a: *(Oyuncular) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

vaḳt-i ḫālīye teşādüf itmegin be-taḫşīş **anlar** içün basṭ-ı simāṭ-ı mā-ḥażar-ı neşāṭ u inbisāṭ fermān buyurulmaġın *(317:2). [anlar -n -lar]*

a: *(Cerrahlar) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

cerrāḥlar ālāyların tertīb ve iki yüz altmış yedi 'aded ṣıbyān-ı ḫitān **anları** ta'ḳīb idüp *(317:17). [anları -n -lar -ı]*

a: *(Yeryüzü) "O" işaret zamiri.*

Ḫaymeler **aña** bād-bān oldı *(324:11). [aña -ñ -a]*

a: *(Güneş) "O" işaret zamiri.*

Anı daḫi bezl eylese iflāsı 'ayāndır *(331: 6). [anı -n -ı]*

a: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) "O" üçüncü teklik şahıs zamiri.*

Seyr eylediğiñ cūd vekāletdir **andan** *(330:15). [andan -n -dan]*

Añа kerem ıṭlāḳı ḫaṭādır hezeyāndır *(331:20). [añа -ñ -a]*

a: *(Yüzük) "O" işaret sıfatı.*

Ḫātem dir iseñ parmaġına almazam **ānı** *(332:5). [ānı -n -ı]*

a: *(Arap Acem ve Rum cömertleri) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

Hep muḥtemil-i ṣıdḳ u kezib bir ḫaber **anlar** *(332: 9). [anlar -n -lar]*

a: *(Minder) "O" işaret zamiri.*

sāde hatāyī bir minder ve **anıñ** üstinde daḫi İstanbulī dībā bir maḳʿad-ı dil-keş-i rengīn-nuḳūş olup *(334 :31). [anıñ -n -ıñ]*

a: *(Seraserciler) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

Şemerciler daḫi **anlara** redīf-i maṭiyye-i cemʿiyyet olup bir ʿArab-ı zişt-ṣūret *(336:13). [anlara -n -lar -a]*

a: *(Sadrazam ve kethüdası) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

1. **anlar** için maḫṣūṣ ḳılınup kāʾideleri üzere dört beş iskemle nihāde vü mevżūʿ *(337:36). [anlar -n -lar]*
2. ki taʿyīn-i maḳām ve taḫṣīṣ-i taʿām ile hem **anlar** ḳarīn-i imtiyāz olup *(338 2). [anlar -n -lar]*

a: *(Birinci sofrada oturanlar) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

ve ṭop ʿarabacısıbaşı daḫi **anlara** mülḥaḳ oldılar *(338:25). [anlara -n -lar -a]*

a: *(Devlet görevlileri) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

anlara pey-siper-i taʿḳīb olup otaġ-ı āṣafīye müşūle meʾzūn ve ruḫṣat-ı dāmen-būsī-i devlet-meʾnūsları *(339:8). [anlara -n -lar -a]*

a: *(Sebzi Mehemmed Ağa) "O" üçüncü teklik şahıs zamiri.*

Ve **anıñ** ʿaḳabince ṭop ʿarabacıbaşısı Ḥüseyin Aġanıñ üç ṭonluḳ rūmī dībā *(341:8). [anıñ -n -ıñ]*

a: *(Derviş ve muallimlerden oluşan topluluk) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

sāye-bān-ı seyr ü temāşāda mevcūd bulunmaları üzere daʿvet ve **anlara** *(342:10). [anlara -n -lar -a]*

a: *(III. Ahmet) "O" üçüncü teklik şahıs zamiri.*
1. Kim çarḫ **añа** nüh ḫazīne ḫar-gāh *(126:21). [añа -ñ -a]*

2. Nice şeh-zāde her biri **ānıñ** *(137:16). [ānıñ -n -ıñ]*
3. **Añа** İskender dinilse bu ḳurı daʿvā mıdır *(185:12). [añа -ñ -a]*
4. **Añа** ıṭlāḳ olunur işte veliyy-i niʿmet *(273:29). [añа -ñ -a]*
5. Görmeye āyīne-i ṭabʿı küdüret **ānıñ** *(315:16). [ānıñ -n -ıñ]*
6. Ser-çeşme-i iḥsān odur ammā **añа** lūle *(330:13). [añа -ñ -a]*
7. Yoḳ kimseye red gelsün **añа** müslim ü kāfir *(342:31). [añа -ñ -a]*

a: *(At) "O" işaret zamiri.*

ḳaṣr ve şeref-i ḳabūllerin **añа** ḥaṣr itdiklerini zebān-ı sefīr ile ifāde buyurduḳları *(344:2). [añа -ñ -a]*

a: *(Şeyhler imamlar) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

tanṣīṣ olunmaġın **anlara** vech-i meşrūḥ üzere iṭʿām ve sāʾirlerinden *(344:26). [anlara -n -lar -a]*

a: *(Elçiler) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*
1. ḫıyāmda **anlar** gibi ikrām ve leẕāʾiẕ-i temāşā-yı ḫavārıḳ-ı ʿāde ile şīrīn-kām ḳılındılar *(347:25). [anlar -n -lar]*
2. sefīne-i Nūḥdan nişān olan meydān-ı sūr **anlarıñ** daḫi ḥużūrı ile işābet-i ʿaynü'l-kemālden *(347:22). [anlarıñ -n -lar -ıñ]*

a: *(Konuklar) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

żamīr-i teʾnīṩ gibi perde-nişīn-i istitār olmaları içün Atıcılar Tekyesi **anlara** *(350:2). [anlara -n -lar -a]*

a: *(Telhisi ağa ve Darüssaade ağası) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

içün telḫīṣī aġa vesāṭetiyle dārü's-saʿāde aġası ḥażretlerine irsāl olunup **anlar** *(350:32). [anlar -n -lar]*

a: *(Şairin kendisi) "O" üçüncü teklik şahıs iyelik eki.*

Bu luṭf ile **ānı** refte refte *(353:3). [ānı -n -ı]*

a: *(Tulumcular) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

Anlar daḫi egerçi bir miḳdār ʿaẕāb-ı dūzaḫa giriftār oldılar lākin ṣoñra *(357:11). [anlar -n -lar]*

a: *(Padişah ve sadrazam) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

Anlar daḫi ʿale's-seḥer kenāre-i meydān-ı sūrda püşte üzerinde efrāşte sāye-bānlarında *(358:11). [anlar -n -lar]*

a: *(Sipsi) "O" işaret zamiri.*

Naġamāt eylemege başladı ṣanma **anı** sen *(367:20). [anı -n -ı]*

a: *(Şeker Bahçesi) "Onlar" işaret zamiri.*

urduḳça mihr-i tāb-dārdan ziyāde nūr-pāş u ṣuʿle-niṩār olur idi **Anlara** daḫi *(368:6). [anlara -n -lar -a]*

a: *(Kaptanlar) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

kemāl-i ihtizāz u temāyül birle **anlar** daḫi ber-minvāl-i sābıḳ *(368:10). [anlar -n -lar]*

a: *(Ali Paşa ve Osman Paşa) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

gün muḳaddem ancaḳ yetişmekle **anlar** daḫi revnaḳ-efzā-yı ālāy-ı bī-hemtā oldılar *(368:26). [anlar -n -lar]*

a: *(Divan üyeleri) "Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

anlar daḫi selām ile cümleye ikrām buyurmaġla selām aġası ṣavt-ı bülend ile *(372:17). [anlar -n -lar]*

a: *O üçüncü teklik şahıs zamiri.*

Kim **anıñ** olursa ḫayr-ḫˇāhı *(134:1). [anıñ -n -ıñ]*

āb: *Yağmur su.*
1. Bir cānibi āteş oldı bir cānibi **āb** *(151:20). [āb]*
2. ʿakṣ-i pertev-i yāḳūt-ı aḥmerinden içinde olan **āb** laʿl-i müẕāb ve dāne dāne *(161:2). [āb]*
3. elmās-ı mihr-tāb **āb** üzere meṣābe-i ḥabāb görinürdi Li-müʾellifihi *(161:3). [āb]*
4. İçmeden **ābın** görürsün kim içinde mevc urur *(161:6). [ābın -ın]*
5. fincān üftān ve bir ḳaṭre **āb** rīzān olmadın cüst ü çālāk ve bī-vehm ü bī-bāk idāre eyleyerek *(176:26). [āb]*
6. Ḫaṭṭ-ı taʿlīḳ ile **āb** üzre keşīde pā mıdır *(184:23). [āb]*
7. Bir cānibi āteş oldı bir cānibi **āb** *(228:14). [āb]*
8. içlerinden nicesi mışrāʿ Herkesiñ bir derdi vardır āsiyābīniñ de **āb** diyerek *(235:27). [āb]*
9. Bir cānibi āteş oldı bir cānibi **āb** *(279:20). [āb]*

āb u dāne-i lutf u keremi: *İyilik ve bağışlayıcılığının yemi ve suyu.*

emīnü'l-mülk-i yemīn-i devlet ṣadr-ı aʿẓam ḥażretlerini ki **āb u dāne-i luṭf u keremi** ile *(145:23). [āb u dāne-i lutf u keremi -i]*

āb u tāb virüp: *Canlılık vermek.*

ġubār-ı çihre-i zemīni bi'l-külliye şüşte itmegin bu daḫi bir başḳa **āb u tāb virüp** *(290:6). [āb u tāb virüp -üp]*

āb u tāb-ı salṭanat: *Saltanatın parıltısı.*

āb u tāb-ı salṭanat burc-ı ābīden taḥvīl-i veche-i ʿazīmet ve sāḥa-i sūra *(346:27). [āb u tāb-ı salṭanat]*

āb virdi: *1) Sulamak 2) Hayat ve neşe getirmek.*
1. Bustān-ı ṣafāya **āb virdi** *(132:2). [āb virdi -di]*
2. Bustān-ı ṣafāya **āb virdi** *(229:7). [āb virdi -di]*

ābādī kāġıd: *İpekten yapılan yarı mat sarımtrak renkte değerli bir cins Hint kağıdı.*

daḫi **ābādī kāġıd** üzere ḥüsn-i ḫaṭṭ-ı bī-ġalaṭ ile mektūb müẕehheb ü mücedvel *(191:13). [ābādī kāġıd]*

ʿ**abakte:** *Yayılmak.*

Velev ʿ**abaḳte** fi'ş-şarḳı enfāsu ṭībihā *(162:11). [ʿabaḳte]*

ʿ**abāyī:** *Yünden yapılmış kaba kumaşlı giysi.*

çerkesī filār ve dīvān raḫtı ve ʿ**abāyīler** ve şāṭırān ġaddāre-be-dest zerrīn-kemer *(365:9). [ʿabāyīler -ler]*

ʿ**abāẏī:** *Eyer altına konan keçe.*

ve sīm zencīr ve ʿ**abāyī** ile müzeyyen atlara süvār ve ṭoġrı saʿādet-ḫānelerine *(375:10). [ʿabāyī]*

abdāl: *Kökleri melametî düşünceye uzanan geleneksel simgeleri (hükümdarlık tacı iktidar tahtı) terk ve reddeden boyun ve bileklerine halkalar takarak "başı kabak yalın ayak" gezen kalenderî dervişlerin adı. Bu dervişlerin aksesuarları ise teber keşkül ve nefirdir. Bakî'de vücutlarını dağlamaları esrar kullanmaları ve çıplak gezmeleri (çıplaklıklarını koyun postuyla gizlerler) bağlamlarında geçmektedir.*

Mihr-i felek de baş açuḳ **abdālı** olmasa *(282:12). [abdālı -ı]*

āb-dār: *Parlak cilalı.*

elfāẓı **āb-dār** maʿānīsi āteşīn bir naẓm-ı muraṣṣaʿdan şaḳīl uṣūlinde bir naḳş-ı bedīʿ *(253: 8). [āb-dār]*

ābdest ibrīġi: *Abdest almak için kullanılan su kabı.*

ābdest ibrīġi ve biñ otuz yedi dirhem bir sīnī-i sīmīn üzere mevżūʿ ve yine *(238:18). [ābdest ibrīġi]*

ʿ**abd-i bī-nişānıñ ḳıṭʿa-i müsellemü'l-feḥvāsını:** *Adı sanı belirsiz kişinin anlamı tam yerinde söylenmiş kıtası.*

ve bu ʿ**abd-i bī-nişānıñ bu ḳıṭʿa-i müsellemü'l-feḥvāsını** *(273:13). [ʿabd-i bī-nişānıñ ḳıṭʿa-i müsellemü'l-feḥvāsını –n -ı]*

ʿ**abd-i dem-beste vü ḫāṭır-şikeste:** *(Şairin kendisi) Üzgün ve dili tutkun kul.*

buyurduḳlarında bu ʿ**abd-i dem-beste vü ḫāṭır-şikeste** daḫi efendim *(261:13). [ʿabd-i dem-beste vü ḫāṭır-şikeste]*

ʿ**abd-i faḳīr:** *Bendeniz şairin kendi için kullandığı tabir.*

imʿān u diḳḳat eylediklerinde bu ʿ**abd-i faḳīr** daḫi cā-gerde-i ṣaffu'n-niʿāl-i bār-gāh-ı āṣafī *(209:22). [ʿabd-i faḳīr]*

ʿ**abd-i ḥaḳīr:** *(Vehbî) Zavallı fakir kul.*

buyurduḳlarında bu ʿ**abd-i ḥaḳīr** daḫi müşāhede itdigim veḳāyiʿ-i rūzān u şebāneden *(260:15). [ʿabd-i ḥaḳīr]*

ʿ**abd-i ḥaḳīriñ şarḳıları:** *(Şairin kendisi) Değersiz kulun şarkıları.*

ve bu ʿ**abd-i ḥaḳīriñ şarḳıları** ve güfteleri ile olan besteler oḳunmaḳ *(310:12). [ʿabd-i ḥaḳīriñ şarḳıları]*

ʿ**abd-i kem-teriñ:** *(Şairin kendisi) En aciz kul.*

raḳam-keş-i ṣaḥīfe-i eşer yaʿnī ʿ**abd-i kem-teriñ** hem-seng-i ḳıtʿa-i elmās olan bu *(234:24). [ʿabd-i kem-teriñ -iñ]*

ʿabd-i nā-tüvāna: *(Köle) Çaresiz kul.*

teşne-leb-i bādiye-i ẕüll ü hevān olan ʿ**abd-i nā-tüvāna** *(242:28). [ʿabd-i nā-tüvāna -a]*

ʿAbdī Paşa-zāde ʿAlī Begden: *Diyarbakır valiliği İran seraskerliği kapıcılar kethüdalığı sipahiler ve silahtar apalığı görevinde bulunmuş devlet hizmetlisi.*

ve ʿ**Abdī Paşa-zāde** ʿ**Alī Begden** ve Gül Aḥmed Aġadan ve Erżurūmī dīger Aḥmed Aġadan *(288:18). [ʿabdī paşa-zāde ʿAlī Begden -den]*

ʿAbdullāh aġa: *III. Ahmet döneminde Hassa Mehterbaşısı görevinde bulunmuş devlet görevlisi.*

ve cebecibaşı Sebzī Meḥmed Efendi ve ḫāṣṣa merterbaşısı ʿ**Abdullāh Aġa** *(148:16). [ʿAbdullāh aġa]*

ʿAbdullāh Efendi: *Anadolu Kazaskerliği görevinde de bulunmuş. 1718-1730 yılları arasında Şeyhülislam görevinde bulunmuş devlet görevlisi.*

saʿādetlü ʿināyetlü ʿ**Abdullāh Efendi** sellemehu's-selām ḥażretleri ve *(156:20). [ʿAbdullāh efendi]*

ʿAbdullāh Efendi: *Edirne eski kadılarından Abdullah Efendi.*

ve Seyyid Zeynü'l-ʿĀbidīn Efendi ve ʿ**Abdullāh Efendi** ve *(178:6). [ʿAbdullāh Efendi]*

ʿAbdullāh Efendi: *Ebezade Abdullah Efendi. IV. Mehmed'in bir çocuğunun doğumuna muna'ebelik ettiğinden Ebez-zade lakabıyla da bilinir. Maraş Mısır Edirne Mekke kadılıkları Anadolu ve Rumeli kazaskerliği görevinde bulundu. 1708'de Şeyhülislam oldu 1710'da azledildi. 1712'de ikinci kez şeyhülislamlığa getirildi.*

Muṣṭafā Efendi ve Pīrī Meḥmed Efendi ve ʿ**Abdullāh Efendi** dāmādı Meḥmed Efendi ve *(178:19). [ʿAbdullāh Efendi]*

ʿAbdullāh Efendi: *Gemi inşa edilen yerde vazifeli olan ve oranın mali işlerinden sorumlu Abdullah Efendi.*

Baʿdehū tersāne emīni ʿ**Abdullāh Efendi** neẓāreti ve ḳapudān Süleymān Paşa *(183:18). [ʿAbdullāh efendi]*

ʿAbdullāh Efendi: *Anadolu Kazaskerliği görevinde de bulunmuş. 1718-1730 yılları arasında Şeyhülislam görevinde bulunmuş devlet görevlisi.*

fażīletlü ʿ**Abdullāh Efendi** ḥażretleri daḫi kendü aḥzāb-ı fażāʾil-nişāb-ı maʿālī-iktisāblarına *(188:28). [ʿAbdullāh efendi]*

ʿAbdullāh Efendi: *Anadolu Kazaskerliği görevinde de bulunmuş. 1718-1730 yılları arasında Şeyhülislamlık görevinde bulunmuş devlet görevlisi.*

iken şeyḫü'l-islām-ı ʿaṣr nādiretü'd-dehr fażīletlü ʿ**Abdullāh Efendi** ḥażretleri *(231:12). [ʿAbdullāh efendi]*

ʿAbdullāh ḫānī ḳuṭnī-i hindī: *Abdullah Han'ın (Özbek hükümdarı) giydiği Hint kumaşı.*

ve beş ʿaded cālisī ve ʿ**Abdullāh Ḫānī ḳuṭnī-i hindī** *(288:4). [ʿAbdullāh ḫānī ḳuṭnī-i hindī]*

ʿ**Abdullāh Mollā Efendi:** *Dönemin büyük bilginlerinden Molla Abdullah Efendi.*

muḳaddem anlar ile refāḳata meʾmūr olmalarıyla evvelā ʿ**Abdullāh Mollā Efendi** *(179:5). [ʿabdullāh mollā efendi]*

ʿ**Abdü'l-Vehhāb Efendi:** *Daha önceden Galata kadılığı görevinde bulunmuş Abdülvehhab Efendi.*

Ġalaṭa maʿzūli efendilerden ʿ**Abdü'l-Vehhāb Efendi** ve *(178:27). [ʿAbdü'l-Vehhāb Efendi]*

āb-efşān: *Su saçan.*

ebr-i bārān gibi ḳırābelerinden **āb-efşān** ve sāḥa-i dervāze-i kāh-ı ʿadl- ābād-ı hümāyūnı *(180:32). [āb-efşān]*

āb-efşān olaraḳ: *Su saçmak.*

cānibinden ṭulumcılar ṭulumba ile **āb-efşān olaraḳ** bir keyfiyyete girdiler ki *(357:7). [āb-efşān olaraḳ -araḳ]*

āb-efşān oldılar: *Su saçmak.*

niyyetine ṭulumlar ile her cānibden şol mertebe **āb-efşān oldılar** ki li-münşiʾihi'l-faḳīr *(279:18). [āb-efşān oldılar -dı -lar]*

āb-efşān-ı meydān-ı sūr: *Düğün meydanına su serpmek.*

āb-efşān-ı meydān-ı sūr ve otaġ-ı āṣafī pīş-gāhında *(222:7). [āb-efşān-ı meydān-ı sūr]*

āb-efşān-ı şerār: *Kıvılcım suyu fışkırtmak.*

bir miḳdār cevlān u reftārdan ṣoñra ḫorṭūmını **āb-efşān-ı şerār** ve *(270:33). [āb-efşān-ı şerār]*

āb-efşān-ı şerār olup: *Kıvılcım püskürtmek.*

eṭrāfa ejder aġzı gibi **āb-efşān-ı şerār olup** āsumānīler nūr-ı duʿā gibi ʿālem-i bālāya *(203:12). [āb-efşān-ı şerār olup -up]*

āb-efşān-ı yemīn ü yesār olan: *Sağa sola su saçmak.*

āb-efşān-ı yemīn ü yesār olan fīl-i uʿcūbe-kirdāra meşīl *(270:29). [āb-efşān-ı yemīn ü yesār olan -an]*

āb-gīne dükkānı: *Camdan yapılma dükkan.*

üzere īcād itdikleri **āb-gīne dükkānı** ṣūret-nümā-yı mīnā-yı perī eyleyüp içinde li-Ṣābit *(240:6). [āb-gīne dükkānı -ı]*

āb-ı āteş: *Ateş suyu.*

1. nice ḫˇāb-zedegān-ı efyūn-girifteniñ yüzlerine **āb-ı āteş** püskürüp ve *(197:11). [āb-ı āteş]*
2. **āb-ı āteş** püskürilüp ḥużūr-ı hümāyūnda bir mertebe şenlik görüldi ki ne çeşm-i ḳamer *(270:14). [āb-ı āteş]*

āb-ı beḳādan: *Ölümsüzlük suyu.*

taḥdīd-i seyf ve tecdīd-i keyf itmeleri içün **āb-ı beḳādan** şīrīn-ter ağır *(224:18). [āb-ı beḳādan -dan]*

āb-ı buḫūr: *Hoş koku esans.*

dört şīşe nebāt ve on beş şīşe **āb-ı buḫūr** ve altı şīşe āb-ı şükūfe ve yedi kāse *(314:23). [āb-ı buḫūr]*

āb-ı cārī: *Akan su.*

ber-ḳāʿide bir fısḳiyye nümāyān ve otuz ḳadar fevvāresinden **āb-ı cārī** *(222:33). [āb-ı cārī]*

āb-ı cārīye: *Akarsu.*

teng-ter dört çenberi **āb-ı cārīye** memerr olan kemer gibi yek-dīgere *(158:11). [āb-ı cārīye -y -e]*

āb-ı çeşme-i ḫurşīdi: *Güneşin çeşmesinin suyu.*

āb-ı çeşme-i ḫurşīdi ḫāke rīzān eyledi Fi'l-ḥaḳīḳa ʿaynı ile şuʿle-i beyżā-yı neft-i mürebbādan *(228:25). [āb-ı çeşme-i ḫurşīdi -i]*

āb-ı cevher-i inbisāṭları olan: *Neşe kaynağı.*

gürz-i Ḳahramān ṣanup ṣayḥa-i hāy hāy ile gürīzān ve **āb-ı cevher-i inbisāṭları olan** *(225:7). [āb-ı cevher-i inbisāṭları olan -an]*

āb-ı cünbiş-i āteşīn-ʿinān: *(Arap atı) Ateşten dizginli su gibi hareketli.*

ṭarafından bir mükemmel ṭonanmış raḫş-ı ʿarabī-nijād-ı ṣabā-cevlān **āb-ı cünbiş-i āteşīn-ʿinān** *(213:22). [āb-ı cünbiş-i āteşīn-ʿinān]*

āb-ı gevher: *İnci renkli su; beyaz, saf, berrak su.*

Āb-ı gevher ṭoñup buz olmuşdur *(170:19). [āb-ı gevher,]*

āb-ı gevher-nigīn-i devlet: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Devlet yüzüğünün taşının parıltısı.*

yaʿnī **āb-ı gevher-nigīn-i devlet** revnaḳ-efzā-yı mühr-i vekālet pīrāye-i ṣadr-ı ṣadāret *(251:15). [āb-ı gevher-nigīn-i devlet]*

āb-ı ḥayāt: *Ölümsüzlük suyu.*

āb-ı ḥayāt ṣandıḳları semm-i helāhil ve pād-zehr-i mārī *(225:15). [āb-ı ḥayāt]*

āb-ı ḥayvān: *Ab-ı hayat, can suyu.*

Āb-ı ḥayvān ile yek-sāndır berş *(223:26). [āb-ı ḥayvān,]*

Āb-ı rūy-ı dūde-i Selmān-ı pāk: *Selman-ı Farisi ocağının yüz akı.*

Āb-ı rūy-ı dūde-i Selmān-ı Pāk *(240:2). [āb-ı rūy-ı dūde-i Selmān-ı pāk,]*

āb-ı rūy-ı dīn ü dünyā: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Din ve dünyanın övünç kaynağı.*

merd-i meydān-ı saḫā **āb-ı rūy-ı dīn ü dünyā** yek-süvār-ı ʿarşa-i himmet *(272:24). [āb-ı rūy-ı dīn ü dünyā]*

āb-ı rūy-ı mecāmīʿ-i ʿuẓmā: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Adı belli en büyük toplantıların başı yüzünün suyu.*

vekīl-i muṭlaḳ-ı cihān-dārī ve dāmād-ı aʿẓam-ı şehriyārī **āb-ı rūy-ı mecāmīʿ-i ʿuẓmā** *(363:17). [āb-ı rūy-ı mecāmīʿ-i ʿuẓmā]*

āb-ı rūy-ı nessāhān-ı Rūm: *(Suyolcuzade) Anadolu nesih yazı ustalarının yüz akı.*

māʾü'l-ḥayāt-ı süṭūr-ı pür-nūrı **āb-ı rūy-ı nessāḫān-ı Rūm** Ṣuyolcı-zāde merḥūmuñ *(189:22). [āb-ı rūy-ı nessāḫān-ı rūm]*

āb-ı rūy-ı sipihr-i berīn: *Engin gökyüzünün suyu toprağı.*

içün **āb-ı rūy-ı sipihr-i berīn** rīḫte-i pāy-ı sāye-i Ḫālıḳü'l-māve'ṭ-tīn olup *(310 19). [āb-ı rūy-ı sipihr-i berīn]*

āb-ı rūy-ı āl-i ʿOṣmān: *(III. Ahmet için) Osmanlı ailesinin yüzünün akı şerefi.*

Vaḳtā ki ol ḫudāvend-i cihān rāḥat-cūy-ı cihāniyān **āb-ı rūy-ı Āl-i ʿOṣmān** *(136: 5). [āb-ı rūy-ı āl-i ʿoṣmān]*

āb-ı şāfı: *Berrak su.*

Gören ol **āb-ı şāfı** cevherde *(160:14). [āb-ı şāfı -ı]*

āb-ı şükūfe: *Çiçek suyu.*

dört şīşe nebāt ve on beş şīşe āb-ı buḫūr ve altı şīşe **āb-ı şükūfe** ve yedi kāse *(314:23). [āb-ı şükūfe]*

ābile-i pāy-ı gül-gūn oldı: *Gül renkli ayak kabarcığı olmak.*

reh-peymāyān-ı gülşen-i ṣafāya **ābile-i pāy-ı gül-gūn oldı** *(269:34). [ābile-i pāy-ı gül-gūn oldı -dı]*

āb-yārī vü perveriş-i ʿināyet ü ifḍāl-i ḫudāvend-i lā-yezāl: *Gücü sonsuz olan Allah'ın iyiliği ve ihsanının sulaması ve beslemesi.*

ḥażretleriniñ **āb-yārī vü perveriş-i ʿināyet ü ifḍāl-i Ḫudāvend-i Lā-yezāl** *(140:14). [āb-yārī vü perveriş-i ʿināyet ü ifḍāl-i ḫudāvend-i lā-yezāl]*

aç: *Örtüsünü veya kapağını kaldırmak.*

Boḳçayla **açup** metāʿ-ı rāzı *(304:15). [açup -up]*

aç: *Kapalı şeyi açık hâle getirmek.*
1. bāġçeniñ meydāna **açılan** ḳapusından duḫūl ve ḳırḳ ʿaded naḫl-ı sūr ile *(145:3). [açılan -ıl -an]*
2. ʿarūs-ı tütuḳ-pūş-ı muṭallā-ʿiẕār gibi herkese **açılmaz** çeşm-i istiġnā-yı Mālik-i Dīnār ve *(161:23). [açılmaz -ıl –maz]*
3. Zamāne sūr ile mesrūr sen **açılmaz** idiñ *(180:1). [açılmaz -ıl -maz]*
4. **açılup** biri birini meydān-ı kār-zāra daʿvet için gūyā dest-cünbān-ı işāret oldılar *(244:20). [açılup -ıl -up]*
5. yüriyüp lonbarların dehān-ı ejder gibi **açup** ve aġzından şerāreler ṣaçup *(244:24). [açup -up]*
6. cemāl-i Leylā-yı leyle-i ẓulmādan perde-i ẓulmet **açılup** ḳarşu ṭarafda olan *(253:30). [açılup -ıl -up]*
7. ki dehānı derīçe-i ġār gibi **açılup** vaḳt vaḳt ṣadā-yı ḫaşyet-fermā vü dehşet- efzāsı *(253:37). [açılup -ıl -up]*
8. **Açılmayıcaḳ** ḫayme gibi nice ḫazīne *(277:2). [açılmayıcaḳ -ıl -ma -y -acak]*
9. **Açup** perin o hümā-yı saʿādetiñ geliyor *(179:28). [açup -up]*
10. **açaraḳ** ve dehān-ı medāfiʿ-i ejder-nişānından şerāreler ṣaçaraḳ reh-güẕārında *(356:24). [açaraḳ -araḳ]*

aç: *Açmak çiçeklenmek.*

Açdı çadır çiçeklerin yine hep *(272:12). [açdı -dı]*

aç: *Engeli kaldırmak.*

ḳarīb maḥallde naḫılların iḫrācı mümkin olacaḳ mertebe fürce **açılup** *(365:31). [açılup -ıl -up]*

aç gözli: *Gerekenden çok mal mülk etmek etmek isteyen ve elindeki ile yetinmeyen kimse.*

girüp tebdīlü'ş-şekl li-ecli'l-ekl iden ve ṭuz gibi her aşa giren **aç gözli** *(301:1). [aç gözli]*

ʿacāʾib u ġarāʾib: *Görülmedik ve alışılmadık.*

temāşāya ruḫṣat buldılar ve diledikleri gibi **ʿacāʾib u ġarāʾib** *(205:20). [ʿacāʾib u ġarāʾib]*

ʿacāʾib-i beşāşet-eserler: *Neşe saçan cisimler.*

ve hezārān **ʿacāʾib-i beşāşet-eserler** gösterüp şāʿirleri çögür çalaraḳ aṭışdı beyt *(297:14). [ʿacāʾib-i beşāşet-eserler -ler]*

ʿacāʾib-i bī-nihāyet: *(Oyunlar gösteriler) Sonsuz derecedeki ilginçlikler.*

Bu güne ḫayret-efzā ġarāʾib-i bī-ġāyet ve **ʿacāʾib-i bī-nihāyet** meşhūd-ı dīde-i temāşā oldı *(317:20). [ʿacāʾib-i bī-nihāyet]*

ʿacāʾib-i bī-nihāyet-i bāʿiṣü'ş-şeṭāreti: *(Gösteriler için) Sevince sebep olan sonsuz ilginçlikler.*

belki daḫi nice nice ġarāʾib-i mahāret ve **ʿacāʾib-i bī-nihāyet-i bāʿiṣü'ş-şeṭāreti** *(347:30). [ʿacāʾib-i bī-nihāyet-i bāʿiṣü'ş-şeṭāreti -i]*

ʿacāʾib-i meserret-menāḳıb: *Anlatılması eğlenceli şaşırtıcı şeyler.*

bāʿiş-i ḫayret olacaḳ melāʿib ve ʿ**acāʾib-i meserret-menāḳıb** irāʾet eyleyüp ez-cümle *(314:6). [ʿacāʾib-i meserret-menāḳıb]*

ʿacāʾib-i nāriyyeye: *İlginç ateşli oyunlar.*

ġarāʾib-i āteş-bāzī bu gice taʿbiye ḳılınan ʿ**acāʾib-i nāriyyeye** nisbet *(309:20). [ʿacāʾib-i nāriyyeye -y -e]*

aʿcām şūretinde: *İranlılar gibi görünmek.*

idi ve dellālān-ı kāle-ber-dūş ecnās-ı aḳmişe ile şūr-engīz-i bāzār-gāh-ı sürūş olup *(242:5). [aʿcām ṣūretinde -n -de]*

aʿcām u füccār: *Acem ve günahkarlar.*

ve **Aʿcām u füccār** dāmen-i câme gibi ẕeyl-i gürūh-ı tücccār oldılar *(304: 6). [aʿcām u füccār]*

açdırma ehl-i keyfe ḳutunuñ ḳapaġını: *Karşısındaki kimseye kötü düşünceleri ve onun hakkındaki bildiklerini açıklamamak açıklanırsa karşıdaki kişiyi zor duruma sokabileceğini belirten atasözü.*

Açdırma ehl-i keyfe ḳutunuñ ḳapaġını diyerek beẕle-güẕār ve benān-ı ārzūların kilīd-i ḳufl-güşā-yı ṣandūḳ-ı mār eylediklerinde *(225:14). [açdırma ehl-i keyfe ḳutunuñ ḳapaġını -ı -n -ı]*

ʿ**aceb:** *Şaşılacak durum acaba.*
1. ʿAnber ne ʿ**aceb** eylese āfāḳı muʿaṭṭār *(162:20). [ʿaceb]*
2. ʿ**Aceb** mi öñdül alsam pādişāhım esb-i Mışrīyem *(193:19). [ʿaceb]*
3. Ne ʿ**aceb** tīz geçer ẕevḳ u sürūr eyyāmı *(201:1). [ʿaceb]*
4. Furun gibi ne ʿ**aceb** nār-ı ʿaşḳa yansaḳ biz *(236:22). [ʿaceb]*
5. Çemen-i şevḳ tāzelendi ʿ**aceb** *(272:11). [ʿaceb]*
6. Ḥaḳḳā ki ālāylarına ʿ**aceb** ṣūret ve ḥirfetlerine ṭurfe zīnet ve sūr-gāha bir *(277:25). [ʿaceb]*
7. ʿ**Aceb** mi ehl-i süḫan itseler ġazel taḫmīs *(313:30). [ʿaceb]*

ʿ**aceb:** *Keder.*

Āfet-i ḫirmen-i sāmānımız olsa ne ʿ**aceb** *(234:26). [ʿaceb]*

ʿ**aceb:** *Acaba hayret şaşılacak şey II öyle bir o kadar çok.*

ʿ**Aceb** şāhīnlik itdi Ḥācı Şāhīn nām bir Mışrī *(213:9). [aceb]*

ʿ**acebā:** *Merak şüphe ve tereddüt bildiren soru zarfı.*

daḫi ʿ**acebā** fi'l-ḥaḳīḳa timsāḥ mıdır deyu teşkīk iderdi Kaʿr-ı deryādan ser-nümā-yı ẓuhūr *(351:28). [ʿacebā]*

aʿceb-i ḫavārıḳ: *Görülmedik şeylerin en şaşırtıcısı.*

aʿceb-i ḫavārıḳ görindi ki nice tevsen-i tünd-gām-ı berḳ-ḫırāmı işāre-i ebrū-yı licām ile *(205:24). [aʿceb-i ḫavārıḳ]*

ʿ**Acem çār-bāġlarından:** *Acemlerin ünlü büyük bahçeleri.*

ʿ**Acem Çār-bāġlarından** bir ḳıṭʿa-i ġarrā ve maḳām-ı ʿAcemde beste murabbaʿlardan *(269:31). [ʿAcem çār-bāġlarından -n -dan]*

ʿ**Acem dībāsı:** *Acem ipeklisi.*

ve her biri dörder ṭonluḳ İstanbul ser-ā-seri ve ʿ**acem dībāsı** ve her cinsi beşer *(321 34). [ʿAcem dībāsı]*

ʿ**Acem Ermenīleri:** *Acem mülkünde yaşayan Ermeniler.*

mülḥaḳ olan ʿ**Acem Ermenīleri** muḳavvādan bir ḳalʿa-i aḥkem ü aḳvāyı *(304:21). [ʿAcem Ermenīleri]*

ʿ**Acem Oyunı:** *Acemlerin oynadığı oyun (Mecazi anlamda ise Osmanlılara göre Acemlerin çevirdiği entrika).*

şikār-ı fitrāk-beste gibi kendüye redif idüp ʿ**Acem Oyunı** ile çeġāne-nüvāz u naʿra-sāz olaraḳ *(255:7). [ʿAcem Oyunı]*

ʿ**Acem Oyunları:** *Hile.*

Bunlar nev-īcād bāzīçelerde ḳarār ve ʿ**Acem oyunları** ile sāḥa-i sūra *(231:30). [ʿAcem Oyunları]*

ʿ**Acem ser-ā-ser:** *Altın veya gümüş telle dokunmuş bir çeşit nakışlı kumaş.*

ve bir ṭonluḳ ʿ**Acem ser-ā-ser** nāmına aḳmişe-i laṭīfe *(307:20). [ʿacem ser-ā-ser]*

ʿ**Acem şūretlü:** *(Kukla için) Şeytan kılıklı.*

getürüp ve içinde dīv heyʾetlü ʿ**Acem şūretlü** ġūl-i beyābānī ḳıyāfetlü *(304:23). [ʿacem şūretlü]*

ʿ**Acemāne kıyāfet:** *Acem'e benzer bir şekilde.*

iḫtirāʿ itdikleri bir ḳaṣr-ı zer-kār u pür-zīb ve içinde üç ʿaded ʿ**Acemāne ḳıyāfet** *(157:12). [ʿAcemāne ḳıyāfet]*

ʿ**Acemāne-heyʾet:** *Aceme benzer görünüş.*

ancaḳ ʿunṣur-ı nār u hevādan mürekkeb ʿ**Acemāne-heyʾet** bir ṣūret-i cesīm-i ʿucūbe-heyʾet *(202:21). [ʿAcemāne-heyʾet]*

ʿ**Acemī:** *Döşemelik kumaşların üzerine renkli ipek iplikle işlenen yer yer altın veya gümüş boncuklarla süslenmiş nakışlı ipek kumaş.*
1. olmaḳ üzere ikişer boġça ʿ**acemī** ve İstanbulī dībā-yı zībā ki nessāc-ı ḳażā *(164:16). [ʿAcemī]*
2. beş ʿaded ḳuṭnī ve iki ṭonluḳ ʿ**acemī** ve üç ṭonluḳ rūmī dībā ve beş ṭonluḳ sāde *(226:6). [ʿAcemī]*
3. ḥażretlerinden üç ṭonluḳ ʿ**acemī** ve üç ṭonluḳ rūmī dībā ve üç ṭonluḳ telli *(321:2). [ʿAcemī]*
4. merbūṭ-ı ışṭabl-ı ḫākānī ḳılındığından mā-ʿadā üçer ṭonluḳ ʿ**acemī** ve İstanbulī dībā-yı zer-kār *(321:10). [ʿAcemī]*
5. raḫş-ı zerrīn-raḫt-ı müzerkeş-bisāṭ-ı nāzük-reftār ve iki ṭonluḳ ʿ**acemī** ve üç *(340:28). [ʿAcemī]*
6. Ḳuds-i Şerīf beglerbegisi İbrāhīm Paşa ṭarafından daḥi dört ṭonluḳ ʿ**acemī** *(353:18). [ʿAcemī]*

ʿ**Acemī dībā:** *Acem işi; döşemelik kumaşların üzerine renkli ipek iplikle işlenen yer yer altın veya gümüş boncuklarla süslenmiş nakışlı ipek kumaş.*
1. ve bunlardan mā-ʿadā her biri dörder ṭonluḳ ʿ**Acemī dībā** ve nev-ẓuhūr telli hatāyī-i girān-bahā *(265:14). [ʿAcemī dībā]*

2. ve üçer ṭonluḳ ʿ**Acemī dībā** ve nev-ẓuhūr telli hatāyī-i enfes ve üç ṭāka *(287:31). [ʿAcemī dībā]*
3. Ve mīr-āḫūr-ı evvel Ḥasan Aġadan her nevʿi üçer ṭonluḳ ʿ**Acemī dībā** ve *(307:17). [ʿAcemī dībā]*
4. ḫoş-ḳumāş-ı dil-keş-nigār muṭallā seccāde ve her biri ikişer ṭonluḳ ʿ**Acemī dībā** ve *(353:23). [ʿAcemī dībā]*
5. ve her biri beşer ṭonluḳ ʿ**Acemī dībā** ve hatāyī-i nev-ẓuhūr-ı muṭallā ve *(361:6). [ʿacemī dībā]*

ʿ**Acemī dībā-yı zer-tār:** *Acem işi; döşemelik kumaşların üzerine renkli ipek iplikle işlenen yer yer altın veya gümüş boncuklarla süslenmiş altın çözgülü ipek kumaş.*

ṭāḳa muṭallā ḫünkārī destār ve beşer ṭop İstanbulī ve ʿ**Acemī dībā-yı zer-tār** ve (*321:25). [ʿacemī dībā-yı zer-tār]*

ʿ**Acemī vü Rūmī:** *Selçuklular döneminden 20. yüzyıla kadar Türk süsleme sanatında sürekli kullanılan bir bezeme desenli ve döşemelik kumaşların üzerine renkli ipek iplikle işlenen yer yer altın veya gümüş boncuklarla süslenmiş nakışlı ipek kumaş.*

post vaşaḳ ve iki kāḳum-ı beyāż u berrāḳ ve beş ṭonluḳ zer-dūz şāl ve ʿ**acemī vü rūmī** *(344 32). [ʿacemī vü rūmī]*

ʿ**Acemī vü Rūmī dībā:** *Selçuklular döneminden 20. yüzyıla kadar Türk süsleme sanatında sürekli kullanılan bir bezeme desenli ve döşemelik kumaşların üzerine renkli ipek iplikle işlenen yer yer altın veya gümüş boncuklarla süslenmiş nakışlı ipek kumaş.*

1. ʿAcemī vü Rūmī dībā ve sāde ve muṭallā dörder ṭonluḳ hatāyī-i zībā ve hem-çün Şehr-i Zūr beglerbegisi (*249:11). [ʿAcemī vü Rūmī dībā]*
2. sāde ve ṭaraḳlı firengī aṭlas ve üçer ṭonluḳ ʿ**Acemī vü Rūmī dībā** ve altışar ṭonluḳ *(214:5). [ʿAcemī vü Rūmī dībā]*
3. her biri ikişer ṭonluḳ ʿ**Acemī vü Rūmī dībā** ve dörder ṭonluḳ telli *(225:32). [ʿAcemī vü Rūmī dībā]*
4. ʿ**Acemī vü Rūmī dībā** ve altışar ṭop nev-ẓuhūr telli ve sāde hatāyī-i girān-bahā ve *(287:22). [ʿAcemī vü Rūmī dībā]*

Ācemī vü rūmī dībā-yı zer-kār: *Selçuklular döneminden 20. yüzyıla kadar Türk süsleme sanatında sürekli kullanılan bir bezeme desenli ve döşemelik kumaşların üzerine renkli ipek iplikle işlenen yer yer altın veya gümüş boncuklarla süslenmiş nakışlı altın işlemeli ipek kumaş.*

ṭoḳuz ḳuṭnī ve üçer ṭonluḳ ʿ**Acemī vü Rūmī dībā-yı zer-kār** ve altışar ṭonluḳ *(226:15). [ʿAcemī vü Rūmī dībā-yı zer-kār]*

ʿ**Acemī vü Rūmī dībā-yı zer-tār:** *Selçuklular döneminden 20. yüzyıla kadar Türk süsleme sanatında sürekli kullanılan bir bezeme desenli ve döşemelik kumaşların üzerine renkli ipek iplikle işlenen yer yer altın veya gümüş boncuklarla süslenmiş nakışlı altın çözgülü ipek kumaş.*
1. ʿ**Acemī vü Rūmī dībā-yı zer-tār** ve altışar ṭonluḳ muṭallā ve sāde hatāyī-i nev-ẓuhūr-ı pesendīde-kār *(226:11). [ʿAcemī vü Rūmī dībā-yı zer-tār]*
2. esb-i ṣabā-reftār ve beş ṭonluḳ ʿ**Acemī vü Rūmī dībā-yı zer-tār** ve beşer ṭonluḳ nev-ẓuhūr telli hatāyī *(287:18). [ʿAcemī vü Rūmī dībā-yı zer-tār]*

ʿ**acīb şūret olup:** *Şaşırtıcı bir biçimde olmak.*

ġarīb ṣanʿat ve ʿ**acīb şūret olup** gerdūne-i mezbūreyi bir ṭoġrı yürür daḳīḳalu sāʿate *(157:17). [ʿacīb şūret olup -up]*

açıġa boyadı: *Kendini belli etmek açıkça göstermek.*

deyu çalup çağırup müşterī-i viṣāl oldığını **açıġa boyadı** *(300:10). [açıġa boyadı -dı]*

ʿ**āciz olur:** *Yetersiz kalmak.*

ve bir daḫi Dede ḫaṭṭı ile bir Sūre-i Enʿām kim mısrāʿ Miṯlini taḥrīrde ʿ**āciz olur** *(166:28). [ʿāciz olur -ur]*

ʿ**āciz ü ḳāṣırdır:** *Çaresiz ve eksik.*

taḳdīr-i ḳıymetinde ʿ**āciz ü ḳāṣırdır** Li-müʾellifihi *(162:4). [ʿāciz ü ḳāṣırdır -dır]*

ʿ**āciz-i takdīr-i kıymeti olup:** *Değerini ölçmekte bilgisiz kalmak.*

ʿāciz-i taḳdīr-i ḳıymeti olup reşk-i ḥüsn-i ḳālıbı felegiñ cān-gezā-yı burc-ı ʿaḳrebi *(162:23). [ʿāciz-i taḳdīr-i ḳıymeti olup -up]*

ʿ**āciz-i tavṣīf ü beyāndır:** *Nitelemek ve anlatmakta yetersiz kalmak.*
1. nümāyān oldı ki zebān-ı zebāne nişān ʿ**āciz-i tavṣīf ü beyāndır** Bunlar *(278:8). [ʿāciz-i tavṣīf ü beyāndır -dır]*
2. Nitsün ḳalemim ʿ**āciz-i tavṣīf ü beyāndır** *(332:2). [ʿāciz-i tavṣīf ü beyāndır -dır]*

açmaz: *Satranç terimi. II Zor durumda bırakmak.*

açmazdan bir şāhāne manṣūbe-i ġarīb gösterdi ve ketḫudā-yı sāḫte-vaḳārları bir *(241:4). [açmazdan -dan]*

açmaz: *İçinden çıkılması zor bir durumla karşılaşmak.*

ʿĀşıḳ-ı āvāreye ḳuyruḳ şalar **açmazdan** ṣūretinde *(315:25). [açmazdan -dan]*

açmazdan seyr idenlere: *Yerinden kıpırdayamaz hale gelmek.*

ḥayrān u māt ve **açmazdan seyr idenlere** telāfī-i mā-fāt eylediler *(343:18). [açmazdan seyr idenlere -en -ler -e]*

ʿ**acz-āver-i kalem-i Bihzād:** *Behzad'ın fırçasını/kalemini yetersiz hale getirmek acze düşürmek.*

esb-i ṭarīfī-nijād ki taṣvīri ʿ**acz-āver-i ḳalem-i Bihzād** idi Li-müʾellifihi *(166:19). [ʿacz-āver-i ḳalem-i Bihzād]*

ʿ**acz-i istikānet:** *Çaresizlik.*

hezār şerm ü ḥacālet ve ʿ**acz-i istikānet** ile dest-ber-sīne ser-fürū-gerde-i sekīne olup *(260:35). [ʿacz-i istikānet]*

ʿ**acz-künān:** *Gücün yetersiz kalması.*

Kim miṯlini taṣvīrde ḳalem ʿ**acz-künāndır** *(329 16). [ʿacz-künāndır -dır]*

ādāb: *Ahlak ve terbiyenin gerektirdiği konuşma ve hareket tarzı.*

biñ aşçı bir başçı meṯeline ittibāʿan māʾide-sālār ve **ādāb** gözleme ḳaydında olmayup *(300: 22). [ādāb]*

ādāb u āyīn: *Gelenek.*

iʿṭā-yı ilbās olunduḳda her biri ikinci ḳapudan içerüde **ādāb u āyīn** *(374:37). [ādāb u āyīn]*

ādāb-ı mülūk: *Devlet büyüklerini selamlama.*

ḳulle-i āsumāna ṭanīn-āver olup ʿArab-ı Mısrī daḫi evvelā **ādāb-ı mülūk** merāsimini *(209:3). [ādāb-ı mülūk]*

ādāb-ı mülūk: *Meliklere yapılan usul.*

icrā-yı merāsim-i zemīn-būsīde istiʿcāl idicek çavuşān-ı zerrīn-çevgān **ādāb-ı mülūk** *(366: 9). [ādāb-ı mülūk]*

ādāb-ı mülūkāne: *Hükümdara yaraşır hükümdar için geçerli saygı kuralı.*

dīde-güşā-yı intiẓār göricek **ādāb-ı mülūkāne** üzere at üzerinden üç kerre *(370:25). [ādāb-ı mülūkāne]*

ādāb-ı pādişāhī: *Hükümdara uygulanan gelenek.*

vüzerā-yı ʿiẓām **ādāb-ı pādişāhī** üzere būs-ı zemīn eylediklerinde şeyḫü'l-islām-ı ḫuceste-maḳām *(374:5). [ādāb-ı pādişāhī]*

aʿdād-ı ʿuḳūd-ı enāmil-i müfīẕü'l-cūdları: *(Sadrazamın eli) Bağış saçan parmaklarının sayısınca inci dizisi.*

dest-i kerem-peyvestleri ile **aʿdād-ı ʿuḳūd-ı enāmil-i müfīẕü'l-cūdları** ḳadar *(308:10). [aʿdād-ı ʿuḳūd-ı enāmil-i müfīẕü'l-cūdları -lar -ı]*

ʿadālet ḳaşrı: *Sultan sarayı.*

ʿ**Adālet ḳaşrı** tāb-ı āfitāb-ı fer ü saṭvetden *(181:9). [ʿadālet ḳaşrı]*

ʿadalet-kīş ü ḫayr-endīşe: *(III. Ahmet) İyilik düşünen ve adaletli olmayı huy edinmiş.*

ʿ**Adalet-kīş ü ḫayr-endīşe** cūd u mekrümet kānı (*217:21). [ʿadalet-kīş ü ḫayr-endīşe]*

Adana beglerbegisi Rişvān-zāde Es-seyyid Meḥemmed Paşa: *III. Ahmed zamanında Adana Beylerbeyi olarak görev yapmış Seyyid Mehemmed Paşa.*

Van vālīsi ʿAlī Paşa ṭarafından ve **Adana beglerbegisi Rişvān-zāde Es-seyyid Meḥemmed Paşa** *(348:5). [Adana beglerbegisi Rişvān-zāde Es-seyyid Meḥemmed Paşa]*

ʿadāvet-sīretān-ı dost-şūrete: *Dost görüp içten düşmanlık beslemek.*

mertebe tekmīl-i nāmūs-ı salṭanat ve muḫālifān-ı dīn olan ʿ**adāvet-sīretān-ı dost-şūrete** *(339:35). [ʿadāvet-sīretān-ı dost-ṣūrete -e]*

ʿaded: *Tane.*
1. şeker vaż'ı içün yüz ʿ**aded** mevlid ṭablası ve eṭrāf-ı sūr-gāhda māhiyyeler tertībi *(142:6). [ʿaded]*
2. bāġçeniñ meydāna açılan ḳapusından duḫūl ve ḳırḳ ʿ**aded** naḫl-ı sūr ile *(145:3). [ʿaded]*
3. üzere iki ʿ**aded** mülūkī naḫl-i bālā ve bir şeker ḥadīḳası ibdāsına fermān-ı hümāyūnları *(146:13). [ʿaded]*
4. Evvelā dūde-i Bektāşiyāndan on bir ʿ**aded** bölük oṭaları çorbacısı ve neferātı *(148:31). [ʿaded]*
5. iḳāme ve on ʿ**aded** ḳurbān kesüp besmele ile naṣb-ı diʿāme itdiler *(149:35). [ʿaded]*
6. ʿ**aded** ṭop-ı raʿd-āvāz vaż'ı fermān olunup bir def'a ʿale's-seḥer ve bir def'a *(151:1). [ʿaded]*
7. otuz ʿ**aded** ṭop-ı bāriḳa-feşān geçirilüp vüzerā sāye-bānı *(153:13). [ʿaded]*

8. ʿ**aded** şeh-zādegān-ı cüvān-baḫt yesār-ı taḫtda vefḳ-i müşelleş gibi *(156:11). [ʿaded]*
9. iḫtirāʿ itdikleri bir ḳaṣr-ı zer-kār u pür-zīb ve içinde üç ʿ**aded** ʿAcemāne ḳıyāfet *(157:12). [ʿaded]*
10. ve altı ʿ**aded** raḳḳāṣ-heyʾet dāʾire-der-kef dil-firīb ṣūretler ibdāʿ eylemişler ki *(157:13). [ʿaded]*
11. beyāż dilkü dört ʿ**aded** ferve-i girān-bahā-yı dil-cū ve her biri beşer ṭonluḳ *(164 15). [ʿaded]*
12. ve sāde on ṭāḳa hindī alaca ve germsūd ve beşer ʿ**aded** alaca ve ṣāde ḳuṭnī-i zer-rīn-i tār u pūd *(164:31). [ʿaded]*
13. dört ʿ**aded** şeş-ḫāne tüfeng ve bir ʿ**aded** tüfeng-i Macārī ki her biriniñ gürūheleri (*165:5). [ʿaded]*
14. ve beş ṭonluḳ aṭlas-ı cilā-dāde ve beş ʿ**aded** ḳuṭnī-i hindī ve beş ṭāḳa destār-ı bendī müstezād-ı manẓūme-i tuḥaf *(169:17).[ʿaded]*
15. ṣof-ı ḫünkārī ve altı ṭāḳa destār ve beş ʿ**aded** ḳuṭnī-i enfes ve dört ṭonluḳ aṭlas (*171:21). [ʿaded]*
16. hatāyī-i zībā ve çiçekli ḳatīfe ve aṭlas u ḫārā ve altışar ʿ**aded** ḳuṭnī ve destār-ı bendī (*172:1). [ʿaded]*
17. ālet taşnīf ve biri biri üzerine yigirmi ʿ**āded** şīşe-i şükūfeyi şanʿat ile tertīb ü taşnīf eyleyüp *(176:6). [ʿāded]*
18. ʿ**aded** kebīr şişeleri īstāde eyledikden şoñra sebūyı başına alup bī-vehm ü bāk *(176:8). [ʿaded]*
19. Baʿdehū mehter-ḫāne ile bir süri bere-i şīr-ḫˇāre-miṣāl yüz otuz sekiz ʿ**aded** *(183:1). [ʿaded]*
20. ʿarżu'l-iḫlāṣ-ı ser-saṭr-ı cerīde-i iḫtişāṣ ḳılındıġından mā-ʿadā iki ʿ**aded** ferve-i ḳāḳum-ı müşgīn-düm-i girān-bahā*(189:2). [ʿaded]*
21. ve iki ṭop dībā-yı zībā ve beş ʿ**aded** şāl-ı keşmīr ve *(189:3). [ʿaded]*
22. ve iki ṭop dībā-yı zībā ve beş ʿ**aded** şāl-ı keşmīr ve *(189:4). [ʿaded]*
23. ʿ**aded** şāl ve bir ḳāḳum-ı endek-miṣāl ve ikişer ṭāḳa hindī alaca ve ḳuṭnī ve iki *(189:7). [ʿaded]*
24. üzere on ʿ**aded** vasaṭiyyü'l-ḳıṭʿa faġfūrī ṭabaḳ daḫi dest-i çīnī-keşān-ı maṭbaḫ-ı ḫāḳāniyye *(189:29). [ʿaded]*
25. sāʾir ecnās-ı aḳmişe-i girān-bahādan daḫi beş ʿ**aded** *(190:18). [ʿaded]*
26. ḳuṭnī ve üç ṭāḳa telli germsūd-ı hindī ve üç ṭonluḳ şāl ve dört ʿ**aded** ṣof ve beş *(190:19). [ʿaded]*
27. ṭāḳa destār-ı ḫünkārī vü bendī ve üç ʿ**aded** kemer-bend şāl-ı buḫūr-ı dil-pesend *(190:20). [ʿaded]*
28. mā-ʿadā altışar ʿ**aded** daḫi aʿlā vü zībā vü müsteşnā ḳuṭnī vü şāl ve destār u dībā *(190:32). [ʿaded]*
29. pīrāye ḳılınmaġla eşer-i eslāfa iḳtifā olunup muʿtād üzere beş ʿ**aded** *(191:8). [ʿaded]*
30. Keşmīrī şāl ve üçer ʿ**aded** Bervecī alaca ve pūte-dārī ve iki ṣof ve üç aṭlas ve altı *(191:9). [ʿaded]*
31. Kitāb-ı Ḳuhistānī ve beş ṭāḳa destār-ı ʿālü'l-ʿāl ve üç ʿ**aded** kemer-bend ve üç *(191:16). [ʿaded]*
32. keşmīrī şāl ve iki ʿ**aded** münaḳḳaş kemer-bend ve üç ṭonluḳ ḫünkārī *(191:25). [ʿaded]*
33. yedişer ʿ**aded** ḳuṭnī ve destār *(192:7). [ʿaded]*
34. ḫünkārī destār ve beş ṭonluḳ dībā-yı rūmī beş ḳuṭnī beş ʿ**aded** muḳaddem ḥarīr ḳuşaḳ *(192:13). [ʿaded]*
35. Ẕeyl-i Şaḳāyıḳ ve on ʿ**aded** destār-ı mütenevviʿa ve on ʿaded çatārı alaca *(192:17). [ʿaded]*
36. Ẕeyl-i Şaḳāyıḳ ve on ʿaded destār-ı mütenevviʿa ve on ʿ**aded** çatārı alaca *(192:17). [ʿaded]*
37. ve beş ʿ**aded** sāde ḳuṭnī ve beş ṭāḳa alaca ḳuṭnī ve dört ṭāḳa meḫter-ḫānī ve *(192:18). [ʿaded]*
38. şāl-ı bī-miṣāl ve iki ʿ**aded** kemer-bend şāl ve iki destār-ı ḫünkārī ve iki alaca *(192:25). [ʿaded]*
39. ve ḳużāt-ı ʿasākiriñ manṣūb u maʿzūl ve pāye-dārānından sekiz ʿ**aded** efendiler *(194:14). [ʿaded]*
40. Ve süfre-i ṣāliṣede ve rābiʿada onar ʿ**aded** efendiler daḫi birbirlerine müvānis ü mücālis oldılar *(194:18). [ʿaded]*
41. Ve çarḫ-ı felek nāmında üç ʿ**aded** gerdende fişeng daḫi felāḫan-vār her *(196:33). [ʿaded]*
42. ve otuz ʿ**aded** ṭabancalı fişekleri daḫi çarḫ-ı felege reşkinden şöyle çatladı ki *(197:1). [ʿaded]*
43. Ve hāvan fişengi nāmında üç ʿ**aded** tennūr-ı ṭūfān-ḫīz-i āteş daḫi *(197:6). [ʿaded]*
44. numūdār çihil ʿ**aded** fişeng-i enār ve on dāne püskürme daḫi atılup şuʿle-niṣār olduḳda *(197:10). [ʿaded]*
45. Ve yüz ʿ**aded** āsumānī daḫi yegān yegān semt-i eflāke āh-ı sūz-nāk-ı ʿāşıḳ *(197:13). [ʿaded]*
46. bugün daḫi iki yüz seksen dört ʿ**aded** ṣıbyāna ḫitān ālāyları tertīb ü taṣfīf olunup *(198:29). [ʿaded]*
47. daḫi iki ʿ**aded** esb-i Türkmānī nigāh-ı iltifāt-ı mülūkāneye erzānī ve raḫt u bisāṭları *(199:10). [ʿaded]*
48. ve on altı ṭonluḳ kitresiz rūmī vü firengī aṭlas-ı ʿālü'l-ʿāl ve sekiz ʿ**aded** *(200:9). [ʿaded]*
49. firengī kemhā-yı ḫoş-reng-i āteş-nümūn ve ṭoḳuz ʿ**aded** beyāż şerbetī-i hindī ve ṭoḳuz *(200:18). [ʿaded]*
50. ṭāḳa daḫi destār-ı bendī ve on sekiz ʿ**aded** mütenevviʿ ve muḫtelif muḳaddem *(200:19). [ʿaded]*
51. idi ve üç ʿ**aded** kebīr sīnī ve iki ʿaded yaldızlı ṭās ve beş ʿaded yaldızlı nuḥās kāse *(200:30). [ʿaded]*
52. idi ve üç ʿaded kebīr sīnī ve iki ʿ**aded** yaldızlı ṭās ve beş ʿaded yaldızlı nuḥās kāse *(200:30). [ʿaded]*
53. idi ve üç ʿaded kebīr sīnī ve iki ʿaded yaldızlı ṭās ve beş ʿ**aded** yaldızlı nuḥās kāse *(200:30). [ʿaded]*
54. ṭonluḳ sāde hatāyī ve ṭaraḳlı aṭlas ve ḳuṭnī ve destār ve ṭoḳuzar ʿ**adedden** üç *(200:28). [ʿadedden -den]*
55. ʿ**aded** müderrisīn-i kirām efendiler ḥasbe'l-muʿtād ve żiyāfet-ḫāne-i ḫāḳānīde *(201:10). [ʿaded]*
56. merḥūmuñ selīl-i celīli Meḥemmed Sāʿīd Efendi ile dört ʿ**aded** *(201:22). [ʿaded]*
57. ve neft ile müʿabbe içinde müheyyā olan beş ʿ**aded** fānūs-ı şuʿle-dār-ı devvār ile *(202:31). [ʿaded]*
58. Fenār Bāġçesi sāḥiline nümūdār olup her biri ṭoḳuz ʿ**aded** ḳadeḥi ḥāvī ve her *(202:32). [ʿaded]*
59. ʿ**aded** meh-pāregān-ı çār-ebrū cevvāl ü sāʾire olmuş idi Ve bir cānibinde daḫi *(203:28). [ʿaded]*
60. gibi saḳfı daḫi olmaġın saḳfınıñ her ṭarafında iki ʿ**aded** kebş-i zerrīn-şāḫ *(204: 8). [ʿaded]*
61. ʿ**aded** ṣıbyān-ı ḫitān reme-i ḥamāme gibi ālāy ile per-cünbān-ı semt-i āşiyān olduḳlarından *(212:10). [ʿaded]*
62. cebhe-i iʿtibārına ṣabāḥü'l-ḫayr-ı pīşānī olup on sekiz ʿ**aded** *(214:11). [ʿaded]*
63. ve altı ṭonluḳ gūnā-gūn keşmīrī şāl ve altı ʿ**aded** ḳapu ḳulı ḥilālīsi *(214:14). [ʿaded]*
64. ʿ**aded** maʿlūmü'l-esāmī ẕevi'n-nesebi's-sāmī sādāt-ı sāmiyetü'l-aḥsāb ve *(215:2). [ʿaded]*
65. on ʿ**aded** şüyūḫ-ı fiḫām tenāvül-i ṭaʿām eylediler Ve iki direklide iki *(215:24). [ʿaded]*
66. ile İncüli Köşke nümūdār ve üç ʿ**aded** şeh-zādegān-ı baḫtiyār-ı ʿālī-tebārların *(218:3). [ʿaded]*
67. bir fişek bāġçesi resm olunup ḳandīl-i rengā-reng ile meşḥūn on ʿ**aded** *(218:26). [ʿaded]*
68. çarḫ-ı felek nāmında olan fişek çiçekleri tezyīn ve saṭḥı altı ʿ**aded** *(219:6). [ʿaded]*
69. eṭrāfında ḳırḳar fişekle meşḥūn üç ʿ**aded** mühr-i Süleymānī āvīzān olup nice *(219:32). [ʿaded]*

70. dört yüz ḳadar fişeng-i günā-gün ile iki ʿ**aded** serv-i mevzūn resm olunmaġla ol *(219:34). [ʿaded]*
71. mā-ʿadā sāde ve çifte otuz otuz beş baḥrī ve yüz ʿ**aded** āsumānī ve on beş *(220: 2). [ʿaded]*
72. medḥūş u ḥayrān eyler idi Ve ṭāḳında rīsmān-beste dört ʿ**aded** kebş-i zerrīn-şāḫ *(220:28). [ʿaded]*
73. Ve dört ʿ**aded** ḳahve dögecek timür toḳmaġı birbirine ilṣāḳ ve bir sīḫ-i sūzen-miṣāle *(223:5). [ʿaded]*
74. daḫi ḥasbe'l-ʿāde iki yüz yigirmi sekiz ʿ**aded** ṣıbyān ālāy ile pīş-gāh-ı otaġ-ı hümāyūndan *(225:25). [ʿaded]*
75. ve dört ʿ**aded** ḳuṭnī-i hindī-i nāzük-tār-ı girān-miḳdār ve keẕālik *(226:3). [ʿaded]*
76. beş ʿ**aded** ḳuṭnī ve iki ṭonluḳ ʿacemī ve üç ṭonluḳ rūmī dībā ve beş ṭonluḳ sāde *(226:6). [ʿaded]*
77. onar ṭonluḳ destār-ı ḳuṭnī ve altı ʿ**aded** ṣāl-ı keşmīr ve üçer ṭonluḳ ʿacemī vü rūmī *(226:10). [ʿaded]*
78. ile vaḳt-i ʿaṣr ḥulūlinde üç direklide üç ʿ**aded** *(226:24). [ʿaded]*
79. parmaḳlıḳ gibi ṣaf-zede olan yüz elli ʿ**aded** hevāyī fişeklere evvelā birer birer *(229:21). [ʿaded]*
80. ṭarafından daḫi biñ ʿ**aded** fişekle revnaḳ-yāb bir daḫme-i düşvār-güşād-ı efrāsiyāb *(229:26). [ʿaded]*
81. ve iki ʿ**aded** çarḫ-ı felek ve yigirmi ḫumbara ve yigirmi ṭabanca ve iki yüz *(229:27). [ʿaded]*
82. ḥāvī ve beş çarḫ-ı felek ve ḳırḳ ʿ**aded** ördek ve on ʿaded çömlek ve beş *(230:10). [ʿaded]*
83. ḥāvī ve beş çarḫ-ı felek ve ḳırḳ ʿaded ördek ve on ʿ**aded** çömlek ve beş *(230:10). [ʿaded]*
84. fısḳiyye ve beş ʿ**aded** mühr-i Süleymānī ve nice baḥrī ve püskürme ve ṭulunba *(230:11). [ʿaded]*
85. Dūde-i Ṭopçıyānı nümūdār-ı ḳal'a-i mār eyleyen ejder-i āteşīn-demden nişān otuz ʿ**aded** *(232:5). [ʿaded]*
86. iki yüz yetmiş yedi ʿ**aded** ṣıbyān-ı ḫitān māder ü ḫ̆āherleri ile *(233:8). [ʿaded]*
87. iki ʿ**aded** fāḳıʿü'l-levn ve ḍaḥmü'l-cesed baḳara-i muṭallā-şāḫ-ı zerd-fāma sāʾiḳ ü ḳāʾid olup *(234:13). [ʿaded]*
88. ve ketḫudā-yı ḫirfetleri ve on ʿ**aded** pīrān-ı ṣanʿatları *(235:9). [ʿaded]*
89. sīnī ve iki yüz yetmiş beş dirhem bir sīm ṣemʿ-dān ve yigirmi üç ʿ**aded** *(239:11). [ʿaded]*
90. ve yüz dirhem iki ʿ**aded** ṣükūfe bardaġı ve beş yüz dirhem bir tepsi *(241:27). [ʿaded]*
91. altı ʿ**aded** masḫara vü muḳallid Aʿcām ṣūretinde raḳḳāṣān-ı ḫāṭır-güşā iḫtirāʿ eylemişler *(242:5). [ʿaded]*
92. on üç ʿ**aded** zümürrüd-i vasaṭiyyü'l-ḳıṭʿa ve ḫurde elmāslar ile pīrāste iki paftalı *(242:11). [ʿaded]*
93. muraṣṣaʿ u muṣanna ʿ mücevher ḳuşaḳ ve iki ʿ**aded** ṣeş-ḫāne faġfūrī kāse ve ḫoş-āb ṭabaġı *(242:12). [ʿaded]*
94. ve on ʿ**aded** iḫtiyārları müsāfir çergesinde simāṭ-ı pādişāhīden *(242:15). [ʿaded]*
95. Ve bir sütūnuñ üzerine her birisiniñ miyānesi birer ẕirāʿ üç ʿ**aded** fülke-i ḫayme *(247:8). [ʿaded]*
96. ṭarafından at bedeli bir ḳıṭʿa cevher-i girān-ḳıymet-i bī-naẕīr ve dörder ʿ**aded** *(249:9). [ʿaded]*
97. Ṣal-ı meẕkūruñ içinde atlı ḳaraca ve üç ʿ**aded** bayram dolābı ve ṣalıncaḳ ve *(253:1). [ʿaded]*
98. bālā-yı ʿaḳabede dört ʿ**aded** kebş-i zerrīn-şāḫ birbirine muḳābil ẕī-rūḥ gibi *(254:3). [ʿaded]*
99. maṣnūʿ ʿimād-ı ḫayme gibi perdāḫte vü maṭbūʿ üç ʿ**aded** sütūn-ı mevzūnuñ ṣülüṣ-i ḳaddi olan *(258:12). [ʿaded]*
100. ve her biri zīnet-nümā-yı nīme-i ṭılā-yı destār-ı hilālī iki yüz ʿ**aded** kebş-i büryān *(264:35). [ʿaded]*
101. ṣūret-nümā-yı naḳş-ı būḳalemūn üç yüz ʿ**aded** maṭbūḫ ḳoyunlarıñ miyāne-i şāḫlarına *(265:2). [ʿaded]*
102. nān-ı ḫāṣṣ ile anlar içün nihāde-i süfre-i iḫtiṣāṣ olundı Ve yigirmi ʿ**aded** mancana *(265:6). [ʿaded]*
103. ʿ**aded** destār-ı ḫünkārī ve telli sūsī ve muṭallā pūte-dārī ve ḳuṭnī-i hindī ve ṣāl-ı keşmīrī *(265:21). [ʿaded]*
104. Ve bugün daḫi iki yüz elli iki ʿ**aded** ṣıbyān-ı ḫitān ördekçi çorbacı neferātı *(266:22). [ʿaded]*
105. Ve ṭopçılar ocaġından pertev-nümā-yı ẓuhūr olan biñ yüz ʿ**aded** günā-gün fişeng-i şuʿle-nümūndan *(269:36). [ʿaded]*
106. ibdāʿ ve içinde fîl-bān ṣūretinde üç ʿ**aded** Hindī-i āteş-perest iḫtirāʿ olunup *(270:31). [ʿaded]*
107. Ve bunlardan mā-ʿadā ṣaġīr üç māh-tābe ve dört ʿ**aded** çarḫ-ı felek ve bir *(271:9). [ʿaded]*
108. Baʿdehū on iki ʿ**aded** yoġurt çanaġı içinde fişekler iḫfā ve üzerinde mānend-i zebed-i deryā *(271:22). [ʿaded]*
109. taʿḳīb iderek cerrāḥān ve iki yüz ḳırḳ ṭoḳuz ʿ**aded** ṣıbyān-ı ḫitān ʿale't-tertīb *(275:16). [ʿaded]*
110. ve içi İstanbul dībāsı ile biṭāne-gīr dört ʿ**aded** ṭop ve dört münaḳḳaş sütūn-ı serv-üslūbı *(277:14). [ʿaded]*
111. vuḳiyye iki ʿ**aded** sīm ṣemʿ-dān-ı bālā ve iki vuḳiyye bir sīm sīnī-i girān-bahā *(281:24). [ʿaded]*
112. ve firengī aṭlas ve büründcek üzerine işleme dört ʿ**aded** girān-bahā yorġanları *(283:21). [ʿaded]*
113. ve beş ʿ**aded** cālisī ve ʿAbdullāh Ḫānī ḳuṭnī-i hindī *(288:4). [ʿaded]*
114. daḫi iki yüz on ṭoḳuz ʿ**aded** ṣıbyān-ı ḫitān elbise-i cedīdeden aġızlarına sünnet balı çalınup *(295:18). [ʿaded]*
115. ʿ**aded** gül-gīr yaʿnī miḳrāż-ı sevād-gīr ve biñ dirhem gümüşden bir ibrīḳ ve *(298:25). [ʿaded]*
116. iki ʿ**aded** kebīr maşraba-i nā-dīde vü bī-naẕīr ve iki vuḳiyye aşḳılı bir *(298:27). [ʿaded]*
117. ve beş ʿ**aded** ṣom ḫazīne dizgini ve beş ḫazīne ṭabḳurı hediyyelerin *(299:18). [ʿaded]*
118. Venedikiñ dībā-yı enfesi ve ol ḳadar Filorintin aṭlası ve Mardinin dört ʿ**aded** *(305: 2). [ʿaded]*
119. ṣarıḳları ile gelüp üç ʿ**aded** iki direkli müsāfir çergelerinde cemʿiyyet ve *(306:7). [ʿaded]*
120. her biri altışar ʿ**aded** sīm maşraba ve sīm ḳahve tepsisi ve gümüş ṣurāḫī ve *(307: 9). [ʿaded]*
121. Usta İbrāhīm işi iki ʿ**aded** kemān-ı muṭallā-zih-i bī-naẕīr ve güçken ḳanadından *(312:7). [ʿaded]*
122. sekiz ʿ**aded** siyāh ve beşer vuḳiyye dört dāne beyāż ṣemʿ-i kāfūr hediyyelerin *(313:2). [ʿaded]*
123. ve dört ṭabaḳ ʿaḳīde ve yedi ʿ**aded** Kaʿbe bardaġı hediyyelerin *(314:25). [ʿaded]*
124. ṭarafından dört ʿ**aded** yaldızlı ṭırnaḳ bıçaġı ve dört balıḳ dişi ḳabżalu altun pervāzelü *(315:20). [ʿaded]*
125. cerrāḥlar ālāyların tertīb ve iki yüz altmış yedi ʿ**aded** ṣıbyān-ı ḫitān anları taʿḳīb idüp *(317:17). [ʿaded]*
126. beş ṭāḳa ḳuṭnī-i bī-naẕīr ve münakkaş ve sāde beş ʿ**aded** ṣāl-ı bī-miṣāl-i keşmīr *(321:26). [ʿaded]*
127. sāʾir nevbet nevbet dāmen-be-miyān-ı ḫıdmet olan orṭalardan yigirmi iki ʿ**aded** *(327:12). [ʿaded]*
128. derūnı dört ʿ**aded** dībā yaṣdıḳ ile ārāste ve bīrūnı beyāż *(334:32). [ʿaded]*
129. otuz beş ʿ**aded** ḳuṭās-ı mihr-iltibās āvīze ḳılınmış idi Efsārı şırmadan *(335:2). [ʿaded]*
130. ṣoñra bir vuḳiyye miḳdārı dört ʿ**aded** naʿl-i sīmīn-i kāmilü'l-ʿayār *(335:23). [ʿaded]*

131. zer-bāf ve iki ʿ**aded** çekme büründecek ve iki ʿaded şandal çekmesi hediyyelerin *(336:11). [ʿaded]*
132. zer-bāf ve iki ʿaded çekme büründecek ve iki ʿ**aded** şandal çekmesi hediyyelerin *(336:11). [ʿaded]*
133. ʿ**aded** şıbyān ālāyı daḫi resīde-i maḳtaʿ-ı ḫıtām oldıġı gibi yine *(338:11). [ʿaded]*
134. ve beş ṭāḳa ḳuṭnī-i cālisī ve beş ʿ**aded** destār-ı bendī ve beş ṭonluḳ *(340:30). [ʿaded]*
135. ve her biri beşer ʿ**aded** ḳuṭnī vü destār ve keşmīrī şāl *(341:3). [ʿaded]*
136. firengī aṭlas-ı cilā-dāde ve ḳaṭīfe-i sāde ve ser-āmed ü girān-bahā dört ʿ**aded** *(341:6). [ʿaded]*
137. ve üç ṭonluḳ aṭlas ve iki ḫārā ve beş ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī ve beş ʿ**aded** destār-ı bendī *(344:34). [ʿaded]*
138. ʿaded eṭfāl-i müslimīn şeh-rāh-ı naẕra-i pādişāh-ı rūy-ı zemīnden tertīb-i ālāy-ı sābıḳ *(345:35). [ʿaded]*
139. Bu miyānede yüz seksen ʿ**aded** şıbyān-ı ḫitān vetīre-i sābıḳa üzere elbise-i cedīde *(350:22). [ʿaded]*
140. perde-i dīvār ve bir dāne ser-āmedī cevzī destār ve iki ʿ**aded** *(353:22). [ʿaded]*
141. beyāż ḳuṭnī-i hindī ve iki ʿ**aded** destār-ı bendī ve ikisi sāde ve biri uçarı üç *(353:25). [ʿaded]*
142. ʿ**aded** yaldızlı legen ve ibrīḳ ve iki kebīr yaldızlı fenār *(353:30). [ʿaded]*
143. ṭonluḳ dībā ve firengī aṭlas ve ʿālü'l-ʿāl kemhā ve beş ʿ**aded** muḳaddem ḫarīr ḳuşaḳ *(354:23). [ʿaded]*
144. Ve Baṣra defter-dārı tedārük ü āmāde itdigi her bir nevʿi beşer ʿ**aded** şāl ve *(354:27). [ʿaded]*
145. ṭonluḳ Filorencī aṭlas ve on iki ʿ**aded** yaldızlı sīm ṭas ve on iki ʿaded zer-sūde vü muṭallā *(355:12). [ʿaded]*
146. ṭonluḳ Filorencī aṭlas ve on iki ʿaded yaldızlı sīm ṭas ve on iki ʿ**aded** zer-sūde vü muṭallā *(355:12). [ʿaded]*
147. ḳoşı atları ki mecmūʿı altmış altı ʿ**aded** her biri burāḳ-ı berḳden çāpük-ter *(359:29). [ʿaded]*
148. ʿ**aded** şıbyān ālāy gösterüp ḫayme-i maḫṣūṣalarında ʿaẕīm şenlikler ile *(360:6). [ʿaded]*
149. aṭlas-ı firengī-i ḫoş-nümā ve beş ʿ**aded** destār-ı bendī ve beş ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī *(361:7). [ʿaded]*
150. Yevm-i mezbūrda Eflāḳ voyvodası Niḳola Beg ṭarafından iki ʿ**aded** sīm legen ibrīḳ *(361:9). [ʿaded]*
151. ʿ**aded** sīm tepsi ve her nevʿi onar ṭonluḳ dībā-yı Rūmī ve dībā-yı ʿAcemī ve telli hatāyī *(361:11). [ʿaded]*
152. taʿyīn olunup irtesi sebt güni yüz elli yedi nefer ve aḥad güni yüz yigirmi ʿ**aded** (*364:15). [ʿaded]*
153. ʿ**aded** eṭfāl-i bostānī muʿtād üzere sūr emīni dāʾiresinde kisvelerini geyüp ālāyların düzüp *(364:17). [ʿaded]*
154. ellerinde birer naḫl-i ṣaġīre-i dil-güşā ve ʿaḳablerince iki ʿ**aded** (*367:3). [ʿaded]*

ādem: *Adam insan kişi.*
1. içün sū-be-sū **ādemler** taʿyīn olunup İznikmīd ḳażāsından on biñ *(142: 2). [ādemler -ler]*
2. daḫi vāḳıʿā gönderler yaḳın olmuş **ādem** gönderelim tebʿīd itsünler deyu *(152:12). [ādem]*
3. temāşā-yı ḥüsn-i resmi **ādemi** bütān-ı deyr-i Ferḫār gibi ṣūret-i dīvār iderdi Li-münşiʾihi *(161:19). [ādemi -i]*
4. Ve iki **ādemiñ** sāʿid-i müsāʿidlerini biri birine naḫl-ı peyvend gibi rabṭ u bend eyledikden *(176:11). [ādemiñ -iñ]*
5. manşıb żabṭ idenler ve menāşıb-ı baʿīdede olanlarıñ **ādemleri** bulunup tedārük-i hediyye-i muʿtādede *(193:2). [ādemleri-ler -i]*
6. Anlardan mā-ʿadā manşıbda olan efendileriñ ceste ceste **ādemleri** ile *(193:6). [ādemleri -ler -i]*
7. żiyāfet-kede-i behiştī-işrāf-ı sulṭānīde **ādem** gibi yer buldılar *(235:11). [ādem]*
8. ḳayıḳlarda **ādemler** seçilüp mışrāʿ Reşk-i şubḥ eyledi envārı şeb-i deycūrı *(253:31). [ādemler -ler]*
9. ḳadar **ādem** mevcūd ve ālāt-ı ṭarab ve esbāb-ı şevḳ u şeġab ve heyākil-i ġarībe vü şuver-i ʿacībe *(254:22). [ādem]*
10. iken şikemi üzerinden on ḳadar **ādem** idāresine ḳādir olamayacaḳ bir seng-i āsiyābı *(303:15). [ādem]*
11. Ve bir ḳanṭār miḳdārı baḳır küreçesini on nefer **ādem** şikemi üstinde ağır çekiçler *(303:19). [ādem]*
12. bir **ādem** her birini eline alup pest ü bālāya icāle ve yemīn ü yesāra imāle itdikçe *(309:17). [ādem]*
13. içinden **ādemleri** iḫrāc olunup ḫāṣekīler ḥużūr-ı şehriyār-ı gerdūn-serīre *(314:16). [ādemleri -ler -i]*
14. āvīzān olan bir çeki ṭaşını on nefer **ādem** maḳara ile iki ẕirāʿ miḳdārı refʿ idüp *(317:12). [ādem]*
15. telḫīṣī aġaya ve hediyye aşḥābınıñ birer **ādemlerine** ilbās-ı ḫilʿāt-ı ḳabūl ile iclāl ḳılındı *(322:10). [ādemlerine -ler -i -n -e]*
16. Ḳıṭ ḳıṭ boġulur çīn-i cebīnin gören **ādem** *(331:13). [ādem]*

ādem: *İnsan asker. II Birine bağlı insan bağlamında kullanılmıştır.*

ādemleri nāʾil-i iḥsān-ı bī-şümār ve kendileri *(354:30). [ādemleri -ler -i]*

ādem: *Birinin emrinde çalışan kişi(ler).*

ḫarīfāneye ḳarışup ṭarafından **ādemleriyle** bir Mülteḳā ve ikişer ṭonluḳ aṭlas u ḫārā *(192:29). [ādemleriyle -ler -i -y -le]*

ādem deryāsı: *İnsan kalabalığı.*

Ādem deryāsı oldı ṣaḥrā (*128: 9). [ādem deryāsı,]*

ādem deryāsı: *Seyirciler kalabalık.*

ādem deryāsı hüveydā oldı ve niçe kimseler naẓm *(256:30). [ādem deryāsı]*

ādem deryāsı olan: *Kalabalıklaşmak.*

ādem deryāsı olan ṣaḥrā-yı sūrı şinā-gāh-ı nigāh-ı temāşā eyleyen kenāre-nişīnān-ı reh-güẕārıñ *(184:19). [ādem deryāsı olan -an]*

ādemī: *Elçi görevlendirilen kişi.*

beş ṭonluḳ aṭlas-ı efrencī beş ṭop kemhā **ādemīsi** yediyle ʿarż u ihdā ḳılındıġı *(192:14). [ādemīsi -s -i]*

ādemī: *Adam asker.*

rıżā-dāde olmamaġla **ādemīsi** ile ʿalā-cenāḥi'l-istiʿcāl irsāl eyledigi beşer *(354:22). [ādemīsi -s -i]*

ādem-i ʿāḳil: *Akıllı insan.*

terānesiyle gelüp maymunlar **ādem-i ʿāḳil** gibi nice bāzīçe-i müşkil gösterüp *(208:7). [ādem-i ʿāḳil]*

ʿadem-i refāḳatlerine: *Birlikte gitmek devam etmek.*

diyerek birbirlerini gördükleri temāşā ḥasret ve ʿ**adem-i refāḳatlerine** *(257:20). [ʿadem-i refāḳatlerine -ler -i -n -e]*

ādem-i yabānī: *Yaban adamı dağ adamı yabani vahşi kimse.*

beyninde vāsıṭa **ādem-i yabānī** ve ekrād-ı Afġānī gibi nice muḍḥik ṣūretler ve *(336:2). [ādem-i yabānī]*

ādem-i yabānī taṣvīri: *Yaban adamı tasviri tek başına yaşamış bir şey görmemiş izlenimini veren kukla.*

Üc bin El-ʿUnuḳ-ı mevhūmü'l-vücūduñ timṯāl-i şuhūdīsi bir **ādem-i yabānī taṣvīri** *(238:9). [ādem-i yabānī taṣvīri]*

ʿādet budur āḫirde gelür bezme ekābir: *Şair Nev'înin atasözü değeri kazanmış berceste larından, büyüklerin bir yere en son gelmesi adettendir.*

1. mıṣrāʿ ʿ**Ādet budur āḫirde gelür bezme ekābir** ḳavlince pādişāh-ı Süleymān-bār-gāh *(182:24). [ʿādet budur āḫirde gelür bezme ekābir, -de-dur-e-ür]*
2. mıṣrāʿ **Ādet budur āḫirde gelür bezme ekābir** mażmūnına riʿāyet olundı *(344:19). [ādet budur āḫirde gelür bezme ekābir,]*

ʿadet olan: *Yapılagelen olağan.*

vuḳūʿunda ʿ**adet olan** ordu ālāyı resmi üzere her ḥirfet icrā-yı ṣanʿat *(233:13). [ʿadet olan -an]*

ʿadet olan: *Gelenek alışılmış şey.*

neferātına haftada iki gün tenāvülleri ʿ**ādet olan** simāṭ-ı niʿmetden meziyyet şarṭı *(264:32). [ʿādet olan -an]*

ʿādet olmasun: *Gelenek alışkanlık haline gelmek.*

aḫlāfına sārī ʿ**ādet olmasun** deyu mülāḥaẓa-i ṣıyānet ḳaṣdına *(168:23). [ʿādet olmasun -ma -sun]*

ʿādet-i ḳadīme-i devlet-i müstedīme: *Varlığı sonsuza dek sürecek devletin eski adeti.*

Ve yevm-i mezbūrda ʿ**ādet-i ḳadīme-i devlet-i müstedīme** üzere *(160:1). [ʿādet-i ḳadīme-i devlet-i müstedīme]*

ʿādet-i ḳadīme-i devlet-i ʿOṣmāniyye: *Osmanlı devletinin eski adetleri.*

ferş-i memerr-i naẓar-ı pādişāh-ı bende-perver olmaġ içün ʿ**ādet-i ḳadīme-i devlet-i ʿOṣmāniyye** *(321:17). [ʿādet-i ḳadīme-i devlet-i ʿOṣmāniyye]*

ʿādet-i meʾlūfe: *Daha önceden yapıldığı gibi.*

Bu eṣnāda ḥużūr-ı hümāyūnda ʿ**ādet-i meʾlūfe** üzere çekdiri çekdiri çekdiri *(275:31). [ʿādet-i meʾlūfe]*

ʿādet-i sābıḳa: *Daha önceden olduğu gibi.*

ile müjde-i hümāyūn gūş-ı temāşāşiyāna resīde olduḳda ʿ**ādet-i sābıḳa** *(274:10). [ʿādet-i sābıḳa]*

adı ḳaldı: *Bir şeyin niteliği gittikten sonra konuşulması.*

Ḳaldı mey-ḫāneleriñ şimdi cihānda **adı** *(290:22). [adı ḳaldı -dı]*

ʿ**adīl:** *Denk eş benzer müsavi.*
1. żamīme-i ḫʿān olsa bir ṭablasına ʿ**adīl** ve bir süfresine meṣīl olamaz idi *(348:26). [ʿadīl]*
2. ezmine-i selāṭīn-i sālifeniñ birinde ʿ**adīli** mesbūḳ ve miṣli manẓūr olmayan nice (*349:23). [ʿadīli -i]*

ʿ**adīl:** *(Kandil alevi) Çevirmek eşit.*

ʿadīl ve noḳṭa-i ḥurūf-ı nūrānīyyeyi şerāre-i nāra meṣīl itmegin bir *(323:1). [ʿadīl]*

ʿ**adīl-i raḫş:** *At bedeli.*

ʿAbdu'r-Raḥmān Paşa ḳıbelinden yine ʿ**adīl-i raḫş** mükemmel bir *(249:12). [ʿadīl-i raḫş]*

adım: *Bir ayak atışıyla alınan ve uzunluğu yaklaşık 75 santimetre olan mesafe.*

otaġ-ı hümāyūn muḳābilinden yeñiçeri ordusına doġrı altı yüz **adım** miḳdārı rīsmānlar *(263:12). [adım]*

ʿ**adūsunuñ ḫāne-i ḥayātına ḳundaḳ bıraḳmaġa:** *Düşmanını can evinden vurmak.*

ṭabanca çaḳmaḳ ile ʿ**adūsunuñ ḫāne-i ḥayātına ḳundaḳ bıraḳmaġa** ḳādir iken yine otuna ṭoḳunmayana boşuna *(165:13). [ʿadūsunuñ ḫāne-i ḥayātına ḳundaḳ bıraḳmaġa -a-ı -n -a-maġ -a]*

āfāk: *Ufuklar her yer etraf bütün çevre.*

ʿAnber ne ʿaceb eylese **āfāḳı** muʿaṭṭār *(162:20). [āfāḳı -ı]*

āfet: *İnsanı belâ-yı aşka düşürecek dilber maşuka.*

Her ne **āfet** ki vüsʿat-ı ḳahrı *(285:11). [āfet]*

āfet: *Insana afet gibi tesir eden güzel ‖ Sevgili.*

Duḫter idi līk pek **āfet** idi *(279:4). [āfet]*

āfet-i ḥirmen-i sāmānımız: *Varlık harmanını yok eden afet.*

Āfet-i ḫirmen-i sāmānımız olsa ne ʿaceb *(234:26). [āfet-i ḫirmen-i sāmānımız, -ı, -mız, -]*

āfet-i mümtāz: *Eşsiz güzellik.*

İçlerinden bir **āfet-i mümtāz** *(285:9). [āfet-i mümtāz]*

ʿāfīfü'z-zāt: *(Seyyid Abdullah efendi) özü temiz.*

ḫāʾiz-i ʿizz-i mevrūs̱ u mükteseb fāʾiz-i şeref-i ḥaseb ü neseb **ʿāfīfü'z̲-z̲āt** *(171:24). [ʿāfīfü'z̲-z̲āt]*

āfitāb: *Güneş.*
1. Eyledi bir burcdan bir burca taḥvīl **āfitāb** *(153:6). [āfitāb]*
2. mıṣrāʿ Burc-ı s̱evre eyledi taḥvīl gūyā **āfitāb** vāḳıʿā *(234:22). [āfitāb]*
3. **āfitāb** her gūşesi bir ḫazīne-i nār ve her çūb-ı şebīke-i revzenleri birer *(269:21). [āfitāb]*

āfitāb: *Bir fişek türü.*

sūzān gāh **āfitāblar** diraḫşān gāh ḫayāl-i fenerlerde ṣuver-i gūnā-gūn *(356:8). [āfitāblar -lar]*

Āfitāb-ı maşrık-ı hākānī: *(III. Ahmet için) Doğunun ufkunun güneşi olan padişah.*

Āfitāb-ı Maşrıḳ-ı Ḫāḳānī ve Sürādıḳ-ı nişīnān-ı ʿİṣmet-kede-i Sulṭānī Ḥażretlerine *(167:23). [āfitāb-ı maşrıḳ-ı ḫāḳānī,]*

āfitāb-ı sipihr-i rūy-ı zemīn: *(III. Ahmet) Yeryüzü göğünün güneşi.*

Āfitāb-ı sipihr-i rūy-ı zemīn *(255:30). [āfitāb-ı sipihr-i rūy-ı zemīn,]*

āfitābe-i ḳalender-i şuʿle vü āzer olan: *Alev ve ateş kalenderinin ibriği.*

ile māhiyān-ı deryāya ḫaber virilüp ve **āfitābe-i ḳalender-i şuʿle vü āzer olan** *(270:12). [āfitābe-i ḳalender-i şuʿle vü āzer olan -an]*

āfitābe-i tahsīn ü teslīmi: *Gerçeği açıklamak ve övgü matarası.*

temāşā itmedik deyu inşāf ve **āfitābe-i taḥsīn ü teslīmi** nihāde-i baġal-i iʿtirāf eylediler *(339:30). [āfitābe-i taḥsīn ü teslīmi -i]*

āfitāb-ı cihān-ārā: *Cihanı süsleyen güneş.*

āfitāb-ı cihān-ārā ile ṭulūʿları ḳarār-dāde olmaġın namāz-ı fecri *(153:26). [āfitāb-ı cihān-ārā]*

āfitāb-ı cihān-tāb: *Cihanı aydınlatan güneş.*

nüzūl yaʿnī **āfitāb-ı cihān-tāb** nihān-ḫāne-i ġurūba müşūl u ḳufūl idüp *(308:3). [āfitāb-ı cihān-tāb]*

āfitāb-ı cihān-tāb-ı cāh u şevket ü baḫt: *(III. Ahmet) Büyüklük ve talih sahibi cihanı aydınlatan güneş.*

ve **āfitāb-ı cihān-tāb-ı cāh u şevket ü baḫt** ḥażretleri daḫi teşrīf-i mesned-i saʿādet *(345:31). [āfitāb-ı cihān-tāb-ı cāh u şevket ü baḫt]*

āfitāb-ı maşrık-ı izdivācī ḳılınmak: *Evliliğin doğan bir güneş gibi meydana çıkması.*

āfitāb-ı maşrıḳ-ı izdivācī ḳılınmaḳ muşammem-i ṭabʿ-ı hümāyūn-ı şehriyār-ı cihān-güşā olan *(141:3). [āfitāb-ı maşrıḳ-ı izdivācī ḳılınmaḳ -ın -maḳ]*

āfitāb-ı merdüm-nümā-yı yūsuf-liḳāya: *Yusuf gibi güzel yüzlü insan.*

sāḥa-i ʿīd-gāh gibi dolāblar yapılup her çeşmi bir **āfitāb-ı merdüm-nümā-yı Yūsuf-liḳāya** *(203:29). [āfitāb-ı merdüm-nümā-yı yūsuf-liḳāya -y -a]*

āfitāb-ı müstedīr-i dirahşāndır: *Parlak yuvarlak güneş.*

ve **āfitāb-ı müstedīr-i diraḫşāndır** minber-i sī-pāye-i eyyām-ı şehr-i mezbūrdan *(342:5). [āfitāb-ı müstedīr-i diraḫşāndır -dır]*

āfitāb-ı rahşān: *Parlak güneş.*
1. ile çekilüp ṭop-ı zerrīnleri **āfitāb-ı raḫşān** ve gül-mīḫ-ı sīmīnleri nücūm-ı tābān *(369:29). [āfitāb-ı raḫşān]*
2. şemse-i kitāb-ı Meşārıḳü'l-Envār olan **āfitāb-ı raḫşāna** bedel ḳılınsa pertev-i żiyā-pāşından *(171:8). [āfitāb-ı raḫşān -a]*

āfitāb-ı rūz-ı rūşen: *Günü aydınlatan güneş.*

ki şeb-i tīre pertev-i envārları ile **āfitāb-ı rūz-ı rūşen** gibi çeşm-i erbāb-ı temāşāyı *(270:4). [āfitāb-ı rūz-ı rūşen]*

āfitāb-ı salṭanat: *Saltanat güneşi.*

Yevm-i mezbūr aḫşāmı **āfitāb-ı salṭanat** ve māh-ı ufuḳ-ı devlet ve *(216:27). [āfitāb-ı salṭanat]*

āfitāb-ı salṭanat: *(III. Ahmet) Saltanat güneşi.*

1. **āfitāb-ı salṭanat** burc-ı ḥūtdan taḥvīl ve sāḥil-serāy-ı ʿāmirelerine *(353:6). [āfitāb-ı salṭanat]*
2. Ve şevketlü ʿaẓametlü ḳudretlü **āfitāb-ı salṭanat** ḥażretleri burcü'ş-şeref-i aşlīleri olan *(364:6). [āfitāb-ı salṭanat]*

ʿāfiyet: *Sağlık esenlik; hastalık ve rahatsızlığı olmama sıhhat.*

ʿ**āfiyetden** mehcūr eyleyüp Li-münşiʾihi *(283:13). [ʿāfiyetden -den]*

aġa: *Efendi bey.*
1. eṣvāb-ı dīvānīleri ile ordularından rākiben müsāfir otaġına nüzūl ve *(248: 6). [aġaları -lar -ı]*
2. aġalara dest-i kerem-peyvest-i zer-efşānları şekker-niṣār olup *(275:23). [aġalara -lar -a]*

aġa: *(Ankad) Efendi bey.*

Baʿdehū aġayān-ı enderūn-ı ṣadr-ı aʿẓamīden Anḳad nāmı ile *(197:24). [aġa]*

aġac: *Gövdesi kuvvetli büyük dalları sert fidan.*

birbiri içinde mevżūʿ ḥacer-i meṣḳūb gibi bir **aġaç** *(271:32). [aġaç]*

aġaç diküp: *Sürgün ya da dalları olan söz konusu bitkiyi toprağa sabitlemek.*

İçlerinden biri bir kebīr desti içine bir **aġaç diküp** üzerine gemi çanaḳlıġı *(335:11). [aġaç diküp -üp]*

aġaç sīnī: *Ahşap tepsi.*

aġaç sīnī ve Tekfūr Ṭaġı ve Şehirköyi ve İnecik ve Ḫudāvendigār sancaġında *(142: 3). [aġaç sīnī]*

aġaçdan at: *Ağaçtan yapılmış gerçek olmayan ağaç oyuncak.*

Aġaçdan at idi kilk-i bārīk *(130:13). [aġaçdan at]*

aġaçdan ḳılıçlar: *Tahtadan yapılmış kın içine konup bir kayışla bele takılan çelikten yapılmış eğri veya düz uzun kesici silah.*

āteşlerinden birbiri ile piyāde vü süvār **aġaçdan ḳılıçlar** ile peygār şeklin gösterdiler *(263:35). [aġaçdan ḳılıçlar -lar]*

aġaçdan se-pālar: *Tahtadan yapılmış ve ayakları bulunan ayakları sayesinde sabit duran eşya.*

aġaçdan se-pālar üzerinde şāḫları altun varaḳlar ile muṭallā vü müteḥallī *(264:34). [aġaçdan se-pālar -lar]*

aġa-i bāhirü's-siyāde: *Darüssaade ağası kızlar ağası da denilen Osmanlı İmparatorluğunda haremden sorumlu olan üçüncü en yüksek düzeydeki devlet görevlisi.*

aġa-i bāhirü's-siyāde yedinden pīş-nihāde-i ḥażret-i aġa-i dārü's-saʿāde eyleyüp *(301:11).[aġa-i bāhirü's-siyāde]*

aġa-i cebeciyān-ı dergāh-ı ʿālī: *(Sebzi Seyyid Mehemmed Ağa) Büyük dergahın cebecilerinin komutanı.*

Ve bu rūz-ı meserret-bürūzda **aġa-i cebeciyān-ı dergāh-ı ʿālī** Sebzī Es-seyyid Meḥemmed Aġa *(337:8). [aġa-i cebeciyān-ı dergāh-ı ʿālī]*

aġa-i dārü’s-saʿāde: *Darü'ssaade ağası kızlar ağası da denilen Osmanlı İmparatorluğunda haremden sorumlu olan üçüncü en yüksek düzeydeki devlet görevlisi.*

ve **aġa-i dārü’s-saʿāde** yemīn ü yesārlarında baġal-gīr olaraḳ *(179:19). [aġa-i dārü’s-saʿāde]*

aġa-i dārü’s-saʿāde: *Darüs-saade ağası. Kızlar ağası da denilen Osmanlı İmparatorluğunda haremden sorumlu olan üçüncü en yüksek düzeydeki devlet görevlisi.*

ʿatebe-i hümāyūna īṣāl içün telḫīṣī-i ṣadr-ı ʿālī yediyle saʿādetlü **aġa-i dārü’s-saʿāde** *(307:30). [aġa-i dārü’s-saʿāde]*

aġa-i ekrem: *(Sadrazam Kethüdası Mehemmed Ağa) Ağalar ağası en büyük ağa.*

Ketḫudā-yı ṣadr-ı aʿẓam yaʿnī **aġa-i ekrem** ve ḳapucılar ketḫudāsı ve sāʾir *(216:11). [aġa-i ekrem]*

aġa-i mumā-ileyh: *Sözü geçen ağa ocak ağası.*

yeñiçeri żābiṭi **aġa-i mumā-ileyh** esbaġallāhu sicāle niʿamihi ʿaleyh *(267:14). [aġa-i mumā-ileyh]*

aġa-i mumā-ileyh: *Adı geçen ağa sadrazam kethüdası.*

aġa-i mūmā-ileyh ḥażretlerine bir mertebe baḫş-ı behcet ü sürūr ve feyż-i ferḥat u ḥubūr itmişdir *(344:3). [aġa-i mūmā-ileyh]*

aġa-i mūmā-ileyhiñ ḳudūmı: *(Yeniçeri Ağası Mehemmed Ağa için) Sözü edilen ağa.*

Aġa-i mūmā-ileyhiñ ḳudūmı cān-bāz ve sāʾir luʿbet-bāzlarıñ ṭayy-ı bisāṭ itdikleri *(317:1). [aġa-i mūmā-ileyhiñ ḳudūmı]*

aġa-i müşārün-ileyh: *Adı geçen ağa sadrazam kethüdası.*

ṭurdılar **Aġa-i müşārün-ileyh** ḥażretleri muḳaddemā *(149:26). [aġa-i müşārün-ileyh]*

aġa-i müşārün-ileyh: *Sözü geçen ağa Mehemmed Ağa.*

bir gūne daḫi ḳaṣd-ı iʿzāz eyleyüp **aġa-i müşārün-ileyh** *(262:23). [aġa-i müşārün-ileyh]*

aġa-i müşārün-ileyh: *Yeniçeri ağası sözü geçen ağa.*

yeme içme ẕevḳine ṭarīḳ-i ruḫṣat bulundıġı eṣnāda **aġa-i müşārün-ileyh** *(265:10). [aġa-i müşārün-ileyh]*

aġa-i müşārün-ileyh: *Adı geçen ağa Musa Paşa.*
1. **aġa-i müşārün-ileyh** ḥażretleriniñ evtār-ı ḳānun-ı himmet olan şīryān-ı ġayreti *(339:16). [aġa-i müşārün-ileyh]*
2. eyyām-ı sāʾireden ziyāde iẓhār-ı esbāb-ı meserret olındıġı mücerred **aġa-i müşārün-ileyh** *(339:33). [aġa-i müşārün-ileyh]*
3. Beşikṭāşda sāḥil-serāy-ı saʿādetlerine gitmiş bulunmaları ile ancaḳ **aġa-i müşārün-ileyh** *(340:6). [aġa-i müşārün-ileyh*

aġa-i müşārün-ileyhe: *Sözü edilen ağa sadrazam kethüdası Mehemmed Ağa.*

birle tekmīl olunması **aġa-i müşārün-ileyhe** mücerred ikrām u tebcīl olunmaġın *(199:13). [aġa-i müşārün-ileyhe -e]*

aġa-i müşārün-ileyh-i ʿālī-şān: *(Mehemmed Ağa) Şanı yüksek adı geçen ağa.*

Baʿdehū ṭayy-ı ṭūmār-ı hedāyā ḳılınup vāsıṭa-i ʿarż olan **aġa-i müşārün-ileyh-i ʿālī-şān** *(288:26). [aġa-i müşārün-ileyh-i ʿālī-şān]*

aġa-i müşārün-ileyhimāya: *Adı geçen ağa Mehter Yusuf Ağa.*

ʿalāmet-i ḥüsn-i ḳabūl-i cihān-dārī olmaġ içün **aġa-i müşārün-ileyhimāya** *(200:32). [aġa-i müşārün-ileyhimāya -y -a]*

aġa-i yeñiçeriyān: *Yeniçeri ağası.*

Ve bundan ṣoñra ʿasesbaşı ve subaşı ve żābiṭān-ı ocaḳ ile **aġa-i yeñiçeriyān** *(366:32). [aġa-i yeñiçeriyān]*

aġa-i yeñiçeriyān-ı dergāh-ı cihān-penāh: *Cihan sığınağı olan yeniçeriler ocağının komutanı.*

cā-nişīn ve **aġa-i yeñiçeriyān-ı dergāh-ı cihān-penāh** ālāylarda *(365:6). [aġa-i yeñiçeriyān-ı dergāh-ı cihān-penāh]*

aġa-i zümre-i silāh-dārān olan: *Enderun'un en nüfuzlu siması ve amiri has oda ağalarının en kıdemlisi görevinde bulunmak.*

ve üç ṭonluḳ sāde hātāyī-i tāb-dār ve **aġa-i zümre-i silāḥ-dārān olan** *(249:21). [aġa-i zümre-i silāḥ-dārān olan -an]*

aġalar menzili: *İstanbul'da ok atıcı pehlivanların Ok Meydanı eteğindeki menzillerinden biri.*

çergeler ḳurılup ve mevḳiʿ-i mezbūruñ ṭaraf-ı yesārında **Aġalar Menzili** nāmı *(150:33). [aġalar menzili]*

aġalar menzili: *İstanbul'da ok atıcı pehlivanların Ok Meydanı eteğindeki menzillerinden biri.*

ve neferātına taḫṣīṣ-i cāy-ı ḳarār olunup **Aġalar Menzili** nāmıyla *(150:35). [aġalar menzili]*

aġalar menzili dāʾiresinden: *İstanbul'da ok atıcı pehlivanların Ok Meydanı eteğindeki menzillerinden birinde görevli olanların dairesi.*

aġalar menzili dāʾiresinden dīvān-ı hümāyūn tertībi üzere ber-resm-i ḳadīm *(262:18). [aġalar menzili dāʾiresinden -n -den]*

aġayān-ı Enderūn u bīrūn: *(Harem) Enderun ve Birun ağaları.*

ve telḫīṣī aġalar ve baʿżı **aġayān-ı Enderūn u bīrūn** ṣuffe-i mezbūrede *(251:25). [aġayān-ı enderūn u bīrūn]*

ağayān-ı Enderūn-ı āṣafīden: *Sadrazamın iç saray ağaları.*

mertebesinden ber-ter dāne-rīz-i sünbüle-i şerer oldı Bu eşnāda **ağayān-ı Enderūn-ı āṣafīden** *(173:2). [ağayān-ı enderūn-ı āṣafīden -den]*

ağayān-ı Enderūn-ı āṣafīden: *(Kilerci Ankad) Sadrazamın Enderun ağası.*

Ve biri daḫi **ağayān-ı Enderūn-ı āṣafīden** Kīlārī Anḳad nām bir *(269:14). [ağayān-ı enderūn-ı āṣafīden -den]*

ağayān-ı Enderūn-ı hümāyūn: *Kutlu Enderun ağaları Osmanlı İmparatorluğunda Topkapı Sarayının Babü's-Saadeden sonra gelen kısımlarında hükümdarın hizmetiyle görevli kişilerin adı.*

ve sāʾir **ağayān-ı Enderūn-ı hümāyūn** cenāb-ı ẓıll-ı İlāhī ḥażretlerini sāye-vār *(154:27). [ağayān-ı enderūn-ı hümāyūn]*

ağayān-ı Enderūn-ı hümāyūna: *Kutlu Enderun ağaları.*

ağayān-ı Enderūn-ı hümāyūna atlu cirīdi fermān buyurulmaġın *(358:22). [ağayān-ı enderūn-ı hümāyūna -a]*

ağayān-ı Enderūn-ı ṣadr-ı aʿẓamīden: *Sadrazamın Enderun ağaları.*

Baʿdehū **ağayān-ı Enderūn-ı ṣadr-ı aʿẓamīden** Anḳad nāmı ile *(197:23). [ağayān-ı enderūn-ı ṣadr-ı aʿẓamīden -den]*

ağayān-ı Enderūn-ı sulṭānī: *Sultanın Enderun ağaları.*

miyānelerinde ser-efrāz-ı ṣadr-ı aʿlā-yı imtiyāz oldılar Ve **ağayān-ı Enderūn-ı sulṭānī** *(256:8). [ağayān-ı enderūn-ı sulṭānī]*

ağayān-ı kirām: *Büyük ağalar devlet büyükleri.*

şāniyen **ağayān-ı kirām** ve aʿyān-ı fiḫām ʿale't-tertīb ve'n-niẓām taḳbīl-i ezyāl-i ṣadr-ı aʿẓam *(287:8). [ağayān-ı kirām]*

ağayān-ı mezbūrān: *(Kapı kethüdaları) Sözü edilen ağalar.*

ağayān-ı mezbūrān ʿatebe-i ʿaliyye-i şāhen-şāh-ı Süleymān-bār-gāha *(214:25). [ağayān-ı mezbūrān]*

ağayān-ı muḫterem: *Saygı değer ağalar.*

ağayān-ı muḫterem ve serhengān-ı dīvān ve sedene-i südde-i āṣaf-ı Dārā-ʿunvān *(216:12). [ağayān-ı muḫterem]*

ağayān-ı muḫteremān: *(Komutanlar) Saygıdeğer ağalar.*

ağayān-ı muḫteremān daḫi eşvāb-ı dīvānīleri ile sipāhīler ağası ḳarār eyledigi *(373:18). [ağayān-ı muḫteremān]*

aġayan-ı müşārün-ileyhimā: *Adı geçen ağalar kapı kethüdaları.*

aġayan-ı müşārün-ileyhimā yedi ile ferş-i sāḥa-i ḳaṣr-ı hümāyūn-ı ʿadālet-esāṣ ḳılınup *(200:31). [aġayan-ı müşārün-ileyhimā]*

aġayān-ı raht-vān: *Eğerciler.*

ve **aġayān-ı raḫt-vān** ve ser-ʿarabacıyān ve ḫalīfe-i serrācān ve iki nefer ocaḳ iḫtiyārı *(306:25). [aġayān-ı raḫt-vān]*

aġayān-ı rikāb-ı hümāyūnuñ müsellemü'l-eṭvār-ı bülend-i iʿtibārı: *(Mehemmed Ağa) Padişahın üzengi ağalarının şerefi yüksek davranışları gök kadar büyük yüce kişisi.*

aġayān-ı rikāb-ı hümāyūnuñ müsellemü'l-eṭvār-ı bülend-i iʿtibārı *(288:6). [aġayān-ı rikāb-ı hümāyūnuñ müsellemü'l-eṭvār-ı bülend-i iʿtibārı]*

aġayān-ı sālifü'ẕ-ẕikr-i nīk-ḫū: *Adı geçen iyi huylu ağalar.*

hem-zānū olan **aġayān-ı sālifü'ẕ-ẕikr-i nīk-ḫū** muntaẓır-ı maʿnā-yı kerīme-i Fe iẕā ṭaʿimtüm fe'nteşirū olduḳlarında *(267: 8). [aġayān-ı sālifü'ẕ-ẕikr-i nīk-ḫū]*

aġayān-ı sipāh u silāḥ-dar: *Kapıkulu süvarilerinin birinci bölüğünü oluşturan sipahi ocağının kumandanı ve Enderunun en nüfuzlu siması ve amiri has oda ağalarının en kıdemlisi.*

şoñra ibtidā yeñiçeri ocaġından meẕkūrlar ile **aġayān-ı sipāh u silāḥ-dar** *(373:13). [aġayān-ı sipāh u silāḥ-dar]*

aġayān-ı sipāh u silāh-dārān: *Kapıkulu süvarilerinin birinci bölüğünü oluşturan sipahi ocağının kumandanı ve Enderunun en nüfuzlu siması ve amiri has oda ağalarının en kıdemlisi.*

merāsim-i ḥaşmet-medār ile geldiler Keẕālik **aġayān-ı sipāh u silāḥ-dārān** ve *(365:1). [aġayān-ı sipāh u silāḥ-dārān]*

aġayānıñ aʿyānı: *Büyük ağalar komutanlar.*

ḫᵛācegān-ı dīvān daḫi ʿarż-ı ʿunvān eylediler ve sulṭān keṭḫudāları olan **aġayānıñ aʿyānı** *(365:2). [aġayānıñ aʿyānı]*

āġāz: *Başlamak.*
1. şināya **āġāz** ve derūnında mehter-ḫāneler seyr-āheng ve *(202:17). [āġāz]*
2. raḳkās-ı felek al eteklik ile devr uṣūlinde gerdiş-i şevḳe **āġāz** ve muṭrib-i sāz-nüvāz-ı Nāhid *(221:20). [āġāz]*
3. taʿbīr olunur bāzī-i muʿtenālarına **āġāz** ve perçemini rīsmāna bend idüp *(232:24). [āġāz]*
4. üzere bir perdede tehyiʾe-i esbāb-ı sürüra **āġāz** ve taʿbiye-i çeng ü çeġāne ve söz ü sāz eylediler *(290:26). [āġāz]*
5. Neşr neşīdesi ile mūsiḳī faṣlına **āġāz** ve mānende-i ḥalḳa-i zencīr birbirine peyveste *(293:7). [āġāz]*
6. gibi ʿarż-ı cilveye **āġāz** ve sāʾir günlerden mümtāz hünerler gösterüp *(317:4). [āġāz]*
7. emr-i ʿālī ṣudūr idüp çadırlarda söz ü sāz ve şevḳ ü ṭaraba **āġāz** ile her *(326:20). [āġāz]*
8. uṣūl-i firengçīn ile maḳām-ı rehāvīde nice faṣıllara **āġāz** ve naġamāt-ı āteşīn-i riḳḳat-engīzleri *(339:21). [āġāz]*
9. iḫrāz-ı nişāb-ı naṣīb ü kām-kārīden ṣoñra yine ḳaʿde-i ūlādan ḳıyāma **āġāz** ve *(358:34). [āġāz]*
10. baʿde'l-ʿaṣr ʿurūca **āġāz** ve bir sāʿat miḳdārı vaḳitde nīme-i sütūna *(362:27). [āġāz]*

āġāz eyle: *Başlamak.*

Vehbiyā tāzece şarḳılara **āġāz eyle** *(245:30). [āġāz eyle]*

āġāz eyledikde: *Başlamak.*

Ol besteye **eyledikde āġāz** *(293:22). [āġāz eyledikde -dikde]*

āġāz eylediler: *Başlamak.*
1. meydāna atılmaġa **āġāz eylediler** (196:15). [āġāz eylediler -di -ler]
2. mūsiḳī faşlına **āġāz eylediler** ve ḫˇānendebaşılıḳ ile (245:6). [āġāz eylediler -di -ler]
3. işʾāl-i nāʾire-i ḥarb u ḳıtāl içün kerre-nāy-ı āteşīn-ṣadā ile çeng-i ḥarbīye **āġāz eylediler** (264:16). [āġāz eylediler -di -ler]

āġāz itdi: *Başlamak.*

Taḳsīm-i neşāṭa **itdi āġāz** *(293:11). [āġāz itdi -di]*

āġāz itdigi: *Başlamak.*

basṭ-ı perde-i kilīm-i şeṭāret itmege **āġāz itdigi** gibi miyān-ı temāşāyiyānda şūriş *(175:11). [āġāz itdigi -dig -i]*

āġāz itdikçe: *Başlamak.*

şuffe-i pür-berzaḫları gerdişe **āġāz itdikçe** bī-çāreler daḫi şuʿle-i cevvāle *(357:4). [āġāz itdikçe -dikçe]*

āġāz ḳıldılar: *Başlamak.*

ile ceng-i ḥarbiye **āġāz ḳıldılar** Birbirine muḳābele ḳaṣdı ile *(244:23). [āġāz ḳıldılar -dı -lar]*

āġāz olunmaḳ: *Başlamak.*

ṭarafından fişek şenliklerine **āġāz olunmaḳ** bābında *(269:7). [āġāz olunmaḳ -un -maḳ]*

āġāze: *Müziğin başlangıç yeri.*
1. maẕmūnını şuʿbe-i āvāz iderek **āġāzelerini** resīde-i perde-i ḳarār ve sāzendeler *(294:9). [āġāzelerini -ler -i -n -i]*
2. **āġāzelerin** resīde-i encām eylediklerinde çengīler daḫi ḳol ḳol naʿra-i dost *(308:30). [āġāzelerin -ler -in]*
3. **Āġāzeleri** ḳarār-fersā *(174:18). [āġāzeleri, -ler, -i]*

āġāze eyledi: *Başlamak.*

Muṭrib-i dehr **eyledi āġāze** bir yüzden daḫi *(333:26). [āġāze eyledi -di]*

āġāze-i ḥamd ü şenā ḳıldılar: *Dua etmeye başlamak.*

döndürdüm bu çarḫ-ı kec-revi şimdi terānesiyle **āġāze-i ḥamd ü şenā ḳıldılar** *(235:30). [āġāze-i ḥamd ü şenā ḳıldılar -dı -lar]*

āġāze-i söz ü sāz: *Söze ve saza başlamak.*

raḳḳāṣān-ı āteşīn-ʿiẕār-ı bī-direng **āġāze-i söz ü sāz** ve her zebān-ı zebāne-i fişeng-i āsumānīyi *(202:18). [āġāze-i söz ü sāz]*

āġāze-i tekbīretü'l-iftitāh-ı hayr-duʿā itmek: *Hayır duasına iftitah tekbiri (Allahu Ekber) ile başlama.*

ile **āġāze-i tekbīretü'l-iftitāḥ-ı ḫayr-duʿā itmek** şerīṭasıyla bir gün evvel muʿtād *(153:28). [āġāze-i tekbīretü'l-iftitāḥ-ı ḫayr-duʿā itmek -mek]*

āġāz-ı bāzī: *Oyuna başlamak.*

naʿrasıyla **āġāz-ı bāzī** kimi daḫi Hevāyī *(207:3). [āġāz-ı bāzī]*

āġāz-ı duʿā-yı icābet-karīn idüp: *Allah katına ulaşan duaya başlamak.*

ḥażretleri **āġāz-ı duʿā-yı icābet-ḳarīn idüp** baʿdehū *(374: 6). [āġāz-ı duʿā-yı icābet-ḳarīn idüp -üp]*

āġāz-ı luʿbet-i terāne: *Şarkılı oyuna başlamak.*

her biri mükemmel mehter-ḫāne ve raḳḳāṣān-ı çāpük-cevlān **āġāz-ı luʿbet-i terāne** *(239:8). [āġāz-ı luʿbet-i terān]*

āġāz-ı nevā ide: *Ezgi döktürmek.*

İde bu perdeden **āġāz-ı nevā** *(311:24). [āġāz-ı nevā ide -e]*

āgāz-ı nevā-sāzī: *Çalmaya söylemeye başlamak.*

bir yerden muṭribān-ı naġme-serā **āgāz-ı nevā-sāzī** ve perde perde *(256:17). [āgāz-ı nevā-sāzī]*

āġāz-ı peygār u ceng idüp: *Savaşa başlamak.*

yevm-i sābıḳ üzere birbiri ile ṭop u tüfeng atmaġa āheng ve bā-yek-dīger **āġāz-ı peygār u ceng idüp** *(264:18). [āġāz-ı peygār u ceng idüp -üp]*

āgende olmaġın: *Doldurulmuş dolu.*

ile **āgende olmaġın** teʾsīr-i āteş-i şerer-gīrden ṭutuşup ve *(263:30). [āgende olmaġın -maġ -ın]*

āgende-i pinhān olunup: *Gizlice doldurulmak.*

bıṭānesine penbe yerine bārūt **āgende-i pinhān olunup** eksügi ṭutulmuş nān-fürūş *(227:26). [āgende-i pinhān olunup -un -up]*

aġır: *Değerli.*

beşer ṭonluḳ ikişer boġça **aġır** telli ve sāde nev-ẓuhūr hatāyī ki nezāket ü leṭāfetde *(164:23). [aġır]*

ağır çekiçler: *Ağır metallerle yapılmış madenleri dövmek için veya çivi çakmak için kullanılan bir araç.*

Ve bir ḳanṭār miḳdārı baḳır küreçesini on nefer ādem şikemi üstinde **ağır çekiçler** *(303:19). [aġır çekiçler -ler]*

ağır hatāyī-i girān-bahā vü girān-miḳdār-ı cemīl: *Değerli kalın ve çok güzel hatayi kumaşı.*

içün müheyyā olan ikişer ṭonluḳ **ağır hatāyī-i girān-bahā vü girān-miḳdār-ı cemīl** ḳapudānlarıñ gerden-i iftiḫārlarına *(368:8). [aġır hatāyī-i girān-bahā vü girān-miḳdār-ı cemīl]*

ağır ḳahve: *Tadı lezzetli kahve.*

Şimdi dönsün ḳo **ağır ḳahve** ile fincānlar *(232:18). [aġır ḳahve]*

ağır kahveler: *Tadı hoş kahve.*

ağır ḳahveler ile aġırlayup ve ol dīvār-ı ḳaḥve-ḫānede muṣavver ḥayyāt-ı bī-ḥayāt *(224:19). [aġır ḳahveler]*

ağır ol: *Yavaşlamak.*

Aġır ol eksügüñ olmasun eyā nūr-ı baṣar *(281:5). [aġır ol]*

ağır telli atma büründcek: *Sık atkılarla dokunmuş işlemeli ham ipeğin pamuk ya da keten ipliği karıştırılarak bezayağı dokuma tekniğine göre yapılmış bir kumaş.*

tezyīn ü teẕhīb idüp dört ṭop **ağır telli atma büründcek** ve yüz seksen iki dirhem *(284:3). [aġır telli atma büründcek]*

ağır telli hatāyī-i girān-bahā: *Çok kalın üzerinde tel iplikleri bulunan hatayi kumaşı.*

baġlanup ve ikişer ṭonluḳ **ağır telli hatāyī-i girān-bahā** āvīẖte ḳılınmış idi Her *(367:13). [aġır telli hatāyī-i girān-bahā]*

ağırla: *Konuğa saygı göstererek onun her türlü rahatını gereksinimini sağlamak ikram etmek; ululamak yüceltmek.*

aġır ḳahveler ile **aġırlayup** ve ol dīvār-ı ḳaḥve-ḫānede muṣavver ḥayyāt-ı bī-ḥayāt *(224:19). [aġırlayup -y -up]*

ağız: *İnsan ve hayvanlarda yemeye seslenmeye mahsus uzuv.*
1. yüriyüp lonbarların dehān-ı ejder gibi açup ve **aġzından** şerāreler ṣaçup *(244:24). [aġzından -ı -n -dan]*
2. pāy-ı dīgerini eli ile **aġzına** mümāss idüp iltisām eyledi ve püşt-i zemīnde olmayacaḳ (*246:7). [aġzına -ı -n -a]*
3. **aġzına** ve gāh gelūsına mümāss eyledi ve ḳılıçlarıñ üzerinde nigūn-sār olup bir *(247:28). [aġzına -ı -n -a]*
4. çekilüp gider ve öñindeki ejder yedi başındaki **aġızlarından** fişeng-i şerer-efşān *(263:22). [aġızlarından -lar -ı -n -dan]*
5. daḫi iki yüz on ṭoḳuz ʿaded ṣıbyān-ı ḥitān elbise-i cedīdeden **aġızlarına** sünnet balı çalınup *(295:18). [aġızlarına -lar -ı -n -a]*
6. ḥavāle-i pençe-i lenger eyleyüp **aġzından** beş nefer ṣaḫṣ-ı ġarīb-i şevḳ-efrūz *(352:7). [aġzından -ı -n -dan]*
7.

ağız birligi: *Kişilerin her hangi bir konuda benzer şekilde konuşmaları amacıyla yaptıkları anlaşma.*

ve ser-cünbān-ı muṭāvaʿat olup bā-yek-dīger dem-sāz ve **aġız birligi** ile hem-dem ü hem-āġāz olaraḳ *(291:9). [aġız birligi]*

aġız miski: *Misvak.*

ṭīn-i maḫtūm ve üç ṭabla ḫurma ve altı ṭabaḳ **aġız miski** ve on beş ṭabaḳ bādām şekeri *(314:24). [aġız miski]*

aġla: *Kederden teessürden gözyaşı akıtmak.*

giryān olanları daḥi şād-kām u ḫandān ve **aġladıḳlarına** peşīmān ve *(275:29). [aġladıḳlarına -dıḳ -lar -ı -n -a]*

Aġrıboz muḥāfızı ʿOsmān Paşa: *Ağrıboz kalesi muhafızı Osman Paşa.*

Ve kezālik **Aġrıboz muḥāfızı** vezīr-i mükerrem ʿ**Oşmān Paşa** ḳıbelinden *(321:7). [Aġrıboz muḥāfizı ʿOsmān Paşa]*

Aġrıboz muḥāfızı silāḥ-dār-ı sābıḳ İbrāhīm paşa: *Maraş Valisi eski silahtar Hüseyin Paşa'nın oğlu İbrahim Paşa. (Damat Silahtar İbrahim Paşa Estolçeli olarak da bilinir. III. Ahmet'in silahtarlığını yaptığı için "silahtar ve II. Mustafa'nın kızı Ayşe Sultan ile evlendiği için "damad" "damad-ı şehriyârî" unvanlarıyla anılır.).*

Aġrıboz muḥāfızı silāḥ-dār-ı sābıḳ İbrāhīm Paşa ve dāmād-ı āṣafī tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa *(231:1). [Aġrıboz muḥāfizı silāḥ-dār-ı sābıḳ iİbrāhīm Paşa]*

aġşān-ı gül-nihāl-i ʿizz ü iḳbāliñ: *Gücün ve mutluluğun gül fidanının dalları.*

aġşān-ı gül-nihāl-i ʿizz ü iḳbāliñ münbit-i ezhār-ı kemāl ve müşmir-i berg ü bār-ı istikmāl olmaları *(137:3). [aġşān-ı gül-nihāl-i ʿizz ü iḳbāliñ -iñ]*

aġşān-ı mülteffetü's-sāku bi's-sāk-ı her-dem-bahārınıñ: *Dalları birbirine dolanmış ağaç sapının her vakit açan çiçekli dalları.*

her naḫl-i Ṭūbā-gün-ı sidre-nümūnuñ **aġşān-ı mülteffetü's-sāḳu bi's-sāḳ-ı her-dem-bahārınıñ** *(144:4). [aġşān-ı mülteffetü's-sāḳu bi's-sāḳ-ı her-dem-bahārınıñ -ı -n -ıñ]*

āġūş: *Kucaklama.*

nihāde ve **āġūş** gibi güşāde eyleyüp ve aña muttaṣıl şemşīrlere muḳābil iki çenberi *(247:13). [āġūş]*

āġūş- ı lala vü perestāra: *Lala ve hizmetçinin kucağı.*

meʿāliyle istīzāndan ṣoñra ol tāze- nihālān-ı gülşen-i iḳbāliñ her biri dūş-ı reh-vār ve **āġūş- ı lala vü perestāra** *(143:8). [āġūş- ı lala vü perestāra -a]*

āġūş-güşā: *Göğsünü açmak.*

ile **āġūş-güşā** ve baʿżılarına ṣanʿatla muşt-nümā olurdı Ve māh-rūyān-ı ḫaffāfān *(278:19). [āġūş-güşā]*

āġūş-ı lala vü perestāra: *Lala ve hizmetçinin kucağı.*

ve **āġūş-ı lala vü perestāra** raġbet itmeyüp piyādece semt-i naḫlistāna ṭoġrı *(143:21). [āġūş-ı lala vü perestāra -a]*

āġūş-ı tahrīre: *Yazı kalıbı.*

āġūş-ı taḥrīre nā-küncīde olmadan *(310:1). [āġūş-ı taḥrīre -e]*

aġzın açdı: *1) Konuşmaya başlamak söz söylemek 2) Kesici aletleri keskin duruma getirmek.*

Aġzın açdı maḳaş gibi yārān *(302:10). [aġzın açdı -dı]*

aġzın açdıkça: *Konuşmaya başlamak söz söylemek.*

Aġzın açdıḳça velī çarḫa çıḳardı nefesi *(165:11). [aġzın açdıḳça -dıḳça]*

aġzına ḳurşun aḳıtmış: *Aslı kulağına kurşun akıtmak. Sağır olmak, anlamamak ,söylenenleri duymamak manasına gelir.*

Aġzına ḳurşun aḳıtmış gibi çıḳmazdı sesi *(165 10). [aġzına ḳurşun aḳıtmış]*

aġzında būy-ı şīr: *Ağzı süt kokmak, genç, deneyimsiz.*

döndi ki mışrāʿ Ḫançerinden ḳan ṭamar **aġzında** ammā **būy-ı şīr** ve *(237:5). [aġzında būy-ı şīr]*

aġzıñızıñ ḳaşığı: *Bir kimsenin yapabileceği iş, layık, bir kimseye yakışan.*

Her gördügüñüz **aġzıñızıñ ḳaşığı** ṣanmañ *(300:26). [aġzıñızıñ ḳaşığı]*

āh: *Âh vâh! meded! heyhât! (âşığın acı yanıp yakılma ümitsizlik gibi psikolojik hâllerinin ateş duman vb. benzetmeliklerle sembolü).*

Geçdi ṣıcaġım **āh** o yorġancı dilbere *(283:14). [āh]*

āh iderdi: *İnlemek.*

Ney-sūz-ı dilinden **āh iderdi** *(294:3). [āh iderdi -er -di]*

aḥad gicesi: *Pazar gecesi.*

Eyyām-ı Sūr-ı Sürūruñ Beşinci **Aḥad Gicesi** Āyīneli Ḳavaḳda *(216:32). [aḥad gicesi]*

aḥad güni: *Pazar günü.*

Eyyām-ı sūruñ beşinci **aḥad güni** ʿale's-seḥer ki İskender-i cihān-seyr-i āfitāb-ı raḫşān *(221:16). [aḥad güni]*

taʿyīn olunup irtesi sebt güni yüz elli yedi nefer ve **aḥad güni** yüz yigirmi ʿaded (*364:15). [aḥad güni]*

ahāli: *Bir memleket şehir veya semtte oturanların yaşayanların hepsi; bir yerde toplanmış olan kalabalık halk.*

Sende bu ʿazm ki var dirler **ahālīsi** bütün *(292:16). [ahālīsi -s -i]*

ve Üsküdār **ahālī** ve ḳuṭṭānınıñ ṣaġīr ü kebīr ve aḥrār u ʿabīd ü emā ve ricāl ü nisāsına *(348:16). [ahālī]*

ahālī-i bedestān-ı cedīd: *Yeni "Bedesten" esnafı.*

Pes ez-ān **Ahālī-i Bedestān-ı Cedīd** şeh-rāh-ı naẓar-ı pādişāhīde eṣnāf-ı zīnet ü zīver *(283:24). [ahālī-i bedestān-ı cedīd]*

ʿahd: *Söz, kavil, yemin, ant.*

ʿ**Ahdi** rāḥat rūzgārıdır ṣafā hengāmıdır *(185:16). [ʿahdi -i]*

ʿahd: *Vakit.*

ʿ**Ahdidir** vaḳt-i telāfī-i zamān-ı miḥnet *(274:2). [ʿahdidir -i -dir]*

ʿahd-i saʿādetlerinde: *Mutluluk devri zamanı.*

meʾlūf olmuş idi Zamān-ı devlet ʿ**ahd-i saʿādetlerinde** şān u şevket ve iḳbāl ü celāletlerin *(136:19). [ʿahd-i saʿādetlerinde -ler -i -n -de]*

āhen-dil: *Gönlü demir gibi katı merhametsiz.*

dirler idi Fi'l-meṣel her biri **āhen-dil** ve āteşī-meşreb bir *(165:8). [āhen-dil]*

āhen-dil ü saht-cānlar: *Demir yürekli ve taş kalpli.*

dükkān üzerinde ṣanʿatların işleyerek güẕer ve nice **āhen-dil ü saḫt-cānlar** *(302:22). [āhen-dil ü saḫt-cānlar -lar]*

āheng: *Düzen, uygunluk.*

her gūşesinde bir dürlü **āheng** ve her cānibinde ḳanādīl-i sitāre-gūn şeb-çerāġ-ı meclis-efrūz *(203:25). [āheng]*

āheng: *Kasıt, niyet, teşebbüs etme, yönelme.*

yevm-i sābıḳ üzere birbiri ile ṭop u tüfeng atmaġa **āheng** ve bā-yek-dīger āġāz-ı peygār u ceng idüp *(264:18). [āheng]*

āheng: *Uyum, ses.*
1. Neṣr naʿırasıyla hāy u hūya **āheng** ve nice gürg-i bārān-dīde şu içinde perendelerle *(326:5). [āheng]*
2. **Āhengini** itdi ser-fürū çeng *(294:2). [āhengini, -i, -n, -i]*

āheng iderek: *Şenlik etmek.*

ḥareketler ile **āheng iderek** geçdiler *(366:31). [āheng iderek -erek]*

āheng idüp: *Başlamak uymak.*

nev-īcād oyunlara **āheng idüp** lākin faṣılları encāmın bulmadın ve henüz aḳçe divşürecek *(198:12). [āheng idüp -üp]*

āheng idüp: *Oynamak.*

arasından geçüp ālāy gösterdiler ve şenlik içün üç yerde ḳol ḳol çengīler **āheng idüp** *(266:23). [āheng idüp -üp]*

āheng idüp: *Uymak ,eğlenmek.*

Ḫalḳ **idüp** ẕevḳ ü sürūra **āheng** *(311:19). [āheng idüp -üp]*

āheng-i nevā-yı pür-sürūr it: *Neşe dolu sesleri düzenlemek, güzel şarkı söylemek.*

Āheng-i nevā-yı pür-sürūr it *(126:12). [āheng-i nevā-yı pür-sürūr it,]*

āheng itse: *Güzel bir şekilde şarkı söylemek.*

Nāhīd nevāya **itse āheng** *(133:10). [āheng itse -se]*

āheng olaraḳ: *Cümbüş etmek.*

ṭarafında bir gūne **āheng olaraḳ** güẕerān ve Zühre-i āsumānı raḳṣān u dest-efşān eyledi *(220:15). [āheng olaraḳ -araḳ]*

āheng ü terāne: *Şarkılar.*
1. mürūrı fermān buyurılup cā-be-cā çeng ü çeġāne ve **āheng ü terāne** ve ṣadā-yı mehter-ḫāne *(345:33). [āheng ü terāne]*
2. ve niẓām-ı ālāy-ı pesendīde ile çeng ü çeġāne ve **āheng ü terāne** ve zīb ü zīnet-i bī-nihāye *(350:23). [āheng ü terāne]*
3. Bu eṣnāda ṭaraf ṭaraf **āheng ü terāne** ve çeng ü çeġāne ġarāʾib-i melāʿib *(360:8). [āheng ü terāne]*

āheng virilüp: *(Müzik aleti) Çalmaya başlamak.*

ṭabl u surnā ve kerre-nālara **āheng virilüp** bir ṭarafdan naʿra-i serhengān ve bir *(358:23). [āheng virilüp -il -üp]*

āheng virüp: *Uymak.*

naʿrasıyla **āheng virüp** bülendī-i āvāzları küleng-i nāle-zen-i āsumān-pervāza *(303:27). [āheng virüp -üp]*

āheng virüp: *(Müzik aleti) Çalmaya başlamak.*

mehter-ḫānelere **āheng virüp** ḥużūr-ı hümāyūndan geçer gibi *(364:18). [āheng virüp -üp]*

āhen-gerān: *Demirciler.*

ve otuz ḳadar **āhen-gerān** ile taʿbiye-i ālāt-ı çūpīn ü āhenīne mübāderet ve *(141:27). [āhen-gerān]*

āheng-i ceng ü peygār eyleyüp: *Dövüşmeye başlamak.*

gibi **āheng-i ceng ü peygār eyleyüp** ve ol şāhid-i āteşī-meşreb-i tābende-ʿiẕārı *(188:10). [āheng-i ceng ü peygār eyleyüp -y -üp]*

āheng-i kār-zār itdikleri: *Yaka paça boğuşmak.*

Bunlar birbiri ile ceng ü peygār ve **āheng-i kār-zār itdikleri** eṣnāda pīş-gāh-ı sāye-bānda *(264:14). [āheng-i kār-zār itdikleri -dik -ler -i]*

āheng-i nehīb-i ṣavlet eylesün: *Hücum korkusu salan ses.*

Ṭoplar **eylesün āheng-i nehīb-i ṣavlet** *(274:4). [āheng-i nehīb-i ṣavlet eylesün -sün -]*

āheng-i neşāṭa: *Neşe saçmak.*

ve bāzīçe-i gūnā-gūn ile **āheng-i neşāṭa** mübāderet eyleyüp bugün *(225:24). [āheng-i neşāṭa -a]*

āheng-i niyāz-ı pür-sūz u güdāz eyledikçe: *Yanıp yakılarak yalvarış nağmesi söylemek.*

diyerek **āheng-i niyāz-ı pür-sūz u güdāz eyledikçe** anlar daḫi germī-i bāzār-ı nāzlarına *(238:28). [āheng-i niyāz-ı pür-sūz u güdāz eyledikçe -dikçe]*

āheng-i peygāra: *Savaş bestesi.*

kāfir seniñ sende benim bende hevāsıyla **āheng-i peygāra** naġme-i ḳarār virilüp *(188:16). [āheng-i peygāra -a]*

āheng-i rezm ü peygār idüp: *Savaşa tutuşmak savaşmak.*

ve birbiri ile kemā-kān **āheng-i rezm ü peygār idüp** nice şenlikler *(295:22). [āheng-i rezm ü peygār idüp -üp]*

āheng-i sāz: *(Müzik aleti) Çalmak.*

çengīler dāʾireler ve raḳḳāṣlar çār-pāreler ile **āheng-i sāz** ve *(264:15). [āheng-i sāz]*

āheng-sāz-ı ülfet: *Uzlaşma ezgisi.*

ve gāh uṣūl-i ṣūfīyāne ile maḳām-ı teslīm ü rıżāda **āheng-sāz-ı ülfet** *(291:8). [āheng-sāz-ı ülfet]*

āhen-pūş: *Demirden yapılmış zırh giymiş.*

ve çuḳa-dārān-ı encüm-şümār-ı mirrīḫ-peyker tüfeng-ber-dūş **āhen-pūş** *(365:10). [āhen-pūş]*

āhen-rübā-yı karār oldılar: *Mıknatıs gibi yapışmak.*

her biri bir ālete teşebbüş idüp gūyā **āhen-rübā-yı ḳarār oldılar** Ḳıṭʿa *(184:3). [āhen-rübā-yı ḳarār oldılar -dı -lar]*

aher: *Başka.*
1. biri naḫl vaṣfında gül-feşān-ı dāmen-i taḳrīr olduḳça **āḫer** şeker ḥadīḳaları *(144:14). [āḫer]*
2. gibi geçirüp kemer-bend miṣāl miyānına indirdi ve kendü daḫi yine **āḫer** refīḳiniñ başına *(247:2). [āḫer]*
3. **āḫer** oṭada sünnet idüp birāderān-ı vālā-güheri yanlarına *(374:17). [āḫer]*

āḫeriñ dāmānına: *(Fişekler) inin eteği ateş alan yeri.*

birine işābet iden şerāre-i eşerri **āḫeriñ** daḫi **dāmānına** irişüp mıṣrāʿ *(263:31). [āḫeriñ dāmānına -n -a]*

āheriñ kuvvetini: *(Pehlivanlardan) inin kuvveti.*

pehlevān ile elleşüp birbirine ġālib ve biriniñ zūrı **āḫeriñ ḳuvvetini** sālib olmayup *(275:8). [āḫeriñ ḳuvvetini -n -i]*

āheste: *Yavaş ağır bir biçimde.*

ile piyāde-rev **āheste** ḫırām ve mürāʿāt-ı merāsim-i zemīn-būsī-i şehen-şāh-ı rūy-ı zemīn *(182:19). [āheste]*

āheste āheste: *Yavaş yavaş.*
1. yeñiçeri keçelisi ile ḫayme-i eṭrāfların istīʿāb idüp **āheste āheste** giderek ālāy gösterdiler *(183:9). [āheste āheste]*
2. maḳāmlarından ḳıyām ve **āheste āheste** ḥużūr-ı hümāyūna taḥrīḳ-i aḳdām-ı melāʿik-ḫırām buyurmaları *(198:15).[āheste āheste]*
3. mühr-i Süleymānīsi gibi zirve-i sütūnda **āheste āheste** şikemi üzere deverān ve *(212:29). [āheste āheste]*
4. vaḳf-ı gerdiş-i enẕār iderek **āheste āheste** her cānibe döner giderdi ve bāġçe-i meẕkūreniñ *(219:3). [āheste āheste]*
5. Ber-efgen ez-ʿiẕār-ı ḫod niḳāb **āheste āheste** *(238:27). [āheste āheste]*
6. ve bu ṭarīḳ üzere pey-der-pey iki cānibden **āheste āheste** mürūr ile *(283:10). [āheste āheste]*
7. neşīdesi ile **āheste āheste** güẕer itdiler ve nice fişekler ve ġarīb ṣuver-i şeṭāret-āver *(297:13). [āheste āheste]*
8. ḫirfetleri aḳmişe-i rengā-reng ile tebaḫtur u ihtizāz iderek pey-der-pey **āheste āheste** *(299:28). [āheste āheste]*
9. meh-rūyān-ı nāzük-endāmlarını **āheste āheste** ḫırām iderek ayaḳ-dāş idüp *(301:16). [āheste āheste]*
10. vaẕīfe-i muʿayyene-i rūz-merresini edā içün zīr-i bām-ı felekde **āheste āheste** *(310:22). [āheste āheste]*
11. üzere birbirine mülāṣıḳ u mülāḥıḳ **āheste āheste** güẕār ve ḫıyām-ı maḫṣūṣalarında *(346:1). [āheste āheste]*
12. ve sebāḥat iderek **āheste āheste** sāḥil-serāy-ı ḳarār-gāh-ı pādişāh-ı düstūr olup *(351:29). [āheste āheste]*
13. ālāy-ı şehriyāri **āheste āheste** cünbiş ü ḫırām gösterüp devlet ü iḳbāl *(366:5). [āheste āheste]*

āheste vü beste: *Ağır ve bağlı.*

süvār ve bu ḳadar ḥaml-i ṣaḳīl ile **āheste vü beste** cilve-i ḥayret-niṣār eyledi ve *(210: 6). [āheste vü beste]*

āheste vü çāpük: *Ağır ve seğirterek.*

ilṣāḳ ve ol cüvān-ı çār-ebrū iki ḳat revnaḳ baġlayup **āheste vü çāpük** reftār ile (*246:23). [āheste vü çāpük]*

āh-ı āteş-ālūd eyledi: *Ateşli bir şekilde ah eylemek.*

Nāy **eyledi āh-ı āteş-ālūd** *(294:5). [āh-ı āteş-ālūd eyledi -di]*

āh-ı şerāre-ḫīz idüp: *Kıvılcım saçan bir ah etmek.*

müstezād idüp tütün fikri ile **āh-ı şerāre-ḫīz idüp** içlerinden biri naẓm *(223:31). [āh-ı şerāre-ḫīz idüp -üp]*

āh-ı sūz-nāk-ı ʿāşıḳ: *Aşığın yakıcı ahı.*

Ve yüz ʿaded āsumānī daḫi yegān yegān semt-i eflāke **āh-ı sūz-nāk-ı ʿāşıḳ** *(197:13). [āh-ı sūz-nāk-ı ʿāşıḳ]*

āhirīn-i meclis-i żiyāfet-kede-i sūr-ı pür-sürūr u ḥubūr-ı dil-cūda: *Gönül çekici, şenlikli ziyafet toplantılarının sonuncusu.*

Āḫirīn-i meclis-i żiyāfet-kede-i sūr-ı pür-sürūr u ḥubūr-ı dil-cūda şeḳāşıḳ-ı ṣıḥāf-ı meʿāliḳden (*361:23). [āḫirīn-i meclis-i żiyāfet-kede-i sūr-ı pür-sürūr u ḥubūr-ı dil-cūda, -da]*

āḫir olup: *Sonlanmak.*

Rūz **āḫir olup** bu ḥālet ile *(131:1). [āḫir olup -up]*

āhir-i eyyām-ı sūra: *Düğünün son günleri.*

pīrāmen-i bār-gāh-ı hümāyūnda āvāre vü dāʾir oldılar Bu günden **āḫir-i eyyām-ı sūra** *(205:18). [āḫir-i eyyām-ı sūra -a]*

āhirü'l-emr: *İşin sonunda. Akibet en son.*

ber-ḳāʿide küşt-gīrleriñ cemīʿ-i luʿbetlerini icrā ve **āḫirü'l-emr** zor oyunu bozar *(208:2). [āḫirü'l-emr]*

ahker: *Ateşli kül kül ile karışık ince kor.*

Her bir **aḫker** çü laʿl-i rummānī *(229:12). [aḫker]*

ahker-pāre: *Ateş parçası.*

miblaġ-ı mercān gibi der-dehān ve mālīde-zebān idüp **aḫker-pāreleri** dāne-i enār-āsā *(317:8). [aḫker-pāreleri -ler -i]*

ahlāf: *Ar. Halef'ler sonra gelenler birinin yerine geçenler veya geçecekler.*

aḫlāfına sārī ʿādet olmasun deyu mülāḥaẓa-i ṣıyānet ḳaṣdına *(168:23). [aḫlāfına -ı -n -a]*

aḫlāfı olduḳları: *Bağlı olmak mensubiyet.*

vārid olup **aḫlāfı olduḳları** eslāf-ı eclāflarına yevm-i sābıḳda taḫṣīṣ olunan *(343:1). [aḫlāfı olduḳları -duḳ -lar -ı]*

Aḥmed Aġa: *III. Ahmet döneminde "Baş bakı kulu" görevinde bulunmuş devlet hizmetlisi.*

ḥażretleri ve baş defter-dār El-Ḥācc İbrāhīm Efendi ve baş bakı ḳulı **Aḥmed Aġa** *(148:13). [Aḥmed Aġa]*

Aḥmed Aġanıñ: *III. Ahmet döneminde "Muhzır Ağa"lık görevinde bulunmuş devlet hizmetlisi.*

ol vaḳitde muḥżır aġa olan **Aḥmed Aġanıñ** redīf-i maṭiyye-i kerem üʿaṭiyyesi olmaġla *(260:28). [Aḥmed Aġanıñ -n -ıñ]*

Aḥmed Ḫān: *III. Ahmet 23. Osmanlı ve Lale Devri padişahı.*
1. Sulṭān-ı zamāne **Ḫān Aḥmed** *(126:18). [Aḥmed Ḫān]*
2. Yaʿnī sulṭān-ı selāṭīn-i cihān **Aḥmed Ḫān** *(208:27). [Aḥmed Ḫān]*
3. Yaʿnī sulṭān-ı selāṭīn-i cihān **Aḥmed Ḫān** *(273:26). [Aḥmed Ḫān]*

Aḥmed Ḫānıñ devletinde: *Osmanlı İmparatorluğu III. Ahmet'in hükümdarlığı.*

Devletinde şeh-i Cem-kevkebe **Aḥmed Ḫānıñ** *(245:24). [aḥmed ḫānıñ devletinde -n -de]*

aḥrā: *Daha layık münasip uygun.*

aḥrā idi berdāşte-i maʿraż-ı ihdā ḳılınup bunlardan *(190:31). [aḥrā]*

aḥrā vü elyaḳ: *Uygun ve yakışır.*

legen ve pāy-taḫt-ı hümāyūna ihdāya **aḥrā vü elyaḳ** eski maʿden beş kāse ve bir *(305:7). [aḥrā vü elyaḳ]*

aḥṣāb: *Tahtadan yapılmış şey.*
1. Şīşe-bāzlar daḥi bir sebū üzerinde çelīpā şeklinde **aḥṣābdan** çār-gūşe bir *(176:5). [aḥṣābdan -dan]*
2. Baʿdehū yine ṣal üzerinde **aḥṣābdan** bir mükemmel ḳalʿa ṣūreti olup *(220:16). [aḥṣābdan -dan]*
3. **aḥṣābdan** iki ṣuffe ḳurılup tersāne līmānına tanẕīr ve birinden birine ḥibāl-i veṣīḳalar *(244:15). [aḥṣābdan -dan]*

aḥṣām: *Güneşin batmasına yakın zamandan gecenin başlamasına kadar olan vakit akşam vakti; gece.*
1. İrtesi cumʿa güni nişāncı paşa ḥaẕretleri daḥi **aḥṣāma** ḳarīb sūr emīni ile *(152:1). [aḥṣāma -a]*
2. Yevm-i mezbūr **aḥṣāmı** ki leyletü'l-cumʿadır fişek şenligi fermān buyurulmaġın *(195:3). [aḥṣāmı -ı]*
3. İrmedin nıṣf-ı nehārı irişür **aḥṣāmı** *(201:2). [aḥṣāmı -ı]*
4. Yevm-i mezbūr **aḥṣāmı** āfitāb-ı salṭanat ve māh-ı ufuḳ-ı devlet ve (*216:27). [aḥṣāmı -ı]*
5. **aḥṣāma** dek cirīd oynadup zer-ḳurṣa-i āfitāb pūte-i ufuḳda nār-ı şafaḳla müẕāb olunca *(248:32). [aḥṣāma -a]*
6. Yevm-i mezbūr **aḥṣāmı** ki māh-ı merḳūmuñ yigirminci ḫamīs gicesidir *(288:30). [aḥṣāmı -ı]*
7. Yevm-i mezbūr **aḥṣāmı** yeke-süvār-ı meydān-ı āsumān ḫāne-i zīn-i ufuḳdan *(308:2). [aḥṣāmı -ı]*
8. Yevm-i mezbūr **aḥṣāmı** ḳabīl-iʿışāda deryā şenligi içün cebe-ḫāne ve ṭop-ḫāne *(322:16). [aḥṣāmı -ı]*
9. **aḥṣāmı** üç anbarlıda tehyiʾe-i esbāb-ı ṣādmānī ve taʿbiye-i levāzım-ı ṣādānī *(347:35). [aḥṣāmı -ı]*
10. Yevm-i mezbūr **aḥṣāmı** ki müssevvedāt-ı leyālī-i eyyām-ı sūrā temmet-i ḫıtām *(355:20). [aḥṣāmı -ı]*

aḥṣām bāzārı: *Akşama yakın saat.*

başlayup **aḥṣām bāzārı** ḳumāş-ı rengā-reng-i envāʿ-ı fişeng bir mertebe revāc-ı germ *(355:24). [aḥṣām bāzārı]*

aḥṣām şenligine: *Sünnet düğününde akşam vakti yapılan şenlikler.*

ve baʿde't-ṭaʿām **aḥṣām şenligine** niẓām virmege iḳdām u ihtimām ḳılındı *(351:7). [aḥṣām şenligine -n -e]*

aḥṣām üsti: *Akşam üstü güneşin batmakta olduğu saatler.*

Ḫoḳḳa-bāz-ı çarḫ **aḥṣām üsti** seyrān eyledi *(276:10). [aḥṣām üsti]*

aḥsen: *Daha en pek güzel.*

çeküp çevirüp bir **aḥsen** ḳālıba ifrāġ ve güẕāşte-i sūzen-i nigāh olan tār-ı müjgānların *(282:5). [aḥsen]*

aḥsen-i üslūb: *En güzel bir şekilde.*

ile mesrūr buyurduḳlarında tertīb-i menāẕım-ı sūr **aḥsen-i üslūb** üzere *(149:12). [aḥsen-i üslūb]*

aḥsen-i üslūb: *En iyi şekil.*

temāşā-gāh-ı hümāyūn cānibinde esbāb-ı ʿizz ü ḥaşmet **aḥsen-i üslūb** üzere *(256:21). [aḥsen-i üslūb]*

ahsen-i üslūba: *En iyi yol yöntem.*

meslek-i merġūba pīş-vā ve **aḥsen-i üslūba** reh-nümā olduḳları gibi işbu *(188:24). [aḥsen-i üslūba -a]*

aḥsen-i vech: *Güzel bir şekilde.*

zemzemesiyle yegān yegān mürūr ve **aḥsen-i vech** üzere bir ālāy gösterdiler ki *(316:15). [aḥsen-i vech]*

ahsente: *Aferin bravo.*

Aḥsente tīz-desti-i ḳaṣṣāb-ı çeşmine *(237:26). [aḥsente]*

ahsente-hʾān oldılar: *Alkış tutmak çok bağırmak.*

mecmaʿun-ʿaleyh-i temāşāyiyān olup herkes **aḥsente-ḫʾān oldılar** *(340:2). [aḥsente-ḫʾān oldılar -dı -lar]*

āhū vü żırġām: *Ceylan ve aslan.*

ile gürg ü aġnām birbirinden emīn ve **āhū vü żırġām** yek-dīgere *(205:6). [āhū vü żırġām]*

āhūr halīfesi: *Ahır başının yardımcısı.*

ve erkān ferveleri ve **āḫūr ḫalīfesi** ve ḫazīne-dārı beyāż külāhları ve silāḥşor aġalar *(306:6). [āḫūr ḫalīfesi]*

āḫūrḳapu: *Ahırkapı, İstanbul'un tarihsel semtlerinden biridir ve Sarayburnu gibi tarihi bir saray bölgesidir. Semt, eskiden Topkapı Sarayı'nın ahırlarının burada bulunması nedeniyle Ahırkapı olarak adlandırılmıştır.*

ḥażretleri Naḳḳāş-ḫāneden süvār-ı esb-i ṣabā-reftār olup **Āḫūrḳapudan** *(371:14). [āḫūrḳapudan, -dan]*

āhūr kethudāsı: *Ahırın bir takım işlerini gören kimse.*

Ve süfre-i şālişede **āḫūr ketḫudāsı** arpa rūz-nāmecisi ve kātib-i serrācān *(306:20). [āḫūr ketḫudāsı]*

āhū-yı deşt-i ḳıpçaḳ: *Kıpçak çölü ceylanı.*

ve her bir raḳṣ oġlanı **āhū-yı deşt-i Ḳıpçaḳ** gibi gerdiş-i ġazālāne *(255:8). [āhū-yı deşt-i ḳıpçaḳ]*

<u>āhū-yı ḫıṭādır:</u> *Hata ceylanı Çin ceylanı.*

Şamşon aña nisbet ile **āhū-yı Ḫıṭādır** *(207:8). [āhū-yı ḫıṭādır -dır]*

<u>āhū-yı müşgīn-mūy:</u> *Kılı mis kokulu ahu.*

ve firār iden bār-gīr-i keşīde-zihārıña bedel **āhū-yı müşgīn-mūy** gibi bir *(261:10). [āhū-yı müşgīn-mūy]*

<u>āhū-yı Tātār u Çīne:</u> *Çin ve Tatar ceylanları misk ahuları.*

āhū-yı Tātār u Çīne taʿlīm-i ḫırām ve naḳḳāşān-ı Māçīne *(165:17). [āhū-yı Tātār u Çīne]*

<u>aḥvāl:</u> *"hal durum vaziyet" kelimelerini karşılayan çokluk bildiren kelime.*
1. ṣayd ḥayf ki kimesne ḫaber-dār olmadı ve **aḥvālimi** ʿarża-i dergāh-ı bende-penāh eylesem *(260:25). [aḥvālimi -im -i]*
2. mübāşeret olunup herkes birbiriniñ **aḥvālini** temāşā ile ḳanāʿat itdiler Ālāy göstermek *(325:27). [aḥvālini -i -(n)i]*

<u>aḥvāl-i ʿacībeyi:</u> *Tuhaf haller.*

feyż-i ḥayāt eyleyüp Vehbiyā meşhūduñ olan umūr-ı ġarībe ve **aḥvāl-i ʿacībeyi** *(260:12). [aḥvāl-i ʿacībeyi -y -i]*

<u>aḥvāl-i cihāna:</u> *Dünya üzerinde olup biten gelişmeler, olaylar.*

Aḥvāl-i cihāna var vuḳūfı *(127:11). [aḥvāl-i cihāna -a]*

<u>aḥvāl-i şebāne:</u> *Gece olanlari yaşananlar.*

ile mütefekkir iken ser-ā-pāy **aḥvāl-i şebāne** ne vech ile ʿaks-endāz-ı āyīne-i żamīr-i münīr-i āṣafāneleri oldı *(260:32). [aḥvāl-i şebāne]*

<u>aḥzāb-ı fażāʾil-niṣāb-ı maʿālī-iktisāblarına:</u> *(Kendi) Sınıfının çok değerli nitelikli mensupları.*

fażīletlü ʿAbdullāh Efendi ḥażretleri daḫi kendü **aḥzāb-ı fażāʾil-niṣāb-ı maʿālī-iktisāblarına** *(188:28). [aḥzāb-ı fażāʾil-niṣāb-ı maʿālī-iktisāblarına -lar -ı -n -a]*

<u>aḫẕ-ı intiḳāma:</u> *İntikam almak.*

ve **aḫẕ-ı intiḳāma** müsāʿade vü furṣat bulduḳların ḥiss itmişler iken *(274:28). [aḫẕ-ı intiḳāma -a]*

<u>ʿāʾid:</u> *(Hediye) Ulaştırmak.*

kendülerden muḳaddem hediyyeleri **ʿāʾid** ve ʿaḳabince kendiler daḫi *(342:34). [ʿāʾid]*

<u>aḳ:</u> *Beyaz.*

Aḳ deñiz itdi ḳarayı eyyām *(324:8). [aḳ]*

aḳ: *Akmak gelmek akın akın gitmek.*

Ḫalḳ **aḳdı** aña miṣāl-i enhār *(128:7). [aḳdı -dı]*

Aḳ Maḥmūd Efendi-zāde Es-seyyid Meḥemmed Zeynü'lʿAbidīn Efendi: *Kazaskerlik müderrislik ve üç kez "Nakibü'l- Eşraf"lık görevinde bulunmuş, devlet görevlisi Mehmed Zeyni. Zeynî/ Şahi mahlaslı şair.*
1. **Aḳ Maḥmūd Efendi-zāde Seyyid Meḥemmed Emīn Zeynü'l-ʿĀbidīn Efendi** *(156:14). [Aḳ Maḥmūd Efendi-zāde Seyyid Meḥemmed Emīn Zeynü'l-ʿAbidīn Efendi]*
2. **Aḳ Maḥmūd Efendi-zāde** faẕīletlü **Es-Seyyid Meḥemmed Zeynü'l-ʿĀbidīn Efendi** ve yine Anaṭolı (177:27). *[Aḳ Maḥmūd Efendi-Zāde Es-Seyyid Meḥemmed Zeynü'l-ʿAbidīn Efendi]*
3. **Aḳ Maḥmūd Efendi-zāde** faẕīletlü **Es-seyyid Meḥemmed Zeynü'lʿAbidīn Efendi** ṭarafından daḫi bisyār-bahā *(191:21). [Aḳ Maḥmūd Efendi-Zāde Es-Seyyid Meḥemmed Zeynü'lʿAbidīn Efendi]*
4. bāhirü's-saʿādāt **Aḳ Maḥmūd Efendi-zāde faẕīletlü Es-seyyid Meḥemmed Zeynü'l-ʿAbidīn Efendi** *(215:6). [Aḳ Maḥmūd Efendi-Zāde Es-Seyyid Meḥemmed Zeynü'l-ʿAbidīn Efendi]*

ʿ**akab:** *Ardından, takiben.*
1. pey-devān oldılar Anlarıñ ʿ**aḳābinde** sūr-ı hümāyūn emīni ṣof üst ve mücevveze *(182:18). [ʿaḳābinde -i -n -de]*
2. birle icrā-yı resm-i meʾlūf u cārī eyleyüp ʿ**aḳablerince** berberler ketḫudāsı ve şeyḫleri *(266:17). [ʿaḳablerince -ler -ince]*
3. ʿarż-ı ḥüsn-i nümāyişe pīş-rev-i āzmāyiş ve ʿ**aḳablerince** Kemān-gerān *(312:3). [ʿaḳablerince -ler -ince]*
4. ḫayme-i żiyāfete ʿazīmet ʿ**aḳablarinde** *(314:27). [ʿaḳablarinde -ler -i -n -de]*
5. Baʿdehū ṣaʿr ü ṣaʿīr münāsebeti ile mū-tāblarıñ ʿ**aḳabince** Arpacılar *(337:3). [ʿaḳabince -ince]*
6. Ve anıñ ʿ**aḳabince** ṭop ʿarabacıbaşısı Ḥüseyin Aġanıñ üç ṭonluḳ rūmī dībā *(341:8). [ʿaḳabince -ince]*
7. ve ʿ**aḳablerince** zümre-i çavuşān baʿdehū müderrisān-ı kirām *(366:33). [ʿaḳablerince -ler -ince]*
8. ellerinde birer naḫl-i ṣaġīre-i dil-güşā ve ʿ**aḳablerince** iki ʿaded *(367:3). [ʿaḳablerince -ler -ince]*
9. ṭanīn-endāz-ı güş-ı kerrūbiyān olaraḳ mürūr ve ʿ**aḳablerince** bunlara müşābih ü mümāṯil *(368:11). [ʿaḳablerince -ler -ince]*
10. taʿbīr olunur defter-dārān ve ʿ**aḳablerince** reʾīs efendi ve defter emīni efendi *(368:18). [ʿaḳablerince -ler -ince]*
11. ve ḥadīḳa-i ḫāṣṣa-i şehriyārī bostānīleri piyāde ve ʿ**aḳablerince** bostāncıbaşı aġa *(368:32). [ʿaḳablerince -ler -ince]*
12. naḳībü'l-eşrāf-ı celīlü'l-elṭāf ḥażretleri ve ʿ**aḳablerince** ḳıṭʿa *(369:2). [ʿaḳablerince -ler -ince]*
13. güẕār ve ʿ**aḳablerinde** sarāy-ı hümāyūnda muʿtād olan resm-i maʿrūfları üzere *(370:14). [ʿaḳablerinde -ler -i -n -de]*
14. ile naẓar-gāh-ı cihān-dārīden güẕār ve ʿ**aḳablerince** *(371:8). [ʿaḳablerince -ler -ince]*

aʿḳāb u ensābına: *Soy sop arkadan gelen kuşak ve akrabalar.*

ḥaḳḳında cārī olmayup belki **aʿḳāb u ensābına** daḫi sārī oldıġını işāret ve cümle *(146:1). [aʿḳāb u ensābına -ı -n -a]*

ʿ**aḳabe:** *Bir fişek türü.*
1. ṣūretinde sekiz yüz ḳadar fişeng-i gūn-ā-gūn ile müzeyyen ü meşḥūn ʿ**aḳabe** *(196:25). [ʿaḳabe]*
2. müstaġnī eyledi Her nıṣf sāʿat miḳdārı müddetde bir kerre bir ʿ**aḳabe** taʿbīr olunur *(253:21). [ʿaḳabe]*
3. ʿ**aḳabe** gelüp ḳıç ṭarafında bir mühīb dīv-peykeri ve cānib-i āḫerinde bir nice *(253:35). [ʿaḳabe]*
4. ʿ**aḳabe** ve ṣallar kemā-kān fürūzān ve leylen-fe-leylen teraḳḳīleri nümāyān olup *(289:2). [ʿaḳabe]*

ʿ**akabe:** *Sal.*

Ve tersāneli ṭarafından ʿ**aḳabe** nāmına bir ṣal daḫi gelüp anıñ daḫi içinde *(254:11). [ʿaḳabe]*

ʿ**aḳabe-i ṣaʿbü'ṣ-ṣenāya:** *Övgüye değer büyük ve benzeri unsuru olan iş.*

ve anlarıñ ʿaḳabinde bir ʿ**aḳabe-i ṣaʿbü’s̱-s̱enāya** īcād u ibdāʿ eylemişler *(271:7). [ʿaḳabe-i ṣaʿbü’s̱-s̱enāya -y -a]*

ʿakabe-i ṣuʿle-āgīn: *Alev alev yanan dik yokuş.*

bir ḳubbe-i āteşīn ve ʿ**aḳabe-i ṣuʿle-āgīn** ʿilāve-i ḳımme-i eflāk olup *(253:12). [ʿaḳabe-i ṣuʿle-āgīn]*

ʿakabince: *Ardından takiben.*

kendülerden muḳaddem hediyyeleri ʿāʾid ve ʿ**aḳabince** kendiler daḫi *(342:34). [ʿaḳabince]*

ʿakabinde: *Arkasından hemen arkadan ardından hemen ardından.*
1. dībāce-i risāle-i cemʿiyyet ve bālā-nişīn-i ṣadr-ı saʿādet olduḳları ʿ**aḳabinde** *(179:17). [ʿaḳabinde]*
2. ʿ**aḳabinde** şeyḫü’l-islām-ı esbaḳ faż̄īletlü kerāmetlü Mīrzā Muṣṭafā Efendi *(189:11). [ʿaḳabinde]*
3. ṣof-ı mevvāc-ı dil-pesend ihdā olundıġı ʿ**aḳabinde** *(191:26). [ʿaḳabinde]*
4. Anıñ ʿ**aḳabinde** gümrük emīni Yegen Meḥemmed Aġa ṭarafından daḫi sū-be-ṣu *(220:10). [ʿaḳabinde]*
5. bāʿiṣ ü bādī oldıġı ʿ**aḳabinde** pehlevān-ı sālifü’l-beyān Ḥācı Meḥemmed *(222:35). [ʿaḳabinde]*
6. Cebeci ocaġı iṭfā-yı nāʾire-i fişek-bāzī itdikleri ʿ**aḳabinde** ṭopçı başı aġa *(229:25). [ʿaḳabinde]*
7. Bunlarıñ ʿ**āḳabinde** ṣaf-keşīde nice cüvān-merdān-ı ber-güzīde libās-ı levendāne *(237:18). [ʿāḳabinde]*
8. meserret-baḫş-ı nuẕẕār olduḳları ʿ**aḳabinde** piyāde vü süvār mevzūn-ḳadān u dil-keş-reftārı *(238:7). [ʿaḳabinde]*
9. Añların ʿ**aḳabinde** otaġ-ı hümāyūn pīş-gāhında basṭ-ı ferş-i çemen-gūn olunup *(245:4). [ʿaḳabinde]*
10. ʿ**aḳabinde** yine dūde-i meẕkūreden ṭūli yüz ẕirāʿ ve ʿarżı elli ẕirāʿ bir ṣal-ı āḫer *(254:34). [ʿaḳabinde]*
11. ve anıñ daḫi ʿ**aḳabinde** bir ḳaṣr-ı dil-nişīn ve bir ḳubbe-i ḥaḍrā-yı berīn *(268:12). [ʿaḳabinde]*
12. bir serv-i zeberced-gūn-ı sāye-güster ve anıñ ʿ**aḳabinde** yeñiçeri aġası ordusında *(268:26). [ʿaḳabinde]*
13. Bunun ʿ**aḳabinde** tersāne-i ʿāmire ṭarafından daḫi şeb-i meẕkūruñ rūz-ı şevḳ-endūz-ı fīrūzında *(270:28). [ʿaḳabinde]*
14. ve anlarıñ ʿ**aḳabinde** bir ʿaḳabe-i ṣaʿbü’s̱-s̱enāya īcād u ibdāʿ eylemişler *(271:7). [ʿaḳabinde]*
15. Bunlarıñ ʿ**aḳabinde** Baḳḳālarıñ aṣḥāb-ı ḥirfeti gerdüne üzere bir dükkān *(280:1). [ʿaḳabinde]*
16. ṭarafından nāʾil-i iḥsān-ı ʿamīm olduḳları ʿ**aḳabinde** *(299:2). [ʿaḳabinde]*
17. merāsim-i lāzıme-i muʿtādeyi edā idüp geçdikleri ʿ**aḳabinde** *(315:22). [ʿaḳabinde]*
18. aṣḥābı tekmīl-i ḫıdmet itdikleri ʿ**aḳabinde** ketḫudāları medār-ı zīnet-i cemʿiyyetleri olan *(334:25). [ʿaḳabinde]*
19. sāye-bān-ı żiyāfetde cā-yāfte-i ṣaffü’n-niʿāl-i meclis-i iʿtibār u iftiḫār olduḳları ʿ**aḳabinde** *(335:26). [ʿaḳabinde]*
20. ʿ**aḳabinde** vaḳt-i ṭaʿām ḥulūl itmegin çāşnī-gīrān ve saḳḳāyān-ı sīm *(350:28). [ʿaḳabinde]*
21. meḳs̱ ü ārām ʿ**aḳabinde** ālāy yürimek fermān olundı Ammā çünki ẕikr olunan *(365:26). [ʿaḳabinde]*
22. merāsim-i zemīn-būsī-i şehriyārīyi edā ʿ**aḳabinde** çavuşān-ı dergāh-ı muʿallā *(370:26). [ʿaḳabinde]*

aḳçe: *Para gümüş para.*

içün dīn-i Aḥmedī ʿaşḳına ṭoḳsan **aḳçe** *(244:5). [aḳçe]*

akçe divşürecek: *Para toplamak.*

nev-īcād oyunlara āheng idüp lākin faşılları encāmın bulmadın ve henüz **aḳçe divşürecek** *(198:12). [akçe divşürecek -ecek]*

ʿakd ü şirket-i ʿinān idüp: *Ortaklık anlaşması yapmak.*

s̱āniye reh-dāde-i teslīm ü rıżā ve ʿ**aḳd ü şirket-i ʿinān idüp** ve nışfun lī ve lek *(363:1). [ʿaḳd ü şirket-i ʿinān idüp -üp]*

akdām-ı refīkine: *(Göstericilerden biri) Arkadaşının ayağı.*

mālīde ve miyānı **aḳdām-ı refīḳine** resīde olup cevlān itdikçe bāzīçe-i gūy u çevgān heyʾeti *(246:10). [aḳdām-ı refīḳine -i -n -e]*

aḳdem: *Önce, evvel.*
1. Çün neṣr ile oldu bundan **aḳdem** *(135:5). [aḳdem]*
2. Bundan **aḳdem** miyān-ı meydānda tersānelü ṭarafından birbiri ḫizāsında *(244:14). [aḳdem]*
3. merāsim-i ʿubūdiyyetlerin tetmīm için bundan **aḳdem** āsitāne-i şevket-āşiyāneye *(355:5). [aḳdem]*
4. sulṭānān-ı ʿālī-şān idügi bundan **aḳdem** ẕikr ü beyān olunmuş idi Lākin *(372:11). [aḳdem]*
5. dīvān-ḫāneden cümleden **aḳdem** ḳalḳup süvār ve ḫāric-i bāb-ı hümāyūnda *(372:35). [aḳdem]*

ʿakd-i şirket-i müḍārebe eyleyen: *Dövüşme ortaklığının senedi.*

saʿy-i tāmm olunup fi'l-ḥaḳīḳa bāzār-gāh-ı mülāʿabede **ʿaḳd-i şirket-i müḍārebe eyleyen** *(346:15). [ʿaḳd-i şirket-i müḍārebe eyleyen -y -en]*

ʿakd-ı sūr-ı vāhidde: *Bir düğün gerdanlığı.*

şeh-zādegān-ı çehār-gāne-i bülend-āşiyāneniñ **ʿaḳd-ı sūr-ı vāhidde** intiẓām-ı ḫitān-ı meymenet-zamānları *(140:28). [ʿaḳd-ı sūr-ı vāhidde -de]*

ʿāḳıbet: *Sonunda nihayet.*
1. lākin güreşden ferāġat ve baş başa muḍārebeye mübāderet idüp **ʿāḳıbet** *(275:9). [ʿāḳıbet]*
2. seyr idenleriñ çeşm-i ferāfer-i temāşāsı ḫāʾir oldı **ʿĀḳıbet** ḫamle-i rābiʿada *(267:32). [ʿāḳıbet,]*

ʿāḳıbet-i iḥsāna: *Bahşiş koparmak.*

öñinde mıḫlanup kimi **ʿāḳıbet-i iḥsāna** çaḳdılar kimi maḥrūm olup sīnelerine *(335:21). [ʿāḳıbet-i iḥsāna -a]*

ʿāḳıbet-i kār: *İşin sonu.*

getürülmesi fermān buyurılup **ʿāḳıbet-i kār** mülāḥaẓasıyla nemedīn ḳabādan *(356:34). [ʿāḳıbet-i kār]*

ʿaḳībinde: *Ardından, hemen arkasından.*

ebr-i maṭīr-i gevher-pāş-ı eṭrāf u aḥşā olduḳları **ʿakībinde** ḫurşīd-i āsumān-ı taḫt *(345:30). [ʿakībinde]*

ʿaḳīde: *Şekerin kaynatılarak katılaşması yolu ile yapılan renkli ve kokulu ağızda güç eriyen şeker , akide şekeri.*

ve dört ṭabaḳ **ʿaḳīde** ve yedi ʿaded Kaʿbe bardaġı hediyyelerin *(314:25). [ʿaḳīde]*

ʿākil ü kār-āgeh ü cūd-āzmā: *(Mehemmed Ağa) Akıllı, iş bilir ve cömertlikte öncü.*

ʿĀḳil ü kār-āgeh ü cūd-āzmā *(171:1). [ʿākil ü kār-āgeh ü cūd-āzmā,]*

ʿaḳīm olmadı: *Neticesiz, sonuçsuz kalmak.*

muḳaddemāt-ı esbāb-ı temāşādan bu daḫi tevlīd-i netīceden **ʿaḳīm olmadı** *(363:10). [ʿaḳīm olmadı -ma -dı]*

akındı: *Nehir veya deniz suyunun hızla bir yöne doğru gitmesi yer değiştirmesi akım akıntı.*

1. yüz ḳadar gemici neferleri **aḳındıda** ḳayıḳ çeker gibi meydān-ı ṣūra tesyīr ile *(314:8). [aḳındıda -da]*
2. İtdi **aḳındı** meyl-i cānib-i ḫāk *(324:1). [aḳındı]*

ʿ**akkām-ı felek:** *Felek yükçüsü.*

ʿ**akkām-ı felek** serā-perde-i sefīd-ı rūzı ṭayy-gerde ve leylī-i ḫayme-nişīn-i ḳameriñ ferş-i reh-güẕeri olmaḳ *(288:31). [ʿakkām-ı felek]*

ʿ**akkām-ı meşʿal-be-dūş:** *Omuzunda meşale taşıyan mehter.*

her ʿ**akkām-ı meşʿal-be-dūş** naġme-i ʿArebāne-i Allāhū yenṣuru's-sulṭān ile *(195:7). [ʿakkām-ı meşʿal-be-dūş]*

aḳlām-ı ʿaṣā: *Asa kalemi asa kadar büyük kalem.*

aḳlām-ı ʿaṣā ile ḍarb içün iḳdām olundı İltihāb-ı nāʾire-i ġażab-ı āṣafīye *(173:9). [aḳlām-ı ʿaṣā]*

aḳlām-ı enāmil-i mekārim-şimālleri: *Cömert huylu parmaklarıyla hesap etmek.*

ḫātime-i mecmūʿa-i sūrı **aḳlām-ı enāmil-i mekārim-şimālleri** ile teẕhīb yaʿnī *(360:36). [aḳlām-ı enāmil-i mekārim-şimālleri -ler -i]*

aklām-ı ikdām: *Gayret kalemleri.*

Neşr Bunlarıñ şaḥāʾif-i cilādāde-i cemʿiyyetlerine **aḳlām-ı iḳdām** ile temmet-i ḫıtām *(313:20). [aḳlām-ı iḳdām]*

ʿ**akl-ı ʿāşık:** *Aşığın aklı.*

sūzān ve kākül-i müşkīn-mūyān zencīr-i ḥalḳa-i dūd-ı ḫoş-būyın görüp ʿ**aḳl-ı ʿāşıḳ** *(162:18). [ʿaḳl-ı ʿāşıḳ]*

ʿ**aḳl-ı ʿāşık-ı meshūr:** *Büyülenmiş aşığın aklı.*

ʿ**aḳl-ı ʿāşıḳ-ı meshūr** gibi perīşān eyledi *(197:8). [ʿaḳl-ı ʿāşıḳ-ı meshūr]*

ʿ**aḳlı başında olan:** *Her zaman her yönden olgun ve akıllı davranan (kimse).*

ʿ**Aḳlı başında olan** hīç ider mi tanẕīr *(186:22). [ʿaḳlı başında olan -an]*

ʿ**akl-ı hużżārı:** *Seyircileri aklı.*

ḫīre-i ḥayret ve ʿ**aḳl-ı ḥużżārı** perīşān-ı dehşet iderek maḳām-ı ʿālīlerine revnaḳ-baḫş-ı nüzūl olduḳda *(365:21). [ʿaḳl-ı ḥużżārı -ı]*

ʿ**aḳl-ı kül:** *Varlık aleminin kuşatan akıl.*

ʿ**Aḳl-ı kül** meclis-i endīşede tedbīriñe dir *(292:10). [ʿaḳl-ı kül]*

akmişe-i bī-kıyāsı: *Sayısız kumaş.*

ve Londrine çuḳa ve sāʾir buña beñzer nice **aḳmişe-i bī-ḳıyāsı** *(322:1). [aḳmişe-i bī-ḳıyāsı -ı]*

aḳmişe-i girān-bahā: *Değerli kumaşlar.*

ve **aḳmişe-i girān-bahā** ile āvīzeler ve ḳanādīl-i bī-şümār-ı Şüreyyā-eşerle *(254:19). [aḳmişe-i girān-bahā]*

aḳmişe-i girān-miḳdār: *Değerli kumaşlar.*

dībā-yı zer-tār ve aṭlas-ı tāb-dār ve ḳaṭīfe-i ḫoş-nigār **aḳmişe-i girān-miḳdār** *(288:21). [aḳmişe-i girān-miḳdār]*

aḳmişe-i laṭīfe: *Güzel kumaşlar.*

ve bir ṭonluḳ ʿAcem ser-ā-ser nāmına **aḳmişe-i laṭīfe** *(307:20). [aḳmişe-i laṭīfe]*

aḳmişe-i pür-naḳş u nigār: *İşleme ve bezemeyle kaplı kumaşlar.*

dükkānların hezār zīb ü fer ile pīrāste ve liḥāf-ı zer-tār ve **aḳmişe-i pür-naḳş u nigār** *(283:2). [aḳmişe-i pür-naḳş u nigār]*

aḳmişe-i pür-zer ü zīver: *Süslü kumaşlar.*

Ser-ā-serciler daḫi ālāyların tertīb eylediler ve neferātı ser-ā-ser **aḳmişe-i pür-zer ü zīver** *(336:7). [aḳmişe-i pür-zer ü zīver]*

aḳmişe-i rengā-reng: *Renkli renkli kumaşlar.*
1. ḥirfetleri **aḳmişe-i rengā-reng** ile tebaḫtur u ihtizāz iderek pey-der-pey āheste āheste *(299:28). [aḳmişe-i rengā-reng]*
2. **aḳmişe-i rengā-reng** ile seyr idenleri ḫayrān ü deng itdiler *(299:30). [aḳmişe-i rengā-reng]*

aḳmişe-i rengā-reng-i zer-ender-zer: *Sırma kaplı rengarenk kumaşlar.*

onar ẕirāʿ ve on kemer olup āvīze-i gūnā-gūn ve **aḳmişe-i rengā-reng-i zer-ender-zer** *(255:15). [aḳmişe-i rengā-reng-i zer-ender-zer]*

aḳmişe-i sālifü'l-evṣāf: *Sözü edilen kumaşlar.*

yigirmi dört ṭonluḳ **aḳmişe-i sālifü'l-evṣāf** daḫi silk-i hedāyāya irdāf ḳılınup *(265:17). [aḳmişe-i sālifü'l-evṣāf]*

aḳrān: *(Ar.) Aynı yaşta olanlar yaşıtlar; yaşıt yaştaş.*
3. Biricikdir ki yoḳdur **aḳrānı** *(138:4). [aḳrānı -ı]*
4. ile lillāhi'l-ḥamd ḫıdmet-i sūr-ı pādişāh-ı manṣūr beni **aḳrānıma** *(182:29). [aḳrānıma -ım -a]*
5. sezā görülmesiyle **aḳrānından** şeref-mend-i imtiyāz olmasını *(193:17). [aḳrānından -ı -n -dan]*

aḳrān olmadı: *Bir olmak eşit olmak.*

Olmadı anıñla līk **aḳrān** *(293:20). [aḳrān olmadı -ma -dı]*

ʿ**aḳreb:** *Sıcak ve nemli yerlerde yaşayan kıvrık ve kalkık kuyruğunda zehirli iğnesi olan bir tür böcek.*

Neşr Ejder gibi üç başlu ʿ**aḳreb** gibi ḳuyruḳlı geyik boynuzlı insān ile ḥayvān beyninde *(336:1). [ʿaḳreb]*

ʿaḳreb-i sāʿat: *Saatin akrebi.*

mıżrāb-ı sāz-ı evḳāt ve çār-pāre-i raḳḳāṣ-ı eyyām-ı serī'ü'l-ḥarekāt olan ʿ**aḳreb-i sāʿat** *(291:16). [ʿaḳreb-i sāʿat]*

ʿaks: *Yansıma.*

Ḳaṣr-ı çarḫıñ çifti midir burc-ı ḳavsiñ ʿ**aksi** mi *(185: 1). [ʿaksi -i]*

ʿaks: *Gölge.*

ʿAksi gūyā ki naḫl-i sūr oldı *(142:33). [ʿaksi -i]*

Aksarāy: *İstanbul ilinin Fatih ilçesine bağlı bir semt.*

öñinden Serrāc-ḫāne Başından Ḫorḫor Çeşmesinden **Aḳsarāya** *(366:17). [Aḳsarāya -a]*

ʿaks-endāz-ı āyīne-i żamīr-i münīr-i āṣafāneleri oldı: *(Şairin ifadesi) Sadrazamın parlak iç aynasına aksetmek.*

ile mütefekkir iken ser-ā-pāy aḥvāl-i şebāne ne vech ile ʿ**aks-endāz-ı āyīne-i żamīr-i münīr-i āṣafāneleri oldı** *(260:32). [ʿaks-endāz-ı āyīne-i żamīr-i münīr-i āṣafāneleri oldı -dı]*

ʿaks-endāzī-i kākül-i müşgīn-mūy: *(Gül yüzlü delikanlı) Mis kokulu saçının kakülünün gölgesini düşürmek.*

ʿ**aks-endāzī-i kākül-i müşgīn-mūy** ile edīm-i zemīne nakş-ı zer-dūz-ı melāḥat *(241:10). [ʿaks-endāzī-i kākül-i müşgīn-mūy]*

ʿaks-i ġurre-i ġarrā: *Parlak gösterişin yansıması.*

Görinen keştī mi ʿ**aks-i ġurre-i ġarrā** mıdır *(184:22). [ʿaks-i ġurre-i ġarrā]*

ʿakş-i pertev-i yāḳūt-ı aḥmerinden: *Kırmızı yakutun parıltısının yansıması.*

ʿ**akş-i pertev-i yāḳūt-ı aḥmerinden** içinde olan āb laʿl-i müẕāb ve dāne dāne *(161:2). [ʿakş-i pertev-i yāḳūt-ı aḥmerinden -i -n -den]*

ʿaks-i şuʿā: *Işığın yansıması.*

ḳaʿr-ı baḥre duḫūl u ḫurūc ve mühr-i Süleymānīleriñ ʿ**aks-i şuʿā** *(203:14). [ʿaks-i şuʿā]*

aḳṭār-ı bilād-ı ʿOsmāniyyede: *Osmanlı topraklarının sınırı.*

ve **aḳṭār-ı bilād-ı ʿOṣmāniyyede** ʿalem-efrāz-ı ḥükūmet olan şürefā vü ḫānān *(139:6). [aḳṭār-ı bilād-ı ʿOṣmāniyyede - de]*

al: *Temin etmek, edinmek.*

alur ṣatar ve eṭrāfında al destār ber-ser ve peştemāl-i birīşüm-kār ber-dūş ve bir *(280:6). [alur -ur]*

al: *Almak, elde etmek.*
1. Yerden seḥāb şeb-nem **alursa** maṭar virür *(172:11). [alursa -ur -sa]*
2. ʿAceb mi öñdül **alsam** pādişāhım esb-i Mışrīyem *(193:19). [alsam -sa -m]*
3. Görince ol büt-i ḫabbāzı **aldıḳ** etmegimiz *(236:23). [aldıḳ -dık]*
4. Zevraḳ-ı şahbā ile sen de yüri çaṭ **al** çek iç *(297:12). [al]*
5. Yerden seḥāb şeb-nem alursa maṭar virür (354:16). [alursa -ur -sa]

al: *(Bir yerden) Getirmek almak.*

1. Meydānı bir iki kimse **aldı** *(130:23). [aldı -dı]*
2. Muṭribā sāzıñı **al** naġmeñi şehnāz eyle *(245:28). [al]*

al: *Doldurmak.*

Kirişi çoḳ başı pek ḫūblar **almış** ānı *(245:21). [almış -mış]*

al: *Bir şeyi bulunduğu yerden uzağa götürmek taşımak.*
1. Dil sūz-ı firāḳıyla bu şeb **aldı** fetīli *(239:25). [aldı -dı]*
2. **Alup** başına dūşına sebūlar kūzeler ḫumlar *(246:19). [alup -up]*

al: *Kendine ayırtmak sahiplenmek.*

selāmlayup mısrāʿ Naʿmā-yı şehen-şāhī yaġmādır **alan** alsun *(265:37). [alan -an]*

al: *Sığmak.*

alacaḳ miḳdārı zer-pāşlıḳlar ile ḥaḳḳā ki paşa lafẓınıñ maʿnāsını ḫalḳa iʿlān u ifşā buyurdılar *(289:21). [alacaḳ -acaḳ]*

al: *Eline almak nesneyi el ile kavramak.*
1. Bir ṭarafdan sāzendegān-ı naġme-perdāz mışrāʿ **Alup** yine eliñe muṭribā *(291:11). [alup -up]*
2. **Aldı** defin itdi naġme-i germ *(293:13). [aldı -dı]*
3. bir ādem her birini eline **alup** pest ü bālāya icāle ve yemīn ü yesāra imāle itdikçe *(309:17). [alup -up]*

al: *Gitmek.*

ile beyne’l-aḳrān Tozḳoparan menzili **alup** meydān-ı mübāhātda *(312:9). [alup -up]*

al: *Bir şeyi elle veya başka bir araçla tutarak bulunduğu yerden ayırmak.*
1. ʿArabı başı üzerine **alup** gergeden ḳuvvetin iẓhār ve farḳ-ı Ferḥadān-fersāsında *(158:8). [alup -up]*
2. żamīme eyleyüp ve ellerine iki şemşīr-i ʿuryān **alup** mışrāʿ Oynar ebrūlar *(158:14). [alup -up]*
3. çıḳarup ve sütūnı başı üzerine **alup** üstādı zemīnde raḳṣān ve şākirdi *(175:30). [alup -up]*
4. ʿaded kebīr şişeleri īstāde eyledikden ṣoñra sebūyı başına **alup** bī-vehm ü bāk *(176:8). [alup -up]*
5. aʿnāḳından selāsil ü eṭvāḳı **alup** yegān yegān pençe-der-pençe kelle-der-kelle *(207:25). [alup -up]*
6. neferāt-ı Dūde-i Bevvābīn hediyyelerin dest-i edeb-peyvest ile ellerinden **alup** *(233:30). [alup -up]*
7. **alup** gāh oturdı ve gāh yatdı ve gāh vāj-gūn perendeler atdı ve bu ḥāl üzere *(247:24). [alup -up]*
8. ṣoñra sebūyı başı üzerine **alup** şīşeler münkesīr ve ṣu müteḳāṭir olmadan *(335:13). [alup -up]*

al: *Yerleştirmek.*

maṭbaḫ kaynadup pilāv ve zerde pişürmüş gibi ṭabla ṭabla ser ü dūşlarına **alup** *(352:17). [alup -up]*

al-: *Bir şeyi elle veya başka bir araçla tutarak bulunduğu yerden ayırmak.*

için arḳası üzere zemīne yatdı ve ayaġı ile ol kūzeyi gözinden **alup** her ʿużvunda *(210:11). [alup -up]*

al aṭlas u ḥarīr: *Kırmızı renkli ipek ve atlas kumaş.*

pīş-nihād-ı otaġ-ı hümāyūn itmek içün ber-ḳāʿide ṭaşrası yeşil ve **al aṭlas u ḥarīr** *(277:13). [al aṭlas u ḥarīr]*

al destār: *Kırmızı renkli sarık.*
1. cüvān-merdān-ı āteşīn-ʿiẕār ḳırmızı fes ve **al destār** ile naẓm *(185:25). [al destār]*
2. alur ṣatar ve eṭrāfında **al destār** ber-ser ve peştemāl-i birīşüm-kār ber-dūş ve bir *(280:6). [al destār]*

al eteklik: *Kırmızı eteklik (Güneşin ilk doğuş vakti).*

raḳkās-ı felek **al eteklik** ile devr uṣūlinde gerdiş-i şevḳe āġāz ve muṭrib-i sāz-nüvāz-ı Nāhid *(221:20). [al eteklik]*

al şālından: *Kırmızı renkli kumaştan yapılmış ya da örgüyle dokunmuş atkı.*

Serindeki o levendāne **al şālından** *(280:20). [al şālından -ı -n -dan]*

al ṭolama: *Kırmızı renkli entari gibi önü açık ve alan kavuşturularak üstüne kuşak bağlanan eski zamanlarda giyilmiş çuhadan giysi.*

şāh-ı ʿālī-tebārıñ naṭʿ-ı şatranc-ı vaḳārında ḫāṣṣ-āḫūr ḫalīfesi ve ḫāṣekī aġa **al ṭolama** *(154:22). [al ṭolama]*

aʿlā: *Pek yüce, en yüce.*

saʿādet-i teşrīfi ile ol maḥall-i refīʿ ve ol mevḳiʿ-i münīʿiñ ḳadrini **aʿlā** belki *(273:3). [aʿlā]*

aʿlā: *Iyi, daha iyi.*
1. bundan **aʿlā** zamān-ı ferāġa intihāz-ı furṣat olmaz deyu taḥdīṣ-i niʿmet *(137:9). [aʿlā]*
2. bundan **aʿlā** şikār alacaḳ gün olmaz deyu kelb-i ṣayyād gibi meydāna *(207:10). [aʿlā]*

ʿalā: *Üzere ,üst.*

Sefīne-i mezbūre ʿ**alā** vetīre-i meẕkūre murġ-āb-ı baḥrī *(185:20). [ʿalā]*

ʿalā ḫalīḳatihī fī aḳṭāri'l-arżı bi'ṭ-ṭūli ve'l-ʿarż: *Yeryüzünün dört bucağında yaşayan yaratıklar üzerinde.*

Muṣṭafaviyye ḫalīfetullāhi ʿ**alā ḫalīḳatihī fī aḳṭāri'l-arżı bi'ṭ-ṭūli ve'l-ʿarż** ḫādimü'l-ḥaremeyni'ş-şerīfeyn *(136:5). [ʿalā ḫalīḳatihī fī aḳṭāri'l-arżı bi'ṭ-ṭūli ve'l-ʿarż]*

ʿalā ḳadri merātibihim: *Kendi mertebesince.*

meʾmūr-ı ḫıdmet eylediler Herkes ʿ**alā ḳadri merātibihim** ikrām u tebcīl ve *(287:5). [ʿalā ḳadri merātibihim]*

ala kānı ḳalarima: *Halatı demir zincire bağlamak.*

Ala ḳānı ḳalarima dise çaştaḳdan mīr *(187:2). [ala ḳānı ḳalarima]*

ʿalā ruʿūsi'l-eşhād: *Herkesin gözünün önü.*

iẓhār u iʿlān ve sütūn üzere iki fincān ḳahve içüp cürʿasını **ʿalā ruʿūsi'l-eşhād** *(212:25). [ʿalā ruʿūsi'l-eşhād]*

ʿalā vechi'l-muʿtād: *Olageldiği üzere.*

ʿalā vechi'l-muʿtād dergāh-ı ʿālī ḳapucılar ketḫudāsı ʿizzetlü Meḥemmed Aġa *(285:24). [ʿalā vechi'l-muʿtād]*

ʿalā vechi't-taʿcīl: *Kısa zamanda.*

ʿalā vechi't-taʿcīl taḥṣīl olundı *(142:8). [ʿalā vechi't-taʿcīl]*

aʿlā vü enfes: *(Atlas kumaş için) Pek değerli ve güzel.*

ṭonluḳ bī-naẓīr mütenevviʿü'l-elvān şāl-ı keşmīrī ve altışar ṭonluḳ **aʿlā vü enfes** *(214:4). [aʿlā vü enfes]*

aʿlā vü zībā vü müsteşnā ḳuṭnī vü şāl: *Değerli güzel ve az bulunur ipekli kumaş ve şal.*

mā-ʿadā altışar ʿaded daḫi **aʿlā vü zībā vü müsteşnā ḳuṭnī vü şāl** ve destār u dībā *(190:32). [aʿlā vü zībā vü müsteşnā ḳuṭnī vü şāl]*

alaca: *(Kutni kumaş için) Karışık renkli.*

ve sāde on ṭāḳa hindī **alaca** ve germsūd ve beşer ʿaded **alaca** ve şāde ḳuṭnī-i zer-rīn-i tār u pūd *(164:31). [alaca]*

alaca kuṭnī: *Çok renkli ipekle karışık pamukla yapılmış renkli entarilik kumaş.*
1. ve beş ʿaded sāde ḳuṭnī ve beş ṭāḳa **alaca ḳuṭnī** ve dört ṭāḳa meḫter-ḫānī ve *(192:18). [alaca ḳuṭnī]*
2. şāl-ı bī-miṣāl ve iki ʿaded kemer-bend şāl ve iki destār-ı ḫünkārī ve iki **alaca ḳuṭnī** ve iki sāde ḳuṭnī ve bir ṭop *(192:26). [alaca ḳuṭnī]*

ʿalā-cenāḥi'l-istiʿcāl: *Alelacele çarçabuk.*

rıżā-dāde olmamaġla ādemīsi ile ʿ**alā-cenāḥi'l-istiʿcāl** irsāl eylediği beşer *(354:22). [ʿalā-cenāḥi'l-istiʿcāl]*

ālām u ekdārımdan: *Üzüntü ve sıkıntı.*

güşāde-çeşm-i intibāh olur ki eşer-i baḫt-ı siyāh ile miyāne-i şeb-i tārda giriftār oldıġım **ālām u ekdārımdan** *(260:24). [ālām u ekdārımdan -ım -dan -]*

ʿalā-mā yenbaġī: *Olabildiğince.*

ve esbāb-ı sürūr u sūrı ʿ**alā-mā yenbaġī** tanẓīm ü tensīḳ eylediler *(289:32). [ʿalā-mā yenbaġī]*

ʿalā-mā-hiye: *(Çadır için) o şey ki o kadar yüksek.*

ʿ**alā-mā-hiye** muʿāyene vü müşāhede ile taḳrīr-i sevābıḳ-ı taḫmīn ve *(148:25). [ʿalā-mā-hiye]*

ʿalā-merātibihim: *Mertebelerine göre.*
1. sāʾir küttāb ve aʿyānları çerge-i şāliṣede iclās ve ʿ**alā-merātibihim** ikrām-ı bī-ḳıyās olundılar *(337:23). [ʿalā-merātibihim]*
2. daḫi fermān-ber-i icābet ve ʿ**alā-merātibihim** her biri cā-nişīn-i mevḳiʿ-i iʿzāz u ḥürmet olup *(342:11). [ʿalā-merātibihim]*
3. ḳużāt-ı Rūm çerge-i şāliṣede ʿ**alā-merātibihim** muʿtād-ı sābıḳ-ı maʿrūf ve *(347:14). [ʿalā-merātibihim]*
4. üzere ʿ**alā-merātibihim** ḫıyām-ı maḫṣūṣalarında envāʿ-ı niʿam ile iṭʿām ve (351: 5). *[ʿalā-merātibihim]*
5. terbiye vü taẕmīr ve vaḳtinde ʿ**alā-merātibihim** sevḳ u tesyīrine ḳilār emīni Mışırlı Muṣṭafā Aġa *(359:24). [ʿalā-merātibihim]*
6. defter-dār-ı şıḳḳ-ı evvel ü şāliş ü şānī ḥażerātı ʿ**alā-merātibihim** ḳālensöve selīmi ber-ser *(365:4). [ʿalā-merātibihim]*
7. muttaṣıl ḳapucıbaşılarıñ oturduḳları ṣuffede ʿ**alā-merātibihim** *(375:1). [ʿalā-merātibihim]*

ʿ**alāmet:** *İz nişân işâret.*

hengāmda muḳaddemā gūyā taʿyīn-i ḥudūd-ı eyyām-ı sūra ʿ**alāmet** içün *(361:26). [ʿalāmet]*

ʿalāmet-i ḥüsn-i kabūl-i cihān-dārī olmaġ: *Hükümdar tarafından hediyelerin güzel bir şekilde kabul edilmesinin memnuniyeti.*

ʿ**alāmet-i ḥüsn-i ḳabūl-i cihān-dārī olmaġ** içün aġa-i müşārün-ileyhimāya *(200:32). [ʿalāmet-i ḥüsn-i ḳabūl-i cihān-dārī olmaġ -maġ]*

alarġa alarġa: *Bir geminin bir filikanın kıyıya ya da bir yere yanaşmış olmayıp açıkta kalması.*

alarġa alarġa ṣadāsı firenkçīn uṣūlinde beste-i maḳām-ı ḥiṣār idi *(188:6). [alarġa alarġa]*

ālāt: *Aygıtlar.*
1. Kimi **ālātın** iderler puṣa ḳaşḳa puruva *(187:1). [ālātın -ı -n]*
2. hengām-ı ṣafā-fercāmda eṣnāf ālāyı cemīʿ-i sürūr **ālātı** ile *(276:22). [ālātı -ı]*

alat: *Halat.*
1. ḳaraya iki ḳat **alat** taʿbīr olunur ḥabl-i metīn rabṭ olunup ol rīsmānlarıñ birinin üzerinde *(257:26). [alat]*
2. maḥallden **alat** güncāyişi ḳadar şaḳb olunup ol meşḳūb *(258:13). [alat]*
3. ṣırıḳlarıñ her birinden **alatı** geçürüp geregi gibi istiḥkām virildikten ṣoñra *(258:14). [alatı -ı]*
4. muʿādil oldılar Ṣırıḳlar geçdigi **alatlardan** mā-ʿadā ṭablalarıñ iki cānibinden *(258:29). [alatlardan -lar -dan]*
5. Ve her naḫl-ı kebīriñ eṭrāf-ı erbaʿasında dörder ḳol yapılup ve dörder **alat** *(367:12). [alat]*

ālāt u edevāt: *Tüm araç gereçler.*

rabṭ olunacaḳ **ālāt u edevāt** taʿbiye ḳılınmış idi ve cān-bāzıñ şecere-i saḫt-bīḫ *(263:8). [ālāt u edevāt]*

alat u resenleri: *(Şayka) Halat ve ip.*

şayḳanıñ serenleri ve **alat u resenleri** üstinde cān-bāz gibi pīş u pes reftār u bāzī *(258:2). [alat u resenleri -ler -i]*

ālāt-ı ʿamele: *Güç ipi.*

ḥabl-i ḫiyel ve **ālāt-ı ʿamele** teşebbüşe ḥācet ḳalmadın mışrāʿ Şu içmek gibi *(242:31). [ālāt-ı ʿamele]*

ālāt-ı cerr-i eşḳāl: *Ağır yükü kaldıran araçlar.*

ve hengām-ı ārāda rūy-ı baḥre iḫrāc içün bocurġadlara merbūṭ **ālāt-ı cerr-i eşḳāl** *(352:11). [ālāt-ı cerr-i eşḳāl]*

ālāt-ı hedmi: *Yıkım için gerekli olan aletler.*

ṭulumcıyān u neccārān baʿżı mürūr-ı naḫle mānīʿ olacaḳ maḥalleriñ **ālāt-ı hedmi** *(367:10). [ālāt-ı hedmi -i]*

ālāt-ı iḫtiyāl: *Hile aletleri göstericilerin gösteri yaptıkları sırada kullandıkları aletler.*

pīçīde-i ser-i sütūn-ı mezbūr oldı Ḫīn-i vaż'ında zenbīliñ içi baʿżı **ālāt-ı iḫtiyāl** iḫfāsı *(212:22). [ālāt-ı iḫtiyāl]*

ālāt-ı melāʿib-i ġarāʾib-i sūriyye: *Düğündeki garip oyun gereçleri.*

ve **ālāt-ı melāʿib-i ġarāʾib-i sūriyye** birḳaç sāʿat bilā-fāṣıla *(356:17). [ālāt-ı melāʿib-i ġarāʾib-i sūriyye]*

ālāt-ı nāriyye: *Yanıcı araçlar.*

ḫorṭūm-ı filde māh-tāb ve çiçekli ve sāʾir gūnā-gūn fişekli **ālāt-ı nāriyye** taʿbiye ḳılınup *(270:32). [ālāt-ı nāriyye]*

ālāt-ı neccārīyeleri: *Dülgerlik aletleri.*

süvārīleri ālāyların tertīb ve piyādeleri **ālāt-ı neccārīyeleri** ile icrā-yı ṣanʿat iderek *(296:18). [ālāt-ı neccārīyeleri -ler -i]*

ālāt-ı sanāyiʿ: *Oyun araçları.*

berü cānibde temāşāsı muntaẓır-ı erbāb-ı naẓar olan **ālāt-ı ṣanāyiʿ** iẓhār olununca *(257: 6). [ālāt-ı ṣanāyiʿ]*

ālāt-ı şūr u şeġab: *Coşku ve tutku araçları.*

el-ḥāṣıl ol ṣal-ı ṣafā-iştimāliñ daḥi ḥāvī oldıġı esbāb-ı şevḳ u ṭarab ve **ālāt-ı şūr u şeġab** *(221:6). [ālāt-ı şūr u şeġab]*

ālāt-ı ṭarab: *Eğlence gereçleri.*

ḳadar ādem mevcūd ve **ālāt-ı ṭarab** ve esbāb-ı şevḳ u şeġab ve heyākil-i ġarībe vü ṣuver-i ʿacībe *(254:22). [ālāt-ı ṭarab]*

ʿalā-vechi'l-iclāl ve't-taʿẓīm: *Saygı ve ağırlama töresi gereğince.*

ʿalā-vechi'l-iclāl ve't-taʿẓīm ṣu yerine şerbet-i şīrīn-güvār ile memlū kāseler *(226:30). [ʿalā-vechi'l-iclāl ve't-taʿẓīm]*

ālāy: *(Esnaf için) Topluluk kalabalık.*
1. mükemmel **ālāy** ile sarāy-ı cedīde getürülmek niyyet olunmuş iken bu ṣūretde olan *(141:32). [ālāy]*
2. Ve **ālāy** güni naḫl-ı hümāyūn-ı meserret-ḳarīn ve ḥadāyıḳ-ı mümīn ü sükkerīn mürūrına māniʿ olacaḳ büyūt u dekākīniñ bām u şeh-nişīnleri *(147:9). [ālāy]*
3. kitābe-i ʿiffet-ḫāne-i evṣāf-ı şānlarıdır **ālāy** temāşāsı içün yek-rūze maḳarr *(148:4). [ālāy]*
4. ṣıbyān-ı ḫitānıñ bir miḳdārı **ālāy** ile naẓar-gāh-ı hümāyūndan kendülere maḫṣūṣ *(182:13). [ālāy]*
5. ʿaded ṣıbyān-ı ḫitān reme-i ḥamāme gibi **ālāy** ile per-cünbān-ı semt-i āṣiyān olduḳlarından *(212:10). [ālāy]*
6. tiryākīyān zümresinden daḫi mışrāʿ Bir **ālāy** cānı cebinde żuʿafā-yı devrān *(223:17). [ālāy]*
7. daḫi ḥasbe'l-ʿāde iki yüz yigirmi sekiz ʿaded ṣıbyān **ālāy** ile pīş-gāh-ı otaġ-ı hümāyūndan *(225:25). [ālāy]*
8. cemʿ olup resm ü rāhları muḳteżāsınca **ālāyların** tertīb ve birbirin *(233:18). [ālāyların -lar -ın]*
9. mūmdan nerm ve şemʿden germ bir **ālāy** ṣuʿle-rūyān-ı kāfūr-gerden-i tābende-ʿiẕārıñ *(239:14). [ālāy]*
10. ʿale't-tertīb **ālāyı** ṣaf-beste-i yemīn ü yesār-ı şāh-rāh-ı enẓār-ı şehriyār-ı şevket-şiʿār olup *(276:23). [ālāyı -ı]*
11. Ḥaḳḳā ki **ālāylarına** ʿaceb ṣūret ve ḫirfetlerine ṭurfe zīnet ve sūr-gāha bir *(277:25). [ālāylarına -lar -ı -n -a]*
12. Baʿdehū ṭāʾife-i ḥaffāfān yamaḳları olan kefş-gerān ile **ālāyların** tertīb idüp *(278:11). [ālāyların -lar -ın]*
13. Bunlar buña beñzer nice zīb ü zīver ve suḫre ve şeṭāretler ile **ālāylarını** *(279:21). [ālāylarını -lar -ı -n -ı]*
14. anlara mülāḥık ve **ālāyları** ālāylarına mülāṣıḳ olmaġın içlerinden bir ḫam-dest *(281:13). [ālāyları -lar -ı]*
15. ṣoñra **ālāyları** ḫıtāmında sūr-ı hümāyūn ṭulumcıları mesfūrlarıñ *(281:29). [ālāyları -lar -ı]*
16. Bunlar **ālāyların** tekmilden ṣoñra yamaḳları olan Taḳyacılar daḫi anları *(282:14). [ālāyların -lar -ın]*
17. levendāne ḳıyāfet ve Rüstemāne heyʾet ile **ālāya** döşenüp basṭ-ı bisāṭ-ı sürūr *(283 :9). [ālāya -a]*
18. Ḫirfet-i meẕkūre aṣḥābı bu ṭarīḳ üzere **ālāyların** tertīb ve kenāre-i suṭūr-ı ṣufūf-ı neferātın *(284:1). [ālāyların –lar-ın]*
19. Geldi ḥallāclar da **ālāya** *(285:7). [ālāya -a]*
20. süvārīleri **ālāyların** tertīb ve piyādeleri ālāt-ı neccārīyeleri ile icrā-yı ṣanʿat iderek *(296:18). [ālāyların -lar -ın]*
21. Yaʿnī ḳuyumcılar daḫi **ālāyların** bir ḳālıba ḳoyup silk-i incü gibi dizilüp *(298:4). [ālāyların -lar -ın]*
22. hezār zīb ü zīver ile **ālāy** için ṭaḳım ṭaḳım düzdiler ve nice yaġdan delk ḳaḳma dilberleri *(299:5). [ālāy]*
23. Ḫayyāṭlar bu üslūb üzere **ālāylarına** ḫıtām ve sāʾir eṣnāfa endām gösterüp *(302:11). [ālāylarına -lar -ı -n -a]*
24. **ālāyları şiddet**-i bārāna müṣādif olmaġla bundan ziyāde hüner-nümālıġa *(335:18). [ālāyları -lar -ı]*
25. saʿy itseler daḫi ḍarb-ı ḥadīd-i bārid gibi bir fikr-i fāsid olmaġın **ālāyları** örs-i ḳāris olup *(335:19). [ālāyları -lar -ı]*
26. Ser-ā-serciler daḫi **ālāyların** tertīb eylediler ve neferātı ser-ā-ser aḳmişe-i pür-zer ü zīver *(336:7). [ālāyların -lar -ın]*
27. mışrāʿ Bir **ālāy** cānı cebinde żuʿafā-yı devrān tiryākiyān-ı nīm-cān içün cāy-ı şafā vü emān *(346:30). [ālāy]*
28. cā-nişīn ve aġa-i yeñiçeriyān-ı dergāh-ı cihān-penāh **ālāylarda** *(365 6). [ālāylarda -lar -da]*
29. selāma ḳıyām ve **ālāyların** tekmīl ü itmāmdan ṣoñra sarāy-ı ʿatīḳ ṭimur ḳapusundan *(366:4). [ālāyların -lar -ın]*
30. ḫāric-i bāb-ı hümāyunuñ bir ṭarafına nihāde ve **ālāy** tamām olduḳdan *(371:24). [ālāy]*

ālāy ālāy: *Takım takım.*

dībāce-i nüsḫa-i cāmiʿü'l-ḥubūr-ı fer ü ḥaşmet olup **ālāy ālāy** müsāfir çergelerine *(337:17). [ālāy ālāy]*

ālāy bağlayup: *Alay düzmek, insan topluluğu oluşturmak.*

Ḳaṣṣābān-ı aġnāma mülḥaḳ ṣıġır ḳaṣṣābları daḫi öküz boynuzu **ālāy bağlayup** *(238:4). [ālāy bağlayup -y -up]*

ālāy gicesi: *Bir törende bir gösteride bir araya gelmiş çok sayıda insan topluluğunun gece vakti geçişi.*

ʿazīmet ve şeh-zādegān-ı ʿālī-ḫażret daḫi **ālāy gicesi** anda beytūtet ve irtesi *(141:31). [ālāy gicesi]*

ālāy gösterdiler: *Resmi geçit yapmak.*
1. yeñiçeri keçelisi ile ḫayme-i eṭrāfların istīʿāb idüp āheste āheste giderek **ālāy gösterdiler** *(183:9). [ālāy gösterdiler -di -ler]*
2. luʿbetler ʿarż iderek **ālāy gösterdiler** *(240:22). [ālāy gösterdiler -di -ler]*
3. arasından geçüp **ālāy gösterdiler** ve şenlik içün üç yerde ḳol ḳol çengīler āheng idüp *(266:23). [ālāy gösterdiler -di -ler]*
4. zemzemesiyle yegān yegān mürūr ve aḥsen-i vech üzere bir **ālāy gösterdiler** ki *(316:15). [ālāy gösterdiler -di -ler]*

5. ḳumāş-ı ẕevḳ u inbisāṭ ḳaṭʿ iderek **ālāy gösterdiler** Li-münşiʾihi *(335:29). [ālāy gösterdiler -di -ler]*

ālāy göstermege: *Resmi geçit yapmak.*

Evvelā Oḳçılar Oḳ Meydānı kendi menzilleri olmaġla **ālāy göstermege** *(312:1). [ālāy göstermege -meg -e]*

alāy göstermek: *Esnafın büyük bir alandan geçişi.*

mübāşeret olunup herkes birbiriniñ aḥvālini temāşā ile ḳanāʿat itdiler **Ālāy göstermek** *(325:27). [ālāy göstermek, -mek]*

ālāy gösterüp: *Resmi geçit yapmak.*
1. **ālāy gösterüp** ve piyādeleri tīġ u ḫançer ve teber ü şeş-per ve muraṣṣaʿ kemer ile *(298:14). [ālāy gösterüp -üp]*
2. ile **ālāy gösterüp** içlerinden bir pīr-i rūşen-żamīr dest-i duʿāyı mıḳrāż-ı şemʿ-i icābet *(312:30). [ālāy gösterüp -üp]*
3. Baʿdehū Naʿl-bendān ḥırfeti **ālāy gösterüp** pāk geyimli süvārīleri yek-mīḫ *(335:5). [ālāy gösterüp -üp]*
4. ʿaded ṣıbyān **ālāy gösterüp** ḫayme-i maḫṣūṣalarında ʿaẕīm şenlikler ile *(360:6). [ālāy gösterüp -üp]*

ālāy güni: *Bir merâsimde bir gösteride yer alan kalabalık kortejin geçiş zamanı.*

Ve **ālāy güni** naḫl-ı hümāyūn-ı meserret-ḳarīn ve ḥadāʾiḳ-i mümīn ü sükkerīn *(147:27). [ālāy güni -i]*

ālāy ḳurup: *Topluluk halinde bulunmak gruplaşmak.*

cemʿ olup ve endāze-i ḳıyāsdan bīrūn elbise-i günā-gūn ile **ālāy ḳurup** astār-ı Kaʿbe-i şevket ü cāh olan *(299:26). [ālāy ḳurup -up]*

ālāy yürimek: *Sünnet alayının yürümesi.*

meḳ ü ārām ʿaḳabinde **ālāy yürimek** fermān olundı Ammā çünki ẕikr olunan *(365:26). [ālāy yürimek -mek]*

ālāy-ı celālet-iḥtivā: *Kalabalık bir alay.*

gibi maṭlaʿ-ı ḳarār-gāh-ı hümāyūnlarından ṭāliʿ ve **ālāy-ı celālet-iḥtivā** ile *(311:7). [ālāy-ı celālet-iḥtivā]*

ālāy-ı celīlü'l-ʿunvānı: *Unvanı büyük alay.*

Şeh-zāde-i cüvān-baḫt-ı ʿālī-şān Sulṭān Süleymān ḥażretleri daḫi bu **ālāy-ı celīlü'l-ʿunvānı** *(371:6). [ālāy-ı celīlü'l-ʿunvānı -ı]*

ālāy-ı hümāyūnuñ ibtidāsı: *Kutlu alayın başı.*

Ve **ālāy-ı hümāyūnuñ ibtidāsı** Miskçiler Ḳapusından Vezneciler içinde eski oṭalar *(366:16). [ālāy-ı hümāyūnuñ ibtidāsı]*

ālāy-ı merşūşı: *Sağlam güçlü alay.*

kisve-i maḫṣūṣ ve **ālāy-ı merşūşı** ile żiyāfet otaġına nüzūl ve sāʾir *(262:19). [ālāy-ı merşūşı -ı]*

ālāy-ı nahldan: *Nahıl alayı.*

ile āsitāne-i saʿādete vaḳti ile irişemeyüp **ālāy-ı naḫldan** bir iki *(368:25). [ālāy-ı naḫldan -dan]*

ālāy-ı şaḥrā-pīrāya: *Meydanı güzelleştiren alay topluluk.*

zīver-i bāzār-ı iftiḫār iderek **ālāy-ı şaḥrā-pīrāya** düzilüp *(284:10). [ālāy-ı şaḥrā-pīrāya -y -a]*

ālāy-ı şehriyāri: *Devlet alayı devlet kademesindekilerin geçişi.*
1. **ālāy-ı şehriyāri** āheste āheste cünbiş ü ḫırām gösterüp devlet ü iḳbāl *(366:5). [ālāy-ı şehriyāri]*
2. **ālāy-ı şehriyārī** tamām ve resīde-i semt-i ḫıtām olduḳda şevketlü pādişāh-ı İslām *(371:13). [ālāy-ı şehriyārī]*

ālāy-ı şıbyān: *Sünnet çocukları.*
1. **Ālāy-ı şıbyānıñ** naẓar-gāh-ı ḫüsrev-i ʿamīmü'l-ālā-yı mülk-ārāda maṭlaʿ-ı niẓāmı *(183:14). [ālāy-ı şıbyānıñ, -ıñ]*
2. ve vişāḥü'ṣ-ṣadr-ı ḳaṣr-ı ʿadālet olduḳlarında **ālāy-ı şıbyān** *(345:32). [ālāy-ı şıbyān]*

ālāy-ı şıbyān-ı hitān: *Sünnet çocuklarının alayı (geçişi).*

Ālāy-ı Şıbyān-ı Ḫitān *(182:11). [ālāy-ı şıbyān-ı ḫitān,]*

ālāy-ı vālāy: *Yola sığmaz alay.*

ve **ālāy-ı vālāy** ve şeh-zādegān-ı fīrūz-baḫtān-ı ʿamīmü'l-ālāy ile Sarāy-ı Cedīd-i hümāyūna *(364:29). [ālāy-ı vālāy]*

ālāy-ı zīnet-güster gösterdiler: *(Kuyumcular için) Göz alıcı alayın geçişi.*

Ḳuyumcı ṭāʾifesi nice zīb ü zīver ile **ālāy-ı zīnet-güster gösterdiler** Bir *(314:28). [ālāy-ı zīnet-güster gösterdiler -di -ler]*

ālāyiş virüp: *Süslemek.*

bisāṭ-ı vesaḫ-ālūde-i zamāna ḳumāş-ı Fireng-pesend ḳadar **ālāyiş virüp** ḫˇānendebaşı Ḥasan Çelebiye *(339:18). [ālāyiş virüp -üp]*

ālāyların düzüp: *Sünnet olacak çocukların sıralanması.*

ʿaded eṭfāl-i bostānī muʿtād üzere sūr emīni dāʾiresinde kisvelerini geyüp **ālāyların düzüp** *(364:17). [ālāyların düzüp -üp]*

ālāyların ḳurup: *(Meslek) topluluklarının bir arada bulunması.*

cümleden evvel iki geçeli yeñiçeri keçelileri ile çadırcılar ḥirfeti **ālāyların ḳurup** *(276:24). [ālāyların ḳurup -üp]*

alçak: *Yerde bulunan yer ile bitişik.*

yaʿnī gerek **alçaḳ** ve gerek ulu ayaḳ öpmek fikri ile pīş-i pāyına düşüp *(278:25). [alçaḳ]*

alçaḳ ustalar: *Yerde oturan ustalar.*

meydān baḳlası gibi yayılup ve **alçaḳ ustalar** maḳāmlarında īstāde olup *(305:33). [alçaḳ ustalar]*

ʿale'l-fevr: *Birden derhal aniden.*

ve ecnās-ı revnaḳ u fer ile bedīd olup **ʿale'l-fevr** gerdūne-i gāv-mīş *(283:25). [ʿale'l-fevr]*

ʿale'l-ġafle: *Ansızın.*

Ḥasan Aġayı daḫi **ʿale'l-ġafle** der-çenber eyleyüp ḫarr-ı pā-beste yerine baġladı *(209:9). [ʿale'l-ġafle]*

ʿale'l-ʿumūm: *Genel olarak hepsi.*

ʿale'l-ʿumūm erbāb-ı dīvān-ı ʿālī merātibleri muḳteżāsınca birbirlerine *(154:1). [ʿale'l-ʿumūm]*

ʿale'l-ʿumūm: *Toplu bir şekilde.*

Baʿde tekmīli'r-rüsūm efendiler **ʿale'l-ʿumūm** obaya daʿvet ve ʿörf ü üstleri *(201:29). [ʿale'l-ʿumūm]*

ʿale'l-ʿumūm: *Bütün herkes.*

ʿale'l-ʿumūm ḫᵛācegān efendiler ve tezkireci efendiler ve *(319:6). [ʿale'l-ʿumūm]*

ʿale'l-ʾumūm: *Genel olarak genellikle.*

gelüp ve **ʿale'l-ʾumūm** leşker-i hümūm u ġumūma pāy-der-pā üç ḳoldan *(294:12). [ʿale'l-ʾumūm]*

ʿālem: *Dünya cihan.*
1. İçdi mi bu kāseden Cem gördi mi bu **ʿālemi** *(161:5). [ʿālemi -i]*
2. şermende vü ḫacīl eyleyüp **ʿālem** ġarḳ-ı nūr ve şeb-i tār rūz-ı rūşen şūretinde *(203:17). [ʿālem]*
3. Yine **ʿālem** şeref-i sūr ile mesrūr oldı *(245:16). [ʿālem]*
4. ʿĀlemiñ yerine geldi cānı *(311:14). [ʿālemiñ, -iñ]*

ʿālem: *Herke,s bütün insanlar.*
1. Beẕl itmede **ʿāleme** revātib *(127:8). [ʿāleme -e]*
2. ḳıbelinden mālikāne vü teʾyīd ḳılınup **ʿālem** ḥayāt-ı tāze vü şevḳ-i cedīd buldı *(136:26). [ʿālem]*
3. cilve-i tīz ve üft ü ḫīz ile bir ḳaṭre ṣu rīzān olmayup **ʿālemi** ḥayrān eyledi *(210:13). [ʿālemi -i]*
4. beste eylemiş ki **ʿālemi** raḳṣān u dest-efşān ve naḳş-bendān-ı kār-gāh-ı nezāketi *(253:9). [ʿālemi -i]*
5. ʿālemi ḥayrān ve miṣli nā-dīde oldıġına cihānı yek-zebān eylemişdir *(271:4). [ʿālemi -i]*
6. **ʿĀlemiñ** güldi yüzü Vehbiniñ açıldı gözi *(293:3). [ʿālemiñ, -iñ]*
7. Çıḳdı taʿyīn-i ṣafā **ʿāleme** zenbīl zenbīl *(318:26). [ʿāleme -e]*
8. Buldı **ʿālem** şevḳ-i bī-endāze bir yüzden daḫi *(333:25). [ʿālem]*
9. sārī olup **ʿālem** neşāṭ-ı tāze ve şevḳ-i bī-endāze buldıġı zamān-ı ṣafā-resānda *(333:18). [ʿālem]*

ʿalem: *Tepe.*

Baʿdehū **ʿalemi** naḫl-ı ḫurmā heyʾetinde kendi bir ḫayme-i ber-efrāşte *(196:24). [ʿalemi -i]*

ʿālem: *Zaman.*

Maḥsūd-ı behişt oldığı ʿ**ālem** bu zamāndır *(328:19). [ʿālem]*

ʿalem: *Sancak.*
1. ve depesine çıḳup püşte-i ser-i sevdā-zedesine ḳubbelerde ʿ**alem** miṣāli *(246 5). [ʿalem]*
2. yaḳacaḳ fişekleri ol ʿ**alemiñ** içinde iḫfā idüp derūnında bir ḥarīf-i nā-ẓarīf *(279:10). [ʿalemiñ -iñ]*
3. Şevketle ʿ**alem** şuḳḳa-ber-efrāz-ı keremdir *(330: 7). [ʿalem]*

aʿlem ü efḍal: *(Ebu'l- Hayr Ahmed Efendi) Bilgin ve ergin.*

maʿzūl efendiler ḥażerātından daḫi eben-ʿan-ced **aʿlem ü efḍal** ve eşref ü emced *(177:11). [aʿlem ü efḍal]*

ʿālem-efrāz-ı cāh u celālet olan: *(Fazıl Osman Paşa) Büyüklük ve güç sancağını çeken.*

ve ʿ**ālem-efrāz-ı cāh u celālet olan** vüzerā-yı ʿizāmıñ eşher ü aḳdemi ve aʿref ü aʿlemi *(199:33). [ʿālem-efrāz-ı cāh u celālet olan -an]*

ʿalem-efrāz-ı celālet olan: *Büyüklük sancağını çekmek vezir olmak.*

Bu eşnāda vüzerā-yı ʿizāmdan ḫıṭṭa-i Baġdād-ı behişt-ābādda ʿ**alem-efrāz-ı celālet olan** *(213:20). [ʿalem-efrāz-ı celālet olan -an]*

ʿalem-efrāz-ı ḥaşmet-i devlet olan: *Devletin büyüğü konumunda bulunmak.*

neferātı ile ve ʿ**alem-efrāz-ı ḥaşmet-i devlet olan** mīr-i ʿalem aġa ve dergāh-ı ʿālī ḳapucıbaşı aġaları *(286:9). [ʿalem-efrāz-ı ḥaşmet-i devlet olan -an]*

ʿalem-efrāz-ı ḥükūmet olan: *Devlet adamlarına sancak bayrak çektiren.*

ve aḳṭār-ı bilād-ı ʿOsmāniyyede ʿ**alem-efrāz-ı ḥükūmet olan** şürefā vü ḫānān *(139:6). [ʿalem-efrāz-ı ḥükūmet olan -an]*

ʿalem-efrāz-ı imtiyāz: *Seçkinlik bayrağını çekmek seçkin itibarlı olduğunu göstermek.*

ʿ**alem-efrāz-ı imtiyāz** ve şeref-i muṣāheret ü maḥremiyyet ile cümleden *(145:32). [ʿalem-efrāz-ı imtiyāz]*

ʿalem-efrāz-ı imtiyāz olan: *Seçkinlik sancağını çekmek.*

menāre gibi ʿ**alem-efrāz-ı imtiyāz olan** li-müʾellifihi *(194:2). [ʿalem-efrāz-ı imtiyāz olan -an]*

ʿalem-efrāz-ı imtiyāz olunup: *Ayrıcalık sancağını çekmek.*

Sābıḳan vālide ketḫudālıġından vezāretle ʿ**alem-efrāz-ı imtiyāz olunup** *(155:25). [ʿalem-efrāz-ı imtiyāz olunup -un -up]*

ʿ**alem-efrāz-ı riyāset olup:** *Başkanlık sancağını çekmek.*

ser-i sipāh ve müteʿayyinleri ʿ**alem-efrāz-ı riyāset olup** bu niẓām üzere ṣaf-keşīde-i maḳām-ı ʿubūdiyyet olmaġla *(155:20). [ʿalem-efrāz-ı riyāset olup -up]*

ʿ**alem-efrāz-ı saʿādet olan:** *(Es-Seyyd Mehmed Zeynül Abidin Efendi) Mutluluk sancağını çeken.*

ḫālā mesned-i neḳābetde ʿ**alem-efrāz-ı saʿādet olan** *(177:25). [ʿalem-efrāz-ı saʿādet olan -an]*

ʿ**alem-efrāz-ı sāḫa-i iʿtilā olmasında:** *Yükseklik meydanında bayrak gibi görünmek.*

herkesiñ ḫıdmeti tavżīḥ u tebyīn olunup dāʿire-i hümāyūnuñ ber-vech-i ātī ʿ**alem-efrāz-ı sāḫa-i iʿtilā olmasında** *(149:6). [ʿalem-efrāz-ı sāḫa-i iʿtilā olmasında -ma -s -ı -n -da]*

ʿ**alem-efrāz-ı semāḫat:** *(III. Ahmet) Cömertlik sancağının çekicisi.*

Meydān-ı bezimde ʿ**alem-efrāz-ı semāḫat** *(250:17). [ʿalem-efrāz-ı semāḫat]*

ʿ**ālem-gīr olur:** *Ortalığı kaplamak.*

Dinse avantı **olur** ṣıyt-ı pala ʿ**ālem-gīr** *(187:6). [ʿālem-gīr olur -ur]*

ʿ**ālem-i āb:** *İçki alemi.*

ʿ**Ālem-i āb** ḳadar virdi ṣafā *(311:18). [ʿālem-i āb,]*

ʿ**ālem-i bālāda:** *Gökyüzü.*

dermānde olup ʿ**ālem-i bālāda** ṭūfān-ı ṣuʿle ẓuhūrına bādī ve bir sāʿat ḳadar *(269:27). [ʿālem-i bālāda -da]*

ʿ**ālem-i bālāya:** *Yüce alem gökyüzü.*

eṭrāfa ejder aġzı gibi āb-efṣān-ı şerār olup āsumānīler nūr-ı duʿā gibi ʿ**ālem-i bālāya** *(203:12). [ʿālem-i bālāya -y -a]*

ʿ**ālem-i devlet:** *(III. Ahmet) Kutluluğu dünyayı kaplamış.*

Cihān-ı maʿdelet iḳlīm-i himmet ʿ**ālem-i devlet** *(217:18). [ʿālem-i devlet]*

ʿ**alem-i ḫāk:** *1) toprak alemi yeryüzü 2) geçici dünya.*

Mihmān-kededir bu ʿ**alem-i ḫāk** *(125:15). [ʿalem-i ḫāk]*

ʿ**alem-i lezzet olup:** *Tat yeri olmak.*

Baʿdehū iki ḳıṭʿa şeker bāġçeleri ki her biri bir cihān-ı ḫalāvet ve ʿ**alem-i lezzet olup** *(367:27). [ʿalem-i lezzet olup -up]*

ʿ**alem-i mināre:** *Minarenin üstündeki hilal.*

gibi berdāşte-i miyāne-i feżā olan ʿamūd-ı bālā ki üzerinde ʿ**alem-i mināre** gibi *(361:28). [ʿalem-i mināre]*

ʿ**ālem-i nūr:** *Işık yeri huzurun ve mutluluğun olduğu yer.*

ʿ**ālem-i nūr** ve debdebe-i kūs-ı celālet-i dāfiʿü'l-buʾūsları mātem-kede-i ḳulūb-ı kāʾinātı *(136:15). [ʿālem-i nūr]*

ʿ**alem-i sīm-gūn:** *Gümüş renkli bayrak.*

penbeden bir ʿ**alem-i sīm-gūn** peydā ve bārūt-ı mürebbā ile taʿbiye olunan obayı *(279:9). [ʿalem-i sīm-gūn]*

ʿ**alem-i zerrīn:** *Altın renkli bayrak.*

bir ʿ**alem-i zerrīn** hüveydā olup her ṭınābı bir şihāb ve her ṭopı bir *(269:20). [ʿalem-i zerrīn]*

ʿ**ālemiñ ḫalḳı:** *Dünyada yaşayan insanlar.*

ʿ**Ālemiñ ḫalḳı** zamānında bulup emn ü emān *(205:9). [ʿālemiñ ḫalḳı, -ı]*

ʿ**alemiñ pādişāh-ı mümtāzı:** *(III. Ahmet) Cihanın seçkin padişahı.*

ʿ**Alemiñ pādişāh-ı mümtāzı** *(255:32). [ʿalemiñ pādişāh-ı mümtāzı]*

ʿ**ālem-nümā:** *Dünyayı gösteren.*

Döndi ṣafvetle hevā ʿ**ālem-nümā** āyīneye *(334:1). [ʿālem-nümā]*

ʿ**ale'r-resmi'l-meʾlūf:** *Alışılan usul üzere.*

ṭaʿām mebsūṭ ve her biri ʿ**ale'r-resmi'l-meʾlūf** iṭʿām u ikrām olındıġı *(344:28). [ʿale'r-resmi'l-meʾlūf]*

ʿ**ale'r-resmi'l-muʿtād:** *Belli bir merasim gereğince.*

ʿ**ale'r-resmi'l-muʿtād** maʿraż-ı mülūkāneye pīş-nihād ḳılınup keẕālik ḫilʿat-ı fāḫir *(340:32). [ʿale'r-resmi'l-muʿtād]*

ʿ**ale's-ṣabāḥ:** *Sabahın ilk saatleri.*
1. Māh-ı mezbūruñ ṭoḳızıncı ḫamīs güni ʿ**ale'ṣ-ṣabāḥ** ḫayme-i zerrīn-ṭınāb-ı āfitāb-ı raḫşān *(149:18). [ʿale'ṣ-ṣabāḥ]*
2. Māh-ı mezbūruñ on yedinci güni yevm-i cumʿada ʿ**ale'ṣ-ṣabāḥ** esās-ı efʿāl u eṭvārı olan *(198:3). [ʿale'ṣ-ṣabāḥ]*
3. güni ʿ**ale'ṣ-ṣabāḥ** ki ḫüsrev-i zerrīn-efser-i āfitāb kenāre-i deryā-yı aḫdar-ı felekde *(255:25). [ʿale'ṣ-ṣabāḥ]*
4. ʿAle'ṣ-ṣabāḥ daḫi āsiyāb-ı nüh-çarḫ-ı āsumānı gerdān eyleyen lücce-i ḳudret *(325:11). [ʿale'ṣ-ṣabāḥ]*

ʿ**ale's-seḥer:** *Günün ilk saati.*
1. ʿaded ṭop-ı raʿd-āvāz vażʿı fermān olunup bir defʿa ʿ**ale's-seḥer** ve bir defʿa *(151:1). [ʿale's-seḥer]*

2. Eyyām-ı sūruñ beşinci aḥad güni ʿ**ale’s-seḥer** ki İskender-i cihān-seyr-i āfītāb-ı raḫşān *(221:16). [ʿale’s-seḥer]*
3. ʿ**Ale’s-seḥer** ki şehriyār-ı baḥr u berr sulṭān-ı İskender-ẓafer pādişāh-ı dād-ger *(351:13). [ʿale’s-seḥer]*
4. Anlar daḫi ʿ**ale’s-seḥer** kenāre-i meydān-ı sūrda püşte üzerinde efrāşte sāye-bānlarında *(358:11). [ʿale’s-seḥer]*
5. naḳl olunmaḳ buyurulmaġın ʿ**ale’s-seḥer** erbāb-ı devlet *(364:30). [ʿale’s-seḥer]*

ʿ**ale’s-seviyye:** *Aynı oran aynı nispet.*
1. süvār olanlara ʿ**ale’s-seviyye** onar ġuruş ihsān u iʿṭā ile zaḥmetlerine *(360:3). [ʿale’s-seviyye]*
2. maşrabada olan nuḳarāt-ı sīm ʿ**ale’s-seviyye** taḳsīm Kem terekü’l-evvel li’l-āḫir *(363:7). [ʿale’s-seviyye]*

ālet: *Bir işi yapmak için kullanılan nesne araç makine aygıt.*
1. **ālet** taşnīf ve biri biri üzerine yigirmi ʿāded şīşe-i şükūfeyi şanʿat ile tertīb ü taşnīf eyleyüp *(176:6). [ālet]*
2. her biri bir **ālete** teşebbüs idüp gūyā āhen-rübā-yı ḳarār oldılar Ḳıṭʿa (*184:3). [ālete --e]*
3. rūḥ bulmaḳ içün ḫāşeki aġaları taʿyīn ve bocurġad taʿbīr olunur **ālet** *(262:33). [ālet]*

ālet-i iḥtiyāllerin: *Düzmece alet.*

cerr-i eşḳāl içün ibdāʿ itdikleri **ālet-i iḥtiyāllerin** derūn-ı keşīden iḫfā ve ʿamelesi *(184:14). [ālet-i iḥtiyāllerin -ler -in]*

ālet-i işʿādı olan: *Yukarı çıkma aleti.*

lākin **ālet-i işʿādı olan** maḳara vü rīsmān ve ʿamele vü resen-keşān *(220:33). [ālet-i işʿādı olan -an]*

ālet-i maḫrūṭī-heyʾeti: *Konik şeklinde alet.*

ḳadar bir **ālet-i maḫrūṭī-heyʾeti** zīr-i ḫırḳada iḫfā ve baʿde-zamānın yine iẓhār ve *(222:31). [ālet-i maḫrūṭī-heyʾeti -i]*

ālet-i nefḫ: *Körük.*

ṣūret-i perī cilve-fer olup ḳālıb-ı dīv içre iḫfā itdikleri **ālet-i nefḫ** ile dīviñ gūyā *(253:36). [ālet-i nefḫ]*

ālet-i şaṭranc-veş: *Satranç taşı gibi.*

Ālet-i şaṭranc-veş bir ḫāneden bir ḫāneye *(257:2). [ālet-i şaṭranc-veş,]*

ʿ**ale’t-tafṣīli’s-sābıḳ:** *Önceki ayrıntıların verildiği üzere.*

ḥavāle-i meges-rān-ı ṭard-ı maʿnevī ḳılınup ʿ**ale’t-tafṣīli’s-sābıḳ** seyr ü temāşāya daḫi *(344:15). [ʿale’t-tafṣīli’s-sābıḳ]*

ʿ**ale’t-tertīb:** *Düzenli bir şekilde.*
1. ḫˇācegān-ı dīvān efendiler ʿ**ale’t-tertīb** dāḫil-i ʿidād-ı aṣḥāb-ı yemīn oldılar *(150:30). [ʿale’t-tertīb]*
2. taʿḳīb iderek cerrāḥān ve iki yüz ḳırḳ ṭoḳuz ʿaded ṣıbyān-ı ḫitān ʿ**ale’t-tertīb** *(275:16). [ʿale’t-tertīb]*
3. ʿ**ale’t-tertīb** ālāyı ṣaf-beste-i yemīn ü yesār-ı şāh-rāh-ı enẓār-ı şehriyār-ı şevket-şiʿār olup *(276:23). [ʿale’t-tertīb]*
4. mālikāne ḫalīfeleri ser-cümle mücevveze ve libās-ı dīvānīleri ʿ**ale’t-tertīb** üç direkli *(31: 9). [ʿale’t-tertīb]*

ʿ**ale’t-tertīb:** *Sırasıyla.*

gibi evc-i meleʾ-i aʿlāya iṭāre olunup s̱āniyen cebeci ocaġı ve ʿ**ale'-t-tertīb** ṭopçı *(308:37). [ʿale'-t-tertīb]*

ʿ**ale'-t-tertīb ve'n-niẓām:** *Düzenli ve sıralı bir şekilde.*

s̱āniyen aġayān-ı kirām ve aʿyān-ı fiḫām ʿ**ale'-t-tertīb ve'n-niẓām** taḳbīl-i ezyāl-i ṣadr-ı aʿẓam *(287:8). [ʿale'-t-tertīb ve'n-niẓām]*

ʿ**ale'-t-tertībi'l-muʿtād:** *Alışılagelen düzen.*

ʿ**ale'-t-tertībi'l-muʿtād** ziyāfet-kede-i sulṭānī olan üç direklide visāde-i mübāhāta *(337:20). [ʿale'-t-tertībi'l-muʿtād]*

ʿ**aleyhi efḍalü'ṣ-ṣalāt ve ekmelü's-selām:** *(III. Ahmet içi) En üstün dua ve en değerli selam üzerine olsun.*

iḳāmet-i sünnet-i seniyye-i Ḥażret-i Seyyidü'l-enām ʿ**aleyhi efḍalü'ṣ-ṣalāt ve ekmelü's-selām** için *(140:18). [ʿaleyhi efḍalü'ṣ-ṣalāt ve ekmelü's-selām]*

ʿ**aleyhi ṣalli ve'l-āl ve'-lʿıtreti mā teleʾleʾe'l-āl:** *(Ahmed Bin Hanbel'e atfedilen hadislerden biri) Ona soyuna ve yakınlarına inci parıltısı kadar dualar selamlar olsun.*

Yā Rabbi ʿ**aleyhi ṣalli ve'l-āl Ve'-lʿıtreti mā teleʾleʾe'l-āl** *(126: 4). [ʿaleyhi ṣalli ve'l-āl ve'-lʿıtreti mā teleʾleʾe'l-āl]*

ʿ**aleyhi's-selām:** *"ona selam olsun!" manasında peygamberin adı anılırken kullanılan bir söz.*

mecālis-i muṣavvereyi müştemil bir cild Siyer-i Nebī ʿ**aleyhi's-selām** *(361:5). [ʿaleyhi's-selām]*

ʿ**aleyhi't-taḥiyyeniñ sünnet-i seniyyesi:** *(Üzerine selam olsun) Hz. Muhammed'in doğru yolu.*

ʿ**aleyhi't-taḥiyyeniñ sünnet-i seniyyesi** üzere ḫitānlarına mübaşeret olunup sevālif-i ezminede bu güne *(139:4). [ʿaleyhi't-taḥiyyeniñ sünnet-i seniyyesi -s -i]*

alġış olunmayup: *Hayır dua etmek.*

nāʾil-i dest-būs-ı ḫāḳān-ı cihān-bān oldı Lākin sāʾir vüzerā gibi **alġış olunmayup** *(156:24). [alġış olunmayup -ma -y -up]*

alġış-ı serheng: *Mehterhane çavuşunun duası.*

nevbet-i şāhāne **alġış-ı serheng** ile hem-āheng olup fürūġ-ı şecere-i sülāle-i salṭanat *(156:8). [alġış-ı serheng]*

ʿ**ālī:** *Üstün, ulu.*

ki bahāsı dürre-i beyżādan ġālī ve ḳadri ġurre-i ġarrādan ʿ**ālī** idi Ve anlardan *(171:28). [ʿālī]*

ʿ**ālī:** *Büyük.*

tebāşīr-i ṣabīḥatü'l-ʿīd-i revāc-ı ḥirfetleri olan penbe ile memlū Fireng-pesend bir çift **ʿālī** ve ġāyet ġālī bālīn-i zer-kārı hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ üzere *(285:3). [ʿālī]*

ʿAlī bin ʿAbdullāh: *Selçuklu devri önemli hattatlarından Tuğrul Bey'in veziri. Ebu'l-Kasım olarak da bilinir.*

Sulṭān Muṣṭafā Ḫān ḥażretleri içün daḥi **ʿAlī bin ʿAbdullāh** ḫaṭṭı ile bir *(167: 9). [ʿAlī bin ʿAbdullāh]*

ʿAlī Paşa: *III. Ahmet döneminde Kahire valiliği görevinde bulunmuş devlet adamı.*
1. Bunlardan ṣoñra sābıḳan vālī-i Mıṣr-ı Ḳāhire **ʿAlī Paşa** ḥażretleri nāḥiye-i Ṣaʿīdden *(157:34). [ʿAlī Paşa]*
2. **ʿAlī Paşa** ḥażretleri ve icābetü'l-emr-i vācibü'l-iʿtimār-ı daʿvet ile *(210:20). [ʿAlī Paşa]*
3. ḥażretleri pīş-vā ve **ʿAlī Paşa** anlara pey-devān-ı iḳtifā olup baʿdehū ṣadrü'l-efāżıl-ı ʿālem *(210:29). [ʿAlī Paşa]*
4. tebdīl ve şeyḫü'l-islām efendi ve **ʿAlī Paşa** ve silāḥ-dār İbrāhīm Paşa ve *(248:9). [ʿAlī Paşa]*
5. baş süfrede ṣadr-ı ʿālī ḥażretleri ile **ʿAlī Paşa** ḥażretleri ve naḳībü'l-eşrāf ve *(215:13). [ʿAlī Paşa]*
6. nişān-gāh-ı sübḥa-i cemʿiyyet olan vüzerā-yı müşārün-ileyhā yaʿnī **ʿAlī Paşa** *(215:33). [ʿAlī Paşa]*

ʿAlī Paşa-ı müşārün-ileyhiñ: *Adı önceden geçen Ali Paşa. Merzifonlu Kara Mustafa Paşanın oğlu Ali Paşa (1700-1722 yılları arasında devletin çeşitli ve önemli kademelerinde görev yapmıştır. II. Mustafa'nın kızı Safiye Sultan ile evlenmiştir.).*

nice dilleri kām-yāb eyledi Ez-cümle **ʿAlī Paşa-ı müşārün-ileyhiñ** metāʿib-i seferiyyeden *(211:11). [ʿAlī Paşa-ı müşārün-ileyhiñ -iñ]*

ʿAlī Paşa-ı rūşen-żamīr: *Anlayışlı ve ileri görüşlü Rakka Valisi Merzifonlu Kara Mustafa Paşanın oğlu Ali Paşa (1700-1722 yılları arasında devletin çeşitli ve önemli kademelerinde görev yapmıştır. II. Mustafa'nın kızı Safiye Sultan ile evlenmiştir.).*

ʿAlī Paşa-ı rūşen-żamīr ve yine pādişāh-ı raḥmet-penāh-ı müşārün-ileyh *(141:6). [ʿAlī Paşa-ı rūşen-żamīr]*

ʿAlī rıżā: *Safevilerden I. Şah Abbas döneminde eser veren "Aklam-ı Sitte" ve bilhassa Nestalikle ünlü hattat.*

ve **ʿAlī Rıżā** ḫaṭṭı ile mektūb Ṣūret-nāme-i Şāh ʿAbbās nām bir *(167:11). [ʿAlī Rıżā]*

ʿālī vü ġālī: *(Kutni kumaş için) Kaliteli ve pahalı.*

ṭāḳa ʿālü'l-ʿāl muḫtelifü'l-elvān keşmīrī şāl ve ṭoḳuz ṭāḳa **ʿālī vü ġālī** ḳuṭnī-i sāde *(214:22). [ʿālī vü ġālī]*

ʿālim ü ʿāmil: *(Mirzazade Şeyh Mehemmed Efendi) Bilen ve bildiğini kullanan.*

Ebu'l-ḫayr Aḥmed Efendi ve **ʿālim ü ʿāmil** fāżıl u kāmil ḥālā şeref-baḫş-ı ṣadr-ı Rūm *(177:13). [ʿālim ü ʿāmil]*

ʿalimallāh: *Ar. Tanrı bilir.*

mess-i benān itdigimde **ʿalimallāh** yalmanı şemşīr-i tāb-dārdan tīz *(209:25). [ʿalimallāh]*

ʿālim-i felāṭūn-istiʿdād: *(Ömer Efendi) Felatun kadar yetenekli olan bilgin.*

Pes āngāh yine rütbe-i ṣadāret-i Rūm ile ḥālā ser-eṭibbā-yı ḫāṣṣa **ʿālim-i Felāṭūn-istiʿdād** *(191:1). [ʿālim-i felāṭūn-istiʿdād]*

alın: *Yüzün kaşlarla saçlar arasındaki bölümü.*

meşʿaliñ daḫi ucını **alnına** ṭayayup eṭrāfı geşt ü güẕār ve ḳuvvet-i bāzū-yı mahāretin *(210:2). [alnına -ı -n -a]*

alın: *Vermek satın alınmak.*

sekiz kīseye **alınmış** ḫaḳḳā ki ḫaṭṭ-ı siyeh-fām-ı ḫūbān-ı dil-ārāmdan *(163:14). [alınmış -mış]*

alın: *Yerleştirilmek.*

ḳarīn-i ḳabūl-i şehriyārī olup içerüye **alındı** Müteʿayyinān-ı üstādān-ı kār-güẕārāndan *(296:17). [alındı -dı]*

alış veriş iderek: *Bir şeyler satın almak.*

ʿāşıḳ-ı cān-sūz müşterī şeklinde **alış veriş iderek** güẕerān ve nice penbeden *(284:27). [alış veriş iderek -erek]*

alış veriş olmada: *Alışveriş etmek satın almak.*

ibdā itdikleri dükkānlarında ṣanʿatları icrā olunup ber-ḳāʿide **alış veriş olmada** *(303:7). [alış veriş olmada -mada]*

alış verişe: *Alım satım işi.*

Keẕālik meh-peykerān-ı Kettāniyān daḫi müşteriyān-ı cemālleri ile **alış verişe** *(314:1). [alış verişe -e]*

ʿālī-vaḳār u bülend-iʿtibārları: *(III. Ahmet'in şehzadeleri) Çok itibarlı ve ağır başlı.*

şeh-zādegān-ı sāmī-tebār ve **ʿālī-vaḳār u bülend-iʿtibārları** *(359:4). [ʿālī-vaḳār u bülend-iʿtibārları -lar -ı]*

alkış: *Bir şeyi beğendiğini onayladığını göstermek için el çırpmak.*

üzere **alḳışlayup** baʿdehū ṣadr-ı aʿẓam-ı Dārā-ḥaşem şükūh u fer birle *(366 10). [alḳışlayup -la -y -up]*

alkış u duʿā idüp: *Alkışlamak ve dua etmek.*

merāsim-i zemīn-būsī-i şeh-zādegānı icrā ve çavuşān-ı dergāh-ı muʿallā **alḳış u duʿā idüp** *(371:31). [alḳış u duʿā idüp -üp]*

alḳış-ı serhengān: *Çavuşların duası.*

alḳış-ı serhengān ḫoş-āheng ile pīrāye-baḫş-ı müzerkeş-müttekā-yı evreng-i hümāyūn olup *(180:11). [alḳış-ı serhengān]*

alkış-ı serhengān-ı tīz-āheng: *Keskin sesli çavuşların duası.*

alḳış-ı serhengān-ı tīz-āheng ile merāsim-i terḥīb ü istiḳbāl mürāʿatından *(232 8). [alḳış-ı serhengān-ı tīz-āheng]*

alkışla: *Bir şeyi beğendiğini onayladığını göstermek için el çırpmak.*

şeh-zāde-i cüvān-baḫt-ı hümā-hemtāyı **alḳışladıḳlarında** ḥażret-i ẓıllullāhi fi'l-ʿālem *(370:27). [alḳışladıḳlarında -dıḳ -lar -ı -n -da]*

Allāh: *Allah her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık.*
1. **Allāh** mübarek ide sūrın *(133:19). [Allāh]*
2. Minnet **Allāha** zamānıñda eyā şāh-ı cihān *(205:8). [Allāha -a]*
3. Ebed-peyvend ide **Allāh** mülk-i āl-i ʿOs̱mānı *(212:32). [Allāh]*
4. Ol pādişehi ḥıfẓ ide **Allāh** kederden *(330:1). [Allāh]*

Allāh Allāh: *Şaşırma ifade eden bir söz.*

zamān sedd-i rāh-ı nuṭḳ olup **Allāh Allāh** bu ne ḫāṭır-ı āgāh ve ne *(260:23). [Allāh Allāh]*

Allāh ʿömrini efzūn ide: *Allah ömrünü uzun etsin.*

İḥsānı gibi ʿ**ömrini efzūn ide Allāh** *(333:9). [Allāh ʿömrini efzūn ide]*

allāh oñara: *Allah işini rast getirsin günahını bağışlasın.*

Allāh oñara be-ʿaşḳ-ı Aḥmed ṣalavāt *(294:18). [Allāh oñara]*

Allāha ʿayāndır: *Allah'ın katında ayan beyan olan.*

Biz böyle şafā görmedik **Allāha ʿayāndır** *(328:21). [allāha ʿayāndır -dır]*

ʿ**allāme-i enām:** *(Şeyhülislam Abdullah efendi) Toplumun en bilgini.*

ʿ**allāme-i enām** şeyḫü'l-islām sellemehu's-selāmü'l-meliki'l-ekber efendi ve *(286:20). [ʿallāme-i enām]*

ʿ**allāmetü'd-devrān:** *(Şeyhülislam Abdullah Efendi) Bugünün bilgili kişisi.*

ḥasenetü'z-zamān ʿ**allāmetü'd-devrān** müfti'l-āfāḳ *(188:26). [ʿallāmetü'd-devrān]*

ʿ**allāmetü'z-zamān:** *(Şeyhülislam Abdullah Efendi) Zamanın en bilgini.*

ve şeyḫü'l-islām-ı sāmī-maḳām müfti'l-enām ʿ**allāmetü'z-zamān** fehhāmetü'l-eyyām *(342:18). [ʿallāmetü'z-zamān]*

alma yārin elmasını yersin odun yarmasını: *"Birine istemediğin bir şey yapma karşılığını bulursun" anlamına gelen atasözü.*

beytiniñ maẓharı bir manav dilberi içün **alma yārin elmasını yersin odun yarmasını** *(281:20). [alma yārin elmasını yersin odun yarmasını]*

alt: *Alt aşağı.*
1. **altında** defter-dār ve reʾīs efendi ve çavuşbaşı aġa ve teẕkireci efendiler ve *(150:29). [altında -ı -n -da]*

2. **altında** ḳayıḳlar ile def-zenān u rakṣ-künān olan çengīler daḫi *(259:9). [altında -ı -n -da]*
3. ṣākirdi ṭabla üzere kendi bu ḳadar bār-ı girān **altında** yemīn ü yesāra *(335:14). [altında -ı -n -da]*
4. ve aralarında ṭulumcıbaşı ḥaṣīr ipinden destār ber-ser ve **altında** bir ṭurfe-eṭvār *(366:28). [altında -ı -n -da]*

altı: *"Altı" asıl sayı sıfatı.*
1. ve **altı** ʿaded raḳḳāṣ-heyʾet dāʾire-der-kef dil-firīb ṣūretler ibdāʿ eylemişler ki *(157:13). [altı]*
2. ṣof-ı ḫünkārī ve **altı** ṭāḳa destār ve beş ʿaded ḳuṭnī-i enfes ve dört ṭonluḳ aṭlas *(171:21). [altı]*
3. māʿadā **altı** ṭāḳa destār-ı ʿālü'l-ʿāl ve dört ḳuṭnī ve **altı** ṣāl ve üçer ṭonluḳ dībā (*171:29). [altı]*
4. māʿadā altı ṭāḳa destār-ı ʿālü'l-ʿāl ve dört ḳuṭnī ve **altı** ṣāl ve üçer ṭonluḳ dībā *(171:29). [altı]*
5. semmūr-ı dil-pesend ve **altı** ṭonluḳ Rūmī dībā ve telli ve sāde altışar ṭonluḳ *(171:36). [altı]*
6. Keşmīrī ṣāl ve üçer ʿaded Bervecī alaca ve pūte-dārī ve iki ṣof ve üç aṭlas ve **altı** *(191:9). [altı]*
7. Çerge-i ūlāda **altı** süfre ḳurılup onar onar cālis ve baş süfrede defter-dār efendi *(201:13). [altı]*
8. Ve yine bir mızraḫıñ çamurlıḫı ṭarafına bir ṭabla geçürüp eṭrāfına **altı** *(209:30). [altı]*
9. destār-ı bendī ve ṭoḳuz ṭonluḳ sāde ve **altı** ṭonluḳ ṭaraḳlı ḳuṭnī-i hindī ve altı *(214:3). [altı]*
10. destār-ı bendī ve ṭoḳuz ṭonluḳ sāde ve altı ṭonluḳ ṭaraḳlı ḳuṭnī-i hindī ve **altı** *(214:3). [altı]*
11. ḫünkārī ser-āmed destār-ı bendī ve on ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī ve **altı** ṭonluḳ rūmī vü ʿacemī *(214:12). [altı]*
12. ve **altı** ṭonluḳ gūnā-gūn keşmīrī ṣāl ve altı ʿaded ḳapu ḳulı ḥilālīsi *(214:14). [altı]*
13. ve altı ṭonluḳ gūnā-gūn keşmīrī ṣāl ve **altı** ʿaded ḳapu ḳulı ḥilālīsi *(214:14). [altı]*
14. ve on sekiz ṭāḳa ḫünkārī vü bendī vü hilālī destār-ı muṭallā ve **altı** *(214:21). [altı]*
15. çarḫ-ı felek nāmında olan fişek çiçekleri tezyīn ve saṭḥı **altı** ʿaded *(219:6). [altı]*
16. onar ṭonluḳ destār-ı ḳuṭnī ve **altı** ʿaded ṣāl-ı keşmīr ve üçer ṭonluḳ ʿacemī vü rūmī *(226:10). [altı]*
17. **altı** ʿaded masḫara vü muḳallid Aʿcām ṣūretinde raḳḳāṣān-ı ḫāṭır-güşā iḫtirāʿ eylemişler *(242:5). [altı]*
18. ve üç ṭonluḳ telli ḳaṭīfe ve **altı** ṭonluḳ nev-ẓuhūr u dil-keş-nigār hatāyī-i ʿālü'l-ʿāl-i zer-tār *(249:20). [altı]*
19. çiçekli telli üç ṭonluḳ ḳaṭīfe-i muʿlem ve **altı** ṭonluḳ hatāyī-i mücellā vü muṭallā *(249:23). [altı]*
20. idi ve bir atlı ḳaraca fır fır devrān ve üzerinde **altı** nefer ādem cevlān idüp *(254:14). [altı]*
21. meṣābe-i naḫl-i sūrı medār-ı zīneti olup bu ṣūret ile beş **altı** *(255:21). [altı]*
22. yine altışar ṭonluḳ firengī aṭlas-ı ʿālī ve ḳuṭnī-i ġālī ve ber-resm-i cārī **altı** ṭāḳa *(287:23). [altı]*
23. ve **altı** ṭāḳa firengī aṭlas ve her biri altışar ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī ve destār-ı muṭallā *(287:28). [altı]*
24. dört ṣīṣe nebāt ve on beş ṣīṣe āb-ı buḫūr ve **altı** ṣīṣe āb-ı şükūfe ve yedi kāse (*314:23). [altı]*
25. ṭīn-i maḫtūm ve üç ṭabla ḫurma ve **altı** ṭabaḳ aġız miski ve on beş ṭabaḳ bādām şekeri *(314:24). [altı]*
26. ṣoñra ṣīṣedeki beş **altı** vuḳiyye ṣuyı nūş ve ṣīṣeyi sükker-i nebāt gibi *(334:23). [altı]*
27. ve beş **altı** çavuş taʿyīn olunup pīş-i naẓarlarından perde-i ḥaylūlet-i temāşāyiyān *(337:37). [altı]*
28. nümūdār **altı** reʾs müşgīn-bāl u muḥannā-düm bāre-i ġazālāne-süm *(369:28). [altı]*

altı biñ: *"Altı bin" asıl sayı sıfatı.*

daḫi basṭ-ı süfre-i imtiyāz u tekrīm ḳılınmaḳ fermān buyurulmaġın beş **altı biñ** *(349:25). [altı biñ]*

altı yüz: *"Altı yüz" asıl sayı sıfatı.*
1. **altı yüz** dirhem bir sīm legen ve ibrīḳ ve yüz elli dirhem bir sīm şemʿ-dān *(241:25). [altı yüz]*
2. otaġ-ı hümāyūn muḳābilinden yeñiçeri ordusına doġrı **altı yüz** adım miḳdārı rīsmānlar *(263:12). [altı yüz]*

altı yüz yigirmi: *"Altı yüz yirmi" asıl sayı sıfatı.*

ve iki yüz on dirhem bir sīm tepsi ve **altı yüz yigirmi** dirhem bir kemer-i raḫt *(337:5). [altı yüz yigirmi]*

altıncı: *Yeniçeri bölüğü.*

ḫıdmet-i sūra meʾmūr olan birinci ve beşinci ve **altıncı** ve ṣolaḳlar oṭalarınıñ ve *(327:11). [altıncı]*

altıncı: *Altı asıl sayı sıfatının "inci" ekiyle sıra sayı sıfatına dönüşmüş hali.*
1. Bu Ṣaḥīfe-i Āteşīn-edā Sūr-ı Hümāyūnuñ **Altıncı** İsneyn Gicesi Olan *(227:6). [altıncı]*
2. Şehr-i ẕi'l-hicceniñ **altıncı** güni yedi iḳlīm şehiniñ dügüni içün üşküfehā-yı rengā-reng *(364:25). [altıncı]*

altışar: *Altı asıl sayı sıfatının "ar" ekiyle üleştirme sayı sıfatına dönüşmüş hali.*
1. semmūr-ı dil-pesend ve altı ṭonluḳ Rūmī dībā ve telli ve sāde **altışar** ṭonluḳ *(171:36). [altışar]*
2. hatāyī-i zībā ve çiçekli ḳatīfe ve aṭlas u ḫārā ve **altışar** ʿaded ḳuṭnī ve destār-ı bendī *(172:1). [altışar]*

3. mā-ʿadā **altışar** ʿaded daḫi aʿlā vü zībā vü müsteṣnā ḳuṭnī vü ṣāl ve destār u dībā *(190:32). [altışar]*
4. ṭonluḳ rūmī vü ʿacemī dībā ve **altışar** ṭonluḳ telli ve sāde hatāyī-i girān-bahā ve *(213:28). [altışar]*
5. **altışar** ṭonluḳ ṭaraḳlı ve sāde firengī aṭlas-ı cilā-dāde ḳapu keṯudāları *(213:29). [altışar]*
6. ṭonluḳ bī-naẕīr mütenevviʿü'l-elvān ṣāl-ı keşmīrī ve **altışar** ṭonluḳ aʿlā vü enfes *(214:4). [altışar]*
7. sāde ve ṭaraḳlı firengī aṭlas ve üçer ṭonluḳ ʿacemī vü rūmī dībā ve **altışar** ṭonluḳ *(214:5). [altışar]*
8. dībā-yı zer-tār ve her biri **altışar** ṭonluḳ sāde ve telli nev-ẕuhūr hatāyī-i hatāyī-naḳş u nigār *(214:13). [altışar]*
9. ve **altışar** ṭonluḳ ṭaraḳlı ve sāde firengī aṭlas-ı ʿālü'l-ʿāl baʿdehū hem-çünān *(214:15). [altışar]*
10. ṭoḳuz ḳuṭnī ve üçer ṭonluḳ ʿacemī vü rūmī dībā-yı zer-kār ve **altışar** ṭonluḳ *(226:15). [altışar]*
11. telli ve sāde nev-ẕuhūr hatāyī-i nāzük-ter ve **altışar** ṭonluḳ ṭaraḳlı ve sāde aṭlas-ı cilā-dāde *(226:16). [altışar]*
12. dībā-yı zer-tār ve **altışar** ṭonluḳ muṭallā ve sāde hatāyī-i nev-ẕuhūr-ı pesendīde-kār *(226:12). [altışar]*
13. ve ṭaraḳlı ve sāde **altışar** ṭonluḳ firengī aṭlas-ı cilā-dāde ve ḥālā *(226:11). [altışar]*
14. ṭarafından müzerkeş bisāṭ u ālāt ile ṭonanmış bir reʾs at ve **altışar** ṭāḳa destār-ı bendī *(249:5). [altışar]*
15. ve telli **altışar** ṭonluḳ hatāyī-i girān-bahā ve nesīc-i kār-gāh-ı ḫoş-rengī altışar *(249:7). [altışar]*
16. ve telli altışar ṭonluḳ hatāyī-i girān-bahā ve nesīc-i kār-gāh-ı ḫoş-rengī **altışar** *(249:7). [altışar]*
17. ʿacemī vü rūmī dībā ve **altışar** ṭop nev-ẕuhūr telli ve sāde hatāyī-i girān-bahā ve *(287:22). [altışar]*
18. yine **altışar** ṭonluḳ firengī aṭlas-ı ʿālī ve ḳuṭnī-i ġālī ve ber-resm-i cārī altı ṭāḳa *(287:23). [altışar]*
19. rūmī vü ʿacemī dībā ve her biri **altışar** ṭonluḳ nev-ẕuhūr telli ve sāde hatāyī-i zībā *(287:27). [altışar]*
20. ve altı ṭāḳa firengī aṭlas ve her biri **altışar** ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī ve destār-ı muṭallā *(287:28). [altışar]*
21. her biri **altışar** ʿaded sīm maşraba ve sīm ḳahve tepsisi ve gümüş ṣurāḥī ve *(307:9). [altışar]*
22. keẕālik her nevʿi **altışar** ṭāḳa firengī dība ve hatāyī-i sāde vü muṭallā ve ṭaraḳlı aṭlas-ı ḫoş-nümā *(307:10). [altışar]*

altışar altışar: *Altı tane olacak şekilde.*

mesāfe maḥallden **altışar altışar** hem-ʿinān-ı yek-dīger naẓar-gāh-ı şehriyārī olan *(359:31). [altışar altışar]*

altmış: *"Altmış" asıl sayı sıfatı.*
1. vaż'ı içün ittiḫāẕ-ı kīlār olundı Ve **altmış** ḳazġan güncāyişine müteḥammil ü vāfī *(151:14). [altmış]*
2. ḫoş-nişīn-i ṣandalī-i sefāret olan ilçileri cānibinden tedārük olunan **altmış** ẕirāʿ dībā ve *(341:16). [altmış]*
3. **altmış** arşun hatāyī-i muṭallā ve altmış endāze sāde hatāyī-i tāze-ẕuhūr-ı nev-peydā *(341:17). [altmış]*
4. altmış arşun hatāyī-i muṭallā ve **altmış** endāze sāde hatāyī-i tāze-ẕuhūr-ı nev-peydā *(341:17). [altmış]*

altmış altı: *"Altmış altı" asıl sayı sıfatı.*

ḳoşı atları ki mecmūʿı **altmış altı** ʿaded her biri burāḳ-ı berḳden çāpük-ter *(359:29). [altmış altı]*

altmış yedi: *"Altmış yedi" asıl sayı sıfatı.*

ve yüz otuz altı dirhem sīm buḫūr-dān ve **altmış yedi** dirhem sīm gülāb-dān ve biñ üç yüz altı *(238:2). [altmış yedi]*

altun: *Sarı kızıl renkte parlak ve ağır kolayca işlenebilen kıymetli element zer.*
1. gibi gözi **altuna** toḳ ve göñli ġanī olmaġla ḫucurātın leb-rīz-i ibrīz itseler *(162:1). [altuna -a]*
2. ṭaraf-ı āṣafīden bir ḳabża **altun** iḥsān olundı *(209:12). [altun]*
3. ḫużūr-ı ṣadr-ı kerīmde bir ḳabża **altun** inżimāmı ile ḫücceti yedine teslīm ve *(243:23). [altun]*
4. taʿbiye buyurduḳları **altundan** ifrāġ u taḫliyeden ṣoñra yanlarında olup *(289:23). [altundan -dan]*
5. **altun** iḥsānı ḳayd-ı iḫtiyācdan vāreste idüp sekiz nefer ayaḳdaşlarını *(318:17). [altun]*
6. Baʿdehū ṭulumcılarıñ duʿācılarına ve müteʿayyinlerine keẕālik birer **altun** *(327:21). [altun]*
7. çavuşāna birer **altun** ve ḳul çavuşlarına ve orṭa yazıcılarına ikişer altun inʿāmı ile *(327:24). [altun]*
8. çavuşāna birer altun ve ḳul çavuşlarına ve orṭa yazıcılarına ikişer **altun** inʿāmı ile *(327:24). [altun]*
9. bī-ʿaded **altun** iḥsān buyurup taḫṣīṣ baʿde't-taʿmīm ile tekrīm buyurdılar *(327:29). [altun]*
10. bir ḳat rüsvā olduḳlarında şerm ü ḥicāblarına bedel tekrār birer **altun** iḥsān ile *(327:19). [altun]*
11. oṭabaşılarına ikişer **altun** ve bayraḳ-dārlarına ve vekīl-ḫarclarına birer altun ve *(327:15). [altun]*
12. oṭabaşılarına ikişer altun ve bayraḳ-dārlarına ve vekīl-ḫarclarına birer **altun** ve *(327:15). [altun]*
13. Zīrā güneşiñ mā-meleki bir avuç **altun** *(331:5). [altun]*
14. birer **altun** inʿām ve ṭulumcıyān ve sāʾir uḍḥuke-fürūşān ve belki ekṣer-i temāşāyiyāna *(358:15). [altun]*
15. ḳabża ḳabża **altun** ile ikrām u taṭyīb idüp celīl ü ḥaḳīr ve ṣaġīr ü kebīri niʿmet-i iḥsāna *(361:2). [altun]*
16. **altun** ve vüzerā-yı sāʾire yüzer altun ve ḥażret-i şeyḫü'l-islām ve ṣadreyn daḫi *(374:23). [altun]*
17. altun ve vüzerā-yı sāʾire yüzer **altun** ve ḥażret-i şeyḫü'l-islām ve ṣadreyn daḫi *(374:23). [altun]*

18. birer miḳdār **altun** bıraḳdıḳlarından ṣoñra ḥażret-i şehriyār-ı bülend-iḳtidār-ı deryā-nevāl *(374:24). [altun]*

altun adıñı itme bakır: *Bir şeyin değerini düşürme, yaptığı uygunsuz davranışlar ve kötü işlerle iyi olan adını lekelemek.*

Altun adıñı itme baḳır sūḳ-ı vefāda *(303:25). [altun adıñı itme baḳır]*

altun bilezik: *Her zaman ve her yerde para getirecek uğraş meslek sanat.*

ve ṣanʿatlarını ḳollarına **altun bilezik** bilen ḳıymet-şināsān gevher-i maʿrifet-cevherlerini *(298:5). [altun bilezik]*

altun çekmece sāʿati: *Altından yapılmış çekmeceli saat.*

Neşr Ve bir **altun çekmece sāʿati** ki daḳīḳa-dānān-ı meḳādīr-āşinā *(162:22). [altun çekmece sāʿati -i]*

altun kapağı olmaġa: *Renk ve şekil itibariyle güneşe benzemek.*

hilāl-i āsumān ḳulpı ve sebīke-i āfītāb **altun ḳapağı olmaġa** *(161:9). [altun ḳapağı olmaġa -maġ -a]*

altun pervāzelü: *(Kalemtıraş) Altından yapılmış cilt kapağının iç yanına konulan deri parçası.*

ṭarafından dört ʿaded yaldızlı tırnaḳ bıçaġı ve dört balıḳ dişi ḳabżalu **altun pervāzelü** *(315:20). [altun pervāzelü]*

altun şuyı: *Cömertlik bahşiş.*

seyelān iden **altun şuyı** ile āteşleri iṭfā ve lūle-i benān ve *(347:5). [altun şuyı]*

altun varaḳlar: *Altının ince bir tabaka haline getirilerek yapılan bezeme çeşidi.*

aġaçdan se-pālar üzerinde şāḫları **altun varaḳlar** ile muṭallā vü müteḥallī *(264:34). [altun varaḳlar -lar]*

altun varaklı aşkılar: *Dövülerek altının ince bir tabaka haline getirilmesi sonucunda süsleme çeşidi ile yapılmış üzerine her hangi bir nesne asmaya yarayan şey.*

altun varaḳlı aşḳılar ile pür-zīver dāʾiren-mā-dār zerrīn kemerler ve dībā-yı zībā *(254:18). [altun varaḳlı aşḳılar -lar]*

altunbaş hünkārī destār: *Altın işlemeli hünkara yaraşır sarık.*

şāyān idi Ve ṭoḳuz ṭāḳa **altunbaş ḫünkārī destār** ve on sekiz ṭāḳa telli *(200:15). [altunbaş ḫünkārī destār]*

ʿālü'l-ʿāl: *(Şal kumaş) İyi derecede.*

ve beşer ṭonluḳ sāde vü muṭallā nev-ẓuhūr-ı hatāyī-i nāzük-nigār ve beş ṭāḳa **ʿālü'l-ʿāl** *(321:19). [ʿālü'l-ʿāl]*

ʿālü'l-ʿāl kemhā: *Çok güzel havsız kadife ile dokunmuş ipek kumaş.*

ṭonluḳ dībā ve firengī aṭlas ve ʿ**ālü'l-ʿāl kemhā** ve beş ʿaded muḳaddem ḥarīr ḳuşaḳ *(354:23). [ʿālü'l-ʿāl kemhā]*

ʿālü'l-ʿāl muḫtelifü'l-elvān keşmīrī şāl: *Üstün nitelikli çok renkli kaşmir kumaşından dokunmuş şal.*

ṭāḳa ʿ**ālü'l-ʿāl muḫtelifü'l-elvān keşmīrī şāl** ve ṭoḳuz ṭāḳa ʿālī vü ġālī ḳuṭnī-i sāde *(214:22). [ʿālü'l-ʿāl muḫtelifü'l-elvān keşmīrī şāl]*

alur göz: *Alıcı göz.*

Alur göz ile baḳ kölesi olduġum güzel terānesiyle ʿarż-ı liḳā idüp gerden-şiken-i naḫvet olaraḳ *(284:13). [alur göz]*

āmāc-ı tīr-i hevāʾī-i hˇāhiş itdiler: *Ulaşılamayacak yeri ok hedefi yapmak.*

nişān-gāh-ı āmāl ve **āmāc-ı tīr-i hevāʾī-i ḫˇāhiş itdiler** ve ʿaẓīmü'l-cism *(312:5). [āmāc-ı tīr-i hevāʾī-i ḫˇāhiş itdiler -di -ler]*

āmāc-ı tīr-i nigāhı olanlara: *Bakış okuna hedef olmak.*

ve bu niʿmetiñ şükrānesi içün **āmāc-ı tīr-i nigāhı olanlara** ṣarf-ı zer-i bī-şümār eylediler *(359:11). [āmāc-ı tīr-i nigāhı olanlara -an -lar -a]*

āmāde: *Hazır hazırlanmış.*

bālāsına çıḳup ḥayret-baḫş-ı neẓẓāre oldı Muḳaddem **āmāde** ve ceyb-i kitmānına *(243:11). [āmāde]*

āmāde eyleyüp: *Hüner sebepleri.*

müteḳayyid ve baʿdehū zīr-i deryāda esbāb-ı hünerin **āmāde eyleyüp** vaḳt-i iẓhāra *(352:13). [āmāde eyleyüp -y -üp]*

āmāde görmek: *Önüne konmak hazırlanmak.*

niceler Gümüş Ṣuyını terāzūda görmemiş iken maşraba ile **āmāde görmek** ile *(362:2). [āmāde görmek -mek]*

āmāde itdigi: *Hazırlamak.*

keṯhudā beg ḥażretleriniñ **āmāde itdigi** ṭonanmış iki esb-i Mısrī-i ṣabā-reftārı *(343:20). [āmāde itdigi -dig -i]*

āmāde itdikleri: *Hazırlamak.*

ve **āmāde itdikleri** melāʿib ü ʿacāʾib var ise de icrāsına miknet bulmayup *(335:17). [āmāde itdikleri -dik -ler -i]*

āmāde itdirilmiş: *Hazırlamak.*

ve tersāne-i ʿāmireden tedārük olunan envāʿ-ı fişekler gice şenligi içün **āmāde itdirilmiş** *(341:28). [āmāde itdirilmiş -dir -il -miş]*

āmāde itdirilüp: *Hazırlatılmak hazırlatmak.*

nāmına eşḫāṣ-ı uḍḥūke-ṣuver **āmāde itdirilüp** meşīnden kisvet ve şeb-külāh u şalvār *(142:23). [āmāde itdirilüp -dir -il -üp]*

āmāde itdirüp: *Durdurmak.*

birbiri verāsında refīḳ-i āḫeriniñ başı üzerinde pül gibi **āmāde itdirüp** bunlar *(247:14). [āmāde itdirüp -dir -üp]*

āmāde itdürüp: *Hazırlamak.*

nihāde ve buḳaġı vü resenler **āmāde itdürüp** ve miyān-ı meydān-ı sūra bir çadır ḳurdılar *(317:26). [āmāde itdürüp -dür -üp]*

āmāde olan: *Hazır bulunmak.*
1. içün maḳām-ı ḫıdmetde īstāde ve rüft ü rūba **āmāde olan** ṭulumcıyān-ı uḍḥūke-liḳā *(180:31). [āmāde olan -an]*
2. bināʾen şenlik içün **āmāde olan** şevḳ-efrūzān-ı şebistān-ı sūra *(218:23). [āmāde olan -an]*
3. gibi zīr-i perde-i kilīm-i ḫafāda nühüfte ve **āmāde olan** melāʿib-i ġaraʾib ve *(345:9). [āmāde olan -an]*
4. dāʾire-i meydān müzaḥeme-i temāşāyiyāndan taḫliye ve gice şenligine **āmāde olan** *(355:18). [āmāde olan -an]*
5. tamām olduḳda sünnet oṭasına naḳl ve **āmāde olan** firāşına zīver-baḫş *(374:15). [āmāde olan -an]*

āmāde olanlar: *Hazır bulunma.*

āmāde olanlar daḫi semt-i deryādan āsumānīler hevāyī oḳ gibi perrān oldıġını *(252:10). [āmāde olanlar -an -lar]*

āmāde oldı: *Hazırlanmak.*

Esbāb-ı ʿayş u ʿişret **āmāde oldı** ancaḳ *(152:29). [āmāde oldı -dı]*

āmāde olduklarında: *Hazırlanmak hazır olmak.*

sāḥil-ḫāne-i sulṭān-ı müşārün-ileyhāya ʿazīmete **āmāde olduḳlarında** teberrüken ʿulemādan *(179:2). [āmāde olduḳlarında -duḳ -lar -ı -n -da]*

āmāde olmaġın: *Hazırlanmak.*

Andan şoñra tersāne sāḥilinde daḫi şenlik **āmāde olmaġın** eşnā-yı ʿışāda ol *(230:5). [āmāde olmaġın -maġ -ın]*

āmāde olunmuş: *Hazırlanmış getirilmiş.*

āmāde olunmuş iken teʾyīd-i İlāhī menfeẕ-i fermān-ı pādişāhī olup içlerinden *(242:26). [āmāde olunmuş -un -muş]*

āmāde olup: *Hazırlanmak.*

āmāde olup serhengān-ı tīz-āheng naʿra-i hāy hāy-ı ġayret-fermāy ile her birinden *(182:2). [āmāde olup -up]*

āmāde vü hāżır ḳılınan: *Hazırlamak ve göz önünde bulundurmak.*

muʿtād üzere otaġ-ı mezbūrda kendüler içün **āmāde vü ḥāżır ḳılınan** ḫˇān-ı naʿmā-yı pādişāhī *(262:21). [āmāde vü ḥāżır ḳılınan -ın -an]*

āmāde vü irsāl itdigi: *Hazırlamak ve göndermek.*

Ve Baġdād-ı behişt-ābād defter-dārı ʿÖmer Beg **āmāde vü irsāl itdigi** her biri *(354:25). [āmāde vü irsāl itdigi -dig -i]*

āmāde vü müheyyā: *Hazırlanmak.*
1. **āmāde vü müheyyā** ve nāḫudāları mütaraṣṣıd-ı işāret-i ḥażret-i fermān-fermā *(244:18). [āmāde vü müheyyā]*
2. **āmāde vü müheyyā** ʿaṭiyye-i şehen-şāh-ı kerem-pīrā olan cevāhir raḫtlu ve idüp *(375:15). [āmāde vü müheyyā]*

āmāde-i ebnā-yı sebīl olmaġla: *Gelip geçenin su içebileceği alanın hazırlanması.*

āmāde-i ebnā-yı sebīl olmaġla devlet-i pādişāhīden vech-i şerʿī üzere *(265:9). [āmāde-i ebnā-yı sebīl olmaġla -maġ -la]*

āmāde-i ḫıdmet-i sūr-ı hümāyūn: *Kutlu düğün hizmeti için hazır durumda beklemek.*

muḥżır aġa ṭāʾifeleri perdeden bīrūn dāʾiren-mā-dār **āmāde-i ḫıdmet-i sūr-ı hümāyūn** idiler *(251:30). [āmāde-i ḫıdmet-i sūr-ı hümāyūn]*

āmāde-i ḫitān olan: *(Çocuklar için) Sünnet için hazırlanmak.*
1. ile şenlikler eşnāsında bugün **āmāde-i ḫitān olan** dört yüz ḳırḳ *(345:34). [āmāde-i ḫitān olan -an]*
2. Ve bu gün daḫi resm-i maʿrūf ve muʿtād-ı meʾlūf üzere **āmāde-i ḫitān olan** yüz seksen *(360:5). [āmāde-i ḫitān olan -an]*

āmāde-i icrā-yı sünnet-i ḫitān olan: *(Sünnet edilecek çocuklar) Sünnet edilme amacıyla hazırlanmak.*

Ordu ālāyı ḳarīn-i encām ve bugün **āmāde-i icrā-yı sünnet-i ḫitān olan** iki yüz otuz üç *(338:10). [āmāde-i icrā-yı sünnet-i ḫitān olan -an]*

āmāde-i müsāyefe vü muḫārebe olan: *Savaşmak ve kılıçla dövüşmek için hazırlanmak.*

ṣaff-beste-i maṣāff-ı müḍārebe ve **āmāde-i müsāyefe vü muḫārebe olan** *(264:11). [āmāde-i müsāyefe vü muḫārebe olan -an]*

āmāde-i perḫāş olan: *Savaşa hazırlanmak.*

īcād olunan ḳalʿa-i çūpīn ile ḳancabaşlar ve ṣal-ı āḫerde ṣaff-zede ve **āmāde-i perḫāş olan** *(346:11). [āmāde-i perḫāş olan -an]*

āmeden-i ḫirfet-i Ḳazġāniyān: *Bakırcıların gelişi.*

Āmeden-i ḫirfet-i Ḳazġāniyān *(303:1). [āmeden-i ḫirfet-i Ḳazġāniyān,]*

ʿamāʾim-i ḫadrā: *Yeşil sarıklılar.*

gibi muntaẓam-ı silk-i cemʿiyyet olan ʿ**amāʾim-i ḫadrā** āṣḥābına imāme maḳāmında *(215:8). [ʿamāʾim-i ḫadrā]*

aʿmāl-i edevāt-ı muḥārebet-rüsūm itdiklerinde: *Savaşa tutuşmuş gibi silahlara davranmak.*

aʿmāl-i edevāt-ı muḥārebet-rüsūm itdiklerinde ḳalʿadan daḫi ṭoplar ve *(267:23). [aʿmāl-i edevāt-ı muḥārebet-rüsūm itdiklerinde -dik -ler -i -n -de]*

aʿmāl-i edevāt-ı nāʾire: *Yanıcı maddeleri kullanmak.*

Ve ḳalʿa-i meẕkūre **aʿmāl-i edevāt-ı nāʾire** ile ḥālet-nümā-yı ḳalʿa-i Revān *(264:1). [aʿmāl-i edevāt-ı nāʾire]*

aʿmāl-i edevāt-ı peygār u ceng iderek: *Savaş ve dövüş aletlerini kullanmak.*

ve **aʿmāl-i edevāt-ı peygār u ceng iderek** muḥāṣır u maḥṣūr yaʿnī *(264:26). [aʿmāl-i edevāt-ı peygār u ceng iderek -erek]*

aʿmāl-i maḳāzīf ü melāʿık eyleyüp: *Kürek ve kaşık kullanmak.*

fülk-i meşḥūn-ı ṣıḥāf-ı gūnā-gūnda **aʿmāl-i maḳāzīf ü melāʿık eyleyüp** ve cebeci kātibleri *(338:24). [aʿmāl-i maḳāzīf ü melāʿık eyleyüp -y -üp]*

āmed ü reft: *Gidip gelmek.*

menzile bī-bāk u bī-pervā **āmed ü reft** ile hünerler ʿarż iderek *(232:4). [āmed ü reft]*

āmed ü reft eylediler: *Gelip gitmek.*

naẓar-ı nezāket-şināslarına ḫoş görünmegin iki defʿa māşiyen **āmed ü reft eylediler** *(144:12). [āmed ü reft eylediler -di -ler]*

āmed ü reft iderek: *Gitmek ve gelmek.*

āmed ü reft iderek naẓar-gāh-ı şehriyārīye vāṣıl ve temāşā-yı cilve vü raḳṣlarından *(259:1). [āmed ü reft iderek -erek]*

āmed ü reft idüp: *Gitme ve gelme.*

maḳaralar ile ẕī-rūḥ gibi **āmed ü reft idüp** ʿaynı ile münāṭaḥa ṣūretin irāʾet ve *(204:9). [āmed ü reft idüp -üp]*

āmed ü refte: *İleri geri.*

timṯāli ʿaynı ile ẕī-rūḥ gibi münāṭaḥa-i yek-dīger içün **āmed ü refte** der-kār ve *(220:29). [āmed ü refte -e]*

āmed ü refte: *Gelme ve gitme.*

bir cānibden bir cānibe **āmed ü refte** miknet buldı *(257: 4). [āmed ü refte -e]*

āmed ü reft-i tuḥfe-resānları: *Hediye taşıyıcılarının gidip gelmesi.*

āmed ü reft-i tuḥfe-resānları resīde-i mevḳif-i ḫıtām olduḳları encāmda *(341:14). [āmed ü reft-i tuḥfe-resānları -lar -ı]*

āmed ü reftleri: *Gelmek ve gitmek.*

Bunlarıñ **āmed ü reftleri** resīde-i encām ve neferātı ruḫṣat-yāfte-i ārām oldılar *(296:3). [āmed ü reftleri -ler -i]*

āmed-şüd: *Gelip gitme geliş gidiş varıp gelme.*

Nigehler eyledi dest-erre gibi **āmed-şüd** *(297:1). [āmed-şüd]*

ʿamel olunmuş: *Eyleme uygun davranmak.*

ʿamel olunmuş idi Fi'l-ḥāl fürce-i mezbūreden naḫllar iḫrāc ve çeşm-i temāşāyiyān *(365:35). [ʿamel olunmuş -un -muş]*

ʿamele: *Düğün nahılını yapan kişilerden biri. İşçi.*

Meḥmed Aġa maʿrifetiyle **ʿameleye** taʿyīn-i ücret ve māh-ı mezbūruñ yigirmi beşinci *(141:29). [ʿameleye -y -e]*

ʿamele: *Gemi tayfası işçi.*

cerr-i eṣḳāl içün ibdāʿ itdikleri ālet-i iḥtiyāllerin derūn-ı keştīden iḫfā ve **ʿamelesi** *(184:14). [ʿamelesi -s -i]*

ʿamele vü resen-keşān: *Düzeneği çalıştıranlar ve ipi kesenler.*

lākin ālet-i işʿādı olan maḳara vü rīsmān ve **ʿamele vü resen-keşān** *(220:33). [ʿamele vü resen-keşān]*

ʿamele-i tersāne: *Tersane işçileri.*

El ḥaḳḳ **ʿamele-i tersāne** bir ṣanʿat-ı sāḥirāne itmişler idi ki çekdirmeyi bir *(184:12). [ʿamele-i tersāne]*

ʿamel-i yesīr: *Kolay iş.*

nihāde iken **ʿamel-i yesīr** ile ḳullelerin fānūs-ı ḫayāl miṣāli serīʿan *(187:22). [ʿamel-i yesīr]*

ʿamīdü'l-mülk-i şad-ārā-yı devlet: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa için) Devletin en yüksek kademesini sağlayan ülke yapısının temeli.*

ʿAmīdü'l-mülk-i şad-ārā-yı devlet *(139:3). [ʿamīdü'l-mülk-i şad-ārā-yı devlet]*

ʿamīdü'l-mülk-i şad-ārā-yı devlet: *(Sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa için) Devletin en yüksek kademesini süsleyen ülke yapısının direği.*

ʿAmīdü'l-mülk-i şad-ārā-yı devlet *(139:22). [ʿamīdü'l-mülk-i şad-ārā-yı devlet]*

ämīḫte: *Karışmış karışık olan.*

kefçe-i dest-i duʿā ile niʿmet-i medḥ u s̱enāyı **ämīḫte** ve eşk-i ḍarāʿati gülāb gibi *(301:6). [ämīḫte]*

ʿämil-i üstād-ı ḳämil: *(Şeyh Süleyman Efendi) Ustalığını uygulayan büyük.*

ve ʿ**ämil-i üstād-ı ḳämil** Ayaṣofya şeyḫi reʾīsü'l-meşāyiḫ Süleymān Efendi *(210:30). [ʿämil-i üstād-ı ḳämil]*

ʿamīmü'l-kerem: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Cömertliği herkesi kapsayan.*

Ve devletlü ṣadr-ı aʿẓam-ı bāẕilü'n-niʿam ve ʿ**amīmü'l-kerem** ḥażretleri *(360:35). [ʿamīmü'l-kerem]*

ämīn ämīn: *"Öyle olsun, Allah kabul etsin!" anlamlarına gelerek duaların arasında veya sonunda söylenen bir temenni sözü.*

Āmīn āmīn lā-arżī bi-vāḥidetin *(212:6). [āmīn āmīn,]*

ämīnen: *Esenlikle. Emniyet ve huzur içinde.*

Ḥaṭṭā ażyefe ileyhā elfe **ämīnen** *(212:7). [ämīnen]*

Āmine Sulṭān: *II. Mustafa'nın kızı (buradaki ifade metinde Amine yani Emine Sultan, Ayşe Sultan olarak geçmekte ancak Ayşe Sultan olarak düzeltilmelidir. Çünkü Silahtar İbrahim Paşa ile evlenen kişi Emine Sultan değil Büyük Ayşe Sultandır.).*

ḥalīlesi **Āmine Sulṭān** ḥażretlerini şaḳāyıḳ-ı nuʿmāniyye gibi *(141:9). [Āmine Sulṭān,]*

āmīn lā-arżī bi-vāḥidetin ḥattā ażyef ileyhā elfe āmīn: *Amin, amin bir değil binlerce amin.*

ber-ḳarār ola **Āmīn lā-arżī bi-vāḥidetin ḥattā ażyef ileyhā elfe āmīn** *(363:36). [āmīn lā-arżī bi-vāḥidetin ḥattā ażyef ileyhā elfe āmīn,]*

ammā: *Ancak ama.*
1. Anı sāʿat ṣanurdum **ammā** kim *(163:7). [ammā]*
2. Yuvalaġın yutup otı yetişince **ammā** *(187:11). [ammā]*
3. döndi ki mışrāʿ Ḫançerinden ḳan ṭamar aġzında **ammā** būy-ı şīr ve *(237:5). [ammā]*
4. erbāb-ı ārzū mışrāʿ Çār-ebrū gördük **ammā** heşt-ebrū görmedik deyu çār-ḍarb abdāllar *(246:25). [ammā]*
5. **Ammā** ḳalyon cengi ḫavfından bī-ḥużūr olan maġlūbān-ı keyf-i pür-fütūr *(274:21). [ammā]*
6. **Ammā** ki ṣatdığı yemiş eyvā yetişmemiş *(281:19). [ammā]*
7. Bir miyāncı raḳībi var **ammā** *(300:8). [ammā]*
8. Virdi **ammā** ṭarāvet-i dīger *(324:19). [ammā]*
9. Meydān-ı żiyāfet-kede-i sūrda **ammā** *(329:13). [ammā]*
10. Ser-çeşme-i iḥsān odur **ammā** aña lūle *(330:13). [ammā]*
11. Taḥḳīḳ-i süḫan ben didigim gibidir **ammā** *(332:1). [ammā]*
12. **Ammā** ki seniñ mekrümetiñ ḫalḳa ʿayāndır *(332:10). [ammā]*
13. **Ammā** sālifü'ẕ-ẕikr elçiler baʿde't-ṭaʿām saʿādetlü ketḫudā beg *(339:10). [ammā]*
14. Ammā bugün bi-emrillāhi Taʿālā vaḳt vaḳt nāzil olan maṭar-ı vābilden geregi *(345:8). [ammā]*
15. ile mışrāʿ Uçardım bulsam **ammā** neyleyim bāl ü perrim yoḳdur zemzemesiyle *(362:4). [ammā]*
16. meḳs̱ ü ārām ʿaḳabinde ālāy yürimek fermān olundı **Ammā** çünki ẕikr olunan *(365:26). [ammā]*
17. Ammā ḥarem-i hümāyūn cānibi daḫi bāb-ı hümāyūnuñ fevḳinde olan kār-gīr oṭadan *(371:16). [ammā]*

ʿ**āmme-i erbāb-ı seyre:** *Bütün seyirciler.*

ʿ**āmme-i erbāb-ı seyre** z̲evḳ-baḫşā oldılar ve maṭraḳ-bāzlar *(295:14). [ʿāmme-i erbāb-ı seyre -e]*

ʿ**āmme-i erbāb-ı temāşāya:** *Seyircilerin tümü.*

ʿ**āmme-i erbāb-ı temāşāya** basṭ-ı ġıdā-yı rūḥānī eyleyüp bir gizlü żiyāfet itdi ki *(359:14). [ʿāmme-i erbāb-ı temāşāya -y -a]*

ʿ**amme-i müʾtelifān u muhāliṭān:** *Yakınlar ve yoldaşların tümü.*

żābiṭān ve çavuşān ve mülāzimān ve murāṭıbān ve sāʾir neferāt ve ʿ**amme-i müʾtelifān u muḫāliṭān** *(337:14). [ʿamme-i müʾtelifān u muḫāliṭān]*

ʿ**āmme-i neferāta:** *Bütün ocak neferleri.*

çerge-i şāliş̲ede tersāne ḳapudānları ve çavuşān ve vezne-dārān ve kātibleri oturdılar Çergeleriñ ikisinde daḫi yigirmi süfrelik ṭaʿām virilüp ve ʿ**āmme-i neferāta** *(338:30). [ʿāmme-i neferāta -a]*

ʿ**āmme-i neferātınıñ:** *Bütün askerler.*

ve bayraḳ-dār ve vekil-ḫarc ve aşçılara birer ikişer ve ʿ**āmme-i neferātınıñ** her birine *(358:14). [ʿāmme-i neferātınıñ -ı -n -ıñ]*

ʿ**ammerallāhu taʿālā ve ebḳāhu:** *Allah ömrünü uzun ve güzel eylesin.*

baḫşiş-i bī-ḥisāb ve bez̲l-i zer-i nāb eylediler ʿ**ammerallāhu taʿālā ve ebḳāhu** *(249:2). [ʿammerallāhu taʿālā ve ebḳāhu]*

ʿ**Amuca-zāde Ḥüseyin Paşa:** *Köprülü Amcazade Hacı Hüseyin Paşa II. Mustafa saltanatında 11 Eylül 1697 - 4 Eylül 1702 tarihleri arasında dört yıl on bir ay on altı gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamı.*

merḥūm ʿ**Amuca-zāde Ḥüseyin Paşa** mühür-dārlıġı ile *(360:15). [ʿamuca-zāde ḥüseyin paşa]*

ʿ**amūd-ı bālā:** *Yüksek direk.*

gibi berdāşte-i miyāne-i feżā olan ʿ**amūd-ı bālā** ki üzerinde ʿalem-i mināre gibi *(361:28). [ʿamūd-ı bālā]*

ʿ**amūd-ı şāmiḫa:** *Yıkılmaz büyük direk.*

sāḳı bir ʿ**amūd-ı şāmiḫa** beñzer idi Ḥibāl-i veş̲īka ile ḳalʿayı ol fīliñ menākibine *(187:25). [ʿamūd-ı şāmiḫa]*

ʿ**amūd-ı ṣubḥ:** *Sabah direği.*
1. āşikār oldı Nice zamān ʿ**amūd-ı ṣubḥ** gibi tenvīr-i şeb-i deycūr ve *(252:26). [ʿamūd-ı ṣubḥ]*
2. Ebr yelken ʿ**amūd-ı ṣubḥ** kürek *(323:19). [ʿamūd-ı ṣubḥ]*
3. ʿAmūd-ı ṣubḥ ḳıyās itme āsumān üzre *(349:12). [ʿamūd-ı ṣubḥ]*

ʿ**amūd-ı ṣubḥı:** *1) Sabahın direği 2) Ufuk çizgisi tan yeri.*

Çarḫ itdi ʿ**amūd-ı ṣubḥı** ber-ser *(129:1). [ʿamūd-ı ṣubḥı -ı]*

ʿamūd-ı ṣuʿle-i bālā-keşīde-i fişeng-i hevāyī: *Havai fişeğin yükselen alevinin direği.*

ʿ**amūd-ı ṣuʿle-i bālā-keşīde-i fişeng-i hevāyī** sütūn-ı ḫayme gibi resīde-i fülke-i māh-ı tābān *(196:31). [ʿamūd-ı ṣuʿle-i bālā-keşīde-i fişeng-i hevāyī]*

ān: *Zamanın bölünemeyecek kadar küçük parçası kısa zaman lahza dem.*
1. hedāyāsından kem-miḳdār ve endek-bahā olup bu **āna** dek mütevessid-i dest-i destūrī olan *(168:25). [āna -a]*
2. bu **āna** gelince bu vech üzere sūr-ı ḫitān ancaḳ ḫażret-i ḫudāvendigār-ı ḫilāfet-penāh *(370:30). [āna -a]*

aña: *(Hz. Muhammed)O üçüncü tekil şahıs zamiri.*

Oldı **aña** penc-gāne nevbet *(125:20). [aña]*

ʿanāṣır-ı ecsām-ı şevket: *Güçlü bedenlerin unsurları özellikleri.*

retīme-bend-i niyyet olmuşlar idi Bināberīn ʿ**anāṣır-ı ecsām-ı şevket** ve *(137:11). [ʿanāṣır-ı ecsām-ı şevket]*

Anaṭolı ḳādī-ʿaskeri: *(Ömer Efendi) Anadolu kazaskeri.*

Dāmād-zāde Aḥmed Efendi ve ṣadāret-i rūm rütbesiyle ṣābıḳan **Anaṭolı ḳādī-ʿaskeri** *(231:4). [Anaṭolı ḳādī-ʿaskeri]*

Anaṭolı ḳādī-ʿaskerligi: *Osmanlı Devletinde Anadolu Bölgesinde şeri davalara bakan askeri hakim.*

Baʿdehū sābıḳan **Anaṭolı ḳāḍī-ʿaskerligi** ile mismār-zen-i derīçe-i iʿtisāf ve *(191:5). [Anaṭolı ḳāḍī-ʿaskerligi]*

Anaṭolı muḥāsebecisi Velī Efendiyi: *Osmanlı maliyesinin en önemli kalemlerinden biri olan baş muhasebe kaleminin Anadolu bölümünde görevli Veli Efendi.*

tersāne emīni ʿAbdullāh Efendi ve **Anaṭolı muḥāsebecisi Velī Efendiyi** kendülere *(319:28). [Anaṭolı muḥāsebecisi velī Efendiyi -y -i]*

Anaṭolı pāyesiyle: *Anadolu kazaskerliği.*
1. faẕīletlü Es-Seyyid Meḥemmed Zeynü'l-ʿĀbidīn Efendi ve yine **Anaṭolı pāyesiyle** *(177:28). [Anaṭolı pāyesiyle -y le]*
2. Ṣāliḥ Efendi ve yine **Anaṭolı pāyesiyle** cā-gerde-i nişest-gāh-ı ṣudūr *(177:29). [Anaṭolı pāyesiyle -y -le]*

Anaṭolı vālīsi ʿAlī Paşa: *III. Ahmet döneminde Anadolu valiliği yapmış Ali Paşa.*

Anaṭolı vālīsi vezīr-i mükerrem ʿ**Alī Paşa** ṭarafından mükemmel bisāṭ u raḫt *(353:13). [Anaṭolı vālīsi ʿAlī Paşa]*

Anaṭolı ve Rūmili ḳużātı Efendiler: *Anadolu ve Rumeli kadıları.*

ve ḫˇācegān-ı dīvān ve mülāzemetde bulunan **Anaṭolı ve Rūmili ḳużātı Efendiler** *(345:25). [Anaṭolı ve Rūmili ḳużātı Efendiler]*

ʿ**anber:** *1. Ada balığının bağırsaklarından çıkarılan ve misk gibi kokan madde. 2. Güzel koku.*

1. ʿAnber ne ʿaceb eylese āfāḳı muʿaṭṭār *(162:20). [ʿanber]*
2. ʿAnber gibi yandı reşk ile ʿūd *(29: 6). [ʿanber]*

ʿanber-i ḫām: *Olgunlaşmış güzel koku.*

şemmāme ʿ**anber-i ḫām** ki ḫāl-i ẕeḳan-ı ḫūbān āteş-i reşki ile micmer-i ġayretde *(162:17). [ʿanber-i ḫām]*

ʿanber-i miśḳālī: *Amberin ölçüsü amberin yaydığı koku.*

meydān-ı sūr-ı hümāyūn-ı şāhen-şāh-ı İskender-cāhıñ ġubār-ı misḳī-ʿayārı ʿ**anber-i miśḳālī** ile *(299:24). [ʿanber-i miśḳālī]*

ʿanber-i sārā: *Saf katışıksız amber.*

ṭonluḳ rūmī vü ʿacemī dībā ve altışar ṭonluḳ telli ve sāde hatāyī-i girān-bahā ve *(213:27). [ʿanber-i sārā]*

ancaḳ: *Yalnızca sadece.*
1. Bī-çāre ġam **ancaḳ** oldı nā-būd *(133:18). [ancaḳ]*
2. mümtāz ḳıldığı gibi ḳāʿide-i ḥüsn-i mükāfat-ı ṣadākat-kārī **ancaḳ** ṣāḥibi *(145:33). [ancaḳ]*
3. Esbāb-ı ʿayş u ʿişret āmāde oldı **ancaḳ** *(152:29). [ancaḳ]*
4. **Ancaḳ** olur olur ise farżā *(160:16). [ancaḳ]*
5. hediyyelerin **ancaḳ** kālā-yı icābet-tamġa-i duʿāya taḫṣīṣ ve faḳaṭ ṣadreyn maʿzūlleri *(192:35). [ancaḳ]*
6. olmaġın żiyāfet-i ʿāmme-i sūr u sürūrdan **ancaḳ** ḥiśśeleri eḫass-ı leẕāyiẕ-i nefsāniyye olan *(211:21). [ancaḳ]*
7. Yevm-i mezbūrda erbāb-ı ḥirefden **ancaḳ** … ṣınıf aṣḥābı velīme-i sulṭāniyyeye *(233:11). [ancaḳ]*
8. Mevḳiʿ-i mezbūruñ eṭrāfına perdeler çekilüp **ancaḳ** ḫademe-i ḫāṣṣü'l-ḫāṣṣ-ı dāʾire-i āṣafī *(251:28). [ancaḳ]*
9. Beşiktāşda sāḥil-serāy-ı saʿādetlerine gitmiş bulunmaları ile **ancaḳ** aġa-i müşārün-ileyh *(340 6). [ancaḳ]*
10. **ancaḳ** telḫīṣī aġa yediyle maʿrūż-ı ʿatebe-i cihān-dārī ḳılınup *(341:10). [ancaḳ]*
11. maʿrūż-ı ʿatebe-i şehriyār-ı manṣūr ḳılınup **ancaḳ** paşaların̄ ḳapu ketḫudāsına ve *(348:8). [ancaḳ]*
12. bu āna gelince bu vech üzere sūr-ı ḫitān **ancaḳ** ḥażret-i ḫudāvendigār-ı ḫilāfet-penāh *(370:30). [ancaḳ]*
13. **Ancaḳ** vüzerā-yı ʿiẕām ve erbāb-ı dīvān orṭa ḳapudan içerü girüp şeh-zādegān *(371:29). [ancaḳ]*
14. ḳubbe altına çıḳup içerüde **ancaḳ** ṣāḥib-i devlet ḥażretleri ḳaldı Ḥażret-i şehen-şāh-ı ʿālem *(372:3). [ancaḳ]*

ancak: *Fakat lakin.*
1. ile cümleden mümtāz ḳıldığı gibi ḳāʿide-i ḥüsn-i mükāfāt-ı ṣadākat-kārī **ancaḳ** ṣāḥibi *(145: 5). [ancaḳ]*
2. maḳṣūd-ı mevlūdları cemʿ-i māl ve iddiḫār-ı menāl olmayup **ancaḳ** ṣevketlü *(168:35). [ancaḳ]*
3. naẓar-ı raġbetine **ancaḳ** bu maḳūle tuḥfe-i maʿnevī vü ṣūrī sezādır Zīrā *(170:7). [ancaḳ]*
4. göre zānū-nişīn-i meclis-i maʿālī-rüsūm oldılar **Ancaḳ** cenāb-ı fetvā-penāh *(177:3). [ancaḳ]*
5. **ancaḳ** ṣadreyn maʿzūlleri hedāyāsı şeref-i ḳabūle ḳarīn ḳılınup sāʾir mevālī maʿzūlleriniñ *(190:3). [ancaḳ]*
6. **ancaḳ** emīn-i sūr keşret-i iştiġāl sebebi ile maʿfüvv u maʿẕūr oldı Li-münşiʾihi *(198:30). [ancaḳ]*
7. pīrāye-i mesned-i temkīn ü vaḳār olup **ancaḳ** dārü'l-ḥadīṯ müderrisi fāżıl-ı meşhūr Ḳara Ḫalīl Efendi *(201:21). [ancaḳ]*
8. **ancaḳ** ʿunṣur-ı nār u hevādan mürekkeb ʿAcemāne-heyʾet bir ṣūret-i cesīm-i ʿucūbe-heyʾet *(202:21). [ancaḳ]*
9. netīce-i maḳṣūd daḫi melḫūẓları olmayup **ancaḳ** veliyy-i niʿmeti olan *(211:28). [ancaḳ]*
10. **ancaḳ** ṣanʿat-ı sāsāniyye ile cerr ü suʾāle maḥmūl olup *(260 26). [ancaḳ]*
11. müteşekkir ve **ancaḳ** bisāṭ-ı ġāret-zededen bir ġaddāre-i müsteʿāreyi tażmīn fikri *(260:31). [ancaḳ]*
12. oturmadılar **Ancaḳ** vaḳt-i vedāʿda sāʾir medʿuvv olanlar ile maʿan *(320:14). [ancaḳ]*
13. **ancaḳ** sevād-ı dīde-i ḫˇāb-ı rāḥat-ne-dīdesin midād-ı miḥbere-i istiʿdād iden *(363:28). [ancaḳ]*
14. gün muḳaddem **ancaḳ** yetişmekle anlar daḫi revnaḳ-efzā-yı ālāy-ı bī-hemtā oldılar *(368:26). [ancaḳ]*

anda: *1. orada o tarafta 2. oraya.*
1. ʿazīmet ve şeh-zādegān-ı ʿālī-ḫażret daḫi ālāy gicesi **anda** beytūtet ve irtesi *(141:31). [anda]*
2. maḫṣūṣ taḫliye olındığı kendilere iʿlān u işāʿat olunduḳda fevcā-fevc **anda** *(350:3). [anda]*
3. sīr itdikden ṣoñra kendü otaġ-ı maḫṣūṣalarını teşrīf idüp **anda** tenāvül-i ṭaʿām buyurdılar *(361:3). [anda]*
4. ṣāḥib-i devlet ḥażretlerinden mā-ʿadāsı yine ʿarż oṭasına ʿavdet ve **anda** ārām u istirāḥat buyurdılar *(374:7). [anda]*

anda: *(1582 şenliği) Orada.*

Her ne olduysa **anda** naḳle sezā *(324:24). [anda]*

ʿ**andelīb-i nāṭıḳaların:** *Düzgün ve dokunaklı söz söyleyen bülbül.*

neşīdesiyle ʿ**andelīb-i nāṭıḳaların** naġme-senc-i tekellüm ḳıldılar *(144:10). [ʿandelīb-i nāṭıḳaların -lar -ın]*

ān-ı vāḥidde: *Bir anda, aniden.*

ān-ı vāḥidde muḥkem ve merābıṭ-ı ḥibāl-i āmālleri müstaḥkem olup *(263:11). [ān-ı vāḥidde -de]*

ʿ**ani'l-ġayr:** *Başkasından.*

aġaları imtiyāzen ʿ**ani'l-ġayr** libāçe-i rūz-merre ile meclis-i āṣafīye müṣūl eyleyüp *(248:6). [ʿani'l-ġayr]*

anıñ eser-i luṭfıdır: *(III. Ahmet) İyilikseverlik göstergesi.*

Bu cūd u ʿaṭā hep **eṣer-i luṭfıdır anıñ** *(330:11). [anıñ eṣer-i luṭfıdır -dır]*

anıñ içinde: *Salın içi.*

Ve tersāneli ṭarafından ʿaḳabe nāmına bir ṣal daḥi gelüp **anıñ** daḥi **içinde** *(254:11). [anıñ içinde -n -de]*

anıñ ışrine: *(Berberler tayfası) Önde giden ihtiyarın izi.*

bir pīr-i rīş-i sefīd kendülere pīş-vā ve pīrān-ı ṣanʿatlarını **anıñ iṣrine** ıḳtıfā itdirüp *(240:4). [anıñ iṣrine -n -e]*

Anḳad: *Sarayın iç bölümünde bulunan, Enderun ağalarından Hasan Ağa.*
1. Baʿdehū aġayān-ı enderūn-ı ṣadr-ı aʿẓamīden **Anḳad** nāmı ile *(197:23). [Anḳad]*
2. mışrāʿ Ne ḳadar yüksek uçar ise sezādır **Anḳad** neşīdesiyle kendüye ṣenā-ḫᵛān eyledi *(197:27). [Anḳad]*
3. hüner-mend-i benāmıñ ki mışrāʿ Ne ḳadar yüksek uçar ise sezādır **Anḳad** mışrāʿına *(269:15). [Anḳad]*

anḳād Aġanıñ dest-sāz-ı īcādı: *Sarayın iç bölümünde bulunan Enderun ağalarından Hasan Ağa'nın icat eden eli.*

Ve se-pālar üzere nihāde **Anḳād Aġanıñ dest-sāz-ı īcādı** nice kebīr ü nā-dīde *(269:24). [Anḳād Aġanıñ dest-sāz-ı īcādı]*

Anḳad Ḥasan Aġanıñ: *Sarayın iç bölümünde bulunan Enderun ağalarından Hasan Ağa.*

Anḳad Ḥasan Aġanıñ īcād itdigi bir sāye-bān fiṣegi *(173:3). [Anḳad Ḥasan Aġanıñ -n -ıñ]*

ʿ**an-ḳarībi'z-zamān:** *En yakın zamanda.*

ʿAn-ḳarībi'z-zamān ide iḥsān *(138:23). [ʿan-ḳarībi'z-zamān]*

ʿ**ankā-yı zamāne:** *(III. Ahmet) Zamanın Ankası.*

Ḳondı leb-i deryāda o ʿ**anḳā-yı zamāne** *(250:6). [ʿanḳā-yı zamāne]*

ʿ**ankebūt-ı rişte-perdāzlar:** *Ağ üzerinde gezinen örümcek.*

keşīde ve der-ʿaḳab resen-bāzlar ʿ**ankebūt-ı rişte-perdāzlar** gibi ser-menzil-i şanʿatlarına *(263:13). [ʿankebūt-ı rişte-perdāzlar -lar]*

añla-: *1. Bir şeyin ne olduğunu akıl yoluyle kavramak akıl erdirmek. 2. Bir şeyin gerçeğini aslını duygu ve düşünce yoluyle idrak etmek künhüne varmak.*
1. **Añlamaz** iken çü ḫaṭṭ-ı kūfī *(127:12). [añlamaz -maz]*
2. Bu niʿmetiñ idelim şükrin **añlayup** ḳadrin *(135:15). [añlayup -y -up]*
3. **Añladım** baḳdığımda diḳḳat ile *(163:8). [añladım -dı -m]*

anlar: *(Lalalar kastedilerek) onlar üçüncü çoğul şahıs zamiri.*

ḫāṭırları oldığını zebān-ı gūşe-i ebrū ile lalalarına beyān ve **anlar** daḫi lisānü'l-ḫāl-i ādāb u ibtihāl birle beyt *(143:5). [anlar]*

anlar: *"Onlar" üçüncü çokluk şahıs zamiri.*
1. Ḫān Meḥemmeddir **anlara** s̱ānī *(138:3). [anlara -a]*
2. **Añların** bu cilve-i ṣafāları ṭabʿ-ı hümāyūna daḫi ṣevḳ-baḫş olup biri naḫl vaṣfında gül-feşān-ı dāmen-i taḳrīr olduḳça *(144:6). [añların -ın]*
3. gitmişler idi Ṭaraf-ı vezīr-i müşārün-ileyhden vekāleten itmām-ı maṣlaḥat-ı ʿaḳd-i saʿīd buyurduḳlarından ṣoñra **anlar** *(149:3). [anlar]*
4. Ve **anlarıñ** daḫi ṣaġ cānibinde ketḫudā-yı muḥterem ve dāmād-ı mükerremleri tevʾem-i cūd u himmet ve hem-zād-ı luṭf u reʾfet *(150:4). [anlarıñ -ıñ -]*
5. **anlar** daḫi vāḳıʿā gönderler yaḳın olmuş ādem gönderelim tebʿīd itsünler deyu teʿdiye-i cevāb itdikde gönder gönder pek *(152:2). [anlar]*

anlar: *(Şehzadeler ve sadrazamın oğlu için) onlar üçüncü çokluk şahıs zamiri.*

Bināʾen-ʿaleyh **anlar** içün daḫi ẕeyl-i cerīdede tafṣīl olunacaġı minvāl üzere iki ʿaded mülūkī naḫl-i bālā ve bir şeker ḥadīḳası *(146:4). [anlar]*

anlar: *"Onlar" üçüncü çoğul şahıs zamiri III. Ahmet'in şehzadeleri.*

Ḫān Meḥemmeddir **anlara** s̱ānī *(138:3). [anlara -a]*

anlar: *(Seyirciler) "Onlar" üçüncü teklik şahıs zamiri.*

Ḥaḳḳ bu ki **anlar** daḫi īrāṣ̱-ı ḥayret idecek mertebe iẓhār-ı mahāret eylediler *(213:19). [anlar]*

ʿ**an-ṣamīmi'l-ḳalb:** *Samimi bir kalp.*

Vāḳıʿā ṣaġīr ü kebīr ve bernā vü pīr ʿ**an-ṣamīmi'l-ḳalb** devam-cū-yı devlet-i şehriyār-ı İskender-naẓīr olduḳlarından *(236:9). [ʿan-ṣamīmi'l-ḳalb]*

anuñ-çün: *Onun için bu sebeple.*

Ġaraż ʿarż-ı ʿubūdiyyetdir **anuñ-çün** ḥaḳīrāne *(166:20). [anuñ-çün]*

ara: *İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık mesâfe.*
1. Ehl-i ʿirfān **arasında** bir żiyāfet büsbütün *(224:5). [arasında -s -ı -n -da]*
2. **arasından** geçüp ālāy gösterdiler ve şenlik içün üç yerde ḳol ḳol çengīler āheng idüp *(266:23). [arasından -s -ı -n -dan]*

ara: *İki olguyu iki olayı birbirinden ayıran zaman fasıla.*

Şerbetler **arada** leb kirāsı *(158:28). [arada -da]*

ara: *(Söz konusu olan iki şeyde) Orta beyn mâbeyn // İki şey arasında bulunan arada olan.*

ve **aralarında** ṭulumcıbaşı ḥaşīr ipinden destār ber-ser ve altında bir ṭurfe-eṭvār *(366:28). [aralarında -lar -ı -n -da]*

ara: *(İnsan veya nesnelerin meydana getirdiği topluluklarda) İç orta.*

birer kebūter-i tīz-cevlān **aralarından** perrān ve ḳayd u bendden gürīzān esīrān-ı zindān *(266:9). [aralarından -lar -ı -n -dan]*

ara: *Aramak bulmaya çalışmak.*

teraḳḳī-baḫş-ı ʿaṭiyye vü kerem olmalarıyla herkesiñ ayaġı dolaşup düşecek yer **aramaġa** başladılar *(327:20). [aramaġa -maġ -a]*

ara-: *Aramak bulmaya çalışmak.*

iḫtimāli ile birkaç defʿa **aranmış** iken yine bir ṭarīḳ ile nühüfte-i hemyān-ı kitmān itdigi *(212:23). [aranmış -n -mış]*

ʿ**arab:** *Gösteri sanatçısı Hacı Şahin.*
1. ʿ**Arabı** başı üzerine alup gergeden ḳuvvetin iẓhār ve farḳ-ı Ferḥadān-fersāsında *(158:8). [ʿArabı -ı]*
2. ve temāşāsına kemāl-i ḫ̆āhiş ḳoyup ʿ**Arab** henüz dūş-ı refīḳine rākib olmadın *(175:12). [ʿArab]*
3. şuʿle-i cevvāl gibi döner ve ʿ**Arab** mızraḳdan tefkīk-i naẓar itmeyüp meydānda cevlān eyler *(209:17). [ʿArab]*
4. Baʿdehū fīl ḳadar bir ʿ**Arab** menākibine rākib olup ayaḳlarını mezbūruñ *(209:37). [ʿArab]*
5. daḫi şākirdiniñ başında meşābe-i ʿimāme olup zīrdeki ʿ**Arab** bu ḳadar ḥaml-i şaḳīl *(246:33). [ʿArab]*

ʿ**Arab dilberi:** *(Hacı Mehemmed) Arap delikanlısı.*

kendi ve refīḳi Ḥācı Meḥemmed-nām bir müteḥarrik-endām siyeh-çerde ʿ**Arab dilberi** *(246:2). [ʿArab dilberi]*

ʿ**araba:** *Çoğunlukla insan ve yük taşımakta kullanılan tekerlekli kara taşıtı araba.*
1. ʿaraba sāʾir olduḳça raḳḳāṣ-ı ṣāʿat gibi ol ṣūretler yemīn ü yesāra dest-efşān-ı cevlān olup *(157:15). [ʿaraba]*
2. ṭarafeyne imāle-i zimām ve icāle-i ḥüsām iderek ʿ**araba** eṭrāfını ḳalʿa varoşında *(157:22). [ʿaraba]*
3. iḫfā-yı ālet-i iḫtiyāl ile ʿ**arabayı** içinden idāre idüp ḫod-be-ḫod tekerlek dāʾir ve *(157:14). [ʿarabayı -yı]*
4. kenārelerinde ʿ**araba** gibi tekerlekler dāʾiren-mā-dār her ṭarafında ve her biriniñ mā-beyni *(255:14). [ʿaraba]*

5. Bu iki ḥirfet erbābınıñ her biri başlu başlarına ʿ**araba** üzere kendülere *(282:23). [ʿaraba]*
6. mıḳrāż-ı ḫaṭevāt ile ḳaṭʿ-ı rişte-i ṭarīḳ ve ʿ**araba** üstinde sāḫte dest-gāh-ı perdāḫtelerinde *(301:17). [ʿaraba]*
7. mehter-ḫāneler çalınup ʿasker ḳalʿaya ṣarılmada ve bir cānibden ʿ**araba** üzerinde *(303:6). [ʿaraba]*
8. ʿ**araba** üstinde īcād itdikleri furunı bir ṭarafdan işʿāl *(313:25). [ʿaraba]*
9. ve ʿ**araba** öñinde yedek çekilen bir öküz üzerine ʿarabada icrā-yı ṣanʿat iden *(336:9). [ʿaraba]*
10. ve ʿaraba öñinde yedek çekilen bir öküz üzerine ʿ**arabada** icrā-yı ṣanʿat iden *(336:9). [ʿarabada -da]*
11. ḫażretleri daḫi taʿẕīm ü tekrīm ile ʿ**arabadan** indirilüp ve her biriniñ ḳoltuḳlarına *(371:35). [ʿarabadan -dan]*

ʿ**araba güzārişinden:** *Araba gezintisi.*

ʿ**Araba güẕārişinden** ṣoñra on ḳadar eşḫāṣ-ı turfe-liḳā ʿaynı ile birer at *(157:19). [ʿaraba güẕārişinden -n -den]*

ʿ**araba oynayan:** *Suyun üstüne çekilen halatlarla ilerleyen at arabası.*

birer faṣl idüp baʿdehū ʿ**araba oynayan** birbirine mülāṣıḳ u muttaṣıl ipleriñ biriniñ *(258:10). [ʿaraba oynayan -y -an]*

ʿ**araba resminde:** *(Köşk için) Arabaya benzer dört tekerlekli taşıt biçiminde.*

ẕī-rūḥ gibi cilveler itdürdiler ve tekerlek üzerinde ʿ**araba resminde** *(157:11). [ʿaraba resminde -n -de]*

ʿ**araba seyrinden:** *Araba gezintisi.*

ʿ**Araba seyrinden** ṣoñra ḥużūr-ı hümāyūnda Bāġçevānoġlı ve Ḫalīl Ḳolları *(258:9). [ʿaraba seyrinden -n -den]*

ʿ**araba tekerlegi:** *Daire şeklinde arabanın hareket etmesini sağlayan araç.*

gūnā-gūn fişekler atılup hevāyīler şühūb-ı āsumānīye ḳatıldı huṣūṣen ʿ**araba tekerlegi** *(309:3). [ʿaraba tekerlegi]*

ʿ**Arab-ı Mısrī:** *(Hacı Şahin) Mısırlı Arap gösteri sanatçısı.*

ḳulle-i āsumāna ṭanīn-āver olup ʿ**Arab-ı Mısrī** daḫi evvelā ādāb-ı mülūk merāsimini *(209:3). [ʿarab-ı mısrī]*

ʿ**arab-ı mışrīye:** *(Hacı Şahin) Mısırlı Arap.*

ile oynar raḳḳāṣ-ı çār-pāre-bāz ve çenberden geçen ʿ**Arab-ı Mışrīye** *(165:20). [ʿarab-ı mışrīye -y -e]*

ʿ**Arab-ı zişt-şūret:** *Çirkin yüzlü Arap.*

Şemerciler daḫi anlara redīf-i maṭiyye-i cemʿiyyet olup bir ʿ**Arab-ı zişt-şūret** *(336:13). [ʿArab-ı zişt-şūret]*

ʿ**arabıñ ketfini:** *(Hacı Şahin) Arap'ın kürek kemiği.*

ṣanāyīʿ-i icrādan ṣoñra bir ʿ**Arabıñ ketfini** pāye-i süllem gibi mevḍī-i ḳadem *(246 4). [ʿArabıñ ketfini -n -i]*

ʿ**arabıñ merkez-i ser-i bī-maġzından:** *Hacı Şahin'in beyinsiz başının ortası.*

ʿ**Arabıñ merkez-i ser-i bī-maġzından** ayrılmadın zemīndeki refīḳiniñ miyān-bendi *(247:4). [ʿarabıñ merkez-i ser-i bī-maġzından -n -dan]*

ʿ**Arabī-nijād:** *(Hediye edilen at) Arap soylu.*

ile ārāste ve sīmīn rikāb u zīn ile pīrāste bir ʿ**Arabī-nijād** keḥīlü'l-ʿayn *(214:9). [ʿArabī-nijād]*

ʿ**Arabiyye:** *Arapça (şiir için).*

meşāyiḫ-i ʿiẓāmiyye ḥażerātından üç ẕāt-ı ʿamīmetü'l-berekātıñ ki ʿ**Arabiyye** *(189:31). [ʿArabiyye]*

ʿ**Arabiyye:** *Arap dili ile söylenen beyit için kullanılan ifade.*

şevket-i efser-i ḫilāfeti ilā yevmi'l-ḳıyām kām-bīn eyleye ʿ**Arabiyye** *(212:5). [ʿArabiyye]*

arada: *Iki nesnenin ya da kavramın orta yeri uzlaşı.*

Sūr oldı **arada** bir bahāne *(127:20). [arada]*

arada: *Orada o yerde.*

Döküldi **arada** gözyaşı çoḳ telāş oldı *(297:2). [arada]*

aʿrāf-nişīnān-ı maḥşer: *Mahşer günü Araf'ta kalmak.*

aʿrāf-nişīnān-ı maḥşer ḥāletin göstererek elli birinci bölügüñ çorbacısı *(183:7). [aʿrāf-nişīnān-ı maḥşer]*

ʿ**araḳiyye:** *Dervişlerin giydikleri yünden yapılmış bir çeşit külah.*

nevḳ-i ser-tīzini başındaki ʿ**araḳiyyeye** mümāss idüp bī-ḫavf ü hirās cilve-i bī-ḳıyās eylediginden *(209:14). [ʿaraḳiyyeye -y -e]*

ʿ**araḳiyye-i tersāyīyānesin:** *Hristiyanlara özgü başlık külah.*

Mühtedī-i mezbūr ʿ**araḳiyye-i tersāyīyānesin** zemīne efgende ve *(244:1). [ʿaraḳiyye-i tersāyīyānesin -s -in]*

ʿ**arak-rīz oldıġı:** *Terlemek.*

ʿAraḳ-rīz oldıġı gül gibi nāzük-terligindendir *(278:23). [ʿaraḳ-rīz oldıġı -dıġ -ı]*

ʿ**araḳ-rīz-i şerm olup:** *(İpekçiler) Utançtan dolayı ter içinde kalmak.*

deyu ḫalḳın taʿrīzlerini işidüp ʿ**araḳ-rīz-i şerm olup** ḳızdılar ve *(299:11). [ʿaraḳ-rīz-i şerm olup -up]*

arala: *(Meydan için) İkiye yarmak.*

meydān-ı sūrı **araladı** *(247:34). [araladı -dı]*

aralık: *Ara, aralık, boşluk.*

Baʿdehū bu **aralıḳda** ṭūfān-ı maṭardan bir miḳdār emānlıḳ ve orṭalıḳ līmānlıḳ olduḳça *(343: 9). [aralıḳda -da]*

aralıḳ: *Ara, aralık (zaman).*

Bu **aralıḳda** ṣadr-ı Anaṭolı Paşmaḳçı-zāde Es-seyyid ʿAbdullāh Efendi *(258:7). [aralıḳda -da]*

aralık aralık: *Zaman zaman.*

ḫod-be-ḫod deverān ve ol şuʿle-i cevvāleden **aralıḳ aralıḳ** bir ṭarrāḳalı fişek *(309:5). [aralıḳ aralıḳ]*

ārām: *Durma dinlenme rahat huzur.*
1. emīn-i sūr efendiniñ ḫaymesinde **ārām** ve tenāvül-i ṭaʿām ile ḫalīfe kīsesinden *(152:26). [ārām]*
2. müsāfir çergelerinde **ārām** ile muntaẓır-ı vaḳt-i ṭaʿām oldılar *(300:19). [ārām]*

ārām u istirāḥat buyurdılar: *Dinlenmek.*

ṣāḥib-i devlet ḥażretlerinden mā-ʿadāsı yine ʿarż oṭasına ʿavdet ve anda **ārām u istirāḥat buyurdılar** *(374:7). [ārām u istirāḥat buyurdılar -dı -lar]*

ārāste: *Süslenmi,ş bezenmiş.*
1. ve raḫt-ı zerrīn ü rikāb-ı sīmīn ile **ārāste** ve zer-dūz zīn-pūş u sīm-zīn *(167:4). [ārāste]*
2. bisāṭ-ı zer-kār ile **ārāste** ve rikāb-ı sīm ü zīn ve zīn-pūş-ı pür-tezyīn ile pīrāste *(170:11). [ārāste]*
3. ile **ārāste** ve sīmīn rikāb u zīn ile pīrāste bir ʿArabī-nijād keḥīlü'l-ʿayn *(214:9). [ārāste]*
4. **ārāste** ve mühr-i Süleymānī ve māhtābe fişekleri birle pīrāste ḳılınup ṭārem-i ḫūşe-nümāsı *(219:5). [ārāste]*
5. ile **ārāste** ve zer ü zīver ve dībā āvīzeler ile pīrāste olup içinde bir ḳol çengī nā-dīde *(220:6). [ārāste]*
6. ve zerrīn kemer ile **ārāste** ve cāme-i zer-beft-i pür-zīver ile ṣıbyān-ı ḫitān *(237:3). [ārāste]*
7. verālarında bir taḫt-ı revān-ı mīnā-kārı zer ü zīver ile **ārāste** ve *(242:7). [ārāste]*
8. yine bisāṭ-ı sitebraḳ-nigār-ı sündüsī-ṭırāz ile **ārāste** ve esbāb-ı cāh u şevket *(250:3). [ārāste]*
9. İçinde ḳanādīl-i zümürrüd-reng ile **ārāste** bir sütūn-ı mülemmaʿ-gūn *(252:20). [ārāste]*
10. ile **ārāste** bir ḳaṣr-ı dil-nişīn īcād ve bisāṭ-ı perend ü sereng ile pīrāste *(296:11). [ārāste]*
11. taḫt-ı revānıñ derūnını envāʿ-ı cevāhir ile **ārāste** ve mücevher serġuşlar ile *(314:29). [ārāste]*
12. yine müşārün-ileyhimā yed-i sefāretleri ile mükemmel bisāṭ ile **ārāste** ve *(321:8). [ārāste]*
13. derūnı dört ʿaded dībā yaṣdıḳ ile **ārāste** ve bīrūnı beyāż *(334:32). [ārāste]*

ārāste: *Donatılmış.*
1. Ḳalʿa-i mezbūreniñ burc u bārūsı bayraḳ-ı laʿl-gūn ile **ārāste** ve *(187:27). [ārāste]*
2. sīm ü zerrīn ile **ārāste** bir gülzāra dönüp her biri decāce-i dāne-çīn-āsā iltiḳāt-ı nuḳreye *(224:14). [ārāste]*
3. ile **ārāste** ve zīn-pūş-ı girān-miḳdār-ı zerrīn-nuḳūş ile pīrāste bir reʾs raḫş-ı ferruḫ-baḫş *(353:14). [ārāste]*

ārāste itmişler: *Bezemek.*

ile şöyle **ārāste itmişler** idi ki tavṣīf-i zīb ü zīnet-i bisyārı ne ḫadd-i zebān *(283:3). [ārāste itmişler -miş -ler]*

ārāste ḳılınup: *Donatılmak.*

ārāste ḳılınup ketḫudā-yı bülend-iḳbāl-i āṣafī saʿādetlü Meḥemmed Aġa ḥażretleri *(252:2). [ārāste ḳılınup -ın -up]*

ārāste olup: *Bezenmek.*

ḳanādīl-i būḳalemūn-reng-i ḫoş-nümūn ile **ārāste olup** her birinde çengiyān u raḳḳāṣān *(230:15). [ārāste olup -up]*

araya gidersin: *Bir işe yaramamak, karışıklığa kurban gitmek.*

Gelicek ḫaṭṭ-ı ruḫı sen de **gidersin araya** *(312 24). [araya gidersin -er -sin]*

ārāyiş ü pīrāye: *Süslemek.*

ārāyiş ü pīrāye virdiler ki ḥaḳḳ-ı taʿbīri ṭūṭīyi lāl ve temāşāsı insānı *(316:11). [ārāyiş ü pīrāye]*

ārāyiş ü zīver: *Süs ve bezek.*

anda daḫi hezārān **ārāyiş ü zīver** ve eṭrāfında ḳandīller ve çarḫ-ı felekler ve *(255:13). [ārāyiş ü zīver]*

ārāyiş-i ʿālem: *(III. Ahmet) Yeryüzünün süsleyicisi.*

Dürr-i ṣadef-i nüh-felek **ārāyiş-i ʿālem** *(250:9). [ārāyiş-i ʿālem]*

ārāyiş-i gülzār-ı her dem-bahār-ı mecd ü fiḫār olan: *Övünç duymanın ve büyüklüğün her mevsim açan çiçeklerinin gül bahçesini süslemesi.*

yemīn ü yesārında **ārāyiş-i gülzār-ı her dem-bahār-ı mecd ü fiḫār olan** *(359:3). [ārāyiş-i gülzār-ı her dem-bahār-ı mecd ü fiḫār olan -an]*

ārāyiş-i ḥadīka-i şādmānī olduḳdan: *Şenlik bahçesini süslemek.*

Bu vechile üç defʿa mānend-i bīd-i sulṭānī **ārāyiş-i ḥadīka-i şādmānī olduḳdan** *(253:25). [ārāyiş-i ḥadīka-i şādmānī olduḳdan -duḳ -dan]*

ārāyiş-i maḫfaẓa-i ḫüsn-i ḳabūl ḳılınmaḳ: *İyi karşılamak sandığını süslemek.*

ḫüsn-i ḳıṭʿa vü nemaṭ ve celālet-i kitābet-i bī-ġalaṭı ḥāvī idi **ārāyiş-i maḫfaẓa-i ḫüsn-i ḳabūl ḳılınmaḳ** *(189:26). [ārāyiş-i maḫfaẓa-i ḫüsn-i ḳabūl ḳılınmaḳ -maḳ -]*

ārāyiş-i mevkib-i sūr: *Düğün alayının süsü.*

meclis-i sūra māye-i āb u tāb olduḳdan ṣoñra iki çadır fişegi daḫi **ārāyiş-i mevkib-i sūr** *(228:16). [ārāyiş-i mevkib-i sūr]*

ard: *Arka peşi sıra.*

ardınca gider ve żarūrī bu şiʿr-i şīrīn-güvārı ḳand-i mükerrer gibi ḫod-be-ḫod tekrār iderler idi Li-münşiʾihi *(280:13). [ardınca -ınca]*

ve Mışrīleriñ ellerin **ardına** muḥkem bend idüp ayaḳlarına buḳağılar urdılar *(317:27). [ardına -ı -n -a]*

ardınca: *Ardı sıra.*

ḫortūmına beste olan rīsmānlar ile gūyā çeker ve ḳalʿa daḫi fīliñ **ardınca** revān olup *(263:21). [ardınca]*

aʿref ü aʿlemi: *(Fazıl Osman Paşa) Bilgili ve tecrübeli.*

ve ʿālem-efrāz-ı cāh u celālet olan vüzerā-yı ʿiżāmıñ eşher ü aḳdemi ve **aʿref ü aʿlemi** *(199:33). [aʿref ü aʿlemi -i]*

āremīde oldılar: *İstirahate çekilmek dinlenmek.*

āremīde oldılar bu Süṭūr-ı Müfīżü'ş-sürūr Rūz-ı Pencüm-i Sūrda Olan *(221:13). [āremīde oldılar -dı -lar]*

āremīde olup: *Oyalanmak.*

naẓar-gāh-ı hümāyūna resīde sāḥil-dervāze-i otaḳ-ı muʿallā-revāḳda bir miḳdār **āremīde olup** li-münşiʾihi *(186:6). [āremīde olup -up]*

āremīde olup: *Uzanmak.*

āremīde olup ṣoḥbet irteye ḳaldı Maḥall-i Taṣvīr Māh-ı mezbūruñ yigirmi birinci ve sūr-ı hümāyūnuñ yedinci *(255:23). [āremīde olup -up]*

ʿārī buldıġımı: *Arındırmak temizlemek.*

vāṣıl-ı semt-i selāmet oldıġıma ḥāmid ü şākir ve irtesi bār-gīrimi Ḳaragöz Eşegi gibi bār-ı raḫt u bisāṭdan **ʿārī buldıġımı** *(260:30). [ʿārī buldıġımı -dıġ -ım -ı]*

ʿārıż olup: *Gelmek.*

fütūr u kelāl **ʿārıż olup** ḫāṭır-ı necābet-meʾāṣirleri muḥtāc-ı tervīḥ olduḳça *(166:11). [ʿārıż olup -up]*

arḳa: *Bir şeyin sırt durumunda olan yüzeyi sırt.*
1.Devābb ü sütūr ṣırtında rāḥat ve **arḳasında** ḥużūr itmek maḳdūrı olmayanlar daḫi *(175:14). [arḳasında -s -ı -n -da]*
2.Baʿdehū yine **arḳası** üzere yaturken bā-işāret-i fermān-fermāy bī-zebān *(209:8). [arḳası -s -ı]*
3.içün **arḳası** üzere zemīne yatdı ve ayaġı ile ol kūzeyi gözinden alup her ʿużvunda *(210:11). [arḳası -s -ı]*
4.pā-dāşınıñ merkez-i ḫāḳḳu'l-vasaṭ-ı ser ü dūşında iken **arḳasına** ṭoġrı egilüp başı zemīne *(246:9). [arḳasına -s -ı -n -a]*
5.binüp **arḳası** cānibe egilüp ayaḳları pāy-ı pergār gibi zīrinde olan *(247:3). [arḳası -s -ı]*
6.ṣoñra **arḳası** üzere ip üstine yatup ipi eliyle ṭutdı ve yatdıġı ipe *(259:19). [arḳası -s -ı]*
7.nihāde ve ellerin yere ve **arḳasın** şemşīre mümāss idüp bī-cāme vü libās ve *(303:13). [arḳasın -s -ın]*
8.ellerinde yaġlı ṭulum ve başlarında şeb-külāh ve **arḳalarında** meşīnden heybeler *(366:27). [arḳalarında -lar -ı -n -da]*

arkası üzere: *Sırt üstü.*

āsūde-nişīnān-ı mihād-ı arż olan eṭfāl-i mevālīd-i şelāşeniñ beñizleri çalındı ve şol *(232:34). [arḳası üzere]*

armaġan itdiler: *Hediye sunmak.*

İtdiler gūyā bu ṣūretle o şāha **armaġan** *(160:24). [armaġan itdiler -di -ler]*

arpa emīni: *Osmanlılar'da saray ahırlarının ve ordunun ihtiyacı olan arpayı temin etmekle görevli saray memuru.*

ve küçük mīr-āḫūr ve **arpa emīni** ve sāʾir żābiṭān-ı ışṭabl-ı ʿāmire ve *(305:25). [arpa emīni]*

arpa emīni Süleymān Efendi: *Osmanlılar'da saray ahırlarının ve ordunun ihtiyacı olan arpayı temin etmekle görevli Süleyman Efendi.*

ḥażretleri ve defter-dār efendi ve **arpa emīni Süleymān Efendi** *(306:18). [Arpa emīni Süleymān Efendi]*

arpa emīni Süleymān Efendiden: *Osmanlılar'da saray ahırlarının ve ordunun ihtiyacı olan arpayı temin etmekle görevli Süleyman Efendi.*

Ve **arpa emīni Süleymān Efendiden** beş ṭonluḳ nev-ẓuhūr telli hayāyī-raʿnā *(307:21). [arpa emīni Süleymān Efendiden -den]*

arpa rūz-nāmecisi: *Zirai defterlerden sorumlu kişi.*

Ve süfre-i şālişede āḫūr ketḫudāsı **arpa rūz-nāmecisi** ve kātib-i serrācān *(306:20). [arpa rūz-nāmecisi]*

arpacı: *Arpa yetiştirip satan kişi.*

Baʿdehū şaʿr ü şaʿīr münāsebeti ile mū-tāblarıñ ʿaḳabince **Arpacılar** *(337:3). [arpacılar -lar]*

ʿ**arş:** *Göğün en yüksek katı.*

Çıḳmaḳ isterseñ eger ʿ**arş** üstine *(224:1). [ʿarş]*

ʿ**arşa-i ḳıyāmet olup:** *1) Kıyamet yerine dönmek. 2) Çok kalabalıklaşmak.*

Meydān olup ʿ**arşa-i ḳıyāmet** *(129:23). [ʿarşa-i ḳıyāmet olup -up]*

ʿ**arşa-i ḳıyāmetde:** *Kıyamet arsası.*

nā-peydā vü ġāʾib oldı ve birbirine peyveste zevārıḳ u sefāʾin ʿ**arşa-i ḳıyāmetde** *(351:21). [ʿarşa-i ḳıyāmetde -de]*

ʿ**arşa-ı ḳıyāmetden:** *Kıyamet alanı.*

ve künūz-ı defīn iẓhār ve meydān-ı sūrı ʿ**arşa-ı ḳıyāmetden** nümūdār eyledi *(334:11). [ʿarşa-ı ḳıyāmetden -den]*

ʿ**arşa-i maḥşere:** *Mahşer meydanı.*

mefhūmını ḫalḳa insā eyleyüp gūyiyā Meydān-ı Tīri ʿ**arşa-i maḥşere** naẓīr eylediler *(205:3). [ʿarşa-i maḥşere -e]*

ʿ**arşa-i meydān:** *Ok Meydanı.*

ʿ**arṣa-i meydān** feżā-yı maḥşerden nişān ve beş on biñ *(348:18). [ʿarṣa-i meydān]*

ʿ**arṣa-i meydānı:** *Alan saha.*

ʿ**arṣa-i meydānı** mezraʿa-i zaʿferāna hem-ḫaşiyyet ü hem-reng eylediler *(334:20). [ʿarṣa-i meydānı -ı]*

ʿ**arṣa-i sūra:** *Düğün alanı.*

ṭāvūs-ı hezār-naḳş-ı bāl-güşā gibi ʿ**arṣa-i sūra** yetürdiler ve üstādān-ı naẓm-āşinā-yı Ḫayyām-nihādıñ yerine *(277:17). [ʿarṣa-i sūra -a]*

ʿ**arṣa-i sūrı:** *Düğün alanı.*

ḳumāş-ı nev-ẓuhūr-ı günā-gün ile ʿ**arṣa-i sūrı** kesād-āver-i Bedestān-ı ʿAtīḳ eylediler *(301:18). [ʿarṣa-i sūrı -ı]*

arslan: *Hayvanların en kuvvetlisi ve kahramanı addolunan kedi nev'inden büyük yırtıcı hayvan.*
1. **arslan** yapup temāşāyiyāna seyrān itdirdiler ve içlerinden biri germiyyet-i bāzār *(284:28). [arslan]*
2. hengāmında **arslan** şeklinde olan sālifü'l-beyān fişeklere āteş virüp ve mehterleri *(284:29). [arslan]*

arslan-ḫāne: *İstanbul'da Osmanlı devrinde bazı hizmetlerde kullanılmış eski bir Bizans kilisesi.*

seyr içün **Arslan-ḫāne** ḳurbında Naḳḳāş-ḫānede *(366:22). [arslan-ḫāne]*

arşun: *Arşın. Yaklaşık 68 santimetreye eşit olan uzunluk ölçüsü.*

altmış **arşun** hatāyī-i muṭallā ve altmış endāze sāde hatāyī-i tāze-ẓuhūr-ı nev-peydā *(341:17). [arşun]*

art: *Fazlalaşmak çoğalmak.*

Günden güne **artura** sürürın *(133:20). [artura -ur -a]*

artıḳ: *Fazla.*

Bunda vaṣf itsem ola beş **artıḳ** *(324:23). [artıḳ]*

ʿ**arūs-ı minaṣṣa-nişīn-i naḥl-ı sūrīye:** *Gelin sandalyesinde oturan gelinin düğün nahılı.*

Naḳḳāşān-ı Mānī-nigār-ı māşıṭa-kārıñ ʿ**arūs-ı minaṣṣa-nişīn-i naḫl-ı sūrīye** virdikleri zīnet ü her-heft *(144:11). [ʿarūs-ı minaṣṣa-nişīn-i naḫl-ı sūrīye]*

ʿ**arūs-ı müretteb-cihāz-ı sürūra:** *Çeyizi eksiksiz gelin.*

şöyle tezyīn itmişler idi ki ʿ**arūs-ı müretteb-cihāz-ı sürūra** ṣanduḳ-ı cevher ve *(334:9). [ʿarūs-ı müretteb-cihāz-ı sürūra -a]*

ʿ**arūs-ı perde-nişīn-i ḫurşīdiñ:** *Perde gerisinde oturan güneş gelini.*

ʿ**arūs-ı perde-nişīn-i ḫurşīdiñ** āvizān-ı dīvār-ı sipihr-i berīn olan *(249:33). [ʿarūs-ı perde-nişīn-i ḫurşīdiñ]*

ʿ**arūs-ı tāze-dāmād-ı nev-āyende:** *Yeni gelen genç eşli gelin.*

ve gāh ʿ**arūs-ı tāze-dāmād-ı nev-āyende** gibi *(216:16). [ʿarūs-ı tāze-dāmād-ı nev-āyende]*

ʿ**arūs-ı tütuḳ-ı nüh-ḳıbāb:** *(Gökyüzü) Dokuz perdeli gelin.*

Şeb ki ʿ**arūs-ı tütuḳ-ı nüh-ḳıbāb** *(217:2). [ʿarūs-ı tütuḳ-ı nüh-ḳıbāb]*

ʿ**arūs-ı tütuk-pūş-ı muṭallā-ʿiẕār:** *(Çekmece için) Yüzü yaldızlanmış peçeyle örtülü gelin.*

ʿ**arūs-ı tütuḳ-pūş-ı muṭallā-ʿiẕār** gibi herkese açılmaz çeşm-i istiġnā-yı Mālik-i Dīnār ve *(161:23). [ʿarūs-ı tütuḳ-pūş-ı muṭallā-ʿiẕār]*

ʿ**arż:** *Genişlik en.*
1. ʿaḳabinde yine dūde-i meẕkūreden ṭūli yüz ẕirāʿ ve ʿ**arżı** elli ẕirāʿ bir ṣal-ı āḫer *(254:34). [ʿarżı -ı]*
2. daḥi rūy-ı deryāda numūne-i genc-i bād-āver olup ṭūli onar ve ʿ**arżı** beşer *(254:35). [ʿarżı -ı]*

ʿ**arż:** *Sunmak göstermek.*
1. ʿ**arżına** ictisār ile kām-kār u nām-dār olup nāʾil-i manṣıb-ı Mıṣr olmuş ḳadar *(193:27). [ʿarżına -ı -n -a]*
2. dest-āvīz-i nāçīzlerin ʿ**arża** ictisār ve iġtinām-ı inʿām-ı bī-şümār-ı şehriyār *(302:28). [ʿarża -a]*
3. dest-āvīz idüp hediyye-i nāçīz-i mūrānelerin ʿ**arża** ictisār eylediklerinde *(305:12). [ʿarża -a]*
4. ʿ**arżı** ṣadedinde iken ṣayḥa-i hāy hāy-ı sūz-nāk ile girībān-çāk olaraḳ bir ḳaçı *(347:2). [ʿarżı -ı]*

ʿ**arż aġalarınıñ çadırları:** *Has oda başı silahtar çuhadar ve rikabdarın içinde bulunduğu has oda görevlilerinin genel ismi hizmetçilerin kaldıkları çadırlar.*

iki günde ṣūret-yāb-ı aḥsen-i üslūb oldı Ve ʿ**arż aġalarınıñ çadırları** *(150:15). [ʿarż aġalarınıñ çadırları -lar -ı]*

ʿ**arż eyledim:** *Sunmak.*
1. Rikāb-ı devlete ʿ**arż eyledim** sūriyye bir kesme *(193:22). [ʿarż eyledim -di -m]*
2. ʿ**Arż eyledim** rikābıña raḫtı ile bir at *(343:25). [ʿarż eyledim -di -m]*

ʿ**arż eyleyüp:** *Sunmak.*

ʿ**arż eyleyüp** bu eṣnāda tehyiʾe itdikleri *(235:25). [ʿarż eyleyüp -y -üp]*

ʿ**arż idecekleri:** *Sunmak.*

iẕn-i ʿālīlerini ṭaleb eylediklerinde ʿ**arż idecekleri** *(233:26). [ʿarż idecekleri -ecek -ler -i]*

ʿ**arż iderek:** *Göstermek.*
1. menzile bī-bāk u bī-pervā āmed ü reft ile hünerler ʿ**arż iderek** *(232:4). [ʿarż iderek -erek]*
2. luʿbetler ʿ**arż iderek** ālāy gösterdiler *(240:22). [ʿarż iderek -erek]*

ʿ**arż idüp:** *(Hediye için) Sunmak.*

rikāb-ı hümāyūna ʿ**arż idüp** ketḫudāları ve üstād-ı ṣanʿatları *(299:19). [ʿarż idüp -üp]*

ʿ**arż itdiklerinden:** *(Hediye) Sunmak.*

ve bir sīm ṣurāḫī ve bir sīm ṣaġīr tepsi hediyyelerin ʿ**arż itdiklerinden** ṣoñra *(336:5). [ʿarż itdiklerinden -dik -ler -i -n -den]*

ʿ**arż itmege:** *Sunmak.*

serīr-i ḫāḳān-ı Süleymān-maṣīre ʿ**arż itmege** şeref-yāb-ı ruḫṣat olmaġın *(233:15). [ʿarż itmege -meg -e]*

ʿ**arż ḳapusı:** *Arz Odası Topkapı Sarayı'nda Padişahların Divan-ı Hümâyun üyeleri ve yabancı devlet adamlarıyla buluşma yerinin kapısı.*

ʿ**arż ḳapusı** öñinde vāḳiʿ olan ṭūlānī ṣuffeye teşrīf buyurduḳlarından ṣoñra *(373:27). [ʿarż ḳapusı]*

ʿ**arż ḳapusı miyānında:** *Arz Odası Topkapı Sarayı'nda Padişahların Divan-ı Hümâyun üyeleri ve yabancı devlet adamlarıyla buluşma yerinin kapısının ortası.*

sipāh ve silāḥ-dār aġaları ve cebecibaşı ve ṭopçıbaşı aġalara ʿ**arż ḳapusı miyānında** *(374:36). [ʿarż ḳapusı miyānında -n -da]*

ʿ**arż ḳapusına:** *Arz Odası Topkapı Sarayı'nda Padişahların Divan-ı Hümâyun üyeleri ve yabancı devlet adamlarıyla buluşma yerinin kapısı.*

üzere būs-ı zemīn idüp çıḳdılar Baʿdehū vüzerā-yı ʿiẕām ṭaşra gelüp ʿ**arż ḳapusına** *(374:38). [ʿarż ḳapusına -n -a]*

ʿ**arż ḳapusını:** *Topkapı Sarayı'nda Padişahların Divan-ı Hümâyun üyeleri ve yabancı devlet adamlarıyla buluşma yerinin kapısı.*

Baʿdehū ṣadr-ı aʿẓam-ı ṣāḥib-i inʿām ḥażretleri daḫi ʿ**arż ḳapusını** selāmladıḳdan *(373:1). [ʿarż ḳapusını -n -ı]*

ʿ**arż ḳapusunda:** *Arz Odası Topkapı Sarayı'nda Padişahların Divan-ı Hümâyun üyeleri ve yabancı devlet adamlarıyla buluşma yerinin kapısı.*

ve çavuşbaşı aġa ḥażerātı maʿiyyetlerinde bulunup sāʾir ocaḳ aġaları ʿ**arż ḳapusunda** *(373:31). [ʿarż ḳapusunda -n -da]*

ʿ**arż olunacak:** *Sunmak sunulmak.*

iẓhār-ı şükr-i niʿmet-i şādī içün ʿ**arż olunacaḳ** hediyyeleri pāy-endāz-ı ḫıdīv-i mümtāz ḳılınması *(160:2). [ʿarż olunacaḳ -acaḳ]*

ʿ**arż olundukda:** *Sunulmak.*
1. rikāb-ı şevket-penāhīye ʿ**arż olunduḳda** merāḥim-i ʿaliyye-i ḫüsrevānīden *(147:18). [ʿarż olunduḳda -duḳda -]*
2. recāsıyla ʿ**arż olunduḳda** niʿmet-ḫāne-i ʿināyet-i pādişāhīden *(189:27). [ʿarż olunduḳda -un -duḳda]*

ʿ**arż olundukdan:** *Sunulmak.*

Ḥażerāt-ı meşāyiḫ-i İslāmiyye hedāyāsı ʿ**arż olunduḳdan** ṣoñra ṣudūr-ı eʿālī *(190:1). [ʿarż olunduḳdan -un -duḳ -dan]*

ʿ**arż olunup:** *Sunulmak.*

rikāb-ı hümāyūna ʿ**arż olunup** bu münāsbetle kātibü'l-ḥurūfuñ bu *(343:21). [ʿarż olunup -up]*

ʿ**arż oṭası:** *Arz Odası Topkapı Sarayı'nda Padişahların Divan-ı Hümâyun üyeleri ve yabancı devlet adamlarıyla buluşma yeridir.*

ḥażerātı ʿ**arż oṭası** öñine şeref-resān olduḳda ḥażret-i āṣaf-ı kerem-pīrā *(371:30). [ʿarż oṭası]*

ʿ**arż oṭası kapusından:** *Arz Odası Topkapı Sarayı'nda Padişahların Divan-ı Hümâyun üyeleri ve yabancı devlet adamlarıyla buluşma yerinin kapısı.*

ve vüzerā-yı ʿiẓām ḥażerātı ve sāʿirleri ʿ**arż oṭası ḳapusından** girecek vaḳitde *(373:34). [ʿarż oṭası ḳapusından -n -dan]*

ʿ**arż oṭasına:** *Arz Odası Topkapı Sarayı'nda Padişahların Divan-ı Hümâyun üyeleri ve yabancı devlet adamlarıyla buluşma yeridir.*
ṣāḥib-i devlet ḥażretlerinden mā-ʿadāsı yine ʿ**arż oṭasına** ʿavdet ve anda ārām u istirāḥat buyurdılar *(374:7). [ʿarż oṭasına -n -a]*
Ve baʿde'l-maṣlaḥat ṣāḥib-i devlet ḥażretleri yine ʿ**arż oṭasına** ʿavdet buyurduḳlarında *(374:20). [ʿarż oṭasına -n -a]*
muṣāḥib-i şehriyārī aġalardan biri ḫitān tepsisini ʿ**arż oṭasına** *(374:21). [ʿarż oṭasına -n -a]*
ʿ**arż oṭasına** sāye-endāz-ı iclāl olduḳda vezīr-i aʿẓam ḥażretlerine *(374:25). [ʿarż oṭasına -n -a]*

ʿ**arż u āsumānda:** *Yer ve gök.*

daḫi berḳ u şihāb ḳadar zemīn ü zamān ve ʿ**arż u āsumānda** şöhret buldılar *(295:15). [ʿarż u āsumānda -da]*

ʿ**arż u ḫırām-ı nāz eyledikleri:** *Nazlı bir şekilde yürümek.*

gāh tebaḫtur u tefāḫur u iclāl ile bir yerden bir yere ʿ**arż u ḫırām-ı nāz eyledikleri** *(359:8). [ʿarż u ḫırām-ı nāz eyledikleri -dik -ler -i]*

ʿ**arż u ihdā:** *Hediye olarak sunmak.*
1. ʿ**arż u ihdā** ile pāy-taḫt-ı memālik-i Īrān olan Revān Ḳalʿası dāḫil-i mülk-i Āl-i ʿOṣmān olmasına *(334:27). [ʿarż u ihdā]*
2. sīm tepsi ve sīm ṭās-ı tamġā-dār ber-güẕārların ʿ**arż u ihdā** ile nāʾil-i ḥüsn-i müfākāt-ı bī-şümār olup *(335:25). [ʿarż u ihdā]*

ʿ**arż u ihdā eyledikde:** *Sunulmak ve hediye edilmek.*

ʿ**arż u ihdā eyledikde** ḥaḳḳā ki ikrāma sezā ve niʿam-ı hezār-güne-i şehriyārīden *(193:13). [ʿarż u ihdā eyledikde -dikde]*

ʿ**arż u ihdā ḳılındıġı:** *Sunulmak ve hediye etmek.*

beş ṭonluḳ aṭlas-ı efrencī beş ṭop kemhā ādemīsi yediyle ʿ**arż u ihdā ḳılındıġı** *(192:14). [ʿarż u ihdā ḳılındıġı -dıġ -ı]*

ʿ**arż u ihdā olundı:** *Hediye edilmek ve sunulmak.*

cild-i vāḥidde bir ḳıṭʿa Ḳānūnu'ṭ-Ṭıbb-ı İbni Sīnā ʿ**arż u ihdā olundı** *(191:4). [ʿarż u ihdā olundı -un -dı]*

ʿ**arż u ḳaddi:** *En ve boy.*

tūli sekiz ẕirāʿ ve ʿ**arż u ḳaddi** üçer ẕirāʿ metāʿları ile māl-ā-māl ḳalyonı *(314:7). [ʿarż u ḳaddi -i]*

ʿ**arż u telḫīṣ buyurılup:** *Sunmak ve izin almak.*

cenāblarına taḫṣīṣ ve ketḫudāları vesāṭetiyle ʿ**arż u telḫīṣ buyurılup** sāʿadetlü *(189:9). [ʿarż u telḫīṣ buyurılup -ıl -up]*

ʿ**arż u telhīş olunan:** *Sunulmak ve yazıyla bildirilmek.*

aṣāletlü Sulṭān Süleymān-ı bülend-i iʿtibār ḥażretleri içün ʿ**arż u telḫīş olunan** *(166:2). [ʿarż u telḫīş olunan -an -]*

ʿ**arż u telhīş olundukdan:** *Sunmak.*

ḳıyāsen telḫīṣī aġa ve ḳapu ketḫudāları ile rikāb-ı hümāyūna ʿ**arż u telḫīş olunduḳdan** *(343:4). [ʿarż u telḫīş olunduḳdan -duḳ -dan]*

ʿ**arża-dāşt-ı bāzār-ı enẓār eyleyüp:** *(Mal için) Bakış pazarında satmayı dilemek.*

ber-kāʿide dād u sitād ile der-kār ve her gūne metāʿların ʿ**arża-dāşt-ı bāzār-ı enẓār eyleyüp** *(313:24). [ʿarża-dāşt-ı bāzār-ı enẓār eyleyüp -y -üp]*

ʿ**arża-i bāzār-ı berāʿa eyler:** *Üstünlük pazarına sürmek.*

ʿ**arża-i bāzār-ı berāʿa eyler** ki ḫaṭīb-i cāmiʿ-i nüh-ḳubbe-i āsumān ki mihr-i münīr-i raḫşān *(342:4). [ʿarża-i bāzār-ı berāʿa eyler -r]*

ʿ**arża-i dergāh:** *Sultanın eşiği.*

hediyye-i meşrūḥaların el üzere ṭutdırup ʿ**arża-i dergāh** ve ḥāllerine göre *(278 :9). [ʿarża-i dergāh]*

ʿ**arża-i dergāh-ı bende-penāh eylesem:** *(Olanı biteni) Kullarını koruyan sadrazamın eşiğine anlatmak.*

ṣayd ḫayf ki kimesne ḫaber-dār olmadı ve aḥvālimi ʿ**arża-i dergāh-ı bende-penāh eylesem** *(260:25). [ʿarża-i dergāh-ı bende-penāh eylesem -se -m]*

ʿ**arża-i dergāh-ı pādişāh-ı manşūr eyledi:** *Zaferler kazanan padişahın katına sunmak.*

ḳılāde-i muraṣṣaʿ-kār-ı nuḥūr-ı ḥūrı behiştiyān ṣaçı virüp ʿ**arża-i dergāh-ı pādişāh-ı manşūr eyledi** *(195:21). [ʿarża-i dergāh-ı pādişāh-ı manşūr eyledi -di]*

ʿ**arża-i ḥużūr-ı hümāyūn ḳıldılar:** *(Hediye) Sultanın kutlu katına sunmak.*

ketḫudāları yedinden ʿ**arża-i ḥużūr-ı hümāyūn ḳıldılar** ve cāʾize-i ḥüsn-i ḳabūl-i ḫüsrevānīden *(236:29). [ʿarża-i ḥużūr-ı hümāyūn ḳıldılar -dı -lar]*

ʿarża-i meydān: *Alana getirilmek.*

şāḫ-der-şāḫ ʿ**arża-i meydān** ve şikem-i ālūde-ḥikemlerinde birer ikişer *(264:36). [ʿarża-i meydān]*

ʿarżā-i meydān-ı ḳabūl-i şehriyār-ı felek-maṣīr itmek: *(Hediyeler) Katı gök kadar yüksek padişahın kabul meydanına sunmak.*

maṣnūʿ iki deste tīr hediyyelerin ʿ**arżā-i meydān-ı ḳabūl-i şehriyār-ı felek-maṣīr itmek** *(312:8). [ʿarżā-i meydān-ı ḳabūl-i şehriyār-ı felek-maṣīr itmek -mek]*

ʿarża-i naẓar-gāh-ı iʿtibār-ı şehriyārī eyleyüp: *(Hediye) Padişahın değer biçmesi amacıyla önüne arz etmek.*

hediyyelerini ʿ**arża-i naẓar-gāh-ı iʿtibār-ı şehriyārī eyleyüp** eṣnāf-ı sālifetü'l-evṣāfıñ ketḫudāları *(242:14). [ʿarża-i naẓar-gāh-ı iʿtibār-ı şehriyārī eyleyüp -y -üp]*

ʿarża-i naẓar-gāh-ı pādişāh-ı dehr-ārā: *Zamanı süsleyen padişahın önüne sunulmak.*

ʿ**arża-i naẓar-gāh-ı pādişāh-ı dehr-ārā** ve edʿiye-i ḫayriyyeleri resīde-i meleʾ-i aʿlā ḳılınup *(189:35). [ʿarża-i naẓar-gāh-ı pādişāh-ı dehr-ārā]*

ʿarża-i nazar-gāh-ı şehriyār-ı kisrī-dād: *(Hediyeler için) Adil padişahın önüne sunulmak.*

ber-resm-i muʿtād ʿ**arża-i naẓar-gāh-ı şehriyār-ı kisrī-dād** ve *(265:18). [ʿarża-i naẓar-gāh-ı şehriyār-ı kisrī-dād]*

ʿarża-i pāy-gāh-ı hudāvend-i Süleymān-bār-gāh ḳılındıḳdan: *(Hediye) Katı huzuru Süleyman gibi ulu padişaha sunulmak.*

ʿ**arża-i pāy-gāh-ı ḫudāvend-i Süleymān-bār-gāh ḳılındıḳdan** ṣoñra *(171:32). [ʿarża-i pāy-gāh-ı ḫudāvend-i Süleymān-bār-gāh ḳılındıḳdan -dıḳ -dan]*

ʿarża-i pāy-gāh-ı hümāyūn: *Sultanın katına sunmak.*

mürāfaḳatı ile hediyyeleri ḳāʾimelerini evvelā ʿ**arża-i pāy-gāh-ı hümāyūn** *(233:32). [ʿarża-i pāy-gāh-ı hümāyūn]*

ʿarża-i pāy-gāh-ı pādişāh-ı süleymān-serīr ḳıldıḳlarından: *(Hediye için) Tahtı Süleyman peygamber kadar yüce padişahın katına sunulmak.*

hediyye-i mūrānelerin ʿ**arża-i pāy-gāh-ı pādişāh-ı Süleymān-serīr ḳıldıḳlarından** *(235:5). [ʿarża-i pāy-gāh-ı pādişāh-ı süleymān-serīr ḳıldıḳlarından -dıḳ -lar -ı -n -dan]*

ʿarża-i rikāb-ı hümāyūn ḳılındı: *(Hediye) Sultanın önüne sunulmak.*

hediyyeleri ʿ**arża-i rikāb-ı hümāyūn ḳılındı** *(345:7). [ʿarża-i rikāb-ı hümāyūn ḳılındı -dı -]*

ʿ**arż-ı ʿatebe-i mülūkāne eyleyüp:** *Hükümdarın eşiğine (hediye) sunmak.*

muḫtelifü'l-elvān saḫtiyān ʿ**arż-ı ʿatebe-i mülūkāne eyleyüp** icrā-yı resm ü āyīn eylediler *(239:12). [ʿarż-ı ʿatebe-i mülūkāne eyleyüp -y -üp]*

ʿ**arż-ı berg-i sebz-i dervīşāne itmek:** *Yoksul kimselerin yeşil yaprak değerinde bile olsa hediye sunmaları.*

ʿ**arż-ı berg-i sebz-i dervīşāne itmek** muʿtād iken cenāb-ı ḫüsrev-i ḥal-şinās-ı merḥamet-istīnās *(192:33). [ʿarż-ı berg-i sebz-i dervīşāne itmek -mek]*

ʿ**arż-ı cevlān:** *Boy göstermek.*

oldı ve çengīleriñ öñinde maṭraḳ-bāzān ve gürz-kārān meydān-ı hünerde ʿ**arż-ı cevlān** *(295:11). [ʿarż-ı cevlān]*

ʿ**arż-ı cevlān itdi:** *Bilinen bir yere ulaşmak.*

Atlu yaya **itdi** ʿ**arż-ı cevlān** *(130:7). [ʿarż-ı cevlān itdi -di]*

ʿ**arż-ı cilve vü bāzī eylediler:** *Hareketli oyun sergilemek.*

bālā ʿ**arż-ı cilve vü bāzī eylediler** Ḫuṣūṣen bī-zebān Ḥasan Aġa sütūn-ı mevzūn-ı sāye-bānı *(310:2). [ʿarż-ı cilve vü bāzī eylediler -di -ler]*

ʿ**arż-ı cilve-i mübāhāt:** *Övünç içinde hareket etmek.*

dest-ber-dest ve pāy-der-pāy ʿ**arż-ı cilve-i mübāhāt** ve keʿennehū *(352:3). [ʿarż-ı cilve-i mübāhāt]*

ʿ**arż-ı cilveye:** *Oyunlar sunmak.*

gibi ʿ**arż-ı cilveye** āġāz ve sāʾir günlerden mümtāz hünerler gösterüp *(317:4). [ʿarż-ı cilveye -y -e]*

ʿ**arż-ı cünbüş itdi:** *Doğrulmak eğlenceye gelmek.*

Her nev-heves **itdi** ʿ**arż-ı cünbüş** *(130:11). [ʿarż-ı cünbüş itdi -di]*

ʿ**arż-ı dest-āvīz-i nāçīz eyleyüp:** *(Kasaplar için) Değersiz ufak hediyeleri sunmak.*

Ve āyīn-i muʿtād üzere ʿ**arż-ı dest-āvīz-i nāçīz eyleyüp** iki yüz seksen üç *(238:15). [ʿarż-ı dest-āvīz-i nāçīz eyleyüp -y -üp]*

ʿ**arż-ı esbāb-ı zevḳ u ṣafā eylediklerinden:** *Zevk ve keyif verici gösteriler sunmak.*

Ḳaṣṣābān-ı ġanem bu vech ile tertīb-i ālāy-ı dil-güşā ve ʿ**arż-ı esbāb-ı zevḳ u ṣafā eylediklerinden** *(237:28). [ʿarż-ı esbāb-ı zevḳ u ṣafā eylediklerinden -dik -ler -i -n -den]*

ʿ**arż-ı ḥāl:** *Hallerini anlatmak.*

şoñra mışrāʿ Selām-ı rūstāyī bī-ġaraż nīst feḥvāsınca bu bahāne ile ʿ**arż-ı ḥāl** *(235:6). [ʿarż-ı ḥāl]*

ʿ**arż-ı ḥāle:** *Dilek sunmak.*

ʿ**arż-ı ḥāle** şitāb ve ḫurūş-ı seyl-āb-ı ʿaṭā-yı ḫudāvendigārī ile āsiyāb-ı ümmīdlerin *(235:28). [ʿarż-ı ḥāle -e]*

ʿ**arż-ı hedāyā:** *Hediye sunmak.*

li-ecli't-tebrīk ʿ**arż-ı hedāyā** iẕn-i hümāyūn ṣudūr ve dergāh-ı ʿālī ḳapucılar ketḫudāsı aġa *(320:31). [ʿarż-ı hedāyā]*

ʿ**arż-ı hedāyā eyledikleri:** *Hediye sunmak.*

Pīş-gāh-ı Hümāyūna ʿ**Arż-ı Hedāyā Eyledikleri** Beyānındadır *(188:21). [ʿarż-ı hedāyā eyledikleri -dik -ler -i]*

ʿ**arż-ı hedāyā-yı muʿtādede:** *Eskiden beri adet olan hediye sunma işi.*

erkān-ı dīvān-ı hümāyūn olan müteʿayyinān-ı kirāma ʿ**arż-ı hedāyā-yı muʿtādede** *(188:23). [ʿarż-ı hedāyā-yı muʿtādede -de]*

ʿ**arż-ı ḫıdmet:** *Hizmet etmek sunmak.*

lisān-ı medāfiʿ-i ḫaber-resān ile ifāde vü īrād idüp ḥālince ʿ**arż-ı ḫıdmet** ve edeb ile *(264:29). [ʿarż-ı ḫıdmet]*

ʿ**arż-ı hüner:** *Hüner göstermek ustalığını sergilemek.*

eyyām-ı sālifeden efzūn dāʾire-i taḳrīrden bīrūn ʿ**arż-ı hüner** ile şöyle sebeb-i şeṭāret *(339:26). [ʿarż-ı hüner]*

ʿ**arż-ı hüner eyledikleri:** *Beceri göstermek.*

ʿ**arż-ı hüner eyledikleri** ḫilālde yeñiçeri aġası Meḥemmed Aġa ḥażretleri *(316:28). [ʿarż-ı hüner eyledikleri -dik -ler -i]*

ʿ**arż-ı hüner-verī eyleyüp:** *(Göstericiler) Hünerlerini sergilemek.*

ʿ**arż-ı hüner-verī eyleyüp** eyyām-ı sābıḳada icrā itdikleri *(246:3). [ʿarż-ı hüner-verī eyleyüp -y -üp]*

ʿ**arż-ı ḥüsn-i nümāyişe:** *Gösterişli bir şekilde sunmak.*

ʿ**arż-ı ḥüsn-i nümāyişe** pīş-rev-i āzmāyiş ve ʿaḳablerince Kemān-gerān *(312:3). [ʿarż-ı ḥüsn-i nümāyişe -e]*

ʿ**arż-ı ihtişās u ʿubūdiyyet:** *Özel yakınlık ve kulca bağlılık sunmak.*

üzere çend ṭāḳa ecnās-ı aḳmişe itḥāfına ḳanāʿat itmeyüp ʿ**arż-ı iḫtişāş u ʿubūdiyyet** *(340:14). [ʿarż-ı iḫtişāş u ʿubūdiyyet]*

ʿ**arż-ı ʿişve-bāzī itdikde:** *(Rakkaslar için) Kıvrak bir şekilde oynamak.*

Gerdūne-i mezbūre ve raḳḳāṣān-ı meẕkūre rīsmān üzere germ-tāzī ve ʿ**arż-ı** ʿ**işve-bāzī itdikde** *(259:8). [ʿarż-ı ʿişve-bāzī itdikde -dikde]*

ʿ**arż-ı kālā iderek:** *Kumaş sunmak.*

ṭonluḳ ṭonluḳ gösterüp ʿāşıḳına ʿ**arż-ı kālā iderek** gitdiler ve *(283:30). [ʿarż-ı kālā iderek -erek]*

ʿ**arż-ı kālā iderek:** *Mal göstermek.*

ʿ**arż-ı kālā iderek** dād u sitād-ı nāz u niyāza der-kār ḳıldılar Meşnevī li-münşiʾihi'l-faḳīr *(304:10). [ʿarż-ı kālā iderek -erek]*

ʿ**arż-ı kālā itdiler:** *Kumaş sunmak.*

ḳumāş-ı ẕevḳ u inbisāṭ ḳaṭʿ iderek ālāy gösterdiler Li-münşiʾihi *(335:30). [ʿarż-ı kālā itdiler -di -ler]*

ʿ**arż-ı liḳā idüp:** *Yüzünü göstermek.*

Alur göz ile baḳ kölesi olduġum güzel terānesiyle ʿ**arż-ı liḳā idüp** gerden-şiken-i naḫvet olaraḳ *(284:13). [ʿarż-ı liḳā idüp -üp]*

ʿ**arż-ı mahāret:** *Ustalık göstermek.*

cümleye ġālib şenlikler idüp icrā-yı merāsim-i şādmānīde ʿ**arż-ı mahāret** ve bir *(281 23). [ʿarż-ı mahāret]*

ʿ**arż-ı mahāret ü hüner eylediler:** *Beceri ve ustalıklarını sergilemek.*

ʿ**arż-ı mahāret ü hüner eylediler** *(343:8). [ʿarż-ı mahāret ü hüner eylediler -di -ler]*

ʿ**arż-ı merām:** *Amaçlarını dileklerini iletmek.*

ve bu ḳıṭʿa ile ʿ**arż-ı merām** ve ifāde-i mesʾūl-i ṭayy-i ṭūmār-ı karār ve müsāfir çergesi *(313:14). [ʿarż-ı merām]*

ʿ**arż-ı mübāhāta:** *Övgüyü sunmak.*

Sen ʿ**arż-ı mübāhāta** ne ḥācet ki efendiñ *(333:5). [ʿarż-ı mübāhāta -a]*

ʿ**arż-ı naẓar-gāh-ı şehriyār kıldıġı:** *(Hediye) Sultanın huzuruna sunulmak.*

āṣaf-ı bī-hemtā ḥażretleriniñ hezār şerm ü ḫaclet ile ʿ**arż-ı naẓar-gāh-ı şehriyār ḳıldıġı** *(168:31). [ʿarż-ı naẓar-gāh-ı şehriyār ḳıldıġı -dıġ -ı]*

ʿ**arż-ı nīrū:** *Gücünü göstermek.*

bāzū-şiken-i ṭāḳat-ı beşeriyye olacaḳ mertebe ʿ**arż-ı nīrū** ve pençe-i Gerşaşb-ı āhen-desti *(222:16). [ʿarż-ı nīrū]*

ʿ**arż-ı raġbet itmeleriyle:** *İstek göstermek.*

kemāl mertebe ʿ**arż-ı raġbet itmeleriyle** sūr-ı hümāyūna daʿvet olunmuş bulunmaġın *(342:33). [ʿarż-ı raġbet itmeleriyle -me -ler -i -y -le]*

ʿarż-ı recā kılmaz: *Dönüp bakmak.*

pādişāh-ı mekārim-dest-gāhdan ġayre ʿ**arż-ı recā ḳılmaz** Çār-sū-yı büldān-ı rubʿ-ı meskūnda *(162:2). [ʿarż-ı recā ḳılmaz -maz]*

ʿarż-ı ṣanāyiʿ u ġarāʾib: *İlgi çekici gösteriler.*

ve sāz u terāne ile sū-be-sū ʿ**arż-ı ṣanāyiʿ u ġarāʾib** ve irāʾet-i bedāyiʿ u ʿacāʾib *(351:18). [ʿarż-ı ṣanāyiʿ u ġarāʾib]*

ʿarż-ı şeṭāret: *Gösteri yapmak.*

başında bir ṭabla ile rakṣ iderek ʿ**arż-ı şeṭāret** ve biri ṣaġīr ve ikisi *(336:14). [ʿarż-ı şeṭāret]*

ʿarż-ı ṭalʿat eyleyerek: *Yüzünü göstermek.*

mümāṣil bir nigār-ı tābende-ṣūret erbāb-ı temāşāya ʿ**arż-ı ṭalʿat eyleyerek** *(257:30). [ʿarż-ı ṭalʿat eyleyerek -y -erek]*

ʿarż-ı teṭabbüb eylediler: *Tabiplik gösterisi sunmak.*

ʿarż-ı teṭabbüb eylediler *(239:6). [ʿarż-ı teṭabbüb eylediler -di -ler]*

ʿarż-ı ʿubūdiyyetdir: *Kulca bağlılık göstergesi.*

Ġaraż ʿ**arż-ı ʿubūdiyyetdir** anuñ-çün ḥaḳīrāne *(166:20). [ʿarż-ı ʿubūdiyyetdir -dir -]*

ʿarż-ı ʿunvān eylediler: *Kendi unvanını yansıtmak kendini belli etmek.*

ḫˇācegān-ı dīvān daḫi ʿ**arż-ı ʿunvān eylediler** ve sulṭān ketḫudāları olan aġayānıñ aʿyānı *(365:2). [ʿarż-ı ʿunvān eylediler -di -ler]*

ʿarż-ı ʿunvān iderek: *Kendini tanıtmak.*

ʿ**arż-ı ʿunvān iderek** ḥużūr-ı āṣafīye vāṣıl ve iltibās-ı ḫilʿat şerefine nāʾil olduḳdan *(314:34). [ʿarż-ı ʿunvān iderek -erek]*

ʿarż-ı zīb ü zīnet: *Süs ve bezeğin sergilenmesi.*

naẓmını ḫāṭırlara iḫṭār eyleyerek güẕār eyleyüp ʿ**arż-ı zīb ü zīnet** ve temāşāsı *(314:5). [ʿarż-ı zīb ü zīnet]*

ʿarżın idecek: *Göstermek.*

Maʿrifet ʿ**arżın idecek** demdir *(207:13). [ʿarżın idecek -ecek]*

ārzū: *İstek gönül meyli.*
1. **ārzūsı** ile otaġ-ı dīvān pīş-gāhında maʿraż-ı ʿubūdiyyete mevṣūl ḳılındıḳdan ṣoñra *(170:22). [ārzūsı -s -ı]*
2. ḫirmen ḫirmen dāne-çīn-i sünbüle-i āmāl olmaḳ **ārzūsu** ile *(234:9). [ārzūsu -s -u]*
3. firistāde itmek **ārzūsıyla** telḫīṣī-i düstūr-ı mekārim-ʿāde ve ḳapucılar ketḫudāsı *(301:10). [ārzūsıyla -s -ı -y -la]*
4. **ārzūsunda** iken her çeşme-sār-ı bün-i mūy u ʿurūḳ-ı rūyında ġarḳ-ı lücce-i ıżṭırāb olup *(362:9). [ārzūsunda -s -u -n-da]*

ārzū itse: *İstemek.*

ḫavāle-i milʿaḳa-i naẓar eyleyenler niʿmet-i ḫayātdan ʿażż-i başar **ārzū itse** daḫi *(359:15). [ārzū itse -se]*

ʿarżu'l-ihlāş-ı ser-saṭr-ı cerīde-i ihtişāş ḳılındıġından: *Bağlılık belirtisi olmak üzere hediye defterine satır başı olarak yazılmak.*

ʿ**arżu'l-iḫlāş-ı ser-saṭr-ı cerīde-i iḫtişāş ḳılındıġından** mā-ʿadā iki ʿaded ferve-i ḳāḳum-ı müşgīn-düm-i girān-bahā *(189:2). [ʿarżu'l-iḫlāş-ı ser-saṭr-ı cerīde-i iḫtişāş ḳılındıġından -dıġ -ı -n -dan]*

ārzū-mend olacaḳ: *Arzu duymak istekli olmak.*

ārzū-mend olacaḳ bir emr-i nā-nümūde ḳalmadı *(363:12). [ārzū-mend olacaḳ -acaḳ]*

ārzū-mend oldıġı: *İstekli olmak can atmak.*

ʿaṭiyyelere nāʾil olup her biriniñ **ārzū-mend oldıġı** maṭlabları ḥāṣıl olmaġın *(357:15). [ārzū-mend oldıġı -dıġ -ı]*

ārzū-yı āşiyān buyurmuşlar: *(Padişah için) Saraya gelme isteğini bildirmek.*

ol hümā-yı evc-i şān bu gün sāʾir eyyāmdan muḳaddemce **ārzū-yı āşiyān buyurmuşlar** idi *(159:27). [ārzū-yı āşiyān buyurmuşlar -muş -lar]*

ārzū-yı āşiyān ḳıldılar: *Yuva kurmayı istemek.*

ol hümā-yı evc-i şān **ārzū-yı āşiyān ḳıldılar** ve yevm-i mezbūruñ gicesinde daḫi *(172:15). [ārzū-yı āşiyān ḳıldılar -dı -lar]*

ārzū-yı ḫāṭırları oldıġını: *Gönülden istemek.*

çerāgāh-ı āhū-yı nigāh-ı şeh-zādegān olmaġın temāşā-yı naḫlistan-ı sūrīye **ārzū-yı ḫāṭırları oldıġını** *(143:15). [ārzū-yı ḫāṭırları oldıġını -dıġ -ı -n -ı]*

aş: *Yemek.*

girüp tebdīlü'ş-şekl li-ecli'l-ekl iden ve ṭuz gibi her **aşa** giren aç gözli *(301:1). [aşa -a]*

aş: *1. Yüksek bir yerin üzerinden geçip arka tarafına inmek 2. Bir yeri boydan boya geçmek katetmek.*

Mevc-i cefāsı başdan **aşuben** ḫurūş ider *(282:20). [aşuben -uben]*

ʿ**aṣā:** *Asa değnek baston.*

Eylerdi ʿ**aṣāyı** çār-pāre *(174:21). [ʿaṣāyı -y -ı]*

aʿṣāb-ı saʿīd ü bāzūların: *Bilek ve pazıların sinir uçları.*

ḳollarına naʿller kesüp ve tīrler geçüp **aʿṣāb-ı saʿīd ü bāzūların** meş̱be-i zih-i kemān *(302:23). [aʿṣāb-ı saʿīd ü bāzūların -lar -ın]*

āṣafa: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Vezir.*

Her **āṣafa** olmaz bu şeref līk muḳadder *(330:17). [āṣafa -a]*

āṣaf-ı ʿālī-cāh-ı cālibü'l-kulūb: *(Damat İbrahim Paşa) Gönüller kazanan yüce makamlı vezir.*

āṣaf-ı ʿālī-cāh-ı cālibü'l-ḳulūb birle şāyeste-i taḫṣīṣ-i mürāsele-i ikrām u iʿzāz olunup *(141:15). [āṣaf-ı ʿālī-cāh-ı cālibü'l-ḳulūb]*

āṣaf-ı ʿālī-ḥażret: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Sadrazam Hazretleri.*

miʿmār-ı ḥikmet-serāy-ı devlet **āṣaf-ı ʿālī-ḥażret** İstanbulda *(198:5). [āṣaf-ı ʿālī-ḥażret]*

āṣaf-ı arisṭū-tedbīr: *(Nişancı Mustafa Paşa) Aristo gibi düşünen vezir.*

ve **āṣaf-ı Arisṭū-tedbīr** Tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa ve vezīreyn-i mükerremeyn silāḥ-dār-ı sābıḳ ʿOs̱mān Paşa *(368:22). [āṣaf-ı arisṭū-tedbīr]*

āṣaf-ı aʿẓam: *(Sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Büyük vezir.*

vekīl-i muṭlaḳ-ı ḫudāvendigārī nesaḳ-sāz-ı umūr-ı cihān-dārī **āṣaf-ı aʿẓam** ve *(345:28). [āṣaf-ı aʿẓam]*

āṣaf-ı bī-hemtā: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa Hariç) Eşsiz benzersiz vezir.*

āṣaf-ı bī-hemtā ḥażretleriniñ hezār şerm ü ḫaclet ile ʿarż-ı naẓar-gāh-ı şehriyār ḳıldıġı *(168:31). [āṣaf-ı bī-hemtā]*

āṣaf-ı deryā-kef: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Eli derya kadar açık sadrazam.*
1. **āṣaf-ı deryā-kef** daḫi Āyīneli Ḳavaḳ pīş-gāhına *(202:8). [āṣaf-ı deryā-kef]*
2. **āṣaf-ı deryā-kef** daḫi baḥr-i zeḫḫār-ı dest-i gevher-bārını mevc-engīz-i iḥsān *(352:21). [āṣaf-ı deryā-kef]*

āṣaf-ı dūr-endīş-i kūh-kemkīn-i girān-ḥaşmet: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) İleri görüşlü dağ oturaklı çok haşmetli sadrazam.*

āṣaf-ı dūr-endīş-i kūh-kemkīn-i girān-ḥaşmet ḥażretleri şiddet-i bārān bahānesiyle berāy-ı istirāḥat *(340:5). [āṣaf-ı dūr-endīş-i kūh-kemkīn-i girān-ḥaşmet]*

āṣaf-ı ekrem: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Sadrazamlar sadrazamı.*

numūne-i gülşen-i İrem buyurduḳlarında evvelā ṣadr-ı aʿẓam ve **āṣaf-ı ekrem** *(372:5). [āṣaf-ı ekrem]*

āṣaf-ı güzīn: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Seçkin sadrazam.*

ṭırāz-ı ḫayme-i temkīn **āṣaf-ı güzīn** ḥażretleri daḫi gelüp otaġ-ı hümāyūna nüzūl *(152:6). [āṣaf-ı güzīn]*

āṣaf-ı ḥātem-maṣraf u deryā-kef: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Hatem gibi cömert ve eli deniz köpüğü kadar açık vezir.*

Baʿdehū **āṣaf-ı Ḥātem-maṣraf u deryā-kef** ḥażretleri ḳallāvī-i muṭallā ve *(155:11). [āṣaf-ı ḥātem-maṣraf u deryā-kef]*

āṣaf-ı ḳadr-şināsa: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) İyilik kıymet bilir sadrazam.*

āṣaf-ı ḳadr-şināsa çuḳa ferrāceye ḳaplu ferve-i semmūr-ı girān-bahā *(372:9). [āṣaf-ı ḳadr-şināsa -a]*

āṣaf-ı ḳadr-şinās-ı ahālī-nüvāz: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Kadirbilir halkı gözeten sadrazam.*

pāyına bir pāyeli manṣıb revādır deyu **āṣaf-ı ḳadr-şinās-ı ahālī-nüvāz** *(193:14). [āṣaf-ı ḳadr-şinās-ı ahālī-nüvāz]*

āṣaf-ı müşkil-pesend-i bermekī-evṣāf: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Bermeki vasıflı zor beğenen vezir.*

āṣaf-ı müşkil-pesend-i Bermekī-evṣāf miʿmār-ı meẕkūruñ daʿvā-yı zūrı *(351:33). [āṣaf-ı müşkil-pesend-i bermekī-evṣāf]*

āṣaf-ı risṭū-şuʿūr: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Kavrayışı Aristo kadar zengin vezir.*

āṣaf-ı Risṭū-şuʿūr ḥażretleri obasında bālā-nişīn-i mesānid-i vüzerā ve *(342:21). [āṣaf-ı risṭū-şuʿūr]*

āṣaf-ı ṭuġrāyi-meʾāṣir: *(Nişancı Mustafa Paşa) Atadan tuğracılık mirasçısı.*

ve **āṣaf-ı ṭuġrāyi-meʾāṣir** saʿādetlü *(251:18). [āṣaf-ı ṭuġrāyi-meʾāṣir]*

aşaġı: *Altta bulunan.*

aşaġıları zīn-pūş ile mestūr olup ḳademleri ḳavādim-i raḫş gibi manẓūr olmaġın *(157:27). [aşaġıları -lar -ı]*

aşaġı bölük kethudā ve kātibleri: *Sağ ve sol garipler sağ ve sol ulufecilerin işlerini gören kimseler ve yazmanları.*

defter-dār efendi ve **aşaġı bölük ketḫudā ve kātibleri** ve süfre-i rābiʿada *(248:23). [aşaġı bölük ketḫudā ve kātibleri]*

ʿaşaḳ-ı pīçān: *Kıvrılmış sarmaşık.*
1. mışrāʿ Yine mi iş çıḳarur ḫˇāce fesād deyu çār-çeşm-i intiẓār ve **ʿaşaḳ-ı pīçān** *(175:17). [ʿaşaḳ-ı pīçān]*
2. der-kinār ve **ʿaşaḳ-ı pīçān** dīvāra ve efʿī eşcāra ṣarmaşup çıḳdığı gibi refte refte *(243:10). [ʿaşaḳ-ı pīçān]*

aşāletlü: *Soylu.*

aşāletlü Sulṭān Süleymān-ı bülend-i iʿtibār ḫażretleri içün ʿarż u telḫīṣ olunan *(166:2). [aşāletlü]*

ʿaşā-yı efrencīlerin: *Efrenc asası Avrupa bastonu.*

ve bādī-i beşāşet oldılar ki ilçiler dest-bāz-ı iʿtiyādları olan ʿ**aşā-yı Efrencīlerin** *(339:27). [ʿaşā-yı efrencīlerin -ler -in]*

ʿaşā-yı sīm: *Gümüş asa.*

ḳānūn u tertīb ve bendegān-ı ʿatebe-i hümāyūnı ḳāʿide-i taṭyīb üzere ʿ**aşā-yı sīm** *(265:34). [ʿaşā-yı sīm]*

ʿaşā-yı sīmīn: *Gümüş asa.*

selīmī ve ʿ**aşā-yı sīmīn** ve ferve-i dırāz-āstīn ile ve bostāncıbaşı aġa mīr-aḫūr aġalar *(179:21). [ʿaşā-yı sīmīn]*

āsāyiş eyledi: *Keyif sürmek rahatlamak.*

mertebe bī-bāk arḳası üzere yatup **āsāyiş eyledi** ki seyr idenler ecel beşigi *(232:34). [āsāyiş eyledi -dş]*

āsāyiş-güzīn-i gūşe-i çāder oldılar: *Seçkin çadırın köşesinde dinlenmek.*

ḳayd-ı ʿörfden āzāde-ser ve destār-ı ḫorasānī ile **āsāyiş-güzīn-i gūşe-i çāder oldılar** *(180:22). [āsāyiş-güzīn-i gūşe-i çāder oldılar -dı -lar]*

āsāyiş-i ʿālem: *(III. Ahmet) Yeryüzünün huzuru.*

Cān-baḫş-ı ten-i memleket **āsāyiş-i ʿālem** *(250:7). [āsāyiş-i ʿālem]*

aşçı: *Yemek pişirmekle görevli kimse.*
1. ve dūde-i mezbūreniñ oṭa başıları ve vekīl-ḫarç ve **aşçı** ve sāʾir neferātı velīme-i sulṭānīye *(262:10). [aşçı]*
2. ve bayraḳ-dār ve vekil-ḫarc ve **aşçılara** birer ikişer ve ʿāmme-i neferātınıñ her birine *(358:14). [aşçılara -lar -a]*

aşçıbaşı: *Yemek pişirmekle görevli kimselerin başı baş aşçı ahçıbaşı.*
1. Yevm-i mezbūrda sāʿat-i ʿāşirde **aşçıbaşı** ve çāşnī-gīrān mücevveze ve *(266:25). [aşçıbaşı]*
2. **aşçıbaşıya** ve aşçılar kātibine ve aşçılar ketḫudāsına ve vekīl-ḫarc-ı şehriyārīye *(363:24). [aşçıbaşıya -y -a]*

aşçılar kātibine: *Mutfak denetimi yapan görevli.*

aşçıbaşıya ve **aşçılar kātibine** ve aşçılar ketḫudāsına ve vekīl-ḫarc-ı şehriyārīye *(363:24). [aşçılar kātibine -n -e]*

aşçılar kethudāsına: *Mutfak güvenliğini sağlayan görevli.*

aşçıbaşıya ve aşçılar kātibine ve **aşçılar ketḫudāsına** ve vekīl-ḫarc-ı şehriyārīye *(363:24). [aşçılar ketḫudāsına -n -a]*

ʿ**asesbaşı:** *Osmanlı ordusunda yeniçeri ocağındaki askeri göreviyle birlikte İstanbul'un güvenliğini sağlamakla yükümlü olan 28. ortaya da komuta eden çorbacıya verilen ad.*
1. ṭulum çıḳararaḳ şitābān ve ʿ**asesbaşı** ṭāʾifesinden yüz ḳadar yeñiçeri anlara *(182:17). [ʿasesbaşı]*
2. ve sāʾir neferātlarınıñ her birine ikişer ẕolaṭa ve ʿ**asesbaşı** ve ṣubaşı ṭāʾifelerine *(327:22). [ʿasesbaşı]*
3. birer ḳabża dīnār ve yeñiçerilerden çorbacı aġalara ve ʿ**asesbaşıya** ve yazıcılardan *(327:26). [ʿasesbaşıya -y -a]*
4. Ve bundan ṣoñra ʿ**asesbaşı** ve subaşı ve żābiṭān-ı ocaḳ ile aġa-i yeñiçeriyān *(366:32). [ʿasesbaşı]*

aṣḥāb: *Hediye sunan kişiler.*

aṣḥābı şeref-i ḳabūle erzānī görülmekle tebcīl olunup sāye-bān-ı temāşāda *(193:30). [aṣḥābı -ı]*

aṣḥāb: *Sahipler mensuplar*.
1. gibi muntaẓam-ı silk-i cemʿiyyet olan ʿamāʾim-i ḫadrā **āṣḥābına** imāme maḳāmında *(215:8). [āṣḥābına -ı -n -a]*
2. **aṣḥābı** tekmīl-i ḫıdmet itdikleri ʿaḳabinde ketḫudāları medār-ı zīnet-i cemʿiyyetleri olan *(334:25). [aṣḥābı -ı]*
3. iḫrāz-ı şeref-i ḳabūl ile tamġā-zede-i ẕeyl-i iʿtibār olup **aṣḥābı** lābis-i cilbāb-ı iftiḫār ve *(354:6). [aṣḥābı -ı]*

aṣḥāb-ı ḥirfet: *Ekinciler ve değirmenciler.*

Ẕikr olunan **aṣḥāb-ı ḥirfet** tevāfuḳ-ı bıżāʿa-i ṣınāʿat münāsebeti ile birbirine *(236:1). [aṣḥāb-ı ḥirfet]*

aṣḥāb-ı ḥirfete: *Sanat sahipleri zanaatkarlık.*

üzere her ṣınıf **aṣḥāb-ı ḥirfete** müteʿayyin olan hedāyā-yı muʿtādeniñ *(147:16). [aṣḥāb-ı ḥirfete -e]*

aṣḥāb-ı ḥirfetiñ: *Meslek sahipleri.*

taʿbiye-i eṣnāf-ı ālāt-ı ṣeṭāret iden **aṣḥāb-ı ḥirfetiñ** keṣret-i gil ü ḫalāb ile laġziş-i ıżṭırāb *(325:29). [aṣḥāb-ı ḥirfetiñ -iñ]*

aṣḥāb-ı kemāliñ dil-pesendi: *(Kemal Hocendi) Bilgin ve ergin kişilerin gönlünde yer edinmiş.*

aṣḥāb-ı kemāliñ dil-pesendi bir bī-naẓīr Dīvān-ı Kemāl-i Ḫʿocendī ve bir *(167:2). [aṣḥāb-ı kemāliñ dil-pesendi -i]*

aṣḥāb-ı kemāliñ ercemendi: *(Reisü'l-küttap Mehemmed efendi) Büyük olgun kişilerin muhteremlisi.*

ʿUṭārid-i āsūmān-ı dīvān-ı salṭanat **aṣḥāb-ı kemāliñ ercemendi** *(139:27). [aṣḥāb-ı kemāliñ ercemendi -i]*

aṣḥāb-ı meclis: *Toplulukta bulunanlar*.

otaġ-ı ʿālīlerine ʿazīmet buyurup **aṣḥāb-ı meclis** eczā-yı güsiste-şīrāze gibi perīşān oldı *(194:28). [aṣḥāb-ı meclis]*

āsīb-i berd ü şitādan: *Soğuk ve kışın ayazı.*

gīsū olur Fi'l-meṣel ütruc-ı zerd-fām-ı ḫurşīdi **āsīb-i berd ü şitādan** *(163:17). [āsīb-i berd ü şitādan -dan]*

ʿāşık: *Aşık seven kişi.*
1. Ḳurbānıñ oldıġım saña ʿ**āşıḳ** degil miyim *(237:15). [ʿāşıḳ]*
2. ṭonluḳ ṭonluḳ gösterüp ʿ**āşıḳına** ʿarż-ı kālā iderek gitdiler ve *(283:30). [ʿāşıḳına -ı -n -a]*
3. hedef gibi peykān-ı müjgānlarına sīne geren ʿ**āşıḳlarından** li-münşiʾihi *(312:14). [ʿāşıḳlarından -lar -ı -n -dan]*

āşikār: *Gizli olmayan belli meydanda olan apaçık.*
1. her dürlü eşcār-ı pür-berg ü bārıñ birer birer miṣāli **āşikār** ve her gūne *(195:24). [āşikār]*
2. üzerinde meşāʿil-i nevvār ve yeşil ḳandīllerden birer serv-i sebz **āşikār** ve nice *(254:9). [āşikār]*
3. ḥāli ne gūne oldıġı **āşikārdır** *(371:20). [āşikārdır -dır]*

āşikār eylediler: *Göstermek.*

daḳīḳa fevt itmeyüp ayucılara ġalebelerin **āşikār eylediler** ve seyr iden *(275:2). [āşikār eylediler -di -ler]*

āşikār idüp: *Meydana getirmek.*

fişengler ile şenlikler **āşikār idüp** giderek beşāşet-baḫş-ı ḫāṭır-ı nuẕẕār ve *(204:12). [āşikār idüp -üp]*

āşikār oldı: *Belli olmak görünmek.*
1. tesmiyesiniñ sırrı **āşikār oldı** Ve yine otaġ-ı hümāyūn naẓar-gāhında vüzerā dāʾiresiniñ *(150:36). [āşikār oldı -dı]*
2. āşikār oldı Nice zamān ʿamūd-ı ṣubḥ gibi tenvīr-i şeb-i deycūr ve *(252:26). [āşikār oldı -dı]*

āşikār olurdı: *Belirmek görünürde olmak.*

Naḳş-ı ḳandīl ile her gice **olurdı āşikār** *(195:27). [āşikār olurdı -ur -dı]*

ʿāşıḳ-ı āvāreye: *Başıboş aşık.*

ʿ**Āşıḳ-ı āvāreye** ḳuyruḳ ṣalar açmazdan *(315:25). [ʿāşıḳ-ı āvāreye, -y, -e]*

ʿāşık-ı bī-tābların̄ yüregi: *Aşıkların yorgun yüreği.*

Ḳılca ḳaldı yüregi ʿ**āşıḳ-ı bī-tābların̄** *(336:26). [ʿāşıḳ-ı bī-tābların̄ yüregi]*

ʿāşık-ı cān-sūz: *Can yakıcı aşık.*

ʿ**āşıḳ-ı cān-sūz** müşterī şeklinde alış veriş iderek güẕerān ve nice penbeden *(284:27). [ʿāşıḳ-ı cān-sūz]*

aşıl: *Bir şeyin bir alet yardımıyla aşağı doğru sarkıtılması.*

bī-meded-i mīzān püşt üzere yatup gāh eli ile ṭutup gāh ayaġından **aşılup** *(232:31). [aşılup -up]*

āsitāne: *İstanbul.*
1. ḳaṣdı ile **āsitāneye** ḳudūmlarından ṣoñra maḫṣūṣen bir tuḥfe-i maṭbūʿa *(340:15). [āsitāneye -y -e]*
2. Ve bu rūz-ı neşāṭ-endūzda **āsitānede** iḳāmete meʾmūr olan Üngürüs ve *(342:28). [āsitānede -de]*
3. on üçinci işneyn güni **āsitānede** maʿzūl mīr-mīrān ve sancaḳ begleri *(345:24). [āsitānede -de]*

āsitāne gümrügi emīni Yegen Meḥemmed Aġa: *Osmanlı devletinde İstanbul'un gümrük işlerine bakan resmi dairelerin başında bulunan "Yegen" lakaplı Mehemmed Ağa.*

ve şehr-emīni Sāmī Muṣṭafā Efendi ve **āsitāne gümrügi emīni Yegen Meḥemmed Aġa** *(320:7). [āsitāne gümrügi emīni Yegen Meḥemmed Aġa]*

āsītāne-i ʿaliyyede: *İstanbul.*

Bināʾen-ʿalā-ẕālik mevālī-i ʿiẓāmdan **āsītāne-i ʿaliyyede** ve civārında ḥālā *(193:1). [āsītāne-i ʿaliyyede -de]*

āsitāne-i saʿādetde: *Kutlu büyük İstanbul.*

Ve keẕālik Mosḳov çarı cānibinden **āsitāne-i saʿādetde** muḳīm olan ilçisi *(341:20). [āsitāne-i saʿādetde -de]*

āsitāne-i saʿādete: *İstanbul.*

ile **āsitāne-i saʿādete** vaḳti ile irişemeyüp ālāy-ı naḫldan bir iki *(368:25). [āsitāne-i saʿādete -e]*

āsitāne-i şevket-āşiyāneye: *Şan yuvası İstanbul.*

merāsim-i ʿubūdiyyetlerin tetmīm için bundan aḳdem **āsitāne-i şevket-āşiyāneye** *(355:5). [āsitāne-i şevket-āşiyāneye -y -e]*

āsiyābī: *Değirmenci.*

içlerinden nicesi mışrāʿ Herkesiñ bir derdi vardır **āsiyābīniñ** de āb diyerek *(235:27). [āsiyābīniñ -n -iñ]*

āsiyābī dilberine: *Değirmenci güzeli.*

Oldı dil bir **āsiyābī dilberine** mübtelā *(235:21). [āsiyābī dilberine -n -e]*

āsiyāb-ı dehrde: *Zamanın değirmeni.*

Āsiyāb-ı dehrde gendüm bilelden ḫāṣılı *(235:18). [āsiyāb-ı dehrde, -de]*

āsiyāb-ı nüh-çarh-ı āsumānı: *(Felek) Göğün dokuz çarklı değirmeni.*

ʿAle'ṣ-ṣabāḥ daḫi **āsiyāb-ı nüh-çarḫ-ı āsumānı** gerdān eyleyen lücce-i ḳudret *(325:11). [āsiyāb-ı nüh-çarḫ-ı āsumānı -ı]*

āsiyāb-ı ümmīdlerin: *Umut değirmeni.*

ʿarż-ı ḥāle şitāb ve ḫurūş-ı seyl-āb-ı ʿaṭā-yı ḫudāvendigārī ile **āsiyāb-ı ümmīdlerin** *(235:28). [āsiyāb-ı ümmīdlerin -ler -in]*

āsiyālar: *Su değirmeni.*

bārān-ı şerāreler rīzān gāh şuʿle-i cevvāleden **āsiyālar** gerdān gāh *(356:5). [āsiyālar]*

āşiyāne-i ferāġatda: *Kaygısızca yerleştirilen yuva.*

lîmān-ı āsāyişine varup ḳol ḳanat şaldı ve **āşiyāne-i ferāġatda** lenger-endāz-ı rāḥat oldı *(296:2). [āşiyāne-i ferāġatda -da]*

āşiyān-gāh-ı niʿmete: *Nimet yuvası.*

mücevveze-ber-ser ser-ā-ser kürkler ile **āşiyān-gāh-ı niʿmete** ḳonup ser-ā-ser *(306:4). [āşiyān-gāh-ı niʿmete -e]*

āşiyān-sāz: *Yuva kurmak yapmak.*

bir külḫan-ı gülşen-nümūn getirilüp ṭılısm olmaḳ üzere bālāsında **āşiyān-sāz** ve *(196:18). [āşiyān-sāz]*

āşiyān-sāz-ı evc-i taht-ı cāh u celāl oldukda: *(Padişah için) Büyüklük ve ululuk tahtının tepesine yuva kurmak.*

pādişāh-ı hümā-sāye-i bülend-iḳbāl **āşiyān-sāz-ı evc-i taḫt-ı cāh u celāl olduḳda** ve *(180:9). [āşiyān-sāz-ı evc-i taḫt-ı cāh u celāl olduḳda -duḳda]*

aşkar-ı dīv-zāde: *Şeytan yavrusu gibi doru renkli at.*

gibi tesrīc ü ilcām ve rikāb u zīn-pūş ile **aşḳar-ı dīv-zāde** cilve-fürūş-ı ḫırām ve *(157:21). [aşḳar-ı dīv-zāde]*

ʿ**aşḳ-bāzān:** *Aşk oyuncuları.*

Ḳurup şalda şalıncaḳ ʿ**aşḳ-bāzān** itdiler dūlāb *(204 4). [ʿaşḳ-bāzān]*

ʿ**asker:** *Resmi kıyafetli silahlı topluluk.*
1. ṣuver-i rehvār-nümūn üzere atlu heyʾetinde ʿ**asker** ve sāʾir zīb ü zīver ile pīrāste Beyt *(187:28). [ʿasker]*
2. itdigi gibi yürüyüp ḳalʿa cengi ne güne oldıġı ve ḳalʿadan püskürme ile ʿ**asker** *(229:23). [ʿasker]*
3. ile ʿ**askerlerin** ḥaşladılar Bir cānibden bir cānibe şināver-i deryā-yı hevā olup *(244:26). [ʿaskerlerin -ler -i -n]*
4. lenger-endāz-ı līmān-ı meydān olup içindeki ʿ**asker** sell-i seyf-i ser-feşān *(267:19). [ʿasker]*
5. içinde olan ʿ**askerini** āteş-i peygār ile ḥaşladılar *(267:28). [ʿaskerini -i --n -i]*
6. ʿ**askerlerin** der-zencīr ve ḳullesinde ezgān oḳuyup ichār-ı āvāz-ı tekbīr ve *(267:34). [ʿaskerlerin -ler -in]*
7. gibi baḳırdan ḫōd ve siper geyimli vāfir ʿ**asker** iʿdād idüp bir ṭarafdan *(303:5). [ʿasker]*
8. mehter-ḫāneler çalınup ʿ**asker** ḳalʿaya ṣarılmada ve bir cānibden ʿaraba üzerinde *(303:6). [ʿasker]*
9. ve ḳazġan-ı kūs gibi baḳırlar kürece kürece dögülmede idi ʿ**Asker** ḳalʿa müstaḥfızları *(303:8). [ʿasker]*

ʿ**asker-i ceng-cū:** *Savaşçı askerler.*

ʿ**asker-i ceng-cū** gibi iḥāṭa iden cüvān-merdān-ı tābende-rūya *(157:23). [ʿasker-i ceng-cū]*

aşḳılı ibrīk-i sīm: *Kulplu, gümüş ibrik.*

aşḳılı bir **ibrīḳ-i sīm** ve bir vuḳiyye ḳadar sīm buḫūr-dān ve gülāb-dān-ı vesīm *(298:28). [aşḳılı ibrīḳ-i sīm]*

aşlā: *"Hiçbir şekilde" anlamında kullanılan durum zarfı.*
1. Ḳızmış ṭuramaz yerinde **aşlā** *(132:16). [aşlā]*
2. **aşlā** munḳatiʿ olmayup iltihāb-ı edevāt-ı nāʾire-i berḳ-tābdan nāşī gūyā *(253:29). [aşlā]*
3. Bu ḥaml-i girān bizlere **aşlā** keder olmaz *(336:18). [aşlā]*

aşmaz oldı: *Bir şeyi bir yere iliştirip aşağıya doğru sarkıtmak.*

aşmaz oldı *(199:16). [aşmaz oldı -dı]*

āş-pezān: *Aşçılar.*
1. dervāzesinden sürūş-ı Burāḳ-süvār gibi rākib-i raḫş-ı berḳ-reftār ve **āş-pezān** *(145:7). [āş-pezān]*
2. Pilāvıñ üstine mızrāḳ dikdi **āş-pezān** *(349:11). [āş-pezān]*

ʿaşr-ı şerīfleri: *Kutlu yüzyıl.*

dillerde dāstān ve **ʿaşr-ı şerīfleri** reʾs-i tārīḫ-i eyyām olacaġı bī-iştibāh idügini *(370:33). [ʿaşr-ı şerīfleri -ler -i]*

astarcısı: *Dokuma ve giysilerin içinde bulunan ince koruyucu kumaşı dokuyan kimseler.*

Anlara tebaʿiyyet ile ẕeyl-i ālāylarında yürüyen Boġaşıcı ve **Astarcısı** ve sāʾir *(300:1). [astarcısı]*

astār-ı atlası olup: *Atlas kumaşın astarı olmak.*

Zīn-pūşınıñ sipihr **olup astār-ı aṭlası** *(200:5). [astār-ı aṭlası olup -up]*

astār-ı kaʿbe-i şevket ü cāh olan: *Büyüklük ve ululuk Kabe'sinin astarı.*

cemʿ olup ve endāze-i ḳıyāsdan bīrūn elbise-i günā-gūn ile ālāy ḳurup **astār-ı Kaʿbe-i şevket ü cāh olan** *(299:26). [astār-ı kaʿbe-i şevket ü cāh olan -an]*

āsūde: *Rahat huzurlu dinç.*
1. **Āsūde** cihān himāyesinde *(127:16). [āsūde,]*
2. sarāy-ı sūr itmegin ḫalḳ-ı cihān ḥimāyetinde **āsūde** ve fitne-i devrān *(136:16). [āsūde]*

āsūde ide: *Saklamak korumak.*

Çeşm-i bedden **ide āsūde** Ḫudāvend-i Ḳadīr *(186:18). [āsūde ide -e]*

āsūde-nişīn: *Huzur içinde yaşamak.*

āsūde-nişīn ve devām-ı salṭanat-ı ḫudāvendīyi tāc u taḫt ile *(212:4). [āsūde-nişīn]*

āsūde-nişīnān-ı mihād-ı arż olan: *Yer döşeğinde rahatça oturmak.*

āsūde-nişīnān-ı mihād-ı arż olan eṭfāl-i mevālīd-i s̱elāṣeniñ beñizleri çalındı ve şol *(232:33). [āsūde-nişīnān-ı mihād-ı arż olan -an]*

āsūde-nişīn-i ferāġ olması: *Dinlenerek rahatça oturmak.*

semt-i verālarında **āsūde-nişīn-i ferāġ olması** münāsib görüldi ve muṣallā *(150:11). [āsūde-nişīn-i ferāġ olması -ma -s -ı]*

āsūde-niş̱īn-i ḥacle-gāh-ı istirāḥat olmaġın: *Gerdek odası döşeğine uzanmak.*

āsūde-niş̱īn-i ḥacle-gāh-ı istirāḥat olmaġın bu cemʿiyyetde bulunmadılar ʿİzzetlü *(251:23). [āsūde-niş̱īn-i ḥacle-gāh-ı istirāḥat olmaġın -maġ -ın]*

āsūde-niş̱īn-i istirāḥat olmuşlar: *Dinlenerek huzurla oturma.*

āsūde-niş̱īn-i istirāḥat olmuşlar iken teber-dārān-ı gīsū-dār-ı Sarāy-ı ʿAtīḳ *(156:30). [āsūde-niş̱īn-i istirāḥat olmuşlar -muş -lar]*

āsūde-niş̱īn-i sāḥa-i ārām oldı: *Alandaki yerinde istirahat içmek.*

maḳām-ı aṣlīsinde **āsūde-niş̱īn-i sāḥa-i ārām oldı** ve tekrār ceng ü cidāl *(188:18). [āsūde-niş̱īn-i sāḥa-i ārām oldı -dı]*

āsumān: *Gökyüzü.*
1. Zemīne nisbet ile oldı **āsūmān** tīre *(195:15). [āsūmān]*
2. hevāyīler bir ṭarafdan tīr-i hevāyī gibi **āsumāna** revān ve bir cānibden *(219:16). [āsumāna -a]*
3. bir ġulġule-i hevl-engīz şūriş-nümā-yı rūstāḫīz oldı ki dūd-ı bārūt **āsumāna** *(220:21). [āsumāna -a]*
4. āvīzān ve nūr-ı duʿā gibi zemīnden **āsumāna** revān eylediler Maşraba *(243:14). [āsumāna -a]*
5. bārūt-ḫāne-i berḳ-üftāde gibi āteş-dāde olup hevāyīler **āsumāna** ṣuʿūd itdikde *(253:14). [āsumāna -a]*
6. deryāya **āsumāndan** nūr iner idi *(253:24). [āsumāndan -dan]*
7. şitābān oldı ise fişek ṭarrāḳasından birbirine girüp ġirīv ü hāy hūy **āsumāna** irüp *(279:16). [āsumāna -a]*
8. lehīb-i ġam-sūzı **āsumāna** ṣuʿūd ve ʿuyūn-ı nücūmı dūd-ālud idüp *(290:2). [āsumāna -a]*
9. ʿAmūd-ı ṣubḥ ḳıyās itme **āsumān** üzre *(349:12). [āsumān]*

āsumānī: *Bir fişek türü.*
1. Ve yüz ʿaded **āsumānī** daḥi yegān yegān semt-i eflāke āh-ı sūz-nāk-ı ʿāşıḳ *(197 13). [āsumānī]*
2. eṭrāfa ejder aġzı gibi āb-efşān-ı şerār olup **āsumānīler** nūr-ı duʿā gibi ʿālem-i bālāya *(203:12). [āsumānīler -ler]*
3. **āsumānīler** naẓm *(219:27). [āsumānīler -ler]*
4. mā-ʿadā sāde ve çifte otuz otuz beş baḥrī ve yüz ʿaded **āsumānī** ve on beş *(220:2). [āsumānī]*
5. āmāde olanlar daḥi semt-i deryādan **āsumānīler** hevāyī oḳ gibi perrān oldıġını *(252:10). [āsumānīler -ler]*
6. ṭutuşdurmuş ve tīr-i hevāyī gibi **āsumānīleri** Neşr-i Ṭāʾiriñ rāḥatın uçurmuşdur *(269:23). [āsumānīleri -ler -i]*
7. **āsumānī** ve otuz baḥrī ve iki çarḫ-ı felek nāmında fişeng-i żiyā-güster ve otuz *(270:1). [āsumānī]*
8. şerāre-pāş-ı ẓuhūr olup ve iki ḥayme-i daḫme-gūn ve yüz **āsumānī** ve iki çarḫ-ı felek *(270:7). [āsumānī]*
9. mühr-i Süleymānī ve ḳırḳ ördek ve yüz elli **āsumānī** ve on iki çömlek ve ḳarṭopı heyʾetli *(271:10). [āsumānī]*

āsumānī fişek: *Bir fişek türü.*

kestāne ve yüz **āsumānī fişek** atılup ṣuʿlesi ẓulmet-sūz-ı şeb-i deycūr ve *(230:1). [āsumānī fişek]*

āsumānī fişekden: *Bir fişek türü.*

her **āsumānī fişekden** yigirmişer ḳandīl-i sūzān ṭāḳ-ı meleʾ-i aʿlāya āvīzān oldıġı *(253:32). [āsumānī fişekden -den]*

āsumānī fişekler: *Bir fişek türü.*
1. şerāre-feşān ve her biriniñ içinden nice **āsumānī fişekler** tīr-i hevāyī gibi eflāke *(172:27). [āsumānī fişekler -ler]*
2. ṣoñra cā-be-cā **āsumānī fişekler** perrān ve her biri burc-ı tīri nişān eyleyüp oḳ yılanı *(252:28). [āsumānī fişekler]*

3. bülend **āsumānī fişekler** ki dūr-bīn-i medd-i nigāh mertebe-i ʿurūc u ṣuʿūdında *(269:25). [āsumānī fişekler]*
4. noḳṭa-i pergār-ı taḥayyür eyledi ve her devresi tamāmında nice **āsumānī fişekler** *(271:19). [āsumānī fişekler -ler]*

<u>āsumānī fişeklerini:</u> *Bir fişek türü.*

ve hāvan ve **āsumānī fişeklerini** muḥtevī bir ṣal daḫi yüriyüp edevāt-ı nāriyyesi *(230:12). [āsumānī fişeklerini -ler -i -n -i]*

<u>āsumān-peymā olup:</u> *Göğe yükselmek.*

peydā ve nice hevāyī fişekleri birden **āsumān-peymā olup** heyʾet-i maḥsūsesi *(228:22). [āsumān-peymā olup -up]*

<u>āsumān-rev oldukça:</u> *Gökyüzüne ulaşmak.*

Olduḳça hevāyi **āsumān-rev** *(131:19). [āsumān-rev olduḳça -duḳça]*

<u>āsār-ı baʿs-ı ḳubūr:</u> *Kıyamet günü alameti mezarlardan ölülerin dirilmesi.*

ḳavme-i nāgeh-ẓuhūr ile **āṯār-ı baʿṯ-ı ḳubūr** bedīdār olaraḳ *(184:2). [āṯār-ı baʿṯ-ı ḳubūr]*

<u>āsār-ı ġayret-i cāhiliyye:</u> *Cahilce yapılan otağın işareti.*

muḥāṣır u maḥṣūr cāniblerinden **āṯār-ı ġayret-i cāhiliyye** ẓuhūrı ṣūret-bāzīde olan *(346:16). [āṯār-ı ġayret-i cāhiliyye]*

<u>āṯār-ı güftār-ı şehriyārī:</u> *Sultanın sözünün belirtileri.*

muḳademāt-ı bārān ʿayān ve **āṯār-ı güftār-ı şehriyārī** nümāyān olup ṭopçılar *(309:26). [āṯār-ı güftār-ı şehriyārī]*

<u>āṯār-ı ḥıfẓ-ı şāh-ı cihān-bānı:</u> *Şahlar şahının koruyucu eserleri.*

Āṯār-ı ḥıfẓ-ı şāh-ı cihān-bānı gör dilā *(228:6). [āsār-ı ḥıfẓ-ı şāh-ı cihān-bānı, -ı]*

<u>āṯār-ı sāṭiʿü'l-envār-ı şeṭāret-i nāriyye:</u> *Ateş şenliğinin parlak ışıklı izleri.*

fermān-ı hümāyūn ṣudūr ve cā-be-cā **āṯār-ı sāṭiʿü'l-envār-ı şeṭāret-i nāriyye** ẓuhūr eyledi *(269:8). [āṯār-ı sāṭiʿü'l-envār-ı şeṭāret-i nāriyye]*

<u>āsār-ı żiyāfet-i ḫˇāce-gān-ı bülend-iʿtibār:</u> *İtibarı yüksek devlet büyüklerinin ziyafet geleneği.*

Bu Maʾide-i ʿAmīmü'l-fāʾide **Āṯār-ı Żiyāfet-i Ḫˇāce-gān-ı Bülend-iʿtibār** *(318:32). [āṯār-ı żiyāfet-i ḫˇāce-gān-ı bülend-iʿtibār,]*

<u>at:</u> *Binek yük ve koşu amacıyla yetiştirilen ve beslenen evcil hayvan.*
1. Bender-i Cidde vālīsi El-ḥācc İbrāhīm Paşa ṭarafından daḫi mükemmel **at** *(226:13). [at]*
2. ṭarafından **at** bedeli bir ḳıṭʿa cevher-i girān-ḳıymet-i bī-naẓīr ve dörder ʿaded *(249:9). [at]*
3. ṭarafından müzerkeş bisāṭ u ālāt ile ṭonanmış bir reʾs **at** ve altışar ṭāḳa destār-ı bendī *(249 5). [at]*

4. görüp bir **at** iḥsānı ile telāfī-i mā-fāt ve tecdīd-i berāt-ı iltifāt itmeleri *(261:2). [at]*
5. ve midillü şūretlü **atlar** ve üzerlerinde muḳavvādan yapılmış heyākil-i ʿacībe *(263 25). [atlar -lar]*
6. süvārları ṭolu dizgin meydāna çıḳmaḳ içün **atlarına** ḳolan çeküp *(299 7). [atlarına -ları -n -a]*
7. ʿArż eyledim rikābıña raḫtı ile bir **at** *(343:25). [at]*
8. iʿāde ve nigāh-ı raġbetlerin nuḫbe-i ciyād-ı şāfināt olan sābıḳu'ẕ-ẕikr **ata** *(344:1). [ata -a]*
9. üzere ihdā olunacaḳ **at** muḳabelesinde bir ḳıṭʿa elmāslu ḫançer ve her biri beşer *(345:5). [at]*
10. ve ṭulumcıyāndan teferrüs itdigi gibi **atından** inüp zemīn-būs-ı şehriyārī ile *(358:32). [atından -ı -n -dan]*
11. mevḳif-i temyīze sevḳ u tesyīr olunup sebbāḳü'l-ġāyāṭ olan **atlara** *(359:32). [atlara –lar-a]*
12. dīde-güşā-yı intiẓār göricek ādāb-ı mülūkāne üzere **at** üzerinden üç kerre *(370:25). [at]*
13. ḥażretlerini iclāl ü tevḳīr ile **atdan** indürüp şaġ ṭaraflarına kendüler ve şol *(371:33). [atdan -dan]*
14. ve sīm zencīr ve ʿabāyī ile müzeyyen **atlara** süvār ve ṭoġrı saʿādet-ḫānelerine *(375:10). [atlara -lar -a]*

at: *Fırlatılmak atılmak atlamak.*
1. Sekdirme ṭop **atdı** raʿd-ı bārīḳ *(129:4). [atdı -dı]*
2. Çarḫ-ı felege ṭaş **atdı** gūyā *(132:4). [atdı -dı]*
3. **atılup** bu ḳālıb üzere be-her yevm üçer kerre şenlikler itmek *(151:3). [atılup -ıl -up]*
4. zemīne **atup** ve kendi ḥalḳa-i nāfın ḫātem-i engüşt-i sütūn eyleyüp māhiyyeler *(212:28). [atup -up]*
5. **atup** ve bir cānibini eliyle muḥkem ṭutup bün-nişīnān-ı sütūn maşrabayı rīsmāna *(243:13). [atup -up]*
6. gibi **atıldıḳça** ve zebān-ı zebānesinden zehr-ābe-i şerāre saçıldıḳça *(252:29). [atıldıḳça -ıl -dıḳça]*
7. ʿayān göricek ḫadeng-āsā yeleklenüp **atıldılar** ve Āyineli Ḳavaḳ iskelesinde *(252:11). [atıldılar -ıl -dı -lar]*
8. yoġurtçılar daḫi süd gibi deryāyı görüp gemi çanaḳlıḳlarından **atıldılar** *(259:11). [atıldılar -ıl -dı -lar]*
9. terānesiyle mütefāḫirane **atup** ṭutdı ip üstinde yatdı ve ol boġazı ipli iki eli ve *(259:23). [atup -up]*
10. ile fi'l-meṣel püskürme **atar** ve çarḫ-ı felek gibi öñine gelene āteşler saçar *(263:23). [atar -ar]*
11. yevm-i sābıḳ üzere birbiri ile ṭop u tüfeng **atmaġa** āheng ve bā-yek-dīger āġāz-ı peygār u ceng idüp *(264:18). [atmaġa -mag -a]*
12. yaylım ḳurşun **atup** berrden hücūm ve nıṣf-ı āḫeri daḫi cānib-i yesārından yüriyiş idüp *(267:22). [atup -up*
13. gülle-i ṭop-ı misket gibi birbirine **atup** ve muşmulayı mühre-i tüfeng *(281:16). [atup -up]*
14. Se-pālār üzere **atılan** hevāyīlerin ḫod naḫl-i ḫurmādan ḫoş-nümā dörder *(309:13). [atılan -ıl -an]*
15. çarḫī fişekleri idāreye imkān olmamaġın vaḳt-i ʿışādan ṣoñra **atılan** fişekleri *(309:28). [atılan -ıl -an]*
16. Şevḳ ile göklere **atıldı** fişeng *(311:20). [atıldı -ıl -dı]*
17. ve aṭlasdan bayraḳ ve bād-bānları güşāde tıranpetesin çalaraḳ ve ṭop ü tüfeng **ataraḳ** *(314:10). [ataraḳ -araḳ]*
18. gāh fişekler **atup** ṭarrāḳa-engīz ve gāh nişādırsız ḳalaylar çeküp ḫande-ḫīz oldılar *(315:31). [atup -up]*

at: *Doğrulmak hareket etmek.*

Meydānı tehī şanup **atıldı** *(130:17). [atıldı -ıl -dı]*

at: *Kendini katmak dahil olmak.*

ṭabanca çaḳmaḳ ile ʿadūsunuñ ḫāne-i ḥayātına ḳundaḳ bıraḳmaġa ḳādir iken yine otuna ṭoḳunmayana boşuna **atılmaz** ve *(165:13). [atılmaz -ıl -maz]*

at: *Bir şeyin bir mesafeden başka bir mesafeye hızlıca hareket etmesi.*
1.ḥālet-nümā-yı ḥamle-i pīl-i mest olup cirīdli minval-i nessācān gibi **atılup** iki ṭaraf çubuḳlı ḳumāş *(182:6). [atılup -ıl -up]*
2.sū-der-sū cirīd-i şihāb-ı şitāblar **atılup** birbirini şast-ı dest ile pest ve yek-dīgeriñ *(182:4). [atılup -ıl -up]*
3.**atılup** ol gürg-i bārān-dīde Türk ters-i gürg ile anlara ḳatılup meşnevī *(207:11). [atılup -ıl -up]*

at-: *Fırlatılmak atılmak atlamak.*

atılan ṭop u tüfeng ü ḫumbaranıñ dūd-ı bārūtı niḳāb-ı çihre-i ḥiṣār olup *(188:13). [atılan -ıl -an]*

at depmesinden: *(at eşek gibi hayvanlar için) Ayağıyla vurmak.*

vādīde benim oynamaz atım diyerek ayaḳ ayaḳ yürüyüp **at depmesinden** *(335:7). [at depmesinden -n -den]*

at meclisi: *Kalabalık insan topluluğu.*

Ḫünkār ṭarafından ṣadr-ı aʿẓama gelen **at meclisi** İbrāhīm Paşa ve Tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa ve Ketḫudā-yı Āṣafī ve Ṣadreyn Efendiler *(169:3). [at meclisi]*

At Meydānında: *Osmanlı zamanında İstanbul'da Sultan Ahmet Camiine verilen ad .*

idi ki **At Meydānında** ḫalīde olan ṭaşıñ ṣūreti hem-ḳāmeti ve meydān-ı sūr-ı Aḥmed Ḫānīniñ *(255:20). [At Meydānında -n -da]*

at oynatdılar: *At ile gösteri yapmak.*

Ṭozkoparāne ve himmet-i şāhāne ile **at oynatdılar** ki manṣūbe-bāzān-ı endīşeyi *(343:17). [at oynatdılar -dı -lar]*

at oynatmaḳ: *(bir yerde işte) İstediği gibi bildiği gibi davranmak.*

meydān-ı tavṣīfde bāzendegān-ı cirīd-i ābnūsī-ḳaleme **at oynatmaḳ** *(358:26). [at oynatmaḳ -maḳ]*

at sürerek: *Atın üstüne çıkmak suretiyle atı hareket ettirmek.*

Bunlar daḫi naṭʿ-ı şaṭranc-ı şeṭāretle bu ṭarīḳ üzere **at sürerek** ve naẓar-gāh-ı şāhīde *(157:30). [at sürerek -erek]*

at ṣūreti: *At kuklası, ata benzer şey.*
1. ʿAraba güẕārişinden ṣoñra on ḳadar eşḫāṣ-ı turfe-liḳā ʿaynı ile birer at ṣūreti *(157:20). [at ṣūreti]*
2. biraz cünbiş-i uḍḥūke-nümādan ṣoñra **at ṣūretleri** tāziyāne-i fetīl-i sūzān *(263:27). [at ṣūretleri]*

ʿatabe-i sulṭānīye: *Sultanın eşiği.*

ʿ**atabe-i sulṭānīye** teslīm ve ḫıdmet-i lāzımelerini tekmīl ü tetmīm eylediklerinde *(336:12). [ʿatabe-i sulṭānīye -y -e]*

ʿAṭāʾullāh Efendiniñ: *Çivizadelerden Ataullah Efendi Anadolu kazaskerliği görevinde bulunmuş Osmanlı devlet adamı.*

Kevākibī-zāde celīlü'n-neseb Aḥmed Efendi ve ʿ**Aṭāʾullāh Efendiniñ** *(201:25). [ʿAṭāʾullāh Efendiniñ -n -iñ]*

ʿatebe-i ʿaliyye-i şāhen-şāh-ı Süleymān-bār-gāha: *Kapısı Süleyman peygamber gibi olan şahlar şahının yüksek eşiği.*

aġayān-ı mezbūrān ʿ**atebe-i ʿaliyye-i şāhen-şāh-ı Süleymān-bār-gāha** *(214:25). [ʿatebe-i ʿaliyye-i şāhen-şāh-ı Süleymān-bār-gāha -a]*

ʿatebe-i devlet-i ʿaliyyeniñ bende-i ser-efgende-i müstemendine: *(Şairin kendisi) Yüce devletin eşiğinin zavallı kölesi.*

ber-güzīde-i dāniş ü maʿrifet ḫayṣiyyetlü Rāşid Meḥmed Efendi ve ʿ**atebe-i devlet-i ʿaliyyeniñ bu bende-i ser-efgende-i müstemendine** *(310:8). [ʿatebe-i devlet-i ʿaliyyeniñ bende-i ser-efgende-i müstemendine -n -e]*

ʿ**Atebe-i Halīfe-i Pādişāh-ı Bī-enbāz:** *Benzeri bulunmaz hükümdar ve halife olan sultanın eşiği.*

Bu Nev-ḳumāş-ı Kār-gāh-ı İʿcāz ʿ**Atebe-i Ḫalīfe-i Pādişāh-ı Bī-enbāz** *(320:27). [ʿaAebe-i Ḫalīfe-i Pādişāh-ı Bī-enbāz]*

ʿ**atebe-i hümāyūna:** *Sultanın eşiği.*

ʿ**atebe-i hümāyūna** īṣāl içün telḫīṣī-i ṣadr-ı ʿālī yediyle saʿādetlü aġa-i dārü's-saʿāde *(307:30). [ʿatebe-i hümāyūna -a]*

ʿ**atebe-i hümāyūn-ı şehriyār-ı kerīme:** *Cömert hükümdarın kutlu eşiği.*

hediyyelerin ʿ**atebe-i hümāyūn-ı şehriyār-ı kerīme** teslīm ile merāsim-i ʿubūdiyyeti *(315:8). [ʿatebe-i hümāyūn-ı şehriyār-ı kerīme]*

ʿ**atebe-i seniyye-i mülūkāneye:** *Meliklere yaraşır yüce eşik.*

manṣūbları hedāyā-yı nāçīzāneleri ile ʿ**atebe-i seniyye-i mülūkāneye** *(192 32). [ʿatebe-i seniyye-i mülūkāneye -y -e]*

āteş: *Odun kömür vb. maddelerin tutuşup yanması ile beliren ışık.*
1. **āteş** ve her birini ʿuṣfūr-ı şāhīn-dīde gibi perīşān u müşevveş eyleyüp *(224:16). [āteş]*
2. **Āteşden** olmadı ten-i ʿuryānına ziyān *(228:7). [āteşden, -den]*
3. **āteşlerini** iṭfā içün ḳırābeler ile üzerlerine şular işāle ve bir ṭarafdan çavuşlar *(228:10). [āteşlerini -ler -i -n -i]*
4. ile fi'l-meṣel püskürme atar ve çarḫ-ı felek gibi öñine gelene **āteşler** şaçar *(263:23). [āteşler -ler]*
5. **āteşlerinden** birbiri ile piyāde vü süvār aġaçdan ḳılıçlar ile peygār şeklin gösterdiler *(263:35). [āteşlerinden -ler -i -n -den]*
6. ḥaşladı ve her biri bu **āteş** ile her ne cānibe gürīzān oldı ise ḫalḳ anları *(271:26). [āteş]*
7. meydāna getürilüp baʿdehū yelken açdı ve ṭop u tüfekle eṭrāfa **āteşler** şaçdı ve *(275:32). [āteşler -ler]*
8. Gāh manḳallarla **āteş** gāh destīlerle şu *(276:4). [āteş]*
9. nice şevḳ u ṭarab ve hengāme-i ʿacebden şoñra ṭulumcılar **āteşin** iṭfā *(279:17). [āteşin -in]*
10. iş ʿāl ile şaḫṣ-ı mezbūruñ başında **āteşler** yanup etekleri ṭutuşdı ve ol dūzaḫ-āşiyān *(279:12). [āteşler -ler]*
11. Başında her dil-i āşüfteniñ yanar **āteş** *(280:19). [āteş]*
12. ḫod-be-ḫod deverān ve ol şuʿle-i cevvāleden aralıḳ aralıḳ bir ṭarrāḳalı fişek *(309:6). [āteş]*
13. seyelān iden altun şuyı ile **āteşleri** iṭfā ve lūle-i benān ve *(347:5). [āteşleri -ler -i]*
14. ve taḥrīk-i mıḳẕāf-ı cevelān idüp şuʿleden bayraḳ **āteşden** sancaḳlar *(356:23). [āteşden -den]*
15. gāh kestaneler ḳızmış duramaz **āteşinden** çatlar el-ḥāṣıl bir mertebe fişek şenligi *(356:12). [āteşinden -i -n -den]*
16. ve pest ü bālālarında iḫfā olan fişeklere **āteş** ilḳā itmeleriyle birden *(357:2). [āteş]*

āteş bāhāsına: *Çok pahalı haddinden fazla bedel konulan şeyler.*

Kestāneler ṣatılmada **āteş bāhāsına** *(355:28). [āteş bāhāsına]*

āteş gemisi: *Eski çağlarda düşman gemilerini yakmak için özel bir biçimde yapılmış içi yakıcı maddelerle dolu gemi.*

āteş gemisi oldıġı nümāyān oldıġı eṣnāda bī-çāre *(356:29). [āteş gemisi]*

āteş oldı: *Ateşe benzemek ateş gibi yanmak.*
1. Bir cānibi **āteş** oldı bir cānibi āb *(151:5). [āteş oldı -dı]*
2. Bir cānibi **āteş** oldı bir cānibi āb *(228:14). [āteş oldı -dı]*

3. Bir cānibi **āteş oldı** bir cānibi āb *(279:20). [āteş oldı -dı]*
4. Bir cānibi **āteş oldı** bir cānibi āb *(151:20). [āteş oldı -dı]*

āteş şaçar: *Ateş yaymak.*

Āteş şaçar idi ejder aġzı *(132:11). [āteş şaçar, -ar]*

āteş virdiklerinde: *Tutuşturmak yakmak.*
1. cāmesine **āteş virdiklerinde** şaḫş-ı meẕkūr tünd-ḫīz ü germ-pūy gürīz olduḳça *(227:28). [āteş virdiklerinde -dik -ler -i -n -de]*
2. her ṭarafdan taʿbiye olunan fişeklere birden **āteş virdiklerinde** *(346:36). [āteş virdiklerinde -dik -ler -i -n -de]*

āteş virdüklerinde: *Yakmak.*

bir ḳulle fişegine **āteş virdüklerinde** şol mertebe şuʿle-pāş ve şerer-niṣār oldı ki *(157:32). [āteş virdüklerinde -dük -ler -i -n -de]*

āteş virildi: *Tutuşturulmak.*

āteş virildi Bu eṣnāda püskürme fişekli telli çavuşlar başı çıġalı ġāzīler yürüyüş *(229:22). [āteş virildi -il -di]*

āteş virildikçe: *Tutuşturulmak yanmak.*

fānūs-ı ḫayāl gibi fır fır devrān ve ḫaşv-ı libāsları olan fişeklere **āteş virildikçe** *(312:27). [āteş virildikçe -dikçe]*

āteş virildikde: *Tutuşturulmak.*
1. ile ṣūret-nümā-yı peygār ü ceng olup ḳalʿaya **āteş virildikde** şöyle *(220:20). [āteş virildikde -dikde]*
2. ṭırāz-ı dāmen-i ḫilʿatına fetīle-i şemʿa-i raḳḳāṣān-ı şuʾle-i cevlān ile **āteş virildikde** *(270:24). [āteş virildikde -dikde]*

āteş virildükde: *Tutuşmak tutuşturulmak.*

ṭablalarda olan mīveler resīde-i ḫazān olup birden **āteş virildükde** bir *(219:17). [āteş virildükde -il -dükde]*

āteş virilüp: *Yakılmak, tutuşturulmak.*
1. **āteş virilüp** taḥrīk-i hevā ile her cānibe ḥareket ve gāh gāh ṣavlet ü sürʿat iderek *(197:19). [āteş virilüp -üp]*
2. iki yüz hevāyī fişeklere **āteş virilüp** naẓm *(221:3). [āteş virilüp -üp]*
3. yigirmi māh-tāba **āteş virilüp** ve yüz püskürme ile çavuşlarıñ yüzine *(270:13). [āteş virilüp -il -üp]*
4. Ḥużūr-ı şehriyārīde ser ü dūşlarında olan fişeklere **āteş virilüp** ve ṣuver-i pīrāne-heyʾetiñ sāḫte ṣaḳalları *(278:4).[āteş virilüp -üp -]*
5. ṣoñra ḳalʿa-i meẕkūreniñ bārūt-ḫānesine **āteş virilüp** burc u bārūları *(289:14). [āteş virilüp -il -üp]*

āteş virüp: *Tutuşturmak.*

hengāmında arslan şeklinde olan sālifü'l-beyān fişeklere **āteş virüp** ve mehterleri *(284:29). [āteş virüp -üp]*

āteş-bāz: *Ateşle oynayan. Hokkabaz.*

Ve bir **āteş-bāz** daḫi çeyner tükürür yoldaşdan ḳalmazız diyerek ḳızmış timurları *(317:7). [āteş-bāz]*

āteş-bāzān: *Ateşle oynayan. Hokkabaz.*

āteş-bāzān ve levendāna ve sāʾir erbāb-ı ḥācāta ve raḳḳāṣān u mehterāna ve *(289:19). [āteş-bāzān]*

āteş-bāz-ı şuʿle-reftār: *Alev gibi giden ateş oyunu oynayan kişi.*

bir ṭarrāḳa-i ʿaẕīme bedīdār olup ol şaḫṣ-ı bed-kirdār **āteş-bāz-ı şuʿle-reftār** *(270:25). [āteş-bāz-ı şuʿle-reftār]*

āteş-bāzlık: *Ateş ile gösteriler yapan sanatçı.*
1. naʿra-i hāy hāy ile ḫalḳı geriye tüskürüp **āteş-bāzlıḳda** mahāret iẓhār eyledi *(197:12). [āteş-bāzlıḳda -da]*
2. per-güşā-yı küngüre-i iştihār olan aġa ki fişeng-endāzlıḳda şihāb-ı āsumānīye fāʾiḳ ve **āteş-bāzlıḳda** *(197:24). [āteş-bāzlıḳda -da]*

āteş-dāde olup: *Ateş saçmak.*

bārūt-ḫāne-i berḳ-üftāde gibi **āteş-dāde olup** hevāyīler āsumāna ṣuʿūd itdikde *(253:14). [āteş-dāde olup -up]*

āteş-dān-ı buhūr-ı şevḳ ü sürūr oldı: *Sevinç ve neşe buhuru yanan ateş kabı gibi olmak.*

keştī-i nüh-bādbān-ı āsumān ġarḳa-i emvāc-ı nūr ve her bir ṣal **āteş-dān-ı buḫūr-ı şevḳ ü sürūr oldı** *(219:20). [āteş-dān-ı buḫūr-ı şevḳ ü sürūr oldı -dı]*

āteş-dān-ı neşāṭa: *Şenlik ocağı.*

püskürme fişekleri ile **āteş-dān-ı neşāṭa** fetīle-fürūz oldılar *(227:20). [āteş-dān-ı neşāṭa -a]*

āteşden ḳulleler: *Ateşten yapılmış kuleler.*

gāh **āteşden ḳulleler** peydā gāh ṣuʿleden sefīneler hüveydā gāh sāye-bān-ı zerrīn-ṭınāblar *(356:3). [āteşden ḳulleler]*

āteşe düşdi: *Yanmak, acı çekmek.*

gibi **āteşe düşdi** ve ḳınā ʿaẕābe'n-nār Lākin bu ḳadar *(173:19). [āteşe düşdi -di]*

āteş-endāz oldılar: *Ateşlemek keyfini yerine getirmek.*

ile ḫande-rīz ḳılup ḳāsiye-i gürūh-ı mezbūreye **āteş-endāz oldılar** *(339:22). [āteş-endāz oldılar -dı -lar]*

āteş-endāz-ı bārūt-hāne-i ḥavṣala-i takrīr: *Anlayış kabiliyetinin baruthanesini ateşe vermek.*

bir mertebe meşʿal-efrūz-ı şādmānī oldu ki taʿbīri **āteş-endāz-ı bārūt-ḫāne-i ḥavṣala-i taḳrīr** idi *(173:26). [āteş-endāz-ı bārūt-ḫāne-i ḥavṣala-i taḳrīr]*

āteş-feşān olurdı: *Ateş saçmak.*

kaṭarāt-ı mā gibi cūşān ve her biri fevvāre-i serīʿü'l-cereyān gibi **āteş-feşān olurdı** *(228:29). [āteş-feşān olurdı -ur -dı]*

āteş-i āb-gūndan: *Su renkli ateş.*

hüveydā olup kenārelerinde lüleler gibi taṣfīf ve **āteş-i āb-gūndan** teʾlīf olunan *(228:27). [āteş-i āb-gūndan -dan]*

āteş-i ʿaşḳımla: *Aşkın ateşi.*

zebān-ı nigāh-ı sāmān-sūz-ı dil-firīb ile mışrāʿ Yaḳlaşma baña **āteş-i ʿaşḳımla** *(312:20). [āteş-i ʿaşḳımla -ım -la]*

āteş-i hemvār: *Uygun olarak yanmakta olan ateş.*

Kebāb-ı nāzük-i dil **āteş-i hemvār** mī-ḫˇāhed *(238:26). [āteş-i hemvār]*

āteş-i intiẓār-ı şehriyārī: *Sultanın gelişini bekleme ateşi.*

niẓāmın bulunca ve **āteş-i intiẓār-ı şehriyārī** ile fetīle-sūz-ı dāġ-ı derūn olan *(196:4). [āteş-i intiẓār-ı şehriyārī]*

āteş-i peygār: *Savaş aleti.*

içinde olan ʿaskerini **āteş-i peygār** ile ḥaşladılar *(267:28). [āteş-i peygār]*

āteş-i reşki: *Kıskançlık ateşi.*
1. şemmāme ʿanber-i ḫām ki ḫāl-i ẕeḳan-ı ḫūbān **āteş-i reşki** ile micmer-i ġayretde *(16217). [āteş-i reşki -i]*
2. naḫl-i gül-nār olmağın **āteş-i reşki** eflākiñ eteklerin ve nücūmuñ fişeklerin *(269:22). [āteş-i reşki -i]*

āteş-i şafak: *Şafak ateşi.*

işti ʿāl u iltihāb ve nāʾire-i edevāt-ı sāʾireden **āteş-i şafaḳ** germiyyet ü tāb bulmağın *(309:23). [āteş-i şafaḳ]*

āteş-i şafaḳda: *Şafağın ateşi.*

pīrāste olan simāṭ-ı āsumāna **āteş-i şafaḳda** ṣevr ü cedy ü ḥamel büryān olup *(348:25). [āteş-i şafaḳda -da]*

āteş-i vakḳād: *Alevli ateş.*

bir **āteş-i vaḳḳād** idi ki şuʿā'ı şemʿ-i ẓulmet-sūz-ı şeb-i tīre ve iltimāʿı *(171:5). [āteş-i vaḳḳād]*

āteşī-meşreb: *Ateş ile aynı yaradılışa sahip.*

dirler idi Fi'l-meṣel her biri āhen-dil ve **āteşī-meşreb** bir *(165:8). [āteşī-meşreb]*

āteşīn: *Ateşli yakıcı.*

elfāẓı āb-dār maʿānīsi **āteşīn** bir naẓm-ı muraṣṣaʿdan ṣaḳīl uṣūlinde bir naḳş-ı bedīʿ *(253:8). [āteşīn]*

āteşī-reng: *Ateş renkli koyu kırmızı.*

taḫta küleh nārencī-ʿimāme ve pūşiş-i bedeni olan tette vü bettesi bir **āteşī-reng** *(228:1). [āteşī-reng]*

āteşler şaçaraḳ: *Ateş yaymak.*

āteşler şaçaraḳ nevbet-ḫānelerinde ṭabl u surnālar seyr-āheng ve neferātı edevāt-ı nāriyye *(220:19). [āteşler şaçaraḳ -araḳ]*

āteşler virilüp: *Tutuşturulmak.*

Evvelā cebe-ḫāne ṭarafından taʿbiye olunan fişeklere ṭaraf ṭaraf **āteşler virilüp** *(356:1). [āteşler virilüp -üp]*

āteş-nisār: *Ateş saçmak.*

şīr-i āteş-dīde gibi ḳaçaraḳ yemīn ü yesāra şol ḳadar **āteş-niṣār** ve pīş ü pes-i reh-güẕārına *(356:26). [āteş-niṣār]*

āteş-nisār oldılar: *Ateş saçmak.*

ṣaf-beste-i meṣāf-ı peykār olan tersānelüler tüfeng-i şihāb-kirdār ile **āteş-niṣār oldılar** *(186:10). [āteş-niṣār oldılar -dı -lar]*

āteş-zen olduklarında: *Tutuşturulmak.*

ve cezīre-i deryā-yı nūr ḳılınup bir ṭarafdan püskürme ile **āteş-zen olduḳlarında** olan *(228:17). [āteş-zen olduḳlarında -duḳ -lar -ı -n -da]*

ʿaṭf-ı ʿināṉ: *Dizgin çevirmek.*

ʿ**aṭf-ı ʿināṉ** ve ḥaşmet ü saʿādet ile gūşe-zīb-i sāye-bān-ı sidre-āsitān olduḳda *(350:14). [ʿaṭf-ı ʿināṉ]*

ʿaṭf-ı ʿināṉ idesin: *Dizgin çevirmek.*

Ḳanġı mülke **idesin** ʿ**aṭf-ı ʿināṉ** ḫoş geldiñ *(292:17). [ʿaṭf-ı ʿināṉ idesin -e -sin]*

ʿaṭf-ı ʿināṉ-ı ʿaẕīmet: *Gidiş dizgininin yönü.*

ʿ**aṭf-ı ʿināṉ-ı ʿaẕīmet** ve ṣadr-ı aʿẓām-ı ʿālī-cāh daḫi kendü otaḳlarında *(322:12). [ʿaṭf-ı ʿināṉ-ı ʿaẕīmet]*

ʿaṭf-ı ʿināṉ-ı ʿazīmet buyurduklarında: *Gidiş dizginini çekmek.*

ṣoñra sāʿat-i sābiʿa ḥulūlinde semt-i sūr-gāha ʿ**aṭf-ı ʿināṉ-ı ʿazīmet buyurduḳlarında** *(311:9). [ʿaṭf-ı ʿināṉ-ı ʿazīmet buyurduḳlarında -duḳ -lar -ı -n -da]*

Atıcılar Tekyesi: *Okçu yetiştirilmek üzere II. Bayezid zamanında tarafından inşa edilen isimleri Okmeydanı Atıcılar Okçular Tîr-endâzlar olan tekkenin adı. Fatih Sultan Mehmet'in bu bölgede okçuluk müsabakaları için kurdurduğu ok meydanı ve okçuluk tekkesi nedeniyle bu ad verilmiştir.*

1. civār-ı dāʾire-i hümāyūna ḳurılup otaġ-ı hümāyūn ile **Atıcılar Tekyesi** beyninde *(150:16). [Atıcılar Tekyesi]*
2. żamīr-i teʾnīṯ gibi perde-nişīn-i istitār olmaları içün **Atıcılar Tekyesi** anlara *(350:2). [Atıcılar Tekyesi]*

Atıcılar Tekyesinde: *Okçu yetiştirilmek üzere II. Bayezid zamanında tarafından inşa edilen isimleri Okmeydanı Atıcılar Okçular Tîr-endâzlar olan tekkenin adı. Fatih Sultan Mehmet'in bu bölgede okçuluk müsabakaları için kurdurduğu ok meydanı ve okçuluk tekkesi nedeniyle bu ad verilmiştir.*

ile dāʾire-i hümāyūna taʿyīn olunup bir oṭa **Atıcılar Tekyesinde** bir oṭa *(148:32). [Atıcılar Tekyesinde -N -De]*

Atıcılar Tekyesiniñ: *: Okçu yetiştirilmek üzere II. Bayezid zamanında tarafından inşa edilen isimleri Okmeydanı Atıcılar Okçular Tîr-endâzlar olan tekkenin adı. Fatih Sultan Mehmet'in bu bölgede okçuluk müsabakaları için kurdurduğu ok meydanı ve okçuluk tekkesi nedeniyle bu ad verilmiştir.*

Atıcılar Tekyesiniñ mesāḥa-i menāzil ü mevāḳiʿ u sāḥası ḫuṣūṣına mübāderet olundı *(147:9). [Atıcılar Tekyesiniñ -N -İñ]*

atıl: *Fırlatılmak.*
1. kestāne ve yüz āsumānī fişek **atılup** ṣuʿlesi ẓulmet-sūz-ı şeb-i deycūr ve *(230:1). [atılup -up]*
2. ve ḫaber ṭopları **atılup** yek-dīgere lehīb ü mühīb-i bevārıḳ-ı medāfiʿ u benādıḳ *(244:21). [atılup -up]*
3. otuz fişek yek-be-yek **atılup** mülḥaḳ-ı nücūm-ı felek oldığı nümāyān ve *(271:12). [atılup -up]*
4. Penbe gibi **atıldı** orṭaya *(285:8). [atıldı -dı]*

atıl: *Atmak eylemi kendisine yapılmak atmak eylemine konu olmak.*

hem-ser olup ṣadā-yı dehşet-fezāsından gūş-ı aʿdā kerr ve **atıldıḳça** düşmān ḳulaġına ḳurşun *(165:7). [atıldıḳça -dıḳça -]*

atıl: *Bir şeye doğru birdenbire gitmek ansızın bir davranışta bulunmak.*

meydāna **atılmaġa** āġāz eylediler *(196:15). [atılmaġa -maġ -a]*

atıl: *(Fişekler) Uzak bir noktaya bırakılmak.*

gūnā-gūn fişekler **atılup** hevāyīler şühūb-ı āsumānīye ḳatıldı huṣūṣen ʿaraba tekerlegi *(309:3). [atılup -up]*

atıl-: *Bir şeye doğru birden gitmek birden bir davranışta bulunmak.*

numūdār çihil ʿaded fişeng-i enār ve on dāne püskürme daḫi **atılup** ṣuʿle-niṣār olduḳda *(197:10). [atılup -up]*

atıl-: *Fırlatılmak.*
1. deryāya **atılup** hezār-gūne ṭaḳla vü perende ile zümre-i ḫarçenge ḳatıldılar ve *(259:10). [atılup -(u)p]*
2. ṣadr-nişīn olmaġla muʿtād üzere şenlik ṭopları **atılup** nevbet-ḫāneler çalındı ve *(262:6). [atılup -(u)p]*

atım oynamaz: *(bir yerde işte) İstediği gibi bildiği gibi davranmak.*

vādīde benim **oynamaz atım** diyerek ayaḳ ayaḳ yürüyüp at depmesinden *(335:7). [atım oynamaz -ım -maz]*

atış: *(Halk ozanları) Önceden belirlenmiş bir uyak üzerine karşılıklı deyiş söyleyerek yarışmak.*

ve hezārān ʿacāʾib-i beşāşet-eşerler gösterüp şāʿirleri çögür çalaraḳ **aṭışdı** beyt *(297:14). [aṭışdı -dı]*

atıvir: *Atmak fiilinin tezlik bileşik eylemi kullanılarak yapılmış çekimi.*

Maḳbūlüñ olmaz ise eger raḫtım **atıvir** *(343:26). [atıvir]*

ʿatiyyāt-ı behiyye-i Cenāb-ı Feyyāż-ı Müteʿāl: *(III. Ahmet'in şehzadeleri) Allah'ın büyük bereketinin güzel hediyesi.*

ʿ**atiyyāt-ı behiyye-i Cenāb-ı Feyyāż-ı Müteʿāl** ve mevāhib-i seniyye-i Ḥażret-i Vāhibü'l-āmāl olan *(140:6). [ʿatiyyāt-ı behiyye-i Cenāb-ı Feyyāż-ı Müteʿāl]*

ʿaṭiyye: *Bahşiş ihsan.*
1. ʿ**aṭiyye** ẓuhūrı ile taḥṣīl-i dest-māye-i neşāṭ u sürūr itdiklerinde mār-bāz-ı meẕkūr *(225:19). [ʿaṭiyye]*
2. ʿ**aṭiyyelere** nāʾil olup her biriniñ ārzū-mend oldıġı maṭlabları ḥāṣıl olmaġın *(357:15). [ʿaṭiyyelere -ler -e]*

ʿaṭiyye ḳıldılar: *Sunulmak.*

ʿaṭiyye ḳıldılar *(306:31). [ʿaṭiyye ḳıldılar -dı -lar]*

ʿaṭiyye-i hümāyūn olan: *Sultan tarafından bağışlanmak.*

ile çıḳup orṭa ḳapunuñ ḫāricinde ʿ**aṭiyye-i hümāyūn olan** sāde dīvān raḫtı *(375:9). [ʿaṭiyye-i hümāyūn olan -an]*

ʿaṭiyye-i hüsrevāne: *Hükümdarın bahşişi.*

edā-yı merāsim-i zemīn-būsīden ṣoñra emīn-i sūr yedi ile her ketḫudāya ʿ**aṭiyye-i ḫüsrevāne** *(316:23). [ʿaṭiyye-i ḫüsrevāne]*

ʿaṭiyye-i pādişāhīden: *Padişahın bağışı.*

muʿtād üzere ʿ**aṭiyye-i pādişāhīden** kisve-i günā-gün ile lābis-i cilbāb-ı iftiḫār olan *(233:7). [ʿaṭiyye-i pādişāhīden -den]*

ʿaṭiyye-i şehen-şāh-ı kerem-pīrā olan: *Cömertlik kavramını süsleyen şahlar şahının bağışı.*

āmāde vü müheyyā ʿ**aṭiyye-i şehen-şāh-ı kerem-pīrā olan** cevāhir raḫtlu ve *(375:15). [ʿaṭiyye-i şehen-şāh-ı kerem-pīrā olan -an]*

aṭlas: *Parlak ince ve sık dokunmuş değerli kumaş.*
1. ṣof-ı ḫünkārī ve altı ṭāḳa destār ve beş ʿaded ḳuṭnī-i enfes ve dört ṭonluḳ **aṭlas** *(171:21). [aṭlas]*
2. Keşmīrī şāl ve üçer ʿaded Bervecī alaca ve pūte-dārī ve iki ṣof ve üç **aṭlas** ve altı *(191:9). [aṭlas]*
3. ḳuṭnī ve **aṭlas** ki her biri leṭāfet ü nefāset ile mevṣūf idi *(192:4). [aṭlas]*
4. Muḫtār-ı Ṣıḥāḥ ve bir Şerḥü'l-Meşārıḳ ve birer ṭop dībā ve hatāyī ve **aṭlas** ve *(192:6). [aṭlas]*
5. **aṭlas v**e üç ṭop kemhā ve üç ḫünkārī destār ve üç ṭonluḳ dībā ve üç ṭop firengī ḫārā *(192:21). [aṭlas]*
6. ve üçer ṭonluḳ **aṭlas** ve hatāyī ve üç ṭonluḳ māhūd çuḳa ketḫudāları *(242:13). [aṭlas]*

Ve çaḳırcıbaşı Rüstem Aġadan bir ṭonluḳ dībā ve ikişer ṭāḳa ḳuṭnī ve **aṭlas** *(307:24). [aṭlas]*
7. ve **aṭlasdan** bayraḳ ve bād-bānları güşāde tıranpetesin çalaraḳ ve ṭop ü tüfeng ataraḳ *(314:10). [aṭlasdan -dan]*
8. ve üç ṭonluḳ māhūd çuḳa ve üç ṭonluḳ sāde hatāyī ve üç ṭonluḳ **aṭlas** ve üç ṭāka *(321:3). [aṭlas]*
9. ve üç ṭonluḳ **aṭlas** ve iki ḫārā ve beş ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī ve beş ʿaded destār-ı bendī *(344:34). [aṭlas]*
10. ṭonluḳ **aṭlas** ve hatāyī-i muṭallā ve dībā ve ḳaṭīfe-i şükūfe-dār ve ḳuṭnī ve *(345:2). [aṭlas]*
11. hatāyī vü dībā vü ḳuṭnī ve ṣof ve **aṭlas** ve ḫārā ve ḥarīr ḳuşaḳ redīf-i maṭiyye-i hediyye ḳılınup *(353:17). [aṭlas]*

aṭlas u dībā: *Saten ve ipekli kumaş.*

ṭonluḳ **aṭlas u dībā** ve bir ṭonluḳ ḳatīfe-i zībā ve Büyük Baḥrī Aġa cānibinden *(288:14). [aṭlas u dībā]*

aṭlas u ḥārā: *Parlak ince ve sık dokunmuş değerli kumaş ve üzerinde dalgalı çizgiler bulunan kumaş.*
1. hatāyī-i zībā ve çiçekli ḳatīfe ve **aṭlas u ḫārā** ve altışar ʿaded ḳuṭnī ve destār-ı bendī *(172:1). [aṭlas u ḫārā]*
2. ḥarīfāneye ḳarışup ṭarafından ādemleriyle bir Mülteḳā ve ikişer ṭonluḳ **aṭlas u ḫārā** *(192:29). [aṭlas u ḫārā]*
3. ṭonluḳ dībā ve **aṭlas u ḫārā** ve sāde ve telli hatāyī-i nev-ẓuhūr *(307:16). [aṭlas u ḫārā]*
4. **aṭlas u ḫārā** ve telli ve sāde hatāyī ve çuḳa-i māhūd ve aṭlas-ı mücellā *(307:18). [aṭlas u ḫārā]*

aṭlas üst: *Atlastan yapılmış kaftanın üstüne giyilen beyaz renkli kürk.*

ile bi-merātibihim ṣaf-beste-i tertīb ve ṭopçıbaşı **aṭlas üst** ve *(339:6). [aṭlas üst]*

aṭlas-ı āl-gūn-ı şafaḳdan: *Al renkli şafak atlası.*

aṭlas-ı āl-gūn-ı şafaḳdan ḫoş-reng ve cevāhir-i bisāṭ-ı zer-kārı *(369:20). [aṭlas-ı āl-gūn-ı şafaḳdan -dan]*

aṭlas-ı cilā-dāde: *Parlak parlatılmış atlas kumaşı.*
1. ve beş ṭonluḳ **aṭlas-ı cilā-dāde** ve beş ʿaded ḳuṭnī-i hindī ve beş ṭāḳa destār-ı bendī müstezād-ı manẓūme-i tuḥaf *(169:17). [aṭlas-ı cilā-dāde]*
2. **aṭlas-ı cilā-dāde** ve ṭoḳuz ṭonluḳ ḫünkārī ṣof-ı gūnā-gūn ve nüh ṭāḳa ṭoḳuz *(200:17). [aṭlas-ı cilā-dāde]*
3. her biri beşer ṭonluḳ hatāyī-i muṭallā ve sāde ve beş ṭop **aṭlas-ı cilā-dāde** ve beş *(321:24). [aṭlas-ı cilā-dāde]*

aṭlas-ı eflāki: *Göklerin atlası.*

Ḥaḳḳā ki ḫayyāṭ-ı çāpük-dest-i ṣunʿ-i elvān-ẓuhūr **aṭlas-ı eflāki** nār-ı şafaḳla *(302:1). [aṭlas-ı eflāki -i]*

aṭlas-ı efrencī: *Frenklere (Avrupalılara) mahsus atlas.*

beş ṭonluḳ **aṭlas-ı efrencī** beş ṭop kemhā ādemīsi yediyle ʿarż u ihdā ḳılındıġı *(192:14). [aṭlas-ı efrencī]*

aṭlas-ı firengī: *Avrupa işi atlas kumaşı.*

1. ṭonluḳ **aṭlas-ı firengī** ve kezālik Şayda beglerbegisi Ḳara Muṣṭafā Paşa *(249 8). [aṭlas-ı firengī]*
2. **aṭlas-ı firengī** Süleymān Efendi ḳapu ketḫudālıġı ve telḫīṣī aġa delāleti ile *(340:31). [aṭlas-ı firengī]*
3. buḫūrī şāl ve yine her biri dörder ṭāḳa bervecī alaca ve ḳuṭnī-i hindī ve **aṭlas-ı firengī** *(354:11). [aṭlas-ı firengī]*
4. mücevher ḳuşaḳ ve iki ṭonluḳ dībā-yı ʿacemī ve sekiz ṭonluḳ **aṭlas-ı firengī** *(361:18). [aṭlas-ı firengī]*

aṭlas-ı firengī-i ḫoş-nümā: *Güzel yüzlü Avrupa atlası.*

aṭlas-ı firengī-i ḫoş-nümā ve beş ʿaded destār-ı bendī ve beş ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī *(361:7). [aṭlas-ı firengī-i ḫoş-nümā]*

aṭlas-ı firengī-i tāb-dār: *Parlak Avrupa atlası.*

hatāyī-i girān-miḳdār ve beş ṭonluḳ **aṭlas-ı firengī-i tāb-dār** maʿrūż-ı naẓar-gāh-ı ḫüsrev-i Süleymān-iḳtidār ḳılınup *(321:12). [aṭlas-ı firengī-i tāb-dār]*

<u>atlas-ı gerdūn:</u> *Gökyüzünün atlası gökyüzü.*

aṭlas-ı gerdūn yanında ṣandal olamaz Ve beş ṭonluḳ elvān ḳaneviz ki *(164:26). [aṭlas-ı gerdūn]*

<u>aṭlas-ı girān-bahā:</u> *Çok değerli atlas kumaşı.*
1. her nevʿi beşer ṭonluḳ rūmī vü ʿacemī dībā ve telli hatāyī ve **aṭlas-ı girān-bahā** *(200:23). [aṭlas-ı girān-bahā]*
2. ve sāde nev-ẓuḥūr hatāyīhā-yı zībā ve ṭaraḳlı ve sāde sekiz ṭonluḳ **aṭlas-ı girān-bahā** *(226:1). [aṭlas-ı girān-bahā]*

<u>aṭlas-ı mücellā:</u> *Yaldızlı atlas.*
1. aṭlas u ḫārā ve telli ve sāde hatāyī ve çuḳa-i māhūd ve **aṭlas-ı mücellā** *(307:18). [aṭlas-ı mücellā]*
2. sāde cālisī ḳuṭnī-i hindī ve beşer ṭop **aṭlās-ı mücellā** ve firengī elvān ḫārā hediyyeleri *(321:21). [aṭlās-ı mücellā]*

<u>aṭlas-ı nevʾā-nevʿ:</u> *Türlü türlü atlas kumaşı.*

ṭop Firengiñ meşhūr ve nev-ẓuhūr telli hatāyī ve **aṭlas-ı nevʾā-nevʿ** ve rengā- reng ḫārā *(321:35). [aṭlas-ı nevʾā-nevʿ]*

<u>atlas-ı şafak-reng:</u> *Al renkli atlas kumaş.*

üstādān-ı mühendis-kār ile gerdūne-i gāveyn üzere burc-ı ṣevre numūne **aṭlas-ı şafaḳ-reng** *(296:10). [aṭlas-ı şafaḳ-reng]*

<u>aṭlas-ı tāb-dār:</u> *Parlak atlas.*
1. dībā-yı zer-tār ve **aṭlas-ı tāb-dār** ve ḳaṭīfe-i ḫoş-nigār aḳmişe-i girān-miḳdār *(288:21). [aṭlas-ı tāb-dār]*
2. üzere her biri dörder ṭonluḳ hatāyī-i muṭallā ve **aṭlas-ı tāb-dār** ve üç (*353:29). [aṭlas-ı tāb-dār]*
3. destār ve zencīr-bāf ve pūte-dārī ve ḳuṭnī-i cālisī ve **aṭlas-ı tāb-dār** tuḥfe-i nāçīzāne *(354:28). [aṭlas-ı tāb-dār]*

<u>aṭlas-ı vālā:</u> *Değerli atlas.*

çekme ve **aṭlas-ı vālā** hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ üzere ber-resm-i ḳadīm *(307:29). [aṭlas-ı vālā]*

<u>atlas-ı zībā:</u> *Güzel atlas kumaşı.*

ṭarafından ikişer ṭonluḳ dībā ve **aṭlas-ı zībā** ve bir ṭonluḳ ḳatīfe-i gül-gūn-ḫābe-i zībā-yı girān-bahā *(288:12). [aṭlas-ı zībā]*

<u>aṭlas-pāre-i mihr-i tāb-dāra:</u> *Parlak güneşten gelen ışınlar.*

aṭlas-pāre-i mihr-i tāb-dāra hem-seng idi Farḳ-ı Ferḳadān hem-serlerine zīver-i efser olan *(369:21). [aṭlas-pāre-i mihr-i tāb-dāra -a]*

<u>atlı karaca:</u> *Atlıkarınca yere sabitlenmiş bir eksen etrafında döndürülen bir platform veya askılara takılı oyuncak atlar uçaklar arabalar gibi nesnelerden oluşan büyük bir oyuncak ve eğlence aracı.*
1. Ṣal-ı meẕkūruñ içinde **atlı ḳaraca** ve üç ʿaded bayram dolābı ve ṣalıncaḳ ve *(253:1). [atlı ḳaraca]*

2. idi ve bir **atlı ḳaraca** fır fır devrān ve üzerinde altı nefer ādem cevlān idüp *(254:14). [atlı ḳaraca]*

atlu: *Askerlikte binek atı kullanan kişi veya sınıf.*
1. **Atlu** yaya itdi ʿarż-ı cevlān *(130:7). [atlu]*
2. Üstādān-ı ṣanʿat ve müteʿayyinān-ı ḥirfetleri **atlu** ve pīyāde zīb ü zīnetleri *(312:29). [atlu]*
3. Piyāde ve **atluları** ṣaff-der-ṣaff güẕāşte-i naẕar-gāh-ı āṣaf olduḳlarında *(334:21). [atluları -lar -ı]*
4. ve baḫş-ı şeṭāret ile çul-dūz-ı semend-i neşāṭ oldılar ve **atlu** ve piyāde ālāyları *(336:23). [atlu]*

atlu cirīdi: *Cirit oyunu.*

aġayān-ı enderūn-ı hümāyūna **atlu cirīdi** fermān buyurulmaġın *(358:22). [atlu cirīdi -i]*

atlu heyʾetin: *(Askerlik için) Atlı birlik.*

iken **atlu heyʾetin** iẓhār eyleyerek mehter-ḫāne ve ṭabl u naḳāreleri ile güẕerān *(157:25). [atlu heyʾetin -in]*

atlu heyʾetinde: *(Asker) Atlı görünüşlü.*

ṣuver-i rehvār-nümūn üzere **atlu heyʾetinde** ʿasker ve sāʾir zīb ü zīver ile pīrāste Beyt *(187:28). [atlu heyʾetinde -n -de]*

atlu ḳaraca: *Atlıkarınca yere sabitlenmiş bir eksen etrafında döndürülen bir platform veya askılara takılı oyuncak atlar uçaklar arabalar gibi nesnelerden oluşan büyük bir oyuncak ve eğlence aracı.*
1. atlu ḳaraca gibi fırfır döndürerek ikisini daḫi ser-geşte vü bī-ḫūş eyledi *(176:13). [atlu ḳaraca]*
2. ile hem-reng idi Ṭaraf-ı pīşīniñ bir cānibinde ber-ḳāʿide **atlu karaca** *(203:26). [atlu karaca]*

atmacacıbaşı: *Osmanlı sarayında atmaca yetiştiren ve onları av için eğiten atmacacıların buyurucusu.*
1. neferāt-ı encüm-şümārı ve silāḥşorān-ı ḫünkārī ve çaḳırcıbaşı **atmacacıbaşı** ve *(305:26). [atmacacıbaşı]*
2. ve şāhīncibaşı ve çaḳırcıbaşı ve **atmacacıbaşı** üsküfli ṭoġan gibi *(306:3). [atmacacıbaşı]*
3. Ve **atmacacıbaşı** cānibinden bir ṭonluḳ telli ve bir ṭonluḳ sāde hatāyī-i zībā *(307:26). [atmacacıbaşı]*

atmacacıbaşı aġalar: *Osmanlı sarayında atmaca yetiştiren ve onları av için eğiten atmacacıların buyurucusu.*

ve çaḳırcıbaşı ve **atmacacıbaşı aġalar** daḫi anlara müvānis ü müdānī oldılar *(306:16). [atmacacıbaşı aġalar -lar]*

ʿaṭse-rīz-i iltihāb: *Alevlenme aksırığına tutulmak.*

minḳār-ı dırāzı kendüsine bārūṭ-ı āteş-zede ile ʿ**aṭse-rīz-i iltihāb** ve ṭarrāḳa-ḫīz-i sūz u tāb olduḳda *(196:20). [ʿaṭse-rīz-i iltihāb]*

ʿ**aṭṭārān:** *Aktarlar baharat satıcıları.*
1. ordu ālāyına meʾmūr olan balmūmcıyān ve ʿ**aṭṭārān** ve oḳçı ve yaycı ve ḳalaycı *(310:32). [ʿaṭṭārān]*
2. çekildikde tüccār-ı Mıṣr-ı Ḳāhireden ʿ**Aṭṭārān** ve Ḳahve-fürūşān ve *(313:21). [ʿaṭṭārān]*

aʿvān: *Yardımcılar.*

Aʿvānına Ḥaḳḳ naṣīr olsun *(133:23). [aʿvānına -ı -n -a]*

āvān-ı tefriḳa-i temāşāyiyān u nuẕẓār: *Seyircilerin ayrılıp gittikleri vakit.*

ve **āvān-ı tefriḳa-i temāşāyiyān u nuẓẓār** ve zamān-ı nīme-i şeb-i ṭārda *(260:20). [āvān-ı tefriḳa-i temāşāyiyān u nuẓẓār]*

avantı: *(Denizde) İleri komutu.*

Dinse **avantı** olur şıyt-ı pala ʿālem-gīr *(187:6). [avantı]*

āvāre olmaġın: *(Fişekler) Savrulmak.*

sipend-i āteş-dīde gibi **āvāre olmaġın** naẓm *(228:12). [āvāre olmaġın -maġ -ın]*

āvāre vü dāʾir oldılar: *Gezmek ve dolanmak.*

pīrāmen-i bār-gāh-ı hümāyūnda **āvāre vü dāʾir oldılar** Bu günden āḫir-i eyyām-ı sūra *(205:18). [āvāre vü dāʾir oldılar -dı -lar]*

ʿavārıż-ı bedeniyyesi: *Bedensel rahatlık.*

müteferriʿ **ʿavārıż-ı bedeniyyesi** İstanbula sūr-ı hümāyūnuñ üçünci *(211:12). [ʿavārıż-ı bedeniyyesi -s -i]*

ʿavāṭıf-ı ʿaliyye-i ḫüsrevānīden: *Padişahın yüksek bağışları iyilikseverliği.*

maʿan icrā-yı sünnet itmek şerefine sezā ve bu vech ile **ʿavāṭıf-ı ʿaliyye-i ḫüsrevānīden** *(146:24). [ʿavāṭıf-ı ʿaliyye-i ḫüsrevānīden -den]*

ʿavāṭıf-ı ʿaliyye-i pādişāhīden: *Padişahın yüksek bağışları.*

dergāh-ı Süleymān-bārgāh-ı pādişāhīye merfūʿ ḳılınup **ʿavāṭıf-ı ʿaliyye-i pādişāhīden** *(238:20). [ʿavāṭıf-ı ʿaliyye-i pādişāhīden -den]*

ʿavāṭıf-ı celiyye-i şehriyārīden: *Sultanın değerli bakışı.*

Ḫalīl Efendi ve telḫīṣī aġa **ʿavāṭıf-ı celiyye-i şehriyārīden** *(321:13). [ʿavāṭıf-ı celiyye-i şehriyārīden -den]*

āvāz eyledi: *(Şarkı) Şakımak.*

Ṭūṭī gibi eyledi bir āvāz *(293:14). [āvāz eyledi -di]*

āvāze: *Yüksek ses.*

müjde-i ḳudūm-i ḫünkārī ile zebān-ı kerre-nāy-ı mühībü'ṣ-ṣadādan gūş-ı ḫalḳa **āvāzeler** şalındı *(262:8). [āvāzeler -ler]*

āvāze-i çüşʿeye: *Geğirti sesi.*

şebātlarını işʿār eylediklerinde ayular naʿraların **āvāze-i çüşʿeye** dem-sāz ve *(274:33). [āvāze-i çüşʿeye -y -e]*

āvāze-i hūy u hāy: *Hay ve huy bağırtısı.*

ve **āvāze-i hūy u hāy** ṭanīn-endāz-ı ṣımāḫ-ı gedā vü bay olup *(342:23). [āvāze-i hūy u hāy]*

ʿ**avdet:** *Geri dönmek.*
1. mekānlarına ʿ**avdet** ve ṣadr-ı ʿālī-ḳadr-ı āsumān-menzilet daḫi devlet-serālarına *(149:14). [ʿavdet]*
2. ve vüzerā-yı ʿālī-ḥażret ve ṣudūr-ı vālā-menzilet dīvān otaġına ʿ**avdet** ve *(156:28). [ʿavdet]*
3. şitāb ve ṣanāyiʿ-i ātiyeyi seyr ile kām-yāb olup meydāna ʿ**avdetinde** *(257:16). [ʿavdetinde -i -n -de]*
4. ʿ**avdet** ve maḥall-i maḫṣūṣlarına imāle-i licām-ı ricʿat ve *(273:20). [ʿavdet]*
5. Bu eṣnāda ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri ḥużūr-ı hümāyūndan ʿ**avdet** ve sāye-bān-ı temāṣāya *(295:16). [ʿavdet]*
6. ḥażretleri daḫi otaġ-ı maḫṣūṣlarına ʿ**avdet** ve baʿdehū vüzerā otaḳlarınıñ *(307:4). [ʿavdet]*
7. ṣāḥib-i devlet ḥażretlerinden mā-ʿadāsı yine ʿarż oṭasına ʿ**avdet** ve anda ārām u istirāḥat buyurdılar *(374:7). [ʿavdet]*

ʿ**avdet buyurdılar:** *Geri dönmek.*
1. yine sarāy-ı ʿālīlerine ʿ**avdet buyurdılar** *(152:24). [ʿavdet buyurdılar -dı -lar]*
2. ḥażerātıñ orṭa ḳapu ḫāricinde selāmlayup mekānlarına ʿ**avdet buyurdılar** *(371:28). [ʿavdet buyurdılar -dı -lar]*
3. ile maḳarr-ı ʿālīlerine ʿ**avdet buyurdılar** *(373:4). [ʿavdet buyurdılar -dı -lar]*

ʿ**avdet buyurduklarında:** *Geri dönmek.*
1. ve sāʾir baʿżı maṣlaḥat içün İstanbulda ʿazīmet ve ḍaḥve-i kübrāda yine ʿ**avdet buyurduḳlarında** *(198:8). [ʿavdet buyurduḳlarında -duḳ -lar -ı -n -da]*
2. Ve baʿde'l-maṣlaḥat ṣāḥib-i devlet ḥażretleri yine ʿarż oṭasına ʿ**avdet buyurduḳlarında** *(374:20). [ʿavdet buyurduḳlarında -duḳ -lar -ı -n -da]*

ʿ**avdet buyurup:** *Geri dönmek.*

baʿde'ṣ-ṣalāt yine maḳāmlarına ʿ**avdet buyurup** ḫalīfe-İlāhī ṣāʿid-i minber-i ḳaṣr-ı ʿadālet olduḳlarında *(198:27). [ʿavdet buyurup -up]*

ʿ**avdet buyurup:** *Dönmek.*

pertev-endāz-ı ḳaṣr-ı ʿadālet ve ṣāḥib-i devlet ḥażretleri daḫi otaġ-ı temāṣāya ʿ**avdet buyurup** *(346:28). [ʿavdet buyurup -up]*

ʿ**avdet eyledi:** *Geri dönmek.*

maḳāmına ʿ**avdet eyledi** *(264:30). [ʿavdet eyledi -di]*

ʿ**avdet eylediler:** *Geri dönmek.*

Tekmīl-i ādāb-ı ʿubūdiyyetden ṣoñra tertīb-i meẕkūr üzere yine maḳāmlarına ʿ**avdet eylediler** *(211:7). [ʿavdet eylediler -di -ler]*

ʿ**avdet eylediler:** *Yönelmek.*

ʿavdet eylediler *(357:21). [ʿavdet eylediler -di -ler]*

ʿ**avdet eyleyüp:** *Geri dönmek.*

iskeleye ʿ**avdet eyleyüp** ḥalḳa-i çeşm-i nuẕẕārı çarḫ-ı gerdūne gibi *(258:5). [ʿavdet eyleyüp -y -üp]*

ʿavdet idüp: *Geri dönmek.*

ʿ**avdet idüp** gitdiler *(287:11). [ʿavdet idüp -üp]*

āverde kılındı: *(Yemek) İkram edilmek.*

ṭablalarda pilāv ve zerde **āverde ḳılındı** *(306:35). [āverde ḳılındı -dı -]*

āverde-i ḥużūr-ı āṣaf-ı kerīm: *Sadrazamın huzuruna getirilmek.*

ikisi daḫi **āverde-i ḥużūr-ı āṣaf-ı kerīm** ve miyānelerinde muʿāhedeleri üzere *(363:6). [āverde-i ḥużūr-ı āṣaf-ı kerīm]*

āverde-i ḥużūr-ı cenāb-ı ṣadrü'ş-şudūr oldı: *(Maşrapa için) Sadrazam hazretlerinin önüne getirilmek.*

āverde-i ḥużūr-ı cenāb-ı ṣadrü'ş-şudūr oldı Lākin bālā-yı sütūn-ı ser-der-semāya *(242:22). [āverde-i ḥużūr-ı cenāb-ı ṣadrü'ş-şudūr oldı -dı]*

āverde-i şehriyār-ı şevket-serīr eylediler: *Büyüklük tahtında oturan padişahın önüne geçmek.*

żābiṭlerin esīr idüp **āverde-i şehriyār-ı şevket-serīr eylediler** *(267:35).[āverde-i şehriyār-ı şevket-serīr eylediler -di -ler]*

āvīhte: *Asılmak.*

āvīḫte gāh dolāblar gerdān gāh daḫmeler nümāyān gāh māhtāblar *(356:7). [āvīḫte]*

āvīḫte ḳılınmış: *Asılmak.*

bağlanup ve ikişer ṭonluḳ ağır telli hatāyī-i girān-bahā **āvīḫte ḳılınmış** idi her *(367:13). [āvīḫte ḳılınmış -mış]*

āvīḫte-i aʿnāḳ-ı sütūr olan: *Hayvanların boynuna asılmış.*

cüvān-ı ḫūnī **āvīḫte-i aʿnāḳ-ı sütūr olan** taḫt-ı revān üzerinde tertīb-i dükkān ve *(237:21). [āvīḫte-i aʿnāḳ-ı sütūr olan -an]*

āvīzan: *Asılmış asılı.*
1. ki her tār-ı müşkīn-yālinde bir sevād-ı Çīn ü Ḫıṭā **āvīzān** ve ṣabāḥü'l-ḫayr-ı pīşānīsi *(216:6). [āvīzān]*
2. zeng renginde nice fişek **āvīzān** ve pīrāye-i düş-ı iḫtişāmı ḳılınan ḫilʿat-ı siyāhıñ *(227:25). [āvīzān]*
3. **āvīzān** ve nūr-ı duʿā gibi zemīnden āsumāna revān eylediler Maşraba *(243:14). [āvīzān]*
4. **āvīzān** ve şehbāl-i mülemmaʿ-gūn-ı ṭāvūs-ı felek gibi ḫırāmān olup içinde beş yüz *(254:21). [āvīzān]*
5. şākūller **āvīzān** ve ol ṣırıḳlarıñ şülüşānı zīr-i rīsmānda dünbāle-cünbān ve şülüşi *(258:16). [āvīzān]*
6. her tār-ı müy-ı müşgīn-būy-ı perçeminde biñ diyār-ı Çīn **āvīzān** ve her cünbiş-i ṣafā-baḫşına *(369:12). [āvīzān]*

āvīzān olan: *Asılı bulunmak.*

āvīzān olan bir çeki ṭaşını on nefer ādem maḳara ile iki ẕirāʿ miḳdārı refʿ idüp *(317:12). [āvīzān olan -an]*

āvīzān oldıġı: *Asılmak.*

her āsumānī fişekden yigirmişer ḳandīl-i sūzān ṭāḳ-ı meleʾ-i aʿlāya **āvīzān oldıġı** *(253:32). [āvīzān oldıġı -dıġ -ı]*

āvīzān olup: *Asılmak.*

eṭrāfında ḳırḳar fişekle meşḥūn üç ʿaded mühr-i Süleymānī **āvīzān olup** nice *(219:32). [āvīzān olup -up]*

āvizān-ı dīvār-ı sipihr-i berīn olan: *Yüksek göğün duvarına asılmak.*

ʿarūs-ı perde-nişīn-i ḫurşīdiñ **āvizān-ı dīvār-ı sipihr-i berīn olan** *(249:33). [āvizān-ı dīvār-ı sipihr-i berīn olan -an]*

āvīze: *Asılan şey.*

ve aḳmişe-i girān-bahā ile **āvīzeler** ve ḳanādīl-i bī-şümār-ı S̱üreyyā-eṣerle *(254:19). [āvīzeler -ler]*

āvīze eylemiş: *Arkasına almak asmak.*

Sürīni gürzdür **āvīze eylemiş** püşte *(280:21). [āvīze eylemiş -miş -]*

āvīze eyleyüp: *Asmak.*

şākirdini bir sütūn-ı mevzūna mār-ı pīçīde gibi ṣarup ve boynına bir ṭabl **āvīze eyleyüp** *(209:34). [āvīze eyleyüp -y -üp]*

āvīze kılınmış: *Asılmak.*

otuz beş ʿaded ḳuṭās-ı mihr-iltibās **āvīze ḳılınmış** idi Efsārı ṣırmadan *(335:2). [āvīze ḳılınmış -ın -mış]*

āvīze-i çengāl-i müjgān eyleyüp: *Kirpik çengeline asmak.*

nice ḳurbāniyān-ı ḳınnāre-i ḥasretiñ laḫt-ı cigerlerin **āvīze-i çengāl-i müjgān eyleyüp** *(237:22). [āvīze-i çengāl-i müjgān eyleyüp -y -üp]*

āvīze-i ġunā-gūn: *Türlü türlü avizeler.*

ṭarafından daḫi bir ṣal envāʿ-ı zīb ü zīnet ile pīrāste ve **āvīze-i ġunā-gūn** ve *(230:14). [āvīze-i ġunā-gūn]*

āvīze-i ġunā-gūn: *Türlü türlü avizeler.*

onar ẕirāʿ ve on kemer olup **āvīze-i gūnā-gūn** ve aḳmişe-i rengā-reng-i zer-ender-zer *(255:15). [āvīze-i gūnā-gūn]*

āvīze-i rengā-reng: *Rengarenk avizeler.*

kemer-i pür-zīb ü zīverle iḥāṭa olunmuş ve her kemer ḳavs-i ḳuzaḥ gibi **āvīze-i rengā-reng** *(254:36).[āvīze-i rengā-reng]*

āvīze-i sereng-i āl-reng-i şafak: *Al renkli şafak kumaşını aşmak.*

iḥrāz-ı ḳaṣabü's-sebḳ-i kemāl-i fürūġ u tāb itmegin **āvīze-i sereng-i āl-reng-i şafaḳ** *(357:29). [āvīze-i sereng-i āl-reng-i şafaḳ]*

āvīze-i ṭāk-ı sipihr olan: *Gökyüzünün kemerine asılmış yıldız kadar parlak şey.*

ki gül-i ṣad-berg-i şebnem-zededen muṣaffā ve **āvīze-i ṭāḳ-ı sipihr olan** *(160:9). [āvīze-i ṭāḳ-ı sipihr olan -an]*

ʿavret hişārından: *Kılkış beldesi halkının çoğu Yunan ve Türklerden oluşur.*

ile iẓhār-ı şükr ü şenā vü maḥmidet eylediler Tekye-i mezbūre ʿ**Avret Ḥişārından** *(350:5).[ʿavret ḥişārından -ı -n -dan]*

avuç: *Avuç elin iç kısmı.*

Zīrā güneşiñ mā-meleki bir **avuç** altun *(331:5). [avuç]*

āyā: *Şüphe ve tereddüt bildiren edat acaba.*

Ḳalyon mı yürür hevāda **āyā** *(129:12). [āyā]*

ayaġ: *Vücudun bacaktan ayak bileğiyle ayrılan ve yere basıp durmayı yürümeyi sağlayan kısmı kadem.*
1. der-niyām-ı dehān idüp başını yere mümāss itmedin **ayaġ** üzerinden ber-hevā *(176:2). [ayaġ]*
2. zemzemesiyle mışrāʿ **Ayaġı** yer mi başar zülfine ber-dār olanıñ diyerek *(182:33). [ayaġı -ı]*
3. içün arḳası üzere zemīne yatdı ve **ayaġı** ile ol kūzeyi gözinden alup her ʿużvunda *(210:11). [ayaġı -ı]*
4. bī-meded-i mīzān püşt üzere yatup gāh eli ile ṭutup gāh **ayaġından** aşılup *(232:31). [ayaġından -ı -n -dan]*
5. meşhūd-ı ʿālem oldıġından mā-ʿadā refīḳiniñ başında bir **ayaġ** üzere ḳıyām ve *(246:6). [ayaġ]*
6. iki **ayaġıyla** saʿy idüp ḳaraya ḳarīb maḥalle dek şanʿatla deryāda sebāḥat ider *(259:24). [ayaġıyla -ı -y -la]*
7. ki mışrāʿ **Ayaġı** yer mi başar raḫş-ı murāda bineniñ müʾeddāsınca *(344:4). [ayaġı -ı]*

ayaġ uşūliyle: *Ayak vurarak ayaklarını hareket ettirerek dans etme.*

zaʿferān-zār-ı ḫande-i neşāṭ itdiler Baʿdehū ḳol ḳol çengīler **ayaġ uşūliyle** *(174:14). [ayaġ uşūliyle -y -le]*

ayaġı dolaşup: *Yürürken bir ayağı ötekine takılmak şaşırıp yanlış bir davranışta bulunmak.*

teraḳḳī-baḫş-ı ʿaṭiyye vü kerem olmalarıyla herkesiñ **ayaġı dolaşup** düşecek yer aramaġa başladılar *(327:20). [ayaġı dolaşup -up]*

ayaġını atdı: *(İp cambazı) Adım atmak yürümek.*

muttasıl olan rīsmān-ı āḫere daḫi **ayaġını atdı** Bu ṭarīḳ üzere beyt *(259:20). [ayaġını atdı -dı]*

ayaḳ: *Vücudun bacaktan ayak bileğiyle ayrılan ve yere basıp durmayı yürümeyi sağlayan kısmı kadem.*
1. ṣoñra **ayaḳlarını** ber-hevā ve ḳılıçlara ittikā ve zemīne inḫinā ve yegān yegān *(176:19). [ayaḳlarını -lar -ı -n -ı]*

2. elleri ile taḥrīk-i meḳāẕīf ve **ayaḳları** ile ṣanʿatların icrā ider Ve nāḫudāsı *(184:15). [ayaḳları -lar -ı]*
3. Baʿdehū fīl ḳadar bir ʿArab menākibine rākib olup **ayaḳlarını** mezbūruñ miyānına *(209:37). [ayaḳlarını -lar -ı -n ı]*
4. Ḥācı Şāhīniñ **ayaḳlarına** ḳayd-ı ḥadīd ve ellerine bend-i şedīd urılup *(212:15). [ayaḳlarına -lar -ı -n -a]*
5. binüp arḳası cānibe egilüp **ayaḳları** pāy-ı pergār gibi zīrinde olan *(247:3). [ayaḳları -lar -ı]*
6. ve Mıṣrīleriñ ellerin ardına muḥkem bend idüp **ayaḳlarına** buḳağılar urdılar *(317:27). [ayaḳlarına -lar -ı -n -a]*
7. beste ve **ayaḳları** buḳağı ile be-hem peyveste iken bendden *(318:3). [ayaḳları -lar -ı]*

ayak ayak: *(Meslek alayı) Pek çok kişinin aynı anda yürümesi.*

ayaḳ ayaḳ ve birbiriniñ ökçesin başaraḳ yüridiler ve içlerinden kenār çizme ḳaṣd idenler *(278 12). [ayaḳ ayaḳ]*

ayaḳ ayaḳ: *Seke seke.*

vādīde benim oynamaz atım diyerek **ayaḳ ayaḳ** yürüyüp at depmesinden *(335:7). [ayaḳ ayaḳ]*

ayaḳ ḥaffāfı: *Ayak kavafı, çok gezen, sürtük.*

ayaḳ ḫaffāfı itmiş idi Beyt *(278:21). [ayaḳ ḫaffāfı]*

ayaḳ öpmek: *Zengin ya da nüfuzlu kişilere yaltaklanmak.*

yaʿnī gerek alçaḳ ve gerek ulu **ayaḳ öpmek** fikri ile pīş-i pāyına düşüp *(278:25). [ayaḳ öpmek]*

ayak uṣūli: *Ayak hareketleri ile oynama şekli.*

raḳḳāṣ-beçegānı dest-ber-dest **ayaḳ uṣūli** ile Bāġçevānoġlı ve Ḫalīl ve Edirne Ḳolı *(294:11). [ayaḳ uṣūli]*

ayaḳda ḳaldı: *Dik pozisyonda oturmaksızın beklemek.*

Kec tīr gibi **ayaḳda ḳaldı** *(130:18). [ayaḳda ḳaldı -dı]*

ayaḳdaş: *Yardımcı, arkadaş.*

altun iḥsānı ḳayd-ı iḥtiyācdan vāreste idüp sekiz nefer **ayaḳdaşlarını** *(318:17). [ayaḳdaşlarını -lar -ı -n -ı]*

ayak-dāş idüp: *El birliği ile iş yapmak.*

meh-rūyān-ı nāzük-endāmlarını āheste āheste ḫırām iderek **ayaḳ-dāş idüp** *(301:16). [ayaḳ-dāş idüp -üp]*

ayakların: *Vücudun bacaktan ayak bileğiyle ayrılan ve yere basıp durmayı yürümeyi sağlayan kısmı kadem.*

bir şākirdiniñ başına başını vażʿ idüp ve **ayaḳların** hevāya ḳaldırup mīzān-ı rīsmān-bāz *(247:30). [ayaḳların -lar -ın]*

ayaḳları yer başmaz: *Sevinçten yerinde duramamak.*

ayaḳları yer başmaz ve ġazāl-i müşkil-şikār-ı āfitābı fitrāk-i müjgān-ı iftiḫārına *(199:15). [ayaḳları yer başmaz -maz]*

<u>ayakları yere başmaz olup:</u> *Şaşkın olmak, şaşkınlıktan ne yapacağını bilememek.*

şevḳ u ṣafādan şimdiden **ayaḳları yere başmaz olup** ṣubānān-ı pūstīn-ḳabānıñ her biri *(237:8). [ayaḳları yere başmaz olup -up]*

<u>ʿayān:</u> *Açık bir şekilde.*
1. ḫaṭṭ-ı ġubār-ı müsevvedāt-ı şeb ʿ**ayān** oḳunurdı Ve andan mā-ʿadā *(171:9). [ʿayān]*
2. ʿ**ayān g**öricek ḫadeng-āsā yeleklenüp atıldılar ve Āyineli Ḳavaḳ iskelesinde *(252:11). [ʿayān]*
3. muḳademāt-ı bārān ʿ**ayān** ve āṣār-ı güftār-ı şehriyārī nümāyān olup ṭopçılar *(309:26). [ʿayān]*
4. Meh muḳtebis-i mihr idigi günden ʿ**ayāndır** *(330:16). [ʿayāndır -dır]*
5. Anı daḫi beẕl eylese iflāsı ʿ**ayāndır** *(331:6). [ʿayāndır -dır]*
6. Ammā ki seniñ mekrümetiñ ḫalḳa ʿ**ayāndır** *(332:10). [ʿayāndır -dır]*
7. iḫrācları ḳābil olmayacaġı ʿ**ayān** ve keẕālik güẕer-gāhda mānīʿ-i mürūr ebniye-i keṣīre *(365:29). [ʿayān]*

<u>aʿyān:</u> *Devletin ileri gelenleri.*

sāʾir küttāb ve **aʿyānları** çerge-i ṣāliṣede iclās ve ʿalā-merātibihim ikrām-ı bī-ḳıyās olundılar *(337:23). [aʿyānları -lar -ı]*

<u>ʿayān eyle:</u> *Açıklamak.*

Var ise ʿ**ayān eyle** hele baña nihāndır *(332:4). [ʿayān eyle]*

<u>ʿayān eyledi:</u> *Açıklamak.*

Esrār-ı dilim ḫalḳa ʿ**ayān eyledi** çeşmiñ *(294:25). [ʿayān eyledi -di]*

<u>ʿayān olup:</u> *Belli olmak.*

Yine her yüzden **olup** çihre-i maḳṣūd ʿ**ayān** *(326:24). [ʿayān olup -up]*

<u>aʿyān u erkān:</u> *Devletin ileri gelenleri.*

sāʾir **aʿyān u erkān** ve eṣnāf-ı ḥirfetān ve gürūh-ı ṣuʿbede-bāzān ve ṭopçıyān ve *(364:4). [aʿyān u erkān]*

<u>aʿyān-ı devlet:</u> *Devletin ileri gelenleri.*
1. ve vüzerā-yı ʿizām u mīr-mīrān ve sāʾir **aʿyān-ı devlet** ve *(139:7). [aʿyān-ı devlet]*
2. Ve yevm-i mezbūrda yine defter-dār efendi ve **aʿyān-ı devlet** meydān-ı mezbūrda *(153:8). [aʿyān-ı devlet]*

<u>aʿyān-ı devlet-i ebed-peymān:</u> *Edebi zamana uzanan devletin ileri gelenleri.*

ve sāʾir **aʿyān-ı devlet-i ebed-peymān** icrā-yı merāsim-i tehniyet *(140:22). [aʿyān-ı devlet-i ebed-peymān]*

<u>aʿyān-ı fiḫām:</u> *Devletin ileri gelenleri.*

ṣāniyen aġayān-ı kirām ve **aʿyān-ı fiḫām** ʿale't-tertīb ve'n-niẓām taḳbīl-i eẕyāl-i ṣadr-ı aʿẓam *(287:8). [aʿyān-ı fiḫām]*

aʿyān-ı fuḥūle: *Bilginlerin gözü.*

nüsḫa-i münīfe Cāmiʿü’ṣ-Ṣaḥīḥayn ki sevād-ı ḥurūf-ı iʿcāz-ẕurūfı **aʿyān-ı fuḥūle** *(189:15). [aʿyān-ı fuḥūle -e]*

aʿyān-ı ḫademe-i āḫūr zümresine: *Ahır hizmetinde bulunan önemli kişiler topluluğu.*

Ḳaşıḳçı nāmı ile milʿaḳa-zen-i ṣıḥḥāf-ı iştihār ve **aʿyān-ı ḫademe-i āḫūr zümresine** *(306:23). [aʿyān-ı ḫademe-i āḫūr zümresine -n -e]*

aʿyān-ı ʿulemā-yı vācibü’l-iʿzāzdan: *Saygıdeğer bilginlerin ileri gelenleri.*

maʿzūl rütbe-i Anaṭolı ile şeref-mend-i imtiyāz olan **aʿyān-ı ʿulemā-yı vācibü’l-iʿzāzdan** *(177:24). [aʿyān-ı ʿulemā-yı vācibü’l-iʿzāzdan -dan]*

aʿyānıñ ḫıdmet-kārlarına: *Memleketin ileri gelenlerinin hizmetkarları.*

vüzerānıñ ve sāʾir **aʿyānıñ ḫıdmet-kārlarına** basṭ olundı *(286:34). [aʿyānıñ ḫıdmet-kārlarına -n -a]*

ʿayār-ı ḫirfet-i zīnet-medārların: *(Kuyumcular için) Süsü esas alan mesleğin ayarı.*

ʿayār-ı ḫirfet-i zīnet-medārların tamġā-zede-i taḥsīn-i erbāb-ı naẓar eylediler *(298:12). [ʿayār-ı ḫirfet-i zīnet-medārların -lar -ın]*

ʿayār-ı mülki: *Ülke düzeni.*

Ol itdi **ʿayār-ı mülki** tenḳīḥ *(127:9). [ʿayār-ı mülki -i]*

Ayaṣofya şeyḫi reʾīsü’l-meşāyiḫ Süleymān Efendi: *(?-1722) Şeyh Süleyman Fadıl Efendi şeyler reisi Ayasofya kürsü şeyhi vaiz ve muhaddis 18. yy divan şairi.*

ve ʿāmil-i üstād-ı ḳāmil **Ayaṣofya şeyḫi reʾīsü’l-meşāyiḫ Süleymān Efendi** *(210:30). [Ayaṣofya şeyḫi reʾīsü’l-meşāyiḫ Süleymān Efendi]*

Ayaṣofya şeyḫi Süleymān Efendi: *(?-1722) Şeyh Süleyman Fadıl Efendi şeyler reisi Ayasofya kürsü şeyhi vaiz ve muhaddis 18. yy divan şairi.*

Ayaṣofya şeyḫi Süleymān Efendi ve Sulṭān Aḥmed şeyḫi İspirī-zāde Aḥmed Efendi *(215:14). [Ayaṣofya şeyḫi Süleymān Efendi]*

Ayaşofya-i kebīr mütevellīsi: *Ayasofya camiinin vakıf arazisinden sorumlu kişi.*

Ayaṣofya-i Kebīr mütevellīsi ve Şehzāde mütevellīsi Aġa ve beş nefer sulṭān ketḫudāları *(360:25). [Ayaşofya-i kebīr mütevellīsi]*

āyāt: *Ayetler.*

ḥażretleri ṭaraf-ı şerīflerinden daḫi **āyātı** Muḥammed Semerḳandī *(190:8). [āyātı -ı]*

Aydın muḥaṣṣılı mīr-mīrān ʿAbdullāh paşa: *Beyler beyi 18. yüzyıl ve lale devri döneminde Aydın sancağının valilerinden biri. Abdullah Paşa.*

Hediyye-i Aydın Muḥaṣṣılı ʿAbdullāh Paşa Ve **Aydın muḥaṣṣılı mīr-mīrān ʿAbdullāh Paşa** *(287:25). [Aydın muḥaṣṣılı mīr-mīrān ʿAbdullāh paşa]*

āyet-i kerīmesini: *Kutsal ayet.*

Ḳul in küntüm tuḥibbūnallāhe fe'ttebiʿūnī yuḥbibkümullāh **āyet-i kerīmesini** tilāvet ve *(180:15). [āyet-i kerīmesini -s -i -n -i]*

āyet-i nūr: *Nur suresinin ayeti.*

ve lisān-ı ṣıdḳ u iḫlāṣ ile **āyet-i Nūr** tilāvet iderek her biri üçer vuḳiyye *(313:1). [āyet-i nūr]*

āyet-i raḥmet-i ḫudā'dır: *Allah'ın bereketinin alameti.*

Ṣan **āyet-i raḥmet-i Ḫudā'dır** *(134:14). [āyet-i raḥmet-i ḫudā'dır -dır]*

ayı: *1) Memelilerden iri bir hayvan 2) Dünyanın uydusu.*

gelüp kimi mıṣrāʿ **Ayı** gördüm ṭalʿat-ı meymūnı geldi yādıma *(207:2). [ayı]*

ayı: *Memelilerden çok iri bir hayvan.*

Beni ṣamṣonlara ṣun **ayı** gibi *(207:14). [ayı]*

ayıların gürüldisi: *Ayıların çıkardığı ses.*

daḫi getürilüp ṣamsonlarıñ ḫırıldısı **ayıların gürüldisi** ve seyircileriñ ḫarıldısı *(274:23). [ayıların gürüldisi]*

āyīne: *Ayna.*
1. Döndi ṣafvetle hevā ʿālem-nümā **āyīneye** *(334:1). [āyīneye -y -e]*
2. **Āyīne** gibi ṣāf gerek ṣafḥa-i sīne *(276:27). [āyīne,]*
3. yerine yigirmi dört **āyīne** vażʿ olunmuş ve her biri otuz dirhem elvān ṣırmadan *(335:1). [āyīne]*
4. ṣīrīn-terīn-i riyāż u gülzār ḳılınup gūşe-be-gūşe her ḳaṣr-ı nādirü'l-ʿaṣrda **āyīneden** *(368:4). [āyīneden -den]*

āyīneci: *Aynacı, ayna yapıp satan kimse.*

Āyīneciler ṣüret-nümā-yı ṣādī olup bir vech ile çihre-i ṣāhid-i sürūr u ṣafāya *(316:10). [āyīneciler, -ler]*

āyīne yelpāzeli: *(Kukla için) Ayna yelpazeli.*

yaşmaḳlı **āyīne yelpāzeli** taṣvīr-i nīm-ruḫ çihre-i nīm-nümūdesi mihr-i gerdūne *(257:29). [āyīne yelpāzeli]*

āyīne-i ʿālem-nümā: *Cihanı gösteren ayna İskender'in aynası.*

Ey diyen **āyīne-i ʿālem-nümā** cām-ı Cemi *(161:4). [āyīne-i ʿālem-nümā]*

<u>āyīne-i eflāk:</u> *Göğün aynaları.*

ẓuhūrı **āyīne-i eflāk** ṣūret-nümā-yı şāhid-i şevḳ u şeṭāret olmasına emāret-i beşāret olmaġın *(345:14). [āyīne-i eflāk]*

<u>āyīne-i eyyāmdan:</u> *Günlerin zamanın aynası.*

āyīne-i eyyāmdan ẓulmet-zidā-yı ekdār-ı idbār olup *(136:13). [āyīne-i eyyāmdan -dan]*

<u>āyīne-i hātırdan:</u> *Gönül aynası.*

incāz-ı vaʿd ve īfā-yı ʿahd olunması ile **āyīne-i ḫāṭırdan** ve gerd-i keder ve *(243:25). [āyīne-i ḫāṭırdan -dan]*

<u>āyīne-i naẓar-gāhlarından:</u> *Bakış yeri aynası.*

reşāşe-pāş-ı tesliyet olmaları kaṣdı ile **āyīne-i naẓar-gāhlarından** ayrılmaḳ revā görülmeyüp *(151:23). [āyīne-i naẓar-gāhlarından -lar -ı -n -dan]*

<u>āyīne-i ruḥsār-ı ḫaṭṭ-ālūd-ı bütāndır:</u> *Güzel gençlerin kıllanmış yanaklarını gösteren ayna.*

Āyīne-i ruḫsār-ı ḫaṭṭ-ālūd-ı bütāndır *(328:25). [āyīne-i ruḫsār-ı ḫaṭṭ-ālūd-ı bütāndır, -dır]*

<u>āyīne-i tāb-dāra:</u> *Parlak ayna.*

āyīne-i tāb-dāra nümü-dār olup ol mevḳiʿa Āyīneli Kavaḳ tesmiyesiniñ sırrı *(252:25). [āyīne-i tāb-dāra -a]*

<u>āyīne-i ṭabʿı küdūret görmeye:</u> *Sağlık ve esenlik aynasının parlamaması.*

Görmeye āyīne-i ṭabʿı küdūret ānıñ *(315:16). [āyīne-i ṭabʿı küdūret görmeye]*

<u>āyīne-i żamīr-i münīr-i ḫudāvend-i iskender-serīr-i şāfī-serīreye:</u> *Temiz tahtı İskender'inki kadar değerli temiz yürekli sultanın kalbinin aynası.*

āyīne-i żamīr-i münīr-i ḫudāvend-i İskender-serīr-i şāfī-serīreye *(210:26). [āyīne-i żamīr-i münīr-i ḫudāvend-i iskender-serīr-i şāfī-serīreye -y -e]*

<u>āyīneli:</u> *Aynalı.*

Neṯr Ve **āyīneli** Hind işi bir mücevher ü muraṣṣaʿ u muṣannaʿ cevāhir çekmecesi *(161:17). [āyīneli]*

<u>Āyīneli Ḳavaḳ:</u> *Aynalıkavak Kasrı. Günümüzde İstanbul'un Beyoğlu ilçesinde Hasköy semti içinde yer almaktadır.*

1. āṣaf-ı deryā-kef daḫi **Āyīneli Ḳavaḳ** pīş-gāhına *(202:8). [Āyīneli Ḳavaḳ,]*
2. āyīne-i tāb-dāra nümü-dār olup ol mevḳiʿa **Āyīneli Kavaḳ** tesmiyesiniñ sırrı *(252:25). [Āyīneli Ḳavaḳ,]*

Āyīneli Ḳavakda: *Aynalıkavak Kasrı. Günümüzde İstanbul'un Beyoğlu ilçesinde Hasköy semti içinde yer almaktadır.*

1. Eyyām-ı Sūr-ı Sürūruñ Beşinci Aḥad Gicesi **Āyīneli Ḳavaḳda** *(216:32). [Āyīneli Ḳavaḳda, -da]*
2. Māh-ı mezbūruñ yigirmi birinci ṣalı güni **Āyīneli Ḳavaḳda** olan seyr ü temāşā *(261:30). [Āyīneli Ḳavaḳda, -da]*
3. şeh-zādegān-ı ʿālī-ḥażretleri ile deryā şenligi temāşāsı içün **Āyīneli Ḳavaḳda** *(346:7). [Āyīneli Ḳavaḳda, -da]*

Āyīneli Ḳavaḳ iskelesi: *Aynalı Kavak kasrı yolu boyunca bulunan iskelelerden biri.*

1. **Āyīneli Ḳavaḳ iskelesi** sāḥilinde çenār aġacına baʿdehū iskeleye *(257:24). [Āyīneli Ḳavaḳ iskelesi,]*
2. ʿayān göricek ḫadeng-āsā yeleklenüp atıldılar ve **Āyineli Ḳavaḳ iskelesinde** *(252:11). [āyineli ḳavaḳ iskelesinde, -n, -de, -]*

Āyineli Ḳavaḳ sāḥīlinde: *Hasköy ve Beyoğlu arasında kalan sahil.*

1. Mevḳiʿ-i mezbūr ittiṣālinde **Āyineli Ḳavaḳ sāḥīlinde** temāşā-gāh-ı şebāne olmaġ *(251:6). [Āyineli Ḳavaḳ sāḥīlinde, -n, -de]*
2. deryā şenligi temāşāsı içün **Āyīneli Ḳavaḳ sāḥilinde** mesned-ārā-yı müttekā-yı iclāl *(350:11). [Āyīneli Ḳavaḳ sāḥilinde, -i, -n, -de]*

Ayīneli Ḳavak sāyesinde: *Aynalı Kavak kasrının gölgesi.*

ḥażretleri **Āyīneli Ḳavaḳ sāyesinde** yaʿnī Tersāne Bāġçesinde pīrāmen-i ḥavme-i saʿādet-vāyesinde *(256:3). [Ayīneli Ḳavaḳ sāyesinde, -n, -de]*

āyīn-i dāmen-būsī icrāsından: *Etek öpme merasiminin yapılması.*

Vech-i meşrūḥ üzre **āyīn-i dāmen-būsī icrāsından** ṣoñra ḥażret-i ṣāḥib-i devlet *(156:27). [āyīn-i dāmen-būsī icrāsından -n -dan]*

āyīn-i dīvānīleri: *Divanlık resmi giyim.*

perīşānī ve ferve-i erkānīleri ve çorbacıları manṭārī ve sāʾir **āyīn-i dīvānīleri** *(339:5). [āyīn-i dīvānīleri -ler -i]*

āyīn-i ḥaşmet-i mülūkāne: *Meliklere yaraşır gösterişli bir büyüklük.*

āyīn-i ḥaşmet-i mülūkāne ve şevket-i pādişāhāne ile *(370:4). [āyīn-i ḥaşmet-i mülūkāne]*

āyīn-i muʿtād: *Eskii alışılmış gelenek.*
1. maḫṣūṣ olan **āyīn-i muʿtād** üzere tefhīm-i femūde-i nāḫudā içün gūyā lisānü'l-ḥāl olan *(183:30). [āyīn-i muʿtād]*
2. Ve **āyīn-i muʿtād** üzere ʿarż-ı dest-āvīz-i nāçīz eyleyüp iki yüz seksen üç *(238:15). [āyīn-i muʿtād]*

āyīn-i pīşīn: *Önceki zamanlarda yapılmak.*

ke'l-evvel rābıṭa-peẕīr-i intiẓām olup **āyīn-i pīşīn** üzere ordu ālāyı güẕārına *(334:4). [āyīn-i pīşīn]*

ayır-: *Bir arada bitişik ya da yan yana olan nesneleri birbirinden uzaklaştırmak.*

münāsib iken eṭfāl-i sūḫte-bāle reşāşe-pāş-ı tesliyet olmaları kaşdı ile āyīne-i naẓar-gāhlarından **ayrılmaḳ** revā görülmeyüp *(151:6). [ayrılmaḳ -ıl -mak]*

aylı günli ḳubbe sāʿatle: *Gökyüzü kainat.*

Ne farḳı var bu ḳaşrıñ **aylı günli ḳubbe sāʿatle** *(181:12). [aylı günli ḳubbe sāʿatle -le]*

aylı günli sāʿatdir: *(Felek için) Zamanı en iyi gösteren şey.*

Çarḫ kim **aylı günli sāʿatdir** *(163:5). [aylı günli sāʿatdir -dir]*

ʿaynı: *Benzer, gibi.*
1. ʿAraba güẕārişinden şoñra on ḳadar eşḫāş-ı turfe-liḳā **ʿaynı** ile birer at *(157:19). [ʿaynı]*
2. maḳaralar ile ẕī-rūḥ gibi āmed ü reft idüp **ʿaynı** ile münāṭaḥa şūretin irāʾet ve *(204:9). [ʿaynı]*
3. timşāli **ʿaynı** ile ẕī-rūḥ gibi münāṭaḥa-i yek-dīger içün āmed ü refte der-kār ve *(220:29). [ʿaynı]*
4. āb-ı çeşme-i ḫurşīdi ḫāke rīzān eyledi Fi'l-ḥaḳīḳa **ʿaynı** ile şuʿle-i beyżā-yı neft-i mürebbādan *(228:25). [ʿaynı]*
5. Baʿdehū bir fişek daḫi **ʿaynı** ile bir kebīr bostān ḳuyusı dolābı gibi serīʿan *(271:1). [ʿaynı]*

ʿayn-ı ʿināyet-i kübrā oldıġı: *En büyük ihsanın kaynağı olmak.*

ḫavāşş u ʿavāma neşāṭ-efzā ve maḥż-ı niʿmet-i ʿuẓmā ve **ʿayn-ı ʿināyet-i kübrā oldıġı** *(140:29). [ʿayn-ı ʿināyet-i kübrā oldıġı -dıġ -ı]*

ʿayn-ı şifā ola: *Şifanın yerine geçsin sağlık versin.*

Ola şāh-ı cihāna **ʿayn-ı şifā** *(161:16). [ʿayn-ı şifā ola -a]*

ʿaynü'l-māʾ-i maʿnādır: *Anlam suyu.*

Teraşşuḥ İden **ʿAynü'l-Māʾ-i Maʿnādır** *(361:22). [ʿaynü'l-māʾ-i maʿnādır -dır]*

ʿaynü'n-nās: *Nas bitkisine benzer (Nasvar (Nisvay) nās veya nasvay çoğunlukla Afganistan, İran, Pakistan, Hindistan, Kazakistan, Özbekistan, Tacikistan ve Kırgızistan'da tüketilen nemli ve toz haline getirilmiş bir tütün enfiyesidir).*

birer debbe mürebbā-yı ḳaranfül ve emlec ve **ʿaynü'n-nās** ve buña beñzer nice *(165:2). [ʿaynü'n-nās]*

ayr: *Terk etmek.*

reşāşe-pāş-ı tesliyet olmaları kaşdı ile āyīne-i naẓar-gāhlarından **ayrılmaḳ** revā görülmeyüp *(151:23). [ayrılmaḳ -ıl -maḳ]*

ayr: *Bir arada bitişik ya da yan yana olan nesneleri birbirinden uzaklaştırmak.*

ʿArabıñ merkez-i ser-i bī-maġzından **ayrılmadın** zemīndeki refīḳiniñ miyān-bendi *(247:4). [ayrılmadın -ıl -ma -dın]*

ayrıl: *Geride kalmak uzaklaşmak.*

Ayrılup Zühre felekden gelüp itsün ḫıdmet *(274:6). [ayrılup -up]*

ʿayş u dem eyleyüp: *Eğlenmek hoşça vakit geçirmek.*

tertīb-i bezm ü rezme dāʾir eglenceler ile **ʿayş u dem eyleyüp** herkes *(325:24). [ʿayş u dem eyleyüp -y -üp]*

ʿayş ü dem itsün: *İçmek.*

Demidür **ʿayş ü dem itsün** neyler *(311:21). [ʿayş ü dem itsün -sün]*

ayu: *Ayı.*
1. müẕekkir-i mışrāʿ-ı Ayu ḫırs u ṭoñuz be-ḫūk u gürāz olup **ayu** ile kelben-kelbā *(207:21). [ayu]*
2. **Ayularla** güleşmeye ḳādir *(207:18). [ayularla -lar -la]*
3. ḫaşmāne küştī-gīrlik ve bebrāne ḳavī-dillik ü dilīrlik eylediler Ayucılar ve **ayular** *(208:1). [ayular -lar]*
4. meşeli üzere **ayular** şāḥiblerine ġalebe-nümā oldılar *(208:3). [ayular -lar]*
5. şebātlarını işʿār eylediklerinde **ayular** naʿraların āvāze-i çüşʿeye dem-sāz ve *(274:33). [ayular -lar]*
6. Ayucılar daḫi maḳām-ı istiġnādan ḳopup **ayulara** teklīf-i ḥamle-i merdāneliklerin *(274:30). [ayulara -lar -a]*
7. iʿāde ve anlarıñ yerlerine ayucılar **ayuları** ile güreşmek irāde ḳılınmaġın *(274:26). [ayuları -lar -ı]*
8. diyerek içlerinden baʿżıları **ayular** ṣamsonlar ile güreşdikleri gibi güreşdiler ve *(294:19). [ayular -lar]*

ayucı: *Ayı oynatarak gösteri yapan kimse.*
1. Baʿdehū **ayucılar** daḫi kendülere maḫṣūṣ düfūf-i bī-celācil ile taḥrīk-i selāsil iderek *(207:1). [ayucılar -lar]*
2. kesb-i ṣeṭāret idüp gülüşdiler Ve sāʾir **ayucılar** daḫi ʿuryān olup ve ayularıñ *(207:24). [ayucılar -lar]*
3. ḫaşmāne küştī-gīrlik ve bebrāne ḳavī-dillik ü dilīrlik eylediler **Ayucılar** ve ayular *(208:1). [ayucılar -lar]*
4. iʿāde ve anlarıñ yerlerine **ayucılar** ayuları ile güreşmek irāde ḳılınmaġın *(274:26). [ayucılar -lar]*
5. Ayucılar daḫi maḳām-ı istiġnādan ḳopup ayulara teklīf-i ḥamle-i merdāneliklerin *(274:30). [ayucılar -lar]*
6. fermān-ı Ḳahramān-ı şīr-gīr ile her biri güsiste-zencīr **ayucılara** hücūma ruḫṣat *(274:27). [ayucılara -lar -a]*
7. daḳīḳa fevt itmeyüp **ayucılara** ġalebelerin āşikār eylediler ve seyr iden *(275:2). [ayucılara -lar -a]*

ayular oyunı: *Ayıların oyunu şenlik gösterisi.*

ṣoñra **ayular oyunı** ile daḫi tiryākīlere bir oyun çıḳarmaḳ fermān olunmaġın *(274:16). [ayular oyunı]*

ayularıñ aʿnāḳından: *(Oyun ve eğlence için gelen ayılar) Ayıların boynu.*

ayularıñ aʿnāḳından selāsil ü eṭvāḳı alup yegān yegān pençe-der-pençe kelle-der-kelle *(207:25). [ayularıñ aʿnāḳından -ı -n -dan-n -dan]*

ayularıñ pençe-i kīni: *Ayıların kin pençesi.*

müvāşebe ile **ayularıñ pençe-i kīni** ser-tīz olduḳda ṣamsonlar maḥallerine *(274:25). [ayularıñ pençe-i kīni]*

ayuya ṭalanmadan çalıya ṭolanmaḳ yegdir: *Edepsiz kimse ile uğraşmamak için onun bulunduğu yerden uzaklaş anlamına gelen atasözü.*

ayuya ṭalanmadan çalıya ṭolanmaḳ yegdir terānesiyle *(274:19). [ayuya ṭalanmadan çalıya ṭolanmaḳ yegdir]*

ʿayyār-ı füsūn-gerdir: *Hileci hırsız.*

ʿ**Ayyār-ı füsūn-gerdir** alup göz göre göñlüm *(295:1). [ʿayyār-ı füsūn-gerdir -dir]*

ʿayyār-ı seḥḥār: *(Hacı Şahin) Sihirbaz oyuncu.*

püftere-i daʿvet olmaġın ol ʿ**ayyār-ı seḥḥār** rüfeḳāsı ile meydān-ı sūrda *(175:10). [ʿayyār-ı seḥḥār]*

ʿayyār-ı sipihr-i şuʿbede-kār: *Gökyüzünün kurnaz hilebazları.*

şürūʿ u taṣaddī eyledi ve ʿ**ayyār-ı sipihr-i şuʿbede-kār** zīr-i perde-i kilīm-i seḥābdan *(221:26). [ʿayyār-ı sipihr-i şuʿbede-kār]*

ʿayyūḳa irişüp: *(Ses için) Çok yükselmek.*

ʿ**Ayyūḳa irişüp** erbāb-ı temāşā meslūbü'ş-şuʿūr olacaḳ mertebe *(207:23). [ʿayyūḳa irişüp -üp -]*

az: *Nicelik nitelik güç süre sayı bakımından eksik çok karşıtı.*

ile **az** zamānda ṭayy-ı mekān ve maşraba-i melʾān ile *(363:3). [az]*

aʿżā: *Uzuv.*

kūzeyi cümle **aʿżāsı** üzere icāle itdi *(247:25). [aʿżāsı -s -ı]*

ʿazāb-ı dūzaha: *Cehennem azabı.*

Anlar daḫi egerçi bir miḳdār ʿ**aẕāb-ı dūzaḫa** giriftār oldılar lākin ṣoñra *(357:11). [ʿaẕāb-ı dūzaḫa -a]*

āzād it: *Serbest bırakmak.*

āzād it benim devletlü sulṭānım naġmesiyle pāy-gāh-ı pādişāh-ı İskender-cāha *(266:11). [āzād it]*

āzād olundıġı: *Kurtulmak hürriyetine kavuşmak.*

min-baʿd ḳayd-ı esrden **āzād olundıġı** kendüye tefhīm olunduḳda bilā-tevaḳḳuf *(243:24). [āzād olundıġı -un -duġ -ı]*

āzāde: *Kurtulmuş serbest.*

sāde ḳayddan **āzāde** Ḥacı Şāhīn vażʿ olunan zenbīlden Ḥacı Mehemmed ve *(318:4). [āzāde]*

āzāde-ser: *(Kavuk başlık için) Çıkarmak.*

ḳayd-ı ʿörfden **āzāde-ser** ve destār-ı ḫorasānī ile āsāyiş-güzīn-i gūşe-i çāder oldılar *(180:22). [āzāde-ser]*

āzāde-ser olup: *Kurtulmak.*

erbāb-ı dīvān daḫi mücevveze ḳaydından **āzāde-ser olup** destār ve *(286:22). [āzāde-ser olup -up]*

azak muḥāfızı: *Azak kalesi muhafızı İbrahim Paşa.*

ḳuşaḳ daḫi ʿilāve vü ilḥāḳ olunduḳdan ṣoñra ḥālā **Azaḳ muḥāfızı** saʿādetlü *(200:20). [azaḳ muḥāfızı]*

ʿaẓamet: *Büyüklük ululuk.*

müstesʿid olduḳlarında şevketlü **ʿaẓametlü** pādişāh-ı ʿālem-penāh ḥażretleriniñ *(372:1). [ʿaẓametlü --lü]*

ʿaẓamet ü iclāl: *Ululuk.*

yine şevket ü iḳbāl ve **ʿaẓamet ü iclāl** ile otaġ-ı hümāyūnlarına *(345:15). [ʿaẓamet ü iclāl]*

ʿaẓametlü: *Ulu yüce.*
1. Ve şevketlü **ʿaẓametlü** ḳudretlü āfitāb-ı salṭanat ḥażretleri burcü'ş-şeref-i aṣlīleri olan *(364:6). [ʿaẓametlü]*
2. şevketlü **ʿazāmetlü** pādişāh-ı rūy-ı zemīn ve ẓıllullāhi taʿālā fi'l-arżīn *(366:20). [ʿazāmetlü]*
3. **ʿaẓametlü** pādişāh-ı cihān-penāh-ı İskender-iḳtidār ḥażretlerini kendüye *(370:24). [ʿaẓametlü]*
4. şevketlü **ʿaẓametlü** pādişāh-ı cihān-penāh ḥażretleri Ḫırḳa-i Şerīfde *(374:3). [ʿaẓametlü]*

aʿẓam-ı emānī-i ṣaġīr ü kebīr itmek: *(Büyük ve küçük) Herkesin en büyük dileği.*

żamīme-i evrād-ı bernā vü pīr ve istidāme-i zamān-ı salṭanatların **aʿẓam-ı emānī-i ṣaġīr ü kebīr itmek** *(211:32). [aʿẓam-ı emānī-i ṣaġīr ü kebīr itmek -mek]*

aʿẓam-ı esbāb-ı cemʿiyyet olmaġın: *Bir arada bulunma sebebinin en önemli etkeni.*

teḳārub-ı cihet-i maʿīşet **aʿẓam-ı esbāb-ı cemʿiyyet olmaġın** ḳazzāzlardan *(299:21). [aʿẓam-ı esbāb-ı cemʿiyyet olmaġın -maġ -ın]*

aʿẓam-ı selāṭīn-i ʿiẓām: *(III. Ahmet için) Sultanların en büyüğü.*

İnhā-yı muḫlişāne budur ki **Aʿẓam-ı selāṭīn-i ʿiẓām** ve ekrem-i ḫavāḳīn-i kirām (*140:3). [aʿẓam-ı selāṭīn-i ʿiẓām]*

ʿazil: *Azl. Görevine son verme işinden çıkarma.*

Ve İzmir ḳāḍīsi fażīletlü Ḳırīmī Meḥmed Efendiniñ **ʿazil** ġāyet ḳarīb ve (*354:13). [ʿazil]*

ʿāzim oldılar: *Karar vermek.*

tehyiʾe-i levāzım ve taʿbiye-i edevāt-ı sūra **ʿāzim oldılar** *(141:22). [ʿāzim oldılar -dı -lar]*

ʿaẓīm şenlik: *Büyük eğlence.*

gibi **ʿaẓīm şenlik** ile iẓhār-ı şādmānī ve içinde olan sükkānı duʿā-yı devlet-i ḫāḳānī *(314: 13). [ʿaẓīm şenlik]*

ʿaẓīm şenlikler: *Büyük eğlenceler.*

ve ḳuru ṣıḳı tüfekler atılup muḳārebe vü mücānebe ṣūretinde ʿ**aẕīm şenlikler** *(303: 10). [ʿaẕīm şenlikler-ler]*

ʿ**aẕīm şenlikler:** *Büyük eğlence.*

ʿaded ṣıbyān ālāy gösterüp ḫayme-i maḥṣūṣalarında ʿ**aẕīm şenlikler** ile *(360:6). [ʿaẕīm şenlikler -ler]*

ʿ**azīm şenlikler eylediler:** *Büyük gösteriler yapmak eğlenmek.*

ḥayvānātı zī-rūḥ gibi taṣvīr ve ʿ**aẕīm şenlikler eylediler** ki taʿbīri ḫāric-i taḳrīrdir *(316:6). [ʿaẕīm şenlikler eylediler -di -ler]*

ʿ**azīm şenliklere:** *Büyük eğlence.*

iken fermān-ı ʿālī ṣudūr itmeksizin sehven ṭutuşdurılup egerçi ʿ**aẕīm şenliklere** *(173: 7). [ʿaẕīm şenliklere -ler -e]*

ʿ**azīmet:** *Bir yere doğru yönelme yola çıkma.*
1. sāḥil-ḫāne-i sulṭān-ı müşārün-ileyhāya ʿ**azīmete** āmāde olduḳlarında teberrüken ʿulemādan *(179: 2). [ʿazīmete -e]*
2. ve sāʾir baʿżı maṣlaḥat içün İstanbulda ʿ**azīmet** ve ḍaḥve-i kübrāda yine ʿavdet buyurduḳlarında *(198:8). [ʿazīmet]*

ʿ**azīmet:** *Gitme gidiş.*
1. ʿAzīmetleri beyānındadır (148: 23). [ʿazīmetleri -ler -i]
2. Sarāy-ı ʿAtīḳa ʿ**azīmet** ve naḳl u ḥadīḳaları teferrücden ṣoñra yine (152:2). [ʿazīmet]
3. ʿazīmet ve deryā şenligi seyrine raġbet buyurdılar (216:31). [ʿazīmet]
4. her kişi kendü maḳām u menāmına ʿ**azīmet** ve gice şenligi seyri içün (267: 37). [ʿazīmet]
5. ʿ**azīmet** vaḳtī ḳarīb olmaġın teʾsīr-i güşāyiş-i baḫt-ı şehriyār-ı ʿālem-gīr ṭāliʿ-i hevāya (311:4). [ʿazīmet]
6. ḫayme-i żiyāfete ʿ**azīmet** ʿaḳablarinde (314:27). [ʿazīmet]
7. ḥażret-i şevket-penāh ḥarem-serāy-ı saʿādetlerine ʿ**azīmet** ve düstūr-ı gerdūn-bār-gāh (353:9). [ʿazīmet]

ʿ**azīmet:** *Kararlaştırılmış.*

ʿ**azīmet** ve şeh-zādegān-ı ʿālī-ḥażret daḫi ālāy gicesi anda beytūtet ve irtesi (*141:31). [ʿazīmet]*

ʿ**azīmet:** *Niyet.*

ʿ**azīmet** ve miftāḥ-ı fetīle-i bārūt-sūde ile güşāyişine mübāderet itdigi *(229:16). [ʿazīmet]*

ʿ**azīmet buyurdılar:** *Gitmek.*
1. vüzerā ile otaġ-ı ʿālīlerine ʿ**azīmet buyurdılar** *(215:28). [ʿazīmet buyurdılar -dı -lar]*
2. şeh-zādegān-ı muḥteremleri ve ḫademe-i mükerremleri ḥażerātı ile sāḥil-serāy-ı saʿādetlerine ʿ**azīmet buyurdılar** *(305:22). [ʿazīmet buyurdılar -dı -lar]*

ʿ**azīmet buyurdılar:** *Yönelmek.*

sāḥil-serāy-ı tersāneye ricʿat ve cenāb-ı vekīl-i salṭanat daḫi otaḳ-ı ʿizzet-niṭāḳlarına ʿ**azīmet buyurdılar** *(338:14). [ʿazīmet buyurdılar -dı -lar]*

ʿ**azīmet buyurup:** *Gitmek.*

otaġ-ı ʿālīlerine ʿ**azīmet buyurup** aṣḥāb-ı meclis eczā-yı güsiste-şīrāze gibi perīşān oldı *(194:28). [ʿazīmet buyurup -up]*

ʿazīmet eyleyüp: *Gelme geliş.*

ʿ**azīmet eyleyüp** bād-bān-ı güşādesi gül-berg-i sefīdden nümūne ve *(184:10). [ʿazīmet eyleyüp -y -üp]*

ʿazīmet eyleyüp: *Yönelmek gitmek.*

ile herkes ḳarār-gāhlarına istirāḥata ʿ**azīmet eyleyüp** mıṣrāʿ Ṭaġılıñ bī-çāreler *(204:15). [ʿazīmet eyleyüp -y -üp]*

ʿazīmet-i cāmiʿ idüp: *Camiye yönelmek.*

ʿ**azīmet-i cāmiʿ idüp** edā-yı farīża-i ṣalāt ve tekmīl-i merāsim-i ṭāʿāt u ʿibādātdan *(311:8). [ʿazīmet-i cāmiʿ idüp -üp]*

ʿazīmet-i cemʿiyyet-gāh-ı sūr: *Düğünün toplandığı yere gitmek.*

ʿ**azīmet-i cemʿiyyet-gāh-ı sūr** içün süvār-ı reh-vār olup mıṣrāʿ Baḫt u devlet *(154:12). [ʿazīmet-i cemʿiyyet-gāh-ı sūr]*

ʿazīmet-i ḫayme-i żiyāfet eylediler: *Ziyafet çadırına yönelmek.*

Neşr diyerek ʿ**azīmet-i ḫayme-i żiyāfet eylediler** *(336:20). [ʿazīmet-i ḫayme-i żiyāfet eylediler -di -ler]*

ʿazīmet-i meydān-ı mezbūr eyleyüp: *Ok Meydanı'na gitmek.*

Bu Maḳāle Ketḫudā-yı Ṣadr-ı Aʿẓamī Ḥażretleriniñ Taḫsīs-i Maḥall-i Mevkib-i Sūr İçün ʿ**Azīmet-i Meydān-ı Mezbūr Eyleyüp** *(146:5). [ʿazīmet-i meydān-ı mezbūr eyleyüp]*

ʿazīmet-i meydān-ı mezbūr eyleyüp: *Ok Meydanına gitmek.*

Taḫsīs-i Maḥall-i Mevkib-i Sūr İçün ʿ**Azīmet-i Meydān-ı Mezbūr Eyleyüp** *(146:30). [ʿazīmet-i meydān-ı mezbūr eyleyüp -y -üp]*

ʿazīmet-i ūlāyı: *İlk karar.*

ʿ**azīmet-i ūlāyı** vech-i āḫere taḥvīl eyleyüp naḫılların ve şeker bāġçeleriniñ edevāt u ālātı *(141:34). [ʿazīmet-i ūlāyı -y -ı]*

ʿaẕīmü'l-cism: *Çok büyük bir varlık.*

nişān-gāh-ı āmāl ve āmāc-ı tīr-i hevāʾī-i ḫ̆āhiş itdiler ve ʿ**aẕīmü'l-cism** (*312:5). [ʿaẕīmü'l-cism]*

āẕīn-bend itdi: *Süslemek, bezemek.*

Āẕīn-bend itdi kūy u şehri *(133:14). [āẕīn-bend itdi, -di]*

ʿ**azīz:** *Saygın değerli.*

ḳarār virdi ki ḫoş geldi ṣafā geldi ʿ**azīz** mihmān geldi fıḳralarıyla *(206:29). [ʿazīz]*

ʿ**azm:** *Başarı kararlılık.*

Sende bu ʿ**azm** ki var dirler ahālīsi bütün *(292:16). [ʿazm]*

āzmāyiş: *Far. Tecrübe deneyiş.*

Meydān-ı Tīrde **āzmāyiş** gösterirler iken bir kūdek-i ḫurde-sāl-i Bektāşī-peyker (*222:23). [āzmāyiş]*

ʿ**azm-i ḫˇāb-gāh-ı istirāḥat eyleyüp:** *Dinlenme döşeğine yönelmek.*

ve ʿ**azm-i ḫˇāb-gāh-ı istirāḥat eyleyüp** mıṣrā Didiler ey şeh-i devrān yine ḫıdmet bāḳī *(230:21). [ʿazm-i ḫˇāb-gāh-ı istirāḥat eyleyüp -y -üp]*

ʿ**azm-i ḥıyām:** *Çadıra göndermek.*

iḥrāz-ı nām u kām idüp herkes mesrūr u şād-kām ʿ**azm-i ḫıyām** ve (*320: 25). [ʿazm-i ḫıyām]*

ʿ**azm-i temāşā iderek:** *Seyretmeye gelmek.*

Dāʾimā devlet ile ʿ**azm-i temāşā iderek** *(293:5). [ʿazm-i temāşā iderek -erek]*

ʿ**azzamallāhu ḳadrehu'l-aʿlā:** *Yüce Allah onun gücünü artırsın (ve).*

ʿAzzamallāhu ḳadrehu'l-aʿlā *(256: 1). [ʿazzamallāhu ḳadrehu'l-aʿlā]*

ʿ**azzamallāhu şānehu'l-esnā:** *Allah yüce şanını yüceltsin.*

ʿAẕẓamallāhu şānehu'l-esnā *(272:26). [ʿaẕẓamallāhu şānehu'l-esnā]*

ʿ**ażż-i baṣar:** *Göz ısırmak tanımak.*

ḥavāle-i milʿaḳa-i naẓar eyleyenler niʿmet-i ḫayātdan ʿ**ażż-i baṣar** ārzū itse daḫi *(359:15). [ʿażż-i baṣar]*

bāb: *Bölüm, konu, mesele.*
1. īfā-yı ḥaḳḳ-güẕārī-i şükr-i niʿmet ve icrā-yı merāsim-i tehniyet itmeleri **bābında** fermān-ı ʿālī-şān *(139:9). [bābında, -ı, -n, -da]*
2. sīm maşraba vażʿ olunmaḳ **bābında** irāde-i ʿaliyye-i hümāyūn ṣudūr ve der-ḥāl *(242:20). [bābında, -ı, -n, -da]*
3. Bu eşnāda bostāncıbaşı aġa sefāreti ile şenlige mübāşeret **bābında** fermān-ı hümāyūn *(252:16). [bābında, -ı, -n, -da]*
4. çıḳmaḳ **bābında** fermān-ı hümāyūn ṣudūr idüp lakin çār-mīḫ-i rīsmānları henüz *(262:29). [bābında, -ı, -n, -da]*
5. ṭarafından fişek şenliklerine āġāz olunmaḳ **bābında** *(269:7). [bābında, -ı, -n, -da]*
6. çadırlarında güşe-gīr-i ferāġat olmaḳ **bābında** fermān-dih-i ruḫṣat olmuşlar idi *(325:25). [bābında, -ı, -n, -da]*

7. ḥażretleriniñ himmetlerinden neşʾet itmegin bu **bābda** daḫi ne *(339:34). [bābda, -da]*

bāb: *Hakkında, ile ilgili olarak.*

bābında fermān-ı ʿālī ṣādır olmaġın ḥadīḳa-i ḫāssa-ı sulṭāniyyede Ḫasteler Oṭaları *(141: 25). [bābında, -ın, -da]*

bābet: *Parça.*

ve her biri beşer ṭonluḳ nev-ẕuhūr telli ve sāde üç **bābet** *(321:11). [bābet,]*

bāb: *Yol, usul.*

ḫālet-nümā-yı deryā itmek **bābında** fermān-ı ḳażā-cereyān-ı İskender-i baḥr u berr *(183:24). [bābında, -ı, -n, -da]*

bāb-ı devlet-meʾāba: *Mutluluğun barındığı kapı.*

vuḳūʿı daḫi ẓāhir ü nümāyān olmaġın cāmiʿ ṭarafına meftūḥ **bāb-ı devlet-meʾāba** *(365:30). [bāb-ı devlet-meʾāba, -a]*

bāb-ı hümāyūn: *Saray kapısı.*

defter-i ḫitāna ḳayd olunan ṣıbyānıñ tekmīl-i şiʿār-ı İslāmiyyeleri içün **bāb-ı hümāyūn** *(364:12). [bāb-ı hümāyūn,]*

bāb-ı hümāyūn: *Kutlu kapı.*

güẕār ve yine **bāb-ı hümāyūn** dāḫilinde ḳarār ve tekmīl-i şiʿār-ı İslām ile celīlü'l-iʿtibār oldılar *(364:21). [bāb-ı hümāyūn,]*

bāb-ı hümāyūnda: *Bab-ı Hümayun ya da günümüz Türkçesiyle Hükümdar Kapısı, Topkapı Sarayı'nın ana giriş kapısıdır.*

ṣoñra bā-ʿizz ü iḳbāl süvār-ı esb-i iclāl olup **bāb-ı hümāyūnda** *(373:2). [bāb-ı hümāyūnda, -da]*

bāb-ı hümāyūndan: *Topkapı sarayının ana giriş kapısı.*

Bu eṣnāda muḳaddime-i ālāy-ı saʿādet-maḳrūn **bāb-ı hümāyūndan** geçüp *(371:21). [bāb-ı hümāyūndan, -dan]*

bāb-ı hümāyūn-ı şevket-serāy-ı ḫāḳānī: *Sultanlığın büyük sarayının birinci kapısı.*

Ve **bāb-ı hümāyūn-ı şevket-serāy-ı ḫāḳānī** üzerinde olan kār-gīr oṭalar *(148:1). [bāb-ı hümāyūn-ı şevket-serāy-ı ḫāḳānī,]*

bāb-ı hümāyūnuñ fevḳinde: *Topkapı sarayının ana giriş kapısının üstü.*

Ammā ḫarem-i hümāyūn cānibi daḫi **bāb-ı hümāyūnuñ fevḳinde** olan kār-gīr oṭadan *(371:16). [bāb-ı hümāyūnuñ fevḳinde, -n, -de]*

bacaklı semmūr: *Sansargillerden, etçil bir hayvan türü olan samurdan yapılma kürk.*

on üç taḫta ḳāḳum ve iki dāne **bacaḳlı semmūr** hediyyelerin pāy-endāz-ı ḫıdīv-i bende-nüvāz eyledikleri ḫilālde *(316:9). [bacaḳlı semmūr,]*

bād: *Rüzgar.*

Neşr itse **bād** būy-ı aḫlāḳ-ı pādişāhı *(162:14). [bād,]*

badaloşḳa: *Bir fişek türü.*

baḥrīler ġavṭa-ḫor-ı deryā-āteş gāh **badaloşḳalar** raʿd-ı āsumān gibi gürler patlar *(356:11). [badaloşḳalar, -lar]*

badaluşḳa: *Bir fişek türü.*
1. içinde dört yüz ḳadar ḳandīlli hevāyī ve fireng ve **badaluşḳa** ve kestāne fişekleri *(253:13). [badaluşḳa,]*
2. ṭabancalı ve iki hāvan ve iki biñ kestāne ve delüce ve **badaluşḳa** ismi ile pür-zīb ü fer olan *(270, 2). [badaluşḳa,]*

bādām şekeri: *İnce bir şeker tabakasıyla kaplanmış içinde badem bulunan şeker.*

ṭīn-i maḫtūm ve üç ṭabla ḫurma ve altı ṭabaḳ aġız miski ve on beş ṭabaḳ **bādām şekeri** *(314:24). [bādām şekeri,]*

bādām-çeşm ü piste-dehen: *(Bakkal dilberi) Badem gözlü ve fıstık ağızlı.*

bādām-çeşm ü piste-dehen şeker-leb ü şīrīn-süḫān yemīn ü yesārda levendāne *(280:7). [bādām-çeşm ü piste-dehen,]*

bādām-çeşm ü piste-dehen: *(Güzeller) Badem gözlü ve fıstık ağızlı.*

Baʿdehū yemīn ü yesāra ṣıḥāf-ı ṭaʿām gibi nice pālūde-ten ve **bādām-çeşm ü piste-dehen** *(301:3). [bādām-çeşm ü piste-dehen,]*

bād-bān: *Yelken.*
1. Felek nüh **bād-bān** saṭḥ-ı zemīn bir lenger-i fūlād *(186:8). [bād-bān,]*
2. **Bād-bānıyla** sütūnı dil-i zāra eyler *(186:23). [bād-bānıyla, -ı, -y, -la]*
3. ve aṭlasdan bayraḳ ve **bād-bānları** güşāde tıranpetesin çalaraḳ ve ṭop ü tüfeng ataraḳ *(314:10). [bād-bānları, -lar, -ı]*

bād-bān oldı: *Yelken olmak.*

Ḫaymeler aña **bād-bān oldı** *(324:11). [bād-bān oldı, -dı]*

bādbān-güşā: *Yelken açmış.*

cebe-ḫāne vü mühimmāt ile **bādbān-güşā** ḳalyonlar tesyīr olunmaḳ üzere *(244:17). [bādbān-güşā,]*

bād-bān-güşā-yı ikdām olup: *Gayret yelkenini açmak.*

pīrāmen-i sāye-bān-ı hümāyūn cānibine **bād-bān-güşā-yı iḳdām olup** ol daḫi ṭop u tüfeng *(264:25). [bād-bān-güşā-yı iḳdām olup, -up]*

bād-bān-ı güşādesi: *Açılmış yelken.*

ʿazīmet eyleyüp **bād-bān-ı güşādesi** gül-berg-i sefīdden nümūne ve *(184:10). [bād-bān-ı güşādesi, -s, -i]*

baʿde: *"Ondan sonra, daha sonra" anlamlarında zarf.*
1. Şehriyār-ı ʿālī-makām **baʿde** tenāvüli'ṭ-ṭaʿām yine meydānda olan ḳaṣr *(145:9). [baʿde,]*
2. **Baʿde** tekmīli'r-rüsūm efendiler ʿale'l-ʿumūm obaya daʿvet ve ʿörf ü üstleri *(201:29). [baʿde,]*
3. otaḳ-ı zerrīn-niṭāḳda **baʿde** edā-yı ṣalātü'ẕ-ẕuhr pīrāye-i kürsī-i taḫt ve *(210:17). [baʿde,]*

bāde: *Şarap.*
1. **Bādede** merkūz olan ḫāṣiyyet-i defʿ-i ġamı *(161:7). [bādede, -de]*
2. Sāḳiyā **bāde** getür vaʿdiñi incāz eyle *(245:29). [bāde,]*

baʿde bürhetün mine'z-zamān: *Bir hayli zaman sonra.*

baʿde bürhetün mine'z-zamān müfti'l-enām ḥażretleri daḫi pāy-gāh-ı cihān-dār-ı şevket-penāha *(177:8). [baʿde bürhetün mine'z-zamān,]*

baʿde ṣalāti'l-maġrib: *Akşam namazından sonra.*
1. Yevm-i mezbūr gicesi **baʿde ṣalāti'l-maġrib** vāriṣü'l-ḫilāfe-i sulṭān-ı Baṭḥā vü Yeṣrīb *(217:10). [baʿde ṣalāti'l-maġrib,]*
2. **baʿde ṣalāti'l-maġrib** deryā şenligi seyri içün üç anbarlı nām *(248:33). [baʿde ṣalāti'l-maġrib,]*

Baʿdehū bu aralıḳda ṭūfān-ı maṭardan bir miḳdār emānlıḳ ve orṭalıḳ līmānlıḳ olduḳça *(343: 9). [baʿdehū,]*

baʿdehu: *"Ondan sonra, daha sonra" anlamlarında zarf.*
1. **Baʿdehū** tedārük-i levāzım-ı sūr ehemm-i umūr olmaġın sene-i mezbūre *(141:18). [baʿdehū,]*
2. **Baʿdehū** sarāy-ı mezbūrda irtifāʿ-ı mevḳiʿ ciheti ile cānib-i baḥrda *(144:27). [baʿdehū,]*
3. **Baʿdehū** sāye-bān-ı ṣadr-ı vālā-maḳāmda daḫi yedi ḳurbān ẕebḥ olunup *(150:1). [baʿdehū,]*
4. ikrām olunup **baʿdehū** anlar daḫi İstanbula riʿcat eylediler Ḫulāṣa müdāreke-i esbāb-ı sūrda *(152:27). [baʿdehū,]*
5. tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa ḥażretleri **baʿdehū** ṣāḥib-i devlet-i sāmī-rütbet *(153:16). [baʿdehū,]*
6. **Baʿdehū** āṣaf-ı Ḥātem-maṣraf u deryā-kef ḥażretleri ḳallāvī-i muṭallā ve *(155:11). [baʿdehū,]*
7. **baʿdehū** pīrlik ḥasebi ile teḳāʿüd iḫtiyār iden El-Ḥācc Meḥemmed Paşa *(155:26). [baʿdehū,]*
8. muḳaddem nāʾil-i dest-būs-ı Ḫudāvendigār-ı aʿẓam oldı **Baʿdehū** dīvān-ı ʿīd *(156:16). [baʿdehū,]*
9. ḥażretleri ve defter-dārān ve ḫˇācegān ve serān-ı bevvābān **baʿdehū** *(156:18). [baʿdehū,]*
10. **Baʿdehū** bu eṣnāda cündiyān-ı āṣafī piyāde cirīd oynayup ve ṭopçı neferātından *(157:7). [baʿdehū,]*
11. **Baʿdehū** anlardan teng yalmanı iç ṭarafında firengī şemşīrden tedvīr olunmuş *(158:17). [baʿdehū,]*
12. mübāderet ve **baʿdehū** tertīb-i ātī üzere sevḳ-i maṭāyā-yı hedāyā-yı erkān-ı devlete *(160:5). [baʿdehū,]*
13. **Baʿdehū** ḥālā şeref-baḫş-ı ṣudūr-ı Rūm menbaʿü'l-fażl u maʿdenü'l-ʿulūm *(171:16). [baʿdehū,]*
14. zaʿferān-zār-ı ḫande-i neşāṭ itdiler **Baʿdehū** ḳol ḳol çengīler ayaġ uṣūliyle *(174:14). [baʿdehū,]*
15. **Baʿdehū** zūr-bāzān-ı sālifü'l-beyān gāh bir çenberiñ derūn u bīrūnını *(175:19). [baʿdehū,]*
16. bir ḳaṭre çekīde ve ne kārd-ı ser-tīzlerden birisi vücūdına ḫalīde oldı **Baʿdehū** *(175:23). [baʿdehū,]*
17. **Baʿdehū** destenbū ḳadar iki seng-pāreyi birer birer ṭop-ı dest-bāz-ı ṣıbyān *(176:21). [baʿdehū,]*
18. **Baʿdehū** bir çenber içinde nışfı mertebesine degin biri biri üzerinde fincānlar *(176:24). [baʿdehū,]*
19. **Baʿdehū** mehter-ḫāne ile bir süri bere-i şīr-ḫˇāre-miṣāl yüz otuz sekiz ʿaded *(183:1). [baʿdehū,]*
20. **Baʿdehū** tersāne emīni ʿAbdullāh Efendi neẓāreti ve ḳapudān Süleymān Paşa *(183:18). [baʿdehū,]*
21. dārü's-saʿāde aġası ḥażretlerine irsāl **baʿdehū** rikāb-ı hümāyūna īṣāl ḳılındıġı *(189:10). [baʿdehū,]*
22. **Baʿdehū** sābıḳan şeref-efzā-yı ṣadr-ı Rūm olup ʿilm ü fażl u ʿafāfı *(190:24). [baʿdehū,]*
23. **Baʿdehū** sābıḳan Anaṭolı ḳāḍī-ʿaskerligi ile mismār-zen-i derīçe-i iʿtisāf ve *(191:5). [baʿdehū,]*
24. **Baʿdehū** ḥālā şeref-efzā-yı mesned-i neḳābet şecere-i ṣābitü'l-aṣl-ı ḥadīḳa-i siyādet *(191:19). [baʿdehū,]*
25. eṣnā-yı taʿāmda ḳahve vü şerbet ve **baʿdehū** gül-āb u buḫūr ḫıdmeti *(194:24). [baʿdehū,]*

26. **Baʿdehū** herkes ḳarār-gāhlarına ricʿat ve ṣadr-ı aʿẕam ḥażretleri daḥi *(194:27). [baʿdehū,]*
27. **Baʿdehū** ʿalemi naḫl-ı ḫurmā heyʾetinde kendi bir ḥayme-i ber-efrāşte *(196:24). [baʿdehū,]*
28. **Baʿdehū** aġayān-ı enderūn-ı ṣadr-ı aʿẓamīden Anḳad nāmı ile *(197:23). [baʿdehū,]*
29. **Baʿdehū** Edirne Ḳolına fermān buyurulmaġın anlar daḥi çeġāne vü çeng ile *(198:11). [baʿdehū,]*
30. **Baʿdehū** resen-bāzlarıñ şākirdlerinden bir duḫter-i heşt-sāle her ʿużvunı bir *(199:23). [baʿdehū,]*
31. **baʿdehū** muḥāfıẓ-ı Ḳāhire-i Mışır vezīr-i mükerrem saʿādetlü Receb Paşa *(200:12). [baʿdehū,]*
32. ile taḳbīl-i eyādī-i kerīme-i ḥażret-i şāḥib-i devlet **baʿdehū** herkes ḳarār-gāhlarına *(201:30). [baʿdehū,]*
33. **Baʿdehū** ṣal-ı āḫer daḥi cezīre-i deryā-yı naẓar olup kenāresi meṣābīḥ-i sebz-gündan *(202:26). [baʿdehū,]*
34. **Baʿdehū** Tersāneli ṭarafından daḥi ḳapudān Süleymān Paşa ḥażretleriniñ *(203:19). [baʿdehū,]*
35. **Baʿdehū** gümrük emīni vü ḫān Yegen Meḥemmed Aġa tertīb eyledigi ṣal daḥi anı *(204:6). [baʿdehū,]*
36. **Baʿdehū** pādişāh-ı Cem-ʿaẓamet temāyül-i visāde-i ḫ̆āb-ı rāḥat buyurmaları *(204, 14). [baʿdehū,]*
37. **Baʿdehū** ayucılar daḥi kendülere maḫṣūṣ düfūf-i bī-celācil ile taḥrīk-i selāsil iderek *(207:1). [baʿdehū,]*
38. şevḳlerinden ḳıbṭiyān daḥi mānend-i saʿdān ṭaḳlalar ḳılup **baʿdehū** birbirine *(208:10). [baʿdehū,]*
39. **Baʿdehū** yine arḳası üzere yaturken bā-işāret-i fermān-fermāy bī-zebān *(209:8). [baʿdehū,]*
40. germ-cevlān-ı bāzī-künān olup **baʿdehū** ḫum yerine düvāzde-sāle iki şākirdini *(209:32). [baʿdehū,]*
41. **Baʿdehū** fīl ḳadar bir ʿArab menākibine rākib olup ayaḳlarını mezbūruñ *(209:37). [baʿdehū,]*
42. ḥażretleri pīş-vā ve ʿAlī Paşa anlara pey-devān-ı iḫtifā olup **baʿdehū** ṣadrü'l-efāżıl-ı ʿālem *(210:29). [baʿdehū,]*
43. nuẓẓārı ser-geşte vü ḥayrān eyledi **Baʿdehū** dest-i duʿāyı merfūʿ-ı dergāh-ı Kibriyā ḳılup *(212:30). [baʿdehū,]*
44. ve altışar ṭonluḳ ṭaraḳlı ve sāde firengī aṭlas-ı ʿālü'l-ʿāl **baʿdehū** hem-çünān *(214:15). [baʿdehū,]*
45. **baʿdehū** merbūṭ-ı ser-ṭavīle-i şıṭabl-ı ʿizz ü şān buyurdılar Pes āngāh *(216:23). [baʿdehū,]*
46. **Baʿdehū** yine ṣal üzerinde aḫşābdan bir mükemmel ḳalʿa ṣūreti olup *(220, 16). [baʿdehū,]*
47. **Baʿdehū** birbirine mülāṣıḳ dört bār-gīriñ ẕīnlerini birer çenber ile ḥalḳa-i fıtrāk *(223:7). [baʿdehū,]*
48. **Baʿdehū** yine direm-niṣārī-i dest-i āṣafī Gümüş Ṣuyı gibi ḥarāretlerini *(225:1). [baʿdehū,]*
49. mümtāz oldılar **Baʿdehū** ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri vüzerā-yı mümā-ileyhim ile *(227:4). [baʿdehū,]*
50. **baʿdehū** bir ṣaḫṣıñ bār-ı gerden-i iltizāmı olan bir taḫta külāhıñ her cānibine *(227:24). [baʿdehū,]*
51. **Baʿdehū** bir ḳalʿa fişegi daḥi getürilüp eṭrāfı çarḫ-ı felek fişegi ile meşḥūn *(229:19). [baʿdehū,]*
52. Gürūh-ı Ḳaṣṣābān **Baʿdehū** ṭāʾife-i ḳaṣṣābīn pīş-gāhlarında birer *(236:31). [baʿdehū,]*
53. **Baʿdehū** ḫirfet-i Sellāḫān erbābı daḫi ter-destī-i ṣınāʿatları ile devābb-ı meẕbūḥayı *(239:3). [baʿdehū,]*
54. Maḥall-i Taṣvīr Ṭāʾife-i Ṣemmāʿīn **Baʿdehū** ṭāʾife-i ṣemmāʿīn meṭāliʿ-i cemʿiyyetlerinde *(239:13). [baʿdehū,]*
55. **Baʿdehū** başına bir nice kūze-i memlū ve biri biri üzerine ḫumm u sebū ḳoyup *(246, 12). [baʿdehū,]*
56. zamān naḫl-i Ṭūbā gibi vāj-gūn oldı **Baʿdehū** ḳılıçları bıraġup kendüye hem-ser *(247:29). [baʿdehū,]*
57. **Baʿdehū** ebnā-yı sipāhiyān aġası sābıḳan mīr-āḫūr-ı şehriyārī ve *(249:18). [baʿdehū,]*
58. **Baʿdehū** ṣal-ı āḫerde cebeciler ocaġından iḫtirāʿ olunan çadır fişegi taʿbīr olunur *(253:11). [baʿdehū,]*
59. **Baʿdehū** gümrük emīni Meḥmed Aġa ṭarafından daḥi ṣal üzerinde bir *(253:34). [baʿdehū,]*
60. Āyīneli Ḳavaḳ iskelesi sāḥilinde çenār aġacına **baʿdehū** iskeleye *(257:24). [baʿdehū,]*
61. ḳarīb bir şayḳa sütūnına andan Deli Balṭa Ḳalyonına **baʿdehū** Fener İskelesinde *(257:25). [baʿdehū,]*
62. birer faṣl idüp **baʿdehū** ʿaraba oynayan birbirine mülāṣıḳ u muttaṣıl ipleriñ biriniñ *(258:10). [baʿdehū,]*
63. **baʿdehū** Raḳḳa vālīsi saʿādetlü ʿAlī Paşa ve saʿādetlü tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa *(266:32). [baʿdehū,]*
64. ḥażretleri **baʿdehū** İstanbul aġası süfre-nişīn-i ibcāl ve cānib-i yesārda *(266:33). [baʿdehū,]*
65. devletlü İbrāhīm Paşa ḥażretleri **baʿdehū** yeñiçeri aġası maḥmūdü'l-ḫıṣāl *(266:34). [baʿdehū,]*
66. Meḥemmed Aġa ḥażretleri **baʿdehū** sekbānbaşı El-Ḥācc Muṣṭafā Aġa ve baʿdehū (*266:35). [baʿdehū,]*
67. Meḥemmed Aġa ḥażretleri baʿdehū sekbānbaşı El-Ḥācc Muṣṭafā Aġa ve **baʿdehū** *(266:35). [baʿdehū,]*
68. **Baʿdehū bir** fişek daḥi ʿaynı ile bir kebīr bostān ḳuyusı dolābı gibi serīʿan *(271:1). [baʿdehū,]*
69. **Baʿdehū** Ẕü'n-nūnoġlı nām küşt-gīr-i dilīr Keskinoġlı nāmı ile şehīr bir *(275:6). [baʿdehū,]*
70. **Baʿdehū** ber-muʿtād-ı cārī ṣudūr-ı fermān-ı cihān-dārī ile ṭulumcıyānı *(275:15). [baʿdehū,]*
71. meydāna getürilüp **baʿdehū** yelken açdı ve ṭop u tüfekle eṭrāfa āteşler ṣaçdı ve *(275:32). [baʿdehū,]*
72. **Baʿdehū** ṭāʾife-i ḥaffāfān yamaḳları olan kefş-gerān ile ālāyların tertīb idüp *(278:11). [baʿdehū,]*
73. **Baʿdehū** Kavuḳçılar ser-āmed dilberlerin ḳarşu ṭarafdaki maʿhūd depede *(282:4). [baʿdehū,]*
74. ve rūy-kār-ı kālā-yı ḫirfet eyleyüp **baʿdehū** nerm-ten ü penbe-beden cüvānları *(283:8). [baʿdehū,]*
75. Baʿdehū ṣāḥib-i devlet-i bülend-menzilet daḥi otaġ-ı āsumān-mertebetlerini *(287:12). [baʿdehū,]*
76. **Baʿdehū** ṭayy-ı ṭūmār-ı hedāyā ḳılınup vāsıṭa-i ʿarż olan aġa-i müşārün-ileyh-i ʿālī-şān *(288,:6). [baʿdehū,]*
77. **Baʿdehū** niçe niçe tetimmāt-ı edevāt-ı şādī sāʿat dörde dek müstemirr ü mütemādī olup *(289:28). [baʿdehū,]*
78. **Baʿdehū** mışrāʿ Ṣavuluñ bī-çāreler çün ḳaldı dīvān irteye neşīdesi ile çıḳ çıḳ-ı raḳḳāṣ *(289:33). [baʿdehū,]*
79. **Baʿdehū** ordu ālāyı mürūruna iẕn-i hümāyūn ṣudūr itmegin yegān yegān *(296:5). [baʿdehū,]*
80. güreşdiler ve delüce fişegi gibi oyuna girişüp ṭutuşdılar **Baʿdehū** mehter-ḫāneleri *(297:7). [baʿdehū,]*
81. **Baʿdehū** Ṭāʾife-i Aş-pezān ocaḳlarına hīzem-zen-i iltiḥāḳ olan yamaḳları *(300, 20). [baʿdehū,]*
82. **Baʿdehū** yemīn ü yesāra ṣıḥāf-ı ṭaʿām gibi nice pālūde-ten ve bādām-çeşm ü piste-dehen *(301:3). [baʿdehū,]*
83. gösterdiler ve **baʿdehū** nişān-ı naʿlçe-i pāyı mehçe-i aʿlām-ı şāhān-ı cihān olan *(302:24). [baʿdehū,]*
84. imrār ve **baʿdehū** otuz ḳadar bıçaḳ ve ḫançeri bir bir bālādan nāfına *(303:16). [baʿdehū,]*
85. **Baʿdehū** Müsilmānān-ı tüccār her bir nevʿi onar ṭonluḳ olmaḳ üzere on ṭop *(305:1). [baʿdehū,]*
86. ḥażretleri daḥi otaġ-ı maḫṣūṣlarına ʿavdet ve **baʿdehū** vüzerā otaḳlarınıñ *(307:4). [baʿdehū,]*

87. **Baʿdehū** Ṭaʾife-i Seyyāfīn yaʿnī Ḳılıççılar cevher-i şemşīr-i āb-dār gibi *(315:10). [baʿdehū,]*
88. **Baʿdehū** Bit Bāzārı Oturakçıları libās-ı müsteʿār ile sāḫte-vaḳār ve kehle-i nerdübānı *(316:1). [baʿdehū,]*
89. şoñra evvelā vüzerā-yı ʿiẕām **baʿdehū** ḫ˘ācegān-ı maʿālī-irtisām *(320:22). [baʿdehū,]*
90. **Baʿdehū** şevketlü pādişāh-ı gerdūn-bār-gāh ḥażretleri sāḥil-serāy-ı tersāneye *(322:11). [baʿdehū,]*
91. **Baʿdehū** ṭulumcılarıñ duʿācılarına ve müteʿayyinlerine kezā̈lik birer altun *(327:21). [baʿdehū,]*
92. **Baʿdehū** Naʿl-bendān ḥırfeti ālāy gösterüp pāk geyimli süvārīleri yek-mīḫ *(335:5). [baʿdehū,]*
93. şaḫṣıñ biri ṣıçrayup süvār ve nice dürlü melāʾib der-kār oldı **Baʿdehū** bir ṭop *(336:10). [baʿdehū,]*
94. **Baʿdehū** şaʿr ü şaʿīr münāsebeti ile mū-tābларıñ ʿaḳabince Arpacılar *(337:3). [baʿdehū,]*
95. cemʿ u iḫtişād ve cebecibaşı **baʿdehū** tersāne ketḫudāsı baʿdehū ṭopçıbaşı *(337:18). [baʿdehū,]*
96. cemʿ u iḫtişād ve cebecibaşı baʿdehū tersāne ketḫudāsı **baʿdehū** ṭopçıbaşı *(337:18). [baʿdehū,*
97. **baʿdehū** yedi nefer çekdiri paşası destār-ı ʿadīleri ile ve üç nefer tersāne kātibleri *(337:19). [baʿdehū,]*
98. selīmī ve erkān kürki ile cümleye reʾīs olup **baʿdehū** çekdiri paşaları *(339:2). [baʿdehū,]*
99. destār-ı ʿādī ve libās-ı rūz-merreleri ile **baʿdehū** cebecibaşı üst ve mücevveze ile *(339:3). [baʿdehū,]*
100. **Baʿdehū** Bāġçevānoġlı Ḳolı ve Ḫalīl Ḳolları nevbet-be-nevbet dürlü dürlü bāzī-i Ḳaramān *(339:23). [baʿdehū,]*
101. **Baʿdehū** bu aralıḳda ṭūfān-ı maṭardan bir miḳdār emānlıḳ ve orṭalıḳ līmānlıḳ olduḳça *(343: 9). [baʿdehū,]*
102. **Baʿdehū** ḳużāt efendiler mülāzemet-i āsitāne-i żiyāfetden infiṣāle meʾẕūn olup *(347:17). [baʿdehū,]*
103. **Baʿdehū** mihmān-sālār-ı sūr-ı pādişāhī revnaḳ-baḫş-ı mesned-i ṣadāret-penāhī *(351:1). [baʿdehū,]*
104. müteḳayyid ve **baʿdehū** zīr-i deryāda esbāb-ı hünerin āmāde eyleyüp vaḳt-i iẕhāra *(352:13). [baʿdehū,]*
105. ḳapu ketḫudāları iṭʿām olunup **baʿdehū** çāşnī-gīrān ve saḳḳāyān-ı sīm *(360:29). [baʿdehū,]*
106. üzere alḳışlayup **baʿdehū** ṣadr-ı aʿẓam-ı Dārā-ḥaşem şükūh u fer birle *(366:10). [baʿdehū,]*
107. revān ve **baʿdehū** rākib-i esb-i tünd-ʿinān oldılar *(366:15). [baʿdehū,]*
108. ve ʿaḳablerince zümre-i çavuşān **baʿdehū** müderrisān-ı kirām *(366:33). [baʿdehū,]*
109. **baʿdehū** ketḫudā-yı sulṭānān baʿdehū ḫ˘ācegān-ı dīvān baʿdehū mevālī-i ʿiẕām *(366:34). [baʿdehū,]*
110. baʿdehū ketḫudā-yı sulṭānān **baʿdehū** ḫ˘ācegān-ı dīvān baʿdehū mevālī-i ʿiẕām *(366:34). [baʿdehū,]*
111. baʿdehū ketḫudā-yı sulṭānān baʿdehū ḫ˘ācegān-ı dīvān **baʿdehū** mevālī-i ʿiẕām *(366:34). [baʿdehū,]*
112. **baʿdehū** dergāh-ı ʿālī ḳapucıbaşı geçdiklerinden şoñra yüz elli neferden *(366:35). [baʿdehū,]*
113. cerrāḥbaşı Süleymān Efendi mücevveze ve ferrāce kürk ile **baʿdehū** ḳırḳ nefer yeñiçeriyānıñ *(367:2). [baʿdehū,]*
114. **Baʿdehū** iki ḳıṭʿa şeker bāġçeleri ki her biri bir cihān-ı ḥalāvet ve ʿalem-i lezzet olup *(367:27). [baʿdehū,]*
115. ve sāʾir eṭrāf u ḥavāşīsi birle yürüyüp **baʿdehū** ḫademe-i ışṭabl-ı ʿāmire *(368:31). [baʿdehū,]*
116. yüriyüp **baʿdehū** mehter-ḫāne-i şehen-şāh-ı İskender-nişān naġamāt-ı şevḳ-efzā *(371:10). [baʿdehū,]*
117. **baʿdehū** ṣadr-ı aʿẓam ve düstūr-ı ekrem ḥażretleri Sulṭān Süleymān *(371:32). [baʿdehū,]*
118. **Baʿdehū** ḥażret-i ṣadrü'ṣ-ṣudūr-ı ʿālī-cenāb ṣudūr-ı icāzet-i hümāyūn ile *(372:14). [baʿdehū,]*
119. **Baʿdehū** ṣadr-ı aʿẓam-ı şāḥib-i inʿām ḥażretleri daḫi ʿarż ḳapusını selāmladıḳdan *(373:1). [baʿdehū,]*
120. **Baʿdehū** bostāncıbaşı ve mīr-āḫūr-ı evvel ü sānī ve ḳapucılar ketḫudāsı *(373:17). [baʿdehū,]*
121. **Baʿdehū** enderūn-ı hümāyūna gidilmek üzere iẕn-i hümāyūn-ı şevket-maḳrūn *(373:25). [baʿdehū,]*
122. ṣudūr itmekle ibtidā ṣadreyn-i mükerremeyn **baʿdehū** vüzerā-yı ʿiẕām *(373:26). [baʿdehū,]*
123. ḥażretleri āġāz-ı duʿā-yı icābet-ḳarīn idüp **baʿdehū** *(374:6). [baʿdehū,]*
124. **Baʿdehū** sāʿat ona ḳarīb olduḳda sünnet oṭasına varılup mübāşeret-i ḫitān-ı şeref-i iḳtirān buyurulduḳda *(374, 10). [baʿdehū,]*
125. ilbās olunup **baʿdehū** yeñiçeri aġası ve defter-dār efendi ve reʾīs efendi ve *(374:33). [baʿdehū,]*
126. üzere būs-ı zemīn idüp çıḳdılar **Baʿdehū** vüzerā-yı ʿiẕām ṭaşra gelüp ʿarż ḳapusına *(374:38). [baʿdehū,]*
127. **baʿdehū** çāşnī-gīrbaşı aġaya baʿdehū baş baḳıḳulı aġaya *(375:6). [baʿdehū,]*
128. baʿdehū çāşnī-gīrbaşı aġaya **baʿdehū** baş baḳıḳulı aġaya *(375:6). [baʿdehū,]*
129. **baʿdehū** teşrīfātçı efendiye baʿdehū sipāh ve silāḫ-dār aġalarına baʿdehū *(375:7). [baʿdehū,]*
130. baʿdehū teşrīfātçı efendiye **baʿdehū** sipāh ve silāḫ-dār aġalarına baʿdehū *(375:7). [baʿdehū,]*
131. baʿdehū teşrīfātçı efendiye baʿdehū sipāh ve silāḫ-dār aġalarına **baʿdehū** *(375:7). [baʿdehū,]*
132. **Baʿdehū** ṣadr-ı ʿālī ve ümmīd-gāh-ı esāfil ü eʿālī ḥażretleri kef-i güher-pāşlarından *(375, 12). [baʿdehū,]*
133. **baʿdehū** Rüstem-āsā ṣalābet-i ḳahramānī ile *(375:17). [baʿdehū,]*

baʿdehüm: *(Defterdarlar) Onlardan sonra.*

ve defter-dār efendi ḥażerātı ve **baʿdehüm** ṣadreyn maʿzūlleri ve pāyelileri *(368:19). [baʿdehüm,]*

baʿde'l-ʿaṣr: *İkindi vaktinde sonra.*
1. ḳurbında ṭopçılar dāʾiresinde vażʿ olundı Ve irtesi sülāşā güni **baʿde'l-ʿaṣr** *(153:14). [baʿde'l-ʿaṣr,]*
2. **baʿde'l-ʿaṣr** māʾide-sālār-ı żiyāfet-ḫāne-i tekrīm semiyy-i Ḫalīl-i İlāhī *(214:27). [baʿde'l-ʿaṣr,]*
3. **baʿde'l-ʿaṣr** ḥasbe'l-ʿāde çāşnī-gīrān libās-ı dīvānīleri ile naḳl-i ṭaʿām u evānī itdikleri *(248, 7). [baʿde'l-ʿaṣr,]*
4. **baʿde'l-ʿaṣr** ʿurūca āġāz ve bir sāʿat miḳdārı vaḳitde nīme-i sütūna *(362, 27). [baʿde'l-ʿaṣr,]*

baʿde'l-hitān: *Sünnet sonrası.*

baʿde’l-ḫitān dāyesi ḥarem-i hümāyūn-ı şevket-maḳrūna götürdi *(374:19). [baʿde’l-ḫitān,]*

baʿde’l-istifā: *Doyduktan sonra.*

istimāʿ-ı emr-i Külū ve’şrebū idenlere **baʿde’l-istifā** *(361:24). [baʿde’l-istifā,]*

baʿde’l-itmām: *(Bir şeyin) tamamlanmasından sonra.*

bi’t-tamām oḳunması fermān ve **baʿde’l-itmām** iʿāde-i iḥsān u istiḥsān buyurduḳlarında *(328:12). [baʿde’l-itmām,]*

baʿde’l-maşlahat: *Sünnet sonrası.*

Ve **baʿde’l-maşlaḥat** ṣāḥib-i devlet ḥażretleri yine ʿarż oṭasına ʿavdet buyurduḳlarında *(374:20). [baʿde’l-maşlaḥat,]*

baʿde’l-vuṣūl: *Ulaştıktan sonra.*

çadırlarına **baʿde’l-vuṣūl** icrā-yı sünnet-i Resūl ʿaleyhi’s-selām eylediklerinde *(317:18). [baʿde’l-vuṣūl,]*

baʿde’l-yevm: *Ertesi gün.*

lisān-ı ḥālim bu gün piyāde ḳaldıġımı nāṭıḳ ve **baʿde’l-yevm** *(260:36). [baʿde’l-yevm,]*

baʿde-müddetin: *Bir süre sonra.*

meclis-i mevālīden nehżat ve **baʿde-müddetin** Ḥüseyin Paşa-zāde daḫi *(179:6). [baʿde-müddetin,]*

baʾde’n-naẓar: *Bakıldıktan sonra.*

rabṭ u bendine **baʾde’n-naẓar** fetḥ u fekki içün ichār-ı ṣadā eylediklerinde *(317:34). [baʾde’n-naẓar,]*

baʿde’ṣ-ṣalāt: *Namazdan sonra.*

baʿde’ṣ-ṣalāt yine maḳāmlarına ʿavdet buyurup ḫalīfe-İlāhī ṣāʿid-i minber-i ḳaṣr-ı ʿadālet olduḳlarında *(198:27). [baʿde’ṣ-ṣalāt,]*

baʿde’ṭ-ṭaʿām: *Yemekten sonra.*
1. ve ḥāllī ḥāllerince ikrām olunup **baʿde’ṭ-ṭaʿām** üslūb-ı ṣābıḳ üzere *(248:26). [baʿde’ṭ-ṭaʿām,]*
2. Ve **baʿde’ṭ-ṭaʿām** meclis-i āṣafīde tenāvül-i velīme-i cihān-dārīde birbirine *(267:7). [baʿde’ṭ-ṭaʿām,]*
3. Ve **baʿde’ṭ-ṭaʿām** mışrāʿ Ḳahve vü şerbet ü buḫūr u gül-āb ile merāsim-i ikrām *(307:1). [baʿde’ṭ-ṭaʿām,]*
4. Ammā sālifü’ẕ-ẕikr elçiler **baʿde’ṭ-ṭaʿām** saʿādetlü ketḫudā beg *(339:10). [baʿde’ṭ-ṭaʿām,]*
5. ve **baʿde’ṭ-ṭaʿām** aḫşām şenligine niẓām virmege iḳdām u ihtimām ḳılındı *(351:7). [baʿde’ṭ-ṭaʿām,]*
6. Ve **baʿde’ṭ-taʿām** tersāne ketḫudāsı paşaya ve on bir nefer ḳapudānlara ve *(372:27). [baʿde’ṭ-taʿām,]*

baʿde’t-taʿmīm: *Ziyafetten sonra.*
1. tevkīl ve vekālet-nāme-i muṭlaḳaların taḫṣīs **baʿde’t-taʿmīm** ile daḫi tekrīm ü tebcīl *(308:20). [baʿde’t-taʿmīm,]*
2. bī-ʿaded altun iḥsān buyurup taḫṣīṣ **baʿde’t-taʿmīm** ile tekrīm buyurdılar *(327:29). [baʿde’t-taʿmīm,]*
3. şīve-i mihmān-nüvāzī ẓuhūr idüp ez-cümle taḫṣīṣen **baʿde’t-taʿmīm** ṭāʾife-i nisvāna *(349:24). [baʿde’t-taʿmīm,]*

4. taḫṣīṣen **baʿde't-taʿmīm** ṣadr-ı ʿālī-kādrlerin tevkīl idüp *(353:8). [baʿde't-taʿmīm,]*

baʿde't-teġaddī: *Yemekten sonra.*

Bu ḥālet ile birḳaç sāʿat basṭ-ı iḥrām-ı iḳāmet ve **baʿde't-teġaddī** sāye-bān-ı temāşāya *(273:19). [baʿde't-teġaddī,]*

baʿde't-tekmīl: *Tamamlandıktan sonra anlamında zaman zarfı.*

çehār-şenbe güni mübāşeret olunup **baʿde't-tekmīl** sarāy-ı ʿatīḳa naḳline *(141:30). [baʿde't-tekmīl,]*

bā-devlet ü iḳbāl: *Mutluluk ile.*

ile **bā-devlet ü iḳbāl** ve bā-ḥaşmet ü iclāl nücūm içinde māh-tāb-ı raḫşān gibi *(368:28). [bā-devlet ü iḳbāl,]*

baʿde-zamān: *Bu zamandan sonra.*

ḳadar bir ālet-i maḫrūṭī-heyʾeti zīr-i ḫırḳada iḫfā ve **baʿde-zamānın** yine iẓhār ve *(222: 31). [baʿde-zamānın, -ın]*

baʿd-ezīn: *Bundan sonra, ardından.*
1. **Baʿd-ezīn** ṣavāʿiḳ-i medāfīʿ-i raʿd-āvāz-ı bāriḳa-feşān ḥulūl-i vaḳt-i ʿaṣra *(172, 12). [baʿd-ezīn,]*
2. İnne'l-hedāyā ʿalā miḳdāri mühdīhā fehvāsı üzere ihdā olunup **baʿd-ezīn** *(192:27). [baʿd-ezīn,]*
3. Gelelim **baʿd-ezīn** yine ṣadede Beyne'ṣ-ṣalāteyn ḳaṣr-ı ʿādālet yine *(212:8). [baʿd-ezīn,]*
4. engüşt-ḫ̆āy-ı nedāmet eylediler Mışrāʿ Gelelim **baʿd-ez-īn** yine ṣadede *(257:21). [baʿd-ez-īn,]*
5. Gelelim **baʿd-ez-īn** yine ṣadede İlçiyān-ı mesfūrānıñ ikrāmları *(344:6). [baʿd-ez-īn,]*

baʿde'ẕ-ẕuhr: *Öğleden sonra.*
1. temāşā içün **baʿde'ẕ-ẕuhr** sarāy-ı meẕkūr sāḥasınıñ dībāc-ı çemen-zār-ı sebz-gūnını *(143:6). [baʿde'ẕ-ẕuhr,]*
2. ile gelmişler idi **Baʿde'ẕ-ẕuhr** germiyyet-i hevā tebdīl-i ilbās iḳtiżā itmegin *(276:14). [baʿde'ẕ-ẕuhr,]*

bādī: *Sebep olan, sebep olucu.*
1. **bādī** bu oldı ki ḫod-fürūşluḳ eyleyüp kār-ı nā-fermūdeye *(173:10). [bādī,]*
2. lūle-i ḳalem-i ʿināyet-raḳam-ı āṣaf-ı merāḥim-şiyem reşḥa-pāş-ı merḥamet olup ʿıtḳıma **bādī** ve *(242:29). [bādī,]*
3. dermānde olup ʿālem-i bālāda ṭūfān-ı şuʿle ẕuhūrına **bādī** ve bir sāʿat ḳadar *(269:27). [bādī,]*

bādī: *(Şenlik için) Sağlamak, sebep olmak.*

ẕevḳ u ṭarab-ı temāşāyiyāna **bādī** ve bir sāʿat miḳdārı şenligi mütemādī oldı *(173:24). [bādī,]*

bād-ı nefes: *Nefes rüzgarı.*

Yelkenin **bād-ı nefes** ṭoldurdı *(185:23). [bād-ı nefes,]*

bādī olacak: *Yol açmak, sebep olmak.*

Neşr El-ḥāṣıl bugün taʿṭīl-i ʿudde-i ṭarab u sürūra **bādī olacaḳ** mertebe şiddet-i riyāḥ *(326:9). [bādī olacaḳ, -acaḳ]*

bādī oldı: *Sebep, neden olmak.*

bādī oldı Lākin ṭarrāḳası derd-mendiñ başında çatlayup erḳām-ı enʿām-ı levḥ-i aḳdāmında *(173:8). [bādī oldı, -dı]*

bādī oldıysa: *Sağlamak, sebep olmak.*

Maḳāmında ola dāʾim kim **oldıysa** buña **bādī** *(256:20). [bādī oldıysa, -dı, -y, -sa]*

bādī olmaġın: *Geçmeksizin, kalıcı olmak.*
1. tersāne bāġçesi semtine temāyül ü ihtizāzına **bādī olmaġın** *(159:26). [bādī olmaġın, -maġ, -ın]*
2. Tersāne Bāġçesi semtine temāyül ü ihtizāzına **bādī olmaġın** *(172:14). [bādī olmaġın, -maġ, -ın]*
3. iḳtiżā itmesi hediyyeleriniñ bu vaḳte degin teʾhīrine **bādī olmaġın** bu gün *(340:19). [bādī olmaġın, -maġ, -ın]*
4. rezm ü peygārları müʾeddī-i muḥārebe olacaḳ mertebelere **bādī olmaġın** *(346:17). [bādī olmaġın, -maġ, -ın]*

bādī-i beşāşet oldılar: *Sevince yol açmak.*

ve **bādī-i beşāşet oldılar** ki ilçiler dest-bāz-ı iʿtiyādları olan ʿaṣā-yı Efrencīlerin *(339:27). [bādī-i beşāşet oldılar, -dı, -lar]*

bādī-i germiyyet-i şādī olup: *Neşeli yerin coşmasına sebep olmak.*

terānesince bir iki sāʿat mütemādī vü müteʿaddid faṣıllar ile **bādī-i germiyyet-i şādī olup** *(206:25). [bādī-i germiyyet-i şādī olup, -up]*

bādī-i germiyyet-i şevḳ u şādī oldukdan: *Sevinç ve eğlence yerini hareketlendirmek.*

bādī-i germiyyet-i şevḳ u şādī olduḳdan ṣoñra māh-tāb-ı cihān-fürūz-ı şevket *(197:29). [bādī-i germiyyet-i şevḳ u şādī olduḳdan, -duḳ, -dan]*

badili: *Bir tür bez dokuma.*

ve **badili** ve pūte-dārī ve ṣof ve üç ṭonluḳ şāl-ı keşmīrī beş ṭāḳa destār ve *(192:3). [badili,]*

bādiye-i dehşet-nümānıñ: *Ürküntü verici çöl.*

mānende-i çāh-ı ġayyā bir **bādiye-i dehşet-nümānıñ** ṭaraf-ı aʿlāsı olan *(151:6). [bādiye-i dehşet-nümānıñ, -n, -ıñ]*

bā-fermān: *Buyruk üzerine.*
1. Miyān-ı sūr-gāha bir sütūn ġars oldı **bā-fermān** *(243:18). [bā-fermān,]*
2. bu fāḳiriñ **bā-fermān** sūr-ı hümāyūn vaṣfını mutażammın inṣād eyledigi ṣarḳıyı *(245:11). [bā-fermān,]*

bā-fermān oldı: *Buyruk üzerine gerçekleşmek.*

Eẕān-ı ẓuhr zamānında **oldı bā-fermān** *(349:13). [bā-fermān oldı, -dı]*

bā-fermān-ı ʿālī: *Yüksek buyruk gereğince.*
1. **bā-fermān-ı ʿālī** bir fincān ḳahve ile maḥsūdü'l-ahālī olmaḳ müyesser oldı *(232:16). [bā-fermān-ı ʿālī,]*
2. ve meḫter-ḫāne-i āṣafī bu faḳīriñ **bā-fermān-ı ʿālī** sūr-ı hümāyūn içün inṣād itdigi *(289, 30). [bā-fermān-ı ʿālī,]*

3. **bā-fermān-ı ʿālī** miyān-ı şāhid-i mevzūn-ḫırām gibi der-kinār *(310:3). [bā-fermān-ı ʿālī,]*

bā-fermān-ı hümāyūn: *Kutlu fermanla.*
1. **bā-fermān-ı hümāyūn māh-ı şevvāliñ** ṭoḳuzıncı şūlāṣā güni maṣlaḥat-ı naḳl u tāḥvīl *(141:37). [bā-fermān-ı hümāyūn,]*
2. defter-i teşrifāt ve sicill-i ḳuż̇ātdan **bā-fermān-ı hümāyūn** birer ṣūreti iḫrāc olunup *(147:17). [bā-fermān-ı hümāyūn,]*

bā-fermān-ı mütehattimü'l-iẕʿān: *Mutlaka uyulması gereken buyruk.*

bā-fermān-ı müteḫattimü'l-iẕʿān naẓar-gāh-ı şehriyār-ı ʿālī-şānda be-yek-dīger *(223:18). [bā-fermān-ı müteḫattimü'l-iẕʿān,]*

bāfte: *Dokunmuş.*
1. beş ṭonluḳ dībā-yı ʿAcem ki zerrīn-tār u pūd-ı nūr-ı nigehden **bāfte** ve beş *(171:10). [bāfte,]*
2. bālā-yı istīhāline ḥaṣīrden cāme ve farḳ-ı istiʿdādına rīsmāndan **bāfte** *(236:17). [bāfte,]*

bāfte olan: *Örülmüş, dokunmuş.*

ki ḥarīr-i zer-tār-ı şuʿleden **bāfte olan** ṭınāb-ı pür-tābı gīsū-yı muṭallā-yı şāhid-i mihr-i nevvārdan *(219:24). [bāfte olan, -an]*

bāfte-i kār-gāh-ı sūr olan: *Düğün tezgahında dokumak.*

Bezzāzlar **bāfte-i kār-gāh-ı sūr olan** metāʿ-ı ḫoş-ḳumāş-ı ālāy-ı müfîżü's-sürūrlarını *(300:11). [bāfte-i kār-gāh-ı sūr olan, -an]*

baġ: *İp, bağ veya başka bir araçla bir şeyi bir yere, diğer bir şeye veyâhut birkaç şeyi birbirine tutturmak, birleştirmek, raptetmek.*

Ḥasan Aġayı daḫi ʿale'l-ġafle der-çenber eyleyüp ḫarr-ı pā-beste yerine **baġladı** *(209:9). [baġladı, -la, -dı]*

baġa kundaḳlı: *El kundağı bulunan tüfek.*

nefāʾis-i bī-ḳıyās ve ṣarma ve **baġa ḳundaḳlı** sīm ḳaplama çifte bilezikli *(165:3). [baġa ḳundaḳlı,]*

baġal-gīr olaraḳ: *Koltuk altlarına girmek, koltuk altlarında taşınmak.*
1. silāḥ-dār aġa **baġal-gīr olaraḳ** ol şeh-beyt-i ḳaṣīde-i şevketiñ *(144:18). [baġal-gīr olaraḳ, -araḳ]*
2. ve aġa-i dārü's-saʿāde yemīn ü yesārlarında **baġal-gīr olaraḳ** *(179:19). [baġal-gīr olaraḳ, -araḳ]*

baġal-gīrleri olup: *Koltuklarına girmek.*

ḫāṣekī aġalar **baġal-gīrleri olup** ḳaṣr-ı mezbūra iṣʿād itdiklerinden ṣoñra ibrāz-ı nār-ı fesād eyleyüp *(346:35). [baġal-gīrleri olup, -up]*

bāġçe: *Bahçe.*

bāġçeniñ meydāna açılan ḳapusından duḫūl ve ḳırḳ ʿaded naḫl-ı sūr ile *(145:3). [bāġçeniñ, -n, -iñ]*

bāġçeci: *Osmanlılarda has bahçeleri düzenleyen kişiler.*

ve naḫlīlere otuz ġuruş ve **bāġçecilere** ḳırḳ ġuruş ve çiçek yapan ʿAceme *(372:31). [bāġçecilere, -ler, -e]*

bāġçe-i meẕkūreniñ: *Söz konusu bahçe, fişek bahçesi.*

vaḳf-ı gerdiş-i enẓār iderek āheste āheste her cānibe döner giderdi ve **bāġçe-i meẕkūreniñ** *(219:3). [bāġçe-i meẕkūreniñ, -n, -iñ]*

Bāġçevān Ḳolı: *Köçekliğe ait olan kollardan biri olan Bahçevanoğlu kolu.*
Bāġçevān Ḳolı ḥadīḳa-i sulṭāniyye-i sūr-ı pür-ḥubūrda bir resme *(254:25). [Bāġçevān Kolı,]*

bāġçevān oġlı: *Köçekliğe ait olan kollardan biri olan Bahçevanoğlu kolu.*
1. **Bāġçevān Oġlı** nā-dīde bāzīler ile ḥadīḳa-pīrā-yı neşāṭ ve *(198:9). [Bāġçevān Oġlı,]*
2. Tiryākī oyunı tamāmında **Bāġçevān Oġlı** ve Edirne Ḳolı germ-tāz-ı dāʾire-i cemʿiyyet *(225:23). [Bāġçevān Oġlı,]*
3. ʿAraba seyrinden ṣoñra ḥużūr-ı hümāyūnda **Bāġçevānoġlı** ve Ḫalīl Ḳolları *(258:9). [Bāġçevānoġlı,]*
4. raḳḳāṣ-beçegānı dest-ber-dest ayaḳ uṣūli ile **Bāġçevānoġlı** ve Ḫalīl ve Edirne Ḳolı *(294:11). [Bāġçevānoġlı,]*

Bāġçevānoġlı Kolı: *Köçekliğe ait olan kollardan biri olan Bahçevanoğlu kolu.*
1. yerlerine **Baġçevānoġlı Ḳolı** gelüp ṭarḥ-endāz-ı ḥadāʾiḳ-i inbisāṭ u neşāṭ oldılar *(245:3). [Baġçevānoġlı Kolı,]*
2. Bu eṣnāda **Bāġçevānoġlı Ḳolı** nice nev-nihālān-ı çemen-i ḥüsn ü ān olan *(276:20). [Bāġçevānoġlı ḳolı,]*
3. Baʿdehū **Bāġçevānoġlı Ḳolı** ve Ḫalīl Ḳolları nevbet-be-nevbet dürlü dürlü bāzī-i Ḳaramān *(339:23). [Bāġçevānoġlı Kolı,]*

baġdād-ı behişt-ābād defter-dārı ʿömer beg: *Cennet Bağdat defterdarı Ömer Bey.*

Ve **Baġdād-ı behişt-ābād defter-dārı ʿÖmer Beg** āmāde vü irsāl itdigi her biri *(354:25). [baġdād-ı behişt-ābād defter-dārı ʿömer beg,]*

baġır: *Sesini yükselterek gür bir ses çıkarmak.*

mışrāʿ Saña şeftālū gerekse baña cānım ḳayısı deyu **baġırdıḳda** sīb-i Sinobı *(281:15). [baġırdıḳda, -dıḳda]*

baġırdaḳ: *Beşikte yatan çocukların kundaklarını bağlamak için kullanılan enli kumaş.*

Evvelā mışrāʿ Ciger-gūşem **baġırdaḳdan** bilür resm-i der-āġūşı *(283:6). [baġırdaḳdan, -dan]*

baġış: *Vermek, ihsan etmek, bahşetmek.*

Pādişāha **baġışlaya** Mevlā *(138:22). [baġışlaya, -la, -ya]*

baġla: *Sarmak, takmak, asmak.*

ile bellerine **baġlayup** ḫançer gibi zīb-i miyān ve etekligi altında pinhān *(258:22). [baġlayup, -y, -up]*

baġla: *İp, bağ gibi bir vâsıta ile bir şeye, bir yere tutturulmuş olmak, bağlı bulunmak.*
1. **baġlanup** üzerinden ḳadden on zirāʿ mükemmel esliḥa vü ālāt ve *(244:16). [baġlanup, -n, -up]*
2. **baġlanup** ve ikişer ṭonluḳ ağır telli hatāyī-i girān-bahā āvīḫte ḳılınmış idi Her *(367:13). [baġlanup, -n, -up]*

<u>bağrıma ṭaş başarsam:</u> *Derdini, durumunu kimseye açmadan kimselere dert yazmadan her türlü acıya katlanmak.*

Ṭaş başarsam nola **bağrıma** miṣāl-i āsiyā *(235:22). [bağrıma ṭaş başarsam, -ar, -sa, -m]*

<u>bahā:</u> *Eder, değer, kıymet.*
1. ġāyetü'l-ġāye elṭaf u ekmel ve **bahāsı** bī-nihāye bir kitāb-ı Hidāye *(166:9). [bahāsı, -s, -ı]*
2. ki **bahāsı** dürre-i beyżādan ġālī ve ḳadri ġurre-i ġarrādan ʿālī idi Ve anlardan *(171:28). [bahāsı, -s, -ı]*

<u>bahādır:</u> *Usta savaşçı, cengaver, yiğit, kahraman, cesur.*

Neṣr Her vech ile ḫaşmına ḳarşuluḳ virür ḫazīne ṣāḥibi nāmlı **bahādır** ve bir *(165:12). [bahādır,]*

<u>bāḫa-ı mīnā-serāy-ı ḫaḍrāyı:</u> *Yeşilimsi mavi renkli köşkün avlusu.*

gibi dūd-ı ḳīr-gūnı daḫi **bāḫa-ı mīnā-serāy-ı ḫaḍrāyı** hem-reng-i sāḥa-i ġabrā ve *(230:3). [bāḫa-ı mīnā-serāy-ı ḫaḍrāyı, -y, -ı]*

<u>bāha-i şeh-nişīn-i şevkete:</u> *Sultanın oturduğu taht, balkonun yolu.*

üzere dest-i ḍarāʿat u niyāz ile sāḥa-i ḳaṣr-ı ʿadālet ve **bāha-i şeh-nişīn-i şevkete** *(297:19).[bāha-i şeh-nişīn-i şevkete, -e]*

<u>bahāne:</u> *Vesile, sebep.*
1. ḳapudāne ḳalyonında serīr-ārā-yı ʿizz ü iclāl oldılar ve bu **bahāne** ile *(249:1). [bahāne,]*
2. tekmīl olunmaġ için iṭʿāmlarına taʿcīl ve bu **bahāne** ile cümleden evvel *(344:14). [bahāne,]*

<u>bahāne:</u> *Yalandan sebep.*
1. ṣoñra mışrāʿ Selām-ı rūstāyī bī-ġaraż nīst feḥvāsınca bu **bahāne** ile ʿarż-ı ḥāl *(235:6). [bahāne,]*
2. ve tüfeng-endāzlıḳ **bahānesiyle** germ-perdāzlıġa mübāderet buyurdılar *(307:6). [bahānesiyle, -s, -i, -y, -le]*
3. āṣaf-ı dūr-endīş-i kūh-kemkīn-i girān-ḫaşmet ḫażretleri şiddet-i bārān **bahānesiyle** berāy-ı istirāḫat *(340:5). [bahānesiyle, -s, -i, -y, -le]*
4. tedārüki **bahānesiyle** ḫażret-i Risṭū-tedbīr daḫi ḳarār-gāh-ı temāşādan *(347:33). [bahānesiyle, -s, -i, -y, -le]*
5. ḫıdmet-i sūra meʾmūr olan yeñīçerilere tüfeng atdurup **bahāne** ile çorbacılara *(358:12). [bahāne,]*

<u>bahāne oldı:</u> *Asıl amaç, vesile haline gelmek.*

Sūr **oldı** arada bir **bahāne** *(127:20). [bahāne oldı, -dı]*

<u>bā-ḫaşmet ü iclāl:</u> *Göz kamaştırıcı büyüklük.*

ile bā-devlet ü iḳbāl ve **bā-ḫaşmet ü iclāl** nücūm içinde māh-tāb-ı raḫşān gibi *(368:28). [bā-ḫaşmet ü iclāl,]*

<u>bā-ḫaṭṭ-ı ṭībī:</u> *Tıbî (Hattat Mustafa) hattı ile.*

ḫażretleri ṭaraf-ı bāhirü'ş-şereflerinden daḫi **bā-ḫaṭṭ-ı Ṭībī** cild-i vāḥidde celīletü'l-evṣāf *(189:12). [bā-ḫaṭṭ-ı ṭībī,]*

<u>bā-ḫaṭṭ-ı ẏāḳūt:</u> *(Hediye edilen kitap için) Yakut hattı ile.*

ṭarafından **bā-ḫaṭṭ-ı Yāḳūt** bir Muṣḥaf-ı Şerīf ve cümleye fāʾiḳ bir *(192:16). [bā-ḫaṭṭ-ı yāḳūt,]*

bāhirü'l-lemeʿān oldılar: *Pırıl pırıl görünmek.*

perīşān iken ḳuṭās-ı zer-tār-ı Şüreyyā-miṣāl müctemüʿu'ş-şeml ve **bāhirü'l-lemeʿān oldılar** *(334:7). [bāhirü'l-lemeʿān oldılar, -dı, -lar]*

bāhirü's-saʿādāt: *(Zeynü'l- Abidin Efendi) Mutluların mutlusu.*

bāhirü's-saʿādāt Aḳ Maḥmūd Efendi-zāde faẓīletlü Es-seyyid Meḥemmed Zeynü'l-ʿAbidīn *(215:5).[bāhirü's-saʿādāt,]*

baḥr: *Deniz, derya.*
1. Ne emr itse olur **baḥr** ile berr fermānına münḳād *(183:27). [baḥr,]*
2. **Baḥre nice** teşbīh ideyim eyledigim dem *(331:7). [baḥre, -e]*

baḥr u berre: *Deniz ve kara.*

Ki **baḥr u berre** caridir Sikender gibi fermānı *(218:10). [baḥr u berre, -e]*

baḥren: *Denizden, deniz yoluyla.*
1. Berren ve **baḥren** raḳḳāṣān ve mehter-ḫāneler velvele-endāz-ı zemīn ü āsumān olup *(256:27). [baḥren,]*
2. **Baḥren** ve berren işʿāl olınan nāʾire-i bāzīçe-i gūnā-gūnuñ ser-der-hevā olan *(290:1). [baḥren,]*

baḥren olan: *Deniz yoluyla yapılmak.*

ṭop şenliklerine gūş-dār-ı intiẓār olmaġla **baḥren olan** *(257:9). [baḥren olan, -an]*

baḥren olan: *Denizde, deniz üstünde yapılan.*

Maḥall-i Taṣvīr Leyālī-i Sūruñ Ḫamīs Gicesi **Baḥren Olan** Şenlikler Beyānındadır *(288:29). [baḥren olan, -an]*

baḥrī: *Bir fişek türü.*
1. ṣuʿūd u ʿurūc ve **baḥrīler** şināver-i deryā-yı neşāṭ ve ġavvāṣ-ı güher-çīn-i inbisāṭ olmaġın *(203:13). [baḥrīler, -ler]*
2. mā-ʿadā sāde ve çifte otuz otuz beş **baḥrī** ve yüz ʿaded āsumānī ve on beş *(220:2). [baḥrī,]*
3. güẕāşte-i memerr-i enẓār-ı şehriyār-ı felek-serīr olduḳda iki yüz **baḥrī** ve *(221:2). [baḥrī,]*
4. fısḳiyye ve beş ʿaded mühr-i Süleymānī ve nice **baḥrī** ve püskürme ve ṭulunba *(230:11). [baḥrī,]*
5. āsumānī ve otuz **baḥrī** ve iki çarḫ-ı felek nāmında fişeng-i żiyā-güster ve otuz *(270:1). [baḥrī,]*
6. **baḥrīler** ġavṭa-ḫor-ı deryā-āteş gāh badaloşḳalar raʿd-ı āsumān gibi gürler patlar *(356:11). [baḥrīler, -ler]*

baḥri berr itdi: *Denizi karaya dönüştürmek.*

Baḥri berr itdi Sikender berri bu baḥr eyledi *(185:11). [baḥri berr itdi, -di]*

baḥr-ı bī-pāyān itdi: *Uçsuz, bucaksız denize benzemek.*

İtdi ṣaḥrāyı **baḥr-ı bī-pāyān** *(324:5). [baḥr-ı bī-pāyān itdi, -di]*

baḥrī fişegi: *"Bir fişek türü".*
1. ḳurılup ve yüz elli hevāyī-i māhī-sīmā ḥūt-ı āsumāna gönderilüp ve yüz **baḥrī fişegi** *(270:11). [baḥrī fişegi,]*
2. **baḥrī fişegi** gibi ḳıt ḳıt bogılur daḫi ġayret-i cāhiliyye iderse ṣoluġı feżā-yı ʿademde alur *(362:10). [baḥrī fişegi,]*
3. ve yüz elli ḳadar **baḥrī fişek** daḫi rūy-ı deryāda ġavvāṣ-ı şināver *(219:13). [baḥrī fişek,]*

baḥrī fişekleri: *Bir fişek türü.*

żamīme-i encüm-i tāb-dār oldı ve bu eşnāda birer beşer hevāyī ve kestāne ve **baḥrī fişekleri** *(253:28). [baḥrī fişekleri, -ler, -i]*

baḥr-i mütekārib: *Mütekarib bahri. Aruzun Fe'ûlün/Fe'ûlün/Fe'ûlün/Fe'ûlün kalıbı.*

maṭlaʿ-ı dīvān-ı şevkete **baḥr-i müteḳārib** ile ḥüsn-i maṭlaʿ-ı revnaḳın virüp *(218:15). [baḥr-i müteḳārib,]*

baḥr-ı sefīd-i rūz-ı sāliş-i rūz-ı fīrūzda: *Parlak düğünün üçüncü gününün beyaz denizi.*

Baḥr-ı sefīd-i rūz-ı şāliş-i rūz-ı fīrūzda keştī-i āfitāb mütevārī-i līmān-ı ġurūb olduḳdan *(202:4). [baḥr-ı sefīd-i rūz-ı şāliş-i rūz-ı fīrūzda, -da]*

baḥr-i serīʿde: *Seri bahri, aruz kalıbı.*

şeb-i tārīki ṣubḥ-ı bahāra naẓīre eyledi Ḥaḳḳā ki üstād-ı çire-dest **baḥr-i serīʿde** *(253:7). [baḥr-i serīʿde, -de]*

baḥr-ı siyāh-ı şeb: *Gecenin siyah denizi.*

ṣoñra **baḥr-ı siyāh-ı şeb** mevc-ḫīz-i şevḳ u ṭarab olduḳda *(202:5). [baḥr-ı siyāh-ı şeb,]*

baḥr-ı zehhār oldı: *1) denizin coşması, dalgalanması 2) pek çok insanın bir araya gelerek bulunduğu ortamı kalabalıklaştırması.*

Oldı meydān **çü baḥr-ı zeḫḫār** *(128:8). [baḥr-ı zeḫḫār oldı, -dı]*

baḥr-i zehhār-ı dest-i gevher-bārını: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) İnci yağdıran elin taşkın denizi.*

āṣaf-ı deryā-kef daḫi **baḥr-i zeḫḫār-ı dest-i gevher-bārını** mevc-engīz-i iḥsān *(352:21). [baḥr-i zeḫḫār-ı dest-i gevher-bārını, -ı, -n, -ı]*

baḥr-nümūn: *(Sel) Denize benzemek.*

Cūş-ı bārān olunca **baḥr-nümūn** *(324:14). [baḥr-nümūn,]*

baḥş-ı behcet ü sürūr: *Memnun etmek.*

aġa-i mūmā-ileyh ḥażretlerine bir mertebe **baḫş-ı behcet ü sürūr** ve feyż-i ferḥat u ḥubūr itmişdir *(344:3). [baḫş-ı behcet ü sürūr,]*

baḥş-ı bıżāʿa-i iʿtibār buyurdukları: *Saygınlık sermeyesi bağışlamak.*

zer-i meskūk-ı kāmilü'l-ʿayār-ı iḥsānı ile **baḫş-ı bıżāʿa-i iʿtibār buyurduḳları** *(308:11). [baḫş-ı bıżāʿa-i iʿtibār buyurduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*

baḫş-ı bıżāʿa-i raġbet buyurup: *Rağbet sermayesi bağışlamak.*

germiyyet-i bāzār-ı meserret içün **baḫş-ı bıżāʿa-i raġbet buyurup** bir mertebe neşāṭ u şevḳ *(322:31). [baḫş-ı bıżāʿa-i raġbet buyurup, -up]*

baḫş-ı luṭf iderken: *İyilik verme.*

Recām odur diyesin **baḫş-ı luṭf iderken** o şāh *(180:5). [baḫş-ı luṭf iderken, -er, -ken]*

baḫş-ı ṣafā-yı mā-lā-yuḥṣā: *Sayısız olarak keyif ve neşe saçmak.*

teshīl eylediklerinden mā-ʿadā ḫavāṭır-ı temāşāyiyāna **baḫş-ı ṣafā-yı mā-lā-yuḥṣā** *(367:23). [baḫş-ı ṣafā-yı mā-lā-yuḥṣā,]*

baḫş-ı sermāye-i meserret ḳılındı: *Sevinç sermayesinin bağışlanması.*

ve **baḫş-ı sermāye-i meserret ḳılındı** *(355:16). [baḫş-ı sermāye-i meserret ḳılındı, -ın, -dı]*

baḫş-ı sermāye-i müfāḫaret ḳılındı: *Övünç sermayesi bağışlamak.*

telḫīṣī aġaya ilbās-ı ḫilʿat ve sāʾirlerine inʿām u iḥsān ile **baḫş-ı sermāye-i müfāḫaret ḳılındı** *(348:9). [baḫş-ı sermāye-i müfāḫaret ḳılındı, -ın, -dı]*

baḫş-ı şeṭāret: *Neşe saçmak.*

ve **baḫş-ı şeṭāret** ile çul-dūz-ı semend-i neşāṭ oldılar ve atlu ve piyāde ālāyları *(336:23). [baḫş-ı şeṭāret,]*

baḫş-ı şeṭāret itmişdir: *Neşe vermek.*

keyfiyyet ile **baḫş-ı şeṭāret itmişdir** ki ṣadā-yı ḳāhkāh-ı ḫande-i ḥużżārdan feryādları *(357:9). [baḫş-ı şeṭāret itmişdir, -miş, -dir]*

bahşiş ü inʿāmda: *Bahşiş verme ve istekte bulunma.*

iḳtiżā iden **baḫşiş ü inʿāmda** hem-dest-i düstūr-ı benām oldılar Süvār olduḳları *(199:8). [baḫşiş ü inʿāmda, -da]*

bahşiş-i bī-ḥisāb: *Hesapsız derecede bahşiş dağıtmak.*

baḫşiş-i bī-ḥisāb ve beẕl-i zer-i nāb eylediler ʿAmmerallāhu taʿālā ve ebḳāhu *(249:2). [baḫşiş-i bī-ḥisāb,]*

bahşiş-i firāvān buyurup: *Padişahın bahşiş dağıtması.*

iḥsān ve cümle neferātına **baḫşiş-i firāvān buyurup** ruḫṣat-dāde-i ricʿat olduḳda *(296:1).[baḫşiş-i firāvān buyurup, -up]*

bahşiş-i mevfūr: *Çok bahşiş, büyük ihsan.*
1. yeñiçeri saḳḳālarını ve sāʾir mübāşirān-ı ḫıdmet-i sūrı **baḫşiş-i mevfūr** *(149:11). [baḫşiş-i mevfūr,]*
2. hüner-nümāyān-ı bāhirü'l-imtiyāzları **baḫşiş-i mevfūr** ile ḫoş-ḥāl olup mıṣṭaba-i inʿām *(303:32). [baḫşiş-i mevfūr,]*

bahşiş-i vekīl-i salṭanat: *Sadrazamın bahşişi.*

Raḳḳāṣān u resen-bāzān ṭayy-ı bisāṭ ve **baḫşiş-i vekīl-i salṭanat** ile anlar *(233:5). [baḫşiş-i vekīl-i salṭanat,]*

baḫş-ı tercīḥ-i ney ü mūsiḳār: *Ney ve musikar (musikar kuşu) arasında tercihte bulunmak.*

tertīb-i dāʾire-i cemʿiyyet idüp gāḥ **baḫş-ı tercīḥ-i ney ü mūsiḳār** ve gāh nizāʿ-ı iḫtiyār-ı naḳş u kārda *(291:5). [baḫş-ı tercīḥ-i ney ü mūsiḳār,]*

baht: *Şans, talih.*
1. **Baḫt** el virürse ṣoḥbet teşrīf-i yāra ḳaldı *(152, 30). [baḫt,]*
2. Hezār müjde ki ey **baḫt** devletiñ geliyor *(179, 23). [baḫt,]*

baht u devlet: *Talih ve mutluluk.*
1. ʿazīmet-i cemʿiyyet-gāh-ı sūr içün süvār-ı reh-vār olup mıṣrāʿ **Baḫt u devlet** *(154:12). [baḫt u devlet,]*
2. hem-nişīn ve **baḫt u devlet** gibi birbirlerine ḳarīn olup ser-i saʿādet-efserlerine *(370:5). [baḫt u devlet,]*

baht u iḳbāl: *Şan ve mutluluk.*
1. **Baḫt u iḳbāl** selāmına dizilsün zīrā *(274:7). [baḫt u iḳbāl,]*
2. **Baḫt u iḳbāl** disün naʿra-zenān ḫoş geldiñ *(293:6). [baḫt u iḳbāl,]*

bahtı açıldı: *Şansı, uygun duruma gelmek, işi yoluna girmek.*

Baḫtı açıldı yüzi güldi bütün dünyānıñ *(245:25). [baḫtı açıldı, -dı]*

baʿīd: *Uzak.*

baʿīdce bir maḥall ḳapucıbaşı aġalara taḫṣīṣ ve ḫˇānende ve sāzendeler *(151:27). [baʿīdce, -ce]*

baʿīd ü ḳarīb: *Uzak ve yakın.*

yelken ve gāh kürek ile meşy ü ḥareketine firāz u nişīb ve **baʿīd ü ḳarīb** yeksān *(184:17). [baʿīd ü ḳarīb,]*

baʿīd-i ʿışāda: *Akşamın ilerleyen saatleri.*

Baʿīd-i ʿışāda şevketlü ḳudretlü mehābetlü çeşm-i çerāġ-ı salṭanat *(196:8). [baʿīd-i ʿışāda, -da]*

baʿīd-i zuhra: *Öğlen vakti.*

Hengām-ı Ṣabāḥdan **Baʿīd-i Ẓuḥra** Dek Rūy-ı Deryāda Her Heft-Gerde-i Meşşāṭa-i Sürūr *(351:11). [baʿīd-i ẓuḥra, -a]*

baʿīdü'l-ʿışā: *Yatsı namazından sonra.*

baʿīdü'l-ʿışāda iṭfā-yı meşāʿil-i temāşā ḳılınup bu mertebe ile iktifā olundı *(173:29). [baʿīdü'l-ʿışāda, -da]*

bā-işāret-i fermān-fermāy: *Sultanın konuşmadan işaret etmesi ile.*

Baʿdehū yine arḳası üzere yaturken **bā-işāret-i fermān-fermāy** bī-zebān *(209:8). [bā-işāret-i fermān-fermāy,]*

bāʾis olacaḳ: *Sebep vermek.*

bāʾiş olacaḳ muʿāmele-i müşterī-nüvāz ile piyāza başlayaraḳ nuḳl-i meclis olmaġa *(238:29). [bāʾiş olacaḳ, -acaḳ]*

bāʿis olan: *Sağlamak, sebep olmak.*

ṣūret-i zehrde pād-zehr ile defʿ-i sümūmāt-ı derd ü ḳahrlarına **bāʿiş olan** *(357:16). [bāʿiş olan, -an]*

bāʿis oldı: *Sebep olmak, yol açmak.*
1. şūr u şeġab ve sūr u ṭaraba **bāʿiş oldı** ki mışrāʿ Ḥadīş-i dūr u dırāzı yılan ḥikāyesidir *(225:22). [bāʿiş oldı, -dı]*
2. ḳıṭʿa-i güm-gerdesin teẕekküre **bāʿiş oldı** Li-münşiʾihi *(234:25). [bāʿiş oldı, -dı]*

bāʿiş ü bādī oldı: *Her hangi bir duruma sebebiyet vermek.*

germiyyet-i dāʿire-nişīnān-ı encümen-ı sūra **bāʿiş ü bādī oldı** *(175:4). [bāʿiş ü bādī oldı, -dı]*

bāʿis ü bādī oldıġı: *Kazandırmak.*

bāʿiş ü bādī oldıġı ʿaḳabinde pehlevān-ı sālifü'l-beyān Ḥācı Meḥemmed *(222:35). [bāʿiş ü bādī oldıġı, -dıġ, -ı]*

bāʿiş-i beşāşet olur: *Neşeli olmak.*

bir şeṭāret ve ne esbāb-ı ṭarabdan **bāʿiş-i beşāşet olur** bir ḥālet ẓuhūr idüp bugün *(310:31). [bāʿiş-i beşāşet olur, -ur]*

bāʿis-i emn ü emān: *(III. Ahmet) Güven ve huzur ortamı veren.*

Bāʿiş-i emn ü emān ẓıll-ı ẓalīl-i Yezdān *(208:17). [bāʿiş-i emn ü emān,]*

bāʿis-i ḥayret olacak: *Şaşmaya sebep olan şey.*

bāʿiş-i ḥayret olacaḳ melāʿib ve ʿacāʾib-i meserret-menāḳıb irāʾet eyleyüp ez-cümle *(314:6). [bāʿiş-i ḥayret olacaḳ, -acaḳ]*

bāʿiş-i iṭmīnān-ı ḳulūb-ı aʿlā vü ednā olan: *Bütün halkın kalplerine güven vermek.*

ve **bāʿiş-i iṭmīnān-ı ḳulūb-ı aʿlā vü ednā olan** şeh-zādegān-ı çehār-gāne-i bülend-āşiyāneniñ *(140:27). [bāʿiş-i iṭmīnān-ı ḳulūb-ı aʿlā vü ednā olan, -an]*

bāʿiş-i vüfūr-ı şeṭāret olduḳdañ: *Bulunulan ortamı kahkahaya boğmak.*

isticāre-i pādişāh-ı ʿaṭūf eyledikleri **bāʿiş̱-i vüfūr-ı şeṭāret olduḳdañ** *(274:15). [bāʿiş̱-i vüfūr-ı şeṭāret olduḳdañ, -duḳ, -dañ]*

bā-izn-i hümāyūn: *Kutlu izinle.*

bulunmaġla **bā-iẕn-i hümāyūn** ḥużūr-ı fāʾizü'n-nūr-ı şevket-maḳrūna varup *(374:4). [bā-iẕn-i hümāyūn,]*

bā-ʿizz ü iclāl: *Büyüklük ve kudret ile.*

bā-ʿizz ü iclāl mütevārī-i fānūs-ı istiġnā oldılar *(172:17). [bā-ʿizz ü iclāl,]*

bā-ʿizz ü ikbāl: *Görkemli bir şekilde.*

şoñra **bā-ʿizz ü iḳbāl** süvār-ı esb-i iclāl olup bāb-ı hümāyūnda *(373:2). [bā-ʿizz ü iḳbāl,]*

baḳ: *Görmek, özenle gözden geçirmek.*
1. Baḳup bir gül-büne bir de bu naḫl-i pāki seyr itse *(144:8). [baḳup, -up]*
2. Rūstāyī-beçeniñ ḥüsn-i cihān-sūzına **baḳ** (*234:27). [baḳ,]*
3. ve cilve-i mestāne ve peyker-i Bektāşiyāne ile mışrāʿ **Baḳ** ol yeşil muḳaddeme *(237:19). [baḳ,]*
4. Dūd-ı siyehle **baḳ** şu hevāyī fişeklere *(252:32). [baḳ,]*
5. Baldır deyu gel pāyına düş sāḳına **baḳ** ḳal *(280:10). [baḳ,]*
6. Alur göz ile **baḳ** kölesi olduġum güzel terānesiyle ʿarż-ı liḳā idüp gerden-şiken-i naḫvet olaraḳ *(284:13). [baḳ,]*
7. güreşdiler ve ṣulḥa ṣavaşa z̄ātında tünde yavaşa **baḳmayup** ṭulumcılara girişdiler *(335:10). [baḳmayup, -ma, -yup]*
8. Pilāv ü zerdeye **baḳ** ṭablalarda kim gūyā *(349:9). [baḳ,]*

baḳ: *Seyretmek, göz teması kurmak.*
1. Añladım **baḳdıġımda** diḳḳat ile *(163:8). [baḳdıġımda, -dıġ, -ım, -da]*
2. **baḳup** ve dest ü pālarından elden dest-yārī ve pā-dāşlarından meded-kārī olmaḳsızın *(318:13). [baḳup, -up]*

baḳ: *Görmek, görme yetisi ile algılama.*
1. Var mı kiz̲bim **baḳ** sözüm iġrāḳ mı ıṭrā mıdır *(185:14). [baḳ,]*
2. göre bunlarıñ ḥāli çeşm-i ḥayret ile **baḳmaġa** lāyık cümleye fāʾiḳ *(205:23). [baḳmaġa, -maġ, -a]*

baḳ: *Bakışı bir şey üzerine çevirmek.*

ṭopçılar el ḫumbarası ve çarḫ-ı felege **baḳmayup** ḳalʿayı feṭḥ u tesḫīr ve içindeki *(267:33). [baḳmayup, -y, -up]*

bā-kāġıd-ı ābādi vü bā-cild-i muṭallā: *(Hediye kitap için) Abadi kağıda ve yaldızlanmış ciltle (yazılmış).*

Bā-kāġıd-ı ābādi vü bā-cild-i muṭallā *(166:26). [bā-kāġıd-ı ābādi vü bā-cild-i muṭallā,]*

baḳar baḳar: *Sürekli bakma eylemini gerçekleştirmek.*

Baḳar baḳar da güler kendiniñ cemāl ḳıyāfetine *(326:8). [baḳar baḳar,]*

baḳara-i muṭallā-şāh-ı zerd-fāma: *Sarı renkli, boynuzu yaldızlı öküz.*

iki ʿaded fāḳıʿü'l-levn ve ḍaḫmü'l-cesed **baḳara-i muṭallā-şāḫ-ı zerd-fāma** sāʾiḳ ü ḳāʾid olup *(234:13). [baḳara-i muṭallā-şāḫ-ı zerd-fāma, -a]*

bāḳī: *Ebedî, sonsuz.*
1. veʿazm-i ḫˇāb-gāh-ı istirāḥat eyleyüp mışrā Didiler ey şeh-i devrān yine ḫıdmet **bāḳī** *(230:21). [bāḳī,]*
2. daḫi şimdi o leẕẕet **bāḳī** zemzemesiyle gūyā olacaġı bī-reyb ü riyā oldı Beyt *(359:17). [bāḳī,]*

baḳır: *Bir çeşit maden.*
1. ile ẓuhūr idüp **baḳırdan** maşnūʿ mücellā vü muṣayḳal ber-ḳāʿide burc u bārūsı *(303:3). [baḳırdan, -dan]*
2. gibi **baḳırdan** ḫōd ve siper geyimli vāfir ʿasker iʿdād idüp bir ṭarafdan *(303:5). [baḳırdan, -dan]*
3. ve ḳazġan-ı kūs gibi **baḳırlar** kürece kürece dögülmede idi ʿAsker ḳalʿa müstaḥfıẓları *(303:8). [baḳırlar, -lar]*

bakır küreçesini: *Bakır külçe.*

Ve bir ḳanṭār miḳdārı **baḳır küreçesini** on nefer ādem şikemi üstinde aġır çekiçler*(303:19).*
[baḳır küreçesini, -s, -i, -n, -i]

bakırcılar ālāyı: *Bakırcılık mesleğinin icra eden kişiler.*

Bunlarıñ verāsında nā-gehān **baḳırcılar ālāyı** bir kerr ü ferr ve debdebe-i dīger *(303:2). [baḳırcılar ālāyı,]*

bakiyye: *Geri kalan, artan kısım, artık.*

süfre ve dört simāṭ döşenüp sādāt-ı bāhirü's- saʿādāt ikrām ve **baḳiyyeleri** ile *(215:25). [baḳiyyeleri, -ler, -i]*

bakiyye: *Sığmak.*

meclis-i āṣafīden **baḳiyye** ve ocaḳ aġaları nāmı ile ser-efrāz-ı imtiyāz olan *(267:3). [baḳiyye,]*

baḳiyye-i kethudāyān-ı selāṭīn: *Geriye kalan sultan kethüdaları.*

Ve süfre-i s̱āniyede daḫi on nefer **baḳiyye-i keṯḫudāyān-ı selāṭīn** ve mīr-mīrmīrān *(360:28). [baḳiyye-i keṯḫudāyān-ı selāṭīn,]*

baḳiyye-i süfre-i sāniye: *İkinci sofradan artan yiyecekler.*

baḳiyye-i süfre-i s̱āniye çavuşbaşı aġaya ve sāʾir süfreleriñ baḳiyyeleri olan *(306:29). [baḳiyye-i süfre-i s̱āniye,]*

baḳiyye-i süfre-i ūlā: *Birinci sofranın artan yemekleri.*

Baḳiyye-i süfre-i ūlā ṣadr-ı aʿẓam-ı bāẕilü'l-ālā ḥażretleriniñ verālarında *(306:27). [baḳiyye-i süfre-i ūlā,]*

baḳiyye-i taʿām: *Artan yiyecekler.*

tekmīl ü itmām ve **baḳiyye-i taʿām** pīş-nihāde-i ḫuddām ḳılındı *(201:17). [baḳiyye-i taʿām,]*

baḳḳālarıñ aṣḥāb-ı ḥirfeti: *Bakkallık mesleğinin öncüleri.*

Bunlarıñ ʿaḳabinde **Baḳḳālarıñ aṣḥāb-ı ḥirfeti** gerdūne üzere bir dükkān *(280:1). [baḳḳālarıñ aṣḥāb-ı ḥirfeti,]*

bakḳāllarıñ dilberleri: *Bakkallık mesleğine mensup güzel kimseler.*

baḳḳāllarıñ dilberleri ile şeftālū bāzārına girüp dön gel deyu çaġırup ol daḫi *(281:14). [baḳḳāllarıñ dilberleri,]*

bal bal: *Ne hoş, tatlı.*

Bal bal diyerek geçdi nice dilber-i baḳḳāl *(280:9). [bal bal,]*

bal ballanaraḳ: *1) Ağızları bal tadıyla tatlanmak 2) Kanat takınmak, kanatlanmak.*

yāl u bāl ile **bal ballanaraḳ** ḫayme-i ḫitāna güẕerān ve sünnet-i seniyye-i Aḥmediyye icrāsıyla *(295:19). [bal ballanaraḳ, -araḳ]*

bāl ü perrim: *Kol ve kanat.*

ile mışrāʿ Uçardım bulsam ammā neyleyim **bāl ü perrim** yoḳdur zemzemesiyle *(362:4). [bāl ü perrim, -im]*

bālā: *Uzun, yüksek, yukarı.*
1. Ne deñlü eylese **bālāda** pervāz istibʿād *(213:10). [bālāda, -da]*
2. **bālādaki** zünnāra ve birini sütūna ṣarup var ḳuvvetin bāzūya getürüp *(243:7). [bālādaki, -da, -ki]*
3. **bālāya** rabṭ ve aña teşebbüṣ ile istiʿlā iderek sütūnı miyān-ı şāhid-i mevzūn gibi *(243:9). [bālāya, -y, -a]*
4. **bālā** bir rīsmāna taʿlīḳ eyleyüp bī-meded-i refīḳ dūrdan pertāb ve zih-gīrden *(246:29). [bālā,]*
5. **Bālāda** meẕkūr oldıġı üzere ʿizzetlü yeñiçeri aġası Meḥemmed Aġa ve sāʾir *(266:28). [bālāda, -da]*
6. imrār ve baʿdehū otuz ḳadar bıçaḳ ve ḫançeri bir bir **bālādan** nāfına *(303:16). [bālādan, -dan]*
7. **bālā** ʿarż-ı cilve vü bāzī eyleḍiler Ḫuṣūṣen bī-zebān Ḥasan Aġa sütūn-ı mevzūn-ı sāye-bānı *(310:2). [bālā,]*
8. müteraṣṣıd imiş Pūşīdelerinde iç ṭarafı ḳalafātlı uçları ṣudan **bālāda** *(352:14). [bālāda, -da]*
9. sāye-bān-ı berrīye ricʿat ve **bālāda** tafṣīl olındıġı üzere tensīḳ-i merāsim-i żiyāfete *(353:10). [bālāda, -da]*
10. bulunan begleri **bālāda** tafṣīl olındıġı üzere sāʾir ilçiler silkine idḫāl ile nāʾil-i āmāl *(355:7). [bālāda, -da]*

bālā: *(Direk) Tepe, en üst.*
1. bir külḫan-ı gülşen-nümūn getirilüp ṭılısm olmaḳ üzere **bālāsında** āşiyān-sāz ve *(196:18). [bālāsında, -s, -ı, -n, -da]*
2. **bālāsına** çıḳup ḫayret-baḫş-ı neẕẕāre oldı Muḳaddem āmāde ve ceyb-i kitmānına *(243:11). [bālāsına, -s, -ı, -n, -a]*
3. ve ṣarılup **bālāsına** çıḳmaḳda kendüyi heyʾet-nümā-yı mār ve bir ḳabża *(310:4). [bālāsına, -s, -ı, -n, -a]*
4. gibi ḫāke pest ü nīm-mürde olur fişeng-i āsumānī gibi **bālāsına** ṣuʿūd *(362:7). [bālāsına, -s, -ı, -n, -a]*

bālā: *Uzun.*

naḫl-hā-yı zībādan baʿżınıñ ḳaddleri ziyāde **bālā** ve ġıbṭa-fermā-yı serv-i raʿnā *(365:27). [bālā,]*

bālāda olan: *Yukarıda bulunan.*

idi ki raḳḳāṣ-beçegān-ı nāzük-cevlān **bālāda olan** s̱ülüs̱-ı sütūnı kemend-i saḫt-peyvend *(258:21). [bālāda olan, -an]*

bālā-ḳāmetān-ı gül-gūn-ḳabā: *(Terzi yamakları) Al giysili servi boylular.*

nice **bālā-ḳāmetān-ı gül-gūn-ḳabā** pey-der-pey pāy-der-pā ṣāḥa-i temāşāda *(301:24). [bālā-ḳāmetān-ı gül-gūn-ḳabā,]*

bālā-keşīde-i feyż-nümā-yı ʿizz ü ʿalā: *Şan ve şerefin büyüyerek boy salması.*

Neşr Pes imdi ravża-i ẕātü'n-naḍra-i salṭanatdan **bālā-keşīde-i feyż-nümā-yı ʿizz ü ʿalā** *(137:1). [bālā-keşīde-i feyż-nümā-yı ʿizz ü ʿalā,]*

bālā-nişīn ü ser-bülendi: *(Defterdar efendi) Rütbece en üstün ve en seçkin.*

ḫāfıẓ-ı emvāl-i sulṭānī ve emīn-i ḫazāʾin-i ḫāḳānī ḫˇācegān-ı dīvān-ı hümāyūnuñ **bālā-nişīn ü ser-bülendi** *(171:33). [bālā-nişīn ü ser-bülendi, -i]*

bālā-nişīn-i mesānid-i vüzerā: *Vezirlerin oturdukları yer.*

āṣaf-ı Risṭū-şuʿūr ḥażretleri obasında **bālā-nişīn-i mesānid-i vüzerā** ve *(342:21). [bālā-nişīn-i mesānid-i vüzerā,]*

bālā-nişīn-i mesned-i ʿizzet: *Ululuk sedirine çıkıp oturmak.*

bālā-nişīn-i mesned-i ʿizzet ve cenāb-ı şevket-penāh ḥażretleri lafẓ-ı sulṭānım gibi *(256:7). [bālā-nişīn-i mesned-i ʿizzet,]*

bālā-nişīn-i şadr-ı saʿādet olduḳları: *(Padişah için) Mutluluk köşesinde yerini almak.*

dībāce-i risāle-i cemʿiyyet ve **bālā-nişīn-i şadr-ı saʿādet olduḳları** ʿaḳabinde *(179:17). [bālā-nişīn-i şadr-ı saʿādet olduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*

bālā-ter: *Daha yüce.*

Bālā-ter ez-siyāhī reng-i dīger nebāşed *(163:24). [bālā-ter,]*

bālā-ter: *Daha yüksek.*

fişekleri daḫi **bālā-ter** ve ṭaraf-ı baḥr u berre zebān-endūz-ı zebāne vü şerer oldı *(289:7). [bālā-ter,]*

bālā-yı ʿaḳabede: *Yokuşun üstü.*

bālā-yı ʿaḳabede dört ʿaded kebş-i zerrīn-şāḫ birbirine muḳābil ẕī-rūḥ gibi *(254:3). [bālā-yı ʿaḳabede, -de]*

bālā-yı celāletlerinde olan: *Yüksek kişilik, sadrazamın varlığı.*

muvaḳḳīʿ Muṣṭafā Paşa ḥażretlerine kendi **bālā-yı celāletlerinde olan** ṣofı ḫalʿ ve *(276:18). [bālā-yı celāletlerinde olan, -an]*

bālā-yı istīhāline: *Sırt.*

bālā-yı istīhāline ḫaşīrden cāme ve farḳ-ı istiʿdādına rīsmāndan bāfte *(236:17). [bālā-yı istīhāline, -i, -n, -e]*

bālā-yı kaşrdan: *Köşkün üstü.*

bālā-yı ḳaṣrdan üftāde ve baʿżısı bu ḥālde cān-sūzdan resīde-i rütbe-i helāk olup *(347:3). [bālā-yı ḳaṣrdan, -dan]*

bālā-yı pādişāha: *(III. Ahmet için) Ulu padişah.*

Bālā-yı pādişāha ilbās olunsa şāyān *(163:23). [bālā-yı pādişāha, -a]*

bālā-yı rīsmānda: *İpin tepesi.*

miḳdārı **bālā-yı rīsmānda** tīr-i zih-zede-i kemān gibi nümāyān olup ṣırıġıñ rīsmāna *(258:17). [bālā-yı rīsmānda, -da]*

bālā-yı ṣaḥīfeye: *Sayfa başı.*

dek mekīn olup esāmī-i sāmīleri tasṭīr ve **bālā-yı ṣaḥīfeye** taṣdīr olunan *(319:11). [bālā-yı ṣaḥīfeye, -y, -e]*

bālā-yı sütūna: *Direğin tepesi.*

Zenbīl-i muʿallaḳ heyʾet-i merbūṭesiyle **bālā-yı sütūna** resīde olduḳda içinde *(212:19). [bālā-yı sütūna, -a]*

bālā-yı sütūna: *Direğin tepesi.*
1. Çeküp ṣanʿatla **bālā-yı sütūna** itdiler işʿād *(213:12). [bālā-yı sütūna, -a]*
2. bugün maşrabayı **bālā-yı sütūna** bend idüp hem bu dil-mürde-i belā *(242:33). [bālā-yı sütūna, -a]*
3. ile **bālā-yı sütūna** niyyet-i pervāz eyleyüp kemend-i ġayreti miyān-ı saʿy u himmete *(362:24). [bālā-yı sütūna, -a]*
4. bend idüp ibtidā maşrabayı **bālā-yı sütūna** vażʿ iden esīriñ ṭarz-ı sālūfü't-taḳrīri *(362:25). [bālā-yı sütūna, -a]*

bālā-yı sütūnda: *Direk tepesi.*

Bālā-yı sütūnda miġzelī-vār *(129:14). [bālā-yı sütūnda, -da]*

bālā-yı sütūn-ı ser-der-semāya: *Ucu göğe kadar uzanan direğin tepesi.*

āverde-i ḫużūr-ı cenāb-ı ṣadrü'ṣ-ṣudūr oldı Lākin **bālā-yı sütūn-ı ser-der-semāya** *(242:22). [bālā-yı sütūn-ı ser-der-semāya, -y, -a]*

bāl-cünbān: *Kanat çırpmak.*

bāl-cünbān ve dehen-ālā-yı şehd-i ḫitān oldılar *(342:27). [bāl-cünbān,]*

baldır: *1) Bu tatlıdır. 2) Bacağın diz ile ayak bileği arasındaki bölümü.*

Baldır deyu gel pāyına düş sāḳına baḳ ḳal *(280:10). [baldır,]*

bāliġ olduḳda: *Ulaşmak, devam etmek.*

telāfī-i mā-fāt eylediler Bu ḥālet bir sāʿat ḳadar müddete **bāliġ olduḳda** sālifü'ẕ-ẕikr *(352:4). [bāliġ olduḳda, -duḳda]*

balık batdıya çeküp: *Balık battı, iş bitti anlamında bir söz grubu.*

şebīke-i dām-ı ḥayret eyleyüp ḳaʿr-ı deryāya ṭaldı ve **balıḳ batdıya çeküp** *(351:31). [balıḳ batdıya çeküp, -üp]*

balıḳ dişi ḳabżalı: *(Kılıç) Küçük, ayrık sivri ve üçgen biçimindeki silah sapı.*
1. ṭūṭī burnı **balıḳ dişi ḳabżalı** kemer-bendi zer-nişān bir şemşīr-i berḳ-lemeʿān *(315:18). [balıḳ dişi ḳabżalı,]*
2. ṭarafından dört ʿaded yaldızlı ṭırnaḳ bıçaġı ve dört **balıḳ dişi ḳabżalu** altun pervāzelü *(315:20). [balıḳ dişi ḳabżalu,]*

balık resminde: *Balık şekli.*

balıḳ resminde ibdā itdigi ḳayıḳ zīrine ḳalafātlar ile iḥkām ve ḥāḳḳ-ı vasaṭ-ı pūşīdeyi *(352:9). [balıḳ resminde, -n, -de]*

bālīn-i zer-kārı: *(Hediye) Altın nakışlı yastık.*

ve ġāyet ġālī **bālīn-i zer-kārı** hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ üzere *(285:4). [bālīn-i zer-kārı, -ı]*

bāliş-i zer-tār-ı burūsī-kār: *Bursa dokuması, altın çözgülü yastık.*

ber-mūcib-i defter-i müfredāt sekiz çift **bāliş-i zer-tār-ı Burūsī-kār** ve *(236:3). [bāliş-i zer-tār-ı burūsī-kār,]*

balmūmcı: *Balmumcular, bal mumu yapıp satan kimse.*

Bunlarıñ verāsında **Balmūmcılar** nice tābende-ʿiẕār-ı āteşīn-ruḫsārı *(312:18). [balmūmcılar, -lar]*

balmūmcıyān: *Balmumcular, bal mumu yapıp satan kimse.*

ordu ālāyına meʾmūr olan **balmūmcıyān** ve ʿaṭṭārān ve oḳçı ve yaycı ve ḳalaycı *(310:32). [balmūmcıyān,]*

balmūmı yapışdır: *Söz, davranış vb.nin unutulmaması için bir işaret koyup dikkati çekmek.*

Ḫāl-i ʿanber hele **balmūmı yapışdır** buraya *(312:25). [balmūmı yapışdır, -dır]*

bāl-pervāz olup: *Uçmayı sağlayan kanat gibi olmak.*

best ü güşād-ı müjgān-ı temāşā-yı şehen-şāhī gūyā **bāl-pervāz olup** şāhīn uçurması *(232:23). [bāl-pervāz olup, -up]*

balṭa şapı: *Baltanın tahtadan yapılış tutacak kısmı.*

anlar daḫi çögürüñ deste-çūbını **balṭa şapı** gibi gögsine ṭayayup *(300:3). [balṭa şapı,]*

balṭacılar kethudāsı aġa: *Zülüflü baltacılar ocağının en büyük amiri.*

eṣnāda **balṭacılar ketḫudāsı aġa** ile ḫaṭṭ-ı hümāyūn-ı şevket-maḳrūn şeref-baḫş-ı vürūd u ṣudūr *(308:12). [balṭacılar ketḫudāsı aġa,]*

balyemez: *Özellikle kale dövmek için kullanılan orta çapta, uzun menzilli top.*

ve ṭopçılar dāʾiresinde bir **balyemez** ṭop-ı ḳalʿa-kūb-ı āhenīn ve *(268:13). [balyemez,]*

balyos: *Osmanlı İmparatorluğu döneminde ilk zamanlar Venedik elçilerine, sonraları bütün Frenk elçilerine verilen ad.*

Bugün Venedik ilçisi iki **balyos** ve Nemçe ḳapu ketḫudāsı daʿvet olunup *(347:21). [balyos,]*

bām u şeh-nişīnleri: *Dam ve balkon.*

mürūrına mānīʿ olacaḳ büyūt u dekākīniñ **bām u şeh-nişīnleri** hedm olunmaḳ *(147:28). [bām u şeh-nişīnleri, -ler, -i]*

bām-āvīz idüp: *Asmak.*

bām-āvīz idüp içinde bir tāze cüvān endāze-i sīmīn-benānı ile mışrāʿ *(283:28). [bām-āvīz idüp, -üp]*

bām-ı bülend-eyvān-ı kāh-ı havernaka: *Havernak köşkünün yüksek eyvanlı çatısı.*

ile çift olmazsa daḥi bārī **bām-ı bülend-eyvān-ı kāḫ-ı Ḫavernaḳa** hem-ḳadr-iʿtilā olur *(296:15). [bām-ı bülend-eyvān-ı kāḫ-ı ḫavernaḳa, -a]*

bām-ı dükkāna: *Dükkan çatısı.*

dāʾire-i sūrdan ṭaşra kenār çizüp çārsū-yı ḳaşabada bir **bām-ı dükkāna** ilticā içün *(325:31). [bām-ı dükkāna, -a]*

bana: *Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.*
3. mışrāʿ Saña şeftālū gerekse **bañа** cānım ḳayısı deyu baġırdıḳda sīb-i Sinobı *(281:15). [bañа,]*
4. zebān-ı nigāh-ı sāmān-sūz-ı dil-fırīb ile mışrāʿ Yaḳlaşma **bañа** āteş-i ʿaşḳımla *(312:20). [bañа,]*
5. Var iseʿayān eyle hele **bañа** nihāndır *(332:4). [bañа,]*
6. Nışf-ı sütūn mertebesine resīde olup mışrāʿ Ṣavulsun **bañа** seng-i rāh olanlar *(362:32). [bañа,]*

bāng-ı tekbīr-i ezān: *Ezan tekbirinin gürültüsü.*

bāng-ı tekbīr-i ezān ve duḫūl-i zamān-ı ṭaʿāmı nevbet-i şāhāne-i şādī *(319:20). [bāng-ı tekbīr-i ezān,]*

bārān: *Yağmur.*
1. Ṣanma bīhūde bu şeb rīziş iden **bārānı** *(290, 10). [bārānı, -ı]*
2. ḫaṭīb-i muraṣṣaʿ-şemşīr-i cāmiʿ-i sipihr ki mihrdir **bārānı** seḥābü'ṣ-ṣayf ile teġaṭṭī ve *(310, 21). [bārānı, -ı]*
3. ve **bārān** mütemādī olup ṣaḥife-i zemīn bārān-zede olmaġla *(326, 10). [bārān,]*

bārān: *Yağmak.*

bir ṭarafdan üzerlerine şerāreler **bārān** ve bir *(357:6). [bārān,]*

bārān-ı şedīd: *Şiddetli yağmur.*

bārān-ı şedīd nāzil ve icrā-yı hüner-bāzāna māniʿ u ḥāʾil olmaġın ḥażret-i şevket-penāh *(338:12). [bārān-ı şedīd,]*

bārān-ı şedīdü'l-cereyān: *Şiddetli bir şekilde yağan yağmur.*

Neşr İşbu rūz-ı keder-şūy-ı ġam-sūzıñ gicesinde tā-be-seḥer **bārān-ı şedīdü'l-cereyān** *(325:8). [bārān-ı şedīdü'l-cereyān,]*

bārān-ı şerāreler: *Kıvılcım yağmuru.*

bārān-ı şerāreler rīzān gāh şuʿle-i cevvāleden āsiyālar gerdān gāh *(356:5). [bārān-ı şerāreler, -ler]*

bārān-zede olmaġla: *Yağmurun yağdığı yere zarar vermesi.*

ve bārān mütemādī olup ṣaḥife-i zemīn **bārān-zede olmaġla** *(326:10). [bārān-zede olmaġla, -maġ, -la]*

baraṭalı yedekçi: *Hayvanı (at) yedeğe alan, başına külah giyen asker.*

ḳuyumcubaşı mücevveze ve semmūr erkān kürki ve on ḳadar **baraṭalı yedekçi** ile *(314:33). [baraṭalı yedekçi,]*

bardaġ: *Bardak. Su vb. şeyleri içmek için kullanılan, genellikle camdan yapılan kap.*

Nice olmaz görüp o **bardaġı** *(161:13). [bardaġı, -ı]*

bardak kapaġın buldı: *Tencere yuvarlanıp kapağını bulmak. Birbirine uyumlu olan şeylerin sonunda bir arada bulunması.*

ve gūyā żamīme-i ecfānı olup **bardaḳ ḳapaġın buldı** Pes āngāh istirāḥat *(210:10). [bardaḳ ḳapaġın buldı, -dı]*

bardak yuvalandı kapaġın buldı: *Çoğu zaman sevilmeyen ve bazı yönleriyle tepki geçen iki insanın bir araya geldiğini ifade eden bir söz.*

üstādına hem-ser gelüp **bardaḳ yuvalandı ḳapaġın buldı** El-ḥaḳḳ ol *(175:32). [bardaḳ yuvalandı ḳapaġın buldı,]*

bāre-i ġazālāne-süm: *Ceylana benzer tırnaklı at.*

nümūdār altı reʾs müşgīn-bāl u muḥannā-düm **bāre-i ġazālāne-süm** *(369:28). [bāre-i ġazālāne-süm,]*

bārekallah: *"Allah mübarek etsin, hayırlı uğurlu olsun!" anlamında bir ifade.*

Bārekallāh zihī keştī-i nā-dīde-naẓīr *(186:17). [bārekallāh,]*

bār-gāh: *Çadır, otağ, yüksek divan; padişah sarayı.*

bār-gāhı teşrīf buyurdılar ve der-ḥāl otaġ-ı hümāyūn pīş-gāhı dāʾiren-mā-dār *(227:16). [bār-gāhı, -ı]*

bār-gāh-ı şevketden: *(III. Ahmet) Şevketli, büyük sultan.*

İder ḳabūl-i recā **bār-gāh-ı şevketden** *(313:19). [bār-gāh-ı şevketden, -den]*

bār-geh-i himmeti: *Yardım ve bağışın çadırı.*

O şeh ki **bār-geh-i himmeti** recā deridir *(277:19). [bār-geh-i himmeti, -i]*

bâr-gîr: *Beygir, yük hayvanı.*
1. ve tesyīr-i reh-vār-ı şevḳ için **bār-gīr** üzere ḳoçaşı tāziyāne-zen-i şevḳ uraraḳ *(257:31). [bār-gīr,]*
2. vāṣıl-ı semt-i selāmet oldıġıma ḥāmid ü şākir ve irtesi **bār-gīrimi** *(260:29). [bār-gīrimi, -im, -i]*
3. **bār-gīriñ** muṭlaḳu'l-ʿinān firār ve girībān u dāmeniñ hevāyī fişeklerden *(260:18). [bār-gīriñ, -ñ]*
4. ve bir **bār-gīr** üzerinde iḫtirāʿ itdikleri dükkānçe-i muḫtaṣarī ve kār-gāh-ı seferīlerinde *(313:23). [bār-gīr,]*

bâr-gîr: *Yük kaldıran, beygir.*

raḫş-ı ṣafā-baḫş-ı bī-naẓīr ve bir reʾs **bār-gīr** ki her biriniñ hilāl-i āsumān zīni ve *(165:15). [bār-gīr,]*

bār-gīr-i keşīde-zihārıña: *Kıçı açıkta kalan beygir.*

ve firār iden **bār-gīr-i keşīde-zihārıña** bedel āhū-yı müşgīn-mūy gibi bir *(261:10). [bār-gīr-i keşīde-zihārıña, -ı, -ñ, -a]*

bār-gīriñ zīnlerini: *Beygirin eyerleri.*

Baʿdehū birbirine mülāṣıḳ dört **bār-gīriñ ẕīnlerini** birer çenber ile ḥalḳa-i fitrāk *(223:7). [bār-gīriñ ẕīnlerini, -n, -i]*

bārī: *"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bağlaç.*
İşit beyān ideyim **bāri** vaṣfını ānıñ *(136:2). [bāri,]*
mışrāʿ Hīç olmazsa söğüş **bārī** çıḳar ḥişşemize terānesiyle Li-müʾellifihi *(238:25). [bārī,]*
ile çift olmazsa daḫı **bārī** bām-ı bülend-eyvān-ı kāḫ-ı Ḫavernaḳa hem-ḳadr-iʿtilā olur *(296:15). [bārī,]*

Bārī: *Tanrının güzel adlarından olup önceden mevcut olmayanı icat eden, yaradan anlamındadır.*

Mübārek eyleye **Bārī** Taʿālā *(162:7). [Bārī,]*

bār-ı dūşı: *Omuz yükü.*

ṭabl çalmaġa sāz-kār olup bu iki refīḳi zūr-bāz-ı mezbūruñ **bār-ı dūşı** iken bir *(210:1). [bār-ı dūşı, -ı]*

bār-ı gerden-i iltizāmı olan: *(Şenliklerdeki herhangi bir kişi kastedilerek) Boynuna yük olmak.*

baʿdehū bir şaḫṣıñ **bār-ı gerden-i iltizāmı olan** bir taḫta külāhıñ her cānibine *(227:24). [bār-ı gerden-i iltizāmı olan, -an]*

bār-ı girān: *Ağır yük.*
1. diʿāme gibi iḳāme eyledigi **bār-ı girānı** ʿimāme yerine ṣaymayup raḳṣ u semāʿ u ḫırām *(158: 9). [bār-ı girānı, -ı]*
2. ile gezer ve kendi kūh-ı Elbürz ḳadar **bār-ı girānı** var iken şākirdiniñ başında *(246:34). [bār-ı girānı, -ı]*

3. çeken fîl ṣūretinden bendleri güsiste ve ol **bār-ı girān** ḳaydından vāreste eyleyüp *(264:3). [bār-ı girān,]*
4. ṣākirdi ṭabla üzere kendi bu ḳadar **bār-ı girān** altında yemīn ü yesāra *(335:14). [bār-ı girān,]*
5. kendi gerdenlerine peyveste idüp ol miḳdār **bār-ı girān** ile sūy-ı maḳṣūda revān olmaları *(367:16). [bār-ı girān,]*

bār-ı güneh: *Günah yükü.*

Cebeciler ṭarafından ibdāʿ olunan bir taḫta küleh çün **bār-ı güneh** bir ṣaḫṣ-ı rū-siyehiñ başına *(270:21). [bār-ı güneh,]*

Bārī her bir günini sūr u sürūr eyleye: *Allah her bir gününü mutlu kılsın.*

Her bir günini sūr u sürūr eyleye Bārī *(333:13). [Bārī her bir günini sūr u sürūr eyleye, -i, -n, -i]*

bār-ı raht u bisāṭdan: *Koşum ve eyer örtülerinin yükü.*

Ḳaragöz Eşegi gibi **bār-ı raḫt u bisāṭdan** ʿārī buldığımı maḥż-ı baḫtiyārī bilüp *(260:30). [bār-ı raḫt u bisāṭdan, -dan]*

bār-ı reşk ü ḥased: *Kıskançlık yüzü.*

ile mınṭaḳatü'l-bürūca beñzer belki **bār-ı reşk ü ḥased** *(255:16). [bār-ı reşk ü ḥased,]*

bārīk ü germ: *İnce ve sıcak.*

nāzük ü nerm ve tār-ı müjgān-ı benefşe-mūyān-ı gül-endāmdan **bārīḳ ü germ** *(163:15). [bārīḳ ü germ,]*

bārīk ü nebtīz olup: *Daha ince ve delici olmak.*

ve nevki sūzen-i müjgān-ı ḫūbāndan **bārīk ü nebtīz olup** idāre ṣūretinde olan *(209:26). [bārīk ü nebtīz olup, -up]*

bāriḳa: *Şimşek, yıldırım parıltısı.*

bāriḳasınca tüfeng ber-dūş ve tīġ der-miyān ṣaf-ārā-yı kār-zār-ı ḥüsn ü ān olaraḳ *(186:3). [bāriḳasınca, -s, -ınca]*

bārika-engīz olduḳda: *Ortalığı aydınlatmak.*

ṭarrāḳa-ḫīz ve defʿaten ṣāʿika-i ḳażā **bāriḳa-engīz olduḳda** numūne-i dūzaḫ olan *(357:3). [bāriḳa-engīz olduḳda, -duḳda]*

bārika-feşān: *Şimşek gibi çakmak.*

ve eṭrāf-ı pūşişinde fişekler **bāriḳa-feşān** iken göbegi üstinde tenekeden bir *(315:28). [bāriḳa-feşān,]*

bārika-feşān-ı ḥulūl-i vakt-i ʿaṣra: *İkindi vaktinin gelip çatmasıyla şimşek ışıklarının saçılması.*

Ṣavāʿiḳ-i medāfiʿ-i raʿd-āvāz **bāriḳa-feşān-ı ḥulūl-i vaḳt-i ʿaşra** nişān olduḳda *(159:24). [bāriḳa-feşān-ı ḥulūl-i vaḳt-i ʿaşra, -a]*

bāriḳa-i mefhūmı: *Anlam şimşeği, zihinde bir anda beliren anlam.*

bāriḳa-i mefhūmı üzere mānende-i berḳ-i mümṭır eṭrāf-ı meydānā germ-şitāb ve *(228:15). [bāriḳa-i mefhūmı, -ı]*

bārika-pāş: *Yıldırım saçan.*

ḫumbara ve üç hāvan ve dört çarḫ-ı felek ve bunuñ gibi nice **bāriḳa-pāş** *(220:3). [bāriḳa-pāş,]*

bārik-miyān u nāzük-düm: *(Hediye edilen at) İnce belli ve zarif kuyruklu.*

müşkīn-yāl ü āhū-süm **bārik-miyān u nāzük-düm** bir semend-i dil-pesend *(214:18). [bārik-miyān u nāzük-düm,]*

barut: *Ateşli silahla bir merminin atılmasına veya herhangi bir aracın fırlatılmasına yarayan, patlayıcı madde.*
1. Hāvende ṭutuşdı şanki **bārūt** *(132:22). [bārūt,]*
2. bıṭānesine penbe yerine **bārūt** āgende-i pinhān olunup eksügi ṭutulmuş nān-fürūş *(227:26). [bārūt,]*
3. heyʾet-i mecmūʿası **bārūt** ile muʿabbā neft-i mürebbādan *(228:19). [bārūt,]*

bārūt-ḫāne-i berḳ-üftāde: *Yıldırım düşmüş baruthane.*
1. şoñra **bārūt-ḫāne-i berḳ-üftāde** gibi bir ṭarrāḳa-i ʿazīme *(228:21). [bārūt-ḫāne-i berḳ-üftāde,]*
2. **bārūt-ḫāne-i berḳ-üftāde** gibi āteş-dāde olup hevāyīler āsumāna şuʿūd itdikde *(253:14). [bārūt-ḫāne-i berḳ-üftāde,]*

bārūt-ḫāne-i nüh-ḳubbe-i eflākde: *Dokuz kubbeli feleğin baruthanesi.*

muḥāzī belki **bārūt-ḫāne-i nüh-ḳubbe-i eflākde** nühüfte meḫāzin-i ḳudret olan *(348:2). [bārūt-ḫāne-i nüh-ḳubbe-i eflākde, -de]*

bārūṭ-ı āteş-zede: *Ateşlendirilmiş barut.*

minḳār-ı dırāzı kendüsine **bārūṭ-ı āteş-zede** ile ʿaṭse-rīz-i iltihāb ve ṭarrāḳa-ḫīz-i sūz u tāb olduḳda *(196:20). [bārūṭ-ı āteş-zede,]*

bārūt-ı faḥm-āgīn: *Kömürle karıştırılmış barut.*

Ve dāʾiren-mā-dār beyāż şuʿlelü neft-i mürebbā ve **bārūt-ı faḥm-āgīn** ile *(269:29). [bārūt-ı faḥm-āgīn,]*

bārūt-ı mürebbā: *İşlenmiş barut.*
1. nümūdār ve müẕekkir-i āyet-i " yā nār olmuş idi Ḫuṣūṣen **bārūt-ı mürebbā** *(202:30). [bārūt-ı mürebbā,]*
2. ile muʿabbā **bārūt-ı mürebbādan** maṣnūʿ fişekler ile birer fānūs-ı devvār *(219:1). [bārūt-ı mürebbādan, -dan]*
3. penbeden bir ʿalem-i sīm-gūn peydā ve **bārūt-ı mürebbā** ile taʿbiye olunan obayı *(279:9). [bārūt-ı mürebbā,]*

bārūt-ı siyāhı: *Siyah renkli barut.*

bārūt-ı siyāhı vesme-i ebrū-yı leyle-i ḳamrā ve ṭarrāḳa-i hevl-engīzi ḥālet-nümā-yı ṭāmme-i kübrā oldı *(230:4). [bārūt-ı siyāhı, -ı]*

bārūt-ı tīre-gūn: *Siyah barut.*

biri bu idi ki **bārūt-ı tīre-gūn** ile meşḥūn ḫayme-i siyeh-fām-ı Leylā gibi nūr-ı siyāh *(269:10). [bārūt-ı tīre-gūn,]*

bārū-yı āsumāndan: *Göğün kulesi.*

ve ḥiṣār-ı nüh **bārū-yı āsumāndan** nişān oldıġın nümāyān itdikden ṣoñra ḳalʿayı *(264:2). [bārū-yı āsumāndan, -dan]*

baş: *Ayakla çiğnemek, ayak altına almak.*
1. zemzemesiyle mışrāʿ Ayaġı yer mi **başar** zülfine ber-dār olanıñ diyerek *(182:33). [başar, -ar]*
2. ayaḳ ayaḳ ve birbiriniñ ökçesin **başaraḳ** yüridiler ve içlerinden kenār çizme ḳaṣd idenler *(278:12). [başaraḳ, -araḳ]*
3. ki mışrāʿ Ayaġı yer mi **başar** raḫş-ı murāda bineniñ müʾeddāsınca *(344:4). [başar, -ar]*

baş: *Kafa, ser.*
1. ʿArabı **başı** üzerine alup gergeden ḳuvvetin iẓhār ve farḳ-ı Ferḳadān-fersāsında *(158:8). [başı, -ı]*
2. çıḳarup ve sütünı **başı** üzerine alup üstādı zemīnde raḳṣān ve ṣākirdi *(175:30). [başı, -ı]*
3. Ve pehlevānān-ı meẕkūrānıñ biri **başı** üzerine bir kūze-i leb-rīz-i mışrī ve *(175:35). [başı, -ı]*
4. ʿaded kebīr şişeleri īstāde eyledikden ṣoñra sebūyı **başına** alup bī-vehm ü bāk *(176:8). [başına, -ı, -n, -a]*
5. Meger ḳonup **başıña** yine sāye ṣalsa gerek *(179:27). [başıña, -ı, -n, -a]*
6. ol ṭabl çalar kendi sütūnuñ ucını **başına** ve ḳaşına ḳoyup istedigi gibi *(209:35). [başına, -ı, -n, -a]*
7. meşʿal ve miyānına bir ḫum sitāde ve nevk-i sinānı **başına** nihāde eyleyüp *(209:31). [başına, -ı, -n, -a]*
8. nevḳ-i ser-tīzini **başındaki** ʿaraḳiyyeye mümāss idüp bī-ḫavf ü hirās cilve-i bī-ḳıyās eylediginden *(209:14). [başındaki, -ı, -(n)da, -ki]*
9. iẓhār eyledi ve nīm-ẕirāʿ miḳdārı bir ṭūlānī şemʿ-dānı **başı** üzerine *(210:3). [başı, -ı]*
10. bir ḳuze-i leb-rīz-i Mışrīyi **başı** üzerine ḳoyup meydāna pertāb ve iki defʿa sūr-gāhıñ *(210:7). [başı, -ı]*
11. cünbiş-i eẕyāli dāmen-zen-i nāʾire-i sāmān-sūzı olmaġın **başındaki** *(227:29). [başındaki, -ı, -n, -da, -ki]*
12. eksigini ṭutmaġla indirüp ḫalḳa-i laʿnet gibi **başına** taḫta küleh geçürdiler *(236:19). [başına, -ı, -n, -a]*
13. pā-dāşınıñ merkez-i ḥāḳḳu'l-vasaṭ-ı ser ü dūşında iken arḳasına ṭoġrı egilüp **başı** zemīne *(246:9). [başı, -ı]*
14. Ve kendi **başı** üzerine bir tüvānā ʿArabı diʿāme gibi iḳāme eyleyüp kendi *(246:32). [başı, -ı]*
15. Baʿdehū **başına** bir nice kūze-i memlū ve biri biri üzerine ḫumm u sebū ḳoyup *(246:12). [başına, -ı, -n, -a]*
16. Alup **başına** dūşına sebūlar kūzeler ḫumlar *(246:19). [başına, -ı, -n, -a]*
17. iḫtirāʿ eyleyüp üzerine çıḳdı ve **başı** üzerine bir kūze-i memlū *(247:23). [başı, -ı]*
18. **başına** ḳoyup üzerine bir ḫum-ı memlū vażʿ idüp çep ü rast cilveler itdi ve *(247:20). [başına, -ı, -n, -a]*
19. çār şemşīri yalmanı yuḳaru ṭutdırup ve **başını** ḳılıçlarıñ üzerine ḳoyup ve gāh *(247:27). [başını, -ı, -n, -ı]*
20. bir şākirdiniñ başına **başını** vażʿ idüp ve ayaḳların hevāya ḳaldırup mīzān-ı rīsmān-bāz *(247:30). [başını, -ı, -n, -ı]*
21. gibi lisān-ı ḥāl-i ḳalb ü cenān ile el-amān-gūyān mışrāʿ Çevir **başıña** *(266:10). [başıña, -ı, -ñ, -a]*
22. **Başında** her dil-i āşüfteniñ yanar āteş *(280:19). [başında, -ı, -n, -da]*
23. Mevc-i cefāsı **başdan** aşuben ḫurūş ider *(282:20). [başdan, -dan]*
24. Cevr ile teng idüp **başına** çarḫ-ı aṭlası *(282:21). [başına, -ı, -n, -a]*
25. taḳya **başlarını** ṣıḳdıḳda bu evżāʿ-ı maġrūrānelerine ser-mestī-i sürūr-ı sūrı *(282:17). [başlarını, -lar, -ı, -n, -ı]*
26. ve sāʾir bostānī ustaları ḳalafāt taʿbīr olunur ḳalensöve ile **başlarına** uyup ve *(305:29). [başlarına, -lar, -ı, -n, -a]*
27. içlerinden bir kimse **başında** bir mīnā-yı kebīr-i leb-rīz ile raḳṣ u cilve vü şevḳ-engīzden *(334:22). [başında, -ı, -n, -da]*
28. ṣoñra sebūyı **başı** üzerine alup şīşeler münkesīr ve ṣu müteḳāṭir olmadan *(335:13). [başı, -ı]*
29. **başlarına** mīḫ ve dişlerine zırnīḫ nā-şāyeste iken yine sāye-bān *(335:20). [başlarına, -lar, -ı, -n, -a]*
30. **başında** bir ṭabla ile raḳṣ iderek ʿarż-ı şeṭāret ve biri ṣaġīr ve ikisi *(336, 14). [başında, -ı, -n, -da]*
31. ellerinde yaġlı ṭulum ve **başlarında** şeb-külāh ve arḳalarında meşīnden heybeler *(366:27). [başlarında, -lar, -ı, -n, -da]*

baş: *Ayağı, üzerine vücûdun veya bacağın ağırlığını verecek şekilde zemîne yâhut herhangi bir yere koymak.*

üzerine **başup** ve ṣırıġıñ ucunı der-baġal idüp ḳıyām u pertāb ve batī vü serīʿ *(199:27). [başup, -up]*

baş: *Bir şeyin önde yer alan bölümü.*

Pīş-taḫta **başında** naḫvet ile *(163:10). [başında, -ı, -n, -da]*

baş: *Tepe, üst.*

der-niyām-ı dehān idüp **başını** yere mümāss itmedin ayaġ üzerinden ber-hevā *(176:2). [başını, -ı, -n, -ı]*

baş: *Etraf.*

Keskinoġlı ve Ḳara ʿOs̱mān ṭāḳat getüremeyüp düşdiler ve ḫalḳ **başına** üşdiler *(275:10). [başına, -ı, -n, -a]*

baş: *Gölgede bırakmak, değersiz hale getirmek.*

erbāb-ı ḥirfeti **başması** muḥaḳḳıḳ idi *(283:5). [başması, -ma, -s, -ı]*

baş: *Taraf.*

başdan yanaşdılar Mezbūrlar ve elli ḳadar ḫāṣekī ve iki yüzden mütecāviz *(305:36). [başdan, -dan]*

baş-: *Kafa, ser.*

başı üzerinde bir kūze-i memlū ile bāzī-künān oldı ve cilve vü raḳṣ u ʿişvede *(175:31). [başı, -ı]*

baş-: *Ayağı, üzerine vücûdun veya bacağın ağırlığını verecek şekilde zemîne yâhut herhangi bir yere koymak.*

üzerinde ṭunbazdan köpri ḳuruldı ve kayıḳdan ḳayıġa **başup** bir cānibden *(252:14). [başup, -up]*

baş açuḳ: *(Derviş için) Fakir, yoksul.*

Mihr-i felek de **baş açuḳ** abdālı olmasa *(282:12). [baş açuḳ,]*

baş açup: *Bir işi yapmaya büyük bir istekle başlamak, Allah'a yalvarmak.*

ḥużūr-ı hümāyūnda mışrāʿ **Baş açup** ḫayr duʿādan ṣoñra gerdūne *(240:5). [baş açup, -up]*

baş bakı kulı: *Osmanlı maliye teşkilatından defterdarlığa bağlı yoklama ve vergi, bakaya tahsilini ile görevli amir.*

ḥażretleri ve baş defter-dār El-Ḥācc İbrāhīm Efendi ve **baş baḳı ḳulı** Aḥmed Aġa *(148:13). [baş baḳı ḳulı,]*

baş bakıkulı aġaya: *Osmanlı maliye teşkilatından defterdarlığa bağlı yoklama ve vergi, bakaya tahsilini ile görevli amir.*

baʿdehū çāşnī-gīrbaşı aġaya baʿdehū **baş baḳıḳulı aġaya** *(375:6). [baş baḳıḳulı aġaya, -y, -a]*

baş başa: *Teke tek.*

lākin güreşden ferāġat ve **baş başa** muḍārebeye mübāderet idüp ʿāḳıbet *(275: 9). [baş başa,]*

baş başa: *Kafa kafaya, çok yakın bir halde.*

baş başa urup li-müʾellifihi *(294:20). [baş başa,]*

baş çerge: *Baş çadır, hükümdar çadırı.*

Baş çerge taʿbīr olunan üç direkli sāye-bān-ı pür-zīverde dört süfre güsterde ḳılınup *(319:24). [baş çerge,]*

baş çergede: *Birinci çadır.*

baş çergede ve sāʾir ḫulefā ve kīse-dārān çerge-i s̱āniyede hemgām-ı ṭaʿāma *(319:10). [baş çergede, -de]*

baş defter-dār: *Osmanlılarda maliye teşkilatının başında bulunan kişi.*

ḥażretleri ve **baş defter-dār** El-Ḥācc İbrāhīm Efendi ve baş bakı ḳulı Aḥmed Aġa *(148:13). [baş defter-dār,]*

baş hāsekī: *Haseki ortalarının en kıdemli kumandanı.*

ḫāṣekī aġa ve oṭabaşı ve ṣuffe bekçisi ve ḳayıḳ ḳapucı ve **baş ḫāṣekī** ve *(305:30). [baş ḫāṣekī,]*

baş muḥasebe: *Devletin mali işlerini denetleyen görevli.*
1. żabt u terkīme **baş muḥasebe** ṭarafından muʿayyen u meʾmūr kātib-i sūr daḫi bu *(151:10). [baş muḥasebe,]*
2. ve reʾīs kīse-dārı ve taḥvīl kīse-dārı ve rūz-nāmçe-i evvel ve **baş muḫāsebe** ve *(319:8). [baş muḫāsebe,]*
3. ve **baş muḫāsebe** ve mālikāne ḫalīfeleri hem-nişīn-i muḳārenet oldılar *(320:11). [baş muḫāsebe,]*
4. rūz-namçe-i evvel ve **baş muḫāsebe** ve mevḳūfāt ve māliye ve ḥaremeyn ḳalemlerine *(372:25). [baş muḫāsebe,]*

baş muḫāsebeci Hüseyin Efendi: *Devletin mali işlerini denetleyen Hüseyin Efendi.*

ve reʾīs efendi ve defter emīni efendi ve **baş muḫāsebeci Ḫüseyin Efendi** ve *(319:27). [baş muḫāsebeci Ḥüseyin Efendi,]*

baş muḫāsebeden: *Osmanlı maliyesinin en önemli kalemi.*

ve dört nefer bölükbaşılarına ve cebeciler çavuşına ve ṭopçılar çavuşına ve **baş muḫāsebeden** *(363:25). [baş muḫāsebeden, -den]*

baş silāḥşor aġa: *Hükümdarın baş askeri.*

ve **baş silāḫşor aġa** ve bir silāḫşor aġa ile daḫi mücāselet ḳıldılar *(306:19). [baş silāḫşor aġa,]*

baş süfrede: *İlk kurulan sofra.*

1. Çerge-i ūlāda altı süfre ḳurılup onar onar cālis ve **baş süfrede** defter-dār efendi *(201:13). [baş süfrede, -de]*
2. **baş süfrede** ṣadr-ı ʿālī ḥażretleri ile ʿAlī Paşa ḥażretleri ve naḳībü'l-eşrāf ve *(215:13). [baş süfrede, -de]*
3. Üç direklide ferş olunan **baş süfrede** defter-dār efendi ṭoḳuz nefer efendilere *(226:27). [baş süfrede, -de]*
4. **baş süfrede** māʾide-sālār-ı kerem veliyyü'n-niʿam vezīr-i aʿẓam *(319:25). [baş süfrede, -de]*

baş süfreniñ baḳiyyesi: *Baş sofra, hükümdar ve devlet kademesinde birinci derecede görevli kişilerin bulunduğu sofra.*

ve çerge-i ūlāda olan **baş süfreniñ baḳiyyesi** çavuşbaşı aġa ve ḳapucılar keṯudāsı aġa *(320:17). [baş süfreniñ baḳiyyesi,]*

baş yazıcı: *Baş katip.*

ḳozbekçisi ve **baş yazıcı** külāh-ı zerd ve ser-ā-ser kemer ile ḳıyāfetlerin ḳānūnları *(305:31). [baş yazıcı,]*

başa yetürdiler: *Halletmek, bitirmek, tamamlamak.*

maḫṣūṣ dükkānlar ḳurup işlerin **başa yetürdiler** ve mehter-ḫāne vü raḳḳāṣān ve *(282:24). [başa yetürdiler, -di, -ler]*

başçavuş aġa: *Yeniçeri ocağının çavuşu.*

bi'n-naḳīż olan **başçavuş aġa** kemer-beste-i mevḳiʿ-i ādāb oldılar Ve inās u ẕükūra *(204:29). [başçavuş aġa,]*

başçavuş aġaya: *Yeniçeri ocağının çavuşu.*

kerem-i ʿām buyurup ve muḥżır aġaya ḳul çavuşlarından **başçavuş aġaya** *(327:25). [başçavuş aġaya, -y, -a]*

başdan aşar: *Pek çoğalmak.*

Gūyā keremi **başdan aşar** vaṣfı girāndır *(331:14). [başdan aşar, -ar]*

başdan aşmaġla: *Baştan savmak, kovmak.*

başdan aşmaġla cümleye mā-fevḳ ve maẕhar-ı meṣel-i Celā ʿAmr mine'ṭ-ṭavḳ oldı *(223:4). [başdan aşmaġla, -maġ, -la]*

başdan çıkarup: *Doğru yoldan saptırmak.*

zümre-i nisvānı **başdan çıḳarup** iḍlāl itdiler Li-münşiʾihi *(282:9). [başdan çıḳarup, -up]*

başdır: *Ortadan kaldırmak, yok etmek.*

ve tiryākiyān-ı nīm-cānıñ ḫoruldısını **başdırup** bir miḳdār mükābele ve *(274:24). [başdırup, -up]*

başı aşaġa: *Ters pozisyonda, başı aşağı şekilde bulunmak.*

mışrāʿ Dürlü dürlü güne-gün **başı aşaġa** ser-nigūn bāzīçeler iẓhār eyleyüp *(247:33). [başı aşaġa,]*

başı çıġalı ġāzīler: *Başında horoz, ördek, turna gibi hayvanların kuyruklarındaki gibi uzun tüy bulunan Osmanlı askeri sınıfı.*

āteş virildi Bu eşnāda püskürme fişekli telli çavuşlar **başı çıġalı ġāzīler** yürüyüş *(229:22). [başı çıġalı ġāzīler,]*

başı pek: *Başı sert, gem almaz.*

Kirişi çoḳ **başı pek** ḫūblar almış ānı *(245:21). [başı pek,]*

başı üzere: *Baş üzere bulunan.*

bir cemāl iḫtirāʿ itmişler idi ki **başı üzere** dört ḳuḳla raḳṣ-künān *(315:27). [başı üzere,]*

başıma belā: *Sıkıntı vermek, tedirgin etmek.*

Kim **başıma belā** ṣanurum tāc u efseri *(282:11). [başıma belā,]*

başın sevdāya uġratdılar: *Aşık etmek.*

cünbiş gösterüp ḫalḳıñ **başın sevdāya uġratdılar** ve püşt-i dest-i ḥayreti ser-pūş-ı kāse-i dehān iden *(282:8). [başın sevdāya uġratdılar, -dı, -lar]*

başında çatlayup: *Kabak başına patlamak, birçok kimsenin ilgili olduğu olaydan yalnızca bir kimsenin zararlı çıkması, beklenmediği halde bir işin zararlı sonucuna katlanmak.*

bādī oldı Lākin ṭarrāḳası derd-mendiñ **başında çatlayup** erḳām-ı enʿām-ı levḥ-i aḳdāmında *(173:8). [başında çatlayup, -y, -up]*

başında ḳavaḳ yeli esen: *Sorumluluk duygusundan uzak aklı bir karış havada olan kişiler için kullanılan deyim.*

başında ḳavaḳ yeli esen seyircileriñ çeşm-i temāşāsında *(262:1). [başında ḳavaḳ yeli esen, -en]*

bāsıṭ-ı cenāḥ u temkīn-i ḥaşmet: *Saygı uyandıran duruş ve görünüş kanadını yaymak.*

sāye-efgen-i iclāl ü şevket ve **bāsıṭ-ı cenāḥ u temkīn-i ḥaşmet** *(342:17). [bāsıṭ-ı cenāḥ u temkīn-i ḥaşmet,]*

başḳa: *Diğer.*
1. telāṭum-ı emvāc-ı temāşāyiyāndan rūy-ı ʿarż u leb-i deryā nā-peydā ve bir **başḳa** *(256:29). [başḳa,]*
2. şitābān olup nice hirāsān cānları tālān u perīşān itdikleri daḫi bir **başḳa** seyrān oldı *(275:5). [başḳa,]*
3. ġubār-ı çihre-i zemīni bi'l-külliye şüşte itmegin bu daḫi bir **başḳa** āb u tāb virüp *(290:6). [başḳa,]*
4. verāsında Piyāle Paşa üstinde bir püştede **başḳa** sāye-bān ḳurdurup *(307:5). [başḳa,]*
5. ile **başḳa** zīnet ve özge ḥālet bulmuş idi *(357:30). [başḳa,]*

başḳa başḳa: *Türlü türlü.*

için **başḳa başḳa** çadırlar ḳurılıp yine mehter-ḫāneler ve çengīler *(364:14). [başḳa başḳa,]*

başkadın ḥażretlerine: *Osmanlı devletinde padişahın dört aded zevcelerinden ilki, Emetullah sultan.*

bir ṭop sāde hatāyī ve devletlü **başḳadın ḥażretlerine** daḫi bir ḳıṭʿa elmās sāʿat ve *(167:27). [başḳadın ḥażretlerine, -n, -e]*

başkapucıbaşı aġalar: *Başkapıcı başları, saray kapıcılarının âmiri ve büyük zâbiti hakkında kullanılan bir tâbirdir.*

çavuşbaşı aġa ve ḳapucılar ketḫudāsı ve mīr-i ʿalem ve **başḳapucıbaşı aġalar** *(286:27). [başḳapucıbaşı aġalar,]*

başkın virüp: *Yakalanmak.*

süd dökmüş kediye ve daʿvā-yı ʿiffet iderken **başḳın virüp** yoġurtlamış gidiye *(271:29). [başḳın virüp, -üp]*

başla-: *Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürû etmek.*
1. gibi şerāre ṣaçmaġa **başlayup** ṭarrāḳası ṭabanca-zen-i dāʾire-i sipihr-i eṣīr *(203:9). [başlayup, -y, -up]*
2. mārrü'l-beyān çekdirme imdāda gelüp ol daḫi ḳalʿayı ṭoplamaġa **başlayup** ve *(267:27). [başlayup, -y, -up]*
3. muḳāteleye **başladılar** ve sefīne-i āteş gibi birbirlerine çatup edevāt-ı nāriyye *(244:25). [başladılar, -dı, -lar]*
4. ḳaymaḳların tenāvüle **başladıḳları** gibi içindeki fişekler ṭutuşup ellerin *(271:25). [başladıḳları, -dıḳ, -lar, -ı]*
5. süzülmege **başladıḳda** *(281:4). [başladıḳda, -dıḳda]*
6. çih çih-i bülbül-i çemen-ṭırāza hem-āheng-i sürūd itmege **başladıġı** eṣnāda ki *(291:15). [başladıġı, -dıġ, -ı]*
7. ḫırām-ı nāza ve endāzeden bīrūn tebaḫtur u ihtizāza **başlayup** rubʿ-sāʿat *(301:25). [başlayup, -y, -up]*
8. **Başladı** ẕevḳ u ṣafāya herkes *(311:15). [başladı, -dı]*
9. teraḳḳī-baḫş-ı ʿaṭiyye vü kerem olmalarıyla herkesiñ ayaġı dolaşup düşecek yer aramaġa **başladılar** *(327:20). [başladılar, -dı, -lar]*
10. Faḫriyyeye de **başlar** iseñ ẕeyl-i süḫanda *(332:21). [başlar, -r]*
11. Naġamāt eylemege **başladı** ṣanma anı sen *(367:20). [başladı, -dı]*

başla: *Düzenlemek, tertip etmek.*
başlayup aḫşām bāzārı ḳumāş-ı rengā-reng-i envāʿ-ı fişeng bir mertebe revāc-ı germ *(355:24). [başlayup, -y, -up]*

başlarına üşüp: *Bir yere toplanmak, birikmek.*

El-ḥāṣıl pā-ber-cā-yı maḳām-ı temāşā olan bī-ser ü pālar **başlarına üşüp** *(278:24). [başlarına üşüp, -üp]*

başlu başlarına: *Bütün yönleriyle, tamamen.*

Bu iki ḥirfet erbābınıñ her biri **başlu başlarına** ʿaraba üzere kendülere *(282:23). [başlu başlarına,]*

başma yemeni: *Üzeri motifli, pamuk kumaştan yapılmış tülbent.*

muḫteriʿ-i ḫāṣṣ-ı dest-pīşesi olan timsāḥ ṣūreti idi ki **başma yemeni** pūşidesi *(351:25). [başma yemeni,]*

Başra defter-dārı: *Basra'da maliye işlerinin en yüksek yetkilisi ya da illerde devletin mali işleriyle uğraşan görevli.*

Ve **Başra defter-dārı** tedārük ü āmāde itdigi her bir nevʿi beşer ʿaded şāl ve *(354:27). [Başra defter-dārı,]*

Başra vālīsi Muṣṭafā Paşa: *III. Ahmet döneminde Basra valiliği görevinde bulunmuş devlet görevlisi.*

ve maʿrūż-ı ʿatebe-i şevket ḳılınup **Başra vālīsi** saʿādetlü **Muṣṭafā Paşa** *(214:1). [Başra vālīsi Muṣṭafā Paşa,]*

basṭ eyledi: *Neşe sofrası.*

fevākih-i gūnā-gūn ile memlū bir māʾide-i sürūr **basṭ eyledi** ki tedāvül-i enāmil-i müjgān *(318:22). [basṭ eyledi, -di]*

basṭ oldı: *Döşemek, sermek.*

Yine **basṭ oldı** süfre süfre niʿam *(286:2). [basṭ oldı, -dı]*

basṭ olunan: *Donatmak, döşemek.*

Tavṣīf ve **Basṭ Olunan** Mevāʾid-i ʿAmīmü'l-fevāʾid-i Cihān-dārı ve *(261:27). [basṭ olunan, -un, -an]*

basṭ olundı: *İkram edilmek, sunulmak.*

vüzerānıñ ve sāʾir aʿyānıñ ḫıdmet-kārlarına **basṭ olundı** *(286:34). [basṭ olundı, -un, -dı]*

basṭ olunup: *(Sofra için) Kurulmak, döşenmek.*
1. Çerge-i ūlāda dört süfre ṭaʿām **basṭ olunup** evvelki süfrede ṣadr-ı aʿẓam *(286:24). [basṭ olunup, -up]*
2. sekiz süfre ṭaʿām **basṭ olunup** ve her süfrede on ikişer ṣaḥan ṭaʿām virilüp *(287:2). [basṭ olunup, -up]*
3. üzere yigirmi üç süfrelik ṭaʿām ile simāṭları **basṭ olunup** ve bostāncı neferātınıñ *(306:33). [basṭ olunup, -up]*
4. meẕāḳlarına muvāfıḳ envāʿ-ı eṭʿime-i nefīse **basṭ olunup** cümlesi dil-sīr-i niʿmet-i ikrām ḳılındı *(344:12). [basṭ olunup, -up]*

başṭarda: *Osmanlı donanmasında kullanılmış olan kadırga türünden bir savaş gemisi.*

Mūsā Paşanıñ bi-nefsihī mübāşereti ile **başṭarda** resminde otuz altı *(183:20). [başṭarda,]*

basṭ-ı aḳvāl eyle: *Olanı, biteni anlatmak.*

Bu vech ile eyle **basṭ-ı aḳvāl** *(135:12). [basṭ-ı aḳvāl eyle,]*

basṭ-ı ālāt-ı meserret idüp: *Gösteri araçlarını sermek.*

Bunlar ḥużūr-ı şehriyārīde icrā-yı hünerden ṣoñra meydān-ı sūrda **basṭ-ı ālāt-ı meserret idüp** *(295:13). [basṭ-ı ālāt-ı meserret idüp, -üp]*

basṭ-ı bisāṭ-ı inbisāṭ: *Eğlence yaygısını yaymak.*

basṭ-ı bisāṭ-ı inbisāṭ ve sūr-gāhı zaʿferān-zār-ı ḫande-i neşāṭ eylemişler idi *(231:31). [basṭ-ı bisāṭ-ı inbisāṭ,]*

basṭ-ı bisāt-ı niʿmet eyleyüp: *Nimet yaygısını yayma, sofra hazırlamak.*

basṭ-ı bisāṭ-ı niʿmet eyleyüp müsāfirān otaḳlarında süfreler niʿam-ı günā-gün ile *(158:30). [basṭ-ı bisāṭ-ı niʿmet eyleyüp, -y, -üp]*

bast-ı bisāt-ı pertev-i meh-tāb-ı nevvār eyledigi: *Aydınlık saçıcı mehtabın ışık yaygısını yayması.*

ḍarb-ı ḫıyām-ı envār ve naṣb-ı sāye-bān-ı ebr-i ṣāʿiḳa-bār ve **basṭ-ı bisāṭ-ı pertev-i meh-tāb-ı nevvār eyledigi** *(268:8). [basṭ-ı bisāṭ-ı pertev-i meh-tāb-ı nevvār eyledigi, -dig, -i]*

basṭ-ı bisāṭ-ı sürūr: *Şenlik yaygısını yaymak.*

levendāne ḳıyāfet ve Rüstemāne heyʾet ile ālāya döşenüp **basṭ-ı bisāṭ-ı sürūr** *(283:9). [basṭ-ı bisāṭ-ı sürūr,]*

basṭ-ı bisāṭ-ı sürūr eyleyüp: *Şenlik yaygısını döşemek.*

bāzergānlar ālāyı rūz-ı bāzār-ı sūdā-gerān-ı neşāṭ olan meydān-ı sūrda **basṭ-ı bisāṭ-ı sürūr eyleyüp** *(304:3). [basṭ-ı bisāṭ-ı sürūr eyleyüp, -y, -üp]*

basṭ-ı būriyā-yı inbisāṭ: *Ferahlık, keyif; halısını, yaygısını yaymak.*

taʿbīr olunur bāzī-i suḫre-sāzī ile **basṭ-ı būriyā-yı inbisāṭ** ve dāʾire-i sāyebānı *(174:13). [basṭ-ı būriyā-yı inbisāṭ,]*

basṭ-ı cenāḥ-ı iḫtişām eyleyen: *Görkemli kanatları açmak.*

gibi **basṭ-ı cenāḥ-ı iḫtişām eyleyen** sāye-bān-ı celālet-irtisāmı gevher-i şeh-vār-ı cemāl-i tāb-dārları *(218:2). [basṭ-ı cenāḥ-ı iḫtişām eyleyen, -y, -en]*

basṭ-ı cenāḥ-ı irtiyāḥ itdiler: *Memnuniyet kanadını yaymak.*

basṭ-ı cenāḥ-ı irtiyāḥ itdiler Ve sāʾir ışṭabl-i ʿāmire ḫuddāmı kezālik mücevveze *(306:5). [basṭ-ı cenāḥ-ı irtiyāḥ itdiler, -di, -ler]*

basṭ-ı dāʾire-i encümen: *Düğüne gelecek insan topluluğunun oturacağı yeri genişletmek.*

her gün **basṭ-ı dāʾire-i encümen** ve ṭarḥ-ı nişīmen ḳılındı Ve ḳol ḳol çengīlere *(142:13). [basṭ-ı dāʾire-i encümen,]*

basṭ-ı ferş-i çemen-gūn olunup: *Çimen renkli bir yaygı yayılmak.*

Añların ʿaḳabinde otaġ-ı hümāyūn pīş-gāhında **basṭ-ı ferş-i çemen-gūn olunup** *(245:4). [basṭ-ı ferş-i çemen-gūn olunup, -un, -up]*

basṭ-ı ġıdā-yı rūḥānī eyleyüp: *Ruh gıdası dağıtmak, gönlünü doyurmak.*

ʿāmme-i erbāb-ı temāşāya **basṭ-ı ġıdā-yı rūḥānī eyleyüp** bir gizlü żiyāfet itdi ki *(359:14). [basṭ-ı ġıdā-yı rūḥānī eyleyüp, -y, -üp]*

basṭ-ı iḥrām-ı ārām eyleyüp: *Oturma yaygısını sermek.*

ve gāh civārlarında **basṭ-ı iḥrām-ı ārām eyleyüp** ḥalḳa-i dīdeleri eṣdāf-ı nigāh-ı temāşā oldı *(252:6). [basṭ-ı iḥrām-ı ārām eyleyüp, -y, -üp]*

bast-ı ihrām-ı ikāmet: *Eğlenme minderini sermek.*

Bu ḥālet ile birḳaç sāʿat **basṭ-ı iḥrām-ı iḳāmet** ve baʿde't-teġaddī sāye-bān-ı temāşāya *(273:19). [basṭ-ı iḥrām-ı iḳāmet,]*

basṭ-ı kālā-yı vaṣf-ı tüccārān: *Tüccarların niteliğini ifade eden kumaşın yayılması.*

Basṭ-ı kālā-yı vaṣf-ı tüccārān *(304:1). [basṭ-ı kālā-yı vaṣf-ı tüccārān,]*

basṭ-ı ḳālīçe-i daʿvet olunmaġla: *Davet halısının serilmesi.*

basṭ-ı ḳālīçe-i daʿvet olunmaġla cümlesi tertīb-i dāʾire-i cemʿiyyet eyleyüp *(206:8). [basṭ-ı ḳālīçe-i daʿvet olunmaġla, -maġ, -la]*

basṭ-ı mevāʾid-i mekrümet: *Cömertlik sofrasını döşemek.*

Mesfūrlara irāʾet-i ṣervet ve **basṭ-ı mevāʾid-i mekrümet** ile nāmūs-ı salṭanat *(344:13). [basṭ-ı mevāʾid-i mekrümet,]*

basṭ-ı mevāʾid-i meserrete: *Şenlik sofrası sermek.*

ile ẕevḳ-yāb olup niẓām-ı şevket-i devlet ve bu mertebe **basṭ-ı mevāʾid-i meserrete** *(338:8). [basṭ-ı mevāʾid-i meserrete, -e]*

basṭ-ı mevāʾid-i niʿmet ḳılındı: *Azık sofrasını döşemek.*

Ḥaḳḳā ki bir mertebe cemʿiyyet ve bir güne **basṭ-ı mevāʾid-i niʿmet ḳılındı** *(348:23). [basṭ-ı mevāʾid-i niʿmet ḳılındı, -ın, -dı]*

bast-ı mevāʾid-i ẓiyāfet olunup: *Ziyafet sofrasının hazırlanması.*

ʿumūmen iʿlān-ı nidā-yı daʿvet ve īzān-ı taʿmīm-i niʿmet ve **basṭ-ı mevāʾid-i ẓiyāfet olunup** *(348:17). [basṭ-ı mevāʾid-i ẓiyāfet olunup, -un, -up]*

bast-ı mukaddemāt-ı ibcāl-i münticü'l-āmāl olunup: *Dileğin sonucunun büyük sebebine yer vermek.*

Ve süfre-i şālişede ṣadreyn efendilere **basṭ-ı muḳaddemāt-ı ibcāl-i münticü'l-āmāl olunup** *(159:8). [basṭ-ı muḳaddemāt-ı ibcāl-i münticü'l-āmāl olunup, -un, -up]*

basṭ-ı niʿam itmede: *Nimetleri dağıtma, verme.*

Baṣṭ-ı niʿam itmede kemā-hī *(125:11). [baṣṭ-ı niʿam itmede, -mede]*

basṭ-ı pāy-endāz-ı niyāz itmek: *Dilek halısını sermek.*

hem-seng olan ḫāk-i rāhında **basṭ-ı pāy-endāz-ı niyāz itmek** içün ḳarşu depede ṭop ṭop *(299:25). [basṭ-ı pāy-endāz-ı niyāz itmek, -mek]*

basṭ-ı perde-i kilīm-i şeṭāret itmege: *Şenlik kilimini örtü gibi sermek.*

basṭ-ı perde-i kilīm-i şeṭāret itmege āġāz itdigi gibi miyān-ı temāşāyiyānda şūriş *(175:11). [basṭ-ı perde-i kilīm-i şeṭāret itmege, -meg, -e]*

basṭ-ı pīş-gīn-i ṭaʿām olunup: *(Konuklar) Yemek öncesinde önlerine bir şeyler konulmak.*

Meʾlūf olduḳları ẓuhr hemgāmında murādları üzere **basṭ-ı pīş-gīn-i ṭaʿām olunup** *(338:6). [basṭ-ı pīş-gīn-i ṭaʿām olunup, -up]*

basṭ-ı reftār: *Yol almak.*

miḳdārı **basṭ-ı reftār** ve zülf-i girih-gīrlerin şerīd-i girībān-ı zer-tār idüp *(301:26). [basṭ-ı reftār,]*

basṭ-ı şehbāl-i ẓıll-ı ẓalīl-i ʿizz ü iḳbāl eylediler: *Büyüklük ve talihin kaya gölgeli kanadına yayılmak.*

hümā-yı evc-āşiyān gibi ḳonup **basṭ-ı şehbāl-i ẓıll-ı ẓalīl-i ʿizz ü iḳbāl eylediler** *(153:19). [basṭ-ı şehbāl-i ẓıll-ı ẓalīl-i ʿizz ü iḳbāl eylediler, -di, -ler]*

basṭ-ı simāṭ-ı inʿām: *Nimet sofrasının döşenmesi.*

Ve çerge-i s̱āniyede ocaḳ-ı mezbūrlarıñ çavuşānı ve sāʾirlerine **basṭ-ı simāṭ-ı inʿām** *(248:25). [basṭ-ı simāṭ-ı inʿām,]*

basṭ-ı simāṭ-ı inbisāṭ: *Neşe örtüsünü sermek.*

ile **basṭ-ı simāṭ-ı inbisāṭ** ve tertīb-i süfre-i elvān-niʿam-ı şevḳ u neşāṭ idüp *(300:21). [basṭ-ı simāṭ-ı inbisāṭ,]*

basṭ-ı simāṭ-ı mā-ḥażar-ı neşāṭ u inbisāṭ: *Daha önceden hazırlanan eğlence ne neşe sofrasının hazırlanması.*

vaḳt-i ḫālīye teṣādüf itmegin be-taḫṣīṣ anlar içün **basṭ-ı simāṭ-ı mā-ḥażar-ı neşāṭ u inbisāṭ** fermān buyurulmaġın *(317:2). [basṭ-ı simāṭ-ı mā-ḥażar-ı neşāṭ u inbisāṭ,]*

basṭ-ı simāṭ-ı ṭaʿām: *Yemek sofrasını döşemek, yemek getirmeye başlamak.*

müretteb ü ḥāżır ve süfre-keşān-ı niʿmet-ḫāne-i ḫāḳānī **basṭ-ı simāṭ-ı ṭaʿām** *(194:9). [basṭ-ı simāṭ-ı ṭaʿām,]*

basṭ-ı süfre-i imtiyāz u tekrīm ḳılınmak: *Ayrıcalık ve ağırlama sofrasının daraltılması.*

daḫi **basṭ-ı süfre-i imtiyāz u tekrīm ḳılınmaḳ** fermān buyurulmaġın beş altı biñ *(349:25). [basṭ-ı süfre-i imtiyāz u tekrīm ḳılınmaḳ, -maḳ, -]*

basṭ-ı ṭaʿām: *Yemek sofraları.*

basṭ-ı ṭaʿām ile ikrām-ı mihmānān fermān buyurulmaġın muʿtād-ı meʾlūf *(360:20). [basṭ-ı ṭaʿām,]*

basṭ-ı ẓıll-i ẓalīl-i inbisāṭ eyleyüp: *Koyu ferahlık gölgesinin yayılması.*

hübūb-ı nesīm-i nāzük-şemīm-i neşāṭ ile mevḳiʿ-i maʿālī-rüsūmına **basṭ-ı ẓıll-i ẓalīl-i inbisāṭ eyleyüp** *(359:2). [basṭ-ı ẓıll-i ẓalīl-i inbisāṭ eyleyüp, -y, -üp]*

basṭ-ı zirāʿ-ı aḳdām: *Yürüyüp gitmek.*

naʿrasıyla semt-i sāye-bān-ı żiyāfete **basṭ-ı ẕirāʿ-ı aḳdām** ve vaḳt-i ṭaʿāma degin *(298:1). [basṭ-ı ẕirāʿ-ı aḳdām,]*

başyazıcı efendiye: *Baş katip.*

başyazıcı efendiye ve dīvān çavuşlarından ḳulaġuz çavuşa keffe-i mīzān-ı inṣāf olan *(327:27). [başyazıcı efendiye, -y, -e]*

batī vü serīʿ: *Hızlı ve yavaş.*
1. üzerine başup ve ṣırığıñ ucunı der-baġal idüp ḳıyām u pertāb ve **batī vü serīʿ** *(199:27). [batī vü serīʿ,]*
2. iclās eyleyüp anlar ṭabl çalar iken kendi **baṭī vü serīʿ** ḫırām eyledi Gāh daḫi *(209:33). [baṭī vü serīʿ,]*
3. meṣābe-i efser ẕīb-i ser ve bu ḥāl ile refīḳiniñ başı üzerinde **baṭī vü seriʿ** cilveler eyleyüp *(246:16). [baṭī vü seriʿ,]*

baṭlıcan: *Patlıcan.*

tüfengler atılup ve püskürme ile girü püskürilüp ve el ḫumbarası yerine **baṭlıcan** *(267:24). [baṭlıcan,]*

bāve-i naḫl-i ʿırḳ-ı sulṭānī: *(Şehzadeler için) Sultanlık soyunun fidanının meyveleri.*

Bāve-i naḫl-i ʿırḳ-ı sulṭānī *(137:18). [bāve-i naḫl-i ʿırḳ-ı sulṭānī,]*

bay u faḳīri: *Zengin ve fakir.*

ve **bay u faḳīri** nāʾil-i cūd-ı bī-şümār buyurup beyt li-münşiʾihi *(327:36). [bay u faḳīri, -i]*

bāyed kerd: *Ne gerekli ise yapmak.*

ʿİlāc-ı vāḳıʿa pīş ez-vuḳūʿ **bāyed kerd** mażmūnıyla *(365:34). [bāyed kerd,]*

bā-yek-dīger: *Karşılıklı olarak.*
1. yevm-i sābıḳ üzere birbiri ile ṭop u tüfeng atmaġa āheng ve **bā-yek-dīger** āġāz-ı peygār u ceng idüp *(264:18). [bā-yek-dīger,]*
2. diyerek ve iki ḥırfet bir güzele dostluḳ ṣūretinde **bā-yek-dīger** der-kār-ı ceng olup *(281:21). [bā-yek-dīger,]*
3. ve ser-cünbān-ı muṭāvaʿat olup **bā-yek-dīger** dem-sāz ve aġız birligi ile hem-dem ü hem-āġāz olaraḳ *(291:9). [bā-yek-dīger,]*

bā-yek-dīger girişdiler: *Birbirine girişmek, kavgaya tutuşmak.*

nevāsıyla **bā-yek-dīger girişdiler** ve ṣol cānibinde ḥoḳḳa-bāzlar daḫi ḳıṭʿa *(294:23). [bā-yek-dīger girişdiler, -di, -ler]*

Bāyezīd: *III. Ahmet'in, Emine Mihrişah'tan olan oğlu.*

Ki aña **Bāyezīd** olmuş nām *(138, 16). [Bāyezīd,]*

bayraḳ: *Devletin bağımsızlığını ifade eden ve özel renkleri bulunan bez, alem.*
1. Ol keştī-i sürḫ-gūn u laʿlīn **bayraḳ** *(184:4). [bayraḳ,]*
2. süṭūr-ı ṣaḥīfe-i zemīn eyleyüp muṭallā varaḳdan **bayraḳlar** ve kāġıddan gürz ü teber *(313:6). [bayraḳlar, -lar]*
3. ve aṭlasdan **bayraḳ** ve bād-bānları güşāde tıranpetesin çalaraḳ ve ṭop ü tüfeng ataraḳ *(314:10). [bayraḳ,]*

4. ve taḥrīk-i mıḳẕāf-ı cevelān idüp şuʿleden **bayraḳ** āteşden sancaḳlar *(356:23). [bayraḳ,]*

bayrak-dār: *Osmanlı askerî teşkilâtında bir bölük veya birliğin bayrağını taşımakla görevli kimse.*
1. oṭabaşılarına ikişer altun ve **bayraḳ-dārlarına** ve vekīl-ḫarclarına birer altun ve *(327:15). [bayraḳ-dārlarına, -lar, -ı, -n, -a]*
2. ve **bayraḳ-dār** ve vekil-ḫarc ve aşçılara birer ikişer ve ʿāmme-i neferātınıñ her birine *(358, 14). [bayraḳ-dār,]*

bayrak-ı laʿl-gūn: *Kırmızı renkli bayrak.*

Ḳalʿa-i mezbūreniñ burc u bārūsı **bayraḳ-ı laʿl-gūn** ile ārāste ve *(187:27). [bayraḳ-ı laʿl-gūn,]*

bayrām cemāli: *Bayrammış gibi , bayram görüntüsü.*

iki peyker-i mühībü'l-heykel **bayrām cemāli** heyʾetinde tirşeden maṣnūʿ çihreler *(204:10). [bayrām cemāli,]*

bayrām cemāli şūretinde: *Güzel görünüşlü.*

eṭrāf-ı erbaʿasında çarḫ-ı felekler ve nice uʿcūbe luʿbetler **bayrām cemāli şūretinde** *(253:2). [bayrām cemāli şūretinde, -n, -de]*

bayram dolābı: *Dönme dolap. Genellikle bayram zamanı ve şenliklerde kurulduğu için bu adı almıştır.*

Ṣal-ı meẕkūruñ içinde atlı ḳaraca ve üç ʿaded **bayram dolābı** ve ṣalıncaḳ ve *(253:1). [bayram dolābı,]*

bayrām oldı: *(yaşayış için) huzur içinde olmak.*

Her bir güni ḫalḳıñ **oldı bayrām** *(127:4). [bayrām oldı, -dı]*

bayrāmī: *Bayramlık.II. Bayramlık elbise.*

Geydi cihān nūr ile **bayrāmīler** *(217:9). [bayrāmīler, -ler]*

bāz eyler: *Açmak, oyun oynamak.*

çeşm-i ḥayret gibi **bāz eyler** idi ol gün meydāna getürilüp *(158:2). [bāz eyler, -r]*

bāzār: *Çarşı, alışveriş yeri.*

Bu çapa uymadı **bāzār** çīn-i cebhe-i yār *(296:28). [bāzār,]*

bāzār güni: *Pazar günü, haftanın yedinci ve son günü.*

Māh-ı ẕi'l-ḳaʿdeniñ beşinci **bāzār güni** yine ketḫudā-yı bülend-iḳbāl-i āṣafī *(148:12). [bāzār güni,]*

bāzārcıḳda Fāṭımacıġa kim dirler: *Fatımacığın pazarda adı olmaz. Pazara düşmüş şey değerini kaybetmiştir.*

meni'l-Fuṭaymeti fī sūḳi'l-ġazzālīn yaʿnī **bāzārcıḳda Fāṭımacıġa kim dirler** *(205:14). [bāzārcıḳda Fāṭımacıġa kim dirler,]*

bāzār-gāh-ı mülāʿabede: *Şakalaşma pazarı.*

saʿy-i tāmm olunup fi'l-ḥaḳīḳa **bāzār-gāh-ı mülāʿabede** ʿaḳd-i şirket-i müḍārebe eyleyen *(346:15). [bāzār-gāh-ı mülāʿabede, -de]*

bāzār-irtesi güni: *Pazartesi günü, haftanın ilk günü.*

İrtesi **bāzār-irtesi güni** işrāf-ı mevkib-i pādişāhī ve maḥall-i ḳaṣr-ı ʿādālet-penāhī *(148:24). [bāzār-irtesi güni,]*

bāzendegān-ı cirīd-i ābnūsī-kaleme: *Parlak renkli, siyah kalemin cirit oyuncuları.*

meydān-ı tavṣīfde **bāzendegān-ı cirīd-i ābnūsī-ḳaleme** at oynatmaḳ *(358:26). [bāzendegān-ı cirīd-i ābnūsī-ḳaleme, -e]*

bāzergān: *Far. Tüccar, alış veriş eden esnaf.*

ve nice eʿācīb-i zamāne ve eḍāḥīk-i nāzükāne ile güẕār itdiler ve **bāzergānlara** *(304:20). [bāzergānlara, -lar, -a]*

bāzergānbaşı: *Osmanlı İmparatorluğunda, padişahın kullanacağı bez, kumaş, tülbent gibi nesneleri sağlamak ve bu nesneleri korumakla görevli kimse.*

şeref-mend ve içlerinden **bāzergānbaşı** ve bedestān keṯḫudāsı ve ḳuyumcıbaşı *(234:2). [bāzergānbaşı,]*

bāzergānbaşı ḥüseyin aġa: *III. Ahmet döneminde "bezirganbaşı" olarak görev yapmış Hüseyin Ağa.*

bāzergānbaşı Ḥüseyin Aġa mücevveze ile ḥuẓūr-ı āṣafīde *(305:13). [bāzergānbaşı ḥüseyin aġa,]*

bāzergānlar ālāyı: *Tüccarlık mesleğini yerine getiren kimseler.*

bāzergānlar ālāyı rūz-ı bāzār-ı sūdā-gerān-ı neşāṭ olan meydān-ı sūrda basṭ-ı bisāṭ-ı sürūr eyleyüp *(304:3). [bāzergānlar ālāyı,]*

bāz-gūn: *Ters çevirmek.*

bāz-gūn ḳoyup ḳadd-i bālāsı gūyā üstine maşraba ḳonmuş sütūn-ı mevzūna *(210:4). [bāz-gūn,]*

baʿż: *"Kimi, bir kısım" anlamlarında belirsizlik zamiri.*
1. ve **baʿżısı** münāsib ḥālleri olan ricāl-i devlete taʿyīn ve sūr içün müheyyā itdirildi *(142:16). [baʿżısı, -s, -ı]*
2. ile āġūş-güşā ve **baʿżılarına** ṣanʿatla muşt-nümā olurdı Ve māh-rūyān-ı ḫaffāfān *(278:19). [baʿżılarına, -lar, -ı, -n, -a]*
3. sāʿir neferātınıñ her birine ikişer ẕolaṭa iḥsān buyurılup neferātından **baʿżısı** *(327:16). [baʿżısı, -s, -ı]*
4. bālā-yı ḳaṣrdan üftāde ve **baʿżısı** bu ḥālde cān-sūzdan resīde-i rütbe-i helāk olup *(347:3). [baʿżısı, -s, -ı]*

baʿżı: *"Kimi, bir kısım" anlamlarında belirsizlik sıfatı.*
1. **baʿżı** luʿbetiyān manẓūr-ı pādişāh-ı manṣūr olup bu eṣnāda sāḥa-i sarāy *(143:14). [baʿżı,]*

2. **baʿżı** müşaʿbidān-ı meclis-i ṭarab ne şīr-i şütür ne dīdār-ı ʿArab *(175:26). [baʿżı,]*
3. ve sāʾir **baʿżı** maṣlaḥat içün İstanbulda ʿazīmet ve ḍaḥve-i kübrāda yine ʿavdet buyurduḳlarında *(198:8). [baʿżı,]*
4. pīçīde-i ser-i sütūn-ı mezbūr oldı Ḫīn-i vaż'ında zenbīliñ içi **baʿżı** ālāt-ı iḥtiyāl iḫfāsı *(212:22). [baʿżı,]*
5. Efendi ve sāʾir müteʿayinān-ı erkān ve **baʿżı** ḫademe-i dīvān *(231:9). [baʿżı,]*
6. ve telḫīṣī aġalar ve **baʿżı** aġayān-ı enderūn u bīrūn ṣuffe-i mezbūrede *(251:25). [baʿżı,]*
7. meydān-ı sūrda **baʿżı** müteʿayyinān-ı ṣudūr erkān-bünyān-ı sürūr olup ke'l-evvel *(257:7). [baʿżı,]*
8. temāşādan maḥrūm ve içlerinden **baʿżı** nem-rübāyende-i seḥāb-ı firāset olanlar *(257:10). [baʿżı,]*
9. ḳaṣd-ı ziyāret ve **baʿżı** temşiyyet-i umūr-ı devlete dāʾir mevādda istīẕān içün *(316:29). [baʿżı,]*
10. saʿādetlü Muṣṭafā Paşa ḥażretleri ve **baʿżı** müteʿayyinān-ı erkān-ı devlet mücāseletleri *(327, 1). [baʿżı,]*
11. veled-i maʿnevī olan Memiş Efendi ve **baʿżı** selāṭīn cevāmiʿniñ meşāyiḫ u eʾimme vü ḫuṭabāsından *(344:23).[baʿżı,]*
12. ṭulumcıyān u neccārān **baʿżı** mürūr-ı naḫle māniʿ olacaḳ maḥalleriñ ālāt-ı hedmi *(367:10). [baʿżı,]*
13. Ve bu rūz-ı fīrūzda vüzerā vü ʿulemā ve **baʿżı** ricāl-i devlet emīn-i sūr *(375:19). [baʿżı,]*

bāzī: *Oyun, eğlence, leḥv.*
1. Bāġçevān Oġlı nā-dīde **bāzīler** ile ḥadīḳa-pīrā-yı neşāṭ ve *(198:9). [bāzīler, -ler]*
2. ḥużūr-ı hümāyūnda raḳḳāṣlar gūnā-gūn **bāzīler** ile feyż-i neşāṭ *(289:29). [bāzīler, -ler]*
3. Bu eşnāda resen-bāzlar üslūb-ı sābıḳ üzere nice nice **bāzī** ve sāʾir ṣuʿbede-bāzān-ı suḫre-sāz *(316:26). [bāzī,]*

bāzī idersin: *Oyun oynamak.*

Ṭutalım sūr-ı hümāyūnda **idersin bāzī** *(299:9). [bāzī idersin, -er, -sin]*

bāzī vü luʿbet: *Oyun ve gösteri.*

ve nice **bāzī vü luʿbet** ile ṣanʿatların icrā eyleyerek li-münşiʾihi'l-faḳīr *(315:14). [bāzī vü luʿbet,]*

bāzīçe: *Oyun, oyuncak.*
1. Ve bunlardan mā-ʿadā dīde-i eyyām temāşāsına meʾlūf olduḳları **bāzīçeler** *(199:30). [bāzīçeler, -ler]*
2. vābeste-i teşrīf-i şehriyār-ı İskender-serīr eyleyüp eyyām-ı sābıḳada icrā itdikleri **bāzīçelerin** *(208:14). [bāzīçelerin, -ler, -in]*
3. yevm-i sābıḳda icrā itdigi **bāzīçelerini** tekrīrden ṣoñra rüfeḳāsından *(223:2). [bāzīçelerini, -ler, -i, -n, -i]*
4. Nice **bāzīçedir** kim ḥayretde ḳaldı bende vü āzād *(244:33). [bāzīçedir, -dir]*
5. dürlü dürlü **bāzīçeler** der-kār ve ekşer-i erbāb-ı temāşā mübeşşir-i ḳudūm-i şehriyārī olan *(257:8). [bāzīçeler, -ler]*
6. **bāzīçeler** gösterüp meydānda cevlān eyledikde temāşāşiyāndan nice gürg-i bārān-dīde *(274:18). [bāzīçeler, -ler]*

bāzīçe: *Gösteri*

Ve daḥi ḥālet-fezā nice **bāzīçeler** icrā idüp ez-cümle biri birine muḥāẕī iki *(176:14). [bāzīçeler, -ler]*

bāzīçe-gāh-ı hüner-nümāyān-ı ṭarab-kede-i sūrı: *Düğün eğlencelerinin gerçekleştiği yerde hüner gösteren oyuncuların oyunlarını sergiledikleri alan.*

bāzīçe-gāh-ı hüner-nümāyān-ı ṭarab-kede-i sūrı taʿyīn içün dāʾire-i pergār-ı taḥdīd ḳılınup *(152:16). [bāzīçe-gāh-ı hüner-nümāyān-ı ṭarab-kede-i sūrı, -ı]*

bāzīçe-i encümeni: *Oyun yeri.*

Ve dört kimseniñ dūşı üzerinde taḫta-pārelerden bir ṣuffe ibdāʿ ve bir nādīde **bāzīçe-i encümeni** *(247:22). [bāzīçe-i encümeni, -i]*

bāzīçe-i ġarībe: *Garip, değişik oyunlar.*

tekrīrden ṣoñra niçe niçe nā-dīde **bāzīçe-i ġarībe** ve ṣuver-i ʿacībe *(199:21). [bāzīçe-i ġarībe,]*

bāzīçe-i gūnā-gūn: *Türlü türlü oyunlar.*
1. ve **bāzīçe-i gūnā-gūn** ile āheng-i neşāṭa mübāderet eyleyüp bugün *(225:24). [bāzīçe-i gūnā-gūn,]*
2. Bu eṣnāda ḳol ḳol çengīler **bāzīçe-i gūnā-gūn** ile dest-gāh-ı neşāṭ ḳurdılar *(251:4). [bāzīçe-i gūnā-gūn,]*

bāzīçe-i gūy u çevgān heyʾeti: *Guy u çevgan oyunu görünümü.*

mālīde ve miyānı aḳdām-ı refīḳine resīde olup cevlān itdikçe **bāzīçe-i gūy u çevgān heyʾeti** *(246:10). [bāzīçe-i gūy u çevgān heyʾeti,]*

bāzīçe-i gūy u çevgāndan: *Guy ve çevgan oyunu.*

ile zūr-ı bāzūların iʿlān idüp **bāzīçe-i gūy u çevgāndan** ziyāde feyz-āver-i temāşā kıldı *(295:12). [bāzīçe-i gūy u çevgāndan, -dan]*

bāzīçe-i hande-fermālar: *Gülümsetici, güldürücü oyunlar.*

bāzīçe-i ḫande-fermālar ile ṭabanca-zen-i dāʾire-i ẕevḳ ü ṣafā ve *(220:7). [bāzīçe-i ḫande-fermālar, -lar]*

bāzīçe-i hande-fermāya: *Neşe saçan oyun.*

nişān virüp Ḫalīl Ḳolı dürlü dürlü **bāzīçe-i ḫande-fermāya** germ-āġāz *(255:3). [bāzīçe-i ḫande-fermāya, -y, -a]*

bāzīçe-i müşkil: *Yapılması güç oyun.*

terānesiyle gelüp maymunlar ādem-i ʿāḳil gibi nice **bāzīçe-i müşkil** gösterüp *(208:7). [bāzīçe-i müşkil,]*

bāzīçe-i nā-dīde: *Görülmemiş oyun.*

iki şemşīr ile resen üzere raḳṣān ve nice **bāzīçe-i nā-dīde** ile germ-cevlān olduḳdan *(259:18). [bāzīçe-i nā-dīde,]*

bāzīçe-i takdīr: *Feleğin oyunu.*

Her zamān gerdişde bu **bāzīçe-i taḳdīr** ile *(257:1). [bāzīçe-i taḳdīr,]*

bāzīçeler gösterüp: *Oyun sergilemek.*

ile **bāzīçeler gösterüp** pūşīdeyi perde-i ḫayāl-bāzdan ḫoş-nümā-ter eylediler *(238:14). [bāzīçeler gösterüp, -üp]*

bāzī-i ʿacīb

bāzī-i ʿacīb iẓhārında idi *(308:32). [bāzī-i ʿacīb,]*

bāzī-i cirīdden: *Cirit oyunu.*

Bāzī-i cirīdden istifā ḥāṣıl ve edāhim-i ʿaḳreb-i sāʿat merāḥil-i düvāzdeh-menāzil-i sāʿat-i nehāriyyeden *(359:20). [bāzī-i cirīdden, -den]*

bāzī-i günā-gün: *Bir çok gösteri, çeşit çeşit gösteri.*

bī-taʿab cevlān ve **bāzī-i günā-gün** ile cihānı ḥayrān eyledi *(246:13). [bāzī-i günā-gün,]*

bāzī-i Karamān: *Karaman oyunu (havası).*

Baʿdehū Bāġçevānoġlı Ḳolı ve Ḫalīl Ḳolları nevbet-be-nevbet dürlü dürlü **bāzī-i Ḳaramān** *(339:23). [bāzī-i Karamān,]*

bāzī-i muʿtenālarına: *Tehlikeli oyun.*

taʿbīr olunur **bāzī-i muʿtenālarına** āġāz ve perçemini rīsmāna bend idüp *(232:24). [bāzī-i muʿtenālarına, -lar, -ı, -n, -a]*

bāzī-i şatranc-ı endīşe-medār: *Düşünülerek oynanan satranç oyunu.*

geh **bāzī-i şaṭranc-ı endīşe-medār** ile meşḳ-ı levāzım-ı seyf ü ḳalem ve *(325:23). [bāzī-i şaṭranc-ı endīşe-medār,]*

bāzī-i şeṭāret-bahşāların: *Neşe saçan oyun.*

uḍḥūke-liḳāyān ṭulumcıyānıñ bir miḳdār-ı çāşnī **bāzī-i şeṭāret-baḫşāların** *(149:9). [bāzī-i şeṭāret-baḫşāların, -lar, -ın]*

bāzī-i sipihri: *Göğün oyunu.*

Bāzī-i sipihri derk müşkildir *(257:18). [bāzī-i sipihri, -i]*

bāzī-i suḫre-sāzī: *Maskaralık oyunu.*

taʿbīr olunur **bāzī-i suḫre-sāzī** ile basṭ-ı būriyā-yı inbisāṭ ve dāʾire-i sāyebānı *(174:13). [bāzī-i suḫre-sāzī,]*

bāzī-künān oldı: *Oyun yapmak, oyun oynamak.*

başı üzerinde bir kūze-i memlū ile **bāzī-künān oldı** ve cilve vü raḳṣ u ʿişvede *(175:31). [bāzī-künān oldı, -dı]*

baʿżınıñ ḳaddleri: *(Nahıllar için) Bazısının boyları.*

naḫl-hā-yı zībādan **baʿżınıñ ḳaddleri** ziyāde bālā ve ġıbṭa-fermā-yı serv-i raʿnā *(365:27). [baʿżınıñ ḳaddleri,]*

bāzū: *Pazı, kol (güç kudret).*

bālādaki zünnāra ve birini sütūna ṣarup var ḳuvvetin **bāzūya** getürüp *(243:7). [bāzūya, -y, -a]*

bāzū-şiken-i ṭāḳat-ı beşeriyye olacaḳ: *İnsan gücünü aşacak derecede olmak.*

bāzū-şiken-i ṭāḳat-ı beşeriyye olacaḳ mertebe ʿarż-ı nīrū ve pençe-i Gerşaşb-ı āhen-desti *(222:16). [bāzū-şiken-i ṭāḳat-ı beşeriyye olacaḳ, -acaḳ]*

bāzū-yı iḳbāl-i saʿīd: *(III. Ahmet'in şehzadesi Bayezid) Uğurlu talihin gücü.*

ve nevres-i nihāl-i salṭanat raḫşān-hilāl-i ʿizz ü baḫt **bāzū-yı iḳbāl-i saʿīd** *(140:12). [bāzū-yı iḳbāl-i saʿīd,]*

be- ḥakk-ı şerʿ-i ḳāʾim: *Değişmez hükümlerin doğruluğu için.*

Yā Rabb **be- ḥaḳḳ-ı şerʿ-i ḳāʾim** *(134:19). [be- ḥaḳḳ-ı şerʿ-i ḳāʾim,]*

be-ʿaşḳ-ı aḥmed: *Hz. Muhammed'in aşkı ile.*

Allāh oñara **be-ʿaşḳ-ı Aḥmed** ṣalavāt *(294:18). [be-ʿaşḳ-ı aḥmed,]*

bebrāne: *Yaban kedisi gibi, Afrika'da ve Hindistan'da bulunan kedi türü.*

ḫaşmāne küştī-gīrlik ve **bebrāne** ḳavī-dillik ü dilīrlik eylediler Ayucılar ve ayular *(208:1). [bebrāne,]*

becâ: *Uygun, yerinde, münasip.*

Neşr Ḳıṭʿasına mā-ṣadaḳ dinse **becādır** Bu tuḥaf-ı çehār-gāne ki her biri *(170:20). [becādır, -dır]*

be-cāy-āverde: *Bunun ardından.*

ve resm-i maʿrūf üzere evvelā ṭatlı ve ḳahve merāsimi **be-cāy-āverde** *(360:21). [be-cāy-āverde,]*

be-cāy-āverde eyleyüp: *(Görevi) Yerine getirmek.*

be-cāy-āverde eyleyüp tebaḥtür-i mütefāḫirāne ve ihtizāz-ı mütekābirāne *(182:28). [be-cāy-āverde eyleyüp, -y, -üp]*

be-cāy-ı ḫande: *Tebessüm.*

meşhūd-ı āṣaf-ı ṣādıḳ-nihād u cemʿiyyet-ālūd olduḳda **be-cāy-ı ḫande** *(359:9). [be-cāy-ı ḫande,]*

be-cāy-ı ḳaṣr-ı ʿadālet: *(Otağ için) Adalet kasrı yerine.*

oba taʿbīr olunur serā-perde-i saʿādetlerin **be-cāy-ı ḳaṣr-ı ʿadālet** *(358:7). [be-cāy-ı ḳaṣr-ı ʿadālet,]*

be-dām-ı tū ṣayd: *(Aşka tutulmuş gönülleri) Tuzağa düşürmek.*

Ey dil-i ʿuṣṣāḳ **be-dām-ı tū ṣayd** *(359:18). [be-dām-ı tū ṣayd,]*

bedel: *Karşılık, bir şeyin yerine verilen.*

1. Ve iki şemşīr-i āteşīn-yalmanı mīzāna **bedel** der-dest idüp mīzānı *(232:27). [bedel,]*
2. ṭarafından at **bedeli** bir ḳıṭʿa cevher-i girān-ḳıymet-i bī-naẕīr ve dörder ʿaded *(249:9). [bedeli, -i]*
3. ve firār iden bār-gīr-i keşīde-zihārıña **bedel** āhū-yı müşgīn-mūy gibi bir *(261:10). [bedel,]*
4. ve gülle-i ṭop-ı miskete **bedel** elma-i Sinobī ile ḳalʿayı muḥāṣara idenler girü tüskirilüp *(267:25). [bedel,]*
5. Eṭrāfdan çeng-i ḥarbī āvāzesine **bedel** ṣayḥa-i Selleṭallāhu'l-kelbe ʿale'l-ḫınzīr *(282:1). [bedel,]*
6. meşʿal-i ẓulmet-sūz-ı bār-gāḫ-ı pādişāhīye **bedel** iltihāb u bürūz itdi *(288:34). [bedel,]*
7. bir ḳat rüsvā olduḳlarında şerm ü ḥicāblarına **bedel** tekrār birer altun iḥsān ile *(327:19). [bedel,]*
8. nīş-i āzāra **bedel** nūş-ı şeh-dāne-i ẕevḳ u ṣafā ile sürür-ı bāl buldılar *(364:23). [bedel,]*

bedel ḳılınsa: *Karşılaştırmak.*

şemse-i kitāb-ı Meşārıḳü'l-Envār olan āfitāb-ı raḫşāna **bedel ḳılınsa** pertev-i żiyā-pāşından *(171:8). [bedel ḳılınsa, -sa]*

bedel olmaḳ: *Karşılık bulmak.*

hedāyā-yı mütenevviʿaya **bedel olmaḳ** üzere tedārük eyledigi şarḳ elmāslı bir *(361:15). [bedel olmaḳ, -maḳ]*

bedel-i rāḥ-ı rāḥatü'l-ervāḥ: *Can cana bakan şaraba karşılık.*

taʿbīr olunur kebīr fuçılar ile **bedel-i rāḥ-ı rāḥatü'l-ervāḥ** gevher-i şeb-tāb-ı ḳamerden *(265:7). [bedel-i rāḥ-ı rāḥatü'l-ervāḥ,]*

bedel-i ṣadaḳāt-ı şükr ü niʿmet: *Şükür ve nimet sadakalarının karşılığı.*

duʿā-yı istidāme-i devlet-i şehriyār-ı İskender-ʿaẕamet ve **bedel-i ṣadaḳāt-ı şükr ü niʿmet** *(327:3). [bedel-i ṣadaḳāt-ı şükr ü niʿmet,]*

beden: *Hisar duvarı.*

bedeni raṣīn ü muḥkem ve medāḫil ü meḫārici nice ḫandaḳ ve çarḫ-ı felek fişekleri *(289:10). [bedeni, -i]*

beden: *Varlık, insan varlığı.*

menākib-i merākib-i çehār-pāda bir dükkān īcād u ibdāʿ ve derūnında **bedende** *(278:14). [bedende, -de]*

bedenen: *Beden yönünden, manevi olarak.*

mālen ve **bedenen** żarar-keşīde vü zaḫm-dīde olmayup taḫvīf ü tehrīb içün *(173:22). [bedenen,]*

beden-i memlekete: *Memleketin varlığı.*

Sulṭān **beden-i memlekete** rūḥ-ı revāndır *(329:24). [beden-i memlekete, -e]*

beden-i rūḥ-ı salṭanat oldıġı: *Saltanat ruhuna beden olmak.*

şoñra ḳalıb-ı ḳaṣr-ı ʿadālet **beden-i rūḥ-ı salṭanat oldıġı** *(232:9). [beden-i rūḥ-ı salṭanat oldıġı, -dıġ, -ı]*

bedestān kethudāsı: *Kumaş, bez gibi şeyler satan kimsenin buyruğunda çalışan onların bir takım işlerini gören kimse.*

şeref-mend ve içlerinden bāzergānbaşı ve **bedestān ketẖudāsı** ve ḳuyumcıbaşı *(234:2). [bedestān ketẖudāsı,]*

bedīd olup: *Görünmek.*

ve ecnās-ı revnaḳ u fer ile **bedīd olup** ʿale'l-fevr gerdūne-i gāv-mīş *(283:25). [bedīd olup, -up]*

bedīdār: *Görünür, meydanda.*
1. ẖıdmet ve iẖlāṣ ile iẓhār-ı ʿubūdiyyet oldıġı **bedīdārdır** Faʿtebirū yā ʿuli'l-ebṣār *(169:2). [bedīdārdır, -dır]*
2. birḳaç yüz ḳandilden fānūs-ı ẖayāl gibi bir künbed-i devvār **bedīdār** *(252:23). [bedīdār,]*
3. resminde **bedīdār** bir ḥadīḳa-i pür-berg ü bār-ı āteş-bahār getürdiler ki *(289:6). [bedīdār,]*

bedīdār olarak: *Açık, meydanda olmak, bilinmek.*

ḳavme-i nāgeh-ẕuhūr ile āṯār-ı baʿṯ-ı ḳubūr **bedīdār olaraḳ** *(184:2). [bedīdār olaraḳ, -araḳ]*

bedīdar oldı: *Açığa çıkmak.*

Zemīn şeş şod u āsumān geşt heşt mażmūnı **bedīdar oldı** yaʿnī ḳuşluḳ ṭaʿāmı *(266:2). [bedīdar oldı, -dı]*

bedīdār olmadıġından: *Görülmek, açık.*

gibi ẕevḳ u temāşā **bedīdār olmadıġından** ḳaṭʿ-ı naẓar gicesinde daẖi incām-ı maṭar *(341:26). [bedīdār olmadıġından, -ma, -dıġ, -ı, -n, -dan]*

bedīdār olmaġın: *Görülmek.*

eṯmār u ezhārıñ naḳş u rengi **bedīdār olmaġın** ol ravża-i pür-nūr ḳandīlli bāġçe ṣūretinde *(195:25). [bedīdār olmaġın, -maġ, -ın]*

bedīdār olup: *Benzemek.*
1. **bedīdār olup** bir ṭarafdan sāz u söz ve bir cānibden serhengān-ı şevḳ-āmūz *(227:19). [bedīdār olup, -up]*
2. bir ṭarrāḳa-i ʿaẕīme **bedīdār olup** ol şaẖṣ-ı bed-kirdār āteş-bāz-ı şuʿle-reftār *(270:25). [bedīdār olup, -up]*
3. **bedīdār olup** hevāyī-i bī-şümār ve sāʾir fişeng-i āteş-bārları ile niçe *(289:12). [bedīdār olup, -up]*

bedr-i āsumān-efrūz-ı şadāret: *(Güneş) Büyük göğün aydınlatıcısı.*

mütevārī-i serā-perde-i ufūl oldıġı hengāmda **bedr-i āsumān-efrūz-ı şadāret** ve *(308:4). [bedr-i āsumān-efrūz-ı ṣadāret,]*

bedr-i hāle-nişīn: *Ev içinde oturan dolunay.*

bedr-i hāle-nişīn gibi burc-ārā-yı gūşe-i sāye-bān olup sāʿat-i ẖāmise *(309:30). [bedr-i hāle-nişīn,]*

bedr-i münīr-i felek-mesīr: *Gökte dolaşan parlak dolunay.*

sāḥasından rākib-i gerdūne-i gerdūn-naẕīr olup **bedr-i münīr-i felek-mesīr** gibi *(145:10). [bedr-i münīr-i felek-mesīr,]*

bedr-i münīriñ eṭrāfını: *Parlak ayın çevresi.*

īḳād itdikleri şumūʿ-ı tābān ol **bedr-i münīriñ eṭrāfını** mevāḳiʿü'n-nücūma *(239:20). [bedr-i münīriñ eṭrāfını, -n, -ı]*

bedr-i sāṭiʿ: *Parlak dolunay.*

beyne'l-ʿışāʾayn otaġ-ı hümāyūnda **bedr-i sāṭiʿ** gibi ufuḳ-ı serā-perde-i şevketden *(227:13). [bedr-i sāṭiʿ,]*

bedr-i sāṭiʿdir: *Parlak dolunay.*

Ufuḳ-ı baḫta **bedr-i sāṭiʿdir** *(137:25). [bedr-i sāṭiʿdir, -dir]*

bedr-i ufuḳ-ı iclāl: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Büyüklük ufkunun dolunayı.*

taḫt-gāh-ı mülemmaʿ-perde-i ḫüsrev-i ḫāver-zemīn olduḳda **bedr-i ufuḳ-ı iclāl** *(230:26). [bedr-i ufuḳ-ı iclāl,]*

beg: *Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse, bey.*

bulunan **begleri** bālāda tafṣīl olındıġı üzere sāʾir ilçiler silkine idḫāl ile nāʾil-i āmāl *(355:7). [begleri, -ler, -i]*

beglikçi efendi: *Osmanlı İmparatorluğu döneminde padişah divanı kaleminin başı.*

mektūbī efendi ve ṭop-ḫāne nāẕırı ve **beglikçi efendi** ve mektūbī ḫalīfesi *(319:7). [beglikçi efendi,]*

be-güşūde oldıġı: *Açılmak.*

be-güşūde oldıġı gibi çihre-i inşirāḥ rū-nümūde olup beyt li münşiʾihi *(333:24). [be-güşūde oldıġı, -dıġ, -ı]*

be-hem: *Ulaştırılmış.*

beste ve ayaḳları buḳaġı ile **be-hem** peyveste iken bendden *(318:3). [be-hem,]*

be-hem-beste: *Birbirine eklemek, bağlamak.*

Ve dört şemşīri ṭūlānī **be-hem-beste** ve biriniñ nevk-i ser-tīzini şemşīr-i āḫeriñ ḳabżasına *(246:21). [be-hem-beste,]*

be-hem-beste vü müttefak olmaġla: *Birbirine bağlı ve bağdaşlık.*

mülḥaḳ ve yek-dīger umūr-ı dād u sitādlarında **be-hem-beste vü müttefaḳ olmaġla** *(236:2). [be-hem-beste vü müttefaḳ olmaġla, -maġ, -la]*

be-hem-peyvest olan: *Bitişmiş olan.*

Ve deryāda **be-hem-peyvest olan** seyirci ḳayıḳlarından gūyā nehr-i Ṭuna *(252:13). [be-hem-peyvest olan, -an]*

be-her: *Her, her bir.*

atılup bu ḳālıb üzere **be-her** yevm üçer kerre şenlikler itmek *(151:3). [be-her,]*

behiştiyān: *Düğün armağanı.*

ḳılāde-i muraṣṣaʿ-kār-ı nuḥūr-ı ḥūrı **behiştiyān** ṣaçı virüp ʿarża-i dergāh-ı pādişāh-ı manṣūr eyledi *(195:21). [behiştiyān,]*

be-hıṭā: *(Hokkabazlar için) Fırlama çocuk.*

perverde-i āġūş-ı Ümmü'd-dünyā ferzendān-ı māder **be-Ḫıṭādan** Ḥācı Şāhīn ve Ḥācı Meḥemmed *(157:36). [be-ḫıṭādan, -dan]*

Behrām-ı sipihri: *Gökyüzünün Behram'ı. Merih (Mars) gezegeni.*

Behrām-ı sipihri kūr iderdi *(132:8). [Behrām-ı sipihri, -i]*

be-ittifāḳ-ı tedbīr olduḳda: *Herkesin akıl birliği ile kara vermesi, ortak akıl.*

Olduḳda be-ittifāḳ-ı tedbīr *(128:1). [be-ittifāḳ-ı tedbīr olduḳda, -duḳda]*

bel: *İnsan bedenin orta kısmı, bel.*
1. Çenber kemer-i Mısrīye çesbān o **bel** ince *(247:17). [bel,]*
2. ile **bellerine** baġlayup ḫançer gibi zīb-i miyān ve etekligi altında pinhān *(258:22). [bellerine, -ler, -i, -n, -e]*

bel baġlayup: *Bağımlı olmak, güvenmek.*

bel baġlayup ḫod-be-ḫod yürür gezer ẕann idüp ṣırıḳla ṭabla rīsmān-ı dīger *(258:34). [bel baġlayup, -y, -up]*

bel bel baḳar: *Şaşkın ve manasız bir şekilde bakmak.*

yemīn ü yesāra **bel bel baḳar** nice gāv-mīşān-ı mühībü'l-manẓarı gāv-şeng-i iḳdām *(238:5). [bel bel baḳar, -ar]*

belā-yı der-mendān: *Dertlilerin belalısı.*

ḫalāvet-baḫş-ı firīb olduḳları eṣnāda mışrāʿ **Belā-yı der-mendān** ez-der ü dīvār mī-āyed *(224:22). [belā-yı der-mendān,]*

belā-yı ser itdigi: *Baş belası olmak. İnsana sıkıntı ve eziyet veren durum.*

birine ḫalḳa-i laʿnet gibi **belā-yı ser itdigi** çenberden geçüp mevc-i pür-tābı *(223:3). [belā-yı ser itdigi, -dig, -i]*

be-leb: *Ağızla, dudakla.*

Mī-tevān-ḫorden **be-leb** sīb-i zenaḫ-dān-ı tu-rā *(144:2). [be-leb,]*

belince: *Bel gibi ince.*

Çenber kemerince kemeri ince **belince** *(247:18). [belince,]*

belki: *"Bir ihtimal" anlamında kullanılan zarf.*
1. ḥaḳḳında cārī olmayup **belki** aʿḳāb u ensābına daḫi sārī oldığını işāret ve cümle *(146:1). [belki,]*
2. ki nakş-ı ḫurde-kārīsi insānı çeşm-i āyīne gibi ḥayret-şiʿār **belki** *(16:18). [belki,]*
3. her müyından nice Selmāya ebrū ve **belki** hezārān Leylā-yı bādiye-peymāya *(163:16). [belki,]*
4. müşākil **belki** engüşt-i muḥannā-yı ʿarāʾis-i ḥacle-pīrāya *(164:12). [belki,]*
5. hevāyī fişegi işābet itmekle cümlesi birden ṭutuşup ṣuffeyi meşʿal-i nāra **belki** *(173:15). [belki,]*
6. gīsū-yı zerd-fām-ı pür-pīç u tāb-ı ḫūbān gibi ṭınāb-ı zerrīn-tārı ḳıvrılup **belki** *(196:29). [belki,]*
7. cāy-ı nişest olmaġla keffe-i terāzū-yı Māh-ı Kenʿāna **belki** *(203:30). [belki,]*
8. zamān-ı ʿadālet-i pādişāhīde ḳurd ile ḳoyun birbiriniñ pā-dāşı **belki** süd ḳarındaşı oldığını *(237:11). [belki,]*
9. ile mıntaḳatü'l-bürūca beñzer **belki** bār-ı reşk ü ḥased *(255:16). [belki,]*
10. ketb ü taḥrīr itdigim bu kār-ı ḫaṭīr degül **belki** bir emr-i nāçīz-i ḥaḳīr ḳalmamışdır *(260:16). [belki,]*
11. esb-i dil-keş-yāl u bāl vireydim **belki** mükemmel bisāṭ u raḫtı müştemil bir *(261:11). [belki,]*
12. saʿādet-i teşrīfi ile ol maḥall-i refīʿ ve ol mevḳiʿ-i münīʿiñ ḳadrini aʿlā **belki** *(273:3). [belki,]*
13. **belki** dehān-ı ḳudsiyān-ı meleʾ-i aʿlāyı naʿra-zen-i Şānekallāhü'l-ʿazīm buyurup *(273:11). [belki,]*
14. Bu zed ü bürd-i hevl-engīzden ters-nāk **belki** resīde-i rütbe-i helāk olan *(275:11). [belki,]*
15. **belki** cemī-i müfredāt-ı yekūn-ı cemʿiyyeti ḫāric-i ḥavṣala-i aḳlām u erkām olacaḳ *(305:17). [belki,]*
16. meṣābe-i faṣṣ-ı nigīn oturdup gerdūneyi ṭaş evinden nümūdār **belki** *(314:31). [belki,]*
17. ki her biriniñ tafṣīli degül **belki** icmāli mūriṣ-i melāl ve *(317:21). [belki,]*
18. yine naẓar-gāh-ı hümāyūnda eyledikleri şenlikleri iʿāde **belki** evvelkiden ziyāde *(322:20). [belki,]*
19. **belki** daḫi nice nice ġarāʾib-i mahāret ve ʿacāʾib-i bī-nihāyet-i bāʿiṣü'ṣ-ṣeṭāreti *(347:30). [belki,]*
20. muḫāzī **belki** bārūt-ḫāne-i nüh-ḳubbe-i eflākde nühüfte meḫāzin-i ḳudret olan *(348:2). [belki,]*
21. birer altun inʿām ve ṭulumcıyān ve sāʾir uḍḥuke-fürūşān ve **belki** ekṣer-i temāşāyiyāna *(358:15). [belki,]*
22. enderūn-ı hümāyūn aġalarını **belki** ʿumūmen pest ü bālālarını taḳrīrden bīrūn *(361:1). [belki,]*
23. **belki** bu emr-i ġarīb ve kār-ı ʿacīb cümleden ziyāde ḳulūb-ı nāsı taṭrīb eyleyüp *(363:11). [belki,]*

belle: *Düşünmek, sanmak.*

O mū-miyān büt-i ḫayyāṭı ḫalḳ **bellediler** *(301:29). [bellediler, -di, -ler]*

ben: *Birinci teklik şahıs zamiri || Āşık, şâir.*
1. kāfir seniñ sende **benim** bende hevāsıyla āheng-i peygāra naġme-i ḳarār virilüp *(188:16). [benim, -im]*
2. Geşt eylemezdi şehri **benim** gibi serserī *(282:13). [benim, -im]*

ben: *(Vehbi) "Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*

ile lillāhi'l-ḥamd ḫıdmet-i sūr-ı pādişāh-ı manṣūr **beni** aḳrānıma *(182:29). [beni, -i]*

ben: *(Aşık, şair) Birinci teklik şahıs zamiri.*

kāfir seniñ sende benim **bende** hevāsıyla āheng-i peygāra naġme-i ḳarār virilüp *(188:16). [bende, -de]*

ben: *(Hevâyî) Birinci teklik şahıs zamiri.*

Bir **benim** gibi gör boz er nādir *(207:19). [benim, -im]*

ben: *(Şairin kendisi) Ben, birinci teklik şahıs zamiri.*

ḫālā **ben** bu ser-güẕeştim olan fürū-māndeligim mesmūʿ-ı evliyā-yı niʿam oldığına *(261:14). [ben,]*

ben: *"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.*
1. Eyle **bañа** nāy-ı kilki dem-sāz *(126:14). [bañа, -a]*
2. **Ben** idemem ol simāṭı taḳrīr *(128:21). [ben,]*
3. **Beni** ṣamṣonlara ṣun ayı gibi *(207:14). [beni, -i]*
4. Ḳādir mi pençeleşmege **ben** gibi nā-tüvān *(224:9). [ben,]*
5. **Bende** bulunur zehr-i ġamıñ tiryākı naġmesini ismāʿ itdigi gibi bī-çāreler *(225:11). [bende, -de]*
6. Görmedim **ben** ol büt-i ṭaḥḥān gibi sengīn-dili *(235:17). [ben,]*
7. **Ben** bir nigāh-ı şefḳate lāyıḳ degil miyim *(237:14). [ben,]*
8. Pā zī-ser-gerde yüzüm sürüyerek yerlere **ben** *(261, 19). [ben,]*
9. āzād it **benim** devletlü sulṭānım naġmesiyle pāy-gāh-ı pādişāh-ı İskender-cāha *(266:11). [benim, -im]*
10. Bir taḳyacı cüvānına ser-dādeyim ki **ben** *(282:19). [ben,]*
11. Bir ḳālıba ḳodı **beni** ḳavuḳçı dilberi *(282:10). [beni, -i]*
12. Metāʿ-ı rāzımı dellāle virdim **ben** lisānımla *(283:33). [ben,]*
13. Ḳapuñda **ben** de ġulāmım efendi sulṭānım *(284:16). [ben,]*
14. Bir ḳuyumcı dilberine mübtelā oldum ki **ben** *(298:17). [ben,]*
15. Nār-ı ḳahrı pūte-i hicrānda ḳāl itdi **beni** *(298:19). [beni, -i]*
16. yanarsın didükçe anlar daḥi mışrāʿ Ḫaṭṭıñ gelicek sen de **beni** mūmla ararsın *(312:21). [beni, -i]*
17. Miṣlini taʿrīfde **ben** deng ü lāl oldum hele *(323:6). [ben,]*
18. Taḥḳīḳ-i süḫan **ben** didigim gibidir ammā *(332:1). [ben,]*
19. vādīde **benim** oynamaz atım diyerek ayaḳ ayaḳ yürüyüp at depmesinden *(335:7). [benim, -im]*

benān-ı ārzūların: *Arzu, işaret parmağı.*

Açdırma ehl-i keyfe ḳutunuñ ḳapaġını diyerek beẕle-güẕār ve **benān-ı ārzūların** kilīd-i ḳufl-güşā-yı ṣandūḳ-ı mār eylediklerinde *(225:14). [benān-ı ārzūların, -lar, -ın]*

benān-ı ḥayreti: *Hayret parmağı.*

ile güşād bulur deyu **benān-ı ḥayreti** miftāḫ-ı kilīd-i endīşe vü ḥayret eylediler *(318:31). [benān-ı ḥayreti, -i]*

benān-ı sāz-nüvāzların: *Sazın telinde gezinen parmak.*

çeġāneleriñ zemzemesiyle **benān-ı sāz-nüvāzların** tīr-i kemān-ı kemānçe vü çeng ü ʿūd itdikçe *(291:12). [benān-ı sāz-nüvāzların, -lar, -ın]*

bend: *Bağ, engel.*
1. Daḥi eṣnā-yı rehde yek-be-yek fekk eyleyüp **bendin** *(213:13). [bendin, -in]*
2. emāret-i fekk iḥtimāli sārī olmadığını müşāhede idüp **bendlerine** *(318:1). [bendlerine, -ler, -, -, -e]*

bend: *Bağ, ip.*
1. çeşm ü dest ü pāyında olan **bendlerini** yegān yegān güsiste ve cümlesini deste deste eyleyüp *(212:20). [bendlerini, -ler, -i, -n, -i]*
2. yetişdigi maḥallden **bend** ve sütūnı bu vech ile der-kemend idüp sāʿid-i saḫt-gīriniñ birini *(243:6). [bend,]*
3. **bend** ile żabṭ u ilḥāḳ olunmuş ve rakḳāṣān-ı ʿişve-perdāz ber-hevā pervāza *(258:19). [bend,]*
4. emānlarına zemān u derek olan direklerden **bendlerini** fekk itdiler ve *(259:4). [bendlerini, -ler, -i, -n, -i]*
5. çeken fīl ṣūretinden **bendleri** güsiste ve ol bār-ı girān ḳaydından vāreste eyleyüp *(264:3). [bendleri, -ler, -i, -]*
6. beste ve ayaḳları buḳaġı ile be-hem peyveste iken **bendden** *(318:3). [bendden, -den]*

bend eyleyüp: *Bağlamak.*

bir kemend ile nice hümā-yı müşkil-şikār-ı ḳulūbı ḳullāb-ı tesḫīre **bend eyleyüp** *(211:9). [bend eyleyüp, -y, -üp]*

bend idüp: *Bağlamak.*
1. taʿbīr olunur bāzī-i muʿtenālarına āġāz ve perçemini rīsmāna **bend idüp** *(232:24). [bend idüp, -üp]*
2. bugün maşrabayı bālā-yı sütūna **bend idüp** hem bu dil-mürde-i belā *(242:33). [bend idüp, -üp]*
3. ve Mışrīleriñ ellerin ardına muḥkem **bend idüp** ayaḳlarına buḳaġılar urdılar *(317:27). [bend idüp, -üp]*
4. **bend idüp** ibtidā maşrabayı bālā-yı sütūna vażʿ iden esīriñ ṭarz-ı sālüfü't-taḳrīri *(362:25). [bend idüp, -üp]*

bend itmişdir: *Ağzını kapamak.*

dehān-ı neffāṣātü'l-ʿuḳadı dest-i ḥayretle **bend itmişdir** *(318:10). [bend itmişdir, -miş, -dir]*

bend ü ilşāḳ itdikden: *Sıkıca dolamak ve birleştirmek.*

miyānına muḥkem **bend ü ilşāḳ itdikden** şoñra anıñ dūşına refīk-i aḫeri süvār ve *(209:38). [bend ü ilşāḳ itdikden, -dik, -den]*

bend ü rabṭ: *Bağlamak.*

jengārī senbīle ḳoyup senbīlleri muḥkem **bend ü rabṭ** ile daḫi iktifā itmeyüp *(317:29). [bend ü rabṭ,]*

bend ü rabṭ idüp: *Bağlamak.*

bend ü rabṭ idüp gūyā ḳalʿayı fīl çeker ve fīl yüridükçe ḳalʿa daḫi yürür giderdi *(187:26). [bend ü rabṭ idüp, -üp]*

bende: *Kul, köle.*

Kim **bendesidir** nice şehen-şāh *(125:18). [bendesidir, -s, -i, -dir]*

bende: *Padişahın emrindekiler.*

ḳarīb oldıġını ifhām ve maḳṣūdı ketḫudā beg ḥażretleri **bendelerini** taṭyīb idigini *(343:29). [bendelerini, -ler, -i, -n, -i]*

bende vü āzād: *Seyirci(ler).*

Sütūnda oynadı dem-beste ḳaldı **bende vü āzād** *(213:14). [bende vü āzād,]*

bende vü āzād: *Köle ve hür.*
1. Nice bāzīçedir kim ḥayretde ḳaldı **bende vü āzād** *(244:33). [bende vü āzād,]*
2. beste-i rıbḳa-i istiʿbād olunmadıḳ bir **bende vü āzād** ḳalmamış iken yine *(327:32). [bende vü āzād,]*

bendegān: *Kullar, köleler, halk, tebaa.*

ṣaf-beste-i yemīn ü yesār olan **bendegānı** tevcīh-i nigeh-gūşe-i bende-nüvāz-ı mülūkāne ile *(143:10). [bendegānı, -ı]*

bendegān-ı ʿatebe-i hümāyūnı: *Sultan eşiğine kulca bağlı olmak.*

ḳānūn u tertīb ve **bendegān-ı ʿatebe-i hümāyūnı** ḳāʿide-i taṭyīb üzere ʿaṣā-yı sīm *(265:34). [bendegān-ı ʿatebe-i hümāyūnı, -ı]*

bendegān-ı dergāhına: *Kapı halkı.*

kemer-beste-i ʿubūdiyyetleri olan **bendegān-ı dergāhına** muʿāmele bi't-talṭīf buyurduḳları *(260:7). [bendegān-ı dergāhına, -ı, -n, -a]*

bendegān-ı maʿdūd-ı pādişāh-ı ʿamīmü'l-cūddan olup: *Cömertliği herkese ulaşmış padişahın belirli sayıdaki kulları.*

cerīde-i sūr-ı pür-sürūrda isimleri mektūb ve mevcūd **bendegān-ı maʿdūd-ı pādişāh-ı ʿamīmü'l-cūddan olup** *(354:31). [bendegān-ı maʿdūd-ı pādişāh-ı ʿamīmü'l-cūddan olup, -up]*

bendegān-ı meşkūrü'l-mesāʿīniñ merātib-i ḫıdmet ü rütbetlerine: *Üstün gayret gösteren kulca bağlıların hizmet ve rütbelerdeki kademeleri.*

bendegān-ı meşḳūrü'l-mesāʿīniñ merātib-i ḫıdmet ü rütbetlerine göre beẕl-i kerem *(363:21). [bendegān-ı meşḳūrü'l-mesāʿīniñ merātib-i ḫıdmet ü rütbetlerine, -n, -e]*

bendegān-ı niʿam-perverde-i ʿadāletin: *Adaletin nimetiyle beslenmiş kulların bağlılığı.*

Bu rūz-ı fīrūzda şehriyār-ı Yūsuf-cemāl ḥażretleri **bendegān-ı niʿam-perverde-i ʿadāletin** *(359:12). [bendegān-ı niʿam-perverde-i ʿadāletin, -in]*

bende-i efgendelerin: *(Şairin kendisi) Biçare kul.*

ser-āġāz ve bu **bende-i efgendelerin** süvār-ı semend-i iʿzāz itmek ḳaṣdı ile bu *(261:5).*
[bende-i efgendelerin, -ler, -in]

bende-i hāliṣ-i cihān-bānī: *(Nişancı Mustafa Paşa) Cihan padişahının temiz kölesi.*

Bende-i ḫāliṣ-i ciḥān-bānī *(169:25). [bende-i ḫāliṣ-i ciḥān-bānī,]*

bende-i ḫayr-ḫʾāh-ı ʿātebe-i sulṭānī: *(Hacı Mustafa Efendi) Sultanın eşiğinin iyilik dileyicisi, kulu.*

Ve hem-çünān saʿādetlü emīn-i defter-i ḫāḳānī **bende-i ḫayr-ḫʾāh-ı ʿātebe-i sulṭānī** *(321:22). [bende-i ḫayr-ḫʾāh-ı ʿātebe-i sulṭānī,]*

bende-i nān-perver-i şāh-ı cihān: *(Mehemmed Ağa) Cihan padişahının nimetiyle beslenmiş kul.*

Bende-i nān-perver-i şāh-ı cihān *(170:25). [bende-i nān-perver-i şāh-ı cihān,]*

bende-i ser-efgendeniñ leb-i ḫamyāzesi: *Başı öne düşmüş kulun açık, esneyen ağzı.*

bende-i ser-efgendeniñ leb-i ḫamyāzesi daḫi ṣūret-nümā-yı āġūş-ı istiḳbāl oldıġı ḥiss olunmaġla *(232:15).*
[bende-i ser-efgendeniñ leb-i ḫamyāzesi, -s, -i]

Mender muḥāfıẓı teẕkireci İbrāhīm Paşa: *Bender kalesi koruyucusu, kalem müdürü, İbrahim Paşa.*

Ve keẕālik **Bender muḥāfıẓı teẕkireci İbrāhīm Paşa** ṭarafından daḫi bir reʾs *(340:27). [Bender muḥāfıẓı teẕkireci İbrāhīm Paşa,]*

bender-gāh-ı Aḥmed-ābāda: *Ahmedabad İskelesi, Günümüzde Hindistan'da bulunan havaalanı.*

bender-gāh-ı Aḥmed-ābāda nümūdār ve bir dilber-i ʿişve-fürūşı taht-ı revānı içinde *(304:9). [bender-gāh-ı Aḥmed-ābāda, -a]*

bender-gāh-ı ʿālem-i bālāda: *Gök limanı.*

buldı ki sū-der-sū iṭāre-i kebūter-i hevāyī ile **bender-gāh-ı ʿālem-i bālāda** *(355:25). [bender-gāh-ı ʿālem-i bālāda, -da]*

bender-gāh-ı Hindūstān-ı miḥbereden: *Hindistan'ın hokka limanı.*

sūdāger-i yerāʿa-i emtiʿa-i Aḥmed-ābād-ı ẕevḳ u ṣafāyı **bender-gāh-ı Hindūstān-ı miḥbereden** *(342:2). [bender-gāh-ı Hindūstān-ı miḥbereden, -den]*

Bender-i Cidde vālīsi El-ḥācc İbrāhīm Paşa: *III. Ahmet döneminde Cidde valiliği görevinde bulunmuş devlet görevlisi.*

Bender-i Cidde vālīsi El-ḥācc İbrāhīm Paşa ṭarafından daḫi mükemmel at *(226:13). [Bender-i Cidde vālīsi El-ḥācc İbrāhīm paşa,]*

bender-i naẓmıñ ḳumāşı: *(Şairlik için) Söz iskelesinin niteliği.*

Tūde olsa **bender-i naẓmıñ ḳumāşı** bir yere *(164:21). [bender-i naẓmıñ ḳumāşı, -ı]*

bendī: *(Destar için) Sık dokunmuş.*

pīrāye-i mefārıḳ-ı iʿtibār olmaġa sezā-vār on ṭāḳa **bendī** ve köse destār ve telli *(164:30). [bendī,]*

bend-i şedīd: *Sıkıca bağlamak.*

Ḥācı Şāhīniñ ayaḳlarına ḳayd-ı ḥadīd ve ellerine **bend-i şedīd** urılup *(212:15). [bend-i şedīd,]*

bend-i şedīdlerin: *Sıkıca bağlanmış bağ.*

maẓīḳ-i ḥabs-i rūzeden rehā-yāfte şeyṭān gibi ḳayd-ı ḥadīd ve **bend-i şedīdlerin** *(318:14). [bend-i şedīdlerin, -ler, -in]*

bend-i zebān: *Dil bağı.*

Ehl-i süḫana **bend-i zebān** mühr-i dehāndır *(333:4). [bend-i zebān,]*

bengī: *Esrarkeş.*

gibi pīçīde-endām-ı efsürdegī olan **bengīler** ġıdāların zehirlenüp ve ḫāṣekīler *(224:20). [bengīler, -ler]*

benī-ādem: *İnsanoğlu.*

ve men zeraʿa ḥasede mefhūmını **benī-ādeme** işāret ü īmā eyleyüp *(235:4). [benī-ādeme, -e]*

benli: *(Gökyüzü) Mavi renk.*

O mevzūn ḳāmete beñzer bu **benli** çadır altında *(277:7). [benli,]*

beñze: *İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.*
1. Sanṭūrda zīr ü bemme **beñzer** *(126:9). [beñzer, -r]*
2. Üstinde güneş sebūya **beñzer** *(129:2). [beñzer, -r]*
3. Kestānesi çatlamışa **beñzer** *(132:18). [beñzer, -r]*
4. **Beñzemez** aña bir saʿādet-mend *(138:9). [beñzemez, -mez]*
5. Ḫāk-i ḳadem-i ḥażret-i Ḫān Aḥmede **beñzer** *(162:21). [beñzer, -r]*
6. birer debbe mürebbā-yı ḳaranfül ve emlec ve ʿaynü'n-nās ve buña **beñzer** nice *(165:2). [beñzer, -r]*
7. teng-mizāc levend-i tünd-ḫūya **beñzer** idi ki Li-müʾellifihi *(165:9). [beñzer, -r]*
8. mücevher ḫançer ki miyāne-i kevākib-i derriyede hilāl-i āsumāna **beñzer** ve *(166:16). [beñzer, -r]*
9. sāḳı bir ʿamūd-ı şāmiḫa **beñzer** idi Ḥibāl-i veşīka ile ḳalʿayı ol fīliñ menākibine *(187:25). [beñzer, -r]*
10. mihr-i sipihre **beñzer** bir ṭıfl-ı Zühre-cebīn-i melek-beşere tilāvet-i Sūre-i Baḳara *(234:20). [beñzer, -r]*
11. sütūn idi üzerinde ẕī-rūḥa **beñzer** bir taṣvīr-i māde vü ner ve timşāl-i zen ü şevher *(238,:12). [beñzer, -r]*
12. Ol meh-i serrāca mihr-i ʿālem-ārā **beñzemez** *(241:15). [beñzemez, -mez]*
13. Beñzerim dirse eger ḥüsniyle ḥāşā **beñzemez** *(241:16). [beñzemez, -mez]*
14. ile mınṭaḳatü'l-bürūca **beñzer** belki bār-ı reşk ü ḥased *(255:16). [beñzer, -r]*
15. mevzūn ḳāmete **beñzer** bu benli çadır altında *(277:7). [beñzer, -r]*
16. Bunlar buña **beñzer** nice zīb ü zīver ve suḫre ve şeṭāretler ile ālāylarını *(279, 21). [beñzer, -r]*
17. Ki laʿli şerbete **beñzer** Girīd balından *(280:16). [beñzer, -r]*
18. mehiñ ḳaşına **beñzetme** hilāli gözün aç *(284:22). [beñzetme, -t, -me]*
19. Nūra **beñzer** o sīne-i berrāḳ *(285:17). [beñzer, -r]*
20. ve Londrine çuḳa ve sāʾir buña **beñzer** nice aḳmişe-i bī-ḳıyāsı *(322:1). [beñzer, -r]*
21. buña **beñzer** mühīb cemāller ve uʿcūbe ḳıyāfetler ile şeṭāretler gösterüp mehter-ḫānelerin *(336, 3). [beñzer, -r]*

beñze-: *İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.*

Gevāre-i ʿasele **beñzedi** ḥalāvet ile *(280:17). [beñzedi, -di]*

beñzini uçurup: *(Nesr-i Tair) Yüzün rengini soldurmak.*

şuʿūd idüp şuʿlesi Nesr-i Ṭāʾiriñ **beñzini uçurup** esed-i çarḫı hirāsān u gürīzān eyledi *(220:22). [beñzini uçurup, -up]*

be-pā: *Ayaküstü.*

gibi çeşm ü çerāġ-ı salṭanat naẓar-gāhında **be-pā** īstāde ve *(218:31). [be-pā,]*

be-pā īstāde: *Ayak üstü.*

terānesiyle çalup çaġırup sütūn-ı ḫayme gibi niceleri rāh-ı temāşāda **be-pā īstāde** *(277:3). [be-pā īstāde,]*

berāʿat-ı istihlāl: *Bir kitabın başında içindekiler hakkında toplu fikir verecek surette güzel sözler kullanma.*

ḥüsn-i ṣūreti ṣafvet-i serīre vü sīretine **berāʿat-ı istihlāl** ve *(169:21). [berāʿat-ı istihlāl,]*

berāber: *Birlikte, beraber.*
1. ile **berāber** nüh-pāye bir minber ve cāmiʿ-i mezkūr dervāzesi ḥavlısında *(268:25). [berāber,]*
2. ṣoñra ḥużūr-ı hümāyūna daḫi dāḫil ve sūr emīni efendi ile **berāber** *(314:35). [berāber,]*
3. **berāber** meşy idüp ve sipāh u silāḥ-dār aġaları sarāy ḳapusını ṭaşra çıḳınca *(366:13). [berāber,]*

berāber oldı: *Birlikte, hareket halinde olmak.*

Oldı gice gündüze **berāber** *(131:6). [berāber oldı, -dı]*

berāt-ı iḳbāl ü iclāline: *(Nişancı Mustafa Paşa) Büyüklük ve baht rütbesi.*

şeref-i neseb ü ḥasebi ve fażl-ı mevrūs u müktesebi **berāt-ı iḳbāl ü iclāline** *(169:22). [berāt-ı iḳbāl ü iclāline, -i, -n, -e]*

berāy-ı istirāhat: *İstirahat için dinlenmek.*

āṣaf-ı dūr-endīş-i kūh-kemkīn-i girān-ḥaşmet ḥażretleri şiddet-i bārān bahānesiyle **berāy-ı istirāḫat** *(340:5). [berāy-ı istirāḫat,]*

berāy-ı veḳāyiʿ-i sūr-ı hümāyūn-ı sürūr-baḥşā: *Sevinç veren büyük düğündeki yaşananları bildirmek için.*

Berāy-ı Veḳāyiʿ-i Sūr-ı Hümāyūn-ı Sürūr-baḫşā *(136:4). [berāy-ı veḳāyiʿ-i sūr-ı hümāyūn-ı sürūr-baḫşā,]*

berber: *Saç ve sakal kesme işini meslek edinmiş kimse.*
1. Müşterīsiyle gelüp **berbere** virdi dilegin *(240:12). [berbere, -e]*
2. Ol **berbere** ʿuṣṣāḳ terāş olmaġa üşdi *(240:15). [berbere, -e]*

berberler kethudāsı: *Berberlerin bir takım işlerini gören kimseler.*

birle icrā-yı resm-i meʾlūf u cārī eyleyüp ʿaḳablerince **berberler ketḫudāsı** ve şeyḫleri *(266:17). [berberler ketḫudāsı,]*

ber-cā ḳıl: *Yaşatmak.*

Ḳıl sāye-i devletinde **ber-cā** *(134:4). [ber-cā ḳıl,]*

berçīde: *Toplanmış.*

pençe-i ḫurşīd ile **berçīde** ve ġunūde-i mihād-ı ʿarż olan mevālid-i şelāşe *(290:16). [berçīde,]*

berçīde: *Serilmek.*

ve sürādiḳāt-ı sāye-bān-ı cemʿiyyet **berçīde** ve herkes ḫˇāb-gāhlarında *(221:12). [berçīde,]*

ber-dār olanıñ: *Asılı kalmak.*

zemzemesiyle mışrāʿ Ayaġı yer mi başar zülfine **ber-dār olanıñ** diyerek *(182:33). [ber-dār olanıñ, -an, -ıñ]*

berdāşte-i dest-i edeb: *Saygı ile elini kaldırmak.*

evvelā naẕar-gāh-ı āṣafīde **berdāşte-i dest-i edeb** ve maʿrūż-ı ʿatebe-i hümāyūn-ı cihān-dārī ḳılınmasına *(233:25). [berdāşte-i dest-i edeb,]*

berdāşte-i dest-i iʿtizār ḳılınup: *Hoş görülmesi dileğiyle sunulmak.*

yedinden **berdāşte-i dest-i iʿtiẕār ḳılınup** şeyḫ-i ṭarīḳatleri pīr-i rūşen-żamīr *(236:5). [berdāşte-i dest-i iʿtiẕār ḳılınup, -ın, -up]*

berdāşte-i maʿraż-ı ihdā ḳılınup: *Baş üstüne taşınarak hediye olarak sunulmak.*

aḥrā idi **berdāşte-i maʿraż-ı ihdā ḳılınup** bunlardan *(190:31). [berdāşte-i maʿraż-ı ihdā ḳılınup, -up]*

berdāşte-i maʿrūż-ı ʿubūdiyyet ḳılınup: *(Hediye için) Kulca bağlılık sergisinde sergilenmek.*

berdāşte-i maʿrūż-ı ʿubūdiyyet ḳılınup duʿācıları dest-i duʿāyı keffe-i mīzān *(281:27). [berdāşte-i maʿrūż-ı ʿubūdiyyet ḳılınup, -up]*

berdāşte-i miyāne-i feżā olan: *Alanın ortasına dikilmek.*

gibi **berdāşte-i miyāne-i feżā olan** ʿamūd-ı bālā ki üzerinde ʿalem-i mināre gibi *(361:28). [berdāşte-i miyāne-i feżā olan, -an]*

ber-dūş: *Omuzunda.*
1. bāriḳasınca tüfeng **ber-dūş** ve tīġ der-miyān ṣaf-ārā-yı kār-zār-ı ḥüsn ü ān olaraḳ *(186:3). [ber-dūş,]*
2. alur ṣatar ve eṭrāfında al destār ber-ser ve peştemāl-i birīşüm-kār **ber-dūş** ve bir *(280:6). [ber-dūş,]*

ber-efgen: *Düşürmek.*

Ber-efgen ez-ʿiẕār-ı ḫod niḳāb āheste āheste *(238:27). [ber-efgen,]*

ber-efrāşte-i çemenistān-ı ʿizz ü şān olan: *(Çadır için) Büyüklük ve yücelik çimenliğinde kurulmak.*

dervāzesinde **ber-efrāşte-i çemenistān-ı ʿizz ü şān olan** sāye-bān-ı sidre-āsitān *(250:2). [ber-efrāşte-i çemenistān-ı ʿizz ü şān olan, -an]*

ber-efrāşte-i meydān-ı āsūmān oldıġı: *Gökyüzü meydanına dikmek.*

ber-efrāşte-i meydān-ı āsūmān oldıġı vaḳt-i saʿd-iḳtirānda Oḳ Meydānında *(149:19). [ber-efrāşte-i meydān-ı āsūmān oldıġı, -dıġ, -ı]*

ber-efrāşte-i meydān-ı sūr oldı: *(Çadır için) Düğün meydanına kurulmak.*

fişeklerden īcād olunmuş bir nüh-ḫazīne çadır **ber-efrāşte-i meydān-ı sūr oldı** *(270:3). [ber-efrāşte-i meydān-ı sūr oldı, -dı]*

ber-efrāşte-i naẓar-gāh-ı şehriyār-ı ʿālī-tebār ḳılınup: *(Hediye için) Soyu yüce padişahın önüne sunulmak.*

ḫünkārī vü bendī destār **ber-efrāşte-i naẓar-gāh-ı şehriyār-ı ʿālī-tebār ḳılınup** *(200:11). [ber-efrāşte-i naẓar-gāh-ı şehriyār-ı ʿālī-tebār ḳılınup, -up]*

ber-efrāşte-i sāḥa-i sūr: *(Çadır fişeği için) Düğün alanının üzerinde yükselen.*

ber-efrāşte-i sāḥa-i sūr ve ḳıbāb-ı ḫurşīd-tābı ḥabāb-ı ḳulzüm-i nūr oldı Ve bir *(172:23). [ber-efrāşte-i sāḥa-i sūr,]*

ber-efrāşte-i sāḥa-i sūr oldıġı: *(Çadır için) Düğün meydanına kurulmak.*

Ber-efrāşte-i Sāḥa-i Sūr Oldıġı Beyānındadır *(149:17). [ber-efrāşte-i sāḥa-i sūr oldıġı, -dıġ, -ı]*

ber-efrāşte-i sāha-i temāşā olmaġ: *(Çadır fişeği için) Seyir alanına yükseltilmek üzere olmak.*

ḥużūr-ı hümāyūnda **ber-efrāşte-i sāḥa-i temāşā olmaġ** içün müheyyā idi *(173:4). [ber-efrāşte-i sāḥa-i temāşā olmaġ, -maġ]*

ber-efrāşte-i şahrā-yı deryā olup: *Denizin yüzünde yükselmek.*

şanʿatla **ber-efrāşte-i şaḥrā-yı deryā olup** cā-be-cā derūnında cehān olan *(219:26). [ber-efrāşte-i şaḥrā-yı deryā olup, -up]*

bere-i gūsfend-i ḳaṣṣāb-girifte: *(Sünnet çocukları için) Kasap eline düşmüş koyunun kuzusu.*

mülāḥaẓa ḳıldıḳlarınca **bere-i gūsfend-i ḳaṣṣāb-girifte** gibi esīr-i ıżṭırāb u ḥayret olup *(183:6). [bere-i gūsfend-i ḳaṣṣāb-girifte,]*

bere-i şīr-ḫᵛāre-miṣāl: *(Sünnet olacak çocuklar) Süt emen çocuk, süt kuzusu.*

Baʿdehū mehter-ḫāne ile bir süri **bere-i şīr-ḫᵛāre-miṣāl** yüz otuz sekiz ʿaded *(183:1). [bere-i şīr-ḫᵛāre-miṣāl,]*

bere-i yek-sāleniñ kimini: *Bir yaşındaki kuzuların bazısı.*

ile ḥamel-i āsumāna döndirüp bir süri **bere-i yek-sāleniñ kimini** sīm ḫançer *(237:2).*
[bere-i yek-sāleniñ kimini, -n, -i]

bereket-i şeref-i siyādet: *Seyyitik şerefinin getirdiği büyüklük.*

bereket-i şeref-i siyādet ve şeref-i vekālet-i Resūl-i Rabb-i ʿizzet ile cümleden *(156:15). [bereket-i şeref-i siyādet,]*

be-resm-i ʿādī: *Her zaman olduğu gibi.*

Serd olundı gibi hengāme **be-resm-i ʿādī** *(290:20). [be-resm-i ʿādī,]*

berg: *Yaprak.*

Gülüñ her **bergi** bir ḫār ola çeşm-i bāġ-bān üzre *(144:9). [bergi, -i]*

ber-güzār: *(Hediye) Seçilmiş.*

sīm tepsi ve sīm ṭās-ı tamġā-dār **ber-güẕārların** ʿarż u ihdā ile nāʾil-i ḥüsn-i müfākāt-ı bī-şümār olup *(335:25). [ber-güẕārların, -lar, -ın]*

ber-güzīde-i dāniş ü maʿrifet: *(Raşid Efendi) Bilgi ve ilimde seçkinliğe ulaşmış.*

ber-güzīde-i dāniş ü maʿrifet ḥayşiyyetlü Rāşid Meḥmed Efendi ve ʿatebe-i devlet-i ʿaliyyeniñ bu bende-i ser-efgende-i müstemendine *(310:8). [ber-güzīde-i dāniş ü maʿrifet,]*

berhāste: *Kalkmış, ayaklanmış.*

ibtidā itdiginden ḳaṭʿ-ı naẓar nişest-gāhından **berḫāste** ve perrān olup zīr-i dāmānından *(222:32). [berḫāste,]*

ber-hevā: *Kaybolmuş, havaya gitmiş.*
1. ḥasāret itdiginden mā-ʿadā tersāne ṭarafından iḫtirāʿ olunan **ber-hevā** ḳalyonlarıñ *(173:12). [ber-hevā,]*
2. Bu eṣnāda **ber-hevā** ḳalyonlar yine ke'l-evvel maḥallerinden lenger-rübāy-ı ḳarār *(295:21). [ber-hevā,]*

ber-hevā: *Havada.*

bend ile żabṭ u ilḥāḳ olunmuş ve raḳḳāṣān-ı ʿişve-perdāz **ber-hevā** pervāza *(258:19). [ber-hevā,]*

ber-hevā: *Sıçramak.*

der-niyām-ı dehān idüp başını yere mümāss itmedin ayaġ üzerinden **ber-hevā** *(176:2). [ber-hevā,]*

ber-hevā: *Yukarıya doğru, uçurulmuş.*

şoñra ayaḳlarını **ber-hevā** ve ḳılıçlara ittikā ve zemīne inḫinā ve yegān yegān *(176:19). [ber-hevā,]*

ber-hevā: *Hava üzerinde havada yürüyen.*

üzere **ber-hevā** ḳalyonlar yerlerinden ḥareket ve birbiri ile ḥarb u ḍarba *(274:11). [ber-hevā,]*

ber-hevā itdi: *Havaya gitmek, uçmak.*

İp üzre **ber-hevā** ḳalyonlar itdi çün resen-bāzān *(244:32). [ber-hevā itdi, -di]*

ber-hevā oldıġından: *Uçurulmuş, havaya gitmiş.*

külḫan-ı āteş-bāra döndürüp bu ḳadar edevāt-ı nāriyye **ber-hevā oldıġından** *(173:16). [ber-hevā oldıġından, -dıġ, -ı, -n, -dan]*

beri: *-den beri, bu yana.*

ḥażretleriniñ hengām-ı cülūs-ı meymenet-meʾnūslarından **beri** mışḳala-i tebāşīr-i ṣabīḥatü'l-ʿīd-i saʿd u iḳbālleri *(136:12). [beri,]*

beri olmaġın: *Uzak durmak.*

beri olmaġın żiyāfet-i ʿāmme-i sūr u sürūrdan ancaḳ ḥiṣṣeleri eḫass-ı leẕāyiẕ-i nefsāniyye olan *(211:21). [beri olmaġın, -maġ, -ın]*

berīd-i beşāret: *Müjde habercisi.*

götüren **berīd-i beşāret** gibi rīsmān üzere ḫaṭve-senc-i müsāraʿat olup ve iki ḳār-ḫāne *(232:29). [berīd-i beşāret,]*

be-rikāb-ı şeh-i vālā-himem-i deryā-kef: *Deniz köpüğü kadar yüksek cömertliği olan padişahın huzuru.*

Der-beyān-ı Tuḥaf-ı Āṣaf-ı Ḥātem-maṣraf **Be-rikāb-ı Şeh-i Vālā-himem-i Deryā-kef** *(160:7). [be-rikāb-ı şeh-i vālā-himem-i deryā-kef,]*

berk: *Ar. Şimşek.*

Bu **berḳ** midir k'olur sebük-tāz *(129:7). [berḳ,]*

berḳ u şihāb: *Şimşek ve akan yıldızlar.*

daḫi **berḳ u şihāb** ḳadar zemīn ü zamān ve ʿarż u āsumānda şöhret buldılar *(295:15). [berḳ u şihāb,]*

ber-kāʾide: *Uygulana geldiği, aslına uygun olarak.*
1. ṭarafından ibdāʿ u iḫtirāʿ olunan ḳalʿa-i devvār resmi daḫi **ber-kāʾide** varoş u ḫandaḳ *(187:16). [ber-kāʾide,]*
2. ile hem-reng idi Ṭaraf-ı pīşinīniñ bir cānibinde **ber-ḳāʿide** atlu karaca *(203:26). [ber-ḳāʿide,]*
3. **ber-ḳāʿide** küşt-gīrleriñ cemīʿ-i luʿbetlerini icrā ve āḫirü'l-emr zor oyunu bozar *(208:2). [ber-ḳāʿide,]*
4. **ber-ḳāʿide** bir fısḳiyye nümāyān ve otuz ḳadar fevvāresinden āb-ı cārī *(222:33). [ber-ḳāʿide,]*
5. döndürdiler Cüvān-ı şandūḳa-nişīn çīre-destī-i nezāket ile **ber-ḳāʿide** icrā-yı ṣanʿat *(239:21). [ber-ḳāʿide,]*
6. ġayri **ber-ḳāʿide** cān-bāz kār-ḫānesi gibi rīsmānlar ḳurılup *(254:16). [ber-ḳāʿide,]*
7. **ber-ḳāʿide** ḳırmızı çuḳa pūşīdeli yeşil tekerlekli ḳula *(257:27). [ber-ḳāʿide,]*
8. pīş-nihād-ı otaġ-ı hümāyūn itmek içün **ber-ḳāʿide** ṭaşrası yeşil ve al aṭlas u ḫarīr *(277:13). [ber-ḳāʿide,]*
9. ile ẕuhūr idüp baḳırdan maṣnūʿ mücellā vü muṣayḳal **ber-ḳāʿide** burc u bārūsı *(303:3). [ber-ḳāʿide,]*
10. **ber-kāʿide** dād u sitād ile der-kār ve her gūne metāʿların ʿarża-dāşt-ı bāzār-ı enẕār eyleyüp *(313:24). [ber-kāʿide,]*

ber-ḳāʿide: *Önceden olduğu gibi.*
1. ibdā itdikleri dükkānlarında ṣanʿatları icrā olunup **ber-ḳāʿide** alış veriş olmada *(303:7). [ber-ḳāʿide,]*
2. tesḫīrine hücūm u ihtimām ve ḳalʿadan püskürmeler ile müdāfaʿada **ber-kāʿide** *(346:14). [ber-kāʿide,]*

berk-i çālāk: *Çevik, hızlı şimşek.*

Oynardı ḳılıçla **berḳ-i çālāk** *(129:17). [berḳ-i çālāk,]*

berk-i cehān: *Sıçrayan, süratli şimşek.*

Çün **berḳ-i cehān** idi tüfengler *(129:16). [berḳ-i cehān,]*

berḳ-i cihān-efrūz: *Dünyayı aydınlatan fişek.*

kūs-ı şāhī yerine ḳazġan-ı āsumān güm güm ötdi ve **berḳ-i cihān-efrūz** *(288:33). [berḳ-i cihān-efrūz,]*

berḳ-i hātif: *Bir anda çakan şimşek.*

bir şütürüñ senāmı üzerine vażʿ olunan çenberiñ bir ṭarafından **berḳ-i hātif** gibi *(175:24). [berḳ-i hātif,]*

ber-minvāl-i sābıḳ: *Önceden olduğu gibi.*

raḳḳāṣān ve ṭās-bāzān ve sāʾir müṣaʿbidān u luʿbet-bāzān **ber-minvāl-i sābıḳ** *(222:8). [ber-minvāl-i sābıḳ,]*

ber-minvāl-i sābıḳ: *Kendinden önceki.*

kemāl-i ihtizāz u temāyül birle anlar daḫi **ber-minvāl-i sābıḳ** *(368:10). [ber-minvāl-i sābıḳ,]*

ber-mūceb-i kerīme-i fe izā ṭaʿimtüm fe'nteşirū: *(Ahzab suresi, 53. ayet) Yemeği yediğiniz zaman dağılın ayetinin emrine uymak.*

ile işrāb-ı emr-i ḳıyām eyledikde her biri **ber-mūceb-i kerīme-i Fe iẕā ṭaʿimtüm fe'nteşirū** *(226:33). [ber-mūceb-i kerīme-i fe iẕā ṭaʿimtüm fe'nteşirū,]*

ber-mucīb-i defter: *Defter gereğince.*

dāmen-be-miyān nuḳl-i ṣıḥāfa meşġūl ve bu eṣnāda sālifü'ẕ-ẕikr balyosun **ber-mucīb-i defter** *(350:29). [ber-mucīb-i defter,]*

ber-mūcib-i defter-i müfredāt: *Sayı ve cinslerinin yazıldığı defter.*

ber-mūcib-i defter-i müfredāt sekiz çift bāliş-i zer-tār-ı Burūsī-kār ve *(236:3). [ber-mūcib-i defter-i müfredāt,]*

ber-mūcib-i el-ḳaṭretü tedüllü ʿale'l-ġadīr: *Damla gölcüğe delalet eder sözüne uygun olarak.*

Ḫademe-i sūruñ çekdikleri meşaḳḳat **ber-mūcib-i el-ḳaṭretü tedüllü ʿale'l-ġadīr** *(327:6). [ber-mūcib-i el-ḳaṭretü tedüllü ʿale'l-ġadīr,]*

ber-muḳteżā-yı emr-i ʿālī: *Yüce emir gereği üzerine.*

ṭaʿām gelmek fermān olunmaġla **ber-muḳteżā-yı emr-i ʿālī** ḫademe-i pādişāh-ı kerem-pīrā *(372:20). [ber-muḳteżā-yı emr-i ʿālī,]*

ber-muktežā-yı hikmet-i hafiyye-i ilāhiyye: *Ancak Allah'ın bileceği işin gereğine uygun olarak.*

işābet-i ʿaynü'l-kemālden ṣıyānet içün **ber-muḳteżā-yı ḥikmet-i ḫafiyye-i İlāhiyye** *(136:20). [ber-muḳteżā-yı ḥikmet-i ḫafiyye-i ilāhiyye,]*

ber-muʿtād-ı cārī: *Önceki günlerde olduğu gibi.*

Baʿdehū **ber-muʿtād-ı cārī** ṣudūr-ı fermān-ı cihān-dārī ile ṭulumcıyānı *(275:15). [ber-muʿtād-ı cārī,]*

bernā vü pīr: *Genç ve yaşlı.*
1. Vāḳıʿā ṣaġīr ü kebīr ve **bernā vü pīr** ʿan-ṣamīmi'l-ḳalb devam-cū-yı devlet-i şehriyār-ı İskender-naẓīr olduḳlarından *(236:9). [bernā vü pīr,]*
2. degin bu siyāḳ üzere celīl ü ḥaḳīr ve **bernā vü pīr** niʿam-ı pādişāhīye *(348:20). [bernā vü pīr,]*

berr: *Toprak, kara.*
Ne emr itse olur baḥr ile **berr** fermānına münḳād *(183:27). [berr,]*
yaylım ḳurşun atup **berrden** hücūm ve nışf-ı āḫeri daḫi cānib-i yesārından yüriyiş idüp *(267:22). [berrden, -den]*

berrāḳ u şeffāf: *Oldukça açık , görülebilir.*

ṭarafından Kemerler Ṣuyından ṣāf **berrāḳ u şeffāf** elmās-ı girān-ḳadr u bahādan *(265:11). [berrāḳ u şeffāf,]*

berren: *Kara yoluyla.*
1. Maḥall-i Taṣvīr Eyyām-ı Sūr-ı Pür-sürūruñ İkinci Ḫamis Güni **Berren** *(173:30). [berren,]*
2. Bu Maḳāle-i Ṣevḳ-efrūz Leyle-i Ṣāliṣede **Berren** Pertev-pāş-ı Bürūz Olan *(195:1). [berren,]*
3. **Berren** ve baḥren raḳḳāṣān ve mehter-ḫāneler velvele-endāz-ı zemīn ü āsumān olup *(256:27). [berren,]*
4. Baḥren ve **berren** işʿāl olınan nāʾire-i bāzīçe-i gūnā-gūnuñ ser-der-hevā olan *(290:1). [berren,]*

ber-resm-i ʿādī: *Uygulanagelen usul.*

bir buḫūr-dān ve gülāb-dān hediyyelerin **ber-resm-i ʿādī** maḥalline *(303:29). [ber-resm-i ʿādī,]*

ber-resm-i cārī: *Olduğu, olageldiği gibi.*

yine altışar ṭonluḳ firengī aṭlas-ı ʿālī ve ḳuṭnī-i ġālī ve **ber-resm-i cārī** altı ṭāḳa *(287:23). [ber-resm-i cārī,]*

ber-resm-i ḳadīm: *Töre gereği.*

aġalar menzili dāʾiresinden dīvān-ı hümāyūn tertībi üzere **ber-resm-i ḳadīm** *(262:18). [ber-resm-i ḳadīm,]*

ber-resm-i kadīm: *Alışılageldiği üzere.*

çekme ve aṭlas-ı vālā hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ üzere **ber-resm-i ḳadīm** *(307:29). [ber-resm-i ḳadīm,]*

ber-resm-i meʾlūf-ı cārī: *Uygulanagelen töre gereğince.*

Ve yine **ber-resm-i meʾlūf-ı cārī** dört biñ beş yüz miḳdārı ṭabla pilāv ve *(265:4). [ber-resm-i meʾlūf-ı cārī,]*

ber-resm-i muʿtād: *Alışılagelmiş töre gereği.*

ber-resm-i muʿtād ʿarża-i naẓar-gāh-ı şehriyār-ı kisrī-dād ve *(265:18). [ber-resm-i muʿtād,]*

ber-resm-i sābıḳ: *Önceden olduğu gibi.*

ber-resm-i sābıḳ sūr emīni efendi delāleti ve ketḫudā-yı ḫirfetleri vesāṭetiyle *(238:19). [ber-resm-i sābıḳ,]*

ber-resm-i sābık: *Eski bir uygulama gereğince.*

ber-resm-i sābıḳ maʿrūf mücevveze ve ferve-i ṣof ile ve bir ṭarafdan *(367:5). [ber-resm-i sābıḳ,]*

berri baḥr eyledi: *Karayı denize çevirmek.*

Baḥri berr itdi Sikender berri bu baḥr eyledi *(185:11). [berri baḥr eyledi, -di]*

berş: *Afyon şurubu.*
1. Māye-i māʾide-i cāndır **berş** *(223:23). [berş,]*
2. Cān-bahā dinse de erzāndır **berş** *(223:24). [berş,]*
3. Āb-ı ḥayvān ile yek-sāndır **berş** *(223:26). [berş,]*
4. İki fincān ḳahve iç **berş** üstine *(224:2). [berş,]*

ber-ser: *Başının üzerinde, başta.*
1. ve nice uʿcūbe-ṣuver ve muṭallā-cāme ve şeb-külāh **ber-ser** ḳuḳla ḳıyāfetli ṣıbyān *(238:13). [ber-ser,]*
2. alur ṣatar ve eṭrāfında al destār **ber-ser** ve peştemāl-i birīşüm-kār ber-dūş ve bir *(280:6). [ber-ser,]*
3. **ber-ser** çuldan kerrākeler ile dest-gāhları üzere rīsmān-bāf olaraḳ icrā-yı ṣanʿat *(336:22). [ber-ser,]*
4. ve aralarında ṭulumcıbaşı ḥaṣīr ipinden destār **ber-ser** ve altında bir ṭurfe-eṭvār *(366:28). [ber-ser,]*

ber-ser: *Başa takılan.*

defter-dār-ı ṣıḳḳ-ı evvel ü s̱āliṣ ü ṣānī ḥażerātı ʿalā-merātibihim ḳālensöve selīmi **ber-ser** *(365:4). [ber-ser,]*

ber-ser itdi: *Yükselmek.*

Çarḫ **itdi** ʿamūd-ı ṣubḥı **ber-ser** *(129:1). [ber-ser itdi, -di]*

ber-ṭarīka-i ʿādī: *Önceki günlerde olduğu gibi.*

Yek-be-yek **ber-ṭarīḳa-i ʿādī** *(272:17). [ber-ṭarīḳa-i ʿādī,]*

ber-ter: *Far. Daha, pek yüksek.*

mertebesinden **ber-ter** dāne-rīz-i sünbüle-i şerer oldı Bu eṣnāda aġayān-ı enderūn-ı āṣafīden *(173:2). [ber-ter,]*

ber-ter: *Daha çok.*

güncāyiş mertebesinden **ber-ter** iẓhār-ı zīb ü zīver eylediler ve ḫıtām-ı cemʿiyyetlerinde *(313:9). [ber-ter,]*

ber-tū: *Senin, sana.*

Ey felek sūr **ber-tū** meymūn bād *(208:5). [ber-tū,]*

berü: *Bu tarafa, bu yana, buraya, beriye.*

berü cānibde temāşāsı muntaẓır-ı erbāb-ı naẓar olan ālāt-ı ṣanāyiʿ iẓhār olununca *(257:6). [berü,]*

berü: *-den bu yana.*

Bugün devlet-i ʿaliyyeniñ ḳadīmü'l-eyyāmdan **berü** ribḳa der-gerden-i iṭāʿatı *(350:18). [berü,]*

bervec: *Eskiden kavuk, fes veya takke üstüne örtülen sargı bezi.*

bervec ve mīrzāyī iki ṭop boġaşı ve bunlardan mā-ʿadā beş *(305:4). [bervec,]*

ber-vech-i ātī: *Daha sonra söz edileceği üzere.*

ḫıdmeti tavżīḥ u tebyīn olunup dāʿire-i hümāyūnuñ **ber-vech-i ātī** ʿalem-efrāz-ı sāḥa-i iʿtilā olmasında *(149:6). [ber-vech-i ātī,]*

ber-vech-i maṭlūb: *İstenildiği gibi olarak.*

müşākil bir ḳaṣr-ı temāşā ibdā vü inşāsına fermān buyurulmaġla **ber-vech-i maṭlūb** *(150:14). [ber-vech-i maṭlūb,]*

ber-vech-i muḥarrer: *Yukarıda yazıldığı gibi.*

ve ʂālisen şeh-zāde-i hümā-hemtā Sulṭān Muṣṭafā ḥażretlerini daḫi yine **ber-vech-i muḥarrer** *(374:16). [ber-vech-i muḥarrer,]*

ber-vech-i sābıḳ: *Önceden olduğu gibi.*

saḳḳāyān ve çāşnī-gīrān ve teber-dārān ile merāsim-i iʿzāzları **ber-vech-i sābıḳ** *(201:16). [ber-vech-i sābıḳ,]*

bervecī alaca: *Çok renkli; eskiden kavuk, fes veya takke üstüne örtülen sargı bezi.*
1. Keşmīrī şāl ve üçer ʿaded **Bervecī alaca** ve pūte-dārī ve iki ṣof ve üç aṭlas ve altı *(191:9). [bervecī alaca,]*
2. buḫūrī şāl ve yine her biri dörder ṭāḳa **bervecī alaca** ve ḳuṭnī-i hindī ve aṭlas-ı firengī *(354:11). [bervecī alaca,]*

ber-vefḳ-i murād oldı: *Dileğe uygun olarak gerçekleşmek.*

Ber-vefḳ-i murād oldı sūrı *(133:16). [ber-vefḳ-i murād oldı, -dı]*

ber-vetīre-i muʿtāde: *Alışılmış yol, yordam üzere.*

dirhem bir sīm sīnī **ber-vetīre-i muʿtāde** zemīn-i ḍarāʿate nihāde olunduḳdan ṣoñra *(238:3). [ber-vetīre-i muʿtāde,]*

ber-zede-dāmān oldılar: *Eteğini toplamak, düzen sağlamak.*

ḫıdmet-i muʿtādelerine şitābān ve edā-yı lāzıme-i ẕimmetlerine **ber-zede-dāmān oldılar** *(319:23). [ber-zede-dāmān oldılar, -dı, -lar]*

beş: *(Yeter, yetişir, elverir, kâfi:.*

Mehtāb-ı fişek **bes** idi rūza *(131:12). [bes,]*

beş: *Beş,asıl sayı sıfatının "er" ekiyle üleştirme sayı sıfatına dönüşmüş hali.*

keşīde-i ışṭabl-ı ḫāṣṣü'l-ḫāṣṣ-ı hümāyūn ḳılınup her biri **beşer** ṭonluḳ rūmī vü *(200:7). [beşer, -er]*

beş: *"Beş (bin)" asıl sayı sıfatı.*
1. ʿarṣa-i meydān feżā-yı maḥşerden nişān ve **beş** on biñ *(348:18). [beş,]*
2. daḫi basṭ-ı süfre-i imtiyāz u tekrīm ḳılınmaḳ fermān buyurulmaġın **beş** altı biñ *(349:25). [beş,]*

beş: *"Beş" asıl sayı sıfatı.*
1. Beş vaḳtdeki ezān iḳāmet *(125:19). [beş,]*
2. vech üzere **beş** çenberden geçmek ile ṭavḳ-ı beşerden ḫāric iş itdi *(158:16). [beş,]*
3. aṭlas-ı gerdūn yanında ṣandal olamaz Ve **beş** ṭonluḳ elvān ḳaneviz ki *(164:26). [beş,]*
4. saʿādetlü İbrāhīm Paşa ḥażretleri ṭarafından daḫi **beş** ṭonluḳ *(169:14). [beş,]*
5. ṣāl-ı sūzen-kārī-i girān-bahā ve on ṭonluḳ dībā-yı mütenevviʿa-i zībā ve on **beş** *(169:16). [beş,]*
6. ve **beş** ṭonluḳ aṭlas-ı cilā-dāde ve beş ʿaded ḳuṭnī-i hindī ve beş ṭāḳa destār-ı bendī müstezād-ı manẓūme-i tuḥaf ḳılınup *(169:17). [beş,]*
7. ve beş ṭonluḳ aṭlas-ı cilā-dāde ve **beş** ʿaded ḳuṭnī-i hindī ve beş ṭāḳa destār-ı bendī müstezād-ı manẓūme-i tuḥaf ḳılınup *(169:17). [beş,]*
8. ve beş ṭonluḳ aṭlas-ı cilā-dāde ve beş ʿaded ḳuṭnī-i hindī ve **beş** ṭāḳa destār-ı bendī müstezād-ı manẓūme-i tuḥaf ḳılınup *(169:17). [beş,]*
9. beş ṭonluḳ dībā-yı ʿAcem ki zerrīn-tār u pūd-ı nūr-ı nigehden bāfte ve beş *(171, 10). [beş,]*
10. **beş** ṭonluḳ dībā-yı ʿAcem ki zerrīn-tār u pūd-ı nūr-ı nigehden bāfte ve **beş** *(171, 10). [beş,]*
11. ve **beş** ṭonluḳ elvān aṭlas ki yeke-sāz-ı serā-perde-i ṭāḳ-ı muḳarnesdir *(171:13). [beş,]*
12. **beş** ṭonluḳ Keşmīrī ṣāl-ı zer-tār ve üç ṭonluḳ zencīr-bāf ve üç ṭonluḳ *(171:20). [beş,]*
13. ṣof-ı ḫünkārī ve altı ṭāḳa destār ve **beş** ʿaded ḳuṭnī-i enfes ve dört ṭonluḳ aṭlas *(171:21). [beş,]*
14. maḳṭaʿ-ı ḥitāma resīde olduḳda ṭulumcıyān-ı uḍḫūke-sīret **beş** on ḳadar *(183:15). [beş,]*
15. ve iki ṭop dībā-yı zībā ve **beş** ʿaded ṣāl-ı keşmīr ve *(189:3). [beş,]*
16. sāʿir ecnās-ı aḳmişe-i girān-bahādan daḫi **beş** ʿaded *(190:18). [beş,]*
17. ḳuṭnī ve üç ṭāḳa telli germsūd-ı hindī ve üç ṭonluḳ ṣāl ve dört ʿaded ṣof ve **beş** *(190:19). [beş,]*
18. pīrāye ḳılınmaġla eşer-i eslāfa iḳtifā olunup muʿtād üzere **beş** ʿaded *(191:8). [beş,]*
19. destār-ı bendī ve **beş** ḳuṭnī ve zer-bāf-ı Hindī mevżūʿ-ı pāy-gāh-ı Ḫudāvendī ḳılındı *(191:10). [beş,]*
20. Kitāb-ı Ḳuhistānī ve **beş** ṭāḳa destār-ı ʿālü'l-ʿāl ve üç ʿaded kemer-bend ve üç *(191:16). [beş,]*
21. ve **beş** ṭāḳa destār-ı ḫünkārī-i muṭallā ve keşmīrī ve kemer-bend ve beş ṭāḳa *(191:35). [beş,]*
22. ve beş ṭāḳa destār-ı ḫünkārī-i muṭallā ve keşmīrī ve kemer-bend ve **beş** ṭāḳa *(191:35). [beş,]*
23. ḳuṭnī-i ʿālü'l-ʿāl ve dört ṭonluḳ ṣavāyī alaca ve **beş** ṭonluḳ ṣof maʿrūż-ı ʿatebe-i celālet-mevṣūf ḳılındıḳdan ṣoñra *(191:36). [beş,]*
24. ve badili ve pūte-dārī ve ṣof ve üç ṭonluḳ ṣāl-ı keşmīrī **beş** ṭāḳa destār ve *(192:3). [beş,]*
25. Muṣḥaf-ı Şerīf-i bülend-i iʿtibār ve ḳıṭʿa Tātārḫāniyye-i girān-miḳdār ve **beş** ṭāḳa *(192:12). [beş,]*
26. ḫünkārī destār ve **beş** ṭonluḳ dībā-yı rūmī beş ḳuṭnī beş ʿaded muḳaddem ḥarīr ḳuşaḳ *(192:13). [beş,]*
27. ḫünkārī destār ve beş ṭonluḳ dībā-yı rūmī **beş** ḳuṭnī beş ʿaded muḳaddem ḥarīr ḳuşaḳ *(192:13). [beş,]*
28. ḫünkārī destār ve beş ṭonluḳ dībā-yı rūmī beş ḳuṭnī **beş** ʿaded muḳaddem ḥarīr ḳuşaḳ *(192:13). [beş,]*
29. **beş** ṭonluḳ aṭlas-ı efrencī beş ṭop kemhā ādemīsi yediyle ʿarż u ihdā ḳılındıġı *(192:14). [beş,]*
30. beş ṭonluḳ aṭlas-ı efrencī **beş** ṭop kemhā ādemīsi yediyle ʿarż u ihdā ḳılındıġı *(192:14). [beş,]*
31. ve **beş** ʿaded sāde ḳuṭnī ve beş ṭāḳa alaca ḳuṭnī ve dört ṭāḳa meḫter-ḫānī ve *(192:18). [beş,]*
32. ve beş ʿaded sāde ḳuṭnī ve **beş** ṭāḳa alaca ḳuṭnī ve dört ṭāḳa meḫter-ḫānī ve *(192:18). [beş,]*
33. ṭarafından daḫi bir Muṣḥaf-ı Şerīf ve **beş** ḳuṭnī ve dört ṭonluḳ *(192:20). [beş,]*
34. ḳuṭnī ve iki sāde ḳuṭnī ve bir ṭop dībā-yı zībā-yı zer-tār ve **beş** ṭop germsūd-ı hindī *(192:26). [beş,]*
35. ve **beş** ṭonluḳ rūmī vü ʿācemī dībā-yı zer-kār ve her biri beşer *(200:27). [beş,]*
36. idi ve üç ʿaded kebīr sīnī ve iki ʿaded yaldızlı ṭās ve **beş** ʿaded yaldızlı nuḫās kāse *(200:30). [beş,]*
37. ve neft ile müʿabbe içinde müheyyā olan **beş** ʿaded fānūs-ı şuʿle-dār-ı devvār ile *(202:31). [beş,]*
38. cevzī vü bendī on **beş** ṭāḳa destār ve bir incü sübḥa-i girān-miḳdār ve beş *(213:25). [beş,]*
39. cevzī vü bendī on beş ṭāḳa destār ve bir incü sübḥa-i girān-miḳdār ve **beş** *(213:25). [beş,]*
40. ṭāka zencīr-bāf-ı zer-tār ve **beş** vuḳiyye mā-verdī ʿūd-ı būyā ve iki yüz miṣḳāl *(213, 26). [beş,]*
41. ʿanber-i sārā ve **beş** ṭonluḳ çamūr ṣāl ve ṭoḳuz ṭāḳa hindī ḳuṭnī-i bī-miṣāl ve üçer *(213:27). [beş,]*
42. ḫażretleri daḫi **beş** on ḫaṭve yerden istiḳbāl itdikde ol raḫṣ-ı şāhāne-reftār *(216:14). [beş,]*
43. mükemmel semend-i ʿālem-pesend-i bād-pā ve **beş** ṭāḳa destār-ı muṭallā ve *(226:5). [beş,]*
44. **beş** ʿaded ḳuṭnī ve iki ṭonluḳ ʿacemī ve üç ṭonluḳ rūmī dībā ve beş ṭonluḳ sāde *(226:6). [beş,]*
45. beş ʿaded ḳuṭnī ve iki ṭonluḳ ʿacemī ve üç ṭonluḳ rūmī dībā ve **beş** ṭonluḳ sāde *(226:6). [beş,]*
46. ve muṭallā hatāyī-i zībā ve **beş** ṭonluḳ firengī aṭlas-ı mücellā ve hem-çünān *(226:7). [beş,]*
47. ḫāvī ve **beş** çarḫ-ı felek ve ḳırḳ ʿaded ördek ve on ʿaded çömlek ve beş *(230:10). [beş,]*
48. ḫāvī ve beş çarḫ-ı felek ve ḳırḳ ʿaded ördek ve on ʿaded çömlek ve **beş** *(230:10). [beş,]*
49. fısḳiyye ve **beş** ʿaded mühr-i Süleymānī ve nice baḥrī ve püskürme ve ṭulunba *(230:11). [beş,]*

50. muḳābele-i süvārī efendi ṭarafından daḫi ḥasbe'l-ʿāde **beş** ṭāḳa destār-ı ḫünkārī *(249:25). [beş,]*
51. ve **beş** ṭonluḳ pūte-dārī ve beş ṭonluḳ şāl-ı keşmīr ve beş ṭonluḳ *(249:26). [beş,]*
52. ve beş ṭonluḳ pūte-dārī ve **beş** ṭonluḳ şāl-ı keşmīr ve beş ṭonluḳ *(249:26). [beş,]*
53. ve beş ṭonluḳ pūte-dārī ve beş ṭonluḳ şāl-ı keşmīr ve **beş** ṭonluḳ *(249:26). [beş,]*
54. nev-ẕuhūr telli hatāyī-i bī-naẓīr ve **beş** ṭāḳa ḳuṭnī-i dil-peẕīr ferş-i şāh-rāh-ı nigāh-ı pādişāh-ı ʿadālet-serīr ḳılındı *(249:27). [beş,]*
55. dört **beş** resen-bāz icrā-yı ṣanʿat iderek cilve-sāz olup ṣal-ı mezbūruñ eṭrāfı *(254:17). [beş,]*
56. meṩābe-i naḫl-i sūrı medār-ı zīneti olup bu ṣūret ile **beş** altı *(255:21). [beş,]*
57. işʿār içün gönderdigi **beş** on ṭabla günā-gün şeker nāmında nebāt-ı mükerrer ol *(270:19). [beş,]*
58. **beş** on defʾa israʿ-ı cevlān eyleyüp her devrinde bir ṭarrāḳa-i ʿaẓīme ḳoparup *(271:3). [beş,]*
59. üzerinde meşʿal heyʾetinde bir fişegi idāre ve **beş** on ḳandīli birden reme-i kebūter *(271:33). [beş,]*
60. ve **beş** ṭonluḳ dībā-yı İstanbulī vü Firengī ve beş ṭonluḳ ḳumāş-ı serengī ve ḳırḳ *(281:25). [beş,]*
61. ve beş ṭonluḳ dībā-yı İstanbulī vü Firengī ve **beş** ṭonluḳ ḳumāş-ı serengī ve ḳırḳ *(281:25). [beş,]*
62. esb-i ṣabā-reftār ve **beş** ṭonluḳ ʿacemī vü rūmī dībā-yı zer-tār ve beşer ṭonluḳ nev-ẕuhūr telli hatāyī *(287:18). [beş,]*
63. **beş** ṭāḳa elvān keşmīri şāl ve zerdūz u ḫoş-ḳumāş beş ṭonluḳ evreng-i şāhī-i ʿālü'l-ʿāl *(288:2). [beş,]*
64. beş ṭāḳa elvān keşmīri şāl ve zerdūz u ḫoş-ḳumāş **beş** ṭonluḳ evreng-i şāhī-i ʿālü'l-ʿāl *(288:2). [beş,]*
65. ve **beş** ṭonluḳ telli hatāyī-i nev-ẕuhūr ve beş ṭāḳa destār-ı ḫünkārī vü bendī *(288:3). [beş,]*
66. ve beş ṭonluḳ telli hatāyī-i nev-ẕuhūr ve **beş** ṭāḳa destār-ı ḫünkārī vü bendī *(288:3). [beş,]*
67. ve **beş** ʿaded cālisī ve ʿAbdullāh Ḫānī ḳuṭnī-i hindī *(288:4). [beş,]*
68. maḥmūdü'l-ḫışāl memdūḥü'l-fiʿāl ʿizzetlü Meḥemmed Aġa ḳıbelinden **beş** *(288:7). [beş,]*
69. ṭonluḳ telli nev-ẕuhūr ḥatāyī-i ʿālī ve **beş** ṭāḳa telli elvān bervec boġaşı-ı ġālī ve *(288:8). [beş,]*
70. beş ṭonluḳ bī-naẓīr şāl ve yine ol miḳdār elvān ḳuṭnī-i ʿadīmü'l-miṩāl ve beş ṭāḳa *(288:9). [beş,]*
71. **beş** ṭonluḳ bī-naẓīr şāl ve yine ol miḳdār elvān ḳuṭnī-i ʿadīmü'l-miṩāl ve **beş** ṭāḳa *(288:9). [beş,]*
72. ve **beş** ʿaded ṣom ḫazīne dizgini ve **beş** ḫazīne ṭabḳurı hediyyelerin *(299:18). [beş,]*
73. ve **beş** ʿaded ṣom ḫazīne dizgini ve **beş** ḫazīne ṭabḳurı hediyyelerin *(299:18). [beş,]*
74. bervec ve mīrzāyī iki ṭop boġaşı ve bunlardan māʿadā **beş** *(305:4). [beş,]*
75. legen ve pāy-taḫt-ı hümāyūna ihdāya aḥrā vü elyaḳ eski maʿden **beş** kāse ve bir *(305:7). [beş,]*
76. Ve arpa emīni Süleymān Efendiden **beş** ṭonluḳ nev-ẕuhūr telli hayāyī-raʿnā *(307:21). [beş,]*
77. ve **beş** ṭāḳa muṭallā düdemi taʿbīr olunur çiçekli ḳumāş-ı vālā ve beş ṭāḳa *(307:22). [beş,]*
78. ve beş ṭāḳa muṭallā düdemi taʿbīr olunur çiçekli ḳumāş-ı vālā ve **beş** ṭāḳa *(307:22). [beş,]*
79. elvān keşmīri şāl ve **beş** ḳuṭnī ve beş destār-ı ʿālü'l-ʿāl *(307:23). [beş,]*
80. elvān keşmīri şāl ve beş ḳuṭnī ve **beş** destār-ı ʿālü'l-ʿāl *(307:23). [beş,]*
81. lemeʿān ve andan daḫi **beş** deste fişege birden āteş sereyān idüp her biriniñ *(309:6). [beş,]*
82. ṭaşrasında birḳaç çavuş ve ḫademeden dört **beş** ṣāḥib-i başīret ü hūşı nigeh-bān eylediler *(317:31). [beş,]*
83. Ve çerge-i sāniyede sāʾir ḫulefā ve kīse-dārān içün **beş** süfrelik ṭaʿām döşenüp *(320:16). [beş,]*
84. hatāyī-i girān-miḳdār ve **beş** ṭonluḳ aṭlas-ı firengī-i tāb-dār maʿrūż-ı naẓar-gāh-ı ḫüsrev-i Süleymān-iḳtidār ḳılınup *(321:12). [beş,]*
85. üzere tedārük eyledigi **beş** ṭop İstanbulī dībā-yı zer-tār-ı şükūfe-dār *(321:18). [beş,]*
86. ve beşer ṭonluḳ sāde vü muṭallā nev-ẕuhūr-ı hatāyī-i nāzük-nigār ve **beş** ṭāḳa ʿālü'l-ʿāl *(321:19). [beş,]*
87. her biri beşer ṭonluḳ hatāyī-i muṭallā ve sāde ve **beş** ṭop aṭlas-ı cilā-dāde ve beş *(321:24). [beş,]*
88. her biri beşer ṭonluḳ hatāyī-i muṭallā ve sāde ve beş ṭop aṭlas-ı cilā-dāde ve **beş** *(321:24). [beş,]*
89. **beş** ṭāḳa ḳuṭnī-i bī-naẓīr ve münakkaş ve sāde beş ʿaded şāl-ı bī-miṩāl-i keşmīr *(321:26). [beş,]*
90. beş ṭāḳa ḳuṭnī-i bī-naẓīr ve münakkaş ve sāde **beş** ʿaded şāl-ı bī-miṩāl-i keşmīr *(321:26). [beş,]*
91. Ve muḥāsebe-i evvel Ḫüseyin Efendiniñ daḫi **beş** ṭāḳa destār-ı ḫünkārī ve *(321:30). [beş,]*
92. **beş** ṭop telli pūte-dārī ve beş ṭāḳa şāl-ı keşmīr ve beşer ṭop telli sūsī ve ḳuṭnī-i dil-peẕīr *(321:31). [beş,]*
93. beş ṭop telli pūte-dārī ve **beş** ṭāḳa şāl-ı keşmīr ve beşer ṭop telli sūsī ve ḳuṭnī-i dil-peẕīr *(321:31). [beş,]*
94. Maṭbaḫ emīni Ḫalīl Efendiden daḫi **beş** ṭonluḳ şāl-ı keşmīr ve beşer ṭāka *(322:3). [beş,]*
95. İstanbulī dība ve sūsī-i muṭallā-yı bī-naẓīr ve **beş** ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī ve destār-ı bendī *(322:4). [beş,]*
96. ki **beş** ṭonluḳ elvān şāl-ı keşmīr ve her biri beşer ṭop İstanbulī dībā *(322:6). [beş,]*
97. Bunda vaṣf itsem ola **beş** artıḳ *(324:23). [beş,]*
98. şoñra şīşedeki **beş** altı vuḳiyye ṣuyı nūş ve şīşeyi sükker-i nebāt gibi *(334:23). [beş,]*
99. anlar içün maḫṣūṣ ḳılınup kāʾideleri üzere dört **beş** iskemle nihāde vü mevżūʿ *(337:36). [beş,]*
100. ve **beş** altı çavuş taʿyīn olunup pīş-i naẓarlarından perde-i ḫaylūlet-i temāşāyiyān *(337:37). [beş,]*
101. ḳıṭʿa çep-rāst-ı muṣannaʿ bir tuḥfe-i maṭbūʿa ve **beş** ṭonluḳ firengī aṭlas ve beş *(340, 21). [beş,]*
102. ḳıṭʿa çep-rāst-ı muṣannaʿ bir tuḥfe-i maṭbūʿa ve beş ṭonluḳ firengī aṭlas ve **beş** *(340, 21). [beş,]*
103. ve **beş** ṭāḳa ḳuṭnī-i cālisī ve beş ʿaded destār-ı bendī ve beş ṭonluḳ *(340:30). [beş,]*
104. ve beş ṭāḳa ḳuṭnī-i cālisī ve **beş** ʿaded destār-ı bendī ve beş ṭonluḳ *(340:30). [beş,]*
105. ve beş ṭāḳa ḳuṭnī-i cālisī ve beş ʿaded destār-ı bendī ve **beş** ṭonluḳ *(340:30). [beş,]*
106. Ve cebecibaşı ʿizzetlü Sebzī Meḥemmed Aġa ṭarafından daḫi **beş** ṭonluḳ *(341:1). [beş,]*
107. rūmī dībā ve beşer ṭonluḳ sāde ve telli hatāyī ve **beş** ṭonluḳ firengī ṭaraḳlı aṭlas-ı ʿalü'l-ʿāl *(341:2). [beş,]*
108. post vaṣaḳ ve iki kāḫum-ı beyāż u berrāḳ ve **beş** ṭonluḳ zer-dūz şāl ve ʿacemī vü rūmī *(344:32). [beş,]*
109. **beş** ṭonluḳ dībā-yı zībā-yı ʿadīmü'l-miṩāl ve beş ṭonluḳ telli hatāyī-i zībā *(344:33). [beş,]*
110. beş ṭonluḳ dībā-yı zībā-yı ʿadīmü'l-miṩāl ve **beş** ṭonluḳ telli hatāyī-i zībā *(344:33). [beş,]*
111. ve üç ṭonluḳ aṭlas ve iki ḫārā ve **beş** ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī ve beş ʿaded destār-ı bendī *(344, 34). [beş,]*
112. ve üç ṭonluḳ aṭlas ve iki ḫārā ve beş ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī ve **beş** ʿaded destār-ı bendī *(344, 34). [beş,]*

113. ḥavāle-i pençe-i lenger eyleyüp aġzından **beş** nefer şaḥṣ-ı ġarīb-i şevḳ-efrūz *(352:7). [beş,]*
114. sūrāḫların menfeẕ-i enfās olmaġ içün **beş** on ḳadar ney-pāreyi ṣanʿatla ilṣāḳ ve *(352:15). [beş,]*
115. ve **beş** ṭonluḳ rūmī dībā ve her biri onar ṭonluḳ sāde ve muṭallā hatāyī-i zībā ve *(353:19). [beş,]*
116. **beş** ṭonluḳ ṭaraḳlı aṭlas-ı girān-bahā *(353:20). [beş,]*
117. ṭarafından **beş** ṭop dībā-yı zībā ve üç ṭonluḳ hatāyī-i zer-tār ve üç *(354:2). [beş,]*
118. ṭonluḳ dībā ve firengī aṭlas ve ʿālü'l-ʿāl kemhā ve **beş** ʿaded muḳaddem ḥarīr ḳuşaḳ *(354:23). [beş,]*
119. aṭlas-ı firengī-i ḫoş-nümā ve **beş** ʿaded destār-ı bendī ve beş ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī *(361:7). [beş,]*
120. aṭlas-ı firengī-i ḫoş-nümā ve beş ʿaded destār-ı bendī ve **beş** ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī *(361:7). [beş,]*
121. ve üç sīm şemʿdān ve dört sīm maşraba ve **beş** ḳahve ibrīġi ve iki *(361:10). [beş,]*

beş bīñ: *"Beş bin" asıl sayı sıfatı.*

için evlād-ı fuḳarādan şeref-cūy-ı ḫitān olan **beş bīñ** ḳadar *(142:26). [beş bīñ,]*

beş nefer aġalar: *Yeniçerilerden beş akçe ulufeli olanların başı, zabiti.*

ḳapucıbaşılardan **beş nefer aġalar** hem-nişīn olup üçinci süfrede daḫi defter-dār efendi *(286:30). [beş nefer aġalar,]*

beş nefer sulṭān kethudāları: *Beş askerden oluşan, Osmanlı sarayında padişahların ve şehzadelerin evlendirilen kızlarının dairelerindeki işlere bakan görevli.*

Ayaṣofya-i Kebīr mütevellīsi ve Şehzāde mütevellīsi Aġa ve **beş nefer sulṭān ketḫudāları** *(360:25). [beş nefer sulṭān ketḫudāları,]*

beş nefer vüzerā-yı ʿiẓām: *(Beş kişi) Büyük vezirler.*

devlet-i ʿaliyyede mevcūd olan **beş nefer vüzerā-yı ʿiẓām** ve şeyḫü'l-islām-ı bülend-maḳām-ı nīgū-nām *(373:8). [beş nefer vüzerā-yı ʿiẓām,]*

beş vaḳitde: *Namaz.*

Beş vaḳitde duʿāsı vācibdir *(194:6). [beş vaḳitde, -de]*

beş yüz: *"Beş yüz" asıl sayı sıfatı.*
1. iki ḥirfet aṣḥābı **beş yüz** dirhem bir sīm legen ibrīḳ ve biñ dirhem bir *(239:10). [beş yüz,]*
2. neşīdesiyle dem-sāz-ı rāmiş-gerān-ı naġme-perdāz oldılar ve muʿtād üzere **beş yüz** *(240:17). [beş yüz,]*
3. ve **beş yüz** dirhem sīm-i ṣāfdan maṣnūʿ bir kemer-i raḫt ve beş yüz dirhem sīm gülāb-dān *(241:26). [beş yüz,]*
4. ve beş yüz dirhem sīm-i ṣāfdan maṣnūʿ bir kemer-i raḫt ve **beş yüz** dirhem sīm gülāb-dān *(241:26). [beş yüz,]*
5. ve yüz dirhem iki ʿaded şükūfe bardaġı ve **beş yüz** dirhem bir tepsi *(241:27). [beş yüz,]*
6. tennūr-ı nūr cūşān u ḫurūşān olup **beş yüz** ḳadar ḳandīl-i nevvāre *(253:22). [beş yüz,]*
7. āvīzān ve şehbāl-i mülemmaʿ-gūn-ı ṭāvūs-ı felek gibi ḫırāmān olup içinde **beş yüz** *(254:21). [beş yüz,]*
8. legen ve bir vuḳiyye miḳdārı iki sīm kāse-i sevād-kārī ve **beş yüz** dirhem sīm-i ṣāfdan *(298:26). [beş yüz,]*
9. **beş yüz** dirhem iki sīm maşraba ve sekiz yüz sekiz dirhem Fireng işi kebīr aşḳı ve *(315:6). [beş yüz,]*
10. ṣoñra yedi yüz dirhem bir kemer-i raḫt ve **beş yüz** dirhem bir çift rikāb-ı sīm *(336:28). [beş yüz,]*
11. ikrām ve naḫılları ve şeker bāġçelerini götüren tersāne neferātına **beş yüz** ġuruş *(372:29). [beş yüz,]*
12. getürmekle ibtidā vezīr-i aʿẓam ve dāmād-ı ekrem ḥażretleri tepsiye **beş yüz** *(374:22). [beş yüz,]*

beş yüz seksen: *"Beş yüz seksen" asıl sayı sıfatı.*

şeref-i naẓar-ı hümāyūnı iḥrāz ve **beş yüz seksen** dirhem bir gümüş legen ibrīḳ *(283:19). [beş yüz seksen,]*

besān-ı müjgān: *Kirpik gibi.*

rabṭ u ilḥāḳ eyleyüp nevk-i ser-tīzini **besān-ı müjgān** ḫalīde-i gūşe-i āmāḳ eyledi *(223:6). [besān-ı müjgān,]*

beşāşet: *Güler yüzlülük ve mutluluk.*

beşāşet virdi ki taʿbiri ḥavṣala-sūz-ı taḳrīrdir *(309:12). [beşāşet,]*

beşāşet: *Sevinç.*

beşāşet ve ḥayretleri şeṭārete mübeddel olup beyt *(326:2). [beşāşet,]*

beşāşet-baḫş-ı ḫāṭır-ı nuẕẕār: *Seyircilerin gönüllerini keyiflendirmek.*

fişengler ile şenlikler āşikār idüp giderek **beşāşet-baḫş-ı ḫāṭır-ı nuẕẕār** ve *(204:12). [beşāşet-baḫş-ı ḫāṭır-ı nuẕẕār,]*

beşāşet-engīz-i meclis-i ṣadr-ı cihān-baḫşā olan: *Bahşişi cihan kadar olan sadrazamın meclisinde gülücüklerin saçılması.*

beşāşet-engīz-i meclis-i ṣadr-ı cihān-baḫşā olan esbāb-ı şevḳ u ṣafāya dīde-gūşā *(193:31). [beşāşet-engīz-i meclis-i ṣadr-ı cihān-baḫşā olan, -an]*

beşer: *Beş asıl sayı sıfatının "er" ekiyle üleştirme sayı sıfatına dönüşmüş hali.*
1. **beşer** ṭonluḳ ikişer boġça aġır telli ve sāde nev-ẕuhūr hatāyī ki nezāket ü leṭāfetde *(164:23). [beşer,]*
2. perde-i āl-gūn-ı şafaḳ ol revnaḳ u raġbeti bulamaz Ve her biri yine **beşer** ṭonluḳ olmaḳ *(164:27). [beşer,]*
3. ve girānī-i ḳıymet ile mevṣūf on ṭonluḳ māhūd çuḳa ve **beşer** ṭonluḳ ṣof ve *(164:29). [beşer,]*
4. ve sāde on ṭāḳa hindī alaca ve germsūd ve **beşer** ʿaded alaca ve ṣāde ḳuṭnī-i zer-rīn-i tār u pūd *(164:31). [beşer,]*
5. beyāż dilkü dört ʿaded ferve-i girān-bahā-yı dil-cū ve her biri **beşer** ṭonluḳ *(164:15). [beşer,]*
6. ve nev-ẕuhūr u girān-ḳıymet ü bī-naẓīr **beşer** ṭonluḳ telli ve sāde hatāyī-i dil-peẕīr *(171:12). [beşer,]*
7. her nevʿi **beşer** ṭonluḳ rūmī vü ʿacemī dībā ve telli hatāyī ve aṭlas-ı girān-bahā *(200:23). [beşer,]*
8. ve **beşer** ṭāḳa destār-ı ḫünkārī ve ḳuṭnī-i hind-kārī ferş-i ḫıyābān-zār-ı naẓar-gāh-ı şehriyārī ḳılındıġına *(200:24). [beşer,]*
9. ve beş ṭonluḳ rūmī vü ʿācemī dībā-yı zer-kār ve her biri **beşer** *(200:27). [beşer,]*
10. ṣoñra hevāyī fişekler üçer **beşer** ṣūr-engīz-i cemʿiyyet-gāh-ı melek ü **beşer** *(219:12). [beşer,]*
11. dörder **beşer** küze-i Mıṣrīyi ḳandīl-i mināreye müşākil eyleyüp cümlesini *(247:10). [beşer,]*
12. żamīme-i encüm-i tāb-dār oldı ve bu eṣnāda birer **beşer** hevāyī ve kestāne ve baḥrī fişekleri *(253:28). [beşer,]*
13. daḫi rūy-ı deryāda numūne-i genc-i bād-āver olup ṭūli onar ve ʿarżı **beşer** *(254:35). [beşer,]*
14. Ve yeñiçeri efendisi ʿOṣmān Efendi cānibinden daḫi her bir nevʿi **beşer** *(265:20). [beşer,]*
15. esb-i ṣabā-reftār ve beş ṭonluḳ ʿacemī vü rūmī dībā-yı zer-tār ve **beşer** ṭonluḳ nev-ẕuhūr telli hatāyī *(287:18). [beşer,]*
16. naʿrasıyla hāy u hūy ile gelüp gitdiler ve ketḫudāları ve üstādān-ı ṣanʿatları **beşer** *(297:17). [beşer,]*
17. **beşer** ṣuʿlesi olup her biri kākül-i perīşān-ı ḫūbān-ı sehī-bālā gibi çihre-pīrā-yı şāhid-i ṣafā *(309:14). [beşer,]*
18. sekiz ʿaded siyāh ve **beşer** vuḳiyye dört dāne beyāż şemʿ-i kāfūr hediyyelerin *(313:2). [beşer,]*
19. ve her biri **beşer** ṭonluḳ nev-ẕuhūr telli ve sāde üç bābet *(321:11). [beşer,]*
20. ve **beşer** ṭonluḳ sāde vü muṭallā nev-ẕuhūr-ı hatāyī-i nāzük-nigār ve beş ṭāḳa ʿālü'l-ʿāl *(321:19). [beşer,]*
21. münaḳḳaş şāl-ı bī-miṣāl ve keẕālik **beşer** ṭāḳa muṭallā destār-ı bendī ve *(321:20). [beşer,]*
22. sāde cālisī ḳuṭnī-i hindī ve **beşer** ṭop aṭlās-ı mücellā ve firengī elvān ḫārā hediyyeleri *(321:21). [beşer,]*
23. her biri **beşer** ṭonluḳ hatāyī-i muṭallā ve sāde ve beş ṭop aṭlas-ı cilā-dāde ve beş *(321:24). [beşer,]*
24. ṭāḳa muṭallā ḫünkārī destār ve **beşer** ṭop İstanbulī ve ʿAcemī dībā-yı zer-tār ve *(321:25). [beşer,]*
25. beş ṭop telli pūte-dārī ve beş ṭāḳa şāl-ı keşmīr ve **beşer** ṭop telli sūsī ve ḳuṭnī-i dil-peẕīr *(321:31). [beşer,]*
26. ve her biri dörder ṭonluḳ İstanbul ser-ā-seri ve ʿacem dībāsı ve her cinsi **beşer** *(321:34). [beşer,]*
27. Maṭbaḫ emīni Ḫalīl Efendiden daḫi beş ṭonluḳ şāl-ı keşmīr ve **beşer** ṭāka *(322:3). [beşer,]*
28. ki beş ṭonluḳ elvān şāl-ı keşmīr ve her biri **beşer** ṭop İstanbulī dībā *(322:6). [beşer,]*

29. ve telli sūsī-i girān-bahā ve **beşer** ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī ve destār-ı bendī-i bī-naẕīr idi *(322:7). [beşer,]*
30. ṭonluḳ rūmī dībā ve telli ve sāde **beşer** ṭonluḳ nev-ẕuhūr hatāyī-i girān-bahā ve *(340:22). [beşer,]*
31. yine ol miḳdār firengī ḫārā ve **beşer** ṭāḳa destār-ı bendī ve ḳuṭnī-i hindī *(340:23). [beşer,]*
32. ṭonluḳ İstanbulī dībā-yı zer-tār ve her biri **beşer** ṭonluḳ telli ve sāde hatāyī-i dil-keş-nigār *(340:29). [beşer,]*
33. rūmī dībā ve **beşer** ṭonluḳ sāde ve telli hatāyī ve beş ṭonluḳ firengī ṭaraḳlı aṭlas-ı ʿalü'l-ʿāl *(341:2). [beşer,]*
34. ve her biri **beşer** ʿaded ḳuṭnī vü destār ve keşmīrī şāl *(341:3). [beşer,]*
35. üzere ihdā olunacaḳ at muḳabelesinde bir ḳıṭʿa elmāslu ḫançer ve her biri **beşer** *(345:5). [beşer,]*
36. rıżā-dāde olmamaġla ādemīsi ile ʿalā-cenāḥi'l-istiʿcāl irsāl eyledigi **beşer** *(354:22). [beşer,]*
37. Ve Baṣra defter-dārı tedārük ü āmāde itdigi her bir nevʿi **beşer** ʿaded şāl ve *(354:27). [beşer,]*
38. dörder **beşer** yazıcılara ve çavuşlara üçer dörder oṭabaşılara ikişer üçer *(358:13). [beşer,]*

beşer beşer: *Beş asıl sayı sıfatının "er" ekiyle üleştirme sayı sıfatına dönüşmüş hali.*

maḳām-ı ḫıdmetde ḳāʾim ve ibrīşīm teli gibi mülāyim **beşer beşer** ḫāric-i ṭavḳ-ı beşer *(299:4). [beşer beşer,]*

beşik: *Denizin üzerinde salda kurulmuş ayakları havada köşk.*

bir ṣalıncaḳ ibdā ve sūy-ı āḫerinde **beşik** nāmında bir ḳaṣr-ı pā-der-hevā *(204:2). [beşik,]*

Beşikṭāş: *İstanbul'un bir ilçesi.*

Beşikṭāşda sāḥil-serāy-ı saʿādetlerine gitmiş bulunmaları ile ancaḳ aġa-i müşārün-ileyh *(340, 6). [Beşikṭāşda, -da]*

Beşikṭaş Tekyesinde: *Beşiktaş Mevlevihanesi, İstanbul Beşiktaş'ta kurulan ve Çırağan Sahilsarayı'nın büyütülmesi sebebiyle sonradan yıktırılan Mevlevî tekkesi.*

nāʾil-i ḫilāfet-i ser-bülendi mevlānā Enīs Efendi ve **Beşikṭaş Tekyesinde** *(344:21). [beşikṭaş tekyesinde, -n, -de]*

beşinci: *Beş, asıl sayı sıfatının "inci" ekiyle sıra sayı sıfatına dönüşmüş hali.*
1. Māh-ı ẕi'l-ḳaʿdeniñ **beşinci** bāzār güni yine ketḫudā-yı bülend-iḳbāl-i āṣafī *(148:12). [beşinci,]*
2. Eyyām-ı Sūr-ı Sürūruñ **Beşinci** Aḥad Gicesi Āyīneli Ḳavaḳda *(216:32). [beşinci,]*
3. Eyyām-ı sūruñ **beşinci** aḥad güni ʿale's-seḥer ki İskender-i cihān-seyr-i āfitāb-ı raḫşān *(221:16). [beşinci,]*

beşinci: *Yeniçeri bölüğü.*

ḫıdmet-i sūra meʾmūr olan birinci ve **beşinci** ve altıncı ve ṣolaḳlar oṭalarınıñ ve *(327:11). [beşinci,]*

Beşīr Aġa: *1746-1752 yılları arasında Darü's-saade ağalığı yapmış devlet görevlisi. Mora Muhassılı Ahmed Paşa'nın kölesi olduğu için "Moralı" lakabıyla anılır.*

taʿḳīb iderek dārü's-saʿādetü's-seniyye aġası saʿādetlü **Beşīr Aġa** *(154:28). [Beşīr Aġa,]*

besmele: *"Bağışlayan ve esirgeyen Allah'ın adıyla" anlamına gelen "Bismillâhirrahmânirrahim" sözünün ismi.*

iḳāme ve on ʿaded ḳurbān kesüp **besmele** ile naṣb-ı diʿāme itdiler *(149:35). [besmele,]*

best ü güşād-ı müjgān-ı temāşā-yı şehen-şāhī: *Sultanın seyir kirpiğinin açılıp kapanması.*

best ü güşād-ı müjgān-ı temāşā-yı şehen-şāhī gūyā bāl-pervāz olup şāhīn uçurması *(232:23). [best ü güşād-ı müjgān-ı temāşā-yı şehen-şāhī,]*

beste: *Bağlı, bağlanmış.*
1. birer rīsmān daḫi **beste** ve ṭablalar ṣırıḳlara peyveste olmaġla ṭarafeyniñ ḳanġısının *(258:30). [beste,]*
2. ile zebān-ı müfāḫaret-feşān-ı kerem-cūyānların **beste** ve ḳabża ḳabża *(318:16). [beste,]*
3. ḳolanlar ṭaḳup birer ṭarafın naḫılların ḳollarına **beste** ve birer ṭarafın ḥamāʾili *(367:15). [beste,]*

beste: *Bir makam ve usul içinde düzenlenmiş nağmeler bütünü II şiir.*
1. rāmiş-gerān-ı dil-keş-āvāz tāze şarḳı ve nev-īcād **besteler** ile meşk-i söz ü sāz itmek *(142:11). [besteler, -ler]*
2. zemzemesini devr uṣūliyle maḳām-ı rehāvīde **beste** ve ḥirfet-i meẕkūre aṣḥābı *(235:23). [beste,]*
3. ʿAcem Çār-bāġlarından bir ḳıṭʿa-i ġarrā ve maḳām-ı ʿAcemde **beste** murabbaʿlardan *(269:31). [beste,]*
4. naġme-i fāḫte gibi devr-i revān uṣūlinde müselsel **besteler** ile birbirlerine dem-sāz *(293:8). [besteler, -ler]*
5. Ol **besteye** eyledikde āġāz *(293:22). [besteye, -y, -e]*
6. **beste** ve ayaḳları buḳağı ile be-hem peyveste iken bendden *(318:3). [beste,]*

beste eylemiş: *Bestelemek, söze uygun müzik yapmak.*

beste eylemiş ki ʿālemi raḳṣān u dest-efşān ve naḳş-bendān-ı kār-gāh-ı nezāketi *(253:9). [beste eylemiş, -miş]*

beste itmegin: *Bestelemek.*

ser-ḫˇānendegān Ḥasan Çelebi meʾmūren maḳām-ı beyātīde **beste itmegin** ol *(245:12). [beste itmegin, -meg, -in]*

beste olan: *Bağlanmak.*

ḫortūmına **beste olan** rīsmānlar ile gūyā çeker ve ḳalʿa daḫi fīliñ ardınca revān olup *(263:21). [beste olan, -an]*

beste-i maḳām-ı ḥiṣār: *Hisar makamının bestesi.*

alarġa alarġa ṣadāsı firenkçīn uṣūlinde **beste-i maḳām-ı ḥiṣār** idi *(188:6). [beste-i maḳām-ı ḥiṣār,]*

beste-i rıbḳa-i istiʿbād olunmadık: *Kölelik bağının vurulması.*

beste-i rıbḳa-i istiʿbād olunmadıḳ bir bende vü āzād ḳalmamış iken yine *(327:32). [beste-i rıbḳa-i istiʿbād olunmadıḳ, -un, -ma, -dıḳ]*

beste-i zencīr-i terennüm olmuş: *Nakarat zincirini bağlamak, söylenilen uygun şarkıyı sonlandırmak.*

beste-i zencīr-i terennüm olmuş idi Ḥaḳḳ bu ki eger ḳaṣdī ve eger ittifāḳī taḥsīn ü iḥsāna *(206:30). [beste-i zencīr-i terennüm olmuş, -muş]*

beste-kemend: *Kementle bağlanmak.*

naḫcīr-i iḳbāl fitrākine **beste-kemend** ḫāne-i zīni nigīn-dān-ı ḥaşmet ü temkīn ü iclāl *(369:18). [beste-kemend,]*

besteler okunmak: *Şarkı olarak söylemek.*

ve bu ʿabd-i ḥaḳīriñ şarḳıları ve güfteleri ile olan **besteler oḳunmaḳ** *(310:12). [besteler oḳunmaḳ, -n, -maḳ]*

be-taḫṣīṣ: *Özel olarak.*
1. şerefin iḥrāz müyesser oldığından mā-ʿadā **be-taḫṣīṣ** Rāşid Efendiniñ *(310:11). [be-taḫṣīṣ,]*

2. vaḳt-i ḫālīye teşādüf itmegin **be-taḫṣīṣ** anlar içün basṭ-ı simāṭ-ı mā-ḥażar-ı neşāṭ u inbisāṭ fermān buyurulmaġın *(317:2). [be-taḫṣīṣ,]*

be-tecfīf-i şiyāb: *Islanmış giysiyi çıkarmak.*

Herkes **be-tecfīf-i şiyāb** ve tanẓīf-i eṣvāb ve tevsīʿ-i mecārī-i āb *(326:17). [be-tecfīf-i şiyāb,]*

be-vaḳt-i reftāreş: *Gidiş vaktinde.*

Īstāden **be-vaḳt-i reftāreş** *(370:21). [be-vaḳt-i reftāreş,]*

bevārıḳ-ı ra'd-āvāz: *Gök gürültüsüne benzer şimşekler.*

gāh çekdirme **bevārıḳ-ı ra'd-āvāz** ile ṣāʿiḳa-bār ve gāh eṭrāfında *(186:9). [bevārıḳ-ı ra'd-āvāz,]*

bevārik-ı ṣavāʿika: *Yıldırımın parlaklığı.*

bevāriḳ-ı ṣavāʿiḳa müvāzī olur idi Bināʾen-ʿaleyh zebāne-i ḥarf-i taʿbīr *(348:3). [bevāriḳ-ı ṣavāʿiḳa, -a]*

be-veḳ-i murād: *İstenildiği gibi.*

Oldı icrā o da **be-veḳ-i murād** *(325:7). [be-veḳ-i murād,]*

bevveʾehullāhu fī surūri'l-cinān: *Allah onu cennetlerinin tahtına oturtsun.*

vālid-i mācid-i sulṭān-ı cihān merḥūm Sulṭān Meḥemmed Ḫān **bevveʾehullāhu fī surūri'l-cinān** *(168:17). [bevveʾehullāhu fī surūri'l-cinān,]*

beyān: *Açıklama, anlatma, söyleme.*
1. zebān-ı gūşe-i ebrū ile lalalarına **beyān** ve anlar daḫi *(143, 16). [beyān,]*
2. **beyānında** ḳand-rīz-i ḥüsn-i taʿbīr oldıġı meẕāḳ-ı ḫudāvendigārīye *(144:15). [beyānında, -ı, -n, -da]*
3. Şeh-zādegān-ı ʿĀlī-ḥażreti İle Sünneti **Beyānındadır** Li- münşiʾihi *(145:16). [beyānındadır, -ı, -(n)da, -dır]*
4. Müdāreke-i Esbāb-ı Sürūrā Mübāşeretleri **Beyānındadır** *(146:31). [beyānındadır, --ı, --(n)da, --dır]*
5. ʿAzīmetleri **beyānındadır** *(148:23). [beyānındadır, -ı, -(n)da, -dır]*
6. Ber-efrāşte-i Sāḥa-i Sūr Oldıġı **Beyānındadır** *(149:17). [beyānındadır, -ı, -(n)da, -dır]*
7. Ḥażretleriniñ Teveccüh-i Semt-i Sūr-gāh Buyurduḳları **Beyānındadır** *(153:22). [beyānındadır, -ı, -n, -da, -dır, -]*
8. Hediyye-i Āṣafī **Beyānındadır** *(165:23). [beyānındadır, -ı, -(n)da, -dır]*
9. Yine Ṭaraf-ı Āṣafdan Şeh-zāde-i Ṣānī Ḥażretlerine Olan Tuḥaf **Beyānındadır** *(166:23). [beyānındadır, -ı, -(n)da, -dır]*
10. Pīş-gāh-ı Hümāyūna ʿArż-ı Hedāyā Eyledikleri **Beyānındadır** *(188:21). [beyānındadır, -ı, -(n)da, -dır]*
11. Fişek Şenligi Ve Sāʾir Sāz u Söz **Beyānındadır** *(195:2). [beyānındadır, -ı, -(n)da, -dır]*
12. Ṣūret-nümā Olan Envāʿ-i Ẕevḳ u Ṣafā **Beyānındadır** *(198:2). [beyānındadır, -ı, -(n)da, -dır]*
13. Fişeng ve Deryā Şenligi **Beyānındadır** *(202:3). [beyānındadır, -ı, -(n)da, -dır]*
14. Ṭarrāḳa-endāz-ı Ḥiṣār-ı Āsumān Olan Fişeng Şenligi **Beyānındadır** *(216:33). [beyānındadır, -ı, -(n)da, -dır]*
15. Ġarāʾib-i Esbāb-ı Ḫubūr **Beyānındadır** *(221:15). [beyānındadır, -ı, -(n)da, -dır]*
16. Germiyyet ü Ṣafā **Beyānındadır** Şiʿr *(227:7). [beyānındadır, -ı, -(n)da, -dır]*
17. Esbāb-ı Ẕevḳ u Şevḳ u Meserret-i Bī-şümārı Taʿrīf **Beyānındadır** *(261:29). [beyānındadır, -ı, -(n)da, -dır]*
18. Ṣuʿle-i Eflāk-sūz-ı ʿĀlem-gīri Tavṣīf ü Taḳrīr ve Taʿrīf ü Taḥrīri **Beyānındadır** *(268:4). [beyānındadır, -ı, -(n)da, -dır]*
19. Maḥall-i Taṣvīr Leyālī-i Sūruñ Ḫamīs Gicesi Baḥren Olan Şenlikler **Beyānındadır** *(288:9). [beyānındadır, -ı, -(n)da, -dır]*
20. Ḥażretlerine Pāy-endāz Ḳılınan Ecnās-ı Hedāyā **Beyānında** *(320:28). [beyānında, -ı, -n, -da]*
21. Żiyāfet-i Yāzdehüm-i Sūr-ı Hümāyūn-ı Meyemenet-āṣārı **Beyānında** *(323:12). [beyānında, -ı, -n, -da]*

22. ve Merġūle-ṭırāz-ı Şāhid-i Sūr Olan Gül-gūne-i Şeṭāret ü Ḥubūr **Beyānındadır** *(351:12). [beyānındadır, -ı, -(n)da, -dır]*

beyān eyledi: *Anlatmak, açıklamak.*

ḫalḳa **beyān eyledi** Li-münşiʾihi *(233:2). [beyān eyledi, -di]*

beyān ideyim: *Anlatmak, dil ile ifade etmek.*

İşit **beyān ideyim** bāri vaṣfını ānıñ *(136:2). [beyān ideyim, -e, -y, -im]*

beyān olunur: *Bildirmek.*

Hediyye-i Vüzerā **Beyān Olunur** *(287:15). [beyān olunur, -ur]*

beyāna raḳṣ itdirelim: *Sözü hareketlendirmek, anlatılmak istenileni hareketli bir şekilde anlatmak.*

Raḳṣ itdirelim girü **beyāna** *(126:17). [beyāna raḳṣ itdirelim, -elim]*

beyān-ı maʿnā-yı laṭīf: *Güzel manayı açıklamak.*

Bu vech ile **beyān-ı maʿnā-yı laṭīf** encāma ve fātiḥa-i ders-i muḫtaṣarī *(180:18). [beyān-ı maʿnā-yı laṭīf,]*

beyān-ı żiyāfet-i sādise: *Altıncı ziyafet hakkında.*

Maḥall-i Taṣvīr **Beyān-ı Żiyāfet-i Sādise** *(248:1). [beyān-ı żiyāfet-i sādise,]*

beyāż: *Ak, beyaz; bu renkte olan.*
beyāż çeşm-i perī gibi dīdelerden dūr ve şeb-i deycūrda ḳurṣ-ı āfitāb gibi nā-manẓūr olurdı Naẓm *(163:20). [beyāż,]*
sekiz ʿaded siyāh ve beşer vuḳiyye dört dāne **beyāż** şemʿ-i kāfūr hediyyelerin *(313:2). [beyāż,]*

beyāż: *(Kürk için) Renk, beyaz.*
1. Neṣr Ve bir taḫta daḫi vaşaḳ ki **beyāżı** kāfūr-ı ḫuşk ve siyāhı rīze-i müşk yāḫod *(164:5). [beyāżı, -ı]*
2. **beyāżı** nūr-ı cebīn sevādı merdüm-i ʿayn-ı ḥūr-ı ʿīn taḫtası sīne-i ṣāf-ı ḫāl-dār-ı ḫūbandān *(164:6). [beyāżı, -ı]*

beyāż: *(Cava kalemi için) Renk, beyaz.*

midād-ālūde bir **beyāż** Cava zer ḳalemine mümāṣil ve şemʿa-i kāfūr-ı müşgīn-fetīl-i püf-gerdeye *(164:11). [beyāż,]*

beyāż: *(Tilki kürkü için) Renk, beyaz.*

beyāż dilkü dört ʿaded ferve-i girān-bahā-yı dil-cū ve her biri beşer ṭonluḳ *(164:15). [beyāż,]*

beyāż: *(İzmir diyarının güzeli) Beyaz.*

Bir **beyāż** sādeli maḥbūb-ı diyār-ı İzmir *(186:20). [beyāż,]*

beyāż dibāya: *Beyaz renkli, bir tür ipekli kumaş.*

beyāż dibāya ḳaplu ḳapaniçe yaḳalu meloṭa taʿbīr olunur ferve-i semmūr *(156:5). [beyāż dibāya, -y, -a]*

beyāż külāhları: *Bazı devlet hizmetlilerinin giydiği, beyaz uzunca başlık.*

ve erkān ferveleri ve āḫūr ḫalīfesi ve ḫazīne-dārı **beyāż külāhları** ve silāḥşor aġalar *(306:6). [beyāż külāhları, -lar, -ı]*

beyāż ḳuṭnī ḳaftān: *Beyaz renkli, ipekli kumaştan dokunmuş uzun ve işlemeli üst giysisi.*

naḫıl aġası Meḥemmed Aġa ve miʿmār aġa mücevveze ve orṭa ḳuşaḳ ve **beyāż ḳuṭnī ḳaftān** *(367:7). [beyāż ḳuṭnī ḳaftān,]*

beyāż ḳuṭnī-i hindī: *Beyaz renkli, ipekle karışık pamukla yapılmış renkli, entarilik, Hint kumaşı.*

beyāż ḳuṭnī-i hindī ve iki ʿaded destār-ı bendī ve ikisi sāde ve biri uçarı üç *(353:25). [beyāż ḳuṭnī-i hindī,]*

beyāż şerbetī-i hindī: *Beyaz renkli; sert, kalın Hint kumaşı.*

firengī kemhā-yı ḫoş-reng-i āteş-nümūn ve ṭoḳuz ʿaded **beyāż şerbetī-i hindī** ve ṭoḳuz *(200:18). [beyāż şerbetī-i hindī,]*

beyāż serġūş: *Beyaz sorguç, beyaz renkli başlık tepeliği.*

ile ser-levḥa-i mecmūʿa-i ālāy-ı vālā olup yemīninde **beyāż serġūş** ile *(365:17). [beyāż serġūş,]*

beyāż ser-ġūşlı bölük çorbacıları: *Kafalarından beyaz renkli sorguç bulunan bölük komutanları.*

Bundan ṣoñra **beyāż ser-ġūşlı bölük çorbacıları** ve şāṭırān-ı zerrīn-kemerān *(368:27). [beyāż ser-ġūşlı bölük çorbacıları,]*

beyāż ṣırmadan: *Beyaz renkli ince gümüş tel.*

beyāż ṣırmadan tel ḳafes ve rūmī şebīkeler ile pīrāste ve cevānib-i erbaʿasında cām *(334:33). [beyāż ṣırmadan, -dan]*

beyāż ṣuʿlelü: *Beyaz ışık.*

Ve dāʾiren-mā-dār **beyāż ṣuʿlelü** neft-i mürebbā ve bārūt-ı faḫm-āgīn ile *(269:29). [beyāż ṣuʿlelü, -lü]*

beyāż u ṣāf: *(Kakım kürk için) Çok açık aydınlık.*

beyāż u ṣāf ve sulṭānī varaḳ-ı ābādī miṣāli pāk u şeffāf cemāl-i şāhid-i ṣubḥ-āsā *(164:9). [beyāż u ṣāf,]*

beyāż üst kürk: *Beyaz renkli, kolsuz, giyilmek amacıyla işlenmiş hayvan postu.*

vezīr-i aʿẓam-ı gerdūn ḥaşem ḥażretleri şalı güni geydigi **beyāż üst kürk** ve ḳallāvī ile *(373:21). [beyāż üst kürk,]*

beyāż üst kürki: *Kaftanın üstüne giyilen beyaz renkli kürk.*

beyāż üst kürki ile dīvān bisāṭlı semend-i müşgīn-bāl-i ʿizz ü iḳbāle faşş-ı ḫātem-i zīn olup *(155:12). [beyāż üst kürki,]*

beyāża çıkmayup: *Aklanmak, temizlenmek.*

müsevvedāt-ı şebistān-ı ḫayāl **beyāża çıḳmayup** süṭūr-ı ālāy-ı tekellüf-iltivā-yı eşnāf-ı ḥirfetden *(326:11). [beyāża çıḳmayup, -ma, -y, -up]*

be-yek-dīger: *Aynı hizada.*

bā-fermān-ı müteḥattimü'l-iẕʿān naẓar-gāh-ı şehriyār-ı ʿālī-şānda **be-yek-dīger** *(223:18). [be-yek-dīger,]*

beyit: *Dîvan edebiyâtında nazım birimi olarak kabul edilen iki mısrâdan ibâret nazım parçası.*

burc-ı ḳavs ü ʿaḳrebi nümūdār-ı şandūḳ-ı mār itmegin seyr idenler bu **beyti** *(252:30). [beyti, -i]*

beyn: *Ara, orta.*
1. civār-ı dāʾire-i hümāyūna ḳurılup otaġ-ı hümāyūn ile Atıcılar Tekyesi **beyninde** *(150:16). [beyninde, -i, -n, -de]*
2. bir cānibinde ṭulumcıyān ve çengiyān çadırları ḳurulmaġla ḫavf ü recā **beyninde** *(151:17). [beyninde, -i, -n, -de]*
3. **beyninde** vāsıṭa ādem-i yabānī ve ekrād-ı Afġānī gibi nice muḍḥik ṣūretler ve *(336:2). [beyninde, -i, -n, -de]*

beyne'l-aḳrān: *Böylece, bu şekilde.*

ile **beyne'l-aḳrān** Tozḳoparan menzili alup meydān-ı mübāhātda *(312:9). [beyne'l-aḳrān,]*

beyne'l-ʿışāʾayn: *Akşamla yatsı arası.*

beyne'l-ʿışāʾayn otaġ-ı hümāyūnda bedr-i sāṭiʿ gibi ufuḳ-ı serā-perde-i şevketden *(227:13). [beyne'l-ʿışāʾayn,]*

beyne'l-ʿışāʾeyn: *Akşamla yatsı arası.*

ḫālde pīş-gāh-ı otaḳ-ı şevket-penāhīde **beyne'l-ʿışāʾeyn** *(172:21). [beyne'l-ʿışāʾeyn,]*

beyne'l-vüzerā: *Vezirler arasında.*

Ve sālifü'ẕ-ẕikr El-Ḥācc Meḥemmed Paşa daḫi **beyne'l-vüzerā** *(156:23). [beyne'l-vüzerā,]*

beyne'ş-şalāteyn: *Öğle namazı ile ikindi namazının arası.*

Gelelim baʿd-ezīn yine şadede **Beyne'ş-şalāteyn** ḳaṣr-ı ʿādālet yine *(212:8). [beyne'ş-şalāteyn,]*

beyt: *Divan edebiyatında nazım birimi olarak kabul edilen iki dan ibaret nazım parçası. Ancak nazım-nesir karışık olan bu metinde ilgili bölüme geçtiğini bildirmek, hangi nazım şeklini kullandığını belirtmek amacıyla şair/yazar bu ifadelere başvurur.*

1. bir ḥalāvet virdi ki **beyt** *(143:11). [beyt,]*
2. lisānü'l-ḫāl-i ādāb u ibtihāl birle **beyt** *(143:17). [beyt,]*
3. ḫırāman olup **beyt** *(143:22). [beyt,]*
4. **beyt** *(143:27). [beyt,]*
5. **beyt** *(144:7). [beyt,]*
6. **Beyt** *(144:21). [beyt,]*
7. Māh-ı şevvāliñ yedinci güni ki yevm-i sebtdir **beyt** *(147:1). [beyt,]*
8. **beyt** *(147:11). [beyt,]*
9. cilve-i mütelāşiyāne-i şıbyān **beyt** *(151:18). [beyt,]*
10. şoñra **beyt** *(152:21). [beyt,]*
11. ḳaṭʾā ḳuṣūr olunmayup **beyt** *(152:28). [beyt,]*
12. ser-cünbān-ı yemīn ü yesār-ı reh-güẕār olaraḳ **beyt** *(154:14). [beyt,]*
13. ilbās-ı ḫilʿat ve iẕhār-ı emāret-i ḳabūl u raġbet buyurdılar **Beyt** *(172:9). [beyt,]*
14. fāʾiḳ ve pederime mütefevvıḳ eyledi deyu **beyt** *(182:30). [beyt,]*
15. ṣuver-i rehvār-nümūn üzere atlu heyʾetinde ʿasker ve sāʾir zīb ü zīver ile pīrāste **Beyt** *(187:28). [beyt,]*
16. gerdişinde seng-endāz-ı felek-i devvār olup **beyt** *(196:34). [beyt,]*
17. bir zebān oldı **Beyt** *(197:15). [beyt,]*
18. Pūzīne-bāzlar daḫi **beyt** *(208:4). [beyt,]*
19. ṣuʿle-i bārūt-ı duḫān-ālūde gibi zebāne-nümā-yı zebān olup **beyt** *(224:4). [beyt,]*
20. nāḫun-ı dest-i cereb-peyvesti vaḳf-ı ḫırāş iken **beyt** *(224:8). [beyt,]*
21. **beytine** mā-ṣadaḳ nice dilber-i gendüm-gün-ı nāzenīn idāre-i āsiyā-yı sürīn itdikçe *(235:19). [beytine, -i, -n, -e]*
22. dīde-dūz-ı cānib-i şeh-zādegān-ı ʿālī-cāh olup gūyā lisān-ı ḥāl ile **beyt** *(237:13). [beyt,]*
23. Ṭāʾife-i Berberān **Beyt** *(240:1). [beyt,]*
24. zemīne mālīde ve yine dūş-ı refīḳine çıḳup ḳadd-keşīde olur idi **Beyt** *(246:18). [beyt,]*
25. çenberleriñ içinden güẕerān oldı ve görenler ḥayretde ḳaldı **Beyt** li-münşiʾihi *(247:16). [beyt,]*
26. zebān-güdāz eylediler **Beyt** *(252:31). [beyt,]*
27. muttasıl olan rīsmān-ı āḫere daḫi ayaġını atdı Bu ṭarīḳ üzere **beyt** *(259:20). [beyt,]*
28. eṣnāda bu ḳulları daḫi **beyt** *(260:8). [beyt,]*
29. **beytiniñ** maṭlaʿu'l-envār-ı müfādınıñ maẕharı ve cāmiʿ-i mihr ü māh-ı semāvātıñ hem-seri olup *(268:20). [beytiniñ, -i, -n, -iñ]*
30. sīne-çāk oldıġına bu **beyt** şāhid-i erbāb-ı idrāk olur Beyt *(276:9). [beyt,]*
31. sīne-çāk oldıġına bu beyt şāhid-i erbāb-ı idrāk olur **Beyt** *(276:9). [beyt,]*
32. **beyt** li-münşiʾihi *(277:18). [beyt,]*
33. **beytini** nigāşte-i serā-perde-i her heft-gerde itdürmeleri ile cilve-gāh-ı ḳabūle *(277:21). [beytini, -i, -n, -i]*
34. ayaḳ ḫaffāfı itmiş idi **Beyt** *(278:21). [beyt,]*
35. nigāh-ı çeşm-i tātārlarından kirişme-i iltifāt ḥiss idenler mestāne naʿra-zenān olup **beyt** *(278:26). [beyt,]*
36. **beytini** īrād ile zār u nālān olurlar idi Bunlardan māʾadā kāġıddan maṣnūʿ *(278:29). [beytini, -i, -n, -i]*
37. reftār ve şāhīn-i terāzū gibi her ṭarafa imāle-i cenāḥ-ı nigāh ile dīde-dūz-ı ḫarīdār olup **beyt** *(280:8). [beyt,]*
38. her biri bu beyti oḳuyup ʿıḳd-ı güsiste-tār-ı gevher gibi çözüldiler **Beyt** *(284:14). [beyt,]*
39. Ḥallāclar daḫi tertīb-i ālāy ve öñlerince şāʿirān-ı süḫan-sāz-ı kemānçe-perdāzları li-müʾellifihi **beyt** *(284:21). [beyt,]*
40. her biri bu **beyti** oḳuyup ʿıḳd-ı güsiste-tār-ı gevher gibi çözüldiler Beyt *(284:14). [beyti, -i]*
41. evc-i hevāda pervāz itdigini bugün daḫi iẕhār u ibrāz idüp **beyt** *(295:8). [beyt,]*
42. ve hezārān ʿacāʾib-i beşāşet-eṣerler gösterüp şāʿirleri çögür çalaraḳ aṭışdı **beyt** *(297:14). [beyt,]*
43. Bunlar li-münşiʾihi **beyt** *(297:21). [beyt,]*
44. naḳş-endāzān-ı ḫayāliñ nesīc-i deffe-i zebānı olan bu **beyti** mecmūʿalarına *(299:12). [beyti, -i]*
45. ile kām-kār olup müsāfir çergesi ṣaffü'n-niʿālinde gūşe-gīr-i ḳarār oldılar **beyt** Li-münşiʾihi *(302:29). [beyt,]*
46. şoñra çögürciler daḫi zīr ü bemm-i sāzlarına **beyt** Li-münşiʾihi *(303:24). [beyt,]*
47. mıżrāb-zen-i sāz-ı şevḳ olup **beyt** *(312:23). [beyt,]*
48. Neṣr **beytini** işitdiler *(312:17). [beytini, -i, -n, -i]*
49. erbāb-ı naẕara **beyt** li-Ṣābit *(313:28). [beyt,]*
50. **beytini** teẕkīr eylediler *(313:31). [beytini, -i, -n, -i]*
51. der-kār ve ülfet-i māh u kettān temāşāyiyānı ḥayret-diṣār eyleyüp naẕm **beyt** *(314:2). [beyt,]*
52. beşāşet ve ḥayretleri şeṭārete mübeddel olup **beyt** *(326:2). [beyt,]*
53. ṣūret-nümā-yı ḫarçeng oldılar **Beyt** *(326:6). [beyt,]*
54. rūy-ı ruḫṣat görüldigi eṣnāda **beyt** *(326:23). [beyt,]*
55. ve bay u faḳīri nāʾil-i cūd-ı bī-şümār buyurup **beyt** li-münşiʾihi *(327:36). [beyt,]*
56. ḳaṣīde-i ʿīdiyye ebyātından **beyt** li-münşiʾihi *(328:8). [beyt,]*
57. **beytini** ḳırāʿat itdigimde beyt-i meẕkūr ḳaṣīde-i maʿhūdeyi teẕkīr itmegin *(328:11). [beytini, -i, -n, -i]*
58. be-güşūde oldıġı gibi çihre-i inşirāḥ rū-nümūde olup **beyt** li münşiʾihi *(333:24). [beyt,]*
59. ve mū-şikāfān-ı ḫayāl ü diḳḳat **beyt** *(334:14). [beyt,]*

60. dirhem üç dāne ṣaġīr sīm ḳahve tepsisi hediyyelerini virüp mışrāʿ **beyt** *(336:17). [beyt,]*
61. Felemenk balyosları daḫi **beyt** *(342:29). [beyt,]*
62. müdāreke-i hediyye ḫalefine taḳrīb olunurken **beyt** *(354:14). [beyt,]*
63. ve ṭarden- li'l-bāb bu velīme-i ʿaẕīmeye daʿvet ile şeref-yāb ḳılınmaġla **beyt** *(355:8). [beyt,]*
64. sūdā-gerān-ı kālā-yı temāşāya ḫaberler revān oldı **Beyt** *(355:26). [beyt,]*
65. ve tāc-dār-ı āsumān-taḫt-gāh eyyedallūhü ve ebḳāh ḥażretleri **beyt** *(357:33). [beyt,]*
66. daḫi şimdi o leẕẕet bāḳī zemzemesiyle gūyā olacaġı bī-reyb ü riyā oldı **Beyt** *(359:17). [beyt,]*
67. içün çaldıḳları sipsi taʿbīr olunur düdügüñ nicesine birden nefes-zen olmalarıyla **Beyt** *(367:19). [beyt,]*
68. keşīde eyleyüp miṣāl-i sekte-i ḫoş-āyende-i eşʿār bir miḳdār vaḳfe-i ḳarār eylediler **Beyt** *(370:20). [beyt,]*

beyt-i ʿarabiyye: *Arapça beyit, ilgili bölümü belirtmek için şair bu ifadeye başvurmuştur.*

taʿṭīr ve dimāġ-ı ḥūrān-ı behişti teşvīr ider **Beyt-i ʿArabiyye** *(162:10). [beyt-i ʿarabiyye,]*

beyt-i ġarrāyı: *Parlak beyit.*

ḥaḳḳında seyr idenler bu **beyt-i ġarrāyı** īrād u iʿāde eylediler Li-müʾellifihi *(277:5). [beyt-i ġarrāyı, -y, -ı]*

beyt-i mevzūnunuñ mażmūn-ı belāġat-meşḥūnı: *Ölçülü beytin güzellik ve incelik dolu anlamı.*

beyt-i mevzūnunuñ mażmūn-ı belāġat-meşḥūnı ile ruḫṣat-ı muḫtesib gibi *(281:7). [beyt-i mevzūnunuñ mażmūn-ı belāġat-meşḥūnı,]*

beyt-i mezkūr: *Sözü edilen beyit.*

beytini ḳırāʿat itdigimde **beyt-i meẕkūr** ḳaṣīde-i maʿhūdeyi teẕkīr itmegin *(328:11). [beyt-i meẕkūr,]*

beyt-i pür-sūzı: *Ateş dolu beyit.*

gibi revān ve heyʾet-i maḫrūṭī-i mercān-gūnı bu **beyt-i pür-sūzı** inşād içün gūyā *(197:14). [beyt-i pür-sūzı, -ı]*

beytiniñ maẕharı: *(Şairin kendisi, Vehbî) Beytin yazarı.*

beytiniñ maẕharı bir manav dilberi içün Alma yārin elmasını yersin odun yarmasını *(281:20). [beytiniñ maẕharı,]*

beytü'ş-şeref-i āfitāb-ı cihān-efrūz-ı salṭanat oldı: *(Sultanın gelip otağına oturması) Sultanlığın cihanı aydınlatan güneşinin şeref yurdu olmak.*

beytü'ş-şeref-i āfitāb-ı cihān-efrūz-ı salṭanat oldı *(176:32). [beytü'ş-şeref-i āfitāb-ı cihān-efrūz-ı salṭanat oldı, -dı]*

beytü'ş-şeref-i ḥarem-serāy-ı muḫteremlerinde: *Saygı uyandırıcı haremlerin burçlar kuşağına benzeyen yuvası.*

beytü'ş-şeref-i ḥarem-serāy-ı muḫteremlerinde dem-güẕārī ve verā-yı seḥāb-ı sürādıḳ-ı ʿaẕametlerinde *(325:17). [beytü'ş-şeref-i ḥarem-serāy-ı muḫteremlerinde, -ler, -i, -n, -de]*

beytü'ş-şeref-i hurşīd-vücūd-i şehriyārī kılınmaḳ: *(Çadır için) Sultanın varlık şerefiyle şeref yuvasına dönüşmesi.*

beytü'ş-şeref-i ḫurşīd-vücūd-i şehriyārī ḳılınmaḳ irāde ve maşrıḳ-ı ḳarār-gāh-ı hümāyūnlarından *(153:25). [beytü'ş-şeref-i ḫurşīd-vücūd-i şehriyārī ḳılınmaḳ, -ın, -maḳ]*

beytūtet: *Geceleme, gece kalma.*

ʿazīmet ve şeh-zādegān-ı ʿālī-ḫażret daḫi ālāy gicesi anda **beytūtet** ve irtesi *(141:31). [beytūtet,]*

beyża: *Hayvanların, en çok atın ayaklarında peyda olan yumurta büyüklüğündeki şişlik.*

ṣıyānet içün perde-i siyeh-gūn-ı mūyında nihān itseler semmūrda **beyża** gibi *(163:18). [beyża,]*

beze miskīni: *Yoksul, sünepe, kılıksız ve uyuşuk kimse.*

içlerinden Ḳaradeñizli ṣarı beñizli bir **beze miskīni** żaʿfından olan *(300:4). [beze miskīni,]*

bezl eylese: *Dağıtmak.*

Anı daḫi **beẕl eylese** iflāsı ʿayāndır *(331:6). [beẕl eylese, -se]*

bezl idicek: *Saçmak.*

Ḫalḳa sen **beẕl idicek** māʾide-i mekrümetiñ *(290:11). [beẕl idicek, -icek]*

beẕl idüp: *(Padişahın nimetleri) Saçmak.*

Beẕl idüp pādişāh inʿāmın *(286:3). [beẕl idüp, -üp]*

bezl itdigi: *Saçmak, dökmek.*

Leyle-i mezbūrede ṣadr-ı aʿẓam-ı deryā-semāḥatıñ **beẕl itdigi** zer ü sīmiñ *(289:17). [beẕl itdigi, -dig, -i]*

beẕl itmede: *Geçimlik dağıtmak. Yardım etmek.*

Beẕl itmede ʿāleme revātib *(127:8). [beẕl itmede, -mede]*

bezl olunan: *Saçılmak.*

Ceyb-i keremi **beẕl olunan** gevhere kāndır *(330:12). [beẕl olunan, -an]*

bezl olunup: *Dağıtmak.*

Ve her ne ḳadar üserā vü pāy-zenler var ise birer ikişer ẕolata **beẕl olunup** her *(327:30). [beẕl olunup, -un, -up]*

beẕl üʿaṭā: *Saçmak ve bağışlamak.*

Sermāye-baḫş-ı maʿden ü kān olan ceyb ü baġallerini **beẕl üʿaṭā** için *(289:22). [beẕl üʿaṭā,]*

bezle-güzār: *Şakalaşmak.*

Açdırma ehl-i keyfe ḳutunuñ ḳapaġını diyerek **beẕle-güẕār** ve benān-ı ārzūların kilīd-i ḳufl-güşā-yı ṣandūḳ-ı mār eylediklerinde *(225:14). [beẕle-güẕār,]*

bezle-güzārī: *Şakalar ve gülücükler.*

dillerle taʿbīr olunmayacaḳ mertebe **beẕle-güẕārī** ve serhengān-ı enderūn-ı āṣafī *(309:37). [beẕle-güẕārī,]*

beẕl-i cūd u niʿam olup: *Cömertlik ve nimet sunmak, saçmak.*

beẕl-i cūd u niʿam olup ḫuṣūṣen ḫayr-ḫˇāhān-ı devlet-i ʿaliyyeye ṣemere-i şecere-i ṣıdḳ u ḫulūṣ olan *(145:20). [beẕl-i cūd u niʿam olup, -up]*

beẕl-i ebr-i gevher-bārı: *Bulutun inci taneleri yağdırması.*

niṣār-ı dirhem ü dīnār ile cūşiş-i emtār ve **beẕl-i ebr-i gevher-bārı** unutdurduḳları *(328:4). [beẕl-i ebr-i gevher-bārı, -ı]*

beẕl-i kerem: *Ödül dağıtmak.*

bendegān-ı meşḳūrü'l-mesāʿīniñ merātib-i ḫıdmet ü rütbetlerine göre **beẕl-i kerem** *(363:21). [beẕl-i kerem,]*

bezl-i naḳdīne-i cūd: *Cömertlik akçesi saçmak.*

daḫi ceyb ü hemyānların tehī idecek mertebe **beẕl-i naḳdīne-i cūd** ve her fırḳaya *(289:25). [beẕl-i naḳdīne-i cūd,]*

bezl-i naḳdīne-i himmet buyurmaları: *Hesap etmeden yardım akçesi saçmak.*

ve güşād-ı daḫme-i mürüvvet ve **beẕl-i naḳdīne-i himmet buyurmaları** ile *(327:4). [beẕl-i naḳdīne-i himmet buyurmaları, -ma, -lar, -ı]*

beẕl-i naḳdīne-i himmet idüp: *Gayret sermayesini harcamak.*

tedārükine **beẕl-i naḳdīne-i himmet idüp** mesbūk-ı ḳālıb-ı īcād itdigi *(340:16). [beẕl-i naḳdīne-i himmet idüp, -üp]*

beẕl-i niʿmet: *Yedirip içirmek.*

iẓhār-ı şevket ve iʿlām-ı vüfūr-ı ḳudret ve **beẕl-i niʿmet** *(337:29). [beẕl-i niʿmet,]*

beẕl-i niʿmet ü iḥsān buyurmaḳ: *İyilik ve bağışta bulunmak.*

boyunlarınca **beẕl-i niʿmet ü iḥsān buyurmaḳ** ḳaṣdına ṭaraflarından sefīr-i tuḥfe-berendelerine *(172:8). [beẕl-i niʿmet ü iḥsān buyurmaḳ, -maḳ]*

bezl-i zer ü gevher ider: *İnci ve cevher saçmak.*

Beẕl-i zer ü gevher ider ol rütbe ki desti *(331:1). [beẕl-i zer ü gevher ider, -er]*

beẕl-i zer ü gevher iderek: *Altın ve inci saçmak.*

teşrīf buyurdılar ve saʿādetle mesned-i ʿizz ü iḳbāllerinde **beẕl-i zer ü gevher iderek** *(287:13). [beẕl-i zer ü gevher iderek, -erek]*

beẕl-i zer-i nāb eylediler: *Halis altın saçmak.*

baḫşiş-i bī-ḥisāb ve **beẕl-i zer-i nāb eylediler** ʿAmmerallāhu taʿālā ve ebḳāhu *(249:2). [beẕl-i zer-i nāb eylediler, -di, -ler]*

bezm: *Sohbet, yaran sohbeti ‖ ziyafet, işret sohbeti.*

Kim rūḥ-ı Cem ol **bezme** ṭufeyl-i ser-i ḫˇāndır *(329:18). [bezme, -e]*

bezm-i ṣafā vü ṣādī: *Eğlence ve şevk meclisi.*

Yine germ oldı dilā **bezm-i ṣafā vü ṣādī** *(290:19). [bezm-i ṣafā vü ṣādī,]*

bezm-i ṣafādır: *Eğlence meclisi.*

Bu sūr-gehiñ her yeri bir **bezm-i ṣafādır** *(329:17). [bezm-i ṣafādır, -dır]*

bezzāz: *Dokumacı, dokuma yapan ya da satan kimse.*

Bezzāzlar bāfte-i kār-gāh-ı sūr olan metāʿ-ı ḫoş-ḳumāş-ı ālāy-ı müfīżü's-sürūrlarını *(300:11). [bezzāzlar, -lar]*

bī-ʿaded: *Sayısız.*
1. **bī-ʿaded** altun iḥsān buyurup taḫṣīṣ baʿde't-taʿmīm ile tekrīm buyurdılar *(327:29). [bī-ʿaded,]*
2. raḳṣ eyler idi Her biri **bī-ʿaded** şenlikler ile güẕār eyleyüp *(203:6). [bī-ʿaded,]*

bī-ārām u direng: *Durup dinlenmeksizin.*

Cā-be-cā mehter-ḫāneler ḫod seyr-āheng ve perende-bāzlar **bī-ārām u direng** *(254:27). [bī-ārām u direng,]*

bī-ārām u direng itdiler: *Keyfini kaçırtmak, rahat vermemek.*

bī-ārām u direng itdiler Ve bir müddet ḥarb u ḍarbdan ṣoñra ṭabl-ı āsāyiş çalınmaġla *(264:21). [bī-ārām u direng itdiler, -di, -ler]*

bī-bāk: *Korkusuzca davranmak.*

mertebe **bī-bāk** arḳası üzere yatup āsāyiş eyledi ki seyr idenler ecel beşigi *(232:34). [bī-bāk,]*

bī-bāk u bī-pervā: *Korkusuz ve düşünmeden.*

menzile **bī-bāk u bī-pervā** āmed ü reft ile hünerler ʿarż iderek *(232:4). [bī-bāk u bī-pervā,]*

bī-bāk u nā-tersān: *Korkusuz ve ürküntü hissetmeden.*

yüriyüp nīme-i menzile resīde olduḳda **bī-bāk u nā-tersān** ne terāzū ve ne mīzān *(259:17). [bī-bāk u nā-tersān,]*

bī-bedel: *Bedelsiz, tarifi olmayan.*

lāyıḳ birḳaç tārīḫ-i ġarrā ve **bī-bedel** ḳaṣīde-i müsteṣnā *(193:12). [bī-bedel,]*

biç: *Dikilecek kumaşı belli bir ölçüye ve modele uygun olarak makasla kesmek.*

takyalar **biçüp** çeşm-i rūşenlerine dünyāyı tār ve feżā-yı vesīʿi başlarına dar ve *(282:16). [biçüp, -üp]*

biç-: *Dikilecek kumaşı belli bir ölçüye ve modele uygun olarak makasla kesmek.*
1. ve üstādān-ı kārları bir ṭop ḳumāş-ı zer-tārı kesüp **biçüp** *(301:19). [biçüp, -üp]*
2. Visālin eyleḍiler çoḳ kesüp **biçüp** taḫmīn *(301:31). [biçüp, -üp]*

bıçak: *Bir sap ve çelik bölümden oluşan kesici araç.*
1. zemīne ḫalīde ḳılınan **bıçaḳları** yerden ictinā eyledi *(176:20). [bıçaḳları, -lar, -ı]*
2. imrār ve baʿdehū otuz ḳadar **bıçaḳ** ve ḫançeri bir bir bālādan nāfına *(303:16). [bıçaḳ,]*
3. İstanbul timurı mercān depelü ḳalem-terāş ve iki **bıçaḳ** irdāf olunup *(315:21). [bıçaḳ,]*

bıçakçı: *Bıçak yapıp satan esnaf.*
1. ve ḳılıçcı ve **bıçaḳçı** ve kürekçi ve kāġıdçı ve ḳuyumcı eṣnāfınıñ ricāli ḳahve çadırlarını *(310:33). [bıçaḳçı,]*
2. ve iki taḫta ġılāflı timur-ı Şām itḥāf ve yamaḳları olan **bıçaḳçılar** *(315:19). [bıçaḳçılar, -lar]*

bī-cāme vü libās: *Çıplak.*

nihāde ve ellerin yere ve arḳasın şemşīre mümāss idüp **bī-cāme vü libās** ve *(303:13). [bī-cāme vü libās,]*

bī-çāre: *Çaresiz, düşkün, zavallı.*
1. Bī-çāre ġam ancaḳ oldı nā-būd *(133:18). [bī-çāre,]*
2. ile herkes ḳarār-gāhlarına istirāḥata ʿazīmet eyleyüp mışrāʿ Ṭaġılıñ **bī-çāreler** *(204:15). [bī-çāreler, -ler]*
3. Bende bulunur zehr-i ġamıñ tiryākı naġmesini ismāʿ itdigi gibi **bī-çāreler** *(225:11). [bī-çāreler, -ler]*
4. yine eteklerini ṭutuşdurmaḳ içün püskürme fişekleri ḥavāle eyleyüp **bī-çāre** *(228:11). [bī-çāre,]*
5. Baʿdehū mışrāʿ Şavuluñ **bī-çāreler** çün ḳaldı dīvān irteye neşīdesi ile çıḳ çıḳ-ı raḳḳāṣ *(289:33). [bī-çāreler, -ler]*
6. āteş gemisi oldıġı nümāyān oldıġı eṣnāda **bī-çāre** *(356:29). [bī-çāre,]*
7. ṣuffe-i pür-berzaḫları gerdişe āġāz itdikçe **bī-çāreler** daḥi ṣuʿle-i cevvāle *(357: 4). [bī-çāreler, --ler]*

bī-çāreleriñ ḥālleri: *(Derya şenliğinde gösteri yapanlar) Zavallıların durumu.*

bī-çāreleriñ ḥālleri müşevveş olup kimi ḳışṣa-ḫʿānlıḳ kimi süḫān-dānlıḳ *(347:1). [bī-çāreleriñ ḥālleri,]*

bī-ceng ü cedel: *Savaşsız ve kavgasız.*

Bī-ceng ü cedel muṣliḥ-i ġavgā-yı zamāne *(251:12). [bī-ceng ü cedel,]*

bidāye-i ḥālinden: *İlk vakitler.*

perverde ṭāʾir-i ḥaremidir **bidāye-i ḥālinden** nihāye-i merātib-i āmāle vuṣūlına *(145:24). [bidāye-i ḥālinden, -i, -n, -den]*

bī-direng: *Durmadan, çabuk.*

bī-direng ve mehter-ḫāneleri sīr-āheng eylediler Cān-bāzlar ṭayy-ı bisāṭ eyleyüp *(245:2). [bī-direng,]*

bīd-pāy u rāy u dābişlīm: *Meşhur Hint Hükümdarları.*

Ki yanında añılmaz **Bīd-pāy u Rāy u Dābişlīm** *(291:26). [bīd-pāy u rāy u dābişlīm,]*

bi-emrillāhi taʿālā: *Yüce Allah'ın izniyle.*

Ammā bugün **bi-emrillāhi Taʿālā** vaḳt vaḳt nāzil olan maṭar-ı vābilden geregi *(34: 8). [bi-emrillāhi taʿālā,]*

bi-faẕlillāhi taʿālā: *Yüce Allah'ın lütfu ile.*

bi-faẕlillāhi Taʿālā ġıbṭa-fermā-yı ʿıḳd-ı Şüreyyā ve her biri ḳurretü'l-ayn-ı niżām-ı dünyā *(140:26). [bi-faẕlillāhi taʿālā,]*

bīgāne: *Yabancı.*

bīgāne duḫūline sedd olacaḳ mertebesi ḫāric-i ḥīṭa-i terḥīṣ ve ocaġ-ı meẕkūre *(262:13). [bīgāne,]*

bī-ġaraż: *Maksatsız.*

ṣoñra mışrāʿ Selām-ı rūstāyī **bī-ġaraż** nīst feḥvāsınca bu bahāne ileʿarż-ı ḥāl *(235:6). [bī-ġaraż,]*

bī-gerd-i keder: *Keder tozunun yokluğu.*

Bī-gerd-i keder rūy-ı zemīn var ise muġber *(328:24). [bī-gerd-i keder,]*

bī-hadd u bī-kıyās: *Sayısız ve hesapsız.*

bī-ḥadd u bī-ḳıyās idi Lākin anları tafṣīle tenezzül ile irtikāb-ı īcāb u ıṭnāb olunmadı *(199:31). [bī-ḥadd u bī-ḳıyās,]*

bi-ḥaḳḳ-ı kaʿbe: *Kabe hakkı için.*

Bi-ḥaḳḳ-ı Kaʿbe lāyıḳ şānına ikrām-ı sulṭānī *(218:12). [bi-ḥaḳḳ-ı kaʿbe,]*

bi-ḥasebi'l-merātib: *Değer ve derecelerine uygun olarak.*
1. Pes ān-gāh ʿörf-i beled üzere **bi-ḥasebi'l-merātib** anlara muʿāḳıb *(284:20). [bi-ḥasebi'l-merātib,]*
2. fekk-i ḫıtām-ı kīse-i ʿaṭā ve nice süḫan-fürūşān-ı kūçe-i maʿnāya **bi-ḥasebi'l-merātib** *(308:8). [bi-ḥasebi'l-merātib,]*

bī-ḫavf ü hirās: *Korkusuzca.*

nevḳ-i ser-tīzini başındaki ʿaraḳiyyeye mümāss idüp **bī-ḫavf ü hirās** cilve-i bī-ḳıyās eylediginden *(209:14). [bī-ḫavf ü hirās,]*

bīhte-i pervīzen-i tedḳīḳleri olan: *İncelemelerin eleğinden geçmek.*

bir gerdūne üzere ibdāʿ itdikleri şekl-i müstedīr ṭāḥūnede **bīḫte-i pervīzen-i tedḳīḳleri olan** *(235:13). [bīḫte-i pervīzen-i tedḳīḳleri olan, -an]*

bīhūde: *Yok yere, boşu boşuna.*
1. içün ġavvās-ı endīşelerin deryā-yı ḳaʿr-ı nā-yāb-ı ḥayrete şalup **bīhūde** *(185:18). [bīhūde,]*
2. Naḳāre şanma düm düm deyu **bīhūde** şadā eyler *(231:19). [bīhūde,]*
3. Şanma **bīhūde** bu şeb rīziş iden bārānı *(290:10). [bīhūde,]*

bī-hūş u sersām: *Şuurunu kaybetmek.*

tiryākiyān-ı nīm-cānıñ kimi naʿra-i mevhūme-i dehşet-fermāsından **bī-hūş u sersām** *(225:5). [bī-hūş u sersām,]*

bī-ḥużūr olan: *Huzursuz olmak.*

Ammā ḳalyon cengi ḥavfından **bī-ḥużūr olan** maġlūbān-ı keyf-i pür-fütūr *(274:21). [bī-ḥużūr olan, -an]*

bi-ʿibāretihi: *Olduğu gibi.*

vaḳt-i iḳtizāda düstūr'ü'l-ʿāmel-i erbāb-ı düvel olmaġ içün **bi-ʿibāretihi** *(139:31). [bi-ʿibāretihi,]*

bī-ihtiyār: *Kendi isteğiyle.*
1. fenersiz ḳalup **bī-iḫtiyār** perīşān-sāz-ı şuʿūr u efkār oldıġıñı daḥi *(260:21). [bī-iḫtiyār,]*
2. mālik-i ḳuvvet-i ḳudsiyye iken **bī-iḫtiyār** bükā eyledigi yerde vālide-i müşfiḳalarınıñ *(371:19). [bī-iḫtiyār,]*

bi-isrihim: *Tümüyle.*
1. mevcūd olan erkān-ı devlet **bi-isrihim** ol gün daḥi ḥāżır ve mevḳif-i selāmda *(148:28). [bi-isrihim,]*
2. cebeciyān **bi-isrihim** maḥallerine ricʿata meʾẕūn oldılar *(364:5). [bi-isrihim,]*
3. Ve dergāh-ı ʿālī dāme maḥfūfen bi'l-maʿālī ḳapucubaşıları daḥi **bi-isrihim** *(364:35). [bi-isrihim,]*

bī-iştibāh idügini: *Şüphesiz olmak.*

dillerde dāstān ve ʿaṣr-ı şerīfleri reʾs-i tārīḫ-i eyyām olacaġı **bī-iştibāh idügini** *(370:33). [bī-iştibāh idügini, -üg, -i, -n, -i]*

bī-ḳāl u ḳīl: *(Hizmetler için) Söz götürmez.*

Neşr Ḫulāsa **bī-ḳāl u ḳīl** ḫıdmet-i lāzımelerin ser-i mū taḳṣīr itmeksizin tekmīlden *(336:27). [bī-ḳāl u ḳīl,]*

bī-ḳarār u tārumār eyledi: *Yerinde durmamak ve dağılmak.*

sāḥa-nişīnān-ı temāşāyiyānı sipend-i āteş-dīde gibi **bī-ḳarār u tārumār eyledi** *(157:33). [bī-ḳarār u tārumār eyledi, -di]*

bī-ḳayd u ʿinān: *Bağsız ve dizginsiz.*

ile bir mādīyān-ı bī-dermānı ile bir ṭavīlede **bī-ḳayd u ʿinān** īvā vü iskāna ḳādir *(205:26). [bī-ḳayd u ʿinān,]*

bī-ḳayd-ı bīm ü hirās: *Korku duymamak.*

bī-ḳayd-ı bīm ü hirās dest ü pāyına ṭayanup püşt üzere yatdı Bu ḥāletde *(303:14). [bī-ḳayd-ı bīm ü hirās,]*

bil: *Bir şey hakkında bilgisi, malumatı olmak, o şeyi öğrenmiş ve kavramış bulunmak.*
1. sikke-i iʿtibāra şāyān oldıġını **bilüp** yevmen-fe-yevmen ʿizz ü iḳbāline *(145:30). [bilüp, -üp]*
2. **Bilüp** o cān-ı cihān renc-i ḥasretiñ geliyor *(179:26). [bilüp, -üp]*
3. Fonda **bilsün** deñize kendüyi dümenci faḳīr *(187:4). [bilsün, -sün]*
4. maʿnāsı ḥāllerine mā-ṣadaḳ oldıġını **bilüp** bī-vehm ü bī-hirās bir biri ile *(205:15). [bilüp, -üp]*
5. Āsiyāb-ı dehrde gendüm **bilelden** ḥāṣılı *(235:18). [bilelden, -el, -den]*
6. iʿtimād olunmazsa istişhāda ṣāliḥ kimesne görüp **bilmedi** deyu mütekeddir ve *(260:27). [bilmedi, -me, -di]*
7. Ḳaragöz Eşegi gibi bār-ı raḫt u bisāṭdan ʿārī buldıġımı maḥż-ı baḫtiyārī **bilüp** *(260:30). [bilüp, -üp]*
8. Evvelā mışrāʿ Ciger-gūşem baġırdaḳdan **bilür** resm-i der-āġūşı *(283:6). [bilür, -ür]*
9. Yapu-ı dilde şemātā-yı keser **bilmezler** *(297:16). [bilmezler, -mez, -ler]*
10. ve ṣanʿatlarını ḳollarına altun bilezik **bilen** ḳıymet-şināsān gevher-i maʿrifet-cevherlerini *(298:5). [bilen, -en]*
11. Ḫāmeñ **bilirüz** lūlesidir maḳsem-i şiʿriñ *(332:23). [bilirüz, -ir, -üz]*

bil-: *Bir şey hakkında bilgisi, malumatı olmak, o şeyi öğrenmiş ve kavramış bulunmak.*
Sen bir ḳatını **bilürsüñ** ey dil *(257:19). [bilürsüñ, -ür, -süñ]*
Mülk-i dehre nice şeh geldi ḫoş-āmed **bilmem** *(292:12). [bilmem, -me, -m]*

bilā-fāṣıla: *Kesintisiz olarak.*

ve ālāt-ı melāʿib-i ġarāʾib-i sūriyye birḳaç sāʿat **bilā-fāṣıla** *(356:17). [bilā-fāṣıla,]*

bi'l-āḫire: *Ardından.*

güsiste itdiklerin görüp **bi'l-āḫire** zencīr-i dīnār ve silsiletü'ẕ-ẕeheb-i iḥsān-ı bī-şümār *(318:15). [bi'l-āḫire,]*

bilā-tevaḳḳuf: *Hiç gecikmeksizin.*

min-baʿd ḳayd-ı esrden āzād olundıġı kendüye tefhīm olunduḳda **bilā-tevaḳḳuf** *(243:24). [bilā-tevaḳḳuf,]*

bi'l-cümle: *Bütün, tamamiyle.*
1. Neṣr **bi'l-cümle** ḥarem-i hümāyūn ile sāḥil-serāy-ı tersāne-i ʿamīreye sāye-endāz-ı iclāl oldılar *(153:7). [bi'l-cümle,]*
2. Neṣr Bu eṣnāda defter-dārān ve ḫˇāce-gān ve **bi'l-cümle** erkān-ı dīvān ve *(155:3). [bi'l-cümle,]*
3. güsterde vü āmāde oldı ve levāzım-ı sāʾire **bi'l-cümle** ḥāżır u müheyyā *(215:11). [bi'l-cümle,]*
4. ṭopçıbaşı İbrāhīm Aġa ve ṭopçılar ketḫudāsı ve **bi'l-cümle** żābiṭān u neferātı ve *(337:10). [bi'l-cümle,]*
5. ṭop ʿarabacıbaşısı Ḥüseyin Aġa ve ketḫudāsı ve **bi'l-cümle** żābiṭan u neferātı *(337:11). [bi'l-cümle,]*
6. nām-āver-i iftiḫār ü iştihār olan Ḥasan Aġa ve **bi'l-cümle** selāṭīn-i ʿismet-āyīn *(360:16). [bi'l-cümle,]*
7. ḫıyām u sāye-bān-ı ṣadr-ı kerem-maḳrūn ve **bi'l-cümle** vüzerā vü ümenā ve ḫˇācegān ve *(364:3). [bi'l-cümle,]*
8. ve sipāh ve silāḥ-dār aġaları ve ketḫudāları ve cebecibaşı ve ṭopçıbaşı **bi'l-cümle** *(373:11). [bi'l-cümle,]*

bildir-: *Herhangi bir şeyi haber vermek. Herhangi bir konuda bilgi vermek. Anlatmak, ifade etmek.*

ḥallāc olduḳlarını **bildirdiler** *(247:7). [bildirdiler, -di, -ler]*

bile: *Dahi, de.*

ṣaff-beste-i meydān-ı peygār olan yalıñ ḳılıçlu levendān-ı şuʿle-ḥarekātı **bile** *(356:25). [bile,]*

bi'l-fi'l: *Görevine devam eden, görevde olan.*
1. Sālim Mehemmed Efendi ve ḥālā **bi'l-fi'l** İstanbul ḳāḍīsi Dürrī Meḥmed Efendi *(177:38). [bi'l-fi'l,]*
2. sellemehü's-selām ḥażretleriniñ fetvā emāneti ḫıdmetiyle şeref-yāb olup **bi'l-fi'l** *(178:30). [bi'l-fi'l,]*

bi'l-iltizām: *Bile bile, isteyerek.*

raḳḳāṣlar daḫi **bi'l-iltizām** ol cānibde merbūṭ oldıġı ṣırıḳ ile cevlān u ḫırām iderler *(258:25). [bi'l-iltizām,]*

bi'l-ʿizzi ve's-saʿāde: *Sabır ve mutlulukla.*

deryā şenligi seyr ü temāşāsına **bi'l-ʿizzi ve's-saʿāde** taḥrīk-i mıḳẕāf-ı ʿazīmet olundı *(201:33).*
[bi'l-ʿizzi ve's-saʿāde,]

bi'l-ḳabūl olunması: *Karşılanmak, kabul etme durumu.*

cevāhir-i dü-ʿālem-bahā-yı Kelām-ı Ḫudā ile memlū bir ṣadefdir ki telaḳḳī **bi'l-ḳabūl olunması** *(170:9). [bi'l-ḳabūl olunması, -ma, -s, -ı]*

bi'l-külliye: *Büsbütün, tamamıyla.*

ġubār-ı çihre-i zemīni **bi'l-külliye** şüşte itmegin bu daḫi bir başḳa āb u tāb virüp *(290:6). [bi'l-külliye,]*

billah: *Allah için, Allah'a yemin ederim. .*
1. Dünyāya farīżā oldı **billāh** *(134:18). [billāh,]*
2. üzere cevlān ider esb-i sebük-ʿināna rākib ve piyādeleri mışrāʿ **Billāh** bu *(335:6). [billāh,]*

bi'l-yümni ve's-suʿūd: *Uğurla ve kutlulukla.*

gelüp **bi'l-yümni ve's-suʿūd** ḳuʿūd buyurdılar *(373:24). [bi'l-yümni ve's-suʿūd,]*

bī-meded-i kemend ü mesed: *Kuşak ve ip yardımı olmaksızın.*

kemend-endāz olmuş iken zīr-i sütūndan bir tātār-ı sebük-reftār **bī-meded-i kemend ü mesed** *(362:28). [bī-meded-i kemend ü mesed,]*

bī-meded-i mīzān: *Terazinin yardımı olmadan.*

bī-meded-i mīzān püşt üzere yatup gāh eli ile ṭutup gāh ayaġından aşılup *(232:31). [bī-meded-i mīzān,]*

bī-meded-i refīḳ: *(Göstericiler) Arkadaşının yardımı.*

bālā bir rīsmāna taʿlīḳ eyleyüp **bī-meded-i refīḳ** dūrdan pertāb ve zih-gīrden *(246:29). [bī-meded-i refīḳ,]*

bi-merātibihim: *Mertebelerine, sıralanışlarına göre.*
1. ḳāḍī-ʿaskerler maʿzūlleri ve sāʾir mevālī vü müderrisīn **bi-merātibihim** resm ü rāhī *(156:21). [bi-merātibihim,]*
2. **bi-merātibihim** tuḥfe-i nāçīz-i ḥaḳīrānesi ṭabʿ-ı müşkil-pesend-i pādişāhī ve *(169:6). [bi-merātibihim,]*
3. **bi-merātibihim** revābıṭ-ı eczā-yı nüsḫa-i cemʿiyyet olup ḥālā şeyḫü'l-islām *(178:29). [bi-merātibihim,]*
4. mevālī-i ʿiẓām **bi-merātibihim** maʿan cālis oldılar *(194:17). [bi-merātibihim,]*

5. sāye-bān-ı żiyāfet olan müsāfir çergelerine **bi-merātibihim** şeref-mend-i müşūl oldılar *(288:25). [bi-merātibihim,]*
6. ile **bi-merātibihim** ṣaf-beste-i tertīb ve ṭopçıbaşı aṭlas üst ve *(339:6). [bi-merātibihim,]*

bi-merātibimi's-sāmiye: *Mertebelerine göre.*

bi-merātibimi's-sāmiye hem-zānū-yı mücāselet olup tenāvül-i niʿam-ı vāfiye eylediler *(319:35). [bi-merātibimi's-sāmiye,]*

bī-minnet: *Lütufkar olmak, gerçeklik.*

ḫaṣīṣa-i pādişāh-ı bāhirü'l-ʿadālet oldıġı **bī-minnetdir** Naẓm *(205:33). [bī-minnetdir, -dir]*

bī-minnet-i cām u sāḳī vü mey: *Şarabın, kadehin, sakinin verdiği lütfu başa kakmaması.*

Bī-minnet-i cām u sāḳī vü mey *(133:5). [bī-minnet-i cām u sāḳī vü mey,]*

bī-minnet-i sürāġ ḳıldı: *Yol göstericiye ihtiyaç duymamak.*

ve reh-peymāyān-ı ʿālem-i bālā-yı leyle-i ẓulmāda müstaġnī-i çerāġ ve **bī-minnet-i sürāġ ḳıldı** *(289:8). [bī-minnet-i sürāġ ḳıldı, -dı]*

bī-muḥābā vü bī-hirās: *Korkusuzca.*

ḫālet-nümā-yı cisr-i ḥadīd eyleyüp üzerlerine ḳadem-nihāde ve **bī-muḥābā vü bī-hirās** pāy *(176:16). [bī-muḥābā vü bī-hirās,]*

biñ: *(Bir şeyin veya bir hayvanın üzerine çıkıp) Ayakları sarkıtarak oturmak.*

ki mışrāʿ Ayaġı yer mi başar raḫş-ı murāda **bineniñ** müʾeddāsınca *(344:4). [bineniñ, -en, -iñ]*

biñ: *Dolanmak, bir şeyin çevresine sarılmak.*

Binüp devr eyledükçe mihr-veş ol Yūsuf-ı ṯānī *(203:33). [binüp, -üp]*

biñ: *Yüksek bir şeyin ya da bir hayvanın üstüne çıkıp ayaklarını sallandırarak oturmak.*

ṣūretinde ṣuffe-i bī-ṣafālarına **bindirilüp** ṣūret-i hāy u hū ve daḳḳ-ı çeng ü güft ü gū iderken *(356:38). [bindirilüp, -dir, -il, -üp]*

biñ: *"Bin" asıl sayı sıfatı.*
1. Küçük ve Yeñice ve Ṭaraḳlı ve Gölbazārı ḳażālarından **biñ** ördek ve sekiz biñ *(142:4). [biñ,]*
2. Bu eṣnāda ʿīd-i şerif dīvānı gibi dergāh-ı ʿālī yeñiçerilerine meydānda **biñ** *(156:33). [biñ,]*
3. ṣoñra geçüp **biñ** şevḳ ile naẓar-gāh-ı hümāyūnda yüz yerde merāsim-i ḫāk-būsī-i mülūkāneyi *(182:27). [biñ,]*
4. **Biñ** yıl da olsa ʿömri kişiniñ ne kārı var *(182:31). [biñ,]*
5. Ya kemān-ı Rüstemī **biñ** naḳş ile peydā mıdır *(185:2). [biñ,]*
6. temāşā-yı cemāl-i şehriyār-ı cihān-güşāya göz nūrı ṣarf idüp **biñ** *(196:12). [biñ,]*
7. daḫi **biñ** ġuruş iḥsān u iʿṭā ve aña ve sāʾir ḫuddām-ı ṣıṭabl-ı hümāyūndan *(216:25). [biñ,]*
8. ṭarafından daḫi **biñ** ʿaded fişekle revnaḳ-yāb bir daḫme-i düşvār-güşād-ı efrāsiyāb *(229:26). [biñ,]*
9. iki ḥirfet aṣḥābı beş yüz dirhem bir sīm legen ibrīḳ ve **biñ** dirhem bir *(239, 10). [biñ,]*
10. Paşmaġı **biñ** ḳadına virürdi zort *(279:7). [biñ,]*

11. ʿaded gül-gīr yaʿnī miḳrāż-ı sevād-gīr ve **biñ** dirhem gümüşden bir ibrīḳ ve *(298:25). [biñ,]*
12. dirhem bī-naẕīr bir sīm sīnī-i kebīr ve **biñ** dirhem bir gümüş şemʿ-dān ve iki *(298:24). [biñ,]*
13. ṭāka destār-ı muṭallā ve iki ṭonluḳ çiçekli şāl-ı girān-bahā ve **biñ** dirhemden *(305:5). [biñ,]*
14. maşnūʿ sīm-i nāb bir kebīr ṭās-ı ḫoşāb ve **biñ** dirhem gümüşden bir ibrīḳ ve *(305:6). [biñ,]*
15. ve günā-gün **biñden** efzūn ṭarrāḳa-ḫīz fişekler ile ḫalḳı birbirine ḳataraḳ *(314:11). [biñden, -den]*
16. Sūr-gāh içre nice **biñ** ırġad *(325:2). [biñ,]*
17. **Biñ** ʿīd görüldi nice nev-rūza irişdik *(328:20). [biñ,]*
18. **Biñ** meclis-i şāhāne-i şevḳ oldı müretteb *(329:15). [biñ,]*
19. her tār-ı mūy-ı müşgīn-būy-ı perçeminde **biñ** diyār-ı Çīn āvīzān ve her cünbiş-i şafā-baḫşına *(369:12). [biñ,]*

bin-: *Bir şeyin üzerine çıkmak.*

binüp arḳası cānibe egilüp ayaḳları pāy-ı pergār gibi zīrinde olan *(247:3). [binüp, -üp]*

biñ aşçı bir başçı: *Her işte bir yöneticinin bulunması gerektiğini ifade eden atasözü.*

biñ aşçı bir başçı meşeline ittibāʿan māʾide-sālār ve ādāb gözleme ḳaydında olmayup *(300:22). [biñ aşçı bir başçı,]*

biñ iki yüz: *"Bin iki yüz" asıl sayı sıfatı.*

biñ iki yüz ḳadar ġün-ā-gün fişekle meşḥūn Daḫme-i Efrāsiyāb nāmında *(196:17). [biñ iki yüz,]*

biñ otuz yedi: *"Bin otuz yedi" asıl sayı sıfatı.*

ābdest ibrīġi ve **biñ otuz yedi** dirhem bir sīnī-i sīmīn üzere mevżūʿ ve yine *(238:18). [biñ otuz yedi,]*

biñ seksen altı: *"Bin seksen altı" asıl sayı sıfatı , 1676 tarihi.*

Ve keẕālik Boġdan voyvodası ṭarafından **biñ seksen altı** tārīḫinde virilen *(361:14). [biñ seksen altı,]*

biñ üç yüz altı: *"Bin üç yüz altı" asıl sayı sıfatı.*

ve yüz otuz altı dirhem sīm buḫūr-dān ve altmış yedi dirhem sīm gülāb-dān ve **biñ üç yüz altı** *(238:2). [biñ üç yüz altı,]*

biñ yüz: *"Bin yüz" asıl sayı sıfatı.*

Ve ṭopçılar ocaġından pertev-nümā-yı ẓuhūr olan **biñ yüz** ʿaded günā-gün fişeng-i şuʿle-nümūndan *(269:36). [biñ yüz,]*

biñ yüz otuz iki senesi: *1720 yılı, büyük şölenin gerçekleştiği tarih.*

Sūr-ı hümāyūnuñ yigirmi dördinci güni ki **biñ yüz otuz iki senesi** ẕi'l-ḥiccesiniñ *(373:6). [biñ yüz otuz iki senesi,]*

binā: *Yapı.*

ehemm-i mehāmm olan **binālara** neẕāret ve taʿyīn-i resm ü tebyīn-i heyʾet *(198:7). [binālara, -lar, -a]*

bināberān: *Bu sebeple.*

vāḳiʿ olmuş idi **bināberān** Sultān Bāyezīd Meydānına güşāde olan ḳapudan *(365:28). [bināberān,]*

bināberīn: *Bundan dolayı, bunun üzerine.*
1. retīme-bend-i niyyet olmuşlar idi **Bināberīn** ʿanāṣır-ı ecsām-ı şevket ve *(137:11). [bināberīn,]*
2. **Bināberīn** otaġ-ı āṣafī pīş-gāhında erbāb-ı mūsiḳī dāʾire-i cemʿiyyetlerin *(308:26). [bināberīn,]*

bināʿen: *Dayanarak, -den ötürü, -den dolayı.*
1. **bināʿen** bu sūr-ı mūcibü'l-ḥubūrı i'lān u işāʿat içün *(140, 24). [bināʿen,]*
2. **bināʾen** ferş-i sāḥa-i ʿarż u ihdā eyledigi hedāyāsı cümle vüzerā-yı sālife *(168:24). [bināʾen,]*
3. ẕuhūrına **bināʿen** li-müʾellifihi *(183:25). [bināʿen,]*
4. ḳıbelinden ṭaleb-kārī-i cirīd-bāzān-ı süvārī ẕuhūrına **bināʾen** cündiyān-ı āṣafī *(199:3). [bināʾen,]*
5. ṭaraf-ı eşref-i āṣafīden cünbiş-i pençe-i fermān-ı daʿvet ṣudūrına **bināʾen** *(206:15). [bināʾen,]*
6. zebān-ı evtār-ı sāz-ı naġme-kār ile daḫi terḫīb ü tebrīk ḳaṣdına **bināʾen** bu eyyāmda *(206:27). [bināʾen,]*
7. ḫilāf-ı ḳānūn oldıġına **bināʾen** min-baʿd müṣāhede-i dīdār-ı cihān-dārī ile *(211:16). [bināʾen,]*
8. **bināʾen** şenlik içün āmāde olan şevḳ-efrūzān-ı şebistān-ı sūra *(218:23). [bināʾen,]*
9. ḳaṣdına **bināʿen** dārü'l-mevāʾid-i ʿamīmü'l-fevāʾidlerin Fırançа pādişāhınıñ *(337:30). [bināʿen,]*
10. **bināʾen** ketḫudā-yı girān-temkīn ü ʿālī-tebār ṣadrü'ṣ-ṣudūr-ı bülend-iʿtibār *(343:14). [bināʾen,]*

bināʿen-ʿalā-ẕālik: *Bundan dolayı, bunun üzerine.*
1. **Bināʿen-ʿalā-ẕālik** anlar yevm-i mezbūrda mevāʾid-i ʿāmmü'l-fevāʾid-i sulṭānīde *(179:11). [bināʿen-ʿalā-ẕālik,]*
2. **Bināʾen-ʿalā-ẕālik** mevālī-i ʿiẓāmdan āsītāne-i ʿaliyyede ve civārında ḫālā *(193:1). [bināʾen-ʿalā-ẕālik,]*

bināʾen-ʿaleyh: *Bundan dolayı, bunun üzerine.*
1. **Bināʾen-ʿaleyh** anlar içün daḫi ẕeyl-i cerīdede tafṣīl olunacaġı minvāl *(146:12). [bināʾen-ʿaleyh,]*
2. **Bināʾen-ʿaleyh** sāyebān-ı vekīl-i salṭanat dervāzesi rüfte-i ahdāb-ı ṭulumcıyān ḳılınup *(174:11). [bināʾen-ʿaleyh,]*
3. idi **Bināʾen-aleyh** ṣadreyn-i müşārün-ileyhimā ḫażretleri ve iki yüz otuz sekiz *(201:9). [bināʾen-aleyh,]*
4. bevāriḳ-ı ṣavāʿiḳa müvāzī olur idi **Bināʾen-ʿaleyh** zebāne-i ḥarf-i taʿbīr *(348:3). [bināʾen-ʿaleyh,]*

bī-naẓīr: *Eşi benzeri olmayan, eşsiz, benzersiz.*

aṣḥāb-ı kemāliñ dil-pesendi bir **bī-naẓīr** Dīvān-ı Kemāl-i Ḫˇocendī ve bir *(167:2). [bī-naẓīr,]*

bī-nazīr: *(Tepsi için) Benzersiz.*

dirhem **bī-naẓīr** bir sīm sīnī-i kebīr ve biñ dirhem bir gümüş şemʿ-dān ve iki *(298:24). [bī-naẓīr,]*

bī-nazīr: *(Şal için) Benzersiz.*

ve çiçekli dībā ve hatāyī-i muṭallā ve kemer-bend-i ʿālü'l-ʿāl ve **bī-naẓīr** *(354:10). [bī-naẓīr,]*

bī-naẓīr mütenevviʿü'l-elvān şāl-ı keşmīrī: *Benzersiz, her biri ayrı renk olan kaşmir şal (kumaşı).*

ṭonluḳ **bī-naẓīr mütenevviʿü'l-elvān şāl-ı keşmīrī** ve altışar ṭonluḳ aʿlā vü enfes *(214:4). [bī-naẓīr mütenevviʿü'l-elvān şāl-ı keşmīrī,]*

bī-naẓīr şāl: *Benzersiz, çoğunlukla Hindistan'da dokunan, üzerinde özel motifler bulunan, boyun atkısı, hırka, örtü gibi şeyler yapmakta kullanılan, değerli bir yün kumaş.*

beş ṭonluḳ **bī-naẓīr şāl** ve yine ol miḳdār elvān ḳuṭnī-i ʿadīmü'l-miṣāl ve beş ṭāḳa *(288:9). [bī-naẓīr şāl,]*

bī-naẓīr ü bī-müdānī: *Eşsiz ve benzersiz.*

bir Meṣnevī-i Şerīf-i girān-bahā ve keẕālik **bī-naẓīr ü bī-müdānī** bir *(191:15). [bī-naẓīr ü bī-müdānī,]*

bindir: *Bir kimseyi bir şeyin üzerine oturtmak, çıkartmak ya da içine yerleştirmek..,*

hevesiyle bir şaḫṣ-ı ḫar-süvār-ı vāj-gūn-nişesti muḥtesib heyʾetinde ḳola **bindirüp** *(236:16). [bindirüp, -üp]*

bi-nefsihi: *Bizzat, kendisi, kendisi ile.*

Mūsā Paşanıñ **bi-nefsihī** mübāşereti ile baştarda resminde otuz altı *(183:20). [bi-nefsihī,]*

bī-nihāye: *Sınırsız.*

ġāyetü'l-ġāye elṭaf u ekmel ve bahāsı **bī-nihāye** bir kitāb-ı Hidāye *(166:9). [bī-nihāye,]*

biniş: *Tepeye çıkmak.*

vüzerā-yı ʿālī-şān-ı sāmī-ḥażret mürāfaḳatı ile **biniş** fermān buyurup *(273:2). [biniş,]*

bi'n-nakīż olan: *Adaş olma, aynı isimde olma.*

bi'n-naḳīż olan başçavuş aġa kemer-beste-i mevḳiʿ-i ādāb oldılar Ve inās u ẕükūra *(204:29). [bi'n-naḳīż olan, -an]*

bī-perde vü nāmūs: *Utanmaz ve arlanmaz.*

gibi yollarda ṭurdılar ve nice **bī-perde vü nāmūs** ipsizler tirşe ümīdi ile *(277:11). [bī-perde vü nāmūs,]*

bī-pervā: *Korkusuz, çekinmeden.*

gelüp gitdiler ve seren şırıḳların mīzān-ı resen-bāza döndirüp rīsmān üzere **bī-pervā** *(244:27). [bī-pervā,]*

bir: *Tek anlamında sayı sıfatı.*
1. **Bir** pādişehiñ zamānı böyle *(127:5). [bir,]*
2. Sūr oldı arada **bir** bahāne *(127:20). [bir,]*
3. **Bir** ḳıṭʿa oḳı ġazel yerine *(135:14). [bir,]*

bir: *Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı sıfatı.*
Bir vaḳf ribāṭıdır bu dünyā *(125:13). [bir,]*
Bir gūne żiyāfet itdi ḫalḳa *(128:13). [bir,]*

bir: *"Bir" asıl sayı sıfatı.*
1. Meydānı **bir** iki kimse aldı *(130:23). [bir,]*
2. **Bir** böyle dügün görülmemişdir *(133:11). [bir,]*
3. Ẕāt-ı pākinde **bir** necābet var *(138:7). [bir,]*

4. Beñzemez aña **bir** saʿādet-mend *(138:9). [bir,]*
5. Daḫi **bir** ṭıfl-ı şīr-ḫāredir ol *(138:19). [bir,]*
6. nāṭıḳ **bir** fermān-ı müteḫattimü'l-iẕʿān ve cünbiş-i aḳlāmı *(139:12). [bir,]*
7. ittişālinde **bir** maḥall taʿyīn olunup mühendis neccārlar ve üstād naḫl-kārlar *(141:26). [bir,]*
8. içün Ḫāṣṣ Bāġçede Yalı Köşki dervāzesinde **bir** maḥall-i muʿayyende *(142:12). [bir,]*
9. Ḳāmeti **bir** dıraḫt-ı nūr oldı *(142:32). [bir,]*
10. Bir ḥüsn ile kim tebārekallāh *(143:10). [bir,]*
11. **Bir** ḥüsn ile kim tebārekallāh *(143:24). [bir,]*
12. çeşīde-i efvāh-ı efcān buyurduḳları ẕāʾiḳa-i temāşālarına **bir** ḥalāvet virdi ki *(143:26). [bir,]*
13. meşāmm-ı şevḳlerine **bir** güne laḫlaḫa-sāy-ı inbisāṭ-ı ferḥat oldı ki *(144:6). [bir,]*
14. Baḳup **bir** gül-büne bir de bu naḫl-i pāki seyr itse *(144:8). [bir,]*
15. Baḳup bir gül-büne **bir** de bu naḫl-i pāki seyr itse *(144:8). [bir,]*
16. Gülüñ her bergi **bir** ḫār ola çeşm-i bāġ-bān üzre *(144:9). [bir,]*
17. edāmmallāhu naẓarahu ʿaleyh ḥażretlerini **bir** vezīr fāʾiz olmadıġı saʿādeti *(146:3). [bir,]*
18. Gördi mi **bir** kimse bu vaḳte gelince dehrde *(146:10). [bir,]*
19. **Bir** vezīriñ oġlınıñ şeh-zādelerle sünnetin *(14:11). [bir,]*
20. üzere iki ʿaded mülūkī naḫl-i bālā ve **bir** şeker ḥadīḳası ibdāsına fermān-ı hümāyūnları *(146:13). [bir,]*
21. ḳulları ḥaḳḳında bu şīve-i imtiyāzı icrā ve İsmāʿīl nāmında deh-sāle **bir** *(146:22). [bir,]*
22. **bir** maḥall taʿyīni içün eṭrāf-ı sāḥaya gūşe-i kemān-ı ebruvānından *(147, 6). [bir,]*
23. ile dāʾire-i hümāyūna taʿyīn olunup **bir** oṭa Atıcılar Tekyesinde bir oṭa *(148:32). [bir,]*
24. ile dāʾire-i hümāyūna taʿyīn olunup bir oṭa Atıcılar Tekyesinde **bir** oṭa *(148:32). [bir,]*
25. Kāgıd-ḫānede şu getürmege meʾmūr olan saḳḳāyān üzerinde ve **bir** oṭa Ḳāsım Paşada *(149:1). [bir,]*
26. ve **bir** oṭa Ḫāṣköyde Pīrī Paşada ḳolluġa meʾmūr olup bir oṭa yeñiçeri aġası oṭaġı dāʾiresine *(149:2). [bir,]*
27. ve bir oṭa Ḫāṣköyde Pīrī Paşada ḳolluġa meʾmūr olup **bir** oṭa yeñiçeri aġası oṭaġı dāʾiresine *(149:2). [bir,]*
28. ve **bir** oṭa maṭbaḫ-ı ʿāmireye ve bir oṭa ṣıbyān-ı ḫitān ḫıyāmına *(149:3). [bir,]*
29. ve bir oṭa maṭbaḫ-ı ʿāmireye ve **bir** oṭa ṣıbyān-ı ḫitān ḫıyāmına *(149:3). [bir,]*
30. ve **bir** oṭa kīlār-ı ʿāmireye ve bir oṭa saḳḳābaşılıḳ ḫıdmetine ve yigirmi sekizinci bölük *(149:4). [bir,]*
31. ve bir oṭa kīlār-ı ʿāmireye ve **bir** oṭa saḳḳābaşılıḳ ḫıdmetine ve yigirmi sekizinci bölük *(149:4). [bir,]*
32. uḍḥūke-liḳāyān ṭulumcıyānıñ **bir** miḳdār-ı çāşnī bāzī-i şeṭāret-baḫşāların *(149:9). [bir,]*
33. müşākil **bir** ḳaṣr-ı temāşā ibdā vü inşāsına fermān buyurulmaġla ber-vech-i maṭlūb *(150:14). [bir,]*
34. vāḳiʿ **bir** püşte-i muʿallā-yı feraḥ-zāda vüzerā-yı ʿiẓām ḥażerātı içün ikişer direkli *(150:32). [bir,]*
35. ile nişān-zede-i iştihār olan **bir** maḥall-i refiʿde yeñiçeri aġası ve sāʾir ocaḳ aġaları *(150:34). [bir,]*
36. ʿaded ṭop-ı raʿd-āvāz vażʿı fermān olunup **bir** defʿa ʿale's-seḥer ve bir defʿa *(151:1). [bir,]*
37. ʿaded ṭop-ı raʿd-āvāz vażʿı fermān olunup bir defʿa ʿale's-seḥer ve **bir** defʿa *(151:1). [bir,]*
38. ṭulūʿ-ı ḫurşīd-i vücūd-ı şehriyār-ı heft-kişver ve **bir** defʿa daḥi ezān-ı ʿaṣr gūş-güẕār olduḳda *(151:2). [bir,]*
39. mānende-i çāh-ı ġayyā **bir** bādiye-i dehşet-nümānıñ ṭaraf-ı aʿlāsı olan *(151:6). [bir,]*
40. naṣb-ı ḥayme-i istiḳrār ve ittişālinde **bir** ḫāne taḫliye olunup levāzım-ı maṭbaḫ *(151:13). [bir,]*
41. emīn-i sūr civārında olup **bir** ṭarafdan yüz elli nefer cerrāḥlar ḫaymeleri ve *(151:16). [bir,]*
42. **bir** cānibinde ṭulumcıyān ve çengiyān çadırları ḳurulmaġla ḫavf ü recā beyninde *(151:17). [bir,]*
43. **Bir** cānibi āteş oldı bir cānibi āb *(151:20). [bir,]*
44. Bir cānibi āteş oldı **bir** cānibi āb *(151:20). [bir,]*
45. baʿīdce **bir** maḥall ḳapucıbaşı aġalara taḫṣīṣ ve ḫ̇ānende ve sāzendeler *(151:27). [bir,]*
46. bir miḳdār maḥalle teʿbīd ve devre-i ḳanadīl miyānesi *(152.15). [bir,]*
47. mevḳūf oldıġı mesāʿī-i cemīlede **bir** daḳīḳa nā-merʿī ḳalmadıḳdan *(152:20). [bir,]*
48. Eyledi **bir** burcdan **bir** burca taḥvīl āfitāb *(153:6). [bir,]*
49. Eyledi **bir** burcdan **bir** burca taḥvīl āfitāb *(153:6). [bir,]*
50. gümüş maşraba vażʿı içün meydāna otuz altı ẕirāʿ **bir** sütün ol gün ḫalīde ve *(153:10). [bir,]*
51. ile āġāze-i tekbīretü'l-iftitāḥ-ı ḫayr-duʿā itmek şerīṭasıyla **bir** gün evvel muʿtād *(153:28). [bir,]*
52. ʿörf-i mehābet-nümā ve ferve-i beyżā ile kendülere maḫṣūṣ **bir** ḫaymede *(154:4). [bir,]*
53. taḫfīf-i eṣvāb-ı resmiyye ile **bir** miḳdār ḫiffet bulup ḳayd-ı ʿörf ü iżāfetden *(156:29). [bir,]*
54. ikişer ikişer güẕer ve **bir** ṣüret-i şütür-murġı ṣanʿatla cünbiş-nümā-yı bāl ü per eyleyüp *(157:10). [bir,]*
55. iḫtirāʿ itdikleri **bir** ḳaṣr-ı zer-kār u pür-zīb ve içinde üç ʿaded ʿAcemāne ḳıyāfet *(157:12). [bir,]*
56. ġarīb ṣanʿat ve ʿacīb ṣüret olup gerdūne-i mezbūreyi **bir** ṭoġrı yürür daḳīḳalu sāʿate *(157:17). [bir,]*
57. **bir** miḳdār dūrdan raḫṣ-ı rān-ı meydān-ı nigāh olanlar fi'l-ḥaḳīḳa *(157:28). [bir,]*
58. **bir** ḳulle fişegine āteş virdüklerinde şol mertebe ṣuʿle-pāş ve şerer-niṣār oldı ki *(157:32). [bir,]*
59. Ez-cümle gāh **bir** meşʿaliñ nevk-i āhenīnin miyān-ı ebruvānına vażʿ idüp *(158:4). [bir,]*
60. gāh ʿÜc İbnü'l-ʿUnuḳ-ı mevhūmü'l-vücūda meṣīl fīl ḳadar ṣaḳīl **bir** tüvānā *(158:7). [bir,]*
61. şitāb eyledi Ve dāʾire-i kemer-bend-i miyānı ḳadar **bir** çenberi daḥi ol dört çenbere *(158:13). [bir,]*
62. **bir** çenberi daḥi rüfeḳāsı ellerinde ṭutar iken pehlevān-ı mezbūr dūrdan *(158:18). [bir,]*
63. Evvelā ṣāfī elmās-ı tāb-dār-ı girān-ı bahādan maṣnūʿ resmi maṭbūʿ **bir** ḳuşaḳ *(160:8). [bir,]*
64. Böyle **bir** tuḥfe pādişāha sezā *(160:17). [bir,]*
65. Ve elmās ve yāḳūt ile muraṣṣaʿ **bir** ḳıṭʿa çep-rāst-ı muṣannaʿ ki *(160:18). [bir,]*
66. ḳılāde-i nüḥūr-ı ḥūr olmaġa sezā-vār olup cevheriyān-ı rūzgār **bir** miṣlini daḥi *(160:19). [bir,]*
67. Ve **bir** mücevher kāse-i faġfūr mıṣrāʿ Ki leṭāfetde nezāketde bir içim ṣudur Neṣr *(161:1). [bir,]*
68. Neṣr Ve **bir** mücevher kūze-i billūr-ı muraṣṣa-kār ki ḳıymet-şiken-i efser-i faġfūr-ı nām-dār olup *(161:8). [bir,]*

69. Neşr Ve āyīneli Hind işi **bir** mücevher ü muraṣṣaʿ u muṣannaʿ cevāhir çekmecesi *(161:17). [bir,]*
70. Çekmemiş böyle naḳş **bir** üstād *(161:20). [bir,]*
71. Neşr Ve çıfıt işi mīnā-kārī on üç gözli nā-dīde **bir** pīş-i taḫta-i zer-nigār ki *(161:22). [bir,]*
72. öyle **bir** muṣannaʿ çekmece nādir ve cevher-şināsān-ı bāzār-ı iʿtibār *(162:3). [bir,]*
73. O gūne **bir** muṣannaʿ pīş-taḫta *(162:5). [bir,]*
74. Neşr Ve üç yüz miṣḳāl miḳdārı **bir** ṣīṣe ʿıṭr-ı ṣāhī ki **bir** şemmesi meşāmm-ı ʿālemi *(162:9). [bir,]*
75. Neşr Ve üç yüz miṣḳāl miḳdārı **bir** ṣīṣe ʿıṭr-ı ṣāhī ki **bir** şemmesi meşāmm-ı ʿālemi *(162:9). [bir,]*
76. Neşr Ve hem-şekl-i ḳurṣ-ı bedr-i tamām iki yüz miṣḳālden mütecāviz **bir** *(162:16). [bir,]*
77. Neşr Ve **bir** altun çekmece sāʿati ki daḳīḳa-dānān-ı meḳādīr-āşinā *(162:22). [bir,]*
78. Oturur **bir** kirīşi çoḳ dilber *(163:9). [bir,]*
79. Neşr Ve **bir** taḫta daḫi vaşaḳ ki beyāżı kāfūr-ı ḫuşk ve siyāhı rīze-i müşk yāḫod *(164:5). [bir,]*
80. midād-ālūde **bir** beyāż Cava zer ḳalemine mümāṣil ve şemʿa-i kāfūr-ı müşgīn-fetīl-i püf-gerdeye *(164:11). [bir,]*
81. olalı ne böyle **bir** ḳumāş-ı nāzük-nigār ṭoḳunmuş ve ne bir miṣli daḫi *(164:18). [bir,]*
82. olalı ne böyle bir ḳumāş-ı nāzük-nigār ṭoḳunmuş ve ne **bir** miṣli daḫi *(164:18). [bir,]*
83. Tūde olsa bender-i naẕmıñ ḳumāşı **bir** yere *(164:21). [bir,]*
84. gūyā **bir** zer-efşān varaḳ-ı hatāyī olup ḫurde-kārī-i naḳş u nigārı *(164:24). [bir,]*
85. dört ʿaded şeş-ḫāne tüfeng ve **bir** ʿaded tüfeng-i Macārī ki her biriniñ gürūheleri *(165:5). [bir,]*
86. dirler idi Fi'l-meṣel her biri āhen-dil ve āteşī-meşreb **bir** *(165:8). [bir,]*
87. Neşr Her vech ile ḫaşmına ḳarşuluḳ virür ḫazīne ṣāḥibi nāmlı bahādır ve **bir** *(165:12). [bir,]*
88. raḫş-ı ṣafā-baḫş-ı bī-naẕīr ve **bir** reʾs bār-gīr ki her biriniñ hilāl-i āsumān zīni ve *(165:15). [bir,]*
89. ve muṣṣanaʿü't-teẕhīb İmām Ḥāfıẓ Meḥemmed Efendi ḫaṭṭı ile **bir** *(166:4). [bir,]*
90. Muṣḥaf-ı Şerīf ve Şeyḫ ḫaṭṭı ile Sūre-i Enʿamı ḥāvī **bir** mücelled-i laṭīf ve *(166:5). [bir,]*
91. ġāyetü'l-ġāye elṭaf u ekmel ve bahāsı bī-nihāye **bir** kitāb-ı Hidāye *(166:9). [bir,]*
92. ḳaṣdına ḳalem-i Bihzād-pesend ile muṣavver **bir** muraṣṣaʿ u müẕehheb *(166:13). [bir,]*
93. Ve bunlardan māʿadā siyāh ābnūs üzere elmās u yāḳūt ile muraṣṣaʿ **bir** *(166:15). [bir,]*
94. **bir** mükemmel dü-ḫāvī-i ḫünkārī raḫt-ı ḥammām-ı zer-kār ki miṣli nā-dīde ve *(166:17). [bir,]*
95. ḫāv-ı raḳīkine nisbet ḫāv-ı maḥmil-i ṣafaḳ sebze-i ḫābīdedir Ve **bir** mükemmel *(166:18). [bir,]*
96. ve **bir** daḫi Dede ḫaṭṭı ile bir Sūre-i Enʿām kim mısrāʿ Miṣlini taḥrīrde ʿāciz olur *(166:28). [bir,]*
97. ve bir daḫi Dede ḫaṭṭı ile **bir** Sūre-i Enʿām kim mısrāʿ Miṣlini taḥrīrde ʿāciz olur *(166:28). [bir,]*
98. levḥ u ḳalem ve **bir** cild muraṣṣaʿ u müẕehheb nüsḫa-i Silsiletü'ẕ-Ẕeheb ve *(166, 29). [bir,]*
99. muṣavver ü muṣannaʿ u muraṣṣaʿ ḫaṭṭ-ı taʿlīḳ ile lā-naẕīr **bir** ḳıṭʿa muraḳḳaʿa ve *(167:1). [bir,]*
100. aṣḥāb-ı kemāliñ dil-pesendi **bir** bī-naẕīr Dīvān-ı Kemāl-i Ḫ̆ocendī ve bir *(167:2). [bir,]*
101. aṣḥāb-ı kemāliñ dil-pesendi bir bī-naẕīr Dīvān-ı Kemāl-i Ḫ̆ocendī ve **bir** *(167:2). [bir,]*
102. muraṣṣaʿ ḫançer-i zerrīn-niyām ve **bir** mükemmel ü muraṣṣaʿ u müzerkeş raḫt-ı ḥammām *(167:3). [bir,]*
103. Sulṭān Muṣṭafā Ḫān ḫażretleri içün daḫi ʿAlī bin ʿAbdullāh ḫaṭṭı ile **bir** *(167:9). [bir,]*
104. Muṣḥaf-ı şerīf ve Ramażān Efendi ḳalemiyle nüvişte **bir** girān-ḳadr Sūre-i Enʿām-ı şerīf *(167:10). [bir,]*
105. ve ʿAlī Rıżā ḫaṭṭı ile mektūb Ṣūret-nāme-i Şāh ʿAbbās nām **bir** *(167:11). [bir,]*
106. kitāb-ı merġūb ve **bir** muraṣṣaʿ muraḳḳaʿa-ı bī-mümāṣil ü müdānī ve bir ġarrā *(167:12). [bir,]*
107. kitāb-ı merġūb ve bir muraṣṣaʿ muraḳḳaʿa-ı bī-mümāṣil ü müdānī ve **bir** ġarrā *(167:12). [bir,]*
108. Şeyḫ Saʿdī Dīvānı ve **bir** girān-ḳıymet muraṣṣaʿ elmās sāʿat ve bir mükemmel *(167:13). [bir,]*
109. Şeyḫ Saʿdī Dīvānı ve bir girān-ḳıymet muraṣṣaʿ elmās sāʿat ve **bir** mükemmel *(167:13). [bir,]*
110. raḫt-ı ḥammām ve **bir** ṭonanmış raḫş-ı zerrīn-rikāb idi mışrāʿ *(167:14). [bir,]*
111. Sulṭān Bāyezīd ḫażretleri içün daḫi Üsküdārī Ḥasan Efendi ḫaṭṭı ile **bir** *(167:18). [bir,]*
112. Kelām-ı Ḳadīm ve Ḥāfıẓ Aḥmed ḳalemi ile **bir** Enʿām-ı Kerīm ve eṣer-i ṭabʿ-ı ḫażret-i Murād Ḫān-ı ġāzī *(167:19). [bir,]*
113. **bir** dīvān-ı mümtāz ve **bir** cild Şerḥ-i nüsḫa-i Gülşen-i Rāz *(167:20). [bir,]*
114. bir dīvān-ı mümtāz ve bir cild Şerḥ-i nüsḫa-i Gülşen-i Rāz *(167:20). [bir,]*
115. ve **bir** muraḳḳaʿa-ı muṣavver ve bir muraṣṣaʿ elmāṣ sāʿat-ı pür-zīver *(167:21). [bir,]*
116. ve bir muraḳḳaʿa-ı muṣavver ve **bir** muraṣṣaʿ elmāṣ sāʿat-ı pür-zīver *(167:21). [bir,]*
117. Sulṭān ḫażretlerine **bir** ṭop dībā-yı İstanbulī ve bir ṭop telli nev-ẓuhūr hatāyī ve *(167:26). [bir,]*
118. Sulṭān ḫażretlerine bir ṭop dībā-yı İstanbulī ve **bir** ṭop telli nev-ẓuhūr hatāyī ve *(167:26). [bir,]*
119. **bir** ṭop sāde hatāyī ve devletlü başḳadın ḫażretlerine daḫi **bir** ḳıṭʿa elmās sāʿat ve *(167:27). [bir,]*
120. bir ṭop sāde hatāyī ve devletlü başḳadın ḫażretlerine daḫi bir ḳıṭʿa elmās sāʿat ve *(167:27). [bir,]*
121. saʿādetlü El-Ḥācc Beşīr Aġa ḫażretlerine **bir** ḳıṭʿa elmās ḫançer daḫi ihdā olunup *(168:11). [bir,]*
122. ḫażretleri ṭarafından daḫi ḫaṭṭ-ı ḳalem-i nāzük-muġaṭ-ı Belġırādī ile nüvişte **bir** *(170:1). [bir,]*
123. ḳalem-i ʿanberīn-raḳamı ile muḥarrer ü merḳūm **bir** cild-i laṭīf Sūre-i Kehf-i şerīf *(170:5). [bir,]*
124. cevāhir-i dü-ʿālem-bahā-yı Kelām-ı Ḫudā ile memlū **bir** ṣadefdir ki telaḳḳī bi'l-ḳabūl olunması *(170:9). [bir,]*
125. vāreste-i ḫālecān-ı istiġnādır Ve **bir** reʾs mükemmel raḫt ve *(170:10). [bir,]*
126. **bir** raḫş-ı ṣabā-seyr ki pīşānī-i nūrānīsine tebāşīr-i seḥer-i iḳbāl ṣabāḥü'l-ḫayr olsa *(170:12). [bir,]*
127. revādır Ve **bir** ḳıṭʿa elmās ḳuşaḳ ki li-müʾellifihi *(170:13). [bir,]*
128. Neşr ḫażretleri cenāb-ı necābet-iktisāblarından daḫi **bir** şemse ḳuşaḳ ki ṣāfī elmāsdan *(171:3). [bir,]*
129. **bir** āteş-i vaḳḳād idi ki ṣuʿā'ı şemʿ-i ẓulmet-sūz-ı şeb-i tīre ve iltimāʿı *(171:5). [bir,]*
130. teberrüken bir Muṣḥaf-ı şerīf ve bir Tefsīr-i Beyżāvī ve **bir** Ṣāḥīḥ-i Buḫārī ve *(171:19). [bir,]*

131. teberrüken bir Muṣḥaf-ı şerîf ve **bir** Tefsîr-i Beyżāvī ve bir Ṣāḥîḥ-i Buḫārî ve *(171:19). [bir,]*
132. teberrüken bir Muṣḥaf-ı şerîf ve bir Tefsîr-i Beyżāvī ve **bir** Ṣāḥîḥ-i Buḫārî ve *(171:19). [bir,]*
133. daḫi Dede ḫaṭṭı ile **bir** Muṣḥaf-ı Kerîm-i ciḥān-bahā ve cild-i vāḥidde bir *(171:26). [bir,]*
134. daḫi Dede ḫaṭṭı ile bir Muṣḥaf-ı Kerîm-i ciḥān-bahā ve cild-i vāḥidde **bir** *(171:26). [bir,]*
135. Buḫārî-i Şerîf ki miṣli daḫi nā-yāb u nā-peydā idi Ve **bir** nefîs Dürer-i Ġurer *(171:27). [bir,]*
136. ve telli hatāyī ve zencîr-bāf ve **bir** sîm endām āyînesi ki sîne-i berrāḳ-ı ḫūbān *(171:30). [bir,]*
137. daḫi muʿtād-ı ḳadîm üzere ṭonanmış **bir** semend-i sîmîn-sîne-bend ve bir taḫta *(171:35). [bir,]*
138. daḫi muʿtād-ı ḳadîm üzere ṭonanmış bir semend-i sîmîn-sîne-bend ve **bir** taḫta *(171:35). [bir,]*
139. çadır fişegi işʿāl olunup **bir** zamān sāye-bān-ı zerrîn-ṭınāb gibi *(172:22). [bir,]*
140. ber-efrāşte-i sāḥa-i sūr ve ḳıbāb-ı ḫurşîd-tābı ḥabāb-ı ḳulzüm-i nūr oldı Ve **bir** *(172, 23). [bir,]*
141. **bir** çarḫ-ı felek fişegi daḫi ustura çarḫı gibi deverān ve eṭrāfa nîm-sāʿat miḳdārı *(172:26). [bir,]*
142. Neşr Ve **bir** hāvan fişegi daḫi şuʿle-i ḫirmenī olup mikyāl-i taʿbîre güncāyiş *(173:1). [bir,]*
143. Anḳad Ḥasan Aġanıñ īcād itdigi **bir** sāye-bān fişegi *(173:3). [bir,]*
144. intiẓār ile mevżūʿ-ı se-pāy-ı istiḥżār ḳılınan tūde tūde fişeklere **bir** *(173:14). [bir,]*
145. ẕevḳ u ṭarab-ı temāşāyiyāna bādī ve **bir** sāʿat miḳdārı şenligi mütemādī oldı *(173:24). [bir,]*
146. **bir** mertebe meşʿal-efrūz-ı şādmānī oldu ki taʿbîri āteş-endāz-ı bārût-ḫāne-i ḥavṣala-i taḳrîr idi *(173:26). [bir,]*
147. **bir** iki sāʿat pîş-i otaġ-ı āṣafîde çeng ü çeġāne ṣafāsı mütemādī ve velvele-i celācil-i düfûf-ı raḳḳāṣān *(175:3). [bir,]*
148. bir mîve-fürūş-ı seped-be-dūşı bulup ṣemen-i silʿa-i ticāreti olacaḳ ḳadar ücret *(175:15). [bir,]*
149. Baʿdehū zūr-bāzān-ı sālifü'l-beyān gāh **bir** çenberiñ derūn u bîrūnını *(175:19). [bir,]*
150. bir ḳaṭre çekîde ve ne kārd-ı ser-tîzlerden birisi vücūdına ḫalîde oldı Baʿdehū *(175:23). [bir,]*
151. **bir** şütürüñ senāmı üzerine vażʿ olunan çenberiñ bir ṭarafından berḳ-i hātif gibi *(175:24). [bir,]*
152. Ve pehlevān-ı meẕkūr deh-sāle **bir** şākirdini bir sütūn-ı mevżūnuñ ẕirve-i aʿlāsına *(175:29). [bir,]*
153. Ve pehlevān-ı meẕkūr deh-sāle bir şākirdini **bir** sütūn-ı mevżūnuñ ẕirve-i aʿlāsına *(175:29). [bir,]*
154. başı üzerinde **bir** kūze-i memlū ile bāzī-künān oldı ve cilve vü raḳṣ u ʿişvede *(175:31). [bir,]*
155. Ve pehlevānān-ı meẕkūrānıñ biri başı üzerine **bir** kūze-i leb-rîz-i mışrî ve *(175:35). [bir,]*
156. anıñ üzerine **bir** ḫum-ı ḫüsrevānîyi ḳoyup bu ḥāl ile refîḳiniñ ser ü dūşında *(175:36). [bir,]*
157. Pes āngāh İznikmîdden gelen zūr-bāzlarıñ biri daḫi **bir** şemşîr-i ʿuryānı *(176:1). [bir,]*
158. Şîşe-bāzlar daḫi **bir** sebū üzerinde çelîpā şeklinde aḫşābdan çār-gūşe bir *(176:5). [bir,]*
159. Şîşe-bāzlar daḫi bir sebū üzerinde çelîpā şeklinde aḫşābdan çār-gūşe **bir** *(176:5). [bir,]*
160. ol şîşeleriñ üzerine daḫi **bir** ṭabla nihāde ve ol ṭablaya daḫi üç *(176:7). [bir,]*
161. cüst ü çālāk raḳṣlar ile seng-endāz-ı şîşe-i idrāk oldıġından māʿadā **bir** *(176:9). [bir,]*
162. Baʿdehū **bir** çenber içinde nışfı mertebesine degin biri biri üzerinde fincānlar *(176:24). [bir,]*
163. dizüp şu ile ṭoldurdı ve luʿbet-bāzlıḳda **bir** mertebe şuyın buldurdı ki bir *(176:25). [bir,]*
164. dizüp şu ile ṭoldurdı ve luʿbet-bāzlıḳda bir mertebe şuyın buldurdı ki **bir** *(176:25). [bir,]*
165. fincān üftān ve **bir** ḳaṭre āb rīzān olmadın cüst ü çālāk ve bī-vehm ü bī-bāk idāre eyleyerek *(176:26). [bir,]*
166. kendülere müteʿallik ve irtibāṭı olan **bir** iki mevālī efendilerden daḫi *(179:3). [bir,]*
167. ṣıbyān-ı ḥitānıñ **bir** miḳdārı ālāy ile naẓar-gāh-ı hümāyūndan kendülere maḫṣūṣ *(182:13). [bir,]*
168. Nūḥuñ da **bir** müsāʿade-i rüzgārı var *(182:32). [bir,]*
169. dāḫil olduḳlarında **bir** ḳol çengī ve ḫayāl-bāzān ḫaymelerinde şebān u rūzān *(183:11). [bir,]*
170. ẕirāʿ ve on üç oturaḳ üç fenerli **bir** çekdiriyi çekdiri çekdiri meydān-ı sūra *(183:21). [bir,]*
171. getürüp vüzerā-yı ʿiẓām dāʿiresi civārında **bir** maḥallde leşker-endāz-ı līmān-ı istiḥżār itmişler *(183:22). [bir,]*
172. her biri **bir** ālete teşebbüş idüp gūyā āhen-rübā-yı ḳarār oldılar Ḳıṭʿa *(184:3). [bir,]*
173. **Bir** miṣli daḫi velev bi-taġlîṭi'l-ḥiss *(184:6). [bir,]*
174. El ḥaḳḳ ʿamele-i tersāne **bir** ṣanʿat-ı sāḥirāne itmişler idi ki çekdirmeyi bir *(184:12). [bir,]*
175. El ḥaḳḳ ʿamele-i tersāne bir ṣanʿat-ı sāḥirāne itmişler idi ki çekdirmeyi **bir** *(184:12). [bir,]*
176. kimesneye çekdirmeden ve ṭaşradan **bir** ferdiñ iʿānetine muḥtāc itdürmeden *(184:13). [bir,]*
177. **bir** miḳdār āremîde olup li-münşiʾihi *(186:6). [bir,]*
178. Felek nüh bād-bān saṭḥ-ı zemîn **bir** lenger-i fūlād *(186:8). [bir,]*
179. **Bir** beyāż sādeli maḥbūb-ı diyār-ı İzmir *(186:20). [bir,]*
180. Serv-ḳadd **bir** büt-i dāmen-be-miyānı teẕkîr *(186:24). [bir,]*
181. ve ṭabya vü şaranpo ve çarḫ-ı felekler ile **bir** ḥışn-ı ḥaṣîn-i düşvār-gīre *(187:17). [bir,]*
182. tesyîr olundı Cirm-i ḳalʿa felek-i devvār gibi **bir** ṭarafa gerdān ve iç ḳalʿası *(187:19). [bir,]*
183. şāḫ-ı gergedende fîl gibi **bir** mîl üzerinde īstāde ve içinde bu ḳadar edevāt u ālāt u ricāl *(187:21). [bir,]*
184. idāre iderek cirm-i ḳalʿayı nişîb ü fîrāza tesyîr eylediler Ve **bir** fîl-i mühîb ü cesîm *(187:23). [bir,]*
185. resminde peyker-i ʿazîm tasvîr eylemişler ki gūyā **bir** cebel-i rāsiḫ ve her *(187:24). [bir,]*
186. sāḳı **bir** ʿamūd-ı şāmiḫa beñzer idi Ḥibāl-i veşîḳa ile ḳalʿayı ol fîliñ menākibine *(187:25). [bir,]*
187. muḳtedā olmaları ile evvelā ṭaraf-ı sāmîlerinden **bir** münaḳḳaş *(188:29). [bir,]*
188. ḳadr ü ḳıymeti mā-lā-nihāye cild-i vāḥidde **bir** Hidāye ve keẕālik pîrāye-i kütübḫāne-i iʿtibār olmaġa *(188:31). [bir,]*
189. sezā-vār **bir** cild Minaḥu'l-Ġaffār li't-teberrük ve *(189:1). [bir,]*
190. ʿaded şāl ve **bir** ḳāḳum-ı endek-miṣāl ve ikişer ṭāḳa hindî alaca ve ḳuṭnî ve iki *(189:7). [bir,]*
191. naẕîri nā-yāb **bir** Tefsîr-i Keşşāf ve yine cild-i vāḥidde hem-ḳadr-i ḳurāża-i ibrîz olan *(189:13). [bir,]*
192. ḫaṭṭ-ı ḳalem-i mübārek-raḳam-ı İmtü'l-ʿAzîz ile muḥarrer **bir** *(189:14). [bir,]*

193. vāfaḳa Şennu Tabaḳa kelāmına mā-ṣadaḳ eski maʿden **bir** kem-yāb ṣarı faġfūr kāse *(189:18). [bir,]*
194. çekīde-i lūle-i ḳalem-i ʿanberīn-raḳamı ile olan dü-cihān-bahā **bir** *(189:23). [bir,]*
195. cild-i vāḥidde **bir** Tefsīr-i Beyżāvī ki nefāset-i ḫaṭṭ ve tekellüf-i cild ü teẕhīb ve *(189:25). [bir,]*
196. sīr-i süfre-i iḥsānları oldıġını işʿār içün **bir** süfrelik olmaḳ *(189:28). [bir,]*
197. ḳalem-i ʿanberīn-raḳam-ı Ḥażret-i ʿÖmer Nesefī ile muḥarrer **bir** *(190:10). [bir,]*
198. **bir** Meṣnevī-i Şerīf-i bī-naẓīr ve Fındıḳ-zāde ḫaṭṭı ile bir Şerḥ-i Siyer-i Kebīr ve *(190:15). [bir,]*
199. bir Meṣnevī-i Şerīf-i bī-naẓīr ve Fındıḳ-zāde ḫaṭṭı ile **bir** Şerḥ-i Siyer-i Kebīr ve *(190:15). [bir,]*
200. ḫażretleri ḳıbelinden Dervīş ʿAlī ḫaṭṭı ile **bir** Muṣḥaf-ı Şerīf-i ġarrā ve sulṭānü'l-müfessirīn *(190:26). [bir,]*
201. sezā **bir** ḳıṭʿa-i endek-yāb u bisyār-bahā idi Ve yine cild-i vāḥidde nefāset-i ḫaṭṭ u teẕhīb *(190:29). [bir,]*
202. ve celālet-i şıḥḥat u tehẕībi müştemil **bir** kitāb-ı Hidāye ki dībāce-i esāmi'l-kütüb-i hedāyā olmaġa *(190:30). [bir,]*
203. cild-i vāḥidde **bir** ḳıṭʿa Ḳānūnu't-Ṭıbb-ı İbni Sīnā ʿarż u ihdā olundı *(191:4). [bir,]*
204. ṭarafından daḫi **bir** Muṣḥaf-ı Şerīf ve bir Hidāye teberrüken defter-i ihdāya *(191:7). [bir,]*
205. ṭarafından daḫi bir Muṣḥaf-ı Şerīf ve **bir** Hidāye teberrüken defter-i ihdāya *(191:7). [bir,]*
206. ḳıṭʿası merġūb **bir** Muṣḥaf-ı Şerīf-i bī-hemtā ve Dervīş ʿAbdī ḫaṭṭı ile cild-i vāḥidde *(191:14). [bir,]*
207. **bir** Meṣnevī-i Şerīf-i girān-bahā ve keẕālik bī-naẓīr ü bī-müdānī bir *(191:15). [bir,]*
208. bir Meṣnevī-i Şerīf-i girān-bahā ve keẕālik bī-naẓīr ü bī-müdānī **bir** *(191:15). [bir,]*
209. **bir** Muṣḥaf-ı Şerīf-i bī-hemtā ve bir ḳıṭʿa Mevāhibü'l-Ledünniye ve bir *(191:22). [bir,]*
210. bir Muṣḥaf-ı Şerīf-i bī-hemtā ve **bir** ḳıṭʿa Mevāhibü'l-Ledünniye ve bir *(191:22). [bir,]*
211. bir Muṣḥaf-ı Şerīf-i bī-hemtā ve bir ḳıṭʿa Mevāhibü'l-Ledünniye ve **bir** *(191:22). [bir,]*
212. Ḳuhistānī ve **bir** cild-i vāḥidde kitāb-ı İḥyāʾü'l-ʿUlūm ve dört ṭāḳa ḳuṭnī-i müşgīn-tār u pūd *(191:23). [bir,]*
213. ve dört ṭop dībā-yı rūmī ve **bir** ṭop telli germsūd ve iki ṭonluḳ *(191:24). [bir,]*
214. ḫażretleri ṭarafından Nefesī-zāde ḫaṭṭı ile **bir** Muṣḥaf-ı Şerīf-i pür-pīrāye *(191:32). [bir,]*
215. üzere **bir** Muṣḥaf-ı Şerīf ve bir Şerḥü'l-Meşārıḳ ve ikişer ṭop zencīr-bāf *(192:2). [bir,]*
216. üzere bir Muṣḥaf-ı Şerīf ve **bir** Şerḥü'l-Meşārıḳ ve ikişer ṭop zencīr-bāf *(192:2). [bir,]*
217. Ve Edirne ḳāḍīsi Muʿīd Aḥmed Efendiden **bir** Muṣḥaf-ı Şerīf ve bir *(192:5). [bir,]*
218. Ve Edirne ḳāḍīsi Muʿīd Aḥmed Efendiden bir Muṣḥaf-ı Şerīf ve **bir** *(192:5). [bir,]*
219. Muḫtār-ı Ṣıḥāḥ ve **bir** Şerḥü'l-Meşārıḳ ve birer ṭop dībā ve hatāyī ve aṭlas ve *(192:6). [bir,]*
220. Ve Burūsa ḳāḍīsi İsḥaḳ-zāde Nūr Meḥemmed Efendi dāʿīlerinden **bir** ḳıṭʿa *(192:8). [bir,]*
221. Ve ḫālen İzmir ḳāḍīsi feḳāhetlü Ḳırīmī Meḥemmed Efendiden **bir** *(192:11). [bir,]*
222. ṭarafından bā-ḫaṭṭ-ı Yāḳūt **bir** Muṣḥaf-ı Şerīf ve cümleye fāʾiḳ bir *(192:16). [bir,]*
223. ṭarafından bā-ḫaṭṭ-ı Yāḳūt bir Muṣḥaf-ı Şerīf ve cümleye fāʾiḳ **bir** *(192:16). [bir,]*
224. ṭarafından daḫi **bir** Muṣḥaf-ı Şerīf ve beş ḳuṭnī ve dört ṭonluḳ *(192:20). [bir,]*
225. ve Ġalaṭa ḳādīsi emīn-i fetva Sācidī ʿAlī Efendi ṭarafından **bir** Muṣḥaf-ı Şerīf-i girān-bahā *(192:22). [bir,]*
226. ve **bir** Saḥiḥ-i Müslim-i ʿādīmü'l-miṣl ü yektā ve Ṣāliḥ-zāde *(192:23). [bir,]*
227. ḫaṭṭ-ı ṣaḥīḥi ile mektūb Çār-perdī nüsḫası Keşşāf ve **bir** münaḳḳaş ḫāşiye-dār *(192:24). [bir,]*
228. ḳuṭnī ve iki sāde ḳuṭnī ve **bir** ṭop dībā-yı zībā-yı zer-tār ve beş ṭop germsūd-ı hindī *(192:26). [bir,]*
229. ḫarīfāneye ḳarışup ṭarafından ādemleriyle **bir** Mülteḳā ve ikişer ṭonluḳ aṭlas u ḫārā *(192:29). [bir,]*
230. pāyına **bir** pāyeli manṣıb revādır deyu āṣaf-ı ḳadr-şinās-ı ahālī-nüvāz *(193,:4). [bir,]*
231. ḳıbelinden ʿināyet-güne merāmı istiḳṣā buyurulduḳda **bir** ḳıṭʿa-i bedīhī *(193, 15). [bir,]*
232. Rikāb-ı devlete ʿarż eyledim sūriyye **bir** kesme *(193:22). [bir,]*
233. dībā-yı girān-bahā-yı ʿacemī üzere işlenme zer-kār u girān-miḳdār **bir** kesme *(193:26). [bir,]*
234. şebān-gāhı vaḳt-i ṣubḥa ḫande-zenān eylediler **Bir** ṭarafdan daḫi işāreciyān *(195:10). [bir,]*
235. vāḳıʿā dervāze-i nigīn gibi dāʾire-i sūrı **bir** mertebe naḳş-ı mīnā-kārī ile tarṣīʿ u tezyīn eylediler *(195:17). [bir,]*
236. **bir** külḫan-ı gülşen-nümūn getirilüp ṭılısm olmaḳ üzere bālāsında āşiyān-sāz ve *(196:18). [bir,]*
237. Baʿdehū ʿalemi naḫl-ı ḫurmā heyʾetinde kendi **bir** ḫayme-i ber-efrāşte *(196:24). [bir,]*
238. nāmında **bir** kānūn-ı dūzaḫ-nümūn daḫi daḫme-i meẕkūreyi taʿḳīb itdi ki *(196:26). [bir,]*
239. sūzān olduḳda gūyā ṣaḥrā-yı sūrda **bir** ḫayme-i nūr ḳurılup ve *(196:28). [bir,]*
240. Fişek tīr-i hevāyī gibi pertāb itdi eflāke *(197:15). [bir,]*
241. Bunlardan ṣoñra yedi başlu ejder heyʾetinde fişengden sāḫte **bir** peykere *(197:18). [bir,]*
242. dehenleriñ açup ve zebānı ile zebānī-i dūzaḫ gibi zebāneler ṣaçup **bir** sāʿat *(197:20). [bir,]*
243. Sarāy-ı Cedīd-i ḫāḳānī ve kendi devlet-serāylarında **bir** gün evvel itmāmı *(198:6). [bir,]*
244. Baʿdehū resen-bāzlarıñ şākirdlerinden **bir** duḫter-i heşt-sāle her ʿużvunı bir *(199:23). [bir,]*
245. Baʿdehū resen-bāzlarıñ şākirdlerinden bir duḫter-i heşt-sāle her ʿużvunı **bir** *(199:23). [bir,]*
246. mevḳī-i ḳadem olacaḳ mertebe şerek-i naʿl ḳadar **bir** ḫaşeb-pāre vażʿ itmekle *(199:26). [bir,]*
247. ve telḫīṣī-i ṣadr-ı ʿālī aġa yediyle mükemmel ṭonanmış **bir** esb-i müşgīn-bāl-i ṣabā-reftār ki *(200:3). [bir,]*
248. Lāyıḳ ki kehkeşān ola **bir** raḫt-ı Çerkesī *(200:6). [bir,]*
249. ḫażretleri sūy-ı dil-cūyından **bir** mükemmel ṭonanmış Mıṣrī *(200, 13). [bir,]*
250. İbrāhīm Paşa ḫażretleri ṭarafından daḫi resm-i muʿtād üzere **bir** *(200:21). [bir,]*
251. ʿOṣmān Paşa ḫażretleri ṭarafından daḫi **bir** mükemmel ṭonanmış semend-i sulṭān-pesend *(200:26). [bir,]*
252. ictimāʿ u iḫtişād itdiklerinde üç direkli ve iki direkli vefā itmeyüp **bir** *(201:11). [bir,]*
253. ancaḳ ʿunṣur-ı nār u hevādan mürekkeb ʿAcemāne-heyʾet **bir** ṣūret-i cesīm-i ʿucūbe-heyʾet *(202:21). [bir,]*
254. ve **bir** peyker-i ʿaẓīm-i pür-dehşet şaḫṣ-ı ẕī-rūḥ gibi ḫareket eyleyerek *(202:22). [bir,]*
255. nā-dīde vü nā-şinīde luʿbetler gösterdiler **Bir** ṭarafında ṭabancalu fişekler dirhemli tüfengler *(203:8). [bir,]*

256. ve ḫumbara ve hāvanlar kūre-i şerāre-pāş-ı ḥaddāda naẕīr ve **bir** cānibde *(203:10). [bir,]*
257. naẕīr **bir** ḳaṣr-ı ʿālī-ṭāḳ-ı deryā-mesīr daḫi tesyīr olındı ki bir *(203:22). [bir,]*
258. naẕīr bir ḳaṣr-ı ʿālī-ṭāḳ-ı deryā-mesīr daḫi tesyīr olındı ki **bir** *(203:22). [bir,]*
259. her gūşesinde **bir** dürlü āheng ve her cānibinde ḳanādīl-i sitāre-gūn şeb-çerāġ-ı meclis-efrūz *(203:25). [bir,]*
260. ile hem-reng idi Ṭaraf-ı pīşinīniñ **bir** cānibinde ber-ḳāʿide atlu karaca *(203:26). [bir,]*
261. ʿaded meh-pāregān-ı çār-ebrū cevvāl ü sāʾire olmuş idi Ve **bir** cānibinde daḫi *(203:28). [bir,]*
262. sāḥa-i ʿīd-gāh gibi dolāblar yapılup her çeşmi **bir** āfitāb-ı merdüm-nümā-yı Yūsuf-liḳāya *(203:29). [bir,]*
263. Ve cānib-i pesīniniñ daḫi **bir** yanında kemend-i bālā-rev-i berḳ-i şitāb gibi *(204:1). [bir,]*
264. **bir** ṣalıncaḳ ibdā ve sūy-ı āḫerinde beşik nāmında bir ḳaṣr-ı pā-der-hevā *(204:2). [bir,]*
265. bir ṣalıncaḳ ibdā ve sūy-ı āḫerinde beşik nāmında **bir** ḳaṣr-ı pā-der-hevā *(204:2). [bir,*
266. Ṣalındırmaġ içün ṣanʿatla **bir** naḫl-ı ḫurāmānı *(204:5). [bir,]*
267. çün ḳaldı dīvān irteye zemzemesiyle ḫużżār u nuẕẕār her biri **bir** semte tār u mār olup *(204:16). [bir,]*
268. yevmü's-sebtdir ṭulūʿ-ı āfitābdan **bir** sāʿat mürūrında demdeme-i nevbet-i ḫüsrevānī *(204:20). [bir,]*
269. veznince ne **bir** ferdden kendilere kelām-ı serd ve ne cānibden ḥavāle-i dūr-bāş-ı menʿ u ṭard *(205, 12). [bir,]*
270. kendüye rām iden fürsānü'l-ḫayl-i meydān-ı şehāmet **bir** raḫş-ı zebūn-ı nā-tüvān *(205, 25). [bir,]*
271. ile **bir** mādīyān-ı bī-dermānı ile bir ṭavīlede bī-ḳayd u ʿınān īvā vü iskāna ḳādir *(205:26). [bir,]*
272. ile bir mādīyān-ı bī-dermānı ile **bir** ṭavīlede bī-ḳayd u ʿınān īvā vü iskāna ḳādir *(205:26). [bir,]*
273. semte gām-zenān olurlar idi Bu ḫāric-i dāʾire-i taṣavvur **bir** kerāmetdir ki *(205:32). [bir,]*
274. Her nālede **bir** naḫl-ı güle ḳondı ṣafādan *(206:23). [bir,]*
275. terānesince **bir** iki sāʿat mütemādī vü müteʿaddid faṣıllar ile bādī-i germiyyet-i şādī olup *(206:25). [bir,]*
276. dehān-ı enāmı kāse-i ṭanbūr gibi leb-rīz-i ṣahbā-yı naġam eyleyen **bir** ṣarḳı ile *(206:28). [bir,]*
277. şāyān bu daḫi **bir** laṭīfe-i ġaybiyye-i şevḳ-resān oldı *(206:31). [bir,]*
278. Yıḳayım çergeyi **bir** naʿra-i Çingāne ile *(207:5). [bir,]*
279. **Bir** benim gibi gör boz er nādir *(207:19). [bir,]*
280. ḫāk-pūs-ı ʿatebe-i devletden ṣoñra rüfeḳāsı ellerinde **bir** çenberi ṭutup kendü *(209:5). [bir,]*
281. püşt üzere yatup **bir** ḥimār-ı pāy-besteyi der-kenār ve ikisi birden bir çenberden *(209:6). [bir,]*
282. püşt üzere yatup bir ḥimār-ı pāy-besteyi der-kenār ve ikisi birden **bir** çenberden *(209:6). [bir,]*
283. ṭaraf-ı āṣafīden **bir** ḳabża altun iḥsān olundı *(209:12). [bir,]*
284. Ve zūr-bāzān-ı meẕkūreden biri daḫi dibi ṭablalı **bir** ḳarġı mızraġıñ *(209:13). [bir,]*
285. nihāde olunsa şemşīr-i berḳ-miṣāl **bir** cānibinden **bir** cānibine güẕer itmemek *(209:28). [bir,]*
286. nihāde olunsa şemşīr-i berḳ-miṣāl **bir** cānibinden **bir** cānibine güẕer itmemek *(209:28). [bir,]*
287. Ve yine **bir** mızraġıñ çamurlıġı ṭarafına **bir** ṭabla geçürüp eṭrāfına altı *(209:30). [bir,]*
288. Ve yine **bir** mızraġıñ çamurlıġı ṭarafına **bir** ṭabla geçürüp eṭrāfına altı *(209:30). [bir,]*
289. meşʿal ve miyānına **bir** ḫum sitāde ve nevk-i sinānı başına nihāde eyleyüp *(209:31). [bir,]*
290. şākirdini bir sütūn-ı mevzūna mār-ı pīçīde gibi ṣarup ve boynına **bir** ṭabl āvīze eyleyüp *(209:34). [bir,]*
291. şākirdini bir sütūn-ı mevzūna mār-ı pīçīde gibi ṣarup ve boynına **bir** ṭabl āvīze eyleyüp *(209:34). [bir,]*
292. Baʿdehū fīl ḳadar **bir** ʿArab menākibine rākib olup ayaḳlarını mezbūruñ *(209:37). [bir,]*
293. ṭabl çalmaġa sāz-kār olup bu iki refīḳi zūr-bāz-ı mezbūruñ bār-ı dūşı iken **bir** *(210:1). [bir,]*
294. iẕhār eyledi ve nīm-ẕirāʿ miḳdārı **bir** ṭūlānī şemʿ-dānı başı üzerine *(210:3). [bir,]*
295. dönmüş iken şemʿ-dānıñ üzerine **bir** ḫum vażʿ idüp bu ḥāl ile refīkiniñ dūşına *(210:5). [bir,]*
296. bir ḳuze-i leb-rīz-i Mışrīyi başı üzerine ḳoyup meydāna pertāb ve iki defʿa sūr-gāhıñ *(210:7). [bir,]*
297. cilve-i tīz ve üft ü ḫīz ile **bir** ḳaṭre ṣu rīzān olmayup ʿalemi ḥayrān eyledi *(210:3). [bir,]*
298. **bir** kemend ile nice hümā-yı müşkil-şikār-ı ḳulūbı ḳullāb-ı tesḫīre bend eyleyüp *(211:9). [bir,]*
299. maṣḥūb olmadıḳça **bir** vezīriñ münferiden ḫużūr-ı hümāyūna müṣūli *(211:15). [bir,]*
300. ve muḳademmāt-ı mesāʿī-i cemīleyi tertībden kendü nefisleri içün **bir** *(211:27). [bir,]*
301. çeşm ü dest ü pā-beste **bir** zenbīl içine ḳodılar ve zenbīli dīde-i şāhīn gibi *(212:16). [bir,]*
302. dūḫte-i sūzen-i dikḳat eyleyüp **bir** peştemāla pīçīde ve maḳaraya merbūṭ bir rīsmān *(212:17). [bir,]*
303. dūḫte-i sūzen-i dikḳat eyleyüp bir peştemāla pīçīde ve maḳaraya merbūṭ **bir** rīsmān *(212:17). [bir,]*
304. iḫtimāli ile birkaç defʿa aranmış iken yine **bir** ṭarīḳ ile nühüfte-i hemyān-ı kitmān itdigi *(212:23). [bir,]*
305. Aceb şāhīnlik itdi Ḥācı Şāhīn nām **bir** Mışrī *(213:9). [bir,]*
306. Nigūn-sār olup indi itmedi **bir** ferde istimdād *(213:16). [bir,]*
307. ṭarafından **bir** mükemmel ṭonanmış raḫş-ı ʿarabī-nijād-ı ṣabā-cevlān āb-ı cünbiş-i āteşīn-ʿınān *(213:22). [bir,]*
308. ki füsḥat-ı sarāy-ı ʿālem ḫāk-i cilve-i tünd-i bī-bākine **bir** teng meydān *(213:23). [bir,]*
309. cevzī vü bendī on beş ṭāḳa destār ve **bir** incü sübḥa-i girān-miḳdār ve beş *(213:25). [bir,]*
310. ḳıbelinden daḫi **bir** ṭonanmış raḫş-ı ḫurşīd-dıraḫş ve on sekiz ṭāḳa *(214:2). [bir,]*
311. ile ārāste ve sīmīn rikāb u zīn ile pīrāste **bir** ʿArabī-nijād keḫīlü'l-ʿayn *(214:9). [bir,]*
312. bir raḫş-ı pür-zīb ü zeyn keşīde-i ışṭabl-ı ḫāṣṣü'l-ḫāṣṣ-ı sulṭānī ve nūr-ı naẕar-ı ḳabūl-i ḫāḳānī *(214:10). [bir,]*
313. cānib-i sütūde-menākıbından daḫi **bir** mükemmel donanmış *(214:17). [bir,]*
314. müşkīn-yāl ü āhū-süm bārik-miyān u nāzük-düm **bir** semend-i dil-pesend *(214:18). [bir,]*
315. recā olunup revnaḳ-şiken-i ʿıḳd-ı Şüreyyā **bir** incü sübḥa-i dil-cū-yı girān-bahā *(214:20). [bir,]*
316. daḫi ol meclis-i kerrūbī-ḫademde bulunmaġın ikrāmen li-şānihi anlara daḫi **bir** *(215:36). [bir,]*
317. ʿizzetlü Ḥasan Aġa ile **bir** Mışrī-nijād raḫş-ı ṣabā-reftār irsāl buyurmuşlar *(216:5). [bir,]*

ki her tār-ı müşkīn-yālinde **bir** sevād-ı Çīn ü Ḫıṭā āvīzān ve ṣabāḥü'l-ḫayr-ı pīṣānīsi *(216:6). [bir,]*
mīr-āḫūr-ı evvel ʿizzetlü Ḥasan Aġaya **bir** semmūr-ı fāḫir iksā ve ḫāṣṣ āḫūr ḫalīfesine *(216:24). [bir,]*
bir fişek bāġçesi resm olunup ḳandīl-i rengā-reng ile meşḫūn on ʿaded *(218:26). [bir,]*
çanaḳ ve **bir** fısḳiye ve on iki ḳabaḳ fişekleri ile ġıbṭa-baḫş-ı ravża-i ḫuld-ı berīn ḳılınmış *(219:7). [bir,]*
üşkūfe-i reng-i nā-perīde görinüp **bir** sāʿat miḳdārı mütemādī ve gülşen-ṭırāz-ı şevḳ ü şādī olduḳdan *(219:11). [bir,]*
hevāyīler **bir** ṭarafdan tīr-i hevāyī gibi āsumāna revān ve bir cānibden *(219:16). [bir,]*
hevāyīler bir ṭarafdan tīr-i hevāyī gibi āsumāna revān ve **bir** cānibden *(219:16). [bir,]*
ṭablalarda olan mīveler resīde-i ḫazān olup birden āteş virildükde **bir** *(219:17). [bir,]*
ṭarrāḳa-i velvele-engīz-i ġam-sūz ve **bir** ṣāʿiḳa-i berḳ-efrūz-ı şevḳ-endūz ḳopdı ki *(219:18). [bir,]*
envāʿ-ı fişekle müzeyyen ü müretteb **bir** ḫayme-i āsumān-gūn-ı bī-sütūn *(219:23). [bir,]*
ḫoş-nümūn idi çetr-i ḥabāb-ı pür-hevā gibi **bir** zamān *(219:25). [bir,]*
zemzemesiyle ḥarf-endāz-ı bedr-i āsumān olaraḳ **bir** sāʿat miḳdārı ḳubbe-i bārūt-ḫāne *(219:30). [bir,]*
Yine Dūde-i meẕkūreden **bir** ṣal daḫi ḳanādīl-i būḳalemūn-naḳş-ı gūnā-gūn *(220:5). [bir,]*
ile ārāste ve zer ü zīver ve dībā āvīzeler ile pīrāste olup içinde **bir** ḳol çengī nā-dīde *(220:6). [bir,]*
fişengler ile memlū **bir** ṣal pīş-gāh-ı şevket-penāhīye īṣāl olunup miyānesinde *(220:11). [bir,]*
bir sāyebān-gūn fişeng ve cevānib-i erbaʿasında birer çarḫ-ı felek her *(220:12). [bir,]*
ṭarafında **bir** güne āheng olaraḳ güẕerān ve Zühre-i āsumānı raḳṣān u dest-efṣān eyledi *(220:15). [bir,]*
Baʿdehū yine ṣal üzerinde aḫṣābdan **bir** mükemmel ḳalʿa ṣūreti olup *(220:16). [bir,]*
bir ġulġule-i hevl-engīz ṣūriş-nümā-yı rūstāḫīz oldı ki dūd-ı bārūt āsumāna *(220:21). [bir,]*
ile pür-zeyn ü zīb **bir** ṣal-ı dil-firīb ẓuhūr ve hezār-güne cemʿiyyet-i şevḳ u ṭarab *(220:24). [bir,]*
ile mürūr eyleyüp ez-cümle içinde **bir** ṣūret-i dīv-i mühīb ve bir *(220:25). [bir,]*
ile mürūr eyleyüp ez-cümle içinde bir ṣūret-i dīv-i mühīb ve **bir** *(220:25). [bir,]*
heykel-i ʿacīb ü ġarīb var idi ki ġūl-i beyābān aña nisbetle **bir** perī-peyker cüvān *(220:26). [bir,]*
ṣūbān-ı pūstīn-pūş heyʾetinde **bir** ṣūret-i pür-dehşet gāhī anlar taḫṣīṣ ü terġīb ve birbirlerine *(220:31). [bir,]*
bir ṭarafdan velvele-i kūs-ı şāhāne ġulġule-endāz-ı ḳalʿa-i nüh-bārū-yı āsumān *(222:12). [bir,]*
ve **bir** cānibden ṭarrāḳa-i medāfiʿ-i āteş-feşān-ı ejder-nişān *(222:13). [bir,]*
Meydān-ı Tīrde āzmāyiş gösterirler iken **bir** kūdek-i ḫurde-sāl-i Bektāşī-peyker *(222:23). [bir,]*
bir tennūre-i dervīşāneyi der-ber eyleyüp perde-i ḫayāl-i ẓıll gibi *(222:24). [bir,]*
ḳadar **bir** ālet-i maḫrūṭī-heyʾeti zīr-i ḫırḳada iḫfā ve baʿde-zamānın yine iẓhār ve *(222:31). [bir,]*
ber-ḳāʿide **bir** fısḳiyye nümāyān ve otuz ḳadar fevvāresinden āb-ı cārī *(222:33). [bir,]*
Ve dört ʿaded ḳahve dögecek timür toḳmaġı birbirine ilṣāḳ ve **bir** sīḫ-i sūzen-miṣāle *(223:5). [bir,]*
yerinden ceste ve mānend-i berḳ-i cehende **bir** perende ile dördiniñ daḫi *(223:11). [bir,]*
tiryākīyān zümresinden daḫi mışrāʿ **Bir** ālāy cānı cebinde ẓuʿafā-yı devrān *(223:17). [bir,]*
Ehl-i ʿirfān arasında **bir** ẓiyāfet büsbütün *(224:5). [bir,]*
İki fincān ḳahve ile **bir** lüle keskin tütün *(224:6). [bir,]*
sīm ü zerrīn ile ārāste **bir** gülzāra dönüp her biri decāce-i dāne-çīn-āsā iltiḳāt-ı nuḳreye *(224:14). [bir,]*
Bir nice ḫırs ile pūzīne vü mār u kej-düm *(224, 24). [bir,]*
iken efyūn-fürūş ṣūretinde **bir** ṣaḫṣ-ı mārī mışrāʿ *(225:10). [bir,]*
Nice zamāndan ṣoñra **bir** miḳdār cemʿiyyet-i esbāb-ı perīşān-ṣuʿūr ve *(225:18). [bir,]*
bir esb-i sabā-seyr-i ṭāvusī-cevlān keşīde-i ışṭabl-ı ḫāssü'l-ḫās-ı ḫudāygān-ı cihān ḳılınup *(225:31). [bir,]*
Ḫotin muḥāfıẓı vezīr-i mükerrem saʿādetlü ʿAbdī Paşa ḫaẓretleri cānibinden **bir** *(226:4). [bir,]*
ḫālā ḳapudān-ı deryā Süleymān Paşa ḫaẓretleri ḳıbelinden **bir** ṭonanmış raḫṣ-ı müzerkeş-raḫt-ı bī-naẓīr *(226:8). [bir,]*
ve **bir** ḳıṭʿa muraṣṣaʿ u mücevher şemşīr ve her biri *(226:9). [bir,]*
muḳābili girān-miḳdār **bir** ḳıṭʿa cevher-i tāb-dār ve yigirmi ṭāḳa destār ve *(226:14). [bir,]*
ezhār-ı rengā-reng-i ṣuʿādan **bir** gülşen-i āteş-bahār ṣūretinde *(227:18). [bir,]*
bedīdār olup **bir** ṭarafdan sāz u söz ve bir cānibden serhengān-ı şevḳ-āmūz *(227:19). [bir,]*
bedīdār olup bir ṭarafdan sāz u söz ve **bir** cānibden serhengān-ı şevḳ-āmūz *(227:19). [bir,]*
Bu eṣnāda evvelā Dūde-i Cebeciyāndan ibdāʿ olunan fişekden maṣnūʿ **bir** *(227:21). [bir,]*
baʿdehū **bir** ṣaḫṣıñ bār-ı gerden-i iltizāmı olan bir taḫta külāhıñ her cānibine *(22:24). [bir,]*
baʿdehū bir ṣaḫṣıñ bār-ı gerden-i iltizāmı olan **bir** taḫta külāhıñ her cānibine *(227:24). [bir,]*
taḫta küleh nārencī-ʿimāme ve pūşiş-i bedeni olan tette vü bettesi **bir** āteşī-reng *(228:1). [bir,]*
ile zebāne-nümā-yı zebān-ı niyāz olduḳça **bir** ṭarafdan ṭulumcıyān *(228:9). [bir,]*
āteşlerini iṭfā içün ḳırābeler ile üzerlerine ṣular işāle ve **bir** ṭarafdan çavuşlar *(228:10). [bir,]*
Bir cānibi āteş oldı bir cānibi āb *(228:14). [bir,]*
Bir cānibi āteş oldı **bir** cānibi āb *(228:14). [bir,]*
ve cezīre-i deryā-yı nūr ḳılınup **bir** ṭarafdan püskürme ile āteş-zen olduḳlarında *(228:17). [bir,]*
çerāġ-efrūz-ı bürūz olmaġın **bir** sāʿat miḳdārı pertev-şiken-i sāye-bān-ı māh-tāb olduḳdan *(228:20). [bir,]*
ṣoñra bārūt-ḫāne-i berḳ-üftāde gibi **bir** ṭarrāḳa-i ʿazīme *(228:21). [bir,]*
Pes ez-ān **bir** ṣādırvān fişegi nümāyān olup revnaḳ-ı āteş-i seyyāli *(228:24). [bir,]*
ṣādırvān ṣūreti peydā ve derūnında gūyā ruḫām-ı ṣafdan **bir** kāse *(228:26). [bir,]*
Ve **bir** bostān dolābı resminde yapılmış ġarīb u ʿacīb fişek daḫi işʿāl olunup *(229:1). [bir,]*
Ve daḫme nāmında **bir** fişek ki meṣnevī *(229:8). [bir,]*

380. Daḫme nāmında **bir** fişek daḫi kim *(229:9). [bir,]*
381. Baʿdehū **bir** ḳalʿa fişegi daḫi getürilüp eṭrāfı çarḫ-ı felek fişegi ile meşḥūn *(229:19). [bir,]*
382. ṭarafından daḫi biñ ʿaded fişekle revnaḳ-yāb **bir** daḫme-i düşvār-güşād-ı efrāsiyāb *(229:26). [bir,]*
383. resm-i sābıḳ üzere ṭop-ḫāne ocaġından **bir** ṣal günā-gūn fişekler ve envāʿ-ı ālāt-ı zīver *(230:7). [bir,]*
384. ṭarafından daḫi miyāne-i keştīde meṣābe-i sütūn iki māh-tāb ve **bir** serv-i mevzūnı *(230:9). [bir,]*
385. ve hāvan ve āsumānī fişeklerini muḥtevī **bir** ṣal daḫi yüriyüp edevāt-ı nāriyyesi *(230:12). [bir,]*
386. ṭarafından daḫi **bir** ṣal envāʿ-ı zīb ü zīnet ile pīrāste ve āvīze-i ġunā-gūn ve *(230:14). [bir,]*
387. Ve **bir** ḳol çengī dest-efşān-ı meydān-ı sūr ve velvele-i def-i pür-tefleri *(231:24). [bir,]*
388. mışrāʿ Ki meşk-i lerziş eyler mevc girdāb-ı surīninden **bir** mertebe *(231:26). [bir,]*
389. bā-fermān-ı ʿālī **bir** fincān ḳahve ile maḥsūdü'l-ahālī olmaḳ müyesser oldı *(232:16). [bir,]*
390. güẕerān ve rūzān u şebān **bir** ḳol çengī ve sāʾir luʿbet-bāzān ḫaymelerinde şenlik itmekle *(233:9). [bir,]*
391. mihr-i sipihre beñzer **bir** ṭıfl-ı Zühre-cebīn-i melek-beşere tilāvet-i Sūre-i Baḳara *(234:20). [bir,]*
392. pertev-i ḥüsn-i cemāli iḳtibās-ı envār-ı Ḳurʾāniyye ile **bir** yüzden daḫi mütelālī olmaġ ile *(234:23). [bir,]*
393. **bir** gerdūne üzere ibdāʿ itdikleri şekl-i müstedīr ṭāḥūnede bīḫte-i pervīzen-i tedḳīḳleri olan *(235:13). [bir,]*
394. Oldı dil **bir** āsiyābī dilberine mübtelā *(235:21). [bir,]*
395. içlerinden nicesi mışrāʿ Herkesiñ **bir** derdi vardır āsiyābīniñ de āb diyerek *(235:27). [bir,]*

396. **bir** sīm-gülāb-dān ve buḫūr-dān ve bir sīm ṣaġīr tepsi-i sevād-kār ketḫudāları *(236:4). [bir,]*
397. bir sīm-gülāb-dān ve buḫūr-dān ve **bir** sīm ṣaġīr tepsi-i sevād-kār ketḫudāları *(236:4). [bir,]*
398. hevesiyle **bir** şaḫṣ-ı ḫar-süvār-ı vāj-gūn-nişesti muḥtesib heyʾetinde ḳola bindirüp *(236:16). [bir,]*
399. ʿimāme geyürüp ve gerdūne üzere perdāḫte dest-gāh-ı sāḫteden gūyā **bir** nān-fürūşuñ *(236:18). [bir,]*
400. gibi pīrāste eyleyüp her biri ḳoyunda besleyecek **bir** ṭıfl-ı şūḫ-endām-ı ḫūnī-nigāha *(237:4). [bir,]*
401. kimini daḫi rikāb u zīn ve dībā zīn-pūş ile Burāḳ-ı berin-i ḫuld gibi **bir** mertebe tezyīn eylediler *(237:6). [bir,]*
402. Ben **bir** nigāh-ı şefḳate lāyıḳ degil miyim *(237:14). [bir,]*
403. ol ḳırmızı fese mışrāʿın inşād iderek güẕār ve içlerinden **bir** *(237:20). [bir,]*
404. şoñra ketḫudāları vesāṭetiyle üç yüz altmış sekiz dirhem **bir** *(237:29). [bir,]*
405. sīm legen iki yüz otuz üç dirhem sīm ibrīḳ ve yüz dirhem sīm **bir** maşraba *(238:1). [bir,]*
406. dirhem **bir** sīm sīnī ber-vetīre-i muʿtāde zemīn-i ḍarāʿate nihāde olunduḳdan şoñra *(238:3). [bir,]*
407. ʿŪc bin El-ʿUnuḳ-ı mevhūmü'l-vücūduñ timṣāl-i şuhūdīsi **bir** ādem-i yabānī taṣvīri *(238:9). [bir,]*
408. ile tedhīş-i temāşāyiyān eylediler ki tennūre-i dervīşān gibi **bir** *(238:10). [bir,]*
409. pūşīde-i rengā-reng-i ḫayme-gūn içinde şebḥ-i beyābān-ı mezbūruñ ḳāmeti gūyā **bir** *(238:11). [bir,]*
410. sütūn idi üzerinde ẕī-rūḥa beñzer **bir** taṣvīr-i māde vü ner ve timṣāl-i zen ü şevher *(238:12). [bir,]*
411. dirhem **bir** sīm gülāb-dān ve buḫūr-dān ve seksen bir dirhem bir sīm şemʿ-dān *(238:16). [bir,]*
412. dirhem bir sīm gülāb-dān ve buḫūr-dān ve seksen bir dirhem **bir** sīm şemʿ-dān *(238:16). [bir,]*
413. ve dört yüz yedi dirhem **bir** sīm legen ve ibrīḳ ve yüz yigirmi üç dirhem bir *(238:17). [bir,]*
414. ve dört yüz yedi dirhem bir sīm legen ve ibrīḳ ve yüz yigirmi üç dirhem **bir** *(238:17). [bir,]*
415. ābdest ibrīġi ve biñ otuz yedi dirhem **bir** sīnī-i sīmīn üzere mevżūʿ ve yine *(238:18). [bir,]*
416. ve muʿtād üzere yüz elli dirhem **bir** sīm ḳahve ibrīġi ve mecmūʿı yedi yüz *(239:1). [bir,]*
417. iki ḥirfet aṣḥābı beş yüz dirhem **bir** sīm legen ibrīḳ ve biñ dirhem bir *(239:10). [bir,]*
418. iki ḥirfet aṣḥābı beş yüz dirhem bir sīm legen ibrīḳ ve biñ dirhem **bir** *(239:10). [bir,]*
419. sīnī ve iki yüz yetmiş beş dirhem **bir** sīm şemʿ-dān ve yigirmi üç ʿaded *(239:11). [bir,]*
420. mūmdan nerm ve şemʿden germ **bir** ālāy şuʿle-rūyān-ı kāfūr-gerden-i tābende-ʿiẕārıñ *(239:14). [bir,]*
421. **bir** nāzende-i fürūzende-cemāliñ şemʿine pervāne ve ḫıdmetine mūm olup *(239:19). [bir,]*
422. ve buḫūr-ı būyā ile müzeyyen mecmūʿı üç vuḳiyye **bir** sīm şemʿ-dān ve *(239:29). [bir,]*
423. **bir** pīr-i rīş-i sefīd kendülere pīş-vā ve pīrān-ı ṣanʿatlarını anıñ işrine ıḳtıfā itdirüp *(240:4). [bir,]*
424. ustura-ı ġamzesiniñ send-i fesānı olan **bir** ser-āmed cüvān li-müʾellifihi *(240:10). [bir,]*
425. dirhem **bir sīm legen ve iki yüz dirhem bir saṭl-ı sīmīn** ve iki yüz dirhem **bir** *(240:18). [bir,]*
426. dirhem bir sīm legen ve iki yüz dirhem **bir** saṭl-ı sīmīn ve iki yüz dirhem bir *(240:18). [bir,]*
427. dirhem bir sīm legen ve iki yüz dirhem bir saṭl-ı sīmīn ve iki yüz dirhem **bir** *(240:18). [bir,]*
428. tepsi ve bir şırmalı gügez boġça ve **bir** muṭallā zer-tār berber pīşgīri itḫāf eyleyüp *(240:19). [bir,]*
429. tepsi ve bir şırmalı gügez boġça ve **bir** muṭallā zer-tār berber pīşgīri itḫāf eyleyüp *(240:19). [bir,]*
430. üzerinde iḥdāṣ itdikleri ḳaṣr-ı pür-zīb içinde **bir** ṭıfl-ı necīb ṣanʿat göstererek *(241:3). [bir,]*
431. açmazdan **bir** şāhāne manṣūbe-i ġarīb gösterdi ve ketḫudā-yı sāḫte-vaḳārları bir *(241:4). [bir,]*
432. açmazdan bir şāhāne manṣūbe-i ġarīb gösterdi ve ketḫudā-yı sāḫte-vaḳārları **bir** *(241:4). [bir,]*
433. giderek ve içlerinde gül-çihre **bir** cüvān daḫi taḫt-ı revān üzere pīrāye-i dükkān olup *(241:9). [bir,]*
434. Kelle-pezān Pes ez-ān Kelle-pezān gerdūne üzere **bir** ḳānūn-ı sūzān *(241:18). [bir,]*
435. fürūzān eyleyüp **bir** dilber-i siyeh-çerde sāḳ-ı sīmīnini teşmīr-gerde-i icrā-yı dest-gāh-ı ṣanʿat *(241:19). [bir,]*
436. vaḳf-ı ḫande-i dendān-nümā-yı beşāşet eylediler ve **bir** gerdūne üzere bir *(241:23). [bir,]*
437. vaḳf-ı ḫande-i dendān-nümā-yı beşāşet eylediler ve bir gerdūne üzere **bir** *(241:23). [bir,]*
438. cüvān-ı tāze-rū ve **bir** duḫter-i nāzük-ḫū raḳṣ iderek güẕār ve bu eṣnāda ḥasbe'l-ʿāde *(241:24). [bir,]*
439. altı yüz dirhem **bir** sīm legen ve ibrīḳ ve yüz elli dirhem bir sīm şemʿ-dān *(241:25). [bir,]*
440. altı yüz dirhem bir sīm legen ve ibrīḳ ve yüz elli dirhem **bir** sīm şemʿ-dān *(241:25). [bir,]*
441. ve beş yüz dirhem sīm-i ṣafdan maṣnūʿ **bir** kemer-i raḫt ve beş yüz dirhem sīm gülāb-dān *(241:26). [bir,]*
442. ve yüz dirhem iki ʿaded şükūfe bardaġı ve beş yüz dirhem **bir** tepsi *(241:27). [bir,]*

443. süṭūr-ı ṣunūf-ı süvārīlerin teẕhīb-gerde-i libās-ı ḳalem-kārī-i ʿīd eyleyüp **bir** fīl ṣūreti *(242:2). [bir,]*
444. üzerinde meṣābe-i faṣṣ-ı nigīn **bir** ḳubbeli ḳaṣr-ı dil-nişīn ibdāʿ ve *(242:3). [bir,]*
445. gūşe-i müttekā-yı müzerkeş-visādesinde libās-ı ʿAcemāne ile **bir** püser-i ḫūb-liḳā ve *(242:4). [bir,]*
446. verālarında **bir** taḫt-ı revān-ı mīnā-kārı zer ü zīver ile ārāste ve *(242:7). [bir,]*
447. ḫalīde ḳılınan otuz altı ẕirāʿ sütūn-ı mevzūn üzere çil aḳçe ile memlū **bir** *(242:19). [bir,]*
448. yüz otuz ġuruşluḳ çil aḳçe ile ṭolu yüz on dirhem gümüşden maṣnūʿ **bir** maşraba *(242:21). [bir,]*
449. ser-der-aġlāl ve pāy-der-zencīr giriftār-ı ġull-i ẕüll **bir** derd-mend esīr eger bu *(242:27). [bir,]*
450. nihāde eyledigi rīsmān-ı bārīkiñ **bir** ṭarafını ẕirve-i sütündan zemīne *(243:12). [bir,]*
451. atup ve **bir** cānibini eliyle muḥkem ṭutup bün-nişīnān-ı sütūn maşrabayı rīsmāna *(243:13). [bir,]*
452. Miyān-ı sūr-gāha **bir** sütūn ġars oldı bā-fermān *(243:18). [bir,]*
453. Gümüş Ṣuyın terāzūya çıḳardı ṣanki **bir** üstād *(243:21). [bir,]*
454. ḫużūr-ı ṣadr-ı kerīmde **bir** ḳabża altun inżimāmı ile ḫücceti yedine teslīm ve *(243:23). [bir,]*
455. **bir** müşāhede-i cemāl-i hidāyet ile nāʾil-i tevfīḳ-i Rabb-i Cemīl olmaġın ḫod-be-ḫod *(243:28). [bir,]*
456. yevmiyye ile **bir** ḳalyon reʾīsligi iḥsān ve anlara maḫṣūṣ bir ḳat libās-ı girān-bahā *(244:6). [bir,]*
457. yevmiyye ile bir ḳalyon reʾīsligi iḥsān ve anlara maḫṣūṣ **bir** ḳat libās-ı girān-bahā *(244:6). [bir,]*
458. anda daḫi **bir** güne külāh-endāz-ı şevḳ-i nā-maḥṣūr oldı *(244:10). [bir,]*
459. ile ʿaskerlerin ḫaşladılar **Bir** cānibden bir cānibe şināver-i deryā-yı hevā olup *(244:26). [bir,]*
460. ile ʿaskerlerin ḫaşladılar Bir cānibden **bir** cānibe şināver-i deryā-yı hevā olup *(244:26). [bir,]*
461. kendi ve refīḳi Ḥācı Meḥemmed-nām **bir** müteḥarrik-endām siyeh-çerde ʿArab dilberi *(246:2). [bir,]*
462. ṣanāyīʿ-i icrādan ṣoñra **bir** ʿArabıñ ketfini pāye-i süllem gibi mevṭī-i ḳadem *(246:4). [bir,]*
463. meşhūd-ı ʿālem oldığından mā-ʿadā refīḳiniñ başında **bir** ayaġ üzere ḳıyām ve *(246:6). [bir,]*
464. Baʿdehū başına **bir** nice kūze-i memlū ve biri biri üzerine ḫumm u sebū ḳoyup *(246:12). [bir,]*
465. Ve iki ẕirāʿ miḳdārı **bir** mīl-i āhenīn ve üstinde çār-gūşe bir şekl-i çelīpā-yı çūpīn *(246:14). [bir,]*
466. Ve iki ẕirāʿ miḳdārı bir mīl-i āhenīn ve üstinde çār-gūşe **bir** şekl-i çelīpā-yı çūpīn *(246:14). [bir,]*
467. her gūşesinde **bir** kūze-i memlū-yı Mıṣrī ile mühr-i Süleymāna dönüp *(246:15). [bir,]*
468. **bir** kūzesi üftān ve bir ḳaṭresi rīzān olmadın pīş ü pesine egilüp kef ü desti *(246:17). [bir,]*
469. bir kūzesi üftān ve **bir** ḳaṭresi rīzān olmadın pīş ü pesine egilüp kef ü desti *(246:17). [bir,]*
470. kendin **bir** güne şöhre-i āfāḳ eyledi ki sū-be-sū çār-çeşm-i temāşā olan *(246:24). [bir,]*
471. yalmanı iç ṭarafında **bir** dāʾire-i ṣaġīr ü ẓīḳ gāh bu çenberi zemīnden iki ẕirāʿ *(246:28). [bir,]*
472. bālā **bir** rīsmāna taʿlīḳ eyleyüp bī-meded-i refīḳ dūrdan pertāb ve zih-gīrden *(246:29). [bir,]*
473. Ve kendi başı üzerine **bir** tüvānā ʿArabı diʿāme gibi iḳāme eyleyüp kendi *(246:32). [bir,]*
474. Ve sāye-vār kendüye ḳafā-dār olan refīḳiniñ başına **bir** çenberi ḫalḳa-i laʿnet *(247:1). [bir,]*
475. tevʾemān gibi **bir** çenberden çıḳdılar ve çarḫ-ı şuʿbede-kāra ne çenberden *(247:6). [bir,]*
476. Ve **bir** sütūnuñ üzerine her birisiniñ miyānesi birer ẕirāʿ üç ʿaded fülke-i ḫayme *(247:8). [bir,]*
477. Bunlardan mā-ʿadā gāh **bir** fincān-ı vāj-gūn ve gāh bir şīşe-i ser-nigūnı *(247:19). [bir,]*
478. Bunlardan mā-ʿadā gāh bir fincān-ı vāj-gūn ve gāh **bir** şīşe-i ser-nigūnı *(247:19). [bir,]*
479. başına ḳoyup üzerine **bir** ḫum-ı memlū vażʿ idüp çep ü rast cilveler itdi ve *(247:20). [bir,]*
480. Ve dört kimseniñ dūşı üzerinde taḫta-pārelerden **bir** ṣuffe ibdāʿ ve bir nādīde bāzīçe-i encümeni *(247:22). [bir]*
481. Ve dört kimseniñ dūşı üzerinde taḫta-pārelerden bir ṣuffe ibdāʿ ve **bir** nādīde bāzīçe-i encümeni *(247:22). [bir]*
482. iḫtirāʿ eyleyüp üzerine çıḳdı ve başı üzerine **bir** küze-i memlū *(247:23). [bir,]*
483. aġzına ve gāh gelüsına mümāss eyledi ve ḳılıçlarıñ üzerinde nigūn-sār olup **bir** *(247:28). [bir,]*
484. bir şākirdiniñ başına başını vażʿ idüp ve ayaḳların hevāya ḳaldırup mīzān-ı rīsmān-bāz *(247:30). [bir,]*
485. ṭarafından müzerkeş bisāṭ u ālāt ile ṭonanmış **bir** reʾs at ve altışar ṭāḳa destār-ı bendī *(249:5). [bir,]*
486. ṭarafından at bedeli **bir** ḳıṭʿa cevher-i girān-ḳıymet-i bī-naẕīr ve dörder ʿaded *(249:9). [bir,]*
487. ʿAbdu'r-Raḥmān Paşa ḳıbelinden yine ʿadīl-i raḫş mükemmel **bir** *(249:12). [bir,]*
488. Dāʾire-i āṣafī civārında Daraġacı İskelesi üzerinde **bir** ṣuffe-i ṣafā daḫi *(252:1). [bir,]*
489. üzerinde ṭunbazdan köpri ḳuruldı ve kayıḳdan ḳayıġa başup **bir** cānibden *(252:14). [bir,]*
490. bir cānibe ʿubūr olunacaḳ mertebe keşret görüldi *(252:15). [bir,]*
491. İçinde ḳanādīl-i zümürrüd-reng ile ārāste **bir** sütūn-ı mülemmaʿ-gūn *(252:20). [bir,]*
492. ki gūyā riyāż-ı ʿālem-i nūrda **bir** serv-i mevzūn ve Cebel-i Ṭūrda *(252:21). [bir,]*
493. ser-zede-i ẓuhūr olmuş **bir** naḫl-i āteş-bahār-ı erġavān-nümūn idi tā ẕirve-i aʿlāsında *(252:22). [bir,]*
494. birḳaç yüz ḳandīlden fānūs-ı ḫayāl gibi **bir** künbed-i devvār bedīdār *(252:23). [bir,]*
495. idi ki ṣeb-i tārı ṣūret-nümā-yı şāhid-i nehār eyleyen her ḳandīl-i nevvārı **bir** *(252:24). [bir,]*
496. ile her gūşesinde hūy u hāy her semtinde **bir** güne ṣafā rū-nümāy olup *(253:5). [bir,]*
497. elfāẓı āb-dār maʿānīsi āteşīn **bir** naẓm-ı muraṣṣaʿdan şaḳīl uṣūlinde bir naḳş-ı bedīʿ *(253:8). [bir,]*
498. elfāẓı āb-dār maʿānīsi āteşīn bir naẓm-ı muraṣṣaʿdan şaḳīl uṣūlinde **bir** naḳş-ı bedīʿ *(253:8). [bir,]*
499. **bir** ḳubbe-i āteşīn ve ʿaḳabe-i şuʿle-āgīn ʿilāve-i ḳımme-i eflāk olup *(253:12). [bir,]*
500. müstaġnī eyledi Her nıṣf sāʿat miḳdārı müddetde **bir** kerre bir ʿaḳabe taʿbīr olunur *(253:21). [bir,]*
501. müstaġnī eyledi Her nıṣf sāʿat miḳdārı müddetde bir kerre **bir** ʿaḳabe taʿbīr olunur *(253:21). [bir,]*
502. ṣoñra **bir** havān püskürmesi daḫi kūre-i mīnā-kār gibi lemʿa-feşān u şerāre-niṣār *(253:26). [bir,]*
503. Baʿdehū gümrük emīni Meḥmed Aġa ṭarafından daḫi ṣal üzerinde **bir** *(253:34). [bir,]*
504. ʿaḳabe gelüp ḳıç ṭarafında **bir** mühīb dīv-peykeri ve cānib-i āḫerinde bir nice *(253:35). [bir,]*
505. ʿaḳabe gelüp **ḳıç ṭarafında bir mühīb** dīv-peykeri ve cānib-i āḫerinde **bir** nice *(253:35). [bir,]*
506. ve miyānelerinde şubān-ı pūstīn-ḳabā heyʾetinde **bir** şeyḫ-i bī-rūḥ-ı zinde *(254:5). [bir,]*

507. taḥşīş ü terġīb ü teşçīʿ iderek ṭaraf-ı ḫaşma imāle içün şalıñ **bir** ṭarafından şuʿūd ü müşūl *(254:7). [bir,]*
508. Ve tersāneli ṭarafından ʿaḳabe nāmına **bir** şal daḫi gelüp anıñ daḫi içinde *(254:11). [bir,]*
509. burc-ı āsumānī gibi on iki pelleyi ḥāvī **bir** dolāb var idi ki her bir gözünde bir *(254:12). [bir,]*
510. burc-ı āsumānī gibi on iki pelleyi ḥāvī bir dolāb var idi ki her bir gözünde **bir** *(254:12). [bir,]*
511. idi ve **bir** atlı ḳaraca fır fır devrān ve üzerinde altı nefer ādem cevlān idüp *(254:14). [bir,]*
512. yigirmi ẕirāʿ ḳadar mürtefiʿ **bir** şalıncaḳ daḫi kemend-endāz-ı küngüre-i āsumān oldıġından *(254:15). [bir,]*
513. Baġçevān Ḳolı ḥadīḳa-i sulṭāniyye-i sūr-ı pür-ḥubūrda **bir** resme *(254:25). [bir,]*
514. el-ḥāṣıl **bir** güne iẓhār-ı şādmānī vü sürūr ve **bir** mertebe cemʿiyyet-i esbāb-ı ḥubūr *(254:29). [bir,]*
515. el-ḥāṣıl **bir** güne iẓhār-ı şādmānī vü sürūr ve **bir** mertebe cemʿiyyet-i esbāb-ı ḥubūr *(254:29). [bir,]*
516. ʿaḳabinde yine dūde-i meẕkūreden ṭūli yüz ẕirāʿ ve ʿarżı elli ẕirāʿ **bir** şal-ı āḫer *(254:34). [bir,]*
517. gibi gerden ḳıraraḳ ve bunlardan ġayri ẕī-rūḥ ḫayāl olunur **bir** timşāl-i ġazāl *(255:9). [bir,]*
518. yeşil mināre gibi **bir** mevzūn diʿāme-i sebz-sīmā iḳāme olunmuş *(255:19). [bir,]*
519. **bir** yerden muṭribān-ı naġme-serā āgāz-ı nevā-sāzī ve perde perde *(256:17). [bir,]*
520. telāṭum-ı emvāc-ı temāşāyiyāndan rūy-ı ʿarż u leb-i deryā nā-peydā ve **bir** başḳa *(256:29). [bir,]*
521. Ālet-i şaṭranc-veş **bir** ḫāneden bir ḫāneye *(257:2). [bir,]*
522. Ālet-i şaṭranc-veş bir ḫāneden **bir** ḫāneye *(257:2). [bir,]*
523. **bir** cānibden bir cānibe āmed ü refte miknet buldı *(257:4). [bir,]*
524. bir cānibden **bir** cānibe āmed ü refte miknet buldı *(257:4). [bir,]*
525. bundan elzem **bir** emr-i ehemme meşġūl olmalarına maḥmūldür deyu cānib-i baḥre *(257:15). [bir,]*
526. Sen **bir** ḳatını bilürsüñ ey dil *(257:19). [bir,]*
527. ḳarīb **bir** şayḳa sütūnına andan Deli Balṭa Ḳalyonına baʿdehū Fener İskelesinde *(257:25). [bir,]*
528. bār-gīrli ṭāliḳa taʿbīr olunur **bir** gerdūne ibdāʿ olunup içinde ferāceli *(257:28). [bir,]*
529. mümāşil **bir** nigār-ı tābende-ṣūret erbāb-ı temāşāya ʿarż-ı ṭalʿat eyleyerek *(257:30). [bir,]*
530. güẕāşte ve rabṭ u ilşāḳ olındıġı maḥallde fülke-i ḫayme gibi **bir** ṭabla-i muḥkem *(258:18). [bir,]*
531. ḳadem-cāy olmaġ içün ḳalyon çanaḳlıġına mümāşil **bir** ṭarḥ-ı ḫāṣṣ ibdā ḳılınmış *(258:20). [bir,]*
532. ṣadrü'ṣ-ṣudūr-ı maʿnevī vü ṣūrī ḫażretleri ḳapudānede **bir** miḳdār tevaḳḳuf ve *(260:6). [bir,]*
533. bir ḫoşca żabṭ u itḳān ve manẓūr-ı çeşm-i imʿān itdiñ mi ve geregi gibi levḥ-i ḫāṭırına *(260:13). [bir,]*
534. ketb ü taḥrīr itdigim bu kār-ı ḫaṭīr degül belki **bir** emr-i nāçīz-i ḥaḳīr ḳalmamışdır *(260:16). [bir,]*
535. żamīme-i veḳāyiʿ-i leyline itdiñ mi deyu istifsār buyurduḳlarında püşt-dest-i ḫayret **bir** *(260:22). [bir,]*
536. müteşekkir ve ancaḳ bisāṭ-ı ġāret-zededen **bir** ġaddāre-i müsteʿāreyi tażmīn fikri *(260:31). [bir,]*
537. görüp **bir** at iḥsānı ile telāfī-i mā-fāt ve tecdīd-i berāt-ı iltifāt itmeleri *(261:2). [bir,]*
538. ve fırār iden bār-gīr-i keşīde-zihārıña bedel āhū-yı müşgīn-müy gibi **bir** *(261:10). [bir,]*
539. esb-i dil-keş-yāl u bāl vireydim belki mükemmel bisāṭ u raḫtı müştemil **bir** *(261:11). [bir,]*
540. yaʿnī naṭʿ-ı şaṭranc-ı ʿubūdiyyetde şāh-ı ʿālem-penāha lāyıḳ **bir** ferzāne-ṭavr ile *(261:16). [bir,]*
541. sevḳ-i semend-i fīl-ten-i liyāḳat u istiʿdād itmedin ve ḥaḳḳımda **bir** kimse piyāde sürmedin *(261:17). [bir,]*
542. deyu cevāb virdigim ṭabʿ-ı āṣaf-ı deryā-kefe ḫoş gelüp bu ḳullarına **bir** raḫt u bisāṭı *(261:21). [bir,]*
543. **bir** güne daḫi ḳaṣd-ı iʿzāz eyleyüp aġa-i müşārün-ileyh *(262:23). [bir,]*
544. bu gün **bir** vech ile mümkin degüldür deyu cevāb virilmiş iken ṣadr-ı bülend-ḳadr u himmet *(262:31). [bir,]*
545. **bir** ḥabl-i metīni merābıṭ-ı istiḥkāma taḳyīd itmeleri ile ṭaraf-ı İlāhīden kelām-ı pādişāhī *(263:3). [bir,]*
546. idi zīrā ki yeñiçeri mürūrı içün meydān-ı sūruñ **bir** miḳdārı taḫliye olunmuş ve *(263:6). [bir,]*
547. Ve cebeciler ṭarafından daḫi heft-ser **bir** ejder-i muṣavver getürilüp bir *(263:15). [bir,]*
548. Ve cebeciler ṭarafından daḫi heft-ser bir ejder-i muṣavver getürilüp **bir** *(263:15). [bir,]*
549. cādū-yı ḫum-süvār ṣūreti ol ejdere ḳāʿide vü ʿinān-keş ve ejderiñ her başında **bir** *(263:16). [bir,]*
550. meşḥūn **bir** ḳalʿa-i devvār-ı āsumān-gūn anı taʿḳīb eyleyüp bir fīl ṣūreti ḳalʿayı *(263:20). [bir,]*
551. meşḥūn bir ḳalʿa-i devvār-ı āsumān-gūn anı taʿḳīb eyleyüp **bir** fīl ṣūreti ḳalʿayı *(263:20). [bir,]*
552. üzerindeki taḫt ve taḫt içindeki fīl-bān ṣūretinde **bir** ferzend-i dil-saḫt ile ḫod-be-ḫod *(264:4). [bir,]*
553. Cebel-i Eḥrāmdan nişān **bir** kūh-pāre-i girān geh miyān-ı meydānda bir sedd-i sedīd *(264:7). [bir,]*
554. Cebel-i Eḥrāmdan nişān bir kūh-pāre-i girān geh miyān-ı meydānda **bir** sedd-i sedīd *(264:7). [bir,]*
555. ve **bir** gencīne-i bisyār-ḳufl u bī-kilīd gibi maṣāff-ı düşmene ḳarşu ṭurdı ve *(264:8). [bir,]*
556. bī-ārām u direng itdiler Ve **bir** müddet ḥarb u ḍarbdan ṣoñra ṭabl-ı āsāyiş çalınmaġla *(264:21). [bir,]*
557. maşnūʿ **bir** ḳıṭʿa-i maṭbūʿ ḳuşaḳ ve ikişer taḫta semmūr u vaşaḳ ve bir reʾs *(265:12). [bir,]*
558. maşnūʿ bir ḳıṭʿa-i maṭbūʿ ḳuşaḳ ve ikişer taḫta semmūr u vaşaḳ ve **bir** reʾs *(265:12). [bir,]*
559. daḫi şeref-mend-i mürāfaḳat ve niʿmet-i dīdār-ı şehriyārī ile **bir** güne żiyāfet *(265:26). [bir,]*
560. ṣaff-be-ṣaff dizilüp ve her biri **bir** yana hücūm ile birer sīnī-i biryāna üsküfli şāhīn *(266:4). [bir,]*
561. ḳalʿa-i maşnūʿanıñ ḳulle-i maṭbūʿası fānūs-ı ḫayāl gibi **bir** sāʿat miḳdārı dāʾir ve *(267:31). [bir,]*
562. **Bir** şebān-geh ki nāʾib-i menāb-ı ḫüsrev-i ḫāver kār-fermā-yı mülk-i bāḫter *(268:5). [bir,]*
563. māhiyyeler ile tezyīn olunup cānib-i yemīninde yeşil ḳandīllerden yapılmış **bir** *(268:10). [bir,]*
564. serv-i sebzīn ve aña müteʿāḳib ḳanādil-i elvān-nümādan **bir** ibrīḳ-i muraṣṣaʿ-nigār-ı nāzük-terīn *(268:11). [bir,]*
565. ve anıñ daḫi ʿaḳabinde **bir** ḳaṣr-ı dil-nişīn ve bir ḳubbe-i ḥaḍrā-yı berīn *(268:12). [bir,]*
566. ve anıñ daḫi ʿaḳabinde bir ḳaṣr-ı dil-nişīn ve **bir** ḳubbe-i ḥaḍrā-yı berīn *(268,:12). [bir,]*
567. ve ṭopçılar dāʾiresinde **bir** balyemez ṭop-ı ḳalʿa-kūb-ı āhenīn ve *(268:13). [bir,]*
568. **bir** ṭop ʿarabası üslūbında meşābīḥ-i zümürrüd-gündan **bir** ṣūret-i merġūb u güzīn *(268:14). [bir,]*
569. bir ṭop ʿarabası üslūbında meşābīḥ-i zümürrüd-gündan bir ṣūret-i merġūb u güzīn *(268:14). [bir,]*

570. ḳaṣr-ı ʿadālet-medār-ı şehriyārī pīş-gāhında iki menāre-i serv-sīmāyī **bir** *(268:16). [bir,]*
571. ile berāber nüh-pāye **bir** minber ve cāmiʿ-i mezkūr dervāzesi ḥavlısında *(268,:25). [bir,]*
572. ile berāber nüh-pāye **bir** minber ve cāmiʿ-i mezkūr dervāzesi ḥavlısında *(268:26). [bir,]*
573. sütūn-ı mevzūnı fülke-i māha peyveste düvāzdeh-ḫazīne-i nūrdan **bir** çadır ḳurılup *(268:27). [bir,]*
574. **bir** mertebe tertīb-i esbāb-ı zīnet ve tekmīl-i levāzım-ı meserret olındı *(268, 28). [bir,]*
575. ile enbāşte **bir** çetr-i ḳīr-gūn meydāna efrāşte ḳılınup içinde nice kestāne fişegi *(269:11). [bir,]*
576. Ve biri daḫi aġayān-ı enderūn-ı āṣafīden Kīlārī Anḳad nām **bir** *(269:14). [bir,]*
577. ma-ṣadaḳ ve iltifāt-ı düstūrīye elyāḳdır **bir** mükemmel sāye-bān daḫi ibdāʿ ve *(269:16). [bir,]*
578. cilve-gāh-ı şāhid-i sūr-ı hümāyūn olmaġ içün **bir** ḫayme-i nüh-ḫazīne-i āsumān-gūn meydāna *(269:18). [bir,]*
579. **bir** ʿalem-i zerrīn hüveydā olup her ṭınābı **bir** şihāb ve her ṭopı bir *(269:20). [bir,]*
580. bir ʿalem-i zerrīn hüveydā olup her ṭınābı bir şihāb ve her ṭopı **bir** *(269:20). [bir,]*
581. bir ʿalem-i zerrīn hüveydā olup her ṭınābı bir şihāb ve her ṭopı **bir** *(269:20). [bir,]*
582. āfitāb her gūşesi **bir** ḫazīne-i nār ve her çūb-ı şebīke-i revzenleri birer *(269:21). [bir,]*
583. dermānde olup ʿālem-i bālāda ṭūfān-ı şuʿle ẕuhūrına bādī ve **bir** sāʿat ḳadar *(269:27). [bir,]*
584. ʿAcem Çār-bāġlarından **bir** ḳıṭʿa-i ġarrā ve maḳām-ı ʿAcemde beste murabbaʿlardan *(269:31). [bir,]*
585. bir mışrāʿ-ı zībā ṣūretinde bir naḳş-ı ġarīb ü cedīd hüveydā olup *(269:32). [bir,]*
586. **bir** mışrāʿ-ı zībā ṣūretinde **bir** naḳş-ı ġarīb ü cedīd hüveydā olup *(269:32). [bir,]*
587. bünyād olunmuş **bir** ḳaṣr-ı pür-zīver ve eṭrāfı yüz *(269:37). [bir,]*
588. fişeklerden īcād olunmuş **bir** nüh-ḫazīne çadır ber-efrāşte-i meydān-ı sūr oldı *(270:3). [bir,]*
589. Ve cebeciler ocaġından daḫi şādurvan fişegi nāmında **bir** fevvāre-i nūr *(270:6). [bir,]*
590. Ve gümrükçi Yegen Meḥemmed Aġa ṭarafından daḫi **bir** çadır fişegi *(270:10). [bir,]*
591. āb-ı āteş püskürilüp ḥużūr-ı hümāyūnda **bir** mertebe şenlik görüldi ki ne çeşm-i ḳamer *(270:14). [bir,]*
592. tüskürmeleri ṭabʿ-ı şehriyārīye **bir** resme ḫoş gelmişdir ki bu *(270:17). [bir,]*
593. Cebeciler ṭarafından ibdāʿ olunan **bir** taḫta küleh çün bār-ı güneh bir şaḫṣ-ı rū-siyehiñ başına *(270:21). [bir,]*
594. Cebeciler ṭarafından ibdāʿ olunan bir taḫta küleh çün bār-ı güneh **bir** şaḫṣ-ı rū-siyehiñ başına *(270:21). [bir,]*
595. ḫalḳa-i laʿnet gibi geçirilüp ve günā-gūn fişekden yapılmış **bir** *(270:22). [bir,]*
596. bir ṭarrāḳa-i ʿaẕīme bedīdār olup ol şaḫṣ-ı bed-kirdār āteş-bāz-ı şuʿle-reftār *(270:25). [bir,]*
597. **bir** fīl-i āteş-niṣār daḫi gelüp ve fīl-i mezkūr-ı nādirü'l-ʿadīliñ arḳasında **bir** ḳaṣr *(270:30). [bir,]*
598. bir fīl-i āteş-niṣār daḫi gelüp ve fīl-i mezkūr-ı nādirü'l-ʿadīliñ arḳasında bir ḳaṣr *(270:30). [bir,]*
599. bir miḳdār cevlān u reftārdan ṣoñra ḫorṭūmını āb-efṣān-ı şerār ve *(270:33). [bir,]*
600. püskürme fişegi ḳadar şenlik-niṣār eyleyüp **bir** ṭarrāḳa-i ʿaẕīme iẓhār eyledi ki *(270:34). [bir,]*
601. Baʿdehū **bir** fişek daḫi ʿaynı ile bir kebīr bostān ḳuyusı dolābı gibi serīʿan *(271:1). [bir,]*
602. Baʿdehū bir fişek daḫi ʿaynı ile **bir** kebīr bostān ḳuyusı dolābı gibi serīʿan *(271:1). [bir,]*
603. beş on defʿa isrāʿ-ı cevlān eyleyüp her devrinde **bir** ṭarrāḳa-i ʿaẕīme ḳoparup *(271:3). [bir,]*
604. Bunlardan mā-ʿadā ḳanādīl-i günā-gūndan **bir** serv-i zerrīn ü bālā ve bir *(271:5). [bir,]*
605. Bunlardan mā-ʿadā ḳanādīl-i günā-gūndan bir serv-i zerrīn ü bālā ve **bir** *(271:5). [bir,]*
606. naḫl-i sefīd-reng-i sīm-sīmā ve fişeng-i elvān-nümūdan **bir** çadır-ı bālā-sütūn-ı vālā *(271:6). [bir,]*
607. ve anlarıñ ʿaḳabinde **bir** ʿaḳabe-i ṣaʿbü'ṣ-ṣenāya īcād u ibdāʿ eylemişler *(271:7). [bir,]*
608. Ve bunlardan mā-ʿadā ṣaġīr üç māh-tābe ve dört ʿaded çarḫ-ı felek ve **bir** *(271:9). [bir,]*
609. Ve yine gümrükçi aġa ṭarafından **bir** fişeng-i ḫamāʾil-resm-i nev-ẕuhūr-ı tāb-dār *(271:14). [bir,]*
610. ile rubʿ-sāʿat miḳdārı **bir** resme icrā-yı merāsim-i mühendis-kārī ile miʿmār-ı endīşeyi *(271:17). [bir,]*
611. tenāvül içün ruḫṣat-nümā olmaları ile her biri birini ḳapup ve **bir** tenhā yere ṣapup *(271:24). [bir,]*
612. Bu eṣnāda **bir** kimse reh-nümā-yı ḫ̇āb-gāh-ı ḥużūr olmaġ içün zūr-bāzlarıñ pīrāye-i deste-çūpı olan *(271:31). [bir,]*
613. birbiri içinde mevżūʿ ḥacer-i meṣḳūb gibi **bir** aġaç *(271:32). [bir,]*
614. üzerinde meṣʿal heyʾetinde **bir** fişegi idāre ve beş on ḳandīli birden reme-i kebūter *(271:33). [bir,]*
615. Girdi **bir** şekle daḫi sūr-kede *(272:19). [bir,]*
616. tehyiʾe-i ḫıdemāt-ı lāzıme içün **bir** iki sāʿat meydān virilmek ḳaṣdına *(272:23). [bir,]*
617. ḳarşu cānibde **bir** püşte-i refīʿa üzere vażʿ-ı sāye-bān ve erkān-ı bünyān-ı devlet olan *(273:1). [bir,]*
618. şikest ve **bir** vechile icrā-yı mahāret-i şaṣt ve iẓhār-ı zūr-ı bāzū vü dest buyurdılar *(273:9). [bir,]*
619. Bülend-menziletā **bir** nişāne dikdiñ kim *(273:15). [bir,]*
620. Kendi **bir** niʿmet-i Ḥaḳḳ niʿmeti ḫalḳa mebẕūl *(273:28). [bir,]*
621. anlar daḫi **bir** emr-i maḫūf olmaḳ vāhimesi ile feryād-künān ve el-amān-gūyān *(274:14). [bir,]*
622. ṣoñra ayular oyunı ile daḫi tiryākīlere **bir** oyun çıḳarmaḳ fermān olunmaġın *(274:16). [bir,]*
623. ve tiryākiyān-ı nīm-cānıñ ḫoruldısını başdırup **bir** miḳdār mükābele ve *(274:24). [bir,]*
624. mışrāʿ Tū dest merā be-pāy mī-āyī diyerek çingāne Fārisīsi **bir** mışrāʿ ile *(274:32). [bir,]*
625. şitābān olup nice hirāsān cānları tālān u perīşān itdikleri daḫi **bir** başḳa seyrān oldı *(275:5). [bir,]*
626. Baʿdehū Ẕü'n-nūnoġlı nām küşt-gīr-i dilīr Keskinoġlı nāmı ile şehīr **bir** *(275:6). [bir,]*
627. Eṭfāle bu iltifātların görüp çengīler daḫi **bir** mertebe şenlikler ile *(275:27). [bir,]*
628. her biri **bir** kesimde niçe meh-pāre-ṭalʿatı öñlerince işe sürüp mehterleri *(276:25). [bir,]*
629. ḫāvī **bir** sāye-bān-ı birīşüm-tār-ı zerrīn-ʿalem-i bī-naẕīri hediyyeleri olmaḳ *(277:15). [bir,]*
630. irgürdiler ve içlerinden **bir** maḥbūb-ı siyeh-çerdeyi Leylī-i ḫayme-nişīn gibi *(277:22). [bir,]*
631. Ḥaḳḳā ki ālāylarına ʿaceb ṣūret ve ḫirfetlerine ṭurfe zīnet ve sūr-gāha **bir** *(277:25). [bir,]*

632. şaġīr çadırları daḫi şuʿle-gīr-i āteş-i şerer-efşān olmaġla **bir** mertebe şenlik *(278:7). [bir,]*
633. menākib-i merākib-i çehār-pāda **bir** dükkān īcād u ibdāʿ ve derūnında bedende *(278, 14). [bir,]*
634. cān gibi naʿl-der-āteş-i teshīri olmaġa lāyıḳ **bir** perī-liḳāyı der-kār-ı beyʿ u şirā eylediler *(278:15). [bir,]*
635. Ve **bir** gerdūne üzere dest-gāh-ı kefş-dūzān vażʿ olunup anda daḫi bir *(278:16). [bir,]*
636. Ve bir gerdūne üzere dest-gāh-ı kefş-dūzān vażʿ olunup anda daḫi **bir** *(278:16). [bir,]*
637. Cemāl nāmı ile **bir** duḫter-i tābende-cemāl ve bir perī-peyker-i bī-miṡāl timṡāl getürdiler *(278:30). [bir,]*
638. Cemāl nāmı ile bir duḫter-i tābende-cemāl ve **bir** perī-peyker-i bī-miṡāl timṡāl getürdiler *(278:30). [bir,]*
639. penbeden **bir** ʿalem-i sīm-gūn peydā ve bārūt-ı mürebbā ile taʿbiye olunan obayı *(279:9). [bir,]*
640. yaḳacaḳ fişekleri ol ʿalemiñ içinde iḫfā idüp derūnında **bir** ḥarīf-i nā-ẓarīf *(279:10). [bir,]*
641. **Bir** cānibi āteş oldı bir cānibi āb *(279:20). [bir,]*
642. Bir cānibi āteş oldı **bir** cānibi āb *(279:20). [bir,]*
643. resīde-i ḫıtām ve incü vü zümürrüd ile muraṣṣaʿ **bir** iki çift mūze-i muṣannaʿ ve *(279:22). [bir,]*
644. yine incü işleme zer-tār-ı muraṣṣaʿ çerkesī filār ve üç yüz dirhem yaldızlı **bir** *(279:23). [bir,]*
645. ve nāʾil-i iḥsān-ı cihān-dārī oldılar İçlerinden **bir** pīr-i rūşen-żamīr *(279:26). [bir,]*
646. Bunlarıñ ʿaḳabinde Baḳḳālларıñ aṣḥāb-ı ḥirfeti gerdūne üzere **bir** dükkān *(280:1). [bir,]*
647. īcād ve ṣanʿatlarına göre levāzım-ı dükkānları her ne ise iʿdād idüp içinde **bir** *(280:2). [bir,]*
648. alur ṣatar ve eṭrāfında al destār ber-ser ve peştemāl-i birīşüm-kār ber-dūş ve **bir** *(280:6). [bir,]*
649. anlara mülāḥık ve ālāyları ālāylarına mülāṣıḳ olmaġın içlerinden **bir** ḫam-dest *(281:13). [bir,]*
650. beytiniñ maẓharı **bir** manav dilberi içün Alma yārin elmasını yersin odun yarmasını *(28:.20). [bir,]*
651. diyerek ve iki ḥirfet **bir** güzele dostluḳ ṣūretinde bā-yek-dīger der-kār-ı ceng olup *(281:21). [bir,]*
652. cümleye ġālib şenlikler idüp icrā-yı merāsim-i şādmānīde ʿarż-ı mahāret ve **bir** *(281:23). [bir,]*
653. cümleye ġālib şenlikler idüp icrā-yı merāsim-i şādmānīde ʿarż-ı mahāret ve **bir** *(281:24). [bir,]*
654. ile **bir** gūne zed ü bürd ve dār ü gīr eylediler ki cümle şenliklerinden ziyāde ṣafā-baḫşā *(282:2). [bir,]*
655. çeküp çevirüp **bir** aḥsen ḳālıba ifrāġ ve güẕāşte-i sūzen-i nigāh olan tār-ı müjgānların *(282:5). [bir,]*
656. Bir taḳyacı cüvānına ser-dādeyim ki ben *(282:19). [bir,]*
657. mışrāʿınıñ mā-ṣadaḳ-ı meʾāli **bir** nice nā-resīde eṭfāl-i melāʿik-ḫıṣāli ser-levḥa-i dībāce-i zīnet *(283:7). [bir,]*
658. şeref-i naẓar-ı hümāyūnı iḥrāz ve beş yüz seksen dirhem **bir** gümüş legen ibrīḳ *(283:19). [bir,]*
659. ve iki yüz on beş dirhem gümüş tepsi ve yüz elli beş dirhem **bir** ḳapaḳlı ṭās-ı sīm *(283:20). [bir,]*
660. bām-āvīz idüp içinde **bir** tāze cüvān endāze-i sīmīn-benānı ile mışrāʿ *(283:28). [bir,]*
661. üç şurāḥī ve dört yüz beş dirhem **bir** sīm tepsi ve üç ṭop münaḳḳaş dimi dībāsı *(284:4). [bir,]*
662. Ve hediyyeleri olmaḳ üzere **bir** çāker-i nā-resīde-i tābende-rū ve bir *(284:17). [bir,]*
663. Ve hediyyeleri olmaḳ üzere bir çāker-i nā-resīde-i tābende-rū ve **bir** *(284:17). [bir,]*
664. Rüstemiñ ḳavsi ile **bir** mi kemān-ı ḫallāc *(284:23). [bir,]*
665. īcād-ı dükkān ve içinde faṣṣ-ı elmās-ı nigīn-dān gibi **bir** dilber-i pākīze-gevheri *(284:25). [bir,]*
666. penbe-fürūş-ı kūçe-i ḫüsn ü ān eyleyüp ve yanınca **bir** sīne-germ ü dil-nerm *(284:26). [bir,]*
667. tebāşīr-i ṣabīḥatü'l-ʿīd-i revāc-ı ḥirfetleri olan penbe ile memlū Fireng-pesend **bir** çift ʿālī *(285:3). [bir,]*
668. İçlerinden **bir** āfet-i mümtāz *(285:9). [bir,]*
669. Muṣul vālīsi vezīr-i mükerrem ʿOṡmān Paşa ṭarafından **bir** mükemmel ṭonanmış *(287:17). [bir,]*
670. cānibinden keẕālik mükemmel ṭonanmış **bir** esb-i çāpük-pā ve üçer ṭonluḳ *(287:21). [bir,]*
671. ṭarafından keẕālik ṭonanmış **bir** raḫş-ı ḫoş-sīmā *(287:30). [bir,]*
672. ṭarafından ikişer ṭonluḳ dībā ve aṭlas-ı zībā ve **bir** ṭonluḳ ḳatīfe-i gül-gūn-ḫābe-i zībā-yı girān-bahā *(288:12). [bir,]*
673. ṭonluḳ aṭlas u dībā ve **bir** ṭonluḳ ḳatīfe-i zībā ve Büyük Baḥrī Aġa cānibinden *(288:14). [bir,]*
674. resminde bedīdār **bir** ḥadīḳa-i pür-berg ü bār-ı āteş-bahār getürdiler ki *(289:6). [bir,]*
675. Ve leyālī-i sābıḳadan ziyāde **bir** ṣalda çār-gūşe varoşı ve şaranpolı ve *(289:9). [bir,]*
676. ile mekr-i düşmenden eymen ü eslem metīn ü müstaḥkem **bir** ḳalʿa-i devvār *(289:11). [bir,]*
677. ṭutuşdurulduḳda şol ḳadar şenlik ve orṭalıġa rūşenlik virmişdir ki **bir** şerāresin *(289:15). [bir,]*
678. ġubār-ı çihre-i zemīni bi'l-külliye şüşte itmegin bu daḫi **bir** başḳa āb u tāb virüp *(290, 6). [bir,]*
679. Şöyle **bir** şevḳ u ṭarab oldı ki lāyıḳdır eger *(290:23). [bir,]*
680. üzere **bir** perdede tehyiʾe-i esbāb-ı sürüra āġāz ve taʿbiye-i çeng ü çeġāne ve söz ü sāz eylediler *(290:26). [bir,]*
681. **Bir** ṭarafdan sāzendegān-ı naġme-perdāz mışrāʿ Alup yine eliñe muṭribā *(291:11). [bir,]*
682. ḫˇānendeler daḫi **bir** cānibde mışrāʿ Cigerde oynasa hey heyleriñ *(291:13). [bir,]*
683. Sen ṭur ey şāh-ı güzīn **bir** ḳuluñ irsāl itseñ *(292:18). [bir,]*
684. Öyle **bir** dār-ı şifādır der-i cūduñ ki dinür *(292:24). [bir,]*
685. Ṭūṭī gibi eyledi **bir** āvāz *(293:14). [bir,]*
686. ile ārāste **bir** ḳaṣr-ı dil-nişīn īcād ve bisāṭ-ı perend ü sereng ile pīrāste *(296:11). [bir,]*
687. bir şeh-nişīn-i güzīn bünyād itmişler idi ki şāḳūl-i naẓar-ı imʿān ile hevāsın terāzūya alsalar *(296:12). [bir,]*
688. Başmadı gitdi ḫāneme **bir** kerre pāy dost *(297:23). [bir,]*
689. foyalı ṭaş evi gibi rengīn boyālı ve çökertme ṭavanlı **bir** ḳaṣr-ı mīnā-kār-ı dil-nişīn *(298:7). [bir,]*
690. üzere meṡābe-i ḫāne-i nigīn **bir** dükkān-ı dil-pesend-i güzīn īcād u inşā ve faṣṣı ḳonmamış *(298:8). [bir,]*
691. **Bir** ḳuyumcı dilberine mübtelā oldum ki ben *(298:17). [bir,]*
692. muṣannaʿ resm-i ḫāṣṣ üzere rīḫte-i ḳālıb-ı īcād olunmuş muraṣṣaʿ **bir** mirvaḥa-i ẕī-ḳıymet *(298:22). [bir,]*
693. dirhem bī-naẓīr **bir** sīm sīnī-i kebīr ve biñ dirhem **bir** gümüş şemʿ-dān ve iki *(298:24). [bir,]*
694. dirhem bī-naẓīr **bir** sīm sīnī-i kebīr ve biñ dirhem **bir** gümüş şemʿ-dān ve iki *(298:24). [bir,]*

695. ʿaded gül-gīr yaʿnī miḳrāż-ı sevād-gīr ve biñ dirhem gümüşden **bir** ibrīḳ ve *(298:25). [bir,]*
696. ʿaded gül-gīr yaʿnī miḳrāż-ı sevād-gīr ve biñ dirhem gümüşden **bir** ibrīḳ ve *(298:26). [bir,]*
697. iki ʿaded kebīr maşraba-i nā-dīde vü bī-naẕīr ve iki vuḳiyye aşḳılı **bir** *(298:27). [bir,]*
698. ibrīḳ-i sīm ve **bir** vuḳiyye ḳadar sīm buḫūr-dān ve gülāb-dān-ı vesīm *(298:28). [bir,]*
699. Bunlar daḫi sūr-ı hümāyūn içün tedārük itdikleri **bir** kıṭʿa mücevher incü taḳımlı *(299:16). [bir,]*
700. çep-rāst ve **bir** ḳıṭʿa mücevher öñ ḳuşaḳ ve bir mücevher şırmalı ḫazīne ḳolanı *(299:17). [bir,]*
701. çep-**rāst ve bir** ḳıṭʿa mücevher öñ ḳuşaḳ ve **bir** mücevher şırmalı ḫazīne ḳolanı *(299:17). [bir,]*
702. içlerinden Ḳaradeñizli ṣarı beñizli **bir** beze miskīni żaʿfından olan *(300:4). [bir,]*
703. **Bir** boġaşıcı dilberi sevdim *(300, 6). [bir,]*
704. **Bir** miyāncı raḳībi var ammā *(300, 8). [bir,]*
705. içinde **bir** zer-dūz şāl ve iki ṭop telli badili ve dört destār-ı ḫünkārī ve üç ṭop kenārlı bez *(300:15). [bir,]*
706. içinde **bir** zer-dūz şāl ve iki ṭop telli badili ve dört destār-ı ḫünkārī ve üç ṭop kenārlı bez *(300:16). [bir,]*
707. ḫoşāb-ı duʿā-yı müstecāb-ı rīḫte ḳıldılar ve yedi yüz dirhem **bir** ibrīḳ ve legen ve *(301:7). [bir,]*
708. yüz elli dirhem **bir** sīm maşraba-i ḥarāret-şiken ve yine ol miḳdār bir ibrīḳ-i ḳahve-i Yemen *(301:8). [bir,]*
709. yüz elli dirhem bir sīm maşraba-i ḥarāret-şiken ve yine ol miḳdār **bir** ibrīḳ-i ḳahve-i Yemen *(301:8). [bir,]*
710. ve üstādān-ı kārları **bir** ṭop ḳumāş-ı zer-tārı kesüp biçüp *(301:19). [bir,]*
711. ḳumāş-ı sefīd-gūn-ı düvāzde-endāze-i nehārı nişān-zede-i ḫayṭü'ş-şuʿā-ı hūr eyleyeli *(302:4). [bir,]*
712. ṭoḳunmamış ve bu naḳş üzere **bir** kālā-yı cihān-bahā-yı ṣafā vü inbisāṭ *(302:5). [bir,]*
713. **Bir** kesimle yüridi derziler *(302:7). [bir,]*
714. üç yüz yetmiş beş dirhem **bir** maṭhara-i sīm ve bir vuḳiyye gümüş şemʿ-dān ve *(302:12). [bir,]*
715. üç yüz yetmiş beş dirhem bir maṭhara-i sīm ve **bir** vuḳiyye gümüş şemʿ-dān ve *(302:12). [bir,]*
716. dirhem **bir** sīm gülāb-dān ve iki yüz on dirhem buḫūr-dān ve yüz elli dört *(302:15). [bir,]*
717. dirhem **bir** sīm gülāb-dān ve iki yüz on dirhem buḫūr-dān ve yüz elli dört *(302:16). [bir,]*
718. maşnūʿ **bir** şemʿ-dān ve bir ḳahve ibrīġi ve tepsi ve dört çift naʿlçe ve mismār-ı zer-nişān *(302:27). [bir,]*
719. maşnūʿ bir şemʿ-dān ve **bir** ḳahve ibrīġi ve tepsi ve dört çift naʿlçe ve mismār-ı zer-nişān *(302:27). [bir,]*
720. Bunlarıñ verāsında nā-gehān baḳırcılar ālāyı **bir** kerr ü ferr ve debdebe-i dīger *(303:2). [bir,]*
721. mükemmel **bir** ḳalʿa īcād ve eṭrāfında piyāde vü süvār ṭulumbacı ocaġı neferātı *(303:4). [bir,]*
722. gibi baḳırdan ḫōd ve siper geyimli vāfir ʿasker iʿdād idüp **bir** ṭarafdan *(303, 5). [bir,]*
723. mehter-ḫāneler çalınup ʿasker ḳalʿaya ṣarılmada ve **bir** cānibden ʿaraba üzerinde *(303:6). [bir,]*
724. iken şikemi üzerinden on ḳadar ādem idāresine ḳādir olamayacaḳ **bir** seng-i āsiyābı *(303:15). [bir,]*
725. Ve **bir** ḳanṭār miḳdārı baḳır küreçesini on nefer ādem şikemi üstinde aġır çekiçler *(303:19). [bir,]*
726. **Bir** ḳulp ṭaḳarlar saña ḳazġancı-zāde *(303:26). [bir,]*
727. **bir** buḫūr-dān ve gülāb-dān hediyyelerin ber-resm-i ʿādī maḥalline *(303:29). [bir,]*
728. Ve **bir** taḫt-ı revānı ecnās-ı tefārīḳ-i emtiʿā-i zer-tār ve envāʿ-ı aḳmişe-i rengā-reng-i nāzük-nigār *(304:7). [bir,]*
729. bender-gāh-ı Aḥmed-ābāda nümūdār ve **bir** dilber-i ʿişve-fürūşı taht-ı revānı içinde *(304:9). [bir,]*
730. **Bir** ḫ˘āce-i ḥüsn ki oldı ḥālā *(304:11). [bir,]*
731. mülḥaḳ olan ʿAcem Ermenīleri muḳavvādan **bir** ḳalʿa-i aḥkem ü aḳvāyı *(304:21). [bir,]*
732. bir ṣūret-i siyeh-pūş göstermişler idi ki perişānī-i gīsū vü rīş ile siyeh cāme keşiş *(304:24). [bir,]*
733. **bir** resm-i nev-ẓuhūr ṭarḥ ve ṣudūr-ı aṣḥāb-ı temāşāyı bir güne şerḥ eyledi *(304:27). [bir,]*
734. bir resm-i nev-ẓuhūr ṭarḥ ve ṣudūr-ı aṣḥāb-ı temāşāyı **bir** güne şerḥ eyledi *(304:27). [bir,]*
735. maşnūʿ sīm-i nāb **bir** kebīr ṭās-ı ḫoşāb ve biñ dirhem gümüşden bir ibrīḳ ve *(305:6). [bir,]*
736. maşnūʿ sīm-i nāb bir kebīr ṭās-ı ḫoşāb ve biñ dirhem gümüşden **bir** ibrīḳ ve *(305:6). [bir,]*
737. legen ve pāy-taḫt-ı hümāyūna ihdāya aḫrā vü elyaḳ eski maʿden beş kāse ve **bir** *(305:7). [bir,]*
738. pīrāmen-i sāye-bān-ı cemʿiyyete ḥamle-i yek-bāre ile **bir** *(305:35). [bir,]*
739. **bir** güne daḫi taṭyīb ü talṭīf buyurdılar *(306:12). [bir,]*
740. ve baş silāḥşor aġa ve **bir** silāḥşor aġa ile daḫi mücāselet ḳıldılar *(306:19). [bir,]*
741. verāsında Piyāle Paşa üstinde **bir** püştede başka sāye-bān ḳurdurup *(307:5). [bir,]*
742. Bostāncıbaşı es-seyyid Meḥmed Aġadan **bir** taḫta post-ı semmūr ve dörder *(307:15). [bir,]*
743. ve **bir** ṭonluḳ ʿAcem ser-ā-ser nāmına aḳmişe-i laṭīfe *(307:20). [bir,]*
744. Ve çaḳırcıbaşı Rüstem Aġadan **bir** ṭonluḳ dībā ve ikişer ṭāḳa ḳuṭnī ve aṭlas *(307:24). [bir,]*
745. ve **bir** ṭonluḳ kemhā ve ikişer ṭonluḳ telli ve sāde hatāyī-i girān-bahā *(307:25). [bir,]*
746. Ve atmacacıbaşı cānibinden **bir** ṭonluḳ telli ve bir ṭonluḳ sāde hatāyī-i zībā *(307:26). [bir,]*
747. Ve atmacacıbaşı cānibinden bir ṭonluḳ telli ve **bir** ṭonluḳ sāde hatāyī-i zībā *(307:26). [bir,]*
748. Ve şāhīncibaşı aġadan **bir** ṭonluḳ dībā ve üç ṭonluḳ telli hatāyī ve **bir** ṭonluḳ *(307:28). [bir,]*
749. Ve şāhīncibaşı aġadan bir ṭonluḳ dībā ve üç ṭonluḳ telli hatāyī ve bir ṭonluḳ *(307:28). [bir,]*
750. şeklinde **bir** müdevver çarḫī fişegi ināre olunup yigirmi otuz kerre *(309:4). [bir,]*
751. ḫod-be-ḫod deverān ve ol şuʿle-i cevvāleden aralıḳ aralıḳ **bir** ṭarrāḳalı fişek *(309:5). [bir,]*
752. **bir** kār u naḳş ṣafāsı nümāyān oldı Rubʿ sāʿat bu üslūb üzere mütemādī olup *(309:8). [bir,]*
753. encāmında içinden mışrāʿ ejder-āsā nefes aldıkça şerāreler ṣaçılur **bir** *(309:9). [bir,]*
754. ve kimi zemīnde cilve-i mestāne iderek **bir** güne şeṭāret ve bir mertebe *(309:11). [bir,]*
755. ve kimi zemīnde cilve-i mestāne iderek bir güne şeṭāret ve **bir** mertebe *(309:11). [bir,]*
756. **bir** ādem her birini eline alup pest ü bālāya icāle ve yemīn ü yesāra imāle itdikçe *(309:17). [bir,]*
757. ve ṣarılup bālāsına çıḳmaḳda kendüyi heyʾet-nümā-yı mār ve **bir** ḳabża *(310:4). [bir,]*
758. **bir** şeṭāret ve ne esbāb-ı ṭarabdan bāʿiṣ-i beşāşet olur bir ḥālet ẓuhūr idüp bugün *(310:31). [bir,]*
759. bir şeṭāret ve ne esbāb-ı ṭarabdan bāʿiṣ-i beşāşet olur **bir** ḥālet ẓuhūr idüp bugün *(310:31). [bir,]*

760. fikri ile nālān u giryān olup girye vü fiġānlardan **bir** güne daḫi *(311:1). [bir,]*
761. **bir** ḳartal-ı güşāde-bāl taṣvīr ü timṯāli ile derūn u bīrūnı münaḳḳaş ve üslūbı dil-keş *(312:6). [bir,]*
762. felekü'l-eflāk-ı icābete resīde eyleyüp **bir** ḳabża dīnār ile kām-kār olup gitdiler *(312:12). [bir,]*
763. ile ālāy gösterüp içlerinden **bir** pīr-i rūşen-żamīr dest-i duʿāyı mıḳrāż-ı şemʿ-i icābet *(312:30). [bir,]*
764. duʿa ve maʿraż-ı hümāyūna muʿtād-ı ḳadīm üzere ḳapaġı mücevher **bir** *(313:11). [bir,]*
765. sīm devāt-ı mükemmel-ālāt ve **bir** mıḳrāż-ı zer-nişān ve iki deste Semerḳandī kāġıd *(313:12). [bir,]*
766. ile **bir** zer-kār meges-rān hediyyelerin teberrüken nihāde-i mevḳiʿ-i redd ü ḳabūl *(313:13). [bir,]*
767. ve **bir** bār-gīr üzerinde iḫtirāʿ itdikleri dükkānçe-i muḫtaṣarī ve kār-gāh-ı seferīlerinde *(313:23). [bir,]*
768. ʿaraba üstinde īcād itdikleri furunı **bir** ṭarafdan işʿāl *(313:25). [bir,]*
769. ʿaraba üstinde īcād itdikleri furunı **bir** ṭarafdan işʿāl *(313:26). [bir,]*
770. tesyīr eylediler ve şeh-zādegān-ı ʿālī-tebār ḥażerātınıñ **bir** müddet *(314:17). [bir,]*
771. Yarımşar vuḳiyye iki maşraba ve birer vuḳiyye iki sīm tepsi ve **bir** vuḳiyye *(314:20). [bir,]*
772. Ḳuyumcı ṭāʾifesi nice zīb ü zīver ile ālāy-ı zīnet-güster gösterdiler **Bir** *(314:28). [bir,]*
773. pīrāste ve bīrūnını naḳş-ı mīnā-kār ile tezyīn ve içinde **bir** dürr-i şemīni *(314:30). [bir,]*
774. **bir** yelpāze-i nāzük-resm-i muşannaʿ ve kezālik elmāslı mücevher-i ẕī-ḳıymet *(315:2). [bir,]*
775. ḳalḳan çalar sāʿat ve iki biñ üç yüz dirhem **bir** sīm kebīr tepsi ve ṭoḳuz yüz ṭoḳsan bir *(315:3). [bir,]*
776. dirhem **bir** sīm legen ve ibrīḳ ve yedi yüz seksen dirhem iki sīm kāse *(315:5). [bir,]*
777. ḳahve ibrīġi ve üç yüz seksen dirhem **bir** sīm buḫūr-dān ve gülāb-dān *(315:7). [bir,]*
778. ṭūṭī burnı balıḳ dişi ḳabżalı kemer-bendi zer-nişān **bir** şemşīr-i berḳ-lemeʿān *(315, 18). [bir,]*
779. meʾālince güzerān olup çadır şeklinde **bir** nemed-i raṣāṣ-sūde içinde yaban ādemi ṣūretinde *(315:26). [bir,]*
780. **bir** cemāl iḫtirāʿ itmişler idi ki başı üzere dört ḳuḳla raḳṣ-künān *(315:27). [bir,]*
781. ve eṭrāf-ı pūşişinde fişekler bārikа-feşān iken göbegi üstinde tenekeden **bir** *(315:28). [bir,]*
782. ve iki yüz otuz ṭoḳuz dirhem **bir** sīm buḫūr-dān ve gülāb-dān *(315:32). [bir,]*
783. Bunlarıñ hediyye virmesi muʿtād degül iken pāy-gāh-ı salṭanata **bir** çift incüli çizme *(316:3). [bir,]*
784. Āyīneciler ṣūret-nümā-yı şādī olup **bir** vech ile çihre-i şāhid-i sürūr u ṣafāya *(316:10). [bir,]*
785. Mirʾāta ḳıl **bir** kez naẓar gör kendüñi cānā nesin *(316:13). [bir,]*
786. Yüz Yūsufı ḥayrān ider **bir** miṯli yoḳ cānānesin *(316:14). [bir,]*
787. zemzemesiyle yegān yegān mürūr ve aḥsen-i vech üzere **bir** ālāy gösterdiler ki *(316:15). [bir,]*
788. bir miṯli daḫi nā-manẓūr idi *(316:16). [bir,]*
789. **bir** güne daḫi ṭaḳlalar ḳılup çāpük-bāz oldı *(317:6). [bir,]*
790. Ve **bir** āteş-bāz daḫi çeyner tükürür yoldaşdan ḳalmazız diyerek ḳızmış timurları *(317:7). [bir,]*
791. Ve **bir** zūr-bāz daḫi zemīne iki şemşīri nihāde ve keskin cānibine püş-dāde oldıġı *(317:10). [bir,]*
792. ḫālde ṣadrına **bir** degirmen ṭaşı vażʿ ve cān-bāz kār-ḫānesine *(317:11). [bir,]*
793. āvīzān olan **bir** çeki ṭaşını on nefer ādem maḳara ile iki ẕirāʿ miḳdārı refʿ idüp *(317:12). [bir,]*
794. ziyāde **bir** ḫāriku'l-ʿade ṣebt-i ṣaḥīfe-i eyyām u duhūr olmaġa şāyeste mahāreti *(317:23). [bir,]*
795. nihāde ve buḳaġı vü resenler āmāde itdürüp ve miyān-ı meydān-ı sūra **bir** çadır ḳurdılar *(317:26). [bir,]*
796. dūḫte-i çul-dūz-ı diḳḳat eyledikden ṣoñra ikisini **bir** çadır içine ḳoyup *(317:30). [bir,]*
797. ṣoñra nice dūḫte itdiler ise ḳaṭʿa **bir** tārına ḫalel ṭārī ve maḫall-i rabṭ u bendlerine *(317:36). [bir,]*
798. fevākih-i gūnā-gūn ile memlū **bir** māʾide-i sürūr basṭ eyledi ki tedāvül-i enāmil-i müjgān *(318:22). [bir,]*
799. **bir** miḳdār nā-ḫoş-mizāc olmaġın süfreye oturmayup kenāre-gīr-i ḫayme-i iʿtiẕār oldı *(320:2). [bir,]*
800. silkü'l-leʾāl-i kibāra iltiḥāḳ idüp **bir** elmāslı muraṣṣaʿ öñ ḳuşaḳ *(321:33). [bir,]*
801. germiyyet-i bāzār-ı meserret içün baḫş-ı bıżāʿa-i raġbet buyurup **bir** mertebe neşāṭ u şevḳ *(322:31). [bir,]*
802. ve **bir** güne şafā vü ẕevḳ olmuşdur ki taʿbīri kilk-i ḫoş-taḳrīri şuʾāle-i ḳandīle *(322:32). [bir,]*
803. ʿadīl ve noḳṭa-i ḥurūf-ı nūrānīyyeyi şerāre-i nāra meṯīl itmegin **bir** *(323:1). [bir,]*
804. ʿadīl ve noḳṭa-i ḥurūf-ı nūrānīyyeyi şerāre-i nāra meṯīl itmegin **bir** *(323:2). [bir,]*
805. Söyle **bir** meclisde seyr itdiñ mi bu germiyyeti *(323:5). [bir,]*
806. Eylemişlerdi **bir** ḥavuż īcād *(325:3). [bir,]*
807. dāʾire-i sürdan ṭaşra kenār çizüp çārsū-yı ḳaşabada **bir** bām-ı dükkāna ilticā içün *(325:31). [bir,]*
808. ḫayme **bir** perde-i ḫayāl-bāza döndi Silsile-i maṭar-ı vābile bir iki sāʿat fāṣıla *(326:21). [bir,]*
809. ḫayme bir perde-i ḫayāl-bāza döndi Silsile-i maṭar-ı vābile **bir** iki sāʿat fāṣıla *(326:21). [bir,]*
810. her tār u pūd-ı cāmeleri **bir** mevc-i ebr-i maṭīr ve her mūyları **bir** çeşme-sāra *(327:7). [bir,]*
811. her tār u pūd-ı cāmeleri **bir** mevc-i ebr-i maṭīr ve her mūyları **bir** çeşme-sāra *(327:7). [bir,]*
812. **bir** ḳat rüsvā olduḳlarında şerm ü ḥicāblarına bedel tekrār birer altun iḥsān ile *(327:19). [bir,]*
813. beste-i rıbḳa-i istiʿbād olunmadıḳ **bir** bende vü āzād ḳalmamış iken yine *(327:32). [bir,]*
814. Fevvāre-i sīmīn ile **bir** şād-revāndır *(329:2). [bir,]*
815. Urmuş ġama Ġamġam gibi **bir** tīġ-ı ciger-dūz *(329:7). [bir,]*
816. Bu sūr-gehiñ her yeri **bir** bezm-i ṣafādır *(329:17). [bir,]*
817. **Bir** böyle cihān-bān-ı kerīm ola ḫuşūṣen *(330:3). [bir,]*
818. **Bir** mevhibe-i ḫażret-i şāh-ı dü-cihāndır *(330:18). [bir,]*
819. **Bir** sübḥa gibidir vüzerā oldur imāme *(330:23). [bir,]*
820. Zīrā güneşiñ mā-meleki **bir** avuç altun *(331:5). [bir,]*
821. **Bir** ṭaş dögen ırġada olur olsa da nefʿi *(331:19). [bir,]*
822. Hep muḫtemil-i ṣıdḳ u kezib **bir** ḫaber anlar *(332:9). [bir,]*
823. Buldı ʿālem şevḳ-i bī-endāze **bir** yüzden daḫi *(333:25). [bir,]*
824. Muṭrib-i dehr eyledi āġāze **bir** yüzden daḫi *(333:26). [bir,]*

825. Dehre yüz gösterdi şevḳ-i tāze **bir** yüzden daḥi *(334:2). [bir,]*
826. Kār-gāh-ı ṣanʿatlarından nişān **bir** taḫt-ı revānı zer ü zīverle *(334, 8). [bir,]*
827. İçinde **bir** cüvān-ı sīmīn-sāḳ icrā-yı ṣanʿata teşmīr-i sāḳ ve iẕhār-ı mahārete *(334:12). [bir,]*
828. şedd-i niṭāḳ iderek **bir** ḥadde ʿişve-fürūş-ı bāzār oldı ki ḫurde-kārān-ı nezāket *(334:13). [bir,]*
829. içlerinden **bir** kimse başında bir mīnā-yı kebīr-i leb-rīz ile raḳṣ u cilve vü şevḳ-engīzden *(334:22). [bir,]*
830. içlerinden bir kimse başında **bir** mīnā-yı kebīr-i leb-rīz ile raḳṣ u cilve vü şevḳ-engīzden *(334:22). [bir,]*
831. sāde hatāyī **bir** minder ve anıñ üstinde daḥi İstanbulī dībā bir maḳʿad-ı dil-keş-i rengīn-nuḳūş olup *(334:31). [bir,]*
832. sāde hatāyī bir minder ve anıñ üstinde daḥi İstanbulī dībā **bir** maḳʿad-ı dil-keş-i rengīn-nuḳūş olup *(334:31). [bir,]*
833. İçlerinden biri **bir** kebīr desti içine bir aġaç diküp üzerine gemi çanaḳlıġı *(335:11). [bir,]*
834. İçlerinden biri bir kebīr desti içine **bir** aġaç diküp üzerine gemi çanaḳlıġı *(335:11). [bir,]*
835. gibi **bir** ṭabla ve ṭablaya on ḳadar memlū şīşe ve şīşeleriñ üzerine şākirdini iclās itdikden *(335:12). [bir,]*
836. Lākin bundan ġayrı naḳle şāyeste **bir** emr-i ġarīb-i uḍḥūke-fermā meşhūd olmayup *(335:16). [bir,]*
837. saʿy itseler daḥi ḍarb-ı ḥadīd-i bārid gibi **bir** fikr-i fāsid olmaġın ālāyları örs-i ḳāris olup *(335:19). [bir,]*
838. şoñra **bir** vuḳiyye miḳdārı dört ʿaded naʿl-i sīmīn-i kāmilü'l-ʿayār *(335:23). [bir,]*
839. ve yüz dirhem ḳadar şemʿ-dān ve yigirmi dört dāne mismār ve **bir** *(335:24). [bir,]*
840. çalaraḳ güẕār ve **bir** faġfūrī gülāb-dān u buḫūr-dān ve iki sīm maşraba *(336:4). [bir,]*
841. ve **bir** sīm ṣurāḫī ve **bir sīm** ṣaġīr tepsi hediyyelerin ʿarż itdiklerinden ṣoñra *(336:5). [bir,]*
842. ve bir sīm ṣurāḫī ve **bir** sīm ṣaġīr tepsi hediyyelerin ʿarż itdiklerinden ṣoñra *(336:5). [bir,]*
843. ile güẕār ve **bir** öküz ʿarabası üzerinde dest-gāh ḳurup iẕhār-ı hüner *(336:8). [bir,]*
844. ve ʿaraba öñinde yedek çekilen **bir** öküz üzerine ʿarabada icrā-yı ṣanʿat iden *(336:9). [bir,]*
845. ve ʿaraba öñinde yedek çekilen **bir** öküz üzerine ʿarabada icrā-yı ṣanʿat iden *(336:10). [bir,]*
846. Ş̱emerciler daḥi anlara redīf-i maṭiyye-i cemʿiyyet olup **bir** ʿArab-ı zişt-ṣūret *(336:13). [bir,]*
847. başında **bir** ṭabla ile raḳṣ iderek ʿarż-ı şeṭāret ve biri ṣaġīr ve ikisi *(336:14). [bir,]*
848. dirhem **bir** sīm ş̱emer ve yüz ṭoḳsan dirhem bir sīm maşraba ve her biri ṭoḳsanar *(336:16). [bir,]*
849. dirhem bir sīm ş̱emer ve yüz ṭoḳsan dirhem **bir** sīm maşraba ve her biri ṭoḳsanar *(336:16). [bir,]*
850. şoñra yedi yüz dirhem **bir** kemer-i raḫt ve beş yüz dirhem bir çift rikāb-ı sīm *(336:28). [bir,]*
851. şoñra yedi yüz dirhem bir kemer-i raḫt ve beş yüz dirhem **bir** çift rikāb-ı sīm *(336:28). [bir,]*
852. ve iki yüz on dirhem **bir** sīm tepsi ve altı yüz yigirmi dirhem bir kemer-i raḫt *(337:5). [bir,]*
853. ve iki yüz on dirhem bir sīm tepsi ve altı yüz yigirmi dirhem **bir** kemer-i raḫt ile *(337:5). [bir,]*
854. yanında olan zuḳāḳıñ öte cānibinde on iki ḫazīne **bir** çetr-i marṣūş *(337:35). [bir,]*
855. merfūʿ oldı Ḥaḳḳā mihmān-nüvāzlıḳda **bir** şīve-i nāzükāne iḫtirāʿ olındı *(338:1). [bir,]*
856. içün çeşm-güşā-yı intiẓār idiler Lākin ke̲şret-i bārāndan nāşī **bir** vech ile tertīb-i esbāb-ı melāʿibe *(339:12). [bir,]*
857. ḳaṣdı ile āsitāneye ḳudūmlarından ṣoñra maḫṣūṣen **bir** tuḥfe-i maṭbūʿa *(340:15). [bir,]*
858. ṭaraf-ı bāhirü'ş-şereflerinden pençe-i āfitāb gibi elmās-ı muṣaʿṣaʿdan maṣnūʿ **bir** *(340:20). [bir,]*
859. ḳıṭʿa çep-rāst-ı muṣannaʿ **bir** tuḥfe-i maṭbūʿa ve beş ṭonluḳ firengī aṭlas ve beş *(340:21). [bir,]*
860. Ve kezālik Bender muḥāfıẓı tezkireci İbrāhīm Paşa ṭarafından daḥi **bir** reʾs *(340:27). [bir,]*
861. ve her biri otuz ẕirāʿ firengī ḫārā ve çuḳa-i māhūd ve **bir** dāne muṣannaʿ *(341:18). [bir,]*
862. tehyiʾe vü iḫżār itdigi **bir** ş̱evb ṣırt semmūr ve bir cılḳafā ve bir ṭop nāfe ve iki *(341:21). [bir,]*
863. tehyiʾe vü iḫżār itdigi bir ş̱evb ṣırt semmūr ve **bir** cılḳafā ve bir ṭop nāfe ve iki *(341:21). [bir,]*
864. tehyiʾe vü iḫżār itdigi bir ş̱evb ṣırt semmūr ve bir cılḳafā ve **bir** ṭop nāfe ve iki *(341:21). [bir,]*
865. **bir** miḳdār edevāt-ı nāriyye iżāʿatı ile ḳanāʿat olunup herkes mütevārī-i künc-i ārām *(341, 31). [bir,]*
866. Baʿdehū bu aralıḳda ṭūfān-ı maṭardan **bir** miḳdār emānlıḳ ve orṭalıḳ līmānlıḳ olduḳça *(343:9). [bir,]*
867. **bir** mertebe icrā-yı maḥāret ve naʿt-ı ṣaṭranc-ı mülāʿabede *(343:16). [bir,]*
868. **Bir** kez ʿinān-ı tevsene-i iltifātı vir *(343:24). [bir,]*
869. ʿArż eyledim rikābıña raḫtı ile **bir** at *(343:25). [bir,]*
870. aġa-i mümā-ileyh ḫażretlerine **bir** mertebe baḫş-ı behcet ü sürūr ve feyż-i ferḥat u ḫubūr itmişdir *(344:3). [bir,]*
871. ḫażretleriniñ otaḳ-ı Cevzā-niṭāḳ-ı zer-nigārları kenārında **bir** ḫayme-i jengār-gūn-ı zer-nigārda *(344, 10). [bir,]*
872. **bir** çetr-i sündüsī-libās taḫṣīṣ ve eṭʿime-i nefīse ile ikrām olunmaları ṭaraf-ı āṣafīden *(344, 25). [bir,]*
873. Yevm-i mezbūrda Ḥanya muḥāfıẓı vezīr Esʿad Paşa ṭarafından **bir** *(344, 31). [bir,]*
874. üzere ihdā olunacaḳ at muḳabelesinde **bir** ḳıṭʿa elmāslu ḫançer ve her biri beşer *(345:5). [bir,]*
875. ṣanāyiʿ-i ʿacāʾib icrāsı **bir** vech ile ḳābil olmamaġla cenāb-ı şevket-meʾāb *(345:10). [bir,]*
876. pertev-endāz-ı ḫaşmet ü celāl olup ol şeb-i pür-ṭarabda **bir** mertebe fişek şenligi olmuşdur *(345:16). [bir,]*
877. zamān ceng-i mütemādī olup **bir** mertebe ṣūret-i cengden ẕevḳ u ṣafā vü āheng olmuşdur *(346:20). [bir,]*
878. mışrāʿ **Bir** ālāy cānı cebinde żuʿafā-yı devrān tiryākiyān-ı nīm-cān içün cāy-ı ṣafā vü emān *(346:30). [bir,]*
879. ẕirāʿ **bir** mīl-i āhenīn üzere iḫtirāʿ itdikleri bir ḳaṣr-ı çūpīn-vār meydān-ı sūr *(346:32). [bir,]*
880. ẕirāʿ bir mīl-i āhenīn üzere iḫtirāʿ itdikleri **bir** ḳaṣr-ı çūpīn-vār meydān-ı sūr *(346:32). [bir,]*
881. sīr-āb olup **bir** ṭarafdan daḥi nice esbāb-ı ṣādmānī ile ẕevḳ-yāb-ı ġıdā-yı rūḥānī vü cismānī *(348:21). [bir,]*
882. Ḥaḳḳā ki **bir** mertebe cemʿiyyet ve bir güne basṭ-ı mevāʾid-i niʿmet ḳılındı *(348:23). [bir,]*
883. Ḥaḳḳā ki bir mertebe cemʿiyyet ve **bir** güne basṭ-ı mevāʾid-i niʿmet ḳılındı *(348:23). [bir,]*

884. żamīme-i ḫʿān olsa **bir** ṭablasına ʿadīl ve **bir süfresine** meşīl olamaz idi *(348:26). [bir,]*
885. żamīme-i ḫʿān olsa bir ṭablasına ʿadīl ve **bir** süfresine meşīl olamaz idi *(348:26). [bir,]*
886. Şeḳāşaḳ-ı şıḥāf u maʿālıḳden **bir** ṭarrāḳa peydā ve teḳābül-i ṣufūf-ı dendān-ı germ-iştihāyāndan *(348:27). [bir,]*
887. **bir** boġaz cengi hüveydā oldı ki muḳīm ü müsāfir ve müslim ü kāfir *(348:28). [bir,]*
888. **bir** ferd tenāvül-i niʿam-ı sulṭānīden maḥrūm ḳalmayup ḥattā *(349:22). [bir,]*
889. **bir** ṭarafdan ẕükūr u inās̱ıñ tenāvül-i eṭʿime-i günā-güna hücūm u gülüvv *(350, 15). [bir,]*
890. ve **bir** cānibden ṭulumcıyān u serhengānıñ hāy u hüyların temāşā ve sāzende vü bāzendeye *(350, 16). [bir,]*
891. kemā-hiye naḳş-ı māhīye muʿādil cüs̱s̱esiniñ tūl u ʿarżı üç çifte **bir** piyādeye *(351:26). [bir,]*
892. telāfī-i mā-fāt eyleḍiler Bu ḥālet **bir** sāʿat ḳadar müddete bāliġ olduḳda sālifü'ẕ-ẕikr *(352:4). [bir,]*
893. ve şikeminden **bir** kānūn-ı fürūzende-i pür-sūz bürūz eyledi Meger pūşidesin *(352:8). [bir,]*
894. ile ārāste ve zīn-pūş-ı girān-miḳdār-ı zerrīn-nuḳūş ile pīrāste **bir** reʾs raḫş-ı ferruḫ-baḫş *(353:14). [bir,]*
895. keşīde-i şıṭabl-ı ʿubūdiyyet ḳılınup ve **bir** kürece destār ve bir taḫta *(353:15). [bir,]*
896. keşīde-i şıṭabl-ı ʿubūdiyyet ḳılınup ve bir kürece destār ve **bir** taḫta *(353:15). [bir,]*
897. Ve keẕālik Saḳız muḥāfızı Ḥasan Paşa cānibinden saḳız-kārī **bir** ḫoş-naḳş-ı zer-tār *(353:21). [bir,]*
898. Ve keẕālik Saḳız muḥāfızı Ḥasan Paşa cānibinden saḳız-kārī **bir** ḫoş-naḳş-ı zer-tār *(353:22). [bir,]*
899. tefāḫḫur iderek tedārük itdigi **bir** Muṣḥaf-ı Şerīf-i bī-hemtā ile ser-şaḥīfe-i defter-i hedāyā olup *(354:18). [bir,]*
900. Telḫīṣī aġaya ve **bir** tercümānına sāʾir emsāline oldıġı gibi ilbās-ı ḫilʿat *(355:15). [bir,]*
901. başlayup aḫşām bāzārı ḳumāş-ı rengā-reng-i envāʿ-ı fişeng **bir** mertebe revāc-ı germ *(355:24). [bir,]*
902. gāh kestaneler ḳızmış duramaz āteşinden çatlar el-ḥāṣıl **bir** mertebe fişek şenligi *(356:12). [bir,]*
903. peydā ve **bir** güne ṣanayiʿ-i āteş-bāzī icrā ḳılındı ki temāşāsı dīde-i idrāki *(356:13). [bir,]*
904. mütemādī olup **bir** mertebe pertev-pāş-ı şevḳ u şādī olmuşdur ki leyālī-i sābıḳanıñ mecmūʿında *(356:18). [bir,]*
905. sābıḳını lāḥıḳ-ı sābıḳ olup ḥaḳḳ-ı taʿbīri ile tavṣīfini taḥḳīḳ **bir** vech ile taṣdīḳ olunmayacaḳ *(356:20). [bir,]*
906. **bir** ṭarafdan üzerlerine şerāreler bārān ve **bir** *(357:6). [bir,]*
907. bir ṭarafdan üzerlerine şerāreler bārān ve **bir** *(357:6). [bir,]*
908. cānibinden ṭulumcılar ṭulumba ile āb-efşān olaraḳ **bir** keyfiyyete girdiler ki *(357:7). [bir,]*
909. tafṣīli ḥavṣala-sūz-ı varaḳdır Bunlarıñ pīç ü tāb ve ḫalecān u ıżtırābları daḫi **bir** *(357:8). [bir,]*
910. Anlar daḫi egerçi **bir** miḳdār ʿaẕāb-ı dūzaḫa giriftār oldılar lākin ṣoñra *(357:11). [bir,]*
911. cenābları içün daḫi maḫṣūṣ **bir** oba-i bī-hemtā ḳurmuşlar idi *(358:10). [bir,]*
912. mülāʿabe-i cündiyān ve muḍārebe-i cirīd-bāzān **bir** mertebe germā-germ oldı ki *(358:25). [bir,]*
913. ṭabl u surnā ve kerre-nālara āheng virilüp **bir** ṭarafdan naʿra-i serhengān ve bir *(358:23). [bir,]*
914. ṭabl u surnā ve kerre-nālara āheng **virilüp bir** ṭarafdan naʿra-i serhengān ve **bir** *(358:23). [bir,]*
915. gāh tebaḫtur u tefāḫur u iclāl ile **bir** yerden bir yere ʿarż u ḫırām-ı nāz eyledikleri *(359:8). [bir,]*
916. gāh tebaḫtur u tefāḫur u iclāl ile bir yerden **bir** yere ʿarż u ḫırām-ı nāz eyledikleri *(359:8). [bir,]*
917. sīr-çeşm-i niʿmet-i dīdār itmegin bu vech ile **bir** yüzden daḫi *(359:13). [bir,]*
918. ʿāmme-i erbāb-ı temāşāya basṭ-ı ġıdā-yı rūḥānī eyleyüp **bir** gizlü żiyāfet itdi ki *(359:14). [bir,]*
919. raḫş-ı sebük-seyr mużāmmer-i gül ü veḥalden taṭhīr olunmuş **bir** sāʿat mikdārı *(359:30). [bir,]*
920. mecālis-i muṣavvereyi müştemil **bir** cild Siyer-i Nebī ʿaleyhi's-selām *(361:5). [bir,]*
921. hedāyā-yı mütenevviʿaya bedel olmaḳ üzere tedārük eyledigi şarḳ elmāslı **bir** *(361:15). [bir,]*
922. Ve keẕālik İstanbulda Rūm patriḳi Ermiyā nām rāhib ḳıbelinden **bir** kıṭʿa *(361:17). [bir,]*
923. emīn olup ne **bir** ṣayyādıñ dām-ı tesḫīrine girmiş ve ne bir şehbāz-ı bülend-pervāz-ı hümā-şikārıñ çengāl-i pençe-i istīṣālinden *(361:32). [bir,]*
924. emīn olup ne bir ṣayyādıñ dām-ı tesḫīrine girmiş ve ne **bir** şehbāz-ı bülend-pervāz-ı hümā-şikārıñ çengāl-i pençe-i istīṣālinden *(361:32). [bir,]*
925. kendüye **bir** gezend irmiş *(362:1). [bir,]*
926. gibi ṣarmaşanlar ve **bir** iki ḳademe ṭırmaşanlar şaşınlayup efʿī-i tiryāḳ-ḫorde *(362:6). [bir,]*
927. ibtidā-yı vaż'ında **bir** teşne-leb-i bādiye-i iḥtiyācıñ ṣüret-i bāzīde *(362:16). [bir,]*
928. **bir** cüvān-merd-i çāpük-pā vü şāhīn-nigāh evvelā derūnī evc-i ʿilliyīne *(362, 22). [bir,]*
929. baʿde'l-ʿaṣr ʿurūca āġāz ve **bir** sāʿat miḳdārı vaḳitde nīme-i sütüna *(362:27). [bir,]*
930. kemend-endāz olmuş iken zīr-i sütūndan **bir** tātār-ı sebük-reftār bī-meded-i kemend ü mesed *(362:28). [bir,]*
931. ārzū-mend olacaḳ **bir** emr-i nā-nümūde ḳalmadı *(363:12). [bir,]*
932. nigāh-der-dīde-i ḫūbān gibi şeref-baḫş-ı ḳudūm-i pinhān olup **bir** miḳdār *(365:25). [bir,]*
933. **Bir** vaḳitden ṣoñra mehter-ḫāne ṣadāsına mānend bir velvele-i ġarībe ve bir *(366:25). [bir,]*
934. Bir vaḳitden ṣoñra mehter-ḫāne ṣadāsına mānend **bir** velvele-i ġarībe ve bir *(366:25). [bir,]*
935. Bir vaḳitden ṣoñra mehter-ḫāne ṣadāsına mānend bir velvele-i ġarībe ve **bir** *(366:25). [bir,]*
936. ve aralarında ṭulumcıbaşı ḥaṣīr ipinden destār ber-ser ve altında **bir** ṭurfe-eṭvār *(366:28). [bir,]*
937. ber-resm-i sābıḳ maʿrūf mücevveze ve ferve-i ṣof ile ve **bir** ṭarafdan *(367:5). [bir,]*
938. Baʿdehū iki ḳıṭʿa şeker bāġçeleri ki her biri **bir** cihān-ı ḥalāvet ve ʿalem-i leẕẕet olup *(367:27). [bir,]*
939. naḫl-i bālā cilve-nümā olup öñlerince **bir** ṭarafdan emīn-i sūr El-ḥācc Ḫalīl Efendi *(367:4). [bir,]*
940. şekerlerden maṣnūʿ **bir** ṣūretde rīḫte-i ḳālıb-ı maṭbūʿ ḳılınmış ve eṭrāfına *(368:2). [bir,]*
941. maṣnūʿ ḫayāl-i fenerler olup **bir** çarḫ ile dördi birden devvār ve güneş *(368:5). [bir,]*
942. ile āsitāne-i saʿādete vaḳti ile irişemeyüp ālāy-ı naḫldan **bir** iki *(368:25). [bir,]*

943. Mışrāʿ Ol şāh u şeh-zāde-i ʿālī-baḫt **bir** raḫş-ı mücevher-raḫta süvār olmuş idi ki *(369:11). [bir,]*
944. **bir** gerdūne-i gerdūn-nişān iki şeh-zāde-i cüvān-baḫt-ı ʿālī-nijādıñ faṣṣ-ı elmāspāre-i vücūd-ı hümāyūnlarına *(369:30). [bir,]*
945. keşīde eyleyüp miṣāl-i sekte-i ḫoş-āyende-i eşʿār **bir** miḳdār vaḳfe-i ḳarār eylediler Beyt *(370:20). [bir,]*
946. dīde-i ḳarīr-i saʿādet-dīdelerinden **bir** iki ḳaṭre eşk-i sürūr ile *(371:2). [bir,]*
947. ḫāric-i bāb-ı hümāyunuñ **bir** ṭarafına nihāde ve ālāy tamām olduḳdan *(371:24). [bir,]*

bir: *Bir sayısının "her birine bir veya her defasında bir tâne" anlamına gelen üleştirme sayı sıfatı şekli.*
1. içün filāḥat-nāme-i aḥkām-ı dīn-i Aḥmedī üzere **birer** şāḫı ser-bürīde-i kārd-ı bāġbān-ı şerīʿat ḳılınmaġa *(137:4). [birer, -er]*
2. ile muʿabbā bārūt-ı mürebbādan maṣnūʿ fişekler ile **birer** fānūs-ı devvār *(219:1). [birer, -er]*

bir ağızdan āğāz idüp: *Birden fazla kişinin aynı anda aynı sözleri söyleyecek şekilde söze başlaması.*

Tā kim **bir ağızdan idüp āğāz** *(126:15). [bir aġızdan āġāz idüp, -üp]*

bir bir: *Tek tek.*
1. miʿmār-ı sābıḳ İbrāhīmiñ iḫtirāʿ-ı ṭabʿ-ı mühendis-kāri ile **bir bir** ṭarafdan *(257:23). [bir bir,]*
2. imrār ve baʿdehū otuz ḳadar bıçaḳ ve ḫançeri **bir bir** bālādan nāfına *(303:16). [bir bir,]*
3. zīn-pūş-ı girān-miḳdār-ı zer-nigār ile pīrāste **bir bir** raḫş-ı ṣabāḥu'l-ḫayr-pīşānī *(321:9). [bir bir,]*

bir biri: *Karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu.*

maʿnāsı ḫāllerine mā-ṣadaḳ oldıġını bilüp bī-vehm ü bī-hirās **bir biri** ile *(205:15). [bir biri,]*

bir buçuk: *(Saat) Doksan dakika.*

dürlü dürlü çiçekler ẓuhūr idüp **bir buçuḳ** sāʿat miḳdārı żiyāʿ u şuʿā ve *(253:18). [bir buçuḳ,]*

bir gün: *Herhangi bir zaman.*

Ḳorḳarım kūyuñda **bir gün** ḳan olur terānesiyle sāz-kār oldılar *(266:21). [bir gün,]*

bir güne: *Öylesine.*

ve meydān-ı sūr **bir güne** pür-nūr olup cebel-i Ṭūr şeklin bulmuşdur *(345:17). [bir güne,]*

bir içim şudur: *Mükemmel, alımlı etrafını etkileyen ve çok güzel.*

Ve bir mücevher kāse-i faġfūr mışrāʿ Ki leṭāfetde nezāketde **bir içim şudur** Neşr *(161:1). [bir içim ṣudur, -dur]*

bir kaçı: *Az sayıda, çok olmayan anlamında belirsizlik zamiri.*

ʿarżı ṣadedinde iken ṣayḥa-i hāy hāy-ı sūz-nāk ile girībān-çāk olaraḳ **bir ḳaçı** *(347:2). [bir ḳaçı,]*

bir ḳaçın: *Az sayıda olan, çok olmayan anlamında belirsizlik zamiri.*

Bir ḳaçın daḫi Ḥażret-i Mennān *(138:24). [bir ḳaçın, -ın]*

bir ḳālıba ḳodı: *Benzemek, aynı şekli almak.*

Bir ḳālıba ḳodı beni ḳavuḳçı dilberi *(282:10). [bir ḳālıba ḳodı, -dı]*

bir ḳālıba ḳoyup: *(Kuyumculuk terimi) Bir kalıpla tanımlanmış biçime getirebilmek için yapılan işlem.*

Yaʿnī ḳuyumcılar daḫi ālāyların **bir ḳālıba ḳoyup** silk-i incü gibi dizilüp *(298:4). [bir ḳālıba ḳoyup, -up]*

bir nice: *Bir hayli, birçok.*

işʿār eyledi ve içlerinden **bir nice** keḫīlü'l-ʿayn-ı müʾessir-nigāh *(237:12). [bir nice,]*

bir süri: *Pek çok anlamında belirsizlik sıfatı.*
1. Baʿdehū mehter-ḫāne ile **bir süri** bere-i şīr-ḫˇāre-miṣāl yüz otuz sekizʿaded *(183:1). [bir süri,]*
2. ile ḥamel-i āsumāna döndirüp **bir süri** bere-i yek-sāleniñ kimini sīm ḫançer *(237:2). [bir süri,]*

birāderān-ı ferḳadān-iktirānı: *(Şehzade Mehmet ile Mustafa) Ferkadan gibi birbirine yanaşmış iki erkek kardeş.*

ve iki dīde-i cihān-bānī **birāderān-ı Ferḳadān-iḳtirāmı** gerdūne-i gerdūn-nümūn-ı āsumān-nişān *(371:7). [birāderān-ı ferḳadān-iḳtirānı, -ı]*

birāderān-ı vālā-güherānı: *(Şehzadeler) Çok değerli biraderler.*

ḳudret-yāb olmadıġından **birāderān-ı vālā-güherānı** ile zīver-i ālāy-ı ḫitān olmamışlar idi *(372:13). [birāderān-ı vālā-güherānı, -ı]*

birāderān-ı vālā-güheri: *Pek değerli kardeşler.*

āḫer oṭada sünnet idüp **birāderān-ı vālā-güheri** yanlarına *(374:17). [birāderān-ı vālā-güheri, -i]*

bıraġ: *Bırakmak.*

zamān naḫl-i Ṭūbā gibi vāj-gūn oldı Baʿdehū ḳılıçları **bıraġup** kendüye hem-ser *(247:29). [bıraġup, -up]*

bıraḳ: *Bırakmak, koymak.*
1. birer miḳdār taḫrīk ü icāleden ṣoñra el yardımı olmadın yere **bıraḳdı** Bu ḳadar *(210:12). [bıraḳdı, -dı]*
2. birer miḳdār altun **bıraḳdıḳlarından** ṣoñra ḥażret-i şehriyār-ı bülend-iḳtidār-ı deryā-nevāl *(374:24). [bıraḳdıḳlarından, -dıḳ, -lar, -ı, -n, -dan]*

biraz: *Çok az, azıcık.*
1. Türki yırlat **biraz** Hevāyī gibi *(207:15). [biraz,]*
2. **biraz** cünbiş-i uḍḥūke-nümādan ṣoñra at ṣūretleri tāziyāne-i fetīl-i sūzān *(263:27). [biraz,]*

birbir: *Karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu.*
1. ʿale'l-ʿumūm erbāb-ı dīvān-ı ʿālī merātibleri muḳteżāsınca **birbirlerine** *(154:1). [birbirlerine, -ler, -i, -n, -e]*
2. bunlar münāvebe ile **birbirlerine** ḳadem-nih-i rikāb-ı menākib olurlar idi *(175:13). [birbirlerine, -ler, -i, -n, -e]*
3. şūbān-ı pūstīn-pūş heyʾetinde bir ṣūret-i pür-dehşet gāhī anlar taḫṣīṣ ü terġīb ve **birbirlerine** *(220:31). [birbirlerine, -ler, -i, -n, -e]*

4. hem-ʿinān dörder dörder mürāfaḳa ve üftān u ḫīzān **birbirleriyle** müsābaḳadan *(223:19). [birbirleriyle, -leri, -y, -le]*
5. ṣanʿatla ḥareket ve münāṭaḥa ile **birbirlerine** kelle-kūb-ı muḫāṣamet iderler idi *(254:4). [birbirlerine, -ler, -i, -n, -e]*
6. diyerek **birbirlerini** gördükleri temāṣā ḥasret ve ʿadem-i refāḳatlerine *(257:20). [birbirlerini, -ler, -i, -n, -i]*
7. ve küçük rūz-nāmeci ve ṭoḳuz nefer ḳapucıbaşı aġalar **birbirlerine** *(286:31). [birbirlerine, -ler, -i, -n, -e]*
8. naġme-i fāḫte gibi devr-i revān uṣūlinde müselsel besteler ile **birbirlerine** dem-sāz *(293:8). [birbirlerine, -ler, -i, -n, -e]*
9. Çengīleriñ ṣaġ ṭarafında küşṭī-gīrler güreş ṭutmaġ içün **birbirleri** ile *(294:15). [birbirleri, -ler, -i]*
10. reh-güẕārımdan zemzemesi şinīde olduḳda **birbirlerine** eṣnā-yı müzāḥamede *(362:33). [birbirlerine, -ler, -i, -n, -e]*
11. hem-nişīn ve baḫt u devlet gibi **birbirlerine** ḳarīn olup ser-i saʿādet-efserlerine *(370:5). [birbirlerine, -ler, -i, -n, -e]*

birbir: *(Koçlar için) Karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu.*

ṣūretinde gāh gāh ḥareket ve ḳoçları **birbirlerine** ḥavāle ve silsilelerinden ṭutup *(254:6). [birbirlerine, -ler, -i, -n, -e]*

birbiri: *Karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu.*
1. **Birbiri** içinde çenber eflāk *(129:18). [birbiri,]*
2. sell-i seyf-i tāb-dār ve **birbiri** ile mübāreze vü muḥārebe ṣūretlü tek ü pū birle piyāde *(157:24). [birbiri,]*
3. ile ellerinde debbūs-ı kāġıdīn **birbirine** ḥamle-i Rüstemāne iderek *(157:9). [birbirine, -n, -e]*
4. ve üft ü ḫīz ü ḳuʿūd u ḳıyām ile enẕār-ı nuẕẕārı ḥayret-şiʿār eyledi Ve **birbirinden** *(158:10). [birbirinden, -n, -den]*
5. Laḥana vü Bamyaya iḫtiṣāṣ-ı nisbet-i taʿalluḳ ile **birbirinden** tenāḥī vü teferruḳ eyleyen *(181:28). [birbirinden, -n, -den]*
6. Hevādārī-i bedīʿ u ḳāsım ile **birbirine** lā-ʿan-şeyʾin muḫāṣım olup ṣuffe-i ḳahve-ḫāneyi *(181:26). [birbirine, -n, -e]*
7. rübāyende-i ārām u direng olduḳda iki cānib **birbirine** ḳatılup ve *(182:3). [birbirine, -n, -e]*
8. sū-der-sū cirīd-i şihāb-ı şitāblar atılup **birbirini** şast-ı dest ile pest ve yek-dīgeriñ *(182:4). [birbirini, -n, -i]*
9. ve yek-dīgere ṣūret-i mülāʿabede ḥavāle-i laṭme-i ziḳḳ-ı menfūḥ ile **birbirini** *(182:16). [birbirini, -n, -i]*
10. mānend-i şihāb **birbirine** cirīd-i nīze-gūn pertāb iderek ʿinān-tāb-ı şitāb olduḳlarında *(199:5). [birbirine, -n, -e]*
11. ile gürg ü aġnām **birbirinden** emīn ve āhū vü żırġām yek-dīgere *(205:6). [birbirinden, -n, -den]*
12. ḫ̆ānendelere fermān olunup **birbirine** hem-āheng ü dem-sāz *(206:19). [birbirine, -n, -e]*
13. güleşdi ve iki can-āver **birbirine** şöyle girişdi ki naʿra-i hāy hāy-ı ḫaşyet- fermāları *(207:22). [birbirine, -n, -e]*
14. şevḳlerinden ḳıbṭiyān daḫi mānend-i saʿdān ṭaḳlalar ḳılup baʿdehū **birbirine** *(208:10). [birbirine, -n, -e]*
15. Ve dört ʿaded ḳahve dögecek timür toḳmaġı **birbirine** ilṣāḳ ve bir sīḫ-i sūzen-miṣāle *(223:5). [birbirine, -n, -e]*
16. Baʿdehū **birbirine** mülāṣıḳ dört bār-gīriñ ẕīnlerini birer çenber ile ḥalḳa-i fitrāk *(223:7). [birbirine, -n, -e]*
17. cemʿ olup resm ü rāhları muḳteżāsınca ālāyların tertīb ve **birbirin** *(233:18). [birbirin, -n]*
18. Ẕikr olunan aṣḥāb-ı ḥirfet tevāfuḳ-ı bıżāʿa-i ṣınāʿat münāsebeti ile **birbirine** *(236:1). [birbirine, -n, -e]*
19. ile ceng-i ḥarbiye āġāz ḳıldılar **Birbirine** muḳābele ḳaṣdı ile *(244:23). [birbirine, -n, -e]*
20. yüz ḳadar güzīde ḫ̆ānende ve müntaḫab sāzendeler **birbirine** dem-sāz u hem-āvāz olaraḳ *(245:5). [birbirine, -n, -e]*
21. **birbiri** verāsında refīḳ-i āḫeriniñ başı üzerinde pül gibi āmāde itdirüp bunlar *(247:14). [birbiri,]*
22. mevc-i deryā gibi erbāb-ı temāṣā **birbirine** ḳatıldılar *(252:12). [birbirine, -n, -e]*
23. bālā-yı ʿaḳabede dört ʿaded kebş-i zerrīn-şāḫ **birbirine** muḳābil ẕī-rūḥ gibi *(254:3). [birbirine, -n, -e]*
24. āteşlerinden **birbiri** ile piyāde vü süvār aġaçdan ḳılıçlar ile peygār şeklin gösterdiler *(263:35). [birbiri,]*
25. Bunlar **birbiri** ile ceng ü peygār ve āheng-i kār-zār itdikleri eṣnāda pīş-gāh-ı sāye-bānda *(264:14). [birbiri,]*
26. yevm-i sābıḳ üzere **birbiri** ile ṭop u tüfeng atmaġa āheng ve bā-yek-dīger āġāz-ı peygār u ceng idüp *(264:18). [birbiri,]*
27. Ve baʿde'ṭ-ṭaʿām meclis-i āṣafīde tenāvül-i velīme-i cihān-dārīde **birbirine** *(267:7). [birbirine, -n, -e]*
28. **birbirine** ḳatıldılar Ṭarafeynden ġalebe-i muṭlaḳa ẓuhūr itmemekle *(267:26). [birbirine, -n, -e]*
29. **birbiri** içinde mevżūʿ ḥacer-i meṣḳūb gibi bir aġaç *(271:32). [birbiri,]*
30. üzere ber-hevā ḳalyonlar yerlerinden ḥareket ve **birbiri** ile ḥarb u ḍarba *(274:11). [birbiri,]*
31. küşt-gīrler gibi **birbirine** girişdiler ve küşt-gīrleriñ ḥamle-bāzīlerin icrā vü iẓhārda *(275:1). [birbirine, -n, -e]*
32. pehlevān ile elleşüp **birbirine** ġālib ve biriniñ zūrı āḫeriñ ḳuvvetini sālib olmayup *(275:8). [birbirine, -n, -e]*
33. **Birbirine** rāz-dān u maḫrem-i esrār olup *(276:2). [birbirine, -n, -e]*
34. gülle-i ṭop-ı misket gibi **birbirine** atup ve muşmulayı mühre-i tüfeng *(281:16). [birbirine, -n, -e]*
35. ḥalḳa-bend-i cemʿiyyet ve **birbiri** ile hem-zānū-yı mücāleset olmaları *(286:14). [birbiri,]*

36. tāziyāne-zen-i terġīb ü terhīb olup **birbirine** güş-māl virdiler *(291:3). [birbirine, -n, -e]*
37. ile mūsiḳār gibi her aġızdan bir ṣadā peydā olup **birbiriniñ** teline ṭoḳundılar *(291:7). [birbiriniñ, -n, -iñ]*
38. Neṣr neşīdesi ile mūsiḳī faṣlına āġāz ve mānende-i ḥalḳa-i zencīr **birbirine** peyveste *(293:7). [birbirine, -n, -e]*
39. ve **birbiri** ile kemā-kān āheng-i rezm ü peygār idüp nice şenlikler *(295:22). [birbiri,]*
40. mübāşeret olunup herkes **birbiriniñ** aḥvālini temāşā ile ḳanāʿat itdiler Ālāy göstermek *(325:27). [birbiriniñ, -n, -iñ]*
41. müteḥāşī vü hārib olmaḳ ṣūretinde kimi sürçüp kimi düşüp **birbiri** ile tepişerek *(335:8). [birbiri,]*
42. masḥaralıḳ yolundan iḥsāna ṭālib oldılar Ve kimi pehlevānlar gibi **birbiri** ile *(335:9). [birbiri,]*
43. rehīn-i minnet hem meṣābe-i nūr u ẓulmet **birbiri** ile teżād u mübāyenet üzere *(338:3). [birbiri,]*
44. nā-peydā vü ġāʾib oldı ve **birbirine** peyveste zevārıḳ u sefāʾin ʿarṣa-i ḳıyāmetde *(351:21). [birbirine, -n, -e]*
45. cündiyān-ı çāpük-tek ü tāz **birbiriniñ** ser ü dūş ve sürīn-i zīnin *(358:30). [birbiriniñ, -n, -iñ]*

birbiri-: *Karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu.*
1. terānesiyle **birbirine** hem-zebān-ı istiġrāb ve istikşāf-ı deḳāyıḳ-ı ālāt-ı tesyīrī *(185:17). [birbirine, -(n)e]*
2. birer faṣl idüp baʿdehū ʿaraba oynayan **birbirine** mülāşıḳ u muttaṣıl ipleriñ biriniñ *(258:10). [birbirine, -(n)e]*
3. tertīb ve faṣl faṣl naġamāt-ı sāmiʿa-nüvāz ile **birbirine** hem-dem ü hem-sāz olaraḳ *(308:27). [birbirine, -(n)e]*
4. üzere **birbirine** mülāşıḳ u mülāḥıḳ āheste āheste güẕār ve ḫıyām-ı maḫṣūṣalarında *(346:1). [birbirine, -(n)e]*

birbiri ḫiẕāsında: *(Tersaneliler) Arka arkaya sıralanmak.*

Bundan aḳdem miyān-ı meydānda tersānelü ṭarafından **birbiri ḫiẕāsında** *(244:14). [birbiri ḫiẕāsında, -n, -da]*

birbirine girişdi: *Karışmak.*

ile **birbirine girişdi** *(251:3). [birbirine girişdi, -iş, -di]*

birbirine girişüp: *Karışmak.*

ceng-i ḥarbī ile ḥamle ḳılup germiyyet-i neşāṭ ile **birbirine girişüp** ḳanları ḳaynadılar *(294:13). [birbirine girişüp, -üp]*

birbirine girüp: *Karışmak, dolanmak.*

şitābān oldı ise fişek ṭarrāḳasından **birbirine girüp** ġirīv ü hāy hūy āsumāna irüp *(279:16). [birbirine girüp, -üp]*

birbirine kataraḳ: *Aralarını açmak, olay çıkarmak.*

ve günā-gün biñden efzūn ṭarrāḳa-ḫīz fişekler ile ḥalḳı **birbirine ḳataraḳ** *(314:11). [birbirine ḳataraḳ, -araḳ]*

birbiriniñ ökçesin: *(Esnaflar için) Birbirinin topuğu.*

ayaḳ ayaḳ ve **birbiriniñ ökçesin** başaraḳ yüridiler ve içlerinden kenār çizme ḳaṣd idenler *(278:12). [birbiriniñ ökçesin,]*

birbiriniñ pā-dāşı: *(Koyun ile kurt) Birbirinin yoldaşı.*

zamān-ı ʿadālet-i pādişāhīde ḳurd ile ḳoyun **birbiriniñ pā-dāşı** belki süd ḳarındaşı oldığını *(237:11). [birbiriniñ pā-dāşı,]*

birbirleri: *Karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu.*

Ve süfre-i şālişede ve rābiʿada onar ʿaded efendiler daḫi **birbirlerine** müvānis ü mücālis oldılar *(194:18). [birbirlerine, -n, -e]*

birbirleri: *(Gemide savaş gösterisi yapanlar) Karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu.*

muḳāteleye başladılar ve sefîne-i āteş gibi **birbirlerine** çatup edevāt-ı nāriyye *(244:25). [birbirlerine, -n, -e]*

birbirlerine girdiler: *Aralarında kavga çıkıp birbirlerine saldırmak.*

masḫaralıḳ iderek tirşeden maṣnūʿ çihrelerle ṭınāb-āsā **birbirlerine girdiler** ve *(277:12). [birbirlerine girdiler, -di, -ler]*

birden: *Ansızın, birdenbire.*
1. püşt üzere yatup bir ḥimār-ı pāy-besteyi der-kenār ve ikisi **birden** bir çenberden *(209:6). [birden,]*
2. ṭablalarda olan mīveler resīde-i ḫazān olup **birden** āteş virildükde bir *(219:17). [birden,]*
3. der-ḥāl cemīʿ-i eczā-yı nāriyyesi **birden** iltihāb ve ṣūret-nümā-yı ḫayme-i ibrīşīm-ṭınāb olan *(228:18). [birden,]*
4. peydā ve nice hevāyī fişekleri **birden** āsumān-peymā olup heyʾet-i maḥsūsesi *(228:22). [birden,]*
5. ṭop-ı raʿd-āvāz-ı bāriḳa-feşānı **birden** ṭarāḳa-efgen-i dehşet-engīz ve sūr-ı sūzı *(232:6). [birden,]*
6. **birden** ḳalʿa fetḫine yürüyüş ider gibi yüriyüp ġubār-ı ber-ḫˇāsteden mışrāʿ *(266:1). [birden,]*
7. üzerinde meşʿal heyʾetinde bir fişegi idāre ve beş on ḳandīli **birden** reme-i kebūter *(271:33). [birden,]*
8. lemeʿān ve andan daḫi beş deste fişege **birden** āteş sereyān idüp her biriniñ *(309:6). [birden,]*
9. her ṭarafdan taʿbiye olunan fişeklere **birden** āteş virdiklerinde *(346:36). [birden,]*
10. ve pest ü bālālarında iḫfā olan fişeklere āteş ilḳā itmeleriyle **birden** *(357:2). [birden,]*
11. içün çaldıḳları sipsi taʿbīr olunur düdüğüñ nicesine **birden** nefes-zen olmalarıyla Beyt *(367:19). [birden,]*
12. maṣnūʿ ḫayāl-i fenerler olup bir çarḫ ile dördi **birden** devvār ve güneş *(368:5). [birden,]*

birden: *Aynı anda.*

hevāyī fişegi işābet itmekle cümlesi **birden** ṭutuşup ṣuffeyi meşʿal-i nāra belki *(173:15). [birden,]*

birden bire: *Aniden.*

mānend-i berḳ-i cehān **birden bire** germ-tāz ve yerden yere ḫaṭve-perdāz olduḳça *(263:33). [birden bire,]*

bī-refīḳ u ḫıdmet-kār: *Yoldaş ve yardımcı olmaksızın.*

sūḫte-i işābet-i şerār ve kendiñ **bī-refīḳ u ḫıdmet-kār** hengām-ı perīşānī-i cemʿiyyet-i ḫużżār *(260:19). [bī-refīḳ u ḫıdmet-kār,]*

birer: *Bir sayısının "her birine bir veya her defasında bir tâne" anlamına gelen üleştirme sayı sıfatı şekli.*
1. Her ḫayme **birer** cezīre gūyā *(128:10). [birer,]*
2. Anlar da çıḳup **birer** ikişer *(130:9). [birer,]*
3. defter-i teşrifāt ve sicill-i ḳużātdan bā-fermān-ı hümāyūn **birer** ṣūreti iḫrāc olunup *(147:17). [birer,]*
4. ʿAraba güẕārişinden ṣoñra on ḳadar eşḫāṣ-ı turfe-liḳāʿ aynı ile **birer** at *(157:19). [birer,]*
5. **birer** debbe mürebbā-yı ḳaranfūl ve emlec ve ʿaynü'n-nās ve buña beñzer nice *(165:2). [birer,]*
6. naẕm-ı rubāʿī-i rubʿ-ı meskūna **birer** mışrāʿ-ı berceste-i yegānedir cāʾize-i naḳd-i ḳabūl *(170:21). [birer,]*
7. ve nefāset-i ḫaṭṭ u teẕhībi ḥāvī **birer** ḳıṭʿa cild-i vāḥidde kitāb-ı Ḳuhistānī *(191:33). [birer,]*
8. Muḫtār-ı Ṣıḥāḥ ve bir Şerḥü'l-Meşārıḳ ve **birer** ṭop dībā ve hatāyī ve aṭlas ve *(192:6). [birer,]*
9. fısḳiyyeler ibdāʿ ve her fetīle-i şerer-pāşından **birer** fevvāre-i nūr iḫtirāʿ ḳılınmış *(203:1). [birer,]*
10. idi ki her ḳadeḥi **birer** ṣūret-i ḫayret-baḫş ile dāʾir ve her gören vālih u müteḥayyir olur idi *(203:2). [birer,]*
11. **birer** miḳdār taḥrīk ü icāleden ṣoñra el yardımı olmadın yere bıraḳdı Bu ḳadar *(210:12). [birer,]*

12. bir sāyebān-gūn fişeng ve cevānib-i erbaʿasında **birer** çarḫ-ı felek her *(220:12). [birer,]*
13. Baʿdehū birbirine mülāṣıḳ dört bār-gīriñ ẕīnlerini **birer** çenber ile ḥalḳa-i fitrāk *(223:7). [birer,]*
14. gibi tezyīn eyleyüp **birer** pertāb ile dört çenberiñ daḫi içinden şitāb itdikden *(223:8). [birer,]*
15. ḫaṭve-perdāz ve her bir sāḳına biʾṭ-ṭūli veʾl-ʿarż **birer** şemşīr-i ser-tīz ilṣāḳ idüp *(232:3). [birer,]*
16. Ve ẕikr olunan etmekçi ṭāʾifeleri **birer** vuḳiyye iki sīm şemʿ-dān yüz yigirmi *(236:26). [birer,]*
17. Gürūh-ı Ḳaṣṣābān Baʿdehū ṭāʾife-i ḳaṣṣābīn pīş-gāhlarında **birer** *(236:31). [birer,]*
18. şemʿ-dān-ı kef-i sīmīnlerinde tābān **birer** şemʿ-i kāfūrī *(239:15). [birer,]*
19. Ve bir sütūnuñ üzerine her birisiniñ miyānesi **birer** ẕirāʿ üç ʿaded fülke-i ḫayme *(247:8). [birer,]*
20. żamīme-i encüm-i tāb-dār oldı ve bu eṣnāda **birer** beşer hevāyī ve kestāne ve baḫrī fişekleri *(253:28). [birer,]*
21. üzerinde meşāʿil-i nevvār ve yeşil ḳandīllerden **birer** serv-i sebz āşikār ve nice *(254:9). [birer,]*
22. birer rīsmān daḫi beste ve ṭablalar ṣırıḳlara peyveste olmaġla ṭarafeyniñ ḳanġısının *(258:30). [birer,]*
23. **birer** faṣl idüp baʿdehū ʿaraba oynayan birbirine mülāṣıḳ u muttaṣıl ipleriñ biriniñ *(258:10). [birer,]*
24. şāḫ-der-şāḫ ʿarża-i meydān ve şikem-i ālūde-ḥikemlerinde **birer** ikişer *(264:36). [birer,]*
25. **birer** līmon vaż olunmaġla naḫlistān-ı turuncdan ḫoş-gūn ḳılındı *(265:3). [birer,]*
26. ṣaff-be-ṣaff dizilüp ve her biri bir yana hücūm ile **birer** sīnī-i biryāna üsküfli şāhīn *(266:4). [birer,]*
27. **birer** kebūter-i tīz-cevlān aralarından perrān ve ḳayd u bendden gürīzān esīrān-ı zindān *(266:9). [birer,]*
28. āfitāb her gūşesi bir ḫazīne-i nār ve her çūb-ı şebīke-i revzenleri **birer** *(269:21). [birer,]*
29. olmaġla her birisine **birer** şof ferāce ilbās ve dāmād-ı muḥteremleri saʿādetlü *(276:17). [birer,]*
30. tertīb-i rātibe-i iḥsāndan ṣoñra ṣal içine **birer** ikişer zer-i tāb-dār īṣār u niṣār *(289:26). [birer,]*
31. Yarımşar vuḳiyye iki maşraba ve **birer** vuḳiyye iki sīm tepsi ve bir vuḳiyye *(314:20). [birer,]*
32. telḫīṣī aġaya ve hediyye aṣḥābınıñ **birer** ādemlerine ilbās-ı ḫilʿāt-ı ḳabūl ile iclāl ḳılındı *(322:10). [birer,]*
33. oṭabaşılarına ikişer altun ve bayraḳ-dārlarına ve vekīl-ḫarclarına **birer** altun ve *(327:15). [birer,]*
34. bir ḳat rüsvā olduḳlarında şerm ü ḥicāblarına bedel tekrār **birer** altun iḥsān ile *(327:19). [birer,]*
35. çavuşāna **birer** altun ve ḳul çavuşlarına ve orṭa yazıcılarına ikişer altun inʿāmı ile *(327:24). [birer,]*
36. **birer** ḳabża dīnār ve yeñiçerilerden çorbacı aġalara ve ʿasesbaşıya ve yazıcılardan *(327:26). [birer,]*
37. Ve her ne ḳadar üserā vü pāy-zenler var ise **birer** ikişer ẕolata beẕl olunup her *(327:30). [birer,]*
38. Baʿdehū ṭulumcılarıñ duʿācılarına ve müteʿayyinlerine keẕālik **birer** altun *(327:21). [birer,]*
39. ve bayraḳ-dār ve vekil-ḫarc ve aşçılara **birer** ikişer ve ʿāmme-i neferātınıñ her birine *(358:14). [birer,]*
40. **birer** altun inʿām ve ṭulumcıyān ve sāʾir uḍḥuke-fürūşān ve belki ekṣer-i temāşāyiyāna *(358:15). [birer,]*
41. ellerinde **birer** naḫl-i ṣaġīre-i dil-güşā ve ʿaḳablerince iki ʿaded *(367:3). [birer,]*
42. ḳolanlar ṭaḳup **birer** ṭarafın naḫılların ḳollarına beste ve birer ṭarafın ḥamāʾili *(367:15). [birer,]*
43. ḳolanlar ṭaḳup birer ṭarafın naḫılların ḳollarına beste ve **birer** ṭarafın ḥamāʾili *(367:15). [birer,]*
44. ṣoñra ḳırḳ nefer dāl-fes ḳırmızı nīmtenlü tersāne dilāverleriniñ ellerinde **birer** *(368:13). [birer,]*
45. ve mīr-āḫūr aġa **birer** esb-i ṣabā-seyr-i sebük-pāda mürūr u ʿubūr eṣnāsında *(368:33). [birer,]*
46. ki her birini ḫademe-i ışṭabl-ı ḫāṣṣadan **birer** mücevvezelü süvārīler çekerler *(368:36). [birer,]*
47. **birer** miḳdār altun bıraḳdıḳlarından ṣoñra ḥażret-i şehriyār-ı bülend-iḳtidār-ı deryā-nevāl *(374:24). [birer,]*

birer birer: *Her biri ayrı olarak, teker teker.*
1. Baʿdehū destenbū ḳadar iki seng-pāreyi **birer birer** ṭop-ı dest-bāz-ı ṣıbyān *(176:21). [birer birer,]*
2. görmeyen temāşāyiyāna irāʿet ve taʿmīm-i esbāb-ı meserret ḳaṣdı ile **birer birer** *(199:20). [birer birer,]*
3. görmeyenlere irāʾet içün **birer birer** tekrīr eylediler Bu eṣnāda li-müʾellifihi *(208:15). [birer birer,]*
4. parmaḳlıḳ gibi ṣaf-zede olan yüz elli ʿaded hevāyī fişeklere evvelā **birer birer** *(229, 21). [birer birer,]*

bī-reyb ü riyā oldı: *İnkar edilmemek.*

daḫi şimdi o leẕẕet bāḳī zemzemesiyle gūyā olacaġı **bī-reyb ü riyā oldı** Beyt *(359:17). [bī-reyb ü riyā oldı, -dı]*

biri: *"Biri"; içlerinden biri; bir tanesi anlamında belirsizlik zamiri.*
1. **biri** naḫl vaṣfında gül-feşān-ı dāmen-i taḳrīr olduḳça āḫer şeker ḥadīḳaları *(144:14). [biri,]*
2. kütüb-i girān-bahādan **biri** tilāvet-i Ḳurʾān-ı Kerīme terǧīb ḳaṣdına muraṣṣaʿü'l-cild *(166:3). [biri,]*
3. ve **biri** daḫi Muḳaddime-i Ṣalāt ve nice *(166:7). [biri]*,
4. vesāʾil-i taʿallüm-i mesāʾil olan resāʾil-i muḫtelife-i münticü'l-füyūżāt ve **biri** daḫi cild ü teẕhīb ü cedveli *(166:8). [biri,]*
5. ve **biri** daḫi ṭabʿ-ı nāzük-i mülūkānelerine taṣvīr-i mesāʾil-i ʿilmiyyeden *(166:10). [biri,]*
6. ṭabʿ-ı hümāyūna maʿlūm olmaġın rātibe-i ḫüsn-i ḳabūlden **birini** maḫrūm itmeyüp *(172:6). [birini, -n, -i]*
7. şitāb ve tīr zih-gīrden güẕār ider gibi güẕār u pertāb eyledi Ne fincānıñ **birinden** *(175:22). [birinden, -n, -den]*
8. bir ḳaṭre çekīde ve ne kārd-ı ser-tīzlerden **birisi** vücūdına ḫalīde oldı Baʿdehū *(175:23). [birisi, -s, -i]*
9. Ve pehlevānān-ı meẕkūrānıñ **biri** başı üzerine bir kūze-i leb-rīz-i mışrī ve *(175:35). [biri,]*
10. **birine** ḥalḳa-i laʿnet gibi belā-yı ser itdigi çenberden geçüp mevc-i pür-tābı *(223:3). [birine, -n, -e]*
11. didikçe **biri** daḫi ḫ̆āb-ı kūknārī ile ser-nihādelikde hem-ser-i ḫaşḫāş iken *(224:3). [biri,]*

12. Egerçi yevm-i mezbūrda olan ġarāʾib-i umūr nā-maḥṣūr idi lākin cümleden **biri** *(257:22). [biri,]*
13. **birine** iṣābet iden ṣerāre-i eṣerri āḫeriñ daḫi dāmānına irişüp mışrāʿ *(263:31). [birine, -n, -e]*
14. tenāvül içün ruḫṣat-nümā olmaları ile her biri **birini** ḳapup ve bir tenhā yere ṣapup *(271:24). [birini, -n, -i]*
15. ki her **biri** ṣūr-efgen-i bāzār-ı ḥüsn ü cemāl ve sermāye-baḫṣ-ı erbāb-ı maḳāl olup *(280:12). [biri,]*
16. Biri memerr-i naẕardan ġāʾib olmadın **biri** daḫi der-ḥāl tevārüd idüp *(280, 25). [biri,]*
17. **Biri** memerr-i naẕardan ġāʾib olmadın biri daḫi der-ḥāl tevārüd idüp *(280:25). [biri,]*
18. ṣanʿat-ı siḥr-nümūndur ki meydān-ı sūra **biri** ṣarı biri jengārī iki senbīl *(317:25). [biri,]*
19. ṣanʿat-ı siḥr-nümūndur ki meydān-ı sūra biri ṣarı **biri** jengārī iki senbīl *(317:25). [biri,]*
20. ẕuhūr eyleyüp ḫuṣūṣen cümleden **biri** bu rūz-ı fīrūz-ı keder-sūzda irāʾet itdigi *(317:24). [biri,]*
21. başında bir ṭabla ile raḳṣ iderek ʿarż-ı şeṭāret ve **biri** ṣaġīr ve ikisi *(336:14). [biri,]*
22. Yevm-i mezbūrda manẕūr olan ġarāʿib-i umūrdan **biri** miʿmār-ı sābıḳ *(351:23). [biri,]*
23. muṣāḥib-i şehriyārī aġalardan **biri** ḫitān tepsisini ʿarż oṭasına *(374:21). [biri,]*

biri: *(Zorbazlardan biri) Bir tanesi anlamında belirsizlik zamiri.*
1. Ve zūr-bāzān-ı meẕkūreden **biri** daḫi dibi ṭablalı bir ḳargı mızraġıñ *(209:13). [biri,]*
2. efgende itdiler **birisi** eṣer ḳılmadı ve celīd-i dīvār-zede gibi zemīne ṣıçrayup *(303:17). [birisi, -s, -i]*

biri: *(Tiftik zünnarı) "Biri"; içlerinden biri; bir tanesi anlamında belirsizlik zamiri.*

der-ḥāl miyān-bendi olan iki tiftik zünnārını fekk idüp **birini** *(243:4). [birini, -n, -i]*

biri: *(Tiftik zünnarı) "Biri"; içlerinden biri; bir tanesi anlamında belirsizlik zamiri.*

kendüyi żabṭ idecek mertebe miyānından sütūna rabṭ ve **birini** daḫi dest-i ḳudreti *(243:5). [birini, -n, -i]*

biri: *(Bilek için) "Biri"; içlerinden biri; bir tanesi anlamında belirsizlik zamiri.*

bālādaki zünnāra ve **birini** sütūna ṣarup var ḳuvvetin bāzūya getürüp *(243:7). [birini, -n, -i]*

biri: *(Tersaneliler) "Biri"; içlerinden biri; bir tanesi anlamında belirsizlik zamiri.*
1. aḫşābdan iki ṣuffe ḳurılup tersāne līmānına tanẕīr ve **birinden** birine ḥibāl-i veṣīḳalar *(244:15). [birinden, -n, -den]*
2. aḫşābdan iki ṣuffe ḳurılup tersāne līmānına tanẕīr ve birinden **birine** ḥibāl-i veṣīḳalar *(244:15). [birine, -n, -e]*

biri: *(Sofra için) "Biri"; içlerinden biri; bir tanesi anlamında belirsizlik zamiri.*
1. Üç direkli çadırda daḫi iki süfre vażʿ olunup **birine** defter-dār efendi ser-meclis *(267:1). [birine, -n, -e]*
2. ve **birine** daḫi ʿizzetlü çavuşbaşı Ebū Bekir Aġa ṣadr-ı bezm-i melāʾik-mūnis olup *(267:2). [birine, -n, -e]*

biri: *(Ateş oyunları) "Biri"; içlerinden biri; bir tanesi anlamında belirsizlik zamiri.*
1. **biri** bu idi ki bārūt-ı tīre-gūn ile meşḥūn ḫayme-i siyeh-fām-ı Leylā gibi nūr-ı siyāh *(269:10). [biri,]*
2. Ve **biri** daḫi aġayān-ı enderūn-ı āṣafīden Kīlārī Anḳad nām bir *(269:14). [biri,]*

biri: *(Şal kumaş için) "Biri"; içlerinden biri; bir tanesi anlamında belirsizlik zamiri.*

beyāż ḳuṭnī-i hindī ve iki ʿaded destār-ı bendī ve ikisi sāde ve **biri** uçarı üç *(353:25). [biri,]*

biri biri: *Karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu.*
1. ve müntaḫab muṭrib ü sāzendelerden seksen miḳdārı **biri birine** dem-sāz *(142:10). [biri birine, -n, -e]*
2. ālet taṣnīf ve **biri biri** üzerine yigirmi ʿāded ṣīṣe-i ṣükūfeyi ṣanʿat ile tertīb ü taṣnīf eyleyüp *(176:6). [biri biri,]*
3. Ve iki ādemiñ sāʿid-i müsāʿidlerini **biri birine** naḫl-ı peyvend gibi rabṭ u bend eyledikden *(176:11). [biri birine, -n, -e]*
4. Ve daḫi ḥālet-fezā nice bāzīçeler icrā idüp ez-cümle **biri birine** muḥāẕī iki *(176:14). [biri birine, -n, -e]*

5. Baʿdehū bir çenber içinde nışfı mertebesine degin **biri biri** üzerinde fincānlar *(176:24). [biri biri,]*
6. dīk-i seḥer-āsā ġaleyān ve cemʿiyyet-i temāşāyiyānı **biri birine** ḳatup *(197:7). [biri birine, -n, -e]*
7. tefrīḳ ve **biri biri** ile çöp ḳırışmadın fayṣal-ı daʿvā-yı ġalebe-i aḥad-i ferīḳayn *(182:9). [biri biri,]*
8. Yine ney-zenden ġayrı **biri birine** kec-nigāh ider kimesne *(205:29). [biri birine, -n, -e]*
9. Baʿdehū başına bir nice kūze-i memlū ve **biri biri** üzerine ḫumm u sebū ḳoyup *(246:12). [biri biri,]*
10. diyerek ḫop ḫop ṣıçrayup gāh düşüp gāh ḳalḳup gāḥ **biri biri** ile *(297:6). [biri biri,]*
11. **biri birine** ġālib yek-dīgere müteʿāḳib iḫżar olunan edevāt-ı nāriyye vü nūriyye *(356, 16). [biri birine, -n, -e]*

biri birine girişüp: *Karışmak, iç içe geçmek.*

tār u pūdı gibi **biri birine girişüp** ḳatıldılar Muḍārebe-i cirīd muḥārebe-i bi'l-ḥadīde *(182:7). [biri birine girişüp, -iş, -üp]*

biri birini: *Karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu.*

açılup **biri birini** meydān-ı kār-zāra daʿvet içün gūyā dest-cünbān-ı işāret oldılar *(244:20). [biri birini, -n, -i]*

biri birlerine: *Karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu.*

ḫīn-i dest-būsda **biri birlerine** hem-zebān-ı taʿrīf olmaġ *(201:6). [biri birlerine, -ler, -i, -n, -e]*

biri birlerini: *Karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu.*

nice evżāʿ-ı şeṭāret-baḫş ile **biri birlerini** ḫāke ġalṭān ve mażmūn-ı meṣel-i dendān-ı seg be-post-ı ḫınzīrı *(206:4). [biri birlerini, -ler, -i, -n, -i]*

biricik: *Eşsiz, benzersiz, dengi olmayan.*

Biricikdir ki yoḳdur aḳrānı *(138:4). [biricikdir, -dir]*

birin birine: *Karşılıklı olarak, birbiri.*

Çırpup eliñiñ **birin birine** *(135:13). [birin birine, -in, -n, -e]*

birinci: *Yeniçeri bölüğü.*

ḫıdmet-i sūra meʾmūr olan **birinci** ve beşinci ve altıncı ve ṣolaḳlar oṭalarınıñ ve *(327:11). [birinci,]*

biriniñ nevk-i ser-tīzini: *Kılıçlardan birinin keskin ucu.*

Ve dört şemşīri ṭūlānī be-hem-beste ve **biriniñ nevk-i ser-tīzini** şemşīr-i āḫeriñ ḳabżasına *(246:21). [biriniñ nevk-i ser-tīzini, -n, -i]*

biriniñ zūrı: *(Pelivanlardan) Birinin gücü.*

pehlevān ile elleşüp birbirine ġālib ve **biriniñ zūrı** āḫeriñ ḳuvvetini sālib olmayup *(275:8). [biriniñ zūrı,]*

birisiniñ miyānesi: *(Direkler için) Çap, orta nokta.*

Ve bir sütūnuñ üzerine her **birisiniñ miyānesi** birer ẕirāʿ üç ʿaded fülke-i ḫayme *(247:8). [birisiniñ miyānesi,]*

birisiniñ nevk-i ser-tīzi: *(Gösteri yapılan kılıç) Sivri uç.*

birisiniñ nevk-i ser-tīzi şikem ü nāfına ḫalīde vü ḫūn-rīz olmadı *(303:18). [birisiniñ nevk-i ser-tīzi,]*

birḳaç: *Çok olmayan, az sayıda, az, anlamında belirsizlik sıfatı.*
1. lāyıḳ **birḳaç** tārīḫ-i ġarrā ve bī-bedel ḳaṣīde-i müsteṣnā *(193:12). [birḳaç,]*
2. iḫtimāli ile **birkaç** defʿa aranmış iken yine bir ṭarīḳ ile nühüfte-i hemyān-ı kitmān itdigi *(212:23). [birkaç,]*
3. şekl-i bedr-i müstenīre meṣīl eyleyüp sāḥa-i dervāze-i otaḳda **birḳaç** kerre cevelān *(216:22). [birḳaç,]*
4. Bundan mā-ʿadā nice nice şuʿbede vü luʿbet irāʾetiyle iẕhār-ı meserret ve **birḳaç** *(236:20). [birḳaç,]*
5. **birḳaç** yüz ḳandīlden fānūs-ı ḫayāl gibi bir künbed-i devvār bedīdār *(252:23). [birḳaç,]*
6. Bu ḥālet ile **birḳaç** sāʿat basṭ-ı iḥrām-ı iḳāmet ve baʿde't-teġaddī sāye-bān-ı temāşāya *(273:19). [birḳaç,]*
7. henüz bu ḥāleti derkden meslūbü'ş-şuʿūr iken nā-gāh **birḳaç** ṣamson *(274:22). [birḳaç,]*
8. ṭarafından gūnā-gūn **birḳaç** ṭabla şeker gelmek ile oba kenārında pā-ber-cā-yı ḳıyām olan *(275:22). [birḳaç,]*
9. tekmīl-i merāsim-i ḳahve vü şerbet ḳılındıḳda **birḳaç** sāʿat ṣoñra vaḳt-i ʿaṣrda *(306:8). [birḳaç,]*
10. ṭaşrasında **birḳaç** çavuş ve ḫademeden dört beş ṣāḥib-i başīret ü hūşı nigeh-bān eylediler *(317:31). [birḳaç,]*
11. ve ālāt-ı melāʿib-i ġarāʾib-i sūriyye **birḳaç** sāʿat bilā-fāṣıla *(356:17). [birḳaç,]*
12. cevşen-pūş-ı muḫāfaẓa olan gürg-i bārān-dīde **birḳaç** serheng ve bī-zebānlardan *(356:35). [birḳaç,]*
13. ḥimār ve öñince **birḳaç** ḫar kemer-raḫtlar ile yedek çekilüp ḳafāsında ṭabl u surnā vü defler *(366:29). [birḳaç,]*

birle: *"Birlikte, beraber, ile" anlamında edat.*
1. āṣaf-ı ʿālī-cāh-ı cālibü'l-ḳulūb **birle** şāyeste-i taḫṣīṣ-i mürāsele-i ikrām u iʿzāz olunup *(141:15). [birle,]*
2. lisānü'l-ḫāl-i ādāb u ibtihāl **birle** beyt *(143:17). [birle,]*
3. sell-i seyf-i tāb-dār ve birbiri ile mübāreze vü muḥārebe ṣūretlü tek ü pū **birle** piyāde *(157:24). [birle,]*
4. işābet-i hedefde nāvek-i ḳader ile hem-per ve tīr-i duʿā-yı ṣadāḳat-eşer **birle** *(165:6). [birle,]*
5. mübāşeret ile iżāʿa-i bıżāʿa-i mahāret ve böyle fużūlāne ḫarekete cesāret **birle** *(173:11). [birle,]*
6. ve meşābīḥ-i nūr-pāş-ı gūnā-gūn **birle** *(195:13). [birle,]*
7. **birle** tekmīl olunması aġa-i müşārün-ileyhe mücerred ikrām u tebcīl olunmaġın *(199:13). [birle,]*
8. ṣudūr-ı maʿzūlinden taḫṣīṣ-baʿde't-taʿmīm **birle** mümtāz-ı mezīd-i tekrīm ḳılınmışlar *(201:8). [birle,]*
9. diyerek şeştā-yı maġz-ḫırāşī **birle** suḫre-sāzī eylediler Muḥżır Aġa *(207:6). [birle,]*
10. ve sükker-i ḫiṭāb-ı müsteṭābları **birle** lezzet-çeş-i ḫalvā-yı ḫāḳānī olmalarına *(211:25). [birle,]*
11. ārāste ve mühr-i Süleymānī ve māhtābe fişekleri **birle** pīrāste ḳılınup ṭārem-i ḫūşe-nümāsı *(219:5). [birle,]*
12. taḥrīk-i minfaḥa-i şifāh **birle** ṣūret-nümā-yı istisḳā-yı daḳy eyleyüp *(239:4). [birle,]*
13. **birle** ṣāʿiḳa-bār-ı dehşet olaraḳ ṣadā-yı ḫaşyet-fermā-yı kerre-nāy-ı firengī-edā *(244:22). [birle,]*
14. **birle** icrā-yı resm-i meʾlūf u cārī eyleyüp ʿaḳablerince berberler keṭḫudāsı ve şeyḫleri *(266:17). [birle,]*
15. **birle** zānū-nişīn-i mevḳiʿ-i edeb ve çeşm ü gūş-āheng-i şevḳ u ṭarab olmaḳ *(310:10). [birle,]*
16. miḳrāż-ı ḫaṭavāt-ı aḳdām-ı iḳdāmları **birle** cāme-i çesbān-ı bālā-yı vaḳt ü zamān olacaḳ *(335:28). [birle,]*
17. pençe-i ṣadr-ı aʿẓam-ı ʿamīmü'l-iḥsāndan cereyān iden reşeḥāt-ı veẕāʾif u ṣılāt **birle** *(347:6). [birle,]*
18. ruḫṣat-yāb-ı duḫūl ve şeref-i taḳbīl-i dāmen-i eymenleri **birle** nāʾil-i meʾmūl oldılar *(347:19). [birle,]*
19. **birle** naẓar-gāh-ı düstūrīye resīde ve reme-i küleng-i ḫoş-āheng *(350:24). [birle,]*
20. üzere alḳışlayup baʿdehū ṣadr-ı aʿẓam-ı Dārā-ḥaşem şükūh u fer **birle** *(366:10). [birle,]*
21. kemāl-i ihtizāz u temāyül **birle** anlar daḫi ber-minvāl-i sābıḳ *(368:10). [birle,]*
22. ve sāʾir eṭrāf u ḫavāşīsi **birle** yürüyüp baʿdehū ḫademe-i ışṭabl-ı ʿāmire *(368:31). [birle,]*

bīrūn: *Far. Dışarı, hariç.*
1. eyyām-ı sālifeden efzūn dāʾire-i taḳrīrden **bīrūn** ʿarż-ı hüner ile şöyle sebeb-i şeṭāret *(339:26). [bīrūn,]*
2. enderūn-ı hümāyūn aġalarını belki ʿumūmen pest ü bālālarını taḳrīrden **bīrūn** *(361:1). [bīrūn,]*

bīrūn: *Dış, dışarı.*

derūnı dört ʿaded dībā yaṣdıḳ ile ārāste ve **bīrūnı** beyāż *(334:32). [bīrūnı, -ı]*

bīrūn: *Sığmamak.*
1. cemʿ olup ve endāze-i ḳıyāsdan **bīrūn** elbise-i gūnā-gūn ile ālāy ḳurup astār-ı Kaʿbe-i şevket ü cāh olan *(299:26). [bīrūn,]*
2. ḫırām-ı nāza ve endāzeden **bīrūn** tebaḫtur u ihtizāza başlayup rubʿ-sāʿat *(301:25). [bīrūn,]*

3. dāʾire-i taḳrīrden **bīrūn** şenlikler olunup māh-ı z̲i'l-ḥicceniñ ġurresi cumʿa güni *(364:11). [bīrūn,]*

bīrūn: *İç.*

pīrāste ve **bīrūnını** naḳş-ı mīnā-kār ile tezyīn ve içinde bir dürr-i s̲emīni *(314:30). [bīrūnını, -ı, -n, -ı]*

bīrūn olan: *Dışarıda, hariçte olmak.*

evṣāf-ı ḥüsn-i ṣūreti dāʾire-i taḥrīrden **bīrūn olan** ḫˇānendebaşı Ḥasan Çelebi li-Nābī *(206:22). [bīrūn olan, -an]*

bīrūn-ı haymede: *Çadırın dışı.*

Ḥacı Meḥemmed ser-der-kemīn oldığı zenbīlden Ḥacı Şāhīn çıḳup **bīrūn-ı ḫaymede** *(318:5). [bīrūn-ı ḫaymede, -de]*

bisāt: *Kuşam, eyer.*

yine müşārün-ileyhimā yed-i sefāretleri ile mükemmel **bisāṭ** ile ārāste ve *(321:8). [bisāṭ,]*

bisāṭ u ālāt: *Örtü ve koşum takımı.*

ṭarafından müzerkeş **bisāṭ u ālāt** ile ṭonanmış bir reʾs at ve altışar ṭāḳa destār-ı bendī *(249:5). [bisāṭ u ālāt,]*

bisāṭ u raht: *Giyim ve koşum takımı.*
1. Anaṭolı vālīsi vezīr-i mükerrem ʿAlī Paşa ṭarafından mükemmel **bisāṭ u raḫt** *(353:13). [bisāṭ u raḫt,]*
2. esb-i dil-keş-yāl u bāl vireydim belki mükemmel **bisāṭ u raḫtı** müştemil bir *(261:11). [bisāṭ u raḫtı, -ı]*

bisāṭ-ı ārām: *Oturma yaygısı.*

ve **bisāṭ-ı ārām** ṭayy olunup dürüldükde evvelā vüzerā-yı ʿiẓām ḫażerātı ve *(287:7). [bisāṭ-ı ārām,]*

bisāṭ-ı ġāret-zededen: *Soyguna uğramış örtü.*

müteşekkir ve ancaḳ **bisāṭ-ı ġāret-zededen** bir ġaddāre-i müsteʿāreyi taẕmīn fikri *(260:31). [bisāṭ-ı ġāret-zededen, -den]*

bisāt-ı inbisāt: *Şenlik yaygısı.*

ve meydān-ı sūrdan **bisāṭ-ı inbisāṭ** ṭayy olundı *(341:24). [bisāṭ-ı inbisāṭ,]*

bisāt-ı ʿişret kurılup: *Eğlence sofrasının donatılması.*

Ḳurılup faṣṣ-ı nigīn gibi **bisāṭ-ı ʿişret** *(290:21). [bisāṭ-ı ʿişret ḳurılup, -up]*

bisāt-ı müzerkeş-tār-ı nişīmen-i sūr-ı şehrīyār-ı manşūr oldukda: *Zaferler kazanan hükümdarın düğün yerinde altın telli bir yaygının yayılması.*

bisāt-ı müzerkeş-tār-ı nişīmen-i sūr-ı şehrīyār-ı manşūr olduḳda lī-münşiʾihi *(255:29). [bisāt-ı müzerkeş-tār-ı nişīmen-i sūr-ı şehrīyār-ı manşūr olduḳda, -duḳda]*

bisāt-ı perend ü sereng: *Atlas ve üç renkle dokunmuş yaygı.*

ile ārāste bir ḳaṣr-ı dil-nişīn īcād ve **bisāṭ-ı perend ü sereng** ile pīrāste *(296:11). [bisāṭ-ı perend ü sereng,]*

bisāṭ-ı sefīd-i rūza: *Gündüzün beyaz örtüsü.*

kuḥl-i miskī-fām-ı ẓalām **bisāṭ-ı sefīd-i rūza** rīzān olmaġın *(249:35). [bisāṭ-ı sefīd-i rūza, -a]*

bisāṭ-ı sitebrak-nigār-ı sündüsī-ṭırāz: *Çiçek işlemeli, sırma nakışlı döşek.*

yine **bisāṭ-ı sitebraḳ-nigār-ı sündüsī-ṭırāz** ile ārāste ve esbāb-ı cāh u şevket *(250:3). [bisāṭ-ı sitebraḳ-nigār-ı sündüsī-ṭırāz,]*

bisāṭ-ı vesah-ālūde-i zamāna: *Zamanın çamura bulanmış kirli döşeği.*

bisāṭ-ı vesaḫ-ālūde-i zamāna ḳumāş-ı Fireng-pesend ḳadar ālāyiş virüp ḫˇānendebaşı Ḥasan Çelebiye *(339:18). [bisāṭ-ı vesaḫ-ālūde-i zamāna, -a]*

bisāṭ-ı zer-kār: *Altın işlemeli örtü.*

bisāṭ-ı zer-kār ile ārāste ve rikāb-ı sīm ü zīn ve zīn-pūş-ı pür-tezyīn ile pīrāste *(170:11). [bisāṭ-ı zer-kār,]*

bī-şekk ü irtiyāb: *Şüphesiz.*

meşābe-i berḳ-i germ-şitāb idigi **bī-şekk ü irtiyāb** idi Lākin gitdikçe *(309:21). [bī-şekk ü irtiyāb,]*

bī-ser ü pālar: *(Seyir yerinde oturanlar) Başsız ve ayaksız.*

El-ḥāṣıl pā-ber-cā-yı maḳām-ı temāşā olan **bī-ser ü pālar** başlarına üşüp *(278:24). [bī-ser ü pālar, -lar]*

bismil-gāh: *Sünnet çadırları.*

Bu ḥāl ile ḫayme-i ḫitāna vāṣıl ve ol ḳuzucuḳlar pāy-ı irādetleri ile **bismil-gāhlarına** *(183:10). [bismil-gāhlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

bismil-gerde-i ṭuyūr u aġnām: *Kuşların ve koyunların kesilmesi.*

yerde żiyāfet ü inʿām içün **bismil-gerde-i ṭuyūr u aġnām** ve sāʾir enʿāmıñ irāḳa olunacaḳ *(151:7). [bismil-gerde-i ṭuyūr u aġnām,]*

bismillah: *"Allah'ın adıyla" manasında "Bismillâhirrahmânirrahim" sözünün kısaltılmış şekli.*

Vücūdı oldı gūyā Sūre-i Mülk üzre **bismillāh** *(155:2). [bismillāh,]*

bismillāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm: *"Esirgeyen ve bağışlayan Allah'ın adı ile..." anlamına gelir. Kısa besmeledir.*

Bismillāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm *(125:2). [bismillāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm,]*

bī-şumār: *Far. Sayısız, hesaba gelmez.*

mühr-i Süleymānīler tāb-dār ve gūna-gūn āvīze-i pür-zīb ü zīnet **bī-şümār** idi *(254:10). [bī-şümār,]*

bī-şümār idersin: *Ölçüsüz kılmak.*

Kim luṭfuñı **bī-şümār idersin** *(352:25). [bī-şümār idersin, -er, -sin]*

bisyār-bahā: *(Hediye) Değeri çok.*

faẕīletlü Es-seyyid Meḥemmed Zeynü'lʿAbidīn Efendi ṭarafından daḫi **bisyār-bahā** *(191:21). [bisyār-bahā,]*

bit-: *Sona ermek, tamamlanmak.*

ile kāmrān olup işi **bitdi** *(259:28). [bitdi, -di]*

bit bāzārı oturaḳçıları: *Malları satmak veya takas etmek isteyen kişilere kiralar sağlayan bir çeşit çarşı türü olan bit pazarı esnafını tanımlayan ifade.*

Baʿdehū **Bit Bāzārı Oturaḳçıları** libās-ı müsteʿār ile sāḫte-vaḳār ve kehle-i nerdübānı *(316:1). [bit bāzārı oturaḳçıları,]*

bī-taʿab: *Hiç zorlanmadan.*

bī-taʿab cevlān ve bāzī-i günā-gün ile cihānı ḫayrān eyledi *(246:13). [bī-taʿab,]*

bi-taġlīṭi'l-ḥiss: *Duygu yansıması ile.*

Bir miṡli daḫi velev **bi-taġlīṭi'l-ḥiss** *(184: 6). [bi-taġlīṭi'l-ḥiss,]*

biṭāne-gīr: *(Kumaş için) Astarlanmış.*

ve içi İstanbul dībāsı ile **biṭāne-gīr** dört ʿaded ṭop ve dört münaḳḳaş sütūn-ı serv-üslūbı *(277:14). [biṭāne-gīr,]*

bī-tekellüf: *Kolaylıkla.*
1. olup fi'l-ḥaḳīḳa deryāda sibāḥat ider gibi **bī-tekellüf** seyāḥat itmekle ādem deryāsı *(184:18). [bī-tekellüf,]*
2. naḫl-i kebīrler daḫi gelüp lākin **bī-tekellüf** ḳapudan geçmek mümkin olmaġın *(371:23). [bī-tekellüf,]*

bi-tevfīḳillāhi'l-meliki'l-laṭīf: *Allah'ın yardımıyla.*

bi-tevfīḳillāhi'l-meliki'l-laṭīf işbu sāl-i meymenet-redīf faṣl-ı ḫarīf ü mevsim-i laṭīfinde *(140:19). [bi-tevfīḳillāhi'l-meliki'l-laṭīf,]*

bi’t-talṭīf buyurdukları: *Hal hatır sormak, gönül okşamak.*

kemer-beste-i ʿubūdiyyetleri olan bendegān-ı dergāhına muʿāmele **bi’t-talṭīf buyurduḳları** *(260:7). [bi’t-talṭīf buyurduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*

bi’t-tamām: *Başṭan sona kadar.*
1. içün tamġa-zede-i ifrāz u iḫtişāṣ ḳılınup sāʾir levāzım daḫi **bi’t-tamām** *(147:25). [bi’t-tamām,]*
2. **bi’t-tamām** oḳunması fermān ve baʿde’l-itmām iʿāde-i iḥsān u istiḥsān buyurduḳlarında *(328:12). [bi’t-tamām,]*

bi’t-ṭūli ve’l-ʿarż: *Dikine ve enlemesine.*

ḫaṭve-perdāz ve her bir sāḳına **bi’ṭ-ṭūli ve’l-ʿarż** birer şemşīr-i ser-tīz ilṣāḳ idüp *(232:3). [bi’ṭ-ṭūli ve’l-ʿarż,]*

bī-vāye: *Nasipsiz, mahrum.*

bī-vāye gerd-i kesād-ālūde-i şeh-rāh-ı pīş-gāh-ı hümāyūnda tūde ḳılındı *(193:8). [bī-vāye,]*

bī-vehm ü bāk: *Korkusuzca.*
1. ʿaded kebīr şişeleri īstāde eyledikden ṣoñra sebūyı başına alup **bī-vehm ü bāk** *(176:8). [bī-vehm ü bāk,]*
2. fincān üftān ve bir ḳaṭre āb rīzān olmadın cüst ü çālāk ve **bī-vehm ü bī-bāk** idāre eyleyerek *(176:26). [bī-vehm ü bī-bāk,]*
3. cüst ü çālāk ve **bī-vehm ü bāk** yemīn ü yesāra mütemāyil ve şekl-i resen-bāz-ı rīsmān-pervāza *(258:27). [bī-vehm ü bāk,]*

bī-vehm ü bī-hirās: *Kuruntuya kapılmamak ve korkmamak.*

maʿnāsı ḫāllerine mā-ṣadaḳ oldıġını bilüp **bī-vehm ü bī-hirās** bir biri ile *(205:15). [bī-vehm ü bī-hirās,]*

biz: *(Halk anlamında) birinci çokluk şahıs zamiri.*

Ẕātı **bize** māye-i ṣafādır *(134:13). [bize, -e]*

biz: *"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri.*
1. Kim didi saña **bizi** uṣandır *(134:24). [bizi, --i]*
2. **Bize** bön diyü virür ḳahve-i āb-ālūde *(223:29). [bize, -e]*
3. Furun gibi ne ʿaceb nār-ı ʿaşḳa yansaḳ **biz** *(236:22). [biz,]*
4. **Biz** de raḳṣa getürüp ṭıfl-ı dil-i ḫandānı *(245:22). [biz,]*
5. niçün **bize** işʿār itmediñ ki seni rākib-i semend-i saʿādet-mend-i ʿālem-pesend itmekle *(261:8). [bize, -e]*
6. Girelim **biz** daḫi yine ṣadede *(272:20). [biz,]*
7. Maḳdemiñ oldı **bize** şevḳ-resān ḫoş geldiñ *(292:15). [bize, -e]*
8. **Biz** böyle ṣafā görmedik Allāha ʿayāndır *(328:21). [biz,]*
9. Bu ḫaml-i girān **bizlere** aṣlā keder olmaz *(336:18). [bizlere, -ler, -e]*

biżāʿa-i devlet ü iḳbālden: *Talih ve kutluluğun sermayesi.*

ʿināyet-i ʿaliyye-i ḫusrevānīden iktisāb u istiḥṣāl buyurduḳları **biżāʿa-i devlet ü iḳbālden** *(168:34). [biżāʿa-i devlet ü iḳbālden, -den]*

bī-zebān: *Dilsiz, suskun.*

cevşen-pūş-ı muḥāfaẓa olan gürg-i bārān-dīde birḳaç serheng ve **bī-zebānlardan** *(356:35). [bī-zebānlardan, -lar, -dan]*

bī-zebān Ḥasan Aġa: *Harem ağalarından Dilsiz Hasan Ağa.*
1. **bī-zebān Ḥasan Aġayı** daḥiʿale'l-ġafle der-çenber eyleyüp ḫarr-ı pā-beste yerine baġladı *(209:9). [bī-zebān Ḥasan Aġayı, -y, -ı]*
2. ve bu cilveleri ṭabʿ-ı hümāyūna ḫoş gelmegin **bī-zebān Ḥasan Aġaya** *(209:11). [bī-zebān Ḥasan Aġaya, -y, -a]*
3. bālāʿarż-ı cilve vü bāzī eylediler Ḫuṣūṣen **bī-zebān Ḥasan Aġa** sütūn-ı mevzūn-ı sāye-bānı *(310, 2). [bī-zebān Ḥasan Aġa,]*

bī-zebānān-ı şehrīyārī: *Sarayın dilsizleri.*

ḫalḳı geh temāşā ider gāh uyurdılar Ve miyān-ı sāye-bānda **bī-zebānān-ı şehrīyārī** *(309:36). [bī-zebānān-ı şehrīyārī,]*

bi'ẕ-ẕāt: *Kendi, kendisi.*
1. mıṣraʿ-ı mevzūn-ḫırām-ı ḳāmetlerin maʿnā-yı übbehet ü iclāl ile tazmīn itdiler Bu ḥāl ile **bi'ẕ-ẕāt** *(144:19). [bi'ẕ-ẕāt,]*
2. Ḥażretleri Daḥi **Bi'ẕ-ẕāt** Taḳrīr-i Taḥmīn-i Sālifü'ṣ-ṣıfāt İçün Oḳ Meydānına *(148:22). [bi'ẕ-ẕāt,]*

bocurġad: *Ağır ve büyük yükleri yukarı kaldırmada kullanılan, kaldıraç ile döndürülen ve döndürüldükçe kaldırılmakta olan nesnenin bağlı bulunduğu urganı kendi üzerine saran dolap.*
1. ol rīsmān **bocurġadlar** ile çekilürse ol ṭablayı ol semte çeker ve *(258:31). [bocurġadlar, -lar]*
2. rūḥ bulmaḳ içün ḫāṣeki aġaları taʿyīn ve **bocurġad** taʿbīr olunur ālet *(262:33). [bocurġad,]*
3. ve hengām-ı ārāda rūy-ı baḥre iḫrāc içün **bocurġadlara** merbūṭ ālāt-ı cerr-i eṣḳāl *(352:11). [bocurġadlara, -lar, -a]*

boġası gelür: *Neredeyse boğmak, boğma işlemini gerçekleştirmek.*

Ki kişi öldürüp **boġası gelür** *(300:9). [boġası gelür, -ür]*

boġaşıcı: *Kalın çuha bezi dokuyan kimseler.*

Anlara tebaʿiyyet ile ẕeyl-i ālāylarında yürüyen **Boġaşıcı** ve Astarcısı ve sāʾir *(300:1). [boġaşıcı,]*

boġaşıcı dilberi: *Boğası adı verilen kalın çuha bezini dokuyan kişilerden biri.*

Bir **boġaşıcı dilberi** sevdim *(300:6). [boġaşıcı dilberi,]*

boġaz: *Derisi kürk yapımında kullanılan hayvanların postlarının boğaz kısmında bulunan deri kısmı.*

Ve bunlardan mā-ʿadā elvān çuḳalara ḳaplu nāfe ve **boġaz** ve cılḳafa ve *(164:14). [boġaz,]*

boġaz cengi: *Yemek yeme gürültüsü.*

bir **boġaz cengi** hüveydā oldı ki muḳīm ü müsāfir ve müslim ü kāfir *(348:28). [boġaz cengi,]*

boġaz ṣafāsı eylerler: *Boğazda eğlenceli vakit geçirmek.*

Eylerler idi **boġaz ṣafāsı** *(158:27). [boġaz ṣafāsı eylerler, -r, -ler]*

boġazı ipli: *Suçlu.*

terānesiyle mütefāḫirane atup ṭutdı ip üstinde yatdı ve ol **boġazı ipli** iki eli ve *(259:23). [boġazı ipli,]*

boġça: *Bohça; içine çamaşır, elbise vb. koyup sarılan dört köşe kumaş.*
1. olmaḳ üzere ikişer **boġça** ʿacemī ve İstanbulī dībā-yı zībā ki nessāc-ı ḳażā *(164:16). [boġça,]*
2. beşer ṭonluḳ ikişer **boġça** aġır telli ve sāde nev-ẓuhūr hatāyī ki nezāket ü leṭāfetde *(164:23). [boġça,]*
3. üzere māl-ā-māl iki **boġça** çiçekli ve sāde elvān ẕī-ḳıymet şāl ve leṭāfet ü reng *(164:28). [boġça,]*
4. muʿtād-ı ḳadīm üzere hediyyeleri olan zer-dūz ḳaṭīfe üstine işlenme bir **boġça** *(300:15). [boġça,]*

boġdan voyvodası: *Boğdan beyi.*

Ve keẕālik **Boġdan voyvodası** ṭarafından biñ seksen altı tārīḫinde virilen *(361:14). [boġdan voyvodası,]*

bokça: *İçine çamaşır, elbise vb. koyup sarılan dört köşe kumaş.*

Boḳçayla açup metāʿ-ı rāzı *(304:15). [boḳçayla, -y, -la]*

Bolevī-Zāde Seyyid Aḥmed Saʿīd Efendi: *Daha önceden Şam kadılığı görevinde bulunmuş Said Efendi.*

ve Bolevī-zāde Seyyid Aḥmed Saʿīd Efendi ve *(178:16). [Bolevī-Zāde Seyyid Aḥmed Saʿīd Efendi,]*

Bolevī-Zāde Seyyid Meḥmed Emīn Efendi: *Daha önceden Anadolu kazaskeri ve İzmir kadılığı görevinde bulunmuş Mehmed Emin Efendi.*

Bolevī-zāde Seyyid Meḥmed Emīn Efendi ve Mīrzā-zāde Neylī El-ḥācc Aḥmed Efendi ve *(178:26). [Bolevī-Zāde Seyyid Meḥmed Emīn Efendi,]*

bölük çorbacıları: *Bölük komutanı.*

süvār-ı semend-i kūh-peyker olup ḥaşmet ü vaḳār ile ilerü yüridikde **bölük çorbacıları** *(366:11). [bölük çorbacıları,]*

bölük oṭaları çorbacısı: *Osmanlı Devletinin merkez kuvvetlerinden Acemi ve Yeniçeri Ocaklarının bölük veya orta kumandanlarına verilen isim.*

Evvelā dūde-i Bektāşiyāndan on bir ʿaded **bölük oṭaları çorbacısı** ve neferātı *(148:31). [bölük oṭaları çorbacısı,]*

bölükbaşı: *Osmanlı döneminde yeniçeri ocağı bölüğü komutanı.*

üzere üslūb-ı merġūba ḳoyup ve **bölükbaşılar** ve yeşilciler sāḥa-i sebz-gūn-ı sūrda *(305:32). [bölükbaşılar, -lar]*

bön: *Budala, saf, avanak, ahmak.*

Bize **bön** diyü virür ḳahve-i āb-ālūde *(223:29). [bön,]*

borcum olsun: *Ödenmesi gerekli olan şey.*

Borcum olsun ḳara ḳız çergeye gelmezse eger *(207:4). [borcum olsun, -sun]*

boş: *Boş yere, gereksiz yere, hiç gereği yokken.*

ṭabanca çaḳmaḳ ile ʿadūsunuñ ḫāne-i ḥayātına ḳundaḳ bıraḳmaġa ḳādir iken yine otuna ṭoḳunmayana **boşuna** atılmaz ve tehī yere her ġavġāya ḳatılmaz *(165:13). [boşuna, -u, -n, -a]*

boşan: *Aniden ve çok bol akmak.*

gibi ḳalʿaya ṭoġrı **boşandılar** *(264:13). [boşandılar, -dı, -lar]*

bosna muḥāfızı: *Bosna kalesi muhafızı, Osman Paşa.*

müteʿāḳiben **Bosna muḥāfıẓı** vezīr-i mükerrem *(200:25). [bosna muḥāfıẓı,]*

Boşnaḳ Selīm Aġa: *III. Ahmet döneminde silahtarlık görevinde bulunmuş devlet adamı.*

Nā-gāh ṭaraf-ı āṣafīden silāḥ-dār-ı ḫod-nümā yaʿnī **Boşnaḳ Selīm Aġa** *(224:12). [Boşnaḳ Selīm Aġa,]*

bostān dolābı: *Bir fişek türü.*

Ve bir **bostān dolābı** resminde yapılmış ġarīb u ʿacīb fişek daḫi işʿāl olunup *(229:1). [bostān dolābı,]*

bostān kuyusı dolābı: *Bir fişek türü, dönerek patladığı için bu isim verilmiştir.*

Baʿdehū bir fişek daḫi ʿaynı ile bir kebīr **bostān ḳuyusı dolābı** gibi serīʿan *(271:1). [bostān ḳuyusı dolābı,]*

bostāncı neferātı: *Bostancı ocağına mensup askerler.*

bostāncı neferātı ḳırmızı baraṭalar ile żiyāfet çadırlarını bostān-serā-yı ḫāṣṣadan *(306:1). [bostāncı neferātı,]*

bostāncı neferātınıñ nıṣfına: *Bostancı ocağına mensup askerlerin yarısı.*

üzere yigirmi üç süfrelik ṭaʿām ile simāṭları basṭ olunup ve **bostāncı neferātınıñ nıṣfına** *(306:34). [bostāncı neferātınıñ nıṣfına, -n, -a]*

bostāncı oṭabaşısı: *Bostancı başının hükümet nezdindeki temsilcisi olup sadrazam sarayında bulunan devlet görevlisi.*

ve **bostāncı oṭabaşısı** ve teşrīfātī ve çavuşlar kātibi ve emīnine ve *(320:18). [bostāncı oṭabaşısı,]*

bostāncıbaşı: *Bostancıbaşı, Osmanlı Devleti'nde güvenlik amiridir. Yeniçeri ağası, cebecibaşı ve topçubaşı ile birlikte, İstanbul ve çevresinin güvenliğini sağlamakla yükümlü teşkilatın parçasının başında olan kişi.*

Baʿdehū **bostāncıbaşı** ve mīr-āḫūr-ı evvel ü s̱ānī ve ḳapucılar ketḫudāsı *(373:17). [bostāncıbaşı,]*

bostāncıbaşı aġa: *Bostancıbaşı, Osmanlı Devleti'nde güvenlik amiridir. Yeniçeri ağası, cebecibaşı ve topçubaşı ile birlikte, İstanbul ve çevresinin güvenliğini sağlamakla yükümlü teşkilatın parçasının başında olan kişi.*
1. dāʾire-i hümāyūn ittiṣālinde **bostāncıbaşı aġa** civārında *(151:28). [bostāncıbaşı aġa,]*
2. ol yek-süvār-ı sāḥa-i iclāle **bostāncıbaşı aġa** ve dergāh-ı ʿālī *(154:18). [bostāncıbaşı aġa,]*
3. selīmī ve ʿaṣā-yı sīmīn ve ferve-i dırāz-āstīn ile ve **bostāncıbaşı aġa** mīr-aḫūr aġalar *(179:21). [bostāncıbaşı aġa,]*
4. Bu eṣnāda **bostāncıbaşı aġa** sefāreti ile şenlige mübāşeret bābında fermān-ı hümāyūn *(252:16). [bostāncıbaşı aġa,]*
5. Yevm-i mezbūrda **bostāncıbaşı aġa** ve ocaġı ḫalḳı ve mīr-āḫūr-ı evvel-i şehriyārī *(305:24). [bostāncıbaşı aġa,]*
6. **bostāncıbaşı aġa** selīmī ve nīmtāne kürk geyüp *(305:28). [bostāncıbaşı aġa,]*
7. ve ḥadīḳa-i ḫāṣṣa-i şehriyārī bostānīleri piyāde ve ʿaḳablerince **bostāncıbaşı aġa** *(368:32). [bostāncıbaşı aġa,]*
8. **bostāncıbaşı** aġa ḫażerātına ve çavuşbaşı ve sekbānbaşı ve ḳul ḳetḫudāsı ve *(374:34). [bostāncıbaşı aġa,]*

bostāncıbaşı Es-Seyyid Meḥmed Aġadan: *Yeniçeri ağası, cebecibaşı ve topçubaşı ile birlikte, İstanbul ve çevresinin güvenliğini sağlamakla yükümlü teşkilatın parçasının başında olan Mehmed Ağa.*

Bostāncıbaşı es-seyyid Meḥmed Aġadan bir taḫta post-ı semmūr ve dörder *(307:15). [bostāncıbaşı Es-Seyyid Meḥmed Aġadan, -dan]*

bostāncıbaşı Muṣṭafā Aġadan: *Osmanlılarda güvenlik amirliği, bostancı başı görevinde bulunmuş devlet hizmetlisi.*

ve sābıḳan **bostāncıbaşı Muṣṭafā Aġadan** ve Selānikī Aḥmed Aġadan *(288:19). [bostāncıbaşı Muṣṭafā Aġadan, -dan]*

Bostāncıbaşı Seyyid Meḥemmed Aġa: *Bostancıbaşı, Osmanlı Devleti'nde güvenlik amiridir. Yeniçeri ağası, cebecibaşı ve topçubaşı ile birlikte, İstanbul ve çevresinin güvenliğini sağlamakla yükümlü teşkilatın parçasının başında olan Seyyid Mehemmed Ağa.*

Nā-gāh **Bostāncıbaşı Seyyid Meḥemmed Aġa** sefāreti ile mālik-i baḥr u berr *(218:21). [Bostāncıbaşı Seyyid Meḥemmed Aġa,]*

bostānī hāṣekīlerine: *Sarayın Bîrun kısmına mensup olan bostancı hasekileri, Bostancı Ocağı'nın ileri gelen bir sınıfıdır.*

ve ḳapu ketḫudālarına ve falaḳacılara ve **bostānī ḫāṣekīlerine** ve nevbetde olan *(327:23). [bostānī ḫāṣekīlerine, -n, -e]*

bostānī odabaşısı: *Bostancı başının hükümet nezdindeki temsilcisi olup sadrazam sarayında bulunan devlet görevlisi.*

muḥżır aġa ve yesārında şarı külāh ile **bostānī odabaşısı** öñince şāṭırān-ı zerrīn kemer *(365:18). [bostānī odabaşısı,]*

bostānī ustaları: *Bostancı ustaları. Bostancı başı.*

ve sāʾir **bostānī ustaları** ḳalafāt taʿbīr olunur ḳalensöve ile başlarına uyup ve *(305:29). [bostānī ustaları,]*

bostānīler oṭabaşısı: *Bostancı başının hükümet nezdindeki temsilcisi olup sadrazam sarayında bulunan devlet görevlisi.*

zer-efşān iderek yemīninde muḥżır aġa ve yesārında **bostānīler oṭabaşısı** *(368:30). [bostānīler oṭabaşısı,]*

bostān-serā-yı ḫāṣṣadan: *Sarayın has bahçesi.*

bostāncı neferātı ḳırmızı baraṭalar ile żiyāfet çadırlarını **bostān-serā-yı ḫāṣṣadan** *(306:1). [bostān-serā-yı ḫāṣṣadan, -dan]*

boya: *T. is. Renk vermek üzere ecsâm ve eşyaya sürülen veya eşya onun içine batırılan nebatî veya madenî mayi. Renk, levn.*

zinde ḥamāme-i perende pinhān u meknūn ve yine boynuzları elvān **boya** ile *(265:1). [boya,]*

boyālı: *(Kuyumcuların dükkanı) Üzerine boya sürülmüş olan.*

foyalı ṭaş evi gibi rengīn **boyālı** ve çökertme ṭavanlı bir ḳaṣr-ı mīnā-kār-ı dil-nişīn *(298:8). [boyālı,]*

boylarınca: *Boyu veya uzunluğu kadar.*
1. semmūr-ı girān-ḳadr iksā ve cümleye **boylarınca** iḥsān u iʿṭā buyurdılar *(215:37). [boylarınca,]*
2. lebs ile mümtāz idüp cümlesine **boylarınca** iḥsān-ı bī-ḥadd u ḳıyās buyurdılar *(276:19). [boylarınca,]*
3. ilbās-ı ḫilʿat ikrām ve **boylarınca** iḥsān ḳılındı *(288:28). [boylarınca,]*
4. **boylarınca** ihşān-ı bī-ḥisāb buyurdılar *(318:20). [boylarınca,]*
5. daḫi ḥāllü ḥāllerince ilbās-ı ḫilʿat ve **boylarınca** herkese iḥsān u mürüvvet buyurup *(363:27). [boylarınca,]*

böyle: *Böyle, bu şekilde.*
1. Bir pādişehiñ zamānı **böyle** *(127:5). [böyle,]*
2. Bir **böyle** dügün görülmemişdir *(133:11). [böyle,]*
3. Hīç **böyle** ṣafā sürülmemişdir *(133:12). [böyle,]*
4. **Böyle** bir tuḥfe pādişāha sezā *(160:17). [böyle,]*
5. Çekmemiş **böyle** naḳş bir üstād *(161:20). [böyle,]*
6. olalı ne **böyle** bir ḳumāş-ı nāzük-nigār ṭoḳunmuş ve ne bir miṣli daḫi *(164:18). [böyle,]*
7. **Böyle** elmās görmedik var ise *(170:18). [böyle,]*
8. mübāşeret ile iżāʿa-i bıżāʿa-i mahāret ve **böyle** fużūlāne ḥarekete cesāret birle *(173:11). [böyle,]*
9. gibi olan resen-i çār-mīḫlarını iḥkām ʿuḳde-i teʾhīre ṣalınmış idi **Böyle** iken *(263:9). [böyle,]*
10. naẕīrin görmüş ne ḫüsrev-i ḫāver māhiyye-bāzī-i nücūm ile **böyle** ẕevḳ u ṣafā sürmüşdür *(270:15). [böyle,]*
11. **Böyle** oldı żiyāfet-i şāmin *(286:5). [böyle,]*
12. kār-gāh-ı meserretde **böyle** bir perend-i ʿālem-pesend-i neşāṭ *(302:4). [böyle,]*
13. Biz **böyle** ṣafā görmedik Allāha ʿayāndır *(328:21). [böyle,]*
14. Bir **böyle** cihān-bān-ı kerīm ola ḫuṣūṣen *(330:3). [böyle,]*
15. diyārları menşeʾ-i ẓuhūr iken ile'l-ān **böyle** umūr-ı ġarībe-i ḥayret-baḫşā *(339:29). [böyle,]*
16. mesmūʿ u meşhūd olmayan **böyle** żiyāfet-i ʿamīmü'l-berekete vālih u ḥayrān oldılar Li- münşiʾihi *(348:30). [böyle,]*
17. **böyle** debdebe vü iḥtişām ile gördüklerinde ḥażret-i pādişāh-ı İslāmıñ *(371:18). [böyle,]*

boyn: *Gövdenin başla omuz arasında kalan bölgesi.*

şākirdini bir sütūn-ı mevzūna mār-ı pīçīde gibi ṣarup ve **boynına** bir ṭabl āvīze eyleyüp *(209:34). [boynına, -ı, -n, -a]*

boynuz: *T. is. Bazı hayvanların başında bulunan iki uzun ve büyük tırnak gibi bir madde.*

zinde ḥamāme-i perende pinhān u meknūn ve yine **boynuzları** elvān boya ile *(265:1). [boynuzları, -la, -rı]*

boyun: *Sorumluluk, yükümlülük.*

boyunlarınca beẕl-i niʿmet ü iḥsān buyurmaḳ ḳaṣdına ṭaraflarından sefīr-i tuḥfe-berendelerine *(172:8). [boyunlarınca, -lar, -ınca]*

boyunca: *Boyu veya uzunluğu kadar.*

ilbāsı fermān buyurup **boyunca** luṭf-ı firāvāndan ṣoñra icrā-yı sünnet-i Muḥammediyye *(244:7). [boyunca,]*

boyunca: *Süresince.*

boyunca iḥsāna sezā ve żiyāfet-ḫāne-i pādişāhīde dil-sīr-i niʿam-ı iʿtibār u iʿtilā oldılar *(284:7). [boyunca,]*

boz: *İşlevini yitirecek hale getirmek.*
1. Şeb-çerāġ-ı ḳamer **bozulmuşdur** *(170:17). [bozulmuşdur, -ul, -muş, -dur]*
2. Puṣulayı şaşırup kerteyi **bozarsa** eger *(187:3). [bozarsa, -ar, -sa]*

boz er: *Cesur ve yiğit kimse.*

Bir benim gibi gör **boz er** nādir *(207:19). [boz er,]*

bu: *"Böyledir, bu şekildedir" anlamlarına gelen "bu" işaret zamirinin bildirme eki almış şekli.*

İnhā-yı muḫliṣāne **budur** ki Aʿẓam-ı selāṭīn-i ʿiẓām ve ekrem-i ḫavāḳīn-i kirām *(140:3). [budur, -dur]*

bu: *Bu durumdan.*

Çün neṣr ile oldu **bundan** aḳdem *(135:5). [bundan, -n, -dan]*

bu: *(Nas bitkisi) "Bu" işaret zamiri.*

birer debbe mürebbā-yı ḳaranfül ve emlec ve ʿaynü'n-nās ve **buña** beñzer nice *(165:2). [buña, -ñ, -a]*

bu: *(Sadrazamın öfkesi) "Bu" işaret zamiri.*

bādī **bu** oldı ki ḫod-fürūşluḳ eyleyüp kār-ı nā-fermūdeye *(173:10). [bu,]*

bu: *(Bilginler) Bunlar, işaret zamiri.*

ḫaber-dār olmayan ricāl-i ṭarīḳ **bunlarıñ** bu ṣūret ile ḥareketine dürlü dürlü maʿnālar virüp *(179:9). [bunlarıñ, -n, -lar, -ıñ, -]*

bu: *(Trompet) "Bu" işaret zamiri.*

taʿbīr olunur miżmār-ı Firengī-nevā **bunda** daḫi der-kār ve nevbet-ḫānelerinde *(188:5). [bunda, -n, -da]*

bu: *(Hediyeler) "Bunlar" işaret zamiri.*

aḫrā idi berdāşte-i maʿraż-ı ihdā ḳılınup **bunlardan** *(190:31). [bunlardan, -n, -lar, -dan]*

bu: *(Fişek gösterileri) "Bunlar" işaret zamiri.*

Bunlardan ṣoñra yedi başlu ejder heyʾetinde fişengden sāḫte bir peykere *(197:18). [bunlardan, -n, -lar, -dan]*

bu: *(Gösteriler) "Bu" işaret zamiri.*
1. Ve **bunlardan** mā-ʿadā dīde-i eyyām temāşāsına meʾlūf olduḳları bāzīçeler *(199:30). [bunlardan, -n, -lar, -dan]*
2. Ve **bunlardan** mā-ʿadā ṣaġīr üç māh-tābe ve dört ʿaded çarḫ-ı felek ve bir *(271:9). [bunlardan, -n, -lar, -dan]*

bu: *(Düğündeki toplulukta bulunan kadınlar ve erkekler) "Bunlar" işaret zamiri.*

göre **bunlarıñ** ḥāli çeşm-i ḥayret ile baḳmaġa lāyık cümleye fāʾiḳ *(205:23). [bunlarıñ, -n, -lar, -ıñ]*

bu: *(Şarkı) "Bu" işaret zamiri.*
1. şāyān **bu** daḫi bir laṭīfe-i ġaybiyye-i şevḳ-resān oldı *(206:31). [bu,]*
2. Maḳāmında ola dāʾim kim oldıysa **buña** bādī *(256:20). [buña, -ñ, -a]*

bu: *(Gün) "Bu" işaret zamiri.*

bundan aʿlā şikār alacaḳ gün olmaz deyu kelb-i ṣayyād gibi meydāna *(207, 10). [bundan, -n, -dan]*

bu: *(Fişekler) "Bunlar" işaret zamiri.*

ḥayme-i nūr iki mināre miyānında ḳubbe-i cāmiʿ ṣūretinde manẓūr oldı Ve **bunlardan** *(220:1). [bunlardan, -n, -lar, -dan]*

bu: *(Çengilerin gösterisi) "Bunlar" işaret zamiri.*

Bunlar nev-īcād bāzīçelerde ḳarār ve ʿAcem oyunları ile sāḥa-i sūra *(231:30). [bunlar, -n, -lar]*

bu: *(Ekinciler ve değirmenciler) "Bunlar" işaret zamiri.*

Bunlar edā-yı merāsim-i ʿubūdiyyet ve iẓhār-ı meserret eylediklerine müteʿāḳiben *(236:12). [bunlar, -n, -lar]*

bu: *"Bu" işaret sıfatı.*

Bu eṣnāda yine cā-be-cā cān-bāz ve perende-bāzlar ve sāzlar iẓhār-ı meserretde *(245:1). [bu,]*

bu: *(Gösteriler) "Bunlar" İşaret zamiri.*

Bunlardan mā-ʿadā gāh bir fincān-ı vāj-gūn ve gāh bir şīşe-i ser-nigūnı *(247:19). [bunlardan, -n, -lar, -dan]*

bu: *(Şenlik ve oyunlar) "Bu" işaret zamiri.*

gibi gerden ḳıraraḳ ve **bunlardan** ġayri ẕī-rūḥ ḥayāl olunur bir timṣāl-i ġazāl *(255:9). [bunlardan, -n, -lar, -dan]*

bu: *(Şenlik ve oyunlar) "Bu" işaret zamiri.*

gibi gerden ḳıraraḳ ve **bunlardan** ġayri ẕī-rūḥ ḫayāl olunur bir timṡāl-i ġazāl *(255:9). [bunlardan, -n, -lar, -dan]*

bu: *(Yağmur) "Bu" işaret zamiri.*

bundan elzem bir emr-i ehemme meşġūl olmalarına maḥmūldür deyu cānib-i baḥre *(257:15). [bundan, -n, -dan]*

bu: *(Göstericiler) "Bu" işaret zamiri.*

Bunlar maẓhar-ı iḥsān-ı İskender-i devrān olduḳlarını görüp resen-bāz naẓm *(259:12). [bunlar, -n, -lar]*

bu: *(Şenliklerde savaş gösterisi yapanlar) "Bu" işaret sıfatı.*

Bunlar birbiri ile ceng ü peygār ve āheng-i kār-zār itdikleri eṡnāda pīş-gāh-ı sāye-bānda *(264:14). [bunlar, -n, -lar, -]*

bu: *(Hediyeler) "Bunlar" işaret zamiri.*

ve **bunlardan** mā-ʿadā her biri dörder ṭonluḳ ʿacemī dībā ve nev-ẕuhūr telli hatāyī-i girān-bahā *(265:14). [bunlardan, -n, -lar, -dan]*

bu: *(Ateş oyunları) "Bu" işaret zamiri.*

biri **bu** idi ki bārūt-ı tīre-gūn ile meşḥūn ḫayme-i siyeh-fām-ı Leylā gibi nūr-ı siyāh *(269:10). [bu,]*

bu: *(Şenliklerde geçen olaylar) "Bu" işaret zamiri.*

Bunun ʿaḳabinde tersāne-i ʿāmire ṭarafından daḫi şeb-i meẕkūruñ rūz-ı şevḳ-endūz-ı fīrūzında *(270:28). [bunun, -n, -un]*

bu: *(Fişek şenlikleri) "Bu" işaret zamiri.*

Bunlardan mā-ʿadā ḳanādīl-i gūnā-gūndan bir serv-i zerrīn ü bālā ve bir *(271:5). [bunlardan, -n, -lar, -dan]*

bu: *(Yaşanan olaylar) "Bu" işaret zamiri.*
1. **Bundan** mā-ʿadā nice nice şuʿbede vü luʿbet irāʾetiyle iẓhār-ı meserret ve birḳaç *(236, 20). [bundan, -n, -dan]*
2. **Bunlarıñ** ʿāḳabinde ṣaf-keşīde nice cüvān-merdān-ı ber-güzīde libās-ı levendāne *(237:18). [bunlarıñ, -n, -lar, -ıñ]*
3. **Bundan** aḳdem miyān-ı meydānda tersānelü ṭarafından birbiri ḫiẕāsında *(244:14). [bundan, -n, -dan]*
4. gibi iṭāre itdi ve **bundan** ṣoñra ḥaẕret-i şevket-penāh ve cenāb-ı āṣaf-ı maʾālī-dest-gāh *(271:34). [bundan, -n, -dan]*
5. beytini īrād ile zār u nālān olurlar idi **Bunlardan** māʾadā kāġıddan maṣnūʿ *(278:29). [bunlardan, -n, -lar, -dan]*

bu: *(Kuklalar için) Bunlar, işaret sıfatı.*

nümāyān oldı ki zebān-ı zebāne nişān ʿāciz-i tavṣīf ü beyāndır **Bunlar** *(278:8). [bunlar, -n, -lar]*

bu: *(Süsler) "Bu" işaret zamiri.*

Bunlar **buña** beñzer nice zīb ü zīver ve suḫre ve şeṭāretler ile ālāylarını *(279:21). [buña, -ñ, -a]*

bu: *(Tulumcular) "Bunlar" işaret zamiri.*

Bunlar buña beñzer nice zīb ü zīver ve suḫre ve şeṭāretler ile ālāylarını *(279:21). [bunlar, -n, -lar]*

bu: *(Kavaflar) Bunlar, işaret zamiri.*

Bunlarıñ ʿaḳabinde Baḳḳālларıñ aṣḥāb-ı ḥirfeti gerdūne üzere bir dükkān *(280:1). [bunlarıñ, -n, -lar, -ıñ]*

bu: *(Kavukçular) "Bunlar" işaret zamiri.*

Bunlar ālāyların tekmilden ṣoñra yamaḳları olan Taḳyacılar daḫi anları *(282:14). [bunlar, -n, -lar]*

bu: *(Yorgancılar) "Bunlar" işaret zamiri.*

Bunlar nice ṣuʿbede-kār u luʿbet-bāz ve fişeng-i āsumān-pervāz ve *(283:17). [bunlar, -n, -lar]*

bu: *(Oyuncular) "Bunlar" işaret zamiri.*

Bunlar ḥużūr-ı şehriyārīde icrā-yı hünerden ṣoñra meydān-ı sūrda basṭ-ı ālāt-ı meserret idüp *(295:13). [bunlar, -n, -lar]*

bu: *(Askerler) "Bunlar" işaret zamiri.*

Bunlarıñ āmed ü reftleri resīde-i encām ve neferātı ruḫṣat-yāfte-i ārām oldılar *(296:3). [bunlarıñ, -n, -lar, -ıñ]*

bu: *(Dülgerler) "Bunlar" işaret zamiri.*

Bunlar li-münşiʾihi beyt *(297:21). [bunlar, -n, -lar]*

bu: *(İpekçiler) "Bunlar" işaret sıfatı.*

Bunlar daḫi sūr-ı hümāyūn içün tedārük itdikleri bir kıṭʿa mücevher incü taḳımlı *(299:16). [bunlar, -n, -lar]*

bu: *(Tüccarlar) "Bunlar" işaret sıfatı.*

Bunlar mehter-ḫāne vü çeng ü çeġāne ve sāz u terāne ve zīb ü zīnet-i bī-bahāne *(304:19). [bunlar, -n, -lar]*

bu: *(Hediye kumaşlar) "Bunlar" işaret zamiri.*

bervec ve mīrzāyī iki ṭop boġaṣı ve **bunlardan** mā-ʿadā beş *(305:4). [bunlardan, -n, -lar, -dan]*

bu: *(Çengiler) "Bunlar" işaret sıfatı.*

dost-ı ʿāşıḳāne ve sadā-yı hāy hāy-ı mestāne ile taʿḳīb ve **bunlar** daḫi gūne gūne *(308:31). [bunlar, -n, -lar]*

bu: *(Bit Pazarı Oturakçıları) "Bunlar" işaret zamiri.*

Bunlarıñ hediyye virmesi muʿtād degül iken pāy-gāh-ı salṭanata bir çift incüli çizme *(316:3). [bunlarıñ, -n, -lar, -ıñ]*

bu: *(Bit Pazarı Oturakçıları) "Bunlar" işaret sıfatı.*

Bunlardan ṣoñra Ṭāʾife-i Kürkçiyān cülūdından ferve ittiḫāẕ u ışṭınāʿ olunacaḳ *(316:5). [bunlardan, -n, -lar, -dan]*

bu: *(Aynacılar) "Bunlar" işaret zamiri.*

Bunlarıñ seyr ü temāşāsı ḫˇāhişi ile vaḳf-ı gerdiş olan dāʾire-i çeşm-i nużżār *(316:17). [bunlarıñ, -n, -lar, -ıñ]*

bu: *(Hacı Şahin ve Hacı Mehemmed) "Bunlar" işaret zamiri.*

Bunlar perde-i kilīm-i ʿayyār-ı füsūn-kārdan nümūdār olan çadır *(317:32). [bunlar, -n, -lar]*

bu: *(Göstericiler) "Bunlar" işaret sıfatı.*

Maḥall-i Taṣvīr Düstūr-ı ḳadr-dān-ı Ḥātem-semāḥat ḥażretleri **bunlarıñ** bu *(318:11). [bunlarıñ, -n, -lar, -ıñ]*

bu: *(Hacı Şahin ve Hacı Mehemmed) "Bunlar" işaret zamiri.*
1. **bunlar** münāvebe ile birbirlerine ḳadem-nih-i rikāb-ı menākib olurlar idi *(175:13). [bunlar, -n, -lar]*
2. **Bunların** senbīl-i füsūnından çıḳan ḫurmā-yı dārū-ālūde-i kār-ı nā-nümūdeleri *(318:27). [bunların, -n, -lar, -ın]*

bu: *(Çuha kumaşı) "Bu" işaret zamiri.*

ve Londrine çuḳa ve sāʾir **buña** beñzer nice aḳmişe-i bī-ḳıyāsı *(322:1). [buña, -ñ, -a]*

bu: *(Eğlence, şenlik) "Bu" işaret zamiri.*

Bunda vaṣf itsem ola beş artıḳ *(324:23). [bunda, -n, -da]*

bu: *(1720 şenliği) "Bu" işaret sıfatı.*

Bunda da oldı yek-be-yek illā *(325:1). [bunda, -n, -da]*

bu: *(Düğünde yaşananlar) "Bu" işaret zamiri.*
1. Lākin **bundan** ġayrı naḳle şāyeste bir emr-i ġarīb-i uḍḥūke-fermā meşhūd olmayup *(335:16). [bundan, -n, -dan]*
2. ālāyları şiddet-i bārāna müṣādif olmaġla **bundan** ziyāde hüner-nümālıġa *(335:18). [bundan, -n, -dan]*

bu: *(Gülünç cisim) "Bu" işaret sıfatı.*

buña beñzer mühīb cemāller ve uʿcūbe ḳıyāfetler ile şeṭāretler gösterüp mehter-ḫānelerin *(336:3). [buña, -ñ, -a]*

bu: *(Seraserciler) "Bunlar" işaret zamiri.*

bunları taʿḳīb iderek *(336:6). [bunları, -n, -lar, -ı]*

bu: *"Bu" işaret sıfatı.*
1. Baʿdehū **bu** aralıḳda ṭūfān-ı maṭardan bir miḳdār emānlıḳ ve orṭalıḳ līmānlıḳ olduḳça *(343:9). [bu,]*
2. **Bu** eṣnāda naẓar-gāh-ı hümāyūnda meşḳ-bāzī-i cirīde ṣudūr-ı fermān-ı şehriyār-ı mecīde *(343:13). [bu,]*
3. rikāb-ı hümāyūna ʿarż olunup **bu** münāsbetle kātibü'l-ḥurūfuñ bu *(343:21). [bu,]*
4. rikāb-ı hümāyūna ʿarż olunup bu münāsbetle kātibü'l-ḥurūfuñ **bu** *(343:21). [bu,]*
5. pādişāh-ı nükte-şinās **bu** ḳıṭʿa-i nezāket-esāsda olan maʿnā-yı baʿīd fehmlerine *(343:28). [bu,]*

bu: *(Göstericiler) "Bunlar" işaret zamiri.*

Bunlarıñ zed ü bürd ve üft ü ḫīzleri ṭabʿ-ı hümāyūna ḫoş gelüp ve eṣnā-yı ḫıtāmında *(343:19). [bunlarıñ, -n, -lar, -ıñ]*

bu: *(Elçiler) "Bunlar" işaret zamiri.*

emṣāllerinde cārī olan merāsim-i mihmān-nüvāzī **bunlar** ḥaḳḳında daḫi icrā ve *(350:34). [bunlar, -n, -lar]*

bu: *(Göstericiler) "Bunlar" işaret zamiri.*
1. **Bunlar** ṭayy-ı ālāt-ı bāzī itdiklerinden ṣoñra çengīler faṣla ser-āġāz eyledikleri *(176:28). [bunlar, -n, -lar]*
2. resenden resene ḫaṭve-sāz-ı şevḳ oldılar **Bunlar** icrā-yı mahāretde verziş ve *(222:22). [bunlar, -n, -lar]*
3. birbiri verāsında refīḳ-i āḫeriniñ başı üzerinde pül gibi āmāde itdirüp **bunlar** *(247:14). [bunlar, -n, -lar]*
4. **Bunlar** daḫi icrā-yı mahāretden ferāġat eyledikleri muʿtād-ı sābıḳ üzere *(317:16). [bunlar, -n, -lar]*
5. **Bunlar** mahāretlerin ichār ve ġavvāṣ-ı deryā-yı ḫayāl olduḳların iẓhār eyleyüp *(352:20). [bunlar, -n, -lar]*

bu: *(Olaylar) "Bu" işaret zamiri.*

merāsim-i ʿubūdiyyetlerin tetmīm için **bundan** aḳdem āsitāne-i şevket-āşiyāneye *(355:5). [bundan, -n, -dan]*

bu: *(Yaşananlar) "Bu" işaret zamiri.*

Ve **bundan** ṣoñra ʿasesbaşı ve subaşı ve żābiṭān-ı ocaḳ ile aġa-i yeñiçeriyān *(366:32). [bundan, -n, -dan]*

bu: *(Cerrahlar) "Bu" işaret zamiri.*

Ser-bölük-i cerrāḥān ve ʿörf ve muvaḥḥidī kürk ile **bunların** nihāyetinde *(367:1). [bunların, -n, -lar, -ın]*

bu: *(Kaptanlar) "Bunlar" işaret sıfatı.*

ṭanīn-endāz-ı gūş-ı kerrūbiyān olaraḳ mürūr ve ʿaḳablerince **bunlara** müşābih ü mümāṣil *(368:11). [bunlara, -n, -lar, -a]*

bu: *(Yaşananlar) "Bu" işaret zamiri.*

Bundan ṣoñra beyāż ser-ġūşlı bölük çorbacıları ve şāṭırān-ı zerrīn-kemerān *(368:27). [bundan, -n, -dan]*

bu: *"Bu" işaret zamiri.*

1. **Bu** berḳ midir k'olur sebük-tāz *(129:7). [bu,]*
2. **Bu** vech ile eyle basṭ-ı aḳvāl *(135:12). [bu,]*
3. Ṣafā-yı seyri **bu** sūr-ı sürūr-baḫşānıñ *(135:22). [bu,]*
4. **bundan** dil-güşā-ter eyyām-ı bahār-ı iʿtidāl olmaz *(137:5). [bundan, -n, -dan]*
5. bundan aʿlā zamān-ı ferāġa intihāz-ı furṣat olmaz deyu taḥdīṣ-i niʿmet *(137:9). [bundan, -n, -dan]*
6. **Bundan** mā-ʿadā tehyiʿe-i levāzım-ı meserret ve taʿbiye-i merāsim-i neşāṭ ü ferḥat ü zīnet *(152:19). [bundan, -n, -dan]*
7. **budur** ki ḥālā uġur-ı hümāyūnda cihān u cānı fedā eyleyen yegāne-i vüzerā *(168:30). [budur, -dur]*
8. **Bu** eger ṣaḥrā ise ol keşţī olmaḳ n'iḫtimāl *(185:3). [bu,]*
9. yere gelmedin ṣāḥib-i devlet-i sāmī-menzilet ḫażretleri **bu** gice *(198:13). [bu,]*
10. semte gām-zenān olurlar idi **Bu** ḫāric-i dāʾire-i taṣavvur bir kerāmetdir ki *(205:32). [bu,]*
11. mizācında inkisār sebebi ile ḳımıldayacaḳ ḥāli olmamaġın **bu** *(320:4). [bu,]*
12. Bu ḥaml-i girān bizlere aṣlā keder olmaz *(336:18). [bu,]*
13. sulṭānān-ı ʿālī-şān idügi **bundan** aḳdem ẕikr ü beyān olunmuş idi Lākin *(372:11). [bundan, -n, -dan]*

bu: *"Bu" işaret sıfatı.*

1. Bir vaḳf ribāṭıdır **bu** dünyā *(125:13). [bu,]*
2. Mihmān-kededir **bu** ʿalem-i ḫāk *(125:15). [bu,]*
3. Ṭaġlar mı yürür nedir **bu** ḥālet *(129:24). [bu,]*
4. Rūz āḫir olup **bu** ḥālet ile *(131:1). [bu,]*
5. **Bu** sūrı görenler oldı ḫayrān *(133:4). [bu,]*
6. **Bu** niʿmetiñ idelim şükrin añlayup ḳadrin *(135:15). [bu,]*
7. **Bu** sūrı görmediñ ise yazıḳ saña ġāfil *(136:1). [bu,]*
8. sünnet-i seniyyesi üzere ḫitānlarına mübaşeret olunup sevālif-i ezminede **bu** güne *(139:4). [bu,]*
9. tertīb-i levāzım-ı sūr-ı ḫitāna mübāşeret u ḳıyām olunup ve **bu** güne *(140:20). [bu,]*
10. bināʿen **bu** sūr-ı mücibü'l-ḫubūrı i'lān u işāʿat içün *(140:24). [bu,]*
11. Deyu ṭaraf ṭaraf mektūb-ı emr-üslūblar gönderilüp **bu** velvele-i ḫaber-i sürūr *(140:32). [bu,]*
12. mükemmel ālāy ile sarāy-ı cedīde getürülmek niyyet olunmuş iken **bu** ṣūretde olan *(141:32). [bu,]*
13. **Bu** eṣnāda sūr emīni ṭarafından muʿtād-ı ḳadīm üzere levāzım-ı ẕiyāfet-i sūr *(142:1). [bu,]*
14. baʿżı luʿbetiyān manẓūr-ı pādişāh-ı manṣūr olup **bu** eṣnāda sāḥa-i sarāy *(143:14). [bu,]*
15. Baḳup bir gül-büne bir de **bu** naḫl-i pāki seyr itse *(144:8). [bu,]*
16. Añların **bu** cilve-i ṣafāları ṭabʿ-ı hümāyūna daḥi ṣevḳ-baḫş olup *(144:13). [bu,]*
17. mıṣraʿ-ı mevzūn-ḫıtām-ı ḳāmetlerin maʿnā-yı übbehet ü iclāl ile tazmīn itdiler **Bu** ḥāl ile bi'ẕ-ẕāt *(144:19). [bu,]*
18. Bu Maḳāle-i Rengīn-Edā-yı ʿİbret-iḫtivā Pādişāh-ı Ḳadr-dān Ḫażretleriniñ *(145:13). [bu,]*
19. sedene-i südde-i devletini **bu** maʿnāya irşād ü hidāyet ḳaṣdına vezīr-i müşārün-ileyh *(146:2). [bu,]*
20. **Bu** Maḳāle Keṯḫudā-yı Ṣadr-ı Aʿẓamī Ḫażretleriniñ Taḫsīs-i Maḥall-i Mevkib-i Sūr İçün ʿAzīmet-i Meydān-ı Mezbūr*(146:5). [bu,]*
21. İnne hāẕe'ṣ-ṣibl min ẕāke'l-esed diyüp **bu** şeref-i maḫṣūṣ ile müstesʿad olmaġa şāyān gördi *(146:8). [bu,]*
22. Gördi mi bir kimse **bu** vaḳte gelince dehrde *(146:10). [bu,]*
23. ḳulları ḥaḳḳında **bu** şīve-i imtiyāzı icrā ve İsmāʿīl nāmında deh-sāle bir *(146:22). [bu,]*
24. maʿan icrā-yı sünnet itmek şerefine sezā ve **bu** vech ile ʿavāṭıf-ı ʿaliyye-i ḫüsrevānīden *(146:24). [bu,]*
25. **Bu** Maḳāle Keṯḫudā-yı Ṣadr-ı Aʿẓamī Ḫażretleriniñ *(146:29). [bu,]*
26. Ve **bu** eyyāmda tedārük-i mehāmm-ı sāʾire-i sūra diḳḳat u ihtimām olunup *(147:21). [bu,]*
27. **Bu** Maḳāle-i Ṣevḳ-engīz Yine Keṯḫudā-yı Müşārün-ileyh Ḫażretleriniñ *(148:8). [bu,]*
28. **Bu** Maḳāle Muʿtemedü'd-devle Vekīlü's-salṭana Ṣadr-ı Aʿẓam *(148:21). [bu,]*
29. **Bu** Maḳāle Otaġ-ı Hümāyūn Ve Sāʾir Ḫıyām-ı Āsumān-gün Yerlü Yerince *(149:16). [bu,]*
30. pīrāye-i sāḥa-i iḫtişām itdiler ve tertīb-i devāʾir-i mevkib-i sūr-ı hümāyūnda **bu** *(150:2). [bu,]*
31. Dāʾire-i hümāyūn **bu** vech ile muḥāṭ-ı pergār-ı istiḳrār ḳılındıḳdan *(150:20). [bu,]*
32. atılup **bu** ḳālıb üzere be-her yevm üçer kerre şenlikler itmek *(151:3). [bu,]*
33. żabt u terkīme baş muḥasebe ṭarafından muʿayyen u meʾmūr kātib-i sūr daḥi **bu** *(151:10). [bu,]*
34. **Bu** Maḳāle-i Sürūr-efzā Sūr-ı Hümāyūn-ı Ṣafā-baḫşānıñ Rūz-ı Nuḫustīn-i Şevḳ-āyīninde *(153:20). [bu,]*
35. **Bu** vech üzere şuūf-ı ḫademe-i pādişāhī tertīb ve silāḥ-dār ve rikāb-dār aġalar *(154:26). [bu,]*
36. Neṣr **Bu** eṣnāda defter-dārān ve ḫˇāce-gān ve bi'l-cümle erkān-ı dīvān ve *(155:3). [bu,]*
37. ser-i sipāh ve müteʿayyinleri ʿalem-efrāz-ı riyāset olup **bu** niẓām üzere ṣaf-keşīde-i maḳām-ı ʿubūdiyyet olmaġla *(155:20). [bu,]*
38. ṣudūr-ı ʿulemā **bu** siyāḳda ḥalḳa-bend-i cemʿiyyet olduḳlarından ṣoñra Li-münşiʾihi *(155:32). [bu,]*
39. **Bu** eṣnāda ʿīd-i şerif dīvānı gibi dergāh-ı ʿālī yeñiçerilerine meydānda biñ *(156:33). [bu,]*
40. Baʿdehū **bu** eṣnāda cündiyān-ı āṣafī piyāde cirīd oynayup ve ṭopçı neferātından *(157:7). [bu,]*
41. Bunlar daḥi naṭʿ-ı şaṭranc-ı şeṭāretle **bu** ṭarīḳ üzere at sürerek ve naẓar-gāh-ı şāhīde *(157:30). [bu,]*
42. **bu** sūr-ı saʿīd içün getürdüp devlet-i ʿaliyyeye gönderdigi *(157:35). [bu,]*
43. iki şemşīr ile Hindū gibi manṭūḳınca tīġ ḳırābına girer gibi geçüp gitdi ve **bu** *(158:15). [bu,]*
44. ṣanʿātınıñ **bu** miḳdār numūnesin göstermekle iktifā ve ne çenberde ḥallāc oldıġını *(158:20). [bu,]*

45. **Bu** eşnāda üsti pūşīdeli ṭablalar ile ṭaʿāmlar çekilüp li-münşiʾihi *(158:22). [bu,]*
46. **Bu** tertīb üzere süfreler mebsūṭ ve eczā-yı cerīde-i cemʿiyyet şīrāze-i ḥüsn-i tertīb *(159:17). [bu,]*
47. ol hümā-yı evc-i şān **bu** gün sāʾir eyyāmdan muḳaddemce ārzū-yı āşiyān buyurmuşlar idi *(159:27). [bu,]*
48. İtdiler gūyā **bu** ṣūretle o şāha armaġan *(160:24). [bu,]*
49. İçdi mi **bu** kāseden Cem gördi mi bu ʿālemi *(161:5). [bu,]*
50. İçdi mi bu kāseden Cem gördi mi **bu** ʿālemi *(161:5). [bu,]*
51. Ne şeref var **bu** kūzede yā Rab *(161:11). [bu,]*
52. Hem-çün libās-ı Kaʿbe **bu** ferve-i mücedded *(163:22). [bu,]*
53. hedāyāsından kem-miḳdār ve endek-bahā olup **bu** āna dek mütevessid-i dest-i destūrī olan *(168:25). [bu,]*
54. **bu** ḫuṣūṣda ġalebe-nümā olmaġın ecnās-ı hedāyāsı güncīde-i evrāḳ-ı defātir olmayacaḳ *(168:27). [bu,]*
55. naẓar-ı raġbetine ancaḳ **bu** maḳūle tuḥfe-i maʿnevī vü ṣūrī sezādır Zīrā *(170:7). [bu,]*
56. Sebk idince **bu** ḳālıba ānı *(170:14). [bu,]*
57. Neṣr Ḳıṭʿasına mā-ṣadaḳ dinse becādır **Bu** tuḥaf-ı çehār-gāne ki her biri *(170:20). [bu,]*
58. nigāh-gūşe-i iltifātlarına şāyān oldıġını iʿlān ve **bu** ṣūret ile daḫi *(172:7). [bu,]*
59. mertebesinden ber-ter dāne-rīz-i sünbüle-i şerer oldı **Bu** eşnāda aġayān-ı enderūn-ı āṣafīden *(173:2). [bu,]*
60. külḫan-ı āteş-bāra döndürüp **bu** ḳadar edevāt-ı nāriyye ber-hevā oldıġından *(173:16). [bu,]*
61. gibi āteşe düşdi ve ḳınā ʿaẕābe'n-nār Lākin **bu** ḳadar *(173:19). [bu,]*
62. baʿīdü'l-ʿışāda iṭfā-yı meşāʿil-i temāşā ḳılınup **bu** mertebe ile iktifā olundı *(173:29). [bu,]*
63. **Bu** vechile anlar gerdiş-nümā-yı cilve-i sürīn ü miyān ve *(174:24). [bu,]*
64. **Bu** eşnāda zūr-bāzān-ı Mışriyyeye yine iẓhār-ı nīrū-yı bāzū-yı mahāret itmek *(175:8). [bu,]*
65. anıñ üzerine bir ḫum-ı ḫüsrevānīyi ḳoyup **bu** ḥāl ile refīḳiniñ ser ü dūşında *(175:36). [bu,]*
66. lebs-i ʿörf ve ferve-i beyżā ile ʿörf-i ṭarīḳa riʿāyet buyurdılar **Bu** eşnāda *(177:5). [bu,]*
67. ḫaber-dār olmayan ricāl-i ṭarīḳ bunlarıñ **bu** ṣūret ile ḥareketine dürlü dürlü maʿnālar virüp *(179:9). [bu,]*
68. **Bu** vech ile beyān-ı maʿnā-yı laṭīf encāma ve fātiḥa-i ders-i muḫtaṣarī *(180:18). [bu,]*
69. **Bu** eşnāda verā-yı setāre-i oṭaḳ-ı gerdūn-niṭāḳdan cemāl-i ʿālem-efrūz-ı ḫudāvendigār *(181:4). [bu,]*
70. Ne farḳı var **bu** ḳaṣrıñ aylı günli ḳubbe sāʿatle *(181:12). [bu,]*
71. **Bu** vechile pādişāh-ı ʿālem-ārā mihr-i münīr-i felek-peymā gibi *(181:15). [bu,]*
72. **Bu** eşnāda ṣadaḳāt-ı sulṭāniyyeden lābis-i cilbāb-ı iḥsān olan defterli *(182:12). [bu,]*
73. **Bu** ḥāl ile ḫayme-i ḫitāna vāṣıl ve ol ḳuzucuḳlar pāy-ı irādetleri ile bismil-gāhlarına *(183:10). [bu,]*
74. Zühreniñ çengi yere düşmüş disem **bu** mertebe *(184:28). [bu,]*
75. Zühreniñ sāzı muṣannaʿ **bu** ḳadar zībā mıdır *(184:29). [bu,]*
76. Ol eger keştī ise ya **bu** feżā deryā mıdır *(185:4). [bu,]*
77. Baḥri berr itdi Sikender berri **bu** baḥr eyledi *(185:11). [bu,]*
78. Aña İskender dinilse **bu** ḳurı daʿvā mıdır *(185:12). [bu,]*
79. Çeşm-i ʿibretle nigāh eyle **bu** fülküñ seyrine *(185:13). [bu,]*
80. cevlān-ger-i lücce-i beyān olması **bu** maḥalle çesbān görüldi Li-münşiʾihi *(186:16). [bu,]*
81. şāḫ-ı gergedende fīl gibi bir mīl üzerinde īstāde ve içinde **bu** ḳadar edevāt u ālāt u ricāl *(187:21). [bu,]*
82. Bu Maḳāle-i Ḫoş-ḳumāş-ı Ḥarīrī-edā ʿulemā-yı ʿİẕāmıñ *(188:20). [bu,]*
83. niyāz u recā ve **bu** ḫuṣūṣa ḳaṣr-ı müddeʿā ve ḥaṣr-ı münā itmegin ḳıṭʿa *(193:18). [bu,]*
84. **Bu** eşnāda müsāfir oṭaġında mevāʾid-i ʿamīmü'l-fevāʾid-i żiyāfet-kede-i sulṭānī *(194:8). [bu,]*
85. **Bu** Maḳāle-i Şevḳ-efrūz Leyle-i Şālişede Berren Pertev-pāş-ı Bürūz Olan *(195:1). [bu,]*
86. **Bu** ḥālet üzere tehyiʾe-i esbāb-ı sürūr olunca ve tertīb-i ḳanādīl ü meşāʿil *(196:3). [bu,]*
87. gibi revān ve heyʾet-i maḥrūṭī-i mercān-gūnı **bu** beyt-i pür-sūzı inşād içün gūyā *(197:14). [bu,]*
88. **Bu** vech üzere fişeng şenligi sāʿat dörde degin mütemādī ve *(197:28). [bu,]*
89. **Bu** Maḳāle-i Şīrīn-edā Sūr-ı Hümāyūn-ı Feraḥ-fezānıñ Üçinci Güni *(198:1). [bu,]*
90. **Bu** eşnāda nām-ı nāmī ve ism-i hümāyūn-ı sāmīleri ṭırāz-ı ḫuṭbe-i ḫilāfet ve *(198:23). [bu,]*
91. Anlar **bu** şeref-i iʿtibāra nāʾil ve yine maḳāmlarına vāṣıl ve cirīdden istīfā-yı temāşā ḳılındıġına *(199:17). [bu,]*
92. Bu cemʿiyyetde şāḥib-i devlet ḥażretleri otaġ-ı hümāyūn kenārındaki obayı *(201:18). [bu,]*
93. ricʿat eylediler Bugün risāle-i cemʿiyyet **bu** vech üzere *(201:31). [bu,]*
94. Bu Maḳāle Leyālī-i Sūr-ı Hümāyūnuñ Dördinci Gicesi ki Leyletü's-Sebtdir *(202:1). [bu,]*
95. pīrāmen-i bār-gāh-ı hümāyūnda āvāre vü dāʾir oldılar **Bu** günden āḫir-i eyyām-ı sūra *(205:18). [bu,]*
96. **Bu** eşnāda ḥālā Raḳḳa vālīsi olup dāmād-ı muḫterem-i āṣafī tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa *(206:10). [bu,]*
97. zebān-ı evtār-ı sāz-ı naġme-kār ile daḫi terḥīb ü tebrīk ḳaṣdına bināʾen **bu** eyyāmda *(206:27). [bu,]*
98. **Bu** miyānede zūr-bāzān-ı Mışriyye yine ḫamāme-i Mışrī gibi meydānda *(208:12). [bu,]*
99. görmeyenlere irāʾet içün birer birer tekrīr eylediler **Bu** eşnāda li-müʾellifihi *(208:15). [bu,]*
100. ve **bu** cilveleri ṭabʿ-ı hümāyūna ḫoş gelmegin bī-zebān Ḥasan Aġaya *(209:11). [bu,]*
101. imʿān u diḳḳat eylediklerinde **bu** ʿabd-i faḳīr daḫi cā-gerde-i şaffu'n-niʿāl-i bār-gāh-ı āṣafī *(209:22). [bu,]*
102. ṭabl çalmaġa sāz-kār olup **bu** iki refīḳi zūr-bāz-ı mezbūruñ bār-ı dūşı iken bir *(210:1). [bu,]*
103. dönmüş iken şemʿ-dānıñ üzerine bir ḫum vażʿ idüp **bu** ḥāl ile refīkiniñ düşına *(210:5). [bu,]*
104. süvār ve **bu** ḳadar ḥaml-i ṣaḳīl ile āheste vü beste cilve-i ḥayret-niṣār eyledi ve *(210:6). [bu,]*
105. birer miḳdār taḥrīk ü icāleden ṣoñra el yardımı olmadın yere bıraḳdı **Bu** ḳadar *(210:12). [bu,]*
106. **Bu** eşnāda li-müsevvidihi *(210:14). [bu,]*
107. **bu** minvāl üzere iken ol düstūr-ı melekiyyü's-simāt iḥrāz-ı şeref-i iltifāt itdürmesine *(211:18). [bu,]*
108. fikrinde olmaġla **bu** tedbīr-i işābet-peẕīr ile cenāb-ı pādişāh-ı ʿadālet-dest-gāh ḥażretlerini *(211:33). [bu,]*
109. daḫi **bu** ḳadar ḫayra maẓhar ve ḥaşre dek sebeb-i ẕikr-i bi'l-ḫayr olacaḳ *(211:34). [bu,]*

110. ḥażīże nigūn-sār oldıġı ḥālde perrān oldı **Bu** ġarībe-i ʿacāʾib dehān-ı ḫalḳı *(213, 5). [bu,]*
111. **Bu** eṉāda vüzerā-yı ʿiẕāmdan ḫıṭṭa-i Baġdād-ı behişt-ābādda ʿalem-efrāz-ı celālet olan *(213, 20). [bu,]*
112. **Bu** rūz-ı ḫāṭır-güşā-yı dil-fürūzda İstanbul ve Üsküdar ve Eyyūb ve Ġalaṭa *(214:31). [bu,]*
113. hem-zānū-yı mevḳiʿ-i iḫtirām olup **bu** iki süfre ḥużūr-ı hümāyūna giren meşāyiḫ-i selāṭīne *(215:18). [bu,]*
114. **Bu** eṉāda Hel cezāʾü'l-iḥsānu ille'l-iḥsān mefhūm-ı celīli der-ḥāl *(216:1). [bu,]*
115. **Bu** vech üzere nışfu'l-leyle degin iḳtibās-ı envār-ı neşāṭ ve iżāʿa-i mişkāt-ı inbisāṭ olunup *(221:8). [bu,]*
116. **Bu** Süṭūr-ı Müfīżü's-sürūr Rūz-ı Pencüm-i Sūrda Olan *(221:14). [bu,]*
117. **Bu** eṉāda ḳaṣr-ı āsumān-pāye-i ʿadālet yine burcü'ş-şeref-i āfitāb-ı salṭanat olmaġla *(222:11). [bu,]*
118. **Bu** Ṣaḥīfe-i Āteşīn-edā Sūr-ı Hümāyūnuñ Altıncı İṉneyn Gicesi Olan *(227:6). [bu,]*
119. **Bu** eṉāda evvelā Dūde-i Cebeciyāndan ibdāʿ olunan fişekden maṣnūʿ bir *(227:21). [bu,]*
120. ṣaḫṣ-ı meẕkūr **bu** ṭarīḳ ile yanup yaḳılaraḳ iẕhār-ı sūz u güdāz ve naʿra-i amān amān *(228:8). [bu,]*
121. āteş virildi **Bu** eṉāda püskürme fişekli telli çavuşlar başı çıġalı ġāzīler yürüyüş *(229:22). [bu,]*
122. ve muḥarrir-i veḳāyiʿ-i sūr-ı ḫitān olan **bu** nāçīz-ter-i bendegān dāḫil-i meclis olup *(231:10). [bu,]*
123. ṭatlu ve ḳahve gelüp ḥattā **bu** bende-i ser-efgendeniñ *(232:14). [bu,]*
124. **Bu** eṉāda raḳḳāṣān u resen-bāzānıñ temāṣāsına otaġ-ı hümāyūn dervāzeleri *(232:20). [bu,]*
125. Seniñ yeriñ degil ey dil **bu** kār-ḫāne-i ʿaşḳ *(233,:3). [bu,]*
126. raḳam-keş-i ṣaḥīfe-i eṣer yaʿnī ʿabd-i kem-teriñ hem-seng-i ḳıtʿa-i elmās olan **bu** *(234:24). [bu,]*
127. ṣoñra mışrāʿ Selām-ı rūstāyī bī-ġaraż nīst feḥvāsınca **bu** bahāne ile ʿarż-ı ḥāl *(235:6). [bu,]*
128. ʿarż eyleyüp **bu** eṉāda tehyiʾe itdikleri *(235:25). [bu,]*
129. döndürdüm **bu** çarḫ-ı kec-revi şimdi terānesiyle āġāze-i ḥamd ü ṯenā ḳıldılar *(235:30). [bu,]*
130. Ḳaṣṣābān-ı ġanem **bu** vech ile tertīb-i ālāy-ı dil-güşā ve ʿarż-ı esbāb-ı ẕevḳ u ṣafā eylediklerinden *(237:28). [bu,]*
131. Dil sūz-ı firāḳıyla **bu** şeb aldı fetīli *(239:25). [bu,]*
132. cüvān-ı tāze-rū ve bir duḫter-i nāzük-ḫū raḳṣ iderek güẕār ve **bu** eṉāda ḥasbe'l-ʿāde *(241:24). [bu,]*
133. Yevm-i mezbūrda ordu ālāyından **bu** miḳdār ile iktifā olunup meydān-ı sūrda *(242:18). [bu,]*
134. ser-der-aġlāl ve pāy-der-zencīr giriftār-ı ġull-i ẕüll bir derd-mend esīr eger **bu** *(242:27). [bu,]*
135. bugün maşrabayı bālā-yı sütūna bend idüp hem **bu** dil-mürde-i belā *(242:33). [bu,]*
136. iḫżār olunup **bu** müddeʿā-yı düşvār tekrār tercümānlar taḳrīri ile lisānından *(243:1). [bu,]*
137. yetişdigi maḥallden bend ve sütūnı **bu** vech ile der-kemend idüp sāʿid-i saḫt-gīriniñ birini *(243:6). [bu,]*
138. resīde-i farḳ-ı Ferḳadān eyledigi manẕūr-ı düstūrī olup **bu** niʿmet-i celīle-i pür-meymenetiñ ṣadaka-i şükrānesi *(244:4). [bu,]*
139. **Bu** eṉāda yine cā-be-cā cān-bāz ve perende-bāzlar ve sāzlar iẕhār-ı meserretde *(245:1). [bu,]*
140. **bu** fāḳiriñ bā-fermān sūr-ı hümāyūn vaṣfını mutażammın inşād eyledigi şarḳıyı *(245:11). [bu,]*
141. meclis-i ʿālīde ṣadā-yı Dāvudī ile maḳṭaʿ-ı manẕūme-i sürūd eylemeleri ile **bu** *(245:13). [bu,]*
142. Gülelim oynayalım sūr-ı hümāyūndur **bu** *(245:17). [bu,]*
143. Gülelim oynayalım sūr-ı hümāyūndur **bu** *(245:19). [bu,]*
144. Gülelim oynayalım sūr-ı hümāyūndur **bu** *(245:23). [bu,]*
145. Virelim ḥükmini **bu** sūr-ı sürūr-efzānıñ *(245:26). [bu,]*
146. Gülelim oynayalım sūr-ı hümāyūndur **bu** *(245:27). [bu,]*
147. Gülelim oynayalım sūr-ı hümāyūndur **bu** *(245:31). [bu,]*
148. meṣābe-i efser ẕīb-i ser ve **bu** ḫāl ile refīḳiniñ başı üzerinde baṭī vü seriʿ cilveler eyleyüp *(246:16). [bu,]*
149. yalmanı iç ṭarafında bir dāʾire-i ṣaġīr ü żīḳ gāh **bu** çenberi zemīnden iki ẕirāʿ *(246:28). [bu,]*
150. daḫi şākirdiniñ başında meṣābe-i ʿimāme olup zīrdeki ʿArab **bu** ḳadar ḥaml-i ṣaḳīl *(246:33). [bu,]*
151. alup gāh oturdı ve gāh yatdı ve gāh vāj-gūn perendeler atdı ve **bu** ḫāl üzere *(247, 24). [bu,]*
152. ḳapudāne ḳalyonında serīr-ārā-yı ʿizz ü iclāl oldılar ve **bu** bahāne ile *(249:1). [bu,]*
153. **Bu** gün bu miḳdār ile ṭayy-ı rūz-nāme-i inbisāṭ olunup *(249:28). [bu,]*
154. Bu gün **bu** miḳdār ile ṭayy-ı rūz-nāme-i inbisāṭ olunup *(249:28). [bu,]*
155. **Bu** eṉāda ḳol ḳol çengīler bāzīçe-i gūnā-gūn ile dest-gāh-ı neşāṭ ḳurdılar *(251:4). [bu,]*
156. **bu** gice meʾẕūnen dürretü't-tāc-ı ibtihāc ve minaṣṣa-pīrā-yı izdivācları olan *(251:21). [bu,]*
157. āsūde-nişīn-i ḫacle-gāh-ı istirāḥat olmaġın **bu** cemʿiyyetde bulunmadılar ʿİzzetlü *(251:23). [bu,]*
158. El-ḥāṣıl **bu** siyāḳ üzere ṣudūr-ı devlet tertīb-i menāẕım-ı meserret eyleyüp *(252:7). [bu,]*
159. **Bu** eṉāda bostāncıbaşı aġa sefāreti ile şenlige mübāşeret bābında fermān-ı hümāyūn *(252:16). [bu,]*
160. burc-ı ḳavs ü ʿaḳrebi nümūdār-ı ṣandūḳ-ı mār itmegin seyr idenler **bu** beyti *(252:30). [bu,]*
161. **Bu** vechile üç defʿa mānend-i bīd-i sulṭānī ārāyiş-i ḥadīka-i şādmānī olduḳdan *(253:25). [bu,]*
162. żamīme-i encüm-i tāb-dār oldı ve **bu** eṉāda birer beşer hevāyī ve kestāne ve baḫrī fişekleri *(253:28). [bu,]*
163. **Bu** ḫālet ile naẕar-gāh-ı şehriyārīde iẕhār-ı maḥāret ve ifāża-i ṣeṭāret ve *(254:32). [bu,]*
164. meṣābe-i naḫl-i sūrı medār-ı zīneti olup **bu** ṣūret ile beş altı *(255:21). [bu,]*
165. **Bu** eṉāda ḥarem-i hümāyūn-ı cihān-dārī daḫi Ḳafesli Köşkde mānend-i żamīr-i müstetir *(256:13). [bu,]*
166. Her zamān gerdişde **bu** bāzīçe-i taḳdīr ile *(257:1). [bu,]*
167. sāye-bān-ı temāşānıñ henüz maḳdem-i āṣafīye dīde-güşā olması yaʿnī **bu** vaḳte *(257:11). [bu,]*
168. **Bu** aralıḳda ṣadr-ı Anaṭolı Paşmaḳçı-zāde Es-seyyid ʿAbdullāh Efendi *(258:7). [bu,]*
169. ile nihānī çekildigini derk itmeyüp **bu** ḫāletle ip üstinde raḳs u cilvelerine *(258:35). [bu,]*
170. ḥayrān olurlar idi **Bu** reftār ile gāh ḳalyon cānibine gāh ḳara ṭarafına *(258:36). [bu,]*
171. Seniñ yeriñ degil ey dil **bu** kār-ḫāne-i ʿaşḳ *(259:13). [bu,]*
172. muttasıl olan rīsmān-ı āḫere daḫi ayaġını atdı **Bu** ṭarīḳ üzere beyt *(259:20). [bu,]*

173. gibi yüridi gitdi ve çünki **bu** ḥāletle ḥużūr-ı hümāyūna ḳarīb maḥalle yetdi *(259:25). [bu,]*
174. Maḥall-i Taṣvīr Cānib-i deryāda **bu** vech üzere şenlikler kemaliñ bulup ve *(260:1). [bu,]*
175. eşnāda **bu** ḳulları daḫi beyt *(260:8). [bu,]*
176. tevcīh-i nigāh-ı iltifāt ve nuṭḳ-ı cān-baḫşları ile **bu** nīm-mürde-i ekdār-ı rūzgāra *(260:11). [bu,]*
177. buyurduḳlarında **bu** ʿabd-i ḥaḳīr daḫi müşāhede itdigim veḳāyiʿ-i rūzān u şebāneden *(260:15). [bu,]*
178. ketb ü taḥrīr itdigim **bu** kār-ı ḫaṭīr degül belki bir emr-i nāçīz-i ḥaḳīr ḳalmamışdır *(260:16). [bu,]*
179. zamān sedd-i rāh-ı nuṭḳ olup Allāh Allāh **bu** ne ḫāṭır-ı āgāh ve ne *(260:23). [bu,]*
180. ser-āġāz ve **bu** bende-i efgendelerin süvār-ı semend-i iʿzāz itmek ḳaṣdı ile bu *(261:5). [bu,]*
181. ser-āġāz ve bu bende-i efgendelerin süvār-ı semend-i iʿzāz itmek ḳaṣdı ile **bu** *(261:5). [bu,]*
182. buyurduḳlarında **bu** ʿabd-i dem-beste vü ḫāṭır-şikeste daḫi efendim *(261:13). [bu,]*
183. ḫālā ben **bu** ser-güzeştim olan fürū-māndeligim mesmūʿ-ı evliyā-yı niʿam oldıġına *(261:14). [bu,]*
184. deyu cevāb virdigim ṭabʿ-ı āṣaf-ı deryā-kefe ḫoş gelüp **bu** ḳullarına bir raḫt u bisāṭı *(261:21). [bu,]*
185. germ-cevlān itdigi emr-i ʿālīlerine imtiṣālen **bu** maḥalle taḥrīre *(261:24). [bu,]*
186. **Bu** Maḳāle-i Çendīn-süṭūr Żiyāfet-i Sādise-i Sūr-ı Meymenet-maḥṣūrı *(261:26). [bu,]*
187. **Bu** eşnāda yeñiçeri aġası Meḥemmed Aġa meydān-ı sūrda maḍrıb-ı ḫıyām-ı ḫuddāmī olan *(262:17). [bu,]*
188. **bu** gün bir vech ile mümkin degüldür deyu cevāb virilmiş iken ṣadr-ı bülend-ḳadr u himmet *(262:31). [bu,]*
189. Fi'l-vāḳiʿ **bu** emr-i düşvār müstaḥīlü'ẕ-ẕuhūr oldıġı ḳarār-dāde-i aṣḥāb-ı kār *(263:5). [bu,]*
190. Ve **bu** eşnāda rīsmān üzere īcād olunan ḳalyon-ı kūh-bünyādlar daḫi *(264:17). [bu,]*
191. **Bu** rūz-ı fīrūz-ı düşmen-sūz-ı meserret-bürūzda ʿumūmen yeñiçeri ocaġı *(264, 31). [bu,]*
192. **Bu** eşnāda yine ḳalʿa-i sālūfü'l-beyān ser-sefīne-i ışṭavl-ı sulṭānī gibi *(267:18). [bu,]*
193. **Bu** eşnāda ṭopçılar tekrār yürüyiş idüp ḳalʿadan çıḳan dalḳılıçlar ṭopçılar ile *(267:29). [bu,]*
194. Maḥall-i Taṣvīr **Bu** Maḳāle-i Āteşīn-taʿbīr Sūr-ı Hümāyūnuñ Leyle-i Ş̱āminesinde Olan *(268:2). [bu,]*
195. tüskürmeleri ṭabʿ-ı şehriyārīye bir resme ḫoş gelmişdir ki **bu** *(270:17). [bu,]*
196. ḫaşladı ve her biri **bu** āteş ile her ne cānibe gürīzān oldı ise ḫalḳ anları *(271:26). [bu,]*
197. ḳaymaḳ ḳaymaḳ deyu cilve-fürūşluḳ iderken **bu** kārdan sūd itmeyüp *(271:28). [bu,]*
198. **Bu** eşnāda bir kimse reh-nümā-yı ḫ̌āb-gāh-ı ḫużūr olmaġ içün zūr-bāzlarıñ pīrāye-i deste-çūpı olan *(271, 31). [bu,]*
199. ve **bu** ʿabd-i bī-nişānıñ bu ḳıṭʿa-i müsellemü'l-feḥvāsını *(273:13). [bu,]*
200. ve bu ʿabd-i bī-niş̱ānıñ **bu** ḳıṭʿa-i müsellemü'l-feḥvāsını *(273:13). [bu,]*
201. **Bu** ḫālet ile birḳaç sāʿat basṭ-ı iḥrām-ı iḳāmet ve baʿde't-teġaddī sāye-bān-ı temāşāya *(273:19). [bu,]*
202. nevbetler çalınup yine şenlige mübāderet ḳılındı **Bu** eşnāda li-münşiʾihi *(273:23). [bu,]*
203. henüz **bu** ḫāleti derkden meslūbü'ş-şuʿūr iken nā-gāh birḳaç şamson *(274:22). [bu,]*
204. **Bu** zed ü bürd-i hevl-engīzden ters-nāk belki resīde-i rütbe-i helāk olan *(275:11). [bu,]*
205. Ve **bu** eşnāda ṣāḥib-i devlet-i keşīrü'l-mürüvvet ḫażretlerine sūr emīni *(275:21). [bu,]*
206. ṣoñra fuḍāle-i ḫ̌ān-ı iḥsānların ḥiş̱şe-i ġāʾib-i ṣıbyān olmaġ içün ifrāz ve **bu** vech *(275:25). [bu,]*
207. Etfāle **bu** iltifātların görüp çengīler daḫi bir mertebe şenlikler ile *(275:27). [bu,]*
208. **Bu** eşnāda ḫużūr-ı hümāyūnda ʿādet-i meʾlūfe üzere çekdiri çekdiri çekdiri *(275:31). [bu,]*
209. sīne-çāk oldıġına **bu** beyt şāhid-i erbāb-ı idrāk olur Beyt *(276:9). [bu,]*
210. **Bu** eşnāda Bāġçevānoġlı Ḳolı nice nev-nihālān-ı çemen-i ḥüsn ü ān olan *(276:20). [bu,]*
211. ḫaḳḳında seyr idenler **bu** beyt-i ġarrāyı īrād u iʿāde eylediler Li-müʾellifihi *(277:5). [bu,]*
212. mevzūn ḳāmete beñzer **bu** benli çadır altında *(277:7). [bu,]*
213. ardınca gider ve żarūrī **bu** şiʿr-i şīrīn-güvārı ḳand-i mükerrer gibi ḫod-be-ḫod *(280:13). [bu,]*
214. taḳya başlarını ṣıḳdıḳda **bu** evżāʿ-ı maġrūrānelerine ser-mestī-i sürūr-ı sūrı *(282:17). [bu,]*
215. **Bu** iki ḥirfet erbābınıñ her biri başlu başlarına ʿaraba üzere kendülere *(282:23). [bu,]*
216. ve **bu** ṭarīḳ üzere pey-der-pey iki cānibden āheste āheste mürūr ile *(283:10). [bu,]*
217. Ḥirfet-i mezkūre aṣḥābı **bu** ṭarīḳ üzere ālāyların tertīb ve kenāre-i suṭūr-ı ṣufūf-ı neferātın *(284:1). [bu,]*
218. her biri **bu** beyti oḳuyup ʿıḳd-ı güsiste-tār-ı gevher gibi çözüldiler Beyt *(284:14). [bu,]*
219. ferş-i zemīn-i iʿtiẕār itdiklerinde süḫan-sencān-ı erbāb-ı temāşā **bu** çend ebyāt-ı nāzükāneyi *(285:5). [bu,]*
220. Neşr Bugün ordu ālāyından **bu** miḳdār ile iktifā ve hedāyā-yı meşrūḥaları *(285:23). [bu,]*
221. ve çavuşlar kātibi ve çavuşlar emīni oturup **bu** süfreleriñ baḳiyyeleri *(286:33). [bu,]*
222. ve meḫter-ḫāne-i āṣafī **bu** faḳīriñ bā-fermān-ı ʿālī sūr-ı hümāyūn içün inşād itdigi *(289:30). [bu,]*
223. ḫabāb-ı baḥr-ı zeḫḫāra döndürdi lākin **bu** ṭūfān-ı keder-şūy *(290:5). [bu,]*
224. ġubār-ı çihre-i zemīni bi'l-külliye şüşte itmegin **bu** daḫi bir başḳa āb u tāb virüp *(290:6). [bu,]*
225. temāşāyiyān şuyın buldurdı Kerre-nāy-ı raʿd-ı āsumānīden **bu** ḳıṭʿa-i ḫoş-terāne *(290:7). [bu,]*
226. Şanma bīhūde **bu** şeb rīziş iden bārānı *(290:10). [bu,]*
227. geh **bu** rūz-ı meserret-bürūzda melāhī vü melāʿib sāʾir eyyāma ġālib olmaḳ *(290:25). [bu,]*
228. Ḫ̌ānende vü sāzendeler **bu** vech üzere pīş-gāh-ı sāye-bān-ı temāşāda *(291:4). [bu,]*
229. Sende **bu** ʿazm ki var dirler ahālīsi bütün *(292:16). [bu,]*
230. Nāy eylemedi eşer **bu** yerde *(293:17). [bu,]*
231. **Bu** eşnāda ṣadr-ı aʿẓam ḫażretleri ḫużūr-ı hümāyūndan ʿavdet ve sāye-bān-ı temāşāya *(295:16). [bu,]*
232. **Bu** eşnāda ber-hevā ḳalyonlar yine ke'l-evvel maḥallerinden lenger-rübāy-ı ḳarār *(295:21). [bu,]*
233. Çekdirmeniñ **bu** ḥareketi şehriyār-ı İskender-iştihārıñ baḥr-ı zeḫḫār-ı kerem-i bī-şümārını *(295:26). [bu,]*
234. **Bu** çapa uymadı bāzār çīn-i cebhe-i yār *(296:28). [bu,]*
235. üzere işleyerek güzer itdiler ve çögürcileri **bu** ḳıṭʿa ile çalup çağırarak gitdiler Ḳıṭʿa *(298:16). [bu,]*
236. naḳş-endāzān-ı ḫayāliñ nesīc-i deffe-i zebānı olan **bu** beyti mecmūʿalarına *(299:12). [bu,]*

237. ṭoḳunmamış ve **bu** naḳş üzere bir kālā-yı cihān-bahā-yı ṣafā vü inbisāṭ *(302:5). [bu,]*
238. Ḫayyāṭlar **bu** üslūb üzere ālāylarına ḫıtām ve sāʾir eṣnāfa endām gösterüp *(302:11). [bu,]*
239. bī-ḳayd-ı bīm ü hirās dest ü pāyına ṭayanup püşt üzere yatdı **Bu** ḫāletde *(303:14). [bu,]*
240. żarar ve ne **bu** ḳadar ḍarabāt u ṣademātdan dāʾire-i muṭribe fiske ḳadar eşer itdi *(303:21). [bu,]*
241. Zūr-bāzlar **bu** vechile hüner-sāz ve mehter-ḫāneler velvele-endāz ve neferāt-ı ḥirfetleri *(303:22). [bu,]*
242. **Bu** eṣnāda ordu ālāyı resīde-i ḫıtām ve ḳarīn-i encām ve erbāb-ı temāṣā daḫi *(305:19). [bu,]*
243. ve herkese destār-ı ʿādīleri ile yemek yemege fermān buyurup **bu** resm ile cümleyi *(306:11). [bu,]*
244. cevāʾiz ü merātib iʿṭā ḫattā **bu** faḳīr-i hīç-sermāye-i kem-vāye daḫi *(308:9). [bu,]*
245. hevāda emāret-i bārān żuhūrından nāṣī **bu** gice māh-tāb-ı vücūd-ı hümāyūnları *(308:17). [bu,]*
246. bir kār u naḳş ṣafāsı nümāyān oldı Rubʿ sāʿat **bu** üslūb üzere mütemādī olup *(309:8). [bu,]*
247. ġarāʾib-i āteş-bāzī **bu** gice taʿbiye ḳılınan ʿacāʾib-i nāriyyeye nisbet *(309:20). [bu,]*
248. **Bu** eṣnāda evtār-ı kemānçe-i eflāk olan reg-i ebr-i bahārıñ naġme-rīz-i emṭār olması *(309:33). [bu,]*
249. ber-güzīde-i dāniş ü maʿrifet ḥayṣiyyetlü Rāṣid Meḥmed Efendi ve ʿatebe-i devlet-i ʿaliyyeniñ **bu** bende-i ser-efgende-i müstemendine *(310:8). [bu,]*
250. ve **bu** ʿabd-i ḥaḳīriñ ṣarḳıları ve güfteleri ile olan besteler oḳunmaḳ *(310:12). [bu,]*
251. fermān-ı vācibü'l-iẕʿān-ı āṣafī ile ṭanṣīs olunup **bu** vech ile daḫi sermāye-baḫş-ı ibtihāc u iḥsān *(310:13). [bu,]*
252. Maḥall-i Taṣvīr **Bu** Maḳāle-i Āb-dār-ı Selāset-şiʿār *(310:15). [bu,]*
253. İde **bu** perdeden āġāz-ı nevā *(311:24). [bu,]*
254. ve **bu** ḳıṭʿa ile ʿarż-ı merām ve ifāde-i mesʾūl-i ṭayy-i ṭūmār-ı karār ve müsāfir çergesi *(313:14). [bu,]*
255. **Bu** nev-devāt-ı muṣannaʿ ki buldı naḳş-ı ẓuhūr *(313:16). [bu,]*
256. **Bu** eṣnāda resen-bāzlar üslūb-ı sābıḳ üzere nice nice bāzī ve sāʾir ṣuʿbede-bāzān-ı suḫre-sāz *(316:26). [bu,]*
257. **Bu** güne ḥayret-efzā ġarāʾib-i bī-ġāyet ve ʿacāʾib-i bī-nihāyet meşhūd-ı dīde-i temāşā oldı *(317:20). [bu,]*
258. ẓuhūr eyleyüp ḫuşūṣen cümleden biri **bu** rūz-ı fīrūz-ı keder-sūzda irāʾet itdigi *(317:24). [bu,]*
259. ṭaşrasından kemā-kān dūḫte itdikleri nümāyān olup **bu** ḥālet-i siḥr-ṣūret-i Hārūt-pesend *(318:9). [bu,]*
260. Maḥall-i Taṣvīr Düstūr-ı ḳadr-dān-ı Ḫātem-semāḥat ḥażretleri bunlarıñ **bu** *(318:11). [bu,]*
261. **Bu** Maʾide-i ʿAmīmü'l-fāʾide Āṣār-ı Żiyāfet-i Ḫʿāce-gān-ı Bülend-iʿtibār *(318:32). [bu,]*
262. **Bu** Nev-ḳumāş-ı Kār-gāh-ı İʿcāz ʿAtebe-i Ḫalīfe-i Pādişāh-ı Bī-enbāz *(320, 27). [bu,]*
263. lemʿasını tavṣīf ve bir şemʿasını taʿrīf ile iktifā ve **bu** ḳıṭʿa-i āb-dār-ı āteşīn-edā-yı siḥr-āṣār *(323:2). [bu,]*
264. Söyle bir meclisde seyr itdiñ mi **bu** germiyyeti *(323:5). [bu,]*
265. Ḫāk-i ṣaḥrāsında **bu** sūruñ muḫammerdir meger *(323:8). [bu,]*
266. **Bu** Ṣaḥāʾif-i Pür-leṭāyif-i Āb-dār Ebr-i Maṭīr-i Kerem ve Seḥāb-ı Gevher-rīz-i Cūd u ʿAṭā *(323:10). [bu,]*
267. Ṣubḥ-dem kim ṭaşup **bu** ḳulzüm-i nūr *(323:15). [bu,]*
268. Felek itdi **bu** ḫıdmeti de edā *(325:4). [bu,]*
269. **Bu** eṣnāda ne melāʿib ü melāhīye raġbet ve ne müdāreke-i esbāb-ı neşāṭa *(325:26). [bu,]*
270. Maʿn u Ḫāteme tanẕīr eyledíklerinde **bu** faḳīr ü bī-vücūd *(328:6). [bu,]*
271. tenbīhlerin **bu** teşbīhden tenzīh ile ḳabīl-i sūrda maʿrūż-ı naẓar-ı ʿināyetleri itdigim *(328:7). [bu,]*
272. ebyātı maḳāma münāsib ü çesbān görilüp **bu** maḥalle *(328:13). [bu,]*
273. ve tebdīl-i yesīr ile ʿīdiyye iken sūriyyeye ṭaḥvīl ve **bu** gün ṣebt-i cerīde-i eyyām buyurduḳları *(328:15). [bu,]*
274. neşr-i keremleri **bu** manẓūm-ı maʿẕeret-mefhūm *(328:16). [bu,]*
275. Maḥsūd-ı behişt oldıġı ʿālem **bu** zamāndır *(328:19). [bu,]*
276. **Bu** sūr-gehiñ sāḥasına çarḫ-ı pür-encüm *(329:1). [bu,]*
277. Yoḳ nām u nişānı **bu** feraḥ-cāy-ı ṣafāda *(329:11). [bu,]*
278. **Bu** sūr-gehiñ her yeri bir bezm-i ṣafādır *(329:17). [bu,]*
279. **Bu** ḫayr duʿā dehre celiyyü's-sereyāndır *(330:2). [bu,]*
280. **Bu** cūd u ʿaṭā hep eṣer-i luṭfıdır anıñ *(330:11). [bu,]*
281. Her āṣafa olmaz **bu** ṣeref līk muḳadder *(330:17). [bu,]*
282. Maʿḳūli **bu** ʿöẕr ile hemān ṭayy-ı lisāndır *(332:18). [bu,]*
283. Nefʿiyi tetebbuʿla **bu** yek-rūze ḳaṣīdeñ *(333:3). [bu,]*
284. **bu** rūz-ı fīrūzı erbāb-ı temāşāya hem-reng-i nev-rūz buyurup perde-i otaġ-ı āsumān-işrāḳları *(333:23). [bu,]*
285. ekl idüp temāşāşiyānı ḫayrān u medhūş eyledi **Bu** vech ile ḥirfet-i meẕkūre *(334:24). [bu,]*
286. üzere cevlān ider esb-i sebük-ʿināna rākib ve piyādeleri mışrāʿ Billāh **bu** *(335:6). [bu,]*
287. şākirdi ṭabla üzere kendi **bu** ḳadar bār-ı girān altında yemīn ü yesāra *(335:14). [bu,]*
288. Ve **bu** rūz-ı meserret-bürūzda aġa-i cebeciyān-ı dergāh-ı ʿālī Sebzī Es-seyyid Meḥemmed Aġa *(337:8). [bu,]*
289. ile ẕevḳ-yāb olup niẓām-ı şevket-i devlet ve **bu** mertebe basṭ-ı mevāʾid-i meserrete *(338:8). [bu,]*
290. engüşt-i dehān-ı ḥayret eyleyüp **bu** mertebe meḍāḥīk-i müfīżü's-sürūrda *(339:28). [bu,]*
291. ḥażretleriniñ himmetlerinden neşʾet itmegin **bu** bābda daḫi ne *(339:34). [bu,]*
292. elmās çep-rāst-ı muṣannaʿ-ı vaḳḳād **bu** müddete dek cenīn-i meşīme-i nişīn-i kār-gāh-ı üstād olup *(340:17). [bu,]*
293. iḳtiżā itmesi hediyyeleriniñ **bu** vaḳte degin teʾhīrine bādī olmaġın bu gün *(340:19). [bu,]*
294. iḳtiżā itmesi hediyyeleriniñ bu vaḳte degin teʾhīrine bādī olmaġın **bu** gün *(340:19). [bu,]*
295. **Bu** Sütūr-ı Müteselsil-mehār-ı Suṭūr Yevm-i Mezbūrda İhvāʾ-i Sāʿid-i Şāhid-i Sūr Olan *(340:8). [bu,]*
296. **Bu** Ḥurūf-ı Maʿānī-ẕurūf Māh-ı Mezbūruñ Yigirmi Altıncı ve *(341:33). [bu,]*

297. **Bu** rūz-ı şeref-bürūz ki rūz-ı bāzār-ı hüner-mendān-ı şevķ-efrūzdur *(342:1). [bu,]*
298. teng-beste-i tavşīf ü taʿrīf idüp **bu** şūretde *(342:3). [bu,]*
299. Ve **bu** rūz-ı neşāṭ-endūzda āsitānede iķāmete meʾmūr olan Üngürüs ve *(342:28). [bu,]*
300. tekmīl olunmaġ için iṭʿāmlarına taʿcīl ve **bu** bahāne ile cümleden evvel *(344:14). [bu,]*
301. **Bu** eşnāda muḫīṭ-i ʿavālim-i iķbāl ü şevket ķulzüm-i bī-kerān-ı celāl ü saṭvet *(346:5). [bu,]*
302. bālā-yı ķaşrdan üftāde ve baʿżısı **bu** ḫālde cān-sūzdan resīde-i rütbe-i helāk olup *(347:3). [bu,]*
303. degin **bu** siyāķ üzere celīl ü ḫaķīr ve bernā vü pīr niʿam-ı pādişāhīye *(348:20). [bu,]*
304. **Bu** rūz-ı ʿamīmü'ş-sürūrda inās u ẕükūr ve vuḥūş u ṭuyūr ve nezdīk ü dūrdan *(349, 21). [bu,]*
305. cemʿiyyet ve **bu** ṣalā-yı ʿām ile tenāvül-i niʿmet ve kendilere maḫṣūṣ taʿbīrāt u ibāret *(350:4). [bu,]*
306. **Bu** eşnāda cenāb-ı ḫilāfet-meʾāb-ı şehriyārī ve ḫażret-i ṣadr-efrūz-ı kām-kārī *(350:10). [bu,]*
307. **Bu** miyānede yüz seksen ʿaded ṣıbyān-ı ḫitān vetīre-i sābıķa üzere elbise-i cedīde *(350:22). [bu,]*
308. dāmen-be-miyān nuķl-i ṣıḥāfa meşġūl ve **bu** eşnāda sālifü'ẕ-ẕikr balyosun ber-mucīb-i defter *(350:29). [bu,]*
309. **Bu** Naġāmāt-ı Dil-güşā Mıżrāb-ı Sanṭūr-ı Suṭūr-ı Sūr-nāme Olan *(351:9). [bu,]*
310. güm oldı Çendān **bu** mertebe ṣanʿat ḫalķa īcāb-ı iʿcāb u ḫayret idemeyüp *(351:32). [bu,]*
311. dehān-ı māhīden yegān yegān ẓāhir ve **bu** kārı derk içün taʿmīķ-i deryā-yı endīşe eyleyen *(352:18). [bu,]*
312. telāfī-i mā-fāt eylediler **Bu** ḫālet bir sāʿat ķadar müddete bāliġ olduķda sālifü'ẕ-ẕikr *(352:4). [bu,]*
313. ķalem-i belāġat-mevşūf-ı münşiʾü'l-ḥurūf **bu** ķıṭʿa-i ķarīż ile naẓm-ı keremlerin taķrīẓ eyledi Ķıṭʿa *(352:23). [bu,]*
314. **Bu** dest-i güher-feşān ile sen *(352:26). [bu,]*
315. **Bu** luṭf ile ānı refte refte *(353:3). [bu,]*
316. **Bu** emr-i ġarīb ḫalķı velehān ve māhdan māhīye dek temāşāyiyānı ḫayrān eyledikde *(353:5). [bu,]*
317. **bu** ṭarīķ ile nāmları zebān-güẓār oldıġından *(355:1). [bu,]*
318. ve ṭarden- li'l-bāb **bu** velīme-i ʿaẓīmeye daʿvet ile şeref-yāb ķılınmaġla beyt *(355:8). [bu,]*
319. keşīde yaʿnī gice şenligi **bu** şeb-i pür-ṭarabda encāma resīde olmuşdur *(355:21). [bu,]*
320. **Bu** vech ile gice şenligi peẕīrāy-ı ḫıtām ve resīde-i encām olup *(357:18). [bu,]*
321. **bu** güne daḫi iktisāb-ı şeref-i cerr-i cevārī buyurduķları eşnāda nā-gehān *(358:18). [bu,]*
322. **Bu** eşnāda ḫażret-i ṣāḥib-i devlet enderūn-ı hümāyūna daʿvet ve şehriyār-ı Ferīdūn-çāker *(358:28). [bu,]*
323. ve **bu** niʿmetiñ şükrānesi içün āmāc-ı tīr-i nigāhı olanlara ṣarf-ı zer-i bī-şümār eyleldiler *(359:11). [bu,]*
324. **Bu** rūz-ı fīrūzda şehriyār-ı Yūsuf-cemāl ḫażretleri bendegān-ı niʿam-perverde-i ʿadāletin *(359:12). [bu,]*
325. sīr-çeşm-i niʿmet-i dīdār itmegin **bu** vech ile bir yüzden daḫi *(359:13). [bu,]*
326. Ve **bu** gün daḫi resm-i maʿrūf ve muʿtād-ı meʾlūf üzere āmāde-i ḫitān olan yüz seksen *(360:5). [bu,]*
327. **Bu** eşnāda ṭaraf ṭaraf āheng ü terāne ve çeng ü çeġāne ġarāʾib-i melāʿib *(360:8). [bu,]*
328. **Bu** Maķāle-i Nāzük-edā Ḫātime-i Eyyām-ı Sūrda Maşraba-i Meşreb-i Berāʿadan *(361:21). [bu,]*
329. muķaddemāt-ı esbāb-ı temāşādan **bu** daḫi tevlīd-i netīceden ʿaķīm olmadı *(363:10). [bu,]*
330. belki **bu** emr-i ġarīb ve kār-ı ʿacīb cümleden ziyāde ķulūb-ı nāsı taṭrīb eyleyüp *(363:11). [bu,]*
331. **Bu** eşnāda herkes mekānına ricʿat ve ṭayy-ı ḫıyām-ı cemʿiyyet fermān buyurılup *(363:13). [bu,]*
332. Çünki **bu** rūz-ı ḫayr-encāmda żiyāfet merāsimi tamām ve eyyām-ı cemʿiyyet *(363:37). [bu,]*
333. tekmīl-i şiʿār-ı sünnet-i ḫitān itmeleri istiṣvāb olundı **Bu** vech ile *(364:9). [bu,]*
334. Neşr mışdāķınca mezbūrlarıñ nāʾire-i ṭāķatların teşʿīl ve emr-i ʿasīrlerin **bu** vech ile *(367:22). [bu,]*
335. pādişāh-ı şekūrī **bu** luṭf-ı Ḫudāyı rüʾyet ve bu şeref-i nādirü'l-vukūʿ ile daḫi *(368:15). [bu,]*
336. pādişāh-ı şekūrī bu luṭf-ı Ḫudāyı rüʾyet ve **bu** şeref-i nādirü'l-vukūʿ ile daḫi *(368:15). [bu,]*
337. mekremiyyet-i şīrīn-meẕāķ-ı şekker-i şükr-i Yezdān ve **bu** ṭavr-ı ḫoş-nümā *(368:16). [bu,]*
338. güş-ı kerrūbiyānı pür-ṭanīn ķılmış idi **Bu** ḫālet-i pür-behcet ile *(370:13). [bu,]*
339. **Bu** eşnāda şeh-zāde-i cüvān-baḫt Sulṭān Süleymān ḫażretleri şecāʿatlü *(370:23). [bu,]*
340. hümā-yı āşiyāne-i vücūd-ı hümāyūn-ı şevket-maķrūnların **bu** güne şevket ü ʿaẓamet *(370:28). [bu,]*
341. **bu** āna gelince bu vech üzere sūr-ı ḫitān ancaķ ḫażret-i ḫudāvendigār-ı ḫilāfet-penāh *(370:30). [bu,]*
342. bu āna gelince **bu** vech üzere sūr-ı ḫitān ancaķ ḫażret-i ḫudāvendigār-ı ḫilāfet-penāh *(370:30). [bu,]*
343. müyesser olup **bu** eşer-i ferḫunde-fercām-ı saʿd-encām ilā yevmi'l-ḥaşri ve'l-ķıyām *(370:32). [bu,]*
344. mülāḥaẓa buyurmaġla **bu** niʿmet-i celīleye hezār hezār şükr-i Yezdān ve *(371:1). [bu,]*
345. Şeh-zāde-i cüvān-baḫt-ı ʿālī-şān Sulṭān Süleymān ḫażretleri daḫi **bu** ālāy-ı celīlü'l-ʿunvānı *(371:6). [bu,]*
346. **Bu** eşnāda muķaddime-i ālāy-ı saʿādet-maķrūn bāb-ı hümāyūndan geçüp *(371:21). [bu,]*
347. ve **bu** meclisde cenāb-ı ṣadr-ı ālī ḫażretleri destār-ı ʿādīleri *(374:8). [bu,]*
348. **Bu** eşnāda şeyḫü'l-islām-ı sellemehü's-selām ḫażretleri çıķup saʿādet-ḫānelerine *(375:3). [bu,]*
349. Ve **bu** rūz-ı fīrūzda vüzerā vü ʿulemā ve baʿżı ricāl-i devlet emīn-i sūr *(375:19). [bu,]*

bu: *(Çarh-ı felek fişeği) "Bu" işaret zamiri.*

ḫumbara ve üç hāvan ve dört çarḫ-ı felek ve **bununñ** gibi nice bāriķa-pāş *(220,:3). [bununñ, -n, -uñ]*

bu gün: *Söz konusu gün, düğünün yedinci günü.*

lisān-ı ḥālim **bu gün** piyāde ḳaldıġımı nāṭıḳ ve baʿde'l-yevm *(260:36). [bu gün,]*

bū-gerde-i şemmü'l-ʿarānīn-i pesend ü taḥsīn olması: *(Çiçeklerin) Buruna beğeni ve güzel kokular saçması.*

şükūfe-i rengīni **bū-gerde-i şemmü'l-ʿarānīn-i pesend ü taḥsīn olması** *(144:5). [bū-gerde-i şemmü'l-ʿarānīn-i pesend ü taḥsīn olması, -ma, -s, -ı]*

bügşüde-i ṭılsım-ı iḫtifā olan: *Gizlenme tılsımını çözmek.*

bügşüde-i ṭılsım-ı iḫtifā olan defāʿin-i māl-ā-māl ḥāletin buldı *(351:22). [bügşüde-i ṭılsım-ı iḫtifā olan, -an]*

bugün: *Bugün.*
1. maḳarr-ı sedd-i sulṭānü'l maşrıḳayn olup muʿtād-ı sābıḳ üzere **bugün** daḫi iki yüz altmış iki *(212:9). [bugün,]*
2. ve bāzīçe-i günā-gün ile āheng-i neşāṭa mübāderet eyleyüp **bugün** *(225:24). [bugün,]*
3. **bugün** maşrabayı bālā-yı sütüna bend idüp hem bu dil-mürde-i belā *(242:33). [bugün,]*
4. Ve **bugün** daḫi iki yüz elli iki ʿaded ṣıbyān-ı ḫitān ördekçi çorbacı neferātı *(266:22). [bugün,]*
5. Neṣr **Bugün** ordu ālāyından bu miḳdār ile iktifā ve hedāyā-yı meşrūḥaları *(285:23). [bugün,]*
6. evc-i hevāda pervāz itdigini **bugün** daḫi iẓhār u ibrāz idüp beyt *(295:8). [bugün,]*
7. ricʿat eyledikleri hengām-ı meserretde vetīre-i sābıḳa üzere **bugün** *(295:17). [bugün,]*
8. Evvelā Ṭāʾife-i Neccārān Dülgerler ḥirfeti **bugün** ordu ālāyına esās-efgen-i niẓām-ı cemʿiyyet *(296:8). [bugün,]*
9. bir şeṭāret ve ne esbāb-ı ṭarabdan bāʿiṣ-i beşāşet olur bir ḥālet ẓuhūr idüp **bugün** *(310:31). [bugün,]*
10. tekrīmen li-şānihi **bugün** daḫi dāḫil-i silk-i erbāb-ı ziyāfet oldı *(316:31). [bugün,]*
11. şāhid-i dil-keş-ḫırām-ı neşāṭa nümūdār ḫalḫal-ı muraṣṣaʿ-nigār olup **bugün** ordu ālāyı *(316:18). [bugün,]*
12. **Bugün** ḥaḳḳā ki süfre-keş-i mihman-ḫāne-i neşāṭ u ḥubūr ḳable'ṭ-ṭaʿām *(318:21). [bugün,]*
13. Neṣr El-ḥāṣıl **bugün** taʿṭīl-i ʿudde-i ṭarab u sürūra bādī olacaḳ mertebe şiddet-i riyāḥ *(326:9). [bugün,]*
14. Ẕolaṭa ḫirmeni oldı **bugün** Oḳ Meydānı *(328:2). [bugün,]*
15. Ordu ālāyı ḳarīn-i encām ve **bugün** āmāde-i icrā-yı sünnet-i ḫitān olan iki yüz otuz üç *(338:10). [bugün,]*

bugün: *Bu devirde, bu zamanda.*
1. **bugün** daḫi iki yüz seksen dört ʿaded ṣıbyāna ḫitān ālāyları tertīb ü taṣfīf olunup *(198:29). [bugün,]*
2. ricʿat eylediler **Bugün** risāle-i cemʿiyyet bu vech üzere *(201:31). [bugün,]*
3. Ve emīn-i gümrük-i āsitāne Yegen Meḥemmed Aġa **bugün** sübḥa-i dest-i iʿtibār olan *(321:32). [bugün,]*

bugün: *Düğünün sekizinci günü.*

Bugün hevā sünbülī olmaġla hem-zānū-yı mücāselet-i ṣadrü'ş-sudūr-ı benām olan *(276:12). [bugün,]*

bugün: *Düğünün on ikinci günü.*

Ammā **bugün** bi-emrillāhi Taʿālā vaḳt vaḳt nāzil olan maṭar-ı vābilden geregi *(345:8). [bugün,]*

bugün: *Bugün, düğünün on üçüncü günü.*
1. ile şenlikler eṣnāsında **bugün** āmāde-i ḫitān olan dört yüz ḳırḳ *(345:34). [bugün,]*
2. **Bugün** deryā şenligine vüzerā-yı ʿiẓām ve ketḫudā beg ḫażretleri mevcūd olmayup *(346:22). [bugün,]*
3. **Bugün** Venedik ilçisi iki balyos ve Nemçe ḳapu ketḫudāsı daʿvet olunup *(347:21). [bugün,]*

bugün: *Düğünün on dördüncü günü.*

Bugün devlet-i ʿaliyyeniñ ḳadīmü'l-eyyāmdan berü ribḳa der-gerden-i iṭāʿatı *(350:18). [bugün,]*

bugün: *Bugün, düğünün on beşinci günü.*

ḳalʿa cenglerinde ṭop u tüfengler ve **bugün** ḫātime-i eyyām-ı sūr olmaġla *(360:10). [bugün,]*

bugün: *Bugün, düğünün son günü.*

on ġuruş ve dört nefer ḳapu ketḫudālarına onar ġuruş inʿām ve **bugün** *(372:32). [bugün,]*

Buhārī-i Şerīf: *(Hediye) İmam Buhari'nin sahih hadis tanımını esas alarak tasnif ettiği eseri.*

Buḫārī-i Şerīf ki miṣli daḫi nā-yāb u nā-peydā idi Ve bir nefīs Dürer-i Ġurer *(171:27). [Buḫārī-i Şerīf,]*

buḫūr: *Tütsü, buhur.*

ḳahve ve şerbet ve **buḫūr** ile tekmīl-i merāsim-i mīzbānīden ṣoñra resm ü rāhlarınca *(248:27). [buḫūr,]*

buhūr-dān: *Tütsülük.*
1. bir sīm-gülāb-dān ve **buḫūr-dān** ve bir sīm ṣaġīr tepsi-i sevād-kār ketḫudāları *(236:4). [buḫūr-dān,]*
2. yüz ṭoḳsan dirhem gülāb-dān ve **buḫūr-dān** hediyyelerini sūr emīni vesāṭetiyle *(236:28). [buḫūr-dān,]*
3. dirhem bir sīm gülāb-dān ve **buḫūr-dān** ve seksen bir dirhem bir sīm şemʿ-dān *(238:16). [buḫūr-dān,]*
4. dirhem sīm gülāb-dān ve iki yüz on dirhem **buḫūr-dān** ve çaḳşırcılar yüz otuz iki buçuḳ *(302:14). [buḫūr-dān,]*
5. dirhem bir sīm gülāb-dān ve iki yüz on dirhem **buḫūr-dān** ve yüz elli dört *(302:15). [buḫūr-dān,]*
6. bir **buḫūr-dān** ve gülāb-dān hediyyelerin ber-resm-i ʿādī maḥalline *(303:29). [buḫūr-dān,]*
7. ve üç yüz dirhem gülāb-dān ve **buḫūr-dān** hediyyelerin teslīm ile *(337:6). [buḫūr-dān,]*

buhūr-ı būyā: *Kokulu tütsü.*

ve **buḫūr-ı būyā** ile müzeyyen mecmūʿı üç vuḳiyye bir sīm şemʿ-dān ve *(239:29). [buḫūr-ı būyā,]*

buhūr-ı mülebbes: *Karışık koku.*

ʿūd-ı māverdī-i enfes ve iki ṭabaḳ **buḫūr-ı mülebbes** ve dörder ṭabaḳ ḳaranfül ve *(314:21). [buḫūr-ı mülebbes,]*

buhūrī şāl: *Tütsülenmiş şal.*

buḫūrī şāl ve yine her biri dörder ṭāḳa bervecī alaca ve ḳuṭnī-i hindī ve aṭlas-ı firengī *(354:11). [buḫūrī şāl,]*

bük: *Eğmek, ikiye katlamak.*

Cevzā-yı sipihriñ ṭāḳatin ṭāḳ idüp ḳaddin **büker** idi Ve ṣal-ı mezḳūruñ miyānesinde *(255:17). [büker, -er]*

bükā eyledigi: *Ağlamak.*

mālik-i ḳuvvet-i ḳudsiyye iken bī-iḫtiyār **bükā eyledigi** yerde vālide-i müşfiḳalarınıñ *(371:19). [bükā eyledigi, -dig, -i]*

buḳaġı: *Hayvanın ayağına vurulan köstek.*
1. ve Mıṣrīleriñ ellerin ardına muḥkem bend idüp ayaḳlarına **buḳaġılar** urdılar *(317:27). [buḳaġılar, -lar]*
2. beste ve ayaḳları **buḳaġı** ile be-hem peyveste iken bendden *(318:3). [buḳaġı,]*

buḳaġı vü resenler: *Hayvanın ayağına vurulan köstek ve ip.*

nihāde ve **buḳaġı vü resenler** āmāde itdürüp ve miyān-ı meydān-ı sūra bir çadır ḳurdılar *(317:26). [buḳaġı vü resenler, -ler]*

bükme ḳılapdāndan: *Arasına ipek ipliği katılarak el tezgahında dokunan çamaşırlık bezin pamuk ipliğine sırma katılarak eğrilmiş iplikle dokunmuş hali.*

zīn-pūş-ı zer-nigārı dībādan şemeri **bükme ḳılapdāndan** iki re's *(335:3). [bükme ḳılapdāndan, -dan]*

bul: *Var olmak, mevcut olmak.*
1. manṣıb żabṭ idenler ve menāṣıb-ı baʿīdede olanlarıñ ādemleri **bulunup** tedārük-i hediyye-i muʿtādede *(193:2). [bulunup, -un, -up]*
2. **bulunan** begleri bālāda tafṣīl olındıġı üzere sāʾir ilçiler silkine idḫāl ile nāʾil-i āmāl *(355:7). [bulunan, -un, -an]*

bul: *(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak. II Ermek, elde etmek, ulaşmak.*
1. ḳıbelinden mālikāne vü teʾyīd ḳılınup ʿālem ḥayāt-ı tāze vü şevḳ-i cedīd **buldı** *(136:26). [buldı, -dı]*
2. perde-i āl-gūn-ı şafaḳ ol revnaḳ u raġbeti **bulamaz** Ve her biri yine beşer ṭonluḳ olmaḳ *(164:27). [bulamaz, -a, -maz]*
3. bir mīve-fürūş-ı seped-be-dūşı **bulup** şemen-i silʿa-i ticāreti olacaḳ ḳadar ücret *(175:15). [bulup, -up]*
4. **Bulunmaz** mevkib-i ḫūbānı gezseñ ḥayme-der-ḥayme *(277:6). [bulunmaz, -un, -maz]*
5. **Buldı** teşrīfiñ ile ḫalḳ ḥayāt-ı tāze *(293:1). [buldı, -dı]*
6. işti ʿāl u iltihāb ve nāʾire-i edevāt-ı sāʾireden āteş-i şafaḳ germiyyet ü tāb **bulmaġın** *(309:23). [bulmaġın, -maġ, -ın]*
7. **Buldı** ʿālem şevḳ-i bī-endāze bir yüzden daḥi *(333:25). [buldı, -dı]*
8. sārī olup ʿālem neşāṭ-ı tāze ve şevḳ-i bī-endāze **buldığı** zamān-ı ṣafā-resānda *(333:18). [buldığı, -dığ, -ı]*
9. ile başḳa zīnet ve özge ḥālet **bulmuş** idi *(357:30). [bulmuş, -muş]*
10. ile mışrāʿ Uçardım **bulsam** ammā neyleyim bāl ü perrim yoḳdur zemzemesiyle *(362:4). [bulsam, -sa, -m]*

bul: *Var olduğu bilinmeyen ya da bilindiği halde göz önünde olmayan bir şeyi arayarak ortaya çıkarmak.*

bulup meḥekk-i tecribe vü imtiḥāna sūde olan ibrīz-i ḳābiliyyeti dārü'l-ʿayār-ı temyīzde *(145:29). [bulup, -up]*

bul: *Görmek, yormak, düşünmek.*

muḥāl mertebesinde **buldum** *(209:29). [buldum, -du, -m]*

bul: *Yeni bir görünüm kazanmak, yaratmak.*

Bu nev-devāt-ı muṣannaʿ ki **buldı** naḳş-ı ẓuhūr *(313:16). [buldı, -dı]*

bul: *(Görev) Devam etme.*

ve ḫ̆ācegān-ı dīvān ve mülāzemetde **bulunan** Anaṭolı ve Rūmili ḳużātı efendiler *(345:25). [bulunan, -un, -an]*

bul: *(Alıcı hücumu) Uğramak.*

buldı ki sū-der-sū iṭāre-i kebūter-i hevāyī ile bender-gāh-ı ʿālem-i bālāda *(355:25). [buldı, -dı]*

bul: *Belirli vaziyette konumlanmak.*

sevdāsına düşen tīr-i hevāyī-miṣāl kendüyi zīr-i pāyında üftāde **bulur** Gümüş Ṣuyı *(362:8). [bulur, -ur]*

bul: *Belirli bir dereceye varmak.*

mertebeyi **bulmuş** idi *(370:9). [bulmuş, -muş]*

bul-: *(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak. II Ermek, elde etmek, ulaşmak.*
hengām-ı sūrda **bulunmaḳ** hevesiyle gelüp kimine taʿyīnāt virildi *(142:15). [bulunmaḳ, -un, -mak]*
burc-ı mīzāna rütbe-i tesāvī **bulmuş** idi Naẓm *(203:31). [bulmuş, -muş]*

bülbül: *Güzel sesiyle bilinen kuş.*
1. Her naġmede tebdīl-i maḳām eyledi **bülbül** *(206:24). [bülbül,]*
2. **Bülbül** işidince itdi çih çih *(293:18). [bülbül,]*

bülbül-i dil-keş-sürūd: *Hoş sesli bülbülün şarkısı.*

ḫandān gāh **bülbül-i dil-keş-sürūd** gibi gülbün-i ʿayş u ṣafāda nevā-senc-i duʿā-yı devlet-i pādişāh-ı cihān olup *(359:6). [bülbül-i dil-keş-sürūd,]*

bülbül-i ravżatü'l-mecālis-i vaʿẓ u naṣīhat: *Toplantı bahçelerinde vaaz ve nasihat veren bülbül.*

ve Ṭop-ḫānede vāḳiʿ selāṭīn ve vüzerā cevāmiʿinde **bülbül-i ravżatü'l-mecālis-i vaʿẓ u naṣīḥat** *(214:32). [bülbül-i ravżatü'l-mecālis-i vaʿẓ u naṣīḥat,]*

bülend: *Yüksek.*

Evc-i burūc-ı ḳalʿa-i gerdūn gibi **bülend** *(188:1). [bülend,]*

bülend: *(Fişek için) Uzun.*

bülend āsumānī fişekler ki dūr-bīn-i medd-i nigāh mertebe-i ʿurūc u ṣuʿūdında *(269:25). [bülend,]*

bülendī-i āvāzları: *Bağırtı.*

naʿrasıyla āheng virüp **bülendī-i āvāzları** küleng-i nāle-zen-i āsumān-pervāza *(303:27). [bülendī-i āvāzları, -lar, -ı]*

bülend-ḳadr ü iʿtibār ideydim: *(At için) Değerini ve itibarını yükseltmek.*

fārisü'l-ḫayl-i meydān-ı iftiḫār ve ḫākden refʿ idüp **bülend-ḳadr ü iʿtibār ideydim** *(261:9). [bülend-ḳadr ü iʿtibār ideydim, -e, -y, -di, -m]*

bülend-menziletā: *Ey makamı yüce.*

Bülend-menziletā bir nişāne dikdiñ kim *(273:15). [bülend-menziletā,]*

bulun: *(Aranılarak veya tesâdüfen) Elde edilmek, ele geçirilmek.*

nice ferve-fürūşlar hezārān post ıpratmaḳ ile güc ile **bulunmuş** dellāl ve *(163:12). [bulunmuş, -muş]*

bulun: *Bulunmak, var olmak, mevcut olmak.*

bulunmaġla bā-iẕn-i hümāyūn ḥużūr-ı fāʾiżü'n-nūr-ı şevket-maḳrūna varup *(374:4). [bulunmaġla, -maġ, -la]*

bulun: *Konum, mevki olarak yer edinmek.*
1. mesned-ārā-yı vekālet-i kübrā **bulunan** merḥūm Köprili-zāde Aḥmed Paşa *(168:20). [bulunan, -an]*
2. vüzerādan sūr-ı Murādiyyede vezīr **bulunan** Sinān Paşa cemiʿ-i vüzerāya *(168:26). [bulunan, -an]*
3. ol vaḳitde Marʿaş vālīsi **bulunup** sūr-ı hümāyūnda medʿuvven *(169:12). [bulunup, -up, -]*

bulun: *Aranılan şeyin birinde olması.*

Bende **bulunur** zehr-i ġamıñ tiryākı naġmesini ismāʿ itdigi gibi bī-çāreler *(225:11). [bulunur, -ur]*

bulun: *Olmak, meydana gelmek.*

kemāl mertebe ʿarż-ı raġbet itmeleriyle sūr-ı hümāyūna daʿvet olunmuş **bulunmaġın** *(342:33). [bulunmaġın, -maġ, -ın]*

bulun: *Bir yerde olmak, yer almak.*
1. cemʿiyyet-gāh-ı sūr-ı zifāfda **bulunmaġa** müsāraʿat itmekle verāʿ-yı perde-i esrārdan *(179:8). [bulunmaġa, -maġ, -a]*
2. **bulunmaġla** gel sen de naẓar-ı tedḳīḳ eyle taḥrīr idecek ḫārikada *(209:23). [bulunmaġla, -maġ, -la]*
3. daḫi ol meclis-i kerrūbī-ḫademde **bulunmaġın** ikrāmen li-şānihi anlara daḫi bir *(215:36). [bulunmaġın, -maġ, -ın]*
4. āsūde-nişīn-i ḫacle-gāh-ı istirāḥat olmaġın bu cemʿiyyetde **bulunmadılar** ʿİzzetlü *(251:23). [bulunmadılar, -ma, -dı, -lar]*
5. ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri ṣof ferāce geyüp ve paşalar ferve ile **bulunup** *(276:15). [bulunup, -up]*
6. ve Mosḳov çarınıñ devlet-i ʿaliyyede **bulunan** ḳapu ketḫudāları ve *(337:31). [bulunan, -an]*
7. sāye-bān-ı ṣadr-ı aʿẓamīde **bulundılar** *(337:25). [bulundılar, -dı, -lar]*
8. ṣoñra ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri ḥużūr-ı hümāyūnda **bulunmaları** *(360:32). [bulunmaları, -ma, -lar, -ı]*
9. ve çavuşbaşı aġa ḫażerātı maʿiyyetlerinde **bulunup** sāʾir ocaḳ aġaları ʿarż ḳapusunda *(373:31). [bulunup, -up]*

bunlar: *(At kuklaları ve midilliler) "Bunlar" işaret zamiri.*

Bunlar daḫi naṭʿ-ı şaṭranc-ı şeṭāretle bu ṭarīḳ üzere at sürerek ve naẓar-gāh-ı şāhīde *(157:30). [bunlar,]*

bunlar: *(Gösteriler) "Bunlar" işaret sıfatı.*

Bunlardan ṣoñra sābıḳan vālī-i Mıṣr-ı Ḳāhire ʿAlī Paşa ḥażretleri nāḫiye-i Ṣaʿīdden *(157:34). [bunlardan, -dan]*

bunlar: *(Gelen hediyeler için) "Bunlar" işaret sıfatı.*

Ve **bunlardan** mā-ʿadā elvān çuḳalara ḳaplu nāfe ve boġaz ve cılḳafa ve *(164:14). [bunlardan, -dan]*

bunlar: *(Hediyeler için) "Bunlar" işaret zamiri.*

Ve **bunlardan** mā-ʿadā siyāh ābnūs üzere elmās u yāḳūt ile muraṣṣaʿ bir *(166:15). [bunlardan, -dan, -]*

bunlar: *"Bunlar" işaret zamiri.*

Ḥużūr-ı hümāyūna ruḫṣat-yāb-ı müşūl olan mevālī-i ʿiẓām **bunlar** üç direkli şāldan *(179:14). [bunlar,]*

bunlarıñ işrlerine: *(Darüssaade ağası ve kutlu Enderun ağası) Bunların ardı.*

mürūr ve **bunlarıñ işrlerine** daḫi sipāh u silāḥ-dār aġaları iḳtifā idüp *(371:12). [bunlarıñ işrlerine, -n, -e]*

bunlarıñ pīç ü tāb ve halecān u ıżtırābları: *(Göstericiler için) Bunların kıvrılıp büzülmesi ve korku içinde çırpınması.*

tafṣīli ḥavṣala-sūz-ı varaḳdır **Bunlarıñ pīç ü tāb ve ḫalecān u ıżtırābları** daḫi bir *(357:8). [bunlarıñ pīç ü tāb ve ḫalecān u ıżtırābları,]*

bunlarıñ şaḥāʾif-i cilādāde-i cemʿiyyetlerine: *(Kağıtçılar) Bunların alaylarının aharlı sayfaları.*

Neşr **Bunlarıñ şaḥāʾif-i cilādāde-i cemʿiyyetlerine** aḳlām-ı iḳdām ile temmet-i ḫıtām *(313:20). [bunlarıñ ṣaḥāʾif-i cilādāde-i cemʿiyyetlerine, -n, -e]*

bunlarıñ temāşāsı: *(Gösteriler) Bunların seyri.*

nā-şinīde ve **bunlarıñ temāşāsı** ġayri temāşādan sedd-i derīçe-i dīde itmişdir *(357:10). [bunlarıñ temāşāsı,]*

bunlarıñ verāsında: *(Nalçacılar için) Bunların arkası.*

Āmeden-i ḥirfet-i Ḳazġāniyān
Bunlarıñ verāsında nā-gehān baḳırcılar ālāyı bir kerr ü ferr ve debdebe-i dīger *(303:2). [bunlarıñ verāsında, -n, -da]*

bunlarıñ verāsında: *(Okçu ve yaycı) Bunların arkası.*

Bunlarıñ verāsında Balmūmcılar nice tābende-ʿiẕār-ı āteşīn-ruḫsārı *(312:18). [bunlarıñ verāsında, -n, -da]*

bün-nişīnān-ı sütūn: *(Maşrapa için) Direğin dibinde (bulunmak).*

atup ve bir cānibini eliyle muḥkem ṭutup **bün-nişīnān-ı sütūn** maşrabayı rīsmāna *(243:13). [bün-nişīnān-ı sütūn,]*

bunun resen-bāzı: *Gösterinin ip cambazı.*

Ki tīġ-i cān ile oynar **bunun resen-bāzı** *(233:4). [bunun resen-bāzı,]*

bunun resen-bāzı: *Aşkın cambazı.*

Ki tīġ-i cān ile oynar **bunuñ resen-bāzı** *(259:14). [bunuñ resen-bāzı,]*

bünyād itmişler: *Meydana getirmek.*

bir şeh-nişīn-i güzīn **bünyād itmişler** idi ki şāḳūl-i naẕar-ı imʿān ile hevāsın terāzūya alsalar *(296:12). [bünyād itmişler, -miş, -ler]*

bünyād olunmuş: *Yapılmak, meydana getirmek.*

bünyād olunmuş bir ḳaṣr-ı pür-zīver ve eṭrāfı yüz *(269:37). [bünyād olunmuş, -un, -muş]*

bura: *Bu yer.*

Ḫāl-i ʿanber hele balmūmı yapışdır **buraya** *(312:25). [buraya, -y, -a]*

burāḳ-ı berin-i huld: *Yüce cennetin Burak'ı.*

kimini daḥi rikāb u zīn ve dībā zīn-pūş ile **Burāḳ-ı berin-i ḫuld** gibi bir mertebe tezyīn eylediler *(237:6). [burāḳ-ı berin-i ḫuld,]*

burāḳ-ı berḳden: *Hızlı giden at.*

ḳoşı atları ki mecmūʿı altmış altı ʿaded her biri **burāḳ-ı berḳden** çāpük-ter *(359:29). [burāḳ-ı berḳden, -den]*

burc: *Gökte Zodyak üzerinde bulunan on iki takım yıldızına verilen ad.*
1. Eyledi bir burcdan bir **burca** taḥvīl āfitāb *(153:6). [burca, -a]*
2. Eyledi bir **burcdan** bir burca taḥvīl āfitāb *(153: 6). [burcdan, -dan]*

burc: *Toplantı yeri.*

Sāḳīsi melek **burcı** felek sāġarı ḫurşīd *(329:19). [burcı, -ı]*

burc u bārūları: *Burç ve duvar.*

şoñra ḳalʿa-i meẕkūreniñ bārūt-ḫānesine āteş virilüp **burc u bārūları** *(289:14). [burc u bārūları, -lar, -ı]*

burc u bārūsı: *(Kale için) Burç ve beden.*

ile ẓuhūr idüp baḳırdan maṣnūʿ mücellā vü muṣayḳal ber-ḳāʿide **burc u bārūsı** *(303:3). [burc u bārūsı, -s, -ı]*

burc u mekān: *Yer edinmek.*

iken dürüldüklerinde her bir ṭablayı **burc u mekān** ve lāne vü āşiyān eyleyen *(266:8). [burc u mekān,]*

burçak burçak: *Baklagillerden hayvan yemi olarak kullanılan otsu bir bitki.*

Gül-i ter derler idi şerm ile **burçaḳ burçaḳ** *(234:29). [burçaḳ burçaḳ,]*

burc-ārā-yı gūşe-i sāye-bān olup: *Çadır köşesinin burcuna süs vermek.*

bedr-i hāle-nişīn gibi **burc-ārā-yı gūşe-i sāye-bān olup** sāʿat-i ḫāmise *(309:30). [burc-ārā-yı gūşe-i sāye-bān olup, -up]*

burc-ı ābīden: *Su burçları (Yengeç, akrep, balık).*

āb u tāb-ı salṭanat **burc-ı ābīden** taḥvīl-i veche-i ʿazīmet ve sāḥa-i sūra *(346:27). [burc-ı ābīden, -den]*

burc-ı ābī-i ḫurşīd-i cihān-tāb-ı naẓar-ı saʿādetleri olduḳdan: *(Sevmek bağlamında su grubu burçları kullanılmıştır.) Mutlu bakışların cihanı aydınlatan güneşine su burçları olmak.*

burc-ı ābī-i ḫurşīd-i cihān-tāb-ı naẓar-ı saʿādetleri olduḳdan ṣoñra yine ṭaşra çıḳarılup *(314:18). [burc-ı ābī-i ḫurşīd-i cihān-tāb-ı naẓar-ı saʿādetleri olduḳdan, -duḳ, -dan]*

burc-ı ābīye: *Su burçları (Yengeç, akrep, balık).*

kevākib-i āsumān-ı ḥaşmet burc-ı ḫākīden **burc-ı ābīye** taḥvīl eylediler yaʿnī *(216:28). [burc-ı ābīye, -y, -e]*

burc-ı ʿakreb: *1) Akrep burcu 2) Fitne ve karışıklık.*

Ṣandūḳī fişek çü **burc-ı ʿakreb** *(132:10). [burc-ı ʿakreb,]*

burc-ı ʿakrebe: *Akrep burcu.*

gezīde itmekle naʿra-i tiryākiyānı **burc-ı ʿaḳrebe** resīde eyleyüp tekrār şol mertebe *(225:21). [burc-ı ʿaḳrebe, -e]*

burc-ı āsumānī: *Gökyüzünün burçları.*

burc-ı āsumānī gibi on iki pelleyi ḥāvī bir dolāb var idi ki her bir gözünde bir *(254:12). [burc-ı āsumānī,]*

burc-ı bārūlarında: *Kalenin burcu duvarı.*

burc-ı bārūlarında rāyet-efrāz-ı söz ü sāz olanlar naʿra-i Allāh Allāh ile *(220:17). [burc-ı bārūlarında, -lar, -ı, -n, -da]*

burc-ı ḫākīden: *Toprak burçları (Boğa, Başak, Oğlak).*

kevākib-i āsumān-ı ḥaşmet **burc-ı ḫākīden** burc-ı ābīye taḥvīl eylediler yaʿnī *(216:28). [burc-ı ḫākīden, -den]*

burc-ı ḫūtdan: *Balık burcu.*

āfitāb-ı salṭanat **burc-ı ḫūtdan** taḥvīl ve sāḥil-serāy-ı ʿāmirelerine *(353:6). [burc-ı ḫūtdan, -dan]*

burc-ı ḳamer: *Ay burcu.*

ile seyr otaġını **burc-ı ḳamer** gibi pūr-nūr u pür-tāb eyledikde ḳanādīl-i raḫşendeler *(196:11). [burc-ı ḳamer,]*

burc-ı ḳavs ü ʿakrebi: *Yay ve akrep burcu.*

burc-ı ḳavs ü ʿaḳrebi nümūdār-ı ṣandūḳ-ı mār itmegin seyr idenler bu beyti *(252:30). [burc-ı ḳavs ü ʿaḳrebi, -i]*

burc-ı ḳavse: *Yay burcu.*
1. sipihr-i eṣīr ve miḥrāb-ı namaz-gāh derūnında **burc-ı ḳavse** naẕīr ḳılındı *(150:8). [burc-ı ḳavse, -e]*
2. Ḳaṣr-ı çarḫıñ çifti midir **burc-ı ḳavsiñ** ʿaksi mi *(185:1). [burc-ı ḳavsiñ, -iñ]*

burc-ı keyvāna: *Oğlak burcu (Bu burç, Keyvan yani Zuhal yıldızının hanesindedir).*

burc-ı Keyvāna irişdi ve serhengān-ı şeṭāret-āyīn-i uḍḥūke-üslūb *(251:1). [burc-ı keyvāna,]*

burc-ı mīzāna: *Terazi burcu.*
1. **burc-ı mīzāna** rütbe-i tesāvī bulmuş idi Naẕm *(203:31). [burc-ı mīzāna, -a]*
2. Pül-i dūlāb döndi sūr-gehde **burc-ı mīzāna** *(203:32). [burc-ı mīzāna, -a]*

burc-ı şevre: *Boğa burcu.*

mışrāʿ **Burc-ı şevre** eyledi taḥvīl gūyā āfitāb vāḳıʿā *(234:22). [burc-ı şevre, -e]*

burc-ı şevre: *Boğa burcu.*

üstādān-ı mühendis-kār ile gerdūne-i gāveyn üzere **burc-ı şevre** numūne aṭlas-ı şafaḳ-reng *(296:10). [burc-ı şevre,]*

burc-ı tīri: *Ok burcu.*

şoñra cā-be-cā āsumānī fişekler perrān ve her biri **burc-ı tīri** nişān eyleyüp oḳ yılanı *(252:28). [burc-ı tīri, -i]*

burcü'ş-şeref-i āfitāb-ı salṭanat olmaġla: *Saltanat güneşinin şerefli burcu olması, sultanın seyir köşküne oturması.*

Bu eṣnāda ḳaṣr-ı āsumān-pāye-i ʿadālet yine **burcü'ş-şeref-i āfitāb-ı salṭanat olmaġla** *(222:11). [burcü'ş-şeref-i āfitāb-ı salṭanat olmaġla, -maġ, -la]*

burcü'ş-şeref-i aşlīleri: *Burçlar kuşağındaki gerçek yuva.*

Ve şevketlü ʿaẓametlü ḳudretlü āfitāb-ı salṭanat ḥażretleri **burcü'ş-şeref-i aşlīleri** olan *(364:6). [burcü'ş-şeref-i aşlīleri, -ler, -i]*

burcü'ş-şeref-i aşlīleri olan: *(Padişah ve ailesinin yaşadığı saray için) Üzerinde yaşanılan gerçek saray.*

burcü'ş-şeref-i aşlīleri olan sarāy-ı cedīde teveccüh buyurdılar ve yümn-i iḳbāl *(145:11). [burcü'ş-şeref-i aşlīleri olan, -an]*

burcü'ş-şeref-i evreng-i zer-dūzlarından: *(III. Ahmet) Altın telle nakışlanmış tahtın şerefli burcu.*

ḫurşīd-i āsumān-ı salṭanat ḥażretleri **burcü'ş-şeref-i evreng-i zer-dūzlarından** ṭaşra *(310:25). [burcü'ş-şeref-i evreng-i zer-dūzlarından, -lar, -ı, -n, -dan]*

burcü'ş-şeref-i sāye-bān-ı temāşāda: *Seyir otağının şerefli burcu.*

burcü'ş-şeref-i sāye-bān-ı temāşāda envār-ı cibāh-ı iştibāhları *(322:27). [burcü'ş-şeref-i sāye-bān-ı temāşāda, -da]*

bürehne-pāy-ı kūçe-hasreti: *Hasret çarşısının çıplak ayaklısı.*

ki her biri kefş-i hilāli bām-ı āsumāna atmış ve nice **bürehne-pāy-ı kūçe-ḥasreti** *(278:20). [bürehne-pāy-ı kūçe-ḥasreti, -i]*

burġu-ı müjeñ: *Kirpiğin kıvrımı.*

İş ya **burġu-ı müjeñ** ya çekic-i ġamzeñdir *(297:15). [burġu-ı müjeñ, -ñ]*

bürhān olmaġın: *Belirtmek, açıklamak.*

ḥulūl-i vaḳt-i ʿaṣrı īẕān içün iki **bürhān olmaġın** iʿlā-yı livā-yı kelimetullāhda *(194:1). [bürhān olmaġın, -maġ, -ın]*

bürhānü'l-müctehidīn: *(İbn Abbas) Ayet ve hadislerden seri hükümler çıkaran din alimlerinin dayanağı.*

bürhānü'l-müctehidīn Ḥażret-i İbni ʿAbbās raḍiyallāhu ʿanhümā *(190:27). [bürhānü'l-müctehidīn,]*

burūc-ı āsumānda: *Burçlar kuşağı, yıldız takımı.*

taḥtında müstetir ve kimi Zühre-i zehrā **burūc-ı āsumānda** sāʾir oldıġı gibi *(205:17). [burūc-ı āsumānda, -da]*

burūc-ı felek: *Gökyüzü burçları.*

ḳurılup **burūc-ı felek** gibi dāʾir ve üstinde sitāregān-ı seyyāre gibi dört *(203:27). [burūc-ı felek,]*

bürūdet: *Soğukluk.*

üzere şebīt-i ḳadem nā-meysūr ve **bürūdetden** taḥrīk-i dest ü pā nā-maḳdūr iken *(339:32). [bürūdetden, -den]*

bürūdet-i hevā: *Serin hava.*

müsāʿade-i rūzgār olmayup **bürūdet-i hevā** germiyyet-i meclisi tebrīd ve riyāḥ-ı şedīde *(339:14). [bürūdet-i hevā,]*

bürūdet-i hevādan: *Havanın serinliği.*

ṣadr-ı aʿẓām ve vekīl-i muṭlaḳ-ı cihān-dār-ı muʿaẓẓam ḥażerātı üç direkli sāyebān-ı ziyāfeti
erkān kürki ve destār-ı ʿādīleri ile teşrīf ve **bürūdet-i hevādan** nāşī *(319, 18). [bürūdet-i hevādan, -dan]*

bürüncek: *İpek böceği kozasının teli, ham ipek; ham ipekten pek az miktarda keten ipliği katılarak dokunan yazlık bir kumaş.*

ve firengī aṭlas ve **bürüncek** üzerine işleme dört ʿaded girān-bahā yorġanları
hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ üzere ḳabżına meʾmūr olanlara teslīm idüp *(283, 21). [bürüncek,]*

burūsa kāḍīsi ishaḳ-zāde nūr meḥemmed efendi: *III. Ahmed döneminde Bursa kadılığı yapmış Osmanlı devlet görevlisi.*

Ve **Burūsa ḳāḍīsi İsḥaḳ-zāde Nūr Meḥemmed Efendi** dāʿīlerinden bir ḳıṭʿa *(192:8). [burūsa ḳāḍīsi isḥaḳ-zāde nūr meḥemmed efendi,]*

burūsa maʿzūli efendilerden: *Bursa kadılığı görevinde bulunanlar.*

ve **Burūsa maʿzūli efendilerden** Mektūbī ʿOs̱mān Efendi ve Çıracı-zāde Ḥasan Efendi *(178:10). [Burūsa maʿzūli efendilerden, -den]*

Burūsa pāyesi olan: *Bursa kadılığı görevini yapmış olan.*

ve **Burūsa pāyesi olan** efendilerden sābıḳan Mışır ḳāḍīsi Bābī-zāde Meḥemmed Efendi ve *(178:13). [Burūsa pāyesi olan, -an]*

Burūsa ve Avlonya ḫ̆āceleri: *Hacegandan sayılan bir bölüm olan önemli kalem tabirleri.*

Burūsa ve Avlonya ḫ̆āceleri ḥalḳa-bend-i cemʿiyyet *(320:9). [Aurūsa ve Avlonya ḫ̆āceleri,]*

bürūz: *Belirme, ortaya çıkma.*

Çıḳmasa seḥer güneş **bürūza** *(131:11). [bürūza, -a]*

bürūz eyledi: *Ortaya çıkmak.*

ve şikeminden bir kānūn-ı fürūzende-i pür-sūz **bürūz eyledi** Meger pūşidesin *(352:8). [bürūz eyledi, -di]*

büryān iderek: *Kebap etmek,yakmak.*

büryān iderek güz̲erān olduḳda germ-iştihāyān-ı niʿmet-i vuṣlat *(238:24). [büryān iderek, -erek]*

büryān olup: *Kebap olmak.*

pīrāste olan simāṭ-ı āsumāna āteş-i şafaḳda s̲evr ü cedy ü ḥamel **büryān olup** *(348:25). [büryān olup, -up]*

büsbütün: *Büsbütün, tamamen, bütünüyle.*

Ehl-i ʿirfān arasında bir żiyāfet **büsbütün** *(224:5). [büsbütün,]*

būse-gāh-ı şifāh-ı āmāl: *Emeller dudağının öpücük yeri.*

tevḳīf olunmuş idi Hemvāre gūşe-i ezyāl-i iḳbāli **būse-gāh-ı şifāh-ı āmāl** *(363:32). [būse-gāh-ı şifāh-ı āmāl,]*

būse-gāh-ı şifāh-ı erbāb-ı āmāl: *Dilek sahipleri için dudak kondurma yeri.*

ve çeşm-i rikābı **būse-gāh-ı şifāh-ı erbāb-ı āmāl** zīn-pūş-ı rengīn-nuḳūşı *(369:19). [būse-gāh-ı şifāh-ı erbāb-ı āmāl,]*

būse-rübā-yı pāy-ı cihān-dārī kılınmak: *Cihan padişahının öpücüğünü kapmak.*

cevlān-ger-i maʿraż-ı ihdā ve dehān-ı rikābı **būse-rübā-yı pāy-ı cihān-dārī ḳılınmaḳ** *(214:19). [būse-rübā-yı pāy-ı cihān-dārī ḳılınmaḳ, -ın, -maḳ]*

būs-ı ebrū-yı zīn ü çeşm-i rikāb idüp: *Eyer kaşını ve üzengi gözünü öpmek.*

incü kesmelü esb-i ʿālem-bahāya süvār olmaḳ eṣnāsında üç kerre **būs-ı ebrū-yı zīn ü çeşm-i rikāb idüp** *(375:16). [būs-ı ebrū-yı zīn ü çeşm-i rikāb idüp, -üp]*

būs-ı enāmil-i şeyḫü'l-islām-ı ʿaliyyü'ş-şiyem eyleyüp: *Yüksek, ulu karakterli şeyhülislamın parmak uçlarını öpmek.*

ve **būs-ı enāmil-i şeyḫü'l-islām-ı ʿaliyyü'ş-şiyem eyleyüp** *(287:9). [būs-ı enāmil-i şeyḫü'l-islām-ı ʿaliyyü'ş-şiyem eyleyüp, -y, -üp]*

būs-ı zemīn eylediklerinde: *Baş eğerek selamlamak.*

vüzerā-yı ʿiẓām ādāb-ı pādişāhī üzere **būs-ı zemīn eylediklerinde** şeyḫü'l-islām-ı ḫuceste-maḳām *(374:5). [būs-ı zemīn eylediklerinde, -dik, -ler, -i, -n, -de]*

būs-ı zemīn idüp: *Padişahı selamlamak.*

üzere **būs-ı zemīn idüp** çıḳdılar Baʿdehū vüzerā-yı ʿiẓām ṭaşra gelüp ʿarż ḳapusına *(374:38). [būs-ı zemīn idüp, -üp]*

būsīde: *Öpmek, saygılı davranmak.*

destine resīde olduḳda leb-i taʿẓīm ile **būsīde** ve ḳumrī-i serv-nişīn gibi *(243:15). [būsīde,]*

bustān-ı ṣafāya: *Eğlence bahçesi.*
1. **Bustān-ı ṣafāya** āb virdi *(132:2). [bustān-ı ṣafāya, -y, -a]*
2. **Bustān-ı ṣafāya** āb virdi *(229:7). [bustān-ı ṣafāya, -y, -a]*

būstān-ı serāy-ı ḫāṣṣaya: *Sarayın has bahçesi.*

ile **būstān-ı serāy-ı ḫāṣṣaya** naẓīr lāle-zār-ı tāb-dārdan nümūne *(289:4). [būstān-ı serāy-ı ḫāṣṣaya, -y, -a]*

bütān-ı deyr-i ferhār: *(Güzeller güzeli) Ferhar'ın tapınağında bulunan güzeller.*

temāşā-yı ḫüsn-i resmi ādemi **bütān-ı deyr-i Ferḫār** gibi ṣūret-i dīvār iderdi Li-münşiʾihi *(161:19). [bütān-ı deyr-i ferḫār,]*

büt-i dāmen-be-miyānı: *Eteği belinde güzel.*

Serv-ḳadd bir **büt-i dāmen-be-miyānı** teẕkīr *(186:24). [büt-i dāmen-be-miyānı, -ı]*

büt-i ḥabbāzı: *Ekmekçi güzel.*

Görince ol **büt-i ḫabbāzı** aldıḳ etmegimiz *(236:23). [büt-i ḫabbāzı, -ı]*

büt-i ḫaffāf: *Kavaf güzeli.*

Görince mest ü ser-gerdān-ı ʿaşḳın ol **büt-i ḫaffāf** *(278:22). [büt-i ḫaffāf,]*

büt-i ḥayyāṭı: *Terzi güzeli.*

O mū-miyān **büt-i ḫayyāṭı** ḫalḳ bellediler *(301:29). [büt-i ḫayyāṭı, -ı]*

büt-i ṭaḥḥān: *Değirmenci güzeli.*

Görmedim ben ol **büt-i ṭaḥḥān** gibi sengīn-dili *(235:17). [büt-i ṭaḥḥān,]*

bütün: *Hep, tamamen.*

Sende bu ʿazm ki var dirler ahālīsi **bütün** *(292:16). [bütün,]*

bütün: *"Bütün" anlamında belirsizlik sıfatı.*

Baḫtı açıldı yüzi güldi **bütün** dünyānıñ *(245:25). [bütün,]*

būy-ı ahlāḳ-ı pādişāhı: *Padişahın güzel huylarının kokusu.*

Neşr itse bād **būy-ı aḫlāḳ-ı pādişāhı** *(162:14). [būy-ı aḫlāḳ-ı pādişāhı, -ı]*

būy-ı nefīs: *Nefis, güzel koku.*

Meşāmm-ı cāna virüp ṭabḫ-ı ḳahve **būy-ı nefīs** *(313:29). [būy-ı nefīs,]*

büyük baḥrī aġa: *Kaptan-ı derya, Osmanlı'da donanma komutanlarına verilen ad.*

ṭonluḳ aṭlas u dībā ve bir ṭonluḳ ḳatīfe-i zībā ve **Büyük Baḥrī Aġa** cānibinden *(288:14). [büyük baḥrī aġa,]*

büyük dīvānda: *Devlet işlerinin görüşüldüğü ulu divan, büyük meclis, Divan-ı Hümayun.*

Meḥemmed Aġa ḥażretleri lisān-ı ḥāl ile eṣ-ṣalā-gūyān **büyük dīvānda** olageldiġi *(265:33). [büyük dīvānda, -da]*

büyük ve küçük ḳalʿa tezkirecileri: *Hacegandan sayılan bir bölüm olan, Osmanlı bürokrasisinde önemli kalem amirleri için kullanılan tabir.*

ve **büyük ve küçük ḳalʿa tezkirecileri** ve ḫāṣṣlar ḫᵛācesi Ḥasan Efendi ve *(320:8). [büyük ve küçük ḳalʿa tezkirecileri,]*

buyur: *Emretmek, söylemek.*
1. **buyurduḳlarında** bu ʿabd-i ḥaḳīr daḫi müşāhede itdigim veḳāyiʿ-i rūzān u şebāneden *(260:15). [buyurduḳlarında, -duḳ, -ları, -(n)da]*
2. Söz seniñdir **buyur** ey nādire-dān ḫoş geldiñ *(292:11). [buyur,]*
3. şübheñ var ise taḥḳīḳ eyle **buyurmaları** ile teşḫīẕ-i naẓar-ı imʿān ve nevk-i yalmanına *(209:24). [buyurmaları, -ma, -lar, -ı]*
4. **buyurduḳlarında** bu ʿabd-i dem-beste vü ḫāṭır-şikeste daḫi efendim *(261:13). [buyurduḳlarında, -duḳ, -lar, -ı, -n, -da]*

buyurul: *Çağırılmak.*

daḫi **buyurulmaġın** vaḳt-i ʿavdet ve hengām-ı ricʿatlarına degin żiyāfete ḥużżār *(265:27). [buyurulmaġın, -maġ, -ın, -]*

buyurul: *Emredilmek.*

naḳl olunmaḳ **buyurulmaġın** ʿale's-seḥer erbāb-ı devlet *(364:30). [buyurulmaġın, -maġ, -ın]*

büyūt u dekākīniñ: *Evler ve dükkanlar.*

mürūrına māniʿ olacaḳ **büyūt u dekākīniñ** bām u şeh-nişīnleri hedm olunmaḳ *(147:28). [büyūt u dekākīniñ, -n, -iñ]*

büz-: *Küçülmek, buruşmak.*

küllü'ş-şayd fī cevfi'l-ḳarār zemzemesiyle cigerlerin dilmege **büzülmüş** *(266:7). [büzülmüş, -ül, -müş]*

buz olmuşdur: *Suyun sıvı halden katılaşıp donması, buzlanmak.*

Āb-ı gevher ṭoñup **buz olmuşdur** *(170:19). [buz olmuşdur, -muş, -dur]*

cā-be-cā: *Yer yer.*
1. ḳıyās itdiler **Cā-be-cā** mevzūn sütūnlarıñ kimisini ḳanādīl-i sebz-gūn *(195:22). [cā-be-cā,]*
2. ṣanʿatla ber-efrāşte-i ṣaḥrā-yı deryā olup **cā-be-cā** derūnında cehān olan *(219:26). [cā-be-cā,]*
3. Bu eşnāda yine **cā-be-cā** cān-bāz ve perende-bāzlar ve sāzlar iẓhār-ı meserretde *(245:1). [cā-be-cā,]*
4. ṣoñra **cā-be-cā** āsumānī fişekler perrān ve her biri burc-ı tīri nişān eyleyüp oḳ yılanı *(252:28). [cā-be-cā,]*
5. **Cā-be-cā** mehter-ḫāneler ḫod seyr-āheng ve perende-bāzlar bī-ārām u direng *(254:27). [cā-be-cā,]*
6. emaret-i bārān olup **cā-be-cā** perde-i seḥāb niḳāb-ı ruḫsāre-i āfītāb olmaġla *(257:13). [cā-be-cā,]*
7. fermān-ı hümāyūn ṣudūr ve **cā-be-cā** āṣār-ı sāṭiʿü'l-envār-ı şeṭāret-i nāriyye ẓuhūr eyledi *(269:8). [cā-be-cā,]*
8. Ḳurılup **cā-be-cā** simāṭ-ı kerem *(286:4). [cā-be-cā,]*
9. mürūrı fermān buyurılup **cā-be-cā** çeng ü çeġāne ve āheng ü terāne ve ṣadā-yı mehter-ḫāne *(345:33). [cā-be-cā,]*
10. şekker şerbetinden isāle-i enhār u cūy-bār ve **cā-be-cā** riyāż-ı raẓrāż ile her biri *(368:3). [cā-be-cā,]*

cādū-yı ḫum-süvār şūreti: *Küpe binmiş cadı kuklası.*

cādū-yı ḫum-süvār şūreti ol ejdere ḳāʿide vü ʿināndan-keş ve ejderiñ her başında bir *(263:16). [cādū-yı ḫum-süvār ṣūreti,]*

cā-gerde-i efser-i iʿtibār olmaġa: *Saygınlık tacını başında tutmak.*

ḳuṭnī-i bī-miṣāl ve sekiz ṭāka **cā-gerde-i efser-i iʿtibār olmaġa** sezā-vār *(200:10). [cā-gerde-i efser-i iʿtibār olmaġa, -maġ, -a]*

cā-gerde-i nişest-gāh-ı şudūr: *Kazaskerlik mevkiinde bulunanlar arasında yer almak.*

Ṣāliḥ Efendi ve yine Anaṭolı pāyesiyle **cā-gerde-i nişest-gāh-ı şudūr** *(177:29). [cā-gerde-i nişest-gāh-ı şudūr,]*

cā-gerde-i şaffu'n-niʿāl-i bār-gāh-ı āṣafī: *Sadrazamın otağının girişi.*

imʿān u diḳḳat eylediklerinde bu ʿabd-i faḳīr daḫi **cā-gerde-i şaffu'n-niʿāl-i bār-gāh-ı āṣafī** *(209:22). [cā-gerde-i ṣaffu'n-niʿāl-i bār-gāh-ı āṣafī,]*

cāʾize-i hüsn-i kabūl-i hüsrevānīden: *Sultan tarafından iyi karşılanıp kabule değer görülmek.*

ketḫudāları yedinden ʿarża-i ḥużūr-ı hümāyūn ḳıldılar ve **cāʾize-i ḥüsn-i ḳabūl-i ḫüsrevānīden** *(236:29). [cāʾize-i ḥüsn-i ḳabūl-i ḫüsrevānīden, -den]*

cāʾize-i naḳd-i ḳabūl: *Kabul etme bahşişi.*

naẓm-ı rubāʿī-i rubʿ-ı meskūna birer mıṣrāʿ-ı berceste-i yegānedir **cāʾize-i naḳd-i ḳabūl** *(170:21). [cāʾize-i naḳd-i ḳabūl,]*

cāʾize-i şiʿr: *Şiir için verilen bahşiş.*

ile murādını edā ve **cāʾize-i şiʿr** yerine tuḥfe-i nāçīz-i mūrānesi pīş-gāh-ı şehen-şāh-ı Süleymān-bārgāha *(193:16). [cāʾize-i şiʿr,]*

cālis: *Oturmak.*
1. redd-i selām iderek müsāfir otaġında **cālis** ve ṣudūr-ı erkān-ı devlete ṣadr-ı meclis oldılar *(155:24). [cālis,]*
2. Çerge-i ūlāda altı süfre ḳurılup onar onar **cālis** ve baş süfrede defter-dār efendi *(201:13). [cālis,]*
3. üzere **cālis** ve efāḫım-ı ʿulemā-yı ʿiẓāmdan cümleye fāʾiḳ ṣadr-ı rūm-ı sābıḳ *(231:3). [cālis,]*

cālis oldılar: *Oturmak.*
1. mevālī-i ʿiẓām bi-merātibihim maʿan **cālis oldılar** *(194:17). [cālis oldılar, -dı, -lar]*
2. ṣadr-ı meclis ve mā-ʿadā süfrelere onar kimesne **cālis oldılar** *(226:28). [cālis oldılar, -dı, -lar]*
3. **cālis oldılar** Ve ikinci süfrede cānib-i yemīnde Marʿaş mutaṣarrıfı silāḥ-dār İbrāhīm Paşa *(286:28). [cālis oldılar, -dı, -lar]*

cālisī: *Bir kumaş türü.*

ve beş ʿaded **cālisī** ve ʿAbdullāh Ḫānī ḳuṭnī-i hindī *(288:4). [cālisī,]*

cālisī hind kuṭnīsi: *Hind işi, kutni kumaşın bir türü.*

ve ḫārā-yı muṭallā-yı āteş-tāb ve üç ṭop **cālisī hind ḳuṭnīsi** ve üç ṭonluḳ *(341:5). [cālisī hind ḳuṭnīsi,]*

cālis-i miḥrāb-ı iḫtirām oldılar: *Saygı mihrabında oturmak.*

resm-i ṭarīḳleri muḳteżāsınca **cālis-i miḥrāb-ı iḫtirām oldılar** *(194:15). [cālis-i miḥrāb-ı iḫtirām oldılar, -dı, -lar]*

cālis-i seccāde-i miḥrāb-ı istifāde olmaġın: *(Sacidi Ali Efendi) Görev edindiği mihrap seccadesine oturmak.*

Sācidī ʿAlī Efendi **cālis-i seccāde-i miḥrāb-ı istifāde olmaġın** *(180:14). [cālis-i seccāde-i miḥrāb-ı istifāde olmaġın, -maġ, -ın]*

cām: *Sert, saydam, kırılgan cisim.*

şırmadan tel ḳafes ve rūmī şebīkeler ile pīrāste ve cevānib-i erbaʿasında **cām** *(334:33). [cām,]*

cāme: *Libas, elbise.*
1. **cāmesine** āteş virdiklerinde şaḫṣ-ı meẕkūr tünd-ḫīz ü germ-pūy gürīz olduḳça *(227:28). [cāmesine, -s, -i, -n, -e]*
2. **cāme** olup fütāde-i dāmen-gāh-ı ḥalḳa-der-ḥalḳa-i dūd olan kebūtere ve *(228:2). [cāme,]*
3. bālā-yı istīhāline ḥaṣīrden **cāme** ve farḳ-ı istiʿdādına rīsmāndan bāfte *(236:17). [cāme,]*

cāme-i çesbān-ı bālā-yı vaḳt ü zamān olacaḳ: *Zamanların tepesine asılmaya uygun çamaşır.*

miḳrāż-ı ḫaṭavāt-ı aḳdām-ı iḳdāmları birle **cāme-i çesbān-ı bālā-yı vaḳt ü zamān olacaḳ** *(335:28). [cāme-i çesbān-ı bālā-yı vaḳt ü zamān olacaḳ, -acaḳ]*

cāme-i şevḳ u neşāṭı: *Coşku ve eğlence elbisesi.*

istīfā-yı ṭabʿ-ı hümāyūna ıṭṭılāʿları ḥāṣıl olduḳda raḳḳāṣlar **cāme-i şevḳ u neşāṭı** *(259:2). [cāme-i şevḳ u neşāṭı, -ı]*

cāme-i zer-beft-i pür-zīver: *Bezeği sırma telle işlenmiş giysi.*

ve zerrīn kemer ile ārāste ve **cāme-i zer-beft-i pür-zīver** ile ṣıbyān-ı ḫitān *(237:3). [cāme-i zer-beft-i pür-zīver,]*

cāmiʿ: *Müslümanların içinde ibadet ettikleri mekan..*

O vālā **cāmiʿi** dir seyr idenler *(268:18). [cāmiʿi, -i]*

cāmiʿ: *Beyazıt Cami.*

vuḳūʿı daḫi ẓāhir ü nümāyān olmaġın **cāmiʿ** ṭarafına meftūḥ bāb-ı devlet-meʾāba *(365:30). [cāmiʿ,]*

cām-ı Cemi: *Cem'in kadehi.*

Ey diyen āyīne-i ʿālem-nümā **cām-ı Cemi** *(161:4). [cām-ı Cemi, -i]*

cāmiʿ-i maʿālī vü mekārim: *(III. Ahmet) Güzel huy ve iyi niteliklerle donanmış.*

ile ikrām olunduḳdan ṣoñra **cāmiʿ-i maʿālī vü mekārim** ḳıble-i eʿālī vü ekārim *(342:13). [cāmiʿ-i maʿālī vü mekārim,]*

cāmiʿ-i meẕkūr dervāzesi ḫavlısında: *Sözü edilen camiinin büyük dış kapısının avlusu.*

ile berāber nüh-pāye bir minber ve **cāmiʿ-i meẕkūr dervāzesi ḥavlısında** *(268:25). [cāmiʿ-i meẕkūr dervāzesi ḥavlısında, -n, -da]*

cāmiʿ-i mezkūra: *Söz konusu camii.*

Ve meydān-ı sūruñ ṭaraf-ı yesārīsinde **cāmiʿ-i meẕkūra** muttaṣıl maḥfil-i āsumān *(268:24). [cāmiʿ-i meẕkūra, -a]*

cāmiʿ-i mihr ü māh-ı semāvātıñ hem-seri olup: *Göklerin "Mihr ü Mah" camiiyle aynı boyda olmak, eşit olmak.*

beytiniñ maṭlaʿu'l-envār-ı müfādınıñ maẕharı ve **cāmiʿ-i mihr ü māh-ı semāvātıñ hem-seri olup** *(268:20). [cāmiʿ-i mihr ü māh-ı semāvātıñ hem-seri olup, -up]*

cāmiʿ-i şerīfe: *Büyük cami.*

Nā-gāh edā-yı namāz içün sāye-i Rabb-i Mücīb **cāmiʿ-i şerīfe** *(311:3). [cāmiʿ-i şerīfe, -e]*

cāmiʿ-i zībende-naḳş-ı vālā: *Yüksek ve güzel bezeklerle bezenmiş cami.*

cāmiʿ-i zībende-naḳş-ı vālā īcād u ibdā itmişler idi ki li-muḥarrihi *(268:17). [cāmiʿ-i zībende-naḳş-ı vālā,]*

cāmın çeküp: *Kadehi dikmek.*

Yāre çatmış kām alup **cāmın çeküp** içmiş raḳīb *(297:11). [cāmın çeküp, -üp]*

Cāmiʿü'ṣ-Ṣaḥīḥayn: *Muhammed bin İsmail El- Buhari ile Müslüm bin Haccac'ın sahih hadis ihtiva eden iki kitabına verilen isim.*

nüsḫa-i münīfe **Cāmiʿü'ṣ-Ṣaḥīḥayn** ki sevād-ı ḥurūf-ı iʿcāz-ẕurūfı aʿyān-ı fuḥūle *(189:15). [cāmiʿü'ṣ-ṣaḥīḥayn,]*

cāmiʿü'ṣ-ṣeml-i esbāb-ı intiẓām: *(Sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa için) Düzen için gerekli olan her şeyi bir araya getiren.*

cāmiʿü'ṣ-ṣeml-i esbāb-ı intiẓām imāme-i sübḫa-i Şüreyyā-nizām-ı vüzerā-yı ʿizām *(139:16). [cāmiʿü'ṣ-ṣeml-i esbāb-ı intiẓām,]*

cān: *Can, ruh, gönül.*
1. **cān** gibi naʿl-der-āteş-i tesḫīri olmaġa lāyıḳ bir perī-liḳāyı der-kār-ı beyʿ u şirā eylediler *(278:15). [cān,]*
2. Rūḥ-ı süḫanıñ dilde yer eyler nitekim **cān** *(333:1). [cān,]*

cān demāġında: *Ruh damağı, ruhun tat alması.*

giyāh-ı merāḳıd u meşāhidleri lisān-ı ḥāl olup ilā yevmi'l-ḳıyāme mışrāʿ **cān demāġında** *(359:16). [cān demāġında, -ı, -n, -da]*

cān naḳdi: *En kıymetli olan şey.*

Cān naḳdi ile olur ḫarīdār *(304:14). [cān naḳdi,]*

cān u dilden: *Can ve gönül, içten.*

ve nüvāziş ü iḥtirāmın görenler daḫi mışrā **Cān u dilden** naʿra-i āmīn āmīn *(211:5). [cān u dilden, -den]*

cānā: *Sevgilim, canım, ey dost.*

Mirʾāta ḳıl bir kez naẓar gör kendüñi **cānā** nesin *(316:13). [cānā,]*

cānāne: *Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.*

Yüz Yūsufı ḥayrān ider bir miṯli yoḳ **cānānesin** *(316:14). [cānānesin, -s, -i, -n]*

can-āver: *Canavar, zararlı hayvan, domuz.*

güleşdi ve iki **can-āver** birbirine şöyle girişdi ki naʿra-i hāy hāy-ı ḫaşyet- fermāları *(207:22). [can-āver,]*

cān-bahā: *Canı pahasına.*

Cān-bahā dinse de erzāndır berş *(223:24). [cān-bahā,]*

cān-baḫş-ı ten-i memleket: *(III. Ahmet) Ülkenin varlığına can veren.*

Cān-baḫş-ı ten-i memleket āsāyiş-i ʿālem *(250:7). [cān-baḫş-ı ten-i memleket,]*

cān-bāz: *Cambaz, hareket haline olup tehlikeli gösteri yapan kimse.*
1. **Cān-bāz** mı yoḫsa ḫaṭve-perdāz *(129:8). [cān-bāz,]*
2. şikest idecek ḳadar pehlevānlıḳlar gösterüp iẓhār-ı ḳuvvet-i bāzū eylediler **Cān-bāzlar** *(222:17). [cān-bāzlar, -lar]*
3. cevlān ile **cān-bāz** ṣanʿatın icrā itdürdiler Rīsmān üzere deryāda sebāḥat ider *(244:28). [cān-bāz,]*
4. Bu eşnāda yine cā-be-cā **cān-bāz** ve perende-bāzlar ve sāzlar iẓhār-ı meserretde *(245:1). [cān-bāz,]*
5. bī-direng ve mehter-ḫāneleri sīr-āheng eylediler **Cān-bāzlar** ṭayy-ı bisāṭ eyleyüp *(245:2). [cān-bāzlar, -lar]*
6. şayḳanıñ serenleri ve alat u resenleri üstinde **cān-bāz** gibi pīş u pes reftār u bāzī *(258:2). [cān-bāz,]*
7. iḥrām-nişīn-i mevḳiʿ-i iclāl olduḳları ḫilālde **cān-bāz** menzil-i rīsmānlarına *(262:28). [cān-bāz,]*
8. rabṭ olunacaḳ ālāt u edevāt taʿbiye ḳılınmış idi ve **cān-bāzıñ** şecere-i saḫt-bīḫ *(263:8). [cān-bāzıñ, -ıñ]*
9. **cān-bāzlar** menzil-i ṣanʿata vāṣıl ve meḳāṣıd u meṭāliblerine nāʾil olacaḳ çār-mīḫları *(263:10). [cān-bāzlar, -lar]*
10. Aġa-i mūmā-ileyhiñ ḳudūmı **cān-bāz** ve sāʾir luʿbet-bāzlarıñ ṭayy-ı bisāṭ itdikleri *(317:1). [cān-bāz,]*
11. derūn-ı ḫaymede ḳol ḳol çengīler ve **cān-bāzlar** ve sāʾir luʿbet-bāzlar *(343:7). [cān-bāzlar, -lar]*
12. meḍāḥīk u ʿacāʾib ḥoḳḳa-bāzlar perende-endāzlar **cān-bāzlar** ve söz ü sāzlar *(360:9). [cān-bāzlar, -lar]*

cān-bāz kār-ḫānesi: *Cambaz köprüsü, ipten yapılma köprü.*

ġayri ber-ḳāʿide **cān-bāz kār-ḫānesi** gibi rīsmānlar ḳurılup *(254:16). [cān-bāz kār-ḫānesi,]*

cān-bāz kār-hānesine: *Cambazların oyun yeri.*

ḫālde ṣadrına bir degirmen ṭaşı vażʿ ve **cān-bāz kār-ḫānesine** *(317:11). [cān-bāz kār-ḫānesine, -n, -e]*

cān-bāzlarıñ yoġurtçılarına: *Yoğurtlara gizlenmiş fişekleri bulmaya çalışan cambazlar.*

zübdeler ibdā olunup ṭulumcılar **cān-bāzlarıñ yoġurtçılarına** *(271:23). [cān-bāzlarıñ yoġurtçılarına, -n, -a]*

can-bāzlıḳ maʿnāsını: *Cambazlık mesleğinin ne anlama geldiği.*

kendüye rāḥat döşegi oldı ḳıyās eyleyüp ḥaḳḳā ki cānı ile oynayup **can-bāzlıḳ maʿnāsını** *(233:1). [can-bāzlıḳ maʿnāsını, -n, -ı]*

cān-gezā-yı burc-ı ʿaḳrebi: *(Kıskançlık yönüyle) Akrep burcunun canını acıtmak.*

ʿāciz-i taḳdīr-i ḳıymeti olup reşk-i ḥüsn-i ḳālıbı felegiñ **cān-gezā-yı burc-ı ʿaḳrebi** *(162:23). [cān-gezā-yı burc-ı ʿaḳrebi, -i]*

cān-ı ʿālem: *Alemin canı.*

Cān-ı ʿālem misiñ ey rūḥ-ı revān ḫoş geldiñ *(293:2). [cān-ı ʿālem,]*

cānı cebinde: *Korkak, zayıf ahlaklı kimse.*
1. tiryākīyān zümresinden daḥi mışrāʿ Bir ālāy **cānı cebinde** żuʿafā-yı devrān *(223:17). [cānı cebinde,]*
2. mışrāʿ Bir ālāy **cānı cebinde** żuʿafā-yı devrān tiryākiyān-ı nīm-cān içün cāy-ı ṣafā vü emān *(346:30). [cānı cebinde,]*

cān-ı cihān: *(III. Ahmet) Dünyanın canı.*

Bilüp o **cān-ı cihān** renc-i ḥasretiñ geliyor *(179:26). [cān-ı cihān,]*

cānı ile oynayup: *Çok tehlikeli işler yapmak.*

kendüye rāḥat döşegi oldı ḳıyās eyleyüp ḥaḳḳā ki **cānı ile oynayup** can-bāzlıḳ maʿnāsını *(233:1). [cānı ile oynayup, -y, -up]*

cānı yerine geldi: *Sağlığını, gücünü yeniden elde etmek.*

ʿĀlemiñ **yerine geldi cānı** *(311:14). [cānı yerine geldi, -di]*

cānib: *Taraf, cihet, yan.*
1. Bir **cānibi** āteş oldı bir cānibi āb *(151:20). [cānibi, -i]*
2. Bir cānibi āteş oldı bir **cānibi** āb *(151:20). [cānibi, -i]*
3. **cānibine** tevcīh-i ʿinān eyledigi hengām-ı saʿd-encāmda li-müʾellifihi *(154:9). [cānibine, -i, -n, -e]*
4. dārü’s-saʿādetü’s-seniyye aġası **cānibine** irsāl ve andan pāy-gāh-ı serīr-i şehriyārīye īṣāl ḳılınup *(168:9). [cānibine, -i, -n, -e]*
5. rüfte-i çārūb-ı müjgān iderek üftān ü ḫīzān her **cānibe** şitābān olup *(181:1). [cānibe, -e]*
6. rübāyende-i ārām u direng olduḳda iki **cānib** birbirine ḳatılup ve *(182:3). [cānib,]*
7. sāḥa-i ḳaṣr-ı ʿadālet **cānibine** imāle-i sükkān-ı inḳıyād itmeleriyle ḳadırġalara *(183:29). [cānibine, -i, -n, -e]*
8. āteş virilüp taḥrīk-i hevā ile her **cānibe** ḥareket ve gāh gāh ṣavlet ü sürʿat iderek *(197:19). [cānibe, -e]*
9. ve ḫumbara ve hāvanlar kūre-i şerāre-pāş-ı ḥaddāda naẓīr ve bir **cānibde** *(203:10). [cānibde, -de]*
10. veznince ne bir ferdden kendilere kelām-ı serd ve ne **cānibden** ḥavāle-i dūr-bāş-ı menʿ u ṭard *(205:12). [cānibden, -den]*
11. nihāde olunsa şemşīr-i berḳ-miṣāl bir **cānibinden** bir cānibine güẕer itmemek *(209:28). [cānibinden, -i, -n, -den]*
12. nihāde olunsa şemşīr-i berḳ-miṣāl bir cānibinden bir **cānibine** güẕer itmemek *(209:28). [cānibine, -i, -n, -e]*
13. her **cānibine** şitāb itmek kendüye şu içmek ḳadar gelmeyüp küze gözi ḳapaġı *(210:8). [cānibine, -i, -n, -e]*
14. vaḳf-ı gerdiş-i enẓār iderek āheste āheste her **cānibe** döner giderdi ve bāġçe-i meẕkūreniñ *(219:3). [cānibe, -e]*

15. hevāyīler bir ṭarafdan tīr-i hevāyī gibi āsumāna revān ve bir **cānibden** *(219:16). [cānibden, -den]*
16. ve bir **cānibden** ṭarrāḳa-i medāfiʿ-i āteş-feşān-ı ejder-nişān *(222:13). [cānibden, -den]*
17. bedīdār olup bir ṭarafdan sāz u söz ve bir **cānibden** serhengān-ı şevḳ-āmūz *(227:19). [cānibden, -den]*
18. Bir **cānibi** āteş oldı bir cānibi āb *(228:14). [cānibi, -i]*
19. Bir cānibi āteş oldı bir **cānibi** āb *(228:14). [cānibi, -i]*
20. **cānibe** daḫi isrāʿ-ı tevsen-i ʿazīmet buyurulmaġla pīş-gāh-ı ḳaṣr-ı hümāyūnda *(230:6). [cānibe, -e]*
21. ile ʿaskerlerin ḥaşladılar Bir **cānibden** bir cānibe şināver-i deryā-yı hevā olup *(244:26). [cānibden, -den]*
22. ile ʿaskerlerin ḥaşladılar Bir cānibden bir **cānibe** şināver-i deryā-yı hevā olup *(244:26). [cānibe, -e]*
23. binüp arḳası **cānibe** egilüp ayaḳları pāy-ı pergār gibi zīrinde olan *(247:3). [cānibe, -e]*
24. üzerinde ṭunbazdan köpri ḳuruldı ve kayıḳdan ḳayıġa başup bir **cānibden** *(252:14). [cānibden, -den]*
25. bir **cānibe** ʿubūr olunacaḳ mertebe ḳeşret görüldi *(252:15). [cānibe, -e]*
26. bir **cānibden** bir cānibe āmed ü refte miknet buldı *(257:4). [cānibden, -den]*
27. bir cānibden bir **cānibe** āmed ü refte miknet buldı *(257:4). [cānibe, -e]*
28. berü **cānibde** temāşāsı muntaẓır-ı erbāb-ı naẓar olan ālāt-ı şanāyiʿ iẓhār olununca *(257:6). [cānibde, -de]*
29. raḳḳāṣlar daḫi bi'l-iltizām ol **cānibde** merbūṭ oldıġı ṣırıḳ ile cevlān u ḫırām iderler *(258:25). [cānibde, -de]*
30. ḥayrān olurlar idi Bu reftār ile gāh ḳalyon **cānibine** gāh ḳara ṭarafına *(258:36). [cānibine, -i, -n, -e]*
31. pīrāmen-i sāye-bān-ı hümāyūn **cānibine** bād-bān-güşā-yı iḳdām olup ol daḫi ṭop u tüfeng *(264:25). [cānibine, -i, -n, -e]*
32. cānib-i ḳalʿa-i meẕkūr ve ṭaraf-ı ʿasker-i mevfūrdan ḳanġı **cānibe** *(264:27). [cānibe, -e]*
33. gibi mānende-i şerāre-i cehān her **cānibe** germ-cevlān olaraḳ semender-i āteş-āşiyāna *(270:26). [cānibe, -e]*
34. ḥaşladı ve her biri bu āteş ile her ne **cānibe** gürīzān oldı ise ḫalḳ anları *(271:26). [cānibe, -e]*
35. ḳarşu **cānibde** bir püşte-i refīʿa üzere vażʿ-ı sāye-bān ve erkān-ı bünyān-ı devlet olan *(273:1). [cānibde, -de]*
36. ṣaġ **cānibden** gelüp semt-i yesārdan güẕār itdi ve şanʿatın iẓhār idüp līmān-ı emānı olan *(275:33). [cānibden, -den]*
37. niyyetine ṭulumlar ile her **cānibden** şol mertebe āb-efşān oldılar ki li-münşiʾihi'l-faḳīr *(279:18). [cānibden, -den]*
38. ve kendü daḫi nefsine levm idüp ḫod-be-ḫod söge söge ḳanġı **cānibe** *(279:15). [cānibe, -e]*
39. Bir **cānibi** āteş oldı bir cānibi āb *(279:20). [cānibi, -i]*
40. Bir cānibi āteş oldı bir **cānibi** āb *(279:20). [cānibi, -i]*
41. ve bu ṭarīḳ üzere pey-der-pey iki **cānibden** āheste āheste mürūr ile *(283:10). [cānibden, -den]*
42. ḫ̆ānendeler daḫi bir **cānibde** mışrāʿ Cigerde oynasa hey heyleriñ *(291:13). [cānibde, -de]*
43. mehter-ḫāneler çalınup ʿasker ḳalʿaya şarılmada ve bir **cānibden** ʿaraba üzerinde *(303:6). [cānibden, -den]*
44. **cānibine** güẕār itdiler Kıṭʿa *(313:15). [cānibine, -i, -n, -e]*
45. ve ṭabḫ-ı bünn ile iştiġāl ve bir **cānibden** iḥdāṯ eyledikleri kār-gāh-ı raṣīṣde *(313:26). [cānibden, -den]*
46. Ve bir zūr-bāz daḫi zemīne iki şemşīri nihāde ve keskin **cānibine** püş-dāde oldıġı *(317:10). [cānibine, -i, -n, -e]*
47. **cānibine** defter ile irsāl ve her biri maʿrūż-ı ḫudāvend-i hümāyūn-iḳbāl ḳılınup *(322:9). [cānibine, -i, -n, -e]*
48. muḥāṣır u maḥṣūr **cāniblerinden** āṯār-ı ġayret-i cāhiliyye ẓuhūrı ṣūret-bāzīde olan *(346:16). [cāniblerinden, -ler, -i, -n, -den]*
49. ve bir **cānibden** ṭulumcıyān u serhengānıñ hāy u hūyların temāşā ve sāzende vü bāzendeye *(350:16). [cānibden, -den]*
50. ḳaṣr-ı gerdānları gerdüne gibi tekerlekler üzere mevżūʿ ve her **cānibinden** günā-gün *(356:32). [cānibinden, -i, -n, -den]*
51. **cānibinden** ṭulumcılar ṭulumba ile āb-efşān olaraḳ bir keyfiyyete girdiler ki *(357:7). [cānibinden, -i, -n, -den]*
52. ṣadr-ı aʿẓam-ı Dārā-ḥaşem ḥażretleri tenvīr-i rūy-ı cihān ve her **cānibe** kef-i güher-pāşların *(368:29). [cānibe, -e]*
53. Ammā ḥarem-i hümāyūn **cānibi** daḫi bāb-ı hümāyūnuñ fevḳinde olan kār-gīr oṭadan *(371:16). [cānibi, -i]*

cānib: *(İnce ip için) Taraf, yön.*

atup ve bir **cānibini** eliyle muḥkem ṭutup bün-nişīnān-ı sütūn maşrabayı rīsmāna *(243:13). [cānibini, -i, -n, -i]*

cānib: *Bir işin veya hususun bahsedilen kişice yapıldığını bildiren ifade, -ınca.*
1. Ṭop-ḫāne-i ʿĀmire **cānibinden** daḫi ḥālā ṭopçıbaşı ʿizzetlü İbrāhīm Aġa *(219:21). [cānibinden, -i, -n, -den]*
2. Ḫotin muḥāfıẓı vezīr-i mükerrem saʿādetlü ʿAbdī Paşa ḥażretleri **cānibinden** bir *(226:4). [cānibinden, -i, -n, -den]*
3. Ve yeñiçeri efendisi ʿOṣmān Efendi **cānibinden** daḫi her bir nevʿi beşer *(265:20). [cānibinden, -i, -n, -den]*
4. **cānibinden** keẕālik mükemmel ṭonanmış bir esb-i çāpük-pā ve üçer ṭonluḳ *(287:21). [cānibinden, -i, -n, -den]*
5. ṭonluḳ aṭlas u dībā ve bir ṭonluḳ ḳatīfe-i zībā ve Büyük Baḥrī Aġa **cānibinden** *(288:14). [cānibinden, -i, -n, -den]*

6. Ve atmacacıbaşı **cānibinden** bir ṭonluḳ telli ve bir ṭonluḳ sāde hatāyī-i zībā *(307:26). [cānibinden, -i, -n, -den]*
7. Ve keẕālik Mosḳov çarı **cānibinden** āsitāne-i saʿādetde muḳīm olan ilçisi *(341:20). [cānibinden, -i, -n, -den]*
8. ḫoş-nişīn-i ṣandalī-i sefāret olan ilçileri **cānibinden** tedārük olunan altmış ẕirāʿ dībā ve *(341:16). [cānibinden, -i, -n, -den]*
9. Ve Ḳandiye muḥāfıẓı Mīrzā Meḥemmed Paşa **cānibinden** her biri üçer *(345:1). [cānibinden, -i, -n, -den]*
10. Diyār-bekir voyvodası **cānibinden** tedārük olınan hedāyā-yı sūr *(348:7). [cānibinden, -i, -n, -den]*
11. Ve keẕālik Saḳız muḥāfıẓı Ḥasan Paşa **cānibinden** saḳız-kārī bir ḫoş-naḳş-ı zer-tār *(353:21). [cānibinden, -i, -n, -den]*

cānib-dārī-i murād-ı hümāyūn-ı şehriyārī: *Sultanın kutlu dileğinin taraftarlığı, karşılık bulması.*

cānib-dārī-i murād-ı hümāyūn-ı şehriyārī ise ol semte müstaʿidd-i imdād idigini *(264:28). [cānib-dārī-i murād-ı hümāyūn-ı şehriyārī,]*

cānib-i āherinde: *Öte taraf.*

ʿaḳabe gelüp ḳıç ṭarafında bir mühīb dīv-peykeri ve **cānib-i āḫerinde** bir nice *(253:35). [cānib-i āḫerinde, -i, -n, -de]*

cānib-i āṣafīden: *Sadrazam tarafından.*

cānib-i āṣafīden daḫi iẓhār-ı esbāb-ı sürūr fermān buyurulmaġın evvelā *(218:24). [cānib-i āṣafīden, -den]*

cānib-i baḥrda: *Denize bakan yön.*

Baʿdehū sarāy-ı mezbūrda irtifāʿ-ı mevḳiʿ ciheti ile **cānib-i baḥrda** *(144:27). [cānib-i baḥrda, -da]*

cānib-i baḥre: *Deniz tarafı.*

bundan elzem bir emr-i ehemme meşġūl olmalarına maḥmūldür deyu **cānib-i baḥre** *(257, 15). [cānib-i baḥre, -e]*

cānib-i deryāda: *Deniz tarafı.*

Maḥall-i Taşvīr **Cānib-i deryāda** bu vech üzere şenlikler kemaliñ bulup ve *(260:1). [cānib-i deryāda, -da]*

cānib-i deryāya: *Deniz tarafı.*

ile meydān-ı sūrdan **cānib-i deryāya** imāle-i licām-ı seyl-āb iderek vaḳt-i ẓuhrda *(326:18). [cānib-i deryāya, -y, -a]*

cānib-i hilāfet-penāhdan: *Sultan tarafından.*

cānib-i ḫilāfet-penāhdan daḫi maṭlūbına müsāʿadeye terḫīṣ olunmaġın mübāhāt u tefāḫür *(193:24). [cānib-i ḫilāfet-penāhdan, -dan]*

cānib-i İstanbul: *İstanbul yönü.*

Ve Kāġıd-ḫāne semti veche-gāh-ı otaġ-ı sipihr-i iştibāh olup **cānib-i İstanbul** *(150:9). [cānib-i İstanbul,]*

cānib-i kalʿa-i mezkūr: *Söz konusu kale tarafı.*

cānib-i ḳalʿa-i meẕkūr ve ṭaraf-ı ʿasker-i mevfūrdan ḳanġı cānibe *(264:27). [cānib-i ḳalʿa-i meẕkūr,]*

cānib-i müşārün-ileyhden: *(Sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim) Sözü edilen kişi tarafından.*

Cānib-i Müşārün-İleyhden Şeh-zāde-i Ṣāliṯ Ḥażretlerine Olan Dest-āvīzleridir *(167:7). [cānib-i müşārün-ileyhden, -den]*

cānib-i pesīniniñ: *Arka taraf.*

Ve **cānib-i pesīniniñ** daḫi bir yanında kemend-i bālā-rev-i berḳ-i şitāb gibi *(204:1). [cānib-i pesīniniñ, -i, -n, -iñ]*

cānib-i sütūde-menākıbından: *(Ahmet Paşa) Övülmüş vasfa sahip.*

cānib-i sütūde-menāḳıbından daḫi bir mükemmel donanmış *(214:17). [cānib-i sütūde-menāḳıbından, -ı, -n, -dan]*

cānib-i sütūde-menākıbından: *(Hacı Mustafa Efendi) Övünülecek vasıfları çok olan.*

El-ḥācc Muṣṭafā Efendi **cānib-i sütūde-menāḳıbından** daḫi ḥasbe'l-ʿāde *(321:23). [cānib-i sütūde-menāḳıbından, -ı, -n, -dan]*

cānib-i sütūde-menākıblarından: *(Ebu İshak İsmail Efendi) Övülmüş niteliklere sahip, hazret.*

Ebū İsḥaḳ İsmāʿīl Efendi ḥażretleri **cānib-i sütūde-menāḳıblarından** daḫi *(189:21). [cānib-i sütūde-menāḳıblarından, -lar, -ı, -n, -dan]*

cānib-i tersāneden: *Tersane tarafı.*

Ve yine ṣal daḫi **cānib-i tersāneden** maḥall-i temāşāya īṣāl olunup *(255:12). [cānib-i tersāneden, -den]*

cānib-i yemīnde: *Sağ taraf.*
cālis oldılar Ve ikinci süfrede **cānib-i yemīnde** Marʿaş mutaṣarrıfı silāḥ-dār İbrāhīm Paşa *(286:28). [cānib-i yemīnde, -de]*

cānib-i yemīninde: *Sağ taraf.*
1. Ve otaġ-ı hümāyūn muḳābelesinde Kāġıd-ḫāne yolınıñ **cānib-i yemīninde** *(150:31). [cānib-i yemīninde, -i, -n, -de]*
2. dervāze-i otaġıñ **cānib-i yemīninde** yeñiçeri ocaġı neferātına żābiṭleri *(155:18). [cānib-i yemīninde, -i, -n, -de]*
3. **cānib-i yemīninde** vāḳiʿ püşte üzere vażʿ olunan sāye-bānlarında *(248:31). [cānib-i yemīninde, -i, -n, -de]*
4. māhiyyeler ile tezyīn olunup **cānib-i yemīninde** yeşil ḳandīllerden yapılmış bir *(268:10). [cānib-i yemīninde, -i, -n, -de]*

cānib-i yemīninde olan: *Sağ yanında bulunmak.*

idi **Cānib-i yemīninde olan** riştesi tār-ı ṭanbūr gibi çekildikçe *(163:1). [cānib-i yemīninde olan, -an]*

cānib-i yemīnlerinde: *Sağ taraf.*

ḥażretleri ṣadr-ı meclis ve şeyḫü'l-islām-ı ʿālī-maḳām daḥi **cānib-i yemīnlerinde** *(286:25). [cānib-i yemīnlerinde, -ler, -i, -n, -de]*

cānib-i yesārda: *Sol taraf.*
1. ḥażretleri baʿdehū İstanbul aġası süfre-nişīn-i ibcāl ve **cānib-i yesārda** *(266:33). [cānib-i yesārda, -da]*
2. ve **cānib-i yesārda** saʿādetlü nişāncı Muṣṭafā Paşa ḥażretleri ve *(286:29). [cānib-i yesārda, -da]*

cānib-i yesārında: *Sol taraf.*
1. mekān u maḳām olmaḳ münāsib görüldi Ve Kāġıd-ḫāne yolınıñ **cānib-i yesārında** *(151:26). [cānib-i yesārında, -ı, -n, -da]*
2. ser-levḥa-i dībāce-i cemʿiyyet ve **cānib-i yesārında** ebnā-yı sipāh u silāḥ-dāra *(155:19). [cānib-i yesārında, -ı, -n, -da]*

cānib-i yesārından: *Sol taraf.*

yaylım ḳurşun atup berrden hücūm ve nıṣf-ı āḫeri daḥi **cānib-i yesārından** yüriyiş idüp *(267:22). [cānib-i yesārından, -ı, -n, -dan]*

cānib-i yesārlarında: *Sol taraf.*

mücālis ve **cānib-i yesārlarında** Raḳḳa vālīsi vezīr-i mükerrem ʿAlī Paşa ve *(286:26). [cānib-i yesārlarında, -lar, -ı, -n, -da]*

cānib-i ẓahrına: *Arka taraf, sırt.*

geçer gibi güẕār u şitāb iderdi ve gāh refīḳiniñ başında iken **cānib-i ẓahrına** *(246:30). [cānib-i ẓahrına, -ı, -n, -a]*

cānibinde: *Taraf, cihet, yan.*
1. Ve anlarıñ daḥi ṣaġ **cānibinde** ketḫudā-yı muḥterem ve dāmād-ı mükerremleri *(150:25). [cānibinde, -i, -n, -de]*
2. bir **cānibinde** ṭulumcıyān ve çengiyān çadırları ḳurulmaġla ḫavf ü recā beyninde *(151:17). [cānibinde, -i, -n, -de]*
3. ḫāṣeb-pāreniñ iki **cānibinde** yalmanı yuḳaru ve ṭūlānī dört şemşīri *(176:15). [cānibinde, -i, -n, -de]*
4. ile hem-reng idi Ṭaraf-ı pīşinīniñ bir **cānibinde** ber-ḳāʿide atlu karaca *(203:25). [cānibinde, -i, -n, -de]*
5. her gūşesinde bir dürlü āheng ve her **cānibinde** ḳanādīl-i sitāre-gūn şeb-çerāġ-ı meclis-efrūz *(203:26). [cānibinde, -i, -n, -de]*
6. ʿaded meh-pāregān-ı çār-ebrū cevvāl ü sāʾire olmuş idi Ve bir **cānibinde** daḥi *(203:28). [cānibinde, -i, -n, -de]*
7. gūşesinde sāzendeler nevāzende-i ḳānūn-ı şeṭāret ve her **cānibinde** ḫˇānendeler *(220:13). [cānibinde, -i, -n, -de]*
8. ve ṭaraf-ı āḫerinden hübūṭ u nüzūl eyler idi ve üç **cānibinde** sütūn *(254:8). [cānibinde, -i, -n, -de*
9. temāşā-gāh-ı hümāyūn **cānibinde** esbāb-ı ʿizz ü ḥaşmet aḥsen-i üslūb üzere *(256:21). [cānibinde, -i, -n, -de]*
10. nevāsıyla bā-yek-dīger girişdiler ve şol **cānibinde** ḥoḳḳa-bāzlar daḥi ḳıṭʿa *(294:23). [cānibinde, -i, -n, -de]*
11. devletlü saʿādetlü ṣadr-ı aʿẓam obasının ṣaġ **cānibinde** ketḫudā-yı sāmī-maḳām u ʿālī-şānları *(337:33). [cānibinde, -i, -n, -de]*
12. orṭa ḳapu **cānibinde** ḳarār ve sāḥa-i sarāyda iki ḳol olup selāma intiẓār üzere iki *(371:22). [cānibinde, -i, -n, -de]*

cānibinde olan: *Etrafında bulunan.*

Sulṭān Bāyezīd ḥavlısı **cānibinde olan** sāḥasına ḫaymeler ḳurılup *(141:36). [cānibinde olan, -an]*

cānım: *"Kendi canım gibi sevdiğim, dostum, azîzim" anlamında sevgi sözü olarak kullanılır.*

mışrāʿ Saña şeftālū gerekse baña **cānım** ḳayısı deyu baġırdıḳda sīb-i Sinobı *(281:15). [cānım,]*

cā-nişīn: *Yerleşmek, oturmak.*

cā-nişīn ve aġa-i yeñiçeriyān-ı dergāh-ı cihān-penāh ālāylarda *(365:6). [cā-nişīn,]*

cā-nişīn-i ḫurşid-i nevvār: *Işık saçan güneşin olduğu yerde oturmak.*

yaʿnī şeh-zādegān-ı ʿālī-ḥażret ile tevessüd-i evreng-i vaḳār idüp ol **cā-nişīn-i ḫurşid-i nevvār** *(322:26). [cā-nişīn-i ḫurşid-i nevvār,]*

cā-nişīn-i istiʿlā olmuş: *Baş köşeye oturmak.*

cā-nişīn-i istiʿlā olmuş idi Ḥasbe'l-ʿāde çāşnī-gīrān ve saḳḳāyān ve *(215:9). [cā-nişīn-i istiʿlā olmuş, -muş]*

cā-nişīn-i mevḳiʿ-i iʿzāz u ḫürmet olup: *Saygı görme ve ağırlanma yerine oturmak.*

daḫi fermān-ber-i icābet ve ʿalā-merātibihim her biri **cā-nişīn-i mevḳiʿ-i iʿzāz u ḫürmet olup** *(342:11). [cā-nişīn-i mevḳiʿ-i iʿzāz u ḫürmet olup, -up]*

cā-nişīn-i şaffü'n-niʿāl oldılar: *Karın doyurmak, yemek yemek için sofraya oturmak.*

dārü'ż-żiyāfe-i pādişāhīde **cā-nişīn-i şaffü'n-niʿāl oldılar** *(279:28). [cā-nişīn-i şaffü'n-niʿāl oldılar, -dı, -lar]*

cā-nişīn-i vekālet olmaġ: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Vekillik yerine oturmak, sadrazamlık makamına oturmak.*

cā-nişīn-i vekālet olmaġ içün ḳaṣr-ı ʿadālet sāye-gāhında olan otaġ-ı temāşāda *(175:6). [cā-nişīn-i vekālet olmaġ, -maġ]*

cān-sūz: *Can yakan, keder veren.*

bālā-yı ḳaṣrdan üftāde ve baʿżısı bu ḥālde **cān-sūzdan** resīde-i rütbe-i helāk olup *(347:3). [cān-sūzdan, -dan]*

cārī: *Cereyan etmek, akmak.*

cārī ve ṭarāvet-i reşeḥāt-ı şādmānī herkesiñ çemenistān-ı āmāline *(333:17). [cārī,]*

cārī: *Uygun yürürlükte olan.*

Ki baḥr u berre **cārīdir** Sikender gibi fermānı *(218:10). [cāīidir, -dir]*

cārī: *Gerekli.*

emṣālinde **cārī** resm-i ḳadīm-i mütefennen ve ḳānūn-ı ḳadīm-i muʿayyen *(353:28). [cārī,]*

cārī olan: *Gösterilmek.*

emṣāllerinde **cārī olan** merāsim-i mihmān-nüvāzī bunlar ḥaḳḳında daḥi icrā ve *(350:34). [cārī olan, -an]*

cārī olmayup: *Geçerli, yürürlükte olmak.*

ḥaḳḳında **cārī olmayup** belki aʿḳāb u ensābına daḥi sārī oldıġını işāret ve cümle *(146:1). [cārī olmayup, -ma, -y, -up]*

cārī olmuş: *Gerçekleşmek.*

defʿ-i ʿaṭş-ı ciger-sūz-ı faḳr u fāḳasına sebeb olmaḳ ḳaṣdı ile **cārī olmuş** *(362:17). [cārī olmuş, -muş]*

Cava: *Java'da yetişen bir kamışın özünden yapılan, çok sert ve ince bir kalemdir. Câvî kalem de denir. Uzun süre yazıya dayanması, ince yazılara elverişli olması sebebiyle hattatlar tarafından tercih edilmiştir.*

midād-ālūde bir beyāż **Cava** zer ḳalemine mümāṣil ve şemʿa-i kāfūr-ı müşgīn-fetīl-i püf-gerdeye *(164:11). [Cava,]*

cā-yāfte-i ṣaffü'n-niʿāl-i meclis-i iʿtibār u iftiḫār olduḳları: *Övünç ve saygınlık meclisinin kapıya yakın yerinde yer bulmak.*

sāye-bān-ı żiyāfetde **cā-yāfte-i ṣaffü'n-niʿāl-i meclis-i iʿtibār u iftiḫār olduḳları** ʿaḳabinde *(335:26). [cā-yāfte-i ṣaffü'n-niʿāl-i meclis-i iʿtibār u iftiḫār olduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*

cāy-gāh: *Yer, mevki.*

maḥṣūṣ orṭa ḳoġuş taʿbīr olunur **cāy-gāhlarını** temāşā iderek ve ḳaraḳulluḳçı ve *(145:5). [cāy-gāhlarını, -lar, -ı, -n, -ı]*

cāy-gāh itmeleriyle: *(Konum olarak) Bir yerde yer almak.*

ḳaṣr-ı ʿadāleti **cāy-gāh itmeleriyle** cenāb-ı ṣadāret- meʾāb daḥi īḳād-ı şemʿ-i cemāl *(196:10). [cāy-gāh itmeleriyle, -me, -ler, -i, -y, -le]*

cāy-gāh-ı ḳarārına: *Her zamanki yer.*

cāy-gāh-ı ḳarārına yelken kürek gitdi ḳıṭʿa Li-muḥarrihi *(275:34). [cāy-gāh-ı ḳarārına, -ı, -n, -a]*

cāy-gīr-i maḥall-i meʾmūr olup: *İş için görevlendirmek.*

ve ḫāṣṣa çadır başısı **cāy-gīr-i maḥall-i meʾmūr olup** otaġ-ı ḫurşīd-oṭāḳa-i müzerkeş-sütūn u ḫıyām-ı dāʾire-i hümāyūnı *(149:22). [cāy-gīr-i maḥall-i meʾmūr olup, -up]*

cāy-gīr-i merkez-i şebāt oldı: *Yerinde kıpırdamadan durmak.*

cāy-gīr-i merkez-i ṣebāt oldı Mānend-i nūr-ı bāṣıra *(188:8). [cāy-gīr-i merkez-i ṣebāt oldı, -dı]*

cāy-ı ārām: *Dinlenme yeri.*

Yahūdī Mezāristanı ocaḳları neferātına **cāy-ı ārām** ve maḥall-i menām ve *(151:25). [cāy-ı ārām,]*

cāy-ı ārām-ı emsālleri: *Elçilerin oturdukları yer.*

cāy-ı ārām-ı emṣālleri olan ḫıyāmlarda ṣandalī-nişīn-i iftiḫār ve temāşā-yı ġarāʾib-i sūr *(350:20). [cāy-ı ārām-ı emṣālleri, -ler, -i]*

cāy-ı emān idüp: *Sığınmak.*

cāy-ı emān idüp gūşe gūşe gürizān ve şenlikleri maḥrūm-ı naẓar-ı cihān-dārī olur *(310:34). [cāy-ı emān idüp, -üp]*

cāy-ı gürīzlerinden: *Sığınılacak yer.*

ṭıbaḳınca yine fişekler ṭarrāḳa-efgen-i hevl-engīz olup **cāy-ı gürīzlerinden** li-müʾellifihi *(224:23). [cāy-ı gürīzlerinden, -ler, -i, -n, -den]*

cāy-ı nişest olmaġla: *Rütbeli olmak.*

cāy-ı nişest olmaġla keffe-i terāzū-yı Māh-ı Kenʿāna belki *(203:30). [cāy-ı nişest olmaġla, -maġ, -la]*

cāy-ı şafā vü emān: *Keyif ve güven içinde oturmak.*

mışrāʿ Bir ālāy cānı cebinde żuʿafā-yı devrān tiryākiyān-ı nīm-cān içün **cāy-ı şafā vü emān** *(346:30). [cāy-ı şafā vü emān,]*

cāzib oldıġı: *Çekmek, çekici olmak.*

müstaḳbeli māzīsine ġālib ve naẓar-ı ḫalḳı mıḳnāṭīs-i maḥabbeti kendüye **cāzib oldıġı** *(280:26). [cāzib oldıġı, -dıġ, -ı]*

cebeci: *Cebeci Ocağı, Osmanlı ordusunda, silahların temin edilmesi, korunması ve sefer zamanında cepheye götürülmesiyle görevli kapıkulu ocağı idi.*
1. Ve **cebeciler** ṭarafından daḫi heft-ser bir ejder-i muṣavver getürilüp bir *(263:15). [cebeciler, -ler]*
2. Cebeciler ṭarafından ibdāʿ olunan bir taḫta küleh çün bār-ı güneh bir şaḫṣ-ı rū-siyehiñ başına *(270:21). [cebeciler, -ler]*
3. ittikā ve mesānid-i iʿtibār u iftiḫāra istinād u ilticā eyleyüp ve **cebeci** *(337:21). [cebeci,]*
4. Çerge-i şāniyede **cebeciler** ve ṭopçılar ve ṭop ʿarabacılar çorbacıları ve *(338:28). [cebeciler, -ler]*
5. ve sevm-i şarṣardan nāşī **cebeci** ve ṭopçı ocaḳlarından ve gümrük emīni *(341:27). [cebeci,]*

cebeci kātibleri: *Cebeci ocağının hesaplarının tutan görevli.*

fülk-i meşḥūn-ı şıḥāf-ı gūnā-gūnda aʿmāl-i maḳāzīf ü melāʿıḳ eyleyüp ve **cebeci kātibleri** *(338:24). [cebeci kātibleri,]*

cebeci ocağı: *Cebeci Ocağı, Osmanlı ordusunda, silahların temin edilmesi, korunması ve sefer zamanında cepheye götürülmesiyle görevli kapıkulu ocağı idi.*
1. **Cebeci ocağı** iṭfā-yı nāʾire-i fişek-bāzī itdikleri ʿaḳabinde ṭopçı başı aġa *(229:25). [cebeci ocağı,]*

2. gibi evc-i meleʾ-i aʿlāya iṭāre olunup ṣāniyen **cebeci ocağı** ve ale't-tertīb ṭopçı *(308:37). [cebeci ocağı,]*

cebeci ocaḳları kātibleri: *Cebeci ocağının hesap işlerine bakan görevli.*

ve ṭopçı ve **cebeci ocaḳları kātibleri** ve tersāne ketḫudāsı Mūsā Paşa ve *(337:12). [cebeci ocaḳları kātibleri,]*

cebecibaşı: *Osmanlı İmparatorluğu döneminde, silah yapan, silah onaran, savaş sırasında ordunun silah ve cephanesini ulaştıran yaya kapıkulu ocaklarından bir asker sınıfının başında bulunan komutan, cebeci ocağındaki en yüksek rütbeli kişi.*
1. ve **cebecibaşı** Sebzī Meḥmed Efendi ve ḫāṣṣa merterbaşısı ʿAbdullāh Aġa *(148:16). [cebecibaşı,]*
2. cemʿ u iḫtiṣād ve **cebecibaşı** baʿdehū tersāne ketḫudāsı baʿdehū ṭopçıbaşı *(337:18). [cebecibaşı,]*
3. Ve ṭopçı ve **cebecibaşı** ve tersāne ketḫudāsı ordu ālāyı seyrinde *(337:24). [cebecibaşı,]*
4. destār-ı ʿādī ve libās-ı rūz-merreleri ile baʿdehū **cebecibaşı** üst ve mücevveze ile *(339:3). [cebecibaşı,]*
5. sarāy-ı cedīde varınca ṣaff-beste-i selām olup **cebecibaşı** daḫi nīmtene kürk ve *(365:38). [cebecibaşı,]*
6. ve sipāh ve silāḥ-dār aġaları ve ketḫudāları ve **cebecibaşı** ve ṭopçıbaşı bi'l-cümle *(373:11). [cebecibaşı,]*
7. sipāh ve silāḥ-dār aġaları ve **cebecibaşı** ve ṭopçıbaşı aġalara ʿarż ḳapusı miyānında *(374:36). [cebecibaşı,]*

cebecibaşı aġa: *Osmanlı İmparatorluğu döneminde, silah yapan, silah onaran, savaş sırasında ordunun silah ve cephanesini ulaştıran yaya kapıkulu ocaklarından bir asker sınıfının başında bulunan komutan, cebeci ocağındaki en yüksek rütbeli kişi.*

hem-nişīn-i mesned-i vekālet olup defter-dār efendi ve **cebecibaşı aġa** ve *(338:20). [cebecibaşı aġa,]*

cebecibaşı Sebzī Mehemmed Aġa: *Cebeci ordusu komutanı, Sebzi lakaplı, Mehemmed Ağa.*

Ve cebecibaşı ʿizzetlü Sebzī Meḥemmed Aġa ṭarafından daḫi beş ṭonluḳ *(341:1). [Cebecibaşı Sebzī Meḥemmed Aġa,]*

cebeciler çavuşına: *Cebeciler ocağı komutanı.*

ve dört nefer bölükbaşılarına ve **cebeciler çavuşına** ve ṭopçılar çavuşına ve baş muḥāsebeden *(363:25). [cebeciler çavuşına, -n, -a]*

cebeciler kātibi: *Cebeci ocağının hesaplarının tutan görevli.*

ve **cebeciler kātibi** mücevveze ve ṣof muvaḫḫidī kürk ile ve dört nefer ketḫudāları *(339:4). [cebeciler kātibi,]*

cebeciler ketḫudāları: *Cebeci ocağının en kıdemli amiri.*

Süfre-i ṣāliṣede dört nefer **cebeciler ketḫudāları** ve ṭopçılar kātibi ve *(338:26). [cebeciler ketḫudāları,]*

cebeciler ocaġından: *Osmanlı ordusunda, silahların temin edilmesi, korunması ve sefer zamanında cepheye götürülmesiyle görevli kapıkulu ocağı idi.*
1. Baʿdehū ṣal-ı āḫerde **cebeciler ocaġından** iḫtirāʿ olunan çadır fişegi taʿbīr olunur *(253:11). [cebeciler ocaġından, -n, -dan]*
2. Ve **cebeciler ocaġından** daḫi ṣādurvan fişegi nāmında bir fevvāre-i nūr *(270:6). [cebeciler ocaġından, -n, -dan]*

cebeciyān: *Osmanlı ordusunda Cebeci Ocağı'na mensup askerler.*

cebeciyān bi-isrihim maḥallerine ricʿata meʾz̲ūn oldılar *(364:5). [cebeciyān,]*

cebeciyān ālāyları: *Cebeci ordusunun geçişi.*

ṭopçıbaşı ve ṭop ʿarabacıbaşı żābiṭān ve neferātları ile **cebeciyān ālāyları** nihāyetinde *(366:3). [cebeciyān ālāyları,]*

cebe-ḫāne: *Savaş araç ve gereçlerinin saklanıp korunduğu yer.*
1. Yevm-i mezbūr aḫşāmı ḳabīl-i ʿışāda deryā şenligi için **cebe-ḫāne** ve ṭop-ḫāne *(322:16). [cebe-ḫāne,]*
2. Evvelā **cebe-ḫāne** ṭarafından taʿbiye olunan fişeklere ṭaraf ṭaraf āteşler virilüp *(356:1). [cebe-ḫāne,]*

cebe-ḫāne pīş-gāhında: *Savaş araç ve gereçlerinin saklanıp korunduğu yerin önü.*

dāḫilinde **cebe-ḫāne pīş-gāhında** sūr emīni ve cerrāḥbaşı ve sāʾir cerrāḥīn *(364:13). [cebe-ḫāne pīş-gāhında, -n, -da]*

cebe-ḫāne vü mühimmāt: *Cephane ve mühimmat (Savaş araçlarının bulunduğu yer).*

cebe-ḫāne vü mühimmāt ile bādbān-güşā ḳalyonlar tesyīr olunmaḳ üzere *(244:17). [cebe-ḫāne vü mühimmāt,]*

cebel-i Eḥrāmdan: *Ehram Dağı, Arafat Dağı.*

Cebel-i Eḥrāmdan nişān bir kūh-pāre-i girān geh miyān-ı meydānda bir sedd-i sedīd *(264:7). [cebel-i Eḥrāmdan, -dan]*

cebel-i rāsiḫ: *Sağlam, yerinden oynamaz dağ.*

resminde peyker-i ʿazīm tasvīr eylemişler ki gūyā bir **cebel-i rāsiḫ** ve her *(187:24). [cebel-i rāsiḫ,]*

cebel-i Ṭūr: *(Aydınlanma ilişkisi bağlamında, telmihen) Tur Dağı.*

ve meydān-ı sūr bir gūne pür-nūr olup **cebel-i Ṭūr** şeklin bulmuşdur *(345:17). [cebel-i Ṭūr,]*

cebel-i Ṭūrda: *Tur dağı.*

ki gūyā riyāż-ı ʿālem-i nūrda bir serv-i mevzūn ve **Cebel-i Ṭūrda** *(252:21). [cebel-i Ṭūrda, -da]*

cebhe-i iʿtibārına: *Değerli yüz, değerle bakmak.*

cebhe-i iʿtibārına ṣabāḥü'l-ḫayr-ı pīşānī olup on sekiz ʿaded *(214:11). [cebhe-i iʿtibārına, -ı, -n, -a]*

cebīn: *Alın.*

cebīni üzere idāre ve çep ü rāst raḳṣ-ı bī-muḥābā ve pīş ü pesine temāyül ü inḫinā *(158:5). [cebīni, -i]*

cebīn-i insānī: *İnsan alnı.*

ḥiddet-i güẕārişinden ḳaṭʿ-ı naẓar **cebīn-i insānī** degül siper-i nüh-tūy-ı eflāke *(209:27). [cebīn-i insānī,]*

cedīd: *Ar. Yeni, nev.*

Neşr Ve yeşil çuḳaya ḳaplu **cedīd** siyāh dilkü ki mū-be-mū intiḫāb olunmuş *(163:11). [cedīd,]*

cedīdü'r-raṣāṣ: *Yeni kalaylanmış.*

cedīdü'r-raṣāṣ ṭencere ve sīnī ve ṣaḥan ve ḳazġan maḳūlesi sūr-ı hümāyūn *(147:24). [cedīdü'r-raṣāṣ,]*

cedvel-keş-i evrāḳ-ı siyeh-reng-i şeb-i tār oldı: *Karanlık gecenin siyah renkli sayfalarına çizgi çizmek.*

cedvel-keş-i evrāḳ-ı siyeh-reng-i şeb-i tār oldı ki çehār *(271:15). [cedvel-keş-i evrāḳ-ı siyeh-reng-i şeb-i tār oldı, -dı]*

cehān: *Sıçrayan, çabuk hareket eden.*

semender-i āteş-nişīnden nişān virüp sipend-i şuʾle-dīde gibi **cehān** ve *(279:13). [cehān,]*

cehān olan: *Dolanmak, dolanıp durmak.*

şanʿatla ber-efrāşte-i ṣaḥrā-yı deryā olup cā-be-cā derūnında **cehān olan** *(219:26). [cehān olan, -an]*

cehende olduḳda: *Sıçramak, fırlamak.*

perende ve ṭaraf-ı āḫerinden rīḥ-i ʿāṣif gibi **cehende olduḳda** kemāl-i ḥayretinden *(175:25). [cehende olduḳda, -duḳda]*

celālet-i kitābet-i bī-ġalaṭı: *(Hediye kitap için) Yanlışsız olarak yazılma üstünlüğü.*

ḥüsn-i ḳıṭʿa vü nemaṭ ve **celālet-i kitābet-i bī-ġalaṭı** ḥāvī idi ārāyiş-i maḥfaẓa-i ḥüsn-i ḳabūl ḳılınmaḳ *(189:26). [celālet-i kitābet-i bī-ġalaṭı, -ı]*

celālet-i neseb: *(Abdüssamed Efendi) Soyun yüksekliği.*

maḫṣūṣ iken **celālet-i neseb** ve şeref-i mevrūṯ u müktesebine ikrāmen *(215:19). [celālet-i neseb,]*

celālet-i ṣıḥḥat u tehẕībi: *Doğruluk ve güvenirlilik bakımından büyük.*

ve **celālet-i ṣıḥḥat u tehẕībi** müştemil bir kitāb-ı Hidāye ki dībāce-i esāmi'l-kütüb-i hedāyā olmaġa *(190:30). [celālet-i ṣıḥḥat u tehẕībi, -i]*

celī oldı: *Görülmek.*

Oldı ẕātında nāmı gibi **celī** *(138:17). [celī oldı, -dı]*

celīd-i dīvār-zede: *Duvara çarpan dolu.*

efgende itdiler birisi eşer ḳılmadı ve **celīd-i dīvār-zede** gibi zemīne ṣıçrayup *(303:17). [celīd-i dīvār-zede,]*

celīl ü ḥaḳīr: *Zengin ve düşkün.*

degin bu siyāḳ üzere **celīl ü ḥaḳīr** ve bernā vü pīr niʿam-ı pādişāhīye *(348:20). [celīl ü ḥaḳīr,]*

celīl ü ḥaḳīr: *Değerli ve değersiz.*

ḳabża ḳabża altun ile ikrām u taṭyīb idüp **celīl ü ḥaḳīr** ve ṣaġīr ü kebīri niʿmet-i iḥsāna *(361:2). [celīl ü ḥaḳīr,]*

celīle-i maḥlūle: *(Büyük Ayşe Sultan) II. Mustafa'nın kızı.*

vāsıṭatü'l-ʿıḳd-ı sülāle-i ṭāhireleri vezīr-i aʿẓam merḥūm Nuʿmān Paşa **celīle-i maḥlūle** *(141:8). [celīle-i maḥlūle,]*

celīletü'l-evṣāf: *Değer ve nitelikleri anlatılamayan.*

ḥażretleri ṭaraf-ı bāhirü'ş-şereflerinden daḫi bā-ḫaṭṭ-ı Ṭībī cild-i vāḥidde **celīletü'l-evṣāf** *(189:12). [celīletü'l-evṣāf,]*

celīlü'l-iʿtibār oldılar: *Yüksek değer.*

güẕār ve yine bāb-ı hümāyūn dāḫilinde ḳarār ve tekmīl-i şiʿār-ı İslām ile **celīlü'l-iʿtibār oldılar** *(364:21). [celīlü'l-iʿtibār oldılar, -dı, -lar]*

celīlü'n-neseb: *(Kevakibizade Ahmed Efendi) Soyu yüksek.*

Kevākibī-zāde **celīlü'n-neseb** Aḥmed Efendi veʿAṭāʾullāh Efendiniñ *(201:25). [celīlü'n-neseb,]*

celīlü'z-zātī ve'l-ḥaseb: *(İkinci tezkireci) Yüksek kişilikli ve soyu temiz.*

Celīlü'ẕ-ẕātī ve'l-ḥaseb Hāşimiyyü'l-ismi ve'n-neseb teẕkire-i ṣānī efendi *(320:1). [celīlü'ẕ-ẕātī ve'l-ḥaseb,]*

celiyyü's-sereyān: *Her yana ulaşıp yayılan.*
Bu ḫayr duʿā dehre **celiyyü's-sereyāndır** *(330:2). [celiyyü's-sereyāndır, -dır]*
İnsānıñ ʿurūḳına **celiyyü's-sereyāndır** *(333:2). [celiyyü's-sereyāndır, -dır]*

Cem: *İran hükümdar sülalelerinden Pişdadiyan'a mensup olup uzun yıllar ülkesini esenlik içerisinde yönetir. Azerbaycan'a gelince güneşin doğuşuna yakın yüksek bir yere tahtını kurdurur ve güneşin doğuşu ile tahtı ve üzeri mücevherlerle süslü kaftanı parlamaya başlayınca kendisine Cemşid denilir. İdris peygamberin şeratine göre amel eden Cemşid, sonraları saltanatına güvenerek tanrılık iddiasında bulunur ve bu yüzden halkı kendisinden yüz çevirir. Dahhak, kendisinden sonra tahta geçer. Şarabın mucididir. Ayrıca meşhur bir kasesinin olduğu ve o kase ile dünyanın çeşitli yerlerini seyredebildiği söylenir.*

İçdi mi bu kāseden **Cem** gördi mi bu ʿālemi *(161:5). [cem,]*

cemʿ olmaġın: *Toplanmak.*

üç direklide **cemʿ olmaġın** vaḳt-i ʿaṣr ḥulūli ḳarīb olduḳda *(360:19). [cemʿ olmaġın, -maġ, -ın]*

cemʿ olunan: *Toplanmak.*

Ve ḫˇānende başı Ḥasan Çelebi maʿrifetiyle **cemʿ olunan** ḫoş-terāne muġannī vü ḫˇānende *(142:9). [cemʿ olunan, -un, -an]*

cemʿ olup: *Toplanmak.*
1. **cemʿ olup** resm ü rāhları muḳteżāsınca ālāyların tertīb ve birbirin *(233:18). [cemʿ olup, -up]*
2. **cemʿ olup** ve endāze-i ḳıyāsdan bīrūn elbise-i gūnā-gūn ile ālāy ḳurup astār-ı Kaʿbe-i şevket ü cāh olan *(299:26). [cemʿ olup, -up]*

cemʿ u iḫtişād: *Toplanmak, bir araya gelmek.*

cemʿ u iḫtişād ve cebecibaşı baʿdehū tersāne ketḫudāsı baʿdehū ṭopçıbaşı *(337:18). [cemʿ u iḫtişād,]*

cemāl: *Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.*
ile **cemāl** nāmına yapdıḳları uḍḥūke-ṣūretler ile hem-ḥālet olaraḳ kederleri *(326:1). [cemāl,]*
Baḳar baḳar da güler kendiniñ **cemāl** ḳıyāfetine *(326:8). [cemāl,]*

Cemāl: *Şenlik gösterilerinde kağıttan yapılmış kuklanın adı.*

Cemāl nāmı ile bir duḫter-i tābende-cemāl ve bir perī-peyker-i bī-miṣāl timṣāl getürdiler *(278:30). [cemāl,]*

cemāl: *(Kukla) Güzellik, yüz güzelliği, güzel yüz.*

bir **cemāl** iḫtirāʿ itmişler idi ki başı üzere dört ḳuḳla raḳṣ-künān *(315:27). [cemāl,]*

cemāl sūretine: *Güzel görünüş.*

Olan ḥarīṣ-i temāşā **cemāl ṣūretine** *(326:7). [cemāl ṣūretine, -n, -e]*

cemāl-i ʿālem-efrūz-ı ḫudāvendigār: *Padişahın alemi aydınlatan yüzünün güzelliği.*

Bu eṣnāda verā-yı setāre-i oṭaḳ-ı gerdūn-niṭāḳdan **cemāl-i ʿālem-efrūz-ı ḫudāvendigār** *(181:4). [cemāl-i ʿālem-efrūz-ı ḫudāvendigār,]*

cemāl-i leylā-yı leyle-i ẓulmādan: *Karanlık gecenin Leyla'sının yüzü.*

cemāl-i Leylā-yı leyle-i ẓulmādan perde-i ẓulmet açılup ḳarşu ṭarafda olan *(253:30). [cemāl-i leylā-yı leyle-i ẓulmādan, -dan]*

cemāl-i şāhid-i şubḥ-āsā: *(Kakım kürk) Sabah gibi aydınlık yüzlü güzelin yüzünün güzelliği.*

beyāż u ṣāf ve sulṭānī varaḳ-ı ābādī miṣāli pāk u şeffāf **cemāl-i şāhid-i şubḥ-āsā** *(164:9). [cemāl-i şāhid-i şubḥ-āsā,]*

cemʿan: *Toplam olarak.*

cemʿan yigirmi beş ṭāḳa cins-i tuḥaf pāy-endāz-ı ḫıdīv-i deryā-kef ḳılındıġı *(265:22). [cemʿan,]*

cemʿ-i keşīr: *Kalabalık grup.*

geçdiklerinden ṣoñra ʿuẕamā-yı sādāt-ı kirām-ı ẕevi'l-iḥtirāmdan **cemʿ-i keşīr** ile *(369:1). [cemʿ-i keşīr,]*

cemʿ-i māl: *Mal toplamak.*

maḳṣūd-ı mevlūdları **cemʿ-i māl** ve iddiḫār-ı menāl olmayup ancaḳ şevketlü *(168:35). [cemʿ-i māl,]*

cemʿ-i żıddeyn itdigi: *İki farklı noktayı bir araya getirmek.*

Cemʿ-i żıddeyn itdigi tebʿīd olur maʿnā mıdır *(185:10). [cemʿ-i żıddeyn itdigi, -dig, -i]*

cemīʿ-i eczā-yı nāriyyesi: *Bütün yanıcı maddelerin bir araya toplanması.*

der-ḥāl **cemīʿ-i eczā-yı nāriyyesi** birden iltihāb ve ṣūret-nümā-yı ḫayme-i ibrīşīm-ṭınāb olan *(228:18). [cemīʿ-i eczā-yı nāriyyesi, -s, -i]*

cemī-i müfredāt-ı yekūn-ı cemʿiyyeti: *(Bezirganlar) Teker teker olmak üzere hepsi.*

belki **cemī-i müfredāt-ı yekūn-ı cemʿiyyeti** ḫāric-i ḥavṣala-i aḳlām u erkām olacaḳ *(305:17). [cemī-i müfredāt-ı yekūn-ı cemʿiyyeti, -i]*

cemīʿ-i rüʾesā-yı devlet: *Devlet büyüklerinin tümü.*

Oḳ Meydānına Varup **Cemīʿ-i Rüʾesā-yı Devlet** ile Her Dūde-i Mesʿūdeye *(148:9). [cemīʿ-i rüʾesā-yı devlet,]*

cemīʿ-i sürūr: *Bütün eğlence araçları.*

hengām-ı ṣafā-fercāmda eṣnāf ālāyı **cemīʿ-i sürūr** ālātı ile *(276:22). [cemīʿ-i sürūr,]*

cemiʿ-i vüzerāya: *Bütün vezirler.*

vüzerādan sūr-ı Murādiyyede vezīr bulunan Sinān Paşa **cemiʿ-i vüzerāya** *(168:26). [cemiʿ-i vüzerāya, -y, -a]*

cemʿiyyet: *Toplantı, topluluk.*
1. Bu **cemʿiyyetde** ṣāḥib-i devlet ḥażretleri otaġ-ı hümāyūn kenārındaki obayı *(201:18). [cemʿiyyetde, -de]*
2. āsūde-nişīn-i ḫacle-gāh-ı istirāḥat olmaġın bu **cemʿiyyetde** bulunmadılar ʿİzzetlü *(251:23). [cemʿiyyetde, -de]*
3. ṣarıḳları ile gelüp üç ʿaded iki direkli müsāfir çergelerinde **cemʿiyyet** ve *(306:7). [cemʿiyyet,]*
4. Gördüñ ey pīr-i felek çoḳ sūr ile **cemʿiyyeti** *(323:4). [cemʿiyyeti, -i]*
5. Ḥaḳḳā ki bir mertebe **cemʿiyyet** ve bir gūne basṭ-ı mevāʾid-i niʿmet ḳılındı *(348:23). [cemʿiyyet,]*
6. **cemʿiyyet** ve bu ṣalā-yı ʿām ile tenāvül-i niʿmet ve kendilere maḫṣūṣ taʿbīrāt u ibāret *(350:4). [cemʿiyyet,]*

cemʿiyyet-gāh: *Topluluğun oturduğu yer.*

çerge daḫi vażʿ olundı ve **cemʿiyyet-gāhlarına** tevsīʿ ḳılındı *(201:12). [cemʿiyyet-gāhlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

cemʿiyyet-gāh-ı neferātları olmaḳ: *Topluluğu bir araya getirip toparlamak.*

deyu ṭatlu ṭatlu naṣīḥāt itdiler **cemʿiyyet-gāh-ı neferātları olmaḳ** içün pişmiş *(300:27). [cemʿiyyet-gāh-ı neferātları olmaḳ, -maḳ]*

cemʿiyyet-gāh-ı sūr-ı zifāfda: *Evlenme düğününün toplanma yeri.*

cemʿiyyet-gāh-ı sūr-ı zifāfda bulunmaġa müsāraʿat itmekle verāʿ-yı perde-i esrārdan *(179:8). [cemʿiyyet-gāh-ı sūr-ı zifāfda, -da]*

cemʿiyyet-i esbāb-ı ḥubūr: *Neşe sebeplerini, araçlarını bir araya toplamak.*

el-ḥāṣıl bir gūne iẓhār-ı şādmānī vü sürūr ve bir mertebe **cemʿiyyet-i esbāb-ı ḥubūr** *(254:29). [cemʿiyyet-i esbāb-ı ḥubūr,]*

cemʿiyyet-i esbāb-ı perīşān-şuʿūr: *(Afyon tutkunları için) Akılları başlarına gelmek.*

Nice zamāndan şoñra bir miḳdār **cemʿiyyet-i esbāb-ı perīşān-şuʿūr** ve *(225:18). [cemʿiyyet-i esbāb-ı perīşān-şuʿūr,]*

cemʿiyyet-i şevḳ u ṭarab: *Şenlik ve eğlenceyi bir araya getirmek.*

ile pür-zeyn ü zīb bir ṣal-ı dil-firīb ẓuhūr ve hezār-gūne **cemʿiyyet-i şevḳ u ṭarab** *(220:24). [cemʿiyyet-i şevḳ u ṭarab,]*

cemʿiyyet-i temāşāyiyānı: *Seyirciler topluluğu.*

dīk-i seḥer-āsā ġaleyān ve **cemʿiyyet-i temāşāyiyānı** biri birine ḳatup *(197:7). [cemʿiyyet-i temāşāyiyānı, -ı]*

cemʿiyyet-i zükūr u nisā: *Kadın ve erkeğin toplanması.*

cemʿiyyet-i zükūr u nisā mışrāʿ Yoḳ oyunı penbe ile āteşīñ mışrāʿnıñ *(205:2). [cemʿiyyet-i zükūr u nisā,]*

Cem-mertebe: *(III. Ahmet için) Cem'e denk; hükümdarlığı, tahtı yüksek.*

Cem-mertebe şehriyār-ı manṣūr *(127:1). [Cem-mertebe,]*

cemm-i ġafīr: *İnsan kalabalığı.*

Her ne emr eyler ise kendüsine **cemm-i ġafīr** *(186:26). [cemm-i ġafīr,]*

cenāb: *"Hazret" manasına kullanılan saygı ve tazim sözü.*
1. Ḫayr-Ḫᵛāh-ı Devleti Ṣadr-ı Aʿẓam-ı Ḫāliṣu't-Ṭaviyyeti **Cenābına** *(145:14). [cenābına, -ı, -n, -a]*
2. **cenābları** içün daḫi maḫṣūṣ bir oba-i bī-hemtā ḳurmuşlar idi *(358:10). [cenābları, -lar, -ı]*

cenāb: *Şeref, onur, hazret.*

1. **cenāblarına** ki maḳsūrātun fi'l-ḫıyām lem yaṭmiṣhünne insün ḳablehüm velā-cänn *(148:3). [cenāblarına, -lar, -ı, -n, -a]*
2. **cenāblarına** taḫṣīṣ ve ketḫudāları vesāṭetiyle ʿarż u telḫīṣ buyurılup sāʿadetlü *(189:9). [cenāblarına, -lar, -ı, -n, -a]*

cenāb-ı āṣaf-ı bī-miṣāl: *Eşi bulunmaz sadrazam hazretleri.*

müşāhede vüʿayān olduḳda **cenāb-ı āṣaf-ı bī-miṣāl** der-ḥāl piyāde istiḳbāl ve *(366:8). [cenāb-ı āṣaf-ı bī-miṣāl,]*

cenāb-ı āṣaf-ı derya-dil: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Gönlü geniş sadrazam hazretleri.*

dek **cenāb-ı āṣaf-ı derya-dil** sāye-bān semtine māʾil olmadıġı mücerred hevāda *(257:12). [cenāb-ı āṣaf-ı derya-dil,]*

cenāb-ı āṣaf-ı ḥalīlī-şīme-i mihmān-nüvāz: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Konuk sever Halil İbrahim huylu sadrazam hazretleri.*

tenāvül-i niʿmetine muntaẓır iken **cenāb-ı āṣaf-ı Ḫalīlī-şīme-i mihmān-nüvāz** *(262:22). [cenāb-ı āṣaf-ı ḫalīlī-şīme-i mihmān-nüvāz,]*

cenāb-ı āṣaf-ı maʿālī-dest-gāh: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Uğraşı çok olan sadrazam hazretleri.*

gibi iṭāre itdi ve bundan ṣoñra ḥażret-i şevket-penāh ve **cenāb-ı āṣaf-ı maʿālī-dest-gāh** *(271:34). [cenāb-ı āṣaf-ı maʿālī-dest-gāh,]*

cenāb-ı ʿāṭıfetin: *Sevginin büyüklüğü.*

Cenāb-ı ʿāṭıfetin dāʾim ide Ḥaḳḳ mebsūṭ *(349:19). [cenāb-ı ʿāṭıfetin, -in]*

cenāb-ı fetvā-penāh: *Şeyhülislam.*

göre zānū-nişīn-i meclis-i maʿālī-rüsūm oldılar Ancaḳ **cenāb-ı fetvā-penāh** *(177:3). [cenāb-ı fetvā-penāh,]*

Cenāb-ı Ḫaḳḳ: *Allah.*

Muʿammer eyleye şeh-zādegānıyla **Cenāb-ı Ḫaḳḳ** *(213:1). [Cenāb-ı Ḫaḳḳ,]*

cenāb-ı ḥażret-i Sulṭān Aḥmed Hān-ı ġāzī: *(30 Aralık 1673, Dobriç - 1 Temmuz 1736, İstanbul), 23. Osmanlı padişahı, 102. İslam halifesi, III. Ahmet.*

Cenāb-ı Ḥażret-i Sulṭān Aḥmed Ḫān-ı ġāzī kim *(217:22). [cenāb-ı ḥażret-i Sulṭān Aḥmed Ḫān-ı ġāzī,]*

cenāb-ı ḫilāfet-meʾāb-ı şehriyārī: *(III. Ahmet) Hilafeti koruyan padişah hazretleri.*

Bu eṣnāda **cenāb-ı ḫilāfet-meʾāb-ı şehriyārī** ve ḥażret-i ṣadr-efrūz-ı kām-kārī *(350:10). [cenāb-ı ḫilāfet-meʾāb-ı şehriyārī,]*

cenāb-ı ḫüsrev-i fīrūz-baḫta: *(III. Ahmet) Bahtı uğurlu sultan hazretleri.*

Cenāb-ı ḫüsrev-i fīrūz-baḫta *(162:8). [cenāb-ı ḫüsrev-i fīrūz-baḫta, -a]*

cenāb-ı ḫüsrev-i ḥal-şinās-ı merḥamet-istīnās: *(III. Ahmet) Merhametli, halden anlar padişah hazretleri.*

ʿarż-ı berg-i sebz-i dervīşāne itmek muʿtād iken **cenāb-ı ḫüsrev-i ḥal-şinās-ı merḥamet-istīnās** *(192:33). [cenāb-ı ḫüsrev-i ḥal-şinās-ı merḥamet-istīnās,]*

cenāb-ı ḫüsrev-i şevket-nişāb: *Şevketli padişah hazretleri.*

iẓhār ile cümlesin ṣūret-i dīvār-ı ḥayret eylediler Ve **cenāb-ı ḫüsrev-i şevket-nişāb** *(347:31). [cenāb-ı ḫüsrev-i şevket-nişāb,]*

cenāb-ı ḳarmü'l-ḳurūm: *(Şeyhülislam için) Ulular ulusu.*

cenāb-ı ḳarmü'l-ḳurūm menbaʿ-ı yenābiʿü'l-ulūm *(180:12). [cenāb-ı ḳarmü'l-ḳurūm,]*

cenāb-ı kethudā-yı āṣafī: *Sadrazam kethüdası hazretleri.*

cenāb-ı ketḫudā-yı āṣafī kenāresinde emsālleri taẓyīf ü iṭʿām olunduḳları *(347:24). [cenāb-ı ketḫudā-yı āṣafī,]*

cenāb-ı necābet-iktisāblarından: *(Mehemmed Ağa) Soyundan temizlik elde etmiş, ulu.*

Neṣr ḥażretleri **cenāb-ı necābet-iktisāblarından** daḫi bir şemse ḳuşaḳ ki ṣāfī elmāsdan *(171:3). [cenāb-ı necābet-iktisāblarından, -lar, -ı, -n, -dan]*

cenāb-ı pādişāh-ı ʿadālet-dest-gāh: *(III. Ahmet) Adaleti sağlayan, büyük padişah.*

fikrinde olmaġla bu tedbīr-i işābet-peẕīr ile **cenāb-ı pādişāh-ı ʿadālet-dest-gāh** ḥażretlerini *(211:33). [cenāb-ı pādişāh-ı ʿadālet-dest-gāh,]*

cenāb-ı ṣadāret-meʾab: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Sadrazamlık makamına erişmiş büyük kişi.*

Cenāb-ı ṣadāret-meʾab ḫıdīv-i sāye-bān-ṭırāz-ı ḫilāfet ḥażretlerine *(175:5). [cenāb-ı ṣadāret-meʾab,]*

cenāb-ı ṣadāret-meʾab: *Sadrazam hazretleri.*

ḳaṣr-ı ʿadāleti cāy-gāh itmeleriyle **cenāb-ı ṣadāret- meʾāb** daḫi īḳād-ı şemʿ-i cemāl *(196:10). [cenāb-ı ṣadāret-meʾāb,]*

cenāb-ı ṣadr-ı ālī: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Sadrazam.*

ve bu meclisde **cenāb-ı ṣadr-ı ālī** ḥażretleri destār-ı ʿādīleri *(374:8). [cenāb-ı ṣadr-ı ālī,]*

cenāb-ı ṣadr-ı saʿīdü'l-menḳābetiñ: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Kutlu vasıflara sahip sadrazam hazretleri.*

ṣoñra vefḳ-i bāzū-yı celālet ḥırzü'l-emān-ı yemīn-i devlet **cenāb-ı ṣadr-ı saʿīdü'l-menḳābetiñ** *(150:21). [cenāb-ı ṣadr-ı saʿīdü'l-menḳābetiñ, -iñ]*

cenāb-ı şehriyār-ı mālik-i rikāb: *(III. Ahmet) İnsanlara hükmeden hükümdar hazretleri.*

Cenāb-ı şehriyār-ı mālik-i rikāb ve ḥażret-i şeh-süvār-ı ḫurşīd-rikāb *(227:12). [cenāb-ı şehriyār-ı mālik-i rikāb,]*

cenāb-ı şevket-meʾāb: *Padişah.*

şanāyiʿ-i ʿacāʾib icrāsı bir vech ile ḳābil olmamaġla **cenāb-ı şevket-meʾāb** *(345:10). [cenāb-ı şevket-meʾāb,]*

cenāb-ı şevket-penāh: *(III. Ahmet) Şanlı sultan hazretleri.*

bālā-nişīn-i mesned-i ʿizzet ve **cenāb-ı şevket-penāh** ḥażretleri lafẓ-ı sulṭānım gibi *(256:7). [cenāb-ı şevket-penāh,]*

cenāb-ı şeyḫü'l-islām-ı bāhirü'l-ifḍāl: *(Abdullah Efendi) Herkese fayda, yarar sağlayan şeyhülislam hazretleri.*

ṣadr-ı ʿamīmü'n-nevāl ḥażretleri ve **cenāb-ı şeyḫü'l-islām-ı bāhirü'l-ifḍāl** *(248:17). [cenāb-ı şeyḫü'l-islām-ı bāhirü'l-ifḍāl,]*

cenāb-ı vekīl-i muṭlaḳ: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Vezir hazretleri.*

ilçileri daḫi daʿvet olunmaġın **cenāb-ı vekīl-i muṭlaḳ** veliyyü'n-niʿam-ı bāẕilü'l-kerem *(337:32). [cenāb-ı vekīl-i muṭlaḳ,]*

cenāb-ı vekīl-i salṭanat: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Sadrazam hazretleri.*

sāḥil-serāy-ı tersāneye ricʿat ve **cenāb-ı vekīl-i salṭanat** daḫi otaḳ-ı ʿizzet-niṭāḳlarına *(338.:3). [cenāb-ı vekīl-i salṭanat,]*

cenāb-ı ẓıll-ı ilāhī: *(III. Ahmet) Allah'ın gölgesi olan padişah.*

ve sāʾir aġayān-ı enderūn-ı hümāyūn **cenāb-ı ẓıll-ı İlāhī** ḥażretlerini sāye-vār *(154:27). [cenāb-ı ẓıll-ı ilāhī,]*

cenāḥ-ı saʿy u himmet: *Çaba harcamak ve başarmanın kanadı.*

iṭāre-i teveccüh-i ʿacz ü niyāz s̱āniyen şehbāz-ı ṣıdḳ-ı ʿazīmet ve **cenāḥ-ı saʿy u himmet** *(362:23). [cenāḥ-ı saʿy u himmet,]*

cenāḥ-ı ṭāʾir-i şoḥbet oldılar: *Sohbet kuşunun kanadı olmak.*

cenāḥ-ı ṭāʾir-i şoḥbet oldılar Ve Marʿaş vālīsi saʿādetlü İbrāhīm Paşa ḥażretleri *(251:20). [cenāḥ-ı ṭāʾir-i şoḥbet oldılar, -dı, -lar]*

cenāʾib ü menāʾib-i muraṣṣaʿ-raht-ı nāzük-reftār: *Nazik gidişli, aynı eyer takımını kuşanmış soylu atlar.*

öñince ġāşiye-dār ve **cenāʾib ü menāʾib-i muraṣṣaʿ-raḫt-ı nāzük-reftār** *(154:13). [cenāʾib ü menāʾib-i muraṣṣaʿ-raḫt-ı nāzük-reftār,]*

cenāʾib-i necāʾib-i burākī-menākıblarından: *Burak gibi ün salmış soylu yedek (at).*

raḫş-ı raḳḳāṣāne-cevelān-ı Mıṣrī ve **cenāʾib-i necāʾib-i Burāḳī-menāḳıblarından** *(199:9). [cenāʾib-i necāʾib-i burāḳī-menāḳıblarından, -lar, -ı, -n, -dan]*

ceng: *Yay şeklinde eğri, Türk musikisinde kullanılmış bir âlet.*

Āhengini itdi ser-fürū **çeng** *(294:2). [çeng,]*

ceng: *Mücadele, kavga, savaş.*

gibi ġarḳa-i emvāc-ı ḥayret eyleyüp **cengden** ṣoñra līmānlarına *(244:30). [cengden, -den]*

ceng bayrakları: *Savaş bayrağı.*

idi Ol vaḳitde imāle-i sükkān-ı ruḫṣat ẓuhūrı ile ḳalyonlarda **ceng bayraḳları** *(244:19). [ceng bayraḳları,]*

ceng ü cidāl: *Savaş ve dövüş.*

maḳām-ı aṣlīsinde āsūde-nişīn-i sāḥa-i ārām oldı ve tekrār **ceng ü cidāl** *(188:18). [ceng ü cidāl,]*

ceng ü ḥarbe: *Vuruşmak ve itişmek.*

ve ḥavāle-i gürz-i Rüstemāne idüp neberd ü ḍarba ve **ceng ü ḥarbe** girişdiler *(281:32). [ceng ü ḥarbe, -e]*

ceng ü müşācereye: *Savaşma.*

muḥāṣara ile fetḥi içün **ceng ü müşācereye** mübāderet iderek defeʿāt ile *(346:13). [ceng ü müşācereye, -y, -e]*

ceng ü peygār: *Dövüşmek.*

Bunlar birbiri ile **ceng ü peygār** ve āheng-i kār-zār itdikleri eṣnāda pīş-gāh-ı sāye-bānda *(264:14). [ceng ü peygār,]*

ceng-cūyān olup: *Kavgaya kapılmak, savaşmak.*

ve mühre-endāzī-i tüfeng-i ejder-nişān ile **ceng-cūyān olup** ḳalʿa fetḥi içün *(267:20). [ceng-cūyān olup, -up]*

cenge: *Mücadele, kavga, savaş.*

levendāt yoldaşları **cenge** mübāşeret ve ḳalʿayı dāʾiren-mā-dār *(346:12). [cenge,]*

cenge ṭurur: *Savaşa gitmek.*

Gūyiyā **cenge ṭurur** nīze-güẕārān ṣaf ṣaf *(186:2). [cenge ṭurur, -ur]*

ceng-i ḥarbī: *Savaş.*

ceng-i ḥarbī ile ḥamle ḳılup germiyyet-i neşāṭ ile birbirine girişüp ḳanları ḳaynadılar *(294:13). [ceng-i ḥarbī,]*

ceng-i ḥarbiye: *Savaş.*

ile **ceng-i ḥarbiye** āġāz ḳıldılar Birbirine muḳābele ḳaṣdı ile *(244:23). [ceng-i ḥarbiye,]*

ceng-i ḥarbiye: *Çeng havası, parçası.*

işʾāl-i nāʾire-i ḥarb u ḳıtāl içün kerre-nāy-ı āteşīn-ṣadā ile **çeng-i ḥarbīye** āġāz eylediler *(264:16). [çeng-i ḥarbīye, -y, -e]*

ceng-i mütemādī olup: *Savaşın devam etmesi.*

zamān **ceng-i mütemādī olup** bir mertebe ṣūret-i cengden ẕevḳ u ṣafā vü āheng olmuşdur *(346:20). [ceng-i mütemādī olup, -up]*

cenīn-i meşīme-i nişīn-i kār-gāh-ı üstād olup: *Usta tezgahının rahminde büyüyen cenin.*

elmās çep-rāst-ı muṣannaʿ-ı vaḳḳād bu müddete dek **cenīn-i meşīme-i nişīn-i kār-gāh-ı üstād olup** *(340:17). [cenīn-i meşīme-i nişīn-i kār-gāh-ı üstād olup, -up]*

cennet-mekān: *Yurdu cennet.*

Ve içlerinden ḫudāvendigār-ı sābıḳ **cennet-mekān** firdevs-āşiyān merhūm u maġfūrun-leh *(140:36). [cennet-mekān,]*

cennet-mekān: *(IV. Mehmet için) Cennette oturan, cenneti yurt edinen.*

içlerinden ḫudāvendigār-ı esbaḳ **cennet-mekān** erīke-pīrā-yı ġufrān *(168:16). [cennet-mekān,]*

ceres-i ḳāfile-i leyl ü nehār olan: *Gece ve gündüz kafilesinin çanı.*

ceres-i ḳāfile-i leyl ü nehār olan münebbihi ḳurılıp sāʿati ḫod-be-ḫod çalar Ḳıṭʿa *(163:4). [ceres-i ḳāfile-i leyl ü nehār olan, -an]*

ceres-i ḳāfile-i neşāṭ olan: *Şenlik kafilesinin çıngırağı.*

derūn-ı sāye-bāna iclās idüp mehterleriniñ **ceres-i ḳāfile-i neşāṭ olan** ṣadā-yı ʿucbe-nidālarına *(277:23). [ceres-i ḳāfile-i neşāṭ olan, -an]*

cereyān: *Bir yönden bir yöne doğru akma, akış.*

fışkıyye olup fevvārelerinden şu **cereyān** ve ictimāʿ-ı āb u āteş ḫużżārı *(315:29). [cereyān,]*

cereyān iden: *Akmak.*

pençe-i ṣadr-ı aʿẓam-ı ʿamīmü'l-iḥsāndan **cereyān iden** reşeḥāt-ı veẓāʾif u ṣılāt birle *(347:6). [cereyān iden, -en]*

cereyān ider: *Akmak.*

ḳāʿid ü ḳāʾim olduḳları ḥālde kemerden ṣu **cereyān ider** gibi şemşīrleriñ üzerinden *(247:15). [cereyān ider, -er]*

cerīde-i eyyām-ı ẕiyāfet: *Ziyafet günleri günlüğü.*

on beşinci erbaʿa güni yaʿnī **cerīde-i eyyām-ı ẕiyāfet** ḫātime-i ḫıtāma resīde ve *(357:23). [cerīde-i eyyām-ı ẕiyāfet,]*

cerīde-i sūr-ı pür-sürūrda: *Şenlikli düğün defteri.*

cerīde-i sūr-ı pür-sürūrda isimleri mektūb ve mevcūd bendegān-ı maʿdūd-ı pādişāh-ı ʿamīmü'l-cūddan olup *(354:31). [cerīde-i sūr-ı pür-sürūrda, -da]*

cerr ü suʾāle: *Dil döküp el açmak.*

ancaḳ ṣanʿat-ı sāsāniyye ile **cerr ü suʾāle** maḥmūl olup *(260:26). [cerr ü suʾāle, -e]*

cerrāḥ başı: *Osmanlı İmparatorluğunda ülkenin sağlık işlerinden sorumlu hekimler için kullanılan bir unvan.*

ṣoñra **cerrāḥ başı** ve sāʾir müteʿayyinān-ı cerrāḥān mürāʿāt-ı ādāb-ı zemīn-būsī *(350:26). [cerrāḥ başı,]*

cerrāḥān: *Ar. Cerrahlar.*
1. Pes-ez-ān yüz elli ḳadar **cerrāḥān** ṣaf-beste-i tertīb ve müteʿayyinān-ı cerrāḥān-ı ḫāṣṣadan *(182:21). [cerrāḥān,]*
2. taʿḳīb iderek **cerrāḥān** ve iki yüz ḳırḳ ṭoḳuz ʿaded ṣıbyān-ı ḫıtān ʿale't-tertīb *(275:16). [cerrāḥān,]*

cerrāḥān-ı mirrīh-nigāhıñ: *Merih (Mars) yıldızı gibi sinirli olan cerrahlar.*

pīş-güẕārları olan **cerrāḥān-ı mirrīḫ-nigāhıñ** ḥiddet-i sikkīn-i kīn itmelerini *(183:5). [cerrāḥān-ı mirrīḫ-nigāhıñ, -iñ]*

cerrāḥbaşı: *Cerrahların amirlerine verilen isim.*

dāḫilinde cebe-ḫāne pīş-gāhında sūr emīni ve **cerrāḥbaşı** ve sāʾir cerrāḥīn *(364:13). [cerrāḥbaşı,]*

cerrāḥbaşı efendiler: *Cerrahbaşı, Süleyman Efendi.*

ve **cerrāḥbaşı efendiler** ḥaẕerātına daḫi ferāce semmūr ḳürkler *(374:32). [cerrāḥbaşı efendiler,]*

cerrāḥ-başı Nūḥ Efendi-zāde Süleymān Efendi: *III. Ahmet döneminde cerrahbaşılık görevinde bulunmuş devlet görevlisi.*
1. anlara meşābe-i fāʾ-i taʿḳīb olup **cerrāḥ-başı Nūḥ Efendi-zāde Süleymān Efendi** *(182:23). [Cerrāḥ-Başı Nūḥ Efendi-zāde Süleymān Efendi,]*
2. pīş-gāh-ı şehriyār-ı ʿālī-cāh-ı vālā-tebārdan güẕār ve **cerrāḥbaşı Nūḥ Efendi-zāde Süleymān Efendi** *(266, 19). [Cerrāḥbaşı Nūḥ Efendi-zāde Süleymān Efendi,]*

cerrāḥbaşı Süleymān Efendi: *III. Ahmet döneminde "cerrah başı" görevinde bulunmuş devlet hizmetlisi.*
1. cerrāḥbaşı **Süleymān Efendi** mücevveze ve ferrāce kürk ile baʿdehū ḳırḳ nefer yeñiçeriyānıñ *(367, 2). [cerrāḥbaşı Süleymān Efendi,]*
2. cerrāḥbaşı **Süleymān Efendi** sünnet idüp s̱āniyen vech-i meşrūḥ üzere dīger *(374, 13). [cerrāḥbaşı Süleymān Efendi,]*

cerrāhīn: *Cerrahlar, ameliyat işini yapan hekimler.*

dāḫilinde cebe-ḫāne pīş-gāhında sūr emīni ve cerrāḥbaşı ve sāʾir **cerrāḫīn** *(364:13). [cerrāḫīn,]*

cerrāhlar ālāyların: *Cerrahlar topluluğu.*

cerrāḫlar ālāyların tertīb ve iki yüz altmış yedi ʿaded ṣıbyān-ı ḫitān anları taʿḳīb idüp *(317:17). [cerrāḫlar ālāyların, -n]*

cerrāḫlar ḫaymeleri: *Ameliyat yapan, sünnet işlemini gerçekleştiren hekimlerin çadırları.*

emīn-i sūr civārında olup bir ṭarafdan yüz elli nefer **cerrāḫlar ḫaymeleri** ve *(151:16). [cerrāḫlar ḫaymeleri,]*

cerrāhlarıñ müteʿayyinān ü duʿācıları: *Cerrahların (Sünnet işlemini yapanlar) önde gelenleri ve duacıları.*

ve yigitbaşıları ve **cerrāḫlarıñ müteʿayyinān ü duʿācıları** *(266:18). [cerrāḫlarıñ müteʿayyinān ü duʿācıları,]*

cerr-i eṣḳāl: *Ağırlık çekmek.*

cerr-i eṣḳāl içün ibdāʿ itdikleri ālet-i iḫtiyāllerin derūn-ı keştīden iḫfā ve ʿamelesi *(184:14). [cerr-i eṣḳāl,]*

cesāret: *Cesurluk, yiğitlik, yüreklilik.*

mübāşeret ile iżāʿa-i bıżāʿa-i mahāret ve böyle fużūlāne ḥarekete **cesāret** birle *(173:11). [cesāret,]*

ceste: *Fırlamış, sıçramış.*

yerinden **ceste** ve mānend-i berḳ-i cehende bir perende ile dördiniñ daḫi *(223:11). [ceste,]*

ceste ceste: *Gün gün.*

Anlardan mā-ʿadā manṣıbda olan efendileriñ **ceste ceste** ādemleri ile *(193:6). [ceste ceste,]*

cevāb: *Yanıt, karşılık.*

deyu **cevāba** ḳādir olamayup tekrīr-i suʾāl-i kerem-iştimāl-i ṣudūrında *(260:33). [cevāba, -a]*

cevāb virdigim: *Soruya karşılık verilen cümleler.*

deyu **cevāb virdigim** ṭabʿ-ı āṣaf-ı deryā-kefe ḫoş gelüp bu ḳullarına bir raḫt u bisāṭı *(261:21).*
[cevāb virdigim, -dig, -im, -]

cevāb virilmiş: *Karşılık vermek, İcabet etmek.*

bu gün bir vech ile mümkin degüldür deyu **cevāb virilmiş** iken ṣadr-ı bülend-ḳadr u himmet *(262:31). [cevāb virilmiş, -il, -miş]*

cevāb virür: *Yanıtlamak, sözel olarak karşılık vermek.*

ḫāric-i ṭavḳ-ı iḳtidārdır deyu yaḳasın almaca **cevāb virür** ve imkānını daʿvā idenler *(160:21). [cevāb virür, -ür]*

cevāhir çekmecesi: *Mücevherlerin konulduğu yer, küçük sandık.*

Neṣr Ve āyīneli Hind işi bir mücevher ü muraṣṣaʿ u muṣannaʿ **cevāhir çekmecesi** *(161:17). [cevāhir çekmecesi,]*

cevāhir rahtlu: *Değerli taşlarla döşenmiş koşum.*

āmāde vü müheyyā ʿaṭiyye-i şehen-şāh-ı kerem-pīrā olan **cevāhir raḫtlu** ve *(375:15). [cevāhir raḫtlu, -lu]*

cevāhir-efşānī eyledikçe: *Cevher saçmak.*

Eyledikçe cevāhir-efşānī *(229:13). [cevāhir-efşānī eyledikçe, -dikçe]*

cevāhir-feşān olduḳları: *Mücevher saçmak.*

şeh-zādegān-ı ʿālī-şānına **cevāhir-feşān olduḳları** meşhūd-ı muḳarrebān olduḳda *(371:3). [cevāhir-feşān olduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*

cevāhir-i bisāṭ-ı zer-kārı: *Altın işli örtünün üzerinde bulunan değerli taşlar.*

aṭlas-ı āl-gün-ı şafaḳdan ḫoş-reng ve **cevāhir-i bisāṭ-ı zer-kārı** *(369:20). [cevāhir-i bisāṭ-ı zer-kārı, -ı]*

cevāhir-i dü-ʿālem-bahā-yı kelām-ı hudā: *Allah'ın kelamının iki alemde (Dünya ve ahiret kadar) değeri olan cevherleri.*

cevāhir-i dü-ʿālem-bahā-yı Kelām-ı Ḫudā ile memlū bir ṣadefdir ki telaḳḳī bi'l-ḳabūl olunması *(170:9). [cevāhir-i dü-ʿālem-bahā-yı kelām-ı ḫudā,]*

cevāhir-i eşdāf-ı ʿizzet ü şevket: *(III. Ahmet'in şehzadeleri) Büyüklük ve yücelik sedeflerinin içinde bulunan mücevherler.*

netāʾic-i muḳaddemāt-ı devlet **cevāhir-i eşdāf-ı ʿizzet ü şevket** *(156:9). [cevāhir-i eşdāf-ı ʿizzet ü şevket,]*

cevāhir-i tāb-dār: *Parıldayan mücevherler.*

ki dāʾiren-mā-dār sāḥa-i sūr-gāhda **cevāhir-i tāb-dār** gibi *(195:18). [cevāhir-i tāb-dār,]*

cevāʾiz ü merātib: *Armağan ve derece.*

cevāʾiz ü merātib iʿṭā ḥattā bu faḳīr-i hīç-sermāye-i kem-vāye daḫi *(308:9). [cevāʾiz ü merātib,]*

cevāmiʿ u ḫān-kāh u ṣavāmiʿ: *Cami, mescit, tekkeler.*

cevāmiʿ u ḫān-kāh u ṣavāmiʿ eʾimme vü ḫuṭabāsı ve muʿallimān-ı mekteb ve *(342:8). [cevāmiʿ u ḫān-kāh u ṣavāmiʿ,]*

cevāmiʿ-i eflāke: *Feleklerin camileri.*

ṣuʿāʿ-ı fişeng-i āsumānīsi **cevāmiʿ-i eflāke** menār olmaḳ mertebelerinden *(268:22). [cevāmiʿ-i eflāke, -e]*

cevāmiʿ-i selāṭīn meşāyiḫi olanlar: *Sultan camilerinde şeyh, olarak görev almak.*

cevāmiʿ-i selāṭīn meşāyiḫi olanlar ḥużur-ı hümāyūna duḫūle terḫīṣ olunmaḳ *(210:22). [cevāmiʿ-i selāṭīn meşāyiḫi olanlar, -an, -lar]*

cevāmiʿ-i selāṭīn ü vüzerā eʿimme vü ḫuṭabāsı: *Sultan ve vezir adına yapılmış camilerin imamları ve hatipleri.*

İşbu rūz-ı fīrūzda **cevāmiʿ-i selāṭīn ü vüzerā eʿimme vü ḫuṭabāsı** *(226:21). [cevāmiʿ-i selāṭīn ü vüzerā eʿimme vü ḫuṭabāsı,]*

cevānib-i baḥriyyesini: *Denize bakan taraflar.*

Ḳāsım Paşanıñ **cevānib-i baḥriyyesini** pertev-i çerāġ ve nūr-ı meh-tābdan *(253:20). [cevānib-i baḥriyyesini, -s, -i, -n, -i]*

cevānib-i erbaʿasında: *Dört bir yan, taraf.*
1. bir sāyebān-gūn fişeng ve **cevānib-i erbaʿasında** birer çarḫ-ı felek her *(220:12). [cevānib-i erbaʿasında, -s, -ı, -n, -da]*
2. ḫīre-sāz-ı naẓar olmuş idi **Cevānib-i erbaʿasında** yedi sekiz ḳalyon filandırası *(254:20). [cevānib-i erbaʿasında, -s, -ı, -n, -da]*
3. ṣırmadan tel ḳafes ve rūmī şebīkeler ile pīrāste ve **cevānib-i erbaʿasında** cām *(334:33). [cevānib-i erbaʿasında, -s, -ı, -n, -da]*

cevāz: *Uygun.*

Mā-dūna da teşbīh **cevāzına** nişāndır *(332:16). [cevāzına, -ı, -n, -a]*

cevelān: *Dolanmak, hareket etmek.*

şekl-i bedr-i müstenīre meşīl eyleyüp sāḥa-i dervāze-i otaḳda birḳaç kerre **cevelān** *(216:22). [cevelān,]*

cevher: *Mücevher, değerli madde.*

Gören ol āb-ı ṣāfi **cevherde** *(160:14). [cevherde, -de]*

cevher-i emvāc-ı cedvel-i sīmīn-i ṣubḥdan: *Sabahın gümüş dalgalarının parıltısı.*

ṣāf ve **cevher-i emvāc-ı cedvel-i sīmīn-i ṣubḥdan** şeffāf māʾ-i ḳarāḥ *(265:8). [cevher-i emvāc-ı cedvel-i sīmīn-i ṣubḥdan, -dan]*

cevher-i girān-kıymet-i bī-nazīr: *Benzersiz, pek kıymetli taş.*

ṭarafından at bedeli bir ḳıṭʿa **cevher-i girān-ḳıymet-i bī-naẓīr** ve dörder ʿaded *(249:9). [cevher-i girān-ḳıymet-i bī-naẓīr,]*

cevher-i şemşīr-i āb-dār: *Parlak kılıcın cevheri.*

Baʿdehū Ṭaʾife-i Seyyāfīn yaʿnī Ḳılıççılar **cevher-i şemşīr-i āb-dār** gibi *(315:10). [cevher-i şemşīr-i āb-dār,]*

cevher-i tāb-dār: *Parlak taş, mücevher.*

muḳābili girān-miḳdār bir ḳıṭʿa **cevher-i tāb-dār** ve yigirmi ṭāḳa destār ve *(226:14). [cevher-i tāb-dār,]*

cevher-i zī-kıymet-i bībedel: *Eşsiz, kıymetli bir taş.*

ḳıṭʿa **cevher-i ẕī-ḳıymet-i bībedel** ve ikişer ṭonluḳ rūmī vü ʿacemī dībā-yı zer-tār *(249:13). [cevher-i ẕī-ḳıymet-i bībedel,]*

cevheriyān-ı rūzgār: *Zamanın mücevher ustaları.*

ḳılāde-i nüḥūr-ı ḥūr olmaġa sezā-vār olup **cevheriyān-ı rūzgār** bir miṡlini daḫi *(160:19). [cevheriyān-ı rūzgār,]*

cevher-şināsān-ı bāzār-ı iʿtibār: *Değer biçme pazarının kuyumcuları.*

öyle bir muṣannaʿ çekmece nādir ve **cevher-şināsān-ı bāzār-ı iʿtibār** *(162:3). [cevher-şināsān-ı bāzār-ı iʿtibār,]*

cevlān: *Hareket etmek.*

cevlān ile cān-bāz ṣanʿatın icrā itdürdiler Rīsmān üzere deryāda sebāḥat ider *(244:28). [cevlān,]*

cevlān: *Dolanıp durmak.*

bī-taʿab **cevlān** ve bāzī-i gūnā-gūn ile cihānı ḥayrān eyledi *(246:13). [cevlān,]*

cevlān eyledikde: *Dolanmak.*

bāzīçeler gösterüp meydānda **cevlān eyledikde** temāşāşiyāndan nice gürg-i bārān-dīde *(274:18). [cevlān eyledikde, -dikde]*

cevlān eyler: *Dolaşmak.*

ṣuʿle-i cevvāl gibi döner ve ʿArab mızraḳdan tefkīk-i naẓar itmeyüp meydānda **cevlān eyler** *(209:17). [cevlān eyler, -r]*

cevlān ider: *Yol almak.*

üzere **cevlān ider** esb-i sebük-ʿināna rākib ve piyādeleri mışrāʿ Billāh bu *(335:6). [cevlān ider, -er]*

cevlān idüp: *Dolanmak, hareket etmek.*

idi ve bir atlı ḳaraca fır fır devrān ve üzerinde altı nefer ādem **cevlān idüp** *(254:14). [cevlān idüp, -üp]*

cevlān itdikçe: *Hareket etmek.*

mālīde ve miyānı aḳdām-ı refīḳine resīde olup **cevlān itdikçe** bāzīçe-i gūy u çevgān heyʾeti *(246:10). [cevlān itdikçe, -dikçe]*

cevlān u ḫırām iderler: *Salınmak.*

raḳḳāṣlar daḫi bi'l-iltizām ol cānibde merbūṭ oldığı ṣırıḳ ile **cevlān u ḫırām iderler** *(258:25). [cevlān u ḫırām iderler, -er, -ler]*

cevlān u reftārdan: *Gezinmek ve dolanmak.*

bir miḳdār **cevlān u reftārdan** ṣoñra ḫorṭūmını āb-efşān-ı şerār ve *(270:33). [cevlān u reftārdan, -dan]*

cevlān-gāh-ı raḫş-ı iḳbāl buyurup: *Mutluluk atına binip dolaşmak.*

emīn-i sūr meydān-ı mezbūrı **cevlān-gāh-ı raḫş-ı iḳbāl buyurup** ve yevm-i sābıḳda *(148:27). [cevlān-gāh-ı raḫş-ı iḳbāl buyurup, -up, -]*

cevlān-ger-i lücce-i beyān olması: *Anlam denizinin dolması.*

cevlān-ger-i lücce-i beyān olması bu maḥalle çesbān görüldi Li-münşiʾihi *(186:16). [cevlān-ger-i lücce-i beyān olması, -ma, -s, -ı]*

cevlān-ger-i maʿraż-ı ihdā: *At hediye etmek, atı hediye olarak sanmak.*

cevlān-ger-i maʿraż-ı ihdā ve dehān-ı rikābı būse-rübā-yı pāy-ı cihān-dārī ḳılınmaḳ *(214:19). [cevlān-ger-i maʿraż-ı ihdā,]*

cevlān-ı raḫşını: *Atın hareket etmesi.*

Cevlān-ı raḫşını gör o serrāc āfetiñ *(241:12). [cevlān-ı raḫşını, -ı, -n, -ı]*

cevr: *Eziyet, cefa.*

Cevr ile teng idüp başına çarḫ-ı aṭlası *(282:21). [cevr,]*

Cevrī: *(1600-1655) Cevri İbrahim Çelebi ya da Cevri Dede. Mesneviyi yirmi kez istinsah eden divan şairi.*

ser-levḥa-i defter-i tuḥaf-ı nādire ḳılındıḳdan ṣoñra **Cevrī** ḫaṭṭı ile cild-i vāḥidde *(190, 14). [Cevrī,]*

cevşen-pūş-ı muḥāfaẓa olan: *Korunma zırhı giyinmek.*

cevşen-pūş-ı muḥāfaẓa olan gürg-i bārān-dīde birḳaç serheng ve bī-zebānlardan *(356:35). [cevşen-pūş-ı muḥāfaẓa olan, -an]*

cevvāl u devvār: *Dönmek ve dolaşmak.*

çarḫ-ı felekler mānend-i seng-i āsiyāb **cevvāl u devvār** ve püskürmeler *(203:11). [cevvāl u devvār,]*

cevvāl ü sāʾir oldukça: *Dolanıp gezinmek.*

sütürre çarḫı gibi fır fır dāʾir ve şerāreleri sitāre-i seyyāre gibi **cevvāl ü sāʾir olduḳça** *(229:2). [cevvāl ü sāʾir olduḳça, -duḳça, -]*

cevvāl ü sāʾire olmuş: *Dönmek ve hareket etmek.*

ʿaded meh-pāregān-ı çār-ebrū **cevvāl ü sāʾire olmuş** idi Ve bir cānibinde daḫi *(203:28). [cevvāl ü sāʾire olmuş, -muş]*

cevzā-yı sipihriñ ṭāḳatin: *Göğün Cevza'sının gücü. (İkizler Burcu, yükseklik ve yücelik bildiren ifadelerle kullanıldığından kemerin yüksekliği ile özdeşleştirilmiştir.).*

Cevzā-yı sipihriñ ṭāḳatin ṭāḳ idüp ḳaddin büker idi Ve ṣal-ı meẕkūruñ miyānesinde *(255:17). [cevzā-yı sipihriñ ṭāḳatin, -n]*

cevz-i bevvā: *Küçük, Hindistan cevizi.*

cevz-i bevvā ve cevz-i hindī ve saḳız ve darçın ve zaʿferān ve miskī ṣābūn ve *(314:22). [cevz-i bevvā,]*

cevz-i hindī: *Hindistan cevizi.*

cevz-i bevvā ve **cevz-i hindī** ve saḳız ve darçın ve zaʿferān ve miskī ṣābūn ve *(314:22). [cevz-i hindī,]*

cevzī vü bendī: *(Destar) Koyu yeşil renkli ve tülbentli.*

cevzī vü bendī on beş ṭāḳa destār ve bir incü sübḥa-i girān-miḳdār ve beş *(213:25). [cevzī vü bendī,]*

ceyb ü baġallerini: *Cep ve koltuk altı.*

Sermāye-baḫş-ı maʿden ü kān olan **ceyb ü baġallerini** beẕl ü ʿaṭā içün *(289:22). [ceyb ü baġallerini, -ler, -i, -n, -i]*

ceyb ü hemyān-ı āmālin: *Emel cepleri.*

sūriyye-i hümāyūn kātibi Vehbī ḳullarınıñ egerçi **ceyb ü hemyān-ı āmālin** *(363:29). [ceyb ü hemyān-ı āmālin, -in]*

ceyb ü hemyānından: *Cep.*

Ve **ceyb ü hemyānından** nice kebūter-i zindeyi perrān itmekle *(222:29). [ceyb ü hemyānından, -ı, -n, -dan]*

ceyb ü hemyānların: *Cep ve kese.*

daḫi **ceyb ü hemyānların** tehī idecek mertebe beẕl-i naḳdīne-i cūd ve her fırḳaya *(289:25). [ceyb ü hemyānların, -lar, -ın]*

ceyb-i keremi: *Cömertliğin cebi.*

Ceyb-i keremi beẕl olunan gevhere kāndır *(330:12). [ceyb-i keremi, -i]*

ceyb-i kitmānına: *Gizli cep.*

bālāsına çıḳup ḥayret-baḫş-ı neẕẕāre oldı Muḳaddem āmāde ve **ceyb-i kitmānına** *(243:11). [ceyb-i kitmānına, -ı, -n, -a]*

ceyb-i ṣadef ü kīse-i ḳaʿrında: *Sedefin cebi ve sedefin dibinin kesesi.*

Ceyb-i ṣadef ü kīse-i ḳaʿrında nihāndır *(331:10). [ceyb-i ṣadef ü kīse-i ḳaʿrında, -ı, -n, -da]*

ceyş-i ceng-āver: *Savaşçı asker.*

ve ḫod siperler ile **ceyş-i ceng-āver** ṣūretinde eṭfāl-i ḫoş-āyende-seyri *(313:7). [ceyş-i ceng-āver,]*

cezāsın buldı: *Yaptığı kötü eylemler nedeniyle hak ettiği cezayı bulmak, kötü sona uğramak.*

Ehl-i dile itdikleriniñ **buldı cezāsın** *(329:9). [cezāsın buldı, -dı]*

cezāyir paşası-zāde ibrāhīm efendi: *Daha önceden Şam kadılığı görevinde bulunmuş Şam kadısı.*

maʿzūl Kāmī Meḥemmed Efendi ve Şām-ı şerīf maʿzūli efendilerden **Cezāyir Paşası-zāde İbrāhīm Efendi** *(178:15). [cezāyir paşası-zāde ibrāhīm efendi,]*

cezīre: *Ada.*

Her ḫayme birer **cezīre** gūyā *(128:10). [cezīre,]*

cezīre-i deryā-yı naẕar olup: *Bakış denizinin adası.*

Baʿdehū ṣal-ı āḫer daḫi **cezīre-i deryā-yı naẕar olup** kenāresi meşābīḥ-i sebz-gündan *(202:26). [cezīre-i deryā-yı naẕar olup, -up]*

cezīre-i deryā-yı nūr ḳılınup: *Işık denizinin adası olmak.*

ve **cezīre-i deryā-yı nūr ḳılınup** bir ṭarafdan püskürme ile āteş-zen olduḳlarında *(228:17). [cezīre-i deryā-yı nūr ḳılınup, -ın, -up]*

cibillī: *Yaratılışa ait olan, doğuştan gelen.*

İḥlāṣı **cibillī** luṭfı ḫulḳī *(134:15). [cibillī,]*

cıġala-zāde ketḫudāsı: *Mehemmed Ağa. Osmanlı devletinde idareci, asker ve ulemanın konakladığı yerin işlerini gören kimse.*

maʿrūf ve merāḥim ü eşfāḳ ile mevṣūf sābıḳan **Cıġala-zāde ketḫudāsı** ʿizzetlü *(265:32). [cıġala-zāde ketḫudāsı,]*

ciger: *Bagır, yürek.*
1. ḫ̆ānendeler daḫi bir cānibde mıṣrāʿ **Cigerde** oynasa hey heyleriñ *(291:13). [cigerde, -de]*
2. Dāġ açdı ṣadāsı tā **cigerde** *(293:16). [cigerde, -de]*
3. **cigerleri** sīḫ-ı bīm ü hirāsda kebāb iken tennūr-ı büryān meş̱ābesinde olan *(356:31). [cigerleri, -ler, -i]*

ciger-gūşe: *Ciğerin köşesi, yavru.*

Evvelā mıṣrāʿ **Ciger-gūşem** bağırdaḳdan bilür resm-i der-āġūşı *(283:6). [ciger-gūşem, -m]*

ciger-i ʿuşşāḳı: *Aşıkların ciğeri.*

dilberān-ı āteşīn-ruḫsārı **ciger-i ʿuşşāḳı** giryān u nālān ve sīḫ-i müjgānında *(238:23). [ciger-i ʿuşşāḳı, -ı]*

cigerlerin dilmege: *İçini acıtmak.*

küllü'ş-ṣayd fī cevfi'l-ḳarār zemzemesiyle **cigerlerin dilmege** büzülmüş *(266:7). [cigerlerin dilmege, -meg, -e]*

ciger-şikāf-ı naẓar-bāzān olarak: *Kendisine göz dikenlerin ciğerini yarmak.*

ile **ciger-şikāf-ı naẓar-bāzān olaraḳ** ve sāʾir ḥirfetleri erbābı cümleden *(315:12). [ciger-şikāf-ı naẓar-bāzān olaraḳ, -araḳ]*

cihān: *Dünyada yaşayanlar.*

Āsūde **cihān** himāyesinde *(127:16). [cihān,]*

cihān: *Âlem, kâinat, dünya.*
1. Taʿmīm-i ṣafā ġaraż **cihāna** *(127:19). [cihāna, -a]*
2. Ṣulḥ ile **cihānı** itdi mesrūr *(127:17). [cihānı, -+i]*
3. ʿĪd üstine īd olup **cihāna** *(133:7). [cihāna, -a]*
4. Geydi **cihān** nūr ile bayrāmīler *(217:9). [cihān,]*
5. bī-taʿab cevlān ve bāzī-i gūnā-gūn ile **cihānı** ḫayrān eyledi *(246:13). [cihānı, -ı]*
6. **cihān** ġarka-i lücce-i nūr olup sāye-i ṣafā-māyesi *(255:28). [cihān,]*
7. ʿālemi ḫayrān ve miṣli nā-dīde oldığına **cihānı** yek-zebān eylemişdir *(271:4). [cihānı, -ı]*
8. Ki vücūdıyla **cihān** dār-ı emān u rāḥat *(273:27). [cihān,]*
9. Ḳaldı mey-ḫāneleriñ şimdi **cihānda** adı *(290:22). [cihānda, -da]*
10. **Cihānda** püşti ṭutalım ki yere degmez imiş *(294:22). [cihānda, -da]*
11. iẕhār ḫuṣūṣen zūr-bāzlarınıñ temāşāsı **cihānı** ḫayret-ṣiʿār eyledi *(303:11). [cihānı, -ı]*

12. Sūḳ-ı āyīne-gerān şūretine döndi **cihān** *(326:25). [cihān,]*
13. Kim ẕātı **cihāna** sebeb-i emn ü emāndır *(333:12). [cihāna, -a]*
14. Żılāl-ı mekrümetin ser-be-ser **cihān** üzre *(349:16). [cihān,]*
15. **Cihānı** eyledi müstaġrāk-ı nevāl ol şāh *(349:7). [cihānı, -ı]*

cihān efendileriniñ: *Şehzadeler.*

Cihān efendileriniñ görüp mürüvvetini *(135:9). [cihān efendileriniñ, -n, -iñ]*

cihān u cānı fedā eyleyen: *Canla başla çalışıp varını yoğunu harcamak.*

budur ki ḥālā uġur-ı hümāyūnda **cihān u cānı fedā eyleyen** yegāne-i vüzerā *(168:30). [cihān u cānı fedā eyleyen, -y, -en]*

cihān-bān: *(III. Ahmet kastedilerek) Cihanın bekçisi, hükümdar.*

Zamān-ı emn ü emānında ol **cihān-bānıñ** *(135:18). [cihān-bānıñ, -ıñ]*

cihān-bān-ı kerīm ola: *Büyük hükümdar olmak.*

Bir böyle **cihān-bān-ı kerīm ola** ḫuṣūṣen *(330:3). [cihān-bān-ı kerīm ola, -a]*

cihān-bān-ı mükerrem: *(III. Ahmet) Saygıdeğer ulu, padişah.*

Cihān-bān-ı mükerrem ḥażret-i Ḫān Aḥmed-i Ṣāliṯ *(291:27). [cihān-bān-ı mükerrem,]*

cihān-ı ḥalāvet: *Tatlılık dünyası.*

Baʿdehū iki ḳıṭʿa şeker bāġçeleri ki her biri bir **cihān-ı ḥalāvet** ve ʿalem-i lezzet olup *(367:27). [cihān-ı ḥalāvet,]*

cihān-ı maʿdelet: *(III. Ahmet) Adaleti cihana ulaşmış.*

Cihān-ı maʿdelet iḳlīm-i himmet ʿālem-i devlet *(217:18). [cihān-ı maʿdelet,]*

cihānıñ māye-baḫş-ı fahrı: *(Şehzade Süleyman) Dünyanın övünç gücünü sunan.*

Cihānıñ māye-baḫş-ı faḫrı cism-i ʿālemiñ cānı *(369:6). [cihānıñ māye-baḫş-ı faḫrı,]*

cihānıñ sebeb-i sāmānı oldı: *Dünyanın zenginleşmesini sağlamak.*

Keremi **oldı cihānıñ sebeb-i sāmānı** *(328:1). [cihānıñ sebeb-i sāmānı oldı, -dı]*

cihāniyān: *Dünyada yaşayanlar.*

Çekildi niʿmet-i şādī **cihāniyān** üzre *(349:2). [cihāniyān,]*

cihet: *Taraf, yön.*
1. Baʿdehū sarāy-ı mezbūrda irtifāʿ-ı mevḳiʿ **ciheti** ile cānib-i baḥrda *(144:27). [ciheti, -i]*

2. ne ḳalem kārı olup zīver yüzinden cümleye fāʾiḳ ve şenlik **cihetinden** sāʾir *(283:4). [cihetinden, -i, -n, -den]*

cilā-baḫş-ı ṭılā-yı ālāy oldı: *Alayları yaldızla cilalanmak.*

Neşr mışḳala-i edāsıyla **cilā-baḫş-ı ṭılā-yı ālāy oldı** ki ketḫudāları zīb-i müsteʿār *(334:17). [cilā-baḫş-ı ṭılā-yı ālāy oldı, -dı]*

cilā-dāde: *Cilâ sürülmüş, cilâlanmış, parlatılmış.*

gelüp mışḳala-i mihr ile mirʾāt-ı zemīn **cilā-dāde** ve ṣūret-nümā-yı şādī olmaġa *(326:22). [cilā-dāde,]*

cild: *Bir eserin, birbirinin devamı olarak birkaç kitap halinde basılan kısımlarından her biri.*

sezā-vār bir **cild** Minaḥu'l-Ġaffār li't-teberrük ve *(189:1). [cild,]*

cild: *Kitabın deriden yapılmış dış kapağı.*
1. levḥ u ḳalem ve bir **cild** muraṣṣaʿ u müẕehheb nüsḫa-i Silsiletü'ẕ-Ẕeheb ve *(166:29). [cild,]*
2. bir dīvān-ı mümtāz ve bir **cild** Şerh-i nüsḫa-i Gülşen-i Rāz *(167:20). [cild,]*
3. mecālis-i muṣavvereyi müştemil bir **cild** Siyer-i Nebī ʿaleyhi's-selām *(361:5). [cild,]*

cild ü tezhīb ü cedveli: *Cilt, süsleme ve sıralama.*

vesāʾil-i taʿallüm-i mesāʾil olan resāʾil-i muḫtelife-i münticü'l-füyūżāt ve biri daḫi **cild ü teẕhīb ü cedveli** *(166:8). [cild ü teẕhīb ü cedveli, -i]*

cild-i laṭīf: *(Hediye edilen Kehf suresi için) Güzel ciltli.*

ḳalem-i ʿanberīn-raḳamı ile muḥarrer ü merḳūm bir **cild-i laṭīf** Sūre-i Kehf-i şerīf *(170:5). [cild-i laṭīf,]*

cild-i vāḥidde: *(Hediye kitap için) Tek cilt.*
1. daḫi Dede ḫaṭṭı ile bir Muṣḥaf-ı Kerīm-i ciḥān-bahā ve **cild-i vāḥidde** bir *(171:26). [cild-i vāḥidde, -de]*
2. ḳadr ü ḳıymeti mā-lā-nihāye **cild-i vāḥidde** bir Hidāye ve keẕālik pīrāye-i kütübḫāne-i iʿtibār olmaġa *(188:31). [cild-i vāḥidde, -de]*
3. ḫażretleri ṭaraf-ı bāhirü'ş-şereflerinden daḫi bā-ḫaṭṭ-ı Ṭībī **cild-i vāḥidde** celīletü'l-evṣāf *(189:12). [cild-i vāḥidde, -de]*
4. naẕīri nā-yāb bir Tefsīr-i Keşşāf ve yine **cild-i vāḥidde** hem-ḳadr-i ḳurāża-i ibrīz olan *(189:13). [cild-i vāḥidde,]*
5. **cild-i vāḥidde** bir Tefsīr-i Beyżāvī ki nefāset-i ḫaṭṭ ve tekellüf-i cild ü teẕhīb ve *(189:25). [cild-i vāḥidde, -de]*
6. ser-levḥa-i defter-i tuḥaf-ı nādire ḳılındıḳdan şoñra Cevrī ḫaṭṭı ile **cild-i vāḥidde** *(190:14). [cild-i vāḥidde, -de]*
7. sezā bir ḳıṭʿa-i endek-yāb u bisyār-bahā idi Ve yine **cild-i vāḥidde** nefāset-i ḫaṭṭ u teẕhīb *(190:29). [cild-i vāḥidde, -de]*
8. **cild-i vāḥidde** bir ḳıṭʿa Ḳānūnu'ṭ-Ṭıbb-ı İbni Sīnā ʿarż u ihdā olundı *(191:4). [cild-i vāḥidde, -de]*
9. ḳıṭʿası merġūb bir Muṣḥaf-ı Şerīf-i bī-hemtā ve Dervīş ʿAbdī ḫaṭṭı ile **cild-i vāḥidde** *(191:14). [cild-i vāḥidde, -de]*
10. Ḳuhistānī ve bir **cild-i vāḥidde** kitāb-ı İḫyāʾü'l-ʿUlūm ve dört ṭāḳa ḳuṭnī-i müşgīn-tār u pūd *(191:23). [cild-i vāḥidde, -de]*
11. ve nefāset-i ḫaṭṭ u teẕhībi ḥāvī birer ḳıṭʿa **cild-i vāḥidde** kitāb-ı Ḳuhistānī *(191:33). [cild-i vāḥidde, -de]*

cılḳafa: *Kurdun ense kısmından yapılan kürk.*
1. Ve bunlardan mā-ʿadā elvān çuḳalara ḳaplu nāfe ve boġaz ve **cılḳafa** ve *(164:14). [cılḳafa,]*
2. tehyiʾe vü iḫżār itdigi bir şevb şırt semmūr ve bir **cılḳafā** ve bir ṭop nāfe ve iki *(341:21). [cılḳafā,]*

cilve: *Naz, işve.*

ve bu **cilveleri** ṭabʿ-ı hümāyūna ḫoş gelmegin bī-zebān Ḥasan Aġaya *(209:11). [cilveleri, -ler, -i]*

cilve iden: *Salınmak.*

Rīsmān üzre **iden cilve** resen-bāz gibi *(295:6). [cilve iden, -en]*

cilve vü istīnās iderek: *Salınmak ve bulunan duruma alışmak.*

cilve vü istīnās iderek kimi żamīr-i teʾnīṣ gibi otaġ-ı hümāyūn dervāzesi *(205:16). [cilve vü istīnās iderek, -erek]*

cilve vü raḳṣ: *Oynamak ve hareket etmek.*

Ez-cümle kendü **cilve vü raḳṣ** ile şitābān-ı çār-cihet-i meydān iken *(222:26). [cilve vü raḳṣ,]*

cilve vü raḳṣ u ʿişvede: *Kırıtmak ve oynamak.*

başı üzerinde bir kūze-i memlū ile bāzī-künān oldı ve **cilve vü raḳṣ u ʿişvede** *(175:31). [cilve vü raḳṣ u ʿişvede, -de]*

cilve-cāy itmiş: *Yer bulmak, oturmak.*

Ḳaṣr-ı derūnum **itmiş** iken **cilve-cāy** dost *(297:22). [cilve-cāy itmiş, -miş]*

cilve-cāy-ı rūşen-feżā-yı maşrıḳda: *(Güneş için) Aydınlık alanlı yerinde ortaya çıkmak.*

cilve-cāy-ı rūşen-feżā-yı maşrıḳda ser-nümā-yı ẓuhūr u bürūz olmaġ içün *(272:4). [cilve-cāy-ı rūşen-feżā-yı maşrıḳda, -da]*

cilve-fer olup: *Yapma bir cisim olarak bulunmak.*

ṣūret-i perī **cilve-fer olup** ḳālıb-ı dīv içre iḫfā itdikleri ālet-i nefḫ ile dīviñ gūyā *(253:36). [cilve-fer olup, -up]*

cilve-feşān: *(Arap atı) Salınmak, kırıtmak.*

idi saḥīl-keşān **cilve-feşān** naẓar-gāh-ı ḫüsrev-i ẕī-şān olup andan mā-ʿadā *(213:24). [cilve-feşān,]*

cilve-fürūş olup: *Kırıtıp durmak.*

miyānesinde raḳḳāṣān-ı ġazālāne-cevlān şīve-i günā-gün ile **cilve-fürūş olup** *(203:24). [cilve-fürūş olup, -up]*

cilve-fürūş-ı ḫırām: *Nazlı nazlı, cilveli yürümek.*

gibi tesrīc ü ilcām ve rikāb u zīn-pūş ile aşḳar-ı dīv-zāde **cilve-fürūş-ı ḫırām** ve *(157:21). [cilve-fürūş-ı ḫırām,]*

cilve-fürūşluḳ iderken: *Cilve satmak.*

ḳaymaḳ ḳaymaḳ deyu **cilve-fürūşluḳ iderken** bu kārdan sūd itmeyüp *(271:28). [cilve-fürūşluḳ iderken, -er, -ken]*

cilve-gāh-ı ḳabūle: *Kabul olmak.*

beytini nigāşte-i serā-perde-i her heft-gerde itdürmeleri ile **cilve-gāh-ı ḳabūle** *(277:21). [cilve-gāh-ı ḳabūle, -e]*

cilve-gāh-ı şāhid-i sūr-ı hümāyūn olmaġ: *Kutlu düğün güzelinin yüzünü süslemek.*

cilve-gāh-ı şāhid-i sūr-ı hümāyūn olmaġ içün bir ḫayme-i nüh-ḫazīne-i āsumān-gūn meydāna *(269:18). [cilve-gāh-ı şāhid-i sūr-ı hümāyūn olmaġ, -maġ]*

cilve-ger: *Cilveli, hareketli.*

gerdūne-i gerdūn-nümūn içre libās-ı ādemiyāne ile **cilve-ger** *(234:19). [cilve-ger,]*

cilve-ger-i meydān-ı takrīr: *Anlatım meydanında görünmek.*

ḳābil-i taʿbīr ve **cilve-ger-i meydān-ı taḳrīr** degildir *(344:5). [cilve-ger-i meydān-ı taḳrīr,]*

cilve-ḫīz-i meydān-ı tek ü tāz olduḳça: *(At için) Koşma ve seğirme meydanında salınarak, kırıtarak dolanmak.*

şūret-nümā-yı resm-i endām olup muraṣṣaʿ zīn-pūş ile **cilve-ḫīz-i meydān-ı tek ü tāz olduḳça** *(165:18). [cilve-ḫīz-i meydān-ı tek ü tāz olduḳça, -duḳça]*

cilve-i bī-ḳıyās eylediginden: *Tarifsiz bir şekilde, sayısızca hareket etmek.*

nevḳ-i ser-tīzini başındaki ʿaraḳiyyeye mümāss idüp bī-ḫavf ü hirās **cilve-i bī-ḳıyās eylediginden** *(209:14). [cilve-i bī-ḳıyās eylediginden, -dig, -i, -n, -den]*

cilve-i bī-ḳıyās eyleyüp: *Kıvrak oyunlar oynamak.*

temāyül ü şitāb ile raḳṣ ve **cilve-i bī-ḳıyās eyleyüp** ḫalḳı ḥayrān u ser-gerdān eyledi *(335:15). [cilve-i bī-ḳıyās eyleyüp, -y, -üp]*

cilve-i gūnā-gūn-ı şevḳ-efzāya: *Eğlendirici türlü türlü gösteriler.*

tertīb-sāz-ı dest-gāh-ı şevḳ u sürūr olup ḳabīl-i ẓuhra degin **cilve-i gūnā-gūn-ı şevḳ-efzāya** *(222:9). [cilve-i gūnā-gūn-ı şevḳ-efzāya, -y, -a]*

cilve-i ḫayret-efzādan: *(Göstericinin yaptığı) Hayret verici, salınış.*

şikemine ṭayayup yemīn ü yesāra temāyül-i bī-pervā ve nice **cilve-i ḫayret-efzādan** *(176:18). [cilve-i ḫayret-efzādan, -dan]*

cilve-i ḫayret-nisār eyledi: *Hayret verici bir şekilde hareket etmek.*

süvār ve bu ḳadar ḥaml-i ṣaḳīl ile āheste vü beste **cilve-i ḫayret-niṣār eyledi** ve *(210:6). [cilve-i ḫayret-niṣār eyledi, -di]*

cilve-i mestāne: *Sarhoşmuş gibi hareket etmek.*

ve **cilve-i mestāne** ve peyker-i Bektāşiyāne ile mışrāʿ Baḳ ol yeşil muḳaddeme *(237:19). [cilve-i mestāne,]*

cilve-i mestāne iderek: *Sarhoşça hareket etmek.*

ve kimi zemīnde **cilve-i mestāne iderek** bir güne şeṭāret ve bir mertebe *(309:11). [cilve-i mestāne iderek, -erek]*

cilve-i mütelāşiyāne-i ṣıbyān: *Çocukların telaşlı bir şekilde salınmaları.*

cilve-i mütelāşiyāne-i ṣıbyān beyt *(151:18). [cilve-i mütelāşiyāne-i ṣıbyān,]*

cilve-i nahvetleri: *(Peri yüzlü kuklalar için) Kibirli hareket.*

cilve-i naḫvetleri dāʾire-i tavṣīfden ḫāric tesḫīr-sāz-ı ḳulūb-ı nuẕẕār olur idi Ve *(254:2). [cilve-i naḫvetleri, -ler, -i]*

cilve-i reftār: *(Atlar için) Salınarak yürüme.*

ḳurṣa-i āfitāb rikāb-ı zerrīni olmaġa şāyān idi **Cilve-i reftār** ve cünbiş-i ʿişve-medārları *(165:16). [cilve-i reftār,]*

cilve-i şafāları: *Sevinçle gezmek.*

Añların bu **cilve-i şafāları** ṭabʿ-ı hümāyūna daḫi şevḳ-baḫş olup *(144:13). [cilve-i ṣafāları, -lar, -ı]*

cilve-i tīz: *(Gösterici için) Hızlı hareket etmek.*

cilve-i tīz ve üft ü ḫīz ile bir ḳaṭre ṣu rīzān olmayup ʿalemi ḥayrān eyledi *(210:13). [cilve-i tīz,]*

cilveler eyleyüp: *Oyunlar oynamak.*

meşābe-i efser ẕīb-i ser ve bu ḥāl ile refīḳiniñ başı üzerinde baṭī vü seriʿ **cilveler eyleyüp** *(246:16). [cilveler eyleyüp, -y, -üp]*

cilveler itdi: *Hareket etmek.*

başına ḳoyup üzerine bir ḫum-ı memlū vażʿ idüp çep ü rast **cilveler itdi** ve *(247:20). [cilveler itdi, -di]*

cilveler itdürdiler: *Gezmek, salınarak gezmek.*

ẕī-rūḥ gibi **cilveler itdürdiler** ve tekerlek üzerinde ʿaraba resminde *(157:11). [cilveler itdürdiler, -di, -ler]*

cilveler kılarak: *Kırıtmak.*

ve peyker-i duḫter-i āhū-miṣāl anlar ile maʿan **cilveler ḳılaraḳ** rūy-ı deryāda *(255:10). [cilveler ḳılaraḳ, -araḳ]*

cilve-nümā oldıġınca: *İşveli ve güzel hareket etmek.*

Ḳol ṣalup **oldıġınca cilve-nümā** *(174:27). [cilve-nümā oldıġınca, -dıġ, -ınca]*

cilve-nümā olup: *Görünmek.*

naḫl-i bālā **cilve-nümā olup** öñlerince bir ṭarafdan emīn-i sūr El-ḥācc Ḫalīl Efendi *(367:4). [cilve-nümā olup, -up]*

cilve-perdāz olarak: *(Naz ve işveli) Harekette bulunmak.*

cilve-perdāz olaraḳ güẕār itdikden ṣoñra ḫīrfet-i meẕkūreniñ ṭulum ile *(281:9). [cilve-perdāz olaraḳ, -araḳ]*

cilve-perdāz oldılar: *Görünmek.*

cilve-perdāz oldılar ve ṣanāyiʿ-i nev-īcād-ı nā-dīdelerin *(208:13). [cilve-perdāz oldılar, -dı, -lar]*

cilve-perdāz oldılar: *Oyun göstermek.*

ḥamāme-i mışrī gibi perende nāmında ip üzere cunbalaḳlar atup **cilve-perdāz oldılar** *(213:18). [cilve-perdāz oldılar, -dı, -lar]*

cilve-peymā: *Salınan.*

Gerdūnda ḳamer mi **cilve-peymā** *(129:11). [cilve-peymā,]*

cilve-rīz oldı: *Döktürmek, oynamak.*

üzere nihāde iken göz göre nice görülmemiş raḳṣ u şīve ile **cilve-rīz oldı** *(210:9). [cilve-rīz oldı, -dı]*

cilve-rīz-i āġūş-ı temāşā oldılar: *Seyir kucağında cilve saçmak.*

ile'l-ʿışā raḳḳāsān-ı ḫāṭır-güşā **cilve-rīz-i āġūş-ı temāşā oldılar** *(196:7). [cilve-rīz-i āġūş-ı temāşā oldılar, -dı, -lar]*

cilve-rīz-i gül-zemīn-i meserret: *Sevinci güllerle döşenmiş bahçesinde salınarak yürümek.*

ṭāvūs-ı mülemmaʿ-per-i behişṭī gibi **cilve-rīz-i gül-zemīn-i meserret** ve *(183:4). [cilve-rīz-i gül-zemīn-i meserret,]*

cilve-sāz olup: *Cilveli, hareket halinde olmak.*

dört beş resen-bāz icrā-yı ṣanʿat iderek **cilve-sāz olup** ṣal-ı mezbūruñ eṭrāfı *(254:17). [cilve-sāz olup, -up]*

cilve-sāz-ı burc-ı ʿizz ü ʿalā olup: *Yücelik ve büyüklük burcunda salınmak.*

nūr-güster-i sāḥa-i ġabrā ve **cilve-sāz-ı burc-ı ʿizz ü ʿalā olup** ṣadr-ı ʿālī-ḳadrı *(181:16). [cilve-sāz-ı burc-ı ʿizz ü ʿalā olup, -up]*

cilve-sāzlık iderek: *Gösteriler yapmak.*

ve Ḥācı Şāhīn kebūter-i Mıṣrī gibi perende-bāzlıḳ ve **cilve-sāzlıḳ iderek** *(223:1). [cilve-sāzlıḳ iderek, -erek]*

cilve-zenān: *Kırıtarak oynamak.*

gūyā ḳabā-yı nārencī ile **cilve-zenān** raḳḳāṣ-beçegāna dönüp *(263:34). [cilve-zenān,]*

cin deresi: *İstanbul'un Şişli ilçesine bağlı bir cadde.*
1. Ve yine otaġ-ı şehriyārīniñ veche-gāh-ı yesārında **Cin Deresi** taʿbīr olunur *(151:5). [Cin Deresi,]*
2. lāmiʿasına maẓhar olduḳları nümāyān oldı Ve ẕikr olunan **Cin Deresiniñ** ḳarşu *(151:21). [Cin Deresiniñ, -n, -iñ]*

cins: *Aynı tür, türdeş.*
1. Ve merkūb **cinsinden** daḥi Rūmī vü Mıṣrī mükemmel ṭonanmış iki reʾs *(165:14). [cinsinden, -i, -n, -den]*
2. ve her biri dörder ṭonluḳ İstanbul ser-ā-seri ve ʿacem dībāsı ve her **cinsi** beşer *(321:34). [cinsi, -i]*
3. vaşaḳ ve her biri ṭoḳuz ṭonluḳ olmaḳ üzere rūmī vü ʿacemī vü hindī on iki **cins** *(353:16). [cins,]*

cins-i tuḥaf: *Hediye türü.*

cemʿan yigirmi beş ṭāḳa **cins-i tuḥaf** pāy-endāz-ı ḫıdīv-i deryā-kef ḳılındıġı *(265:22). [cins-i tuḥaf,]*

cirīd: *Cirit oyununda kullanılan ve mızrak gibi atılan, ucu demirsiz sopa.*
1. ḥālet-nümā-yı ḥamle-i pīl-i mest olup **cirīdli** minval-i nessācān gibi atılup iki ṭaraf çubuḳlı ḳumāş *(182:6). [cirīdli, -li]*
2. Anlar bu şeref-i iʿtibāra nāʾil ve yine maḳāmlarına vāṣıl ve **cirīdden** istīfā-yı temāşā ḳılındıġına *(199:17). [cirīdden, -den]*

cirīd oynadup: *At üzerinde birbirine değnek atmak sûretiyle oynanan, çok eski ve meşhur bir Türk oyununu oynamak.*

aḫşāma dek **cirīd oynadup** zer-ḳurṣa-i āfitāb pūte-i ufuḳda nār-ı şafaḳla müẕāb olunca *(248:32). [cirīd oynadup, -d, -up]*

cirīd oynayup: *İki takımın, dörtnala koşan atlar üzerinden birbirine değnek atarak, topluca oynadıkları bir oyun.*

Baʿdehū bu eṣnāda cündiyān-ı āṣafī piyāde **cirīd oynayup** ve ṭopçı neferātından *(157:7). [cirīd oynayup, -y, -up]*

cirīd-bāzān-ı piyāde: *Cirit oynayan yaya askerler.*

cirīd-bāzān-ı piyāde ṭaraf ṭaraf çūp-ı sīne-kūp-ı cirīd ile muḍārebeye *(182:1). [cirīd-bāzān-ı piyāde,]*

cirīd-bāzī: *Vaktiyle atla ve ucu delmez mızrakla oynanan oyunu oynayan kimseler.*

Mānend-i şühüb **cirīd-bāzī** *(130:6). [cirīd-bāzī,]*

cirīd-i nīze-gūn: *Mızrak savurur gibi ciridi savurmak.*

mānend-i şihāb birbirine **cirīd-i nīze-gūn** pertāb iderek ʿinān-tāb-ı şitāb olduḳlarında *(199:5). [cirīd-i nīze-gūn,]*

cirīd-i şihāb-ı şitāblar: *Hızlıca hareket eden, akan yıldız gibi.*

sū-der-sū **cirīd-i şihāb-ı şitāblar** atılup birbirini şast-ı dest ile pest ve yek-dīgeriñ *(182:4). [cirīd-i şihāb-ı şitāblar, -lar]*

cirm-i ḳalʿa: *Kale bedeni, kalenin bütünlüğü.*

tesyīr olundı **Cirm-i ḳalʿa** felek-i devvār gibi bir ṭarafa gerdān ve iç ḳalʿası *(187:19). [cirm-i ḳalʿa,]*

cirm-i ḳalʿayı: *Kalenin bedeni.*

idāre iderek **cirm-i ḳalʿayı** nişīb ü fīrāza tesyīr eylediler Ve bir fīl-i mühīb ü cesīm *(187:23). [cirm-i ḳalʿayı, -y, -ı]*

cirm-i sakīl: *Ağır beden.*

çarḫ-ı sāʿat gibi ṭaraf-ı āḫere serīʿü'd-deverān olup kūh ḳadar **cirm-i ṣaḳīl** ile *(187:20). [cirm-i ṣaḳīl,]*

cism-i ʿālemiñ cānı: *(Şehzade Süleyman) Alemin varlığı, ruhu.*

Cihānıñ māye-baḫş-ı faḫrı **cism-i ʿālemiñ cānı** *(369:6). [cism-i ʿālemiñ cānı,]*

cisr-i ṣırāṭdan: *Sırat köprüsü, yaratılmışların mahşer günü geçecekleri köprü.*

cisr-i ṣırāṭdan numūne olan rīsmān üzere mızrāb-ı tār-ı sanṭūr gibi *(232:2). [cisr-i ṣırāṭdan, -dan]*

civār: *Çevre, etraf.*
1. merḥūm Sulṭān Bāyezīd Ḫān-ı Velī ʿibādet-gāhı **civārında** *(143:8). [civārında, -ı, -n, -da]*
2. dāʾire-i hümāyūn ittiṣālinde bostāncıbaşı aġa **civārında** *(151:28). [civārında, -ı, -n, -da]*
3. getürüp vüzerā-yı ʿiẓām dāʿiresi **civārında** bir maḥallde leşker-endāz-ı līmān-ı istiḥżār itmişler *(183:22). [civārında, -ı, -n, -da]*
4. Bināʾen-ʿalā-ẕālik mevālī-i ʿiẓāmdan āsītāne-i ʿaliyyede ve **civārında** ḫālā *(193:1). [civārında, -ı, -n, -da]*
5. ḥażretleri daḫi ḳarār-gāh-ı hümāyūn **civārında** vāḳiʿ sāḥil-ṣuffe-i temāşāyı teşrīf buyurmaġla *(218:14). [civārında, -ı, -n, -da]*
6. Dāʾire-i āṣafī **civārında** Daraġacı İskelesi üzerinde bir ṣuffe-i ṣafā daḫi *(252:1). [civārında, -ı, -n, -da]*
7. ve gāh **civārlarında** basṭ-ı iḥrām-ı ārām eyleyüp ḥalḳa-i dīdeleri eṣdāf-ı nigāh-ı temāşā oldı *(252:6). [civārlarında, -lar, -ı, -n, -da]*
8. **civārında** iḥdāṣ olunan nīşīmen-i maʿhūdda leyle-i sābıḳada meşhūd olan *(289:1). [civārında, -ı, -n, -da]*

civār-ı dāʾire-i hümāyūna: *Kutlu dairenin yakını, padişah dairesinin yanı.*

civār-ı dāʾire-i hümāyūna ḳurılup otaġ-ı hümāyūn ile Atıcılar Tekyesi beyninde *(150:16). [civār-ı dāʾire-i hümāyūna, -a]*

civārında olup: *Yakınında bulunmak.*

emīn-i sūr **civārında olup** bir ṭarafdan yüz elli nefer cerrāḥlar ḫaymeleri ve *(151:16). [civārında olup, -up]*

cizye: *Müslüman devletlerde Müslüman olmayan yurttaşlardan alınan bir tür vergi.*

Dobravenedik ṭarafından **cizyelerin** teslīm ve *(355:4). [cizyelerin, -ler, -in]*

cizye muḥāsebecisi efendi: *(Ali Efendi) Cizye adı verilen vergilerin kaydedildiği defterleri tutan kişi.*

ve ḥaremeyn muḥāsebecisi ʿAlī Efendi ve **cizye muḥāsebecisi efendi** *(319:31). [cizye muḥāsebecisi efendi,]*

cūd: *Cömertlik.*

Seyr eyledigiñ **cūd** vekāletdir andan *(330:15). [cūd,]*

cūd u ʿaṭā: *Cömertlik.*

Bu **cūd u ʿaṭā** hep eşer-i luṭfıdır anıñ *(330:11). [cūd u ʿaṭā,]*

cūd u mekrümet kānı: *(III. Ahmet) Cömertlik ve bağış kaynağı.*

ʿAdalet-kīş ü ḫayr-endīşe **cūd u mekrümet kānı** *(217:21). [cūd u mekrümet kānı,]*

cülūd: *Deri, hayvan derisi.*

Bunlardan ṣoñra Ṭāʾife-i Kürkçiyān **cülūdından** ferve ittiḫāẕ u ışṭınāʿ olunacaḳ *(316:5). [cülūdından, -ı, -n, -dan]*

cülūd-ı enʿām-ı meslūḫayı: *Hayvanın derisini yüzmek.*

temyīz-i ḳışr u lübb ile **cülūd-ı enʿām-ı meslūḫayı** ṣafaḥāt-ı nüsḫa-i teşrīḥe döndirüp *(239:5). [cülūd-ı enʿām-ı meslūḫayı, -y, -ı]*

cumʿa güni: *Cuma günü, haftanın beşinci günü.*
1. İrtesi **cumʿa güni** nişāncı paşa ḥaẕretleri daḫi aḫşāma ḳarīb sūr emīni ile *(152, 1). [cumʿa güni,]*
2. dāʾire-i taḳrīrden bīrūn şenlikler olunup māh-ı ẕi'l-ḥicceniñ ġurresi **cumʿa güni** *(364:11). [cumʿa güni,]*

cumʿa-irtesi güni: *Cumartesi, haftanın altıncı günü.*

ramażān-ı şerīfiniñ yigirmi birinci **cumʿa-irtesi güni** istiḳāmet ile maʿrūf ve *(141:19). [cumʿa-irtesi güni,]*

cümle: *Bütün, hepsi anlamında belirsizlik zamiri.*
1. **Cümlesini** muʿammer ide Ḫudā (138:21). [cümlesini, -s, -i, -n, -i]
2. ʿalem-efrāz-ı imtiyāz ve şeref-i muṣāheret ü maḥremiyyet ile **cümleden** (145:32). [cümleden, -den]
3. **Cümleye** neẕāret lüzūmı münāsebeti ile emīn-i sūr efendi daḫi ol maḥallde (151:12). [cümleye, -y, -e]
4. bereket-i şeref-i siyādet ve şeref-i vekālet-i Resūl-i Rabb-i ʿizzet ile **cümleden** (156:15). [cümleden, -den]
5. ve silsile-i sülāle-i ʿOṩmāniyāna rabṭ-ı ribḳa-i ḫıdmet itmegin **cümleden** (182:26). [cümleden, -den]
6. revāc-baḫş-ı sikke-i salṭanat olan sāye-i Rabbü'l-ʿizzet ḥaẕretleri iḳāmet-i ṣalāt-ı cumʿa niyyetine **cümleden** muḳaddem Piyālī Paşa Cāmiʿine ḥareket buyurmaları (198:24). [cümleden, -den]
7. göre bunlarıñ ḥāli çeşm-i ḥayret ile baḳmaġa lāyık **cümleye** fāʾiḳ (205:23). [cümleye, -y, -e]

8. **cümleye** nümāyān eyleyüp ibrīḳ ü fincānı ve ḳuyūd u peştemāl u rīsmānı (212:27). [cümleye, -y, -e]
9. semmūr-ı girān-ḳadr iksā ve **cümleye** boylarınca iḥsān u iʿṭā buyurdılar (215:37). [cümleye, -y, -e]
10. başdan aşmaġla **cümleye** mā-fevḳ ve maẕhar-ı meşel-i Celā ʿAmr mine'ṭ-ṭavḳ oldı (223:4). [cümleye, -y, -e]
11. üzere cālis ve efāḫım-ı ʿulemā-yı ʿiẕāmdan **cümleye** fāʾiḳ ṣadr-ı rūm-ı sābıḳ (231:3). [cümleye, -y, -e]
12. daʿvet ve **cümlesi** muʿtād olduḳları ṭaʿām-ı dīvān ile maḫṣūṣen iṭʿāma (262:11). [cümlesi, -s, -i]
13. Līk sen **cümleden** ey şāh-ı şehān ḫoş geldiñ (292:13). [cümleden, -den]
14. Menzil almaġa **cümleden** mümtāz (295:9). [cümleden, -den]
15. ile ciger-şikāf-ı naẕar-bāzān olaraḳ ve sāʾir ḥirfetleri erbābı **cümleden** (315:12). [cümleden, -den]
16. ẓuhūr eyleyüp ḫuṣūṣen **cümleden** biri bu rūz-ı fīrūz-ı keder-sūzda irāʾet itdigi (317:24). [cümleden, -den]
17. tekmīl olunmaġ için iṭʿāmlarına taʿcīl ve bu bahāne ile **cümleden** evvel (344:14). [cümleden, -den]
18. belki bu emr-i ġarīb ve kār-ı ʿacīb **cümleden** ziyāde ḳulūb-ı nāsı taṭrīb eyleyüp (363:11). [cümleden, -den]

cümle: *Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.*
1. ḥaḳḳında cārī olmayup belki aʿḳāb u ensābına daḥi sārī oldıġını işāret ve **cümle** *(146:1). [cümle,]*
2. ve sāʾir mühimmātına mübāşeret ve her gün saʿy olunaraḳ **cümlesi** lüzūmından *(148:6). [cümlesi, -s, -i]*
3. mevāżıʿına nihāde ve **cümle** *(149:23). [cümle,]*
4. bināʾen ferş-i sāḥa-i ʿarż u ihdā eyledigi hedāyāsı **cümle** vüzerā-yı sālife *(168, 24). [cümle,]*
5. ikişer ṭonluḳ hatāyī istiḥżār olunup **cümlesi** ketḫudā-yı ʿālī-vaḳārları ile *(168:8). [cümlesi, -s, -i]*
6. fevḳa'l-meʾmūl **cümlesi** telaḳḳī-bi'l-ḳabūl ḳılındı Ve dārü's-saʿādetü's-seniyye aġası maḥrem-i ḥarem-serāy-ı sulṭānī emīn-i ʿişmet-kede-i ḫāḳānī *(168:10). [cümlesi, -s, -i]*
7. **cümlesi** tamġā-peẕīr-i ḥüsn-i ḳabūl oldıġı ḫilālde *(169:18). [cümlesi, -s, -i]*
8. hevāyī fişegi işābet itmekle **cümlesi** birden ṭutuşup şuffeyi meşʿal-i nāra belki *(173:15). [cümlesi, -s, -i]*
9. ile **cümleden** muḳaddem ḫużūr-ı hümāyūn-ı şehriyārīye şeref-mend-i müşūl ve *(177:7). [cümleden, -den]*
10. peyāmınca ḳudūm-ı pādişāh-ı sāʿīdden nüvīd virdikde **cümle** ʿulemā-yı ʿiẕām *(180:7). [cümle,]*
11. duʿā-yı devlet-i pādişāh-ı kerrūbī-şiyem ile miskiyyü'l-ḫitām ḳılındıḳdan ṣoñra **cümlesi** *(180:20). [cümlesi, -s, -i]*
12. zevrak-ı şuʿūrları üftāde-i girdāb-ı ḥayret olup **cümle** ḥaḳḳā didiler *(184:20). [cümle,]*
13. **cümleden** muḳaddem sābıḳan iki def'a şeref-efzā-yı ṣadāret-i Rūm olan *(190:5). [cümleden, -den]*
14. Deydene-i müstaḥsene-i devlet-i ʿaliyye üzere **cümle** mevālīniñ maʿzūl ve *(192:31). [cümle,]*
15. ṭarafından bā-ḫaṭṭ-ı Yāḳūt bir Muṣḥaf-ı Şerīf ve **cümleye** fāʾiḳ bir *(192:16). [cümleye, -y, -e]*
16. **Cümle** şāhān-ı dehre ġālibdir *(194:5). [cümle,]*
17. vābeste-i ʿuhde-i teber-dārān-ı gīsū-dārān-ı Sarāy-ı ʿAtīḳ olmaġın **cümlesine** *(194:25). [cümlesine, -(s)i, -(n)e]*
18. basṭ-ı ḳālīçe-i daʿvet olunmaġla **cümlesi** tertīb-i dāʾire-i cemʿiyyet eyleyüp *(206:8). [cümlesi, -s, -i]*
19. çeşm ü dest ü pāyında olan bendlerini yegān yegān güsiste ve **cümlesini** deste deste eyleyüp *(212:20). [cümlesini, -s, -i, -n, -i]*
20. ṣadr-ı kerīm ḥażretleri müsāfir otaġını teşrīf ve **cümleyi** tatyīb ü talṭīf buyurdılar *(214:28). [cümleyi, -(y)i]*
21. kūzeyi **cümle** aʿżāsı üzere icāle itdi *(247:25). [cümle,]*
22. dörder beşer kūze-i Mışrīyi ḳandīl-i mināreye müşākil eyleyüp **cümlesini** *(247:10). [cümlesini, -s, -i, -n, -i]*
23. **cümlesi** edā-yı merāsim-i dāmen-būsī ile mürāʿāt-ı şerāʾiṭ-i ādāb *(248:12). [cümlesi, -s, -i]*
24. ve **cümlesine** gevher-i ʿālem-bahā-yı vücūd-ı āṣafī imāme-i sübḫa-i lüʾlü-i nişān-gāh-ı ʿizzet oldı *(248:20). [cümlesine, -(s)i, -(n)e]*
25. Egerçi yevm-i mezbūrda olan ġarāʾib-i umūr nā-maḥṣūr idi lākin **cümleden** biri *(257:22). [cümleden, -den]*
26. zemzemesiyle tenāvül-i ṭaʿāma iẕn-i ʿām oldıġını iʿlān u iʿlām eyledikde **cümlesi** *(265:38). [cümlesi, -s, -i]*
27. ḥarf-endāzī-i redd ü ḫiẕlān ile ṭaşladı **Cümlesi** yoġurt çanaḳlarını rübūde-i dest-i intihāb itdiklerinde *(271:27). [cümlesi, -s, -i]*
28. **cümleden** evvel iki geçeli yeñiçeri keçelileri ile çadırcılar ḥirfeti ālāyların ḳurup *(276:24). [cümleden, -den]*
29. lebs ile mümtāz idüp **cümlesine** boylarınca iḥsān-ı bī-ḥadd u ḳıyās buyurdılar *(276:19). [cümlesine, -s, -i, -n, -e]*
30. **cümleye** ġālib şenlikler idüp icrā-yı merāsim-i şādmānīde ʿarż-ı mahāret ve bir *(281:23). [cümleye, -y, -e]*
31. ile bir güne zed ü bürd ve dār ü gīr eylediler ki **cümle** şenliklerinden ziyāde ṣafā-baḫşā *(282:2). [cümle,]*
32. ne ḳalem kārı olup zīver yüzinden **cümleye** fāʾiḳ ve şenlik cihetinden sāʾir *(283:4). [cümleye, -y, -e]*
33. ile ve ʿizzetlü çavuşbaşı Ebū Bekir Aġa **cümle** çavuşān-ı dīvān-ı cihān-dāri ile *(286:11). [cümle,]*
34. müteferriḳaġān-ı dīvān-ı ḫudāvendigārī ile medʿuvv olmaġın **cümlesi** müsāfir obalarında *(286:13). [cümlesi, -s, -i]*
35. iʿzāz u hürmet ve **cümlesine** zülüfliyān ve teber-dārān-ı sarāy-ı ʿatīḳi *(287:4). [cümlesine, -s, -i, -n, -e]*
36. iḥsān ve **cümle** neferātına baḫşiş-i fırāvān buyurup ruḫṣat-dāde-i ricʿat olduḳda *(296:1). [cümle,]*
37. dükkānlarında icrā itdikleri **cümle** ṣanʿatları ile māşiyen kār-sāz olduḳlarından *(303:23). [cümle,]*
38. ve herkese destār-ı ʿādīleri ile yemek yemege fermān buyurup bu resm ile **cümleyi** *(306:11). [cümleyi, -(y)i]*
39. **cümleyi** destār geymek müsāʿadesiyle talṭīf buyurduḳlarından ṣoñra ḥulūl-i vaḳt-i ʿaṣrı *(319:19). [cümleyi, -y, -i]*
40. ve sāʾir ḫulefā ve kīse-dārān-ı aḳlām maḳām-ı vedāʿa ḳıyām ve **cümlesi** resm-i meʾlūf-ı ḳadīm *(320:23). [cümlesi, -s, -i]*
41. sāʾir süfreniñ baḳıyyeleri çavuşān ve ḫıdmet-kārāna virilüp **cümlesi** *(320:19). [cümlesi, -s, -i*
42. **cümlesi** telḫīṣī-i ṣadr-ı aʿẓam vesāṭeti ile devletlü dārü's-saʿāde aġası ḥażretleri *(322:8). [cümlesi, -s, -i]*

43. Zīrā ne ḳadar gevhere mālik ise **cümle** *(331:9). [cümle,]*
44. **cümlesi** iṭʿām ve tekmīl-i merāsim-i ikrāmdan ṣoñra ibtidā tersāne ketḫudāsı Mūsā Paşa *(339:1). [cümlesi, -s, -i]*
45. selīmī ve erkān kürki ile **cümleye** reʾīs olup baʿdehū çekdiri paşaları *(339:2). [cümleye, -y, -e]*
46. meẕāḳlarına muvāfıḳ envāʿ-ı eṭʿime-i nefīse basṭ olunup **cümlesi** dil-sīr-i niʿmet-i ikrām ḳılındı *(344:12). [cümlesi, -s, -i]*
47. iẓhār ile **cümlesin** ṣūret-i dīvār-ı ḥayret eylediler Ve cenāb-ı ḫüsrev-i şevket-niṣāb *(347:31). [cümlesin, -s, -in]*
48. taʿyīn olundı ve **cümle** nisvān kendü ḫānelerindeki gibi meymene vü meysere *(350:7). [cümle,]*
49. şükūfehā-yı pür-berg ü bār ve ezhār u eşmār ve dıraḫtān u eşcār var ise **cümlesi** *(367:33). [cümlesi, -s, -i]*
50. ṣoñra **cümle** vüzerā pā-būs-ı saʿādet-meʾnūs-ı şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān ile *(371:37). [cümle,]*
51. dīvān-ḫāneden **cümleden** aḳdem ḳalḳup süvār ve ḫāric-i bāb-ı hümāyūnda *(372:35). [cümleden, -den]*
52. anlar daḫi selām ile **cümleye** ikrām buyurmaġla selām aġası ṣavt-ı bülend ile *(372:17). [cümleye, -y, -e]*

cümleniñ encāmında: *(Yaşanan olaylar için) Hepsinin sonu.*

Cümleniñ encāmında ṭırāz-ı ḳālā-yı ẕevḳ u ṣafāyı tamgā-zede-i ḫıtām iden *(304:2). [cümleniñ encāmında, -n, -da]*

cümlesiniñ aşġarı olup: *(Şehzade Bayezid için) Kardeşlerinin en küçüğü olmak.*

şeh-zāde Sulṭān Bāyezīd ḥażretleri sinnen **cümlesiniñ aşġarı olup** rükūb u nüzūle *(372:12). [cümlesiniñ aşġarı olup, -up]*

cümlesiniñ libāslarında: *Heykellerin, kuklaların kıyafetleri.*

ve ṣuver-i ġarībe var idi ki **cümlesiniñ libāslarında** fişekler muʿabbā olmaġla *(263:26). [cümlesiniñ libāslarında, -n, -da]*

cunbalaḳ atmaġa: *Takla atmak.*

tekerlemesiyle meydānda **cunbalaḳ atmaġa** germ-āġāz ve heyʾet-i dehşet-fermāsı *(207:20). [cunbalaḳ atmaġa, -a]*

cunbalaḳlar atup: *Taklalar atmak.*

ḥamāme-i mışrī gibi perende nāmında ip üzere **cunbalaḳlar atup** cilve-perdāz oldılar *(213:18). [cunbalaḳlar atup, -up]*

cünbiş göstererek: *Oyun, eğlence yapmak.*

ferzāne **cünbiş göstererek** se-pā üzerine mevżūʿ ḳalʿa resminde maṣnūʿ *(157:31). [cünbiş göstererek, -erek]*

cünbiş gösterüp: *Kıvrakça danslar göstermek.*

cünbiş gösterüp ḫalḳıñ başın sevdāya uġratdılar ve püşt-i dest-i ḥayreti ser-pūş-ı kāse-i dehān iden *(282:8). [cünbiş gösterüp, -üp]*

cünbiş ü hırām gösterüp: *Yürümek.*

ālāy-ı şehriyāri āheste āheste **cünbiş ü ḫırām gösterüp** devlet ü iḳbāl *(366:5). [cünbiş ü ḫırām gösterüp, -üp]*

cünbiş ü ihtizāz: *Oynaşmak ve kırıtmak.*

Neferāt-ı ḥirfet-i mezbūre ṣūret-i nāz u niyāzda **cünbiş ü ihtizāz** gösterdiler *(297:3). [cünbiş ü ihtizāz,]*

cünbiş-i aḳlāmı: *Yazı aletlerinin hareketliliği, ustaca yazılan yazı.*

nāṭıḳ bir fermān-ı müteḫattimü'l-iẕʿān ve **cünbiş-i aḳlāmı** *(139:12). [cünbiş-i aḳlāmı, -ı]*

cünbiş-i ezyāli: *Eteğin hareketi, hızlıca koşmak.*

cünbiş-i ezyāli dāmen-zen-i nāʾire-i sāmān-sūzı olmaġın başındaki *(227:29). [cünbiş-i ezyāli, -i]*

cünbiş-i ʿişve-medārları: *(At için) İşveye sahip gidiş.*

ḳurṣa-i āfitāb rikāb-ı zerrīni olmaġa şāyān idi Cilve-i reftār ve **cünbiş-i ʿişve-medārları** *(165:16). [cünbiş-i ʿişve-medārları, -lar, -ı]*

cünbiş-i kümeyt-i ʿişvesin: *Nazlı bir şekilde hareket eden doru at.*

resm iderek geçdikçe **cünbiş-i kümeyt-i ʿişvesin** görenler li-müʾellifihi *(241:11). [cünbiş-i kümeyt-i ʿişvesin, -s, -in]*

cünbiş-i mıżrāb-ı ebrū-yı işāret: *İşaret kaşının mızrabının oynaması, kaş ile mimik yapıp eğlenceyi başlatmak.*

cünbiş-i mıżrāb-ı ebrū-yı işāret göstermeleriyle sāzendegān u ḫˇānendegān *(339:19). [cünbiş-i mıżrāb-ı ebrū-yı işāret,]*

cünbiş-i mütesāvī: *Eşit bir şekilde hareket etmek.*

pergār-ı devvār-ı hemvār-reftārı ḥāvī ve her biri muḥāẕīsine muḳābil **cünbiş-i mütesāvī** *(271:16). [cünbiş-i mütesāvī,]*

cünbiş-i pādişāhāne vü nigāh-ı ġazālāne: *Ceylan gibi bakmak ve padişah gibi hareket etmek.*

gāh yemīn ü yesāra zebān-ı çeşm ile selām virür gibi **cünbiş-i pādişāhāne vü nigāh-ı ġazālāne** *(216:15). [cünbiş-i pādişāhāne vü nigāh-ı ġazālāne,]*

cünbiş-i pençe-i fermān-ı daʿvet: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Davet buyruğunu el hareketiyle bildirmek.*

ṭaraf-ı eşref-i āṣafīden **cünbiş-i pençe-i fermān-ı daʿvet** ṣudūrına bināʾen *(206:15). [cünbiş-i pençe-i fermān-ı daʿvet,]*

cünbiş-i ṣafā-baḫşına: *Keyif verici hareket.*

her tār-ı mūy-ı müşgīn-būy-ı perçeminde biñ diyār-ı Çīn āvīzān ve her **cünbiş-i ṣafā-baḫşına** *(369:12). [cünbiş-i ṣafā-baḫşına, -ı, -n, -a]*

cünbiş-i uḍḥūke-nümādan: *Gülümsemeye yol açan gezinti.*

biraz **cünbiş-i uḍḥūke-nümādan** ṣoñra at ṣūretleri tāziyāne-i fetīl-i sūzān *(263:27).*
[cünbiş-i uḍḥūke-nümādan, -dan]

cünbiş-nümā-yı bāl ü per eyleyüp: *Kol ve kanadını hareket ettirir gibi göstermek.*

ikişer ikişer güẕer ve bir ṣūret-i şütür-murġı ṣanʿatla **cünbiş-nümā-yı bāl ü per eyleyüp** *(157:10). [cünbiş-nümā-yı bāl ü per eyleyüp, -y, -üp]*

cündī: *Atlı asker, atlı birlikler.*

Cündīler iderdi germ-tāzī *(130:5). [cündīler, -ler]*

cündiyān-ı āṣafī: *Sadrazamın askerleri.*

Baʿdehū bu eṣnāda **cündiyān-ı āṣafī** piyāde cirīd oynayup ve ṭopçı neferātından *(157:7). [cündiyān-ı āṣafī,]*

cündiyān-ı āṣafī: *Sadrazam kapısının erleri.*

ḳıbelinden ṭaleb-kārī-i cirīd-bāzān-ı süvārī ẓuhūrına bināʾen **cündiyān-ı āṣafī** *(199:3). [cündiyān-ı āṣafī,]*

cündiyān-ı çāpük-tek ü tāz: *Hızla seğirip atılan askerler.*

cündiyān-ı çāpük-tek ü tāz birbiriniñ ser ü dūş ve sürīn-i zīnin *(358:30). [cündiyān-ı çāpük-tek ü tāz,]*

cündiyān-ı ṣadr-ı aʿżamī: *Sadrazamın binicileri.*

mübāşereti ile nice fīl-ten süvārī vü piyāde **cündiyān-ı ṣadr-ı aʿżamī** *(343:15). [cündiyān-ı ṣadr-ı aʿżamī,]*

cünūn-ı reşk: *Kıskançlıktan çıldırmak.*

ġazāl-i mihri **cünūn-ı reşk** ile ḥalḳa-i beste-i zencīr-i kehkeşān itmek mertebesine *(369:15). [cünūn-ı reşk,]*

cürʿa: *Damla, yudum.*

iẕhār u iʿlān ve sütūn üzere iki fincān ḳahve içüp **cürʿasını** ʿalā ruʿūsi'l-eşhād *(212:25). [cürʿasını, -s, -ı, -n, -ı]*

curcuna: *Çok gürültülü, karışık, biraz da eğlenceli durum.*

evvelā ol ecinne ṣūretlü uʿcūbe heyʾetlü eşḫāṣ-ı şeṭāret-iḫtiṣāṣ **curcuna** *(174:12). [curcuna,]*

cūş eyledi: *Coşup, kabarmak.*

Çün ḳulzüm-i niʿmet **eyledi cūş** *(158:23). [cūş eyledi, -di]*

cūş idüp: *Coşmak, kaynamak.*

Cūş idüp heft lücce-i eflāk *(323:23). [cūş idüp, -üp]*

cūş itdi: *Coşmak, taşmak.*

Cūş itdi tennūr-ı āb-ı āteş *(131:13). [cūş itdi, -di]*

cūşān: *Coşmak, kabarmak.*
1. kaṭarāt-ı mā gibi **cūşān** ve her biri fevvāre-i serīʿü'l-cereyān gibi āteş-feşān olurdı *(228:29). [cūşān,]*
2. ḳaṭarāt-ı eşk-i şevḳ **cūşān** ve pīrāmen-i ṣuffe-i ṣafāları kenāre-i baḥr-i ʿAdenden *(371:4). [cūşān,]*

cūşān itmek: *Coşmak, hareketlendirmek.*

cūşān itmek ile ḳapudānıñ ʿarż-ı ḥāline müsāʿade ile murādını *(295:27). [cūşān itmek, -mek]*

cūşān olmaġın: *Coşmak, kabarmak.*

deryā-yı ṭabīʿat **cūşān olmaġın** ḳadırga ricāli lisānları üzere sefīne-i mezbūre *(186:14). [cūşān olmaġın, -maġ, -ın]*

cūşān u hurūşān olup: *Coşmak ve kabarmak.*

tennūr-ı nūr **cūşān u ḫurūşān olup** beş yüz ḳadar ḳandīl-i nevvāre *(253:22). [cūşān u ḫurūşān olup, -up]*

cūş-ı bārān olunca: *Yağmurun çok yağması, sel olması.*

Cūş-ı bārān olunca baḥr-nümūn *(324:14). [cūş-ı bārān olunca, -unca]*

cūş-ı emṭār-ı gevher-pāş-ı deryā-hurūşdan: *Deniz gibi taşkın inci saçıcı yağmurların coşkunluğu.*

Sulṭān-ı evreng-nişīn-i maġrib-zemīn **cūş-ı emṭār-ı gevher-pāş-ı deryā-ḫurūşdan** *(288:35). [cūş-ı emṭār-ı gevher-pāş-ı deryā-ḫurūşdan, -dan]*

cūş-ı envār: *Işık patlaması. Işığın parlayıp dağılması.*

Fısḳıyyedir anda **cūş-ı envār** *(132:24). [cūş-ı envār,]*

cūş-ı maṭar: *Yağmurun coşması.*

Ḥadden aşdı egerçi **cūş-ı maṭar** *(324:18). [cūş-ı maṭar,]*

cūşiş-i edevāt-ı nāriyye-i zebāne-keşden: *Parlayıp alevlenen yanıcı maddelerin coşkunluğu.*

cūşiş-i edevāt-ı nāriyye-i zebāne-keşden deryā tennūr-ı ṭūfān-ı āteş olup *(219:19). [cūşiş-i edevāt-ı nāriyye-i zebāne-keşden, -den]*

cūşiş-i emtār: *Yağmurun coşkunca yağması.*

niṣār-ı dirhem ü dīnār ile **cūşiş-i emtār** ve beẕl-i ebr-i gevher-bārı unutdurduḳları *(328:4). [cūşiş-i emtār,]*

cüst ü çālāk: *Çabuk, hareketli, çevik.*

cüst ü çālāk raḳṣlar ile seng-endāz-ı şīşe-i idrāk oldıġından māʿadā bir *(176:9). [cüst ü çālāk,]*

cüst ü çālāk: *Hızlı, çabuk.*

fincān üftān ve bir ḳaṭre āb rīzān olmadın **cüst ü çālāk** ve bī-vehm ü bī-bāk idāre eyleyerek *(176:26). [cüst ü çālāk,]*

cüst ü çālāk: *Hızlı.*

cüst ü çālāk ve bī-vehm ü bāk yemīn ü yesāra mütemāyil ve şekl-i resen-bāz-ı rīsmān-pervāza *(258:27). [cüst ü çālāk,]*

cüst ü çālāk: *Koşmak ve seğirtmek.*

vetīre-i sābıḳa üzere ṭulumcılar **cüst ü çālāk** ḫorṭūm-ı filden nümūdar olan *(266:15). [cüst ü çālāk,]*

cüs̱sesiniñ tūl u ʿarżı: *(Heykelin) Gövdesinin eni ve boyu.*

kemā-hiye naḳş-ı māhīye muʿādil **cüs̱sesiniñ tūl u ʿarżı** üç çifte bir piyādeye *(351:26). [cüs̱sesiniñ tūl u ʿarżı,]*

cüvān: *Genç, delikanlı.*
1. heykel-i ʿacīb ü ġarīb var idi ki ġūl-i beyābān aña nisbetle bir perī-peyker **cüvān** *(220:26). [cüvān,]*
2. ustura-ı ġamzesiniñ send-i fesānı olan bir ser-āmed **cüvān** li-müʾellifihi *(240:10). [cüvān,]*
3. ve rūy-kār-ı kālā-yı ḥirfet eyleyüp baʿdehū nerm-ten ü penbe-beden **cüvānları** *(283:8). [cüvānları, -lar, -ı]*

cüvānān: *Genç, taze delikanlılar.*

miyān-ı ḳāfile-i şāmiyānda ḥaddi yoḳ **cüvānān** ḳaṭār-ı şeb-revān ḥāletin iẓhār iderek *(195:8). [cüvānān,]*

cüvān-ı çār-ebrū: *Dört kaşlı genç.*

ilṣāḳ ve ol **cüvān-ı çār-ebrū** iki ḳat revnaḳ baġlayup āheste vü çāpük reftār ile *(246:23). [cüvān-ı çār-ebrū,]*

cüvān-ı ḫūnī: *Kan dökücü genç.*

cüvān-ı ḫūnī āvīḫte-i aʿnāḳ-ı sütūr olan taḫt-ı revān üzerinde tertīb-i dükkān ve *(237:21). [cüvān-ı ḫūnī,]*

cüvān-ı mezkūr: *(Tatar) Adı geçen delikanlı.*

maẓmūnı ile ṣakk-ı muṣālaḥaya nüvīsende-i imżā olduḳda **cüvān-ı meẕkūr** himmet-i merdān *(363:2). [cüvān-ı meẕkūr,]*

cüvān-ı sālifü'l-beyān-ı sīm-sāʿidiñ bāzār-ı nahvetin: *(Bakkal dilberi) Sözü edilen gümüş bilekli gencin kibir pazarı.*

pīrāye-i dükkān olan **cüvān-ı sālifü'l-beyān-ı sīm-sāʿidiñ bāzār-ı naḫvetin** *(280:27). [cüvān-ı sālifü'l-beyān-ı sīm-sāʿidiñ bāzār-ı naḫvetin, -n]*

cüvān-ı şandūḳa-nişīn: *Sandukada oturan genç delikanlı.*

döndürdiler **Cüvān-ı şandūḳa-nişīn** çīre-destī-i nezāket ile ber-ḳāʿide icrā-yı ṣanʿat *(239:21). [cüvān-ı şandūḳa-nişīn,]*

cüvān-ı sīmīn-sāḳ: *(Sırmakeşlerden biri) Gümüş baldırı olan genç.*

İçinde bir **cüvān-ı sīmīn-sāḳ** icrā-yı ṣanʿata teşmīr-i sāḳ ve iẓhār-ı mahārete *(334:12). [cüvān-ı sīmīn-sāḳ,]*

cüvān-ı sīm-keş: *Gümüş çeken delikanlı.*

Ey **cüvān-ı sīm-keş** ṣad-āferīn üstādıña *(334:16). [cüvān-ı sīm-keş,]*

cüvān-ı sīm-sāʿid-i bī-hemtā: *Gümüş bilekli, güzelliği benzersiz genç.*

cüvān-ı sīm-sāʿid-i bī-hemtā ṣanʿatın icrā ṣūretinde zaḫm-ı sīne-i ʿuşşāḳı edīm-āsā *(278:17). [cüvān-ı sīm-sāʿid-i bī-hemtā,]*

cüvān-ı tātāra: *Tatar genç.*

cüvān-ı tātāra maşraba ser-ber-i ʿatiyye-i sīm ḳılınup tehyiʾe vü tertīb olunan *(363:9). [cüvān-ı tātāra, -a]*

cüvān-ı tāze-rū: *Körpe yüzlü genç.*

cüvān-ı tāze-rū ve bir duḫter-i nāzük-ḫū raḳṣ iderek güẕār ve bu eṣnāda ḥasbe'l-ʿāde *(241:24). [cüvān-ı tāze-rū,]*

cüvān-merdān-ı āteşīn-ʿiẕār: *Ateş yüzlü yiğit erkekler.*

cüvān-merdān-ı āteşīn-ʿiẕār ḳırmızı fes ve al destār ile naẓm *(185:25). [cüvān-merdān-ı āteşīn-ʿiẕār,]*

cüvān-merdān-ı ber-güzīde: *Seçilmiş, yiğit delikanlı.*

Bunlarıñ ʿāḳabinde ṣaf-keşīde nice **cüvān-merdān-ı ber-güzīde** libās-ı levendāne *(237:18). [cüvān-merdān-ı ber-güzīde,]*

cüvān-merdān-ı tābende-rūya: *Parlak yüzlü yiğitler, gençler.*

ʿasker-i ceng-cū gibi iḥāṭa iden **cüvān-merdān-ı tābende-rūya** *(157:23). [cüvān-merdān-ı tābende-rūya, -y, -a]*

cüvān-merd-i çāpük-pā vü şāhīn-nigāh: *Şahin bakışlı ve çevik delikanlı.*

bir **cüvān-merd-i çāpük-pā vü şāhīn-nigāh** evvelā derūnī evc-i ʿilliyīne *(362:22). [cüvān-merd-i çāpük-pā vü şāhīn-nigāh,]*

cüvān-merd-i pīrāne-tecribe vü hıred-verziş: *(Sadrazam Kethüdası) Deneyimi bir ihtiyar gibi olan cömert ve akıllıca iş gören.*

cüvān-merd-i pīrāne-tecribe vü ḫıred-verziş saʿādetlü Meḥmed Aġa ḥażretleriniñ *(150:27). [cüvān-merd-i pīrāne-tecribe vü ḫıred-verziş,]*

cūy-ı murād: *Dilek akarsuyu.*

cūy-ı murād üzere idāre idüp kām-yāb oldılar Mıṣrāʿ Murādım üzre *(235:29). [cūy-ı murād,]*

çabala-: *Sabit durmayıp sürekli hareket halinde olmak.*

Ṣıçrar **çabalar** miṣāl-i duḫter *(132:17). [çabalar, -r]*

çāder-i ṭaʿāma: *Yemek çadırı.*

ve **çāder-i ṭaʿāma** gitdiler *(303:33). [çāder-i ṭaʿāma, -a]*

çadır: *Kaba kıl dokuma, keçe, deri, sık dokunmuş kalın bez vb.den yapılan, direklerle tutturulan, türlü biçimlerde olabilen, sökülüp taşınabilen barınak.*
1. ḫayāl-bāzlar da **çadırda** perde ḳurdılar *(266:24). [çadırda, -da]*
2. meʾālince güẕerān olup **çadır** şeklinde bir nemed-i raṣāṣ-sūde içinde yaban ādemi ṣūretinde *(315:26). [çadır,]*
3. **çadırlarına** baʿde'l-vuṣūl icrā-yı sünnet-i Resūl ʿaleyhi's-selām eylediklerinde *(317:18). [çadırlarına, -lar, -ı, -n, -a]*
4. dūḫte-i çul-dūz-ı diḳḳat eyledikden ṣoñra ikisini bir **çadır** içine ḳoyup *(317:30). [çadır,]*
5. Bunlar perde-i kilīm-i ʿayyār-ı füsūn-kārdan nümūdār olan **çadır** *(317:32). [çadır,]*
6. **çadırlarında** güṣe-gīr-i ferāġat olmaḳ bābında fermān-dih-i ruḫṣat olmuşlar idi *(325:25). [çadırlarında, -lar, -ı, -n, -da]*
7. **çadırlarında** ḳarāra miknetleri ḳalup ser ü pā-bürehne şināver-i ḥayret ve tekellüfler *(325:33). [çadırlarında, -lar, -ı, -n, -da]*
8. emr-i ʿālī ṣudūr idüp **çadırlarda** söz ü sāz ve şevḳ ü ṭaraba āġāz ile her *(326:20). [çadırlarda, -lar, -da]*
9. ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri otaḳlarına ricʿat ve herkes **çadırlarına** nevme-i rāḥat içün *(357:20). [çadırlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

çadır altında: *Çadırın gölgesi.*

O mevzūn ḳāmete beñzer bu benli **çadır altında** *(277:7). [çadır altında, -n, -da]*

çadır çiçegi: *1)Tarla sarmaşığı, Kahkahaçiçeğigiller familyası Convolvulus cinsinin bir türüdür. Avrupa ve Asya'ya özgü, 0,5–2 m yüksekliğe kadar büyüyen, tırmanan veya sürünen çok yıllık otsu bir bitkidir. 2)Türk süsleme sanatında kullanılan çadıra benzer çiçek biçiminde bir bezeme ögesi.*
1. **Çadır çiçegi** ile müzeyyen *(128:4). [çadır çiçegi,]*
2. ḫayme-i devvār-ı nev-iḫtirā **çadır çiçegi** gibi pīrāye-i gül-çemen-i sāḥa-i sūr ve *(227:22). [çadır çiçegi,]*
3. Açdı **çadır çiçeklerin** yine hep *(272:12). [çadır çiçeklerin, -n]*

çadır fişegi: *Bir çeşit fişek.*
1. **Çadır fişegi** ḥabāb-ı āteş *(131:14). [çadır fişegi,]*
2. **çadır fişegi** işʿāl olunup bir zamān sāye-bān-ı zerrīn-ṭınāb gibi *(172:22). [çadır fişegi,]*

3. meclis-i sūra māye-i āb u tāb olduḳdan ṣoñra iki **çadır fişegi** daḫi ārāyiş-i mevkib-i sūr *(228:16). [çadır fişegi,]*
4. Baʿdehū ṣal-ı āḫerde cebeciler ocaġından iḫtirāʿ olunan **çadır fişegi** taʿbīr olunur *(253:11). [çadır fişegi,]*
5. Ve gümrükçi Yegen Meḥemmed Aġa ṭarafından daḫi bir **çadır fişegi** *(270:10). [çadır fişegi,]*

çadır fişeklerinde: *Bir fişek türü.*

püskürmelerden fevvāre-vār ḳaṭarāt-ı şerāre rīḫte gāh gāh **çadır fişeklerinde** mühr-i Süleymānlar *(356:6). [çadır fişeklerinde, -n, -de]*

çadır ḳurdılar: *Direklerini dikip biçimini vererek ve üzerine örtüsünü geçirerek, çadırı içinde oturulabilecek bir durumda yerleştirmek.*

nihāde ve buḳaġı vü resenler āmāde itdürüp ve miyān-ı meydān-ı sūra bir **çadır ḳurdılar** *(317:26). [çadır ḳurdılar, -dı, -lar]*

çadır ḳurılup: *Çadır kurmak, inşa etmek.*

sütūn-ı mevzūnı fülke-i māha peyveste düvāzdeh-ḫazīne-i nūrdan bir **çadır ḳurılup** *(268:27). [çadır ḳurılup, -up]*

çadırcılar: *Çadır mehterleri, Osmanlı Devleti'nde padişahın çadırlarını kurup kaldıran ve koruyan teşkilâta verilen ad.*

cümleden evvel iki geçeli yeñiçeri keçelileri ile **çadırcılar** ḥirfeti ālāyların ḳurup *(276:24). [çadırcılar,]*

çadır-ı bālā-sütūn-ı vālā: *Uzun direkli yüksek çadır.*

naḫl-i sefīd-reng-i sīm-sīmā ve fişeng-i elvān-nümūdan bir **çadır-ı bālā-sütūn-ı vālā** *(271:6). [çadır-ı bālā-sütūn-ı vālā,]*

çadır-ı sidre-sütūnları: *Sidre direkli çadır.*

saʿādetlü Meḥemmed Aġa ḥażretleri **çadır-ı sidre-sütūnları** *(337:34). [çadır-ı sidre-sütūnları, -lar, -ı]*

çadırlar ḳurılıp: *Çadırların inşa edilmesi.*

içün başḳa başḳa **çadırlar ḳurılıp** yine mehter-ḫāneler ve çengīler *(364:14). [çadırlar ḳurılıp, -up]*

çaġır-: *Bağırmak, seslenmek.*

baḳḳālarıñ dilberleri ile şeftālū bāzārına girüp dön gel deyu **çaġırup** ol daḫi *(281:14). [çaġırup, -(u)p]*

çak: *Çekiç ve benzeri bir şeyle tepesine vurarak bir yere girmesini sağlamak, vurarak sokup yerleştirmek.*

öñinde mıḫlanup kimi ʿāḳıbet-i iḥsāna **çaḳdılar** kimi maḥrūm olup sīnelerine *(335:21). [çaḳdılar, -dı, -lar]*

çāk eyledi: *Patlatmak.*

ḫīre-nāk ve ṭarrāḳası perde-i ṣımāḫ-ı eflāki **çāk eyledi** *(356:14). [çāk eyledi, -di]*

çaḳ şīr: *Kükremiş aslan.*

İçedek mest olalaḳ şöyle ki **çaḳ şīr** kimi *(278:28). [çaḳ şīr,]*

çākerān-ı āsitān-ı salṭanat: *Saltanat eşiğinde hizmet görenler.*

ile pirāye-i yemīn ü yesār şehriyār-ı bülend-i iʿtibār oldılar ve **çākerān-ı āsitān-ı salṭanat** ve *(250:23). [çākerān-ı āsitān-ı salṭanat,]*

çāker-i dergāh-ı hıdīv-i zamān: *(Mehemmed Ağa) Zamanın padişahının huzurunda bulunan kul.*

Çāker-i dergāh-ı ḫıdīv-i zamān *(170:26). [çāker-i dergāh-ı ḫıdīv-i zamān,]*

çāker-i nā-resīde-i tābende-rū: *Parlak yüzlü, körpe erkek çocuk.*

Ve hediyyeleri olmaḳ üzere bir **çāker-i nā-resīde-i tābende-rū** ve bir *(284:17). [çāker-i nā-resīde-i tābende-rū,]*

çakıl taşları: *Çakıl taşı ya da çakıl deniz kıyılarında ve derelerde suyun aşındırması sonucu sivrilikleri kaybolmuş, yuvarlak biçimindeki ufak bir taş türüdür.*

şīşe-i ḳand-i münkād ider idi ḫāki sükker-i ġubār-ı miskī-fām ve **çaḳıl ṭaşları** *(367:29). [çaḳıl ṭaşları,]*

çakırcıbaşı: *Osmanlı sarayında pâdişâhın av maiyeti olan çakırcılar sınıfının başı durumunda bulunan ve pâdişâhın atı yanında yürümek imtiyâzına sâhip rikâb ağalarının en başında gelen kimse.*
1. neferāt-ı encüm-şümārı ve silāḥşorān-ı ḫünkārī ve **çaḳırcıbaşı** atmacacıbaşı ve *(305:26). [çaḳırcıbaşı,]*
2. ve şāhīncibaşı ve **çaḳırcıbaşı** ve atmacacıbaşı üsküfli ṭoġan gibi *(306:3). [çaḳırcıbaşı,]*
3. ve **çaḳırcıbaşı** ve atmacacıbaşı aġalar daḫi anlara müvānis ü müdānī oldılar *(306:16). [çaḳırcıbaşı,]*

çakırcıbaşı Rüstem Aġadan: *Osmanlı sarayında av işleriyle uğraşan yüksek rütbeli görevlilerden çakırcıların ve şikâr ağalarının âmiri, Rüstem Ağa.*

Ve **çaḳırcıbaşı Rüstem Aġadan** bir ṭonluḳ dībā ve ikişer ṭāḳa ḳuṭnī ve aṭlas *(307:24). [çaḳırcıbaşı rüstem aġadan, -dan]*

çakşırcı: *Şalvar, pantolon vb. şeyleri dikip bunları satan kimse.*

dirhem sīm gülāb-dān ve iki yüz on dirhem buḫūr-dān ve **çaḳşırcılar** yüz otuz iki buçuḳ *(302:14). [çaḳşırcılar, -lar]*

çakşırcı tāʾifesinden: *İnce kumaştan k(eten çuha) dokuma yapıp satan kişiler.*

ile hem-pā olan **Çaḳşırcı Ṭāʾifesinden** nice gözi ser-mest dilberān-ı evbāş ile *(301:15). [çaḳşırcı ṭāʾifesinden, -n, -den]*

çal: *Çalmak (Bir müzik aleti bağlamında).*
1. naġme-i çār-gāh-ı çār-yeki **çalmaġa** sāz-kār ve raḳḳāṣ-ı cilve-sāzı sāʿat başına çarḫ urup *(163:2). [çalmaġa, -maġ, -a]*
2. **çalaraḳ** güẕār ve bir faġfūrī gülāb-dān u buḫūr-dān ve iki sīm maşraba *(336:4). [çalaraḳ, -araḳ]*

3. çalınaraḳ ve iki ṭarafa selām virerek günā-gün ġarīb u ʿacīb *(366:30). [çalınaraḳ, -ın, -araḳ]*
4. içün **çaldıḳları** sipsi taʿbīr olunur düdügüñ nicesine birden nefes-zen olmalarıyla Beyt *(367:19). [çaldıḳları, -dıḳ, -lar, -ı]*

çal: *Saatin hareket etmesi.*

ceres-i ḳāfile-i leyl ü nehār olan münebbihi ḳurılıp sāʿati ḫod-be-ḫod **çalar** Ḳıṭʿa *(163:4). [çalar, -ar]*

çal: *(Felek için) Hareket etmek.*

Ne **çalar** līk aña nisbet ile *(163, 6). [çalar, -ar]*

çal: *Sürmek, yapıştırmak.*

daḫi iki yüz on ṭoḳuz ʿaded ṣıbyān-ı ḫitān elbise-i cedīdeden aġızlarına sünnet balı **çalınup** *(295:18). [çalınup, -ın, -up]*

çalup çaġırarak: *Saz çalmak ve türkü söylemek.*

üzere işleyerek güẕer itdiler ve çögürcileri bu ḳıṭʿa ile **çalup çaġıraraḳ** gitdiler Ḳıṭʿa *(298:16). [çalup çaġıraraḳ, -araḳ]*

çalup çaġırup: *Söylemek.*

terānesiyle **çalup çaġırup** sütūn-ı ḫayme gibi niceleri rāh-ı temāşāda be-pā īstāde *(277:3). [çalup çaġırup, -up]*

çalup çaġırup: *Söylemek ve müzik aleti kullanarak çalmak.*

deyu **çalup çaġırup** müşterī-i viṣāl oldıġını açıġa boyadı *(300:10). [çalup çaġırup, -up]*

çamūr şāl: *Etnik Afrika deseni olan çamur desenli şal.*

ʿanber-i sārā ve beş ṭonluḳ **çamūr şāl** ve ṭoḳuz ṭāḳa hindī ḳuṭnī-i bī-miṯāl ve üçer *(213:27). [çamūr şāl,]*

çanaḳ: *Toprak veya metalden yapılmış kap.*

çanaḳ ve bir fısḳiye ve on iki ḳabaḳ fişekleri ile ġıbṭa-baḫş-ı ravża-i ḫuld-ı berīn ḳılınmış *(219:7). [çanaḳ,]*

çapa uymadı: *Benzemek, aynı değerde olmak.*

Bu **çapa uymadı** bāzār çīn-i cebhe-i yār *(296:28). [çapa uymadı, -ma, -dı]*

çāpük-bāz oldı: *Havalanmak.*

bir gūne daḫi ṭaḳlalar ḳılup **çāpük-bāz oldı** *(317:6). [çāpük-bāz oldı, -dı]*

çāpük-tāzī iderek: *Kolaylıkla icra etmek.*

rīsmān-ı bārīḳ ṣanʿatında **çāpük-tāzī iderek** li-münşiʾihi *(295:4). [çāpük-tāzī iderek, -erek]*

çāpük-ter: *Daha çabuk.*

ḳoşı atları ki mecmūʿı altmış altı ʿaded her biri burāḳ-ı berḳden **çāpük-ter** *(359:29). [çāpük-ter,]*

çār: *Far. Dört.*

çār şemşīri yalmanı yuḳaru ṭutdırup ve başını ḳılıçlarıñ üzerine ḳoyup ve gāh *(247:27). [çār,]*

çār cihetden: *Dört bir taraf.*

içün **çār cihetden** teḳayyüd-i ekīd ve zūr-dest-i iḫlāṣ-peyvestleri murād üzere her *(263:2). [çār cihetden, -den]*

çār pāre oldı: *Dört parça olmak.*

Her zaḫmesi **oldı çār pāre** *(294:8). [çār pāre oldı, -dı]*

çār-bāġ-ı sülāle-i ḫilāfetden: *Halifelik ailesinin büyük, görkemli bahçesi.*

ve **çār-bāġ-ı sülāle-i ḫilāfetden** ser-nümā-yı ekmām-ı şeceretün aṣluḥā s̱ābitün ve ferʿuhā fi's-semā olan *(137:2). [çār-bāġ-ı sülāle-i ḫilāfetden, -den]*

çār-bāliş-i cāh u celāllerine: *Şanlı ve büyük döşek.*

çār-bāliş-i cāh u celāllerine oturdılar *(287:14). [çār-bāliş-i cāh u celāllerine, -ler, -i, -n, -e]*

çār-bāliş-i ʿizz ü iḳbālde: *Mutluluk ve yüceliğin dört katlı şiltesi.*

çār-bāliş-i ʿizz ü iḳbālde müttekī-i visāde olduḳları ḥālde piyāde cirīdi fermān buyurduḳlarında *(181:21). [çār-bāliş-i ʿizz ü iḳbālde, -de]*

çār-bāliş-nişīn-i müttekā-yı temkīn olmuşlar: *Padişahın kendisi için hazırlanan dört katlı şilteye oturması.*

verā-yı serā-perde-i otaḳda **çār-bāliş-nişīn-i müttekā-yı temkīn olmuşlar** *(159:15). [çār-bāliş-nişīn-i müttekā-yı temkīn olmuşlar, -muş, -lar]*

çār-çeşm-i intiẓār: *(Mısırlı iki hokkabaz için) Gözlerini açarak bekleşmek.*

mışrāʿ Yine mi iş çıḳarur ḫˇāce fesād deyu **çār-çeşm-i intiẓār** ve ʿaşaḳ-ı pīçān *(175:17). [çār-çeşm-i intiẓār,]*

çār-çeşm-i temāşā olan: *Gözlerini dört açarak seyretmek.*

kendin bir güne şöhre-i āfāḳ eyledi ki sū-be-sū **çār-çeşm-i temāşā olan** *(246:24). [çār-çeşm-i temāşā olan, -an]*

çār-darb abdāllar: *Kalenderîler ve bazı tasavvufa mensup kimselerin ya da zümrelerin uyguladığı; saç, sakal, bıyık ve kaş kesme geleneği. Kaşını vb. kesen bu zümreden kişilere "çar-darb abdallar" denir.*

erbāb-ı ārzū mışrāʿ Çār-ebrū gördük ammā heşt-ebrū görmedik deyu **çār-ḍarb abdāllar** *(246:25). [çār-ḍarb abdāllar,]*

çāre: *Umar, ilaç.*

Çāre ḫāmūşist şiʿrī-rā ki nār-ı taḥsīn güẕeşt lāmiʿasınca taʿrīf ü tavṣīfi *(345:19). [çāre,]*

çār-ebrū: *Far. Dört kaşlı, civan.*

erbāb-ı ārzū mışrāʿ **Çār-ebrū** gördük ammā heşt-ebrū görmedik deyu çār-ḍarb abdāllar *(246:25). [çār-ebrū,]*

çār-esās-ı bünyān-ı şuffe olan: *(Göstericiler) Dört ayaklı sofa gibi duran.*

Ve **çār-esās-ı bünyān-ı şuffe olan** sālifü'ẕ-ẕikr dört kimesneniñ başları üzere *(247:26). [çār-esās-ı bünyān-ı ṣuffe olan, -an]*

çār-güşe: *Dört köşeli.*
1. Şīşe-bāzlar daḫi bir sebū üzerinde çelīpā şeklinde aḫşābdan **çār-güşe** bir *(176:5). [çār-güşe,]*
2. Ve iki ẕirāʿ miḳdārı bir mīl-i āhenīn ve üstinde **çār-güşe** bir şekl-i çelīpā-yı çūpīn *(246:14). [çār-güşe,]*
3. Ve leyālī-i sābıḳadan ziyāde bir ṣalda **çār-güşe** varoşı ve ṣaranpolı ve *(289:9). [çār-güşe,]*

çarḫ: *Gök, gökyüzü.*
Kim **çarḫ** aña nüh ḫazīne ḫar-gāh *(126:21). [çarḫ,]*
1. **Çarḫ** itdi ʿamūd-ı ṣubḥı ber-ser *(129:1). [çarḫ,]*
2. **Çarḫ** oldı meger ṭulumcı başı *(129:20). [çarḫ,]*
3. **Çarḫ** kim aylı günli sāʿatdir *(163:5). [çarḫ,]*
4. Aġzın açdıḳça velī **çarḫa** çıḳardı nefesi *(165:11). [çarḫa, -a]*
5. maṣnūʿ ḫayāl-i fenerler olup bir **çarḫ** ile dördi birden devvār ve güneş *(368:5). [çarḫ,]*

çarh urup: *Salınmak.*

naġme-i çār-gāh-ı çār-yeki çalmaġa sāz-kār ve raḳḳāṣ-ı cilve-sāzı sāʿat başına **çarḫ urup** *(163:2). [çarḫ urup, -up]*

çarh-ı aṭlası: *Atlas göğü.*

Cevr ile teng idüp başına **çarḫ-ı aṭlası** *(282:21). [çarḫ-ı aṭlası, -ı]*

çarh-ı felege: *Bir fişek türü.*
1. **Çarḫ-ı felege** ṭaş atdı gūyā *(132:4). [çarḫ-ı felege, -e]*
2. ve otuz ʿaded ṭabancalı fişekleri daḫi **çarḫ-ı felege** reşkinden şöyle çatladı ki *(197:1). [çarḫ-ı felege, -e]*
3. ṭopçılar el ḫumbarası ve **çarḫ-ı felege** baḳmayup ḳalʿayı fetḥ u tesḫīr ve içindeki *(267, 33). [çarḫ-ı felege, -e]*

çarh-ı felek: *Bir fişek türü.*

1. Ve **çarḫ-ı felek** nāmında üç ʿaded gerdende fişeng daḫi felāḫan-vār her *(196:33). [çarḫ-ı felek,]*
2. **çarḫ-ı felek** nāmında olan fişek çiçekleri tezyīn ve saṭḥı altı ʿaded *(219:6). [çarḫ-ı felek,]*
3. ḫumbara ve üç hāvan ve dört **çarḫ-ı felek** ve bunuñ gibi nice bāriḳa-pāş *(220:3). [çarḫ-ı felek,]*
4. bir sāyebān-gūn fişeng ve cevānib-i erbaʿasında birer **çarḫ-ı felek** her *(220:12). [çarḫ-ı felek,]*
5. ve iki ʿaded **çarḫ-ı felek** ve yigirmi ḫumbara ve yigirmi ṭabanca ve iki yüz *(229:27). [çarḫ-ı felek,]*

6. ḥāvī ve beş **çarḫ-ı felek** ve ḳırḳ ʿaded ördek ve on ʿaded çömlek ve beş *(230:10). [çarḫ-ı felek,]*
7. ile fi'l-meṣel püskürme atar ve **çarḫ-ı felek** gibi öñine gelene āteşler ṣaçar *(263:23). [çarḫ-ı felek,]*
8. āsumānī ve otuz baḥrī ve iki **çarḫ-ı felek** nāmında fişeng-i żiyā-güster ve otuz *(270:1). [çarḫ-ı felek,]*
9. şerāre-pāş-ı ẓuhūr olup ve iki ḫayme-i daḫme-gūn ve yüz āsumānī ve iki **çarḫ-ı felek** *(270:7). [çarḫ-ı felek,]*
10. Ve bunlardan mā-ʿadā ṣaġīr üç māh-tābe ve dört ʿaded **çarḫ-ı felek** ve bir *(271:9). [çarḫ-ı felek,]*

çarh-ı felek fişegi: *Bir fişek türü.*

1. bir **çarḫ-ı felek fişegi** daḫi ustura çarḫı gibi deverān ve eṭrāfa nīm-sāʿat miḳdārı *(172:26). [çarḫ-ı felek fişegi,]*
2. Baʿdehū bir ḳalʿa fişegi daḫi getürilüp eṭrāfı **çarḫ-ı felek fişegi** ile meşḥūn *(229:19). [çarḫ-ı felek fişegi,]*

çarh-ı felek fişekleri: *Bir fişek türü.*

bedeni raṣīn ü muḥkem ve medāḫil ü meḫārici nice ḫandaḳ ve **çarḫ-ı felek fişekleri** *(289:10). [çarḫ-ı felek fişekleri,]*

çarh-ı felekden: *Bir fişek türü.*

iḫtirāʿı olan serv-i nev-ẓuhūrı geregi gibi ināre ve **çarḫ-ı felekden** nümūdār olan *(309:27). [çarḫ-ı felekden, -den]*

çarh-ı felekler: *Bir fişek türü, ateşlenince kıvılcımlar saçarak dönen donanma fişeği.*

1. ve ṭabya vü şaranpo ve **çarḫ-ı felekler** ile bir ḥışn-ı ḥaṣīn-i düşvār-gīre *(187:17). [çarḫ-ı felekler, -ler]*
2. **çarḫ-ı felekler** mānend-i seng-i āsiyāb cevvāl u devvār ve püskürmeler *(203:11). [çarḫ-ı felekler, -ler]*
3. eṭrāf-ı erbaʿasında **çarḫ-ı felekler** ve nice uʿcūbe luʿbetler bayrām cemāli ṣūretinde *(253:2). [çarḫ-ı felekler, -ler]*
4. Vaḳt vaḳt içinden **çarḫ-ı felekler** ve sāʾir nice muṣannaʿ fişekler ve ṣuʿle-i neft-i mürebbādan *(253:17). [çarḫ-ı felekler, -ler]*
5. anda daḫi hezārān ārāyiş ü zīver ve eṭrāfında ḳandīller ve **çarḫ-ı felekler** ve *(255:13). [çarḫ-ı felekler, -ler]*
6. gāh **çarḫ-ı felekler** dāʾir gāh şihāblar sāʾir gāh hevāyīler tīr ü terkeş gāh *(356:10). [çarḫ-ı felekler, -ler]*

çarḫī fişegiñ gerdişinden: *Çarhî fişeğin dönüşü.*

tüfeng ḳadar ṣadāsı ve **çarḫī fişegiñ gerdişinden** devr uṣūlinde dolāb naġmesiyle *(309:7). [çarḫī fişegiñ gerdişinden, -n, -den]*

çarḫī fişekleri: *Bir fişek türü.*

çarḫī fişekleri idāreye imkān olmamaġın vaḳt-i ʿışādan ṣoñra atılan fişekleri *(309:28). [çarḫī fişekleri, -ler, -i]*

çarh-ı gerdūne: *Araba çarkı.*

iskeleye ʿavdet eyleyüp ḫalḳa-i çeşm-i nuẓẓārı **çarḫ-ı gerdūne** gibi *(258:5). [çarḫ-ı gerdūne,]*

çarḫ-ı kec-revi: *Eğri giden çark.*

döndürdüm bu **çarḫ-ı kec-revi** şimdi terānesiyle āġāze-i ḥamd ü ṣenā ḳıldılar *(235:30). [çarḫ-ı kec-revi, -i]*

çarh-ı pür-encüm: *Yıldız dolu yük.*

Bu sūr-gehiñ sāḥasına **çarḫ-ı pür-encüm** *(329:1). [çarḫ-ı pür-encüm,]*

çarh-ı sāʿat: *Saat çarkı.*

çarḫ-ı sāʿat gibi ṭaraf-ı āḫere serīʿü'd-deverān olup kūh ḳadar cirm-i ṣaḳīl ile *(187:20). [çarḫ-ı sāʿat,]*

çarḫ-ı şuʿbede-kāra: *Oyunbaz felek.*

tevʾemān gibi bir çenberden çıḳdılar ve **çarḫ-ı şuʿbede-kāra** ne çenberden *(247:6). [çarḫ-ı şuʿbede-kāra, -a]*

çār-mīḫ: *Gergi, çarmıh.*

cān-bāzlar menzil-i ṣanʿata vāṣıl ve meḳāṣıd u meṭāliblerine nāʾil olacaḳ **çār-mīḫları** *(263:10). [çār-mīḫları, -lar, -ı]*

çār-mīh-i rīsmānları: *Gergi ipleri.*

çıḳmaḳ bābında fermān-ı hümāyūn ṣudūr idüp lakin **çār-mīḫ-i rīsmānları** henüz *(262:29). [çār-mīḫ-i rīsmānları, -lar, -ı]*

çār-pāre: *Köçek ve çengilerin oynarken parmaklarına takıp şakırdattıkları ağaçtan yapılmış iki ya da dört parçalı zil, şakşak.*
1. gūyā **çār-pāre** ile oynar ve rişte-i yesārīsi daḫi tār-ı sanṭūr gibi keşīde ḳılındıḳça *(163:3). [çār-pāre,]*
2. çengīler dāʾireler ve raḳḳāṣlar **çār-pāreler** ile āheng-i sāz ve *(264:15). [çār-pāreler, -ler]*
3. **Çār-pāreyle** idüp raḳṣ-künān istiḳbāl *(274:5). [çār-pāreyle, -yle]*

çār-pāre eylerdi: *Dört parçaya ayırmak.*

Eylerdi ʿaṣāyı **çār-pāre** *(174:21). [çār-pāre eylerdi, -r, -di]*

çār-pāre-i raḳḳāṣ-ı eyyām-ı serī'ü'l-ḫarekāt olan: *Hızla yol alan günlerin rakkaslarının çalparası.*

mıżrāb-ı sāz-ı evḳāt ve **çār-pāre-i raḳḳāṣ-ı eyyām-ı serī'ü'l-ḫarekāt olan** ʿaḳreb-i sāʿat *(291:16). [çār-pāre-i raḳḳāṣ-ı eyyām-ı serī'ü'l-ḫarekāt olan, -an]*

çār-pāre-zen: *Çalpara ile oynayan rakkas.*

ve **çār-pāre-zenler** şūḫ u şeng ṭaḳla-endāzlar ṣūret-nümā-yı ḫarçeng olup *(254:28). [çār-pāre-zenler, -ler]*

Çār-perdī: *(1265-1346) Şafii fakihi ve dil alimi.*

ḫaṭṭ-ı ṣaḥīḥi ile mektūb **Çār-perdī** nüsḫası Keşşāf ve bir münaḳḳaş ḥāşiye-dār *(192:24). [Çār-perdī,]*

çār-şeb: *Çarşaf.*

püf-gerde-i enfās-ı nesīmü'ṣ-ṣabā olup **çār-şebler** güsterde *(221:11). [çār-şebler, -ler]*

çār-şeb çār-şeb: *Çarşaf çarşaf.*

ten-perverān-ı pür-pehlūyı hīç olmazsa **çār-şeb çār-şeb** *(283:12). [çār-şeb çār-şeb,]*

çār-şeb-i pister-i hʾāb: *Uyku döşeğinin çarşafı.*

dervāze-i sāyebān dāmān-ı serv gibi çīde ve **çār-şeb-i pister-i ḫʾāb** pīçīde olup *(231:14). [çār-şeb-i pister-i ḫʾāb,]*

çār-şemşīr-i behem-peyvesti: *Binlerce eklenmiş dört kılıç.*

Ve ol **çār-şemşīr-i behem-peyvesti** kemer-bend-i miyān olacaḳ mertebe *(246:27). [çār-şemşīr-i behem-peyvesti, -i]*

çār-sū: *Çarşı, pazar.*

Ṭablayla **çār-sūda** ṣatarmış Memiş memiş *(281:18). [çār-sūda, -da]*

çār-sū-yı büldān-ı rubʿ-ı meskūnda: *Dünyanın yerleşim yerinde bulunan şehirlerin çarşıları.*

pādişāh-ı mekārim-dest-gāhdan ġayre ʿarż-ı recā ḳılmaz **Çār-sū-yı büldān-ı rubʿ-ı meskūnda** *(162:2). [çār-sū-yı büldān-ı rubʿ-ı meskūnda, -da]*

çārsū-yı ḳaṣabada: *Kasaba çarşısı.*

dāʾire-i sūrdan ṭaşra kenār çizüp **çārsū-yı ḳaṣabada** bir bām-ı dükkāna iltecā içün *(325:31). [çārsū-yı ḳaṣabada, -da]*

çār-ṭāk-ı zībende-revāḳın: *Süslenmiş sundurmasının dört köşeli çadırı.*

lenger-efgen-i ḳarār olan ḳapudāne ḳalyonunuñ **çār-ṭāk-ı zībende-revāḳın** *(202:9). [çār-ṭāk-ı zībende-revāḳın, -ın]*

çārümīn: *Dördüncü.*

Çārümīn şāh-zādegān-ı kirām *(138:15). [çārümīn,]*

çāşnī-gāh: *Yemek yeme yeri.*

miyān-ı pāçe-i ūst **çāşnī-gāhından** sīr-çeşm-i suḥtū-yı vuṣlat eylediklerinden *(241:21). [çāşnī-gāhından, -ı, -n, -dan]*

çāşnī-gīr eyle: *Aşçıbaşı, sofracıbaşı konumunda olmak.*

İdrākiñi **eyle çāşnī-gīr** *(128:22). [çāşnī-gīr eyle,]*

çāşnī-gīrān: *Aşçıbaşılar, sofracı başları.*
1. ile müşerrez ü mażbūṭ olduḳda **çāşnī-gīrān** üslūb-ı sābıḳ üzere *(159:18). [çāşnī-gīrān,]*
2. **çāşnī-gīrān** ser-ā-ser ve üst ḳaftānı ile ḫıdemāt-ı ṭaʿāmı tertīb ü tensīḳ eyleyüp *(194:23). [çāşnī-gīrān,]*
3. saḳḳāyān ve **çāşnī-gīrān** ve teber-dārān ile merāsim-i iʿzāzları ber-vech-i sābıḳ *(201:16). [çāşnī-gīrān,]*
4. cā-nişīn-i istiʿlā olmuş idi Ḥasbe'l-ʿāde **çāşnī-gīrān** ve saḳḳāyān ve *(215:9). [çāşnī-gīrān,]*
5. ṣunup ve **çāşnī-gīrān** mücevveze ve üst ḳaftānı ile pervāne gibi ḫıdmetlerine *(226:31). [çāşnī-gīrān,]*

6. baʿde'l-ʿaṣr ḥasbe'l-ʿāde **çāşnī-gīrān** libās-ı dīvānīleri ile naḳl-i ṭaʿām u evānī itdikleri *(248:7). [çāşnī-gīrān,]*
7. Yevm-i mezbūrda sāʿat-i ʿāşirde aşçıbaşı ve **çāşnī-gīrān** mücevveze ve *(266:25). [çāşnī-gīrān,]*
8. ʿaḳabinde vaḳt-i ṭaʿām ḥulūl itmegin **çāşnī-gīrān** ve saḳḳāyān-ı sīm *(350:28). [çāşnī-gīrān,]*
9. ḳapu ketḫudāları iṭʿām olunup baʿdehū **çāşnī-gīrān** ve saḳḳāyān-ı sīm *(360:29). [çāşnī-gīrān,]*

çāşnī-gīrān u teber-dārān: *Sofracı başları ve baltacılar.*

fermān buyurılup kemā-kān **çāşnī-gīrān u teber-dārān** ve saḳḳāyān *(319:22). [çāşnī-gīrān u teber-dārān,]*

çāşnī-gīrān u zülüfliyān: *Sofracı başları ve zülüflü baltacılar.*

Çergelerde tertīb-i pür-zīb üzere süfreler mebsūṭ-ı zemīn ve **çāşnī-gīrān u zülüfliyān** *(306:13). [çāşnī-gīrān u zülüfliyān,]*

çāşnī-gīrān-ı hāşşa: *Sarayın baş aşçısı.*

dīvān-ı ʿīd resmi üzere **çāşnī-gīrān-ı ḫāşşa** mücevveze ve üst ḳaftānlar ile *(158:29). [çāşnī-gīrān-ı ḫāṣṣa,]*

çāşnī-gīrān-ı maṭbah-ı şehriyārī: *Saray mutfağının aşçı başları.*

ile ve çāşnī-gīrbaşı ve sāʾir **çāşnī-gīrān-ı maṭbaḫ-ı şehriyārī** *(286:10). [çāşnī-gīrān-ı maṭbaḫ-ı şehriyārī,]*

çāşnī-gīrān-ı sarāy-ı ʿatīḳ: *Eski sarayın aşçı başları.*

ile vaḳt-ı ʿaṣr ḥulūlinde saḳḳāyān-ı sīm ve **çāşnī-gīrān-ı sarāy-ı ʿatīḳ** *(286:15). [çāşnī-gīrān-ı sarāy-ı ʿatīḳ,]*

çāşnī-gīrbaşı: *Aşçıbaşı.*
1. ile ve **çāşnī-gīrbaşı** ve sāʾir çāşnī-gīrān-ı maṭbaḫ-ı şehriyārī *(286:10). [çāşnī-gīrbaşı,]*
2. müvānis ü ḳarīn oldılar Ve süfre-i rābiʿada yedi nefer ḳapucıbaşılar ve **çāşnī-gīrbaşı** *(286:32). [çāşnī-gīrbaşı,]*

çāşnī-gīrbaşı aġaya: *Aşçıbaşı.*

baʿdehū **çāşnī-gīrbaşı aġaya** baʿdehū baş baḳıḳulı aġaya *(375:6). [çāşnī-gīrbaşı aġaya,]*

çaştak: *Ahşap köprü ayağı, güverte.*

Ala ḳānı ḳalarima dise **çaştaḳdan** mīr *(187:2). [çaştaḳdan, -dan]*

çat: *Kavga, savaş etmek.*

muḳāteleye başladılar ve sefīne-i āteş gibi birbirlerine **çatup** edevāt-ı nāriyye *(244:25). [çatup, -up]*

çat: *1) Bir araya getirmek 2) Tutturmak.*

Yāre **çatmış** kām alup cāmın çeküp içmiş raḳīb *(297:11). [çatmış, -mış]*

çat: *Bağlamak, iliştirmek.*

Zevraḳ-ı ṣahbā ile sen de yüri **çaṭ** al çek iç *(297:12). [çaṭ,]*

çatārı alaca: *Çok renkli,çözgüsünde ipek atkısında pamuk kullanılarak dokunmuş ince bir kumaş türü.*

Ẕeyl-i Ṣaḳāyıḳ ve on ʿaded destār-ı mütenevviʿa ve on ʿaded **çatārı alaca** *(192:17). [çatārı alaca,]*

çatla: *Parçaları ayrılıp dağılmayacak biçimde yarılmak.*
1. eşk-i ḥasret ile iẓhār-ı sūz u güdāz ve kestāne fişekleri ol reşk ile **çatlayup** her biri *(196:13). [çatlayup, -y, -up]*
2. ve otuz ʿaded ṭabancalı fişekleri daḫi çarḫ-ı felege reşkinden şöyle **çatladı** ki *(197:1). [çatladı, -dı]*
3. gāh kestaneler ḳızmış duramaz āteşinden **çatlar** el-ḥāṣıl bir mertebe fişek şenligi *(356:12). [çatlar, -r]*

çavuş: *Orduda onbaşıdan sonra gelen erbaş.*
1. gibi teşhīr ve ḳafāsından nice ṭulumcı ve **çāvuş** ḥavāle-i tāziyāne-i taʿẕīr iderek *(227:27). [çāvuş,]*
2. āteşlerini iṭfā içün ḳırābeler ile üzerlerine ṣular işāle ve bir ṭarafdan **çavuşlar** *(228:10). [çavuşlar, -lar]*
3. Püskürme ile **çavuşları** pīrāmen-i sāye-bān-ı hümāyūn-ı şevket-dāmenden *(270:16). [çavuşları, -lar, -ı]*
4. ṭaşrasında birḳaç **çavuş** ve ḫademeden dört beş ṣāḥib-i baṣīret ü hūşı nigeh-bān eylediler *(317:31). [çavuş,]*
5. ve beş altı **çavuş** taʿyīn olunup pīş-i naẓarlarından perde-i ḥaylūlet-i temāşāyiyān *(337:37). [çavuş,]*
6. dörder beşer yazıcılara ve **çavuşlara** üçer dörder oṭabaşılara ikişer üçer *(358:13). [çavuşlara, -lar, -a]*

çāvuşān: *Çavuşlar.*
1. içün taḫṣīṣ olunmuş idi ve **çavuşān** ve sāʾir ḫademe-i dīvān ve *(251:29). [çavuşān,]*
2. sāʾir süfreniñ baḳıyyeleri **çavuşān** ve ḫıdmet-kārāna virilüp cümlesi *(320:19). [çavuşān,]*
3. **çavuşāna** birer altun ve ḳul çavuşlarına ve orṭa yazıcılarına ikişer altun inʿāmı ile *(327:24). [çavuşāna, -a]*
4. żābiṭān ve **çavuşān** ve mülāzimān ve murāṭıbān ve sāʾir neferāt ve ʿamme-i müʾtelifān u muḫāliṭān *(337:14). [çavuşān,]*
5. çerge-i ş̄āliş̄ede tersāne ḳapudānları ve **çavuşān** ve vezne-dārān ve kātibleri oturdılar *(338:29). [çavuşān,]*

çavuşān-ı dergāh-ı muʿallā: *Saray çavuşları.*
1. merāsim-i zemīn-būsī-i şehriyārīyi edā ʿaḳabinde **çavuşān-ı dergāh-ı muʿallā** *(370:26). [çavuşān-ı dergāh-ı muʿallā,]*
2. merāsim-i zemīn-būsī-i şeh-zādegānı icrā ve **çavuşān-ı dergāh-ı muʿallā** alḳış u duʿā idüp *(371:31). [çavuşān-ı dergāh-ı muʿallā,]*

çavuşān-ı dīvān-ı cihān-dāri: *Ulu divanın çavuşları.*

ile ve ʿizzetlü çavuşbaşı Ebū Bekir Aġa cümle **çavuşān-ı dīvān-ı cihān-dāri** ile *(286:11). [çavuşān-ı dīvān-ı cihān-dāri, -i]*

çavuşān-ı zerrīn-çevgān: *Altın renkli çevganları olan çavuşlar.*

icrā-yı merāsim-i zemīn-būsīde istiʿcāl idicek **çavuşān-ı zerrīn-çevgān** ādāb-ı mülūk *(366:9). [çavuşān-ı zerrīn-çevgān,]*

çavuşbaşı: *Çavuşbaşı, Osmanlı tarihinde "Dîvân-ı Hümayun" çavuşlarının amiri, Dîvân-ı Hümayunda reisülküttaba yardımcılık yapan çavuş başı padişahın huzuruna çıkacak elçilere eşlik etme görevinde bulunur.*
1. **Çavuşbaşı** ʿizzetlü Ebū Bekir Aġa ve ḳapucılar keṭḫudāsı ser-ā-ser üst ve *(155:16). [çavuşbaşı,]*
2. bostāncıbaşı aġa ḫażerātına ve **çavuşbaşı** ve sekbānbaşı ve ḳul ḳeṭḫudāsı ve *(374:34). [çavuşbaşı,]*

çavuşbaşı aġa: *Çavuşbaşı, Osmanlı tarihinde "Dîvân-ı Hümayun" çavuşlarının amiri, Dîvân-ı Hümayunda reisülküttaba yardımcılık yapan çavuş başı padişahın huzuruna çıkacak elçilere eşlik etme görevinde bulunur.*
1. altında defter-dār ve reʾīs efendi ve **çavuşbaşı aġa** ve tezkireci efendiler ve *(150:29). [çavuşbaşı aġa,]*
2. pīş-gāh-ı şevket-penāhlarında ḳapucılar ketḫudāsı ve **çavuşbaşı aġa** *(179:20). [çavuşbaşı aġa,]*
3. **çavuşbaşı aġa** ve ḳapucılar ketḫudāsı aġa mücevveze ve erkān kürki ile pīş-gāh-ı düstūrīde *(233:23). [çavuşbaşı aġa,]*
4. **çavuşbaşı aġa** ve ʿizzetlü tezkireci efendiler ve muḫżır aġa ve ḳapucılar ketḫudāsı *(251:24). [çavuşbaşı aġa,]*
5. **çavuşbaşı aġa** ve ḳapucılar ketḫudāsı ve mīr-i ʿalem ve başḳapucıbaşı aġalar *(286:27). [çavuşbaşı aġa,* baḳiyye-i süfre-i sāniye **çavuşbaşı aġaya** ve sāʾir süfreleriñ baḳiyyeleri olan *(306:29). [çavuşbaşı aġaya, -y, -a]*
6. ve çerge-i ūlāda olan baş süfreniñ baḳiyyesi **çavuşbaşı aġa** ve ḳapucılar ketḫudāsı aġa *(320:17). [çavuşbaşı aġa,]*
7. ve **çavuşbaşı aġa** ḥażerātı maʿiyyetlerinde bulunup sāʾir ocaḳ aġaları ʿarż ḳapusunda *(373:31). [çavuşbaşı aġa,]*

çavuşbaşı Ebū Bekir Aġa: *Çavuşbaşı, Osmanlı tarihinde "Dîvân-ı Hümayun" çavuşlarının amiri, Dîvân-ı Hümayunda reisülküttaba yardımcılık yapan çavuş başı padişahın huzuruna çıkacak elçilere eşlik etme görevinde bulunan görevli, Ebu Bekir Ağa.*
1. **çavuşbaşı Ebū Bekir** Aġa ve tezkire-i evvel İbrāhīm Efendi ve tezkire-i sānī Es-seyyid Meḥmed Hāşim *(231:8). [çavuşbaşı Ebū Bekir Aġa,]*
2. ve birine daḫi ʿizzetlü **çavuşbaşı Ebū Bekir Aġa** ṣadr-ı bezm-i melāʾik-mūnis olup *(267:2). [çavuşbaşı Ebū Bekir Aġa,]*
3. ile ve ʿizzetlü **çavuşbaşı Ebū Bekir Aġa** cümle çavuşān-ı dīvān-ı cihān-dāri ile *(286:11). [çavuşbaşı Ebū Bekir Aġa,]*
4. Hediyye-i Çavuşbaşı Aġa Ve **çavuşbaşı** ʿizzetlü **Ebūbekir Aġa** ṭarafından *(288:1). [çavuşbaşı Ebūbekir Aġa,]*

çavuşlar emīni: *Divan- ı Hümayun çavuşlarının âmirlerinden idi. Kanun hükümlerine göre verilen cezaların infaziyle meşgul olurdu. Çavuşlar kâtibi ile bilhassa ulema sınıfının itibarlı şahsiyetlerini müderris, kadı, naip ve emsalini tevkif salâhiyetini haizdi.*

ve çavuşlar kātibi ve **çavuşlar emīni** oturup bu süfreleriñ baḳiyyeleri *(286:33). [çavuşlar emīni,]*

çavuşlar kātibi: *Baş çavuş. Çavuşbaşı, Osmanlı tarihinde "Dîvân-ı Hümayun" çavuşlarının amiri, Dîvân-ı Hümayunda reisülküttaba yardımcılık yapan çavuş başı padişahın huzuruna çıkacak elçilere eşlik etme görevinde bulunur*
1. ve **çavuşlar kātibi** ve çavuşlar emīni oturup bu süfreleriñ baḳiyyeleri *(286:33). [çavuşlar kātibi,]*
2. ve bostāncı oṭabaşısı ve teşrīfātī ve **çavuşlar kātibi** ve emīnine ve *(320:18). [çavuşlar kātibi,]*

çavuşlardan biri: *Onbaşıdan bir üst rütbe ve bu rütbede bulunan erbaşlardan biri.*

çeşm ü gūş olan nice gürg-i bārān-dīde ṭulumcı ve **çavuşlardan biri** *(318:6). [çavuşlardan biri,]*

çavuşlarıñ yüzine: *Şenliklerde fişek gösterilerini hazırlayan çavuşların yüzleri.*

yigirmi māh-tāba āteş virilüp ve yüz püskürme ile **çavuşlarıñ yüzine** *(270:13). [çavuşlarıñ yüzine, -n, -e]*

çeġāne vü çeng: *Çengi teli ve çeng.*

Baʿdehū Edirne Ḳolına fermān buyurulmaġın anlar daḫi **çeġāne vü çeng** ile *(198:11). [çeġāne vü çeng,]*

çeġāneleriñ zemzemesiyle: *Çal paracıların ezgisi.*

çeġāneleriñ zemzemesiyle benān-ı sāz-nüvāzların tīr-i kemān-ı kemānçe vü çeng ü ʿūd itdikçe *(291:12). [çeġāneleriñ zemzemesiyle, -y, -le]*

<u>çeġāne-nüvāz u naʿra-sāz olaraḳ:</u> *Çalmak ve söylemek.*

şikār-ı fitrāk-beste gibi kendüye redif idüp ʿAcem Oyunı ile **çeġāne-nüvāz u naʿra-sāz olaraḳ** *(255:7). [çeġāne-nüvāz u naʿra-sāz olaraḳ, -araḳ]*

<u>çehār:</u> *Dört.*

cedvel-keş-i evrāḳ-ı siyeh-reng-i şeb-i tār oldı ki **çehār** *(271:15). [çehār,]*

<u>çehār-şenbe güni:</u> *Çarşamba günü, haftanın üçüncü günü.*
1. **çehār-şenbe güni** mübāşeret olunup baʿde't-tekmīl sarāy-ı ʿatīḳa naḳline *(141:30). [çehār-şenbe güni,]*
2. İrtesi gün ki ẕi'l-ḳaʿdeniñ on beşinci **çehār-şenbe günidir** mevkib-i sürda *(153:23). [çehār-şenbe günidir, -dir]*

<u>çek-:</u> *Katlanmak, dayanmak, tahammül etmek.*
1. Ḫademe-i süruñ **çekdikleri** meşaḳḳat ber-mücib-i el-ḳaṭretü tedüllü ʿale'l-ġadīr *(327:6). [çekdikleri, -dik, -ler, -i]*
2. Ve meydān-ı sürdan ziyāde icrā-yı rüsūm-ı şādmānī ile **çekdikleri** *(364:22). [çekdikleri, -dik, -ler, -i]*

<u>çek-:</u> *Çekmek II Masa, dolap vb.nin öteberi koymaya yarayan, dışarıya doğru çekilen gözü, çekme.*

Ne güzel **çekmece** hümāyūn-bād *(161:21). [çekmece, -me, -ce]*

<u>çek:</u> *İçmek, yudumlamak.*

Zevraḳ-ı ṣahbā ile sen de yüri çaṭ al **çek** iç *(297:12). [çek,]*

<u>çek:</u> *Yükseltmek, kaldırmak.*
1. ol rīsmān bocurġadlar ile çekilürse ol ṭablayı ol semte **çeker** ve *(258:31). [çeker, -er]*
2. ḫortūmına beste olan rīsmānlar ile gūyā **çeker** ve ḳalʿa daḫi fīliñ ardınca revān olup *(263:21). [çeker, -er]*

<u>çek:</u> *Katlanmak, dayanmak, tahammül etmek.*
1. **Çekilen** zaḥmet-i bārān gūyā *(311:17). [çekilen, -il, -en]*
2. çekilen tekellüfāt-ı sūriyyeleri ṣaġdıç emegine dönecegi mütebeyyen iken yine *(326:13). [çekilen, -il, -en]*

<u>çek:</u> *Herhangi bir nesneyi bir noktadan bir noktaya götürmek.*
1. idi Cānib-i yemīninde olan riştesi tār-ı ṭanbūr gibi **çekildikçe** *(163:1). [çekildikçe, -il, -dikçe]*
2. kimesneye **çekdirmeden** ve ṭaşradan bir ferdiñ iʿānetine muḥtāc itdürmeden *(184:13). [çekdirmeden, -dir, -meden]*
3. Saṭr-ı mevc üzre **çekilmiş** ḫilʿat-ı taḥsīn mi ya *(184:24). [çekilmiş, -il, -miş]*
4. bend ü rabṭ idüp gūyā ḳalʿayı fīl **çeker** ve fīl yüridükçe ḳalʿa daḫi yürür giderdi *(187:26). [çeker, -er]*
5. **Çeküp** ṣanʿatla bālā-yı sütūna itdiler işʿād *(213, 12). [çeküp, -üp]*
6. **çeken** fīl ṣüretinden bendleri güsiste ve ol bār-ı girān ḳaydından vāreste eyleyüp *(264:3). [çeken, -en]*
7. Ruḫsārına **çekdi** perde-i şerm *(293:12). [çekdi, -di]*
8. ḳalyonı dāḫil-i ḥavme-i otaġ-ı hümāyūna **çekdirmeleri** fermān buyurulmaġın *(314:15). [çekdirmeleri, -dir, -me, -ler, -i]*
9. yüz ḳadar gemici neferleri aḳındıda ḳayıḳ **çeker** gibi meydān-ı şūra tesyīr ile *(314:8). [çeker, -er]*
10. Ḫaddeden tel gibi **çekdiñ** kendiñe tār-ı dili *(334:15). [çekdiñ, -di, -ñ]*
11. ki her birini ḫademe-i ışṭabl-ı ḫāṣṣadan birer mücevvezelü süvārīler **çekerler** *(368:36). [çekerler, -er, -ler]*

12. ile **çekilüp** ṭop-ı zerrīnleri āfitāb-ı raḫşān ve gül-mīḫ-ı sīmīnleri nücūm-ı tābān *(369:29). [çekilüp, -il, -üp]*

çek: *(Ejder için) Kaplamak, kapsama alanı içinde bulunmak.*

Ejder **çekildi** ebr ile gūyā feleklere *(252:33). [çekildi, -il, -di]*

çekdiri: *Hem kürekli hem yelkenli tarihi bir gemi sınıfı.*
Ve ṭopçılar dāʾiresinde merbūṭ olan **çekdiri** daḫi gāh küreklerin çekdiri çekdiri *(264:23). [çekdiri,]*
Bu eṣnāda ḥużūr-ı hümāyūnda ʿādet-i meʾlūfe üzere **çekdiri** çekdiri çekdiri *(275:31). [çekdiri,]*
Çekdiri yelkenini ṭoldurdı *(324:16). [çekdiri,]*

çekdiri çekdiri: *Çekerek.*

ẕirāʿ ve on üç oturaḳ üç fenerli bir çekdiriyi **çekdiri çekdiri** meydān-ı sūra *(183:21). [çekdiri çekdiri,]*

çekdiri çekdiri: *Çekmek, çekerek. bir şeyi kendine doğru sürüklemek.*

Ve ṭopçılar dāʾiresinde merbūṭ olan çekdiri daḫi gāh küreklerin **çekdiri çekdiri** *(264:23). [çekdiri çekdiri,]*

çekdiri çekdiri: *Çektire çektire, çekerek.*

Bu eṣnāda ḥużūr-ı hümāyūnda ʿādet-i meʾlūfe üzere **çekdiri çekdiri** çekdiri *(275:31). [çekdiri çekdiri,]*

çekdiri çekdiri: *Çektire çektire, sürükleyerek.*

lenger-efgen-i sāḥil-ṣaḥrā olan maʿhūd ḳadırġayı **çekdiri çekdiri** *(343:10). [çekdiri çekdiri,]*

çekdiri paşaları: *Hem kürekli hem yelkenli gemileri kumanda eden kişi.*

selīmī ve erkān kürki ile cümleye reʾīs olup baʿdehū **çekdiri paşaları** *(339:2). [çekdiri paşaları,]*

çekdiri sefīnelerinde: *Hem kürekli hem yelkenli tarihi bir gemi sınıfı.*

çekdiri sefīnelerinde kürekçiler ilḳā-yı şevḳ u ḳuvvet ile imdād u iʿānet *(367:18). [çekdiri sefīnelerinde, -n, -de]*

çekdirme: *Hem kürekli hem yelkenli tarihi bir gemi sınıfı.*
1. **Çekdirme** midir ḳarada sāʾir *(133:2). [çekdirme,]*
2. El ḥaḳḳ ʿamele-i tersāne bir ṣanʿat-ı sāḥirāne itmişler idi ki **çekdirmeyi** bir *(184:12). [çekdirmeyi, -y, -i]*
3. gāh **çekdirme** bevārıḳ-ı ra'd-āvāz ile ṣāʿiḳa-bār ve gāh eṭrāfında *(186:9). [çekdirme,]*
4. mārrü'l-beyān **çekdirme** imdāda gelüp ol daḫi ḳalʿayı ṭoplamaġa başlayup ve *(267:27). [çekdirme,]*
5. iẓhārından ṣoñra dönüp maḳāmlarında ḳarār ve **çekdirme** daḫi yerinden ḳopup *(295:23). [çekdirme,]*
6. **Çekdirmeniñ** bu ḥareketi şehriyār-ı İskender-iştihārıñ baḥr-ı zeḫḫār-ı kerem-i bī-şümārını *(295:26). [çekdirmeniñ, -n, -iñ]*
7. **çekdirme** lenger-bār-ı ḳarār olup deryā-yı āteş olan meydān-ı sūra imāle-i sükkān *(356:22). [çekdirme,]*

çekdirme-i bī-hemtānıñ vaṣfı: *Benzersiz çektirmenin özelliği.*

Ḥāṣılı **vaṣfı** o **çekdirme-i bī-hemtānıñ** *(187:13). [çekdirme-i bī-hemtānıñ vaṣfı, -n, -ıñ]*

çeki: *Bir şeyi bir yerinden tutarak kendine ya da herhangi bir yöne doğru yürütmek, sürüklemek.*

Ya ḫançer-i Behrām-ı felekdir ki **çekilmiş** *(329:5). [çekilmiş, -il, -miş]*

çeki ṭaşını: *Pastırmalık etlerin kurutulduktan sonra denklemesinde kullanılan ağırlık.*

āvīzān olan bir **çeki ṭaşını** on nefer ādem maḳara ile iki ẕirāʿ miḳdārı refʿ idüp *(317:12). [çeki ṭaşını, -n, -ı]*

çekic-i ġamzeñdir: *Gamzenin çekici vuruculuğu.*

İş ya burġu-ı müjeñ ya **çekic-i ġamzeñdir** *(297:15). [çekic-i ġamzeñdir, -ñ, -dir]*

çekīde: *Süzülmüş, damlamış.*

bir ḳaṭre **çekīde** ve ne kārd-ı ser-tīzlerden birisi vücūdına ḫalīde oldı Baʿdehū *(175:23). [çekīde,]*

çekīde-i lūle-i ḳalem-i ʿanberīn-raḳamı: *Amber kokulu kaleminin borusundan damlamak.*

çekīde-i lūle-i ḳalem-i ʿanberīn-raḳamı ile olan dü-cihān-bahā bir *(189:23). [çekīde-i lūle-i ḳalem-i ʿanberīn-raḳamı,]*

çekil: *Bir yerden uzaklaşmak, bir yere uğramamak; araya mesafe koymak.*

çekilüp gider ve öñindeki ejder yedi başındaki aġızlarından fişeng-i şerer-efşān *(263:22). [çekilüp, -üp]*

çekil: *Geriye ya da her hangi bir yöne doğru ilerlemek.*
1. ile nihānī **çekildigini** derk itmeyüp bu ḫāletle ip üstinde raḳs u cilvelerine *(258:35). [çekildigini, -dig, -i, -n, -i]*
2. ol rīsmān bocurġadlar ile **çekilürse** ol ṭablayı ol semte çeker ve *(258:31). [çekilürse, -ür, -se]*

çekil: *Yazılmak.*

çekildikde tüccār-ı Mıṣr-ı Ḳāhireden ʿAṭṭārān ve Ḳahve-fürūşān ve *(313:21). [çekildikde, -dikde]*

çekil: *Sunulmak.*

Çekildi niʿmet-i şādī cihāniyān üzre *(349:2). [çekildi, -di]*

çekme: *İşleme.*

Çekmemiş böyle naḳş bir üstād *(161:20). [çekmemiş, -miş, -]*

çekme: *Kıvrımlı kumaş.*

çekme ve aṭlas-ı vālā hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ üzere ber-resm-i ḳadīm *(307:29). [çekme,]*

çekme boyama: *Boyalı bir çeşit tulum.*

ve üç **çekme boyama** ve iki mīrzāyī boġaṣı ve ḳılabdānlı aṭlas boġça *(300:17). [çekme boyama,]*

çekme büründcek: *Kıvrımlı, ham ipekten dokunmuş bez.*

zer-bāf ve iki ʿaded **çekme büründcek** ve iki ʿaded ṣandal çekmesi hediyyelerin *(336:11). [çekme büründcek,]*

çeküp çevirüp: *Düzene sokmak.*

çeküp çevirüp bir aḥsen ḳālıba ifrāġ ve güẕāşte-i sūzen-i nigāh olan tār-ı müjgānların *(282:5). [çeküp çevirüp, -üp]*

Çelebioġlı: *Bir yeniçeri ocağı çavuşunun lakabı.*

ve muḥżır Aḥmed Aġa kemer-beste ve **Çelebioġlı** şöhretiyle mükennā *(204:28). [Çelebioġlı,]*

çelīpā: *Haç, salip, put,çarmıh.*

Şīşe-bāzlar daḫi bir sebū üzerinde **çelīpā** şeklinde aḫşābdan çār-gūşe bir *(176:5). [çelīpā,]*

çemen-i sebze-gūnun rīze-i sengi: *Yeşil renkli çimenin taş kırıntısı.*

her şükūfesiniñ resmi erbāb-ı temāşāya nīreng-i füsūn ve her **çemen-i sebze-gūnun rīze-i sengi** *(269:33). [çemen-i sebze-gūnun rīze-i sengi,]*

çemen-i şevḳ: *İstek çimenliği.*

Çemen-i şevḳ tāzelendi ʿaceb *(272:11). [çemen-i şevḳ,]*

çemenistān-ı āmāline: *Emel çimenliği.*

cārī ve ṭarāvet-i reşeḥāt-ı şādmānī herkesiñ **çemenistān-ı āmāline** *(333:17). [çemenistān-ı āmāline, -i, -n, -e]*

çemen-şuffe-i dil-nişīni: *Güzel çimenlik yer, gönülde yer tutan.*

muṣallāyı muḥīṭ u dāʾir ve ol minaṣṣa-i ʿarūs-i ʿibādet olan **çemen-şuffe-i dil-nişīni** *(150:5). [çemen-ṣuffe-i dil-nişīni, -i]*

çemen-şuffe-i mezbūre: *(Kağıthane'deki bir yeşil alan) Adı geçen çimenlik.*

ḳurbında vāḳiʿ dıraḫt-ı sāye-dār-ı mināre-sīmā sāye-gāhında olan **çemen-şuffe-i mezbūre** *(150:12). [çemen-ṣuffe-i mezbūre, -e]*

çenār aġacına: *Çınar ağacı.*

Āyīneli Ḳavaḳ iskelesi sāḥilinde **çenār aġacına** baʿdehū iskeleye *(257:24). [çenār aġacına, -n, -a]*

cenber: *Çember, halka. II Felek.*

Birbiri içinde **çenber** eflāk *(129:18). [çenber,]*

çenber: *Cambazların gösteri yaptığı halka.*
1. vech üzere beş **çenberden** geçmek ile ṭavḳ-ı beşerden ḫāric iş itdi *(158:16). [çenberden, -den]*
2. şitāb eyledi Ve dāʿire-i kemer-bend-i miyānı ḳadar bir çenberi daḫi ol dört **çenbere** *(158:13). [çenbere, -e]*
3. teng-ter dört **çenberi** āb-ı cārīye memerr olan kemer gibi yek-dīgere *(158:11). [çenberi, -i]*
4. şitāb eyledi Ve dāʿire-i kemer-bend-i miyānı ḳadar bir **çenberi** daḫi ol dört çenbere *(158:13). [çenberi, -i]*
5. bir **çenberi** daḫi rüfeḳāsı ellerinde ṭutar iken pehlevān-ı mezbūr dūrdan *(158:18). [çenberi, -i]*
6. ile oynar raḳḳāṣ-ı çār-pāre-bāz ve **çenberden** geçen ʿArab-ı Mışrīye *(165:20). [çenberden, -den]*
7. bir şütürüñ senāmı üzerine vażʿ olunan **çenberiñ** bir ṭarafından berḳ-i hātif gibi *(175:24). [çenberiñ, -iñ]*
8. Baʿdehū bir **çenber** içinde nışfı mertebesine degin biri biri üzerinde fincānlar *(176:24). [çenber,]*
9. ḫāk-pūs-ı ʿatebe-i devletden ṣoñra rüfeḳāsı ellerinde bir **çenberi** ṭutup kendü *(209:5). [çenberi, -i]*
10. püşt üzere yatup bir ḥimār-ı pāy-besteyi der-kenār ve ikisi birden bir **çenberden** *(209:6). [çenberden, -den]*
11. ve ḫ̆āh u nā-ḫ̆āh anıñla pīç-ender-pīç perende-bāzlıḳlar ile **çenberden** ʿubūr eyledi *(209:10). [çenberden, -den]*
12. senām-ı ester-i gerdūnda **çenber** ve perende-bāz-ı berḳ-cehān-ı pehlevān-ı çenber-güẕār-ı Mışrīden *(222:2). [çenber,]*
13. Baʿdehū birbirine mülāṣıḳ dört bār-gīriñ ẕīnlerini birer **çenber** ile ḥalḳa-i fitrāk *(223:7). [çenber,]*
14. birine ḥalḳa-i laʿnet gibi belā-yı ser itdigi **çenberden** geçüp mevc-i pür-tābı *(223:3). [çenberden, -den]*
15. daḫi üzerinden ṭafra-künān **çenberden** güẕerān olup ne **çenberden** ḥallāc oldıġı *(223:14). [çenberden, -den]*
16. üzerinden pertāb ve verālarında olan **çenberi** daḫi güẕār u şitāb eylediginden mā-ʿadā *(223:12). [çenberi, -i]*
17. yalmanı iç ṭarafında bir dāʾire-i ṣaġīr ü żīḳ gāh bu **çenberi** zemīnden iki ẕirāʿ *(246:28). [çenberi, -i]*
18. egilüp zemīndeki **çenberden** geçerdi *(246:31). [çenberden, -den]*
19. tevʾemān gibi bir **çenberden** çıḳdılar ve çarḫ-ı şuʿbede-kāra ne **çenberden** *(247:6). [çenberden, -den]*
20. **Çenber** kemer-i Mısrīye çesbān o bel ince *(247:17). [çenber,]*
21. **Çenber** kemerince kemeri ince belince *(247:18). [çenber,]*
22. Ve sāye-vār kendüye ḳafā-dār olan refīḳiniñ başına bir **çenberi** ḥalḳa-i laʿnet *(247:1). [çenberi, -i]*
23. nihāde ve āġūş gibi güşāde eyleyüp ve aña muttaṣıl şemşīrlere muḳābil iki **çenberi** *(247:13). [çenberi, -i]*

çenberiñ derūn u bīrūnını: *Çemberin içi ve dışı.*

Baʿdehū zūr-bāzān-ı sālifü'l-beyān gāh bir **çenberiñ derūn u bīrūnını** *(175:19).*
[çenberiñ derūn u bīrūnını, -ı, -n, -ı-n, -ı]

çenberiñ içinden: *Gösterilerde eğlence amaçlı kullanılan halkanın ortası.*

gibi tezyīn eyleyüp birer pertāb ile dört **çenberiñ** daḫi **içinden** şitāb itdikden *(223:8). [çenberiñ içinden, -n, -den]*

çenberiñ nīme-i ḫāliyesinden: *Çemberin yarısının boşluğu.*

olan **çenberiñ nīme-i ḫāliyesinden** geçüp ikisi birden raḥm-ı māderden *(247:5). [çenberiñ nīme-i ḫāliyesinden, -n, -den]*

çenberleriñ içinden: *Halkanın içi.*

çenberleriñ içinden güẕerān oldı ve görenler ḥayretde ḳaldı Beyt li-münşiʾihi *(247:16). [çenberleriñ içinden, -n, -den]*

çend: *Birkaç.*
1. ferş-i zemīn-i iʿtiẕār itdiklerinde süḫan-sencān-ı erbāb-ı temāşā bu **çend** ebyāt-ı nāzükāneyi *(285:5). [çend,]*
2. üzere **çend** ṭāḳa ecnās-ı aḳmişe itḥāfına ḳanāʿat itmeyüp ʿarż-ı iḫtişāş u ʿubūdiyyet *(340:14). [çend,]*
3. tekmīl-i aʿżā-yı niẓām idince **çend** rūz tevaḳḳuf *(340, 18). [çend,]*

çendān: *Pek çok, o kadar fazla.*

güm oldı **Çendān** bu mertebe ṣanʿat ḫalḳa īcāb-ı iʿcāb u ḥayret idemeyüp *(351:32). [çendān,]*

<u>çendān:</u> *Birkaç gün.*

Yevm-i mezbūrda keşret-i bārān ḫalḳa göz açdırmayup **çendān** evvelkiler *(341:25). [çendān,]*

<u>çeng idüp:</u> *Çeng diye eline alıp çalmak.(Çeng: Çeng ya da çenk, açık arplardan köşeli arplar grubuna giren çalgıdır.).*

Ḳavṣ-ı ḳuzaḥı nola **idüp çeng** *(133:9). [çeng idüp, -üp]*

<u>çeng ü çegāne:</u> *Çalgıcılar.*
1. **çeng ü çegāne** ve envāʿ-ı melāʿib-i muḍḥikāne-i dil-cūy-ı keder-şūy ile *(322:19). [çeng ü çegāne,]*
2. mürūrı fermān buyurılup cā-be-cā **çeng ü çeġāne** ve āheng ü terāne ve ṣadā-yı mehter-ḫāne *(345:33). [çeng ü çeġāne,]*
3. ve niẓām-ı ālāy-ı pesendīde ile **çeng ü çeġāne** ve āheng ü terāne ve zīb ü zīnet-i bī-nihāye *(350:23). [çeng ü çeġāne,]*
4. merdüm-i çeşm-i cihān-bīn gibi perde-nişīn olduḳda ṭaraf ṭaraf **çeng ü çeġāne** *(351:17). [çeng ü çeġāne,]*
5. Bu eşnāda ṭaraf ṭaraf āheng ü terāne ve **çeng ü çeġāne** ġarāʾib-i melāʿib *(360:8). [çeng ü çeġāne,]*

<u>çeng ü çeġāne ṣafāsı:</u> *Musiki ve dans eğlencesi.*

bir iki sāʿat pīş-i otaġ-ı āṣafīde **çeng ü çeġāne ṣafāsı** mütemādī ve velvele-i celācil-i düfūf-ı raḳḳāṣān *(175:3). [çeng ü çeġāne ṣafāsı,]*

<u>çengāl-i ʿuḳāb-ı intihābdan:</u> *Yağma kargasının pençesi.*

ḳumrī-i serv-nişīn ve nesr-i ṭāʾir-i sipihr-i berīn gibi **çengāl-i ʿuḳāb-ı intihābdan** *(361:31). [çengāl-i ʿuḳāb-ı intihābdan, -dan]*

<u>çengī:</u> *Raks eden kişi.*
1. her gün basṭ-ı dāʾire-i encümen ve ṭarḥ-ı nişīmen ḳılındı Ve ḳol ḳol **çengīlere** *(142:13). [çengīlere, -ler, -e]*
2. zaʿferān-zār-ı ḫande-i neşāṭ itdiler Baʿdehū ḳol ḳol **çengīler** ayaġ uṣūliyle *(174:14). [çengīler, -ler]*
3. Bunlar ṭayy-ı ālāt-ı bāzī itdiklerinden ṣoñra **çengīler** faṣla ser-āġāz eyledikleri *(176:28). [çengīler, -ler*
4. dāḫil olduḳlarında bir ḳol **çengī** ve ḫayāl-bāzān ḫaymelerinde şebān u rūzān *(183:11). [çengī,]*
5. meʾmūren seyr otaġında **çengīler** temāşāsına dāʾire-nişīn-i encümen-i iʿtilāf olmuşlar idi *(198:22). [çengīler, -ler]*
6. ve ṣuver-i ġarībe-i pür-ʿiber ḫīre-sāz-ı naẕar olup içinde ḳol ḳol **çengīler** *(203:5). [çengīler, -ler]*
7. ile ārāste ve zer ü zīver ve dībā āvīzeler ile pīrāste olup içinde bir ḳol **çengī** nā-dīde *(220:6). [çengī,]*
8. Ve bir ḳol **çengī** dest-efşān-ı meydān-ı sūr ve velvele-i def-i pür-tefleri *(231:24). [çengī,]*
9. güẕerān ve rūzān u şebān bir ḳol **çengī** ve sāʾir luʿbet-bāzān ḫaymelerinde şenlik itmekle *(233:9). [çengī,]*
10. Bu eşnāda ḳol ḳol **çengīler** bāzīçe-i günā-gün ile dest-gāh-ı neşāṭ ḳurdılar *(251:4). [çengīler, -ler]*
11. ve mendīl-i ʿAcemāne ile ḳolbaşıları sāʾir **çengīlerden** ser-efrāz-ı imtiyāz oldı *(255:4). [çengīlerden, -ler, -den]*
12. altında ḳayıḳlar ile def-zenān u raḳṣ-künān olan **çengīler** daḫi *(259:9). [çengīler, -ler]*
13. **çengīler** dāʾireler ve raḳḳāṣlar çār-pāreler ile āheng-i sāz ve *(264:15). [çengīler, -ler]*
14. arasından geçüp ālāy gösterdiler ve şenlik içün üç yerde ḳol ḳol **çengīler** āheng idüp *(266:23). [çengīler, -ler]*
15. Eṭfāle bu iltifātların görüp **çengīler** daḫi bir mertebe şenlikler ile *(275:27). [çengīler, -ler]*
16. **Çengīleriñ** ṣaġ ṭarafında küştī-gīrler güreş ṭutmaġ için birbirleri ile *(294:15). [çengīleriñ, -ler, -iñ]*
17. āġāzelerin resīde-i encām eylediklerinde **çengīler** daḫi ḳol ḳol naʿra-i dost *(308:30). [çengīler, -ler]*
18. ke'l-evvel ṭulumcılar muḳaddimetü'l-ceyş-i şevḳ ve **çengīler** *(311:26). [çengīler, -ler]*
19. gündüzinde **çengīler** gicesinde ḫayāl-bāzlar şenlik için mevṣūl ḳılındılar *(317:19). [çengīler, -ler]*
20. derūn-ı ḫaymede ḳol ḳol **çengīler** ve cān-bāzlar ve sāʾir luʿbet-bāzlar *(343:7). [çengīler, -ler]*
21. için başḳa başḳa çadırlar ḳurılıp yine mehter-ḫāneler ve **çengīler** *(364:14). [çengīler, -ler]*

çeng-i ḥarbī āvāzesine: *Savaşı işaret eden çeng sesi.*

Eṭrāfdan **çeng-i ḥarbī āvāzesine** bedel şayḥa-i Selleṭallāhu'l-kelbe ʿale'l-ḫınzīr *(282:1). [çeng-i ḥarbī āvāzesine, -n, -e]*

çengileriñ ardında: *Rakkasların arkası.*

edāsıyla mühre-bāzī vü şuʿbede-sāzī idüp **çengileriñ ardında** resen-bāz daḫi *(295:3). [çengileriñ ardında, -n, -da]*

çengīleriñ öñinde: *Rakkasların önü.*

oldı ve **çengīleriñ öñinde** maṭraḳ-bāzān ve gürz-kārān meydān-ı hünerde ʿarż-ı cevlān *(295:11). [çengīleriñ öñinde, -n, -de]*

çengiyān çadırları: *Çalgıcı ve oyuncuların çadırları.*

bir cānibinde ṭulumcıyān ve **çengiyān çadırları** ḳurulmaġla ḫavf ü recā beyninde *(151:17). [çengiyān çadırları,]*

çengiyān u bāzendeye: *Çengiler ve oyuncular.*

ḫˇānende vü sāzende ve **çengiyān u bāzendeye** ruḫṣat-ı ārām virildiginde *(308:34). [çengiyān u bāzendeye, -y, -e]*

çengiyān u rakḳāṣān: *Çengiler ve rakkaslar, oyuncular.*

ḳanādīl-i būḳalemūn-reng-i ḫoş-nümūn ile ārāste olup her birinde **çengiyān u raḳḳāṣān** *(230:15). [çengiyān u raḳḳāṣān,]*

çengiyān-ı ʿişve-perdāzlar: *İşveli, hareket eden çengiler.*

raḳḳāṣān-ı çāpük-bāz ve **çengiyān-ı ʿişve-perdāzlar** ile eṣnāf-ı sālifeden mümtāz olup *(283:18). [çengiyān-ı ʿişve-perdāzlar, -lar]*

çengiyān-ı müşaʿşa-çeġāne: *Şıkır şıkır çalparalarıyla oynayan çengiler.*

ve sāzendegān-ı zühre-endām ve muṭribān-ı dil-keş-terāne ve **çengiyān-ı müşaʿşa-çeġāne** *(253:4). [çengiyān-ı müşaʿşa-çeġāne,]*

çep ü rāst: *Sağ ve sol.*

cebīni üzere idāre ve **çep ü rāst** raḳṣ-ı bī-muḥābā ve pīş ü pesine temāyül ü inḫinā *(158:5). [çep ü rāst,]*

çep ü rāst: *Eğilmek ve doğrulmak.*

başına ḳoyup üzerine bir ḫum-ı memlū vażʿ idüp **çep ü rast** cilveler itdi ve *(247:20). [çep ü rast,]*

çep ü rāst: *Çaprazlama, sağ ve sol.*

ve **çep ü rāst** reftārlarında vāhime-i üft ü ḫīzinden emīn olmaġla *(258:26). [çep ü rāst,]*

çep-rāst-ı muṣannaʿ: *Usta elinden çıkmış, çapraz iş (gerdanlık).*

Ve elmās ve yāḳūt ile muraṣṣaʿ bir ḳıṭʿa **çep-rāst-ı muṣannaʿ** ki *(160:18). [çep-rāst-ı muṣannaʿ,]*

çep-rāst-ı muṣannaʿ: *(Elmas) İşlemeli çapraz.*

ḳıṭʿa **çep-rāst-ı muṣannaʿ** bir tuḥfe-i maṭbūʿa ve beş ṭonluḳ firengī aṭlas ve beş *(340:21). [çep-rāst-ı muṣannaʿ,]*

çep-rāst-ı muṣannaʿ-ı vaḳḳād: *(Elmas) Parlayan, işlemeli, çapraz.*

elmās **çep-rāst-ı muṣannaʿ-ı vaḳḳād** bu müddete dek cenīn-i meşīme-i nişīn-i kār-gāh-ı üstād olup *(340:17). [çep-rāst-ı muṣannaʿ-ı vaḳḳād,]*

çerāgāh-ı āhū-yı nigāh-ı şeh-zādegān olmaġın: *Şehzadelerin ceylan bakışlı gözlerine otlak gibi görünmek.*

çerāgāh-ı āhū-yı nigāh-ı şeh-zādegān olmaġın temāşā-yı naḫlistan-ı sūrīye ārzū-yı ḫāṭırları oldıġını *(143:15). [çerāgāh-ı āhū-yı nigāh-ı şeh-zādegān olmaġın, -maġ, -ın]*

çerā-gāh-ı imtiyāz u iftihār oldılar: *Övünç ve seçkinlik çadırında bulunmak.*

meşhūd olmaġın iltifāt-ı ḫüsrev-i merḥamet-şiʿār ile nāzende-ḫırām **çerā-gāh-ı imtiyāz u iftiḫār oldılar** *(237:17). [çerā-gāh-ı imtiyāz u iftiḫār oldılar, -dı, -lar]*

çerāġān: *Yıldızlar.*

Çerāġān ile virdi ḳaşrına fer *(227:9). [çerāġān,]*

çerāġān-ı gülşen pertevin: *Çiçek bahçesinin kandillerinin ışığı.*

ravża-i ẕatü'n-naḍra-i manẓara-i ḫudāvend-i ʿalī-ḥaḍrāda ol lāle-ʿiẕārān-ı gül-ruḫsār **çerāġān-ı gülşen pertevin** *(239:17). [çerāġān-ı gülşen pertevin, -in]*

çerāġān-ı lāle-zār: *Lale bahçesi kandilleri.*

çerāġān-ı lāle-zār gibi ṣaff-beste-i tertīb olup pervānegān-ı şemʿ-i cemāllerine *(312:19). [çerāġān-ı lāle-zār,]*

çerāġān-ı ümīdiñ: *Ümit lambaları.*

Eyledi ḫalḳıñ **çerāġān-ı ümīdiñ** tāb-dār *(196:1). [çerāġān-ı ümīdiñ, -iñ]*

çerāġ-efrūz-ı bürūz olmaġın: *Varlık kandilini yakmak, bir tertip halinde elde edilmek.*

çerāġ-efrūz-ı bürūz olmaġın bir sāʿat miḳdārı pertev-şiken-i sāye-bān-ı māh-tāb olduḳdan *(228:20). [çerāġ-efrūz-ı bürūz olmaġın, -maġ, -ın]*

çerāġ-efrūz-ı istināre olan: *Işık saçmanın yarattığı parlaklık.*

meşġūl idiler Ẕihn-i vaḳḳādı mişkāt-ı feyż-i ilāhīden **çerāġ-efrūz-ı istināre olan** *(152:9). [çerāġ-efrūz-ı istināre olan, -an]*

çerāġ-efrūz-ı nūr: *Işık kandilini yakmak.*

İbtidā Dūde-i Ṭopçıyāndan **çerāġ-efrūz-ı nūr** ve fetīle-sūz-ı bürūz u ẓuhūr olan *(196:16). [çerāġ-efrūz-ı nūr,]*

çerāġ-efrūz-ı şeṭāret: *Şenlik kandilini yakmak.*

terānesiyle **çerāġ-efrūz-ı şeṭāret** ve nice muḍḥik-ṣūret ü uʿcūbe-heyʾet cemāller *(312:26). [çerāġ-efrūz-ı şeṭāret,]*

çerāġ-ı dūdmān-ı salṭanat: *(III. Ahmet) Saltanat ailesinin ışığı.*
1. Gicesinde daḥi ol **çerāġ-ı dūdmān-ı salṭanat** mīnā-ḫāne-i ḥarem-serāy-ı saʿādetlerinde *(159:28). [çerāġ-ı dūdmān-ı salṭanat,]*
2. ol **çerāġ-ı dūdmān-ı salṭanat** ḥażretleri mīnā-ḫāne-i ḥarem-sarāy-ı saʿādetlerine *(172:16). [çerāġ-ı dūdmān-ı salṭanat,]*

çerāg-ı meclis-i devlet: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Devlet meclisinin ışığı.*

Çerāg-ı meclis-i devlet veliyy-i niʾmet-i kül *(152:22). [çerāg-ı meclis-i devlet,]*

çerāġ-ı merdüm-i cihān-bānī: *Sultanın gözbebeğinin ışığı.*

çerāġ-ı merdüm-i cihān-bānī temāyül-i şekker-ḫˇāb ile *(221:9). [çerāġ-ı merdüm-i cihān-bānī,]*

çerge: *Çadır.*
1. ve ittiṣālinde olan **çergeye** ʿörf ve üstleri ile gelüp merātib-i sāmiyelerine *(177:2). [çergeye, -y, -e]*
2. **çerge** daḥi vażʿ olundı ve cemʿiyyet-gāhlarına tevsīʿ ḳılındı *(201:12). [çerge,]*
3. Borcum olsun ḳara ḳız **çergeye** gelmezse eger *(207:4). [çergeye, -y, -e]*
4. Yıḳayım **çergeyi** bir naʿra-i Çingāne ile *(207:5). [çergeyi, -y, -i]*
5. ikrām olunmaġ içün müsāfir çergelerinden üçünci **çergeye** şeref-yāb-ı müṣūl olup *(285:26). [çergeye, -y, -e]*
6. **Çergelerde** tertīb-i pür-zīb üzere süfreler mebsūṭ-ı zemīn ve çāşnī-gīrān u zülüfliyān *(306:13). [çergelerde, -ler, -de]*
7. nışfına **çergelerde** ve nışfına ḫāric-i çergede kilīmler güsterde ve *(306:34). [çergelerde, -ler, -de]*
8. fevcā-fevc Sarāy-ı ʿAtīḳa gelüp ve kendülere maḫṣūṣ **çergelerde** merātīb-i sāmiyelerine *(364:33). [çergelerde, -ler, -de]*

çerge-i sālisede: *Üçüncü çadır.*
1. sāʾir küttāb ve aʿyānları **çerge-i sālişede** iclās ve ʿalā-merātibihim ikrām-ı bī-ḳıyās olundılar *(337:23). [çerge-i sāliṣede, -de]*
2. **çerge-i sālişede** tersāne ḳapudānları ve çavuşān ve vezne-dārān ve kātibleri oturdılar *(338:29). [çerge-i sāliṣede, -de]*
3. ḳużāt-ı Rūm **çerge-i sālişede** ʿalā-merātibihim muʿtād-ı sābıḳ-ı maʿrūf ve *(347:14). [çerge-i sāliṣede, -de]*

çerge-i sānī vü sālişde: *İkinci ve üçüncü çadır.*

Ve **çerge-i sānī vü sālişde** her bir süfresi tamām on ikişer ṣıḥāf-ı elvān-niʿam olmaḳ *(306:32). [çerge-i sānī vü sāliṣde, -de]*

çerge-i sāniyede: *İkinci çadır.*
1. Ve **çerge-i sāniyede** daḫi dört süfre ḳurılup ḥużūr-ı hümāyūna duḫūl şerefinden *(194:19). [çerge-i sāniyede, -de*
2. mevāʾid-i ʿamīmetü'l-fevāʾid güsterde vü mebsūṭ ve **çerge-i sāniyede** dört simāṭ ḳurılup *(226:25). [çerge-i sāniyede, -de]*
3. Ve **çerge-i sāniyede** ocaḳ-ı mezbūrlarıñ çavuşānı ve sāʾirlerine basṭ-ı simāṭ-ı inʿām *(248:25). [çerge-i sāniyede, -de]*
4. Ve **çerge-i sāniyede** müteferriḳagān içün on süfre ṭaʿām döşenüp ve üçünci çergede *(287:1). [çerge-i sāniyede, -de]*
5. baş çergede ve sāʾir ḫulefā ve kīse-dārān **çerge-i sāniyede** hemgām-ı ṭaʿāma *(319:10). [çerge-i sāniyede, -de]*
6. Ve **çerge-i sāniyede** sāʾir ḫulefā ve kīse-dārān içün beş süfrelik ṭaʿām döşenüp *(320:16). [çerge-i sāniyede, -de]*
7. ve ṭopçı ve ṭop ʿarabacısı çorbacıları **çerge-i sāniyede** ve tersāne ḳapudānları ve *(337:22). [çerge-i sāniyede, -de]*
8. **Çerge-i sāniyede** cebeciler ve ṭopçılar ve ṭop ʿarabacılar çorbacıları ve *(338:28). [çerge-i sāniyede,]*
9. ile üç direkli sāye-bānda ve ḳużāt-ı Anaṭolı **çerge-i sāniyede** ve *(347:13). [çerge-i sāniyede, -de]*

çerge-i ūlā vü sāniyede: *Birinci ve ikinci çadır.*

çerge-i ūlā vü sāniyede olan mihmānān-ı velīme-i ʿaẓīme-i ḫāḳāniyyeniñ aʿlā vü ednā ve pest ü bālāsına *(319:14). [çerge-i ūlā vü sāniyede, -de]*

çerge-i ūlāda: *Birinci çadır.*
1. **Çerge-i ūlāda** altı süfre ḳurılup onar onar cālis ve baş süfrede defter-dār efendi *(201:13). [çerge-i ūlāda, -da]*
2. **Çerge-i ūlāda** dört süfre ṭaʿām basṭ olunup evvelki süfrede ṣadr-ı aʿẓam *(286:24). [çerge-i ūlāda, -da]*
3. ve **çerge-i ūlāda** olan baş süfreniñ baḳiyyesi çavuşbaşı aġa ve ḳapucılar ketḫudāsı aġa *(320:17). [çerge-i ūlāda, -da]*

çergeler ḳurılup: *Çadır kurulması, çadır hazırlanması.*

çergeler ḳurılup ve mevḳiʿ-i mezbūruñ ṭaraf-ı yesārında Aġalar Menzili nāmı *(150:33). [çergeler ḳurılup, -up]*

çergeleriñ ikisinde: *Çadırların ikisi.*

Çergeleriñ ikisinde daḫi yigirmi süfrelik ṭaʿām virilüp ve ʿāmme-i neferāta *(338:30). [çergeleriñ ikisinde, -n, -de]*

çerkesī filār: *Çerkeşlerin kullandığı bir tür yemeni.*
1. selīmī ve nīmtene kürk ve ḳaṭīfe şalvār ve **çerkesī filār** ve raḫt-ı dīvān ve sāʾir *(364:36). [çerkesī filār,]*
2. ve ferve-i erkānī der-ber ḳaṭīfe şalvār ve **çerkesī filār** ile karar-gāh-ı maḫṣūṣalarında *(365:5). [çerkesī filār,*
3. çerkesī filār ve dīvān raḫtı ve ʿabāyīler ve şāṭırān ġaddāre-be-dest zerrīn-kemer *(365:9). [çerkesī filār,]*
4. ḳaṭīfe şalvār ve **çerkesī filār** ile dīvān raḫtlu semend-i dil-pesende süvār ve *(366:1). [çerkesī filār,]*

çesbān: *Yakışır, layık, uygun.*
1. otaġ-ı hümāyūn-ı cihān-bānī ve ḫıyām-ı dāʾire-i ḫāḳānī vażʿ olunmaġa **çesbān** *(147:5). [çesbān,]*
2. Çenber kemer-i Mısrīye **çesbān** o bel ince *(247:17). [çesbān,]*

çeşbān görilüp: *Layık olmak, layık görülmek.*

Lākin hevā müteġayyir olmaġın fişeng şenligi taḳdīm olunmaḳ **çeşbān görilüp** *(308:33). [çeşbān görilüp, -üp, -]*

çesbān görüldi: *Uygun bulmak.*

1. cevlān-ger-i lücce-i beyān olması bu maḥalle **çesbān görüldi** Li-münşiʾihi *(186:16). [çesbān görüldi, -di]*
2. **çesbān görüldi** Şarḳı *(245:15). [çesbān görüldi, -di, -]*
3. **çesbān görüldi** *(261:25). [çesbān görüldi, -di]*

çeşīde oldılar: *Tatmak.*

keşīde ve nūş-ı nīş der-ḳafā-yı şehd-i ḫitānī **çeşīde oldılar** *(183:13). [çeşīde oldılar, -dı, -lar]*

çeşīde-i efvāh-ı efcān buyurduḳları: *Göz kapaklarının ağzı ile tatmak, göz ile tatmak.*

çeşīde-i efvāh-ı efcān buyurduḳları ʿāʾiḳa-i temāşālarına bir ḥalāvet virdi ki *(143:26). [çeşīde-i efvāh-ı efcān buyurduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*

çeşm: *Göz.*
1. sāḥa-i ʿīd-gāh gibi dolāblar yapılup her **çeşmi** bir āfītāb-ı merdüm-nümā-yı Yūsuf-liḳāya *(203:29). [çeşmi, -i]*
2. **Çeşmi** saṭl-ı berber-āsā girye-nāk *(240:3). [çeşmi, -i, -]*
3. Her kirpügi gūyā ki zebān eyledi **çeşmiñ** *(294:24). [çeşmiñ, -iñ]*
4. Esrār-ı dilim ḫalḳa ʿayān eyledi **çeşmiñ** *(294:25). [çeşmiñ, -iñ]*
5. Teh-perde kilīminde nihān eyledi **çeşmiñ** *(295:2). [çeşmiñ, -iñ]*
6. Tīr-i müjgān ile pürdür **çeşmi** tīr-keşler gibi *(312:16). [çeşmi, -i, -]*

çeşm ü çerāġ-ı salṭanat: *(III. Ahmet) Saltanatın yüzü ve ışığı.*

gibi **çeşm ü çerāġ-ı salṭanat** naẓar-gāhında be-pā īstāde ve *(218:31). [çeşm ü çerāġ-ı salṭanat,]*

çeşm ü dest ü pā-beste: *Göz, el ve ayağın bağlanması.*
1. **çeşm ü dest ü pā-beste** bir zenbīl içine ḳodılar ve zenbīli dīde-i şāhīn gibi *(212:16). [çeşm ü dest ü pā-beste,]*
2. Ġarār içre ḳodılar anı **çeşm ü dest ü pā-beste** *(213:11). [çeşm ü dest ü pā-beste,]*
3. ve **çeşm ü dest ü pā-beste** Ḥacı Şāhīni ṣarı senbīle ve Ḥacı Meḥemmedi *(317:28). [çeşm ü dest ü pā-beste,]*

çeşm ü dest ü pāyında olan: *(Bir nesnenin) Göz, el ve ayakta bulunmak.*

çeşm ü dest ü pāyında olan bendlerini yegān yegān güsiste ve cümlesini deste deste eyleyüp *(212:20). [çeşm ü dest ü pāyında olan, -an]*

çeşm ü gūş olan: *Göz kulak olmak.*

çeşm ü gūş olan nice gürg-i bārān-dīde ṭulumcı ve çavuşlardan biri *(318:6). [çeşm ü gūş olan, -an]*

çeşm ü gūş-āheng-i şevk u ṭarab olmak: *1) Neşe ve eğlenceye göz kulak olmak 2) Sünnet düğününde yaşananları edebi şekilde yazmak.*

birle zānū-nişīn-i mevḳiʿ-i edeb ve **çeşm ü gūş-āheng-i şevḳ u ṭarab olmaḳ** *(310:10). [çeşm ü gūş-āheng-i şevḳ u ṭarab olmaḳ, -maḳ]*

çeşmān-ı şāhid-i baḫt u devlet: *(Sultan Mehemmed ve Sultan Mustafa) Mutluluk güzelinin iki gözü.*

çeşmān-ı şāhid-i baḫt u devlet Sulṭān Meḥemmed ve Sulṭān Muṣṭafā *(370:2). [çeşmān-ı şāhid-i baḫt u devlet,]*

çeşm-beste-i raġbet itmekle: *Rağbet görmekten uzaklaşmak.*

çeşm-beste-i raġbet itmekle sāʾir melāʿib ü ġarāʾibden ferāġat olunup herkes *(318:29). [çeşm-beste-i raġbet itmekle, -mek, -le]*

çeşm-der-rāh-ı intiẓār olan: *Gözleri yollarda beklemek, birisinin gelişini özlemle beklemek.*

ẓuhūr-ı iẕn-i hümāyūn-ı ḫudāvendigāra **çeşm-der-rāh-ı intiẓār olan** *(233:16). [çeşm-der-rāh-ı intiẓār olan, -an]*

çeşme-sār: *Çok gözlü, çeşmelik yer.*

her tār u pūd-ı cāmeleri bir mevc-i ebr-i maṭīr ve her mūyları bir **çeşme-sāra** *(327:7). [çeşme-sāra, -a]*

çeşme-sār-ı bün-i mūy u ʿurūḳ-ı rūyında: *Yüzdeki kıl ve damarın dibindeki suyun yüzü.*

ārzūsunda iken her **çeşme-sār-ı bün-i mūy u ʿurūḳ-ı rūyında** ġarḳ-ı lücce-i ıżṭırāb olup *(362:9). [çeşme-sār-ı bün-i mūy u ʿurūḳ-ı rūyında, -ı, -n, -da]*

çeşm-güşā-yı intizār: *Beklemek.*

için **çeşm-güşā-yı intiẓār** idiler Lākin keşret-i bārāndan nāşī bir vech ile tertīb-i esbāb-ı melāʿibe *(339:12). [çeşm-güşā-yı intiẓār,]*

çeşm-i aʿdāyı: *Düşman gözü.*

ki **çeşm-i aʿdāyı** nişāne-i nüşābe-i reşk ü bīm ve lisān-ı duʿā-resān-ı aḥibbāyı *(273:10). [çeşm-i aʿdāyı, -y, -ı]*

çeşm-i ārzū-yı erbāb-ı āmāli: *Emel sahiplerinin istek gözü.*

sāye-bān-ı temāşāyı tenvīr ve **çeşm-i ārzū-yı erbāb-ı āmāli** ḳarīr buyurup Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa *(326:27). [çeşm-i ārzū-yı erbāb-ı āmāli, -i]*

çeşm-i ārzū-yı ḥużżār: *Bekleyen istekle bakan gözler.*

ṭaʿām ḥāżır ve **çeşm-i ārzū-yı ḥużżār** niʿmete muntaẓır olmağın ḥażret-i şāḥib-i devlet *(306:9). [çeşm-i ārzū-yı ḥużżār,]*

çeşm-i āsumān: *Göğün gözü.*

çeşm-i āsumān inbīḳ-i gül-āb gibi ḳaṭre-rīzān oldığından neşʾet itmeyüp elbette *(257:14). [çeşm-i āsumān,]*

çeşm-i āyīne: *Ayna gözü, göz açıklığı.*

ki naḳş-ı ḫurde-kārīsi insānı **çeşm-i āyīne** gibi ḥayret-şiʿār belki *(161:18). [çeşm-i āyīne,]*

çeşm-i bāġ-bān: *Bahçıvanın gözü.*

Gülüñ her bergi bir ḫār ola **çeşm-i bāġ-bān** üzre *(144:9). [çeşm-i bāġ-bān,]*

çeşm-i baḫt-ı cihāniyān: *İnsanların talih gözü.*

çeşm-i baḫt-ı cihāniyān gibi nūr ile ṭolunca otaġ-ı fesīḥatü'l-aḥşā-yı düstūr-ı cihān-baḫşāda *(196:6). [çeşm-i baḫt-ı cihāniyān,]*

çeşm-i baḫt-ı cihāniyān: *İnsanların baht gözü.*

oba-i hümāyūnuñ sürādiḳāt-ı tū-ber-tūy-ı zīnet-meşḥūnı **çeşm-i baḫt-ı cihāniyān** *(358:19). [çeşm-i baḫt-ı cihāniyān,]*

çeşm-i bedden: *Kötü göz.*

Çeşm-i bedden ide āsūde Ḫudāvend-i Ḳadīr *(186:18). [çeşm-i bedden, -den]*

çeşm-i bīnā-yı şevket ü şāndır: *(Şehzade Mustafa için) Büyüklüğü ve yüceliği gören gözler.*

Çeşm-i bīnā-yı şevket ü şāndır *(138:11). [çeşm-i bīnā-yı şevket ü şāndır, -dır]*

çeşm-i bismil: *Koyun gözü.*

mefhūmını söyler ve **çeşm-i bismil** gibi ḥayrān ḥayrān nigāh-ı ḥasret eyler idigi *(237:16). [çeşm-i bismil,]*

çeşm-i çerāġ-ı dūdmān-ı devlet: *(III. Ahmet) Devlet ocağının kandilinin gözü.*

Ol **çeşm-i çerāġ-ı dūdmān-ı devlet** şemʿ-i miḥrāb gibi pertev-baḫş-ı mesned-i saʿādet olduḳda *(248:11). [çeşm-i çerāġ-ı dūdmān-ı devlet,]*

çeşm-i çerāġ-ı salṭanat: *(III. Ahmet) Saltanatın gözü, ışık kaynağı.*

Baʿīd-i ʿışāda şevketlü ḳudretlü mehābetlü **çeşm-i çerāġ-ı salṭanat** *(196:8). [çeşm-i çerāġ-ı salṭanat,]*

çeşm-i erbāb-ı temāşāyı: *Seyircilerin gözleri.*
1. merdüm-i perī-liḳā döndükçe döner ve **çeşm-i erbāb-ı temāşāyı** vaḳf-ı gerdiş-i ḥayret ider *(254:13). [çeşm-i erbāb-ı temāşāyı, -y, -ı]*
2. ki şeb-i tīre pertev-i envārları ile āfitāb-ı rūz-ı rūşen gibi **çeşm-i erbāb-ı temāşāyı** *(270:4). [çeşm-i erbāb-ı temāşāyı, -y, -ı]*

çeşm-i ḥayret: *Hayretle bakan göz.*

çeşm-i ḥayret gibi bāz eyler idi ol gün meydāna getürilüp *(158:2). [çeşm-i ḥayret,]*

çeşm-i ḥayret: *Hayret gözü, şaşarak bakma.*

göre bunlarıñ ḥāli **çeşm-i ḥayret** ile baḳmaġa lāyık cümleye fāʾiḳ *(205:23). [çeşm-i ḥayret,]*

çeşm-i ʿibretle: *İbret gözü.*

Çeşm-i ʿibretle nigāh eyle bu fülküñ seyrine *(185:13). [çeşm-i ʿibretle, -le]*

çeşm-i istiġnā-yı Mālik-i Dīnār: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa için) Altın para sahibinin kanaatkar gözü. Malik Bin Dinar gibi tok gözlü.*

ʿarūs-ı tütuḳ-pūş-ı muṭallā-ʿiẕār gibi herkese açılmaz **çeşm-i istiġnā-yı Mālik-i Dīnār** ve *(161:23). [çeşm-i istiġnā-yı Mālik-i Dīnār,]*

çeşm-i ḳamer: *Ayın gözü.*

āb-ı āteş püskürilüp ḥużūr-ı hümāyūnda bir mertebe şenlik görüldi ki ne **çeşm-i ḳamer** *(270:14). [çeşm-i ḳamer,]*

çeşm-i ḳarīr-i ʿālemiyāndan: *Halkın sevinçten parlayan gözü.*

nice şumūʿ-ı tābān ve meşāʿil-i sūzān ve ḳanādīl-i fürūzān **çeşm-i ḳarīr-i ʿālemiyāndan** *(255:2). [çeşm-i ḳarīr-i ʿālemiyāndan, -dan]*

çeşm-i mesti: *Süzgün bakış.*

ṣābun gibi ezildikde anıñ daḫi **çeşm-i mesti** hüreyre-i bādām gibi *(281:3). [çeşm-i mesti, -i]*

çeşm-i mühr-āsā: *Güneş gözü gibi.*

Çeşm-i mühr-āsā görüp ḥayretde ḳaldı ins ü cān *(276:6). [çeşm-i mühr-āsā,]*

çeşm-i nigerān: *Gözleyen göz.*

Muntaẓırdır saña **çeşm-i nigerān** ḫoş geldiñ *(292:7). [çeşm-i nigerān,]*

çeşm-i nücūmı: *Yıldızların gözü.*

ki fürūġ-ı ḳanādīl-i tābende **çeşm-i nücūmı** gerdiş-i ḥayret ile mānend-i murġ-ı āteş-figende eyledikden *(269:1). [çeşm-i nücūmı, -ı]*

çeşm-i nuẓẓārı: *Seyircilerin gözü.*

zebān ḳāṣır olacaḳ mertebe esbāb-ı saṭvet ve ʿizz ü şān ile **çeşm-i nuẓẓārı** *(365:20). [çeşm-i nuẓẓārı, -ı]*

çeşm-i pergār-ı devr-i pür-kārān-ı zekā vü fıṭnatı: *(Fişek için) Pergel dönüşlü, maharetli algılama ve kavrama gözü.*

taḳsīm-i hevāyī ṣūretin irāʾet ile **çeşm-i pergār-ı devr-i pür-kārān-ı zekā vü fıṭnatı** *(271:20). [çeşm-i pergār-ı devr-i pür-kārān-ı zekā vü fıṭnatı, -ı]*

çeşm-i perī: *Peri gözü parlak.*

beyāż **çeşm-i perī** gibi dīdelerden dūr ve şeb-i deycūrda ḳurṣ-ı āfitāb gibi nā-manẓūr olurdı Naẓm *(163:20). [çeşm-i perī,]*

çeşm-i rikābı: *Üzenginin gözü.*
1. dest-būs-ı ḫudāvendigārīye vekīl ve **çeşm-i rikābı** ġubār-ı pāy-ı tūtiyā-āsā-yı şehriyārī *(199:12). [çeşm-i rikābı, -ı]*
2. ve **çeşm-i rikābı** būse-gāh-ı şifāh-ı erbāb-ı āmāl zīn-pūş-ı rengīn-nuḳūşı *(369:19). [çeşm-i rikābı, -ı]*

çeşm-i rūşenlerine: *Aydınlık göz.*

taḳyalar biçüp **çeşm-i rūşenlerine** dünyāyı tār ve feżā-yı vesīʿi başlarına dar ve *(282:16). [çeşm-i rūşenlerine, -ler, -i, -n, -e]*

çeşm-i şāh-ı devrāniñ nūrıdır: *(Şehzadeler için) Zamanın padişahının gözünün nuru.*

Nūrıdır çeşm-i şāh-ı devrāniñ *(137:17). [çeşm-i şāh-ı devrāniñ nūrıdır, -dır, -]*

Çeşm-i Siyāh Muṣṭafā Efendi: *Daha önceden Şam kadılığı görevinde bulunmuş Mustafa Efendi.*

Çeşm-i Siyāh Muṣṭafā Efendi ve Şām pāyesiyle Ġalaṭadan maʿzūl *(178:17). [Çeşm-İ Siyāh Muṣṭafā Efendi,]*

çeşm-i sūzen: *İğne gözü, deliği.*

Çeşm-i sūzen gibi gözin dikdi *(302:9). [çeşm-i sūzen,]*

çeşm-i temāşā: *Seyir gözü.*

çeşm-i temāşā gibi güşāde olup yeñiçeri keçelileri iki geçeli *(204:26). [çeşm-i temāşā,]*

çeşm-i temāşāsında: *Seyir gözü.*

başında ḳavaḳ yeli esen seyircileriñ **çeşm-i temāşāsında** *(262:1). [çeşm-i temāşāsında, -s, -ı, -n, -da]*

çeşm-i temāşāşiyānı: *Seyircilerin gözleri.*
1. rehvār-ı ḳudretlerin itʿāb ve **çeşm-i temāşāşiyānı** ġırbāl-i āsiyā gibi *(235:15). [çeşm-i temāşāşiyānı, -ı]*
2. şuʿbede vü luʿbetler **çeşm-i temāşāşiyānı** vaḳf-ı gerdiş-i ḥayret iderken *(235:26). [çeşm-i temāşāşiyānı, -ı]*

çeşm-i temāşāyiyān: *Seyircilerin gözleri.*

ʿamel olunmuş idi Fi'l-ḥāl fürce-i mezbūreden naḫllar iḫrāc ve **çeşm-i temāşāyiyān** *(365:35). [çeşm-i temāşāyiyān,]*

çetr-i ḥabāb-ı pür-hevā: *İçi su, hava dolu su kabarcığı.*

ḫoş-nümūn idi **çetr-i ḥabāb-ı pür-hevā** gibi bir zamān *(219:25). [çetr-i ḥabāb-ı pür-hevā,]*

çetr-i kīr-gūn: *Zift renkli çadır.*

ile enbāşte bir **çetr-i ḳīr-gūn** meydāna efrāşte ḳılınup içinde nice kestāne fişegi *(269:11). [çetr-i ḳīr-gūn,]*

çetr-i marşūş: *Büyük çadır.*

yanında olan zuḳāḳıñ öte cānibinde on iki ḫazīne bir **çetr-i marşūş** *(337:35). [çetr-i marşūş,]*

çetr-i nüh-ḫazīne-i zerrīn-mehçe-i āsumāndan: *Göğün altın bayrak direkli dokuz gözlü çadırı.*

maṣnūʿ ve **çetr-i nüh-ḫazīne-i zerrīn-mehçe-i āsumāndan** ḫoş-nümā vü maṭbūʿ *(358:6). [çetr-i nüh-ḫazīne-i zerrīn-mehçe-i āsumāndan, -dan]*

çetr-i sündüsī-libās: *İpekli kumaştan yapılmış çadır.*

bir **çetr-i sündüsī-libās** taḫṣīṣ ve eṭʿime-i nefīse ile ikrām olunmaları ṭaraf-ı āṣafīden *(344:25). [çetr-i sündüsī-libās,]*

çetr-i temāşāyı: *Seyir çadırı.*

ḫurūş-ı lücce-i ḥaḍrā ṣahrā-yı sūr-gāhı deryā-yı bün-nā-yāb ve her **çetr-i temāşāyı** *(310:29). [çetr-i temāşāyı, -y, -ı]*

çevir: *Bir şeyin yönünü değiştirmek, döndürmek.*

gibi lisān-ı ḥāl-i ḳalb ü cenān ile el-amān-gūyān mışrāʿ **Çevir** başıña *(266:10). [çevir,]*

çeyner tükürür yoldaşdan ḳalmazız: *Yoldan kal, yoldaştan kalma anlamında atasözü (Kırımçak Türklerine aittir).*

Ve bir āteş-bāz daḫi **çeyner tükürür yoldaşdan ḳalmazız** diyerek ḳızmış timurları *(317:7). [çeyner tükürür yoldaşdan ḳalmazız,]*

çiçek: *Farklı renklerde ve kokularda olabilen kır ve bahçe bitkisi.*

dürlü dürlü **çiçekler** ẓuhūr idüp bir buçuḳ sāʿat miḳdārı żiyāʿ u şuʿā ve *(253:18). [çiçekler, -ler]*

çiçek yapan ʿAceme: *Çiçekçi, şenliklerde çiçek yapan Acem uyruklu kişi.*

ve naḫlīlere otuz ġuruş ve bāġçecilere ḳırḳ ġuruş ve **çiçek yapan ʿAceme** *(372:31). [çiçek yapan ʿAceme, -e]*

çiçekli: *(Şal için) Çiçek deseni bulunan.*

üzere māl-ā-māl iki boġça **çiçekli** ve sāde elvān ẕī-ḳıymet şāl ve leṭāfet ü reng *(164:28). [çiçekli,]*

çiçekli: *Bir fişek türü.*

ḫorṭūm-ı filde māh-tāb ve **çiçekli** ve sāʾir günā-gün fişekli ālāt-ı nāriyye taʿbiye ḳılınup *(270:32). [çiçekli,]*

çiçekli dībā: *Çiçek desenli ipek kumaş.*

ve **çiçekli dībā** ve hatāyī-i muṭallā ve kemer-bend-i ʿālü'l-ʿāl ve bī-naẓīr *(354:10). [çiçekli dībā,]*

<u>çiçekli ḳatīfe:</u> *(Üzerinde çiçek deseni bulunan) İpek, yün ya da pamuktan dokunmuş bir yüzü çok kısa, ince ve sık tüylerle kaplı, parlak ve yumuşak bir kumaş .*
1. hatāyī-i zībā ve **çiçekli ḳatīfe** ve aṭlas u ḫārā ve altışar ʿaded ḳuṭnī ve destār-ı bendī *(172:1). [çiçekli ḳatīfe,]*
2. ve **çiçekli ḳaṭīfe** ve ḳuṭnī-i hindī ve destār-ı bendī *(307:11). [çiçekli ḳaṭīfe,]*

<u>çiçekli kumāş-ı vālā:</u> *Çiçekli, pahalı kumaş.*

ve beş ṭāḳa muṭallā düdemi taʿbīr olunur **çiçekli ḳumāş-ı vālā** ve beş ṭāḳa *(307:22). [çiçekli ḳumāş-ı vālā,]*

<u>çiçekli şāl-ı girān-bahā:</u> *Kıymetli, çiçek desenli şal kumaşı.*

ṭāka destār-ı muṭallā ve iki ṭonluḳ **çiçekli şāl-ı girān-bahā** ve biñ dirhemden *(305:5). [çiçekli şāl-ı girān-bahā,]*

<u>çiçekli telli:</u> *(Kadife kumaş için) Çiçek desenli, tel ile dokunmuş, üzerinde altın sırma gibi şeyler bulunan.*

çiçekli telli üç ṭonluḳ ḳaṭīfe-i muʿlem ve altı ṭonluḳ hatāyī-i mücellā vü muṭallā *(249:23). [çiçekli telli,]*

<u>çīde:</u> *Derilmiş, toplanmış.*
1. idi ki gūyā her biri gülzār-ı behiştden henüz **çīde** ter ü tāze mīve-i nev-resīde ve *(219:10). [çīde,]*
2. dervāze-i sāyebān dāmān-ı serv gibi **çīde** ve çār-şeb-i pister-i ḫʾāb pīçīde olup *(231:14). [çīde,]*

<u>çīde eyleyüp:</u> *Toplamak.*

Sitāre-i şeb-i deycūrı **eyleyüp çīde** *(174:1). [çīde eyleyüp, -y, -üp]*

<u>çīde vü dāşte ḳılınmaġın:</u> *Toplanmak ve açılmak.*

çīde vü dāşte ḳılınmaġın meydān-ı sūr-ı ṣafā-pīrāsteden refʿ-i ġubār-ı berḫāste *(180:30). [çīde vü dāşte ḳılınmaġın, -ın, -maġ, -ın]*

<u>çīde-i enāmil-i müjgān:</u> *Kirpiklerinin ucuyla toplamak, göz ile seçip almak.*

Şeker ḥadīḳalarınıñ gūne gūne mīve-i şīrīnini **çīde-i enāmil-i müjgān** ve *(143:25). [çīde-i enāmil-i müjgān,]*

<u>çıfıt işi:</u> *Yahudilere özgü işleme tarzı.*

Neşr Ve **çıfıt işi** mīnā-kārī on üç gözli nā-dīde bir pīş-i taḫta-i zer-nigār ki *(161:22). [çıfıt işi,]*

<u>çift:</u> *Iki tane, ikili.*
1. Ḳaṣr-ı çarḫıñ **çifti** midir burc-ı ḳavsiñ ʿaksi mi *(185:1). [çifti, -i]*
2. ber-mūcib-i defter-i müfredāt sekiz **çift** bāliş-i zer-tār-ı Burūsī-kār ve *(236:3). [çift,]*
3. resīde-i ḫıtām ve incü vü zümürrüd ile muraṣṣaʿ bir iki **çift** mūze-i muṣannaʿ ve *(279:22). [çift,]*
4. tebāşīr-i ṣabīḥatü'l-ʿīd-i revāc-ı ḥirfetleri olan penbe ile memlū Fireng-pesend bir **çift** ʿālī *(285:3). [çift,]*
5. maṣnūʿ bir şemʿ-dān ve bir ḳahve ibrīġi ve tepsi ve dört **çift** naʿlçe ve mismār-ı zer-nişān *(302:27). [çift,]*
6. Bunlarıñ hediyye virmesi muʿtād degül iken pāy-gāh-ı salṭanata bir **çift** incüli çizme *(316:3). [çift,]*
7. ṣoñra yedi yüz dirhem bir kemer-i raḫt ve beş yüz dirhem bir **çift** rikāb-ı sīm *(336:28). [çift,]*

çift olmazsa: *Eşleşmek.*

ile **çift olmazsa** daḫi bārī bām-ı bülend-eyvān-ı kāḫ-ı Ḫavernaḳa hem-ḳadr-iʿtilā olur *(296:15). [çift olmazsa, -maz, -sa]*

çifte: *İkili, iki tane.*

mā-ʿadā sāde ve **çifte** otuz otuz beş baḥrī ve yüz ʿaded āsumānī ve on beş *(220:2). [çifte, -e]*

çifte bilezikli: *Çift dipçik, tüfekte bulunan silahın kontrolünü kolaylaştıran silah aparatı.*

nefāʾis-i bī-ḳıyās ve ṣarma ve baġa ḳundaḳlı sīm ḳaplama **çifte bilezikli** *(165:3). [çifte bilezikli,]*

çifte-endāz-ı püşt-i gāv-ı zemīn: *Yeryüzünde dolaşıp duran öküzün arkasından çifte atmak.*

Çifte-endāz-ı püşt-i gāv-ı zemīn *(234:11). [çifte-endāz-ı püşt-i gāv-ı zemīn,]*

çih çih itdi: *Bülbülün ötmesi.*

Bülbül işidince itdi çih çih *(293:18). [çih çih itdi, -di]*

çih çih-i bülbül-i çemen-ṭırāza: *Çimenliği süsleyen bülbülün çıkardığı çık çık sesi.*

çih çih-i bülbül-i çemen-ṭırāza hem-āheng-i sürūd itmege başladığı eṣnāda ki *(291:15). [çih çih-i bülbül-i çemen-ṭırāza, -a]*

çihil: *Kırk (sayı).*

numūdār **çihil** ʿaded fişeng-i enār ve on dāne püskürme daḫi atılup ṣuʿle-niṣār olduḳda *(197:10). [çihil,]*

çihre: *Çehre, yüz.*
1. ṣolaḳlar heyʾet-nümā-yı ṣūret-i āġūş olan serġūşlar ile ruḫ **çihresin** *(154:24). [çihresin, -s, -in]*
2. **Çihresinde** kelef degül göricek *(170:16). [çihresinde, -s, -i, -n, -de]*
3. iki peyker-i mühībü'l-heykel bayrām cemāli heyʾetinde tirşeden maṣnūʿ **çihreler** *(204:10). [çihreler, -ler]*
4. masḫaralıḳ iderek tirşeden maṣnūʿ **çihrelerle** ṭınāb-āsā birbirlerine girdiler ve *(277:12). [çihrelerle, -ler, -le]*

çihre-i inşirāḥ: *Açıklık çehresi.*

be-güşūde oldığı gibi **çihre-i inşirāḥ** rū-nümūde olup beyt li münşiʾihi *(333:24). [çihre-i inşirāḥ,]*

çihre-i maḳṣūd: *Beklenen yüz, görülmek istenen yüz.*

Yine her yüzden olup **çihre-i maḳṣūd** ʿayān *(326:24). [çihre-i maḳṣūd,]*

çihre-i nīm-nümūdesi: *(Kukla için) Görünen yarı çehre.*

yaşmaḳlı āyīne yelpāzeli taṣvīr-i nīm-ruḫ **çihre-i nīm-nümūdesi** mihr-i gerdūne *(257:29). [çihre-i nīm-nümūdesi, -s, -i]*

çihre-i nūr-behresin: *Işıktan pay almış yüz.*

verā-yı deff-i pür-tef-i ḫurşīdde **çihre-i nūr-behresin** nihān idüp şiʿr *(221:21). [çihre-i nūr-behresin, -s, -in]*

çihre-i pür-nūrına: *Işık dolu yüz.*

Çihre-i pür-nūrına çekdi niḳāb *(217:3). [çihre-i pür-nūrına, -ı, -n, -a]*

çihre-i şāhid-i sürūr u şafāya: *Neşe ve eğlence güzelinin çehresi.*

Āyīneciler ṣūret-nümā-yı şādī olup bir vech ile **çihre-i şāhid-i sürūr u şafāya** *(316:10). [çihre-i şāhid-i sürūr u ṣafāya, -y, -a]*

çihre-i şeref-behre-i hurşīd: *Güneşin peçeli çehresi.*

pertev-i āṣār-ı baḫt-ı hümāyūn lāmiʿ olup **çihre-i şeref-behre-i ḫurşīd** zīr-i niḳāb-ı seḥābdan *(326:14). [çihre-i şeref-behre-i ḫurşīd,]*

çihre-i zebāniyān: *Zebanilerin yüzü.*

ve **çihre-i zebāniyān** aña naẓar ḥavrā-yı cinān olup seyrān idenleri *(220:27). [çihre-i zebāniyān,]*

çihre-pīrā-yı şāhid-i şafā: *Eğlence güzelinin çehresinin süslenmesi.*

beşer şuʿlesi olup her biri kākül-i perīşān-ı ḫūbān-ı sehī-bālā gibi **çihre-pīrā-yı şāhid-i şafā** *(309:14). [çihre-pīrā-yı şāhid-i ṣafā,]*

çık: *Sesinin çıkması, ulaşması.*

Aġzına ḳurşun aḳıtmış gibi **çıḳmazdı** sesi *(165:10). [çıḳmazdı, -maz, -dı]*

çık: *(Bulunduğu yerden) Dışarıya varmak, içeriden dışarıya doğru gitmek.*
1. Anlar da **çıḳup** birer ikişer *(130:9). [çıḳup, -up]*
2. **Çıḳmasa** seḥer güneş bürüza *(131:11). [çıḳmasa, -ma, -sa]*
3. **Çıḳarken** ḳahve ṭabḫ idüp ġarār içre çıḳup içdi *(213:15). [çıḳarken, -ar, -ken]*
4. Çıḳarken ḳahve ṭabḫ idüp ġarār içre **çıḳup** içdi *(213:15). [çıḳup, -up]*
5. Bu eşnāda ṭopçılar tekrār yürüyiş idüp ḳalʿadan **çıḳan** dalḳılıçlar ṭopçılar ile *(267:29). [çıḳan, -an]*

çık: *Pay düşmek.*

mışrāʿ Hīç olmazsa sögüş bārī **çıḳar** ḥışṣemize terānesiyle Li-müʾellifihi *(238:25). [çıḳar, -ar]*

çık: *Yukarıya doğru ilerlemek.*
1. Aġzın açdıḳça velī çarḫa **çıḳardı** nefesi *(165:11). [çıḳardı, -ar, -dı]*
2. **çıḳarup** ve sütūnı başı üzerine alup üstādı zemīnde raḳṣān ve şākirdi *(175:30). [çıḳarup, -ar, -up]*
3. **Çıḳmaḳ** isterseñ eger ʿarş üstine *(224:1). [çıḳmaḳ, -maḳ]*
4. Gümüş Ṣuyın terāzūya **çıḳardı** ṣanki bir üstād *(243:21). [çıḳardı, -ar, -dı]*

5. der-kinār ve ʿaşaḳ-ı pīçān dīvāra ve efʿī eşcāra şarmaşup **çıḳdıġı** gibi refte refte *(243:10). [çıḳdıġı, -dıġ, -ı]*
6. bālāsına **çıḳup** ḥayret-baḫş-ı neẕẕāre oldı Muḳaddem āmāde ve ceyb-i kitmānına *(243:11). [çıḳup, -up]*
7. ve depesine **çıḳup** püşte-i ser-i sevdā-zedesine ḳubbelerde ʿalem miṣāli *(246:5). [çıḳup, -up]*
8. zemīne mālīde ve yine dūş-ı refīḳine **çıḳup** ḳadd-keşīde olur idi Beyt *(246:18). [çıḳup, -up]*
9. iḫtirāʿ eyleyüp üzerine **çıḳdı** ve başı üzerine bir kūze-i memlū *(247:23). [çıḳdı, -dı]*
10. Yine **çıḳdı** ḥüseynī perdesine naġme-i şādī *(256:19). [çıḳdı, -dı]*
11. ḳurılan rīsmāna **çıḳup** evvel-emirden ḳāʿide-i iḫtiyāṭa riʿāyeten terāzū ile *(259:16). [çıḳup, -up]*
12. **çıḳmaḳ** bābında fermān-ı hümāyūn ṣudūr idüp lakin çār-mīḫ-i rīsmānları henüz *(262:29). [çıḳmaḳ, -maḳ]*
13. süvārları ṭolu dizgin meydāna **çıḳmaḳ** içün atlarına ḳolan çeküp *(299:7). [çıḳmaḳ, -maḳ]*
14. ve şarılup bālāsına **çıḳmaḳda** kendüyi heyʾet-nümā-yı mār ve bir ḳabża *(310:4). [çıḳmaḳda, -maḳ, -da]*
15. **çıḳdıḳdan** ṣoñra Dīvān Yolı ile Lāleli Çeşme ve Ḍarb-ḫāne-i ʿAtīḳ ve Vālide Ḥammāmı *(366:18). [çıḳdıḳdan, -dıḳ, -dan]*
16. ḳubbe altına **çıḳup** içerüde ancaḳ ṣāḥib-i devlet ḥażretleri ḳaldı Ḥażret-i şehen-şāh-ı ʿālem *(372:3). [çıḳup, -up]*
17. üzere būs-ı zemīn idüp **çıḳdılar** Baʿdehū vüzerā-yı ʿiẓām ṭaşra gelüp ʿarż ḳapusına *(374:38). [çıḳdılar, -dı, -lar]*
18. ile **çıḳup** orṭa ḳapunuñ ḫāricinde ʿaṭiyye-i hümāyūn olan sāde dīvān raḫtı *(375:9). [çıḳup, -up]*

çık: *Meydana, ortaya koymak.*

Zīr-i dāmenden **çıḳardı** olur iken germ-pū *(276:3). [çıḳardı, -ar, -dı]*

çık: *Ulaşmak.*
1. **Çıḳsun** eflāke yine hey heyler *(311:22). [çıḳsun, -sun]*
2. **Çıḳdı** taʿyīn-i ṣafā ʿāleme zenbīl zenbīl *(318:26). [çıḳdı, -dı]*

çık: *Elde edilmek, çıkarılmak, sağlanmak.*

Kān ḫod-be-ḫod iḥsānı **çıḳar** kām-verāndır *(331:18). [çıḳar, -ar]*

çık: *(taht) erişmek.*

Vaḳtiyle **çıḳup** ḳula mevācib *(127:7). [çıḳup, -up]*

çık: *Görünmek.*
1. Bunların senbīl-i füsūnından **çıḳan** ḫurmā-yı dārū-ālūde-i kār-ı nā-nümūdeleri *(318:27). [çıḳan, -an]*
2. Ḥacı Meḥemmed ser-der-kemīn oldığı zenbīlden Ḥacı Şāhīn **çıḳup** bīrūn-ı ḫaymede *(318:5). [çıḳup, -up]*
3. Bu eşnāda şeyḫü'l-islām-ı sellemehü's-selām ḥażretleri **çıḳup** saʿādet-ḫānelerine *(375:3). [çıḳup, -up]*

çık-: *(Bulunduğu yerden) Dışarıya varmak, içeriden dışarıya doğru gitmek.*

tevʾemān gibi bir çenberden **çıḳdılar** ve çarḫ-ı şuʿbede-kāra ne çenberden *(247:6). [çıḳdılar, -dı, -lar]*

çık çık-ı çehār-pāre-i raḳḳāṣān: *Rakkasların çalparalarının çık çık sesi.*

zelzele-efgen-i zemīn ü zamān olup **çıḳ çıḳ-ı çehār-pāre-i raḳḳāṣān** *(222:14). [çıḳ çıḳ-ı çehār-pāre-i raḳḳāṣān,]*

çık çık-ı rakkāṣ: *Rakkasların zillerindeki çık çık sesi.*

Baʿdehū mıṣrāʿ Ṣavuluñ bī-çāreler çün ḳaldı dīvān irteye neşīdesi ile **çıḳ çıḳ-ı raḳḳāṣ** *(289:33). [çıḳ çıḳ-ı raḳḳāṣ,]*

çıkar: *(Gizli, kapalı veya örtülü olarak durduğu yerden) Göstermek veya kullanmak üzere almak.*

zīr-i ḫırka-i çetr-nümūnından yigirmi ḳadar muḳavvā vü nüḥās ṣıḥāf u ṭās **çıḳarup** *(222:27). [çıḳarup, -up]*

çıḳar-: *Çıkarmak, üstünden atmak.*

muʿtād üzere çizmelerin **çıḳarup** teşrīf-sāz olduḳlarında gül-bā-şeker-i mükerrer *(374:1). [çıḳarup, -up]*

çıkma: *Beğeniye uygun düşmemek.*

Göñüllerince velī **çıḳmayup** tegellediler *(301:32). [çıḳmayup, -y, -up]*

çil akçe: *Yeni baskıdan çıkmış, ayarı tamam madeni para.*
1. Gül maşrabadır **çil aḳçe** memlū *(130:4). [çil aḳçe,]*
2. ḫayme-nişīn-i cemʿiyyet olup ol gün üzerine **çil aḳçe** ile memlū *(153:9). [çil aḳçe,]*
3. ḫalīde ḳılınan otuz altı ẕirāʿ sütūn-ı mevzūn üzere **çil aḳçe** ile memlū bir *(242:19). [çil aḳçe,]*
4. yüz otuz ġuruşluḳ **çil aḳçe** ile ṭolu yüz on dirhem gümüşden maṣnūʿ bir maşraba *(242:21). [çil aḳçe,]*
5. **Çil aḳçeyle** ṭolu üstine sīmīn maşraba ḳondı *(243:20). [çil aḳçeyle, -y, -le]*

çil para: *Ayarı tamam altın para.*
1. yediyle üzerlerine dāmen dāmen şükūfe-i bādām gibi **çil paralar** niṣār ve eṭrāfları *(224:13). [çil paralar, -lar]*
2. içün ḳabża kabza **çil para** ve ṣülüṣ ve rubʿ ve ẕolaṭayı *(327:34). [çil para,]*
3. ḫālikine diyet olmaġa vāfī **çil para** ile memlū maşraba-i sīmīn on iki gün *(361:30). [çil para,]*
4. şükūfe-i bādām gibi **çil paralar** niṣār ve dest-i nuḳre-pāşların *(370:17). [çil paralar, -lar]*

çingāne fārisīsi: *Şiveye uygun olmayan, bozuk bir Farsça. Çingene Farsçası.*

mışrāʿ Tū dest merā be-pāy mī-āyī diyerek **çingāne Fārisīsi** bir mışrāʿ ile *(274:32). [çingāne fārisīsi,]*

çīn-i cebhe-i yār: *Sevgilinin alnındaki kırışıklık.*

Bu çapa uymadı bāzār **çīn-i cebhe-i yār** *(296:28). [çīn-i cebhe-i yār,]*

çīn-i cebīnin: *Alın kırışıklığı.*

Ḳıṭ ḳıṭ boġılur **çīn-i cebīnin** gören ādem *(331:13). [çīn-i cebīnin, -in]*

Çıracı-zāde Ḥasan Efendi: *Bursa eski kadısı, Hasan Efendi.*

ve Burūsa maʿzūli efendilerden Mektūbī ʿOṣmān Efendi ve **Çıracı-zāde Ḥasan Efendi** *(178:10). [Çıracı-zāde Ḥasan Efendi,]*

çırakmāna çıkardılar: *Öfkeden çılgına dönmek.*

keçileri rīş-ḫand ile masḫara idüp **çıraḳmāna çıkardılar** ve her biri *(208:8). [çıraḳmāna çıkardılar, -dı, -lar]*

çīre-destī-i nezāket: *Naziklik dolu ustalık.*

döndürdiler Cüvān-ı ṣandūḳa-nişīn **çīre-destī-i nezāket** ile ber-ḳāʿide icrā-yı ṣanʿat *(239:21). [çīre-destī-i nezāket,]*

çirk-i küdūret: *Eziyetin kiri.*

çirk-i küdūret germ-abe-i mükāfātda şüste-i āb-ı iḥsān olmadıḳça *(327:9). [çirk-i küdūret,]*

çırpıya ursalar: *İp çekerek ölçmek, tartmak.*

mīzān-ı nigāh-ı iẕʿān ile **çırpıya ursalar** ṭāḳ-ı bülend-revāḳ-ı sipihr-i heftümīn *(296:14). [çırpıya ursalar, -sa, -lar]*

Çivi-Zāde Atāʿullāh Efendi: *Çivizadelerden Ataullah Efendi, Anadolu kazaskerliği görevinde bulunmuş Osmanlı devlet adamı.*
1. maʿzūl ḫānedān-ı faẓīletiñ ercemendi **Çivi-zāde Atāʿullāh Efendi** ve *(177:21). [Çivi-Zāde Atāʿullāh Efendi,]*
2. fārisü'l-ḫayl-i miżmār-ı ḥilm ü ʿafāf olan **Çivi-zāde Meḥemmed ʿAṭāʾullāh Efendi** *(191:6). [Çivi-Zāde Meḥemmed ʿaṭāʾullāh Efendi,]*

çizme: *Koncu diz kapaklarına kadar çıkan bir ayakkabı türü.*

muʿtād üzere **çizmelerin** çıḳarup teşrīf-sāz olduḳlarında gül-bā-şeker-i mükerrer *(374:1). [çizmelerin, -ler, -in]*

çögür çalaraḳ: *Saz çalmak.*

ve hezārān ʿacāʾib-i beşāşet-eşerler gösterüp şāʿirleri **çögür çalaraḳ** aṭışdı beyt *(297:14). [çögür çalaraḳ, -araḳ]*

çögürci: *Çöğür adı verilen, sazı çalan kimseler, aşık.*
1. üzere işleyerek güzer itdiler ve **çögürcileri** bu ḳıṭʿa ile çalup çaġıraraḳ gitdiler Ḳıṭʿa *(298:16). [çögürcileri, -ler, -i]*
2. şoñra **çögürciler** daḫi zīr ü bemm-i sāzlarına beyt Li-münşiʾihi *(303:24). [çögürciler, -ler]*
3. diyerek nāz u niyāz ve söz ü sāz ile īḳād-ı şemʿ-i meserret ve **çögürciler** *(312:22). [çögürciler, -ler]*

çögürüñ deste-çūbını: *Sazın sapı.*

anlar daḫi **çögürüñ deste-çūbını** balṭa şapı gibi gögsine ṭayayup *(300:3). [çögürüñ deste-çūbını, -n, -ı]*

çoḳ: *Miktarı ziyade olan.*
1. Oturur bir kirīşi **çoḳ** dilber *(163:9). [çoḳ,]*
2. Zer-ger-i çarḫ **çoḳ** yorulmuşdur *(170:15). [çoḳ,]*
3. Kirişi **çoḳ** başı pek ḫūblar almış ānı *(245, 21). [çoḳ,]*
4. ve **çoḳ** kimseleri rūy-ı niyāzı ṭırāz-ı sāye-bān gibi ḫāke fütāde ve her biri *(277:4). [çoḳ,]*
5. Döküldi arada gözyaşı **çoḳ** telāş oldı *(297:2). [çoḳ,]*
6. Visālin eylediler **çoḳ** kesüp biçüp taḫmīn *(301:31). [çoḳ,]*
7. Gördüñ ey pīr-i felek **çoḳ** sūr ile cemʿiyyeti *(323:4). [çoḳ,]*

çökertme ṭavanlı: *(Kuyumcu dükkanı) Ortası çökük gibi görünen.*

foyalı ṭaş evi gibi rengīn boyālı ve **çökertme ṭavanlı** bir ḳaṣr-ı mīnā-kār-ı dil-nişīn *(298:8). [çökertme ṭavanlı,]*

çomaḳ: *Eskiden savaşlarda kullanılan, baş kısmı yuvarlak ve ağır sopa.*

ve ellerinde **çomaḳ** ile māşiyen şubān-ı aġnām gibi reme-i ḫuddāma *(367:8). [çomaḳ,]*

çomar: *Bu lakapla tanınan kapı kethüdası.*

ṭāʾifesinden **Çomar** nām ḳapu ketḫudāsı ki naẓm *(207:7). [çomar,]*

çömlek: *Bir fişek türü.*
1. ḥāvī ve beş çarḫ-ı felek ve ḳırḳ ʿaded ördek ve on ʿaded **çömlek** ve beş *(230:10). [çömlek,]*
2. mühr-i Süleymānī ve ḳırḳ ördek ve yüz elli āsumānī ve on iki **çömlek** ve ḳarṭopı heyʾetli *(271:10). [çömlek,]*

çöp kırışmadın: *Çöp kırışmak, hesaplaşmak.*

tefrīḳ ve biri biri ile **çöp ḳırışmadın** fayṣal-ı daʿvā-yı ġalebe-i aḥad-i ferīḳayn *(182:9). [çöp ḳırışmadın, -ma, -dın]*

çorbacı: *(Yeniçeri Ocağı) Osmanlı Devleti'nin merkez kuvvetlerinden Acemi ve Yeniçeri ocaklarının bölük veya orta kumandanlarına verilen unvan.*
1. perīşānī ve ferve-i erkānīleri ve **çorbacıları** manṭārī ve sāʾir āyīn-i dīvānīleri *(339:5). [çorbacıları, -lar, -ı]*
2. ḫıdmet-i sūra meʾmūr olan yeñiçerilere tüfeng atdurup bahāne ile **çorbacılara** *(358:12). [çorbacılara, -lar, -a]*

çorbacı ağalara: *Osmanlı Devleti'nin merkez kuvvetlerinden Acemi ve Yeniçeri ocaklarının bölük veya orta kumandanlarına verilen unvan.*

birer ḳabża dīnār ve yeñiçerilerden **çorbacı ağalara** ve ʿasesbaşıya ve yazıcılardan *(327:26). [çorbacı ağalara, -a]*

çorbacı: *(Yeniçeri Ocağı) Osmanlı Devleti'nin merkez kuvvetlerinden Acemi ve Yeniçeri ocaklarının bölük veya orta kumandanlarına verilen unvan.*

çorbacılar daḫi keşīde ḳılınan yigirmi simāṭda merātib-i sāmiyelerine göre *(267:5). [çorbacılar, -lar]*

çöz: *İlik açmak.*

Çözünce tügmesin gül yüzli yāriñ *(299:14). [çözünce, -ünce]*

çözül: *Açılmak, dağılmak.*

her biri bu beyti oḳuyup ʿıḳd-ı güsiste-tār-ı gevher gibi **çözüldiler** Beyt *(284:14). [çözüldiler, -di, -ler]*

çü: *Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.*

Her bir aḫker **çü** laʿl-i rummānī *(229:12). [çü,]*

çü: *Gibi.*
1. Mebẕūl **çü** niʿmet-i velīme *(125:10). [çü,]*
2. Yoḳ miṡli **çü** sāye-i Peyember *(126:23). [çü,]*
3. Añlamaz iken **çü** ḫaṭṭ-ı kūfī *(127:12). [çü,]*
4. Oldı meydān **çü** baḥr-ı zeḫḫār *(128:8). [çü,]*
5. Meşʿaller olup **çü** mihr-i enver *(131:5). [çü,]*
6. Ṣandūḳī fişek **çü** burc-ı ʿakreb *(132:10). [çü,]*
7. Eylerdi ḥamel **çü** ṣevr ṣayḥa *(132:14). [çü,]*
8. Hāvenler olup **çü** ḥavż-ı ser-şār *(132:23). [çü,]*

9. defʿ-i ḥarāret-i faḳr u ḫizlān mışrāʿ Pes pes sefer **çü** ṭıfl-ı resen-tāb mī-koned *(363:4). [çü,]*
10. Ḫoş u mevzūn **çü** sekte der-eşʿār *(370:22). [çü,]*

<u>çūb-ı ḫuşk:</u> *Kurumuş çöp.*

ney-i bāre-i üstüḫ̆ānların **çūb-ı ḫuşk** gibi şikest itmek içün *(182:5). [çūb-ı ḫuşk,]*

<u>çūb-ı şebīke-i revzenleri:</u> *Pencere kafesinin parmaklığı.*

āfitāb her gūşesi bir ḫazīne-i nār ve her **çūb-ı şebīke-i revzenleri** birer *(269:21). [çūb-ı şebīke-i revzenleri, -ler, -i]*

<u>çubuḳlama:</u> *Aşırmak, çalmak.*

miyāncu **çubuḳlamadan** yigirmi bir kīse ġuruşa iştirā ḳılınmış faḳaṭ zaġara vü girībānı *(163:13). [çubuḳlamadan, -dan]*

<u>çubuklı kumāş:</u> *Çubuk deseni, üzerinde boyuna çizgileri olan kumaş.*

ḥālet-nümā-yı ḥamle-i pīl-i mest olup cirīdli minval-i nessācān gibi atılup iki ṭaraf **çubuḳlı ḳumāş** *(182:6). [çubuḳlı ḳumāş,]*

<u>çuḳa ferācelü cerrāhlar:</u> *Çuha kumaşından dokunmuş ferace giymiş, ameliyat yapan hekimler.*

mütecāviz ḳafesī destārlu ve **çuḳa ferācelü cerrāḥlar** ve manṭarī ile on iki nefer *(366:36). [çuḳa ferācelü cerrāḥlar,]*

<u>çuḳa ferrāceye:</u> *Çuha kumaşından yapılma ferace.*

āṣaf-ı ḳadr-şināsa **çuḳa ferrāceye** ḳaplu ferve-i semmūr-ı girān-bahā *(372:9). [çuḳa ferrāceye, -y, -e]*

<u>çuḳa-dārān-ı encüm-şümār-ı mirrīḫ-peyker:</u> *Merih yüzlü, sayısı yıldız kadar çok çuhadarlar.*

ve **çuḳa-dārān-ı encüm-şümār-ı mirrīḫ-peyker** tüfeng-ber-dūş āhen-pūş *(365:10). [çuḳa-dārān-ı encüm-şümār-ı mirrīḫ-peyker,]*

<u>çuḳa-dār-ı cihān-dārī:</u> *Sultanlık çuhadarı, Osmanlı döneminde padişahın, vezirlerin ve öteki büyük makam sahiplerinin saray, konak dışı işlerini yapan kimse.*

çuḳa-dār-ı cihān-dārī ol nihāl-i ʿizz ü iḳbāllere sāye-vār ḳafā-dār olup ṭarafeyn-i reh-güẕāra *(370:16). [çuḳa-dār-ı cihān-dārī,]*

<u>çuḳa-i māhūd:</u> *Bilinen çuka.*
1. aṭlas u ḫārā ve telli ve sāde hatāyī ve **çuḳa-i māhūd** ve aṭlas-ı mücellā *(307:18). [çuḳa-i māhūd,]*
2. ve her biri otuz ẕirāʿ firengī ḫārā ve **çuḳa-i māhūd** ve bir dāne muṣannaʿ *(341:18). [çuḳa-i māhūd,]*

<u>çuḳa-i rengā-reng-i māhūd:</u> *Rengarenk, ipekli çuha kumaşı.*

ve **çuḳa-i rengā-reng-i māhūd** ve ṭaraḳlı aṭlas-ı ḫoş-nümūd min ḥayṣü'l-mecmūʿ *(265:16). [çuḳa-i rengā-reng-i māhūd,]*

çuḳaya ḳaplu ferāce kürk: *Çuha kumaşıyla kaplanmış feraceli kürk.*

çuḳaya ḳaplu ferāce kürk ve Muṣul vālīsi ʿOṯmān Paşa ve Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa *(374:27). [çuḳaya ḳaplu ferāce kürk,]*

çuldan kerrākeler: *Yünden veya yünlüden yapılmış hafif kumaş.*

ber-ser **çuldan kerrākeler** ile dest-gāhları üzere rīsmān-bāf olaraḳ icrā-yı ṣanʿat *(336:22). [çuldan kerrākeler, -ler]*

çul-dūz-ı semend-i neşāṭ oldılar: *Eğlence atına çul dökmek.*

ve baḫş-ı şeṭāret ile **çul-dūz-ı semend-i neşāṭ oldılar** ve atlu ve piyāde ālāyları *(336:23). [çul-dūz-ı semend-i neşāṭ oldılar, -dı, -lar]*

çulla: *Geri bırakmak, çuvallamak.*

niẓām üzere yüriyüp iẓhār-ı esbāb-ı şādmānīde emṯāllerin **çulladılar** Li-müʾellifihi *(336:24). [çulladılar, -dı, -lar]*

çullama ṭaʿāmını: *Cıvık hamura batırılıp yağda kızartılmış et yemeği.*

ve ḫar-gāh-ı żiyāfetde **çullama ṭaʿāmını** ṣafālandılar *(337:2). [çullama ṭaʿāmını, -n, -ı]*

da: *De, da bağlacı.*

1. Anlar **da** çıḳup birer ikişer *(130:9). [da,]*
2. Biñ yıl **da** olsa ʿömri kişiniñ ne kārı var *(182:31). [da,]*
3. Nūḥuñ **da** bir müsāʿade-i rüzgārı var *(182:32). [da,]*
4. ḫayāl-bāzlar **da** çadırda perde ḳurdılar *(266:24). [da,]*
5. Mühre-i mihri o **da** göz göre pinhān eyledi *(276:11). [da,]*
6. Geldi ḫallāclar **da** ālāya *(285:7). [da,]*
7. Ḫayli ṭoḳmaḳçısı **da** var gözüñ aç *(285:21). [da,]*
8. Kettān gibi fersūde olursam **da** olaydım *(314:3). [da,]*
9. Bunda **da** oldı yek-be-yek illā *(325:1). [da,]*
10. Oldı icrā o **da** be-vefḳ-i murād *(325:7). [da,]*
11. Baḳar baḳar **da** güler kendiniñ cemāl ḳıyāfetine *(326:8). [da,]*
12. Bir ṭaş dögen ırġada olur olsa **da** nefʿi *(331:19). [da,]*
13. Mā-dūna **da** teşbīh cevāzına nişāndır *(332:16). [da,]*
14. Deryāyı **da** şerm-şār idersin *(352:27). [da,]*

dād u dihiş-i nāz u niyāza: *Naz ve niyaz alışverişi.*

dehān-ı çeşm ü zebān-ı müjgān ile **dād u dihiş-i nāz u niyāza** ser-āġāz idüp *(281:2). [dād u dihiş-i nāz u niyāza, -a]*

dād u sitād: *Alışveriş.*

ber-kāʿide **dād u sitād** ile der-kār ve her güne metāʿların ʿarża-dāşt-ı bāzār-ı enẓār eyleyüp *(313:24). [dād u sitād,]*

dād u sitād-ı nāz u niyāza: *Naz ve niyaz alışverişi.*

ʿarż-ı kālā iderek **dād u sitād-ı nāz u niyāza** der-kār ḳıldılar Meşnevī li-münşiʾihi'l-faḳīr *(304:10). [dād u sitād-ı nāz u niyāza, -a]*

dādār-ı melek-sīret ü sīmā-yı zamāne: *(III. Ahmet) Zamanımızın melek huylu ve melek yüzlü hükümdarı.*

Dādār-ı melek-sīret ü sīmā-yı zamāne *(250:14). [dādār-ı melek-sīret ü sīmā-yı zamāne,]*

dādār-ı zamān: *(III. Ahmet) zamanın adaletli hükümdarı.*

Dādār-ı zamān ḫalīfetullāh *(126:20). [dādār-ı zamān,]*

dāġ açdı: *İçe işlemek, yaralamak.*

Dāġ açdı ṣadāsı tā cigerde *(293:16). [dāġ açdı, -dı]*

dāġ-ber-dāġī olmaz: *Kat kat üzüntü içinde olmak, yara üstüne yara.*

olmaz Mihr ile māh **dāġ-ber-dāġī** *(161:14). [dāġ-ber-dāġī olmaz, -maz]*

dāġ-ı derūn-ı ḳamereyndir: *Ayın ve güneşin gönlündeki yara.*

meşābe-i ḳurretü'l-ʿayn ve şemse-i cild-i muṭallāsı **dāġ-ı derūn-ı ḳamereyndir** *(189:16). [dāġ-ı derūn-ı ḳamereyndir, -dir]*

dahi: *Hem, kezâlik, de.*

saʿādetlü İbrāhīm Paşa ḥażretleri ṭarafından **daḫi** beş ṭonluḳ *(169:14). [daḫi,]*

dahi: *"Daha, hala, yine." anlamında zarf.*

Daḫi bir ṭıfl-ı şīr-ḫāredir ol *(138:19). [daḫi,]*

dahi: *" Üstelik, bile " anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.*

1. Kendi **daḫi** ṣoñra eyledi sūr *(127:18). [daḫi,]*
2. Nemçe istidrācından māʿadā ʿuḳde-i ḫātır nā-peydā idi Ol şūr u şürūr **daḫi** *(136:22). [daḫi,]*
3. Bir ḳaçın **daḫi** Ḥażret-i Mennān *(138:24). [daḫi,]*
4. ʿazīmet ve şeh-zādegān-ı ʿālī-ḫażret **daḫi** ālāy gicesi anda beytūtet ve irtesi *(141:31). [daḫi,]*
5. **Daḫī** üç şāh-zāde-i Cem-cāh *(143:4). [daḫī,]*
6. zebān-ı gūşe-i ebrū ile lalalarına beyān ve anlar **daḫi** *(143:16). [daḫi,]*
7. Añların bu cilve-i ṣafāları ṭabʿ-ı hümāyūna **daḫi** şevḳ-baḫş olup *(144:13). [daḫi,]*
8. şehriyār-ı melāʾik-simāṭ ḥażretleri **daḫi** naḫl temāşāsına ḫaṭve-senc-i iltifāt oldılar *(144:20). [daḫi,]*
9. ḫaḳḳında cārī olmayup belki aʿḳāb u ensābına **daḫi** sārī oldığını işāret ve cümle *(146:1). [daḫi,]*
10. Meḥemmed Begi **daḫi** şeh-zādegān-ı ʿālī-şānı *(146:5). [daḫi,]*
11. şeref-i gūnā-gūna erzān gördiginden mā-ʾādā selīl-i celīline **daḫi** *(146:7). [daḫi,]*
12. Bināʾen-ʿaleyh anlar içün **daḫi** ẕeyl-i cerīdede tafṣīl olunacaġı minvāl *(146:12). [daḫi,]*
13. şeref-baḫş-ı ṣudūr olmuş idi Ve ṣadr-ı müşārün-ileyh **daḫi** *(146:14). [daḫi,]*
14. müsāʿade istidʿā ve anıñ içün **daḫi** iki naḫl-ı ser-bülend-i ḫoş-nümā *(146:25). [daḫi,]*
15. **daḫi** anlar ile sarāy-ı ʿatīḳde kendülere maḫṣūṣ naḫl u ḫadīḳaları *(146:27). [daḫi,]*

16. içün tamġa-zede-i ifrāz u iḫtişāṣ ḳılınup sāʾir levāzım **daḫi** biʾt-tamām *(147:25). [daḫi,]*
17. Ḥażretleri **Daḫi** Biʾẕ-ẕāt Taḳrīr-i Taḥmīn-i Sālifüʾṣ-ṣıfāt İçün Oḳ Meydānına *(148:22). [daḫi,]*
18. mevcūd olan erkān-ı devlet bi-isrihim ol gün **daḫi** ḥāżır ve mevḳif-i selāmda *(148:28). [daḫi,]*
19. mekānlarına ʿavdet ve ṣadr-ı ʿālī-ḳadr-ı āsumān-menzilet **daḫi** devlet-serālarına *(149:14). [daḫi,]*
20. anlar **daḫi** Oḳ Meydānını *(149:33). [daḫi,]*
21. Baʿdehū sāye-bān-ı ṣadr-ı vālā-maḳāmda **daḫi** yedi ḳurbān ẕebḥ olunup *(150:1). [daḫi,]*
22. Ve anlarıñ **daḫi** ṣaġ cānibinde ketḫudā-yı muḫterem ve dāmād-ı mükerremleri *(150:25). [daḫi,]*
23. sāye-bān-ı ʿizzet-āṣiyānı ve ḫıyām-ı ḫuddām-ı āsitānı ḳurılup anlarıñ **daḫi** *(150:28). [daḫi,]*
24. ṭulūʿ-ı ḫurşīd-i vücūd-ı şehriyār-ı heft-kişver ve bir defʿa **daḫi** ezān-ı ʿaṣr güş-güẕār olduḳda *(151:2). [daḫi,]*
25. żabt u terkīme baş muḥasebe ṭarafından muʿayyen u meʾmūr kātib-i sūr **daḫi** bu *(151:10). [daḫi,]*
26. Cümleye neẕāret lüzūmı münāsebeti ile emīn-i sūr efendi **daḫi** ol maḥallde *(151:12). [daḫi,]*
27. İrtesi cumʿa güni nişāncı paşa ḥaẕretleri **daḫi** aḫşāma ḳarīb sūr emīni ile *(152:1). [daḫi,]*
28. ṭırāz-ı ḫayme-i temkīn āṣaf-ı güzīn ḥażretleri **daḫi** gelüp otaġ-ı hümāyūna nüzūl *(152:6). [daḫi,]*
29. **daḫi** vāḳıʿā gönderler yaḳın olmuş ādem gönderelim tebʿīd itsünler deyu *(152:12). [daḫi,]*
30. ikrām olunup baʿdehū anlar **daḫi** İstanbula riʿcat eylediler Ḫulāṣa müdāreke-i esbāb-ı sūrda *(152:27). [daḫi,]*
31. ictimāʿ u ḳarār ve şeyḫü'l-islām-ı sellemehü's-selām ḥażretleri **daḫi** *(154:3). [daḫi,]*
32. ḳıyām ile taʿẓīm ü iclāl eylediler Mūmā-ileyh **daḫi** silk-i vüzerāya *(155:30). [daḫi,]*
33. Ve sālifüʾẕ-ẕikr El-Ḥācc Meḥemmed Paşa **daḫi** beyne'l-vüzerā *(156:23). [daḫi,]*
34. Bunlar **daḫi** naṭʿ-ı şaṭranc-ı şeṭāretle bu ṭarīḳ üzere at sürerek ve naẕar-gāh-ı şāhīde *(157:30). [daḫi,]*
35. şitāb eyledi Ve dāʿire-i kemer-bend-i miyānı ḳadar bir çenberi **daḫi** ol dört çenbere *(158:13). [daḫi,]*
36. bir çenberi **daḫi** rüfeḳāsı ellerinde ṭutar iken pehlevān-ı mezbūr dūrdan *(158:18). [daḫi,]*
37. ḥażretleri **daḫi** yevm-i mezbūrda ḥażret-i ṣadr-ı kerīme redīf-i ḳāfiye-i tekrīm buyurılup *(159:13). [daḫi,]*
38. idi Anlara **daḫi** süfre-i elvān-niʿam taḫṣīṣ olunup tenhā-nişīn-i mevḳiʿ-i iḫtişāṣ oldılar *(159:16). [daḫi,]*
39. Gicesinde **daḫi** ol çerāġ-ı dūdmān-ı salṭanat mīnā-ḫāne-i ḥarem-serāy-ı saʿādetlerinde *(159:28). [daḫi,]*
40. telḫīṣ ve ṭaraf-ı hümāyūndan **daḫi** müsāʿade vü terḫīṣ olunmaġın *(160:3). [daḫi,]*
41. ḳılāde-i nüḫūr-ı ḫūr olmaġa sezā-vār olup cevheriyān-ı rūzgār bir miṣlini **daḫi** *(160:19). [daḫi,]*
42. gūyā çār-pāre ile oynar ve rişte-i yesārīsi **daḫi** tār-ı sanṭūr gibi keşīde ḳılındıḳça *(163:3). [daḫi,]*
43. Neṣr Ve bir taḫta **daḫi** vaşaḳ ki beyāżı kāfūr-ı ḫuşk ve siyāhı rīze-i müşk yāḫod *(164:5). [daḫi,]*
44. Ve iki taḫta **daḫi** ḳāḳum-ı müşgīn-düm ki sīne-i germ ü nerm-i ḫūbān gibi *(164:8). [daḫi,]*
45. olalı ne böyle bir ḳumāş-ı nāzük-nigār ṭoḳunmuş ve ne bir miṣli **daḫi** *(164:18). [daḫi,]*
46. ve sāʾir ecnās-ı aḳmişe-i nā-maʿdūd ve maṭʿūmāt ḳısmından **daḫi** *(165:1). [daḫi,]*
47. Ve merkūb cinsinden **daḫi** Rūmī vü Mışrī mükemmel ṭonanmış iki reʾs *(165:14). [daḫi,]*
48. ve biri **daḫi** Muḳaddime-i Ṣalāt ve nice *(166:7). [daḫi,]*
49. vesāʾil-i taʿallüm-i mesāʾil olan resāʾil-i muḫtelife-i münticü'l-füyūżāt ve biri **daḫi** cild ü teẕhīb ü cedveli *(166:8). [daḫi,]*
50. ve biri **daḫi** ṭabʿ-ı nāzük-i mülūkānelerine taṣvīr-i mesāʾil-i ʿilmiyyeden *(166:10). [daḫi,]*
51. ve bir **daḫi** Dede ḫaṭṭı ile bir Sūre-i Enʿām kim mısrāʿ Miṣlini taḥrīrde ʿāciz olur *(166:28). [daḫi,]*
52. Sulṭān Muṣṭafā Ḫān ḥażretleri içün **daḫi** ʿAlī bin ʿAbdullāh ḫaṭṭı ile bir *(167:9). [daḫi,]*
53. Sulṭān Bāyezīd ḥażretleri içün **daḫi** Üsküdārī Ḥasan Efendi ḫaṭṭı ile bir *(167:18). [daḫi,]*
54. **Daḫi** Taḫṣīṣ-i Hedāyā Ḳılındıġıdır *(167:24). [daḫi,]*
55. bir ṭop sāde hatāyī ve devletlü başḳadın ḥażretlerine **daḫi** bir ḳıṭʿa elmās sāʿat ve *(167:27). [daḫi,]*
56. Şeh-zāde Sulṭān Süleymān Ḫān ḥażretleriniñ vālide-i mācidelerine **daḫi** *(168:3). [daḫi,]*
57. saʿādetlü El-Ḥācc Beşīr Aġa ḥażretlerine bir ḳıṭʿa elmās ḫançer **daḫi** ihdā olunup *(168:11). [daḫi,]*
58. dest-āvīz-i celīlü'l-iʿtibārınıñ nışfı miḳdārı **daḫi** olmadıġı tācirān-ı bāzār-ı āṣār olanlara *(168:32). [daḫi,]*
59. ḥażretleri ṭarafından **daḫi** ḫaṭṭ-ı ḳalem-i nāzük-muġaṭ-ı Belġırādī ile nüvişte bir *(170:1). [daḫi,]*
60. Neṣr ḥażretleri cenāb-ı necābet-iktisāblarından **daḫi** bir şemse ḳuşaḳ ki ṣāfī elmāsdan *(171:3). [daḫi,]*
61. lāyıḳ Mīrzā-zāde Şeyḫ Meḥemmed Efendi ḥażretleri ḳıbelinden **daḫi** *(171:18). [daḫi,]*
62. **daḫi** Dede ḫaṭṭı ile bir Muṣḥaf-ı Kerīm-i ciḥān-bahā ve cild-i vāḥidde bir *(171:26). [daḫi,]*
63. Buḫārī-i Şerīf ki miṣli **daḫi** nā-yāb u nā-peydā idi Ve bir nefīs Dürer-i Ġurer *(171:27). [daḫi,]*
64. **daḫi** muʿtād-ı ḳadīm üzere ṭonanmış bir semend-i sīmīn-sīne-bend ve bir taḫta *(171:35). [daḫi,]*
65. nigāh-gūşe-i iltifātlarına şāyān oldıġını iʿlān ve bu ṣūret ile **daḫi** *(172:7). [daḫi,]*
66. ol hümā-yı evc-i şān ārzū-yı āşiyān ḳıldılar ve yevm-i mezbūruñ gicesinde **daḫi** *(172:15). [daḫi,]*
67. fısḳiyye fişegi nāmında tennūr-ı ṭūfān-ı āteş **daḫi** fevvāre-feşān u şerāre-rīzān olup *(172:24). [daḫi,]*
68. bir çarḫ-ı felek fişegi **daḫi** ustura çarḫı gibi deverān ve eṭrāfa nīm-sāʿat miḳdārı *(172:26). [daḫi,]*
69. Neṣr Ve bir hāvan fişegi **daḫi** şuʿle-i ḫirmenī olup mikyāl-i taʿbīre güncāyiş *(173:1). [daḫi,]*
70. Devābb ü sütūr şırtında rāḥat ve arḳasında ḥużūr itmek maḳdūrı olmayanlar **daḫi** *(175:14). [daḫi,]*
71. kūdek-i ḫurde-sāliñ cünbişi **daḫi** māye-i istiġrāb ve *(175:33). [daḫi,]*
72. Pes āngāh İznikmīdden gelen zūr-bāzlarıñ biri **daḫi** bir şemşīr-i ʿuryānı *(176:1). [daḫi,]*
73. Şīşe-bāzlar **daḫi** bir sebū üzerinde çelīpā şeklinde aḫşābdan çār-güşe bir *(176:5). [daḫi,]*
74. ol şīşeleriñ üzerine **daḫi** bir ṭabla nihāde ve ol ṭablaya daḥi üç *(176:7). [daḫi,]*
75. ol şīşeleriñ üzerine daḥi bir ṭabla nihāde ve ol ṭablaya **daḫi** üç *(176:7). [daḫi,]*
76. atlu ḳaraca gibi fırfır döndürerek ikisini **daḫi** ser-geşte vü bī-ḫūş eyledi *(176:13). [daḫi,]*
77. Ve **daḫi** ḥālet-fezā nice bāzīçeler icrā idüp ez-cümle biri birine muḥāẕī iki *(176:14). [daḫi,]*
78. üzere īstāde olup üç şemşīr-i tāb-dārıñ **daḫi** nevk-i nīşter-nümūnın *(176:17). [daḫi,]*

79. baʿde bürhetün mine'z-zamān müfti'l-enām ḥażretleri **daḫi** pāy-gāh-ı cihān-dār-ı şevket-penāha *(177:8). [daḫi,]*
80. mevṣūl ḳılındıḳda sāʾir ʿulemā efendiler ḥażerātı **daḫi** *(177:9). [daḫi,]*
81. maʿzūl efendiler ḥażerātından **daḫi** eben-ʿan-ced aʿlem ü efḍal ve eşref ü emced *(177:11). [daḫi,]*
82. gümrükçi Ḥüseyin Paşa-zāde Muṣṭafā Efendi **daḫi** dāʾire-i cemʿiyyet-i mevālīde *(178:33). [daḫi,]*
83. kendülere müteʿalliḳ ve irtibāṭı olan bir iki mevālī efendilerden **daḫi** *(179:3). [daḫi,]*
84. meclis-i mevālīden nehżat ve baʿde-müddetin Ḥüseyin Paşa-zāde **daḫi** *(179:6). [daḫi,]*
85. muntaẓır-ı dīdār-ı şehriyār-ı gerdūn-cenāb iken şeyḫü'l-islām ḥażretleri **daḫi** teşrīf eyleyüp *(179:16). [daḫi,]*
86. vezīr-i kām-baḫşā **daḫi** li-münşiʾihi *(181:17). [daḫi,]*
87. Bir miṣli **daḫi** velev bi-taġlīṭi'l-ḥiss *(184:6). [daḫi,]*
88. her ne semte imāle-i sükkān iderse keştī **daḫi** ol semte gider idi Gāh *(184:16). [daḫi,]*
89. ve sefīne **daḫi** medāfiʿ u benādıḳ ile müdāfaʿa-i ḥamle-i peykār ṣūretinde şenlikler iderek *(186:4). [daḫi,]*
90. ṭarafından ibdāʿ u iḫtirāʿ olunan ḳalʿa-i devvār resmi **daḫi** ber-kāʾide varoş u ḫandaḳ *(187:16). [daḫi,]*
91. bend ü rabṭ idüp gūyā ḳalʿayı fīl çeker ve fīl yüridükçe ḳalʿa **daḫi** yürür giderdi *(187:26). [daḫi,]*
92. taʿbīr olunur miżmār-ı Firengī-nevā bunda **daḫi** der-kār ve nevbet-ḫānelerinde *(188:5). [daḫi,]*
93. müşāhede-i dīdārı ile **daḫi** kām-kār olamadılar Nice kerre işʿāl-i nāʾire-i ḥarb u sitīz *(188:14). [daḫi,]*
94. fażīletlü ʿAbdullāh Efendi ḥażretleri **daḫi** kendü aḥzāb-ı fażāʾil-niṣāb-ı maʿālī-iktisāblarına *(188:28). [daḫi,]*
95. ḥażretleri ṭaraf-ı bāhirü'ş-şerefllerinden **daḫi** bā-ḫaṭṭ-ı Ṭībī cild-i vāḥidde celīletü'l-evṣāf *(189:12). [daḫi,]*
96. ve ṭabaḳ **daḫi** kāse-i deryūze-i naḳd-i ḳābūl ḳılınmış idi *(189:19). [daḫi,]*
97. Ebū İsḥaḳ İsmāʿīl Efendi ḥażretleri cānib-i sütūde-menāḳıblarından **daḫi** *(189:21). [daḫi,]*
98. üzere on ʿaded vasaṭiyyü'l-ḳıṭʿa faġfūrī ṭabaḳ **daḫi** dest-i çīnī-keşān-ı maṭbaḫ-ı ḫāḳāniyye *(189:29). [daḫi,]*
99. ḥażretleri ṭaraf-ı şerīflerinden **daḫi** āyātı Muḥammed Semerḳandī *(190:8). [daḫi,]*
100. sāʾir ecnās-ı aḳmişe-i girān-bahādan **daḫi** beş ʿaded *(190:18). [daḫi,]*
101. mā-ʿadā altışar ʿaded **daḫi** aʿlā vü zībā vü müsteṣnā ḳuṭnī vü şāl ve destār u dībā *(190:32). [daḫi,]*
102. ṭaraf-ı pür-şereflerinden **daḫi** vāḥidün ke'l-elf mażmūnına mā-ṣadaḳ u aḥrā *(191:3). [daḫi,]*
103. ṭarafından **daḫi** bir Muṣḥaf-ı Şerīf ve bir Hidāye teberrüken defter-i ihdāya *(191:7). [daḫi,]*
104. **daḫi** ābādī kāġıd üzere ḥüsn-i ḫaṭṭ-ı bī-ġalaṭ ile mektūb müẕehheb ü mücedvel *(191:13). [daḫi,]*
105. fażīletlü Es-seyyid Meḥemmed Zeynü'lʿ Abidīn Efendi ṭarafından **daḫi** bisyār-bahā *(191:21). [daḫi,]*
106. Dürrī Meḥmed Efendi ḥażretleri ṭarafından **daḫi** resm-i muʿtād *(192:1). [daḫi,]*
107. ṭarafından **daḫi** bir Muṣḥaf-ı Şerīf ve beş ḳuṭnī ve dört ṭonluḳ *(192:20). [daḫi,]*
108. Filibe ḳāḍīsi Ḥasan Paşa imāmı Aḥmed Efendiden **daḫi** züyūf aḳçe ile *(192:28). [daḫi,]*
109. cānib-i ḫilāfet-penāhdan **daḫi** maṭlūbına müsāʿadeye terḫīṣ olunmaġın mübāhāt u tefāḫür *(193:24). [daḫi,]*
110. Ve süfre-i şāliṣede ve rābiʿada onar ʿaded efendiler **daḫi** birbirlerine müvānis ü mücālis oldılar *(194:18). [daḫi,]*
111. Ve çerge-i şāniyede **daḫi** dört süfre ḳurılup ḫużūr-ı hümāyūna duḫūl şerefinden *(194:19). [daḫi,]*
112. Baʿdehū herkes ḳarār-gāhlarına ricʿat ve ṣadr-ı aʿzam ḥażretleri **daḫi** *(194:27). [daḫi,]*
113. şebān-gāhı vaḳt-i ṣubḥa ḫande-zenān eylediler Bir ṭarafdan **daḫi** işāreciyān *(195:10). [daḫi,]*
114. ḳaṣr-ı ʿadāleti cāy-gāh itmeleriyle cenāb-ı ṣadāret- meʾāb **daḫi** īḳād-ı şemʿ-i cemāl *(196:10). [daḫi,]*
115. nāmında bir kānūn-ı dūzaḫ-nümūn **daḫi** daḫme-i meẕkūreyi taʿḳīb itdi ki *(196:26). [daḫi,]*
116. Ve çarḫ-ı felek nāmında üç ʿaded gerdende fişeng **daḫi** felāḫan-vār her *(196:33). [daḫi,]*
117. ve otuz ʿaded ṭabancalı fişekleri **daḫi** çarḫ-ı felege reşkinden şöyle çatladı ki *(197:1). [daḫi,]*
118. Ve hāvan fişengi nāmında üç ʿaded tennūr-ı ṭūfān-ḫīz-i āteş **daḫi** *(197:6). [daḫi,]*
119. numūdār çihil ʿaded fişeng-i enār ve on dāne püskürme **daḫi** atılup şuʿle-niṣār olduḳda *(197:10). [daḫi,]*
120. Ve yüz ʿaded āsumānī **daḫi** yegān yegān semt-i eflāke āh-ı sūz-nāk-ı ʿāşıḳ *(197:13). [daḫi,]*
121. Baʿdehū Edirne Ḳolına fermān buyurulmaġın anlar **daḫi** çeġāne vü çeng ile *(198:11). [daḫi,]*
122. erkān-ı meclis-i āṣafī **daḫi** müteʿāḳib ü mütevālī yerlerinden ḳıyām u nehżat ve *(198:26). [daḫi,]*
123. bugün **daḫi** iki yüz seksen dört ʿaded ṣıbyāna ḫitān ālāyları tertīb ü taṣfīf olunup *(198:29). [daḫi,]*
124. **daḫi** ḥasbe'l-muʿtād hengām-ı cirīd-bāzīde ḳarar-gāhlarında ʿinān-keş-i ārām ve *(199:7). [daḫi,]*
125. **daḫi** iki ʿaded esb-i Türkmānī nigāh-ı iltifāt-ı mülūkāneye erzānī ve raḫt u bisāṭları *(199:10). [daḫi,]*
126. ṭāḳa **daḫi** destār-ı bendī ve on sekiz ʿaded mütenevviʿ ve muḫtelif muḳaddem *(200:19). [daḫi,]*
127. ḳuşaḳ **daḫi** ʿilāve vü ilḥāḳ olunduḳdan şoñra ḫālā Azaḳ muḥāfıẓı saʿādetlü *(200:20). [daḫi,]*
128. İbrāhīm Paşa ḥażretleri ṭarafından **daḫi** resm-i muʿtād üzere bir *(200:21). [daḫi,]*
129. ʿOṣmān Paşa ḥażretleri ṭarafından **daḫi** bir mükemmel ṭonanmış semend-i sulṭān-pesend *(200:26). [daḫi,]*
130. çerge **daḫi** vażʿ olundı ve cemʿiyyet-gāhlarına tevsīʿ ḳılındı *(201:12). [daḫi,]*
131. āṣaf-ı deryā-kef **daḫi** Āyīneli Ḳavaḳ pīş-gāhına *(202:8). [daḫi,]*
132. Baʿdehū ṣal-ı āḫer **daḫi** cezīre-i deryā-yı naẕar olup kenāresi meşābīḫ-i sebz-gūndan *(202:26). [daḫi,]*
133. Anı taʿḳīb iderek Emīn-i Gümrük ṭarafından **daḫi** güẕār eyleyen ṣal-ı dīgerde *(203:3). [daḫi,]*
134. Anı taʿḳīb iderek Emīn-i Gümrük ṭarafından **daḫi** güẕār eyleyen ṣal-ı dīgerde *(203:4). [daḫi,]*
135. Baʿdehū Tersāneli ṭarafından **daḫi** ḳapudān Süleymān Paşa ḥażretleriniñ *(203:19). [daḫi,]*
136. naẕīr bir ḳaṣr-ı ʿālī-ṭāḳ-ı deryā-mesīr **daḫi** tesyīr olındı ki bir *(203:22). [daḫi,]*
137. ʿaded meh-pāregān-ı çār-ebrū cevvāl ü sāʾire olmuş idi Ve bir cānibinde **daḫi** *(203:28). [daḫi,]*
138. Ve cānib-i pesīnīniñ **daḫi** bir yanında kemend-i bālā-rev-i berḳ-i şitāb gibi *(204:1). [daḫi,]*
139. Baʿdehū gümrük emīni vü ḫān Yegen Meḥemmed Aġa tertīb eyledigi ṣal **daḫi** anı *(204:6). [daḫi,]*
140. taʿḳīb eyleyüp ol **daḫi** günā-gün zīb ü zīverle meşḥūn oldıġından mā-ʿadā saṭḥı *(204:7). [daḫi,]*

141. gibi saḳfı **daḫi** olmaġın saḳfınıñ her ṭarafında iki ʿaded kebş-i zerrīn-şāḫ *(204:8). [daḫi,]*
142. **daḫi** otaġ-ı temāşāda pīrāye-i müttekā-yı vaḳār u temkīn olmaları ile *(204:24). [daḫi,]*
143. taʿmīm-i neşāṭ u sürūr içün temāşā-yı sūrdan gürūh-ı nisvān **daḫi** rū-gerde-i dūr- bāş-ı ḥırmān olmayup *(204:30). [daḫi,]*
144. zebān-ı evtār-ı sāz-ı naġme-kār ile **daḫi** terḥīb ü tebrīk ḳaṣdına bināʾen bu eyyāmda *(206:27). [daḫi,]*
145. şāyān bu **daḫi** bir laṭīfe-i ġaybiyye-i şevḳ-resān oldı *(206:31). [daḫi,]*
146. Baʿdehū ayucılar **daḫi** kendülere maḫṣūṣ düfūf-i bī-celācil ile taḥrīk-i selāsil iderek *(207:1). [daḫi,]*
147. naʿrasıyla āġāz-ı bāzī kimi **daḫi** Hevāyī *(207:3). [daḫi,]*
148. kesb-i şeṭāret idüp gülüşdiler Ve sāʾir ayucılar **daḫi** ʿuryān olup ve ayularıñ *(207:24). [daḫi,]*
149. Pūzīne-bāzlar **daḫi** beyt *(208:4). [daḫi,]*
150. şevḳlerinden ḳıbṭıyān **daḫi** mānend-i saʿdān ṭaḳlalar ḳılup baʿdehū birbirine *(208:10). [daḫi,]*
151. ḳulle-i āsumāna ṭanīn-āver olup ʿArab-ı Mısrī **daḫi** evvelā ādāb-ı mülūk merāsimini *(209:3). [daḫi,]*
152. Ḥasan Aġayı **daḫi** ʿale'l-ġafle der-çenber eyleyüp ḫarr-ı pā-beste yerine baġladı *(209:9). [daḫi,]*
153. Ve zūr-bāzān-ı meẕkūreden biri **daḫi** dibi ṭablalı bir ḳarġı mızraġıñ *(209:13). [daḫi,]*
154. imʿān u dikḳat eylediklerinde bu ʿabd-i faḳīr **daḫi** cā-gerde-i ṣaffu'n-niʿāl-i bār-gāh-ı āṣafī *(209:22). [daḫi,]*
155. iclās eyleyüp anlar ṭabl çalar iken kendi baṭī vü serīʿ ḫırām eyledi Gāh **daḫi** *(209:33). [daḫi,]*
156. meşʿaliñ **daḫi** ucını alnına ṭayayup eṭrāfı geşt ü güẕār ve ḳuvvet-i bāzū-yı mahāretin *(210:2). [daḫi,]*
157. ve nüvāziş ü iḫtirāmın görenler **daḫi** mışrā Cān u dilden naʿra-i āmīn āmīn *(211:5). [daḫi,]*
158. netīce-i maḳṣūd **daḫi** melḥūẕları olmayup ancaḳ veliyy-i niʿmeti olan *(211:28). [daḫi,]*
159. **daḫi** bu ḳadar ḫayra maẕhar ve ḫaşre dek sebeb-i ẕikr-i bi'l-ḫayr olacaḳ *(211:34). [daḫi,]*
160. maḳarr-ı sedd-i sulṭānü'l maşrıḳayn olup muʿtād-ı sābıḳ üzere bugün **daḫi** iki yüz altmış iki *(212:9). [daḫi,]*
161. **Daḫi** eşnā-yı rehde yek-be-yek fekk eyleyüp bendin *(213:13). [daḫi,]*
162. Ḥācı Şāhīn lāne-gīr-i istirāḥat olmaġla vaḳt-i ʿaṣra dek resen-bāzlar **daḫi** *(213:17). [daḫi,]*
163. Ḥaḳḳ bu ki anlar **daḫi** īrāş-ı ḫayret idecek mertebe iẕhār-ı mahāret eylediler *(213:19). [daḫi,]*
164. ḳıbelinden **daḫi** bir ṭonanmış raḫş-ı ḫurşīd-dıraḫş ve on sekiz ṭāḳa *(214:2). [daḫi,]*
165. saʿādetlü ʿOşmān Paşa ḫażretleri ṭarafından **daḫi** müzerkeş raḫt ve zīn-pūş-ı zer-kār *(214:8). [daḫi,]*
166. cānib-i sütūde-menāḳıbından **daḫi** bir mükemmel donanmış *(214:17). [daḫi,]*
167. Efendi ḫażretleri **daḫi** tekrīr-i daʿvet ile ṣadreyn efendiler gibi sāʾir *(215:6). [daḫi,]*
168. Himmet-zāde Es-seyyid ʿAbdu'ṣ-Samed Efendi **daḫi** anlarıñ silkine islāk olunup *(215:21). [daḫi,]*
169. itmāmından ṣoñra herkes mekānlarına ricʿat ve şāḥib-i devlet ḫażretleri **daḫi** *(215:27). [daḫi,]*
170. **daḫi** ol meclis-i kerrūbī-ḫademde bulunmaġın ikrāmen li-şānihi anlara daḫi bir *(215:36). [daḫi,]*
171. daḫi ol meclis-i kerrūbī-ḫademde bulunmaġın ikrāmen li-şānihi anlara **daḫi** bir *(215:36). [daḫi,]*
172. ḫażretleri **daḫi** beş on ḫaṭve yerden istiḳbāl itdikde ol raḫş-ı şāhāne-reftār *(216:14). [daḫi,]*
173. **daḫi** biñ ġuruş iḫsān u iʿṭā ve aña ve sāʾir ḫuddām-ı şıṭabl-ı hümāyūndan *(216:25). [daḫi,]*
174. **daḫi** vefḳ-i mesʿūd-ı müşelleş gibi pīrāye-i yemīn ü yesār buyurup *(218:4). [daḫi,]*
175. ḫażretleri **daḫi** ḳarār-gāh-ı hümāyūn civārında vāḳiʿ sāḥil-şuffe-i temāşāyı teşrīf buyurmaġla *(218:14). [daḫi,]*
176. cānib-i āṣafīden **daḫi** iẕhār-ı esbāb-ı sürūr fermān buyurulmaġın evvelā *(218:24). [daḫi,]*
177. ve yüz elli ḳadar baḥrī fişek **daḫi** rūy-ı deryāda ġavvāş-ı şināver *(219:13). [daḫi,]*
178. Ṭop-ḫāne-i ʿĀmire cānibinden **daḫi** ḫālā ṭopçıbaşı ʿizzetlü İbrāhīm Aġa *(219:21). [daḫi,]*
179. Yine Dūde-i meẕkūreden bir şal **daḫi** ḳanādīl-i būḳalemūn-naḳş-ı günā-gün *(220:5). [daḫi,]*
180. Anıñ ʿaḳabinde gümrük emīni Yegen Meḥemmed Aġa ṭarafından **daḫi** sū-be-şu *(220:10). [daḫi,]*
181. Ve yine gümrükçi aġa ṭarafından **daḫi** nice meşāʿil-i pür-sūz ve ḳanādīl-i şeb-efrūz *(220:23). [daḫi,]*
182. Aña naẕīr **daḫi** nice şuver-ḫāṭır-firīb-i dil-peẕīr ḫayret-baḫş-ı ṣaġīr ü kebir olaraḳ *(221:1). [daḫi,]*
183. el-ḫāṣıl ol ṣal-ı ṣafā-iştimāliñ **daḫi** ḫāvī oldıġı esbāb-ı şevḳ u ṭarab ve ālāt-ı şūr u şeġab *(221:6). [daḫi,]*
184. **daḫi** naẕm *(222:18). [daḫi,]*
185. gibi tezyīn eyleyüp birer pertāb ile dört çenberiñ **daḫi** içinden şitāb itdikden *(223:8). [daḫi,]*
186. yerinden ceste ve mānend-i berḳ-i cehende bir perende ile dördiniñ **daḫi** *(223:11). [daḫi,]*
187. üzerinden pertāb ve verālarında olan çenberi **daḫi** güẕār u şitāb eylediginden mā-ʿadā *(223:12). [daḫi,]*
188. şākirdini **daḫi** dest ü pā-beste eyleyüp yine ḫālet-i meẕkūre ile dördiniñ *(223:13). [daḫi,]*
189. **daḫi** üzerinden ṭafra-künān çenberden güẕerān olup ne çenberden ḫallāc oldıġı *(223:14). [daḫi,]*
190. tiryākīyān zümresinden **daḫi** mışrāʿ Bir ālāy cānı cebinde żuʿafā-yı devrān *(223:17). [daḫi,]*
191. didikçe biri **daḫi** ḫ̔āb-ı kūknārī ile ser-nihādelikde hem-ser-i ḫaşḫāş iken *(224:3). [daḫi,]*
192. naġmesin nefīr-i bīnī-i zünbūr-ṣarīr ile icrā itdikçe hem-nişīni **daḫi** ḫarāret-i neşve-i efyūn ile *(224:7). [daḫi,]*
193. daḫi ḫasbe'l-ʿāde iki yüz yigirmi sekiz ʿaded şıbyān ālāy ile pīş-gāh-ı otaġ-ı hümāyūndan *(225:25). [daḫi,]*
194. Bender-i Cidde vālīsi El-ḥācc İbrāhīm Paşa ṭarafından **daḫi** mükemmel at *(226:13). [daḫi,]*
195. daḫi vüzerā-yı müşārün-ileyhim ḫażerātı ile dāʾire-i pādişāhīde olan *(227:15). [daḫi,]*
196. meclis-i sūra māye-i āb u tāb olduḳdan ṣoñra iki çadır fişegi **daḫi** ārāyiş-i mevkib-i sūr *(228:16). [daḫi,]*
197. Ve bir bostān dolābı resminde yapılmış ġarīb u ʿacīb fişek **daḫi** işʿāl olunup *(229:1). [daḫi,]*
198. Daḫme nāmında bir fişek **daḫi** kim *(229:9). [daḫi,]*
199. Baʿdehū bir ḳalʿa fişegi **daḫi** getürilüp eṭrāfı çarḫ-ı felek fişegi ile meşḥūn *(229:19). [daḫi,]*
200. ṭarafından **daḫi** biñ ʿaded fişekle revnaḳ-yāb bir daḫme-i düşvār-güşād-ı efrāsiyāb *(229:26). [daḫi,]*
201. gibi dūd-ı ḳīr-gūnı **daḫi** bāḫa-ı mīnā-serāy-ı ḫaḍrāyı hem-reng-i sāḫa-i ġabrā ve *(230:3). [daḫi,]*

202. Andan ṣoñra tersāne sāḥilinde **daḫi** ṣenlik āmāde olmaġın eṣnā-yı ʿışāda ol *(230:5). [daḫi,]*
203. cānibe **daḫi** isrāʿ-ı tevsen-i ʿazīmet buyurulmaġla pīş-gāh-ı ḳaṣr-ı hümāyūnda *(230:6). [daḫi,]*
204. ṭarafından **daḫi** miyāne-i keştīde meşābe-i sütūn iki māh-tāb ve bir serv-i mevzūnı *(230:9). [daḫi,]*
205. ve hāvan ve āsumānī fişeklerini muḥtevī bir ṣal **daḫi** yüriyüp edevāt-ı nāriyyesi *(230:12). [daḫi,]*
206. ṭarafından **daḫi** bir ṣal envāʿ-ı zīb ü zīnet ile pīrāste ve āvīze-i ġunā-gūn ve *(230:14). [daḫi,]*
207. eʿāẕım-ı vüzerā-yı kirāmdan **daḫi** Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa ve *(230:31). [daḫi,]*
208. daḫi teşrīf eyleyüp ṭaraf-ı yesār-ı āṣafīde visāde-nişīn-i iʿtibār olduḳları eṣnāda *(231:13). [daḫi,]*
209. Resen-bāzān **daḫi** naʿleyn-i çūpīn ile mışrāʿ Müydan ince ḳılıçdan keskin *(232:1). [daḫi,]*
210. leb-i ḫamyāzesi **daḫi** ṣūret-nümā-yı āġūş-ı istiḳbāl oldıġı ḥiss olunmaġla *(232:15). [daḫi,]*
211. daḫi taḥṣīl-i sermāye-i neşāṭ eyledikleri ḫilālde ṣıbyān-ı ḫitān mürūrı fermān olmaġın *(233:6). [daḫi,]*
212. pertev-i ḥüsn-i cemāli iḳtibās-ı envār-ı Ḳurʾāniyye ile bir yüzden **daḫi** mütelālī olmaġ ile *(234:23). [daḫi,]*
213. nān-fürūşān **daḫi** nān u nemeki ile perverde olduḳları pādişāh-ı münʿimiñ *(236:14). [daḫi,]*
214. kimini **daḫi** rikāb u zīn ve dībā zīn-pūş ile Burāḳ-ı berin-i ḫuld gibi bir mertebe tezyīn eylediler *(237:6). [daḫi,]*
215. Ḳaṣṣābān-ı aġnāma mülḥaḳ ṣıġır ḳaṣṣābları **daḫi** öküz boynuzu ālāy baġlayup *(238:4). [daḫi,]*
216. Zümre-i Aş-pezān ve Kebābiyān **daḫi** dünbāle-i dü nerm-pehlūyān-ı ḳaṣṣābān olup *(238:22). [daḫi,]*
217. diyerek āheng-i niyāz-ı pür-sūz u güdāz eyledikçe anlar **daḫi** germī-i bāzār-ı nāzlarına *(238:28). [daḫi,]*
218. Baʿdehū ḥirfet-i Sellāḫān erbābı **daḫi** ter-destī-i ṣınāʿatları ile devābb-ı meẕbūḥayı *(239:3). [daḫi,]*
219. Ṭāʾife-i Debbāġīn Ve debbāġān-ı çīre-dest **daḫi** dest-kārī-i ḥirfetlerin icrā ve *(239:7). [daḫi,]*
220. giderek ve içlerinde gül-çihre bir cüvān **daḫi** taḫt-ı revān üzere pīrāye-i dükkān olup *(241:9). [daḫi,]*
221. ve anıñ **daḫi** üç günden muḳaddem ḥuṣūli ḫāric-i ʿuhde-i iḳtidār-ı ʿamele vü neccār oldıġı *(242:24). [daḫi,]*
222. kendüyi żabṭ idecek mertebe miyānından sütūna rabṭ ve birini **daḫi** dest-i ḳudreti *(243:5). [daḫi,]*
223. **daḫi** jengār-ı ḳasvet-i küfr ü inkārı ṣafvet-i taṣdīḳ u iḳrāra tebdīl eyleyüp *(243:27). [daḫi,]*
224. anda **daḫi** bir güne külāh-endāz-ı şevḳ-i nā-maḥṣūr oldı *(244:10). [daḫi,]*
225. Maḥall-i Taṣvīr Yevm-i mezbūrda **daḫi** İṭʿāmun fī yevmin ẕā mesġabeh yetīmen ẕā meḳrabeh ev miskīnen ẕā metrebeh *(244:11). [daḫi,]*
226. şehriyār-ı felek-mertebe nāʾil-i ṣevāb-ı fekkü raḳabe olmaḳ **daḫi** müyesser oldı *(244:13). [daḫi,]*
227. **daḫi** şākirdiniñ başında meṣābe-i ʿimāme olup zīrdeki ʿArab bu ḳadar ḥaml-i ṣaḳīl *(246:33). [daḫi,]*
228. gibi geçirüp kemer-bend miṣāl miyānına indirdi ve kendü **daḫi** yine āḫer refīḳiniñ başına *(247:2). [daḫi,]*
229. muḳābele-i süvārī efendi ṭarafından **daḫi** ḥasbe'l-ʿāde beş ṭāḳa destār-ı ḫünkārī *(249:25). [daḫi,]*
230. içün iḥdāṣ olunan nişīmen-ṣuffe-i ṣafā-baḫşāya **daḫi** ḳālīçe-i müşgīn-tārlar *(251:7). [daḫi,]*
231. Dāʾire-i āṣafī civārında Daraġacı İskelesi üzerinde bir ṣuffe-i ṣafā **daḫi** *(252:1). [daḫi,]*
232. **daḫi** ḥużūr-ı āṣafīde olmadıḳları zamān anlar ile hem-nişīn olup sāʾir *(252:4). [daḫi,]*
233. āmāde olanlar **daḫi** semt-i deryādan āsumānīler hevāyī oḳ gibi perrān oldıġını *(252:10). [daḫi,]*
234. ṣoñra bir havān püskürmesi **daḫi** kūre-i mīnā-kār gibi lemʿa-feşān u şerāre-nişār *(253:26). [daḫi,]*
235. Baʿdehū gümrük emīni Meḥmed Aġa ṭarafından **daḫi** ṣal üzerinde bir *(253:34). [daḫi,]*
236. Ve tersāneli ṭarafından ʿaḳabe nāmına bir ṣal **daḫi** gelüp anıñ daḫi içinde *(254:11). [daḫi,]*
237. Ve tersāneli ṭarafından ʿaḳabe nāmına bir ṣal daḫi gelüp anıñ **daḫi** içinde *(254:11). [daḫi,]*
238. yigirmi ẕirāʿ ḳadar mürtefiʿ bir ṣalıncaḳ **daḫi** kemend-endāz-ı küngüre-i āsumān oldıġından *(254:15). [daḫi,]*
239. daḫi rūy-ı deryāda numūne-i genc-i bād-āver olup ṭūli onar ve ʿarżı beşer *(254:35). [daḫi,]*
240. Ve yine ṣal **daḫi** cānib-i tersāneden maḥall-i temāşāya īṣāl olunup *(255:12). [daḫi,]*
241. anda **daḫi** hezārān ārāyiş ü zīver ve eṭrāfında ḳandīller ve çarḫ-ı felekler ve *(255:13). [daḫi,]*
242. Bu eṣnāda ḥarem-i hümāyūn-ı cihān-dārī **daḫi** Ḳafesli Köşkde mānend-i żamīr-i müstetir *(256:13). [daḫi,]*
243. ile teẕhīb ḳılındıḳda devletlü ṣadr-ı aʿẓam-ı bāẕilü'l-himem ḥażretleri **daḫi** *(256:23). [daḫi,]*
244. daḫi ḳalyonlarda ẕevḳ-yāb-ı temāşā oldılar *(256:26). [daḫi,]*
245. ḥażretleri **daḫi** ḳapudān ḳalyonına gelüp zānū-be-zemīn-i nişest-gāh-ı āṣafī oldılar *(258:8). [daḫi,]*
246. raḳḳāṣlar **daḫi** bi'l-iltizām ol cānibde merbūṭ oldıġı ṣırıḳ ile cevlān u ḫırām iderler *(258:25). [daḫi,]*
247. birer rīsmān **daḫi** beste ve ṭablalar ṣırıḳlara peyveste olmaġla ṭarafeyniñ ḳanġısının *(258:30). [daḫi,]*
248. ḥareketleri ṣırıḳlara merbūṭ u mevḳūf olan raḳḳāṣlar **daḫi** ol semte yedilür gider *(258:32). [daḫi,]*
249. altında ḳayıḳlar ile def-zenān u raḳṣ-künān olan çengīler **daḫi** ve *(259:9). [daḫi,]*
250. yoġurtçılar **daḫi** süd gibi deryāyı görüp gemi çanaḳlıḳlarından atıldılar *(259:11). [daḫi,]*
251. muttasıl olan rīsmān-ı āḫere **daḫi** ayaġını atdı Bu ṭarīḳ üzere beyt *(259:20). [daḫi,]*
252. hemān kendüñi deñize ilḳā itdi ve ṣāyeste-i iḥsān-ı şehriyārī olup ḳarada **daḫi** *(259:26). [daḫi,]*
253. eṣnāda bu ḳulları **daḫi** beyt *(260:8). [daḫi,]*
254. buyurduḳlarında bu ʿabd-i ḥaḳīr **daḫi** müşāhede itdigim veḳāyiʿ-i rūzān u şebāneden *(260:15). [daḫi,]*
255. fenersiz ḳalup bī-iḫtiyār perīşān-sāz-ı şuʿūr u efkār oldıġıñı **daḫi** *(260:21). [daḫi,]*
256. raḫş-ı ḫurşīd-dıraḫş ile **daḫi** manẕūme-i kerem-i veliyyü'n-niʿāmı müstezād ḳılaydım *(261:12). [daḫi,]*
257. buyurduḳlarında bu ʿabd-i dem-beste vü ḫāṭır-şikeste **daḫi** efendim *(261:13). [daḫi,]*
258. bir güne **daḫi** ḳaṣd-ı iʿzāz eyleyüp aġa-i müşārün-ileyh *(262:23). [daḫi,]*
259. Anlar **daḫi** emre imtiṣāl ve dāmen-būs-ı ṣadr-ı bülend-iḳbālden ṣoñra *(262:27). [daḫi,]*
260. teşdīd ü tevṣīḳ olunmayup ve olunması **daḫi** tedārük-i ʿaẕīme muḥtāc olmaġın *(262:30). [daḫi,]*
261. Ve cebeciler ṭarafından **daḫi** heft-ser bir ejder-i muṣavver getürilüp bir *(263:15). [daḫi,]*
262. irāʿet-i şekl-i ʿacīb ü resm-i ġarīb ve ṭopçılar ṭarafından **daḫi** envāʿ-ı āteş-bāzlıḳlar ile *(263:19). [daḫi,]*
263. ḫortūmına beste olan rīsmānlar ile gūyā çeker ve ḳalʿa **daḫi** fīliñ ardınca revān olup *(263:21). [daḫi,]*

264. eṭrāfa ṣuʿle-feşān olup ve rākibleriniñ **daḫi** libāsları penbe-i nev-ẕuhūr-ı siyeh-reng-i bārūt *(263:29). [daḫi,]*
265. birine işābet iden şerāre-i eşerri āḫeriñ **daḫi** dāmānına irişüp mışrāʿ *(263:31). [daḫi,]*
266. edīm-i şaṭranca nişān oldı ve ḳalʿa-i meẕkūre **daḫi** geh *(264:6). [daḫi,]*
267. Ve bu eşnāda rīsmān üzere īcād olunan ḳalyon-ı kūh-bünyādlar **daḫi** *(264:17). [daḫi,]*
268. Ve ṭopçılar dāʾiresinde merbūṭ olan çekdiri **daḫi** gāh küreklerin çekdiri çekdiri *(264:23). [daḫi,]*
269. pīrāmen-i sāye-bān-ı hümāyūn cānibine bād-bān-güşā-yı iḳdām olup ol **daḫi** ṭop u tüfeng *(264:25). [daḫi,]*
270. yigirmi dört ṭonluḳ aḳmişe-i sālifü'l-evṣāf **daḫi** silk-i hedāyāya irdāf ḳılınup *(265:17). [daḫi,]*
271. Ve yeñiçeri efendisi ʿOşmān Efendi cānibinden **daḫi** her bir nevʿi beşer *(265:20). [daḫi,]*
272. **daḫi** şeref-mend-i mürāfaḳat ve niʿmet-i dīdār-ı şehriyārī ile bir güne żiyāfet *(265:26). [daḫi,]*
273. **daḫi** buyurulmaġın vaḳt-i ʿavdet ve hengām-ı ricʿatlarına degin żiyāfete ḥużżār *(265:27). [daḫi,]*
274. **daḫi** keçesin geyüp ḳafāsına sāye-vār uyup fer ü haşmet-i ʿaẕīm ile yeñiçeri neferātını *(265:36). [daḫi,]*
275. **daḫi** anlara ḳafā-dār ve mehter-ḫāneleri daḫi mışrāʿ *(266:20). [daḫi,]*
276. daḫi anlara ḳafā-dār ve mehter-ḫāneleri **daḫi** mışrāʿ *(266:20). [daḫi,]*
277. Ve bugün **daḫi** iki yüz elli iki ʿaded şıbyān-ı ḥitān ördekçi çorbacı neferātı *(266:22). [daḫi,]*
278. Üç direkli çadırda **daḫi** iki süfre vażʿ olunup birine defter-dār efendi ser-meclis *(267:1). [daḫi,]*
279. ve birine **daḫi** ʿizzetlü çavuşbaşı Ebū Bekir Aġa ṣadr-ı bezm-i melāʾik-mūnis olup *(267:2). [daḫi,]*
280. çorbacılar **daḫi** keşīde ḳılınan yigirmi simāṭda merātib-i sāmiyelerine göre *(267:5). [daḫi,]*
281. ḫażretleri **daḫi** mücevveze ve üst ḳaftānı ve sāʾir ocaḳ ḫalkı *(267:15). [daḫi,]*
282. yaylım ḳurşun atup berrden hücūm ve nışf-ı āḫeri **daḫi** cānib-i yesārından yüriyiş idüp *(267:22). [daḫi,]*
283. aʿmāl-ı edevāt-ı muḥārebet-rüsūm itdiklerinde ḳalʿadan **daḫi** ṭoplar ve *(267:23). [daḫi,]*
284. mārrü'l-beyān çekdirme imdāda gelüp ol **daḫi** ḳalʿayı ṭoplamaġa başlayup ve *(267:27). [daḫi,]*
285. ve anıñ **daḫi** ʿaḳabinde bir ḳaṣr-ı dil-nişīn ve bir ḳubbe-i ḥaḍrā-yı berīn *(268:12). [daḫi,]*
286. ḫażretleri **daḫi** ol sidre-i salṭanat ve ḫurşīd-i maʿdelet sāyesinde mekīn ve sāʾir *(269:5). [daḫi,]*
287. vüzerā **daḫi** zīr-i cenāḥ-ı hümā-yı salṭanatda sāye-nişīn olduḳları eşnāda şāhen-şāh-ı bende-nüvāz *(269:6). [daḫi,]*
288. Ve biri **daḫi** aġayān-ı enderūn-ı āṣafīden Kīlārī Anḳad nām bir *(269:14). [daḫi,]*
289. ma-ṣadaḳ ve iltifāt-ı düstūrīye elyāḳdır bir mükemmel sāye-bān **daḫi** ibdāʿ ve *(269:16). [daḫi,]*
290. Ve cebeciler ocaġından **daḫi** şādurvan fişegi nāmında bir fevvāre-i nūr *(270:6). [daḫi,]*
291. Ve gümrükçi Yegen Meḥemmed Aġa ṭarafından **daḫi** bir çadır fişegi *(270:10). [daḫi,]*
292. Bunun ʿaḳabinde tersāne-i ʿāmire ṭarafından **daḫi** şeb-i meẕkūruñ rūz-ı şevḳ-endūz-ı fīrūzında *(270:28). [daḫi,]*
293. bir fīl-i āteş-nişār **daḫi** gelüp ve fīl-i meẕkūr-ı nādirü'l-ʿadīliñ arḳasında bir ḳaṣr *(270:30). [daḫi,]*
294. Baʿdehū bir fişek **daḫi** ʿaynı ile bir kebīr bostān ḳuyusı dolābı gibi serīʿan *(271:1). [daḫi,]*
295. Girdi bir şekle **daḫi** sūr-kede *(272:19). [daḫi,]*
296. Girelim biz **daḫi** yine şadede *(272:20). [daḫi,]*
297. anlar **daḫi** bir emr-i maḫūf olmaḳ vāhimesi ile feryād-künān ve el-amān-gūyān *(274:14). [daḫi,]*
298. şoñra ayular oyunı ile **daḫi** tiryākīlere bir oyun çıḳarmaḳ fermān olunmaġın *(274:16). [daḫi,]*
299. daḫi getürilüp şamsonlarıñ ḫırıldısı ayılarıñ gürüldisi ve seyircileriñ ḫarıldısı *(274:23). [daḫi,]*
300. Ayucılar **daḫi** maḳām-ı istiġnādan ḳopup ayulara teklīf-i ḫamle-i merdāneliklerin *(274:30). [daḫi,]*
301. şitābān olup nice hirāsān cānları tālān u perīşān itdikleri **daḫi** bir başḳa seyrān oldı *(275:5). [daḫi,]*
302. ile **daḫi** eṭfāle ḳand-i mükerrer-i keremleri ile ḫalāvet-baḫş-ı ẕāʾiḳa-i ikrām u iʿzāz oldılar *(275:26). [daḫi,]*
303. Eṭfāle bu iltifātların görüp çengīler **daḫi** bir mertebe şenlikler ile *(275:27). [daḫi,]*
304. giryān olanları **daḫi** şād-kām u ḫandān ve aġladıḳlarına peşīmān ve *(275:29). [daḫi,]*
305. şaġīr çadırları **daḫi** şuʿle-gīr-i āteş-i şerer-efşān olmaġla bir mertebe şenlik *(278:7). [daḫi,]*
306. Ve bir gerdūne üzere dest-gāh-ı kefş-dūzān vażʿ olunup anda **daḫi** bir *(278:16). [daḫi,]*
307. ve kendü **daḫi** nefsine levm idüp ḫod-be-ḫod söge söge ḳangı cānibe *(279:15). [daḫi,]*
308. sīm tepsi ve yamaḳlarından **daḫi** yüz ḳırḳ dirhem miḳdārı şaġīr tepsi hediyye-i muʿtādelerin *(279:24). [daḫi,]*
309. Biri memerr-i naẕardan ġāʾib olmadın biri **daḫi** der-ḫāl tevārüd idüp *(280:25). [daḫi,]*
310. şābun gibi ezildikde anıñ **daḫi** çeşm-i mesti hüreyre-i bādām gibi *(281:3). [daḫi,]*
311. ve teşāvīr-i ʿacībeleri oldığından mā-ʿadā yamaḳları olan yaş yemişçiler **daḫi** *(281:12). [daḫi,]*
312. baḳḳālleriñ dilberleri ile şeftālū bāzārına girüp dön gel deyu çağırup ol **daḫi** *(281:14). [daḫi,]*
313. Bunlar ālāyların tekmilden şoñra yamaḳları olan Taḳyacılar **daḫi** anları *(282:14). [daḫi,]*
314. daḫi yigirmi ẕirāʿ münaḳḳaş dimi dībāsı hediyyelerin maʿraż-ı ḳabūle yetürdiler *(282:27). [daḫi,]*
315. Ḫallāclar **daḫi** tertīb-i ālāy ve öñlerince şāʿirān-ı süḫan-sāz-ı kemānçe-perdāzları li-müʾellifihi beyt *(284:21). [daḫi,]*
316. **daḫi** mışrāʿ Yoḳ oyunı penbe ile āteşiñ maẕmūnıyla naʿra-zenān olaraḳ *(285:1). [daḫi,]*
317. vaḳt-i ṭaʿāma dek anlar **daḫi** seyr ü temāşāya meşġul oldılar *(285:27). [daḫi,]*
318. erbāb-ı dīvān **daḫi** mücevveze ḳaydından āzāde-ser olup destār ve *(286:22). [daḫi,]*
319. ḫażretleri ṣadr-ı meclis ve şeyḫü'l-islām-ı ʿālī-maḳām **daḫi** cānib-i yemīnlerinde *(286:25). [daḫi,]*
320. ḳapucıbaşılardan beş nefer aġalar hem-nişīn olup üçinci süfrede **daḫi** defter-dār efendi *(286:30). [daḫi,]*
321. Baʿdehū şāḥib-i devlet-i bülend-menzilet **daḫi** otaġ-ı āsumān-mertebetlerini *(287:12). [daḫi,]*
322. fişekleri **daḫi** bālā-ter ve ṭaraf-ı baḥr u berre zebān-endūz-ı zebāne vü şerer oldı *(289:7). [daḫi,]*
323. daḫi ceyb ü hemyānların tehī idecek mertebe beẕl-i naḳdīne-i cūd ve her fırḳaya *(289:25). [daḫi,]*
324. ġubār-ı çihre-i zemīni bi'l-külliye şüşte itmegin bu **daḫi** bir başḳa āb u tāb virüp *(290:6). [daḫi,]*

325. ḫˇānendeler **daḫi** bir cānibde mışrāʿ Cigerde oynasa hey heyleriñ *(291:13). [daḫi,]*
326. **daḫi** tamām mertebe hünerlerini perde perde iʿlān u iẓhār itdiklerinden ṣoñra *(294:10). [daḫi,]*
327. nevāsıyla bā-yek-dīger girişdiler ve ṣol cānibinde ḥoḳḳa-bāzlar **daḫi** ḳıṭʿa *(294:23). [daḫi,]*
328. edāsıyla mühre-bāzī vü ṣuʿbede-sāzī idüp çengileriñ ardında resen-bāz **daḫi** *(295:3). [daḫi,]*
329. evc-i hevāda pervāz itdigini bugün **daḫi** iẓhār u ibrāz idüp beyt *(295:8). [daḫi,]*
330. **daḫi** berḳ u şihāb ḳadar zemīn ü zamān ve ʿarż u āsumānda şöhret buldılar *(295:15). [daḫi,]*
331. **daḫi** iki yüz on ṭoḳuz ʿaded ṣıbyān-ı ḫitān elbise-i cedīdeden aġızlarına sünnet balı çalınup *(295:18). [daḫi,]*
332. iẓhārından ṣoñra dönüp maḳāmlarında ḳarār ve çekdirme **daḫi** yerinden ḳopup *(295:23). [daḫi,]*
333. ile çift olmazsa **daḫi** bārī bām-ı bülend-eyvān-ı kāḫ-ı Ḫavernaḳa hem-ḳadr-iʿtilā olur *(296:15). [daḫi,]*
334. sāde-dillere ḫurde-naḳşlar geçüp ṣūret-i dīvār-ı ḥayret idüp giderler Anlar **daḫi** li-münşiʾihi *(296:22). [daḫi,]*
335. Māh-ı nevsin **daḫi** pergār gibi çizme kenār *(296:26). [daḫi,]*
336. **daḫi** dehān-ı surnādan zebān-ı hevāyī-edā ile li-münşiʾihi *(297:8). [daḫi,]*
337. temāşā-yı ḥiref-i sāʾire içün anlar **daḫi** gūşe-gīr-i āsāyiş ü ārām olduḳları hengāmda *(298:2). [daḫi,]*
338. Yaʿnī ḳuyumcılar **daḫi** ālāyların bir ḳālıba ḳoyup silk-i incü gibi dizilüp *(298:4). [daḫi,]*
339. Bunlar **daḫi** sūr-ı hümāyūn içün tedārük itdikleri bir kıṭʿa mücevher incü taḳımlı *(299:16). [daḫi,]*
340. anlar **daḫi** çögürüñ deste-çūbını balṭa ṣapı gibi gögsine ṭayayup *(300:3). [daḫi,]*
341. masḫara ibne-i ḫˇānları **daḫi** müzāḥ ṣūretinde döge döge keşkek itdiler *(301:2). [daḫi,]*
342. ṣoñra çögürciler **daḫi** zīr ü bemm-i sāzlarına beyt Li-münşiʾihi *(303:24). [daḫi,]*
343. içün pergār-ı nigāhını eṭrāfa idāre iderek ol **daḫi** metn-i metīn-i zemīnde *(304:26). [daḫi,]*
344. maʿrūż-ıʿatebe-i şehriyārī eylediklerinden ṣoñra Yahūdiler **daḫi** elvān-ı hatāyī-i muṭalla firengī vü rūmī on *(305:9). [daḫi,]*
345. Bu eşnāda ordu ālāyı resīde-i ḫıtām ve ḳarīn-i encām ve erbāb-ı temāşā **daḫi** *(305:19). [daḫi,]*
346. bir güne **daḫi** taṭyīb ü talṭīf buyurdılar *(306:12). [daḫi,]*
347. ve çaḳırcıbaşı ve atmacacıbaşı aġalar **daḫi** anlara müvānis ü müdānī oldılar *(306:16). [daḫi,]*
348. ve baş silāḥşor aġa ve bir silāḥşor aġa ile **daḫi** mücāselet ḳıldılar *(306:19). [daḫi,]*
349. ḥażretleri **daḫi** otaġ-ı maḫṣūṣlarına ʿavdet ve baʿdehū vüzerā otaḳlarınıñ *(307:4). [daḫi,]*
350. Ve Ḳocaili sancaġı mutaṣarrıf-ı mīr-mīrān Ḫalīl Paşa ḳıbelinden **daḫi** her biri *(307:12). [daḫi,]*
351. cevāʾiz ü merātib iʿṭā ḥattā bu faḳīr-i hīç-sermāye-i kem-vāye **daḫi** *(308:9). [daḫi,]*
352. tevkīl ve vekālet-nāme-i muṭlaḳaların taḫṣīs baʿde't-taʿmīm ile **daḫi** tekrīm ü tebcīl *(308:20). [daḫi,]*
353. āġāzelerin resīde-i encām eylediklerinde çengīler **daḫi** ḳol ḳol naʿra-i dost *(308:30). [daḫi,]*
354. dost-ıʿāşıḳāne ve sadā-yı hāy hāy-ı mestāne ile taʿḳīb ve bunlar **daḫi** güne güne *(308:31). [daḫi,]*
355. lemeʿān ve andan **daḫi** beş deste fişege birden āteş sereyān idüp her biriniñ *(309:6). [daḫi,]*
356. ṭarrāḳalı fişek **daḫi** perrān ve andan nice fişekler tābān u cehān olup kimi hevāda *(309:10). [daḫi,]*
357. mā-ʿadā iki fişeng-i nev-ẓuhūr **daḫi** nūr-pāş-ı meydān-ı sūr oldı ki *(309:16). [daḫi,]*
358. nişāncı Muṣṭafā Paşa ḥażretleri **daḫi** ḥāżır olup ve veḳāyiʿ-nüvīs-i devlet *(310:7). [daḫi,]*
359. fermān-ı vācibü'l-iẕʿān-ı āṣafī ile ṭanṣīs olunup bu vech ile **daḫi** sermāye-baḫş-ı ibtihāc u iḥsān *(310:13). [daḫi,]*
360. fikri ile nālān u giryān olup girye vü fiġānlardan bir güne **daḫi** *(311:1). [daḫi,]*
361. daḫi teʿşīr eyleyüp hevā güşāde ve zemīn gerd-i kederden şüste vü sāde *(311:5). [daḫi,]*
362. daḫi yek-süvār-ıʿarṣa-i salṭanat yaʿnī şāhen-şāh-ı felek-menziletiñ sāḥa-i ḳaṣr-ıʿadāletini *(312:4). [daḫi,]*
363. yanarsın didükçe anlar **daḫi** mışrāʿ Ḫaṭṭıñ gelicek sen de beni mūmla ararsın *(312:21). [daḫi,]*
364. Keẕālik meh-peykerān-ı Kettāniyān **daḫi** müşteriyān-ı cemālleri ile alış verişe *(314:1). [daḫi,]*
365. ṣoñra ḫużūr-ı hümāyūna **daḫi** dāḫil ve sūr emīni efendi ile berāber *(314:35). [daḫi,]*
366. bir miṣli **daḫi** nā-manẕūr idi *(316:16). [daḫi,]*
367. tekrīmen li-şānihi bugün **daḫi** dāḫil-i silk-i erbāb-ı ziyāfet oldı *(316:31). [daḫi,]*
368. bir güne **daḫi** ṭaḳlalar ḳılup çāpük-bāz oldı *(317:6). [daḫi,]*
369. Ve bir āteş-bāz **daḫi** çeyner tükürür yoldaşdan ḳalmazız diyerek ḳızmış timurları *(317:7). [daḫi,]*
370. Ve bir zūr-bāz **daḫi** zemīne iki şemşīri nihāde ve keskin cānibine püş-dāde oldıġı *(317:10). [daḫi,]*
371. Bunlar **daḫi** icrā-yı mahāretden ferāġat eylediklerinde muʿtād-ı sābıḳ üzere *(317:16). [daḫi,]*
372. jengārī senbīle ḳoyup senbīlleri muḥkem bend ü rabṭ ile **daḫi** iktifā itmeyüp *(317:29). [daḫi,]*
373. daḫi inʿām-ı firāvān ile mesrūr u ḫandān buyurduḳlarından ṣoñra *(318:18). [daḫi,]*
374. ḫāllü ḥālince ikrām ve fuḍāle-i ḫˇānlarından ṣaḥrā-nişīnān **daḫi** ḥişşe-mend-i ṭaʿām ḳılındı *(320:20). [daḫi,]*
375. El-ḥācc Muṣṭafā Efendi cānib-i sütūde-menāḳıbından **daḫi** ḥasbe'l-ʿāde *(321:23). [daḫi,]*
376. Ve rūz-nāmçe-i evvel Meḥemmed Begefendiniñ **daḫi** her bir nevʿi dörder *(321:28). [daḫi,]*
377. Ve muḥāsebe-i evvel Ḥüseyin Efendiniñ **daḫi** beş ṭāḳa destār-ı ḫünkārī ve *(321:30). [daḫi,]*
378. Maṭbaḫ emīni Ḫalīl Efendiden **daḫi** beş ṭonluḳ ṣāl-ı keşmīr ve beşer ṭāka *(322:3). [daḫi,]*
379. ʿaṭf-ıʿinān-ıʿaẕīmet ve ṣadr-ı aʿẓām-ıʿālī-cāh **daḫi** kendü otaḳlarında *(322:12). [daḫi,]*
380. ile ṣeb-i tārı maḥsūd-ı nehār buyurdılar ve ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri **daḫi** *(322:28). [daḫi,]*
381. ʿAle'ṣ-ṣabāḥ **daḫi** āsiyāb-ı nüh-çarḫ-ı āsumānı gerdān eyleyen lücce-i ḳudret *(325:11). [daḫi,]*
382. tevārī buyurdılar Ve ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri **daḫi** otaḳ-ı zerrīn-niṭāḳ-ı nede'l-ercālarında *(325:18). [daḫi,]*
383. Anı **daḫi** beẕl eylese iflāsı ʿayāndır *(331:6). [daḫi,]*
384. Sükkān-ı semāvāta **daḫi** vird-i zebāndır *(331:24). [daḫi,]*
385. Buldı ʿālem şevḳ-i bī-endāze bir yüzden **daḫi** *(333:25). [daḫi,]*

386. Muṭrib-i dehr eyledi āġāze bir yüzden **daḫi** *(333:26). [daḫi,]*
387. Dehre yüz gösterdi şevḳ-i tāze bir yüzden **daḫi** *(334, 2). [daḫi,]*
388. sāde hatāyī bir minder ve anıñ üstinde **daḫi** İstanbulī dībā bir maḳʿad-ı dil-keş-i rengīn-nuḳūş olup *(334:31). [daḫi,]*
389. saʿy itseler **daḫi** ḍarb-ı ḥadīd-i bārid gibi bir fikr-i fāsid olmaġın ālāyları örs-i ḳāris olup *(335:19). [daḫi,]*
390. Ser-ā-serciler **daḫi** ālāyların tertīb eylediler ve neferātı ser-ā-ser aḳmişe-i pür-zer ü zīver *(336:7). [daḫi,]*
391. Şemerciler **daḫi** anlara redīf-i maṭiyye-i cemʿiyyet olup bir ʿArab-ı zişt-şūret *(336:13). [daḫi,]*
392. ilçileri **daḫi** daʿvet olunmaġın cenāb-ı vekīl-i muṭlaḳ veliyyü'n-niʿam-ı bāẕilü'l-kerem *(337:32). [daḫi,]*
393. ʿaded ṣıbyān ālāyı **daḫi** resīde-i maḳtaʿ-ı ḫıtām oldıġı gibi yine *(338:11). [daḫi,]*
394. sāḥil-serāy-ı tersāneye ricʿat ve cenāb-ı vekīl-i salṭanat **daḫi** otaḳ-ı ʿizzet-niṭāḳlarına *(338:13). [daḫi,]*
395. ve ṭop ʿarabacısıbaşı **daḫi** anlara mülḥaḳ oldılar ve *(338:25). [daḫi,]*
396. Çergeleriñ ikisinde **daḫi** yigirmi süfrelik ṭaʿām virilüp ve ʿāmme-i neferāta *(338:30). [daḫi,]*
397. mücevveze ve sāʾir żābiṭān ve küttāb u müteʿayyinān **daḫi** libās-ı maḫṣūṣları ile *(339:7). [daḫi,]*
398. zūr-bāzān-ı Mışriyye **daḫi** dervāze-i ḫayme-i meẕkūreye iḫżār olunup *(339:25). [daḫi,]*
399. ḫażretleriniñ himmetlerinden neşʾet itmegin bu bābda **daḫi** ne *(339:34). [daḫi,]*
400. daḫi mübeşşir-i ḳabūl-i şehriyār-ı ʿālī-tebār olan ḫilʿat-ı zer-tār-ı bülend-iʿtibār *(340:25). [daḫi,]*
401. Ve keẕālik Bender muḥāfıẓı teẕkireci İbrāhīm Paşa ṭarafından **daḫi** bir reʾs *(340:27). [daḫi,]*
402. Ve cebecibaşı ʿizzetlü Sebzī Meḥemmed Aġa ṭarafından **daḫi** beş ṭonluḳ *(341:1). [daḫi,]*
403. gibi ẕevḳ u temāşā bedīdār olmadıġından ḳatʿ-ı naẕar gicesinde **daḫi** incām-ı maṭar *(341:26). [daḫi,]*
404. daḫi fermān-ber-i icābet ve ʿalā-merātibihim her biri cā-nişīn-i mevḳiʿ-i iʿzāz u ḥürmet olup *(342:11). [daḫi,]*
405. ḫażretleri **daḫi** şeref-ṣudūr-ı daʿvet-i pādişāh-ı İslām ile mütenaʿim-i nevāle-i ikrām olup *(342:19). [daḫi,]*
406. Felemenk balyosları **daḫi** beyt *(342:29). [daḫi,]*
407. kendülerden muḳaddem hediyyeleri ʾāʾid ve ʿaḳabince kendiler **daḫi** *(342:34). [daḫi,]*
408. ḫavāle-i meges-rān-ı ṭard-ı maʿnevī ḳılınup ʿale't-tafṣīli's-sābıḳ seyr ü temāşāya **daḫi** *(344:15). [daḫi,]*
409. ve āfitāb-ı cihān-tāb-ı cāh u şevket ü baḫt ḫażretleri **daḫi** teşrīf-i mesned-i saʿādet *(345:31). [daḫi,]*
410. erzānī ve vezīr-i aʿẓam ḫażretleri **daḫi** ḳapudāne ḳalyonında mesned-nişīn-i kāmrānī *(346:9). [daḫi,]*
411. pertev-endāz-ı ḳaṣr-ı ʿadālet ve ṣāḥib-i devlet ḫażretleri **daḫi** otaġ-ı temāşāya ʿavdet buyurup *(346:28). [daḫi,]*
412. resm-i ḳadīm-i meʾlūf üzere ikrām ve ḫuddāmlarına **daḫi** ṭabla ṭabla pilāv ve zerde *(347:15). [daḫi,]*
413. sefīne-i Nūḥdan nişān olan meydān-ı sūr anlarıñ **daḫi** ḥuẕūrı ile işābet-i ʿaynü'l-kemālden *(347:22). [daḫi,]*
414. belki **daḫi** nice nice ġarāʾib-i mahāret ve ʿacāʾib-i bī-nihāyet-i bāʿiṣü'ṣ-ṣeṭāreti *(347:30). [daḫi,]*
415. tedārüki bahānesiyle ḫażret-i Risṭū-tedbīr **daḫi** ḳarār-gāh-ı temāşādan *(347:33). [daḫi,]*
416. sīr-āb olup bir ṭarafdan **daḫi** nice esbāb-ı şādmānī ile ẕevḳ-yāb-ı ġıdā-yı rūḥānī vü cismānī *(348:21). [daḫi,]*
417. **daḫi** basṭ-ı süfre-i imtiyāz u tekrīm ḳılınmaḳ fermān buyurulmaġın beş altı biñ *(349:25). [daḫi,]*
418. **daḫi** hediyyeleri iḫrāz-ı şeref-i ḳabūl itmekle nāʾil-i meʾmūl oldılar ve *(350:33). [daḫi,]*
419. emṣāllerinde cārī olan merāsim-i mihmān-nüvāzī bunlar ḥaḳḳında **daḫi** icrā ve *(350:34). [daḫi,]*
420. ṣadr-ı aʿẓam-ı maʿālī-i ḳarīn **daḫi** tersāne gözinde efrāşte ḳılınan sāye-bān-ı safā-dāştede *(351:16). [daḫi,]*
421. **daḫi** ʿacebā fi'l-ḥaḳīḳa timsāḥ mıdır deyu teşkīk iderdi Kaʿr-ı deryādan ser-nümā-yı ẓuhūr *(351:28). [daḫi,]*
422. āṣaf-ı deryā-kef **daḫi** baḥr-i zeḫḫār-ı dest-i gevher-bārını mevc-engīz-i iḥsān *(352:21). [daḫi,]*
423. Ḳuds-i Şerīf beglerbegisi İbrāhīm Paşa ṭarafından **daḫi** dört ṭonluḳ ʿacemī *(353:18). [daḫi,]*
424. ṣuffe-i pür-berzaḫları gerdişe āġāz itdikçe bī-çāreler **daḫi** ṣuʿle-i cevvāle *(357:4). [daḫi,]*
425. tafṣīli ḫavṣala-sūz-ı varaḳdır Bunlarıñ pīç ü tāb ve ḫalecān u ıżtırābları **daḫi** bir *(357:8). [daḫi,]*
426. Anlar **daḫi** egerçi bir miḳdār ʿaẕāb-ı dūzaḫa giriftār oldılar lākin ṣoñra *(357:11). [daḫi,]*
427. cenābları içün **daḫi** maḫṣūṣ bir oba-i bī-hemtā ḳurmuşlar idi *(358:10). [daḫi,]*
428. Anlar **daḫi** ʿale's-seḥer kenāre-i meydān-ı sūrda püşte üzerinde efrāşte sāye-bānlarında *(358:11). [daḫi,]*
429. bu güne **daḫi** iktisāb-ı şeref-i cerr-i cevārī buyurduḳları eṣnāda nā-gehān *(358:18). [daḫi,]*
430. sīr-çeşm-i niʿmet-i dīdār itmegin bu vech ile bir yüzden **daḫi** *(359:13). [daḫi,]*
431. ḫavāle-i milʿaḳa-i naẕar eyleyenler niʿmet-i ḫayātdan ʿażż-i başar ārzū itse **daḫi** *(359:15). [daḫi,]*
432. **daḫi** şimdi o leẕẕet bāḳī zemzemesiyle gūyā olacaġı bī-reyb ü riyā oldı Beyt *(359:17). [daḫi,]*
433. müsābaḳa-i ḫuyūl **daḫi** icrā olunmaḳ irāde-i ʿaliyye-i şehriyār-ı evreng-ārā olmaġın *(359:22). [daḫi,]*
434. Ve bu gün **daḫi** resm-i maʿrūf ve muʿtād-ı meʾlūf üzere āmāde-i ḫitān olan yüz seksen *(360:5). [daḫi,]*
435. Ve süfre-i ṣāniyede **daḫi** on nefer baḳiyye-i ketḫudāyān-ı selāṭīn ve mīr-mīrmīrān *(360:28). [daḫi,]*
436. baḥrī fişegi gibi ḳıt ḳıt bogılur **daḫi** ġayret-i cāhiliyye iderse ṣoluġı feżā-yı ʿademde alur *(362:10). [daḫi,]*
437. ikisi **daḫi** āverde-i ḥuẕūr-ı āṣaf-ı kerīm ve miyānelerinde muʿāhedeleri üzere *(363:6). [daḫi,]*
438. muḳaddemāt-ı esbāb-ı temāşādan bu **daḫi** tevlīd-i netīceden ʿaḳīm olmadı *(363:10). [daḫi,]*
439. daḫi ḫāllü ḫāllerince ilbās-ı ḫilʿat ve boylarınca herkese iḫsān u mürüvvet buyurup *(363:27). [daḫi,]*
440. enderūn-ı sarāy-ı cedīd-i hümāyūnda **daḫi** günden güne müteraḳkī vü efzūn ve *(364:10). [daḫi,]*
441. Ve dergāh-ı ʿālī dāme maḥfūfen bi'l-maʿālī ḳapucubaşıları **daḫi** bi-isrihim *(364:35). [daḫi,]*
442. ḫāṣṣ-ā̈cegān-ı dīvān **daḫi** ʿarż-ı ʿunvān eylediler ve sulṭān ketḫudāları olan aġayānıñ aʿyānı *(365:2). [daḫi,]*
443. daḫi kendüler içün tehyiʾe buyurılan ḫayme-i felek-iştibāha teşrīf-sāz olup *(365:13). [daḫi,]*
444. vuḳūʿı **daḫi** ẓāhir ü nümāyān olmaġın cāmiʿ ṭarafına meftūḥ bāb-ı devlet-meʾāba *(365:30). [daḫi,]*

445. Vezneciler Başında vāḳiʿ Miskçiler Ḳapusınıñ **daḫi** kemerleri ve Sarāy-ı Cedīd-i ʿĀmireye *(365:32). [daḫi,]*
446. sarāy-ı cedīde varınca ṣaff-beste-i selām olup cebecibaşı **daḫi** nīmtene kürk ve *(365:38). [daḫi,]*
447. ve fer ü iclāl ile şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān ḥażerātı **daḫi** süvār-ı esb-i āsumān-nişān olmalarıyla *(366:6). [daḫi,]*
448. urduḳça mihr-i tāb-dārdan ziyāde nūr-pāş u ṣuʿle-niṣār olur idi Anlara **daḫi** *(368:6). [daḫi,]*
449. kemāl-i ihtizāz u temāyül birle anlar **daḫi** ber-minvāl-i sābıḳ *(368:10). [daḫi,]*
450. iki naḫl-ı kebīr-i bī-muʿādil **daḫi** vech-i meşrūḥ üzere ʿubūr eyledikden *(368:12). [daḫi,]*
451. pādişāh-ı şekūrī bu luṭf-ı Ḫudāyı rüʾyet ve bu şeref-i nādirü'l-vukūʿ ile **daḫi** *(368:15). [daḫi,]*
452. gün muḳaddem ancaḳ yetişmekle anlar **daḫi** revnaḳ-efzā-yı ālāy-ı bī-hemtā oldılar *(368:26). [daḫi,]*
453. Şeh-zāde-i cüvān-baḫt-ı ʿālī-şān Sulṭān Süleymān ḥażretleri **daḫi** bu ālāy-ı celīlü'l-ʿunvānı *(371:6). [daḫi,]*
454. mürūr ve bunlarıñ işrlerine **daḫi** sipāh u silāḥ-dār aġaları iḳtifā idüp *(371:12). [daḫi,]*
455. Ammā ḥarem-i hümāyūn cānibi **daḫi** bāb-ı hümāyūnuñ fevḳinde olan kār-gīr oṭadan *(371:16). [daḫi,]*
456. naḫl-i kebīrler **daḫi** gelüp lākin bī-tekellüf ḳapudan geçmek mümkin olmaġın *(371:23). [daḫi,]*
457. ile şeker bāġçeleri **daḫi** mermerlik öñine vaż ʿ ve şeyḫü'l-islām-ı *(371:26). [daḫi,]*
458. ḥażretleri **daḫi** taʿẓīm ü tekrīm ile ʿarabadan indirilüp ve her biriniñ ḳoltuḳlarına *(371:35). [daḫi,]*
459. ḥażretleri **daḫi** ḫāṣṣ oṭayı şeref-i ḳudūm-i meserret-lüzūmları ile *(372:4). [daḫi,]*
460. anlar **daḫi** selām ile cümleye ikrām buyurmaġla selām aġası ṣavt-ı bülend ile *(372:17). [daḫi,]*
461. **daḫi** dergāh-ı ʿālī yeñiçerileri pilāv ve zerde ve sāʾir erbāb-ı dīvān muʿtād üzere *(372:33). [daḫi,]*
462. Baʿdehū ṣadr-ı aʿẓam-ı ṣāḥib-i inʿām ḥażretleri **daḫi** ʿarż ḳapusını selāmladıḳdan *(373:1). [daḫi,]*
463. ḥażerātı **daḫi** ḳapunuñ miyānesinde olan ṣuffeniñ ṣaġ ṭarafını ḳarār-gāh iḫtiyār itdiler *(373:16). [daḫi,]*
464. aġayān-ı muḫteremān **daḫi** eṣvāb-ı dīvānīleri ile sipāhīler aġası ḳarār eyledigi *(373:18). [daḫi,]*
465. ṭūlānī ṣuffede mekīn olup ve işrlerince vüzerā-yı ʿiẓām ḥażerātı **daḫi** *(373:19). [daḫi,]*
466. daḫi gelüp ṭoġrı enderūn-ı hümāyūna teveccüh buyurduḳlarında vüzerā-yı ʿiẓām *(373:29). [daḫi,]*
467. oṭada şeh-zāde-i esʿad u emced Sulṭan Meḥemmed ḥażretleriniñ **daḫi** emr-i ḫitānları *(374:14). [daḫi,]*
468. ve şālişen şeh-zāde-i hümā-hemtā Sulṭān Muṣṭafā ḥażretlerini **daḫi** yine ber-vech-i muḥarrer *(374:16). [daḫi,]*
469. altun ve vüzerā-yı sāʾire yüzer altun ve ḥażret-i şeyḫü'l-islām ve ṣadreyn **daḫi** *(374:23). [daḫi,]*
470. ve nişāncı Muṣṭafā Paşa ḥażerātına **daḫi** ser-ā-sere ḳaplu semmūr kürkler *(374:29). [daḫi,]*
471. ve cerrāḥbaşı efendiler ḥażerātına **daḫi** ferāce semmūr ḳürkler *(374:32). [daḫi,]*
472. müteveccih ve ṣadr-ı Ḥātem-kerem ḥażretleri **daḫi** vüzerā-yı ʿiẓām *(375:4). [daḫi,]*

dāḫil: *İç, iç taraf, bir şeyin içerisi. "Hariç" mukabili.*
1. dāḫil idiler *(178:34). [dāḫil,]*
2. delāleti ile ḥużūr-ı hümāyūna **dāḫil** ve şeref-i dāmen-būs-ı şehriyārīye nāʾil olup *(305:15). [dāḫil,]*
3. ṣoñra ḥużūr-ı hümāyūna daḫi **dāḫil** ve sūr emīni efendi ile berāber *(314:35). [dāḫil,]*
4. **dāḫil** iken eṣnā-yı ṭaʿāmda müsāfir sürisine girmeyüp süfreye *(320:13). [dāḫil,]*
5. **dāḫilinde** cebe-ḫāne pīş-gāhında sūr emīni ve cerrāḥbaşı ve sāʾir cerrāḥīn *(364:13). [dāḫilinde, -i, -n, -de]*
6. güẕār ve yine bāb-ı hümāyūn **dāḫilinde** ḳarār ve tekmīl-i şiʿār-ı İslām ile celīlü'l-iʿtibār oldılar *(364:21). [dāḫilinde, -i, -n, -de]*
7. ṣoñra orṭa ḳapu **dāḫilinde** mermerlik ḳapusı öñinde sitāde ḳılınup naḫl-ı ṣaġīrler *(371:25). [dāḫilinde, -i, -n, -de]*

dāhil oldılar: *Karışmak, içinde bulunmak.*

sükkān-ı māristān zümresine **dāḫil oldılar** *(225:17). [dāḫil oldılar, -dı, -lar]*

dāhil olduḳdan: *İçeriye girmek.*

ve iẓhār-ı siḥr-sāzī iderek ser-menzile vāṣıl ve ḳalyona **dāḫil olduḳdan** *(258:3). [dāḫil olduḳdan, -duḳ, -dan]*

dāhil olduḳlarında: *İçine almak, içinde bulunmak.*

dāḫil olduḳlarında bir ḳol çengī ve ḫayāl-bāzān ḫaymelerinde şebān u rūzān *(183:11). [dāḫil olduḳlarında, -duḳ, -lar, -ı, -n, -da]*

dāhil ü cālis: *Girmek ve oturmak.*

selām alup derūn-ı ḳubbeye **dāḫil ü cālis** ve ṣadr-ı zīb-i eʿazz-ı mecālis olduḳlarında *(372:18). [dāḫil ü cālis,]*

dāḫil-i cerīde-i bendegān-ı ʿadīdeden olmaḳ: *Bir sürü kulun bağlılık defterinde yer almak.*

diyerek nāmım **dāḫil-i cerīde-i bendegān-ı ʿadīdeden olmaḳ** ne şerefdir deyu *(354:17). [dāḫil-i cerīde-i bendegān-ı ʿadīdeden olmaḳ, -maḳ]*

dāḫil-i ḥavme-i otaġ-ı hümāyūna: *Kutlu çadır dairesinin içi.*

ḳalyonı **dāḫil-i ḥavme-i otaġ-ı hümāyūna** çekdirmeleri fermān buyurulmaġın *(314:15). [dāḫil-i ḥavme-i otaġ-ı hümāyūna, -a]*

dāhil-i ḥükm-i neẓāfet olmayacaġı: *Temizlik emrine dahil olmak.*

dāḫil-i ḥükm-i neẓāfet olmayacaġı meczūm-ı āṣaf-ı mekārim-rüsūm olmaġla *(327:10). [dāḫil-i ḥükm-i neẓāfet olmayacaġı, -ma, -y, -acaġ, -ı]*

dāhil-i ʿidād-ı aṣḥāb-ı yemīn oldılar: *(Padişahın) sağ tarafına sıra sıra dizilmek.*

ḫᵛācegān-ı dīvān efendiler ʿale't-tertīb **dāḫil-i ʿidād-ı aṣḥāb-ı yemīn oldılar** *(150:30). [dāḫil-i ʿidād-ı aṣḥāb-ı yemīn oldılar, -dı, -lar]*

dāhil-i meclis olup: *Topluluğun içinde olmak.*

ve muḥarrir-i veḳāyiʿ-i sūr-ı ḫitān olan bu nāçīz-ter-i bendegān **dāḫil-i meclis olup** *(231:10). [dāḫil-i meclis olup, -up]*

dāhil-i mülk-i āl-i ʿosmān olmasına: *(Revan şehri) Osmanlı topraklarına katılmak.*

ʿarż u ihdā ile pāy-taḫt-ı memālik-i Īrān olan Revān Ḳalʿası **dāḫil-i mülk-i Āl-i ʿOṣmān olmasına** *(334:27). [dāḫil-i mülk-i āl-i ʿoṣmān olmasına, -ma, -s, -ı, -n, -a]*

dāhil-i silk-i erbāb-ı ziyāfet oldı: *(Yeniçeri Ağası Mehemmed Ağa) Ziyafette bulunanlar arasında kendine yer edinmek.*

tekrīmen li-şānihi bugün daḫı **dāḫil-i silk-i erbāb-ı ziyāfet oldı** *(316:31). [dāḫil-i silk-i erbāb-ı ziyāfet oldı, -du]*

dahme: *Bir fişek türü.*
1. Ve **daḫme** nāmında bir fişek ki meṣnevī *(229:8). [daḫme,]*
2. **Daḫme** nāmında bir fişek daḫı kim *(229:9). [daḫme,]*
3. āvīḫte gāh dolāblar gerdān gāh **daḫmeler** nümāyān gāh māhtāblar *(356:7). [daḫmeler, -ler]*

dahme-i düşvār-güşād-ı efrāsiyāb: *Efrasiyab'ın kubbeli mezarına benzer dahme (fişeği).*

ṭarafından daḫı biñ ʿaded fişekle revnaḳ-yāb bir **daḫme-i düşvār-güşād-ı efrāsiyāb** *(229:26). [daḫme-i düşvār-güşād-ı efrāsiyāb,]*

dahme-i efrāsiyāb: *1) Türbe görünümlü ateş ocağı 2) İçinden rengarenk havai fişeklerin çıktığı bir fişek dolabı.*

biñ iki yüz ḳadar ġūn-ā-gūn fişekle meşḥūn **Daḫme-i Efrāsiyāb** nāmında *(196:17). [daḫme-i efrāsiyāb,]*

daḫme-i meẕkūreyi: *Sözü edilen fişek, akabe.*

nāmında bir kānūn-ı dūzaḫ-nümūn daḫi **daḫme-i meẕkūreyi** taʿḳīb itdi ki *(196:26). [daḫme-i meẕkūreyi, -y, -i]*

daḥmü'l-cesed: *(Öküz için) İri gövdeli.*

iki ʿaded fāḳıʿü'l-levn ve **ḍaḫmü'l-cesed** baḳara-i muṭallā-şāḫ-ı zerd-fāma sāʾiḳ ü ḳāʾid olup *(234:13). [ḍaḫmü'l-cesed,]*

daḥve-i kübrāda: *Kuşluk vakti.*

ve sāʾir baʿżı maṣlaḥat içün İstanbulda ʿazīmet ve **ḍaḫve-i kübrāda** yine ʿavdet buyurduḳlarında *(198:8). [ḍaḫve-i kübrāda, -da]*

daḫve-i kübrādan: *Büyük kuşluk vakti.*

ṭabla pilāv ve zerde sū-be-sū güsterde ḳılınmaġın **ḍaḫve-i kübrādan** ḥulūl-i vaḳt-i ʿasra *(348:19). [ḍaḫve-i kübrādan, -dan]*

dāʿī: *Dua eden, duacı.*

Ve Burūsa ḳāḍīsi İsḥaḳ-zāde Nūr Meḥemmed Efendi **dāʿīlerinden** bir ḳıṭʿa *(192:8). [dāʿīlerinden, -ler, -i, -n, -den]*

dāʾim: *Sürekli, daima, her zaman.*

Maḳāmında ola **dāʾim** kim oldıysa buña bādī *(256:20). [dāʾim,]*

dāʾim ide: *Sürekli kılmak.*

Cenāb-ı ʿāṭıfetin **dāʾim ide** Ḥaḳḳ mebsūṭ *(349:19). [dāʾim ide, -e]*

dāʾim ḳıl: *Sürekli olmak, devamlılığı olmak.*

Ḳıl mesned-i devletinde **dāʾim** *(134:20). [dāʾim ḳıl,]*

dāʾim ḳıla: *Sürekli hale getirmek.*

Ḳıla dāʾim serīr-i salṭanatda şāh-ı devrānı *(212:33). [dāʾim ḳıla, -a]*

dāʾimā: *(Ar.) Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.*
1. Ḥażretleriniñ **dāʾimā** şiʿār-ı reʾfet-kirdārı **dāʾimā** luṭf u kerem ve *(145:19). [dāʾimā,]*
2. **dāʾimā** murādı isticlāb-ı ḳulūb-ı enām ve iġtinām-ı duʿā-yı ḫayr-ı ḫāṣṣ u ʿām oldıġı *(210:25). [dāʾimā,]*
3. **Dāʾimā** devlet ile ʿazm-i temāşā iderek *(293:5). [dāʾimā,]*
4. ve **dāʾimā** ṣadr-ı saʿādetde nüvāziş-kār-ı erbāb-ı istiḥḳāḳ u istīhāl olup *(363:33). [dāʾimā,]*

dāʾir: *Alakalı.*

tertīb-i bezm ü rezme **dāʾir** eglenceler ile ʿayş u dem eyleyüp herkes *(325:24). [dāʾir,]*

dāʾir: *Bir konu üzerine olan, üzerine, konusunda, ... ile ilgili, üstüne.*
1. mażmūnına **dāʾir** nice sözler söylediler li-müʾellifihi *(241:14). [dāʾir,]*
2. Nāza **dāʾir** hezār işleri var *(285:19). [dāʾir,]*
3. ḳaṣd-ı ziyāret ve baʿżı temşiyyet-i umūr-ı devlete **dāʾir** mevādda istīẕān içün *(316:29). [dāʾir,]*

dāʾir: *Dönmek, dolanmak.*
1. Ġurre mi şeb-i siyehde **dāʾir** *(133:1). [dāʾir,]*
2. iḫfā-yı ālet-i iḫtiyāl ile ʿarabayı içinden idāre idüp ḫod-be-ḫod tekerlek **dāʾir** ve *(157:14). [dāʾir,]*
3. idi ki her ḳadeḥi birer ṣūret-i ḥayret-baḫş ile **dāʾir** ve her gören vālih u müteḥayyir olur idi *(203:2). [dāʾir,]*
4. ḳurılup burūc-ı felek gibi **dāʾir** ve üstünde sitāregān-ı seyyāre gibi dört *(203:27). [dāʾir,]*
5. sütürre çarḫı gibi fır fır **dāʾir** ve şerāreleri sitāre-i seyyāre gibi cevvāl ü sāʾir olduḳça *(229:2). [dāʾir,]*
6. ḳalʿa-i maṣnūʿanıñ ḳulle-i maṭbūʿası fānūs-ı ḫayāl gibi bir sāʿat miḳdārı **dāʾir** ve *(267:31). [dāʾir,]*
7. gāh çarḫ-ı felekler **dāʾir** gāh şihāblar sāʾir gāh hevāyīler tīr ü terkeş gāh *(356:10). [dāʾir,]*

dāʾire: *Tef.*

çengīler **dāʾireler** ve raḳḳāṣlar çār-pāreler ile āheng-i sāz ve *(264:15). [dāʾireler, -ler]*

dāʾire: *Ev, çadırın bölümü.*

ḥażretleri **dāʾiresinde** olan ḫayme-i maḫṣūṣelerinde temāşā-yı ġarāʾib-i sūriyye *(339:11). [dāʾiresinde, -s, -i, -n, -de]*

dāʾire-der-kef: *Çevresinde köpük bulunan.*

ve altı ʿaded raḳḳāṣ-heyʾet **dāʾire-der-kef** dil-firīb ṣūretler ibdāʿ eylemişler ki *(157:13). [dāʾire-der-kef,]*

dāʾire-i āṣafī: *Sadrazam dairesi.*

Dāʾire-i āṣafī civārında Daraġacı İskelesi üzerinde bir ṣuffe-i ṣafā daḫi *(252:1). [dāʾire-i āṣafī,]*

dāʾire-i āṣaf-ı bülend-i iʿtibārı: *Yüksek saygınlığı olan vezirin dairesi.*

ile Oḳ Meydānına varup mevkib-i sūr-ı ḫudāvendigārı ve **dāʾire-i āṣaf-ı bülend-i iʿtibārı** *(148:17). [dāʾire-i āṣaf-ı bülend-i iʿtibārı, -ı]*

dāʾire-i āṣafīye: *Sadrazam dairesi.*

ki muḫżır aġa oṭasıdır **dāʾire-i āṣafīye** taʿyīn ve herkesiñ *(149:5). [dāʾire-i āṣafīye, -y, -e]*

dāʾire-i cemʿiyyet-i mevālīde: *Büyük alimlerin topluluk dairesi.*

gümrükçi Ḥüseyin Paşa-zāde Muṣṭafā Efendi daḫi **dāʾire-i cemʿiyyet-i mevālīde** *(178:33). [dāʾire-i cemʿiyyet-i mevālīde, -de]*

dāʾire-i cemʿiyyetlerin: *Daire şeklinde toplanmak.*

Binäberīn otaġ-ı āṣafī pīş-gāhında erbāb-ı mūsiḳī **dāʾire-i cemʿiyyetlerin** *(308:26). [dāʾire-i cemʿiyyetlerin, -ler, -in]*

dāʾire-i çenberden: *Çemberin içi.*

pertāb idüp rişte-i sūzen-güẕār gibi **dāʾire-i çenberden** geçdi ve yevm-i mezbūrda *(158:19). [dāʾire-i çenberden, -den]*

dāʾire-i çeşm-i nużżār: *Bakan gözün dairesi.*

Bunlarıñ seyr ü temāşāsı ḫāhişi ile vaḳf-ı gerdiş olan **dāʾire-i çeşm-i nużżār** *(316:17). [dāʾire-i çeşm-i nużżār,]*

dāʾire-i daʿvete: *Davet dairesi.*

Ey perī **dāʾire-i daʿvete** gel luṭf eyle *(296:25). [dāʾire-i daʿvete, -e]*

dāʾire-i dest-i ümmīdlerin: *Umut avucu.*

dāʾire-i dest-i ümmīdlerin ḳabża ḳabża nuḳre-i rāyicü'l-vaḳt-i iḥsān ile ṭoldurup *(208:9). [dāʾire-i dest-i ümmīdlerin, -ler, -in]*

dāʾire-i ḥişārı: *Kale sınırı.*

ile her şehriñ **dāʾire-i ḥişārı** dāʾire-i rāmişgerān-ı sūra döndürülüp kāffe-i enām *(140:33). [dāʾire-i ḥişārı, -ı]*

dāʾire-i hümāyūn: *Padişah dairesi.*
1. **Dāʾire-i hümāyūn** bu vech ile muḥāṭ-ı pergār-ı istiḳrār ḳılındıḳdan *(150, 20). [dāʾire-i hümāyūn,]*
2. **dāʾire-i hümāyūn** ittiṣālinde bostāncıbaşı aġa civārında *(151:28). [dāʾire-i hümāyūn,]*
3. inṣirāf-ı iẕn-i ʿām oldı ibtidā **dāʾire-i hümāyūn** ve ṣāniyen *(364:2). [dāʾire-i hümāyūn,]*

dāʾire-i hümāyūna: *Padişah dairesi.*

ile **dāʾire-i hümāyūna** taʿyīn olunup bir oṭa Atıcılar Tekyesinde bir oṭa *(148:32). [dāʾire-i hümāyūna, -a]*

dāʿire-i hümāyūnuñ: *Padişah dairesi.*

ḫıdmeti tavżīḥ u tebyīn olunup **dāʿire-i hümāyūnuñ** ber-vech-i ātī ʿalem-efrāz-ı sāḥa-i iʿtilā olmasında *(149:6). [dāʿire-i hümāyūnuñ, -uñ]*

dāʿire-i kemer-bend-i miyānı: *Ortası kemer bağıyla bağlanmış daire.*

şitāb eyledi Ve **dāʿire-i kemer-bend-i miyānı** ḳadar bir çenberi daḫi ol dört çenbere *(158:13). [dāʿire-i kemer-bend-i miyānı, -ı]*

dāʾire-i meydān: *Meydanın çevresi.*

dāʾire-i meydān müzaḥeme-i temāşāyiyāndan taḫliye ve gice şenligine āmāde olan *(355:18). [dāʾire-i meydān,]*

dāʾire-i muṭribe: *Çalgıcı dairesi.*

żarar ve ne bu ḳadar ḍarabāt u ṣademātdan **dāʾire-i muṭribe** fiske ḳadar eṣer itdi *(303:21). [dāʾire-i muṭribe, -e]*

dāʾire-i pādişāhīde olan: *Padişah dairesinde bulunan.*

daḫi vüzerā-yı müşārün-ileyhim ḥażerātı ile **dāʾire-i pādişāhīde olan** *(227:15). [dāʾire-i pādişāhīde olan, -an]*

dāʾire-i pergār-ı taḥdīd ḳılınup: *Sınırlandırma pergeliyle daire çizilmesi, oyun alanının sınırlarının belirlenmesi.*

bāzīçe-gāh-ı hüner-nümāyān-ı ṭarab-kede-i sūrı taʿyīn içün **dāʾire-i pergār-ı taḥdīd ḳılınup** *(152:16). [dāʾire-i pergār-ı taḥdīd ḳılınup, -ın, -up]*

dāʾire-i rāmişgerān-ı sūra: *Düğün çalgıcılarının dairesi.*

ile her şehriñ dāʾire-i ḥişārı **dāʾire-i rāmişgerān-ı sūra** döndürülüp kāffe-i enām *(140:33). [dāʾire-i rāmişgerān-ı sūra, -a]*

dāʾire-i ṣaġīr ü żīḳ: *Dar çember.*

yalmanı iç ṭarafında bir **dāʾire-i ṣaġīr ü żīḳ** gāh bu çenberi zemīnden iki ẕirāʿ *(246:28). [dāʾire-i ṣaġīr ü żīḳ,]*

dāʾire-i sāyebānı: *Çadırın çevresi.*

taʿbīr olunur bāzī-i suḫre-sāzī ile basṭ-ı būriyā-yı inbisāṭ ve **dāʾire-i sāyebānı** *(174:13). [dāʾire-i sāyebānı, -ı]*

dāʾire-i sūr: *Düğün alanı.*

Sūr-ı felegi **dāʾire-i sūr** ṣanurlar *(328:22). [dāʾire-i sūr,]*

dāʾire-i sūr oldı: *Şenlik yerine dönmek.*

Sūrınıñ dāʾiresi **dāʾire-i sūr oldı** *(136:29). [dāʾire-i sūr oldı, -dı]*

dāʾire-i sūr oldı: *Kale dairesi gibi olmak.*

Sūrınıñ dāʾiresi **dāʾire-i sūr oldı** *(245:18). [dāʾire-i sūr oldı, -dı]*

dāʾire-i sūrdan: *Düğün alanı.*

dāʾire-i sūrdan ṭaşra kenār çizüp çārsū-yı ḳaṣabada bir bām-ı dükkāna iltecā içün *(325:31). [dāʾire-i sūrdan, -dan]*

dāʾire-i sūr-gāhı: *Düğün yeri dairesi.*

eṭfāli ġarāʾib-i eşkāl ile ecinne heyʾetine ḳoyup **dāʾire-i sūr-gāhı** *(183:16). [dāʾire-i sūr-gāhı, -ı]*

dāʾire-i sūrı: *Düğün dairesi.*

vāḳıʿā dervāze-i nigīn gibi **dāʾire-i sūrı** bir mertebe naḳş-ı mīnā-kārī ile tarṣīʿ u tezyīn eylediler *(195:17). [dāʾire-i sūrı, -ı]*

dāʾire-i sūrı: *Düğün dairesi.*

miḳdārı şerāre-niṣār ve ḥużżārı tiryākiyān-ı mār-dīde gibi tār u mār ve **dāʾire-i sūrı** *(197:21). [dāʾire-i sūrı, -ı]*

dāʾire-i saḳb-ı ṭabla: *Tabla deliğinin çevresi.*

şırıḳları **dāʾire-i ṣaḳb-ı ṭabla** müsāʿid oldıġı ḳadar yemīn ü yesāra temāyül eyledikçe *(258:24). [dāʾire-i ṣaḳb-ı ṭabla,]*

dāʾire-i taḥrīrden: *Yazı sınırı, yazıyla anlatma.*

evṣāf-ı ḥüsn-i ṣūreti **dāʾire-i taḥrīrden** bīrūn olan ḫˇānendebaşı Ḥasan Çelebi li-Nābī *(206:22). [dāʾire-i taḥrīrden, -den]*

dāʾire-i taḳrīrden: *Söz dairesi.*
1. eyyām-ı sālifeden efzūn **dāʾire-i taḳrīrden** bīrūn ʿarż-ı hüner ile şöyle sebeb-i şeṭāret *(339:26). [dāʾire-i taḳrīrden, -den]*
2. **dāʾire-i taḳrīrden** bīrūn şenlikler olunup māh-ı ẕi'l-ḥicceniñ ġurresi cumʿa güni *(364:11). [dāʾire-i taḳrīrden, -den]*

dāʾire-i tavṣīfden: *Anlatılan, sınırları belirlenmiş olan.*

cilve-i naḫvetleri **dāʾire-i tavṣīfden** ḫāric tesḫīr-sāz-ı ḳulūb-ı nuẕẕār olur idi Ve *(254:2). [dāʾire-i tavṣīfden, -den]*

dāʾire-niṣīn-i encümen-i iʿtilāf olmuşlar: *Bir araya gelip yakın ve halka şeklinde oturmak.*

meʾmūren seyr otaġında çengīler temāşāsına **dāʾire-niṣīn-i encümen-i iʿtilāf olmuşlar** idi *(198:22). [dāʾire-niṣīn-i encümen-i iʿtilāf olmuşlar, -muş, -lar]*

dāʾiren-mā-dār: *Çepeçevre.*
1. ki **dāʾiren-mā-dār** sāḥa-i sūr-gāhda cevāhir-i tāb-dār gibi *(195:18). [dāʾiren-mā-dār,]*
2. gibi miyān-ı deryāya sürṣal eyleyüp **dāʾiren-mā-dār** ḳanādīl-i rengā-reng-i tāb-dār *(202:15). [dāʾiren-mā-dār,]*
3. **daʾiren-mā-dār** meydānı iḥāṭa vü istīʿāb ve dergāh-ı ʿālī ḳul ketḫudāsı Ḥasan Aġa *(204:27). [daʾiren-mā-dār,]*
4. altun varaḳlı aşḳılar ile pür-zīver **dāʾiren-mā-dār** zerrīn kemerler ve dībā-yı zībā *(254:18). [dāʾiren-mā-dār,]*
5. kenārelerinde ʿaraba gibi tekerlekler **dāʾiren-mā-dār** her ṭarafında ve her biriniñ mā-beyni *(255:14). [dāʾiren-mā-dār,]*
6. Ve **dāʾiren-mā-dār** beyāż şuʿlelü neft-i mürebbā ve bārūt-ı faḥm-āgīn ile *(269:29). [dāʾiren-mā-dār,]*
7. levendāt yoldaşları cenge mübāşeret ve ḳalʿayı **dāʾiren-mā-dār** *(346:12). [dāʾiren-mā-dār,]*

dāʾiren-mā-dār: *Çepeçevre kuşatan.*

bār-gāhı teşrīf buyurdılar ve der-ḥāl otaġ-ı hümāyūn pīş-gāhı **dāʾiren-mā-dār** *(227:16). [dāʾiren-mā-dār,]*

dāʾiren-mā-dār: *Daire şeklinde toplanmak.*

muḥżır aġa ṭāʾifeleri perdeden bīrūn **dāʾiren-mā-dār** āmāde-i ḫıdmet-i sūr-ı hümāyūn idiler *(251:30). [dāʾiren-mā-dār,]*

dāʿiye: *İddia, kafadan geçen gerçeği yansıtmayan öneri.*

zīver-i bāzār-ı iʿtibār itmek **dāʿiyesiyle** deryānıñ yaḳasına dikilseler ityān-ı naẓīri *(160:20). [dāʿiyesiyle, -s, -i, -y, -le]*

dakīka: *Dakika (zaman).*

daḳīḳa fevt itmeyüp ayucılara ġalebelerin āşikār eylediler ve seyr iden *(275:2). [daḳīḳa,]*

daḳīḳa: *Bir saatlik zaman diliminin altmışta biri.*

mevḳūf oldıġı mesāʿī-i cemīlede bir **daḳīḳa** nā-merʿī ḳalmadıḳdan *(152:20). [daḳīḳa,]*

daḳīḳa-dānān-ı ḥüsn ü ān: *Güzelliğin inceliğini bilen.*

nevʿan ḳāsid itmek göründükçe mümeyyizān-ı ḳışr u lübb olan **daḳīḳa-dānān-ı ḥüsn ü ān** *(281:1). [daḳīḳa-dānān-ı ḥüsn ü ān,]*

daḳīḳa-dānān-ı meḳādīr-āşinā: *Nicelikleri bilen, ince ölçülerden anlayan.*

Neşr Ve bir altun çekmece sāʿati ki **daḳīḳa-dānān-ı meḳādīr-āşinā** *(162:22). [daḳīḳa-dānān-ı meḳādīr-āşinā,]*

daḳīḳalu sāʿate: *Hızlı bir şekilde ilerleyen saat.*

ġarīb ṣanʿat ve ʿacīb ṣūret olup gerdūne-i mezbūreyi bir ṭoġrı yürür **daḳīḳalu sāʿate** *(157:17). [daḳīḳalu sāʿate, -e]*

dakk-ı çeng ü güft ü gū iderken: *Saz çalıp söz söylemek.*

ṣūretinde ṣuffe-i bī-ṣafālarına bindirilüp ṣūret-i hāy u hū ve **daḳḳ-ı çeng ü güft ü gū iderken** *(356:38). [daḳḳ-ı çeng ü güft ü gū iderken, -er, -ken]*

dal-fes: *Fesi yana eğilmiş.*
1. ile **dal-fes** tersāneli ḳıyāfetinde ʿubūr eylediler *(367:11). [dal-fes,]*
2. ḳola onar **dāl-fes** ḳırmızı nīmtenlü tüvānā tersāne dilāverleri girüp naḫıllara *(367:14). [dāl-fes,]*
3. ṣoñra ḳırḳ nefer **dāl-fes** ḳırmızı nīmtenlü tersāne dilāverleriniñ ellerinde birer *(368:13). [dāl-fes,]*

dalkılıçlar: *Osmanlı İmparatorluğunda her türlü tehlikeyi, ölümü göze alarak düşmana saldıran fedailere verilen ad.*

Bu eşnāda ṭopçılar tekrār yürüyiş idüp ḳalʿadan çıḳan **dalḳılıçlar** ṭopçılar ile *(267:29). [dalḳılıçlar,]*

dāll olan: *İşaret etmek, kanıt olmak.*

ʿunvān-ı istīhāl ve şıhriyyet-i āṣafī ʿuluvv-i ẕāt u sümüvv-i ṣıfātına **dāll olan** *(169:23). [dāll olan, -an]*

dāma girmez: *Tuzağa düşmek, avlanmak.*

El irmez **dāma girmez** ol hümā-yı evc-i istiġnā mışdāḳına maẓhar olup *(362:12). [dāma girmez, -mez]*

dāmād: *Güvey, hısım yoluyla akraba olan.*
1. Ḫˇāce-zāde Es-Seyyid ʿÖmer Efendi ve Ḳudüs maʿzūli efendilerden Şeyḫü'l-islām Meḥmed Efendi **dāmādı** *(178:18). [dāmādı, -ı]*
2. Muṣṭafā Efendi ve Pīrī Meḥmed Efendi ve ʿAbdullāh Efendi **dāmādı** Meḥmed Efendi ve *(178:19). [dāmādı, -ı]*

dāmād-ı ʿālī-nijādları: *(Nişancı Mustafa Paşa) Soylu damat.*

ve **dāmād-ı ʿālī-nijādları** muvaḳḳiʿ min ʿindillāh *(326:28). [dāmād-ı ʿālī-nijādları, -lar, -ı]*

dāmād-ı āṣafī: *(Nişancı Mustafa Paşa) Sadrazamın damadı.*

Süfre-i şāniyede Mar'aş vālīsi silāḥ-dār-ı sābıḳ İbrāhīm Paşa ve **dāmād-ı āṣafī** *(159:5). [dāmād-ı āṣafī,]*

dāmād-ı āṣafī tevḳīʿī muṣṭafā paşa: *(Sadrazam damadı) Nişancı Mustafa Paşa, 26 Ağustos 1717-9 Mayıs 1718 tarihleri arasında nişancılık yapmış Osmanlı devlet adamı.*

Aġrıboz muḥāfıẓı silāḥ-dār-ı sābıḳ İbrāhīm Paşa ve **dāmād-ı āṣafī tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa** *(231:1). [dāmād-ı āṣafī tevḳīʿī muṣṭafā paşa,]*

dāmād-ı aʿẓam-ı şehriyārī: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Büyük Sultan'ın damadı.*

vekīl-i muṭlaḳ-ı cihān-dārī ve **dāmād-ı aʿẓam-ı şehriyārī** āb-ı rūy-ı mecāmīʿ-i ʿuẕmā *(363:17). [dāmād-ı aʿẓam-ı şehriyārī,]*

dāmād-ı ekrem: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Sadrazam.*
1. pādişāh-ı rūy-ı zemīn ḥażretleri ve **dāmād-ı ekrem** ve ṣadr-ı aʿẓam olan *(372:8). [dāmād-ı ekrem,]*
2. getürmekle ibtidā vezīr-i aʿẓam ve **dāmād-ı ekrem** ḥażretleri tepsiye beş yüz *(374:22). [dāmād-ı ekrem,]*

dāmād-ı ḫākānī: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Padişahın damadı.*

Yemīn-i mülk emīn-i salṭanat **dāmād-ı ḫāḳānī** *(218:8). [dāmād-ı ḫāḳānī,]*

dāmād-ı kerem-muʿtādın: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Cömertliği huy edinmiş damat.*

degül iken mışrāʿ Ḥażret-i pādişāh-ı bende-nüvāz **dāmād-ı kerem-muʿtādın** *(216:3). [dāmād-ı kerem-muʿtādın, -ın]*

dāmād-ı muḥterem-i āṣafī: *(Nişancı Mustafa Paşa) Sadrazamın saygıdeğer damadı.*
1. Bu eṣnāda ḥālā Raḳḳa vālīsi olup **dāmād-ı muḥterem-i āṣafī** tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa *(206:10). [dāmād-ı muḥterem-i āṣafī,]*
2. ve **dāmād-ı muḥterem-i āṣafī** saʿādetlü tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa gūyā *(218:18). [dāmād-ı muḥterem-i āṣafī,]*

dāmād-ı muḥterem-i āṣaf-ı dārā-hadem: *(Mehemmed Ağa) Kapısında Dara kadar çok hizmetlisi bulunan saygıdeğer vezirin damadı.*

Ketḫudā-yı ḥażret-i ṣadr-ı aʿẓam ve **dāmād-ı muḥterem-i āṣaf-ı Dārā-ḫadem** li-münşiʾihi *(170:24). [dāmād-ı muḥterem-i āṣaf-ı dārā-ḫadem,]*

dāmād-ı muḫteremin: *(Nişancı Mustafa Paşa) Değerli damat.*

ve **dāmād-ı muḫteremin** şeref-i daʿvet ile tekrīm ü talṭīf buyurduḳlarında *(292:2). [dāmād-ı muḫteremin, -in]*

dāmād-ı muḫteremleri: *(Nişancı Mustafa Paşa) Saygıdeğer damat.*
1. ile **dāmād-ı muḫteremleri** vezīr-i mükerrem *(198:16). [dāmād-ı muḫteremleri, -ler, -i]*
2. iḫtiyār ve vezīr-i mükerrem silāḥ-dār İbrāhīm Paşa ve **dāmād-ı muḫteremleri** *(201:19). [dāmād-ı muḫteremleri, -ler, -i]*
3. **dāmād-ı muḫteremleri** düstūr-ı celīlü'ş-şiyem tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa ḥażretleri *(215:35). [dāmād-ı muḫteremleri, -ler, -i]*
4. olmaġla her birisine birer ṣof ferāce ilbās ve **dāmād-ı muḫteremleri** saʿādetlü *(276:17). [dāmād-ı muḫteremleri, -ler, -i]*

dāmād-ı mükerremin: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa için) Saygıdeğer damat.*

Dāmād-ı mükerremin ḫuṣūṣen *(134:3). [dāmād-ı mükerremin, -in]*

dāmād-ı mükerremleri: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Değere layık damat.*

Ve anlarıñ daḫi ṣaġ cānibinde ketḫudā-yı muḥterem ve **dāmād-ı mükerremleri** *(150:25). [dāmād-ı mükerremleri, -ler, -i]*

dāmād-ı naẓar-gerde-i mümtāz-ı şehāndır: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Şahın gözü üzerinde bulunan seçkin damadı.*

Dāmād-ı naẓar-gerde-i mümtāz-ı şehāndır *(330:22). [dāmād-ı naẓar-gerde-i mümtāz-ı şehāndır,]*

dāmād-ı ṣadr-ı aʿẓamī: *(Mehemmed Ağa) Sadrazamın damadı.*

Ve **dāmād-ı ṣadr-ı aʿẓamī** ketḫudā-yı āṣafī-i bī-hemtā Meḥemmed Aġa *(159:12). [dāmād-ı ṣadr-ı aʿẓamī,]*

dāmād-ı şehen-şāh-ı felek-cāy-ı zamāne: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Zamanın katı gökçe, yüce şahlar şahının damadı.*

Dāmād-ı şehen-şāh-ı felek-cāy-ı zamāne *(251:14). [dāmād-ı şehen-şāh-ı felek-cāy-ı zamāne,]*

dāmād-ı şehriyārī: *(Sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa için) Padişahın damadı.*

dest-ārā-yı destūrī ṣadrü'ṣ-ṣudūr-ı maʿnevī vü sūrī **dāmād-ı şehriyārī** *(139:17). [dāmād-ı şehriyārī,]*

Dāmād-zāde: *Ebu'l- Hayr Ahmed Efendi'nin lakabı.*

ṣudūr-ı mevālīniñ ercemendi yaʿnī **Dāmād-zāde** ḥafīdü'l-ʿallāme faẓīletlü *(177:12). [Dāmād-zāde,]*

Dāmād-zāde Ebu'l-Ḫayr Aḥmed Efendi: *Şeyhülislam Minkarizade Yahya Efendi'nin damadı olduğu için "Damadzade" lakabıyla da bilinen ; kadılık, kazaskerlik ve şeyhülislanlık görevlerinde bulunmuş, Osmanlı devlet adamı.*

fuḥūl-i ṣudūr-ı kirāmıñ mümtāz u ser-bülendi faẓīletlü ḥafīdü'lʿallāme **Dāmād-zāde Ebu'l-Ḫayr Aḥmed Efendi***(190, 7). [Dāmād-zāde Ebu'l-Ḫayr Aḥmed Efendi,]*

dāmān-ı līmān-ı āsāyişi: *Huzur limanının kıyısı.*

dāmān-ı līmān-ı āsāyişi girifte-i pençe-i lenger eyleyüp Nūḥ zamānından *(186:12). [dāmān-ı līmān-ı āsāyişi, -i]*

dāmān-ı serv: *Selvi eteği.*

dervāze-i sāyebān **dāmān-ı serv** gibi çīde ve çār-şeb-i pister-i ḫʿāb pīçīde olup *(231:14). [dāmān-ı serv,]*

dāme maḥfūfen bi'l-maʿālī: *Şerefli varlığı daim olsun.*

dergāh-ı ʿālī **dāme maḥfūfen bi'l-maʿālī** ḳapucılar ketḫudāsı ʿizzetlü *(286:7). [dāme maḥfūfen bi'l-maʿālī,]*

dāme maḥfūfen bi'l-maʿālī: *Allah onları daim ve baki eylesin, korusun.*

Ve dergāh-ı ʿālī **dāme maḥfūfen bi'l-maʿālī** ḳapucubaşıları daḫi bi-isrihim *(364:35). [dāme maḥfūfen bi'l-maʿālī,]*

dāme maḥfūẓen bi'l-maʿālī: *(Allah onları) Yüceliklerle bir arada bulundursun.*

dāme maḥfūẓen bi'l-maʿālī yeñiçerileri aġası ʿizzetlü Meḥemmed Aġa *(146:21). [dāme maḥfūẓen bi'l-maʿālī,]*

dāmen: *Etek.*

pīrāmen-i ḫaymede meşʿale fürūzān olur gibi **dāmeni** şerāre-i fetīle-i şuʿle-pāşdan *(196:27). [dāmeni, -i]*

dāmen dāmen: *(Çil para) Etek etek.*

yediyle üzerlerine **dāmen dāmen** şükūfe-i bādām gibi çil paralar niṣār ve eṭrāfları *(224:13). [dāmen dāmen,]*

dāmen-be-miyān: *Eteği belinde. ll emre amade, bir işi yapmaya hazır.*
1. Ṣad-şevḳ u ṣafā ḫıdmetine **dāmen-be-miyāndır** *(329:14). [dāmen-be-miyāndır, -dır]*
2. **dāmen-be-miyān** nuḳl-i ṣıḥḥāfa meşġūl ve bu eṣnāda sālifü'ẕ-ẕikr balyosun ber-mucīb-i defter *(350:29). [dāmen-be-miyān,]*
3. **dāmen-be-miyān** mülūkāne ḫaşmet-i firāvān ve vaşfında ḳalem şikeste *(365:19). [dāmen-be-miyān,]*

dāmen-be-miyān-ı ḫıdmet olan: *Hizmet için eteğini beline sokmak.*

sāʾir nevbet nevbet **dāmen-be-miyān-ı ḫıdmet olan** orṭalardan yigirmi iki ʿaded *(327:12). [dāmen-be-miyān-ı ḫıdmet olan, -an]*

dāmen-būs-ı āṣafīde bulundılar: *Sadrazamın eteğini öpmek.*

dāmen-būs-ı āṣafīde bulundılar *(320:15). [dāmen-būs-ı āṣafīde bulundılar, -dı, -lar]*

dāmen-būs-ı ṣadr-ı bülend-iḳbālden: *Yüksek talihli sadrazamın eteğini öpmek.*

Anlar daḥi emre imtiṯāl ve **dāmen-būs-ı ṣadr-ı bülend-iḳbālden** ṣoñra *(262:27). [dāmen-būs-ı ṣadr-ı bülend-iḳbālden, -den]*

dāmen-būs-ı şehriyārī: *Hükümdarın eteğini öpmek.*

dāmen-būs-ı şehriyārī vaḳtine degin gūşe-gīr-i vaḳfe-gāh-ı intiẓār olmuşlar idi *(154:5). [dāmen-būs-ı şehriyārī,]*

dāmen-būsī-i āṣafī: *Sadrazamın eteğini öpmek.*

ve gūşe-gīr-i miḥrāb-ı imtiyāz olanlar obada **dāmen-būsī-i āṣafī** şerefleriyle *(227:3). [dāmen-būsī-i āṣafī,]*

dāmen-gūşe-i ṣadr-ı kerīm: *Sadrazamın eteğinin ucu.*

üzere **dāmen-gūşe-i ṣadr-ı kerīm** ile iltiṯām ve iṯbāt-ı maḳām ve *(320:24). [dāmen-gūşe-i ṣadr-ı kerīm,]*

dāmen-i āṣaf-ı ʿamīmü'l-inʿāmı: *Bağışı, herkese ulaşan sadrazamın eteği.*

tekmīl olunup tertībleri üzere **dāmen-i āṣaf-ı ʿamīmü'l-inʿāmı** yegān yegān *(307:2). [dāmen-i āṣaf-ı ʿamīmü'l-inʿāmı, -ı]*

dāmen-i cāme: *Elbisenin eteği.*

ve Aʿcām u füccār **dāmen-i cāme** gibi ẕeyl-i gürūh-ı tücccār oldılar *(304:6). [dāmen-i cāme,]*

dāmen-i deryāya: *Deniz kıyısı.*

ve iẓhār-ı māhiyyet-i ḥayret-efzā eyledi ve **dāmen-i deryāya** zevraḳ-aṣa *(352:6). [dāmen-i deryāya, -y, -a]*

dāmen-i dīvārına: *Duvarın eteği.*

nāḫun-ı şemşīr-i tāb-dār ile güşād içün **dāmen-i dīvārına** ṣarıldıḳça derūn-ı ḳalʿadan *(188:12). [dāmen-i dīvārına, -ı, -n, -a]*

dāmen-i istiʿdādları: *Yetenek eteğinin taşması.*

pīş-i nigāh-ı ʿāṭıfetlerinden olan mih-terān u kih-terāna **dāmen-i istiʿdādları** *(289:20). [dāmen-i istiʿdādları,]*

dāmen-i müjgān-ı temāşā: *Seyir kirpiğinin eteği.*

pīrāmen-i sāyebān-ı āsumān-āsitān-ı şevket ü iclāl mıṣrā **Dāmen-i müjgān-ı temāşā** gibi *(180:29). [dāmen-i müjgān-ı temāşā,]*

dāmen-i nāmūslarına: *Namus eteği, namusun olduğu yer.*

ve ne **dāmen-i nāmūslarına** leke vü gerd olacaḳ ḥālet ẓāhir olup *(205:13). [dāmen-i nāmūslarına, -lar, -ı, -n, -a]*

dāmen-i zemīnden: *Yerin eteği, toprak.*

gitdikçe ṭuġyān ve **dāmen-i zemīnden** gerd-i vaḳ'a-i ṭūfānı şüste-i şābūn-ı nisyān idecek *(325:13). [dāmen-i zemīnden, -den]*

dāmen-zen-i nā'ire-i sāmān-sūzı olmaġın: *Varını yok eden alevin etek gibi yapışması.*

cünbiş-i ez̧yāli **dāmen-zen-i nā'ire-i sāmān-sūzı olmaġın** başındaki *(227:29). [dāmen-zen-i nā'ire-i sāmān-sūzı olmaġın, -maġ, -ın]*

dāne: *Tane, adet, miktar.*
numūdār çihil 'aded fişeng-i enār ve on **dāne** püskürme daḫi atılup şu'le-niṣār olduḳda *(197:10). [dāne,]*
sekiz 'aded siyāh ve beşer vuḳiyye dört **dāne** beyāż şem'-i kāfūr hediyyelerin *(313:2). [dāne,]*
1. on üç taḫta ḳāḳum ve iki **dāne** bacaḳlı semmūr hediyyelerin pāy-endāz-ı ḫıdīv-i bende-nüvāz eyledikleri ḫilālde *(316:9). [dāne,]*
2. ve yüz dirhem ḳadar şem'-dān ve yigirmi dört **dāne** mismār ve bir *(335:24). [dāne,]*
3. dirhem üç **dāne** ṣaġīr sīm ḳahve tepsisi hediyyelerini virüp mıṣrā' beyt *(336:17). [dāne,]*
4. ve her biri otuz ẓirā' firengī ḫārā ve çuḳa-i māhūd ve bir **dāne** muṣanna' *(341:18). [dāne,]*
5. perde-i dīvār ve bir **dāne** ser-āmedī cevzī destār ve iki 'aded *(353:22). [dāne,]*

dāne dāne: *Tane tane.*

'akṣ-i pertev-i yāḳūt-ı aḥmerinden içinde olan āb la'l-i müẓāb ve **dāne dāne** *(161:2). [dāne dāne,]*

dāne-çīn-i sünbüle-i āmāl olmaḳ: *Dilek başağı tanesini toplamak.*

ḫirmen ḫirmen **dāne-çīn-i sünbüle-i āmāl olmaḳ** ārzūsu ile *(234:9). [dāne-çīn-i sünbüle-i āmāl olmaḳ, -maḳ]*

dāne-i enār-āsā: *Nar tanesi gibi.*

miblaġ-ı mercān gibi der-dehān ve mālīde-zebān idüp aḫker-pāreleri **dāne-i enār-āsā** *(317:8). [dāne-i enār-āsā,]*

dāne-i mühre-i tüfeng ü ṭopı: *Tüfekteki top mermisi ve gülle.*

ḫirmen-i kār-zārda şarşar-ı peygār ile **dāne-i mühre-i tüfeng ü ṭopı** esdi ṣavurdı *(264:9). [dāne-i mühre-i tüfeng ü ṭopı, -ı]*

dāne-rīz-i sünbüle-i şerer oldı: *Kıvılcım başaklarının tanelerinin dökülmesi.*

mertebesinden ber-ter **dāne-rīz-i sünbüle-i şerer oldı** Bu eṣnāda aġayān-ı enderūn-ı āṣafīden *(173:2). [dāne-rīz-i sünbüle-i şerer oldı, -dı]*

dāne-rīz-i teʾsīr olmaġın: *Tesir tanesi saçmak, etkilemek.*

ichār-ı ṣavt ile mezāriʿ-i ḳulūb-ı ḥużżāra **dāne-rīz-i teʾsīr olmaġın** *(236:7). [dāne-rīz-i teʾsīr olmaġın, -maġ, -ın]*

dār ü gīr eylediler: *Elleşmek ve tutuşmak.*

ile bir güne zed ü bürd ve **dār ü gīr eylediler** ki cümle şenliklerinden ziyāde ṣafā-baḫṣā *(282:2). [dār ü gīr eylediler, -di, -ler]*

Dārā: *Far. is. Eski İran'ın meşhur bir şahı olup mecazen hükümdar manasına da gelir.*
1. **Dārā** ṭutar rikābını Ḫüsrev ʿinān virür *(154:16). [Dārā,]*
2. **Dārā** ṭutar rikābını Ḫüsrev ʿināñ virür *(358:2). [Dārā,]*

darabāt u ṣademātdan: *Vuruş.*

żarar ve ne bu ḳadar **ḍarabāt u ṣademātdan** dāʾire-i muṭribe fiske ḳadar eşer itdi *(303:21). [ḍarabāt u ṣademātdan, -dan]*

Daraġacı İskelesi: *Aynalıkavak sahili boyunca yer alan iskelelerden biri.*

Dāʾire-i āṣafī civārında **Daraġacı İskelesi** üzerinde bir ṣuffe-i ṣafā daḫi *(252:1). [Daraġacı İskelesi,]*

dārā-yı rūzgāra: *(III. Ahmet) Zamanın Dara'sı.*

Mermī-yi sihām-enẓār **dārā-yı rūzgāra** geldikde mānend-i kūh-ı Ḳāf sedd-i sedīd-i meydān-ı meṣāf olup *(188:7). [dārā-yı rūzgāra, -a]*

dārā-yı zamāne: *(III. Ahmet) Zamanın Darası.*

Taḫtına oturdı yine **Dārā-yı zamāne** *(250:5). [dārā-yı zamāne,]*

ḍarb: *Çarpma işlemi.*

aḳlām-ı ʿaṣā ile **ḍarb** içün iḳdām olundı İltihāb-ı nāʾire-i ġażab-ı āṣafīye *(173:9). [ḍarb,]*

ḍarb iderek: *Vurmak.*

şiddet ile **ḍarb iderek** ṭaşıñ üzerinde vāfir kiremit pārelerini ḫurde vü ḫursān eyledikleri *(317:13). [ḍarb iderek, -erek]*

Ḍarb-ḫāne-i ʿAtīḳ: *Eski darphane, İstanbul'un en köklü kurumlarından, Fatih zamanından 1922'ye kadar para basılan yer.*

çıḳdıḳdan ṣoñra Dīvān Yolı ile Lāleli Çeşme ve **Ḍarb-ḫāne-i ʿAtīḳ** ve Vālide Ḥammāmı *(366:18). [Ḍarb-ḫāne-i ʿAtīḳ,]*

ḍarb-ı ḥadīd-i bārid: *Soğuk demiri dövmek, faydasız olan bir iş peşinde koşmak.*

saʿy itseler daḫi **ḍarb-ı ḥadīd-i bārid** gibi bir fikr-i fāsid olmaġın ālāyları örs-i ḳāris olup *(335:19). [ḍarb-ı ḥadīd-i bārid,]*

darb-ı hıyām-ı envār: *Işık çadırı kurmak.*

ḍarb-ı ḫıyām-ı envār ve naṣb-ı sāye-bān-ı ebr-i ṣāʿiḳa-bār ve basṭ-ı bisāṭ-ı pertev-i meh-tāb-ı nevvār eyledigi *(268:8). [ḍarb-ı ḫıyām-ı envār,]*

darb-ı mesel-i lisān-ı dehr oldılar: *Zamanın dilinin atasözü, dile pelesenk olan atasözü.*

naḳl u rivāyet iderek şöhre-i şehr ve nice zamān **ḍarb-ı meṣel-i lisān-ı dehr oldılar** *(347:10). [ḍarb-ı meṣel-i lisān-ı dehr oldılar, -dı, -lar]*

darçın: *Tarçın. Tarçın ağacının baharat gibi kullanılan kabuğu.*

cevz-i bevvā ve cevz-i hindī ve saḳız ve **darçın** ve zaʿferān ve miskī ṣābūn ve *(314:22). [darçın,]*

dār-ı emān u rāḥat: *Huzur ve güven yurdu.*

Ki vücūdıyla cihān **dār-ı emān u rāḥat** *(273:27). [dār-ı emān u rāḥat,]*

dār-ı şifādır: *Şifa yurdu, padişahın huzuru.*

Öyle bir **dār-ı şifādır** der-i cūduñ ki dinür *(292:24). [dār-ı şifādır, -dır]*

dārü'l-ʿayār-ı temyīzde: *Seçerek ayar vermek, değerlendirmek.*

bulup meḥekk-i tecribe vü imtiḥāna sūde olan ibrīz-i ḳābiliyyeti **dārü'l-ʿayār-ı temyīzde** *(145:29). [dārü'l-ʿayār-ı temyīzde, -de]*

dārü'l-ḥadīs müderrisi Kara Halīl Efendi: *Hadis öğretmek için kurulan Darü'l-Hadis'te hocalık yapmış ayrıca Mekke ve İstanbul kadılığı, Anadolu kazaskeri görevinde bulunmuş devlet görevlisi.*

pīrāye-i mesned-i temkīn ü vaḳār olup ancaḳ dārü'l-ḥadīṯ müderrisi fāżıl-ı meşhūr Ḳara Ḫalīl Efendi *(201:21). [dārü'l-ḥadīṯ müderrisi Ḳara Ḫalīl Efendi,]*

dārü'l-ḫilāfe-i ʿOsmāniyyede: *İstanbul.*

daʿvet ve **dārü'l-ḫilāfe-i ʿOṯmāniyyede** sefer-i hümāyūn-ı nuṣret-maḳrūn *(233:12). [dārü'l-ḫilāfe-i ʿOṯmāniyyede, -de]*

dārü'l-hilāfetü'l-kübrā: *(İstanbul) Büyük hilafetin merkezi.*

dārü'l-ḫilāfetü'l-kübrā ve kürsī-i memālik-i devlet-i ʿulyā Ḳosṭanṭiniyyetü'l-maḥmiyye *(348:13). [dārü'l-ḫilāfetü'l-kübrā,]*

dārü'l-karārları olan: *(Sünnet çocukları için) Bulunulan yer.*

naẕar-gāh-ı şehriyārīden güẕār ve **dārü'l-ḳarārları olan** ḳınnāre-i müstaḥīlü'l-farārda *(275:17). [dārü'l-ḳarārları olan, -an]*

dārü'l-mevāʾid-i ʿamīmü'l-fevāʾidlerin: *Herkesin karnını doyurduğu şölen sofrası.*

ḳaṣdına bināʿen **dārü'l-mevāʾid-i ʿamīmü'l-fevāʾidlerin** Fırança pādişāhınıñ *(337:30). [dārü'l-mevāʾid-i ʿamīmü'l-fevāʾidlerin, -ler, -in]*

dārü'n-nedve-i cemʿiyyetleri: *Ziyafete katılanlar için yapılmış özel yer.*

ve naẕar-gāh-ı şehriyār-ı manṣūrda üstüvār ḳılınup **dārü'n-nedve-i cemʿiyyetleri** *(346:33). [dārü'n-nedve-i cemʿiyyetleri, -ler, -i]*

dārü'n-niʿam-ı velīme-i ḫāḳānīye: *Hakanın düğün ziyafetinin yapıldığı konuk evi.*

İşbu rūz-ı keder-sūzda ẕiyāfet-i ʿamīme-i sulṭānī ve **dārü'n-niʿam-ı velīme-i ḫāḳānīye** *(286:6). [dārü'n-niʿam-ı velīme-i ḫāḳānīye, -y, -e]*

dārü's-saʿāde aġası: *Kızlar ağası da denilen Osmanlı İmparatorluğunda haremden sorumlu olan, üçüncü en yüksek düzeydeki devlet görevlisi.*
1. piyāde mürāfaḳat idüp yemīn ü yesārlarında **dārü's-saʿāde aġası** ḥażretleri ve *(144:17). [dārü's-saʿāde aġası,]*
2. **dārü's-saʿāde aġası** ḥażretlerine irsāl baʿdehū rikāb-ı hümāyūna īṣāl ḳılındığı *(189:10). [dārü's-saʿāde aġası,]*
3. ile saʿādetlü **dārü's-saʿāde aġası** ḥażretleri ṭarafına īṣāl u teslīm ve şehen-şāh-ı kerīm *(299:1). [dārü's-saʿāde aġası,]*
4. cümlesi telḫīṣī-i ṣadr-ı aʿẓam vesāṭeti ile devletlü **dārü's-saʿāde aġası** ḥażretleri *(322:8). [dārü's-saʿāde aġası,]*
5. içün telḫīṣī aġa vesāṭetiyle **dārü's-saʿāde aġası** ḥażretlerine irsāl olunup anlar *(350:32). [dārü's-saʿāde aġası,]*
6. ḳapu ketḫudāları sefāreti ile saʿādetlü **dārü's-saʿāde aġası** ḥażretlerine vuṣūl ve *(354:5). [dārü's-saʿāde aġası,]*
7. **dārü's-saʿāde aġası** ḥażretleri ve ḳapu aġası ve enderūn-ı hümāyūn aġaları *(371:9). [dārü's-saʿāde aġası,]*
8. ṭaraflarına **dārü's-saʿāde aġası** girüp ve Sulṭān Meḥemmed ḥażretleri ve Sulṭān Muṣṭafā *(371:34). [dārü's-saʿāde aġası,]*

dārü's-saʿādetü's-seniyye aġası: *Yüce Darü's-saade ağası. Kızlar ağası da denilen Osmanlı İmparatorluğunda haremden sorumlu olan, üçüncü en yüksek düzeydeki devlet görevlisi.*
1. taʿḳīb iderek **dārü's-saʿādetü's-seniyye aġası** saʿādetlü Beşīr Aġa *(154:28). [dārü's-saʿādetü's-seniyye aġası,]*
2. **dārü's-saʿādetü's-seniyye aġası** cānibine irsāl ve andan pāy-gāh-ı serīr-i şehriyārīye īṣāl ḳılınup *(168:9). [dārü's-saʿādetü's-seniyye aġası,]*
3. fevḳa'l-meʾmūl cümlesi telaḳḳī-bi'l-ḳabūl ḳılındı Ve **dārü's-saʿādetü's-seniyye aġası** maḥrem-i ḥarem-serāy-ı sulṭānī emīn-i ʿişmet-kede-i ḫāḳānī *(168:10). [dārü's-saʿādetü's-seniyye aġası,]*

dārü'ż-żiyāfe-i pādişāhīde: *Sultan sofrası.*

dārü'ż-żiyāfe-i pādişāhīde cā-nişīn-i ṣaffü'n-niʿāl oldılar *(279.28). [dārü'ż-żiyāfe-i pādişāhīde, -de]*

dārü'ż-żiyāfe-i şehen-şāhīye: *Şahlar şahının şölen evi.*

dārü'ż-żiyāfe-i şehen-şāhīye maʿẓūm olmaġın üç direklide niʿam-ı pādişāhīye *(226:22). [dārü'ż-żiyāfe-i şehen-şāhīye, -y, -e]*

dārü'ż-żiyāfe-i sulṭānīde: *Sultanın şölen sofrası.*

dārü'ż-żiyāfe-i sulṭānīde māʾide-nişīn-i iʿzāz u tekrīm oldılar *(283:23). [dārü'ż-żiyāfe-i sulṭānīde, -de]*

dāstān: *Destan, hikaye.*

zebān-ı zebāne-feşānları ile kendü **dāstānların** gū-be-gū ḥikāyet ve sū-be-sū *(347:9). [dāstānların, -lar, -ın]*

dāstān olurdı: *Uzun bir metin halinde bulunmak, bir durumun yıllarca söylenilmesi ve herkes tarafından bilinmesi.*

Dāstān olurdı ḥālim söylesem icmāl ile *(298:18). [dāstān olurdı, -ur, -dı]*

daʿvā: *İddia, mesele.*

müʾeddāsınca edā-yı ḫıdmet ile **daʿvāsını** iṡbāt ve tecdīd-i berāt-ı ḥayāt eyleyüp *(243:22). [daʿvāsını, -s, -ı, -n, -ı]*

daʿvā idenler: *Bir şeyin doğru olduğunu ileri sürmek.*

ḫāric-i ṭavḳ-ı iḳtidārdır deyu yaḳasın almaca cevāb virür ve imkānını **daʿvā idenler** *(160:21).*
[daʿvā idenler, -en, -ler]

daʿvā-yı ʿiffet iderken: *(Cambazlar için) Namusluluk iddiasında bulunmak.*

süd dökmüş kediye ve **daʿvā-yı ʿiffet iderken** başḳın virüp yoġurtlamış gidiye *(271:29). [daʿvā-yı ʿiffet iderken, -er, -ken]*

dāver-i mülk-i lā-yezālī: *(Allah) sonsuzluk evreninin hükümdarı.*

Ol **dāver-i mülk-i lā-yezālī** *(125:5). [dāver-i mülk-i lā-yezālī,]*

daʿvet: *Çağırma, gelmesini isteme, çağrı.*
1. **daʿvet** ile ikrām olunmuşlar idi Sāʿat-ı sādisede dīvān otaġında *(177:1). [daʿvet,]*
2. Baʿde tekmīli'r-rüsūm efendiler ʿale'l-ʿumūm obaya **daʿvet** ve ʿörf ü üstleri *(201:29). [daʿvet,]*
3. **daʿvet** ve dārü'l-ḫilāfe-i ʿOṡmāniyyede sefer-i hümāyūn-ı nuṣret-maḳrūn *(233:12). [daʿvet,]*
4. açılup biri birini meydān-ı kār-zāra **daʿvet** için gūyā dest-cünbān-ı işāret oldılar *(244:20). [daʿvet,]*
5. ocaġ-ı mezbūruñ żābiṭān ve çavuşānı velīme-i sulṭāniyyeye **daʿvet** ile tekrīm olunmaġın *(248:4). [daʿvet,]*
6. daʿvet ve cümlesi muʿtād olduḳları ṭaʿām-ı dīvān ile maḫṣūṣen iṭʿāma *(262:11). [daʿvet,]*
7. ve maḫṣūṣça üstleri ve ṣarıḳları ile sāye-bān-ı temāşāya **daʿvet** ve *(262:25). [daʿvet,]*
8. **daʿvet** ve yeñiçeri aġası müşārün-ileyh ḳulları *(265:25). [daʿvet,]*
9. sāye-bān-ı seyr ü temāşāda mevcūd bulunmaları üzere **daʿvet** ve anlara *(342:10). [daʿvet,]*
10. ve ṭarden- li'l-bāb bu velīme-i ʿaẕīmeye **daʿvet** ile şeref-yāb ḳılınmaġla beyt *(355:8). [daʿvet,]*
11. Bu eṡnāda ḥażret-i ṣāḥib-i devlet enderūn-ı hümāyūna **daʿvet** ve şehriyār-ı Ferīdūn-çāker *(358:28). [daʿvet,]*
12. ḥużūr-ı ʿālīlerine **daʿvet** ve itmām-ı lāzıme-i ikrām u żiyāfetden ṣoñra ḥażret-i şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān *(365:23). [daʿvet,]*

daʿvet eyleyerek: *Çağırmak.*

ve şevāhid-i ẕevḳ u ṣafāyı mūm ile sūra **daʿvet eyleyerek** güẕār ve sāʾir *(239:22). [daʿvet eyleyerek, -y, -erek]*

daʿvet olunan: *Çağırılmak, çağırmak.*

üzere **daʿvet olunan** kāffe-i eʿāẕım u eʿālī ve ṣudūr-ı ʿulemā vü müderrisīn ü mevālī *(153:29). [daʿvet olunan, -un, -an]*

daʿvet olunmaġın: *Davet edilmek, çağrılmak.*

mebyet-i hümāyūn-ı cihān-dārī olan içerü obaya **daʿvet olunmaġın** *(198:14). [daʿvet olunmaġın, -maġ, -ın]*

daʿvet olunmaġın: *Çağırılmak.*

ilçileri daḫi **daʿvet olunmaġın** cenāb-ı vekīl-i muṭlaḳ veliyyü'n-niʿam-ı bāẕilü'l-kerem *(337:32). [daʿvet olunmaġın, -un, -maġ, -ın]*

daʿvet olunmuş: *Çağrılmak.*

kemāl mertebe ʿarż-ı raġbet itmeleriyle sūr-ı hümāyūna **daʿvet olunmuş** bulunmaġın *(342:33). [daʿvet olunmuş, -un, -muş]*

daʿvet olunup: *Çağırılmak.*

Bugün Venedik ilçisi iki balyos ve Nemçe ḳapu ketḫudāsı **daʿvet olunup** *(347:21). [daʿvet olunup, -up]*

daʿvet şerefi: *Çağrılma onuru.*

velīme-i sulṭānīye **daʿvet şerefi** ile şeref-yāb-ı nāʾil-i cāh-ı mübāhāt u müfāḫaret olup *(345:26). [daʿvet şerefi,]*

dāye: *Taya, dadı, bakıcı.*

baʿde'l-ḫitān **dāyesi** ḥarem-i hümāyūn-ı şevket-maḳrūna götürdi *(374:19). [dāyesi, -s, -i]*

de: *"Bile, da/de" anlamlarına gelen bağlaç.*
1. Neşriñle **de** ḳıl niṣār-ı cevher *(135:2). [de,]*
2. Baḳup bir gül-büne bir **de** bu naḫl-i pāki seyr itse *(144:8). [de,]*
3. Seniñ **de** müjde ki vaḳt-i meserretiñ geliyor *(180:2). [de,]*
4. bulunmaġla gel sen **de** naẓar-ı tedḳīḳ eyle taḥrīr idecek ḫāriḳada *(209:23). [de,]*
5. Cān-bahā dinse **de** erzāndır berş *(223:24). [de,]*
6. neşīdesin mıṣrāʿ Sāḳiyā laʿliñ ile ḳahveyi zemzemle **de** ṣun mıṣrāʿıyla *(223:30). [de,]*
7. içlerinden nicesi mıṣrāʿ Herkesiñ bir derdi vardır āsiyābīniñ **de** āb diyerek *(235:27). [de,]*
8. Gör sen **de** göñül ḳayd-ı seriñ iş başa düşdi *(240:16). [de,]*
9. Biz **de** raḳṣa getürüp ṭıfl-ı dil-i ḫandānı *(245:22). [de,]*
10. Mihr-i felek **de** baş açuḳ abdālı olmasa *(282:12). [de,]*
11. Ḳapuñda ben **de** ġulāmım efendi sulṭānım *(284:16). [de,]*
12. Zevraḳ-ı ṣahbā ile sen **de** yüri çaṭ al çek iç *(297:12). [de,]*
13. Gelicek ḫaṭṭ-ı ruḫı sen **de** gidersin araya *(312:24). [de,]*
14. yanarsın didükçe anlar daḫi mıṣrāʿ Ḫaṭṭıñ gelicek sen **de** beni mūmla ararsın *(312:21). [de,]*
15. Felek itdi bu ḫıdmeti **de** edā *(325:4). [de,]*
16. Faḫriyyeye **de** başlar iseñ ẕeyl-i süḫanda *(332:21). [de,]*
17. ve āmāde itdikleri melāʿib ü ʿacāʾib var ise **de** icrāsına miknet bulmayup *(335:17). [de,]*

de: *Söylemek.*

“Ḥaḳḳ dost” **deyup** miṣāl-i abdāl *(135:11). [deyup, -y, -up]*

de-: *Söylemek.*

Gül-i ter **derler** idi şerm ile burçaḳ burçaḳ *(234:29). [derler, -r, -ler]*

debbāġān-ı çīre-dest: *Usta tabakçılar.*

Ṭāʾife-i Debbāġīn Ve **debbāġān-ı çīre-dest** daḫi dest-kārī-i ḥirfetlerin icrā ve *(239:7). [debbāġān-ı çīre-dest,]*

debbe: *Güğüm; ağzı dar, altı geniş kapaklı yağ kabı, kavanoz.*

birer **debbe** mürebbā-yı ḳaranfül ve emlec ve ʿaynü’n-nās ve buña beñzer nice *(165:2). [debbe,]*

debbūs-ı kāġıdīn: *Kağıttan topuz.*

ile ellerinde **debbūs-ı kāġıdīn** birbirine ḫamle-i Rüstemāne iderek *(157:9). [debbūs-ı kāġıdīn,]*

debdebe vü iḥtişām: *Gösteriş ve görkem.*

böyle **debdebe vü iḥtişām** ile gördüklerinde ḥażret-i pādişāh-ı İslāmıñ *(371:18). [debdebe vü iḥtişām,]*

debdebe-i dīger: *Başka bir gürültü.*

Bunlarıñ verāsında nā-gehān baḳırcılar ālāyı bir kerr ü ferr ve **debdebe-i dīger** *(303:2). [debdebe-i dīger,]*

debdebe-i kūs-ı celālet-i dāfiʿü’l-buʾūsları: *Derdi götüren büyüklük kösünün gürültüsü.*

ʿālem-i nūr ve **debdebe-i kūs-ı celālet-i dāfiʿü’l-buʾūsları** mātem-kede-i ḳulūb-ı kāʾinātı *(136:15). [debdebe-i kūs-ı celālet-i dāfiʿü’l-buʾūsları, -lar, -ı]*

deʾb-i ḳadīm: *Eski töre.*
1. Ve yevm-i mezbūrda **deʾb-i ḳadīm** üzere sipāh u silāḥ-dār ve dört bölük aġaları *(248:2). [deʾb-i ḳadīm,]*
2. olan **deʾb-i ḳadīm** üzere vüzerā-yı ʿiẓām ve erbāb-ı dīvān selāma ṭurup *(372:16). [deʾb-i ḳadīm,]*

decāce-i dāne-çīn-āsā: *Tane (Mısır) gagalayan tavuk gibi.*

sīm ü zerrīn ile ārāste bir gülzāra dönüp her biri **decāce-i dāne-çīn-āsā** iltiḳāt-ı nuḳreye *(224:14). [decāce-i dāne-çīn-āsā,]*

dede: *Hattat Mustafa Dede, hattat Şeyh Hamdullah'ın oğlu.*
1. ve bir daḫi **Dede** ḫaṭṭı ile bir Sūre-i Enʿām kim mısrāʿ Miṣlini taḥrīrde ʿāciz olur *(166:28). [dede,]*
2. daḫi **Dede** ḫaṭṭı ile bir Muṣḥaf-ı Kerīm-i ciḥān-bahā ve cild-i vāḥidde bir *(171:26). [dede,]*

def: *Zilli ve pullu bir çembere gerilmiş deriden yapılan çalgı.*
1. Zühre-i zehrānıñ **def** gibi ḳulaġın çıñlatdıġı hengām-ı meserret-encāmda *(204:22). [def,]*
2. Aldı **defin** itdi naġme-i germ *(293:13). [defin, -in]*
3. meclisi reşk-āver-i gül-bün-i ʿayş idüp **def** gibi sīne-pür-tef ve dil-germān-ı söz ü sāz olanları *(308:28). [def,]*

def eylemiş: *Def gibi eline almak.*

Mihr ü mehi zühre **eylemiş def** *(128:24). [def eylemiş, -miş]*

defʿa: *Defa, kez, kere.*
1. naẕar-ı nezāket-şināslarına ḫoş görünmegin iki **defʿa** māşiyen āmed ü reft eylediler *(144:12). [defʿa,]*
2. ʿaded ṭop-ı raʿd-āvāz vaż'ı fermān olunup bir **defʿa** ʿale's-seḥer ve bir defʿa *(151:1). [defʿa,]*
3. ʿaded ṭop-ı raʿd-āvāz vaż'ı fermān olunup bir defʿa ʿale's-seḥer ve bir **defʿa** *(151:1). [defʿa,]*
4. ṭulūʿ-ı ḫurşīd-i vücūd-ı şehriyār-ı heft-kişver ve bir **defʿa** daḫi ezān-ı ʿaṣr güş-güzār olduḳda *(151:2). [defʿa,]*
5. üç **defʿa** pes ü pīşine perende-bāz oldı ve icrā-yı hüner itdim deyu şevḳinden *(176:3). [defʿa,]*
6. cümleden muḳaddem sābıḳan iki **defʿa** şeref-efzā-yı ṣadāret-i Rūm olan *(190:5). [defʿa,]*
7. bir ḳuze-i leb-rīz-i Mıṣrīyi başı üzerine ḳoyup meydāna pertāb ve iki **defʿa** sūr-gāhıñ *(210:7). [defʿa,*
8. iḥtimāli ile birkaç **defʿa** aranmış iken yine bir ṭarīḳ ile nühüfte-i hemyān-ı kitmān itdigi *(212:23). [defʿa,]*
9. Bu vechile üç **defʿa** mānend-i bīd-i sulṭānī ārāyiş-i ḥadīka-i şādmānī olduḳdan *(253:25). [defʿa,]*
10. beş on **defʾa** isrāʿ-ı cevlān eyleyüp her devrinde bir ṭarrāḳa-i ʿaẕīme ḳoparup *(271:3). [defʾa,]*

defāʾin-i māl-ā-māl: *Tıka basa dolu define.*

büġşüde-i ṭılısm-ı iḫtifā olan **defāʾin-i māl-ā-māl** ḥāletin buldı *(351:22). [defāʾin-i māl-ā-māl,]*

defʿaten: *Birdenbire, ansızın.*

ṭarrāḳa-ḫīz ve **defʿaten** ṣāʿika-i ḳażā bāriḳa-engīz olduḳda numūne-i dūzaḫ olan *(357:3). [defʿaten,]*

defeʿāt: *Defalarca, birçok kez.*

muḥāṣara ile fetḥi içün ceng ü müşācereye mübāderet iderek **defeʿāt** ile *(346:13). [defeʿāt,]*

defe-i ḫurşīd: *Güneş tefesi, güneşin dokuma yapması.*

dest-gāh-ı semāda minvāl-i hilāl ve **defe-i ḫurşīd** ile kāle-bāf-ı eyyām u leyāl *(164:17). [defe-i ḫurşīd,]*

defʿ-i ʿaṭş-ı ciger-sūz-ı faḳr u fāḳasına: *Eğer yakıcı yoksulluk, susuzluğunu gidermek.*

defʿ-i ʿaṭş-ı ciger-sūz-ı faḳr u fāḳasına sebeb olmaḳ ḳaṣdı ile cārī olmuş *(362:17). [defʿ-i ʿaṭş-ı ciger-sūz-ı faḳr u fāḳasına, -s, -ı, -n, -a]*

defʿ-i ḥarāret-i faḳr u ḥizlān: *Yoksulluk hararetini gidermek.*

defʿ-i ḥarāret-i faḳr u ḫizlān mışrāʿ Pes pes sefer çü ṭıfl-ı resen-tāb mī-koned *(363:4). [defʿ-i ḥarāret-i faḳr u ḫizlān,]*

def-i pür-tāf ü tefe: *Isıtılmış ve kıvama getirilmiş tef.*

geh muṭribler **def-i pür-tāf ü tefe** ṭabanca-zen-i teʾdīb olup *(291:1). [def-i pür-tāf ü tefe, -e]*

def-i sīmīn-celāzil-i āsumānıñ: *Göğün gümüş zilli tefi.*

nişān-gāh-ı tīr-endāzān olan hedef-i ceres der-ḳafā gibi **def-i sīmīn-celāzil-i āsumānıñ** *(197:4). [def-i sīmīn-celāzil-i āsumānıñ, -ıñ]*

defʿ-i sümūmāt-ı derd ü ḳahrlarına: *Dert ve kahırlarını söndürmek.*

ṣūret-i zehrde pād-zehr ile **defʿ-i sümūmāt-ı derd ü ḳahrlarına** bāʿiṣ olan *(357:16). [defʿ-i sümūmāt-ı derd ü ḳahrlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

defter: *İşlemlerin ya da hesapların yazılmasına yarayan araç.*

cānibine **defter** ile irsāl ve her biri maʿrūż-ı ḫudāvend-i hümāyūn-iḳbāl ḳılınup *(322:9). [defter,]*

defter emāneti: *(Hacı Mustafa Efendi) Osmanlılarda arazi kayıtlarını ihtiva eden defterlerin saklandığı ve bu defterlerle ilgili günlük işlemlerin yapıldığı "Defterhane"nin amiri.*

ve sābıḳan revnaḳ-efrūz-ı manṣıb-ı defter-dārī ve ḥālā **defter emāneti** *(198:20). [defter emāneti,]*

defter emīni efendi: *Osmanlılarda arazi kayıtlarını ihtiva eden defterlerin saklandığı ve bu defterlerle ilgili günlük işlemlerin yapıldığı "Defterhane"nin amiri.*
1. ve reʾīs efendi ve **defter emīni efendi** ve baş muḥāsebeci Ḥüseyin Efendi ve *(319:27). [defter emīni efendi,]*
2. taʿbīr olunur defter-dārān ve ʿaḳablerince reʾīs efendi ve **defter emīni efendi** *(368:18). [defter emīni efendi,]*

defter-dār: *Osmanlı İmparatorluğu döneminde maliye işlerinin en yüksek yetkilisi ya da illerde devletin mali işleriyle uğraşan görevli.*
1. teşrīf idüp **defter-dār** ve emīn-i sūr ve mehterbaşı duʿā vü ṣenā ile otaġ-ı hümāyūnı *(149:34). [defter-dār,]*
2. altında **defter-dār** ve reʾīs efendi ve çavuşbaşı aġa ve teẕkireci efendiler ve *(150:29). [defter-dār,]*

defter-dār efendi: *Osmanlı İmparatorluğu döneminde maliye işlerinin en yüksek yetkilisi ya da illerde devletin mali işleriyle uğraşan görevli.*
1. teʾsīs-i mebānī-i taʿyīn içün ḥażret-i ṣadrü'ṣ-ṣudūr ve **defter-dār efendi** ve *(148:26). [defter-dār efendi,]*
2. şeref-ṣudūr-ı fermāna maḳrūn olmaġın **defter-dār efendi** ve emīn-i sūr *(149:21). [defter-dār efendi,]*
3. Lākin **defter-dār efendi** ve sāʾir-i erkān-ı devletiñ müteʿayyinān u ercemendi *(152:25). [defter-dār efendi,]*
4. Ve yevm-i mezbūrda yine **defter-dār efendi** ve aʿyān-ı devlet meydān-ı mezbūrda *(153:8). [defter-dār efendi,]*
5. ve **Defter-dār Efendi** Hediyyeleridir *(169:4). [defter-dār efendi,]*
6. Ve süfre-i şāniyede **defter-dār efendi** ṣadr-ı meclis ve ṭoḳuz nefer *(194:16). [defter-dār efendi,*
7. Çerge-i ūlāda altı süfre ḳurılup onar onar cālis ve baş süfrede **defter-dār efendi** *(201:13). [defter-dār efendi,]*
8. **defter-dār efendi** ile ṭoḳuz nefer meşāyiḫ-i kirām ve süfre-i rābiʿada *(215:23). [defter-dār efendi,]*
9. Üç direklide ferş olunan baş süfrede **defter-dār efendi** ṭoḳuz nefer efendilere *(226:27). [defter-dār efendi,]*
10. nişāncı Muṣṭafā Paşa ve **defter-dār efendi** otaġ-ı żiyāfete ḳadem-zen-i tebcīl oldılar *(248:10). [defter-dār efendi,]*
11. **defter-dār efendi** ve aşaġı bölük ketḫudā ve kātibleri ve süfre-i rābiʿada *(248:23). [defter-dār efendi,]*
12. içün taḫṣīṣ ve ʿizzetlü **defter-dār efendi** ve ʿizzetlü reʾīs efendi ḥażretleri *(252:3). [defter-dār efendi,]*
13. Üç direkli çadırda daḫi iki süfre vażʿ olunup birine **defter-dār efendi** ser-meclis *(267:1). [defter-dār efendi,]*
14. ḳapucıbaşılardan beş nefer aġalar hem-nişīn olup üçinci süfrede daḫi **defter-dār efendi** *(286:30). [defter-dār efendi,]*
15. ḥażretleri ve **defter-dār efendi** ve arpa emīni Süleymān Efendi *(306:18). [defter-dār efendi,]*
16. ḥażretleri ṣadr-ı meclis ve Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa ḥażretleri ve **defter-dār efendi** *(319:26). [defter-dār efendi,]*
17. hem-nişīn-i mesned-i vekālet olup **defter-dār efendi** ve cebecibaşı aġa ve *(338:20). [defter-dār efendi,]*
18. Süfre-i ūlāda ʿizzetlü **defter-dār efendi** ve İbrāhīm Ḫān-zāde mīr-i müşārün-ileyh *(360:23). [defter-dār efendi,]*
19. ve **defter-dār efendi** ḥażerātı ve baʿdehüm ṣadreyn maʿzülleri ve pāyelileri *(368:19). [defter-dār efendi,]*

20. yeñiçeri aġası ve sekbānbaşı ve ḳul ketḫudāsı ve sañṣoncıbaşı ve **defter-dār efendi** *(373:10). [defter-dār efendi,]*
21. oturageldikleri yerde ḳarār ve ṣadreyn ve naḳībü'l-eşrāf efendi ve **defter-dār efendi** *(373:15). [defter-dār efendi,]*
22. ve ṣadreyn-i muḥteremeyn ve yeñiçeri aġası ve **defter-dār efendi** ve reʾīs efendi *(373:30). [defter-dār efendi,]*
23. ilbās olunup baʿdehū yeñiçeri aġası ve **defter-dār efendi** ve reʾīs efendi ve *(374:33). [defter-dār efendi,]*

defter-dār İbrāhīm Efendi: *Osmanlı İmparatorluğunda birinci dereceden defterdarlık görevinde bulunmuş devlet görevlisi.*

ḥażretleri ve ʿizzetlü **defter-dār İbrāhīm Efendi** *(198:19). [defter-dār İbrāhīm Efendi,]*

defter-dārān: *Osmanlı İmparatorluğu döneminde maliye işlerinin en yüksek yetkilisi ya da illerde devletin mali işleriyle uğraşan görevliler.*
1. Neṣr Bu eṣnāda **defter-dārān** ve ḫ̆āce-gān ve bi'l-cümle erkān-ı dīvān ve *(155:3). [defter-dārān,]*
2. ḥażretleri ve **defter-dārān** ve ḫ̆ācegān ve serān-ı bevvābān baʿdehū *(156:18). [defter-dārān,]*
3. taʿbīr olunur **defter-dārān** ve ʿaḳablerince reʾīs efendi ve defter emīni efendi *(368:18). [defter-dārān,]*

defter-dārān-ı ʿālī-mekān: *Kutlu defterdarlar, yüceliği bünyesinden barındıran defterdarlar.*

vüzerā-yı ṣāḥib-ḥaşem ve süfre-i ṣāliṣede **defter-dārān-ı ʿālī-mekān** efendiler ḥażerātı *(372:23). [defter-dārān-ı ʿālī-mekān,]*

defter-dār-ı evvel: *Baş defterdar, Osmanlılarda maliye teşkilatının başında bulunan kişi.*

Māh-ı mezbūruñ on birinci güni ki yevmü's-sebtdir **defter-dār-ı evvel** ve *(152:4). [defter-dār-ı evvel,]*

defter-dār-ı sābıḳ: *Önceki, eski defterdar.*

üzerlerine ḫayme-pīrā-yı neẓāret olan **defter-dār-ı sābıḳ** Meḥmed Paşa ketḫudāsı *(141:28). [defter-dār-ı sābıḳ,]*

defter-dār-ı şıḳḳ-ı evvel: *(İbrahim efendi) İmparatorluk devrinde maliye teşkilatının ayrıldığı birinci mali bölgenin defterdarı.*

defter-dār-ı şıḳḳ-ı evvel El-Ḥācc İbrāhīm Efendi ṭarafından *(171:34). [defter-dār-ı şıḳḳ-ı evvel,]*

defter-dār-ı şıḳḳ-ı evvel El-Hācc İbrāhīm Efendi: *İmparatorluk devrinde maliye teşkilatının ayrıldığı birinci mali bölgenin defterdarı Hacı İbrahim Efend.*

İşbu rūz-ı saʿidü'l-bürūzda ʿizzetlü **defter-dār-ı şıḳḳ-ı evvel El-ḥācc İbrāhīm Efendi** *(319:1). [defter-dār-ı şıḳḳ-ı evvel El-Ḥācc İbrāhīm Efendi,]*

defter-dār-ı şıkk-ı evvel ü sālis ü şānī: *Birinci, ikinci ve üçüncü mali bölge defterdarları.*

defter-dār-ı şıḳḳ-ı evvel ü ṣāliṣ ü ṣānī ḥażerātı ʿalā-merātibihim ḳālensöve selīmi ber-ser *(365:4). [defter-dār-ı şıḳḳ-ı evvel ü ṣāliṣ ü ṣānī,]*

defter-dār-zāde Feyżī Meḥmed Efendi: *(?- 1729) Defterdar vekili, Canibî lakaplı Ahmed Efendi'nin oğlu olduğundan "defterzade" olarak bilinir. Müderris, kadı, divan şairi.*

defter-dār-zāde Feyżī Meḥmed Efendi ve Laʿlī-zāde Es-seyyid ʿAbdullāh Efendi ve *(201:24). [defter-dār-zāde Feyżī Meḥmed Efendi,]*

defter-i hedāyāda: *Hediye defteri.*

sūʿ-i edebdir deyu nihād-ı ḥadd-şinās-ı edeb-i iʿtiyādı **defter-i hedāyāda** tekṣīr-i sevāda *(354:21). [defter-i hedāyāda, -da]*

defter-i hedāyādan: *Hediye defteri, getirilen hediyeler için tutulan defter.*

esāmī-i sāmīleri **defter-i hedāyādan** terḳīn olunmaḳ fermān buyurulmaġın *(190:4). [defter-i hedāyādan, -dan]*

defter-i ḫitāna: *Sünnet defteri.*

defter-i ḫitāna ḳayd olunan ṣıbyānıñ tekmīl-i şiʿār-ı İslāmiyyeleri içün bāb-ı hümāyūn *(364:12). [defter-i ḫitāna, -a]*

defter-i ihdāya: *Hediye defteri.*

ṭarafından daḫi bir Muṣḥaf-ı Şerīf ve bir Hidāye teberrüken **defter-i ihdāya** *(191:7). [defter-i ihdāya, -y, -a]*

defter-i teşrifāt: *Teşrifat defteri, Hazine-i Amire katibi olarak da bilinen teşrifatînin tuttuğu masraf ruznamçelerine verilen isim.*

defter-i teşrifāt ve sicill-i ḳużātdan bā-fermān-ı hümāyūn birer ṣūreti iḫrāc olunup *(147:17). [defter-i teşrifāt,]*

defterli: *(Sünnet olacak çocuklar için) Düzenli ve toplu.*

Bu eṣnāda ṣadaḳāt-ı sulṭāniyyeden lābis-i cilbāb-ı iḥsān olan **defterli** *(182:12). [defterli,]*

def-zenān: *Tef çalan rakkaslar.*

kimi **def-zenān** ve kimi raḳḳāṣ-ı bāzī-künān olurdı Ḥaḳḳ bu kim *(157:16). [def-zenān,]*

def-zenān u raḳṣ-künān olan: *Tef çalmak ve oynamak.*

altında ḳayıḳlar ile **def-zenān u raḳṣ-künān olan** çengīler daḫi *(259:9). [def-zenān u raḳṣ-künān olan, -an]*

degil: *Isim cümlesinde yükleme veya başka öğelere olumsuzluk anlamı veren sözcük, ek fiilin olumsuzu.*
1. Ḫurşīd ile meh **degil** nümāyān *(128:11). [degil,]*
2. Oġlancıḳ oyuncaġı **degil** līk *(130:14). [degil,]*
3. Seniñ yeriñ **degil** ey dil bu kār-ḫāne-i ʿaşḳ *(233:3). [degil,]*
4. Ben bir nigāh-ı şefḳate lāyıḳ **degil** miyim *(237:14). [degil,]*
5. Ḳurbānıñ oldıġım saña ʿāşıḳ **degil** miyim *(237:15). [degil,]*
6. el irmek **degil** kemend-i endīşe nā-resā olmaġın nā-çār ısḳara ḳurulmaḳ ḳarār-dāde *(242:23). [degil,]*
7. Seniñ yeriñ **degil** ey dil bu kār-ḫāne-i ʿaşḳ *(259:13). [degil,]*
8. Vehbī yeter ıṭnāb-ı mümill vaḳti **degildir** *(332:19). [degildir, -dir]*
9. Ḳādir **degilim** ḫāṣıl efendim seni medḥe *(332:17). [degilim, -im]*
10. ḳābil-i taʿbīr ve cilve-ger-i meydān-ı taḳrīr **degildir** *(344:5). [degildir, -dir]*
11. ki ḳābil-i taʿbīr ve **degildir** güncāyiş-peẕīr-i ḥavṣala-i taḳrīr *(346:21). [degildir, -dir]*

degin: *Dek, kadar.*
1. **degin** naẕar-ı ināyeti ile terbiyet ü teʾdīb ve ḫıdemāt-ı dīn ü devlete *(145:25). [degin,]*
2. dāmen-būs-ı şehriyārī vaḳtine **degin** gūşe-gīr-i vaḳfe-gāh-ı intiẓār olmuşlar idi *(154:5). [degin,]*
3. Baʿdehū bir çenber içinde nışfı mertebesine **degin** biri biri üzerinde fincānlar *(176:24). [degin,]*
4. ḫitām-ı sūra **degin** hediyyeleri tevārüd idüp lākin naẓar-ı ḫüsn-i ḳabūlden *(193:7). [degin,]*
5. Bu vech üzere fişeng şenligi sāʿat dörde **degin** mütemādī ve *(197:28). [degin,]*
6. **degin** vech-i meẕkūr üzere nisvān u ricāl maḫlūṭ oldıġı ḫālde pīş-gāh-ı pādişāhīde *(205:19). [degin,]*
7. Bu vech üzere nışfu'l-leyle **degin** iḳtibās-ı envār-ı neşāṭ ve iżāʿa-i mişkāt-ı inbisāṭ olunup *(221:8). [degin,]*
8. tertīb-sāz-ı dest-gāh-ı şevḳ u sürūr olup ḳabīl-i ẓuhra **degin** cilve-i günā-gün-ı şevḳ-efzāya *(222:9). [degin,]*
9. evc-i müntehā-yı menzilden ḫażīż-i mübtedā-yı kār-gāhına **degin** süzilüp *(232:25). [degin,]*
10. Yevm-i mezbūrda ṭulūʿ-ı ṭabāşīr-i ṣubḥdan suṭūʿ-ı ḍaḥve-i kübrāya **degin** *(257:5). [degin,]*
11. daḫi buyurulmaġın vaḳt-i ʿavdet ve hengām-ı ricʿatlarına **degin** żiyāfete ḫużżār *(265:27). [degin,]*
12. ẓāhir ü hüveydā olup tenāvül-i ṭaʿām-ı çāşt-gāhī vaḳtine **degin** ol maḥallde ḳarār *(273:5). [degin,]*
13. naʿrasıyla semt-i sāye-bān-ı żiyāfete basṭ-ı ẕirāʿ-ı aḳdām ve vaḳt-i ṭaʿāma **degin** *(298:1). [degin,]*
14. Sāʿat-i ḫāmise-i leyliyye ḫulūline **degin** ḫudāvendigār-ı derya-nişār sāḥil-i tersāne-i ʿāmire *(322:23). [degin,]*
15. iḳtiżā itmesi hediyyeleriniñ bu vaḳte **degin** teʾhīrine bādī olmaġın bu gün *(340:19). [degin,]*
16. meʾmūr ve żarūrī ḫafż-ı livā-yı istīmāna mecbūr oluncaya **degin** ḫayli *(346:19). [degin,]*
17. **degin** bu siyāḳ üzere celīl ü ḫaḳīr ve bernā vü pīr niʿam-ı pādişāhīye *(348:20). [degin,]*

degirmen ṭaşı: *Değirmen taşı yapmakta ve kimi zaman da yapılarda kullanılabilen, çakmaktaşı türünden sert bir taş.*

ḫālde ṣadrına bir **degirmen ṭaşı** vażʿ ve cān-bāz kār-ḫānesine *(317:11). [degirmen ṭaşı,]*

degül: *Değil.*

ḫiddet-i güẕārişinden ḳaṭʿ-ı naẓar cebīn-i insānī **degül** siper-i nüh-tūy-ı eflāke *(209:27). [degül,]*

degül: *-im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlenin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.*
1. Şems ile ḳamer **degül** naẓarda *(128:17). [degül,]*
2. Çihresinde kelef **degül** göricek *(170:16). [degül,]*
3. **degül** iken mışrāʿ Ḥażret-i pādişāh-ı bende-nüvāz dāmād-ı kerem-muʿtādın *(216:3). [degül,]*
4. ketb ü taḥrīr itdigim bu kār-ı ḫaṭīr **degül** belki bir emr-i nāçīz-i ḫaḳīr ḳalmamışdır *(260:16). [degül,]*
5. bu gün bir vech ile mümkin **degüldür** deyu cevāb virilmiş iken ṣadr-ı bülend-ḳadr u himmet *(262:31). [degüldür, -dür]*
6. Bunlarıñ hediyye virmesi muʿtād **degül** iken pāy-gāh-ı salṭanata bir çift incüli çizme *(316:3). [degül,]*
7. ki her biriniñ tafṣīli **degül** belki icmāli mūriṣ-i melāl ve *(317:21). [degül,]*
8. Ḳuṭṭān-ı berāyāya **degül** midḥat-ı ẕātıñ *(331:23). [degül,]*
9. Deryāda semek **degül** efendim *(352:28). [degül,]*

degül: *Yetmez, değil.*

degül iken meydān-ı sūrda semt semt nice Yūsuf-veşān-ı māh-peyker ve ṭaraf ṭaraf *(205:27). [degül,]*

dehān: *Ağız.*
1. Oldı zebāne ṣanki **dehānındaki** zebān *(228, 5). [dehānındaki, -ı, -n, -da, -ki]*
2. **dehān** fısḳiyyelerde ejder aġzı gibi fevvāre-feşān şerāre-i āteş gösterilmiş idi Ol *(263, 17). [dehān,]*

dehān olup: *Ağız kesilmek, sözü tekrarlamak.*

germ-āġāzī ve mūsiḳār-ı rāmişgerān ser-ā-pā **dehān olup** *(231:22). [dehān olup, -up]*

dehān-güşā oldılar: *(Şaşkınlık belirtisi olarak) Ağzını açmak.*

ve ẕevḳ-efzā-yı erbāb-ı temāşā olup herkes ḥayret ile **dehān-güşā oldılar** *(282:3). [dehān-güşā oldılar, -dı, -lar]*

dehān-ı çeşm ü zebān-ı müjgān: *Göz ağzı ve kirpik dili.*

dehān-ı çeşm ü zebān-ı müjgān ile dād u dihiş-i nāz u niyāza ser-āġāz idüp *(281:2). [dehān-ı çeşm ü zebān-ı müjgān,]*

dehān-ı devātı: *Divitin ağzı.*

taʿrīfi gelü-yı ḳalemi numūne-i maʿṣara-ı ḳannād ve tavṣīfi **dehān-ı devātı** *(367:28). [dehān-ı devātı, -ı]*

dehān-ı ejder: *Ejder ağzı, ateş dolu yer.*

yüriyüp lonbarların **dehān-ı ejder** gibi açup ve aġzından şerāreler ṣaçup *(244:24). [dehān-ı ejder,]*

dehān-ı enāmı: *Halkın ağzı.*

dehān-ı enāmı kāse-i ṭanbūr gibi leb-rīz-i ṣahbā-yı naġam eyleyen bir şarḳı ile *(206:28). [dehān-ı enāmı, -ı]*

dehān-ı halḳı: *Halkın ağzı.*

ḥażīże nigūn-sār oldıġı ḥālde perrān oldı Bu ġarībe-i ʿacāʾib **dehān-ı ḫalḳı** *(213:5). [dehān-ı ḫalḳı, -ı]*

dehān-ı hoḳḳada: *Hokkanın ağzı.*

Dehān-ı ḥoḳḳada gūyā lisān olup ḳalemi *(313:18). [dehān-ı ḥoḳḳada, -da]*

dehān-ı ḳudsiyān-ı meleʾ-i aʿlāyı: *Ruhlar alemindeki kutsal varlıkların ağzı.*

belki **dehān-ı ḳudsiyān-ı meleʾ-i aʿlāyı** naʿra-zen-i Şānekallāhü'l-ʿaẕīm buyurup *(273:11). [dehān-ı ḳudsiyān-ı meleʾ-i aʿlāyı, -y, -ı]*

dehān-ı māhīden: *Balığın ağzı.*

dehān-ı māhīden yegān yegān ẓāhir ve bu kārı derk içün taʿmīḳ-i deryā-yı endīşe eyleyen *(352:18). [dehān-ı māhīden, -den]*

dehān-ı medāfiʿ-i ejder-nişānından: *Ejdere benzeyen topların ağzı.*

açaraḳ ve **dehān-ı medāfiʿ-i ejder-nişānından** şerāreler ṣaçaraḳ reh-güẕārında *(356:24). [dehān-ı medāfiʿ-i ejder-nişānından, -ı, -n, -dan]*

dehān-ı neffāsātü'l-ʿuḳadı: *Düğüme üfürerek büyü yapan büyücü.*

dehān-ı neffāṣātü'l-ʿuḳadı dest-i ḥayretle bend itmişdir *(318:10). [dehān-ı neffāṣātü'l-ʿuḳadı, -ı]*

dehān-ı rikābı: *Üzenginin gözü.*

cevlān-ger-i maʿraż-ı ihdā ve **dehān-ı rikābı** būse-rübā-yı pāy-ı cihān-dārī ḳılınmaḳ *(214:19). [dehān-ı rikābı, -ı]*

dehān-ı ser-ā-pāv-ı mūsiḳār: *Musikarın boylu boyunca uzanan ağacı.*

ḳudūm-i vezīr-i müşārün-ileyhi **dehān-ı ser-ā-pāy-ı mūsiḳār** ve *(206:26). [dehān-ı ser-ā-pāy-ı mūsiḳār,]*

dehān-ı surnādan: *Zurna ağzı.*

daḫi **dehān-ı surnādan** zebān-ı hevāyī-edā ile li-münşiʾihi *(297:8). [dehān-ı surnādan, -dan]*

dehen-ālā-yı şehd-i hitān oldılar: *Sünnet şekeriyle ağzın tatlanması.*

bāl-cünbān ve **dehen-ālā-yı şehd-i ḫitān oldılar** *(342:27). [dehen-ālā-yı şehd-i ḫitān oldılar, -dı, -lar]*

dehenleriñ açup: *Ağız açmak, bir işi yapmaya başlamak.*

dehenleriñ açup ve zebānı ile zebānī-i dūzaḫ gibi zebāneler ṣaçup bir sāʿat *(197:20). [dehenleriñ açup, -up]*

dehr: *Dünya, felek.*
1. **Dehre** sereyān idüp sürūrı *(133:15). [dehre, -e]*
2. Gördi mi bir kimse bu vaḳte gelince **dehrde** *(146:10). [dehrde, -de]*
3. Kim sāyesi **dehre** ḳuvvetü'ẕ-ẕahr *(210:16). [dehre, -e]*
4. Şevḳ ile itdi felek **dehre** gülāb-efşānī *(290:12). [dehre, -e]*
5. Bu ḫayr duʿā **dehre** celiyyü's-sereyāndır *(330:2). [dehre, -e]*
6. Eşʿār-ı selīsiñ ṣu gibi **dehre** revāndır *(332:24). [dehre, -e]*
7. **Dehre** yüz gösterdi şevḳ-i tāze bir yüzden daḫi *(334:2). [dehre, -e]*

dehri dār ider: *Dünyayı dar etmek, bir kimseyi sıkıntılı duruma sokmak.*

Ser-i Manṣūra **dār ider dehri** *(285:12). [dehri dār ider, -er]*

deh-sāle: *On yaşında.*
1. ḳulları ḥaḳḳında bu şīve-i imtiyāzı icrā ve İsmāʿīl nāmında **deh-sāle** bir *(146:22). [deh-sāle,]*
2. Ve pehlevān-ı meẕkūr **deh-sāle** bir şākirdini bir sütūn-ı mevżūnuñ ẕirve-i aʿlāsına *(175:29). [deh-sāle,]*

dehşet-āver olup: *Dehşet saçmak, korku vermek.*

raʿd-ı āsumāna **dehşet-āver olup** gūş-ı kerrūbiyānı kerr itdikde şehriyār-ı ʿadl-āyīn *(269:3). [dehşet-āver olup, -up]*

dek: *Kadar, değin, dek.*
1. hedāyāsından kem-miḳdār ve endek-bahā olup bu āna **dek** mütevessid-i dest-i destūrī olan *(168:25). [dek,]*
2. günine **dek** vuṣūline ʿināN-gīr-i teʾḫīr olmaġın rūz-ı nuḫustīn-i sūrda sāʾir *(211:13). [dek,]*
3. daḫi bu ḳadar ḫayra maẕhar ve ḫaşre **dek** sebeb-i ẕikr-i bi'l-ḫayr olacaḳ *(211:34). [dek,]*
4. Ḥācı Şāhīn lāne-gīr-i istirāḥat olmaġla vaḳt-i ʿaṣra **dek** resen-bāzlar daḫi *(213:17). [dek,]*
5. aḫşāma **dek** cirīd oynadup zer-ḳurṣa-i āfitāb pūte-i ufuḳda nār-ı şafaḳla müẕāb olunca *(248:32). [dek,]*
6. **dek** cenāb-ı āṣaf-ı derya-dil sāye-bān semtine māʾil olmadıġı mücerred hevāda *(257:12). [dek,]*
7. iki ayaġıyla saʿy idüp ḳaraya ḳarīb maḥalle **dek** ṣanʿatla deryāda sebāḥat ider *(259:24). [dek,]*
8. ḳurulmaḳ içün vaḳt-i teşrīf-i ḫudāvendigārīye **dek** ḫademe-i melāʿib-i sūra *(272:22). [dek,]*
9. vaḳt-i ṭaʿāma **dek** anlar daḫi seyr ü temāşāya meşġul oldılar *(285:27). [dek,]*
10. Baʿdehū niçe niçe tetimmāt-ı edevāt-ı şādī sāʿat dörde **dek** müstemirr ü mütemādī olup *(289:28). [dek,]*

11. **dek** uçurup yaʿnī pīrāmen-i ḳaṣr-ı ʿadāletde mayna idüp ḳondurdılar *(295:25). [dek,]*
12. ġāyetine **dek** yine mūsiḳī faṣılları ile tarḥ-ı meclis-i Baykārā-pesend olunmasını *(309:31). [dek,]*
13. ile ṣadr-ārā-yı ḥarem-serāy-ı şevket-medār olmuşlar idi Ol vaḳte **dek** sāḥa-i sūr *(310:27). [dek,]*
14. **dek** mekīn olup esāmī-i sāmīleri tasṭīr ve bālā-yı ṣaḥīfeye taṣdīr olunan *(319:11). [dek,]*
15. elmās çep-rāst-ı muṣannaʿ-ı vaḳḳād bu müddete **dek** cenīn-i meşīme-i nişīn-i kār-gāh-ı üstād olup *(340:17). [dek,]*
16. Hengām-ı Ṣabāḥdan Baʿīd-i Ẓuḥra **Dek** Rūy-ı Deryāda Her Heft-Gerde-i Meşşāṭa-i Sürūr *(351:11). [dek,]*

delālet: *Kılavuzluk, yol göstericilik.*
1. ber-resm-i sābıḳ sūr emīni efendi **delāleti** ve ketḫudā-yı ḫirfetleri vesāṭetiyle *(238:19). [delāleti, -i]*
2. **delāleti** ile ḥużūr-ı hümāyūna dāḫil ve şeref-i dāmen-būs-ı şehriyārīye nāʾil olup *(305:15). [delāleti, -i]*
3. aṭlas-ı firengī Süleymān Efendi ḳapu ketḫudālıġı ve telḫīṣī aġa **delāleti** ile *(340:31). [delāleti, -i]*
4. ḳāḳum hediyyeleri tercümānları vesāteti ve telḫīṣī aġa **delāletiyle** maʿrūż-ı ʿatebe-i cihān-dārī ḳılınup *(341:22). [delāletiyle, -i, -y, -le]*

delālet-i ẓuhūr-ı esbāb-ı şādmānī: *(Top gürlemesi) Şenlik sebebinin göstergesi olmak.*

muʿtād-ı meʾlūfe üzere naʿra-i ṭop-ı mühībü'l-üslūb **delālet-i ẓuhūr-ı esbāb-ı şādmānī** *(311:10). [delālet-i ẓuhūr-ı esbāb-ı şādmānī,]*

Deli Balṭa Ḳalyonına: *18. yy Osmanlı Donanması'nda bulunan bir kalyonun adı.*

ḳarīb bir şayḳa sütūnına andan **Deli Balṭa Ḳalyonına** baʿdehū Fener İskelesinde *(257:25).*
[Deli Balṭa Ḳalyonına, -n, -a]

dellāl: *Satıcı ile alıcı arasında aracı olan, birinin malını bağırarak satan kimse: tellal, çağırtmaç.*
1. nice ferve-fürūşlar hezārān post ıpratmaḳ ile güc ile bulunmuş **dellāl** ve *(163:12). [dellāl,]*
2. Metāʿ-ı rāzımı **dellāle** virdim ben lisānımla *(283:33). [dellāle, -e]*

dellālān-ı kāle-ber-dūş: *(Kumaşı) Omzunda bulunduran tellallar.*

idi ve **dellālān-ı kāle-ber-dūş** ecnās-ı aḳmişe ile şūr-engīz-i bāzār-gāh-ı sürūş olup *(242:6).*
[dellālān-ı kāle-ber-dūş,]

delüce: *Bir fişek türü.*

ṭabancalı ve iki hāvan ve iki biñ kestāne ve **delüce** ve badaluşḳa ismi ile pür-zīb ü fer olan *(270:2). [delüce,]*

delüce fişegi: *Bir fişek türü.*

güreşdiler ve **delüce fişegi** gibi oyuna girişüp ṭutuşdılar Baʿdehū mehter-ḫāneleri *(297:7). [delüce fişegi,]*

delv: *Kova.*

deverān ve **delvleri** ṣu yerine şerāre-feşān olaraḳ ḳoġaları fişekler ile meleʾān *(271:2). [delvleri, -ler, -i]*

delv-i felegi: *1)Dolabı döndüren şey, çark. 2) Su ve kuyu çeken kimseler.*

Delv-i felegi iderdi ḫayrān *(131:24). [delv-i felegi, -i]*

delv-i felegi: *Kova burcu.*

Delv-i felegi iderdi ḥayrān *(229:5). [delv-i felegi, -i]*

dem: *Vakit, zaman.*
1. Maʿrifet ʿarżın idecek **demdir** *(207:13). [demdir, -dir]*
2. **Demidür** ʿayş ü dem itsün neyler *(311:21). [demidür, -i, -dür]*
3. Her **dem** yine sāʾillik ider yalı öñinde *(331:11). [dem,]*

dem eyledigim: *Anlatmak.*

Baḥre nice teşbīh ideyim **eyledigim dem** *(331:7). [dem eyledigim, -dig, -im]*

demāġ-ālāy-ı istiġnā oldılar: *İhtiyaçları olmadığı halde ihtiyacı varmış gibi davranmak.*

şoñra teberrüken tenāvül-i şeker ile **demāġ-ālāy-ı istiġnā oldılar** *(144:26). [demāġ-ālāy-ı istiġnā oldılar, -dı, -lar]*

demāġ-ālāy-ı şehd-ālāy-ı şehen-şāhī oldığını: *Şahlar şahının tatlı damağına tat katmak.*

eşnāda sūr emīni Ḫalīl Efendiniñ **demāġ-ālāy-ı şehd-ālāy-ı şehen-şāhī oldığını** *(270:18). [demāġ-ālāy-ı şehd-ālāy-ı şehen-şāhī oldığını, -dıġ, -ı, -n, -ı]*

demāġ-ālāy-ı şehd-i ḫitān ḳıldılar: *Sünnet şekeriyle damakların tatlanması.*

demāġ-ālāy-ı şehd-i ḫitān ḳıldılar *(233:10). [demāġ-ālāy-ı şehd-i ḫitān ḳıldılar, -dı, -lar]*

demāġ-ālāy-ı şehd-i ḫitān oldılar: *Sünnet şekeri yer gibi damakları tatlanmak.*

demāġ-ālāy-ı şehd-i ḫitān oldılar *(225:27). [demāġ-ālāy-ı şehd-i ḫitān oldılar, -dı, -lar]*

demāġ-ı ārzūlarına: *Arzu damağı.*

nūş-ı nīş der-ḳafā-yı gül-bā-şeker ile **demāġ-ı ārzūlarına** ṣūret-i taṭyībde *(224:21). [demāġ-ı ārzūlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

dem-beste ḳaldı: *Hayret içinde olmak.*

Sütūnda oynadı **dem-beste ḳaldı** bende vü āzād *(213:14). [dem-beste ḳaldı, -dı]*

dem-beste vü ḥayrān eyledi: *Soluğu tutulmak ve şaşkınlığa düşmek.*

dem-beste vü ḥayrān eyledi *(253:10). [dem-beste vü ḥayrān eyledi, -di, -]*

dem-beste vü mebhūt eyledi: *Soluğu kesmek.*

meşābe-i ʿankebūt ḫurūc-ı bī-pervāsı nuẓẓārı **dem-beste vü mebhūt eyledi** *(362:31). [dem-beste vü mebhūt eyledi, -di]*

demdeme: *(Top) Gürlemek.*

idi nā-gāh kūs-ı ḫüsrevāne zemzemesi ṭop-ı raʿd-āşūblar **demdemesi** ile hem-āheng *(291:18). [demdemesi, -s, -i]*

demdeme-i nevbet-i ḫüsrevānī: *Sultan nevbetinin gümbürtüsü.*

yevmü's-sebtdir ṭulūʿ-ı āfitābdan bir sāʿat mürūrında **demdeme-i nevbet-i ḫüsrevānī** *(204:20). [demdeme-i nevbet-i ḫüsrevānī,]*

dem-güzārī: *Geçmek.*

beytü'ş-şeref-i ḥarem-serāy-ı muḥteremlerinde **dem-güẕārī** ve verā-yı seḥāb-ı sürādıḳ-ı ʿaẕametlerinde *(325:17). [dem-güẕārī,]*

dem-i āsāyiş-i cāndır: *Canın huzur bulma vakti.*

Eyyām-ı şerīfi **dem-i āsāyiş-i cāndır** *(333:14). [dem-i āsāyiş-i cāndır, -dır]*

dem-i cemʿiyyet-i ḫitānında: *Sünnet düğünü sırasında.*

Dem-i cemʿiyyet-i ḫitānında *(324:21). [dem-i cemʿiyyet-i ḫitānında, -ı, -n, -da]*

dem-i hengāme-i ġamda: *Gam vaktinin gelip çatması.*

Ki anlar hep **dem-i hengāme-i ġamda** Ḫudā dirler *(222:20). [dem-i hengāme-i ġamda, -da]*

dem-i hengāme-i ġamda: *Dertten bıkılan vakit.*

Ki anlar hep **dem-i hengāme-i ġamda** Ḫudā dirler *(259:22). [dem-i hengāme-i ġamda, -da]*

dem-i sūr-ı ḫitāndır: *Sünnet düğünü zamanı.*

El-minnetü lillāh ki **dem-i sūr-ı ḫitāndır** *(328:18). [dem-i sūr-ı ḫitāndır, -dır]*

demirin aldı: *Geminin hareket etmesi.*

Demirin aldı ipdeki ḳalyon *(324:15). [demirin aldı, -in, -dı]*

dem-keş-i küfr ü ḍalāl olan: *Küfür ve şaşkınlık demini çekmek (söylemek).*

Ḳanāriye-i Firengī gibi **dem-keş-i küfr ü ḍalāl olan** ṭāʾir-i laʿlīn-minḳār *(243:30). [dem-keş-i küfr ü ḍalāl olan, -an]*

dem-sāz: *Uygunluk, uymak.*

1. ve müntaḫab muṭrib ü sāzendelerden seksen miḳdārı biri birine **dem-sāz** *(142:10). [dem-sāz,]*
2. ş̲ebātlarını işʿār eylediklerinde ayular naʿraların āvāze-i çüşʿeye **dem-sāz** ve *(274:33). [dem-sāz,]*
3. ve ser-cünbān-ı muṭāvaʿat olup bā-yek-dīger **dem-sāz** ve aġız birligi ile hem-dem ü hem-āġāz olaraḳ *(291:9). [dem-sāz,]*
4. naġme-i fāḫte gibi devr-i revān uṣūlinde müselsel besteler ile birbirlerine **dem-sāz** *(293:8). [dem-sāz,]*
5. **dem-sāz** geçüp gidüp mecmūʿı yedi vuḳiyye üç sīm sīnī-i zer-nişān ve üç kebīr maşraba *(303:28). [dem-sāz,]*

dem-sāz eyle: *Arkadaş, yoldaş olmak.*

Eyle baña nāy-ı kilki **dem-sāz** *(126:14). [dem-sāz eyle,]*

dem-sāz oldı: *Uymak, bir olmak.*

Sāzendeler **oldı** aña **dem-sāz** *(293:23). [dem-sāz oldı, -dı]*

dem-sāz u hem-āvāz olaraḳ: *Uyumlu olmak.*

yüz ḳadar güzīde ḫ̲ānende ve müntaḫab sāzendeler birbirine **dem-sāz u hem-āvāz olaraḳ** *(245:5). [dem-sāz u hem-āvāz olaraḳ, -araḳ]*

dem-sāzī eylediler: *Soluk almak.*

gelū-yı āteşīn-dem-i nāy u surnāya **dem-sāzī eylediler** *(231:23). [dem-sāzī eylediler, -di, -ler]*

dem-sāz-ı rāmiş-gerān-ı naġme-perdāz oldılar: *Ezgiler döktüren çalgıcılara eşlik etmek.*

neşīdesiyle **dem-sāz-ı rāmiş-gerān-ı naġme-perdāz oldılar** ve muʿtād üzere beş yüz *(240:17). [dem-sāz-ı rāmiş-gerān-ı naġme-perdāz oldılar, -dı, -lar]*

dem-serdi-i hevā: *Nezle olmak, soğuk almak.*

Dem-serdi-i hevā ile düşdüm döşeklere *(283:15). [dem-serdi-i hevā,]*

deng ü lāl oldum: *Hayrete düşürmek, dili tutulmak.*

Miş̲lini taʿrīfde ben **deng ü lāl oldum** hele *(323:6). [deng ü lāl oldum, -du, -m]*

deñiz: *Yer yüzünün büyük bir kısmını kaplayan tuzlu su kütlesi, bahir, derya.*
1. Fonda bilsün **deñize** kendüyi dümenci faḳīr *(187:4). [deñize, -e]*
2. hemān kendüñi **deñize** ilḳā itdi ve şāyeste-i iḥsān-ı şehriyārī olup ḳarada daḫi *(259:26). [deñize, -e]*
3. Aḳ **deñiz** itdi ḳarayı eyyām *(324:8). [deñiz,]*

deñlü: *Kadar, derece.*
1. Ḳomadı gerd-i keder z̲erre **deñlü** dillerde *(135:21). [deñlü,]*
2. İtdiler o **deñlü** ʿarż-ı kālā *(335:30). [deñlü,]*

depe: *Tepe, kafa, bir şeyin en üst noktası.*
1. ve **depesine** çıḳup püşte-i ser-i sevdā-zedesine ḳubbelerde ʿalem miş̲āli *(246:5). [depesine, -s, -i, -n, -e]*

2. hem-seng olan ḫāk-i rāhında basṭ-ı pāy-endāz-ı niyāz itmek içün ḳarşu **depede** ṭop ṭop *(299:25). [depede, -de]*

der ü dīvārı: *Kapı ve duvar.*

der ü dīvārı nice gül-naḫl-i ġonca-numūn-ı ḳanādīl-i gūnā-gūn ile *(219:4). [der ü dīvārı, -ı]*

der-āġuş: *Far. is. Kucaklama.*

sütūnı **der-āġūş** ve efʾī dīvāra ve tāk-ı engūr eşcāra *(362:29). [der-āġūş,]*

der-āġuş: *Kavramak, sarmak.*

şoñra mā-beynlerine girüp miyānlarından **der-āġuş** ve meydān-ı sūrda *(176:12). [der-āġuş,]*

der-āġūş idemez: *Kucaklamak.*

ʿUşşāḳ **idemez** ol ḳadd-i mevzūnı **der-āġūş** *(277:1). [der-āġūş idemez, -e, -mez]*

derāhim-i niyāzları: *Dilek dirhemi.*

gibi güşāde-i dergāh-ı Kirdgār ve **derāhim-i niyāzları** tamġā-zede-i revāc u iʿtibār itdiklerinden *(281:28). [derāhim-i niyāzları, -lar, -ı]*

der-ʿaḳab: *Akabinde, hemân, o anda.*
1. veznince **der-ʿaḳab** düblek-i çengiyān lisānü'l-ḥāl-i zaḫme ile duʿā-yı devlet-i pādişāhīye *(231:21). [der-ʿaḳab,]*
2. keşīde ve **der-ʿaḳab** resen-bāzlar ʿankebūt-ı rişte-perdāzlar gibi ser-menzil-i şanʿatlarına *(263:13). [der-ʿaḳab,]*
3. ḥażretleri otaġ-ı hümāyūna teşrīf ve **der-ʿaḳab** vezīr-i aʿẓam *(292:1). [der-ʿaḳab,]*
4. sāye-endāz ve **der-ʿaḳab** ḥażret-i şeyḫü'l-islām-ı fetvā-penāh *(365:12). [der-ʿaḳab,]*

derā-yı maḥmil-i şafā: *Eğlence kafilesinin çanı.*

der-ḥāl ḫudā-ḫˇānān-ı ḳaṭār-ı şevḳ olan ḫˇānendegān-ı ḫoş-elhān ve **derā-yı maḥmil-i şafā** *(308:24). [derā-yı maḥmil-i ṣafā,]*

der-baġal: *Koltuğun altı.*

şubānān-ı ṭurfe-heykel-i ney-enbān **der-baġal** şeklinde yüz yigirmi nefer ṭulumcı *(142:22). [der-baġal,]*

der-baġal idüp: *Kucaklamak.*

üzerine başup ve ṣırıġıñ ucunı **der-baġal idüp** ḳıyām u pertāb ve batī vü serīʿ *(199:27). [der-baġal idüp, -üp]*

der-bān: *Kapıcı, bekçi.*

Oldı **der-bānlarına** vird-i zebān ḫoş geldiñ *(292:23). [der-bānlarına, -lar, -ın, -a]*

der-benān: *Elde.*

Ḳalem der-kef ü miḥbere **der-benān** *(260:9). [der-benān,]*

der-ber: *Giymek, üstünde bulunmak.*

ve ferve-i erkānī **der-ber** ḳaṭīfe şalvār ve çerkesī fildr ile karar-gāh-ı maḫṣūṣalarında *(365:5). [der-ber,]*

der-ber eyleyüp: *Giymek.*

bir tennūre-i dervīşāneyi **der-ber eyleyüp** perde-i ḫayāl-i ẓıll gibi *(222:24). [der-ber eyleyüp, -y, -üp]*

der-beyān-ı çehār-dehüm: *On dördüncü ziyafetin açıklanması.*

Der-Beyān-ı Çehār-dehüm *(348:10). [der-beyān-ı çehār-dehüm,]*

der-beyān-ı taʿrīf-i żiyāfet-i sīzdehüm-i cihānbānī: *On üçüncü, sultan şöleninin anlatılıp açıklanması.*

Der-Beyān-ı Taʿrīf-i Żiyāfet-i Sīzdehüm-i Cihānbānī ve *(345:21). [der-beyān-ı taʿrīf-i żiyāfet-i sīzdehüm-i cihānbānī,]*

der-beyān-ı tuḥaf-ı āṣaf-ı ḥātem-maṣraf: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Hâtem gibi cömert olan vezirin hediyelerini bildirmesi.*

Der-beyān-ı Tuḥaf-ı Āṣaf-ı Ḥātem-maṣraf Be-rikāb-ı Şeh-i Vālā-himem-i Deryā-kef *(160:7). [der-beyān-ı tuḥaf-ı āṣaf-ı ḥātem-maṣraf,]*

der-beyān-ı veḳāyiʿ-i rūz-ı çehārüm: *(Düğünün) Dördüncü günde olup bitenler hakkında.*

Der-Beyān-ı Veḳāyiʿ-i Rūz-ı Çehārüm *(204:18). [der-beyān-ı veḳāyiʿ-i rūz-ı çehārüm,]*

der-beyān-ı żiyāfet-i tāsiʿ: *Dokuzuncu ziyafeti anlatır.*

Maḥall-i Taṣvīr **Der-Beyān-ı Żiyāfet-i Tāsiʿ** *(305:23). [der-beyān-ı żiyāfet-i tāsiʿ,]*

der-çenber eyleyüp: *Çemberin içinde olmak, kucaklamak.*

Ḥasan Aġayı daḫi ʿale'l-ġafle **der-çenber eyleyüp** ḫarr-ı pā-beste yerine baġladı *(209:9). [der-çenber eyleyüp, -y, -üp]*

derd: *Üzüntü, tasa, keder.*

Mecrūḥ yatur zaḫmı ḳavī **derdi** yamandır *(329:10). [derdi, -i]*

der-dehān: *(Demir için) Ağzına sokmak.*

miblaġ-ı mercān gibi **der-dehān** ve mālīde-zebān idüp aḫker-pāreleri dāne-i enār-āsā *(317:8). [der-dehān,]*

der-dest idüp: *Ele geçirmek.*

Müntaḫab gevherlerin **der-dest idüp** deryā vü kān *(160:23). [der-dest idüp, -üp]*

der-dest idüp: *Eline almak.*

Ve iki şemşīr-i āteşīn-yalmanı mīzāna bedel **der-dest idüp** mīzānı *(232:27). [der-dest idüp, -üp]*

derd-mend: *Dertli.*

bādī oldı Lākin ṭarrāḳası **derd-mendiñ** başında çatlayup erḳām-ı enʿām-ı levḥ-i aḳdāmında *(173:8). [derd-mendiñ, -iñ]*

derd-mend: *(Köle) Zavallı.*

ser-der-aġlāl ve pāy-der-zencīr giriftār-ı ġull-i z̲üll bir **derd-mend** esīr eger bu *(242:27). [derd-mend,]*

der-eşʿār: *Şiirlerde.*

Ḫoş u mevzūn çü sekte **der-eşʿār** *(370:22). [der-eşʿār,]*

dergāh-ı ʿadālet-dest-gāh-ı pādişāh-ı süleymān-bārgāhda: *Otağı, Süleyman kadar büyük padişahın adalet üreten tezgahının kapısı.*

ḫārā-yı girān-bahā-yı reng-āmīz **dergāh-ı ʿadālet-dest-gāh-ı pādişāh-ı Süleymān-bārgāhda** *(305:11). [dergāh-ı ʿadālet-dest-gāh-ı pādişāh-ı süleymān-bārgāhda, -da]*

dergāh-ı ʿālī: *Yüce dergah, yeniçeri ocağı.*
1. mücerreb ḫayr-ḫ̇āh-ı devlet ve devām-cūy-ı salṭanat ḥālā **dergāh-ı ʿālī** *(146:20). [dergāh-ı ʿālī,]*
2. ve sūr emīni Ḫalīl Efendi ve **dergāh-ı ʿālī** yeñiçerileri aġası Meḥemmed Aġa ve *(148:14). [dergāh-ı ʿālī,]*
3. ol yek-süvār-ı sāḥa-i iclāle bostāncıbaşı aġa ve **dergāh-ı ʿālī** *(154:18). [dergāh-ı ʿālī,]*
4. daʾiren-mā-dār meydānı iḥāṭa vü istīʿāb ve **dergāh-ı ʿālī** ḳul ketḫudāsı Ḥasan Aġa *(204:27). [dergāh-ı ʿālī,]*
5. Yevm-i mezbūrda **dergāh-ı ʿālī** yeñiçeri aġası ve sāʾir ocaḳ aġaları ḥażerātı *(262:9). [dergāh-ı ʿālī,]*
6. Ve **dergāh-ı ʿālī** dāme maḥfūfen bi'l-maʿālī ḳapucubaşıları daḫi bi-isrihim *(364:35). [dergāh-ı ʿālī,]*

dergāh-ı ʿālī cebecileri ocağından: *Yeniçeri ocağının kapıkulu piyadeleri bölümünde yer alan cebeci ocağı, Cebeci Ocağı, Osmanlı ordusunda, silahların temin edilmesi, korunması ve sefer zamanında cepheye götürülmesiyle görevli kapıkulu ocağı idi.*

dergāh-ı ʿālī cebecileri ocağından ḳanādīl ü meşāʿil ile müzeyyen ṣal üzerinde *(218:25). [dergāh-ı ʿālī cebecileri ocağından, -n, -dan]*

dergāh-ı ʿālī ḳapucıbaşı: *Yeniçeri ocağının kapıcı başları.*

baʿdehū **dergāh-ı ʿālī ḳapucıbaşı** geçdiklerinden ṣoñra yüz elli neferden *(366:35). [dergāh-ı ʿālī ḳapucıbaşı,]*

dergāh-ı ʿālī ḳapucıbaşı aġaları: *Yeniçeri ocağına mensup kapıcı başları, saray kapıcılarının âmiri ve büyük zâbiti hakkında kullanılan bir tâbirdir.*

neferātı ile ve ʿalem-efrāz-ı ḥaşmet-i devlet olan mīr-i ʿalem aġa ve **dergāh-ı ʿālī ḳapucıbaşı aġaları** *(286:9). [dergāh-ı ʿālī ḳapucıbaşı aġaları,]*

dergāh-ı ʿālī kapucılar kethudāsı: *(Mehemmed Ağa) Yeniçeri ocağına mensup, Topkapı sarayında ilk ve orta kapıları bekleyen en yüksek buyurucu.*

dergāh-ı ʿālī dāme maḥfūfen bi'l-maʿālī **ḳapucılar ketḫudāsı** ʿizzetlü *(286:7). [dergāh-ı ʿālī ḳapucılar ketḫudāsı,]*

dergāh-ı ʿālī kapucılar kethudāsı aġa: *Yeniçeri ocağına bağlı olup, Topkapı sarayında ilk ve orta kapıları bekleyen en yüksek buyurucu.*

li-ecli't-tebrīk ʿarż-ı hedāyā iẕn-i hümāyūn ṣudūr ve **dergāh-ı ʿālī ḳapucılar ketḫudāsı aġa** *(320:31). [dergāh-ı ʿālī ḳapucılar ketḫudāsı aġa,]*

dergāh-ı ʿālī kapucılar kethudāsı Mehemmed Aġa: *Yeniçeri ocağına mensup, Topkapı sarayında ilk ve orta kapıları bekleyen en yüksek buyurucu Mehemmed Ağa.*

ʿalā vechi'l-muʿtād **dergāh-ı ʿālī ḳapucılar ketḫudāsı** ʿizzetlü **Meḥemmed Aġa** *(285:24). [dergāh-ı ʿālī ḳapucılar ketḫudāsı Meḥemmed Aġa,]*

dergāh-ı ʿālī ḳapucıları ketḫudālıġı: *Büyük dergahın; yeniçeri ocağının buyurucusu, komutanı.*

ṣudūr-ı iẕn-i hümāyūn ile **dergāh-ı ʿālī ḳapucıları ketḫudālıġı** *(265:30). [dergāh-ı ʿālī ḳapucıları ketḫudālıġı,]*

dergāh-ı ʿālī yeñiçerileri: *Yeniçeri ocağı askerleri.*

daḥi **dergāh-ı ʿālī yeñiçerileri** pilāv ve zerde ve sāʾir erbāb-ı dīvān muʿtād üzere *(372:33). [dergāh-ı ʿālī yeñiçerileri,]*

dergāh-ı ʿālī yeñiçerilerine: *Yüce dergahın askeri, yeniçeri ocağı askerleri.*

Bu eṣnāda ʿīd-i şerif dīvānı gibi **dergāh-ı ʿālī yeñiçerilerine** meydānda biñ *(156:33). [dergāh-ı ʿālī yeñiçerilerine, -n, -e]*

dergāh-ı ʿātıfet-penāh-ı ẓıll-ı ilāh: *(III. Ahmet) Allah'ın gölgesi, hoşgörü ve iyi niyet sığınağı.*

Ve yevm-i mezbūrda **dergāh-ı ʿāṭıfet-penāh-ı ẓıll-ı İlāh** ki ʿunvān-ı berāt-ı medāʾiḥ-i meḥāmid ü iḥsānı *(337:26). [dergāh-ı ʿāṭıfet-penāh-ı ẓıll-ı ilāh,]*

dergāh-ı Süleymān-bārgāh-ı pādişāhīye: *Sultanın, Süleyman kadar yüksek katı.*

dergāh-ı Süleymān-bārgāh-ı pādişāhīye merfūʿ ḳılınup ʿavāṭıf-ı ʿaliyye-i pādişāhīden *(238:20). [dergāh-ı Süleymān-bārgāh-ı pādişāhīye, -y, -e]*

dergeh: *Kıble, kapı.*

Dergehi oldı secde-cāy-ı celāl *(156:2). [dergehi, -i]*

der-gerden-i iṭāʿatı: *Bağlılık gösterme.*

Bugün devlet-i ʿaliyyeniñ ḳadīmü'l-eyyāmdan berü ribḳa **der-gerden-i iṭāʿatı** *(350:18). [der-gerden-i iṭāʿatı, -ı]*

der-ḥāl: *Hemen, o anda, şimdi.*
1. **der-ḥāl** tesrīc-i semend-i istiʿcāl idüp naẓar-gāh-ı ḫıdīv-i felek-cenābda *(199:4). [der-ḥāl,]*
2. netīce-nümā-yı ḥuṣūl oldıġı ḫaberi vārid olmaġın **der-ḥāl** ṣadr-ı melek-ḫışāl *(210:28). [der-ḥāl,]*
3. Bu eṣnāda Hel cezāʾü'l-iḥsānu ille'l-iḥsān mefhūm-ı celīli **der-ḥāl** *(216:1). [der-ḥāl,]*
4. bār-gāhı teşrīf buyurdılar ve **der-ḥāl** otaġ-ı hümāyūn pīş-gāhı dāʾiren-mā-dār *(227:16). [der-ḥāl,]*
5. **der-ḥāl** cemīʿ-i eczā-yı nāriyyesi birden iltihāb ve ṣūret-nümā-yı ḫayme-i ibrīşīm-ṭınāb olan *(228:18). [der-ḥāl,]*
6. sīm maşraba vażʿ olunmaḳ bābında irāde-i ʿaliyye-i hümāyūn ṣudūr ve **der-ḥāl** *(242:20). [der-ḥāl,]*
7. **der-ḥāl** miyān-bendi olan iki tiftik zünnārını fekk idüp birini *(243:4). [der-ḥāl,]*
8. **der-ḥāl** ḫāṣekīler tenfīẕ-i emr-i pādişāhī içün ḥibāl-i çār-mīḫi iḥkām u tecdīd *(263:1). [der-ḥāl,]*
9. Biri memerr-i naẓardan ġāʾib olmadın biri daḫi **der-ḥāl** tevārüd idüp *(280:25). [der-ḥāl,]*
10. **der-ḥāl** ḫudā-ḫˇānān-ı ḳaṭār-ı şevḳ olan ḫˇānendegān-ı ḫoş-elhān ve derā-yı maḥmil-i ṣafā *(308:24). [der-ḥāl,]*
11. ḫayme-i mezbūrede **der-ḥāl** tertīb-i cemʿiyyet eyleyüp *(339:20). [der-ḥāl,]*
12. müşāhede vüʿayān olduḳda cenāb-ı āṣaf-ı bī-miṯāl **der-ḥāl** piyāde istiḳbāl ve *(366:8). [der-ḥāl,]*

der-i cūduñ: *Cömertlik kapısı.*

Öyle bir dār-ı şifādır **der-i cūduñ** ki dinür *(292:24). [der-i cūduñ, -uñ]*

derī vü tāzī: *Arapça ve Farsça.*

Tārīḫ diyüp **Derī vü Tāzī** *(130:15). [derī vü tāzī,]*

derīçe-i ġār: *Mağazanın ağzı.*

ki dehānı **derīçe-i ġār** gibi açılup vaḳt vaḳt ṣadā-yı ḫaşyet-fermā vü dehşet- efzāsı *(253:37). [derīçe-i ġār,]*

derīçe-i gerdūneden: *Arabanın penceresi.*

nuẓẓāra **derīçe-i gerdūneden** tevcīh-i nīm-nigāh-ı iʿtibār ve zebān-ı ebrū ve *(370:11). [derīçe-i gerdūneden, -den]*

derk: *Anlama, kavrama, idrâk etme.*
1. Bāzī-i sipihri **derk** müşkildir *(257, 18). [derk,]*
2. henüz bu ḥāleti **derkden** meslūbü'ş-şuʿūr iken nā-gāh birḳaç ṣamson *(274:22). [derkden, -den]*
3. dehān-ı māhīden yegān yegān ẓāhir ve bu kārı **derk** içün taʿmīḳ-i deryā-yı endīşe eyleyen *(352:18). [derk,]*

derk itmeyüp: *Anlamak.*

ile nihānī çekildigini **derk itmeyüp** bu ḫāletle ip üstinde raḳs u cilvelerine *(258:35). [derk itmeyüp, -me, -y, -üp]*

der-ḳafā: *Hemen arkasında.*

nişān-gāh-ı tīr-endāzān olan hedef-i ceres **der-ḳafā** gibi def-i sīmīn-celāzil-i āsumānıñ *(197:4). [der-ḳafā,]*

der-ḳafā-yı gül-bā-şeker: *(Yemek) Hemen arkasından gül reçeli.*

nūş-ı nīş **der-ḳafā-yı gül-bā-şeker** ile demāġ-ı ārzūlarına ṣūret-i taṭyībde *(224:21). [der-ḳafā-yı gül-bā-şeker,]*

der-ḳafā-yı şehd-i ḫitānī: *Sünnet balının ardından.*

keşīde ve nūş-ı nīş **der-ḳafā-yı şehd-i ḫitānī** çeşīde oldılar *(183:13). [der-ḳafā-yı şehd-i ḫitānī,]*

der-kār: *Malum, aşikar, bilinen, belli.*
1. taʿbīr olunur miżmār-ı Firengī-nevā bunda daḫi **der-kār** ve nevbet-ḫānelerinde *(188:5). [der-kār,]*
2. dürlü dürlü bāzīçeler **der-kār** ve ekṣer-i erbāb-ı temāṣā mübeşşir-i ḳudūm-i şehriyārī olan *(257:8). [der-kār,]*

der-kār: *Gidip gelme.*

timṣāli ʿaynı ile ẕī-rūḥ gibi münāṭaḥa-i yek-dīger içün āmed ü refte **der-kār** ve *(220:29). [der-kār,]*

der-kār: *İşi halletmek, tamamlamak.*
1. ber-kāʿide dād u sitād ile **der-kār** ve her gūne metāʿların ʿarża-dāşt-ı bāzār-ı enẓār eyleyüp *(313:24). [der-kār,]*
2. **der-kār** ve ülfet-i māh u kettān temāşāyiyānı ḥayret-diṣār eyleyüp naẓm beyt *(314:2). [der-kār,]*
3. Kāndan ne çıḳar tīşe-i zūr olmasa **der-kār** *(331:17). [der-kār,]*

der-kār ḳıldılar: *İşi sürdürmek, çalışmak.*

ʿarż-ı kālā iderek dād u sitād-ı nāz u niyāza **der-kār ḳıldılar** Meṣnevī li-münşiʾihi'l-faḳīr *(304:10). [der-kār ḳıldılar, -dı, -lar]*

der-kār oldı: *Oynamak, iş yapmak.*

şaḫṣıñ biri ṣıçrayup süvār ve nice dürlü melāʿib **der-kār oldı** Baʿdehū bir ṭop *(336:10). [der-kār oldı, -dı]*

der-kār-ı beyʿ u şirā eylediler: *Alışveriş etmesi için oturtmak.*

cān gibi naʿl-der-āteş-i tesḫīri olmaġa lāyıḳ bir perī-liḳāyı **der-kār-ı beyʿ u şirā eylediler** *(278:15). [der-kār-ı beyʿ u şirā eylediler, -di, -ler]*

der-kār-ı beyʿ u şirā olarak: *Alışveriş edip, işini halletmek.*

gösterüp **der-kār-ı beyʿ u şirā olaraḳ** naẓm *(237:25). [der-kār-ı beyʿ u şirā olaraḳ, -araḳ]*

der-kār-ı ceng olup: *Kavgaya tutulmak.*

diyerek ve iki ḥirfet bir güzele dostluḳ ṣūretinde bā-yek-dīger **der-kār-ı ceng olup** *(281:21). [der-kār-ı ceng olup, -up]*

der-kār-ı dād u sitād itmişler: *Alışveriş etmek.*

ʿişve-senc-i nāz-fürūş ḫarīdārān-ı nevāle-i viṣālleri ile **der-kār-ı dād u sitād itmişler** *(280:3). [der-kār-ı dād u sitād itmişler, -miş, -ler]*

der-kār-ı ḥarīd ü fürūḫt-ı bāzār-ı iftiḫār oldılar: *Övünme pazarında alışveriş etmek.*

destār ucı gösterüp **der-kār-ı ḫarīd ü fürūḫt-ı bāzār-ı iftiḫār oldılar** *(316:2). [der-kār-ı ḫarīd ü fürūḫt-ı bāzār-ı iftiḫār oldılar, -dı, -lar]*

der-kār-ı ṣuʿūd u hübūt oldı: *İnip çıkıp işlemek.*

eyādī-i iştihāları keffe-i mīzān gibi **der-kār-ı ṣuʿūd u hübūt oldı** *(226:26). [der-kār-ı ṣuʿūd u hübūt oldı, -dı]*

der-kef ü miḫbere: *Hokka belde.*

Ḳalem **der-kef ü miḫbere** der-benān *(260:9). [der-kef ü miḫbere,]*

der-kef-i müşteriyān-ı vişāline: *Hazır bulunan müşteriler.*

der-kef-i müşteriyān-ı vişāline mışrāʿ gāh gerden gāh pehlū gāh ḳuyruḳ ṣoḳumı *(237:24). [der-kef-i müşteriyān-ı vişāline, -n, -e]*

der-kemend idüp: *Kemende benzetmek, kement gibi yapmak.*

yetişdigi maḥallden bend ve sütūnı bu vech ile **der-kemend idüp** sāʿid-i saḫt-gīriniñ birini *(243:6). [der-kemend idüp, -üp]*

der-kenār: *Kucaklamak.*

püşt üzere yatup bir ḥimār-ı pāy-besteyi **der-kenār** ve ikisi birden bir çenberden *(209:6). [der-kenār,]*

der-kinā[…]

der-kinār: *Kucaklamak.*
1. **der-kinār** ve ʿaṣaḳ-ı pīçān dīvāra ve efʿī eşcāra ṣarmaşup çıḳdıġı gibi refte refte *(243:10). [der-kinār,]*
2. bā-fermān-ı ʿālī miyān-ı şāhid-i mevzūn-ḫırām gibi **der-kinār** *(310:3). [der-kinār,]*

dermānde olup: *Yetişememek.*

dermānde olup ʿālem-i bālāda ṭūfān-ı şuʿle ẓuhūrına bādī ve bir sāʿat ḳadar *(269:27). [dermānde olup, -up]*

der-miyān: *Ortada, belde.*

bāriḳasınca tüfeng ber-düş ve tīġ **der-miyān** ṣaf-ārā-yı kār-zār-ı ḥüsn ü ān olaraḳ *(186:3). [der-miyān,]*

der-niyām: *Kında, kına sokulmuş, kılıfta.*

tīġ-i muḥārebe **der-niyām** ve ḳalʿa-i mezbūre selāmet ṭopları ile iẓhār-ı şādmānī iderek *(188:17). [der-niyām,]*

der-niyām-ı dehān idüp: *(Kılıcın) Ağzını kınına yerleştirmek.*

der-niyām-ı dehān idüp başını yere mümāss itmedin ayaġ üzerinden ber-hevā *(176:2).*
[der-niyām-ı dehān idüp, -üp]

der-pey-i yek-dīger: *Birbiri ardına dizmek.*
1. **der-pey-i yek-dīger** ve verālarına vażʿ-ı çenber eyleyüp dest ü pā-beste iken *(223:10). [der-pey-i yek-dīger,]*

2. **der-pey-i yek-dīger** tertīb ü taṣfīf ve her birini *(255:6). [der-pey-i yek-dīger,]*

der-pīş iderek: *Hazırlanmak.*

yeleklenüp tīr-i rūy-ı tīr-keşleri olan zīb ü zīnet-i dil-keşlerin **der-pīş iderek** *(312:2). [der-pīş iderek, -erek]*

ders-āmūz-ı debistān-ı istiʿdād: *Kabiliyet okulundan ders öğretmek.*

üstādından gördigi gibi **ders-āmūz-ı debistān-ı istiʿdād** ve *(146:18). [ders-āmūz-ı debistān-ı istiʿdād,]*

derūn: *Kalp, yürek, iç, bâtın.*

menākib-i merākib-i çehār-pāda bir dükkān īcād u ibdāʿ ve **derūnında** bedende *(278:14). [derūnında, -ı, -n, -da]*

derūn: *İç.*
1. sipihr-i eşīr ve miḥrāb-ı namaz-gāh **derūnında** burc-ı ḳavse naẓīr ḳılındı *(150:8). [derūnında, -ı, -n, -da]*
2. müfessir-i kerīme-i Cennātu ʿadnin tecrī min taḫtehe'l-enhār ve **derūnı** tertīb-i şumūʿ-ı nücūmdan *(202:28). [derūnı, -ı]*
3. şināya āġāz ve **derūnında** mehter-ḫāneler seyr-āheng ve *(202:17). [derūnında, -ı, -n, -da]*
4. ṣanʿatla ber-efrāşte-i ṣaḥrā-yı deryā olup cā-be-cā **derūnında** cehān olan *(219:26). [derūnında, -ı, -n, -da]*
5. şādırvān ṣūreti peydā ve **derūnında** gūyā ruḫām-ı ṣāfdan bir kāse *(228:26). [derūnında, -ı, -n, -da]*
6. yaḳacaḳ fişekleri ol ʿalemiñ içinde iḫfā idüp **derūnında** bir ḥarīf-i nā-ẓarīf *(279:10). [derūnında, -ı, -n, -da]*
7. **derūnı** dört ʿaded dībā yaṣdıḳ ile ārāste ve bīrūnı beyāż *(334:32). [derūnı, -ı]*

derūn u bīrūnı: *İç ve dış.*

bir ḳartal-ı güşāde-bāl taṣvīr ü timşāli ile **derūn u bīrūnı** münaḳḳaş ve üslūbı dil-keş *(312:6). [derūn u bīrūnı, -ı]*

derūnī: *Yürekten, içten.*

bir cüvān-merd-i çāpük-pā vü şāhīn-nigāh evvelā **derūnī** evc-i ʿilliyīne *(362:22). [derūnī,]*

derūn-ı cāme-i pūstīnlerinde: *Post elbisesinin içi.*

gürz ü debbūs ve dūşlarında ḳabā-yı maʿkūs olup ve **derūn-ı cāme-i pūstīnlerinde** *(278:2). [derūn-ı cāme-i pūstīnlerinde, -ler, -i, -n, -de]*

derūn-ı dāʾire: *(Yeniçeri çadırı dairesi) Dairenin içi.*

muḥkem rīsmānlar ṭaḳılup taḫliye-i meydān ḳılınmış ve **derūn-ı dāʾire** zümre-i yeñiçeriyāna *(262:15). [derūn-ı dāʾire,]*

derūn-ı ḫaymede: *Çadırın içi.*

derūn-ı ḫaymede ḳol ḳol çengīler ve cān-bāzlar ve sāʾir luʿbet-bāzlar *(343:7). [derūn-ı ḫaymede, -de]*

derūn-ı ḫaymeden: *Çadırın içi.*

derūn-ı ḫaymeden ṣadā-yı pā işitmedin ve ḳaṭʿā ḥareket iḥsās itmedin hem kendi *(318:7). [derūn-ı ḫaymeden, -den]*

derūn-ı ḳalʿadan: *Kalenin içi.*

nāḫun-ı şemşīr-i tāb-dār ile güşād içün dāmen-i dīvārına ṣarıldıḳça **derūn-ı ḳalʿadan** *(188:12). [derūn-ı ḳalʿadan, -dan]*

derūn-ı keştīden: *Geminin içi.*

cerr-i eşḳāl içün ibdāʿ itdikleri ālet-i iḥtiyāllerin **derūn-ı keştīden** iḫfā ve ʿamelesi *(184:14). [derūn-ı keştīden, -den]*

derūn-ı ḳubbeye: *Kubbe altının içi.*

selām alup **derūn-ı ḳubbeye** dāḫil ü cālis ve ṣadr-ı zīb-i eʿazz-ı mecālis olduḳlarında *(372:18). [derūn-ı ḳubbeye, -y, -e]*

derūn-ı sāye-bāna: *Çadırın içi.*

derūn-ı sāye-bāna iclās idüp mehterleriniñ ceres-i ḳāfile-i neşāṭ olan ṣadā-yı ʿucbe-nidālarına *(277:23). [derūn-ı sāye-bāna, -a]*

dervāze: *Kale ve şehirlerin, külliyelerin büyük giriş kapısı.*
1. içün Ḫāṣṣ Bāġçede Yalı Köşki **dervāzesinde** bir maḥall-i muʿayyende *(142:12). [dervāzesinde, -s, -i, -n, -de]*
2. ḳaṣr-ı nev-ṭarḥ-ı dil-keş-zemīn **dervāzesinde** ʿināyn-keş-i ḳarār ve *(143:9). [dervāzesinde, -s, -i, -n, -de]*
3. **dervāzesinden** sürūş-ı Burāḳ-süvār gibi rākib-i raḫş-ı berḳ-reftār ve āş-pezān*(145:7). [dervāzesinden, -s, -i, -n, -den]*
4. pādişāh-ı ḳulzüm-nevāl ve şehriyār-ı İskender-ḫışāl ḥażretleri sāḥil-serāy-ı tersāne **dervāzesinde** *(202:6). [dervāzesinde, -s, -i, -n, -de]*
5. cilve vü istīnās iderek kimi żamīr-i teʾnīs gibi otaġ-ı hümāyūn **dervāzesi** *(205:16). [dervāzesi, -s, -i]*
6. **dervāzesinde** ber-efrāşte-i çemenistān-ı ʿizz ü şān olan sāye-bān-ı sidre-āsitān *(250:2). [dervāzesinde, -s, -i, -n, -de]*
7. idi Ve ḳalʿa-i mezbūre **dervāzesinde** tirşeden maṣnūʿ ters-nāk çihreler ve hevl-nāk ṣūretler *(263:24). [dervāzesinde, -s, -i, -n, -de]*

dervāze-i ḫayme-i meẕkūreye: *(Musa Paşa'nın çadırı) Söz konusu çadırın önü.*

zūr-bāzān-ı Mıṣriyye daḥi **dervāze-i ḫayme-i meẕkūreye** iḥżār olunup *(339:25). [dervāze-i ḫayme-i meẕkūreye, -y, -e]*

dervāze-i ḫıyāma: *Çadır kapısı.*

mevāṭın u mesākinlerine rücūʿ için **dervāze-i ḫıyāma** *(227:1). [dervāze-i ḫıyāma, -a]*

dervāze-i ḳaṣr-ı ʿadālete: *Adalet köşkünün kapısı.*

ester-i zīnet-güster-i ber-güzīde ile **dervāze-i ḳaṣr-ı ʿadālete** keşīde eylediler *(335:4). [dervāze-i ḳaṣr-ı ʿadālete, -e]*

dervāze-i ḳaṣr-ı pādişāhī pīş-gāhından: *Padişah köşkünün kapısı.*

ve īrāş-ı şeṭāret iderek **dervāze-i ḳaṣr-ı pādişāhī pīş-gāhından** güẕār ve *(230:17). [dervāze-i ḳaṣr-ı pādişāhī pīş-gāhından, -n, -dan]*

dervāze-i nigīn: *Yüzük kaşı.*

vāḳıʿā **dervāze-i nigīn** gibi dāʾire-i sūrı bir mertebe naḳş-ı mīnā-kārī ile tarṣīʿ u tezyīn eylediler *(195:17). [dervāze-i nigīn,]*

dervāze-i otaġıñ: *Çadırın giriş kapısı.*

dervāze-i otaġıñ cānib-i yemīninde yeñiçeri ocaġı neferātına żābiṭleri *(155:18). [dervāze-i otaġıñ, -ıñ]*

dervāze-i sāyebān: *Otağın perdesi.*

dervāze-i sāyebān dāmān-ı serv gibi çīde ve çār-şeb-i pister-i ḫʾāb pīçīde olup *(231:14). [dervāze-i sāyebān,]*

dervāze-i sāye-bān: *Çadır kapısı.*

Ṭayy-ı tūmār-ı hedāyādan ṣoñra ḫıyām-ı żayfān ve **dervāze-i sāye-bān** ve *(355:17). [dervāze-i sāye-bān,]*

dervāze-i sāye-bān-ı āl-gūn-ı āsumānda: *Göğün al renkli çadırının kapısı.*

evvelā **dervāze-i sāye-bān-ı āl-gūn-ı āsumānda** ḳanādīl-i nücūm *(195:4). [dervāze-i sāye-bān-ı āl-gūn-ı āsumānda, -da]*

dervāze-i sāye-bān-ı hümāyūnda: *Padişah otağının ulu kapısı.*

nişān ṭaşı gibi īstāde ve **dervāze-i sāye-bān-ı hümāyūnda** şenlik seyrine *(252:9). [dervāze-i sāye-bān-ı hümāyūnda, -da]*

dervāze-i teferrüc-gāh-ı ṣadr-ı aʿẓamīye: *Sadrazam otağının kapısı.*

her ne ṣanʿatları var ise iẓhār idüp **dervāze-i teferrüc-gāh-ı ṣadr-ı aʿẓamīye** *(233:20). [dervāze-i teferrüc-gāh-ı ṣadr-ı aʿẓamīye, -y, -e]*

Dervīş ʿAbdī: *(?- 1648) Seyyid Abdullah-ı Buhari, Mir Abdullah Hüseyni-i Buhari adlarıyla da tanınan Türk talik hattatı.*

ḳıṭʿası merġūb bir Muṣḥaf-ı Şerīf-i bī-hemtā ve **Dervīş ʿAbdī** ḫaṭṭı ile cild-i vāḥidde *(191:14). [Dervīş ʿAbdī,]*

Dervīş ʿAlī: *(?- 1673) Vaziu'l-aslı's-sani kendisinden sonra yaşayan ve aynı adı taşıyan iki hattattan ayırt edebilmek için; büyük, birinci, maruf lakabıyla da bilinen hattat.*

ḥażretleri ḳıbelinden **Dervīş ʿAlī** ḫaṭṭı ile bir Muṣḥaf-ı Şerīf-i ġarrā ve sulṭānü'l-müfessirīn *(190:26). [dervīş ʿalī,]*

Dervīş Ḥasan Edirnevī: *Edirneli Derviş Hasan, Osmanlı hattatı.*

Muṣḥaf-ı Şerīf-i bī-hemtā ve **Dervīş Ḥasan Edirnevī** ḳalem-i ʿanber-siriştesi ile nüvişte *(189:24). [Dervīş Ḥasan Edirnevī,]*

Dervīş Meḥemmed Aġa: *III. Ahmet döneminde görev yapmış devlet hizmetlisi.*

ve destārī Muṣṭafā Aġa ve **Dervīş Meḥemmed Aġa** ve şināver-i güher-āver-i ḳulzüm-i maʿārif *(288:15). [Dervīş Meḥemmed Aġa,]*

dervīşān: *Dervişler, fakirler, kalenderler.*

ḫulefāsı ve meşāyiḫ u ṣūfiyān **dervīşān** ve fuḳarāsı żiyāfet-i hümāyūn-ı neşāṭ-baḫşāda *(342:9). [dervīşān,]*

deryā: *Deniz.*
1. **Deryādır** o nāv-dāna ṣıġmaz *(134:8). [deryādır, -dır]*
2. **Deryā** idi süfre ṣaḫn ḳayıḳ *(158:25). [deryā,]*
3. Yürür ḫükmiyle keştī yerde vü gerdūne **deryāda** *(183:26). [deryāda, -da]*
4. olup fi'l-ḥaḳīḳa **deryāda** sibāḥat ider gibi bī-tekellüf seyāḥat itmekle ādem deryāsı *(184:18). [deryāda, -da]*
5. Ol eger keştī ise ya bu feżā **deryā** mıdır *(185:4). [deryā,]*
6. cūşiş-i edevāt-ı nāriyye-i zebāne-keşden **deryā** tennūr-ı ṭūfān-ı āteş olup *(219:19). [deryā,]*
7. fişeng-i hezār-gūn ile **deryāyı** şuʿle-zār eylediler *(230:18). [deryāyı, -y, -ı]*
8. cevlān ile cān-bāz ṣanʿatın icrā itdürdiler Rīsmān üzere **deryāda** sebāḥat ider *(244:28). [deryāda, -da]*
9. Ve **deryāda** be-hem-peyvest olan seyirci ḳayıḳlarından gūyā nehr-i Ṭuna *(252:13). [deryāda, -da]*
10. **deryāya** āsumāndan nūr iner idi *(253:24). [deryāya, -y, -a]*
11. ṭarafeynde keşret-i sāḥil-nişīnān ve ḳayıḳlarla **deryāda** *(256:28). [deryāda, -da]*
12. iki ayaġıyla saʿy idüp ḳaraya ḳarīb maḥalle dek ṣanʿatla **deryāda** sebāḥat ider *(259:24). [deryāda, -da]*
13. pīş-gāh-ı şehriyārīde ḳaraya yarım mil miḳdārı maḥallden kendülerini **deryāya** *(259:5). [deryāya, -y, -a]*
14. **deryāya** atılup hezār-gūne ṭaḳla vü perende ile zümre-i ḫarçenge ḳatıldılar ve *(259:10). [deryāya, -y, -a]*
15. yoġurtçılar daḫi süd gibi **deryāyı** görüp gemi çanaḳlıklarından atıldılar *(259:11). [deryāyı, -y, -ı]*
16. ṣaḥrāyı **deryāya** döndürmek irādesine maṣrūf olmaġın tekmīl-i esbāb-ı sürūr *(260:4). [deryāya, -y, -a]*
17. müttekā-yı visāde-i vekālet ve **deryāda** gice şenligi içün ışdār-ı evāmir-i ihtimāma *(322:13). [deryāda, -da]*
18. ṣaḥrālar **deryā** ve her zebān-ı mevci müfessir-i āyet-i ṭaġa'l- mā ve *(325:15). [deryā,]*
19. nümūdār-ı müjgān ve perde-i aḥdāḳ eyleyüp içinde iş görmüş gūyā **deryāda** *(352:16). [deryāda, -da]*
20. **Deryāyı** da şerm-şār idersin *(352:27). [deryāda, -da]*
21. **Deryāda** semek degül efendim *(352:28). [deryāyı, -yı]*

deryā eyledi: *Denize benzemek, suyun çok olması.*

Sāḥa-i sūrı **eyledi deryā** *(325:5). [deryā eyledi, -di]*

deryā şenligi: *Deniz üzerinde yapılan gösteriler.*
1. deryā şenligi seyr ü temāşāsına bi'l-ʿizzi ve's-saʿāde taḥrīk-i mıḳżāf-ı ʿazīmet olundı *(201:33). [deryā şenligi,]*
2. Fişeng ve **Deryā Şenligi** Beyānındadır *(202:3). [deryā şenligi,]*
3. ʿazīmet ve **deryā şenligi** seyrine raġbet buyurdılar *(216, 31). [deryā şenligi,]*
4. baʿde ṣalāti'l-maġrib **deryā şenligi** seyri içün üç anbarlı nām *(248:33). [deryā şenligi,]*
5. Yevm-i mezbūr aḫşāmı ḳabīl-i ʿışāda **deryā şenligi** içün cebe-ḫāne ve ṭop-ḫāne *(322:16). [deryā şenligi,]*
6. şeh-zādegān-ı ʿālī-ḥażretleri ile **deryā şenligi** temāşāsı içün Āyīneli Ḳavaḳda *(346:7). [deryā şenligi,]*
7. **Deryā şenligi** ḳarīn-i itmām ve ḳalʿa cengleri resīde-i encām olduḳda yine *(346:26). [deryā şenligi,]*
8. tersāne-sāḥil-serāyına ʿinān-tāb-ı şitāb olup şebāne **deryā şenligi** *(347, 32). [deryā şenligi,]*
9. **deryā şenligi** temāşāsı içün Āyīneli Ḳavaḳ sāḥilinde mesned-ārā-yı müttekā-yı iclāl *(350:11). [deryā şenligi,]*
10. Bugün **deryā şenligine** vüzerā-yı ʿiẓām ve ketḫudā beg ḥażretleri mevcūd olmayup *(346:22). [deryā şenligine, -n, -e]*

deryā vü kān: *Deniz ve maden kaynağı.*

Müntaḫab gevherlerin der-dest idüp **deryā vü kān** *(160:23). [deryā vü kān,]*

deryānıñ yaḳasına: *Denizin kıyısı.*

zīver-i bāzār-ı iʿtibār itmek dāʿiyesiyle **deryānıñ yaḳasına** dikilseler ityān-ı naẓīri *(160:20). [deryānıñ yaḳasına, -n, -a-s, -ı, -n, -a]*

deryā-sipeh: *Asker sayısının çokluğu.*

Deryā-sipeh ol şāh-ı berāyā-yı zamāne *(250:12). [deryā-sipeh,]*

deryā-yı āteş olan: *Ateş denizi gibi olmak.*

çekdirme lenger-bār-ı ḳarār olup **deryā-yı āteş olan** meydān-ı sūra imāle-i sükkān *(356:22). [deryā-yı āteş olan, -an]*

deryā-yı āteşden: *(Fişek gösterileri) Ateş denizi.*

Ḫuşūşen ol **deryā-yı āteşden** sāḥil-nişīn-i mefhūm-ı selāmet-der-kenār olanlara *(173:25). [deryā-yı āteşden, -den]*

deryā-yı bün-nā-yāb: *Dibi belirsiz deniz.*

ḫurūş-ı lücce-i ḥaḍrā ṣahrā-yı sūr-gāhı **deryā-yı bün-nā-yāb** ve her çetr-i temāşāyı *(310:29). [deryā-yı bün-nā-yāb,]*

deryā-yı kaʿr-ı nā-yāb-ı ḥayrete ṣalup: *Dibi bulunmaz hayret denizinin içinde bulunmak.*

içün ġavvās-ı endīşelerin **deryā-yı ḳaʿr-ı nā-yāb-ı ḥayrete ṣalup** bīhūde *(185:18). [deryā-yı ḳaʿr-ı nā-yāb-ı ḥayrete ṣalup, -up]*

deryā-yı niʿmet-i pādişāhīde: *Padişahın nimet denizi.*

Süfre-i şāniyede yedi nefer çekdiri paşaları **deryā-yı niʿmet-i pādişāhīde** *(338:23). [deryā-yı niʿmet-i pādişāhīde, -de]*

deryā-yı nūr oldı: *Işık deryası olmak.*

Feżā **deryā-yı nūr oldı** sefīne keşti-i āteş *(186:7). [deryā-yı nūr oldı, -dı]*

deryā-yı sefīd-i cebhe-i saʿīdi: *Kutlu alnın beyaz denizi.*

taʿmīḳ-i naẓara şāyeste olmadığından **deryā-yı sefīd-i cebhe-i saʿīdi** *(352:1). [deryā-yı sefīd-i cebhe-i saʿīdi, -i]*

deryā-yı ṭabīʿat: *Tabiat denizi.*

deryā-yı ṭabīʿat cūşān olmaġın ḳadırga ricāli lisānları üzere sefīne-i mezbūre *(186:14). [deryā-yı ṭabīʿat,]*

der-zencīr: *Zincire vurmak.*

ʿaskerlerin **der-zencīr** ve ḳullesinde eẕān oḳuyup ichār-ı āvāz-ı tekbīr ve *(267:34). [der-zencīr,]*

derzi: *Terzi.*

Bir kesimle yüridi **derziler** *(302:7). [derziler, -ler]*

derziler ālāyı: *Terzilik mesleğini icra eden kimseler.*

Pes-zi-īşān Gürūh-ı Ḫayyāṭān yaʿnī **derziler ālāyı** kendülere yamaḳ nāmı *(301:14). [derziler ālāyı,]*

dest: *Far. El, yed.*
1. **destine** resīde olduḳda leb-i taʿẕīm ile būsīde ve ḳumrī-i serv-nişīn gibi *(243:15). [destine, -i, -n, -e]*
2. Mühre-i encüm-şümārı itdi **destinde** nihān *(276:5). [destinde, -i, -n, -de]*
3. **Destinde** ḳayıḳ kāse-i deryūze-künāndır *(331:12). [destinde, -i, -n, -de]*
4. Ey şeh-süvār-ı ʿarşa-i iḳbāl **destime** *(343:23). [destime, -im, -e]*

dest: *(Sadrazamın eli) El.*

Beẕl-i zer ü gevher ider ol rütbe ki **desti** *(331:1). [desti, -i]*

dest ü pā-beste: *Eli ve ayağı bağlı.*

der-pey-i yek-dīger ve verālarına vaż̇ʿ-ı çenber eyleyüp **dest ü pā-beste** iken *(223:10). [dest ü pā-beste,]*

dest ü pā-beste eyleyüp: *El ve ayağını bağlamak, omuzuna almak.*

şākirdini daḫi **dest ü pā-beste eyleyüp** yine ḥālet-i meẕkūre ile dördiniñ *(223:13). [dest ü pā-beste eyleyüp, -y, -üp]*

dest ü pālarından: *El ve ayak.*

baḳup ve **dest ü pālarından** elden dest-yārī ve pā-dāşlarından meded-kārī olmaḳsızın *(318:13). [dest ü pālarından, -lar, -ı, -n, -dan]*

dest ü pāy: *Baş ve ayak.*

gibi hevāya perrān idüp gāh ser u dūş ve gāhī **dest ü pāy** ve ẓahr u ṣadrında icāle eyledi *(176:22). [dest ü pāy,]*

dest ü pāyına: *El ve ayak.*

bī-ḳayd-ı bīm ü hirās **dest ü pāyına** ṭayanup püşt üzere yatdı Bu ḥāletde *(303:14). [dest ü pāyına, -ı, -n, -a]*

dest urdılar: *El şaklatmak, alkışlamak.*

ve iṭāre-i kebūter-i ʿuḳūl-i erbāb-ı naẓar içün taḥrīk-i kefçe-i sürīn itmege **dest urdılar** *(251:5).*
[dest urdılar, -dı, -lar]

destān-serā-yı heft-hān olup: *Heft Han destanını okumak.*

münṭefiʿ eyleyüp içlerinden biri Şeh-nāme-ḫᵛān ve lisān-ı faṣīḥī ile **destān-serā-yı Heft-ḫān olup** *(225:2). [destān-serā-yı heft-ḫān olup, -up]*

destār: *Başa takılan takke, fes, sikke vs. üzerine sarılan şal.*
1. ṣof-ı ḫünkārī ve altı ṭāḳa **destār** ve beş ʿaded ḳuṭnī-i enfes ve dört ṭonluḳ aṭlas *(171:21). [destār,]*
2. ve badili ve pūte-dārī ve ṣof ve üç ṭonluḳ ṣāl-ı keşmīrī beş ṭāḳa **destār** ve *(192:3). [destār,]*
3. yedişer ʿaded ḳuṭnī ve **destār** *(192:7). [destār,]*
4. ṭonluḳ sāde hatāyī ve ṭaraḳlı aṭlas ve ḳuṭnī ve **destār** ve ṭoḳuzar ʿadedden üç *(200:28). [destār,]*
5. cevzī vü bendī on beş ṭāḳa **destār** ve bir incü sübḥa-i girān-miḳdār ve beş *(213:25). [destār,]*
6. ḳahveleri üzerlerine rīzān ve keyfleri **destārları** gibi *(225:8). [destārları, -lar, -ı]*
7. muḳābili girān-miḳdār bir ḳıṭʿa cevher-i tāb-dār ve yigirmi ṭāḳa **destār** ve *(226:14). [destār,]*
8. erbāb-ı dīvān daḫi mücevveze ḳaydından āzāde-ser olup **destār** ve *(286:22). [destār,]*
9. cümleyi **destār** geymek müsāʿadesiyle talṭīf buyurduḳlarından ṣoñra ḥulūl-i vaḳt-i ʿaṣrı *(319:19). [destār,]*
10. keşīde-i ṣıṭabl-ı ʿubūdiyyet ḳılınup ve bir kürece **destār** ve bir taḫta *(353:15). [destār,]*
11. **destār** ve zencīr-bāf ve pūte-dārī ve ḳuṭnī-i cālisī ve aṭlas-ı tāb-dār tuḥfe-i nāçīzāne *(354:28). [destār,]*
12. ve aralarında ṭulumcıbaşı ḥaşīr ipinden **destār** ber-ser ve altında bir ṭurfe-eṭvār *(366:28). [destār,]*

destār u dībā: *Sarık kumaşı ve ipekli kumaş.*

mā-ʿadā altışar ʿaded daḫi aʿlā vü zībā vü müsteşnā ḳuṭnī vü şāl ve **destār u dībā** *(190:32). [destār u dībā,]*

destār ucı: *Sarık ucu.*

destār ucı gösterüp der-kār-ı ḫarīd ü fürūḫt-ı bāzār-ı iftiḫār oldılar *(316:2). [destār ucı,]*

dest-ārā-yı destūrī: *(Sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa için) Büyüklük makamının süsü.*

dest-ārā-yı destūrī ṣadrü'ṣ-ṣudūr-ı maʿnevī vü sūrī dāmād-ı şehriyārī *(139:17). [dest-ārā-yı destūrī,]*

dest-ārā-yı fānūs-ı muşammaʿ-pūş-ı bār-gāh-ı vekālet olduḳları: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Vekillik kapısının muşamba örtülü mahfazasının kolunu süslemek, sultanın vekilliğini üstlenmek tahtın koruyuculuğunu yapmak.*

şemʿ-i bezm-ārā-yı ṣadāret ḥażretleri **dest-ārā-yı fānūs-ı muşammaʿ-pūş-ı bār-gāh-ı vekālet olduḳları** *(172:20). [dest-ārā-yı fānūs-ı muşammaʿ-pūş-ı bār-gāh-ı vekālet olduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*

destār-ı ʿādī: *Günlük giyilen sarık.*
1. **destār-ı ʿādī** ve libās-ı rūz-merreleri ile baʿdehū cebecibaşı üst ve mücevveze ile *(339:3). [destār-ı ʿādī,]*
2. paşayān ü mīr-mīrān ve ḫᵛācegān-ı dīvān **destār-ı ʿādī** ve libās-ı rūz-merreleri *(347:12). [destār-ı ʿādī,]*

destār-ı ʿādīleri: *Başa giyilen sarık.*
1. gerden-i kafūrları üzere ḥalet-nümā-yı nūrun ʿalā nūr olup **destār-ı ʿādīleri** *(156:6). [destār-ı ʿādīleri, -ler, -i]*
2. ve muḳabele-i süvārī efendi **destār-ı ʿādīleri** ile ḥalḳa-bend-i cemʿiyyet *(248:19). [destār-ı ʿādīleri, -ler, -i]*
3. ve herkese **destār-ı ʿādīleri** ile yemek yemege fermān buyurup bu resm ile cümleyi *(306:11). [destār-ı ʿādīleri, -ler, -i]*
4. erkān kürki ve **destār-ı ʿādīleri** ile teşrīf ve bürūdet-i hevādan nāşī *(319:18). [destār-ı ʿādīleri, -ler, -i]*
5. baʿdehū yedi nefer çekdiri paşası **destār-ı ʿadīleri** ile ve üç nefer tersāne kātibleri *(337:19). [destār-ı ʿadīleri, -ler, -i]*
6. ve bu meclisde cenāb-ı ṣadr-ı ālī ḥażretleri **destār-ı ʿādīleri** *(374:8). [destār-ı ʿādīleri, -ler, -i]*

destār-ı ʿālü'l-ʿāl: *Çok değerli, başa takılan takke, fes, sikke vs. üzerine sarılan şal.*
1. māʿadā altı ṭāḳa **destār-ı ʿālü'l-ʿāl** ve dört ḳuṭnī ve altı şāl ve üçer ṭonluḳ dībā *(171:29). [destār-ı ʿālü'l-ʿāl,]*
2. Kitāb-ı Ḳuhistānī ve beş ṭāḳa **destār-ı ʿālü'l-ʿāl** ve üç ʿaded kemer-bend ve üç *(191:16). [destār-ı ʿālü'l-ʿāl,]*
3. elvān keşmīri şāl ve beş ḳuṭnī ve beş **destār-ı ʿālü'l-ʿāl** *(307:23). [destār-ı ʿālü'l-ʿāl,]*

destār-ı bendī: *Sarık kuşağının kumaşı.*
1. ve beş ṭonluḳ aṭlas-ı cilā-dāde ve beş ʿaded ḳuṭnī-i hindī ve beş ṭāḳa **destār-ı bendī** müstezād-ı manẓūme-i tuḥaf ḳılınup *(169:17). [destār-ı bendī,]*
2. hatāyī-i zībā ve çiçekli ḳatīfe ve aṭlas u ḫārā ve altışar ʿaded ḳuṭnī ve **destār-ı bendī** *(172:1). [destār-ı bendī,]*
3. ṭāḳa daḫi **destār-ı bendī** ve on sekiz ʿaded mütenevviʿ ve muḫtelif muḳaddem *(200:19). [destār-ı bendī,]*
4. **destār-ı bendī** ve ṭoḳuz ṭonluḳ sāde ve altı ṭonluḳ ṭaraḳlı ḳuṭnī-i hindī ve altı *(214:3). [destār-ı bendī,]*
5. ḫünkārī ser-āmed **destār-ı bendī** ve on ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī ve altı ṭonluḳ rūmī vü ʿacemī *(214:12). [destār-ı bendī,]*
6. ṭarafından müzerkeş bisāṭ u ālāt ile ṭonanmış bir reʾs at ve altışar ṭāḳa **destār-ı bendī** *(249:5). [destār-ı bendī,]*
7. **destār-ı bendī** ve ḳuṭnī-i hindī ve şāl-ı keşmīrī ve ʿacemī vü rūmī ikişer ṭonluḳ *(249:10). [destār-ı bendī,]*
8. ve çiçekli ḳaṭīfe ve ḳuṭnī-i hindī ve **destār-ı bendī** *(307:11). [destār-ı bendī,]*
9. **destār-ı bendī** ve beş ḳuṭnī ve zer-bāf-ı Hindī mevżūʿ-ı pāy-gāh-ı Ḫudāvendī ḳılındı *(191:10). [destār-ı bendī,]*
10. İstanbulī dība ve sūsī-i muṭallā-yı bī-naẓīr ve beş ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī ve **destār-ı bendī** *(322:4). [destār-ı bendī,]*
11. yine ol miḳdār firengī ḫārā ve beşer ṭāḳa **destār-ı bendī** ve ḳuṭnī-i hindī *(340:23). [destār-ı bendī,]*
12. ve beş ṭāḳa ḳuṭnī-i cālisī ve beş ʿaded **destār-ı bendī** ve beş ṭonluḳ *(340:30). [destār-ı bendī,]*
13. ve telli hatāyī-i zībā ve üçer ṭāḳa **destār-ı bendī** ve ḳuṭnī-i hindī dest-āvīz-i nāçīzleri *(341:9). [destār-ı bendī,]*
14. ve üç ṭonluḳ aṭlas ve iki ḫārā ve beş ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī ve beş ʿaded **destār-ı bendī** *(344:34). [destār-ı bendī,]*
15. beyāż ḳuṭnī-i hindī ve iki ʿaded **destār-ı bendī** ve ikisi sāde ve biri uçarı üç *(353:25). [destār-ı bendī,]*
16. ve **destār-ı bendī** hediyyesi *(354:12). [destār-ı bendī,]*
17. ve **destār-ı bendī** ve ḳuṭnī-i hindī *(354:24). [destār-ı bendī,]*
18. aṭlas-ı firengī-i ḫoş-nümā ve beş ʿaded **destār-ı bendī** ve beş ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī *(361:7). [destār-ı bendī,]*
19. ve ṣarı aṭlas ve ḳırmızı aṭlas ve yeşil aṭlas ve hindī ḳuṭnī ve **destār-ı bendī** *(361:13). [destār-ı bendī,]*

destār-ı bendī-i bī-naẓīr: *Benzersiz, sarık kuşağının kumaşı.*

ve telli sūsī-i girān-bahā ve beşer ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī ve **destār-ı bendī-i bī-naẓīr** idi *(322:7). [destār-ı bendī-i bī-naẓīr,]*

destār-ı girān-bahā: *Çok değerli sarık.*

destār-ı girān-bahā *(345:3). [destār-ı girān-bahā,]*

destār-ı hilāli: *Hilal biçimindeki sarık.*

dörder ṭāḳa **destār-ı hilāli** ve şāl ve telli hatāyī ve ḳuṭnī-i ʿālü'l-āl *(354:26). [destār-ı hilāli,]*

destār-ı horasānī: *Horasan kumaşından yapılmış sarık.*

ḳayd-ı ʿörfden āzāde-ser ve **destār-ı ḫorasānī** ile āsāyiş-güzīn-i güşe-i çāder oldılar *(180:22). [destār-ı ḫorasānī,]*

destār-ı hünkārī: *Hünkara yaraşır sarık.*
1. şāl-ı bī-miṣāl ve iki ʿaded kemer-bend şāl ve iki **destār-ı ḫünkārī** ve iki alaca *(192, 25). [destār-ı ḫünkārī,]*
2. ve beşer ṭāḳa **destār-ı ḫünkārī** ve ḳuṭnī-i hind-kārī ferş-i ḫıyābān-zār-ı naẓar-gāh-ı şehriyārī ḳılındıġına *(200:24). [destār-ı ḫünkārī,]*

3. ve dörder ṭonluḳ sāde ve muṭallā hatāyī-i nāzük-nigār ve dörder ṭāḳa **destār-ı ḫünkārī** *(249:14). [destār-ı ḫünkārī,]*
4. muḳābele-i süvārī efendi ṭarafından daḫi ḥasbe'l-ʿāde beş ṭāḳa **destār-ı ḫünkārī** *(249:25). [destār-ı ḫünkārī,]*
5. ʿaded **destār-ı ḫünkārī** ve telli sūsī ve muṭallā pūte-dārī ve ḳuṭnī-i hindī ve şāl-ı keşmīrī *(265:21). [destār-ı ḫünkārī,]*
6. **destār-ı ḫünkārī** *(287:24). [destār-ı ḫünkārī,]*
7. içinde bir zer-dūz şāl ve iki ṭop telli badili ve dört **destār-ı ḫünkārī** ve üç ṭop kenārlı bez *(300:16). [destār-ı ḫünkārī,]*
8. Ve muḥāsebe-i evvel Ḥüseyin Efendiniñ daḫi beş ṭāḳa **destār-ı ḫünkārī** ve *(321:30). [destār-ı ḫünkārī,]*

destār-ı hünkārī vü bendī: *Hünkar sarığı ve kuşağı.*
1. ṭāḳa **destār-ı ḫünkārī vü bendī** ve üç ʿaded kemer-bend şāl-ı buḫūr-ı dil-pesend *(190:20). [destār-ı ḫünkārī vü bendī,]*
2. ve beş ṭonluḳ telli hatāyī-i nev-ẕuhūr ve beş ṭāḳa **destār-ı ḫünkārī vü bendī** *(288:3). [destār-ı ḫünkārī vü bendī,]*

destār-ı ḫünkārī-i muṭallā: *Yaldızlı, padişaha yakışır sarık.*

ve beş ṭāḳa **destār-ı ḫünkārī-i muṭallā** ve keşmīrī ve kemer-bend ve beş ṭāḳa *(191:35). [destār-ı ḫünkārī-i muṭallā,]*

destār-ı ḳuṭnī: *İpekle karışık pamukla yapılmış renkli, entarilik kumaştan dokunmuş sarık.*

onar ṭonluḳ **destār-ı ḳuṭnī** ve altı ʿaded şāl-ı keşmīr ve üçer ṭonluḳ ʿacemī vü rūmī *(226:10). [destār-ı ḳuṭnī,]*

destārī Muṣṭafā Aġa: *III. Ahmet döneminde görev yapmış devlet hizmetlisi, Mevlevî olduğu için "destârî" lakabıyla anılır.*

ve **destārī Muṣṭafā Aġa** ve Dervīş Meḥemmed Aġa ve şināver-i güher-āver-i ḳulzüm-i maʿārif *(288:15). [destārī Muṣṭafā Aġa,]*

destār-ı muṭallā: *Yaldızlı sarık.*
1. mükemmel semend-i ʿālem-pesend-i bād-pā ve beş ṭāḳa **destār-ı muṭallā** ve *(226:5). [destār-ı muṭallā,]*
2. ve altı ṭāḳa firengī aṭlas ve her biri altışar ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī ve **destār-ı muṭallā** *(287:28). [destār-ı muṭallā,]*
3. ṭāka **destār-ı muṭallā** ve iki ṭonluḳ çiçekli şāl-ı girān-bahā ve biñ dirhemden *(305:5). [destār-ı muṭallā,]*
4. **destār-ı muṭallā** *(341:7). [destār-ı muṭallā,]*
5. ṭonluḳ telli hatāyī ve dībā ve firengī aṭlas-ı zībā ve ḳuṭnī-i hindī ve **destār-ı muṭallā** *(345:6). [destār-ı muṭallā,]*

destār-ı mütenevviʿa: *Çeşit çeşit sarık.*

Ẕeyl-i Şaḳāyıḳ ve on ʿaded **destār-ı mütenevviʿa** ve on ʿaded çatārı alaca *(192:17). [destār-ı mütenevviʿa,]*

destār-ı perīşānī: *Dağılmış sarık.*

ketḫudāları **destār-ı perīşānī** ile ḥużūr-ı ṣadr-ı aʿẓamīde lābis-i ḫilʿat-ı kām-rānī olup *(242:9). [destār-ı perīşānī,]*

destār-ı rūz-merreleri: *Günlük giyilen sarık.*

vüzerā-yı ʿiẓām-ı sütūde-siyer ḥażerātı **destār-ı rūz-merreleri** ve sāʾir mevcūd olan *(286:21). [destār-ı rūz-merreleri, -ler, -i]*

dest-āvīz: *Hediye.*

Cānib-i Müşārün-İleyhden Şeh-zāde-i Şāliş Ḥażretlerine Olan **Dest-āvīzleridir** *(167:7).*
[dest-āvīzleridir, -ler, -i, -dir]

dest-āvīz idüp: *El üstünde taşımak.*

dest-āvīz idüp hediyye-i nāçīz-i mūrānelerin ʿarża ictisār eylediklerinde *(305:12). [dest-āvīz idüp, -üp]*

dest-āvīz-i celīlü'l-iʿtibārınıñ: *(Hediye için) Yüksek değer taşımak.*

dest-āvīz-i celīlü'l-iʿtibārınıñ nışfı miḳdārı daḫi olmadığı tācirān-ı bāzār-ı āṣār olanlara *(168:32). [dest-āvīz-i celīlü'l-iʿtibārınıñ, -ı, -n, -ıñ]*

dest-āvīz-i nāçīzleri: *(Hediye) Çok değerli, elle sayılmayacak, elle tutulamaz.*

dest-āvīz-i nāçīzleri *(321:27). [dest-āvīz-i nāçīzleri, -ler, -i]*

dest-āvīz-i nāçīzleri: *Değersiz hediye.*

ve telli hatāyī-i zībā ve üçer ṭāḳa destār-ı bendī ve ḳuṭnī-i hindī **dest-āvīz-i nāçīzleri** *(341:9). [dest-āvīz-i nāçīzleri, -ler, -i]*

dest-āvīz-i nāçīzlerin: *Değerli olmayan hediyeler.*

dest-āvīz-i nāçīzlerin ʿarża ictisār ve iġtinām-ı inʿām-ı bī-şümār-ı şehriyār *(302:28). [dest-āvīz-i nāçīzlerin, -ler, -in]*

dest-āvīz-i nāçīzlerini: *Önemsiz hediye.*

iken reh-yāb-ı bender-i ḳabūl olmaġa tevessül içün **dest-āvīz-i nāçīzlerini** *(169:10). [dest-āvīz-i nāçīzlerini, -ler, -i, -n, -i]*

dest-bāz-ı iʿtiyādları olan: *(Baston) Alışkanlık olarak elinde sallama.*

ve bādī-i beşāşet oldılar ki ilçiler **dest-bāz-ı iʿtiyādları olan** ʿaṣā-yı Efrencīlerin *(339:27). [dest-bāz-ı iʿtiyādları olan, -an]*

dest-ber-dest: *El ele tutuşmak.*
1. raḳḳāṣ-beçegānı **dest-ber-dest** ayaḳ uṣūli ile Bāġçevānoġlı ve Ḫalīl ve Edirne Ḳolı *(294:11). [dest-ber-dest,]*
2. **dest-ber-dest** ve pāy-der-pāy ʿarż-ı cilve-i mübāhāt ve keʿennehū *(352:3). [dest-ber-dest,]*

dest-ber-sîne: *Elini bağlamak.*

hezār şerm ü ḥacālet ve ʿacz-i istikānet ile **dest-ber-sīne** ser-fürū-gerde-i sekīne olup *(260:35). [dest-ber-sīne,]*

dest-būs-ı ḫudāvendigārīye: *Hükümdarın elini öpmek.*

dest-būs-ı ḫudāvendigārīye vekīl ve çeşm-i rikābı ġubār-ı pāy-ı tūtiyā-āsā-yı şehriyārī *(199:12). [dest-būs-ı ḫudāvendigārīye, -y, -e]*

dest-cünbān-ı işāret oldılar: *El yoluyla işaretleşmek.*

açılup biri birini meydān-ı kār-zāra daʿvet içün gūyā **dest-cünbān-ı işāret oldılar** *(244:20). [dest-cünbān-ı işāret oldılar, -dı, -lar]*

dest-dāde-i ḥademe-i bār-gāh-ı hümāyūn eylediler: *Sultanın eşiğinde hizmet görenler.*

dirhem iki legen ve iki ibrīḳ hediyyelerin **dest-dāde-i ḫademe-i bār-gāh-ı hümāyūn eylediler** *(239:2). [dest-dāde-i ḫademe-i bār-gāh-ı hümāyūn eylediler, -di, -ler]*

dest-dırāz-ı nigāh-ı küstāhī olan: *Edebe uygun olmayan bakış elini uzatmak.*

yemīn ü yesārdan teleẕẕüẕ-i nevāl-i cemāl içün **dest-dırāz-ı nigāh-ı küstāḫī olan** *(300:23). [dest-dırāz-ı nigāh-ı küstāḫī olan, -an]*

deste: *Elde tutulabilecek şekilde bir araya getirilmiş şeylerden meydana gelen bağ, demet, tutam, bağlam.*
1. lemeʿān ve andan daḥi beş **deste** fişege birden āteş sereyān idüp her biriniñ *(309:6). [deste,*
2. maṣnūʿ iki **deste** tīr hediyyelerin ʿarżā-i meydān-ı ḳabūl-i şehriyār-ı felek-maṣīr itmek *(312:8). [deste,]*
3. sīm devāt-ı mükemmel-ālāt ve bir mıḳrāż-ı zer-nişān ve iki **deste** Semerḳandī kāġıd *(313:12). [deste,]*

deste deste eyleyüp: *Toplamak, deste haline getirmek.*

çeşm ü dest ü pāyında olan bendlerini yegān yegān güsiste ve cümlesini **deste deste eyleyüp** *(212:20). [deste deste eyleyüp, -y, -üp]*

dest-efşān u cilve-sāz olmaḳ: *(Rakkaslar) El vurmak ve dönerek oynamak.*

luʿbet-bāzları hüner-perdāz ve raḳḳāṣları **dest-efşān u cilve-sāz olmaḳ** şerāʾiṭi *(234:5). [dest-efşān u cilve-sāz olmaḳ, -maḳ]*

dest-efşān u sürīn-cünbān olup: *El çırpmak ve kalça kıvırmak.*

raḳḳāṣ-beçegān-ı ḫurşīd-dıraḫşān-ı nāzük-cevlān **dest-efşān u sürīn-cünbān olup** *(254:24). [dest-efşān u sürīn-cünbān olup, -up]*

dest-efşān-ı cevlān olup: *Hareket ederek el çırpmak.*

ʿaraba sāʾir olduḳça raḳḳāṣ-ı ṣāʿat gibi ol ṣūretler yemīn ü yesāra **dest-efşān-ı cevlān olup** *(157:15). [dest-efşān-ı cevlān olup, -up]*

dest-efşān-ı meydān-ı sūr: *Düğün meydanında oynamak.*

Ve bir ḳol çengī **dest-efşān-ı meydān-ı sūr** ve velvele-i def-i pür-tefleri *(231:24). [dest-efşān-ı meydān-ı sūr,]*

destenbū: *Kavun.*

Baʿdehū **destenbū** ḳadar iki seng-pāreyi birer birer ṭop-ı dest-bāz-ı ṣıbyān *(176:21). [destenbū,]*

dest-erre: *Testere.*

Nigehler eyledi **dest-erre** gibi āmed-şüd *(297:1). [dest-erre,]*

dest-gāh: *Tezgah, üzerinde iş yapılan yer.*
1. Metāʿın örseleyüp **dest-gāhın** elleldiler *(301:30). [dest-gāhın, -ın]*
2. ber-ser çuldan kerrākeler ile **dest-gāhları** üzere rīsmān-bāf olaraḳ icrā-yı ṣanʿat *(336:22). [dest-gāhları, -lar, -ı]*

dest-gāh ḳurup: *İş yeri kurmak, işin yapılacağı yer edinmek.*

ile güẕār ve bir öküz ʿarabası üzerinde **dest-gāh ḳurup** iẕhār-ı hüner *(336:8). [dest-gāh ḳurup, -up]*

dest-gāh-ı kefş-dūzān: *Kunduracıların tezgahı.*

Ve bir gerdūne üzere **dest-gāh-ı kefş-dūzān** vażʿ olunup anda daḫi bir *(278:16). [dest-gāh-ı kefş-dūzān,]*

dest-gāh-ı neşāt kurdılar: *Neşe tezgahı kurmak, eğlence yaratmak.*

Bu eṣnāda ḳol ḳol çengīler bāzīçe-i gūnā-gūn ile **dest-gāh-ı neşāṭ ḳurdılar** *(251:4). [dest-gāh-ı neşāṭ ḳurdılar, -dı, -lar]*

dest-gāh-ı perdāhtelerinde: *Düzülmüş tezgah dükkan.*

mıḳrāż-ı ḫaṭevāt ile ḳaṭʿ-ı rişte-i ṭarīḳ ve ʿaraba üstinde sāḫte **dest-gāh-ı perdāḫtelerinde** *(301:17). [dest-gāh-ı perdāḫtelerinde, -ler, -i, -n, -de]*

dest-gāh-ı sāḫteden: *Düzmece tezgah.*

ʿimāme geyürüp ve gerdūne üzere perdāḫte **dest-gāh-ı sāḫteden** gūyā bir nān-fürūşuñ *(236:18). [dest-gāh-ı sāḫteden, -den]*

dest-gāh-ı semāda: *Gökyüzünün tezgahı.*

dest-gāh-ı semāda minvāl-i hilāl ve defe-i ḫurşīd ile kāle-bāf-ı eyyām u leyāl *(164:17). [dest-gāh-ı semāda, -da]*

dest-gāh-ı şevket olan: *(Padişahın köşkü) Büyüklük tezgahı olarak bulunmak.*

dirhem bir şemʿ-dān hediyyelerin **dest-gāh-ı şevket olan** pīş-gāh-ı ḳaṣr-ı ʿadālete *(302:16). [dest-gāh-ı şevket olan, -an]*

dest-güşā-yı dergāh-ı bārī oldılar: *Yüce Allah'ın katına el açmak.*

şeref-mend-i dāmen-būs-ı cihān-dārī ve giryān giryān duʿā-yı ḫayr ile **dest-güşā-yı dergāh-ı Bārī oldılar** *(211:3). [dest-güşā-yı dergāh-ı bārī oldılar, -dı, -lar]*

dest-güşā-yı dergāh-ı Şamedānī: *Samed olan Allah'ın huzuruna el açmak.*

duʿā-yı devlet-i ḫāḳānī ile **dest-güşā-yı dergāh-ı Şamedānī** ve kemāl-i şevḳ u ḫulūşından *(236:6). [dest-güşā-yı dergāh-ı Şamedānī,]*

dest-güşā-yı duʿā-yı zāhirü't-teʾsīr olduḳdan: *(İhtiyar) Tesir edici dua için el kaldırmak.*

ḫulūş-ı ḳalb ile **dest-güşā-yı duʿā-yı ẓāhirü't-teʾsīr olduḳdan** şoñra *(279:27). [dest-güşā-yı duʿā-yı ẓāhirü't-teʾsīr olduḳdan, -duḳ, -dan]*

dest-hoş-ı rāhe-i liyāḳati olacak: *Layık olma durumunu elinin avucunun içinde bulundurmak.*

şoñra tedāvül-i eyādī-i ezmān ile mühr-i şerīf-i vezāret **dest-ḫoş-ı rāḥe-i liyāḳati olacaḳ** *(168:22). [dest-ḫoş-ı rāḥe-i liyāḳati olacaḳ, -acaḳ]*

desti: *Testi, su kabı.*

Gāh manḳallarla āteş gāh **destīlerle** şu *(276:4). [destīlerle, -ler, -le]*

deşt-i bī-kerān: *Uçsuz, bucaksız kır.*

Döşendi māʾideler **deşt-i bī-kerān** üzre *(349:1). [deşt-i bī-kerān,]*

dest-i çīnī-keşān-ı maṭbaḫ-ı ḫāḳāniyye: *Sultan mutfağında çini yemek takımı taşıyanların eli.*

üzere on ʿaded vasaṭiyyü'l-ḳıṭʿa faġfūrī ṭabaḳ daḫi **dest-i çīnī-keşān-ı maṭbaḫ-ı ḫāḳāniyye** *(189:29). [dest-i çīnī-keşān-ı maṭbaḫ-ı ḫāḳāniyye,]*

dest-i ḍarāʿat u niyāz: *Dilek ve dua için el kaldırmak.*

üzere **dest-i ḍarāʿat u niyāz** ile sāḥa-i ḳaṣr-ı ʿadālet ve bāha-i şeh-nişīn-i şevkete *(297:19). [dest-i ḍarāʿat u niyāz,]*

dest-i deryā-bārları: *Derya yağdıran el, cömert el.*

dest-i deryā-bārları ile miyān-ı meydānda mefārıḳ-ı ʿālemiyāna niṣār ve ṣaġīr ü kebīri *(327:35). [dest-i deryā-bārları, -lar, -ı]*

dest-i duʿāyı: *Dua eli, elini açmak.*
1. nuẓẓārı ser-geşte vü ḥayrān eyledi Baʿdehū **dest-i duʿāyı** merfūʿ-ı dergāh-ı Kibriyā ḳılup *(212:30). [dest-i duʿāyı, -y, -ı]*
2. berdāşte-i maʿrūż-ı ʿubūdiyyet ḳılınup duʿācıları **dest-i duʿāyı** keffe-i mīzān *(281:27). [dest-i duʿāyı, -y, -ı]*
3. ile ālāy gösterüp içlerinden bir pīr-i rūşen-żamīr **dest-i duʿāyı** mıḳrāż-ı şemʿ-i icābet *(312:30). [dest-i duʿāyı, -y, -ı]*

dest-i edeb-peyvest: *Edepli el.*

neferāt-ı Dūde-i Bevvābīn hediyyelerin **dest-i edeb-peyvest** ile ellerinden alup *(233:30). [dest-i edeb-peyvest,]*

dest-i ehl-i ḥirfetden: *(Kağıtçı) Sanatkarın eli.*

Hediyye niyyetine **dest-i ehl-i ḥirfetden** *(313:17). [dest-i ehl-i ḥirfetden, -den]*

dest-i gevher-bār-ı vekīl-i muṭlaḳ-ı şehriyārīden: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Saltanat vekilinin cevher yağdıran eli.*

dest-i gevher-bār-ı vekīl-i muṭlaḳ-ı şehriyārīden seyl-āb-ı inʿām-ı ʿāmm rūy-ı zemīne *(333:16). [dest-i gevher-bār-ı vekīl-i muṭlaḳ-ı şehriyārīden, -den]*

dest-i güher-feşān: *(Sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Cevher saçan el.*

Bu **dest-i güher-feşān** ile sen *(352:26). [dest-i güher-feşān,]*

dest-i hayretle: *Hayret eli, şaşırma.*

dehān-ı neffāşātü'l-ʿuḳadı **dest-i ḥayretle** bend itmişdir *(318:10). [dest-i ḥayretle, -le]*

dest-i iclāl-i ḥuddām-ı dergāh-ı ʿişmet-iştimāl: *Haramdan sakınan kapı görevlilerinin saygıyla ellerini bağlamaları.*

dest-i iclāl-i ḥuddām-ı dergāh-ı ʿişmet-iştimāl ile el-ʿabdü vemā yemlikuhu kāne li-mevlāhu *(171:14). [dest-i iclāl-i ḥuddām-ı dergāh-ı ʿişmet-iştimāl,]*

dest-i işāret-i püftere-i daʿvet ḳılınup: *İşaret parmaklarıyla ıslık çalarak davet etmek.*

şākirdi olan Ḥācı Meḥemmede **dest-i işāret-i püftere-i daʿvet ḳılınup** *(212:12). [dest-i işāret-i püftere-i daʿvet ḳılınup, -ın, -up]*

dest-i ist: *Oturma şiltesi, popo.*

ile sepedini isticār ve üstini gāh **dest-i ist** ve gāh mevāṭī-i aḳdām-ı ḳarār eyleyüp *(175:16). [dest-i ist,]*

dest-i kerem-peyvesteleri: *Cömert el.*

dest-i kerem-peyvesteleri ile herkesiñ hem-yān-ı istiʿdādı kadar ḳabża ḳabża *(327:28). [dest-i kerem-peyvesteleri, -ler, -i]*

dest-i kerem-peyvest-i şehriyārīden: *Sultanın cömert eli.*

lākin encām-ı kārlarında maḳsim-i miyāh-ı āmāl olan **dest-i kerem-peyvest-i şehriyārīden** *(347:4). [dest-i kerem-peyvest-i şehriyārīden, -den]*

dest-i kerem-peyvest-i zer-efşānları: *Altın saçıcı, bahşiş veren el.*

aġalara **dest-i kerem-peyvest-i zer-efşānları** şekker-niṣār olup *(275:23).*
[dest-i kerem-peyvest-i zer-efşānları, -lar, -ı]

dest-i kerem-peyvestleri: *Cömertliğe ulaşmış el.*

dest-i kerem-peyvestleri ile aʿdād-ı ʿuḳūd-ı enāmil-i müfīẕü'l-cūdları ḳadar *(308:10). [dest-i kerem-peyvestleri, -ler, -i]*

dest-i kerem-peyvestleri: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Cömertliğe erişmiş el.*

ṣadrü'ṣ-ṣudūr-ı muʿāẕẓam ḥażretleri otaġ-ı temāşāya şeref-baḫşā ve **dest-i kerem-peyvestleri** *(345:29). [dest-i kerem-peyvestleri, -ler, -i]*

dest-i kerem-peyvestleri: *(Padişah) Cömertliği, ulaştıran el.*

dest-i kerem-peyvestleri niṣār-ı dirhem ü dīnār-ı bī-şümār ile *(358:16). [dest-i kerem-peyvestleri, -ler, -i]*

dest-i kudreti: *Elin kuvveti.*

kendüyi żabṭ idecek mertebe miyānından sütūna rabṭ ve birini daḫi **dest-i ḳudreti** *(243:5). [dest-i ḳudreti, -i]*

dest-i nā-gīrālarında: *Kesilip kalmış el.*

ḥarekete ḳudret ve ne **dest-i nā-gīrālarında** yārā-yı icrā-yı ṣanʿat ve ne *(325:32). [dest-i nā-gīrālarında, -lar, -ı, -n, -da]*

dest-i nuḳre-pāşların: *(III. Ahmet) Gümüş saçan el.*

şükūfe-i bādām gibi çil paralar niṣār ve **dest-i nuḳre-pāşların** *(370:17). [dest-i nuḳre-pāşların, -lar, -ın]*

dest-i zer-pāşların: *Altın saçan el.*

dest-i zer-pāşların māye-baḫşā iderek icrā-yı merāsim-i vekālet-i şehriyār-ı kişver-güşā buyurdılar *(350:17). [dest-i zer-pāşların, -lar, -ın]*

dest-kārī-i ḥirfetlerin: *Mesleklerinin el işçilikleri.*

Ṭāʾife-i Debbāġīn Ve debbāġān-ı çīre-dest daḫi **dest-kārī-i ḥirfetlerin** icrā ve *(239:7). [dest-kārī-i ḥirfetlerin, -ler, -in]*

dest-māye-i iftihāra: *Övünme sermayesi.*

inʿām u iḥsān-ı bī-şümāra fāʾiz ve **dest-māye-i iftiḫāra** ḥāʾiz oldılar ve *(300:14). [dest-māye-i iftiḫāra, -a]*

dest-nihāde-i zemīn-i teslīm ü istiḥsān oldılar: *Yenilgiyi kabullenme ve pes etmenin gereği olarak yere el koymak.*

mehere-i mühre-endāzān **dest-nihāde-i zemīn-i teslīm ü istiḫsān oldılar** *(273:12). [dest-nihāde-i zemīn-i teslīm ü istiḫsān oldılar, -dı, -lar]*

dest-res: *Ele geçirmek.*

zaḫm-dār idüp düşürmeden ġayri ṭarīḳ ile **dest-res** müstaḫīlü'l-iḫtimāl idigi *(362:14). [dest-res,]*

destūrān-ı fiḫāmdan: *Büyük vezirler, namlı vezirler.*

destūrān-ı fiḫāmdan silāḥ-dār-ı sābıḳ İbrāhīm Paşa ve vezīr-i bī-naẓīr *(368:21). [destūrān-ı fiḫāmdan, -dan]*

destūr-ı ṣadāret-pīrā: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Sadrazamlık makamını süsleyen güç.*

destūr-ı ṣadāret-pīrā müşīr-i mülket-ārā ḥażretleri otaḳ-ı zerrīn-niṭāḳlarına *(153:18). [destūr-ı ṣadāret-pīrā,]*

dest-yārī: *Yardım, muavenet.*

baḳup ve dest ü pālarından elden **dest-yārī** ve pā-dāşlarından meded-kārī olmaḳsızın *(318:13). [dest-yārī,]*

dest-zen-i dāʾire-i şevḳ u ṭarab olup: *Eğlence tefine el vurmak.*

zānū-nişīn-i edeb ve **dest-zen-i dāʾire-i şevḳ u ṭarab olup** Li-münşiʾihi *(292:5). [dest-zen-i dāʾire-i şevḳ u ṭarab olup, -up]*

devābb ü sütūr: *Yük ve binek hayvanları.*

Devābb ü sütūr ṣırtında rāḥat ve arḳasında ḥużūr itmek maḳdūrı olmayanlar daḫi *(175:14). [devābb ü sütūr,]*

devābb u ṭuyūra: *Yük, binek hayvanları ve kuşlar.*

ve nice **devābb u ṭuyūra** ve ṭufeylān-ı mihmān-kede-i sūra meşābe-i ḫˇān-ı żiyāfet oldı *(157:6). [devābb u ṭuyūra, -a]*

devābb-ı mezbūḥayı: *Boğazlanmış hayvan.*

Baʿdehū ḥirfet-i Sellāḫān erbābı daḫi ter-destī-i ṣınāʿatları ile **devābb-ı meẕbūḥayı** *(239:3). [devābb-ı meẕbūḥayı, -y, -ı]*

devam-cū-yı devlet-i şehriyār-ı iskender-naẓīr olduklarından: *İskender'e denk sultanın devletinin devamının sürmesi.*

Vāḳıʿā ṣaġīr ü kebīr ve bernā vü pīr ʿan-ṣamīmi'l-ḳalb **devam-cū-yı devlet-i şehriyār-ı İskender-naẓīr olduḳlarından** *(236:9). [devam-cū-yı devlet-i şehriyār-ı iskender-naẓīr olduḳlarından, -duḳ, -lar, -ı, -n, -dan]*

devām-cūy-ı salṭanat: *Saltanatın devamlılığını sağlayan, saltanatı koruyan.*

mücerreb ḫayr-ḫˇāh-ı devlet ve **devām-cūy-ı salṭanat** ḥālā dergāh-ı ʿālī *(146:20). [devām-cūy-ı salṭanat,]*

devām-ı devlet-i pādişāhī: *Padişahın bereketinin çokluğu, ömrünün uzun olması ve saltanatının devamı.*
1. icrā-yı resm u ʿādet eyleyüp herkes **devām-ı devlet-i pādişāhī** ve *(159:21). [devām-ı devlet-i pādişāhī,]*
2. kemān-āsā ḫamīde ve **devām-ı devlet-i pādişāhī** içün tīr-i hevāyī-i duʿāyı *(312:11). [devām-ı devlet-i pādişāhī,]*

devām-ı devlet-i pādişāh-ı ʿadālet-dest-gāha: *Adaletli padişahın hükümdarlığının sürmesi.*

pīrān-ı ḫirfetleri **devām-ı devlet-i pādişāh-ı ʿadālet-dest-gāha** *(313:10). [devām-ı devlet-i pādişāh-ı ʿadālet-dest-gāha, -a]*

devām-ı devletin: *Devletin devamı, saltanatın sürekliliği.*

Devām-ı devletin ister şehen-şāha duʿā eyler *(231:20). [devām-ı devletin,]*

devām-ı salṭanat-ı ḫudāvendīyi: *Sultanın hükümdarlığının devamı.*

āsūde-nişīn ve **devām-ı salṭanat-ı ḫudāvendīyi** tāc u taḫt ile *(212:4). [devām-ı salṭanat-ı ḫudāvendīyi, -y, -i]*

deve kūçek yere bak: *"Otu çek, köküne bak." Bir kimsenin kimliğini, nasıl birisi olup olmadığını öğrenmek için soyunu sopunu bilmek ve tanımak gerekir.*

diyerek ṭayy-ı bisāṭ-ı ḳarār ve ḥaddin bilüp **deve kūçek yere baḳ** meṣel-i meşhūrını *(175:27). [deve kūçek yere baḳ,]*

deverān: *Dönüp dolaşmak, dönmek.*
1. bir çarḫ-ı felek fişegi daḫi ustura çarḫı gibi **deverān** ve eṭrāfa nīm-sāʿat miḳdārı *(172:26). [deverān,]*
2. mühr-i Süleymānīsi gibi zirve-i sütūnda āheste āheste şikemi üzere **deverān** ve *(212:29). [deverān,]*
3. **deverān** ve delvleri şu yerine şerāre-feşān olaraḳ ḳoġaları fişekler ile meleʾān *(271:2). [deverān,]*
4. ḫod-be-ḫod **deverān** ve ol şuʿle-i cevvāleden aralıḳ aralıḳ bir ṭarrāḳalı fişek *(309:5). [deverān,]*

devha-i kerīmü'l-menbit-i aṣālet: *(Seyyid Mehemmed Zeynü'l-Abidin) Soyluluğun büyük ovasının ağacı.*

devḥa-i kerīmü'l-menbit-i aṣālet faẕīletlü Aḳ Maḥmūd Efendi-zāde *(191:20). [devḥa-i kerīmü'l-menbit-i aṣālet,]*

devḥa-i saʿādet-aġşān-ı şevket: *(III. Ahmet) Dalları mutluluk olan büyüklük ağacı.*

sidre-i salṭanat ve **devḥa-i saʿādet-aġşān-ı şevket** ḥażretleri *(359:1). [devḥa-i saʿādet-aġşān-ı şevket,]*

devlet: *Mutluluk.*
1. Hezār müjde ki ey baḫt **devletiñ** geliyor *(179:23). [devletiñ, -in]*
2. Dāʾimā **devlet** ile ʿazm-i temāşā iderek *(293:5). [devlet,]*
3. Kim **devleti** sermāye-i ʿömr-i güẕerāndır *(333:10). [devleti, -i]*
4. Muʿammer eyleye **devletle** şāh-zādelerin *(349:17). [devletle, -le]*
5. mışrāʿ **Devlet** ṭuṭar rikābını ʿizzet ʿinān virür mefhūmını *(366:7). [devlet,]*

devlet ü iḳbāl: *Mutluluk.*

ālāy-ı şehriyāri āheste āheste cünbiş ü ḫırām gösterüp **devlet ü iḳbāl** *(366:5). [devlet ü iḳbāl,]*

devlet-i ʿaliyyede: *Osmanlı İmparatorluğu.*
1. Neṣr Ḥażretleri ṭaraf-ı bāhirü'ş-şereflerinden ḫālā **devlet-i ʿaliyyede** *(139:25). [devlet-i ʿaliyyede, -de]*
2. **Devlet-i ʿaliyyede** tevḳīʿī-i dīvān-ı ʿālī ve vüzerā-yı ʿiẕāmıñ ferd-i kāmil-i müstecmiʿü'l-kemāli *(169:20). [devlet-i ʿaliyyede, -de]*
3. ve Mosḳov çarınıñ **devlet-i ʿaliyyede** bulunan ḳapu ketḫudāları ve *(337:31). [devlet-i ʿaliyyede, -de]*
4. Fırança ḳıralınıñ **devlet-i ʿaliyyede** ḳapu ketḫudālıġı ḫıdmeti ile *(341:15). [devlet-i ʿaliyyede, -de]*
5. **devlet-i ʿaliyyede** mevcūd olan beş nefer vüzerā-yı ʿiẕām ve şeyḫü'l-islām-ı bülend-maḳām-ı nīgū-nām *(373:8). [devlet-i ʿaliyyede, -de]*

devlet-i ʿaliyyede: *İstanbul.*

ḥażretleri ṭaraf-ı sāmīlerinden **devlet-i ʿāliyyede** ḳapu ketḫudāları Mehter Yūsuf Aġa *(200:2).[devlet-i ʿāliyyede, -de]*

devlet-i ʿaliyyeniñ: *Yüce devlet.*

Bugün **devlet-i ʿaliyyeniñ** ḳadīmü'l-eyyāmdan berü ribḳa der-gerden-i iṭāʿatı *(350:18). [devlet-i ʿaliyyeniñ, -n, -iñ]*

devlet-i ʿaliyyeniñ ḳadīmī āfitābe-der-baġal-i ʿubūdiyyeti: *(Dubrovnik, Hırvatistan) Yüce devletin eskiye ait, kulca bağlılığının koltuğunun altından bulunan matarası.*

Devlet-i ʿaliyyeniñ ḳadīmī āfitābe-der-baġal-i ʿubūdiyyeti ve ser-beste-i ṭavḳ-ı inḳıyād u iṭāʿati olan *(355:3). [devlet-i ʿaliyyeniñ ḳadīmī āfitābe-der-baġal-i ʿubūdiyyeti,]*

devlet-i ʿaliyyeye: *İstanbul, büyük devlet.*

bu sūr-ı saʿīd içün getürdüp **devlet-i ʿaliyyeye** gönderdigi *(157:35). [devlet-i ʿaliyyeye, -y, -e]*

devlet-i pādişāhīden: *Padişahın ülkesi.*

āmāde-i ebnā-yı sebīl olmaġla **devlet-i pādişāhīden** vech-i şerʿī üzere *(265:9). [devlet-i pādişāhīden, -den]*

devletlü: *Osmanlı döneminde paşa, vezir gibi devlet adamlarına verilen san ya da böyle kişilere bir seslenme sözü.*
1. ṣadr-ı ʿaẓam ketḫudāsı saʿādetlü Mehmmed Aġa ve vezīr-i mükerrem **devletlü** *(153:15). [devletlü,]*
2. bir ṭop sāde hatāyī ve **devletlü** başḳadın ḥażretlerine daḥi bir ḳıṭʿa elmās sāʿat ve *(167:27). [devletlü,]*
3. **devletlü** saʿādetlü ṣāḥib-i devlet-i deryā-biżāʿat u ḳulzüm-himmet ḥażretleri *(251:16). [devletlü,]*
4. ile teẕhīb ḳılındıḳda **devletlü** ṣadr-ı aʿẓam-ı bāẕilü'l-himem ḥażretleri daḥi *(256:23). [devletlü,]*
5. āzād it benim **devletlü** sulṭānım naġmesiyle pāy-gāh-ı pādişāh-ı İskender-cāha *(266:11). [devletlü,]*
6. eṣnā-yı tenāvül-i ṭaʿāmda **devletlü** ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri vefḳ-i yemīn-i cāh u celāl *(266:30). [devletlü,]*
7. **devletlü** İbrāhīm Paşa ḥażretleri baʿdehū yeñiçeri aġası maḥmūdü'l-ḥışāl *(266:34). [devletlü,]*
8. ṭatlu ve ḳahve virüp tekmīl-i merāsim-i mīzbānī eyledikleri ḫilālde **devletlü** *(319:16). [devletlü]*,
9. cümlesi telḫīṣī-i ṣadr-ı aʿẓam vesāṭeti ile **devletlü** dārü's-saʿāde aġası ḥażretleri *(322:8). [devletlü,]*
10. **devletlü** saʿādetlü ṣadr-ı aʿẓam obasının ṣaġ cānibinde ketḫudā-yı sāmī-maḳām u ʿālī-şānları *(337:33). [devletlü,]*
11. ṣadr-ı aʿẓam u bedr-i efḫam **devletlü** saʿādetlü ṣadrü'ṣ-ṣudūr *(342:20). [devletlü,]*
12. taʿyīn olunmaġın **devletlü** ʿināyetlü ṣadr-ı aʿżam ve *(359:25). [devletlü,]*
13. Ve **devletlü** ṣadr-ı aʿẓam-ı bāẕilü'n-niʿam ve ʿamīmü'l-kerem ḥażretleri *(360:35). [devletlü,]*

devlet-serā: *Devletin sarayı, saray.*
1. mekānlarına ʿavdet ve ṣadr-ı ʿālī-ḳadr-ı āsumān-menzilet daḥi **devlet-serālarına** *(149:14). [devlet-serālarına, -lar, -ı, -n, -a]*
2. **devlet-serālarına** ricʿat buyurdılar *(152:3). [devlet-serālarına, -lar, -ı, -n, -a]*

devlet-serāy: *Mutlu, kutlu saray.*

Sarāy-ı Ceđīd-i ḫāḳānī ve kendi **devlet-serāylarında** bir gün evvel itmāmı *(198:6). [devlet-serāylarında, -lar, -ı, -n, -da]*

devr: *Dönüş.*

beş on defʾa isrāʿ-ı cevlān eyleyüp her **devrinde** bir ṭarrāḳa-i ʿaẕīme ḳoparup *(271:3). [devrinde, -i, -n, -de]*

devr eyledükçe: *Dönmek.*

Binüp **devr eyledükçe** mihr-veş ol Yūsuf-ı şānī *(203:33). [devr eyledükçe, -dükçe]*

devr uṣūlinde: *Türk müziğinde yer alan usuller; Hind, Kebir, Turan, Revan, Aryan. Klasik Türk müziğinde bir ölçü içerisinde tamamlanan usul bütününe verilen isim.*
1. raḳkās-ı felek al eteklik ile **devr uṣūlinde** gerdiş-i şevḳe āġāz ve muṭrib-i sāz-nüvāz-ı Nāhid *(221:20). [devr uṣūlinde, -n, -de]*
2. tüfeng ḳadar ṣadāsı ve çarḫī fişegiñ gerdişinden **devr uṣūlinde** dolāb naġmesiyle *(309:7). [devr uṣūlinde, -n, -de]*

devr uṣūliyle: *Türk müziğinde yer alan usuller; Hind, Kebir, Turan, Revan, Aryan. Klasik Türk müziğinde bir ölçü içerisinde tamamlanan usul bütününe verilen isim.*

zemzemesini **devr uṣūliyle** maḳām-ı rehāvīde beste ve ḥirfet-i meẕkūre aṣḥābı *(235:23). [devr uṣūliyle, -y, -le]*

devrān: *Sıra, vakit, zaman.*

ʿĪdde yine gelür raṭl-ı girāna **devrān** *(232:19). [devrān,]*

devrān: *Dönmek.*
1. idi ve bir atlı ḳaraca fır fır **devrān** ve üzerinde altı nefer ādem cevlān idüp *(254:14). [devrān,]*
2. fānūs-ı ḫayāl gibi fır fır **devrān** ve ḫaşv-ı libāsları olan fişeklere āteş virildikçe *(312:27). [devrān,]*

devrān idince: *Dönmek.*

Dolāb-ṣıfat **idince devrān** *(229, 4). [devrān idince, -ince]*

devrān ḳıldıkça: *Döndürmek.*

Ḳıldıḳça fişek dolābı **devrān** *(131:23). [devrān ḳıldıḳça, -dıḳça]*

devre: *Dönüş.*

noḳṭa-i pergār-ı taḥayyür eyledi ve her **devresi** tamāmında nice āsumānī fişekler *(271:19). [devresi, -s, -i]*

devre-i ḳanadīl: *Kandillerin çevrelediği yer.*

bir miḳdār maḥalle teʿbīd ve **devre-i ḳanadīl** miyānesi *(152:15). [devre-i ḳanadīl,]*

devr-i ʿadlinde: *Adaletli dönem.*

Devr-i ʿadlinde idüp ḫürmet-i ḥaḳḳ-ı cīrān *(205:11). [devr-i ʿadlinde, -i, -n, -de]*

devr-i revān uṣūlinde: *Türk musikisinde kullanılan on dört zamanlı, altı vuruşlu usul.*

naġme-i fāḫte gibi **devr-i revān uṣūlinde** müselsel besteler ile birbirlerine dem-sāz *(293:8). [devr-i revān uṣūlinde, -n, -de]*

devvār: *Çok devreden, daima dönen.*

maṣnūʿ ḫayāl-i fenerler olup bir çarḫ ile dördi birden **devvār** ve güneş *(368:5). [devvār,]*

deydene-i müstaḥsene-i devlet-i ʿaliyye: *Yüce devletin beğenilmiş töresi.*

Deydene-i müstaḥsene-i devlet-i ʿaliyye üzere cümle mevālīniñ maʿzūl ve *(192:31). [deydene-i müstaḥsene-i devlet-i ʿaliyye,]*

deydene-i müstaḥsene-i devlet-i ʿaliyyeden olmaġla: *Yüce devletin güzel bir geleneği olmak.*

müstesʿad olduḳlarında ilbās-ı ferve olunmaḳ **deydene-i müstaḥsene-i devlet-i ʿaliyyeden olmaġla** *(215:31). [deydene-i müstaḥsene-i devlet-i ʿaliyyeden olmaġla, -maġ, -la]*

deyu: *Demek, söylemek, dile getirmek.*

1. bundan aʿlā zamān-ı ferāġa intihāz-ı furṣat olmaz **deyu** taḥdīṣ-i niʿmet *(137:9). [deyu,]*
2. **Deyu** ṭaraf ṭaraf mektūb-ı emr-üslūblar gönderilüp bu velvele-i ḫaber-i sürūr *(140:32). [deyu,,]*
3. kemāl-i ḳurbunı görüp sūr efendiye mā-hiye **deyu** taʿrīż-güne ḫiṭāb ve anlar *(152:11). [deyu,]*
4. daḫi vāḳıʿā gönderler yaḳın olmuş ādem gönderelim tebʿīd itsünler **deyu** *(152:12). [deyu,]*
5. ḫāric-i ṭavḳ-ı iḳtidārdır **deyu** yaḳasın almaca cevāb virür ve imkānını daʿvā idenler *(160:21). [deyu,]*
6. aḫlāfına sārī ʿādet olmasun **deyu** mülāḥaẓa-i ṣıyānet ḳaṣdına *(168:23). [deyu,]*
7. mertebe mütevāfir ü mütekāṣirdir **deyu** şöhret-yāb ve *(168:28). [deyu,]*
8. mışrāʿ Yine mi iş çıḳarur ḫ̆āce fesād **deyu** çār-çeşm-i intiẓār ve ʿaşaḳ-ı pīçān *(175:17). [deyu,]*
9. üç defʿa pes ü pīşine perende-bāz oldı ve icrā-yı hüner itdim **deyu** şevḳinden *(176:3). [deyu,]*
10. fāʾiḳ ve pederime mütefevvıḳ eyledi **deyu** beyt *(182:30). [deyu,]*
11. pāyına bir pāyeli manṣıb revādır **deyu** āṣaf-ı ḳadr-şināṣ-ı ahālī-nüvāz *(193:14). [deyu,]*
12. bundan aʿlā şikār alacaḳ gün olmaz **deyu** kelb-i ṣayyād gibi meydāna *(207:10). [deyu,]*
13. **deyu** inṣād-ı naẓm-ı neṣāṭ-āmīz iderdi *(224:11). [deyu,]*
14. Naḳāre ṣanma düm düm **deyu** bīhūde ṣadā eyler *(231:19). [deyu,]*
15. heyākil-i dīvden gürīz ile ḳusḳuna ḳuvvet ḳamçıya bereket **deyu** ḳaçup *(241:8). [deyu,]*
16. erbāb-ı ārzū mışrāʿ Çār-ebrū gördük ammā heşt-ebrū görmedik **deyu** çār-ḍarb abdāllar *(246:25). [deyu,]*
17. bundan elzem bir emr-i ehemme meşġūl olmalarına maḥmūldür **deyu** cānib-i baḥre *(257:15). [deyu,]*
18. **deyu** cevāba ḳādir olamayup tekrīr-i suʿāl-i kerem-iştimāl-i ṣudūrında *(260:33). [deyu,]*
19. żamīme-i veḳāyiʿ-i leyline itdiñ mi **deyu** istifsār buyurduḳlarında püşt-dest-i ḥayret bir *(260:22). [deyu,]*
20. **deyu** gūyā kemāl-i teḳayyüdimi taḳrīr itdigimde dün gice *(260:17). [deyu,]*
21. iʿtimād olunmazsa istişhāda ṣāliḥ kimesne görüp bilmedi **deyu** mütekeddir ve *(260:27). [deyu,]*
22. **deyu** cevāb virdigim ṭabʿ-ı āṣaf-ı deryā-kefe ḫoş gelüp bu ḳullarına bir raḫt u bisāṭı *(261:21). [deyu,]*
23. bu gün bir vech ile mümkin degüldür **deyu** cevāb virilmiş iken ṣadr-ı bülend-ḳadr u himmet *(262:31). [deyu,]*
24. ile tevsīḳ u teşdīdi mümkindir **deyu** reʾy-i rezīn ü fikr-i metīn eylediklerinde *(262:34). [deyu,]*
25. ḳaymaḳ ḳaymaḳ **deyu** cilve-fürūşluḳ iderken bu kārdan sūd itmeyüp *(271:28). [deyu,]*
26. Zenne **deyu** ṣanma hemān tort mort *(279:6). [deyu,]*
27. Baldır **deyu** gel pāyına düş sāḳına baḳ ḳal *(280:10). [deyu,]*
28. baḳḳāllarıñ dilberleri ile şeftālū bāzārına girüp dön gel **deyu** çaġırup ol daḫi *(281:14). [deyu,]*
29. mışrāʿ Saña şeftālū gerekse baña cānım ḳayısı **deyu** baġırdıḳda sīb-i Sinobı *(281:15). [deyu,]*
30. **deyu** ḫalḳın taʿrīzlerini işidüp ʿaraḳ-rīz-i şerm olup ḳızdılar ve *(299:11). [deyu,]*
31. **deyu** çalup çaġırup müşterī-i viṣāl oldıġını açıġa boyadı *(300:10). [deyu,]*
32. **deyu** ṭatlu ṭatlu naṣīḥāt itdiler cemʿiyyet-gāh-ı neferātları olmaḳ içün pişmiş *(300:27). [deyu,]*
33. ḫalḳı ḥayrān ve her zed ü bürdde ṣaḫṣ-ı mezbūr mürd olur **deyu** *(317:14). [deyu,]*
34. ile güşād bulur **deyu** benān-ı ḥayreti miftāḥ-ı kilīd-i endīşe vü ḥayret eylediler *(318:31). [deyu,]*
35. tamāmiyle yazılsun **deyu** emr-i ʿālīleri ṣudūr itmegin o meclisde taġyīr-i taʿbīr *(328:14). [deyu,]*
36. temāşā itmedik **deyu** inṣāf ve āfitābe-i taḥsīn ü teslīmi nihāde-i baġal-i iʿtirāf eylediler *(339:30). [deyu,]*
37. daḫi ʿacebā fi'l-ḥaḳīḳa timsāḥ mıdır **deyu** teşkīk iderdi Kaʿr-ı deryādan ser-nümā-yı ẓuhūr *(351:28). [deyu,]*
38. diyerek nāmım dāḫil-i cerīde-i bendegān-ı ʿadīdeden olmaḳ ne şerefdir **deyu** *(354:17). [deyu,]*
39. sūʿ-i edebdir **deyu** nihād-ı ḥadd-şināṣ-ı edeb-i iʿtiyādı defter-i hedāyāda teksīr-i sevāda *(354:21). [deyu,]*

di-: *Söylemek.*
1. Tārīḫ **diyüp** Derī vü Tāzī *(130:15). [diyüp, -(y)üp]*
2. **Didikse** sözüñ ṣafā-yı cāndır *(134:23). [didikse, -di, -k, -se]*
3. İnne hāẕe'ṣ-ṣibl min ẕāke'l-esed **diyüp** bu şeref-i maḥṣūṣ ile müstesʿad olmaġa şāyān gördi *(146:8). [diyüp, -y, -üp]*
4. Ey **diyen** āyīne-i ʿālem-nümā cām-ı Cemi *(161:4). [diyen, -y, -en]*
5. **dirler** idi Fi'l-meṣel her biri āhen-dil ve āteşī-meşreb bir *(165:8). [dirler, -ler, -r]*
6. Neṣr Ḳıṭʿasına mā-ṣadaḳ **dinse** becādır Bu tuḥaf-ı çehār-gāne ki her biri *(170:20). [dinse, -n, -se]*
7. **diyerek** ṭayy-ı bisāṭ-ı ḳarār ve ḥaddin bilüp deve kūçek yere baḳ meṣel-i meşhūrını *(175:27). [diyerek, -y, -erek]*
8. Recām odur **diyesin** baḫş-ı luṭf iderken o şāh *(180:5). [diyesin, -y, -e, -sin]*
9. Oturduḳça gören **dir** pādişāhı şāh-zādeyle *(181:11). [dir, -r]*
10. zemzemesiyle mışrāʿ Ayaġı yer mi baṣar zülfine ber-dār olanıñ **diyerek** *(182:33). [diyerek, -y, -erek]*
11. üsārā-yı sefīne ramza **didükleri** maḳām-ı teng ü tār ve menām-ı vaḥşet-medārlarından *(184:1). [didükleri, -dük, -ler, -i]*
12. zevrak-ı şuʿūrları üftāde-i girdāb-ı ḥayret olup cümle ḥaḳḳā **didiler** *(184:20). [didiler, -di, -ler]*
13. Zühreniñ çengi yere düşmüş **disem** bu mertebe *(184:28). [disem, -se, -m]*
14. Aña İskender **dinilse** bu ḳurı daʿvā mıdır *(185:12). [dinilse, -n, -il, -se]*
15. **Dir** gören tente ile ḫ̆āb-ı ṣafāya varmış *(186:19). [dir, -r]*
16. Livalanḳa **diseler** hīç ṣadā çıḳmaz olur *(187:5). [diseler, -se, -ler]*
17. **Dinse** avantı olur ṣıyt-ı pala ʿālem-gīr *(187:6). [dinse, -n, -se]*
18. Ala ḳānı ḳalarima **dise** çaştaḳdan mīr *(187:2). [dise, -se]*
19. Ya o koġuşda olan ṭopa ne **dirsin** ki ider *(187:7). [dirsin, -r, -sin]*
20. **diyerek** şeştā-yı maġz-ḫırāşī birle suḫre-sāzī eylediler Muḥżır Aġa *(207:6). [diyerek, -y, -erek]*
21. oġlan sen bu yaylaları yaylayamazsın **diyerek** ṭaġıldılar *(208:11). [diyerek, -y, -erek]*
22. keffe-i mīzāna Yūsuf-senc **dinse** ṣādıḳ idi *(216:10). [dinse, -n, -se]*
23. Ki anlar hep dem-i hengāme-i ġamda Ḫudā **dirler** *(222:20). [dirler, -ler, -r]*
24. Cān-bahā **dinse** de erzāndır berş *(223:24). [dinse, -n, -se]*
25. Bize bön **diyü** virür ḳahve-i āb-ālūde *(223:29). [diyü, -y, -ü]*
26. **didikçe** biri daḥi ḫ̆āb-ı kūknārī ile ser-nihādelikde hem-ser-i ḫaşḫāş iken *(224:3). [didikçe, -dikçe]*
27. Açdırma ehl-i keyfe ḳutunuñ ḳapaġını **diyerek** beẕle-güẕār ve benān-ı ārzūların kilīd-i ḳufl-güşā-yı ṣandūḳ-ı mār eylediklerinde *(225:14). [diyerek, -y, -erek]*
28. ve ʿazm-i ḫ̆āb-gāh-ı istirāḥat eyleyüp mışrā **Didiler** ey şeh-i devrān yine ḫıdmet bāḳī *(230:21). [didiler, -di, -ler]*
29. içlerinden nicesi mışrāʿ Herkesiñ bir derdi vardır āsiyābīniñ de āb **diyerek** *(235:27). [diyerek, -y, -erek]*
30. **diyerek** āheng-i niyāz-ı pür-sūz u güdāz eyledikçe anlar daḥi germī-i bāzār-ı nāzlarına *(238:28). [diyerek, -y, -erek]*
31. Beñzerim **dirse** eger ḫüsniyle ḥāṣā beñzemez *(241:16). [dirse, -r, -se]*
32. didigi tersāne emīni vesāṭetiyle ḳarʿ-ı semʿ-i āṣafī itmegin esīr-i mezbūr *(242:35). [didigi, -dig, i]*
33. **diyerek** birbirlerini gördükleri temāṣā ḥasret ve ʿadem-i refāḳatlerine *(257:20). [diyerek, -y, -erek]*
34. Ki anlar hep dem-i hengāme-i ġamda Ḫudā **dirler** *(259:22). [dirler, -r, -ler]*
35. vālā cāmiʿi **dir** seyr idenler *(268:18). [dir, -r]*
36. mışrāʿ Tū dest merā be-pāy mī-āyī **diyerek** çingāne Fārisīsi bir mışrāʿ ile *(274:32). [diyerek, -y, -erek]*
37. pehlevānlara el arḳası yerde **didirdüp** icrā-yı hünerden şoñra yine *(275:3). [didirdüp, -di, -dir, -üp]*
38. Bal bal **diyerek** geçdi nice dilber-i baḳḳāl *(280:9). [diyerek, -y, -erek]*
39. **diyerek** ve iki ḥirfet bir güzele dostluḳ ṣūretinde bā-yek-dīger der-kār-ı ceng olup *(281:21). [diyerek, -y, -erek]*
40. ʿĪd-i iḳbāl ki **dir** ḳaddiñe māh-ı şevvāl *(292:8). [dir, -r]*
41. ʿAḳl-i kül meclis-i endīşede tedbīriñe **dir** *(292:10). [dir, -r]*
42. Sende bu ʿazm ki var **dirler** ahālīsi bütün *(292:16). [dirler, -r, -ler]*
43. Öyle bir dār-ı şifādır der-i cūduñ ki **dinür** *(292:24). [dinür, -n, -ür]*
44. Baḫt u iḳbāl **disün** naʿra-zenān ḫoş geldiñ *(293:6). [disün, -sü, -n]*
45. **diyerek** içlerinden baʿżıları ayular şamsonlar ile güreşdikleri gibi güreşdiler ve *(294:19). [diyerek, -y, -erek]*
46. **diyerek** ḫop ḫop ṣıçrayup gāh düşüp gāh ḳalḳup gāḫ biri biri ile *(297:6). [diyerek, -y, -erek]*
47. yanarsın **didükçe** anlar daḥi mışrāʿ Ḫaṭṭıñ gelicek sen de beni mūmla ararsın *(312:21). [didükçe, -dükçe]*
48. **diyerek** nāz u niyāz ve söz ü sāz ile īḳād-ı şemʿ-i meserret ve çögürciler *(312:22). [diyerek, -y, -erek]*
49. Ve bir āteş-bāz daḥi çeyner tükürür yoldaşdan ḳalmazız **diyerek** ḳızmış timurları *(317:7). [diyerek, -y, -erek]*
50. Ḫurşīd **dimek** sebḳ-i lisān ḫabṭ-i zebāndır *(331:4). [dimek, -mek]*
51. Naẓm istedilerse saña kim **didi** uṣandır *(332:20). [didi, -di]*
52. Taḫḳīḳ-i süḫan ben **didigim** gibidir ammā *(332:1). [didigim, -dig, -im]*
53. Ḫātem **dir** iseñ parmaġına almazam ānı *(332:5). [dir, -r]*
54. vādīde benim oynamaz atım **diyerek** ayaḳ ayaḳ yürüyüp at depmesinden *(335:7). [diyerek, -y, -erek]*
55. Neṣr **diyerek** ʿazīmet-i ḫayme-i żiyāfet eylediler *(336:20). [diyerek, -y, -erek]*
56. **diyerek** nāmım dāḫil-i cerīde-i bendegān-ı ʿadīdeden olmaḳ ne şerefdir deyu *(354:17). [diyerek, -y, -erek]*
57. ṣubḥa lāyıḳ ülkerim yoḳdur **diyerek** terāne-sāzī itmege *(355:23). [diyerek, -y, -erek]*

di: *(cevaben) demek, söylemek.*

Kim **didi** saña bizi uşandır *(134:24). [didi, -di]*

diʿāme: *Destek, önde giden baş.*
1. **diʿāme** gibi iḳāme eyledigi bār-ı girānı ʿimāme yerine ṣaymayup raḳṣ u semāʿ u ḥırām *(158:9). [diʿāme,]*
2. Ve kendi başı üzerine bir tüvānā ʿArabı **diʿāme** gibi iḳāme eyleyüp kendi *(246:32). [diʿāme,]*

diʿāme-i nuṣb-sīmā: *Dikili taş gibi görünen sütun.*

iḳāme olunan **diʿāme-i nuṣb-sīmā** ve sütūn-ı ḫayme-i zeberced-gūn-ı felek-sīmā *(361:27). [diʿāme-i nuṣb-sīmā,]*

diʿāme-i sebz-sīmā: *Alev yüzlü direk.*

yeşil minâre gibi bir mevzūn **diʿāme-i sebz-sīmā** iḳāme olunmuş *(255:19). [diʿāme-i sebz-sīmā,]*

dib: *Çukur bir yerin en aşağı kısmı, en alt bölümü.*

Ve zūr-bāzān-ı meẕkūreden biri daḫi **dibi** ṭablalı bir ḳargı mızraġıñ *(209:13). [dibi, -i]*

dībā: *Far. Bir nevi ipek kumaş.*
1. ṭonluḳ **dībā** ve ikişer ṭonluḳ sāde ve telli hatāyī ve keẕālik Sulṭān Bāyezīd Ḫān *(168:6). [dībā,]*
2. māʿadā altı ṭāḳa destār-ı ʿālü'l-ʿāl ve dört ḳuṭnī ve altı şāl ve üçer ṭonluḳ **dībā** *(171:29). [dībā,]*
3. ṭonluḳ Keşmīrī şāl ve üçer ṭonluḳ zencīr-bāf ve **dībā** ve pūte-dārī ve ṣof-ı ṣafvet-nümā *(191:17). [dībā,]*
4. Muḫtār-ı Ṣıḥāḥ ve bir Şerḥü'l-Meşārıḳ ve birer ṭop **dībā** ve hatāyī ve aṭlas ve *(192:6). [dībā,]*
5. aṭlas ve üç ṭop kemhā ve üç ḫünkārī destār ve üç ṭonluḳ **dībā** ve üç ṭop firengī ḫārā *(192:21). [dībā,]*
6. ve ḳuṭnī-i hindī vü ʿacemī vü rūmī üçer ṭonluḳ **dībā** ve nev-ẕuhūr sāde *(249:6). [dībā,]*
7. ḳavuḳçılar ṭarafından dört ṭonluḳ ḳaṭīfe ve ḳırḳ ẕirāʿ **dībā** ve taḳyacılar ḳıbelinden *(282:26). [dībā,]*
8. ṭarafından ikişer ṭonluḳ **dībā** ve aṭlas-ı zībā ve bir ṭonluḳ ḳatīfe-i gül-gūn-ḫābe-i zībā-yı girān-bahā *(288:12). [dībā,]*
9. ṭonluḳ **dībā** ve on beş ṭonluḳ telli ve sāde hatāyī-i girān-bahāyı hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ *(297:18). [dībā,]*
10. Ve çaḳırcıbaşı Rüstem Aġadan bir ṭonluḳ **dībā** ve ikişer ṭāḳa ḳuṭnī ve aṭlas *(307:24). [dībā,]*
11. Ve şāhīncibaşı aġadan bir ṭonluḳ **dībā** ve üç ṭonluḳ telli hatāyī ve bir ṭonluḳ *(307:28). [dībā,]*
12. ṭonluḳ **dībā** ve aṭlas u ḫārā ve sāde ve telli hatāyī-i nev-ẕuhūr *(307:16). [dībā,]*
13. ṭop **dībā** ve nev-ẕuhūr hatāyī-i sāde vü muṭallā ve ṭaraḳlı aṭlas ve elvān ḫārā *(321:29). [dībā,]*
14. zīn-pūş-ı zer-nigārı **dībādan** ṣemeri bükme ḳılapdāndan iki re's *(335:3). [dībādan, -dan]*
15. Ṣandal olamaz yanında **dībā** *(335:31). [dībā ,]*
16. ḫoş-nişīn-i ṣandalī-i sefāret olan ilçileri cānibinden tedārük olunan altmış ẕirāʿ **dībā** ve *(341:16). [dībā,]*
17. ṭonluḳ aṭlas ve hatāyī-i muṭallā ve **dībā** ve ḳaṭīfe-i şüküfe-dār ve ḳuṭnī ve *(345:2). [dībā,]*
18. ṭonluḳ telli hatāyī ve **dībā** ve firengī aṭlas-ı zībā ve ḳuṭnī-i hindī ve destār-ı muṭallā *(345:6). [dībā,]*
19. ṭonluḳ **dībā** ve firengī aṭlas ve ʿālü'l-ʿāl kemhā ve beş ʿaded muḳaddem ḫarīr ḳuşaḳ *(354:23). [dībā,]*
20. **dībā** ve kimine hatāyī-i muṭallā āvīzeler zīver-i gerden-i mübāhāt ḳılınup üzerilerine *(360:2). [dībā,]*

dībā āvīzeler: *İpek avizeler.*

ile ārāste ve zer ü zīver ve **dībā āvīzeler** ile pīrāste olup içinde bir ḳol çengī nā-dīde *(220:6). [dībā āvīzeler,]*

dībā yaṣdıḳ: *İpek yastık.*

derūnı dört ʿaded **dībā yaṣdıḳ** ile ārāste ve bīrūnı beyāż *(334:32). [dībā yaṣdıḳ,]*

dībā zīn-pūş: *İpekten dokunmuş eyer örtüsü.*

kimini daḫi rikāb u zīn ve **dībā zīn-pūş** ile Burāḳ-ı berin-i ḫuld gibi bir mertebe tezyīn eylediler *(237:6). [dībā zīn-pūş,]*

dībāce-i esāmi'l-kütüb-i hedāyā olmaġa: *Hediyeler listesinin başına yazılmak.*

ve celālet-i şıḥḥat u tehẕībi müştemil bir kitāb-ı Hidāye ki **dībāce-i esāmi'l-kütüb-i hedāyā olmaġa** *(190:30). [dībāce-i esāmi'l-kütüb-i hedāyā olmaġa, -maġ, -a]*

dībāce-i naʿt ḥamd ü senā: *(Esere ait bir bölüm) Allah'a ve Peygambere övgü.*

Dībāce-i Naʿt Ḥamd ü Ṣenā *(126:5). [dībāce-i naʿt ḥamd ü ṣenā,]*

dībāce-i nüsha-i cāmiʿü'l-ḥubūr: *Sevinçleri toplayan kitabın ön sözü.*

dībāce-i nüsḫa-i cāmiʿü'l-ḥubūr ḳat ḳat zencīrli altun cedvel ile teẕhīb olundı *(152:18). [dībāce-i nüsḫa-i cāmiʿü'l-ḥubūr,]*

dībāce-i nüsha-i cāmiʿü'l-ḥubūr-ı fer ü ḥaşmet olup: *Sevinç konulu, gösterişli kitaba önsöz olmak.*

dībāce-i nüsḫa-i cāmiʿü'l-ḥubūr-ı fer ü ḥaşmet olup ālāy ālāy müsāfir çergelerine *(337:17). [dībāce-i nüsḫa-i cāmiʿü'l-ḥubūr-ı fer ü ḥaşmet olup, -up]*

dībāce-i risāle-i cemʿiyyet: *Ciltlenmiş kitabın önsözü, topluluğun başında yer alan.*

dībāce-i risāle-i cemʿiyyet ve bālā-nişīn-i ṣadr-ı saʿādet olduḳları ʿaḳabinde *(179:17). [dībāce-i risāle-i cemʿiyyet,]*

dībāce-i risāle-i cemʿiyyetleri olan: *Topluluk kitabının önsözü.*

Ṭāʾife-i Bedestān-ı ʿAtīḳ u Cedīd **dībāce-i risāle-i cemʿiyyetleri olan** *(242:1). [dībāce-i risāle-i cemʿiyyetleri olan, -an]*

dībāce-i sūr-nāme-i hümāyūn: *Büyük düğünün girişi.*

Dībāce-i Sūr-nāme-i Hümāyūn li-Vehbī Efendi-i Merḥūm *(125:1). [dībāce-i sūr-nāme-i hümāyūn,]*

dībāc-ı çemen-zār-ı sebz-gūnını: *Yeşil renkli çimenlik örtüsü.*

temāşā içün baʿde'ẕ-ẕuhr sarāy-ı meẕkūr sāḥasınıñ **dībāc-ı çemen-zār-ı sebz-gūnını** *(143:6). [dībāc-ı çemen-zār-ı sebz-gūnını, -ı, -n, -ı]*

dībāhā-yı laṭīfe: *Göz alıcı ipekliler.*

perverde-i ʿināyet-i cihān-dārī ʿizzetlü Meḥmed Beg ṭarafından üç ṭonluḳ **dībāhā-yı laṭīfe** *(249:19). [dībāhā-yı laṭīfe,]*

dībā-yı ʿAcem: *Acem ipeği, bir kumaş türü.*
1. beş ṭonluḳ **dībā-yı ʿAcem** ki zerrīn-tār u pūd-ı nūr-ı nigehden bāfte ve beş *(171, 10). [dībā-yı ʿAcem,]*
2. Nigdeli ʿAlī Aġa ṭarafından keẕālik üç ṭonluḳ **dībā-yı ʿAcem** ve *(249, 22). [dībā-yı ʿAcem,]*

dībā-yı ʿAcemī: *Desenli ve döşemelik kumaşların üzerine renkli, ipek iplikle işlenen, yer yer altın veya gümüş boncuklarla süslenmiş nakışlı ipek kumaş.*
1. ʿaded sīm tepsi ve her nevʿi onar ṭonluḳ dībā-yı rūmī ve **dībā-yı ʿAcemī** ve telli hatāyī *(361:11). [dībā-yı ʿacemī,]*
2. mücevher ḳuşaḳ ve iki ṭonluḳ **dībā-yı ʿAcemī** ve sekiz ṭonluḳ aṭlas-ı firengī *(361:18). [dībā-yı ʿacemī,]*

dībā-yı girān-bahā-yı ʿacemī: *Değeri çok Acem ipeği.*

dībā-yı girān-bahā-yı ʿAcemī üzere işlenme zer-kār u girān-miḳdār bir kesme *(193:26). [dībā-yı girān-bahā-yı ʿAcemī,]*

dībā-yı İstanbulī: *İstanbul ipeklisi, bir kumaş türü.*
1. Sulṭān ḥażretlerine bir ṭop **dībā-yı İstanbulī** ve bir ṭop telli nev-ẓuhūr hatāyī ve *(167:26). [dībā-yı İstanbulī,]*
2. ikişer ṭonluḳ **dībā-yı İstanbulī** ve nev-ẓuhūr telli ve sāde hatāyī ve şeh-zāde Sulṭān Meḥmed Ḫān *(168:4). [dībā-yı İstanbulī,]*
3. ḫażretleriniñ vālide-i mācideleri içün iki ṭonluḳ **dībā-yı İstanbulī** ve sāde ve telli *(168:7). [dībā-yı İstanbulī,]*

dībā-yı İstanbulī vü Firengī: *İstanbul ve Avrupa ipeklisi.*

ve beş ṭonluḳ **dībā-yı İstanbulī vü Firengī** ve beş ṭonluḳ ḳumāş-ı serengī ve ḳırḳ *(281:25). [dībā-yı İstanbulī vü Firengī,]*

dībā-yı mütenevviʿa-i zībā: *Süslü, güzel, çeşit çeşit ipek kumaş.*

şāl-ı sūzen-kārī-i girān-bahā ve on ṭonluḳ **dībā-yı mütenevviʿa-i zībā** ve on beş *(169:15). [dībā-yı mütenevviʿa-i zībā,]*

dībā-yı Rūmī: *Selçuklular döneminden 20. yüzyıla kadar Türk süsleme sanatında sürekli kullanılan bir bezeme, desenle dokunmuş ipek kumaş türü.*
1. ve dört ṭop **dībā-yı Rūmī** ve bir ṭop telli germsūd ve iki ṭonluḳ *(191:24). [dībā-yı Rūmī,]*
2. ve **dībā-yı Rūmī** *(192:10). [dībā-yı Rūmī,]*
3. ḫünkārī destār ve beş ṭonluḳ **dībā-yı Rūmī** beş ḳuṭnī beş ʿaded muḳaddem ḥarīr ḳuşaḳ *(192:13). [dībā-yı Rūmī,]*
4. dörder ṭonluḳ **dībā-yı rūmī** ve telli ve sāde hatāyī-i zer-kārī ve dörder ṭāḳa *(307:13). [dībā-yı rūmī,]*
5. ʿaded sīm tepsi ve her nevʿi onar ṭonluḳ **dībā-yı rūmī** ve dībā-yı ʿacemī ve telli hatāyī *(361:11). [dībā-yı rūmī,]*

dībā-yı zer-kār-ı rūmī: *Rumi motifli, altın işlemeli ipek kumaş.*

ṭonluḳ **dībā-yı zer-kār-ı Rūmī** ki eşiʿa-i zer-tār-ı mihr-i nevvārdan nesīc-yāfte *(171:11). [dībā-yı zer-kār-ı rūmī,]*

dībā-yı zer-tār: *Altın telli diba.*

dībā-yı zer-tār ve aṭlas-ı tāb-dār ve ḳaṭīfe-i ḫoş-nigār aḳmişe-i girān-miḳdār *(288:21). [dībā-yı zer-tār,]*

dībā-yı zībā: *(Acem ve İstanbul dokuması için) Bezenmiş kumaş.*

olmaḳ üzere ikişer boğça ʿacemī ve İstanbulī **dībā-yı zībā** ki nessāc-ı ḳażā *(164:16). [dībā-yı zībā,]*

dībā-yı zībā: *Güzel ipekli kumaş.*
6. ve iki ṭop **dībā-yı zībā** ve beş ʿaded şāl-ı keşmīr ve *(189:3). [dībā-yı zībā,]*
7. altun varaḳlı aşḳılar ile pür-zīver dāʾiren-mā-dār zerrīn kemerler ve **dībā-yı zībā** *(254:18). [dībā-yı zībā,]*
8. ṭarafından beş ṭop **dībā-yı zībā** ve üç ṭonluḳ hatāyī-i zer-tār ve üç *(354:2). [dībā-yı zībā,]*

dībā-yı zībā-yı ʿadīmü'l-miṣāl: *(Rumi ve acemi diba) Benzersiz güzel ipek kumaş.*

beş ṭonluḳ **dībā-yı zībā-yı ʿadīmü'l-miṣāl** ve beş ṭonluḳ telli hatāyī-i zībā *(344:33). [dībā-yı zībā-yı ʿadīmü'l-miṣāl,]*

dībā-yı zībā-yı zer-tār: *Altın çözgülü, enfes ipek kumaşı.*

ḳuṭnī ve iki sāde ḳuṭnī ve bir ṭop **dībā-yı zībā-yı zer-tār** ve beş ṭop germsūd-ı hindī *(192:26). [dībā-yı zībā-yı zer-tār,]*

dīde: *Göz.*

beyāż çeşm-i perī gibi **dīdelerden** dūr ve şeb-i deycūrda ḳurṣ-ı āfītāb gibi nā-manẓūr olurdı Naẓm *(163:20). [dīdelerden, -ler, -den]*

dīde-dūz-ı cānib-i şeh-zādegān-ı ʿālī-cāh olup: *Yüksek mertebeli şehzadelerin bulunduğu taraftan gözetlemek.*

dīde-dūz-ı cānib-i şeh-zādegān-ı ʿālī-cāh olup gūyā lisān-ı ḥāl ile beyt *(237:13). [dīde-dūz-ı cānib-i şeh-zādegān-ı ʿālī-cāh olup, -up]*

dīde-dūz-ı harīdār olup: *(Bakkal dilberi) Müşteriye göz dikmek.*

reftār ve şāhīn-i terāzū gibi her ṭarafa imāle-i cenāḥ-ı nigāh ile **dīde-dūz-ı ḫarīdār olup** beyt *(280:8). [dīde-dūz-ı ḫarīdār olup, -up]*

dīde-güşā: *Göz açan.*

beşāşet-engīz-i meclis-i ṣadr-ı cihān-baḫşā olan esbāb-ı şevḳ u ṣafāya **dīde-güşā** *(193:31). [dīde-güşā,]*

dīde-güşā olması: *Göz açmak.*

sāye-bān-ı temāşānıñ henüz maḳdem-i āṣafīye **dīde-güşā olması** yaʿnī bu vaḳte *(257:11). [dīde-güşā olması, -ma, -s, -ı]*

dīde-güşā-yı intiẓār: *Bekleme gözünü açmak.*

dīde-güşā-yı intiẓār göricek ādāb-ı mülūkāne üzere at üzerinden üç kerre *(370:25). [dīde-güşā-yı intiẓār,]*

dīde-güşā-yı intiẓār olan: *Gözünü açıp beklemek.*

dīde-güşā-yı intiẓār olan şeyḫü'l-islām ve vüzerā-yı ʿiẓām oturduḳları maḳāma *(373:23). [dīde-güşā-yı intiẓār olan, -an]*

dīde-i bürīdeleri: *Kesilmiş göz, fitilin ucunun kesilmesi.*

ḳanādīl-i lāle-günuñ **dīde-i bürīdeleri** fürūġ-ı şeb-çerāġ-ı naẓar-ı cihān-bānī şaʿşaʿasından *(196:5). [dīde-i bürīdeleri, -ler, -i]*

dīde-i cihān-bānī: *(Şehzadeler) Sultanın gözünün nuru.*

ve iki **dīde-i cihān-bānī** birāderān-ı Ferḳadān-iḳtirānı gerdūne-i gerdūn-nümūn-ı āsumān-nişān *(371:7). [dīde-i cihān-bānī,]*

dīde-i eyyām: *Günlerin gözü.*

Ve bunlardan mā-ʿadā **dīde-i eyyām** temāşāsına meʾlūf olduḳları bāzīçeler *(199:30). [dīde-i eyyām,]*

dīde-i idrāki: *Anlayış gözü.*

peydā ve bir güne ṣanayiʿ-i āteş-bāzī icrā ḳılındı ki temāşāsı **dīde-i idrāki** *(356:13). [dīde-i idrāki, -i]*

dīde-i karīr-i saʿādet-dīdelerinden: *Mutlu ve sevinçli yüz.*

dīde-i ḳarīr-i saʿādet-dīdelerinden bir iki ḳaṭre eşk-i sürūr ile *(371:2). [dīde-i ḳarīr-i saʿādet-dīdelerinden, -ler, -i, -n, -den]*

dīde-i mihri: *Güneşin gözü.*

eṭrāfında meşāʿil-i sūzān içinde şumūʿ-ı tābān **dīde-i mihri** ḫīre ve *(253:6). [dīde-i mihri, -i]*

dīde-i nuẓẓārı: *Bakan kişilerin, seyircilerin gözleri.*

ibdā olunup şuʿle-i cevvāle-i envārı **dīde-i nuẓẓārı** pervāne-i çerāġ-dīde gibi *(219:2). [dīde-i nuẓẓārı, -ı]*

dīde-i şāhīn: *Şahin gözü, iyi gören göz.*

çeşm ü dest ü pā-beste bir zenbīl içine ḳodılar ve zenbīli **dīde-i şāhīn** gibi *(212:16). [dīde-i şāhīn,]*

dīde-i şibāk-ı menāẓırdan: *Pencere kafesinin gözü.*

verā-yı perde-i ḫafādan nāẓır ve **dīde-i şibāk-ı menāẓırdan** *(256:14). [dīde-i şibāk-ı menāẓırdan, -dan]*

dīde-i temāşāyiyānı: *Seyircilerin gözü.*

dīde-i temāşāyiyānı ḫīre eyler idi Şöyle ki ḳaṣr-ı nüh-ṭāḳ-ı laʿlīn-niṭāḳ-ı eflāke *(171:6). [dīde-i temāşāyiyānı, -ı]*

dīdesin ḫīre itdi: *Gözünü kör etmek, kamaştırmak.*

Eşiʿa mihr ü mehiñ **itdi dīdesin ḫīre** *(195:16). [dīdesin ḫīre itdi, -di]*

dīger: *Farklı.*

cerrāḥbaşı Süleymān Efendi sünnet idüp şāniyen vech-i meşrūḥ üzere **dīger** *(374:13). [dīger,]*

dihḳāniyān-ı zirāʿat-pīşe: *Ziraat yapan köylü.*

toḫm-efgen-i kişt-zār-ı endīşe olan **dihḳāniyān-ı zirāʿat-pīşe** naẓm *(234:10). [dihḳāniyān-ı zirāʿat-pīşe,]*

dik: *Saplamak II batırmak.*

ṭaş **dikdiler** ve nice oḳun atmış yayın yaşmış pīrān-ı ṣanʿatları ḳadd-i taʿẓīmi *(312:10). [dikdiler, -di, -ler]*

dik: *Bir nesneyi dik olarak durdurmak.*
1. Bülend-menziletā bir nişāne **dikdiñ** kim *(273:15). [dikdiñ, -di, -ñ]*
2. Ḥaḳḳā ki Oḳ Meydānından ṭaş **dikdikleri** meşhūd-ı ṣıġār u kibār oldı ve *(328:3). [dikdikleri, -dik, -ler, -i]*
3. Pilāvıñ üstine mızrāḳ **dikdi** āş-pezān *(349:11). [dikdi, -di]*

dik-: *Iğne maharetiyle kumaş, deri vb. maddeleri birbirine tutturmak. II göz bağlamında "ele geçirme isteğine kapılmak.".*

yırtup **diküp** ḥārikʿl-ʿāde mahāret-i ṣanʿatların icrā vü ifāde iderek *(301:20). [diküp, -(ü)p]*

dīk-i seḥer-āsā: *Sabah horozu gibi.*

dīk-i seḥer-āsā ġaleyān ve cemʿiyyet-i temāşāyiyānı biri birine ḳatup *(197:7). [dīk-i seḥer-āsā,]*

dikil: *Bir nesneyi dik olarak durdurmak.*

zīver-i bāzār-ı iʿtibār itmek dāʿiyesiyle deryānıñ yaḳasına **dikilseler** ityān-ı naẓīri *(160:20). [dikilseler, -se, -ler]*

diḳḳat: *İncelik.*

Añladım baḳdıġımda **diḳḳat** ile *(163:8). [diḳḳat,]*

dikkat u ihtimām olunup: *Dikkat edilmek ve özen göstermek.*

Ve bu eyyāmda tedārük-i mehāmm-ı sāʾire-i sūra **diḳḳat u ihtimām olunup** *(147:21).*
[diḳḳat u ihtimām olunup, -un, -up]

dikkat-i tām: *İyice incelemek.*

üzerlerinden refʿ-i ḫıyām ve senbīllere **diḳḳat-i tām** ile imrār-ı naẓar-ı imʿān-ı ḫāṣṣ u ʿāmdan *(317:35).*
[diḳḳat-i tām,]

dil: *Gönül.*
1. Ḳomadı gerd-i keder ẕerre deñlü **dillerde** *(135:21). [dillerde, -ler, -de]*
2. Ḫūn-geşte **diliñ** revġan-ı ḳandīl gibi *(151:19). [diliñ, -iñ]*

3. nice **dilleri** kām-yāb eyledi Ez-cümle ʿAlī Paşa-ı müşārün-ileyhiñ metāʿib-i seferiyyeden *(211:11). [dilleri, -ler, -i]*
4. Ḳaleme laġziş ele raʿşe **dile** lerze gelür *(231:28). [dile, -e]*
5. Seniñ yeriñ degil ey **dil** bu kār-ḫāne-i ʿaşḳ *(233:3). [dil,]*
6. Oldı **dil** bir āsiyābī dilberine mübtelā *(235:21). [dil,]*
7. **Dil** sūz-ı firāḳıyla bu şeb aldı fetīli *(239:25). [dil,]*
8. Sen bir ḳatını bilürsüñ ey **dil** *(257:19). [dil,]*
9. Seniñ yeriñ degil ey **dil** bu kār-ḫāne-i ʿaşḳ *(259:13). [dil,]*
10. Düşdi **dil** sūz-ı ġamla tāb u tefe *(285:14). [dil,]*
11. Rūḥ-ı süḫanıñ **dilde** yer eyler nitekim cān *(333:1). [dilde, -de]*

dil: *Söz, konuşulan şey.*

dillerle taʿbīr olunmayacaḳ mertebe beẕle-güẕārī ve serhengān-ı enderūn-ı āṣafī *(309:37). [dillerle, -ler, -le]*

dilā: *F. Ey gönül.*
1. Āşār-ı ḥıfẕ-ı şāh-ı cihān-bānı gör **dilā** *(228:6). [dilā,]*
2. Yine germ oldı **dilā** bezm-i ṣafā vü şādī *(290:19). [dilā,]*

dilber: *Gönül alan, güzel.*
1. Oturur bir kirīşi çoḳ **dilber** *(163:9). [dilber,]*
2. ser-i ʿuşşāḳa fetīle-i dāġ idüp nice mümtāz u ser-efrāz **dilberleri** ki *(282:6). [dilberleri, -ler, -i]*
3. hezār zīb ü zīver ile ālāy içün ṭaḳım ṭaḳım düzdiler ve nice yaġdan delk ḳaḳma **dilberleri** *(299:5). [dilberleri, -ler, -i]*
4. Mū-miyān **dilber** olur ekşeri mū-tāblarıñ *(336:25). [dilber,]*

dilberān-ı āteşīn-ruḥsārı: *(Kasaplar) Ateş gibi kırmızı yanaklı gençler.*

dilberān-ı āteşīn-ruḫsārı ciger-i ʿuşşāḳı giryān u nālān ve sīḫ-i müjgānında *(238:23). [dilberān-ı āteşīn-ruḫsārı, -ı]*

dilberān-ı ḫūb-manẓar: *Yakışıklı delikanlı.*

anları taʿḳīb idüp içlerinden levend yapulı nice **dilberān-ı ḫūb-manẓar** *(296:19). [dilberān-ı ḫūb-manẓar,]*

dilberān-ı nāzük-endāmı: *İnce bedenli güzeller.*

dilberān-ı nāzük-endāmı keşīde-i edīm-i intiẓām eyleyüp mihmān-ı żiyāfet-kede-i sūra *(301:4). [dilberān-ı nāzük-endāmı, -ı]*

dilberān-ı nāzük-nigehleri: *Nazik bakışlı güzeller.*

Ve ḳulaḳları kirişde olan **dilberān-ı nāzük-nigehleri** tīr-i ġamzelerine urılan ve *(312:13). [dilberān-ı nāzük-nigehleri, -ler, -i]*

dilber-i baḳḳāl: *Bakkal dilberi.*

Bal bal diyerek geçdi nice **dilber-i baḳḳāl** *(280:9). [dilber-i baḳḳāl,]*

dilber-i gendüm-gūnı: *(Köylü çocuk) Buğday benizli güzellik.*

Ḥāşılı görseler ol **dilber-i gendüm-gūnı** *(234:28). [dilber-i gendüm-gūnı, -ı]*

dilber-i gendüm-gūn-ı nāzenīn: *Buğday benizli, nazik güzel.*

beytine mā-ṣadaḳ nice **dilber-i gendüm-gūn-ı nāzenīn** idāre-i āsiyā-yı sürīn itdikçe *(235:19). [dilber-i gendüm-gūn-ı nāzenīn,]*

dilber-i ʿişve-fürūşı: *İşve satan dilber.*

bender-gāh-ı Aḥmed-ābāda nümūdār ve bir **dilber-i ʿişve-fürūşı** taht-ı revānı içinde *(304:9). [dilber-i ʿişve-fürūşı, -ı]*

dilber-i keşmīrī-liḳā-yı ḳandehārī-şūreti: *Kandahar kalıklı, Keşmir yüzlü genç.*

Ve ol ferzend-i şeyṭān-pesend nice püser-i Şīrāzī-ḳıyāfet ve **dilber-i Keşmīrī-liḳā-yı Ḳandehārī-şūreti** *(255:5). [dilber-i keşmīrī-liḳā-yı ḳandehārī-şūreti, -i]*

dilber-i pākīze-gevheri: *Cevher lekesiz dilber.*

īcād-ı dükkān ve içinde faṣṣ-ı elmās-ı nigīn-dān gibi bir **dilber-i pākīze-gevheri** *(284:25). [dilber-i pākīze-gevheri, -i]*

dilber-i siyeh-çerde: *Kara yağız genç.*

fürūzān eyleyüp bir **dilber-i siyeh-çerde** sāḳ-ı sīmīnini teşmīr-gerde-i icrā-yı dest-gāh-ı ṣanʿat *(241:19). [dilber-i siyeh-çerde,]*

dile: *Arzu etmek, istemek, talep etmek.*
1.ve **diledügi** gibi rubūde-i çevgān-ı aʿżā eyleyüp ġalṭīde-i cāy-gāh-ı meydān eylemedi *(176:23). [diledügi, -düg, -i]*
2.temāşāya ruḫṣat buldılar ve **diledikleri** gibi ʿacāʾib u ġarāʾib *(205:20). [diledikleri, -dik, -ler, -i]*

dilegin virdi: *İstediğini sunmak.*

Müşterīsiyle gelüp berbere **virdi dilegin** *(240:12). [dilegin virdi, -di]*

dil-firīb şūretler: *Gönül çeken görünüşe sahip kuklalar.*

ve altı ʿaded raḳḳāṣ-heyʾet dāʾire-der-kef **dil-firīb şūretler** ibdāʿ eylemişler ki *(157:13). [dil-firīb şūretler, -ler]*

dil-germān-ı söz ü sāz olanları: *Söz ve sazla gönlü doldurmak.*

meclisi reşk-āver-i gül-bün-i ʿayş idüp def gibi sīne-pür-tef ve **dil-germān-ı söz ü sāz olanları** *(308:28). [dil-germān-ı söz ü sāz olanları, -an, -lar, -ı]*

dil-güşā: *Gönül açan, kalbe ferah veren.*

Ṣabāḥī **dil-güşā** çün ḫande-i nūr *(221:22). [dil-güşā,]*

dil-güşā-ter: *Gönle daha fazla ferahlık veren.*

bundan **dil-güşā-ter** eyyām-ı bahār-ı iʿtidāl olmaz *(137:5). [dil-güşā-ter,]*

dil-ḫırāş oldı: *Gönlün törpülenmesi, akıllanmak.*

Miṣāl-i mevce-i sūhān **dil-ḫırāş oldı** *(296:29). [dil-ḫırāş oldı, -dı]*

dil-i āşüfteniñ: *Çılgın, tutulmuş gönül.*

Başında her **dil-i āşüfteniñ** yanar āteş *(280:19). [dil-i āşüfteniñ, -n, -iñ]*

dil-i derd-mend-i nālānım: *İnleyen dertli gönül.*

Esīriñ oldı **dil-i derd-mend-i nālānım** *(284:15). [dil-i derd-mend-i nālānım, -ım]*

dil-i mezbūḥ: *Boğazlanan gönül.*

Sāṭūrı zaḫmını **dil-i meẕbūḥ** ṭuymadı *(237:27). [dil-i meẕbūḥ,]*

dil-i ʿuşşāḳ: *Aşka tutulmuş gönüller.*

Ey **dil-i ʿuşşāḳ** be-dām-ı tū ṣayd *(359:18). [dil-i ʿuşşāḳ,]*

dīl-i vīrāna: *Yıkık gönül.*

Vaṣlıñı ḳıl **dīl-i vīrāna** ḥabībim neccār *(296:23). [dīl-i vīrāna, -a]*

dil-i zāra eyler: *İnleyen gönül.*

Bād-bānıyla sütūnı **dil-i zāra eyler** *(186:23). [dil-i zāra eyler, -r]*

dil-keş: *Gönül çekici, alımlı.*
1. semtinde **dil-keş** terānelerle mehter-ḫāneler ṭanīn-endāz-ı gūş-ı ins ü sürūş ve *(203:23). [dil-keş,]*
2. bir ḳartal-ı güşāde-bāl taṣvīr ü timṡāli ile derūn u bīrūnı münaḳḳaş ve üslūbı **dil-keş** *(312:6). [dil-keş,]*

dilkü: *Tilki kürkü.*

beyāż **dilkü** dört ʿaded ferve-i girān-bahā-yı dil-cū ve her biri beşer ṭonluḳ *(164:15). [dilkü,]*

dillerde dāstān: *Dilden düşmemek, çok ünlü herkesçe çok iyi bilinen.*

dillerde dāstān ve ʿaṣr-ı şerīfleri reʾs-i tārīḫ-i eyyām olacaġı bī-iştibāh idügini *(370:33). [dillerde dāstān,]*

dil-mürde-i belā: *(Köle, şairin kendisi) Bela yüzünden gönlü kararmış.*

bugün maşrabayı bālā-yı sütūna bend idüp hem bu **dil-mürde-i belā** *(242:33). [dil-mürde-i belā,]*

dil-sīr olmaları: *Gönlü tok olmak.*

dil-sīr olmaları ile ṭayy-ı ḳālīçe-i s̱ıḳlet ve refʿ-i ġubār-ı keş̱āfet ḳılmalarına iẕn ü ruḫṣat virilüp *(344:16). [dil-sīr olmaları, -ma, -lar, -ı]*

dil-sīr-i niʿam-ı iʿtibār u iʿtilā oldılar: *Sayılma ve ağırlanma nimetiyle gönülleri doygunluğa ermek.*

boyunca iḥsāna sezā ve żiyāfet-ḫāne-i pādiş̱āhīde **dil-sīr-i niʿam-ı iʿtibār u iʿtilā oldılar** *(284:7). [dil-sīr-i niʿam-ı iʿtibār u iʿtilā oldılar, -dı, -lar]*

dil-sīr-i niʿmet-i cihān-gīr-i ʿadālet-serīr olduklarından: *Adalet tahtında oturan büyük hükümdarın azığıyla gönülleri doyurmak.*

Yeñiçeriler **dil-sīr-i niʿmet-i cihān-gīr-i ʿadālet-serīr olduḳlarından** ṣoñra *(266:14). [dil-sīr-i niʿmet-i cihān-gīr-i ʿadālet-serīr olduḳlarından, -duḳ, -lar, -ı, -n, -dan, -]*

dil-sīr-i niʿmet-i ikrām ḳılındı: *Ağırlama nimetiyle gönlün doyması.*

meẕāḳlarına muvāfıḳ envāʿ-ı eṭʿime-i nefīse basṭ olunup cümlesi **dil-sīr-i niʿmet-i ikrām ḳılındı** *(344:12). [dil-sīr-i niʿmet-i ikrām ḳılındı, -ın, -dı]*

dimā: *Kan.*

dimāsına seyl ü mecrā olmaḳ ḳaṣdıyla ḳaṣṣāb başı aġaya ve maṭbaḫ-ı hümāyūn *(151:8). [dimāsına, -s, -ı, -n, -a]*

dimāġ-ı hūrān-ı behişti: *Cennet hurilerinin genzi.*

taʿṭīr ve **dimāġ-ı ḥūrān-ı behişti** teşvīr ider Beyt-i ʿArabiyye *(162:10). [dimāġ-ı ḥūrān-ı behişti, -i]*

dimāʾ-i eṭfāl: *Çocuk kanları.*

sikkīn-i kīn-i cerrāḥān-ı nā-şefḳat-āyīniñ irāḳa itdikleri **dimāʾ-i eṭfāl** *(346:3). [dimāʾ-i etfāl,]*

din-: *Söylenmek, ifade edilmek.*

duʿā-gūy-ı devlet ve ḫayr-ḫᵛāh-ı salṭanat ismi müsemmāsına muṭābıḳ velī **dinmege** *(171:17). [dinmege, --me, --ge]*

dīn yolına: *Inanç kurallarına uygun, ait yöntemler.*

Dīn yolına eyleyüp meġāzī *(127:13). [dīn yolına, -n, -a]*

dīnār: *Eski bir nevi altın sikke.*
1. **dīnār** ile kām-kār ve müşārün-bi'l-benān-ı iʿtibār eyledi *(310:5). [dīnār,]*
2. felekü'l-eflāk-ı icābete resīde eyleyüp bir ḳabża **dīnār** ile kām-kār olup gitdiler *(312:12). [dīnār,]*
3. birer ḳabża **dīnār** ve yeñiçerilerden çorbacı aġalara ve ʿasesbaşıya ve yazıcılardan *(327:26). [dīnār,]*

dīnār-ı kāl-şode-i nār: *Altın sikkeye benzer ateş parçası.*

gibi **dīnār-ı ḳāl-şode-i nār** gencīne-i Pervīz gibi hevāya ḫurūş ve *(229:17). [dīnār-ı ḳāl-şode-i nār,]*

dingil dingil: *Salak salak.*

küçe vü bāzārda nişīb ü firāza mürūr itdigi gibi **dingil dingil** oynayaraḳ ve *(258:1). [dingil dingil,]*

dīn-i Aḥmedī ʿaşḳına: *İslam dini aşkına (yalvarma amaçlı kullanılan söz).*

için **dīn-i Aḥmedī ʿaşḳına** ṭoḳsan aḳçe *(244:5). [dīn-i Aḥmedī ʿaşḳına,]*

diraḫşān: *Parlamak.*

sūzān gāh āfitāblar **diraḫşān** gāh ḫayāl-i fenerlerde ṣuver-i gūnā-gūn *(356:8). [diraḫşān,]*

dırahtān u eşcār: *Ağaçlar.*

şükūfehā-yı pür-berg ü bār ve ezhār u eşmār ve **dıraḫtān u eşcār** var ise cümlesi *(367:33). [dıraḫtān u eşcār,]*

dıraht-ı nūr oldı: *Işık ağacı gibi parlamak.*

Ḳāmeti bir **dıraḫt-ı nūr oldı** *(142:32). [dıraḫt-ı nūr oldı, -dı]*

dıraht-ı sāye-dār-ı mināre-sīmā: *Minareye benzeyen gölgeli ağaç.*

ḳurbında vāḳiʿ **dıraḫt-ı sāye-dār-ı mināre-sīmā** sāye-gāhında olan çemen-ṣuffe-i mezbūre *(150:12). [dıraḫt-ı sāye-dār-ı mināre-sīmā,]*

direk: *Ağaçtan veya demirden yapılan uzun ve kalın destek.*

emānlarına zemān u derek olan **direklerden** bendlerini fekk itdiler ve *(259:4). [direklerden, -ler, -den]*

direm-nişārī-i dest-i āṣafī: *Sadrazamın cömert elinin akçe saçması.*

Baʿdehū yine **direm-nişārī-i dest-i āṣafī** Gümüş Ṣuyı gibi ḫarāretlerini *(225:1). [direm-nişārī-i dest-i āṣafī,]*

dirhem: *Okkanın dört yüzde biri ağırlığında bir ölçü birimi.*
1. **dirhem** iki miḳrāz ve her biri dörder yüz ḳırḳ beşer dirhem iki sīm tepsi ve *(236:27). [dirhem,]*
2. dirhem iki miḳrāz ve her biri dörder yüz ḳırḳ beşer **dirhem** iki sīm tepsi ve *(236,:27). [dirhem,]*
3. yüz ṭoḳsan **dirhem** gülāb-dān ve buḫūr-dān hediyyelerini sūr emīni vesāṭetiyle *(236:28). [dirhem,]*
4. ṣoñra ketḫudāları vesāṭetiyle üç yüz altmış sekiz **dirhem** bir *(237:29). [dirhem,]*
5. sīm legen iki yüz otuz üç **dirhem** sīm ibrīḳ ve yüz dirhem sīm bir maşraba *(238:1). [dirhem,]*
6. sīm legen iki yüz otuz üç dirhem sīm ibrīḳ ve yüz **dirhem** sīm bir maşraba *(238:1). [dirhem,]*
7. ve yüz otuz altı **dirhem** sīm buḫūr-dān ve altmış yedi dirhem sīm gülāb-dān ve biñ üç yüz altı *(238:2). [dirhem,]*
8. ve yüz otuz altı dirhem sīm buḫūr-dān ve altmış yedi **dirhem** sīm gülāb-dān ve biñ üç yüz altı *(238:2). [dirhem,]*
9. **dirhem** bir sīm sīnī ber-vetīre-i muʿtāde zemīn-i ḍarāʿate nihāde olunduḳdan ṣoñra *(238:3). [dirhem,]*
10. **dirhem** bir sīm gülāb-dān ve buḫūr-dān ve seksen bir **dirhem** bir sīm şemʿ-dān *(238:16). [dirhem,]*
11. dirhem bir sīm gülāb-dān ve buḫūr-dān ve seksen bir dirhem bir sīm şemʿ-dān *(238:16). [dirhem,]*
12. ve dört yüz yedi **dirhem** bir sīm legen ve ibrīḳ ve yüz yigirmi üç dirhem bir *(238:17). [dirhem,]*
13. ve dört yüz yedi dirhem bir sīm legen ve ibrīḳ ve yüz yigirmi üç **dirhem** bir *(238:17). [dirhem,]*

14. ābdest ibrīġi ve biñ otuz yedi **dirhem** bir sīnī-i sīmīn üzere mevżūʿ ve yine *(238:18). [dirhem,]*
15. ve muʿtād üzere yüz elli **dirhem** bir sīm ḳahve ibrīġi ve mecmūʿı yedi yüz *(239:1). [dirhem,]*
16. dirhem iki legen ve iki ibrīḳ hediyyelerin dest-dāde-i ḫademe-i bār-gāh-ı hümāyūn eylediler *(239:2). [dirhem,]*
17. iki ḥirfet aṣḥābı beş yüz **dirhem** bir sīm legen ibrīḳ ve biñ dirhem bir *(239:10). [dirhem,]*
18. iki ḥirfet aṣḥābı beş yüz dirhem bir sīm legen ibrīḳ ve biñ **dirhem** bir *(239:10). [dirhem,]*
19. sīnī ve iki yüz yetmiş beş **dirhem** bir sīm şemʿ-dān ve yigirmi üç ʿaded *(239:11). [dirhem,]*
20. **dirhem** bir sīm legen ve iki yüz dirhem bir saṭl-ı sīmīn ve iki yüz dirhem bir *(240:18). [dirhem,]*
21. dirhem bir sīm legen ve iki yüz **dirhem** bir saṭl-ı sīmīn ve iki yüz dirhem bir *(240:18). [dirhem,]*
22. dirhem bir sīm legen ve iki yüz dirhem bir saṭl-ı sīmīn ve iki yüz **dirhem** bir *(240:18). [dirhem,]*
23. altı yüz **dirhem** bir sīm legen ve ibrīḳ ve yüz elli dirhem bir sīm şemʿ-dān *(241:25). [dirhem,]*
24. altı yüz dirhem bir sīm legen ve ibrīḳ ve yüz elli **dirhem** bir sīm şemʿ-dān *(241:25). [dirhem,]*
25. ve beş yüz **dirhem** sīm-i ṣāfdan maṣnūʿ bir kemer-i raḫt ve beş yüz dirhem sīm gülāb-dān *(241:26). [dirhem,]*
26. ve beş yüz dirhem sīm-i ṣāfdan maṣnūʿ bir kemer-i raḫt ve beş yüz **dirhem** sīm gülāb-dān *(241:26). [dirhem,]*
27. ve yüz **dirhem** iki ʿaded şükūfe bardaġı ve beş yüz dirhem bir tepsi *(241:27). [dirhem,]*
28. ve yüz dirhem iki ʿaded şükūfe bardaġı ve beş yüz **dirhem** bir tepsi *(241:27). [dirhem,]*
29. yüz otuz ġuruşluḳ çil aḳçe ile ṭolu yüz on **dirhem** gümüşden maṣnūʿ bir maşraba *(242:21). [dirhem,]*
30. yine incü işleme zer-tār-ı muraṣṣaʿ çerkesī filār ve üç yüz **dirhem** yaldızlı bir *(279:23). [dirhem,]*
31. sīm tepsi ve yamaḳlarından daḫi yüz ḳırḳ **dirhem** miḳdārı ṣaġīr tepsi hediyye-i muʿtādelerin *(279:24). [dirhem,]*
32. şeref-i naẕar-ı hümāyūnı iḥrāz ve beş yüz seksen **dirhem** bir gümüş legen ibrīḳ *(283:19). [dirhem,]*
33. ve iki yüz on beş **dirhem** gümüş tepsi ve yüz elli **beş dirhem** bir ḳapaḳlı ṭās-ı sīm *(283:20). [dirhem,]*
34. ve iki yüz on beş dirhem gümüş tepsi ve yüz elli beş **dirhem** bir ḳapaḳlı ṭās-ı sīm *(283:20). [dirhem,]*
35. tezyīn ü teẕhīb idüp dört ṭop aġır telli atma bürüncek ve yüz seksen iki **dirhem** *(284:3). [dirhem,]*
36. üç ṣurāḥī ve dört yüz beş **dirhem** bir sīm tepsi ve üç ṭop münaḳḳaş dimi dībāsı *(284:4). [dirhem,]*
37. **dirhem** bī-naẕīr bir sīm sīnī-i kebīr ve biñ dirhem bir gümüş şemʿ-dān ve iki *(298:24). [dirhem,]*
38. dirhem bī-naẕīr bir sīm sīnī-i kebīr ve biñ **dirhem** bir gümüş şemʿ-dān ve iki *(298:24). [dirhem,]*
39. ʿaded gül-gīr yaʿnī miḳrāż-ı sevād-gīr ve biñ **dirhem** gümüşden bir ibrīḳ ve *(298:25). [dirhem,]*
40. legen ve bir vuḳiyye miḳdārı iki sīm kāse-i sevād-kārī ve beş yüz **dirhem** sīm-i ṣāfdan *(298:26). [dirhem,]*
41. ḫoşāb-ı duʿā-yı müstecāb-ı rīḫte ḳıldılar ve yedi yüz **dirhem** bir ibrīḳ ve legen ve *(301:7). [dirhem,]*
42. yüz elli **dirhem** bir sīm maşraba-i ḥarāret-şiken ve yine ol miḳdār bir ibrīḳ-i ḳahve-i Yemen *(301:8). [dirhem,]*
43. üç yüz yetmiş beş **dirhem** bir maṭhara-i sīm ve bir vuḳiyye gümüş şemʿ-dān ve *(302:12). [dirhem,]*
44. mıḳrāż-ı sīm ve yüz elli iki **dirhem** sīm ḳahve ibrīġi ve iki yüz seksen yedi *(302:13). [dirhem,]*
45. **dirhem** sīm gülāb-dān ve iki yüz on dirhem buḫūr-dān ve çaḳşırcılar yüz otuz iki buçuḳ *(302:14). [dirhem,]*
46. dirhem sīm gülāb-dān ve iki yüz on **dirhem** buḫūr-dān ve çaḳşırcılar yüz otuz iki buçuḳ *(302:14). [dirhem,]*
47. **dirhem** bir sīm gülāb-dān ve iki yüz on dirhem buḫūr-dān ve yüz elli dört *(302:15). [dirhem,]*
48. dirhem bir sīm gülāb-dān ve iki yüz on **dirhem** buḫūr-dān ve yüz elli dört *(302:15). [dirhem,]*
49. dirhem bir sīm gülāb-dān ve iki yüz on **dirhem** buḫūr-dān ve yüz elli dört *(302:16). [dirhem,]*
50. ṭāka destār-ı muṭallā ve iki ṭonluḳ çiçekli şāl-ı girān-bahā ve biñ **dirhemden** *(305:5). [dirhemden, -den]*
51. maṣnūʿ sīm-i nāb bir kebīr ṭās-ı ḫoşāb ve biñ **dirhem** gümüşden bir ibrīḳ ve *(305:6). [dirhem,]*
52. ḳalḳan çalar sāʿat ve iki biñ üç yüz **dirhem** bir sīm kebīr tepsi ve ṭoḳuz yüz ṭoḳsan bir *(315:3). [dirhem,]*
53. ḳalḳan çalar sāʿat ve iki biñ üç yüz **dirhem** bir sīm kebīr tepsi ve ṭoḳuz yüz ṭoḳsan bir *(315:4). [dirhem,]*
54. **dirhem** bir sīm legen ve ibrīḳ ve yedi yüz seksen dirhem iki sīm kāse *(315:5). [dirhem,]*
55. dirhem bir sīm legen ve ibrīḳ ve yedi yüz seksen **dirhem** iki sīm kāse *(315:5). [dirhem,]*
56. beş yüz **dirhem** iki sīm maşraba ve sekiz yüz sekiz dirhem Fireng işi kebīr aşḳı ve *(315:6). [dirhem,]*
57. beş yüz dirhem iki sīm maşraba ve sekiz yüz sekiz **dirhem** Fireng işi kebīr aşḳı ve *(315:6). [dirhem,]*
58. ḳahve ibrīġi ve üç yüz seksen **dirhem** bir sīm buḫūr-dān ve gülāb-dān *(315:7). [dirhem,]*
59. ve iki yüz otuz ṭoḳuz **dirhem** bir sīm buḫūr-dān ve gülāb-dān *(315:32). [dirhem,]*
60. yerine yigirmi dört āyīne vażʿ olunmuş ve her biri otuz **dirhem** elvān ṣırmadan *(335:1). [dirhem,]*
61. ve yüz **dirhem** ḳadar şemʿ-dān ve yigirmi dört dāne mismār ve bir *(335:24). [dirhem,]*
62. **dirhem** bir sīm semer ve yüz ṭoḳsan dirhem bir sīm maşraba ve her biri ṭoḳsanar *(336:16). [dirhem,]*
63. dirhem bir sīm semer ve yüz ṭoḳsan **dirhem** bir sīm maşraba ve her biri ṭoḳsanar *(336:16). [dirhem,]*
64. dirhem üç dāne ṣaġīr sīm ḳahve tepsisi hediyyelerini virüp mışrāʿ beyt *(336:17). [dirhem,]*
65. ṣoñra yedi yüz **dirhem** bir kemer-i raḫt ve beş yüz dirhem bir çift rikāb-ı sīm *(336:28). [dirhem,]*
66. ṣoñra yedi yüz dirhem bir kemer-i raḫt ve beş yüz **dirhem** bir çift rikāb-ı sīm *(336:28). [dirhem,]*
67. ve iki yüz on **dirhem** bir sīm tepsi ve altı yüz yigirmi dirhem bir kemer-i raḫt *(337:5). [dirhem,]*
68. ve iki yüz on dirhem bir sīm tepsi ve altı yüz yigirmi **dirhem** bir kemer-i raḫt *(337:5). [dirhem,]*
69. ve üç yüz **dirhem** gülāb-dān ve buḫūr-dān hediyyelerin teslīm ile *(337:6). [dirhem,]*

dirhemli tüfengler: *Ağır, büyük tüfek türü. Bu tüfekler ağırlıklarına göre mermi atar.*

nā-dīde vü nā-şinīde luʿbetler gösterdiler Bir ṭarafında ṭabancalu fişekler **dirhemli tüfengler** *(203:8). [dirhemli tüfengler,]*

dīrīne: *Eski, kadim.*

ve **dīrīne** ḫıdmet-güẕār-ı āzmūde-ṣadāḳati Dobravenedik balyosı eyyām-ı sāʾirede *(350:19). [dīrīne,]*

diş: *Üst ve alt çene kemikleri üzerinde karşılıklı sıralanmış olan ve ağza alınan şeyleri koparıp çiğnemeye yarayan sert, beyazımtırak parçalardan her biri.*

başlarına mīḫ ve **dişlerine** zırnīḫ nā-şāyeste iken yine sāye-bān *(335:20). [dişlerine, -ler, -i, -n, -e]*

dīv heyʾetlü: *(Kukla için) Deve benzer.*

getürüp ve içinde **dīv heyʾetlü** ʿAcem ṣūretlü ġūl-i beyābānī ḳıyāfetlü *(304:23). [dīv heyʾetlü,]*

dīv ṣūretlü: *(Kukla) Şeytan suratlı.*

mühīb heyʾetlü **dīv ṣūretlü** pīr ü bernā ḳıyāfetlü ters-nāk tirşe-çihrelerden *(277:28). [dīv ṣūretlü,]*

dīvān: *Toplantı.*
1. çün ḳaldı **dīvān** irteye zemzemesiyle ḥużżār u nuẕẓār her biri bir semte tār u mār olup *(204:16). [dīvān,]*
2. Baʿdehū mışrāʿ Ṣavuluñ bī-çāreler çün ḳaldı **dīvān** irteye neşīdesi ile çıḳ çıḳ-ı raḳḳāṣ *(289:33). [dīvān,]*

dīvān: *Devlet işlerinin görüşüldüğü ve halkın talep ve şikayetlerini dile getirdiği padişah huzuru.*

dīvān-ḫāne ṭarafını şeref-i ḳudūmleriyle şeref-yāb buyurduḳlarında sāʾir **dīvānlarda** *(372:15). [dīvānlarda, -lar, -da]*

dīvān bisāṭlı: *Oturma yerinin kilimi.*

beyāż üst kürki ile **dīvān bisāṭlı** semend-i müşgīn-bāl-i ʿizz ü iḳbāle faṣṣ-ı ḫātem-i zīn olup *(155:12). [dīvān bisāṭlı,]*

dīvān çavuşlarından: *Divanlarda hükümdarların hizmetinde bulunan muhzır veya yaver gibi subaylara verilen isim.*

başyazıcı efendiye ve **dīvān çavuşlarından** ḳulaġuz çavuşa keffe-i mīzān-ı inṣāf olan *(327:27). [dīvān çavuşlarından, -n, -dan]*

dīvān eşvābı: *Divani giyim. Düğün, divan toplantısı veya dış ülkelerden misafir gelindiği sırada devlet protokolünde bulunanların resmi giyimleri.*

ocaḳ żābiṭleri ve neferātı **dīvān eşvābı** ile Lāleli Çeşme ḳarşusundan ve *(366:2). [dīvān eşvābı,]*

dīvān esvābları: *Divani giyim. Düğün, divan toplantısı veya dış ülkelerden misafir gelindiği sırada devlet protokolünde bulunanların resmi giyimleri.*

dīvān eşvābları ile sāʿat yedi buçuġı tecāvüz iderek ṣadr-ı ʿālīye teşrīf eylediklerinden *(373:12). [dīvān eşvābları,]*

dīvān ḳaftānları: *Divan kaftanı, devlet büyüklerinin ve saray görevlilerinin önemli zamanlarda giydikleri kaftan.*

dīvān ḳaftānları ile ve ṭablalar ile süfre-keşān yüridiler ve müsāfir çergelerine *(266:26). [dīvān ḳaftānları,]*

dīvān kīse-dārı: *Divan kaleminin şefi.*

Ve süfre-i erbaʿada mektūbī ḫalīfesi Nūḥ Efendi ve **dīvān kīse-dārı** ve rūz-nāmçe-i evvel ḫalīfesi *(320:10). [dīvān kīse-dārı,]*

dīvān kürki: *Osmanlılarda devlet adamlarının resmi zamanlarda ve törenlerde giydikleri kürk.*

ḥażretleri kallāvī ve **dīvān kürki** ile pīrāye-i silk-i cemʿiyyet oldılar *(155:10). [dīvān kürki,]*

dīvān otaġı: *Merasim çadırı.*

dīvān otaġı pīş-gāhında ḥasbe'l-muʿtād ictimāʿ u iḫtişād idüp sāʿat on ikiye *(155:5). [dīvān otaġı,]*

dīvān otaġına: *Padişah ve devletin önemli kademlerinde bulunan devlet görevlilerinin bulunduğu çadır.*

ve vüzerā-yı ʿālī-ḥażret ve ṣudūr-ı vālā-menzilet **dīvān otaġına** ʿavdet ve *(156:28). [dīvān otaġına, -n, -a]*

dīvān otaġında: *Padişah ve devletin önemli kademlerinde bulunan devlet görevlilerinin bulunduğu çadır.*

daʿvet ile ikrām olunmuşlar idi Sāʿat-ı sādisede **dīvān otaġında** *(177:1). [dīvān otaġında, -ı, -n, -da]*

dīvān raḥtı: *Divan takımı, divanda giyilen giysi.*

çerkesī filār ve **dīvān raḫtı** ve ʿabāyīler ve şāṭırān ġaddāre-be-dest zerrīn-kemer *(365:9). [dīvān raḫtı,]*

dīvān raḥtlu: *(At için) Divan donanımlı, tam takım giydirilmiş.*

dīvān raḫtlu semend-i ṣabā-reftāra süvār ve ḳudūm-ı meymenet-lüzūmlarına *(373:22). [dīvān raḫtlu,]*

dīvān rahtlu semend-i dil-pesende: *Divan takımlı, gösterişli at.*

ḳaṭīfe şalvār ve çerkesī filār ile **dīvān raḫtlu semend-i dil-pesende** süvār ve *(366:1). [dīvān raḫtlu semend-i dil-pesende, -e]*

dīvān ṭaʿāmı: *Divan üyelerinin bir arada bulunup yediği yemek.*

dīvān ṭaʿāmı ile iṭʿām olunduḳdan ṣonra vüzerā-yı ʿiẓām ḳānūn üzere *(372:34). [dīvān ṭaʿāmı,]*

Dīvān Yolı: *Divanyolu; Osmanlı İmparatorluğu'nda kullanılan protokol yolu.*

çıḳdıḳdan ṣoñra **Dīvān Yolı** ile Lāleli Çeşme ve Ḍarb-ḫāne-i ʿAtīḳ ve Vālide Ḥammāmı *(366:18). [Dīvān Yolı,]*

dīvān-ḫāne: *Kubbealtı, saraylarda divanın toplandığı ve resmikabullerin yapıldığı geniş mekân.*
1. **dīvān-ḫāne** ṭarafını şeref-i ḳudūmleriyle şeref-yāb buyurduḳlarında sāʾir dīvānlarda *(372:15). [dīvān-ḫāne,]*
2. **dīvān-ḫāneden** cümleden aḳdem ḳalḳup süvār ve ḫāric-i bāb-ı hümāyūnda *(372:35). [dīvān-ḫāneden, -den]*

dīvān-ı hümāyūn: *Devlet işlerinin görüşüldüğü ulu divan, büyük meclis.*

aġalar menzili dāʾiresinden **dīvān-ı hümāyūn** tertībi üzere ber-resm-i ḳadīm *(262:18). [dīvān-ı hümāyūn,]*

dīvān-ı hümāyūna: *Devlet işlerinin görüşüldüğü ulu divan, büyük meclis.*

ketḫudā-yı sāmī-vaḳārları **dīvān-ı hümāyūna** gider gibi *(155:13). [dīvān-ı hümāyūna, -a]*

dīvān-ı ʿīd: *Bayram divanı, bayram merasimi.*

ṭavāʾif-i ʿaskeriyān **dīvān-ı ʿīd** tertībi üzere elbise-i maḫṣūṣe-i dīvāniyye ile *(155:4). [dīvān-ı ʿīd,]*

dīvān-ı ʿīd: *Bayram dolabı, dönme dolap. Genellikle bayram zamanı ve şenliklerde kurulduğu için bu adı almıştır.*
1. muḳaddem nāʾil-i dest-būs-ı Ḫudāvendigār-ı aʿẓam oldı Baʿdehū **dīvān-ı ʿīd** *(156:16). [dīvān-ı ʿīd,]*
2. **dīvān-ı ʿīd** resmi üzere çāşnī-gīrān-ı ḫāṣṣa mücevveze ve üst ḳaftānlar ile *(158:29). [dīvān-ı ʿīd,]*

dīvān-ı Kemāl-i Ḫˇocendī: *Hucent'li Kemal Divanı (Yaklaşık sekiz bin beyit ihtiva eden bir eserdir).*

aṣḥāb-ı kemāliñ dil-pesendi bir bī-naẓīr **Dīvān-ı Kemāl-i Ḫˇocendī** ve bir *(167:2). [dīvān-ı Kemāl-i Ḫˇocendī,]*

dīvān-ı mümtāz: *(III. Murat'ın divanı) Seçkin divan.*

bir **dīvān-ı mümtāz** ve bir cild Şerh-i nüsḫa-i Gülşen-i Rāz *(167:20). [dīvān-ı mümtāz,]*

dīvār: *Duvar, bina, arsa, bahçe etrafına taştan yapılan perde.*
1. Ol gice **dīvāra** yapışdırdı şemʿ *(217:7). [dīvāra, -a]*
2. der-kinār ve ʿaşaḳ-ı pīçān **dīvāra** ve efʿī eşcāra ṣarmaşup çıḳdığı gibi refte refte *(243:10). [dīvāra, -a]*
3. sütūnı der-āġūş ve efʿī **dīvāra** ve tāk-ı engūr eşcāra *(362:29). [dīvāra, -a]*

dīvār-ı hemvārın: *Düzgün duvar.*

şemīm-i sünbül-zār İremle müsāvī gelür ve **dīvār-ı hemvārın** *(296:13). [dīvār-ı hemvārın, -ın]*

dīvār-ı kahve-ḫānede: *Kahvehane duvarı.*

ḳahveler ile aġırlayup ve ol **dīvār-ı ḳaḥve-ḫānede** muṣavver ḥayyāt-ı bī-ḥayāt *(224:19). [dīvār-ı ḳaḥve-ḫānede, -de]*

dīv-i pür-rīv: *Hileci şeytan.*

ile **dīv-i pür-rīv** ṣūretinde iẓhār-ı luʿbet ve īrāṯ-ı şeṭāret iderek güẕār ve günā-gün *(204:11). [dīv-i pür-rīv,]*

dīviñ dehānı: *Korkunç görünüşlü kuklanın ağzı.*

dīviñ ki **dehānı** derīçe-i ġār gibi açılup vaḳt vaḳt ṣadā-yı ḫaşyet-fermā vü dehşet- efzāsı *(253:37). [dīviñ dehānı,]*

dīv-peyker: *Şeytan görünüşlü.*

ʿaḳabe gelüp ḳıç ṭarafında bir mühīb **dīv-peykeri** ve cānib-i āḫerinde bir nice *(253:35). [dīv-peykeri, -i]*

diyār: *Memleket, ülke, belde.*

diyārları menşeʾ-i ẓuhūr iken ile'l-ān böyle umūr-ı ġarībe-i ḥayret-baḫşā *(339:29). [diyārları, -lar, -ı]*

Diyārbekir vālīsi Fāżıl ʿOsmān Paşa: *III. Ahmet döneminde, Diyarbakır valiliği yapmış olan devlet görevlisi.*

ḥālā **Diyārbekir vālīsi** vezīr-i mükerrem saʿādetlü **Fāżıl ʿOsmān Paşa** *(200:1). [Diyārbekir vālīsi Fāżıl ʿOsmān Paşa,]*

Diyār-bekir voyvodası: *Diyarbakır'da yüksek vergi gelirlerini toplayan tahsildar.*

Diyār-bekir voyvodası cānibinden tedārük olınan hedāyā-yı sūr *(348:7). [Diyār-bekir voyvodası,]*

diyār-ı çīn: *Çin ülkesi.*

her tār-ı mūy-ı müşgīn-būy-ı perçeminde biñ **diyār-ı Çīn** āvīzān ve her cünbiş-i ṣafā-baḫşına *(369:12). [diyār-ı çīn,]*

diyet olmaġa: *Diyet akçesi, ödenti.*

ḫālikine **diyet olmaġa** vāfī çil para ile memlū maşraba-i sīmīn on iki gün *(361:30). [diyet olmaġa, -maġ, -a]*

diz: *Sıralamak, bir sıra halinde bulundurmak.*
1. içün ḫāżır u āmāde ḳılınmaġla ṣaff-ı küleng gibi **dizildiler** ve *(157:1). [dizildiler, -il, -di, -ler]*
2. **dizüp** ṣu ile ṭoldurdı ve luʿbet-bāzlıḳda bir mertebe ṣuyın buldurdı ki bir *(176:25). [dizüp, -üp]*
3. Müje ḫaylin **dizer** ol nergis-i mestān ṣaf ṣaf *(186:1). [dizer, -er]*
4. dört ṭabla eşmār-ı gūnā-gūn ve ezhār-ı leṭāfet-meşḫūn **dizilmiş** *(219:9). [dizilmiş, -il, -miş]*

diz-: *Sıralamak, bir sıra halinde bulundurmak.*

tügme gibi rişte-i bārīk-i rāh-ı yemīn ü yesāra **dizdiler** Ve *(299:6). [dizdiler, -di, -ler]*

dizil: *Sıralanmak, yerleştirilmek.*
1. Sīnī **dizilüp** şebān u rūzān *(128:12). [dizilüp, -üp]*
2. **dizildikde** ol Yūsuf-ṭalʿatān-ı bī-bahā ḫarīdārān-ı viṣāllerine mışrāʿ *(284:12). [dizildikde, -dikde]*
3. Yaʿnī ḳuyumcılar daḫi ālāyların bir ḳālıba ḳoyup silk-i incü gibi **dizilüp** *(298:4). [dizilüp, -üp]*
4. Ve ṣaff-ı zīb-i Ālāy-ı Ḳazzāzān ḳarşu yaḳada **dizilüp** ṭuran öksüzce şākirdlerin *(299:3). [dizilüp, -üp]*
5. pīş ü pīşe tügme gibi **dizilen** erbāb-ı temāşānıñ ḳāmet-i niyāzlarına ḫilʿat-dūz-ı nāz olaraḳ *(301:27). [dizilen, -en]*
6. **Dizildi** sīm ile zerrīn şükūfe-dān üzre *(349:10). [dizildi, -di]*

dobravenedik: *Dubrovnik, Hırvatistan.*

Dobravenedik ṭarafından cizyelerin teslīm ve *(355:4). [dobravenedik,]*

Dobravenedik balyosı: *Dubrovnik (Hırvatistan) elçisi.*

ve dīrīne ḫıdmet-güẕār-ı āzmūde-ṣadāḳati **Dobravenedik balyosı** eyyām-ı sāʾirede *(350:19). [Dobravenedik balyosı,]*

dög: *Dövmek, darp etmek.*

Dögdi gögüs ol ḳadar naḳāre *(294:7). [dögdi, -di]*

döge döge: *Döve döve, hırpalayarak.*
1. her sūya gürīzān olup ṣıbyān-ı erbāb-ı ḥirfet tirşeden gürz ü debbūs ile **döge döge** *(279:14). [döge döge,]*
2. masḫara ibne-i ḫˇānları daḫi müzāḥ ṣūretinde **döge döge** keşkek itdiler *(301:2). [döge döge,]*

doġrı: *Doğru, tarafına; belli bir istikamete varmak üzere. Doğru, tarafına; belli bir istikamete varmak üzere. -e doğru anlamı katan yönelme bildiren edat.*

otaġ-ı hümāyūn muḳābilinden yeñiçeri ordusına **doġrı** altı yüz adım miḳdārı rīsmānlar *(263:12). [doġrı,]*

dögül: *Dövmek, ezmek.*

ve ḳazġan-ı kūs gibi baḳırlar kürece kürece **dögülmede** idi ʿAsker ḳalʿa müstaḥfızları *(303:8). [dögülmede, -mede]*

dökücibaşı: *Topçu başına nezaret eden, topçu başının emrinde bulunan görevli, serihtegân.*

ketḫudāları ve ṭop ʿarabacısı ketḫudāsı ve **dökücibaşı** ve iki nefer tersāne kātibleri oturup *(338:27). [dökücibaşı,]*

dolāb: *Dönme dolap, oyun aracı.*

sāḥa-i ʿīd-gāh gibi **dolāblar** yapılup her çeşmi bir āfitāb-ı merdüm-nümā-yı Yūsuf-liḳāya *(203:29). [dolāblar, -lar]*

dolāb: *Devreden, dönen.*

burc-ı āsumānī gibi on iki pelleyi ḥāvī bir **dolāb** var idi ki her bir gözünde bir *(254:12). [dolāb,]*

dolāb: *Bir fişek türü.*

āvīḫte gāh **dolāblar** gerdān gāh daḫmeler nümāyān gāh māhtāblar *(356:7). [dolāblar, -lar]*

dolāb nağmesiyle: *Fişeğin dönerken çıkardığı ses.*

tüfeng ḳadar ṣadāsı ve çarḫī fişegiñ gerdişinden devr uṣūlinde **dolāb nag̱mesiyle** *(309:7). [dolāb nag̱mesiyle, -y, -le]*

dolāb u dükkānların: *Dolap ve dükkan, esnaf tezgahı.*

üstinde sāḫte **dolāb u dükkānların** numūne-i burc-ı s̱evr eylediler ve ḳumāş-ı Tebrīze *(283:26). [dolāb u dükkānların, -lar, -ın]*

dolāb-ı ʿīde: *Bayram dolabı, eğlence zamanlarında kullanılan dönme dolap.*

Olmuşdı **dolāb-ı ʿīde** tims̱āl *(132:6). [dolāb-ı ʿīde,]*

dolāb-ṣıfat: *Dolap gibi.*

Dolāb-ṣıfat idince devrān *(229:4). [dolāb-ṣıfat,]*

dön: *Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.*
1. **Döndükçe** g̱arīb tāb virdi *(132:1). [döndükçe, -dükçe]*
2. Pül-i dūlāb **döndi** sūr-gehde burc-ı mīzāna *(203, 32). [döndi, -di]*
3. ḫayāl-i fener gibi **döndükçe** icāle-i ṣuver-i gūnā-gūn-ı nār u nūr eyleyüp *(227:23). [döndükçe, -dükçe]*
4. Döndükçe **döndi** ṣuʿle-i cevvāleye hemān *(228:4). [döndi, -di]*
5. **Döndükçe** döndi ṣuʿle-i cevvāleye hemān *(228:4). [döndükçe, -dükçe]*
6. Şimdi **dönsün** ḳo ag̱ır ḳahve ile fincānlar *(232:18). [dönsün, -sün]*
7. **döndürdüm** bu çarḫ-ı kec-revi şimdi terānesiyle āg̱āze-i ḥamd ü s̱enā ḳıldılar *(235:30). [döndürdüm, -dür, -dü, -m]*
8. ile ḥamel-i āsumāna **döndirüp** bir süri bere-i yek-sāleniñ kimini sīm ḫançer *(237:2). [döndirüp, -dir, -üp]*

dön: *Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.*
1. Ṣaḥn üzre ḥabāba **döndi** ser-pūş *(158:24). [döndi, -di]*
2. Esed burcına **döndi** ol ḫıdīv-i şīr-i ṣavletle *(181:10). [döndi, -di]*
3. mezraʿa-i zaʿferāna **döndürdiler** *(181:3). [döndürdiler, -dür, -di, -ler]*
4. maʿreke-gāh-ı yelāna **döndüren** efsāne-şinevān-ı g̱ayret-keş gibi *(181:27). [döndüren, -dür, -en]*
5. tesḫīr-i ʿazīmet-ḫānāna **döndürdiler** *(183:17). [döndürdiler, -dür, -di, -ler]*
6. meydānı sūḳu'n-nisāya **döndürdiler** Ṣabāḥ u mesā *(205:1). [döndürdiler, -dür, -di, -ler]*
7. **dönmüş** iken şemʿ-dānıñ üzerine bir ḫum vaż ʿ idüp bu ḫāl ile refīkiniñ dūşına *(210:5). [dönmüş, -müş]*
8. sīm ü zerrīn ile ārāste bir gülzāra **dönüp** her biri decāce-i dāne-çīn-āsā iltiḳāt-ı nuḳreye *(224:14). [dönüp, -üp]*
9. **döndi** ki mışrāʿ Ḫançerinden ḳan ṭamar ag̱zında ammā būy-ı şīr ve *(237:5). [döndi, -di]*
10. yemīn ü yesār-ı reh-güẕārı ḫıyābān-zāra **döndürdiler** ve *(238:8). [döndürdiler, -dür, -di, -ler]*
11. temyīz-i ḳışr u lübb ile cülūd-ı enʿām-ı meslūḫayı ṣafaḥāt-ı nüsḫa-i teşrīḥe **döndirüp** *(239:5). [döndirüp, -dir, -üp]*
12. **döndürdiler** Cüvān-ı ṣandūḳa-nişīn çīre-destī-i nezāket ile ber-ḳāʿide icrā-yı ṣanʿat *(239:21). [döndürdiler, -dür, -di, -ler]*
13. Feżā-yı gülşene **döndürdi** ḳadd çekdikçe çün şimşād *(243:19). [döndürdi, -dür, -di]*
14. gelüp gitdiler ve seren ṣırıḳların mīzān-ı resen-bāza **döndirüp** rīsmān üzere bī-pervā *(244:27). [döndirüp, -dir, -üp]*
15. her gūşesinde bir kūze-i memlū-yı Mışrī ile mühr-i Süleymāna **dönüp** *(246:15). [dönüp, -üp]*
16. gūyā ḳabā-yı nārencī ile cilve-zenān raḳḳāṣ-beçegāna **dönüp** *(263:34). [dönüp, -üp]*
17. döndiler *(271:30). [döndiler, -di, -ler]*
18. Nebāt şīşesine **döndi** ḫāmem ey Vehbī *(280:23). [döndi, -di]*
19. ḥabāb-ı baḥr-ı zeḫḫāra **döndürdi** lākin bu ṭūfān-ı keder-şūy *(290:5). [döndürdi, -dür, -di]*
20. iz̤hārından ṣoñra **dönüp** maḳāmlarında ḳarār ve çekdirme daḫi yerinden ḳopup *(295:23). [dönüp, -üp]*
21. mirʾāt-ı cilā-dādeye **dönüp** fer ü şevket ve vaḳār u ʿaz̤amet ile ḫurşīd-i cihān-ārā *(311:6). [dönüp, -üp]*
22. **Dönd**i keştī çanaḳlıġına felek *(323:20). [döndi, -di]*
23. **Döndi** Ṣūda cezīresine ḫıyām *(324:9). [döndi, -di]*
24. Sūḳ-ı āyīne-gerān ṣūretine **döndi** cihān *(326:25). [döndi, -di]*
25. ḫayme bir perde-i ḫayāl-bāza **döndi** Silsile-i maṭar-ı vābile bir iki sāʿat fāṣıla *(326:21). [döndi, -di]*

26. çekilen tekellüfāt-ı sūriyyeleri ṣaġdıç emegine **dönecegi** mütebeyyen iken yine *(326:13). [dönecegi, -eceg, -i]*
27. **Döndi** ṣafvetle hevā ʿālem-nümā āyīneye *(334:1). [döndi, -di]*

dön: *Çevirmek.*
1. külḫan-ı āteş-bāra **döndürüp** bu ḳadar edevāt-ı nāriyye ber-hevā oldıġından *(173:16). [döndürüp, -dür, -üp, -]*
2. ṣuʿle-i cevvāleye **döndürdi** *(176:27). [döndürdi, -dür, -di]*

dön: *Başka bir şey halini almak, dönüşmek, değişmek.*
1. gūyā faṣṣı ḳonmamış nigīn-dāna **dönmüş** idi *(174:10). [dönmüş, -müş]*
2. zümürrüd-gūn fincānlar ile muraṣṣaʿ kemere **döndürüp** ve gāh ṭaraf-ı dāḫilinde *(175:20). [döndürüp, -dür, -üp]*

dön: *İlk başta yaptığı işle meşgul olmak.*

dönüp merāsim-i iṭʿām riʿāyet ü itmām ve zebān-ı gülāb-dān naġme-i ḳum ḳum *(226:32). [dönüp, -üp]*

dön-: *Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.*
1. **dönüp** ġırīv-i mestānesi eflāke yeter idi *(181:25). [dönüp, -üp]*
2. ṣuʿle-i cevvāl gibi **döner** ve ʿArab mızraḳdan tefkīk-i naẓar itmeyüp meydānda cevlān eyler *(209:17). [döner, -er]*
3. vaḳf-ı gerdiş-i enẓār iderek āheste āheste her cānibe **döner** giderdi ve bāġçe-i meẕkūreniñ *(219:3). [döner, -er]*
4. **Döndükçe** ġarīb tāb virdi *(229:6). [döndükçe, -dükçe]*

dön-: *Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.*

lāne-gīr-i miyāne-i āteş olan semendere **dönüp** li-münşiʾihi *(228:3). [dönüp, -üp]*

dön gel: *1) Gidilen yerden dönüp gelmek 2) Karadeniz'de muşmulaya verilen isim.*

baḳḳālarıñ dilberleri ile şeftālū bāzārına girüp **dön gel** deyu çaġırup ol daḫi *(281:14). [dön gel,]*

donan: *Donanmak. II süslenmek, bezenmek.*

cānib-i sütūde-menāḳıbından daḫi bir mükemmel **donanmış** *(214:17). [donanmış, -mış]*

donanma-i nuṣret-iḥtivā-yı sulṭānī: *Hükümdarın başarı yüklü donanması.*

silāḥ-dār-ı sābıḳ vezīr ibni vezīr Ḥüseyin Paşa-zāde İbrāhīm Paşa ve **donanma-i nuṣret-iḥtivā-yı sulṭānī** *(141:12). [donanma-i nuṣret-iḥtivā-yı sulṭānī,]*

döndükçe döner: *Sürekli döner vaziyette bulunmak.*

merdüm-i perī-liḳā **döndükçe döner** ve çeşm-i erbāb-ı temāşāyı vaḳf-ı gerdiş-i ḥayret ider *(254:13). [döndükçe döner, -er]*

döndür: *Benzetmek, çevirmek.*
1. ile her şehriñ dāʾire-i ḥiṣārı dāʾire-i rāmişgerān-ı sūra **döndürülüp** kāffe-i enām *(140:33). [döndürülüp, -ül, -üp]*
2. **döndürmüşler** idi *(157:18). [döndürmüşler, -müş, -ler]*

3. ṣaḥrāyı deryāya **döndürmek** irādesine maṣrūf olmaġın tekmīl-i esbāb-ı sürūr *(260:4). [döndürmek, -mek, -]*

dörd: *"Dört" asıl sayı sıfatı.*
1. maḳām-ı çār-gāhda faṣla ser-aġaz eylemiş yaʿnī sāʿat henüz **dörde** gelmiş *(291:17). [dörde, -e]*
2. maṣnūʿ ḫayāl-i fenerler olup bir çarḫ ile **dördi** birden devvār ve güneş *(368:5). [dördi, -i]*

dörd: *(Göstericiler) "Dört" asıl sayı sıfatı.*
1. yerinden ceste ve mānend-i berḳ-i cehende bir perende ile **dördiniñ** daḫi *(223:11). [dördiniñ, -i, -n, -iñ]*
2. şākirdini daḫi dest ü pā-beste eyleyüp yine ḥālet-i meẕkūre ile **dördiniñ** *(223:13). [dördiniñ, -i, -n, -iñ]*

dörder: *Dört asıl sayı sıfatının "er" ekiyle üleştirme sayı sıfatına dönüşmüş hali.*
1. ve Hidāye ve her biri **dörder** ṭonluḳ rūmī ve raḫīmī çiçekli dībā-yı zībā *(191:34). [dörder,]*
2. **dörder** ṭāḳa kemer-bend ve ṭonluḳ ṣāl ve dört telli badili gelüp ve Selānīk ḳāḍīsi Şikārī-zāde Efendi *(192:19). [dörder,]*
3. her biri ikişer ṭonluḳ ʿacemī vü rūmī dībā ve **dörder** ṭonluḳ telli *(225:32). [dörder,]*
4. ṭarafından at bedeli bir ḳıṭʿa cevher-i girān-ḳıymet-i bī-naẓīr ve **dörder** ʿaded *(249:9). [dörder,]*
5. **dörder** beşer kūze-i Mışrīyi ḳandīl-i mināreye müşākil eyleyüp cümlesini *(247:10). [dörder,]*
6. dībā ve sāde ve muṭallā **dörder** ṭonluḳ hatāyī-i zībā ve hem-çün Şehr-i Zūr beglerbegisi *(249:11). [dörder,]*
7. ve **dörder** ṭonluḳ sāde ve muṭallā hatāyī-i nāzük-nigār ve dörder ṭāḳa destār-ı ḫünkārī *(249:14). [dörder,]*
8. ve dörder ṭonluḳ sāde ve muṭallā hatāyī-i nāzük-nigār ve **dörder** ṭāḳa destār-ı ḫünkārī *(249:14). [dörder,]*
9. uç mevżiʿine taḫmīnen üçer **dörder** ẕirāʿ Rūmili taʿbīr olunur kerāsteden *(258:11). [dörder,]*
10. ve bunlardan mā-ʿadā her biri **dörder** ṭonluḳ ʿacemī dībā ve nev-ẓuhūr telli hatāyī-i girān-bahā *(265:14). [dörder,]*
11. **dörder** ṭonluḳ dībā-yı rūmī ve telli ve sāde hatāyī-i zer-kārī ve dörder ṭāḳa *(307:13). [dörder,]*
12. dörder ṭonluḳ dībā-yı rūmī ve telli ve sāde hatāyī-i zer-kārī ve **dörder** ṭāḳa *(307:13). [dörder,]*
13. Bostāncıbaşı es-seyyid Meḥmed Aġadan bir taḫta post-ı semmūr ve **dörder** *(307:15). [dörder,]*
14. Se-pālār üzere atılan hevāyīlerin ḫod naḫl-i ḫurmādan ḫoş-nümā **dörder** *(309:13). [dörder,]*
15. ʿūd-ı māverdī-i enfes ve iki ṭabaḳ buḫūr-ı mülebbes ve **dörder** ṭabaḳ ḳaranfül ve *(314:21). [dörder,]*
16. Ve rūz-nāmçe-i evvel Meḥemmed Begefendiniñ daḫi her bir nevʿi **dörder** *(321:28). [dörder,]*
17. ve her biri **dörder** ṭonluḳ İstanbul ser-ā-seri ve ʿacem dībāsı ve her cinsi beşer *(321:34). [dörder,]*
18. üzere her biri **dörder** ṭonluḳ hatāyī-i muṭallā ve aṭlas-ı tāb-dār ve üç *(353:29). [dörder,]*
19. buḫūrī ṣāl ve yine her biri **dörder** ṭāḳa bervecī alaca ve ḳuṭnī-i hindī ve aṭlas-ı firengī *(354:11). [dörder,]*
20. **dörder** ṭāḳa destār-ı hilāli ve ṣāl ve telli hatāyī ve ḳuṭnī-i ʿālü'l-āl *(354:26). [dörder,]*
21. **dörder** beşer yazıcılara ve çavuşlara üçer **dörder** oṭabaşılara ikişer üçer *(358:13). [dörder,]*
22. dörder beşer yazıcılara ve çavuşlara üçer **dörder** oṭabaşılara ikişer üçer *(358:13). [dörder,]*
23. Ve her naḫl-ı kebīriñ eṭrāf-ı erbaʿasında **dörder** ḳol yapılup ve dörder alat *(367:12). [dörder,]*
24. Ve her naḫl-ı kebīriñ eṭrāf-ı erbaʿasında dörder ḳol yapılup ve **dörder** alat *(367:12). [dörder,]*
25. naḫl-i kebīrler gibi **dörder** ḳol yapılup yine tersāne dilīrlerine taḫmīl ve kendiler *(368:7). [dörder,]*

dörder dörder: *Dört tane olacak şekilde sıralama yapmak.*

hem-ʿinān **dörder dörder** mürāfaḳa ve üftān u ḫīzān birbirleriyle müsābaḳadan *(223:19). [dörder dörder,]*

dörder yüz kırk beşer: *Dört yüz kırk beş, asıl sayı sıfatının "er" ekiyle üleştirme sayı sıfatına dönüşmüş hali.*

dirhem iki miḳrāz ve her biri **dörder yüz ḳırḳ beşer** dirhem iki sīm tepsi ve *(236:27). [dörder yüz ḳırḳ beşer,]*

dördinci: *Dört, asıl sayı sıfatının "inci" ekiyle sıra sayı sıfatına dönüşmüş hali.*
1. Bu Maḳāle Leyālī-i Sūr-ı Hümāyūnuñ **Dördinci** Gicesi ki Leyletü's-Sebtdir *(202:1). [dördinci,]*
2. Māh-ı mezbūruñ on sekizinci ve sūr-ı hümāyūnuñ **dördünci** güni ki *(204:19). [dördünci,]*

dört: *"Dört" asıl sayı sıfatı.*
1. şitāb eyledi Ve dāʿire-i kemer-bend-i miyānı ḳadar bir çenberi daḫi ol **dört** çenbere *(158:13). [dört,]*
2. teng-ter **dört** çenberi āb-ı cārīye memerr olan kemer gibi yek-dīgere *(158:11). [dört,]*
3. beyāż dilkü **dört** ʿaded ferve-i girān-bahā-yı dil-cū ve her biri beşer ṭonluḳ *(164:15). [dört,]*
4. dört ʿaded şeş-ḫāne tüfeng ve bir ʿaded tüfeng-i Macārī ki her biriniñ gürūheleri *(165:5). [dört,]*
5. ṣof-ı ḫünkārī ve altı ṭāḳa destār ve beş ʿaded ḳuṭnī-i enfes ve **dört** ṭonluḳ aṭlas *(171:21). [dört,]*

6. māʿadā altı ṭāḳa destār-ı ʿālü'l-ʿāl ve **dört** ḳuṭnī ve altı şāl ve üçer ṭonluḳ dībā *(171:29). [dört,]*
7. gibi nūrānī vü ṣāf ve **dört** ṭonluḳ ṣof ki her biri nefāset ü leṭāfet ile mevṣūf idi *(171:31). [dört,]*
8. ḫāṣeb-pāreniñ iki cānibinde yalmanı yuḳaru ve ṭūlānī **dört** şemşīri *(176:15). [dört,]*
9. üç ṭonluḳ ṣof-ı bī-naẕīr ve **dört** ʿaded ḳuṭnī-i hindī ve iki ṭāḳa ser-āmed destār-ı bendī *(189:4). [dört,]*
10. ḳuṭnī ve üç ṭāḳa telli germsūd-ı hindī ve üç ṭonluḳ şāl ve **dört** ʿaded ṣof ve beş *(190:19). [dört,]*
11. ḳuṭnī-i ʿālü'l-ʿāl ve **dört** ṭonluḳ ṣavāyī alaca ve beş ṭonluḳ ṣof maʿrūż-ı ʿatebe-i celālet-mevṣūf ḳılındıḳdan ṣoñra *(191:36). [dört,]*
12. Ḳuhistānī ve bir cild-i vāḥidde kitāb-ı İḥyāʾü'l-ʿUlūm ve **dört** ṭāḳa ḳuṭnī-i müşgīn-tār u pūd *(191:23). [dört,]*
13. Ḳuhistānī ve bir cild-i vāḥidde kitāb-ı İḥyāʾü'l-ʿUlūm ve **dört** ṭāḳa ḳuṭnī-i müşgīn-tār u pūd *(191:24). [dört,]*
14. ve beş ʿaded sāde ḳuṭnī ve beş ṭāḳa alaca ḳuṭnī ve **dört** ṭāḳa meḫter-ḫānī ve *(192:18). [dört,]*
15. dörder ṭāḳa kemer-bend ve ṭonluḳ şāl ve **dört** telli badili gelüp ve Selānīk ḳāḍīsi Şikārī-zāde Efendi *(192:19). [dört,]*
16. ṭarafından daḫi bir Muṣḥaf-ı Şerīf ve beş ḳuṭnī ve **dört** ṭonluḳ *(192:20). [dört,]*
17. Ve çerge-i ṣāniyede daḫi **dört** süfre ḳurılup ḥużūr-ı hümāyūna duḫūl şerefinden *(194:19). [dört,]*
18. merḥūmuñ selīl-i celīli Meḥemmed Sāʿīd Efendi ile **dört** ʿaded *(201:22). [dört,]*
19. ḳurılup burūc-ı felek gibi dāʾir ve üstinde sitāregān-ı seyyāre gibi **dört** *(203:27). [dört,]*
20. sāʾir ḫademe-i dīvān ḫıdmet-i iṭʿāmda pūyān olup üç direklide **dört** süfre-i elvān-niʿām *(215:10). [dört,]*
21. süfre ve **dört** simāṭ döşenüp sādāt-ı bāhirü's- saʿādāt ikrām ve baḳiyyeleri ile *(215:25). [dört,]*
22. **dört** ṭabla eṣmār-ı günā-gün ve ezhār-ı leṭāfet-meşḥūn dizilmiş *(219:9). [dört,]*
23. ḫumbara ve üç hāvan ve **dört** çarḫ-ı felek ve bunuñ gibi nice bāriḳa-pāş *(220:3). [dört,]*
24. medḥūş u ḥayrān eyler idi Ve ṭāḳında rīsmān-beste **dört** ʿaded kebş-i zerrīn-şāḫ *(220:28). [dört,]*
25. Ve **dört** ʿaded ḳahve dögecek timür toḳmaġı birbirine ilşāḳ ve bir sīḫ-i sūzen-miṣāle *(223:5). [dört,]*
26. Baʿdehū birbirine mülāṣıḳ **dört** bār-gīriñ ẕīnlerini birer çenber ile ḥalḳa-i fitrāk *(223:7). [dört,]*
27. gibi tezyīn eyleyüp birer pertāb ile **dört** çenberiñ daḫi içinden şitāb itdikden *(223:8). [dört,]*
28. ṣoñra **dört** nefer refīḳini mānend-i kemer ḫam-geşte-ḳad olduḳları ḥālde *(223:9). [dört,]*
29. ve **dört** ṭonluḳ firengī kemhā ve dört ser-āmed ḫünḳārī destār *(226:2). [dört,]*
30. ve dört ṭonluḳ firengī kemhā ve **dört** ser-āmed ḫünḳārī destār *(226:2). [dört,]*
31. ve **dört** ʿaded ḳuṭnī-i hindī-i nāzük-tār-ı girān-miḳdār ve keẕālik *(226:3). [dört,]*
32. mevāʾid-i ʿamīmetü'l-fevāʾid güsterde vü mebsūṭ ve çerge-i ṣāniyede **dört** simāṭ ḳurılup *(226:25). [dört,]*
33. Ve **dört** şemşīri ṭūlānī be-hem-beste ve biriniñ nevk-i ser-tīzini şemşīr-i āḫeriñ ḳabżasına *(246:21). [dört,]*
34. Ve çār-esās-ı bünyān-ı ṣuffe olan sālifü'ẕ-ẕikr **dört** kimesneniñ başları üzere *(247:26). [dört,]*
35. Ve **dört** kimseniñ dūşı üzerinde taḫta-pārelerden bir ṣuffe ibdāʿ ve bir nādīde bāzīçe-i encümeni *(247:22). [dört,]*
36. Ol mevḳīʿ-i maʿālī-eṣerde **dört** süfre-i elvān-niʿam pīş-ḫˇān-ı āl-gūn-pīşgīr-i āsumān *(248:15). [dört,]*
37. ve ḳuṭnī-i bī-naẕīr ve **dört** ṭonluḳ şāl-ı keşmīr kapu ketḫudāları Meḥemmed Emīn Aġa *(249:15). [dört,]*
38. bālā-yı ʿaḳabede **dört** ʿaded kebş-i zerrīn-şāḫ birbirine muḳābil ẕī-rūḥ gibi *(254:3). [dört,]*
39. **dört** beş resen-bāz icrā-yı ṣanʿat iderek cilve-sāz olup ṣal-ı mezbūruñ eṭrāfı *(254:17). [dört,]*
40. ḳuruldı ve **dört** sütūn-ı bālā ve her sütūnuñ ẕirve-i aʿlāsında sebīke-i ibrīz-i ṣuʿleden *(269:19). [dört,]*
41. Ve bunlardan mā-ʿadā ṣaġīr üç māh-tābe ve **dört** ʿaded çarḫ-ı felek ve bir *(271:9). [dört,]*
42. ve içi İstanbul dībāsı ile biṭāne-gīr **dört** ʿaded ṭop ve dört münaḳḳaş sütūn-ı serv-üslūbı *(277:14). [dört,]*
43. ve içi İstanbul dībāsı ile biṭāne-gīr dört ʿaded ṭop ve **dört** münaḳḳaş sütūn-ı serv-üslūbı *(277:14). [dört,]*
44. ḳavuḳçılar ṭarafından **dört** ṭonluḳ ḳaṭīfe ve ḳırḳ ẕirāʿ dībā ve taḳyacılar ḳıbelinden *(282:26). [dört,]*
45. ve firengī aṭlas ve büründek üzerine işleme **dört** ʿaded girān-bahā yorġanları *(283:21). [dört,]*
46. tezyīn ü teẕhīb idüp **dört** ṭop aġır telli atma büründek ve yüz seksen iki dirhem *(284:3). [dört,]*
47. Çerge-i ūlāda **dört** süfre ṭaʿām basṭ olunup evvelki süfrede ṣadr-ı aʿẓam *(286:24). [dört,]*
48. içinde bir zer-dūz şāl ve iki ṭop telli badili ve **dört** destār-ı ḫünkārī ve üç ṭop kenārlı bez *(300:16). [dört,]*
49. maṣnūʿ bir şemʿ-dān ve bir ḳahve ibrīġi ve tepsi ve **dört** çift naʿlçe ve mismār-ı zer-nişān *(302:27). [dört,]*
50. Venedikiñ dībā-yı enfesi ve ol ḳadar Filorintin aṭlası ve Mardinin **dört** ʿaded *(305:2). [dört,]*
51. maḳʿad-ı zer-tārı ve Hindiñ **dört** ṭāḳa telli zencīr-bāf-ı pūte-dārı ve kār-gāh-ı Hindiñ iḫtirāʿ-ı ḫāṣṣı *(305:3). [dört,]*
52. sekiz ʿaded siyāh ve beşer vuḳiyye **dört** dāne beyāż şemʿ-i kāfūr hediyyelerin *(313:2). [dört,]*
53. **dört** ṣīşe nebāt ve on beş ṣīşe āb-ı buḫūr ve altı ṣīşe āb-ı şükūfe ve yedi kāse *(314:23). [dört,]*
54. ve **dört** ṭabaḳ ʿaḳīde ve yedi ʿaded Kaʿbe bardaġı hediyyelerin *(314:25). [dört,]*
55. ṭarafından **dört** ʿaded yaldızlı ṭırnaḳ bıçaġı ve dört balıḳ dişi ḳabżalu altun pervāzelü *(315:20). [dört,]*
56. ṭarafından dört ʿaded yaldızlı ṭırnaḳ bıçaġı ve **dört** balıḳ dişi ḳabżalu altun pervāzelü *(315:20). [dört,]*
57. bir cemāl iḫtirāʿ itmişler idi ki başı üzere **dört** ḳuḳla raḳṣ-künān *(315:27). [dört,]*
58. ṭaşrasında birḳaç çavuş ve ḫademeden **dört** beş ṣāḥib-i başīret ü hūşı nigeh-bān eylediler *(317:31). [dört,]*
59. Baş çerge taʿbīr olunan üç direkli sāye-bān-ı pür-zīverde **dört** süfre güsterde ḳılınup *(319:24). [dört,]*
60. derūnı **dört** ʿaded dībā yaṣdıḳ ile ārāste ve bīrūnı beyāż *(334:32). [dört,]*
61. ṣoñra bir vuḳiyye miḳdārı **dört** ʿaded naʿl-i sīmīn-i kāmilü'l-ʿayār *(335:23). [dört,]*
62. anlar içün maḫṣūṣ ḳılınup kāʾideleri üzere **dört** beş iskemle nihāde vü mevżūʿ *(337:36). [dört,]*
63. Süfre-i ṣāliṣede **dört** nefer cebeciler ketḫudāları ve ṭopçılar kātibi ve *(338:26). [dört,]*
64. firengī aṭlas-ı cilā-dāde ve ḳaṭīfe-i sāde ve ser-āmed ü girān-bahā **dört** ʿaded *(341:6). [dört,]*
65. Ḳuds-i Şerīf beglerbegisi İbrāhīm Paşa ṭarafından daḫi **dört** ṭonluḳ ʿacemī *(353.18). [dört,]*
66. engüşt-nümā-yı zümre-i ḳallāşān-ı evbāş üç **dört** nefer zeban-dān-ı bed-āheng *(356:36). [dört,]*
67. ve üç sīm şemʿdān ve **dört** sīm maşraba ve beş ḳahve ibrīġi ve iki *(361:10). [dört,]*

68. ilbās buyurdılar Ve şeref-i ḫitān ile ser-efrāz olacaḳ şeh-zādegān **dört** nefer *(372:10). [dört,]*

dört aşaġı bölük aġaları: *Sağ ve sol garipler, sağ ve sol ulufeciler.*

dört aşaġı bölük aġaları ve sipāh u silāḥ-dār ketḫudāları ve kātibleri ve süfre-i şālişede *(248:22). [dört aşaġı bölük aġaları,]*

dört biñ beş yüz: *"Dört bin beş yüz" asıl sayı sıfatı.*

Ve yine ber-resm-i meʾlūf-ı cārī **dört biñ beş yüz** miḳdārı ṭabla pilāv ve *(265:4). [dört biñ beş yüz,]*

dört bölük aġaları: *Kapıkulu süvarisinde sağ-sol ulüfeciler, sağ-sol garipler.*

Ve yevm-i mezbūrda deʾb-i ḳadīm üzere sipāh u silāḥ-dār ve **dört bölük aġaları** *(248:2). [dört bölük aġaları,]*

dört hüsrev-i cihān-bāna: *Şehzadeler.*

ile eslāf-ı ʿizāmdan **dört ḫüsrev-i cihān-bāna** *(370:31). [dört ḫüsrev-i cihān-bāna, -a]*

dört nefer bölükbaşılarına: *(Dört askerli) Osmanlı döneminde yeniçeri ocağı bölüğü komutanı.*

ve **dört nefer bölükbaşılarına** ve cebeciler çavuşına ve ṭopçılar çavuşına ve baş muḫāsebeden *(363:25). [dört nefer bölükbaşılarına, -n, -a]*

dört nefer ḳapu kethudālarına: *(Dört askerli) Sarayın Bâb-us-saade'den başka bütün kapılarını bekleyen ve kapıcı denilen ocağa mensup bulunan, bevvabîn-i dergâh-ı âli ve bevvabîn-i bâb-ı Hümayun diye ikiye ayrılan saray kapıcılarının âmiri hakkında kullanılır.*

on ġuruş ve **dört nefer ḳapu ketḫudālarına** onar ġuruş inʿām ve bugün *(372:32).*
[dört nefer ḳapu ketḫudālarına, -n, -a]

dört nefer ketḫudāları: *(Cebeci ocağı) Ocağın cebecibaşından sonra gelen yüksek rütbeli zâbitleri.*

ve cebeciler kātibi mücevveze ve ṣof muvaḫḫidī kürk ile ve **dört nefer ketḫudāları** *(339:4). [dört nefer ketḫudāları,]*

dört yüz: *"Dört yüz" asıl sayı sıfatı.*
1. mübāşereti ile tesyīr olunan şal üzerinde eczā-yı nāriyyeden mürekkeb ve **dört yüz** ḳadar *(219:22). [dört yüz,]*
2. **dört yüz** ḳadar fişeng-i gūnā-gūn ile iki ʿaded serv-i mevzūn resm olunmaġla ol *(219:34). [dört yüz,]*
3. içinde **dört yüz** ḳadar ḳandīlli hevāyī ve fireng ve badaluşḳa ve kestāne fişekleri *(253:13). [dört yüz,]*

dört yüz beş: *"Dört yüz beş" asıl sayı sıfatı.*

üç şurāḥī ve **dört yüz beş** dirhem bir sīm tepsi ve üç ṭop münaḳḳaş dimi dībāsı *(284:4). [dört yüz beş,]*

dört yüz ḳırḳ: *"Dört yüz kırk" asıl sayı sıfatı.*

ile şenlikler eşnāsında bugün āmāde-i ḫitān olan **dört yüz ḳırḳ** *(345:34). [dört yüz ḳırḳ,]*

dört yüz yedi: *"Dört yüz yedi" asıl sayı sıfatı.*

ve **dört yüz yedi** dirhem bir sīm legen ve ibrīḳ ve yüz yigirmi üç dirhem bir *(238:17). [dört yüz yedi,]*

döşe: *Döşemek, yaymak, sermek.*

Döşendi māʾideler deşt-i bī-kerān üzre *(349:1). [döşendi, -n, -di]*

döşeklere düşdüm: *Hasta halde yatmak.*

Dem-serdi-i hevā ile **düşdüm döşeklere** *(283:15). [döşeklere düşdüm, -dü, -m]*

döşen: *Yerleşmek.*

levendāne ḳıyāfet ve Rüstemāne heyʾet ile ālāya **döşenüp** basṭ-ı bisāṭ-ı sürūr *(283:9). [döşenüp, -üp]*

döşet: *Serdirmek, yaydırmak; kaplatmak II artırmak, çoğaltmak.*

reh-güẕārına māʾī şu dībāsı **döşetdi** Ol şeb-hengām-ı neşāṭ-encāmda sāḥil-serāy-ı tersāne *(288:36). [döşetdi, -di]*

dost: *Arkadaş,dost.*
1. Ḳaṣr-ı derūnum itmiş iken cilve-cāy **dost** *(297:22). [dost,]*
2. Başmadı gitdi ḫāneme bir kerre pāy **dost** *(297:23). [dost,]*

dost-ı ʿāşıḳāne: *Dost diye bağırmak.*

dost-ı ʿāşıḳāne ve sadā-yı hāy hāy-ı mestāne ile taʿḳīb ve bunlar daḫi gūne gūne *(308:31). [dost-ı ʿāşıḳāne,]*

dostluḳ: *İçten ve temiz duygularla oluşan bağ.*

diyerek ve iki ḥirfet bir güzele **dostluḳ** ṣūretinde bā-yek-dīger der-kār-ı ceng olup *(281:21). [dostluḳ,]*

duʿā: *Du'â: Niyaz, yalvarış, tazarru.*
1. teżāʿuf-ı niʿmet-i sürūr-ı ḥabāb-ı şevket-penāhī **duʿāsı** ile teveccüh-i miḥrāb-ı icābet ve *(159:22). [duʿāsı, -s, -ı]*
2. **Duʿāya** ḥāżır ol ey Vehbī nevbetiñ geliyor *(180:6). [duʿāya, -y, -a]*
3. Beş vaḳitde **duʿāsı** vācibdir *(194, 6). [duʿāsı, -sı]*
4. **duʿa** ve maʿraż-ı hümāyūna muʿtād-ı ḳadīm üzere ḳapaġı mücevher bir *(313, 11). [duʿa,]*

duʿā eyle: *Yakarışta bulunmak.*

Vehbiyā **eyle duʿā** Ḥaḳḳ ʿömr-i Nūḥ iḥsān ide *(185:15). [duʿā eyle,]*

duʿā eyler: *Dua etmek, Allah'a yalvarmak.*

Devām-ı devletin ister şehen-şāha **duʿā eyler** *(231:20). [duʿā eyler, -r]*

duʿā eyleyecek: *Allah'a yalvarmak.*

El aç ki **duʿā eyleyecek** vaḳt ü zamāndır *(333:8). [duʿā eyleyecek, -y, -ecek]*

duʿā ḫirmeni oldı: *Dua harmanı olmak, duanın çokluğu bereketi.*

mışrāʿ Gūyiyā oldı **duʿā ḫirmeni** Oḳ Meydānı *(236:8). [duʿā ḫirmeni oldı, -dı]*

duʿā vü senā: *Dua ve övgü.*

teşrīf idüp defter-dār ve emīn-i sūr ve mehterbaşı **duʿā vü şenā** ile otaġ-ı hümāyūnı *(149:34). [duʿā vü şenā,]*

duʿācı: *Eskiden esnaf teşkîlâtında esnaf tarafından seçilen ve teşkîlâta âit merâsimlerde duâ eden kimse.*
1. berdāşte-i maʿrūż-ı ʿubūdiyyet ḳılınup **duʿācıları** dest-i duʿāyı keffe-i mīzān *(281:27). [duʿācıları, -lar, -ı, -]*
2. ṣoñra **duʿācıları** icrā-yı āyīn-i duʿā ve keṯudāları teşrīf-i ḳabūl ile *(284:6). [duʿācıları, -lar, -ı]*

duʿā-gūy-ı devlet: *(Şeyhülislam Mehemmed Efendi) Devlete dua eden.*

duʿā-gūy-ı devlet ve ḫayr-ḫᵛāh-ı salṭanat ismi müsemmāsına muṭābıḳ velī dinmege *(171:17). [duʿā-gūy-ı devlet,]*

duʿā-yı devām-ı devletlerin: *Mutluluğun sürmesi dileği.*

ḳulūb-ı nāsı gerden-beste-i tesḫīr ve **duʿā-yı devām-ı devletlerin** *(211:31). [duʿā-yı devām-ı devletlerin, -ler, -in]*

duʿā-yı devleti: *Padişahın mutluluğu için dua etmek.*

Duʿā-yı devleti farż oldı ins ü cān üzre *(349:8). [duʿā-yı devleti, -i]*

duʿā-yı devlet-i ḫāḳānī: *Sultanın devleti için dua etmek.*
1. **duʿā-yı devlet-i ḫāḳānī** ile dest-güşā-yı dergāh-ı Ṣamedānī ve kemāl-i şevḳ u ḫulūṣından *(236:6). [duʿā-yı devlet-i ḫāḳānī,]*
2. gibi ʿaẓīm şenlik ile iẓhār-ı şādmānī ve içinde olan sükkānı **duʿā-yı devlet-i ḫāḳānī** *(314:13). [duʿā-yı devlet-i ḫāḳānī,]*

duʿā-yı devlet-i imām-i İslām: *İslam'ın önderinin (sultan) mutluluğu için dua etmek.*

ḳıyām ve **duʿā-yı devlet-i imām-i İslām** ile merāsim-i ʿubūdiyyeti itmām eyleyüp *(300:13).*
[duʿā-yı devlet-i imām-ı İslām,]

duʿā-yı devlet-i pādişāhī: *Kutlu padişaha dua (etmek).*

zemzemesiyle **duʿā-yı devlet-i pādişāhī** edāsından ṣoñra minnet-keş-i maḳara vü rīsmān olmayup *(213:3).*
[duʿā-yı devlet-i pādişāhī,]

duʿā-yı devlet-i pādişāh-ı kerrūbī-şiyem: *Melek huylu padişahın mutluluğu bereketi için edilen yakarış.*

duʿā-yı devlet-i pādişāh-ı kerrūbī-şiyem ile miskiyyü'l-ḫitām ḳılındıḳdan ṣoñra cümlesi *(180:20). [duʿā-yı devlet-i pādişāh-ı kerrūbī-şiyem,]*

duʿā-yı devlet-i pādişāhīye: *Padişahın devleti için dua etme.*

veznince der-ʿaḳab düblek-i çengiyān lisānü'l-ḥāl-i zaḫme ile **duʿā-yı devlet-i pādişāhīye** *(231:21). [duʿā-yı devlet-i pādişāhīye, -y, -e]*

duʿā-yı ḫayr: *Hayır duası, iyilik isteme.*

şeref-mend-i dāmen-būs-ı cihān-dārī ve giryān giryān **duʿā-yı ḫayr** ile dest-güşā-yı dergāh-ı Bārī oldılar *(211:3). [duʿā-yı ḫayr,]*

duʿā-yı ḫayrı: *Hayır duası, birinin iyiliğine dokunacak yakarış.*

Ṣıdḳ ile **duʿā-yı ḫayrı** her gāh *(134:17). [duʿā-yı ḫayrı, -ı]*

duʿā-yı istidāme-i devlet-i şehriyār-ı İskender-ʿaẓamet: *Büyüklüğü İskender kadar olan Sultanın devletinin devamı için dua etmek.*

duʿā-yı istidāme-i devlet-i şehriyār-ı İskender-ʿaẓamet ve bedel-i ṣadaḳāt-ı şükr ü niʿmet *(327:3). [duʿā-yı istidāme-i devlet-i şehriyār-ı İskender-ʿaẓamet,]*

düblek-i çengiyān: *Çengilerin dümbeleği.*

veznince der-ʿaḳab **düblek-i çengiyān** lisānü'l-ḥāl-i zaḫme ile duʿā-yı devlet-i pādişāhīye *(231:21). [düblek-i çengiyān,]*

dü-cihān-bahā: *(Hediye için) İki cihana değer.*

çekīde-i lūle-i ḳalem-i ʿanberīn-raḳamı ile olan **dü-cihān-bahā** bir *(189:23). [dü-cihān-bahā,]*

dūd-ālud idüp: *Duman salmak.*

lehīb-i ġam-sūzı āsumāna ṣuʿūd ve ʿuyūn-ı nücūmı **dūd-ālud idüp** *(290:2). [dūd-ālud idüp, -üp]*

dūde: *Ocak.*

dūde ve her gürūh-ı maʿdūde ve her fırḳa-i mevcūdeden zencīr-i dünyā ile *(327:31). [dūde,]*

dūde-i Bektāşiyāndan: *Bektaşiler Ocağı, Yeniçeri Ocağı.*

Evvelā **dūde-i Bektāşiyāndan** on bir ʿaded bölük oṭaları çorbacısı ve neferātı *(148:31). [dūde-i Bektāşiyāndan, -dan]*

Dūde-i Cebeciyāndan: *Cebeciler ocağı,Osmanlı ordusunda, silahların temin edilmesi, korunması ve sefer zamanında cepheye götürülmesiyle görevli kapıkulu ocağı idi.*

Bu eşnāda evvelā **Dūde-i Cebeciyāndan** ibdāʿ olunan fişekden maşnūʿ bir *(227:21). [Dūde-i Cebeciyāndan, -dan]*

dūde-i ʿizzet-ālūdelerinde: *(Yeniçeri ocağı) Şerefli ocak.*

Meḥemmed Aġa **dūde-i ʿizzet-ālūdelerinde** mülāzım-ı dervāze-i intimā olan *(286:8). [dūde-i ʿizzet-ālūdelerinde, -ler, -i, -n, -de]*

dūde-i mesʿūdeye: *Mutlu kalabalık.*

Oḳ Meydānına Varup Cemīʿ-i Rüʾesā-yı Devlet ile Her **Dūde-i Mesʿūdeye** *(148:9). [dūde-i mesʿūdeye, -y, -e]*

dūde-i mezbūreniñ oṭa başıları: *Yeniçeri ocağında; görevi, alaylarda selam törenlerini düzenlemek olan subay(lar).*

ve **dūde-i mezbūreniñ oṭa başıları** ve vekīl-ḫarç ve aşçı ve sāʾir neferātı velīme-i sulṭānīye *(262:10). [dūde-i mezbūreniñ oṭa başıları,]*

dūde-i mezkūreden: *Sözü edilen ocak, Tophane-i Amire.*

Yine **Dūde-i meẕkūreden** bir ṣal daḫi ḳanādīl-i būḳalemūn-nakş-ı gūnā-gūn *(220:5). [dūde-i meẕkūreden, -den]*

dūde-i meẕkūreden: *Tersane ocağı.*

ʿaḳabinde yine **dūde-i meẕkūreden** ṭūli yüz ẕirāʿ ve ʿarżı elli ẕirāʿ bir ṣal-ı āḫer *(254:34). [dūde-i meẕkūreden, -den]*

dūde-i ṭopçıyāna: *Topçular ocağı, Osmanlı Devletinde, Kapıkulu ocaklarına bağlı, top yapmak ve savaşlarda top kullanmakla görevli ocak.*

Ve muḳaddemā **dūde-i ṭopçıyāna** yevmiyye üçer kerre şenlik içün fermān olunan *(153:12). [dūde-i ṭopçıyāna, -a]*

dūde-i topçıyāndan: *Topçular ocağı. Osmanlı Devletinde, Kapıkulu ocaklarına bağlı, top yapmak ve savaşlarda top kullanmakla görevli ocak.*

İbtidā **Dūde-i Ṭopçıyāndan** çerāġ-efrūz-ı nūr ve fetīle-sūz-ı bürūz u ẓuhūr olan *(196:16). [dūde-i ṭopçıyāndan, -dan]*

dūde-i topçıyānı: *Topçular ocağı. Osmanlı Devletinde, Kapıkulu ocaklarına bağlı, top yapmak ve savaşlarda top kullanmakla görevli ocak.*

Dūde-i Ṭopçıyānı nümūdār-ı ḳalʿa-i mār eyleyen ejder-i āteşīn-demden nişān otuz ʿaded *(232:5). [dūde-i ṭopçıyānı, -ı]*

dūd-ı bārūt: *Barut dumanı.*
1. bir ġulġule-i hevl-engīz şūriş-nümā-yı rūstāḫīz oldı ki **dūd-ı bārūt** āsumāna *(220:21). [dūd-ı bārūt,]*
2. **dūd-ı bārūt** rūz-ı sefīdi şeb-i siyāha hem-reng ve naʿra-i ṭop-ı ʿālem-āşūbları *(264:19). [dūd-ı bārūt,]*

dūd-ı ḳīr-gūnı: *Zift renkli duman.*

gibi **dūd-ı ḳīr-gūnı** daḫi bāḫa-ı mīnā-serāy-ı ḥaḍrāyı hem-reng-i sāḫa-i ġabrā ve *(230:3). [dūd-ı ḳīr-gūnı, -ı]*

dūd-ı siyehle: *Siyah duman.*

Dūd-ı siyehle baḳ şu hevāyī fişeklere *(252:32). [dūd-ı siyehle, -le]*

dūdmān-pīrā-yı kemāl: *(Feyzullah Efendi) Olgunluk ocağını (ailesini) süsleyen.*

ḳāḍī-i mevkib-i İslām olan maḫdūm-ı ḥasīb-i maʿālī-rüsūm **dūdmān-pīrā-yı kemāl** *(177:31). [dūdmān-pīrā-yı kemāl,]*

düdügi çalayor: *1)İşini aksatmadan yürütmek 2) Sevindirici bir duruma erişmek.*

Ḳapudānı **çalayor düdügi** kim rām olmuş *(186:25). [düdügi çalayor, -ayor]*

düdügüñ nicesine: *Sipsi adı verilen düdükler.*

içün çaldıḳları sipsi taʿbīr olunur **düdügüñ nicesine** birden nefes-zen olmalarıyla Beyt *(367:19). [düdügüñ nicesine, -n, -e]*

düfūf-i bī-celācil: *Zilsiz tefler.*

Baʿdehū ayucılar daḫi kendülere maḫṣūṣ **düfūf-i bī-celācil** ile taḥrīk-i selāsil iderek *(207:1). [düfūf-i bī-celācil,]*

dügün: *Evlenme veya sünnet dolayısıyla yapılan tören, eğlence, cemiyet.*

Bir böyle **dügün** görülmemişdir
Hīç böyle ṣafā sürülmemişdir *(133, 11). [dügün,]*

dügün bayrām oldı: *Sevinç, mutluluk içinde yaşamak.*

Ki **oldı** her günimiz şevḳ ile **dügün bayrām** *(135:17). [dügün bayrām oldı, -dı]*

dü-ḫāvī-i ḫünkārī: *(Hamam takımı için) Hünkara yakışır, iki yanı toplanmış.*

bir mükemmel **dü-ḫāvī-i ḫünkārī** raḫt-ı ḥammām-ı zer-kār ki miṣli nā-dīde ve *(166:17). [dü-ḫāvī-i ḫünkārī,]*

dūḫte: *İğne ile dikilmiş.*

dūḫte otaḳ-ı felek-timṣālde zānū-nişīn-i mevḳiʿ-i ādāb ve *(179:15). [dūḫte,]*

dūḫte itdikleri: *Dikmek.*

ṭaşrasından kemā-kān **dūḫte itdikleri** nümāyān olup bu ḥālet-i siḥr-ṣūret-i Hārūt-pesend *(318:9). [dūḫte itdikleri, -dik, -ler, -i]*

dūḫte itdiler: *Dikmek.*

şoñra nice **dūḫte itdiler** ise ḳaṭʿa bir tārına ḫalel ṭārī ve maḥall-i rabṭ u bendlerine *(317:36). [dūḫte itdiler, -di, -ler]*

dūḫte-i çul-dūz-ı dikḳat eyledikden: *İnce çuvaldızla dikmek.*

dūḫte-i çul-dūz-ı diḳḳat eyledikden şoñra ikisini bir çadır içine ḳoyup *(317:30). [dūḫte-i çul-dūz-ı diḳḳat eyledikden, -dik, -den]*

dūḫte-i sūzen-i dikkat eyleyüp: *İnce iğne ile dikmek, çok dikkatli bir şekilde bakmak.*

dūḫte-i sūzen-i diḳḳat eyleyüp bir peştemāla pīçīde ve maḳaraya merbūṭ bir rīsmān *(212:17). [dūḫte-i sūzen-i diḳḳat eyleyüp, -y, -üp]*

duḫter: *Kız.*

Duḫter idi līk pek āfet idi *(279:4). [duḫter,]*

duḫter-i bāzār-ne-dīde-i āhū-çeşm-i müşkīn-mūyı: *(Hediye) Mis kokulu saçlı, ahu gözlü, eşi pazara gelmemiş kız çocuğu.*

duḫter-i bāzār-ne-dīde-i āhū-çeşm-i müşkīn-mūyı ḫıdīv-i bende-perver-i çāker-nüvāza *(284:18). [duḫter-i bāzār-ne-dīde-i āhū-çeşm-i müşkīn-mūyı, -y, -ı]*

duḫter-i heşt-sāle: *(Gösterici) Sekiz yaşındaki kız çocuğu.*

Baʿdehū resen-bāzlarıñ şākirdlerinden bir **duḫter-i heşt-sāle** her ʿużvunı bir *(199:23). [duḫter-i heşt-sāle,]*

duḫter-i nāzük-ḫū: *Nazik huylu kız çocuğu.*

cüvān-ı tāze-rū ve bir **duḫter-i nāzük-ḫū** raḳṣ iderek güẕār ve bu eṣnāda ḥasbe'l-ʿāde *(241:24). [duḫter-i nāzük-ḫū,]*

duḫter-i tābende-cemāl: *Parlak yüzlü kız kuklası.*

Cemāl nāmı ile bir **duḫter-i tābende-cemāl** ve bir perī-peyker-i bī-miṣāl timṣāl getürdiler *(278:30). [duḫter-i tābende-cemāl,]*

duḫūl: *İç,içeri.*
1. bāġçeniñ meydāna açılan ḳapusından **duḫūl** ve ḳırḳ ʿaded naḫl-ı sūr ile *(145:3). [duḫūl,]*
2. istirfāḳ u istiṣḥāb olunması istiṣvāb olunmaġın ḥużūr-ı hümāyūna **duḫūlden** *(179:4). [duḫūlden, -den]*
3. Ve çerge-i şāniyede daḥi dört süfre ḳurılup ḥużūr-ı hümāyūna **duḫūl** şerefinden *(194:19). [duḫūl,]*
4. cevāmiʿ-i selāṭīn meşāyiḫi olanlar ḥużur-ı hümāyūna **duḫūle** terḫīṣ olunmaḳ *(210:22). [duḫūle, -e]*
5. bīgāne **duḫūline** sedd olacaḳ mertebesi ḫāric-i ḥīṭa-i terḫīṣ ve ocaġ-ı meẕkūre *(262:13). [duḫūline, -i, -n, -e]*

duḫūl u ḫurūc: *(Denize) Dalıp çıkmak.*

ḳaʿr-ı baḥre **duḫūl u ḫurūc** ve mühr-i Süleymānīleriñ ʿaks-i şuʿā *(203:14). [duḫūl u ḫurūc,]*

duḫūl-i zamān-ı ṭaʿām: *Yemek vaktinin gelmesi.*

bāng-ı tekbīr-i ezān ve **duḫūl-i zamān-ı ṭaʿāmı** nevbet-i şāhāne-i şādī *(319:20). [duḫūl-i zamān-ı ṭaʿāmı, -ı]*

dükkān: *Çarşıda mal satmaya mahsus açık oda, mahal.*
1. menākib-i merākib-i çehār-pāda bir **dükkān** īcād u ibdāʿ ve derūnında bedende *(278:14). [dükkān,]*
2. Bunlarıñ ʿaḳabinde Baḳḳālarıñ aṣḥāb-ı ḥirfeti gerdūne üzere bir **dükkān** *(280:1). [dükkān,]*
3. **dükkānların** hezār zīb ü fer ile pīrāste ve liḥāf-ı zer-tār ve aḳmişe-i pür-naḳş u nigār *(283:2). [dükkānların, -lar, -ın]*
4. iẓhār-ı zīver ü ʿarż-ı cevher ve ṣanʿatların **dükkānlarında** icrā itdikleri resm *(298:15). [dükkānlarında, -lar, -ı, -n, -da]*
5. **dükkān** üzerinde ṣanʿatların işleyerek güzer ve nice āhen-dil ü saḫt-cānlar *(302:22). [dükkān,]*
6. ibdā itdikleri **dükkānlarında** ṣanʿatları icrā olunup ber-ḳāʿide alış veriş olmada *(303:7). [dükkānlarında, -lar, -ı, -n, -da]*
7. **dükkānlarında** icrā itdikleri cümle ṣanʿatları ile māşiyen kār-sāz olduḳlarından *(303:23). [dükkānlarında, -lar, -ı, -n, -da]*

dükkānçe-i muḥtaṣarī: *Küçük dükkan.*

ve bir bār-gīr üzerinde iḫtirāʿ itdikleri **dükkānçe-i muḫtaṣarī** ve kār-gāh-ı seferīlerinde *(313:23). [dükkānçe-i muḫtaṣarī,]*

dükkān-ı dil-pesend-i güzīn: *Seçkin güzel bir dükkan.*

üzere meşābe-i ḫāne-i nigīn bir **dükkān-ı dil-pesend-i güzīn** īcād u inşā ve faṣṣı ḳonmamış *(298:7). [dükkān-ı dil-pesend-i güzīn,]*

dükkānlar ḳurup: *Dükkan kurmak, tezgah kurmak.*

maḥṣūṣ **dükkānlar ḳurup** işlerin başa yetürdiler ve mehter-ḫāne vü raḳḳāṣān ve *(282:24). [dükkānlar ḳurup, -up]*

dūlāb itdiler: *Dolap çevirmek. Her hangi bir durumu başka kişilerden gizleyerek gizli bir şekilde numara yapmak.*

Ḳurup ṣalda ṣalıncaḳ ʿaṣḳ-bāzān **itdiler dūlāb** *(204:4). [dūlāb itdiler, -di, -ler]*

dülger ḳalfalarına: *Yapıların kaba ağaç işlerini yapan ustaların yardımcısı.*

ve miʿmār aġa ile **dülger ḳalfalarına** yüz ġuruş *(372:30). [dülger ḳalfalarına, -n, -a]*

dülgerler ḥirfeti: *Ahşap bina inşaatı konusunda uzmanlaşan meslek kolu.*

Evvelā Ṭāʾife-i Neccārān **Dülgerler ḥirfeti** bugün ordu ālāyına esās-efgen-i niẓām-ı cemʿiyyet *(296:8). [dülgerler ḥirfeti,]*

düm düm: *Davulun çıkardığı ses.*

Naḳāre ṣanma **düm düm** deyu bīhūde ṣadā eyler *(231:19). [düm düm,]*

dümenci: *Gemilerde dümeni idare eden kimse.*

Fonda bilsün deñize kendüyi **dümenci** faḳīr *(187:4). [dümenci,]*

düm-i dīdelerin: *Göz kuyruğu, göz bebeği.*

nigāh-endāz-ı temāşā olanlar **düm-i dīdelerin** ġavvās-ı deryā-yı pür-gevher oldı ṣanup *(369:25). [düm-i dīdelerin, -ler, -in]*

düm-i dü-rengi: *(Kakum için) İki renkli kuyruk.*

yüzi aḳ ve mānend-i āyīne-i āfitāb tāb-nāk u berrāḳ her **düm-i dü-rengi** nevki *(164:10). [düm-i dü-rengi, -i]*

dün: *Dün, önceki gün.*

deyu gūyā kemāl-i teḳayyüdimi taḳrīr itdigimde **dün** gice *(260:17). [dün,]*

dūn olan: *Uzak, aşağıda bulunmak.*

maḥrūm ḳalan maḫrecden **dūn olan** pes-pāye monlā efendiler onar ve on ikişer *(194:20). [dūn olan, -an]*

dünbāle-cünbān: *(İp için) Kuyruk sallamak.*

şākūller āvīzān ve ol ṣırıḳlarıñ şülüşānı zīr-i rīsmānda **dünbāle-cünbān** ve şülüşi *(258:16). [dünbāle-cünbān,]*

dünbāle-i dü nerm-pehlūyān-ı ḳaşşābān olup: *Kasapların yumuşak sağrılarına kuyruk olmak.*

Zümre-i Aş-pezān ve Kebābiyān daḫi **dünbāle-i dü nerm-pehlūyān-ı ḳaşşābān olup** *(238:22). [dünbāle-i dü nerm-pehlūyān-ı ḳaşşābān olup, -up]*

dünya: *Cihan, âlem, kâinat.*
1. Bir vaḳf ribāṭıdır bu **dünyā** *(125:13). [dünyā,]*
2. **Dünyāya** farīżā oldı billāh *(134:18). [dünyāya, -(y), -a]*
3. K'eyler fürūġ-ı ṭalʿatı **dünyāyı** nūra ġarḳ *(154:11). [dünyāyı, -y, -ı]*
4. Żiyāfet eyledi **dünyāya** rūḥānī vü cismānī *(181:13). [dünyāya, -y, -a]*
5. **Dünyāya** yeter sīnemiziñ şuʿle-i āhı *(219:29). [dünyāya, -y, -a]*
6. Baḫtı açıldı yüzi güldi bütün **dünyānıñ** *(245:25). [dünyānıñ, -n, -ıñ]*
7. Gerçi **dünyāyı** ġarḳ-ı nūr itdi *(323:17). [dünyāyı, -y, -ı]*

dünyāyı başlarına dar: *Dünyayı başına dar etmek, bir kimseyi çok sıkıntılı duruma sokmak.*

taḳyalar biçüp çeşm-i rūşenlerine **dünyāyı t**ār ve feżā-yı vesīʿi **başlarına dar** ve *(282:16). [dünyāyı başlarına dar,]*

dur: *Uzak.*
1. bir miḳdār **dūrdan** raḫş-ı rān-ı meydān-ı nigāh olanlar fi'l-ḥaḳīḳa *(157:28). [dūrdan, -dan]*
2. muḳābil ü müḥāzī vażʿ u tertīb idüp **dūrdān** pertāb ve her biriniñ içinden şu gibi *(158:12). [dūrdān, -dan]*
3. bir çenberi daḫi rüfeḳāsı ellerinde ṭutar iken pehlevān-ı mezbūr **dūrdan** *(158:18). [dūrdan, -dan*
4. beyāż çeşm-i perī gibi dīdelerden **dūr** ve şeb-i deycūrda ḳurṣ-ı āfitāb gibi nā-manẓūr olurdı Naẓm *(163:20). [dūr,]*
5. ki taşvīr-i nuḳūşı ʿuhde-i ḳalem-i ressāmdan **dūrdur** Li-münşiʾihi *(167:29). [dūrdur, -dur]*
6. kārd-ı ser-tīzler ḫalīde itmekle niṭāḳ-ı ḫançer-dārā nümūdār eyleyüp **dūrdan** *(175:21). [dūrdan, -dan]*
7. bālā bir rīsmāna taʿlīḳ eyleyüp bī-meded-i refīḳ **dūrdan** pertāb ve zih-gīrden *(246:29). [dūrdan, -dan]*
8. ġunūde-i pister-i ferāġ olan erbāb-ı ḥużūrı ḫ̇āb-ı rāḥatdan **dūr** ve pīçīde-i liḥāf-ı tū-ber-tū-yı āsāyiş olan *(283:11). [dūr,]*

dur: *Herhangi bir yerde hareket etmeden beklemek.*

Ṭablayla **durur** pilāv u zerde *(128:18). [durur, -ur]*

dur: *Doğrulmak.*

iken **dürüldüklerinde** her bir ṭablayı burc u mekān ve lāne vü āşiyān eyleyen *(266:8). [dürüldüklerinde, -ül, -dük, -ler, -i, -n, -de]*

dür: *Bir şeyi silindir biçimli olacak şekilde sarmak.*

ve bisāṭ-ı ārām ṭayy olunup **dürüldükde** evvelā vüzerā-yı ʿiẓām ḥażerātı ve *(287:7). [dürüldükde, -ül, -dükde]*

dur-: *Durmak, beklemek, kalmak.*

gāh kestaneler ḳızmış **duramaz** āteşinden çatlar el-ḥāṣıl bir mertebe fişek şenligi *(356:12). [duramaz, -a, -maz]*

dūr olmaġın: *Uzak kalmak.*

teşrīf-i ḫudāvendigārīden **dūr olmaġın** ve vech ile sürūr u ṣafādan mehcūr olup *(310:28). [dūr olmaġın, -maġ, -ın]*

dūr-bāş-ı mażmūn-ı kerīme-i fe'mtāzü'l-yevme eyyühe'l-mücrimūn: *(Yasin Suresi, 59. ayet) Ey günahkarlar! Bugün siz (bir tarafa) ayrılın ayetinde saklanmış anlam.*

olan miyāne-i ehl-i küfr ü İslām **dūr-bāş-ı mażmūn-ı kerīme-i Fe'mtāzü'l-yevme eyyühe'l-mücrimūn** *(338:4). [dūr-bāş-ı mażmūn-ı kerīme-i fe'mtāzü'l-yevme eyyühe'l-mücrimūn,]*

dūr-bīn oldı: *Dürbün olmak, uzak olan bir şeyi göstermek.*

Aña eşiʿa-i memdūde **dūr-bīn oldı** *(174:4). [dūr-bīn oldı, -dı]*

dūr-bīn-i medd-i nigāh: *Göz erimi dürbün.*

bülend āsumānī fişekler ki **dūr-bīn-i medd-i nigāh** mertebe-i ʿurūc u şuʿūdında *(269:25). [dūr-bīn-i medd-i nigāh,]*

Dürer-i Ġurer: *Molla Hüsrev'in İslam hukukuna dair kaleme aldığı eseridir. Asırlarca Osmanlı devletinin yarı resmi hukuk külliyatı olarak kabul edilmiştir.*

Buḫārī-i Şerīf ki miṣli daḫi nā-yāb u nā-peydā idi Ve bir nefīs **Dürer-i Ġurer** *(171:27). [Dürer-i Ġurer,]*

dür-i yektā-yı zīb-efzā-yı iklīl-i Süleymānī: *(Şehzade Süleyman) Hz.Süleyman'ın tacını süsleyen eşsiz inci tanesi.*

Dür-i yektā-yı zīb-efzā-yı iklīl-i Süleymānī *(369:4). [dür-i yektā-yı zīb-efzā-yı iklīl-i Süleymānī,]*

dürlü: *Türlü.*
1. her **dürlü** eşcār-ı pür-berg ü bārıñ birer birer miṣāli āşikār ve her gūne *(195:24). [dürlü,]*
2. her gūşesinde bir **dürlü** āheng ve her cānibinde ḳanādīl-i sitāre-gūn şeb-çerāġ-ı meclis-efrūz *(203:25). [dürlü,]*
3. şaḫṣıñ biri ışıçrayup süvār ve nice **dürlü** melāʿib der-kār oldı Baʿdehū bir ṭop *(336:10). [dürlü,]*

dürlü dürlü: *Pek çok çeşit, çeşit çeşit.*
1. ḫaber-dār olmayan ricāl-i ṭarīḳ bunlarıñ bu ṣūret ile ḥareketine **dürlü dürlü** maʿnālar virüp *(179:9). [dürlü dürlü,]*
2. naẓar-gāh-ı ḫudāvend-i baḥr u berrde **dürlü dürlü** ṣanʿatlar ve uḍḥūke-fermā ḥāletler ve *(203:7). [dürlü dürlü,]*
3. ve mükemmel merher-ḫāneler ve nice mühīb ṣūretler ve **dürlü dürlü** *(240:21). [dürlü dürlü,]*
4. mışrāʿ **Dürlü dürlü** gūne-gūn başı aşaġa ser-nigūn bāzīçeler iẓhār eyleyüp *(247:33). [dürlü dürlü,]*
5. **dürlü dürlü** çiçekler ẓuhūr idüp bir buçuḳ sāʿat miḳdārı żiyāʿ u şuʿā ve *(253:18). [dürlü dürlü,]*
6. nişān virüp Ḫalīl Ḳolı **dürlü dürlü** bāzīçe-i ḫande-fermāya germ-āġāz *(255:3). [dürlü dürlü,]*
7. **dürlü dürlü** bāzīçeler der-kār ve ekṣer-i erbāb-ı temāşā mübeşşir-i ḳudūm-i şehriyārī olan *(257:8). [dürlü dürlü,]*
8. gāh ṭabancalı ve tüfek ve gāh **dürlü dürlü** muṣannaʿ fişekler ile *(281:22). [dürlü dürlü,]*
9. hem-seng-i ṣadef-i gevher-bār eylemişler **Dürlü dürlü** şenliklerle güẕerān ve *(314:32). [dürlü dürlü,]*
10. Baʿdehū Bāġçevānoġlı Ḳolı ve Ḫalīl Ḳolları nevbet-be-nevbet **dürlü dürlü** bāzī-i Ḳaramān *(339:23). [dürlü dürlü,]*
11. ol mertebe şuʿle-bār oldı ve **dürlü dürlü** iʿmāl-i edevāt-ı nāriyye ḳıldı *(356:27). [dürlü dürlü,]*
12. hevāya gidecek hevāyī fişekler sāʾir **dürlü dürlü** şenlikler eyyām-ı sāʾirede olanlarıñ żıʿfı olup lākin tafṣīli *(360:11). [dürlü dürlü,]*

dürre-i beyżādan: *Çok beyaz, büyük inci taneleri.*

ki bahāsı **dürre-i beyżādan** ġālī ve ḳadri ġurre-i ġarrādan ʿālī idi Ve anlardan *(171:28). [dürre-i beyżādan, -dan]*

dürre-i efser-i ʿişmet: *(Emetullah Sultan için) Temizlik tacının en büyük incisi.*

ḥażretleriniñ **dürre-i efser-i ʿişmet** yetīme-i ḳılāde-i iffet kerīme-i mükerremeleri *(141:1). [dürre-i efser-i ʿişmet,]*

dürre-i efser-i şevket ü celāl: *(Şehzade Mustafa için) Büyüklük ve yücelik tacının incisi.*

Ṣāliṣen şeh-dāne-i muḥīṭ-i iclāl **dürre-i efser-i şevket ü celāl** necābetlü *(167:8). [dürre-i efser-i şevket ü celāl,]*

dürretü't-tāc-ı ibtihāc: *(Büyük Ayşe Sultan, II. Mustafa'nın kızı) Sevinç tacının incisi.*

bu gice meʾẕūnen **dürretü't-tāc-ı ibtihāc** ve minaṣṣa-pīrā-yı izdivācları olan *(251:21). [dürretü't-tāc-ı ibtihāc,]*

dürretü't-tāc-ı ibtihācı olan: *(Emine Sultan) Saltanat ailesinin gönlüne sevinç veren, taçtaki büyük inci tanesi.*

dürretü't-tāc-ı ibtihācı olan ʿişmetlü Emīne Sulṭān ḥażretleriniñ Orṭaköyde vāḳiʿ *(178:37). [dürretü't-tāc-ı ibtihācı olan, -an]*

dürretü't-tāc-ı nesl-i dāver-dīn: *(III. Ahmet'in şehzadesi Süleyman için) Hükümdarlık soyunun tacının en büyük incisi.*

Dürretü't-tāc-ı nesl-i dāver-dīn *(137:21). [dürretü't-tāc-ı nesl-i dāver-dīn,]*

Dürrī Mehmed Efendi: *İstanbul kadısı, Dürri Mehmed Efendi.*

Dürrī Meḥmed Efendi ḥażretleri ṭarafından daḫi resm-i muʿtād *(192:1). [dürrī meḥmed efendi,]*

dürr-i ṣadef-i nüh-felek: *(III. Ahmet) Dokuz katlı sedefin incisi.*

Dürr-i ṣadef-i nüh-felek ārāyiş-i ʿālem *(250:9). [dürr-i ṣadef-i nüh-felek,]*

dürr-i şevket-ṣadef-i ḳulzüm-i şāhen-şāhī: *(III. Ahmet) Şahlar şahının denizinin sedefinden çıkan ululuk incisi.*

Dürr-i şevket-ṣadef-i ḳulzüm-i şāhen-şāhī *(208:24). [dürr-i şevket-ṣadef-i ḳulzüm-i şāhen-şāhī,]*

dürr-i şemīni: *Değerli inci.*

pīrāste ve bīrūnını naḳş-ı mīnā-kār ile tezyīn ve içinde bir **dürr-i şemīni** *(314:30). [dürr-i şemīni, -i]*

dürr-i semīn-i ṣadef-i vaḳār u temkīn: *Ağırbaşlılık sedefi içinde bulunan kıymetli inci.*

ḳaṣr-ı pür-zīb ü zīverde **dürr-i şemīn-i ṣadef-i vaḳār u temkīn** ve *(351:15). [dürr-i şemīn-i ṣadef-i vaḳār u temkīn,]*

dūr-şinīd: *Borazan.*

Nesr-i Ṭāʾir-i sipihr-āşiyānı ḥayrān idüp **dūr-şinīd** ṣūretinde mināre *(222:30). [dūr-şinīd,]*

dūr-şinīd-i firengī-nevā-yı ṭurfe-ṣadādan: *(Ses için) Tuhaf sesli, Firenk ezgili, uzaktan duyulan.*

dūr-şinīd-i firengī-nevā-yı ṭurfe-ṣadādan ki silistire taʿbīr olunur *(183:31). [dūr-şinīd-i firengī-nevā-yı ṭurfe-ṣadādan, -dan]*

düş: *(yol bağlamında) girmek, koyulmak, yürümek, katetmek.*

Düş rāh-ı meʾāle iz azıtma *(135:3). [düş,]*

düş: *(Kendi ağırlığının etkisiyle) Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek, sukut etmek.*
1. Pīrāmenine şerāre **düşdi** *(131:15). [düşdi, -di]*
2. Zühreniñ çengi yere **düşmüş** disem bu mertebe *(184:28). [düşmüş, -müş]*
3. Pīrāmenine şerāre **düşdi** *(221:4). [düşdi, -di]*
4. diyerek ḫop ḫop ṣıçrayup gāh **düşüp** gāh ḳalḳup gāḥ biri biri ile *(297:6). [düşüp, -üp]*
5. teraḳḳī-baḫş-ı ʿaṭiyye vü kerem olmalarıyla herkesiñ ayaġı dolaşup **düşecek** yer aramaġa başladılar *(327:20). [düşecek, -ecek]*
6. müteḥāşī vü hārib olmaḳ ṣūretinde kimi sürçüp kimi **düşüp** birbiri ile tepişerek *(335:8). [düşüp, -üp]*

düş: *Dengesini kaybederek yıkılmak.*

Keskinoġlı ve Ḳara ʿOsmān ṭāḳat getüremeyüp **düşdiler** ve ḫalḳ başına üşdiler *(275:10). [düşdiler, -di, -ler]*

düş: *Omuz, sırt.*
1. miyānına muḥkem bend ü ilṣāḳ itdikden ṣoñra anıñ **düşına** refīk-i aḫeri süvār ve *(209:38). [düşına, -ı, -n, -a]*
2. temāyül ü ihtizāz iderek reftār iderken **düşını** taḫrīk itdikçe mızraḳ fırfır *(209:16). [düşını, -ı, -n, -ı]*
3. Alup başına **düşına** sebūlar küzeler ḫumlar *(246:19). [düşına, -ı, -n, -a]*

4. gürz ü debbūs ve **dūşlarında** ḳabā-yı maʿkūs olup ve derūn-ı câme-i pūstīnlerinde *(278:2). [dūşlarında, -lar, -ı, -n, -da]*

dūş-ı merākibde: *Merkebin sırtı.*

zemzemesiyle seyr-āheng-i hūy u hāy olaraḳ neferāt-ı ḥirfetleri **dūş-ı merākibde** *(284:24). [dūş-ı merākibde, -de]*

dūş-ı refīḳine: *Arkadaşın omzu.*

ve temāşāsına kemāl-i ḫˇāhiş ḳoyup ʿArab henüz **dūş-ı refīḳine** rākib olmadın *(175:12). [dūş-ı refīḳine, -i, -n, -e]*

dūş-ı refīkine: *(Göstericiler) Arkadaşının omzu.*

zemīne mālīde ve yine **dūş-ı refīḳine** çıḳup ḳadd-keşīde olur idi Beyt *(246:18). [dūş-ı refīḳine, -i, -n, -e]*

düş-ı reh-vār: *Düzgün yürüyüşlü atın sırtı.*

meʿāliyle istīẕāndan ṣoñra ol tāze-nihālān-ı gülşen-i iḳbāliñ her biri **düş-ı reh-vār** *(143:20). [düş-ı reh-vār,]*

düşmān ḳulaġına ḳurşun: *Aslı, şeytan kulağına kurşundur. Bir işin ters gitmesinden duyulan korkuyu bertaraf etmek, işin düzenli bir şekilde ilerlemesini dilemek amacıyla söylenir.*

hem-ser olup ṣadā-yı dehşet-fezāsından gūş-ı aʿdā kerr ve atıldıḳça **düşmān ḳulaġına ḳurşun** *(165:7). [düşmān ḳulaġına ḳurşun,]*

düşmenān-ı dost-nümāya: *Dost görünen düşman.*

ḥareket idüp **düşmenān-ı dost-nümāya** nümāyiş ve ferş-i fersūde-i zemīn ve *(339:17). [düşmenān-ı dost-nümāya, -y, -a]*

düşmen-i cāndır: *Can düşmanı, öldürmeye kastı olan.*

Ġam ḳaṣdına kim ehl-i dile **düşmen-i cāndır** *(329:6). [düşmen-i cāndır, -dır]*

düşmüş: *Utanmaz, arsız.*

Tanẓīr ide **düşmüş** ḳalem ṭabʿını kāna *(331:15). [düşmüş,]*

düstūr-ı bāhirü's-siyāde: *Sadrazam, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa.*

pādişāh-ı enām ebbedehullāhu Taʿālā ilā sāʿati'l-ḳıyām ḥażretlerine **düstūr-ı bāhirü's-siyāde** *(179:18). [düstūr-ı bāhirü's-siyāde,]*

düstūr-ı celīlü'ş-şiyem: *(Nişancı Mustafa Paşa) Yüksek yaradılışlı vezir.*

dāmād-ı muḥteremleri **düstūr-ı celīlü'ş-şiyem** tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa ḥażretleri *(215:35). [düstūr-ı celīlü'ş-şiyem,]*

düstūr-ı dest-ārā-yı ṣadāret: *(Şairin kendisi) Sadrazamlık elini süsleyen vezir.*

lüʾlü-i lālā-yı muḥīṭ-i devlet **düstūr-ı dest-ārā-yı ṣadāret** yaʿnī *(218:5). [düstūr-ı dest-ārā-yı ṣadāret,]*

düstūr-ı efḫam: *(Sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa için) Çok şeref sahibi vezir.*

maḥrem-i ḥarem-serāy-ı esrār-ı cihān-dārī vezīr-i aʿẓam **düstūr-ı efḫam** *(139:18). [düstūr-ı efḫam,]*

düstūr-ı ekrem: *(Mehemmed Paşa) Cömert vezir.*

Sābıḳan vezīr-i aʿẓam olup ḫālā Ḳandiye muḥāfıẓı olan saʿādetlü **düstūr-ı ekrem** *(225:29). [düstūr-ı ekrem,]*

düstūr-ı ekrem: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Sadrazam.*

baʿdehū ṣadr-ı aʿẓam ve **düstūr-ı ekrem** ḥażretleri Sulṭān Süleymān *(371:32). [düstūr-ı ekrem,]*

düstūr-ı gerdūn-bār-gāh: *Otağı gök kadar ulu sadrazam.*

ḥażret-i şevket-penāh ḥarem-serāy-ı saʿādetlerine ʿazīmet ve **düstūr-ı gerdūn-bār-gāh** *(353:9). [düstūr-ı gerdūn-bār-gāh,]*

düstūr-ı ḥarem-perver-i şāhen-şeh-i ekrem: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Çok yüce şahlar şahının ailesine mensup vezir.*

Düstūr-ı ḥarem-perver-i şāhen-şeh-i ekrem *(330:21). [düstūr-ı ḥarem-perver-i şāhen-şeh-i ekrem,]*

düstūr-ı ḳadr-dān-ı ḥātem-semāḥat: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Kadir bilir, eli Hatem kadar cömert sadrazam.*

Maḥall-i Taṣvīr **Düstūr-ı ḳadr-dān-ı Ḥātem-semāḥat** ḥażretleri bunlarıñ bu *(318:11). [düstūr-ı ḳadr-dān-ı ḥātem-semāḥat,]*

düstūr-ı kām-rān: *Mutlu vezir.*

Vezīr-i aʿẓamı **düstūr-ı kām-rān** üzre *(349:20). [düstūr-ı kām-rān,]*

düstūr-ı kerem-ver: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Yardımsever sadrazam.*

Ol ṣadr-ı ʿaṭā-güster o **düstūr-ı kerem-ver** *(330:19). [düstūr-ı kerem-ver,]*

düstūr-ı melekiyyü's-simāt: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Melek huylu sadrazam.*

bu minvāl üzere iken ol **düstūr-ı melekiyyü's-simāt** iḥrāz-ı şeref-i iltifāt itdürmesine *(211:18). [düstūr-ı melekiyyü's-simāt,]*

düstūr-ı nām-āver-i ḥātem-āyīn: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Cömertlikte Hatem gibi nam salmış, sadrazam.*

nā-gāh mekīn-i mesned-nigīn **düstūr-ı nām-āver-i Ḥātem-āyīn** ḥażretleri *(204:23). [düstūr-ı nām-āver-i ḥātem-āyīn,]*

düstūr-ı şīr-şavlet: *(Hasan Paşa) Arslan gibi atılgan.*

düstūr-ı şīr-şavlet vezīr-i mükerrem saʿādetlü Ḥasan Paşa ḥażretleri *(213:21). [düstūr-ı şīr-şavlet,]*

düstūrü'l-ʿamel: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Yönetimi bilen.*

Düstūrü'l-ʿamel ḥüccet-i ārāyiş-i ʿālem *(251:11). [düstūrü'l-ʿamel,]*

düstūr'ü'l-ʿāmel-i erbāb-ı düvel olmaġ: *Devlet adamlarının gereği gibi uygulayacağı kanun.*

vaḳt-i iḳtizāda **düstūr'ü'l-ʿāmel-i erbāb-ı düvel olmaġ** için bi-ʿibāretihi *(139:31). [düstūr'ü'l-ʿāmel-i erbāb-ı düvel olmaġ, -maġ]*

düşür: *Düşmesine yol açmak, düşmesine sebep olmak.*

zaḫm-dār idüp **düşürmeden** ġayri ṭarīḳ ile dest-res müstaḥīlü'l-iḥtimāl idigi *(362:14). [düşürmeden, -meden, -]*

düşvār olup: *Güç, zor olmak.*

kūre-i ḥaddād gibi küre-i nār ve fi'l-ḥaḳīka fetḥi ḫaylice **düşvār olup** tiran-pete *(188:4). [düşvār olup, -up]*

düvāzdeh-hazīne-i nūrdan: *On iki nur hazine, gökyüzü, felek.*

sütūn-ı mevzūnı fülke-i māha peyveste **düvāzdeh-ḫazīne-i nūrdan** bir çadır ḳurılup *(268:27). [düvāzdeh-ḫazīne-i nūrdan, -dan]*

düvāzde-sāle: *On iki yaş.*

germ-cevlān-ı bāzī-künān olup baʿdehū ḫum yerine **düvāzde-sāle** iki şākirdini *(209:32). [düvāzde-sāle,]*

düz: *Yapmak, işlemek, becermek. Tertip ve tanzim etmek. Vücuda getirmek. .*

hezār zīb ü zīver ile ālāy içün ṭaḳım ṭaḳım **düzdiler** ve nice yaġdan delk ḳaḳma dilberleri *(299:5). [düzdiler, -di, -ler]*

dūzaḫ-āşiyān: *Cehennemlik.*

işʿāl ile şaḫş-ı mezbūruñ başında āteşler yanup etekleri ṭutuşdı ve ol **dūzaḫ-āşiyān** *(279:12). [dūzaḫ-āşiyān,]*

düzen virüp: *Dağınıklıktan kurtarmak, düzene sokmak.*

kendülere **düzen virüp** fermāna teraḳḳub ile edeblerin ṭaḳındılar *(291:10). [düzen virüp, -üp]*

düzil: *Yapılmak, tertip, tanzim olunmak, hazırlanmak.*

zīver-i bāzār-ı iftiḫār iderek ālāy-ı ṣaḥrā-pīrāya **düzilüp** *(284:10). [düzilüp, -üp]*

düzül: *Bir sıra halinde sıralanmak.*

iẓhār içün ḳol ḳol **düzüldiler** Evvelā pīş-gāh-ı ālāylarında gerdūne *(298:6). [düzüldiler, -di, -ler]*

eʿācīb-i zamāne: *Şaşılası şeyler.*

ve nice **eʿācīb-i zamāne** ve eḍāḥīk-i nāzükāne ile güẕār itdiler ve bāzergānlara *(304:20). [eʿācīb-i zamāne,]*

eʿāẓım-ı vüzerā-yı kirāmdan: *(Rakka valisi Ali Paşa) Büyük vezirlerin önde gelenleri.*

eʿāẓım-ı vüzerā-yı kirāmdan daḫi Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa ve *(230:31). [eʿāẓım-ı vüzerā-yı kirāmdan, -dan]*

ebbedallāhu devletehū ilā āhiri'z-zamān: *(III. Ahmet için) Allah devletini sonsuza dek güçlendirsin ve devam ettirsin.*

Meḥemmed Ḫān ibnü's-sulṭān İbrāhīm Ḫān **ebbedallāhu devletehū ilā āḫiri'z-zamān** *(136:11). [ebbedallāhu devletehū ilā āḫiri'z-zamān,]*

ebbedallāhu devletehū ilā āhiriz'z-zamānda: *Allah devletini kıyamete kadar sürdürsün.*

sūr-ı ḫiṭān-ı ḫüsrev-i devrān **ebbedallāhu devletehū ilā āḫiriz'z-zamānda** *(168:19). [ebbedallāhu devletehū ilā āḫiriz'z-zamānda, -da]*

ebbedehullāhu Taʿālā ilā sāʿati'l-ḳıyām: *Yüce Allah mutluluğunu kıyamete dek sürdürsün.*

pādişāh-ı enām **ebbedehullāhu Taʿālā ilā sāʿati'l-ḳıyām** ḥażretlerine düstūr-ı bāhirü's-siyāde *(179:18). [ebbedehullāhu Taʿālā ilā sāʿati'l-ḳıyām,]*

ebed-peyvend ide: *Sonsuzluğa ulaşmak.*

Ebed-peyvend ide Allāh mülk-i āl-i ʿOs̱mānı *(212:32). [ebed-peyvend ide, -e]*

eben-ʿan-ced: *Babadan oğula.*

maʿzūl efendiler ḥażerātından daḫi **eben-ʿan-ced** aʿlem ü efḍal ve eşref ü emced *(177:11). [eben-ʿan-ced,]*

eblak-ı aṭlasīn-zīn-pūş-ı felek: *Feleğin eyeri atlastan olan alabacak atı.*

eblak-ı aṭlasīn-zīn-pūş-ı felek zīr-rān-ı rāyiż-i iḳbāli olmuş ḳadar *(199:14). [eblak-ı aṭlasīn-zīn-pūş-ı felek,]*

eblak-ı atlasīn-zīn-pūş-ı gerdūnı: *Gökyüzünün atlastan eyer örtüsünün ala bacaklı(renkli) ata binmesi.*

ẓuhūr u bürūz idüp **eblaḳ-ı aṭlasīn-zīn-pūş-ı gerdūnı** zīr-rān ve otaġ-ı nūrānī-sütūn-ı ufuḳ *(154:8). [eblaḳ-ı aṭlasīn-zīn-pūş-ı gerdūnı, -ı]*

eblak-ı müzerkeş-zīn: *Altın işlemeli eyer.*

Süvārları **eblaḳ-ı müzerkeş-zīn** ve rikāb-ı sīmīn ü raḫt-ı zerrīn ile *(298:13). [eblaḳ-ı müzerkeş-zīn,]*

eblaḳ-ı şabāḥü'l-ḫayl-ı pīşānī-i āfitāb-ı nevvār: *Aydınlık saçıcı, alnı beyaz akıtmalı alabacak güneş atı.*

ser-be-hemyān-ı mekmen-i meydān-ı āfāḳ olmuş idi ve **eblaḳ-ı şabāḥü'l-ḫayl-ı pīşānī-i āfitāb-ı nevvār** *(357:26). [eblaḳ-ı ṣabāḥü'l-ḫayl-ı pīşānī-i āfitāb-ı nevvār,]*

ebnā-yı sipāh u silāh-dāra: *Atlı asker ve silahtar bölükleri.*

ser-levḥa-i dībāce-i cemʿiyyet ve cānib-i yesārında **ebnā-yı sipāh u silāḥ-dāra** *(155:19). [ebnā-yı sipāh u silāḥ-dāra, -a]*

ebnā-yı sipāhiyān aġası: *Sipahiler ağası, kapıkulu süvarilerinin birinci bölüğünü oluşturan sipahi ocağının kumandanı.*

Baʿdehū **ebnā-yı sipāhiyān aġası** sābıḳan mīr-āḫūr-ı şehriyārī ve *(249:18). [ebnā-yı sipāhiyān aġası,]*

ebniye-i keşīre: *Çok sayıda bina.*

iḫrācları ḳābil olmayacaġı ʿayān ve keẕālik güẕer-gāhda māniʿ-i mürūr **ebniye-i keşīre** *(365:29). [ebniye-i keşīre,]*

ebniye-i māniʿatü'l-mürūruñ hedmi: *Geçişi engelleyen binaların yıkılması.*

varınca sāʿir **ebniye-i māniʿatü'l-mürūruñ hedmi** içün kelām-ı dürer-niẓām-ı mışrāʿ *(365:33). [ebniye-i māniʿatü'l-mürūruñ hedmi,]*

ebr: *Far. Bulut, sehab.*
1. **Ebr** ile idüp reşāşe-pāşī *(129:19). [ebr,]*
2. Ejder çekildi **ebr** ile gūyā feleklere *(252:33). [ebr,]*
3. **Ebr** yelken ʿamūd-ı ṣubḥ kürek *(323:19). [ebr,]*

ebr-i bārān: *Yağmur bulutu.*

ebr-i bārān gibi ḳırābelerinden āb-efşān ve sāḥa-i dervāze-i kāh-ı ʿadl- ābād-ı hümāyūnı *(180:32). [ebr-i bārān,]*

ebr-i maṭar-ı nīsānī: *Nisan yağmurunun bulutu.*

Ey kef-i himmeti **ebr-i maṭar-ı nīsānī** *(290:9). [ebr-i maṭar-ı nīsānī,]*

ebr-i maṭīr: *Yağmur bulutu.*

Teng geldi ṭaşınca **ebr-i maṭīr** *(323:21). [ebr-i maṭīr,]*

ebr-i maṭīr-i gevher-pāş-ı eṭrāf u aḥşā oldukları: *Etrafa yağmur bulutu gibi inci yağdırmak.*

ebr-i maṭīr-i gevher-pāş-ı eṭrāf u aḥşā olduḳları ʿakībinde ḫurşīd-i āsumān-ı taḫt *(345:30). [ebr-i maṭīr-i gevher-pāş-ı eṭrāf u aḥşā olduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*

ebr-i maṭīr-i kerem: *İyilik yağdıran yağmur.*

Bu Ṣaḥāʾif-i Pür-leṭāyif-i Āb-dār **Ebr-i Maṭīr-i Kerem** ve Seḥāb-ı Gevher-rīz-i Cūd u ʿAṭā *(323:10). [ebr-i maṭīr-i kerem,]*

ebriñ hurūş-ı bārānı: *Yağmurun coşkunca yağması.*

Gerçi **ebriñ ḫurūş-ı bārānı** *(324:2). [ebriñ ḫurūş-ı bārānı,]*

ebrū: *Kaş.*
1.żamīme eyleyüp ve ellerine iki şemşīr-i ʿuryān alup mışrāʿ Oynar **ebrūlar** *(158:14). [ebrūlar, -lar]*
2.her müyından nice Selmāya **ebrū** ve belki hezārān Leylā-yı bādiye-peymāya *(163:16). [ebrū,]*

ebruvān: *Far. Ebru'lar, kaşlar.*

Ebruvān idmān-ı nāz eyler kemān-keşler gibi *(312:15). [ebruvān,]*

Ebū Bekir Aġa: *III. Ahmet döneminde, çavuş başı görevinde bulunmuş devlet görevlisi.*

Çavuşbaşı ʿizzetlü **Ebū Bekir Aġa** ve ḳapucılar ketḫudāsı ser-ā-ser üst ve *(155:16). [Ebū Bekir Aġa,]*

Ebū İsḥaḳ İSmāʿīl Efendi: *Kahire kadı naibi Kara İbrahim Efendi'nin oğludur. Müderrislik, mektupçuluk, tezkirecilik, kassamlık görevlerinde bulunmuştur. 1716'da Şeyhülislamlığa terfi etmiştir. Bu görevini 1718'e kadar sürdürmüştür.*
1. İzmirden munfaṣıl şeyḫü'l-islām-ı sābıḳ ʿināyetlü saʿādetlü **Ebū İsḥaḳ İsmāʿīl Efendi** *(178,:3). [Ebū İsḥaḳ İsmāʿīl Efendi,]*
2. **Ebū İsḥaḳ İsmāʿīl Efendi** ḥażretleri cānib-i sütūde-menāḳıblarından daḫi *(189:21). [Ebū İsḥaḳ İSmāʿīl Efendi,]*

Ebu'l-Ḫayr Aḥmed Efendi: *Şeyhülislam Minkarizade Yahya Efendi'nin damadı olduğu için "Damadzade" lakabıyla da bilinen ; kadılık, kazaskerlik ve şeyhülislanlık görevlerinde bulunmuş, Osmanlı devlet adamı.*

Ebu'l-ḫayr Aḥmed Efendi ve ʿālim ü ʿāmil fāżıl u kāmil ḥālā şeref-baḫş-ı ṣadr-ı Rūm *(177:13). [Ebu'l-Ḫayr Aḥmed Efendi,]*

ebu'n-naṣr ve'l-meġāzī: *(III. Ahmet için) Savaşa katılan ve savaş kazananın oğlu.*
1. **ebu'n-naṣr ve'l-meġāzī** es-sulṭān Aḥmed Ḫān el-ġāzī ibnü's-sulṭān Meḥemmed Ḫān *(136:10). [ebu'n-naṣr ve'l-meġāzī,]*
2. **ebu'n-naṣr ve'l-meġāzī** şehen-şāh-ı ġāzī ḥażretleri otaḳ-ı cevzā-niṭāḳ-ı hümāyūna *(342:16). [ebu'n-naṣr ve'l-meġāzī,]*

ebu'n-naṣr-ı meġāzī-pīşe: *(III. Ahmet) Savaş alanlarında atadan beri üstün gelen.*

Ebu'n-naṣr-ı meġāzī-pīşe żırġām-ı veġā-bīşe *(291:23). [ebu'n-naṣr-ı meġāzī-pīşe,]*

ebyāt: *Beyitler.*

1. **ebyātı** maḳāma münāsib ü çesbān görilüp bu maḥalle *(328:13). [ebyātı, -ı]*
2. ḳaṣīde-i ʿīdiyye **ebyātından** beyt li-münşiʾihi *(328:8). [ebyātından, -ın, -dan]*

ebyāt-ı nāzükāneyi: *Nazik beyit.*

ferş-i zemīn-i iʿtiẕār itdiklerinde süḫan-sencān-ı erbāb-ı temāşā bu çend **ebyāt-ı nāzükāneyi** *(285:5). [ebyāt-ı nāzükāneyi, -y, -i]*

ecel beşigi: *Dalgalar arasındaki oynak sandal, insanın her an yuvarlanabileceği dağ geçidi gibi tehlikeli bir şey.*
1. sütūnı miyānında **ecel beşigi** taʿbīr olunan ḥabl-i süst-peyvend üzerinde *(232:30). [ecel beşigi,]*
2. mertebe bī-bāk arḳası üzere yatup āsāyiş eyledi ki seyr idenler **ecel beşigi** *(232:34). [ecel beşigi,]*

ecell-i mevāhib-i rabbü'l-maşrıḳayn: *Yerin ve göğün Rabbinin ihsanlarının son derece büyüklüğü.*

Yaʿnī **ecell-i mevāhib-i Rabbü'l-maşrıḳayn** ve şemere-i naḫl-ı peyvendī-i izdivāc-ı ebeveyn olan *(137:6). [ecell-i mevāhib-i rabbü'l-maşrıḳayn,]*

ecille-i mehādīmiñ ercemendi: *(İshak Efendi) İtibarlı efendilerin en büyüğü.*

ḥażretleriniñ vāsıṭatü'l-ʿıḳd-ı sülāle-i celīlesi **ecille-i meḫādīmiñ ercemendi** *(178:4). [ecille-i meḫādīmiñ ercemendi,]*

ecille-i ṣudūr-ı vācibü'l-i iʿzāzdan: *Saygı gösterilmesi gereken yüksek mertebeli kimseler, devletin ileri gelenleri.*

ecille-i ṣudūr-ı vācibü'l-i iʿzāzdan şeref-mend-i imtiyāz ḳılınup tesbīḥ-i zümürrüd *(215:7). [ecille-i ṣudūr-ı vācibü'l-i iʿzāzdan, -dan]*

ecinne heyʾetine: *Hareketsiz, korkunç bir kılık.*

eṭfāli ġarāʾib-i eşkāl ile **ecinne heyʾetine** ḳoyup dāʾire-i sūr-gāhı *(183:16). [ecinne heyʾetine, -n, -e]*

ecinne şūretlü: *Garip yüzlü, yüzü ifade edilemeyecek kadar korkunç görünüşlü.*

evvelā ol **ecinne şūretlü** uʿcūbe heyʾetlü eşḫāṣ-ı şeṭāret-iḫtişāṣ curcuna *(174:12). [ecinne ṣūretlü,]*

ecnās-ı aḳmişe: *Türlü, çeşit çeşit kumaşlar.*

idi ve dellālān-ı kāle-ber-dūş **ecnās-ı aḳmişe** ile şūr-engīz-i bāzār-gāh-ı sürūş olup *(242:6). [ecnās-ı aḳmişe,]*

ecnās-ı aḳmişe: *Kumaş türleri.*

üzere çend ṭāḳa **ecnās-ı aḳmişe** itḫāfına ḳanāʿat itmeyüp ʿarż-ı iḫtişāṣ u ʿubūdiyyet *(340:14). [ecnās-ı aḳmişe,]*

ecnās-ı aḳmişe-i girān-bahādan: *Kıymeti kumaş türleri.*

sāʾir **ecnās-ı aḳmişe-i girān-bahādan** daḫi beş ʿaded *(190, 18). [ecnās-ı aḳmişe-i girān-bahādan, -dan]*

ecnās-ı akmişe-i nā-maʿdūd: *Sayısız kumaş çeşitleri.*

ve sāʾir **ecnās-ı aḳmişe-i nā-maʿdūd** ve maṭʿūmāt ḳısmından daḫi *(165:1). [ecnās-ı aḳmişe-i nā-maʿdūd,]*

ecnās-ı cevāhir-i tāb-dār: *Bir sürü parlak değerli taş.*

şeb-çerāġ-ı māh-tābdan müşaʿşāʿ elmās-ı āb-dār ve **ecnās-ı cevāhir-i tāb-dār** ile *(370:6). [ecnās-ı cevāhir-i tāb-dār,]*

ecnās-ı hedāyā: *Hediye türleri.*

Ḥażretlerine Pāy-endāz Ḳılınan **Ecnās-ı Hedāyā** Beyānında *(320:28). [ecnās-ı hedāyā,]*

ecnās-ı hedāyāsı: *Hediye türleri.*

bu ḫuṣūṣda ġalebe-nümā olmaġın **ecnās-ı hedāyāsı** güncīde-i evrāḳ-ı defātir olmayacaḳ *(168:27). [ecnās-ı hedāyāsı, -s, -ı]*

ecnās-ı mütenevviʿa-i hedāyā-yı girān-mikdārları: *Çok miktardaki türlü türlü hediyeler.*

ecnās-ı mütenevviʿa-i hedāyā-yı girān-miḳdārları ṭākat-şiken-i ḳaṭār-ı nehār *(169:9). [ecnās-ı mütenevviʿa-i hedāyā-yı girān-miḳdārları, -lar, -ı]*

ecnās-ı revnaḳ u fer: *Türlü türlü parlaklık ve gösteriş.*

ve **ecnās-ı revnaḳ u fer** ile bedīd olup ʿale'l-fevr gerdūne-i gāv-mīş *(283:25). [ecnās-ı revnaḳ u fer,]*

ecnās-ı tefārīḳ-i emtiʿā-i zer-tār: *Sıma telli, cins cins mal.*

Ve bir taḫt-ı revānı **ecnās-ı tefārīḳ-i emtiʿā-i zer-tār** ve envāʿ-ı aḳmişe-i rengā-reng-i nāzük-nigār *(304:7). [ecnās-ı tefārīḳ-i emtiʿā-i zer-tār,]*

eczā-yı cerīde-i cemʿiyyet: *Toplanmış kağıt parçaları.*

Bu tertīb üzere süfreler mebsūṭ ve **eczā-yı cerīde-i cemʿiyyet** şīrāze-i ḥüsn-i tertīb *(159:17). [eczā-yı cerīde-i cemʿiyyet,]*

eczā-yı güsiste-şīrāze: *Şirazesi dağılmış kitap yaprakları.*

otaġ-ı ʿālīlerine ʿazīmet buyurup aṣḥāb-ı meclis **eczā-yı güsiste-şīrāze** gibi perīşān oldı *(194:28). [eczā-yı güsiste-şīrāze,]*

eczā-yı mecmūʿa-i neşāṭı: *Eğlence meclisinin yaprakları.*

evrāḳ-ı ḫazān gibi **eczā-yı mecmūʿa-i neşāṭı** tefrīḳ u tebdīl itmiş iken *(339:15). [eczā-yı mecmūʿa-i neşāṭı, -ı]*

eczā-yı müsvedde-i şeb olan: *Gecenin karanlığının parçaları.*

Fe-emmā **eczā-yı müsvedde-i şeb olan** evrāḳ-ı perīşān-ı şevḳ u ṭarab *(173:27). [eczā-yı müsvedde-i şeb olan, -an]*

eczā-yı nāriyyeden: *Yanıcı maddeler.*

mübāşereti ile tesyīr olunan ṣal üzerinde **eczā-yı nāriyyeden** mürekkeb ve dört yüz ḳadar *(219:22). [eczā-yı nāriyyeden, -den]*

eczā-yı perīşān-şode-i neşāṭ u ferḥat: *Dağılmış olan eğlence ve şenlik parçaları.*

eczā-yı perīşān-şode-i neşāṭ u ferḥat yine pe̱zīrefte-i şīrāze-i cemʿiyyet oldı *(327:5). [eczā-yı perīşān-şode-i neşāṭ u ferḥat,]*

eczā-yı sūr-nāme-i neşāṭ: *Sevinçli düğünün bir parçası.*

ile muṭarraz olup min-baʿd **eczā-yı Sūr-nāme-i neşāṭ** şīrāze-i naẓar-ı hümāyūn *(153:2). [eczā-yı sūr-nāme-i neşāṭ,]*

edā: *Söylemek, yerine getirme.*
1. ile murādını **edā** ve cāʾize-i şiʿr yerine tuḥfe-i nāçīz-i mūrānesi pīş-gāh-ı şehen-şāh-ı Süleymān-bārgāha *(193:16). [edā,]*
2. vaẓīfe-i muʿayyene-i rūz-merresini **edā** içün zīr-i bām-ı felekde āheste āheste *(310:22). [edā,]*
3. merāsim-i zemīn-būsī-i şehriyārīyi **edā** ʿaḳabinde çavuşān-ı dergāh-ı muʿallā *(370:26). [edā,]*

edā: *Namaz kılmak.*

pīş-gāh-ı otaġ-ı sulṭānīde **edā** ve mübārek-bād-ı ḳudūm-ı şevket-lüzūmları *(153:27). [edā,]*

edā: *Etmek, kılmak, yapmak.*

zemzemesiyle duʿā-yı devlet-i pādişāhī **edāsından** ṣoñra minnet-keş-i maḳara vü rīsmān olmayup *(213:3). [edāsından, -s, -ı, -n, -dan]*

edā: *Tavır, davranış.*

edāsıyla mühre-bāzī vü şuʿbede-sāzī idüp çengileriñ ardında resen-bāz daḫi *(295:3). [edāsıyla, -s, -ı, -y, -la]*

edā eylediler: *Söylemek, meydana getirmek, dile getirmek.*

maḳālini **edā eylediler** *(241:17). [edā eylediler, -di, -ler]*

edā idüp: *Yerine getirmek.*

merāsim-i lāzıme-i muʿtādeyi **edā idüp** geçdikleri ʿaḳabinde *(315:22). [edā idüp, -üp]*

edā itdi: *Meydana getirmek, yapmak.*

Felek **itdi** bu ḫıdmeti de **edā** *(325:4). [edā itdi, -di]*

eḍāḥīk-i nāzükāne: *Gülünç olaylar.*

ve nice eʿācīb-i zamāne ve **eḍāḥīk-i nāzükāne** ile güẕār itdiler ve bāzergānlara *(304:20). [eḍāḥīk-i nāzükāne,]*

edāhim-i ʿaḳreb-i sāʿat: *Saat akrebinin siyah atları.*

Bāzī-i cirīdden istifā ḥāṣıl ve **edāhim-i ʿaḳreb-i sāʿat** merāḥil-i düvāzdeh-menāzil-i sāʿat-i nehāriyyeden *(359:20). [edāhim-i ʿaḳreb-i sāʿat,]*

edāmallāhu sürūri's-serīri bi-vücūdihī: *Allah tahtının övüncünü varlığıyla sürekli kılsın.*

Edāmallāhu sürūri's-serīri bi-vücūdihī ve serre serāʾirü'l-enāmi bi-devāmi mülkihi ve faẕlihi ve cūdihi *(217:24). [edāmallāhu sürūri's-serīri bi-vücūdihī,]*

edāmallāhu taʿālā ilā yevmi'l-ḳıyām: *Allah kıyamet gününe kadar sürdürsün.*

edāmallāhu taʿālā ilā yevmi'l-ḳıyām ḫulūṣ-ı ʿubūdiyyet-i żavābıṭ u ḥükkām *(205:5). [edāmallāhu taʿālā ilā yevmi'l-ḳıyām,]*

edāmmallāhu naẓarahu ʿaleyh: *Allah bakışını onun üzerinden eksik etmesin.*

edāmmallāhu naẓarahu ʿaleyh ḥażretlerini bir vezīr fāʾiz olmadığı saʿādeti *(146:3). [edāmmallāhu naẓarahu ʿaleyh,]*

edā-yı duʾā-yı pādişāh-ı manṣūrdan: *Zafer kazanmış, padişaha dua etmek.*

zemzemesiyle **edā-yı duʾā-yı pādişāh-ı manṣūrdan** ṣoñra süyūf-ı Sulṭān Ġavrīden *(315:17). [edā-yı duʾā-yı pādişāh-ı manṣūrdan, -dan]*

edā-yı farīża-i ṣalāt: *Farz namazını kılmak.*

ʿazīmet-i cāmiʿ idüp **edā-yı farīża-i ṣalāt** ve tekmīl-i merāsim-i ṭāʿāt u ʿibādātdan *(311:8). [edā-yı farīża-i ṣalāt,]*

edā-yı farīża-i ṣalāta: *Namazın farzını eda etmek.*

inṣırāf-ı ʿavdet buyurup **edā-yı farīża-i ṣalāta** müsāraʿatdan ṣoñra *(308:7). [edā-yı farīża-i ṣalāta, -a]*

edā-yı ḫıdmet: *Hizmeti yerine getirmek.*

müʾeddāsınca **edā-yı ḫıdmet** ile daʿvāsını iṣbāt ve tecdīd-i berāt-ı ḥayāt eyleyüp *(243:22). [edā-yı ḫıdmet,]*

edā-yı ḫıdmet-i lāzımeleri: *Gerekli hizmetleri yerine getirmek.*

gāh ḳāʾim u gāh ḳāʿid **edā-yı ḫıdmet-i lāzımeleri** ile müteḳayyid *(231:11). [edā-yı ḫıdmet-i lāzımeleri, -ler, -i]*

edā-yı hıdmet-i şükrāne-i niʿam-ı cihān-bānī: *Hükümdarın sunduğu nimetlere teşekkür etmek.*

ile **edā-yı ḫıdmet-i şükrāne-i niʿam-ı cihān-bānī** ḫilālinde ṭaraf-ı hümāyūndan *(314:14). [edā-yı ḫıdmet-i şükrāne-i niʿam-ı cihān-bānī,]*

edā-yı lāzıme-i zimmetlerine: *Üzerlerine düşen görevi yerine getirmek.*

ḫıdmet-i muʿtādelerine şitābān ve **edā-yı lāzıme-i ẕimmetlerine** ber-zede-dāmān oldılar *(319:23). [edā-yı lāzıme-i ẕimmetlerine, -ler, -i, -n, -e]*

edā-yı merāsim-i dāmen-būsī: *Etek öpme merasimini yerine getirmek.*

cümlesi **edā-yı merāsim-i dāmen-būsī** ile mürāʿāt-ı şerāʾiṭ-i ādāb *(248:12). [edā-yı merāsim-i dāmen-būsī,]*

edā-yı merāsim-i ʿubūdiyyet: *Kulca bağlılık merasimini yerine getirmek.*

Bunlar **edā-yı merāsim-i ʿubūdiyyet** ve iẓhār-ı meserret eylediklerine müteʿāḳiben *(236:12). [edā-yı merāsim-i ʿubūdiyyet,]*

edā-yı merāsim-i zemīn-būsīden: *Yer öpme merasimini yerine getirmek.*

edā-yı merāsim-i zemīn-būsīden ṣoñra emīn-i sūr yedi ile her ketḫudāya ʿaṭiyye-i ḫüsrevāne *(316:23). [edā-yı merāsim-i zemīn-būsīden, -den]*

edā-yı namāz: *Namaz kılma.*
1. **edā-yı namāz** içün şevket ü saʿādetle sāḥil-serāy-ı tersāneye teveccüh-sāz oldılar *(194:7). [edā-yı namāz,]*
2. Nā-gāh **edā-yı namāz** içün sāye-i Rabb-i Mücīb cāmiʿ-i şerīfe *(311:3). [edā-yı namāz,]*

edā-yı ṣalāt-ı vuṣṭāya: *İkindi namazını kılmak.*

pādişāh-ı İslām **edā-yı ṣalāt-ı vuṣṭāya** ḳıyām ve sāḥil-serāy-ı tersāneye raḫş-rān-ı ḫırām oldılar *(201:4). [edā-yı ṣalāt-ı vuṣṭāya, -y, -a]*

edā-yı ṣalātü'ẕ-ẕuhr: *Öğle namazını kılmak.*

otaḳ-ı zerrīn-niṭāḳda baʿde **edā-yı ṣalātü'ẕ-ẕuhr** pīrāye-i kürsī-i taḫt ve *(210:17). [edā-yı ṣalātü'ẕ-ẕuhr,]*

edā-yı secde-güzārī: *Secde eder vaziyette.*

edā-yı secde-güẕārī ve vekālet-i muṭlaḳa-i āṣaf vesāṭeti ile ḫalīfe kīsesinden *(358:33). [edā-yı secde-güẕārī,]*

edā-yı şükr ü sipās buyurdılar: *Şükran borcunu ödemek.*

yigirmi altı nefere ḫilʿat ilbās ve günā-gün inʿām-ı bī-ḳıyās ile **edā-yı şükr ü sipās buyurdılar** *(216:26). [edā-yı şükr ü sipās buyurdılar, -dı, -lar]*

edā-yı şükr-i niʿmete: *Elde edilen iyiliğe karşı şükür borcunu ödemek.*

tuḥfe-i nāçīz-i mūräneleri iẓhār-ı ʿubūdiyyete mebnī ve ḫulūṣ-i ṭaviyyet ile **edā-yı şükr-i niʿmete** *(172:3). [edā-yı şükr-i niʿmete, -e]*

ed-dünyā mezraʿatü'l-āhireti: *Dünya ahiretin tarlasıdır.*

ḫużūrında icrā-yı ṣanʿat-ı ḥirāṣet ṣūretinde **Ed-dünyā mezraʿatü'l-āḫireti** *(235:2). [ed-dünyā mezraʿatü'l-āḫireti,]*

edeb: *Saygılı bir şekilde.*

lisān-ı medāfiʿ-i ḫaber-resān ile ifāde vü īrād idüp ḥālince ʿarż-ı ḫıdmet ve **edeb** ile *(264:29). [edeb,]*

edeblerin takındılar: *Terbiyesizliği bırakıp terbiyeli davranmaya çalışmak.*

kendülere düzen virüp fermāna teraḳḳub ile **edeblerin ṭaḳındılar** *(291:10). [edeblerin ṭaḳındılar, -dı, -lar]*

edevāt u ālāt u ricāl: *Aletler, erler, araç ve gereçler.*

şāḫ-ı gergedende fîl gibi bir mîl üzerinde īstāde ve içinde bu ḳadar **edevāt u ālāt u ricāl** *(187:21). [edevāt u ālāt u ricāl,]*

edevāt u ālātı: *Bir işte kullanılacak araç ve gereçler.*

ʿazīmet-i ūlāyı vech-i āḫere taḥvīl eyleyüp naḫılların ve şeker bāġçeleriniñ **edevāt u ālātı** *(141:34). [edevāt u ālātı, -ı]*

edevāt-ı nāriyye: *Yanıcı malzemeler.*
1. külḫan-ı āteş-bāra döndürüp bu ḳadar **edevāt-ı nāriyye** ber-hevā oldıġından *(173:16). [edevāt-ı nāriyye,]*
2. muḳāteleye başladılar ve sefîne-i āteş gibi birbirlerine çatup **edevāt-ı nāriyye** *(244:25). [edevāt-ı nāriyye,]*
3. āteşler ṣaçaraḳ nevbet-ḫānelerinde ṭabl u surnālar seyr-āheng ve neferātı **edevāt-ı nāriyye** *(220:19). [edevāt-ı nāriyye,]*
4. bir miḳdār **edevāt-ı nāriyye** iżāʿatı ile ḳanāʿat olunup herkes mütevārī-i künc-i ārām *(341:31). [edevāt-ı nāriyye,]*
5. **edevāt-ı nāriyye** iʿmāli içün mühimmāt u levāzım taʿbiyesine mübāderet olundı *(355:19). [edevāt-ı nāriyye,]*

edevāt-ı nāriyye vü nūriyye: *Yanıcı ve ışık saçıcı araçlar.*

biri birine ġālib yek-dīgere müteʿāḳib iḥżar olunan **edevāt-ı nāriyye vü nūriyye** *(356:16). [edevāt-ı nāriyye vü nūriyye,]*

edevāt-ı nāriyye-i āteş-bār: *Ateş yağdıran yanıcı savaş aletleri.*

Ve ṭop u tüfeng ve ḫumbara vü fişeng ve sāʾir **edevāt-ı nāriyye-i āteş-bār** ile gūyā *(188:3). [edevāt-ı nāriyye-i āteş-bār,]*

edevāt-ı nāriyyesi: *Yanıcı aletler.*

ve hāvan ve āsumānī fişeklerini muḥtevī bir ṣal daḫi yüriyüp **edevāt-ı nāriyyesi** *(230:12). [edevāt-ı nāriyyesi, -s, -i]*

edhem-i mużammer: *Kara yağız at gibi.*

Ḫāme idi **edhem-i mużammer** *(130:10). [edhem-i mużammer,]*

edīm-āsā: *Deri gibi.*

cüvān-ı sīm-sāʿid-i bī-hemtā ṣanʿatın icrā ṣūretinde zaḫm-ı sīne-i ʿuṣṣāḳı **edīm-āsā** *(278:17). [edīm-āsā,]*

edīm-i şaṭranca: *Kareli deseni bulunan yaygı.*

edīm-i şaṭranca nişān oldı ve ḳalʿa-i meẕkūre daḫi geh *(264:6). [edīm-i şaṭranca, -a]*

edīm-i süfre: *Sofra altlığı.*

Edīm-i süfre zemīn pīş-gīr-i al şafaḳ *(349:3). [edīm-i süfre,]*

edīm-i zemīne: *Yer döşemesi.*

ʿaks-endāzī-i kākül-i müşgīn-mūy ile **edīm-i zemīne** naḳş-ı zer-dūz-ı melāḥat *(241:10). [edīm-i zemīne, -e]*

Edirne Ḫalvāsı: *"Deva-yı misk" helvası olarak da bilinen; kırk bir çeşit baharat, yumurta akı ve baldan yapılan helva, Pehlivan yiyeceği.*

miṣāl-i şehd-i ḫitān ḳafālarından gönderilüp **Edirne Ḫalvāsı** ḳadar leẕẕet-baḫş oldılar *(275:20). [Edirne Ḫalvāsı,]*

Edirne Ḳāḍīsi Muʿīd Aḥmed Efendiden: *(?-1648) Semiz Ali medresesinde Semiz Ali'nin muid'i olduğu için bu lakapla anıldı. Müderris, kazasker, şeyhülislamlık görevinde bulunmuş devlet görevlisi.*

Ve **Edirne ḳāḍīsi Muʿīd Aḥmed Efendiden** bir Muṣḥaf-ı Şerīf ve bir *(192:5). [Edirne Ḳāḍīsi Muʿīd Aḥmed Efendiden, -den]*

Edirne Ḳolı: *Çengilere ait oyun usulü kolu.*
1. Tiryākī oyunı tamāmında Bāġçevān Oġlı ve **Edirne Ḳolı** germ-tāz-ı dāʾire-i cemʿiyyet *(225:23). [Edirne Ḳolı,]*
2. iken naẕar-gāh-ı hümāyūnda germ-āheng-i faṣl-bāzī olan **Edirne Ḳolı** *(275:19). [Edirne Ḳolı,]*
3. raḳḳāṣ-beçegānı dest-ber-dest ayaḳ uṣūli ile Bāġçevānoġlı ve Ḫalīl ve **Edirne Ḳolı** *(294:11). [Edirne Ḳolı,]*

Edirne Ḳolına: *Köçekliğe ait olan kollardan biri.*

Baʿdehū **Edirne Ḳolına** fermān buyurulmaġın anlar daḫi çeġāne vü çeng ile *(198:11). [Edirne Ḳolına, -n, -a]*

Edirne maʿẕūlleri efendilerden: *Daha önceden Edirne kadılığı yapmış kişiler, bunlardan bir tanesi de Kebirizade Abdurrahman Efendi'dir.*

İsḥaḳ Efendi ve **Edirne maʿẕūlleri efendilerden** Kebīrī-zāde ʿAbdu'r-Raḥmān Efendi *(178:5). [Edirne maʿẕūlleri efendilerden, -den]*

Edirne mevlevī-ḫānesi şeyḫi: *Mevlana Enis Dede.*

Müsāfireten **Edirne mevlevī-ḫānesi şeyḫi** kerāmet-penāh irşād-dest-gāh *(344:20). [Edirne mevlevī-ḫānesi şeyḫi,]*

Edirne pāyesi olan: *Edirne kazaskerliği görevinde bulunma.*

Edirne pāyesi olan efendilerden sābıḳan Selānīk ḳāḍīsi Aġa-zāde Seyyid Meḥemmed Efendi *(178:8). [Edirne Pāyesi olan, -an]*

Edirne rütbesiyle: *Edirne kadılığı.*

Ġalaṭa ḳāḍīsi Sācidī ʿAlī Efendi ḫātime-i risāle-i daʿvet ḳılındı **Edirne rütbesiyle** *(178:31). [Edirne rütbesiyle, -y, -le]*

edʿiye-i ḫayriyyeleri: *Hayır duaları.*

ʿarża-i naẓar-gāh-ı pādişāh-ı dehr-ārā ve **edʿiye-i ḫayriyyeleri** resīde-i meleʾ-i aʿlā ḳılınup *(189:35). [edʿiye-i ḫayriyyeleri, -ler, -i]*

efāḫım-ı ʿulemā-yı ʿizāmdan: *Büyük, ulu bilginler.*

üzere cālis ve **efāḫım-ı ʿulemā-yı ʿiẓāmdan** cümleye fāʾiḳ ṣadr-ı rūm-ı sābıḳ *(231:3). [efāḫım-ı ʿulemā-yı ʿiẓāmdan, -dan]*

efendi: *Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse II efendi.*
1. Ḳadrin bilelim **efendi** anıñ *(134:10). [efendi,]*
2. şehzāde Sulṭān Bāyezīd **efendilerimiz** ṭavvelallāhu ʿömrehüm ve edāme bi-devāmi salṭanati ebīhim ʿizzihim *(140:13). [efendilerimiz, -ler, -i, -miz]*
3. kerāmetlü **efendimiz** pādişāh-ı İslām eyyedallāhu ilā yevmi'l-ḳıyām ḥażretleriniñ *(140:5). [efendimiz, -miz]*
4. kudretlü mehābetlü şehriyār-ı ʿālem **efendimiz** ḥażretlerine māl ü cān ile *(169:1). [efendimiz, --miz]*
5. maʿzūl **efendiler** ḥażerātından daḫi eben-ʿan-ced aʿlem ü efḍal ve eşref ü emced *(177:11). [efendiler, -ler]*
6. Mīrzā-zāde faẓiletlü Şeyḫ Meḥemmed **Efendi** ʿimāme-i silk-i aṣḥāb-ı ʿimāme *(177:14). [efendi,]*
7. Feyżullāh Efendi ve İstanbuldan maʿzūl **efendilerden** Ṭosyevī Muṣṭafā Efendi *(177:33). [efendilerden, -ler, -den]*
8. Edirne pāyesi olan **efendilerden** sābıḳan Selānīk ḳāḍīsi Aġa-zāde Seyyid Meḥemmed Efendi *(178:8). [efendilerden, -ler, -den]*
9. Edirne pāyesi olan efendilerden sābıḳan Selānīk ḳāḍīsi Aġa-zāde Seyyid Meḥemmed **Efendi** *(178:8). [efendilerden, -ler, -den]*
10. ve Burūsa pāyesi olan **efendilerden** sābıḳan Mışır ḳāḍīsi Bābī-zāde Meḥemmed Efendi ve *(178:13). [efendilerden, -ler, -den]*
11. maʿzūl Kāmī Meḥemmed Efendi ve Şām-ı şerīf maʿzūli **efendilerden** Cezāyir Paşası-zāde İbrāhīm Efendi *(178:15). [efendilerden, -ler, -den]*
12. ḥālā manṣūb ṭaṣarruf eylemeyen maʿzūl olan **efendiler** ḳullarınıñ *(192:34). [efendiler, -ler]*
13. efendiler ḥażerātınıñ hediyyeleri ḫāʾiz-i naḳdīne-i ḳabūl ḳılınmaḳ *(192:36). [efendiler, -ler]*
14. Anlardan mā-ʿadā manṣıbda olan **efendileriñ** ceste ceste ādemleri ile *(193:6). [efendileriñ, -ler, -iñ]*
15. ve ḳużāt-ı ʿasākiriñ manṣūb u maʿzūl ve pāye-dārānından sekiz ʿaded **efendiler** *(194:14). [efendiler, -ler]*
16. Ve süfre-i şāliṣede ve rābiʿada onar ʿaded **efendiler** daḫi birbirlerine müvānis ü mücālis oldılar *(194:18). [efendiler, -ler]*
17. güsterde-i mevḳīʿ-i ikrām olunup her birinde onar on ikişer **efendiler** iṭʿām ve *(201:15). [efendiler, -ler]*
18. buyurduḳlarında bu ʿabd-i dem-beste vü ḫāṭır-şikeste daḫi **efendim** *(261:13). [efendim, -m]*
19. şerm-nāk u ḥazīn iken **efendilerimden** sebḳ-i ḫıdmetimden muḳaddem *(261:15). [efendilerimden, -ler, -im, -den]*
20. Ḳapuñda ben de ġulāmım **efendi** sulṭānım *(284:16). [efendi,]*
21. ṣoñra ḥużūr-ı hümāyūna daḫi dāḫil ve sūr emīni **efendi** ile berāber *(314:35). [efendi,]*

22. Sen ʿarż-ı mübāhāta ne ḥācet ki **efendiñ** *(333:5). [efendiñ, -ñ]*
23. tebdīl ḳılındı ve şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān **efendilerimiz** sarāy-ı hümāyūnda *(364:8). [efendilerimiz, -ler, -i, -miz]*
24. vüzerā-yı ṣāḥib-ḥaşem ve süfre-i s̱āliş̱ede defter-dārān-ı ʿālī-mekān **efendiler** ḥażerātı *(372:23). [efendiler, -ler]*

efendiler: *Davet edilen devlet görevlileri.*

Baʿde tekmīli'r-rüsūm **efendiler** ʿale'l-ʿumūm obaya daʿvet ve ʿörf ü üstleri *(201:29). [efendiler,]*

efendim: *Kişinin kendisinden üstün gördüğü birine hitap şekli.*

Deryāda semek degül **efendim** *(352:28). [efendim,]*

efendim: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse, efendi.*

Ḳādir degilim ḫāṣıl **efendim** seni medḥe *(332:17). [efendim,]*

efġān eyler: *Istırap ile inlemek, bağırmak.*

Raʿd ile sipihr **eyler efġān** *(129:5). [efġān eyler, -r]*

efgende: *Yere atılmış.*

Mühtedī-i mezbūr ʿaraḳiyye-i tersāyīyānesin zemīne **efgende** ve *(244:1). [efgende,]*

efgende itdiler: *Fırlatmak.*

efgende itdiler birisi e̱ser ḳılmadı ve celīd-i dīvār-zede gibi zemīne ṣıçrayup *(303:17). [efgende itdiler, -di, -ler]*

efʿi: *Engerek yılanı.*
1. der-kinār ve ʿaşaḳ-ı pīçān dīvāra ve **efʿī** eşcāra ṣarmaşup çıḳdıġı gibi refte refte *(243:10). [efʿī,]*
2. sütūnı der-āġūş ve **efʿī** dīvāra ve tāk-ı engūr eşcāra *(362:29). [efʿī,]*

efʿī-i tiryāk-horde: *Afyon yutmuş yılan.*

gibi ṣarmaşanlar ve bir iki ḳademe ṭırmaşanlar şaşınlayup **efʿī-i tiryāḳ-ḫorde** *(362:6). [efʿī-i tiryāḳ-ḫorde,]*

eflāk: *Felekler; gökyüzü.*
1. Birbiri içinde çenber **eflāk** *(129:18). [eflāk,]*
2. Eflākiñ etekleri ṭutuşdı *(131:16). [eflākiñ, -iñ]*
3. şerāre-feşān ve her biriniñ içinden nice āsumānī fişekler tīr-i hevāyī gibi **eflāke** *(172:27). [eflāke, -e]*
4. dönüp ġırīv-i mestānesi **eflāke** yeter idi *(181:25). [eflāke, -e]*
5. Fişek tīr-i hevāyī gibi pertāb itdi **eflāke** *(197:16). [eflāke, -e]*
6. Eflākiñ etekleri ṭutuşdı *(221:5). [eflākiñ, -iñ]*
7. fısḳiyye-i āteş gibi **eflāke** pertāb ider ve eṭrāfa ṣalġım ṣaçaḳ ṭaġılup gūyā ki *(253:23). [eflāke, -e]*
8. Çıḳsun **eflāke** yine hey heyler *(311:22). [eflāke, -e]*

Eflāk voyvodası Nikola Beg: *Eflak Beyi, Nikola Bey.*

Yevm-i mezbūrda **Eflāḳ voyvodası Niḳola Beg** ṭarafından iki ʿaded sīm legen ibrīḳ *(361:9). [Eflāḳ voyvodası Niḳola Beg,]*

eflākiñ etekleri ṭutuşacak: *Feleklerin telaşa düşmesi, yanması.*

eflākiñ etekleri ṭutuşacaḳ mertebe zebāne-keş ve küre-i zemherīr kūre-i āteş olmaġın *(290:3). [eflākiñ etekleri ṭutuşacaḳ, -acaḳ]*

eflākiñ eteklerin: *Göğün çukuru.*

naḫl-i gül-nār olmaġın āteş-i reşki **eflākiñ eteklerin** ve nücūmuñ fişeklerin *(269:22). [eflākiñ eteklerin, -n]*

efrāḫte: *Yükseltilmiş, yüceltilmiş.*

efrāḫte gāh ḥadāʾiḳ-ı āteş-bahārlar perdāḫte geh seḥāb-ı dūd-ı bārūtdan *(356:4). [efrāḫte,]*

efrāşte: *Yükselmek.*
1. mışrāʿ Rāyet-i zer-mehçe-i dībā gibi **efrāşte** ve *(180:28). [efrāşte,]*
2. Anlar daḫi ʿale'ş-seḥer kenāre-i meydān-ı sūrda püşte üzerinde **efrāşte** sāye-bānlarında *(358:11). [efrāşte,]*

efrāşte ḳılınan: *(Çadır) İç açıcı çadır.*

ṣadr-ı aʿẓam-ı maʿālī-i ḳarīn daḫi tersāne gözinde **efrāşte ḳılınan** sāye-bān-ı safā-dāştede *(351:16). [efrāşte ḳılınan, -an]*

efrāşte ḳılınup: *(Çadır için) Kurulmak.*

ile enbāşte bir çetr-i ḳīr-gūn meydāna **efrāşte ḳılınup** içinde nice kestāne fişegi *(269:11). [efrāşte ḳılınup, -up, -]*

efrāşte-i dest-ḳudret olan: *Kudret elinin kaldırılması.*

iḳāme-i diʿāme-i ʿamūdu'ṣ-ṣubḥ ile **efrāşte-i dest-ḳudret olan** *(255:26). [efrāşte-i dest-ḳudret olan, -an]*

efsāne-i naẓmıñ eseri: *Şiirin hikayesinin basılı kitabı.*

Efsāne-i naẓmıñ eşeri ḫᵛāb-ı girāndır *(332:22). [efsāne-i naẓmıñ eşeri,]*

efsāne-şinevān-ı ġayret-keş: *Temiz duyguları olan masal dinleyicileri (gibi).*

maʿreke-gāh-ı yelāna döndüren **efsāne-şinevān-ı ġayret-keş** gibi *(181:27). [efsāne-şinevān-ı ġayret-keş,]*

efsār: *Yular.*

otuz beş ʿaded ḳuṭās-ı mihr-iltibās āvīze ḳılınmış idi **Efsārı** şırmadan *(335:2). [efsārı, -ı]*

efser-efrūz-ı cihān-bānī: *(III. Ahmet) Hükümdarlık tacını parlatan.*

Gül-i bāġ-ı ḫilāfet **efser-efrūz-ı cihān-bānī** *(217:15). [efser-efrūz-ı cihān-bānī,]*

efvāh-ı neffāṣātü'l-ʿuḳadı: *Düğümlere üfüren ağız.*

nām iki müşaʿbid-bāz sāḥir-i zūr-bāzlar ki temāşāları **efvāh-ı neffāṣātü'l-ʿuḳadı** *(158:1). [efvāh-ı neffāṣātü'l-ʿuḳadı, -ı]*

efyūn ḳutusı: *Afyon kutusu, keyif verici maddelerin konulduğu kutu.*

ẕevḳ u ṣafālarından semāʿ idüp ṣandūḳa-i mārı **efyūn ḳutusı** ḳıyās itmeleri ile istiṣrā-yı ġıdā *(225:12). [efyūn ḳutusı,]*

efyūn-fürūş: *Afyon satıcısı.*

iken **efyūn-fürūş** ṣūretinde bir ṣaḫṣ-ı mārī mıṣrāʿ *(225:10). [efyūn-fürūş,]*

efyūn-ı müverriḳ-i nücūm: *Yıldızların uykusunu kaçıran afyon.*

zemzemesiyle terāne-sāz olduḳda pīr-i gerdūn **efyūn-ı müverriḳ-i nücūm** ile *(221:24). [efyūn-ı müverriḳ-i nücūm,]*

efzūn: *Çok fazla, ziyade.*
1. ve ḳālıb-ı bī-cān iken ẕī-rūḥdan ziyāde ve raḳḳāṣlardan **efzūn** şöyle *(279:1). [efzūn,]*
2. ve gūnā-gūn biñden **efzūn** ṭarrāḳa-ḫīz fişekler ile ḫalḳı birbirine ḳataraḳ *(314:11). [efzūn,]*
3. eyyām-ı sālifeden **efzūn** dāʾire-i taḳrīrden bīrūn ʿarż-ı hüner ile şöyle sebeb-i şeṭāret *(339:26). [efzūn,]*

efzūn: *Sığmamak.*

yürüyüp mikyāl-i kıyāsdan **efzūn** şenlikler ile toḫm-efgen-i mezāriʿ-i sürūr oldılar *(337:4). [efzūn,]*

efzūn itsün: *Uzatmak, artırmak, çoğaltmak.*

İtsün Şeh-zādeleriniñ ʿömrin **efzūn** *(133:22). [efzūn itsün, -sün]*

eger: *Şart edatı, şayet.*
1. **Eger** olursa girībān-ı ferve-i şāhī *(164:3). [eger,]*
2. Bu **eger** ṣaḥrā ise ol keştī olmaḳ n'iḫtimāl *(185:3). [eger,]*
3. Ol **eger** keştī ise ya bu feżā deryā mıdır *(185:4). [eger,]*
4. Puṣulayı şaşırup kerteyi bozarsa **eger** *(187:3). [eger,]*
5. Borcum olsun ḳara ḳız çergeye gelmezse **eger** *(207:4). [eger,]*
6. Çıḳmaḳ isterseñ **eger** ʿarş üstine *(224:1). [eger,]*
7. Beñzerim dirse **eger** ḫüsniyle ḫāṣā beñzemez *(241:16). [eger,]*
8. ser-der-aġlāl ve pāy-der-zencīr giriftār-ı ġull-i ẕüll bir derd-mend esīr **eger** bu *(242:27). [eger,]*
9. Şöyle bir şevḳ u ṭarab oldı ki lāyıḳdır **eger** *(290:23). [eger,]*
10. Maḳbūlüñ olmaz ise **eger** raḫtım atıvir *(343:26). [eger,]*

eger: *Gerek.*
1. beste-i zencīr-i terennüm olmuş idi Ḥaḳḳ bu ki **eger** ḳaṣdī ve eger ittifāḳī taḥsīn ü iḥsāna *(206:30). [eger,]*
2. beste-i zencīr-i terennüm olmuş idi Ḥaḳḳ bu ki eger ḳaṣdī ve **eger** ittifāḳī taḥsīn ü iḥsāna *(206:30). [eger,]*

egerçi: *Her ne kadar, ise de, gerçi.*

1. iken fermān-ı ʿālī ṣudūr itmeksizin sehven ṭutuşdurılup **egerçi** ʿazīm şenliklere *(173:7). [egerçi,]*
2. **Egerçi** yevm-i mezbūrda olan ġarāʾib-i umūr nā-maḥṣūr idi lākin cümleden biri *(257:22). [egerçi,]*
3. Ḥadden aşdı **egerçi** cūş-ı maṭar *(324:18). [egerçi,]*
4. Anlar daḥi **egerçi** bir miḳdār ʿazāb-ı dūzaḫa giriftār oldılar lākin ṣoñra *(357:11). [egerçi,]*
5. sūriyye-i hümāyūn kātibi Vehbī ḳullarınıñ **egerçi** ceyb ü hemyān-ı āmālin *(363:29). [egerçi,]*
6. ḥażretleri **egerçi** sūr-ı hümāyūna medʿuvv olan vüzerādan idi lākin taʿvīḳ-i mevāniʿ *(368:24). [egerçi,]*

egil: *Biraz öne veya bir yana doğru meylettirmek, çevirmek, eğik duruma getirmek, bükmek.*
1. pā-dāşınıñ merkez-i ḥāḳḳu'l-vasaṭ-ı ser ü dūşında iken arḳasına ṭoġrı **egilüp** başı zemīne *(246:9). [egilüp, -üp]*
2. bir kūzesi üftān ve bir ḳaṭresi rīzān olmadın pīş ü pesine **egilüp** kef ü desti *(246:17). [egilüp, -üp]*
3. **egilüp** zemīndeki çenberden geçerdi *(246:31). [egilüp, -üp]*
4. binüp arḳası cānibe **egilüp** ayaḳları pāy-ı pergār gibi zīrinde olan *(247:3). [egilüp, -üp]*

eğlence: *Eğlendiren, neşeli ve hoş vakit geçirten şey, iş veya uğraş, avuntu.*

tertīb-i bezm ü rezme dāʾir **eglenceler** ile ʿayş u dem eyleyüp herkes *(325:24). [eglenceler, -ler]*

ehass-ı bendegān-ı saʿādet-mendleri: *Padişahın hizmetinde olan saadetli kişiler.*

eḫaşş-ı bendegān-ı saʿādet-mendleri ile tertīb-i meclis-i Bayḳarā-pesend buyurup *(325:19). [eḫaşş-ı bendegān-ı saʿādet-mendleri, -ler, -i]*

ehass-ı lezāyiz-i nefsāniyye olan: *Nefis lezzetlerin en özeli.*

olmaġın żiyāfet-i ʿāmme-i sūr u sürūrdan ancaḳ ḥiśśeleri **eḫass-ı leẕāyiẕ-i nefsāniyye olan** *(211:21). [eḫass-ı leẕāyiẕ-i nefsāniyye olan, -an]*

ehemm-i mehāmm olan: *Yapılması önemli şeyler.*

ehemm-i mehāmm olan binālara neẕāret ve taʿyīn-i resm ü tebyīn-i heyʾet *(198:7). [ehemm-i mehāmm olan, -an]*

ehemm-i umūr olmaġın: *Önemli işler.*

Baʿdehū tedārük-i levāzım-ı sūr **ehemm-i umūr olmaġın** sene-i mezbūre *(141:18). [ehemm-i umūr olmaġın, -maġ, -ın]*

ehl-i ʿaşk: *Aşık.*

Vehbiyā ter-dāmen olmaḳdan ḳaçınmaz **ehl-i ʿaşḳ** *(326:3). [ehl-i ʿaşḳ,]*

ehl-i ʿaşkıñ āteşin: *Aşığın ateşi.*

Ehl-i ʿaşkıñ şanemā **āteşin** üfler ney-zen *(367:21). [ehl-i ʿaşkıñ āteşin, -n]*

ehl-i dile: *Yüreği pek korkusuz.*
1. Ġam ḳaṣdına kim **ehl-i dile** düşmen-i cāndır *(329: 6). [ehl-i dile, -e]*
2. **Ehl-i dile** itdikleriniñ buldı cezāsın *(329:9). [ehl-i dile, -e]*

ehl-i ʿirfān: *İlim, irfan sahipleri. Dostlar.*

Ehl-i ʿirfān arasında bir żiyāfet büsbütün *(224:5). [ehl-i ʿirfān,]*

ehl-i maḥabbetiñ: *Sevgi sahipleri.*

Nola ḳolanı gevşese **ehl-i maḥabbetiñ** *(241:13). [ehl-i maḥabbetiñ, -iñ]*

ehl-i sühan: *Söz ustaları.*
1. ʿAceb mi **ehl-i süḫan** itseler ġazel taḫmīs *(313:30). [ehl-i süḫan,]*
2. **Ehl-i süḫana** bend-i zebān mühr-i dehāndır *(333:4). [ehl-i süḫana, -a]*

eʾimme vü ḫuṭabāsı: *İmamlar ve hatipler.*

cevāmiʿ u ḫān-kāh u ṣavāmiʿ **eʾimme vü ḫuṭabāsı** ve muʿallimān-ı mekteb ve *(342:8). [eʾimme vü ḫuṭabāsı, -s, -ı]*

eʿizze-i lāzımü'l-iḥtirām: *(Büyük bilginler için) Saygı değer kişiler.*

on sekiz nefer ʿulemā-yı kirām ve **eʿizze-i lāzımü'l-iḥtirām** ve yüz otuz sekiz *(215:1). [eʿizze-i lāzımü'l-iḥtirām,]*

ejder: *Bin tane başı olan efsanevî, korkunç ve pek büyük bir hayvan, büyük yılan.*
1. **Ejder** çekildi ebr ile gūyā feleklere *(252:33). [ejder,]*
2. çekilüp gider ve öñindeki **ejder** yedi başındaki ağızlarından fışeng-i şerer-efşān *(263:22). [ejder,]*
3. cādū-yı ḫum-süvār ṣūreti ol **ejdere** ḳāʿide vü ʿinān-keş ve ejderiñ her başında bir *(263:16). [ejdere, -e]*
4. Neşr **Ejder** gibi üç başlu ʿaḳreb gibi ḳuyruḳlı geyik boynuzlı insān ile ḥayvān *(336:1). [ejder,]*

ejder aġzı: *Büyük ve hızlı bir şekilde ortaya çıkan ateş kaynağına sahip olan varlık.*
1. Āteş ṣaçar idi **ejder aġzı** *(132:11). [ejder aġzı,]*
2. Fısḳiyyeler idi **ejder aġzı** *(132:12). [ejder aġzı,]*

ejder aġzı: *Ateşin bol olduğu yer.*
1. eṭrāfa **ejder aġzı** gibi āb-efşān-ı şerār olup āsumānīler nūr-ı duʿā gibi ʿālem-i bālāya *(203:12). [ejder aġzı,]*
2. dehān fısḳiyyelerde **ejder aġzı** gibi fevvāre-feşān şerāre-i āteş gösterilmiş idi Ol *(263:17). [ejder aġzı,]*

ejder fişegiyle: *Bir fişek türü.*

Ejder fişegiyle oldı her şeb *(132:9). [ejder fişegiyle, -y, -le]*

ejder-āsā: *Ejderha gibi.*

encāmında içinden mışrāʿ **ejder-āsā** nefes aldıkça şerāreler saçılur bir *(309:9). [ejder-āsā,]*

ejder-i āteşīn-demden: *Ağzından ateş saçan ejder.*

Dūde-i Ṭopçıyānı nümūdār-ı ḳalʿa-i mār eyleyen **ejder-i āteşīn-demden** nişān otuz ʿaded *(232:5). [ejder-i āteşīn-demden, -den]*

ejder-i muṣavver: *Yapma ejder.*

Ve cebeciler ṭarafından daḫi heft-ser bir **ejder-i muṣavver** getürilüp bir *(263:15). [ejder-i muṣavver,]*

ejderiñ başında: *Büyük başlı hayvanın başı.*

cādū-yı ḫum-süvār ṣūreti ol ejdere ḳāʿide vü ʿināne-keş ve **ejderiñ** her **başında** bir *(263:16). [ejderiñ başında, -n, -da]*

ekbelü hediyyete men yerā fī ḥaḳḳike'd-dünyā: *Ben senin için dünyayı bile az gören herkesin hediyesini kabul ederim.*

Ekbelü hediyyete men yerā fī ḥaḳḳike'd-dünyā *(191:28). [ekbelü hediyyete men yerā fī ḥaḳḳike'd-dünyā,]*

Ekinci ṭāʾifesine: *Ekinci tayfası, çiftçiler.*

Ṣāniyen Ṭāʾife-i Ṭaḥḥānīn **Ekinci ṭāʾifesine** ikinci olan zümre-i āsiyābiyān *(235:12). [Ekinci ṭāʾifesine, -n, -e]*

ekl idüp: *Yemek.*

ekl idüp temāṣāṣiyānı ḥayrān u medhūṣ eyledi Bu vech ile ḥirfet-i meẕkūre *(334:24). [ekl idüp, -üp]*

ekrād-ı afġānī: *Afgan Kürtleri, Afganistan'ın belirli bir bölgesinde yaşayan halk.*

beyninde vāsıṭa ādem-i yabānī ve **ekrād-ı Afġānī** gibi nice muḍḥik ṣūretler ve *(336:2). [ekrād-ı afġānī,]*

ekrem-i havākīn-i kirām: *(III. Ahmet için) Ulu hakanların en ulusu.*

İnhā-yı muḫliṣāne budur ki Aʿẓam-ı selāṭīn-i ʿiẓām ve **ekrem-i ḫavāḳīn-i kirām** *(140:3). [ekrem-i ḫavāḳīn-i kirām,]*

ekser: *Çoğu zaman, genellikle, çoklukla.*

ṭarafa imāle ile eşkāl-i ḥayvānātıñ **ekṣerine** müşākil olaraḳ ḥayret-efzā perende-bāzlıḳlar eyledi *(199:24). [ekṣerine, -i, -n, -e]*

eksigini ṭutmaġla: *Kusurunu yakalamak.*

eksigini ṭutmaġla indirüp ḥalḳa-i laʿnet gibi başına taḫta küleh geçürdiler *(236:19). [eksigini ṭutmaġla, -maġ, -la]*

eksügi tutulmuş: *Bulunmayan veya çok az olan bir şeyin fark edilmesi.*

bıṭānesine penbe yerine bārūt āgende-i pinhān olunup **eksügi ṭutulmuş** nān-fürūş *(227:26). [eksügi ṭutulmuş, -muş]*

eksügüñ olmasun: *Bir unsura gereksinimi bulunmak.*

Aġır ol **eksügüñ olmasun** eyā nūr-ı baṣar *(281:5). [eksügüñ olmasun, -ñ , -ma, -sun]*

ekser-i erbāb-ı temāşā: *Seyircilerin çoğunluğu.*

dürlü dürlü bāzīçeler der-kār ve **ekşer-i erbāb-ı temāşā** mübeşşir-i ḳudūm-i şehriyārī olan *(257:8). [ekşer-i erbāb-ı temāşā,]*

ekser-i temāşāyiyāna: *Seyircilerin çoğunluğu.*

birer altun inʿām ve ṭulumcıyān ve sāʾir uḍḥuke-fürūşān ve belki **ekşer-i temāşāyiyāna** *(358:15). [ekşer-i temāşāyiyāna, -a]*

el: *İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.*
1. ile **ellerinde** debbūs-ı kāğıdīn birbirine ḥamle-i Rüstemāne iderek *(157:9). [ellerinde, -ler, -i, -n, -de]*
2. żamīme eyleyüp ve **ellerine** iki şemşīr-i ʿuryān alup mışrāʿ Oynar ebrūlar *(158:14). [ellerine, -ler, -i, -n, -e]*
3. bir çenberi daḫi rüfeḳāsı **ellerinde** ṭutar iken pehlevān-ı mezbūr dūrdan *(158:18). [ellerinde, -ler, -i, -n, -de]*
4. **elleri** ile taḥrīk-i meḳāẕīf ve ayaḳları ile ṣanʿatların icrā ider Ve nāḫudāsı *(184:15). [elleri, -ler, -i]*
5. ḫāk-pūs-ı ʿatebe-i devletden ṣoñra rüfeḳāsı **ellerinde** bir çenberi ṭutup kendü *(209:5). [ellerinde, -ler, -i, -n, -de]*
6. Ḥācı Şāhīniñ ayaḳlarına ḳayd-ı ḥadīd ve **ellerine** bend-i şedīd urılup *(212:15). [ellerine, -ler, -i, -(n)e]*
7. Ḳaleme laġziş **ele** raʿşe dile lerze gelür *(231:28). [ele, -e]*
8. bī-meded-i mīzān püşt üzere yatup gāh **eli** ile ṭutup gāh ayaġından aşılup *(232:31). [eli, -i]*
9. **elinde** iken terāzū ile yürüyen yādigār-ı uʿcūbe-kisvet menzil ile ḳılıç ḳaftān *(232:28). [elinde, -in, -de]*
10. neferāt-ı Dūde-i Bevvābīn hediyyelerin dest-i edeb-peyvest ile **ellerinden** alup *(233:30). [ellerinden, -ler, -i, -n, -den,]*
11. atup ve bir cānibini **eliyle** muḥkem ṭutup bün-nişīnān-ı sütūn maşrabayı rīsmāna *(243:13). [eliyle, -i, -y, -le]*
12. pāy-ı dīgerini **eli** ile aġzına mümāss idüp iltisām eyledi ve püşt-i zemīnde olmayacaḳ *(246:7). [eli, -i]*
13. terānesiyle mütefāḫirane atup ṭutdı ip üstinde yatdı ve ol boġazı ipli iki **eli** ve *(259:23). [eli, -i]*
14. ṣoñra arḳası üzere ip üstine yatup ipi **eliyle** ṭutdı ve yatdıġı ipe *(259:19). [eliyle, -i, -y, -le]*
15. ḳaymaḳların tenāvüle başladıḳları gibi içindeki fişekler ṭutuşup **ellerin** *(271:25). [ellerin, -ler, -in]*
16. maşnūʿ nice timşāl-i nā-maṭbūʿ iḫtirāʿ itmişler idi ki **ellerinde** muḳavvādan *(278:1). [ellerinde, -ler, -i, -n, -de]*
17. Bir ṭarafdan sāzendegān-ı naġme-perdāz mışrāʿ Alup yine **eliñe** muṭribā *(291:11). [eliñe, -i, -ñ, -e]*
18. nihāde ve **ellerin** yere ve arḳasın şemşīre mümāss idüp bī-cāme vü libās ve *(303:13). [ellerin, -ler, -in]*
19. bir ādem her birini **eline** alup pest ü bālāya icāle ve yemīn ü yesāra imāle itdikçe *(309:17). [eline, -i, -n, -e]*
20. ve Mışrīleriñ **ellerin** ardına muḥkem bend idüp ayaḳlarına buḳaġılar urdılar *(317:27). [ellerin, -ler, -in]*
21. baḳup ve dest ü pālarından **elden** dest-yārī ve pā-dāşlarından meded-kārī olmaḳsızın *(318:13). [elden, -den]*
22. güşād virdiklerinde her biriniñ **elleri** ve gözleri serhengān-ı bī-direngiñ dest-i saḫt-çengīleriyle *(318:2). [elleri, -ler, -i]*
23. ellerinde yaġlı ṭulum ve başlarında şeb-külāh ve arḳalarında meşīnden heybeler *(366:27). [ellerinde, -ler, -i, -n, -de]*
24. ellerinde birer naḫl-i şaġīre-i dil-güşā ve ʿaḳablerince iki ʿaded *(367:3). [ellerinde, -ler, -i, -n, -de]*
25. ve **ellerinde** çomaḳ ile māşiyen şubān-ı aġnām gibi reme-i ḫuddāma *(367:8). [ellerinde, -ler, -i, -n, -de]*
26. ṣoñra ḳırḳ nefer dāl-fes ḳırmızı nīmtenlü tersāne dilāverleriniñ **ellerinde** birer *(368:13). [ellerinde, -ler, -i, -n, -de]*

el: *Başkaları, yabancılar.*

pehlevānlıḳ resmine riʿāyet ve **ellere** ḳarşu pençelerin ṣūret-nümā-yı destʿvet eylediler *(274:29). [ellere, -ler, -e]*

el aç: *Dua eyleminde bulunmak.*

El aç ki duʿā eyleyecek vaḳt ü zamāndır *(333:8). [el aç,]*

el arkası yerde: *(Güreş) Pes, tamam.*

pehlevānlara **el arḳası yerde** didirdüp icrā-yı hünerden ṣoñra yine *(275:3). [el arḳası yerde,]*

el ḥakk: *Doğrusu.*

El ḥaḳḳ ʿamele-i tersāne bir ṣanʿat-ı sāḥirāne itmişler idi ki çekdirmeyi bir *(184:12). [el ḥaḳḳ,]*

el ḫumbarası: *Bir çeşit bomba.*
1. tüfengler atılup ve püskürme ile girü püskürilüp ve **el ḫumbarası** yerine baṭlıcan *(267:24). [el ḫumbarası,]*
2. ṭopçılar **el ḫumbarası** ve çarḫ-ı felege baḳmayup ḳalʿayı feṯḥ u tesḫīr ve içindeki *(267:33). [el ḫumbarası,]*

el irmek: *El uzatmak.*

el irmek degil kemend-i endīşe nā-resā olmaġın nā-çār ısḳara ḳurulmaḳ ḳarār-dāde *(242:23). [el irmek,]*

el irmez: *Ulaşmak.*

El irmez dāma girmez ol hümā-yı evc-i istiġnā mışdāḳına maẓhar olup *(362:12). [el irmez, -mez]*

el üstinde ber-efrāşte oldıġı: *Çok değer verilmek, saygı göstermek.*

üzere **el üstinde ber-efrāşte oldıġı** ḥālde meydāna getürdiler ve *(277:16). [el üstinde ber-efrāşte oldıġı, -dıġ, -ı]*

el üzere ṭutdırup: *(Hediye) El üstünde tutmak, değer vermek.*

hediyye-i meşrūḥaların **el üzere ṭutdırup** ʿarża-i dergāh ve ḥāllerine göre *(278:9). [el üzere ṭutdırup, -dır, -up]*

el virürse: *Yardım etmek.*

Baḫt **el virürse** ṣoḥbet teşrīf-i yāra ḳaldı *(152:30). [el virürse, -ür, -se]*

el yardımı: *Elin katkısı ile yapılan iş, alışkanlık.*

birer miḳdār taḥrīk ü icāleden ṣoñra **el yardımı** olmadın yere bıraḳdı Bu ḳadar *(210:12). [el yardımı,]*

el-ʿabdü vemā yemlikuhu kāne li-mevlāhu: *Kul ve onun sahip olduklarının efendisidir.*

dest-i iclāl-i ḫuddām-ı dergāh-ı ʿiṣmet-iştimāl ile **el-ʿabdü vemā yemlikuhu kāne li-mevlāhu** *(171:14). [el-ʿabdü vemā yemlikuhu kāne li-mevlāhu,]*

el-amān-gūyān: *İmdad diye seslenmek.*

gibi lisān-ı ḥāl-i ḳalb ü cenān ile **el-amān-gūyān** mışrāʿ Çevir başıña *(266:10). [el-amān-gūyān,]*

el-amān-gūyān: *Bağrışmak.*

anlar daḫi bir emr-i maḫūf olmaḳ vāhimesi ile feryād-künān ve **el-amān-gūyān** *(274:14). [el-amān-gūyān,]*

elbesehullāhu ḥuleli'l-ġufrān fī-serīri'l-cinān: *Allah ona cennetlerinin tahtında bağışlama elbiseleri giydirsin.*

elbesehullāhu ḥuleli'l-ġufrān fī-serīri'l-cinān ḥażretleriniñ *(149:28). [elbesehullāhu ḥuleli'l-ġufrān fī-serīri'l-cinān,]*

elbette: *Mutlaka.*

çeşm-i āsumān inbīḳ-i gül-āb gibi ḳaṭre-rīzān oldıġından neşʾet itmeyüp **elbette** *(257:14). [elbette,]*

elbise-i cedīde: *Yeni elbise.*

Bu miyānede yüz seksen ʿaded ṣıbyān-ı ḫitān vetīre-i sābıḳa üzere **elbise-i cedīde** *(350:22). [elbise-i cedīde,]*

elbise-i cedīdeden: *Yeni elbise.*

daḫi iki yüz on ṭoḳuz ʿaded ṣıbyān-ı ḫitān **elbise-i cedīdeden** aġızlarına sünnet balı çalınup *(295:8). [elbise-i cedīdeden, -den]*

elbise-i girān-bahā-yı ḫıdīvānelerine: *Hükümdara yaraşır değerli elbise.*

ferve-i ʿālem-bahā-yı mülūkāne ve sāʾir **elbise-i girān-bahā-yı ḫıdīvānelerine** *(369:24). [elbise-i girān-bahā-yı ḫıdīvānelerine, -ler, -i, -n, -e]*

elbise-i günā-gün: *Türlü türlü elbise.*
1. cemʿ olup ve endāze-i ḳıyāsdan bīrūn **elbise-i günā-gün** ile ālāy ḳurup astār-ı Kaʿbe-i şevket ü cāh olan *(299:26). [elbise-i günā-gün,]*
2. ḫırām ve kālā-yı zemīni peymūde-i ẕirāʿ-ı kām idüp **elbise-i günā-gün** ve *(299:29). [elbise-i günā-gün,]*

elbise-i maḥṣūṣe-i dīvāniyye: *Törenlerde giyilmek için hazırlanmış giysiler.*

ṭavāʾif-i ʿaskeriyān dīvān-ı ʿīd tertībi üzere **elbise-i maḫṣūṣe-i dīvāniyye** ile *(155:4). [elbise-i maḫṣūṣe-i dīvāniyye,]*

elbise-i mülūkāneleriniñ taḳdīr-i ḳıymeti: *Meliklere yaraşır elbisenin değeri.*

ve sāʾir **elbise-i mülūkāneleriniñ taḳdīr-i ḳıymeti** taḫliye-i kīse-i deryā vü kān idecek *(370:8). [elbise-i mülūkāneleriniñ taḳdīr-i ḳıymeti,]*

elbise-i zer-kār: *Altın işlemeli elbise.*

elbise-i zer-kār iḥsān olunup nice zūr-bāz ve resen-bāz ve luʿbet-bāz eṭrāfdan zūr-bāzār-ı hünerleri olan *(142:14). [elbise-i zer-kār,]*

elfāẓ: *Kelimeler, sözler.*

elfāẓı āb-dār maʿānīsi āteşīn bir naẓm-ı muraṣṣaʿdan s̱aḳīl uṣūlinde bir naḳş-ı bedīʿ *(253:8). [elfāẓı, -ı]*

el-faẓlu li'l-müteḳaddim: *Öne geçen üstündür.*

mışdāḳınca ve **El-faẓlu li'l-müteḳaddim** manṭūḳınca lāḥıḳ iken sābıḳ olan *(363:8). [el-faẓlu li'l-müteḳaddim,]*

El-Ḥācc Beşīr Aġa: *1746-1752 yılları arasında Darü's-saade ağalığı yapmış devlet görevlisi. Mora Muhassılı Ahmed Paşa'nın kölesi olduğu için "Moralı" lakabıyla anılır.*

saʿādetlü **El-Ḥācc Beşīr Aġa** ḥażretlerine bir ḳıṭʿa elmās ḫançer daḫi ihdā olunup *(168:11). [El-Ḥācc Beşīr Aġa,]*

El-Ḥācc İBrāhīm Efendi: *III. Ahmet döneminde başdefterdarlık görevinde bulunmuş devlet görevlisi.*

ḥażretleri ve baş defter-dār **El-Ḥācc İbrāhīm Efendi** ve baş baḳı ḳulı Aḥmed Aġa *(148:13). [El-Ḥācc İBrāhīm Efendi,]*

El-Ḥācc İbrāhīm Efendi: *Hacı İbrahim Efendi, Osmanlı İmparatorluğunda birinci dereceden defterdarlık görevinde bulunmuş devlet görevlisi.*

defter-dār-ı şıḳḳ-ı evvel **El-Ḥācc İbrāhīm Efendi** ṭarafından *(171:34). [El-Ḥācc İbrāhīm Efendi,]*

El-Ḥācc Meḥemmed Paşa: *Hacı Mehemmed Paşa, valide sultanın kethüdası.*
1. baʿdehū pīrlik ḥasebi ile teḳāʿüd iḫtiyār iden **El-Ḥācc Meḥemmed Paşa** *(155:26). [El-Ḥācc Meḥemmed Paşa,]*
2. Ve sālifü'ẕ-ẕikr **El-Ḥācc Meḥemmed Paşa** daḫi beyne'l-vüzerā *(156:23). [El-Ḥācc Meḥemmed Paşa,]*

El-Ḥācc Muṣṭafā Efendi: *III. Ahmet'in özel imamlarından Hacı Mustafa Efendi.*

ve sābıḳan imām-ı sulṭānī **El-ḥācc Muṣṭafā Efendi** ve Yaḥyā-zāde faẕīletlü Aḥmed Efendi *(177:34). [El-Ḥācc Muṣṭafā Efendi,]*

El-Ḥācc Muṣṭafā Efendi: *(?- 1726) Müderris, kapıcı başı, çavuş başı, muhafızlık, Basra Beylerbeyiliği görevinde bulunmuş devlet görevlisi.*
1. ile pīrāye-i silkü'l-cümān-ı ḫˇācegān-ı dīvān olan ʿizzetlü **El-ḥācc Muṣṭafā Efendi** *(198:21). [El-Ḥācc Muṣṭafā Efendi,]*
2. **El-ḥācc Muṣṭafā Efendi** cānib-i sütūde-menāḳıbından daḫi ḥasbe'l-ʿāde *(321:23). [El-Ḥācc Muṣṭafā Efendi,]*

el-ḥaḳḳ: *Hakikaten, doğrusu.*
1. peymūde-i endāze-i nigāh oldıġı gūş-ı hūşa ṭoḳunmuşdur **El-ḥaḳḳ** naẓm *(164:19). [el-ḥaḳḳ,]*
2. üstādına hem-ser gelüp bardaḳ yuvalandı ḳapaġın buldı **El-ḥaḳḳ** ol *(175:32). [el-ḥaḳḳ,]*
3. Yoḳ yoḳ ġalaṭ itdim kef-i zer-pāşına **el-ḥaḳḳ** *(331:3). [el-ḥaḳḳ,]*
4. **El-ḥaḳḳ** yevm-i mezbūrda gil ü duḫl ve ṭılel ü belelden püşt-i zemīn *(339:31). [el-ḥaḳḳ,]*

el-ḥamd-ḫˇān-ı süfre-i duʿā vü senā ḳılındı: *Allah'a dua ve övgü sofrasında Fatiha suresini okumak.*

el-ḥamd-ḫˇān-ı süfre-i duʿā vü ş̲enā ḳılındı *(140:35). [el-ḥamd-ḫˇān-ı süfre-i duʿā vü ş̲enā ḳılındı, -ın, -dı]*

el-ḥamdu lillāhi'llezī hedānā ve hedāhu ʿalā dīni'l-islāmi ve ceʿalenā min ümmeti muḥammedin ʿaleyhi efḍali't-taḥāyā ve's-selām: *Bizi ve onun İslam dininin yoluna yönlendiren Muhammed'in -sevgi ve selamların en üstünü üzerine olsun- ümmetine katılmamızı sağlayan Allah'a hamdolsun.*

El-ḥamdu lillāhi'llez̲ī hedānā ve hedāhu ʿalā dīni'l-islāmi ve ceʿalenā min ümmeti Muḥammedin ʿaleyhi efḍali't-taḥāyā ve's-selām *(243:33). [el-ḥamdu lillāhi'llez̲ī hedānā ve hedāhu ʿalā dīni'l-islāmi ve ceʿalenā min ümmeti muḥammedin ʿaleyhi efḍali't-taḥāyā ve's-selām,]*

el-ḥāṣıl: *Sonuç olarak.*

1. **El-ḥāṣıl** olup ġarīb seyrān *(133:3). [el-ḥāṣıl,]*
2. **el-ḥāṣıl** ol ṣal-ı ṣafā-iştimāliñ daḫi ḥāvī oldıġı esbāb-ı ṣevḳ u ṭarab ve ālāt-ı şūr u şeġab *(221:6). [el-ḥāṣıl,]*
3. **El-ḥāṣıl** ḥirfet-i mezkūre aṣḥābı pīş-gāh-ı nuḳāve-i sülāle-i Ādem şehriyār-ı aʿẕam *(235:1). [el-ḥāṣıl,]*
4. **El-ḥāṣıl** bu siyāḳ üzere ṣudūr-ı devlet tertīb-i menāẕım-ı meserret eyleyüp *(252:7). [el-ḥāṣıl,]*
5. **el-ḥāṣıl** bir güne iẕhār-ı şādmānī vü sürūr ve bir mertebe cemʿiyyet-i esbāb-ı ḥubūr *(254:29). [el-ḥāṣıl,]*
6. **El-ḥāṣıl** pā-ber-cā-yı maḳām-ı temāşā olan bī-ser ü pālar başlarına üşüp *(278:24). [el-ḥāṣıl,]*
7. Neṣr **El-ḥāṣıl** bugün taʿṭīl-i ʿudde-i ṭarab u sürūra bādī olacaḳ mertebe şiddet-i riyāḥ *(326:9). [el-ḥāṣıl,]*
8. Neṣr **El-ḥāṣıl** evrāḳ-ı perīşān-ı mecmūʿa-i sūr u ṭarab şīrāze-beste-i niẕām ve *(334:3). [el-ḥāṣıl,]*
9. gāh kestaneler ḳızmış duramaz āteşinden çatlar **el-ḥāṣıl** bir mertebe fişek şenligi *(356:12). [el-ḥāṣıl,]*
10. **El-ḥāṣıl** hezār ḥaşmet ü fer ve zīb ü zīver ile güẕār ve iṣrlerince şeş-pāy-ı baḫrīden *(369:27). [el-ḥāṣıl,]*

eli emeği: *El ile yapılan iş.*

eli emeği nice muṣannaʿ hevāyī fişegi ināre ve ḥamāme-i āteş-per-i cevlān-ger *(308:36). [eli emeği,]*

eliñiñ çırpup: *1)El şaklatmak, alkışlamak. 2) Dua etmek.*

Çırpup eliñiñ birin birine *(135:13). [eliñiñ çırpup, -ñ, -iñ, -up]*

elle: *El değdirmek.*

Metāʿın örseleyüp dest-gāhın **ellediler** *(301:30). [ellediler, -di, -ler]*

elleş: *Tutuşmak, savaşa girişmek.*

pehlevān ile **elleşüp** birbirine ġālib ve biriniñ zūrı āḫeriñ ḳuvvetini sālib olmayup *(275:8). [elleşüp, -üp]*

ellezī teṣaddara ʿalā ṣudūri'l-ʿulemā-yı vifāḳ: *Birbirine denk olan bilginler arasında yüksek yere oturan.*

ellezī teṣaddara ʿalā ṣudūri'l-ʿulemā-yı vifāḳ şeyḫī-i meşāyıḫü'l-islām ʿināyetlü *(188:27). [ellezī teṣaddara ʿalā ṣudūri'l-ʿulemā-yı vifāḳ,]*

elli: *"Elli" asıl sayı sıfatı.*
1. ʿaḳabinde yine dūde-i mezkūreden ṭūli yüz ẕirāʿ ve ʿarżı **elli** ẕirāʿ bir ṣal-ı āḫer *(254:34). [elli,]*
2. başdan yanaşdılar Mezbūrlar ve **elli** ḳadar ḫāṣekī ve iki yüzden mütecāviz *(305:36). [elli,]*

elli akçe: *(Değeri elli) Gümüş para.*

menzil almaġla maṭlabı olan Gümülcine gümrüginden yevmiyye **elli aḳçe** vaẕīfe *(259:27). [elli aḳçe,]*

elli birinci bölügüñ çorbacısı: *(Ördekçi lakaplı kişi) Osmanlı Devletinin merkez kuvvetlerinden Acemi ve Yeniçeri ocaklarının bölük veya orta kumandanlarına verilen unvan.*

aʿrāf-nişīnān-ı maḥşer ḥāletin göstererek **elli birinci bölügüñ çorbacısı** *(183:7). [elli birinci bölügüñ çorbacısı,]*

elma-i sinobī: *Sınop ya da Sinop elması olarak da bilinen; uzun köşeli, sert, sulu bir elma türü.*

ve gülle-i ṭop-ı miskete bedel **elma-i Sinobī** ile ḳalʿayı muḥāṣara idenler girü tüskirilüp *(267:25). [elma-i sinobī,]*

elmās: *Mücevher olarak kullanılan saydam ve çok değerli taş.*
1. Ve **elmās** ve yāḳūt ile muraṣṣaʿ bir ḳıṭʿa çep-rāst-ı muṣannaʿ ki *(160:18). [elmās,]*
2. Böyle **elmās** görmedik var ise *(170:18). [elmās,]*
3. **elmās** çep-rāst-ı muṣannaʿ-ı vaḳḳād bu müddete dek cenīn-i meşīme-i nişīn-i kār-gāh-ı üstād olup *(340:17). [elmās,]*

elmās ḫançer: *Elmastan yapılmış iki ucu keskin bıçak.*

saʿādetlü El-Ḥācc Beşīr Aġa ḥażretlerine bir ḳıṭʿa **elmās ḫançer** daḫi ihdā olunup *(168:11). [elmās ḫançer,]*

elmās ḳuşak: *Elmastan yapılmış bel bağı.*

revādır Ve bir ḳıṭʿa **elmās ḳuşaḳ** ki li-müʾellifihi *(170:13). [elmās ḳuşaḳ,]*

elmās sāʿat: *Elmastan yapılmış, elmasla işlenmiş saat.*
1. Şeyḫ Saʿdī Dīvānı ve bir girān-ḳıymet muraṣṣaʿ **elmās sāʿat** ve bir mükemmel *(167:13). [elmās sāʿat,]*
2. bir ṭop sāde hatāyī ve devletlü başḳadın ḥażretlerine daḫi bir ḳıṭʿa **elmās sāʿat** ve *(167:27). [elmās sāʿat,]*

elmās u yāḳūt: *Elmas ve yakut.*
1. Ve bunlardan mā-ʿadā siyāh ābnūs üzere **elmās u yāḳūt** ile muraṣṣaʿ bir *(166:15). [elmās u yāḳūt,]*
2. Ḥirfet-i mezbūre ahālīsi **elmās u yāḳūt** ve zümürrüd ü incüden yapılmış *(298:21). [elmās u yāḳūt,]*
3. ve **elmās u yāḳūt** ile pür-zīnet mücevher çalar sāʿat ve iki biñ üç yüz *(298:23). [elmās u yāḳūt,]*
4. zemīn-būs-ı pādişāh-ı ʿādil olup **elmās u yāḳūt** ve zümürrüd ü incü ile muraṣṣaʿ *(315:1). [elmās u yāḳūt,]*

elmās-ı āb-dār: *Parıltı saçan elmas.*

şeb-çerāġ-ı māh-tābdan müşaʿşāʿ **elmās-ı āb-dār** ve ecnās-ı cevāhir-i tāb-dār ile *(370:6). [elmās-ı āb-dār,]*

elmās-ı girān-ḳadr u bahādan: *Değerli ve paha biçilemez elmas.*

ṭarafından Kemerler Ṣuyından ṣāfʿberrāḳ u şeffāf **elmās-ı girān-ḳadr u bahādan** *(265:11). [elmās-ı girān-ḳadr u bahādan, -dan]*

elmās-ı mihr-tāb: *Güneş gibi ışık saçan elmas.*

elmās-ı mihr-tāb āb üzere meşābe-i ḥabāb görinürdi Li-müʾellifihi *(161:3). [elmās-ı mihr-tāb,]*

elmās-ı muşaʿşaʿdan: *Parıltılı, gösterişli elmas.*

ṭaraf-ı bāhirü'ş-şereflerinden pençe-i āfitāb gibi **elmās-ı muşaʿşaʿdan** maṣnūʿ bir *(340:20). [elmās-ı muşaʿşaʿdan, -dan]*

elmās-ı tāb-dār-ı girān-ı bahādan: *Kıymetli parlak elmas.*

Evvelā ṣāfī **elmās-ı tāb-dār-ı girān-ı bahādan** maṣnūʿ resmi maṭbūʿ bir ḳuşaḳ *(160:8). [elmās-ı tāb-dār-ı girān-ı bahādan, -dan]*

elmāslı mücevher-i zī-ḳıymet: *(Çalar saat) Elmaslı, kıymetli taşlar (bezenmiş).*

bir yelpāze-i nāzük-resm-i muṣannaʿ ve kezālik **elmāslı mücevher-i zī-ḳıymet** *(315:2). [elmāslı mücevher-i zī-ḳıymet,]*

elmāslı muraṣṣaʿ öñ kuşak: *Elmasla döşenmiş, bele bağlanılan ince kemer.*

silkü'l-leʾāl-i kibāra iltiḥāḳ idüp bir **elmāslı muraṣṣaʿ öñ ḳuşaḳ** *(321:33). [elmāslı muraṣṣaʿ öñ ḳuşaḳ,]*

elmāslu ḫançer: *Elmastan yapılmış, iki yanı sivri uçlu bıçak.*

üzere ihdā olunacaḳ at muḳabelesinde bir ḳıṭʿa **elmāslu ḫançer** ve her biri beşer *(345:5). [elmāslu ḫançer,]*

el-minnetü lillāh: *Ancak Allah'a minnet edilir.*

El-minnetü lillāh ki dem-i sūr-ı ḫitāndır *(328:18). [el-minnetü lillāh,]*

elṭaf u ekmel: *(Hediye gelen "Kitab-ı Hidaye" adlı eser için).*

ġāyetü'l-ġāye **elṭaf u ekmel** ve bahāsı bī-nihāye bir kitāb-ı Hidāye *(166:9). [elṭaf u ekmel,]*

elvān: *Birkaç renkli, alacalı, rengârenk.*

zinde ḥamāme-i perende pinhān u meknūn ve yine boynuzları **elvān** boya ile *(265:1). [elvān,]*

elvān atlas: *Çok renkli, parlak, ince ve sık dokunmuş, değerli kumaş.*

ve beş ṭonluḳ **elvān aṭlas** ki yeke-sāz-ı serā-perde-i ṭāḳ-ı muḳarnesdir *(171:13). [elvān aṭlas,]*

elvān çuḳalara: *(Renkli) Merinos yününden elde edilen bir kumaş türü.*

Ve bunlardan mā-ʿadā **elvān çuḳalara** ḳaplu nāfe ve boġaz ve cılḳafa ve *(164:14). [elvān çuḳalara, -lar, -a]*

elvān hārā: *Renkli, üzerinde dalgalı çizgiler bulunan kumaş.*

ṭop dībā ve nev-ẓuhūr hatāyī-i sāde vü muṭallā ve ṭaraḳlı aṭlas ve **elvān ḫārā** *(321:29). [elvān ḫārā,]*

elvān ḳaneviz: *(Renkli) Bir çeşit kumaş türü.*

aṭlas-ı gerdūn yanında ṣandal olamaz Ve beş ṭonluḳ **elvān ḳaneviz** ki *(164:26). [elvān ḳaneviz,]*

elvān keşmīri şāl: *Renkli, kaşmir kumaşından dokunmuş şal.*
1. beş ṭāḳa **elvān keşmīri şāl** ve zerdūz u ḫoş-ḳumāş beş ṭonluḳ evreng-i şāhī-i ʿālü'l-ʿāl *(288:2). [elvān keşmīri şāl,]*
2. **elvān keşmīri şāl** ve beş ḳuṭnī ve beş destār-ı ʿālü'l-ʿāl *(307:23). [elvān keşmīri şāl,]*

elvān kuṭnī-i ʿadīmü'l-misāl: *Renk renk, benzeri görülmemiş, ipekle karışık pamukla yapılmış renkli, entarilik, Hint kumaşı.*

beş ṭonluḳ bī-naẕīr şāl ve yine ol miḳdār **elvān ḳuṭnī-i ʿadīmü'l-miṣāl** ve beş ṭāḳa *(288:9). [elvān ḳuṭnī-i ʿadīmü'l-miṣāl,]*

elvān şāl-ı keşmīr: *Renkli, Kaşmir kumaşından dokunmuş şal.*

ki beş ṭonluḳ **elvān şāl-ı keşmīr** ve her biri beşer ṭop İstanbulī dībā *(322:6). [elvān şāl-ı keşmīr,]*

elvān şırmadan: *Renkli, gümüş tel.*

yerine yigirmi dört āyīne vaż' olunmuş ve her biri otuz dirhem **elvān şırmadan** *(335:1). [elvān şırmadan, -dan]*

elvān u ecnāsı: *(Hediye sunulan kumaş için) Renk renk ve çeşit çeşit.*

ṭonluḳ **elvān u ecnāsı** müteġāyire hatāyīhā-yı muḳaṣṣame-i fāḫire ve beş ṭonluḳ hatāyī-i sāde *(169:16). [elvān u ecnāsı, -ı]*

elvān zī-ḳıymet şāl: *(Renkli, değerli) Çoğunlukla Hindistan'da dokunan, üzerinde özel motifler bulunan, boyun atkısı, hırka, örtü gibi şeyler yapmakta kullanılan, değerli bir yün kumaş.*

üzere māl-ā-māl iki boġça çiçekli ve sāde **elvān ẕī-ḳıymet şāl** ve leṭāfet ü reng *(164:28). [elvān ẕī-ḳıymet şāl,]*

elvān-ı hatāyī-i muṭalla: *Renkli, yaldızlı hatayi kumaşı.*

maʿrūż-ı ʿatebe-i şehriyārī eylediklerinden ṣoñra Yahūdiler daḫi **elvān-ı hatāyī-i muṭalla** firengī vü rūmī on *(305:9). [elvān-ı hatāyī-i muṭalla,]*

elvān-ı mütenevviʿa ḳuṭnī-i hindī: *Çeşitli renkleri olan, ipekle karışık pamukla yapılmış renkli, entarilik, Hint kumaşı.*

ve kitresiz aṭlas ve **elvān-ı mütenevviʿa ḳuṭnī-i hindī** ve ser-āmed ḫünkārī destār *(287:19). [elvān-ı mütenevviʿa ḳuṭnī-i hindī,]*

elyaḳ: *Daha münasip, daha layık.*

ma-ṣadaḳ ve iltifāt-ı düstūrīye **elyāḳdır** bir mükemmel sāye-bān daḫi ibdāʿ ve *(269:16). [elyāḳdır, -dır]*

elyaḳ u aḥrā: *Yaraşır ve uygun.*

müʾellefāt-ı Aḥmed Būnīden ḥırz-ı cān-ı ʿārifān olmaġa **elyaḳ u aḥrā** nüsḫa-i Şemsü'l-Maʿārifü'l-Kübrā *(166:6). [elyaḳ u aḥrā,]*

elzem: *Çok/daha gerekli.*

bundan **elzem** bir emr-i ehemme meşġūl olmalarına maḥmūldür deyu cānib-i baḥre *(257:15). [elzem,]*

emān: *Güvence, korkusuzluk.*

emānlarına zemān u derek olan direklerden bendlerini fekk itdiler ve *(259:4). [emānlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

emān: *(Yağmur) Dinmek.*

Baʿdehū bu aralıḳda ṭūfān-ı maṭardan bir miḳdār **emānlıḳ** ve orṭalıḳ līmānlıḳ olduḳça *(343:9). [emānlıḳ, -lıḳ]*

emānet: *Güvenilir bir kimseye saklaması veya birine teslim etmesi için bırakılan şey veya kimse.*

sūr-ı hümāyūn **emāneti** ile ḫilʿat-pūş-ı şeref-mendī ḳılınup ol günden *(141:21). [emāneti, -i]*

emāret-i bārān: *Yağmurun yağacak gibi olması.*

hevāda **emāret-i bārān** żuhūrından nāşī bu gice māh-tāb-ı vücūd-ı hümāyūnları *(308:17). [emāret-i bārān,]*

emaret-i bārān olup: *Yağmur belirtisi olmak.*

emaret-i bārān olup cā-be-cā perde-i seḥāb niḳāb-ı ruḫsāre-i āfitāb olmaġla *(257:13). [emaret-i bārān olup, -up]*

emāret-i beşāret olmaġın: *Müjde belirtisi olmak.*

ẓuhūrı āyīne-i eflāk ṣūret-nümā-yı şāhid-i şevḳ u şeṭāret olmasına **emāret-i beşāret olmaġın** *(345:14). [emāret-i beşāret olmaġın, -maġ, -ın]*

emāret-i fekk: *Çözülme belirtisi.*

emāret-i fekk iḥtimāli sārī olmadıġını müşāhede idüp bendlerine *(318:1). [emāret-i fekk,]*

emāret-i ḥuccāc-ı zevi'l-ibtihāc inżimāmı: *(Şam valisi Osman Paşa) Mutluluk getiren hac emirliğinin görev olarak verilmesi.*

telli ve sāde hatāyī-i nev-ẓuhūr u zībā ve keẕālik **emāret-i ḥuccāc-ı ẕevi'l-ibtihāc inżimāmı** *(214:6). [emāret-i ḥuccāc-ı ẕevi'l-ibtihāc inżimāmı,]*

emāret-i ḥüsn-i ḳabūl: *(Konuklar) İyi karşılanma belirtisi.*

teveccühlerinden **emāret-i ḥüsn-i ḳabūl** ẓuhūr itmegin *(320:33). [emāret-i ḥüsn-i ḳabūl,]*

emāret-i ḥüsn-i kabūl olan: *(Hediye için) Güzel bir şekilde kabul etme belirtisi.*

emāret-i ḥüsn-i ḳabūl olan ḫilʿat ilbāsı ile mühdā ve resūl-i nāʾil-i mesʾūl olup *(321:14). [emāret-i ḥüsn-i ḳabūl olan, -an]*

emāret-i ḳabūl olup: *Kabul edilme belirtisi sayılmak.*

hediyyelerine naẓar-ı naḳḳād-ı āṣaf-ı ʿAlī Şīr-istiʿdād **emāret-i ḳabūl olup** *(233:27). [emāret-i ḳabūl olup, -up]*

emek-dār-ı devlet oldığından: *Devlete önemli hizmetleri bulunmak.*

emek-dār-ı devlet oldığından pīrligine riʿāyet ve şeref-mend-i daʿvet ḳılınmış idi *(155:27). [emek-dār-ı devlet oldığından, -dıġ, -ı, -n, -dan]*

Emetullāh Sulṭān: *(1701-1727) Sultan II.Mustafa ve Şehsuvar Sultanın kızı.*
Emetullāh Sulṭān ḥażretlerini şeb-çerāġ-ı dūdmān-ı ibtihācī ve *(141:2). [Emetullāh Sulṭān,]*
kerīme-i ʿiffet-efserleri müşārün-ileyhā **Emetullāh Sulṭān** ḥażretlerini ḥālā *(149:29). [emetullāh sulṭān,]*

emīn: *Güven duymak, iyi niyet.*

ile gürg ü aġnām birbirinden **emīn** ve āhū vü żırġām yek-dīgere *(205:6). [emīn,]*

emīn olmaġla: *İnanmak.*

ve çep ü rāst reftārlarında vāhime-i üft ü ḫīzinden **emīn olmaġla** *(258:26). [emīn olmaġla, -maġ, -la]*

emīn olup: *İnanmak, anlamak.*

emīn olup ne bir şayyādıñ dām-ı tesḫīrine girmiş ve ne bir şehbāz-ı bülend-pervāz-ı hümā-şikārıñ çengāl-i pençe-i istīṣālinden *(361:32). [emīn olup, -up]*

Emīne Sulṭān: *(1696-1739) Sultan II. Mustafa'nın kızı.*

dürretü't-tāc-ı ibtihācı olan ʿişmetlü **Emīne Sulṭān** ḥażretleriniñ Orṭaköyde vāḳiʿ *(178:37). [emīne sulṭān,]*

emīni: *Çavuşlar emini, orduda emir ve komuta zincirini sağlayan görevli.*

ve bostāncı oṭabaşısı ve teşrīfātī ve çavuşlar kātibi ve **emīnine** ve *(320:18). [emīnine, -n, -e]*

emīn-i defter-i cihān-dārī El-Ḥācc Muṣṭafā Efendi: *Osmanlılarda arazi kayıtlarını ihtiva eden defterlerin saklandığı ve bu defterlerle ilgili günlük işlemlerin yapıldığı "Defterhane"nin amiri, Hacı Mehemmed Efendi.*

şıḳḳ-ı evvel deftār-dārı ve ḥālā **emīn-i defter-i cihān-dārī ʿizzetlü El-ḥācc Muṣṭafā Efendi** *(319:3). [emīn-i defter-i cihān-dārī El-Ḥācc Muṣṭafā Efendi,]*

emīn-i defter-i ḫāḳānī: *(Hacı Mustafa Efendi) Osmanlılarda arazi kayıtlarını ihtiva eden defterlerin saklandığı ve bu defterlerle ilgili günlük işlemlerin yapıldığı "Defterhane"nin amiri.*
1. Ve hem-çünān saʿādetlü **emīn-i defter-i ḫāḳānī** bende-i ḫayr-ḫʾāh-ı ʿātebe-i sulṭānī *(321:22). [emīn-i defter-i ḫāḳānī,]*
2. ve **emīn-i defter-i ḫāḳānī** ve reʾīsü'l-küttāb-ı dīvān-ı sulṭānī ve *(365:3). [emīn-i defter-i ḫāḳānī,]*

emīn-i gümrük: *Gümrük emini, Osmanlı devletinde gümrük işlerine bakan resmi dairelerin başında bulunan görevli.*

Anı taʿḳīb iderek **Emīn-i Gümrük** ṭarafından daḫi güẕār eyleyen şal-ı dīgerde *(203:3). [emīn-i gümrük,]*

emīn-i gümrük-i āsitāne Yegen Meḥemmed Aġa: *Osmanlı devletinde gümrük işlerine bakan resmi dairelerin başında bulunan "Yegen" lakaplı Mehemmed Ağa.*

Ve **emīn-i gümrük-i āsitāne Yegen Meḥemmed Aġa** bugün sübḥa-i dest-i iʿtibār olan *(321:32). [emīn-i gümrük-i āsitāne Yegen Meḥemmed Aġa,]*

emīn-i hazāʾin-i hāḳānī: *(Defterdar efendi) Hakanlık hazinesinin bekçisi.*

ḫāfıẓ-ı emvāl-i sulṭānī ve **emīn-i ḫazāʾin-i ḫāḳānī** ḫˇācegān-ı dīvān-ı hümāyūnuñ bālā-nişīn ü ser-bülendi *(171:33). [emīn-i ḫazāʾin-i ḫāḳānī,]*

emīn-i ʿişmet-kede-i hāḳānī: *(Darü's-seniye ağası Beşir ağa) Sultanın namus evinin güvenilir kişisi.*

fevḳa'l-meʾmūl cümlesi telaḳḳī-bi'l-ḳabūl ḳılındı Ve dārü's-saʿādetü's-seniyye aġası maḥrem-i ḥarem-serāy-ı sulṭānī **emīn-i ʿişmet-kede-i ḫāḳānī** *(168:10). [emīn-i ʿişmet-kede-i ḫāḳānī,]*

emīn-i salṭanat: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Saltanatın güvenliği.*

Yemīn-i mülk **emīn-i salṭanat** dāmād-ı ḫāḳānī *(218:8). [emīn-i salṭanat,]*

emīn-i sūr: *Düğün emini, düğünün güvenliğinden ve mali işlerinden sorumlu kimse.*
1. ve sāʾir levāzım-ı şeṭāret-medārları **emīn-i sūr** maʿrifetiyle iḥżār ve her birine *(142:24). [emīn-i sūr,]*
2. ṣıbyān kisveleri fermān buyurulmaġın **emīn-i sūr** ṭarafından mülāḥaẓadan ziyāde *(142:27). [emīn-i sūr,]*
3. temāşāya şeref-mend-i ruḫṣat ve **emīn-i sūr** ḫaymesinde mütevessid-i visāde-i istirāḥat oldılar *(146:28). [emīn-i sūr,]*
4. **emīn-i sūr** meydān-ı mezbūrı cevlān-gāh-ı raḫş-ı iḳbāl buyurup ve yevm-i sābıḳda *(148:27). [emīn-i sūr,]*
5. şeref-ṣudūr-ı fermāna maḳrūn olmaġın defter-dār efendi ve **emīn-i sūr** *(149:21). [emīn-i sūr,]*
6. teşrīf idüp defter-dār ve **emīn-i sūr** ve mehterbaşı duʿā vü ṣenā ile otaġ-ı hümāyūnı *(149:34). [emīn-i sūr,]*
7. **emīn-i sūr** civārında olup bir ṭarafdan yüz elli nefer cerrāḥlar ḫaymeleri ve *(151:16). [emīn-i sūr,]*
8. **emīn-i sūr** meydān-ı mezbūrda tedḳīḳ-i tekmile-i sūrda ṣarf-ı maḳdūr iderlerken *(152:5). [emīn-i sūr,]*
9. ancaḳ **emīn-i sūr** keṣret-i iştiġāl sebebi ile maʿfüvv u maʿẕūr oldı Li-münşiʾihi *(198:30). [emīn-i sūr,]*
10. edā-yı merāsim-i zemīn-būsīden ṣoñra **emīn-i sūr** yedi ile her ketḫudāya ʿaṭiyye-i ḫüsrevāne *(316:23). [emīn-i sūr,]*
11. Ve bu rūz-ı firūzda vüzerā vü ʿulemā ve baʿżı ricāl-i devlet **emīn-i sūr** ve *(375:19). [emīn-i sūr,]*

emīn-i sūr efendi: *Düğün emini, düğünün güvenliğinden ve mali işlerinden sorumlu kimse.*

Cümleye neẓāret lüzūmı münāsebeti ile **emīn-i sūr efendi** daḫi ol maḥallde *(151:12). [emīn-i sūr efendi,]*

emīn-i sūr efendiniñ: *Düğün emini, düğünün güvenliğinden ve mali işlerinden sorumlu kimse.*

emīn-i sūr efendiniñ ḫaymesinde ārām ve tenāvül-i ṭaʿām ile ḫalīfe kīsesinden *(152:26). [emīn-i sūr efendiniñ, -n, -iñ]*

emīn-i sūr el-ḥācc halīl efendi: *Düğün emini, düğünün güvenliğinden ve mali işlerinden sorumlu kimse.*

naḫl-i bālā cilve-nümā olup öñlerince bir ṭarafdan **emīn-i sūr El-ḥācc Ḫalīl Efendi** *(367, 4). [emīn-i sūr el-ḥācc ḫalīl efendi,]*

emīn-i sūr Halīl Efendi: *Düğün emini, düğünün güvenliğinden ve mali işlerinden sorumlu Halil Efendi.*
emīn-i sūr Ḫalīl Efendi ve her ṣanʿatıñ ketḫudāları ḥużūr-ı hümāyūnda *(316:22). [emīn-i sūr ḫalīl efendi,]*
hediyye-i sūriyyeleri ḳapu ketḫudāsı **emīn-i sūr Ḫalīl Efendi** vesāṭeti *(321:5). [emīn-i sūr ḫalīl efendi,]*

emīn-i sūr-ı hümāyūn Ḫalīl Efendiye: *Kutlu düğünün emini, 1720 şenliklerinde matbah eminliği dışında sur eminliği görevinde bulunmuş devlet hizmetlisi.*

oturduḳları maḳāma revnaḳ-baḫş-ı teşrīf olduḳlarında ibtidā **emīn-i sūr-ı hümāyūn Ḫalīl Efendiye** *(375:5). [emīn-i sūr-ı hümāyūn ḫalīl efendiye, -y, -e]*

emīn-i tersāne-i ʿāmire ʿabdullāh Efendiniñ: *Gemi inşa edilen yerde vazifeli olan ve oranın mali işlerinden sorumlu Abdullah Efendi.*

Ve **emīn-i tersāne-i ʿāmire ʿAbdullāh Efendiniñ** tehyiʾe eyledigi hediyye-i behiyye *(322:5). [emīn-i tersāne-i ʿāmire ʿabdullāh efendiniñ, -n, -iñ]*

emīnü'l-fetvā: *(Sacidi Ali Efendi) Fetva emini, fetva hizmetlerinde şeyhülislamlara yardımcı, fetvanın hazırlanması ve ilgiliye ulaştırmasını yapan görevli.*

şeyḫü'l-islām-ı feżāʿil-rüsūm ḳuṭb-ı dāʾire-i ifāde ve **emīnü'l-fetvā** müşārün-ileyh *(180:13). [emīnü'l-fetvā,]*

emīnü'l-mülk-i yemīn-i devlet: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa için) Devletin temeli olan ülkenin güvenilir kişisi.*

emīnü'l-mülk-i yemīn-i devlet ṣadr-ı aʿẓam ḥażretlerini ki āb u dāne-i luṭf u keremi ile *(145:23). [emīnü'l-mülk-i yemīn-i devlet,]*

emlec: *Hindistan'da yetişen "amla" olarak da bilinen bitki ve bu bitkinin şifalı meyvesi, Bektaşî üzümü, ölmez otu.*

birer debbe mürebbā-yı ḳaranfül ve **emlec** ve ʿaynü'n-nās ve buña beñzer nice *(165:2). [emlec,]*

emn ü emān: *Güven ve huzur.*

teline doḳunmayup leylen ve nehāren ẕükūr ve zenān **emn ü emān** üzere istedikleri *(205:31). [emn ü emān,]*

emn ü emān bulup: *Güven ve huzur bulmak.*

ʿĀlemiñ ḫalḳı zamānında **bulup emn ü emān** *(205:9). [emn ü emān bulup, -up]*

emr: *Emir, buyruk.*
1. evvelā ṭopçıyān ṭarafından ibdāʿ olunan ṣal-ı ġarībü't-timṣāli **emre** *(252:18). [emre, -e]*
2. Anlar daḫi **emre** imtiṣāl ve dāmen-būs-ı ṣadr-ı bülend-iḳbālden ṣoñra *(262:27). [emre, -e]*

emr buyurup: *Emretmek, buyruk vermek.*

meşk-i tüfeng-endāzī ve idmān-ı merāsim-i meḥārib ü meġāzī ile **emr buyurup** *(273:7). [emr buyurup, -up]*

emr eyler: *Buyurmak.*

Her ne **emr eyler** ise kendüsine cemm-i ġafīr *(186:26). [emr eyler, -r]*

emr itse: *Buyruk vermek.*

Ne **emr itse** olur baḥr ile berr fermānına münḳād *(183:27). [emr itse, -se]*

emred-i bī-mū: *(Askerler) Bıyıksız, kılsız.*

Pes ez-ān Mūy-tāblar on iki nefer **emred-i bī-mū** ṣıbyān-ı sāde-rū şeb-külāh *(336:21). [emred-i bī-mū,]*

emr-i ʿālī: *Yüksek, yüce emir.*
1. şarṭıyla ṭopçıbaşı aġaya ve ṭop ʿarabacısı başısına **emr-i ʿālī** ṣādır oldı *(151:4). [emr-i ʿālī,]*
2. **emr-i ʿālī** ṣudūr idüp çadırlarda söz ü sāz ve şevḳ ü ṭaraba āġāz ile her *(326:20). [emr-i ʿālī,]*

emr-i ʿālīleri: *Yüksek emir.*

tamāmiyle yazılsun deyu **emr-i ʿālīleri** ṣudūr itmegin o meclisde taġyīr-i taʿbīr *(328:14). [emr-i ʿālīleri, -ler, -i]*

emr-i ʿālīlerine: *Yüksek emir.*

germ-cevlān itdigi **emr-i ʿālīlerine** imtiṣālen bu maḥalle taḥrīre *(261:24). [emr-i ʿālīlerine, -ler, -i, -n, -e]*

emr-i ʿasīrlerin: *Karmaşık, zor iş.*

Neṣr mışdāḳınca mezbūrlarıñ nāʾire-i ṭāḳatların teşʿīl ve **emr-i ʿasīrlerin** bu vech ile *(367:22). [emr-i ʿasīrlerin, -ler, -in]*

emr-i düşvār: *Güç iş.*

Fi'l-vāḳiʿ bu **emr-i düşvār** müstaḥīlü'ẓ-ẓuhūr oldıġı ḳarār-dāde-i aṣḥāb-ı kār *(263:5). [emr-i düşvār,]*

emr-i ehemme: *Daha gerekli.*

bundan elzem bir **emr-i ehemme** meşġūl olmalarına maḥmūldür deyu cānib-i baḥre *(257:15). [emr-i ehemme, -e]*

emr-i ġarīb: *Şaşılası iş.*
1. Bu **emr-i ġarīb** ḫalḳı velehān ve māhdan māhīye dek temāşāyiyānı ḥayrān eyledikde *(353:5). [emr-i ġarīb,]*
2. belki bu **emr-i ġarīb** ve kār-ı ʿacīb cümleden ziyāde ḳulūb-ı nāsı taṭrīb eyleyüp *(363:11). [emr-i ġarīb,]*

emr-i ġarīb-i uḍḥūke-fermā: *Komikliği devam ettiren ilginç olay.*

Lākin bundan ġayrı naḳle şāyeste bir **emr-i ġarīb-i uḍḥūke-fermā** meşhūd olmayup *(335:16). [emr-i ġarīb-i uḍḥūke-fermā,]*

emr-i ḫitānları: *Sünnet işi.*

oṭada şeh-zāde-i esʿad u emced Sulṭan Meḥemmed ḥażretleriniñ daḫi **emr-i ḫitānları** *(374:14). [emr-i ḫitānları, -lar, -ı]*

emr-i maḫūf olmaḳ: *Tehlikeli iş.*

anlar daḫi bir **emr-i maḫūf olmaḳ** vāhimesi ile feryād-künān ve el-amān-gūyān *(274:14). [emr-i maḫūf olmaḳ, -maḳ]*

emr-i nāçīz-i ḥakīr: *Pek küçük ve değersiz emir.*

ketb ü taḥrīr itdigim bu kār-ı ḥaṭīr degül belki bir **emr-i nāçīz-i ḥaḳīr** ḳalmamışdır *(260:16). [emr-i nāçīz-i ḥaḳīr,]*

emr-i nā-nümūde: *Görülmedik iş.*

ārzū-mend olacaḳ bir **emr-i nā-nümūde** ḳalmadı *(363:12). [emr-i nā-nümūde,]*

emṣāl: *Eş, eşler, benzer, benzer olanlar.*
1. niẓām üzere yüriyüp iẓhār-ı esbāb-ı şādmānīde **emṣāllerin** çulladılar Li-müʾellifihi *(336:24). [emṣāllerin, -ler, -in]*
2. ḥażretleri tertīb-i hedāyā-yı sūrda **emṣālleri** gibi muʿtād-ı ḳadīm *(340:13). [emṣālleri, -ler, -i]*
3. **emṣāllerinde** cārī olan merāsim-i mihmān-nüvāzī bunlar ḥaḳḳında daḫi icrā ve *(350:34). [emṣāllerinde, -ler, -i, -n, -de]*
4. **emṣālinde** cārī resm-i ḳadīm-i mütefennen ve ḳānūn-ı ḳadīm-i muʿayyen *(353:28). [emṣālinde, -i, -n, -de]*
5. lāyıḳ **emṣāline** ġālib ü fāʾiḳ her bir nevʿi ikişer ṭonluḳ telli düdemī ve İstanbulī çekme *(354:9). [emṣāline, -i, -n, -e]*
6. **emṣāline** ġalebe ḳaṣdı ile ḫilāf-ı resm-i ḳadīm ve *(354:19). [emṣāline, -i, -n, -e]*
7. Telḫīṣī aġaya ve bir tercümānına sāʾir **emṣāline** oldıġı gibi ilbās-ı ḫilʿat *(355:15). [emṣāline, -i, -n, -e]*

emsāl: *(Diğer elçiler) Benzer.*

cenāb-ı ketḫudā-yı āṣafī kenāresinde **emṣālleri** taẓyīf ü iṭʿām olunduḳları *(347:24). [emṣālleri, -ler, -i]*

emṣāl-i sālifeleri: *Önceki yapılan eylemler.*

irsāl ve **emṣāl-i sālifeleri** gibi tercümānları iltibās-ı ḫilʿat-ı ḳabūl *(347:27). [emṣāl-i sālifeleri, -ler, -i]*

emṭarallāhu süḥube ġufrānehū ʿaleyh: *Allah onun üzerine bağışlama bulutlarını yağdırsın.*

emṭarallāhu süḥube ġufrānehū ʿaleyh ḥażretleriniñ *(141:7). [emṭarallāhu süḥube ġufrānehū ʿaleyh,]*

emvāc-ı lücce-i ḫilāfet: *(III. Ahmet) Halifelik denizinin dalgası.*

şehriyār-ı İskender-ḥaşmet ḥażretleri **emvāc-ı lücce-i ḫilāfet** *(346:6). [emvāc-ı lücce-i ḫilāfet,]*

enʿām: *Hayvanlar*.

yerde ẓiyāfet ü inʿām içün bismil-gerde-i ṭuyūr u aġnām ve sāʾir **enʿāmıñ** irāḳa olunacaḳ *(151:7). [enʿāmıñ, -ıñ]*

enʿām-ı kerīm: *Enam suresi, Kuran-ı Kerim'in altıncı suresi.*

Kelām-ı Ḳadīm ve Ḥāfıẓ Aḥmed ḳalemi ile bir **Enʿām-ı Kerīm** ve eşer-i ṭabʿ-ı ḥażret-i Murād Ḫān-ı ġāzī *(167:19). [enʿām-ı kerīm,]*

enbāşte: *Dolu.*

ile **enbāşte** bir çetr-i ḳīr-gūn meydāna efrāşte ḳılınup içinde nice kestāne fişegi *(269:11). [enbāşte,]*

encām: *Son, bitirme.*
1. Bu vech ile beyān-ı maʿnā-yı laṭīf **encāma** ve fātiḥa-i ders-i muḫtaṣarī *(180:18). [encāma, -a]*
2. **encāmında** içinden mışrāʿ ejder-āsā nefes aldıkça şerāreler saçılur bir *(309:9). [encāmında, -ı, -n, -da]*
3. āmed ü reft-i tuḥfe-resānları resīde-i mevḳif-i ḫıtām olduḳları **encāmda** *(341:14). [encāmda, -da]*
4. keşīde yaʿnī gice şenligi bu şeb-i pür-ṭarabda **encāma** resīde olmuşdur *(355:21). [encāma,]*

encām-ı kārlarında: *İşin sonu.*

lākin **encām-ı kārlarında** maḳsim-i miyāh-ı āmāl olan dest-i kerem-peyvest-i şehriyārīden *(347:4). [encām-ı kārlarında, -lar, -ı, -n, -da]*

encāmın bulmadın: *Sona ermek.*

nev-īcād oyunlara āheng idüp lākin faşılları **encāmın bulmadın** ve henüz aḳçe divşürecek *(198:12). [encāmın bulmadın, -ma, -dı, -n]*

encümen-efrūz-ı raḳībān olup: *Rakiplerin meclisinin aydınlanması.*

Ol şemʿim olup **encümen-efrūz-ı raḳībān olup** *(239:24). [encümen-efrūz-ı raḳībān olup, -up]*

encümen-i cemʿiyyete: *Büyük topluluk.*

şitāb ve **encümen-i cemʿiyyete** māye-i āb u tāb oldılar *(222:10). [encümen-i cemʿiyyete, -e]*

encümen-i gül-zemīn-i cemʿiyyet: *Kalabalığın zemini gül ile döşenmiş toplanma yeri.*

Naḳş-ı müfādı üzere **encümen-i gül-zemīn-i cemʿiyyet** ṭırāz-ı bisāt-ı zīnet *(153:1). [encümen-i gül-zemīn-i cemʿiyyet,]*

encümen-i sūrı: *Düğün meclisi, yeri.*

gūy-ı billūr-ı ḳamerden muṣayḳal u mücellā olup ṣaʿṣaʿa-i cihān-tābı **encümen-i sūrı** *(160:10). [encümen-i sūrı, -ı]*

encümen-pīrā-yı vuḳūʿ u ẕuhūr olduḳda: *Toplanma yerini süsle donatmak.*

sūr-ı pür-sürūr **encümen-pīrā-yı vuḳūʿ u ẕuhūr olduḳda** eṭrāf-ı memālik-i İslāmiyye *(139:5). [encümen-pīrā-yı vuḳūʿ u ẕuhūr olduḳda, -duḳ, -da]*

encümen-sāz olup: *Toplantı düzenlemek.*

şoñra ḥużūr-ı hümāyūnda **encümen-sāz olup** pīş-gāh-ı ḫüsrev-i Süleymān-bār-gāhda *(223:20). [encümen-sāz olup, -up]*

encüm-i vaḳḳād oldı: *(Fişek için) Parlak yıldızlar gibi olmak.*

Anıñ peykān-ı āteş-nāki **oldı encüm-i vaḳḳād** *(172:30). [encüm-i vaḳḳād oldı, -dı]*

encüm-i vakkād oldı: *Parıltı saçan yıldız.*

Anıñ peykān-ı āteş-nāki **oldı encüm-i vaḳḳād** *(197:17). [encüm-i vaḳḳād oldı, -dı]*

endāḫte-i evc-i ṭāḳ-ı āsumān: *(Takke için) Gök kubbenin üstüne fırlatmak.*

sürūrından ṭaḳyasın **endāḫte-i evc-i ṭāḳ-ı āsumān** ve küngüre-i tāc-ı ibtihācın *(244:3). [endāḫte-i evc-i ṭāḳ-ı āsumān,]*

endāḫte-i pīş-i naẓarları olan: *Göz önünde havaya saçılmak.*

endāḫte-i pīş-i naẓarları olan zer-i müferriḥ-peykeri rübūde-i pençe-i ḥasret itmege *(327:17). [endāḫte-i pīş-i naẓarları olan, -an]*

endām gösterüp: *Boy göstermek, görünmek.*

Ḫayyāṭlar bu üslūb üzere ālāylarına ḫıtām ve sāʾir eṣnāfa **endām gösterüp** *(302:11). [endām gösterüp, -üp]*

endāze: *Bez, kumaş gibi şeyleri ölçmekte kullanılan 65 santim uzunluğunda ölçü.*
1. ḫırām-ı nāza ve **endāzeden** bīrūn tebaḫtur u ihtizāza başlayup rubʿ-sāʿat *(301:25). [endāzeden, -den]*
2. altmış arşun hatāyī-i muṭallā ve altmış **endāze** sāde hatāyī-i tāze-ẓuhūr-ı nev-peydā *(341:17). [endāze,]*

endāze-i kām-ı ihtimām: *Özen kumaşının ölçülmesi.*

Ṣandalcılar **endāze-i kām-ı ihtimām** ile kāle-peymā-yı rāh-ı ṣafā vü neşāṭ olaraḳ *(335:27). [endāze-i kām-ı ihtimām,]*

endāze-i ḳıyāsdan: *Kıyaslama ölçüsü.*

cemʿ olup ve **endāze-i ḳıyāsdan** bīrūn elbise-i günā-gūn ile ālāy ḳurup astār-ı Kaʿbe-i şevket ü cāh olan *(299:26). [endāze-i ḳıyāsdan, -dan]*

endāze-i sīmīn-benānı: *Gümüş parmağın endazesi.*

bām-āvīz idüp içinde bir tāze cüvān **endāze-i sīmīn-benānı** ile mıṣrāʿ *(283:28). [endāze-i sīmīn-benānı, -ı]*

endāze-peymā-yı nigāh-ı tefekkür: *Düşünme ölçüsünü ölçtürmek.*

endāze-peymā-yı nigāh-ı tefekkür ve merdüm-i çeşm-i temāşāyiyānı *(271:18). [endāze-peymā-yı nigāh-ı tefekkür,]*

endek-bahā olup: *(Hediye için) Düşük değerli olmak.*

hedāyāsından kem-miḳdār ve **endek-bahā olup** bu āna dek mütevessid-i dest-i destūrī olan *(168:25). [endek-bahā olup, -up]*

endek-i māyegān-ı ṣabr u sāmānı: *Sabır ve huzurla büyüyen çocuk.*

terāzū-yı Yūsuf-senc-i nigāh-i dil-firībāne ile **endek-i māyegān-ı ṣabr u sāmānı** *(280:5). [endek-i māyegān-ı ṣabr u sāmānı, -ı]*

enderūn-ı hümāyūn aġaları: *Kutlu Enderun ağaları, padişahın her türlü hizmetini gören kişiler.*

dārü's-saʿāde aġası ḥażretleri ve ḳapu aġası ve **enderūn-ı hümāyūn aġaları** *(371:9). [enderūn-ı hümāyūn aġaları,]*

enderūn-ı hümāyūn aġalarını: *Osmanlı sarayının iç teşkilatından sorumlu kişiler.*

enderūn-ı hümāyūn aġalarını belki ʿumūmen pest ü bālālarını taḳrīrden bīrūn *(361:1). [enderūn-ı hümāyūn aġalarını, -n, -ı]*

enderūn-ı hümāyūna: *Sultan obası.*

Bu eṣnāda ḥażret-i ṣāḥib-i devlet **enderūn-ı hümāyūna** daʿvet ve şehriyār-ı Ferīdūn-çāker *(358:28). [enderūn-ı hümāyūna, -a]*

enderūn-ı hümāyūna: *Enderûn-i Hümâyun yüksek seviyede eğitim veren, devlet yöneticilerini ve sanâtkarlarını yetiştiren kurumdur.*
1. Baʿdehū **enderūn-ı hümāyūna** gidilmek üzere iẕn-i hümāyūn-ı şevket-maḳrūn *(373:25). [enderūn-ı hümāyūna, -a]*
2. daḫi gelüp ṭoġrı **enderūn-ı hümāyūna** teveccüh buyurduḳlarında vüzerā-yı ʿiẓām *(373:29). [enderūn-ı hümāyūna, -a]*

enderūn-ı sarāy-ı cedīd-i hümāyūnda: *Uğurlu, yeni sarayın içi.*

enderūn-ı sarāy-ı cedīd-i hümāyūnda daḫi günden güne müteraḳkī vü efzūn ve *(364:10). [enderūn-ı sarāy-ı cedīd-i hümāyūnda, -da]*

endūh: *Far. Gam, iç sıkıntısı.*
1. Ki şādī mest būd **endūh** maḫmūr *(221:23). [endūh,]*
2. **Endūh** ile faḳaṭ güleşir ḳara pehlevān *(224:10). [endūh,]*

enfāsu: *Nefesler.*

Velev ʿabaḳte fi'ṣ-ṣarḳı **enfāsu** ṭībihā *(162:11). [enfāsu,]*

engüşt ü püştinde: *(Göstericiler) Parmak ve sırt.*

ser ü dūş ve **engüşt ü püştinde** gezdirüp māhiyye-bāzī eyledi *(247:11). [engüşt ü püştinde, -i, -n, -de]*

engüşt-ḫˇāy-ı nedāmet eylediler: *Pişmanlık parmaklarını ısırmak, pişmanlıktan parmağını ısırmak.*

engüşt-ḫˇāy-ı nedāmet eylediler Mışrāʿ Gelelim baʿd-ez-īn yine ṣadede *(257:21). [engüşt-ḫˇāy-ı nedāmet eylediler, -di, -ler]*

engüşt-i dehān-ı ḥayret eyleyüp: *Şaşırmaktan dolayı elini ağzına sokmak.*

engüşt-i dehān-ı ḥayret eyleyüp bu mertebe meḍāḥīk-i müfīżü's-sürūrda *(339:28). [engüşt-i dehān-ı ḥayret eyleyüp, -y, -üp]*

engüşt-i ḥayret-ber-dehān eyledigi: *Hayret parmağını ağzına götürmek, parmağını ısırmak.*

temāşā iden pīr ü cüvānı **engüşt-i ḥayret-ber-dehān eyledigi** eşnāda şıḳḳ-ı şānī vü şāliş *(368:17). [engüşt-i ḥayret-ber-dehān eyledigi, -dig, -i]*

engüşt-i ḥayretin: *Hayret parmağı (Hayretten elinin ısırmak anlamında).*

engüşt-i ḥayretin şāne-i gīsū-yı ḥālet eyleyen reh-nişīnān-ı kūçe-i miḥnet li-müʾellifihi *(240:14). [engüşt-i ḥayretin, -in]*

engüşt-i işāret: *İşaret parmağı.*
1. içün fermān olunup istiḥżārları içün **engüşt-i işāret** Şāhīn-i Mışrīye *(175:9). [engüşt-i işāret,]*
2. şudūr itmek ile ṭaraf-ı āşaf-ı deryā-kefden **engüşt-i işāret** ẓuhūr itdikde *(252:17). [engüşt-i işāret,]*

engüşt-i kef-i āşaf-ı dīnār-feşāndır: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Dinar saçıcı, sadrazamın elinin parmağı.*

Engüşt-i kef-i āşaf-ı dīnār-feşāndır *(330:14). [engüşt-i kef-i āşaf-ı dīnār-feşāndır, -dır]*

engüşt-i muḥannā-yı ʿarāʾis-i ḥacle-pīrāya: *(Kakım kürk için) Gerdek odasındaki gelinlerin kınalı parmakları.*

müşākil belki **engüşt-i muḥannā-yı ʿarāʾis-i ḥacle-pīrāya** *(164:12). [engüşt-i muḥannā-yı ʿarāʾis-i ḥacle-pīrāya, -y, -a]*

engüşt-i nedāmet: *Pişmanlık parmağı, işaret parmağı.*

ḥayyāt-ı sālibü'l-ḥayāta **engüşt-i nedāmet** gibi minḳār u benān u zebānın *(225:20). [engüşt-i nedāmet,]*

engüşt-nümā-yı zümre-i ḳallāşān-ı evbāş: *Edepsiz, ipsiz sapsız takımı içinde nam salmak.*

engüşt-nümā-yı zümre-i ḳallāşān-ı evbāş üç dört nefer zeban-dān-ı bed-āheng *(356:36). [engüşt-nümā-yı zümre-i ḳallāşān-ı evbāş,]*

envāʿ-ı akmişe-i rengā-reng-i nāzük-nigār: *Türlü türlü, zarif görünen kumaş.*

Ve bir taḫt-ı revānı ecnās-ı tefārīḳ-i emtiʿā-i zer-tār ve **envāʿ-ı aḳmişe-i rengā-reng-i nāzük-nigār** *(304:7). [envāʿ-ı aḳmişe-i rengā-reng-i nāzük-nigār,]*

envāʿ-ı ālāt-ı zīver: *Bir sürü süs aracı.*

resm-i sābıḳ üzere ṭop-ḫāne ocağından bir şal günā-gün fişekler ve **envāʿ-ı ālāt-ı zīver** *(230:7). [envāʿ-ı ālāt-ı zīver,]*

envāʿ-ı āteş-bāzlıḳlar: *Türlü ateş oyunculukları.*

irāʿet-i şekl-i ʿacīb ü resm-i ġarīb ve ṭopçılar ṭarafından daḫi **envāʿ-ı āteş-bāzlıḳlar** ile *(263:19). [envāʿ-ı āteş-bāzlıḳlar, -lıḳ, -lar]*

envāʿ-ı cevāhir: *Türlü türlü, değerli taş.*

taḫt-ı revānıñ derūnını **envāʿ-ı cevāhir** ile ārāste ve mücevher serġuşlar ile *(314:29). [envāʿ-ı cevāhir,]*

envāʿ-ı eṭʿime-i nefīse: *Güzel yemek çeşitleri.*

meẕāḳlarına muvāfıḳ **envāʿ-ı eṭʿime-i nefīse** basṭ olunup cümlesi dil-sīr-i niʿmet-i ikrām ḳılındı *(344:12). [envāʿ-ı eṭʿime-i nefīse, -e]*

envāʿ-ı fişek: *Fişek türleri.*
1. ile müḳātele vü muḥārebe ve müsāyefe vü muḍārebe ve **envāʿ-ı fişek** *(303:9). [envāʿ-ı fişek,]*
2. **envāʿ-ı fişekle** müzeyyen ü müretteb bir ḫayme-i āsumān-gūn-ı bī-sütūn *(219:23). [envāʿ-ı fişekle, -le]*
3. ve tersāne-i ʿāmireden tedārük olunan **envāʿ-ı fişekler** gice şenligi içün āmāde itdirilmiş *(341:28). [envāʿ-ı fişekler, -ler]*

envāʿ-ı melāʿib ü bāzī: *Türlü oyun ve eğlenceler.*

ve ke'l-evvel **envāʿ-ı melāʿib ü bāzī** icrāsında ihtimām ḳılmışlar idi *(346:25). [envāʿ-ı melāʿib ü bāzī,]*

envāʿ-ı melāʿib-i muḍḥikāne-i dil-cūy-ı keder-şūy: *Hoşa giden, kederi götüren, gülünç, türlü oyunlar.*

çeng ü çegāne ve **envāʿ-ı melāʿib-i muḍḥikāne-i dil-cūy-ı keder-şūy** ile *(322:19). [envāʿ-ı melāʿib-i muḍḥikāne-i dil-cūy-ı keder-şūy,]*

envāʿ-ı niʿam: *Çeşit çeşit yemek.*

üzere ʿalā merātibihim ḫıyām-ı maḫṣūṣalarında **envāʿ-ı niʿam** ile iṭʿām ve *(351:5). [envāʿ-ı niʿam,]*

envāʿ-ı şādmānī: *Çeşitli eğlenceler.*

güẕerān ve kendülere maḫṣūṣ ḫaymelerde **envāʿ-ı şādmānī** ile *(225:26). [envāʿ-ı şādmānī,]*

envāʿ-ı şeṭāret ü şevḳ: *Neşe ve mutluluğun artması.*

güẕār ve **envāʿ-ı şeṭāret ü şevḳ** iẓhār eylediler *(220:9). [envāʿ-ı şeṭāret ü şevḳ,]*

envāʿ-ı şükūfe-i nāriyye: *Türlü türlü ateş çiçekleri.*

muʿabbā ezhār-ı bahāra revnaḳ-şiken **envāʿ-ı şükūfe-i nāriyye** ile müzeyyen *(269:30). [envāʿ-ı şükūfe-i nāriyye,]*

envāʿ-ı zer ü zīver: *Süsün çokluğu.*

tertīb ve kenāre-i dīvān-ı şevket ve ḥavāşī-i şeh-nāme-i salṭanat **envāʿ-ı zer ü zīver** *(256:22). [envāʿ-ı zer ü zīver,]*

envāʿ-i zevk u ṣafā: *Eğlence türleri.*

Ṣūret-nümā Olan **Envāʿ-i Ẕevḳ u Ṣafā** Beyānındadır *(198:2). [envāʿ-i ẕevḳ u ṣafā,]*

envāʿ-ı zīb ü zīnet: *Bin bir süs.*

ṭarafından daḫi bir şal **envāʿ-ı zīb ü zīnet** ile pīrāste ve āvīze-i ġunā-gūn ve *(230:14). [envāʿ-ı zīb ü zīnet,]*

envār: *Nurlar, aydınlıklar.*

ḳayıḳlarda ādemler seçilüp mışrāʿ Reşk-i ṣubḥ eyledi **envārı** şeb-i deycūrı *(253:31). [envārı, -ı]*

envār-ı cibāh-ı iştibāhları: *Parlak alnın ışığı.*

burcü'ş-şeref-i sāye-bān-ı temāşāda **envār-ı cibāh-ı iştibāhları** *(322:27). [envār-ı cibāh-ı iştibāhları, -lar, -ı]*

envār-ı lāmiʿa-i ferec baʿde'ş-şidde: *"Her sıkıntıdan sonra bir rahatlık vardır" parıltısının saçtığı ışık.*

envār-ı lāmiʿa-i ferec baʿde'ş-şidde şārıḳ ve ṭop şenlikleri niʿme'l-bedel-i raʿd-ı bāriḳ oldı *(326:16). [envār-ı lāmiʿa-i ferec baʿde'ş-şidde,]*

enẓār-ı ḫużżāra: *Seyircilerin bakışları.*

zīr-i seḥābdan lemʿa-pāş-ı bürūz olan mihr-i dehr-efrūz gibi **enẓār-ı ḫużżāra** tāb-dāde olduḳda *(358:21). [enẓār-ı ḫużżāra, -a]*

enẓār-ı nuẓẓārı: *Bakanların bakışları, izleyenlerin bakışları.*
1. ve üft ü ḫīz ü ḳuʿūd u ḳıyām ile **enẓār-ı nuẓẓārı** ḥayret-şiʿār eyledi Ve birbirinden *(158:10). [enẓār-ı nuẓẓārı, -ı]*
2. ile şeb-i tārı hem-pertev-i nehār ve **enẓār-ı nuẓẓārı** ġarḳ-ı gird-āb-ı lücce-i envār iderek *(202:16). [enẓār-ı nuẓẓārı, -ı]*

erbaʾā güni: *Çarşamba günü, haftanın üçüncü günü.*
1. Māh-ı ẕi'l-ḳaʿdeniñ yigirmi ikinci ve sūr-ı hümāyūnuñ sekizinci **erbaʾā güni** *(272:2). [erbaʾā güni,]*
2. on beşinci **erbaʿa güni** yaʿnī cerīde-i eyyām-ı żiyāfet ḫātime-i ḫıtāma resīde ve *(357:23). [erbaʿa güni,]*

erbāb: *Bir işten anlayan, bir işi iyi yapan kimse, usta.*

ile ciger-şikāf-ı naẓar-bāzān olaraḳ ve sāʾir ḥirfetleri **erbābı** cümleden *(315:12). [erbābı, -ı]*

erbāb-ı ārzū: *(Göstericiler) Körpe, genç düşkünler.*

erbāb-ı ārzū mışrāʿ Çār-ebrū gördük ammā heşt-ebrū görmedik deyu çār-ḍarb abdāllar *(246:25). [erbāb-ı ārzū,]*

erbāb-ı devlet: *Devletin ileri gelenleri.*

naḳl olunmaḳ buyurulmaġın ʿale's-seḥer **erbāb-ı devlet** *(364:30). [erbāb-ı devlet,]*

erbāb-ı dīvān: *Divan erbabı, Divan-ı Hümayun üyeleri.*
1. zīver-i sāʿid-i muḳārenet-i sulṭānī olduḳlarında **erbāb-ı dīvān** ve erkān-ı ṣudūra *(156:12). [erbāb-ı dīvān,]*
2. **erbāb-ı dīvān** daḫi mücevveze ḳaydından āzāde-ser olup destār ve *(286:22). [erbāb-ı dīvān,]*
3. Ancaḳ vüzerā-yı ʿiẓām ve **erbāb-ı dīvān** orṭa ḳapudan içerü girüp şeh-zādegān *(371:29). [erbāb-ı dīvān,]*
4. olan deʾb-i ḳadīm üzere vüzerā-yı ʿiẓām ve **erbāb-ı dīvān** selāma ṭurup *(372:16). [erbāb-ı dīvān,]*

5. vüzerā-yı ʿiẕām ve sāʾir **erbāb-ı dīvān** yerlü yerlerinde ḳarār idüp *(372:19). [erbāb-ı dīvān,]*
6. daḫi dergāh-ı ʿālī yeñiçerileri pilāv ve zerde ve sāʾir **erbāb-ı dīvān** muʿtād üzere *(372:33). [erbāb-ı dīvān,]*

erbāb-ı dīvāna: *Divan halkı, "Dîvân-ı Hümâyûn"da bulunanlar.*

üzere ḳallāvīlerin zīb-i ser ve ser-cümle **erbāb-ı dīvāna** taʿlīm-i erkān-ı ḥaşmet ü fer itmekle *(267:13). [erbāb-ı dīvāna, -a]*

erbāb-ı dīvān-ı ʿālī: *Yüce divanın mensupları.*

ʿale'l-ʿumūm **erbāb-ı dīvān-ı ʿālī** merātibleri muḳteżāsınca birbirlerine *(154:1). [erbāb-ı dīvān-ı ʿālī,]*

erbāb-ı enẓār: *(Seyirciler) Düşünceli kişiler.*

nümūdār ve seyr iden **erbāb-ı enẓār** meşġūl-i kerīme-i Ve ḳınā rabbenā ʿaẕābe'n-nār olmuşlardır *(270:27). [erbāb-ı enẓār,]*

erbāb-ı enẓārı: *İzleyicilerin bakışları.*

hūş-ı ḥużżārı rübūde-i ḥayret ve **erbāb-ı enẓārı** temāşā-yı dīgerden *(318:28). [erbāb-ı enẓārı, -ı]*

erbāb-ı enẓārıñ gözleri: *Seyircilerin gözleri.*

biri memerr-i naẓardan güẕār itdikde sāye-vār **erbāb-ı enẓārıñ gözleri** *(280:12). [erbāb-ı enẓārıñ gözleri,]*

erbāb-ı ḥācāta: *Emeği geçen kişiler.*

āteş-bāzān ve levendāna ve sāʾir **erbāb-ı ḥācāta** ve raḳḳāṣān u mehterāna ve *(289:19). [erbāb-ı ḥācāta, -a]*

erbāb-ı ḥirefden: *Meslek sınıfı.*

Yevm-i mezbūrda **erbāb-ı ḥirefden** ancaḳ … ṣınıf aṣḥābı velīme-i sulṭāniyyeye *(233:11). [erbāb-ı ḥirefden, -den]*

erbāb-ı ḥirfeti: *Meslek erbapları, öncüleri.*

erbāb-ı ḥirfeti başması muḥaḳḳıḳ idi *(283:5). [erbāb-ı ḥirfeti, -i]*

erbāb-ı ḥużūrı: *Huzur içinde bulunan kimseler.*

ġunūde-i pister-i ferāġ olan **erbāb-ı ḥużūrı** ḫˇāb-ı rāḥatdan dūr ve pīçīde-i liḥāf-ı tū-ber-tū-yı āsāyiş olan *(283:11). [erbāb-ı ḥużūrı, -ı]*

erbāb-ı mahāret: *(Göstericiler) Beceri sahipleri.*

ve kū-be-kū **erbāb-ı mahāret** icrā-yı muḫteriʿāt-ı melāʿib ü şeṭāret eyleyüp *(351:19). [erbāb-ı mahāret,]*

erbāb-ı mūsiḳī: *Musikişinas , müziği bilen kişiler.*

Binäberīn otaġ-ı āṣafī pīş-gāhında **erbāb-ı mūsiḳī** dāʾire-i cemʿiyyetlerin *(308:26). [erbāb-ı mūsiḳī,]*

erbāb-ı naẓara: *İzleyiciler.*

erbāb-ı naẓara beyt li-Ṣābit *(313:28). [erbāb-ı naẓara, -a]*

erbāb-ı tabṣıraya: *Derin görüş sahibi.*

ḫaber-i sütūde-eşeriniñ maḥṣūlini **erbāb-ı tabṣıraya** lisānü'l-ḥāl ile ifāde vü inhā *(235:3). [erbāb-ı tabṣıraya, -y, -a]*

erbāb-ı temāşā: *Seyirciler*
1. ʿAyyūḳa irişüp **erbāb-ı temāşā** meslūbü'ş-şuʿūr olacaḳ mertebe *(207:23). [erbāb-ı temāşā,]*
2. mevc-i deryā gibi **erbāb-ı temāşā** birbirine ḳatıldılar *(252:12). [erbāb-ı temāşā,]*
3. **erbāb-ı temāşā** sīr-çeşm-i seyr-i baḥrī olup nevbet-i şādī Meydān-ı Tīre ve *(260:2). [erbāb-ı temāşā,]*
4. Bu eşnāda ordu ālāyı resīde-i ḫıtām ve ḳarīn-i encām ve **erbāb-ı temāşā** daḫi *(305:19). [erbāb-ı temāşā,]*

erbāb-ı temāşānıñ ḳāmet-i niyāzlarına: *Seyircilerin dileklerinin boyu.*

pīş ü pīşe tügme gibi dizilen **erbāb-ı temāşānıñ ḳāmet-i niyāzlarına** ḫilʿat-dūz-ı nāz olaraḳ *(301:27). [erbāb-ı temāşānıñ ḳāmet-i niyāzlarına, -n, -a]*

erbāb-ı temāşāya: *Seyirciler*.
1. mümāşil bir nigār-ı tābende-ṣūret **erbāb-ı temāşāya** ʿarż-ı ṭalʿat eyleyerek *(257:30). [erbāb-ı temāşāya, -y, -a]*
2. her şükūfesiniñ resmi **erbāb-ı temāşāya** nīreng-i füsūn ve her çemen-i sebze-günun rīze-i sengi *(269:33). [erbāb-ı temāşāya, -y, -a]*
3. güne iẓhār-ı ṣanʿat ve icrā-yı maharet ve **erbāb-ı temāşāya** īrāş-ı ḫayret itdiklerine *(318:12). [erbāb-ı temāşāya, -y, -a]*
4. bu rūz-ı fīrūzı **erbāb-ı temāşāya** hem-reng-i nev-rūz buyurup perde-i otaġ-ı āsumān-işrāḳları *(333:23). [erbāb-ı temāşāya, -y, -a]*

erġavān-gūn eyleyüp: *(Kandil süslemesi) Pembe ve mor arası bir renge döndürmek.*

ile serv-i mevzūn ve kimini mīnā-yı sürḫ-reng ile **erġavān-gūn eyleyüp** *(195:23). [erġavān-gūn eyleyüp, -y, -üp]*

erḥām-ı ekmām-ı dırahtān-ı bāġ u gül-zārdan: *Bağ ve bahçe ağaçlarının çiçek kapçığının döl yatakları.*

maşnūʿ lāle vü nesrīn ve gül ü zerrīn ve sāʾir **erḥām-ı ekmām-ı dıraḫtān-ı bāġ u gül-zārdan** *(367:31). [erḥām-ı ekmām-ı dıraḫtān-ı bāġ u gül-zārdan, -dan]*

erīke-i istirāḥat olmaları: *Rahatlama, dinlenme tahtına uzanmak.*

erīke-i istirāḥat olmaları ile *(338:18). [erīke-i istirāḥat olmaları, -ma, -lar, -ı]*

erīke-pīrā-yı ġufrān: *(Sultan II. Bayezid için) Bağışlama tahtını süsleyen padişah.*

pāy-endāz-ı raḫş-ı ṣabāḥü'l-ḫayr pīşānī-i ʿazm-i hümāyūn itdikde **erīke-pīrā-yı ġufrān** *(143:7). [erīke-pīrā-yı ġufrān,]*

erīke-pīrā-yı ġufrān: *(IV. Mehmet için) Bağışlama tahtının süsü.*

içlerinden ḫudāvendigār-ı esbaḳ cennet-mekān **erīke-pīrā-yı ġufrān** *(168:16). [erīke-pīrā-yı ġufrān,]*

erīke-pīrā-yı iclāl olup: *(Padişah çadırı) Ululuk tahtını süslemek.*

sāye-bān-ı sidre-miṣālde **erīke-pīrā-yı iclāl olup** *(256:5). [erīke-pīrā-yı iclāl olup, -up]*

erḳām-ı cemʿiyyet: *Toplanan kişi sayısı.*

erḳām-ı cemʿiyyet rādde-i yekūn-ı temmet keşīde ḳılındıġı rūz-ı şevḳ-efrūzda ki *(357:24). [erḳām-ı cemʿiyyet,]*

erḳām-ı enʿām-ı levḥ-i aḳdāmında: *Ayak tabanının nimetlerinin sayısı, kargaşada kaçanların sayısı.*

bādī oldı Lākin ṭarrāḳası derd-mendiñ başında çatlayup **erḳām-ı enʿām-ı levḥ-i aḳdāmında** *(173:8). [erḳām-ı enʿām-ı levḥ-i aḳdāmında, -ı, -n, -da]*

erkān ferveleri: *Rütbeyi belli eden, özel ve önemli günlerde giyilen kürk.*

ve **erkān ferveleri** ve āḫūr ḫalīfesi ve ḫazīne-dārı beyāż külāhları ve silāḥşor aġalar *(306:6).*
[erkān ferveleri, -ler, -i]

erkān kürki: *Rütbeyi belli eden, özel ve önemli günlerde giyilen kürk.*
1. çavuşbaşı aġa ve ḳapucılar ketḫudāsı aġa mücevveze ve **erkān kürki** ile pīş-gāh-ı düstūrīde *(233:23). [erkān kürki,]*
2. erkān kürki ve destār-ı ʿādīleri ile teşrīf ve bürūdet-i hevādan nāşī *(319, 18). [erkān kürki,]*
3. selīmī ve **erkān kürki** ile cümleye reʾīs olup baʿdehū çekdiri paşaları *(339:2). [erkān kürki,]*
4. tersāne ketḫudāsı Mūsā Paşa selīmī ve **erkān kürki** ile rākiben ve işrlerince *(367:6). [erkān kürki,]*

erkān u şudūra: *(Reisler ve sadrazamlar) Devlet büyükleri.*

erkān u ṣudūra taʿlīm-i sebaḳ-ı ṣıdḳ u sedād ve ṣadāḳat-kārān-ı ḫıdemāt-ı dīne *(146:17). [erkān u ṣudūra, -a]*

erkān-bünyān-ı sürūr olup: *Eğlence varlığını ayakta tutan, sağlayan.*

meydān-ı sūrda baʿżı müteʿayyinān-ı ṣudūr **erkān-bünyān-ı sürūr olup** ke'l-evvel *(257:7). [erkān-bünyān-ı sürūr olup, -up]*

erkān-ı bünyān-ı devlet olan: *(Vezirler) Devlet yapısının direği.*

ḳarşu cānibde bir püşte-i refīʿa üzere vażʿ-ı sāye-bān ve **erkān-ı bünyān-ı devlet olan** *(273:1). [erkān-ı bünyān-ı devlet olan, -an]*

erkān-ı devlet: *Devlet erkanı, devlet büyükleri.*
1. maṭbaḫ-ı ʿāmirede mevcūd bulunan ẓurūf-ı ṭaʿām tehyiʾe vü iḥżār ve **erkān-ı devlet** *(147:22). [erkān-ı devlet,]*
2. mevcūd olan **erkān-ı devlet** bi-isrihim ol gün daḫi ḥāżır ve mevḳif-i selāmda *(148:28). [erkān-ı devlet,]*
3. ḥużūrına getürüp hem-nişīnleri olan **erkān-ı devlet** ḥiddet-i naẓarla *(209:21). [erkān-ı devlet,]*

erkān-ı dīvān: *Divan erkanı, divan-ı hümayunda bulunan devlet görevlileri.*
1. Neṣr Bu eṣnāda defter-dārān ve ḫˇāce-gān ve bi'l-cümle **erkān-ı dīvān** ve *(155:3). [erkān-ı dīvān,]*
2. ve selāma dizilen **erkān-ı dīvān** ṣaff-der-ṣaff ṣūret-nümā-yı reme-i küleng olduḳda *(291:19). [erkān-ı dīvān,]*

erkān-ı dīvān-ı hümāyūn olan: *Devletin önde gelenleri, Divan-ı Hümayunda olanlar.*

erkān-ı dīvān-ı hümāyūn olan müteʿayyinān-ı kirāmaʿarż-ı hedāyā-yı muʿtādede *(188:23). [erkān-ı dīvān-ı hümāyūn olan, -an]*

erkān-ı mebānī-i raṣīṣü'l-bünyān-ı sūr-ı hümāyūn-ı meymenet-mevfūr olan: *(Ali Paşa) Çok uğurlu kutlu düğünün sağlam yapılı binalarının temel direkleri.*

Erkān-ı mebānī-i raṣīṣü'l-bünyān-ı sūr-ı hümāyūn-ı meymenet-mevfūr olan *(340:11). [erkān-ı mebānī-i raṣīṣü'l-bünyān-ı sūr-ı hümāyūn-ı meymenet-mevfūr olan, -an]*

erkān-ı mebānī-i raṣīṣü'l-eyvān-ı devlet: *Devletin sarsılmaz kudretli yapılarının temel direkleri.*

erkān-ı mebānī-i raṣīṣü'l-eyvān-ı devlet ve taʿvīẕ-i çār-kul-i bāzū-yı saʿādet ve *(137:12). [erkān-ı mebānī-i raṣīṣü'l-eyvān-ı devlet,]*

erkān-ı meclis-i āṣafī: *Devletin ileri gelenleri, büyük sadrazam topluluğu.*

erkān-ı meclis-i āṣafī daḫi müteʿāḳib ü mütevālī yerlerinden ḳıyām u nehżat ve *(198:26). [erkān-ı meclis-i āṣafī,]*

erkān-ı salṭanat: *Devletin öncüleri.*

ve **erkān-ı salṭanat** eṣvāb-ı dīvānī ve ferve-i erkānī ve ʿulemā-yı aʿlām ve *(364:31). [erkān-ı salṭanat,]*

erkān-ı şudūra: *Devletin ileri gelenleri.*

zīver-i sāʿid-i muḳārenet-i sulṭānī olduḳlarında erbāb-ı dīvān ve **erkān-ı şudūra** *(156:12). [erkān-ı şudūra, -a]*

erre-i müjgān-ı çeşm-i iltifātı: *İltifat gözünün kirpiğinin testeresi.*

nigāh-ı ʿişve-gerleri ile ḫāne-ḫarābān-ı ʿaşḳa **erre-i müjgān-ı çeşm-i iltifātı** *(296:20). [erre-i müjgān-ı çeşm-i iltifātı, -ı]*

erşed-i şehzādegān-ı şevket-nişān: *(III. Ahmet'in şehzadesi Süleyman) Büyüklük alameti olan şehzadelerin en büyüğü.*

neyyir-i āsumān-ı dīn zībende-i tāc u nigīn **erşed-i şehzādegān-ı şevket-nişān** *(140:8). [erşed-i şehzādegān-ı şevket-nişān,]*

ersilhu maʿnā yertaʿ ve yelʿab: *(Ayetin orijinal hali "Ersilhu ma ana gaden yerta' ve yel'ab ve inna lehu lehafizun.") Yusuf Suresi, 12. ayet. Ve elbette biz onu koruruz.*

Ersilhu maʿnā yertaʿ ve yelʿab *(143:19). [ersilhu maʿnā yertaʿ ve yelʿab,]*

erzān: *Yaraşmak.*

Cān-bahā dinse de **erzāndır** berş *(223:24). [erzāndır, -dır]*

erzān gördiginden: *Layık görmek.*

şeref-i gūnā-gūna **erzān gördiginden** mā-ʿādā selīl-i celīline daḫi *(146:7). [erzān gördiginden, -dig, -i, -n, -den]*

erzānī: *Layık görme.*

daḫi iki ʿaded esb-i Türkmānī nigāh-ı iltifāt-ı mülūkāneye **erzānī** ve raḫt u bisāṭları *(199:10). [erzānī,]*

erzānī: *Değer bulmak.*

erzānī ve vezīr-i aʿẓam ḥażretleri daḫi ḳapudāne ḳalyonında mesned-nişīn-i kāmrānī *(346:9). [erzānī,]*

erzānī görülmekle: *Layık görmek, uygun olmak.*

aṣḥābı şeref-i ḳabūle **erzānī görülmekle** tebcīl olunup sāye-bān-ı temāşāda *(193:30). [erzānī görülmekle, -mek, -le]*

erzānī oldukdan: *Layık görülmek.*

ittiḫāẕ-fāl itdiler ve hediyyeleri şeref-i ḳabūle **erzānī olduḳdan** *(334:28). [erzānī olduḳdan, -duḳ, -dan]*

Erżurūmī dīger Aḥmed Aġadan: *III. Ahmet döneminde görev yapmış devlet hizmetlisi, Erzurumlu olduğu için Erzurumî adını almıştır.*

ve ʿAbdī Paşa-zāde ʿAlī Begden ve Gül Aḥmed Aġadan ve **Erżurūmī dīger Aḥmed Aġadan** *(288:18). [Erżurūmī dīger Aḥmed Aġadan, -Dan]*

es: *Rüzgarın hareketi, hava akımı.*

Ṣaḳlasun ẕāt-ı hümāyūnın **eser** yelden Ḫudā *(159:31). [eser, -er]*

esāmī-i sāmīleri: *Değerli isimler.*

esāmī-i sāmīleri defter-i hedāyādan terḳīn olunmaḳ fermān buyurulmaġın *(190:4). [esāmī-i sāmīleri, -ler, -i]*

esāmī-i sāmīleri: *Büyük isme sahip.*

dek mekīn olup **esāmī-i sāmīleri** tasṭīr ve bālā-yı ṣaḥīfeye taṣdīr olunan *(319:11). [esāmī-i sāmīleri, -ler, -i]*

eşʿār-ı selīsiñ: *Akıcı şiirler.*

Eşʿār-ı selīsiñ şu gibi dehre revāndır *(332:24). [eşʿār-ı selīsiñ, -iñ]*

esās-efgen-i niẓām-ı cemʿiyyet: *Düzen ve dernek temeli oluşturmak.*

Evvelā Ṭāʾife-i Neccārān Dülgerler ḥirfeti bugün ordu ālāyına **esās-efgen-i niẓām-ı cemʿiyyet** *(296:8). [esās-efgen-i niẓām-ı cemʿiyyet,]*

esās-ı efʿāl u eṭvārı: *İş ve davranışların uygunluğu.*

Māh-ı mezbūruñ on yedinci güni yevm-i cumʿada ʿale'ṣ-ṣabāḥ **esās-ı efʿāl u eṭvārı** *(198:3). [esās-ı efʿāl u eṭvārı, -ı]*

esātize-i meşhūre kārı: *(Tüfek için) Bilinen ustaların elinden çıkmış.*

Ḥācı Muṣṭafā ve Molla Meḥemmed ve Niġbolılı Aḥmed nām **esātiẓe-i meşhūre kārı** *(165:4). [esātiẓe-i meşhūre kārı,]*

esbāb-ı ʿayş u ʿişret: *Yemek, içmek eğlenme için gerekli her şey.*

Esbāb-ı ʿayş u ʿişret āmāde oldı ancaḳ *(152:29). [esbāb-ı ʿayş u ʿişret,]*

esbāb-ı cāh u şevket: *Ululuk ve büyüklük gereçleri.*

yine bisāṭ-ı sitebraḳ-nigār-ı sündüsī-ṭırāz ile ārāste ve **esbāb-ı cāh u şevket** *(250:3). [esbāb-ı cāh u şevket,]*

esbāb-ı hünerin: *Hüner sebepleri.*

müteḳayyid ve baʿdehū zīr-i deryāda **esbāb-ı hünerin** āmāde eyleyüp vaḳt-i iẓhāra *(352:13). [esbāb-ı hünerin, -in]*

esbāb-ı ikrām u iʿzāzı: *Ağırlama ve sunuş sebepleri, gerekleri.*

levāzım-ı mihmān-nüvāzī olan **esbāb-ı ikrām u iʿzāzı** iḥżār itdiklerinde *(286:17). [esbāb-ı ikrām u iʿzāzı, -ı]*

esbāb-ı ʿizz ü ḥaşmet: *Büyüklük ve yücelik sebepleri.*

temāşā-gāh-ı hümāyūn cānibinde **esbāb-ı ʿizz ü ḥaşmet** aḥsen-i üslūb üzere *(256:21). [esbāb-ı ʿizz ü ḥaşmet,]*

esbāb-ı şādmānī: *Eğlence.*

sīr-āb olup bir ṭarafdan daḫi nice **esbāb-ı şādmānī** ile ẕevḳ-yāb-ı ġıdā-yı rūḥānī vü cismānī *(348:21). [esbāb-ı şādmānī,]*

esbāb-ı saṭvet: *Korkutucu.*

zebān ḳāṣır olacaḳ mertebe **esbāb-ı saṭvet** ve ʿizz ü şān ile çeşm-i nuẓẓārı *(365:20). [esbāb-ı saṭvet,]*

esbāb-ı şevk u ṣafāya: *Eğlence ve şenlik sebepleri.*

beşāşet-engīz-i meclis-i ṣadr-ı cihān-baḫşā olan **esbāb-ı şevḳ u ṣafāya** dīde-gūşā *(193:31). [esbāb-ı şevḳ u ṣafāya, -y, -a]*

esbāb-ı şevk u şeġab: *Neşe ve coşku araçları.*

ḳadar ādem mevcūd ve ālāt-ı ṭarab ve **esbāb-ı şevḳ u şeġab** ve heyākil-i ġarībe vü ṣuver-i ʿacībe *(254:22). [esbāb-ı şevḳ u şeġab,]*

esbāb-ı şevk u ṭarab: *Neşe ve eğlence kaynakları.*

el-ḥāṣıl ol ṣal-ı ṣafā-iştimāliñ daḥi ḥāvī oldıġı **esbāb-ı şevḳ u ṭarab** ve ālāt-ı şūr u şeġab *(221:6). [esbāb-ı şevḳ u ṭarab,]*

esbāb-ı şevket-i şehriyār-ı manṣūra: *Zafer kazanmış sultanın büyüklüğünü sağlayan sebepler.*

ve **esbāb-ı şevket-i şehriyār-ı manṣūra** ḥayret-şiʿār oldılar *(350:21). [esbāb-ı şevket-i şehriyār-ı manṣūra, -a]*

esbāb-ı sürūr u sūrı: *Düğün ve şenlik sebepleri.*

ve **esbāb-ı sürūr u sūrı** ʿalā-mā yenbaġī tanẓīm ü tensīḳ eylediler *(289:32). [esbāb-ı sürūr u sūrı, -ı]*

esbāb-ı ṭarab: *Sevinç, mutluluk sebebi.*

Esbāb-ı ṭarab tamām mevcūd *(133:17). [esbāb-ı ṭarab,]*

esbāb-ı ṭarabdan: *Eğlence yolları.*

bir şeṭāret ve ne **esbāb-ı ṭarabdan** bāʿiṯ-i beşāşet olur bir ḥālet ẓuhūr idüp bugün *(310:31). [esbāb-ı ṭarabdan, -dan]*

esbāb-ı ṭarab-ı ġam-zidāya: *Tasayı yok eden eğlence sebepleri.*

meʾnūs u meşġūf ve ṭıbāʿ-ı şevḳ-istīnās **esbāb-ı ṭarab-ı ġam-zidāya** *(136:18). [esbāb-ı ṭarab-ı ġam-zidāya, -y, -a]*

esbāb-ı ẕevḳ u şevḳ u meserret-i bī-şümārı: *Sayısız coşku ve sevincin sebepleri.*

Esbāb-ı Ẕevḳ u Şevḳ u Meserret-i Bī-şümārı Taʿrīf Beyānındadır *(261:29). [esbāb-ı ẕevḳ u şevḳ u meserret-i bī-şümārı, -ı]*

esbaġallāhu sicāle niʿamihi ʿaleyh: *Allah ona sunduğu nimet paylarını genişletsin.*

yeñiçeri żābiṭi aġa-i mumā-ileyh **esbaġallāhu sicāle niʿamihi ʿaleyh** *(267:14). [esbaġallāhu sicāle niʿamihi ʿaleyh,]*

eşbālü'l-esed: *Aslan yavrusu.*

ḥażretleri nūr-ı dīdeleri olan **eşbālü'l-esed** şeh-zādegān-ı cüvān-baḫt-ı esʿad-ı maʿālī-mesnedleriniñ ālāy-ı naḫllerin *(366:21). [eşbālü'l-esed,]*

esb-i ʿālem-bahāya: *Dünya kadar değerli at.*

incü kesmelü **esb-i ʿālem-bahāya** süvār olmaḳ eşnāsında üç kerre būs-ı ebrū-yı zīn ü çeşm-i rikāb idüp *(375:16). [esb-i ʿālem-bahāya, -y, -a]*

esb-i āsumān-peyker: *Gök çehreli at.*

ḳaplan postları ile müzeyyen ü müretteb ṭoḳuz reʾs **esb-i āsumān-peyker** yedekler *(368:35). [esb-i āsumān-peyker,]*

esb-i bī-hemtā: *Benzersiz at.*

ḳıbelinden mükemmel ṭonanmış **esb-i bī-hemtā** ve üç ṭonluḳ *(287:26). [esb-i bī-hemtā,]*

esb-i çāpük-pā: *Seri gidişli at.*

cānibinden keẕālik mükemmel ṭonanmış bir **esb-i çāpük-pā** ve üçer ṭonluḳ *(287:21). [esb-i çāpük-pā,]*

esb-i dil-keş-yāl u bāl: *Endamı gönül çeken at.*

esb-i dil-keş-yāl u bāl vireydim belki mükemmel bisāṭ u raḫtı müştemil bir *(261:11). [esb-i dil-keş-yāl u bāl,]*

esb-i keşīde-zihār-ı māh-ı maḥāk: *Son üç günlük yorgunluktan durgunlaşan ay atı.*

esb-i keşīde-zihār-ı māh-ı maḥāḳ müsābaḳa-i raḫş-ı ḫurşīd-i raḫşān içün *(357:25). [esb-i keşīde-zihār-ı māh-ı maḥāḳ,]*

esb-i mısrī-i ṣabā-reftārı: *Yel gidişli iki, Mısır atı.*

ketḫudā beg ḥażretleriniñ āmāde itdigi ṭonanmış iki **esb-i Mısrī-i ṣabā-reftārı** *(343:20). [esb-i Mısrī-i ṣabā-reftārı, -ı]*

esb-i mışrīye: *Mısır atı.*

ve ibtihāc u tebaḫtur eyleyerek **esb-i Mışrīye** zīn-pūş olmaġa sezā *(193:25). [esb-i Mışrīye, -y, -e]*

esb-i Mışrīyem: *Mısır atı, Arap atı hızlı koşan at.*

ʿAceb mi öñdül alsam pādişāhım **esb-i Mışrīyem** *(193:19). [esb-i Mışrīyem, -y, -em]*

esb-i müşgīn-bāl-i ṣabā-reftār: *Gidişi sabah yeline benzer kara kuyruklu at.*

ve telḫīṣī-i ṣadr-ı ʿālī aġa yediyle mükemmel ṭonanmış bir **esb-i müşgīn-bāl-i şabā-reftār** ki *(200:3). [esb-i müşgīn-bāl-i şabā-reftār,]*

esb-i şabā-reftār: *(Hediye) Sabah yeli gibi esen at.*

esb-i şabā-reftār ve beş ṭonluḳ ʿacemī vü rūmī dībā-yı zer-tār ve beşer ṭonluḳ nev-ẓuhūr telli hatāyī *(287:18). [esb-i ṣabā-reftār,]*

esb-i şabā-seyr-i sebük-pāda: *Gidişi saba yeli gibi olan at.*

ve mīr-āḫūr aġa birer **esb-i şabā-seyr-i sebük-pāda** mürūr u ʿubūr eşnāsında *(368:33). [esb-i ṣabā-seyr-i sebük-pāda, -da]*

esb-i sabā-seyr-i ṭāvusī-cevlān: *(Hediye) Tavus kuşu gibi hareket eden, sabah yeli gibi hafif gidişli at.*

bir **esb-i sabā-seyr-i ṭāvusī-cevlān** keşīde-i ışṭabl-ı ḫāṣṣü'l-ḫās-ı ḫudāygān-ı cihān ḳılınup *(225:31). [esb-i sabā-seyr-i ṭāvusī-cevlān,]*

esb-i sebük-ʿināna: *Yel gidişli at.*

üzere cevlān ider **esb-i sebük-ʿināna** rākib ve piyādeleri mışrāʿ Billāh bu *(335:6). [esb-i sebük-ʿināna, -a]*

esb-i ṭarīfī-nijād: *Tarifi olmayan soyu yüksek at.*

esb-i ṭarīfī-nijād ki taṣvīri ʿacz-āver-i ḳalem-i Bihzād idi Li-müʾellifihi *(166:19). [esb-i ṭarīfī-nijād,]*

esb-i Türkmānī: *Türkmen atı.*

daḫi iki ʿaded **esb-i Türkmānī** nigāh-ı iltifāt-ı mülūkāneye erzānī ve raḫt u bisāṭları *(199:10). [esb-i Türkmānī,]*

eşcār: *Ağaçlar.*
1. der-kinār ve ʿaşaḳ-ı pīçān dīvāra ve efʿī **eşcāra** şarmaşup çıḳdıġı gibi refte refte *(243:10). [eşcāra, -a]*
2. sütūnı der-āġūş ve efʿī dīvāra ve tāk-ı engūr **eşcāra** *(362:29). [eşcāra, -a]*

eşcār-ı pür-berg ü bārıñ birer birer misāli: *Meyve ve yaprak dolu ağaçların tek tek benzeri.*

her dürlü **eşcār-ı pür-berg ü bārıñ birer birer miṣāli** āşikār ve her güne *(195:24). [eşcār-ı pür-berg ü bārıñ birer birer miṣāli, -i]*

eşdāf-ı nigāh-ı temāşā oldı: *Seyir incisinin sedefi olmak.*

ve gāh civārlarında basṭ-ı iḥrām-ı ārām eyleyüp ḫalḳa-i dīdeleri **eşdāf-ı nigāh-ı temāşā oldı** *(252:6). [eşdāf-ı nigāh-ı temāşā oldı, -dı]*

esdi şavurdı: *Çok kızmak, fırtına gibi esmek, aşırı öfkelenmek.*

ḫirmen-i kār-zārda şarṣar-ı peygār ile dāne-i mühre-i tüfeng ü ṭopı **esdi şavurdı** *(264:9). [esdi şavurdı, -dı]*

esed burcına: *Aslan burcu (Minyatürlerde kutsal, ışıklar, parlayan figürlerle resmedilmiştir.).*

Esed burcına döndi ol ḫıdīv-i şīr-i ṣavletle *(181:10). [esed burcına, -n, -a]*

esed-i çarḫı: *Gökyüzünün aslanı, aslan burcu.*
1. şuʿle-efşān olup **esed-i çarḫı** şīr-i āteş-dīde gibi hirāsān ve neẕẕāregiyānı *(197:26). [esed-i çarḫı, -ı]*
2. ṣuʿūd idüp şuʿlesi Nesr-i Ṭāʾiriñ beñzini uçurup **esed-i çarḫı** hirāsān u gürīzān eyledi *(220:22). [esed-i çarḫı, -ı]*

eşḫāṣ-ı mezbūreniñ: *(Mehteran takımı) Bahsi, adı geçen kişiler.*

ve velvele-endāz-ı dāʾire-i āsumān oldılar **Eşḫāṣ-ı mezbūreniñ** miyānlarından *(157:26). [eşḫāṣ-ı mezbūreniñ, -n, -iñ]*

eşhāṣ-ı şeṭāret-ihtişāṣ: *Eğlendirme işini yapan kişiler.*

evvelā ol ecinne ṣūretlü uʿcūbe heyʾetlü **eşḫāṣ-ı şeṭāret-iḫtişāṣ** curcuna *(174:12). [eşḫāṣ-ı şeṭāret-iḫtişāṣ,]*

eşhāṣ-ı turfe-liḳā: *Tuhaf yüzlü, görülmemiş kişiler.*

ʿAraba güẕārişinden ṣoñra on ḳadar **eşḫāṣ-ı turfe-liḳā** ʿaynı ile birer at *(157:19). [eşḫāṣ-ı turfe-liḳā,]*

eşhāṣ-ı uḍḥūke-ṣuver: *Gülünç görünüşlü kişiler.*

nāmına **eşḫāṣ-ı uḍḥūke-ṣuver** āmāde itdirilüp meşīnden kisvet ve şeb-külāh u şalvār *(142:23). [eşḫāṣ-ı uḍḥūke-ṣuver,]*

eşheb-i sīmīn-zīn-i muṭallā-rikāba: *Parlak üzengisi bulunan, gümüş eyerli kır at.*

eşheb-i sīmīn-zīn-i muṭallā-rikāba süvār ve tirşe vü ḳāġıddan maṣnūʿ şeb-külāh *(241:5). [eşheb-i sīmīn-zīn-i muṭallā-rikāba, -a]*

eşiʿa: *Aydınlıklar, ışıklar.*

Eşiʿa mihr ü mehiñ itdi dīdesin ḫīre *(195:16). [eşiʿa,]*

eşiʿa-i gūnā-gūn: *Rengarenk ışın demetleri.*

peydā gāh fānūs-ı mīnā-kārīlerde naḳş-ı būḳālemūn **eşiʿa-i gūnā-gūn** hüveydā *(356:9). [eşiʿa-i gūnā-gūn,]*

eşiʿa-i memdūde: *Uzatılmış ışınlar, uzun ışınlar.*

Aña **eşiʿa-i memdūde** dūr-bīn oldı *(174:4). [eşiʿa-i memdūde, -e]*

eşiʿa-i zer-tār-ı mihr-i nevvārdan: *Işıklı güneşin altın ipliğine benzeyen ışınları.*

ṭonluḳ dībā-yı zer-kār-ı Rūmī ki **eşiʿa-i zer-tār-ı mihr-i nevvārdan** nesīc-yāfte *(171:11). [eşiʿa-i zer-tār-ı mihr-i nevvārdan, -dan]*

esīr: *Tutsak, köle.*

ser-der-aġlāl ve pāy-der-zencīr giriftār-ı ġull-i ẕüll bir derd-mend **esīr** eger bu *(242:27). [esīr,]*

esīr bāzārınıñ tüccār-ı füccārı: *Esir pazarının günahkar tüccarları.*

Ve **Esīr Bāzārınıñ tüccār-ı füccārı** ḥirfet-i meẕkūreye yamaḳ ve zīnet-peẕīr-i şeref-i iltiḥāḳ olmalarıyla *(284:8). [esīr bāzārınıñ tüccār-ı füccārı,]*

esīr idüp: *Kendine bağlamak, tutsak etmek.*

żābiṭlerin **esīr idüp** āverde-i şehriyār-ı şevket-serīr eylediler *(267:35). [esīr idüp, -üp]*

esīrān-ı zindān: *Zindan esirleri, tutsaklar.*

birer kebūter-i tīz-cevlān aralarından perrān ve ḳayd u bendden gürīzān **esīrān-ı zindān** *(266:9). [esīrān-ı zindān,]*

esīr-i hafaḳān olup: *(Kalpte) Heyecanlı çarpıntı bırakmak.*

ḳulūb-ı temāşāyiyān sevdā-yı viṣāl ile raḳḳāṣ-ı sāʾat gibi **esīr-i ḫafaḳān olup** şiʿr *(174:25). [esīr-i ḫafaḳān olup, -up]*

esīr-i ıżṭırāb u ḥayret olup: *Acı ve şaşkınlığı ifade etmek, belirtmek.*

mülāḥaẓa ḳıldıḳlarınca bere-i gūsfend-i ḳaṣṣāb-girifte gibi **esīr-i ıżṭırāb u ḥayret olup** *(183:6). [esīr-i ıżṭırāb u ḥayret olup, -up]*

esīr-i mezbūr: *Sözü edilen esir.*

didigi tersāne emīni vesāṭetiyle ḳarʿ-ı semʿ-i āṣafī itmegin **esīr-i mezbūr** *(242:35). [esīr-i mezbūr,]*

esīriñ oldı: *Bağlanmak.*

Esīriñ oldı dil-i derd-mend-i nālānım *(284:15). [esīriñ oldı, -iñ , -dı]*

esīriñ ṭarz-ı sālüfü'ṭ-taḳrīri: *Yeniden anlatılan usul.*

bend idüp ibtidā maşrabayı bālā-yı sütūna vażʿ iden **esīriñ ṭarz-ı sālüfü'ṭ-taḳrīri** *(362:25). [esīriñ ṭarz-ı sālüfü'ṭ-taḳrīri,]*

eşkāl-i ġarībe: *Garip şekiller.*

nümūne-nümā-yı siḥr-i Hārūt olan **eşkāl-i ġarībe** şuʿle-i bārūt sereyānından kānūn-ı gerdūn *(309:22). [eşkāl-i ġarībe,]*

eşkal-i gūnā-gūn-ı dehşet-nümā: *Ürkütücü, çeşit çeşit şekiller.*

şeṭāret virdiler ki taḥrīri müşkil ve taḳrīri nā-ḳābil idi Ḫuṣūṣen **eşkal-i günā-gün-ı dehşet-nümā** *(277:26). [eşkal-i günā-gün-ı dehşet-nümā,]*

eşkāl-i ḥayvānātıñ: *Hayvanların sureti, görüntüsü.*

ṭarafa imāle ile **eşkāl-i ḥayvānātıñ** ekşerine müşākil olaraḳ ḥayret-efzā perende-bāzlıḳlar eyledi *(199:24). [eşkāl-i ḥayvānātıñ, -ıñ]*

eşkāl-i meşābīḥ-i şuʿāl: *Alevli kandillerin görüntüsü.*

meşāʿil-i nevvār ile pīrāmen-i Cebel-i Ṭūr-ı pür-nūrdan nümūdār ve **eşkāl-i meşābīḥ-i şuʿāl** *(227:17). [eşkāl-i meşābīḥ-i şuʿāl,]*

eşkāl-i mühībe-i ḥayret-āver: *Hayret verici, ürkütücü şekiller.*

daḫi nice ḳandīlli ʿaḳabeler ve nice meşāʿil ü fener ve nice **eşkāl-i mühībe-i ḥayret-āver** *(203:4). [eşkāl-i mühībe-i ḥayret-āver,]*

eşkāl-i muḫtelife: *Farklı farklı kılık.*

ḫayrān idüp ve eṭrāfında ḳalaylı tirşelerden maşnūʿ **eşkāl-i muḫtelife** ile eṭfāl *(315:30). [eşkāl-i muḫtelife,]*

eşkāl-i muḫtelife-i uḍḥūke-fermā: *Gülünç, türlü türlü şekiller.*

Nice teşāvīr-i ʿacībe ve heyākil-i ġarībe ve **eşkāl-i muḫtelife-i uḍḥūke-fermā** *(316:7). [eşkāl-i muḫtelife-i uḍḥūke-fermā,]*

eşkāl-i ṣıbyān ṣūretiniñ ḥāllerine: *Küçük çocuk kılığındaki kuklaların vaziyeti.*

ve **eşkāl-i ṣıbyān ṣūretiniñ ḥāllerine** göre īcād itdikleri taḫt-ı revān ḳadar *(278:6). [eşkāl-i ṣıbyān ṣūretiniñ ḥāllerine, -n, -e]*

eşk-i ḍarāʿati: *Yakarış gözyaşı.*

kefçe-i dest-i duʿā ile niʿmet-i medḥ u şenāyı āmīḫte ve **eşk-i ḍarāʿati** gülāb gibi *(301:6). [eşk-i ḍarāʿati, -i]*

eşk-i ḥasret: *Hasret gözyaşı.*

eşk-i ḥasret ile iẓhār-ı sūz u güdāz ve kestāne fişekleri ol reşk ile çatlayup her biri *(196:13). [eşk-i ḥasret,]*

eski maʿden: *Porselen.*
1. vāfaḳa Şennu Tabaḳa kelāmına mā-ṣadaḳ **eski maʿden** bir kem-yāb ṣarı faġfūr kāse *(189:18). [eski maʿden,]*
2. legen ve pāy-taḫt-ı hümāyūna ihdāya aḥrā vü elyaḳ **eski maʿden** beş kāse ve bir *(305:7). [eski maʿden,]*

eski oṭalar: *İstanbul'da Şehzadebaşındaki yeniçeri kışlaları.*

Ve ālāy-ı hümāyūnuñ ibtidāsı Miskçiler Ḳapusından Vezneciler içinde **eski oṭalar** *(366:16). [eski oṭalar,]*

eşk-i sürūr: *Sevinç gözyaşı.*
1. Ṣaff-der-ṣaff reh-güẕār ve **eşk-i sürūr** ile rāh-ı ʿubūrlarına rīg-niṣār olan *(370:10). [eşk-i sürūr,]*
2. dīde-i ḳarīr-i saʿādet-dīdelerinden bir iki ḳaṭre **eşk-i sürūr** ile *(371:2). [eşk-i sürūr,]*

eslāf-ı eclāflarına: *Elçiler,.*

vārid olup aḫlāfı olduḳları **eslāf-ı eclāflarına** yevm-i sābıḳda taḫṣīṣ olunan *(343:1).*
[eslāf-ı eclāflarına, -lar, -ı, -n, -a]

eslāf-ı ʿizāmdan: *Büyük atalar.*

ile **eslāf-ı ʿizāmdan** dört ḫüsrev-i cihān-bāna *(370:31). [eslāf-ı ʿizāmdan, -dan]*

esliḥa vü ālāt: *Silahlar ve aletler.*

baġlanup üzerinden ḳadden on zirāʿ mükemmel **esliḥa vü ālāt** ve *(244:16). [esliḥa vü ālāt,]*

esnā: *Bir işin yapıldığı veya olduğu zaman, sıra, an.*
1. Bu **eṣnāda** sūr emīni ṭarafından muʿtād-ı ḳadīm üzere levāzım-ı żiyāfet-i sūr *(142:1). [eṣnāda, -da]*
2. baʿżı luʿbetiyān manẓūr-ı pādişāh-ı manṣūr olup bu **eṣnāda** sāḥa-i sarāy *(143:14). [eṣnāda, -da]*
3. Neṣr Bu **eṣnāda** defter-dārān ve ḫˇāce-gān ve bi'l-cümle erkān-ı dīvān ve *(155:3). [eṣnāda, -da]*
4. Bu **eṣnāda** ʿīd-i şerif dīvānı gibi dergāh-ı ʿālī yeñiçerilerine meydānda biñ *(156:33). [eṣnāda, -da]*
5. Baʿdehū bu **eṣnāda** cündiyān-ı āṣafī piyāde cirīd oynayup ve ṭopçı neferātından *(157:7). [eṣnāda, -da]*
6. Bu **eṣnāda** üsti pūşīdeli ṭablalar ile ṭaʿāmlar çekilüp li-münşiʾihi *(158:22). [eṣnāda, -da]*
7. mertebesinden ber-ter dāne-rīz-i sünbüle-i şerer oldı Bu **eṣnāda** aġayān-ı enderūn-ı āṣafīden *(173:2). [eṣnāda, -da]*
8. Bu **eṣnāda** zūr-bāzān-ı Mıṣriyyeye yine iẓhār-ı nīrū-yı bāzū-yı mahāret itmek *(175:8). [eṣnāda, -da]*
9. **eṣnāda** velvele-i kūs-ı şāhī ve ġulgule-i nevbet-i pādişāhī *(176:29). [eṣnāda, -da]*
10. lebs-i ʿörf ve ferve-i beyżā ile ʿörf-i ṭarīḳa riʿāyet buyurdılar Bu **eṣnāda** *(177:5). [eṣnāda, -da]*
11. Bu **eṣnāda** verā-yı setāre-i oṭaḳ-ı gerdūn-niṭāḳdan cemāl-i ʿālem-efrūz-ı ḫudāvendigār *(181:4). [eṣnāda, -da]*
12. Bu **eṣnāda** ṣadaḳāt-ı sulṭāniyyeden lābis-i cilbāb-ı iḥsān olan defterli *(182:12). [eṣnāda, -da]*
13. Bu **eṣnāda** müsāfir oṭaġında mevāʾid-i ʿamīmü'l-fevāʾid-i żiyāfet-kede-i sulṭānī *(194:8). [eṣnāda,]*
14. Bu **eṣnāda** nām-ı nāmī ve ism-i hümāyūn-ı sāmīleri ṭırāz-ı ḫuṭbe-i ḫilāfet ve *(198:23). [eṣnāda, -da]*
15. Bu **eṣnāda** ḫālā Raḳḳa vālīsi olup dāmād-ı muḫterem-i āṣafī tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa *(206:10). [eṣnāda, -da]*
16. görmeyenlere irāʾet içün birer birer tekrīr eylediler Bu **eṣnāda** li-müʾellifihi *(208:15). [eṣnāda, -da]*
17. Bu **eṣnāda** li-müsevvidihi *(210,:14). [eṣnāda, -da]*
18. Bu **eṣnāda** vüzerā-yı ʿiẓāmdan ḫıṭṭa-i Baġdād-ı behişt-ābādda ʿalem-efrāz-ı celālet olan *(213:20). [eṣnāda, -da]*
19. Bu **eṣnāda** Hel cezāʾü'l-iḥsānu ille'l-iḥsān mefhūm-ı celīli der-ḫāl *(216:1). [eṣnāda, -da]*
20. Bu **eṣnāda** ḳaṣr-ı āsumān-pāye-i ʿadālet yine burcü'ş-şeref-i āfitāb-ı salṭanat olmaġla *(222:11). [eṣnāda, -da]*
21. ḫalāvet-baḫş-ı firīb olduḳları **eṣnāda** mıṣrāʿ Belā-yı der-mendān ez-der ü dīvār mī-āyed *(224:22). [eṣnāda, -da]*
22. Bu **eṣnāda** evvelā Dūde-i Cebeciyāndan ibdāʿ olunan fişekden maṣnūʿ bir *(227:21). [eṣnāda, -da]*
23. āteş virildi Bu **eṣnāda** püskürme fişekli telli çavuşlar başı çıġalı ġāzīler yürüyüş *(229:22). [eṣnāda, -da]*
24. daḫi teşrīf eyleyüp ṭaraf-ı yesār-ı āṣafīde visāde-nişīn-i iʿtibār olduḳları **eṣnāda** *(231:13). [eṣnāda, -da]*
25. Bu **eṣnāda** raḳḳāṣān u resen-bāzānıñ temāṣāsına otaġ-ı hümāyūn dervāzeleri *(232:20). [eṣnāda, -da]*
26. ʿarż eyleyüp bu **eṣnāda** tehyiʾe itdikleri *(235:25). [eṣnāda, -da]*
27. ḫiref-i meẓkūre ketḫudāları maẓhar-ı inʿām olduḳları **eṣnāda** *(238:21). [eṣnāda, -da]*
28. cüvān-ı tāze-rū ve bir duḫter-i nāzük-ḫū raḳṣ iderek güẓār ve bu **eṣnāda** ḥasbe'l-ʿāde *(241:24). [eṣnāda, -da]*
29. Bu **eṣnāda** yine cā-be-cā cān-bāz ve perende-bāzlar ve sāzlar iẓhār-ı meserretde *(245:1). [eṣnāda, -da]*
30. Bu **eṣnāda** ḳol ḳol çengīler bāzīçe-i günā-gün ile dest-gāh-ı neşāṭ ḳurdılar *(251:4). [eṣnāda, -da]*
31. Bu **eṣnāda** bostāncıbaşı aġa sefāreti ile şenlige mübāşeret bābında fermān-ı hümāyūn *(252:16). [eṣnāda, -da]*
32. żamīme-i encüm-i tāb-dār oldı ve bu **eṣnāda** birer beşer hevāyī ve kestāne ve baḫrī fişekleri *(253:28). [eṣnāda, -da]*
33. Bu **eṣnāda** ḥarem-i hümāyūn-ı cihān-dārī daḫi Ḳafesli Köşkde mānend-i żamīr-i müstetir *(256:13). [eṣnāda, -da]*
34. **eṣnāda** bu ḳulları daḫi beyt *(260:8). [eṣnāda, -da]*

35. Bu **eşnāda** yeñiçeri aġası Meḥemmed Aġa meydān-ı sūrda maḍrıb-ı ḫıyām-ı ḫuddāmī olan *(262:17). [eşnāda, -da]*
36. Bunlar birbiri ile ceng ü peygār ve āheng-i kār-zār itdikleri **eşnāda** pīş-gāh-ı sāye-bānda *(264:14). [eşnāda, -da]*
37. Ve bu **eşnāda** rīsmān üzere īcād olunan ḳalyon-ı kūh-bünyādlar daḫi *(264:17). [eşnāda, -da]*
38. yeme içme ẕevḳine ṭarīḳ-i ruḫṣat bulundıġı **eşnāda** aġa-i müşārün-ileyh *(265:10). [eşnāda, -da]*
39. Bu **eşnāda** yine ḳalʿa-i sālūfū'l-beyān ser-sefīne-i ışṭavl-ı sulṭānī gibi *(267:18). [eşnāda, -da]*
40. Bu **eşnāda** ṭopçılar tekrār yürüyiş idüp ḳalʿadan çıḳan dalḳılıçlar ṭopçılar ile *(267:29). [eşnāda, -da]*
41. vüzerā daḫi zīr-i cenāḥ-ı hümā-yı salṭanatda sāye-nişīn olduḳları **eşnāda** şāhen-şāh-ı bende-nüvāz *(269:6). [eşnāda, -da]*
42. **eşnāda** sūr emīni Ḫalīl Efendiniñ demāġ-ālāy-ı şehd-ālāy-ı şehen-şāhī oldıġını *(270:18). [eşnāda, -da]*
43. Bu **eşnāda** bir kimse reh-nümā-yı ḫ̆āb-gāh-ı ḫużūr olmaġ içün zūr-bāzlarıñ pīrāye-i deste-çūpı olan *(271:31). [eşnāda, -da]*
44. nevbetler çalınup yine şenlige mübāderet ḳılındı Bu **eşnāda** li-münşiʾihi *(273:23). [eşnāda, -da]*
45. Ve bu **eşnāda** ṣāḥib-i devlet-i keşīrü'l-mürüvvet ḥażretlerine sūr emīni *(275:21). [eşnāda, -da]*
46. Bu **eşnāda** ḫużūr-ı hümāyūnda ʿādet-i meʾlūfe üzere çekdiri çekdiri çekdiri *(275:31). [eşnāda, -da]*
47. Bu **eşnāda** Bāġçevānoġlı Ḳolı nice nev-nihālān-ı çemen-i ḫüsn ü ān olan *(276:20). [eşnāda, -da]*
48. çih çih-i bülbül-i çemen-ṭırāza hem-āheng-i sürūd itmege başladıġı **eşnāda** ki *(291:15). [eşnāda, -da]*
49. Bu **eşnāda** ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri ḫużūr-ı hümāyūndan ʿavdet ve sāye-bān-ı temāşāya *(295:16). [eşnāda, -da]*
50. Bu **eşnāda** ber-hevā ḳalyonlar yine ke'l-evvel maḥallerinden lenger-rübāy-ı ḳarār *(295:21). [eşnāda, -da]*
51. Bu **eşnāda** ordu ālāyı resīde-i ḫıtām ve ḳarīn-i encām ve erbāb-ı temāşā daḫi *(305:19). [eşnāda, -da]*
52. **eşnāda** balṭacılar ketḫudāsı aġa ile ḫaṭṭ-ı hümāyūn-ı şevket-maḳrūn şeref-baḫş-ı vürūd u ṣudūr *(308:12). [eşnāda, -da]*
53. Bu **eşnāda** evtār-ı kemānçe-i eflāk olan reg-i ebr-i bahārıñ naġme-rīz-i emṭār olması *(309:33). [eşnāda, -da]*
54. maʿrūż-ı bār-gāh-ı şevket-dest-gāh-ı ḫüsrev-i Süleymān-cāh eyledikleri **eşnāda** anlar *(314:26). [eşnāda, -da]*
55. Bu **eşnāda** resen-bāzlar üslūb-ı sābıḳ üzere nice nice bāzī ve sāʾir ṣuʿbede-bāzān-ı suḫre-sāz *(316:26). [eşnāda, -da]*
56. müteʿayyinān-ı lāzımu't-tevḳīrleri temāşā-yı melāʿib-i sūriyye **eşnāsında** seyr otaġında *(319:12). [eşnāsında, --sı, --(n)da]*
57. Bu **eşnāda** ne melāʿib ü melāhīye raġbet ve ne müdāreke-i esbāb-ı neşāṭa *(325:26). [eşnāda, -da]*
58. rūy-ı ruḫṣat görüldigi **eşnāda** beyt *(326:23). [eşnāda, -da]*
59. **eşnāda** herkes zebān-ı sitāyiş ü şenā ile midḥat-güẕār-ı cūd u ʿaṭāları olup ẕāt-ı semāḥat-semīrlerin *(328:5). [eşnāda, -da]*
60. Bu **eşnāda** naẓar-gāh-ı hümāyūnda meşḳ-bāzī-i cirīde ṣudūr-ı fermān-ı şehriyār-ı mecīde *(343:13). [eşnāda, -da]*
61. ile şenlikler **eşnāsında** bugün āmāde-i ḫıtān olan dört yüz ḳırḳ *(345:34). [eşnāsında, -(s), -ı, -n, -da]*
62. Bu **eşnāda** muḫīṭ-i ʿavālim-i iḳbāl ü şevket ḳulzüm-i bī-kerān-ı celāl ü saṭvet *(346:5). [eşnāda, -da]*
63. Bu **eşnāda** cenāb-ı ḫilāfet-meʾāb-ı şehriyārī ve ḥażret-i ṣadr-efrūz-ı kām-kārī *(350:10). [eşnāda, -da]*
64. dāmen-be-miyān nuḳl-i ṣıḥāfa meşġūl ve bu **eşnāda** sālifü'ẕ-ẕikr balyosun ber-mucīb-i defter *(350:29). [eşnāda, -da]*
65. āteş gemisi oldıġı nümāyān oldıġı **eşnāda** bī-çāre *(356:29). [eşnāda, -da]*
66. bu güne daḫi iktisāb-ı şeref-i cerr-i cevārī buyurduḳları **eşnāda** nā-gehān *(358:18). [eşnāda, -da]*
67. Bu **eşnāda** ḥażret-i ṣāḥib-i devlet enderūn-ı hümāyūna daʿvet ve şehriyār-ı Ferīdūn-çāker *(358:28). [eşnāda, -da]*
68. Bu **eşnāda** ṭaraf ṭaraf āheng ü terāne ve çeng ü çeġāne ġarāʾib-i melāʿib *(360:8). [eşnāda, -da]*
69. Bu **eşnāda** herkes mekānına ricʿat ve ṭayy-ı ḫıyām-ı cemʿiyyet fermān buyurılup *(363:13). [eşnāda, -da]*
70. **eşnāsında** eṭrāf u eknāflarını girdā-gird muḥīṭ olan gürūh-ı enbūh-ı deryā-ḫurūş *(367:17). [eşnāsında, -s, -ı, -n, -da]*
71. temāşā iden pīr ü cüvānı engüşt-i ḥayret-ber-dehān eyledigi **eşnāda** şıḳḳ-ı şānī vü şāliş *(368:17). [eşnāda, -da]*
72. ve mīr-āḫūr aġa birer esb-i ṣabā-seyr-i sebük-pāda mürūr u ʿubūr **eşnāsında** *(368:33). [eşnāsında, --sı, --(n)da]*
73. Bu **eşnāda** şeh-zāde-i cüvān-baḫt Sulṭān Süleymān ḥażretleri şecāʿatlü *(370:23). [eşnāda, -da]*
74. Bu **eşnāda** muḳaddime-i ālāy-ı saʿādet-maḳrūn bāb-ı hümāyūndan geçüp *(371:21). [eşnāda, -da]*
75. Bu **eşnāda** şeyḫü'l-islām-ı sellemehü's-selām ḥażretleri çıḳup saʿādet-ḫānelerine *(375:3). [eşnāda, -da]*
76. incü kesmelü esb-i ʿālem-bahāya süvār olmaḳ **eşnāsında** üç kerre būs-ı ebrū-yı zīn ü çeşm-i rikāb idüp *(375:16). [eşnāsında, -s, -ı, -n, -da]*

<u>eşnāf:</u> *Yaptıkları işlere göre sınıflara ayrılmış olan, kazançları sermâyeden ziyâde çalışmaya ve beden gücüne dayanan zanaatkârlara ve küçük ticâret sâhiplerine verilen ortak isim.*

Ḫayyāṭlar bu üslūb üzere ālāylarına ḫıtām ve sāʾir **eṣnāfa** endām gösterüp *(302:11). [eṣnāfa, -a]*

eṣnāf ālāyı: *Meslek gruplarının toplanması.*

hengām-ı ṣafā-fercāmda **eṣnāf ālāyı** cemīʿ-i sürūr ālātı ile *(276:22). [eṣnāf ālāyı,]*

eṣnāf ālāyı erbābınıñ ketḫudālarına: *Esnaf topluluğunun öncülerinin işlerini gören kişiler.*

eṣnāf ālāyı erbābınıñ ketḫudālarına ve onar nefer pīrān-ı ḥirfetleriniñ her birine *(287:3). [eṣnāf ālāyı erbābınıñ ketḫudālarına, -n, -a]*

eṣnāf-ı ḥirfetān: *Meslek sınıfları.*

sāʾir aʿyān u erkān ve **eṣnāf-ı ḥirfetān** ve gürūh-ı ṣuʿbede-bāzān ve ṭopçıyān ve *(364:4). [eṣnāf-ı ḥirfetān,]*

eṣnāf-ı ḥirfetiñ: *Meslek sınıfı, grupları.*

ve **eṣnāf-ı ḥirfetiñ** maḥfūẓ-ı kīlār-ı iddiḫārları olan evānī-i nuḥāsiyye ḳadar *(147:23). [eṣnāf-ı ḥirfetiñ, -iñ]*

eṣnāf-ı meẕkūreniñ her biri: *Aynacı mesleğine mensup olan kişilerden her biri.*

ḳarīn-i ḫıtām ve şenlikleri resīde-i encām oldı **Eṣnāf-ı meẕkūreniñ her biri** *(316:19). [eṣnāf-ı meẕkūreniñ her biri,]*

eṣnāf-ı sālifeden: *(Kavukçu, takkeci) Önceki esnaf.*

raḳḳāṣān-ı çāpük-bāz ve çengiyān-ı ʿişve-perdāzlar ile **eṣnāf-ı sālifeden** mümtāz olup *(283:18). [eṣnāf-ı sālifeden, -den]*

eṣnāf-ı sālifetü'l-evṣāfıñ ketḫudāları: *Bedesten esnafının işlerini gören kimseler.*

hediyyelerini ʿarża-i naẓar-gāh-ı iʿtibār-ı şehriyārī eyleyüp **eṣnāf-ı sālifetü'l-evṣāfıñ ketḫudāları** *(242:14). [eṣnāf-ı sālifetü'l-evṣāfıñ ketḫudāları,]*

eṣnāf-ı zīnet ü zīver: *Süs ve bezek dizisi.*

Pes ez-ān Ahālī-i Bedestān-ı Cedīd şeh-rāh-ı naẓar-ı pādişāhīde **eṣnāf-ı zīnet ü zīver** *(283:24). [eṣnāf-ı zīnet ü zīver,]*

eṣrāf-ı maʿālī-intisāb-ı saḥīḥatü'l-ensāb: *Şerefli peygamber ocağına mensup şerifler.*

eṣrāf-ı maʿālī-intisāb-ı ṣaḥīḥatü'l-ensāb medʿuvv-ı velīme-i sulṭān-ı Fārūḳī-iḫtisāb olmaġla *(215:3). [eşrāf-ı maʿālī-intisāb-ı ṣaḥīḥatü'l-ensāb,]*

esrār-ı dilim: *Gönlün sırrı.*

Esrār-ı dilim ḫalḳa ʿayān eyledi çeşmiñ *(294:25). [esrār-ı dilim, -im]*

eşref ü emced: *(Ebu'l- Hayr Ahmed Efendi) Şerefli ve ulu.*

maʿzūl efendiler ḥażerātından daḫi eben-ʿan-ced aʿlem ü efḍal ve **eşref ü emced** *(177:11). [eşref ü emced,]*

eşribe-i lezzet-meşḫūn: *Lezzetli içecekler.*

eṭʿime-i gūnā-gūn ve **eşribe-i lezzet-meşḫūn** ile iṭʿām u isḳā ḳılındılar *(350:35). [eşribe-i lezzet-meşḫūn,]*

es-ṣalā-gūyān: *Haydi davranın , sela söylemek.*

Meḥemmed Aġa ḥażretleri lisān-ı ḥāl ile **eṣ-ṣalā-gūyān** büyük dīvānda olageldiġi *(265:33). [eṣ-ṣalā-gūyān,]*

Es-Seyyid ʿAbdullāh Efendi: *Mekke kadısı Uşşakizade Abdülbaki Efendi'nin oğlu ve nakibü'l- eşraf Seyrekzade Seyyid Abdurrahman kız kardeşinin oğludur. 1680- 1718 seneleri arasında müderrislik, Rumeli kazaskerliği, nakibü'l- eşraflık ve tekrar Rumeli kazaskerliği görevinde bulunmuş Osmanlı devlet adamı.*

Es-Seyyid ʿAbdullāh Efendi ve Rūmili pāyesiyle ṣadr-ı Anaṭolıdan maʿzūl *(177:17). [Es-Seyyid ʿAbdullāh Efendi,]*

es-sulṭān Aḥmed Hān el-ġāzī ibnü's-sulṭān Meḥemmed Hān: *(III. Ahmet için) Sultan Mehmed'in oğlu Gazi Ahmed Han.*

ebu'n-naṣr ve'l-meġāzī **es-sulṭān Aḥmed Ḫān el-ġāzī ibnü's-sulṭān Meḥemmed Ḫān** *(136:10). [es-sulṭān Aḥmed Ḫān el-ġāzī ibnü's-sulṭān Meḥemmed Ḫān,]*

es-sulṭān ibnü's-sulṭān: *(III. Ahmet için) Sultan oğlu büyük sultan.*

ḫādimü'l-ḥaremeyni'ş-şerīfeyn semiyy-i seyyidü'ş-şeḳaleyn **es-sulṭān ibnü's-sulṭān** *(136:9). [es-sulṭān ibnü's-sulṭān,]*

ester-i zīnet-güster-i ber-güzīde: *Süslenmiş seçme katır.*

ester-i zīnet-güster-i ber-güzīde ile dervāze-i ḳaṣr-ı ʿadālete keşīde eylediler *(335:4). [ester-i zīnet-güster-i ber-güzīde,]*

esbāb-ı dīvānīleri: *Divani giyim. Düğün, divan toplantısı veya dış ülkelerden misafir gelindiği sırada devlet protokolünde bulunanların resmi giyimleri.*

eṣbāb-ı dīvānīleri ile şeref-yāb-ı dāmen-būs-ı ṣadr-ı cihān-bānī oldılar ve her biri *(267:16).*
[eṣbāb-ı dīvānīleri, -ler, -i]

eṣer eylemedi: *Etkili olmak.*

Nāy **eylemedi eṣer** bu yerde *(293:17). [eṣer eylemedi, -me, -di]*

eser itdi: *Etki etmek.*

żarar ve ne bu ḳadar ḍarabāt u ṣademātdan dāʾire-i muṭribe fiske ḳadar **eṣer itdi** *(303:21). [eṣer itdi, -di]*

eṣer ḳılmadı: *İz bırakmak.*

efgende itdiler birisi **eşer ḳılmadı** ve celīd-i dīvār-zede gibi zemīne ṣıçrayup *(303:17). [eşer ḳılmadı, -ma, -dı]*

eşer-i baḫt-ı siyāh: *Kara talihin eseri.*

güşāde-çeşm-i intibāh olur ki **eşer-i baḫt-ı siyāh** ile miyāne-i şeb-i tārda giriftār oldıġım ālām u ekdārımdan *(260:24). [eşer-i baḫt-ı siyāh,]*

eşer-i eslāfa: *Eskilerin yolu.*

pīrāye ḳılınmaġla **eşer-i eslāfa** iḳtifā olunup muʿtād üzere beş ʿaded *(191:8). [eşer-i eslāfa, -a]*

eser-i ferḫunde-fercām-ı saʿd-encām: *(Surname) Sonu uğurlu eser.*

müyesser olup bu **eşer-i ferḫunde-fercām-ı saʿd-encām** ilā yevmi'l-ḥaşri ve'l-ḳıyām *(370:32). [eşer-i ferḫunde-fercām-ı saʿd-encām,]*

eser-i ḳalem-i ṣıḥḥat-āyīni: *Doğrulukla yazılmış eser.*

Şaʿbān-zāde merḥūmuñ **eşer-i ḳalem-i ṣıḥḥat-āyīni** ile Oḳçı-zādeniñ *(190:16). [eşer-i ḳalem-i ṣıḥḥat-āyīni, -i]*

eser-i ṭabʿ-ı ḥażret-i Murād Hān-ı Ġāzī: *Gazi Murat Han hazretlerinin (şair) yaradılışının izi.*

Kelām-ı Ḳadīm ve Ḥāfıẓ Aḥmed ḳalemi ile bir Enʿām-ı Kerīm ve **eşer-i ṭabʿ-ı ḥażret-i Murād Ḫān-ı ġāzī** *(167:19). [eşer-i ṭabʿ-ı ḥażret-i Murād Ḫān-ı Ġāzī,]*

esmār u ezhārıñ: *Meyveler ve çiçekler.*

eşmār u ezhārıñ naḳş u rengi bedīdār olmaġın ol ravża-i pür-nūr ḳandīlli bāġçe ṣūretinde *(195:25). [eşmār u ezhārıñ, -ıñ]*

eşmār-ı gūnā-gūn: *Çeşit çeşit meyveler.*

dört ṭabla **eşmār-ı gūnā-gūn** ve ezhār-ı leṭāfet-meşḥūn dizilmiş *(219:9). [eşmār-ı gūnā-gūn,]*

esnā-yı ḥıtāmında: *(Gösteriler) Sona ermek.*

Bunlarıñ zed ü bürd ve üft ü ḫīzleri ṭabʿ-ı hümāyūna ḫoş gelüp ve **eşnā-yı ḫıtāmında** *(343:19). [eşnā-yı ḫıtāmında, -ı, -n, -da]*

esnā-yı ʿışāda: *Akşamla yatsı arası.*

Andan ṣoñra tersāne sāḥilinde daḫi şenlik āmāde olmaġın **eşnā-yı ʿışāda** ol *(230:5). [eşnā-yı ʿışāda, -da]*

eşnā-yı müzāḥamede: *İtişip kakışılan vakit.*

reh-güẕārımdan zemzemesi şinīde olduḳda birbirlerine **eşnā-yı müzāḥamede** *(362:33). [eşnā-yı müzāḥamede, -de]*

esnā-yı nakl-i menākıb-ı Rüstem ü Sāmda: *Rüstem ve Sam hikayelerinin aktarıldığı sıra.*

eṣnā-yı naḳl-i menāḳıb-ı Rüstem ü Sāmda ḥavāle-i deste-çūb-ı ṣandalī-kūb *(225:3). [eṣnā-yı naḳl-i menāḳıb-ı Rüstem ü Sāmda, -da]*

esnā-yı rehde: *Yukarı bir yere doğru ilerlemek.*

Daḫi **eṣnā-yı rehde** yek-be-yek fekk eyleyüp bendin *(213:13). [eṣnā-yı rehde, -de]*

eṣnā-yı sūr-ı aʿẓamdır: *En büyük düğünün vakti.*

Şimdi **eṣnā-yı sūr-ı aʿẓamdır** *(207:12). [eṣnā-yı sūr-ı aʿẓamdır, -dır]*

esnā-yı taʿāmda: *Yemek zamanı.*
1. çāṣnī-gīrān ser-ā-ser ve üst ḳaftānı ile ḫıdemāt-ı ṭaʿāmı tertīb ü tensīḳ eyleyüp *(194:24). [eṣnā-yı taʿāmda, -da]*
2. Eṣnā-yı ṭaʿāmda teber-dārān-ı gīsū-dār-ı Sarāy-ı ʿAtīḳ ve saḳḳāyān-ı sīm *(226:29). [eṣnā-yı ṭaʿāmda, -da]*
3. dāḫil iken **eṣnā-yı ṭaʿāmda** müsāfir sürisine girmeyüp süfreye *(320:13). [eṣnā-yı ṭaʿāmda, -da]*
4. **Eṣnā-yı ṭaʿāmda** zūr-bāzān-ı Mıṣriyye eyyām-ı sālifede icrā itdigi ṣanāyiʿ-i ḫārıḳü'l-ʿādeti *(347:29). [eṣnā-yı ṭaʿāmda, -da]*

esnā-yı tenāvül-i ṭaʿāmda: *Yemek yeme vakti.*

eṣnā-yı tenāvül-i ṭaʿāmda devletlü ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri vefḳ-i yemīn-i cāh u celāl *(266:30). [eṣnā-yı tenāvül-i ṭaʿāmda, -da]*

esvāb u kisāları: *Elbiseler.*

sūzān ve **eṣvāb u kisāları** meṣābe-i ḫāṣāk ṣuʿle-sitān ḳılınup *(278:5). [eṣvāb u kisāları, -lar, -ı]*

eṣvāb-ı dīvānī: *Divani giyim. Düğün, divan toplantısı veya dış ülkelerden misafir gelindiği sırada devlet protokolünde bulunanların resmi giyimleri.*

ve erkān-ı salṭanat **eṣvāb-ı dīvānī** ve ferve-i erkānī ve ʿulemā-yı aʿlām ve *(364:31). [eṣvāb-ı dīvānī,]*

esvāb-ı dīvānīleri: *Divanlık elbiseler, resmi şekilde giyinme.*
1. müteʿāḳib ü mütevālī **eṣvāb-ı dīvānīleri** ile sāʿat on birde iken müsāfir otaḳlarında *(154:2). [eṣvāb-ı dīvānīleri, -ler, -i]*
2. **eṣvāb-ı dīvānīleri** ile ordularından rākiben müsāfir otaġına nüzūl ve *(248:5). [eṣvāb-ı dīvānīleri, -ler, -i]*
3. **eṣvāb-ı dīvānīleri** ile tekrīr-i dāmen-būs-ı ḫażret-i ṣāḥib-i devlet *(248:28). [eṣvāb-ı dīvānīleri, -ler, -i]*
4. ocaḳ rüʾesāsı **eṣvāb-ı dīvānīleri** ile neferātına revī-kār-ı kālā-yı cemʿiyyet ve *(337:16). [eṣvāb-ı dīvānīleri, -ler, -i]*
5. mücevveze ve **eṣvāb-ı dīvānīleri** ile ḫıdmet-i lāzımelerini tetmīm ve zülüfliyān u teber-dārān *(360:30). [eṣvāb-ı dīvānīleri, -ler, -i]*
6. aġayān-ı muḥteremān daḫi **eṣvāb-ı dīvānīleri** ile sipāhīler aġası ḳarār eyledigi *(373:18). [eṣvāb-ı dīvānīleri, -ler, -i]*

etbāʿ-ı meşāyiḫ u sādāt: *Seyitler ve şeyhlerin hizmetçileri.*

etbāʿ-ı meşāyiḫ u sādāt iṭʿām olundılar Şerbet ü buḫūr ile rüsūm-ı ʿādiyye *(215:26). [etbāʿ-ı meşāyiḫ u sādāt,]*

etekleri ṭutuşdı: *Çok telaşlanmak, heyecanlanmak anlamında kullanılan deyim.*
1. Eflākiñ **etekleri ṭutuşdı** *(131:16). [etekleri ṭutuşdı, -dı]*
2. kimesnelerin semender-i āteş-āşiyān **etekleri ṭutuşdı** ve kimi ḥamāme-i dūd-girifte *(173:18). [etekleri ṭutuşdı, -dı]*
3. Eflākiñ **etekleri ṭutuşdı** *(221:5). [etekleri ṭutuşdı, -dı]*

etekleri ṭutuşdı: *Çadırın örtüsünün ucunun yanması, çok telaşlanmak.*

işʿāl ile şaḫṣ-ı mezbūruñ başında āteşler yanup **etekleri ṭutuşdı** ve ol dūzaḫ-āşiyān *(279:12). [etekleri ṭutuşdı, -dı]*

etekleri ṭutuşup: *Telaşlanmak.*

etekleri ṭutuşup kestāne fişegi gibi kendülerin yerden yere ġalṭān eylediler *(312:28). [etekleri ṭutuşup, -up]*

eteklerini ṭutuşdurmaḳ: *Kıyafetin alt bölümünü yakmak.*

yine **eteklerini ṭutuşdurmaḳ** içün püskürme fişekleri ḥavāle eyleyüp bī-çāre *(228:11). [eteklerini ṭutuşdurmaḳ,]*

etekligi altında: *(Rakkas çocuklar için) Belden aşağısına giyilmek için yapılmış, beli dar, alt yanı değişik şekillerde olabilen, genellikle kadınların giydiği giysinin alt bölümü.*

ile bellerine baġlayup ḫançer gibi zīb-i miyān ve **etekligi altında** pinhān *(258:22). [etekligi altında, -n, -da]*

eteklik: *Vücûdun belden aşağısına giyilen uzun veya kısa kadın giyeceği, etek.*

ve gerden-şikenlikler ile taḥrīk-i ḳavādim ü aḳdām eyledikçe gūyā **eteklik** *(165:19). [eteklik,]*

eteklik: *(Rakkas) Elbisenin belden aşağıda kalan kısmı.*

eteklikleri nümüne-nümā-yı ṭırāz-ı sāye-bān itdiklerinde evtād-ı kerāmet-iʿtiyād *(277:9). [eteklikleri, -ler, -i]*

eṭfāl: *Çocuklar.*
1.**eṭfāl** yüriyüp numüne-nümā-yı firdevs-i berīn olan teferrüc-gāh-ı pādişāh-ı rūy-ı zemīn *(183:2). [eṭfāl,]*
2.**eṭfāli** ġarāʾib-i eşkāl ile ecinne heyʾetine ḳoyup dāʾire-i sūr-gāhı *(183:16). [eṭfāli, -i]*
3.ile daḫi **eṭfāle** ḳand-i mükerrer-i keremleri ile ḥalāvet-baḫş-ı ẕāʾiḳa-i ikrām u iʿzāz oldılar *(275:26). [eṭfāle, -e]*
4.**Eṭfāle** bu iltifātların görüp çengīler daḫi bir mertebe şenlikler ile *(275:27). [eṭfāle, -e]*
5.ḥayrān idüp ve eṭrāfında ḳalaylı tirşelerden maṣnūʿ eşkāl-i muḫtelife ile **eṭfāl** *(315:30). [eṭfāl,]*

eṭfāl-i bostānī: *Köylü çocukları.*

ʿaded **eṭfāl-i bostānī** muʿtād üzere sūr emīni dāʾiresinde kisvelerini geyüp ālāyların düzüp *(364:17). [eṭfāl-i bostānī,]*

eṭfāl-i ḫoş-āyende-seyri: *Seyrine doyum olmaz çocuklar.*

ve ḫod siperler ile ceyş-i ceng-āver ṣūretinde **eṭfāl-i ḫoş-āyende-seyri** *(313:7). [eṭfāl-i ḫoş-āyende-seyri, -i]*

eṭfāl-i melāʿik-hışāli: *Melek huylu çocuklar.*

mışrāʿınıñ mā-ṣadaḳ-ı meʾāli bir nice nā-resīde **eṭfāl-i melāʿik-ḫışāli** ser-levḥa-i dībāce-i zīnet *(283:7). [eṭfāl-i melāʿik-ḫışāli, -i]*

eṭfāl-i mevālīd-i selāseniñ beñizleri çalındı: *İnsan, hayvan ve cansız varlıklardan olan çocukların yüzünün renginin gitmesi.*

āsūde-nişīnān-ı mihād-ı arż olan **eṭfāl-i mevālīd-i şelāşeniñ beñizleri çalındı** ve şol *(232:33). [eṭfāl-i mevālīd-i şelāşeniñ beñizleri çalındı, -dı, -]*

eṭfāl-i mühībü'l-manẓar: *Ürkünç görünüşlü çocuk.*

ve teber ü gürz ü şeş-per ile otuz ḳadar **eṭfāl-i mühībü'l-manẓar** şāṭır-ı zerrīn kemer *(241:6). [eṭfāl-i mühībü'l-manẓar,]*

eṭfāl-i müslimīn: *Müslüman çocuklar.*

ʿaded **eṭfāl-i müslimīn** şeh-rāh-ı naẓra-i pādişāh-ı rūy-ı zemīnden tertīb-i ālāy-ı sābıḳ *(345:35). [eṭfāl-i müslimīn,]*

eṭfāl-i ney-süvār-ı heves-kāra: *Arzu ve istek içinde tahta ata binen çocuklar.*

ḫırām u şitāb itdikçe temāşā-yı şevḳine pīrān-ı fersūde-tāb **eṭfāl-i ney-süvār-ı heves-kāra** *(199:28). [eṭfāl-i ney-süvār-ı heves-kāra, -a]*

eṭfāl-i rūstāyiyān: *Köy çocukları, köyde yaşayan çocuklar.*

şehirli ṣıbyān ve yetmiş yedi nefer **eṭfāl-i rūstāyiyān** küleng-i naʿrā-zenān gibi *(342:25). [eṭfāl-i rūstāyiyān,]*

eṭfāl-i sūḫte-bāle: *(Sünnet çocukları) Yüreği yanık çocuklar.*

ṭarafı ṭulumcıyān-ı ecinne-heykel dāʾiresi olmaḳ münāsib iken **eṭfāl-i sūḫte-bāle** *(151:22). [eṭfāl-i sūḫte-bāle,]*

eṭʿime-i gūnā-gūn: *Türlü türlü yemekler.*

eṭʿime-i gūnā-gūn ve eşribe-i lezzet-meşḥūn ile iṭʿām u isḳā ḳılındılar *(350:35). [eṭʿime-i gūnā-gūn,]*

eṭʿime-i gūnā-gūn: *Türlü türlü yemekler.*

şāniyen iki süfre **eṭʿime-i gūnā-gūn** güsterde ḳılınup *(360:22). [eṭʿime-i gūnā-gūn,]*

eṭʿime-i naḳiyye: *Temiz yiyecekler.*

eṭʿime-i naḳiyye müsāfirleriñ etbāʿ u eşyāʿ ve ḫıdmet-kār u ġāşiye-dārlarına *(306:30). [eṭʿime-i naḳiyye,]*

eṭʿime-i nefīse: *Nefis yemekler.*

bir çetr-i sündüsī-libās taḫşīş ve **eṭʿime-i nefīse** ile ikrām olunmaları ṭaraf-ı āṣafīden *(344:25). [eṭʿime-i nefīse,]*

etmeg: *Ekmek.*

Görince ol büt-i ḫabbāzı aldıḳ **etmegimiz** *(236:23). [etmegimiz, -i, -miz, -]*

etmekçi ṭāʾifeleri: *Ekmekçiler.*

Ve ẕikr olunan **etmekçi ṭāʾifeleri** birer vuḳiyye iki sīm ṣemʿ-dān yüz yigirmi *(236:26). [etmekçi ṭāʾifeleri,]*

eṭrāf: *Bir yer veya şeyi kuşatan, çevreleyen yerler, çevre, yöre.*
1. elbise-i zer-kār iḥsān olunup nice zūr-bāz ve resen-bāz ve luʿbet-bāz **eṭrāfdan** zūr-bāzār-ı hünerleri olan *(142:14). [eṭrāfdan, -dan]*
2. faṣṣ-ı nigīn-dān-ı şeh-nişīn ve **eṭrāfında** şeh-zādegān-ı ʿālī-ḥażret *(143:12). [eṭrāfında, -ı, -n, -da]*
3. ocaḳ ṭaşları getürilüp ol **eṭrāfı** mevāḳiʾ-i āṣafī ḳıldılar Ve ḫıyām-ı ṣıbyān-ı ḫitān *(151:15). [eṭrāfı, -ı]*
4. ṭarafeyne imāle-i zimām ve icāle-i ḥüsām iderek ʿaraba **eṭrāfını** ḳalʿa varoşında *(157:22). [eṭrāfını, -ı, -n, -ı]*
5. bir çarḫ-ı felek fişegi daḥi ustura çarḫı gibi deverān ve **eṭrāfa** nīm-sāʿat miḳdārı *(172:26). [eṭrāfa, -a]*
6. Fişek tīr-i hevāyī gibi perrān oldı **eṭrāfa** *(172:29). [eṭrāfa, -a]*
7. **Eṭrāfında** neferāt-ı dūde-i tersāneden peyker-i levendāne ile nice *(185:24). [eṭrāfında, -ı, -n, -da]*
8. gāh çekdirme bevārıḳ-ı ra'd-āvāz ile ṣāʿiḳa-bār ve gāh **eṭrāfında** *(186:9). [eṭrāfında, -ı, -n, -da]*
9. **eṭrāfını** muḥāṣara eyleyen levendāt-ı tersāne-i ʿāmire merdān-ı meydān-ı kār-zār *(188:9). [eṭrāfını, -ı, -n, -ı]*
10. **eṭrāfa** ejder aġzı gibi āb-efşān-ı şerār olup āsumānīler nūr-ı duʿā gibi ʿālem-i bālāya *(203:12). [eṭrāfa, -a]*
11. Ve yine bir mızraġıñ çamurlıġı ṭarafına bir ṭabla geçürüp **eṭrāfına** altı *(209:30). [eṭrāfına, -ı, -n, -a]*
12. meşʿaliñ daḥi ucını alnına ṭayayup **eṭrāfı** geşt ü güẕār ve ḳuvvet-i bāzū-yı mahāretin *(210:2). [eṭrāfı, -ı]*
13. **eṭrāfında** ḳırḳar fişekle meşḥūn üç ʿaded mühr-i Süleymānī āvīzān olup nice *(219:32). [eṭrāfında, -ı, -n, -da]*
14. yediyle üzerlerine dāmen dāmen şükūfe-i bādām gibi çil paralar niṣār ve **eṭrāfları** *(224:13). [eṭrāfları, -lar, -ı]*
15. Baʿdehū bir ḳalʿa fişegi daḥi getürilüp **eṭrāfı** çarḫ-ı felek fişegi ile meşḥūn *(229:19). [eṭrāfı, -ı]*
16. ve iki ṭuç hāvan ile ṣadme-zen-i ḥışn-ı nüh-bārū-yı gerdūn ḳılınup **eṭrāfında** *(229:20). [eṭrāfında, -ı, -n, -da]*
17. fisḳiyye-i āteş gibi eflāke pertāb ider ve **eṭrāfa** ṣalġım ṣaçaḳ ṭaġılup gūyā ki *(253:23). [eṭrāfa, -a]*
18. **eṭrāfında** meşāʿil-i sūzān içinde şumūʿ-ı tābān dīde-i mihri ḫīre ve *(253:6). [eṭrāfında, -ı, -n, -da]*
19. anda daḥi hezārān ārāyiş ü zīver ve **eṭrāfında** ḳandīller ve çarḫ-ı felekler ve *(255:13). [eṭrāfında, -ı, -n, -da]*
20. **eṭrāfa** şuʿle-feşān olup ve rākibleriniñ daḥi libāsları penbe-i nev-ẕuhūr-ı siyeh-reng-i bārūt *(263:29). [eṭrāfa, -a]*
21. bünyād olunmuş bir ḳaṣr-ı pür-zīver ve **eṭrāfı** yüz *(269:37). [eṭrāfı, -ı]*
22. meydāna getürilüp baʿdehū yelken açdı ve ṭop u tüfekle **eṭrāfa** āteşler ṣaçdı ve *(275:32). [eṭrāfa, -a]*
23. alur ṣatar ve **eṭrāfında** al destār ber-ser ve peştemāl-i birīşüm-kār ber-dūş ve bir *(280:6). [eṭrāfında, -ı, -n, -da]*
24. **Eṭrāfdan** çeng-i ḥarbī āvāzesine bedel ṣayḥa-i Selleṭallāhu'l-kelbe ʿale'l-ḫınzīr *(282:1). [eṭrāfdan, -dan]*
25. mükemmel bir ḳalʿa īcād ve **eṭrāfında** piyāde vü süvār ṭulumbacı ocaġı neferātı *(303:4). [eṭrāfında, -ı, -n, -da]*
26. ḥayrān idüp ve **eṭrāfında** ḳalaylı tirşelerden maṣnūʿ eşkāl-i muḫtelife ile eṭfāl *(315:30). [eṭrāfında, -ı, -n, -da]*
27. şekerlerden maṣnūʿ bir ṣūretde rīḫte-i ḳālıb-ı maṭbūʿ ḳılınmış ve **eṭrāfına** *(368:2). [eṭrāfına, -ı, -n, -a]*

eṭrāf: *Dört bir yana, çember halinde.*

içün pergār-ı nigāhını **eṭrāfa** idāre iderek ol daḥi metn-i metīn-i zemīnde *(304:26). [eṭrāfa, -a]*

eṭrāf u eknāfa: *Dört bir taraf.*

eṭrāf u eknāfa işāʿat-peyām-ı meserret-fermā ḳılındı Ve ol mektūb-ı dāfiʿü'l-kürūb *(139:30). [eṭrāf u eknāfa, -a]*

eṭrāf u eknāflarını: *Dört bir yan.*

eṣnāsında **eṭrāf u eknāflarını** girdā-gird muḥīṭ olan gürūh-ı enbūh-ı deryā-ḫurūş *(367:17). [eṭrāf u eknāflarını, -lar, -ı, -n, -ı]*

eṭrāf u ḥavāşīsi: *Görevililer.*

ve sāʾir **eṭrāf u ḥavāşīsi** birle yürüyüp baʿdehū ḫademe-i ışṭabl-ı ʿāmire *(368:31). [eṭrāf u ḥavāşīsi, -s, -i]*

eṭrāf-ı erbaʿasında: *Dört bir yan, taraf.*

eṭrāf-ı erbaʿasında çarḫ-ı felekler ve nice uʿcūbe luʿbetler bayrām cemāli şūretinde *(253:2). [eṭrāf-ı erbaʿasında, -s, -ı, -n, -da]*

eṭrāf-ı memālik-i islāmiyye: *İslam ülkelerinin kıyıları.*

sūr-ı pür-sürūr encümen-pīrā-yı vuḳūʿ u ẓuhūr olduḳda **eṭrāf-ı memālik-i İslāmiyye** *(139:5). [eṭrāf-ı memālik-i islāmiyye,]*

eṭrāf-ı memālik-i islāmiyyede: *İslam ülkelerinin çeşitli yöreleri.*

Ve yevm-i mezbūrda **eṭrāf-ı memālik-i İslāmiyyede** rāyet-cünbān-ı vezāret *(199:32). [eṭrāf-ı memālik-i islāmiyyede, -de]*

eṭrāf-ı meydānā: *Meydanın etrafı.*

bāriḳa-i mefhūmı üzere mānende-i berḳ-i mümṭır **eṭrāf-ı meydānā** germ-şitāb ve *(228:15). [eṭrāf-ı meydānā, -a]*

eṭrāf-ı pūşişinde: *Örtünün etrafı.*

ve **eṭrāf-ı pūşişinde** fişekler bāriḳa-feşān iken göbegi üstinde tenekeden bir *(315:28). [eṭrāf-ı pūşişinde, -i, -n, -de]*

eṭrāf-ı sāḥaya: *Meydanın her bir tarafı.*

bir maḥall taʿyīni içün **eṭrāf-ı sāḥaya** gūşe-i kemān-ı ebruvānından *(147:6). [eṭrāf-ı sāḥaya, -y, -a]*

eṭrāf-ı sūr-gāhda: *Düğün yerinin çevresi.*

şeker vażʿı içün yüz ʿaded mevlid ṭablası ve **eṭrāf-ı sūr-gāhda** māhiyyeler tertībi *(142:6). [eṭrāf-ı sūr-gāhda, -da]*

etvār-ı maḥşūşaların: *Kişinin kendine özgü tavırları.*

sūr-ı hümāyūnlarda muʿtād oldıġı üzere **eṭvār-ı maḫşūşaların** temāşā ḳaṣdı ile *(346:29). [eṭvār-ı maḫşūşaların, -lar, -ın]*

evāmir-i şehen-şāhī: *Şahlar şahının buyrukları.*

tenfīẕ ve **evāmir-i şehen-şāhī** taḥkīm ü teʾyīd olındıġı meşhūd-ı ḳarīb ü baʿīd oldı *(263:4). [evāmir-i şehen-şāhī,]*

evānī-i nuḥāsiyye: *Bakır kaplar.*

ve eṣnāf-ı ḥirfetiñ maḥfūẓ-ı kīlār-ı iddiḫārları olan **evānī-i nuḥāsiyye** ḳadar *(147:23). [evānī-i nuḥāsiyye,]*

evc: *Yukarı.*

sütūna miṣāl-i mār pīçān ve şāhīn gibi süzilüp **evcden** *(213:4). [evcden, -den]*

evc-i aʿlā olur: *Yüksek yer, tepede bulunmak.*

Olur mihriñ maḳāmı **evc-i aʿlā** *(181:18). [evc-i aʿlā olur, -ur]*

evc-i āsumāna: *Göğün tepesi.*

velvele-i kūs-ı şāhī **evc-i āsumāna** ve ġulġule-i nevbet -i pādişāhī *(250:26). [evc-i āsumāna, -a]*

evc-i burūc-ı ḳalʿa-i gerdūn: *Göğün burcunun tepesi.*

Evc-i burūc-ı ḳalʿa-i gerdūn gibi bülend *(188:1). [evc-i burūc-ı ḳalʿa-i gerdūn,]*

evc-i hevāda: *Gökyüzü.*

evc-i hevāda pervāz itdigini bugün daḫi iẓhār u ibrāz idüp beyt *(295:8). [evc-i hevāda, -da]*

evc-i ʿilliyīne: *İlliyin (iyilerin amel defterinin bulunduğu yer) makamının doruğu.*

bir cüvān-merd-i çāpük-pā vü şāhīn-nigāh evvelā derūnī **evc-i ʿilliyīne** *(362:22). [evc-i ʿilliyīne, -e]*

evc-i meleʾ-i aʿlāya: *Göğün üst yeri.*

gibi **evc-i meleʾ-i aʿlāya** iṭāre olunup ṣāniyen cebeci ocaġı ve ale't-tertīb ṭopçı *(308:37). [evc-i meleʾ-i aʿlāya, -y, -a]*

evc-i müntehā-yı menzilden: *Erişilecek yerin en yüksek noktası.*

evc-i müntehā-yı menzilden ḫaẕīż-i mübtedā-yı kār-gāhına degin süzilüp *(232:25). [evc-i müntehā-yı menzilden, -den]*

evc-i pervāz-gāh-ı neşāṭdan: *Şenlik için yüksekten kanat açmak.*

Mışrīler **evc-i pervāz-gāh-ı neşāṭdan** ḫafż-ı cenāḥ-ı inbisāṭ itdiklerinde *(223:16). [evc-i pervāz-gāh-ı neşāṭdan, -dan]*

evġād-ı dest-der-tīşe: *(Kukla) Kazma sallayan işçi.*

ve nice ṭaş dögen ırġad-ı Ferhād-pīşe ve **evġād-ı dest-der-tīşe** ṣuver-i muḫtelife-i suḫre-üslūb *(297:4). [evġād-ı dest-der-tīşe,]*

evkāf-ı mülūk: *Sultan vakıfları.*

ḥażerāt-ı mestūretü’ẕ-ẕāt ketḫudālar ve **evḳāf-ı mülūk** ve selāṭīn mütevellīleri ve *(360:17). [evḳāf-ı mülūk,]*

evḳāt: *Vakitler, zamanlar.*

Ḫatm it süḫanı ḳāfiye-veş tengdir **evḳāt** *(333:7). [evḳāt,]*

evḳāt-ı ḥayātı: *Hayatın her zamanı.*

evḳāt-ı ḥayātı sūr u sürūr ve fetḥ u ẓafer ü ḥubūr ile güẕār ve *(363:34). [evḳāt-ı ḥayātı, -ı]*

evlā görüldi: *Yeterli, yerinde bulmak.*

ile kānūn-ı şuʿle-fürūz-ı mübālaġayı iṭfā **evlā görüldi** Ḳıṭʿa *(323:3). [evlā görüldi, -di]*

evlā görülmüşdür: *Uygun bulunmak.*

ḳarīn-i istiḥāle olmaġın muḳāyese ile lisān-ı ḥāle ḥavāle ḳılınması **evlā görülmüşdür** *(345:20). [evlā görülmüşdür, -müş, -dür]*

evlād-ı fuḳarādan: *Fakir çocukları.*

içün **evlād-ı fuḳarādan** şeref-cūy-ı ḫitān olan beş bīñ ḳadar *(142:26). [evlād-ı fuḳarādan, -dan]*

Evliyā-zāde Hüseyin Çelebi: *III. Ahmet döneminde hekimbaşılık yapmış devlet görevlisi.*

Evliyā-zāde Ḥüseyin Çelebi ve Ḥamza-zāde el-Ḥācc İsmāʿīl *(182:22). [Evliyā-zāde Ḥüseyin Çelebi,]*

evrāḳ-ı dü-reng-i leyl ü nehāra: *Gece ve gündüzün iki renkli sayfası.*

muḳaddimetü’l-cennet-i şevḳ iderek güẕer ve **evrāḳ-ı dü-reng-i leyl ü nehāra** *(313:8). [evrāḳ-ı dü-reng-i leyl ü nehāra, -a]*

evrāḳ-ı ḫazān: *Sonbahar yaprakları.*

evrāḳ-ı ḫazān gibi eczā-yı mecmūʿa-i neşāṭı tefrīḳ u tebdīl itmiş iken *(339:15). [evrāḳ-ı ḫazān,]*

evrāḳ-ı perīşān-ı mecmūʿa-i sūr u ṭarab: *Düğün ve eğlenceden derlenmiş kitabın dağılmış yaprakları.*

Neşr El-ḥāṣıl **evrāḳ-ı perīşān-ı mecmūʿa-i sūr u ṭarab** şīrāze-beste-i niẓām ve *(334:3). [evrāḳ-ı perīşān-ı mecmūʿa-i sūr u ṭarab,]*

evrāḳ-ı perīşān-ı şevḳ u ṭarab: *Dağılmış neşe ve eğlence yaprakları.*

Fe-emmā eczā-yı müsvedde-i şeb olan **evrāḳ-ı perīşān-ı şevḳ u ṭarab** *(173:27). [evrāḳ-ı perīşān-ı şevḳ u ṭarab,]*

evreng-i çehār-pāye-i maşrıkda: *Doğunun dört ayaklı tahtı.*

evreng-i çehār-pāye-i maşrıḳda naṣb-ı līvā-yı envār itmekle sükkān-ı ʿālem-i bālā *(221:18). [evreng-i çehār-pāye-i maşrıḳda, -da]*

evreng-i cihān-dārī: *Sultanlık tahtı.*

Ḫāne-i āb-gīne-i baḫtiyārī olan **evreng-i cihān-dārī** ġubār-ı sürme-i çeşm-sūde-i çihre-sāyān-ı āsitānından *(174:5). [evreng-i cihān-dārī,]*

evreng-i şāhī-i ʿālü'l-ʿāl: *Çok güzel Halep kumaşı.*

beş ṭāḳa elvān keşmīri şāl ve zerdūz u ḫoş-ḳumāş beş ṭonluḳ **evreng-i şāhī-i ʿālü'l-ʿāl** *(288:2). [evreng-i şāhī-i ʿālü'l-ʿāl,]*

evṣāf: *Yazmak, anlatmak.*

ki **evṣāfı** sūr-nāme-i hümāyūnı ḥāşiyelendürüp sāʾir iẓhār-ı sürūrda *(304:28). [evṣāfı, -ı]*

evṣāf-ı ḥüsn-i ṣūreti: *(Ses için) Güzel görünüşün nitelikleri.*

evṣāf-ı ḥüsn-i ṣūreti dāʾire-i taḥrīrden bīrūn olan ḫᵛānendebaşı Ḥasan Çelebi li-Nābī *(206:22). [evṣāf-ı ḥüsn-i ṣūreti, -i]*

evṣāf-ı sūr-ı hümāyūnı: *Kutlu düğünün nitelikleri.*

yevm-i mezbūrda **evṣāf-ı sūr-ı hümāyūnı** nāṭıḳ ḳurṭa-i mesāmiʿ-i ḫuddām-ı pādişāhī olmaġa *(193:11). [evṣāf-ı sūr-ı hümāyūnı, -ı]*

evtād-ı kerāmet-iʿtiyād: *Keramet sahibi ermişler.*

eteklikleri nümūne-nümā-yı ṭırāz-ı sāye-bān itdiklerinde **evtād-ı kerāmet-iʿtiyād** *(277:9). [evtād-ı kerāmet-iʿtiyād,]*

evtād-ı nücūm: *Yıldız direkleri.*

ḳamer-i ḫurşīd-fer **evtād-ı nücūm** ve ṭınāb-ı şihāb ile sāḥa-i meydān-ı zengistāna *(268:7). [evtād-ı nücūm,]*

evtār-ı ḳānun-ı himmet olan: *Gayret kanunun teli gibi olmak.*

aġa-i müşārün-ileyh ḥażretleriniñ **evtār-ı ḳānun-ı himmet olan** şīryān-ı ġayreti *(339:16). [evtār-ı ḳānun-ı himmet olan, -an]*

evtār-ı kemānçe-i eflāk olan: *Göğün kemençe telleri gibi olmak.*

Bu eṣnāda **evtār-ı kemānçe-i eflāk olan** reg-i ebr-i bahārıñ naġme-rīz-i emṭār olması *(309:33). [evtār-ı kemānçe-i eflāk olan, -an]*

evvel: *Önce.*
1. ile āġāze-i tekbīretü'l-iftitāḥ-ı ḫayr-duʿā itmek şerīṭasıyla bir gün **evvel** muʿtād *(153:28). [evvel,]*
2. Sarāy-ı Cedīd-i ḫāḳānī ve kendi devlet-serāylarında bir gün **evvel** itmāmı *(198:6). [evvel,]*

3. cümleden **evvel** iki geçeli yeñiçeri keçelileri ile çadırcılar ḥirfeti ālāyların ḳurup *(276:24). [evvel,]*
4. yine naẕar-gāh-ı hümāyūnda eyledikleri şenlikleri iʿāde belki **evvelkiden** ziyāde *(322:20). [evvelkiden, -ki, -den]*
5. tekmīl olunmaġ içün iṭʿāmlarına taʿcīl ve bu bahāne ile cümleden **evvel** *(344:14). [evvel,]*
6. muʾāḫaẕe ve mükālemeleri giderek müntic-i terāżī vü müsāleme olup **evvel** *(362:34). [evvel,]*

evvelā: *Ar. Birinci derecede, birinci olarak, öncelikle.*
1. **Evvelā** gül-nihālān-ı çār-bāġ-ı salṭanat yaʿnī şeh-zādegān-ı cüvān-baḫt-ı ʿālī-himmet *(141:23). [evvelā,]*
2. **Evvelā** dūde-i Bektāşiyāndan on bir ʿaded bölük oṭaları çorbacısı ve neferātı *(148:31). [evvelā,]*
3. ketḫudā-yı ṣadr-ı ʿālī ve telḫīṣī aġa ile **evvelā** hediyye-i behiyye-i āṣafī irsāline *(160:4). [evvelā,]*
4. **Evvelā** ṣāfī elmās-ı tāb-dār-ı girān-ı bahādan maṣnūʿ resmi maṭbūʿ bir ḳuṣaḳ *(160:8). [evvelā,]*
5. her birine taʿyīn u tanṣīṣ buyurduḳları vech üzere **evvelā** *(165:29). [evvelā,]*
6. **evvelā** ol ecinne ṣūretlü uʿcūbe heyʾetlü eşḫāṣ-ı şeṭāret-iḫtişāṣ curcuna *(174:12). [evvelā,]*
7. maḫrec maʿzūllerine varınca ruḫsat-yāb-ı duḫūl olup **evvelā** ṣadāret-i Rūmdan *(177:10). [evvelā,]*
8. muḳaddem anlar ile refāḳata meʾmūr olmalarıyla **evvelā** ʿAbdullāh Mollā Efendi *(179:5). [evvelā,]*
9. ḫaymelerine güẕerān olmaḳ fermān buyurulmaġın **evvelā** ṭulumcıyān-ı uʿcūbe-liḳā *(182:14). [evvelā,]*
10. muḳtedā olmaları ile **evvelā** ṭaraf-ı sāmīlerinden bir münaḳḳaş *(188:29). [evvelā,]*
11. **evvelā** dervāze-i sāye-bān-ı āl-gūn-ı āsumānda ḳanādīl-i nücūm *(195:4). [evvelā,]*
12. iştiġāl itmeleri ile **evvelā** ṭopçı ocaġından ibdāʿ u iḫtirāʿ olunan ṣal keştī-i āteş *(202:14). [evvelā,]*
13. **evvelā** ḫˇānendegān-ı bülbül-sürūd u ṭūṭī-dem *(206:6). [evvelā,]*
14. ḳulle-i āsumāna ṭanīn-āver olup ʿArab-ı Mısrī daḫi **evvelā** ādāb-ı mülūk merāsimini *(209:3). [evvelā,]*
15. teblīġ-i peyām-ı şāh-ı Dārā-ġulām eyledigi gibi **evvelā** leb-i taʿẓīm ile ʿinān u rikāb u zīnin *(216:20). [evvelā,]*
16. cānib-i āṣafīden daḫi iẓhār-ı esbāb-ı sürūr fermān buyurulmaġın **evvelā** *(218:24). [evvelā,]*
17. Bu eşnāda **evvelā** Dūde-i Cebeciyāndan ibdāʿ olunan fişekden maṣnūʿ bir *(227:21). [evvelā,]*
18. parmaḳlıḳ gibi ṣaf-zede olan yüz elli ʿaded hevāyī fişeklere **evvelā** birer birer *(229:21). [evvelā,]*
19. **evvelā** żiyāfet-kede-i ʿamīmü'n-nevāl-i ḫāḳānīde tebdīlü'ş-şekl li-ecli'l-ekl eyleyen *(231:15). [evvelā,]*
20. **evvelā** naẕar-gāh-ı āṣafīde berdāşte-i dest-i edeb ve maʿrūż-ı ʿatebe-i hümāyūn-ı cihān-dārī ḳılınmasına *(233:25). [evvelā,]*
21. mürāfaḳatı ile hediyyeleri ḳāʾimelerini **evvelā** ʿarża-i pāy-gāh-ı hümāyūn *(233:32). [evvelā,]*
22. **Evvelā** Ṭāʾife-i Berz-gerān yaʿnī Uṭlubü'r-rızḳa fī ḫabāya'l-arżı mezraʿa-i meʾālinden *(234:8). [evvelā,]*
23. **evvelā** ṭopçıyān ṭarafından ibdāʿ olunan ṣal-ı ġarībü't-timṣāli emre *(252:18). [evvelā,]*
24. **Evvelā** mışrāʿ Ciger-gūşem baġırdaḳdan bilür resm-i der-āġūşı *(283:6). [evvelā,]*
25. ve bisāṭ-ı ārām ṭayy olunup dürüldükde **evvelā** vüzerā-yı ʿiẓām ḫażerātı ve *(287:7). [evvelā,]*
26. **Evvelā** Ṭāʾife-i Neccārān Dülgerler ḥirfeti bugün ordu ālāyına esās-efgen-i niẓām-ı cemʿiyyet *(296:8). [evvelā,]*
27. iẓhār içün ḳol ḳol düzüldiler **Evvelā** pīş-gāh-ı ālāylarında gerdüne *(298:6). [evvelā,]*
28. **Evvelā** Oḳçılar Oḳ Meydānı kendi menzilleri olmaġla ālāy göstermege *(312:1). [evvelā,]*
29. ṣoñra **evvelā** vüzerā-yı ʿiẓām baʿdehū ḫˇācegān-ı maʿālī-irtisām *(320:22). [evvelā,]*
30. **Evvelā** vüzerādan İnebaḫtı muḥāfıẓı vezīr-i rūşen-żamīr saʿādetlü Muṣṭafā Paşa *(321:1). [evvelā,]*
31. **Evvelā** ṣınf-ı sīmīn-tenān Ṣırma-keşān mūy-ı zengī gibi ṣalḳım ṣaçaḳ *(334:6). [evvelā,]*
32. **Evvelā** cebe-ḫāne ṭarafından taʿbiye olunan fişeklere ṭaraf ṭaraf āteşler virilüp *(356, 1). [evvelā,]*
33. ve resm-i maʿrūf üzere **evvelā** ṭatlı ve ḳahve merāsimi be-cāy-āverde *(360:21). [evvelā,]*
34. bir cüvān-merd-i çāpük-pā vü şāhīn-nigāh **evvelā** derūnī evc-i ʿilliyīne *(362:22). [evvelā,]*
35. numūne-i gülşen-i İrem buyurduḳlarında **evvelā** ṣadr-ı aʿẓam ve āṣaf-ı ekrem *(372:5). [evvelā,]*
36. **evvelā** şeh-zāde-i cüvān-baḫt-ı ʿālī-şān Sulṭān Süleymān *(374:11). [evvelā,]*

evvel-emir: *İşin öncesinde, ilk olarak.*

ḳurılan rīsmāna çıḳup **evvel-emirden** ḳāʿide-i iḫtiyāṭa riʿāyeten terāzū ile *(259:16). [evvel-emirden, -den]*

evvelīn: *Birinci, ilk.*

Evvelīn şāh-zādegān-ı güzīn *(137:20). [evvelīn,]*

evvelki: *Önce olan, önceki.*
1. Çerge-i ūlāda dört süfre ṭaʿām basṭ olunup **evvelki** süfrede ṣadr-ı aʿẓam *(286:24). [evvelki,]*
2. Yevm-i mezbūrda keşret-i bārān ḫalḳa göz açdırmayup çendān **evvelkiler** *(341:25). [evvelkiler, -ler]*

evżāʿ-ı maġrūrānelerine: *Kendini beğenmiş tavır.*

takya başlarını ṣıḳdıḳda bu **evżāʿ-ı maġrūrānelerine** ser-mestī-i sürūr-ı sürı *(282:17). [evżāʿ-ı maġrūrānelerine, -ler, -i, -n, -e]*

evżāʿ-ı şeṭāret-baḫş: *Neşe saçan davranış.*

nice **evżāʿ-ı şeṭāret-baḫş** ile biri birlerini ḫāke ġalṭān ve mażmūn-ı meṣel-i dendān-ı seg be-post-ı ḫınzīrı *(206:4). [evżāʿ-ı şeṭāret-baḫş,]*

ey: *"Ey" seslenme ünlemi.*
1. **Ey** muṭrib-i şevḳ ṣal terāne *(126:6). [ey,]*
2. **Ey** diyen āyīne-i ʿālem-nümā cām-ı Cemi *(161:4). [ey,]*
3. Hezār müjde ki **ey** baḫt devletiñ geliyor *(179:23). [ey,]*
4. Duʿāya ḥāżır ol **ey** Vehbī nevbetiñ geliyor *(180:6). [ey,]*
5. ile meydānı nümūdār-ı ʿarṣa-i rüstāḫīz itdikden ṣoñra mışrāʿ Yeter **ey** seng-dil *(188:15). [ey,]*
6. **Ey** felek sūr ber-tū meymūn bād *(208:5). [ey,]*
7. Şīve-i ḳahve-fürūşa naẓar it **ey** Vehbī *(223:28). [ey,]*
8. ve ʿazm-i ḫˇāb-gāh-ı istirāḥat eyleyüp mışrā Didiler **ey** şeh-i devrān yine ḫıdmet bāḳī *(230:21). [ey,]*
9. Seniñ yeriñ degil **ey** dil bu kār-ḫāne-i ʿaşḳ *(233:3). [ey,]*
10. ve murādlarınca muḳżiyyü'l-āmāl olup mışrāʿ **Ey** nüh felek zī-ḫūşe-i ṣunʿ-ı tūdāneʿi *(235:7). [ey,]*
11. Sen bir ḳatını bilürsüñ **ey** dil *(257:19). [ey,]*
12. Seniñ yeriñ degil **ey** dil bu kār-ḫāne-i ʿaşḳ *(259:13). [ey,]*
13. Nice gelmem ḳapuña gün gibi **ey** māh-beden *(261:20). [ey,]*
14. Nebāt şīşesine döndi ḫāmem **ey** Vehbī *(280:23). [ey,]*
15. **Ey** kef-i himmeti ebr-i maṭar-ı nīsānī *(290:9). [ey,]*
16. Ḫayr-maḳdem yine **ey** şāh-ı cihān ḫoş geldiñ *(292:6). [ey,]*
17. Söz seniñdir buyur **ey** nādire-dān ḫoş geldiñ *(292:11). [ey,]*
18. Līk sen cümleden **ey** şāh-ı şehān ḫoş geldiñ *(292:13). [ey,]*
19. Sen ṭur **ey** şāh-ı güzīn bir ḳuluñ irsāl itseñ *(292:18). [ey,]*
20. **Ey** veliyyü'n-niʿam-ı ʿālemiyān ḫoş geldiñ *(292:21). [ey,]*
21. Cān-ı ʿālem misiñ **ey** rūḥ-ı revān ḫoş geldiñ *(293:2). [ey,]*
22. **Ey** perī dāʾire-i daʿvete gel luṭf eyle *(296:25). [ey,]*
23. Gördüñ **ey** pīr-i felek çoḳ sūr ile cemʿiyyeti *(323:4). [ey,]*
24. **Ey** māʾide-i raḥmet-i Bārī ki nevālin *(331:21). [ey,]*
25. **Ey** cüvān-ı sīm-keş ṣad-āferīn üstādıña *(334:16). [ey,]*
26. **Ey** şeh-süvār-ı ʿarṣa-i iḳbāl destime *(343:23). [ey,]*
27. **Ey** ṣadr-ı kerem-ver-i yegāne *(352:24). [ey,]*
28. **Ey** dil-i ʿuşşāḳ be-dām-ı tū ṣayd *(359:18). [ey,]*

eyā: *Ey, seslenme ünlemi.*
1. Minnet Allāha zamānıñda **eyā** şāh-ı cihān *(205:8). [eyā,]*
2. Aġır ol eksügüñ olmasun **eyā** nūr-ı baṣar *(281:5). [eyā,]*

eyādī-i iştihāları: *İştah elleri.*

eyādī-i iştihāları keffe-i mīzān gibi der-kār-ı ṣuʿūd u hübūt oldı *(226:26). [eyādī-i iştihāları, -lar, -ı]*

eymen ü eslem: *Güvene alınmış, emniyetli.*

ile mekr-i düşmenden **eymen ü eslem** metīn ü müstaḥkem bir ḳalʿa-i devvār *(289:11). [eymen ü eslem,]*

eyvā: *Ayva, dişilik organı, meme.*

Ammā ki ṣatdıġı yemiş **eyvā** yetişmemiş *(281:19). [eyvā,]*

eyvallāh-gū oldılar: *Eyvallah, tamam oldu, demek.*

gibi ser-fürū-sāz-ı teslīm ve **eyvallāh-gū oldılar** *(246:26). [eyvallāh-gū oldılar, -dı, -lar]*

eyyām: *Günler.*
1. Ve bu **eyyāmda** tedārük-i mehāmm-ı sāʾire-i sūra diḳḳat u ihtimām olunup *(147:21). [eyyāmda, -da]*
2. ol hümā-yı evc-i şān bu gün sāʾir **eyyāmdan** muḳaddemce ārzū-yı āşiyān buyurmuşlar idi *(159:27). [eyyāmdan, -dan]*
3. Kim zamān-ı devleti ẕevḳ u ṣafā **eyyāmıdır** *(185:8). [eyyāmıdır, -ı-dır]*
4. Neʿaceb tīz geçer ẕevḳ u sürūr **eyyāmı** *(201:1). [eyyāmı, -ı]*
5. zebān-ı evtār-ı sāz-ı naġme-kār ile daḫi terḥīb ü tebrīk ḳaṣdına bināʾen bu **eyyāmda** *(206:27). [eyyāmda, -da]*
6. geh bu rūz-ı meserret-bürūzda melāhī vü melāʿib sāʾir **eyyāma** ġālib olmaḳ *(290:25). [eyyāma, -a]*

eyyām: *(Yağmurun yağması) Kötü hava.*

Aḳ deñiz itdi ḳarayı **eyyām** *(324:8). [eyyām,]*

eyyām-ı ʿadālet-i şehriyār-ı enām: *(III. Ahmet) Halkın sultanının adaletli yönetimi döneminde.*

Eyyām-ı ʿadālet-i şehriyār-ı enām ve zamān-ı salṭanat-ı pādişāh-ı İslāmda *(205:4). [eyyām-ı ʿadālet-i şehriyār-ı enām,]*

eyyām-ı bahār-ı iʿtidāl olmaz: *Ilık bahar günlerinin yaşanması.*

bundan dil-güşā-ter **eyyām-ı bahār-ı iʿtidāl olmaz** *(137:5). [eyyām-ı bahār-ı iʿtidāl olmaz, -maz]*

eyyām-ı cemʿiyyet: *Toplanma günleri.*

Çünki bu rūz-ı ḫayr-encāmda żiyāfet merāsimi tamām ve **eyyām-ı cemʿiyyet** *(363:37). [eyyām-ı cemʿiyyet,]*

eyyām-ı güzeşteden: *Geçmiş günler.*

eyyām-ı güzeşteden ziyāde vü ber-ter hezār ṣanʿatlar ile *(316:27). [eyyām-ı güzeşteden, -den]*

eyyām-ı mülūk-ı sālifede: *Eski hükümdarların zamanı.*

vāye-mend-i ġunm-i vāfir olup **eyyām-ı mülūk-ı sālifede** vuḳūʿı *(348:29). [eyyām-ı mülūk-ı sālifede, -de]*

eyyām-ı sābıḳada: *Önceki günler, geçmiş vakit.*

vābeste-i teşrīf-i şehriyār-ı İskender-serīr eyleyüp **eyyām-ı sābıḳada** icrā itdikleri bāzīçelerin *(208:14). [eyyām-ı sābıḳada, -da]*

eyyām-ı sābıḳada: *Önceki gün.*

ʿarż-ı hüner-verī eyleyüp **eyyām-ı sābıḳada** icrā itdikleri *(246:3). [eyyām-ı sābıḳada, -da]*

eyyām-ı sābıḳada: *Geçen günler.*

rehber-i meḥāfil-i ẕevḳ olup **eyyām-ı sābıḳada** meşhūd u manẓūr olan melʿābelerden *(311:27). [eyyām-ı sābıḳada, -da]*

eyyām-ı sābıḳada olan: *Düğünün ikinci günü gerçekleşen olaylar.*

imāle-i ebrū-yı raġbet ṣudūr itmegin **eyyām-ı sābıḳada olan** şenlikleri *(199:19). [eyyām-ı sābıḳada olan, -an]*

eyyām-ı sāʾirede: *Diğer günler, önceki günler.*
1. ṣoñra şiddet-i bārān u emtār **eyyām-ı sāʾirede** ḫayret-efzā-yı nuẓẓār olan *(343:5). [eyyām-ı sāʾirede, -de]*
2. ve dīrīne ḫıdmet-güẕār-ı āzmūde-ṣadāḳati Dobravenedik balyosı **eyyām-ı sāʾirede** *(350:19). [eyyām-ı sāʾirede, -de]*
3. hevāya gidecek hevāyī fişekler sāʾir dürlü dürlü şenlikler **eyyām-ı sāʾirede** olanlarıñ żıʿfı olup lākin tafṣīli *(360:11). [eyyām-ı sāʾirede, -de]*

eyyām-ı sāʾireden: *Diğer günler.*

eyyām-ı sāʾireden ziyāde iẓhār-ı esbāb-ı meserret olındıġı mücerred aġa-i müşārün-ileyh *(339:33). [eyyām-ı sāʾireden, -den]*

eyyām-ı sālifede: *Önceki günlerde olduğu gibi.*

Eşnā-yı ṭaʿāmda zūr-bāzān-ı Mışriyye **eyyām-ı sālifede** icrā itdigi ṣanāyiʿ-i ḫārıḳü'l-ʿādeti *(347:29). [eyyām-ı sālifede, -de]*

eyyām-ı sālifeden: *Önceki günler.*

eyyām-ı sālifeden efzūn dāʾire-i taḳrīrden bīrūn ʿarż-ı hüner ile şöyle sebeb-i şeṭāret *(339:26). [eyyām-ı sālifeden, -den]*

eyyām-ı şerīfi: *Şerefli günler, hükümdarlık süresi.*

Eyyām-ı şerīfi dem-i āsāyiş-i cāndır *(333:14). [eyyām-ı şerīfi, -i]*

eyyām-ı sūr-ı meymenet-mevfūruñ: *Uğur dolu düğün günü.*

Māh-ı mezbūruñ yigirmi ṭoḳuzıncı ve **eyyām-ı sūr-ı meymenet-mevfūruñ** *(357:22). [eyyām-ı sūr-ı meymenet-mevfūruñ, -uñ]*

eyyām-ı sūr-ı pür-sürūruñ: *Sevinç dolu düğün günleri.*

Maḥall-i Taṣvīr **Eyyām-ı Sūr-ı Pür-sürūruñ** İkinci Ḫamis Güni Berren *(173:30). [eyyām-ı sūr-ı pür-sürūruñ, -uñ]*

eyyām-ı sūr-ı sürūruñ: *Sevinçli düğün günleri.*

Eyyām-ı Sūr-ı Sürūruñ Beşinci Aḥad Gicesi Āyīneli Ḳavaḳda *(216:32). [eyyām-ı sūr-ı sürūruñ, -uñ]*

eyyām-ı sūruñ: *Düğün günleri.*

Eyyām-ı sūruñ beşinci aḥad güni ʿale’s-seḥer ki İskender-i cihān-seyr-i āfitāb-ı raḫşān *(221:16). [eyyām-ı sūruñ, -uñ]*

eyyām: *Bu zamandan beri (çağ).*

Kim gördi zamānı gibi **eyyām** *(127:3). [eyyām,]*

eyyedallāhu ilā yevmi’l-ḳıyām: *Allah ona yardımcı olanları kıyamete kadar güçlendirsin.*

kerāmetlü efendimiz pādişāh-ı İslām **eyyedallāhu ilā yevmi’l-ḳıyām** ḥażretleriniñ *(140:5). [eyyedallāhu ilā yevmi’l-ḳıyām,]*

eyyedallāhu ve kavvā: *Allah durumunu güçlendirsin ve gücüne güç katsın.*

şehriyār-ı ḳalʿa-güşā **eyyedallāhu ve ḳavvā** ḥażretleriniñ pīş-i cāy-gāh-ı temāşālarına *(304:22). [eyyedallāhu ve ḳavvā,]*

eyyedallāhü’ş-şekūr: *Çok şükreden Allah (ona) kuvvet versin.*

Eyyedallāhü’ş-Şekūr *(214:30). [eyyedallāhü’ş-şekūr,]*

eyyedallūhü ve ebḳāh: *Allah onu güçlendirsin ve başımızdan eksik etmesin.*

ve tāc-dār-ı āsumān-taḫt-gāh **eyyedallūhü ve ebḳāh** ḥażretleri beyt *(357:33). [eyyedallūhü ve ebḳāh,]*

eyyedehullāhu’l-meliki’l-ʿazīzi’l-ʿallām maʿa evlādihi’l-kirām ve aʿḳābihi’l-fiḫām fī sereri’ş-şevketi ve’l-iḥtişām ve enāmi’l-enāmi fī ẓılli maʿdeletihī ke’l-ḥüsāmı fi’n-niyām: *Melik, Aziz ve Allam ola Allah; onu, değerli çocukları ve üstün nitelikli torunlarıyla birlikte yücelik ve ululuk tahtında güçlendirsin ve halkı kın içindeki kılıç gibi adaletinin gölgesinde huzur ve güven içinde uyusun.*

eyyedehullāhu’l-meliki’l-ʿazīzi’l-ʿallām maʿa evlādihi’l-kirām ve aʿḳābihi’l-fiḫām fī sereri’ş-şevketi ve’l-iḥtişām ve enāmi’l-enāmi fī ẓılli maʿdeletihī ke’l-ḥüsāmı fi’n-niyām *(291, 29). [eyyedehullāhu’l-meliki’l-ʿazīzi’l-ʿallām maʿa evlādihi’l-kirām ve aʿḳābihi’l-fiḫām fī sereri’ş-şevketi ve’l-iḥtişām ve enāmi’l-enāmi fī ẓılli maʿdeletihī ke’l-ḥüsāmı fi’n-niyām,]*

eyyūb: *Eyüpsultan ya da eski adıyla Eyüp, İstanbul ilinin Avrupa yakasında yer alan bir ilçesi.*
1. Bu rūz-ı ḫāṭır-güşā-yı dil-fürūzda İstanbul ve Üsküdar ve **Eyyūb** ve Ġalaṭa *(214:31). [eyyūb,]*
2. istināre vü iltimāʾı tersāne ve **Eyyūb** ve Ḫaṣköy ve İstanbul ve *(253:19). [eyyūb,]*
3. Ġalaṭa ve **Eyyūb** ve Ḳāsım Paşada ve sāʾir ḥavālī vü eṭrāf u aḥşāda mevcūd *(342:7). [eyyūb,]*
4. sükkānı ve ḥavālīsinde vāḳiʿ **Eyyūb** ve Ġalaṭa ve Ḳāsım Paşa *(348:15). [eyyūb,]*

Eyyūb şeyhi ʿAlī Efendi: *Eyüp Camii'nde cuma namazından sonra verilen vaazları yapan, Şeyh Ali.*

Yeñibāġçeli Çelebi ʿAdlī Meḥmed Efendi-zāde ʿAbdu’r-Raḥmān Efendi ve **Eyyūb şeyḫi ʿAlī Efendi** *(210:34). [Eyyūb şeyḫi ʿAlī Efendi,]*

eyyūb-ı enṣārī: *Eyüp Camii'nde cuma namazından sonra verilen vaazları yapan, Ali Efendi.*

ve Şehzāde ve Sulṭān Selīm ve **Eyyūb-ı Enṣārī** ve Yeñi Cāmiʿ şeyḫi *(215:17). [eyyūb-ı enṣārī,]*

ezān: *Müslümanları namaz ibadetine çağırmak amacıyla günün belirli saatlerinde belirli ifadelerle okunan davet.*

Beş vaḳtdeki **ezān** iḳāmet *(125:19). [ezān,]*

ezān oḳuyup: *Namaz vakitlerinin geldiğini bildirmek için okunan sözler.*

ʿaskerlerin der-zencīr ve ḳullesinde **ezān oḳuyup** ichār-ı āvāz-ı tekbīr ve *(267:34). [ezān oḳuyup, -y, -up]*

ezān-ı ʿaṣr: *İkindi ezanı.*

ṭulūʿ-ı ḫurşīd-i vücūd-ı şehriyār-ı heft-kişver ve bir defʿa daḫi **ezān-ı ʿaṣr** güş-güzār olduḳda *(151:2). [ezān-ı ʿaṣr,]*

ezān-ı ẓuhr: *Öğle ezanı.*

Ezān-ı ẓuhr zamānında oldı bā-fermān *(349:13). [ezān-ı ẓuhr,]*

ez-cümle: *Kısaca, özet olarak, özetle.*
1. nice dilleri kām-yāb eyledi **Ez-cümle** ʿAlī Paşa-ı müşārün-ileyhiñ metāʿib-i seferiyyeden *(211:11). [ez-cümle,]*
2. bāʿiṣ-i ḫayret olacaḳ melāʿib ve ʿacāʾib-i meserret-menāḳıb irāʾet eyleyüp **ez-cümle** *(314:6). [ez-cümle,]*
3. şīve-i mihmān-nüvāzī ẓuhūr idüp **ez-cümle** taḫṣīṣen baʿde't-taʿmīm ṭāʾife-i nisvāna *(349:24). [ez-cümle,]*

ez-cümle: *Bu arada.*

Ez-cümle gāh bir meṣʿaliñ nevk-i āhenīnin miyān-ı ebruvānına vażʿ idüp *(158:4). [ez-cümle,]*

ez-cümle: *Özellikle.*

Ve daḫi ḫālet-fezā nice bāzīçeler icrā idüp **ez-cümle** biri birine muḫāẕī iki *(176:14). [ez-cümle,]*

ez-cümle: *Özellikle.*

ile mürūr eyleyüp **ez-cümle** içinde bir ṣūret-i dīv-i mühīb ve bir *(220:25). [ez-cümle,]*

ez-cümle: *Örnek olarak.*
1. **Ez-cümle** kendü cilve vü raḳṣ ile şitābān-ı çār-cihet-i meydān iken *(222:26). [ez-cümle,]*
2. **Ez-cümle** içlerinden biri üç şemşīr-i cilā-dādeyi yalmanı yuḳarı zemīne *(303:12). [ez-cümle,]*

ez-der ü dīvār: *Kapıdan veya bacadan.*

ḫalāvet-baḫş-ı fırīb olduḳları eṣnāda mışrāʿ Belā-yı der-mendān **ez-der ü dīvār** mī-āyed *(224:22). [ez-der ü dīvār,]*

ezhār u eṣmār: *Çiçekler ve meyveler.*

şükūfehā-yı pür-berg ü bār ve **ezhār u eṣmār** ve dıraḫtān u eşcār var ise cümlesi *(367:33). [ezhār u eṣmār,]*

ezhār-ı bahāra: *Bahar çiçekleri.*

muʿabbā **ezhār-ı bahāra** revnaḳ-şiken envāʿ-ı şükūfe-i nāriyye ile müzeyyen *(269:30). [ezhār-ı bahāra, -a]*

ezhār-ı leṭāfet-meşḥūn: *Güzel kokulu çiçekler.*

dört ṭabla eşmār-ı günā-gün ve **ezhār-ı leṭāfet-meşḥūn** dizilmiş *(219:9). [ezhār-ı leṭāfet-meşḥūn,]*

ezhār-ı rengā-reng-i şuʿādan: *Rengarenk ışın çiçekleri.*

ezhār-ı rengā-reng-i şuʿādan bir gülşen-i āteş-bahār ṣūretinde *(227:18). [ezhār-ı rengā-reng-i şuʿādan, -dan]*

ezil: *Parçalanmak.*

ṣābun gibi **ezildikde** anıñ daḫi çeşm-i mesti hüreyre-i bādām gibi *(281:3). [ezildikde, -dik, -de]*

ez-ʿizār-ı ḫod: *Kendi yüzünden.*

Ber-efgen **ez-ʿizār-ı ḫod** niḳāb āheste āheste *(238:27). [ez-ʿizār-ı ḫod,]*

ezmīne-i selāṭīn-i māżiyede: *Geçmiş sultanların zamanları.*

Ezmīne-i selāṭīn-i māżiyede vāḳiʿ olan sūr-ı hümāyūnlarda *(168:13). [ezmīne-i selāṭīn-i māżiyede, -de]*

ezmine-i selāṭīn-i sālifeniñ birinde: *Eski sultanların hüküm sürdüğü bir zaman dilimi.*

ezmine-i selāṭīn-i sālifeniñ birinde ʿadīli mesbūḳ ve miṣli manẓūr olmayan nice *(349:23). [ezmine-i selāṭīn-i sālifeniñ birinde, -n, -de]*

ez-sebze: *Yeşillikten.*

Şod ferş-i dībā **ez-sebze** ṣaḥrā *(143:18). [ez-sebze,]*

ez-siyāhī: *(Kürk için) Siyah renkten.*

Bālā-ter **ez-siyāhī** reng-i dīger nebāşed *(163:24). [ez-siyāhī,]*

faġfūrī gülāb-dān u buḫūr-dān: *Üzerinde çini işlemeleri bulunan gülüftan ve tütsülük.*

çalaraḳ güẓār ve bir **faġfūrī gülāb-dān u buḫūr-dān** ve iki sīm maşraba *(336:4). [faġfūrī gülāb-dān u buḫūr-dān,]*

faġfūrī ṭabaḳ: *Çin işi, çinili tabak.*

üzere on ʿaded vasaṭiyyü'l-ḳıṭʿa **faġfūrī ṭabaḳ** daḫi dest-i çīnī-keşān-ı maṭbaḫ-ı ḫāḳāniyye *(189:29). [faġfūrī ṭabaḳ,]*

fahriyye: *Dîvan edebiyâtı şâirlerinin kasîdelerinde kendilerini övdükleri bölüm veya bu maksatla yazdıkları manzûme.*

Faḫriyyeye de başlar iseñ ẕeyl-i süḫanda *(332:21). [faḫriyyeye, -y, -e]*

fāʾik: *Daha üstün, tercih edilecek üstünlükte, müreccah.*
1. **fāʾiḳ** ve pederime mütefevvıḳ eyledi deyu beyt *(182:30). [fāʾiḳ,]*
2. ṭarafından bā-ḫaṭṭ-ı Yāḳūt bir Muṣḥaf-ı Şerīf ve cümleye **fāʾiḳ** bir *(192:16). [fāʾiḳ,]*
3. per-güşā-yı küngüre-i iştihār olan aġa ki fişeng-endāzlıḳda şihāb-ı āsumānīye **fāʾiḳ** ve āteş-bāzlıḳda *(197:24). [fāʾiḳ,]*
4. göre bunlarıñ ḥāli çeşm-i ḥayret ile baḳmaġa lāyık cümleye **fāʾiḳ** *(205:23). [fāʾiḳ,]*
5. üzere cālis ve efāḫım-ı ʿulemā-yı ʿiẓāmdan cümleye **fāʾiḳ** ṣadr-ı rūm-ı sābıḳ *(231:3). [fāʾiḳ,]*
6. ne ḳalem kārı olup zīver yüzinden cümleye **fāʾiḳ** ve şenlik cihetinden sāʾir *(283:4). [fāʾiḳ,]*
7. meşhūd olan ṣanāyiʿ-i nā-dīdeye **fāʾiḳ** ve her *(356:19). [fāʾiḳ ,]*

fāʾik-i memdūḥ: *Övünülecek vasıflara sahip kişinin üstünlüğü.*

ʿÖẕrüm şu ḳadar k'olmayıcaḳ **fāʾiḳ-i memdūḥ** *(332:13). [fāʾiḳ-i memdūḥ,]*

fāʾiz: *İsteğine kavuşma.*

inʿām u iḥsān-ı bī-şümāra **fāʾiz** ve dest-māye-i iftiḫāra ḥāʾiz oldılar ve *(300:14). [fāʾiz,]*

Fāʾiz Es-Seyyid ʿAbdu'r-Raḥīm Efendi: *Daha önceden Galata kadılığı yapmış Abdurrahman Efendi.*

Müsevvid Aḥmed Efendi ve **Fāʾiz Es-Seyyid ʿAbdu'r-Raḥīm Efendi** *(178:28). [Fāʾiz Es-Seyyid ʿAbdu'r-Raḥīm Efendi,]*

fāʾiz olmadığı: *Muradına ulaşmak, istediğini elde etmek.*

edāmmallāhu naẓarahu ʿaleyh ḥażretlerini bir vezīr **fāʾiz olmadığı** saʿādeti *(146:3). [fāʾiz olmadığı, -ma, -dığ, -ı]*

fāʾiz-i müfāharet ü mübāhāt olup: *Övünç ve kıvançla göğsü kabarmak.*

fāʾiz-i müfāḫaret ü mübāhāt olup mesrūr u memnūn oldılar *(341:12). [fāʾiz-i müfāḫaret ü mübāhāt olup, -up]*

fāʾiz-i şeref-i ḥaseb ü neseb: *(Seyyid Abdullah efendi) Soydan ve sonradan kazanılmış şerefle başarı elde eden, istediğini alan.*

ḫāʾiz-i ʿizz-i mevrūṯ u mükteseb **fāʾiz-i şeref-i ḥaseb ü neseb** ʿāfīfü'ẕ-ẕāt *(171:24). [fāʾiz-i şeref-i ḥaseb ü neseb,]*

faḳat: *Ama, ancak.*
1. miyāncu çubuḳlamadan yigirmi bir kīse ġuruşa iştirā ḳılınmış **faḳaṭ** zaġara vü girībānı *(163:13). [faḳaṭ,]*
2. hediyyelerin ancaḳ kālā-yı icābet-tamġa-i duʿāya taḫṣīṣ ve **faḳaṭ** ṣadreyn maʿzūlleri *(192:35). [faḳaṭ,]*
3. Endūh ile **faḳaṭ** güleşir ḳara pehlevān *(224:10). [faḳaṭ,]*
4. **faḳaṭ** ketb-i īrād u maṣrafa meʾmūr kātib-i sūr-nāme olan şaḫṣ-ı vaḳūra *(363:26). [faḳaṭ,]*

faḳīr: *(Dümenci) Zavallı, çaresiz.*

Fonda bilsün deñize kendüyi dümenci **faḳīr** *(187:4). [faḳīr,]*

faḳīr: *(Şairin kendisi) Yoksul, fakir.*
1. bu **fāḳiriñ** bā-fermān sūr-ı hümāyūn vaṣfını mutażammın inşād eyledigi şarḳıyı *(245:11). [fāḳiriñ, -iñ]*
2. ve meḫter-ḫāne-i āṣafī bu **faḳīriñ** bā-fermān-ı ʿālī sūr-ı hümāyūn içün inşād itdigi *(289:30). [faḳīriñ, -iñ]*

faḳīr ü bī-vücūd: *Fakir ve varlıksız.*

Maʿn u Ḥāteme tanẓīr eylediklerinde bu **faḳīr ü bī-vücūd** *(328:6). [faḳīr ü bī-vücūd,]*

faḳīr-i hīç-sermāye-i kem-vāye: *(Şairin kendisi) Nasibi kıt, sermayesi olmayan yoksul.*

cevāʾiz ü merātib iʿṭā ḥattā bu **faḳīr-i hīç-sermāye-i kem-vāye** daḫi *(308:9). [faḳīr-i hīç-sermāye-i kem-vāye,]*

fāḳıʿü'l-levn: *(Öküz için) Koyu sarı renk.*

iki ʿaded **fāḳıʿü'l-levn** ve ḍaḥmü'l-cesed baḳara-i muṭallā-şāḫ-ı zerd-fāma sāʾiḳ ü ḳāʾid olup *(234:13). [fāḳıʿü'l-levn,]*

falakacı: *Osmanlı döneminde, kola çıkan sadrazamın, İstanbul kadısının, yeniçeri ağasının ya da sekbanbaşının yanında bulunan ve suçlu görülenleri falakaya çeken görevli.*

ve ḳapu ketḫudālarına ve **falaḳacılara** ve bostānī ḫāṣekīlerine ve nevbetde olan *(327:23). [falaḳacılara, -lar, -a]*

fānūs-ı çerāġ-ı ḥüsn ü ān eyleyen: *Güzellik ve hoşluk kandilinin fanusu.*

iẓhār eylediler ve ṣandūḳa-i taḫt-ı revānı **fānūs-ı çerāġ-ı ḥüsn ü ān eyleyen** *(239:18). [fānūs-ı çerāġ-ı ḥüsn ü ān eyleyen, -y, -en]*

fānūs-ı devvār: *Döner fanus.*

ile muʿabbā bārūt-ı mürebbādan maṣnūʿ fişekler ile birer **fānūs-ı devvār** *(219:1). [fānūs-ı devvār,]*

fānūs-ı ḫayāl: *Hayal feneri, eski bir aydınlatma aracı. Üzerine çeşitli şekiller ve resimler yapıldığı için ışığın yansımasıyla bu şekillerin büyüyerek etrafta oluşturduğu gölge ve renk hareketliliği izleyenlerin hayaller kurmasına vesile olurmuş.*
1. nihāde iken ʿamel-i yesīr ile ḳullelerin **fānūs-ı ḫayāl** miṣāli serīʿan *(187:22). [fānūs-ı ḫayāl,]*
2. birḳaç yüz ḳandīlden **fānūs-ı ḫayāl** gibi bir künbed-i devvār bedīdār *(252:23). [fānūs-ı ḫayāl,]*
3. ḳalʿa-i maṣnūʿanıñ ḳulle-i maṭbūʿası **fānūs-ı ḫayāl** gibi bir sāʿat miḳdārı dāʾir ve *(267:31). [fānūs-ı ḫayāl,]*
4. fānūs-ı ḫayāl gibi fır fır devrān ve ḫaṣv-ı libāsları olan fişeklere āteş virildikçe *(312:27). [fānūs-ı ḫayāl,]*

fānūs-ı mīnā-kārīlerde: *Mine işlemeli fanuslar.*

peydā gāh **fānūs-ı mīnā-kārīlerde** naḳş-ı būḳālemūn eşiʿa-i gūnā-gūn hüveydā *(356:9). [fānūs-ı mīnā-kārīlerde, -ler, -de]*

fānūs-ı şuʿle-dār-ı devvār: *Döner, alevli fanus.*

ve neft ile müʿabbe içinde müheyyā olan beş ʿaded **fānūs-ı şuʿle-dār-ı devvār** ile *(202:31). [fānūs-ı şuʿle-dār-ı devvār,]*

fārisü'l-ḫayl-i meydān-ı iftihār: *Övünç meydanının binicisi.*

fārisü'l-ḫayl-i meydān-ı iftiḫār ve ḫākden refʿ idüp bülend-ḳadr ü iʿtibār ideydim *(261:9). [fārisü'l-ḫayl-i meydān-ı iftiḫār,]*

fārisü'l-ḫayl-i miżmār-ı ḥilm ü ʿafāf olan: *Yavaşlık ve temizlik meydanında at koşturmak.*

fārisü'l-ḫayl-i miżmār-ı ḥilm ü ʿafāf olan Çivi-zāde Meḥemmed ʿAṭāʾullāh Efendi *(191 :6). [fārisü'l-ḫayl-i miżmār-ı ḥilm ü ʿafāf olan, -an]*

farīżā oldı: *Yerine getirilmesi gereken bir görevi yerine getirmek.*

Dünyāya **farīżā oldı** billāh *(134:18). [farīżā oldı, -dı]*

farḳ: *İki veya daha çok şey arasındaki ayrılık.*

Ne **farḳı** var bu ḳaṣrıñ aylı günli ḳubbe sāʿatle *(181:12). [farḳı, -ı]*

farḳ-ı Ferḳadān: *Ferkadan gibi seçkin özelliklere sahip.*

aṭlas-pāre-i mihr-i tāb-dāra hem-seng idi **Farḳ-ı Ferḳadān** hem-serlerine zīver-i efser olan *(369:21). [farḳ-ı Ferḳadān,]*

farḳ-ı Ferḳadān-fersāsında: *Ferkadan'ı aşındıran ayırıcı özellik, uzun boy.*

ʿArabı başı üzerine alup gergeden ḳuvvetin iẓhār ve **farḳ-ı Ferḳadān-fersāsında** *(158:8). [farḳ-ı Ferḳadān-fersāsında,]*

farḳ-ı Hüsrev-i Şebdīz-süvār-ı māha: *Şebdiz'e binmiş hükümdara benzeyen ayın tepesi.*

heyʾet-i maḫrūṭī-i şuʿāı **farḳ-ı Ḫüsrev-i Şebdīz-süvār-ı māha** itḥāf-ı ser-ġūş eyledi *(229:18). [farḳ-ı Ḫüsrev-i Şebdīz-süvār-ı māha, -a]*

farḳ-ı istiʿdādına: *Tepe.*

bālā-yı istīhāline ḫaṣīrden cāme ve **farḳ-ı istiʿdādına** rīsmāndan bāfte *(236:17). [farḳ-ı istiʿdādına, -ı, -n, -a]*

farkı olmadıġı: *Birbirine benzetmek.*

farḳı olmadıġı ḳaṭʿiyyü'ẓ-ẓuhūr olup leyālī-i sābıḳada meşhūd-ı dīde-i ʿibret-bīn olan *(309:19). [farḳı olmadıġı, -ma, -dıġ, -ı]*

farṭ-ı şafādan: *Eğlencenin aşırısı.*

farṭ-ı şafādan mütevessid-i müttekā-yı iḳbāl olan *(309:35). [farṭ-ı şafādan, -dan]*

farṭ-ı sürūr u neşāṭdan: *Aşırı sevinç ve mutluluk.*

ḫamāʾil ḳılınup **farṭ-ı sürūr u neşāṭdan** *(368:9). [farṭ-ı sürūr u neşāṭdan, -dan]*

farż oldı: *Zorunluluk olmak.*

Duʿā-yı devleti **farż oldı** ins ü cān üzre *(349:8). [farż oldı, -dı]*

farżā: *Farzedelim ki, tutalım ki, diyelim ki, söz gelişi, bilfarz.*

Ancaḳ olur olur ise **farżā** *(160:16). [farżā,]*

faşıl: *Müzikli eğlence.*
1. nev-īcād oyunlara āheng idüp lākin **faşılları** encāmın bulmadın ve henüz aḳçe divşürecek *(198:12). [faşılları,]*
2. terānesince bir iki sāʿat mütemādī vü müteʿaddid **faşıllar** ile bādī-i germiyyet-i şādī olup *(206:25). [faşıllar, -lar]*
3. uṣūl-i fırengçīn ile maḳām-ı rehāvīde nice **faşıllara** āġāz ve naġamāt-ı āteşīn-i riḳḳat-engīzleri *(339:21). [faşıllara, -lar, -a]*

fāsıla: *1)Ara, aralık 2) Tane, tespihte belli sayıda ve yapıda inci ve taş taneden sonra konulan, ayırıcı parça.*

ḫayme bir perde-i ḫayāl-bāza döndi Silsile-i maṭar-ı vābile bir iki sāʿat **fāşıla** *(326:21). [fāşıla,]*

faşl: *Müzik.*

şuʿle-i cevvāleye döndürdi
Bunlar ṭayy-ı ālāt-ı bāzī itdiklerinden ṣoñra çengīler **faşla** ser-āġāz eyledikleri *(176:28). [faşla, -a]*

faşl: *Bir defada çalınan şarkı.*

maḳām-ı çār-gāhda **faşla** ser-aġaz eylemiş yaʿnī sāʿat henüz dörde gelmiş *(291.17). [faşla, -a]*

faşl faşl: *Parça parça.*

tertīb ve **faşl faşl** naġamāt-ı sāmiʿa-nüvāz ile birbirine hem-dem ü hem-sāz olaraḳ *(308.27). [faşl faşl,]*

faşl idüp: *Fasıl geçmek, eğlence.*

birer **faşl idüp** baʿdehū ʿaraba oynayan birbirine mülāṣıḳ u muttaṣıl ipleriñ biriniñ *(258:10). [faşl idüp, -üp]*

faşl-ı ḫarīf ü mevsim-i laṭīfinde: *Sonbahar mevsimi ve güzel zaman.*

bi-tevfīḳillāhi'l-meliki'l-laṭīf işbu sāl-i meymenet-redīf **faşl-ı ḫarīf ü mevsim-i laṭīfinde** *(140:19). [faşl-ı ḫarīf ü mevsim-i laṭīfinde, -i, -n, -de]*

faşş: *Yüzük taşı.*
1. gūyā **faşşı** ḳonmamış nigīn-dāna dönmüş idi *(174:10). [faşşı, -ı]*
2. üzere meşābe-i ḫāne-i nigīn bir dükkān-ı dil-pesend-i güzīn īcād u inşā ve **faşşı** ḳonmamış *(298:7). [faşşı, -ı]*

faṣṣ-ı cihān-bahā-yı nigīn-dān-ı iḳbāl ü saʿādet: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Şans ve mutluluk yüzüğüne cihan değerindeki taşın oturması.*

faṣṣ-ı cihān-bahā-yı nigīn-dān-ı iḳbāl ü saʿādet yaʿnī ḥażret-i sāmī-rütbet-i ṣāḥib-i devlet *(308.5). [faṣṣ-ı cihān-bahā-yı nigīn-dān-ı iḳbāl ü saʿādet,]*

faṣṣ-ı elmās-ı nigīn-dān: *Yüzük yuvasına yerleştirilmiş elmas.*

īcād-ı dükkān ve içinde **faṣṣ-ı elmās-ı nigīn-dān** gibi bir dilber-i pākīze-gevheri *(284.25). [faṣṣ-ı elmās-ı nigīn-dān,]*

faṣṣ-ı hātem-i zīn olup: *Yüzük taşının eyere oturması.*

beyāż üst kürki ile dīvān bisāṭlı semend-i müşgīn-bāl-i ʿizz ü iḳbāle **faṣṣ-ı ḫātem-i zīn olup** *(155:12). [faṣṣ-ı ḫātem-i zīn olup, -up]*

faṣṣ-ı nigīn: *Yüzük kaşı.*

Ḳurılup **faṣṣ-ı nigīn** gibi bisāṭ-ı ʿişret *(290:21). [faṣṣ-ı nigīn,]*

faṣṣ-ı nigīn-dān-ı istiḳlāl oldılar: *Yüzük taşına oturtulan tek taş gibi olmak.*

ve **faṣṣ-ı nigīn-dān-ı istiḳlāl oldılar** *(159:4). [faṣṣ-ı nigīn-dān-ı istiḳlāl oldılar, -dı, -lar]*

faṣṣ-ı nigīn-dān-ı şeh-nişīn: *Yüzüğün ortasında bulunan değerli taş.*

faṣṣ-ı nigīn-dān-ı şeh-nişīn ve eṭrāfında şeh-zādegān-ı ʿālī-ḥażret *(143:12). [faṣṣ-ı nigīn-dān-ı şeh-nişīn,]*

faṣṣ-ı nigīn-dān-ı ṣuffe-i ṣafā: *Eğlence sofrasına yüzük kaşı gibi oturmuş.*

saʿādetlü nişāncı paşa ḥażretleri ile ḳapūdānā-yı hümāyūnda **faṣṣ-ı nigīn-dān-ı ṣuffe-i ṣafā** *(256:24). [faṣṣ-ı nigīn-dān-ı ṣuffe-i ṣafā,]*

faṣṣ-ı nigīn-i mesned-i temkīn: *Ağırbaşlılık yuvasına yerleşmiş yüzük.*

mıṣrāʿ-ı tażmīn gibi **faṣṣ-ı nigīn-i mesned-i temkīn** ṣadrü'ṣ-ṣudūr-ı mekārim-āyīn *(358.9). [faṣṣ-ı nigīn-i mesned-i temkīn,]*

faʿtebirū yā ūli'l-ebṣār: *Haşr Suresi 2. ayet. "Ey akıl sahipleri ibret alın.".*
1. **Faʿtebirū yā ūli'l-ebṣār** Li- müʾellifihi *(146:9). [faʿtebirū yā ūli'l-ebṣār,]*
2. ḫıdmet ve iḫlāṣ ile iẓhār-ı ʿubūdiyyet oldığı bedīdārdır **Faʿtebirū yā ʿuli'l-ebṣār** *(169.2). [faʿtebirū yā ʿuli'l-ebṣār,]*

fātiḥa-ḫʷān-ı duʿā vü senā olmaları: *Dua ve övgü Fatiha'sını okumak, göreceği işi dualarla bitirmek.*

ḳarār-dāde-i ārā-yı cumhūr olup **fātiḥa-ḫʷān-ı duʿā vü şenā olmaları** ile herkes *(149.13). [fātiḥa-ḫʷān-ı duʿā vü şenā olmaları, -ma, -lar, -ı]*

fātiḥa-i ders-i muḫtaṣarī: *Kısa derse giriş.*

Bu vech ile beyān-ı maʿnā-yı laṭīf encāma ve **fātiḥa-i ders-i muḫtaṣarī** *(180:18). [fātiḥa-i ders-i muḫtaṣarī,]*

fayṣal-ı daʿvā-yı ġalebe-i aḥad-i ferīḳayn: *İki taraftan birinin üstünlük meselesinin sonuçlandırılması.*

tefrīḳ ve biri biri ile çöp ḳırışmadın **fayṣal-ı daʿvā-yı ġalebe-i aḥad-i ferīḳayn** *(182:9). [fayṣal-ı daʿvā-yı ġalebe-i aḥad-i ferīḳayn,]*

fāzen mine'l- ġumeri ḳıṣṭān evfā ve dāmen fī erāʾiki's-saʿādeti biʿẕ-ẕevḳi ve'ṣ-ṣafā: *Allah her ikisini de aşırılıktan uzak tutsun, ölçülü ve adaletli davranışa yaklaştırsın ve mutluluk tahtlarından rahatlık içinde yaşatsın.*

Fāzen mine'l- ġumeri ḳıṣṭān evfā ve dāmen fī erāʾiki's-saʿādeti biʿẕ-ẕevḳi ve'ṣ-ṣafā *(370:3). [fāzen mine'l-ġumeri ḳıṣṭān evfā ve dāmen fī erāʾiki's-saʿādeti biʿẕ-ẕevḳi ve'ṣ-ṣafā,]*

fāżıl u kāmil: *(Mirzazade Şeyh Mehemmed Efendi) Değerli ve olgun.*

Ebu'l-ḫayr Aḥmed Efendi veʿālim üʿāmil **fāżıl u kāmil** ḥālā şeref-baḫş-ı ṣadr-ı Rūm *(177:13). [fāżıl u kāmil,]*

faẕīletlü: *Osmanlı İmparatorluğu'nda, ilmiye sınıfına mensup olanlardan, İstanbul ve Haremeyn unvanını alan kimselere verilen lakap.*
1. şerīfü's-simāṭ **faẕīletlü** Paşmaḳçı-zāde Es-Seyyid ʿAbdullāḥ Efendi ḫażretlerinden *(171:25). [faẕīletlü,]*
2. ṣudūr-ı mevālīniñ ercemendi yaʿnī Dāmād-zāde ḥafīdü'l-ʿallāme **faẕīletlü** *(177:12). [faẕīletlü,]*
3. Mīrzā-zāde **faẕiletlü** Şeyḫ Meḥemmed Efendi ʿimāme-i silk-i aṣḥāb-ı ʿimāme *(177:14). [faẕiletlü,]*
4. şeref-efrāz-ı ṣadāret-i Rūm maʿdenü'l-efāżıl ve'l-ʿulūm ʿUṣṣākī-zāde **faẕīletlü** *(177:16). [faẕīletlü,]*
5. reʾīs-i eṭibbā-yı şehriyārī ve manẓūr-ı ʿayn-ı ʿināyet-i cihān-dārī **faẕīletlü** ʿÖmer Efendi *(177:18). [faẕīletlü,]*
6. Paşmaḳçı-zāde **fazīletlü** Es-Seyyid ʿAbdullāh Efendi ve ṣadāret-i Anaṭolıdan *(177:20). [fazīletlü,]*
7. Kevākibī-zāde **faẕīletlü** Veliyyü'd-dīn Efendi ve İstanbuldan *(177:23). [faẕīletlü,]*
8. **faẕiletlü** Es-Seyyid Meḥemmed Zeynü'l-ʿĀbidīn Efendi ve yine Anaṭolı *(177:27). [faẕīletlü,]*
9. ve mesned-ārā-yı faẕl u efḍāl Yaḥyā Efendi-zāde **faẕiletlü** *(177:32). [faẕīletlü,]*
10. ve sābıḳan imām-ı sulṭānī El-ḥācc Muṣṭafā Efendi ve Yaḥyā-zāde **faẕiletlü** Aḥmed Efendi *(177:34). [faẕīletlü,]*
11. ve **faẕiletlü** Ṣunʿullāh Efendi ve İstanbul pāyesiyle zīver-i müttekā-yı ser-bülendi *(177:35). [faẕīletlü,]*
12. kerāmetlü **faẕīletlü** Mīrzā Muṣṭafā Efendi ḫażretleriniñ ṣuʿbe-i devḥa-i vücūd-ı mesʿūdı *(177:37). [faẕīletlü,]*
13. **faẕiletlü** ʿAbdullāh Efendi ḫażretleri daḫi kendü aḥzāb-ı fażāʾil-nişāb-ı maʿālī-iktisāblarına *(188:28). [faẕīletlü,]*
14. ʿaḳabinde şeyḫü'l-islām-ı esbaḳ **faẕīletlü** kerāmetlü Mīrzā Muṣṭafā Efendi *(189.11). [faẕīletlü,]*
15. fuḥūl-i ṣudūr-ı kirāmıñ mümtāz u ser-bülendi **faẕīletlü** ḫafīdü'lʿallāme Dāmād-zāde Ebu'l-Ḫayr Aḥmed Efendi *(190:7). [faẕīletlü,]*
16. müstaġnī-i evṣāf olan **faẕīletlü** ʿUṣṣākī-zāde Es-Seyyid ʿAbdullāh Efendi *(190:25). [faẕīletlü,]*
17. ve ḥaḳīm-i Arisṭū-nihād **faẕīletlü** ʿÖmer Efendi ḫażretleri *(191:2). [faẕīletlü,]*
18. yegāne vü fuḥūlī **faẕīletlü** Kevākibī-zāde Veliyy'üd-dīn Efendi ḫażretlerinden *(191:12). [faẕīletlü,]*
19. devḥa-i kerīmü'l-menbit-i aṣālet **faẕīletlü** Aḳ Maḥmūd Efendi-zāde *(191:20). [faẕīletlü,]*
20. **faẕiletlü** Es-seyyid Meḥemmed Zeynü'lʿAbidīn Efendi ṭarafından daḫi bisyār-bahā *(191.21). [faẕīletlü,]*
21. pīrāye-i silk-i ṣudūr olan meḫādīm-i kirāmıñ ercemendi **faẕīletlü** Yaḥyā Efendi-zāde Feyżullāh Efendi *(191:31). [faẕīletlü,]*
22. perverde-i ʿināyet-i şehriyārī sābıḳan Ḥaleb ḳāḍīsi **faẕīletlü** ʿOsmān-zāde Aḥmed Efendi *(193:10). [faẕīletlü,]*
23. saʿādetlü nişāncı Muṣṭafā Paşa ḫażretleri ve ṣadr-ı Anaṭolı Paşmaḳçı-zāde **faẕīletlü** Es-seyyid ʿAbdullāh Efendi *(198:17). [faẕīletlü,]*
24. bāhirü's-saʿādāt Aḳ Maḥmūd Efendi-zāde **faẕīletlü** Es-seyyid Meḥemmed Zeynü'l-ʿAbidīn *(215:5). [faẕīletlü,]*
25. iken şeyḫü'l-islām-ı ʿaṣr nādiretü'd-dehr **faẕīletlü** ʿAbdullāh Efendi ḫażretleri *(231:12). [faẕīletlü,]*
26. Şām-ı şerīf ḳāḍīsi **faẕīletlü** Kütāhiyyeli Aḥmed Efendiniñ naẓar-ı ḳabūle *(354:8). [faẕīletlü,]*
27. Ve İzmir ḳāḍīsi **faẕīletlü** Ḳirīmī Meḥmed Efendiniñ ʿazil ġāyet ḳarīb ve *(354:13). [faẕīletlü,]*

fāżıl-ı meşhūr: *(Kara Halil Efendi) Erdemiyle tanınan kişi.*

pīrāye-i mesned-i temkīn ü vaḳār olup ancaḳ dārü'l-ḥadīṯ müderrisi **fāżıl-ı meşhūr** Ḳara Ḫalīl Efendi *(201:21). [fāżıl-ı meşhūr,]*

fażl-ı mevrūs u müktesebi: *(Nişancı Mustafa Paşa) Miras kalmış ve kazanılmış erdemlik.*

şeref-i neseb ü ḥasebi ve **fażl-ı mevrūş u müktesebi** berāt-ı iḳbāl ü iclāline *(169.22). [fażl-ı mevrūş u müktesebi, -i]*

fe-emmā: *Bununla birlikte.*

Fe-emmā eczā-yı müsvedde-i şeb olan evrāḳ-ı perīşān-ı şevḳ u ṭarab *(173:27). [fe-emmā,]*

feʿemmā: *Ne var ki.*

Feʿemmā mevālī-i ʿiẓāmıñ mümtāz u ercemendi ve ḥükkāmıñ kāmil-i diyānet-mendi *(193:9). [feʿemmā,]*

fehhāmetü'l-eyyām: *(Şeyhülislam Abdullah Efendi) Çağın en akıllı kişisi.*

ve şeyḫü'l-islām-ı sāmī-maḳām müfti'l-enām ʿallāmetü'z-zamān **fehhāmetü'l-eyyām** *(342.18). [fehhāmetü'l-eyyām,]*

fehm: *Kavrama.*

pādişāh-ı nükte-şināş bu ḳıṭʿa-i nezāket-esāsda olan maʿnā-yı baʿīd **fehmlerine** *(343:28). [fehmlerine, -ler, -i, -n, -e]*

fehm idici: *Anlamak, idrak etmek, kavramak.*

Ḳadr-i süḫānı **fehm idici** nādire-dāndır *(333.6). [fehm idici, -i, -c, -i]*

feḥvā: *Uyarınca, sözü gereğince, âyeti gereğince.*
1. **feḥvāsınca** sāye-gāh-ı ḳaṣr-ı ʿadālet-penāh türābında olan otaġ-ı temāşāda *(181:20). [feḥvāsınca, -(s)ı, -nca]*
2. **feḥvāsınca** keştī-bānān-ı sefīne-i meserret- defīne ʿummān-ı salṭanat yaʿnī *(183.28). [feḥvāsınca, -(s)ı, -nca]*
3. Ḥācet-i meşşāṭa nīst rūy-ı dil-ārām-rā **feḥvāsınca** raḫş-ı meẕkūruñ raḫt u bisātını *(343.31).*

[feḥvāsınca, -(s)ı, -nca]

feḥvā: *Anlam, mana.*

İnne'l-hedāyā ʿalā miḳdāri mühdīhā **fehvāsı** üzere ihdā olunup baʿd-ezīn *(192:27). [fehvāsı, -s, -ı]*

feḥvā: *Hüküm.*

şoñra mışrāʿ Selām-ı rūstāyī bī-ġaraż nīst **feḥvāsınca** bu bahāne ile ʿarż-ı ḥāl *(235:6). [feḥvāsınca, -s, -ınca]*

feḳāhetlü: *Hoş mizaçlı.*

Ve ḥālen İzmir ḳāḍīsi **feḳāhetlü** Ḳırīmī Meḥemmed Efendiden bir *(192:11). [feḳāhetlü,]*

fekk: *(Kemend) Çözmek.*

kendüyi ol maḥalle işʿād u irḳā ve taḥtındaki kemendi yine **fekk** ve *(243:8). [fekk,]*

fekk eyleyüp: *Çözmek.*

Daḫi eṣnā-yı rehde yek-be-yek **fekk eyleyüp** bendin *(213.13). [fekk eyleyüp, -y, -üp]*

fekk idüp: *(Kuşak için) Çözmek.*

der-ḥāl miyān-bendi olan iki tiftik zünnārını **fekk idüp** birini *(243:4). [fekk idüp, -üp]*

fekk idüp: *Çözmek.*

ḳayd-bendlerin ve hem zenbīli **fekk idüp** tebdīl-i mekān ve yine zenbīlleri *(318:8). [fekk idüp, -üp]*

fekk itdiler: *Çözmek.*

emānlarına zemān u derek olan direklerden bendlerini **fekk itdiler** ve *(259:4). [fekk itdiler, -di, -ler]*

fekk-i aʿlāsını: *Üst çene.*

mümāṣil olup gāhī **fekk-i aʿlāsını** taḥrīk eyledikçe vāḳıf-ı keyfiyyeti olanları *(351:27). [fekk-i aʿlāsını, -s, -ı, -n, -ı]*

fekk-i evtād-ı ḫıyām: *Çadır iplerini çözmek.*

ve herkes **fekk-i evtād-ı ḫıyām** ve ṭayy-ı esbāb-ı ārām ve mekān u maḳāmlarına *(364:1). [fekk-i evtād-ı ḫıyām,]*

fekk-i hıtām-ı kīse-i ʿaṭā: *Bağış kesesinin mührünü sökmek.*

fekk-i ḫıtām-ı kīse-i ʿaṭā ve nice süḫan-fürūşān-ı kūçe-i maʿnāya bi-ḥasebi'l-merātib *(308:8). [fekk-i ḫıtām-ı kīse-i ʿaṭā,]*

fekk-i lisām: *Örtü, yaşmağı çıkarma.*

tenāvül-i ṭaʿām ve **fekk-i liṣām** ve rāḥat u ārām ḳol ḳol pā-dāşları ile *(350:8). [fekk-i liṣām,]*

felāhan-āsā: *Sapan gibi.*

Gerdende olup **felāḫan-āsā** *(132:3). [felāḫan-āsā,]*

felāḫan-vār: *Sapan gibi.*

Ve çarḫ-ı felek nāmında üç ʿaded gerdende fişeng daḫi **felāḫan-vār** her *(196:33). [felāḫan-vār,]*

feleğiñ meşʿal-i māhı: *Gökyüzünün ayının ışığı.*

İsterse söyünsün **feleğiñ meşʿal-i māhı** *(219:28). [feleğiñ meşʿal-i māhı, -ı]*

felek: *Gökyüzü.*
1. Meydānda pīş-gūn **felekler** *(128:15). [felekler, -ler]*
2. ʿāciz-i taḳdīr-i ḳıymeti olup reşk-i ḥüsn-i ḳālıbı **feleğiñ** cān-gezā-yı burc-ı ʿaḳrebi *(162:23). [feleğiñ, -iñ]*
3. **Felek** nüh bād-bān saṭḥ-ı zemīn bir lenger-i fūlād *(186, 8). [felek,]*
4. Ey **felek** sūr ber-tū meymūn bād *(208:5). [felek,]*
5. ve murādlarınca muḳżiyyü'l-āmāl olup mışrāʿ Ey nüh **felek** zī-ḫūşe-i ṣunʿ-ı tūdāneʿi *(235:7). [felek,]*
6. Ejder çekildi ebr ile gūyā **feleklere** *(252:33). [feleklere, -ler, -e]*
7. Ayrılup Zühre **felekden** gelüp itsün ḫıdmet *(274:6). [felekden, -den]*
8. Şevḳ ile itdi **felek** dehre gülāb-efşānī *(290:12). [felek,]*
9. Döndi keştī çanaḳlıġına **felek** *(323, 20). [felek,]*
10. **Felek** itdi bu ḫıdmeti de edā *(325:4). [felek,]*
11. Sāḳīsi melek burcı **felek** sāġarı ḫurşīd *(329.19). [felek,]*

felek-i devvār: *Dönen gökyüzü.*

tesyīr olundı Cirm-i ḳalʿa **felek-i devvār** gibi bir ṭarafa gerdān ve iç ḳalʿası *(187:19). [felek-i devvār,]*

felekü'l-eflāk-ı icābete: *Kabul göğünün en üst noktası.*

felekü'l-eflāk-ı icābete resīde eyleyüp bir ḳabża dīnār ile kām-kār olup gitdiler *(312:12). [felekü'l-eflāk-ı icābete, -e]*

Felemenk balyosları: *Felemenk konsolosları.*

Felemenk balyosları daḫi beyt *(342:29). [Felemenk balyosları,]*

Fenār Bāġçesi: *Fenerbahçe, İstanbul'un Anadolu yakasında, Marmara Denizi kıyısında, Kadıköy ve Moda'nın güneyinde, Kızıltoprak ve Çiftehavuzlar semtleri arasında kalan tarihi semt.*

Fenār Bāġçesi sāḥiline nümūdār olup her biri ṭoḳuz ʿaded ḳadeḥi ḥāvī ve her *(202:32). [Fenār Bāġçesi,]*

fener: *Aydınlatma aleti.*

fenersiz ḳalup bī-iḫtiyār perīşān-sāz-ı şuʿūr u efkār oldıġıñı daḫi *(260:21). [fenersiz, -siz]*

Fener İskelesi: *Haliçte bulunan, Faith iskelelerinden biri.*
1. manṭūkıyla zemzeme-perdāz olaraḳ **Fener İskelesi** ṭarafında olan ḳalyonlardan *(259:15). [Fener İskelesi,]*
2. ḳarīb bir şayḳa sütūnına andan Deli Balṭa Ḳalyonına baʿdehū **Fener İskelesinde** *(257:25).*

[Fener İskelesinde, -n, -de]

fer ü haşmet-i ʿazīm: *Büyük bir gösterişlilik.*

daḫi keçesin geyüp ḳafāsına sāye-vār uyup **fer ü haşmet-i ʿaẓīm** ile yeñiçeri neferātını *(265.36). [fer ü haşmet-i ʿaẓīm,]*

fer ü iclāl: *Saygı gösterme.*

ve **fer ü iclāl** ile şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān ḥażerāṭı daḫi süvār-ı esb-i āsumān-nişān olmalarıyla *(366:6). [fer ü iclāl,]*

fer ü iclāl ü ḫaşmet: *Gösteriş ve parlaklık.*

ve **fer ü iclāl ü ḥaşmet** ile seyr ü temāşā ve ibtidā-yı devlet-i ʿaliyye-i ʿOs̱māniyāndan *(370:29). [fer ü iclāl ü ḥaşmet,]*

fer ü saṭvet-i firāvān: *Etkileyici bir görünüş.*

fer ü saṭvet-i firāvān ve ḥaşmet ü şevket-i bī-pāyān ile sāḥa-i sūr-gāha imāle-i licām-ı Burāḳ-ı melāʾik-ḫırām buyurup *(358:3). [fer ü saṭvet-i firāvān,]*

fer ü şevket: *Büyüklük ve gösteriş.*

mirʾāt-ı cilā-dādeye dönüp **fer ü şevket** ve vaḳār u ʿaẓamet ile ḫurşīd-i cihān-ārā *(311:6). [fer ü şevket,]*

fer virdi: *Aydınlatmak.*

Çerāġān ile **virdi** ḳaşrına **fer** *(227:9). [fer virdi, -di]*

ferāce: *(Kukla için) Üste giyilen geniş ve uzun elbise.*

bār-gīrli ṭāliḳa taʿbīr olunur bir gerdūne ibdāʿ olunup içinde **ferāceli** *(257:28). [ferāceli, -li]*

ferāce semmūr kürkler: *Samur postundan yapılmış, çok bol bir tür hırka.*

ve cerrāḥbaşı efendiler ḥażerātına daḫi **ferāce semmūr ḳürkler** *(374:32). [ferāce semmūr ḳürkler, -ler]*

ferāce-i ferve-i semmūr-ı girān-baḥā: *Çok değerli samur kürkü ferace.*

ḥażret-i ṣāḥib-i devlet ḳallāvī-i muṭallā ve **ferāce-i ferve-i semmūr-ı girān-baḥā** *(177:6). [ferāce-i ferve-i semmūr-ı girān-baḥā,]*

ferāġ olunur: *Vazgeçmek.*

Nice **ferāġ olunur** leẕẕet-i viṣālinden *(280:15). [ferāġ olunur, -un, -ur]*

ferāġat: *Bırakmak.*

lākin güreşden **ferāġat** ve baş başa muḍārebeye mübāderet idüp ʿāḳıbet *(275:9). [ferāġat,]*

ferāġat eylediklerinde: *Son vermek, sonlandırmak.*

Bunlar daḫi icrā-yı mahāretden **ferāġat eylediklerinde** muʿtād-ı sābıḳ üzere *(317:16). [ferāġat eylediklerinde, -dik, -ler, -i, -n, -de]*

ferāġat olunup: *Vazgeçmek.*

çeşm-beste-i raġbet itmekle sāʾir melāʿib ü ġarāʾibden **ferāġat olunup** herkes *(318:29). [ferāġat olunup, -un, -up]*

feraḥ-cāy-ı ṣafāda: *İç açıcı yer.*

Yoḳ nām u nişānı bu **feraḥ-cāy-ı ṣafāda** *(329:11). [feraḥ-cāy-ı ṣafāda, -da]*

feraḥ-ı ḳalb-i ḥazīn: *(III. Ahmet) Hüzünlü kalplere huzur veren.*

Feraḥ-ı ḳalb-i ḥazīn māh-ı zemīn şāh-ı zamān *(208:19). [feraḥ-ı ḳalb-i ḥazīn,]*

ferd: *Kişi, insanlardan her biri.*
1. veznince ne bir **ferdden** kendilere kelām-ı serd ve ne cānibden ḥavāle-i dūr-bāş-ı menʿ u ṭard *(205:12). [ferdden, -den]*
2. Nigūn-sār olup indi itmedi bir **ferde** istimdād *(213:16). [ferde, -e]*
3. bir **ferd** tenāvül-i niʿam-ı sulṭānīden maḥrūm ḳalmayup ḥattā *(349.22). [ferd,]*

ferdiñ iʿānetine: *Kişinin yardımı.*

kimesneye çekdirmeden ve ṭaşradan bir **ferdiñ iʿānetine** muḥtāc itdürmeden *(184:13). [ferdiñ iʿānetine, -i, -n, -e-n, -e]*

feres: *At, at nevi.*

ṣūreti ibdāʿ ve ol şibhiñ içinde nīme-i bedenlerin iḫfā idüp ḳalıb-ı meẕkūrı **feres** *(157.20). [feres,]*

ferīde-i eṣdāf-ı eyyām: *(Damadzade Ebul-Hayr Ahmed Efendi) Zamanın sedeflilerinin biricik incisi.*

mecmaʿü'l-fażāʾil ve'l-ʿulūm maḫdūm-ı enām **ferīde-i eṣdāf-ı eyyām** *(190:6). [ferīde-i eṣdāf-ı eyyām,]*

ferīde-i ṣadef-i ḳadr u ḳıymetiñ: *(III. Ahmet) Değer ve büyüklük sedefinin biricik incisi.*

Ferīde-i ṣadef-i ḳadr u ḳıymetiñ geliyor *(179:30). [ferīde-i ṣadef-i ḳadr u ḳıymetiñ, -iñ]*

ferīde-i ṣadef-i süfre-i evvel olup: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) İlk sofradaki sedef içinde bulunan inci.*

ṣadr-ı aʿẓam-ı ʿamīmü'n-nevāl ḥażretleri **ferīde-i ṣadef-i süfre-i evvel olup** ol *(159:2). [ferīde-i ṣadef-i süfre-i evvel olup, -up]*

Ferḳadān-ı āsumān: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa ve Nişancı Mustafa Paşa) Göğün Ferkadan'ı, çok yüksek iki yıldızı.*

tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa ḥażretleri **Ferḳadān-ı āsumān** gibi hem-zānū-yı ittiṣāl *(159:6). [Ferḳadān-ı āsumān,]*

Ferḳadān-ı āsumān-ı şevket: *(Sultan Mehemmed ve Sultan Mustafa) Büyüklük göğünün iki parlak yıldızı.*

meşābe-i nigīn-dān olmaġ ile içinde **Ferḳadān-ı āsumān-ı şevket** *(370:1). [ferḳadān-ı āsumān-ı şevket,]*

fermān: *Buyruk, emir.*
1. **Fermānına** oldı ser-nihāde *(125:7). [fermānına, -ı, -n, -a]*
2. ile pīrāye-mend-i encümen-i sūr-ı ḫitān olunmasını **fermān** ve kendüyi *(146:6). [fermān,]*
3. Ne emr itse olur baḥr ile berr **fermānına** münḳād *(183:27). [fermānına, -ı, -n, -a]*

4. Ki baḥr u berre caridir Sikender gibi **fermānı** *(218:10). [fermānı, -ı]*
5. gelmez eylemek **fermānını** icrā miyān-bendim olan kemerimi kemend ve *(242:32). [fermānını, -ı, -n, -ı]*
6. kendülere düzen virüp **fermāna** teraḳḳub ile edeblerin ṭaḳındılar *(291:10). [fermāna, -a]*
7. bi't-tamām oḳunması **fermān** ve baʿde'l-itmām iʿāde-i iḥsān u istiḥsān buyurduḳlarında *(328:12). [fermān,]*

fermān buyurdılar: *Emretmek, izin verilmek.*
1. libās-ı ʿādīleri ile oturmalarına **fermān buyurdılar** *(286:23). [fermān buyurdılar, -dı, -lar]*
2. ve ẕevḳ olan sāzendegān-ı şādī-resānı iḥżār **fermān buyurdılar** *(308:25). [fermān buyurdılar, -dı, -lar]*
3. **fermān buyurdılar** *(309, 32). [fermān buyurdılar, -dı, -lar]*

fermān buyurduḳlarında: *Emretmek.*

çār-bāliş-i ʿizz ü iḳbālde müttekī-i visāde olduḳları ḥālde piyāde cirīdi **fermān buyurduḳlarında** *(181.21). [fermān buyurduḳlarında, -duḳ, -lar, -ı, -n, -da]*

fermān buyurılan: *Emir vermek, emretmek.*

taşmīmi ile mevāżıʿ-ı cüzʾiyyesi taʿmīr olunmaḳ **fermān buyurılan** *(147:8). [fermān buyurılan, -ıl, -an]*

fermān buyurıldı: *Emretmek.*

üzere keşf içün ketebe vü miʿmārān taʿyīni **fermān buyurıldı** *(147, 31). [fermān buyurıldı, -ıl, -dı]*

fermān buyurılup: *Emretmek.*
1. **fermān buyurılup** kemā-kān çāşnī-gīrān u teber-dārān ve saḳḳāyān *(319:22). [fermān buyurılup, -ıl, -up]*
2. ṣıbyān-ı ḫıtān tertīb-i ālāy itmeleri **fermān buyurılup** iki yüz altmış üç nefer *(342:24). [fermān buyurılup, -ıl, -up]*
3. mürūrı **fermān buyurılup** cā-be-cā çeng ü çeġāne ve āheng ü terāne ve ṣadā-yı mehter-ḫāne *(345:33). [fermān buyurılup, -ıl, -up]*
4. getürülmesi **fermān buyurılup** ʿāḳıbet-i kār mülāḥaẓasıyla nemedīn ḳabādan *(356:34). [fermān buyurılup, -ıl, -up]*
5. Bu eşnāda herkes mekānına ricʿat ve ṭayy-ı ḫıyām-ı cemʿiyyet **fermān buyurılup** *(363:13). [fermān buyurılup, -ıl, -up]*

fermān buyurulduḳda: *Emir vermek.*

fermān buyurulduḳda *(334:5). [fermān buyurulduḳda, -ul, -duḳda]*

fermān buyurulmaġın: *Emretmek.*
1. ṣıbyān kisveleri **fermān buyurulmaġın** emīn-i sūr ṭarafından mülāḥaẓadan ziyāde *(142:27). [fermān buyurulmaġın, -ul, -maġ, -ın]*
2. ḫaymelerine güẕerān olmaḳ **fermān buyurulmaġın** evvelā ṭulumcıyān-ı uʿcūbe-liḳā *(182:14). [fermān buyurulmaġın, -ul, -maġ, -ın]*
3. esāmī-i sāmīleri defter-i hedāyādan terḳīn olunmaḳ **fermān buyurulmaġın** *(190:4). [fermān buyurulmaġın, -ul, -maġ, -ın]*
4. Yevm-i mezbūr aḫşāmı ki leyletü'l-cumʿadır fişek şenligi **fermān buyurulmaġın** *(195:3). [fermān buyurulmaġın, -maġ, -ın]*
5. Baʿdehū Edirne Ḳolına **fermān buyurulmaġın** anlar daḫi çeġāne vü çeng ile *(198:11). [fermān buyurulmaġın, -ul, -maġ, -ın]*
6. cānib-i āṣafīden daḫi iẓhār-ı esbāb-ı sürūr **fermān buyurulmaġın** evvelā *(218:24). [fermān buyurulmaġın, -ul, -maġ, -ın]*
7. maḥalle taḥrīri **fermān buyurulmaġın** nāy-ı ḳalem terāne-rīz-i raḳam olmaḳ *(245:14). [fermān buyurulmaġın, -ul, -maġ, -ın]*
8. ḳalyonı dāḫil-i ḫavme-i otaġ-ı hümāyūna çekdirmeleri **fermān buyurulmaġın** *(314:15). [fermān buyurulmaġın, -ul, -maġ, -ın]*

9. vaḳt-i ḫālīye teşādüf itmegin be-taḥşīş anlar içün basṭ-ı simāṭ-ı mā-ḥażar-ı neşāṭ u inbisāṭ **fermān buyurulmaġın** *(317:2). [fermān buyurulmaġın, -ul, -maġ, -ın]*
10. daḫi basṭ-ı süfre-i imtiyāz u tekrīm ḳılınmaḳ **fermān buyurulmaġın** beş altı biñ *(349:25). [fermān buyurulmaġın, -ul, -maġ, -ın]*
11. aġayān-ı enderūn-ı hümāyūna atlu cirīdi **fermān buyurulmaġın** *(358:22). [fermān buyurulmaġın, -ul, -maġ, -ın]*
12. basṭ-ı ṭaʿām ile ikrām-ı mihmānān **fermān buyurulmaġın** muʿtād-ı meʾlūf *(360:20). [fermān buyurulmaġın, -ul, -maġ, -ın]*

fermān buyurulmaġla: *Emretmek.*

müşākil bir ḳaṣr-ı temāşā ibdā vü inşāsına **fermān buyurulmaġla** ber-vech-i maṭlūb *(150:14). [fermān buyurulmaġla, -ul, -maġ, -la]*

fermān buyurup: *Emretmek.*
1. ilbāsı **fermān buyurup** boyunca luṭf-ı firāvāndan ṣoñra icrā-yı sünnet-i Muḥammediyye *(244:7). [fermān buyurup, -up, -]*
2. vüzerā-yı ʿālī-şān-ı sāmī-ḥażret mürāfaḳatı ile biniş **fermān buyurup** *(273:2). [fermān buyurup, -up]*
3. ve herkese destār-ı ʿādīleri ile yemek yemege **fermān buyurup** bu resm ile cümleyi *(306:11). [fermān buyurup, -up]*

fermān eylese: *Emretmek.*

Her ne **fermān eylese** teʾyīd-i Ḥaḳḳ tenfīẕ ider *(185:9). [fermān eylese, -s, -e]*

fermān idüp: *Emretmek.*

İdüp fermān hüner-bāzāna taʿmīm-i meserretle *(181:14). [fermān idüp, -üp]*

fermān olmaġın: *Buyurulmak.*

daḫi taḥşīl-i sermāye-i neşāṭ eyledikleri ḫilālde ṣıbyān-ı ḫitān mürūrı **fermān olmaġın** *(233:6). [fermān olmaġın, -maġ, -ın]*

fermān olunan: *Emretmek, buyurulmak.*

Ve muḳaddemā dūde-i ṭopçıyāna yevmiyye üçer kerre şenlik içün **fermān olunan** *(153:12).*
[fermān olunan, -un, -an]

fermān olundı: *Emredilmek.*

meḳs ü ārām ʿaḳabinde ālāy yürimek **fermān olundı** Ammā çünki ẕikr olunan *(365:26). [fermān olundı, -un, -dı]*

fermān olunmaġın: *Emretmek.*
1. şenlik içün **fermān olunmaġın** ṭāḳ-ı çeşm-i ḥayretlerine perde-i ġaflet *(183:12). [fermān olunmaġın, -un, -maġ, -ın]*
2. ṣoñra ayular oyunı ile daḫi tiryākīlere bir oyun çıḳarmaḳ **fermān olunmaġın** *(274:16). [fermān olunmaġın, -un, -maġ, -ın]*

fermān olunmaġla: *Buyurmak, emretmek.*

ṭaʿām gelmek **fermān olunmaġla** ber-muḳteżā-yı emr-i ʿālī ḫademe-i pādişāh-ı kerem-pīrā *(372:20). [fermān olunmaġla, -un, -maġ, -la]*

fermān olunup: *Buyurulmak, emretmek.*
1. ʿaded ṭop-ı raʿd-āvāz vaż'ı **fermān olunup** bir def'a ʿale's-seḥer ve bir def'a *(151:1). [fermān olunup, -un, -up]*
2. içün **fermān olunup** istiḥżārları içün engüşt-i işāret Şāhīn-i Mışrīye *(175:9). [fermān olunup,-un -up,]*
3. ḫ'ānendelere **fermān olunup** birbirine hem-āheng ü dem-sāz *(206:19). [fermān olunup, -un, -up]*

fermān-ber-i icābet: *Emre uymak.*

daḫi **fermān-ber-i icābet** ve ʿalā-merātibihim her biri cā-nişīn-i mevḳiʿ-i iʿzāz u ḥürmet olup *(342:11). [fermān-ber-i icābet,]*

fermān-dih-i ruḫṣat olmuşlar: *İzin ile ilgili buyruk vermek.*

çadırlarında gūşe-gīr-i ferāġat olmaḳ bābında **fermān-dih-i ruḫṣat olmuşlar** idi *(325:25). [fermān-dih-i ruḫṣat olmuşlar, -muş, -lar]*

fermān-fermā olarak: *Emir vermek, hükmü geçmek.*

süngerci ḫıdmetinde bulunanlarıñ muʿāfiyetlerine **fermān-fermā olaraḳ** maḥall-i mezbūr *(145:6). [fermān-fermā olaraḳ, -araḳ]*

fermān-fermā olmaları: *Hükmü geçmek, ferman vermek.*

tenāvül-i ṭaʿām içün **fermān-fermā olmaları** ile şeh-zādegān-ı sütūde-kirdārlarına *(145:1). [fermān-fermā olmaları, -ma, -lar, -ı]*

fermān-fermā olmaları: *Emretmek.*

ve tehyiʾe-i levāzım-ı sūr içün **fermān-fermā olmaları** ile sāʾir vüzerā *(256:25).*
[fermān-fermā olmaları, -ma, -lar, -ı]

fermān-fermā-yı memālik-i İslām: *İslam ülkelerinde hükmü geçen halife.*

fermān-fermā-yı memālik-i İslām vekīl-i muṭlaḳ-ı pādişāh-ı enām *(139:15). [fermān-fermā-yı memālik-i İslām,]*

fermān-ı ʿālī: *Yüce emir.*
1. bābında **fermān-ı ʿālī** ṣādır olmaġın ḥadīḳa-i ḫāssa-ı sulṭāniyyede Ḫasteler Oṭaları *(141:25). [fermān-ı ʿālī,]*
2. iken **fermān-ı ʿālī** ṣudūr itmeksizin sehven ṭutuşdurılup egerçi ʿaẓīm şenliklere *(173:7). [fermān-ı ʿālī,]*

fermān-ı ʿālī-şān: *Şan ve şerefi büyük olan ferman.*

īfā-yı ḥaḳḳ-güẕārī-i şükr-i niʿmet ve icrā-yı merāsim-i tehniyet itmeleri bābında **fermān-ı ʿālī-şān** *(139:9).*
[fermān-ı ʿālī-şān,]

fermān-ı cenāb-ı ṣadr-ı aʿẓam: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa kastedilerek) Sadrazam hazretlerinin emri.*

Fermān-ı cenāb-ı ṣadr-ı aʿẓam *(135:6). [fermān-ı cenāb-ı ṣadr-ı aʿẓam,]*

fermān-ı hümāyūn: *Kutlu buyruk.*
1. üzere iki ʿaded mülūkī naḫl-i bālā ve bir şeker ḥadīḳası ibdāsına **fermān-ı hümāyūnları** *(146:13). [fermān-ı hümāyūnları, -lar, -ı]*
2. Bu eṣnāda bostāncıbaşı aġa sefāreti ile şenlige mübāşeret bābında **fermān-ı hümāyūn** *(252:16). [fermān-ı hümāyūn,]*
3. çıḳmaḳ bābında **fermān-ı hümāyūn** ṣudūr idüp lakin çār-mīḫ-i rīsmānları henüz *(262:29). [fermān-ı hümāyūn,]*
4. **fermān-ı hümāyūn** ṣudūr ve cā-be-cā āṣār-ı sāṭıʿü'l-envār-ı şeṭāret-i nāriyye ẓuhūr eyledi *(269:8). [fermān-ı hümāyūn,]*

fermān-ı Ḳahramān-ı şīr-gīr: *Aslan yakalayan Kahramanın buyruğu.*

fermān-ı Ḳahramān-ı şīr-gīr ile her biri güsiste-zencīr ayucılara hücūma ruḫṣat *(274:27). [fermān-ı Ḳahramān-ı şīr-gīr,]*

fermān-ı każā-cereyān-ı iskender-i baḥr u berr: *(III. Ahmet) Deniz ve karanın, İskender'inin fermanının gerçekleşmesinin tecellisi.*

ḫālet-nümā-yı deryā itmek bābında **fermān-ı ḳażā-cereyān-ı İskender-i baḥr u berr** *(183:24). [fermān-ı ḳażā-cereyān-ı iskender-i baḥr u berr,]*

fermān-ı mütehattimü'l-izʿān: *Padişaha yakışır bir şekilde edebe uygun kaleme alınmış ferman.*

nāṭıḳ bir **fermān-ı müteḫattimü'l-iẕʿān** ve cünbiş-i aḳlāmı *(139:12). [fermān-ı müteḫattimü'l-iẕʿān,]*

fermān-ı vācibü'l-iẕʿān-ı āṣafī: *Sadrazamın mutlaka yerine getirilmesi gereken buyruğu.*

fermān-ı vācibü'l-iẕʿān-ı āṣafī ile ṭanṣīs olunup bu vech ile daḫi sermāye-baḫş-ı ibtihāc u iḥsān *(310:13). [fermān-ı vācibü'l-iẕʿān-ı āṣafī,]*

fermūde: *Buyruk, emir.*

men tevāżaʿa refeʿahullāh **fermūdesine** imtiṣāl ve pīr-i meẕkūra *(155:29). [fermūdesine, -s, -i, -n, -e]*

fermūde-i pādişāh-ı enām olmaġın: *(III. Ahmet) Cümle alemin padişahının buyurması.*

iẓhār-ı ḥaşmet-i devlet-i İslāmiyye içün **fermūde-i pādişāh-ı enām olmaġın** muʿtādları *(344:7). [fermūde-i pādişāh-ı enām olmaġın, -maġ, -ın]*

ferrāce kürk: *Kürklü ferace.*

cerrāḥbaşı Süleymān Efendi mücevveze ve **ferrāce kürk** ile baʿdehū ḳırḳ nefer yeñiçeriyānıñ *(367:2). [ferrāce kürk,]*

ferrāş-ı ṣabā: *Saba rüzgarı gibi süpürücü.*

tehyiʾe-sāz-ı ālāt-ı ṣafā ve **ferrāş-ı ṣabā** sāḥa-rūb-ı mevkib-i meleʿ-i aʿlā olup *(221:19). [ferrāş-ı ṣabā,]*

ferş olunan: *Kurulmak, döşenmek.*

Üç direklide **ferş olunan** baş süfrede defter-dār efendi ṭoḳuz nefer efendilere *(226:27). [ferş olunan, -un, -an]*

ferş u bisāṭ: *Döşemek ve yaymak.*

ve mesīre vü manẓar taʿyīn buyurulmaġın iḳtiżā iden taʿmīrātına ve **ferş u bisāṭ** *(148:5). [ferş u bisāṭ,]*

ferş-i dībā: *İpek yaygı.*

Şod **ferş-i dībā** ez-sebze ṣaḥrā *(143:18). [ferş-i dībā,]*

ferş-i fersūde-i zemīn: *Yerin buruşmuş yaygısı.*

ḥareket idüp düşmenān-ı dost-nümāya nümāyiş ve **ferş-i fersūde-i zemīn** ve *(339:17). [ferş-i fersūde-i zemīn,]*

ferş-i ḫıyābān-zār-ı naẓar-gāh-ı şehriyārī ḳılındıġına: *(Hediyeler) Sultanın katına yol gibi serilmek.*

ve beşer ṭāḳa destār-ı ḫünkārī ve ḳuṭnī-i hind-kārī **ferş-i ḫıyābān-zār-ı naẓar-gāh-ı şehriyārī ḳılındıġına** *(200:24). [ferş-i ḫıyābān-zār-ı naẓar-gāh-ı şehriyārī ḳılındıġına, -ın, -dıġ, -ı, -n, -a]*

ferş-i memerr-i enẓār-ı şehriyār-ı ʿālī-tebār olmaġ: *(Hediye) Soyu yüce hükümdarın bakış yoluna serilmek.*

ferş-i memerr-i enẓār-ı şehriyār-ı ʿālī-tebār olmaġ içün telḫīṣī aġa vesāṭeti ve *(354:4). [ferş-i memerr-i enẓār-ı şehriyār-ı ʿālī-tebār olmaġ, -maġ]*

ferş-i memerr-i naẓar-ı pādişāh-ı bende-perver olmaġ: *(Hediye için) Kulca bağlılığı görüp gözeten padişahın önüne serilmek.*

ferş-i memerr-i naẓar-ı pādişāh-ı bende-perver olmaġ içün ʿādet-i ḳadīme-i devlet-i ʿOs̱māniyye *(321:17). [ferş-i memerr-i naẓar-ı pādişāh-ı bende-perver olmaġ, -maġ]*

ferş-i pāy-gāh-ı pādişāh-ı süleymān-bār-gāh ḳılınup: *(Hediye için) Kapısı Süleyman peygamber kadar yüksek padişahın ayağının altına serilmek.*

üzere **ferş-i pāy-gāh-ı pādişāh-ı Süleymān-bār-gāh ḳılınup** aña ve *(226:18). [ferş-i pāy-gāh-ı pādişāh-ı süleymān-bār-gāh ḳılınup, -up, -]*

ferş-i sāḥa-i ʿarż u ihdā eylediği: *(Hediye için) Sunuş alanına sermek ve hediye etmek.*

bināʾen **ferş-i sāḥa-i ʿarż u ihdā eylediği** hedāyāsı cümle vüzerā-yı sālife *(168:24). [ferş-i sāḥa-i ʿarż u ihdā eylediği, -dig, -i]*

ferş-i sāḥa-i kaşr-ı hümāyūn-ı ʿadālet-esāş kılınup: *(Hediye) Sultanın temeli adalet olan uğurlu sarayının bulunduğu yere götürülmek.*

aġayan-ı müşārün-ileyhimā yedi ile **ferş-i sāḥa-i ḳaşr-ı hümāyūn-ı ʿadālet-esāş ḳılınup** *(200.31). [ferş-i sāḥa-i ḳaşr-ı hümāyūn-ı ʿadālet-esāş ḳılınup, -up]*

ferş-i şāh-rāh-ı nigāh-ı pādişāh-ı ʿadālet-serīr ḳılındı: *(Hediye) Adalet tahtlı, padişahın bakış yoluna serilmek.*

nev-ẕuhūr telli hatāyī-i bī-naẓīr ve beş ṭāḳa ḳuṭnī-i dil-peẕīr **ferş-i şāh-rāh-ı nigāh-ı pādişāh-ı ʿadālet-serīr ḳılındı** *(249:27). [ferş-i şāh-rāh-ı nigāh-ı pādişāh-ı ʿadālet-serīr ḳılındı, -dı]*

ferş-i şeh-rāh-ı enẓār-ı pādişāh-ı reʾfet-dest-gāh ḳılındı: *(Hediye) Merhameti çok olan padişahın önüne sunuldu.*

ve üçer ṭonluḳ telli hatāyī ve münaḳḳaş badili **ferş-i şeh-rāh-ı enẓār-ı pādişāh-ı reʾfet-dest-gāh ḳılındı** *(191:18). [ferş-i şeh-rāh-ı enẓār-ı pādişāh-ı reʾfet-dest-gāh ḳılındı, -dı, -]*

ferş-i zemīn-i iʿtiẕār itdiklerinde: *(Hediyeler için) Özür dileyerek yere sermek.*

ferş-i zemīn-i iʿtiẕār itdiklerinde süḫan-sencān-ı erbāb-ı temāşā bu çend ebyāt-ı nāzükāneyi *(285:5). [ferş-i zemīn-i iʿtiẕār itdiklerinde, -dik, -ler, -i, -n, -de]*

ferş-i zemīn-i ʿubūdiyyet: *Kulca bağlılığı yerine getirme.*

Meḥemmed Emīn Aġa ve telḫīṣī-i ṣadr-ı ʿālī Meḥemmed Aġa yediyle **ferş-i zemīn-i ʿubūdiyyet** *(213:30). [ferş-i zemīn-i ʿubūdiyyet,]*

fersūde olursam: *Çürümek.*

Kettān gibi **fersūde olursam** da olaydım *(314:3). [fersūde olursam, -ur, -sa, -m]*

ferve: *Kürk, makbul hayvan postu.*
1. ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri ṣof ferāce geyüp ve paşalar **ferve** ile bulunup *(276:15). [ferve,]*
2. Bunlardan ṣoñra Ṭāʾife-i Kürkçiyān cülūdından **ferve** ittiḫāẕ u ışṭınāʿ olunacaḳ *(316:5). [ferve,]*

ferve-fürūş: *Kürk satıcısı.*

nice **ferve-fürūşlar** hezārān post ıpratmaḳ ile güc ile bulunmuş dellāl ve *(163:12). [ferve-fürūşlar, -lar]*

ferve-i ʿālem-bahā-yı mülūkāne: *Meliklere yaraşır, dünyaca değerli kürk.*

ferve-i ʿālem-bahā-yı mülūkāne ve sāʾir elbise-i girān-bahā-yı ḫıdīvānelerine *(369:24). [ferve-i ʿālem-bahā-yı mülūkāne,]*

ferve-i beyżā: *Beyaz kürk, şeyhülislam kıyafeti.*
1. ʿörf-i mehābet-nümā ve **ferve-i beyżā** ile kendülere maḫṣūṣ bir ḫaymede *(154:4). [ferve-i beyżā,]*
2. lebs-i ʿörf ve **ferve-i beyżā** ile ʿörf-i ṭarīḳa riʿāyet buyurdılar Bu eṣnāda *(177:5). [ferve-i beyżā,]*

ferve-i dırāz-āstīn: *Uzun yenli kürk.*

selīmī ve ʿaṣā-yı sīmīn ve **ferve-i dırāz-āstīn** ile ve bostāncıbaşı aġa mīr-aḫūr aġalar *(179:21). [ferve-i dırāz-āstīn,]*

ferve-i erkānī: *Erkan kürkü, resmi işler görüşülürken giyilen kürk.*
1. perīşānī ve **ferve-i erkānīleri** ve çorbacıları manṭārī ve sāʾir āyīn-i dīvānīleri *(339:5). [ferve-i erkānīleri, -ler, -i]*
2. ve erkān-ı salṭanat eş̲vāb-ı dīvānī ve **ferve-i erkānī** ve ʿulemā-yı aʿlām ve *(364:31). [ferve-i erkānī,]*
3. ve **ferve-i erkānī** der-ber ḳaṭīfe şalvār ve çerkesī filār ile karar-gāh-ı maḫṣūṣalarında *(365:5). [ferve-i erkānī,]*

ferve-i girān-bahā-yı dil-cū: *(Tilki kürkü için) Çok değerli kürk.*

beyāż dilkü dört ʿaded **ferve-i girān-bahā-yı dil-cū** ve her biri beşer ṭonluḳ *(164:15). [ferve-i girān-bahā-yı dil-cū,]*

ferve-i ḳāḳum: *Kakım kürk.*

vüzerā-yı ʿiẓām ve vükelā-yı fiḫām ḥażerātı otaġ-ı temāşāya **ferve-i ḳāḳum** *(276:13). [ferve-i ḳāḳum,]*

ferve-i ḳāḳum-ı müşgīn-düm-i girān-bahā: *Çok değerli, siyah kuyruklu kakım kürkü.*

ʿarżu'l-iḫlāṣ-ı ser-saṭr-ı cerīde-i iḫtiṣāṣ ḳılındıġından mā-ʿadā iki ʿaded **ferve-i ḳāḳum-ı müşgīn-düm-i girān-bahā** *(189:2). [ferve-i ḳāḳum-ı müşgīn-düm-i girān-bahā,]*

ferve-i mücedded: *Yeni kürk.*

Hem-çün libās-ı Kaʿbe bu **ferve-i mücedded** *(163:22). [ferve-i mücedded,]*

ferve-i semmūr: *Samurdan yapılmış kürk.*

beyāż dibāya ḳaplu ḳapaniçe yaḳalu meloṭa taʿbīr olunur **ferve-i semmūr** *(156:5). [ferve-i semmūr,]*

ferve-i semmūr-ı girān-bahā: *Çok değerli samur kürkü.*
1. ḳapaniçe yaḳalu **ferve-i semmūr-ı girān-bahā** ve ḳallāvī-i muṭallā-yı zīnet-efzā *(365:16). [ferve-i semmūr-ı girān-bahā,]*
2. āṣaf-ı ḳadr-şināsa çuḳa ferrāceye ḳaplu **ferve-i semmūr-ı girān-bahā** *(372:9). [ferve-i semmūr-ı girān-bahā,]*

ferve-i şof: *Yün dokumalı kürk.*

ber-resm-i sābıḳ maʿrūf mücevveze ve **ferve-i şof** ile ve bir ṭarafdan *(367:5). [ferve-i şof,]*

feryād: *Yüksek sesle ve kuvvetle bağırma, bağırtı, haykırış, çığlık.*

keyfiyyet ile baḫş-ı şeṭāret itmişdir ki ṣadā-yı ḳāhkāh-ı ḫande-i ḥużżārdan **feryādları** *(357:9). [feryādları, -lar, -ı]*

feryād u āhından: *Çığlık ve ah.*

Resen-bāzān-ı ʿaşḳıñ ḳıl ḥaz̲er **feryād u āhından** *(222:19). [feryād u āhından, -ı, -n, -dan]*

feryād-künān: *Çığlık atarak.*

anlar daḫi bir emr-i maḫūf olmaḳ vāhimesi ile **feryād-künān** ve el-amān-gūyān *(274:14). [feryād-künān,]*

ferzāne: *Âlim, bilgin II deneyim sahibi II satrançta vezir.*

ferzāne cünbiş göstererek se-pā üzerine mevżūʿ ḳalʿa resminde maṣnūʿ *(157:31). [ferzāne,]*

ferzāne-ṭavr: *Bilgince tavır.*

yaʿnī naṭʿ-ı şaṭranc-ı ʿubūdiyyetde şāh-ı ʿālem-penāha lāyıḳ bir **ferzāne-ṭavr** ile *(261:16). [ferzāne-ṭavr,]*

ferzendān-ı māder: *(Hokkabazlar için) Annenin çocukları.*

perverde-i āġūş-ı Ümmü'd-dünyā **ferzendān-ı māder** be-Ḫıṭādan Ḥācı Şāhīn ve Ḥācı Meḥemmed *(157:36). [ferzendān-ı māder,]*

ferzend-i dil-saḫt: *Katı yürekli çocuk.*

üzerindeki taḫt ve taḫt içindeki fīl-bān ṣūretinde bir **ferzend-i dil-saḫt** ile ḫod-be-ḫod *(264:4). [ferzend-i dil-saḫt,]*

ferzend-i necīb-i ercemendin: *(Yeniçeri ağasının oğlu İsmail için) Muhterem, soylu oğul.*

ferzend-i necīb-i ercemendin mīr-i mükerremlerine redīf-i maṭiyye-i zīnet ve *(146:23). [ferzend-i necīb-i ercemendin, -in]*

ferzend-i şeyṭān-pesend: *Şeytanı imrendiren oğlan.*

Ve ol **ferzend-i şeyṭān-pesend** nice püser-i Şīrāzī-ḳıyāfet ve dilber-i Keşmīrī-liḳā-yı Ḳandehārī-ṣūreti *(255:5). [ferzend-i şeyṭān-pesend,]*

fesād: *Kargaşalık, karışıklık, fenâlık, kötülük, bozgunculuk, fitne.*

mıṣrāʿ Yine mi iş çıḳarur ḫˇāce **fesād** deyu çār-çeşm-i intiẓār ve ʿaşaḳ-ı pīçān *(175:17). [fesād,]*

fesāne-perdāz: *Efsane, hikaye anlatma.*

Ṣad ṣevḳ ile ol **fesāne-perdāz** *(135:9). [fesāne-perdāz,]*

fesān-sūde-i ḥiddet-i naẓar idenler: *Bakışları keskinleştirmek için bilemek.*

fesān-sūde-i ḥiddet-i naẓar idenler iki şemşīr-i tāb-dār-ı şayḳal-dādeden ḳatʿa *(309:18). [fesān-sūde-i ḥiddet-i naẓar idenler, -en, -ler]*

fesḫ olunup: *Vazgeçmek.*

ḳarar virmeleri ile reʾy-i evvel **fesḫ olunup** vech-i ātī üzere żiyāfet-i ʿāmme *(147:14). [fesḫ olunup, -un, -up]*

fesseḥallāhu fī müddeti saʿādetihi ve fessaha aḥkāmi ʿadā devletihi: *Allah mutluluğunun süresini uzatsın ve bahtına düşman olanların hükümlerini geçersiz kılsın.*

Fesseḥallāhu fī müddeti saʿādetihi ve fessaḥa aḥkāmi ʿadā devletihi *(218:13). [fesseḥallāhu fī müddeti saʿādetihi ve fessaḥa aḥkāmi ʿadā devletihi,]*

fetḥ: *Ar. Açmak, açılmak, ele geçirmek.*
1. kūre-i ḥaddād gibi küre-i nār ve fi'l-ḥaḳīka **fetḥi** ḥaylice düşvār olup tiran-pete *(188:4). [fetḥi, -i]*
2. Ḳalʿa-i meẕkūre **fetḥi** içün müvācehe-i şehriyār-ı ḳalʿa-güşānıñ cānib-i yemīninde *(264:10). [fetḥi, -i]*
3. muḥāṣara ile **fetḥi** içün ceng ü müşācereye mübāderet iderek defeʿāt ile *(346:13). [fetḥi, -i]*

feth u fekki: *Çözmek ve açmak.*

rabṭ u bendine baʾde'n-naẓar **fetḥ u fekki** içün ichār-ı ṣadā eylediklerinde *(317:34). [fetḥ u fekki, -i]*

feth u teshīr: *(Kale) Ele geçirmek.*

ṭopçılar el ḫumbarası ve çarḫ-ı felege baḳmayup ḳalʿayı **fetḥ u tesḫīr** ve içindeki *(267:33). [fetḥ u tesḫīr,]*

feth u teshīrine: *Açmak ve ele geçirmek.*

mefhūmına müteḳārib ü müdānīdir Hindū-yı fişek-bāz-ı āteş-bāz **fetḥ u tesḫīrine** *(229:15). [fetḥ u tesḫīrine, -i, -n, -e]*

feth u zafer ü ḥubūr: *Başarı ve sevinç.*

evḳāt-ı ḥayātı sūr u sürūr ve **fetḥ u ẓafer ü ḥubūr** ile güẕār ve *(363:34). [fetḥ u ẓafer ü ḥubūr,]*

fetil: *Fitil.*

Dil sūz-ı firāḳıyla bu şeb aldı **fetīli** *(239:25). [fetīli, -i]*

fetīle-fürūz oldılar: *Fitili yapmak, bir işi başlatmak.*

püskürme fişekleri ile āteş-dān-ı neşāṭa **fetīle-fürūz oldılar** *(227:20). [fetīle-fürūz oldılar, -dı, -lar]*

fetīle-i dāġ idüp: *Yara fitili olmak.*

ser-i ʿuşşāḳa **fetīle-i dāġ idüp** nice mümtāz u ser-efrāz dilberleri ki *(282:6). [fetīle-i dāġ idüp, -üp]*

fetīle-i kīr-gūn-ı şeb-i tār: *Gecenin kara renkli fitili.*

fetīle-i ḳīr-gūn-ı şeb-i tār ile kemā-hī fürūzān olduḳda pīrāmen-i otaġ-ı hümāyūnda *(195:6). [fetīle-i ḳīr-gūn-ı şeb-i tār,]*

fetīle-i şemʿa-i rakḳāşān-ı şuʾle-i cevlān: *Oynak alev rakkaslarının mumunun fitili.*

ṭırāz-ı dāmen-i ḫilʿatına **fetīle-i şemʿa-i raḳḳāşān-ı şuʾle-i cevlān** ile āteş virildikde *(270:24). [fetīle-i şemʿa-i raḳḳāşān-ı şuʾle-i cevlān,]*

fetīle-i şerer-pāşından: *Kıvılcım saçan fitil.*

fısḳiyyeler ibdāʿ ve her **fetīle-i şerer-pāşından** birer fevvāre-i nūr iḫtirāʿ ḳılınmış *(203:1). [fetīle-i şerer-pāşından, -ı, -n, -dan]*

fetīle-sūz-ı bürūz u ẓuhūr olan: *Görünme ve belirme fitilinin tutuşması.*

İbtidā Dūde-i Ṭopçıyāndan çerāġ-efrūz-ı nūr ve **fetīle-sūz-ı bürūz u ẓuhūr olan** *(196:16). [fetīle-sūz-ı bürūz u ẓuhūr olan, -an]*

fetīle-sūz-ı dāġ-ı derūn olan: *Yürek yarasının fitilini yakmak.*

niẓāmın bulunca ve āteş-i intiẓār-ı şehriyārī ile **fetīle-sūz-ı dāġ-ı derūn olan** *(196:4). [fetīle-sūz-ı dāġ-ı derūn olan, -an]*

fetvā emāneti: *Fetva emini, fetva hizmetlerinde şeyhülislamlara yardımcı, fetvanın hazırlanması ve ilgiliye ulaştırmasını yapan görevli.*

sellemehü's-selām ḥażretleriniñ **fetvā emāneti** ḫıdmetiyle şeref-yāb olup bi'l-fi'l *(178:30). [fetvā emāneti,]*

fevākih-i gūnā-gūn: *Türlü türlü meyveler.*

fevākih-i gūnā-gūn ile memlū bir māʾide-i sürūr basṭ eyledi ki tedāvül-i enāmil-i müjgān *(318:22). [fevākih-i gūnā-gūn,]*

fevcā-fevc: *Takım takım.*

maḥşūş taḫliye olındığı kendilere iʿlān u işāʿat olunduḳda **fevcā-fevc** anda *(350:3). [fevcā-fevc,]*

fevcā-fevc: *Bölük bölük, kalabalık grup.*

fevcā-fevc Sarāy-ı ʿAtīḳa gelüp ve kendülere maḥṣūş çergelerde merātīb-i sāmiyelerine *(364:33). [fevcā-fevc,]*

fevḳa'l-meʾmūl: *Umulan şeyin dışında.*

fevḳa'l-meʾmūl cümlesi telaḳḳī-bi'l-ḳabūl ḳılındı Ve dārü's-saʿādetü's-seniyye aġası maḥrem-i ḥarem-serāy-ı sulṭānī emīn-i ʿişmet-kede-i ḫāḳānī *(168:10). [fevḳa'l-meʾmūl,]*

fevt itmeyüp: *Kaybetmek.*

daḳīḳa **fevt itmeyüp** ayucılara ġalebelerin āşikār eylediler ve seyr iden *(275:2). [fevt itmeyüp, -me, -y, -üp]*

fevvāre: *Fıskiye.*

ber-ḳāʿide bir fısḳiyye nümāyān ve otuz ḳadar **fevvāresinden** āb-ı cārī *(222:33). [fevvāresinden, -s, -i, -n, -den]*

fevvāre: *Lüle.*

fışkıyye olup **fevvārelerinden** şu cereyān ve ictimāʿ-ı āb u āteş ḥużżārı *(315:29). [fevvārelerinden, -ler, -i, -n, -den]*

fevvāre-feşān: *Kıvılcım saçan fişek.*

dehān fısḳiyyelerde ejder aġzı gibi **fevvāre-feşān** şerāre-i āteş gösterilmiş idi Ol *(263:17). [fevvāre-feşān,]*

fevvāre-feşān u şerāre-rīzān olup: *Fıskiye fışkırmak ve kıvılcım saçmak, dökmek.*

fısḳiyye fişegi nāmında tennūr-ı ṭūfān-ı āteş daḫi **fevvāre-feşān u şerāre-rīzān olup** *(172:24). [fevvāre-feşān u şerāre-rīzān olup, -up]*

fevvāre-i āb-efşān: *Su fışkıran fıskiye.*

munḳaṭıʿ olmayup nücūm-ı āsumānıñ her biri **fevvāre-i āb-efşān** *(325:9). [fevvāre-i āb-efşān,]*

fevvāre-i nūr: *Işık fıskiyesi.*
1. fısḳiyyeler ibdāʿ ve her fetīle-i şerer-pāşından birer **fevvāre-i nūr** iḫtirāʿ ḳılınmış *(203:1). [fevvāre-i nūr,]*
2. Ve cebeciler ocaġından daḫi şādurvan fişegi nāmında bir **fevvāre-i nūr** *(270:6). [fevvāre-i nūr,]*

fevvāre-i serīʿü'l-cereyān: *(Fişek için) Hızlıca akan fıskiye.*

kaṭarāt-ı mā gibi cūşān ve her biri **fevvāre-i serīʿü'l-cereyān** gibi āteş-feşān olurdı *(228:29). [fevvāre-i serīʿü'l-cereyān,]*

fevvāre-i sīmīn: *Gümüş fıskiye.*

Fevvāre-i sīmīn ile bir şād-revāndır *(329:2). [fevvāre-i sīmīn,]*

fevvāre-vār: *Fıskiye gibi.*

püskürmelerden **fevvāre-vār** ḳaṭarāt-ı şerāre rīḫte gāh gāh çadır fişeklerinde mühr-i Süleymānlar *(356:6). [fevvāre-vār,]*

feyz-āver-i temāşā kıldı: *İlgi görmek, beğenilmek.*

ile zūr-ı bāzūların iʿlān idüp bāzīçe-i gūy u çevgāndan ziyāde **feyz-āver-i temāşā kıldı** *(295:12). [feyz-āver-i temāşā kıldı, -dı]*

feyz-i envāʿ-ı meserret eyledi: *Türlü türlü keyif saçmak.*

perī gibi sebāḥat ve temāşāyiyāna **feyz-i envāʿ-ı meserret eyledi** *(255:11). [feyz-i envāʿ-ı meserret eyledi, -di, -]*

feyż-i ferḥat u ḥubūr itmişdir: *Sevindirmek.*

aġa-i mümā-ileyh ḥażretlerine bir mertebe baḫş-ı behcet ü sürūr ve **feyż-i ferḥat u ḥubūr itmişdir** *(344:3). [feyż-i ferḥat u ḥubūr itmişdir, -miş, -dir]*

feyż-i ḥayāt eyleyüp: *Hayat bağışlamak.*

feyż-i ḥayāt eyleyüp Vehbiyā meşhūduñ olan umūr-ı ġarībe ve aḥvāl-i ʿacībeyi *(260:12). [feyż-i ḥayāt eyleyüp, -y, -üp]*

feyż-i neşāṭ: *Eğlence kaynağı.*

ḥużūr-ı hümāyūnda raḳḳāṣlar günā-gün bāzīler ile **feyż-i neşāṭ** *(289:29). [feyż-i neşāṭ,]*

feyż-i sürūra: *Sevinç bolluğu.*

Ẓāhirde sebeb şenlik ise **feyż-i sürūra** *(329:21). [feyż-i sürūra, -a]*

feżā: *1) Düz, ova 2) Sonsuz büyüklüğe sahip yer.*
1. Oldı o **feżā** miṣāl-i gülşen *(128:3). [feżā,]*
2. Ol eger keştī ise ya bu **feżā** deryā mıdır *(185:4). [feżā,]*

feżā: *(Ok Meydanı için) Sonsuz büyüklüğe sahip alan yer, arazi.*

Ṭoġruldı ḥalāyıḳ ol **feżāya** *(128:6). [feżāya, -y, -a]*

feżā: *Meydan.*

Feżā deryā-yı nūr oldı sefīne keşti-i āteş *(186:7). [feżā,]*

feżā-yı gülşene: *Çiçek bahçesi.*

Feżā-yı gülşene döndürdi ḳadd çekdikçe çün şimşād *(243:19). [feżā-yı gülşene, -e]*

feżā-yı maḥşerden: *Mahşer meydanı.*

ʿarṣa-i meydān **feżā-yı maḥşerden** nişān ve beş on biñ *(348:18). [feżā-yı maḥşerden,]*

feżā-yı vesīʿi: *Uçsuz, bucaksız gök boşluğu.*

taḳyalar biçüp çeşm-i rūşenlerine dünyāyı tār ve **feżā-yı vesīʿi** başlarına dar ve *(282:16). [feżā-yı vesīʿi, -i]*

fī rābiʿati'n-nehār: *Gündüz vaktinde.*

ke'ş-şems **fī rābiʿati'n-nehār** ẓāhir ü āşikār ve *(168:33). [fī rābiʿati'n-nehār,]*

fiġān u nālede: *Ağlamak.*

zemzemesiyle şeb-tā-be-seḥer ḥüseynī perdesinde **fiġān u nālede** nā-ṣabūr eylediler *(283:16). [fiġān u nālede, -de]*

fıkarāt-ı duʿā: *Dua cümleleri.*

nāşī **fıḳarāt-ı duʿā** vaḳfe-gāhlarında *(236:10). [fıḳarāt-ı duʿā,]*

fikr: *Düşünce, endişe.*
1. tenvīr-i bāṣıra-i iftiḫār idemeyecegi **fikrinden** nāşī kef-i efsūs ile sīne-kūb idi Ḥāl *(211:17). [fikrinden, -in, -den]*
2. müstezād idüp tütün **fikri** ile āh-ı şerāre-ḫīz idüp içlerinden biri naẓm *(223:31). [fikri, -i]*
3. müteşekkir ve ancaḳ bisāṭ-ı ġāret-zededen bir ġaddāre-i müsteʿāreyi tażmīn **fikri** *(260:31). [fikri, -i]*
4. yaʿnī gerek alçaḳ ve gerek ulu ayaḳ öpmek **fikri** ile pīş-i pāyına düşüp *(278:25). [fikri, -i]*
5. **fikri** ile nālān u giryān olup girye vü fiġānlardan bir gūne daḫi *(311:1). [fikri, -i]*

fıkra: *Söz, nükteli söz.*

ḳarār virdi ki ḫoş geldi ṣafā geldi ʿazīz mihmān geldi **fıḳralarıyla** *(206:29). [fıḳralarıyla, -lar, -ı, -y, -la]*

fikr-i daḳīḳleri: *İnce düşünce.*

fikr-i daḳīḳleri muḳteżāsınca idāre-i çarḫ-ı luʿbet-bāzī içün *(235:14). [fikr-i daḳīḳleri, -ler, -i]*

fikr-i fāsid olmaġın: *Yanlış bir düşünce.*

saʿy itseler daḫi ḍarb-ı ḥadīd-i bārid gibi bir **fikr-i fāsid olmaġın** ālāyları örs-i ḳāris olup *(335:19). [fikr-i fāsid olmaġın, -maġ, -ın]*

fikrinde olmaġla: *(Bir) Düşünceye sahip olmak.*

fikrinde olmaġla bu tedbīr-i işābet-peẕīr ile cenāb-ı pādişāh-ı ʿadālet-dest-gāh ḥażretlerini *(211:33). [fikrinde olmaġla, -maġ, -la]*

fīl: *Maruf hortumlu büyük hayvan.*
1. gāh ʿŪc İbnü'l-ʿUnuḳ-ı mevhūmü'l-vücūda meşīl **fīl** ḳadar ṣaḳīl bir tüvānā *(158:7). [fīl,]*
2. şāḫ-ı gergedende **fīl** gibi bir mīl üzerinde īstāde ve içinde bu ḳadar edevāt u ālāt u ricāl *(187:21). [fīl,]*
3. bend ü rabṭ idüp gūyā ḳalʿayı **fīl** çeker ve fīl yüridükçe ḳalʿa daḫi yürür giderdi *(187:26). [fīl,]*
4. bend ü rabṭ idüp gūyā ḳalʿayı fīl çeker ve **fīl** yüridükçe ḳalʿa daḫi yürür giderdi *(187:26). [fīl,]*
5. Baʿdehū **fīl** ḳadar bir ʿArab menākibine rākib olup ayaḳlarını mezbūruñ *(209:37). [fīl,]*
6. ḫortūmına beste olan rīsmānlar ile gūyā çeker ve ḳalʿa daḫi **fīliñ** ardınca revān olup *(263:21). [fīliñ, -iñ]*

fiʿl: *Yapılanlar.*

şarḳı ile sāde nakāreler çalınup ifāża-i inbisāṭ iderek **fiʿllerin** ḳavllerine taṭbīḳ *(289:31). [fiʿllerin, -ler, -in]*

fīl ṣūreti: *Fil gibi bir görünüş.*
1. süṭūr-ı ṣunūf-ı süvārīlerin teẕhīb-gerde-i libās-ı ḳalem-kārī-i ʿīd eyleyüp bir **fīl ṣūreti** *(242:2). [fīl ṣūreti,]*
2. meşḥūn bir ḳalʿa-i devvār-ı āsumān-gūn anı taʿḳīb eyleyüp bir **fīl ṣūreti** ḳalʿayı *(263:20). [fīl ṣūreti,]*

fīl ṣūretinden: *Fil kuklası.*

çeken **fīl ṣūretinden** bendleri güsiste ve ol bār-ı girān ḳaydından vāreste eyleyüp *(264:3). [fīl ṣūretinden, -n, -den, -]*

filāḥat-nāme-i aḥkām-ı dīn-i Aḥmedī: *Müslümanlığın hükümlerinin ekinciliği yazması.*

için **fîlâḥat-nâme-i aḥkâm-ı dîn-i Aḥmedî** üzere birer şâḫı ser-bürîde-i kârd-ı bâġbân-ı şerîʿat ḳılınmaġa *(137:4). [fîlâḥat-nâme-i aḥkâm-ı dîn-i Aḥmedî,]*

fîlâr: *Hafif bir terlik.*

ve **fîlâr** ihdâsıyla ḳaṭʿ-ı pâye-i iʿtibâr eylediler *(316:4). [fîlâr,]*

fîl-bân ṣûretinde: *Fil sürücüsü görünüşlü.*
1. üzerindeki taḫt ve taḫt içindeki **fîl-bân ṣûretinde** bir ferzend-i dil-saḫt ile ḫod-be-ḫod *(264:4). [fîl-bân ṣûretinde, -n, -de]*
2. ibdâʿ ve içinde **fîl-bân ṣûretinde** üç ʿaded Hindî-i âteş-perest iḫtirâʿ olunup *(270:31). [fîl-bân ṣûretinde, -n, -de]*

fi'l-ġarbı: *Batıda.*

Ve **fi'l-ġarbı** mezḳûmun li-ʿâdaleti'ş-şemmi *(162:12). [fi'l-ġarbı,]*

fi'l-ḥaḳîḳa: *Hakikatte, esasında, hakikaten, doğrusu.*
1. bir miḳdâr dûrdan raḫş-ı rân-ı meydân-ı nigâh olanlar **fi'l-ḥaḳîḳa** *(157:28). [fi'l-ḥaḳîḳa,]*
2. olup **fi'l-ḥaḳîḳa** deryâda sibâḥat ider gibi bî-tekellüf seyâḥat itmekle âdem deryâsı *(184:18). [fi'l-ḥaḳîḳa,]*
3. kûre-i ḥaddâd gibi küre-i nâr ve **fi'l-ḥaḳîḳa** fetḥi ḫaylice düşvâr olup tiran-pete *(188:4). [fi'l-ḥaḳîḳa,]*
4. âb-ı çeşme-i ḫurşîdi ḫâke rîzân eyledi **Fi'l-ḥaḳîḳa** ʿaynı ile ṣuʿle-i beyżâ-yı neft-i mürebbâdan *(228:25). [fi'l-ḥaḳîḳa,]*
5. saʿy-i tâmm olunup **fi'l-ḥaḳîḳa** bâzâr-gâh-ı mülâʿabede ʿaḳd-i şirket-i müḍârebe eyleyen *(346:15). [fi'l-ḥaḳîḳa,]*
6. daḫi ʿacebâ **fi'l-ḥaḳîḳa** timsâḥ mıdır deyu teşkîk iderdi Kaʿr-ı deryâdan ser-nümâ-yı ẓuhûr *(351:28). [fi'l-ḥaḳîḳa,]*

fi'l-ḥâl: *Hemen.*

ʿamel olunmuş idi **Fi'l-ḥâl** fürce-i mezbûreden naḫllar iḫrâc ve çeşm-i temâşâyiyân *(365:35). [fi'l-ḥâl,]*

fîl-i âteş-nişâr: *Ateş saçan fil.*

bir **fîl-i âteş-nişâr** daḫi gelüp ve fîl-i meẕkûr-ı nâdirü'l-ʿadîliñ arḳasında bir ḳaṣr *(270:30). [fîl-i âteş-nişâr,]*

fîl-i meẕkûr-ı nâdirü'l-ʿadîliñ arḳasında: *Eşi az bulunan, sözü edilen filin sırtı.*

bir fîl-i âteş-nişâr daḫi gelüp ve **fîl-i meẕkûr-ı nâdirü'l-ʿadîliñ arḳasında** bir ḳaṣr *(270:30). [fîl-i meẕkûr-ı nâdirü'l-ʿadîliñ arḳasında, -n, -da]*

fîl-i mühîb ü cesîm: *İri ve ürküntü verici.*

idâre iderek cirm-i ḳalʿayı nişîb ü fırâza tesyîr eylediler Ve bir **fîl-i mühîb ü cesîm** *(187:23). [fîl-i mühîb ü cesîm,]*

fîl-i şâḳîliñ cünbiş-i mestâne vü cevlânından: *Ağır filin sarhoşça gezinmesi ve dolaşması.*

ruḫṣat-ı cevlân virilmekle naṭʿ-ı zemîn-i meydân ol **fîl-i şâḳîliñ cünbiş-i mestâne vü cevlânından** *(264:5). [fîl-i şâḳîliñ cünbiş-i mestâne vü cevlânından, -n, -dan]*

fīl-i uʿcūbe-kirdāra: *Acayip görünüşlü fil.*

āb-efşān-ı yemīn ü yesār olan **fīl-i uʿcūbe-kirdāra** meşīl *(270:29). [fīl-i uʿcūbe-kirdāra, -a]*

Filibe ḳāḍīsi Ḥasan Paşa imāmı Aḥmed Efendiden: *Filibe Kadılığı, Hasan Paşa Camii imamı Ahmed Efendi.*

Filibe ḳāḍīsi Ḥasan Paşa imāmı Aḥmed Efendiden daḫi züyūf aḳçe ile *(192:28). [Filibe ḳāḍīsi Ḥasan Paşa imāmı Aḥmed Efendiden, -Den]*

fīliñ menākibine: *Filin omzu.*

sāḳı bir ʿamūd-ı şāmiḫa beñzer idi Ḥibāl-i veşīka ile ḳalʿayı ol **fīliñ menākibine** *(187:25). [fīliñ menākibine, -i, -n, -e-n, -e]*

filizzāt-ı gül-naḫl-ı salṭanat: *(III. Ahmet'in şehzadeleri) Saltanatın gül fidanından sürgün çıkan filizler.*

filizzāt-ı gül-naḫl-ı salṭanat ve fürūʿ-ı şecere-i şevket-şemere-i ḫilāfet *(322:25). [filizzāt-ı gül-naḫl-ı salṭanat,]*

fi'l-meşel: *Söz gelimi.*
gīsū olur **Fi'l-meşel** ütruc-ı zerd-fām-ı ḫurşīdi āsīb-i berd ü şitādan *(163:17). [fi'l-meşel,]*
dirler idi **Fi'l-meşel** her biri āhen-dil ve āteşī-meşreb bir *(165:8). [fi'l-meşel,]*

fi'l-mesel: *Sanki.*

ile **fi'l-meşel** püskürme atar ve çarḫ-ı felek gibi öñine gelene āteşler şaçar *(263:23). [fi'l-meşel,]*

Filorencī aṭlas: *Floransa atlası.*

ṭonluḳ **Filorencī aṭlas** ve on iki ʿaded yaldızlı sīm ṭas ve on iki ʿaded zer-sūde vü muṭallā *(355:12). [Filorencī aṭlas,]*

Filorintin aṭlası: *Floransa atlası.*

Venedikiñ dībā-yı enfesi ve ol ḳadar **Filorintin aṭlası** ve Mardinin dört ʿaded *(305:2). [Filorintin aṭlası,]*

fīl-ten: *Fil vücutlu, dev gibi.*

mübāşereti ile nice **fīl-ten** süvārī vü piyāde cündiyān-ı ṣadr-ı aʿżamī *(343:15). [fīl-ten,]*

fi'l-vāḳiʿ: *Gerçekten, aslında.*

Fi'l-vāḳiʿ bu emr-i düşvār müstaḥīlü'ẕ-ẕuhūr oldığı ḳarār-dāde-i aṣḥāb-ı kār *(263:5). [fi'l-vāḳiʿ,]*

fincān: *Çay, kahve vb. sıcak şeyler içmekte kullanılan, genellikle kulplu, porselen veya camdan yapılmış küçük kap.*
1. şitāb ve tīr zih-gīrden güẕār ider gibi güẕār u pertāb eyledi Ne **fincānıñ** birinden *(175:22). [fincānıñ, -ıñ]*
2. zümürrüd-gūn **fincānlar** ile muraṣṣaʿ kemere döndürüp ve gāh ṭaraf-ı dāḫilinde *(175:20). [fincānlar, -lar]*
3. **fincān** üftān ve bir ḳaṭre āb rīzān olmadın cüst ü çālāk ve bī-vehm ü bī-bāk idāre eyleyerek *(176:26). [fincān,]*

4. Baʿdehū bir çenber içinde nışfı mertebesine degin biri biri üzerinde **fincānlar** *(176:24). [fincānlar, -lar]*
5. iẕhār u iʿlān ve sütūn üzere iki **fincān** ḳahve içüp cürʿasını ʿalā ruʿūsi'l-eşhād *(212:25). [fincān,]*
6. ibrīḳ ve **fincānı** perde-i kilīm-i ʿayyārāndan numūne olan zenbīlinden *(212:24). [fincānı, -ı]*
7. İki **fincān** ḳahve iç berş üstine *(224:2). [fincān,]*
8. İki **fincān** ḳahve ile bir lüle keskin tütün *(224:6). [fincān,]*
9. bā-fermān-ı ʿālī bir **fincān** ḳahve ile maḥsūdü'l-ahālī olmaḳ müyesser oldı *(232:16). [fincān,]*
10. Şimdi dönsün ḳo ağır ḳahve ile **fincānlar** *(232:18). [fincānlar, -lar]*

fincān-ı vāj-gūn: *Ters çevrilmiş fincan.*

Bunlardan mā-ʿadā gāh bir **fincān-ı vāj-gūn** ve gāh bir şīşe-i ser-nigūnı *(247:19). [fincān-ı vāj-gūn,]*

Fındık-zāde: *(?- 1751) Filibe kadısı Fındık Mustafa Efendi'nin oğlu bu sebeple "Fındıkzade" olarak bilinir. Hattat İbrahim.*

bir Meṣnevī-i Şerīf-i bī-naẓīr ve **Fındıḳ-zāde** ḫaṭṭı ile bir Şerḥ-i Siyer-i Kebīr ve *(190:15). [Fındıḳ-zāde,]*

fır fır: *Dönen her hangi bir şeyin çıkardığı ses.*
1. sütürre çarḫı gibi **fır fır** dāʾir ve şerāreleri sitāre-i seyyāre gibi cevvāl ü sāʾir olduḳça *(229:2). [fır fır,]*
2. idi ve bir atlı ḳaraca **fır fır** devrān ve üzerinde altı nefer ādem cevlān idüp *(254:14). [fır fır,]*
3. fānūs-ı ḫayāl gibi **fır fır** devrān ve ḫaşv-ı libāsları olan fişeklere āteş virildikçe *(312:27). [fır fır,]*

Fırança ḳıralınıñ ḳapu kethudālıġı: *(Fransa kralının kapı kethüdası) Osmanlı döneminde, Osmanlı egemenliği altındaki beyliklerin, yabancı devletlerin, eyalet valilerinin, vezirlerin ve beylerbeylerinin devletle ilgili işlerine bakan görevli.*

Fırança ḳıralınıñ devlet-i ʿaliyyede **ḳapu ketḫudālıġı** ḫıdmeti ile *(341:15). [Fırança ḳıralınıñ ḳapu ketḫudālıġı,]*

Fırança pādişāhınıñ: *Fransa kralı, Capet.*

ḳaṣdına bināʿen dārü'l-mevāʾid-i ʿamīmü'l-fevāʾidlerin **Fırança pādişāhınıñ** *(337:30). [Fırança pādişāhınıñ, -n, -ıñ]*

firār: *Kaçmak, savuşmak.*

bār-gīriñ muṭlaḳu'l-ʿinān **firār** ve girībān u dāmeniñ hevāyī fişeklerden *(260:18). [firār,]*

firār eylediler: *Kaçmak.*

zebān-güẕār iderek **firār eylediler** *(175:28). [firār eylediler, -di, -ler]*

firār iden: *Kaçmak.*

ve **firār iden** bār-gīr-i keşīde-zihārıña bedel āhū-yı müşgīn-mūy gibi bir *(261:10). [firār iden, -en]*

firāş: *Yatak,döşek, minder.*

tamām olduḳda sünnet oṭasına naḳl ve āmāde olan **firāşına** zīver-baḫş *(374:15). [firāşına, -ı, -n, -a]*

firāz u nişīb: *İniş ve yokuş.*

yelken ve gāh kürek ile meşy ü ḥareketine **firāz u nişīb** ve baʿīd ü ḳarīb yeksān *(184:17). [firāz u nişīb,]*

firdevs-āşiyān: *Yuvası cennet.*

Ve içlerinden ḫudāvendigār-ı sābıḳ cennet-mekān **firdevs-āşiyān** merhūm u maġfūrun-leh *(140:36). [firdevs-āşiyān,]*

fireng: *Bir fişek türü.*

içinde dört yüz ḳadar ḳandīlli hevāyī ve **fireng** ve badaluşḳa ve kestāne fişekleri *(253:13). [fireng,]*

fireng: *Avrupa işi.*

ṭop **Firengiñ** meşhūr ve nev-ẓuhūr telli hatāyī ve aṭlas-ı nevʾā-nevʿ ve rengā- reng ḫārā *(321:35). [firengiñ, -iñ]*

fireng işi kebīr aşkı: *Avrupa işi, büyük tepsi.*

beş yüz dirhem iki sīm maşraba ve sekiz yüz sekiz dirhem **Fireng işi kebīr aşḳı** ve *(315:6). [fireng işi kebīr aşḳı,]*

firengī aṭlas: *Avrupa ipeklisi.*
1. ve üçer ṭonluḳ şof ve **firengī aṭlas** ve telli ḫārā resm-i maʿhūd üzere *(190:33). [firengī aṭlas,]*
2. ve **firengī aṭlas** ve bürüncek üzerine işleme dört ʿaded girān-bahā yorġanları *(283:21). [firengī aṭlas,]*
3. ve altı ṭāḳa **firengī aṭlas** ve her biri altışar ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī ve destār-ı muṭallā *(287:28). [firengī aṭlas,]*
4. ḳıṭʿa çep-rāst-ı muşannaʿ bir tuḥfe-i maṭbūʿa ve beş ṭonluḳ **firengī aṭlas** ve beş *(340:21). [firengī aṭlas,]*
5. ṭonluḳ **firengī aṭlas** ve üç ṭāka ḫünkārī destār tuḥfe-i nāçīz-miḳdārları *(354:3). [firengī aṭlas,]*
6. ṭonluḳ dībā ve **firengī aṭlas** ve ʿālü'l-ʿāl kemhā ve beş ʿaded muḳaddem ḥarīr ḳuşaḳ *(354:23). [firengī aṭlas,]*

firengī aṭlas-ı ʿālī: *Çok güzel Avrupa atlası.*

yine altışar ṭonluḳ **firengī aṭlas-ı ʿālī** ve ḳuṭnī-i ġālī ve ber-resm-i cārī altı ṭāḳa *(287:23). [firengī aṭlas-ı ʿālī,]*

firengī aṭlas-ı cilā-dāde: *Avrupa dokuması, parlak atlas kumaşı.*
1. ṭonluḳ İstanbulī hatāyī-i sāde ve on ṭonluḳ **firengī aṭlas-ı cilā-dāde** ve on ṭonluḳ *(305:10). [firengī aṭlas-ı cilā-dāde,]*
2. **firengī aṭlas-ı cilā-dāde** ve ḳaṭīfe-i sāde ve ser-āmed ü girān-bahā dört ʿaded *(341:6). [firengī aṭlas-ı cilā-dāde,]*
3. nev-ẓuhūr girān-ḳıymet hatāyī-i muṭallā ve **firengī aṭlas-ı cilā-dāde** ve üç ṭāḳa *(353:24). [firengī aṭlas-ı cilā-dāde,]*

firengī aṭlas-ı mücellā: *Avrupa işi parlak atlas kumaşı.*

ve muṭallā hatāyī-i zībā ve beş ṭonluḳ **firengī aṭlas-ı mücellā** ve hem-çünān *(226:7). [firengī aṭlas-ı mücellā,]*

firengī aṭlas-ı tāb-dār: *Avrupa dokuması, parlak atlas kumaşı.*

ve üç ṭop İstanbulī zencīr-bāf-ı zer-tār ve üç ṭonluḳ **firengī aṭlas-ı tāb-dār** *(190:21). [firengī aṭlas-ı tāb-dār,]*

firengī atlas-ı zībā: *Güzel, Avrupa işi atlas kumaş.*

ṭonluḳ telli hatāyī ve dībā ve **firengī aṭlas-ı zībā** ve ḳuṭnī-i hindī ve destār-ı muṭallā *(345:6). [firengī aṭlas-ı zībā,]*

firengī dība: *Avrupa dokuması ipek kumaş.*

keẕālik her nevʿi altışar ṭāḳa **firengī dība** ve hatāyī-i sāde vü muṭallā ve ṭaraḳlı aṭlas-ı ḫoş-nümā *(307:10). [firengī dība,]*

firengī elvān ḥārā: *Avrupa işi, alaca renkli, üzerinde dalgalı çizgiler bulunan kumaş.*

sāde cālisī ḳuṭnī-i hindī ve beşer ṭop aṭlās-ı mücellā ve **firengī elvān ḫārā** hediyyeleri *(321:21). [firengī elvān ḫārā,]*

firengī ḥārā: *Avrupa Usulü, üzeri menevişli kumaş.*
1. aṭlas ve üç ṭop kemhā ve üç ḫünkārī destār ve üç ṭonluḳ dībā ve üç ṭop **firengī ḫārā** *(192:21). [firengī ḫārā,]*
2. yine ol miḳdār **firengī ḫārā** ve beşer ṭāḳa destār-ı bendī ve ḳuṭnī-i hindī *(340:23). [firengī ḫārā,]*
3. ve her biri otuz ẕirāʿ **firengī ḫārā** ve çuḳa-i māhūd ve bir dāne muṣannaʿ *(341:18). [firengī ḫārā,]*

firengī kemhā: *Avrupa işi, havsız kadife ile dokunmuş ipek kumaş.*

ve dört ṭonluḳ **firengī kemhā** ve dört ser-āmed ḫünḳārī destār *(226:2). [firengī kemhā,]*

firengī kemhā-yı ḫoş-reng-i āteş-nümūn: *Avrupa işi, ateş görünümlü, güzel, havsız kadife ile dokunmuş ipek kumaş.*

firengī kemhā-yı ḫoş-reng-i āteş-nümūn ve ṭoḳuz ʿaded beyāż şerbetī-i hindī ve ṭoḳuz *(200:18). [firengī kemhā-yı ḫoş-reng-i āteş-nümūn,]*

firengī şemşīrden: *Batılıya ait kılıç.*

Baʿdehū anlardan teng yalmanı iç ṭarafında **firengī şemşīrden** tedvīr olunmuş *(158:17). [firengī şemşīrden, -den]*

firengī ṭaraklı aṭlas-ı ʿalü'l-ʿāl: *Olağanüstü güzellikte, Avrupa dokuması, genellikle ipekten, nadiren de ipek ve ipek-pamuk karışımından dokunmuş oldukça ince bir kumaş türü olan atlasın üzerinde boyuna ince çizgi çubukları bulunan türü.*

rūmī dībā ve beşer ṭonluḳ sāde ve telli hatāyī ve beş ṭonluḳ **firengī ṭaraḳlı aṭlas-ı ʿalü'l-ʿāl** *(341:2). [firengī ṭaraḳlı aṭlas-ı ʿalü'l-ʿāl,]*

Firengī vü Rūmī: *Rumi desenli ve Avrupa işi ipek kumaş.*

maʿrūż-ı ʿatebe-i şehriyārī eylediklerinden ṣoñra Yahūdiler daḫi elvān-ı hatāyī-i muṭalla **Firengī vü Rūmī** on *(305:9). [Firengī vü Rūmī,]*

Fireng-pesend: *(Yastık) Frenk işi.*

tebāşīr-i ṣabīḥatü'l-ʿīd-i revāc-ı ḥirfetleri olan penbe ile memlū **Fireng-pesend** bir çift ʿālī *(285:3). [Fireng-pesend,]*

firenkçīn uṣūlinde: *Türk müziğinde bir usul. On iki zamanlı bir küçük usul olup iki tane üç zaman ile üç tane iki zamanın, yani iki semâi ve üç nîm-sofyan usulünün birleşmesinden meydana gelmiştir.*

alarġa alarġa ṣadāsı **firenkçīn uṣūlinde** beste-i maḳām-ı ḥiṣār idi *(188:6). [firenkçīn uṣūlinde, -n, -de]*

fırfır: *Dönem bir şey için kullanılan söz. Yel, uçma sesi.*

temāyül ü ihtizāz iderek reftār iderken dūşını taḥrīk itdikçe mızraḳ **fırfır** *(209:16). [fırfır,]*

fırfır döndürerek: *Bir nesnenin kendi ekseni etrafında olacak şekilde dairesel şekilde hareket etmesi.*

atlu ḳaraca gibi **fırfır döndürerek** ikisini daḫi ser-geşte vü bī-ḫūş eyledi *(176:13). [fırfır döndürerek, -erek]*

firistāde itmek: *Göndermek, ulaştırmak.*

firistāde itmek ārzūsıyla telḫīṣī-i düstūr-ı mekārim-ʿāde ve ḳapucılar ketḫudāsı *(301:10). [firistāde itmek, -mek]*

fırḳa: *Topluluk.*

daḫi ceyb ü hemyānların tehī idecek mertebe beẕl-i naḳdīne-i cūd ve her **fırḳaya** *(289:25). [fırḳaya, -y, -a]*

fırḳa-i mevcūdeden: *Belirli tayfa.*

dūde ve her gürūh-ı maʿdūde ve her **fırḳa-i mevcūdeden** zencīr-i dünyā ile *(327:31). [fırḳa-i mevcūdeden, -den]*

fırlak: *Ortasında delinmiş iki deliğe geçirilen iplik iki yana çekildikçe fırıl fırıl dönen değirmi şekilde kesilmiş kösele veya tahtadan yapılmış olan bir oyuncak.*

idi Mızraġıñ **fırlaḳ** gibi sürʿat-i devrānı görüldükçe nevk-i ser-tīzi sīḫ-i büryān *(209:18). [fırlaḳ,]*

fırrāfır: *Fırfır, bir şeyin dönerken çıkardığı ses.*

gibi **fırrāfır** gerdān ve zebān-ı zebāne-feşānları şerāre-pāş-ı āh u fiġān ve naʿra-zenān-ı amān amān olup *(357:5). [fırrāfır,]*

fişeg: *Donanma ve şenliklerde kullanılan çeşitli yanıcı veya patlayıcı madde II kıvılcım, parıltı.*
1. üzerinde meşʿal heyʾetinde bir **fişegi** idāre ve beş on ḳandīli birden reme-i kebūter *(271:33). [fişegi, -i, -]*
2. lemeʿān ve andan daḫi beş deste **fişege** birden āteş sereyān idüp her biriniñ *(309:6). [fişege, -e, -]*

fişek: *Donanma ve şenliklerde kullanılan çeşitli yanıcı veya patlayıcı madde II kıvılcım, parıltı.*
1. **Fişek** tīr-i hevāyī gibi perrān oldı eṭrāfa *(172:29). [fişek,]*
2. intiẓār ile mevżūʿ-ı se-pāy-ı istiḥżār ḳılınan tūde tūde **fişeklere** bir *(173:14). [fişeklere, -ler, -e]*
3. biñ iki yüz ḳadar ġūn-ā-gūn **fişekle** meşḫūn Daḫme-i Efrāsiyāb nāmında *(196:17). [fişekle, -le]*
4. **Fişek** tīr-i hevāyī gibi pertāb itdi eflāke *(197:16). [fişek,]*
5. eṭrāfında ḳırḳar **fişekle** meşḫūn üç ʿaded mühr-i Süleymānī āvīzān olup nice *(219:32). [fişekle, -le]*
6. ile muʿabbā bārūt-ı mürebbādan maṣnūʿ **fişekler** ile birer fānūs-ı devvār *(219:1). [fişekler, -ler]*

7. ṭıbaḳınca yine **fişekler** ṭarrāḳa-efgen-i hevl-engīz olup cāy-ı gürīzlerinden li-müʾellifihi *(224:23). [fişekler, -ler]*
8. zeng renginde nice **fişek** āvīzān ve pīrāye-i dūş-ı iḫtişāmı ḳılınan ḫilʿat-ı siyāhıñ *(227:25). [fişek,]*
9. Bu eşnāda evvelā Dūde-i Cebeciyāndan ibdāʿ olunan **fişekden** maṣnūʿ bir *(227:21). [fişekden, -den]*
10. **fişeklere** pençe-i ṣaʿāle ile gūş-māl-i iştiʿāl virildikde şerāreler *(228:28). [fişeklere, -ler, -e]*
11. Ve bir bostān dolābı resminde yapılmış ġarīb u ʿacīb **fişek** daḫi işʿāl olunup *(229:1). [fişek,]*
12. Ve daḫme nāmında bir **fişek** ki meşnevī *(229: 8). [fişek,]*
13. Daḫme nāmında bir **fişek** daḫi kim *(229:9). [fişek,]*
14. ṭarafından daḫi biñ ʿaded **fişekle** revnaḳ-yāb bir daḫme-i düşvār-güşād-ı efrāsiyāb *(229:26). [fişekle, -le]*
15. Vaḳt vaḳt içinden çarḫ-ı felekler ve sāʾir nice muṣannaʿ **fişekler** ve ṣuʿle-i neft-i mürebbādan *(253:17). [fişekler, -ler]*
16. ve ṣuver-i ġarībe var idi ki cümlesiniñ libāslarında **fişekler** muʿabbā olmaġla *(263:26). [fişekler, -ler]*
17. ḥalḳa-i laʿnet gibi geçirilüp ve günā-gün **fişekden** yapılmış bir *(270:22). [fişekden, -den]*
18. **fişeklerden** īcād olunmuş bir nüh-ḫazīne çadır ber-efrāşte-i meydān-ı sūr oldı *(270:3). [fişeklerden, -ler, -den]*
19. ḫorṭūm-ı filde māh-tāb ve çiçekli ve sāʾir günā-gün **fişekli** ālāt-ı nāriyye taʿbiye ḳılınup *(270:32). [fişekli, -li]*
20. Baʿdehū bir **fişek** daḫi ʿaynı ile bir kebīr bostān ḳuyusı dolābı gibi serīʿan *(271:1). [fişek,]*
21. otuz **fişek** yek-be-yek atılup mülḥaḳ-ı nücūm-ı felek oldıġı nümāyān ve *(271:12). [fişek,]*
22. Baʿdehū on iki ʿaded yoġurt çanaġı içinde **fişekler** iḫfā ve üzerinde mānend-i zebed-i deryā *(271:22). [fişekler, -ler]*
23. ḳaymaḳların tenāvüle başladıḳları gibi içindeki **fişekler** ṭutuşup ellerin *(271:25). [fişekler, -ler]*
24. deverān ve delvleri ṣu yerine şerāre-feşān olaraḳ ḳoġaları **fişekler** ile meleʾān *(271:2). [fişekler, -ler]*
25. Ḥużūr-ı şehriyārīde ser ü düşlarında olan **fişeklere** āteş virilüp ve ṣuver-i pīrāne-heyʾetiñ sāḫte ṣaḳalları *(278:4). [fişeklere, -ler, -e]*
26. yaḳacaḳ **fişekleri** olʿalemiñ içinde iḫfā idüp derūnında bir ḥarīf-i nā-ẓarīf *(279:10). [fişekleri, -ler, -i]*
27. gāh ṭabancalı ve tüfek ve gāh dürlü dürlü muṣannaʿ **fişekler** ile *(281:22). [fişekler, -ler]*
28. **fişekleri** daḫi bālā-ter ve ṭaraf-ı baḥr u berre zebān-endūz-ı zebāne vü şerer oldı *(289:7). [fişekleri, -ler, -i]*
29. neşīdesi ile āheste āheste güẓer itdiler ve nice **fişekler** ve ġarīb ṣuver-i şeṭāret-āver *(297:13). [fişekler, -ler]*
30. ḳıbelinden tehyiʾe olunan **fişekleri** pey-ā-pey işʾālde istiʿcāl olunup ṭaraf ṭaraf *(309:2). [fişekleri, -ler, -i]*
31. ṭarrāḳalı fişek daḫi perrān ve andan nice **fişekler** tābān u cehān olup kimi hevāda *(309:10). [fişekler, -ler]*
32. çarḫī fişekleri idāreye imkān olmamaġın vaḳt-i ʿışādan şoñra atılan **fişekleri** *(309:28). [fişekleri, -ler, -i]*
33. fānūs-ı ḫayāl gibi fır fır devrān ve ḫaşv-ı libāsları olan **fişeklere** āteş virildikçe *(312:27). [fişeklere, -ler, -e]*
34. ve eṭrāf-ı pūşişinde **fişekler** bāriḳa-feşān iken göbegi üstinde tenekeden bir *(315:28). [fişekler, -ler]*
35. gāh **fişekler** atup ṭarrāḳa-engīz ve gāh nişādırsız ḳalaylar çeküp ḫande-ḫīz oldılar *(315:31). [fişekler, -ler]*
36. her ṭarafdan taʿbiye olunan **fişeklere** birden āteş virdiklerinde *(346:36). [fişeklere, -ler, -e]*
37. **fişekler** ile perdāḫte vü maṣnūʿ olmaġın keşān keşān pīş-gāh-ı otaġ-ı hümāyūna *(356:33). [fişekler, -ler]*
38. Evvelā cebe-ḫāne ṭarafından taʿbiye olunan **fişeklere** ṭaraf ṭaraf āteşler virilüp *(356:1). [fişeklere, -ler, -e]*
39. ve pest ü bālālarında iḫfā olan **fişeklere** āteş ilḳā itmeleriyle birden *(357:2). [fişeklere, -ler, -e]*

fişek bāġçesi: *Fişek gösterilerinin yapıldığı yer.*

bir **fişek bāġçesi** resm olunup ḳandīl-i rengā-reng ile meşḥūn onʿaded *(218:26). [fişek bāġçesi,]*

fişek çiçekleri: *Başağı şeklinde çiçek açan kırmızı renkli bir çiçek türü.*

çarḫ-ı felek nāmında olan **fişek çiçekleri** tezyīn ve saṭḥı altıʿaded *(219:6). [fişek çiçekleri,]*

fişek dolābı: *Atıldıktan sonra belli bir süre gökte dolanıp ardından patlayan fişek.*

Ḳıldıḳça **fişek dolābı** devrān *(131:23). [fişek dolābı,]*

fişek ḳandīlleri: *Fişeğin göğü aydınlatması.*

hem-şekl-i naḫl-i ḫurmā ve **fişek ḳandīlleri** reşk-efrūz-ı meşābīḥ-i Şüreyyā oldı *(228:23). [fişek ḳandīlleri,]*

fişek şenligi: *Fişek gösterileri.*
Fişek Şenligi Ve Sāʾir Sāz u Söz Beyānındadır *(195:2). [fişek şenligi,]*
Yevm-i mezbūr aḫşāmı ki leyletü'l-cumʿadır **fişek şenligi** fermān buyurulmaġın *(195:3). [fişek şenligi,]*

pertev-endāz-ı ḥaşmet ü celāl olup ol şeb-i pür-ṭarabda bir mertebe **fişek şenligi** olmuşdur *(345:16). [fişek şenligi,]*
Leyle-i mezbūrede olan **fişek şenligi** leyālī-i sābıḳada olanın mecmūʿına *(348:1). [fişek şenligi,]*
gāh kestaneler ḳızmış duramaz āteşinden çatlar el-ḥāṣıl bir mertebe **fişek şenligi** *(356:12). [fişek şenligi,]*

fişek şenliklerine: *Şenliklerde yapılan fişek gösterileri.*

ṭarafından **fişek şenliklerine** āġāz olunmaḳ bābında *(269:7). [fişek şenliklerine, -n, -e]*

fişek şenlikleriniñ: *Şenliklerde yapılan fişek gösterileri.*

Fişek Şenlikleriniñ Fürūġ-ı Mehtāb-naẓīr ve *(268:3). [fişek şenlikleriniñ, -n, -iñ]*

fişek ṭarrāḳasından: *Fişek gümbürtüsü.*

şitābān oldı ise **fişek ṭarrāḳasından** birbirine girüp ġirīv ü hāy hūy āsumāna irüp *(279:16). [fişek ṭarrāḳasından, -n, -dan]*

fişeng: *Fişek.*
1. Seyyāre-feşān olup **fişengler** *(129:15). [fişengler, -ler]*
2. küngüresinde güşāyende-per-i pervāz olan laḳlaḳ heyʾetinde maşnūʿ **fişengiñ** *(196:19). [fişengiñ, -iñ]*
3. Ve çarḫ-ı felek nāmında üçʿaded gerdende **fişeng** daḫi felāḫan-vār her *(196:33). [fişeng,]*
4. Bunlardan şoñra yedi başlu ejder heyʾetinde **fişengden** sāḫte bir peykere *(197:18). [fişengden, -den]*
5. Hindūyān-ı ateş-pereste mütefevviḳ idi nice nice nev-īcād **fişengler** ile *(197:25). [fişengler, -ler]*
6. **Fişeng** ve Deryā Şenligi Beyānındadır *(202:3). [fişeng,]*
7. Ve şal-ı meẕkūrda yedi yüz ḳadar günā-gün **fişeng** ile müretteb vücūdı *(202:20). [fişeng,]*
8. **fişengler** ile şenlikler āşikār idüp giderek beşāşet-baḫş-ı ḫātır-ı nuẓẓār ve *(204:12). [fişengler, -ler]*
9. **fişengler** ile memlū bir şal pīş-gāh-ı şevket-penāhīye īṣāl olunup miyānesinde *(220:11). [fişengler, -ler]*
10. Şevḳ ile göklere atıldı **fişeng** *(311:20). [fişeng,]*

fişeng şenligi: *Sünnet düğününde yapılan fişek gösterileri.*
1. Bu vech üzere **fişeng şenligi** sāʿat dörde degin mütemādī ve *(197:28). [fişeng şenligi,]*
2. Ṭarrāḳa-endāz-ı Ḥişār-ı Āsumān Olan **Fişeng Şenligi** Beyānındadır *(216:33). [fişeng şenligi,]*
3. Lākin hevā müteġayyir olmaġın **fişeng şenligi** taḳdīm olunmaḳ çeşbān görilüp *(308:33). [fişeng şenligi,]*

fişeng-endāz: *Fişek atarak gösteri yapan kişi.*

per-güşā-yı küngüre-i iştihār olan aġa ki **fişeng-endāzlıḳda** şihāb-ı āsumānīye fāʾiḳ ve āteş-bāzlıḳda *(197:24). [fişeng-endāzlıḳda, -lıḳ, -da]*

fişeng-i āsumānī: *Asumanî fişek, bir fişek türü.*

gibi ḫāke pest ü nīm-mürde olur **fişeng-i āsumānī** gibi bālāsına şuʿūd *(362:7). [fişeng-i āsumānī,]*

fişeng-i āsumān-pervāz: *Göğe savrulan fişek.*

Bunlar nice şuʿbede-kār u luʿbet-bāz ve **fişeng-i āsumān-pervāz** ve *(283:17). [fişeng-i āsumān-pervāz,]*

fişeng-i āteş-bārları: *Ateş yağdıran fişek.*

bedīdār olup hevāyī-i bī-şümār ve sāʾir **fişeng-i āteş-bārları** ile niçe *(289:12). [fişeng-i āteş-bārları, -lar, -ı]*

fişeng-i āteş-feşānlar: *Ateş saçıcı fişek.*

fişeng-i āteş-feşānlar iḫfā olunmaġla ṣūret-nümā-yı fānūs olmuş idi *(278:3). [fişeng-i āteş-feşānlar, -lar]*

fişeng-i baḥrī: *Deniz fişeği.*

Ḳıṭ Ḳıṭ boġılur **fişeng-i baḥrī** *(132:20). [fişeng-i baḥrī,]*

fişeng-i elvān-nümūdan: *Karışık renkli fişekler.*

naḫl-i sefîd-reng-i sīm-sīmā ve **fişeng-i elvān-nümūdan** bir çadır-ı bālā-sütūn-ı vālā *(271:6). [fişeng-i elvān-nümūdan, -dan]*

fişeng-i enār: *Nar fişeği, bir fişek türü.*

numūdār çihil ʿaded **fişeng-i enār** ve on dāne püskürme daḫi atılup şuʿle-niṣār olduḳda *(197:10). [fişeng-i enār,]*

fişeng-i gūn-ā-gūn: *Rengarenk fişek.*
1. ṣūretinde sekiz yüz ḳadar **fişeng-i gūn-ā-gūn** ile müzeyyen ü meşḥūn ʿaḳabe *(196:25). [fişeng-i gūn-ā-gūn,]*
2. dört yüz ḳadar **fişeng-i gūnā-gūn** ile iki ʿaded serv-i mevzūn resm olunmaġla ol *(219:34). [fişeng-i gūnā-gūn,]*

fişeng-i ḥamāʾil-resm-i nev-ẓuhūr-ı tāb-dār: *Benzeri görülmemiş, parlak, muska biçimindeki fişek.*

Ve yine gümrükçi aġa ṭarafından bir **fişeng-i ḥamāʾil-resm-i nev-ẓuhūr-ı tāb-dār** *(271:14). [fişeng-i ḥamāʾil-resm-i nev-ẓuhūr-ı tāb-dār,]*

fişeng-i hezār-gūn: *Binlerce çeşit fişek.*

fişeng-i hezār-gūn ile deryāyı şuʿle-zār eylediler *(230:18). [fişeng-i hezār-gūn,]*

fişeng-i nev-zuhūr: *Görülmedik, yepyeni fişek.*

mā-ʿadā iki **fişeng-i nev-ẓuhūr** daḫi nūr-pāş-ı meydān-ı sūr oldı ki *(309:16). [fişeng-i nev-ẓuhūr,]*

fişeng-i şerer-efşān: *Kıvılcım saçan fişek.*

çekilüp gider ve öñindeki ejder yedi başındaki ağızlarından **fişeng-i şerer-efşān** *(263:22). [fişeng-i şerer-efşān,]*

fişeng-i şuʿle-nümūndan: *Alevli fişek.*

Ve ṭopçılar ocaġından pertev-nümā-yı ẓuhūr olan biñ yüz ʿaded günā-gün **fişeng-i şuʿle-nümūndan** *(269:36). [fişeng-i şuʿle-nümūndan, -dan]*

fişeng-i zemīn-fürūz-ı māh-tāb: *Ay ışığının yeryüzünü aydınlatan fişekleri.*

şaʿāle-i ḳudret-i İlāhiyye ile sūzān ve **fişeng-i zemīn-fürūz-ı māh-tāb** *(195:5). [fişeng-i zemīn-fürūz-ı māh-tāb,]*

fişeng-i żiyā-güster: *(Çarkıfelek fişeği için) Işık saçan fişek.*

āsumānī ve otuz baḥrī ve iki çarḫ-ı felek nāmında **fişeng-i żiyā-güster** ve otuz *(270:1). [fişeng-i żiyā-güster,]*

fiske: *İki parmak ucuyla tutulan miktar.*

żarar ve ne bu ḳadar ḍarabāt u şademātdan dāʾire-i muṭribe **fiske** ḳadar eşer itdi *(303:21). [fiske,]*

fışḳiyye: *Bir fişek türü.*
1. **Fışḳiyyeler** idi ejder aġzı *(132:12). [fışḳiyyeler, -ler]*
2. **Fışḳıyyedir** anda cūş-ı envār *(132:24). [fışḳıyyedir, -dir]*
3. **fışḳiyyeler** ibdāʿ ve her fetīle-i şerer-pāşından birer fevvāre-i nūr iḫtirāʿ ḳılınmış *(203:1). [fışḳiyyeler, -ler]*
4. çanaḳ ve bir **fışḳiye** ve on iki ḳabaḳ fişekleri ile ġıbṭa-baḫş-ı ravża-i ḫuld-ı berīn ḳılınmış *(219:7). [fışḳiye,]*
5. ber-ḳāʿide bir **fışḳiyye** nümāyān ve otuz ḳadar fevvāresinden āb-ı cārī *(222:33). [fışḳiyye,]*
6. **fışḳiyye** ve beş ʿaded mühr-i Süleymānī ve nice baḥrī ve püskürme ve ṭulunba *(230:11). [fışḳiyye,]*
7. dehān **fışḳiyyelerde** ejder aġzı gibi fevvāre-feşān şerāre-i āteş gösterilmiş idi Ol *(263:17). [fışḳiyyelerde, -ler, -de]*
8. **fışḳıyye** olup fevvārelerinden ṣu cereyān ve ictimāʿ-ı āb u āteş ḫużżārı *(315:29). [fışḳıyye,]*

fışḳiyye fişegi: *Bir fişek türü.*

fışḳiyye fişegi nāmında tennūr-ı ṭūfān-ı āteş daḫi fevvāre-feşān u şerāre-rīzān olup *(172:24). [fışḳiyye fişegi,]*

fışkiyye vü çanaḳ: *Fışkiye ve çanak.*

gibi ṭalup çıḳup yüzer gezer iken żikr olunan **fışḳiyye vü çanaḳ** ve mīve vü ṭabaḳ *(219:14). [fışḳiyye vü çanaḳ,]*

fışkiyye-i āteş: *Ateş fişkiyesi.*

fışḳiyye-i āteş gibi eflāke pertāb ider ve eṭrāfa ṣalġım ṣaçaḳ ṭaġılup gūyā ki *(253:23). [fışḳiyye-i āteş,]*

fi'ş-şarkı: *Doğuda.*

Velev ʿabaḳte **fi'ş-şarḳı** enfāsu ṭībihā *(162:11). [fi'ş-şarḳı,]*

fitne-i devrān: *Zamanın kötülüğü.*

sarāy-ı sūr itmegin ḫalḳ-ı cihān ḥimāyetinde āsūde ve **fitne-i devrān** *(136:16). [fitne-i devrān,]*

fitne-zidā-yı devrān: *(III. Ahmet) Yeryüzündeki karışıklığı gideren.*

Rāḥat-efzā-yı cihān **fitne-zidā-yı devrān** *(208:16). [fitne-zidā-yı devrān,]*

fitrāk: *Eyerin arkasındaki tasma, at eyerinin arkasında bulunan ve eşya bağlamaya yarayan kayışlar.*

naḫcīr-i iḳbāl **fitrākine** beste-kemend ḫāne-i zīni nigīn-dān-ı ḥaşmet ü temkīn ü iclāl *(369:18). [fitrākine, -i, -n, -e]*

fitrāk-i müjgān-ı iftihārına: *Övüncün eyer terkisine benzer kirpiği.*

ayaḳları yer başmaz ve ġazāl-i müşkil-şikār-ı āfitābı **fitrāk-i müjgān-ı iftiẖārına** *(199:15). [fitrāk-i müjgān-ı iftiẖārına, -ı, -n, -a]*

fodula furunı: *Osmanlılar'da çeşitli kesimlere dağıtılmak üzere pişirilen pide şeklinde yassı bir çeşit ekmeğin yapıldığı fırın.*

fodula furunı ve ḫasteler ve ġulāmān-ı enderūn-ı hümāyūn naẓar-gāhlarından *(364:20). [fodula furunı,]*

fonda: *Geminin demir attığı yer, demir at komutu.*

Fonda bilsün deñize kendüyi dümenci faḳīr *(187:4). [fonda,]*

foyalı ṭaş evi: *İnce maden yaprağı ile parıltısı artan elmas, yakut gibi taşların yüzük içindeki konumu.*

foyalı ṭaş evi gibi rengīn boyālı ve çökertme ṭavanlı bir ḳaṣr-ı mīnā-kār-ı dil-nişīn *(298:8). [foyalı ṭaş evi,]*

fuḍāla-i mevāʾid-i niʿmetlerinden: *Nimet sofrasının sunulması.*

fuḍāla-i mevāʾid-i niʿmetlerinden nice teng-çeşmān-ı ḥırṣ u āza ve ṣufūf-ı mūrān-ı nāçīze *(157:5). [fuḍāla-i mevāʾid-i niʿmetlerinden, -ler, -i, -n, -den]*

fuḍāle-ẖˇār-ı ẖān-ı ẕiyāfet-i ẖudāvend-i ẖātem-semāẖat olmaġa: *Hatem kadar cömert hükümdarın şölen sofrasında yemek yeme.*

ṭıbaḳınca **fuḍāle-ẖˇār-ı ẖān-ı ẕiyāfet-i ẖudāvend-i Ḫātem-semāẖat olmaġa** *(342:32). [fuḍāle-ẖˇār-ı ẖān-ı ẕiyāfet-i ẖudāvend-i ẖātem-semāẖat olmaġa, -maġ, -a]*

fuḍāle-i hˇān-ı iḥsānların: *Bağış sofrasından arta kalan.*

ṣoñra **fuḍāle-i ẖˇān-ı iḥsānların** ḥiṣṣe-i ġāʾib-i ṣıbyān olmaġ içün ifrāz ve bu vech *(275:25). [fuḍāle-i ẖˇān-ı iḥsānların, -lar, -ın]*

fuḍāle-i hˇānlarından: *Sofranın nimetleri.*

ẖāllü ẖālince ikrām ve **fuḍāle-i ẖˇānlarından** ṣaḥrā-nişīnān daḫi ḥiṣṣe-mend-i ṭaʿām ḳılındı *(320:20). [fuḍāle-i ẖˇānlarından, -lar, -ı, -n, -dan]*

fuẖūl-i ṣudūr-ı kirāmıñ mümtāz u ser-bülendi: *(Damadzade Ebul-Hayr Ahmed Efendi) Büyük bilginlerin seçkini ve en üstünü.*

fuẖūl-i ṣudūr-ı kirāmıñ mümtāz u ser-bülendi faẕīletlü ḥafīdü'lʿallāme Dāmād-zāde Ebu'l-Ḫayr Aḥmed Efendi *(190:7). [fuẖūl-i ṣudūr-ı kirāmıñ mümtāz u ser-bülendi,]*

fukarā: *Fakirler, dervişler.*

ẖulefāsı ve meşāyiẖ u ṣūfiyān dervīşān ve **fuḳarāsı** ziyāfet-i hümāyūn-ı neşāṭ-baẖşāda *(342:9). [fuḳarāsı, -s, -ı]*

fülk: *Gemi.*

Ḳullanan **fülk** oldığı ṣūretde sükkān yerine *(185:5). [fülk,]*

fülke-i ḫayme: *Çadır ağırşağı.*

Ve bir sütūnuñ üzerine her birisiniñ miyānesi birer ẕirāʿ üç ʿaded **fülke-i ḫayme** *(247:8). [fülke-i ḫayme,]*

fülke-i hayme: *Çadır ağırşağı.*

güẕāşte ve rabṭ u ilṣāḳ olındığı maḥallde **fülke-i ḫayme** gibi bir ṭabla-i muḥkem *(258:18). [fülke-i ḫayme,]*

fülke-i māha: *Ay ağırşağı.*

sütūn-ı mevzūnı **fülke-i māha** peyveste düvāzdeh-ḫazīne-i nūrdan bir çadır ḳurılup *(268:27). [fülke-i māha, -a]*

fülke-i sāye-bān-ı āsumān: *(Güneş) Gökyüzü otağının ağırşağı.*

Māh-ı mezbūruñ yigirminci işneyn güni **fülke-i sāye-bān-ı āsumān** yaʿnī *(230:23). [fülke-i sāye-bān-ı āsumān,]*

fülk-i felek: *Gök gemisi.*

Kim **fülk-i felek** yanında ṣandāl olamaz *(184:5). [fülk-i felek,]*

fülk-i girdāb-üftāde: *Girdaba tutulmuş gemi.*

gibi seyr ü devr ü seyāḥat itmeleri gerdiş-i çeşm-i temāşāyiyānı **fülk-i girdāb-üftāde** *(244:29). [fülk-i girdāb-üftāde,]*

fülk-i meşḥūn-ı ṣıḥāf-ı günā-günda: *İçi çeşit çeşit dolu sahan teknesi.*

fülk-i meşḥūn-ı ṣıḥāf-ı günā-günda aʿmāl-i maḳāẕīf ü melāʿıḳ eyleyüp ve cebeci kātibleri *(338:24). [fülk-i meşḥūn-ı ṣıḥāf-ı günā-günda, -da]*

fülküñ seyrine: *Geminin gideceği güzergah.*

Çeşm-i ʿibretle nigāh eyle bu **fülküñ seyrine** *(185:13). [fülküñ seyrine, -i, -n, -e-n, -e]*

fürce: *Gedik, yarık.*

ḳarīb maḥallde naḫılarıñ iḫrācı mümkin olacaḳ mertebe **fürce** açılup *(365:31). [fürce,]*

fürce-i mezbūreden: *Sözü edilen gedik.*

ʿamel olunmuş idi Fi'l-ḥāl **fürce-i mezbūreden** naḫllar iḫrāc ve çeşm-i temāşāyiyān *(365:35). [fürce-i mezbūreden, -den]*

fürsānü'l-hayl-i meydān-ı şehāmet: *Yiğitlik meydanının at sürücüleri.*

kendüye rām iden **fürsānü'l-ḫayl-i meydān-ı şehāmet** bir raḫş-ı zebūn-ı nā-tüvān *(205:25). [fürsānü'l-ḫayl-i meydān-ı şehāmet,]*

fürūġ-ı cemāl-i bā-kemāl-i hudāvend-i hümāyūn-fāl: *Falı uğurlu hükümdarın olgun yüzünün parıltısı.*

gibi güşāde ve **fürūġ-ı cemāl-i bā-kemāl-i ḫudāvend-i hümāyūn-fāl** *(358:20). [fürūġ-ı cemāl-i bā-kemāl-i ḫudāvend-i hümāyūn-fāl,]*

fürūġ-ı dīde-i Sulṭān Meḥemmed Hān u İBrāhīm: *(III. Ahmet) Sultan Mehmet ve İbrahim'in gözlerinin nuru.*

Fürūġ-ı dīde-i Sulṭān Meḥemmed Ḫān u İbrāhīm *(291:28). [fürūġ-ı dīde-i Sulṭān Meḥemmed Ḫān u İbrāhīm,]*

fürūġ-ı kanādīl-i tābende: *Parlak kandillerin ışıkları.*

ki **fürūġ-ı ḳanādīl-i tābende** çeşm-i nücūmı gerdiş-i ḥayret ile mānend-i murġ-ı āteş-figende eyledikden *(269:1). [fürūġ-ı ḳanādīl-i tābende,]*

fürūġ-ı mehtāb-nażīr: *Mehtabı andırır aydınlık.*

Fişek Şenliklerinin **Fürūġ-ı Mehtāb-naẓīr** ve *(268:3). [fürūġ-ı mehtāb-naẓīr,]*

fürūġ-ı şeb-çerāġ-ı naẓar-ı cihān-bānī: *Cihanı koruyan sultanın bakışının gece lambası gibi parlayan ışığı.*

ḳanādīl-i lāle-gūnuñ dīde-i bürīdeleri **fürūġ-ı şeb-çerāġ-ı naẓar-ı cihān-bānī** şaʿşaʿasından *(196:5). [fürūġ-ı şeb-çerāġ-ı naẓar-ı cihān-bānī,]*

fürūġ-ı şecere-i sülāle-i salṭanat: *(III. Ahmet'in şehzadeleri) Sultanlığın soy ağacının ışığı.*

nevbet-i şāhāne alġış-ı serheng ile hem-āheng olup **fürūġ-ı şecere-i sülāle-i salṭanat** *(156:8). [fürūġ-ı şecere-i sülāle-i salṭanat,]*

fürūġ-ı şemʿ-i saʿādet: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Mutluluk mumunun aydınlık saçması.*

Fürūġ-ı şemʿ-i saʿādet semiyy-i cedd-i rüsül *(152:23). [fürūġ-ı şemʿ-i saʿādet,]*

fürūġ-ı ṭalʿatı: *Yüzün saçtığı ışık.*

K'eyler **fürūġ-ı ṭalʿatı** dünyāyı nūra ġarḳ *(154:11). [fürūġ-ı ṭalʿatı, -ı]*

fürūʿ-ı şecere-i şevket-semere-i hilāfet: *(III. Ahmet'in şehzadeleri) Hilafet ağacının büyüklük meyvesinin ışığı.*

filizzāt-ı gül-naḫl-ı salṭanat ve **fürūʿ-ı şecere-i şevket-şemere-i ḫilāfet** *(322:25). [fürūʿ-ı şecere-i şevket-şemere-i ḫilāfet,]*

fürū-mānde: *Talihsizlik.*

ḥālā ben bu ser-güẕeştim olan **fürū-māndeligim** mesmūʿ-ı evliyā-yı niʿam oldıġına *(261:14).*
[fürū-māndeligim, -lig, -im,]

furun: *Fırın, içinde genellikle odun yanan, her yanda aynı derecede ısı oluşturarak ekmek, pasta vb. pişirmeye yarayan, tavanı tonoz biçiminde, önünde tek açıklık bulunan ocak.*
1. **Furun** gibi ne ʿaceb nār-ı ʿaşḳa yansaḳ biz *(236:22). [furun,]*
2. ʿaraba üstinde īcād itdikleri **furunı** bir ṭarafdan işʿāl *(313:25). [furunı, -ı]*

fürūşān-ı küçe-i şādmānīye: *Şenlik pazarının satıcıları.*

ḥażerātı ile ṭarḥ-ı encümen-i cemʿiyyet ve **fürūşān-ı küçe-i şādmānīye** *(322:30).*
[fürūşān-ı küçe-i şādmānīye, -y, -e]

fürūzān: *Ortalığı aydınlatmak.*
1. heyʾetinde nümāyān ve şemʿ-dān-ı sīmīn-i māh-ı tābān gibi **fürūzān** ve *(219:31). [fürūzān,]*
2. ʿaḳabe ve ṣallar kemā-kān **fürūzān** ve leylen-fe-leylen terakḳīleri nümāyān olup *(289:2). [fürūzān,]*

fürūzān eyleyüp: *Yakmak, ateşlemek.*

fürūzān eyleyüp bir dilber-i siyeh-çerde sāḳ-ı sīmīnini teşmīr-gerde-i icrā-yı dest-gāh-ı ṣanʿat *(241:19). [fürūzān eyleyüp, -y, -üp]*

fürūzān olduḳda: *Parlamak, parlayıcı.*

fetīle-i ḳīr-gūn-ı şeb-i tār ile kemā-hī **fürūzān olduḳda** pīrāmen-i otaġ-ı hümāyūnda *(195:6). [fürūzān olduḳda, -duḳda]*

fürūzān olur: *Parlamak.*

pīrāmen-i ḫaymede meşʿale **fürūzān olur** gibi dāmeni şerāre-i fetīle-i şuʿle-pāşdan *(196:27). [fürūzān olur, -ur]*

füsḥat-ı sarāy-ı ʿālem: *(Arap atı) Olanca büyüklük, genişlik.*

ki **füsḥat-ı sarāy-ı ʿālem** ḫāk-i cilve-i tünd-i bī-bākine bir teng meydān *(213:23). [füsḥat-ı sarāy-ı ʿālem,]*

fütāde: *Âşık, tutkun, düşkün.*

Mıḫlandı ḳaldı reh-güẕerinde **fütādeler** *(302:31). [fütādeler, -ler]*

fütāde: *Sürmek, bulaşmak.*

ve çoḳ kimseleri rūy-ı niyāzı ṭırāz-ı sāye-bān gibi ḫāke **fütāde** ve her biri *(277:4). [fütāde,]*

fütāde-i dāmen-gāh-ı ḥalḳa-der-ḥalḳa-i dūd olan: *Halka halka yükselen dumanın içine düşmek.*

cāme olup **fütāde-i dāmen-gāh-ı ḥalḳa-der-ḥalḳa-i dūd olan** kebūtere ve *(228:2). [fütāde-i dāmen-gāh-ı ḥalḳa-der-ḥalḳa-i dūd olan, -an]*

fütūr: *Gevşek, serbest.*

teḳāżā-yı ṭabʿ-ı cūd-iḳtiżālarına **fütūr** gelmeyüp kāffe-i temāşāyiyānı ḥiśśe-dār-ı baḫşiş-i bī-şümār itmek *(327:33). [fütūr,]*

fütūr u kelāl: *Bezginlik ve bıkma.*

fütūr u kelāl ʿārıż olup ḫāṭır-ı necābet-meʾāṣirleri muḥtāc-ı tervīḥ olduḳça *(166:11). [fütūr u kelāl,]*

fużūlāne: *(Davranış için) Gereksizce.*

mübāşeret ile iżāʿa-i bıżāʿa-i mahāret ve böyle **fużūlāne** ḥarekete cesāret birle *(173:11). [fużūlāne,]*

ġaddāre-be-dest: *Elleri bıçaklı.*

çerkesī filār ve dīvān raḫtı ve ʿabāyīler ve şāṭırān **ġaddāre-be-dest** zerrīn-kemer *(365:9). [ġaddāre-be-dest,]*

ġaddāre-i müsteʿāreyi: *Ödünç tabanca.*

müteşekkir ve ancaḳ bisāṭ-ı ġāret-zededen bir **ġaddāre-i müsteʿāreyi** tażmīn fikri *(260:31).*
[ġaddāre-i müsteʿāreyi, -y, -i]

ġāfil: *(Ar.) Gafillik,bîhaberlik, dalgınlık, boş bulunmak, sehv.*

Bu sūrı görmediñ ise yazıḳ saña **ġāfil** *(136:1). [ġāfil,]*

gāh: *Bazen, zaman zaman.*
1. Ez-cümle **gāh** bir meşʿaliñ nevk-i āhenīnin miyān-ı ebruvānına vażʿ idüp *(158:4). [gāh,]*
2. **gāh** ʿŪc İbnü'l-ʿUnuḳ-ı mevhūmü'l-vücūda meşīl fīl ḳadar şaḳīl bir tüvānā *(158:7). [gāh,]*
3. ile sepedini isticār ve üstini **gāh** dest-i ist ve **gāh** mevāṭī-i aḳdām-ı ḳarār eyleyüp *(175:16). [gāh,]*
4. ile sepedini isticār ve üstini gāh dest-i ist ve gāh mevāṭī-i aḳdām-ı ḳarār eyleyüp (175:16). [gāh,]
5. Baʿdehū zūr-bāzān-ı sālifü'l-beyān **gāh** bir çenberiñ derūn u bīrūnını *(175:19). [gāh,]*zümürrüd-gün fincānlar ile muraṣṣaʿ kemere döndürüp ve **gāh** ṭaraf-ı dāḫilinde *(175,:20). [gāh,]*
6. gibi hevāya perrān idüp **gāh** ser u düş ve gāhī dest ü pāy ve ẓahr u ṣadrında icāle eyledi *(176:22). [gāh,]*
7. her ne semte imāle-i sükkān iderse keştī daḫi ol semte gider idi **Gāh** *(184:16). [gāh,]*
8. yelken ve **gāh** kürek ile meşy ü ḥareketine firāz u nişīb ve baʿīd ü ḳarīb yeksān *(184:17). [gāh,]*
9. **gāh** çekdirme bevārıḳ-ı ra'd-āvāz ile ṣāʿiḳa-bār ve gāh eṭrāfında *(186:9). [gāh,]*
10. gāh çekdirme bevārıḳ-ı ra'd-āvāz ile ṣāʿiḳa-bār ve **gāh** eṭrāfında *(186:9). [gāh,]*
11. **Gāh** tiryākī vü bengī-veş olur gūşe-nişīn *(187:9). [gāh,]*
12. **Gāh** lāle gāh gül-nār u gehī serv ü çenār *(195:28). [gāh,]*
13. Gāh lāle **gāh** gül-nār u gehī serv ü çenār *(195:28). [gāh,]*
14. iclās eyleyüp anlar ṭabl çalar iken kendi baṭī vü serīʿ ḥırām eyledi **Gāh** daḫi *(209:33). [gāh,]*
15. **gāh** yemīn ü yesāra zebān-ı çeşm ile selām virür gibi cünbiş-i pādişāhāne vü nigāh-ı ġazālāne *(216:15). [gāh,]*
16. ve **gāh** ʿarūs-ı tāze-dāmād-ı nev-āyende gibi *(216:16). [gāh,]*
17. ġunc u delāl-i dilīrāne iderek ve **gāh** neşʿe-i raġbet-i āṣafī ile ser-germ-i neşāṭ olup *(216:17). [gāh,]*
18. **gāh** iṭāre-i kebūter-i mülemmaʿ-per-i berḳ-i tāb-dār ve gāh *(221:27). [gāh,]*
19. gāh iṭāre-i kebūter-i mülemmaʿ-per-i berḳ-i tāb-dār ve **gāh** *(221:27). [gāh,]*
20. **gāh** ḳāʾim u gāh ḳāʿid edā-yı ḫıdmet-i lāzımeleri ile müteḳayyid *(231:11). [gāh,]*
21. gāh ḳāʾim u **gāh** ḳāʿid edā-yı ḫıdmet-i lāzımeleri ile müteḳayyid *(231:11). [gāh,]*
22. bī-meded-i mīzān püşt üzere yatup **gāh** eli ile ṭutup gāh ayaġından aşılup *(232:31). [gāh,]*
23. bī-meded-i mīzān püşt üzere yatup gāh eli ile ṭutup **gāh** ayaġından aşılup *(232:31). [gāh,]*
24. der-kef-i müşteriyān-ı viṣāline mışrāʿ **gāh** gerden gāh pehlū gāh ḳuyruḳ şoḳumı *(237:24). [gāh,]*
25. der-kef-i müşteriyān-ı viṣāline mışrāʿ gāh gerden **gāh** pehlū gāh ḳuyruḳ şoḳumı *(237:24). [gāh,]*
26. der-kef-i müşteriyān-ı viṣāline mışrāʿ gāh gerden gāh pehlū **gāh** ḳuyruḳ şoḳumı *(237:24). [gāh,]*
27. yalmanı iç ṭarafında bir dāʾire-i ṣaġīr ü żīḳ **gāh** bu çenberi zemīnden iki ẓirāʿ *(246:28). [gāh,]*

28. geçer gibi güẕār u şitāb iderdi ve **gāh** refīḳiniñ başında iken cānib-i ẓahrına *(246:30). [gāh,]*
29. Bunlardan mā-ʿadā **gāh** bir fincān-ı vāj-gūn ve gāh bir şīşe-i ser-nigūnı *(247:19). [gāh,]*
30. Bunlardan mā-ʿadā gāh bir fincān-ı vāj-gūn ve **gāh** bir şīşe-i ser-nigūnı *(247:19). [gāh,]*
31. alup **gāh** oturdı ve gāh yatdı ve gāh vāj-gūn perendeler atdı ve bu ḥāl üzere *(247:24). [gāh,]*
32. alup gāh oturdı ve **gāh** yatdı ve gāh vāj-gūn perendeler atdı ve bu ḥāl üzere *(247:24). [gāh,]*
33. alup gāh oturdı ve gāh yatdı ve **gāh** vāj-gūn perendeler atdı ve bu ḥāl üzere *(247:24). [gāh,]*
34. çār şemşīri yalmanı yuḳaru ṭutdırup ve başını ḳılıçlarıñ üzerine ḳoyup ve **gāh** *(247:27). [gāh,]*
35. aġzına ve **gāh** gelūsına mümāss eyledi ve ḳılıçlarıñ üzerinde nigūn-sār olup bir *(247:28). [gāh,]*
36. pīrāmen-gird-i nişest-gāh-ı ṣadr-ı ʿālī-cāh olup **gāh** *(251:26). [gāh,]*
37. pervāne-i şemʿ-i ḫıdmet **gāh** gūşe-gīrān-ı istirāḥat olurlar idi *(251:27). [gāh,]*
38. ḫˇācegān-ı dīvān ve müteʿayyinān-ı erkān **gāh** anlar ile hem-nişīn-i ṣuffe-i ṣafā *(252:5). [gāh,]*
39. ḫˇācegān-ı dīvān ve müteʿayyinān-ı erkān **gāh** anlar ile hem-nişīn-i ṣuffe-i ṣafā *(252:6). [gāh,]*
40. ḥayrān olurlar idi Bu reftār ile **gāh** ḳalyon cānibine gāh ḳara ṭarafına *(258:36). [gāh,]*
41. ḥayrān olurlar idi Bu reftār ile gāh ḳalyon cānibine **gāh** ḳara ṭarafına *(258:36). [gāh,]*
42. idi Kebīr alat yanında ol rīsmān mānende-i nā-peydā olmaġla kebīr alat ḥareket itmeksizin raḳḳāṣlar **gāh** vicāhen ve gāh ḳıçın ḳıçın revişlerin seyrān idenler mücerred ṣırıḳlara *(258:33). [gāh,]*
43. idi Kebīr alat yanında ol rīsmān mānende-i nā-peydā olmaġla kebīr alat ḥareket itmeksizin raḳḳāṣlar gāh vicāhen ve **gāh** ḳıçın ḳıçın revişlerin seyrān idenler mücerred ṣırıḳlara *(258:33). [gāh,]*
44. Ve ṭopçılar dāʾiresinde merbūṭ olan çekdiri daḫı **gāh** küreklerin çekdiri çekdiri *(264:23). [gāh,]*
45. **Gāh** manḳallarla āteş gāh destīlerle ṣu *(276:4). [gāh,]*
46. Gāh manḳallarla āteş **gāh** destīlerle ṣu *(276:4). [gāh,]*
47. idi ki **gāh** piste-i dehānına ḫande-i leb-i şīrīn ile şeker ḳatar ve gāh *(280:4). [gāh,]*
48. idi ki gāh piste-i dehānına ḫande-i leb-i şīrīn ile şeker ḳatar ve **gāh** *(280:4). [gāh,]*
49. **gāh** ṭabancalı ve tüfek ve gāh dürlü dürlü muṣannaʿ fişekler ile *(281:22). [gāh,]*
50. gāh ṭabancalı ve tüfek ve **gāh** dürlü dürlü muṣannaʿ fişekler ile *(281:22). [gāh,]*
51. tertīb-i dāʾire-i cemʿiyyet idüp **gāḫ** baḫş-ı tercīḥ-i ney ü mūsiḳār ve gāh nizāʿ-ı iḫtiyār-ı naḳş u kārda *(291:5). [gāḫ,]*
52. tertīb-i dāʾire-i cemʿiyyet idüp gāḫ baḫş-ı tercīḥ-i ney ü mūsiḳār ve **gāh** nizāʿ-ı iḫtiyār-ı naḳş u kārda *(291:5). [gāh,]*
53. ve **gāh** uṣūl-i ṣūfiyāne ile maḳām-ı teslīm ü rıżāda āheng-sāz-ı ülfet *(291:8). [gāh,]*
54. diyerek ḫop ḫop ṣıçrayup **gāh** düşüp gāh ḳalḳup gāḫ biri biri ile *(297:6). [gāh,]*
55. diyerek ḫop ḫop ṣıçrayup gāh düşüp **gāh** ḳalḳup gāḫ biri biri ile *(297:6). [gāh,]*
56. diyerek ḫop ḫop ṣıçrayup gāh düşüp gāh ḳalḳup **gāḫ** biri biri ile *(297:6). [gāḫ,]*
57. ḫalḳı geh temāşā ider **gāh** uyurdılar Ve miyān-ı sāye-bānda bī-zebānān-ı şehrīyārī *(309:36). [gāh,]*
58. **gāh** fişekler atup ṭarrāḳa-engīz ve gāh nişādırsız ḳalaylar çeküp ḫande-ḫīz oldılar *(315:31). [gāh,]*
59. gāh fişekler atup ṭarrāḳa-engīz ve **gāh** nişādırsız ḳalaylar çeküp ḫande-ḫīz oldılar *(315:31). [gāh,]*
60. **gāh** pençe-girā-yı fermānlarını ḥavāle-i girībān-ı gerden-keşān *(325:20). [gāh,]*
61. ve **gāh** ṣaḥḥ-ı benefşe-nümūnların pīrāye-i çemenistān-ı iḥsān *(325:21). [gāh,]*
62. ve **gāh** idāre-i evrāḳ-ı mecāmīʿ-i eşʿār ve gāh taṣaffuḥ-ı kütüb-i tevārīḫ u āṣār *(325:22). [gāh,]*
63. ve gāh idāre-i evrāḳ-ı mecāmīʿ-i eşʿār ve **gāh** taṣaffuḥ-ı kütüb-i tevārīḫ u āṣār *(325:22). [gāh,]*
64. **gāh** āteşden ḳulleler peydā gāh şuʿleden sefīneler hüveydā gāh sāye-bān-ı zerrīn-ṭınāblar *(356:3). [gāh,]*
65. gāh āteşden ḳulleler peydā **gāh** şuʿleden sefīneler hüveydā gāh sāye-bān-ı zerrīn-ṭınāblar *(356:3). [gāh,]*
66. gāh āteşden ḳulleler peydā gāh şuʿleden sefīneler hüveydā **gāh** sāye-bān-ı zerrīn-ṭınāblar *(356:3). [gāh,]*
67. efrāḫte **gāh** ḥadāʾiḳ-ı āteş-bahārlar perdāḫte geh seḥāb-ı dūd-ı bārūtdan *(356:4). [gāh,]*
68. bārān-ı şerāreler rīzān **gāh** şuʿle-i cevvāleden āsiyālar gerdān gāh *(356:5). [gāh,]*
69. bārān-ı şerāreler rīzān gāh şuʿle-i cevvāleden āsiyālar gerdān **gāh** *(356:5). [gāh,]*
70. āvīḫte **gāh** dolāblar gerdān gāh daḫmeler nümāyān gāh māhtāblar *(356:7). [gāh,]*
71. āvīḫte gāh dolāblar gerdān **gāh** daḫmeler nümāyān gāh māhtāblar *(356:7). [gāh,]*
72. āvīḫte gāh dolāblar gerdān gāh daḫmeler nümāyān **gāh** māhtāblar *(356:7). [gāh,]*
73. sūzān **gāh** āfītāblar diraḫşān gāh ḫayāl-i fenerlerde ṣuver-i gūnā-gūn *(356:8). [gāh,]*
74. sūzān gāh āfītāblar diraḫşān **gāh** ḫayāl-i fenerlerde ṣuver-i gūnā-gūn *(356:8). [gāh,]*
75. peydā **gāh** fānūs-ı mīnā-kārīlerde naḳş-ı būḳālemūn eşiʿa-i gūnā-gūn hüveydā *(356:9). [gāh,]*
76. **gāh** çarḫ-ı felekler dāʾir gāh şihāblar sāʾir gāh hevāyīler tīr ü terkeş gāh *(356:10). [gāh,]*
77. gāh çarḫ-ı felekler dāʾir **gāh** şihāblar sāʾir gāh hevāyīler tīr ü terkeş gāh *(356:10). [gāh,]*
78. gāh çarḫ-ı felekler dāʾir gāh şihāblar sāʾir **gāh** hevāyīler tīr ü terkeş gāh *(356:10). [gāh,]*
79. gāh çarḫ-ı felekler dāʾir gāh şihāblar sāʾir gāh hevāyīler tīr ü terkeş **gāh** *(356:10). [gāh,]*
80. baḥrīler ġavṭa-ḫor-ı deryā-āteş **gāh** badaloşḳalar raʿd-ı āsumān gibi gürler patlar *(356:11). [gāh,]*
81. **gāh** kestaneler ḳızmış duramaz āteşinden çatlar el-ḫāṣıl bir mertebe fişek şenligi *(356:12). [gāh,]*
82. naḫl-i peyvendī-i dıraḫt-ı vücūd-ı güşāde-baḫtları olmaġla **gāh** gül gibi *(359:5). [gāh,]*
83. ḫandān **gāh** bülbül-i dil-keş-sürūd gibi gülbün-i ʿayş u ṣafāda nevā-senc-i duʿā-yı devlet-i pādişāh-ı cihān olup *(359:6). [gāh,]*
84. gāh şemāl-i iḳbāl ile temāyül-i ihtizāz *(359:7). [gāh,]*
85. **gāh** tebaḫtur u tefāḫur u iclāl ile bir yerden bir yere ʿarż u ḫırām-ı nāz eyledikleri *(359:8). [gāh,]*

gāh gāh: *Ara sıra, kimi kez, kimi zaman.*

1. āteş virilüp taḥrīk-i hevā ile her cānibe ḥareket ve **gāh gāh** ṣavlet ü sürʿat iderek *(197:19). [gāh gāh,]*
2. ṣūretinde **gāh gāh** ḥareket ve ḳoçları birbirlerine ḥavāle ve silsilelerinden ṭutup *(254:6). [gāh gāh,]*
3. püskürmelerden fevvāre-vār ḳaṭarāt-ı şerāre rīḫte **gāh gāh** çadır fişeklerinde mühr-i Süleymānlar *(356:6). [gāh gāh,]*

gāhī: *Arada bir.*
1. gibi hevāya perrān idüp gāh ser u dūş ve **gāhī** dest ü pāy ve ẓahr u ṣadrında icāle eyledi *(176:22). [gāhī,]*
2. ṣūbān-ı pūstīn-pūş heyʾetinde bir ṣūret-i pür-dehşet **gāhī** anlar taḫṣīṣ ü terġīb ve birbirlerine *(220:31). [gāhī,]*
3. mümāṣil olup **gāhī** fekk-i aʿlāsını taḥrīk eyledikçe vāḳıf-ı keyfiyyeti olanları *(351:27). [gāhī,]*

ġāʾib olmadın: *Kaybolmak, yitmek.*

Biri memerr-i naẓardan **ġāʾib olmadın** biri daḫi der-ḥāl tevārüd idüp *(280:25). [ġāʾib olmadın, -ma, -dı, -n]*

ġalat itdim: *Yanlış, hata yapmak.*

Yoḳ yoḳ **ġalaṭ itdim** kef-i zer-pāşına el-ḥaḳḳ *(331:3). [ġalaṭ itdim, -di, -m]*

Ġalaṭa: *Galata kadılığı.*

Çeşm-i Siyāh Muṣṭafā Efendi ve Şām pāyesiyle **Ġalaṭadan** maʿzūl *(178:17). [Ġalaṭadan, -dan]*

Ġalaṭa: *Galata, İstanbul'un Beyoğlu ilçesinde yer alan bir semttir.*
1. Bu rūz-ı ḫāṭır-güşā-yı dil-fürūzda İstanbul ve Üsküdar ve Eyyūb ve **Ġalaṭa** *(214:31). [Ġalaṭa,]*
2. **Ġalaṭa** ve Eyyūb ve Ḳāsım Paşada ve sāʾir ḥavālī vü eṭrāf u aḥşāda mevcūd *(342:7). [Ġalaṭa,]*
3. sükkānı ve ḥavālīsinde vāḳiʿ Eyyūb ve **Ġalaṭa** ve Ḳāsım Paşa *(348:15). [Ġalaṭa,]*

Ġalaṭa kādīsi emīn-i fetva Sācidī ʿAlī Efendi: *(?-1722) 18. yy Divan şairi, Ak Mahmud Efendi'nin kethüdası. Müderrislik, Belgrad kadılığı, Trablusşam kadılığı ve Yenişehirli Abdullah Efendi'nin fetva eminliği görevinde bulunmuştur.*

ve **Ġalaṭa ḳādīsi emīn-i fetva Sācidī ʿAlī Efendi** ṭarafından bir Muṣḥaf-ı Şerīf-i girān-bahā *(192:22). [Ġalaṭa ḳādīsi emīn-i fetva Sācidī ʿAlī Efendi,]*

Ġalaṭa ḳāḍīsi Sācidī ʿAlī Efendi: *(?-1722) 18. yy Divan şairi, Ak Mahmud Efendi'nin kethüdası. Müderrislik, Belgrad kadılığı, Trablusşam kadılığı ve Yenişehirli Abdullah Efendi'nin fetva eminliği görevinde bulunmuştur.*

Ġalaṭa ḳāḍīsi Sācidī ʿAlī Efendi ḫātime-i risāle-i daʿvet ḳılındı Edirne rütbesiyle *(178:31). [Ġalaṭa ḳāḍīsi Sācidī ʿAlī Efendi,]*

Ġalaṭa maʿzūli efendilerden: *Daha önceden Galata kadılığı görevinde bulunan kimseler.*

Ġalaṭa maʿzūli efendilerden ʿAbdü'l-Vehhāb Efendi ve *(178:27). [Ġalaṭa maʿzūli efendilerden,]*

ġalebe: *Fazlalık, üstünlük.*

daḳīḳa fevt itmeyüp ayucılara **ġalebelerin** āşikār eylediler ve seyr iden *(275:2). [ġalebelerin, -ler, -in]*

emṣāline **ġalebe** ḳaṣdı ile ḫilāf-ı resm-i ḳadīm ve *(354:19). [ġalebe,]*

ġalebe-i muṭlaḳa: *Kesin üstünlük.*

birbirine ḳatıldılar Ṭarafeynden **ġalebe-i muṭlaḳa** ẓuhūr itmemekle *(267:26). [ġalebe-i muṭlaḳa,]*

ġalebe-nümā oldılar: *Üstünlük sağlamak.*

meṣeli üzere ayular ṣāḥiblerine **ġalebe-nümā oldılar** *(208:3). [ġalebe-nümā oldılar, -dı, -lar]*

ġalebe-nümā olmaġın: *Üstünlük göstermek.*

bu ḫuṣūṣda **ġalebe-nümā olmaġın** ecnās-ı hedāyāsı güncīde-i evrāḳ-ı defātir olmayacaḳ *(168:27). [ġalebe-nümā olmaġın, -maġ, -ın]*

ġaleyān: *Coşup taşmak, yerinde duramamak.*

dīk-i seḥer-āsā **ġaleyān** ve cemʿiyyet-i temāşāyiyānı biri birine ḳatup *(197:7). [ġaleyān,]*

ġālī: *Değerinden çok pahalı olan şey.*
1. ki bahāsı dürre-i beyżādan **ġālī** ve ḳadri ġurre-i ġarrādan ʿālī idi Ve anlardan *(171:28). [ġālī,]*
2. ve ġāyet **ġālī** bālīn-i zer-kārı hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ üzere *(285:4). [ġālī,]*

ġālib: *Üstünlük sağlamak.*
1. Cümle şāhān-ı dehre **ġālibdir** *(194:5). [ġālibdir, -dir]*
2. pehlevān ile elleşüp birbirine **ġālib** ve biriniñ zūrı āḫeriñ ḳuvvetini sālib olmayup *(275:8). [ġālib,]*
3. müstaḳbeli māżīsine **ġālib** ve naẓar-ı ḫalḳı mıḳnāṭīs-i maḥabbeti kendüye cāẕib oldıġı *(280:26). [ġālib,]*
4. cümleye **ġālib** şenlikler idüp icrā-yı merāsim-i şādmānīde ʿarż-ı mahāret ve bir *(281:23). [ġālib,]*
5. biri birine **ġālib** yek-dīgere müteʿāḳib iḥżar olunan edevāt-ı nāriyye vü nūriyye *(356:16). [ġālib,]*

ġālib olmaḳ: *Üstün olmak.*

geh bu rūz-ı meserret-bürūzda melāhī vü melāʿib sāʾir eyyāma **ġālib olmaḳ** *(290:25). [ġālib olmaḳ, -maḳ]*

ġālib ü fāʾik: *Üstün.*

lāyıḳ emṣāline **ġālib ü fāʾiḳ** her bir nevʿi ikişer ṭonluḳ telli düdemī ve İstanbulī çekme *(354:9). [ġālib ü fāʾiḳ,]*

ġalṭān: *Yuvarlanan, tekerlenen.*

nice evżāʿ-ı şeṭāret-baḫş ile biri birlerini ḫāke **ġalṭān** ve maẕmūn-ı meṣel-i dendān-ı seg be-post-ı ḫınzīrı *(206:4). [ġalṭān,]*

ġalṭān eylediler: *Yuvarlanmak.*

etekleri ṭutuşup kestāne fişegi gibi kendülerin yerden yere **ġalṭān eylediler** *(312:28). [ġalṭān eylediler, -di, -ler]*

ġalṭān olup: *Yuvarlanmak.*

perīşān ve miblaġ u ḥoḳḳaları meydānda **ġalṭān olup** ḥālet-nümā-yı bāzīçe-i gūy u çevgān olur *(225:9). [ġalṭān olup, -up]*

ġalṭīde-i cāy-gāh-ı meydān eylemedi: *Meydan yerine yuvarlamak, yere düşmek.*

ve diledügi gibi rubūde-i çevgān-ı aʿżā eyleyüp **ġalṭīde-i cāy-gāh-ı meydān eylemedi** *(176:23). [ġalṭīde-i cāy-gāh-ı meydān eylemedi, -me, -di]*

ġam: *(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.*
1. Bī-çāre **ġam** ancaḳ oldı nā-būd *(133:18). [ġam,]*
2. **Ġam** ḳaṣdına kim ehl-i dile düşmen-i cāndır *(329:6). [ġam,]*
3. Urmuş **ġama** Ġamġam gibi bir tīġ-ı ciger-dūz *(329:7). [ġama, -a]*

Ġamġam: *I. Haykırış II. Savaşçıların savaşırken çıkardıkları ses.*

Urmuş ġama **Ġamġam** gibi bir tīġ-ı ciger-dūz *(329:7). [Ġamġam,]*

gām-zenān olurlar: *Kaygının bulunması, istenilen yere ulaşmak.*

semte **gām-zenān olurlar** idi Bu ḫāric-i dāʾire-i taṣavvur bir kerāmetdir ki *(205:32). [gām-zenān olurlar, -ur, -lar]*

ġamzesi tīr ü ebruvānı kemān: *(Hallaç güzeli için) Bakışı ok, kaşları yay.*

Ġamzesi tīr ü ebruvānı kemān *(285:15). [ġamzesi tīr ü ebruvānı kemān,]*

ġarāʾib-i āteş-bāzī: *İlginç ateş oyunları.*

ġarāʾib-i āteş-bāzī bu gice taʿbiye ḳılınan ʿacāʾib-i nāriyyeye nisbet *(309:20). [ġarāʾib-i āteş-bāzī,]*

ġarāʾib-i bī-ġāyet: *(Oyunlar ve gösteriler) Sınırsız sayıdaki gariplikler.*

Bu güne ḥayret-efzā **ġarāʾib-i bī-ġāyet** ve ʿacāʾib-i bī-nihāyet meşhūd-ı dīde-i temāşā oldı *(317:20). [ġarāʾib-i bī-ġāyet,]*

ġarāʾib-i esbāb-ı ḫubūr: *Coşkuyla izlenen görülmedik şeyler.*

Ġarāʾib-i Esbāb-ı Ḫubūr Beyānındadır *(221:15). [ġarāʾib-i esbāb-ı ḫubūr,]*

ġarāʾib-i eşkāl: *İlginç şekiller.*

eṭfāli **ġarāʾib-i eşkāl** ile ecinne heyʾetine ḳoyup dāʾire-i sūr-gāhı *(183:16). [ġarāʾib-i eşkāl,]*

ġarāʾib-i mahāret: *İlginç hünerler.*

belki daḫi nice nice **ġarāʾib-i mahāret** ve ʿacāʾib-i bī-nihāyet-i bāʿiṣü'ṣ-ṣeṭāreti *(347:30). [ġarāʾib-i mahāret,]*

ġarāʾib-i melāʿib: *İnanılmaz gösteriler.*

Bu eṣnāda ṭaraf ṭaraf āheng ü terāne ve çeng ü çeġāne **ġarāʾib-i melāʿib** *(360:8). [ġarāʾib-i melāʿib,]*

ġarāʾib-i melāʿib-i nāriyyeden: *İlginç ateş oyunları.*

Leyle-i meẕkūrede pertev-endāz-ı süṭūʿ olan **ġarāʾib-i melāʿib-i nāriyyeden** *(269:9). [ġarāʾib-i melāʿib-i nāriyyeden, -den]*

ġarāʾib-i umūr: *Şaşılası gösteriler.*

Egerçi yevm-i mezbūrda olan **ġarāʾib-i umūr** nā-maḥṣūr idi lākin cümleden biri *(257:22). [ġarāʾib-i umūr,]*

ġarāʿib-i umūrdan: *Garip işler.*

Yevm-i mezbūrda manẓūr olan **ġarāʿib-i umūrdan** biri miʿmār-ı sābıḳ *(351:23). [ġarāʿib-i umūrdan, -dan]*

ġarāʾib-nümāyān-ı şuʿbede-gāh-sūr: *Düğünün gösteri yerinde görülmedik oyunlar.*

ġarāʾib-nümāyān-ı şuʿbede-gāh-sūr ḥāżır u āmāde ve ṭırāz-ı otaḳ-ı sāḥa-ṭırāz-ı zerrīn-oṭāḳa *(204:25). [ġarāʾib-nümāyān-ı şuʿbede-gāh-sūr,]*

ġarāʾib-sencān-ı rūzgār-dīde: *Nice görmüş geçirmiş, nice ilginçliklerle karşılaşmış.*

Lākin **ġarāʾib-sencān-ı rūzgār-dīde** naẓar-ı ʿibret ü baṣar-ı baṣīretlerine *(205:22). [ġarāʾib-sencān-ı rūzgār-dīde,]*

ġarār: *Ar. Kıldan yapılmış büyük çuval.*
1. **Ġarār** içre ḳodılar anı çeşm ü dest ü pā-beste *(213:11). [ġarār,]*
2. Çıḳarken ḳahve ṭabḫ idüp **ġarār** içre çıḳup içdi *(213:15). [ġarār,]*

ġaraż: *Gizli tutulan asıl amaç.*
1. Taʿmīm-i ṣafā **ġaraż** cihāna *(127:19). [ġaraż,]*
2. **Ġaraż** ʿarż-ı ʿubūdiyyetdir anuñ-çün ḥaḳīrāne *(166:20). [ġaraż,]*

ġāret itdi: *Tüketmek.*

Sermāye-i ṣabrı **ġāret itdi** *(304:17). [ġāret itdi, -di]*

ġarīb: *Şaşılacak, hayret verici.*
1. Döndükçe **ġarīb** tāb virdi *(132:1). [ġarīb,]*
2. El-ḥāṣıl olup **ġarīb** seyrān *(133:3). [ġarīb,]*
3. ġarīb ṣanʿat ve ʿacīb ṣūret olup gerdūne-i mezbūreyi bir ṭoġrı yürür daḳīḳalu sāʿate *(157:17). [ġarīb,]*

ġarīb: *Olağan üstü.*

Döndükçe **ġarīb** tāb virdi *(229:6). [ġarīb,]*

ġarīb: *İlginç.*

neşīdesi ile āheste āheste güẕer itdiler ve nice fişekler ve **ġarīb** ṣuver-i şeṭāret-āver *(297:13). [ġarīb,]*

ġarīb u ʿacīb: *(Fişek için) İlginç ve değişik.*

Ve bir bostān dolābı resminde yapılmış **ġarīb u ʿacīb** fişek daḫi işʿāl olunup *(229:1). [ġarīb u ʿacīb,]*

ġarīb u ʿacīb: *İlginç.*

çalınaraḳ ve iki ṭarafa selām virerek günā-gün **ġarīb u ʿacīb** *(366:30). [ġarīb u ʿacīb,]*

ġarībe-i ʿacāʾib: *İnanılmaz güç, ilginç olan şey.*

ḥażīże nigūn-sār oldıġı ḥālde perrān oldı Bu **ġarībe-i ʿacāʾib** dehān-ı ḫalḳı *(213:5). [ġarībe-i ʿacāʾib,]*

ġarḳ k'eyler: *Ki sayısını artırır, çoğaltır.*

K'eyler fürūġ-ı ṭalʿatı dünyāyı nūra **ġarḳ** *(154:11). [ġarḳ k'eyler,]*

ġark-āb-ı ıżṭırāb itmegin: *Çaresizlik içine düşmek.*

keşti-i girdāb-üftāde gibi **ġarḳ-āb-ı ıżṭırāb itmegin** ne ṭulumcılardan *(310:30). [ġarḳ-āb-ı ıżṭırāb itmegin, -meg, -in]*

ġarḳa-i emvāc-ı ḥayret eyleyüp: *Hayret dalgalarıyla boğulmak.*

gibi **ġarḳa-i emvāc-ı ḥayret eyleyüp** cengden ṣoñra līmānlarına *(244:30). [ġarḳa-i emvāc-ı ḥayret eyleyüp, -y, -üp]*

ġarḳa-i emvāc-ı iḥsān u inʿām eylediler: *Bahşiş ve lütuf dalgalarında boğulmak.*

ve māhdan māhīye dek ḳuttān-ı berr ü baḥrı **ġarḳa-i emvāc-ı iḥsān u inʿām eylediler** *(347:36). [ġarḳa-i emvāc-ı iḥsān u inʿām eylediler, -di, -ler]*

ġarḳa-i emvāc-ı nūr: *Işık denizinde kaybolmak.*

keşti-i nüh-bādbān-ı āsumān **ġarḳa-i emvāc-ı nūr** ve her bir ṣal āteş-dān-ı buḫūr-ı şevḳ ü sürūr oldı *(219:20). [ġarḳa-i emvāc-ı nūr,]*

ġarka-i lücce-i nūr olup: *Aydınlık dalgası içinde kaybolmak.*

cihān **ġarka-i lücce-i nūr olup** sāye-i ṣafā-māyesi *(255:28). [ġarka-i lücce-i nūr olup, -up]*

ġarḳ-ı ālā oldı: *Sunulan dünya nimetlerinden fazlasıyla yararlanmak.*

Ḳonup göçen **oldı ġarḳ-ı ālā** *(125:14). [ġarḳ-ı ālā oldı, -dı]*

ġarḳ-ı gird-āb-ı lücce-i envār iderek: *Işık enginin girdabına sürüklenmek.*

ile şeb-i tārı hem-pertev-i nehār ve enẕār-ı nuẕẕārı **ġarḳ-ı gird-āb-ı lücce-i envār iderek** *(202:16). [ġarḳ-ı gird-āb-ı lücce-i envār iderek, -erek]*

ġark-ı lücce-i ıżṭırāb olup: *Sıkıntı dalgasında boğulmak.*

ārzūsunda iken her çeşme-sār-ı bün-i mūy u ʿurūḳ-ı rūyında **ġarḳ-ı lücce-i ıżṭırāb olup** *(362:9). [ġarḳ-ı lücce-i ıżṭırāb olup, -up]*

ġark-ı nūr: *Işığa boğulmak.*

şermende vü ḫacīl eyleyüp ʿālem **ġarḳ-ı nūr** ve şeb-i tār rūz-ı rūşen *(203:17). [ġarḳ-ı nūr,]*

ġark-ı nūr itdi: *Işığa boğmak.*

Gerçi dünyāyı **ġarḳ-ı nūr itdi** *(323:17). [ġarḳ-ı nūr itdi, -di]*

ġarrā: *(Hediye için) Gösterişli.*

kitāb-ı merġūb ve bir muraṣṣaʿ murakḳaʿa-ı bī-mümās̱il ü müdānī ve bir **ġarrā** *(167:12). [ġarrā,]*

ġars oldı: *(Direk) Dikilmek.*

Miyān-ı sūr-gāha bir sütūn **ġars oldı** bā-fermān *(243:18). [ġars oldı, -dı]*

ġāşiye-dār: *At uşağı, seyis.*

öñince **ġāşiye-dār** ve cenāʾib ü menāʾib-i muraṣṣaʿ-raḫt-ı nāzük-reftār *(154:13). [ġāşiye-dār,]*

ġavġā: *Gürültü, patırtı. İnsanların birbirlerine fiziksel ya da sözlü olarak şiddette bulunduğu psikolojik durum.*

ṭabanca çaḳmaḳ ile ʿadūsunuñ ḫāne-i ḥayātına ḳundaḳ bıraḳmaġa ḳādir iken yine otuna ṭoḳunmayana boşuna atılmaz ve tehī yere her **ġavġāya** ḳatılmaz *(165:13). [ġavġāya, -y, -a]*

gāv-mīşān-ı mühībü'l-manẕarı: *Korkunç görünüşlü üvendire.*

yemīn ü yesāra bel bel baḳar nice **gāv-mīşān-ı mühībü'l-manẕarı** gāv-şeng-i iḳdām *(238:5). [gāv-mīşān-ı mühībü'l-manẕarı, -ı]*

gāv-şeng-i iḳdām: *Dürterek yürütülen manda.*

yemīn ü yesāra bel bel baḳar nice gāv-mīşān-ı mühībü'l-manẕarı **gāv-şeng-i iḳdām** *(238:5). [gāv-şeng-i iḳdām,]*

ġavs-i ʿĪsī-dem: *(III. Ahmet) Hz. İsa gibi can bağışlayan.*

Semiyy-i Faḫr-i ʿĀlem ḳuṭb-ı aʿẓam **ġavs̱-i ʿĪsī-dem** *(217:16). [ġavs̱-i ʿĪsī-dem,]*

ġavṭa-hor-ı deryā-āteş: *Ateş denizinde batmak.*

baḥrīler **ġavṭa-ḫor-ı deryā-āteş** gāh badaloşḳalar raʿd-ı āsumān gibi gürler patlar *(356:11). [ġavṭa-ḫor-ı deryā-āteş,]*

ġavvāş-ı deryā-yı ḫayāl olduḳların: *Hayal deryasının dalgıcı olmak.*

Bunlar mahāretlerin ichār ve **ġavvāş-ı deryā-yı ḫayāl olduḳların** iẓhār eyleyüp *(352:20). [ġavvāş-ı deryā-yı ḫayāl olduḳların, -duḳ, -lar, -ın]*

ġavvās-ı deryā-yı pür-gevher oldı: *İnci dolu denizdeki dalgıçlar.*

nigāh-endāz-ı temāşā olanlar düm-i dīdelerin **ġavvās-ı deryā-yı pür-gevher oldı** şanup *(369.25). [ġavvās-ı deryā-yı pür-gevher oldı, -dı]*

ġavvās-ı endīşelerin: *Düşünce dalgıçları.*

içün **ġavvās-ı endīşelerin** deryā-yı ḳaʿr-ı nā-yāb-ı ḥayrete ṣalup bīhūde *(185:18). [ġavvās-ı endīşelerin, -ler, -in]*

ġavvāş-ı güher-çīn-i inbisāṭ olmaġın: *Ferahlık incilerini toplamak.*

şuʿūd u ʿurūc ve baḥrīler şināver-i deryā-yı neşāṭ ve **ġavvāş-ı güher-çīn-i inbisāṭ olmaġın** *(203:13). [ġavvāş-ı güher-çīn-i inbisāṭ olmaġın, -maġ, -ın]*

ġavvāş-ı şināver: *Dalgıç.*

ve yüz elli ḳadar baḥrī fişek daḫi rūy-ı deryāda **ġavvāş-ı şināver** *(219:13). [ġavvāş-ı şināver,]*

ġāyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

ġāyetine dek yine mūsiḳī faṣılları ile tarḥ-ı meclis-i Baykārā-pesend olunmasını *(309:31). [ġāyetine, -i, -n, -e]*

ġāyet: *Oldukça.*
1. ve **ġāyet** ġālī bālīn-i zer-kārı hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ üzere *(285:4). [ġāyet,]*
2. Ve İzmir ḳāḍīsi faẓīletlü Ḳirīmī Meḥmed Efendiniñ ʿazil **ġāyet** ḳarīb ve *(354:13). [ġāyet,]*

ġāyetü'l-ġāye: *Ar. Son derece.*

ġāyetü'l-ġāye elṭaf u ekmel ve bahāsı bī-nihāye bir kitāb-ı Hidāye *(166:9). [ġāyetü'l-ġāye,]*

ġayr: *Diğer, başkası,yabancı.*

Seni hīç **ġayr** ile ṭarṭar mı terāzū-yı naẓar *(281:6). [ġayr,]*

ġayr: *Başkası, diğeri.*

pādişāh-ı mekārim-dest-gāhdan **ġayre** ʿarż-ı recā ḳılmaz Çār-sū-yı büldān-ı rubʿ-ı meskūnda *(162:2). [ġayre, -e]*

ġayret: *Kıskançlık.*

Ġayretle seḥābı görürüm girye-künändır *(331:8). [ġayretle, -le]*

ġayret-i cāhiliyye iderse: *Cahil davranmak.*

baḥrī fişegi gibi ḳıt ḳıt bogılur daḥi **ġayret-i cāhiliyye iderse** ṣoluġı feżā-yı ʿademde alur *(362:10). [ġayret-i cāhiliyye iderse, -er, -se]*

ġayri: *Başka.*
1. **Ġayrileri** sāye gibi ḳaldı *(130:24). [ġayrileri, -ler, -i]*
2. Künām-ı şīr gibi **ġayri** saña yaḳlaşamam *(180:3). [ġayri,]*
3. Yine ney-zenden **ġayrı** biri birine kec-nigāh ider kimesne *(205:29). [ġayrı,]*
4. **ġayri** ber-ḳāʿide cān-bāz kār-ḫānesi gibi rīsmānlar ḳurılup *(254:16). [ġayri,]*
5. gibi gerden ḳıraraḳ ve bunlardan **ġayri** ẕī-rūḥ ḫayāl olunur bir timṯāl-i ġazāl *(255:9). [ġayri,]*
6. Her gürūhuñ pīş-i ṣaffı **ġayriden** ḥürmetlüdür *(256:11). [ġayriden, -den]*
7. Lākin bundan **ġayrı** naḳle ṣāyeste bir emr-i ġarīb-i uḍḥūke-fermā meşhūd olmayup *(335:16). [ġayrı,]*
8. nā-şinīde ve bunlarıñ temāşāsı **ġayri** temāşādan sedd-i derīçe-i dīde itmişdir *(357:10). [ġayri,]*
9. zaḫm-dār idüp düşürmeden **ġayri** ṭarīḳ ile dest-res müstaḥīlü'l-iḥtimāl idigi *(362:14). [ġayri,]*

Ġayş-semāḥat: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Gays kadar cömert.*

ṣadr-ı aʿẓam-ı mebẕūlü'l-kerem **Ġayş-semāḥat** Leys-ḫamāset *(363:14). [Ġayş-semāḥat,]*

ġazālān: *Ceylanlar.*

Ḫˇāb-gāh itdi **ġazālāna** künāmın şīrān *(205:10). [ġazālāna, -a]*

ġazāl-i mihri: *Güneş ceylanı.*

ġazāl-i mihri cünün-ı reşk ile ḥalḳa-i beste-i zencīr-i kehkeşān itmek mertebesine *(369:15). [ġazāl-i mihri, -i]*

ġazāl-i müşkil-şikār-ı āfitābı: *Göğün avlanması zor ceylanı.*

ayaḳları yer başmaz ve **ġazāl-i müşkil-şikār-ı āfitābı** fitrāk-i müjgān-ı iftiḫārına *(199:15). [ġazāl-i müşkil-şikār-ı āfitābı, -ı]*

ġazāl-i nāzük-cevlān: *Nazik şekilde hareket eden ceylan.*

hezār **ġazāl-i nāzük-cevlān** ḫayrān u ser-gerdān ṣabāḥü'l-ḫayr-ı pīşānīsi *(369:13). [ġazāl-i nāzük-cevlān,]*

ġazāl-i vaḫşet-kār: *Ürkek ceylan.*

ġazāl-i vaḫşet-kār gibi girifte-i zencīr-i ḫayret ḳıldı *(271:21). [ġazāl-i vaḫşet-kār,]*

ġazel: *1. Dîvan edebiyâtının, konusu genellikle aşk ve duygusal söyleyişler olan, ilk beytinin mısrâları birbiriyle, diğer beyitlerinin ikinci mısrâları birinci beyitle kâfiyeli, 5 ilâ 15 beyitten ibâret ünlü nazım şekli. 2. Güftesi aynı isimdeki nazım şeklinden alınan, yalnız başına veya sazla birlikte irticâlen, türlü makamları dolaşmak sûretiyle bir kişi tarafından okunan, sesle taksim şeklindeki mûsikî parçası.*

Bir ḳıṭʿa oḳı **ġazel** yerine *(135:14). [ġazel,]*

ġazel taḥmīs itseler: *Bir şairin gazelinin beyitleri üzerine başka bir şairin üç eklemek suretiyle oluşturduğu musammat nazım şekli.(Tahmîs, aynı zamanda kahve öğütme anlamına gelen kahvecilik mesleği terimidir, metinde her iki bağlamda kullnılmıştır.)*

ʿAceb mi ehl-i süḫan **itseler ġazel taḫmīs** *(313:30). [ġazel taḫmīs itseler, -se, -ler]*

ġāzi: *Gazâ eden, İslâm dini ve vatan uğruna elde silâh düşmanla savaşan, gazâdan şehit olmadan dönen kimse.*

Nāmın ḳılıcıyla itdi **ġāzī** *(127:14). [ġāzī,]*

geç: *(Bir yerden) geçmek, (bir yere) uğramak.*
1. iki şemşīr ile Hindū gibi manṭūḳınca tīġ ḳırābına girer gibi **geçüp** gitdi ve bu *(158:15). [geçüp, -üp]*
2. ile oynar raḳḳāṣ-ı çār-pāre-bāz ve çenberden **geçen** ʿArab-ı Mıṣrīye *(165:20). [geçen, -en]*
3. **Geçer** ḫoş sāyesinde māh-ı ġarrā *(181:19). [geçer, -er]*
4. ṣoñra **geçüp** biñ ṣevḳ ile naẓar-gāh-ı hümāyūnda yüz yerde merāsim-i ḫāk-būsī-i mülūkāneyi *(182:27). [geçüp, -üp]*
5. Ne ʿaceb tīz **geçer** ẕevḳ u sürūr eyyāmı *(201:1). [geçer, -er]*
6. resm iderek **geçdikçe** cünbiş-i kümeyt-i ʿişvesin görenler li-müʾellifihi *(241:11). [geçdikçe, -dikçe]*
7. olan çenberiñ nīme-i ḫāliyesinden **geçüp** ikisi birden raḥm-ı māderden *(247:5). [geçüp, -üp]*
8. arasından **geçüp** ālāy gösterdiler ve şenlik içün üç yerde ḳol ḳol çengīler āheng idüp *(266:23). [geçüp, -üp]*
9. Bal bal diyerek **geçdi** nice dilber-i baḳḳāl *(280:9). [geçdi, -di]*
10. merāsim-i lāzıme-i muʿtādeyi edā idüp **geçdikleri** ʿaḳabinde *(315:22). [geçdikleri, -dik, -ler, -i]*
11. mehter-ḫānelere āheng virüp ḥużūr-ı hümāyūndan **geçer** gibi *(364:18). [geçer, -er]*
12. baʿdehū dergāh-ı ʿālī ḳapucıbaşı **geçdiklerinden** ṣoñra yüz elli neferden *(366:35). [geçdiklerinden, -dik, -ler, -i, -n, -den]*
13. ḥareketler ile āheng iderek **geçdiler** *(366:31). [geçdiler, -di, -ler]*
14. İstanbul maʿzūllerine varınca **geçdikden** ṣoñra vüzerā-yı ʿiẓām ve *(368:20). [geçdikden, -dik, -den]*
15. **geçdiklerinden** ṣoñra ʿuẓamā-yı sādāt-ı kirām-ı ẕevi'l-iḥtirāmdan cemʿ-i keṯīr ile *(369:1). [geçdiklerinden, -dik, -ler, -i, -n, -den]*
16. Bu eṯnāda muḳaddime-i ālāy-ı saʿādet-maḳrūn bāb-ı hümāyūndan **geçüp** *(371:21). [geçüp, -üp]*

geç: *Yol almak suretiyle aşıp geride bırakmak, boydan boya katetmek.*

muʿādil oldılar Ṣırıḳlar **geçdigi** alatlardan mā-ʿadā ṭablalarıñ iki cānibinden *(258:29). [geçdigi, -dig, -i]*

geç: *Bir şeyi bir yerden öteki yana götürmek.*
1. otuz ʿaded ṭop-ı bāriḳa-feşān **geçirilüp** vüzerā sāye-bānı *(153:13). [geçirilüp, -ir, -il, -üp]*
2. ḥalḳa-i laʿnet gibi **geçirilüp** ve gūnā-gūn fişekden yapılmış bir *(270:22). [geçirilüp, -ir, -il, -üp]*

geç: *İlerlemek.*
1. vech üzere beş çenberden **geçmek** ile ṭavḳ-ı beşerden ḫāric iş itdi *(158:16). [geçmek, -mek*
2. pertāb idüp riṣte-i sūzen-güẕār gibi dāʾire-i çenberden **geçdi** ve yevm-i mezbūrda *(158:19). [geçdi, -di]*
3. birine ḥalḳa-i laʿnet gibi belā-yı ser itdigi çenberden **geçüp** mevc-i pür-tābı *(223:3). [geçüp, -üp]*
4. naḫl-i kebīrler daḫi gelüp lākin bī-tekellüf ḳapudan **geçmek** mümkin olmaġın *(371:23). [geçmek, -mek]*

geç: *Giymek, giydirmek.*
1. Ve yine bir mızraġıñ çamurlıġı ṭarafına bir ṭabla **geçürüp** eṭrāfına altı *(209:30). [geçürüp, -ür, -üp]*
2. eksigini ṭutmaġla indirüp ḥalḳa-i laʿnet gibi başına taḫta küleh **geçürdiler** *(236:19). [geçürdiler, -ür, -di, -ler]*

geç: *Bir yandan girip diğer yandan çıkmak.*
1. gibi **geçirüp** kemer-bend miṣāl miyānına indirdi ve kendü daḫi yine āḫer refīḳiniñ başına *(247:2). [geçirüp, -ir, -üp]*
2. ṣırıḳlarıñ her birinden alatı **geçürüp** geregi gibi istiḥkām virildikten ṣoñra *(258:14). [geçürüp, -ür, -üp]*

geç: *İçe işlemek, etki göstermek.*
1. **geçer** gibi güẕār u ṣitāb iderdi ve gāh refīḳiniñ başında iken cānib-i ẓahrına *(246:30). [geçer, -er]*
2. sāde-dillere ḫurde-nakşlar **geçüp** ṣūret-i dīvār-ı ḥayret idüp giderler Anlar daḫi li-münşiʾihi *(296:22). [geçüp, -üp]*

geç: *İzlemek, takip etmek.*

ṭabla şeker işleri vuḥūş u ṭuyūr taṣvīrleri **geçicek** sāye-i Rabb-i Ġafūr olan *(368:14). [geçicek, -içek]*

geç-: *(Bir yerden) geçmek, (bir yere) uğramak.*
1. egilüp zemīndeki çenberden **geçerdi** *(246:31). [geçerdi, -er, -di]*
2. ḳollarına naʿller kesüp ve tīrler **geçüp** aʿṣāb-ı saʿīd ü bāzūların meşābe-i zih-i kemān *(302:23). [geçüp, -üp]*

geç-: *Aşmak, ardında bırakmak.*

Geçeriz nām-ı Ḫudā ile ṣırāṭı vāʿiẓ *(295:5). [geçeriz, -er, -iz]*

geçin: *... iddiasında bulunmak.*

geçinen sālikān-ı rāh-ı irşād kemend-i gīsūlarına gerden-bend olup ḳazıġa urulmuş *(277:10). [geçinen, -en]*

geçir: *Takmak, ilave etmek.*

gibi ṭablalar **geçirüp** üç şerefeli mināreye mümāṣil ve her ṭablanıñ üzerinde *(247:9). [geçirüp, -üp]*

geçüp gidüp: *Bulunulan yerden hızlıca uzaklaşmak.*

dem-sāz **geçüp gidüp** mecmūʿı yedi vuḳiyye üç sīm sīnī-i zer-nişān ve üç kebīr maşraba *(303:28). [geçüp gidüp, -üp]*

geh: *"Bazen de, kimi zaman da" anlamı veren "geh/gâh... geh/gâh ..." bağlacı.*
1. Ṣanmañ ki olurdı **geh** ṣavāʿīḳ *(129:3). [geh,]*
2. edīm-i ṣaṭranca nişān oldı ve ḳalʿa-i meẕkūre daḫı **geh** *(264:6). [geh,]*
3. Cebel-i Eḥrāmdan nişān bir kūh-pāre-i girān **geh** miyān-ı meydānda bir sedd-i sedīd *(264:7). [geh,]*
4. **geh** bu rūz-ı meserret-bürūzda melāhī vü melāʿib sāʾir eyyāma ġālib olmaḳ *(290:25). [geh,]*
5. **geh** muṭribler def-i pür-tāf ü tefe ṭabanca-zen-i teʾdīb olup *(291:1). [geh,]*
6. ḫalḳı **geh** temāşā ider gāh uyurdılar Ve miyān-ı sāye-bānda bī-zebānān-ı şehrīyārī *(309:36). [geh,]*
7. **geh** bāzī-i ṣaṭranc-ı endīşe-medār ile meşḳ-ı levāzım-ı seyf ü ḳalem ve *(325:23). [geh,]*
8. efrāḫte gāh ḥadāʾiḳ-ı āteş-bahārlar perdāḫte **geh** seḥāb-ı dūd-ı bārūtdan *(356:4). [geh,]*

gel-: *Gelmek, ortaya çıkmak.*
1. yerlerine Baġçevānoġlı Ḳolı **gelüp** ṭarḥ-endāz-ı ḥadāʾiḳ-i inbisāṭ u neşāṭ oldılar *(245:3). [gelüp, -üp]*
2. **Geldi** ḫallāclar da ālāya *(285:7). [geldi, -di]*
3. Mülk-i dehre nice şeh **geldi** ḫoş-āmed bilmem *(292:12). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.*
1. Otaġına **gelüp** pīrāye-i taḫt oldı şāhen-şāh *(155:1). [gelüp, -üp]*
2. naḫl-i kebīrler daḫı **gelüp** lākin bī-tekellüf ḳapudan geçmek mümkin olmaġın *(371:23). [gelüp, -üp]*

gel-: *(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyâret etmek.*

Şeb **geldi** nehār-ṣūret ile *(131:2). [geldi, -di]*

gel-: *Gelmek, ulaşmak, varmak.*
1. ile **gelmişler** idi Baʿde'ẕ-ẕuhr germiyyet-i hevā tebdīl-i ilbās iḳtiżā itmegin *(276:14). [gelmişler, -miş, -ler]*
2. Ḳāle **gelmez** ḳālıb-ı taʿbīre ṣıġmaz ḥāl ile *(298:20). [gelmez, -mez]*

gel: *Gelmek, ortaya çıkmak.*

ve iki hāvan-ı sipihr-nümūn **gelüp** ṣuʿlesi nūrun ʿaʿle'n-nūr oldıġı *(270:8). [gelüp, -üp]*

gel: *Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.*
1. Ṣafā-yı sūr-ı hümāyūnı seyre **geldi** meger *(174:3). [geldi, -di]*
2. ḳarār virdi ki ḫoş **geldi** ṣafā **geldi** ʿazīz mihmān **geldi** fıḳralarıyla *(206:29). [geldi, -di]*
3. Ayrılup Zühre felekden **gelüp** itsün ḥıdmet *(274:6). [gelüp, -üp]*
4. Ey perī dāʾire-i daʿvete **gel** luṭf eyle *(296:25). [gel,]*
5. ṣarıḳları ile **gelüp** üç ʿaded iki direkli müsāfir çergelerinde cemʿiyyet ve *(306:7). [gelüp, -üp]*

gel: *Gel hele! ǁ hadi.*

Baldır deyu **gel** pāyına düş sāḳına baḳ ḳal *(280:10). [gel,]*

gel: *Uğramak, ulaşmak.*
1. mütevārī-i fānūs-ı müjgān-ı müşk-nāb olmaḳ vaḳti **gelmegin** şumūʿ-ı encümen-gāh-ı şevḳ u ṣafā *(221:10). [gelmegin, -meg, -in]*
2. ṭatlu ve ḳahve **gelüp** ḥattā bu bende-i ser-efgendeniñ *(232:14). [gelüp, -üp]*
3. ʿĪdde yine **gelür** raṭl-ı girāna devrān *(232:19). [gelür, -ür]*
4. **geldükde** keṯudāları reh-vārlarından nüzūl ve maḳarr-ı āṣafīye *(233:21). [geldükde, -dükde]*
5. ḥiref-i meẕkūre Kāġıd-ḫāne yolından **gelüp** yeñiçeri aġası sāye-bānı pīş-gāhında *(233:17). [gelüp, -üp]*
6. Müşterīsiyle **gelüp** berbere virdi dilegin *(240:12). [gelüp, -üp]*
7. **gelüp** gitdiler ve seren ṣırıḳların mīzān-ı resen-bāza döndirüp rīsmān üzere bī-pervā *(244:27). [gelüp, -üp]*
8. ʿaḳabe **gelüp** ḳıç ṭarafında bir mühīb dīv-peykeri ve cānib-i āḫerinde bir nice *(253:35). [gelüp, -üp]*
9. Ve tersāneli ṭarafından ʿaḳabe nāmına bir ṣal daḫi **gelüp** anıñ daḫi içinde *(254:11). [gelüp, -üp]*
10. ḫażretleri daḫi ḳapudān ḳalyonına **gelüp** zānū-be-zemīn-i nişest-gāh-ı āṣafī oldılar *(258:8). [gelüp, -üp]*
11. Nice **gelmem** ḳapuña gün gibi ey māh-beden *(261:20). [gelmem, -me, -m]*
12. bir fīl-i āteş-niṣār daḫi **gelüp** ve fīl-i meẕkūr-ı nādirü'l-ʿadīliñ arḳasında bir ḳaṣr *(270:30). [gelüp, -üp]*
13. ṣaġ cānibden **gelüp** semt-i yesārdan güẕār itdi ve ṣanʿatın iẓhār idüp līmān-ı emānı olan *(275:33). [gelüp, -üp]*
14. Nā-gehān ṭās-bāz nāmında iki Hindū **gelüp** *(276:1). [gelüp, -üp]*
15. maḳām-ı çār-gāhda faṣla ser-aġaz eylemiş yaʿnī sāʿat henüz dörde **gelmiş** *(291:17). [gelmiş, -miş]*
16. **gelüp** ve ʿale'l-ʾumūm leşker-i hümūm u ġumūma pāy-der-pā üç ḳoldan *(294:12). [gelüp, -üp]*
17. Zümre-i Ṭāʾife-i Bezzāzān yamaḳları ile **gelüp** *(299:23). [gelüp, -üp]*
18. sāḥil-i deryā-yı şevket olan pīrāmen-i ḳaṣr-ı ʿadālete **geldikde** ısṭavl-ı sulṭānī *(314:12). [geldikde, -dikde]*
19. sāye-bān-ı temāşāya **gelüp** ḥużūr-ı āṣafīde zānū-nişīn-i encümen-i cemʿiyyet ve *(316:30). [gelüp, -üp]*
20. **gelüp** mışḳala-i mihr ile mirʾāt-ı zemīn cilā-dāde ve ṣūret-nümā-yı ṣādī olmaġa *(326:22). [gelüp, -üp]*
21. teḳāżā-yı ṭabʿ-ı cūd-iḳtiżālarına fütūr **gelmeyüp** kāffe-i temāşāyiyānı ḥişşe-dār-ı baḫşiş-i bī-şümār itmek *(327:33). [gelmeyüp, -me, -y, -üp]*
22. ilçilik ile **gelüp** henüz mihmān-ı dārü'n-niʿam-ı devlet-i ʿaliyyede *(355:6). [gelüp, -üp]*
23. inʿāmdan ṣoñra oba-i meẕkūreye **gelüp** taḫṣīṣ-i maḳām ile ḳurb-ı şehriyārīden *(358:17). [gelüp, -üp]*
24. fevcā-fevc Sarāy-ı ʿAtīḳa **gelüp** ve kendülere maḫṣūṣ çergelerde merātīb-i sāmiyelerine *(364:33). [gelüp, -üp]*
25. merāsim-i ḥaşmet-medār ile **geldiler** Keẕālik aġayān-ı sipāh u silāḥ-dārān ve *(365:1). [geldiler, -di, -ler]*
26. **gelüp** ṣadreyn oturduḳları maḳāmı tezyīn buyurduḳlarından ṣoñra *(373:20). [gelüp, -üp]*
27. **gelüp** bi'l-yümni ve's-suʿūd ḳuʿūd buyurdılar *(373:24). [gelüp, -üp]*
28. daḫi **gelüp** ṭoġrı enderūn-ı hümāyūna teveccüh buyurduḳlarında vüzerā-yı ʿiẓām *(373:29). [gelüp, -üp]*
29. üzere būs-ı zemīn idüp çıḳdılar Baʿdehū vüzerā-yı ʿiẓām ṭaşra **gelüp** ʿarż ḳapusına *(374:38). [gelüp, -üp]*

gel: *Gelmek, yeni yeni çıkmak. (Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri bağlamında).*

Gelicek ḫaṭṭ-ı ruḫı sen de gidersin araya *(312:24). [gelicek, -icek]*

gel: *(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyâret etmek.*
1. hengām-ı sūrda bulunmaḳ hevesiyle **gelüp** kimine taʿyīnāt virildi *(142:15). [gelüp, -üp]*
2. ṭırāz-ı ḫayme-i temkīn āṣaf-ı güzīn ḫażretleri daḫi **gelüp** otaġ-ı hümāyūna nüzūl *(152:6). [gelüp, -üp]*
3. Rūz-merre libās u destārı ile ḥużūr-ı āṣafīye **gelüp** ṣadr-ı refīʿü'l-ḳadr-i vesīʿü'ṣ-ṣadr ḫażretleri *(155:28). [gelüp, -üp]*
4. Ḫünkār ṭarafından ṣadr-ı aʿẓama **gelen** at meclisi İbrāhīm Paşa ve Tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa ve Ketḫudā-yı Āṣafī ve Ṣadreyn *(169:3). [gelen, -en]*
5. ve ittiṣālinde olan çergeye ʿörf ve üstleri ile **gelüp** merātib-i sāmiyelerine *(177:2). [gelüp, -üp]*
6. keẕālik selīmī ve erkān kürkleri ile **gelüp** li-münṣiʾihi *(179:22). [gelüp, -üp]*
7. **Gelüp** ol revnaḳ-ı evreng-i şevket ʿizz ü devletle *(181:7). [gelüp, -üp]*
8. **gelüp** kimi mışrāʿ Ayı gördüm ṭalʿat-ı meymūnı geldi yādıma *(207:2). [gelüp, -üp]*
9. terānesiyle **gelüp** maymunlar ādem-i ʿāḳil gibi nice bāzīçe-i müşkil gösterüp *(208:7). [gelüp, -üp]*

gel: *Gelince, geldiği zaman.*

geldikde vüzerā-yı ʿiẕāmdan Marʿaş vālīsi vezīr-i rūşen-żamīr-i muʿanʿan-neseb *(155:6). [geldikde, -dikde]*

gel: *Etkisini herhangi bir biçimde göstermek.*

ʿuṣāre-i şeker-i mükerrerden şīrīn-ter **gelüp** ḫāṭır-ḫᵛāhlarına temşiyet ve şeh-zādegānına *(144:16). [gelüp, -üp]*

gel: *Gelmek, ulaşmak, varmak.*
1. Gördi mi bir kimse bu vaḳte **gelince** dehrde *(146:10). [gelince, -ince]*
2. Pes āngāh İznikmīdden **gelen** zūr-bāzlarıñ biri daḫi bir şemşīr-i ʿuryānı *(176:1). [gelen, -en]*
3. Açup perin o hümā-yı saʿādetiñ **geliyor** *(179:28). [geliyor, -iyor]*
4. Hezār müjde ki ey baḫt devletiñ **geliyor** *(179:23). [geliyor, -iyor]*
5. Gider niḳābı şeh-i māh-ı ṭalʿatıñ **geliyor** *(179:24). [geliyor, -iyor]*
6. Bilüp o cān-ı cihān renc-i ḫasretiñ **geliyor** *(179:26). [geliyor, -iyor]*
7. Ferīde-i ṣadef-i ḳadr u ḳıymetiñ **geliyor** *(179:30). [geliyor, -iyor]*
8. Seniñ de müjde ki vaḳt-i meserretiñ **geliyor** *(180:2). [geliyor, -iyor]*
9. Ki yanıña o şeh-i şīr-i şavletiñ **geliyor** *(180:4). [geliyor, -iyor]*
10. Duʿāya ḫāżır ol ey Vehbī nevbetiñ **geliyor** *(180:6). [geliyor, -iyor]*
11. Rūy-ı ṣaḥrāda perī midir şinā idüp **gelen** *(184:26). [gelen, -en]*
12. Mermī-yi sihām-enẕār dārā-yı rūzgāra **geldikde** mānend-i kūh-ı Ḳāf sedd-i sedīd-i meydān-ı meṣāf olup *(188:7). [geldikde, -dikde]*
13. ḫażretleri refāḳatı ile otaġ-ı āṣafīye **gelüp** mürāʿāt-ı merāsim-i ādāb ile *(206:17). [gelüp, -üp]*
14. Borcum olsun ḳara ḳız çergeye **gelmezse** eger *(207:4). [gelmezse, -mez, -se]*
15. Ṭaşradan **gelen** vüzerā-yı kirām-ı mesned-nişīn-i ṣadāret-i ʿuẓmā ve *(215:29). [gelen, -en]*
16. Maḥall-i Taşvīr Mışırdan **gelen** Ḥācı Şāhīn nām müşaʿbid-i sālifü'ẕ-ẕikr-i siḥr-āyīniñ *(246:1). [gelen, -en]*
17. **Geliyor** ḫażret-i ḫākān-ı Sikender-ʿaẓamet *(274:8). [geliyor, -iyor]*
18. bu āna **gelince** bu vech üzere sūr-ı ḫitān ancaḳ ḫażret-i ḫudāvendigār-ı ḫilāfet-penāh *(370:30). [gelince, -ince]*

gel: *Ulaştırmak.*

dörder ṭāḳa kemer-bend ve ṭonluḳ şāl ve dört telli badili **gelüp** ve Selānīk ḳāḍīsi Şikārī-zāde Efendi *(192:19). [gelüp, -üp]*

gel: *Gel, buyur!.*

bulunmaġla **gel** sen de naẓar-ı tedḳīḳ eyle taḥrīr idecek ḫāriḳada *(209:23). [gel,]*

gel: *... kadar olmak.*

her cānibine şitāb itmek kendüye şu içmek ḳadar **gelmeyüp** küze gözi ḳapaġı *(210:8). [gelmeyüp, -me, -y, -üp]*

gel: *Öyle olduğunu düşünmek.*
1. gelmez eylemek fermānını icrā miyān-bendim olan kemerimi kemend ve *(242:32). [gelmez, -mez]*
2. ḳadar ṣīrīn-ter **gelmemişdir** *(270:20). [gelmemişdir, -me, -miş, -dir]*
3. ṭarafından günā-gün birḳaç ṭabla şeker **gelmek** ile oba kenārında pā-ber-cā-yı ḳıyām olan *(275:22). [gelmek, -mek]*

gel: *(Yemek vakti) Yaklaşmak.*

nişān ve zebāne-i ḫaber-resān-ı ṭop-ı bārīḳa-feşān iʿlān u īẕān itmegin ṭaʿām **gelmek** *(319:21). [gelmek, -mek]*

gel: *Vaktin gelmesi.*

ṭaʿām **gelmek** fermān olunmaġla ber-muḳteżā-yı emr-i ʿālī ḫademe-i pādişāh-ı kerem-pīrā *(372:20). [gelmek, -mek]*

gele-i enʿām-ı inʿāmıñ: *Sunulan hayvan dizileri.*

ile reme-i aġnām ve **gele-i enʿām-ı inʿāmıñ** yüreklerin delüp *(266:6). [gele-i enʿām-ı inʿāmıñ, -ıñ]*

gelū: *Boğaz.*

aġzına ve gāh **gelūsına** mümāss eyledi ve ḳılıçlarıñ üzerinde nigūn-sār olup bir *(247:28). [gelūsına, -s, -ı, -n, -a]*

gelüp gitdiler: *Dolaşmak, gezmek.*

naʿrasıyla hāy u hūy ile **gelüp gitdiler** ve ketḫudāları ve üstādān-ı ṣanʿatları beşer *(297:17). [gelüp gitdiler, -di, -ler]*

gelū-yı āteşīn-dem-i nāy u surnāya: *Ney ve zurnanın ateş soluklu boğazı.*

gelū-yı āteşīn-dem-i nāy u surnāya dem-sāzī eylediler *(231:23). [gelū-yı āteşīn-dem-i nāy u surnāya, -y, -a]*

gelū-yı ḳalemi: *Kalemin boğazı.*

taʿrīfi **gelū-yı ḳalemi** numūne-i maʿṣara-ı ḳannād ve tavṣīfi dehān-ı devātı *(367:28). [gelū-yı ḳalemi, -i]*

gemi çanaklıġı: *Gemi gözetleme yeri.*

İçlerinden biri bir kebīr desti içine bir aġaç diküp üzerine **gemi çanaḳlıġı** *(335:11). [gemi çanaḳlıġı,]*

gemi çanaklıklarından: *Gemi gözetleme yeri.*

yoġurtçılar daḫi süd gibi deryāyı görüp **gemi çanaḳlıḳlarından** atıldılar *(259:11). [gemi çanaḳlıḳlarından, -n, -dan]*

gemici neferleri: *Denizci, deniz subayları.*

yüz ḳadar **gemici neferleri** aḳındıda ḳayıḳ çeker gibi meydān-ı ṣūra tesyīr ile *(314:8). [gemici neferleri,]*

genc-i bād-āverd-i Pervīz: *Hüsrev-i Perviz'in (uçan) hazinesi.*

genc-i Bād-āverd-i Pervīz gibi naẓar-gāh-ı ḫüsrev-i Süleymān-iḳtidār-ı rūzgārda şenlik itmege *(184:9). [genc-i bād-āverd-i Pervīz,]*

genc-i bād-āvere: *Hüsrev-i Perviz'in hazinesi.*

Genc-i Bād-āvere olur şānī *(229:14). [genc-i bād-āvere, -e]*

gencīne-i bisyār-ḳufl u bī-kilīd: *Pek çok kilit ve anahtarı olan hazine.*

ve bir **gencīne-i bisyār-ḳufl u bī-kilīd** gibi maṣāff-ı düşmene ḳarşu ṭurdı ve *(264:8). [gencīne-i bisyār-ḳufl u bī-kilīd,]*

gencīne-i Pervīz: *Hüsrev-i Perviz'in hazinesi.*

gibi dīnār-ı ḳāl-şode-i nār **gencīne-i Pervīz** gibi hevāya ḫurūş ve *(229:17). [gencīne-i Pervīz,]*

gendüm: *Kendim.*

Āsiyāb-ı dehrde **gendüm** bilelden ḫāṣılı *(235:18). [gendüm,]*

gerçi: *Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammā', 'velī', 'līk', 'velīkin' edatları ile birlikte).*

Gerçi ebriñ ḫurūş-ı bārānı *(324:2). [gerçi,]*

gerçi: *Sanki.*

Gerçi dünyāyı ġarḳ-ı nūr itdi *(323:17). [gerçi,]*

gerdān: *Dönen, dönmekte olan şey.*
1. tesyīr olundı Cirm-i ḳalʿa felek-i devvār gibi bir ṭarafa **gerdān** ve iç ḳalʿası *(187:19). [gerdān,]*
2. bārān-ı şerāreler rīzān gāh şuʿle-i cevvāleden āsiyālar **gerdān** gāh *(356:5). [gerdān,]*
3. āvīḫte gāh dolāblar **gerdān** gāh daḫmeler nümāyān gāh māhtāblar *(356:7). [gerdān,]*
4. gibi fırrāfır **gerdān** ve zebān-ı zebāne-feşānları şerāre-pāş-ı āh u fiġān ve naʿra-zenān-ı amān amān olup *(357:5). [gerdān,]*

gerdān eyleyen: *Döndürmek.*

ʿAle'ṣ-ṣabāḥ daḫi āsiyāb-ı nüh-çarḫ-ı āsumānı **gerdān eyleyen** lücce-i ḳudret *(325:11). [gerdān eyleyen, -y, -en]*

gerden: *Boyun, gerdan.*
1. der-kef-i müşteriyān-ı viṣāline mışrāʿ gāh **gerden** gāh pehlū gāh ḳuyruḳ şoḳumı *(237:24). [gerden,]*
2. kendi **gerdenlerine** peyveste idüp ol miḳdār bār-ı girān ile sūy-ı maḳṣūda revān olmaları *(367:16). [gerdenlerine, -ler, -i, -n, -e]*

gerden: *Dönen, dönmekte olan şey.*

Ve çarḫ-ı felek nāmında üç ʿaded **gerdende** fişeng daḫi felāḫan-vār her *(196:33). [gerdende, -de]*

gerden kırarak: *Boynu baş ile birlikte iki yana oynatarak naz ile kırıtmak.*

gibi **gerden ḳırараḳ** ve bunlardan ġayri ẕī-rūḥ ḥayāl olunur bir timṡāl-i ġazāl *(255:9). [gerden ḳırараḳ, -araḳ]*

gerden-bend olup: *Bağlamak.*

geçinen sālikān-ı rāh-ı irşād kemend-i gīsūlarına **gerden-bend olup** ḳazıġa urulmuş *(277:10). [gerden-bend olup, -up]*

gerden-beste-i tesḫīr: *İtaatle bağlanmış.*

ḳulūb-ı nāsı **gerden-beste-i tesḫīr** ve duʿā-yı devām-ı devletlerin *(211:31). [gerden-beste-i tesḫīr,]*

gerdende olup: *Dönmek, döner vaziyette bir pozisyonda yer almak.*

Gerdende olup felāḫan-āsā *(132:3). [gerdende olup, -up]*

gerden-i kāfūr: *(Padişah'ın boynu için) Beyaz gerdan.*

Olurdı nūrun ʿalā nūr o **gerden-i kāfūr** *(164:4). [gerden-i kāfūr,]*

gerden-i kafūrları: *Beyaz gerdan.*

gerden-i kafūrları üzere ḥalet-nümā-yı nūrun ʿalā nūr olup destār-ı ʿādīleri *(156:6). [gerden-i kafūrları, -lar, -ı]*

gerden-şiken: *Gerdan kırmak.*

ve **gerden-şikenlikler** ile taḥrīk-i ḳavādim ü aḳdām eyledikçe gūyā eteklik *(165:19). [gerden-şikenlikler, -lik, -ler]*

gerden-şiken-i naḫvet olarak: *Kibirden gerdan kırmak.*

Alur göz ile baḳ kölesi olduġum güzel terānesiyle ʿarż-ı liḳā idüp **gerden-şiken-i naḫvet olaraḳ** *(284:13). [gerden-şiken-i naḫvet olaraḳ, -araḳ]*

gerden-zīb-i mübāhāt u müfāharet: *Övünme ve kıvanç gerdanlığı.*

ḥażretleriniñ ṭavḳ-ı zencīr-i ʿubudiyyetleri ile **gerden-zīb-i mübāhāt u müfāḫaret** *(182:25). [gerden-zīb-i mübāhāt u müfāḫaret,]*

gerd-i endūh: *Tasa tozu.*

Gerd-i endūh oldı nā-peydā *(272:10). [gerd-i endūh,]*

gerd-i keder: *Dert tozu.*

incāz-ı vaʿd ve īfā-yı ʿahd olunması ile āyīne-i ḫāṭırdan ve **gerd-i keder** ve *(243:25). [gerd-i keder,]*

gerd-i keder komadı: *Üzüntü tozunu bırakmak.*

Ḳomadı gerd-i keder z̲erre deñlü dillerde *(135:21). [gerd-i keder ḳomadı, -ma, -dı]*

gerd-i kederden: *Keder tozu.*

daḫi teʿs̲īr eyleyüp hevā güşāde ve zemīn **gerd-i kederden** şüste vü sāde *(311:5). [gerd-i kederden, -den]*

gerd-i kesād-ālūde-i şeh-rāh-ı pīş-gāh-ı hümāyūnda: *Sultanın önündeki caddeye yokluk tozu bulaşmak.*

bī-vāye **gerd-i kesād-ālūde-i şeh-rāh-ı pīş-gāh-ı hümāyūnda** tūde ḳılındı *(193:8). [gerd-i kesād-ālūde-i şeh-rāh-ı pīş-gāh-ı hümāyūnda, -da]*

gerd-i vakʿa-i ṭūfānı: *Nuh tufanı vakasının tozu, bu olaydan alınan ibret.*

gitdikçe ṭuġyān ve dāmen-i zemīnden **gerd-i vaḳʿa-i ṭūfānı** şüste-i ṣābūn-ı nisyān idecek *(325:13). [gerd-i vaḳʿa-i ṭūfānı, -ı]*

gerdiş: *Dönme dolaşma.*
1. **gerdişinde** seng-endāz-ı felek-i devvār olup beyt *(196:34). [gerdişinde, -i, -n, -de]*
2. Her zamān **gerdişde** bu bāzīçe-i taḳdīr ile *(257:1). [gerdişde, -de]*
3. ṣuffe-i pür-berzaḫları **gerdişe** āġāz itdikçe bī-çāreler daḫi ṣuʿle-i cevvāle *(357:4). [gerdişe, -e, -]*

gerdiş-i çeşm-i siyāh-ı āhū-enīsi: *Ceylan bakışlı siyah gözlerin oynayışı.*

ḫande-zen-i ṣubḥ-ı s̲ānī ve **gerdiş-i çeşm-i siyāh-ı āhū-enīsi** *(369:14). [gerdiş-i çeşm-i siyāh-ı āhū-enīsi, -i]*

gerdiş-i çeşm-i temāşāyiyānı: *Seyircilerin gözlerinin dönmesi.*

gibi seyr ü devr ü seyāḥat itmeleri **gerdiş-i çeşm-i temāşāyiyānı** fülk-i girdāb-üftāde *(244:29). [gerdiş-i çeşm-i temāşāyiyānı, -ı]*

gerdiş-i ġazālāne: *Kıvrak bir dönüş.*

ve her bir raḳṣ oġlanı āhū-yı deşt-i Ḳıpçaḳ gibi **gerdiş-i ġazālāne** *(255:8). [gerdiş-i ġazālāne,]*

gerdiş-i ḥayret: *Hayretten dolayı dönmek, hayrete düşmek.*

ki fürūġ-ı ḳanādīl-i tābende çeşm-i nücūmı **gerdiş-i ḥayret** ile mānend-i murġ-ı āteş-figende eyledikden *(269:1). [gerdiş-i ḥayret,]*

gerdiş-i şevḳe: *Coşkulu bir şekilde dönmek.*

raḳkās-ı felek al eteklik ile devr uṣūlinde **gerdiş-i şevḳe** āġāz ve muṭrib-i sāz-nüvāz-ı Nāhid *(221:20). [gerdiş-i şevḳe, -e]*

gerdişler eyler: *Dönüp durmak.*

Ol ḳalaycı dilberi **gerdişler eyler** nāzdan *(315:24). [gerdişler eyler, -r]*

gerdiş-nümā-yı cilve-i sürīn ü miyān: *Bel ve kalçayı hareket ettirerek oynamak.*

Bu vechile anlar **gerdiş-nümā-yı cilve-i sürīn ü miyān** ve *(174:24). [gerdiş-nümā-yı cilve-i sürīn ü miyān,]*

gerd-şūy-ı ġubār olup: *Tozu temizlemek.*

gibi ḳaṭre-pāşī-i bārān-ı bahār ile zemīn ü zamāndan **gerd-şūy-ı ġubār olup** *(272:6). [gerd-şūy-ı ġubār olup, -up]*

gerdūn: *1. Dönen, devreden 2. Dünya, sema, felek.*

Gerdūnda ḳamer mi cilve-peymā *(129:11). [gerdūnda, -da]*

gerdūne: *Araba.*
1. **Gerdūne** mi yoḫsa rīsmānda *(129:10). [gerdūne,]*
2. tanẓīr olunmuş idi ki rīsmānlar ile keşīde ḳılınup **gerdūne** gibi tekerlek üzerinde *(187:18). [gerdūne,]*
3. bir **gerdūne** üzere ibdāʿ itdikleri şekl-i müstedīr ṭāḥūnede bīḫte-i pervīzen-i tedḳīḳleri olan *(235:13). [gerdūne,]*
4. ʿimāme geyürüp ve **gerdūne** üzere perdāḫte dest-gāh-ı sāḫteden gūyā bir nān-fürūşuñ *(236:18). [gerdūne,]*
5. ḥużūr-ı hümāyūnda mışrāʿ Baş açup ḫayr duʿādan şoñra **gerdūne** *(240:5). [gerdūne,]*
6. Kelle-pezān Pes ez-ān Kelle-pezān **gerdūne** üzere bir ḳānūn-ı sūzān *(241:18). [gerdūne,]*
7. vaḳf-ı ḫande-i dendān-nümā-yı beşāşet eylediler ve bir **gerdūne** üzere bir *(241:23). [gerdūne,]*
8. bār-gīrli ṭāliḳa taʿbīr olunur bir **gerdūne** ibdāʿ olunup içinde ferāceli *(257:28). [gerdūne,]*
9. Ve bir **gerdūne** üzere dest-gāh-ı kefş-dūzān vażʿ olunup anda daḥi bir *(278:16). [gerdūne,]*
10. Bunlarıñ ʿaḳabinde Baḳḳāllarıñ aṣḥāb-ı ḥirfeti **gerdūne** üzere bir dükkān *(280:1). [gerdūne,]*
11. Ḥirfet-i meẕkūre ẕeylinde Yorġancılar ṣınıfı **gerdūne** üzere īcād itdikleri *(283:1). [gerdūne,]*
12. iẕhār içün ḳol ḳol düzüldiler Evvelā pīş-gāh-ı ālāylarında **gerdūne** *(298:6). [gerdūne,]*
13. kefş-i şöhretin endāḫte-i bām-ı nisyān itdiler ve **gerdūne** üzere ibdāʿ itdikleri *(302:21). [gerdūne,]*
14. meṣābe-i faṣṣ-ı nigīn oturdup **gerdūneyi** ṭaş evinden nümūdār belki *(314:31). [gerdūneyi, -y, -i]*
15. ḳaṣr-ı gerdānları **gerdūne** gibi tekerlekler üzere mevżūʿ ve her cānibinden gūnā-gūn *(356:32). [gerdūne,]*

gerdūne-i çūpīnle: *Ağaçtan yapılmış teker.*

Gezse **gerdūne-i çūpīnle** gezer hem-çün pīr *(187:10). [gerdūne-i çūpīnle, -le]*

gerdūne-i gāveyn: *İki öküzün çektiği araba.*

üstādān-ı mühendis-kār ile **gerdūne-i gāveyn** üzere burc-ı ṣevre numūne aṭlas-ı şafaḳ-reng *(296:10). [gerdūne-i gāveyn,]*

gerdūne-i gāv-mīş: *Öküz arabası.*

ve ecnās-ı revnaḳ u fer ile bedīd olup ʿale'l-fevr **gerdūne-i gāv-mīş** *(283:25). [gerdūne-i gāv-mīş,]*

gerdūne-i gerdūn-nişān: *Gök görünüşlü araba.*

bir **gerdūne-i gerdūn-nişān** iki şeh-zāde-i cüvān-baḫt-ı ʿālī-nijādıñ faṣṣ-ı elmāspāre-i vücūd-ı hümāyūnlarına *(369:30). [gerdūne-i gerdūn-nişān,]*

gerdūne-i gerdūn-nümūn: *Kubbe biçiminde araba.*

gerdūne-i gerdūn-nümūn içre libās-ı ādemiyāne ile cilve-ger *(234:19). [gerdūne-i gerdūn-nümūn,]*

gerdūne-i gerdūn-nümūn-ı āsumān-nişān: *Görünüş ve tekerleklerin dönüşüyle göğe benzer araba.*

ve iki dīde-i cihān-bānī birāderān-ı Ferḳadān-iḳtirānı **gerdūne-i gerdūn-nümūn-ı āsumān-nişān** *(371:7). [gerdūne-i gerdūn-nümūn-ı āsumān-nişān,]*

gerdūne-i mezbūre: *Sözü edilen araba.*

Gerdūne-i mezbūre ve raḳḳāṣān-ı meẕkūre rīsmān üzere germ-tāzī ve ʿarż-ı ʿişve-bāzī itdikde *(259:8). [gerdūne-i mezbūre,]*

gerdūne-i mezbūreyi: *Sözü edilen araba.*

ġarīb ṣanʿat ve ʿacīb ṣūret olup **gerdūne-i mezbūreyi** bir ṭoġrı yürür daḳīḳalu sāʿate *(157:17). [gerdūne-i mezbūreyi,]*

gereg: *Lazım, gerekli.*
1. ṣırıḳlarıñ her birinden alatı geçürüp **geregi** gibi istiḥkām virildikten ṣoñra *(258:14). [geregi, -i]*
2. bir ḫoşca żabṭ u itḳān ve manẓūr-ı çeşm-i imʿān itdiñ mi ve **geregi** gibi levḥ-i ḫāṭırına *(260:13). [geregi, -i]*
3. iḫtirāʿı olan serv-i nev-ẓuhūrı **geregi** gibi ināre ve çarḫ-ı felekden nümūdār olan *(309:27). [geregi, -i]*

gereg: *Yüzünden, sebep.*

Ammā bugün bi-emrillāhi Taʿālā vaḳt vaḳt nāzil olan maṭar-ı vābilden **geregi** *(345:8). [geregi, -i]*

gerek: *Lazım, elzem.*

Āyīne gibi ṣāf **gerek** ṣafḥa-i sīne *(276:27). [gerek,]*

gerek: *Gerekli, lazım.*
1. Meger ḳonup başıña yine sāye ṣalsa **gerek** *(179:27). [gerek,]*
2. mışrāʿ Saña şeftālū **gerekse** baña cānım ḳayısı deyu baġırdıḳda sīb-i Sinobı *(281:15). [gerekse, -se]*

gerek gerek: *Eşitlik bildiren bağlaç.*

yaʿnī **gerek** alçaḳ ve **gerek** ulu ayaḳ öpmek fikri ile pīş-i pāyına düşüp *(278:25). [gerek gerek,]*

gergeden: *Gergedan.*

ʿArabı başı üzerine alup **gergeden** ḳuvvetin iẓhār ve farḳ-ı Ferḳadān-fersāsında *(158:8). [gergeden,]*

geri: *Geri, arka.*

naʿra-i hāy hāy ile ḫalḳı **geriye** tüskürüp āteş-bāzlıḳda mahāret iẓhār eyledi *(197:12). [geriye, -y, -e]*

germ: *Sıcak.*

mūmdan nerm ve şemʿden **germ** bir ālāy şuʿle-rūyān-ı kāfūr-gerden-i tābende-ʿiẕārıñ *(239:14). [germ,]*

germ oldı: *Isınmak.*

Yine **germ oldı** dilā bezm-i ṣafā vü şādī *(290:19). [germ oldı, -dı]*

germ-abe-i mükāfātda: *Ödül hamamı.*

çirk-i küdüret **germ-abe-i mükāfātda** şüste-i āb-ı iḥsān olmadıḳça *(327:9). [germ-abe-i mükāfātda, -da]*

germ-āġāz: *Başlamak, gösteriyi devam ettirmek.*

tekerlemesiyle meydānda cunbalaḳ atmaġa **germ-āġāz** ve heyʾet-i dehşet-fermāsı *(207:20). [germ-āġāz,]*

germ-āġāz: *Coşkunca başlamak.*

itmām-ı merāsim-i muʿtāde idince her ṣınıfıñ mehter-ḫānesi **germ-āġāz** ve *(234:4). [germ-āġāz,]*

germ-āġāz: *Hareketlendirmek.*

nişān virüp Ḫalīl Ḳolı dürlü dürlü bāzīçe-i ḫande-fermāya **germ-āġāz** *(255:3). [germ-āġāz,]*

germ-āġāzī: *Coşkulu bir şekilde başlamak.*

germ-āġāzī ve mūsiḳār-ı rāmişgerān ser-ā-pā dehān olup *(231:22). [germ-āġāzī,]*

germā-germ oldı: *Kızışmak.*

mülāʿabe-i cündiyān ve muḍārebe-i cirīd-bāzān bir mertebe **germā-germ oldı** ki *(358:25). [germā-germ oldı, -dı]*

germ-āheng-i faṣl-bāzī olan: *Coşkulu bir biçimde fasıl yapmak.*

iken naẓar-gāh-ı hümāyūnda **germ-āheng-i faṣl-bāzī olan** Edirne Ḳolı *(275:19). [germ-āheng-i faṣl-bāzī olan, -an]*

germ-cevlān itdigi: *Coşku ile salınmak.*

germ-cevlān itdigi emr-i ʿālīlerine imtiṯālen bu maḥalle taḥrīre *(261:24). [germ-cevlān itdigi, -dig, -i]*

germ-cevlān olaraḳ: *Seğirmek, sıçramak.*

gibi mānende-i şerāre-i cehān her cānibe **germ-cevlān olaraḳ** semender-i āteş-āşiyāna *(270:26). [germ-cevlān olaraḳ, -araḳ]*

germ-cevlān oldukdan: *Hızla salınmak.*

iki şemşīr ile resen üzere raḳṣān ve nice bāzīçe-i nā-dīde ile **germ-cevlān olduḳdan** *(259:18). [germ-cevlān olduḳdan, -duḳ, -dan]*

germ-cevlān-ı bāzī-künān olup: *Türlü oyunla hızla dolanmak.*

germ-cevlān-ı bāzī-künān olup baʿdehū ḫum yerine düvāzde-sāle iki şākirdini *(209:32). [germ-cevlān-ı bāzī-künān olup, -up]*

germ-daʿvā olanları: *İddialı olmak, iddiasını sürdürmek.*

germ-daʿvā olanları tezyīf ü cerḥ eyledi *(304:29). [germ-daʿvā olanları, -an, -lar, -ı]*

germī-i bāzār-ı nāzlarına: *Naz pazarlığını artırmak.*

diyerek āheng-i niyāz-ı pür-sūz u güdāz eyledikçe anlar daḫi **germī-i bāzār-ı nāzlarına** *(238:28). [germī-i bāzār-ı nāzlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

germī-i hevādan: *Havanın sıcaklığı.*

germī-i hevādan müteʾeṣṣir olduḳları melḥūẕ-ı ḥażret-i āṣaf-ı Bermekī-meʾāṣir *(276:16). [germī-i hevādan, -dan]*

germ-iştihāyān-ı niʿmet-i vuṣlat: *Kavuşma nimetinin iştahının (isteği) artması.*

büryān iderek güẕerān olduḳda **germ-iştihāyān-ı niʿmet-i vuṣlat** *(238:24). [germ-iştihāyān-ı niʿmet-i vuṣlat,]*

germ-iştihā-yı intihāb: *(Sunulan yemekler için) Heyecanlandırıcı bir şekilde, iştahla yağmalamak.*

ḥācet ḳomayacaḳ mertebe **germ-iştihā-yı intihāb** iken yine *(157:4). [germ-iştihā-yı intihāb,]*

germiyyet: *Coşku.*

Söyle bir meclisde seyr itdiñ mi bu **germiyyeti** *(323:5). [germiyyeti, -i]*

germiyyet ü şafā: *Coşku ve eğlence.*

Germiyyet ü Şafā Beyānındadır Şiʿr *(227:7). [germiyyet ü şafā,]*

germiyyet ü tāb: *Kızışmak, ısınmak ve parlamak.*

işteʿāl u iltihāb ve nāʾire-i edevāt-ı sāʾireden āteş-i şafaḳ **germiyyet ü tāb** bulmaġın *(309:23). [germiyyet ü tāb,]*

germiyyet ü tāb-ı temāşā olmadığından: *Seyir arzusunun ve coşkusunun artması.*

leyālī-i pīşīnedeki ḳadar **germiyyet ü tāb-ı temāşā olmadığından** ṣadr-ı sipihr-āsitān *(309:29). [germiyyet ü tāb-ı temāşā olmadığından, -ma, -dıġ, -ı, -n, -dan]*

germiyyet-i bāzār: *Pazarlığın kızışması.*

arslan yapup temāşāyiyāna seyrān itdirdiler ve içlerinden biri **germiyyet-i bāzār** *(284:28). [germiyyet-i bāzār,]*

germiyyet-i bāzār-ı meserret: *Neşe pazarlığını kızıştırmak.*

germiyyet-i bāzār-ı meserret içün baḫş-ı bıżāʿa-i raġbet buyurup bir mertebe neşāṭ u şevḳ *(322:31). [germiyyet-i bāzār-ı meserret,]*

germiyyet-i bāzār-ı sūr: *Düğün pazarının hareketlenmesi.*

revnaḳ-ı tāze ẓuhūr ve yine **germiyyet-i bāzār-ı sūr** içün iẓhār-ı kālā-yı sürūra *(326:19). [germiyyet-i bāzār-ı sūr,]*

germiyyet-i dāʿire-nişīnān-ı encümen-ı sūra: *Halka şeklinde oturan düğün topluluğunu coşturmak.*

germiyyet-i dāʿire-nişīnān-ı encümen-ı sūra bāʿiṣ ü bādī oldı *(175:4). [germiyyet-i dāʿire-nişīnān-ı encümen-ı sūra, -a]*

germiyyet-i hevā: *Havanın ısınması.*

ile gelmişler idi Baʿde’ẓ-ẓuhr **germiyyet-i hevā** tebdīl-i ilbās iḳtiżā itmegin *(276:14). [germiyyet-i hevā,]*

germiyyet-i meclisi: *Toplanan kişiler, meclisin sıcaklığı.*

müsāʿade-i rūzgār olmayup bürūdet-i hevā **germiyyet-i meclisi** tebrīd ve riyāḥ-ı şedīde *(339:14). [germiyyet-i meclisi, -i]*

germiyyet-i neşāt: *Mutluluğun vermiş olduğu coşku.*

ceng-i ḥarbī ile ḥamle ḳılup **germiyyet-i neşāṭ** ile birbirine girişüp ḳanları ḳaynadılar *(294:13). [germiyyet-i neşāṭ,]*

germ-perdāz: *Bahşiş dağıtmak.*

ve tüfeng-endāzlıḳ bahānesiyle **germ-perdāzlıġa** mübāderet buyurdılar *(307:6). [germ-perdāzlıġa, -lıġ, -a]*

germ-pū olur: *Öteye, beriye koşmak.*

Zīr-i dāmenden çıḳardı **olur** iken **germ-pū** *(276:3). [germ-pū olur, -ur]*

germ-şitāb: *Can havliyle koşmak.*

bāriḳa-i mefhūmı üzere mānende-i berḳ-i mümṭır eṭrāf-ı meydānā **germ-şitāb** ve *(228:15). [germ-şitāb,]*

germsūd: *Bir kaftan türü.*

ve sāde on ṭāḳa hindī alaca ve **germsūd** ve beşer ʿaded alaca ve şāde ḳuṭnī-i zer-rīn-i tār u pūd *(164:31). [germsūd,]*

germsūd-ı hindī: *Hint kumaşından yapılmış bir kaftan türü.*

ḳuṭnī ve iki sāde ḳuṭnī ve bir ṭop dībā-yı zībā-yı zer-tār ve beş ṭop **germsūd-ı hindī** *(192:26). [germsūd-ı hindī,]*

germ-tāz: *Sıçramak.*

mānend-i berḳ-i cehān birden bire **germ-tāz** ve yerden yere ḫaṭve-perdāz olduḳça *(263:33). [germ-tāz,]*

germ-tāzī: *Gösteri yapmak.*

Gerdūne-i mezbūre ve raḳḳāṣān-ı meẕkūre rīsmān üzere **germ-tāzī** ve ʿarż-ı ʿişve-bāzī itdikde *(259:8). [germ-tāzī,]*

germ-tāz-ı dāʾire-i cemʿiyyet: *Eğlence alanının hareketlenmesi.*

Tiryākī oyunı tamāmında Bāġçevān Oġlı ve Edirne Ḳolı **germ-tāz-ı dāʾire-i cemʿiyyet** *(225:23). [germ-tāz-ı dāʾire-i cemʿiyyet,]*

germ-tāzī iderdi: *Çılgınca at sürmek.*

Cündīler **iderdi germ-tāzī** *(130:5). [germ-tāzī iderdi, -er, -di]*

geşt eylemezdi: *Gezip dolanmak.*

Geşt eylemezdi şehri benim gibi serserī *(282:13). [geşt eylemezdi, -mez, -di, -]*

geşt ü güzār: *Gezmek ve dolanmak.*

meşʿaliñ daḥi ucını alnına ṭayayup eṭrāfı **geşt ü güẕār** ve ḳuvvet-i bāzū-yı mahāretin *(210:2). [geşt ü güẕār,]*

geşt ü güẕār: *Geçmek ve gitmek.*

zengīstān-ı eḳālim-i maġrib-zemīni **geşt ü güẕār** ve *(221:17). [geşt ü güẕār,]*

geşt ü güzār itdikçe: *Dolanmak.*

geşt ü güẕār itdikçe üstādı şākirdiniñ başı üzere nigūn-sār oldıġı ḥālde *(247:32). [geşt ü güẕār itdikçe, -dikçe]*

getür: *Sunmak (kadeh bağlamında).*

Sāḳiyā bāde **getür** vaʿdiñi incāz eyle *(245:29). [getür,]*

getür: *Gelmesini sağlamak.*
1. mükemmel ālāy ile sarāy-ı cedīde **getürülmek** niyyet olunmuş iken bu ṣūretde olan *(141:32). [getürülmek, -ül, -mek]*
2. Kāgıd-ḫānede ṣu **getürmege** meʾmūr olan saḳḳāyān üzerinde ve bir oṭa Ḳāsım Paşada *(149:1). [getürmege, -mek, -e]*
3. ocaḳ ṭaşları **getürilüp** ol eṭrāfı mevāḳiʾ-i āṣafī ḳıldılar Ve ḫıyām-ı ṣıbyān-ı ḫitān *(151:15). [getürilüp, -il, -üp]*
4. bu sūr-ı saʿīd içün **getürdüp** devlet-i ʿaliyyeye gönderdigi *(157:35). [getürdüp, -düp]*
5. çeşm-i ḥayret gibi bāz eyler idi ol gün meydāna **getürilüp** *(158:2). [getürilüp, -il, -üp]*
6. bir külḫan-ı gülşen-nümūn **getirilüp** ṭılısm olmaḳ üzere bālāsında āşiyān-sāz ve *(196:18). [getirilüp, -üp]*
7. Ve cebeciler ṭarafından daḫi heft-ser bir ejder-i muṣavver **getürilüp** bir *(263:15). [getürilüp, -il, -üp]*
8. daḫi **getürilüp** ṣamsonlarıñ ḫırıldısı ayılarıñ gürüldisi ve seyircileriñ ḫarıldısı *(274:23). [getürilüp, -il, -üp]*
9. meydāna **getürilüp** baʿdehū yelken açdı ve ṭop u tüfekle eṭrāfa āteşler ṣaçdı ve *(275:32). [getürilüp, -il, -üp]*

getür: *(Daha uzak bir yerden) Bulunulan yere gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek.*
1. **getürüp** vüzerā-yı ʿiẓām dāʿiresi civārında bir maḥallde leşker-endāz-ı līmān-ı istiḥżār itmişler *(183:22). [getürüp, -üp]*
2. ḥużūrına **getürüp** hem-nişīnleri olan erkān-ı devlet ḥiddet-i naẓarla *(209:21). [getürüp, -üp]*
3. Baʿdehū bir ḳalʿa fişegi daḫi **getürilüp** eṭrāfı çarḫ-ı felek fişegi ile meşḥūn *(229:19). [getürilüp, -il, -üp]*
4. bālādaki zünnāra ve birini sütūna ṣarup var ḳuvvetin bāzūya **getürüp** *(243:7). [getürüp, -üp]*
5. **getürülmesi** fermān buyurılup ʿāḳıbet-i kār mülāḥaẓasıyla nemedīn ḳabādan *(356:34). [getürülmesi, -ül, -me, -s, -i]*
6. vüzerā-yı ʿiẓāmdan ikişer vezīr girüp ḫāṣṣ oṭaya **getürdüklerinden** *(371:36). [getürdüklerinden, -dük, -ler, -i, -n, -den]*
7. **getürdiler** Lākin şeh-zāde-i saʿīd Sulṭan Bāyezīd ḥażretleri henüz ṭıfl olmaġla *(374:18). [getürdiler, -di, -ler]*
8. **getürmekle** ibtidā vezīr-i aʿẓam ve dāmād-ı ekrem ḥażretleri tepsiye beş yüz *(374:22). [getürmekle, -mek, -le]*

getür: *Sunmak.*

Getürdüm tuḥfe-i mūrānemi pīş-i Süleymāna *(166:21). [getürdüm, -dü, -m]*

getür-: *(Daha uzak bir yerden) Bulunulan yere gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek.*
1. ḳahve ve ṭatlu **getürdiler** ve ṭaraf-ı eşref-i şehriyārīden merāsim-i iʿzāz u ikrāmı *(156:31). [getürdiler, -di, -ler]*
2. resminde bedīdār bir ḥadīḳa-i pür-berg ü bār-ı āteş-bahār **getürdiler** ki *(289:6). [getürdiler, -di, -ler]*
3. **getürüp** ve içinde dīv heyʾetlü ʿAcem ṣūretlü ġūl-i beyābānī ḳıyāfetlü *(304:23). [getürüp, -üp]*
4. **getürdiler** ve yelken kürek nişīb ü fırāza sāʾir ve ṭop u tüfeng ile şenlik itdigini *(343:11). [getürdiler, -di, -ler]*

gevāre-i ʿasele: *Bal kovanı.*

Gevāre-i ʿasele beñzedi ḥalāvet ile *(280:17). [gevāre-i ʿasele, -e]*

gevher: *Mücevher, cevher; öz.*
1. Ceyb-i keremi beẕl olunan **gevhere** kāndır *(330:12). [gevhere, -e]*
2. Zīrā ne ḳadar **gevhere** mālik ise cümle *(331:9). [gevhere, -e]*

gevher-i ʿālem-bahā-yı vücūd-ı āṣafī: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Sadrazamın varlığının dünya değerindeki cevheri.*

ve cümlesine **gevher-i ʿālem-bahā-yı vücūd-ı āṣafī** imāme-i sübḫa-i lüʾlü-i nişān-gāh-ı ʿizzet oldı *(248:20). [gevher-i ʿālem-bahā-yı vücūd-ı āṣafī,]*

gevher-i maʿrifet-cevherlerini: *İçinde ustalık barındıran mücevher.*

ve ṣanʿatlarını ḳollarına altun bilezik bilen ḳıymet-şināsān **gevher-i maʿrifet-cevherlerini** *(298:5). [gevher-i maʿrifet-cevherlerini, -ler, -i, -n, -i]*

gevher-i şeb-tāb-ı ḳamerden: *Ayın geceyi aydınlatan incisi.*

taʿbīr olunur kebīr fuçılar ile bedel-i rāḥ-ı rāḥatü'l-ervāḥ **gevher-i şeb-tāb-ı ḳamerden** *(265:7). [gevher-i şeb-tāb-ı ḳamerden, -den]*

gevher-i şeh-vār-ı cemāl-i tāb-dārları: *Padişahın aydınlık yüzünün incileri.*

gibi basṭ-ı cenāḥ-ı iḥtişām eyleyen sāye-bān-ı celālet-irtisāmı **gevher-i şeh-vār-ı cemāl-i tāb-dārları** *(218:2). [gevher-i şeh-vār-ı cemāl-i tāb-dārları, -lar, -ı]*

gevher-i şeh-vār-ı kulzüm-i salṭanat: *Sultanlık denizinin iri incisi.*

nāʾil-i iksīr-i iʿtibār olup ol **gevher-i şeh-vār-ı ḳulzüm-i salṭanat** ḳaṣr-ı mezkūrda *(143:11). [gevher-i şeh-vār-ı ḳulzüm-i salṭanat,]*

gevher-i şeh-vār-ı vücūd-ı mesʿūdlarına: *(III. Ahmet) Uğurlu varlığın iri incisi.*

gevher-i şeh-vār-ı vücūd-ı mesʿūdlarına meṣābe-i ṣadef buyurduḳlarında *(202:10). [gevher-i şeh-vār-ı vücūd-ı mesʿūdlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

gevher-i şeh-vār-ı vücūd-ı mesʿūdlarına: *(III. Ahmet) Şahlara yakışır uğurlu varlığın incisi.*

ḥażretleri otaġ-ı hümāyūnı müşerref ve ḳaṣr-ı ʿadālet **gevher-i şeh-vār-ı vücūd-ı mesʿūdlarına** *(209:1). [gevher-i şeh-vār-ı vücūd-ı mesʿūdlarına, -lar, -ı, -n, -]*

gevher-i şerer kānı: *(Fişek) Kıvılcım cevherinin kaynağı.*

Gūyiyā **gevher-i şerer kānı** *(229:10). [gevher-i şerer kānı,]*

gevher-i silkü'l-leʾāl-i āl-i ʿOsmānī: *(Şehzade Süleyman) Osmanlı ailesinin soy zincirinde bulunan, inci dizisindeki cevher.*

Yegāne **gevher-i silkü'l-leʾāl-i Āl-i ʿOṣmānī** *(369:3). [gevher-i silkü'l-leʾāl-i āl-i ʿOṣmānī,]*

gevher-i yek-dāne-i muḫīt-i cāh u celāl: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Makam ve itibarın her yeri kuşatmış mücevheri.*

gevher-i yek-dāne-i muḫīt-i cāh u celāl taḫṣīṣ-i māʾide-i iclāl ile tenhā-nişīn-i mesned-i iḳbāl *(159:3). [gevher-i yek-dāne-i muḫīt-i cāh u celāl,]*

gevher-keş-i ʿıḳd-ı ʿaḳd-i nikāh olmak: *Nikah sözleşmesinin gerdanlığına inci geçirilmesi, nişanlanmak.*

tezvīc ile **gevher-keş-i ʿıḳd-ı ʿaḳd-i nikāḥ olmaḳ** maṣlaḥatı içün sarāy-ı cedīd-i sulṭānīye *(149:31). [gevher-keş-i ʿıḳd-ı ʿaḳd-i nikāḥ olmaḳ, -maḳ]*

gevher-pāş-ı sürūr-ı nā-maḥṣūr olmaġın: *Sayısız, sevinç incileri dağıtmak.*

ve **gevher-pāş-ı sürūr-ı nā-maḥṣūr olmaġın** ḳavme-i taʿẓīm ü iclāl *(308:13). [gevher-pāş-ı sürūr-ı nā-maḥṣūr olmaġın, -maġ, -ın]*

gevher-pāş-ı taḥsīn ü istiḥsān oldılar: *Övgü ve övgüye değer bulma cevheri saçmak.*

ve ser-endīşemize **gevher-pāş-ı taḥsīn ü istiḥsān oldılar** *(310:14). [gevher-pāş-ı taḥsīn ü istiḥsān oldılar, -dı, -lar]*

gey: *Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek, giymek.*
1. **Geydi** cihān nūr ile bayrāmīler *(217:9). [geydi, -di]*
2. ʿimāme **geyürüp** ve gerdūne üzere perdāḫte dest-gāh-ı sāḫteden gūyā bir nān-fürūşuñ *(236:18). [geyürüp, -ür, -üp]*
3. daḫi keçesin **geyüp** ḳafāsına sāye-vār uyup fer ü haşmet-i ʿaẓīm ile yeñiçeri neferātını *(265:36). [geyüp, -üp]*
4. nemedīn-ḫilʿat ḳāmet-i liyāḳatına **geydirilüp** ḥużūr-ı şehriyārīden güẕār iderken *(270:23). [geydirilüp, -dir, -il, -üp]*
5. ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri ṣof ferāce **geyüp** ve paşalar ferve ile bulunup *(276:15). [geyüp, -üp]*
6. gibi baḳırdan ḫōd ve siper **geyimli** vāfir ʿasker iʿdād idüp bir ṭarafdan *(303:5). [geyimli, -im, -li]*
7. cümleyi destār **geymek** müsāʿadesiyle talṭīf buyurduḳlarından ṣoñra ḥulūl-i vaḳt-i ʿaṣrı *(319:19). [geymek, -mek]*
8. Baʿdehū Naʿl-bendān ḥırfeti ālāy gösterüp pāk **geyimli** süvārīleri yek-mīḫ *(335:5). [geyimli, -im, -li]*
9. ʿaded eṭfāl-i bostānī muʿtād üzere sūr emīni dāʾiresinde kisvelerini **geyüp** ālāyların düzüp *(364:17). [geyüp, -üp]*
10. vezīr-i aʿẓam-ı gerdūn ḥaşem ḥażretleri ṣalı güni **geydigi** beyāż üst kürk ve ḳallāvī ile *(373:21). [geydigi, -dig, -i]*
11. bostāncıbaşı aġa selīmī ve nīmtāne kürk **geyüp** *(305:28). [geyüp, -(ü)p]*

geyik boynuzlı: *(Akrep için) Geyik gibi boynuzları olan.*

Neşr Ejder gibi üç başlu ʿaḳreb gibi ḳuyruḳlı **geyik boynuzlı** insān ile ḥayvān *(336:1). [geyik boynuzlı,]*

gez: *Dolaşmak.*
1. **Gezse** gerdūne-i çūpīnle gezer hem-çün pīr *(187:10). [gezer, -er]*
2. Gezse gerdūne-i çūpīnle **gezer** hem-çün pīr *(187:10). [gezse, -se]*
3. gibi ṭalup çıḳup yüzer **gezer** iken ẕikr olunan fısḳiyye vü çanaḳ ve mīve vü ṭabaḳ *(219:14). [gezer, -er]*
4. ile **gezer** ve kendi kūh-ı Elbürz ḳadar bār-ı girānı var iken şākirdiniñ başında *(246:34). [gezer, -er]*
5. bel bağlayup ḫod-be-ḫod yürür **gezer** ẕann idüp ṣırıḳla ṭabla rīsmān-ı dīger *(258:34). [gezer, -er]*
6. Bulunmaz mevkib-i ḫūbānı **gezseñ** ḫayme-der-ḫayme *(277:6). [gezseñ, -se, -ñ]*

gez-: *Dolaşmak.*

Gezerken ḥużūrında ḫıdmet-künān *(260:10). [gezerken, -er, -ken]*

gezdir: *Dolaştırmak.*

ser ü dūş ve engüşt ü püştinde **gezdirüp** māhiyye-bāzī eyledi *(247:11). [gezdirüp, -üp]*

gezend irmiş: *Zarar gelmek.*

niceler Gümüş Ṣuyını terāzūda görmemiş iken maşraba ile āmāde görmek ile *(362:1). [gezend irmiş, -miş]*

gezīde itmekle: *Isırmak.*

gezīde itmekle naʿra-i tiryākiyānı burc-ı ʿaḳrebe resīde eyleyüp tekrār şol mertebe *(225:21). [gezīde itmekle, -mek, -le]*

gibi: *"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.*

1. Kim gördi zamānı **gibi** eyyām *(127:3). [gibi,]*
2. Oḳ **gibi** yeleklenüp hevāya *(128:5). [gibi,]*
3. Kec tīr **gibi** ayaḳda ḳaldı *(130:18). [gibi,]*
4. Oldı ẕātında nāmı **gibi** celī *(138:17). [gibi,]*
5. ḥalīlesi Āmine Sulṭān ḥażretlerini şaḳāyıḳ-ı nuʿmāniyye **gibi** *(141:9). [gibi,]*
6. dervāzesinden sürūş-ı Burāḳ-süvār **gibi** rākib-i raḫş-ı berḳ-reftār ve āş-pezān *(145:7). [gibi,]*
7. sāḥasından rākib-i gerdūne-i gerdūn-naẕīr olup bedr-i münīr-i felek-mesīr **gibi** *(145:10). [gibi,]*
8. mümtāz ḳıldığı **gibi** ḳāʿide-i ḥüsn-i mükāfat-ı ṣadākat-kārī ancaḳ ṣāḥibi *(145:33). [gibi,]*
9. üstādından gördigi **gibi** ders-āmūz-ı debistān-ı istiʿdād ve *(146:18). [gibi,]*
10. Naġme **gibi** perdede ḳarāra *(147:13). [gibi,]*
11. ḳudūm-ı ʿizzet-rüsūmlarına muntaẕıran sütūn-ı ḫayme **gibi** pā-ber-cā-yı istiḳrār olup *(149:25). [gibi,]*
12. muşammaʿlı ḥamāʾil **gibi** ṭaraf-ı yemīn-i ḥażret-i emīrü'l-müʿminīnde *(150:23). [gibi,]*
13. Ḫūn-geşte diliñ revġan-ı ḳandīl **gibi** *(151:19). [gibi,]*
14. reh-güẕār-ı enẕār-ı şehriyārīde īstāde-gān-ı mevḳif-i selām **gibi** ḳad-keşīde ḳılındı *(153:11). [gibi,]*
15. hümā-yı evc-āşiyān **gibi** ḳonup basṭ-ı şehbāl-i ẕıll-ı ẕalīl-i ʿizz ü iḳbāl eylediler *(153:19). [gibi,]*
16. ketḫudā-yı sāmī-vaḳārları dīvān-ı hümāyūna gider **gibi** *(155:13). [gibi,]*
17. mücevveze ve yeşil aṭlas ḳaftān ile sürūş-ı sebzīn-bāl-i Burāḳ-süvār **gibi** *(155:14). [gibi,]*
18. ʿaded şeh-zādegān-ı cüvān-baḫt yesār-ı taḫtda vefḳ-i müselles **gibi** *(156:11). [gibi,]*
19. nāʾil-i dest-būs-ı ḫāḳān-ı cihān-bān oldı Lākin sāʾir vüzerā **gibi** alġış olunmayup *(156:24). [gibi,]*
20. Bu eşnāda ʿīd-i şerif dīvānı **gibi** dergāh-ı ʿālī yeñiçerilerine meydānda biñ *(156.33). [gibi,]*
21. içün ḥāżır u āmāde ḳılınmaġla ṣaff-ı küleng **gibi** dizildiler ve *(157:1). [gibi,]*
22. üsküfli şehbāzlar kebk ü ʿuṣrūfa süzüldigi **gibi** şöyle süzüldüler ki *(157:2). [gibi,]*
23. ẕī-rūḥ **gibi** cilveler itdürdiler ve tekerlek üzerinde ʿaraba resminde *(157:11). [gibi,]*
24. ʿaraba sāʾir olduḳça raḳḳāṣ-ı ṣāʿat **gibi** ol ṣūretler yemīn ü yesāra dest-efşān-ı cevlān olup *(157:15). [gibi,]*
25. **gibi** tesrīc ü ilcām ve rikāb u zīn-pūş ile aşḳar-ı dīv-zāde cilve-fürūş-ı ḫırām ve *(157:21). [gibi,]*
26. ʿasker-i ceng-cū **gibi** iḫāṭa iden cüvān-merdān-ı tābende-rūya *(157:23). [gibi,]*
27. aşaġıları zīn-pūş ile mestūr olup ḳademleri ḳavādim-i raḫş **gibi** manẕūr olmaġın *(157:27). [gibi,]*
28. sāḥa-nişīnān-ı temāşāyiyānı sipend-i āteş-dīde **gibi** bī-ḳarār u tārumār eyledi *(157:33). [gibi,]*
29. çeşm-i ḫayret **gibi** bāz eyler idi ol gün meydāna getürilüp *(158:2). [gibi,]*
30. ile nigāh-ı ḫayret-i ḫużżārı tāʾir-i āteş-dīde **gibi** ser-geşte vü āvāre eyledi ve *(158:6). [gibi,]*
31. diʿāme **gibi** iḳāme eyledigi bār-ı girānı ʿimāme yerine ṣaymayup raḳş u semāʿ u ḫırām *(158:9). [gibi,]*
32. teng-ter dört çenberi āb-ı cārīye memerr olan kemer **gibi** yek-dīgere *(158:11). [gibi,]*
33. muḳābil ü müḥāzī vażʿ u tertīb idüp dūrdān pertāb ve her biriniñ içinden şu **gibi** *(158:12). [gibi,]*
34. iki şemşīr ile Hindū **gibi** manṭūḳınca tīġ ḳırābına girer gibi geçüp gitdi ve bu *(158:15). [gibi,]*
35. iki şemşīr ile Hindū gibi manṭūḳınca tīġ ḳırābına girer **gibi** geçüp gitdi ve bu *(158:15). [gibi,]*
36. pertāb idüp rişte-i sūzen-güẕār **gibi** dāʾire-i çenberden geçdi ve yevm-i mezbūrda *(158:19). [gibi,]*
37. mevāʾid-i cennet **gibi** pīrāste ve sīmīn şīnīler pīş-ḫān-ı āsumān gibi pīş-gīr-i şafaḳ-gūn *(158:31). [gibi,]*
38. mevāʾid-i cennet gibi pīrāste ve sīmīn şīnīler pīş-ḫān-ı āsumān **gibi** pīş-gīr-i şafaḳ-gūn *(158:31). [gibi,]*
39. tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa ḥażretleri Ferḳadān-ı āsumān **gibi** hem-zānū-yı ittiṣāl *(159:6). [gibi,]*
40. ki naḳş-ı ḫurde-kārīsi insānı çeşm-i āyīne **gibi** ḫayret-şiʿār belki *(161:18). [gibi,]*
41. temāşā-yı ḥüsn-i resmi ādemi bütān-ı deyr-i Ferḫār **gibi** ṣūret-i dīvār iderdi Li-münşiʾihi *(161:19). [gibi,]*
42. ʿarūs-ı tütuḳ-pūş-ı muṭallā-ʿiẕār **gibi** herkese açılmaz çeşm-i istiġnā-yı Mālik-i Dīnār ve *(161:23). [gibi,]*
43. **gibi** gözi altuna toḳ ve göñli ġanī olmaġla ḥucurātın leb-rīz-i ibrīz itseler *(162:1). [gibi,]*
44. **gibi** perīşān olmaġa şāyāndır Li- müʾellifihi *(162:19). [gibi,]*
45. idi Cānib-i yemīninde olan riştesi tār-ı ṭanbūr **gibi** çekildikçe *(163:1). [gibi,]*
46. gūyā çār-pāre ile oynar ve rişte-i yesārīsi daḫi tār-ı santūr **gibi** keşīde ḳılındıḳça *(163, 3). [gibi,]*
47. ṣıyānet içün perde-i siyeh-gūn-ı mūyında nihān itseler semmūrda beyża **gibi** *(163, 18). [gibi,]*
48. beyāż çeşm-i perī **gibi** dīdelerden dūr ve şeb-i deycūrda ḳurṣ-ı āfitāb gibi nā-manẕūr olurdı Naẕm *(163:20). [gibi,]*
49. beyāż çeşm-i perī gibi dīdelerden dūr ve şeb-i deycūrda ḳurṣ-ı āfitāb **gibi** nā-manẕūr olurdı Naẕm *(163:20). [gibi,]*
50. Ve iki taḫta daḫi ḳāḳum-ı müşgīn-düm ki sīne-i germ ü nerm-i ḫūbān **gibi** *(164:8). [gibi,]*
51. Aġzına ḳurşun aḳıtmış **gibi** çıḳmazdı sesi *(165:10). [gibi,]*
52. **gibi** nūrānī vü ṣāf ve dört ṭonluḳ ṣof ki her biri nefāset ü leṭāfet ile mevṣūf idi *(171:31). [gibi,]*
53. çadır fişegi işʿāl olunup bir zamān sāye-bān-ı zerrīn-ṭınāb **gibi** *(172:22). [gibi,]*
54. bir çarḫ-ı felek fişegi daḫi ustura çarḫı **gibi** deverān ve eṭrāfa nīm-sāʿat miḳdārı *(172:26). [gibi,]*
55. şerāre-feşān ve her biriniñ içinden nice āsumānī fişekler tīr-i hevāyī **gibi** eflāke *(172:27). [gibi,]*
56. Fişek tīr-i hevāyī **gibi** perrān oldı eṭrāfa *(172:29). [gibi,]*
57. **gibi** āteşe düşdi ve ḳınā ʿaẕābe'n-nār Lākin bu ḳadar *(173:19). [gibi,]*
58. intişār-ı şerāre-i encüm-şümār sipend-i āteş-dīde **gibi** ḫalḳı tārumār itmiş iken kimesne *(173:21). [gibi,]*

59. ḳulūb-ı temāşāyiyān sevdā-yı viṣāl ile raḳḳāṣ-ı sāʾat **gibi** esīr-i ḫafaḳān olup şiʿr *(174:25). [gibi,]*
60. basṭ-ı perde-i kilīm-i şeṭāret itmege āġāz itdigi **gibi** miyān-ı temāşāyiyānda şūriş *(175:11). [gibi,]*
61. **gibi** sütūnlara ṣarılup miṣāl-i ṣūret-i dīvār ḥayret-şiʿār oldılar *(175:18). [gibi,]*
62. şitāb ve tīr zih-gīrden güẕār ider **gibi** güẕār u pertāb eyledi Ne fincānıñ birinden *(175:22). [gibi,]*
63. bir şütürüñ senāmı üzerine vaż‘ olunan çenberiñ bir ṭarafından berḳ-i hātif **gibi** *(175:24). [gibi,]*
64. perende ve ṭaraf-ı āḫerinden rīḥ-i ʿāṣif **gibi** cehende olduḳda kemāl-i ḥayretinden *(175:25). [gibi,]*
65. Ve iki ādemiñ sāʿid-i müsāʿidlerini biri birine naḫl-ı peyvend **gibi** rabṭ u bend eyledikden *(176:11). [gibi,]*
66. atlu ḳaraca **gibi** firfır döndürerek ikisini daḥi ser-geşte vü bī-ḫūş eyledi *(176:13). [gibi,]*
67. **gibi** hevāya perrān idüp gāh ser u dūş ve gāhī dest ü pāy ve ẓahr u ṣadrında icāle eyledi *(176:22). [gibi,]*
68. ve diledügi **gibi** rubūde-i çevgān-ı aʿżā eyleyüp ġalṭīde-i cāy-gāh-ı meydān eylemedi *(176:23). [gibi,]*
69. Künām-ı şīr **gibi** ġayri saña yaḳlaşamam *(180:3). [gibi,]*
70. mışrāʿ Rāyet-i zer-mehçe-i dībā **gibi** efrāşte ve *(180.28). [gibi,]*
71. pīrāmen-i sāyebān-ı āsumān-āsitān-ı şevket ü iclāl mışrā Dāmen-i müjgān-ı temāşā **gibi** *(180:29). [gibi,]*
72. ebr-i bārān **gibi** ḳırābelerinden āb-efşān ve sāḥa-i dervāze-i kāh-ı ʿadl- ābād-ı hümāyūnı *(180:32). [gibi,]*
73. zīr-i seḥābdan ḫurşīd-i raḫşān-ı tāb-dār **gibi** nūr-pāş-ı celāl ü cāh u vaḳār olduḳda *(181:5). [gibi,]*
74. Bu vechile pādişāh-ı ʿālem-ārā mihr-i münīr-i felek-peymā **gibi** *(181:15). [gibi,]*
75. kūs-ı İskenderāne ve ṭabl-ı pādişāhāne sīne-i ʿuşşāḳ **gibi** *(181:22). [gibi,]*
76. maʿreke-gāh-ı yelāna döndüren efsāne-şinevān-ı ġayret-keş **gibi** *(181.27). [gibi,]*
77. ney-i bāre-i üstüḫˇānların çūb-ı ḫuşk **gibi** şikest itmek içün *(182.5). [gibi,]*
78. ḥālet-nümā-yı ḥamle-i pīl-i mest olup cirīdli minval-i nessācān **gibi** atılup iki ṭaraf çubuḳlı ḳumāş *(182:6). [gibi,]*
79. tār u pūdı **gibi** biri birine girişüp ḳatıldılar Muḍārebe-i cirīd muḥārebe-i bi’l-ḥadīde *(182:7). [gibi,]*
80. ṭāvūs-ı mülemmaʿ-per-i behiştī **gibi** cilve-rīz-i gül-zemīn-i meserret ve *(183:4). [gibi,]*
81. mülāḥaẓa ḳıldıḳlarınca bere-i gūsfend-i ḳaṣṣāb-girifte **gibi** esīr-i ıżṭırāb u ḥayret olup *(183:6). [gibi,]*
82. genc-i Bād-āverd-i Pervīz **gibi** naẓar-gāh-ı ḫüsrev-i Süleymān-iḳtidār-ı rūzgārda şenlik itmege *(184:9). [gibi,]*
83. olup fi’l-ḥaḳīḳa deryāda sibāḥat ider **gibi** bī-tekellüf seyāḥat itmekle ādem deryāsı *(184:18). [gibi,]*
84. **gibi** per-güşā olup naẓm *(185:21). [gibi,]*
85. Sūr-ı sulṭān-ı cihān **gibi** olunmaz taḳrīr *(187:14). [gibi,]*
86. tanẓīr olunmuş idi ki rīsmānlar ile keşīde ḳılınup gerdūne **gibi** tekerlek üzerinde *(187:18). [gibi,]*
87. tesyīr olundı Cirm-i ḳalʿa felek-i devvār **gibi** bir ṭarafa gerdān ve iç ḳalʿası *(187:19). [gibi,]*
88. çarḫ-ı sāʿat **gibi** ṭaraf-ı āḫere serīʿü’d-deverān olup kūh ḳadar cirm-i ṣaḳīl ile *(187:20). [gibi,]*
89. şāḫ-ı gergedende fīl **gibi** bir mīl üzerinde īstāde ve içinde bu ḳadar edevāt u ālāt u ricāl *(187:21). [gibi,]*
90. Evc-i burūc-ı ḳalʿa-i gerdūn **gibi** bülend *(188:1). [gibi,]*
91. Ḥışn-ı metin-i çarḫ-ı felek **gibi** üstüvār *(188:2). [gibi,]*
92. kūre-i ḥaddād **gibi** küre-i nār ve fi’l-ḥaḳīka fetḥi ḥaylice düşvār olup tiran-pete *(188:4). [gibi,]*
93. **gibi** āheng-i ceng ü peygār eyleyüp ve ol şāhid-i āteşī-meşreb-i tābende-ʿiẕārı *(188:10). [gibi,]*
94. meslek-i merġūba pīş-vā ve aḥsen-i üslūba reh-nümā olduḳları **gibi** işbu *(188.24). [gibi,]*
95. menāre **gibi** ʿalem-efrāz-ı imtiyāz olan li-müʾellifihi *(194:2). [gibi,]*
96. otaġ-ı ʿālīlerine ʿazīmet buyurup aşḥāb-ı meclis eczā-yı güsiste-şīrāze **gibi** perīşān oldı *(194:28). [gibi,]*
97. vāḳıʿā dervāze-i nigīn **gibi** dāʾire-i sūrı bir mertebe naḳş-ı mīnā-kārī ile tarṣīʿ u tezyīn eylediler *(195:17). [gibi,]*
98. ki dāʾiren-mā-dār sāḥa-i sūr-gāhda cevāhir-i tāb-dār **gibi** *(195:18). [gibi,]*
99. çeşm-i baḫt-ı cihāniyān **gibi** nūr ile ṭolunca otaġ-ı fesīḥatü’l-aḥşā-yı düstūr-ı cihān-baḫşāda *(196:6). [gibi,]*
100. ile seyr otaġını burc-ı ḳamer **gibi** pūr-nūr u pür-tāb eyledikde ḳanādīl-i raḫşendeler *(196:11). [gibi,]*
101. pīrāmen-i ḫaymede meşʿale fürūzān olur **gibi** dāmeni şerāre-i fetīle-i şuʿle-pāşdan *(196:27). [gibi,]*
102. gīsū-yı zerd-fām-ı pür-pīç u tāb-ı ḫūbān **gibi** ṭınāb-ı zerrīn-tārı ḳıvrılup belki *(196:29). [gibi,]*
103. tāb-ı āfitāb-ı şuʿleden mūy-ı āteş-dīde **gibi** ḳavrılup *(196:30). [gibi,]*
104. ʿamūd-ı şuʿle-i bālā-keşīde-i fişeng-i hevāyī sütūn-ı ḫayme **gibi** resīde-i fülke-i māh-ı tābān *(196:31). [gibi,]*
105. ṣafḳa-i pençe-i dehşet-fermāsından ḳazġan-ı ḳūs **gibi** sīne-i eflāk iñledi ve *(197:2). [gibi,]*
106. tüfeng-i dirhem-dār **gibi** şol mertebe patladı ki ṣadā-yı ṭabanca ḫaşyet-nümāsından *(197:3). [gibi,]*
107. nişān-gāh-ı tīr-endāzān olan hedef-i ceres der-ḳafā **gibi** def-i sīmīn-celāzil-i āsumānıñ *(197:4). [gibi,]*
108. ʿaḳl-ı ʿāṣıḳ-ı meshūr **gibi** perīşān eyledi *(197:8). [gibi,]*
109. **gibi** revān ve heyʾet-i maḫrūṭī-i mercān-gūnı bu beyt-i pür-sūzı inşād içün gūyā *(197:14). [gibi,]*
110. Fişek tīr-i hevāyī **gibi** pertāb itdi eflāke *(197:16). [gibi,]*
111. dehenleriñ açup ve zebānı ile zebānī-i dūzaḫ **gibi** zebāneler ṣaçup bir sāʿat *(197:20). [gibi,]*
112. miḳdārı şerāre-niṣār ve ḫużżārı tiryākiyān-ı mār-dīde **gibi** tār u mār ve dāʾire-i sūrı *(197:21). [gibi,]*
113. şuʿle-efşān olup esed-i çarḫı şīr-i āteş-dīde **gibi** hirāsān ve neẕẕāregiyānı *(197:26). [gibi,]*
114. **gibi** miyān-ı deryāya sürṣal eyleyüp dāʾiren-mā-dār ḳanādīl-i rengā-reng-i tāb-dār *(202:15). [gibi,]*
115. ve bir peyker-i ʿaẓīm-i pür-dehşet şaḫş-ı zī-rūḥ **gibi** ḫareket eyleyerek *(202:22). [gibi,]*
116. ile nigāh-ı temāşāyiyānı kebūter-i āteş-girifte **gibi** vaḳf-ı gerdiş-i ḫayret eyledi *(202:25). [gibi,]*
117. **gibi** şerāre ṣaçmaġa başlayup ṭarrāḳası ṭabanca-zen-i dāʾire-i sipihr-i eşīr *(203:9). [gibi,]*
118. eṭrāfa ejder aġzı **gibi** āb-efşān-ı şerār olup āsumānīler nūr-ı duʿā gibi ʿālem-i bālāya *(203:12). [gibi,]*
119. eṭrāfa ejder aġzı gibi āb-efşān-ı şerār olup āsumānīler nūr-ı duʿā **gibi** ʿālem-i bālāya *(203:12). [gibi,]*
120. ḳurılup burūc-ı felek **gibi** dāʾir ve üstinde sitāregān-ı seyyāre gibi dört *(203:27). [gibi,]*

121. ḳurılup burūc-ı felek gibi dāʾir ve üstinde sitāregān-ı seyyāre **gibi** dört *(203:27). [gibi,]*
122. sāḥa-i ʿīd-gāh **gibi** dolāblar yapılup her çeşmi bir āfitāb-ı merdüm-nümā-yı Yūsuf-liḳāya *(203:29). [gibi,]*
123. Ve cānib-i pesīniniñ daḫi bir yanında kemend-i bālā-rev-i berḳ-i şitāb **gibi** *(204:1). [gibi,]*
124. **gibi** saḳfı daḫi olmaġın saḳfınıñ her ṭarafında iki ʿaded kebş-i zerrīn-şāḫ *(204:8). [gibi,]*
125. maḳaralar ile ẕī-rūḥ **gibi** āmed ü reft idüp ʿaynı ile münāṭaḥa şūretin irāʾet ve *(204:9). [gibi,]*
126. Zühre-i zehrānıñ def **gibi** ḳulaġın çıñlatdıġı hengām-ı meserret-encāmda *(204:22). [gibi,]*
127. çeşm-i temāşā **gibi** güşāde olup yeñiçeri keçelileri iki geçeli *(204:26). [gibi,]*
128. cilve vü istīnās iderek kimi żamīr-i teʾnīṩ **gibi** otaġ-ı hümāyūn dervāzesi *(205:16). [gibi,]*
129. taḫtında müstetir ve kimi Zühre-i zehrā burūc-ı āsumānda sāʾir oldıġı **gibi** *(205:17). [gibi,]*
130. temāşāya ruḫṣat buldılar ve diledikleri **gibi** ʿacāʾib u ġarāʾib *(205:20). [gibi,]*
131. dehān-ı enāmı kāse-i ṭanbūr **gibi** leb-rīz-i şahbā-yı naġam eyleyen bir şarḳı ile *(206:28). [gibi,]*
132. bundan aʿlā şikār alacaḳ gün olmaz deyu kelb-i ṣayyād **gibi** meydāna *(207:10). [gibi,]*
133. Beni şamşonlara şun ayı **gibi** *(207:14). [gibi,]*
134. Türki yırlat biraz Hevāyī **gibi** *(207:15). [gibi,]*
135. Bir benim **gibi** gör boz er nādir *(207:19). [gibi,]*
136. terānesiyle gelüp maymunlar ādem-i ʿaḳil **gibi** nice bāzīçe-i müşkil gösterüp *(208:7). [gibi,]*
137. Bu miyānede zūr-bāzān-ı Mışriyye yine ḥamāme-i Mışrī **gibi** meydānda *(208:12). [gibi,]*
138. şuʿle-i cevvāl **gibi** döner ve ʿArab mızraḳdan tefkīk-i naẕar itmeyüp meydānda cevlān eyler *(209:17). [gibi,]*
139. idi Mızraġıñ fırlaḳ **gibi** sürʿat-i devrānı görüldükçe nevk-i ser-tīzi sīḫ-i büryān *(209.18). [gibi,]*
140. **gibi** ser-ā-pā vücūdına güẕār itmek mülāḥaẕası nīze-i müjgān-ı temāşāyiyānı *(209:19). [gibi,]*
141. şākirdini bir sütūn-ı mevzūna mār-ı pīçīde **gibi** ṣarup ve boynına bir ṭabl āvīze eyleyüp *(209:34). [gibi,]*
142. ol ṭabl çalar kendi sütūnuñ ucını başına ve ḳaşına ḳoyup istedigi **gibi** *(209:35). [gibi,]*
143. ʿaded ṣıbyān-ı ḫitān reme-i ḥamāme **gibi** ālāy ile per-cünbān-ı semt-i āşiyān olduḳlarından *(212:10). [gibi,]*
144. çeşm ü dest ü pā-beste bir zenbīl içine ḳodılar ve zenbīli dīde-i şāhīn **gibi** *(212:16). [gibi,]*
145. nā-gāh ser-nümā-yı ẓuhūr ve ḳumrī-i serv-nişīn **gibi** *(212:21). [gibi,]*
146. mühr-i Süleymānīsi **gibi** ẕirve-i sütūnda āheste āheste şikemi üzere deverān ve *(212:29). [gibi,]*
147. sütūna miṩāl-i mār pīçān ve şāhīn **gibi** süzilüp evcden *(213:4). [gibi,]*
148. ḥamāme-i mışrī **gibi** perende nāmında ip üzere cunbalaḳlar atup cilve-perdāz oldılar *(213:18). [gibi,]*
149. Efendi ḥażretleri daḫi tekrīr-i daʿvet ile ṣadreyn efendiler **gibi** sāʾir *(215:6). [gibi,]*
150. gibi muntaẕam-ı silk-i cemʿiyyet olan ʿamāʾim-i ḫadrā āṣḥābına imāme maḳāmında *(215:8). [gibi,]*
151. gāh yemīn ü yesāra zebān-ı çeşm ile selām virür **gibi** cünbiş-i pādişāhāne vü nigāh-ı ġazālāne *(216:15). [gibi,]*
152. ve gāh ʿarūs-ı tāze-dāmād-ı nev-āyende **gibi** *(216:16). [gibi,]*
153. teblīġ-i peyām-ı şāh-ı Dārā-ġulām eyledigi **gibi** evvelā leb-i taʿẕīm ile ʿinān u rikāb u zīnin *(216:20). [gibi,]*
154. leyle-i sābıḳa **gibi** yine sāḥil-serāy-ı tersāne-i ʿāmirede temāşā-gāh-ı maḫṣūṣlarına *(216:30). [gibi,]*
155. **gibi** basṭ-ı cenāḥ-ı iḫtişām eyleyen sāye-bān-ı celālet-irtisāmı gevher-i şeh-vār-ı cemāl-i tāb-dārları *(218:2). [gibi,]*
156. daḫi vefḳ-i mesʿūd-ı müṩelleṩ **gibi** pīrāye-i yemīn ü yesār buyurup *(218:4). [gibi,]*
157. Ki baḥr u berre caridir Sikender **gibi** fermānı *(218:10). [gibi,]*
158. ḳumrī-i mülemmaʿ-ṭavḳ-ı rengīn-bāl **gibi** nümāyān ve ḫıyābān-ṭırāz-ı cinān olan *(218:28). [gibi,]*
159. **gibi** çeşm ü çerāġ-ı salṭanat naẕar-gāhında be-pā īstāde ve *(218:31). [gibi,]*
160. ibdā olunup şuʿle-i cevvāle-i envārı dīde-i nuẕẕārı pervāne-i çerāġ-dīde **gibi** *(219:2). [gibi,]*
161. **gibi** ṭalup çıḳup yüzer gezer iken ẕikr olunan fısḳiyye vü çanaḳ ve mīve vü ṭabaḳ *(219:14). [gibi,]*
162. hevāyīler bir ṭarafdan tīr-i hevāyī **gibi** āsumāna revān ve bir cānibden *(219:16). [gibi,]*
163. ḫoş-nümūn idi çetr-i ḥabāb-ı pür-hevā **gibi** bir zamān *(219:25). [gibi,]*
164. heyʾetinde nümāyān ve şemʿ-dān-ı sīmīn-i māh-ı tābān **gibi** fürūzān ve *(219:31). [gibi,]*
165. ḫumbara ve üç hāvan ve dört çarḫ-ı felek ve bunuñ **gibi** nice bāriḳa-pāş *(220:3). [gibi,]*
166. timṩāli ʿaynı ile ẕī-rūḥ **gibi** münāṭaḥa-i yek-dīger içün āmed ü refte der-kār ve *(220:29). [gibi,]*
167. tebʿīd ü taḳrīb içün şaḫṣ-ı zinde **gibi** saṭḥ-ı şalden ṭāḳ-ı saḳfa ṭafra-sāz-ı şuʿūd olup *(220:32). [gibi,]*
168. taġaddī ve rindān-ı şabūhī-kār **gibi** taḥṣīl-i neşʾe-i seḥerī ile tekāpū-yı sāḥa-i inbisāṭa *(221:25). [gibi,]*
169. zemzemesiyle mızrāb-ı tār-ı sanṭūr **gibi** hengāme-germ-i kār-ḫāne-i ẕevḳ olup *(222:21). [gibi,]*
170. bir tennūre-i dervīşāneyi der-ber eyleyüp perde-i ḫayāl-i ẓıll **gibi** *(222:24). [gibi,]*
171. ve Ḥācı Şāhīn kebūter-i Mışrī **gibi** perende-bāzlıḳ ve cilve-sāzlıḳ iderek *(223:1). [gibi,]*
172. birine ḫalḳa-i laʿnet **gibi** belā-yı ser itdigi çenberden geçüp mevc-i pür-tābı *(223:3). [gibi,]*
173. **gibi** tezyīn eyleyüp birer pertāb ile dört çenberiñ daḫi içinden şitāb itdikden *(223:8). [gibi,]*
174. şuʿle-i bārūt-ı duḫān-ālūde **gibi** zebāne-nümā-yı zebān olup beyt *(224:4). [gibi,]*
175. Ḳādir mi pençeleşmege ben **gibi** nā-tüvān *(224:9). [gibi,]*
176. yediyle üzerlerine dāmen dāmen şükūfe-i bādām **gibi** çil paralar niṩār ve eṭrāfları *(224:13). [gibi,]*
177. āteş ve her birini ʿuşfūr-ı şāhīn-dīde **gibi** perīşān u müşevveş eyleyüp *(224:16). [gibi,]*
178. **gibi** pīçīde-endām-ı efsürdegī olan bengīler ġıdāların zehirlenüp ve ḫāşekīler *(224:20). [gibi,]*
179. Baʿdehū yine direm-niṩārī-i dest-i āṣafī Gümüş Ṣuyı **gibi** ḥarāretlerini *(225:1). [gibi,]*
180. ḳahveleri üzerlerine rīzān ve keyfleri destārları **gibi** *(225:8). [gibi,]*
181. Bende bulunur zehr-i ġamıñ tiryākı naġmesini ismāʿ itdigi **gibi** bī-çāreler *(225:11). [gibi,]*
182. ḥayyāt-ı sālibü'l-ḥayāta engüşt-i nedāmet **gibi** minḳār u benān u zebānın *(225:20). [gibi,]*

183. eyādī-i iştihāları keffe-i mīzān **gibi** der-kār-ı şuʿūd u hübūt oldı *(226:26). [gibi,]*
184. şunup ve çāşnī-gīrān mücevveze ve üst ḳaftānı ile pervāne **gibi** ḫıdmetlerine *(226:31). [gibi,]*
185. beyne'l-ʿışāʾayn otaġ-ı hümāyūnda bedr-i sāṭıʿ **gibi** ufuḳ-ı serā-perde-i şevketden *(227:13). [gibi,]*
186. ḫayme-i devvār-ı nev-iḫtirā çadır çiçegi **gibi** pīrāye-i gül-çemen-i sāḥa-i sūr ve *(227:22). [gibi,]*
187. ḫayāl-i fener **gibi** döndükçe icāle-i şuver-i gūnā-gūn-ı nār u nūr eyleyüp *(227:23). [gibi,]*
188. **gibi** teşhīr ve ḳafāsından nice ṭulumcı ve çāvuş ḥavāle-i tāziyāne-i taʿẕīr iderek *(227:27). [gibi,]*
189. sipend-i āteş-dīde **gibi** āvāre olmaġın naẓm *(228:12). [gibi,]*
190. Ḫūn-geşte diliñ revġan-ı ḳandīl **gibi** *(228:13). [gibi,]*
191. şoñra bārūt-ḫāne-i berḳ-üftāde **gibi** bir ṭarrāḳa-i ʿazīme *(228:21). [gibi,]*
192. hüveydā olup kenārelerinde lüleler **gibi** taṣfīf ve āteş-i āb-gündan teʾlīf olunan *(228:27). [gibi,]*
193. kaṭarāt-ı mā **gibi** cūşān ve her biri fevvāre-i serīʿü'l-cereyān gibi āteş-feşān olurdı *(228.29). [gibi,]*
194. kaṭarāt-ı mā gibi cūşān ve her biri fevvāre-i serīʿü'l-cereyān **gibi** āteş-feşān olurdı *(228:29). [gibi,]*
195. sütürre çarḫı **gibi** fır fır dāʾir ve şerāreleri sitāre-i seyyāre gibi cevvāl ü sāʾir olduḳça *(229:2). [gibi,]*
196. sütürre çarḫı gibi fır fır dāʾir ve şerāreleri sitāre-i seyyāre **gibi** cevvāl ü sāʾir olduḳça *(229:2). [gibi,]*
197. **gibi** dīnār-ı ḳāl-şode-i nār gencīne-i Pervīz gibi hevāya ḫurūş ve *(229:17). [gibi,]*
198. gibi dīnār-ı ḳāl-şode-i nār gencīne-i Pervīz **gibi** hevāya ḫurūş ve *(229.17). [gibi,]*
199. parmaḳlıḳ **gibi** ṣaf-zede olan yüz elli ʿaded hevāyī fişeklere evvelā birer birer *(229.21). [gibi,]*
200. itdigi **gibi** yürüyüp ḳalʿa cengi ne güne oldıġı ve ḳalʿadan püskürme ile ʿasker *(229:23). [gibi,]*
201. **gibi** dūd-ı ḳīr-gūnı daḫi bāḥa-ı mīnā-serāy-ı ḥaḍrāyı hem-reng-i sāḥa-i ġabrā ve *(230:3). [gibi,]*
202. gūy-ı mihr-i raḫşān ḳumrī-i āteşīn-bāl-i serv-āşiyān **gibi** *(230:24). [gibi,]*
203. ḫażretleri vefḳ-i müselleş **gibi** yemīn-i ṣadr-ı aʿẓamīde iḫtirām-ı iḫtirām *(231:2). [gibi,]*
204. dervāze-i sāyebān dāmān-ı serv **gibi** çīde ve çār-şeb-i pister-i ḫʾāb pīçīde olup *(231:14). [gibi,]*
205. ve taḫliye-i meydān-ı sūr eyledikleri **gibi** li-münşiʾihi'l-faḳīr *(231:18). [gibi,]*
206. cisr-i ṣırāṭdan numūne olan rīsmān üzere mıżrāb-ı tār-ı sanṭūr **gibi** *(232:2). [gibi,]*
207. götüren berīd-i beşāret **gibi** rīsmān üzere ḫaṭve-senc-i müsāraʿat olup ve iki ḳār-ḫāne *(232:29). [gibi,]*
208. żiyāfet-kede-i behiştī-işrāf-ı sulṭānīde ādem **gibi** yer buldılar *(235:11). [gibi,]*
209. rehvār-ı ḳudretlerin itʿāb ve çeşm-i temāşāşiyānı ġırbāl-i āsiyā **gibi** *(235:15). [gibi,]*
210. Görmedim ben ol büt-i ṭaḥḥān **gibi** sengīn-dili *(235:17). [gibi,]*
211. eksigini ṭutmaġla indirüp ḥalḳa-i laʿnet **gibi** başına taḫta küleh geçürdiler *(236:19). [gibi,]*
212. Furun **gibi** ne ʿaceb nār-ı ʿaşḳa yansaḳ biz *(236:22). [gibi,]*
213. **gibi** pīrāste eyleyüp her biri ḳoyunda besleyecek bir ṭıfl-ı şūḫ-endām-ı ḫūnī-nigāha *(237:4). [gibi,]*
214. kimini daḫi rikāb u zīn ve dībā zīn-pūş ile Burāḳ-ı berin-i ḫuld **gibi** bir mertebe tezyīn eylediler *(237:6). [gibi,]*
215. mefhūmını söyler ve çeşm-i bismil **gibi** ḫayrān ḫayrān nigāh-ı ḥasret eyler idigi *(237:16). [gibi,]*
216. ile tedhīş-i temāşāyiyān eylediler ki tennūre-i dervīşān **gibi** bir *(238:10). [gibi,]*
217. neẕẕāregiyān-ı reh-nişīniñ dehān-ı ḫayretlerin kelle-i gūsfend-i bismil-gerde **gibi** *(241:22). [gibi,]*
218. ḫabl-i ḫiyel ve ālāt-ı ʿamele teşebbüse ḥācet ḳalmadın mışrāʿ Şu içmek **gibi** *(242:31). [gibi,]*
219. bālāya rabṭ ve aña teşebbüs ile istiʿlā iderek sütūnı miyān-ı şāhid-i mevzūn **gibi** *(243.9). [gibi,]*
220. der-kinār ve ʿaşaḳ-ı pīçān dīvāra ve efʿī eşcāra şarmaşup çıḳdıġı **gibi** refte refte *(243:10). [gibi,]*
221. āvīzān ve nūr-ı duʿā **gibi** zemīnden āsumāna revān eylediler Maşraba *(243:14). [gibi,]*
222. destine resīde olduḳda leb-i taʿẓīm ile būsīde ve ḳumrī-i serv-nişīn **gibi** *(243:15). [gibi,]*
223. Ḳanāriye-i Firengī **gibi** dem-keş-i küfr ü ḍalāl olan ṭāʾir-i laʿlīn-minḳār *(243:30). [gibi,]*
224. yüriyüp lonbarların dehān-ı ejder **gibi** açup ve aġzından şerāreler şaçup *(244:24). [gibi,]*
225. muḳāteleye başladılar ve sefīne-i āteş **gibi** birbirlerine çatup edevāt-ı nāriyye *(244.25). [gibi,]*
226. **gibi** seyr ü devr ü seyāḥat itmeleri gerdiş-i çeşm-i temāşāyiyānı fülk-i girdāb-üftāde *(244:29). [gibi,]*
227. **gibi** ġarḳa-i emvāc-ı ḥayret eyleyüp cengden şoñra līmānlarına *(244:30). [gibi,]*
228. sāzende-i ḳānūn-ı iftiḫār olan Ḥasan Çelebi ṭūtī-i laʿlīn-minḳār **gibi** şīrīn-şadālıḳ ve *(245:7). [gibi,]*
229. şanāyīʿ-i icrādan şoñra bir ʿArabıñ ketfini pāye-i süllem **gibi** mevṭī-i ḳadem *(246:4). [gibi,]*
230. **gibi** ser-fürū-sāz-ı teslīm ve eyvallāh-gū oldılar *(246:26). [gibi,]*
231. geçer **gibi** güẕār u şitāb iderdi ve gāh refīḳiniñ başında iken cānib-i ẓahrına *(246:30). [gibi,]*
232. Ve kendi başı üzerine bir tüvānā ʿArabı diʿāme **gibi** iḳāme eyleyüp kendi *(246:32). [gibi,]*
233. **gibi** geçirüp kemer-bend miṣāl miyānına indirdi ve kendü daḫi yine āḫer refīḳiniñ başına *(247:2). [gibi,]*
234. binüp arḳası cānibe egilüp ayaḳları pāy-ı pergār **gibi** zīrinde olan *(247:3). [gibi,]*
235. tevʾemān **gibi** bir çenberden çıḳdılar ve çarḫ-ı şuʿbede-kāra ne çenberden *(247:6). [gibi,]*
236. **gibi** ṭablalar geçirüp üç şerefeli mināreye mümāṣil ve her ṭablanıñ üzerinde *(247:9). [gibi,]*
237. Ve iki tīġ-ı tāb-dārı refīḳiniñ başı üzerinde serġuş **gibi** yalmanı yuḳaru *(247:12). [gibi,]*
238. nihāde ve āġūş **gibi** güşāde eyleyüp ve aña muttaṣıl şemşīrlere muḳābil iki çenberi *(247:13). [gibi,]*
239. birbiri verāsında refīḳ-i āḫeriniñ başı üzerinde pül **gibi** āmāde itdirüp bunlar *(247:14). [gibi,]*
240. ḳāʿid ü ḳāʾim olduḳları ḥālde kemerden şu cereyān ider **gibi** şemşīrleriñ üzerinden *(247:15). [gibi,]*
241. zamān naḫl-i Ṭūbā **gibi** vāj-gūn oldı Baʿdehū ḳılıçları bıraġup kendüye hem-ser *(247:29). [gibi,]*
242. **gibi** yemīn ü yesāra taḥrīk iderek pā zī-sergerde ḳarār ve şākirdi meydānı *(247.31). [gibi,]*
243. Ol çeşm-i çerāġ-ı dūdmān-ı devlet şemʿ-i miḥrāb **gibi** pertev-baḫş-ı mesned-i saʿādet olduḳda *(248:11). [gibi,]*
244. **gibi** güsterde ḳılınup süfre-i ūlāda ḫʷān-sālār-ı żiyāfet-kede-i iḳbāl olan *(248.16). [gibi,]*
245. sevād-ı çeşm-i ġazālān **gibi** siyāhī-nümūn oldıġı şeb-hengāmda sāḥil-serāy-ı tersāne-i ʿāmire *(250:1). [gibi,]*

246. ile minaṣṣa-i rabbātü'l-ḥicāl-i behişt-i berīn **gibi** müzeyyen ü pīrāste ḳılınup naẓm *(250:4). [gibi,]*
247. ʿĪsā **gibi** iḥyā-kön-i mevtā-yı zamāne *(250:8). [gibi,]*
248. kehkeşān **gibi** kemer-beste-i maḳām-ı ʿubūdiyyet ve Ṣüreyyā gibi müctemiʿu'ş-şeml-i silk-i ḫıdmet olup *(250:25). [gibi,]*
249. kehkeşān gibi kemer-beste-i maḳām-ı ʿubūdiyyet ve Ṣüreyyā **gibi** müctemiʿu'ş-şeml-i silk-i ḫıdmet olup *(250:25). [gibi,]*
250. nişān ṭaşı **gibi** īstāde ve dervāze-i sāye-bān-ı hümāyūnda şenlik seyrine *(252:9). [gibi,]*
251. āmāde olanlar daḥi semt-i deryādan āsumānīler hevāyī oḳ **gibi** perrān oldığını *(252:10). [gibi,]*
252. mevc-i deryā **gibi** erbāb-ı temāşā birbirine ḳatıldılar *(252:12). [gibi,]*
253. birḳaç yüz ḳandīlden fānūs-ı ḫayāl **gibi** bir künbed-i devvār bedīdār *(252:23). [gibi,]*
254. āşikār oldı Nice zamān ʿamūd-ı ṣubḥ **gibi** tenvīr-i şeb-i deycūr ve *(252:26). [gibi,]*
255. şemʿa-i kāfūrī ile müzeyyen naḫl-i sūrī **gibi** iżāʿa-i şebistān-ı sürūr eyledikden *(252:27). [gibi,]*
256. **gibi** atıldıḳça ve zebān-ı zebānesinden zehr-ābe-i şerāre ṣaçıldıḳça *(252:29). [gibi,]*
257. bārūt-ḫāne-i berḳ-üftāde **gibi** āteş-dāde olup hevāyīler āsumāna ṣuʿūd itdikde *(253:14). [gibi,]*
258. ḫūşe-i Ṣüreyyā **gibi** zīnet-fezā-yı ḳameriyye-i ṭārem-i semā olup ve zemīne *(253:15). [gibi,]*
259. fısḳiyye-i āteş **gibi** eflāke pertāb ider ve eṭrāfa ṣalġım ṣaçaḳ ṭaġılup gūyā ki *(253:23). [gibi,]*
260. ṣoñra bir havān püskürmesi daḥi kūre-i mīnā-kār **gibi** lemʿa-feşān u şerāre-niṣār *(253:26). [gibi,]*
261. ki dehānı derīçe-i ġār **gibi** açılup vaḳt vaḳt ṣadā-yı ḫaşyet-fermā vü dehşet- efzāsı *(253:37). [gibi,]*
262. bālā-yı ʿaḳabede dört ʿaded kebş-i zerrīn-şāḫ birbirine muḳābil ẕī-rūḥ **gibi** *(254:3). [gibi,]*
263. burc-ı āsumānī **gibi** on iki pelleyi ḥāvī bir dolāb var idi ki her bir gözünde bir *(254:12). [gibi,]*
264. ġayri ber-ḳāʿide cān-bāz kār-ḫānesi **gibi** rīsmānlar ḳurılup *(254:16). [gibi,]*
265. āvīzān ve şehbāl-i mülemmaʿ-gūn-ı ṭāvūs-ı felek **gibi** ḫırāmān olup içinde beş yüz *(254:21). [gibi,]*
266. kemer-i pür-zīb ü zīverle iḥāṭa olunmuş ve her kemer ḳavs-i ḳuzaḥ **gibi** āvīze-i rengā-reng *(254:36). [gibi,]*
267. şikār-ı fitrāk-beste **gibi** kendüye redif idüp ʿAcem Oyunı ile çeġāne-nüvāz u naʿra-sāz olaraḳ *(255:7). [gibi,]*
268. ve her bir raḳṣ oġlanı āhū-yı deşt-i Ḳıpçaḳ **gibi** gerdiş-i ġazālāne *(255:8). [gibi,]*
269. **gibi** gerden ḳıraraḳ ve bunlardan ġayri ẕī-rūḥ ḫayāl olunur bir timṣāl-i ġazāl *(255:9). [gibi,]*
270. perī **gibi** sebāḫat ve temāşāyiyāna feyz-i envāʿ-ı meserret eyledi *(255.11). [gibi,]*
271. kenārelerinde ʿaraba **gibi** tekerlekler dāʾiren-mā-dār her ṭarafında ve her biriniñ mā-beyni *(255:14). [gibi,]*
272. yeşil mināre **gibi** bir mevzūn diʿāme-i sebz-sīmā iḳāme olunmuş *(255:19). [gibi,]*
273. yemīn ü yesārında şeh-zādegān-ı ʿālī-tebār ḫażerātı saṭr-ı ser-nāme **gibi** *(256:6). [gibi,]*
274. bālā-nişīn-i mesned-i ʿizzet ve cenāb-ı şevket-penāh ḫażretleri lafẓ-ı sulṭānım **gibi** *(256:7). [gibi,]*
275. çeşm-i āsumān inbīḳ-i gül-āb **gibi** ḳaṭre-rīzān oldığından neş'et itmeyüp elbette *(257:14). [gibi,]*
276. kūçe vü bāzārda nişīb ü firāza mürūr itdigi **gibi** dingil dingil oynayaraḳ ve *(258:1). [gibi,]*
277. şayḳanıñ serenleri ve alat u resenleri üstinde cān-bāz **gibi** pīş u pes reftār u bāzī *(258:2). [gibi,]*
278. ṣoñra ṣanʿat ile şākird-i resen-bāz **gibi** pes pes ricʿat ve maḳām-ı aṣlīsi olan *(258:4). [gibi,]*
279. iskeleye ʿavdet eyleyüp ḥalḳa-i çeşm-i nuẓẓārı çarḫ-ı gerdūne **gibi** *(258:5). [gibi,]*
280. maṣnūʿ ʿimād-ı ḫayme **gibi** perdāḫte vü maṭbūʿ üç ʿaded sütūn-ı mevzūnuñ şülüş-i ḳaddi olan *(258.12). [gibi,]*
281. şırıḳlarıñ her birinden alatı geçürüp geregi **gibi** istiḥkām virildikten ṣoñra *(258:14). [gibi,]*
282. her biriniñ ṭaraf-ı esfelīsi ucına ḥacıyatmaz **gibi** taḥammüli ḳadar ḳurşun i *(258:15). [gibi,]*
283. miḳdārı bālā-yı rīsmānda tīr-i zih-zede-i kemān **gibi** nümāyān olup şırıġıñ rīsmāna *(258:17). [gibi,]*
284. güẕāşte ve rabṭ u ilşāḳ olındığı maḥallde fülke-i ḫayme **gibi** bir ṭabla-i muḥkem *(258:18). [gibi,]*
285. ile bellerine baġlayup ḫançer **gibi** zīb-i miyān ve etekligi altında pinhān *(258:22). [gibi,]*
286. ilḳā ve ol māh-liḳālar māhīler **gibi** naẓar-gāh-ı mālik-i baḥr u berrde meşḳ-i şinā *(259:6). [gibi,]*
287. yoġurtçılar daḥi süd **gibi** deryāyı görüp gemi çanaḳlıḳlarından atıldılar *(259:11). [gibi,]*
288. **gibi** yüridi gitdi ve çünki bu ḥāletle ḥużūr-ı hümāyūna ḳarīb maḥalle yetdi *(259.25). [gibi,]*
289. bir ḫoşca żabṭ u itḳān ve manẓūr-ı çeşm-i imʿān itdiñ mi ve geregi **gibi** levḥ-i ḫātırına *(260:13). [gibi,]*
290. Ḳaragöz Eşegi **gibi** bār-ı raḫt u bisāṭdan ʿārī buldığımı maḫż-ı baḫtiyārī bilüp *(260:30). [gibi,]*
291. ve firār iden bār-gīr-i keşīde-zihārıña bedel āhū-yı müşgīn-mūy **gibi** bir *(261.10). [gibi,]*
292. Nice gelmem ḳapuña gün **gibi** ey māh-beden *(261:20). [gibi,]*
293. **gibi** olan resen-i çār-mīḫlarını iḥkām ʿuḳde-i teʾhīre ṣalınmış idi Böyle iken *(263:9). [gibi,]*
294. keşīde ve der-ʿaḳab resen-bāzlar ʿankebūt-ı rişte-perdāzlar **gibi** ser-menzil-i ṣanʿatlarına *(263:13). [gibi,]*
295. dehān fısḳiyyelerde ejder aġzı **gibi** fevvāre-feşān şerāre-i āteş gösterilmiş idi Ol *(263:17). [gibi,]*
296. şekl-i mühīb temāşāyiyānı tiryākī-i mār-dīde **gibi** taḫvīf u terhīb ile *(263:18). [gibi,]*
297. ile fi'l-meṣel püskürme atar ve çarḫ-ı felek **gibi** öñine gelene āteşler ṣaçar *(263:23). [gibi,]*
298. Yoḳ oyunı penbe ile āteşiñ zemzemesiyle her biri kestāne fişegi **gibi** ṭafra-künān ve *(263:32). [gibi,]*
299. ve bir gencīne-i bisyār-ḳufl u bī-kilīd **gibi** maṣāff-ı düşmene ḳarşu ṭurdı ve *(264:8). [gibi,]*
300. **gibi** ḳalʿaya ṭoġrı boşandılar *(264:13). [gibi,]*
301. birden ḳalʿa fetḫine yürüyüş ider **gibi** yüriyüp ġubār-ı ber-ḫˇāsteden mışrāʿ *(266:1). [gibi,]*
302. niyyetine zümre-i mezbūre küleng-i naʿra-zenān **gibi** pey-der-pey-i yek-dīger *(266:3). [gibi,]*
303. **gibi** süzilüp ve ṭabla-i naʿmāya ḥavāle-i pençe-i yaġmā eyleyüp sāṭūr-ı sīne-şikāf-ı melāʿiḳ *(266:5). [gibi,]*
304. **gibi** lisān-ı ḥāl-i ḳalb ü cenān ile el-amān-gūyān mışrāʿ Çevir başıña *(266:10). [gibi,]*
305. Bu eṣnāda yine ḳalʿa-i sālūfü'l-beyān ser-sefīne-i ışṭavl-ı sulṭānī **gibi** *(267:18). [gibi,]*
306. ḳalʿa-i maṣnūʿanıñ ḳulle-i maṭbūʿası fānūs-ı ḫayāl **gibi** bir sāʿat miḳdārı dāʾir ve *(267:31). [gibi,]*
307. biri bu idi ki bārūt-ı tīre-gūn ile meşḥūn ḫayme-i siyeh-fām-ı Leylā **gibi** nūr-ı siyāh *(269:10). [gibi,]*

308. şeb-pere-i çāpük-per ve hezārān püskürme fişekleri mehter-i çadır **gibi** *(269:12). [gibi,]*
309. ṭutuşdurmuş ve tīr-i hevāyī **gibi** āsumānīleri Neşr-i Ṭāʾiriñ rāḥatın uçurmuşdur *(269:23). [gibi,]*
310. ki şeb-i tīre pertev-i envārları ile āfitāb-ı rūz-ı rūşen **gibi** çeşm-i erbāb-ı temāşāyı *(270:4). [gibi,]*
311. ḥalḳa-i laʿnet **gibi** geçirilüp ve günā-gün fişekden yapılmış bir *(270:22). [gibi,]*
312. **gibi** mānende-i şerāre-i cehān her cānibe germ-cevlān olaraḳ semender-i āteş-āşiyāna *(270:26). [gibi,]*
313. ḥużżār u nużżārı Hindī-i āteş-perest **gibi** lemeʿān-ı nārdan ḫaşyet-i bisyār ile *(270:35). [gibi,]*
314. Baʿdehū bir fişek daḫi ʿaynı ile bir kebīr bostān ḳuyusı dolābı **gibi** serīʿan *(271:1). [gibi,]*
315. ġazāl-i vaḥşet-kār **gibi** girifte-i zencīr-i ḫayret ḳıldı *(271:21). [gibi,]*
316. ḳaymaḳların tenāvüle başladıḳları **gibi** içindeki fişekler ṭutuşup ellerin *(271:25). [gibi,]*
317. birbiri içinde mevżūʿ ḥacer-i meşḳūb **gibi** bir aġaç *(271:32). [gibi,]*
318. **gibi** iṭāre itdi ve bundan ṣoñra ḥażret-i şevket-penāh ve cenāb-ı āṣaf-ı maʿālī-dest-gāh *(271:34). [gibi,]*
319. **gibi** ḳaṭre-pāşī-i bārān-ı bahār ile zemīn ü zamāndan gerd-şūy-ı ġubār olup *(272:6). [gibi,]*
320. küşt-gīrler **gibi** birbirine girişdiler ve küşt-gīrleriñ ḥamle-bāzīlerin icrā vü iẓhārda *(275:1). [gibi,]*
321. Āyīne **gibi** ṣāf gerek ṣafḥa-i sīne *(276:27). [gibi,]*
322. Gün **gibi** żiyā-güster ola rūy-ı zemīne *(276:28). [gibi,]*
323. Açılmayıcaḳ ḫayme **gibi** nice ḫazīne *(277:2). [gibi,]*
324. terānesiyle çalup çaġırup sütūn-ı ḫayme **gibi** niceleri rāh-ı temāşāda be-pā īstāde *(277:3). [gibi,]*
325. ve çoḳ kimseleri rūy-ı niyāzı ṭırāz-ı sāye-bān **gibi** ḫāke fütāde ve her biri *(277:4). [gibi,]*
326. **gibi** yollarda ṭurdılar ve nice bī-perde vü nāmūs ipsizler tirşe ümīdi ile *(277:11). [gibi,]*
327. ṭāvūs-ı hezār-naḳş-ı bāl-güşā **gibi** ʿarṣa-i sūra yetürdiler ve üstādān-ı naẓm-āşinā-yı Ḫayyām-nihādıñ yerine *(277:17). [gibi,]*
328. irgürdiler ve içlerinden bir maḥbūb-ı siyeh-çerdeyi Leylī-i ḫayme-nişīn **gibi** *(277:22). [gibi,]*
329. ile muşt muşta gelüp iki ayaḳların bir papuca ḳodılar ve taḫt-ı revān **gibi** *(278:13). [gibi,]*
330. cān **gibi** naʿl-der-āteş-i tesḫīri olmaġa lāyıḳ bir perī-liḳāyı der-kār-ı beyʿ u şirā eylediler *(278:15). [gibi,]*
331. ʿAraḳ-rīz oldıġı gül **gibi** nāzük-terligindendir *(278:23). [gibi,]*
332. Ḫuṣūsen muṭallā tirşeden oba ibdā ve ḳarṭopı **gibi** mendīl-i ʿacemāne ḳadar *(279:8). [gibi,]*
333. sütūn-ı ḫayme **gibi** ḳāʾim ve masḫaralıḳ ḫıdmetine müdāvim iken obanıñ ʿalemini *(279:11). [gibi,]*
334. semender-i āteş-nişīnden nişān virüp sipend-i şuʾle-dīde **gibi** cehān ve *(279:13). [gibi,]*
335. Ḫūn-geşte diliñ revġan-ı ḳandīl **gibi** *(279:19). [gibi,]*
336. reftār ve şāhīn-i terāzū **gibi** her ṭarafa imāle-i cenāḥ-ı nigāh ile dīde-dūz-ı ḫarīdār olup beyt *(280:8). [gibi,]*
337. ardınca gider ve żarūrī bu şiʿr-i şīrīn-güvārı ḳand-i mükerrer **gibi** ḫod-be-ḫod *(280:13). [gibi,]*
338. ṣābun **gibi** ezildikde anıñ daḫi çeşm-i mesti hüreyre-i bādām gibi *(281:3). [gibi,]*
339. ṣābun gibi ezildikde anıñ daḫi çeşm-i mesti hüreyre-i bādām **gibi** *(281:3). [gibi,]*
340. beyt-i mevzūnunuñ mażmūn-ı belāġat-meşḥūnı ile ruḫṣat-ı muḫtesib **gibi** *(281:7). [gibi,]*
341. gülle-i ṭop-ı misket **gibi** birbirine atup ve muşmulayı mühre-i tüfeng *(281.16). [gibi,]*
342. **gibi** güşāde-i dergāh-ı Kirdgār ve derāhim-i niyāzları tamġā-zede-i revāc u iʿtibār itdiklerinden *(281:28). [gibi,]*
343. Geşt eylemezdi şehri benim **gibi** serserī *(282:13). [gibi,]*
344. ve ʿuşşāḳ-ı vuṣlat-müştāḳları pencik esīri **gibi** reh-güẕāra *(284:11). [gibi,]*
345. her biri bu beyti oḳuyup ʿıḳd-ı güsiste-tār-ı gevher **gibi** çözüldiler Beyt *(284:14). [gibi,]*
346. īcād-ı dükkān ve içinde faṣṣ-ı elmās-ı nigīn-dān **gibi** bir dilber-i pākīze-gevheri *(284:25). [gibi,]*
347. Penbe **gibi** atıldı orṭaya *(285:8). [gibi,]*
348. Serd olundı **gibi** hengāme be-resm-i ʿādī *(290:20). [gibi,]*
349. Ḳurılup faṣṣ-ı nigīn **gibi** bisāṭ-ı ʿişret *(290:21). [gibi,]*
350. ile mūsiḳār **gibi** her aġızdan bir ṣadā peydā olup birbiriniñ teline ṭoḳundılar *(291:7). [gibi,]*
351. ḥużūr-ı hümāyūn-ı celālet-ḫaşem-i Bayḳarā-ḫademde ḫˇāce öñinde ṭıfl-i debistān **gibi** *(292:4). [gibi,]*
352. naġme-i fāḫte **gibi** devr-i revān uṣūlinde müselsel besteler ile birbirlerine dem-sāz *(293:8). [gibi,]*
353. ve hevāsına düşürüp Ḥamza-i ṣāḥib-ḳırān **gibi** meydān-ārā-yı imtiyāz oldılar Li-münşiʾihi *(293:9). [gibi,]*
354. Ṭūṭī **gibi** eyledi bir āvāz *(293:14). [gibi,]*
355. ʿAnber **gibi** yandı reşk ile ʿūd *(294:6). [gibi,]*
356. diyerek içlerinden baʿżıları ayular ṣamsonlar ile güreşdikleri **gibi** güreşdiler ve *(294:19). [gibi,]*
357. Rīsmān üzre iden cilve resen-bāz **gibi** *(295:6). [gibi,]*
358. zemzemesiyle ḫaṭve-perdāz ve yevm-i sābıḳda kebūter-i muʿallaḳ-pervāz **gibi** *(295:7). [gibi,]*
359. uçurması taḥrīk-i meḳāzīf-i āl-gūn ile murġ-ābe-i baḥrī **gibi** sāḥil-i deryā-yı salṭanata *(295:24). [gibi,]*
360. Māh-ı nevsin daḫi pergār **gibi** çizme kenār *(296:26). [gibi,]*
361. Nigehler eyledi dest-erre **gibi** āmed-şüd *(297:1). [gibi,]*
362. güreşdiler ve delüce fişegi **gibi** oyuna girişüp ṭutuşdılar Baʿdehū mehter-ḫāneleri *(297:7). [gibi,]*
363. Yaʿnī ḳuyumcılar daḫi ālāyların bir ḳālıba ḳoyup silk-i incü **gibi** dizilüp *(298:4). [gibi,]*
364. foyalı ṭaş evi **gibi** rengīn boyālı ve çökertme ṭavanlı bir ḳaṣr-ı mīnā-kār-ı dil-nişīn *(298:8). [gibi,]*
365. peydā ve ḫūşe-i pervīn **gibi** nice ʿıḳd-ı güher ve şems ü ḳamer *(298:9). [gibi,]*
366. maḳām-ı ḫıdmetde ḳāʾim ve ibrīşīm teli **gibi** mülāyim beşer beşer ḫāric-i ṭavḳ-ı beşer *(299:4). [gibi,]*
367. tügme **gibi** rişte-i bārīk-i rāh-ı yemīn ü yesāra dizdiler Ve *(299:6). [gibi,]*
368. anlar daḫi çögürüñ deste-çūbını balṭa şapı **gibi** gögsine ṭayayup *(300:3). [gibi,]*
369. girüp tebdīlü'ş-şekl li-ecli'l-ekl iden ve ṭuz **gibi** her aşa giren aç gözli *(301:1). [gibi,]*
370. Baʿdehū yemīn ü yesāra ṣıḥāf-ı ṭaʿām **gibi** nice pālūde-ten ve bādām-çeşm ü piste-dehen *(301:3). [gibi,]*
371. kefçe-i dest-i duʿā ile niʿmet-i medḥ u şenāyı āmīḫte ve eşk-i ḍarāʿati gülāb **gibi** *(301:6). [gibi,]*

372. İbrīşīm tārı **gibi** ince beli *(301:22). [gibi,]*
373. pīş ü pīşe tügme **gibi** dizilen erbāb-ı temāşānıñ ḳāmet-i niyāzlarına ḫilʿat-dūz-ı nāz olaraḳ *(301:27). [gibi,]*
374. Çeşm-i sūzen **gibi** gözin dikdi *(302:9). [gibi,]*
375. Aġzın açdı maḳaṣ **gibi** yārān *(302:10). [gibi,]*
376. **gibi** baḳırdan ḫōd ve siper geyimli vāfir ʿasker iʿdād idüp bir ṭarafdan *(303:5). [gibi,]*
377. ve ḳazġan-ı kūs **gibi** baḳırlar kürece kürece dögülmede idi ʿAsker ḳalʿa müstaḥfıẓları *(303:8). [gibi,]*
378. efgende itdiler birisi eşer ḳılmadı ve celīd-i dīvār-zede **gibi** zemīne ṣıçrayup *(303:17). [gibi,]*
379. ve Aʿcām u füccār dāmen-i câme **gibi** ẕeyl-i gürūh-ı tücccār oldılar *(304:6). [gibi,]*
380. **gibi** yemīn ü yesāra taḳlīb-i evrāḳ-ı İncīl-i neẕāre ve temāşā-yı dāʾire-i sūr-gāh *(304:25). [gibi,]*
381. meydān baḳlası **gibi** yayılup ve alçaḳ ustalar maḳāmlarında īstāde olup *(305:33). [gibi,]*
382. ve şāhīncibaşı ve çaḳırcıbaşı ve atmacacıbaşı üsküfli ṭoġan **gibi** *(306:3). [gibi,]*
383. ibtidā kīlārī-i āṣaf-ı cihān-dārī Anḳad Aġanıñ murġ-ı dest-āmūz **gibi** *(308:35). [gibi,]*
384. meclisi reşk-āver-i gül-bün-i ʿayş idüp def **gibi** sīne-pür-tef ve dil-germān-ı söz ü sāz olanları *(308:28). [gibi,]*
385. gibi evc-i meleʾ-i aʿlāya iṭāre olunup ş̱āniyen cebeci ocaġı ve ale't-tertīb ṭopçı *(308:37). [gibi,]*
386. beşer şuʿlesi olup her biri kākül-i perīşān-ı ḫūbān-ı sehī-bālā **gibi** çihre-pīrā-yı şāhid-i ṣafā *(309:14). [gibi,]*
387. bedr-i hāle-nişīn **gibi** burc-ārā-yı güşe-i sāye-bān olup sāʿat-i ḫāmise *(309:30). [gibi,]*
388. ve gīsū-yı āşüfte-müy-ı ʿīẕār-ı ʿaẕrā **gibi** revnaḳ-baḫş-ı leyle-i ẓulmā oldıġından *(309:15). [gibi,]*
389. iḫtirāʿı olan serv-i nev-ẓuhūrı geregi **gibi** ināre ve çarḫ-ı felekden nümūdār olan *(309:27). [gibi,]*
390. bā-fermān-ı ʿālī miyān-ı şāhid-i mevzūn-ḫırām **gibi** der-kinār *(310:3). [gibi,]*
391. keştī-i girdāb-üftāde **gibi** ġarḳ-āb-ı ıżṭırāb itmegin ne ṭulumcılardan *(310:30). [gibi,]*
392. **gibi** maṭlaʿ-ı ḳarār-gāh-ı hümāyūnlarından ṭāliʿ ve ālāy-ı celālet-iḫtivā ile *(311:7). [gibi,]*
393. çerāġān-ı lāle-zār **gibi** ṣaff-beste-i tertīb olup pervānegān-ı şemʿ-i cemāllerine *(312:19). [gibi,]*
394. fānūs-ı ḫayāl **gibi** fır fır devrān ve ḫaşv-ı libāsları olan fişeklere āteş virildikçe *(312:27). [gibi,]*
395. etekleri ṭutuşup kestāne fişegi **gibi** kendülerin yerden yere ġalṭān eylediler *(312:28). [gibi,]*
396. Ebruvān idmān-ı nāz eyler kemān-keşler **gibi** *(312:15). [gibi,]*
397. Ebruvān idmān-ı nāz eyler kemān-keşler **gibi** *(312:16). [gibi,]*
398. hedef **gibi** peykān-ı müjgānlarına sīne geren ʿāşıḳlarından li-münşiʾihi *(312:14). [gibi,]*
399. Kettān **gibi** fersūde olursam da olaydım *(314:3). [gibi,]*
400. yüz ḳadar gemici neferleri aḳındıda ḳayıḳ çeker **gibi** meydān-ı şūra tesyīr ile *(314:8). [gibi,]*
401. **gibi** ʿaẓīm şenlik ile iẓhār-ı şādmānī ve içinde olan sükkānı duʿā-yı devlet-i ḫāḳānī *(314:13). [gibi,]*
402. Baʿdehū Ṭaʾife-i Seyyāfīn yaʿnī Ḳılıççılar cevher-i şemşīr-i āb-dār **gibi** *(315:10). [gibi,]*
403. ḥayvānātı zī-rūḥ **gibi** taṣvīr ve ʿaẓīm şenlikler eylediler ki taʿbīri ḫāric-i taḳrīrdir *(316:6). [gibi,]*
404. **gibi** ʿarż-ı cilveye āġāz ve sāʾir günlerden mümtāz hünerler gösterüp *(317:4). [gibi,]*
405. miblaġ-ı mercān **gibi** der-dehān ve mālīde-zebān idüp aḫker-pāreleri dāne-i enār-āsā *(317:8). [gibi,]*
406. maẓīḳ-i ḥabs-i rūzeden rehā-yāfte şeyṭān **gibi** ḳayd-ı ḥadīd ve bend-i şedīdlerin *(318:14). [gibi,]*
407. Līk ṭūfān **gibi** ẓuhūr itdi *(323:18). [gibi,]*
408. **gibi** yegān yegān güẕārende-i pīş-i naẕar-ı āṣaf ḳılınup her orṭanıñ *(327:14). [gibi,]*
409. Urmuş ġama Ġamġam **gibi** bir tīġ-ı ciger-dūz *(329:7). [gibi,]*
410. Bir sübḥa **gibidir** vüzerā oldur imāme *(330:23). [gibidir, -dir]*
411. Eşʿār-ı selīsiñ şu **gibi** dehre revāndır *(332:24). [gibi,]*
412. Taḫḳīḳ-i süḫan ben didigim **gibidir** ammā *(332:1). [gibidir, -dir]*
413. İḥsānı **gibi** ʿömrini efzūn ide Allāh *(333:9). [gibi,]*
414. be-güşūde oldıġı **gibi** çihre-i inşirāḥ rū-nümūde olup beyt li münşiʾihi *(333:24). [gibi,]*
415. şoñra şīşedeki beş altı vuḳiyye ṣuyı nūş ve şīşeyi sükker-i nebāt **gibi** *(334:23). [gibi,]*
416. Ḥaddeden tel **gibi** çekdiñ kendiñe tār-ı dili *(334:15). [gibi,]*
417. Evvelā ṣınf-ı sīmīn-tenān Ṣırma-keşān mūy-ı zengī **gibi** ṣalḳım ṣaçaḳ *(334:6). [gibi,]*
418. masḫaralıḳ yolundan iḥsāna ṭālib oldılar Ve kimi pehlevānlar **gibi** birbiri ile *(335:9). [gibi,]*
419. **gibi** bir ṭabla ve ṭablaya on ḳadar memlū şīşe ve şīşeleriñ üzerine şākirdini iclās itdikden *(335:12). [gibi,]*
420. saʿy itseler daḫi ḍarb-ı ḥadīd-i bārid **gibi** bir fikr-i fāsid olmaġın ālāyları örs-i ḳāris olup *(335:19). [gibi,]*
421. Neş̱r Ejder **gibi** üç başlu ʿaḳreb gibi ḳuyruḳlı geyik boynuzlı insān ile ḥayvān *(336:1). [gibi,]*
422. Neş̱r Ejder gibi üç başlu ʿaḳreb **gibi** ḳuyruḳlı geyik boynuzlı insān ile ḥayvān *(336:1). [gibi,]*
423. beyninde vāsıṭa ādem-i yabānī ve ekrād-ı Afġānī **gibi** nice muḍḥik şūretler ve *(336:2). [gibi,]*
424. ʿaded ṣıbyān ālāyı daḫi resīde-i maḳtaʿ-ı ḫıtām oldıġı **gibi** yine *(338:11). [gibi,]*
425. evrāḳ-ı ḫazān **gibi** eczā-yı mecmūʿa-i neşāṭı tefrīḳ u tebdīl itmiş iken *(339:15). [gibi,]*
426. ḥażretleri tertīb-i hedāyā-yı sūrda emş̱ālleri **gibi** muʿtād-ı ḳadīm *(340:13). [gibi,]*
427. ṭaraf-ı bāhirü'ş-şereflerinden pençe-i āfitāb **gibi** elmās-ı muşaʿşaʿdan maşnūʿ bir *(340:20). [gibi,]*
428. **gibi** ẕevḳ u temāşā bedīdār olmadıġından ḳaṭʿ-ı naẕar gicesinde daḫi incām-ı maṭar *(341:26). [gibi,]*
429. iken ictimāʿ-ı āb u āteş **gibi** her birini işʿāl ü icāle püf-gerde-i bād-ı istiḥāle olmaġın *(341:29). [gibi,]*
430. şehirli ṣıbyān ve yetmiş yedi nefer eṭfāl-i rūstāyiyān küleng-i naʿrā-zenān **gibi** *(342:25). [gibi,]*
431. **gibi** zīr-i perde-i kilīm-i ḫafāda nühüfte ve āmāde olan melāʿib-i ġaraʾib ve *(345:9). [gibi,]*
432. ḫıyāmda anlar **gibi** ikrām ve leẕāʾiẕ-i temāşā-yı ḫavārıḳ-ı ʿāde ile şīrīn-kām ḳılındılar *(347:25). [gibi,]*
433. irsāl ve emş̱āl-i sālifeleri **gibi** tercümānları iltibās-ı ḫilʿat-ı ḳabūl *(347:27). [gibi,]*
434. żamīr-i teʾnīş̱ **gibi** perde-nişīn-i istitār olmaları içün Atıcılar Tekyesi anlara *(350:2). [gibi,]*
435. taʿyīn olundı ve cümle nisvān kendü ḫānelerindeki **gibi** meymene vü meysere *(350:7). [gibi,]*
436. **gibi** ṣaf-keşīde olup şekker-ceş-i iḥsān-ı dest-i düstūr-ı gevher-efşān olduḳlarından *(350:25). [gibi,]*

437. merdüm-i çeşm-i cihān-bīn **gibi** perde-nişīn olduḳda ṭaraf ṭaraf çeng ü çeġāne *(351:17). [gibi,]*
438. maṭbaḫ kaynadup pilāv ve zerde pişürmüş **gibi** ṭabla ṭabla ser ü dūşlarına alup *(352:17). [gibi,]*
439. Telḫīṣī aġaya ve bir tercümānına sāʾir emṣāline oldıġı **gibi** ilbās-ı ḫilʿat *(355:15). [gibi,]*
440. baḥrīler ġavṭa-ḫor-ı deryā-āteş gāh badaloşḳalar raʿd-ı āsumān **gibi** gürler patlar *(356:11). [gibi,]*
441. şīr-i āteş-dīde **gibi** ḳaçaraḳ yemīn ü yesāra şol ḳadar āteş-niṣār ve pīş ü pes-i reh-güẕārına *(356:26). [gibi,]*
442. tiryākiyān-ı nīm-cān ki her biri mūy-ı āteş-dīde **gibi** vaḳf-ı pīç ü tāb-ı ıżtırāb ve *(356:30). [gibi,]*
443. ḳaṣr-ı gerdānları gerdüne **gibi** tekerlekler üzere mevżūʿ ve her cānibinden gūnā-gūn *(356:32). [gibi,]*
444. **gibi** fırrāfır gerdān ve zebān-ı zebāne-feşānları şerāre-pāş-ı āh u fiġān ve naʿra-zenān-ı amān amān olup *(357:5). [gibi,]*
445. mışrāʿ-ı tażmīn **gibi** faṣṣ-ı nigīn-i mesned-i temkīn ṣadrü'ṣ-ṣudūr-ı mekārim-āyīn *(358.9). [gibi,]*
446. **gibi** güşāde ve fürūġ-ı cemāl-i bā-kemāl-i ḫudāvend-i hümāyūn-fāl *(358:20). [gibi,]*
447. zīr-i seḫābdan lemʿa-pāş-ı bürūz olan mihr-i dehr-efrūz **gibi** enẕār-ı ḫużżāra tāb-dāde olduḳda *(358:21). [gibi,]*
448. ve ṭulumcıyāndan teferrüs itdigi **gibi** atından inüp zemīn-būs-ı şehriyārī ile *(358:32). [gibi,]*
449. naḫl-i peyvendī-i dıraḫt-ı vücūd-ı güşāde-baḫtları olmaġla gāh gül **gibi** *(359:5). [gibi,]*
450. ḫandān gāh bülbül-i dil-keş-sürūd **gibi** gülbün-i ʿayş u ṣafāda nevā-senc-i duʿā-yı devlet-i pādişāh-ı cihān olup *(359:6). [gibi,]*
451. **gibi** berdāşte-i miyāne-i feżā olan ʿamūd-ı bālā ki üzerinde ʿalem-i mināre gibi *(361:28). [gibi,]*
452. gibi berdāşte-i miyāne-i feżā olan ʿamūd-ı bālā ki üzerinde ʿalem-i mināre **gibi** *(361:28). [gibi,]*
453. ḳumrī-i serv-nişīn ve nesr-i ṭāʾir-i sipihr-i berīn **gibi** çengāl-i ʿuḳāb-ı intihābdan *(361:31). [gibi,]*
454. **gibi** miyān-bendi olan iki kemendi sütūna rabṭ u fekk ve ḥall ü bend iderek *(362:26). [gibi,]*
455. ṣarılur **gibi** ṣarılup ḳulaç ḳulaç ṣuʿūd ve iʿtilāsı ḫużżārı ḫayrān u medhūş ve *(362:30). [gibi,]*
456. Ol şeh ki sözi ṣubḥ **gibi** ṣādıḳdır *(362:19). [gibi,]*
457. ʿĪsī **gibi** bulmaz mı nefes itdigi rūḥ *(362:20). [gibi,]*
458. baḥrī fişegi **gibi** ḳıt ḳıt bogılur daḥi ġayret-i cāhiliyye iderse ṣoluġı feżā-yı ʿademde alur *(362:10). [gibi,]*
459. **gibi** ḫāke pest ü nīm-mürde olur fişeng-i āsumānī gibi bālāsına ṣuʿūd *(362:7). [gibi,]*
460. gibi ḫāke pest ü nīm-mürde olur fişeng-i āsumānī **gibi** bālāsına ṣuʿūd *(362:7). [gibi,]*
461. **gibi** ṣarmaşanlar ve bir iki ḳademe ṭırmaşanlar şaşınlayup efʿī-i tiryāḳ-ḫorde *(362:6). [gibi,]*
462. mehter-ḫānelere āheng virüp ḫużūr-ı hümāyūndan geçer **gibi** *(364:18). [gibi,]*
463. nihāl-i erġavānī-i mināre-sīmālar **gibi** naḫl-i sūrī-i ser-keşīde-bālālar hezār zīb ü zīnet *(364:28). [gibi,]*
464. ṣudūr-ı kirām ve mevālī-i ʿiẕām ʿörf ve üstleri ile lücce-i mevcā-mevc **gibi** *(364:32). [gibi,]*
465. nigāh-der-dīde-i ḫūbān **gibi** şeref-baḫş-ı ḳudūm-i pinhān olup bir miḳdār *(365:25). [gibi,]*
466. ve ellerinde çomaḳ ile māşiyen ṣubān-ı aġnām **gibi** reme-i ḫuddāma *(367:8). [gibi,]*
467. naḫl-i kebīrler **gibi** dörder ḳol yapılup yine tersāne dilīrlerine taḥmīl ve kendiler *(368:7). [gibi,]*
468. ile bā-devlet ü iḳbāl ve bā-ḥaşmet ü iclāl nücūm içinde māh-tāb-ı raḫşān **gibi** *(368:28). [gibi,]*
469. ġurre-i ṣubḥ-ı saʿādet **gibi** hüveydā ve ḥayret-efzā-yı ʿuḳūl-i pīr ü bernā olaraḳ *(368:37). [gibi,]*
470. hem-nişīn ve baḫt u devlet **gibi** birbirlerine ḳarīn olup ser-i saʿādet-efserlerine *(370:5). [gibi,]*
471. şükūfe-i bādām **gibi** çil paralar niṣār ve dest-i nuḳre-pāşların *(370:17). [gibi,]*

<u>ġıbṭa-baḥşā buyurduḳlarından:</u> *İmrenmek, imrendirmek.*

şeref-i ḳudūm-ı şevket-rüsūmları ile gülzār-ı behişte **ġıbṭa-baḫşā buyurduḳlarından** *(144:25). [ġıbṭa-baḫşā buyurduḳlarından, -duḳ, -lar, -ı, -n, -dan]*

<u>ġıbṭa-baḥş-ı ravża-i ḫuld-ı berīn ḳılınmış:</u> *Kutsal cennet bahçesini imrendiren bir güzellik verilmek.*

çanaḳ ve bir fisḳiye ve on iki ḳabaḳ fişekleri ile **ġıbṭa-baḫş-ı ravża-i ḫuld-ı berīn ḳılınmış** *(219:7). [ġıbṭa-baḫş-ı ravża-i ḫuld-ı berīn ḳılınmış, -mış]*

<u>ġıbṭa-fermā-yı ʿıḳd-ı süreyyā:</u> *Gerdanlık gibi dizilen Süreyya'yı imrendiren.*

bi-fażlillāhi Taʿālā **ġıbṭa-fermā-yı ʿıḳd-ı Süreyyā** ve her biri ḳurretü'l-ayn-ı niżām-ı dünyā *(140:26). [ġıbṭa-fermā-yı ʿıḳd-ı ṣüreyyā,]*

<u>ġıbṭa-fermā-yı serv-i raʿnā:</u> *(Nahıl) Serviyi kıskandıracak kadar.*

naḫl-hā-yı zībādan baʿżınıñ ḳaddleri ziyāde bālā ve **ġıbṭa-fermā-yı serv-i raʿnā** *(365:27). [ġıbṭa-fermā-yı serv-i raʿnā,]*

gice: *Gece; karanlık.*
1. Oldı **gice** gündüze berāber *(131:6). [gice,]*
2. **Gice** yemm-i nūr idüp telāṭum *(131:9). [gice,]*
3. **Gicesinde** daḫi ol çerāġ-ı dūdmān-ı salṭanat mīnā-ḫāne-i ḥarem-serāy-ı saʿādetlerinde *(159:28). [gicesinde, -s, -i, -n, -de]*
4. ol hümā-yı evc-i şān ārzū-yı āşiyān ḳıldılar ve yevm-i mezbūruñ **gicesinde** daḫi *(172:15). [gicesinde, -s, -i, -n, -de]*
5. Naḳş-ı ḳandīl ile her **gice** olurdı āşikār *(195:27). [gice,]*
6. yere gelmedin ṣāḥib-i devlet-i sāmī-menzilet ḥażretleri bu **gice** *(198:13). [gice,]*
7. ḫātime-peẕīr-i ceffe'l-ḳalem-i temmet olup **gicesi** tersānede ḳapudān ḳalyonında *(201:32). [gicesi, -s, -i]*
8. Bu Maḳāle Leyālī-i Sūr-ı Hümāyūnuñ Dördinci **Gicesi** ki Leyletü's-Sebtdir *(202:1). [gicesi, -s, -i]*
9. Ol **gice** dīvāra yapışdırdı şemʿ *(217:7). [gice,]*
10. Leyle-i ʿīd idi ol **gice** meger *(217:8). [gice,]*
11. bu **gice** meʾẕūnen dürretü't-tāc-ı ibtihāc ve minaṣṣa-pīrā-yı izdivācları olan *(251:21). [gice,]*
12. deyu gūyā kemāl-i teḳayyüdimi taḳrīr itdigimde dün **gice** *(260:17). [gice,]*
13. hevāda emāret-i bārān żuhūrından nāşī bu **gice** māh-tāb-ı vücūd-ı hümāyūnları *(308:17). [gice,]*
14. ġarāʾib-i āteş-bāzī bu **gice** taʿbiye ḳılınan ʿacāʾib-i nāriyyeye nisbet *(309:20). [gice,]*
15. gündüzinde çengīler **gicesinde** ḫayāl-bāzlar şenlik içün mevṣūl ḳılındılar *(317:19). [gicesinde, -s, -i, -n, -de]*
16. gibi ẕevḳ u temāşā bedīdār olmadıġından ḳaṭʿ-ı naẓar **gicesinde** daḫi incām-ı maṭar *(341.26). [gicesinde, -s, -i, -n, -de]*

gice şenligi: *Sünnet düğününde gece yapılan şenlikler.*
1. suṭūʿ-ı mesābīḥ-i sitāre-şümāra mevḳūf olmaġın ʿinān-ı ʿazīmet **gice şenligi** seyri içün *(249:30). [gice şenligi,]*
2. her kişi kendü maḳām u menāmına ʿazīmet ve **gice şenligi** seyri içün *(267:37). [gice şenligi,]*
3. müttekā-yı visāde-i vekālet ve deryāda **gice şenligi** içün ışdār-ı evāmir-i ihtimāma *(322:13). [gice şenligi,]*
4. ve tersāne-i ʿāmireden tedārük olunan envāʿ-ı fişekler **gice şenligi** içün āmāde itdirilmiş *(341:28). [gice şenligi,*
5. dāʾire-i meydān müzaḥeme-i temāşāyiyāndan taḫliye ve **gice şenligine** āmāde olan *(355:18). [gice şenligine, -n, -e]*
6. keşīde yaʿnī **gice şenligi** bu şeb-i pür-ṭarabda encāma resīde olmuşdur *(355:21). [gice şenligi,]*
7. Bu vech ile **gice şenligi** peẕīrāy-ı ḫıtām ve resīde-i encām olup *(357:18). [gice şenligi,]*

gid-: *Bir yere doğru yönelip ilerlemek.*

vaḳf-ı gerdiş-i enẕār iderek āheste āheste her cānibe döner **giderdi** ve bāġçe-i meẕkūreniñ *(219:3). [giderdi, -er, -di]*

gid: *Bir yere doğru yönelip ilerlemek.*
1. Nāzān nāzān **giderdi** her şāh *(143:23). [giderdi, -er, -di]*
2. **Gidüp** şeh-zādelerle seyr-i naḫla şāh-ı devrānım *(144:22). [gidüp, -üp]*
3. ketḫudā-yı sāmī-vaḳārları dīvān-ı hümāyūna **gider** gibi *(155:13). [gider, -er]*
4. her ne semte imāle-i sükkān iderse keştī daḫi ol semte **gider** idi Gāh *(184:16). [gider, -er]*
5. Gidiyi mālamāt idüp **gideyim** *(207:17). [gideyim, -e, -y, -im]*

gid: *Açmak, gidermek.*

Gider niḳābı şeh-i māh-ı ṭalʿatıñ geliyor *(179:24). [gider, -er]*

gid: *Uzaklaşmak.*
1. yeñiçeri keçelisi ile ḫayme-i eṭrāfların istīʿāb idüp āheste āheste **giderek** ālāy gösterdiler *(183:9). [giderek, -erek]*
2. bend ü rabṭ idüp gūyā ḳalʿayı fīl çeker ve fīl yüridükçe ḳalʿa daḫi yürür **giderdi** *(187:26). [giderdi, -er, -di]*
3. fişengler ile şenlikler āşikār idüp **giderek** beşāşet-baḫş-ı ḫāṭır-ı nuẕẕār ve *(204:12). [giderek, -erek]*
4. **giderek** ve içlerinde gül-çihre bir cüvān daḫi taḫt-ı revān üzere pīrāye-i dükkān olup *(241:9). [giderek, -erek]*
5. ḥareketleri ṣırıḳlara merbūṭ u mevḳūf olan raḳḳāṣlar daḫi ol semte yedilür **gider** *(258:32). [gider, -er]*

6. çekilüp **gider** ve öñindeki ejder yedi başındaki ağızlarından fışeng-i şerer-efşān *(263:22). [gider, -er]*
7. ardınca **gider** ve żarūrī bu şiʿr-i şīrīn-güvārı ḳand-i mükerrer gibi ḫod-be-ḫod *(280:13). [gider, -er]*
8. sāde-dillere ḫurde-naḳşlar geçüp ṣūret-i dīvār-ı ḥayret idüp **giderler** Anlar daḫi li-münşiʾihi *(296:22). [giderler, -er, -ler]*

gid: *Ulaşmak, gönderilmek.*
1. hevāya **gidecek** hevāyī fişekler sāʾir dürlü dürlü şenlikler eyyām-ı sāʾirede olanlarıñ żıʿfı olup lākin tafṣīli *(360:11). [gidecek, -ecek]*
2. Baʿdehū enderūn-ı hümāyūna **gidilmek** üzere iẕn-i hümāyūn-ı şevket-maḳrūn *(373:25). [gidilmek, -il, -mek]*

gid: *Geri dönmek.*

gidüp ḳarār buyurdılar *(375:11). [gidüp, -üp]*

ġıdā: *İnsanı besleyen şeyler.*

gibi pīçīde-endām-ı efsürdegī olan bengīler **ġıdāların** zehirlenüp ve ḫāṣekīler *(224:20). [ġıdāların, -lar, -ın]*

ġıdā-yı cismānīye: *Beden gıdası, maddi şeyler.*

māʾide-i ikrāmları **ġıdā-yı cismānīye** münḥaṣır olup ġıdā-yı rūḥānīden ḫāʾib ü ḫāsir olmalarını *(211:23). [ġıdā-yı cismānīye, -y, -e]*

ġıdā-yı rūḥānīden: *Ruh gıdası, manevi şeyler.*

māʾide-i ikrāmları ġıdā-yı cismānīye münḥaṣır olup **ġıdā-yı rūḥānīden** ḫāʾib ü ḫāsir olmalarını *(211:23). [ġıdā-yı rūḥānīden, -den]*

gidelek: *Gitmek fiilinin istek kipi çekiminin birinci çoğul şahsı.*

Gidelek mey-kedeye min külesen mīr kimi *(278:27). [gidelek,]*

giderek: *Yavaş yavaş, derece derece, gittikçe.*

muʾāḫaẕe ve mükālemeleri **giderek** müntic-i terāżī vü müsāleme olup evvel *(362:34). [giderek,]*

gidiyi: *Kadın satıcısı, ahlaksız kimse.*

Gidiyi mālamāt idüp gideyim *(207:17). [gidiyi,]*

gil ü duhl: *Çamur ve çukur.*

El-ḥaḳḳ yevm-i mezbūrda **gil ü duḫl** ve ṭılel ü belelden püşt-i zemīn *(339:31). [gil ü duḫl,]*

ġılmān-ı müşterī-dīdār: *Müşteri (Jüpiter) yüzlü çocuk.*

öñlerince **ġılmān-ı Müşterī-dīdār** ve ṣuver-i cevārī-i Zühre-nümūn uʿışve-girdārı *(284:9). [ġılmān-ı müşterī-dīdār,]*

gir: *Girmek, yer tutmak.*
1. iki şemşīr ile Hindū gibi manṭūḳınca tīġ ḳırābına **girer** gibi geçüp gitdi ve bu *(158:15). [girer, -er]*
2. dāḫil iken eşnā-yı ṭaʿāmda müsāfir sürisine **girmeyüp** süfreye *(320:13). [girmeyüp, -me, -y, -üp]*
3. ḳola onar dāl-fes ḳırmızı nīmtenlü tüvānā tersāne dilāverleri **girüp** naḫıllara *(367:14). [girüp, -üp]*
4. Ancaḳ vüzerā-yı ʿiẓām ve erbāb-ı dīvān orṭa ḳapudan içerü **girüp** şeh-zādegān *(371:29). [girüp, -üp]*
5. ve vüzerā-yı ʿiẓām ḥażerātı ve sāʿirleri ʿarż oṭası ḳapusından **girecek** vaḳitde *(373:34). [girecek, -ecek]*

gir: *Karışmak.*

şoñra mā-beynlerine **girüp** miyānlarından der-āġuş ve meydān-ı sūrda *(176:12). [girüp, -üp]*

gir: *Dışarıdan içeri geçmek, dâhil olmak; bulunmak. Ulaşmak.*
1. hem-zānū-yı mevḳiʿ-i iḫtirām olup bu iki süfre ḥużūr-ı hümāyūna **giren** meşāyiḫ-i selāṭīne *(215:18). [giren, -en]*
2. **girüp** tebdīlü'ş-şekl li-ecli'l-ekl iden ve ṭuz gibi her aşa giren aç gözli *(301:1). [giren, -en]*
3. girüp tebdīlü'ş-şekl li-ecli'l-ekl iden ve ṭuz gibi her aşa **giren** aç gözli *(301:1). [girüp, -üp]*
4. **Girdi** līmān-ı ebre keştī-i ḫūr *(323:16). [girdi, -di]*
5. emīn olup ne bir şayyādıñ dām-ı tesḫīrine **girmiş** ve ne bir şehbāz-ı bülend-pervāz-ı hümā-şikārıñ çengāl-i pençe-i istīṣālinden *(361:32). [girmiş, -miş]*

gir: *Koltuk altından kolunu geçirmek, birine eşlik etmek.*
1. ṭaraflarına dārü's-saʿāde aġası **girüp** ve Sulṭān Meḥemmed ḥażretleri ve Sulṭān Muṣṭafā *(371:34). [girüp, -ür]*
2. vüzerā-yı ʿiẓāmdan ikişer vezīr **girüp** ḫāṣṣ oṭaya getürdüklerinden *(371:36). [girüp, -üp]*

gir-: *Dışarıdan içeri geçmek, dâhil olmak; bulunmak. Ulaşmak.*

baḳḳālarıñ dilberleri ile şeftālū bāzārına **girüp** dön gel deyu çaġırup ol daḫi *(281:14). [girüp, -üp]*

girān: *Ağır.*

Gūyā keremi başdan aşar vaṣfı **girāndır** *(331:14). [girāndır, -dır]*

girān-bahā yorġanları: *(Hediye) Kıymetli yorgan.*

ve firengī aṭlas ve bürüncek üzerine işleme dört ʿaded **girān-bahā yorġanları** *(283:21).*
[girān-bahā yorġanları, -lar, -ı]

girān-bıżāʿa-i müfāḫaret olan: *Övünç sermayesinin büyüklüğü.*

kendülere teḳarrüb-i ḫıdmet ile **girān-bıżāʿa-i müfāḫaret olan** ḫuddām-ı kirāmlarınıñ *(289:24). [girān-bıżāʿa-i müfāḫaret olan, -an]*

girānī-i ḳıymet: *(Şal için) Üstün, ayırt edici özellik.*

ve **girānī-i ḳıymet** ile mevṣūf on ṭonluḳ māhūd çuḳa ve beşer ṭonluḳ ṣof ve *(164:29). [girānī-i ḳıymet,]*

girānī-i şiʿr-i nāz: *Naz şiirinin değeri.*

girānī-i şiʿr-i nāz ve revāc-ı kālā-yı imtiyāzına sebeb olup şīve-i gūnā-gūn ile *(281:8). [girānī-i şiʿr-i nāz,]*

girān-kadr: *(Hediye için) Çok değerli.*

Muṣḥaf-ı şerīf ve Ramażān Efendi ḳalemiyle nüvişte bir **girān-ḳadr** Sūre-i Enʿām-ı şerīf *(167:10). [girān-ḳadr,]*

girān-ḳıymet: *(Elmas saat için) Çok kıymetli.*

Şeyḫ Saʿdī Dīvānı ve bir **girān-ḳıymet** muraṣṣaʿ elmās sāʿat ve bir mükemmel *(167:13). [girān-ḳıymet,]*

girān-mikdār: *Benzersiz.*

muḳābili **girān-miḳdār** bir ḳıṭʿa cevher-i tāb-dār ve yigirmi ṭāḳa destār ve *(226:14). [girān-miḳdār,]*

ġırbāl-i āsiyā: *Değirmen kalburu.*

rehvār-ı ḳudretlerin itʿāb ve çeşm-i temāşāşiyānı **ġırbāl-i āsiyā** gibi *(235:15). [ġırbāl-i āsiyā,]*

girdāb-ı sürīninden: *Kalçaların girdap gibi oynaması.*
1. meşk-i lerziş eyler mevc **girdāb-ı sürīninden** ḫurde-reftār ile raḳṣ u cilveye *(174:16). [girdāb-ı sürīninden, -i, -n, -den]*
2. mışrāʿ Ki meşk-i lerziş eyler mevc **girdāb-ı surīninden** bir mertebe *(231:26). [girdāb-ı surīninden, -i, -n, -den]*

girdā-gird: *Halka halka.*

ve resm ü rāhları muḳteżāsınca pervāne-vār **girdā-gird** iḥāta vü istīʿāb *(248:13). [girdā-gird,]*

girdā-gird: *Çepeçevre.*

eṣnāsında eṭrāf u eknāflarını **girdā-gird** muḥīṭ olan gürūh-ı enbūh-ı deryā-ḫurūş *(367:17). [girdā-gird,]*

girībān u dāmeniñ: *Yaka ve etek.*

bār-gīriñ muṭlaḳu'l-ʿinān firār ve **girībān u dāmeniñ** hevāyī fişeklerden *(260:18). [girībān u dāmeniñ, -iñ]*

girībān-çāk olarak: *Yaka parçalamak.*

ʿarżı şadedinde iken şayḥa-i hāy hāy-ı sūz-nāk ile **girībān-çāk olaraḳ** bir ḳaçı *(347:2). [girībān-çāk olaraḳ, -araḳ]*

girībān-ı ferve-i şāhī olursa: *Padişah kürkünün yakası olmak.*

Eger **olursa girībān-ı ferve-i şāhī** *(164:3). [girībān-ı ferve-i şāhī olursa, -ur, -sa]*

Girīd balından: *Kekikten yapılmış bal.*

Ki laʿli şerbete beñzer **Girīd balından** *(280:16). [Girīd balından, -n, -dan]*

giriftār oldığım: *Uğramış, düşkün olmak.*

güşāde-çeşm-i intibāh olur ki eṣer-i baḫt-ı siyāh ile miyāne-i şeb-i tārda **giriftār oldığım** ālām u ekdārımdan *(260:24). [giriftār oldığım, -dığ, -ım, -]*

giriftār oldılar: *Çekmek, tutulmak.*

Anlar daḫi egerçi bir miḳdār ʿaẕāb-ı dūzaḫa **giriftār oldılar** lākin ṣoñra *(357:11). [giriftār oldılar, -dı, -lar]*

giriftār-ı ġull-i ẕüll: *Esaret bağıyla bağlanmak, zincir.*

ser-der-aġlāl ve pāy-der-zencīr **giriftār-ı ġull-i ẕüll** bir derd-mend esīr eger bu *(242:27). [giriftār-ı ġull-i ẕüll,]*

giriftār-ı ġull-i züll olacakların: *Alçaklık, tutsaklık halkasını ele geçirme.*

giriftār-ı ġull-i ẕüll olacaḳların ḥiss itmeleriyle her semte gürīzān ve her ṭarafa *(275:4). [giriftār-ı ġull-i ẕüll olacaḳların, -acaḳ, -lar, -ın]*

girifte-i çengāl-i sebīke-i ḫayāl ü endīşesi: *(İbrahim Efendi) Hayal ve düşünce çengelinin ayağına takılmak.*

İbrāhīm Efendiniñ **girifte-i çengāl-i sebīke-i ḫayāl ü endīşesi** ve *(351:24). [girifte-i çengāl-i sebīke-i ḫayāl ü endīşesi,]*

girifte-i ışṭabl-ı hāṣṣü'l-ḫāṣṣ-ı cihān-bānī ḳılınup: *(At) Hükümdarın özel ahırına yerleştirilmek.*

ile **girifte-i ışṭabl-ı ḫāṣṣü'l-ḫāṣṣ-ı cihān-bānī ḳılınup** ʿinān-ı zerrīn-tārı *(199:11). [girifte-i ışṭabl-ı ḫāṣṣü'l-ḫāṣṣ-ı cihān-bānī ḳılınup, -up]*

girifte-i pençe-i lenger eyleyüp: *Çapa pençesiyle tutmak, yakalamak.*

dāmān-ı līmān-ı āsāyişi **girifte-i pençe-i lenger eyleyüp** Nūḥ zamānından *(186:12). [girifte-i pençe-i lenger eyleyüp, -y, -üp]*

girifte-i zencīr-i ḫayret ḳıldı: *Hayret zincirine tutsak olmak.*

ġazāl-i vaḥşet-kār gibi **girifte-i zencīr-i ḫayret ḳıldı** *(271:21). [girifte-i zencīr-i ḫayret ḳıldı, -dı]*

giriş: *(Kavgaya veya tartışmaya) Tutuşmak; bir şeyi yapmaya başlamak, koyulmak, başlamak üzere hazırlık yapmak, teşebbüs etmek.*

güleşdi ve iki can-āver birbirine şöyle **girişdi** ki naʿra-i hāy hāy-ı ḫaşyet- fermāları *(207:22). [girişdi, -di]*

giriş: *Başlamak, bir işe kalkışmak.*
1. küşt-gīrler gibi birbirine **girişdiler** ve küşt-gīrleriñ ḫamle-bāzīlerin icrā vü iẓhārda *(275:1). [girişdiler, -di, -ler]*
2. ve ḫavāle-i gürz-i Rüstemāne idüp neberd ü ḍarba ve ceng ü ḫarbe **girişdiler** *(281:32). [girişdiler, -di, -ler]*
3. güreşdiler ve delüce fişegi gibi oyuna **girişüp** ṭutuşdılar Baʿdehū mehter-ḫāneleri *(297:7). [girişüp, -üp]*

giriş: *Kavgaya tutuşmak.*

güreşdiler ve ṣulḥa ṣavaşa ẕātında tünde yavaşa baḳmayup ṭulumcılara **girişdiler** *(335:10). [girişdiler, -di, -ler]*

ġirīv ü hāy hūy: *Bağırtı ve çağırtı.*

şitābān oldı ise fişek ṭarrāḳasından birbirine girüp **ġirīv ü hāy hūy** āsumāna irüp *(279:16). [ġirīv ü hāy hūy,]*

ġırīv-i āvāze-i er-raḥīl: *"Göç var" sesinin çığıltısı.*

mizmār-ı āhenīnden ʿibāretdir **ġırīv-i āvāze-i er-raḥīl** ile ḥālet-nümā-yı sūr-ı İsrāfīl olup *(183:32). [ġırīv-i āvāze-i er-raḥīl,]*

ġırīv-i mestānesi: *Delice çığlık.*

dönüp **ġırīv-i mestānesi** eflāke yeter idi *(181:25). [ġırīv-i mestānesi, -s, -i]*

girü: *Sonra.*

Raḳṣ itdirelim **girü** beyāna *(126:17). [girü,]*

girü püskürilüp: *Hızla ve savurarak çıkarmak.*

tüfengler atılup ve püskürme ile **girü püskürilüp** ve el ḫumbarası yerine baṭlıcan *(267:24). [girü püskürilüp, -ür, -il, -üp]*

girü tüskirilüp: *Hızla ve savurarak çıkarmak.*

ve gülle-i ṭop-ı miskete bedel elma-i Sinobī ile ḳalʿayı muḥāṣara idenler **girü tüskirilüp** *(267:25). [girü tüskirilüp, -il, -üp]*

giryān giryān: *Gözyaşları içinde.*

şeref-mend-i dāmen-būs-ı cihān-dārī ve **giryān giryān** duʿā-yı ḫayr ile dest-güşā-yı dergāh-ı Bārī oldılar *(211:3). [giryān giryān,]*

giryān giryān: *Ağlaya ağlaya.*

nişān olup **giryān giryān** secde-güẕār-ı şükr-i Yezdān olmuşlar idi *(371:5). [giryān giryān,]*

giryān olanları: *(Sünnet çocuğu) Ağlamak.*

giryān olanları daḫi şād-kām u ḫandān ve aġladıḳlarına peşīmān ve *(275:29). [giryān olanları, -an, -lar, -ı]*

giryān u nālān: *Ağlayan ve acıyla inleyen.*

dilberān-ı āteşīn-ruḫsārı ciger-i ʿuşşāḳı **giryān u nālān** ve sīḫ-i müjgānında *(238:23). [giryān u nālān,]*

girye vü fiġānlardan: *Ağlamak ve sızlamak.*

fikri ile nālān u giryān olup **girye vü fiġānlardan** bir güne daḫi *(311:1). [girye vü fiġānlardan, -lar, -dan]*

girye-i çeşm-i derya-bār-ı āsumān: *Göğün deniz yağdıran gözünün göz yaşı.*

ṭāliʿ ve **girye-i çeşm-i derya-bār-ı āsumān** munḳaṭıʿ olmaġın *(326:15). [girye-i çeşm-i derya-bār-ı āsumān,]*

girye-i nihānī-i sürūr: *Gizlice sevinç gözyaşı dökmek.*

girye-i nihānī-i sürūr ile gūşe-i dest-māl-i çeşmān-ı başīret-iktiḥālin ṣadef-i lüʾlü-i āb-dār *(359:10). [girye-i nihānī-i sürūr,]*

girye-künān: *Gözyaşı dökmek.*

Ġayretle seḥābı görürüm **girye-künāndır** *(331:8). [girye-künāndır, -dır]*

girye-nāk: *Gözü yaşlı, ağlayan.*

Çeşmi saṭl-ı berber-āsā **girye-nāk** *(240:3). [girye-nāk,]*

gīsū olur: *Saç olmak.*

gīsū olur Fi'l-meṣel ütruc-ı zerd-fām-ı ḫurşīdi āsīb-i berd ü şitādan *(163:17). [gīsū olur, -ur]*

gīsū-yı āşüfte-mūy-ı ʿīzār-ı ʿazrā: *Yeni yetme genç kızın yanağına yayılmış saç.*

ve **gīsū-yı āşüfte-mūy-ı ʿīẕār-ı ʿaẕrā** gibi revnaḳ-baḫş-ı leyle-i ẓulmā oldıġından *(309:15). [gīsū-yı āşüfte-mūy-ı ʿīẕār-ı ʿaẕrā,]*

gīsū-yı muṭallā-yı şāhid-i mihr-i nevvārdan: *Parlak güneş güzelinin yaldızlı saçı.*

ki ḥarīr-i zer-tār-ı şuʿleden bāfte olan ṭınāb-ı pür-tābı **gīsū-yı muṭallā-yı şāhid-i mihr-i nevvārdan** *(219:24). [gīsū-yı muṭallā-yı şāhid-i mihr-i nevvārdan, -dan]*

gīsū-yı zerd-fām-ı pür-pīç u tāb-ı ḫūbān: *(Altın gergi ipi) Güzellerin lüle lüle sarı saçları gibi.*

gīsū-yı zerd-fām-ı pür-pīç u tāb-ı ḫūbān gibi ṭınāb-ı zerrīn-tārı ḳıvrılup belki *(196:29). [gīsū-yı zerd-fām-ı pür-pīç u tāb-ı ḫūbān,]*

git: *Bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.*
1. gitdiler *(204:17). [gitdiler, -di, -ler]*
2. līmān-ı emānlarına ilticā idüp **gitdiler** *(264:22). [gitdiler, -di, -ler]*
3. tehyiʾe-i nişīmen-gāh-ı istirāḥat itmege sürʿat itdiler ve herkes yerlerine ṭaġılup **gitdiler** *(268:1). [gitdiler, -di, -ler]*
4. ṭonluḳ ṭonluḳ gösterüp ʿāşıḳına ʿarż-ı kālā iderek **gitdiler** ve *(283:30). [gitdiler, -di, -ler]*
5. ʿavdet idüp **gitdiler** *(287:11). [gitdiler, -di, -ler]*
6. üzere işleyerek güẕer itdiler ve çögürcileri bu ḳıṭʿa ile çalup çaġırarak **gitdiler** Ḳıṭʿa *(298:16). [gitdiler, -di, -ler]*

7. inʿām-ı pādişāh ile nāʾil-i dil-ḫˇāh olup müsāfir çergelerine **gitdiler** *(302:18). [gitdiler, -di, -ler]*

git: *Gitmek, varmak.*

ṭayy-ı bisāṭ-ı inbisāṭ eyleyüp ḫˇāb-gāhlarına **gitdi** *(271:35). [gitdi, -di]*

git: *Kaybolmak, sona ermek.*

Başmadı **gitdi** ḫāneme bir kerre pāy dost *(297:23). [gitdi, -di]*

git: *Bir yere doğru yönelip ilerlemek.*
1. **Gidüp** şeh-zādelerle seyr-i naḫla şāh-ı devrānım *(144:7). [gidüp, -üp]*
2. ve ḥalvāciyān oṭaları pīş-gāhından Yalı Köşkine güẕār idüp **gitdiler** *(145:8). [gitdiler, -di, -ler]*
3. **gitmişler** idi Ṭaraf-ı vezīr-i müşārün-ileyhden vekāleten itmām-ı maṣlaḥat-ı ʿaḳd-i saʿīd buyurduḳlarından ṣoñra *(149:32). [gitmişler, -miş, -ler]*
4. iki şemşīr ile Hindū gibi manṭūḳınca tīġ ḳırābına girer gibi geçüp **gitdi** ve bu *(158:15). [gitdi, -di]*
5. gelüp **gitdiler** ve seren ṣırıḳların mīzān-ı resen-bāza döndirüp rīsmān üzere bī-pervā *(244:27). [gitdiler, -di, -ler]*

git: *Gitmek, kaybolmak, uzaklaşmak.*
1. gibi yüridi **gitdi** ve çünki bu ḥāletle ḥużūr-ı hümāyūna ḳarīb maḥalle yetdi *(259:25). [gitdi, -di]*
2. ṣoñra sāye-bān-ı żiyāfet-kede-i sulṭānīde tenāvül-i ṭaʿāma **gitdiler** *(334:29). [gitdiler, -di, -ler]*

git: *Ayrılmak.*

ṭoġrı mekānlarına **gitdiler** *(360:34). [gitdiler, -di, -ler]*

git-: *Bir yere doğru yönelip ilerlemek.*
1. ve çāder-i ṭaʿāma **gitdiler** *(303:33). [gitdiler, -di, -ler]*
2. felekü'l-eflāk-ı icābete resīde eyleyüp bir ḳabża dīnār ile kām-kār olup **gitdiler** *(312:12). [gitdiler, -di, -ler]*

gitdi gider: *Gitmesi çok yakın olan.*

Başalı taḫta ḳadem renc ü keder **gitdi gider** *(292:14). [gitdi gider,]*

gitdi ḳazzāz geldi bezzāz: *Geleceği varsa göreceği de var.*

ṣoñra mışrāʿ **gitdi ḳazzāz geldi bezzāz** terānesiyle *(299:22). [gitdi ḳazzāz geldi bezzāz,]*

gitdikçe: *Aşamalı bir durum kazanmak.*
1. teraḳḳī ve mertebe-i cāh u celālin **gitdükçe** mürtefiʿ ü müterāḳḳī iderek ṣadr-ı ṣadāretde *(145:31). [gitdükçe,]*
2. ser-rişte-i mesārrātları keşā-keş-i dest-i iḫtimāl ile **gitdikçe** pīç-ender-pīç oldı *(179:10). [gitdikçe,]*
3. tāb-dāde olmaġın **gitdikçe** keskin olup mahāretlerin ziyāde eylediler Ḥattā resen-bāza *(232:22). [gitdikçe,]*
4. meṣābe-i berḳ-i germ-şitāb idigi bī-şekk ü irtiyāb idi Lākin **gitdikçe** *(309:21). [gitdikçe,]*
5. Līk **gitdikçe** eyledi ṭuġyān *(324:4). [gitdikçe,]*
6. **gitdikçe** ṭuġyān ve dāmen-i zemīnden gerd-i vaḳʿa-i ṭūfānı şüste-i ṣābūn-ı nisyān idecek *(325:13). [gitdikçe,]*

gitmiş bulunmaları: *Gitme eylemini gerçekleştirmek.*

Beşikṭāşda sāḥil-serāy-ı saʿādetlerine **gitmiş bulunmaları** ile ancaḳ aġa-i müşārün-ileyh *(340:6). [gitmiş bulunmaları, -ma, -lar, -ı]*

giyāh-ı merāḳıd u meşāhidleri: *Kabirde biten otlar.*

giyāh-ı merāḳıd u meşāhidleri lisān-ı ḥāl olup ilā yevmi'l-ḳıyāme mışrāʿ cān demāġında *(359:16). [giyāh-ı merāḳıd u meşāhidleri, -ler, -i]*

gizlü: *Görünmeyecek şey, saklı.*

ʿāmme-i erbāb-ı temāşāya basṭ-ı ġıdā-yı rūḥānī eyleyüp bir **gizlü** ziyāfet itdi ki *(359:14). [gizlü,]*

göbeg: *İnsan ve memeli hayvanlarda göbek bağının düşmesinden sonra karnın ortasında bulunan çukurluk.*

ve eṭrāf-ı pūşişinde fişekler bāriḳa-feşān iken **göbegi** üstinde tenekeden bir *(315:28). [göbegi, -i, -]*

gög(ü)s: *Vücudun boyunla karın arasında bulunan ve kalp, akciğer vb. organları içine alan bölümü, sine.*

anlar daḫi çögürüñ deste-çūbını balṭa şapı gibi **gögsine** ṭayayup *(300.3). [gögsine, -i, -n, -e]*

gögüs: *Vücudun boyunla karın arasında bulunan ve kalp, akciğer vb. organları içine alan bölümü, sine.*

Dögdi **gögüs** ol ḳadar naḳāre *(294:7). [gögüs,]*

gök: *Gök, gökyüzü.*

Şevḳ ile **göklere** atıldı fişeng *(311:20). [göklere, -ler, -e]*

Gölbazārı: *Gölpazarı, Bilecik ilinin bir ilçesidir.*

Küçük ve Yeñice ve Ṭaraḳlı ve **Gölbazārı** ḳażālarından biñ ördek ve sekiz biñ *(142:4). [Gölbazārı,]*

ġonca: *Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek.*

Yerinden iki üç **ġoncayla** ḳopdı verd-i ḫandānım *(144:23). [ġoncayla, -y, -la]*

gönder: *Sırık.*

daḫi vāḳıʿā **gönderler** yaḳın olmuş ādem gönderelim tebʿīd itsünler deyu *(152:12). [gönderler, -ler]*

gönder: *Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.*
1. Ṭaraf-ı Devlet-i ʿAliyyeden Vüzerā-yı Eṭrāfa **Gönderilen** *(140:1). [gönderilen, -il, -en]*
2. Deyu ṭaraf ṭaraf mektūb-ı emr-üslūblar **gönderilüp** bu velvele-i ḫaber-i sürūr *(140:32). [gönderilüp, -il, -üp]*
3. ḳanadīl vażʿı içün **gönder** taʿbīr olunur şırıḳları yerlü yerine nişānde itmege *(152:8). [gönder,]*
4. bu sūr-ı saʿīd içün getürdüp devlet-i ʿaliyyeye **gönderdigi** *(157:35). [gönderdigi, -dig, -i]*
5. işʿār içün **gönderdigi** beş on ṭabla gūnā-gūn şeker nāmında nebāt-ı mükerrer ol *(270:19). [gönderdigi, -dig, -i]*
6. ḳurılup ve yüz elli hevāyī-i māhī-sīmā ḥūt-ı āsumāna **gönderilüp** ve yüz baḥrī fişegi *(270:11). [gönderilüp, -il, -üp]*
7. miṣāl-i şehd-i ḫitān ḳafālarından **gönderilüp** Edirne Ḥalvāsı ḳadar lezẕet-baḫş oldılar *(275:20). [gönderilüp, -il, -üp]*

gönder-: *Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.*

daḫi vāḳıʿā gönderler yaḳın olmuş ādem **gönderelim** tebʿīd itsünler deyu *(152:12). [gönderelim, -elim]*

gönder gönder: *Ulaşmasını, gitmesini sağlamak. Sırıkların birbirine yakın olması.*

teʿdiye-i cevāb itdikde **gönder gönder** pek yaḳındır kelime-i Nābıġa-pesend-i belīġasıyla *(152:13). [gönder gönder,]*

göñli ġanī olmaġla: *Cömert olmak.*

gibi gözi altuna toḳ ve **göñli ġanī olmaġla** ḥucurātın leb-rīz-i ibrīz itseler *(162:1). [göñli ġanī olmaġla, -maġ, -la]*

göñlüm alup: *Gönül almak, aşık etmek.*

ʿAyyār-ı füsūn-gerdir **alup** göz göre **göñlüm** *(295:1). [göñlüm alup, -up]*

göñlümi alup: *Kendine aşık etmek.*

Göñlümi alup ticāret itdi *(304:18). [göñlümi alup, -üm, -i, -up]*

göñül: *İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.*
1. Gör sen de **göñül** ḳayd-ı seriñ iş başa düşdi *(240:16). [göñül,]*
2. **Göñül** o şehd-fürūşuñ lebi ḥayālinden *(280:18). [göñül,]*

göñüllerince: *Gönüllerine, kendilerine göre.*

Göñüllerince velī çıḳmayup tegellediler *(301:32). [göñüllerince,]*

gör: *İdrak etmek, düşünmek.*
1. bir cānibe ʿubūr olunacaḳ mertebe keşret **görüldi** *(252:15). [görüldi, -ül, -di]*
2. Bunlar maẓhar-ı iḥsān-ı İskender-i devrān olduḳlarını **görüp** resen-bāz naẓm *(259:12). [görüp, -üp]*

gör: *Bakmak.*

Gör ne çenberden oldığın ḥallāc *(285:22). [gör,]*

gör: *Görünme, ortaya çıkma.*
1.idi Mızraġıñ fırlaḳ gibi sürʿat-i devrānı **görüldükçe** nevk-i ser-tīzi sīḫ-i büryān *(209:18). [görüldükçe, -ül, -dükçe]*
2.nevʿan ḳāsid itmek **göründükçe** mümeyyizān-ı ḳışr u lübb olan daḳīḳa-dānān-ı ḥüsn ü ān *(281:1). [göründükçe, -ün, -dük, -çe]*

gör: *Karşılaşmak, rast gelmek.*

Her **gördügüñüz** aġzıñızıñ ḳaşığı ṣanmañ *(300:26). [gördügüñüz, -düg, -ü, -ñüz]*

gör: *Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak.*

yoġurtçılar daḫi süd gibi deryāyı **görüp** gemi çanaḳlıḳlarından atıldılar *(259:11). [görüp, -üp]*

gör: *Öyle kabul etmek, herhangi bir şey saymak.*

üstādından **gördigi** gibi ders-āmūz-ı debistān-ı istiʿdād ve *(146:18). [gördigi, -dig, -i]*

gör: *Gibi olmak.*

tenāvül-i ṭaʿāma maḳṣūr u maḥṣūr olmaḳ **görinürken** anlarıñ *(211, 22). [görinürken, -in, -ür, -ken]*

gör: *Bak, anlamında bir seslenme ünlemi.*
1. **Gör** ṭāliʿ-i pādişāh-ı dehri *(133:13). [gör,]*
2. **Gör** sen de göñül ḳayd-ı seriñ iş başa düşdi *(240:16). [gör,]*

gör: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.*
1. Kim **gördi** zamānı gibi eyyām *(127:3). [gördi, -di]*
2. Serv üzre **göründi** māh-ı nevvār *(129:13). [göründi, --ün, --dü]*
3. Bu sūrı **görenler** oldı ḫayrān *(133:4). [görenler, -en, -ler]*
4. Bir böyle dügün **görülmemişdir** *(133:11). [görülmemişdir, -ül, -me, -miş, -dir]*
5. Bu sūrı **görmediñ** ise yazıḳ saña ġāfil *(136:1). [görmediñ, -me, -di, -ñ]*
6. Hele **görseñ** ne māh-pāredir ol *(138:20). [görseñ, -señ]*
7. kemāl-i ḳurbunı **görüp** sūr efendiye mā-hiye deyu taʿrīż-güne ḫitāb ve anlar *(152:11). [görüp, -üp]*
8. **Gören** ol āb-ı ṣāfi cevherde *(160:14). [gören, -en]*
9. İçdi mi bu kāseden Cem **gördi** mi bu ʿālemi *(161:5). [gördi, -di]*
10. Nice olmaz **görüp** o bardaġı *(161:13). [görüp, -üp]*
11. sūzān ve kākül-i müşkīn-mūyān zencīr-i ḥalḳa-i dūd-ı ḫoş-būyın **görüp** ʿaḳl-ı ʿāşıḳ *(162:18). [görüp, -üp]*
12. Böyle elmās **görmedik** var ise *(170:18). [görmedik, -me, -dik]*
13. Ḳavs-ı ebrūsını **gören** şeydā *(175:1). [gören, -en]*
14. Oturduḳça **gören** dir pādişāhı şāh-zādeyle *(181:11). [gören, -en]*
15. **Görinen** mıḳẓāflar mıdır per-iʿanḳā mıdır *(184:27). [görinen, -in, -en]*
16. **Görinen** keştī miʿaks-i ġurre-i ġarrā mıdır *(184:22). [görinen, -in, -en]*
17. Dir **gören** tente ile ḫ̆āb-ı ṣafāya varmış *(186:19). [gören, -en]*
18. keşīde-i silk-i ẓuhūr olan ʿıḳdü'l-cümān-ı eşiʿa vü nūrı **görenler** sivār-ı zerrīn-i şāhid-i sīmīn-sāʿid-i sūr *(195:19). [görenler, -en, -ler]*
19. **görmeyen** temāşāyiyāna irāʿet ve taʿmīm-i esbāb-ı meserret ḳaşdı ile birer birer *(199:20). [görmeyen, -me, -y, -en]*
20. idi ki her ḳadeḥi birer ṣūret-i ḥayret-baḫş ile dāʾir ve her **gören** vālih u müteḥayyir olur idi *(203:2). [gören, -en]*
21. aʿceb-i ḥavārıḳ **görindi** ki nice tevsen-i tünd-gām-ı berḳ-ḫırāmı işāre-i ebrū-yı licām ile *(205:24). [görindi, -in, -di]*
22. **görülmeyip** ve mıżrāb-ı ṭanbūr-nüvāz-ı muṭribāndan māʾadā kimse kimesneniñ *(205:30). [görülmeyip, -ül, -me, -y, -ip]*
23. gelüp kimi mışrāʿ Ayı **gördüm** ṭalʿat-ı meymūnı geldi yādıma *(207:2). [gördüm, -dü, -m]*
24. Bir benim gibi **gör** boz er nādir *(207:19). [gör,]*
25. **görmeyenlere** irāʾet içün birer birer tekrīr eylediler Bu eṣnāda li-müʾellifihi *(208:15). [görmeyenlere, -me, -y, -en, -ler, -e]*
26. üzere nihāde iken göz göre nice **görülmemiş** raḳṣ u şīve ile cilve-rīz oldı *(210:9). [görülmemiş, -ül, -me, -miş]*
27. ve nüvāziş ü iḥtirāmın **görenler** daḫi mışrā Cān u dilden naʿra-i āmīn āmīn *(211:5). [görenler, -en, -ler]*
28. üşkūfe-i reng-i nā-perīde **görinüp** bir sāʿat miḳdārı mütemādī ve gülşen-ṭırāz-ı şevḳ ü şādī olduḳdan *(219:11). [görinüp, -in, -üp]*
29. ḫayāl itdikleri semm-i ḳātil oldıġını **görüp** her biriniñ ʿaḳlı zāʾil ve *(225:16). [görüp, -üp]*
30. Āṣār-ı ḥıfẓ-ı şāh-ı cihān-bānı **gör** dilā *(228:6). [gör,]*
31. Ḥāşılı **görseler** ol dilber-i gendüm-gūnı *(234:28). [görseler, -se, -ler]*
32. **Görmedim** ben ol büt-i ṭaḥḥān gibi sengīn-dili *(235:17). [görmedim, -me, -di, -m]*
33. **Görince** ol büt-i ḫabbāzı aldıḳ etmegimiz *(236:23). [görince, -ince]*
34. Cevlān-ı raḫşını **gör** o serrāc āfetiñ *(241:12). [gör,]*

35. resm iderek geçdikçe cünbiş-i kümeyt-i ʿişvesin **görenler** li-müʾellifihi *(241:11). [görenler, -en, -ler]*
36. erbāb-ı ārzū mışrāʿ Çār-ebrū **gördük** ammā heşt-ebrū görmedik deyu çār-ḍarb abdāllar *(246:25). [gördük, -dük]*
37. erbāb-ı ārzū mışrāʿ Çār-ebrū gördük ammā heşt-ebrū **görmedik** deyu çār-ḍarb abdāllar *(246:25). [görmedik, -me, -dik]*
38. çenberleriñ içinden güẕerān oldı ve **görenler** ḫayretde ḳaldı Beyt li-münşiʾihi *(247:16). [görenler, -en, -ler]*
39. ʿayān **göricek** ḫadeng-āsā yeleklenüp atıldılar ve Āyineli Ḳavaḳ iskelesinde *(252:11). [göricek, -icek]*
40. diyerek birbirlerini **gördükleri** temāşā ḫasret ve ʿadem-i refāḳatlerine *(257:20). [gördükleri, -dük, -ler, -i]*
41. iʿtimād olunmazsa istişhāda ṣāliḥ kimesne **görüp** bilmedi deyu mütekeddir ve *(260:27). [görüp, -üp]*
42. **görüp** bir at iḥsānı ile telāfī-i mā-fāt ve tecdīd-i berāt-ı iltifāt itmeleri *(261:2). [görüp, -üp]*
43. āb-ı āteş püskürilüp ḥużūr-ı hümāyūnda bir mertebe şenlik **görüldi** ki ne çeşm-i ḳamer *(270:14). [görüldi, -ül, -di]*
44. **Gören** tüfeng yetişmek aña muḥāl ṣanur *(273:16). [gören, -en]*
45. Sipihre ṣıçradı ḳulpı **gören** hilāl ṣanur *(273:18). [gören, -en]*
46. Eṭfāle bu iltifātların **görüp** çengīler daḫi bir mertebe şenlikler ile *(275:27). [görüp, -üp]*
47. Çeşm-i mühr-āsā **görüp** ḫayretde ḳaldı ins ü cān *(276:6). [görüp, -üp]*
48. **Görince** mest ü ser-gerdān-ı ʿaşḳın ol büt-i ḫaffāf *(278:22). [görince, -ince]*
49. şīveler itdirdiler ki her **gören** ḫayrān ve işiden müştāḳ-ı seyrān oldılar *(279:2). [gören, -en]*
50. Ki güneş **görse** müşterīsi olur *(300:7). [görse, -se]*
51. Mirʾāta ḳıl bir kez naẓar **gör** kendüñi cānā nesin *(316:13). [gör,]*
52. güsiste itdiklerin **görüp** biʾl-āḫire zencīr-i dīnār ve silsiletüʾz-zeheb-i iḥsān-ı bī-şümār *(318:15). [görüp, -üp]*
53. **Gördüñ** ey pīr-i felek çoḳ sūr ile cemʿiyyeti *(323:4). [gördüñ, -dü, -ñ]*
54. rūy-ı ruḫṣat **görüldigi** eşnāda beyt *(326:23). [görüldigi, -ül, -dig, -i]*
55. Biz böyle ṣafā **görmedik** Allāhaʿ ayāndır *(328:21). [görmedik, -me, -dik]*
56. Biñʿīd **görüldi** nice nev-rūza irişdik *(328:20). [görüldi, -ül, -di]*
57. Ḳıṭ ḳıṭ boġılur çīn-i cebīnin **gören** ādem *(331:13). [gören, -en]*
58. Ġayretle seḥābı **görürüm** girye-künāndır *(331:8). [görürüm, -ü, -r, -ü, -m]*
59. böyle debdebe vü iḥtişām ile **gördüklerinde** ḫażret-i pādişāh-ı İslāmıñ *(371:18). [gördüklerinde, -dük, -ler, -i, -n, -de]*

gör-: *Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak.*

ḳalma pīrān-ı rūzgār-dīde **görmedigi** hünerleri gösterdiler Telāṭum-ı emvāc-ı ṣafādan *(186:13). [görmedigi, -me, -dik, -i]*

gör-: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.*
1. Hele **görseñ** ne māh-pāredir ol *(138:20). [görseñ, -se, -ñ]*
2. **Gördi** mi bir kimse bu vaḳte gelince dehrde *(146:10). [gördi, -di]*
3. İçmeden ābın **görürsün** kim içinde mevc urur *(161:6). [görürsün, -ür, -süñ]*
4. **Gördiler** pādişeh-i ẕī-şānı *(311:13). [gördiler, -di, -ler]*
5. niceler Gümüş Ṣuyını terāzūda **görmemiş** iken maşraba ile āmāde görmek ile *(362:2). [görmemiş, -me, -miş]*

göre: *Uygun olarak.*
1. **göre** bunlarıñ ḥāli çeşm-i ḫayret ile baḳmaġa lāyık cümleye fāʾiḳ *(205:23). [göre,]*
2. çorbacılar daḫi keşīde ḳılınan yigirmi simāṭda merātib-i sāmiyelerine **göre** *(267:5). [göre,]*
3. ve eşkāl-i ṣıbyān ṣūretiniñ ḥāllerine **göre** īcād itdikleri taḫt-ı revān ḳadar *(278:6). [göre,]*
4. hediyye-i meşrūḥaların el üzere ṭutdırup ʿarża-i dergāh ve ḥāllerine **göre** *(278:9). [göre,]*
5. īcād ve ṣanʿatlarına **göre** levāzım-ı dükkānları her ne ise iʿdād idüp içinde bir *(280:2). [göre,]*
6. pāy-endāz ve ḥāllerine **göre** inʿām-ı ḫudāvendigārīyi iḫrāz itdiler *(297:20). [göre,]*
7. bendegān-ı meşḳūrüʾl-mesāʿīniñ merātib-i ḫıdmet ü rütbetlerine **göre** beẕl-i kerem *(363.21). [göre,]*
8. **göre** zānū-nişīn-i meclis-i maʿālī-ḳarīn olup Keʾennehüm bünyānün merṣūṣ oldılar *(364:34). [göre,]*

göre: *Açısından, nazaran, kıyasla.*

göre zānū-nişīn-i meclis-i maʿālī-rüsūm oldılar Ancaḳ cenāb-ı fetvā-penāh
otaġ-ı hümāyūn ittiṣālinde olan ḫar-gāhda tenhā-nişīn-i müttekā-yı ʿizzet olup *(177, 3). [göre,]*

göri: *Gördüğü zaman.*

1. Çihresinde kelef degül **göricek** *(170:16). [göricek, -i, -cek]*
2. dīde-güşā-yı intiẓār **göricek** ādāb-ı mülūkāne üzere at üzerinden üç kerre *(370:25). [göricek,]*

görin-: *Görülür duruma gelmek, görülür olmak, gözükmek.*
1. elmās-ı mihr-tāb āb üzere meşābe-i ḥabāb **görinürdi** Li-müʾellifihi *(161:3). [görinürdi, -ür, -di]*
2. mükḥüle-i sīmīni ki nīme-i ḳurṣ-ı māh-ı şeb-tābdır taḳlīb-i dest-i ḳudret ile ser-nigūn **görinüp** *(249:34). [görinüp, -üp]*

göster: *Görülmesini sağlamak, görülmesine yol açmak; bir şeyden numune olmak üzere örnek vermek, sergilemek.*
1. Bu vech üzere ṣufūf-ı ḫademe-i pādişāhī tertīb ve silāḥ-dār ve rikāb-dār aġalar *(154:25). [gösterdiler, -di, -ler]*
2. nā-dīde vü nā-şinīde luʿbetler **gösterdiler** Bir ṭarafında ṭabancalu fişekler dirhemli tüfengler *(203:8). [gösterdiler, -di, -ler]*
3. terānesiyle gelüp maymunlar ādem-i ʿāḳil gibi nice bāzīçe-i müşkil **gösterüp** *(208:7). [gösterüp, -üp]*
4. Meydān-ı Tīrde āzmāyiş **gösterirler** iken bir kūdek-i ḫurde-sāl-i Bektāşī-peyker *(222:23). [gösterirler, -ir, -ler]*
5. **gösterüp** der-kār-ı beyʿ u şirā olaraḳ naẓm *(237:25). [gösterüp, -üp]*
6. açmazdan bir şāhāne manṣūbe-i ġarīb **gösterdi** ve keṯudā-yı sāḫte-vaḳārları bir *(241:4). [gösterdi, -di]*
7. āteşlerinden birbiri ile piyāde vü süvār aġaçdan ḳılıçlar ile peygār şeklin **gösterdiler** *(263:35). [gösterdiler, -di, -ler]*
8. dehān fısḳiyyelerde ejder aġzı gibi fevvāre-feşān şerāre-i āteş **gösterilmiş** idi Ol *(263:17). [gösterilmiş, -il, -mek*
9. bāzīçeler **gösterüp** meydānda cevlān eyledikde temāşāşiyāndan nice gürg-i bārān-dīde *(274:18). [gösterüp, -üp]*
10. ṭonluḳ ṭonluḳ **gösterüp** ʿāşıḳına ʿarż-ı kālā iderek gitdiler ve *(283:30). [gösterüp, -üp]*
11. Neferāt-ı ḥirfet-i mezbūre ṣūret-i nāz u niyāzda cünbiş ü ihtizāz **gösterdiler** *(297:3). [gösterdiler, -di, -ler]*
12. ve hezārān ʿacāʾib-i beşāşet-eşerler **gösterüp** şāʿirleri çögür çalaraḳ atışdı beyt *(297:14). [gösterüp, -üp]*
13. **gösterdiler** ve baʿdehū nişān-ı naʿlçe-i pāyı mehçe-i aʿlām-ı şāhān-ı cihān olan *(302:24). [gösterdiler, -di, -ler]*
14. bir ṣūret-i siyeh-pūş **göstermişler** idi ki perişānī-i gīsū vü rīş ile siyeh cāme keşiş *(304:24). [göstermişler, -miş, -ler]*
15. destār ucı **gösterüp** der-kār-ı ḫarīd ü fürūḫt-ı bāzār-ı iftiḫār oldılar *(316:2). [gösterüp, -üp]*
16. gibi ʿarż-ı cilveye āġāz ve sāʾir günlerden mümtāz hünerler **gösterüp** *(317:4). [gösterüp, -üp]*
17. buña beñzer mühīb cemāller ve uʿcūbe ḳıyāfetler ile şeṭāretler **gösterüp** mehter-ḫānelerin *(336:3). [gösterüp, -üp]*
18. cünbiş-i mıżrāb-ı ebrū-yı işāret **göstermeleriyle** sāzendegān u ḫˇānendegān *(339:19). [göstermeleriyle, -me, -ler, -i, -y, -le]*

götür: *Taşımak, ulaştırmak veya koymak.*

ṭaʿām **götürdiler** *(266:27). [götürdiler, -di, -ler]*

götür: *Başka bir yere taşımak.*
1. **götüren** berīd-i beşāret gibi rīsmān üzere ḫaṭve-senc-i müsāraʿat olup ve iki ḳār-ḫāne *(232:29). [götüren, -en]*
2. ikrām ve naḫılları ve şeker bāġçelerini **götüren** tersāne neferātına beş yüz ġuruş *(372:29). [götüren, -en]*
3. baʿde'l-ḫitān dāyesi ḥarem-i hümāyūn-ı şevket-maḳrūna **götürdi** *(374:19). [götürdi, -di]*

götür-: *(Bulunulan yerden daha uzak bir yere) Taşımak, ulaştırmak, iletmek.*

temāşā idenler vālih ü ḥāʾir oldığı ẓāhir olduḳdan ṣoñra yine ḳarārgāhına **götürdiler** *(343:12). [götürdiler, -di, -ler]*

göz: *Görme uzvu, ayn,çeşm.*
1. içün arḳası üzere zemīne yatdı ve ayaġı ile ol kūzeyi **gözinden** alup her ʿużvunda *(210:11). [gözinden, -i, -n, -den]*
2. ile hem-pā olan Çaḳşırcı Ṭāʾifesinden nice **gözi** ser-mest dilberān-ı evbāş ile *(301:15). [gözi, -i]*

3. güşād virdiklerinde her biriniñ elleri ve **gözleri** serhengān-ı bī-direngiñ dest-i saḫt-çengīleriyle *(318:2). [gözleri, -ler, -i]*
4. Ḥālā o ḥacāletle **gözü** laʿl-çekāndır *(331:16). [gözü, -ü]*

göz: *Bölüm, bölge.*

burc-ı āsumānī gibi on iki pelleyi ḥāvī bir dolāb var idi ki her bir **gözünde** bir *(254:12). [gözünde, -ü, -n, -de]*

göz açdırmayup: *Başka bir işi yapmasına zaman ve olanak bırakmamak.*

Yevm-i mezbūrda keşret-i bārān ḫalḳa **göz açdırmayup** çendān evvelkiler *(341:25). [göz açdırmayup, -ma, -y, -up]*

göz göre: *Gözün gördüğü bizzat şahit olduğu şeyler.*
1. üzere nihāde iken **göz göre** nice görülmemiş raḳṣ u şīve ile cilve-rīz oldı *(210:9). [göz göre,]*
2. Mühre-i mihri o da **göz göre** pinhān eyledi *(276:11). [göz göre,]*
3. ʿAyyār-ı füsūn-gerdir alup **göz göre** göñlüm *(295:1). [göz göre,]*

göz nūrı: *Ortaya çıkarmak için gözleri çok yoran iş, değerli iş, ince iş.*

temāşā-yı cemāl-i şehriyār-ı cihān-güşāya **göz nūrı** ṣarf idüp biñ *(196:12). [göz nūrı,]*

gözi açıldı: *1) Farkına varmak 2) Beğenmek, mutlu olmak.*

Gözi açıldı yüzi güldi ḫalḳ-ı dünyānıñ *(135:20). [gözi açıldı, -dı]*

gözi açıldı: *İyi ile kötüyü birbirinden ayıracak duruma gelmek, deneyim kazanmak.*

ʿĀlemiñ güldi yüzü Vehbiniñ **açıldı gözi** *(293:3). [gözi açıldı, -dı]*

gözi ḳapaġı: *Göz kapağı, gözü kapatan ve koruyan ince deri kıvrımı.*

her cānibine şitāb itmek kendüye ṣu içmek ḳadar gelmeyüp kūze **gözi ḳapaġı** *(210:8). [gözi ḳapaġı,]*

gözi toḳ: *Gözü tok, mala ve paraya düşkünlüğü olmayan.*

gibi **gözi** altuna **toḳ** ve göñli ġanī olmaġla ḥucurātın leb-rīz-i ibrīz itseler *(162:1). [gözi toḳ,]*

gözin dikdi: *1) Dikkatli bir şekilde bir yöne ve bir cisme bakmak 2) Bir şeyi ele geçirme isteği.*

Çeşm-i sūzen gibi **gözin dikdi** *(302:9). [gözin dikdi, -di]*

gözle: *Gözetmek, bir duruma tüm dikkatini sevketmek.*

biñ aşçı bir başçı meşeline ittibāʿan māʾide-sālār ve ādāb **gözleme** ḳaydında olmayup *(300:22). [gözleme, -me]*

gözün aç: *Uyanık olmak, aldanmamak.*

O mehiñ ḳaşına beñzetme hilāli **gözün aç** *(284:22). [gözün aç,]*

gözün aç: *Uyanık olmak, aldanmamak.*

Ḫayli ṭoḳmaḳçısı da var **gözüñ aç** *(285:21). [gözüñ aç,]*

gözyaşı döküldi: *Ağlamak, gözyaşı akıtmak.*

Döküldi arada **gözyaşı** çoḳ telāş oldı *(297:2). [gözyaşı döküldi, -ül, -di]*

ġubār-ı ber-ḫˇāsteden: *Tozun kalkması.*

birden ḳalʿa fetḫine yürüyüş ider gibi yüriyüp **ġubār-ı ber-ḫˇāsteden** mışrāʿ *(266:1). [ġubār-ı ber-ḫˇāsteden, -den]*

ġubār-ı çihre-i zemīni: *Yerin çehresinin tozu.*

ġubār-ı çihre-i zemīni bi'l-külliye şüşte itmegin bu daḫi bir başḳa āb u tāb virüp *(290:6). [ġubār-ı çihre-i zemīni, -i]*

ġubār-ı elem: *Elem izi.*

ġubār-ı elem zāʾil oldıġı mışḳala-i şevket-i İslāmiyye mirʿāt-ı ḳalbinden *(243:26). [ġubār-ı elem,]*

ġubār-ı pāy-ı tūtiyā-āsā-yı şehriyārī: *Hükümdarın sürme çekmiş gibi duran ayağının tozu.*

dest-būs-ı ḫudāvendigārīye vekīl ve çeşm-i rikābı **ġubār-ı pāy-ı tūtiyā-āsā-yı şehriyārī** *(199:12). [ġubār-ı pāy-ı tūtiyā-āsā-yı şehriyārī,]*

ġubār-ı sürme-i çeşm-sūde-i çihre-sāyān-ı āsitānından: *Kutsal bir eşiğe yüz süren göze bulaşan sürmenin tozu.*

Ḫāne-i āb-gīne-i baḫtiyārī olan evreng-i cihān-dārī **ġubār-ı sürme-i çeşm-sūde-i çihre-sāyān-ı āsitānından** *(174:5). [ġubār-ı sürme-i çeşm-sūde-i çihre-sāyān-ı āsitānından, -ı, -n, -dan]*

gū-be-gū: *Kulaktan kulağa.*

zebān-ı zebāne-feşānları ile kendü dāstānların **gū-be-gū** ḥikāyet ve sū-be-sū *(347:9). [gū-be-gū,]*

güc: *Elde edilmesi zor olan şey.*

nice ferve-fürūşlar hezārān post ıpratmaḳ ile **güc** ile bulunmuş dellāl ve *(163:12). [güc,]*

güçken ḳanadından: *Kartal kanadı.*

Usta İbrāhīm işi iki ʿaded kemān-ı muṭallā-zih-i bī-naẓīr ve **güçken ḳanadından** *(312:7). [güçken ḳanadından, -n, -dan]*

ġudve-i imrūzda: *Bugünün sabahı.*

şoñra **ġudve-i imrūzda** mahāreti ẓuhūr u bürūz eyleyen Şāhīn-i Mışrī ile *(212:11). [ġudve-i imrūzda, -da]*

güfte: *Söz, söylem II Müzik eserlerine ait sözlerin yazılı metni, söz.*

ve bu ʿabd-i ḥaḳīriñ şarḳıları ve **güfteleri** ile olan besteler oḳunmaḳ *(310:12). [güfteleri, -ler, -i]*

güher-i ḳulzüm-i şāndır: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Şan denizinin incisi.*

Ṣāḥib-miʾe yektā **güher-i ḳulzüm-i şāndır** *(330:24). [güher-i ḳulzüm-i şāndır, -dır]*

güher-keş-i inne hāẕā le-şeyʾün ʿucāb oldılar: *"Bu cidden acayip bir şey" incisini geçirmek.*

itʿābdan şoñra silk-i kelām-ı taʿaccüb-niẓāmlarına **güher-keş-i inne hāẕā le-şeyʾün ʿucāb oldılar** *(185:19). [güher-keş-i inne hāẕā le-şeyʾün ʿucāb oldılar, -dı, -lar]*

güher-rīz-i ẓuhūr olan: *Görünüş cevheri saçmak.*

Rūz-ı Dehüm-i Sūr-ı Hümāyūnda **Güher-rīz-i Ẓuhūr Olan** Saḥb-ı Mevāʾid-i Mebẕūlü'l-Fevāʾid-i Sulṭānī *(310:16). [güher-rīz-i ẓuhūr olan, -an]*

gül: *Gül, gülgiller familyasının Rosa cinsinden, odunsu çok yıllık kapalı tohumlu güzel kokulu bitki türlerine verilen ad.*
1. **Gül** maşrabadır çil aḳçe memlū *(130:4). [gül,]*
2. **Gülüñ** her bergi bir ḫār ola çeşm-i bāġ-bān üzre *(144:9). [gülüñ, -üñ]*
3. kesb-i şeṭāret idüp **gülüşdiler** Ve sāʾir ayucılar daḫi ʿuryān olup ve ayuların *(207:24). [gülüşdiler, -üş, -di, -ler]*
4. ʿAraḳ-rīz oldıġı **gül** gibi nāzük-terligindendir *(278:23). [gül,]*
5. Baḳar baḳar da **güler** kendiniñ cemāl ḳıyāfetine *(326.8). [güler, -er]*
6. naḫl-i peyvendī-i dıraḫt-ı vücūd-ı güşāde-baḫtları olmaġla gāh **gül** gibi *(359:5). [gül,]*

gül-: *Gülmek, mutlu olmak.*
1. **Gülelim** oynayalım sūr-ı hümāyūndur bu *(245:17). [gülelim, -elim]*
2. **Gülelim** oynayalım sūr-ı hümāyūndur bu *(245:19). [gülelim, -elim]*
3. **Gülelim** oynayalım sūr-ı hümāyūndur bu *(245:23). [gülelim, -elim]*
4. **Gülelim** oynayalım sūr-ı hümāyūndur bu *(245:27). [gülelim, -elim]*
5. **Gülelim** oynayalım sūr-ı hümāyūndur bu *(245:31). [gülelim, -elim]*

Gül Aḥmed Aġadan: *III. Ahmet döneminde görev yapmış devlet hizmetlisi.*

ve ʿAbdī Paşa-zāde ʿAlī Begden ve **Gül Aḥmed Aġadan** ve Erẓurūmī dīger Aḥmed Aġadan *(288:18). [Gül Aḥmed Aġadan, -dan]*

gül ü zerrīn: *Gül ve nergis.*

maşnūʿ lāle vü nesrīn ve **gül ü zerrīn** ve sāʾir erḥām-ı ekmām-ı dıraḫtān-ı bāġ u gül-zārdan *(367:31). [gül ü zerrīn,]*

gül yüzli: *Gül kadar güzel yüze sahip olan sevgili, sevilen kişi.*

Çözünce tügmesin **gül yüzli** yāriñ *(299:14). [gül yüzli,]*

gülāb: *Gül suyu.*

kefçe-i dest-i duʿā ile niʿmet-i medḥ u ṣenāyı āmīḫte ve eşk-i ḍarāʿati **gülāb** gibi *(301:6). [gülāb,]*

gül-āb u buḫūr: *Gülsuyu ve tütsü.*
1. ḳahve vü şerbet ve **gül-āb u buḫūr** ḫıdmetine meʾmūr olanlarıñ çadırları *(150:18). [gül-āb u buḫūr,]*
2. ve **gül-āb u buḫūr** ḫıdmetlerine meʾmūr olmaları ile tekmīl-i ḫıdmet ve *(159:20). [gül-āb u buḫūr,]*
3. eṣnā-yı taʿāmda ḳahve vü şerbet ve baʿdehū **gül-āb u buḫūr** ḫıdmeti *(194:24). [gül-āb u buḫūr,]*
4. levāzım-ı żiyāfet kemā-yenbaġī tetmīm ü tekmīl olunup ve **gül-āb u buḫūr** virilüp *(287:6). [gül-āb u buḫūr,]*

gülāb-dān: *İçine gül suyu konan şişe, kap.*
1. yüz ṭoḳsan dirhem **gülāb-dān** ve buḫūr-dān hediyyelerini sūr emīni vesāṭetiyle *(236:28). [gülāb-dān,]*
2. bir buḫūr-dān ve **gülāb-dān** hediyyelerin ber-resm-i ʿādī maḥalline *(303:29). [gülāb-dān,]*
3. ḳahve ibrīġi ve üç yüz seksen dirhem bir sīm buḫūr-dān ve **gülāb-dān** *(315:7). [gülāb-dān,]*
4. ve iki yüz otuz ṭoḳuz dirhem bir sīm buḫūr-dān ve **gülāb-dān** *(315:32). [gülāb-dān,]*
5. ve üç yüz dirhem **gülāb-dān** ve buḫūr-dān hediyyelerin teslīm ile *(337.6). [gülāb-dān,]*

gülāb-dān-ı ḳalem-i dil-keş-edā: *Hoş edalı kalemin gülüftanı.*

gülāb-dān-ı ḳalem-i dil-keş-edā sū-be-sū reşş-i gülāb-ı ḫiṭāb-ı Fe-iẕā ṭaʿimtüm fe'nteşirū itdigi *(361:25). [gülāb-dān-ı ḳalem-i dil-keş-edā,]*

gül-ābdān-ı seḥābdan: *Bulut gülüftanı.*

ser-ber-āverde-i liḥāf-ı menām olmaġ içün **gül-ābdān-ı seḥābdan** rūy-ı zemīne *(290:17). [gül-ābdān-ı seḥābdan, -dan]*

gülāb-dān-ı vesīm: *Güzel gülüftan.*

ibrīḳ-i sīm ve bir vuḳiyye ḳadar sīm buḫūr-dān ve **gülāb-dān-ı vesīm** *(298:28). [gülāb-dān-ı vesīm,]*

gülāb-efşānī itdi: *Gül suyu saçmak.*

Şevḳ ile **itdi** felek dehre **gülāb-efşānī** *(290:12). [gülāb-efşānī itdi,]*

gülāb-efşān-ı nuṭḳ-ı kerāmet-nişān oldıġı: *Büyüklüğe ulaşan sözün gül suyu saçması.*

gülāb-efşān-ı nuṭḳ-ı kerāmet-nişān oldıġı vech üzere *(309:25). [gülāb-efşān-ı nuṭḳ-ı kerāmet-nişān oldıġı, -dıġ, -ı]*

ġulāmān-ı enderūn-ı hümāyūn: *Kutlu Enderun'un askerleri.*

fodula furunı ve ḫasteler ve **ġulāmān-ı enderūn-ı hümāyūn** naẓar-gāhlarından *(364:20). [ġulāmān-ı enderūn-ı hümāyūn,]*

ġulām-ı āsitān-ı devlet-pās-bānları olan: *Devlet tarafından korunan eşiğin köleleri.*

ġulām-ı āsitān-ı devlet-pās-bānları olan ḫˇānendegān-ı sālifü'l-beyān *(292:3). [ġulām-ı āsitān-ı devlet-pās-bānları olan, -an]*

gül-bāng-ı medāfiʿ-i raʿd-āvāz-ı bārika-feşān: *(Ses) Şimşek gibi alev saçan, gürültü eden topların gülbankı.*

iken nā-gāh ṣadā-yı eẕān ve **gül-bāng-ı medāfiʿ-i raʿd-āvāz-ı bāriḳa-feşān** *(193:32). [gül-bāng-ı medāfiʿ-i raʿd-āvāz-ı bāriḳa-feşān,]*

gül-bāng-ı seyr-āheng-i ser-hengān: *Çavuşların tok sesli, coşkun gülbankları.*

zemzemesi kerre-nāy-ı mühībü'ṣ-ṣadādan işnīde ve **gül-bāng-ı seyr-āheng-i ser-hengān** *(274:9). [gül-bāng-ı seyr-āheng-i ser-hengān,]*

gül-bā-şeker-i mükerrer: *Güllü, akide şekeri.*

muʿtād üzere çizmelerin çıḳarup teşrīf-sāz olduḳlarında **gül-bā-şeker-i mükerrer** *(374:1). [gül-bā-şeker-i mükerrer,]*

gül-berg-i sefīdden: *Beyaz gül yaprağı.*

ʿazīmet eyleyüp bād-bān-ı güşādesi **gül-berg-i sefīdden** nümūne ve *(184:10). [gül-berg-i sefīdden, -den]*

gül-be-şeker ü şerbet: *Reçel ve şerbet.*

gül-be-şeker ü şerbet ile şīrīn-meẕāḳ-ı ikrām olup merāsim-i mizbānī tekmīl olındı *(351:6). [gül-be-şeker ü şerbet,]*

gül-be-şeker-i iḫtirām: *Gönül alma reçeli.*

gül-be-şeker-i iḫtirām ile şīrīn-kām ve mükerrer mükerrer ḳahāvī-i ṣafā-feḥāvī *(342:12). [gül-be-şeker-i iḫtirām,]*

gül-bün: *Gül dalı.*

Baḳup bir **gül-büne** bir de bu naḫl-i pāki seyr itse *(144:8). [gül-büne, -e]*

gülbün-ārā-yı kürsī-i meşīḫat olan: *(Büyük ulemalar için) Şeyhlik makamının gül fidanına konmak.*

ve **gülbün-ārā-yı kürsī-i meşīḫat olan** meşāyiḫ-i fiḫāmdan *(214:33). [gülbün-ārā-yı kürsī-i meşīḫat olan, -an]*

gülbün-i ʿayş u ṣafāda: *Zevk ve eğlencenin dalı.*

ḫandān gāh bülbül-i dil-keş-sürūd gibi **gülbün-i ʿayş u ṣafāda** nevā-senc-i duʿā-yı devlet-i pādişāh-ı cihān olup *(359:6). [gülbün-i ʿayş u ṣafāda, -da]*

gül-çihre cüvān: *Gül yüzlü delikanlı.*

giderek ve içlerinde **gül-çihre** bir **cüvān** daḫi taḫt-ı revān üzere pīrāye-i dükkān olup *(241:9). [gül-çihre cüvān,]*

güldür: *Gülmesine sebep olmak, gülmesini sağlamak, sevindirmek.*

ḳıyāmetler ḳoparup ölüyi **güldürdi** ve lāl u dem-besteyi *(196:21). [güldürdi, -di]*

güleş: *Güreşmek.*
1. **güleşdi** ve iki can-āver birbirine şöyle girişdi ki naʿra-i hāy hāy-ı ḫaşyet- fermāları *(207:22). [güleşdi, -di]*
2. Ayularla **güleşmeye** ḳādir *(207:18). [güleşmeye, -me, -y, -e]*
3. Endūh ile faḳaṭ **güleşir** ḳara pehlevān *(224:10). [güleşir, -ir]*

gül-feşān-ı dāmen-i takrīr oldukça: *Söz eteğinden gül saçmak.*

biri naḫl vaṣfında **gül-feşān-ı dāmen-i taḳrīr olduḳça** āḫer şeker ḥadīḳaları *(144:14). [gül-feşān-ı dāmen-i taḳrīr olduḳça, -duḳça]*

gül-gīr: *Fitil makası.*

ʿaded **gül-gīr** yaʿnī miḳrāż-ı sevād-gīr ve biñ dirhem gümüşden bir ibrīḳ ve *(298:25). [gül-gīr,]*

ġulġule-endāz-ı dāʾire-i encümen-i sürūr olup: *Şenlik topluluğu dairesinde gürültü saçmak.*

ġulġule-endāz-ı dāʾire-i encümen-i sürūr olup nice raḳḳāṣ-beçegān-ı ġazālāne-cevlān *(231:25). [ġulġule-endāz-ı dāʾire-i encümen-i sürūr olup, -up]*

ġulġule-endāz-ı ḳalʿa-i nüh-bārū-yı āsumān: *(Kös için) Göğün dokuz katlı kalesini güm güm inletmek.*

bir ṭarafdan velvele-i kūs-ı şāhāne **ġulġule-endāz-ı ḳalʿa-i nüh-bārū-yı āsumān** *(222:12). [ġulġule-endāz-ı ḳalʿa-i nüh-bārū-yı āsumān,]*

ġulġule-endāz-ı şımāḫ-ı āsumāniyān olarak: *Gök varlığının kulağını çınlatmak.*

ile velvele-ārā-yı zemīn ü zamān ve **ġulġule-endāz-ı şımāḫ-ı āsumāniyān olaraḳ** *(371:11). [ġulġule-endāz-ı şımāḫ-ı āsumāniyān olaraḳ, -araḳ]*

ġulġule-i ʿacībe: *İlginç patırtı.*

ġulġule-i ʿacībe ẓuhūr eyledi Meger ṭulumcıyān-ı şeṭāret-meşrebān imiş ki *(366:26). [ġulġule-i ʿacībe,]*

ġulġule-i hevl-engīz: *Korku salan gümbürtü.*

bir **ġulġule-i hevl-engīz** şūriş-nümā-yı rūstāḫīz oldı ki dūd-ı bārūt āsumāna *(220:21). [ġulġule-i hevl-engīz,]*

ġulġule-i nevbet -i pādişāhī: *Sultan nevbetinin gürültüsü.*
1. eṣnāda velvele-i kūs-ı şāhī ve **ġulgule-i nevbet-i pādişāhī** *(176:29). [ġulgule-i nevbet-i pādişāhī,]*
2. velvele-i kūs-ı şāhī evc-i āsumāna ve **ġulġule-i nevbet -i pādişāhī** *(250:26). [ġulġule-i nevbet -i pādişāhī,]*

gül-gūne-i şeṭāret ü ḫubūr: *Gül renkli sevinçler.*

ve Merġūle-ṭırāz-ı Şāhid-i Sūr Olan **Gül-gūne-i Şeṭāret ü Ḥubūr** Beyānındadır *(351:12). [gül-gūne-i şeṭāret ü ḥubūr,]*

gül-i bāġ-ı hilāfet: *(III. Ahmet)Halifelik bahçesinin gülü.*

Gül-i bāġ-ı ḫilāfet efser-efrūz-ı cihān-bānī *(217:15). [gül-i bāġ-ı ḫilāfet,]*

ġūl-i beyābān: *Gulyabani, insanların karanlıkta gördüklerini sandıkları muhayyel yaratık.*

heykel-i ʿacīb ü ġarīb var idi ki **ġūl-i beyābān** aña nisbetle bir perī-peyker cüvān *(220:26). [ġūl-i beyābān,]*

ġūl-i beyābānī kıyāfetlü: *(Kukla için) Gulyabaniye benzer.*

getürüp ve içinde dīv heyʾetlü ʿAcem şūretlü **ġūl-i beyābānī ḳıyāfetlü** *(304:23). [ġūl-i beyābānī ḳıyāfetlü,]*

gül-i şad-berg-i şebnem-zededen: *Üzerine çiy düşmüş yüz yapraklı gül.*

ki **gül-i şad-berg-i şebnem-zededen** muṣaffā ve āvīze-i ṭāḳ-ı sipihr olan *(160:9). [gül-i şad-berg-i şebnem-zededen, -den]*

gül-i ter: *(Köylü çocuk) Yeni açmış gül.*

Gül-i ter derler idi şerm ile burçaḳ burçaḳ *(234:29). [gül-i ter,]*

gülle: *Gülle, top mermisi.*

Kemterīn **güllesi** ṣad-ḥışn-ı ḥaṣīni tedmīr *(187:8). [güllesi, -s, -i]*

gülle-i ṭop-ı misket: *Misket topu güllesi.*
1. ve **gülle-i ṭop-ı miskete** bedel elma-i Sinobī ile ḳalʿayı muḥāṣara idenler girü tüskirilüp *(267:25). [gülle-i ṭop-ı miskete, -e]*
2. **gülle-i ṭop-ı misket** gibi birbirine atup ve muşmulayı mühre-i tüfeng *(281:16). [gülle-i ṭop-ı misket,]*

gül-mīh-i naʿl-i tābānı olmaġa: *Parlak nalın çivisi olmak.*

nücūm-ı āsumān **gül-mīḫ-i naʿl-i tābānı olmaġa** lāyıḳ ve rikāb-ı sīmīni *(216:9). [gül-mīḫ-i naʿl-i tābānı olmaġa, -maġ, -a]*

gül-mīḫ-ı sīmīnleri: *Gümüş çivi.*

ile çekilüp ṭop-ı zerrīnleri āfitāb-ı raḫşān ve **gül-mīḫ-ı sīmīnleri** nücūm-ı tābān *(369:29).*
[gül-mīḫ-ı sīmīnleri, -ler, -i]

gül-nahl-i ġonca-numūn-ı ḳanādīl-i gūnā-gūn: *Türlü türlü kandillerin gonca görünüşlü gül fidanları.*

der ü dīvārı nice **gül-naḫl-i ġonca-numūn-ı ḳanādīl-i gūnā-gūn** ile *(219:4). [gül-naḫl-i ġonca-numūn-ı ḳanādīl-i gūnā-gūn,]*

gül-naḥl-i kāmet-i sidre-ḥırām-ı ḥudāvendigārīniñ: *Padişahın gül fidanı gibi olan varlığının Sidre gibi salınması.*
1. hübūb-ı rūzgār-ı şedīd **gül-naḫl-i ḳāmet-i sidre-ḫırām-ı ḫudāvendigārīniñ** *(159:25). [gül-naḫl-i ḳāmet-i sidre-ḫırām-ı ḫudāvendigārīniñ, -n, -iñ]*
2. nişān olduḳda hübūb-ı rüzgār-ı şedīd **gül-naḫl-i ḳāmet-i sidre-ḫırām-ı ḫudāvendigārīniñ** *(172:13). [gül-naḫl-i ḳāmet-i sidre-ḫırām-ı ḫudāvendigārīniñ, -n, -iñ]*

gül-nār u gehī serv ü çenār: *(Bazen) Kırmızı renkli nar çiçeği, servi, çınar.*

Gāh lāle gāh **gül-nār u gehī serv ü çenār** *(195:28). [gül-nār u gehī serv ü çenār,]*

gül-nār-ı mişkātü'l-envār-ı ḳanādīl-i nevvār: *Işıklı kandillerin içine konulan çok parlak cam kabın güzel biçimli nar çiçekleri.*

maṭbūʿ **gül-nār-ı mişkātü'l-envār-ı ḳanādīl-i nevvār** ile nār bāġçesinden *(202:29). [gül-nār-ı mişkātü'l-envār-ı ḳanādīl-i nevvār,]*

gül-nihālān-ı çār-bāġ-ı salṭanat: *(III. Ahmet'in şehzadeleri) Hükümdarlığın büyük bahçesinin gül fidanları.*

Evvelā **gül-nihālān-ı çār-bāġ-ı salṭanat** yaʿnī şeh-zādegān-ı cüvān-baḫt-ı ʿālī-himmet *(141:23). [gül-nihālān-ı çār-bāġ-ı salṭanat,]*

gül-nihāl-i nūrī: *Parıltılı gül fidanı.*

Şan Ṭūr'da **gül-nihāl-i nūrī** *(130:2). [gül-nihāl-i nūrī,]*

gül-rūy-ı seped-kār olan: *(Has ahır kethüdası) Sepetçi tombulu, şişman kişi.*

gül-rūy-ı seped-kār olan muḫtār-ı ṣıṭabl-ı ser-bülendi yaʿnī Ḳara Muṣṭafā Efendi *(306:24). [gül-rūy-ı seped-kār olan, -an]*

gülşen-gūne oldı: *Gül bahçesi rengine bürünmek.*

şaḥn-ı şaḥrā naḫl-i erġavānī-reng-i sütūnı ile **gülşen-gūne oldı** *(184:11). [gülşen-gūne oldı, -dı]*

gülşen-i āteş-bahār şūretinde: *Ateş renkli ,çiçekli, büyük bahçenin görünümü.*

ezhār-ı rengā-reng-i şuʿādan bir **gülşen-i āteş-bahār şūretinde** *(227:18). [gülşen-i āteş-bahār şūretinde, -n, -de]*

gülşen-ṭırāz-ı şevḳ ü şādī olduḳdan: *Şenlik ve eğlence bahçesini süslemek.*

üşkūfe-i reng-i nā-perīde görinüp bir sāʿat miḳdārı mütemādī ve **gülşen-ṭırāz-ı şevḳ ü şādī olduḳdan** *(219:11). [gülşen-ṭırāz-ı şevḳ ü şādī olduḳdan, -duḳ, -dan]*

gülüñ būyı: *Gülün kokusu.*

Lāleniñ rengi **gülüñ būyı** meyiñ keyfiyyeti *(323:9). [gülüñ būyı,]*

gülzār: *Gülbahçesi.*

sīm ü zerrīn ile ārāste bir **gülzāra** dönüp her biri decāce-i dāne-çīn-āsā iltiḳāt-ı nuḳreye *(224:14). [gülzāra, -a]*

gül-zār eyleyen: *Gül bahçesi yapan.*

Nārı İbrāhīme **gül-zār eyleyen** Perverdigār *(196:2). [gül-zār eyleyen, -y, -en]*

gülzār-ı behiştden: *Cennetin gül bahçesi.*

idi ki gūyā her biri **gülzār-ı behiştden** henüz çīde ter ü tāze mīve-i nev-resīde ve *(219:10). [gülzār-ı behiştden, -den]*

gülzār-ı behişte: *Cennein gül bahçesi.*

şeref-i ḳudūm-ı şevket-rüsūmları ile **gülzār-ı behişte** ġıbṭa-baḫşā buyurduḳlarından *(144:25). [gülzār-ı behişte, -e]*

güm eyledi: *Yok etmek.*

Eyledi her biriniñ naḳd-ı ḥayātın yine güm *(224:25). [güm eyledi, -di]*

güm güm ötdi: *Çok gürültü çıkarmak,.*

kūs-ı şāhī yerine ḳazġan-ı āsumān **güm güm ötdi** ve berḳ-i cihān-efrūz *(288:33). [güm güm ötdi, -di]*

güm güm öter: *Yankı yapmak ya da yankılı ses vermek.*

kūfte-i muşt-ı deste-çūb olup **güm güm öter** ve kerrenāy-ı mühībü'ṣ-ṣadā *(181:23). [güm güm öter, -er]*

güm güm ötüp: *Derinden, yankılı ses çıkarmak.*

Gürlesün **güm güm ötüp** kūs-ı mehābet-meʾnūs *(274:3). [güm güm ötüp, -üp]*

güm itdi: *Görünmez hale getirmek.*

İtdi ḳarayı neẓāreden **güm** *(131:10). [güm itdi, -di]*

güm oldı: *Tüketmek.*

Güm oldı inüp yana yana hemān *(227:11). [güm oldı, -dı]*

güm oldı: *Ortadan kaybolmak.*

güm oldı Çendān bu mertebe ṣanʿat ḫalḳa īcāb-ı iʿcāb u ḥayret idemeyüp *(351:32). [güm oldı, -dı]*

gümān iderler: *Şüpheye düşmek, sanmak.*

merkūbların ẕī-rūḥ ḳıyās eyleyüp midillüler ile ṣıbyān olmaḳ **gümān iderler** idi *(157:29). [gümān iderler, -er, -ler]*

gümrük emīni: *Osmanlı devletinde gümrük işlerine bakan resmi dairelerin başında bulunan görevli.*

ve sevm-i ṣarṣardan nāşī cebeci ve ṭopçı ocaḳlarından ve **gümrük emīni** *(341:27). [gümrük emīni,]*

gümrük emīni Meḥemmed Aġa: *Osmanlı devletinde gümrük işlerine bakan resmi dairelerin başında bulunan Mehemmed Ağa.*

yegān yegān ṣāʿiḳa-bār u āteş-feşān olup ve **gümrük emīni Meḥemmed Aġa** *(230:13). [gümrük emīni Meḥemmed Aġa,]*

gümrük emīni Meḥmed Aġa: *Osmanlı devletinde gümrük işlerine bakan resmi dairelerin başında bulunan görevli, Mehmed Ağa.*

Baʿdehū **gümrük emīni Meḥmed Aġa** ṭarafından daḫi ṣal üzerinde bir *(253:34). [gümrük emīni Meḥmed Aġa,]*

gümrük emīni vü ḫān Yegen Mehemmed Aġa: *Osmanlı devletinde gümrük işlerine bakan resmi dairelerin başında bulunan görevli, "Yegen" lakabıyla da bilinen Mehemmed Ağa.*

Baʿdehū **gümrük emīni vü ḫān Yegen Meḥemmed Aġa** tertīb eyledigi ṣal daḫi anı *(204:6). [gümrük emīni vü ḫān Yegen Meḥemmed Aġa,]*

gümrük emīni Yegen Mehemmed Aġa: *Osmanlı devletinde gümrük işlerine bakan resmi dairelerin başında bulunan "Yegen" lakaplı Mehemmed Ağa.*
1. Anıñ ʿaḳabinde **gümrük emīni Yegen Meḥemmed Aġa** ṭarafından daḫi sū-be-ṣu *(220:10). [gümrük emīni Yegen Meḥemmed Aġa,]*
2. Keẕālik **gümrük emīni Yegen Meḥmed Aġa** ṭarafından ve tersāne ve ṭopḫāne ocaḳlarından *(356:15). [gümrük emīni Yegen Meḥmed Aġa,]*

gümrükçi aġa: *Gümrük emini, Yegen Mehemmed Ağa.*
1. Ve yine **gümrükçi aġa** ṭarafından daḫi nice meṣāʾil-i pür-sūz ve ḳanādīl-i ṣeb-efrūz *(220:23). [gümrükçi aġa,]*
2. Ve yine **gümrükçi aġa** ṭarafından bir fiṣeng-i ḥamāʾil-resm-i nev-ẓuhūr-ı tāb-dār *(271:14). [gümrükçi aġa,]*
3. ve **gümrükçi aġa** ṭarafından leyālī-i sābıḳada ṣenlik iden ṣal-ı ġarībü't-timṯāl *(322:18). [gümrükçi aġa,]*

gümrükçi Ḥüseyin Paşa-zāde Muṣṭafā Efendi: *İzmir eski kadısı, Basra valisi Gümrükçü Hüseyin Paşanın torunu Mustafa Efendi.*

gümrükçi Ḥüseyin Paşa-zāde Muṣṭafā Efendi daḫi dāʾire-i cemʿiyyet-i mevālīde *(178:33). [gümrükçi ḥüseyin paşa-zāde muṣṭafā efendi,]*

gümrükçi Yegen Mehemmed Aġa: *Osmanlı devletinde gümrük işlerine bakan resmi dairelerin başında bulunan "Yegen" lakaplı Mehemmed Ağa.*
1. Ve **gümrükçi Yegen Meḥemmed Aġa** ṭarafından daḫi bir çadır fiṣegi *(270:10). [gümrükçi Yegen Meḥemmed Aġa,]*
2. ve tersāne-i ʿāmire ocaḳları ṭarafından ve **gümrükçi Yegen Meḥemmed Aġa** *(309:1). [gümrükçi Yegen Meḥemmed Aġa,]*

Gümülcine gümrüginden: *Şu anda Yunanistan'da bulunan gümrük, vergi denetiminin yapıldığı yer.*

menzil almaġla maṭlabı olan **Gümülcine gümrüginden** yevmiyye elli aḳçe vaẕīfe *(259:27). [Gümülcine gümrüginden, -n, -den]*

gümüş: *Parlak, beyaz renkli kolay işlenir, değerli bir maden.*

yüz otuz ġuruşluḳ çil aḳçe ile ṭolu yüz on dirhem **gümüşden** maṣnūʿ bir maşraba *(242:21). [gümüşden, -den]*

gümüş legen: *Gümüşten yapılmış;genellikle, içinde bir şey yıkamak için kullanılan metal veya plastikten yayvan kap.*

şeref-i naẕar-ı hümāyūnı iḥrāz ve beş yüz seksen dirhem bir **gümüş legen** ibrīḳ *(283:19). [gümüş legen,]*

gümüş maşraba: *Gümüşten yapılmış içki, su içmekte vb. kullanılan, ağaçtan, metalden ya da topraktan yapılmış, ağzı açık, kulplu, küçük kap.*

gümüş maşraba vażʿı içün meydāna otuz altı ẕirāʿ bir sütūn ol gün ḫalīde ve *(153:10). [gümüş maşraba,]*

gümüş şemʿ-dān: *Gümüşten yapılmış mumluk, şamdan.*
1. dirhem bī-naẕīr bir sīm sīnī-i kebīr ve biñ dirhem bir **gümüş şemʿ-dān** ve iki *(298:24). [gümüş şemʿ-dān,]*
2. üç yüz yetmiş beş dirhem bir maṭhara-i sīm ve bir vuḳiyye **gümüş şemʿ-dān** ve *(302:12). [gümüş şemʿ-dān,]*

gümüş surāhī: *Gümüş sürahi.*

her biri altışar ʿaded sīm maşraba ve sīm ḳahve tepsisi ve **gümüş şurāḥī** ve *(307:9). [gümüş ṣurāḥī,]*

Gümüş Şuyı: *Gümüşsuyu, İstanbul'da bir semttir. Taksim ile Beşiktaş arasından bir konumda bulunmaktadır.*
1. Ṣan **Gümüş Şuyıdır** kemerlerde *(160:15). [Gümüş Şuyıdır, -dır]*
2. Baʿdehū yine direm-niṣārī-i dest-i āṣafī **Gümüş Şuyı** gibi ḫarāretlerini *(225:1). [Gümüş Şuyı,]*
3. **Gümüş Şuyın** terāzūya çıḳardı ṣanki bir üstād *(243:21). [Gümüş Şuyın, -n]*
4. niceler **Gümüş Şuyını** terāzūda görmemiş iken maşraba ile āmāde görmek ile *(362:2). [Gümüş Şuyını, -n, -ı]*
5. sevdāsına düşen tīr-i hevāyī-miṣāl kendüyi zīr-i pāyında üftāde bulur **Gümüş Şuyı** *(362:8). [Gümüş Şuyı,]*

gümüş tepsi: *Gümüşten yapılmış tepsi.*

ve iki yüz on beş dirhem **gümüş tepsi** ve yüz elli beş dirhem bir ḳapaḳlı ṭās-ı sīm *(283:20). [gümüş tepsi,]*

gümüşden ibrīḳ: *Gümüşten yapılmış, su koymaya yarayan kulplu, emzikli kap.*
1. ʿaded gül-gīr yaʿnī miḳrāż-ı sevād-gīr ve biñ dirhem **gümüşden** bir **ibrīḳ** ve *(298:25). [gümüşden ibrīḳ,]*
2. maṣnūʿ sīm-i nāb bir kebīr ṭās-ı ḫoşāb ve biñ dirhem **gümüşden** bir **ibrīḳ** ve *(305:6). [gümüşden ibrīḳ,]*

gün: *Güneş.*

Gün gibi żiyā-güster ola rūy-ı zemīne *(276:28). [gün,]*

gün: *Zaman, vakit.*
1. pīrāmen-i bār-gāh-ı hümāyūnda āvāre vü dāʾir oldılar Bu **günden** āḫir-i eyyām-ı sūra *(205:18). [günden, -den]*
2. Meh muḳtebis-i mihr idigi **günden** ʿayāndır *(330:16). [günden, -den]*

gün: *Yirmi dört saatlik zaman dilimi; zaman, vakit, an.*
1. Her bir **güni** ḫalḳıñ oldı bayrām *(127:4). [güni, -i]*
2. Ki oldı her **günimiz** ṣevḳ ile dügün bayrām *(135:17). [günimiz, -i, -miz]*
3. sūr-ı hümāyūn emāneti ile ḫilʿat-pūş-ı şeref-mendī ḳılınup ol **günden** *(141:21). [günden, -den]*
4. her **gün** basṭ-ı dāʾire-i encümen ve ṭarḥ-ı nişīmen ḳılındı Ve ḳol ḳol çengīlere *(142:13). [gün,]*
5. īcād u inşā olunmuş idi Māh-ı mezbūruñ yigirmi sekizinci **güni** mīr-i müşārün-ileyh *(146:26). [güni, -i]*
6. Māh-ı şevvāliñ yedinci **güni** ki yevm-i sebtdir beyt *(147:1). [güni, -i]*
7. **güni** tekye-i mezbūre nisvāna taḫṣīs olundı Ve yevm-i mezbūrda ḳānūn-ı ḳadīm *(147:15). [güni, -i]*
8. ve sāʾir mühimmātına mübāşeret ve her **gün** saʿy olunaraḳ cümlesi lüzūmından *(148:6). [gün,]*
9. mevcūd olan erkān-ı devlet bi-isrihim ol **gün** daḫi ḥāżır ve mevḳif-i selāmda *(148:28). [gün,]*
10. temāṣā ve ḫıdmet-i sūrgāha ol **günden** tāziyāne-zen-i ḫuyūl-i iḳdām olan *(149:10). [günden, -den]*
11. iki **günde** ṣūret-yāb-ı aḥsen-i üslūb oldı Ve ʿarż aġalarınıñ çadırları *(150:15). [günde, -de]*
12. Māh-ı mezbūruñ on birinci **güni** ki yevmü's-sebtdir defter-dār-ı evvel ve *(152:4). [güni, -i]*
13. ḫayme-nişīn-i cemʿiyyet olup ol **gün** üzerine çil aḳçe ile memlū *(153:9). [gün,]*
14. gümüş maşraba vaż'ı içün meydāna otuz altı ẕirāʿ bir sütūn ol **gün** ḫalīde ve *(153:10). [gün,]*
15. İrtesi **gün** ki ẕi'l-ḳaʿdeniñ on beşinci çehār-şenbe günidir mevkib-i sūrda *(153:23). [gün,]*
16. ile āġāze-i tekbīretü'l-iftitāḥ-ı ḫayr-duʿā itmek şerīṭasıyla bir **gün** evvel muʿtād *(153:28). [gün,]*
17. çeşm-i ḥayret gibi bāz eyler idi ol **gün** meydāna getürilüp *(158:2). [gün,]*
18. ol hümā-yı evc-i şān bu **gün** sāʾir eyyāmdan muḳaddemce ārzū-yı āşiyān buyurmuşlar idi *(159:27). [gün,]*
19. İrtesi **gün** ki māh-ı mezbūruñ on altıncı penc-şenbe günidir li-müʾellifihi *(173:32). [gün,]*
20. Bu Maḳāle-i Şīrīn-edā Sūr-ı Hümāyūn-ı Feraḥ-fezānıñ Üçinci **Güni** *(198:1). [güni, -i]*
21. Māh-ı mezbūruñ on yedinci **güni** yevm-i cumʿada ʿale'ṣ-ṣabāḥ esās-ı efʿāl u eṭvārı *(198:3). [güni, -i]*
22. Sarāy-ı Cedīd-i ḫāḳānī ve kendi devlet-serāylarında bir **gün** evvel itmāmı *(198:6). [gün,]*
23. Māh-ı mezbūruñ on sekizinci ve sūr-ı hümāyūnuñ dördünci **güni** ki *(204:19). [güni, -i]*
24. bundan aʿlā şikār alacaḳ **gün** olmaz deyu kelb-i ṣayyād gibi meydāna *(207:10). [gün,]*
25. **günine** dek vuṣūline ʿinān-gīr-i teʾḫīr olmaġın rūz-ı nuḫustīn-i sūrda sāʾir *(211:13). [günine, -i, -n, -e]*
26. ve anıñ daḫi üç **günden** muḳaddem ḥuṣūli ḫāric-i ʿuhde-i iḳtidār-ı ʿamele vü neccār oldığı *(242:24). [günden, -den]*
27. Bu **gün** bu miḳdār ile ṭayy-ı rūz-nāme-i inbisāṭ olunup *(249:28). [gün,]*
28. **güni** ʿale'ṣ-ṣabāḥ ki ḫüsrev-i zerrīn-efser-i āfitāb kenāre-i deryā-yı aḫdar-ı felekde *(255:25). [güni, -i]*
29. Nice gelmem ḳapuña **gün** gibi ey māh-beden *(261:20). [gün,]*
30. bu **gün** bir vech ile mümkin degüldür deyu cevāb virilmiş iken ṣadr-ı bülend-ḳadr u himmet *(262:31). [gün,]*
31. neferātına haftada iki **gün** tenāvülleri ʿādet olan simāṭ-ı niʿmetden meziyyet şarṭı *(264:32). [gün,]*
32. mūcib-i kelāl olup lākin müṣaʿbidān-ı Mışriyyeniñ her **gün** rūz-ı pīşīnden *(317:22). [gün,]*
33. gibi ʿarż-ı cilveye āġāz ve sāʾir **günlerden** mümtāz hünerler gösterüp *(317:4). [günlerden, -ler, -den]*
34. Māh-ı mezbūruñ yigirmi beşinci ve sūr-ı hümāyūnuñ on birinci **güni** naẓm li-münşiʾihi *(323:14). [güni, -i]*
35. ve tebdīl-i yesīr ile ʿīdiyye iken sūriyyeye ṭaḫvīl ve bu **gün** ṣebt-i cerīde-i eyyām buyurduḳları *(328:15). [gün,]*
36. iḳtiżā itmesi hediyyeleriniñ bu vaḳte degin teʾhīrine bādī olmaġın bu **gün** *(340:19). [gün,]*
37. Ve bu **gün** daḫi resm-i maʿrūf ve muʿtād-ı meʾlūf üzere āmāde-i ḫitān olan yüz seksen *(360:5). [gün,]*
38. ḫālikine diyet olmaġa vāfī çil para ile memlū maşraba-i sīmīn on iki **gün** *(361:30). [gün,]*
39. Şehr-i ẕi'l-hicceniñ altıncı **güni** yedi iḳlīm şehiniñ dügüni içün üşküfehā-yı rengā-reng *(364:25). [güni, -i]*
40. **gün** muḳaddem ancaḳ yetişmekle anlar daḫi revnaḳ-efzā-yı ālāy-ı bī-hemtā oldılar *(368:26). [gün,]*
41. ḳarār idüp ḫattā ol **gün** ṣadr-ı aʿẓam-ı kerīmü'ş-şān ḥażretleri kendi ṭaʿāmını *(372:24). [gün,]*
42. Sūr-ı hümāyūnuñ yigirmi dördinci **güni** ki biñ yüz otuz iki senesi ẕi'l-ḥiccesiniñ *(373:6). [güni, -i]*

gün-ā-gün: *Türlü türlü, çeşit çeşit.*

biñ iki yüz ḳadar **ġün-ā-gün** fişekle meşḥūn Daḫme-i Efrāsiyāb nāmında *(196:17). [ġün-ā-gün,]*

gûnâ-gûn: *Türlü türlü, çeşit çeşit.*
1. Ve ṣal-ı meẕkūrda yedi yüz ḳadar **gūnā-gūn** fişeng ile müretteb vücūdı *(202:20). [gūnā-gūn,]*
2. taʿḳīb eyleyüp ol daḫi **gūnā-gūn** zīb ü zīverle meşḥūn oldığından mā-ʿadā saṭḥı *(204:7). [gūnā-gūn,]*
3. ile dīv-i pür-rīv ṣūretinde iẓhār-ı luʿbet ve īrāṣ-ı şeṭāret iderek güẓār ve **gūnā-gūn** *(204:11). [gūnā-gūn,]*
4. yigirmi altı nefere ḫilʿat ilbās ve **gūnā-gūn** inʿām-ı bī-ḳıyās ile edā-yı şükr ü sipās buyurdılar *(216:26). [gūnā-gūn,]*
5. Ve ṭopçılar ocaġından pertev-nümā-yı ẓuhūr olan biñ yüz ʿaded **gūnā-gūn** fişeng-i şuʿle-nümūndan *(269:36). [gūnā-gūn,]*
6. işʿār içün gönderdigi beş on ṭabla **gūnā-gūn** şeker nāmında nebāt-ı mükerrer ol *(270:19). [gūnā-gūn,]*
7. ḫalḳa-i laʿnet gibi geçirilüp ve **gūnā-gūn** fişekden yapılmış bir *(270:22). [gūnā-gūn,]*

8. ḫorṭūm-ı filde māh-tāb ve çiçekli ve sāʾir **günā-gūn** fişekli ālāt-ı nāriyye taʿbiye ḳılınup *(270:32). [günā-gūn,]*
9. ṭarafından **günā-gūn** birḳaç ṭabla şeker gelmek ile oba kenārında pā-ber-cā-yı ḳıyām olan *(275:22). [günā-gūn,]*
10. yigirmi otuz ḳadar ṭulumcıları ve **günā-gūn** heyākil-i ġarībe *(281:11). [günā-gūn,]*
11. ḥużūr-ı hümāyūnda raḳḳāṣlar **günā-gūn** bāzīler ile feyż-i neşāṭ *(289:29). [günā-gūn,]*
12. ve **günā-gūn** biñden efzūn ṭarrāḳa-ḫīz fişekler ile ḫalḳı birbirine ḳataraḳ *(314:11). [günā-gūn,]*
13. ḳaṣr-ı gerdānları gerdūne gibi tekerlekler üzere mevżūʿ ve her cānibinden **günā-gūn** *(356:32). [günā-gūn,]*
14. çalınaraḳ ve iki ṭarafa selām virerek **günā-gūn** ġarīb u ʿacīb *(366:30). [günā-gūn,]*
15. **günā-gūn** şeker-i bādām her taḫta-i nāzük-ṭarḥ-ı dil-güşāsı şekerden *(367:30). [günā-gūn,]*

gûnâ-gûn: *(Kaşmir şal) Çeşit çeşit.*

ve altı ṭonluḳ **günā-gūn** keşmīrī şāl ve altı ʿaded ḳapu ḳulı ḥilālīsi *(214:14). [günā-gūn,]*

güna-gūn āvīze-i pür-zīb ü zīnet: *Çeşit çeşit süs avizeleri.*

mühr-i Süleymānīler tāb-dār ve **güna-gūn āvīze-i pür-zīb ü zīnet** bī-şümār idi *(254:10). [güna-gūn āvīze-i pür-zīb ü zīnet,]*

günā-gūn fişekler: *Türlü türlü, renk renk fişekler.*
1. velvele-endāz-ı ḥişār-ı eflāk olaraḳ ve medāfiʿ u benādıḳ yerine **günā-gūn fişekler** ile *(220:18). [günā-gūn fişekler,]*
2. resm-i sābıḳ üzere ṭop-ḫāne ocaġından bir ṣal **günā-gūn fişekler** ve envāʿ-ı ālāt-ı zīver *(230:7). [günā-gūn fişekler,]*
3. **günā-gūn fişekler** atılup hevāyīler şühūb-ı āsumānīye ḳatıldı huşūşen ʿaraba tekerlegi *(309:3). [günā-gūn fişekler,]*

günā-gūn nev-ẕuhūr fişekler: *Türlü türlü, yepyeni fişekler.*

ve tersāne ṭarafından iʿtirāʿ u īcād ḳılınan nice **günā-gūn nev-ẕuhūr fişekler** *(322:17). [günā-gūn nev-ẕuhūr fişekler, -ler]*

ġunc u delāl-i dilīrāne iderek: *Naz ve işve yapan dilber gibi kırıtmak.*

ġunc u delāl-i dilīrāne iderek ve gāh neşʿe-i raġbet-i āṣafī ile ser-germ-i neşāṭ olup *(216:17). [ġunc u delāl-i dilīrāne iderek, -erek]*

güncāyiş: *Sığma, kapsama gücü.*
1. vażʿı içün ittiḫāẕ-ı kīlār olundı Ve altmış ḳazġan **güncāyişine** müteḥammil ü vāfī *(151:14). [güncāyişine, -i, -n, -e]*
2. Neṣr Ve bir hāvan fişegi daḫi şuʿle-i ḫirmenī olup mikyāl-i taʿbīre **güncāyiş** *(173:1). [güncāyiş,]*
3. maḥallden alat **güncāyişi** ḳadar ṣaḳb olunup ol meṣḳūb *(258:13). [güncāyişi, -i]*
4. ḫalḳınıñ **güncāyişine** vāfī olacaḳ ḳadar yere ḳazıḳlar ḳaḳılup ve ol ḳazıḳlara *(262:14). [güncāyişine, -i, -n, -e]*
5. **güncāyiş** mertebesinden ber-ter iẓhār-ı zīb ü zīver eylediler ve ḫıtām-ı cemʿiyyetlerinde *(313:9). [güncāyiş,]*

güncāyiş-peẕīr-i ḥavṣala-i taḳrīr: *Anlatmanın zihnine sığmak.*

ki ḳābil-i taʿbīr ve degildir **güncāyiş-peẕīr-i ḥavṣala-i taḳrīr** *(346:21). [güncāyiş-peẕīr-i ḥavṣala-i taḳrīr,]*

güncīde-i evrāḳ-ı defātir olmayacak: *(Hediyeler için) Defter yapraklarına sığmamak.*

bu ḫuṣūṣda ġalebe-nümā olmaġın ecnās-ı hedāyāsı **güncīde-i evrāḳ-ı defātir olmayacaḳ** *(168:27). [güncīde-i evrāḳ-ı defātir olmayacaḳ, -ma, -y, -acaḳ]*

güncīde-i ḥavṣala-i raḳḳ u ṭırs olamayacak: *Deri ve kağıt anlayışına sığmak, yazıya dökülebilmek.*

otuz ḳadar muʿallem ḫırs **güncīde-i ḥavṣala-i raḳḳ u ṭırs olamayacaḳ** mertebe *(274:17). [güncīde-i ḥavṣala-i raḳḳ u ṭırs olamayacaḳ, -a, -ma, -y, -acaḳ]*

günden güne: *Giderek, anlamında zaman zarfı.*
1. **Günden güne** artura sürūrın *(133:20). [günden güne,]*
2. enderūn-ı sarāy-ı cedīd-i hümāyūnda daḫi **günden güne** müteraḳḳī vü efzūn ve *(364:10). [günden güne,]*

gündüz: *Güneşin doğuşu ile batışı arasındaki aydınlık zaman, gün.*
1. Oldı gice **gündüze** berāber *(131:6). [gündüze, -e]*
2. **gündüzinde** çengīler gicesinde ḫayāl-bāzlar şenlik içün mevṣūl ḳılındılar *(317:19). [gündüzinde, -i, -n, -de]*

gūne: *Türlü.*
1. sünnet-i seniyyesi üzere ḫitānlarına mübaşeret olunup sevālif-i ezminede bu **gūne** *(139:4). [gūne,]*
2. tertīb-i levāzım-ı sūr-ı ḫitāna mübāşeret u ḳıyām olunup ve bu **gūne** *(140:20). [gūne,]*
3. meşāmm-ı şevḳlerine bir **gūne** laḫlaḫa-sāy-ı inbisāṭ-ı ferḥat oldı ki *(144:6). [gūne,]*
4. **gūne** bir muṣannaʿ pīş-taḫta *(162:5). [gūne,]*
5. her dürlü eşcār-ı pür-berg ü bārıñ birer birer miṣāli āşikār ve her **gūne** *(195:24). [gūne,]*
6. ṭarafında bir **gūne** āheng olaraḳ güẕerān ve Zühre-i āsumānı raḳṣān u dest-efşān eyledi *(220:15). [gūne,]*
7. kendin bir **gūne** şöhre-i āfāḳ eyledi ki sū-be-sū çār-çeşm-i temāşā olan *(246:24). [gūne,]*
8. ile her gūşesinde hūy u hāy her semtinde bir **gūne** ṣafā rū-nümāy olup *(253:5). [gūne,]*
9. el-ḥāṣıl bir **gūne** iẕhār-ı şādmānī vü sürūr ve bir mertebe cemʿiyyet-i esbāb-ı ḫubūr *(254:29). [gūne,]*
10. bir **gūne** daḫi ḳaṣd-ı iʿzāz eyleyüp aġa-i müşārün-ileyh *(262:23). [gūne,]*
11. daḫi şeref-mend-i mürāfaḳat ve niʿmet-i dīdār-ı şehriyārī ile bir **gūne** ziyāfet *(265:26). [gūne,]*
12. ile bir **gūne** zed ü bürd ve dār ü gīr eylediler ki cümle şenliklerinden ziyāde ṣafā-baḫşā *(282:2). [gūne,]*
13. bir resm-i nev-ẕuhūr ṭarḥ ve ṣudūr-ı aṣḥāb-ı temāşāyı bir **gūne** şerḥ eyledi *(304:27). [gūne,]*
14. bir **gūne** daḫi tatyīb ü talṭīf buyurdılar *(306:12). [gūne,]*
15. ve kimi zemīnde cilve-i mestāne iderek bir **gūne** şeṭāret ve bir mertebe *(309:11). [gūne,]*
16. fikri ile nālān u giryān olup girye vü fiġānlardan bir **gūne** daḫi *(311:1). [gūne,]*
17. ber-kāʿide dād u sitād ile der-kār ve her **gūne** metāʿların ʿarża-dāşt-ı bāzār-ı enẕār eyleyüp *(313:24). [gūne,]*
18. bir **gūne** daḫi ṭaḳlalar ḳılup çāpük-bāz oldı *(317:6). [gūne,]*
19. Bu **gūne** ḫayret-efzā ġarāʾib-i bī-ġāyet ve ʿacāʾib-i bī-nihāyet meşhūd-ı dīde-i temāşā oldı *(317:20). [gūne,]*
20. **gūne** iẕhār-ı ṣanʿat ve icrā-yı mahāret ve erbāb-ı temāşāya īrāṣ-ı ḫayret itdiklerine *(318:12). [gūne,]*
21. ṣīrāze-i kesel-i eczā-yı cemʿiyyet ve ʿuḳde-i düşvārü'l-ḫallāl ne **gūne** nāḫun-ı iḫtiyāl *(318:30). [gūne,]*
22. ve bir **gūne** ṣafā vü ẕevḳ olmuşdur ki taʿbīri kilk-i ḫoş-taḳrīri ṣuʾāle-i ḳandīle *(322:32). [gūne,]*
23. ne **gūne** iẕhār-ı ḳudret ve icrā-yı ġayret itdigi meşhūd-ı cihān ve *(340:1). [gūne,]*
24. Ḥaḳḳā ki bir mertebe cemʿiyyet ve bir **gūne** basṭ-ı mevāʾid-i niʿmet ḳılındı *(348:23). [gūne,]*
25. peydā ve bir **gūne** ṣanayiʿ-i āteş-bāzī icrā ḳılındı ki temāşāsı dīde-i idrāki *(356:13). [gūne,]*
26. bu **gūne** daḫi iktisāb-ı şeref-i cerr-i cevārī buyurduḳları eşnāda nā-gehān *(358:18). [gūne,]*
27. hümā-yı āşiyāne-i vücūd-ı hümāyūn-ı şevket-maḳrūnların bu **gūne** şevket ü ʿaẓamet *(370:28). [gūne,]*
28. ḫāli ne **gūne** oldıġı āşikārdır *(371:20). [gūne,]*

gūne: *Öyle.*

Bir **gūne** ziyāfet itdi ḫalḳa *(128:13). [gūne,]*

gūne: *Ötürü, dolayı.*

anda daḫi bir **gūne** külāh-endāz-ı şevḳ-i nā-maḥṣūr oldı *(244:10). [gūne,]*

gūne gūne: *Rengârenk, türlü türlü.*

1. Şeker ḥadīḳalarınıñ **güne güne** mīve-i şīrīnini çīde-i enāmil-i müjgān ve çeşīde-i efvāh-ı efcān buyurduḳları ẕāʾiḳa-i temāşālarına *(143:11). [güne güne,]*
2. Şeker ḥadīḳalarınıñ **güne güne** mīve-i şīrīnini çīde-i enāmil-i müjgān ve *(143:25). [güne güne,]*
3. dost-ı ʿāşıḳāne ve sadā-yı hāy hāy-ı mestāne ile taʿḳīb ve bunlar daḫi **güne güne** *(308:31). [güne güne,]*

güne oldığı: *Bir hal, bir durumun nasıl olması gerektiği.*

itdigi gibi yürüyüp ḳalʿa cengi ne **güne oldığı** ve ḳalʿadan püskürme ile ʿasker *(229:23). [güne oldığı, -dığ, -ı]*

güne-gün: *Çeşit çeşit.*

mışrāʿ Dürlü dürlü **güne-gün** başı aşaġa ser-nigūn bāzīçeler iẓhār eyleyüp *(247:33). [güne-gün,]*

güneş: *Güneş, gezegenlere ve yer yuvarlağına ışık ve ısı veren büyük gök cismi.*
1. Üstinde **güneş** sebūya beñzer *(129:2). [güneş,]*
2. Çıḳmasa seḥer **güneş** bürūza *(131:11). [güneş,]*
3. Ki **güneş** görse müşterīsi olur *(300:7). [güneş,]*
4. maṣnūʿ ḫayāl-i fenerler olup bir çarḫ ile dördi birden devvār ve **güneş** *(368:5). [güneş,]*

güneşiñ mā-meleki: *Güneşin sermayesi.*

Zīrā **güneşiñ mā-meleki** bir avuç altun *(331:5). [güneşiñ mā-meleki,]*

ġunūde olmaġın: *Uyuyakalmak, uykuya yatmak.*

sāye-i bīd-i seyf-i ḥadīdinde **ġunūde olmaġın** ḫāvāṭır-ı nās şevāhid-i ẕevḳ u ṣafāya *(136:17). [ġunūde olmaġın, -ma, -ġ(k), -ın]*

ġunūde-i mihād-ı ʿarż olan: *Yeryüzünün beşiğinde uyumak.*

pençe-i ḫurşīd ile berçīde ve **ġunūde-i mihād-ı ʿarż olan** mevālid-i s̱elās̱e *(290:16).*
[ġunūde-i mihād-ı ʿarż olan, -an]

ġunūde-i pister-i ferāġ olan: *Dinlenme döşeğinde uyumak.*

ġunūde-i pister-i ferāġ olan erbāb-ı ḥużūrı ḫ̇āb-ı rāḥatdan dūr ve pīçīde-i liḥāf-ı tū-ber-tū-yı āsāyiş olan *(283:11). [ġunūde-i pister-i ferāġ olan, -an]*

gür: *Kalın ve gür ses çıkarmak.*

Gürlesün güm güm ötüp kūs-ı mehābet-meʾnūs *(274:3). [gürlesün, -le, -sün]*

güreş-: *Güreş; iki kişi arasında, birbirlerini yenmek için olanca kuvvetlerini kullanmak, el ve ayak oyunları tatbik etmek sûretiyle yapılan ve belli kuralları olan karşılıklı mücâdele.*

iʿāde ve anlarıñ yerlerine ayucılar ayuları ile **güreşmek** irāde ḳılınmaġın *(274:26). [güreşmek, -mek]*

güreş: *Güreş; iki kişi arasında, birbirlerini yenmek için olanca kuvvetlerini kullanmak, el ve ayak oyunları tatbik etmek sûretiyle yapılan ve belli kuralları olan karşılıklı mücâdele.*

1. lākin **güreşden** ferāġat ve baş başa muḍārebeye mübāderet idüp ʿāḳıbet *(275:9). [güreşden, -den]*
2. pehlevān-ı bī-naẕīr ile **güreşüp** ve Üsküdārlı Ḳara ʿOsmān Çuḳa-dār ʿAbdī nām *(275:7). [güreşüp, -üp]*
3. diyerek içlerinden baʿżıları ayular ṣamsonlar ile **güreşdikleri** gibi güreşdiler ve *(294:19). [güreşdikleri, -dik, -ler, -i]*
4. diyerek içlerinden baʿżıları ayular ṣamsonlar ile güreşdikleri gibi **güreşdiler** ve *(294:19). [güreşdiler, -di, -ler]*
5. **güreşdiler** ve delüce fişegi gibi oyuna girişüp ṭutuşdılar Baʿdehū mehter-ḫāneleri *(297:7). [güreşdiler, -di, -ler]*
6. **güreşdiler** ve ṣulḥa ṣavaşa ẕātında tünde yavaşa baḳmayup ṭulumcılara girişdiler *(335:10). [güreşdiler, -di, -ler]*

güreş ṭutmaġ: *Güreşmek.*

Çengīleriñ ṣaġ ṭarafında küştī-gīrler **güreş ṭutmaġ** içün birbirleri ile *(294:15). [güreş ṭutmaġ, -maġ]*

gürg ü aġnām: *Kurt ve koyunlar.*

ile **gürg ü aġnām** birbirinden emīn ve āhū vü żırġām yek-dīgere *(205:6). [gürg ü aġnām,]*

gürg-i bārān-dīde: *Güngörmüş, geçirmiş kişi*

atılup ol **gürg-i bārān-dīde** Türk ters-i gürg ile anlara ḳatılup meşnevī *(207:11). [gürg-i bārān-dīde,]*

gürg-i bārān-dīde: *Güngörmüş, geçirmiş kişi.*

bāzīçeler gösterüp meydānda cevlān eyledikde temāşāşiyāndan nice **gürg-i bārān-dīde** *(274:18). [gürg-i bārān-dīde,]*

gürg-i bārān-dīde: *(Tulumcu) Güngörmüş, geçirmiş kişi.*

çeşm ü güş olan nice **gürg-i bārān-dīde** ṭulumcı ve çavuşlardan biri *(318:6). [gürg-i bārān-dīde,]*

gürg-i bārān-dīde: *(Gösterici) Güngörmüş, geçirmiş kişi*

Neşr naʿrasıyla hāy u hūya āheng ve nice **gürg-i bārān-dīde** ṣu içinde perendelerle *(326:5). [gürg-i bārān-dīde,]*

gürg-i bārān-dīde: *(Çavuşlar için) Güngörmiş, geçirimiş kişi*

cevşen-pūş-ı muḥāfaẓa olan **gürg-i bārān-dīde** birḳaç serheng ve bī-zebānlardan *(356:35). [gürg-i bārān-dīde,]*

gürisne-çeşmān-ı temāşāya: *Seyir açgözlüleri.*

gürisne-çeşmān-ı temāşāya li-münşiʾihi *(300:24). [gürisne-çeşmān-ı temāşāya, -y, -a]*

gürisne-dilān-ı ḥasreti: *Gönlü hasret açlığı çeken.*

ve **gürisne-dilān-ı ḥasreti** mışrāʿ Tamām leẕẕet-i ʿālem *(241:20). [gürisne-dilān-ı ḥasreti, -i]*

gürīz: *Kaçma, firar etme.*

heyākil-i dīvden **gürīz** ile ḳusḳuna ḳuvvet ḳamçıya bereket deyu ḳaçup *(241:8). [gürīz,]*

gürīz olduḳça: *Kaçmak.*

cāmesine āteş virdiklerinde şaḫṣ-ı meẕkūr tünd-ḫīz ü germ-pūy **gürīz olduḳça** *(227:28). [gürīz olduḳça, -dukça]*

gürīzān: *Gitmek, kaçmak.*
1. gürz-i Ḳahramān şanup şayḥa-i hāy hāy ile **gürīzān** ve āb-ı cevher-i inbisāṭları olan *(225:7). [gürīzān,]*
2. birer kebūter-i tīz-cevlān aralarından perrān ve ḳayd u bendden **gürīzān** esīrān-ı zindān *(266:9). [gürīzān,]*
3. giriftār-ı ġull-i ẕüll olacaḳların ḥiss itmeleriyle her semte **gürīzān** ve her ṭarafa *(275:4). [gürīzān,*
4. cāy-ı emān idüp güşe güşe **gürīẕān** ve şenlikleri maḥrūm-ı naẓar-ı cihān-dārī olur *(310:34). [gürīẕān,]*

gürīzān oldı: *Kaçmak.*

ḥaşladı ve her biri bu āteş ile her ne cānibe **gürīzān oldı** ise ḫalḳ anları *(271:26). [gürīzān oldı, -dı]*

gürīzān oldılar: *Kaçmak, gitmek.*

miyāne-i cemʿiyyetden kenāre-i selāmete **gürīzān oldılar** *(274:20). [gürīzān oldılar, -dı, -lar]*

gürīzān olup: *Kaçmak, koşmak.*

her sūya **gürīzān olup** ṣıbyān-ı erbāb-ı ḥirfet tirşeden gürz ü debbūs ile döge döge *(279:14). [gürīzān olup, -up]*

gürle-: *Kalın ve gür ses çıkarmak.*

baḥrīler ġavṭa-ḫor-ı deryā-āteş gāh badaloşḳalar raʿd-ı āsumān gibi **gürler** patlar *(356:11). [gürler, -r]*

ġurre: *Parlaklık, aklık.*

Ġurre mi şeb-i siyehde dāʾir *(133:1). [ġurre,]*

ġurre-i ġarrādan: *Sabah aydınlığı.*

ki bahāsı dürre-i beyżādan ġālī ve ḳadri **ġurre-i ġarrādan** ʿālī idi Ve anlardan *(171:28). [ġurre-i ġarrādan, -dan]*

ġurre-i şubḥ-ı saʿādet: *Mutluluk sabahının aydınlığı.*

ġurre-i şubḥ-ı saʿādet gibi hüveydā ve ḥayret-efzā-yı ʿuḳūl-i pīr ü bernā olaraḳ *(368:37). [ġurre-i şubḥ-ı saʿādet,]*

gürūh-ı enbūh-ı deryā-hurūş: *Deniz gibi coşmuş kalabalık grup.*

eṣnāsında eṭrāf u eknāflarını girdā-gird muḥīṭ olan **gürūh-ı enbūh-ı deryā-ḫurūş** *(367:17). [gürūh-ı enbūh-ı deryā-ḫurūş,]*

gürūh-ı Ḥayyāṭān: *Terziler tayfası.*

Pes-zi-īşān **Gürūh-ı Ḫayyāṭān** yaʿnī derziler ālāyı kendülere yamaḳ nāmı *(301:14). [gürūh-ı Ḫayyāṭān,]*

gürūh-ı Ḳaşşābān: *Kasaplar takımı.*

Gürūh-ı Ḳaşşābān Baʿdehū ṭāʾife-i ḳaşşābīn pīş-gāhlarında birer *(236:31). [gürūh-ı Ḳaşşābān,]*

gürūh-ı maʿdūde: *Bilinen bölük.*

dūde ve her **gürūh-ı maʿdūde** ve her fırḳa-i mevcūdeden zencīr-i dünyā ile *(327:31). [gürūh-ı maʿdūde,]*

gürūh-ı nisvān: *Kadın topluluğu, kadınlar.*

taʿmīm-i neşāṭ u sürūr içün temāşā-yı sūrdan **gürūh-ı nisvān** daḫi rū-gerde-i dūr- bāş-ı ḥırmān olmayup *(204:30). [gürūh-ı nisvān,]*

gürūh-ı şuʿbede-bāzān: *Oyuncu takımı, gösterici.*

sāʾir aʿyān u erkān ve eşnāf-ı ḥirfetān ve **gürūh-ı şuʿbede-bāzān** ve ṭopçıyān ve *(364:4). [gürūh-ı şuʿbede-bāzān,]*

gürūhuñ pīş-i ṣaffı: *Topluluğun önde olan kişisi.*

Her **gürūhuñ pīş-i ṣaffı** ġayriden ḥürmetlüdür *(256:11). [gürūhuñ pīş-i ṣaffı,]*

guruş: *Osmanlı'da her dönemde ederi farklı olmak üzere H.1099/M.1687'den itibaren kullanılan gümüş sikke.*
1. miyāncu çubuḳlamadan yigirmi bir kīse **ġuruşa** iştirā ḳılınmış faḳaṭ zaġara vü girībānı *(163:13). [ġuruşa, -a]*
2. daḫi biñ **ġuruş** iḥsān u iʿṭā ve aña ve sāʾir ḫuddām-ı ṣıṭabl-ı hümāyūndan *(216:25). [ġuruş,]*
3. yüz otuz **ġuruşluḳ** çil aḳçe ile ṭolu yüz on dirhem gümüşden maṣnūʿ bir maşraba *(242:21). [ġuruşluḳ, -luk]*
4. süvār olanlara ʿale's-seviyye onar **ġuruş** ihsān u iʿṭā ile zaḫmetlerine *(360:3). [ġuruş,]*
5. ikrām ve naḫılları ve şeker bāġçelerini götüren tersāne neferātına beş yüz **ġuruş** *(372:29). [ġuruş,]*
6. ve miʿmār aġa ile dülger ḳalfalarına yüz **ġuruş** *(372:30). [ġuruş,]*
7. ve naḫlīlere otuz **ġuruş** ve bāġçecilere ḳırḳ **ġuruş** ve çiçek yapan ʿAceme *(372:31). [ġuruş,]*
8. ve naḫlīlere otuz **ġuruş** ve bāġçecilere ḳırḳ **ġuruş** ve çiçek yapan ʿAceme *(372:31). [ġuruş,]*
9. on **ġuruş** ve dört nefer ḳapu ketḫudālarına onar **ġuruş** inʿām ve bugün *(372:32). [ġuruş,]*
10. on **ġuruş** ve dört nefer ḳapu ketḫudālarına onar **ġuruş** inʿām ve bugün *(372:32). [ġuruş,]*

gürz: *Gürz, savaş aleti.*

Sürīni **gürzdür** āvīze eylemiş püşte *(280:21). [gürzdür, -dür]*

gürz ü debbūs: *Gürz ve topuz.*
1. **gürz ü debbūs** ve düşlarında ḳabā-yı maʿkūs olup ve derūn-ı cāme-i pūstīnlerinde *(278:2). [gürz ü debbūs,]*
2. her sūya gürīzān olup ṣıbyān-ı erbāb-ı ḥirfet tirşeden **gürz ü debbūs** ile döge döge *(279:14). [gürz ü debbūs,]*

gürz ü teber: *Gürz ve balta.*

süṭūr-ı ṣaḥīfe-i zemīn eyleyüp muṭallā varaḳdan bayraḳlar ve kāġıddan **gürz ü teber** *(313:6). [gürz ü teber,]*

gürz-i Kahramān: *Kahramanın gürzü.*

gürz-i Ḳahramān ṣanup ṣayḥa-i hāy hāy ile gürīzān ve āb-ı cevher-i inbisāṭları olan *(225:7). [gürz-i Ḳahramān,]*

gürz-kārān: *Gürzcü, gürz ile oynayanlar.*

oldı ve çengīleriñ öñinde maṭraḳ-bāzān ve **gürz-kārān** meydān-ı hünerde ʿarż-ı cevlān *(295:11). [gürz-kārān,]*

güşād: *Açılış, açılma, açma.*
1. nāḫun-ı şemşīr-i tāb-dār ile **güşād** içün dāmen-i dīvārına ṣarıldıḳça derūn-ı ḳalʿadan *(188:12). [güşād,]*
2. nāḫun-ı müjgān ile **güşād** ve sevād-ı ḥurūf-ı müşgīn-miʿdādın *(308:15). [güşād,]*

güşād bulur: *Çözülmek.*

ile **güşād bulur** deyu benān-ı ḥayreti miftāḫ-ı kilīd-i endīşe vü ḥayret eylediler *(318:31). [güşād bulur, -ur]*

güşād virdiklerinde: *(Bağ için) Çözmek.*

güşād virdiklerinde her biriniñ elleri ve gözleri serhengān-ı bī-direngiñ dest-i saḫt-çengīleriyle *(318:2). [güşād virdiklerinde, -dik, -ler, -i, -n, -de]*

güşāde: *Açık, açılmış.*
1. **güşāde** ve mışḳale-i nūr-ı naẕar-ı şehriyār-ı baḥr u berr ile şemşīr-i iftiḫārları *(232:21). [güşāde,]*
2. daḫi teʿşīr eyleyüp hevā **güşāde** ve zemīn gerd-i kederden şüste vü sāde *(311:5). [güşāde,]*
3. ve aṭlasdan bayraḳ ve bād-bānları **güşāde** tıranpetesin çalaraḳ ve ṭop ü tüfeng ataraḳ *(314:10). [güşāde,]*
4. gibi **güşāde** ve fürūġ-ı cemāl-i bā-kemāl-i ḫudāvend-i hümāyūn-fāl *(358:20). [güşāde,]*

güşāde eyleyüp: *Açılmak.*

nihāde ve āġūş gibi **güşāde eyleyüp** ve aña muttaṣıl şemşīrlere muḳābil iki çenberi *(247:13). [güşāde eyleyüp, -y, -üp]*

güşāde olan: *Açılmak.*

vāḳiʿ olmuş idi bināberān Sultān Bāyezīd Meydānına **güşāde olan** ḳapudan *(365:28). [güşāde olan, -an]*

güşāde olup: *Açılmak.*

çeşm-i temāşā gibi **güşāde olup** yeñiçeri keçelileri iki geçeli *(204:26). [güşāde olup, -up]*

güşāde-āġūş: *Kucak açmak.*

serġūş-ı mücevherler ki şekli şāhid-i iḳbāl ü şevkete **güşāde-āġūş** ve *(369:22). [güşāde-āġūş,]*

güşāde-çeşm-i intibāh olur: *Göz açıklığı, uyuyamama.*

güşāde-çeşm-i intibāh olur ki eşer-i baḫt-ı siyāh ile miyāne-i şeb-i tārda giriftār oldıġım ālām u ekdārımdan *(260:24). [güşāde-çeşm-i intibāh olur, -ur]*

güşāde-i dergāh-ı Kirdgār: *Allah'ın katına doğru açılmak.*

gibi **güşāde-i dergāh-ı Kirdgār** ve derāhim-i niyāzları tamġā-zede-i revāc u iʿtibār itdiklerinden *(281:28). [güşāde-i dergāh-ı Kirdgār,]*

güşāde-sāz-ı dehān-ı ḥayret olup: *Hayrete düşmüş, ağzı açıkta kalmış.*

teşnelikden **güşāde-sāz-ı dehān-ı ḥayret olup** ḳalmış ve zebān-ı zebāne-feşānı *(362:3). [güşāde-sāz-ı dehān-ı ḥayret olup, -up]*

güşād-ı dahme-i mürüvvet: *Cömertlik kümbetini açmak.*

ve **güşād-ı daḫme-i mürüvvet** ve beẕl-i naḳdīne-i himmet buyurmaları ile *(327:4). [güşād-ı daḫme-i mürüvvet,]*

güşāyende-per-i pervāz olan: *Kanadını açmış uçan kuş.*

küngüresinde **güşāyende-per-i pervāz olan** laḳlaḳ heyʾetinde maṣnūʿ fişengiñ *(196:19). [güşāyende-per-i pervāz olan, -an]*

güşāyiş: *Açmak.*

ʿazīmet ve miftāḥ-ı fetīle-i bārūt-sūde ile **güşāyişine** mübāderet itdigi *(229:16). [güşāyişine, -i, -n, -e]*

güş-dār-ı intiẓār olmaġla: *Kulak tutmak, kulak kabartmak.*

ṭop şenliklerine **güş-dār-ı intiẓār olmaġla** baḥren olan *(257:9). [güş-dār-ı intiẓār olmaġla, -maġ, -la]*

güşe: *Köşe.*
1. her **güşesinde** bir dürlü āheng ve her cānibinde ḳanādīl-i sitāre-gūn şeb-çerāġ-ı meclis-efrūz *(203:25). [güşesinde, -s, -i, -n, -de]*
2. **güşesinde** sāzendeler nevāzende-i ḳānūn-ı şeṭāret ve her cānibinde ḫˇānendeler *(220:13). [güşesinde, -s, -i, -n, -de]*
3. her **güşesinde** bir kūze-i memlū-yı Mışrī ile mühr-i Süleymāna dönüp *(246:15). [güşesinde, -s, -i, -n, -de]*
4. ile her **güşesinde** hūy u hāy her semtinde bir güne ṣafā rū-nümāy olup *(253:5). [güşesinde, -s, -i, -n, -de]*
5. āfitāb her **güşesi** bir ḫazīne-i nār ve her çūb-ı şebīke-i revzenleri birer *(269:21). [güşesi, -s, -i]*

güşe güşe: *Köşe bucak.*

cāy-ı emān idüp **güşe güşe** güriẓān ve şenlikleri maḥrūm-ı naẓar-ı cihān-dārī olur *(310:34). [güşe güşe,]*

güşe-be-güşe: *Köşeden köşeye.*

şīrīn-terīn-i riyāż u gülzār ḳılınup **güşe-be-güşe** her ḳaṣr-ı nādirü'l-ʿaṣrda āyīneden *(368:4). [güşe-be-güşe,]*

güşe-gīrān-ı istirāḥat olurlar: *İstirahat köşesine çekilmek.*

pervāne-i şemʿ-i ḫıdmet gāh **güşe-gīrān-ı istirāḥat olurlar** idi *(251:27). [güşe-gīrān-ı istirāḥat olurlar, -ur, -lar]*

gūşe-gīr-i āsāyiş ü ārām oldukları: *Dinlenme köşesinde yer bulmak.*

temāşā-yı ḥiref-i sāʾire içün anlar daḫi **gūşe-gīr-i āsāyiş ü ārām olduḳları** hengāmda *(298:2). [gūşe-gīr-i āsāyiş ü ārām olduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*

gūşe-gīr-i ferāġat olmaḳ: *İstirahat etmek.*

çadırlarında **gūşe-gīr-i ferāġat olmaḳ** bābında fermān-dih-i ruḫṣat olmuşlar idi *(325:25). [gūşe-gīr-i ferāġat olmaḳ, -maḳ]*

gūşe-gīr-i karār oldılar: *Misafir çadırına gitmek.*

ile kām-kār olup müsāfir çergesi ṣaffü'n-niʿālinde **gūşe-gīr-i ḳarār oldılar** beyt Li-münşiʾihi *(302:29). [gūşe-gīr-i ḳarār oldılar, -dı, -lar]*

gūşe-gīr-i miḥrāb-ı imtiyāz olanlar: *Seçkinlik mihrabının köşesini kapmak.*

ve **gūşe-gīr-i miḥrāb-ı imtiyāz olanlar** obada dāmen-būsī-i āṣafī şerefleriyle *(227:3). [gūşe-gīr-i miḥrāb-ı imtiyāz olanlar, -an, -lar]*

gūşe-gīr-i vakfe-gāh-ı intizār olmuşlar: *Bekleyiş durağının bir köşesine çekilmek.*

dāmen-būs-ı şehriyārī vaḳtine degin **gūşe-gīr-i vaḳfe-gāh-ı intiẓār olmuşlar** idi *(154:5). [gūşe-gīr-i vakfe-gāh-ı intiẓār olmuşlar, -muş, -lar]*

gūşe-i dest-māl-i çeşmān-ı başīret-iktiḥālin: *Önceden görme sezisinin sürmesi, çekilmiş gözlerin mendilinin köşesi.*

girye-i nihānī-i sürūr ile **gūşe-i dest-māl-i çeşmān-ı başīret-iktiḥālin** ṣadef-i lüʾlü-i āb-dār *(359:10). [gūşe-i dest-māl-i çeşmān-ı başīret-iktiḥālin, -in]*

gūşe-i ebrū-yı fermān-ı şeh-i dānā: *Bilgi sahibi olan şahın fermanının kaşının ucu.*

Gūşe-i ebrū-yı fermān-ı şeh-i dānā mıdır *(185:6). [gūşe-i ebrū-yı fermān-ı şeh-i dānā,]*

gūşe-i ebrū-yı īmā: *Kaşının köşesiyle ima etme.*

gūşe-i ebrū-yı īmā ile imāle-i nigāh-ı iltifāt u ikrām ve *(155:22). [gūşe-i ebrū-yı īmā,]*

gūşe-i ezyāl-i iḳbāli: *Mutluluk eteğinin ucu.*

tevḳīf olunmuş idi Hemvāre **gūşe-i ezyāl-i iḳbāli** būse-gāh-ı şifāh-ı āmāl *(363:32). [gūşe-i ezyāl-i iḳbāli, -i]*

gūşe-i kemān-ı ebruvānından: *Keman kaşlarının köşesi, göz ucu.*

bir maḥall taʿyīni içün eṭrāf-ı sāḥaya **gūşe-i kemān-ı ebruvānından** *(147:6). [gūşe-i kemān-ı ebruvānından, -ı, -n, -dan]*

gūşe-i müttekā-yı müzerkeş-visādesinde: *Sırma işlemeli, yastık dizilmiş döşek.*

gūşe-i müttekā-yı müzerkeş-visādesinde libās-ı ʿAcemāne ile bir püser-i ḫūb-liḳā ve *(242:4). [gūşe-i müttekā-yı müzerkeş-visādesinde, -s, -i, -n, -de]*

gūşe-nişīn: *Köşede oturmak.*

Gāh tiryākī vü bengī-veş olur **gūşe-nişīn** *(187:9). [gūşe-nişīn,]*

gūşe-nişīn-i mesned-gāh-ı ḥaşmet olmaları: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Büyüklük sedirinde köşeye geçip kurulmak.*

gūşe-nişīn-i mesned-gāh-ı ḥaşmet olmaları ile Raḳḳa vālīsi saʿādetlü vezīr-i mükerrem ʿAlī Paşa *(251:17). [gūşe-nişīn-i mesned-gāh-ı ḥaşmet olmaları, -ma, -lar, -ı]*

gūşe-zīb-i sāye-bān-ı sidre-āsitān olduḳda: *Eşiği sidre ağacı gibi olan çadırın köşesinin süslenmesi.*

ʿaṭf-ı ʿinān ve ḥaşmet ü saʿādet ile **gūşe-zīb-i sāye-bān-ı sidre-āsitān olduḳda** *(350:14). [gūşe-zīb-i sāye-bān-ı sidre-āsitān olduḳda, -duḳda]*

gūş-güzār oldukda: *İşitmek, duymak.*

ṭulūʿ-ı ḫurşīd-i vücūd-ı şehriyār-ı heft-kişver ve bir defʿa daḫi ezān-ı ʿaṣr **gūş-güẕār olduḳda** *(151:2). [gūş-güẕār olduḳda, -duḳda]*

gūş-ı aʿdā: *Düşman kulağı.*

hem-ser olup ṣadā-yı dehşet-fezāsından **gūş-ı aʿdā** kerr ve atıldıḳça düşmān ḳulaġına ḳurşun *(165:7). [gūş-ı aʿdā,]*

gūş-ı eflāki: *Feleklerin kulağı.*

ṣadef olduḳda ṭop şenlikleri **gūş-ı eflāki** ker ve nevbet-i şāhāne *(209:2). [gūş-ı eflāki, -i]*

gūş-ı halḳa: *Halkın kulağı.*

müjde-i ḳudūm-i ḫünkārī ile zebān-ı kerre-nāy-ı mühībü'ṣ-ṣadādan **gūş-ı ḫalḳa** *(262:7). [gūş-ı ḫalḳa, -a]*

gūş-ı hūşa: *Akıl kulağı.*
1. peymūde-i endāze-i nigāh oldıġı **gūş-ı hūşa** ṭoḳunmuṣdur El-ḥaḳḳ naẓm *(164:19). [gūş-ı hūşa, -a]*
2. zemzemesi **gūş-ı hūşa** ṣevḳ-baḫş oldı Li-müʾellifihi *(290:8). [gūş-ı hūşa, -a]*
3. zīb-i bāzār-ı rüzgār oldıġı **gūş-ı hūşa** ṭoḳunmamışdır ḳıṭʿa Li-münşiʾihi *(302:6). [gūş-ı hūşa, -a]*

gūş-ı kerrūbiyānı: *Meleklerin kulağı.*
1. raʿd-ı āsumāna dehşet-āver olup **gūş-ı kerrūbiyānı** kerr itdikde şehriyār-ı ʿadl-āyīn *(269:3). [gūş-ı kerrūbiyānı, -ı]*
2. **gūş-ı kerrūbiyānı** pür-ṭanīn ḳılmış idi Bu ḫālet-i pür-behcet ile *(370:13). [gūş-ı kerrūbiyānı, -ı]*

gūş-ı temāşāşiyāna: *Seyircilerin kulağı.*

ile müjde-i hümāyūn **güş-ı temāşāşiyāna** resīde olduḳda ʿādet-i sābıḳa *(274:10). [güş-ı temāşāşiyāna, -a]*

güsiste: *Kopmuş, çözülmüş.*
1. çeşm ü dest ü pāyında olan bendlerini yegān yegān **güsiste** ve cümlesini deste deste eyleyüp *(212:20). [güsiste,]*
2. çeken fīl şūretinden bendleri **güsiste** ve ol bār-ı girān ḳaydından vāreste eyleyüp *(264:3). [güsiste,]*

güsiste itdiklerin: *Çözmek.*

güsiste itdiklerin görüp bi'l-āḫire zencīr-i dīnār ve silsiletü'ẕ-ẕeheb-i iḥsān-ı bī-şümār *(318:15). [güsiste itdiklerin, -dik, -ler, -in]*

güsiste-zencīr: *Zincir çözmek.*

fermān-ı Ḳahramān-ı şīr-gīr ile her biri **güsiste-zencīr** ayucılara hücūma ruḫṣat *(274:27). [güsiste-zencīr,]*

güş-māl virdiler: *Dokundurmak.*

tāziyāne-zen-i terġīb ü terhīb olup birbirine **güş-māl virdiler** *(291:3). [güş-māl virdiler, -di, -ler]*

güş-māl-i iştiʿāl virildikde: *Kulağı çekmek.*

fişeklere pençe-i şaʿāle ile **güş-māl-i iştiʿāl virildikde** şerāreler *(228:28). [güş-māl-i iştiʿāl virildikde, -il, -dik, -de]*

ġuṣn-ı şecere-i devlet: *(Şehzade Mehemmed için) Mutluluk ağacının dalı.*

Ṣāniyen **ġuṣn-ı şecere-i devlet** ve ṣemere-i devḥa-i şevket necābetlü *(166:24). [ġuṣn-ı şecere-i devlet,]*

güster: *Far. Yayılmış, döşenmiş.*

püf-gerde-i enfās-ı nesīmü'ṣ-ṣabā olup çār-şebler **güsterde** *(221:11). [güsterde, -de]*

güsterde: *Far. Yayılmış, döşenmiş.*
1. zerde pīş-ḫˇān-ı meydāna **güsterde** ve her ṭablada her biri yarımşar vuḳiyye ikişer *(265:5). [güsterde,]*
2. nışfına çergelerde ve nışfına ḫāric-i çergede kilīmler **güsterde** ve *(306:34). [güsterde,]*

güsterde ḳılınmaġın: *Serilmek, döşenmek.*

ṭabla pilāv ve zerde sū-be-sū **güsterde ḳılınmaġın** ḍaḥve-i kübrādan ḥulūl-i vaḳt-i ʿasra *(348:19). [güsterde ḳılınmaġın, -maġ, -ın]*

güsterde ḳılınup: *Yayılmak.*

gibi **güsterde ḳılınup** süfre-i ūlāda ḫˇān-sālār-ı ẓiyāfet-kede-i iḳbāl olan *(248:16). [güsterde ḳılınup, -up, -]*

güsterde ḳılınup: *(Sofra için) Kurulmak, döşenmek.*
1. Baş çerge taʿbīr olunan üç direkli sāye-bān-ı pür-zīverde dört süfre **güsterde ḳılınup** *(319:24). [güsterde ḳılınup, -up]*

2. otaġ-ı hümāyūn pīş-gāhında ṭablalar ile yer yer pilāv ve zerde **güsterde ḳılınup** *(338:31). [güsterde ḳılınup, -up]*

güsterde ḳılınup: *Döşenmek.*
1. **güsterde ḳılınup** iṭʿām olundılar *(347:16). [güsterde ḳılınup, -up]*
2. s̱āniyen iki süfre eṭʿime-i gūnā-gūn **güsterde ḳılınup** *(360:22). [güsterde ḳılınup, -up]*

güsterde ḳılup: *Yaymak.*

için kilīm-i siyeh-gūn-ı şeb-i tārı **güsterde ḳılup** *(288:32). [güsterde ḳılup, -up]*

güsterde olan: *Açılmak, serilmek.*

şāhen-şeh-i deryā-nevāl ḥażretleri Tersāne Bāġçesinde leb-i deryāda **güsterde olan** *(351:14). [güsterde olan, -an]*

güsterde vü āmāde oldı: *Donatmak ve hazırlamak.*

güsterde vü āmāde oldı ve levāzım-ı sāʾire bi'l-cümle ḥāżır u müheyyā *(215:11). [güsterde vü āmāde oldı, -dı]*

güsterde vü mebsūṭ: *Kurulup donatılmak.*

mevāʾid-i ʿamīmetü'l-fevāʾid **güsterde vü mebsūṭ** ve çerge-i s̱āniyede dört simāṭ ḳurılup *(226:25). [güsterde vü mebsūṭ,]*

güsterde vü nihāde: *Yayılmış ve konulmuş.*

ḳadar ṭabla pilāv ve zerde **güsterde vü nihāde** ve naʿmā-yı yaġmā-yı Bektāşiyān olmaġ *(156:34). [güsterde vü nihāde,]*

güsterde-i ʿarṣa-gāh-ı hedāyā-yı muʿtāde kılınup: *Usulüne uygun olarak sultan katına sunulmak.*

sūzenī-i hind-kārī seccāde **güsterde-i ʿarṣa-gāh-ı hedāyā-yı muʿtāde ḳılınup** *(188:30). [güsterde-i ʿarṣa-gāh-ı hedāyā-yı muʿtāde ḳılınup, -up]*

güsterde-i mevḳīʿ-i ikrām olunup: *Ağırlama yerini döşemek.*

güsterde-i mevḳīʿ-i ikrām olunup her birinde onar on ikişer efendiler iṭʿām ve *(201:15). [güsterde-i mevḳīʿ-i ikrām olunup, -un, -up]*

gūyā: *Sanki.*
1. Her ḫayme birer cezīre **gūyā** *(128:10). [gūyā,]*
2. Çarḫ-ı felege ṭaş atdı **gūyā** *(132:4). [gūyā,]*
3. ʿAksi **gūyā** ki naḫl-i sūr oldı *(142:33). [gūyā,]*
4. taḫtında mānend-i żamīr-i müstetir ḳılınup otaġ-ı pādişāhī **gūyā** *(150:7). [gūyā,]*
5. Vücūdı oldı **gūyā** Sūre-i Mülk üzre bismillāh *(155:2). [gūyā,]*
6. **gūyā** kenāre-i nigīndān-ı şāhid-i ṣafā nakş-ı mīnā-kārī ile tezyīn ü pür-zīb ve *(152:17). [gūyā,]*
7. İtdiler **gūyā** bu ṣūretle o şāha armaġan *(160:24). [gūyā,]*
8. **gūyā** çār-pāre ile oynar ve rişte-i yesārīsi daḫi tār-ı sanṭūr gibi keşīde ḳılındıḳça *(163:3). [gūyā,]*
9. **gūyā** bir zer-efşān varaḳ-ı hatāyī olup ḫurde-kārī-i naḳş u nigārı *(164:24). [gūyā,]*
10. ve gerden-şikenlikler ile taḫrīk-i ḳavādim ü aḳdām eyledikçe **gūyā** eteklik *(165:19). [gūyā,]*
11. ile müzeyyen ü pīrāste Midillü taʿbir olunur tevsene-i berḳ-licām ki **gūyā** *(167:5). [gūyā,]*
12. mesbūk-ı ḳālıb-ı īcād olup **gūyā** kūre-i zer-ger-i ḫurşīdden lemeʿān eylemiş *(171:4). [gūyā,]*
13. **gūyā** faṣṣı ḳonmamış nigīn-dāna dönmüş idi *(174:10). [gūyā,]*

14. her biri bir ālete teşebbüş idüp **gūyā** āhen-rübā-yı ḳarār oldılar Ḳıṭʿa *(184:3). [gūyā,]*
15. maḫṣūṣ olan āyīn-i muʿtād üzere teflhīm-i femūde-i nāḫudā içün **gūyā** lisānü'l-ḥāl olan *(183:30). [gūyā,]*
16. resminde peyker-i ʿazīm tasvīr eylemişler ki **gūyā** bir cebel-i rāsiḫ ve her *(187:24). [gūyā,]*
17. bend ü rabṭ idüp **gūyā** ḳalʿayı fīl çeker ve fīl yüridükçe ḳalʿa daḫi yürür giderdi *(187:26). [gūyā,]*
18. Ve ṭop u tüfeng ve ḫumbara vü fişeng ve sāʾir edevāt-ı nāriyye-i āteş-bār ile **gūyā** *(188:3). [gūyā,]*
19. sūzān olduḳda **gūyā** şaḥrā-yı sūrda bir ḫayme-i nūr ḳurılup ve *(196:28). [gūyā,]*
20. Olmuş idi her şuʿle-i bālā-revi **gūyā** *(196:35). [gūyā,]*
21. gibi revān ve heyʾet-i maḫrūṭī-i mercān-günı bu beyt-i pür-sūzı inşād içün **gūyā** *(197:14). [gūyā,]*
22. maşnūʿ serv-i mevzūnlar ile **gūyā** ḫıyābān-zār ve *(202:27). [gūyā,]*
23. bāz-gūn ḳoyup ḳadd-i bālāsı **gūyā** üstine maşraba ḳonmuş sütūn-ı mevzūna *(210:4). [gūyā,]*
24. ve **gūyā** żamīme-i ecfānı olup bardaḳ ḳapaġın buldı Pes āngāh istirāḥat *(210:10). [gūyā,]*
25. ve dāmād-ı muḥterem-i āṣafī saʿādetlü tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa **gūyā** *(218:18). [gūyā,]*
26. idi ki **gūyā** her biri gülzār-ı behiştden henüz çīde ter ü tāze mīve-i nev-resīde ve *(219:10). [gūyā,]*
27. her biri nevāle-i günā-gūn ile meşḥūn ve **gūyā** meydānı mıṣṭaba-i żiyāfet-ḫāne-i sūr-ı hümāyūn eyledi *(222:28). [gūyā,]*
28. şādırvān şūreti peydā ve derūnında **gūyā** ruḫām-ı şāfdan bir kāse *(228:26). [gūyā,]*
29. best ü güşād-ı müjgān-ı temāşā-yı şehen-şāhī **gūyā** bāl-pervāz olup şāhīn uçurması *(232:23). [gūyā,]*
30. mışrāʿ Burc-ı şevre eyledi taḥvīl **gūyā** āfitāb vāḳıʿā *(234:22). [gūyā,]*
31. ʿimāme geyürüp ve gerdūne üzere perdāḫte dest-gāh-ı sāḫteden **gūyā** bir nān-fürūşuñ *(236:18). [gūyā,]*
32. dīde-dūz-ı cānib-i şeh-zādegān-ı ʿālī-cāh olup **gūyā** lisān-ı ḥāl ile beyt *(237:13). [gūyā,]*
33. pūşīde-i rengā-reng-i ḫayme-gūn içinde şebḥ-i beyābān-ı mezbūruñ ḳāmeti **gūyā** bir *(238:11). [gūyā,]*
34. ser-i devlet-mendin şiʿār-ı İslāmiyān olan muṭallā destār ile zībende eyledikde **gūyā** *(244:2). [gūyā,]*
35. açılup biri birini meydān-ı kār-zāra daʿvet içün **gūyā** dest-cünbān-ı işāret oldılar *(244:20). [gūyā,]*
36. Ve deryāda be-hem-peyvest olan seyirci ḳayıḳlarından **gūyā** nehr-i Ṭuna *(252:13). [gūyā,]*
37. ki **gūyā** riyāż-ı ʿālem-i nūrda bir serv-i mevzūn ve Cebel-i Ṭūrda *(252:21). [gūyā,]*
38. Ejder çekildi ebr ile **gūyā** feleklere *(252:33). [gūyā,]*
39. fısḳiyye-i āteş gibi eflāke pertāb ider ve eṭrāfa şalġım şaçaḳ ṭaġılup **gūyā** ki *(253:23). [gūyā,]*
40. aşlā munḳatiʿ olmayup iltihāb-ı edevāt-ı nāʾire-i berḳ-tābdan nāşī **gūyā** *(253:29). [gūyā,]*
41. şūret-i perī cilve-fer olup ḳālıb-ı dīv içre iḫfā itdikleri ālet-i nefḫ ile dīviñ **gūyā** *(253:36). [gūyā,]*
42. ile müzeyyen ḳılınmış **gūyā** şal-ı meẕkūr sipihr-i eşīr ve ḳandīller *(254:37). [gūyā,]*
43. deyu **gūyā** kemāl-i teḳayyüdimi taḳrīr itdigimde dün gice *(260:17). [gūyā,]*
44. ḫortūmına beste olan rīsmānlar ile **gūyā** çeker ve ḳalʿa daḫi fīliñ ardınca revān olup *(263:21). [gūyā,]*
45. **gūyā** ḳabā-yı nārencī ile cilve-zenān raḳḳāṣ-beçegāna dönüp *(263:34). [gūyā,]*
46. nice nice nuḳūş-ı ġarībe iḫtirāʿ itmiş ki **gūyā** her yer ḫarīr-i şuʿleden *(269:17). [gūyā,]*
47. Her kirpügi **gūyā** ki zebān eyledi çeşmiñ *(294:24). [gūyā,]*
48. Çekilen zaḥmet-i bārān **gūyā** *(311:17). [gūyā,]*
49. Dehān-ı ḥoḳḳada **gūyā** lisān olup ḳalemi *(313:18). [gūyā,]*
50. **Gūyā** ki hilāl-i meh-i ʿīd-i ramażāndır *(329:4). [gūyā,]*
51. **Gūyā** keremi başdan aşar vaṣfı girāndır *(331:14). [gūyā,]*
52. kürçe-i nīm-kāre-i sūra ḳafes-i zer-ger olup **gūyā** meḫāzin-i zemīn-i maʿādin-i sīm ü zer *(334:10). [gūyā,]*
53. Pilāv ü zerdeye bakʿ ṭablalarda kim **gūyā** *(349:9). [gūyā,]*
54. nümūdār-ı müjgān ve perde-i aḥdāḳ eyleyüp içinde iş görmüş **gūyā** deryāda *(352:16). [gūyā,]*
55. daḫi şimdi o lezẕet bāḳī zemzemesiyle **gūyā** olacaġı bī-reyb ü riyā oldı Beyt *(359:17). [gūyā,]*
56. hengāmda muḳaddemā **gūyā** taʿyīn-i ḫudūd-ı eyyām-ı sūra ʿalāmet içün *(361:26). [gūyā,]*

gūy-ı billūr-ı ḳamerden: *Parlayan ay topu.*

gūy-ı billūr-ı ḳamerden muṣayḳal u mücellā olup şaʿşaʿa-i cihān-tābı encümen-i sūrı *(160:10). [gūy-ı billūr-ı ḳamerden, -den]*

gūy-ı çevgān-ı benān olan: *Parmak çevganının topu.*

ve ḳış gecelerinde **gūy-ı çevgān-ı benān olan** ḫalvā ṭopı ḳıyāfetli yigirmi *(271:11). [gūy-ı çevgān-ı benān olan, -an]*

gūy-ı māh-ı bedri: *Top gibi görüne dolunay.*

mestūr ve **gūy-ı māh-ı bedri** tügme-i sīmīn-i girībānı ḳılsalar künc-i tārda *(163:19). [gūy-ı māh-ı bedri, -i]*

gūy-ı mihr-i raḫşān: *Parlak güneş topu.*

gūy-ı mihr-i raḫşān ḳumrī-i āteşīn-bāl-i serv-āşiyān gibi *(230:24). [gūy-ı mihr-i raḫşān,]*

gūyiyā: *Sanki.*
1. **Gūyiyā** cenge ṭurur nīze-güẕārān ṣaf ṣaf *(186:2). [gūyiyā,]*
2. mefhūmını ḫalḳa insā eyleyüp **gūyiyā** Meydān-ı Tīri ʿarṣa-i maḥşere naẕīr eylediler *(205:3). [gūyiyā,]*
3. **Gūyiyā** gevher-i şerer kānı *(229:10). [gūyiyā,]*
4. mışrāʿ **Gūyiyā** oldı duʿā ḫirmeni Oḳ Meydānı *(236:8). [gūyiyā,]*

güẕār: *Geçme, geçiş.*
1. ile dīv-i pür-rīv ṣūretinde iẕhār-ı luʿbet ve īrāṣ-ı şeṭāret iderek **güẕār** ve günā-gün *(204:11). [güẕār,]*
2. **güẕār** ve envāʿ-ı şeṭāret ü şevḳ iẕhār eylediler *(220:9). [güẕār,]*
3. ve īrāṣ-ı şeṭāret iderek dervāze-i ḳaṣr-ı pādişāhī pīş-gāhından **güẕār** ve *(230:17). [güẕār,]*
4. taʿḳīb iderek otaġ-ı hümāyūnuñ cānib-i yesārından **güẕār** ve ol mevḳiʿ-i ālīde *(233:19). [güẕār,]*
5. ol ḳırmızı fese mışrāʿın inşād iderek **güẕār** ve içlerinden bir *(237:20). [güẕār,]*
6. ve şevāhid-i ẕevḳ u şafāyı mūm ile sūra daʿvet eyleyerek **güẕār** ve sāʾir *(239:22). [güẕār,]*
7. cüvān-ı tāze-rū ve bir duḫter-i nāzük-ḫū raḳṣ iderek **güẕār** ve bu eṣnāda ḥasbe'l-ʿāde *(241:24). [güẕār,]*
8. pīş-gāh-ı şehriyār-ı ʿālī-cāh-ı vālā-tebārdan **güẕār** ve cerrāḥbaşı Nūḥ Efendi-zāde Süleymān Efendi*(266:19).[güẕār,]*
9. naẓar-gāh-ı şehriyārīden **güẕār** ve dārü'l-ḳarārları olan ḳınnāre-i müstaḥīlü'l-farārda *(275:17). [güẕār,]*
10. memerr-i enẓār-ı şehriyārīden **güẕār** ve sepīde-i ruḫsāre-i ṣanʿatları ve *(285:2). [güẕār,]*
11. mücevveze ve legen ibrīḳ ile ḥużūr-ı hümāyūndan **güẕār** ve müsāfir çergelerinde *(286:16). [güẕār,]*
12. pīş-gāh-ı naẓar-ı şehriyārīden **güẕār** ve pīrāye-i dest-gāh-ı ḥirfetleri olan *(296:6). [güẕār,]*
13. ve ṣuver-i mühībe ile ney-enbān çalaraḳ **güẕār** ve iki taḫta vaşaḳ nāfesi ve *(316:8). [güẕār,]*
14. ke'l-evvel rābıṭa-pezīr-i intiẓām olup āyīn-i pīşīn üzere ordu ālāyı **güẕārına** *(334:4). [güẕārına, -ı, -n, -a]*
15. çalaraḳ **güẕār** ve bir faġfūrī gülāb-dān u buḫūr-dān ve iki sīm maşraba *(336:4). [güẕār,]*
16. ile **güẕār** ve bir öküz ʿarabası üzerinde dest-gāh ḳurup iẕhār-ı hüner *(336.8). [güẕār,]*
17. üzere birbirine mülāṣıḳ u mülāḥıḳ āheste āheste **güẕār** ve ḫıyām-ı maḥṣūṣalarında *(346:1). [güẕār,]*
18. ile **güẕār** ve ḫayme-i maḥṣūṣalarında tekmīl-i ṣiʿār-ı İslām eyledikleri *(350:27). [güẕār,]*
19. evḳāt-ı ḥayātı sūr u sürūr ve fetḥ u ẓafer ü ḥubūr ile **güẕār** ve *(363:34). [güẕār,]*
20. **güẕār** ve yine bāb-ı hümāyūn dāḫilinde ḳarār ve tekmīl-i ṣiʿār-ı İslām ile celīlü'l-iʿtibār oldılar *(364:21). [güẕār,]*
21. tefhīm-i merām ve tensīḳ-i niẓām iderek ḫırāmān **güẕār** ve seyr ü temāşā idenleri *(367:25). [güẕār,]*
22. El-ḥāṣıl hezār ḥaşmet ü fer ve zīb ü zīver ile **güẕār** ve iṣrlerince şeş-pāy-ı baḫrīden *(369:27). [güẕār,]*
23. **güẕār** ve ʿaḳablerinde sarāy-ı hümāyūnda muʿtād olan resm-i maʿrūfları üzere *(370:14). [güẕār,]*
24. ile naẓar-gāh-ı cihān-dārīden **güẕār** ve ʿaḳablerince *(371:8). [güẕār,]*

güẕār eyledi: *Geçip gitmek.*
1. ḫurde-reftār ile **güẕār eyledi** *(182:34). [güẕār eyledi, -di]*
2. Kime ekmek gerek ise aña lāzım ekmek zemzemesiyle **güẕār eyledi** Pes-ez-ān iki *(234:17). [güẕār eyledi, -le, -di]*

güẕār eylediler: *Geçmek.*

güẕār eylediler *(209:7). [güẕār eylediler, -di, -ler]*

güẕār eyleyen: *Geçmek, gitmek.*

Anı taʿḳīb iderek Emīn-i Gümrük ṭarafından daḫi **güẕār eyleyen** ṣal-ı dīgerde *(203:3). [güẕār eyleyen, -y, -en]*

güẕār eyleyüp: *Geçmek.*
1. raḳṣ eyler idi Her biri bī-ʿaded şenlikler ile **güẕār eyleyüp** *(203:6). [güẕār eyleyüp, -y, -üp]*
2. naẓmını ḫāṭırlara iḫṭār eyleyerek **güẕār eyleyüp** ʿarż-ı zīb ü zīnet ve temāşāsı *(314:5). [güẕār eyleyüp, -y, -üp]*

güẕār ider: *Geçmek.*

şitāb ve tīr zih-gīrden **güẕār ider** gibi güẕār u pertāb eyledi Ne fincānıñ birinden *(175:22). [güẕār ider, -er]*

güzār iderken: *Geçip gitmek.*

nemedīn-ḫilʿat ḳāmet-i liyāḳatına geydirilüp ḥużūr-ı şehriyārīden **güẕār iderken** *(270:23). [güẕār iderken, -er, -ken]*

güzār idüp: *Geçmek.*

ve ḥalvāciyān oṭaları pīş-gāhından Yalı Köşkine **güẕār idüp** gitdiler *(145:8). [güẕār idüp, -üp]*

güẕār itdi: *Geçmek.*

ṣaġ cānibden gelüp semt-i yesārdan **güẕār itdi** ve ṣanʿatın iẓhār idüp līmān-ı emānı olan *(275:33). [güẕār itdi, -di]*

güẕār itdikde: *Geçip gitmek.*

biri memerr-i naẓardan **güẕār itdikde** sāye-vār erbāb-ı enẓārıñ gözleri *(280:12). [güẕār itdikde, -dik, -de]*

güzār itdikden: *Geçip gitmek.*

cilve-perdāz olaraḳ **güẕār itdikden** ṣoñra ḫīrfet-i meẕkūreniñ ṭulum ile *(281:9). [güẕār itdikden, -dik, -den]*

güẕār itdikleri: *Geçip gitmek.*

sıġār u kibār ve ḳarīb ü baʿīd taʿmīm-i ṣafā vü meserret iderek **güẕār itdikleri** *(254:33). [güẕār itdikleri, -dik, -ler, -i]*

güzār itdiler: *Geçip gitmek.*
1. **güẕār itdiler** ḳıṭʿa Li-münşiʾihi *(301:28). [güẕār itdiler, -di, -ler]*
2. ve nice eʿācīb-i zamāne ve eḍāḥīk-i nāzükāne ile **güẕār itdiler** ve bāzergānlara *(304:20). [güẕār itdiler, -di, -ler]*
3. cānibine **güẕār itdiler** Kıṭʿa *(313:15). [güẕār itdiler, -di, -ler]*

güzār itmek: *Saplanmak.*

gibi ser-ā-pā vücūdına **güẕār itmek** mülāḥaẓası nīze-i müjgān-ı temāşāyiyānı *(209:19). [güẕār itmek, -mek]*

güzār u pertāb eyledi: *Geçmek ve uçmak.*

şitāb ve tīr zih-gīrden güẕār ider gibi **güẕār u pertāb eyledi** Ne fincānıñ birinden *(175:22). [güẕār u pertāb eyledi, -di]*

güzār u şitāb eylediginden: *Geçmek ve gitmek, aşmak.*

üzerinden pertāb ve verālarında olan çenberi daḫi **güẕār u şitāb eylediginden** mā-ʿadā *(223:12). [güẕār u şitāb eylediginden, -dig, -i, -n, -den]*

güzār u şitāb iderdi: *Geçmek ve hızlıca akmak.*

geçer gibi **güẕār u şitāb iderdi** ve gāh refīḳiniñ başında iken cānib-i ẓahrına *(246:30). [güẕār u şitāb iderdi, -er, -di]*

güẕārende-i pīş-i naẓar-ı āṣaf ḳılınup: *Sadrazamın önünden geçmek.*

gibi yegān yegān **güẕārende-i pīş-i naẓar-ı āṣaf ḳılınup** her orṭanıñ *(327:14). [güẕārende-i pīş-i naẓar-ı āṣaf ḳılınup, -up]*

güẕāşte: *Geçmek.*

güẕāşte ve rabṭ u ilṣāḳ olındığı maḥallde fülke-i ḫayme gibi bir ṭabla-i muḥkem *(258:18). [güẕāşte,]*

güẕāşte-i memerr-i enẓār-ı şehriyār-ı felek-serīr oldukda: *Tahtı felek kadar yüksek padişahın önünden geçmek.*

güẕāşte-i memerr-i enẓār-ı şehriyār-ı felek-serīr olduḳda iki yüz baḥrī ve *(221:2). [güẕāşte-i memerr-i enẓār-ı şehriyār-ı felek-serīr olduḳda, -duḳda]*

güẕāşte-i naẓar-gāh-ı āṣaf olduḳlarında: *Sadrazamın önünden geçmek.*

Piyāde ve atluları ṣaff-der-ṣaff **güẕāşte-i naẓar-gāh-ı āṣaf olduḳlarında** *(334:21). [güẕāşte-i naẓar-gāh-ı āṣaf olduḳlarında, -duḳ, -lar, -ı, -n, -da]*

güẕāşte-i sūzen-i nigāh olan: *(Dilberler için) Bakış iğnesine geçirmek.*

çeküp çevirüp bir aḥsen ḳālıba ifrāġ ve **güẕāşte-i sūzen-i nigāh olan** tār-ı müjgānların *(282:5). [güẕāşte-i sūzen-i nigāh olan, -an]*

güzel: *Güzel, hoş.*
1. Ne **güzel** çekmece hümāyūn-bād *(161:21). [güzel,]*
2. Alur göz ile baḳ kölesi olduġum **güzel** terānesiyle ʿarż-ı liḳā idüp gerden-şiken-i naḫvet olaraḳ *(284:13). [güzel,]*

güzel: *Çekici, cazip kimse. II Dilber, sevgili.*

diyerek ve iki ḥirfet bir **güzele** dostluḳ ṣūretinde bā-yek-dīger der-kār-ı ceng olup *(281:21). [güzele, -e]*

güzel: *Hoş, nazik kişi.*

Her bir **güzeliñ** māʾide-i vaṣlına ṣunmañ *(300:25). [güzeliñ, -iñ]*

güzer: *Geçmek.*
1. ikişer ikişer **güẕer** ve bir ṣūret-i ṣütür-murġı ṣanʿatla cünbiş-nümā-yı bāl ü per eyleyüp *(157:10). [güẕer,]*
2. dükkān üzerinde ṣanʿatların işleyerek **güẕer** ve nice āhen-dil ü saḫt-cānlar *(302:22). [güẕer,]*
3. muḳaddimetü'l-cennet-i şevḳ iderek **güẕer** ve evrāḳ-ı dü-reng-i leyl ü nehāra *(313:8). [güẕer,]*

güẕer eyleyüp: *Geçmek.*

ve peyk-i muraṣṣaʿ-efser maḳāmında **güẕer eyleyüp** kendülere ḳafā-dār olan *(241:7). [güẕer eyleyüp, -y, -üp]*

güzer itdiler: *Geçmek.*
1. neşīdesi ile āheste āheste **güẕer itdiler** ve nice fişekler ve ġarīb ṣuver-i şeṭāret-āver *(297:13). [güẕer itdiler, -di, -ler]*
2. üzere işleyerek **güẕer itdiler** ve çögürcileri bu ḳıṭʿa ile çalup çaġıraraḳ gitdiler Ḳıṭʿa *(298:16).*

[güẕer itdiler, -di, -ler]

güzer itmemek: *Geçip gitmek.*

nihāde olunsa şemşīr-i berḳ-miṣāl bir cānibinden bir cānibine **güẕer itmemek** *(209:28). [güẕer itmemek, -me, -mek]*

güzerān: *Geçmek.*
1. iken atlu heyʾetin iẓhār eyleyerek mehter-ḫāne ve ṭabl u naḳāreleri ile **güẕerān** *(157:25). [güẕerān,]*
2. ṭarafında bir güne āheng olaraḳ **güẕerān** ve Zühre-i āsumānı raḳṣān u dest-efşān eyledi *(220:15). [güẕerān,]*
3. **güẕerān** ve kendülere maḫṣūṣ ḫaymelerde envāʿ-ı şādmānī ile *(225:26). [güẕerān,]*
4. **güẕerān** ve rūzān u şebān bir ḳol çengī ve sāʾir luʿbet-bāzān ḫaymelerinde şenlik itmekle *(233:9). [güẕerān,]*
5. ʿāşıḳ-ı cān-sūz müşterī şeklinde alış veriş iderek **güẕerān** ve nice penbeden *(284:27). [güẕerān,]*
6. yāl u bāl ile bal ballanaraḳ ḫayme-i ḫitāna **güẕerān** ve sünnet-i seniyye-i Aḥmediyye icrāsıyla *(295:19).*

[güẕerān,]
7. hem-seng-i ṣadef-i gevher-bār eylemişler Dürlü dürlü şenliklerle **güẕerān** ve *(314:32). [güẕerān,]*

güzerān oldı: *Akıp gitmek.*

çenberleriñ içinden **güẕerān oldı** ve görenler ḥayretde ḳaldı Beyt li-münşiʾihi *(247:16). [güẕerān oldı, -dı]*

güzerān olduḳda: *Geçmek.*

büryān iderek **güẕerān olduḳda** germ-iştihāyān-ı niʿmet-i vuṣlat *(238:24). [güẕerān olduḳda, -duḳda, -]*

güzerān olmaḳ: *Geçmek, gitmek.*

ḫaymelerine **güẕerān olmaḳ** fermān buyurulmaġın evvelā ṭulumcıyān-ı uʿcūbe-liḳā *(182:14). [güẕerān olmaḳ, -maḳ]*

güzerān olup: *Geçmek.*
1. daḫi üzerinden ṭafra-künān çenberden **güẕerān olup** ne çenberden ḥallāc oldıġı *(223:14). [güẕerān olup, -up]*
2. meʾālince **güẕerān olup** çadır şeklinde bir nemed-i raṣāṣ-sūde içinde yaban ādemi ṣūretinde *(315:26).*

[güẕerān olup, -up]

güẕer-gāh: *Geçilen, geçilecek yer, yol, geçit.*

iḫrācları ḳābil olmayacaġı ʿayān ve keẕālik **güẕer-gāhda** mānīʿ-i mürūr ebniye-i keşīre *(365:29). [güẕer-gāhda, -da]*

güzeşt: *Bulaşan, geçen.*

Çāre ḫāmūşist şiʿrī-rā ki nār-ı taḥsīn **güzeşt** lāmiʿasınca taʿrīf ü tavṣīfi *(345:19). [güẕeşt,]*

güzīde hˇānende: *Seçkin ses sanatçısı.*

yüz ḳadar **güzīde ḫ̌ānende** ve müntaḫab sāzendeler birbirine dem-sāz u hem-āvāz olaraḳ *(245:5). [güzīde ḫ̌ānende,]*

ḫabāb: *Su üzerinde oluşan hava kabarcığı.*

Ṣaḥn üzre **ḥabāba** döndi ser-pūş *(158:24). [ḥabāba, -a]*

ḫabāb-ı āteş: *Ateş kabarcıkları.*

Çadır fişegi **ḥabāb-ı āteş** *(131:14). [ḥabāb-ı āteş,]*

ḫabāb-ı baḥr-ı zeḫḫāra: *Taşıp köpüren denizin yüzündeki kabarcıklar.*

ḥabāb-ı baḥr-ı zeḫḫāra döndürdi lākin bu ṭūfān-ı keder-şūy *(290:5). [ḥabāb-ı baḥr-ı zeḫḫāra, -a]*

ḫabāb-ı cūy-ı billūr-ı sāḳ-ı pür-nūrları olan: *Parlak baldırın billur ırmak üzerindeki kabarcıkları gibi olmak.*

Raḳḳāṣān-ı nāzük-cevlānları **ḥabāb-ı cūy-ı billūr-ı sāḳ-ı pür-nūrları olan** *(277:8). [ḥabāb-ı cūy-ı billūr-ı sāḳ-ı pür-nūrları olan, -an]*

ḫabāb-ı ḳulzüm-i nūr oldı: *Işık denizinin kabarcığı gibi olmak.*

ber-efrāşte-i sāḥa-i sūr ve ḳıbāb-ı ḫurşīd-tābı **ḥabāb-ı ḳulzüm-i nūr oldı** Ve bir *(172:23). [ḥabāb-ı ḳulzüm-i nūr oldı, -dı]*

ḫabb-ı zeheb: *Altın hap.*

iṭfā ve şerbet-i dīnār ve **ḥabb-ı ẕeheb** ile ḥummā-yı muḥriḳa-i iflāsa *(357:13). [ḥabb-ı ẕeheb,]*

ḫaber: *1. Naklolunan söz. 2. İlim, vukuf, malûmat.*
netīce-nümā-yı ḥuṣūl oldıġı **ḫaberi** vārid olmaġın der-ḥāl ṣadr-ı melek-ḫıṣāl *(210:28). [ḫaberi, -i]*
Hep muḥtemil-i ṣıdḳ u keẕib bir **ḫaber** anlar *(332:9). [ḫaber,]*
sūdā-gerān-ı kālā-yı temāşāya **ḫaberler** revān oldı Beyt *(355:26). [ḫaberler, -ler]*
Naḳḳāş-ḫāneden teşrīf-i hümāyūnları **ḫaberi** vürūd itmegin vüzerā-yı ʿiẓām *(372:2). [ḫaberi, -i]*

haber ṭopları: *Düşmanın gelişini haber vermek amacıyla atılan toplar.*

ve **ḫaber ṭopları** atılup yek-dīgere lehīb ü mühīb-i bevārıḳ-ı medāfiʿ u benādıḳ *(244:21). [ḫaber ṭopları,]*

haber virilüp: *Ulaştırmak, bildirmek.*

ile māhiyān-ı deryāya **ḫaber virilüp** ve āfītābe-i ḳalender-i şuʿle vü āzer olan *(270:12). [ḫaber virilüp, -il, -üp]*

ḫaber-dār olmadı: *Bilgilenmek.*

ṣayd ḥayf ki kimesne **ḫaber-dār olmadı** ve aḥvālimi ʿarża-i dergāh-ı bende-penāh eylesem *(260:25). [ḫaber-dār olmadı, -ma, -dı]*

ḫaber-dār olmayan: *Bilgili olmak.*

ḫaber-dār olmayan ricāl-i ṭarīḳ bunlarıñ bu ṣūret ile ḥareketine dürlü dürlü maʿnālar virüp *(179:9). [ḫaber-dār olmayan, -ma, -y, -an]*

ḫaber-i sütūde-eşeriniñ maḥṣūlini: *Övülmeye değer eserden (Kuran-ı Kerim) alınan bilgi.*

ḫaber-i sütūde-eşeriniñ maḥṣūlini erbāb-ı tabṣıraya lisānü'l-ḥāl ile ifāde vü inhā *(235:3). [ḫaber-i sütūde-eşeriniñ maḥṣūlini, -n, -i]*

hāb-gāh: *Uyunacak yer, yatak odası.*
1. mütevārī-i seḥāb-ı ḫalvet olup herkes **ḫāb-gāhlarına** ricʿat itmekle temāşā vü ṣoḥbet irteye ḳaldı *(197:31). [ḫāb-gāhlarına, -lar, -ı, -n, -a]*
2. ve sürādiḳāt-ı sāye-bān-ı cemʿiyyet berçīde ve herkes **ḫ̆āb-gāhlarında** *(221:12). [ḫ̆āb-gāhlarında, -lar, -ı, -n, -da]*
3. ṭayy-ı bisāṭ-ı inbisāṭ eyleyüp **ḫ̆āb-gāhlarına** gitdi *(271:35). [ḫ̆āb-gāhlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

ḫ̆āb-gāh itdi: *Uyumak, yatak odası.*

Ḫ̆āb-gāh itdi ġazālāna künāmın şīrān *(205:10). [ḫ̆āb-gāh itdi, -di]*

ḫ̆āb-gāh-ı ferāġlarında: *Rahatlık döşeği.*

sāʿat seyr ü temāşādan ṣoñra yine ṣallar maḥalline keşīde ve herkes **ḫ̆āb-gāh-ı ferāġlarında** *(255:22). [ḫ̆āb-gāh-ı ferāġlarında, -lar, -ı, -n, -da]*

ḫ̆āb-gāh-ı maġribden: *Doğunun uyunacak yeri.*

sulṭān-ı serā-perde-nişīn-i ṣubḥ ki mihr-i dehr-efrūzdur **ḫ̆āb-gāh-ı maġribden** *(272:3). [ḫ̆āb-gāh-ı maġribden, -den]*

ḫ̆āb-ı girāndır: *Ağır uyku, derine girildikçe görülen şeyler, yoğunluk.*

Efsāne-i naẓmıñ eşeri **ḫ̆āb-ı girāndır** *(332:22). [ḫ̆āb-ı girāndır, -dır]*

ḫ̆āb-ı kūknārī: *Afyon uykusu.*

didikçe biri daḥi **ḫ̆āb-ı kūknārī** ile ser-nihādelikde hem-ser-i ḫaşḫāş iken *(224:3). [ḫ̆āb-ı kūknārī,]*

ḫ̆āb-ı rāḥatdan: *Tasasızlık uykusu.*

ġunūde-i pister-i ferāġ olan erbāb-ı ḥużūrı **ḫ̆āb-ı rāḥatdan** dūr ve pīçīde-i liḥāf-ı tū-ber-tū-yı āsāyiş olan *(283:11). [ḫ̆āb-ı rāḥatdan, -dan]*

ḫ̆āb-ı şafāya varmış: *Keyif uykusuna dalmak.*

Dir gören tente ile **ḫ̆āb-ı şafāya varmış** *(186:19). [ḫ̆āb-ı şafāya varmış, -mış]*

habīb: *Dost.*

Vaṣlıñı ḳıl dīl-i vīrāna **ḥabībim** neccār *(296:23). [ḥabībim, -im]*

ḥabl-i ḫiyel: *İş gereçleri.*

ḥabl-i ḫiyel ve ālāt-ı ʿamele teşebbüşe ḥācet ḳalmadın mışrāʿ Şu içmek gibi *(242:31). [ḥabl-i ḫiyel,]*

ḥabl-i metīn: *Sağlam ip.*

ḳaraya iki ḳat alat taʿbīr olunur **ḥabl-i metīn** rabṭ olunup ol rīsmānlarıñ birinin üzerinde *(257:26). [ḥabl-i metīn,]*

ḥabl-i metīni: *İslam dini*

bir **ḥabl-i metīni** merābıṭ-ı istiḥkāma taḳyīd itmeleri ile ṭaraf-ı İlāhīden kelām-ı pādişāhī *(263:3). [ḥabl-i metīni, -i]*

ḥabl-i süst-peyvend: *Gevşek bağlanmış ip.*

sütūnı miyānında ecel beşigi taʿbīr olunan **ḥabl-i süst-peyvend** üzerinde *(232:30). [ḥabl-i süst-peyvend,]*

ḥabṭ-i zebāndır: *Dil sürçmesi.*

Ḫurşīd dimek sebḳ-i lisān **ḫabṭ-i zebāndır** *(331:4). [ḫabṭ-i zebāndır, -dır]*

ḥˇāb-zedegān-ı efyūn-girifteniñ: *Afyon tutkunu uyku sersemleri.*

nice **ḫˇāb-zedegān-ı efyūn-girifteniñ** yüzlerine āb-ı āteş püskürüp ve *(197:11). [ḫˇāb-zedegān-ı efyūn-girifteniñ, -n, -iñ]*

ḥacālet: *Mahcubiyet, utanma.*

Ḥālā o **ḥacāletle** gözü laʿl-çekāndır *(331:16). [ḥacāletle, -le]*

ḥˇāce: *Efendi, hoca.*
1. mışrāʿ Yine mi iş çıḳarur **ḫˇāce** fesād deyu çār-çeşm-i intiẓār ve ʿaşaḳ-ı pīçān *(175:17). [ḫˇāce,]*
2. ḥużūr-ı hümāyūn-ı celālet-ḥaşem-i Bayḳarā-ḫademde **ḫˇāce** öñinde ṭıfl-i debistān gibi *(292:4). [ḫˇāce,]*

ḥˇāce-gān: *Osmanlı devlet teşkilatında alanında tecrübe sahibi olmuş, yönetici memurlara verilen rütbe.*
1. Neṣr Bu eṣnāda defter-dārān ve **ḫˇāce-gān** ve bi'l-cümle erkān-ı dīvān ve *(155:3). [ḫˇāce-gān,]*
2. ḥażretleri ve defter-dārān ve **ḫˇācegān** ve serān-ı bevvābān baʿdehū *(156:18). [ḫˇācegān,]*
3. ḫıyām u sāye-bān-ı ṣadr-ı kerem-maḳrūn ve bi'l-cümle vüzerā vü ümenā ve **ḫˇācegān** ve *(364:3). [ḫˇācegān,]*

ḥˇācegān efendiler: *Vezir ve beylerbeylerinin yazı işlerine bakan görevlilerin buyurucusu.*

ʿale'l-ʿumūm **ḫˇācegān efendiler** ve teẕkireci efendiler ve *(319:6). [ḫˇācegān efendiler,]*

ḥˇācegān-ı dīvān: *Divan haceganı. Yazı işlerinin başında ve devlette bir takım önemli görevlerde bulunanlar için kullanılan tabir.*
1. **ḫˇācegān-ı dīvān** ve müteʿayyinān-ı erkān gāh anlar ile hem-nişīn-i ṣuffe-i ṣafā *(252:5). [ḫˇācegān-ı dīvān,]*

2. ve sāʾir **ḫˇācegān-ı dīvān** ve müteʿayyinān-ı küttāb u ḫulefā vü kīse-dārān *(319:4). [ḫˇācegān-ı dīvān,]*
3. ve **ḫˇācegān-ı dīvān** ve mülāzemetde bulunan Anaṭolı ve Rūmili ḳużātı efendiler *(345:25). [ḫˇācegān-ı dīvān,]*
4. paşayān ü mīr-mīrān ve **ḫˇācegān-ı dīvān** destār-ı ʿādī ve libās-ı rūz-merreleri *(347:12). [ḫˇācegān-ı dīvān,]*
5. ḫˇācegān-ı dīvān daḫi ʿarż-ı ʿunvān eylediler ve sulṭān ketḫudāları olan aġayānıñ aʿyānı *(365:2). [ḫˇācegān-ı dīvān,]*
6. baʿdehū ketḫudā-yı sulṭānān baʿdehū **ḫˇācegān-ı dīvān** baʿdehū mevālī-i ʿiẓām *(366:34). [ḫˇācegān-ı dīvān,]*

ḫˇācegān-ı dīvān efendiler: *Vezir ve beylerbeylerinin yazı işlerine bakan görevlilerin buyurucuları.*

ḫˇācegān-ı dīvān efendiler ʿale't-tertīb dāḫil-i ʿidād-ı aṣḥāb-ı yemīn oldılar *(150:30). [ḫˇācegān-ı dīvān efendiler,]*

ḫˇācegān-ı dīvān maʿzūlleri: *Divan haceganlığı görevinden ayrılanlar.*

maʿzūl paşalar ve mīr-livālar ve **ḫˇācegān-ı dīvān maʿzūlleri** otaġ-ı āṣafīye *(347:18). [ḫˇācegān-ı dīvān maʿzūlleri,]*

ḫˇācegān-ı dīvān-ı hümāyūnuñ: *Büyük (ulu) divanın önde gelen isimleri.*

ḥāfıẓ-ı emvāl-i sulṭānī ve emīn-i ḫazāʾin-i ḫāḳānī **ḫˇācegān-ı dīvān-ı hümāyūnuñ** bālā-nişīn ü ser-bülendi *(171:33). [ḫˇācegān-ı dīvān-ı hümāyūnuñ, -uñ]*

ḫˇācegān-ı dīvānıñ: *Divan görevlileri, devlet büyükleri.*

ḫˇācegān-ı dīvānıñ mevāḳiʿ-i ḫıyām-ı ḳarārlarını yegān yegān taḫmīn ve *(148:19). [ḫˇācegān-ı dīvānıñ, -ıñ]*

ḫˇācegān-ı maʿālī-irtisām: *Her biri ayrı değerdeki hacegan.*

şoñra evvelā vüzerā-yı ʿiẓām baʿdehū **ḫˇācegān-ı maʿālī-irtisām** *(320:22). [ḫˇācegān-ı maʿālī-irtisām,]*

ḫˇāce-i ḥüsn: *Güzellik tüccarı.*

Bir **ḫˇāce-i ḥüsn** ki oldı ḥālā *(304:11). [ḫˇāce-i ḥüsn,]*

ḫˇāce-i şeh-zādegān: *(Şehzadelerin Hocası) Abdurrahman Efendi.*

ve **ḫˇāce-i şeh-zādegān** imām-ı evvel-i şehriyārī ʿAbdu'r-raḥmān Efendi *(374:31). [ḫˇāce-i şeh-zādegān,]*

ḫacer-i meşḳūb: *Ortası delik taş.*

birbiri içinde mevżūʿ **ḫacer-i meşḳūb** gibi bir aġaç *(271:32). [ḫacer-i meşḳūb,]*

ḥācet kalmadın: *Gerek olmak.*

ḥabl-i ḫiyel ve ālāt-ı ʿamele teşebbüşe **ḥācet ḳalmadın** mışrāʿ Şu içmek gibi *(242:31). [ḥācet ḳalmadın, -ma, -dın]*

ḥācet komayacak: *Gerek duymak, ihtiyacın olması.*

ḥācet ḳomayacaḳ mertebe germ-iştihā-yı intihāb iken yine *(157:4). [ḥācet ḳomayacaḳ, -y, -acaḳ]*

ḥācet-i meşşāṭa: *Süslemenin gerekliliği.*

Ḥācet-i meşşāṭa nīst rūy-ı dil-ārām-rā feḥvāsınca raḫş-ı meẕkūruñ raḫt u bisāṭını *(343:31). [ḥācet-i meşşāṭa, -a]*

Ḥ̆āce-zāde Es-Seyyid ʿAbdullāh Efendi: *Daha önceden Selanik kadılığı yapmış Abdullah Efendi.*

muʿabbir İsmāʿīl Efendi ve Selānīk maʿzūllerinden **Ḫ̆āce-zāde Es-Seyyid ʿAbdullāh Efendi** *(178:22). [Ḫ̆āce-zāde Es-Seyyid ʿAbdullāh Efendi,]*

Ḥ̆āce-zāde Es-Seyyid ʿÖmer Efendi: *Daha önce Galata kadılığı görevinde bulunmuş Ömer Efendi.*

Ḫ̆āce-zāde Es-Seyyid ʿÖmer Efendi ve Ḳudüs maʿzūli efendilerden Şeyḫü'l-islām Meḥmed Efendi dāmādı *(178:18). [Ḫ̆āce-zāde Es-Seyyid ʿÖmer Efendi,]*

Ḥācı Meḥemmed: *Mısırda yetişmiş ünlü hokkabaz.*
1. perverde-i āġūş-ı Ümmü'd-dünyā ferzendān-ı māder be-Ḫıṭādan Ḥācı Şāhīn ve **Ḥācı Meḥemmed** *(157:36). [Ḥācı Meḥemmed,]*
2. şākirdi olan **Ḥācı Meḥemmede** dest-i işāret-i püftere-i daʿvet ḳılınup *(212:12). [Ḥācı Meḥemmede, -e]*
3. bāʿiṣ ü bādī oldıġı ʿaḳabinde pehlevān-ı sālifü'l-beyān **Ḥācı Meḥemmed** *(222:35). [Ḥācı Meḥemmed,]*
4. ve çeşm ü dest ü pā-beste Ḥacı Şāhīni ṣarı senbīle ve **Ḥacı Meḥemmedi** *(317:28). [Ḥacı Meḥemmedi, -i]*
5. sāde ḳayddan āzāde Ḥacı Şāhīn vażʿ olunan zenbīlden **Ḥacı Mehemmed** ve *(318:4). [Ḥacı Mehemmed,]*
6. **Ḥacı Meḥemmed** ser-der-kemīn oldıġı zenbīlden Ḥacı Şāhīn çıḳup bīrūn-ı ḫaymede *(318:5). [Ḥacı Meḥemmed,]*

Ḥācı Mehemmed-nām: *(Hacı Şahin'in arkadaşı) Hacı Mehemmed isimli*

kendi ve refīḳi **Ḥācı Meḥemmed-nām** bir müteḥarrik-endām siyeh-çerde ʿArab dilberi *(246:2). [ḥācı meḥemmed-nām,]*

Ḥācı Muṣṭafā: *Zamanın en önemli tüfek ustalarından, Hacı Mustafa.*

Ḥācı Muṣṭafā ve Molla Meḥemmed ve Niġbolılı Aḥmed nām esātiẕe-i meşhūre kārı *(165:4). [ḥācı muṣṭafā,]*

Ḥācı Şāhīn: *Mısırda yetişmiş ünlü hokkabaz.*
1. perverde-i āġūş-ı Ümmü'd-dünyā ferzendān-ı māder be-Ḫıṭādan **Ḥācı Şāhīn** ve Ḥācı Meḥemmed *(157:36). [Ḥācı Şāhīn,]*
2. **Ḥācı Şāhīniñ** ayaḳlarına ḳayd-ı ḥadīd ve ellerine bend-i şedīd urılup *(212, 15). [Ḥācı Şāhīniñ, -iñ]*
3. Aceb şāhīnlik itdi **Ḥācı Şāhīn** nām bir Mıṣrī *(213, 9). [Ḥācı Şāhīn,]*
4. **Ḥācı Şāhīn** lāne-gīr-i istirāḥat olmaġla vaḳt-i ʿaṣra dek resen-bāzlar daḥi *(213:17). [Ḥācı Şāhīn,]*
5. ve **Ḥācı Şāhīn** kebūter-i Mıṣrī gibi perende-bāzlıḳ ve cilve-sāzlıḳ iderek *(223:1). [Ḥācı Şāhīn,]*
6. Maḥall-i Taṣvīr Mıṣırdan gelen **Ḥācı Şāhīn** nām müṣaʿbid-i sālifü'ẕ-ẕikr-i siḥr-āyīniñ *(246:1). [Ḥācı Şāhīn,]*
7. sāde ḳayddan āzāde **Ḥacı Şāhīn** vażʿ olunan zenbīlden Ḥacı Mehemmed ve *(318:4). [Ḥacı Şāhīn,]*
8. Ḥacı Meḥemmed ser-der-kemīn oldıġı zenbīlden **Ḥacı Şāhīn** çıḳup bīrūn-ı ḫaymede *(318:5). [Ḥacı Şāhīn,]*
9. ve çeşm ü dest ü pā-beste **Ḥacı Şāhīni** ṣarı senbīle ve Ḥacı Meḥemmedi *(317:28). [Ḥacı Şāhīni, -i]*

hacıyatmaz: *Üstü hokkabaz, bebek ya da kadın biçiminde yapılan, dibinde bulunan ağırlık sebebiyle, yere nasıl bırakılırsa bırakılsın her zaman dik bir durum alan oyuncak.*

her biriniñ ṭaraf-ı esfelīsi ucına **ḥacıyatmaz** gibi taḥammüli ḳadar ḳurşun
şākūller āvīzān ve ol ṣırıḳlarıñ ş̱ülüş̱ānı zīr-i rīsmānda dünbāle-cünbān ve ş̱ülüş̱i *(258, 15). [ḥacıyatmaz,]*

<u>ḥadāʾik-ı āteş-bahārlar:</u> *Ateş renkli çiçek bahçeleri.*

efrāḫte gāh **ḥadāʾiḳ-ı āteş-bahārlar** perdāḫte geh seḥāb-ı dūd-ı bārūtdan *(356:4). [ḥadāʾiḳ-ı āteş-bahārlar, -lar]*

<u>ḥadāʾiḳ-i mūmīn ü sükkerīn:</u> *Mumdan ve şekerden yapılmış bahçeler.*

Ve ālāy güni naḫl-ı hümāyūn-ı meserret-ḳarīn ve **ḥadāʾiḳ-i mūmīn ü sükkerīn** *(147:27).*
[ḥadāʾiḳ-i mūmīn ü sükkerīn, -in]

<u>hadd ü pāyānı:</u> *Sınır ve sayı.*

Muḥīṭ-i maḥmidet kim vaṣfınıñ yoḳ **ḥadd ü pāyānı** *(217:19). [ḥadd ü pāyānı, -ı]*

<u>hadde:</u> *(Ar.) Derece, mertebe.*

şedd-i niṭāḳ iderek bir **ḥadde** ʿişve-fürūş-ı bāzār oldı ki ḫurde-kārān-ı nezāket *(334:13). [ḥadde,]*

<u>hadde:</u> *Erimiş madenden tel yapmak için kullanılan delikli maden levha.*

Ḥaddeden tel gibi çekdiñ kendiñe tār-ı dili *(334:15). [ḥaddeden, -den]*

<u>hadden aşdı:</u> *Başka bir boyut almak, kapasitesini doldurmak.*

Ḥadden aşdı egerçi cūş-ı maṭar *(324:18). [ḥadden aşdı, -dı]*

<u>haddi:</u> *Ar. sınır; derece; bir şeyin sonu.*

miyān-ı ḳāfile-i şāmiyānda **ḥaddi** yoḳ cüvānān ḳaṭār-ı şeb-revān ḥāletin iẓhār iderek *(195:8). [ḥaddi,]*

<u>ḥadd-i zebān:</u> *Dilin sınırı, ifade etmede çekilen güçlük.*

ile şöyle ārāste itmişler idi ki tavṣīf-i zīb ü zīnet-i bisyārı ne **ḥadd-i zebān** *(283:3). [ḥadd-i zebān,]*

<u>haddin bilüp:</u> *Neler yapabileceğini, gücünün ve yeteneğinin nelere yetebileceğini bilerek onun ötesine geçmemek, ölçüsünü bilmek.*

diyerek ṭayy-ı bisāṭ-ı ḳarār ve **ḥaddin bilüp** deve küçek yere baḳ meṣel-i meşhūrını *(175:27). [ḥaddin bilüp, -üp]*

<u>hademe:</u> *Hizmet edenler.*

ṭaşrasında birḳaç çavuş ve **ḫademeden** dört beş şāḥib-i başīret ü hūşı nigeh-bān eylediler *(317:31). [ḥademeden, -den]*

<u>hademe-i ʿatebe-i şevket-medār-ı şehriyārīye:</u> *Hükümdarın büyüklük sığınağı olan kapısındaki görevliler.*

ki pīrāye-i ser-kūçe-i beyān ḳılınmış idi **Ḫademe-i ʿatebe-i şevket-medār-ı şehriyārīye** *(165:25). [ḫademe-i ʿatebe-i şevket-medār-ı şehriyārīye, -y, -e]*

hademe-i cevzā-kemer-i ʿātebe-i devlet: *Devlet kapısının elleri bağlı duran hademeleri (Elleri bağlı durma pozisyonu, İkizler burcu ile ilişkilendirilmiştir.).*

ḫademe-i Cevzā-kemer-i ʿātebe-i devlet ve peykān-ı ḫurşīd-efser ü māh-şūret *(250:24). [ḫademe-i cevzā-kemer-i ʿātebe-i devlet,]*

hademe-i dīvān: *Divan hademeleri, Divan-ı Hümayun'un özel hizmetinde bulunanlar*
1. sāʾir **ḫademe-i dīvān** ḫıdmet-i iṭʿāmda pūyān olup üç direklide dört süfre-i elvān-niʿām *(215:10). [ḫademe-i dīvān,]*
2. Efendi ve sāʾir müteʿayinān-ı erkān ve baʿżı **ḫademe-i dīvān** *(231:9). [ḫademe-i dīvān,]*
3. içün taḫṣīṣ olunmuş idi ve çavuşān ve sāʾir **ḫademe-i dīvān** ve *(251:29). [ḫademe-i dīvān,]*

hademe-i hāṣṣü'l-hāṣṣ-ı dāʾire-i āṣafī: *Sadrazam dairesinin seçilmiş hademeleri.*

Mevḳiʿ-i mezbūruñ eṭrāfına perdeler çekilüp ancaḳ **ḫademe-i ḫāṣṣü'l-ḫāṣṣ-ı dāʾire-i āṣafī** *(251:28). [ḫademe-i ḫāṣṣü'l-ḫāṣṣ-ı dāʾire-i āṣafī,]*

hademe-i ıṣṭabl-ı ʿāmire: *Padişahın sarayının ahırından sorumlu kişi.*

ve sāʾir eṭrāf u ḥavāşīsi birle yürüyüp baʿdehū **ḫademe-i ıṣṭabl-ı ʿāmire** *(368:31). [ḫademe-i ıṣṭabl-ı ʿāmire,]*

hademe-i ıstabl-ı hāssadan: *Has ahır hizmetlileri.*

ki her birini **ḫademe-i ıṣṭabl-ı ḫāṣṣadan** birer mücevvezelü süvārīler çekerler *(368:36). [ḫademe-i ıṣṭabl-ı ḫāṣṣadan, -dan]*

ḫademe-i melāʿib-i sūra: *Düğün oyunlarının hizmetkarı.*

ḳurulmaḳ içün vaḳt-i teşrīf-i ḫudāvendigārīye dek **ḫademe-i melāʿib-i sūra** *(272:22). [ḫademe-i melāʿib-i sūra, -a]*

ḫademe-i mükerremleri: *Değerli şehzadeler.*

şeh-zādegān-ı muḫteremleri ve **ḫademe-i mükerremleri** ḥażerātı ile *(305:21). [ḫademe-i mükerremleri, -ler, -i]*

hademe-i pādişāh-ı kerem-pīrā: *İyilik sever padişahın hizmetlileri.*

ṭaʿām gelmek fermān olunmaġla ber-muḳteżā-yı emr-i ʿālī **ḫademe-i pādişāh-ı kerem-pīrā** *(372:20). [ḫademe-i pādişāh-ı kerem-pīrā,]*

hademe-i sūrdan: *Düğünde görevli olmak.*

ḫademe-i sūrdan tekmīl-i emr-i meʾmūr eyleyen *(363:20). [ḫademe-i sūrdan, -dan]*

hademe-i sūruñ: *Düğün hademeleri.*

Ḫademe-i sūruñ çekdikleri meşaḳḳat ber-mūcib-i el-ḳaṭretü tedüllü ʿale'l-ġadīr *(327:6). [ḫademe-i sūruñ,]*

ḫadeng-āsā: *Ok gibi.*

ʿayān göricek **ḫadeng-āsā** yeleklenüp atıldılar ve Āyineli Ḳavaḳ iskelesinde *(252:11). [ḫadeng-āsā,]*

ḫadeng-endāz-ı nigāh-ı taḫmīn olup: *Tahmin bakışının okunu atmak.*

ḫadeng-endāz-ı nigāh-ı taḫmīn olup perde-nişīnān-ı ḥarem-i şehen-şāhīye temāşā-gāh olmaḳ *(147:7). [ḫadeng-endāz-ı nigāh-ı taḫmīn olup, -up]*

ḥadīka-i hāssa-i şehriyārī bostānīleri: *Saray bahçesinin bostancıları, Osmanlı İmparatorluğu döneminde, sarayın korunmasına ve kentin güvenliğine bakmakla görevli erlere verilen ad.*

ve **ḥadīḳa-i ḫāṣṣa-i şehriyārī bostānīleri** piyāde ve ʿaḳablerince bostāncıbaşı aġa *(368:32). [ḥadīḳa-i ḫāṣṣa-i şehriyārī bostānīleri,]*

ḥadīka-i hāssa-ı sulṭāniyyede: *Sultaniye Hasbahçesi, bizzat padişah tarafından kurulan büyük bahçeler.*

bābında fermān-ı ʿālī ṣādır olmaġın **ḥadīḳa-i ḫāssa-ı sulṭāniyyede** Ḫasteler Oṭaları *(141:25). [ḥadīḳa-i ḫāssa-ı sulṭāniyyede, -de]*

ḥadīka-i pür-berg ü bār-ı āteş-bahār: *Ateş renkli çiçekli ve meyveli bahçe.*

resminde bedīdār bir **ḥadīḳa-i pür-berg ü bār-ı āteş-bahār** getürdiler ki *(289:6).*
[ḥadīḳa-i pür-berg ü bār-ı āteş-bahār,]

ḥadīka-i sāḥil-serāy-ı tersānede: *Tersanenin Yalı Kasrına bakan bahçesi.*

Lākin muḫadderāt-ı tütuḳ-nişīn-i ʿişmet **ḥadīḳa-i sāḥil-serāy-ı tersānede** *(147:10).*
[ḥadīḳa-i sāḥil-serāy-ı tersānede, -de]

ḥadīka-i sulṭāniyye-i sūr-ı pür-ḥubūrda: *Sultanın neşe dolu düğün bahçesi.*

Baġçevān Ḳolı **ḥadīḳa-i sulṭāniyye-i sūr-ı pür-ḥubūrda** bir resme *(254:25). [ḥadīḳa-i sulṭāniyye-i sūr-ı pür-ḥubūrda, -da]*

ḥadīka-pīrā-yı neşāt: *Şenlik bahçesini süslemek.*

Bāġçevān Oġlı nā-dīde bāzīler ile **ḥadīḳa-pīrā-yı neşāṭ** ve *(198:9). [ḥadīḳa-pīrā-yı neşāṭ,]*

ḥadīkatü'l-envār-ı āteş-bahārıñ maḥṣūli: *Ateş çiçekli ışık bahçesinin ürünü.*

idi Ve ol **ḥadīḳatü'l-envār-ı āteş-bahārıñ maḥṣūli** olmaḳ üzere şuʿle-i neft ü bārūtdan *(219:8). [ḥadīḳatü'l-envār-ı āteş-bahārıñ maḥṣūli, -maḳ]*

ḥādimü'l-ḥaremeyni'ş-şerīfeyn: *(III. Ahmet için) İki kutsal şehir Mekke ve Medine'nin hizmetkarı.*

ḫādimü'l-ḥaremeyni'ş-şerīfeyn semiyy-i seyyidü'ş-şeḳaleyn es-sulṭān ibnü's-sulṭān *(136:9). [ḫādimü'l-ḥaremeyni'ş-şerīfeyn,]*

ḥadīs-i dūr u dırāzı: *Uzun uzadıya aktarmak.*

şūr u şeġab ve sūr u ṭaraba bāʿiş oldı ki mışrāʿ **Ḥadīş-i dūr u dırāzı** yılan ḥikāyesidir *(225:22). [ḥadīş-i dūr u dırāzı, -ı]*

ḥafaẓahümullāhu taʿāla: *Allah onları koruyup saklasın.*

ḥafaẓahümullāhu Taʿāla Li-münşiʾihi *(137:15). [ḥafaẓahümullāhu taʿāla,]*

ḥaffāf: *Ayakkabıcı, kunduracı.*

Ṭāʾife-i Naʿl-gerān ḳadem-zen-i meydān olup zīb u zīnetleri **ḫaffāfların** *(302:20). [ḫaffāfların, -lar, -ın]*

ḥafīdü'l-ʿallāme: *(Ebu'l- Hayr Ahmed Efendi) Soydan bilgili.*

ṣudūr-ı mevālīniñ ercemendi yaʿnī Dāmād-zāde **ḥafīdü'l-ʿallāme** faẓīletlü *(177:12). [ḥafīdü'l-ʿallāme,]*

ḥafīdü'lʿallāme: *(Damadzade Ebul-Hayr Ahmed Efendi) Allame torunu, bilgin bir kişinin torunu.*

fuḥūl-i ṣudūr-ı kirāmıñ mümtāz u ser-bülendi faẓīletlü **ḥafīdü'lʿallāme** Dāmād-zāde Ebu'l-Ḫayr Aḥmed Efendi *(190:7). [ḥafīdü'lʿallāme,]*

Ḫāfıẓ Aḥmed: *Osmanlı hattatı, Şehid Ali Paşa Kütüphanesi müdürü.*

Kelām-ı Ḳadīm ve **Ḫāfıẓ Aḥmed** ḳalemi ile bir Enʿām-ı Kerīm ve eşer-i ṭabʿ-ı ḥażret-i Murād Ḫān-ı ġāzī *(167:19). [Ḫāfıẓ Aḥmed,]*

ḫāfıẓ-ı emvāl-i sulṭānī: *(Defterdar efendi) Sultanlık hazinesini (mallarını) koruyan.*

ḫāfıẓ-ı emvāl-i sulṭānī ve emīn-i ḫazāʾin-i ḫāḳānī ḫˇācegān-ı dīvān-ı hümāyūnuñ bālā-nişīn ü ser-bülendi *(171:33). [ḫāfıẓ-ı emvāl-i sulṭānī,]*

hafta: *Yedi Gün, Ard Arda Gelen Yedi Gün.*

neferātına **haftada** iki gün tenāvülleri ʿādet olan simāṭ-ı niʿmetden meziyyet şarṭı *(264:32). [haftada, -da]*

hafż-ı cenāḥ-ı inbisāṭ itdiklerinde: *Açık kanatları indirmek.*

Mışrīler evc-i pervāz-gāh-ı neşāṭdan **ḫafż-ı cenāḥ-ı inbisāṭ itdiklerinde** *(223:16). [ḫafż-ı cenāḥ-ı inbisāṭ itdiklerinde, -dik, -ler, -i, -n, -de]*

ḫafż-ı livā-yı istīmāna: *Aman dileme bayrağını çekme.*

meʾmūr ve żarūrī **ḫafż-ı livā-yı istīmāna** mecbūr oluncaya degin ḫayli *(346:19). [ḫafż-ı livā-yı istīmāna, -a]*

ḫˇāh u nā-ḫˇāh: *İstemek ve istememek.*

ve **ḫˇāh u nā-ḫˇāh** anıñla pīç-ender-pīç perende-bāzlıḳlar ile çenberden ʿubūr eyledi *(209:10). [ḫˇāh u nā-ḫˇāh,]*

ḫˇāhiş: *İstemek, istek.*

Bunlarıñ seyr ü temāşāsı **ḫˇāhişi** ile vaḳf-ı gerdiş olan dāʾire-i çeşm-i nużżār *(316:17). [ḫˇāhişi, -i]*

ḫāʾib ü ḫāsir olmalarını: *Mahrum olmak, hiçbir şey elde edememek.*

māʾide-i ikrāmları ġıdā-yı cismānīye münḥaṣır olup ġıdā-yı rūḥānīden **ḫāʾib ü ḫāsir olmalarını** *(211:23). [ḫāʾib ü ḫāsir olmalarını, -ma, -lar, -ı, -n, -ı]*

ḫāʾir oldı: *Şaşakalmak.*

seyr idenleriñ çeşm-i ferāfer-i temāşāsı **ḫāʾir oldı** ʿĀḳıbet ḥamle-i rābiʿada *(267:32). [ḫāʾir oldı, -dı]*

ḫāʾiz itmek: *Sahip olmak.*

ḫāʾiz itmek murād itmegin ṣadr-ı müşārün ileyhiñ şemʿ-i necābet-lemʿ-i ḥarem-serāy-ı sülāle-i ṭāhiresi olan *(146:4). [ḫāʾiz itmek, -mek]*

ḫāʾiz oldılar: *Kazanmak.*

inʿām u iḥsān-ı bī-şümāra fāʾiz ve dest-māye-i iftiḫāra **ḫāʾiz oldılar** ve *(300:14). [ḫāʾiz oldılar, -dı, -lar]*

ḫāʾiz-i cāʾize-i iltifāt: *Beğeni bahşişini kazanmak.*

hediyyeleri şeref-i ḳabūle maḳrūn ve her biri **ḫāʾiz-i cāʾize-i iltifāt** ve *(341:11). [ḫāʾiz-i cāʾize-i iltifāt,]*

ḫāʿiz-i cāʾize-i ḳabūl: *Kabul bahşişi elde etmek.*

müteʿayyinān-ı ṣanʿatları **ḫāʿiz-i cāʾize-i ḳabūl** ve nāʾil-i meʾmūl ü meʾsūl oldılar *(337:1). [ḫāʿiz-i cāʾize-i ḳabūl,]*

ḫāʾiz-i fażl-ı mevrūs u mükteseb: *(Es Seyit Mehmed Zeynül Abidin Efendi) Ana babadan miras kalmış ve sonradan kazanılmış üstünlüğe sahip.*

maḫdūm-ı muʿanʿan-neseb ve **ḫāʾiz-i fażl-ı mevrūṯ u mükteseb** Aḳ Maḥmūd Efendi-zāde *(177:26). [ḫāʾiz-i fażl-ı mevrūṯ u mükteseb,]*

ḫāʾiz-i ʿizz-i mevrūṯ u mükteseb: *(Seyyid Abdullah efendi) Ana ve babadan gelme ve kazanılmış büyüklüğe sahip.*

ḫāʾiz-i ʿizz-i mevrūṯ u mükteseb fāʾiz-i şeref-i ḥaseb ü neseb ʿāfīfü'z-ẕāt *(171:24). [ḫāʾiz-i ʿizz-i mevrūṯ u mükteseb,]*

ḫāʾiz-i kaṣabātü's-sebk-i firāset ü fürūsiyyet: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Binicilik yarışmasında ödül kazanan.*

ḫāʾiz-i ḳaṣabātü's-sebk-i firāset ü fürūsiyyet vekīl-i salṭanat ḥażret-i şāḥib-i devlet naẓm *(272:25). [ḫāʾiz-i ḳaṣabātü's-sebk-i firāset ü fürūsiyyet,]*

ḫāʾiz-i naḳdīne-i ḳabūl ḳılınmaḳ: *Kabul akçesini ödemek, hediyeleri kabul etmek.*

efendiler ḥażerātınıñ hediyyeleri **ḫāʾiz-i naḳdīne-i ḳabūl ḳılınmaḳ** *(192:36). [ḫāʾiz-i naḳdīne-i ḳabūl ḳılınmaḳ, -maḳ]*

ḫāʾiz-i nişāb-ı naşīb: *Büyük önem taşıyan bir şeye erişmek.*

şeref-i dāmen-būsī-i āsafīden **ḫāʾiz-i nişāb-ı naşīb** ve maẓhar-ı nevāziş-i terḥīb ü tatyīb olduḳlarında *(206:18). [ḫāʾiz-i nişāb-ı naşīb,]*

hāʾiz-i rehīne-i āmāl: *Rehin alınan şeye kavuşmak.*

ve müteʿayyinān-ı ḥirfetleri inʿām-ı muʿtāde ile **hāʾiz-i rehīne-i āmāl** ve *(303:31). [hāʾiz-i rehīne-i āmāl,]*

hāk: *Toprak.*
1. nice evżāʿ-ı şeṭāret-baḫş ile biri birlerini **ḫāke** ġalṭān ve maẓmūn-ı meşel-i dendān-ı seg be-post-ı ḫınzīrı *(206:4). [ḫāke, -e]*
2. āb-ı çeşme-i ḫurşīdi **ḫāke** rīzān eyledi Fi'l-ḥaḳīḳa ʿaynı ile şuʿle-i beyżā-yı neft-i mürebbādan *(228:25). [ḫāke, -e]*
3. fārisü'l-ḫayl-i meydān-ı iftiḫār ve **ḫākden** refʿ idüp bülend-ḳadr ü iʿtibār ideydim *(261:9). [ḫākden, -den]*
4. ve çoḳ kimseleri rūy-ı niyāzı ṭırāz-ı sāye-bān gibi **ḫāke** fütāde ve her biri *(277:4). [ḫāke, -e]*
5. gibi **ḫāke** pest ü nīm-mürde olur fişeng-i āsumānī gibi bālāsına ṣuʿūd *(362:7). [ḫāke, -e]*
6. şīşe-i ḳand-i münkād ider idi **ḫāki** sükker-i ġubār-ı miskī-fām ve çaḳıl ṭaşları *(367:29). [ḫāki, -i]*

hāḳān-ı beşer-şūret-i hurşīd-i şabāhat: *(III. Ahmet) Güzellik güneşinin insan suretinde görünen hakanı.*

Ḫāḳān-ı beşer-şūret-i ḫurşīd-i şabāḥat *(250:13). [ḫāḳān-ı beşer-şūret-i ḫurşīd-i şabāḥat,]*

hākān-ı hümāyūn-fāl-i mülk-ārā: *Ülkeyi süsleyip şenlendiren, mutluluk yazgılı hakan.*

Ḫuceste-rāy o **ḫākān-ı hümāyūn-fāl-i mülk-ārā** *(291:25). [ḫākān-ı hümāyūn-fāl-i mülk-ārā,]*

ḫāk-būsī-i dergāh-ı ʿişmet-dest-gāh-ı pādişāhī: *Padişahın yüce iffetinin bulunduğu dergahın toprağını öpmek, padişahı tebrik etmek.*

üzere **ḫāk-būsī-i dergāh-ı ʿişmet-dest-gāh-ı pādişāhī** ile müfāḫir ü mübāḫī oldılar *(156:22). [ḫāk-būsī-i dergāh-ı ʿişmet-dest-gāh-ı pādişāhī,]*

hāke şalar: *Yere salmak, fırlatıp atmak, parçalamak.*

Ne pehlevānları zūr-ı ecel **şalar ḫāke** *(294:21). [ḫāke şalar, -ar]*

hākeẓā: *Yine, böylece.*

Ve **hākeẕā** ḥālā Midilli mutaṣarrıfı olan ümerā-yı deryādan Dervīş-zāde İsmāʿīl Paşa *(354:1). [hākeẕā,]*

ḫāk-i cilve-i tünd-i bī-bākine: *(Arap atı) Korkusuz, yere sert basan.*

ki füsḥat-ı sarāy-ı ʿālem **ḫāk-i cilve-i tünd-i bī-bākine** bir teng meydān *(213:23).*
[ḫāk-i cilve-i tünd-i bī-bākine, -i, -n, -e]

ḫāk-i ḳadem-i ḥażret-i ḫān Aḥmede: *Ahmet Han hazretlerinin ayağının bastığı toprak.*

Ḫāk-i ḳadem-i ḥażret-i Ḫān Aḥmede beñzer *(162:21). [ḫāk-i ḳadem-i ḥażret-i ḫān Aḥmede, -e]*

hāk-i rāhında: *Yolun toprağı.*

hem-seng olan **ḫāk-i rāhında** basṭ-ı pāy-endāz-ı niyāz itmek içün ḳarşu depede ṭop ṭop *(299:25). [ḫāk-i rāhında, -ı, -n, -da]*

ḥaḳīm-i Arisṭū-nihād: *(Ömer Efendi) Yaratılışı Aristo gibi engin kişi.*

ve **ḥaḳīm-i Arisṭū-nihād** faẓīletlü ʿÖmer Efendi ḥażretleri *(191:2). [ḥaḳīm-i Arisṭū-nihād,]*

ḥaḳīrāne: *(Hediye) Daha aşağı, bir değere yakışan, eş değer olmayan.*

Ġaraż ʿarż-ı ʿubūdiyyetdir anuñ-çün **ḥaḳīrāne** *(166:20). [ḥaḳīrāne,]*

ḥaḳḳ: *Ar. İnsan üzerine lâzım, kendine ait olan şey, husus.*
1. **ḥaḳḳında** cārī olmayup belki aʿḳāb u ensābına daḫi sārī oldığını işāret ve cümle *(146:1). [ḥaḳḳında, -ı, -n, -da]*
2. ḳulları **ḥaḳḳında** bu şīve-i imtiyāzı icrā ve İsmāʿīl nāmında deh-sāle bir *(146:22). [ḥaḳḳında, -ı, -n, -da*
3. **ḥaḳḳında** seyr idenler bu beyt-i ġarrāyı īrād u iʿāde eylediler Li-müʾellifihi *(277:5). [ḥaḳḳında, -ı, -n, -da]*

ḥaḳḳ: *Allah.*
1. Aʿvānına **Ḫaḳḳ** naṣīr olsun *(133:23). [ḥaḳḳ,]*
2. Vehbiyā eyle duʿā **Ḫaḳḳ** ʿömr-i Nūḥ iḥsān ide *(185:15). [ḥaḳḳ,]*
3. Hemvāre **Ḫaḳḳ** sübḥānehu ve taʿālā ḫıdemāt-ı dīn ü devletde rıżā-yı Bārī ve *(212:1). [ḥaḳḳ,]*
4. Cenāb-ı ʿāṭıfetin dāʾim ide **Ḫaḳḳ** mebsūṭ *(349:19). [ḥaḳḳ,]*

ḥaḳḳ: *Bir şeye ilişkin, üzerine, dair.*
1. sevḳ-i semend-i fīl-ten-i liyāḳat u istiʿdād itmedin ve **ḥaḳḳımda** bir kimse piyāde sürmedin *(261:17).*
[ḥaḳḳımda, -ım, -da]
2. emsāllerinde cārī olan merāsim-i mihmān-nüvāzī bunlar **ḥaḳḳında** daḫi icrā ve *(350:34). [ḥaḳḳında, -ı, -n, -da]*

ḥaḳḳ bu ki: *Gerçek bu ki, doğrusu.*
1. beste-i zencīr-i terennüm olmuş idi **Ḫaḳḳ bu ki** eger ḳaṣdī ve eger ittifāḳī taḥsīn ü iḥsāna *(206:30). [ḥaḳḳ bu ki,]*
2. **Ḫaḳḳ bu ki** anlar daḫi īrāṣ-ı ḥayret idecek mertebe iẓhār-ı mahāret eylediler *(213:19). [ḥaḳḳ bu ki,]*

ḥaḳḳ bu kim: *Doğrusu bu ki, açıklama bildiren söz grubu.*

kimi def-zenān ve kimi raḳḳāṣ-ı bāzī-künān olurdı **Ḫaḳḳ bu kim** *(157:16). [ḥaḳḳ bu kim,]*

“hakk dost”: *Gerçek dost.*

“Ḥaḳḳ dost” deyup miṣāl-i abdāl *(135:11). [“ḥaḳḳ dost”,]*

ḥaḳḳ ʿömriñi nūḥa bāliġ itsün: *Allah ömrünü Nuh kadar uzatsın.*

Ḥaḳḳ ʿömriñi Nūḥa bāliġ itsün *(352:30). [ḥaḳḳ ʿömriñi nūḥa bāliġ itsün,]*

ḥaḳḳā: *Doğrusu, gerçekte.*
1. zevrak-ı şuʿūrları üftāde-i girdāb-ı ḥayret olup cümle **ḥaḳḳā** didiler *(184:20). [ḥaḳḳā,]*
2. merfūʿ oldı **Ḥaḳḳā** mihmān-nüvāzlıḳda bir şīve-i nāzükāne iẖtirāʿ olındı *(338:1). [ḥaḳḳā,]*

ḥaḳḳā ki: *Gerçek şu ki.*
1. sekiz kīseye alınmış **ḥaḳḳā ki** ḥaṭṭ-ı siyeh-fām-ı ḫūbān-ı dil-ārāmdan *(163:14). [ḥaḳḳā ki,]*
2. ʿarż u ihdā eyledikde **ḥaḳḳā ki** ikrāma sezā ve niʿam-ı hezār-güne-i şehriyārīden *(193:13). [ḥaḳḳā ki,]*
3. pertev-i ṣubḥ-ı pesīne ḫande-zenān idi **Ḥaḳḳā ki** zencīr-i Kehkeşān *(216:7). [ḥaḳḳā ki,]*
4. kendüye rāḥat döşegi oldı ḳıyās eyleyüp **ḥaḳḳā ki** cānı ile oynayup can-bāzlıḳ maʿnāsını *(233:1). [ḥaḳḳā ki,]*
5. şeb-i tārīki ṣubḥ-ı bahāra naẕīre eyledi **Ḥaḳḳā ki** üstād-ı çire-dest baḥr-i serīʿde *(253:7). [ḥaḳḳā ki,]*
6. **Ḥaḳḳā ki** ālāylarına ʿaceb ṣūret ve ḥirfetlerine ṭurfe zīnet ve sūr-gāha bir *(277:25). [ḥaḳḳā ki,]*
7. alacaḳ miḳdārı zer-pāşlıḳlar ile **ḥaḳḳā ki** paşa lafẓınıñ maʿnāsını ḫalḳa iʿlān u ifşā buyurdılar *(289:21). [ḥaḳḳā ki,]*
8. **Ḥaḳḳā ki** ḫayyāṭ-ı çāpük-dest-i ṣunʿ-i elvān-ẕuhūr aṭlas-ı eflāki nār-ı şafaḳla *(302:1). [ḥaḳḳā ki,]*
9. Bugün **ḥaḳḳā ki** süfre-keş-i mihman-ḫāne-i neşāṭ u ḥubūr ḳable’ṭ-ṭaʿām *(318:21). [ḥaḳḳā ki,]*
10. **Ḥaḳḳā ki** Oḳ Meydānından ṭaş dikdikleri meşhūd-ı ṣıġār u kibār oldı ve *(328:3). [ḥaḳḳā ki,]*
11. **Ḥaḳḳā ki** bir mertebe cemʿiyyet ve bir güne basṭ-ı mevāʾid-i niʿmet ḳılındı *(348:23). [ḥaḳḳā ki,]*

ḥaḳḳ-ı kelām: *Sözün doğrusu, doğru söz.*

tüccār-ı bender-gāh-ı umūra sermāye-i bāzār-ı istiġrāb olmuş iken **ḥaḳḳ-ı kelām** *(168:29). [ḥaḳḳ-ı kelām,]*

ḥaḳḳ-ı taʿbīri: *Doğru bir şekilde dile getirmek.*

ārāyiş ü pīrāye virdiler ki **ḥaḳḳ-ı taʿbīri** ṭūṭīyi lāl ve temāşāsı insānı *(316:11). [ḥaḳḳ-ı taʿbīri, -i]*

ḥaḳḳ-ı taʿbīri: *Sözün gerçeği.*

sābıḳını lāḥıḳ-ı sābıḳ olup **ḥaḳḳ-ı taʿbīri** ile tavṣīfini taḥḳīḳ bir vech ile taṣdīḳ olunmayacaḳ *(356:20). [ḥaḳḳ-ı taʿbīri, -i]*

ḫāḳḳ-ı vasaṭ-ı pūşīdeyi: *Örtünün orta noktası.*

balıḳ resminde ibdā itdigi ḳayıḳ zīrine ḳalafātlar ile iḥkām ve **ḫāḳḳ-ı vasaṭ-ı pūşīdeyi** *(352:9). [ḫāḳḳ-ı vasaṭ-ı pūşīdeyi, -y, -i]*

hāk-pūs-ı ʿatebe-i devletden: *Devletin eşiğine yüz sürmek.*

ḫāk-pūs-ı ʿatebe-i devletden ṣoñra rüfeḳāsı ellerinde bir çenberi ṭutup kendü *(209:5).*
[ḫāk-pūs-ı ʿatebe-i devletden, -den]

hāl: *Oluş, buluş, suret, keyfiyet.*
1. ve baʿżısı münāsib **ḫālleri** olan ricāl-i devlete taʿyīn ve sūr içün müheyyā itdirildi *(142:16). [ḫālleri, -ler, -i]*

2. mıṣraʿ-ı mevzūn-ḫırām-ı ḳāmetlerin maʿnā-yı übbehet ü iclāl ile tazmīn itdiler Bu **ḥāl** ile bi’z-zāt *(144:19). [ḥāl,]*
3. **ḥālde** pīş-gāh-ı otaḳ-ı şevket-penāhīde beyne’l-ʿışāʾeyn *(172:21). [ḥālde, -de]*
4. anıñ üzerine bir ḫum-ı ḫüsrevānīyi ḳoyup bu **ḥāl** ile refīḳiniñ ser ü dūşında *(175:36). [ḥāl,]*
5. çār-bāliş-i ʿizz ü iḳbālde müttekī-i visāde olduḳları **ḥālde** piyāde cirīdi fermān buyurduḳlarında *(181:21). [ḥālde, -de]*
6. Bu **ḥāl** ile ḫayme-i ḥitāna vāṣıl ve ol ḳuzucuḳlar pāy-ı irādetleri ile bismil-gāhlarına *(183:10). [ḥāl,]*
7. degin vech-i meẕkūr üzere nisvān u ricāl maḫlūṭ oldıġı **ḥālde** pīş-gāh-ı pādişāhīde *(205:19). [ḥālde, -de]*
8. göre bunlarıñ **ḥāli** çeşm-i ḥayret ile baḳmaġa lāyık cümleye fāʾiḳ *(205:23). [ḥāli, -i]*
9. maʿnāsı **ḥāllerine** mā-ṣadaḳ oldıġını bilüp bī-vehm ü bī-hirās bir biri ile *(205:15). [ḥāllerine, -ler , -i, -n, -e]*
10. dönmüş iken şemʿ-dānıñ üzerine bir ḫum vażʿ idüp bu **ḥāl** ile refīkiniñ dūşına *(210:5). [ḥāl,]*
11. tenvīr-i bāṣıra-i iftiḫār idemeyecegi fikrinden nāṣī kef-i efsūs ile sīne-kūb idi **Ḥāl** *(211:17). [ḥāl,]*
12. ḥaẕīże nigūn-sār oldıġı **ḥālde** perrān oldı Bu ġarībe-i ʿacāʾib dehān-ı ḫalḳı *(213:5). [ḥālde, -de]*
13. ṣoñra dört nefer refīḳini mānend-i kemer ḫam-geşte-ḳad olduḳları **ḥālde** *(223:9). [ḥālde, -de]*
14. **ḥālde** muʿtād üzere temāşāyiyān ve luʿbetiyāna taʿyīn-i ḥudūd u sınur *(231:17). [ḥālde, -de]*
15. meşābe-i efser ẕīb-i ser ve bu **ḥāl** ile refīḳiniñ başı üzerinde baṭī vü seriʿ cilveler eyleyüp *(246:16). [ḥāl,]*
16. ḳāʿid ü ḳāʾim olduḳları **ḥālde** kemerden ṣu cereyān ider gibi şemşīrleriñ üzerinden *(247:15). [ḥālde, -de]*
17. alup gāh oturdı ve gāh yatdı ve gāh vāj-gūn perendeler atdı ve bu **ḥāl** üzere *(247:24). [ḥāl,]*
18. geşt ü güẕār itdikçe üstādı şākirdiniñ başı üzere nigūn-sār oldıġı **ḥālde** *(247:32). [ḥālde, -de]*
19. üzere el üstinde ber-efrāşte oldıġı **ḥālde** meydāna getürdiler ve *(277:16). [ḥālde, -de]*
20. hediyye-i meşrūḥaların el üzere ṭutdırup ʿarża-i dergāh ve **ḥāllerine** göre *(278:9). [ḥāllerine, -leri, -n, -e]*
21. pāy-endāz ve **ḥāllerine** göre inʿām-ı ḫudāvendigārīyi iḫrāz itdiler *(297:20). [ḥāllerine, -ler , -i, -n, -e]*
22. Dāstān olurdı **ḥālim** söylesem icmāl ile *(298:18). [ḥālim, -im]*
23. Ḳāle gelmez ḳālıb-ı taʿbīre ṣıġmaz **ḥāl** ile *(298:20). [ḥāl,]*
24. **ḥālde** ṣadrına bir degirmen ṭaşı vażʿ ve cān-bāz kār-ḫānesine *(317:11). [ḥālde, -de]*
25. bālā-yı ḳaṣrdan üftāde ve baʿżısı bu **ḥālde** cān-sūzdan resīde-i rütbe-i helāk olup *(347:3). [ḥālde, -de]*
26. **ḥāli** ne güne oldıġı āşikārdır *(371:20). [ḥāli, -i]*

halʿ: *(Sof kumaş) Çıkarmak.*

muvaḳḳīʿ Muṣṭafā Paşa ḥażretlerine kendi bālā-yı celāletlerinde olan ṣofı **ḫal**ʿ ve *(276:18). [ḫalʿ,]*

ḫālā: *Bu zamana kadar, daha, henüz, şimdi bile, hâlen anlamında zaman zarfı.*
1. Neṣr Ḥażretleri ṭaraf-ı bāhirü’ş-şereflerinden **ḫālā** devlet-i ʿaliyyede *(139:25). [ḫālā,]*
2. ḫüsrev-i ḳadr-dān-ı ḫıdmet-şinās-ı bende-nevāz **ḫālā** vekīl-i salṭanat ve *(145:22). [ḫālā,]*
3. mücerreb ḫayr-ḫˇāh-ı devlet ve devām-cūy-ı salṭanat **ḫālā** dergāh-ı ʿālī *(146:20). [ḫālā,]*
4. kerīme-i ʿiffet-efserleri müşārün-ileyhā Emetullāh Sulṭān ḥażretlerini **ḫālā** *(149:29). [ḫālā,]*
5. budur ki **ḫālā** uġur-ı hümāyūnda cihān u cānı fedā eyleyen yegāne-i vüzerā *(168:30). [ḫālā,]*
6. Baʿdehū **ḫālā** şeref-baḫş-ı şudūr-ı Rūm menbaʿü’l-faẕl u maʿdenü’l- ʿulūm *(171:16). [ḫālā,]*
7. **ḫālā** mesned-zīb-i ṣadāret-i Anaṭolı şecere-i siyādetiñ ferʿ-i ṣābitü’l- uṣūli *(171:23). [ḫālā,]*
8. Ebu’l-ḫayr Aḥmed Efendi ve ʿālim ü ʿāmil fāẕıl u kāmil **ḫālā** şeref-baḫş-ı ṣadr-ı Rūm *(177:13). [ḫālā,]*
9. ve **ḫālā** pīrāye-baḫş-ı ṣadr-ı Anaṭolı şecere-i siyādetiñ ferʿ-i ṣābitü’l-uṣūli *(177:19). [ḫālā,]*
10. **ḫālā** mesned-i neḳābetde ʿalem-efrāz-ı saʿādet olan *(177:25). [ḫālā,]*
11. Sālim Mehemmed Efendi ve **ḫālā** bi’l-fi’l İstanbul ḳāḍīsi Dürrī Meḥmed Efendi *(177:38). [ḫālā,]*
12. bi-merātibihim revābıṭ-ı eczā-yı nüsḫa-i cemʿiyyet olup **ḫālā** şeyḫü’l-islām *(178:29). [ḫālā,]*
13. Pes āngāh yine rütbe-i ṣadāret-i Rūm ile **ḫālā** ser-eṭibbā-yı ḫāṣṣa ʿālim-i Felāṭūn-istiʿdād *(191:1). [ḫālā,]*
14. Baʿdehū **ḫālā** şeref-efzā-yı mesned-i neḳābet şecere-i ṣābitü’l-aṣl-ı ḥadīḳa-i siyādet *(191:19). [ḫālā,]*
15. ḫilālinde **ḫālā** Mıṣır ḳāḍīsi Ebe-zāde Efendi dāmādı Beyāẕī-zāde Ḥāmid Efendi *(192:15). [ḫālā,]*
16. **ḫālā** manṣūb ṭaṣarruf eylemeyen maʿzūl olan efendiler ḳullarınıñ *(192:34). [ḫālā,]*
17. Bināʾen-ʿalā-ẕālik mevālī-i ʿiẓāmdan āsītāne-i ʿaliyyede ve civārında **ḫālā** *(193:1). [ḫālā,]*
18. ve sābıḳan revnaḳ-efrūz-ı manṣıb-ı defter-dārī ve **ḫālā** defter emāneti *(198:20). [ḫālā,]*
19. **ḫālā** Diyārbekir vālīsi vezīr-i mükerrem saʿādetlü Fāẕıl ʿOṣmān Paşa *(200:1). [ḫālā,]*
20. ḳuşaḳ daḫi ʿilāve vü ilḥāḳ olunduḳdan ṣoñra **ḫālā** Azaḳ muḥāfıẓı saʿādetlü *(200:20). [ḫālā,]*
21. Bu eşnāda **ḫālā** Raḳḳa vālīsi olup dāmād-ı muḥterem-i āṣafī tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa *(206:10). [ḫālā,]*
22. Ṭop-ḫāne-i ʿĀmire cānibinden daḫi **ḫālā** ṭopçıbaşı ʿizzetlü İbrāhīm Aġa *(219:21). [ḫālā,]*
23. Sābıḳan vezīr-i aʿẓam olup **ḫālā** Ḳandiye muḥāfıẓı olan saʿādetlü düstūr-ı ekrem *(225:29). [ḫālā,]*

24. **ḥālā** ḳapudān-ı deryā Süleymān Paşa ḥażretleri ḳıbelinden bir ṭonanmış raḫş-ı müzerkeş-raḫt-ı bī-naẓīr *(226:8). [ḥālā,]*
25. ve ṭaraḳlı ve sāde altışar ṭonluḳ firengī aṭlas-ı cilā-dāde ve **ḥālā** *(226:12). [ḥālā,]*
26. ve **ḥālā** reʾīs-i eṭibbā-yı cihān-dārī ʿÖmer Efendi ve Ḥalebden maʿzūl *(231:5). [ḥālā,]*
27. **ḥālā** ben bu ser-güẕeştim olan fürū-māndeligim mesmūʿ-ı evliyā-yı niʿam oldıġına *(261:14). [ḥālā,]*
28. Bir ḫˇāce-i ḥüsn ki oldı **ḥālā** *(304:11). [ḥālā,]*
29. şıḳḳ-ı evvel deftār-dārı ve **ḥālā** emīn-i defter-i cihān-dārī ʿizzetlü El-ḥācc Muṣṭafā Efendi *(319:3). [ḥālā,]*
30. **Ḥālā** o ḥacāletle gözü laʿl-çekāndır *(331:16). [ḥālā,]*
31. Ve hākeẕā **ḥālā** Midilli mutaṣarrıfı olan ümerā-yı deryādan Dervīş-zāde İsmāʿīl Paşa *(354:1). [ḥālā,]*

halāvet: *Hoşluk, lezzet.*
1. çeşīde-i efvāh-ı efcān buyurduḳları ẕāʾiḳa-i temāşālarına bir **ḥalāvet** virdi ki *(143:26). [ḥalāvet,]*
2. Īn **ḥalāvet** nīst hergiz mīve-i firdevs-rā *(144:1). [ḥalāvet,]*
3. Gevāre-i ʿasele beñzedi **ḥalāvet** ile *(280:17). [ḥalāvet,]*

halāvet-baḫş-ı firīb olduḳları: *Aldatış tatlığını sunmak.*

ḥalāvet-baḫş-ı firīb olduḳları eşnāda mışrāʿ Belā-yı der-mendān ez-der ü dīvār mī-āyed *(224:22). [ḥalāvet-baḫş-ı firīb olduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*

ḥalāvet-baḫş-ı ẕāʾiḳa-i ikrām u iʿzāz oldılar: *(Şeker yiyen sünnet çocukları) İkramda bulunarak ağırlanma duygusunu tatmak.*

ile daḥi eṭfāle ḳand-i mükerrer-i keremleri ile **ḥalāvet-baḫş-ı ẕāʾiḳa-i ikrām u iʿzāz oldılar** *(275:26). [ḥalāvet-baḫş-ı ẕāʾiḳa-i ikrām u iʿzāz oldılar, -dı, -lar]*

halāyıḳ: *Yaratılmış canlılar, insanlar.*

Ṭoġruldı **ḥalāyıḳ** ol feżāya *(128:6). [ḥalāyıḳ,]*

Ḥaleb: *Halep kadılığı.*
1. ve **Ḥalebden** maʿzūl Yaḥyā Efendi-zāde ʿAbdullāh Efendi *(178:9). [Ḥalebden, -den]*
2. **Ḥalebden** maʿzūl Yaḥyā-zāde ʿAbdullāh Efendi ve İzmirden maʿzūl *(178:32). [Ḥalebden, -den]*

Ḥaleb ḳāḍīsi Altı Parmak-zāde ʿAbdu'l-Bāḳī Efendi: *Daha önceden Halep kadılığı yapmış olan, Altıparmakzade Abdülbaki Efendi.*

Kerīm-zāde Rifdī Meḥemmed Efendi ve sābıḳan **Ḥaleb ḳāḍīsi Altı Parmak-zāde ʿAbdu'l-Bāḳī Efendi** *(178:12). [Ḥaleb ḳāḍīsi Altı Parmak-zāde ʿAbdu'l-Bāḳī Efendi,]*

Ḥaleb ḳāḍīsi ʿOṩmān-zāde Aḥmed Efendi: *18. yy Osmanlı şairi, reis-i şairan. (1659-1724) Halep nakipliği, Sahn-ı Seman ve Ayasofya'da müderrislik görevinde bulunmuştur.*

perverde-i ʿināyet-i şehriyārī sābıḳan **Ḥaleb ḳāḍīsi faẕīletlü ʿOṩmān-zāde Aḥmed Efendi** *(193:10). [Ḥaleb ḳāḍīsi ʿOṩmān-zāde Aḥmed Efendi,]*

Haleb maʿzūli efendilerden: *Halep kadılığı yapmış.*

Keṯḫudā-zāde Muṣṭafā Efendi ve **Ḥaleb maʿzūli efendilerden** *(178:20). [Ḥaleb maʿzūli efendilerden, -den]*

Ḥaleb muḥaṣṣılı ʿOṩmān Efendi: *Halep kaymakamı Osman Efendi.*

ḳıbelinden ve **Ḫaleb muḥaṣṣılı ʿOṯmān Efendi** ve *(348:6). [Ḫaleb muḥaṣṣılı ʿOṯmān Efendi]*

Ḫaleb vālīsi ʿĀrifī Aḥmed Paşa: *Ârifî mahlaslı18 .yy divan şairi. Mühürdarlık, reisülküttaplık, divan efendiliği gibi devletin çeşitli kademelerinde önemli görevlerde bulunmuş devlet hizmetlisi.*

Hediyye-i Vālī-i Ḥalebü'ş-Şehbā Ve **Ḫaleb vālīsi ʿĀrifī Aḥmed Paşa** *(287:20). [Ḫaleb vālīsi ʿĀrifī Aḥmed Paşa,]*

ḫalebden maʿzūl: *(Osmanzade Taib Ahmed Efendi) Halep kadılığı görevinden ayrılmış.*

ve ḫālā reʾīs-i eṭibbā-yı cihān-dārī ʿÖmer Efendi ve **Ḫalebden maʿzūl** *(231:5). [ḫalebden maʿzūl,]*

halef: *Memurlukta birinden sonra gelip onun yerine geçen kimse.*

müdāreke-i hediyye **ḫalefine** taḳrīb olunurken beyt *(354:14). [ḫalefine, -i, -n, -e]*

halef-i erşed-i Hudāvend-i esʿad: *(Şehzade Süleyman) Aslan gibi güçlü hükümdarın yerine geçebilecek en akıllı kişi.*

ḫalef-i erşed-i Ḫudāvend-i esʿad şeh-zāde-i ʿālī-tebār saʿādetlü necābetlü *(166:1). [ḫalef-i erşed-i ḫudāvend-i esʿad,]*

ḫalel: *Bozukluk, bozulma.*

şoñra nice dūḫte itdiler ise ḳaṭʿa bir tārına **ḫalel** ṭārī ve maḥall-i rabṭ u bendlerine *(317:36). [ḫalel,]*

hālen: *Şu anda, şimdiki halde, şimdi, henüz.*
1. ḳāḍī-i mevkib-i İslām olup **ḥālen** ṣadāret-i Anaṭolı rütbesiyle *(191:30). [ḥālen,]*
2. **ḥālen** İstanbul ḳāḍīsi kevkeb-i derrī-i āsumān-ı faẕīlet-mendi *(191:37). [ḥālen,]*
3. Ve **ḥālen** İzmir ḳāḍīsi feḳāhetlü Ḳırīmī Meḥemmed Efendiden bir *(192:11). [ḥālen,]*

hāle-nişīn-i taḫt-gāh-ı istirāḥat: *Rahatlama tahtının halesi.*

hāle-nişīn-i taḫt-gāh-ı istirāḥat ve müşterī-i āsumān-ı devlet *(197.30). [hāle-nişīn-i taḫt-gāh-ı istirāḥat,]*

hālet: *Nitelik, durum, hal.*
1. Ṭaġlar mı yürür nedir bu **ḥālet** *(129:24). [ḥālet,]*
2. Rūz āḫir olup bu **ḥālet** ile *(131:1). [ḥālet,]*
3. miyān-ı ḳāfile-i şāmiyānda ḥaddi yoḳ cüvānān ḳaṭār-ı şeb-revān **ḥāletin** iẓhār iderek *(195:8). [ḥāletin, -in]*
4. Bu **ḥālet** üzere tehyiʾe-i esbāb-ı sürūr olunca ve tertīb-i ḳanādīl ü meşāʿil *(196:3). [ḥālet,]*
5. ḥużūr-ı hümāyūnda Hindū-yı āteş-bāz **ḥāletin** irāʾet ve nice nice *(202:23). [ḥāletin, -in]*
6. naẓar-gāh-ı ḫudāvend-i baḥr u berrde dürlü dürlü ṣanʿatlar ve uḍḥūke-fermā **ḥāletler** ve *(203:7). [ḥāletler, -ler]*
7. ve ne dāmen-i nāmūslarına leke vü gerd olacaḳ **ḥālet** ẓāhir olup *(205:13). [ḥālet,]*
8. Bu **ḥālet** ile naẓar-gāh-ı şehriyārīde iẓhār-ı maḥāret ve ifāża-i şeṭāret ve *(254:32). [ḥālet,]*
9. ile nihānī çekildigini derk itmeyüp bu **ḫāletle** ip üstinde raḳs u cilvelerine *(258:35). [ḫāletle, -le]*
10. gibi yüridi gitdi ve çünki bu **ḥāletle** ḥużūr-ı hümāyūna ḳarīb maḥalle yetdi *(259:25). [ḥāletle, -le]*
11. Bu **ḥālet** ile birḳaç sāʿat basṭ-ı iḥrām-ı iḳāmet ve baʿde't-teġaddī sāye-bān-ı temāşāya *(273:19). [ḥālet,]*
12. henüz bu **ḥāleti** derkden meslūbü'ş-şuʿūr iken nā-gāh birḳaç ṣamson *(274:22). [ḥāleti, -i]*
13. bī-ḳayd-ı bīm ü hirās dest ü pāyına ṭayanup püşt üzere yatdı Bu **ḥāletde** *(303:14). [ḥāletde, -de]*
14. bir şeṭāret ve ne esbāb-ı ṭarabdan bāʿiṯ-i beşāşet olur bir **ḥālet** ẓuhūr idüp bugün *(310:31). [ḥālet,]*
15. telāfī-i mā-fāt eylediler Bu **ḥālet** bir sāʿat ḳadar müddete bāliġ olduḳda sālifü'ẕ-ẕikr *(352:4). [ḥālet,]*
16. ile başḳa zīnet ve özge **ḥālet** bulmuş idi *(357:30). [ḥālet,]*

ḥālet-baḫş-ı nezāket-i istebraḳ-ı ʿilliyyīn olan: *Arş'ın sırma kumaşının incelik niteliğini göstermesi.*

ve pūte-dārī **ḥālet-baḫş-ı nezāket-i istebraḳ-ı ʿilliyyīn olan** şāl-ı bī-miṣālden *(358:5). [ḥālet-baḫş-ı nezāket-i istebraḳ-ı ʿilliyyīn olan, -an]*

ḥālet-fezā: *Hayret ve heyecan verici.*

Ve daḥi **ḥālet-fezā** nice bāzīçeler icrā idüp ez-cümle biri birine muḥāẕī iki *(176:14). [ḥālet-fezā,]*

ḥālet-fezā-yı nevā-yı ney ü mūsīḳār olmaġla: *Ney ve musiki sesinin etkisini artırması.*

teʾşīr-i ṣadā-yı bemm ü zīr-i çeng-i seyr-āhenge medār ve **ḥālet-fezā-yı nevā-yı ney ü mūsīḳār olmaġla** *(309:34). [ḥālet-fezā-yı nevā-yı ney ü mūsīḳār olmaġla, -maġ, -la]*

ḥālet-i mezkūre: *Aynı şekil.*

şākirdini daḥi dest ü pā-beste eyleyüp yine **ḥālet-i meẕkūre** ile dördiniñ *(223:13). [ḥālet-i meẕkūre,]*

ḥālet-i pür-behcet: *Güzellik dolu görünüş.*

gūş-ı kerrūbiyānı pür-ṭanīn ḳılmış idi Bu **ḥālet-i pür-behcet** ile *(370:13). [ḥālet-i pür-behcet,]*

ḥālet-i siḥr-ṣūret-i hārūt-pesend: *Harut'un beğeneceği türden sihir.*

ṭaşrasından kemā-kān dūḫte itdikleri nümāyān olup bu **ḥālet-i siḥr-ṣūret-i Hārūt-pesend** *(318:9). [ḥālet-i siḥr-ṣūret-i hārūt-pesend,]*

ḥāletin buldı: *Benzemek.*

bügşüde-i ṭılısm-ı iḫtifā olan defāʾin-i māl-ā-māl **ḥāletin buldı** *(351:22). [ḥāletin buldı, -dı]*

ḥāletin buldurdı: *Herhangi bir şeye benzemek.*

heyʾet-i şuʿle-i manẓūrı semender-i āteş-nişīn **ḥāletin buldurdı** *(196:23). [ḥāletin buldurdı, -dur, -dı]*

ḥāletin göstererek: *Durumunu belirtmek, ruh halini yansıtmak.*

aʿrāf-nişīnān-ı maḥşer **ḥāletin göstererek** elli birinci bölügüñ çorbacısı *(183:7). [ḥāletin göstererek, -erek]*

ḥālet-nümā-yı bāzīçe-i gūy u çevgān olur: *Guy u çevgan oyununu oynamak.*

perīşān ve miblaġ u ḥoḳḳaları meydānda ġalṭān olup **ḥālet-nümā-yı bāzīçe-i gūy u çevgān olur** *(225:9). [ḥālet-nümā-yı bāzīçe-i gūy u çevgān olur, -ur]*

ḥālet-nümā-yı bīd-i sulṭānī oldı: *Ulu bir söğüt görüntüsüne sahip olmak.*

zamān ḫıyābān-fürūz-ı şādmānī ve **ḥālet-nümā-yı bīd-i sulṭānī oldı** İki ṭarafında *(219:33). [ḥālet-nümā-yı bīd-i sulṭānī oldı, -dı]*

ḥālet-nümā-yı cisr-i ḥadīd eyleyüp: *(Kılıç için) Demir köprü biçiminde yerleştirilmek.*

ḥālet-nümā-yı cisr-i ḥadīd eyleyüp üzerlerine ḳadem-nihāde ve bī-muḥābā vü bī-hirās pāy *(176:16). [ḥālet-nümā-yı cisr-i ḥadīd eyleyüp, -y, -üp]*

ḥālet-nümā-yı cünbiş-i şehbāz oldı: *Büyük bir doğanın hareketine benzemek.*

ḥālet-nümā-yı cünbiş-i şehbāz oldı *(232:26). [ḥālet-nümā-yı cünbiş-i şehbāz oldı, -dı]*

ḥālet-nümā-yı deryā itmek: *Denize döndürmek, mucizevi bir olay meydana getirmek.*

ḥālet-nümā-yı deryā itmek bābında fermān-ı ḳażā-cereyān-ı İskender-i baḥr u berr *(183:24). [ḥālet-nümā-yı deryā itmek, -mek]*

ḥālet-nümā-yı ḥamle-i pīl-i mest olup: *Çılgın filin hareket edermiş gibi görünmesi.*

ḥālet-nümā-yı ḥamle-i pīl-i mest olup cirīdli minval-i nessācān gibi atılup iki ṭaraf çubuḳlı ḳumāş *(182:6). [ḥālet-nümā-yı ḥamle-i pīl-i mest olup, -up]*

ḥālet-nümā-yı ḳalʿa-i Revān: *Revan kalesine benzer görüntü.*

Ve ḳalʿa-i meẕkūre aʿmāl-i edevāt-ı nāʾire ile **ḥālet-nümā-yı ḳalʿa-i Revān** *(264:1). [ḥālet-nümā-yı ḳalʿa-i Revān,]*

ḥālet-nümā-yı kürre-i nār olup: *(Fişek için) Ateş topu gibi görünen bir hal almak.*

ṭarrāḳa-i ṣavāʾiḳ-bār ile kūy-ı zemīn **ḥālet-nümā-yı kürre-i nār olup** *(173:20). [ḥālet-nümā-yı kürre-i nār olup, -up]*

ḥālet-nümā-yı naḫl-i Ṭūbā oldı: *Tuba ağacına benzemek.*

hübūṭ eyledikde mānend-i ʿunḳūd-ı ḫurmā ve **ḥālet-nümā-yı naḫl-i Ṭūbā oldı** *(253:16). [ḥālet-nümā-yı naḫl-i Ṭūbā oldı, -dı]*

ḥalet-nümā-yı nūrun ʿalā nūr olup: *(Beyaz renkli kürkün beyaz renkli boyunda bulunması sebebiyle) Nur üstüne nur (Nur Suresinin 35. ayeti) gibi bir vaziyette bulunmak.*

gerden-i kafūrları üzere **ḥalet-nümā-yı nūrun ʿalā nūr olup** destār-ı ʿādīleri *(156:6). [ḥalet-nümā-yı nūrun ʿalā nūr olup, -up]*

ḥālet-nümā-yı nūrun ʿale'n-nūr eyleyüp: *(Mumlar) Kat kat ışık görüntüsüne sahip olmak.*

mānende-i naḫl-i sūrī **ḥālet-nümā-yı nūrun ʿale'n-nūr eyleyüp** *(239:16). [ḥālet-nümā-yı nūrun ʿale'n-nūr eyleyüp, -y, -üp]*

ḥālet-nümā-yı sūr-ı İsrāfīl olup: *(Düdüğün gürültüsü için) İsrafil'in suruna benzemek.*

mizmār-ı āhenīnden ʿibāretdir ġırīv-i āvāze-i er-raḥīl ile **ḥālet-nümā-yı sūr-ı İsrāfīl olup** *(183:32). [ḥālet-nümā-yı sūr-ı İsrāfīl olup, -up]*

ḥālet-nümā-yı ṭāmme-i kübrā oldı: *(Fişek patlaması) Kıyamet gününe benzemek.*

bārūt-ı siyāhı vesme-i ebrū-yı leyle-i ḳamrā ve ṭarrāḳa-i hevl-engīzi **ḥālet-nümā-yı ṭāmme-i kübrā oldı** *(230:4). [ḥālet-nümā-yı ṭāmme-i kübrā oldı, -dı]*

halhal-ı muraṣṣaʿ-nigār olup: *Üstü taş işlemeli halhal.*

şāhid-i dil-keş-ḫırām-ı neşāṭa nümūdār **ḫalḫal-ı muraṣṣaʿ-nigār olup** bugün ordu ālāyı *(316:18). [ḫalḫal-ı muraṣṣaʿ-nigār olup, -up]*

halhāl-ı pāy-ı ʿarūs-ı sürūr olmaḳ: *Şenlik gelinin ayağındaki halhal.*

ve **ḫalḫāl-ı pāy-ı ʿarūs-ı sürūr olmaḳ** için *(195:20). [ḫalḫāl-ı pāy-ı ʿarūs-ı sürūr olmaḳ, -maḳ]*

ḫāl-i ʿanber: *Amber gibi kara ben.*

Ḫāl-i ʿanber hele balmūmı yapışdır buraya *(312.25). [ḫāl-i ʿanber,]*

ḫāl-i bülend-iḳbāl-i sütūde-ḫāli olmaḳ: *(Nişancı Mustafa Paşa'nın dayısı Ali Paşa) Yüksek vasıflı, bahtı yüce dayısı.*

ḥażretleriniñ **ḫāl-i bülend-iḳbāl-i sütūde-ḫāli olmaḳ** taḳrībi *(206.11). [ḫāl-i bülend-iḳbāl-i sütūde-ḫāli olmaḳ, -maḳ]*

ḫāl-i ẕeḳan-ı ḫūbān: *Güzellerin çenesindeki ben.*

şemmāme ʿanber-i ḫām ki **ḫāl-i ẕeḳan-ı ḫūbān** āteş-i reşki ile micmer-i ġayretde *(162:17). [ḫāl-i ẕeḳan-ı ḫūbān,]*

ḫālīde: *Saplanmış, batırılmış.*

gümüş maşraba vaż'ı içün meydāna otuz altı ẕirāʿ bir sütūn ol gün **ḫalīde** ve *(153:10). [ḫalīde,]*

halīde idüp: *(Sütun) Dikmek.*

peyvend-i sütūna **ḫalīde idüp** yine vetīre-i sābıḳa ile zemīne nāzil ve iki sāʿatde *(243:16). [ḫalīde idüp, -üp]*

halīde itmekle: *(Bıçaklar için) Saplanmak.*

kārd-ı ser-tīzler **ḫalīde itmekle** niṭāḳ-ı ḫançer-dārā nümūdār eyleyüp dūrdan *(175:21). [ḫalīde itmekle, -mek, -le]*

halīde ḳılınan: *(Bıçak) Saplanmak.*

zemīne **ḫalīde ḳılınan** bıçaḳları yerden ictinā eyledi *(176:20). [ḫalīde ḳılınan, -ın, -an]*

halīde ḳılınan: *(Direk için) Dikilmek.*

ḫalīde ḳılınan otuz altı z̲irāʿ sütūn-ı mevzūn üzere çil aḳçe ile memlū bir *(242:19). [ḫalīde ḳılınan, -an, -]*

ḫalide olan: *Dikilmiş, saplanmış.*

ile meydānda **ḫalide olan** ḳırḳ z̲irāʿ miḳdārı ṭūlānī sütūna keşīde eylediler *(212:18). [ḫalide olan,]*

halide olan: *Dikilmek, saplanmak.*

idi ki At Meydānında **ḫalīde olan** ṭaşıñ ṣūreti hem-ḳāmeti ve meydān-ı sūr-ı Aḥmed Ḫānīniñ *(255:20). [ḫalīde olan, -an]*

halīde oldı: *(Bıçak için) Saplanmak.*

bir ḳaṭre çekīde ve ne kārd-ı ser-tīzlerden birisi vücūdına **ḫalīde oldı** Baʿdehū *(175:23). [ḫalīde oldı, -dı]*

ḫalīde vü ḫūn-rīz olmadı: *Saplanmak ve kanamak.*

birisiniñ nevk-i ser-tīzi şikem ü nāfına **ḫalīde vü ḫūn-rīz olmadı** *(303:18). [ḫalīde vü ḫūn-rīz olmadı, -ma, -dı]*

halīde-i gūşe-i āmāḳ eyledi: *Göz pınarına batırmak.*

rabṭ u ilḥāḳ eyleyüp nevk-i ser-tīzini besān-ı müjgān **ḫalīde-i gūşe-i āmāḳ eyledi** *(223:6).*
[ḫalīde-i gūşe-i āmāḳ eyledi, -di]

halīde-i sāḥa-i ḥayret itmekle: *Hayret alanına saplanmak.*

ḫalīde-i sāḥa-i ḥayret itmekle ṣadr-ı aʿẓam-ı s̲āḳıbu'l-ārā nīze-i ʿArabı *(209:20).*
[ḫalīde-i sāḥa-i ḥayret itmekle, -mek, -le]

halīfe kīsesinden: *Padişahın yapmış olduğu masraf, padişahın parası.*
1. emīn-i sūr efendiniñ ḫaymesinde ārām ve tenāvül-i ṭaʿām ile **ḫalīfe kīsesinden** *(152:26). [ḫalīfe kīsesinden, -n, -den]*
2. edā-yı secde-güz̲ārī ve vekālet-i muṭlaḳa-i āṣaf vesāṭeti ile **ḫalīfe kīsesinden** *(358.33). [ḫalīfe kīsesinden, -n, -den]*

halīfe-i Ṣamedī: *Allah'ın halifesi. (Samed: Tanrının yüce adlarından olup muhtaç olmayan anlamına gelir.).*

Ḫalīfe-i Ṣamedī pādişāh-ı devrāniñ *(135, 16). [ḫalīfe-i Ṣamedī,]*

halīfe-i serrācān: *Saraçlar halifesi, atların koşum ve eyer takımlarını yapan ustanın kalfası.*

ve aġayān-ı raḫt-vān ve ser-ʿarabacıyān ve **ḫalīfe-i serrācān** ve iki nefer ocaḳ iḫtiyārı *(306:25). [ḫalīfe-i serrācān,]*

halīfe-İlāhī: *(III. Ahmet) Allah'ın halifesi, sultan.*

baʿde’ṣ-ṣalāt yine maḳāmlarına ʿavdet buyurup **ḫalīfe-İlāhī** ṣāʿid-i minber-i ḳaṣr-ı ʿadālet olduḳlarında *(198:27). [ḫalīfe-İlāhī,]*

halīfetullāh: *(III. Ahmet) Allah'ın yeryüzünde halife kıldığı kimseler, dünya hakikatini bilen kişiler.*

Dādār-ı zamān **ḫalīfetullāh** *(126:20). [ḫalīfetullāh,]*

halīfetullāhi ʿalā halīḳatihī fī aḳṭāri’l-arżı bi’ṭ-ṭūli ve’l-ʿarż: *(III. Ahmet için) Yeryüzünün dört bucağında yaşayan yaratıklar üzerindeki Allah'ın halifesi.*

ḫalīfetullāhi ʿalā ḫalīḳatihī fī aḳṭāri’l-arżı bi’ṭ-ṭūli ve’l-ʿarż *(136:8). [ḫalīfetullāhi ʿalā ḫalīḳatihī fī aḳṭāri’l-arżı bi’ṭ-ṭūli ve’l-ʿarż,]*

halīfetullāhī ʿalā halīḳātihi fi’l-ālemīn: *(III. Ahmet) Bütün yaratılmışların sorumluluğunu almış yardımcı.*

ḫalīfetullāhī ʿalā ḫaliḳātihi fi’l-ālemīn şehriyār-ı Dārā-ḥaşem ḫudāvendigār-ı Cem-ḫadem *(342:15). [ḫalīfetullāhī ʿalā ḫaliḳātihi fi’l-ālemīn,]*

ḫālik: *Can veren.*

ḫālikine diyet olmaġa vāfī çil para ile memlū maşraba-i sīmīn on iki gün *(361:30). [ḫālikine, -i, -n, -e]*

Halīl: *Köçekliğe ait olan kollardan biri olan Halil kolu.*

raḳḳāṣ-beçegānı dest-ber-dest ayaḳ uṣūli ile Bāġçevānoġlı ve **Ḫalīl** ve Edirne Ḳolı *(294:11). [Ḫalīl,]*

Ḫalīl Efendi: *1720 şenliklerinde matbah eminliği dışında sur eminliği görevinde bulunmuş devlet hizmetlisi.*
1. umūr-ı ḫāriciyyede ṣıfat-ı rüşd ü sedād ile mevṣūf maṭbaḫ emīni **Ḫalīl Efendi** *(141:20). [Ḫalīl Efendi,]*
2. ve sūr emīni **Ḫalīl Efendi** ve dergāh-ı ʿālī yeñiçerileri aġası Meḥemmed Aġa ve *(148:14). [Ḫalīl Efendi,]*
3. **Ḫalīl Efendi** ve telḫīṣī aġa ʿavāṭıf-ı celiyye-i şehriyārīden *(321:13). [Ḫalīl Efendi,]*

halīl ḳolı: *Köçekliğe ait olan kollardan biri olan Halil kolu.*

nişān virüp **Ḫalīl Ḳolı** dürlü dürlü bāzīçe-i ḫande-fermāya germ-āġāz *(255:3). [ḫalīl ḳolı,]*

Ḫalīl Ḳolları: *Köçekliğe ait olan kollardan biri olan Halil kolu.*
1. ʿAraba seyrinden şoñra ḫuẓūr-ı hümāyūnda Bāġçevānoġlı ve **Ḫalīl Ḳolları** *(258:9). [Ḫalīl Ḳolları,]*
2. Baʿdehū Bāġçevānoġlı Ḳolı ve **Ḫalīl Ḳolları** nevbet-be-nevbet dürlü dürlü bāzī-i Ḳaramān *(339:23). [Ḫalīl Ḳolları, -lar, -ı]*

halīle: *Zevce, nikahlı kadın.*

ḫalīlesi Āmine Sulṭān ḫażretlerini şaḳāyıḳ-ı nuʿmāniyye gibi *(141.9). [ḫalīlesi, -s, -i]*

hālince: *Durumuna göre, kendince.*

lisān-ı medāfiʿ-i ḫaber-resān ile ifāde vü īrād idüp **ḫālince** ʿarż-ı ḫıdmet ve edeb ile *(264:29). [ḫālince,]*

hāliş: *Temiz, doğru.*

Ḫāliş ḳulıdır şeh-i cihānıñ *(134.9). [ḫāliş,]*

ḫalk: *İnsanlar.*
1. intişār-ı şerāre-i encüm-şümār sipend-i āteş-dīde gibi **ḫalḳı** tārumār itmiş iken kimesne *(173:21). [ḫalḳı, -ı*
2. Hey heyler iderdi **ḫalḳı** rüsvā *(174:19). [ḫalḳı, -ı]*
3. Hümā-veş sāye ṣaldı **ḫalḳa** iḳbāl ü saʿādetle *(181:8). [ḫalḳa, -a]*
4. Eyledi **ḫalḳıñ** çerāġān-ı ümīdiñ tāb-dār *(196:1). [ḫalḳıñ, -ıñ]*
5. naʿra-i hāy hāy ile **ḫalḳı** geriye tüskürüp āteş-bāzlıḳda mahāret iẓhār eyledi *(197:12). [ḫalḳı, -ı]*
6. mefhūmını **ḫalḳa** insā eyleyüp gūyiyā Meydān-ı Tīri ʿarṣa-i maḥşere naẕīr eylediler *(205.3). [ḫalḳa, -a]*
7. **ḫalḳa** beyān eyledi Li-münşiʾihi *(233:2). [ḫalḳa, -a]*
8. ḥaşladı ve her biri bu āteş ile her ne cānibe gürīzān oldı ise **ḫalḳ** anları *(271:26). [ḫalḳ,]*
9. Kendi bir niʿmet-i Ḥaḳḳ niʿmeti **ḫalḳa** mebẕūl *(273:28). [ḫalḳa, -a]*
10. Keskinoġlı ve Ḳaraʿ Osmān ṭāḳat getüremeyüp düşdiler ve **ḫalḳ** başına üşdiler *(275:10). [ḫalḳ,]*
11. cünbiş gösterüp **ḫalḳıñ** başın sevdāya uġratdılar ve püşt-i dest-i ḥayreti ser-pūş-ı kāse-i dehān iden *(282:8). [ḫalḳıñ, -ıñ]*
12. alacaḳ miḳdārı zer-pāşlıḳlar ile ḥaḳḳā ki paşa lafẓınıñ maʿnāsını **ḫalḳa** iʿlān u ifşā buyurdılar *(289:21). [ḫalḳa, -a]*
13. kiş kiş-i serhengāna hem-āheng olaraḳ **ḫalḳı** tāzīyāne-i şevḳ ile *(289:34). [ḫalḳı, -ı]*
14. **Ḫalḳa** sen beẕl idicek māʾide-i mekrümetiñ *(290:11). [ḫalḳa, -a]*
15. Buldı teşrīfiñ ile **ḫalḳ** ḥayāt-ı tāze *(293:1). [ḫalḳ,]*
16. Esrār-ı dilim **ḫalḳa** ʿayān eyledi çeşmiñ *(294:25). [ḫalḳa, -a]*
17. deyu **ḫalḳın** taʿrīzlerini işidüp ʿaraḳ-rīz-i şerm olup ḳızdılar ve *(299:11). [ḫalḳın, -ın]*
18. **ḫalḳı** geh temāşā ider gāh uyurdılar Ve miyān-ı sāye-bānda bī-zebānān-ı şehrīyārī *(309:36). [ḫalḳı, -ı]*
19. **Ḫalḳ** idüp ẕevḳ ü sürūra āheng *(311:19). [ḫalḳ,]*
20. ve gūnā-gūn biñden efzūn ṭarrāḳa-ḫīz fişekler ile **ḫalḳı** birbirine ḳataraḳ *(314:11). [ḫalḳı, -ı]*
21. **ḫalḳı** ḥayrān ve her zed ü bürdde şaḫş-ı mezbūr mürd olur deyu *(317:14). [ḫalḳı, -ı]*
22. **Ḫalḳ** iderler içinde meşḳ-i şinā *(324:7). [ḫalḳ,]*
23. Şevḳ ü kederi şāhıñ olur **ḫalḳa** müʾessir *(329:23). [ḫalḳa, -a]*
24. Ammā ki seniñ mekrümetiñ **ḫalḳa** ʿayāndır *(332:10). [ḫalḳa, -a]*
25. temāyül ü şitāb ile raḳṣ ve cilve-i bī-ḳıyās eyleyüp **ḫalḳı** ḥayrān u ser-gerdān eyledi *(335:15). [ḫalḳı, -ı]*
26. Yevm-i mezbūrda keşret-i bārān **ḫalḳa** göz açdırmayup çendān evvelkiler *(341:25). [ḫalḳa, -a]*
27. **ḫalḳa** iʿlām içün ihdā olunan ḫayl-i şāhil ḳabūl olunduḳdan şoñra mışrāʿ *(343:30). [ḫalḳa, -a]*
28. güm oldı Çendān bu mertebe şanʿat **ḫalḳa** īcāb-ı iʿcāb u ḥayret idemeyüp *(351:32). [ḫalḳa, -a]*
29. Bu emr-i ġarīb **ḫalḳı** velehān ve māhdan māhīye dek temāşāyiyānı ḥayrān eyledikde *(353:5). [ḫalḳı, -ı]*

halk: *Belli bir bölgede veya çevrede yaşayanların bütünü, ahali.*
1. Her bir güni **ḫalḳıñ** oldı bayrām *(127:4). [ḫalḳıñ, -ıñ]*
2. **Ḫalḳ** aḳdı añа miṣāl-i enhār *(128:7). [ḫalḳ,]*
3. Bir güne żiyāfet itdi **ḫalḳa** *(128:13). [ḫalḳa, -a]*
4. Ḫumbara ḫod itdi **ḫalḳı** mebhūt *(132:21). [ḫalḳı, -ı]*
5. İḫsānı ile ḳul itdi **ḫalḳı** *(134:16). [ḫalḳı, -ı]*

halk: *Yeniçeri ocağı askerleri.*

ḫalḳınıñ güncāyişine vāfī olacaḳ ḳadar yere ḳazıḳlar ḳaḳılup ve ol ḳazıḳlara *(262:14). [ḫalḳınıñ, -ı, -n, -ıñ]*

halk: *(Terzi güzeli için) Görenler.*

O mū-miyān büt-i ḥayyāṭı **ḫalḳ** bellediler *(301:29). [ḫalḳ,]*

ḫalḳa-bend-i cemʿiyyet: *Bir araya gelip halka oluşturmak.*
1. ve muḳabele-i süvārī efendi destār-ı ʿādīleri ile **ḫalḳa-bend-i cemʿiyyet** *(248:19). [ḫalḳa-bend-i cemʿiyyet,]*
2. **ḫalḳa-bend-i cemʿiyyet** ve birbiri ile hem-zānū-yı mücāleset olmaları *(286:14). [ḫalḳa-bend-i cemʿiyyet,]*
3. Burūsa ve Avlonya ḫʷāceleri **ḫalḳa-bend-i cemʿiyyet** *(320:9). [ḫalḳa-bend-i cemʿiyyet,]*

ḥalḳa-bend-i cemʿiyyet olduḳlarından: *Toplanma halkası oluşturmak.*

ṣudūr-ı ʿulemā bu siyāḳda **ḥalḳa-bend-i cemʿiyyet olduḳlarından** ṣoñra Li-münşiʾihi *(155:32). [ḥalḳa-bend-i cemʿiyyet olduḳlarından, -duḳ, -lar, -ı, -n, -dan]*

ḥalḳa-i beste-i zencīr-i kehkeşān itmek: *Samanyolu zincirinin halkasına bağlanmak.*

ġazāl-i mihri cünūn-ı reşk ile **ḥalḳa-i beste-i zencīr-i kehkeşān itmek** mertebesine *(369:15). [ḥalḳa-i beste-i zencīr-i kehkeşān itmek, -mek]*

ḥalḳa-i çeşm-i nuẓẓārı: *Seyircilerin gözünün halkası.*
1. iskeleye ʿavdet eyleyüp **ḥalḳa-i çeşm-i nuẓẓārı** çarḫ-ı gerdūne gibi *(258:5). [ḥalḳa-i çeşm-i nuẓẓārı, -ı]*
2. nīm-sāʿat miḳdārı şināh u ḥareket ve **ḥalḳa-i çeşm-i nuẓẓārı** *(351.30). [ḥalḳa-i çeşm-i nuẓẓārı, -ı]*

ḥalḳa-i dīdeleri: *Gözün çevresi.*

ve gāh civārlarında basṭ-ı iḥrām-ı ārām eyleyüp **ḥalḳa-i dīdeleri** eṣdāf-ı nigāh-ı temāşā oldı *(252:6). [ḥalḳa-i dīdeleri, -ler, -i]*

ḥalḳa-i fitrāk: *Terki halkası, eyerin arka bölümünde bulunan halka.*

Baʿdehū birbirine mülāṣıḳ dört bār-gīriñ ẕīnlerini birer çenber ile **ḥalḳa-i fitrāk** *(223:7). [ḥalḳa-i fitrāk,]*

ḥalḳa-i laʿnet: *Lanet halkası.*
1. birine **ḥalḳa-i laʿnet** gibi belā-yı ser itdigi çenberden geçüp mevc-i pür-tābı *(223:3). [ḥalḳa-i laʿnet,]*
2. eksigini ṭutmaġla indirüp **ḥalḳa-i laʿnet** gibi başına taḫta küleh geçürdiler *(236:19). [ḥalḳa-i laʿnet,]*
3. Ve sāye-vār kendüye ḳafā-dār olan refīḳiniñ başına bir çenberi **ḥalḳa-i laʿnet** *(247:1). [ḥalḳa-i laʿnet,]*
4. **ḥalḳa-i laʿnet** gibi geçirilüp ve günā-gün fişekden yapılmış bir *(270:22). [ḥalḳa-i laʿnet,]*

ḥalḳa-i nāfın: *Göbeğinin halkası, göbek deliği.*

zemīne atup ve kendi **ḥalḳa-i nāfın** ḫātem-i engüşt-i sütūn eyleyüp māhiyyeler *(212.28). [ḥalḳa-i nāfın, -ın]*

ḥalḳ-ı cihān: *Dünya üzerinde yaşayanlar.*

sarāy-ı sūr itmegin **ḥalḳ-ı cihān** ḥimāyetinde āsūde ve fitne-i devrān *(136:16). [ḥalḳ-ı cihān,]*

ḥalḳ-ı dünyānıñ: *Yaşayan, canlı insan.*

Gözi açıldı yüzi güldi **ḥalḳ-ı dünyānıñ** *(135:20). [ḥalḳ-ı dünyānıñ, -n, -ıñ]*

ḥall ü bend iderek: *Çözmek.*

gibi miyān-bendi olan iki kemendi sütūna rabṭ u fekk ve **ḥall ü bend iderek** *(362:26). [ḥall ü bend iderek, -erek]*

ḥallāc: *Pamuğu yumuşatan ve kullanıma hazır hale getiren kişi.*
1. **Ḥallāclar** daḫi tertīb-i ālāy ve öñlerince ṣāʿirān-ı süḫan-sāz-ı kemānçe-perdāzları li-müʾellifihi beyt *(284:21). [ḥallāclar, -lar]*
2. Geldi **ḥallāclar** da ālāya *(285:7). [ḥallāclar, -lar]*

ḫalledallāhu mülkehu ebedā: *Ülkesini sonsuza kadar sürekli kılsın.*

Ḫalledallāhu mülkehu ebedā *(256:2). [ḫalledallāhu mülkehu ebedā,]*

ḫāllī ḫāllerince: *Duruma göre.*
1. ve **ḫāllī ḫāllerince** ikrām olunup baʿde'ṭ-ṭaʿām üslūb-ı ṣābıḳ üzere *(248:26). [ḫāllī ḫāllerince,]*
2. daḫi **ḫāllü ḫāllerince** ilbās-ı ḫilʿat ve boylarınca herkese iḥsān u mürüvvet buyurup *(363:27). [ḫāllü ḫāllerince,]*

ḫāllü ḫālince: *Durumuna göre.*

ḫāllü ḫālince ikrām ve fuḍāle-i ḫˇānlarından ṣaḥrā-nişīnān daḫi ḥiṣṣe-mend-i ṭaʿām ḳılındı *(320:20). [ḫāllü ḫālince,]*

ḫalvā ṭopı kıyāfetli: *(Fişek için) Helva topu görünümlü.*

ve ḳış gecelerinde gūy-ı çevgān-ı benān olan **ḫalvā ṭopı ḳıyāfetli** yigirmi *(271:11). [ḫalvā ṭopı ḳıyāfetli,]*

ḫalvāciyān oṭaları: *Helvacılar otası, helva yapılan yer.*

ve **ḫalvāciyān oṭaları** pīş-gāhından Yalı Köşkine güẕār idüp gitdiler *(145:8). [ḫalvāciyān oṭaları,]*

ḫam idüp: *İki kat olmak, bükmek.*

Ḫam idüp ḳaddini taʿẕīm-künān ḫoş geldiñ *(292:9). [ḫam idüp, -üp]*

ḫamāʾil: *Kılıç bağı, kayış.*

ḳolanlar ṭaḳup birer ṭarafın naḫılların ḳollarına beste ve birer ṭarafın **ḫamāʾili** *(367:15). [ḫamāʾili, -i]*

ḫamāʾil ḳılınup: *(Hatayi kumaş) Asılmak.*

ḫamāʾil ḳılınup farṭ-ı sürūr u neşāṭdan *(368:9). [ḫamāʾil ḳılınup, -up]*

ḫamāme-i āteş-per-i cevlān-ger: *Uçup dolanan ateş kanatlı güvercin.*

eli emeği nice muṣannaʿ hevāyī fişegi ināre ve **ḫamāme-i āteş-per-i cevlān-ger** *(308:36). [ḫamāme-i āteş-per-i cevlān-ger,]*

ḫamāme-i dūd-girifte: *Dumana yakalanmış güvercin.*

kimesnelerin semender-i āteş-āşiyān etekleri ṭutuşdı ve kimi **ḫamāme-i dūd-girifte** *(173:18). [ḫamāme-i dūd-girifte,]*

ḫamāme-i Mıṣrī: *Mısır güvercini.*
1. Bu miyānede zūr-bāzān-ı Mıṣriyye yine **ḫamāme-i Mıṣrī** gibi meydānda *(208:12). [ḫamāme-i Mıṣrī,]*

2. **ḫamāme-i Mıṣrī** gibi perende nāmında ip üzere cunbalaḳlar atup cilve-perdāz oldılar *(213:18). [ḫamāme-i Mıṣrī,]*

ḫamāme-i muʿallaḳ-endāzlar: *Havada takla atan güvercin.*

perende-bāzlar **ḫamāme-i muʿallaḳ-endāzlar** *(317.3). [ḫamāme-i muʿallaḳ-endāzlar, -lar]*

ḫamāme-i perende: *Taklacı güvercin.*

zinde **ḫamāme-i perende** pinhān u meknūn ve yine boynuzları elvān boya ile *(265:1). [ḫamāme-i perende,]*

ḫamd: *1) Şükürler olsun. 2) Allah'a minnet duygusunu belirtmek için kullanılan ifadelerden biri.*

Ḫamd aña ki nüh sipihr-i manẓūr *(125:3). [ḫamd,]*

ham-dest: *Aklı kıt.*

anlara mülāḥık ve ālāyları ālāylarına mülāṣıḳ olmaġın içlerinden bir **ḫam-dest** *(281:13). [ḫam-dest,]*

hāme: *Kalem.*

1. Ḳıl **ḫāmeñi** tīr ol kemāna *(126:11). [ḫāmeñi, -ñ, -i]*
2. **Ḫāme** idi edhem-i muẓammer *(130:10). [ḫāme,]*
3. **Ḫāmeyle** olurdı raḫş-rānī *(130:19). [ḫāmeyle, -y, -le]*
4. Nebāt şīşesine döndi **ḫāmem** ey Vehbī *(280:23). [ḫāmem, -m]*
5. **Ḫāmeñ** bilirüz lūlesidir maḳsem-i şiʿriñ *(332.23). [ḫāmeñ, -ñ]*

hamel: *1) Koç burcu 2) İlkbaharın başlangıç tarihi , Güneşin hamel burcuna girdiği taht olarak bilinir.*
1. Taḫtı **ḫamel** eyledi şebi rūz *(131:4). [ḫamel,]*
2. Eylerdi **ḫamel** çü ṣevr ṣayḥa *(132.14). [ḫamel,]*

hamel ü sevr-i çarḫı: *Koç ve boğa burçları.*

şāḫ-der-şaḫ müṣādemeleri **ḫamel ü ṣevr-i çarḫı** ḥayret-şiʿār itdikçe *(220:30). [ḫamel ü ṣevr-i çarḫı, -ı]*

hamel-i āsumāna: *Koç burcu.*

ile **ḫamel-i āsumāna** döndirüp bir süri bere-i yek-sāleniñ kimini sīm ḫançer *(237:2). [ḫamel-i āsumāna, -a]*

ham-geşte-ḳad oldukları: *İki kat olmak, bükülmek.*

ṣoñra dört nefer refīḳini mānend-i kemer **ḫam-geşte-ḳad olduḳları** ḥālde *(223:9).*
[ḫam-geşte-ḳad olduḳları, -duḳ, -lar, -ı]

ḫāmid ü şākir: *Şükretmek.*

vāṣıl-ı semt-i selāmet oldığıma **ḫāmid ü şākir** ve irtesi bār-gīrimi *(260:29). [ḫāmid ü şākir,]*

ḥamīde: *Eğrilmiş, bükülmüş, kambur (boy bağlamında).*

kemān-āsā **ḫamīde** ve devām-ı devlet-i pādişāhī içün tīr-i hevāyī-i duʿāyı *(312:11). [ḫamīde,]*

ḥamīr-i māye-i cüzʿ-i vücūdı olmaġa: *Varlığın (yapının) parçalarına şekil vermek.*

şūret-i aṣlīsi üzere **ḫamīr-i māye-i cüzʿ-i vücūdı olmaġa** münāsib ü mülāyim *(368:1). [ḫamīr-i māye-i cüzʿ-i vücūdı olmaġa, -maġ, -a]*

ḥamīr-i şevket: *Büyüklük hamuru, yaradılışı sağlam.*

Ṭıynetinde **ḫamīr-i şevket** var *(138:8). [ḫamīr-i şevket,]*

ḥamīs gicesi: *Düğünün dokuzuncu (perşembe) gecesi.*

Maḥall-i Taṣvīr Leyālī-i Sūruñ **Ḫamīs Gicesi** Baḥren Olan Şenlikler Beyānındadır *(288:29). [ḫamīs gicesi,]*

ḥamīs gicesidir: *Perşembe gecesi.*

Yevm-i mezbūr aḫşāmı ki māh-ı merḳūmuñ yigirminci **ḫamīs gicesidir** *(288:30). [ḫamīs gicesidir, -dir]*

ḥamīs güni: *Perşembe günü, haftanın dördüncü günü.*
3. Māh-ı mezbūruñ ṭoḳızıncı **ḫamīs güni** ʿale'ṣ-ṣabāḥ ḫayme-i zerrīn-ṭınāb-ı āfitāb-ı raḫşān *(149:18). [ḫamīs güni,]*
4. Maḥall-i Taṣvīr Eyyām-ı Sūr-ı Pür-sürūruñ İkinci **Ḫamis Güni** Berren *(173:30). [ḫamis güni,]*

ḥamlacı: *Filikalarda, sandallarda kıçtan birinci oturakta kürek çeken kimse.*

niʿam-ı günā-güna iştihā-yı germ ile ṣoḥbete ḳaynaşdılar ve **ḫamlacılar** sāḥil-i deryā-yı niʿmet olan *(305:34). [ḫamlacılar, -lar]*

ḥamle kılup: *Hücum etmek.*

ceng-i ḥarbī ile **ḫamle ḳılup** germiyyet-i neşāṭ ile birbirine girişüp ḳanları ḳaynadılar *(294:13). [ḫamle ḳılup, -up]*

ḥamle-bāzī: *(Pehlivan) Hamlede bulunmak, kavga hareketleri.*

küşt-gīrler gibi birbirine girişdiler ve küşt-gīrleriñ **ḫamle-bāzīlerin** icrā vü iẓhārda *(275:1). [ḫamle-bāzīlerin, -ler, -in]*

ḥamle-i rābiʿada: *Dördüncü olarak.*

seyr idenleriñ çeşm-i ferāfer-i temāşāsı ḫāʾir oldı ʿĀḳıbet **ḫamle-i rābiʿada** *(267:32). [ḫamle-i rābiʿada, -da]*

ḥamle-i rüstemāne iderek: *(Pehlivanlar için) Rüstem'ce, Rüstem'e yakışır bir şekilde otakta bulunmak.*

ile ellerinde debbūs-ı kāġıdīn birbirine **ḫamle-i Rüstemāne iderek** *(157:9). [ḫamle-i rüstemāne iderek, -erek]*

ḥamle-i yek-bāre: *Bir hamlede.*
1. şirvānī yayla türkīsine hem-āġāz idüp **ḥamle-i yek-pāre** ile anlara irişdiler ve *(274:34). [ḥamle-i yek-pāre,]*
2. pīrāmen-i sāye-bān-ı cemʿiyyete **ḥamle-i yek-bāre** ile bir *(305:35). [ḥamle-i yek-bāre,]*

ḥamle-i yek-pāre-i cān-kāh: *Can evine topluca yapılan saldırı.*

kendülere taḳlīd itdiklerine şişüp ḳabarup nā-gāh **ḥamle-i yek-pāre-i cān-kāh** *(281:30). [ḥamle-i yek-pāre-i cān-kāh,]*

ḥaml-i girān: *Ağır yük.*

Bu **ḥaml-i girān** bizlere aşlā keder olmaz *(336:18). [ḥaml-i girān,]*

ḥaml-i saḳīl: *Ağır yük.*
1. süvār ve bu ḳadar **ḥaml-i s̱aḳīl** ile āheste vü beste cilve-i ḥayret-niş̱ār eyledi ve *(210:6). [ḥaml-i s̱aḳīl,]*
2. daḫi şākirdiniñ başında meş̱ābe-i ʿimāme olup zīrdekiʿArab bu ḳadar **ḥaml-i s̱aḳīl** *(246:33). [ḥaml-i s̱aḳīl,]*

hāmūşist: *Susmak.*

Çāre **ḫāmūşist** şiʿrī-rā ki nār-ı taḥsīn güẕeşt lāmiʿasınca taʿrīf ü tavşīfi *(345:19). [ḫāmūşist,]*

Ḫamza-i ṣāḥib-ḳırān: *(Hanendeler için) Mutluluğa erişmiş Hamza.*

ve hevāsına düşürüp **Ḫamza-i ṣāḥib-ḳırān** gibi meydān-ārā-yı imtiyāz oldılar Li-münşiʾihi *(293:9). [Ḫamza-i ṣāḥib-ḳırān,]*

Hamza-zāde el-Ḥācc İsmāʿīl: *III. Ahmet döneminde hekimbaşılık yapmış devlet görevlisi.*

Evliyā-zāde Ḥüseyin Çelebi ve **Ḫamza-zāde el-Ḥācc İsmāʿīl** *(182:22). [Ḫamza-zāde el-Ḥācc İsmāʿīl,]*

Hān Aḥmed: *(30 Aralık 1673, Dobriç - 1 Temmuz 1736, İstanbul), 23. Osmanlı padişahı, 102. İslam halifesi, III. Ahmet.*

Ḫān Aḥmed o ḳıble-i iḳbāl *(156:4). [Ḫān Aḥmed,]*

hān Ahmed-i Ġāzī: *(30 Aralık 1673, Dobriç - 1 Temmuz 1736, İstanbul), 23. Osmanlı padişahı, 102. İslam halifesi, III. Ahmet.*

Şāhen-şeh-i Cem-kevkebe **Ḫān Aḥmed-i Ġāzī** *(250:19). [ḫān Aḥmed-i Ġāzī,]*

hān Aḥmed-i kerem-perdāz: *(III. Ahmet) İyiliği yücelten Ahmet Han.*

Yaʿni **Ḫān Aḥmed-i kerem-perdāz** *(194:4). [ḫān Aḥmed-i kerem-perdāz,]*

Ḫān Meḥemmed: *III. Ahmet'in Rukiye Kadın'dan olan şehzadesi.*

Ḫān Meḥemmeddir anlara s̱ānī *(138:3). [Ḫān Meḥemmeddir, -dir]*

Hān Murād-i Sivüm: *III. Murad, divan edebiyatındaki mahlasıyla Muradi, 12. Osmanlı padişahı ve 91. İslam halifesi.*

Ḫān Murād-ı sivüm zamānında *(324:20). [Ḫān Murād-ı Sivüm,]*

Hān Muṣṭafā: *III. Ahmet'in, Emine Mihrişah Hatundan olan şehzadesi. III. Mustafa (28 Ocak 1717 – 21 Ocak 1774), 26. Osmanlı padişahı ve 105. İslam halifesi.*

Ola **Ḫān Muṣṭafā** meger mānend *(138:10). [Ḫān Muṣṭafā,]*

hançer: *Ucu sivri, iki yanı keskin bıçak.*
1. döndi ki mışrāʿ **Ḫançerinden** ḳan ṭamar aġzında ammā būy-ı şīr ve *(237:5). [ḫançerinden, -i, -n, -den]*
2. ile bellerine baġlayup **ḫançer** gibi zīb-i miyān ve etekligi altında pinhān *(258.22). [ḫançer,]*
3. imrār ve baʿdehū otuz ḳadar bıçaḳ ve **ḫançeri** bir bir bālādan nāfına *(303:16). [ḫançeri, -i]*

hançer-i behrām-ı felekdir: *Felek Behram'ının hançeri.*

Ya **ḫançer-i Behrām-ı felekdir** ki çekilmiş *(329.5). [ḫançer-i behrām-ı felekdir, -dir]*

ḫançer-i çeşmini: *Gözün hançeri, delici bakış.*

Ḫançer-i çeşmini levḥ-i dile taṣvīr itsem *(231:29). [ḫançer-i çeşmini, -i, -n, -i]*

hançer-i müjgān: *Kirpik hançeri.*

mevc-nümā-yı ẓuhūr olup sāde-rūyları **ḫançer-i müjgān** ve tīġ-i ġamze-i ḫūn-efşān *(315:11). [ḫançer-i müjgān,]*

handak: *Geçmeye engel olacak biçimde uzunlamasına kazılmış derin çukur, hendek.*

bedeni raṣīn ü muḥkem ve medāḫil ü meḫārici nice **ḫandaḳ** ve çarḫ-ı felek fişekleri *(289.10). [ḫandaḳ,]*

ḫandān: *Gülen.*

ḫandān gāh bülbül-i dil-keş-sürūd gibi gülbün-i ʿayş u ṣafāda nevā-senc-i duʿā-yı devlet-i pādişāh-ı cihān olup *(359:6). [ḫandān,]*

hande-hīz oldılar: *Kahkaha atmak, çok gülmek.*

gāh fişekler atup ṭarrāḳa-engīz ve gāh nişādırsız ḳalaylar çeküp **ḫande-ḫīz oldılar** *(315:31). [ḫande-ḫīz oldılar, -dı, -lar]*

hande-i leb-i şīrīn: *Tatlı dudağın gülümsemesi.*

idi ki gāh piste-i dehānına **ḫande-i leb-i şīrīn** ile şeker ḳatar ve gāh *(280:4). [ḫande-i leb-i şīrīn,]*

hande-i nūr: *Güneşin gülümsemesi.*

Ṣabāḥī dil-güşā çün **ḫande-i nūr** *(221:22). [ḫande-i nūr,]*

ḫ̌ānde-i żiyāfet-ḫāne-i ḫudāvendigārī olmaġın: *Şölen evine çağrılmak.*

medʿuuv-ı velīme-i şehriyārī ve **ḫ̌ānde-i żiyāfet-ḫāne-i ḫudāvendigārī olmaġın** *(319:5). [ḫ̌ānde-i żiyāfet-ḫāne-i ḫudāvendigārī olmaġın, -maġ, -ın]*

ḫande-rīz ḳılup: *Neşe saçmak.*

ile **ḫande-rīz ḳılup** ḳāsiye-i gürūh-ı mezbūreye āteş-endāz oldılar *(339:22). [ḫande-rīz ḳılup, -up]*

hande-zenān: *Gülücük saçmak.*

pertev-i ṣubḥ-ı pesīne **ḫande-zenān** idi Ḥaḳḳā ki zencīr-i Kehkeşān *(216:7). [ḫande-zenān,]*

hande-zenān eylediler: *Gülümsemek.*

şebān-gāhı vaḳt-i ṣubḥa **ḫande-zenān eylediler** Bir ṭarafdan daḫi işāreciyān *(195:10). [ḫande-zenān eylediler, -di, -ler]*

hande-zen-i ṣubḥ-ı ṡānī: *İkinci bir kez sabah olmuşçasına gülümsemek.*

ḫande-zen-i ṣubḥ-ı ṡānī ve gerdiş-i çeşm-i siyāh-ı āhū-enīsi *(369:14). [ḫande-zen-i ṣubḥ-ı ṡānī,]*

hāne: *Ev.*
1. naṣb-ı ḫayme-i istiḳrār ve ittiṣālinde bir **ḫāne** taḫliye olunup levāzım-ı maṭbaḫ *(151:13). [ḫāne,]*
2. Ālet-i şaṭranc-veş bir **ḫāneden** bir ḫāneye *(257:2). [ḫāneden, -den]*
3. Ālet-i şaṭranc-veş bir ḫāneden bir **ḫāneye** *(257:2). [ḫāneye, -y, -e]*
4. Başmadı gitdi **ḫāneme** bir kerre pāy dost *(297.23). [ḫāneme, -m, -e]*
5. taʿyīn olundı ve cümle nisvān kendü **ḫānelerindeki** gibi meymene vü meysere *(350:7).*

[ḫānelerindeki, -ler, -i, -n, -de, -ki]

hānedān-ı faẕīletiñ ercemendi: *(Çivizade Ataullah Efendi) Erdemlilik ailesinin itibarlısı.*

maʿzūl **ḫānedān-ı faẕīletiñ ercemendi** Çivi-zāde Atāʿullāh Efendi ve *(177:21). [ḫānedān-ı faẕīletiñ ercemendi,]*

hāne-ḫarābān-ı ʿaşḳa: *Aşk derbederi.*

nigāh-ı ʿişve-gerleri ile **ḫāne-ḫarābān-ı ʿaşḳa** erre-i müjgān-ı çeşm-i iltifātı *(296:20). [ḫāne-ḫarābān-ı ʿaşḳa, -a]*

hāne-i āb-gīne-i baḫtiyārī olan: *(Taht için) Bahtiyarlık aynasının yuvası.*

Ḫāne-i āb-gīne-i baḫtiyārī olan evreng-i cihān-dārī ġubār-ı sürme-i çeşm-sūde-i çihre-sāyān-ı āsitānından *(174:5). [ḫāne-i āb-gīne-i baḫtiyārī olan, -an]*

hāne-i zīni: *Eyerin hanesi.*

naḫcīr-i iḳbāl fitrākine beste-kemend **ḫāne-i zīni** nigīn-dān-ı ḫaşmet ü temkīn ü iclāl *(369:18). [ḫāne-i zīni, -i]*

hāne-i zīn-i ufukdan: *Ufuk eyerinin yuvası.*

Yevm-i mezbūr aḫşāmı yeke-süvār-ı meydān-ı āsumān **ḫāne-i zīn-i ufuḳdan** *(308:2). [ḫāne-i zīn-i ufuḳdan, -dan]*

ḫᵛānende: *Şarkıları ve gazelleri musiki usulüne göre okuyan.*
1. baʿīdce bir maḥall ḳapucıbaşı aġalara taḫṣīṣ ve **ḫᵛānende** ve sāzendeler *(151:27). [ḫᵛānende,]*
2. **ḫᵛānendelere** fermān olunup birbirine hem-āheng ü dem-sāz *(206:19). [ḫᵛānendelere, -ler, -e]*
3. gūşesinde sāzendeler nevāzende-i ḳānūn-ı şeṭāret ve her cānibinde **ḫᵛānendeler** *(220:13). [ḫᵛānendeler , -ler]*
4. terānesiyle **ḫᵛānendeler** naġmeye ḳarār virdiler *(245:32). [ḫᵛānendeler, -ler]*
5. **ḫᵛānendeler** daḫi bir cānibde mışrāʿ Cigerde oynasa hey heyleriñ *(291:13). [ḫᵛānendeler, -ler]*

ḫᵛānende başı Ḥasan Çelebi: *Burnaz Hasan Çelebi, Lale Devri'nin ünlü hanende ve bestekarı.*

Ve **ḫᵛānende başı Ḥasan Çelebi** maʿrifetiyle cemʿ olunan ḫoş-terāne muġannī vü ḫᵛānende *(142:9). [ḫᵛānende başı Ḥasan Çelebi,]*

ḫᵛānende vü sāzende: *Söz ve saz takımı.*
1. **Ḫᵛānende vü sāzendeler** bu vech üzere pīş-gāh-ı sāye-bān-ı temāşāda *(291:4). [ḫᵛānende vü sāzendeler, -ler]*
2. **ḫᵛānende vü sāzende** ve çengiyān u bāzendeye ruḫṣat-ı ārām virildiginde *(308, 34). [ḫᵛānende vü sāzende,]*

ḫᵛānendebaşı: *(Burnaz Hasan Çelebi) Orkestra şefi.*
1. mūsiḳī faşlına āġāz eylediler ve **ḫᵛānendebaşılıḳ** ile *(245:6). [ḫᵛānendebaşılıḳ, -lıḳ]*
2. **Ḫᵛānendebaşı** olup nevā-sāz *(293:10). [ḫᵛānendebaşı,]*

ḫᵛānendebaşı Ḥasan Çelebi: *Burnaz Hasan Çelebi, Lale Devri'nin ünlü hanende ve bestekarı.*
1. evṣāf-ı ḥüsn-i ṣūreti dāʾire-i taḥrīrden bīrūn olan **ḫᵛānendebaşı Ḥasan Çelebi** li-Nābī *(206:22). [ḫᵛānendebaşı Ḥasan Çelebi,]*
2. bisāṭ-ı vesaḫ-ālūde-i zamāna ḳumāş-ı Fireng-pesend ḳadar ālāyiş virüp **ḫᵛānendebaşı Ḥasan Çelebiye** *(339:18). [ḫᵛānendebaşı Ḥasan Çelebiye, -y, -e]*

ḫᵛānendegān: *Far. Şarkıcılar.*

şekker-ḫālıḳ eyleyüp maḳām-ı rāstda ḳıyām ve **ḫᵛānendegāna** taʿyīn-i uṣūl ve *(245:8). [ḫᵛānendegāna, -a]*

ḫᵛānendegān-ı bülbül-sürūd u ṭūṭī-dem: *Papağan sözlü ve bülbül gibi söyleyen hanendeler.*

evvelā **ḫᵛānendegān-ı bülbül-sürūd u ṭūṭī-dem** *(206:6). [ḫᵛānendegān-ı bülbül-sürūd u ṭūṭī-dem,]*

ḫᵛānendegān-ı hoş-elhān: *Hoş sesli hanendeler.*

der-ḥāl ḫudā-ḫᵛānān-ı ḳaṭār-ı şevḳ olan **ḫᵛānendegān-ı ḫoş-elhān** ve derā-yı maḥmil-i ṣafā *(308:24). [ḫᵛānendegān-ı ḫoş-elhān,]*

ḫᵛānendegān-ı sālifü'l-beyān: *Bahsi geçen söz konusu hanendeler.*

ġulām-ı āsitān-ı devlet-pās-bānları olan **ḫᵛānendegān-ı sālifü'l-beyān** *(292:3). [ḫᵛānendegān-ı sālifü'l-beyān,]*

ḫ̌ān-ı naʿmā-yı pādişāhī: *Sultan nimetleri sofrası.*

muʿtād üzere otaġ-ı mezbūrda kendüler içün āmāde vü ḥāżır ḳılınan **ḫ̌ān-ı naʿmā-yı pādişāhī** *(262:21). [ḫ̌ān-ı naʿmā-yı pādişāhī,]*

hān-sālār: *Sofrabaşısı.*

Ḫān-sālārı ḫıdīv-i "Levlāk" *(125:16). [ḫān-sālārı, -ı]*

ḫ̌ān-sālār-ı żiyāfet-kede-i iḳbāl: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Mutluluk şöleninin sofrabaşısı,.*

ile müzeyyen ü ārāste olduḳda **ḫ̌ān-sālār-ı żiyāfet-kede-i iḳbāl** *(159:1). [ḫ̌ān-sālār-ı żiyāfet-kede-i iḳbāl,]*

ḫ̌ān-sālār-ı żiyāfet-kede-i iḳbāl olan: *Mutluluk şöleni evinin sofra başısı.*

gibi güsterde ḳılınup süfre-i ūlāda **ḫ̌ān-sālār-ı żiyāfet-kede-i iḳbāl olan** *(248:16). [ḫ̌ān-sālār-ı żiyāfet-kede-i iḳbāl olan, -an]*

Hanya Muhāfıżı vezīr Esʿad Paşa: *Hanya Kalesi muhafızı, Esad Paşa.*

Yevm-i mezbūrda **Ḥanya muḥāfıżı vezīr Esʿad Paşa** ṭarafından bir *(344:31). [Ḥanya Muḥāfıżı vezīr Esʿad Paşa,]*

har: *Eşek.*

ḥimār ve öñince birḳaç **ḫar** kemer-raḫtlar ile yedek çekilüp ḳafāsında ṭabl u surnā vü defler *(366:29). [ḫar,]*

hār ola: *Diken gibi batmak.*

Gülüñ her bergi bir **ḫār ola** çeşm-i bāġ-bān üzre *(144:9). [ḫār ola, -a]*

hārā: *Üzerinde dalgalı çizgiler bulunan kumaş.*
1. ve üç ṭonluḳ aṭlas ve iki **ḫārā** ve beş ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī ve beş ʿaded destār-ı bendī *(344:34). [ḫārā,]*
2. hatāyī vü dībā vü ḳuṭnī ve ṣof ve aṭlas ve **ḫārā** ve ḥarīr ḳuşaḳ redīf-i maṭiyye-i hediyye ḳılınup *(353:17). [ḫārā,]*

harāret: *(Tiryakiler) Isı, ısınma.*

Baʿdehū yine direm-niṣārī-i dest-i āṣafī Gümüş Ṣuyı gibi **ḥarāretlerini** *(225:1). [ḥarāretlerini, -ler, -i, -n, -i]*

harāret: *Isı, sıcaklık.*

müşāhede-i cennet-i dīdār-ı ḫüsrev-i kerem-şiʿār ile kām-kār olup **ḥarāretleri** *(357:12). [ḥarāretleri, -ler, -i]*

harāret-i neşve-i efyūn: *Afyonun verdiği coşkunluk, afyon neşesinin coşkunluğu.*

naġmesin nefīr-i bīnī-i zünbūr-ṣarīr ile icrā itdikçe hem-nişīni daḫi **ḥarāret-i neşve-i efyūn** ile *(224:7). [ḥarāret-i neşve-i efyūn,]*

hārā-yı girān-bahā-yı reng-āmīz: *Renkli ve değerli kareli kumaş.*

ḫārā-yı girān-bahā-yı reng-āmīz dergāh-ı ʿadālet-dest-gāh-ı pādişāh-ı Süleymān-bārgāhda *(305:11). [ḫārā-yı girān-bahā-yı reng-āmīz,]*

hārā-yı muṭallā-yı āteş-tāb: *Ateş gibi parlayan, yaldızlı, üzerinde dalgalı çizgiler bulunan kumaş.*

ve **ḫārā-yı muṭallā-yı āteş-tāb** ve üç ṭop cālisī hind ḳuṭnīsi ve üç ṭonluḳ *(341:5). [ḫārā-yı muṭallā-yı āteş-tāb,]*

ḫarb u ḍarb: *Savaşma ve vuruşma.*
1. üzere ber-hevā ḳalyonlar yerlerinden ḥareket ve birbiri ile **ḥarb u ḍarba** *(274:11). [ḥarb u ḍarba, -a]*
2. bī-ārām u direng itdiler Ve bir müddet **ḥarb u ḍarbdan** ṣoñra ṭabl-ı āsāyiş çalınmaġla *(264:21). [ḥarb u ḍarbdan, -dan]*

hareket: *Kımıldama, davranış.*
1. Teşyī-i rūzgār-ı muvāfıḳ-reftār ile līmān-ı ḳarār-gāhdan **ḥareket** ve *(184:8). [ḥareket,]*
2. āteş virilüp taḥrīk-i hevā ile her cānibe **ḥareket** ve gāh gāh ṣavlet ü sürʿat iderek *(197, 19). [ḥareket,]*
3. ṣanʿatla **ḥareket** ve münāṭaḥa ile birbirlerine kelle-kūb-ı muḫāṣamet iderler idi *(254:4). [ḥareket,]*
4. ṣūretinde gāh gāh **ḥareket** ve ḳoçları birbirlerine ḥavāle ve silsilelerinden ṭutup *(254:6). [ḥareket,]*
5. **ḥareketleri** ṣırıḳlara merbūṭ u mevḳūf olan raḳḳāṣlar daḫi ol semte yedilür gider *(258:32). [ḥareketleri, -ler, -i]*
6. üzere ber-hevā ḳalyonlar yerlerinden **ḥareket** ve birbiri ile ḥarb u ḍarba *(274:11). [ḥareket,]*
7. Çekdirmeniñ bu **ḥareketi** şehriyār-ı İskender-iştihārıñ baḫr-ı zeḫḫār-ı kerem-i bī-şümārını *(295:26). [ḥareketi, -i]*
8. derūn-ı ḫaymeden ṣadā-yı pā işitmedin ve ḳatʿā **ḥareket** iḥsās itmedin hem kendi *(318:7). [ḥareket,]*
9. **ḥarekete** ḳudret ve ne dest-i nā-gīrālarında yārā-yı icrā-yı ṣanʿat ve ne *(325:32). [ḥarekete, -e]*
10. **ḥareketler** ile āheng iderek geçdiler *(366:31). [ḥareketler, -ler]*

hareket: *Davranış, tutum.*

mübāşeret ile iżāʿa-i bıżāʿa-i mahāret ve böyle fużūlāne **ḥarekete** cesāret birle *(173:11). [ḥarekete, -e]*

hareket: *Yola düşme.*

ḫaber-dār olmayan ricāl-i ṭarīḳ bunlarıñ bu ṣūret ile **ḥareketine** dürlü dürlü maʿnālar virüp *(179:9). [ḥareketine, -i, -n, -e]*

hareket buyurmaları: *Bir yöne doğru ilerlemek.*

Piyālī Paşa Cāmiʿine **ḥareket buyurmaları** *(198:24). [ḥareket buyurmaları, -ma, -lar, -ı]*

hareket eyleyerek: *Hareket etmek, yerini değiştirme eyleminde bulunmak, kımıldamak.*

ve bir peyker-i ʿaẕīm-i pür-dehşet şaḫṣ-ı ẕī-rūḥ gibi **ḥareket eyleyerek** *(202:22). [ḥareket eyleyerek, -y, -erek]*

hareket idüp: *Kımıldamak, devinim halinde olmak.*

ḥareket idüp düşmenān-ı dost-nümāya nümāyiş ve ferş-i fersūde-i zemīn ve *(339:17). [ḥareket idüp, -üp]*

hareket itmeksizin: *Kımıldamak, yer değiştirmek.*

idi Kebīr alat yanında ol rīsmān mānende-i nā-peydā olmaġla kebīr alat **ḥareket itmeksizin** raḳḳāṣlar gāh vicāhen ve gāh ḳıçın ḳıçın revişlerin seyrān idenler mücerred ṣırıḳlara *(258:33). [ḥareket itmeksizin, -meksizin, -]*

ḥareket-i çend-ḳademe: *Bir kaç adımlık hareket.*

şol miḳdār külfet-i yek-deme ve **ḥareket-i çend-ḳademe** zaḥmetini irtikāb ile *(211:10). [ḥareket-i çend-ḳademe, -e]*

ḥaremeyn ḳalemlerine: *Mekke ve Medine şehirlerinde bulunan resmi kuruluşlarda, yazı işlerinin görüldüğü yer.*

rūz-namçe-i evvel ve baş muḥāsebe ve mevḳūfāt ve māliye ve **ḥaremeyn ḳalemlerine** *(372:25). [ḥaremeyn ḳalemlerine, -n, -e]*

ḥaremeyn muḥāsebecisi ʿAlī Efendi: *Nezarete bağlı vakıfların hesaplarını tutmak ve vakıf yerleriyle cihetlerini kaydetmekle sorumlu olan Haremeyn muhasebecisi Ali Efendi.*

ve **ḥaremeyn muḥāsebecisi ʿAlī Efendi** ve cizye muḥāsebecisi efendi *(319:31). [ḥaremeyn muḥāsebecisi ʿAlī Efendi,]*

ḥarem-i hümāyūn: *Padişahın ailesi, kutlu harem.*
1. Neṣr bi'l-cümle **ḥarem-i hümāyūn** ile sāḥil-serāy-ı tersāne-i ʿamīreye sāye-endāz-ı iclāl oldılar *(153:7). [ḥarem-i hümāyūn,]*
2. Ammā **ḥarem-i hümāyūn** cānibi daḫi bāb-ı hümāyūnuñ fevḳinde olan kār-gīr oṭadan *(371:16). [ḥarem-i hümāyūn,]*

ḥarem-i hümāyūn-ı cihān-dārī: *Kutlu haremin mensupları.*

Bu eṣnāda **ḥarem-i hümāyūn-ı cihān-dārī** daḫi Ḳafesli Köşkde mānend-i żamīr-i müstetir *(256:13). [ḥarem-i hümāyūn-ı cihān-dārī,]*

ḥarem-i hümāyūn-ı şevket-maḳrūna: *Büyük, kutsal harem. Osmanlı padişahının annesi, kız kardeşi, cariyeleri ve bunların hizmetkârlarının yaşadığı saray alanı.*

baʿde'l-ḫitān dāyesi **ḥarem-i hümāyūn-ı şevket-maḳrūna** götürdi *(374:19). [ḥarem-i hümāyūn-ı şevket-maḳrūna, -a]*

ḥarem-serāy-ı saʿādetlerine: *Uğurlu harem.*

ḥażret-i şevket-penāh **ḥarem-serāy-ı saʿādetlerine** ʿazīmet ve düstūr-ı gerdūn-bār-gāh *(353:9). [ḥarem-serāy-ı saʿādetlerine, -ler, -i, -n, -e]*

ḥarf-endāz eylediler: *Söz, laf atmak.*

şihāb-ı sāḳıba **ḥarf-endāz eylediler** *(202:19). [ḥarf-endāz eylediler, -di, -ler]*

ḥarf-endāz-ı bedr-i āsumān olarak: *Dolunaya laf atmak.*

zemzemesiyle **ḥarf-endāz-ı bedr-i āsumān olaraḳ** bir sāʿat miḳdārı ḳubbe-i bārūt-ḫāne *(219:30). [ḥarf-endāz-ı bedr-i āsumān olaraḳ, -araḳ]*

ḫarf-endāzī-i redd ü ḥizlān: *(Halkın cambazlara tepkisi) Reddetmek ve uzaklaşmak anlamlı konuşma.*

ḫarf-endāzī-i redd ü ḥiẕlān ile ṭaşladı Cümlesi yoġurt çanaḳlarını rübūde-i dest-i intihāb itdiklerinde *(271:27). [ḫarf-endāzī-i redd ü ḥiẕlān,]*

ḫar-gāh: *Büyük çadır, otağ.*
1. Kim çarḫ aña nüh ḫazīne **ḫar-gāh** *(126:21). [ḫar-gāh,]*
2. otaġ-ı hümāyūn ittiṣālinde olan **ḫar-gāhda** tenhā-niṣīn-i müttekā-yı ʿizzet olup *(177:4). [ḫar-gāhda, -da]*

ḫar-gāh-ı żiyāfetde: *Ziyafet çadırı.*

ve **ḫar-gāh-ı żiyāfetde** çullama ṭaʿāmını ṣafālandılar *(337:2). [ḫar-gāh-ı żiyāfetde, -de]*

ḫāric: *Dış, dışarı.*
1. vech üzere beş çenberden geçmek ile ṭavḳ-ı beşerden **ḫāric** iş itdi *(158, 16). [ḫāric,]*
2. cilve-i naḫvetleri dāʾire-i tavṣīfden **ḫāric** tesḫīr-sāz-ı ḳulūb-ı nuẕẕār olur idi Ve *(254:2). [ḫāric,]*
3. ḫażerātıñ orṭa ḳapu **ḫāricinde** selāmlayup mekānlarına ʿavdet buyurdılar *(371:28). [ḫāricinde, -i, -(n)de]*

ḫāric-i bāb-ı hümāyūn: *Topkapı sarayının giriş kapısının dışı.*
1. **ḫāric-i bāb-ı hümāyunuñ** bir ṭarafına nihāde ve ālāy tamām olduḳdan *(371:24). [ḫāric-i bāb-ı hümāyunuñ, -uñ]*
2. dīvān-ḫāneden cümleden aḳdem ḳalḳup süvār ve **ḫāric-i bāb-ı hümāyūnda** *(372:35). [ḫāric-i bāb-ı hümāyūnda, -da]*

ḫāric-i çergede: *Çadır dışı.*

nışfına çergelerde ve nışfına **ḫāric-i çergede** kilīmler güsterde ve *(306:34). [ḫāric-i çergede, -de]*

ḫāric-i dāʾire-i imkān: *İmkan sınırının dışı.*

ḫāric-i dāʾire-i imkān idi *(358:27). [ḫāric-i dāʾire-i imkān,]*

ḫāric-i dāʾire-i taʿbīr: *Söz dairesinden taşmak.*
1. **ḫāric-i dāʾire-i taʿbīr** ve sāmān-sūz-ı ḥavṣala-i taḳrīr idi *(221:7). [ḫāric-i dāʾire-i taʾbīr,]*
2. ṭarḫ-endāz-ı şükūfe-zār-ı neşāṭ u sürūr oldı ki taḳrīri **ḫāric-i dāʾire-i taʿbīrdir** *(254:26). [ḫāric-i dāʾire-i taʿbīrdir, -dir]*

ḫāric-i dāʾire-i taṣavvur: *İstek dairesinin dışı, padişah çadırının etrafı.*

semte gām-zenān olurlar idi Bu **ḫāric-i dāʾire-i taṣavvur** bir kerāmetdir ki *(205:32). [ḫāric-i dāʾire-i taṣavvur,]*

ḫāric-i ḥadd-i iḳtidār olup: *Gücün sınırını aşmak.*

miḳdārı ʿıḳd-ı ḥanāṣır-ı aḳlām ile şumār olunmaḳ **ḫāric-i ḥadd-i iḳtidār olup** *(289:18). [ḫāric-i ḥadd-i iḳtidār olup, -up]*

ḫāric-i ḥavṣala-i aḳlām u erkām olacak: *Kalem ve rakam kursağına sığmak.*

belki cemī-i müfredāt-ı yekūn-ı cemʿiyyeti **ḫāric-i ḥavṣala-i aḳlām u erkām olacaḳ** *(305:17). [ḫāric-i ḥavṣala-i aḳlām u erkām olacaḳ, -acaḳ]*

ḫāric-i ḥīṭa-i terḥīs: *Girişi engelleyecek kısmın dışı.*

bīgāne duḫūline sedd olacaḳ mertebesi **ḫāric-i ḥīṭa-i terḥīş** ve ocaġ-ı meẕkūre *(262:13). [ḫāric-i ḥīṭa-i terḥīş,]*

ḫāric-i taḳrīrdir: *Söze sığmamak, ifade edilememek.*

ḥayvānātı zī-rūḥ gibi taṣvīr ve ʿaẓīm şenlikler eylediler ki taʿbīri **ḫāric-i taḳrīrdir** *(316:6). [ḫāric-i taḳrīrdir, -dir]*

ḫāric-i ṭavḳ-ı beşer: *İnsan gücünün sırrı.*

maḳām-ı ḫıdmetde ḳāʾim ve ibrīşīm teli gibi mülāyim beşer beşer **ḫāric-i ṭavḳ-ı beşer** *(299:4). [ḫāric-i ṭavḳ-ı beşer,]*

ḫāric-i ṭavḳ-ı iḳtidārdır: *Güç alanının dışı, her hangi bir durum için gücünün hiç bir surette yetemeyeceği.*

ḫāric-i ṭavḳ-ı iḳtidārdır deyu yaḳasın almaca cevāb virür ve imkānını daʿvā idenler *(160:21).*
[ḫāric-i ṭavḳ-ı iḳtidārdır, -dır]

ḫāric-i ʿuhde-i iḳtidār-ı ʿamele vü neccār oldıġı: *İşçi ve ustaların güç ve becerilerini aşan bir durum olmak.*

ve anıñ daḫi üç günden muḳaddem ḥuṣūli **ḫāric-i ʿuhde-i iḳtidār-ı ʿamele vü neccār oldıġı** *(242:24). [ḫāric-i ʿuhde-i iḳtidār-ı ʿamele vü neccār oldıġı, -dıġ, -ı]*

harīdār olur: *Satın almak.*

Cān naḳdi ile **olur ḫarīdār** *(304:14). [ḫarīdār olur, -ur]*

harīdārān-ı nevāle-i viṣālleri: *Kavuşma talihinin (yemek) alıcısı.*

ʿişve-senc-i nāz-fürūş **ḫarīdārān-ı nevāle-i viṣālleri** ile der-kār-ı dād u sitād itmişler *(280:3). [ḫarīdārān-ı nevāle-i viṣālleri, -ler, -i]*

ḫarīdārān-ı viṣāllerine: *Kavuşmayı isteyen alıcı, müşteri.*

dizildikde ol Yūsuf-ṭalʿatān-ı bī-bahā **ḫarīdārān-ı viṣāllerine** mışrāʿ *(284:12). [ḫarīdārān-ı viṣāllerine, -ler, -i, -n, -e]*

ḫarīdār-ı ḳumāş-ı vaşlı oldum: *Elde etme, ele geçirme kumaşının alıcısı olmak.*

Ḫarīdār-ı ḳumāş-ı vaşlı oldum naḳd-i cānımla *(283:32). [ḫarīdār-ı ḳumāş-ı vaşlı oldum, -du, -m]*

ḫarīfāneye ḳarışup: *Paralı, dost toplantılarına katılmak.*

ḫarīfāneye ḳarışup ṭarafından ādemleriyle bir Mülteḳā ve ikişer ṭonluḳ aṭlas u ḫārā *(192:29). [ḫarīfāneye ḳarışup, -up]*

ḫarīf-i nā-ẕarīf: *Kaba, saba adam.*

yaḳacaḳ fişekleri olʿalemiñ içinde iḫfā idüp derūnında bir **ḥarīf-i nā-ẓarīf** *(279:10). [ḥarīf-i nā-ẓarīf,]*

ḫāriḳa: *Her zaman rastlanamayacak derecede hayret ve hayranlık uyandıran, alışılmışın üstünde olan, fevkalâde, olağanüstü.*

bulunmaġla gel sen de naẓar-ı tedḳīḳ eyle taḥrīr idecek **ḫāriḳada** *(209:23). [ḫāriḳada, -da]*

ḫāriḳu'l-ʿāde: *Eşi görülmemiş, olağanüstü.*
1. yırtup diküp **ḫāriḳu'l-ʿāde** mahāret-i ṣanʿatların icrā vü ifāde iderek *(301:20). [ḫāriḳu'l-ʿāde,]*
2. ziyāde bir **ḫāriḳu'l-ʿade** ṣebt-i ṣaḥīfe-i eyyām u duhūr olmaġa şāyeste mahāreti *(317:23). [ḫāriḳu'l-ʿade,]*

harīr kuşak: *İpek kumaş, ipekten yapılmış bel bağı.*

hatāyī vü dībā vü ḳuṭnī ve ṣof ve aṭlas ve ḫārā ve **ḥarīr ḳuşaḳ** redīf-i maṭiyye-i hediyye ḳılınup *(353:17). [ḥarīr ḳuşaḳ,]*

harīr-i ṣuʿleden: *Alev ipeği.*

nice nice nuḳūş-ı ġarībe iḫtirāʿ itmiş ki gūyā her yer **ḥarīr-i ṣuʿleden** *(269:17). [ḥarīr-i ṣuʿleden, -den]*

ḫarīr-i zer-tār-ı ṣuʿleden: *Alev telleri bulunan, altın renkli ipek iplik.*

ki **ḥarīr-i zer-tār-ı ṣuʿleden** bāfte olan ṭınāb-ı pür-tābı gīsū-yı muṭallā-yı şāhid-i mihr-i nevvārdan *(219:24). [ḥarīr-i zer-tār-ı ṣuʿleden, -den]*

ḫarīş-i temāşā olan: *Seyretmek için can atmak.*

Olan ḥarīş-i temāşā cemāl ṣūretine *(326:7). [ḥarīş-i temāşā olan, -an]*

harr-ı pā-beste: *Ayağı bağlı eşek.*

Ḥasan Aġayı daḥi ʿale'l-ġafle der-çenber eyleyüp **ḫarr-ı pā-beste** yerine baġladı *(209:9). [ḫarr-ı pā-beste,]*

Hārūn-vezāret: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Vezirliği Harun'a benzer.*

Hārūn-vezāret Süleymān-emāret Maʿnī-reʾfet Ḥātemī-semāḥat kerrūbī-ḫaṣlet *(363:15). [hārūn-vezāret,]*

ḫāṣā: *Asla, hiçbir zaman.*

Beñzerim dirse eger ḥüsniyle **ḫāṣā** beñzemez *(241:16). [ḫāṣā,]*

Hasan Aġa: *Sarayın ahır başısı, padişahın has ahırından sorumlu, Hasan Ağa.*

ʿizzetlü **Ḫasan Aġa** ile bir Mıṣrī-nijād raḫş-ı ṣabā-reftār irsāl buyurmuşlar *(216:5). [Ḫasan Aġa,]*

Ḫasan Aġa: *Osmanlı döneminde, vezir, vali gibi bir devlet büyüğünün mührünü taşımakla ve gerektiğinde çıkarıp resmi kâğıtlara basmakla görevli, Hasan Ağa.*

nām-āver-i iftiḫār ü iştihār olan **Ḥasan Aġa** ve bi'l-cümle selāṭīn-i ʿismet-āyīn *(360:16). [Ḥasan Aġa,]*

Ḥasan Çelebi: *Burnaz Hasan Çelebi, Lale Devri'nin ünlü hanende ve bestekarı.*

sāzende-i ḳānūn-ı iftiḫār olan **Ḥasan Çelebi** ṭūtī-i laʿlīn-minḳār gibi şīrīn-ṣadālıḳ ve *(245:7). [Ḥasan Çelebi,]*

Hasan Efendi: *III. Ahmet'in özel imamlarından Hasan Bey.*

Rūmili pāyesiyle sābıḳan imām-ı sulṭānī **Ḥasan Efendi** ve sābıḳan *(177:15). [ḥasan efendi,]*

Ḥasan Paşa: *(?- 1724) Rumeli Beylerbeyliği, Karaman Beylerbeyliği; Halep, Rakka, Diyarbakır valiliği ve yirmi yıl süre ile Bağdat valiliği görevinde bulunmuş "Eyyüp'lü" olarak da bilinen devlet adamı.*

düstūr-ı şīr-şavlet vezīr-i mükerrem saʿādetlü **Ḥasan Paşa** ḥażretleri *(213.21). [Ḥasan Paşa,]*

Hasan Paşa-zāde Aḥmed Paşa: *Bağdat valisi, Hasan Paşa'nın oğlu. Şehrizor, Kerkük ve Basra, Rakka Beylerbeyliği, Şark seraskerliği görevinde bulunmuş devlet görevlisi.*

vālī-i Ḳaraman şiblü'l-esed vezīr ibni vezīr **Ḥasan Paşa-zāde** saʿādetlü **Aḥmed Paşa** *(214:16). [Ḥasan Paşa-zāde Aḥmed Paşa,]*

ḥasāret itdiginden: *Zarar vermek.*

ḥasāret itdiginden mā-ʿadā tersāne ṭarafından iḫtirāʿ olunan ber-hevā ḳalyonlarıñ *(173:12). [ḥasāret itdiginden, -dig, -i, -n, -den]*

hasāset ü nefāseti: *Değerli ve değersiz.*

taʿyīn-i ecnās-ı hedāyā ḳaydı terḳīn ve ḳıllet ü keṯret ve **ḥasāset ü nefāseti** *(147:19). [ḥasāset ü nefāseti, -i]*

ḥasbe'l-ʿāde: *Alışılageldiği gibi.*
1. selām aġası ṣavt-ı bülend-i dil-peẕīr ile lisānlarından **ḥasbe'l-ʿāde** *(155:23). [ḥasbe'l-ʿāde,]*
2. cā-nişīn-i istiʿlā olmuş idi **Ḥasbe'l-ʿāde** çāşnī-gīrān ve saḳḳāyān ve *(215:9). [ḥasbe'l-ʿāde,]*
3. daḫi **ḥasbe'l-ʿāde** iki yüz yigirmi sekiz ʿaded ṣıbyān ālāy ile pīş-gāh-ı otaġ-ı hümāyūndan *(225:25). [ḥasbe'l-ʿāde,]*
4. cüvān-ı tāze-rū ve bir duḫter-i nāzük-ḫū raḳṣ iderek güẕār ve bu eṣnāda **ḥasbe'l-ʿāde** *(241:24). [ḥasbe'l-ʿāde,]*
5. baʿde'l-ʿaṣr **ḥasbe'l-ʿāde** çāşnī-gīrān libās-ı dīvānīleri ile naḳl-i ṭaʿām u evānī itdikleri *(248:7). [ḥasbe'l-ʿāde,]*
6. muḳābele-i süvārī efendi ṭarafından daḫi **ḥasbe'l-ʿāde** beş ṭāḳa destār-ı ḫünkārī *(249:25). [ḥasbe'l-ʿāde,]*
7. ṭaraḳlı aṭlas hediyyeleri **ḥasbe'l-ʿāde** ḳapu keṯḫudāları Ḳıbleli-zāde ʿizzetlü *(287:32). [ḥasbe'l-ʿāde,]*
8. El-ḥācc Muṣṭafā Efendi cānib-i sütūde-menāḳıbından daḫi **ḥasbe'l-ʿāde** *(321:23). [ḥasbe'l-ʿāde,]*

ḥasbe'l-muʿtād: *Usulünce.*
1. dīvān otaġı pīş-gāhında **ḥasbe'l-muʿtād** ictimāʿ u iḫtişād idüp saʿat on ikiye *(155:5). [ḥasbe'l-muʿtād,]*
2. ʿaded müderrisīn-i kirām efendiler **ḥasbe'l-muʿtād** ve żiyāfet-ḫāne-i ḫāḳānīde *(201:10). [ḥasbe'l-muʿtād,]*
3. hediyye-i nāçīz-i ḥaḳīrāneleri **ḥasbe'l-muʿtād** meṣābe-i ricl-i cerād *(350:30). [ḥasbe'l-muʿtād,]*

ḥasbe'l-muʿtād hengām-ı cirīd-bāzīde: *Cirit oynanılan vakit.*

daḫi **ḥasbe'l-muʿtād hengām-ı cirīd-bāzīde** ḳarar-gāhlarında ʿinān-keş-i ārām ve *(199:7). [ḥasbe'l-muʿtād hengām-ı cirīd-bāzīde, -de]*

haseb: *Sebep,-den ötürü.*

baʿdehū pīrlik **ḥasebi** ile teḳāʿüd iḫtiyār iden El-Ḥācc Meḥemmed Paşa *(155:26). [ḥasebi, -i]*

ḫāşeb-pāre: *Tahta parçası.*
1. **ḫāşeb-pāreniñ** iki cānibinde yalmanı yuḳaru ve ṭūlānī dört şemşīri *(176:15). [ḫāşeb-pāreniñ, -n, -iñ]*
2. mevṭī-i ḳadem olacaḳ mertebe şerek-i naʿl ḳadar bir **ḫaşeb-pāre** vażʿ itmekle *(199:26). [ḫaşeb-pāre,]*

hāşekī: *Osmanlı saray ve askeri teşkilatlarında kullanılan bir unvan (bostancı, yeniçeri gibi).*
1. gibi pīçīde-endām-ı efsürdegī olan bengīler ġıdāların zehirlenüp ve **ḫāşekīler** *(224:20). [ḫāşekīler, -ler]*
2. der-ḥāl **ḫāşekīler** tenfīẕ-i emr-i pādişāhī içün ḥibāl-i çār-mīḫi iḥkām u tecdīd *(263:1). [ḫāşekīler, -ler]*
3. başdan yanaşdılar Mezbūrlar ve elli ḳadar **ḫāşekī** ve iki yüzden mütecāviz *(305:36). [ḫāşekī,]*
4. içinden ādemleri iḫrāc olunup **ḫāşekīler** ḥużūr-ı şehriyār-ı gerdūn-serīre *(314:16). [ḫāşekīler, -ler]*

ḫāşekī aġa: *Osmanlı saray ve askeri teşkilatlarında kullanılan bir unvan (bostancı, yeniçeri gibi).*
1. şāh-ı ʿālī-tebārıñ naṭʿ-ı şatranc-ı vaḳārında ḫāṣṣ-āḫūr ḫalīfesi ve **ḫāşekī aġa** al ṭolama *(154:22). [ḫāşekī aġa,]*
2. ḫāşekī aġa ve oṭabaşı ve ṣuffe bekçisi ve ḳayıḳ ḳapucı ve baş ḫāşekī ve *(305:30). [ḫāşekī aġa,]*
3. teslīm olunduḳça ser-çavuşān-ı dergāh-ı ʿālī ve **ḫāşekī aġa** ve ḳozbekçisi aġa ve *(316:21). [ḫāşekī aġa,]*

ḫaşekī aġalar: *Osmanlı saray ve askeri teşkilatlarında kullanılan bir unvan (bostancı, yeniçeri gibi).*
1. ḥavāle-i minḳār-ı ṭamaʿ-ı Eşʿabī eyler iken **ḫaşekī aġalar** kestāne fişeklerine *(224:15). [ḫaşekī aġalar,]*
2. rūḥ bulmaḳ içün **ḫāşeki aġaları** taʿyīn ve bocurġad taʿbīr olunur ālet *(262:33). [ḫāşeki aġaları,]*
3. sāye-nişīn-i ḥımā-yı ḥimāyetleri olan **ḫāşekī aġalar** ve sāʾir ser-ā-serlilere ve *(306:28). [ḫāşekī aġalar,]*
4. **ḫāşekī aġalar** baġal-gīrleri olup ḳaṣr-ı mezbūra işʿād itdiklerinden ṣoñra ibrāz-ı nār-ı fesād eyleyüp *(346:35).*

[ḫāşekī aġalar,]

hasene-i erbāb-ı şehāmetden olan: *Yiğitler için gerekli olan durum.*

ve zamān-ı ḳarārların lāzıme-i şecāʿat ve **ḫasene-i erbāb-ı şehāmetden olan** *(273:6).*
[ḫasene-i erbāb-ı şehāmetden olan, -an]

ḫasenetü'z-zamān: *(Şeyhülislam Abdullah Efendi) Zamanın değerlisi.*

ḫasenetü'z-zamān ʿallāmetü'd-devrān müfti'l-āfāḳ *(188:26). [ḫasenetü'z-zamān,]*

hāşıl: *Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.*

Ḳādir degilim **ḫāşıl** efendim seni medḥe *(332:17). [ḫāşıl,]*

ḫāşıl: *Doymak.*

Bāzī-i cirīdden istifā **ḫāşıl** ve edāhim-i ʿaḳreb-i sāʿat merāḥil-i düvāzdeh-menāzil-i sāʿat-i nehāriyyeden *(359:20).*
[ḫāşıl,]

ḫāşıl olduḳda: *Anlaşılmak, yerine getirilmek.*

ıṭṭılāʿ-ı düstūrī **ḫāşıl olduḳda** yine şuʿbede-bāzān-ı meydān-ı sūra *(199:18). [ḫāşıl olduḳda, -duḳda]*

hāşıl oldukda: *Meydana çıkmak.*

istīfā-yı ṭabʿ-ı hümāyūna ıṭṭılāʿları **ḥāṣıl olduḳda** raḳḳāṣlar cāme-i şevḳ u neşāṭı *(259:2). [ḥāṣıl olduḳda, -duḳ, -da]*

<u>ḥāṣıl olmaġın:</u> *Gerçekleşmek.*

ʿaṭiyyelere nāʾil olup her biriniñ ārzū-mend oldıġı maṭlabları **ḥāṣıl olmaġın** *(357:15). [ḥāṣıl olmaġın, -maġ, -ın]*

<u>ḫāṣılı:</u> *Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.*
1. **Ḫāṣılı** pādişāh-ı dād-penāh *(143:3). [ḫāṣılı,]*
2. **Ḫāṣılı** vaṣfı o çekdirme-i bī-hemtānıñ *(187:13). [ḫāṣılı,*
3. **Ḫāṣılı** görseler ol dilber-i gendüm-gūnı *(234.28). [ḫāṣılı,]*

<u>ḫāṣılı:</u> *... den beri.*

Āsiyāb-ı dehrde gendüm bilelden **ḫāṣılı** *(235:18). [ḫāṣılı,]*

<u>Hāşimiyyü'l-ismi ve'n-neseb:</u> *(İkinci tezkireci) Soyu ve ismi heybetli.*

Celīlü'z-zātī ve'l-ḥaseb **Hāşimiyyü'l-ismi ve'n-neseb** teẕkire-i şānī efendi *(320:1). [Hāşimiyyü'l-ismi ve'n-neseb,]*

<u>ḥaṣīr:</u> *Ottan örülü döşeme.*

bālā-yı istīhāline **ḥaṣīrden** cāme ve farḳ-ı istiʿdādına rīsmāndan bāfte *(236:17). [ḥaṣīrden, -den]*

<u>ḫaṣīr ipinden:</u> *Genellikle hasır otu, rafya gibi bir bitki maddesiyle örülmüş ip.*

ve aralarında ṭulumcıbaşı **ḥaṣīr ipinden** destār ber-ser ve altında bir ṭurfe-eṭvār *(366:28). [ḥaṣīr ipinden, -n, -den]*

<u>ḥaṣīṣa-i pādişāh-ı bāhirü'l-ʿadālet oldıġı:</u> *Adaleti gün gibi açık padişahın karakteri.*

ḫaṣīṣa-i pādişāh-ı bāhirü'l-ʿadālet oldıġı bī-minnetdir Naẓm *(205:33).*
[ḫaṣīṣa-i pādişāh-ı bāhirü'l-ʿadālet oldıġı, -dıġ, -ı]

<u>hāşiyelen:</u> *Sayfa kenarına açıklayıcı notlar koymak.*

ki evṣāfı sūr-nāme-i hümāyūnı **ḥāşiyelendürüp** sāʾir iẓhār-ı sürūrda *(304.28). [ḥāşiyelendürüp, -dür, -üp, -]*

<u>ḫāşiyyet-i defʿ-i ġamı:</u> *(Şarap için) Keyif giderici özellik.*

Bādede merkūz olan **ḫāşiyyet-i defʿ-i ġamı** *(161:7). [ḫāşiyyet-i defʿ-i ġamı, -ı]*

<u>Hāşköy:</u> *İstanbul'da bir semt.*
1. ve bir oṭa **Ḫāşköyde** Pīrī Paşada ḳolluġa meʾmūr olup bir oṭa yeñiçeri aġası oṭaġı dāʾiresine *(149:2).*
[Ḫāşköyde, -de
2. istināre vü iltimāʿı tersāne ve Eyyūb ve **Ḫaşköy** ve İstanbul ve *(253:19). [Ḫaşköy,]*

<u>haşla:</u> *Kaynar sıvı bir şeyi yakmak.*

1. ile ʿaskerlerin **ḥaşladılar** Bir cānibden bir cānibe şināver-i deryā-yı hevā olup *(244:26). [ḥaşladılar, -dı, -lar]*
2. içinde olan ʿaskerini āteş-i peygār ile **ḥaşladılar** *(267:28). [ḥaşladılar, -dı, -lar]*
3. **ḥaşladı** ve her biri bu āteş ile her ne cānibe gürīzān oldı ise ḫalḳ anları *(271:26). [ḥaşladı, -dı]*

ḥasm: *Düşman.*
1. Neṣr Her vech ile **ḥaşmına** ḳarşuluḳ virür ḥazīne ṣāḥibi nāmlı bahādır ve bir *(165:12). [ḥaşmına, -ı, -n, -a]*
2. **ḥaşmını** taḥiyyāta oturdunca zed ü bürd ve üft ü ḫīz ile kesb-i bıżāʿa-i imtiyāz eylediklerinde *(358:35). [ḥaşmını, -ı, -n, -ı]*

haşmāne: *Hasımca, düşmanca.*

ḥaşmāne küştī-gīrlik ve bebrāne ḳavī-dillik ü dilīrlik eylediler Ayucılar ve ayular *(208:1). [ḥaşmāne,]*

haşmet ü fer: *Parıltı ve gösteriş.*

El-ḥāṣıl hezār **ḥaşmet ü fer** ve zīb ü zīver ile güẕār ve işrlerince şeş-pāy-ı baḥrīden *(369:27). [ḥaşmet ü fer,]*

ḥaşmet ü saʿādet: *Büyüklük ve mutluluk.*

ʿaṭf-ı ʿinān ve **ḥaşmet ü saʿādet** ile gūşe-zīb-i sāye-bān-ı sidre-āsitān olduḳda *(350:14). [ḥaşmet ü saʿādet,]*

haşmet ü şevket-i bī-pāyān: *Olağanüstü gösteriş.*

fer ü saṭvet-i fırāvān ve **ḥaşmet ü şevket-i bī-pāyān** ile sāḥa-i sūr-gāha imāle-i licām-ı Burāḳ-ı melāʾik-ḫırām buyurup *(358:3). [ḥaşmet ü şevket-i bī-pāyān,]*

haşmet ü vaḳār: *Büyüklük ve ağırlık.*

süvār-ı semend-i kūh-peyker olup **ḥaşmet ü vaḳār** ile ilerü yüridikde bölük çorbacıları *(366:11). [ḥaşmet ü vaḳār,]*

haşmet-i fırāvān: *Göz kamaştırıcı bir gösteriş.*

dāmen-be-miyān mülūkāne **ḥaşmet-i fırāvān** ve vaṣfında ḳalem şikeste *(365:19). [ḥaşmet-i fırāvān,]*

haşmet-i İskenderāne: *(III. Ahmet) İskender'e yakışır heybetlilik.*

Neṣr **ḥaşmet-i İskenderāne** ve şevket-i Ḫüsrevāne ile teveccüh-i semt-i muḫayyem buyurduḳlarında *(154:17). [ḥaşmet-i İskenderāne,]*

haşr: *Kıyamet, diriliş günü.*

daḫi bu ḳadar ḫayra maẕhar ve **ḥaşre** dek sebeb-i ẕikr-i bi'l-ḫayr olacaḳ *(211:34). [ḥaşre, -e]*

haşr itdiklerini: *Sınırlamak.*

ḳaṣr ve şeref-i ḳabūllerin aña **ḥaşr itdiklerini** zebān-ı sefīr ile ifāde buyurduḳları *(344:2). [ḥaşr itdiklerini, -dik, -ler, -i, -n, -i]*

ḥasret: *Özlem.*
1. diyerek birbirlerini gördükleri temāşā **ḥasret** ve ʿadem-i refāḳatlerine *(257:20). [ḥasret,]*
2. maṣnūʿ sīm-i ḫālişden mesbūk u maṭbūʿ mālikine sermāye-i devlet **ḥasreti** ile *(361:29). [ḥasreti, -i]*

ḥaşr-ı münā itmegin: *İsteği sınırlamak.*

niyāz u recā ve bu ḫuşūşa ḳaṣr-ı müddeʿā ve **ḥaşr-ı münā itmegin** ḳıṭʿa *(193:18). [ḥaşr-ı münā itmegin, -meg, -in]*

hāşş āḫūr dervāzesinden: *Has ahır, padişah atlarının bulunduğu ahırın kapısı.*

ḫayme-i ḫitān öñinden yüriyüp **ḫāşş āḫūr dervāzesinden** ve orṭa ḳapu öñinden ve *(364:19). [ḫāşş āḫūr dervāzesinden, -n, -den]*

hāşş āhūr halīfesi: *Padişaha özel olan at ahırlarından sorumlu kimse.*
1. ṣāhil-i mestāne çekerek **ḫāşş āḫūr ḫalīfesi** ʿinān-keş-i taʿẓīm olup yederek getürdüklerinde *(216:18). [ḫāşş āḫūr ḫalīfesi,]*
2. mīr-āḫūr-ı evvel ʿizzetlü Ḥasan Aġaya bir semmūr-ı fāḫir iksā ve **ḫāşş āḫūr ḫalīfesine** *(216:24). [ḫāşş āḫūr ḫalīfesine, -n, -e]*
3. **ḫāşş āḫūr ḫalīfesi** ve ḫazīne-dār ser-ṣadr-ı māʾide-i iʿtibār olup ve *(306:22). [ḫāşş āḫūr ḫalīfesi,]*

hāşş bāġçede: *Padişah saraylarının bahçelerine verilen ad.*

içün **Ḫāşş Bāġçede** Yalı Köşki dervāzesinde bir maḥall-i muʿayyende *(142.12). [ḫāşş bāġçede, -de]*

hāşş oṭa: *Padişahın kaldığı, padişaha özel oda.*
1. **ḫāşş oṭaya** tevcīh-i zimām-ı iḫtiyār buyurdılar *(371:15). [ḫāşş oṭaya, -y, -a]*
2. vüzerā-yı ʿizāmdan ikişer vezīr girüp **ḫāşş oṭaya** getürdüklerinden *(371:36). [ḫāşş oṭaya, -y, -a]*
3. ḥażretleri daḫi **ḫāşş oṭayı** şeref-i ḳudūm-i meserret-lüzūmları ile *(372:4). [ḫāşş oṭayı, -y, -ı]*

hāşşa çadır başısı: *Padişah'ın çadırını kurup kaldıran ve güvenliğinden sorumlu olan, genellikle çadır mehterleri adı verilen ve mehterbaşının bu hizmetle görevlendirildiği askeri konum.*

ve **ḫāşşa çadır başısı** cāy-gīr-i maḥall-i meʾmūr olup otaġ-ı ḫurşīd-oṭāḳa-i müzerkeş-sütūn u ḫıyām-ı dāʾire-i hümāyūnı *(149:22). [ḫāşşa çadır başısı,]*

hāssa çadırı: *Sefer veya göçlerde ayrıca lüzumlu hallerde çadırları kuran diğer adı "hayme-i hassa" olan çadır mehterlerinin veya mehterlerine verilen isim.*

ḫāşşa çadırı mehterbaşısı ile mevkib-i sūr-ı sulṭānī olan Oḳ Meydānına varup *(147:4). [ḫāşşa çadırı,]*

hāssa merterbaşısı: *Osmanlı İmparatorluğu döneminde, silah yapan, silah onaran, savaş sırasında ordunun silah ve cephanesini ulaştıran yaya kapıkulu ocaklarından bir asker sınıfı.*

ve cebecibaşı Sebzī Meḥmed Efendi ve **ḫāşşa merterbaşısı** ʿAbdullāh Aġa *(148:16). [ḫāşşa merterbaşısı,]*

hāşş-āhūr halīfesi: *Has ahır halifesi, Osmanlı döneminde, saray hayvanlarının bunlarla ilgili takımlara bakan kişilerin başında bulunan kişi.*

şāh-ı ʿālī-tebārıñ naṭʿ-ı şatranc-ı vaḳārında **ḫāṣṣ-āḫūr ḫalīfesi** ve ḫāṣekī aġa al ṭolama *(154:22). [ḫāṣṣ-āḫūr ḫalīfesi,]*

hāṣṣlar ḫˇācesi Hasan Efendi: *Büyük hocalardan Hasan Efendi.*

ve büyük ve küçük ḳalʿa teẕkirecileri ve **ḫāṣṣlar ḫˇācesi Ḥasan Efendi** ve *(320:8). [ḫāṣṣlar ḫˇācesi ḥasan efendi,]*

hasteler: *Hastalar odası, hasta kişilerin kaldığı bölüm.*

fodula furunı ve **ḫasteler** ve ġulāmān-ı enderūn-ı hümāyūn naẓar-gāhlarından *(364:20). [ḫasteler,]*

hasteler oṭaları: *Hasbahçenin içinde yer alan yapılardan biri, küçük hastane.*

bābında fermān-ı ʿālī ṣādır olmaġın ḥadīḳa-i ḫāssa-ı sulṭāniyyede **Ḫasteler Oṭaları** *(141:25). [ḫasteler oṭaları,]*

hast-gār olmaġın: *İstemek.*

ile her biri memnūn olmalarını **ḫast-gār olmaġın** kendü *(169:8). [ḫast-gār olmaġın, -maġ, -ın]*

haşv-ı libāsları olan: *Elbisenin içinin doldurulması.*

fānūs-ı ḫayāl gibi fır fır devrān ve **ḫaşv-ı libāsları olan** fişeklere āteş virildikçe *(312:27). [ḫaşv-ı libāsları olan, -an]*

haşyet-i bisyār: *Korkuya kapılmak.*

ḫużżār u nużżārı Hindī-i āteş-perest gibi lemeʿān-ı nārdan **ḫaşyet-i bisyār** ile *(270:35). [ḫaşyet-i bisyār,]*

haşyet-nümā: *Korku veren.*

tüfeng-i dirhem-dār gibi şol mertebe patladı ki ṣadā-yı ṭabanca **ḫaşyet-nümāsından** *(197:3). [ḫaşyet-nümāsından, -s, -ı, -n, -dan]*

haṭā: *Yanlış, hata, kusur.*

Aña kerem ıṭlāḳı **ḫaṭādır** hezeyāndır *(331:20). [ḫaṭādır, -dır]*

hatāyī: *İpek ve kılaptanla dokunmuş sert bir kumaş türü.*
1. ikişer ṭonluḳ **hatāyī** istiḥżār olunup cümlesi ketḫudā-yı ʿālī-vaḳārları ile *(168:8). [hatāyī,]*
2. Muḫtār-ı Ṣıḥāḥ ve bir Şerḥü'l-Meşārıḳ ve birer ṭop dībā ve **hatāyī** ve aṭlas ve *(192:6). [hatāyī,]*
3. ve üçer ṭonluḳ aṭlas ve **hatāyī** ve üç ṭonluḳ māhūd çuḳa *(242:13). [hatāyī,]*

hatāyī vü dībā vü ḳuṭnī: *İpek ve kılaptanla dokunmuş sert bir kumaş türü, ipek kumaş, ipekle karışık pamukla yapılmış renkli, entarilik kumaş.*

hatāyī vü dībā vü ḳuṭnī ve ṣof ve aṭlas ve ḫārā ve ḥarīr ḳuşaḳ redīf-i maṭiyye-i hediyye ḳılınup *(353:17). [hatāyī vü dībā vü ḳuṭnī,]*

hatāyīhā-yı mukaşşame-i fāhire: *Bölünmüş, değerli hatayi kumaşları.*

ṭonluḳ elvān u ecnāsı müteġāyire **hatāyīhā-yı muḳaşşame-i fāḫire** ve beş ṭonluḳ hatāyī-i sāde *(169:16). [hatāyīhā-yı muḳaşşame-i fāḫire, -e]*

hatāyī-i girān-bahā: *Çok değerli hatayi kumaşı.*
1. ṭonluḳ rūmī vü ʿacemī dībā ve altışar ṭonluḳ telli ve sāde **hatāyī-i girān-bahā** ve *(213:28). [hatāyī-i girān-bahā,]*
2. ve telli altışar ṭonluḳ **hatāyī-i girān-bahā** ve nesīc-i kār-gāh-ı ḫoş-rengī altışar *(249:7). [hatāyī-i girān-bahā,]*

hatāyī-i girān-miḳdār: *Kıymetli hatayi.*

hatāyī-i girān-miḳdār ve beş ṭonluḳ aṭlas-ı firengī-i tāb-dār maʿrūż-ı naẓar-gāh-ı ḫüsrev-i Süleymān-iḳtidār ḳılınup *(321:12). [hatāyī-i girān-miḳdār,]*

hatāyī-i mücellā vü muṭallā: *Parlak ve yaldızlı hatayi kumaşı.*

çiçekli telli üç ṭonluḳ ḳaṭīfe-i muʿlem ve altı ṭonluḳ **hatāyī-i mücellā vü muṭallā** *(249:23). [hatāyī-i mücellā vü muṭallā,]*

hatāyī-i muṭallā: *Yaldızlı hatayi.*
1. her biri beşer ṭonluḳ **hatāyī-i muṭallā** ve sāde ve beş ṭop aṭlas-ı cilā-dāde ve beş *(321:24). [hatāyī-i muṭallā,]*
2. altmış arşun **hatāyī-i muṭallā** ve altmış endāze sāde hatāyī-i tāze-ẓuhūr-ı nev-peydā *(341:17). [hatāyī-i muṭallā,]*
3. ṭonluḳ aṭlas ve **hatāyī-i muṭallā** ve dībā ve ḳaṭīfe-i şükūfe-dār ve ḳuṭnī ve *(345:2). [hatāyī-i muṭallā,]*
4. üzere her biri dörder ṭonluḳ **hatāyī-i muṭallā** ve aṭlas-ı tāb-dār ve üç *(353:29). [hatāyī-i muṭallā,]*
5. ve çiçekli dībā ve **hatāyī-i muṭallā** ve kemer-bend-i ʿālü'l-ʿāl ve bī-naẓīr *(354:10). [hatāyī-i muṭallā,]*

hatāyī-i muṭallā āvīzeler: *Yaldızlı hatayi askı.*

dībā ve kimine **hatāyī-i muṭallā āvīzeler** zīver-i gerden-i mübāhāt ḳılınup üzerilerine *(360:2). [hatāyī-i muṭallā āvīzeler, -ler]*

hatāyī-i nev-ẓuhūr-ı muṭallā: *Yaldızlı, yepyeni hatayi.*

ve her biri beşer ṭonluḳ ʿacemī dībā ve **hatāyī-i nev-ẓuhūr-ı muṭallā** ve *(361:6). [hatāyī-i nev-ẓuhūr-ı muṭallā,]*

hatāyī-i sāde: *Sade hatayi. Düz, her hangi bir deseni bulunmayan, ipek ve kılaptanla dokunmuş sert bir kumaş türü.*
1. ṭonluḳ elvān u ecnāsı müteġāyire hatāyīhā-yı muḳaşşame-i fāḫire ve beş ṭonluḳ **hatāyī-i sāde** *(169:16). [hatāyī-i sāde,]*
2. ṭonluḳ İstanbulī **hatāyī-i sāde** ve on ṭonluḳ firengī aṭlas-ı cilā-dāde ve on ṭonluḳ *(305:10). [hatāyī-i sāde,]*

hatāyī-i sāde vü muṭallā: *Üzerinde deseni bulunmayan ve yaldızlı hatayi kumaşı.*

keẕālik her nevʿi altışar ṭāḳa firengī dība ve **hatāyī-i sāde vü muṭallā** ve ṭaraḳlı aṭlas-ı ḫoş-nümā *(307:10). [hatāyī-i sāde vü muṭallā,]*

hatāyī-i zer-tār: *Altın çözgülü hatayi kumaşı.*

ṭarafından beş ṭop dībā-yı zībā ve üç ṭonluḳ **hatāyī-i zer-tār** ve üç *(354:2). [hatāyī-i zer-tār,]*

hatāyī-i zer-tār u sāde-kār: *Altın telli ve sade işli Hatayi.*

ve yine nevʿ-i āḫer ve naḳş-ı dīger **hatāyī-i zer-tār u sāde-kār** *(265:15). [hatāyī-i zer-tār u sāde-kār,]*

hatāyī-i zībā: *Süslü hatayi kumaşı.*
1. **hatāyī-i zībā** ve çiçekli ḳatīfe ve atļas u ḫārā ve altışar ʿaded ḳuṭnī ve destār-ı bendī *(172:1). [hatāyī-i zībā,]*
2. dībā ve sāde ve muṭallā dörder ṭonluḳ **hatāyī-i zībā** ve hem-çün Şehr-i Zūr beglerbegisi *(249:11). [hatāyī-i zībā,]*

Hātem: *1)Arapların Tayy kabilesinden cömertliğiyle ünlü İbn Abdullah bin Sa'd'ın lakabı. 2) Yüzük.*

Ḫātem dir iseñ parmaġına almazam ānı *(332:5). [Ḫātem,]*

hātem-i benān-ı istiġrāb eyledikde: *Garip bulma parmağının mührü olmak, hayretten parmaklarını ısırmak.*

ḫātem-i benān-ı istiġrāb eyledikde ḥużūr-ı hümāyūnda kendüye ve şākirdine *(213:6). [ḫātem-i benān-ı istiġrāb eyledikde, -dikde]*

hātem-i engüşt-i sütūn eyleyüp: *Direğin parmağına yüzük etmek.*

zemīne atup ve kendi ḥalḳa-i nāfın **ḫātem-i engüşt-i sütūn eyleyüp** māhiyyeler *(212:28). [ḫātem-i engüşt-i sütūn eyleyüp, -y, -üp]*

hātem-i maḥżar-ı cemʿiyyet oldılar: *Topluluk tutanağının mührü.*

herkes mevżiʿ-i maḫṣūṣında **ḫātem-i maḥżar-ı cemʿiyyet oldılar** Ve Oḳ Meydānında *(252:8). [ḫātem-i maḥżar-ı cemʿiyyet oldılar, -dı, -lar]*

Hātemī-semāḥat: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Hatem kadar cömert.*

Hārūn-vezāret Süleymān-emāret Maʿnī-reʾfet **Ḫātemī-semāḥat** kerrūbī-ḫaṣlet *(363:15). [Ḫātemī-semāḥat,]*

ḫaṭīb-i cāmiʿ-i nüh-ḳubbe-i āsumān: *(Güneş) Göğün dokuz kubbeli camisinin hatibi.*

ʿarża-i bāzār-ı berāʿa eyler ki **ḫaṭīb-i cāmiʿ-i nüh-ḳubbe-i āsumān** ki mihr-i münīr-i raḫşān *(342:4). [ḫaṭīb-i cāmiʿ-i nüh-ḳubbe-i āsumān,]*

ḫaṭīb-i muraṣṣaʿ-şemşīr-i cāmiʿ-i sipihr: *(Güneş) Gök camisinin kılıcı değerli taşlarla bezenmiş hatibi.*

ḫaṭīb-i muraṣṣaʿ-şemşīr-i cāmiʿ-i sipihr ki mihrdir bārānı seḥābü'ṣ-ṣayf ile teġaṭṭī ve *(310:21). [ḫaṭīb-i muraṣṣaʿ-şemşīr-i cāmiʿ-i sipihr,]*

hātime-i eyyām-ı sūr olmaġla: *Düğünün son günü.*

ḳalʿa cenglerinde ṭop u tüfengler ve bugün **ḫātime-i eyyām-ı sūr olmaġla** *(360:10). [ḫātime-i eyyām-ı sūr olmaġla, -maġ, -la]*

hātime-i eyyām-ı sūrda: *Düğünün son günü.*

Bu Maḳāle-i Nāzük-edā **Ḫātime-i Eyyām-ı Sūrda** Maşraba-i Meşreb-i Berāʿadan *(361:21). [ḫātime-i eyyām-ı sūrda, -da]*

ḫātime-i ḥıtāma: *Sona ermek.*

on beşinci erbaʿa güni yaʿnī cerīde-i eyyām-ı żiyāfet **ḫātime-i ḥıtāma** resīde ve *(357:23). [ḫātime-i ḥıtāma, -a]*

ḫātime-i mecmūʿa-i sūrı: *Düğün tanziminin sonucu.*

ḫātime-i mecmūʿa-i sūrı aḳlām-ı enāmil-i mekārim-şimālleri ile teẕhīb yaʿnī *(360:36). [ḫātime-i mecmūʿa-i sūrı, -ı]*

ḫātime-i müsāfirīn kılınmaġla: *Konukların hatimesi, davetli olarak ziyafete gelenlerin son kısmı.*

Vaḳt-i ʿaşrda żiyāfet-i ümmet-i Ḫatmü'l-mürselīn **ḫātime-i müsāfirīn ḳılınmaġla** *(344:18). [ḫātime-i müsāfirīn ḳılınmaġla, -ın, -maġ, -la]*

ḫātime-i risāle-i daʿvet kılındı: *Davet mektubunun sonuncusu olmak, davetliler arasında son sırada yer almak.*

Ġalaṭa ḳāḍīsi Sācidī ʿAlī Efendi **ḫātime-i risāle-i daʿvet ḳılındı** Edirne rütbesiyle *(178:31). [ḫātime-i risāle-i daʿvet ḳılındı, -ın, -dı]*

ḫātime-peẕīr-i ceffe'l-ḳalem-i temmet olup: *Tamamlanması aceleyle son bulmak.*

ḫātime-peẕīr-i ceffe'l-ḳalem-i temmet olup gicesi tersānede ḳapudān ḳalyonında *(201:32). [ḫātime-peẕīr-i ceffe'l-ḳalem-i temmet olup, -up]*

ḫātır: *Ar. zihin, fikir, gönül.*

naẓmını **ḫāṭırlara** iḫṭār eyleyerek güẕār eyleyüp ʿarż-ı zīb ü zīnet ve temāşāsı *(314:5). [ḫāṭırlara, -lar, -a]*

ḫāṭır-güşā-yı ḥuẓẓār olduklarından: *Orada bulunanları keyiflendirmek.*

ile neşāṭ-baḫş-ı nuẓẓār ve **ḫāṭır-güşā-yı ḥuẓẓār olduḳlarından** mā-ʿadā *(339:24). [ḫāṭır-güşā-yı ḥuẓẓār olduḳlarından, -duḳ, -lar, -ı, -n, -dan]*

ḫāṭır-hˇāh: *Gönlün istediği.*
1. ʿuşāre-i şeker-i mükerrerden şīrīn-ter gelüp **ḫāṭır-ḫˇāhlarına** temşiyet ve şeh-zādegānına *(144:16). [ḫāṭır-ḫˇāhlarına, -lar, -ı, -n, -a]*
2. **ḫāṭır-ḫˇāhım** üzere mükemmel raḫş-ı dil-pesend-i bī-bedel iḥsānına *(261:22). [ḫāṭır-ḫˇāhım, -ım]*

ḫāṭır-hˇāh-ı şehriyārī: *Sultanın isteğine uygun.*

ḫāṭır-ḫˇāh-ı şehriyārī üzere umūr-ı ḫayriyyeye tevfīḳ ve her ḥālde hidāyetin refīḳ eyleyüp *(212:2). [ḫāṭır-ḫˇāh-ı şehriyārī,]*

ḫāṭır-ı āgāh: *Uyanıklık.*

zamān sedd-i rāh-ı nuṭḳ olup Allāh Allāh bu ne **ḫāṭır-ı āgāh** ve ne *(260:23). [ḫāṭır-ı āgāh,]*

hāṭır-ı necābet-meʾāsirleri: *(Hediye gelen kitaplar için) Güzel eserlerin içeriği.*

fütūr u kelāl ʿārıż olup **ḫāṭır-ı necābet-meʾāṣirleri** muḥtāc-ı tervīḥ olduḳça *(166:11). [ḫāṭır-ı necābet-meʾāṣirleri, -ler, -i]*

hatm it: *Bitirmek.*

Ḫatm it süḫanı ḳāfiye-veş tengdir evḳāt *(333:7). [ḫatm it,]*

hatṭ: *Yazı.*
1. ve muṣṣanaʿü't-teẕhīb İmām Ḥāfıẓ Meḥemmed Efendi **ḫaṭṭı** ile bir *(166:4). [ḫaṭṭı, -ı]*
2. Muṣḥaf-ı Şerīf ve Şeyḫ **ḫaṭṭı** ile Sūre-i Enʿamı ḥāvī bir mücelled-i laṭīf ve *(166:5). [ḫaṭṭı, -ı]*
3. Kütāhiyevī **ḫaṭṭı** ile Muṣḥaf-ı ġarrā *(166:27). [ḫaṭṭı, -ı]*
4. ve bir daḫi Dede **ḫaṭṭı** ile bir Sūre-i Enʿām kim mısrāʿ Miṣlini taḥrīrde ʿāciz olur *(166:28). [ḫaṭṭı, -ı]*
5. Sulṭān Muṣṭafā Ḫān ḥażretleri içün daḫi ʿAlī bin ʿAbdullāh **ḫaṭṭı** ile bir *(167:9). [ḫaṭṭı, -ı]*
6. ve ʿAlī Rıżā **ḫaṭṭı** ile mektūb Ṣūret-nāme-i Şāh ʿAbbās nām bir *(167:11). [ḫaṭṭı, -ı]*
7. Sulṭān Bāyezīd ḥażretleri içün daḫi Üsküdārī Ḥasan Efendi **ḫaṭṭı** ile bir *(167:18). [ḫaṭṭı, -ı]*
8. daḫi Dede **ḫaṭṭı** ile bir Muṣḥaf-ı Kerīm-i ciḥān-bahā ve cild-i vāḥidde bir *(171:26). [ḫaṭṭı, -ı]*
9. ser-levḥa-i defter-i tuḥaf-ı nādire ḳılındıḳdan ṣoñra Cevrī **ḫaṭṭı** ile cild-i vāḥidde *(190:14). [ḫaṭṭı, -ı]*
10. bir Meṣnevī-i Şerīf-i bī-naẓīr ve Fındıḳ-zāde **ḫaṭṭı** ile bir Şerḥ-i Siyer-i Kebīr ve *(190:15). [ḫaṭṭı, -ı]*
11. ḥażretleri ḳıbelinden Dervīş ʿAlī **ḫaṭṭı** ile bir Muṣḥaf-ı Şerīf-i ġarrā ve sulṭānü'l-müfessirīn *(190:26). [ḫaṭṭı, -ı]*
12. ḳıṭʿası mergūb bir Muṣḥaf-ı Şerīf-i bī-hemtā ve Dervīş ʿAbdī **ḫaṭṭı** ile cild-i vāḥidde *(191:14). [ḫaṭṭı, -ı]*
13. ḥażretleri ṭarafından Nefesī-zāde **ḫaṭṭı** ile bir Muṣḥaf-ı Şerīf-i pür-pīrāye *(191:32). [ḫaṭṭı, -ı]*

hattā: *Anlamı güçlendirmek amacıyla kullanılan bir cümle başı edatı, ta ki, üstelik.*
1. ṭatlu ve ḳahve gelüp **ḫattā** bu bende-i ser-efgendeniñ *(232:14). [ḫattā,]*
2. tāb-dāde olmaġın gitdikçe keskin olup mahāretlerin ziyāde eylediler **Ḫattā** resen-bāza *(232:22). [ḫattā,]*
3. cevāʾiz ü merātib iʿṭā **ḫattā** bu faḳīr-i hīç-sermāye-i kem-vāye daḫi *(308:9). [ḫattā,]*
4. bir ferd tenāvül-i niʿam-ı sulṭānīden maḥrūm ḳalmayup **ḫattā** *(349:22). [ḫattā,]*
5. ḳarār idüp **ḫattā** ol gün ṣadr-ı aʿẓam-ı kerīmü'ş-şān ḥażretleri kendi ṭaʿāmını *(372:24). [ḫattā,]*

hatṭā ażyefe ileyhā elfe: *Bire binler katmak.*

Ḫatṭā ażyefe ileyhā elfe āmīnen *(212:7). [ḫatṭā ażyefe ileyhā elfe,]*

hatṭ-ı ġubār-ı müsevvedāt-ı şeb: *Gecenin karalanmış tozunun izi, yazısı.*

ḫatṭ-ı ġubār-ı müsevvedāt-ı şeb ʿayān oḳunurdı Ve andan mā-ʿadā *(171:9). [ḫatṭ-ı ġubār-ı müsevvedāt-ı şeb,]*

hatṭ-ı hümāyūn-ı şevket-maḳrūn: *Padişahın fermanı.*

eṣnāda balṭacılar ketḫudāsı aġa ile **ḫatṭ-ı hümāyūn-ı şevket-maḳrūn** şeref-baḫş-ı vürūd u ṣudūr *(308:12). [ḫatṭ-ı hümāyūn-ı şevket-maḳrūn,]*

hatṭ-ı istivāya: *Ekvator.*

ki mevlevī-i āsumān külāh-ı şemsi **ḫatṭ-ı istivāya** ḳarīn itmiş idi ḫurşīd-i maṭlaʿ-ı ḫilāfet *(333:19). [ḫatṭ-ı istivāya, -y, -a]*

hatṭ-ı kalem-i mübārek-rakam-ı İmtü'l-ʿāzīz: *Aziz nimetin uğurlu kaleminin yazısı.*

ḫaṭṭ-ı ḳalem-i mübārek-raḳam-ı İmtü'l-ʿAzīz ile muḥarrer bir *(189:14).*
[ḫaṭṭ-ı ḳalem-i mübārek-raḳam-ı İmtü'l-ʿAzīz,]

<u>haṭṭ-ı kalem-i nāzük-muġaṭ-ı Belġırādī:</u> *Belgradlı'nın (Mehmet Paşa 1080-1670) ince kesimli kaleminin yazısı.*

ḥażretleri ṭarafından daḥi **ḫaṭṭ-ı ḳalem-i nāzük-muġaṭ-ı Belġırādī** ile nüvişte bir *(170:1). [ḫaṭṭ-ı ḳalem-i nāzük-muġaṭ-ı Belġırādī,]*

<u>haṭṭ-ı kūfī:</u> *Kufi yazı, düzenli köşeli dik ve yatay harfleriyle geometrik çizgilere dayanan okunması zor olan bir yazı üslubu.*

Añlamaz iken çü **ḫaṭṭ-ı kūfī** *(127:12). [ḫaṭṭ-ı kūfī,]*

<u>haṭṭ-ı ruḥı:</u> *Yanağın kıllanması, olgunlaşmak.*

Gelicek **ḫaṭṭ-ı ruḥı** sen de gidersin araya *(312:24). [ḫaṭṭ-ı ruḥı, -ı]*

<u>haṭṭ-ı ṣaḥīḥi:</u> *Doğru yazı.*

ḫaṭṭ-ı ṣaḥīḥi ile mektūb Çār-perdī nüsḫası Keşşāf ve bir münaḳḳaş ḥāşiye-dār *(192:24). [ḫaṭṭ-ı ṣaḥīḥi, -i]*

<u>haṭṭ-ı siyeh-fām-ı ḫūbān-ı dil-ārāmdan:</u> *Gönlü dinlendiren güzel çocukların yeni çıkmış siyah renkli tüyleri.*

sekiz kīseye alınmış ḥaḳḳā ki **ḫaṭṭ-ı siyeh-fām-ı ḫūbān-ı dil-ārāmdan** *(163:14). [ḫaṭṭ-ı siyeh-fām-ı ḫūbān-ı dil-ārāmdan, -dan]*

<u>haṭṭ-ı taʿlīḳ:</u> *Talik cinsi yazı.*
1. muṣavver ü muṣannaʿ u muraṣṣaʿ **ḫaṭṭ-ı taʿlīḳ** ile lā-naẓīr bir ḳıṭʿa muraḳḳaʿa ve *(167:1). [ḫaṭṭ-ı taʿlīḳ,]*
2. **Ḫaṭṭ-ı taʿlīḳ** ile āb üzre keşīde pā mıdır *(184:23). [ḫaṭṭ-ı taʿlīḳ,]*

<u>haṭṭıñ gelicek:</u> *Sakalın çıkması.*

yanarsın didükçe anlar daḥi mışrāʿ **Ḫaṭṭıñ gelicek** sen de beni mūmla ararsın *(312:21). [ḫaṭṭıñ gelicek, -icek]*

<u>haṭve:</u> *Adım.*

ḥażretleri daḥi beş on **ḫaṭve** yerden istiḳbāl itdikde ol raḫş-ı şāhāne-reftār *(216:14). [ḫaṭve,]*

<u>haṭve-perdāz:</u> *Adım atmak.*
1. Cān-bāz mı yoḫsa **ḫaṭve-perdāz** *(129:8). [ḫaṭve-perdāz,]*
2. **ḫaṭve-perdāz** ve her bir sāḳına bi'ṭ-ṭūli ve'l-ʿarż birer şemşīr-i ser-tīz ilşāḳ idüp *(232:3). [ḫaṭve-perdāz,]*
3. zemzemesiyle **ḫaṭve-perdāz** ve yevm-i sābıḳda kebūter-i muʿallaḳ-pervāz gibi *(295:7). [ḫaṭve-perdāz,]*

<u>haṭve-perdāz oldukça:</u> *Bırakmak, adım atmak.*

mānend-i berḳ-i cehān birden bire germ-tāz ve yerden yere **ḫaṭve-perdāz olduḳça** *(263:33). [ḫaṭve-perdāz olduḳça, -duḳça]*

<u>haṭve-sāz-ı şevḳ oldılar:</u> *Coşku içinde adım atmak.*

resenden resene **ḫaṭve-sāz-ı şevḳ oldılar** Bunlar icrā-yı mahāretde verziş ve *(222:22). [ḫaṭve-sāz-ı şevḳ oldılar, -dı, -lar]*

<u>haṭve-senc-i iltifāt oldılar:</u> *Dikkatli bir şekilde yürümek.*

şehriyār-ı melāʾik-simāṭ ḥażretleri daḫi naḫl temāşāsına **ḫaṭve-senc-i iltifāt oldılar** *(144:20). [ḫaṭve-senc-i iltifāt oldılar, -dı, -lar]*

<u>haṭve-senc-i müsāraʿat olup:</u> *Seğirtmek.*

götüren berīd-i beşāret gibi rīsmān üzere **ḫaṭve-senc-i müsāraʿat olup** ve iki ḳār-ḫāne *(232:29). [ḫaṭve-senc-i müsāraʿat olup, -up]*

<u>havāle:</u> *Üstüne sürmek, yollamak.*

şūretinde gāh gāh ḥareket ve ḳoçları birbirlerine **ḥavāle** ve silsilelerinden ṭutup *(254:6). [ḥavāle,]*

<u>havāle eyleyüp:</u> *Savurmak.*

yine eteklerini ṭutuşdurmaḳ içün püskürme fişekleri **ḥavāle eyleyüp** bī-çāre *(228:11). [ḥavāle eyleyüp, -y, -üp]*

<u>ḫavāle ḳılınması:</u> *Bırakmak, ulaştırmak.*

ḳarīn-i istiḥāle olmaġın muḳāyese ile lisān-ı ḥāle **ḥavāle ḳılınması** evlā görülmüşdür *(345:20). [ḥavāle ḳılınması, -ın, -ma, -s, -ı]*

<u>havāle-i deste-çūb-ı şandalī-kūb:</u> *Eldeki sopayı savurmak.*

eşnā-yı naḳl-i menāḳıb-ı Rüstem ü Sāmda **ḥavāle-i deste-çūb-ı şandalī-kūb** *(225:3). [ḥavāle-i deste-çūb-ı şandalī-kūb,]*

<u>havāle-i dūr-bāş-ı menʿ u ṭard:</u> *Engelleme ve uzaklaştırma yasağının gelmesi.*

veznince ne bir ferdden kendilere kelām-ı serd ve ne cānibden **ḥavāle-i dūr-bāş-ı menʿ u ṭard** *(205:12). [ḥavāle-i dūr-bāş-ı menʿ u ṭard,]*

<u>havāle-i dūr-bāş-ı taʿcīz ü teşdīd:</u> *Şiddetli ve saldırı sopasını uzatmak.*

temāşāyiyān-ı sūr-gāha **ḥavāle-i dūr-bāş-ı taʿcīz ü teşdīd** ve ṣademāt-ı şīnekūb *(142:19). [ḥavāle-i dūr-bāş-ı taʿcīz ü teşdīd,]*

<u>havāle-i gāv-şeng-i iḳdām itdikçe:</u> *Üvendire ile öküzleri dürtmek.*

ḥavāle-i gāv-şeng-i iḳdām itdikçe zūr-ı gāv-mīş ve pençe-i āhenīn-pīş *(234:14). [ḥavāle-i gāv-şeng-i iḳdām itdikçe, -dikçe]*

<u>havāle-i girībān-ı gerden-keşān:</u> *Yoldan çıkanların yakasına savurmak, düzen sağlamak.*

gāh pençe-girā-yı fermānlarını **ḥavāle-i girībān-ı gerden-keşān** *(325:20). [ḥavāle-i girībān-ı gerden-keşān,]*

ḥavāle-i girībān-ı gerden-keşān: *Yoldan çıkanların yakasına savurmak, düzen sağlamak.*

gāh pençe-girā-yı fermānlarını **ḥavāle-i girībān-ı gerden-keşān** *(325:20). [ḥavāle-i girībān-ı gerden-keşān,]*

havāle-i gürz-i Rüstemāne İdüp: *Rüstem gibi gürzü savurmak.*

ve **ḥavāle-i gürz-i Rüstemāne idüp** neberd ü ḍarba ve ceng ü ḥarbe girişdiler *(281:32). [ḥavāle-i gürz-i Rüstemāne idüp, -üp]*

havāle-i laṭme-i zikk-ı menfūh: *Hava ile şişirilmiş tulumları tokat gibi sallamak.*

ve yek-dīgere ṣūret-i mülāʿabede **ḥavāle-i laṭme-i ziḳḳ-ı menfūḫ** ile birbirini *(182:16). [ḥavāle-i laṭme-i ziḳḳ-ı menfūḫ,]*

havāle-i meges-rān-ı ṭard-ı maʿnevī ḳılınup: *(Davetlilerin) Doyurulmalarının sağlanması.*

ḥavāle-i meges-rān-ı ṭard-ı maʿnevī ḳılınup ʿale't-tafṣīli's-sābıḳ seyr ü temāşāya daḫi *(344:15). [ḥavāle-i meges-rān-ı ṭard-ı maʿnevī ḳılınup, -up]*

ḥavāle-i milʿaḳa-i naẓar eyleyenler: *Bakış kaşıklarını sallamak.*

ḥavāle-i milʿaḳa-i naẓar eyleyenler niʿmet-i ḫayātdan ʿażż-i başar ārzū itse daḫi *(359:15). [ḥavāle-i milʿaḳa-i naẓar eyleyenler, -y, -en, -ler]*

ḥavāle-i minḳār-ı ṭamaʿ-ı Eşʿabī eyler: *Eşabi gibi tamah ederek gagasını uzatmak.*

ḥavāle-i minḳār-ı ṭamaʿ-ı Eşʿabī eyler iken ḫaşekī aġalar kestāne fişeklerine *(224:15). [ḥavāle-i minḳār-ı ṭamaʿ-ı Eşʿabī eyler, -r]*

havāle-i pençe-i lenger eyleyüp: *Çapanın pençesini atmak.*

ḥavāle-i pençe-i lenger eyleyüp aġzından beş nefer şaḫṣ-ı ġarīb-i şevḳ-efrūz *(352:7). [ḥavāle-i pençe-i lenger eyleyüp, -y, -üp]*

havāle-i pençe-i yaġmā eyleyüp: *Yağma pençesini savurmak.*

gibi süzilüp ve ṭabla-i naʿmāya **ḥavāle-i pençe-i yaġmā eyleyüp** sāṭūr-ı sīne-şikāf-ı melāʿiḳ *(266:5). [ḥavāle-i pençe-i yaġmā eyleyüp, -y, -üp]*

havāle-i tāziyāne-i taʿzīr iderek: *Ceza kamçısını sallamak.*

gibi teşhīr ve ḳafāsından nice ṭulumcı ve çāvuş **ḥavāle-i tāziyāne-i taʿẕīr iderek** *(227:27). [ḥavāle-i tāziyāne-i taʿẕīr iderek, -erek]*

havali: *Çevre, civar, yöre.*

sükkānı ve **ḥavālīsinde** vāḳiʿ Eyyūb ve Ġalaṭa ve Ḳāsım Paşa *(348:15). [ḥavālīsinde, -(s), -i, -(n), -de]*

havālī vü etrāf u aḥşāda: *Semt, mahalle.*

Ġalaṭa ve Eyyūb ve Ḳāsım Paşada ve sāʾir **ḥavālī vü eṭrāf u aḥşāda** mevcūd *(342:7). [ḥavālī vü eṭrāf u aḥşāda, -a]*

hāvan: *Bir fişek türü.*
1. ve ḫumbara ve **hāvanlar** kūre-i şerāre-pāş-ı ḥaddāda naẕīr ve bir cānibde *(203:10). [hāvanlar, -lar]*
2. ḫumbara ve üç **hāvan** ve dört çarḫ-ı felek ve bunuñ gibi nice bāriḳa-pāş *(220:3). [hāvan,]*
3. ve **hāvan** ve āsumānī fişeklerini muḥtevī bir şal daḫi yüriyüp edevāt-ı nāriyyesi *(230:12). [hāvan,]*
4. ṭabancalı ve iki **hāvan** ve iki biñ kestāne ve delüce ve badaluşḳa ismi ile pür-zīb ü fer olan *(270:2). [hāvan,]*

hāvan fişegi: *Bir fişek türü.*
1. Neşr Ve bir **hāvan fişegi** daḫi şuʿle-i ḫirmenī olup mikyāl-i taʿbīre güncāyiş *(173:1). [hāvan fişegi,]*
2. Ve **hāvan fişengi** nāmında üçʿaded tennūr-ı ṭūfān-ḫīz-i āteş daḫi *(197:6). [hāvan fişengi,]*

havān püskürmesi: *Bir fişek türü olan "havan"ın patlayarak etrafa yayılması.*

şoñra bir **havān püskürmesi** daḫi kūre-i mīnā-kār gibi lemʿa-feşān u şerāre-niṣār *(253:26). [havān püskürmesi,]*

hāvan-ı sipihr-nümūn: *Gökyüzüne benzer havan fişeği.*

ve iki **hāvan-ı sipihr-nümūn** gelüp şuʿlesi nūrunʿaʿle'n-nūr oldıġı *(270:8). [hāvan-ı sipihr-nümūn,]*

ḫavāşī-i şeh-nāme-i salṭanat: *Üstünlük, hükümdarlık mektubunun kenarları.*

tertīb ve kenāre-i dīvān-ı şevket ve **ḥavāşī-i şeh-nāme-i salṭanat** envāʿ-ı zer ü zīver *(256:22). [ḥavāşī-i şeh-nāme-i salṭanat,]*

havāşş u ʿavām: *Rütbeli ve rütbesiz.*

ḫavāşş u ʿavām ḳānūn-ı ḳadīm ve resm-i müstedīm *(351:4). [ḫavāşş u ʿavām,]*

havāss u ʿavāma: *Bir ülkede yaşayan halk.*

ḫavāşş u ʿavāma neşāṭ-efzā ve maḥż-ı niʿmet-i ʿuẕmā ve ʿayn-ı ʿināyet-i kübrā oldıġı *(140:29). [ḫavāşş u ʿavāma, -a]*

ḫavāşş-ı mihmānān-ı żiyāfet-kede-i şehriyār-ı ʿamīmü'l-ālāya: *Nimeti herkese açık sultanın şölen evinin seçkin konukları.*

vesāṭet-i ḫıdmetleriyle ḥużżār-ı otaġ-ı temāşā olan **ḫavāşş-ı mihmānān-ı żiyāfet-kede-i şehriyār-ı ʿamīmü'l-ālāya** *(232:13). [ḫavāşş-ı mihmānān-ı żiyāfet-kede-i şehriyār-ı ʿamīmü'l-ālāya, -y, -a]*

hāvāṭır-ı nās: *Halkın düşünceleri.*

sāye-i bīd-i seyf-i ḥadīdinde ġunūde olmaġın **ḫāvāṭır-ı nās** şevāhid-i ẕevḳ u ṣafāya *(136:17). [ḫāvāṭır-ı nās,]*

havāṭır-ı temāşāyiyāna: *Seyircilerin gönlü.*

teshīl eylediklerinden mā-ʿadā **ḫavāṭır-ı temāşāyiyāna** baḫş-ı şafā-yı mā-lā-yuḥşā *(367:23). [ḫavāṭır-ı temāşāyiyāna, -a]*

hāven: *Havan fişeği, bir fişek türü.*
1. **Hāvende** ṭutuşdı şanki bārūt *(132:22). [hāvende, -de]*
2. **Hāvenler** olup çü ḥavż-ı ser-şār *(132:23). [hāvenler, -ler]*

ḫavf: *Korku, endişe.*

Ammā ḳalyon cengi **ḫavfından** bī-ḥużūr olan maġlūbān-ı keyf-i pür-fütūr *(274:21). [ḫavfından, -ı, -n, -dan]*

ḫavf ü recā: *Korku ve umut.*

bir cānibinde ṭulumcıyān ve çengiyān çadırları ḳurulmaġla **ḫavf ü recā** beyninde *(151:17). [ḫavf ü recā,]*

ḫāvī: *İçine alan, kaplayan, şamil, cami.*
1. Muṣḥaf-ı Şerīf ve Şeyḫ ḥaṭṭı ile Sūre-i Enʿamı **ḫāvī** bir mücelled-i laṭīf ve *(166:5). [ḫāvī,]*
2. ḥüsn-i ḳıṭʿa vü nemaṭ ve celālet-i kitābet-i bī-ġalaṭı **ḫāvī** idi ārāyiş-i maḥfaẓa-i ḥüsn-i ḳabūl ḳılınmaḳ *(189:26). [ḫāvī,]*
3. ve nefāset-i ḫaṭṭ u teẕhībi **ḫāvī** birer ḳıṭʿa cild-i vāḥidde kitāb-ı Ḳuhistānī *(191:33). [ḫāvī,]*
4. Fenār Bāġçesi sāḥiline nümūdār olup her biri ṭoḳuz ʿaded ḳadeḥi **ḫāvī** ve her *(202:32). [ḫāvī,]*
5. **ḫāvī** ve beş çarḫ-ı felek ve ḳırḳ ʿaded ördek ve on ʿaded çömlek ve beş *(230:10). [ḫāvī,]*
6. burc-ı āsumānī gibi on iki pelleyi **ḫāvī** bir dolāb var idi ki her bir gözünde bir *(254:12). [ḫāvī,]*
7. pergār-ı devvār-ı hemvār-reftārı **ḫāvī** ve her biri muḥāẕīsine muḳābil cünbiş-i mütesāvī *(271:16). [ḫāvī,]*
8. **ḫāvī** bir sāye-bān-ı birīşüm-tār-ı zerrīn-ʿalem-i bī-naẓīri hediyyeleri olmaḳ *(277:15). [ḫāvī,]*

hāv-ı maḥmil-i şafaḳ: *(Kumaşın tüyü için) Şafağın tüylerini andıran.*

ḫāv-ı raḳīkine nisbet **ḫāv-ı maḥmil-i şafaḳ** sebze-i ḫābīdedir Ve bir mükemmel *(166:18). [ḫāv-ı maḥmil-i şafaḳ,]*

ḫāvī oldıġı: *Bulunan, bulunmak.*

el-ḥāṣıl ol ṣal-ı ṣafā-iştimāliñ daḥi **ḫāvī oldıġı** esbāb-ı şevḳ u ṭarab ve ālāt-ı şūr u şeġab *(221:6). [ḫāvī oldıġı, -dıġ, -ı]*

hāv-ı raḳīkine: *Kumaşın ince tüyü.*

ḫāv-ı raḳīkine nisbet ḫāv-ı maḥmil-i şafaḳ sebze-i ḫābīdedir Ve bir mükemmel *(166:18). [ḫāv-ı raḳīkine, -i, -n, -e]*

ḫavrā-yı cinān olup: *Cennet hurileri.*

ve çihre-i zebāniyān aña naẓar **ḫavrā-yı cinān olup** seyrān idenleri *(220:27). [ḫavrā-yı cinān olup, -up]*

ḫavṣala-sūz-ı ḫāme-i āteşīn-taʿbīrdir: *Ateş gibi etkili kalemin zihninin yanması.*

taḥrīr **ḫavṣala-sūz-ı ḫāme-i āteşīn-taʿbīrdir** *(289:16). [ḫavṣala-sūz-ı ḫāme-i āteşīn-taʿbīrdir, -dir]*

ḥavṣala-sūz-ı taḳrīrdir: *Sözün yeterliliğini yok eden.*

beşāşet virdi ki taʿbiri **ḥavṣala-sūz-ı taḳrīrdir** *(309:12). [ḥavṣala-sūz-ı taḳrīrdir, -dir]*

ḥavṣala-sūz-ı varaḳdır: *Kağıdın tahammülünü yok etmek.*

tafṣīli **ḥavṣala-sūz-ı varaḳdır** Bunlarıñ pīç ü tāb ve ḫalecān u ıżtırābları daḫi bir *(357:8). [ḥavṣala-sūz-ı varaḳdır, -dır]*

ḥavuż: *Bahçeleri süslemek, sulamak, içinde yüzmek veya belli maddeleri ıslatmak, boyamak, süzmek gibi maksatlar için kullanılan, etrâfı beton, tuğla, mermer vb. şeylerle çevrilmiş su biriktirme yeri.*

Eylemişlerdi bir **ḥavuż** īcād *(325:3). [ḥavuż,]*

ḥavż: *Havuz; kaynak.*

ḥavżından nişān-dāde ve refte refte inkisāb-ı seyl-engīzi ziyāde olmuş idi *(325:10). [ḥavżından, -ı, -n, -dan]*

ḥavż-ı ser-şār olup: *Ağzına kadar dolu havuz gibi olmak.*

Hāvenler **olup çü ḥavż-ı ser-şār** *(132:23). [ḥavż-ı ser-şār olup, -up]*

hāy u hūy: *Coşku ve heyecan anında çıkan yansıma ses.*
1. naʿrasıyla **hāy u hūy** ile gelüp gitdiler ve ketḫudāları ve üstādān-ı ṣanʿatları beşer *(297:17). [hāy u hūy,]*
2. Neṣr naʿrasıyla **hāy u hūya** āheng ve nice gürg-i bārān-dīde ṣu içinde perendelerle Beyt *(326:5). [hāy u hūya, -a]*

ḫayāl: *Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş ‖ düşünce, fikir.*

Göñül o şehd-fürūşuñ lebi **ḫayālinden** *(280:18). [ḫayālinden, -i, -n, -den]*

ḫayāl itdikleri: *Düşünmek.*

ḫayāl itdikleri semm-i ḳātil oldıġını görüp her biriniñ ʿaḳlı zāʾil ve *(225:16). [ḫayāl itdikleri, -dik, -ler, -i]*

ḫayāl olunur: *Öyle olduğunu düşünmek, sanmak.*

gibi gerden ḳırarak ve bunlardan ġayri ẕī-rūḥ **ḫayāl olunur** bir timṯāl-i ġazāl *(255:9). [ḫayāl olunur, -ur]*

ḫayāl-bāz: *Gölge oyununu oynatan kişiler.*
1. **ḫayāl-bāzlar** da çadırda perde ḳurdılar *(266:24). [ḫayāl-bāzlar, -lar]*
2. gündüzinde çengīler gicesinde **ḫayāl-bāzlar** şenlik içün mevṣūl ḳılındılar *(317:19). [ḫayāl-bāzlar, -lar]*

ḫayāl-bāzān: *Karagöz oyununu oynatan.*

dāḫil olduḳlarında bir ḳol çengī ve **ḫayāl-bāzān** ḫaymelerinde şebān u rūzān *(183:11). [ḫayāl-bāzān,]*

ḫayāl-i fener: *Hayal feneri, eski bir aydınlatma aracı. Üzerine çeşitli şekiller ve resimler yapıldığı için ışığın yansımasıyla bu şekillerin büyüyerek etrafta oluşturduğu gölge ve renk hareketliliği izleyenlerin hayaller kurmasına vesile olurmuş.*
1. **ḫayāl-i fener** gibi döndükçe icāle-i ṣuver-i günā-gün-ı nār u nūr eyleyüp *(227:23). [ḫayāl-i fener,]*
2. sūzān gāh āfitāblar diraḫṣān gāh **ḫayāl-i fenerlerde** ṣuver-i günā-gün *(356:8). [ḫayāl-i fenerlerde, -ler, -de]*
3. maṣnūʿ **ḫayāl-i fenerler** olup bir çarḫ ile dördi birden devvār ve güneş *(368:5). [ḫayāl-i fenerler, -ler]*

ḫayāt-ı tāze: *Canlanmak.*

Buldı teşrīfiñ ile ḫalḳ **ḫayāt-ı tāze** *(293:1). [ḫayāt-ı tāze,]*

ḫayāt-ı tāze bulur: *Yeni, canlı hayat kavuşmak.*

ḳayd-ı esrden rehā ile **ḫayāt-ı tāze bulur** ve hem nuṭḳ-ı hümāyūn rūḥ bulmuş olur *(242:34). [ḫayāt-ı tāze bulur, -ur]*

ḫayāt-ı tāze vü şevḳ-i cedīd: *Yeni bir yaşayış ve yeni bir sevinç.*

ḳıbelinden mālikāne vü teʾyīd ḳılınup ʿālem **ḫayāt-ı tāze vü şevḳ-i cedīd** buldı *(136:26). [ḫayāt-ı tāze vü şevḳ-i cedīd,]*

ḫayl: *Sürü, at sürüsü.*

Müje **ḫaylin** dizer ol nergis-i mestān ṣaf ṣaf *(186:1). [ḫaylin, -i, -n]*

ḫaylī: *Bir o kadar, çok.*
1. kūre-i ḥaddād gibi küre-i nār ve fi'l-ḥaḳīka fetḥi **ḫaylice** düşvār olup tiran-pete *(188:4). [ḫaylice, -ce]*
2. Seg aña naẓar **ḫaylice** maḥbūb-liḳādır *(207:9). [ḫaylice, -ce]*
3. **Ḫaylice** merdāne-ḳıyāfet idi *(279:5). [ḫaylice, -ce]*
4. **Ḫayli** ṭoḳmaḳçısı da var gözüñ aç *(285:21). [ḫayli,]*
5. meʾmūr ve żarūrī ḫafż-ı livā-yı istīmāna mecbūr oluncaya degin **ḫayli** *(346:19). [ḫayli,]*

ḫayl-i ṣāhil: *Kişneyişi güzel at.*

ḫalḳa iʿlām içün ihdā olunan **ḫayl-i ṣāhil** ḳabūl olunduḳdan ṣoñra mışrāʿ *(343:30). [ḫayl-i ṣāhil,]*

ḫayme: *Çadır.*
1. Her **ḫayme** birer cezīre gūyā *(128:10). [ḫayme,]*
2. temāşāya şeref-mend-i ruḫṣat ve emīn-i sūr **ḫaymesinde** mütevessid-i visāde-i istirāḥat oldılar *(146:28). [ḫaymesinde, -s, -i, -n, -de]*
3. emīn-i sūr efendiniñ **ḫaymesinde** ārām ve tenāvül-i ṭaʿām ile ḫalīfe kīsesinden *(152:26). [ḫaymesinde, -s, -i, -n, -de]*
4. ʿörf-i mehābet-nümā ve ferve-i beyżā ile kendülere maḫṣūṣ bir **ḫaymede** *(154:4). [ḫaymede, -de]*
5. ve herkes kendülere maḫṣūṣ **ḫaymelere** müsūl eylediler Li-müʾellifihi *(154:30). [ḫaymelere, -ler, -e]*
6. **ḫaymelerine** güẕerān olmaḳ fermān buyurulmaġın evvelā ṭulumcıyān-ı uʿcūbe-liḳā *(182:14). [ḫaymelerine, -ler, -i, -n, -e]*
7. dāḫil olduḳlarında bir ḳol çengī ve ḫayāl-bāzān **ḫaymelerinde** şebān u rūzān *(183:11). [ḫaymelerinde, -ler, -i, -n, -de]*
8. güẕerān ve kendülere maḫṣūṣ **ḫaymelerde** envāʿ-ı şādmānī ile *(225:26). [ḫaymelerde, -ler, -de]*
9. Açılmayıcaḳ **ḫayme** gibi nice ḫazīne *(277:2). [ḫayme,]*
10. **Ḫaymeler** aña bād-bān oldı *(324:11). [ḫaymeler, -ler]*
11. **ḫayme** bir perde-i ḫayāl-bāza döndi Silsile-i maṭar-ı vābile bir iki sāʿat fāṣıla *(326:21). [ḫayme,]*

ḫayme-der-ḫayme: *Çadır çadır.*

Bulunmaz mevkib-i ḫūbānı gezseñ **ḫayme-der-ḫayme** *(277:6). [ḫayme-der-ḫayme,]*

ḫayme-i āsumān-gūn-ı bī-sütūn: *Direği olmayan, gökyüzüne benzer çadır.*

envāʿ-ı fişekle müzeyyen ü müretteb bir **ḫayme-i āsumān-gūn-ı bī-sütūn** *(219:23). [ḫayme-i āsumān-gūn-ı bī-sütūn,]*

ḫayme-i ber-efrāşte: *Yükseltilmiş çadır.*

Baʿdehū ʿalemi naḫl-ı ḫurmā heyʾetinde kendi bir **ḫayme-i ber-efrāşte** *(196:24). [ḫayme-i ber-efrāşte,]*

ḫayme-i daḫme-gūn: *Kümbet biçimli çadır.*

şerāre-pāş-ı ẓuhūr olup ve iki **ḫayme-i daḫme-gūn** ve yüz āsumānī ve iki çarḫ-ı felek *(270:7). [ḫayme-i daḫme-gūn,]*

ḫayme-i devvār-ı nev-iḫtirā: *Benzeri görülmemiş çadır.*

ḫayme-i devvār-ı nev-iḫtirā çadır çiçegi gibi pīrāye-i gül-çemen-i sāḥa-i sūr ve *(227:22). [ḫayme-i devvār-ı nev-iḫtirā,]*

ḫayme-i eṭrāfların: *Çadırın çevresi.*

yeñiçeri keçelisi ile **ḫayme-i eṭrāfların** istīʿāb idüp āheste āheste giderek ālāy gösterdiler *(183:9). [ḫayme-i eṭrāfların, -lar, -ın]*

ḫayme-i felek-işṭibāha: *Göğe benzer çadır.*

daḫi kendüler içün tehyiʾe buyurılan **ḫayme-i felek-işṭibāha** teşrīf-sāz olup *(365:13). [ḫayme-i felek-işṭibāha, -a]*

ḫayme-i ḫitān: *Sünnet çadırı.*
1. Bu ḥāl ile **ḫayme-i ḫitāna** vāṣıl ve ol ḳuzucuḳlar pāy-ı irādetleri ile bismil-gāhlarına *(183:10). [ḫayme-i ḫitāna, -a]*
2. içün **ḫayme-i ḫitāna** revān olup sāʾir ṣıbyān-ı müslimīn ile *(244:8). [ḫayme-i ḫitāna, -a]*
3. yāl u bāl ile bal ballanaraḳ **ḫayme-i ḫitāna** güẕerān ve sünnet-i seniyye-i Aḥmediyye icrāsıyla *(295:19). [ḫayme-i ḫitāna, -a]*
4. **ḫayme-i ḫitān** öñinden yüriyüp ḫāṣṣ āḫūr dervāzesinden ve orṭa ḳapu öñinden ve *(364:19). [ḫayme-i ḫitān,]*

ḫayme-i jengār-gūn-ı ḳınnāre-miṣāllerine: *Mezbahaya benzer pas renkli çadır.*

ḫayme-i jengār-gūn-ı ḳınnāre-miṣāllerine ṭırāz-ı al olmuşdur *(346:4). [ḫayme-i jengār-gūn-ı ḳınnāre-miṣāllerine, -ler, -i, -n, -e]*

ḫayme-i jengār-gūn-ı zer-nigārda: *Pas renkli, altın işlemeli çadır.*

ḥażretleriniñ otaḳ-ı Cevzā-niṭāḳ-ı zer-nigārları kenārında bir **ḫayme-i jengār-gūn-ı zer-nigārda** *(344:10). [ḫayme-i jengār-gūn-ı zer-nigārda, -da]*

<u>ḫayme-i maḥṣūṣalarına:</u> *(Sünnet çocukları için hazırlanmış) Özel çadır.*

naʿra-i Allāh Allāh ile ṣaff ṣaff reh-güẕār-ı sāye-bān-ı āṣafdan **ḫayme-i maḫṣūṣalarına** *(342:26). [ḫayme-i maḫṣūṣalarına, -lar, -ı, -n, -a]*

<u>ḫayme-i maḥṣūṣalarında:</u> *Birine özel olarak ayrılmış çadır.*
1. ile güẕār ve **ḫayme-i maḫṣūṣalarında** tekmīl-i şiʿār-ı İslām eyledikleri *(350:27). [ḫayme-i maḫṣūṣalarında, -lar, -ı, -n, -da]*
2. ʿaded ṣıbyān ālāy gösterüp **ḫayme-i maḫṣūṣalarında** ʿaẓīm şenlikler ile *(360:6). [ḫayme-i maḫṣūṣalarında, -lar, -ı, -n, -da]*

<u>ḫayme-i maḥṣūṣelerinde:</u> *Özel çadır.*

ḥażretleri dāʾiresinde olan **ḫayme-i maḫṣūṣelerinde** temāşā-yı ġarāʾib-i sūriyye *(339:11). [ḫayme-i maḫṣūṣelerinde, -ler, -i, -n, -de]*

<u>ḫayme-i mezbūrede:</u> *Söz konusu çadır, Musa Paşa'nın çadırı.*

ḫayme-i mezbūrede der-ḫāl tertīb-i cemʿiyyet eyleyüp *(339:20). [ḫayme-i mezbūrede, -de]*

<u>ḫayme-i nüh-ḥazīne-i āsumān-gūn:</u> *Gök renkli, dokuz bölmeli çadır.*

cilve-gāh-ı şāhid-i sūr-ı hümāyūn olmaġ içün bir **ḫayme-i nüh-ḫazīne-i āsumān-gūn** meydāna *(269:18). [ḫayme-i nüh-ḫazīne-i āsumān-gūn,]*

<u>ḫayme-i nūr:</u> *Işık çadırı.*

ḫayme-i nūr iki mināre miyānında ḳubbe-i cāmiʿ ṣūretinde manẓūr oldı Ve bunlardan *(220:1). [ḫayme-i nūr,]*

<u>ḫayme-i nūr kurılup:</u> *Işık çadırının yapılması, inşa edilmesi.*

sūzān olduḳda gūyā ṣaḥrā-yı sūrda bir **ḫayme-i nūr ḳurılup** ve *(196:28). [ḫayme-i nūr ḳurılup, -up]*

<u>ḫayme-i siyeh-fām-ı Leylā:</u> *Leyla'nın siyah renkli çadırı.*

biri bu idi ki bārūt-ı tīre-gūn ile meşḥūn **ḫayme-i siyeh-fām-ı Leylā** gibi nūr-ı siyāh *(269:10). [ḫayme-i siyeh-fām-ı Leylā,]*

<u>ḫayme-i ṣuʿbede:</u> *Oyun çadırı.*

Ḫayme-i ṣuʿbede kīlār-ı meserret oldı *(318:25). [ḫayme-i ṣuʿbede, -de]*

<u>ḫayme-i temāşāda:</u> *Seyir çadırı.*

ḫayme-i temāşāda seyr-i ʿacāʾib-i sūriyyeye terḫīṣ ve tedārük eyledikleri *(343:2). [ḫayme-i temāşāda, -da]*

ḫayme-i zerrīn-ṭınāb-ı āfitāb-ı raḫşān: *Parlak güneşe benzer altın ipli çadır.*

Māh-ı mezbūruñ ṭoḳızıncı ḫamīs güni ʿale'ṣ-ṣabāḥ **ḫayme-i zerrīn-ṭınāb-ı āfitāb-ı raḫşān** *(149:18). [ḫayme-i zerrīn-ṭınāb-ı āfitāb-ı raḫşān,]*

ḫayme-i ẕiyāfet: *Ziyafet çadırı.*
1. **ḫayme-i ẕiyāfete** ʿazīmet ʿaḳablarinde *(314:27). [ḫayme-i ẕiyāfete, -e]*
2. tetmīm-i ḫıdmet-i sūr ve pīş-gāh-ı hümāyūndan **ḫayme-i ẕiyāfete** mürūr eylediler *(337:7). [ḫayme-i ẕiyāfete, -e]*
3. vaḳt-i muʿtādda **ḫayme-i ẕiyāfete** ictimāʿ u iḥtişād eylediklerinde *(345:27). [ḫayme-i ẕiyāfete, -e]*
4. ile ḫıdmet-i lāzıme-i şeref-i dāmen-būsī icrā mümkin olmayup **ḫayme-i ẕiyāfetden** *(360:33). [ḫayme-i ẕiyāfetden, -den]*

ḫaymeler ḳurılup: *Çadır kurmak.*

Sulṭān Bāyezīd ḥavlısı cānibinde olan sāḥasına **ḫaymeler ḳurılup** *(141:36). [ḫaymeler ḳurılup, -ıl, -up]*

ḫayme-nişīn-i cemʿiyyet olup: *Bir araya gelmek, topluluğun çadırda oturması.*

ḫayme-nişīn-i cemʿiyyet olup ol gün üzerine çil aḳçe ile memlū *(153:9). [ḫayme-nişīn-i cemʿiyyet olup, -up]*

ḫayme-nişīn-i ḳarār olmaları: *Çadırda konaklamak.*

ḫayme-nişīn-i ḳarār olmaları tanṣīṣ olundı *(151:29). [ḫayme-nişīn-i ḳarār olmaları, -ma, -lar, -ı]*

ḫayme-pīrā-yı neẓāret olan: *İdare çadırını süslemek.*

üzerlerine **ḫayme-pīrā-yı neẓāret olan** defter-dār-ı sābıḳ Meḥmed Paşa ketḫudāsı *(141:28). [ḫayme-pīrā-yı neẓāret olan, -an]*

ḫayr: *İyilik.*

daḫi bu ḳadar **ḫayra** maẓhar ve ḫaşre dek sebeb-i ẕikr-i bi'l-ḫayr olacaḳ *(211:34). [ḫayra, -a]*

ḫayr duʿā: *Hayır duası içinde iyiliği barındıran dua.*
1. ḫużūr-ı hümāyūnda mışrāʿ Baş açup **ḫayr duʿādan** şoñra gerdūne *(240:5). [ḫayr duʿādan, -dan]*
2. Bu **ḫayr duʿā** dehre celiyyü's-sereyāndır *(330:2). [ḫayr duʿā,]*

ḫayrān: *Şaşırmak, beğenmek.*
1. var idi ki temāşāsı insānı **ḫayrān** ve Zühre-i zehrāyı zenne ḳıyāfeti *(254:30). [ḫayrān,]*
2. ʿālemi **ḫayrān** ve miṣli nā-dīde oldıġına cihānı yek-zebān eylemişdir *(271:4). [ḫayrān,]*
3. şīveler itdirdiler ki her gören **ḫayrān** ve işiden müştāḳ-ı seyrān oldılar *(279:2). [ḫayrān,]*
4. ḫalḳı **ḫayrān** ve her zed ü bürdde şaḫṣ-ı mezbūr mürd olur deyu *(317:14). [ḫayrān,]*

ḫayrān eyledi: *Hayrete düşürmek, şaşırtmak.*
1. cilve-i tīz ve üft ü ḫīz ile bir ḳaṭre ṣu rīzān olmayup ʿalemi **ḫayrān eyledi** *(210:13). [ḫayrān eyledi, -di]*
2. bī-taʿab cevlān ve bāzī-i günā-gūn ile cihānı **ḫayrān eyledi** *(246:13). [ḫayrān eyledi, -di, -]*

ḫayrān eyledikde: *Aklın başından gitmesi, beğeni.*

Bu emr-i ġarīb ḫalḳı velehān ve māhdan māhīye dek temāşāyiyānı **ḥayrān eyledikde** *(353:5). [ḥayrān eyledikde, -dikde]*

ḥayrān ḥayrān: *Severek, tutkun.*

mefhūmını söyler ve çeşm-i bismil gibi **ḥayrān ḥayrān** nigāh-ı ḥasret eyler idigi *(237:16). [ḥayrān ḥayrān,]*

ḥayrān id: *Başını döndürmek, beğenmek, şaşkına çevirmek*
1. Delv-i felegi **iderdi ḥayrān** *(131:24). [ḥayrān iderdi, -er, -di]*
2. Nesr-i Ṭāʾir-i sipihr-āşiyānı **ḥayrān idüp** dūr-şinīd ṣūretinde mināre *(222:30). [ḥayrān idüp, -üp]*
3. Delv-i felegi **iderdi ḥayrān** *(229:5). [ḥayrān iderdi, -er, -di]*
4. **ḥayrān idüp** ve eṭrāfında ḳalaylı tirşelerden maṣnūʿ eşkāl-i muḫtelife ile eṭfāl *(315:30). [ḥayrān idüp, -üp]*
5. Yüz Yūsufı **ḥayrān ider** bir miṣli yoḳ cānānesin *(316, 14). [ḥayrān ider, -er]*

ḥayrān ḳaldılar: *Beğenmek.*

ḥayrān ḳaldılar *(338:9). [ḥayrān ḳaldılar, -dı, -lar]*

ḥayrān ol: *Beğenmek.*
1. Bu sūrı görenler **oldı ḥayrān** *(133:4). [ḥayrān oldı, -dı]*
2. **ḥayrān olurlar** idi Bu reftār ile gāh ḳalyon cānibine gāh ḳara ṭarafına *(258:36). [ḥayrān olurlar, -ur, -lar]*
3. Ki temāşā iden **olup ḥayrān** *(302:8). [ḥayrān olup, -up]*

ḥayrān ü deng itdiler: *Beğenmek.*

aḳmişe-i rengā-reng ile seyr idenleri **ḥayrān ü deng itdiler** *(299:30). [ḥayrān ü deng itdiler, -di, -ler]*

ḥayrān u māt: *Şaşırtmak ve yenmek.*

ḥayrān u māt ve açmazdan seyr idenlere telāfī-i mā-fāt eylediler *(343:18). [ḥayrān u māt,]*

ḥayrān u medhūş: *Şaşmak.*

ṣarılur gibi ṣarılup ḳulaç ḳulaç ṣuʿūd ve iʿtilāsı ḥużżārı **ḥayrān u medhūş** ve *(362:30). [ḥayrān u medhūş,]*

ḥayrān u medhūş bulmuş: *Şuurunu kaybetmek.*

kendülerin **ḥayrān u medhūş bulmuş** idi *(369:26). [ḥayrān u medhūş bulmuş, -muş]*

ḥayrān u medhūş eyledi: *Şaşkınlık içinde bırakmak.*

ekl idüp temāşāşiyānı **ḥayrān u medhūş eyledi** Bu vech ile ḥirfet-i meẕkūre *(334:24). [ḥayrān u medhūş eyledi, -di]*

ḥayrān u ser-gerdān: *Şaşırmak ve dolanmak.*

hezār ġazāl-i nāzük-cevlān **ḥayrān u ser-gerdān** ṣabāḥü'l-ḫayr-ı pīşānīsi *(369:13). [ḥayrān u ser-gerdān,]*

ḥayrān u ser-gerdān eyledi: *Şaşırtmak.*

temāyül ü şitāb ile raḳṣ ve cilve-i bī-ḳıyās eyleyüp ḫalḳı **ḥayrān u ser-gerdān eyledi** *(335:15). [ḥayrān u ser-gerdān eyledi, -di]*

ḥayret: *Şaşırma, şaşırıp kalma, ne yapacağını bilmeme.*
1. ve ẕevḳ-efzā-yı erbāb-ı temāşā olup herkes **ḥayret** ile dehān-güşā oldılar *(282:3). [ḥayret,]*
2. beşāşet ve **ḥayretleri** şeṭārete mübeddel olup beyt *(326:2). [ḥayretleri, -ler, -i]*

ḥayret şūreti: *Şaşkınlık görüntüsü.*

Var ise yoḳdur muṣavvirlerde **ḥayret şūreti** *(323:7). [ḥayret şūreti,]*

ḥayret-baḫş-ı nezzāre oldı: *Seyircileri hayrete düşürmek.*

bālāsına çıḳup **ḥayret-baḫş-ı nezẓāre oldı** Muḳaddem āmāde ve ceyb-i kitmānına *(243:11). [ḥayret-baḫş-ı nezẓāre oldı, -dı]*

ḥayret-baḫş-ı ṣaġīr ü kebir olaraḳ: *Büyük, küçük herkesi hayrette bırakmak.*

Aña naẓīr daḫi nice ṣuver-ḫāṭır-firīb-i dil-peẕīr **ḥayret-baḫş-ı ṣaġīr ü kebir olaraḳ** *(221:1). [ḥayret-baḫş-ı ṣaġīr ü kebir olaraḳ, -araḳ]*

ḥayretde ḳaldı: *Şaşırmak.*
1. Nice bāzīçedir kim **ḥayretde ḳaldı** bende vü āzād *(244:33). [ḥayretde ḳaldı, -dı]*
2. çenberleriñ içinden güẕerān oldı ve görenler **ḥayretde ḳaldı** Beyt li-münşiʾihi *(247:16). [ḥayretde ḳaldı, -dı]*
3. Çeşm-i mühr-āsā görüp **ḥayretde ḳaldı** ins ü cān *(276:6). [ḥayretde ḳaldı, -dı]*

ḥayret-disār eyleyüp: *Hayrete düşmek, şaşırmak.*

der-kār ve ülfet-i māh u kettān temāşāyiyānı **ḥayret-diṣār eyleyüp** naẓm beyt *(314:2). [ḥayret-diṣār eyleyüp, -y, -üp]*

ḥayrete ṭalmış: *Gözü dalmak, gözü bir noktaya dikili olarak dalgın bakmak.*

kemend-endāz-ı nigāh-ı taḥassür olup **ḥayrete ṭalmış** idi Mār-ı pīçān *(362:5). [ḥayrete ṭalmış, -mış]*

ḥayret-efzâ: *Hayreti, şaşkınlığı artıran.*
1. ṭarafa imāle ile eşkāl-i ḥayvānātıñ ekẕerine müşākil olaraḳ **ḥayret-efzā** perende-bāzlıḳlar eyledi *(199:24). [ḥayret-efzā,]*
2. Bu güne **ḥayret-efzā** ġarāʾib-i bī-ġāyet ve ʿacāʾib-i bī-nihāyet meşhūd-ı dīde-i temāşā oldı *(317:20). [ḥayret-efzā,]*

ḥayret-efzā-yı nuẓẓār olan: *Seyredenleri şaşırtmak.*

ṣoñra şiddet-i bārān u emtār eyyām-ı sāʾirede **ḥayret-efzā-yı nuẓẓār olan** *(343:5). [ḥayret-efzā-yı nuẓẓār olan, -an]*

ḥayret-efzā-yı ʿuḳūl-i pīr ü bernā olaraḳ: *Genç, yaşlı herkesi hayran bırakmak, aklını başından almak.*

ġurre-i ṣubḥ-ı saʿādet gibi hüveydā ve **ḥayret-efzā-yı ʿuḳūl-i pīr ü bernā olaraḳ** *(368:37). [ḥayret-efzā-yı ʿuḳūl-i pīr ü bernā olaraḳ, -araḳ]*

ḥayret-şiʿār: *Hayrete düşmek, şaşırmak.*

ki naḳş-ı ḫurde-kārīsi insānı çeşm-i āyīne gibi **ḥayret-şiʿār** belki *(161:18). [ḥayret-şiʿār,]*

ḥayret-şiʿār eyledi: *Şaşkına çevirmek, şaşırtmak.*
1. ve üft ü ḫīz ü ḳuʿūd u ḳıyām ile enẓār-ı nuẓẓārı **ḥayret-şiʿār eyledi** Ve birbirinden *(158:10). [ḥayret-şiʿār eyledi, -di]*
2. iẓhār ḫuṣūṣen zūr-bāzlarınıñ temāşāsı cihānı **ḥayret-şiʿār eyledi** *(303:11). [ḥayret-şiʿār eyledi, -di]*

ḥayret-şiʿār itdikçe: *Hayrete düşmek, şaşırmak.*

şāḫ-der-şaḫ müşādemeleri ḥamel ü ṣevr-i çarḫı **ḥayret-şiʿār itdikçe** *(220:30). [ḥayret-şiʿār itdikçe, -dikçe]*

ḥayret-şiʿār oldılar: *Şaşırmak, hayrete uğramak.*
1. gibi sütūnlara ṣarılup miṣāl-i ṣūret-i dīvār **ḥayret-şiʿār oldılar** *(175:18). [ḥayret-şiʿār oldılar, -dı, -lar]*
2. ve esbāb-ı şevket-i şehriyār-ı manṣūra **ḥayret-şiʿār oldılar** *(350:21). [ḥayret-şiʿār oldılar, -dı, -lar]*

ḫayr-ḫᵛāhān-ı devlet-i ʿaliyyeye: *Yüce devletin iyiliği için çalışanlar.*

beẕl-i cūd u niʿam olup ḫuṣūṣen **ḫayr-ḫᵛāhān-ı devlet-i ʿaliyyeye** ṣemere-i şecere-i ṣıdḳ u ḫulūṣ olan *(145:20). [ḫayr-ḫᵛāhān-ı devlet-i ʿaliyyeye, -y, -e]*

ḫayr-ḫᵛāh-ı cenāb-ı ḫāḳānī: *(Nişancı Mustafa Paşa) Büyük hakanın iyiliğini isteyen.*

Ḫayr-ḫᵛāh-ı cenāb-ı ḫāḳānī *(169:26). [ḫayr-ḫᵛāh-ı cenāb-ı ḫāḳānī,]*

ḫayr-ḫᵛāh-ı devlet: *Devletin iyiliğini isteyen.*
1. **Ḫayr-ḪᵛāH-ı Devleti** Ṣadr-ı Aʿẓam-ı Ḫāliṣu't-Ṭaviyyeti Cenābına *(145:14). [ḫayr-ḫᵛāh-ı devleti, -i]*
2. mücerreb **ḫayr-ḫᵛāh-ı devlet** ve devām-cūy-ı salṭanat ḫālā dergāh-ı ʿālī *(146:20). [ḫayr-ḫᵛāh-ı devlet,]*

ḫayr-ḫᵛāhı olursa: *(Birinin) İyiliğini isteme.*

Kim anıñ **olursa ḫayr-ḫᵛāhı** *(134:1). [ḫayr-ḫᵛāhı olursa, -ur, -sa]*

ḫayr-ḫᵛāh-ı pādişāh-ı islām olup: *İslam padişahının iyiliğini istemek.*

ṣadr-ı ʿālī-ḳadr ḥażretleri **ḫayr-ḫᵛāh-ı pādişāh-ı İslām olup** *(210:24). [ḫayr-ḫᵛāh-ı pādişāh-ı islām olup, -up]*

ḫayr-ḫᵛāh-ı salṭanat: *(Şeyhülislam Mehemmed Efendi) Saltanatın, sultanlığın iyiliğini isteyen.*

duʿā-gūy-ı devlet ve **ḫayr-ḫᵛāh-ı salṭanat** ismi müsemmāsına muṭābıḳ velī dinmege *(171:17). [ḫayr-ḫᵛāh-ı salṭanat,]*

ḫayr-maḳdem: *(III. Ahmet) Gelişiyle hayır getiren.*

Ḫayr-maḳdem yine ey şāh-ı cihān ḫoş geldiñ *(292:6). [ḫayr-maḳdem,]*

ḫayrü'l-hālef-i Ādem ü Ḥavvā-yı zamāne: *(III. Ahmet) Zamanın Adem ve Havva'sının hayırlı evladı.*

Ḫayrü'l-ḫālef-i Ādem ü Ḥavvā-yı zamāne *(250:10). [ḫayrü'l-ḫālef-i Ādem ü Ḥavvā-yı zamāne,]*

ḫaysiyyetlü: *Şeref, onur sahibi.*

ber-güzīde-i dāniş ü maʿrifet **ḫayṣiyyetlü** Rāşid Meḥmed Efendi ve ʿatebe-i devlet-i ʿaliyyeniñ bu bende-i ser-efgende-i müstemendine *(310:8). [ḫayṣiyyetlü,]*

ḫayvān: *İnsan dışındaki canlı mahluk.*

Neṣr Ejder gibi üç başlu ʿaḳreb gibi ḳuyruḳlı geyik boynuzlı insān ile **ḫayvān** *(336:1). [ḫayvān,]*

ḫayvanāt: *Hayvanlar.*

ḫayvānātı zī-rūḥ gibi taṣvīr ve ʿaẓīm şenlikler eylediler ki taʿbīri ḫāric-i taḳrīrdir *(316:6). [ḫayvānātı, -ı]*

ḫayyāl-i ḫayāle: *Hızlı koşan at.*

Ḫayyāl-i ḫayāle ḳaldı meydān *(130:8). [ḫayyāl-i ḫayāle, -e]*

ḫayyāt: *Terzi.*

Ḫayyāṭlar bu üslūb üzere ālāylarına ḫıtām ve sāʾir eṣnāfa endām gösterüp *(302:11). [ḫayyāṭlar, -lar]*

ḫayyāt-ı bī-ḫayāt: *Cansız yılan.*

ḳahveler ile aġırlayup ve ol dīvār-ı ḳaḥve-ḫānede muṣavver **ḫayyāt-ı bī-ḫayāt** *(224:19). [ḫayyāt-ı bī-ḫayāt,]*

ḫayyāṭ-ı çāpük-dest-i ṣunʿ-i elvān-ẓuhūr: *Bin bir biçimde ortaya çıkan eli çabuk terzi.*

Ḥaḳḳā ki **ḫayyāṭ-ı çāpük-dest-i ṣunʿ-i elvān-ẓuhūr** aṭlas-ı eflāki nār-ı şafaḳla *(302:1). [ḫayyāṭ-ı çāpük-dest-i ṣunʿ-i elvān-ẓuhūr,]*

ḫayyāt-ı sālibü'l-ḫayāta: *Hayat söndürücü, zehirli yılan.*

ḫayyāt-ı sālibü'l-ḫayāta engüşt-i nedāmet gibi minḳār u benān u zebānın *(225:20). [ḫayyāt-ı sālibü'l-ḫayāta, -a]*

ḫayy-ı bī-çūn: *Tek ve benzersiz olan Allah.*

İtsün keremiyle **Ḫayy-ı Bī-çūn** *(133:21). [ḫayy-ı bī-çūn,]*

ḫayy-ı bī-endād: *Benzersiz olan Allah.*

Eylemiş ānı **Ḫayy-ı bī-endād** *(138:13). [ḫayy-ı bī-endād,]*

ḥayyiz-i cevlān itmeleri: *Etrafta hareket etmek, dolaşmak.*

ve ṭabla-i nihān-geşteyi mevṭın-ı aḳdām ve **ḥayyiz-i cevlān itmeleri** ile *(258:23). [ḥayyiz-i cevlān itmeleri, -me, -ler, -i]*

ḥazer ḳıl: *Çekinmek.*
1. Resen-bāzān-ı ʿaşḳıñ **ḳıl ḥaẕer** feryād u āhından *(222:19). [ḥaẕer ḳıl,]*
2. Resen-bāzān-ı ʿaşḳıñ **ḳıl ḥaẕer** feryād u āhından *(259:21). [ḥaẕer ḳıl,]*

ḥażerāt: *Hazretler.*
1. vāḳiʿ bir püşte-i muʿallā-yı feraḥ-zāda vüzerā-yı ʿiẓām **ḥażerātı** içün ikişer direkli *(150:32). [ḥażerātı, -ı]*
2. ḳapucılar ketḫudāsı Meḥemmed Aġa ve mīr-āḫūr aġalar **ḥażerātı** *(154:19). [ḥażerātı, -ı]*
3. mevṣūl ḳılındıḳda sāʾir ʿulemā efendiler **ḥażerātı** daḫi *(177:9). [ḥażerātı, -ı]*
4. maʿzūl efendiler **ḥażerātından** daḫi eben-ʿan-ced aʿlem ü efḍal ve eşref ü emced *(177:11). [ḥażerātından, -ı, -n, -dan]*
5. meşāyiḫ-i ʿiẓāmiyye **ḥażerātından** üç ẕāt-ı ʿamīmetü'l-berekātıñ ki ʿArabiyye *(189:31). [ḥażerātından, -ı, -n, -dan]*
6. efendiler **ḥażerātınıñ** hediyyeleri ḥāʾiz-i naḳdīne-i ḳabūl ḳılınmaḳ *(192:36). [ḥażerātınıñ, -ı, -n, -ıñ]*
7. nişāncı Muṣṭafā Paşa ḥażretleri ve ṣadreyn efendiler **ḥażerātı** ile anda *(201:20). [ḥażerātı, -ı]*
8. daḫi vüzerā-yı müşārün-ileyhim **ḥażerātı** ile dāʾire-i pādişāhīde olan *(227:15). [ḥażerātı, -ı]*
9. yemīn ü yesārında şeh-zādegān-ı ʿālī-tebār **ḥażerātı** saṭr-ı ser-nāme gibi *(256:6). [ḥażerātı, -ı]*
10. Yevm-i mezbūrda dergāh-ı ʿālī yeñiçeri aġası ve sāʾir ocaḳ aġaları **ḥażerātı** *(262:9). [ḥażerātı, -ı]*
11. vüzerā-yı ʿiẓām ve vükelā-yı fiḫām **ḥażerātı** otaġ-ı temāşāya ferve-i ḳāḳum *(276:13). [ḥażerātı, -ı]*
12. vüzerā-yı ʿiẓām-ı sütūde-siyer **ḥażerātı** destār-ı rūz-merreleri ve sāʾir mevcūd olan *(286:21). [ḥażerātı, -ı]*
13. ve bisāṭ-ı ārām ṭayy olunup dürüldükde evvelā vüzerā-yı ʿiẓām **ḥażerātı** ve *(287:7). [ḥażerātı, -ı]*
14. şeh-zādegān-ı muḥteremleri ve ḫademe-i mükerremleri **ḥażerātı** ile *(305:21). [ḥażerātı, -ı]*
15. tesyīr eylediler ve şeh-zādegān-ı ʿālī-tebār **ḥażerātınıñ** bir müddet *(314:17). [ḥażerātınıñ, -ı, -n, -ıñ]*
16. ṣadr-ārā-yı mesned-i temkīn ve vüzerā-yı celālet-āyīn **ḥażerātına** hem-nişīn olup *(319:13). [ḥażerātına, -ı, -n, -a]*
17. ṣadr-ı aʿẓām ve vekīl-i muṭlaḳ-ı cihān-dār-ı muʿaẓẓam **ḥażerātı** üç direkli sāyebān-ı żiyāfeti *(319:17). [ḥażerātı, -ı]*
18. **ḥażerātı** ile ṭarḥ-ı encümen-i cemʿiyyet ve fürūşān-ı küçe-i şādmānīye *(322:30). [ḥażerātı, -ı]*
19. defter-dār-ı şıḳḳ-ı evvel ü sāliş ü ṣānī **ḥażerātı** ʿalā-merātibihim ḳālensöve selīmi ber-ser *(365:4). [ḥażerātı, -ı]*
20. vüzerā-yı ʿiẓām **ḥażerātı** ḳallāvīler ve muvaḥḥidī kürkler ve ḳaṭīfe şalvār ve *(365:8). [ḥażerātı, -ı]*
21. şeyḫü'l-islām-ı ʿālī-maḳām ve vüzerā-yı ʿiẓām **ḥażerātın** *(365:22). [ḥażerātın, -ın]*
22. ve fer ü iclāl ile şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān **ḥażerāṭı** daḫi süvār-ı esb-i āsumān-nişān olmalarıyla *(366:6). [ḥażerāṭı, -ı]*
23. ve defter-dār efendi **ḥażerātı** ve baʿdehüm ṣadreyn maʿzūlleri ve pāyelileri *(368:19). [ḥażerātı, -ı]*
24. **ḥażerātıñ** orṭa ḳapu ḫāricinde selāmlayup mekānlarına ʿavdet buyurdılar *(371:28). [ḥażerātıñ, -ıñ]*
25. **ḥażerātı** ʿarż oṭası öñine şeref-resān olduḳda ḥażret-i āṣaf-ı kerem-pīrā *(371:30). [ḥażerātı, -ı]*
26. ḥażretleri ve ṯāniyen şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān **ḥażerātı** pā-būs-ı hümāyūn-ı şeref-maḳrūn *(372:6). [ḥażerātı, -ı]*
27. vüzerā-yı ṣāḥib-ḥaşem ve süfre-i ṯālişede defter-dārān-ı ʿālī-mekān efendiler **ḥażerātı** *(372:23). [ḥażerātı, -ı]*
28. müteraḳḳıb-ı selām olan vüzerā-yı ʿiẓām **ḥażerātın** selāmlayup her biri ʿizz u saʿādet *(373:3). [ḥażerātın, -ın]*
29. **ḥażerātı** daḫi ḳapunuñ miyānesinde olan ṣuffeniñ ṣaġ ṭarafını ḳarār-gāh iḫtiyār itdiler *(373:16). [ḥażerātı, -ı]*
30. ṭūlānī ṣuffede mekīn olup ve işrlerince vüzerā-yı ʿiẓām **ḥażerātı** daḫi *(373:19). [ḥażerātı, -ı]*
31. ve çavuşbaşı aġa **ḥażerātı** maʿiyyetlerinde bulunup sāʾir ocaḳ aġaları ʿarż ḳapusunda *(373:31). [ḥażerātı, -ı]*
32. ve vüzerā-yı ʿiẓām **ḥażerātı** ve sāʿirleri ʿarż oṭası ḳapusından girecek vaḳitde *(373:34). [ḥażerātı, -ı]*
33. ve nişāncı Muṣṭafā Paşa **ḥażerātına** daḫi ser-ā-sere ḳaplu semmūr kürkler *(374:29). [ḥażerātına, -ı, -n, -a]*
34. ve cerrāḥbaşı efendiler **ḥażerātına** daḫi ferāce semmūr ḳürkler *(374:32). [ḥażerātına, -ı, -n, -a]*
35. bostāncıbaşı aġa **ḥażerātına** ve çavuşbaşı ve sekbānbaşı ve ḳul ḳetḫudāsı ve *(374:34). [ḥażerātına, -ı, -n, -a]*

ḥażerāt-ı meşāyiḫ-i İslāmiyye: *(Şeyhülislam) Ulema hazretleri.*

Ḥażerāt-ı meşāyiḫ-i İslāmiyye hedāyāsı ʿarż olunduḳdan ṣoñra ṣudūr-ı eʿālī *(190:1). [ḥażerāt-ı meşāyiḫ-i İslāmiyye,]*

ḥażerāt-ı mestūretü'z-zāt kethudālar: *Zatları saklı kethüda hazretleri.*

ḥażerāt-ı mestūretü'z-zāt ketḫudālar ve evḳāf-ı mülūk ve selāṭīn mütevellīleri ve *(360:17). [ḥażerāt-ı mestūretü'z-zāt ketḫudālar, -lar]*

ḥażerāt-ı vüzerā: *(Mehemmed Paşa) Vezir hazretleri.*

insilāk ile vāsıṭatü'l-ʿıḳd-ı aṣḥāb-ı iʿtibār oldılar **Ḥażerāt-ı vüzerā** ve *(155:31). [ḥażerāt-ı vüzerā,]*

ḫazīne: *Değerli şeylerin tamamı.*

Açılmayıcaḳ ḫayme gibi nice **ḫazīne** *(277:2). [ḫazīne,]*

hazīne: *(Çadır) Bölme.*

yanında olan zuḳāḳıñ öte cānibinde on iki **ḫazīne** bir çetr-i marṣūṣ *(337:35). [ḫazīne,]*

hazīne ṣāḥibi: *Değerli eşyalara sahip olan, onları koruyan.*

Neṣr Her vech ile ḫaşmına ḳarşuluḳ virür **ḫazīne ṣāḥibi** nāmlı bahādır ve bir *(165:12). [ḫazīne ṣāḥibi,]*

hazīne ṭabḳurı: *Değerli hediye dizisi.*

ve beş ʿaded ṣom ḫazīne dizgini ve beş **ḫazīne ṭabḳurı** hediyyelerin *(299:18). [ḫazīne ṭabḳurı,]*

hazīne-dār: *Saray ahırını koruyan, yöneten kimse.*
1. ve erkān ferveleri ve āḫūr ḫalīfesi ve **ḫazīne-dārı** beyāż külāhları ve silāḥşor aġalar *(306:6). [ḫazīne-dārı, -ı]*
2. ḫāṣṣ āḫūr ḫalīfesi ve **ḫazīne-dār** ser-ṣadr-ı māʾide-i iʿtibār olup ve *(306:22). [ḫazīne-dār,]*

hazīne-dārbaşı aġaya: *Enderun 'da çalışan hazinedar'ların sorumlu olduğu kişiye ise Hazinedarbaşı denilmekte idi.*

ḫazīne-dārbaşı aġaya ilbās-ı ḫilʿat olunduḳdan ṣoñra vüzerā-yı ʿiẓām ʿizz ü iḥtirām *(375:8).*
[ḫazīne-dārbaşı aġaya, -y, -a]

hazīne-i nār: *Ateş hazinesi, ateş bölüğü.*

āfitāb her gūşesi bir **ḫazīne-i nār** ve her çūb-ı şebīke-i revzenleri birer *(269:21). [ḫazīne-i nār,]*

hâzır: *Huzurda olan, kaybolmayan.*

mevcūd olan erkān-ı devlet bi-isrihim ol gün daḫi **ḥāżır** ve mevḳif-i selāmda *(148:28). [ḥāżır,]*

hâzır: *Biri tarafından yapılmış ve bir yerde bekletilmeye konulmuş şey.*

ṭaʿām **ḥāżır** ve çeşm-i ārzū-yı ḫużżār niʿmete muntaẓır olmaġın ḫażret-i ṣāḥib-i devlet *(306:9). [ḥāżır,]*

ḥāżır bulunup: *Göz önünde, yakında olmak.*

taḳrībi ile ḳalyonda meclis-i āṣafīde **ḥāżır bulunup** ḳahr yüzünden luṭfa *(261.4). [ḥāżır bulunup, -up, -]*

ḥāżır ol: *Bulunmak.*

Duʿāya **ḥāżır ol** ey Vehbī nevbetiñ geliyor *(180:6). [ḥāżır ol,]*

ḥāżır oldı: *Hazırlanmak, bekletilmek.*

Ḥāżır oldı levāzım-ı şādī *(272:18). [ḥāżır oldı, -dı]*

ḥāżır olup: *Bir yerde beklemek.*

nişāncı Muṣṭafā Paşa ḥażretleri daḫi **ḥāżır olup** ve veḳāyiʿ-nüvīs-i devlet *(310:7). [ḥāżır olup, -up]*

ḥāżır olur: *Yapılması gereken bir iş veya meselenin tamamlanıp o işi veya meseleyi yapabilecek yeterli konuma erişmek.*

Şāl oynına **olur** idi **ḥāżır** *(174:23). [ḥāżır olur, -ur]*

ḥāżır u āmāde: *Hazırlanma. Belirli bir işi, eylemi yapmak için gereken her şeyi tamamlamak.*

ġarāʾib-nümāyān-ı şuʿbede-gāh-sūr **ḥāżır u āmāde** ve ṭırāz-ı otaḳ-ı sāḥa-ṭırāz-ı zerrīn-oṭāḳa *(204:25). [ḥāżır u āmāde,]*

ḥāżır u āmāde eylediler: *Hazırlamak ve hazır halde beklemek.*

levāzımını **ḥāżır u āmāde eylediler** Ve ketḫudā-yı şeref-intimā-yı āṣafī ḥażretleriniñ *(149:24).*
[ḥāżır u āmāde eylediler, -di, -ler]

ḥāżır u āmāde kılınmaġla: *Hazırlanmak ve hazır konumda bekletilmek.*

için **ḥāżır u āmāde ḳılınmaġla** ṣaff-ı küleng gibi dizildiler ve *(157:1). [ḥāżır u āmāde ḳılınmaġla, -ın, -maġ, -la]*

ḥāżır u müheyyā: *Hazırlanmak.*

güsterde vü āmāde oldı ve levāzım-ı sāʾire bi'l-cümle **ḥāżır u müheyyā** *(215:11). [ḥāżır u müheyyā,]*

ḥażīż: *Alçak yer, aşağı.*

ḥażīże nigūn-sār oldıġı ḥālde perrān oldı Bu ġarībe-i ʿacāʾib dehān-ı ḫalḳı *(213:5). [ḥażīże, -e]*

ḥażīż-i mübtedā-yı kār-gāhına: *En alçak yer.*

evc-i müntehā-yı menzilden **ḥażīż-i mübtedā-yı kār-gāhına** degin süzilüp *(232:25). [ḥażīż-i mübtedā-yı kār-gāhına, -ı, -n, -a]*

<u>hażret:</u> *Dinsel olarak kutsal sayılan veya devlet büyüğü olarak görev yapmış kimselerin adlarının başına getirilen san.*

1. **ḥażretleriniñ** hengām-ı cülūs-ı meymenet-meʾnūslarından beri mışḳala-i tebāşīr-i ṣabīḥatü'l-ʿīd-i saʿd u iḳbālleri *(136:12). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
2. kerāmetlü efendimiz pādişāh-ı İslām eyyedallāhu ilā yevmi'l-ḳıyām **ḥażretleriniñ** *(140:5). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
3. **ḥażretleriniñ** āb-yārī vü perveriş-i ʿināyet ü ifḍāl-i Ḫudāvend-i Lā-yezāl *(140:14). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
4. **ḥażretleriniñ** dürre-i efser-i ʿişmet yetīme-i ḳılāde-i iffet kerīme-i mükerremeleri *(141:1). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
5. Emetullāh Sulṭān **ḥażretlerini** şeb-çerāġ-ı dūdmān-ı ibtihācī ve *(141:2). [ḥażretlerini, -ler, -i, -n, -i]*
6. ḥalīlesi Āmine Sulṭān **ḥażretlerini** şaḳāyıḳ-ı nuʿmāniyye gibi *(141:9). [ḥażretlerini, -ler, -i, -n, -i]*
7. emṭarallāhu süḥube ġufrānehū ʿaleyh **ḥażretleriniñ** *(141:7). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
8. piyāde mürāfaḳat idüp yemīn ü yesārlarında dārü's-saʿāde aġası **ḥażretleri** ve *(144:17). [ḥażretleri, -ler, -i]*
9. şehriyār-ı melāʾik-simāṭ **ḥażretleri** daḫi naḫl temāşāsına ḫaṭve-senc-i iltifāt oldılar *(144:20). [ḥażretleri, -ler, -i]*
10. Bu Maḳāle-i Rengīn-Edā-yı ʿİbret-iḥtivā Pādişāh-ı Ḳadr-dān **Ḥażretleriniñ** *(145:13). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
11. emīnü'l-mülk-i yemīn-i devlet ṣadr-ı aʿẓam **ḥażretlerini** ki āb u dāne-i luṭf u keremi ile *(145:23). [ḥażretlerini, -ler, -i, -n, -i]*
12. **Ḥażretleriniñ** dāʾimā şiʿār-ı reʾfet-kirdārı dāʾimā luṭf u kerem ve *(145:19). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
13. edāmmallāhu naẓarahu ʿaleyh **ḥażretlerini** bir vezīr fāʾiz olmadıġı saʿādeti *(146:3). [ḥażretlerini, -ler, -i, -n, -i]*
14. Bu Maḳāle Ketḫudā-yı Ṣadr-ı Aʿẓamī **Ḥażretleriniñ** Taḫsīs-i Maḥall-i Mevkib-i Sūr İçün ʿAzīmet-i Meydān-ı Mezbūr*(146:5). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
15. Bu Maḳāle Ketḫudā-yı Ṣadr-ı Aʿẓamī **Ḥażretleriniñ** *(146:29). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
16. **ḥażretleri** ve baş defter-dār El-Ḥācc İbrāhīm Efendi ve baş baḳı ḳulı Aḥmed Aġa *(148:13). [ḥażretleri, -ler, -i]*
17. **Ḥażretleri** Daḫi Bi'ẕ-ẕāt Taḳrīr-i Taḫmīn-i Sālifü'ṣ-ṣıfāt İçün Oḳ Meydānına *(148:22). [ḥażretleri, -ler, -i]*
18. ṭurdılar Aġa-i müşārün-ileyh **ḥażretleri** muḳaddemā *(149:26). [ḥażretleri, -ler, -i]*
19. elbesehullāhu ḫuleli'l-ġufrān fī-serīri'l-cinān **ḥażretleriniñ** *(149:28). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
20. kerīme-i ʿiffet-efserleri müşārün-ileyhā Emetullāh Sulṭān **ḥażretlerini** ḥālā *(149:29). [ḥażretlerini, -ler, -i, -n, -i]*
21. Muṣul vālīsi olup sūr-ı hümāyūna medʿuvv olan ʿOs̱mān Paşa **ḥażretlerine** *(149:30). [ḥażretlerine, -ler, -i, -n, -e]*
22. ki miḥrāb-ı cāmiʿ-i salṭanatdır imām-ı İslām ḳuvvetü'ẕ-ẕahr-ı enām **ḥażretleriniñ** *(150:10). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
23. cüvān-merd-i pīrāne-tecribe vü ḫıred-verziş saʾādetlü Meḥmed Aġa **ḥażretleriniñ** *(150:27). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
24. İrtesi cumʿa güni nişāncı paşa **ḥaẓretleri** daḫi aḫşāma ḳarīb sūr emīni ile *(152:1). [ḥaẓretleri, -ler, -i]*
25. ṭırāz-ı ḫayme-i temkīn āṣaf-ı güzīn **ḥażretleri** daḫi gelüp otaġ-ı hümāyūna nüzūl *(152:6). [ḥażretleri, -ler, -i]*
26. Ve yevm-i mezbūrda şehriyār-ı ʿaẓamet-güster **ḥażretleri** ile şeh-zādegān-ı ḫurşīd-peykerlerinden *(151:30). [ḥażretleri, -ler, -i]*
27. tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa **ḥażretleri** baʿdehū ṣāḥib-i devlet-i sāmī-rütbet *(153:16). [ḥażretleri, -ler, -i]*
28. destūr-ı ṣadāret-pīrā müşīr-i mülket-ārā **ḥażretleri** otaḳ-ı zerrīn-niṭāḳlarına *(153:18). [ḥażretleri, -ler, -i]*
29. **Ḥażretleriniñ** Teveccüh-i Semt-i Sūr-gāh Buyurduḳları Beyānındadır *(153:22). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
30. ictimāʿ u ḳarār ve şeyḫü'l-islām-ı sellemehü's-selām **ḥażretleri** daḫi *(154:3). [ḥażretleri, -ler, -i]*
31. ve sāʾir aġayān-ı enderūn-ı hümāyūn cenāb-ı ẓıll-ı İlāhī **ḥażretlerini** sāye-vār *(154:27). [ḥażretlerini, -ler, -i, -n, -i]*
32. **ḥażretleri** yedekçiyān ve teber-dārān ile ḳafa-dār olup otaġ-ı hümāyūna nüzūl *(154:29). [ḥażretleri, -ler, -i]*
33. **ḥażretleri** kallāvī ve dīvān kürki ile pīrāye-i silk-i cemʿiyyet oldılar *(155:10). [ḥażretleri, -ler, -i]*
34. Baʿdehū āṣaf-ı Ḥātem-maṣraf u deryā-kef **ḥażretleri** ḳallāvī-i muṭallā ve *(155:11). [ḥażretleri, -ler, -i]*
35. Rūz-merre libās u destārı ile ḫużūr-ı āṣafīye gelüp ṣadr-ı refīʿü'l-ḳadr-i vesīʿü'ṣ-ṣadr **ḥażretleri** *(155:28). [ḥażretleri, -ler, -i]*
36. **ḥażretleri** ve defter-dārān ve ḫˇācegān ve serān-ı bevvābān baʿdehū *(156:18). [ḥażretleri, -ler, -i]*
37. saʿādetlü ʿināyetlü ʿAbdullāh Efendi sellemehu's-selām **ḥażretleri** ve *(156:20). [ḥażretleri, -ler, -i]*

38. Bunlardan ṣoñra sābıḳan vālī-i Mıṣr-ı Ḳāhire ʿAlī Paşa **ḥażretleri** nāḥiye-i Ṣaʿīdden *(157:34). [ḥażretleri, -ler, -i]*
39. ṣadr-ı aʿẓam-ı ʿamīmü'n-nevāl **ḥażretleri** ferīde-i ṣadef-i süfre-i evvel olup ol *(159:2). [ḥażretleri, -ler, -i]*
40. tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa **ḥażretleri** Ferḳadān-ı āsumān gibi hem-zānū-yı ittiṣāl *(159:6). [ḥażretleri, -ler, -i]*
41. **ḥażretleri** daḥi yevm-i mezbūrda ḥażret-i ṣadr-ı kerīme redīf-i ḳāfiye-i tekrīm buyurılup *(159:13). [ḥażretleri, -ler, -i]*
42. Şiblü'l-Esed Şeh-zāde-i Emced Sulṭān Süleymān **Ḥażretlerine** Olan *(165:22). [ḥażretlerine, -ler, -i, -n, -e]*
43. aṣāletlü Sulṭān Süleymān-ı bülend-i iʿtibār **ḥażretleri** içün ʿarż u telḫīṣ olunan *(166:2). [ḥażretleri, -ler, -i]*
44. Sulṭān Meḥemmed Ḫān **ḥażretleri** içün li-münşiʾihi *(166:25). [ḥażretleri, -ler, -i]*
45. Yine Ṭaraf-ı Āṣafdan Şeh-zāde-i Ş̱ānī **Ḥażretlerine** Olan Tuḥaf Beyānındadır *(166:23). [ḥażretlerine, -ler, -i, -n, -e]*
46. Cānib-i Müşārün-İleyhden Şeh-zāde-i Ş̱āliṣ **Ḥażretlerine** Olan Dest-āvīzleridir *(167:7). [ḥażretlerine, -ler, -i, -n, -e]*
47. Sulṭān Muṣṭafā Ḫān **ḥażretleri** içün daḥi ʿAlī bin ʿAbdullāh ḥaṭṭı ile bir *(167:9). [ḥażretleri, -ler, -i, -]*
48. Şeh-zāde Rabiʿ **Ḥażretlerine** İtḥāf Olunan Hediyye-i Āṣaf-ı Sālifü'l-Evṣāfdır *(167:16). [ḥażretlerine, -ler, -i, -n, -e]*
49. Sulṭān Bāyezīd **ḥażretleri** içün daḥi Üsküdārī Ḥasan Efendi ḥaṭṭı ile bir *(167:18). [ḥażretleri, -ler, -i]*
50. Āfitāb-ı Maşrıḳ-ı Ḫāḳānī ve Sürādıḳ-ı nişīnān-ı ʿİṣmet-kede-i Sulṭānī **Ḥażretlerine** *(167:23). [ḥażretlerine, -ler, -i, -n, -e]*
51. Sulṭān **ḥażretlerine** bir ṭop dībā-yı İstanbulī ve bir ṭop telli nev-ẓuhūr hatāyī ve *(167:26). [ḥażretlerine, -ler, -i, -n, -e]*
52. Şeh-zāde Sulṭān Süleymān Ḫān **ḥażretleriniñ** vālide-i mācidelerine daḥi *(168:3). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
53. **ḥażretleriniñ** māder-i ʿiffet-perverleri içün kezālik iki *(168:5). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
54. **ḥażretleriniñ** vālide-i mācideleri içün iki ṭonluḳ dībā-yı İstanbulī ve sāde ve telli *(168:7). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
55. saʿādetlü El-Ḥācc Beşīr Aġa **ḥażretlerine** bir ḳıṭʿa elmās ḫançer daḥi ihdā olunup *(168:11). [ḥażretlerine, -ler, -i, -n, -e]*
56. **Ḥażretleri** zamān-ı saʿd-iḳtirānında ṣafā-baḫş-ı ʿālemiyān olan *(168:18). [ḥażretleri, -ler, -i]*
57. āṣaf-ı bī-hemtā **ḥażretleriniñ** hezār şerm ü ḫaclet ile ʿarż-ı naẓar-gāh-ı şehriyār ḳıldıġı *(168:31). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
58. kudretlü mehābetlü şehriyār-ı ʿālem efendimiz **ḥażretlerine** māl ü cān ile *(169:1). [ḥażretlerine, -ler, -i, -n, -e]*
59. Yevm-i mezbūrda ṣadr-ı kerīmü'ş-şān-ı cevāhir-feşān **ḥażretleri** herkesiñ *(169:5). [ḥażretleri, -ler, -i]*
60. saʿādetlü İbrāhīm Paşa **ḥażretleri** ṭarafından daḥi beş ṭonluḳ *(169:14). [ḥażretleri, -ler, -i]*
61. **ḥażretleri** ṭarafından daḥi ḫaṭṭ-ı ḳalem-i nāzük-muġaṭ-ı Belġırādī ile nüvişte bir *(170:1). [ḥażretleri, -ler, -i]*
62. Neş̱r **ḥażretleri** cenāb-ı necābet-iktisāblarından daḥi bir şemse ḳuşaḳ ki ṣāfī elmāsdan *(171:3). [ḥażretleri, -ler, -i]*
63. lāyıḳ Mīrzā-zāde Şeyḫ Meḥemmed Efendi **ḥażretleri** ḳıbelinden daḥi *(171:18). [ḥażretleri, -ler, -i]*
64. şerīfü's-simāṭ faẓīletlü Paşmaḳçı-zāde Es-Seyyid ʿAbdullāḥ Efendi **ḫażretlerinden** *(171:25). [ḥażretlerinden, -ler, -i, -n, -den]*
65. ol çerāġ-ı dūdmān-ı salṭanat **ḥażretleri** mīnā-ḫāne-i ḥarem-sarāy-ı saʿādetlerine *(172:16). [ḥażretleri, -ler, -i]*
66. şemʿ-i bezm-ārā-yı ṣadāret **ḥażretleri** dest-ārā-yı fānūs-ı muşammaʿ-pūş-ı bār-gāh-ı vekālet olduḳları *(172:20). [ḥażretleri, -ler, -i]*
67. Cenāb-ı ṣadāret-meʾab ḫıdīv-i sāye-bān-ṭırāz-ı ḫilāfet **ḥażretlerine** *(175:5). [ḥażretlerine, -ler, -i, -n, -e]*
68. Yevm-i mezbūrda şeyḫü'l-islām müfti'l-enām sellemehü's-selām **ḥażretleri** *(176:33). [ḥażretleri, -ler, -i]*
69. baʿde bürhetün mine'z-zamān müfti'l-enām **ḥażretleri** daḥi pāy-gāh-ı cihān-dār-ı şevket-penāha *(177:8). [ḥażretleri, -ler, -i]*
70. kerāmetlü faẓīletlü Mīrzā Muṣṭafā Efendi **ḥażretleriniñ** şuʿbe-i devḥa-i vücūd-ı mesʿūdı *(177:37). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
71. **ḥażretleriniñ** vāsıṭatü'l-ʿıḳd-ı sülāle-i celīlesi ecille-i meḫādīmiñ ercemendi *(178:4). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
72. sellemehü's-selām **ḥażretleriniñ** fetvā emāneti ḫıdmetiyle şeref-yāb olup bi'l-fi'l *(178:30). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
73. vezīr-i mükerrem İbrāhīm Paşa **ḥażretleri** peyvendī-i naḫl-i izdivācı ve *(178:36). [ḥażretleri, -ler, -i]*
74. dürretü't-tāc-ı ibtihācı olan ʿişmetlü Emīne Sulṭān **ḥażretleriniñ** Orṭaköyde vāḳiʿ *(178:37). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
75. saʿādetlü Tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa **ḥażretleri** refāḳati ile meʾẓūnen *(179:1). [ḥażretleri, -ler, -i]*
76. pādişāh-ı enām ebbedehullāhu Taʿālā ilā sāʿati'l-ḳıyām **ḥażretlerine** düstūr-ı bāhirü's-siyāde *(179:18). [ḥażretlerine, -ler, -i, -n, -e]*
77. **ḥażretleriniñ** ṭavḳ-ı zencīr-i ʿubudiyyetleri ile gerden-zīb-i mübāhāt u müfāḫaret *(182:25). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
78. **ḥażretleriniñ** şemere-i tenbīh-i ġāʾibāne vü ḥüsn-i himmeti ve tersāne ketḫudāsı *(183:19). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*

79. faẕīletlü ʿAbdullāh Efendi **ḥażretleri** daḫi kendü aḫzāb-ı faẕāʾil-niṣāb-ı maʿālī-iktisāblarına *(188:28). [ḥażretleri, -ler, -i]*
80. dārü's-saʿāde aġası **ḥażretlerine** irsāl baʿdehū rikāb-ı hümāyūna īṣāl ḳılındıġı *(189:10). [ḥażretlerine, -ler, -i, -n, -e]*
81. **ḥażretleri** ṭaraf-ı bāhirü'ş-şereflerinden daḫi bā-ḫaṭṭ-ı Ṭībī cild-i vāḥidde celīletü'l-evṣāf *(189:12). [ḥażretleri, -ler, -i]*
82. Ebū İsḥaḳ İsmāʿīl Efendi **ḥażretleri** cānib-i sütūde-menāḳıblarından daḫi *(189:21). [ḥażretleri, -ler, -i]*
83. **ḥażretleri** ṭaraf-ı şerīflerinden daḫi āyātı Muḥammed Semerḳandī *(190:8). [ḥażretleri, -ler, -i]*
84. **ḥażretleri** ḳıbelinden Dervīş ʿAlī ḫaṭṭı ile bir Muṣḥaf-ı Şerīf-i ġarrā ve sulṭānü'l-müfessirīn *(190:26). [ḥażretleri, -ler, -i]*
85. Rabbü'n-nās **ḥażretleriniñ** teʾlīf-i celīlleri olmaḳ üzere Tefsīr-i Şerīf ki pādişāha *(190:28). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
86. ve ḥaḳīm-i Arisṭū-nihād faẕīletlü ʿÖmer Efendi **ḥażretleri** *(191:2). [ḥażretleri, -ler, -i]*
87. yegāne vü fuḥūlī faẕīletlü Kevākibī-zāde Veliyy'üd-dīn Efendi **ḥażretlerinden** *(191:12). [ḥażretlerinden, -ler, -i, -n, -den]*
88. **ḥażretleri** ṭarafından Nefesī-zāde ḫaṭṭı ile bir Muṣḥaf-ı Şerīf-i pür-pīrāye *(191:32). [ḥażretleri, -ler, -i]*
89. Dürrī Meḥmed Efendi **ḥażretleri** ṭarafından daḫi resm-i muʿtād *(192:1). [ḥażretleri, -ler, -i]*
90. Baʿdehū herkes ḳarār-gāhlarına ricʿat ve ṣadr-ı aʿẓam **ḥażretleri** daḫi *(194:27). [ḥażretleri, -ler, -i]*
91. māh-tāb-ı cihān-fürūz-ı maʿdelet **ḥażretleri** yine otaġ-ı hümāyūna teşrīf buyurup *(196:9). [ḥażretleri, -ler, -i]*
92. yere gelmedin ṣāḥib-i devlet-i sāmī-menzilet **ḥażretleri** bu gice *(198:13). [ḥażretleri, -ler, -i]*
93. saʿādetlü nişāncı Muṣṭafā Paşa **ḥażretleri** ve ṣadr-ı Anaṭolı Paşmaḳçı-zāde faẕīletlü Es-seyyid ʿAbdullāh Efendi *(198:17). [ḥażretleri, -ler, -i]*
94. **ḥażretleri** ve saʿādetlü necābetlü mīr-i mükerrem-i cenāb-ı āṣafī Meḥemmed Beg *(198:18). [ḥażretleri, -ler, -i]*
95. **ḥażretleri** ve ʿizzetlü defter-dār İbrāhīm Efendi *(198:19). [ḥażretleri, -ler, -i]*
96. revāc-baḫş-ı sikke-i salṭanat olan sāye-i Rabbü'l-ʿizzet **ḥażretleri** iḳāmet-i ṣalāt-ı cumʿa niyyetine cümleden muḳaddem Piyālī Paşa Cāmiʿine ḥareket buyurmaları *(198:24). [ḥażretleri, -ler, -i]*
97. ketḫudā-yı āṣafī ʿizzetlü saʿādetlü Meḥemmed Aġa **ḥażretleri** *(199:6). [ḥażretleri, -ler, -i]*
98. **ḥażretleri** ṭaraf-ı sāmīlerinden devlet-i ʿāliyyede ḳapu ketḫudāları Mehter Yūsuf Aġa *(200:2). [ḥażretleri, -ler, -i]*
99. **ḥażretleri** sūy-ı dil-cūyından bir mükemmel ṭonanmış Mıṣrī *(200:13). [ḥażretleri, -ler, -i]*
100. İbrāhīm Paşa **ḥażretleri** ṭarafından daḫi resm-i muʿtād üzere bir *(200:21). [ḥażretleri, -ler, -i]*
101. ʿOṩmān Paşa **ḥażretleri** ṭarafından daḫi bir mükemmel ṭonanmış semend-i sulṭān-pesend *(200:26). [ḥażretleri, -ler, -i]*
102. içün ṣadreyn-i mükerremeyn efendiler **ḥażretleri** tekrīr-i daʿvet ile talṭīf olunup *(201:7). [ḥażretleri, -ler, -i]*
103. idi Bināʾen-aleyh ṣadreyn-i müşārün-ileyhimā **ḥażretleri** ve iki yüz otuz sekiz *(201:9). [ḥażretleri, -ler, -i]*
104. Bu cemʿiyyetde ṣāḥib-i devlet **ḥażretleri** otaġ-ı hümāyūn kenārındaki obayı *(201:18). [ḥażretleri, -ler, -i]*
105. nişāncı Muṣṭafā Paşa **ḥażretleri** ve ṣadreyn efendiler ḥażerātı ile anda *(201:20). [ḥażretleri, -ler, -i]*
106. pādişāh-ı ḳulzüm-nevāl ve şehriyār-ı İskender-ḫıṣāl **ḥażretleri** sāḥil-serāy-ı tersāne dervāzesinde *(202:6). [ḥażretleri, -ler, -i]*
107. Baʿdehū Tersāneli ṭarafından daḫi ḳapudān Süleymān Paşa **ḥażretleriniñ** *(203:19). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
108. nā-gāh mekīn-i mesned-nigīn düstūr-ı nām-āver-i Ḥātem-āyīn **ḥażretleri** *(204:23). [ḥażretleri, -ler, -i]*
109. **ḥażretleri** yevm-i mezbūrda vāṣıl olmalarıyla *(206:14). [ḥażretleri, -ler, -i]*
110. **ḥażretleri** refāḳatı ile otaġ-ı āṣafīye gelüp mürāʿāt-ı merāsim-i ādāb ile *(206:17). [ḥażretleri, -ler, -i]*
111. **ḥażretleriniñ** ḫāl-i bülend-iḳbāl-i sütūde-ḫāli olmaḳ taḳrībi *(206:11). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
112. **ḥażretleri** otaġ-ı hümāyūnı müşerref ve ḳaṣr-ı ʿadālet gevher-i şeh-vār-ı vücūd-ı mesʿūdlarına *(209:1). [ḥażretleri, -ler, -i]*
113. ʿAlī Paşa **ḥażretleri** ve icābetü'l-emr-i vācibü'l-iʿtimār-ı daʿvet ile *(210:20). [ḥażretleri, -ler, -i]*
114. ṣadr-ı ʿālī-ḳadr **ḥażretleri** ḫayr-ḫᵛāh-ı pādişāh-ı İslām olup *(210:24). [ḥażretleri, -ler, -i]*
115. **ḥażretleri** pīş-vā ve ʿAlī Paşa anlara pey-devān-ı iḳtifā olup baʿdehū ṣadrü'l-efāżıl-ı ʿālem *(210:29). [ḥażretleri, -ler, -i]*
116. düstūr-ı şīr-ṣavlet vezīr-i mükerrem saʿādetlü Ḥasan Paşa **ḥażretleri** *(213:21). [ḥażretleri, -ler, -i]*
117. ẓıll-ı ẓalīl-i Ḫālıḳ-ı müsteʿān **ḥażretleriniñ** kemend-i cāẕibe-i reʾfetlerine *(211:30). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
118. fikrinde olmaġla bu tedbīr-i işābet-peẕīr ile cenāb-ı pādişāh-ı ʿadālet-dest-gāh **ḥażretlerini** *(211:33). [ḥażretlerini, -ler, -i, -n, -i]*
119. saʿādetlü ʿOṩmān Paşa **ḥażretleri** ṭarafından daḫi müzerkeş raḫt ve zīn-pūş-ı zer-kār *(214:8). [ḥażretleri, -ler, -i]*
120. ṣadr-ı kerīm **ḥażretleri** müsāfir otaġını teşrīf ve cümleyi tatyīb ü talṭīf buyurdılar *(214:28). [ḥażretleri, -ler, -i]*
121. Efendi **ḥażretleri** daḫi tekrīr-i daʿvet ile ṣadreyn efendiler gibi sāʾir *(215:6). [ḥażretleri, -ler, -i]*
122. baş süfrede ṣadr-ı ʿālī **ḥażretleri** ile ʿAlī Paşa ḥażretleri ve naḳībü'l-eşrāf ve *(215:13). [ḥażretleri, -ler, -i]*
123. baş süfrede ṣadr-ı ʿālī ḥażretleri ile ʿAlī Paşa **ḥażretleri** ve naḳībü'l-eşrāf ve *(215:13). [ḥażretleri, -ler, -i]*

124. ve tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa **ḥażretleri** ile Sulṭān Meḥemmed şeyḫi *(215:16). [ḥażretleri, -ler, -i]*
125. itmāmından ṣoñra herkes mekānlarına ricʿat ve ṣāḥib-i devlet **ḥażretleri** daḫi *(215:27). [ḥażretleri, -ler, -i]*
126. ve İbrāhīm Paşa **ḥażretlerine** resm-i mezbūrı icrā buyurduḳlarında *(215:34). [ḥażretlerine, -ler, -i, -n, -e]*
127. dāmād-ı muḥteremleri düstūr-ı celīlü'ş-şiyem tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa **ḥażretleri** *(215:35). [ḥażretleri, -ler, -i*
128. **ḥażretleri** daḫi beş on ḫaṭve yerden istiḳbāl itdikde ol raḫş-ı şāhāne-reftār *(216:14). [ḥażretleri, -ler, -i]*
129. **ḥażretleri** yine resm-i sālif üzere tersane-i ʿāmire sāḥil-serāy-ı hümāyūnununñ *(217:25). [ḥażretleri, -ler, -i]*
130. **ḥażretleri** daḫi ḳarār-gāh-ı hümāyūn civārında vāḳiʿ sāḥil-ṣuffe-i temāṣāyı teşrīf buyurmaġla *(218:14). [ḥażretleri, -ler, -i]*
131. melikü'l-mülūk-i İskender-fer **ḥażretleri** ṭaraf-ı hümāyūnından ṣudūr-ı emr-i müteḫattimü'l-iẕʿāna *(218:22). [ḥażretleri, -ler, -i]*
132. Nā-gāh ṣadr-ı ʿālī-ḳadr **ḥażretleri** Raḳḳa vālīsi saʿādetlü ʿAlī Paşa ve *(222:4). [ḥażretleri, -ler, -i]*
133. silāḥ-dār-ı sābıḳ İbrāhīm Paşa ve saʿādetlü tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa **ḥażretleri** ile *(222:5). [ḥażretleri, -ler, -i]*
134. Meḥemmed Paşa **ḥażretleri** ṭaraf-ı pür-şerefinden mükemmel ṭonanmış *(225:30). [ḥażretleri, -ler, -i]*
135. Ḫotin muḥāfıẓı vezīr-i mükerrem saʿādetlü ʿAbdī Paşa **ḥażretleri** cānibinden bir *(226:4). [ḥażretleri, -ler, -i]*
136. ḫālā ḳapudān-ı deryā Süleymān Paşa **ḥażretleri** ḳıbelinden bir ṭonanmış raḫş-ı müzerkeş-raḫt-ı bī-naẓīr *(226:8). [ḥażretleri, -ler, -i]*
137. ṣadr-ı aʿẓam-ı kerīmü'l-ḫıṣāl **ḥażretleri** ṭalīʿatü'l-ceyş-i ṣubḥ-ı celāl olup *(230:27). [ḥażretleri, -ler, -i]*
138. **ḥażretleri** vefḳ-i müşelleş gibi yemīn-i ṣadr-ı aʿẓamīde iḥrām-ı iḥtirām *(231:2). [ḥażretleri, -ler, -i]*
139. iken şeyḫü'l-islām-ı ʿaṣr nādiretü'd-dehr fażīletlü ʿAbdullāh Efendi **ḥażretleri** *(231:12). [ḥażretleri, -ler, -i]*
140. ṣadr-ı ʿamīmü'n-nevāl **ḥażretleri** ve cenāb-ı şeyḫü'l-islām-ı bāhirü'l-ifḍāl *(248:17). [ḥażretleri, -ler, -i]*
141. Yevm-i mezbūrda Rūmili vālīsi vezīr-i mükerrem ʿAbdullāh Paşa **ḥażretleri** *(249:4). [ḥażretleri, -ler, -i]*
142. **ḥażretleri** saṭvet ü icbāl ve saʿādet ü iḳlāl ile zīver-i mesned-i şevket ve revnaḳ-ı taḫt-ı ʿazamet olup *(250:21). [ḥażretleri, -ler, -i]*
143. devletlü saʿādetlü ṣāḥib-i devlet-i deryā-biżāʿat u ḳulzüm-himmet **ḥażretleri** *(251:16). [ḥażretleri, -ler, -i]*
144. tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa **ḥażretleri** yemīn ü yesār-ı āṣaf-ı hümā-himmetde *(251:19). [ḥażretleri, -ler, -i]*
145. cenāḥ-ı ṭāʾir-i ṣoḥbet oldılar Ve Marʿaş vālīsi saʿādetlü İbrāhīm Paşa **ḥażretleri** *(251:20). [ḥażretleri, -ler, -i]*
146. ārāste ḳılınup ketḫudā-yı bülend-iḳbāl-i āṣafī saʿādetlü Meḥemmed Aġa **ḥażretleri** *(252:2). [ḥażretleri, -ler, -i]*
147. içün taḫṣīṣ ve ʿizzetlü defter-dār efendi ve ʿizzetlü reʾīs efendi **ḥażretleri** *(252:3). [ḥażretleri, -ler, -i]*
148. **ḥażretleri** Āyīneli Ḳavaḳ sāyesinde yaʿnī Tersāne Bāġçesinde pīrāmen-i ḫavme-i saʿādet-vāyesinde *(256:3). [ḥażretleri, -ler, -i]*
149. bālā-nişīn-i mesned-i ʿizzet ve cenāb-ı şevket-penāh **ḥażretleri** lafẓ-ı sulṭānım gibi *(256:7). [ḥażretleri, -ler, -i]*
150. ile teẕhīb ḳılındıḳda devletlü ṣadr-ı aʿẓam-ı bāẕilü'l-himem **ḥażretleri** daḫi *(256:23). [ḥażretleri, -ler, -i]*
151. saʿādetlü nişāncı paşa **ḥażretleri** ile ḳapūdānā-yı hümāyūnda faṣṣ-ı nigīn-dān-ı ṣuffe-i ṣafā *(256:24). [ḥażretleri, -ler, -i]*
152. **ḥażretleri** daḫi ḳapudān ḳalyonına gelüp zānū-be-zemīn-i nişest-gāh-ı āṣafī oldılar *(258:8). [ḥażretleri, -ler, -i]*
153. ṣadrü'ṣ-ṣudūr-ı maʿnevī vü ṣūrī **ḥażretleri** ḳapudānede bir miḳdār tevaḳḳuf ve *(260:6). [ḥażretleri, -ler, -i]*
154. **ḥażretlerini** ve İstanbul aġasını ve yeñiçeri efendisini ve ḳul ketḫudāsını ve sekbānbaşı aġayı *(262:24). [ḥażretlerini, -ler, -i, -n, -i]*
155. Meḥemmed Aġa **ḥażretleri** lisān-ı ḥāl ile eṣ-ṣalā-gūyān büyük dīvānda olageldiġi *(265:33). [ḥażretleri, -ler, -i, -]*
156. **ḥażretleri** baʿdehū İstanbul aġası süfre-nişīn-i ibcāl ve cānib-i yesārda *(266:33). [ḥażretleri, -ler, -i]*
157. devletlü İbrāhīm Paşa **ḥażretleri** baʿdehū yeñiçeri aġası maḫmūdü'l-ḫıṣāl *(266:34). [ḥażretleri, -ler, -i]*
158. Meḥemmed Aġa **ḥażretleri** baʿdehū sekbānbaşı El-Ḥācc Muṣṭafā Aġa ve baʿdehū *(266:35). [ḥażretleri, -ler, -i]*
159. **ḥażretleri** hengām-ı vedāʿda mihmānān-ı niʿmet-ḫāne-i cihān-dārī olan *(267:10). [ḥażretleri, -ler, -i]*
160. **ḥażretleri** daḫi mücevveze ve üst ḳaftānı ve sāʾir ocaḳ ḫalkı *(267:15). [ḥażretleri, -ler, -i]*
161. **ḥażretleri** daḫi ol sidre-i salṭanat ve ḫurşīd-i maʿdelet sāyesinde mekīn ve sāʾir *(269:5). [ḥażretleri, -ler, -i]*
162. Ve bu eṣnāda ṣāḥib-i devlet-i keşīrü'l-mürüvvet **ḥażretlerine** sūr emīni *(275:21). [ḥażretlerine, -ler, -i, -n, -e]*
163. ṣadr-ı aʿẓam **ḥażretleri** ṣof ferāce geyüp ve paşalar ferve ile bulunup *(276:15). [ḥażretleri, -ler, -i]*
164. muvaḳḳīʿ Muṣṭafā Paşa **ḥażretlerine** kendi bālā-yı celāletlerinde olan ṣofi ḫalʿ ve *(276:18). [ḥażretlerine, -ler, -i, -n, -e]*
165. **ḥażretleri** vesāṭeti ile resīde-i maʿrūż-ı ḳabūl olduḳdan ṣoñra vaḳt-i ṭaʿāmda *(285:25). [ḥażretleri, -ler, -i]*
166. sāye-bān-ı temāşādan ṣāḥib-i devlet-i sipihr-menzilet **ḥażretleri** müsāfir otaġını teşrīf buyurup *(286:18). [ḥażretleri, -ler, -i]*
167. **ḥażretleri** ṣadr-ı meclis ve şeyḫü'l-islām-ı ʿālī-maḳām daḫi cānib-i yemīnlerinde *(286:25). [ḥażretleri, -ler, -i]*
168. ve cānib-i yesārda saʿādetlü nişāncı Muṣṭafā Paşa **ḥażretleri** ve *(286:29). [ḥażretleri, -ler, -i]*
169. **ḥażretleri** otaġ-ı hümāyūna teşrīf ve derʿaḳab vezīr-i aʿẓam *(292:1). [ḥażretleri, -ler, -i]*

170. Bu eṣnāda ṣadr-ı aʿẓam **ḥażretleri** ḥużūr-ı hümāyūndan ʿavdet ve sāye-bān-ı temāşāya *(295:16). [ḥażretleri, -ler, -i]*
171. hediyyelerin ḳapucılar ketḫudāsı aġa **ḥażretleri** ve ketḫudā-yı ḥirfetleri maʿrifetleri *(298:29). [ḥażretleri, -ler, -i]*
172. ile saʿādetlü dārü's-saʿāde aġası **ḥażretleri** ṭarafına īṣāl u teslīm ve şehen-şāh-ı kerīm *(299:1). [ḥażretleri, -ler, -i]*
173. şehriyār-ı ḳalʿa-güşā eyyedallāhu ve ḳavvā **ḥażretleriniñ** pīş-i cāy-gāh-ı temāşālarına *(304:22). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
174. **ḥażretleri** ve defter-dār efendi ve arpa emīni Süleymān Efendi *(306:18). [ḥażretleri, -ler, -i]*
175. Baḳiyye-i süfre-i ülā ṣadr-ı aʿẓam-ı bāẕilü'l-ālā **ḥażretleriniñ** verālarında *(306:27). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
176. **ḥażretleri** daḫi otaġ-ı maḫṣūṣlarına ʿavdet ve baʿdehū vüzerā otaḳlarınıñ *(307:4). [ḥażretleri, -ler, -i]*
177. **ḥażretleri** ṭaraf-ı şerīflerine ḳapucılar ketḫudāsı aġa yedinden teslīm *(307:31). [ḥażretleri, -ler, -i]*
178. nişāncı Muṣṭafā Paşa **ḥażretleri** daḫi ḥāżır olup ve veḳāyiʿ-nüvīs-i devlet *(310:7). [ḥażretleri, -ler, -i]*
179. ḫurşīd-i āsumān-ı salṭanat **ḥażretleri** burcü'ş-şeref-i evreng-i zer-dūzlarından ṭaşra *(310:25). [ḥażretleri, -ler, -i]*
180. ʿarż-ı hüner eyledikleri ḫilālde yeñiçeri aġası Meḥemmed Aġa **ḥażretleri** *(316:28). [ḥażretleri, -ler, -i]*
181. Maḥall-i Taṣvīr Düstūr-ı ḳadr-dān-ı Ḥātem-semāḥat **ḥażretleri** bunlarıñ bu *(318:11). [ḥażretleri, -ler, -i]*
182. **ḥażretleri** ṣadr-ı meclis ve Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa ḥażretleri ve defter-dār efendi *(319:26). [ḥażretleri, -ler, -i]*
183. ḥażretleri ṣadr-ı meclis ve Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa **ḥażretleri** ve defter-dār efendi *(319:26). [ḥażretleri, -ler, -i]*
184. **Ḥażretlerine** Pāy-endāz Ḳılınan Ecnās-ı Hedāyā Beyānında *(320:28). [ḥażretlerine, -ler, -i, -n, -e]*
185. **ḥażretleriniñ** semt-i muḫayyem-gāh-ı āṣaf-ı semāḥat-penāha *(320:32). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
186. **ḥażretlerinden** üç ṭonluḳ ʿacemī ve üç ṭonluḳ rūmī dībā ve üç ṭonluḳ telli *(321:2). [ḥażretlerinden, -ler, -i, -n, -den]*
187. cümlesi telḫīṣī-i ṣadr-ı aʿẓam vesāṭeti ile devletlü dārü's-saʿāde aġası **ḥażretleri** *(322:8). [ḥażretleri, -ler, -i]*
188. Baʿdehū şevketlü pādişāh-ı gerdūn-bār-gāh **ḥażretleri** sāḥil-serāy-ı tersāneye *(322:11). [ḥażretleri, -ler, -i]*
189. ile şeb-i tārı maḥsūd-ı nehār buyurdılar ve ṣadr-ı aʿẓam **ḥażretleri** daḫi *(322:28). [ḥażretleri, -ler, -i]*
190. Şehriyār-ı Minʿām-ı Semāḥat-şiʿār **Ḥażretleriniñ** *(323:11). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
191. tevārī buyurdılar Ve ṣadr-ı aʿẓam **ḥażretleri** daḫi otaḳ-ı zerrīn-niṭāḳ-ı nede'l-ercālarında *(325:18). [ḥażretleri, -ler, -i]*
192. saʿādetlü Muṣṭafā Paşa **ḥażretleri** ve baʿżı müteʿayyinān-ı erkān-ı devlet mücāseletleri *(327:1). [ḥażretleri, -ler, -i]*
193. pādişāh-ı rūşen-sitāre-i güşāde-baḫt **ḥażretleri** numūne-i burc-ı ḥamel olan *(333:21). [ḥażretleri, -ler, -i]*
194. saʿādetlü Meḥemmed Aġa **ḥażretleri** çadır-ı sidre-sütūnları *(337:34). [ḥażretleri, -ler, -i]*
195. Süfre-i ülāda Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa ve nişāncı paşa **ḥażretleri** *(338:19). [ḥażretleri, -ler, -i]*
196. **ḥażretleri** dāʾiresinde olan ḫayme-i maḫṣūṣelerinde temāşā-yı ġarāʾib-i sūriyye *(339:11). [ḥażretleri, -ler, -i]*
197. aġa-i müşārün-ileyh **ḥażretleriniñ** evtār-ı ḳānun-ı himmet olan şīryān-ı ġayreti *(339:16). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
198. **ḥażretleriniñ** himmetlerinden neşʾet itmegin bu bābda daḫi ne *(339:34). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
199. āṣaf-ı dūr-endīş-i kūh-kemkīn-i girān-ḫaşmet **ḥażretleri** şiddet-i bārān bahānesiyle berāy-ı istirāḫat *(340:5). [ḥażretleri, -ler, -i]*
200. **ḥażretleri** ile tevdīʿa ḳanāʿat ve maḳarr u maḳāmlarına inṣırāf ü ricʿat eylediler *(340:7). [ḥażretleri, -ler, -i]*
201. **ḥażretleri** tertīb-i hedāyā-yı sūrda emṣālleri gibi muʿtād-ı ḳadīm *(340:13). [ḥażretleri, -ler, -i]*
202. ebu'n-naṣr ve'l-meġāzī şehen-şāh-ı ġāzī **ḥażretleri** otaḳ-ı cevzā-niṭāḳ-ı hümāyūna *(342:16). [ḥażretleri, -ler, -i]*
203. **ḥażretleri** daḫi şeref-ṣudūr-ı daʿvet-i pādişāh-ı İslām ile mütenaʿim-i nevāle-i ikrām olup *(342:19). [ḥażretleri, -ler, -i]*
204. āṣaf-ı Risṭū-ṣuʿūr **ḥażretleri** obasında bālā-nişīn-i mesānid-i vüzerā ve *(342:21). [ḥażretleri, -ler, -i]*
205. aġa-i mümā-ileyh **ḥażretlerine** bir mertebe baḫş-ı behcet ü sürūr ve feyż-i ferḥat u ḥubūr itmişdir *(344:3). [ḥażretlerine, -ler, -i, -n, -e]*
206. ketḫudā beg **ḥażretleriniñ** āmāde itdigi ṭonanmış iki esb-i Mısrī-i ṣabā-reftārı *(343:20). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
207. ḳarīb oldıġını ifhām ve maḳṣūdı ketḫudā beg **ḥażretleri** bendelerini taṭyīb idigini *(343:29). [ḥażretleri, -ler, -i]*
208. şeyḫ-i fuḳarā-yı Mevlevī ve şeref-i ḫilāfetle Mevlānā ḳaddesallāhu ṣırrahu'l-esnā **ḥażretlerine** *(344:22). [ḥażretlerine, -ler, -i, -n, -e]*
209. **ḥażretleriniñ** otaḳ-ı Cevzā-niṭāḳ-ı zer-nigārları kenārında bir ḫayme-i jengār-gūn-ı zer-nigārda *(344:10). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
210. **ḥażretleri** tersāne bāġçesine inṣırāf u ʿavdet ve Mā-lā yüdrik külleh ve lā-yütrek külleh *(345:11). [ḥażretleri, -ler, -i]*

211. ṣadrü’ṣ-ṣudūr-ı muʿāẕẓam **ḥażretleri** otaġ-ı temāṣāya ṣeref-baḫṣā ve dest-i kerem-peyvestleri *(345:29). [ḥażretleri, -ler, -i]*
212. ve āfitāb-ı cihān-tāb-ı cāh u ṣevket ü baḫt **ḥażretleri** daḫi teşrīf-i mesned-i saʿādet *(345:31). [ḥażretleri, -ler, -i]*
213. şehriyār-ı İskender-ḥaşmet **ḥażretleri** emvāc-ı lücce-i ḫilāfet *(346:6). [ḥażretleri, -ler, -i]*
214. erzānī ve vezīr-i aʿẓam **ḥażretleri** daḫi ḳapudāne ḳalyonında mesned-nişīn-i kāmrānī *(346:9). [ḥażretleri, -ler, -i]*
215. Bugün deryā şenligine vüzerā-yı ʿiẕām ve ketḫudā beg **ḥażretleri** mevcūd olmayup *(346:22). [ḥażretleri, -ler, -i]*
216. pertev-endāz-ı ḳaṣr-ı ʿadālet ve ṣāḥib-i devlet **ḥażretleri** daḫi otaġ-ı temāṣāya ʿavdet buyurup *(346:28). [ḥażretleri, -ler, -i]*
217. ve rūḥ-ı ḳālıb-ı sāye-bān-ı ʿizz ü iḳbāl iken ṣadr-ı aʿẓām **ḥażretleri** *(350:12). [ḥażretleri, -ler, -i]*
218. içün telḫīṣī aġa vesāṭetiyle dārü’s-saʿāde aġası **ḥażretlerine** irsāl olunup anlar *(350:32). [ḥażretlerine, -ler, -i, -n, -e]*
219. şāhen-şeh-i deryā-nevāl **ḥażretleri** Tersāne Bāġçesinde leb-i deryāda güsterde olan *(351:14). [ḥażretleri, -ler, -i]*
220. ḳapu ketḫudāları sefāreti ile saʿādetlü dārü’s-saʿāde aġası **ḥażretlerine** vuṣūl ve *(354:5). [ḥażretlerine, -ler, -i, -n, -e]*
221. ṣadr-ı aʿẓam **ḥażretleri** otaḳlarına ricʿat ve herkes çadırlarına nevme-i rāḥat içün *(357:20). [ḥażretleri, -ler, -i]*
222. ve tāc-dār-ı āsumān-taḫt-gāh eyyedallūhü ve ebḳāh **ḥażretleri** beyt *(357:33). [ḥażretleri, -ler, -i]*
223. **ḥażretleri** ve sāʾir ricāl-i devlet ve ümenā vü ḫˇācegān-ı dīvān-ı sāmī-rütbet ve *(359:27). [ḥażretleri, -ler, -i]*
224. Bu rūz-ı fīrūzda şehriyār-ı Yūsuf-cemāl **ḥażretleri** bendegān-ı niʿam-perverde-i ʿadāletin *(359:12). [ḥażretleri, -ler, -i]*
225. sidre-i salṭanat ve devḥa-i saʿādet-aġṣān-ı şevket **ḥażretleri** *(359:1). [ḥażretleri, -ler, -i]*
226. ṣoñra ṣadr-ı aʿẓam **ḥażretleri** ḥużūr-ı hümāyūnda bulunmaları *(360:32). [ḥażretleri, -ler, -i]*
227. Ve devletlü ṣadr-ı aʿẓam-ı bāẕilü’n-niʿam ve ʿamīmü’l-kerem **ḥażretleri** *(360:35). [ḥażretleri, -ler, -i]*
228. ṣāḥib-i devlet keşīrü’l-mürüvvet **ḥażretleri** otaḳ-ı Cevzā-niṭāḳlarında *(363:19). [ḥażretleri, -ler, -i]*
229. Ve şevketlü ʿaẓametlü ḳudretlü āfitāb-ı salṭanat **ḥażretleri** burcü’ş-şeref-i aṣlīleri olan *(364:6). [ḥażretleri, -ler, -i]*
230. şeh-zāde-i cüvān-baḫt-ı kerīmü’ş-şān Sulṭān Süleymān Ḫān **ḥażretleriniñ** rikāb-ı meymenet-meʾābında *(366:14). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
231. **ḥażretleri** nūr-ı dīdeleri olan eşbālü’l-esed şeh-zādegān-ı cüvān-baḫt-ı esʿad-ı maʿālī-mesnedleriniñ ālāy-ı naḫllerin *(366:21). [ḥażretleri, -ler, -i]*
232. **ḥażretleri** ile Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa ḥażretleri yüridiler ʿOs̱mān Paşa *(368:23). [ḥażretleri, -ler, -i]*
233. ḥażretleri ile Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa **ḥażretleri** yüridiler ʿOs̱mān Paşa *(368:23). [ḥażretleri, -ler, -i]*
234. **ḥażretleri** egerçi sūr-ı hümāyūna medʿuvv olan vüzerādan idi lākin taʿvīḳ-i mevāniʿ *(368:24). [ḥażretleri, -ler, -i]*
235. ṣadr-ı aʿẓam-ı Dārā-ḥaşem **ḥażretleri** tenvīr-i rūy-ı cihān ve her cānibe kef-i güher-pāşların *(368:29). [ḥażretleri, -ler, -i]*
236. naḳībü’l-eşrāf-ı celīlü’l-elṭāf **ḥażretleri** ve ʿaḳablerince ḳıṭʿa *(369:2). [ḥażretleri, -ler, -i]*
237. **ḥażretleri** āyīn-i ḥaşmet-i mülūkāne ve şevket-i pādişāhāne ile *(370:4). [ḥażretleri, -ler, -i]*
238. Bu eş̱nāda şeh-zāde-i cüvān-baḫt Sulṭān Süleymān **ḥażretleri** şecāʿatlü *(370:23). [ḥażretleri, -ler, -i]*
239. ʿaẓametlü pādişāh-ı cihān-penāh-ı İskender-iḳtidār **ḥażretlerini** kendüye *(370:24). [ḥażretlerini, -ler, -i, -n, -i]*
240. müstesʿid olduḳlarında şevketlü ʿaẓametlü pādişāh-ı ʿālem-penāh **ḥażretleriniñ** *(372:1). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
241. Şeh-zāde-i cüvān-baḫt-ı ʿālī-şān Sulṭān Süleymān **ḥażretleri** daḫi bu ālāy-ı celīlü’l-ʿunvānı *(371:6). [ḥażretleri, -ler, -i]*
242. dārü’s-saʿāde aġası **ḥażretleri** ve ḳapu aġası ve enderūn-ı hümāyūn aġaları *(371:9). [ḥażretleri, -ler, -i]*
243. **ḥażretleri** Naḳḳāş-ḫāneden süvār-ı esb-i ṣabā-reftār olup Āḫūrḳapudan *(371:14). [ḥażretleri, -ler, -i]*
244. baʿdehū ṣadr-ı aʿẓam ve düstūr-ı ekrem **ḥażretleri** Sulṭān Süleymān *(371:32). [ḥażretleri, -ler, -i]*
245. **ḥażretlerini** iclāl ü tevḳīr ile atdan indürüp ṣaġ ṭaraflarına kendüler ve ṣol *(371:33). [ḥażretlerini, -ler, -i, -n, -i]*
246. ṭaraflarına dārü’s-saʿāde aġası girüp ve Sulṭān Meḥemmed **ḥażretleri** ve Sulṭān Muṣṭafā *(371:34). [ḥażretleri, -ler, -i]*
247. **ḥażretleri** daḫi taʿẓīm ü tekrīm ile ʿarabadan indirilüp ve her biriniñ ḳoltuḳlarına *(371:35). [ḥażretleri, -ler, -i]*
248. ḳubbe altına çıḳup içerüde ancaḳ ṣāḥib-i devlet **ḥażretleri** ḳaldı Ḥażret-i şehen-şāh-ı ʿālem *(372:3). [ḥażretleri, -ler, -i]*
249. ḳubbe altına çıḳup içerüde ancaḳ ṣāḥib-i devlet **ḥażretleri** ḳaldı Ḥażret-i şehen-şāh-ı ʿālem *(372:4). [ḥażretleri, -ler, -i]*
250. **ḥażretleri** ve s̱āniyen şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān ḥażerātı pā-būs-ı hümāyūn-ı şeref-maḳrūn *(372:6). [ḥażretleri, -ler, -i]*
251. pādişāh-ı rūy-ı zemīn **ḥażretleri** ve dāmād-ı ekrem ve ṣadr-ı aʿẓam olan *(372:8). [ḥażretleri, -ler, -i]*

252. şeh-zāde Sulṭān Bāyezīd **ḥażretleri** sinnen cümlesiniñ aṣġarı olup rükūb u nüzūle *(372:12). [ḥażretleri, -ler, -i]*
253. ḳarār idüp ḥattā ol gün ṣadr-ı aʿẓam-ı kerīmü'ş-şān **ḥażretleri** kendi ṭaʿāmını *(372:24). [ḥażretleri, -ler, -i]*
254. Baʿdehū ṣadr-ı aʿẓam-ı şāḥib-i inʿām **ḥażretleri** daḫi ʿarż ḳapusını selāmladıḳdan *(373:1). [ḥażretleri, -ler, -i]*
255. vezīr-i aʿẓam-ı gerdūn ḥaşem **ḥażretleri** ṣalı güni geydigi beyāż üst kürk ve ḳallāvī ile *(373:21). [ḥażretleri, -ler, -i]*
256. vezīr-i aʿẓam-ı Mesīḥā-dem **ḥażretleri** ile ḥażret-i şeyḫü'l-islām-ı ʿālī-himem *(373:28). [ḥażretleri, -ler, -i]*
257. şevketlü ʿaẓametlü pādiṣāh-ı cihān-penāh **ḥażretleri** Ḫırḳa-i Şerīfde *(374:3). [ḥażretleri, -ler, -i]*
258. **ḥażretleri** āġāz-ı duʿā-yı icābet-ḳarīn idüp baʿdehū *(374:6). [ḥażretleri, -ler, -i]*
259. ṣāḥib-i devlet **ḥażretlerinden** mā-ʿadāsı yine ʿarż oṭasına ʿavdet ve anda ārām u istirāḥat buyurdılar *(374:7). [ḥażretlerinden, -ler, -i, -n, -den]*
260. ve bu meclisde cenāb-ı ṣadr-ı ālī **ḥażretleri** destār-ı ʿādīleri *(374:8). [ḥażretleri, -ler, -i]*
261. **ḥażretlerini** ṣadr-ı aʿẓam-ı Dārā-ḫadem ḥażretleri ḳucaġına alup *(374:12). [ḥażretlerini, -ler, -i, -n, -i]*
262. ḥażretlerini ṣadr-ı aʿẓam-ı Dārā-ḫadem **ḥażretleri** ḳucaġına alup *(374:12). [ḥażretleri, -ler, -i]*
263. oṭada şeh-zāde-i esʿad u emced Sulṭan Meḥemmed **ḥażretleriniñ** daḫi emr-i ḫıtānları *(374:14). [ḥażretleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
264. ve şāliṣen şeh-zāde-i hümā-hemtā Sulṭān Muṣṭafā **ḥażretlerini** daḫi yine ber-vech-i muḥarrer *(374:16). [ḥażretlerini, -ler, -i, -n, -i]*
265. getürdiler Lākin şeh-zāde-i saʿīd Sulṭan Bāyezīd **ḥażretleri** henüz ṭıfl olmaġla *(374:18). [ḥażretleri, -ler, -i]*
266. Ve baʿde'l-maṣlaḥat ṣāḥib-i devlet **ḥażretleri** yine ʿarż oṭasına ʿavdet buyurduḳlarında *(374:20). [ḥażretleri, -ler, -i]*
267. getürmekle ibtidā vezīr-i aʿẓam ve dāmād-ı ekrem **ḥażretleri** tepsiye beş yüz *(374:22). [ḥażretleri, -ler, -i]*
268. ʿarż oṭasına sāye-endāz-ı iclāl olduḳda vezīr-i aʿẓam **ḥażretlerine** *(374:25). [ḥażretlerine, -ler, -i, -n, -e]*
269. ser-ā-sere ḳaplu semmūr kürk ḥażret-i şeyḫü'l-islām-ı sellemehü's-selām **ḥażretlerine** *(374:26). [ḥażretlerine, -ler, -i, -n, -e]*
270. Bu eṣnāda şeyḫü'l-islām-ı sellemehü's-selām **ḥażretleri** çıḳup saʿādet-ḫānelerine *(375:3). [ḥażretleri, -ler, -i]*
271. müteveccih ve ṣadr-ı Ḥātem-kerem **ḥażretleri** daḫi vüzerā-yı ʿiẓām *(375:4). [ḥażretleri, -ler, -i]*
272. Baʿdehū ṣadr-ı ʿālī ve ümmīd-gāh-ı esāfīl ü eʿālī **ḥażretleri** kef-i güher-pāşlarından *(375:12). [ḥażretleri, -ler, -i]*

ḥażret-i aġa-i dārü's-saʿādeye: *Darü's-saade ağası hazretleri.*

ve hediyyeleri telḫīṣī aġa vesāṭeti ve tercümānlar sefāreti ile **ḥażret-i aġa-i dārü's-saʿādeye** *(347:26). [ḥażret-i aġa-i dārü's-saʿādeye, -y, -e]*

ḥażret-i āṣaf-ı cihān-bān: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Güç sahibi sadrazam hazretleri.*

ḥażret-i āṣaf-ı cihān-bān ḳırmızı çuḳaya ḳaplu muvaḥḥidī yeñlü ve *(365.15). [ḥażret-i āṣaf-ı cihān-bān,]*

ḥażret-i āṣaf-ı kerem-pīrā: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Cömertliği süsleyen sadrazam hazretleri.*

ḥażerātı ʿarż oṭası öñine şeref-resān olduḳda **ḥażret-i āṣaf-ı kerem-pīrā** *(371.30). [ḥażret-i āṣaf-ı kerem-pīrā,]*

ḥażret-i dāmād-ı ṣadr-ı kām-kār: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Bahtiyar sadrazam, damat hazretleri.*

Ḥażret-i dāmād-ı ṣadr-ı kām-kār *(147:3). [ḥażret-i dāmād-ı ṣadr-ı kām-kār,]*

ḥażret-i düstūr-ı ṣadāret-penāh: *Sadrazam hazretlerinin yanı.*

ṭāliʿ u lāmiʿ olup şāliṣü'l-ḳamereyn olduḳda mıṣrāʿ **Ḥażret-i düstūr-ı ṣadāret-penāh** *(227:14). [ḥażret-i düstūr-ı ṣadāret-penāh,]*

ḥażret-i ḫākān-ı Sikender-ʿaẓamet: *(III. Ahmet) İskender kadar büyük hakan hazretleri.*

Geliyor **ḥażret-i ḫākān-ı Sikender-ʿaẓamet** *(274:8). [ḥażret-i ḫākān-ı Sikender-ʿaẓamet,]*

ḥażret-i ḥān Aḥmed-i ʿādil: *(III. Ahmet) Adaletli Ahmed Han hazretleri.*

Sulṭān-ı güzīn **ḥażret-i Ḫān Aḥmed-i ʿādil** *(330:9). [ḥażret-i ḫān Aḥmed-i ʿādil,]*

ḥażret-i Hān Aḥmed-i Sālis: *Sultan Ahmet: (30 Aralık 1673, Dobriç - 1 Temmuz 1736, İstanbul), 23. Osmanlı padişahı, 102. İslam halifesi, III. Ahmet.*

Cihān-bān-ı mükerrem **ḥażret-i Ḫān Aḥmed-i Ṣāliṣ** *(291:27). [ḥażret-i Ḫān Aḥmed-i Ṣāliṣ,]*

ḥażret-i hudāvendigār-ı hilāfet-penāh: *(III. Ahmet) Halifelik sığınağı olan hükümdar hazretleri.*

bu āna gelince bu vech üzere sūr-ı ḫitān ancaḳ **ḥażret-i ḫudāvendigār-ı ḫilāfet-penāh** *(370:30). [ḥażret-i ḫudāvendigār-ı ḫilāfet-penāh,]*

Ḥażret-i İbni ʿAbbās: *Hz. Peygamber'in amcasının oğlu, tefsir ve fıkıh ilimlerinde otorite kabul edilen ve çok hadis rivayet edenler arasında yer alan sahabe.*

bürhānü'l-müctehidīn **Ḥażret-i İbni ʿAbbās** raḍiyallāhu ʿanhümā *(190.27). [Ḥażret-i İbni ʿAbbās,]*

ḥażret-i Mennān: *Nimet veren, iyilik eden Allah.*

Bir ḳaçın daḫi **Ḥażret-i Mennān** *(138:24). [ḥażret-i Mennān,]*

ḥażret-i pādişāh-ı bende-nüvāz: *(III. Ahmet) Kulca bağlı olanların gönlünü hoş eden padişah hazretleri.*

degül iken mışrāʿ **Ḥażret-i pādişāh-ı bende-nüvāz** dāmād-ı kerem-muʿtādın *(216:3). [ḥażret-i pādişāh-ı bende-nüvāz,]*

ḥażret-i pādişāh-ı İslāmıñ: *III. Ahmet.*

böyle debdebe vü iḥtişām ile gördüklerinde **ḥażret-i pādişāh-ı İslāmıñ** *(371:18). [ḥażret-i pādişāh-ı İslāmıñ, -ıñ]*

ḥażret-i Risṭū-tedbīr: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Aristo gibi düşünen sadrazam hazretleri.*

tedārüki bahānesiyle **ḥażret-i Risṭū-tedbīr** daḫi ḳarār-gāh-ı temāşādan *(347:33). [ḥażret-i Risṭū-tedbīr,]*

ḥażret-i ṣadr-efrūz-ı kām-kārī: *(III. Ahmet) Mutluluğa erişmiş gönlü aydınlık padişah.*

Bu eṣnāda cenāb-ı ḫilāfet-meʾāb-ı şehriyārī ve **ḥażret-i ṣadr-efrūz-ı kām-kārī** *(350:10). [ḥażret-i ṣadr-efrūz-ı kām-kārī,]*

ḥażret-i ṣadr-ı ʿālī: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Sadrazam hazretleri.*

kām-baḫş-ı esāfil ü eʿālī **ḥażret-i ṣadr-ı ʿālī** meclis-i sāmīlerinde *(215:32). [ḥażret-i ṣadr-ı ʿālī,]*

ḥażret-i ṣadr-ı aʿẓam: *Sadrazam hazretleri.*

mütevessid-i müttekā-yı iḳbāl ü baḫt olduḳlarında mısrāʿ Ṣāḥib-i seyf ü ḳalem **ḥażret-i ṣadr-ı aʿẓam** *(210:18). [ḥażret-i ṣadr-ı aʿẓam,]*

ḥażret-i ṣadr-ı aʿẓam u bedr-i efḫām: *En parlak dolunay (padişah) ve sadrazam hazretleri.*

ḥażret-i ṣadr-ı aʿẓam u bedr-i efḫām sāʾir vüzerā-yı ʿiẓām ve paşayān-ı bülend-iḥtişām *(351:2). [ḥażret-i ṣadr-ı aʿẓam u bedr-i efḫām,]*

ḥażret-i ṣadr-ı kerīme: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Değerli büyük sadrazam hazretleri.*

ḥażretleri daḫi yevm-i mezbūrda **ḥażret-i ṣadr-ı kerīme** redīf-i ḳāfiye-i tekrīm buyurılup *(159:13). [ḥażret-i ṣadr-ı kerīme, -e]*

ḥażret-i ṣadru'ṣ-ṣudūr: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Sadrazam Hazretleri.*

teʾsīs-i mebānī-i taʿyīn içün **ḥażret-i ṣadrü'ṣ-ṣudūr** ve defter-dār efendi ve *(148:26). [ḥażret-i ṣadrü'ṣ-ṣudūr,]*

ḥażret-i ṣadrü'ṣ-ṣudūr-ı ʿālī-cenāb: *(III. Ahmet) Katı yüksek, vezirler veziri hazretleri.*

Baʿdehū **ḥażret-i ṣadrü'ṣ-ṣudūr-ı ʿālī-cenāb** ṣudūr-ı icāzet-i hümāyūn ile *(372:14). [ḥażret-i ṣadrü'ṣ-ṣudūr-ı ʿālī-cenāb,]*

ḥażret-i ṣadrü'ṣ-ṣudūr-ı mülk-ārā: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Ülkeyi süsleyen sadrazamlar sadrazamı hazretleri.*

Yevm-i ṣābıḳda **ḥażret-i ṣadrü'ṣ-ṣudūr-ı mülk-ārā** ve vüzerā-yı ʿiẓām ve sāʾir *(188:22). [ḥażret-i ṣadrü'ṣ-ṣudūr-ı mülk-ārā,]*

ḥażret-i ṣāḥib-i devlet: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Sadrazam hazretleri.*
1. Vech-i meşrūḥ üzre āyīn-i dāmen-būsī icrāsından ṣoñra **ḥażret-i ṣāḥib-i devlet** *(156:27). [ḥażret-i ṣāḥib-i devlet,]*
2. ḥażret-i ṣāḥib-i devlet ḳallāvī-i muṭallā ve ferāce-i ferve-i semmūr-ı girān-baḥā *(177:6). [ḥażret-i ṣāḥib-i devlet,]*
3. meşhūd olduḳda vekīl-i salṭanat **ḥażret-i ṣāḥib-i devlet** maḳām-ı ʿālīlerinden *(248:8). [ḥażret-i ṣāḥib-i devlet,]*
4. yaʿnī **ḥażret-i ṣāḥib-i devlet** ḥużūr-ı hümāyūn-ı ḫudāvendigār-ı şevket-maḳrūna *(265:24). [ḥażret-i ṣāḥib-i devlet,]*
5. ḥāʾiz-i ḳaṣabātü's-sebk-i fırāset ü fürūsiyyet vekīl-i salṭanat **ḥażret-i ṣāḥib-i devlet** naẓm *(272:25). [ḥażret-i ṣāḥib-i devlet,]*
6. ṭaʿām ḥāżır ve çeşm-i ārzū-yı ḥużżār niʿmete muntaẓır olmaġın **ḥażret-i ṣāḥib-i devlet** *(306:9). [ḥażret-i ṣāḥib-i devlet,]*
7. māʾide-sālār-ı mürüvvet **ḥażret-i ṣāḥib-i devlet** otaḳ-ı Cevzā-niṭāḳlarında *(338:17). [ḥażret-i ṣāḥib-i devlet,]*
8. Bu eṣnāda **ḥażret-i ṣāḥib-i devlet** enderūn-ı hümāyūna daʿvet ve şehriyār-ı Ferīdūn-çāker *(358:28). [ḥażret-i ṣāḥib-i devlet,]*

ḥażret-i sāmī-rütbet-i ṣāḥib-i devlet: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Yüksek rütbeli sadrazam hazretleri.*

faṣṣ-ı cihān-bahā-yı nigīn-dān-ı iḳbāl ü saʿādet yaʿnī **ḥażret-i sāmī-rütbet-i ṣāḥib-i devlet** *(308:5). [ḥażret-i sāmī-rütbet-i ṣāḥib-i devlet,]*

ḥażret-i şehen-şāh-ı ʿālem: *(III. Ahmet) Cihanın şahlar şahının hazretleri.*

ḳubbe altına çıḳup içerüde ancaḳ ṣāḥib-i devlet ḥażretleri ḳaldı **Ḥażret-i şehen-şāh-ı ʿālem** *(372:3). [ḥażret-i şehen-şāh-ı ʿālem,]*

ḥażret-i şehriyār-ı bīdār-baḫt: *(III. Ahmet) Bahtı açık padişah hazretleri.*

ḥażret-i şehriyār-ı bīdār-baḫt Tersāne Ḥadīḳa-sarāyında mütevessid-i müttekā-yı taḫt olup *(357:19). [ḥażret-i şehriyār-ı bīdār-baḫt,]*

ḥażret-i şehriyār-ı bülend-iḳtidār-ı deryā-nevāl: *(III. Ahmet) Bağışı derya kadar engin, gücü üstün Sultan hazretleri.*

birer miḳdār altun bıraḳdıḳlarından ṣoñra **ḥażret-i şehriyār-ı bülend-iḳtidār-ı deryā-nevāl** *(374:24). [ḥażret-i şehriyār-ı bülend-iḳtidār-ı deryā-nevāl,]*

ḥażret-i şehriyār-ı rūy-ı zemīn: *(III. Ahmet) Yeryüzünün padişah hazretleri.*

Ḥażret-i şehriyār-ı rūy-ı zemīn *(262:3). [ḥażret-i şehriyār-ı rūy-ı zemīn,]*

ḥażret-i şeh-süvār-ı ḥurşīd-rikāb: *(III. Ahmet) Üzengisi güneş olan şanlı binici hazretleri.*

Cenāb-ı şehriyār-ı mālik-i rikāb ve **ḥażret-i şeh-süvār-ı ḥurşīd-rikāb** *(227:12). [ḥażret-i şeh-süvār-ı ḥurşīd-rikāb,]*

ḥażret-i şeh-zādegān-ı cüvān-bahtān: *(III. Ahmet'in şehzadeleri) Bahtı açık, şehzade hazretleri.*

ḥużūr-ı ʿālīlerine daʿvet ve itmām-ı lāzıme-i ikrām u żiyāfetden ṣoñra **ḥażret-i şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān** *(365:23). [ḥażret-i şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān,]*

ḥażret-i şevket-penāh: *(III. Ahmet) Ululuğun sığınağı olan hazret.*
1. gibi iṭāre itdi ve bundan ṣoñra **ḥażret-i şevket-penāh** ve cenāb-ı āṣaf-ı maʿālī-dest-gāh *(271.34). [ḥażret-i şevket-penāh,]*
2. bārān-ı şedīd nāzil ve icrā-yı hüner-bāzāna mānıʿ u ḥāʾil olmaġın **ḥażret-i şevket-penāh** *(338:12). [ḥażret-i şevket-penāh,]*
3. **ḥażret-i şevket-penāh** ḥarem-serāy-ı saʿādetlerine ʿazīmet ve düstūr-ı gerdūn-bār-gāh *(353:9). [ḥażret-i şevket-penāh,]*

ḥażret-i şeyḫü'l-islām: *(Abdullah Efendi) Şeyhülislam hazretleri.*

altun ve vüzerā-yı sāʾire yüzer altun ve **ḥażret-i şeyḫü'l-islām** ve ṣadreyn daḫi *(374:23). [ḥażret-i şeyḫü'l-islām,]*

ḥażret-i şeyḫü'l-islām-ı ʿālī-himem: *(Abdullah Efendi) Manevi gücü yüksek şeyhülislam hazretleri.*

vezīr-i aʿẓam-ı Mesīḥā-dem ḥażretleri ile **ḥażret-i şeyḫü'l-islām-ı ʿālī-himem** *(373:28). [ḥażret-i şeyḫü'l-islām-ı ʿālī-himem,]*

ḥażret-i şeyḫü'l-islām-ı fetvā-penāh: *Şeyhülislam hazretleri, Anadolu Kazaskerliği görevinde de bulunmuş. 1718-1730 yılları arasında Şeyhülislamlık görevinde bulunmuş devlet görevlisi.*

sāye-endāz ve der-ʿaḳab **ḥażret-i şeyḫü'l-islām-ı fetvā-penāh** *(365:12). [ḥażret-i şeyḫü'l-islām-ı fetvā-penāh,]*

ḥażret-i şeyḫü'l-islām-ı sellemehü's-selām: *Allah'ın esenlik verdiği şeyhülislam hazretleri.*

ser-ā-sere ḳaplu semmūr kürk **ḥażret-i şeyḫü'l-islām-ı sellemehü's-selām** ḥażretlerine *(374:26). [ḥażret-i şeyḫü'l-islām-ı sellemehü's-selām,]*

ḥażret-i Sulṭān Süleymān: *Şehzade Süleyman, III. Ahmet'in, Emine Mihrişah'tan olan oğlu.*

Serīr-ārā-yı ḥaşmet **ḥażret-i Sulṭān Süleymān** kim *(369:9). [ḥażret-i Sulṭān Süleymān,]*

ḥażret-i ẓıllullāhi fi'l-ʿālem: *(III. Ahmet) Allah'ın yeryüzündeki gölgesi hazretleri.*

şeh-zāde-i cüvān-baḫt-ı hümā-hemtāyı alḳışladıḳlarında **ḥażret-i ẓıllullāhi fi'l-ʿālem** *(370:27). [ḥażret-i ẓıllullāhi fi'l-ʿālem,]*

hecme-i deşt-nümā: *Korku salan bir şiddet.*

hecme-i deşt-nümā ile müzāḥame-i reh-nişīnān-ı temāşādan tevsīʿ-i meydān *(182:15). [hecme-i deşt-nümā,]*

hecme-i seyl-ābdan: *Sel sularının sertliği.*

ve şiddet-i bürūdet ve **hecme-i seyl-ābdan** ne pāy-ı pergār-sīmālarında *(325:30). [hecme-i seyl-ābdan, -dan]*

hedāyā: *Hediyeler.*
1. bināʾen ferş-i sāḥa-i ʿarż u ihdā eyledigi **hedāyāsı** cümle vüzerā-yı sālife *(168:24). [hedāyāsı, -s, -ı]*
2. **hedāyāsından** kem-miḳdār ve endek-bahā olup bu āna dek mütevessid-i dest-i destūrī olan *(168:25). [hedāyāsından, -s, -ı, -n, -dan]*
3. Ḥażerāt-ı meşāyiḫ-i İslāmiyye **hedāyāsı** ʿarż olunduḳdan ṣoñra ṣudūr-ı eʿālī *(190:1). [hedāyāsı, -s, -ı]*
4. ancaḳ ṣadreyn maʿzūlleri **hedāyāsı** şeref-i ḳabūle ḳarīn ḳılınup sāʾir mevālī maʿzülleriniñ *(190:3). [hedāyāsı, -s, -ı]*
5. müsāraʿat eyleyenleriñ **hedāyāsı** silk-i hedāyā-yı ṣudūr-ı güzīn-i kirāma islāk olunup *(193:3). [hedāyāsı, -s, -ı]*

hedāyā-yı erbāb-ı ḥirfeti: *Meslek sınıfının hediyeleri.*

kemer-beste-i maḳām-ı ḫıdmet olmaları ile **hedāyā-yı erbāb-ı ḥirfeti** *(233:24). [hedāyā-yı erbāb-ı ḥirfeti, -i]*

hedāyā-yı ḥakīrāneleri: *Değersizce hediye.*

hedāyā-yı ḥaḳīrāneleri teslīm-i rikāb-ı maʿdelet-maṣīr-i şehriyār-ı felek-serīr ḳılınup *(354:29). [hedāyā-yı ḥaḳīrāneleri, -ler, -i]*

hedāyā-yı meşrūḥaları: *Biraz önce açıklanan hediyeler.*

Neşr Bugün ordu ālāyından bu miḳdār ile iktifā ve **hedāyā-yı meşrūḥaları** *(285:23). [hedāyā-yı meşrūḥaları, -lar, -ı]*

hedāyā-yı muʿtāde: *Belli olan hediye.*

Hedāyā-yı Muʿtāde Naḳli İçün Taḥrīk-i Tāziyāne-i Yerāʿa ile *(340:9). [hedāyā-yı muʿtāde,]*

hedāyā-yı muʿtādeniñ: *Gelenekselleşmiş ikram.*

üzere her ṣınıf aṣḥāb-ı ḥirfete müteʿayyin olan **hedāyā-yı muʿtādeniñ** *(147:16). [hedāyā-yı muʿtādeniñ, -n, -iñ]*

hedāyā-yı mütenevviʿaya: *Çeşitli hediyeler.*

hedāyā-yı mütenevviʿaya bedel olmaḳ üzere tedārük eyledigi şarḳ elmāslı bir *(361:15).*
[hedāyā-yı mütenevviʿaya, -y, -a]

hedāyā-yı nāçīzāneleri: *Karınca kadarınca hediyeler.*

manṣūbları **hedāyā-yı nāçīzāneleri** ileʿatebe-i seniyye-i mülūkāneye *(192:32). [hedāyā-yı nāçīzāneleri, -ler, -i]*

hedāyā-yı ser-bevvābīn aġalar: *Baş kapıcı Ağaların hediyeleri.*

Hedāyā-yı Ser-bevvābīn Aġalar Ve ḳapucıbaşı aġalardan sır kātibiʿOṣmān Aġanıñ *(288:11). [hedāyā-yı ser-bevvābīn aġalar,]*

hedāyā-yı sūr: *Düğün hediyeleri.*

Diyār-bekir voyvodası cānibinden tedārük olınan **hedāyā-yı sūr** *(348:7). [hedāyā-yı sūr,]*

hedāyā-yı vüzerā-yıʿiẓām: *Büyük vezirlerin hediyeleri.*

hedāyā-yı vüzerā-yıʿiẓām yegān yegān peymūde-i endāze-i nigāh-i imʿān ḳılınup *(168:15).*
[hedāyā-yı vüzerā-yıʿiẓām,]

hedef: *Ulaşılmak istenen nokta.*

hedef gibi peykān-ı müjgānlarına sīne geren ʿāşıḳlarından li-münşiʾihi *(312:14). [hedef,]*

hedef-i ceres: *Çan asılı hedef tahtası.*

nişān-gāh-ı tīr-endāzān olan **hedef-i ceres** der-ḳafā gibi def-i sīmīn-celāzil-i āsumānıñ *(197:4). [hedef-i ceres,]*

hediyye: *Sevgi veya saygı ifâdesi olarak karşılıksız verilen şey, armağan.*
1. Ol şāha idüp **hediyye** taḳdīm *(126:1). [hediyye,]*
2. iẓhār-ı şükr-i niʿmet-i şādī içünʿarż olunacaḳ **hediyyeleri** pāy-endāz-ı ḫıdīv-i mümtāz ḳılınması *(160:2). [hediyyeleri, -ler, -i]*
3. ve Defter-dār Efendi **Hediyyeleridir** *(169:4). [hediyyeleridir, -ler, -i, -dir]*
4. efendiler ḥażerātınıñ **hediyyeleri** ḥāʾiz-i naḳdīne-i ḳabūl ḳılınmaḳ *(192:36). [hediyyeleri, -ler, -i]*
5. **hediyyelerin** ancaḳ kālā-yı icābet-tamġa-i duʿāya taḫṣīṣ ve faḳaṭ ṣadreyn maʿzūlleri *(192:35).*
[hediyyelerin, -ler, -in]
6. ḫitām-ı sūra degin **hediyyeleri** tevārüd idüp lākin naẓar-ı ḫüsn-i ḳabūlden *(193:7). [hediyyeleri, -ler, -i]*
7. **hediyyelerine** naẓar-ı naḳḳād-ı āṣaf-ıʿAlī Şīr-istiʿdād emāret-i ḳabūl olup *(233:27). [hediyyelerine, -ler, -i, -n, -e]*
8. mürāfaḳatı ile **hediyyeleri** ḳāʾimelerini evvelāʿarża-i pāy-gāh-ı hümāyūn *(233:32). [hediyyeleri, -ler, -i]*

9. yüz ṭoḳsan dirhem gülāb-dān ve buḫūr-dān **hediyyelerini** sūr emīni vesāṭetiyle *(236:28). [hediyyelerini, -ler, -i, -n, -i]*
10. dirhem iki legen ve iki ibrīḳ **hediyyelerin** dest-dāde-i ḫademe-i bār-gāh-ı hümāyūn eylediler *(239:2). [hediyyelerin, -ler, -in]*
11. **hediyyelerin** mevżūʿ-ı pīş-gāh-ı devlet-dest-gāh-ı şehriyār-ı İskender-vaḳār eylediler *(241:28). [hediyyelerin, -ler, -in]*
12. **hediyyelerini** ʿarża-i naẓar-gāh-ı iʿtibār-ı şehriyārī eyleyüp eṣnāf-ı sālifetü'l-evṣāfıñ ketḫudāları *(242:14). [hediyyelerini, -ler, -i, -n, -i]*
13. daḫi yigirmi ẕirāʿ münaḳḳaş dimi dībāsı **hediyyelerin** maʿraż-ı ḳabūle yetürdiler *(282:27). [hediyyelerin, -ler, -in]*
14. Ve **hediyyeleri** olmaḳ üzere bir çāker-i nā-resīde-i tābende-rū ve bir *(284:17). [hediyyeleri, -ler, -i]*
15. ve şīb **hediyyelerin** pāy-endāz-ı şeh-rāh-ı nigāh-ı ḫudāvendigār-ı necīb eyledikden *(284:5). [hediyyelerin, -ler, -in]*
16. ṭaraḳlı aṭlas **hediyyeleri** ḥasbe'l-ʿāde ḳapu ketḫudāları Ḳıbleli-zāde ʿizzetlü *(287:32). [hediyyeleri, -ler, -i]*
17. **hediyyelerin** ḳapucılar ketḫudāsı aġa ḥażretleri ve ketḫudā-yı ḥırfetleri maʿrifetleri *(298:29). [hediyyelerin, -ler, -in]*
18. ve beş ʿaded şom ḫazīne dizgini ve beş ḫazīne ṭabḳurı **hediyyelerin** *(299:18). [hediyyelerin, -ler, -in]*
19. muʿtād-ı ḳadīm üzere **hediyyeleri** olan zer-dūz ḳaṭīfe üstine işlenme bir boġça *(300:15). [hediyyeleri, -ler, -i]*
20. ve şırmalı nişān maḳremesi **hediyyelerin** resm-i sābıḳ üzere maʿrūż-ı dergāh-ı ḫudāvend-i enām eyleyüp *(300:18). [hediyyelerin, -ler, -in]*
21. **hediyyelerin** vetīre-i muʿtāde üzere naẓar-gāh-ı hümāyūna *(301:9). [hediyyelerin, -ler, -in]*
22. dirhem bir şemʿ-dān **hediyyelerin** dest-gāh-ı şevket olan pīş-gāh-ı ḳaṣr-ı ʿadālete *(302:16). [hediyyelerin, -ler, -in]*
23. bir buḫūr-dān ve gülāb-dān **hediyyelerin** ber-resm-i ʿādī maḥalline *(303:29). [hediyyelerin, -ler, -in]*
24. maṣnūʿ iki deste tīr **hediyyelerin** ʿarżā-i meydān-ı ḳabūl-i şehriyār-ı felek-maṣīr itmek *(312:8). [hediyyelerin, -ler, -in]*
25. **Hediyye** niyyetine dest-i ehl-i ḥırfetden *(313:17). [hediyye,]*
26. sekiz ʿaded siyāh ve beşer vuḳiyye dört dāne beyāż şemʿ-i kāfūr **hediyyelerin** *(313:2). [hediyyelerin, -ler, -in]*
27. ile bir zer-kār meges-rān **hediyyelerin** teberrüken nihāde-i mevḳiʿ-i redd ü ḳabūl *(313:13). [hediyyelerin, -ler, -in]*
28. ve dört ṭabaḳ ʿaḳīde ve yedi ʿaded Kaʿbe bardaġı **hediyyelerin** *(314:25). [hediyyelerin, -ler, -in]*
29. **hediyyelerin** ʿatebe-i hümāyūn-ı şehriyār-ı kerīme teslīm ile merāsim-i ʿubūdiyyeti *(315:8). [hediyyelerin, -ler, -in]*
30. **hediyyelerin** teslīm idüp ḫıdmet-i meʾmūreyi tetmīm eylediler *(315:33). [hediyyelerin, -ler, -in]*
31. Bunlarıñ **hediyye** virmesi muʿtād degül iken pāy-gāh-ı salṭanata bir çift incüli çizme *(316:3). [hediyye,]*
32. on üç taḫta ḳāḳum ve iki dāne bacaḳlı semmūr **hediyyelerin** pāy-endāz-ı ḫıdīv-i bende-nüvāz eyledikleri ḫilālde *(316:9). [hediyyelerin, -ler, -in]*
33. tedārük itdikleri **hediyyeleri** ketḫudā-yı bevvābīn-i şehrīyārī vesāṭeti ile *(316:20). [hediyyeleri, -ler, -i]*
34. sāde cālisī ḳuṭnī-i hindī ve beşer ṭop aṭlās-ı mücellā ve firengī elvān ḫārā **hediyyeleri** *(321:21). [hediyyeleri, -ler, -i]*
35. ittiḫāẕ-fāl itdiler ve **hediyyeleri** şeref-i ḳabūle erzānī olduḳdan *(334:28). [hediyyeleri, -ler, -i]*
36. hediyyeleri ışṭabl-ı ʿāmire ḫuddāmına teslīm olunup ketḫudā-yı ḥırfet ve *(336:29). [hediyyeleri, -ler, -i]*
37. ve bir sīm ṣurāḫī ve bir sīm ṣaġīr tepsi **hediyyelerin** ʿarż itdiklerinden ṣoñra *(336:5). [hediyyelerin, -ler, -in]*
38. zer-bāf ve iki ʿaded çekme bürüncek ve iki ʿaded ṣandal çekmesi **hediyyelerin** *(336:11). [hediyyelerin, -ler, -in]*
39. dirhem üç dāne ṣaġīr sīm ḳahve tepsisi **hediyyelerini** virüp mışrāʿ beyt *(336:17). [hediyyelerini, -ler, -i, -n, -i]*
40. ve üç yüz dirhem gülāb-dān ve buḫūr-dān **hediyyelerin** teslīm ile *(337:6). [hediyyelerin, -ler, -in]*
41. iḳtiżā itmesi **hediyyeleriniñ** bu vaḳte degin teʾhīrine bādī olmaġın bu gün *(340:19). [hediyyeleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
42. **hediyyeleri** şeref-i ḳabūle maḳrūn ve her biri ḥāʾiz-i cāʾize-i iltifāt ve *(341:11). [hediyyeleri, -ler, -i]*
43. Ricāl-i devletiñ ḳāʿide-i muʿtād üzere **hediyyeleri** tamām ve *(341:13). [hediyyeleri, -ler, -i]*
44. ḳāḳum **hediyyeleri** tercümānları vesāteti ve telḫīṣī aġa delāletiyle maʿrūż-ı ʿatebe-i cihān-dārī ḳılınup *(341:22). [hediyyeleri, -ler, -i]*
45. kendülerden muḳaddem **hediyyeleri** ʿāʾid ve ʿaḳabince kendiler daḫi *(342:34). [hediyyeleri, -ler, -i]*
46. **hediyyeleri** ʿarża-i rikāb-ı hümāyūn ḳılındı *(345:7). [hediyyeleri, -ler, -i]*
47. ve **hediyyeleri** telḫīṣī aġa vesāṭeti ve tercümānlar sefāreti ile ḥażret-i aġa-i dārü's-saʿādeye *(347:26). [hediyyeleri, -ler, -i]*
48. daḫi **hediyyeleri** iḫrāz-ı şeref-i ḳabūl itmekle nāʾil-i meʾmūl oldılar ve *(350:33). [hediyyeleri, -ler, -i]*
49. ve destār-ı bendī **hediyyesi** *(354:12). [hediyyesi, -s, -i]*

hediyye aṣḥābınıñ: *Hediye sahipleri.*

telḫīṣī aġaya ve **hediyye aṣḥābınıñ** birer ādemlerine ilbās-ı ḫilʿāt-ı ḳabūl ile iclāl ḳılındı *(322:10). [hediyye aṣḥābınıñ, -n, -ıñ]*

hediyye virmek: *Hediyeyi sunmak.*

ve sāʾir mevālīniñ her biri **hediyye virmek** muʿtād-ı ḳadīm iken maʿzūllerden *(190:2). [hediyye virmek, -mek]*

hediyye-i Aydın Muḥaṣṣılı ʿAbdullāh Paşa: *Aydın muhassılı Abdullah Paşa'nın hediyeleri.*

Hediyye-i Aydın Muḥaṣṣılı ʿAbdullāh Paşa Ve Aydın muḥaṣṣılı mīr-mīrān ʿAbdullāh Paşa *(287:25). [hediyye-i Aydın Muḥaṣṣılı ʿAbdullāh Paşa,]*

hediyye-i behiyye: *Güzel hediye.*

Ve emīn-i tersāne-i ʿāmire ʿAbdullāh Efendiniñ tehyiʾe eyledigi **hediyye-i behiyye** *(322:5). [hediyye-i behiyye,]*

hediyye-i behiyye-i āṣafī: *Sadrazamın güzel hediyeleri.*

ketḫudā-yı ṣadr-ı ʿālī ve telḫīṣī aġa ile evvelā **hediyye-i behiyye-i āṣafī** irsāline *(160:4). [hediyye-i behiyye-i āṣafī,]*

hediyye-i çavuşbaşı aġa: *Çavuşbaşı ağanın hediyeleri.*

Hediyye-i Çavuşbaşı Aġa Ve çavuşbaşı ʿizzetlü Ebūbekir Aġa ṭarafından *(288:1). [hediyye-i çavuşbaşı aġa,]*

hediyye-i kethudā-yı bevvābīn-i şehriyārī: *Padişah'ın kapıcı kethüdalarının hediyeleri.*

Hediyye-i Ketḫudā-yı Bevvābīn-i Şehriyārī Ve ketḫudā-yı bevvābīn-i şehriyārī *(288:5). [hediyye-i ketḫudā-yı bevvābīn-i şehriyārī,]*

hediyye-i meşrūḥaların: *Uzun uzadıya anlatılan hediye.*

hediyye-i meşrūḥaların el üzere ṭutdırup ʿarża-i dergāh ve ḥāllerine göre *(278:9). [hediyye-i meşrūḥaların, -lar, -ın]*

hediyye-i mūrānelerin: *Karınca kadarınca hediye.*

ve li-ecli't-teberrük mürāʿāt-ı ḳānūn-ı ḳadīm idüp **hediyye-i mūrānelerin** *(233:14). [hediyye-i mūrānelerin, -ler, -in]*

hediyye-i mūrānelerin: *Karınca kadarınca hediye.*

hediyye-i mūrānelerin ʿarża-i pāy-gāh-ı pādişāh-ı Süleymān-serīr ḳıldıḳlarından *(235.5). [hediyye-i mūrānelerin, -ler, -in]*

hediyye-i muʿtādelerin: *Alışılagelmiş hediye, hediye geleneği.*

sīm tepsi ve yamaḳlarından daḫi yüz ḳırḳ dirhem miḳdārı ṣaġīr tepsi **hediyye-i muʿtādelerin** *(279:24). [hediyye-i muʿtādelerin, -ler, -in]*

hediyye-i muʿtādelerini: *Belirli hediye.*

hediyye-i muʿtādelerini yevm-i sābıḳada ẕikri sebḳ iden mesfūr Fırança ilçilerine *(343:3). [hediyye-i muʿtādelerini, -ler, -i, -n, -i]*

hediyye-i muʿtād-ı sūriyyelerin: *Düğünde hediye etme geleneği.*

hediyye-i muʿtād-ı sūriyyelerin maʿrūż-ı ʿātebe-i devlet-medār-ı pādişāh-ı ʿālī-tebār *(288:22). [hediyye-i muʿtād-ı sūriyyelerin, -ler, -in]*

hediyye-i mutaṣarrıf-ı livā-yı ḫudāvendigār: *Hüdavendigar sancağı mutasarrıflarının hediyeleri.*

Hediyye-i Mutaṣarrıf-ı Livā-yı Ḫudāvendigār Ve Ḫudāvendigār sancaġı mutaṣarrıfı Dervīş Meḥemmed Paşa *(287:29). [hediyye-i mutaṣarrıf-ı livā-yı ḫudāvendigār,]*

hediyye-i müteberikeleri: *Uğurlu olsun, dilekleriyle sunulan hediye.*

mażmūnı ẕerre-i mihr-i cihān-tāb-ı evṣāf-ı ẕāt u ṣıfātlarıdır **hediyye-i müteberikeleri** *(189:34). [hediyye-i müteberikeleri, -ler, -i]*

hediyye-i nāçīzesi: *Naçiz, değersiz hediye.*

hediyye-i nāçīzesi maʿrūż-ı ʿatebe-i mülūkāne ḳılınmışdır *(361:8). [hediyye-i nāçīzesi, -s, -i]*

hediyye-i nāçīz-i ḫaḳīrāneleri: *Değersiz, yok hükmündeki hediye.*

hediyye-i nāçīz-i ḫaḳīrāneleri ḫasbe'l-muʿtād meṣābe-i ricl-i cerād *(350:30). [hediyye-i nāçīz-i ḫaḳīrāneleri, -ler, -i]*

hediyye-i nāçīz-i mūrānelerin: *Karınca kadarınca olan hediye.*

dest-āvīz idüp **hediyye-i nāçīz-i mūrānelerin** ʿarża ictisār eylediklerinde *(305:12). [hediyye-i nāçīz-i mūrānelerin, -ler, -in]*

hediyye-i nāçīzlerin: *Değirmencilerin hediyeleri.*

icrā-yı ṣanʿat eyleyerek **hediyye-i nāçīzlerin** şikeste vü beste ḥużūr-ı şehriyār-ı Sikender-serīr-i Ḳahramānī-nişeste *(235:24). [hediyye-i nāçīzlerin, -ler, -in]*

hediyye-i sūriyyeleri: *Düğün hediyesi.*

hediyye-i sūriyyeleri ḳapu ketḫudāsı emīn-i sūr Ḫalīl Efendi vesāṭeti *(321:5). [hediyye-i sūriyyeleri, -ler, -i]*

hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ: *Düğün hediyeleri olmak, düğün hediyesinin sunulması.*
1. **Hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ** üzere ḳabżına meʾmūr olanlara teslīm idüp *(283:22).*
[hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ, -maḳ]

2. ve ġāyet ġālī bālīn-i zer-kārı **hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ** üzere *(285:4). [hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ, -maḳ]*
3. ṭonluḳ dībā ve on beş ṭonluḳ telli ve sāde hatāyī-i girān-bahāyı **hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ** *(297:18). [hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ, -maḳ]*
4. süfrelik on ṭabaḳ tehyiʾe vü iḥżār ve **hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ** üzere *(305:8). [hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ, -maḳ]*
5. çekme ve aṭlas-ı vālā **hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ** üzere ber-resm-i ḳadīm *(307:29). [hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ, -maḳ]*

hediyye-i vālī-i Ḥalebü'ş-Şehbā: *Kır görünüşlü Halep'in valisinin hediyeleri.*

Hediyye-i Vālī-i Ḥalebü'ş-Şehbā Ve Ḥaleb vālīsi ʿĀrifī Aḥmed Paşa *(287, 20). [hediyye-i vālī-i Ḥalebü'ş-Şehbā,]*

hediyye-i vālī-i Muṣul: *Musul valisinin hediyeleri.*

Hediyye-İ Vālī-i Muṣul Yevm-i mezbūrda vüzerā-yı ʿiẓāmdan *(287:16). [hediyye-i vālī-i Muṣul,]*

hediyye-i vüzerā: *Vezirlerin hediyeleri.*

Hediyye-i Vüzerā Beyān Olunur *(287:15). [hediyye-i vüzerā,]*

hediyye-i āṣafī: *Sadrazamın hediyeleri.*

Hediyye-i Āṣafī Beyānındadır *(165:23). [hediyye-i āṣafī,]*

hediyye-i āṣaf-ı sālifü'l-evṣāfdır: *(Sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa için) Nitelikleri daha önceden bildirilmiş, sadrazamın hediyeleri.*

Şeh-zāde Rabiʿ Ḥażretlerine İtḥāf Olunan **Hediyye-i Āṣaf-ı Sālifü'l-Evṣāfdır** *(167:16). [hediyye-i āṣaf-ı sālifü'l-evṣāfdır, -dır]*

hediyyeleri olmak: *Armağan etmek.*

ḥāvī bir sāye-bān-ı birīşüm-tār-ı zerrīn-ʿalem-i bī-naẓīri **hediyyeleri olmaḳ** *(277:15). [hediyyeleri olmaḳ, -maḳ]*

hedm olunmak: *Yıkmak.*

mürūrına māniʿ olacaḳ büyūt u dekākīniñ bām u şeh-nişīnleri **hedm olunmaḳ** *(147:28). [hedm olunmaḳ, -un, -maḳ]*

heft lücce-i eflāk: *Feleklerin dalgası.*

Cūş idüp **heft lücce-i eflāk** *(323:23). [heft lücce-i eflāk,]*

heft-gerde-i meşşāṭa-i sürūr: *Şenlik süsleyicisinin yedi tür madde ile yaptığı süs.*

Hengām-ı Ṣabāḥdan Baʿīd-i Ẓuḥra Dek Rūy-ı Deryāda Her **Heft-Gerde-i Meşşāṭa-i Sürūr** *(351:11). [heft-gerde-i meşşāṭa-i sürūr,]*

heft-ser: *Yedi başlı.*

Ve cebeciler ṭarafından daḫi **heft-ser** bir ejder-i muṣavver getürilüp bir *(263:15). [heft-ser,]*

ḥekīmbaşı Meḥemmed Efendi: *Katibzade Mehmed Refî Efendi. Katipzade lakabıyla da bilinir. Osmanlı devletinde hekimbaşı, Anadolu ve Rumeli kazaskerliği görevinde de bulunmuş hattat, şair.*

sābıḳan **ḥekīmbaşı Meḥemmed Efendi** ve sefer-i rāḥat-eṣer-i ṣulḥ-encām-ı ḫayr-iḫtitāmda *(177:30). [ḥekīmbaşı Meḥemmed Efendi,]*

ḥekīmbaşı ʿÖmer Efendi: *Hekimbaşı, İlmiyye'den yetişmiş çeşitli yerlerde kadılık yapmış, sonra "reisü'-l etibba"lığa yükselmiş Osmanlı devlet adamı.*

ve keẕālik ṣadreyn-i mükerremeyn ve naḳibü'l-eşrāf ve **ḥekīmbaşı ʿÖmer Efendi** *(374:30). [ḥekīmbaşı ʿÖmer Efendi,]*

Ḥekīmbaşı-zāde Ebū-Bekīr Efendi: *Edirne eski kadılarından Ebubekir efendi.*

Vardārī-zāde Şeyḫ Meḥemmed Efendi ve **Ḥekīmbaşı-zāde Ebū-Bekīr Efendi** ve *(178:7). [Ḥekīmbaşı-zāde Ebū-Bekīr Efendi,]*

hel cezāʾü'l-iḥsānu ille'l-iḥsān: *(Rahman Suresi 60. Ayet) İyiliğin mükafatı iyilikten başka bir şey midir?.*

Bu eṣnāda **Hel cezāʾü'l-iḥsānu ille'l-iḥsān** mefhūm-ı celīli der-ḥāl *(216:1). [hel cezāʾü'l-iḥsānu ille'l-iḥsān,]*

hele: *Bir kimse veya şey diğer kimse veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek istendiği zaman bunu ifade eden kelimenin başına veya sonuna getirilir, özellikle.*
1. **Hele** görseñ ne māh-pāredir ol *(138:20). [hele,]*
2. Miṣlini taʿrīfde ben deng ü lāl oldum **hele** *(323:6). [hele,]*
3. Var ise ʿayān eyle **hele** baña nihāndır *(332:4). [hele,]*

hele: *Hiç olmazsa, bari.*

Ḫāl-i ʿanber **hele** balmūmı yapışdır buraya *(312:25). [hele,]*

hem hem: *Seçme, oranlama anlamlarıyla bağlantı sağlayan bağlaçtır.*
1. bugün maşrabayı bālā-yı sütüna bend idüp **hem** bu dil-mürde-i belā ḳayd-ı esrden rehā ile ḥayāt-ı tāze bulur ve **hem** nuṭḳ-ı hümāyūn rūḥ bulmuş olur *(242:34). [hem hem,]*
2. Kim **hem** şeh-i ʿālemdir o **hem** şāh-ı cihāndır *(330:4). [hem hem,]*
3. derūn-ı ḫaymeden ṣadā-yı pā işitmedin ve ḳaṭʿā ḥareket iḥsās itmedin **hem** kendi ḳayd-bendlerin ve **hem** zenbīli *(318:7). [hem,]*
4. ki taʿyīn-i maḳām ve taḫṣīṣ-i taʿām ile **hem** anlar ḳarīn-i imtiyāz olup rehīn-i minnet **hem** *(338:2). [hem,]*

hem-āġāz idüp: *Aynı anda başlamak.*

şirvānī yayla türkīsine **hem-āġāz idüp** ḥamle-i yek-pāre ile anlara irişdiler ve *(274.34). [hem-āġāz idüp, -üp]*

hem-āheng: *Karışmak, uyuşmak.*

idi nā-gāh kūs-ı ḫüsrevāne zemzemesi ṭop-ı raʿd-āşūblar demdemesi ile **hem-āheng** *(291:18). [hem-āheng,]*

hem-āheng ḳıldılar: *Uymak, uyumlu olmak, bir ağızdan konuşmak.*

yā Rab yā Rabbi ḳudsiyān-ı ʿarş u kürsīye **hem-āheng ḳıldılar** *(211:6). [hem-āheng ḳıldılar, -dı, -lar, -]*

hem-āheng olarak: *Seslerin birbirine karışması.*

kiş kiş-i serhengāna **hem-āheng olaraḳ** ḫalḳı tāzīyāne-i şevḳ ile *(289:34). [hem-āheng olaraḳ, -araḳ]*

hem-āheng olup: *Uyum içinde birleşmek.*

nevbet-i şāhāne alġış-ı serheng ile **hem-āheng olup** fürūġ-ı şecere-i sülāle-i salṭanat *(156:8). [hem-āheng olup, -up]*

hem-āheng ü dem-sāz: *Uyumlu ses ve söz.*

ḫˇānendelere fermān olunup birbirine **hem-āheng ü dem-sāz** *(206:19). [hem-āheng ü dem-sāz,]*

hem-āheng-i şadā-yı zencīr-i çevgān-ı serhengān: *Çavuşların çevgan seslerinin zincirlerinin sesiyle uyuşmak.*

hem-āheng-i şadā-yı zencīr-i çevgān-ı serhengān iken zūr-bāzlar *(222:15). [hem-āheng-i şadā-yı zencīr-i çevgān-ı serhengān,]*

hem-āheng-i sürūd itmege: *Kuşların şakıması.*

çih çih-i bülbül-i çemen-ṭırāza **hem-āheng-i sürūd itmege** başladığı eṣnāda ki *(291:15). [hem-āheng-i sürūd itmege, -meg, -e]*

hemān: *Sürekli, daima.*

Güm oldı inüp yana yana **hemān** *(227:11). [hemān,]*

hemān: *Hemen, şu anda.*
1. Döndükçe döndi şuʿle-i cevvāleye **hemān** *(228:4). [hemān,]*
2. **hemān** kendüñi deñize ilḳā itdi ve şāyeste-i iḥsān-ı şehriyārī olup ḳarada daḫi *(259:26). [hemān,]*
3. Zenne deyu şanma **hemān** tort mort *(279:6). [hemān,]*
4. Maʿḳūli bu ʿöẕr ile **hemān** ṭayy-ı lisāndır *(332:18). [hemān,]*

hemān: *Böylece.*

Maʿnāda **hemān** şevḳ-i dil-i şāh-ı zamāndır *(329:22). [hemān,]*

hem-çün: *Gibi.*
1. **Hem-çün** libās-ı Kaʿbe bu ferve-i mücedded *(163:22). [hem-çün,]*
2. Gezse gerdüne-i çūpīnle gezer **hem-çün** pīr *(187:10). [hem-çün,]*
3. dībā ve sāde ve muṭallā dörder ṭonluḳ hatāyī-i zībā ve **hem-çün** Şehr-i Zūr beglerbegisi *(249.11). [hem-çün,]*

hem-çünān: *Böyle, aynı şekilde.*

1. ve altışar ṭonluḳ ṭaraḳlı ve sāde firengī aṭlas-ı ʿālü'l-ʿāl baʿdehū **hem-çünān** *(214:15). [hem-çünān,]*
2. ve muṭallā hatāyī-i zībā ve beş ṭonluḳ firengī aṭlas-ı mücellā ve **hem-çünān** *(226:7). [hem-çünān,]*
3. Ve **hem-çünān** saʿādetlü emīn-i defter-i ḫāḳānī bende-i ḫayr-ḫᵓāh-ı ʿātebe-i sulṭānī *(321:22). [hem-çünān,]*
4. Ve **hem-çünān** ṭopçıbaşı İbrāhīm Aġa ḳıbelinden üç ṭop keşmīrī şāl-ı kem-yāb *(341:4). [hem-çünān,]*
5. Ve **hem-çünān** ümerā-yı deryādan mutaṣarrıf-ı livā-yı Rodos Süleymān Paşadan *(353:27). [hem-çünān,]*

hem-dem ü hem-āġāz olarak: *Aynı sesi vermek ve aynı şeyi söylemek.*

ve ser-cünbān-ı muṭāvaʿat olup bā-yek-dīger dem-sāz ve aġız birligi ile **hem-dem ü hem-āġāz olaraḳ** *(291:9). [hem-dem ü hem-āġāz olaraḳ, -araḳ]*

hem-dem ü hem-nişīn olup: *Arkadaş ve dost olmak.*

hem-dem ü hem-nişīn olup li-müᵓellifihi *(205:7). [hem-dem ü hem-nişīn olup, -up]*

hem-dem ü hem-sāz olaraḳ: *Ses ve sazın birbirine uyması.*

tertīb ve faṣl faṣl naġamāt-ı sāmiʿa-nüvāz ile birbirine **hem-dem ü hem-sāz olaraḳ** *(308:27). [hem-dem ü hem-sāz olaraḳ, -araḳ]*

hem-dest-i düstūr-ı benām oldılar: *Şöhretli, ünü büyük sadrazamla birlik olup hareket etmek.*

iḳtiżā iden baḫşiş ü inʿāmda **hem-dest-i düstūr-ı benām oldılar** Süvār olduḳları *(199:8). [hem-dest-i düstūr-ı benām oldılar, -dı, -lar]*

hem-dest-i yek-dīger: *El ele tutuşmak.*

raḳṣān ve **hem-dest-i yek-dīger** nice perī-veşān-ı perçem-perīşān mışrāʿ Ki *(174:15). [hem-dest-i yek-dīger,]*

hemgām-ı ṭaʿāma: *Yemek vakti.*

baş çergede ve sāʿir ḫulefā ve kīse-dārān çerge-i şāniyede **hemgām-ı ṭaʿāma** *(319:10). [hemgām-ı ṭaʿāma, -a]*

hemgām-ı ṭarāvet-fercāmda: *Sonu şenlikli vakit.*

māʿü'l-verd-i bārān-ı bahārī pāşīde oldıġı **hemgām-ı ṭarāvet-fercāmda** Li-münşiᵓihi *(290:18). [hemgām-ı ṭarāvet-fercāmda, -da]*

hem-gūne eylediler: *Çevirmek, benzetmek, aynı şekle bürünmek.*

nümūne ve lāle-zār-ı riyāż-ı sulṭānīye **hem-gūne eylediler** Ve mīr-āḫūrān-ı ḫāṣṣa-i ḫāḳānī *(306:2). [hem-gūne eylediler, -di, -ler]*

hem-ḥālet olarak: *Benzemek.*

ile cemāl nāmına yapdıḳları uḍḥūke-şūretler ile **hem-ḥālet olaraḳ** kederleri *(326:1). [hem-ḥālet olaraḳ, -araḳ]*

hem-ḥālet-i Ṭūr-ı sīnā eyleyüp: *Tur dağı gibi ışıklanmak, aydınlanmak.*

rūy-ı ṣaḥrāyı **hem-ḥālet-i Ṭūr-ı Sīnā eyleyüp** naẓm *(195:14). [hem-ḥālet-i Ṭūr-ı sīnā eyleyüp, -y, -üp]*

hem-ḥaşiyyet ü hem-reng eylediler: *Benzetmek.*

ʿarṣa-i meydānı mezraʿa-i zaʿferāna **hem-ḥaşiyyet ü hem-reng eylediler** *(334:20). [hem-ḥaşiyyet ü hem-reng eylediler, -di, -ler]*

hem-ʿinān: *(Beraber) Durmak.*

hem-ʿinān dörder dörder mürāfaḳa ve üftān u ḫīzān birbirleriyle müsābaḳadan *(223:19). [hem-ʿinān,]*

hem-ʿinān-ı yek-dīger: *Atların eşleştirilmesi.*

mesāfe maḥallden altışar altışar **hem-ʿinān-ı yek-dīger** naẓar-gāh-ı şehriyārī olan *(359:31). [hem-ʿinān-ı yek-dīger,]*

hemīşe: *Far. Daima, her zaman, hemâre.*

Vehbī ḳuluña **hemīşe** luṭfuñ *(353:1). [hemīşe,]*

hem-ḳadr-i ḳurāża-i ibrīz olan: *(Hediye edilen kitap) Altın parçası ile aynı değerde.*

naẓīri nā-yāb bir Tefsīr-i Keşşāf ve yine cild-i vāḥidde **hem-ḳadr-i ḳurāża-i ibrīz olan** *(189:13). [hem-ḳadr-i ḳurāża-i ibrīz olan, -an]*

hem-ḳadr-iʿtilā olur: *Bir boyda olmak, eşit olmak.*

ile çift olmazsa daḫi bārī bām-ı bülend-eyvān-ı kāḫ-ı Ḫavernaḳa **hem-ḳadr-iʿtilā olur** *(296:15). [hem-ḳadr-iʿtilā olur, -ur]*

hem-ḳāmet: *(Taş için) Boyca bir, eş.*

idi ki At Meydānında ḫalīde olan ṭaşıñ ṣūreti **hem-ḳāmeti** ve meydān-ı sūr-ı Aḥmed Ḫānīniñ *(255:20). [hem-ḳāmeti, -i]*

hem-mertebe: *Aynı rütbede, seviyede olmak.*

muġāyir-i muʿayyenāt-ı muʿtāde **hem-mertebelerinden** ziyāde żamm-ı hedāyā *(354:20). [hem-mertebelerinden, -ler, -i, -n, -den]*

hem-nām-ı Ḫalīl-i Ḫażret-i Ḥaḳḳ: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa kastedilerek) Allah'ın arkadaşı, İbrahim Peygamber ile aynı ada sahip.*

Hem-nām-ı Ḫalīl-i Ḫażret-i Ḫaḳḳ *(134, 12). [hem-nām-ı Ḫalīl-i Ḫażret-i Ḫaḳḳ,]*

hem-nām-ı Ḫalīlullāh: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) İbrahim peygamber ile aynı ada sahip.*

Hem-nām-ı Ḫalīlullāh o mifḍāl-i kerem-ver *(251:13). [hem-nām-ı Ḫalīlullāh,]*

hem-nişīn: *Can dost/teklifsiz arkadaş.*

naġmesin nefīr-i bīnī-i zünbūr-ṣarīr ile icrā itdikçe **hem-nişīni** daḫi ḥarāret-i neşve-i efyūn ile *(224:7). [hem-nişīni, -i]*

hem-nişīn: *Yan yana oturmak.*

hem-nişīn ve baḫt u devlet gibi birbirlerine ḳarīn olup ser-i saʿādet-efserlerine *(370:5). [hem-nişīn,]*

hem-nişīn olup: *Oturmak.*
1. daḫi ḥużūr-ı āṣafīde olmadıḳları zamān anlar ile **hem-nişīn olup** sāʾir *(252:4). [hem-nişīn olup, -up]*
2. ḳapucıbaşılardan beş nefer aġalar **hem-nişīn olup** üçinci süfrede daḫi defter-dār efendi *(286:30). [hem-nişīn olup, -up]*
3. ṣadr-ārā-yı mesned-i temkīn ve vüzerā-yı celālet-āyīn ḥażerātına **hem-nişīn olup** *(319:13). [hem-nişīn olup, -up]*

hem-nişīn-i mesned-i vekālet olup: *(Nişancı Mustafa Paşa) Kendisine vekil olarak oturmak.*

hem-nişīn-i mesned-i vekālet olup defter-dār efendi ve cebecibaşı aġa ve *(338:20). [hem-nişīn-i mesned-i vekālet olup, -up]*

hem-nişīn-i muḳārenet oldılar: *Bir araya gelmek, birlikte bulunmak.*

ve baş muḥāsebe ve mālikāne ḫalīfeleri **hem-nişīn-i muḳārenet oldılar** *(320:11). [hem-nişīn-i muḳārenet oldılar, -dı, -lar]*

hem-nişīn-i sāye-bān-ı temāşā olmaları: *(Mustafa, Ali İbrahim Paşa) Seyir çadırında birlikte oturmak.*

hem-nişīn-i sāye-bān-ı temāşā olmaları ile ṭulumcıyān-ı fīl-ṣūret ḳırābe-i ḫorṭūm-gūn-ı maḫrūṭī-nümūnlarından *(222:6). [hem-nişīn-i sāye-bān-ı temāşā olmaları, -ma, -lar, -ı]*

hem-nişīn-i şuffe-i şafā: *Eğlence sofrasında oturmak.*

ḫˇācegān-ı dīvān ve müteʿayyinān-ı erkān gāh anlar ile **hem-nişīn-i şuffe-i şafā** *(252:5). [hem-nişīn-i şuffe-i şafā,]*

hem-nişīnleri olan: *Birlikte oturmak.*

ḥużūrına getürüp **hem-nişīnleri olan** erkān-ı devlet ḥiddet-i naẓarla *(209:21). [hem-nişīnleri olan, -an]*

hem-pā: *Ayak uydurma, aynı yoldan gitmek.*

Ḳıçı yoḳ keştī-i çarḫıñ ḳ'ola aña **hem-pā** *(186:21). [hem-pā,]*

hem-pā olan: *Ayak uydurmak, birlikte hareket etmek.*

ile **hem-pā olan** Çaḳşırcı Ṭāʾifesinden nice gözi ser-mest dilberān-ı evbāş ile *(301:15). [hem-pā olan, -an]*

hem-per: *I. Birlikte uçan, aynı aynda kanat çırpan II. Yol arkadaşı III. Meslektaş, aynı derecede görevi olmak.*

işābet-i hedefde nāvek-i ḳader ile **hem-per** ve tīr-i duʿā-yı ṣadāḳat-eşer birle *(165:6). [hem-per,]*

hem-pertev-i burc-ı ekmel buyurup: *Güneşin Hamel (Koç) burucunu aydınlatması, ilkbaharın gelişi.*

Meydān Köşkini **hem-pertev-i burc-ı ekmel buyurup** küştī-gīrler *(151:32). [hem-pertev-i burc-ı ekmel buyurup, -up]*

hem-pertev-i nehār: *(Kandiller için) Gündüz gibi aydınlatmak.*

ile şeb-i tārı **hem-pertev-i nehār** ve enẓār-ı nuẓẓārı ġarḳ-ı gird-āb-ı lücce-i envār iderek *(202.16). [hem-pertev-i nehār,]*

hem-reng: *Benzer, denk.*

ile **hem-reng** idi Ṭaraf-ı pīşinīniñ bir cānibinde ber-ḳāʿide atlu karaca *(203:26). [hem-reng,]*

hem-reng: *Karartmak, beyazın siyaha dönmesi.*

dūd-ı bārūt rūz-ı sefīdi şeb-i siyāha **hem-reng** ve naʿra-i ṭop-ı ʿālem-āşūbları *(264:19). [hem-reng,]*

hem-reng-i gül-nār: *Nar çiçeği ile aynı renk.*

Ve heyʾet-i maṭbūʿası **hem-reng-i gül-nār** ve her şerāresi nār dānesinden *(197:9). [hem-reng-i gül-nār,]*

hem-reng-i leyletü'l-kadr olmuş: *Kadir gecesi ile aynı renk, suret olmuş.*

Nūr-ı siyehle **olmuş hem-reng-i leyletü'l-Ḳadr** *(163:21). [hem-reng-i leyletü'l-ḳadr olmuş, -muş]*

hem-reng-i nev-rūz buyurup: *Nevruz bayramına benzemek.*

bu rūz-ı fīrūzı erbāb-ı temāşāya **hem-reng-i nev-rūz buyurup** perde-i otaġ-ı āsumān-işrāḳları *(333.23). [hem-reng-i nev-rūz buyurup, -up]*

hem-reng-i nev-rūz olan: *Nevruz bayramına benzemek.*

Ol rūz-ı fīrūzuñ **hem-reng-i nev-rūz olan** ṣabīḥatü'l-īd-i şevḳ-efrūzında *(154.6). [hem-reng-i nev-rūz olan, -an]*

hem-reng-i pīrāhen-i ḫayāl-i fener eyledi: *Hayal görüntüleri beliren fener gömleğine benzetmek.*

ṣuver-i günā-gün-ı siḥr-nümūna maṣdar itmek ile **hem-reng-i pīrāhen-i ḫayāl-i fener eyledi** *(222:25). [hem-reng-i pīrāhen-i ḫayāl-i fener eyledi, -di]*

hem-reng-i sāḥa-i ġabrā: *Boz renkli bir alana benzemek.*

gibi dūd-ı ḳīr-gūnı daḫi bāḥa-ı mīnā-serāy-ı ḥaḍrāyı **hem-reng-i sāḥa-i ġabrā** ve *(230:3). [hem-reng-i sāḥa-i ġabrā,]*

hem-rikāb oldı: *Yarışmak.*

hem-rikāb oldı *(199.29). [hem-rikāb oldı, -dı]*

hem-şekl-i hilāl-i āsumānī: *Gökyüzündeki hilalin şekline benzer.*

hem-şekl-i hilāl-i āsumānī ve vücūd-ı hümāyūnları ḫurşīd-i burc-i evreng-i ḫāḳānī olduḳda *(156:7). [hem-şekl-i hilāl-i āsumānī,]*

hem-şekl-i kurş-ı bedr-i tamām: *Teker gibi görünen dolunaya şekil yönünden benzer.*

Neşr Ve **hem-şekl-i ḳurş-ı bedr-i tamām** iki yüz miṣḳālden mütecāviz bir *(162:16). [hem-şekl-i ḳurş-ı bedr-i tamām,]*

hem-şekl-i nahl-i hurmā: *Hurma ağacı ile benzemek.*

hem-şekl-i naḫl-i ḫurmā ve fişek ḳandilleri reşk-efrūz-ı meşābīḥ-i Şüreyyā oldı *(228:23). [hem-şekl-i naḫl-i ḫurmā,]*

hem-şekl-i tevsen-i aşḳar-ı gül-endām eyleyüp: *Kula donlu (renkli) bir ata benzemek.*

ile tīz-kām ve zīn ü rikāb ile **hem-şekl-i tevsen-i aşḳar-ı gül-endām eyleyüp** *(238:6). [hem-şekl-i tevsen-i aşḳar-ı gül-endām eyleyüp, -y, -üp]*

hem-seng: *Parıltı.*

aṭlas-pāre-i mihr-i tāb-dāra **hem-seng** idi Farḳ-ı Ferḳadān hem-serlerine zīver-i efser olan *(369:21). [hem-seng,]*

hem-seng olan: *Aynı ölçüde olmak.*

hem-seng olan ḫāk-i rāhında basṭ-ı pāy-endāz-ı niyāz itmek içün ḳarşu depede ṭop ṭop *(299:25). [hem-seng olan, -an]*

hem-seng-i ḳıtʿa-i elmās olan: *Elmas parçasına eş değer.*

raḳam-keş-i ṣaḥīfe-i eşer yaʿnī ʿabd-i kem-teriñ **hem-seng-i ḳıtʿa-i elmās olan** bu *(234:24). [hem-seng-i ḳıtʿa-i elmās olan, -an]*

hem-seng-i ṣadef-i gevher-bār eylemişler: *İnci üreyen sedefe benzemek.*

hem-seng-i ṣadef-i gevher-bār eylemişler Dürlü dürlü şenliklerle güẕerān ve *(314:32). [hem-seng-i ṣadef-i gevher-bār eylemişler, -miş, -ler]*

hem-ser: *Arkadaş.*
1. zamān naḫl-i Ṭūbā gibi vāj-gūn oldı Baʿdehū ḳılıçları bıraġup kendüye **hem-ser** *(247:29). [hem-ser,]*

2. aṭlas-pāre-i mihr-i tāb-dāra hem-seng idi Farḳ-ı Ferḳadān **hem-serlerine** zīver-i efser olan *(369:21). [hem-serlerine, -ler, -i, -n, -e]*

hem-ser gelüp: *Baş başa gelmek, her hangi bir konuda eşit konumda bulunmak.*

üstādına **hem-ser gelüp** bardaḳ yuvalandı ḳapaġın buldı El-ḥaḳḳ ol *(175:32). [hem-ser gelüp, -üp]*

hem-ser olup: *Başa baş olmak, aynı sırada bulunmak.*

hem-ser olup ṣadā-yı dehşet-fezāsından gūş-ı aʿdā kerr ve atıldıḳça düşmān ḳulaġına ḳurşun *(165:7). [hem-ser olup, -up]*

hem-ser-i ḫaşḫāş: *Haşhaş hapı.*

didikçe biri daḫi ḫ̆āb-ı kūknārī ile ser-nihādelikde **hem-ser-i ḫaşḫāş** iken *(224:3). [hem-ser-i ḫaşḫāş,]*

hem-ṣūret-i ḥıyām eylemiş: *Çadır biçimine yerleştirmek.*

iḳāme-i diʿāme ile **hem-ṣūret-i ḥıyām eylemiş** ve vaḳt-i iḳtiżāda iġrāḳ u iblāc *(352:10). [hem-ṣūret-i ḥıyām eylemiş, -miş]*

hemvāre: *Sürekli olarak.*
1. iltifāt-ı maḫṣūṣları **hemvāre** ṣeref-baḫş-i imtiyāz olmaġın ol *(145:21). [hemvāre,]*
2. **Hemvāre** Ḥaḳḳ sübḥānehu ve taʿālā ḥıdemāt-ı dīn ü devletde rıżā-yı Bārī ve *(212:1). [hemvāre,]*
3. **Hemvāre** kederlerden emīn eyleye Mevlā *(333:11). [hemvāre,]*
4. tevḳīf olunmuş idi **Hemvāre** gūşe-i ezyāl-i iḳbāli būse-gāh-ı şifāh-ı āmāl *(363:32). [hemvāre,]*

hem-yān-ı istiʿdādı: *Kabiliyet kesesi.*

dest-i kerem-peyvesteleri ile herkesiñ **hem-yān-ı istiʿdādı** kadar ḳabża ḳabża *(327:28). [hem-yān-ı istiʿdādı, -ı]*

hem-zād eylemiş: *Benzer yaratmak.*

Eylemiş Meymenetle saʿādete **hem-zād** *(138:14). [hem-zād eylemiş, -miş]*

hem-zād-ı luṭf u reʾfet: *(Sadrazam Kethüdası) İyilik ve esirgemeyle aynı vakit doğmuş.*

tevʾem-i cūd u himmet ve **hem-zād-ı luṭf u reʾfet** şāb-ı şeyḫ-meniş *(150:26). [hem-zād-ı luṭf u reʾfet,]*

hem-zānū olan: *Yan yana sıralanmak.*

hem-zānū olan aġayān-ı sālifü'z-zikr-i nīk-ḫū muntaẓır-ı maʿnā-yı kerīme-i Fe iẕā ṭaʿimtüm fe'nteşirū olduḳlarında *(267:8). [hem-zānū olan, -an]*

hem-zānū-yı dāʾire-i ḫ̆ān-ı iḥtirām oldılar: *Saygı içinde sofra çevresinde yer almak.*

muḳābele ḫalīfeleri **hem-zānū-yı dāʾire-i ḫ̆ān-ı iḥtirām oldılar** *(248.24). [hem-zānū-yı dāʾire-i ḫ̆ān-ı iḥtirām oldılar, -dı, -lar]*

hem-zānū-yı ikbāl-i tenāvül-i ṭaʿām: *Diz dize sıralanarak yemek yemek.*

ḳul ketḫudāsı Ḥasan Aġa yek-dīger ile **hem-zānū-yı iḳbāl-i tenāvül-i ṭaʿām** ve *(266:36). [hem-zānū-yı iḳbāl-i tenāvül-i ṭaʿām,]*

hem-zānū-yı ittiṣāl: *Yan yana oturmak.*

tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa ḥażretleri Ferḳadān-ı āsumān gibi **hem-zānū-yı ittiṣāl** *(159:6). [hem-zānū-yı ittiṣāl,]*

hem-zānū-yı mevḳiʿ-i iḫtirām olup: *Değerlerine uygun bir yerde oturmak.*

hem-zānū-yı mevḳiʿ-i iḫtirām olup bu iki süfre ḫużūr-ı hümāyūna giren meşāyiḫ-i selāṭīne *(215:18). [hem-zānū-yı mevḳiʿ-i iḫtirām olup, -up]*

hem-zānū-yı mevḳiʿ-i iḫtişām: *Gösterişli yerde yan yana oturmak.*

Süfre-i ūlāda ṣadr-ı aʿẓam ve şeyḫü'l-islām **hem-zānū-yı mevḳiʿ-i iḫtişām** *(194:13). [hem-zānū-yı mevḳiʿ-i iḫtişām,]*

hem-zānū-yı mücāleset ol: *Yan yana oturmak.*
1. ḫalḳa-bend-i cemʿiyyet ve birbiri ile **hem-zānū-yı mücāleset olmaları** *(286:14). [hem-zānū-yı mücāleset olmaları, -ma, -lar, -ı]*
2. bi-merātibimi's-sāmiye **hem-zānū-yı mücāselet olup** tenāvül-i niʿam-ı vāfiye eylediler *(319:35). [hem-zānū-yı mücāselet olup, -up]*
3. içün meʾmūr olmaları ile sāye-bān-ı temāşāda **hem-zānū-yı mücāleset olmuşlar** *(346:24). [hem-zānū-yı mücāleset olmuşlar, -muş, -lar]*

hem-zānū-yı mücāselet-i ṣadrü'ş-sudūr-ı benām olan: *Namı ile tanınan sadrazamla birlikte oturmak.*

Bugün hevā sünbülī olmaġla **hem-zānū-yı mücāselet-i ṣadrü'ş-sudūr-ı benām olan** *(276:12). [hem-zānū-yı mücāselet-i ṣadrü'ş-sudūr-ı benām olan, -an]*

hem-zānū-yı mürāfaḳatları olan: *Birlikte bir yerde oturmak.*

hem-zānū-yı mürāfaḳatları olan hizebrān-ı bīşe-zār-ı veġā oba-i ṣadr-ı minʿāmda *(266:29). [hem-zānū-yı mürāfaḳatları olan, -an]*

hem-zebān-ı istiġrāb: *(Gösteri için) İlginç bularak aynı dilde konuşmak.*

terānesiyle birbirine **hem-zebān-ı istiġrāb** ve istikşāf-ı deḳāyıḳ-ı ālāt-ı tesyīrī *(185:17). [hem-zebān-ı istiġrāb,]*

hem-zebān-ı taʿrīf olmaġ: *Aynı konuşarak anlatmak, ağız birliği etmek.*

ḫīn-i dest-būsda biri birlerine **hem-zebān-ı taʿrīf olmaġ** *(201:6). [hem-zebān-ı taʿrīf olmaġ, -maġ]*

hengām: *Vakit.*
1. hengāmında arslan şeklinde olan sālifü'l-beyān fişeklere āteş virüp ve mehterleri *(284:29). [hengāmında, -ı, -n, -da]*

2. temāşā-yı ḥiref-i sāʾire içün anlar daḫi gūşe-gīr-i āsāyiş ü ārām olduḳları **hengāmda** *(298:2). [hengāmda, -da]*
3. mütevārī-i serā-perde-i ufūl oldıġı **hengāmda** bedr-i āsumān-efrūz-ı ṣadāret ve *(308:4). [hengāmda, -da]*
4. **hengāmda** muḳaddemā gūyā taʿyīn-i ḥudūd-ı eyyām-ı sūraʿalāmet içün *(361.26). [hengāmda, -da]*

hengāme: *Kavga, şamata, velvele.*

Serd olundı gibi **hengāme** be-resm-iʿādī *(290:20). [hengāme,]*

hengāme-germ-i kār-hāne-i zevk olup: *Zevk atölyesindeki kavgaların kızışması.*

zemzemesiyle mıżrāb-ı tār-ı sanṭūr gibi **hengāme-germ-i kār-ḫāne-i ẕevḳ olup** *(222:21). [hengāme-germ-i kār-ḫāne-i ẕevḳ olup, -up]*

hengāme-iʿacebden: *Görülmedik şamata ve patırtı.*

nice şevḳ u ṭarab ve **hengāme-iʿacebden** ṣoñra ṭulumcılar āteşin iṭfā *(279:17). [hengāme-iʿacebden, -den]*

hengām-ı ārāda: *Gerek duyulan vakit.*

ve **hengām-ı ārāda** rūy-ı baḥre iḫrāc içün bocurġadlara merbūṭ ālāt-ı cerr-i eṣḳāl *(352:11). [hengām-ı ārāda, -da]*

hengām-ı cülūs-ı meymenet-meʾnūslarından: *Uğurlu tahta çıkma zamanı.*

ḥażretleriniñ **hengām-ı cülūs-ı meymenet-meʾnūslarından** beri mışḳala-i tebāşīr-i ṣabīḥatü'l-ʿīd-i saʿd u iḳbālleri *(136:12). [hengām-ı cülūs-ı meymenet-meʾnūslarından, -lar, -ı, -n, -dan]*

hengām-ı ḥayāt-baḫş-ı saʿd-encām: *Sonu uğurlu, can bağışlayıcı vakit.*

hengām-ı ḥayāt-baḫş-ı saʿd-encām ki ḳabīl-i vaḳt-i ẓuhrdur *(232:10). [hengām-ı ḥayāt-baḫş-ı saʿd-encām,]*

hengām-ı meserretde: *Sevinçli vakit.*

ricʿat eyledikleri **hengām-ı meserretde** vetīre-i sābıḳa üzere bugün *(295:17). [hengām-ı meserretde, -de]*

hengām-ı meserret-encāmda: *Neşeli vakit, neşe ile son bulan vakit.*

Zühre-i zehrānıñ def gibi ḳulaġın çıñlatdıġı **hengām-ı meserret-encāmda** *(204:22). [hengām-ı meserret-encāmda, -da]*

hengām-ı perīşānī-i cemʿiyyet-i ḥużżār: *Meydanda bulunanların dağıldıkları sırada.*

sūḫte-i işābet-i şerār ve kendiñ bī-refīḳ u ḫıdmet-kār **hengām-ı perīşānī-i cemʿiyyet-i ḥużżār** *(260:19). [hengām-ı perīşānī-i cemʿiyyet-i ḥużżār,]*

hengām-ı ricʿatlarına: *Geri dönme vakti.*

daḫi buyurulmaġın vaḳt-i ʿavdet ve **hengām-ı ricʿatlarına** degin żiyāfete ḥużżār *(265:27). [hengām-ı ricʿatlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

hengām-ı ṣabāḥdan: *Sabah vakti.*

Hengām-ı Ṣabāḥdan Baʿīd-i Ẓuḥra Dek Rūy-ı Deryāda Her Heft-Gerde-i Meşşāṭa-i Sürūr *(351:11). [hengām-ı ṣabāḥdan, -dan]*

hengām-ı saʿd-encām: *Uğur getiren vakit*
1. cānibine tevcīh-i ʿinān eylediği **hengām-ı saʿd-encāmda** li-müʾellifihi *(154.9). [hengām-ı saʿd-encāmda, -da]*
2. **hengām-ı saʿd-encāmda** maʿnā-yı lafẓ-ı ḫilāfet ve müfād-ı ʿibāret-i salṭanat olan *(180:25). [hengām-ı saʿd-encāmda, -da]*
3. ile müşerrez olmaḳ **hengām-ı saʿd-encāmı** ḥulūl itmegin māh-ı mezbūruñ on üçünci *(153:3). [hengām-ı saʿd-encāmı, -ı]*

hengām-ı ṣafā-fercāmda: *Mutlu vakit.*

hengām-ı ṣafā-fercāmda eṣnāf ālāyı cemīʿ-i sürūr ālātı ile *(276:22). [hengām-ı ṣafā-fercāmda, -da]*

hengām-ı ṣafā-şiʿārda: *Keyifli vakit.*

hengām-ı ṣafā-şiʿārda meydān-ı sūruñ eṭrāfı *(268:9). [hengām-ı ṣafā-şiʿārda, -da]*

hengām-ı sūrda: *Düğün zamanı.*

hengām-ı sūrda bulunmaḳ hevesiyle gelüp kimine taʿyīnāt virildi *(142:15). [hengām-ı sūrda, -da]*

hengām-ı vedāʿda: *Veda anı, vakti.*

ḥażretleri **hengām-ı vedāʿda** mihmānān-ı niʿmet-ḫāne-i cihān-dārī olan *(267:10). [hengām-ı vedāʿda, -da]*

hengām-ı ẓuhrda: *Öğle vakti.*

üzere vaḳt-i teġaddīleri olan **hengām-ı ẓuhrda** ikrāmlarına taṣaddī olunup *(344:8). [hengām-ı ẓuhrda, -da]*

henüz: *Halâ, daha.*
1. nümāyende-i aḥsen-i eşkāl olmuş idi Lākin **henüz** şeb-çerāġ-ı vücūd-ı ḫudāvendigārīden *(174.8). [henüz,]*
2. ve temāşāsına kemāl-i ḫˇāhiş ḳoyup ʿArab **henüz** dūş-ı refīḳine rākib olmadın *(175:12). [henüz,]*
3. zemīne rīzān itmegin **henüz** teshīn olunmuş ḳahve-i maṭbūḫa oldıġını *(212:26). [henüz,]*
4. idi ki gūyā her biri gülzār-ı behiştden **henüz** çīde ter ü tāze mīve-i nev-resīde ve *(219:10). [henüz,]*
5. sāye-bān-ı temāşānıñ **henüz** maḳdem-i āṣafīye dīde-güşā olması yaʿnī bu vaḳte *(257:11). [henüz,]*
6. çıḳmaḳ bābında fermān-ı hümāyūn ṣudūr idüp lakin çār-mīḫ-i rīsmānları **henüz** *(262:29). [henüz,]*
7. **henüz** bu ḥāleti derkden meslūbü'ş-şuʿūr iken nā-gāh birḳaç ṣamson *(274:22). [henüz,]*
8. maḳām-ı çār-gāhda faṣla ser-aġaz eylemiş yaʿnī sāʿat **henüz** dörde gelmiş *(291:17). [henüz,]*
9. ilçilik ile gelüp **henüz** mihmān-ı dārü'n-niʿam-ı devlet-i ʿaliyyede *(355.6). [henüz,]*
10. getürdiler Lākin şeh-zāde-i saʿīd Sulṭan Bāyezīd ḥażretleri **henüz** ṭıfl olmaġla *(374:18). [henüz,]*

henüz: *Daha gerçeklemeyen şey.*

nev-īcād oyunlara āheng idüp lākin faṣılları encāmın bulmadın ve **henüz** akçe divşürecek *(198:12). [henüz,]*

hep: *Sürekli olarak, her zaman, daima.*

1. Ki anlar **hep** dem-i hengāme-i ġamda Ḫudā dirler *(222:20). [hep,]*
2. Ki anlar **hep** dem-i hengāme-i ġamda Ḫudā dirler *(259:22). [hep,]*
3. Açdı çadır çiçeklerin yine **hep** *(272:12). [hep,]*
4. Bu cūd u ʿaṭā **hep** eşer-i luṭfıdır anıñ *(330:11). [hep,]*
5. **Hep** muḥtemil-i şıdḳ u kezḯb bir ḫaber anlar *(332:9). [hep,]*

her: *"Bütün" anlamında belirsizlik sıfatı.*

1. **Her** ḫayme birer cezīre gūyā *(128:10). [her,]*
2. **Her** nev-heves itdi ʿarż-ı cünbüş *(130:11). [her,]*
3. **Her** şuʿle-i delv püll-i cevvāl *(132:5). [her,]*
4. Ejder fişegiyle oldı **her** şeb *(132:9). [her,]*
5. Ki oldı **her** günimiz şevḳ ile dügün bayrām *(135:17). [her,]*
6. ḳavānīn-i ḳadīme-i devlet-i müstedīmeden olmaġın **her** kelāmı mā-fi'ż-żamīr-i ḫüsrevāneyi *(139:11). [her,]*
7. ile **her** şehriñ dāʾire-i ḥişārı dāʾire-i rāmişgerān-ı sūra döndürülüp kāffe-i enām *(140:33). [her,]*
8. **her** gün basṭ-ı dāʾire-i encümen ve ṭarḥ-ı nişīmen ḳılındı Ve ḳol ḳol çengīlere *(142:13). [her,]*
9. Nāzān nāzān giderdi **her** şāh *(143:23). [her,]*
10. **her** naḫl-i Ṭūbā-gün-ı sidre-nümūnuñ aġşān-ı mülteffetü's-sāḳu bi's-sāḳ-ı her-dem-bahārınıñ *(144:4). [her,]*
11. Gülüñ **her** bergi bir ḫār ola çeşm-i bāġ-bān üzre *(144:9). [her,]*
12. üzere **her** ṣınıfʿaṣḥāb-ı ḥirfete müteʿayyin olan hedāyā-yı muʿtādeniñ *(147:16). [her,]*
13. ve sāʾir mühimmātına mübāşeret ve **her** gün saʿy olunaraḳ cümlesi lüzūmından *(148:6). [her,]*
14. Oḳ Meydānına Varup Cemīʿ-i Rüʾesā-yı Devlet ile **Her** Dūde-i Mesʿūdeye *(148:9). [her,]*
15. **her** mūyından nice Selmāya ebrū ve belki hezārān Leylā-yı bādiye-peymāya *(163:16). [her,]*
16. yüzi aḳ ve mānend-i āyīne-i āfitāb tāb-nāk u berrāḳ **her** düm-i dü-rengi nevki *(164:10). [her,]*
17. Neşr **Her** vech ile ḫaşmına ḳarşuluḳ virür ḫazīne ṣāḥibi nāmlı bahādır ve bir *(165:12). [her,]*
18. ṭabanca çaḳmaḳ ile ʿadūsunuñ ḫāne-i ḥayātına ḳundaḳ bıraḳmaġa ḳādir iken yine otuna ṭoḳunmayana boşuna atılmaz ve tehī yere **her** ġavġāya ḳatılmaz *(165:13). [her,]*
19. rüfte-i çārūb-ı müjgān iderek üftān ü ḫīzān **her** cānibe şitābān olup *(181:1). [her,]*
20. **her** ne semte imāle-i sükkān iderse keştī daḥi ol semte gider idi Gāh *(184:16). [her,]*
21. **Her** ne fermān eylese teʾyīd-i Ḥaḳḳ tenfīẕ ider *(185:9). [her,]*
22. **Her** ne emr eyler ise kendüsine cemm-i ġafīr *(186:26). [her,]*
23. resminde peyker-i ʿazīm tasvīr eylemişler ki gūyā bir cebel-i rāsiḫ ve **her** *(187:24). [her,]*
24. **her** ʿakkām-ı meşʿal-be-dūş naġme-i ʿArebāne-i Allāhū yenşuru's-sulṭān ile *(195:7). [her,]*
25. **her** dürlü eşcār-ı pür-berg ü bārıñ birer birer miṣāli āşikār ve her güne *(195:24). [her,]*
26. her dürlü eşcār-ı pür-berg ü bārıñ birer birer miṣāli āşikār ve **her** güne *(195:24). [her,]*
27. Nakş-ı ḳandīl ile **her** gice olurdı āşikār *(195:27). [her,]*
28. Ve çarḫ-ı felek nāmında üç ʿaded gerdende fişeng daḥi felāḫan-vār **her** *(196:33). [her,]*
29. Olmuş idi **her** şuʿle-i bālā-revi gūyā *(196:35). [her,]*
30. Ve heyʾet-i maṭbūʿası hem-reng-i gül-nār ve **her** şerāresi nār dānesinden *(197:9). [her,]*
31. āteş virilüp taḥrīk-i hevā ile **her** cānibe ḫareket ve gāh gāh şavlet ü sürʿat iderek *(197:19). [her,]*
32. Baʿdehū resen-bāzlarıñ şākirdlerinden bir duḫter-i heşt-sāle **her** ʿużvunı bir *(199:23). [her,]*
33. **her** nevʿi beşer ṭonluḳ rūmī vü ʿacemī dībā ve telli hatāyī ve aṭlas-ı girān-bahā *(200:23). [her,]*
34. raḳḳāṣān-ı āteşīn-ʿiẕār-ı bī-direng āġāze-i söz ü sāz ve **her** zebān-ı zebāne-i fişeng-i āsumānīyi *(202:18). [her,]*
35. Fenār Bāġçesi sāḥiline nümūdār olup her biri ṭoḳuz ʿaded ḳadeḥi ḫāvī ve **her** *(202:32). [her,]*
36. fısḳiyyeler ibdāʿ ve **her** fetīle-i şerer-pāşından birer fevvāre-i nūr iḫtirāʿ ḳılınmış *(203:1). [her,]*
37. idi ki **her** ḳadeḥi birer ṣūret-i ḥayret-baḫş ile dāʾir ve her gören vālih u müteḥayyir olur idi *(203:2). [her,]*
38. idi ki her ḳadeḥi birer ṣūret-i ḥayret-baḫş ile dāʾir ve **her** gören vālih u müteḥayyir olur idi *(203:2). [her,]*
39. **her** gūşesinde bir dürlü āheng ve her cānibinde ḳanādīl-i sitāre-gün şeb-çerāġ-ı meclis-efrūz *(203:25). [her,]*
40. her gūşesinde bir dürlü āheng ve **her** cānibinde ḳanādīl-i sitāre-gün şeb-çerāġ-ı meclis-efrūz *(203:25). [her,]*
41. sāḥa-i ʿīd-gāh gibi dolāblar yapılup **her** çeşmi bir āfitāb-ı merdüm-nümā-yı Yūsuf-liḳāya *(203:29). [her,]*
42. gibi saḳfı daḥi olmaġın saḳfınıñ **her** ṭarafında iki ʿaded kebş-i zerrīn-şāḫ *(204:8). [her,]*
43. **Her** nālede bir naḫl-ı güle ḳondı şafādan *(206:23). [her,]*
44. **Her** naġmede tebdīl-i maḳām eyledi bülbül *(206:24). [her,]*
45. **her** cānibine şitāb itmek kendüye şu içmek ḳadar gelmeyüp küze gözi ḳapaġı *(210:8). [her,]*
46. içün arḳası üzere zemīne yatdı ve ayaġı ile ol küzeyi gözinden alup **her** ʿużvunda *(210.11). [her,]*
47. ki **her** tār-ı müşkīn-yālinde bir sevād-ı Çīn ü Ḫıtā āvīzān ve ṣabāḥü'l-ḫayr-ı pīşānīsi *(216:6). [her,]*
48. ḫıdmet-i fermūdeye kemer-beste vü āmāde oldılar Ve **her** serv miyānında neft yaġı *(218:32). [her,]*
49. vaḳf-ı gerdiş-i enẕār iderek āheste āheste **her** cānibe döner giderdi ve bāġçe-i meẕkūreniñ *(219:3). [her,]*
50. bir sāyebān-gün fişeng ve cevānib-i erbaʿasında birer çarḫ-ı felek **her** *(220:12). [her,*

51. gūşesinde sāzendeler nevāzende-i ḳānūn-ı şeṭāret ve **her** cānibinde ḫˇānendeler *(220:13). [her,]*
52. sāzende-i āheng-i meserret ve **her** semtinde ṣadā-yı ṭanbūr u çeng ve her *(220:14). [her,]*
53. sāzende-i āheng-i meserret ve her semtinde ṣadā-yı ṭanbūr u çeng ve **her** *(220.14). [her,]*
54. **Her** şerer şanki nār dānesidir *(229:11). [her,]*
55. vuḳūʿunda ʿadet olan ordu ālāyı resmi üzere **her** ḥirfet icrā-yı şanʿat *(233:13). [her,]*
56. **her** ne şanʿatları var ise iẕhār idüp dervāze-i teferrüc-gāh-ı ṣadr-ı aʿẕamīye *(233:20). [her,]*
57. ḳapucılar ketḫudāsı aġa selīmī **her** ṣınıfiñ yegān yegān ketḫudāların *(233:34). [her,]*
58. itmām-ı merāsim-i muʿtāde idince **her** ṣınıfiñ mehter-ḫānesi germ-āġāz ve *(234:4). [her,]*
59. mürāʿāt olunaraḳ ṣudūr-ı işāret-i mürūr ile **her** ḥirfet aṣḥābı tertīb-i cemmāzeye *(234:6). [her,]*
60. **her** gūşesinde bir kūze-i memlū-yı Mıṣrī ile mühr-i Süleymāna dönüp *(246.15). [her,]*
61. gibi ṭablalar geçirüp üç şerefeli mināreye mümāṣil ve **her** ṭablanıñ üzerinde *(247:9). [her,]*
62. idi ki şeb-i tārı ṣūret-nümā-yı şāhid-i nehār eyleyen **her** ḳandīl-i nevvārı bir *(252:24). [her,]*
63. ile **her** gūşesinde hūy u hāy her semtinde bir güne ṣafā rū-nümāy olup *(253:5). [her,]*
64. ile her gūşesinde hūy u hāy **her** semtinde bir güne ṣafā rū-nümāy olup *(253:5). [her,]*
65. müstaġnī eyledi **Her** nışf sāʿat miḳdārı müddetde bir kerre bir ʿaḳabe taʿbīr olunur *(253:21). [her,]*
66. **her** āsumānī fişekden yigirmişer ḳandīl-i sūzān ṭāḳ-ı meleˀ-i aʿlāya āvīzān oldıġı *(253:32). [her,]*
67. kemer-i pür-zīb ü zīverle iḫāṭa olunmuş ve **her** kemer ḳavs-i ḳuzaḥ gibi āvīze-i rengā-reng *(254:36). [her,]*
68. kenārelerinde ʿaraba gibi tekerlekler dāʿiren-mā-dār **her** ṭarafında ve her biriniñ mā-beyni *(255:14). [her,]*
69. **Her** gürūhuñ pīş-i şaffı ġayriden ḥürmetlüdür *(256:11). [her,]*
70. **Her** zamān gerdişde bu bāzīçe-i taḳdīr ile *(257:1). [her,]*
71. içün çār cihetden teḳayyüd-i ekīd ve zūr-dest-i iḫlāṣ-peyvestleri murād üzere **her** *(263:2). [her,]*
72. cādū-yı ḫum-süvār ṣūreti ol ejdere ḳāʿide vü ʿinān-keş ve ejderiñ **her** başında bir *(263:16). [her,]*
73. zerde pīş-ḫˇān-ı meydāna güsterde ve **her** ṭablada her biri yarımşar vuḳiyye ikişer *(265:5). [her,]*
74. **her** kişi kendü maḳām u menāmına ʿazīmet ve gice şenligi seyri içün *(267:37). [her,]*
75. nice nice nuḳūş-ı ġarībe iḫtirāʿ itmiş ki gūyā **her** yer ḥarīr-i şuʿleden *(269:17). [her,]*
76. ḳuruldı ve dört sütūn-ı bālā ve **her** sütūnuñ ẕirve-i aʿlāsında sebīke-i ibrīz-i şuʿleden *(269:19). [her,]*
77. bir ʿalem-i zerrīn hüveydā olup **her** ṭınābı bir şihāb ve her ṭopı bir *(269:20). [her,]*
78. bir ʿalem-i zerrīn hüveydā olup her ṭınābı bir şihāb ve **her** ṭopı bir *(269:20). [her,]*
79. āfitāb **her** gūşesi bir ḫazīne-i nār ve her çūb-ı şebīke-i revzenleri birer *(269:21). [her,]*
80. āfitāb her gūşesi bir ḫazīne-i nār ve **her** çūb-ı şebīke-i revzenleri birer *(269:21). [her,]*
81. **her** şükūfesiniñ resmi erbāb-ı temāşāya nīreng-i füsūn ve her çemen-i sebze-gūnun rīze-i sengi *(269:33). [her,]*
82. her şükūfesiniñ resmi erbāb-ı temāşāya nīreng-i füsūn ve **her** çemen-i sebze-gūnun rīze-i sengi *(269:33). [her,]*
83. gibi mānende-i şerāre-i cehān **her** cānibe germ-cevlān olaraḳ semender-i āteş-āşiyāna *(270:26). [her,]*
84. beş on defʿa isrāʿ-ı cevlān eyleyüp **her** devrinde bir ṭarrāḳa-i ʿaẕīme ḳoparup *(271:3). [her,]*
85. noḳṭa-i pergār-ı taḥayyür eyledi ve **her** devresi tamāmında nice āsumānī fişekler *(271:19). [her,]*
86. ḥaşladı ve her biri bu āteş ile **her** ne cānibe gürīzān oldı ise ḫalḳ anları *(271:26). [her,]*
87. giriftār-ı ġull-i ẕüll olacaḳların ḥiss itmeleriyle **her** semte gürīzān ve her ṭarafa *(275:4). [her,]*
88. giriftār-ı ġull-i ẕüll olacaḳların ḥiss itmeleriyle her semte gürīzān ve **her** ṭarafa *(275:4). [her,]*
89. şīveler itdirdiler ki **her** gören ḥayrān ve işiden müştāḳ-ı seyrān oldılar *(279:2). [her,]*
90. **her** sūya gürīzān olup ṣıbyān-ı erbāb-ı ḥirfet tirşeden gürz ü debbūs ile döge döge *(279:14). [her,]*
91. niyyetine ṭulumlar ile **her** cānibden şol mertebe āb-efşān oldılar ki li-münşiˀihi'l-faḳīr *(279:18). [her,]*
92. īcād ve şanʿatlarına göre levāzım-ı dükkānları **her** ne ise iʿdād idüp içinde bir *(280:2). [her,]*
93. reftār ve şāhīn-i terāzū gibi **her** ṭarafa imāle-i cenāḥ-ı nigāh ile dīde-dūz-ı ḫarīdār olup beyt *(280:8). [her,]*
94. Başında **her** dil-i āşüfteniñ yanar āteş *(280:19). [her,]*
95. **Her** ne āfet ki vüsʿat-ı ḳahrı *(285:11). [her,]*
96. sekiz süfre ṭaʿām basṭ olunup ve **her** süfrede on ikişer ṣaḥan ṭaʿām virilüp *(287:2). [her,]*
97. daḥi ceyb ü hemyānların tehī idecek mertebe beẕl-i naḳdīne-i cūd ve **her** fırḳaya *(289:25). [her,]*
98. **Her** zaḫmesi oldı çār pāre *(294:8). [her,]*
99. **Her** kirpügi gūyā ki zebān eyledi çeşmiñ *(294:24). [her,]*
100. **Her** gördügüñüz aġzıñızıñ ḳaşıġı şanmañ *(300:26). [her,]*
101. girüp tebdīlü'ş-şekl li-ecli'l-ekl iden ve ṭuz gibi **her** aşa giren aç gözli *(301:1). [her,]*
102. keẕālik **her** nevʿi altışar ṭāḳa firengī dība ve hatāyī-i sāde vü muṭallā ve ṭaraḳlı aṭlas-ı ḫoş-nümā *(307:10). [her,]*
103. Ve mīr-āḫūr-ı evvel Ḥasan Aġadan **her** nevʿi üçer ṭonluḳ ʿacemī dībā ve *(307:17). [her,]*
104. ḫurūş-ı lücce-i ḥaḍrā şahrā-yı sūr-gāhı deryā-yı bün-nā-yāb ve **her** çetr-i temāşāyı *(310:29). [her,]*
105. ber-kāʿide dād u sitād ile der-kār ve **her** güne metāʿların ʿarża-dāşt-ı bāzār-ı enẕār eyleyüp *(313:24). [her,]*
106. emīn-i sūr Ḫalīl Efendi ve **her** ṣanʿatıñ ketḫudāları ḥużūr-ı hümāyūnda *(316:22). [her,]*
107. edā-yı merāsim-i zemīn-būsīden ṣoñra emīn-i sūr yedi ile **her** ketḫudāya ʿaṭiyye-i ḫüsrevāne *(316:23). [her,]*
108. ḫalḳı ḥayrān ve **her** zed ü bürdde şaḫṣ-ı mezbūr mürd olur deyu *(317:14). [her,]*
109. mūcib-i kelāl olup lākin müşaʿbidān-ı Mıṣriyyeniñ **her** gün rūz-ı pīşīnden *(317:22). [her,]*
110. ve her biri dörder ṭonluḳ İstanbul ser-ā-seri ve ʿacem dībāsı ve **her** cinsi beşer *(321:34). [her,]*
111. Oldı **her** sāye-bān-ı sidre-serīr *(324:12). [her,]*
112. **Her** ne olduysa anda naḳle sezā *(324:24). [her,]*

113. ṣaḥrālar deryā ve **her** zebān-ı mevci müfessir-i āyet-i ṭaġa'l- mā ve *(325:15). [her,]*
114. emr-i ʿālī ṣudūr idüp çadırlarda söz ü sāz ve ṣevḳ ü ṭaraba āġāz ile **her** *(326:20). [her,]*
115. Yine **her** yüzden olup çihre-i maḳṣūd ʿayān *(326:24). [her,]*
116. **her** tār u pūd-ı cāmeleri bir mevc-i ebr-i maṭīr ve her mūyları bir çeşme-sāra *(327:7). [her,]*
117. her tār u pūd-ı cāmeleri bir mevc-i ebr-i maṭīr ve **her** mūyları bir çeşme-sāra *(327:7). [her,]*
118. gibi yegān yegān güẕārende-i pīş-i naẓar-ı āṣafʿḳılınup **her** orṭanıñ *(327:14). [her,]*
119. Ve her ne ḳadar üserā vü pāy-zenler var ise birer ikişer ẕolata beẕl olunup **her** *(327:30). [her,]*
120. dūde ve **her** gürūh-ı maʿdūde ve her fırḳa-i mevcūdeden zencīr-i dünyā ile *(327:31). [her,]*
121. dūde ve her gürūh-ı maʿdūde ve **her** fırḳa-i mevcūdeden zencīr-i dünyā ile *(327:31). [her,]*
122. **Her** mehçe-i aʿlām-ı otaġ-ı şeh-i devrān *(329:3). [her,]*
123. Bu sūr-gehiñ **her** yeri bir bezm-i ṣafādır *(329:17). [her,]*
124. **Her** āṣafa olmaz bu şerefʾlīk muḳadder *(330:17). [her,]*
125. **Her** dem yine sāʾillik ider yalı öñinde *(331:11). [her,]*
126. medʿuvv-i żiyāfet-i ḫāḳān-ı cihān-bān olmaları ile **her** *(337:15). [her,]*
127. **her** ṭarafdan taʿbiye olunan fişeklere birden āteş virdiklerinde *(346:36). [her,]*
128. Hengām-ı Ṣabāḥdan Baʿīd-i Ẕuḥra Dek Rūy-ı Deryāda **Her** Heft-Gerde-i Meşşāṭa-i Sürūr *(351:11). [her,]*
129. meşhūd olan ṣanāyiʿ-i nā-dīdeye fāʾiḳ ve **her** *(356:19). [her,]*
130. ḳaṣr-ı gerdānları gerdūne gibi tekerlekler üzere mevżūʿ ve **her** cānibinden gūnā-gūn *(356:32). [her,]*
131. ʿaded sīm tepsi ve **her** nevʿi onar ṭonluḳ dībā-yı rūmī ve dībā-yı ʿacemī ve telli hatāyī *(361:11). [her,]*
132. ārzūsunda iken **her** çeşme-sār-ı bün-i mūy u ʿurūḳ-ı rūyında ġarḳ-ı lücce-i ıżṭırāb olup *(362:9). [her,]*
133. Ve **her** naḫl-ı kebīriñ eṭrāf-ı erbaʿasında dörder ḳol yapılup ve dörder alat *(367:12). [her,]*
134. baġlanup ve ikişer ṭonluḳ aġır telli hatāyī-i girān-bahā āvīẖte ḳılınmış idi **Her** *(367:13). [her,]*
135. gūnā-gūn şeker-i bādām **her** taḫta-i nāzük-ṭarḥ-ı dil-güşāsı şekerden *(367:30). [her,]*
136. şīrīn-terīn-i riyāż u gülzār ḳılınup gūşe-be-gūşe **her** ḳaṣr-ı nādirü'l-ʿaṣrda āyīneden *(368:4). [her,]*
137. ṣadr-ı aʿẓam-ı Dārā-ḥaşem ḥażretleri tenvīr-i rūy-ı cihān ve **her** cānibe kef-i güher-pāşların *(368:29). [her,]*
138. **her** tār-ı mūy-ı müşgīn-būy-ı perçeminde biñ diyār-ı Çīn āvīzān ve her cünbiş-i ṣafā-baḫşına *(369:12). [her,]*
139. her tār-ı mūy-ı müşgīn-būy-ı perçeminde biñ diyār-ı Çīn āvīzān ve **her** cünbiş-i ṣafā-baḫşına *(369:12). [her,]*

her ağızdan bir şadā peydā olup: *Bir konuda herkesin rastgele konuşması, ayrı düşünce öne sürmek.*

ile mūsiḳār gibi **her ağızdan bir şadā peydā olup** birbiriniñ teline ṭoḳundılar *(291:7).*
[her ağızdan bir ṣadā peydā olup, -up]

her bir: *Herhangi bir zamanı veya varlığı belirtmek için kullanılan belirsizlik sıfatı, bütün.*
Her bir güni ḫalḳıñ oldı bayrām *(127:4). [her bir,]*

her bir: *"Bütün" anlamında belirsizlik sıfatı.*
1. keştī-i nüh-bādbān-ı āsumān ġarḳa-i emvāc-ı nūr ve **her bir** ṣal āteş-dān-ı buḫūr-ı şevḳ ü sürūr oldı *(219:20). [her bir,]*
2. **Her bir** aḫker çü laʿl-i rummānī *(229:12). [her bir,]*
3. ḫaṭve-perdāz ve **her bir** sāḳına bi'ṭ-ṭūli ve'l-ʿarż birer şemşīr-i ser-tīz ilṣāḳ idüp *(232:3). [her bir,]*
4. burc-ı āsumānī gibi on iki pelleyi ḥāvī bir dolāb var idi ki **her bir** gözünde bir *(254:12). [her bir,]*
5. ve **her bir** raḳṣ oġlanı āhū-yı deşt-i Ḳıpçaḳ gibi gerdiş-i ġazālāne *(255:8). [her bir,]*
6. Ve yeñiçeri efendisi ʿOṣmān Efendi cānibinden daḫi **her bir** nevʿi beşer *(265:20). [her bir,]*
7. iken dürüldüklerinde **her bir** ṭablayı burc u mekān ve lāne vü āşiyān eyleyen *(266:8). [her bir,]*
8. **Her bir** güzeliñ māʾide-i vaṣlına ṣunmañ *(300:25). [her bir,]*
9. Baʿdehū Müsilmānān-ı tüccār **her bir** nevʿi onar ṭonluḳ olmaḳ üzere on ṭop *(305:1). [her bir,]*
10. Ve çerge-i ṣānī vü ṣāliṣde **her bir** süfresi tamām on ikişer ṣıḥāf-ı elvān-niʿam olmaḳ *(306:32). [her bir,]*
11. Ve rūz-nāmçe-i evvel Meḥemmed Begefendiniñ daḫi **her bir** nevʿi dörder *(321:28). [her bir,]*
12. lāyıḳ emṣāline ġālib ü fāʾiḳ **her bir** nevʿi ikişer ṭonluḳ telli düdemī ve İstanbulī çekme *(354:9). [her bir,]*
13. Ve Baṣra defter-dārı tedārük ü āmāde itdigi **her bir** nevʿi beşer ʿaded ṣāl ve *(354:27). [her bir,]*

her biri: *"Bütün" anlamında belirsizlik sıfatı.*
1. Nice şeh-zāde **her biri** ānıñ *(137:16). [her biri,]*
2. bi-fażlillāhi Taʿālā ġıbṭa-fermā-yı ʿıḳd-ı Şüreyyā ve **her biri** ḳurretü'l-ayn-ı niżām-ı dünyā *(140:26). [her biri,]*
3. ve sāʾir levāzım-ı şeṭāret-medārları emīn-i sūr maʿrifetiyle iḥżār ve **her birine** *(142:24). [her birine, -n, -e]*
4. meʿāliyle istīẕāndan ṣoñra ol tāze- nihālān-ı gülşen-i iḳbāliñ **her biri** dūş-ı reh-vār ve āġūş- ı lala vü perestāra raġbet*(143:8). [her biri,]*

5. muḳābil ü müḥāzī vażʿ u tertīb idüp dūrdān pertāb ve **her biriniñ** içinden ṣu gibi *(158:12). [her biriniñ, -n, -iñ]*
6. ḳarār-gāhlarına **her biri** ricʿat eylediler *(159:23). [her biri,]*
7. beyāż dilkü dört ʿaded ferve-i girān-bahā-yı dil-cū ve **her biri** beşer ṭonluḳ *(164:15). [her biri,]*
8. maẕmūnı tamġā-yı ẕeyl-i evṣāfı olmaġa mā-ṣadaḳ u elyaḳ idi Ve Keẕālik **her biri** *(164:22). [her biri,]*
9. perde-i āl-gūn-ı ṣafaḳ ol revnaḳ u raġbeti bulamaz Ve **her biri** yine beşer ṭonluḳ olmaḳ *(164:27). [her biri,]*
10. dirler idi Fi'l-meṣel **her biri** āhen-dil ve āteşī-meşreb bir *(165:8). [her biri,]*
11. **her birine** taʿyīn u tanṣīṣ buyurduḳları vech üzere evvelā *(165:29). [her birine, -n, -e]*
12. ile **her biri** memnūn olmalarını ḫast-gār olmaġın kendü *(169:8). [her biri,]*
13. Neṣr Ḳıṭʿasına mā-ṣadaḳ dinse becādır Bu tuḥaf-ı çehār-gāne ki **her biri** *(170:20). [her biri,]*
14. gibi nūrānī vü ṣāf ve dört ṭonluḳ ṣof ki **her biri** nefāset ü leṭāfet ile mevṣūf idi *(171:31). [her biri,]*
15. ṣerāre-feṣān ve **her biriniñ** içinden nice āsumānī fişekler tīr-i hevāyī gibi eflāke *(172:27). [her biriniñ, -n, -iñ]*
16. cirīd-bāzān-ı piyāde ṭaraf ṭaraf çūp-ı sīne-kūp-ı cirīd ile muḍārebeye āmāde olup serhengān-ı tīz-āheng naʿra-i hāy hāy-ı ġayret-fermāy ile **her birinden** *(182:2). [her birinden, -n, -den]*
17. **her biri** bir ālete teşebbüs idüp gūyā āhen-rübā-yı ḳarār oldılar Ḳıṭʿa *(184:3). [her biri,]*
18. ve Hidāye ve **her biri** dörder ṭonluḳ rūmī ve raḥīmī çiçekli dībā-yı zībā *(191:34). [her biri,]*
19. ḳuṭnī ve aṭlas ki **her biri** leṭāfet ü nefāset ile mevṣūf idi *(192:4). [her biri,]*
20. eşk-i ḥasret ile iẓhār-ı sūz u güdāz ve kestāne fişekleri ol reşk ile çatlayup **her biri** *(196:13). [her biri,]*
21. keşīde-i ışṭabl-ı ḫāṣṣü'l-ḫāṣṣ-ı hümāyūn ḳılınup **her biri** beşer ṭonluḳ rūmī vü *(200:7). [her biri,]*
22. ve beş ṭonluḳ rūmī vü ʿācemī dībā-yı zer-kār ve **her biri** beşer *(200:27). [her biri,]*
23. süfrelik kebīr ü ṣaġīr yaldızlı Bosna-kārī ṣaḥanlar ki **her biri** nāzük-resm ü bī-naẓīr *(200:29). [her biri,]*
24. güsterde-i mevḳīʿ-i ikrām olunup **her birinde** onar on ikişer efendiler iṭʿām ve *(201:15). [her birinde, -n, -de]*
25. Fenār Bāġçesi sāḥiline nümūdār olup **her biri** ṭoḳuz ʿaded ḳadeḥi ḥāvī ve her *(202:32). [her biri,]*
26. raḳṣ eyler idi **Her biri** bī-ʿaded şenlikler ile güẕār eyleyüp *(203:6). [her biri,]*
27. çün ḳaldı dīvān irteye zemzemesiyle ḥużżār u nuẕẕār **her biri** bir semte tār u mār olup *(204:16). [her biri,]*
28. keçileri rīş-ḫand ile masḫara idüp çıraḳmāna çıkardılar ve **her biri** *(208:8). [her biri,]*
29. dībā-yı zer-tār ve **her biri** altışar ṭonluḳ sāde ve telli nev-ẓuhūr hatāyī-i hatāyī-naḳş u nigār *(214:13). [her biri,]*
30. Ṭūbā-yı vāj-gūn-aġşān temāşā-yı şevḳ-baḫşāsına ser-efgende vü ḥayrān idi **her biri** *(218:29). [her biri,]*
31. idi ki gūyā **her biri** gülzār-ı behiştden henüz çīde ter ü tāze mīve-i nev-resīde ve *(219:10). [her biri,]*
32. ve mühr-i Süleymānī vü ḳabaḳlarıñ **her birinde** idrāc olunan yüzer yüz ellişer *(219:15). [her birinde, -n, -de]*
33. **her biri** nevāle-i gūnā-gūn ile meşḥūn ve gūyā meydānı mıṣṭaba-i żiyāfet-ḫāne-i sūr-ı hümāyūn eyledi *(222:28). [her biri,]*
34. sīm ü zerrīn ile ārāste bir gülzāra dönüp **her biri** decāce-i dāne-çīn-āsā iltiḳāt-ı nuḳreye *(224:14). [her biri,]*
35. **her biri** ikişer ṭonluḳ ʿacemī vü rūmī dībā ve dörder ṭonluḳ telli *(225:32). [her biri,]*
36. ve bir ḳıṭʿa muraṣṣaʿ u mücevher şemşīr ve **her biri** *(226:9). [her biri,]*
37. ile işrāb-ı emr-i ḳıyām eyledikde **her biri** ber-mūceb-i kerīme-i Fe iẕā ṭaʿimtüm fe'nteşirū *(226:33). [her biri,]*
38. kaṭarāt-ı mā gibi cūşān ve **her biri** fevvāre-i serīʿü'l-cereyān gibi āteş-feşān olurdı *(228:29). [her biri,]*
39. ile māl-ā-māl olup **her biri** işʾāl olunduḳdan ṣoñra tersāne-i ʿāmire *(230:8). [her biri,]*
40. ḳanādīl-i būḳalemūn-reng-i ḫoş-nümūn ile ārāste olup **her birinde** çengiyān u raḳḳāṣān *(230:15). [her birinde, -n, -de]*
41. dirhem iki miḳrāz ve **her biri** dörder yüz ḳırḳ beşer dirhem iki sīm tepsi ve *(236:27). [her biri,]*
42. ile tozlı kemāna ve **her birini** taʿlīḳ-i otāḳa-i ḫurşīd-eşiʿa-i zerrīn-tār *(237:1). [her birini, -n, -i]*
43. gibi pīrāste eyleyüp **her biri** ḳoyunda besleyecek bir ṭıfl-ı şūḫ-endām-ı ḫūnī-nigāha *(237:4). [her biri,]*
44. her biri mükemmel mehter-ḫāne ve raḳḳāṣān-ı çāpük-cevlān āġāz-ı luʿbet-i terāne *(239:8). [her biri,]*
45. āteş ve **her birini** ʿuṣfūr-ı şāhīn-dīde gibi perīşān u müşevveş eyleyüp *(224:16). [her birini, -n, -i]*
46. Ve bir sütūnuñ üzerine **her birisiniñ** miyānesi birer ẕirāʿ üç ʿaded fülke-i ḫayme *(247, 8). [her birisiniñ –si –n-iñ]*
47. ve **her biri** mekānlarına ricʿat eylediklerinde pādişāh-ı baḥr u berr ḫażretleri tersāne bāġçesine *(248:29). [her biri,]*
48. ṣoñra cā-be-cā āsumānī fişekler perrān ve **her biri** burc-ı tīri nişān eyleyüp oḳ yılanı *(252:28). [her biri,]*
49. der-pey-i yek-dīger tertīb ü taṣfīf ve **her birini** *(255:6). [her birini, -n, -i]*
50. Yoḳ oyunı penbe ile āteşiñ zemzemesiyle **her biri** kestāne fişegi gibi ṭafra-künān ve *(263:32). [her biri,]*
51. ve **her biri** zīnet-nümā-yı nīme-i ṭılā-yı destār-ı hilālī iki yüz ʿaded kebş-i büryān *(264:35). [her biri,]*
52. ve bunlardan mā-ʿadā **her biri** dörder ṭonluḳ ʿacemī dībā ve nev-ẓuhūr telli hatāyī-i girān-bahā *(265:14). [her biri,]*
53. ṣaff-be-ṣaff dizilüp ve **her biri** bir yana hücūm ile birer sīnī-i biryāna üsküfli şāhīn *(266:4). [her biri,]*
54. eṣbāb-ı dīvānīleri ile şeref-yāb-ı dāmen-būs-ı ṣadr-ı cihān-bānī oldılar ve **her biri** *(267.16). [her biri,]*
55. idi ki **her biri** muḥayyir-i ʿuḳūl u ārā ve neşāṭ-baḫş u hevl-engīz ü ḫayret-efzā idi *(271:8). [her biri,]*

56. pergār-ı devvār-ı hemvār-reftārı ḥāvī ve **her biri** muḥāẕīsine muḳābil cünbiş-i mütesāvī *(271:16). [her biri,]*
57. tenāvül içün ruḫṣat-nümā olmaları ile **her biri** birini ḳapup ve bir tenhā yere ṣapup *(271:24). [her biri,*
58. ḥaşladı ve **her biri** bu āteş ile her ne cānibe gürīzān oldı ise ḫalḳ anları *(271:26). [her biri,]*
59. fermān-ı Ḳahramān-ı ṣīr-gīr ile **her biri** güsiste-zencīr ayucılara hücūma ruḫṣat *(274:27). [her biri,]*
60. iẕhār ve **her biri** zebān-ı tār-çeşte-i ḳıbṭī-kār ile *(274:31). [her biri,]*
61. ṣīrīn-kārī-i nüvāziş ile **her birini** ḥulvü'l-meẕāk-ı ümmīd ü ḫˇāhiş eyledikden *(275:24). [her birini, -n, -i]*
62. **her biri** bir kesimde niçe meh-pāre-ṭalʿatı öñlerince işe sürüp mehterleri *(276:25). [her biri,]*
63. ve çoḳ kimseleri rūy-ı niyāzı ṭırāz-ı sāye-bān gibi ḫāke fütāde ve **her biri** *(277:4). [her biri,]*
64. ki **her biri** kefş-i hilāli bām-ı āsumāna atmış ve nice bürehne-pāy-ı kūçe-ḥasreti *(278:20). [her biri,]*
65. ki **her biri** ṣūr-efgen-i bāzār-ı ḥüsn ü cemāl ve sermāye-baḫş-ı erbāb-ı maḳāl olup *(280:11). [her biri,]*
66. Bu iki ḥirfet erbābınıñ **her biri** başlu başlarına ʿaraba üzere kendülere *(282:23). [her biri,]*
67. **her biri** bu beyti oḳuyup ʿıḳd-ı güsiste-tār-ı gevher gibi çözüldiler Beyt *(284:14). [her biri,]*
68. eṣnāf ālāyı erbābınıñ ketḫudālarına ve onar nefer pīrān-ı ḥirfetleriniñ **her birine** *(287:3). [her birine, -n, -e]*
69. vedāʿ itdiler ve **her biri** seyr-i temāşā-yı şebān-gāhī içün ḳarār-gāh-ı istirāḥatlarına *(287:10). [her biri,]*
70. rūmī vü ʿacemī dībā ve **her biri** altışar ṭonluḳ nev-ẕuhūr telli ve sāde hatāyī-i zībā *(287:27). [her biri,]*
71. ve altı ṭāḳa firengī aṭlas ve **her biri** altışar ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī ve destār-ı muṭallā *(287:28). [her biri,*
72. vesāṭeti ile karīn-i ḳabūl olup **her biri** nāʾil-i meʾmūl ve *(288:24). [her biri,]*
73. **her biri** altışar ʿaded sīm maşraba ve sīm ḳahve tepsisi ve gümüş ṣurāḥī ve *(307:9). [her biri,]*
74. Ve Ḳocaili sancaġı mutaṣarrıf-ı mīr-mīrān Ḫalīl Paşa ḳıbelinden daḫi **her biri** *(307:12). [her biri,]*
75. lemeʿān ve andan daḫi beş deste fişege birden āteş sereyān idüp **her biriniñ** *(309:6). [her biriniñ, -n, -iñ]*
76. beşer ṣuʿlesi olup **her biri** kākül-i perīşān-ı ḫūbān-ı sehī-bālā gibi çihre-pīrā-yı şāhid-i ṣafā *(309:14). [her biri,]*
77. bir ādem **her birini** eline alup pest ü bālāya icāle ve yemīn ü yesāra imāle itdikçe *(309:17). [her birini, -n, -i]*
78. güşād virdiklerinde **her biriniñ** elleri ve gözleri serhengān-ı bī-direngiñ dest-i saḫt-çengīleriyle *(318:2). [her biriniñ, -n, -iñ]*
79. ve lisān-ı ṣıdḳ u iḫlāṣ ile āyet-i Nūr tilāvet iderek **her biri** üçer vuḳiyye *(313:1). [her biri,]*
80. ve **her biri** beşer ṭonluḳ nev-ẕuhūr telli ve sāde üç bābet *(321:11). [her biri,]*
81. **her biri** beşer ṭonluḳ hatāyī-i muṭallā ve sāde ve beş ṭop aṭlas-ı cilā-dāde ve beş *(321:24). [her biri,]*
82. ve **her biri** dörder ṭonluḳ İstanbul ser-ā-seri ve ʿacem dībāsı ve her cinsi beşer *(321:34). [her biri,]*
83. ki beş ṭonluḳ elvān şāl-ı keşmīr ve **her biri** beşer ṭop İstanbulī dībā *(322:6). [her biri,]*
84. cānibine defter ile irsāl ve **her biri** maʿrūż-ı ḫudāvend-i hümāyūn-iḳbāl ḳılınup *(322:9). [her biri,]*
85. sāʾir neferātınıñ **her birine** ikişer ẕolaṭa iḥsān buyurılup neferātından baʿżısı *(327:16). [her birine, -n, -e]*
86. ve sāʾir neferātlarınıñ **her birine** ikişer ẕolaṭa ve ʿasesbaşı ve ṣubaşı ṭāʾifelerine *(327:22). [her birine, -n, -e]*
87. yerine yigirmi dört āyīne vażʿ olunmuş ve **her biri** otuz dirhem elvān ṣırmadan *(335:1). [her biri,]*
88. dirhem bir sīm ṣemer ve yüz ṭoḳsan dirhem bir sīm maşraba ve **her biri** ṭoḳsanar *(336:16). [her biri,]*
89. ṭonluḳ İstanbulī dībā-yı zer-tār ve **her biri** beşer ṭonluḳ telli ve sāde hatāyī-i dil-keş-nigār *(340:29). [her biri,]*
90. ve **her biri** beşer ʿaded ḳuṭnī vü destār ve keşmīrī şāl *(341:3). [her biri,]*
91. hediyyeleri şeref-i ḳabūle maḳrūn ve **her biri** ḥāʾiz-i cāʾize-i iltifāt ve *(341:11). [her biri,]*
92. ve **her biri** otuz ẕirāʿ firengī ḫārā ve çuḳa-i māhūd ve bir dāne muṣannaʿ *(341:18). [her biri,]*
93. iken ictimāʿ-ı āb u āteş gibi **her birini** işʿāl ü icāle püf-gerde-i bād-ı istiḥāle olmaġın *(341:29). [her birini, -n, -i]*
94. daḫi fermān-ber-i icābet ve ʿalā-merātibihim **her biri** cā-nişīn-i mevḳiʿ-i iʿzāz u ḥürmet olup *(342:11). [her biri],*
95. ṭaʿām mebsūṭ ve **her biri** ʿale'r-resmi'l-meʾlūf iṭʿām u ikrām olındıġı *(344:28). [her biri,]*
96. Ve Ḳandiye muḥāfıżı Mīrzā Meḥemmed Paşa cānibinden **her biri** üçer *(345:1). [her biri,]*
97. üzere ihdā olunacaḳ at muḳabelesinde bir ḳıṭʿa elmāslu ḫançer ve **her biri** beşer *(345:5). [her biri,]*
98. ḳadar ṭabla pilāv u zerde ve sāʾir niʿmet-i güsterde iḥżār u taʿbiye ve **her biri** *(350:1). [her biri,]*
99. vaşaḳ ve **her biri** ṭoḳuz ṭonluḳ olmaḳ üzere rūmī vü ʿacemī vü hindī on iki cins *(353:16). [her biri,]*
100. ve beş ṭonluḳ rūmī dībā ve **her biri** onar ṭonluḳ sāde ve muṭallā hatāyī-i zībā ve *(353:19). [her biri,]*
101. ḫoş-ḳumāş-ı dil-keş-nigār muṭallā seccāde ve **her biri** ikişer ṭonluḳ ʿacemī dībā ve *(353:23). [her biri,]*
102. üzere **her biri** dörder ṭonluḳ hatāyī-i muṭallā ve aṭlas-ı tāb-dār ve üç *(353:29). [her biri,]*
103. buḫūrī şāl ve yine **her biri** dörder ṭāḳa bervecī alaca ve ḳuṭnī-i hindī ve aṭlas-ı firengī *(354:11). [her biri,]*
104. Ve Baġdād-ı behişt-ābād defter-dārı ʿÖmer Beg āmāde vü irsāl itdigi **her biri** *(354:25). [her biri,]*
105. **her biri** ṣaḳīlü'l-ḫaml-i sehī-bālā şemʿ-i ʿasel-i mināre-sīmā *(355:13). [her biri,]*
106. ve **her birini** tāb-kerden-i ġarḳ-ı minen-i bī-imtinān eyledikde *(352:22). [her birini, -n, -i]*
107. tiryākiyān-ı nīm-cān ki **her biri** mūy-ı āteş-dīde gibi vaḳf-ı pīç ü tāb-ı ıżtirāb ve *(356:30). [her biri,]*
108. ʿaṭiyyelere nāʾil olup **her biriniñ** ārzū-mend oldıġı maṭlabları ḥāṣıl olmaġın *(357:15). [her biriniñ, -n, -iñ]*
109. ve bayraḳ-dār ve vekil-ḫarc ve aşçılara birer ikişer ve ʿāmme-i neferātınıñ **her birine** *(358:14). [her birine, -n, -e]*
110. ḳoşı atları ki mecmūʿı altmış altı ʿaded **her biri** burāḳ-ı berḳden çāpük-ter *(359:29). [her biri,]*
111. ve **her biri** beşer ṭonluḳ ʿacemī dībā ve hatāyī-i nev-ẕuhūr-ı muṭallā ve *(361:6). [her biri,]*

112. Baʿdehū iki ḳıṭʿa şeker bāġçeleri ki **her biri** bir cihān-ı ḥalāvet ve ʿalem-i lezzet olup *(367:27). [her biri,]*
113. şekker şerbetinden isāle-i enhār u cūy-bār ve cā-be-cā riyāż-ı rażrāż ile **her biri** *(368:3). [her biri,]*
114. ki **her birini** ḫademe-i ışṭabl-ı ḫāṣṣadan birer mücevvezelü süvārīler çekerler *(368:36). [her birini, -n, -i]*
115. ḥażretleri daḫi taʿẓīm ü tekrīm ile ʿarabadan indirilüp ve **her biriniñ** ḳoltuḳlarına *(371:35). [her biriniñ, -iñ]*
116. müteraḳḳıb-ı selām olan vüzerā-yı ʿiẓām ḥażerātın selāmlayup **her biri** ʿizz u saʿādet *(373:3). [her biri,]*
117. iʿṭā-yı ilbās olunduḳda **her biri** ikinci ḳapudan içerüde ādāb u āyīn *(374:37). [her biri,]*

her biri: *(Tepsiler için) "Bütün" anlamında belirsizlik zamiri.*

zerde pīş-ḫˇān-ı meydāna güsterde ve her ṭablada **her biri** yarımşar vuḳiyye ikişer *(265:5). [her biri,]*

her biriniñ ʿaḳlı: *(Tiryakiler) Hepsinin aklı.*

ḫayāl itdikleri semm-i ḳātil oldıġını görüp **her biriniñ ʿaḳlı** zāʾil ve *(225:16). [her biriniñ ʿaḳlı,]*

her biriniñ gürūheleri: *(Savaş gösterisi yapan askerler) Hepsinin bölüğü.*

dört ʿaded şeş-ḫāne tüfeng ve bir ʿaded tüfeng-i Macārī ki **her biriniñ gürūheleri** *(165:5). [her biriniñ gürūheleri, -ler, -i]*

her biriniñ hilāl-i āsumān zīni: *(Hediye edilen at) Gökyüzünün hilaline benzer eyer örtüsü.*

raḫş-ı ṣafā-baḫş-ı bī-naẓīr ve bir reʾs bār-gīr ki **her biriniñ hilāl-i āsumān zīni** ve *(165:15). [her biriniñ hilāl-i āsumān zīni, -i]*

her biriniñ mā-beyni: *Salın tahtalarının arasında bulunan mesafe.*

kenārelerinde ʿaraba gibi tekerlekler dāʾiren-mā-dār her ṭarafında ve **her biriniñ mā-beyni** *(255:14). [her biriniñ mā-beyni,]*

her biriniñ naḳd-ı ḥayātın: *(Tiryakiler için) Hepsinin yaşam kaynağı.*

Eyledi **her biriniñ naḳd-ı ḥayātın** yine güm *(224:25). [her biriniñ naḳd-ı ḥayātın, -ın]*

her biriniñ tafṣīli: *(Şenliklerde yaşanılanlar) Her birinin ayrıntısı.*

ki **her biriniñ tafṣīli** degül belki icmāli mūriṣ-i melāl ve *(317:21). [her biriniñ tafṣīli,]*

her biriniñ ṭaraf-ı esfelīsi ucına: *(Halatlar için) Her birinin aşağı tarafının ucu.*

her biriniñ ṭaraf-ı esfelīsi ucına ḥacıyatmaz gibi taḥammüli ḳadar ḳurşun *(258:15). [her biriniñ ṭaraf-ı esfelīsi ucına, -n, -a]*

her biriniñ tuḥfe-i nāçīz-i mūrāneleri: *(Devlet büyükleri) Hepsinin karınca kadar değersiz hediyesi.*

her biriniñ tuḥfe-i nāçīz-i mūrāneleri iẓhār-ı ʿubūdiyyete mebnī ve ḫulūṣ-i ṭaviyyet ile edā-yı şükr-i niʿmete *(172:3). [her biriniñ tuḥfe-i nāçīz-i mūrāneleri, -ler, -i]*

her biriniñ vücūd-ı hümāyūnı: *(III. Ahmet'in şehzadeleri) Hepsinin kutlu varlığı.*

ki **her biriniñ vücūd-ı hümāyūnı** rūḥ-ı ḳālıb-ı rubʿ-ı meskūndur *(137:14). [her biriniñ vücūd-ı hümāyūnı, -ı]*

her biriniñ żiyāsı: *(Fişekler) Her birisinin ışığı.*

maʿdūd ve **her biriniñ** pertev-i meh-tāb ḳadar **żiyāsı** meşhūd oldı *(253:33). [her biriniñ żiyāsı,]*

her birisinden: *"Bütün" anlamında belirsizlik zamiri.*

ve kīlār ketḫudāsı ʿAlī Aġadan **her birisinden** ikişer ṭonluḳ *(288:20). [her birisinden, -s, -i, -n, -den]*

her birisine: *"Bütün" anlamında belirsizlik zamiri.*

olmaġla **her birisine** birer ṣof ferāce ilbās ve dāmād-ı muḥteremleri saʿādetlü *(276:17). [her birisine, -s, -i, -n, -e]*

her gāh: *Her an, her zaman.*

Ṣıdḳ ile duʿā-yı ḫayrı **her gāh** *(134:17). [her gāh,]*

her ḥālde: *Kesin olmaya yakın bir olasılıkla.*

ḫāṭır-ḫᵔāh-ı şehriyārī üzere umūr-ı ḫayriyyeye tevfīḳ ve **her ḥālde** hidāyetin refīḳ eyleyüp *(212:2). [her ḥālde,]*

her kanġı: *Her hangi; özellikleri iyice bilinmeyen, belli olmayan, rastgele.*

taḥṣil-i bıżāʿa-i istiʿdād-ı küllī idince terġīb u terhīb ü tehyīb iderek **her ḳanġı** ḫıdmet-i celīlesinde *(145:26). [her ḳanġı,]*

her ne ḳadar: *"buna rağmen", "buna karşın".*

Ve **her ne ḳadar** üserā vü pāy-zenler var ise birer ikişer ẕolata beẕl olunup her *(327:30). [her ne ḳadar,]*

her şınıfıñ kethudāların: *Her meslek sınıfının buyruğunda çalışan kimse.*

ḳapucılar ketḫudāsı aġa selīmī **her şınıfıñ** yegān yegān **ketḫudāların** *(233.34). [her şınıfıñ ketḫudāların,]*

hergiz: *Hiçbir şekilde.*

Īn ḥalāvet nīst **hergiz** mīve-i firdevs-rā *(144:1). [hergiz,]*

herkes: *"Bütün, cümle" anlamında belirsizlik zamiri.*
1. ḳarār-dāde-i ārā-yı cumhūr olup fātiḥa-ḫᵔān-ı duʿā vü ṯenā olmaları ile **herkes** *(149:13). [herkes,]*
2. ki muḥżır aġa oṭasıdır dāʾire-i āṣafīye taʿyīn ve **herkesiñ** *(149:5). [herkesiñ, -iñ]*
3. kemāl-i ihtimām ve **herkese** tafṣīl-i cāʾi üzere *(149:7). [herkese, -e]*
4. ve **herkes** kendülere maḫṣūṣ ḫaymelere müsūl eylediler Li-müʾellifihi *(154:30). [herkes,]*
5. icrā-yı resm u ʿādet eyleyüp **herkes** devām-ı devlet-i pādişāhī ve *(159:21). [herkes,]*

6. ʿarūs-ı tütuḳ-pūş-ı muṭallā-ʿiẕār gibi **herkese** açılmaz çeşm-i istiġnā-yı Mālik-i Dīnār ve *(161:23). [herkese, -e]*
7. Yevm-i mezbūrda ṣadr-ı kerīmü'ş-şān-ı cevāhir-feşān ḥażretleri **herkesiñ** *(169:5). [herkesiñ, -iñ, -]*
8. Baʿdehū **herkes** ḳarār-gāhlarına ricʿat ve ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri daḫi *(194:27). [herkes,]*
9. mütevārī-i seḫāb-ı ḫalvet olup **herkes** ḫāb-gāhlarına ricʿat itmekle temāşā vü ṣoḥbet irteye ḳaldı *(197:31). [herkes,]*
10. ile taḳbīl-i eyādī-i kerīme-i ḥażret-i ṣāḥib-i devlet baʿdehū **herkes** ḳarār-gāhlarına *(201:30). [herkes,]*
11. ile **herkes** ḳarār-gāhlarına istirāḥata ʿazīmet eyleyüp mışrāʿ Ṭaġılıñ bī-çāreler *(204:15). [herkes,]*
12. itmāmından ṣoñra **herkes** mekānlarına ricʿat ve ṣāḥib-i devlet ḥażretleri daḫi *(215:27). [herkes,]*
13. ve sürādiḳāt-ı sāye-bān-ı cemʿiyyet berçīde ve **herkes** ḫ̆āb-gāhlarında *(221:12). [herkes,]*
14. imāle-i sükkān-ı ʿazīmet ve **herkes** maḳarr u menāmlarına ricʿat *(230:20). [herkes,]*
15. terānesiyle **herkes** muşt-zen-i ḫamīr-māye-i ʿaşḳ olup sīnelerin *(236:24). [herkes,]*
16. **herkes** mevżiʿ-i maḫṣūṣında ḫātem-i maḥżar-ı cemʿiyyet oldılar Ve Oḳ Meydānında *(252:8). [herkes,]*
17. sāʿat seyr ü temāşādan ṣoñra yine ṣallar maḥalline keşīde ve **herkes** ḫ̆āb-gāh-ı ferāġlarında *(255:22). [herkes,]*
18. tehyiʾe-i nişīmen-gāh-ı istirāḥat itmege sürʿat itdiler ve **herkes** yerlerine ṭaġılup gitdiler *(268:1). [herkes,]*
19. ve ẕevḳ-efzā-yı erbāb-ı temāşā olup **herkes** ḥayret ile dehān-güşā oldılar *(282:3). [herkes,]*
20. meʾmūr-ı ḫıdmet eylediler **Herkes** ʿalā ḳadri merātibihim ikrām u tebcīl ve *(287:5). [herkes,]*
21. ve **herkese** destār-ı ʿādīleri ile yemek yemege fermān buyurup bu resm ile cümleyi *(306:11). [herkese, -e]*
22. telsīm ü taḳbīl itdiklerinden ṣoñra **herkes** mekānlarına ricʿat ve ṣāḥib-i devlet *(307:3). [herkes,]*
23. Başladı ẕevḳ u ṣafāya **herkes** *(311:15). [herkes,]*
24. çeşm-beste-i raġbet itmekle sāʾir melāʿib ü ġarāʾibden ferāġat olunup **herkes** *(318:29). [herkes,]*
25. iḫrāz-ı nām u kām idüp **herkes** mesrūr u şād-kām ʿazm-i ḫıyām ve *(320:25). [herkes,]*
26. tertīb-i bezm ü rezme dāʾir eglenceler ile ʿayş u dem eyleyüp **herkes** *(325:24). [herkes,]*
27. mübāşeret olunup **herkes** birbiriniñ aḥvālini temāşā ile ḳanāʿat itdiler Ālāy göstermek *(325:27). [herkes,]*
28. **Herkes** be-tecfīf-i siyāb ve tanẕīf-i esvāb ve tevsīʿ-i mecārī-i āb *(326:17). [herkes,]*
29. dest-i kerem-peyvesteleri ile **herkesiñ** hem-yān-ı istiʿdādı kadar ḳabża ḳabża *(327:28). [herkesiñ, -iñ]*
30. teraḳḳī-baḫş-ı ʿaṭiyye vü kerem olmalarıyla **herkesiñ** ayaġı dolaşup düşecek yer aramaġa başladılar *(327:20). [herkesiñ, -iñ]*
31. esnāda **herkes** zebān-ı sitāyiş ü senā ile midḥat-güẕār-ı cūd u ʿaṭāları olup ẕāt-ı semāḥat-semīrlerin *(328:5). [herkes,]*
32. cārī ve ṭarāvet-i reşeḥāt-ı şādmānī **herkesiñ** çemenistān-ı āmāline *(333:17). [herkesiñ, -iñ]*
33. mecmaʿun-ʿaleyh-i temāşāyiyān olup **herkes** aḥsente-ḫ̆ān oldılar *(340:2). [herkes,]*
34. bir miḳdār edevāt-ı nāriyye iżāʿatı ile ḳanāʿat olunup **herkes** mütevārī-i künc-i ārām *(341:31). [herkes,]*
35. ve **herkes** mekānlarına ricʿat ḳıldılar *(347:20). [herkes,]*
36. ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri otaḳlarına ricʿat ve **herkes** çadırlarına nevme-i rāḥat içün *(357:20). [herkes,]*
37. Bu esnāda **herkes** mekānına ricʿat ve ṭayy-ı ḫıyām-ı cemʿiyyet fermān buyurılup *(363.13). [herkes,]*
38. daḫi ḫāllü ḫāllerince ilbās-ı ḫilʿat ve boylarınca **herkese** iḫsān u mürüvvet buyurup *(363:27). [herkese, -e]*
39. ve **herkes** fekk-i evtād-ı ḫıyām ve ṭayy-ı esbāb-ı ārām ve mekān u maḳāmlarına *(364:1). [herkes,]*

herkesiñ derdi: *Herkesin sıkıntısı, eziyeti.*

içlerinden nicesi mışrāʿ **Herkesiñ** bir **derdi** vardır āsiyābīniñ de āb diyerek *(235:27). [herkesiñ derdi,]*

heşt-ebrū: *Sekiz kaşlı.*

erbāb-ı ārzū mışrāʿ Çār-ebrū gördük ammā **heşt-ebrū** görmedik deyu çār-ḍarb abdāllar *(246:25). [heşt-ebrū,]*

hevā: *Hava, gök, gökyüzü.*
1. Oḳ gibi yeleklenüp **hevāya** *(128:5). [hevāya, -y, -a]*
2. Ḳalyon mı yürür **hevāda** āyā *(129:12). [hevāda, -da]*
3. gibi **hevāya** perrān idüp gāh ser u dūş ve gāhī dest ü pāy ve ẕahr u ṣadrında icāle eyledi *(176:22). [hevāya, -y, -a]*
4. kāfir seniñ sende benim bende **hevāsıyla** āheng-i peygāra naġme-i ḳarār virilüp *(188:16). [hevāsıyla, -s, -ı, -y, -la]*
5. gibi dīnār-ı ḳāl-şode-i nār gencīne-i Pervīz gibi **hevāya** ḫurūş ve *(229:17). [hevāya, -y, -a]*
6. dek cenāb-ı āṣaf-ı derya-dil sāye-bān semtine māʾil olmadıġı mücerred **hevāda** *(257:12). [hevāda, -da]*
7. Bugün **hevā** sünbülī olmaġla hem-zānū-yı mücāselet-i ṣadrüʾṣ-sudūr-ı benām olan *(276:12). [hevā,]*
8. Lākin **hevā** müteġayyir olmaġın fişeng şenligi taḳdīm olunmaḳ çeşbān görilüp *(308:33). [hevā,]*
9. **hevāda** emāret-i bārān żuhūrından nāşī bu gice māh-tāb-ı vücūd-ı hümāyūnları *(308:17). [hevāda, -da]*
10. ṭarrāḳalı fişek daḫi perrān ve andan nice fişekler tābān u cehān olup kimi **hevāda** *(309:10). [hevāda, -da]*
11. daḫi teʿsīr eyleyüp **hevā** güşāde ve zemīn gerd-i kederden şüste vü sāde *(311:5). [hevā,]*

12. Döndi ṣafvetle **hevā** ʿālem-nümā āyīneye *(334:1). [hevā,]*
13. lākin yevm-i mezbūr aḫṣāmı **hevāda** ṣafvet ve zemīn ü zamānda leṭāfet *(345.13). [hevāda, -da]*
14. **hevāya** gidecek hevāyī fişekler sāʾir dürlü dürlü şenlikler eyyām-ı sāʾirede olanlarıñ żıʿfı olup lākin tafṣīli *(360:11). [hevāya, -y, -a]*

hevā ṭutdı: *Çarkı çalmak.*

Muṭrib-i Zühre **ṭutdı** özge **hevā** *(272:14). [hevā ṭutdı, -dı]*

hevādārī-i bedīʿ u ḳāsım: *Uydurma ve ara açıcı bir şekilde kendini bilmezlik.*

Hevādārī-i bedīʿ u ḳāsım ile birbirine lā-ʿan-şeyʾin muḫāṣım olup ṣuffe-i ḳahve-ḫāneyi *(181:26). [hevādārī-i bedīʿ u ḳāsım,]*

hevālan: *Havalanmak, kuşun uçması.*

rīsmānı tedrīc ile **hevālandırup** ṣol ḳadar ḥiddet ile ṣalındı ki temāşāsından *(232:32). [hevālandırup, -dır, -up]*

hevāsın terāzūya alsalar: *İsteğini ölçmek, ne istediğini anlamak.*

bir şeh-nişīn-i güzīn bünyād itmişler idi ki şāḳūl-i naẓar-ı imʿān ile **hevāsın terāzūya alsalar** *(296:12). [hevāsın terāzūya alsalar, -sa, -lar]*

hevāsına düşürüp: *Şöhrete ulaşmak, ünlenmek.*

ve **hevāsına düşürüp** Ḥamza-i ṣāḥib-ḳırān gibi meydān-ārā-yı imtiyāz oldılar Li-münşiʾihi *(293:9). [hevāsına düşürüp, -üp]*

hevāya ḳaldırup: *Yukarı doğru gelecek şekilde harekette bulunmak.*

bir şākirdiniñ başına başını vażʿ idüp ve ayaḳların **hevāya ḳaldırup** mīzān-ı rīsmān-bāz *(247:30). [hevāya ḳaldırup, -up]*

Hevāyī: *(?- 1715) Kuburizade Abdurrahman Rahmî Efendi, Hevâyî ve Rahmî mahlaslarıyla da bilinen 17. yy divan şairi.*
1. naʿrasıyla āġāz-ı bāzī kimi daḫi **Hevāyī** *(207:3). [Hevāyī,]*
2. Türki yırlat biraz **Hevāyī** gibi *(207:15). [Hevāyī,]*

hevāyi: *Havada bulunan şey.*

āmāde olanlar daḫi semt-i deryādan āsumānīler **hevāyī** oḳ gibi perrān oldığını *(252:10). [hevāyī,]*

hevāyi: *Havai fişek.*
1. Olduḳça **hevāyi** āsumān-rev *(131:19). [hevāyi,]*
2. **hevāyīler** bir ṭarafdan tīr-i hevāyī gibi āsumāna revān ve bir cānibden *(219:16). [hevāyīler, -ler]*
3. żamīme-i encüm-i tāb-dār oldı ve bu eşnāda birer beşer **hevāyī** ve kestāne ve baḫrī fişekleri *(253:28). [hevāyī,]*
4. bārūt-ḫāne-i berḳ-üftāde gibi āteş-dāde olup **hevāyīler** āsumāna ṣuʿūd itdikde *(253:14). [hevāyīler, -ler]*
5. günā-gün fişekler atılup **hevāyīler** şühūb-ı āsumānīye ḳatıldı huṣūṣen ʿaraba tekerlegi *(309:3). [hevāyīler, -ler]*
6. Se-pālār üzere atılan **hevāyīlerin** ḫod naḫl-i ḫurmādan ḫoş-nümā dörder *(309:13). [hevāyīlerin, -ler, -in]*
7. gāh çarḫ-ı felekler dāʾir gāh şihāblar sāʾir gāh **hevāyīler** tīr ü terkeş gāh *(356:10). [hevāyīler, -ler]*

hevāyī fişegi: *Havai fişek, bir fişek türü.*
1. **hevāyī fişegi** işābet itmekle cümlesi birden ṭutuşup şuffeyi meşʿal-i nāra belki *(173:15). [hevāyī fişegi,]*
2. eli emeği nice muşannaʿ **hevāyī fişegi** ināre ve ḥamāme-i āteş-per-i cevlān-ger *(308:36). [hevāyī fişegi,]*

hevāyī fişek: *Havai fişek, bir fişek türü.*
1. şoñra **hevāyī fişekler** üçer beşer şūr-engīz-i cemʿiyyet-gāh-ı melek ü beşer *(219:12). [hevāyī fişekler,]*
2. iki yüz **hevāyī fişeklere** āteş virilüp naẓm *(221:3). [hevāyī fişeklere, -ler, -e]*
3. peydā ve nice **hevāyī fişekleri** birden āsumān-peymā olup heyʾet-i maḥsūsesi *(228:22). [hevāyī fişekleri, -ler, -i]*
4. parmaḳlıḳ gibi ṣaf-zede olan yüz elli ʿaded **hevāyī fişeklere** evvelā birer birer *(229:21). [hevāyī fişeklere, -ler, -e]*
5. Dūd-ı siyehle baḳ şu **hevāyī fişeklere** *(252:32). [hevāyī fişeklere, -e]*
6. bār-gīriñ muṭlaḳu'l-ʿinān firār ve girībān u dāmeniñ **hevāyī fişeklerden** *(260:18). [hevāyī fişeklerden, -ler, -den]*
7. hevāya gidecek **hevāyī fişekler** sāʾir dürlü dürlü şenlikler eyyām-ı sāʾirede olanlarıñ żıʿfı olup lākin tafṣīli *(360:11). [hevāyī fişekler, -ler]*

hevā-yı sünbülī: *(Hava için) Yağmursuz ama koyu renkli bulutlarla örtülü kapalı hava.*

hevā-yı sünbülī leṭāfet-nümā-yı sünbül-deste-i jāle-dār oldığı *(272:7). [hevā-yı sünbülī,]*

hevāyī-i bī-şümār: *Sayısız havai fişek.*

bedīdār olup **hevāyī-i bī-şümār** ve sāʾir fişeng-i āteş-bārları ile niçe *(289:12). [hevāyī-i bī-şümār,]*

hevāyī-i māhī-sīmā: *Balık şekilli havayi fişek.*

ḳurılup ve yüz elli **hevāyī-i māhī-sīmā** ḥūt-ı āsumāna gönderilüp ve yüz baḥrī fişegi *(270:11). [hevāyī-i māhī-sīmā,]*

heves: *Arzu, meyil.*
1. hengām-ı sūrda bulunmaḳ **hevesiyle** gelüp kimine taʿyīnāt virildi *(142:15). [hevesiyle, -i, -y, -le]*
2. **hevesiyle** bir şaḫṣ-ı ḫar-süvār-ı vāj-gūn-nişesti muḥtesib heyʾetinde ḳola bindirüp *(236:16). [hevesiyle, -i, -y, -le]*
3. keskin çıḳmaḳ **hevesi** ile tīġ-i himmetlerin miyān-bend-i ġayret idüp hezār zīb ü zīnet *(315:13). [hevesi, -i]*

hevl-engīz-i ḫāvāṭır-ı erbāb-ı ḫarb ü sitīz olan: *Savaş ve çekişme erlerinin düşüncelerinin korkutması.*

hevl-engīz-i ḫāvāṭır-ı erbāb-ı ḫarb ü sitīz olan *(136:21). [hevl-engīz-i ḫāvāṭır-ı erbāb-ı ḫarb ü sitīz olan, -an]*

hevl-nāk şūretler: *Korkunç yüz.*

idi Ve ḳalʿa-i mezbūre dervāzesinde tirşeden maşnūʿ ters-nāk çihreler ve **hevl-nāk şūretler** *(263:24). [hevl-nāk şūretler, -ler]*

hey hey: *1) Bir meclis sonunda içilen içki, dolu kadeh 2) Birine seslenmek ve bir konuda birinin dikkatini çekmek için söylenilen bir seslenme şekli olarak bilinmektedir.*

Mest eyledi kāʾinātı **hey hey** *(133:6). [hey hey,]*

hey heyler: *Rakkasların oynarken ahenk oluşturmak için kullandıkları söz.*

Hey heyler iderdi ḫalḳı rüsvā *(174:19). [hey heyler, -ler]*

hey heyler: *Coşku anında çıkarılan ünlem.*

Çıḳsun eflāke yine **hey heyler** *(311:22). [hey heyler, -ler]*

hey heyleriñ: *Coşku ve heyecan bildiren ünlem.*

ḫˇānendeler daḫi bir cānibde mıṣrāʿ Cigerde oynasa **hey heyleriñ** *(291:13). [hey heyleriñ, -iñ]*

heyākil-i ʿacībe: *İlginç kuklalar.*
1. ve nice **heyākil-i ʿacībe** ile şādī-baḫṣā-yı meclis-i sūr-ı şāhāne olup zikr olunan *(239:9). [heyākil-i ʿacībe,]*
2. ve midillü ṣüretlü atlar ve üzerlerinde muḳavvādan yapılmış **heyākil-i ʿacībe** *(263:25). [heyākil-i ʿacībe,]*

heyākil-i ʿacībe-i dāfiʿü'l-kürūb: *Tasa giderici, acayip suretler.*

ve nice **heyākil-i ʿacībe-i dāfiʿü'l-kürūb** ile żırżop żırżop *(297:5). [heyākil-i ʿacībe-i dāfiʿü'l-kürūb,]*

heyākil-i dīvden: *Dev benzeri yapılar, heykeller.*

heyākil-i dīvden gürīz ile ḳusḳuna ḳuvvet ḳamçıya bereket deyu ḳaçup *(241:8). [heyākil-i dīvden, -den]*

heyākil-i ġarībe: *Tuhaf, yapma cisim.*
1. nice **heyākil-i ġarībe** ve ṣuver-i ʿacībe ve raḳḳāṣān-ı ġazālāne-ḫırām *(253:3). [heyākil-i ġarībe,]*
2. yigirmi otuz ḳadar ṭulumcıları ve gūnā-gūn **heyākil-i ġarībe** *(281:11). [heyākil-i ġarībe,]*
3. Nice teṣāvīr-i ʿacībe ve **heyākil-i ġarībe** ve eşkāl-i muḫtelife-i uḍḥūke-fermā *(316:7). [heyākil-i ġarībe,]*

heyākil-i ġarībe vü ṣuver-i ʿacībe: *(Kuklalar için) Garip cisimler ve acayip biçimler.*

ḳadar ādem mevcūd ve ālāt-ı ṭarab ve esbāb-ı şevḳ u şeġab ve **heyākil-i ġarībe vü ṣuver-i ʿacībe** *(254:22). [heyākil-i ġarībe vü ṣuver-i ʿacībe,]*

heyākil-i uḍḥūke-pīrā: *Gülünç kuklalar.*

heyākil-i uḍḥūke-pīrā ve luʿbetiyān-ı ḫande-fermā ile şevḳ-engīz-i ḫavāṭır-ı neẕẕāregiyān *(239:27). [heyākil-i uḍḥūke-pīrā,]*

heyʾet: *Ar. Görünüm, görünüş.*
1. Baʿdehū ʿalemi naḫl-ı ḫurmā **heyʾetinde** kendi bir ḫayme-i ber-efrāşte *(196:24). [heyʾetinde, -i, -n, -de]*
2. Bunlardan ṣoñra yedi başlu ejder **heyʾetinde** fişengden sāḫte bir peykere *(197:18). [heyʾetinde, -i, -n, -de]*
3. iki peyker-i mühībü'l-heykel bayrām cemāli **heyʾetinde** tirşeden maṣnūʿ çihreler *(204:10). [heyʾetinde, -i, -n, -de]*
4. **heyʾetinde** nümāyān ve şemʿ-dān-ı sīmīn-i māh-ı tābān gibi fürūzān ve *(219:31). [heyʾetinde, -i, -n, -de]*
5. şūbān-ı pūstīn-pūş **heyʾetinde** bir ṣüret-i pür-dehşet gāhī anlar taḫṣīṣ ü terġīb ve birbirlerine *(220:31). [heyʾetinde, -i, -n, -de]*

heyʾet-i aṣlī: *Gerçek haller, günlük giyilen kıyafet.*

Ṣadr-ı Dārā-iḫtişām ve şeyḫü'l-islām-ı ʿālī-maḳām **heyʾet-i aṣlī** ve libās-ı ʿādīleri *(180:23). [heyʾet-i aṣlī,]*

heyʾet-i dehşet-fermāsı: *Ürküntü veren görünüş.*

tekerlemesiyle meydānda cunbalaḳ atmaġa germ-āġāz ve **heyʾet-i dehşet-fermāsı** *(207:20).*
[heyʾet-i dehşet-fermāsı, -s, -ı]

heyʾet-i mahrūṭī-i mercān-gūnı: *Mercan renkli konik görüntü.*

gibi revān ve **heyʾet-i maḫrūṭī-i mercān-gūnı** bu beyt-i pür-sūzı inşād içün gūyā *(197:14). [heyʾet-i maḫrūṭī-i mercān-gūnı, -ı]*

heyʾet-i mahrūṭī-i şuʿāı: *(Dağılan) Işıkların konik biçimi.*

heyʾet-i maḫrūṭī-i şuʿāı farḳ-ı Ḫüsrev-i Şebdīz-süvār-ı māha itḥāf-ı ser-ġūş eyledi *(229:18).*
[heyʾet-i maḫrūṭī-i şuʿāı, -ı]

heyʾet-i mahsūsesi: *(Fişek) Görünüş.*

peydā ve nice hevāyī fişekleri birden āsumān-peymā olup **heyʾet-i maḥsūsesi** *(228:22). [heyʾet-i maḥsūsesi, -s, -i]*

heyʾet-i maṭbūʿası: *Görünüş.*

Ve **heyʾet-i maṭbūʿası** hem-reng-i gül-nār ve her şerāresi nār dānesinden *(197:9). [heyʾet-i maṭbūʿası, -s, -ı]*

heyʾet-i mecmūʿası: *İnşa edilme şekli, yapı şekli.*

heyʾet-i mecmūʿası bārūt ile muʿabbā neft-i mürebbādan *(228:19). [heyʾet-i mecmūʿası, -s, -ı]*

heyʾet-i merbūṭesiyle: *Bağlı bir şekilde bulunma.*

Zenbīl-i muʿallaḳ **heyʾet-i merbūṭesiyle** bālā-yı sütūna resīde olduḳda içinde *(212:19).*
[heyʾet-i merbūṭesiyle, -s, -i, -y, -le]

heyʾet-i şuʿle-i manẓūrı: *Gözler önünde alev almış görünümde bulunan.*

heyʾet-i şuʿle-i manẓūrı semender-i āteş-nişīn ḥāletin buldurdı *(196:23). [heyʾet-i şuʿle-i manẓūrı, -ı]*

heyʾet-nümā-yı gürg olup: *Kurt gibi görünmek.*

ters kürk ile **heyʾet-nümā-yı gürg olup** ney-enbān-ı mühībü'ş-şadāları *(237:9). [heyʾet-nümā-yı gürg olup, -up]*

heyʾet-nümā-yı mār: *Yılan kılığına girmek.*

ve şarılup bālāsına çıḳmaḳda kendüyi **heyʾet-nümā-yı mār** ve bir ḳabża *(310:4). [heyʾet-nümā-yı mār,]*

heyʾet-nümā-yı şüret-i āġūş olan: *Kucak biçiminde bir hal almış heyetin görülmesi.*

şolaḳlar **heyʾet-nümā-yı ṣūret-i āġūş olan** serġūşlar ile ruḫ çihresin *(154:24). [heyʾet-nümā-yı ṣūret-i āġūş olan, -an]*

heykel-i ʿacīb ü ġarīb: *Tuhaf ve şaşkınlık veren heykel.*

heykel-i ʿacīb ü ġarīb var idi ki ġūl-i beyābān aña nisbetle bir perī-peyker cüvān *(220:26). [heykel-i ʿacīb ü ġarīb,]*

heykel-i hilāl-i tābān: *Parlak hilale benzer.*

müdānī naḳş-ı süm-i ḳadem-i ḫoş-reftārı **heykel-i hilāl-i tābān** *(369:16). [heykel-i hilāl-i tābān,]*

hezār: *Binlerce.*
1. āṣaf-ı bī-hemtā ḥażretleriniñ **hezār** şerm ü ḥaclet ile ʿarż-ı naẓar-gāh-ı şehriyār ḳıldıġı *(168:31). [hezār,]*
2. **Hezār** müjde ki ey baḫt devletiñ geliyor *(179:23). [hezār,]*
3. **hezār** Zelīḫā-revīşān-ı mihr-manẓar meşābe-i şīr ü şekker maḫlūṭ-ı yek-dīger oldılar *(205:28). [hezār,]*
4. **hezār** şerm ü ḥacālet ve ʿacz-i istikānet ile dest-ber-sīne ser-fürū-gerde-i sekīne olup *(260:35). [hezār,]*
5. tezyīl ile **hezār** şīve iderek geçüp ve ʿuşşāḳ-ı ser-bürehne-i bī-tāc u destāra *(282:15). [hezār,]*
6. dükkānların **hezār** zīb ü fer ile pīrāste ve liḥāf-ı zer-tār ve aḳmişe-i pür-naḳş u nigār *(283:2). [hezār,]*
7. Nāza dāʾir **hezār** işleri var *(285:19). [hezār,]*
8. **hezār** zīb ü zīver ile ālāy içün ṭaḳım ṭaḳım düzdiler ve nice yaġdan delk ḳaḳma dilberleri *(299:5). [hezār,]*
9. keskin çıḳmaḳ hevesi ile tīġ-i himmetlerin miyān-bend-i ġayret idüp **hezār** zīb ü zīnet *(315:13). [hezār,]*
10. eyyām-ı güẕeşteden ziyāde vü ber-ter **hezār** ṣanʿatlar ile *(316:27). [hezār,]*
11. nihāl-i erġavānī-i mināre-sīmālar gibi naḫl-i sūrī-i ser-keşīde-bālālar **hezār** zīb ü zīnet *(364:28). [hezār,]*
12. **hezār** ġazāl-i nāzük-cevlān ḫayrān u ser-gerdān ṣabāḥü'l-ḫayr-ı pīşānīsi *(369:13). [hezār,]*
13. El-ḥāṣıl **hezār** ḥaşmet ü fer ve zīb ü zīver ile güẕār ve işrlerince şeş-pāy-ı baḫrīden *(369:27). [hezār,]*

hezār hezār: *Binlerce.*

mülāḥaẓa buyurmaġla bu niʿmet-i celīleye **hezār hezār** şükr-i Yezdān ve *(371:1). [hezār hezār,]*

hezārān: *Binlerce, pek çok.*
1. nice ferve-fürūşlar **hezārān** post ıpratmaḳ ile güc ile bulunmuş dellāl ve *(163:12). [hezārān,]*
2. her müyından nice Selmāya ebrū ve belki **hezārān** Leylā-yı bādiye-peymāya *(163:16). [hezārān,]*
3. anda daḥi **hezārān** ārāyiş ü zīver ve eṭrāfında ḳandīller ve çarḫ-ı felekler ve *(255:13). [hezārān,]*
4. şeb-pere-i çāpük-per ve **hezārān** püskürme fişekleri mehter-i çadır gibi *(269:12). [hezārān,]*
5. ve **hezārān** ʿacāʾib-i beşāşet-eserler gösterüp şāʿirleri çögür çalaraḳ atışdı beyt *(297:14). [hezārān,]*

hezāran-güne: *Binlerce.*

Hezāran-güne luʿbet-bāzlıḳlar eyledi īcād *(246:20). [hezāran-güne,]*

hezār-güne: *Bin türlü.*
1. deryāya atılup **hezār-güne** ṭaḳla vü perende ile zümre-i ḫarçenge ḳatıldılar ve *(259:10). [hezār-güne,]*
2. ile pür-zeyn ü zīb bir ṣal-ı dil-firīb ẓuhūr ve **hezār-güne** cemʿiyyet-i şevḳ u ṭarab *(220:24). [hezār-güne,]*

hezeyān: *Yenilgi.*

Aña kerem ıṭlāḳı ḫaṭādır **hezeyāndır** *(331:20). [hezeyāndır, -dır]*

ḫibāl-i çār-mīḫi: *Gergi ipi.*

der-ḫāl ḫāṣekīler tenfīẕ-i emr-i pādişāhī içün **ḫibāl-i çār-mīḫi** iḥkām u tecdīd *(263:1). [ḫibāl-i çār-mīḫi, -i]*

ḥibāl-i veşīka: *Sağlam urganlar.*
1. sāḳı bir ʿamūd-ı şāmiḫa beñzer idi **Ḥibāl-i veşīka** ile ḳalʿayı ol fīliñ menākibine *(187:25). [ḥibāl-i veşīka,]*
2. aḫşābdan iki şuffe ḳurılup tersāne līmānına tanẓīr ve birinden birine **ḥibāl-i veşīḳalar** *(244:15). [ḥibāl-i veşīḳalar, -lar]*

ḥīç: *Asla, hiçbir zaman, katiyen.*
1. **Hīç** böyle şafā sürülmemişdir *(133:12). [hīç,]*
2. ʿAḳlı başında olan **hīç** ider mi tanẓīr *(186:22). [hīç,]*
3. Livalanḳa diseler **hīç** ṣadā çıḳmaz olur *(187:5). [hīç,]*
4. Seni **hīç** ġayr ile ṭarṭar mı terāzū-yı naẓar *(281:6). [hīç,]*
5. Sāde-naḳş ol mā-sivādan māla meftūn olma **hīç** *(297:10). [hīç,]*

ḥīç olmazsa: *Bari, azıcık.*
1. mışrāʿ **Hīç olmazsa** sögüş bārī çıḳar ḥişşemize terānesiyle Li-müʾellifihi *(238:25). [hīç olmazsa,]*
2. ten-perverān-ı pür-pehlūyı **hīç olmazsa** çār-şeb çār-şeb *(283:12). [hīç olmazsa,]*

ḥīç yaḳışşun mı a cānım deveye ḳazzāzī: *Deveden kazaz olmaz, her insan kendine yakışanı yapmalıdır anlamında atasözü.*

Hīç yaḳışşun mı a cānım deveye ḳazzāzī *(299:10). [hīç yaḳışşun mı a cānım deveye ḳazzāzī, -sun-y, -e]*

Hidāye: *Hidaye, Hanefi alimlerinden Şeyhülislam Burhaneddin Ali b. Ebi Bekr el-Merginani(ö.593/1197)'nin fıkha dair eseridir.*
1. ḳadr ü ḳıymeti mā-lā-nihāye cild-i vāḥidde bir **Hidāye** ve keẓālik pīrāye-i kütübḫāne-i iʿtibār olmaġa *(188:31). [hidāye,]*
2. ṭarafından daḫi bir Muṣḥaf-ı Şerīf ve bir **Hidāye** teberrüken defter-i ihdāya *(191:7). [hidāye,]*
3. ve **Hidāye** ve her biri dörder ṭonluḳ rūmī ve raḥīmī çiçekli dībā-yı zībā *(191:34). [hidāye,]*

hidāyet: *Kurtuluş, doğru yol.*

ḫāṭır-ḫˇāh-ı şehriyārī üzere umūr-ı ḫayriyyeye tevfīḳ ve her ḥālde **hidāyetin** refīḳ eyleyüp *(212:2). [hidāyetin, -iñ]*

ḥiddet: *Hız.*

rīsmānı tedrīc ile hevālandırup şol ḳadar **ḥiddet** ile şalındı ki temāşāsından *(232:32). [ḥiddet,]*

ḥiddet-i güẓārişinden: *Keskinliğin artması.*

ḥiddet-i güẓārişinden ḳaṭʿ-ı naẓar cebīn-i insānī degül siper-i nüh-tūy-ı eflāke *(209:27). [ḥiddet-i güẓārişinden, -i, -n, -den]*

ḥiddet-i naẓarla: *Keskin bir şekilde ve dikkatli bakma.*

ḫużūrına getürüp hem-nişīnleri olan erkān-ı devlet **ḥiddet-i naẓarla** *(209:21). [ḥiddet-i naẓarla, -la]*

hiddet-i sikkīn-i kīn itmelerini: *Kin bıçağını keskinleştirmek.*

pīş-güẓārları olan cerrāḥān-ı mirrīḫ-nigāhıñ **ḥiddet-i sikkīn-i kīn itmelerini** *(183:5). [ḥiddet-i sikkīn-i kīn itmelerini, -me, -ler, -i, -n, -i]*

ḥıdemāt-ı dīn ü devlet: *Din ve devlet hizmetleri.*

1. Hemvāre Ḥaḳḳ sübḥānehu ve taʿālā **ḫıdemāt-ı dīn ü devletde** rıżā-yı Bārī ve *(212:1). [ḫıdemāt-ı dīn ü devletde, -de]*
2. degin naẓar-ı ināyeti ile terbiyet ü teʾdīb ve **ḫıdemāt-ı dīn ü devlete** *(145:25). [ḫıdemāt-ı dīn ü devlete, -e*
3. sāʾir **ḫıdemāt-ı dīn ü devlete** meʾmūr ve muʿallimān-ı kār-gāh-ı umūr olan *(146:16). [ḫıdemāt-ı dīn ü devlete, -e]*

ḫıdemāt-ı ṭaʿāmı: *Yemek, sofra hizmetleri.*

çāşnī-gīrān ser-ā-ser ve üst ḳaftānı ile **ḫıdemāt-ı ṭaʿāmı** tertīb ü tensīḳ eyleyüp *(194:23). [ḫıdemāt-ı ṭaʿāmı, -ı]*

ḫıdīv-i baḥr u berr: *(III. Ahmet) Kara ve denizin hükümdarı.*

Ol **ḫıdīv-i baḥr u berr** İskender-i rūşen-güher *(185:7). [ḫıdīv-i baḥr u berr,]*

ḫıdīv-i bende-perver-i çāker-nüvāza: *(III. Ahmet) Kulca bağlılarının gözünü gönlünü hoş eden sultan.*

duḫter-i bāzār-ne-dīde-i āhū-çeşm-i müşkīn-mūyı **ḫıdīv-i bende-perver-i çāker-nüvāza** *(284:18). [ḫıdīv-i bende-perver-i çāker-nüvāza, -a]*

ḫıdīv-i cūd-perver: *(III. Ahmet) İyilik sever hükümdar.*

Ḫıdīv-i cūd-perver şehriyār-ı maʿdelet-güster *(217:12). [ḫıdīv-i cūd-perver,]*

ḫıdīv-i devrānıñ: *(III. Ahmet) Zamanın sultanı.*

ki kehfü'l-emān-ı cihān ve ḥırz-ı bāzū-yı zamān olan **ḫıdīv-i devrānıñ** *(170:6). [ḫıdīv-i devrānıñ, -ıñ]*

ḫıdīv-i "levlāk": *Hz. Muhammed.*

Ḫān-sālārı **ḫıdīv-i "Levlāk"** *(125:16). [ḫıdīv-i "levlāk",]*

ḫıdīv-i sāye-bān-ṭırāz-ı ḫilāfet: *(III. Ahmet) Halifelik çadırını süsleyen sultan.*

Cenāb-ı ṣadāret-meʾab **ḫıdīv-i sāye-bān-ṭırāz-ı ḫilāfet** ḥażretlerine *(175:5). [ḫıdīv-i sāye-bān-ṭırāz-ı ḫilāfet,]*

ḫıdīv-i şīr-i şavletle: *(III. Ahmet) Aslan gibi çevik hükümdar.*

Esed burcına döndi ol **ḫıdīv-i şīr-i şavletle** *(181.10). [ḫıdīv-i şīr-i ṣavletle, -le]*

ḫıdmet: *Birinin işini görme; görev, vazife, hizmet.*
1. **Ḫıdmetde** zülüflidir melekler *(128:16). [ḫıdmetde, -de]*
2. tekmīlinden ṣoñra üslūb-ı maṭlūb üzere meʾmūr olduḳları **ḫıdmete** mübāşeret ve *(141:38). [ḫıdmete, -e]*
3. **ḫıdmeti** tavżīḥ u tebyīn olunup dāʿire-i hümāyūnuñ ber-vech-i ātī ʿalem-efrāz-ı sāḥa-i iʿtilā olmasında *(149:6). [ḫıdmeti, -i]*
4. ve bir oṭa kīlār-ı ʿāmireye ve bir oṭa saḳḳābaşılıḳ **ḫıdmetine** ve yigirmi sekizinci bölük *(149:4). [ḫıdmetine, -i, -n, -e]*
5. ḳahve vü şerbet ve gül-āb u buḫūr **ḫıdmetine** meʾmūr olanlarıñ çadırları *(150:18). [ḫıdmetine, -i, -n, -e]*
6. ve gül-āb u buḫūr **ḫıdmetlerine** meʾmūr olmaları ile tekmīl-i ḫıdmet ve *(159:20). [ḫıdmetlerine, -ler, -i, -n, -e]*
7. **ḫıdmet** ve iḫlāṣ ile iẓhār-ı ʿubūdiyyet oldıġı bedīdārdır Faʿtebirū yā ʿuli'l-ebṣār *(169:2). [ḫıdmet,]*
8. sellemehü's-selām ḥażretleriniñ fetvā emāneti **ḫıdmetiyle** şeref-yāb olup bi'l-fi'l *(178:30). [ḫıdmetiyle, -i, -y, -le]*

9. eṣnā-yı taʿāmda ḳahve vü şerbet ve baʿdehū gül-āb u buḫūr **ḫıdmeti** *(194:24). [ḫıdmeti, -i]*
10. ṣunup ve çāşnī-gīrān mücevveze ve üst ḳaftānı ile pervāne gibi **ḫıdmetlerine** *(226:31). [ḫıdmetlerine, -ler, -i, -n, -e]*
11. ve ʿazm-i ḫ̆āb-gāh-ı istirāḥat eyleyüp mışrā Didiler ey şeh-i devrān yine **ḫıdmet** bāḳī *(230:21). [ḫıdmet,*
12. bir nāzende-i fürūzende-cemāliñ şemʿine pervāne ve **ḫıdmetine** mūm olup *(239:19). [ḫıdmetine, -i, -n, -e]*
13. sütūn-ı ḫayme gibi ḳāʾim ve masḫaralıḳ **ḫıdmetine** müdāvim iken obanıñ ʿalemini *(279:11). [ḫıdmetine, -i, -n, -e]*
14. Felek itdi bu **ḫıdmeti** de edā *(325:4). [ḫıdmeti, -i]*
15. Ṣad-şevḳ u ṣafā **ḫıdmetine** dāmen-be-miyāndır *(329:14). [ḫıdmetine, -i, -n, -e]*
16. Fırança ḳıralınıñ devlet-i ʿaliyyede ḳapu ketḫudālıġı **ḫıdmeti** ile *(341:15). [ḫıdmeti, -i]*

ḫıdmet itsün: *Hizmet etmek.*

Ayrılup Zühre felekden gelüp **itsün ḫıdmet** *(274:6). [ḫıdmet itsün, -sün]*

ḫıdmet-güster oldı: *Hizmete başlamak.*

ḫıdmet-güster oldı *(269:13). [ḫıdmet-güster oldı, -dı]*

ḫıdmet-güẕār-ı āzmūde-ṣadāḳati: *Denenmiş bir sadakatle hizmet sunan.*

ve dīrīne **ḫıdmet-güẕār-ı āzmūde-ṣadāḳati** Dobravenedik balyosı eyyām-ı sāʾirede *(350:19). [ḫıdmet-güẕār-ı āzmūde-ṣadāḳati, -i]*

ḫıdmet-i celīlesinde: *Büyük hizmet.*

taḥṣil-i bıżāʿa-i istiʿdād-ı küllī idince terġīb u terhīb ü tehyīb iderek her ḳanġı **ḫıdmet-i celīlesinde** *(145:26). [ḫıdmet-i celīlesinde, -s, -i, -n, -de]*

ḫıdmet-i fermūdeye: *Emredilecek hizmet.*

ḫıdmet-i fermūdeye kemer-beste vü āmāde oldılar Ve her serv miyānında neft yaġı *(218:32). [ḫıdmet-i fermūdeye, -y, -e]*

ḫıdmet-i iṭʿāmda: *Yemek hizmeti.*

sāʾir ḫademe-i dīvān **ḫıdmet-i iṭʿāmda** pūyān olup üç direklide dört süfre-i elvān-niʿām *(215:10). [ḫıdmet-i iṭʿāmda, -da]*

ḫıdmet-i lāzıme-i şeref-i dāmen-būsī: *Etek öpme şerefinin gerekli hizmeti.*

ile **ḫıdmet-i lāzıme-i şeref-i dāmen-būsī** icrā mümkin olmayup ḫayme-i żiyāfetden *(360:33). [ḫıdmet-i lāzıme-i şeref-i dāmen-būsī,]*

ḫıdmet-i lāzıme: *Gerekli hizmetler.*
1. Neṣr Ḫulāsa bī-ḳāl u ḳīl **ḫıdmet-i lāzımelerin** ser-i mū taḳṣīr itmeksizin tekmīlden *(336:27). [ḫıdmet-i lāzımelerin, -ler, -in]*
2. mücevveze ve eṣvāb-ı dīvānīleri ile **ḫıdmet-i lāzımelerini** tetmīm ve zülüfliyān u teber-dārān *(360:30). [ḫıdmet-i lāzımelerini, -ler, -i, -n, -i]*

ḫıdmet-i lāzımelerini: *(Seraserciler için) Üstlerine düşen hizmet.*

ʿatabe-i sulṭānīye teslīm ve **ḫıdmet-i lāzımelerini** tekmīl ü tetmīm eylediklerinde *(336:12). [ḫıdmet-i lāzımelerini, -ler, -i, -n, -i]*

ḫıdmet-i meʾmūreyi: *Görevli olunan hizmet.*

hediyyelerin teslīm idüp **ḫıdmet-i meʾmūreyi** tetmīm eylediler *(315:33). [ḫıdmet-i meʾmūreyi, -y, -i]*

ḫıdmet-i muʿtādelerine: *Alışmış oldukları hizmet.*

ḫıdmet-i muʿtādelerine şitābān ve edā-yı lāzıme-i ẕimmetlerine ber-zede-dāmān oldılar *(319:23). [ḫıdmet-i muʿtādelerine, -ler, -i, -n, -e]*

ḫıdmet-i refʿ-i ġubār-ı zemīn: *Zeminin tozunu giderme hizmeti.*

İşbu rūz-ı fīrūz-ı ʿāmīmü'l-inbisāṭıñ ṣabīḥatü'l-ʿīd-i neşāṭında **ḫıdmet-i refʿ-i ġubār-ı zemīn** *(310:18). [ḫıdmet-i refʿ-i ġubār-ı zemīn,]*

ḫıdmet-i sūra: *Düğün hizmeti.*
1. **ḫıdmet-i sūra** meʾmūr olan birinci ve beşinci ve altıncı ve ṣolaḳlar oṭalarınıñ ve *(327:11). [ḫıdmet-i sūra, -a]*
2. **ḫıdmet-i sūra** meʾmūr olan yeñiçerilere tüfeng atdurup bahāne ile çorbacılara *(358:12). [ḫıdmet-i sūra, -a]*

ḫıdmet-i sūrgāha: *Düğün yeri hizmeti.*

temāşā ve **ḫıdmet-i sūrgāha** ol günden tāziyāne-zen-i ḫuyūl-i iḳdām olan *(149:10). [ḫıdmet-i sūrgāha, -a]*

ḫıdmet-i sūr-ı pādişāh-ı manṣūr: *Allah'ın yardımı ile üstün gelmiş padişahın düğünün hizmeti.*

ile lillāhi'l-ḥamd **ḫıdmet-i sūr-ı pādişāh-ı manṣūr** beni aḳrānıma *(182:29). [ḫıdmet-i sūr-ı pādişāh-ı manṣūr,]*

ḫıdmet-i ṭaʿāmda: *Yemek hizmeti.*

ḫıdmet-i ṭaʿāmda pūyān ve teber-dārān-ı gīsū-dārān-ı Sarāy-ı ʿAtīḳ ḳahve vü şerbet *(159:19). [ḫıdmet-i ṭaʿāmda, -da]*

ḫıdmetinde bulunanlarıñ: *Görev olarak mevkide bulunan kişinin yardımcılığını üstlenmek.*

süngerci **ḫıdmetinde bulunanlarıñ** muʿāfiyetlerine fermān-fermā olaraḳ maḥall-i mezbūr *(145:6). [ḫıdmetinde bulunanlarıñ, -un, -an, -lar, -ıñ]*

ḫıdmet-kārān: *Hizmetkarlar.*

sāʾir süfreniñ baḳıyyeleri çavuşān ve **ḫıdmet-kārāna** virilüp cümlesi *(320:19). [ḫıdmet-kārāna, -a]*

ḫıdmet-künān: *Hizmet ederek.*

Gezerken ḫużūrında **ḫıdmet-künān** *(260:10). [ḫıdmet-künān,]*

ḥiffet bulup: *Hafifleme.*

taḫfīf-i eṣvāb-ı resmiyye ile bir miḳdār **ḫiffet bulup** ḳayd-ı ʿörf ü iżāfetden *(156:29). [ḫiffet bulup, -up]*

ḥıfẓ ide: *Korumak, uzak durmak.*

Ol pādişehi **ḥıfẓ ide** Allāh kederden *(330:1). [ḥıfẓ ide, -e]*

ḥikāyet: *Anlatı, hikaye.*

zebān-ı zebāne-feşānları ile kendü dāstānların gū-be-gū **ḥikāyet** ve sū-be-sū *(347:9). [ḥikāyet,]*

ḫilāf-ı ḳānūn oldıġına: *Kuralı çiğnemek, kuraldışı olmak.*

ḫilāf-ı ḳānūn oldıġına bināʾen min-baʿd müşāhede-i dīdār-ı cihān-dārī ile *(211:16).*
[ḫilāf-ı ḳānūn oldıġına, -dıġ, -ı, -n, -a]

hilāf-ı resm-i ḳadīm: *Örfe uymaz.*

emṣāline ġalebe ḳaṣdı ile **ḫilāf-ı resm-i ḳadīm** ve *(354:19). [ḫilāf-ı resm-i ḳadīm,]*

hilāl: *Hilal, Yeni ay. Yaka.*
1. Sipihre ṣıçradı ḳulpı gören **hilāl** ṣanur *(273:18). [hilāl,]*
2. mehiñ ḳaşına beñzetme **hilāli** gözün aç *(284:22). [hilāli, -i]*
3. **Hilāl** ḳıtʿa-i nāndır kenār-ı ḫ̆ān üzre *(349:4). [hilāl,]*
4. Yaḫud ki milʿaḳa-i şīr-māhı oldı **hilāl** *(349:5). [hilāl,]*

ḫilāl: *Ara, aralık.*
1. mışdāḳınca maʿrūż-ı naẓar-gāh-ı mülūkāneleri ḳılındıġı **ḫilālinde** *(166:22). [ḫilālinde, -i, -n, -]*
2. cümlesi tamġā-peẕīr-i ḥüsn-i ḳabūl oldıġı **ḫilālde** *(169:18). [ḫilālde, -de]*
3. **ḫilālinde** ḫālā Mışır ḳāḍīsi Ebe-zāde Efendi dāmādı Beyāżī-zāde Ḥāmid Efendi *(192:15). [ḫilālinde, -i, -n, -de]*
4. daḫi taḥṣīl-i sermāye-i neşāṭ eyledikleri **ḫilālde** ṣıbyān-ı ḫitān mürūrı fermān olmaġın *(233:6). [ḫilālde, -de]*
5. iḥrām-nişīn-i mevḳiʿ-i iclāl olduḳları **ḫilālde** cān-bāz menzil-i rīsmānlarına *(262:28). [ḫilālde, -de]*
6. **ḫilālinde** māʾide-sālār-ı velīme-i salṭanat ve vekīl-i muṭlaḳ-ı şehriyār-ı Keykāvūs-niʿmet *(265:23).*
[ḫilālinde, -i, -n, -de]
7. ve veṣbe-i nāgeh-ẓuhūr-ı istiḳbāl **ḫilālinde** ol temīme-i gerden-i saʿādetiñ ʿıḳdu'l-ferīde-i bend-pūşişinde *(308:14). [ḫilālinde, -i, -n, -de]*
8. ile edā-yı ḫıdmet-i şükrāne-i niʿam-ı cihān-bānī **ḫilālinde** ṭaraf-ı hümāyūndan *(314:14). [ḫilālinde, -i, -n, -de]*
9. on üç taḫta ḳāḳum ve iki dāne bacaḳlı semmūr hediyyelerin pāy-endāz-ı ḫıdīv-i bende-nüvāz eyledikleri **ḫilālde** *(316:9). [ḫilālde, -de]*
10. ʿarż-ı hüner eyledikleri **ḫilālde** yeñiçeri aġası Meḥemmed Aġa ḥażretleri *(316:28). [ḫilālde, -de]*
11. ṭatlu ve ḳahve virüp tekmīl-i merāsim-i mīzbānī eyledikleri **ḫilālde** devletlü *(319:16). [ḫilālde, -de]*

hilāl-i āsumān: *Gökyüzünün hilali.*
1.**hilāl-i āsumān** ḳulpı ve sebīke-i āfītāb altun ḳapaġı olmaġa *(161:9). [hilāl-i āsumān,]*
2.mücevher ḫançer ki miyāne-i kevākib-i derriyede **hilāl-i āsumāna** beñzer ve *(166:16). [hilāl-i āsumāna, -a]*

hilāl-i meh-iʿīd-i ramażāndır: *Ramazan bayramının hilali.*

Gūyā ki **hilāl-i meh-iʿīd-i ramażāndır** *(329:4). [hilāl-i meh-iʿīd-i ramażāndır, -dır]*

hilāl-i temāşāda: *Seyir sırasında.*

ile temāşā-yı cirīde şeref-mend-i ruḫşat olmaları ile **ḫilāl-i temāşāda** *(358:29). [ḫilāl-i temāşāda, -da]*

ḫilʿat: *Kaftan.*
1. yigirmi altı nefere **ḫilʿat** ilbās ve günā-gün inʿām-ı bī-ḳıyās ile edā-yı şükr ü sipās buyurdılar *(216:26). [ḫilʿat,]*
2. naḫıl aġası Meḥemmed Aġaya ve miʿmār aġaya ve ṭulumcıbaşıya **ḫilʿatlar** ile *(372:28). [ḫilʿatlar, -lar]*

ḫilʿat ilbāsı: *Kaftan giydirilmek.*

emāret-i ḥüsn-i ḳabūl olan **ḫilʿat ilbāsı** ile mühdā ve resūl-i nāʾil-i mesʾūl olup *(321:14). [ḫilʿat ilbāsı,]*

ḫilʿat-dūz-ı nāz olaraḳ: *Naz kaftanı.*

pīş ü pīşe tügme gibi dizilen erbāb-ı temāşānıñ ḳāmet-i niyāzlarına **ḫilʿat-dūz-ı nāz olaraḳ** *(301:27). [ḫilʿat-dūz-ı nāz olaraḳ, -araḳ]*

ḫilʿat-ı fāḫir: *Kıymetli kaftan.*

ʿale'r-resmi'l-muʿtād maʿraż-ı mülūkāneye pīş-nihād ḳılınup kezālik **ḫilʿat-ı fāḫir** *(340:32). [ḫilʿat-ı fāḫir,]*

ḫilʿat-ı ġarrā: *Değerli kaftan.*

ḫilʿat-ı ġarrā ilbās olundı Naẓm *(200:33). [ḫilʿat-ı ġarrā,]*

ḫilʿāt-ı muʿtāde: *Kaftan (giydirilme) adeti.*

telḫīṣī-i ṣadr-ı ʿālī aġaya **ḫilʿāt-ı muʿtāde** kemā-kān iʿāde buyuruldı *(226:19). [ḫilʿāt-ı muʿtāde,]*

ḫilʿat-ı siyāhıñ bıṭānesine: *Siyah kaftanın astarı.*

zeng renginde nice fişek āvīzān ve pīrāye-i dūş-ı iḥtişāmı ḳılınan **ḫilʿat-ı siyāhıñ bıṭānesine** *(227:26). [ḫilʿat-ı siyāhıñ bıṭānesine, -n, -e]*

ḫilʿat-ı taḥsīn: *Beğenme, güzellik kaftanı.*

Saṭr-ı mevc üzre çekilmiş **ḫilʿat-ı taḥsīn** mi ya *(184:24). [ḫilʿat-ı taḥsīn,]*

ḫilʿat-ı zer-tār-ı bülend-iʿtibār: *Yüksek saygınlığın göstergesi olan altın telli kaftan.*

daḫi mübeşşir-i ḳabūl-i şehriyār-ı ʿālī-tebār olan **ḫilʿat-ı zer-tār-ı bülend-iʿtibār** *(340:25). [ḫilʿat-ı zer-tār-ı bülend-iʿtibār,]*

ḫilʿat-pūş-ı iftiḫār: *İtibar kaftanını giymek.*

ḫilʿat-pūş-ı iftiḫār ve sāʾirleri maẓhar-ı inʿām-ı ḫudāvendigār olup anlar *(234:3). [ḫilʿat-pūş-ı iftiḫār,]*

ḫilʿat-pūş-ı mecd ü fiḫār oldılar: *Övünç kaftanını giymek.*

telḫīṣī aġa ve ḳapu ketḫudāları naẓar-gāh-ı hümāyūnda **ḫilʿat-pūş-ı mecd ü fiḫār oldılar** *(354:7). [ḫilʿat-pūş-ı mecd ü fiḫār oldılar, -dı, -lar]*

hilʿat-pūş-ı şeref-mendī ḳılınup: *Şerefe ait kaftanı giymek.*

sūr-ı hümāyūn emāneti ile **ḫilʿat-pūş-ı şeref-mendī ḳılınup** ol günden *(141:21). [ḫilʿat-pūş-ı şeref-mendī ḳılınup, -ın, -up]*

ḫimār: *Eşek, har.*

ḫimār ve öñince birḳaç ḫar kemer-raḫtlar ile yedek çekilüp ḳafāsında ṭabl u surnā vü defler *(366:29). [ḫimār,]*

ḫimār-ı pāy-besteyi: *Ayağı bağlı eşek.*

püşt üzere yatup bir **ḫimār-ı pāy-besteyi** der-kenār ve ikisi birden bir çenberden *(209:6). [ḫimār-ı pāy-besteyi, -y, -i]*

himāye: *Koruma.*

Āsūde cihān **himāyesinde** *(127:16). [himāyesinde, -s, -i, -n, -de]*

ḫimāyet: *Koruma, esirgeme, sahip çıkma.*

sarāy-ı sūr itmegin ḫalḳ-ı cihān **ḫimāyetinde** āsūde ve fitne-i devrān *(136:16). [ḫimāyetinde, -i, -n, -de]*

himmet: *Lütuf, kerem, yardım.*

Eyledi **himmeti** mātem-kede-i ʿālemi sūr *(274:1). [himmeti, -i]*

ḫimmet: *Yardım, çaba.*
1. Ḳalʿ-ı cebel oldı **himmet** ile *(129:22). [himmet,]*
2. şeref-mend-i vekāleti tersāne emīni ʿAbdullāh Efendi **himmeti** ve tersāne ketḫudāsı Mūsā Paşa *(203:20). [himmeti, -i]*
3. ḫażretleriniñ **himmetlerinden** neşʾet itmegin bu bābda daḫi ne *(339:34). [himmetlerinden, -ler, -i, -n, -den]*

himmet-i Maʿnı: *Man'ın cömertliği.*
1. Teşbīh iderlerse saña **himmet-i Maʿnı** *(328:9). [himmet-i Maʿnı, -ı]*
2. Tercīḫ iderlerse saña **himmet-i Maʿnı** *(332:11). [himmet-i Maʿnı, -ı]*

himmet-i merdān: *Erkekçe gayret.*

mażmūnı ile ṣakk-ı muṣālaḥaya nüvīsende-i imżā olduḳda cüvān-ı meẕkūr **himmet-i merdān** *(363:2). [himmet-i merdān,]*

himmet-i şāhāne: *Şaha yakışır gayret.*

Ṭozkoparāne ve **himmet-i şāhāne** ile at oynatdılar ki manṣūbe-bāzān-ı endīşeyi *(343:17). [himmet-i şāhāne,]*

Hind işi: *Değerli taşların veya altın madeninin belirli bir surette tertip edilmesine ilişkin kuyumculuk ekolü.*

Neşr Ve āyīneli **Hind işi** bir mücevher ü muraṣṣaʿ u muṣannaʿ cevāhir çekmecesi *(161:17). [Hind işi,]*

Hindī alaca: *Renkli, Hint kumaşı.*
1. ve sāde on ṭāḳa **Hindī alaca** ve germsūd ve beşer ʿaded alaca ve ṣāde ḳuṭnī-i zer-rīn-i tār u pūd *(164:31). [Hindī alaca,]*
2. ʿaded şāl ve bir ḳāḳum-ı endek-miṣāl ve ikişer ṭāḳa **Hindī alaca** ve ḳuṭnī ve iki *(189:7). [Hindī alaca,]*

Hindī ḳuṭnī: *İpekle karışık pamukla yapılmış renkli, entarilik, Hint kumaşı.*

ve ṣarı aṭlas ve ḳırmızı aṭlas ve yeşil aṭlas ve **Hindī ḳuṭnī** ve destār-ı bendī *(361:13). [hindī ḳuṭnī,]*

Hindī ḳuṭnī-i bī-miṣāl: *Benzersiz ipekle dokunmuş, hint kumaşı.*

ʿanber-i sārā ve beş ṭonluḳ çamūr ṣāl ve ṭoḳuz ṭāḳa **Hindī ḳuṭnī-i bī-miṣāl** ve üçer *(213:27). [Hindī ḳuṭnī-i bī-miṣāl,]*

Hindī-i āteş-perest: *(Gösterici) Ateşle oynayan Hint.*
1. ibdāʿ ve içinde fīl-bān ṣūretinde üç ʿaded **Hindī-i āteş-perest** iḫtirāʿ olunup *(270:31). [Hindī-i āteş-perest,]*
2. ḥużżār u nużżārı **Hindī-i āteş-perest** gibi lemeʿān-ı nārdan ḫaşyet-i bisyār ile *(270:35). [Hindī-i āteş-perest,]*

Hindiñ telli zencīr-bāf-ı pūte-dārı: *Hintlerin ürettiği; sırmalı, zincir işlemeli bez dokuma.*

maḳʿad-ı zer-tārı ve **Hindiñ** dört ṭāḳa **telli zencīr-bāf-ı pūte-dārı** ve kār-gāh-ı Hindiñ iḫtirāʿ-ı ḫāṣṣı *(305:3). [Hindiñ telli zencīr-bāf-ı pūte-dārı,]*

hindū: *Hintli II Sevgilinin beni.*

iki şemşīr ile **Hindū** gibi manṭūḳınca tīġ ḳırābına girer gibi geçüp gitdi ve bu *(158:15). [hindū,]*

Hindū: *(Tasbazlar) Hintli gösterici(ler).*

Nā-gehān ṭās-bāz nāmında iki **Hindū** gelüp *(276:1). [Hindū,]*

Hindūyān-ı ateş-pereste: *Ateş oyunları yapan Hintler.*

Hindūyān-ı ateş-pereste mütefevviḳ idi nice nice nev-īcād fişengler ile *(197:25). [Hindūyān-ı ateş-pereste,]*

hindū-yı āteş-bāz: *Ateşle oynayan Hint oyuncu.*

ḥużūr-ı hümāyūnda **Hindū-yı āteş-bāz** ḥāletin irāʾet ve nice nice *(202:23). [hindū-yı āteş-bāz,]*

Hindū-yı fişek-bāz-ı āteş-bāz: *Fişek düzücü, ateş gösterileri yapan Hint.*

mefhūmına müteḳārib ü müdānīdir **Hindū-yı fişek-bāz-ı āteş-bāz** fetḥ u tesḫīrine *(229:15). [Hindū-yı fişek-bāz-ı āteş-bāz,]*

ḫīn-i dest-būsda: *El öpme sırası.*

ḫīn-i dest-būsda biri birlerine hem-zebān-ı taʿrīf olmaġ *(201:6). [ḫīn-i dest-būsda, -da]*

ḫīn-i vaż'ında: *(Zembilin) Konulması sırasında.*

pīçīde-i ser-i sütūn-ı mezbūr oldı **Ḫīn-i vaż'ında** zenbīliñ içi baʿżı ālāt-ı iḥtiyāl iḫfāsı *(212:22). [ḫīn-i vaż'ında, -ın, -da]*

ḫırām: *Salınmak, salınarak yürümek.*
1. ile piyāde-rev āheste **ḫırām** ve mürāʿāt-ı merāsim-i zemīn-būsī-i şehen-şāh-ı rūy-ı zemīn *(182:19). [ḫırām,]*
2. **ḫırām** ve kālā-yı zemīni peymūde-i ẕirāʿ-ı kām idüp elbise-i günā-gün ve *(299:29). [ḫırām,]*
3. ṭayy-ı bisāṭ-ı ārām ve ḳarār-gāhlarına ṭoġrı nāzān nāzān **ḫırām** ve yevm-i mezbūr *(347:34). [ḫırām,]*
4. **ḫırām** ve iẓhār-ı şevḳ u ġarām itmege muraḫḫaṣ ḳılındı *(350:9). [ḫırām,]*
5. ile kendi otaḳ-ı Şüreyyā-niẓāmlarına **ḫırām** ve medʿuvv-ı velīme-i şehen-şāh-ı enām olan *(351:3). [ḫırām,]*

ḫırām eyledi: *Salınıp yürümek.*

iclās eyleyüp anlar ṭabl çalar iken kendi baṭī vü serīʿ **ḫırām eyledi** Gāh daḫi *(209:33). [ḫırām eyledi, -di, -]*

ḫırām iderek: *Salınmak.*

meh-rūyān-ı nāzük-endāmlarını āheste āheste **ḫırām iderek** ayaḳ-dāş idüp *(301:16). [ḫırām iderek, -erek]*

ḫırām u şitāb itdikçe: *Salınmak ve akmak.*

ḫırām u şitāb itdikçe temāşā-yı şevḳine pīrān-ı fersūde-tāb eṭfāl-i ney-süvār-ı heves-kāra *(199:28). [ḫırām u şitāb itdikçe, -dikçe]*

ḫırāmān: *Salınmak, salınarak yürümek.*

tefhīm-i merām ve tensīḳ-i niẓām iderek **ḫırāmān** güẕār ve seyr ü temāşā idenleri *(367:25). [ḫırāmān,]*

ḫırāman olup: *Salınmak, salınarak yürümek.*
1. **ḫırāman olup** beyt *(143:22). [ḫırāman olup, -up]*
2. āvīzān ve şehbāl-i mülemmaʿ-gūn-ı ṭāvūs-ı felek gibi **ḫırāmān olup** içinde beş yüz *(254:21). [ḫırāmān olup, -up]*

ḫırām-ı nāza: *Nazlı nazlı salınmak.*

ḫırām-ı nāza ve endāzeden bīrūn tebaḫtur u ihtizāza başlayup rubʿ-sāʿat *(301:25). [ḫırām-ı nāza, -a]*

hirāsān: *Far. Korkmuş.*

şuʿle-efşān olup esed-i çarḫı şīr-i āteş-dīde gibi **hirāsān** ve neẕẕāregiyānı *(197:26). [hirāsān,]*

hirāsān cānları: *Korkak kişi, kimse.*

şitābān olup nice **hirāsān cānları** tālān u perīşān itdikleri daḫi bir başḳa seyrān oldı *(275:5). [hirāsān cānları, -lar, -ı]*

hirāsān eyledi: *Korkutmak.*

seyrān idenleri **hirāsān eyledi** *(317:15). [hirāsān eyledi, -di]*

hirāsān u gürīzān eyledi: *Korkutmak ve kaçırmak.*

şuʿūd idüp şuʿlesi Nesr-i Ṭāʾiriñ beñzini uçurup esed-i çarḫı **hirāsān u gürīzān eyledi** *(220:22). [hirāsān u gürīzān eyledi, -di]*

ḫīre: *Gözü görmeyen.*

eṭrāfında meşāʿil-i sūzān içinde şumūʿ-ı tābān dīde-i mihri **ḫīre** ve *(253:6). [ḫīre,]*

ḫīre eyledi: *Göz kamaştırmak.*

ḫīre eyledi *(270:5). [ḫīre eyledi, -di]*

ḫīre eyler: *Gözün kamaşması.*

dīde-i temāşāyiyānı **ḫīre eyler** idi Şöyle ki ḳaṣr-ı nüh-ṭāḳ-ı laʿlīn-niṭāḳ-ı eflāke *(171:6). [ḫīre eyler, -r]*

ḥiref-i mezkūre: *Adı geçen meslek grupları.*

ḥiref-i meẕkūre Kāġıd-ḫāne yolından gelüp yeñiçeri aġası sāye-bānı pīş-gāhında *(233:17). [ḥiref-i meẕkūre,]*

ḥiref-i mezkūre kethudāları: *Kasapların emrinde çalışan onların işini gören kimseler.*

ḥiref-i meẕkūre ketḫudāları maẓhar-ı inʿām olduḳları eṣnāda *(238:21). [ḥiref-i meẕkūre ketḫudāları,]*

ḫīre-i ḥayret: *Şaşkınlıktan gözü kamaşmak.*

ḫīre-i ḥayret ve ʿaḳl-ı ḥużżārı perīşān-ı dehşet iderek maḳām-ı ʿālīlerine revnaḳ-baḫş-ı nüzūl olduḳda *(365:21). [ḫīre-i ḥayret,]*

ḫīre-nāk: *Kör etmek.*

ḫīre-nāk ve ṭarrāḳası perde-i ṣımāḫ-ı eflāki çāk eyledi *(356:14). [ḫīre-nāk,]*

ḫīre-sāz-ı naẓar olmuş: *Göz kamaştırıcı görünüm.*

ḫīre-sāz-ı naẓar olmuş idi Cevānib-i erbaʿasında yedi sekiz ḳalyon filandırası *(254:20). [ḫīre-sāz-ı naẓar olmuş, -muş]*

ḫīre-sāz-ı naẓar olup: *Göz kamaştırmak.*

ve ṣuver-i ġarībe-i pür-ʿiber **ḫīre-sāz-ı naẓar olup** içinde ḳol ḳol çengīler *(203:5). [ḫīre-sāz-ı naẓar olup, -up]*

ḫirfet: *Meslek, iş.*
1. vuḳūʿunda ʿadet olan ordu ālāyı resmi üzere her **ḫirfet** icrā-yı ṣanʿat *(233:13). [ḫirfet,]*
2. cümleden evvel iki geçeli yeñiçeri keçelileri ile çadırcılar **ḫirfeti** ālāyların ḳurup *(276:24). [ḫirfeti, -i]*
3. Ḥaḳḳā ki ālāylarına ʿaceb ṣūret ve **ḫirfetlerine** ṭurfe zīnet ve sūr-gāha bir *(277:25). [ḫirfetlerine, -ler, -i, -n, -e]*
4. **ḫirfetleri** aḳmişe-i rengā-reng ile tebaḫtur u ihtizāz iderek pey-der-pey āheste āheste *(299:28). [ḫirfetleri, -ler, -i]*
5. Ol **ḫirfete** rūy-ı kār-ı kāla *(304:12). [ḫirfete, -e]*
6. ile ciger-şikāf-ı naẓar-bāzān olaraḳ ve sāʾir **ḫirfetleri** erbābı cümleden *(315:12). [ḫirfetleri, -ler, -i]*

ḫirfet: *(Bakkallar ve manavlar) Meslek.*

diyerek ve iki **ḫirfet** bir güzele dostluḳ ṣūretinde bā-yek-dīger der-kār-ı ceng olup *(281:21). [ḫirfet,]*

ḫirfet aṣḥābı: *Meslek sınıfı.*

mürāʿāt olunaraḳ ṣudūr-ı işāret-i mürūr ile her **ḫirfet aṣḥābı** tertīb-i cemmāzeye *(234:6). [ḫirfet aṣḥābı,]*

ḫirfet aṣḥābı: *(Kesiciler ve tabakçılar) Meslek sahipleri.*

iki **ḫirfet aṣḥābı** beş yüz dirhem bir sīm legen ibrīḳ ve biñ dirhem bir *(239:10). [ḫirfet aṣḥābı,]*

ḫirfet erbābınıñ: *Meslek öncüsü.*

Bu iki **ḫirfet erbābınıñ** her biri başlu başlarına ʿaraba üzere kendülere *(282:23). [ḫirfet erbābınıñ, -n, -ıñ]*

ḫirfet-i mezbūre ahālīsi: *Sözü edilen mesleğin mensupları, kuyumcular.*

Ḫirfet-i mezbūre ahālīsi elmās u yāḳūt ve zümürrüd ü incüden yapılmış *(298:21). [ḫirfet-i mezbūre ahālīsi,]*

ḫirfet-i mezkūre: *Sözü edilen meslekler, kavukçular ve takkeciler.*

Ḫirfet-i meẕkūre ẕeylinde Yorġancılar ṣınıfı gerdūne üzere īcād itdikleri *(283:1). [ḫirfet-i meẕkūre,]*

ḫirfet-i meẕkūre: *Sırmakeşler.*

ekl idüp temāşāşiyānı ḫayrān u medhūş eyledi Bu vech ile **ḫirfet-i meẕkūre** *(334:24). [ḫirfet-i meẕkūre,]*

ḫirfet-i meẕkūre aṣḫābı: *Sözü edilen meleğin (köylü çocuk) temsilcileri (ekinciler).*

El-ḫāṣıl **ḫirfet-i meẕkūre aṣḫābı** pīş-gāh-ı nuḳāve-i sülāle-i Ādem şehriyār-ı aʿẓam *(235:1). [ḫirfet-i meẕkūre aṣḫābı,]*

hirfet-i mezkūre aṣḫābı: *Sözü edilen mesleğin temsilcileri.*

zemzemesini devr uṣūliyle maḳām-ı rehāvīde beste ve **ḫirfet-i meẕkūre aṣḫābı** *(235:23). [ḫirfet-i meẕkūre aṣḫābı,]*

ḥirfet-i meẕkūre aṣḥābı: *Kumaşçılık mesleğinin öncüleri.*

Ḥirfet-i meẕkūre aṣḥābı bu ṭarīḳ üzere ālāyların tertīb ve kenāre-i suṭūr-ı ṣufūf-ı neferātın *(284:1). [ḥirfet-i meẕkūre aṣḥābı,]*

ḫīrfet-i mezkūreniñ: *(Bakkallar) Söz konusu meslek.*

cilve-perdāz olaraḳ güẕār itdikden ṣoñra **ḫīrfet-i meẕkūreniñ** ṭulum ile *(281:9). [ḫīrfet-i meẕkūreniñ, -n, -iñ]*

ḫirfet-i meẕkūreye: *(Değirmenciler) Sözü edilen meslek.*

Şāliṣen Şirẕime-i Ḥabbāzīn **ḫirfet-i meẕkūreye** yamaḳ nāmı ile pey-rev ü ilḥāḳ olunan *(236:13). [ḫirfet-i meẕkūreye, -y, -e]*

ḫirfet-i meẕkūreye: *Bedesten esnafı.*

Ve Esīr Bāzārınıñ tüccār-ı füccārı **ḫirfet-i meẕkūreye** yamaḳ ve zīnet-peẕīr-i şeref-i iltiḥāḳ olmalarıyla *(284:8). [ḫirfet-i meẕkūreye, -y, -e]*

ḫirfet-i mūmā-ileyhānıñ ḳafāsında: *(Balmumcular) Sözü edilen meslek mensupları.*

Ḫirfet-i mūmā-ileyhānıñ ḳafāsında Ḳāġıdçılar ṣufūf-ı ālāy-ı ḫoş-tertīblerin *(313:5). [ḫirfet-i mūmā-ileyhānıñ ḳafāsında, -n, -da]*

ḫirfet-i Ṣafiyullāh ricālini: *Hz. Ademin mesleğinin (ekinciler) temsilcilerinin geçişi.*

mübāderet ve **ḫirfet-i Ṣafiyullāh ricālini** pīş-āheng-i ḳaṭār-ı müsāraʿat eylediler *(234:7). [ḫirfet-i Ṣafiyullāh ricālini, -n, -i]*

ḫirfet-i Sellāḥān erbābı: *Kesicilik mesleğinin önde gelen kişileri ve bu meslekte önemli olan kişiler.*

Baʿdehū **ḫirfet-i Sellāḫān erbābı** daḫi ter-destī-i ṣınāʿatları ile devābb-ı meẕbūḥayı *(239:3). [ḫirfet-i Sellāḫān erbābı,]*

Hırka-i Şerīfde: *Topkapı sarayında bulunan, Hırka-i Saadet Dairesinde mukaddes emanetlerin yer aldığı bölüm.*

şevketlü ʿaẕametlü pādişāh-ı cihān-penāh ḥażretleri **Ḫırḳa-i Şerīfde** *(374:3). [Ḫırḳa-i Şerīfde, -de]*

ḫirmen: *Harman.*

Ẕolaṭa **ḫirmeni** oldı bugün Oḳ Meydānı *(328:2). [ḫirmeni, -i]*

ḫirmen ḫirmen: *Harman harman.*

ḫirmen ḫirmen dāne-çīn-i sünbüle-i āmāl olmaḳ ārzūsu ile *(234:9). [ḫirmen ḫirmen,]*

hirmen-i kār-zārda: *Savaş harmanı.*

ḫirmen-i kār-zārda ṣarṣar-ı peygār ile dāne-i mühre-i tüfeng ü ṭopı esdi ṣavurdı *(264:9). [ḫirmen-i kār-zārda, -da]*

<u>ḫırs:</u> *Ayı.*
1. Bir nice **ḫırs** ile pūzīne vü mār u kej-düm *(224:24). [ḫırs,]*
2. otuz ḳadar muʿallem **ḫırs** güncīde-i ḥavṣala-i raḳḳ u ṭırs olamayacaḳ mertebe *(274:17). [ḫırs,]*

<u>ḫırz-ı bāzū-yı zamān olan:</u> *(III. Ahmet) Zamanın pazıya bağlanmış muskası.*

ki kehfü'l-emān-ı cihān ve **ḫırz-ı bāzū-yı zamān olan** ḫıdīv-i devrānıñ *(170:6). [ḫırz-ı bāzū-yı zamān olan, -an]*

<u>ḫırz-ı cān-ı ʿārifān olmaġa:</u> *(Kitap için) İrfan sahiplerinin canı gibi sakladığı.*

müʾellefāt-ı Aḥmed Būnīden **ḫırz-ı cān-ı ʿārifān olmaġa** elyaḳ u aḥrā nüsḫa-i Şemsü'l-Maʿārifü'l-Kübrā *(166:6). [ḫırz-ı cān-ı ʿārifān olmaġa, -maġ, -a]*

<u>ḫırzü'l-emān-ı yemīn-i devlet:</u> *Devlet gücünün halkı koruması.*

ṣoñra vefḳ-i bāzū-yı celālet **ḫırzü'l-emān-ı yemīn-i devlet** cenāb-ı ṣadr-ı saʿīdü'l-menḳābetiñ *(150:21). [ḫırzü'l-emān-ı yemīn-i devlet,]*

<u>ḫişār-ı nüh:</u> *(Gökyüzü) Dokuz kuleli kale.*

ve **ḫişār-ı nüh** bārū-yı āsumāndan nişān oldığın nümāyān itdikden ṣoñra ḳalʿayı *(264:2). [ḫişār-ı nüh,]*

<u>ḫışn-ı ḫaşīn-i düşvār-gīre:</u> *Sağlam, yıkılması zor kale.*

ve ṭabya vü şaranpo ve çarḫ-ı felekler ile bir **ḫışn-ı ḫaşīn-i düşvār-gīre** *(187:17). [ḫışn-ı ḫaşīn-i düşvār-gīre, -e]*

<u>ḫışn-ı metin-i çarḫ-ı felek:</u> *Yuvarlak gökyüzünün sağlam bedeni.*

Ḫışn-ı metin-i çarḫ-ı felek gibi üstüvār *(188:2). [ḫışn-ı metin-i çarḫ-ı felek,]*

<u>ḫiss idenler:</u> *Duyumsamak, algılamak.*

nigāh-ı çeşm-i tātārlarından kirişme-i iltifāt **ḫiss idenler** mestāne naʿra-zenān olup beyt *(278:26). [ḫiss idenler, -en, -ler]*

<u>ḫiss itmeleriyle:</u> *Anlamak.*

giriftār-ı ġull-i z̲üll olacaḳların **ḫiss itmeleriyle** her semte gürīzān ve her ṭarafa *(275:4). [ḫiss itmeleriyle, -me, -ler, -i, -y, -le]*

<u>ḫiss itmişler:</u> *Anlamak.*

ve aḫz̲-ı intiḳāma müsāʿade vü furṣat bulduḳların **ḫiss itmişler** iken *(274:28). [ḫiss itmişler, -miş, -ler]*

<u>ḫiss olunmaġla:</u> *Duyumsamak, sezinlemek.*

leb-i ḫamyāzesi daḫi ṣūret-nümā-yı āġūş-ı istiḳbāl oldıġı **ḥiss olunmaġla** *(232:15). [ḥiss olunmaġla, -un, -maġ, -la]*

<u>hiṣṣe:</u> *Pay.*
1. olmaġın żiyāfet-i ʿāmme-i sūr u sürūrdan ancaḳ **ḥiṣṣeleri** eḫass-ı leẕāyiẕ-i nefsāniyye olan *(211:21). [ḥiṣṣeleri, -ler, -i]*
2. mıṣrāʿ Hīç olmazsa sögüş bārī çıḳar **ḥiṣṣemize** terānesiyle Li-müʾellifihi *(238:25). [ḥiṣṣemize, -miz, -e]*

<u>hiṣṣe-dār-ı baḫşiş-i bī-şümār itmek:</u> *Sayısız bağışla pay sahibi etmek.*

teḳāżā-yı ṭabʿ-ı cūd-iḳtiżālarına fütūr gelmeyüp kāffe-i temāşāyiyānı **ḥiṣṣe-dār-ı baḫşiş-i bī-şümār itmek** *(327:33). [ḥiṣṣe-dār-ı baḫşiş-i bī-şümār itmek, -mek]*

<u>hiṣṣe-i ġāʾib-i ṣıbyān olmaġ:</u> *(Yiyecekler için) Çocuklar için yok payı.*

ṣoñra fuḍāle-i ḫˇān-ı iḥsānların **ḥiṣṣe-i ġāʾib-i ṣıbyān olmaġ** içün ifrāz ve bu vech *(275:25). [ḥiṣṣe-i ġāʾib-i ṣıbyān olmaġ, -maġ]*

<u>hiṣṣe-mend-i feyż-i ʿāmm oldılar:</u> *Herkese erişen bereketten nasibini almak.*

iṭʿām u isḳā ile **ḥiṣṣe-mend-i feyż-i ʿāmm oldılar** ve icrā-yı ʿādet-i meʾlūfeleri *(338:7). [ḥiṣṣe-mend-i feyż-i ʿāmm oldılar, -dı, -lar]*

<u>hiṣṣe-mend-i nevāle-i ṣafā:</u> *Şenlik azığının yiyeceklerinden pay almak.*

ḥiṣṣe-mend-i nevāle-i ṣafā ve taʿmīm-i niʿam-ı ferḥat ile *(140:34). [ḥiṣṣe-mend-i nevāle-i ṣafā,]*

<u>hiṣṣe-mend-i niʿmet-i kerem-i müsāferet olamadı:</u> *(Birinci Ruznamçeci) Konukluk olma nimetinden pay almak.*

żiyāfet-i pür-meymenetden **ḥiṣṣe-mend-i niʿmet-i kerem-i müsāferet olamadı** *(320:5). [ḥiṣṣe-mend-i niʿmet-i kerem-i müsāferet olamadı, -a, -ma, -dı]*

<u>hiṣṣe-mend-i ṭaʿām kılındı:</u> *Yemekten pay almak.*

ḫāllü ḫālince ikrām ve fuḍāle-i ḫˇānlarından ṣaḥrā-nişīnān daḫi **ḥiṣṣe-mend-i ṭaʿām ḳılındı** *(320:20). [ḥiṣṣe-mend-i ṭaʿām ḳılındı, -ın, -dı]*

<u>ḥiṣṣ-mend-i sürūr-ı sūr-ı sulṭānī:</u> *Sultanın düğünün sevincine ortak olmak.*

ve **ḥiṣṣ-mend-i sürūr-ı sūr-ı sulṭānī** ve raṭbü'l-lisān-ı duʿā ve ṣenā-yı ḫāḳānī oldılar *(348:22). [ḥiṣṣ-mend-i sürūr-ı sūr-ı sulṭānī,]*

<u>ḥitāb:</u> *Konuşmak.*

kemāl-i ḳurbunı görüp sūr efendiye mā-hiye deyu taʿrīż-güne **ḫitāb** ve anlar *(152:11). [ḫitāb,]*

<u>ḫıtām:</u> *Son vermek, sonlandırmak.*
1. ṣoñra ālāyları **ḫıtāmında** sūr-ı hümāyūn ṭulumcıları mesfūrlarıñ *(281:29). [ḫıtāmında, -ı, -n, -da]*
2. Ḫayyāṭlar bu üslūb üzere ālāylarına **ḫıtām** ve sāʾir eṣnāfa endām gösterüp *(302:11). [ḫıtām,]*

ḥıtām-ı cemʿiyyetlerinde: *(Kağıtçılar) Topluluğun geçişinin sona ermesi.*

güncāyiş mertebesinden ber-ter iẕhār-ı zīb ü zīver eylediler ve **ḥıtām-ı cemʿiyyetlerinde** *(313.9). [ḥıtām-ı cemʿiyyetlerinde, -ler, -i, -n, -de]*

ḫitām-ı sūra: *Düğünün sonu.*

ḫitām-ı sūra degin hediyyeleri tevārüd idüp lākin naẓar-ı ḥüsn-i ḳabūlden *(193:7). [ḫitām-ı sūra, -a]*

hitān: *Sünnet etme, sünnet.*
1. Çün müstaʿidd oldılar **ḫitāna** *(127:23). [ḫitāna, -a]*
2. sünnet-i seniyyesi üzere **ḫitānlarına** mübaşeret olunup sevālif-i ezminede bu güne *(139:4). [ḫitānlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

hitān ālāyları: *Sünnet alayları.*

bugün daḫi iki yüz seksen dört ʿaded ṣıbyāna **ḫitān ālāyları** tertīb ü taṣfīf olunup *(198:29). [ḫitān ālāyları, -lar, -ı]*

hitān tepsisini: *Sünnet tepsisi, altın ve diğer ikramlar için açılan tepsi.*

muṣāḥib-i şehriyārī aġalardan biri **ḫitān tepsisini** ʿarż oṭasına *(374:21). [ḫitān tepsisini, -n, -i]*

ḥıṭṭa-i Baġdād-ı behişt-ābādda: *Cennet yurdu olan Bağdat diyarı.*

Bu eṣnāda vüzerā-yı ʿiẓāmdan **ḥıṭṭa-i Baġdād-ı behişt-ābādda** ʿalem-efrāz-ı celālet olan *(213:20). [ḥıṭṭa-i Baġdād-ı behişt-ābādda, -da]*

ḫıyābān-fürūz-ı şādmānī: *Şenlik yolunu aydınlatmak.*

zamān **ḫıyābān-fürūz-ı şādmānī** ve ḥālet-nümā-yı bīd-i sulṭānī oldı İki ṭarafında *(219:33). [ḫıyābān-fürūz-ı şādmānī,]*

ḫıyābān-ṭırāz-ı cinān olan: *Cennet yolunun iki yanını süslemek.*

ḳumrī-i mülemmaʿ-ṭavḳ-ı rengīn-bāl gibi nümāyān ve **ḫıyābān-ṭırāz-ı cinān olan** *(218:28). [ḫıyābān-ṭırāz-ı cinān olan, -an]*

ḫıyābān-zār: *İki yanı ağaçlı yol.*
1. maṣnūʿ serv-i mevzūnlar ile gūyā **ḫıyābān-zār** ve *(202:27). [ḫıyābān-zār,]*
2. yemīn ü yesār-ı reh-güẕārı **ḫıyābān-zāra** döndürdiler ve *(238:8). [ḫıyābān-zāra, -a]*

ḫıyām: *Çadırlar.*
1. Döndi Ṣūda cezīresine **ḫıyām** *(324:9). [ḫıyām,]*
2. **ḫıyāmda** anlar gibi ikrām ve leẕāʾiẕ-i temāşā-yı ḫavārıḳ-ı ʿāde ile şīrīn-kām ḳılındılar *(347:25). [ḫıyāmda, -da]*
3. cāy-ı ārām-ı emṣālleri olan **ḫıyāmlarda** ṣandalī-nişīn-i iftiḫār ve temāşā-yı ġarāʾib-i sūr *(350:20). [ḫıyāmlarda, -lar, -da]*

ḫıyām u sāye-bān-ı ṣadr-ı kerem-maḳrūn: *İyilikçi sadrazamın çadırı ve sayvanı.*

ḫıyām u sāye-bān-ı ṣadr-ı kerem-maḳrūn ve bi'l-cümle vüzerā vü ümenā ve ḫ̆ācegān ve *(364:3). [ḫıyām u sāye-bān-ı ṣadr-ı kerem-maḳrūn,]*

ḫıyām-ı dāʾire-i āsumān-āsitānları: *Eşiği gökyüzü kadar yüksek çadır dairesi.*

otaġ u sāye-bānları ve sāʾir **ḫıyām-ı dāʾire-i āsumān-āsitānları** *(150:22). [ḫıyām-ı dāʾire-i āsumān-āsitānları, -lar, -ı]*

ḫıyām-ı dāʾire-i hāḳānī: *Padişah dairesi çadırları.*

otaġ-ı hümāyūn-ı cihān-bānī ve **ḫıyām-ı dāʾire-i ḫāḳānī** vaż' olunmaġa çesbān *(147:5). [ḫıyām-ı dāʾire-i ḫāḳānī,]*

ḫıyām-ı devleti sāḥa-i ikbālde ber-ḳarār ola: *Bahtın çadırları, mutluluk alanında dikili dursun.*

menāḳıb-ı ʿaṭāyā vü mekārimi zīver-i ṣaḥāʾif-i rūzgār **ve ḫıyām-ı devleti sāḥa-i iḳbālde ber-ḳarār ola** *(363:36). [ḫıyām-ı devleti sāḥa-i iḳbālde ber-ḳarār ola,]*

ḫıyām-ı huddām-ı āsitānı kurılup: *Padişahın yakınında hizmet edecek kişilerin çadırlarının hazırlanması.*

sāye-bān-ı ʿizzet-āṣiyānı ve **ḫıyām-ı ḫuddām-ı āsitānı ḳurılup** anlarıñ daḫi *(150:28). [ḫıyām-ı ḫuddām-ı āsitānı ḳurılup,]*

ḫıyām-ı maḥṣūṣalarında: *Birine özel olarak ayrılmış çadırlar.*

üzere birbirine mülāṣıḳ u mülāḥıḳ āheste āheste güẕār ve **ḫıyām-ı maḫṣūṣalarında** *(346:1). [ḫıyām-ı maḫṣūṣalarında, -lar, -ı, -n, -da]*

ḫıyām-ı maḥṣūṣalarında: *Birine özel olarak ayrılmış çadır.*

üzere ʿalā merātibihim **ḫıyām-ı maḫṣūṣalarında** envāʿ-ı niʿam ile iṭʿām ve *(351:5). [ḫıyām-ı maḫṣūṣalarında, -lar, -ı, -n, -da]*

ḫıyām-ı mevkib-i sūrı: *Düğün alayı, çadırları.*

iṭfāsı içün saḳḳā-yı ḳader ḳırābe-i seḫābdan isāle-i emṭār ile **ḫıyām-ı mevkib-i sūrı** *(290:4). [ḫıyām-ı mevkib-i sūrı, -ı]*

ḫıyām-ı ṣıbyān-ı ḫitān: *Sünnet çocuklarının çadırları.*

ocaḳ ṭaşları getürilüp ol eṭrāfı mevāḳiʾ-i āṣafī ḳıldılar Ve **ḫıyām-ı ṣıbyān-ı ḫitān** *(151:15). [ḫıyām-ı ṣıbyān-ı ḫitān,]*

ḫıyām-ı żayfān: *Konuk çadırları.*

Ṭayy-ı tūmār-ı hedāyādan ṣoñra **ḫıyām-ı żayfān** ve dervāze-i sāye-bān ve *(355:17). [ḫıyām-ı żayfān,]*

ḫıyām-ı āsumān-gūn: *Gökyüzüne benzeyen çadır.*

Bu Maḳāle Otaġ-ı Hümāyūn Ve Sāʾir **Ḫıyām-ı Āsumān-gūn** Yerlü Yerince *(149:16). [ḫıyām-ı āsumān-gūn,]*

hizebrān-ı bīşe-zār-ı veġā: *Savaş ormanının aslanı.*

hem-zānū-yı mürāfaḳatları olan **hizebrān-ı bīşe-zār-ı veġā** oba-i ṣadr-ı minʿāmda *(266:29). [hizebrān-ı bīşe-zār-ı veġā,]*

hizebr-i bīşe-i saṭvet ü şalābet: *Atılma ve savaşma ormanının aslanı.*

öñinden mürūr itmedin şīr-i ġābe-i salṭanat **hizebr-i bīşe-i saṭvet ü şalābet** *(366:19). [hizebr-i bīşe-i saṭvet ü ṣalābet,]*

hīzem-zen-i iltihāk olan: *Yanaşma odunu atmak, ardı sıra gelmek, takip etmek.*

Baʿdehū Ṭāʾife-i Aş-pezān ocaḳlarına **hīzem-zen-i iltiḥāḳ olan** yamaḳları *(300:20). [hīzem-zen-i iltiḥāḳ olan, -an]*

hōd: *Kendi.*
1. Ḫumbara **ḫod** itdi ḫalḳı mebhūt *(132:21). [ḫod,]*
2. Cā-be-cā mehter-ḫāneler **ḫod** seyr-āheng ve perende-bāzlar bī-ārām u direng *(254:27). [ḫod,]*
3. Ya pençe-i ḫurşīd ya **ḫod** ḳulzüm-i kāndır *(331:2). [ḫod,]*

ḫōd: *Başlık.*

gibi baḳırdan **ḫōd** ve siper geyimli vāfir ʿasker iʿdād idüp bir ṭarafdan *(303:5). [ḫōd,]*

hōd: *Dahi, bile.*

Se-pālār üzere atılan hevāyīlerin **ḫod** naḫl-i ḫurmādan ḫoş-nümā dörder *(309:13). [ḫod,]*

hod siperler: *Tolga, miğfer.*

ve **ḫod siperler** ile ceyş-i ceng-āver ṣūretinde eṭfāl-i ḫoş-āyende-seyri *(313:7). [ḫod siperler, -ler]*

hod-be-hod: *Kendi başına, kimseye danışmada, kendiliğinden.*
1. iḫfā-yı ālet-i iḥtiyāl ile ʿarabayı içinden idāre idüp **ḫod-be-ḫod** tekerlek dāʾir ve *(157:14). [ḫod-be-ḫod,]*
2. ceres-i ḳāfile-i leyl ü nehār olan münebbihi ḳurılıp sāʿati **ḫod-be-ḫod** çalar Ḳıṭʿa *(163:4). [ḫod-be-ḫod,]*
3. bir müşāhede-i cemāl-i hidāyet ile nāʾil-i tevfīḳ-i Rabb-i Cemīl olmaġın **ḫod-be-ḫod** *(243:28). [ḫod-be-ḫod,]*
4. bel baġlayup **ḫod-be-ḫod** yürür gezer ẕann idüp ṣırıḳla ṭabla rīsmān-ı dīger *(258:34). [ḫod-be-ḫod,]*
5. üzerindeki taḫt ve taḫt içindeki fīl-bān ṣūretinde bir ferzend-i dil-saḫt ile **ḫod-be-ḫod** *(264:4). [ḫod-be-ḫod,]*
6. ve kendü daḫi nefsine levm idüp **ḫod-be-ḫod** söge söge ḳanġı cānibe *(279:15). [ḫod-be-ḫod,]*
7. ardınca gider ve żarūrī bu ṣiʿr-i şīrīn-güvārı ḳand-i mükerrer gibi **ḫod-be-ḫod** *(280:13). [ḫod-be-ḫod,]*
8. **ḫod-be-ḫod** deverān ve ol ṣuʿle-i cevvāleden aralıḳ aralıḳ bir ṭarrāḳalı fişek *(309:5). [ḫod-be-ḫod,]*
9. Kān **ḫod-be-ḫod** iḥsānı çıḳar kām-verāndır *(331:18). [ḫod-be-ḫod,]*

hod-fürūşluḳ eyleyüp: *Övünmek, böbürlenmek.*

bādī bu oldı ki **ḫod-fürūşluḳ eyleyüp** kār-ı nā-fermūdeye *(173:10). [ḫod-fürūşluḳ eyleyüp, -y, -üp]*

hod-nümāyende-i naẓar-gāh-ı pādişāhī olup: *Padişahın önünde belirmek.*

māhī yine **ḫod-nümāyende-i naẓar-gāh-ı pādişāhī olup** nā-gāh taḥrīk-i şefe-i ʿulyā *(352:5). [ḫod-nümāyende-i naẓar-gāh-ı pādişāhī olup, -up]*

<u>ḫod-pertev-i meh-tābı:</u> *Maytapların ışığı.*

Māh-tāb fişengleriniñ şuʿlesi **ḫod-pertev-i meh-tābı** müżmaḥil ve nücūm-ı şuʿle-nümāyı *(203:16). [ḫod-pertev-i meh-tābı, -ı]*

<u>ḫokḳa-bāz:</u> *Hokkabaz, el çabukluğu ile hünerler gösteren kimse.*
1. nevāsıyla bā-yek-dīger girişdiler ve ṣol cānibinde **ḫoḳḳa-bāzlar** daḫi ḳıṭʿa *(294:23). [ḫoḳḳa-bāzlar, -lar]*
2. meḍāḥīk u ʿacāʾib **ḫoḳḳa-bāzlar** perende-endāzlar cān-bāzlar ve söz ü sāzlar *(360:9). [ḫoḳḳa-bāzlar, -lar]*

<u>ḫoḳḳa-bāz-ı çarḫ:</u> *Felek hokkabazı.*

Ḫoḳḳa-bāz-ı çarḫ aḫşām üsti seyrān eyledi *(276:10). [ḫoḳḳa-bāz-ı çarḫ,]*

<u>ḫop ḫop:</u> *Atlamak, hoplamak.*

diyerek **ḫop ḫop** ṣıçrayup gāh düşüp gāh ḳalḳup gāḫ biri biri ile *(297:6). [ḫop ḫop,]*

<u>Ḫorḫor Çeşmesinden:</u> *Horhor Çeşmesi ya da Horhor Acı Çeşmesi, Türkiye'nin İstanbul ilinin Fatih ilçesinde yer alan bir çeşmedir.*

öñinden Serrāc-ḫāne Başından **Ḫorḫor Çeşmesinden** Aḳsarāya *(366:17). [Ḫorḫor Çeşmesinden, -n, -den]*

<u>ḫortūm:</u> *Fil burnu.*
1. **ḫortūmına** beste olan rīsmānlar ile gūyā çeker ve ḳalʿa daḫi fīliñ ardınca revān olup *(263:21). [ḫortūmına, -ı, -n, -a]*
2. bir miḳdār cevlān u reftārdan ṣoñra **ḫorṭūmını** āb-efşān-ı şerār ve *(270:33). [ḫorṭūmını, -ı, -nı]*

<u>ḫorṭūm-ı filde:</u> *Fil hortumu.*

ḫorṭūm-ı filde māh-tāb ve çiçekli ve sāʾir gūnā-gūn fişekli ālāt-ı nāriyye taʿbiye ḳılınup *(270:32). [ḫorṭūm-ı filde, -de]*

<u>ḫorṭūm-ı filden:</u> *Fil hortumu.*

vetīre-i sābıḳa üzere ṭulumcılar cüst ü çālāk **ḫorṭūm-ı filden** nümūdar olan *(266:15). [ḫorṭūm-ı filden, -den]*

<u>horṭūm-ı kırābe:</u> *Tulumların hortumu.*

Ṭulumcıyān-ı fīl-ṣūret **ḫorṭūm-ı ḳırābe** ile reşāşe-pāş-ı sāḥa-i sūr olup ve *(206:3). [ḫorṭūm-ı ḳırābe,]*

<u>horūs-ı bām-dād-ı zevḳ u inbisāṭ olup:</u> *Sevinç ve neşenin sabahında öten horoz.*

serhengān seyr-āheng-i ceres-i ḳāfile-i neşāṭ ve **ḫorūs-ı bām-dād-ı zevḳ u inbisāṭ olup** *(256:16). [ḫorūs-ı bām-dād-ı zevḳ u inbisāṭ olup, -up]*

<u>hoş:</u> *Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.*

1. Geçer **ḫoş** sāyesinde māh-ı ġarrā *(181:19). [ḫoş,]*
2. bir **ḫoşca** żabṭ u itḳān ve manẓūr-ı çeşm-i imʿān itdiñ mi ve geregi gibi levḥ-i ḫāṭırına *(260:13). [ḫoşca, -ça]*

<u>ḫoş geldi ṣafā geldi:</u> *Geleni karşılarken geleni görmekten, karşılayan kişinin mutlu olduğunu belirtmek için söylenen karşılama sözü.*

ḳarār virdi ki **ḫoş geldi ṣafā geldi** ʿazīz mihmān geldi fıḳralarıyla *(206.29). [ḫoş geldi ṣafā geldi,]*

<u>ḫoş geldiñ:</u> *Bir yere gelen kişileri güzel karşılamak için kullanılan söz dizisi.*
1. Ḫayr-maḳdem yine ey şāh-ı cihān **ḫoş geldiñ** *(292:6). [ḫoş geldiñ,]*
2. Muntaẓırdır saña çeşm-i nigerān **ḫoş geldiñ** *(292:7). [ḫoş geldiñ,]*
3. Ḫam idüp ḳaddini taʿẓīm-künān **ḫoş geldiñ** *(292:9). [ḫoş geldiñ,]*
4. Söz seniñdir buyur ey nādire-dān **ḫoş geldiñ** *(292:11). [ḫoş geldiñ,]*
5. Līk sen cümleden ey şāh-ı şehān **ḫoş geldiñ** *(292:13). [ḫoş geldiñ,]*
6. Maḳdemiñ oldı bize şevḳ-resān **ḫoş geldiñ** *(292:15). [ḫoş geldiñ,]*
7. Ḳanġı mülke idesin ʿaṭf-ı ʿinān **ḫoş geldiñ** *(292:17). [ḫoş geldiñ,]*
8. Tāc u taḫtın vire şāh-ı Hemedān **ḫoş geldiñ** *(292:19). [ḫoş geldiñ,]*
9. Ey veliyyü'n-niʿam-ı ʿālemiyān **ḫoş geldiñ** *(292:21). [ḫoş geldiñ,]*
10. Oldı der-bānlarına vird-i zebān **ḫoş geldiñ** *(292:23). [ḫoş geldiñ,]*
11. Aña nā-ḫoş varana müjde-künān **ḫoş geldiñ** *(292:25). [ḫoş geldiñ,]*
12. Cān-ı ʿālem misiñ ey rūḥ-ı revān **ḫoş geldiñ** *(293:2). [ḫoş geldiñ,]*
13. Muṭribiñ oldı sözi raḳṣ-künān **ḫoş geldiñ** *(293:4). [ḫoş geldiñ,]*
14. Baḫt u iḳbāl disün naʿra-zenān **ḫoş geldiñ** *(293:6). [ḫoş geldiñ,]*

<u>ḫoş gelmegin:</u> *Hoşa giden durumun yaşanması, memnun olmak.*

ve bu cilveleri ṭabʿ-ı hümāyūna **ḫoş gelmegin** bī-zebān Ḥasan Aġaya *(209:11). [ḫoş gelmegin, -meg, -in]*

<u>ḫoş gelmekle:</u> *(Gönle) Hoşnut olmak, mutluluk duymak.*

naʿra-i hāy hāy-ı ḫande-fermāları ṭabʿ-ı hümāyūna **ḫoş gelmekle** *(224:17). [ḫoş gelmekle, -le]*

<u>ḫoş gelüp:</u> *Hoşuna gitmek, beğenmek.*
1. deyu cevāb virdigim ṭabʿ-ı āṣaf-ı deryā-kefe **ḫoş gelüp** bu ḳullarına bir raḫt u bisāṭı *(261:21). [ḫoş gelüp, -üp]*
2. Bunlarıñ zed ü bürd ve üft ü ḫīzleri ṭabʿ-ı hümāyūna **ḫoş gelüp** ve eṣnā-yı ḫıtāmında *(343:19). [ḫoş gelüp, -üp]*

<u>ḫoş görinüp:</u> *Güzel görünmek, beğenmek.*

mizāc-ı istiġnā-pesend-i şehen-şāhīye **ḫoş görinüp** ẓuhūr-ı emārāt-ı ḥüsn-i ḳabūl-i hümāyūn *(169:7).*
[ḫoş görinüp, -üp, -]

<u>ḫoş görünmegin:</u> *Beğenmek.*

naẓar-ı nezāket-şināslarına **ḫoş görünmegin** iki defʿa māşiyen āmed ü reft eylediler *(144:12).*
[ḫoş görünmegin, -meg, -in]

<u>ḫoş u mevzūn:</u> *Güzellik ve ölçü.*

Ḫoş u mevzūn çü sekte der-eşʿār *(370:22). [ḫoş u mevzūn,]*

<u>ḫoş-āb ṭabaġı:</u> *İçine hoşaf konulan tabak, bir çeşit kase.*

muraṣṣaʿ u muṣannaʿ mücevher ḳuşaḳ ve iki ʿaded şeş-ḫāne faġfūrī kāse ve **ḫoş-āb ṭabaġı** *(242:12). [ḫoş-āb ṭabaġı,]*

hoşāb-ı duʿā-yı müstecāb-ı rīhte ḳıldılar: *(Gözyaşı için) Kabul olunmuş dua hoşafına serpmek.*

ḫoşāb-ı duʿā-yı müstecāb-ı rīḫte ḳıldılar ve yedi yüz dirhem bir ibrīḳ ve legen ve *(301:7). [ḫoşāb-ı duʿā-yı müstecāb-ı rīḫte ḳıldılar, -dı, -lar]*

hoş-āheng: *Hoş ahenkli , güzel seslerle dolu.*

alḳış-ı serhengān **ḫoş-āheng** ile pīrāye-baḫş-ı müzerkeş-müttekā-yı evreng-i hümāyūn olup *(180:11). [ḫoş-āheng,]*

hoş-āmed: *Birini güzel söz ve hareketlerle karşılama // riyakarlık etmek, yaranmak, hoşa gidecek hareketler yapmak.*

Mülk-i dehre nice şeh geldi **ḫoş-āmed** bilmem *(292:12). [ḫoş-āmed,]*

hoş-gūn ḳılındı: *Güzel bir görünüşe sahip olmak.*

birer līmon vażʿ olunmaġla naḫlistān-ı turuncdan **ḫoş-gūn ḳılındı** *(265.3). [ḫoş-gūn ḳılındı, -dı]*

hoş-güne: *Hoş görünen.*

ravża-i ẕātü'n-naḍra-i nārencden **ḫoş-güne** şuʿle-i bārūt-ı mürrebbādan nār bāġçesi *(289:5). [ḫoş-güne,]*

hoş-ḥāl olup: *Sevinmek.*

hüner-nümāyān-ı bāhirü'l-imtiyāzları baḫşiş-i mevfūr ile **ḫoş-ḥāl olup** mışṭaba-i inʿām *(303:32). [ḫoş-ḥāl olup, -up]*

hoş-kumāş-ı dil-keş-nigār: *Yüzü gönül çekici kumaştan yapılmış.*

ḫoş-ḳumāş-ı dil-keş-nigār muṭallā seccāde ve her biri ikişer ṭonluḳ ʿacemī dībā ve *(353:23). [ḫoş-ḳumāş-ı dil-keş-nigār,]*

hoş-nakş-ı zer-tār: *(Sakız işi dokuma için) Güzel, altın telli nakış.*

Ve keẕālik Saḳız muḥāfızı Ḥasan Paşa cānibinden saḳız-kārī bir **ḫoş-naḳş-ı zer-tār** *(353:21). [ḫoş-naḳş-ı zer-tār,]*

hoş-nişīn-i şandalī-i sefāret olan: *Elçilik sandalyesinde rahatça oturmak.*

ḫoş-nişīn-i şandalī-i sefāret olan ilçileri cānibinden tedārük olunan altmış ẕirāʿ dībā ve *(341:16). [ḫoş-nişīn-i şandalī-i sefāret olan, -an]*

hoş-nümā: *Güzel görünen.*

Se-pālār üzere atılan hevāyīlerin ḫod naḫl-i ḫurmādan **ḫoş-nümā** dörder *(309:13). [ḫoş-nümā,]*

hoş-nümā vü maṭbūʿ: *Hoş görünen ve matbu.*

maşnūʿ ve çetr-i nüh-ḫazīne-i zerrīn-mehçe-i āsumāndan **ḫoş-nümā vü maṭbūʿ** *(358:6). [ḫoş-nümā vü maṭbūʿ,]*

ḫoş-nümā-ter eylediler: *Daha hoş bir şekilde görünmek.*

ile bāzīçeler gösterüp pūşīdeyi perde-i ḫayāl-bāzdan **ḫoş-nümā-ter eylediler** *(238:14). [ḫoş-nümā-ter eylediler, -di, -ler]*

ḫoş-nümūn: *Güzel görünmek.*

ḫoş-nümūn idi çetr-i ḥabāb-ı pür-hevā gibi bir zamān *(219:25). [ḫoş-nümūn,]*

hoş-reng: *Daha canlı.*

aṭlas-ı āl-gūn-ı şafaḳdan **ḫoş-reng** ve cevāhir-i bisāṭ-ı zer-kārı *(369:20). [ḫoş-reng,]*

hoş-terāne: *Güzel ses.*

Ve ḫˇānende başı Ḥasan Çelebi maʿrifetiyle cemʿ olunan **ḫoş-terāne** muġannī vü ḫˇānende *(142:9). [ḫoş-terāne,]*

Ḫotin muḥāfızı ʿAbdī Paşa: *(?-1722) Hotin kalesi muhafızı Abdi Paşa.*

Ḫotin muḥāfızı vezīr-i mükerrem saʿādetlü ʿ**Abdī Paşa** ḥażretleri cānibinden bir *(226:4). [Ḫotin muḥāfızı ʿAbdī Paşa,]*

hūb: *Güzel, hoş.*
1. **ḫūb** ve sīm-i sevād-gerde-i vesīmden merġūb idi *(164:7). [ḫūb,]*
2. Kirişi çoḳ başı pek **ḫūblar** almış ānı *(245:21). [ḫūblar, -lar]*

hübūb-ı nesīm-i nāzük-şemīm-i neşāṭ: *Nefis kokulu şenlik yelinin esmesi.*

hübūb-ı nesīm-i nāzük-şemīm-i neşāṭ ile mevḳiʿ-i maʿālī-rüsūmına basṭ-ı ẓıll-i ẓalīl-i inbisāṭ eyleyüp *(359:2). [hübūb-ı nesīm-i nāzük-şemīm-i neşāṭ,]*

hübūb-ı rūzgār-ı şedīd: *Rüzgarın şiddetli bir şekilde esmesi.*
1. **hübūb-ı rūzgār-ı şedīd** gül-naḫl-i ḳāmet-i sidre-ḫırām-ı ḫudāvendigārīniñ *(159:25). [hübūb-ı rūzgār-ı şedīd,]*
2. nişān olduḳda **hübūb-ı rüzgār-ı şedīd** gül-naḫl-i ḳāmet-i sidre-ḫırām-ı ḫudāvendigārīniñ *(172:13). [hübūb-ı rüzgār-ı şedīd,]*

hübūṭ eyledikde: *İnmek.*

hübūṭ eyledikde mānend-i ʿunḳūd-ı ḫurmā ve ḫālet-nümā-yı naḫl-i Ṭūbā oldı *(253:16). [hübūṭ eyledikde, -dkde]*

hübūṭ u nüzūl eyler: *İnmek ve gözden kaybolmak.*

ve ṭaraf-ı āḫerinden **hübūṭ u nüzūl eyler** idi ve üç cānibinde sütūn *(254:8). [hübūṭ u nüzūl eyler, -r]*

hübūṭ u sükūṭdan: *Düşmek.*

tecdīd itmek içün libās-ı ḫāṣṣların uṣūl ile tecrīd idüp **hübūṭ u süḳūṭdan** *(259:3). [hübūṭ u süḳūṭdan, -dan]*

ḫüccet: *Delil, belge.*

ḥużūr-ı ṣadr-ı kerīmde bir ḳabża altun inżimāmı ile **ḫücceti** yedine teslīm ve *(243:23). [ḫücceti, -i]*

ḫüccet-i ārāyiş-i ʿālem: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Halkın huzurunun belgesi.*

Düstūrü'l-ʿamel **ḫüccet-i ārāyiş-i ʿālem** *(251:11). [ḫüccet-i ārāyiş-i ʿālem,]*

ḫuceste-eṭvār: *Uğurluluk, kutluluk.*

ile **ḫuceste-eṭvār** idiler *(374:9). [ḫuceste-eṭvār,]*

huceste-rāy: *(III. Ahmet) Uğurlu düşünceli.*

Ḫuceste-rāy o ḫākān-ı hümāyūn-fāl-i mülk-ārā *(291:25). [ḫuceste-rāy,]*

hücūm: *Saldırı.*
1. ṣaff-be-ṣaff dizilüp ve her biri bir yana **hücūm** ile birer sīnī-i biryāna üsküfli şāhīn *(266:4). [hücūm,]*
2. yaylım ḳurşun atup berrden **hücūm** ve nışf-ı āḫeri daḫi cānib-i yesārından yüriyiş idüp *(267:22). [hücūm,]*
3. fermān-ı Ḳahramān-ı şīr-gīr ile her biri güsiste-zencīr ayucılara **hücūma** ruḫṣat *(274:27). [hücūma, -a]*

hücūm u gülüvv: *(Yemek) Saldırmak.*

bir ṭarafdan ẕükūr u ināṣıñ tenāvül-i eṭʿime-i günā-güna **hücūm u gülüvv** *(350:15). [hücūm u gülüvv,]*

hücūm u ihtimām: *Atağa geçmek, saldırmak.*

tesḫīrine **hücūm u ihtimām** ve ḳalʿadan püskürmeler ile müdāfaʿada ber-kāʿide *(346:14). [hücūm u ihtimām,]*

hücūm-ı düşmenāne: *Düşmanca saldırmak.*

ve naʿra-i nā-gehān-ẕuhūr-ı Allāh Allāh ile üzerlerine **hücūm-ı düşmenāne** *(281:31). [hücūm-ı düşmenāne,]*

hücūm-ı temāşāyiyān-ı ne-dāniste-rüsūmı: *Başı bozuk seyircilerin hücumunu önlemek.*

hücūm-ı temāşāyiyān-ı ne-dāniste-rüsūmı sedd içün ḳazıḳlar ve ḳazıḳlara *(263:7). [hücūm-ı temāşāyiyān-ı ne-dāniste-rüsūmı, -ı]*

hucurāt: *Odalar*.

gibi gözi altuna toḳ ve göñli ġanī olmaġla **ḫucurātın** leb-rīz-i ibrīz itseler *(162:1). [ḫucurātın, -ın]*

hudā: *Allah, Tanrı, Rabb.*

1. Şimdiden eylemiş **Ḫudā** ānı *(138:1). [ḫudā,]*
2. Cümlesini muʿammer ide **Ḫudā** *(138:21). [ḫudā,]*
3. Ṣaḳlasun ẕāt-ı hümāyūnın eser yelden **Ḫudā** *(159:31). [ḫudā,]*
4. Ki anlar hep dem-i hengāme-i ġamda **Ḫudā** dirler *(222:20). [ḫudā,]*
5. Ki anlar hep dem-i hengāme-i ġamda **Ḫudā** dirler *(259:22). [ḫudā,]*
6. Veliyy-i niʿmet-i dehriñ **Ḫudā** ide memdūḥ *(349:15). [ḫudā,]*

ḫudā-ḫˇānān-ı ḳaṭār-ı şevḳ olan: *Neşe taşıyıcısının sürücüsü.*

der-ḥāl **ḫudā-ḫˇānān-ı ḳaṭār-ı şevḳ olan** ḫˇānendegān-ı ḫoş-elhān ve derā-yı maḥmil-i ṣafā *(308:24). [ḫudā-ḫˇānān-ı ḳaṭār-ı şevḳ olan, -an]*

ḫudā-ḫˇān-ı ḳaṭār-ı duʿā: *Bölük bölük dua okuyarak Allah'a şükretmek.*

zemzemesiyle **ḫudā-ḫˇān-ı ḳaṭār-ı duʿā** ve müteveccih-i miḥrāb-ı meleʾ-i aʿlā oldılar *(235:8). [ḫudā-ḫˇān-ı ḳaṭār-ı duʿā,]*

ḫudāvend-i Cem-çāker-i İskender-fer: *(III. Ahmet) Kulları Cem kadar değerli, ihtişamı İskender kadar parıltılı padişah.*

ki **ḫudāvend-i Cem-çāker-i İskender-fer** ḳaṣr-ı mevridü'n-naṣr-ı ʿadāleti maḳārr buyurduḳlarında *(311:25). [ḫudāvend-i Cem-çāker-i İskender-fer,]*

hudāvend-i cihān: *(III. Ahmet için) Cihan Padişahı.*

Vaḳtā ki ol **ḫudāvend-i cihān** rāḥat-cūy-ı cihāniyān āb-ı rūy-ı Āl-i ʿOṯmān *(136:5). [ḫudāvend-i cihān,]*

ḫudāvend-i ḳadīr: *(III. Ahmet) Kudret sahibi padişah.*

Çeşm-i bedden ide āsūde **Ḫudāvend-i Ḳadīr** *(186:18). [ḫudāvend-i ḳadīr,]*

hudāvend-i muʿaẓẓam: *(III. Ahmet) Azametli hükümdar.*

Ḫudāvend-i muʿaẓẓam şehriyār-ı vācibü't-taʿẓīm *(291:21). [ḫudāvend-i muʿaẓẓam,]*

hudāvend-i semāḥat-pīşe: *(III. Ahmet) Cömertliği iş edinmiş hükümdar.*

Ḫudāvend-i semāḥat-pīşe zırġām-ı veġā-pīşe *(217:20). [ḫudāvend-i semāḥat-pīşe,]*

hudāvend-i zemīn ü zamān olmaġın: *(III. Ahmet) Her hangi bir yerde ve vakitten bağımsız padişah.*

ḫudāvend-i zemīn ü zamān olmaġın tāc-dār-ı ḳalem-rev-i sipihr ki mihrdir mütevārī-i ḥicāb-ı seḥāb olup ḳaṣr-ı āsumān-āsitān-ı ʿadālet *(176:31). [ḫudāvend-i zemīn ü zamān olmaġın, -maġ, -ın]*

Hudāvendigār sancaġı mutaṣarrıfı Dervīş Meḥemmed Paşa: *III. Ahmet döneminde Hüdavendigar sancağının mutasarrıflığını yapmış devlet görevlisi.*

Hediyye-i Mutaṣarrıf-ı Livā-yı Ḫudāvendigār Ve **Ḫudāvendigār sancaġı mutaṣarrıfı Dervīş Meḥemmed Paşa** *(287:29). [Ḫudāvendigār sancaġı mutaṣarrıfı Dervīş Meḥemmed Paşa,]*

Hudāvendigār sancaġında: *Kütahya, Bursa, Karesi, Karahisar-ı Sâhib, Kocaili sancaklarının oluşturduğu Hüdavendigar ya da Bursa vilayetine verilen isim.*

aġaç sīnī ve Tekfūr Ṭaġı ve Şehirköyi ve İnecik ve **Ḫudāvendigār sancaġında** *(142:3). [Ḫudāvendigār sancaġında, -n, -da]*

ḫudāvendigār-ı Cem-ḫadem: *(III. Ahmet) Hizmetkarları Cem kadar çok olan padişah.*

ḫalīfetullāhī ʿalā ḫaliḳātihi fi'l-ālemīn şehriyār-ı Dārā-ḥaşem **ḫudāvendigār-ı Cem-ḫadem** *(342:15). [ḫudāvendigār-ı cem-ḫadem,]*

ḫudāvendigār-ı derya-niṣār: *(III. Ahmet) Eli deniz kadar açık, cömert hükümdar.*

Sāʿat-i ḫāmise-i leyliyye ḫulūline degin **ḫudāvendigār-ı derya-niṣār** sāḥil-i tersāne-i ʿāmire *(322:23). [ḫudāvendigār-ı derya-niṣār,]*

ḫudāvendigār-ı esbaḳ: *(IV. Mehmet için) Önceki hükümdar.*

içlerinden **ḫudāvendigār-ı esbaḳ** cennet-mekān erīke-pīrā-yı ġufrān *(168:16). [ḫudāvendigār-ı esbaḳ,]*

ḫudāvendigār-ı ilhām-şiʿārıñ ġonca-dehān-ı rengīn-beyānları: *İlham sahibi padişahın parlak sözlü gonca ağzı.*

inbīḳ-i felek ḳaṭre-çekān ve **ḫudāvendigār-ı ilhām-şiʿārıñ ġonca-dehān-ı rengīn-beyānları** *(309:24). [ḫudāvendigār-ı ilhām-şiʿārıñ ġonca-dehān-ı rengīn-beyānları,]*

ḫudāvendigār-ı sābıḳ: *III. Ahmet'ten önce görev hükümdarlık yapan Sultan Mustafa.*

Ve içlerinden **ḫudāvendigār-ı sābıḳ** cennet-mekān firdevs-āşiyān merhūm u maġfūrun-leh *(140:36). [ḫudāvendigār-ı sābıḳ,]*

Hudāvendigār-ı sābık: *(Sultan II. Mustafa) Önceki hükümdar.*

nām-zed-i mīʿad-ı celīl-i cihān-dārī oldıġı vech üzere **Ḫudāvendigār-ı sābıḳ** Sulṭān Muṣṭafā Ḫān *(149:27). [Ḫudāvendigār-ı sābıḳ,]*

ḫudāvendigār-ı zemīn ü zamān: *(III. Ahmet) Yerin ve zamanın hükümdarı.*

ḫudāvendigār-ı zemīn ü zamān ve ṣadr-ı aʿẓam-ı ʿālī-şān ve vüzerā vü erkān-ı dīvān *(216:29). [ḫudāvendigār-ı zemīn ü zamān,]*

ḫuddām: *Hizmetçiler.*
1. basṭ-ı cenāḥ-ı irtiyāḥ itdiler Ve sāʾir ışṭabl-i ʿāmire **ḫuddāmı** kezālik mücevveze *(306:5). [ḫuddāmı, -ı]*
2. hediyyeleri ışṭabl-ı ʿāmire **ḫuddāmına** teslīm olunup ketḫudā-yı ḥirfet ve *(336:29). [ḫuddāmına, -ı, -n, -a]*
3. resm-i ḳadīm-i meʾlūf üzere ikrām ve **ḫuddāmlarına** daḫi ṭabla ṭabla pilāv ve zerde *(347:15). [ḫuddāmlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

ḫuddām-ı kirāmlarınıñ: *Değerli hizmet erleri.*

kendülere teḳarrüb-i ḫıdmet ile girān-bıżāʿa-i müfāḫaret olan **ḫuddām-ı kirāmlarınıñ** *(289:24). [ḫuddām-ı kirāmlarınıñ, -lar, -ı, -n, -ıñ]*

huddām-ı ṣıṭabl-ı hümāyūndan: *Saray ahırı hizmetlileri.*

daḫi biñ ġuruş iḥsān u iʿṭā ve aña ve sāʾir **ḫuddām-ı ṣıṭabl-ı hümāyūndan** *(216:25). [ḫuddām-ı ṣıṭabl-ı hümāyūndan, -dan]*

ḫudūd u sınur itmege: *Sınırlar çizmek, bir alan belirlemek.*

Ve meydān-ı sūrda temāşāyiyān ve luʿbet-bāzān içün muʿayyen **ḫudūd u sınur itmege** *(142:17). [ḫudūd u sınur itmege, -e]*

ḫükkāmıñ kāmil-i diyānet-mendi: *(Halep kadısı Ahmet Efendi) Padişahın dindarlığına uygun hareket eden büyük kişi.*

Feʿemmā mevālī-i ʿiẓāmıñ mümtāz u ercemendi ve **ḫükkāmıñ kāmil-i diyānet-mendi** *(193:9). [ḫükkāmıñ kāmil-i diyānet-mendi,]*

ḫükm: *Emir, kesin karar.*
1. Yürür **ḫükmiyle** keştī yerde vü gerdūne deryāda *(183:26). [ḫükmiyle, -i, -y, -le]*
2. Süleymānīye ḳahveleri **ḫükmini** icrāya muraḫḫaṣ oldılar *(223:21). [ḫükmini, -i, -n, -i]*

hulāṣa: *Kısacası, özet olarak.*
1. ikrām olunup baʿdehū anlar daḫi İstanbula riʿcat eylediler **Ḫulāṣa** müdāreke-i esbāb-ı sūrda *(152:27). [ḫulāṣa,]*
2. naʿl yaḳdılar **Ḫulāṣā** imkānı mertebesince iẓhār-ı ṣeṭāret ve tekmīl-i ḫıdmet itdiklerinden *(335:22). [ḫulāṣā,]*
3. Neṣr **Ḫulāsa** bī-ḳāl u ḳīl ḫıdmet-i lāzımelerin ser-i mū taḳṣīr itmeksizin tekmīlden *(336:27). [ḫulāsa,]*
4. idi **Ḫulāṣa** ol maṣraba-i māl-ā-māl-i ṣaʿbü'l-menāl mıṣrāʿ *(362.11). [ḫulāṣa,]*

hulefā: *Birinin yerine geçen kimse, vekil.*

ḫulefāsı ve meşāyiḫ u ṣūfiyān dervīşān ve fuḳarāsı żiyāfet-i hümāyūn-ı neşāṭ-baḫşāda *(342:9). [ḫulefāsı, --s, --ı]*

hulefā: *(Süvari katipleri) Halifeler, yazmanlar.*

ve sipāh u silāḥ-dār kātibleri ve muḳabele-i süvārī efendi ve **ḫulefāları** ve *(248:3). [ḫulefāları, -lar, -ı]*

hulefā: *Halifeler, resmi dairelerde kalem amirine bağlı bulunan memurlar.*
1. baş çergede ve sāʾir **ḫulefā** ve kīse-dārān çerge-i ṣāniyede hemgām-ı ṭaʿāma *(319:10). [ḫulefā,]*
2. Ve çerge-i ṣāniyede sāʾir **ḫulefā** ve kīse-dārān içün beş süfrelik ṭaʿām döşenüp *(320:16). [ḫulefā,]*
3. ve sāʾir **ḫulefā** ve kīse-dārān-ı aḳlām maḳām-ı vedāʿa ḳıyām ve cümlesi resm-i meʾlūf-ı ḳadīm *(320:23). [ḫulefā,]*

ḫulḳī: *Yaratılışa ait, yaratılış gereği olan.*

İḫlāṣı cibillī luṭfı **ḫulḳī** *(134:15). [ḫulḳī,]*

hulūl: *(Vakit) Gelip çatmak.*
1. ile vaḳt-i ʿaṣr **ḫulūlinde** üç direklide üç ʿaded *(226:24). [ḫulūlinde, -i, -n, -de]*
2. ile vaḳt-ı ʿaṣr **ḫulūlinde** saḳḳāyān-ı sīm ve çāşnī-gīrān-ı sarāy-ı ʿatīḳ *(286:15). [ḫulūlinde, -i, -n, -de]*

3. ṣoñra sāʿat-i sābiʿa **ḥulūlinde** semt-i sūr-gāha ʿaṭf-ı ʿinān-ı ʿazīmet buyurduḳlarında *(311:9). [ḥulūlinde, -i, -n, -de]*
4. Sāʿat-i ḫāmise-i leyliyye **ḥulūline** degin ḫudāvendigār-ı derya-niṣār sāḥil-i tersāne-i ʿāmire *(322:23). [ḥulūline, -i, -n, -e]*
5. Vaḳt-i ʿaṣr **ḥulūlinde** vetīre-i sābıḳa üzere üç süfre ṭaʿām basṭ olunup *(338:16). [ḥulūlinde, -i, -n, -de]*
6. üç direklide cemʿ olmaġın vaḳt-i ʿaṣr **ḥulūli** ḳarīb olduḳda *(360:19). [ḥulūli, -i]*

<u>ḥulūl itdigi:</u> *Başlamak, giriş yapmak.*

veznince vaḳt-i ʿaṣr **ḥulūl itdigi** ṭop şenliklerinden maʿlūm olmaġın *(201:3). [ḥulūl itdigi, -dig, -i]*

<u>ḥulūl itdikde:</u> *(Vakit için) Gelmek.*

Seyr ü temāşādan istiġnā gelüp vaḳt-i ʿaṣr **ḥulūl itdikde** medʿuvv-ı velīme-i cihān-dāri olan *(347:11). [ḥulūl itdikde, -dikde]*

<u>ḥulūl itmegin:</u> *Gelip çatmak.*

ile müşerrez olmaḳ hengām-ı saʿd-encāmı **ḥulūl itmegin** māh-ı mezbūruñ on üçünci *(153:3). [ḥulūl itmegin, -meg, -in]*

<u>ḥulūl itmegin:</u> *(Vakit) Yaklaşmak.*

ʿaḳabinde vaḳt-i ṭaʿām **ḥulūl itmegin** çāşnī-gīrān ve saḳḳāyān-ı sīm *(350:28). [ḥulūl itmegin, -meg, -in]*

<u>ḥulūl itmek:</u> *Girmek, gelmek.*

meyl-sāz-ı cāy-gāh-ı ārām olup vaḳt-i ʿaṣr **ḥulūl itmek** ile şehriyār-ı Dārā-ḥaşem *(305:20). [ḥulūl itmek, -mek]*

<u>ḥulūl itmiş:</u> *(Zaman) Gelmek, yaklaşmak.*

vaḳt-i ṭaʿām **ḥulūl itmiş** iken kimsede teḳāżā-yı iştihā ṭuyulmadı mışrāʿ Li-münşiʾihi *(318:24). [ḥulūl itmiş, -miş]*

<u>ḥulūl-i vaḳt-i ʿaṣr:</u> *İkindi vaktinin gelmesi.*
1. Baʿd-ezīn ṣavāʿiḳ-i medāfīʿ-i raʿd-āvāz-ı bāriḳa-feşān **ḥulūl-i vaḳt-i ʿaṣra** *(172:12). [ḥulūl-i vaḳt-i ʿaṣra, -a]*
2. **ḥulūl-i vaḳt-i ʿaṣrı** īẕān içün iki bürhān olmaġın iʿlā-yı livā-yı kelimetullāhda *(194:1). [ḥulūl-i vaḳt-i ʿaṣrı, -ı]*
3. cümleyi destār geymek müsāʿadesiyle talṭīf buyurduḳlarından ṣoñra **ḥulūl-i vaḳt-i ʿaṣrı** *(319:19). [ḥulūl-i vaḳt-i ʿaṣrı, -ı]*
4. ṭabla pilāv ve zerde sū-be-sū güsterde ḳılınmaġın ḍaḥve-i kübrādan **ḥulūl-i vaḳt-i ʿasra** *(348:19). [ḥulūl-i vaḳt-i ʿasra, -a]*

<u>ḥulūş-ı kalb:</u> *İçten yönelmek, samimiyet.*

ḥulūş-ı ḳalb ile dest-güşā-yı duʿā-yı ẓāhirü't-teʾşīr olduḳdan ṣoñra *(279:27). [ḥulūş-ı ḳalb,]*

<u>ḥulūş-i ṭaviyyet:</u> *Temiz, saf niyet.*

tuḥfe-i nāçīz-i mūräneleri iẓhār-ı ʿubūdiyyete mebnī ve **ḫulūṣ-i ṭaviyyet** ile edā-yı şükr-i niʿmete *(172:3). [ḫulūṣ-i ṭaviyyet,]*

hulūṣ-ı ʿubūdiyyet-i żavābıṭ u ḥükkām: *Devlet adına güç sahibi olanların iyi niyeti.*

edāmallāhu taʿālā ilā yevmi'l-ḳıyām **ḫulūṣ-ı ʿubūdiyyet-i żavābıṭ u ḥükkām** *(205:5). [ḫulūṣ-ı ʿubūdiyyet-i żavābıṭ u ḥükkām,]*

ḫulvü'l-mezāk-ı ümmīd ü hˇāhiş eyledikden: *Ümit ve dilek damağını tatlandırmak.*

şīrīn-kārī-i nüvāziş ile her birini **ḫulvü'l-meẕāk-ı ümmīd ü ḫˇāhiş eyledikden** *(275:24). [ḫulvü'l-meẕāk-ı ümmīd ü ḫˇāhiş eyledikden, -dik, -den]*

ḫum: *Küp.*
1. meşʿal ve miyānına bir **ḫum** sitāde ve nevk-i sinānı başına nihāde eyleyüp *(209:31). [ḫum,]*
2. germ-cevlān-ı bāzī-künān olup baʿdehū **ḫum** yerine düvāzde-sāle iki şākirdini *(209:32). [ḫum,]*
3. dönmüş iken şemʿ-dānıñ üzerine bir **ḫum** vażʿ idüp bu ḥāl ile refīkiniñ dūşına *(210:5). [ḫum,]*
4. Alup başına dūşına sebūlar kūzeler **ḫumlar** *(246:19). [ḫumlar, -lar]*

hümā-himmet: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Hüma kuşu kadar gayretli.*

hümā-himmet maʿden-i meḥāsin mecmaʿ-ı eḥāsin münʿim ü muḥsin miḳdām u müttaḳın *(363:16). [hümā-himmet,]*

humār-ı humūr-ı ḥarb ü kifāḥ: *Savaş ve çekişme şarabının verdiği sersemlik.*

zamān-ı ḳalīlde sūr u sürūra mütebeddil ve **ḫumār-ı ḫumūr-ı ḥarb ü kifāḫ** *(136:23). [ḫumār-ı ḫumūr-ı ḥarb ü kifāḫ,]*

hümā-veş: *Hüma kuşu gibi.*

Hümā-veş sāye ṣaldı ḫalḳa iḳbāl ü saʿādetle *(181:8). [hümā-veş,]*

hümā-yı āşiyāne-i vücūd-ı hümāyūn-ı şevket-maḳrūnların: *(Şehzadeler) Büyük, kutlu varlık yuvasında buluna Hüma kuşu.*

hümā-yı āşiyāne-i vücūd-ı hümāyūn-ı şevket-maḳrūnların bu güne şevket ü ʿaẓamet *(370:28). [hümā-yı āşiyāne-i vücūd-ı hümāyūn-ı şevket-maḳrūnların, -lar, -ın]*

hümā-yı āsumān-āşiyān: *Gökte yurt edinmiş Hüma kuşu.*
1. içün kendülere maḫṣūṣ sāye-bān-ı zerrīn-ṭınāb u sīmīn-evtāda **hümā-yı āsumān-āşiyān** *(230:29). [hümā-yı āsumān-āşiyān,]*
2. **hümā-yı evc-āşiyān** gibi ḳonup basṭ-ı şehbāl-i ẕıll-ı ẓalīl-i ʿizz ü iḳbāl eylediler *(153:19). [hümā-yı evc-āşiyān,]*

hümā-yı evc-i istiġnā: *Uzak göğün Hüması.*

El irmez dāma girmez ol **hümā-yı evc-i istiġnā** mışdāḳına maẓhar olup *(362:12). [hümā-yı evc-i istiġnā,]*

hümā-yı evc-i şān: *Padişahın mutluluğu, kutluluğu.*

ol **hümā-yı evc-i şān** bu gün sāʾir eyyāmdan muḳaddemce ārzū-yı āşiyān buyurmuşlar idi *(159:27). [hümā-yı evc-i şān,]*

hümā-yı evc-i şān: *Şöhreti çok, yüksek uçan Hüma kuşu (Devlet kuşu).*

ol **hümā-yı evc-i şān** ārzū-yı āşiyān ḳıldılar ve yevm-i mezbūruñ gicesinde daḫi *(172:15). [hümā-yı evc-i şān,]*

hümā-yı iḳbāl: *Mutluluk hüması.*

sāḥa-i dervāze-i şevket-maḳrūnında **hümā-yı iḳbāl** *(218:1). [hümā-yı iḳbāl,]*

hümā-yı müşkil-şikār-ı ḳulūbı: *Avlanması güç kalplerin Hüması.*

bir kemend ile nice **hümā-yı müşkil-şikār-ı ḳulūbı** ḳullāb-ı tesḫīre bend eyleyüp *(211:9). [hümā-yı müşkil-şikār-ı ḳulūbı, -ı]*

hümā-yı saʿādetiñ: *Mutluluk, talih kuşu.*

Açup perin o **hümā-yı saʿādetiñ** geliyor *(179:28). [hümā-yı saʿādetiñ, -iñ]*

hümāyūn bād: *Kutlu olsun.*
1. Ne güzel çekmece **hümāyūn-bād** *(161:21). [hümāyūn-bād,]*
2. Şebek-i ḳaṣr-ı tū **hümāyūn bād** *(208:6). [hümāyūn bād,]*

hümāyūn-baḫt: *Bahtı uğurlu.*

Hümāyūn-baḫt Sulṭān Aḥmed-i Cem-cāh u ẕī-şānı *(213:2). [hümāyūn-baḫt,]*

humbāra: *Bir fişek türü.*
1. **Ḫumbara** ḫod itdi ḫalḳı mebhūt *(132:21). [ḫumbara,]*
2. ve **ḫumbara** ve hāvanlar kūre-i şerāre-pāş-ı ḥaddāda naẕīr ve bir cānibde *(203:10). [ḫumbara,]*
3. **ḫumbara** ve üç hāvan ve dört çarḫ-ı felek ve bunuñ gibi nice bāriḳa-pāş *(220:3). [ḫumbara,]*
4. ve iki ʿaded çarḫ-ı felek ve yigirmi **ḫumbara** ve yigirmi ṭabanca ve iki yüz *(229:27). [ḫumbara,]*

ḫumbara vü fişeng: *Humbara fişeği ve diğer fişekler.*

Ve ṭop u tüfeng ve **ḫumbara vü fişeng** ve sāʾir edevāt-ı nāriyye-i āteş-bār ile gūyā *(188:3). [ḫumbara vü fişeng,]*

hum-ı hüsrevānīyi: *Büyük küp.*

anıñ üzerine bir **ḫum-ı ḫüsrevānīyi** ḳoyup bu ḥāl ile refīḳiniñ ser ü dūşında *(175:36). [ḫum-ı ḫüsrevānīyi, -y, -i]*

ḫum-ı ḫüsrevānīyi: *Kocaman, büyük küp.*

ḫum-ı ḫüsrevānīyi ser-i midaḳḳa-gūnı ile şikest eyledi *(176:10). [ḫum-ı ḫüsrevānīyi, -y, -i]*

ḫum-ı memlū: *İçi dolu küp.*

başına ḳoyup üzerine bir **ḫum-ı memlū** vażʿ idüp çep ü rast cilveler itdi ve *(247:20). [ḫum-ı memlū,]*

ḫumm u sebū: *Küp ve bardak.*

Baʿdehū başına bir nice kūze-i memlū ve biri biri üzerine **ḫumm u sebū** ḳoyup *(246:12). [ḫumm u sebū,]*

ḫummā-yı muḥrika-i iflāsa: *İflas hummasının yakıcılığı.*

iṭfā ve şerbet-i dīnār ve ḥabb-ı ẕeheb ile **ḫummā-yı muḥriḳa-i iflāsa** *(357:13). [ḫummā-yı muḥriḳa-i iflāsa, -a]*

hüner: *Bilme, marifet; ustalık, maharet.*
1. menzile bī-bāk u bī-pervā āmed ü reft ile **hünerler** ʿarż iderek *(232:4). [hünerler, -ler]*
2. daḫi tamām mertebe **hünerlerini** perde perde iʿlān u iẓhār itdiklerinden ṣoñra *(294:10). [hünerlerini, -ler, -i, -n, -i]*
3. gibi ʿarż-ı cilveye āġāz ve sāʾir günlerden mümtāz **hünerler** gösterüp *(317:4). [hünerler, -ler]*

hüner-bāzān: *Gösteri ustaları.*

İdüp fermān **hüner-bāzāna** taʿmīm-i meserretle *(181:14). [hüner-bāzāna, -a]*

hünerleri gösterdiler: *Ustaca gösteri yapmak.*

ḳalma pīrān-ı rūzgār-dīde görmedigi **hünerleri gösterdiler** Telāṭum-ı emvāc-ı ṣafādan *(186:13). [hünerleri gösterdiler, -di, -ler]*

hüner-mend-i benāmıñ: *(Kilar Ankad Ağa) İsmiyle ustalaşmış meşhur usta.*

hüner-mend-i benāmıñ ki mıṣrāʿ Ne ḳadar yüksek uçar ise sezādır Anḳad mıṣrāʿına *(269:15). [hüner-mend-i benāmıñ, -ıñ]*

hüner-nümā: *Hüner gösterme, ustalığını ortaya koymak.*

ālāyları şiddet-i bārāna müṣādif olmaġla bundan ziyāde **hüner-nümālıġa** *(335:18). [hüner-nümālıġa, -lıġ, -a]*

hüner-nümāyān-ı bāhirü'l-imtiyāzları: *Seçkinliği açık olan hüner sergileyiciler.*

hüner-nümāyān-ı bāhirü'l-imtiyāzları baḫşiş-i mevfūr ile ḫoş-ḥāl olup mıṣṭaba-i inʿām *(303:32). [hüner-nümāyān-ı bāhirü'l-imtiyāzları, -lar, -ı]*

hüner-perdāz: *Ustalık göstermek.*

luʿbet-bāzları **hüner-perdāz** ve raḳḳāṣları dest-efṣān u cilve-sāz olmaḳ şerāʾiṭi *(234:5). [hüner-perdāz,]*

hüner-sāz: *Ustalık göstermek.*
1. pīş-gāh-ı pādişāhīde taḳla-bāzlıḳ ile **hüner-sāzlıḳ** ḳaṣdına üftān u ḫīzān *(196:14). [hüner-sāzlıḳ, -lıḳ]*

2. Zūr-bāzlar bu vechile **hüner-sāz** ve mehter-ḫāneler velvele-endāz ve neferāt-ı ḥirfetleri *(303:22). [hüner-sāz,]*

ḫūn-geşte diliñ: *Kana bulanmış gönül.*

1. **Ḫūn-geşte diliñ** revġan-ı ḳandīl gibi *(151:19). [ḫūn-geşte,]*
2. **Ḫūn-geşte diliñ** revġan-ı ḳandīl gibi *(228:13). [ḫūn-geşte diliñ, -iñ]*
3. **Ḫūn-geşte diliñ** revġan-ı ḳandīl gibi *(279:19). [ḫūn-geşte diliñ, -iñ]*

hūnkār: *Sultan, padişah.*

Ḫünkār ṭarafından ṣadr-ı aʿẓama gelen at meclisi İbrāhīm Paşa ve Tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa ve Ketḫudā-yı Āṣafī ve Ṣadreyn Efendiler *(169:3). [ḫünkār,]*

hünkārī: *(Hediye için) Padişaha yakışır.*

keşmīrī şāl ve iki ʿaded münaḳḳaş kemer-bend ve üç ṭonluḳ **ḫünkārī** *(191:25). [ḫünkārī,]*

ḫünkārī destār: *Hünkara yaraşır sarık.*
1. **ḫünkārī destār** ve beş ṭonluḳ dībā-yı rūmī beş ḳuṭnī beş ʿaded muḳaddem ḥarīr ḳuşaḳ *(192:13). [ḫünkārī destār,]*
2. aṭlas ve üç ṭop kemhā ve üç **ḫünkārī destār** ve üç ṭonluḳ dībā ve üç ṭop firengī ḫārā *(192:21). [ḫünkārī destār,]*
3. şāl-ı girān-bahā ve iki **ḫünkārī destār** ve iki ser-āmed ġulām-ı çerkesī-nijād-ı ḫoş-reftār *(321:4). [ḫünkārī destār,]*
4. ṭonluḳ firengī aṭlas ve üç ṭāḳa **ḫünkārī destār** tuḥfe-i nāçīz-miḳdārları *(354:3). [ḫünkārī destār,]*

hünkārī ser-āmed: *Hünkara yaraşır sarık.*

ḫünkārī ser-āmed destār-ı bendī ve on ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī ve altı ṭonluḳ rūmī vü ʿacemī *(214:12). [ḫünkārī ser-āmed,]*

hünkārī ṣof-ı günā-gūn: *Hükümdara yaraşır çeşit çeşit, renk renk sof.*

aṭlas-ı cilā-dāde ve ṭoḳuz ṭonluḳ **ḫünkārī ṣof-ı günā-gūn** ve nüh ṭāḳa *(200:17). [ḫünkārī ṣof-ı günā-gūn,]*

ḫünkārī vü bendī destār: *Hünkara yakışır sarık ve sarık kuşağı kumaşı.*

ḫünkārī vü bendī destār ber-efrāşte-i naẓar-gāh-ı şehriyār-ı ʿālī-tebār ḳılınup *(200:11). [ḫünkārī vü bendī destār,]*

hünkārī vü bendī vü hilālī destār-ı muṭallā: *Hünkara yakışır, tülbentli ve ay şeklinde olan yaldızlı, parlak sarık.*

ve on sekiz ṭāḳa **ḫünkārī vü bendī vü hilālī destār-ı muṭallā** ve altı *(214:21). [ḫünkārī vü bendī vü hilālī destār-ı muṭallā,]*

hurde elmāslar: *Küçük elmas.*

on üç ʿaded zümürrüd-i vasaṭiyyü'l-ḳıṭʿa ve **ḫurde elmāslar** ile pīrāste iki paftalı *(242:11). [ḫurde elmāslar, -lar]*

hurde vü hursān eyledikleri: *Un ufak etmek, çok küçük parça haline getirmek.*

şiddet ile ḍarb iderek ṭaşıñ üzerinde vāfir kiremit pārelerini **ẖurde vü ẖursān eyledikleri** *(317:13). [ẖurde vü ẖursān eyledikleri, -dik, -ler, -i]*

hurde-kārān-ı nezāket: *Nazik davranıştaki inceliği bilmek.*

şedd-i niṭāḳ iderek bir ḥadde ʿişve-fürūş-ı bāzār oldı ki **ẖurde-kārān-ı nezāket** *(334:13). [ẖurde-kārān-ı nezāket,]*

hurde-kārī-i nakş u nigārı: *Süsleme ve bezemenin ince işleri.*

gūyā bir zer-efşān varaḳ-ı hatāyī olup **ẖurde-kārī-i naḳş u nigārı** *(164:24). [ẖurde-kārī-i naḳş u nigārı, -ı]*

hurde-naḳş: *Oyuna getirmek.*

sāde-dillere **ẖurde-naḳşlar** geçüp ṣūret-i dīvār-ı ḥayret idüp giderler Anlar daḫi li-münşiʾihi *(296:22). [ẖurde-naḳşlar, -lar]*

hurde-reftār: *İnce bir şekilde yürüme, kıvırma.*

meşk-i lerziş eyler mevc girdāb-ı sürīninden **ẖurde-reftār** ile raḳṣ u cilveye *(174:16). [ẖurde-reftār,]*

hurde-reftār: *Hızlı bir şekilde yürümek.*

ẖurde-reftār ile güẕār eyledi *(182:34). [ẖurde-reftār,]*

hüreyre-i bādām: *Siyam kedisi.*

ṣābun gibi ezildikde anıñ daḫi çeşm-i mesti **hüreyre-i bādām** gibi *(281:3). [hüreyre-i bādām,]*

hūr-ı behişt-i ḥarem-serāy-ı salṭanat: *Sultanlığın harem dairesinin cennetindeki hanımlar.*

tenhā-nişīnān-ı serā-perde-i ʿişmet yaʿnī **ẖūr-ı behişt-i ḥarem-serāy-ı salṭanat** *(148:2). [ẖūr-ı behişt-i ḥarem-serāy-ı salṭanat,]*

hurmā: *Hurma.*

ṭīn-i maḫtūm ve üç ṭabla **ẖurma** ve altı ṭabaḳ aġız miski ve on beş ṭabaḳ bādām şekeri *(314:24). [ẖurma,]*

ẖurmā-yı dārū-ālūde-i kār-ı nā-nümūdeleri: *Benzeri görülmemiş işin şifalı hurması.*

Bunların senbīl-i füsūnından çıḳan **ẖurmā-yı dārū-ālūde-i kār-ı nā-nümūdeleri** *(318:27). [ẖurmā-yı dārū-ālūde-i kār-ı nā-nümūdeleri, -ler, -i]*

hürmet: *Saygınlık, saygı.*

Her gürūhuñ pīş-i ṣaffı ġayriden **ḥürmetlüdür** *(256:11). [ḥürmetlüdür, -lü, -dür]*

ḥürmet-i ḥaḳḳ-ı cīrān idüp: *Komşuluk hakkına saygı göstermek, komşuluk hakkını gözetmek.*

Devr-i ʿadlinde idüp **ḥürmet-i ḥaḳḳ-ı cīrān** *(205:11). [ḥürmet-i ḥaḳḳ-ı cīrān idüp, -üp]*

ḫurşīd: *Güneş.*
Sāḳīsi melek burcı felek sāġarı **ḫurşīd** *(329:19). [ḫurşīd,]*
Ḫurşīd dimek sebḳ-i lisān ḫabṭ-i zebāndır *(331:4). [ḫurşīd,]*

ḫurşīd ile meh: *Güneş ile ay.*

Ḫurşīd ile meh degil nümāyān *(128.11). [ḫurşīd ile meh,]*

ḫurşīd-i āsumān-ı salṭanat: *(III. Ahmet) Saltanat göğünün güneşi.*

ḫurşīd-i āsumān-ı salṭanat ḥażretleri burcü'ş-şeref-i evreng-i zer-dūzlarından ṭaşra *(310:25). [ḫurşīd-i āsumān-ı salṭanat,]*

ḫurşīd-i āsumān-ı taḫt: *(III. Ahmet) Tahtı gök olan güneş.*

ebr-i maṭīr-i gevher-pāş-ı eṭrāf u aḥşā olduḳları ʿakībinde **ḫurşīd-i āsumān-ı taḫt** *(345:30). [ḫurşīd-i āsumān-ı taḫt,]*

ḫurşīd-i burc-i evreng-i hākānī oldukda: *Hakanlık tahtının burcuna güneşin oturması, ilkbaharın gelmesi.*

hem-şekl-i hilāl-i āsumānī ve vücūd-ı hümāyūnları **ḫurşīd-i burc-i evreng-i ḫāḳānī olduḳda** *(156:7). [ḫurşīd-i burc-i evreng-i ḫāḳānī olduḳda, -duḳda]*

ḫurşīd-i cihān-ārā: *Cihanı süsleyen güneş.*

mirʾāt-ı cilā-dādeye dönüp fer ü şevket ve vaḳār u ʿaẓamet ile **ḫurşīd-i cihān-ārā** *(311:6). [ḫurşīd-i cihān-ārā,]*

ḫurşīd-i maʿdelet sāyesinde: *(III. Ahmet) Adaletlilik güneşinin gölgesi.*

ḥażretleri daḫi ol sidre-i salṭanat ve **ḫurşīd-i maʿdelet sāyesinde** mekīn ve sāʾir *(269:5).*
[ḫurşīd-i maʿdelet sāyesinde, -n, -de]

ḫurşīd-i maṭlaʿ-ı ḫilāfet: *Hilafet güneşinin doğuşu.*

ki mevlevī-i āsumān külāh-ı şemsi ḫaṭṭ-ı istivāya ḳarīn itmiş idi **ḫurşīd-i maṭlaʿ-ı ḫilāfet** *(333:19). [ḫurşīd-i maṭlaʿ-ı ḫilāfet,]*

ḫurşīd-i raḫşān-ı tāb-dār: *Parlayan ışıklı güneş.*

zīr-i seḥābdan **ḫurşīd-i raḫşān-ı tāb-dār** gibi nūr-pāş-ı celāl ü cāh u vaḳār olduḳda *(181:5). [ḫurşīd-i raḫşān-ı tāb-dār,]*

hurşīd-i salṭanat: *(III. Ahmet) Saltanat güneşi.*

Ḫurşīd-i salṭanat o şehen-şāh-ı ġarb u şarḳ *(154:10). [ḫurşīd-i salṭanat,]*

ḫurşīd-i vücūd-ı şehriyārī: *(III. Ahmet) Hükümdarlık varlığının güneşi.*

müẕekkir-i mażmūn-ı belaġa's-seyli'r-ribā olmaġın **ḫurşīd-i vücūd-ı şehriyārī** *(325:16). [ḫurşīd-i vücūd-ı şehriyārī,]*

ḫurūc-ı bī-pervāsı: *Pervasızca çıkmak.*

meşābe-i ʿankebūt **ḫurūc-ı bī-pervāsı** nuẕẕārı dem-beste vü mebhūt eyledi *(362.31). [ḫurūc-ı bī-pervāsı, -s, -ı]*

ḫurūf-ı maʿānī-zurūf: *Anlam kapıları aynı olan harfler.*

Bu **Ḫurūf-ı Maʿānī-ẓurūf** Māh-ı Mezbūruñ Yigirmi Altıncı ve *(341.33). [ḫurūf-ı maʿānī-ẓurūf,]*

ḫurūş: *(Ateş parçası) saçmak.*

gibi dīnār-ı ḳāl-şode-i nār gencīne-i Pervīz gibi hevāya **ḫurūş** ve *(229:17). [ḫurūş,]*

ḫurūş ider: *Taşmak.*

Mevc-i cefāsı başdan aşuben **ḫurūş ider** *(282:20). [ḫurūş ider, -er]*

ḫurūşān: *(Yağmur) Coşkun bir şekilde akmak.*

mecārī-i seḥābdan **ḫurūşān** ve nāv-dān-ı ʿamūdü'ṣ-ṣubḥdan rīzān olaraḳ *(325:12). [ḫurūşān,]*

ḫurūş-ı lücce-i ḥaḍrā: *Yeşil dalgaların kabartısı.*

ḫurūş-ı lücce-i ḥaḍrā ṣahrā-yı sūr-gāhı deryā-yı bün-nā-yāb ve her çetr-i temāşāyı *(310.29). [ḫurūş-ı lücce-i ḥaḍrā,]*

ḫurūş-ı seyl-āb-ı ʿaṭā-yı ḫudāvendigārī: *Sultanın bağış selinin coşkunluğu.*

ʿarż-ı ḥāle şitāb ve **ḫurūş-ı seyl-āb-ı ʿaṭā-yı ḫudāvendigārī** ile āsiyāb-ı ümmīdlerin *(235:28). [ḫurūş-ı seyl-āb-ı ʿaṭā-yı ḫudāvendigārī,]*

ḫūşe-çīn-i kerem-i firāvān oldı: *Bolluk bağışının ekinini toplamak.*

nev-bāve-nümā-yı naḫl-ı sūr u inbisāṭ olup maẓhar-ı iḥsān ve **ḫūşe-çīn-i kerem-i firāvān oldı** *(198:10). [ḫūşe-çīn-i kerem-i firāvān oldı, -dı]*

ḫūşe-i pervīn: *Ülker yıldızının saklım gibi akması.*

peydā ve **ḫūşe-i pervīn** gibi nice ʿıḳd-ı güher ve şems ü ḳamer *(298.9). [ḫūşe-i pervīn,]*

hūşe-i süreyyā: *Süreyya salkımı.*

ḫūşe-i Şüreyyā gibi zīnet-fezā-yı ḳameriyye-i ṭārem-i semā olup ve zemīne *(253:15). [ḫūşe-i şüreyyā,]*

hūşeng-i cihān: *(III. Ahmet) Cihanın Huşeng'i.*

Hūşeng-i cihān maʿreke-pīrā-yı zamāne *(250:16). [hūşeng-i cihān,]*

ḥüseyin efendi: *Ataullah Efendi'nin kethüdası, Hüseyin Efendi.*

Ḥüseyin Efendi maʿan tenāvül-i ṭaʿām itmek içün taḫṣīṣ-i daʿvet ile sāʾirlerden *(201:27). [ḥüseyin efendi,]*

Ḥüseyin Paşa-zāde: *İzmir eski kadısı, Basra valisi Gümrükçü Hüseyin Paşanın torunu Mustafa Efendi.*

meclis-i mevālīden nehżat ve baʿde-müddetin **Ḥüseyin Paşa-zāde** daḫi *(179:6). [Ḥüseyin Paşa-zāde,]*

Hüseynī perdesinde: *Hüseyni perdesi. Türk müziği ses sitemi içinde tiz sekizlinin dokuzuncu perdesi olan sesin adı.*
1. zemzemesiyle şeb-tā-be-seḥer **Ḥüseynī perdesinde** fiġān u nālede nā-ṣabūr eylediler *(283:16). [Ḥüseynī perdesinde, -n, -de]*
2. Yine çıḳdı **Ḥüseynī perdesine** naġme-i ṣādī *(256:19). [Ḥüseynī perdesine, -n, -e]*

hūş-ı ḥużżārı: *Seyredenlerin akılları.*

hūş-ı ḥużżārı rübūde-i ḥayret ve erbāb-ı enẓārı temāşā-yı dīgerden *(318:28). [hūş-ı ḥużżārı, -ı]*

ḫuşk u ter mīve-i günā-gūn: *Kuru ve taze, türlü türlü meyve.*

ṭabla **ḫuşk u ter mīve-i günā-gūn** ve şükūfeler pīş-keş-i südde-i devlet ve *(281:26). [ḫuşk u ter mīve-i günā-gūn,]*

hüsn: *Ar. Güzellik.*
1. Bir **ḥüsn** ile kim tebārekallāh *(143:24). [ḥüsn,]*
2. Beñzerim dirse eger **ḥüsniyle** ḥāşā beñzemez *(241:16). [ḥüsniyle, -i, -yle]*

hüsn-i haṭṭ-ı bī-ġalaṭ: *Yanlışsız güzel yazı.*

daḫi ābādī kāġıd üzere **ḥüsn-i ḫaṭṭ-ı bī-ġalaṭ** ile mektūb müẕehheb ü mücedvel *(191:13). [ḥüsn-i ḫaṭṭ-ı bī-ġalaṭ,]*

hüsn-i haṭṭ-ı neshī: *Güzel bir nesih yazısı.*
1. ḳalemiyle musaṭṭar ve vücūhātı **ḥüsn-i ḫaṭṭ-ı nesḫī** ve tefsīrātı *(190:9). [ḥüsn-i ḫaṭṭ-ı nesḫī,]*
2. ṭaraf-ı vicāhīsine **ḥüsn-i ḫaṭṭ-ı nesḫī** ile mübārek-bād taḥrīr şükūfe-i günā-gūn *(289:3). [ḥüsn-i ḫaṭṭ-ı nesḫī,]*

ḥüsn-i ḳıṭʿa vü nemaṭ: *(Hediye kitap için) Görünüşü mükemmel.*

ḥüsn-i ḳıṭʿa vü nemaṭ ve celālet-i kitābet-i bī-ġalaṭı ḥāvī idi ārāyiş-i maḥfaẓa-i ḥüsn-i ḳabūl ḳılınmaḳ *(189:26). [ḥüsn-i ḳıṭʿa vü nemaṭ,]*

ḥüsn-i maṭlaʿ-ı revnaḳın virüp: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) İkinci beyit güzelliğine erişmek.*

maṭlaʿ-ı dīvān-ı şevkete baḥr-i müteḳārib ile **ḥüsn-i maṭlaʿ-ı revnaḳın virüp** *(218:15).*
[ḥüsn-i maṭlaʿ-ı revnaḳın virüp, -üp]

ḥüsn-i müvāʿade vü muʿāmele: *Hoşça davranmak.*

ocaḳ ḫalḳını şīve-i bende-nüvāz-ı mücāmele ve **ḥüsn-i müvāʿade vü muʿāmele** *(267:11).*
[ḥüsn-i müvāʿade vü muʿāmele,]

ḥüsn-i rıżālarına: *Kişinin kendi seçimi.*

ḥüsn-i rıżālarına rehīn ḳılındı *(147:20). [ḥüsn-i rıżālarına, -lar, -ı, -n, -a]*

ḥüsn-i şūreti: *Güzel, dış görünüş.*

ḥüsn-i şūreti ṣafvet-i serīre vü sīretine berāʿat-ı istihlāl ve *(169:21). [ḥüsn-i ṣūreti, -i]*

Hüsrev: *Hüsrev ü Şirin öyküsünün erkek kahramanı olan hükümdar, İran şahlarından birkaçı aynı adla anılırsa da içlerinde en meşhuru budur. Ayrıca kelime padişah anlamında da kullanılır.*
1. Dārā ṭutar rikābını **Ḫüsrev** ʿinān virür *(154:16). [Ḫüsrev,]*
2. Dārā ṭutar rikābını **Ḫüsrev** ʿināñ virür *(358:2). [Ḫüsrev,]*

hüsrev-i devrān: *(III. Ahmet) Zamanın hükümdarı.*

ḫüsrev-i devrān pāy-gahında ṭarīḳ-i muʿtād üzere mehter-ḫāne ve *(302:25). [ḫüsrev-i devrān,]*

hüsrev-i gerdūn-cenāb: *(III. Ahmet için) Mevkii gökyüzü kadar yüksek padişah.*

Naḳl idüp Tersāneye ol **ḫüsrev-i gerdūn-cenāb** *(153:5). [ḫüsrev-i gerdūn-cenāb,]*

hüsrev-i ḫāver: *Güneş.*

naẓīrin görmüş ne **ḫüsrev-i ḫāver** māhiyye-bāzī-i nücūm ile böyle ẕevḳ u ṣafā sürmüşdür *(270:15). [ḫüsrev-i ḫāver,]*

hüsrev-i ḳadr-dān-ı ḫıdmet-şināş-ı bende-nevāz: *(III. Ahmet için) Kullarını esirgeyen; hizmet, kadirbilir padişah.*

ḫüsrev-i ḳadr-dān-ı ḫıdmet-şināş-ı bende-nevāz ḥālā vekīl-i salṭanat ve *(145:22). [ḫüsrev-i ḳadr-dān-ı ḫıdmet-şināş-ı bende-nevāz,]*

hüsrev-i Rüstem-destān: *(III. Ahmet) Rüstem kadar şöhretli padişah.*

Şāh-ı seyyāre-ʿalem **ḫüsrev-i Rüstem-destān** *(208:21). [ḫüsrev-i rüstem-destān,]*

hüsrev-i rūy-ı zemīn: *(III. Ahmet) Yeryüzünün hükümdarı.*

Ḫüsrev-i rūy-ı zemīn pādişeh-i ʿadl-āyīn *(273:24). [ḫüsrev-i rūy-ı zemīn,]*

ḫüsrev-i zer-efser-i iḳlīm-i rūz: *(III. Ahmet) Gün ülkesinin altın taçlı sultanı.*

mışrāʿ **Ḫüsrev-i zer-efser-i iḳlīm-i rūz** semmūr-ı câme-ḫāb-ı şeb-i deycūrdan *(154:7). [ḫüsrev-i zer-efser-i iḳlīm-i rūz,]*

ḫüsrev-i zerrīn-efser-i āfītāb: *(III. Ahmet) Altın taçlı güneşin hükümdarı.*

güniʿale'ṣ-ṣabāḥ ki **ḫüsrev-i zerrīn-efser-i āfītāb** kenāre-i deryā-yı aḫdar-ı felekde *(255:25). [ḫüsrev-i zerrīn-efser-i āfîtāb,]*

ḫüsrev-iʿālī-cāh: *(III. Ahmet) Yüce mevkie sahip padişah.*

Ḫüsrev-iʿĀlī-cāh ve Pādişāh-ıʿAdālet-dest-gāh-ı Āsumān-Bār-Gāh *(153:21). [ḫüsrev-iʿālī-cāh,]*

ḫuṣūl: *(İskele) Tamamlanmak.*

ve anıñ daḥi üç günden muḳaddem **ḫuṣūli** ḫāric-iʿuhde-i iḳtidār-ıʿamele vü neccār oldığı *(242:24). [ḫuṣūli, -i]*

huṣūṣ: *Konu, mevzu.*
1. Atıcılar Tekyesiniñ mesāḥa-i menāzil ü mevāḳiʿ u sāḥası **ḫuṣūṣına** mübāderet olundı *(147:9). [ḫuṣūṣına, -ı, -n, -a]*
2. bu **ḫuṣūṣda** ġalebe-nümā olmaġın ecnās-ı hedāyāsı güncīde-i evrāḳ-ı defātir olmayacaḳ *(168:27). [ḫuṣūṣda, -da]*
3. niyāz u recā ve bu **ḫuṣūṣa** ḳaṣr-ı müddeʿā ve ḥaṣr-ı münā itmegin ḳıṭʿa *(193:18). [ḫuṣūṣa, -a]*

husūsen: *Özellikle, bilhassa.*
1. Kestāne fişekleri **ḫuṣūṣen** *(132:15). [ḫuṣūṣen,]*
2. Dāmād-ı mükerremin **ḫuṣūṣen** *(134.3). [ḫuṣūṣen,]*
3. **Ḫuṣūṣen** li-münşiʾihi *(136:27). [ḫuṣūṣen,]*
4. beẕl-i cūd u niʿam olup **ḫuṣūṣen** ḫayr-ḫᵛāhān-ı devlet-iʿaliyyeye ṣemere-i şecere-i ṣıdḳ u ḫulūṣ olan *(145:20). [ḫuṣūṣen,]*
5. **Ḫuṣūṣen** ol deryā-yı āteşden sāḥil-nişīn-i mefhūm-ı selāmet-der-kenār olanlara *(173:25). [ḫuṣūṣen,]*
6. nümūdār ve müẕekkir-i āyet-i " yā nār olmuş idi **Ḫuṣūṣen** bārūt-ı mürebbā *(202:30). [ḫuṣūṣen,]*
7. şeṭāret virdiler ki taḥrīri müşkil ve taḳrīri nā-ḳābil idi **Ḫuṣūṣen** eşkal-i günā-gün-ı dehşet-nümā *(277:26). [ḫuṣūṣen,]*
8. **Ḫuṣūsen** muṭallā tirşeden oba ibdā ve ḳarṭopı gibi mendīl-iʿacemāne ḳadar *(279:8). [ḫuṣūsen,]*
9. iẓhār **ḫuṣūṣen** zūr-bāzlarınıñ temāşāsı cihānı ḥayret-şiʿār eyledi *(303:11). [ḫuṣūṣen,]*
10. günā-gün fişekler atılup hevāyīler şühūb-ı āsumānīye ḳatıldı **huṣūṣen** ʿaraba tekerlegi *(309:3). [huṣūṣen,]*
11. bālāʿarż-ı cilve vü bāzī eylediler **Ḫuṣūṣen** bī-zebān Ḥasan Aġa sütūn-ı mevzūn-ı sāye-bānı *(310:2). [ḫuṣūṣen,]*
12. ẓuhūr eyleyüp **ḫuṣūṣen** cümleden biri bu rūz-ı fîrūz-ı keder-sūzda irāʾet itdigi *(317:24). [ḫuṣūṣen,]*
13. Bir böyle cihān-bān-ı kerīm ola **ḫuṣūṣen** *(330:3). [ḫuṣūṣen,]*

ḫūt-ı āsumāna: *Balık Burcu.*

ḳurılup ve yüz elli hevāyī-i māhī-sīmā **ḫūt-ı āsumāna** gönderilüp ve yüz baḥrī fişegi *(270:11). [ḫūt-ı āsumāna, -a]*

ḫūt-ı felegi: *Gökteki balık, balık burcu.*

Ḫūt-ı felegi şikār idersin *(352:29). [ḫūt-ı felegi, -i]*

hüveydā: *Görünmek.*
1. gāh āteşden ḳulleler peydā gāh şuʿleden sefîneler **hüveydā** gāh sāye-bān-ı zerrîn-ṭınāblar *(356:3). [hüveydā,]*
2. peydā gāh fānūs-ı mînā-kārîlerde naḳş-ı būḳālemūn eşiʿa-i gūnā-gūn **hüveydā** *(356:9). [hüveydā,]*
3. ġurre-i şubḥ-ı saʿādet gibi **hüveydā** ve ḥayret-efzā-yı ʿuḳūl-i pîr ü bernā olaraḳ *(368:37). [hüveydā,]*

hüveydā oldı: *Belli, görünürde olmak.*
1. ādem deryāsı **hüveydā oldı** ve niçe kimseler naẓm *(256:30). [hüveydā oldı, -dı]*
2. bir boġaz cengi **hüveydā oldı** ki muḳîm ü müsāfir ve müslim ü kāfir *(348:28). [hüveydā oldı, -dı]*

hüveydā olup: *Belirmek, bulunmak.*
1. **hüveydā olup** kenārelerinde lüleler gibi taşfîf ve āteş-i āb-gündan teʾlîf olunan *(228:27). [hüveydā olup, -up]*
2. bir ʿalem-i zerrîn **hüveydā olup** her ṭınābı bir şihāb ve her ṭopı bir *(269:20). [hüveydā olup, -up]*
3. bir mışrāʿ-ı zîbā ṣūretinde bir naḳş-ı ġarîb ü cedîd **hüveydā olup** *(269:32). [hüveydā olup, -up]*

hūy u hāy: *Eğlence gürültüsü.*

ile her gūşesinde **hūy u hāy** her semtinde bir güne ṣafā rū-nümāy olup *(253:5). [hūy u hāy,]*

hūy u hāy-ı serhengān: *Çavuşların bağırtıları.*

nişān-gāh-ı cirîd-i teʾsîr itdigi ḳarîn-i istiḥsān oldıġın **hūy u hāy-ı serhengān** *(358:31). [hūy u hāy-ı serhengān,]*

ḥużūr: *Önemli bir makāmın veya kişinin var olduğu, bulunduğu yer, o makam veya şahsın önü, katı, yanı.*
1. **ḥużūrına** getürüp hem-nişînleri olan erkān-ı devlet ḥiddet-i naẓarla *(209:21). [ḥużūrına, -ı, -n, -a]*
2. Gezerken **ḥużūrında** ḫıdmet-künān *(260:10). [ḥużūrında, -ı, -n, -da]*
3. sefîne-i Nūḥdan nişān olan meydān-ı sūr anlarıñ daḫi **ḥużūrı** ile işābet-i ʿaynü'l-kemālden *(347:22). [ḥużūrı, -ı]*

ḥużūr itmek: *Rahatlamak.*

Devābb ü sütūr şırtında rāḥat ve arḳasında **ḥużūr itmek** maḳdūrı olmayanlar daḫi *(175:14). [ḥużūr itmek, -mek]*

ḥużūr-ı ʿālīlerine: *Yüce kat.*

ḥużūr-ı ʿālīlerine daʿvet ve itmām-ı lāzıme-i ikrām u żiyāfetden ṣoñra ḥażret-i şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān *(365:23). [ḥużūr-ı ʿālīlerine, -ler, -i, -n, -e]*

ḥużūr-ı āṣafī: *Sadrazamın huzuru.*
1. Rūz-merre libās u destārı ile **ḥużūr-ı āṣafîye** gelüp ṣadr-ı refiʿü'l-ḳadr-i vesīʿü'ṣ-ṣadr ḥażretleri *(155:28). [ḥużūr-ı āṣafîye, -y, -e]*
2. daḫi **ḥużūr-ı āṣafîde** olmadıḳları zamān anlar ile hem-nişîn olup sāʾir *(252:4). [ḥużūr-ı āṣafîde, -de]*
3. bāzergānbaşı Ḥüseyin Aġa mücevveze ile **ḥużūr-ı āṣafîde** *(305:13). [ḥużūr-ı āṣafîde, -de]*
4. ʿarż-ı ʿunvān iderek **ḥużūr-ı āṣafîye** vāṣıl ve iltibās-ı ḫilʿat şerefine nāʾil olduḳdan *(314:34). [ḥużūr-ı āṣafîye, -y, -e]*
5. sāye-bān-ı temāşāya gelüp **ḥużūr-ı āṣafîde** zānū-nişîn-i encümen-i cemʿiyyet ve *(316:30). [ḥużūr-ı āṣafîde, -de]*

ḥużūr-ı fāʾizü'n-nūrda: *Sultanın ışık saçıcı huzuru.*

ile müşerref olup ḳāʾimen **ḥużūr-ı fāʾizü'n-nūrda** ḳarār buyurduḳlarında *(372:7). [ḥużūr-ı fāʾizü'n-nūrda, -da]*

ḥużūr-ı fāʾiżü'n-nūr-ı şevket-maḳrūna: *(III. Ahmet) Çevresine ışık saçan huzur.*

bulunmaġla bā-iẕn-i hümāyūn **ḥużūr-ı fāʾiżü'n-nūr-ı şevket-maḳrūna** varup *(374:4). [ḥużūr-ı fāʾiżü'n-nūr-ı şevket-maḳrūna, -a]*

ḥużūr-ı hümāyūn: *Kutlu huzur, padişahın katı.*

1. **ḥużūr-ı hümāyūnda** ber-efrāşte-i sāḥa-i temāşā olmaġ içün müheyyā idi *(173:4). [ḥużūr-ı hümāyūnda, -da]*
2. istirfāḳ u istiṣḥāb olunması istiṣvāb olunmaġın **ḥużūr-ı hümāyūna** duḫūlden *(179:4). [ḥużūr-ı hümāyūna, -a]*
3. nā-būd ve **ḥużūr-ı hümāyūnda** tanẕīm-i silk-i cemʿiyyet eyleyen *(179:12). [ḥużūr-ı hümāyūnda, -da]*
4. **Ḥużūr-ı hümāyūna** ruḫṣat-yāb-ı müşūl olan mevālī-i ʿiẕām bunlar üç direkli şāldan *(179:14). [ḥużūr-ı hümāyūna, -a]*
5. Ve çerge-i şāniyede daḫi dört süfre ḳurılup **ḥużūr-ı hümāyūna** duḫūl şerefinden *(194:19). [ḥużūr-ı hümāyūna, -a]*
6. maḳāmlarından ḳıyām ve āheste āheste **ḥużūr-ı hümāyūna** taḥrīḳ-i aḳdām-ı melāʿik-ḫırām buyurmaları *(198:15). [ḥużūr-ı hümāyūna, -a]*
7. **ḥużūr-ı hümāyūnda** Hindū-yı āteş-bāz ḥāletin irāʾet ve nice nice *(202:23). [ḥużūr-ı hümāyūnda, -da]*
8. cevāmiʿ-i selāṭīn meşāyiḫi olanlar **ḥużur-ı hümāyūna** duḫūle terḫīṣ olunmaḳ *(210:22). [ḥużur-ı hümāyūna, -a]*
9. maṣḥūb olmadıḳça bir vezīriñ münferiden **ḥużūr-ı hümāyūna** müşūli *(211:15). [ḥużūr-ı hümāyūna, -a]*ḫātem-i benān-ı istiġrāb eyledikde **ḥużūr-ı hümāyūnda** kendüye ve şākirdine *(213:6). [ḥużūr-ı hümāyūnda, -da]*
10. hem-zānū-yı mevḳiʿ-i iḥtirām olup bu iki süfre **ḥużūr-ı hümāyūna** giren meşāyiḫ-i selāṭīne *(215:18). [ḥużūr-ı hümāyūna, -a]*
11. ṣoñra **ḥużūr-ı hümāyūnda** encümen-sāz olup pīş-gāh-ı ḫüsrev-i Süleymān-bār-gāhda *(223:20). [ḥużūr-ı hümāyūnda, -da]*
12. **ḥużūr-ı hümāyūnda** mışrāʿ Baş açup ḫayr duʿādan ṣoñra gerdūne *(240:5). [ḥużūr-ı hümāyūnda, -da]*
13. ʿAraba seyrinden ṣoñra **ḥużūr-ı hümāyūnda** Bāġçevānoġlı ve Ḫalīl Ḳolları *(258:9). [ḥużūr-ı hümāyūnda, -da]*
14. gibi yüridi gitdi ve çünki bu ḥāletle **ḥużūr-ı hümāyūna** ḳarīb maḥalle yetdi *(259:25). [ḥużūr-ı hümāyūna, -a]*
15. āb-ı āteş püskürilüp **ḥużūr-ı hümāyūnda** bir mertebe şenlik görüldi ki ne çeşm-i ḳamer *(270:14). [ḥużūr-ı hümāyūnda, -da]*
16. Bu eṣnāda **ḥużūr-ı hümāyūnda** ʿādet-i meʾlūfe üzere çekdiri çekdiri çekdiri *(275:31). [ḥużūr-ı hümāyūnda, -da]*
17. uyup **ḥużūr-ı hümāyūna** varınca nişīb ü firāza ḳondurup göçürdiler *(277:24). [ḥużūr-ı hümāyūna, -a]*
18. mücevveze ve legen ibrīḳ ile **ḥużūr-ı hümāyūndan** güẕār ve müsāfir çergelerinde *(286:16). [ḥużūr-ı hümāyūndan, -dan]*
19. **ḥużūr-ı hümāyūnda** raḳḳāṣlar günā-gün bāzīler ile feyż-i neşāṭ *(289:29). [ḥużūr-ı hümāyūnda, -da]*
20. Bu eṣnāda ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri **ḥużūr-ı hümāyūndan** ʿavdet ve sāye-bān-ı temāşāya *(295:16). [ḥużūr-ı hümāyūndan, -dan]*
21. delāleti ile **ḥużūr-ı hümāyūna** dāḫil ve şeref-i dāmen-būs-ı şehriyārīye nāʾil olup *(305:15). [ḥużūr-ı hümāyūna, -a]*
22. ṣoñra **ḥużūr-ı hümāyūna** daḫi dāḫil ve sūr emīni efendi ile berāber *(314:35). [ḥużūr-ı hümāyūna, -a]*
23. emīn-i sūr Ḫalīl Efendi ve her ṣanʿatıñ keṭḫudāları **ḥużūr-ı hümāyūnda** *(316:22). [ḥużūr-ı hümāyūnda, -da]*
24. ṣoñra ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri **ḥużūr-ı hümāyūnda** bulunmaları *(360:32). [ḥużūr-ı hümāyūnda, -da]*
25. mehter-ḫānelere āheng virüp **ḥużūr-ı hümāyūndan** geçer gibi *(364:18). [ḥużūr-ı hümāyūndan, -dan]*

ḥużūr-ı hümāyūn-ı celālet-ḥaşem-i Bayḳarā-ḥademde: *(III. Ahmet) Çevresi ululukla çevrili, hizmet edenleri Baykara kadar değerli sultan.*

ḥużūr-ı hümāyūn-ı celālet-ḥaşem-i Bayḳarā-ḫademde ḫāce öñinde ṭıfl-i debistān gibi *(292:4). [ḥużūr-ı hümāyūn-ı celālet-ḥaşem-i Bayḳarā-ḫademde, -de]*

ḥużūr-ı hümāyūn-ı ḫudāvendigār-ı şevket-maḳrūna: *Ululuğa ulaşmış hükümdarın kutlu huzuru.*

yaʿnī ḥażret-i şāḥib-i devlet **ḥużūr-ı hümāyūn-ı ḫudāvendigār-ı şevket-maḳrūna** *(265:24). [ḥużūr-ı hümāyūn-ı ḫudāvendigār-ı şevket-maḳrūna, -a]*

ḥużūr-ı hümāyūn-ı şehriyārīye: *Sultanın kutlu huzuru.*

ile cümleden muḳaddem **ḥużūr-ı hümāyūn-ı şehriyārīye** şeref-mend-i müṣūl ve *(177:7). [ḥużūr-ı hümāyūn-ı şehriyārīye, -y, -e]*

ḥużūr-ı hümāyūn-ı şevket-maḳrūnda: *Büyük padişahın kutlu huzuru.*

ḥużūr-ı hümāyūn-ı şevket-maḳrūnda iḥrāz-ı şeref-i zemīn-būsī-i cihān-bānī ile *(234:1). [ḥużūr-ı hümāyūn-ı şevket-maḳrūnda, -da]*

ḥużūr-ı maʿālī-maḥşūrlarına: *(Sadrazamın huzuru) Yüksek değerlerle sarılmış huzur.*

ḥużūr-ı maʿālī-maḥşūrlarına müṣūle ruḫṣat-yāb ve ilbās-ı ḫilʿat-ı istiḥsān ile ḳat ḳat *(318:19). [ḥużūr-ı maʿālī-maḥşūrlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

ḥużūr-ı ṣadr-ı aʿẓamīde: *Sadrazamın huzuru.*

ketḫudāları destār-ı perīşānī ile **ḥużūr-ı ṣadr-ı aʿẓamīde** lābis-i ḫilʿat-ı kām-rānī olup *(242.9). [ḥużūr-ı ṣadr-ı aʿẓamīde, -de]*

ḥużūr-ı ṣadr-ı kerīmde: *Cömert sadrazamın huzuru.*

ḥużūr-ı ṣadr-ı kerīmde bir ḳabża altun inžimāmı ile ḥücceti yedine teslīm ve *(243:23). [ḥużūr-ı ṣadr-ı kerīmde, -de]*

ḥużūr-ı şehriyār-ı gerdūn-serīre: *Tahtı gök kadar yüksek padişahın huzuru.*

içinden ādemleri iḫrāc olunup ḫāṣekīler **ḥużūr-ı şehriyār-ı gerdūn-serīre** *(314:16).*
[ḥużūr-ı şehriyār-ı gerdūn-serīre, -e]

ḥużūr-ı şehriyār-ı sikender-serīr-i ḳahramānī-nişeste: *Tahtı, İskenderce yüksek kahramana denk sultanın katı.*

icrā-yı ṣanʿat eyleyerek hediyye-i nāçīzlerin şikeste vü beste **ḥużūr-ı şehriyār-ı Sikender-serīr-i Ḳahramānī-nişeste** *(235:24). [ḥużūr-ı şehriyār-ı Sikender-serīr-i Ḳahramānī-nişeste, -e]*

ḥużūr-ı şehriyārī: *Padişahın önü*
1. nemedīn-ḫilʿat ḳāmet-i liyāḳatına geydirilüp **ḥużūr-ı şehriyārīden** güẕār iderken *(270:23).*
[ḥużūr-ı şehriyārīden, -den]
2. **Ḥużūr-ı şehriyārīde** ser ü dūşlarında olan fişeklere āteş virilüp ve ṣuver-i pīrāne-heyʾetiñ sāḫte ṣaḳalları *(278:4). [ḥużūr-ı şehriyārīde, -de]*
3. Bunlar **ḥużūr-ı şehriyārīde** icrā-yı hünerden ṣoñra meydān-ı sūrda basṭ-ı ālāt-ı meserret idüp *(295:13).*
[ḥużūr-ı şehriyārīde, -de]

ḥużżār: *Seyirciler.*
1. miḳdārı şerāre-niṣār ve **ḥużżārı** tiryākiyān-ı mār-dīde gibi tār u mār ve dāʾire-i sūrı *(197.21). [ḥużżārı, -ı]*
2. fışkıyye olup fevvārelerinden ṣu cereyān ve ictimāʿ-ı āb u āteş **ḥużżārı** *(315:29). [ḥużżārı, -ı]*
3. ṣarılur gibi ṣarılup ḳulaç ḳulaç ṣuʿūd ve iʿtilāsı **ḥużżārı** ḥayrān u medhūş ve *(362:30). [ḥużżārı, -ı]*

ḥużżār: *Beklemek.*

daḫi buyurulmaġın vaḳt-i ʿavdet ve hengām-ı ricʿatlarına degin żiyāfete **ḥużżār** *(265:27). [ḥużżār,]*

ḥużżār u nuẓẓār: *Bir yerde bulunanlar ve seyirciler.*
1. çün ḳaldı dīvān irteye zemzemesiyle **ḥużżār u nuẓẓār** her biri bir semte tār u mār olup *(204:16). [ḥużżār u nuẓẓār,]*
2. **ḥużżār u nużżārı** Hindī-i āteş-perest gibi lemeʿān-ı nārdan ḫaşyet-i bisyār ile *(270:35). [ḥużżār u nużżārı, -ı]*

ḥużżār-ı otaġ-ı temāşā olan: *Seyir otağında bulunmak.*

vesāṭet-i ḫıdmetleriyle **ḥużżār-ı otaġ-ı temāşā olan** ḫavāṣṣ-ı mihmānān-ı żiyāfet-kede-i şehriyār-ı ʿamīmü'l-ālāya *(232:13). [ḥużżār-ı otaġ-ı temāşā olan, -an]*

ʿıḳd-ı encümen-i cemʿiyyet: *Bir araya gelmek.*

ve ḳapu ketḫudāları aġalar ʿ**ıḳd-ı encümen-i cemʿiyyet** ve *(360:26). [ʿıḳd-ı encümen-i cemʿiyyet,]*

ʿıḳd-ı gevher: *Inci gerdanlık.*

Naẓmıñ ṭutalım ki ʿ**ıḳd-ı gevher** *(135:1). [ʿıḳd-ı gevher,]*

ʿıḳd-ı güher: *İnci dizisi.*

peydā ve ḫūşe-i pervīn gibi nice ʿ**ıḳd-ı güher** ve şems ü ḳamer *(298:9). [ʿıḳd-ı güher,]*

ʿıḳd-ı güsiste-tār-ı gevher: *İpi kopmuş inci dizisi.*

her biri bu beyti oḳuyup ʿ**ıḳd-ı güsiste-tār-ı gevher** gibi çözüldiler Beyt *(284:14). [ʿıḳd-ı güsiste-tār-ı gevher,]*

ʿıḳd-ı ḫanāşır-ı aḳlām: *Kalem parmaklarının dizisi.*

miḳdārı ʿ**ıḳd-ı ḫanāşır-ı aḳlām** ile şumār olunmaḳ ḫāric-i ḥadd-i iḳtidār olup *(289:18). [ʿıḳd-ı ḫanāşır-ı aḳlām,]*

ʿıḳd-ı meclis-i raḥmet eyleyen: *Büyüklük toplantısında bir araya gelmek.*

müsāfir otaḳlarında ʿ**ıḳd-ı meclis-i raḥmet eyleyen** meşāyiḫ-i kirām efendilerden *(210:21). [ʿıḳd-ı meclis-i raḥmet eyleyen, -y, -en]*

ʿıḳdu'l-cevāhir-i süreyyā: *Kıymetli taşlar dizisine benzeyen Süreyya yıldızı gibi.*

ḳılāde-i raḫt-ı ʿālem-pesendi ve ʿ**ıḳdu'l-cevāhir-i Şüreyyā** mücevher sīne-bendi olup *(216:8). [ʿıḳdu'l-cevāhir-i şüreyyā,]*

ʿıḳdü'l-cümān-ı eşiʿa vü nūrı: *Işık gerdanlığı.*

keşīde-i silk-i ẓuhūr olan ʿ**ıḳdü'l-cümān-ı eşiʿa vü nūrı** görenler sivār-ı zerrīn-i şāhid-i sīmīn-sāʿid-i sūr *(195:19). [ʿıḳdü'l-cümān-ı eşiʿa vü nūrı, -ı]*

ıktıfā itdirüp: *Yürümek.*

bir pīr-i rīş-i sefīd kendülere pīş-vā ve pīrān-ı ṣanʿatlarını anıñ iṣrine **ıḳtıfā itdirüp** *(240:4). [ıḳtıfā itdirüp, -dir, -üp]*

ırġād: *Tarım ya da yapı işçisi.*
1. Sūr-gāh içre nice biñ **ırġad** *(325:2). [ırġad,]*
2. Bir ṭaş dögen **ırġada** olur olsa da nefʿi *(331:19). [ırġada, -a]*

ırġad-ı ferhād-pīşe: *(Kukla) Ferhat gibi ırgatlık yapan.*

ve nice ṭaş dögen **ırġad-ı Ferhād-pīşe** ve evġād-ı dest-der-tīşe ṣuver-i muḫtelife-i suḫre-üslūb *(297:4). [ırġad-ı ferhād-pīşe,]*

ışdār-ı evāmir-i ihtimāma: *Her şeyin düzenli olmasını sağlamak için emir çıkarmak.*

müttekā-yı visāde-i vekālet ve deryāda gice ṣenligi içün **ışdār-ı evāmir-i ihtimāma** *(322:13). [ışdār-ı evāmir-i ihtimāma, -a]*

ısḳara: *İskele.*

ṣaḥīfe-i ʿarż-ı ḥālime raḳam-keş-i ḫaṭṭ-ı āzādī olursa **ısḳara** tekellüfi olmadın ve *(242:30). [ısḳara,]*

ıskara ḳurulmaḳ: *İskele inşa etmek.*

el irmek degil kemend-i endīşe nā-resā olmaġın nā-çār **ısḳara ḳurulmaḳ** ḳarār-dāde *(242:23). [ısḳara ḳurulmaḳ, -ul, -maḳ]*

ışṭabl-i ʿāmire: *Has ahır, padişaha ve saray mensuplarına ait atların barındığı yer.*
1. basṭ-ı cenāḥ-ı irtiyāḥ itdiler Ve sāʾir **ışṭabl-i ʿāmire** ḫuddāmı kezālik mücevveze *(306:5). [ışṭabl-i ʿāmire,]*
2. hediyyeleri **ışṭabl-ı ʿāmire** ḫuddāmına teslīm olunup ketḫudā-yı ḥirfet ve *(336:29). [ışṭabl-ı ʿāmire,]*

ıstavl-ı sulṭānī: *Devlet donanması.*

sāḥil-i deryā-yı şevket olan pīrāmen-i ḳaṣr-ı ʿadālete geldikde **ısṭavl-ı sulṭānī** *(314:12). [ısṭavl-ı sulṭānī,]*

ʿıtḳ: *Bağımsızlık kazanmak.*

lūle-i ḳalem-i ʿināyet-raḳam-ı āṣaf-ı merāḥim-şiyem reşḥa-pāş-ı merḥamet olup **ʿıtḳıma** bādī ve *(242:29). [ʿıtḳıma, -ım, -a]*

ʿıtḳın daʿvāsını: *Kurtuluş davası.*

ḳurṭa-i mesāmiʿ-i ḥużżār olduḳda vezīr-i ʿaṭūf u şefik **ʿıtḳın daʿvāsını** işbāta *(243:2). [ʿıtḳın daʿvāsını, -ın, -n, -ı]*

ıṭlāḳ: *Anlatmak.*

Aña kerem **ıṭlāḳı** ḫaṭādır hezeyāndır *(331:20). [ıṭlāḳı, -ı]*

ıṭlāḳ olunur: *İsim verilmek.*

Aña **ıṭlāḳ olunur** işte veliyy-i niʿmet *(273:29). [ıṭlāḳ olunur, -ur, -]*

ıṭnāb-ı mümill: *Sözü usanç verecek derecede uzatma.*

Vehbī yeter **ıṭnāb-ı mümill** vaḳti degildir *(332:19). [ıṭnāb-ı mümill,]*

ıṭnāb-ı ṭınāb-ı sühandan: *Söz ipini uzatmak.*

īrāṣ-ı melāl idecek mertebelere resīde olmaġla **ıṭnāb-ı ṭınāb-ı süḫandan** ictināb olunup *(360:12). [ıṭnāb-ı ṭınāb-ı süḫandan, -dan]*

ıṭrā: *Ölçüsüz bir şekilde abartma.*

Var mı kiẕbim baḳ sözüm iġrāḳ mı **ıṭrā** mıdır *(185:14). [ıṭrā,]*

ʿıṭr-ı şāhī: *Şaha yakışır güzel koku.*
1. Neṣr Ve üç yüz miṣḳāl miḳdārı bir şīşe ʿ**ıṭr-ı şāhī** ki bir şemmesi meşāmm-ı ʿālemi *(162:9). [ʿıṭr-ı şāhī,]*
2. Taḳṭīr iderler idi ṣad-şīşe ʿ**ıṭr-ı şāhī** *(162:15). [ʿıṭr-ı şāhī,]*

ıṭṭılāʿ: *Öğrenme, tanıma, bilme, haberli olma.*

istīfā-yı ṭabʿ-ı hümāyūna **ıṭṭılāʿları** ḥāṣıl olduḳda raḳḳāṣlar cāme-i şevḳ u neşāṭı *(259:2). [ıṭṭılāʿları, -lar, -ı]*

ıṭṭılāʿ-ı düstūrī: *Sadrazam tarafından.*

ıṭṭılāʿ-ı düstūrī ḥāṣıl olduḳda yine şuʿbede-bāzān-ı meydān-ı sūra *(199:18). [ıṭṭılāʿ-ı düstūrī,]*

i: *"-i" ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.*
1. Añlamaz **iken** çü ḫaṭṭ-ı kūfī *(127:12). [iken, -ken]*
2. Çün berḳ-i cehān **idi** tüfengler *(129:16). [idi, -di]*
3. Ḫāme **idi** edhem-i mużammer *(130:10). [idi, -di]*
4. Aġaçdan at **idi** kilk-i bārīk *(130:13). [idi, -di]*
5. Mehtāb-ı fişek bes **idi** rūza *(131:12). [idi, -di]*
6. Āteş ṣaçar **idi** ejder aġzı *(132:11). [idi, -di]*
7. Fısḳiyyeler **idi** ejder aġzı *(132:12). [idi, -di]*
8. meʾlūf olmuş **idi** Zamān-ı devlet ʿahd-i saʿādetlerinde şān u şevket ve iḳbāl ü celāletlerin *(136:19). [idi, -di, -]*
9. Nemçe istidrācından māʿadā ʿuḳde-i ḫātır nā-peydā **idi** Ol şūr u şürūr daḫi *(136:22). [idi, -di]*
10. retīme-bend-i niyyet olmuşlar **idi** Bināberīn ʿanāṣır-ı ecsām-ı şevket ve *(137:11). [idi, -di]*

iʿāde: *Geri göndermek.*
1. **iʿāde** ve anlarıñ yerlerine ayucılar ayuları ile güreşmek irāde ḳılınmaġın *(274:26). [iʿāde,]*
2. **iʿāde** ve nigāh-ı raġbetlerin nuḫbe-i ciyād-ı ṣāfināt olan sābıḳu'ẕ-ẕikr ata *(344:1). [iʿāde,]*

iʿāde: *Yinelemek, tekrarlamak.*

yine naẓar-gāh-ı hümāyūnda eyledikleri şenlikleri **iʿāde** belki evvelkiden ziyāde *(322:20). [iʿāde,]*

iʿāde buyuruldı: *Giydirilmek.*

telḫīṣī-i ṣadr-ı ʿālī aġaya ḫilʿāt-ı muʿtāde kemā-kān **iʿāde buyuruldı** *(226:19). [iʿāde buyuruldı, -ul, -dı]*

iʿāde-i ḫilʿat-ı zībā ḳılındı: *(Sadrazam telhisçisi) Yapmış olduğu iyi göreve karşılık güzel kaftan giydirilmesi.*

telḫīṣī-i ṣadr-ı ʿālī aġaya **iʿāde-i ḫilʿat-ı zībā ḳılındı** *(249:17). [iʿāde-i ḫilʿat-ı zībā ḳılındı, -dı]*

iʿāde-i iḥsān u istiḥsān buyurduḳlarında: *(Kaside için) Gönül alıcı sözlerle beğendiğini ifade etmek.*

bi't-tamām oḳunması fermān ve baʿde'l-itmām **iʿāde-i iḥsān u istiḥsān buyurduḳlarında** *(328:12). [iʿāde-i iḥsān u istiḥsān buyurduḳlarında, -duḳ, -lar, -ı, -n, -da]*

ʿibādet-gāh: *Camii.*

merḥūm Sulṭān Bāyezīd Ḫān-ı Velī **ʿibādet-gāhı** civārında *(143:8). [ʿibādet-gāhı, -ı]*

ʿibād-ı Müslimīne: *Müslüman kullar.*

ḳalem-rev-i ṣafā vü ferḥat **ʿibād-ı müslimīne** ʿināyāt-ı ʿaliyye-i sulṭān-ı memālik-i ezeliyye *(136:25). [ʿibād-ı Müslimīne, -e]*

ʿibāret: *... den meydana gelmiş, bir başka değil.*

mizmār-ı āhenīnden **ʿibāretdir** ġırīv-i āvāze-i er-raḥīl ile ḥālet-nümā-yı sūr-ı İsrāfīl olup *(183:32). [ʿibāretdir, -dir]*

ibdāʿ: *Yapmak, meydana getirmek.*
1. üzere iki ʿaded mülūkī naḫl-i bālā ve bir şeker ḥadīḳası **ibdāsına** fermān-ı hümāyūnları *(146:13). [ibdāsına, -s, -ı, -n, -a]*
2. ṣūreti **ibdāʿ** ve ol ṣibhiñ içinde nīme-i bedenlerin iḫfā idüp ḳalıb-ı meẕkūrı feres *(157:20). [ibdāʿ,]*
3. fısḳiyyeler **ibdāʿ** ve her fetīle-i şerer-pāşından birer fevvāre-i nūr iḫtirāʿ ḳılınmış *(203:1). [ibdāʿ,]*
4. bir ṣalıncaḳ **ibdā** ve sūy-ı āḫerinde beşik nāmında bir ḳaṣr-ı pā-der-hevā *(204:2). [ibdā,]*
5. üzerinde meṣābe-i faṣṣ-ı nigīn bir ḳubbeli ḳaṣr-ı dil-nişīn **ibdāʿ** ve *(242:3). [ibdāʿ,]*
6. Ve dört kimseniñ düşı üzerinde taḫta-pārelerden bir ṣuffe **ibdāʿ** ve bir nādīde bāzīçe-i encümeni *(247:22). [ibdāʿ,]*
7. ma-ṣadaḳ ve iltifāt-ı düstūrīye elyāḳdır bir mükemmel sāye-bān daḥi **ibdāʿ** ve *(269:16). [ibdāʿ,]*
8. **ibdāʿ** ve içinde fīl-bān ṣūretinde üç ʿaded Hindī-i āteş-perest iḫtirāʿ olunup *(270:31). [ibdāʿ,]*
9. Ḫuṣūsen muṭallā tirşeden oba **ibdā** ve ḳarṭopı gibi mendīl-i ʿacemāne ḳadar *(279:8). [ibdā,]*

ibdāʿ eyle: *İcat etmek, meydana getirmek.*
1. ve altı ʿaded raḳḳāṣ-heyʾet dāʾire-der-kef dil-firīb ṣūretler **ibdāʿ eylemişler** ki *(157:13). [ibdāʿ eylemişler, -miş, -ler]*
2. miṣāli sebīke sebīke sīm ü zer ile şol ḳadar zīb ü zīver **ibdāʿ eylemişler** idi ki *(298:10). [ibdāʿ eylemişler, -miş, -ler]*

ibdā it: *Yapmak.*
1. cerr-i eṣḳāl içün **ibdāʿ itdikleri** ālet-i iḫtiyāllerin derūn-ı keştīden iḫfā ve ʿamelesi *(184:14). [ibdāʿ itdikleri, -dik, -ler, -i]*
2. mühimmātını vażʿ içün **ibdāʿ itdikleri** taḫta ṣuffeniñ taḫtında ṣudūr-ı fermān-ı ʿālīye *(173:13). [ibdāʿ itdikleri, -dik, -ler, -i]*

3. bir gerdūne üzere **ibdāʿ itdikleri** şekl-i müstedīr ṭāḥūnede bīḫte-i pervīzen-i tedḳīḳleri olan *(235:13). [ibdāʿ itdikleri, -dik, -ler, -i]*
4. kefş-i şöhretin endāḫte-i bām-ı nisyān itdiler ve gerdūne üzere **ibdāʿ itdikleri** *(302:21). [ibdāʿ itdikleri, -dik, -ler, -i]*
5. **ibdā itdikleri** dükkānlarında ṣanʿatları icrā olunup ber-ḳāʿide alış veriş olmada *(303:7). [ibdā itdikleri, -dik, -ler, -i]*
6. balıḳresminde **ibdā itdigi** ḳayıḳ zīrine ḳalafātlar ile iḥkām ve ḥāḳḳ-ı vasaṭ-ı pūşīdeyi *(352:9). [ibdā itdigi, -dig, -i]*

ibdā ḳılınmış: *Meydana getirmek, icat etmek.*

ḳadem-cāy olmaġ içün ḳalyon çanaḳlığına mümāṣil bir ṭarḥ-ı ḥāṣṣ **ibdā ḳılınmış** *(258:20). [ibdā ḳılınmış, -mış]*

ibdāʿ ol: *Hazırlamak.*
1. **ibdā olunup** ṣuʿle-i cevvāle-i envārı dīde-i nuẓẓārı pervāne-i çerāġ-dīde gibi *(219:2). [ibdā olunup, -un, -up]*
2. Bu eṣnāda evvelā Dūde-i Cebeciyāndan **ibdāʿ olunan** fişekden maṣnūʿ bir *(227:21). [ibdāʿ olunan, -un, -an]*
3. evvelā ṭopçıyān ṭarafından **ibdāʿ olunan** ṣal-ı ġarībü't-timṣāli emre *(252:18). [ibdāʿ olunan, -an*
4. bār-gīrli ṭāliḳa taʿbīr olunur bir gerdūne **ibdāʿ olunup** içinde ferāceli *(257:28). [ibdāʿ olunup, -up]*
5. Cebeciler ṭarafından **ibdāʿ olunan** bir taḫta küleh çün bār-ı güneh bir ṣaḫṣ-ı rū-siyehiñ başına *(270:21). [ibdāʿ olunan, -un, -an]*
6. zübdeler **ibdā olunup** ṭulumcılar cān-bāzlarıñ yoġurtçılarına *(271:23). [ibdā olunup, -un, -up]*

ibdāʿ u iḥtirāʿ olunan: *Yaptırılmak.*
1. ṭarafından **ibdāʿ u iḫtirāʿ olunan** ḳalʿa-i devvār resmi daḫi ber-kāʾide varoş u ḫandaḳ *(187:16). [ibdāʿ u iḫtirāʿ olunan, -un, -an]*
2. iştiġāl itmeleri ile evvelā ṭopçı ocaġından **ibdāʿ u iḫtirāʿ olunan** ṣal keştī-i āteş *(202:14). [ibdāʿ u iḫtirāʿ olunan, -un, -an]*

ibdāʿ ü iḥtirāʿı: *Yapmak, oluşturmak.*

ibdāʿ ü iḫtirāʿı ile zemīn-i sūr-gāhı meṣābe-i faṣṣ-ı nigīn eylediler Ve *(268:15). [ibdāʿ ü iḫtirāʿı, -ı]*

ibdāʿ u inşā olunan: *Yapılmak, meydana gelmek.*

ibdāʿ u inşā olunan ḳaṣr-ı bī-ḳuṣūr-ı dil-keş-naḳşı temāşāya *(366:23). [ibdāʿ u inşā olunan, -an]*

ibdā vü ibdāʿ idüp: *Yapmak.*

ve ṣuver-i ġarībe-i ḫayret-efzā **ibdā vü ibdāʿ idüp** nice *(277:27). [ibdā vü ibdāʿ idüp, -üp]*

ibdā vü inşāsına: *Meydana getirmek ve kurmak.*

müşākil bir ḳaṣr-ı temāşā **ibdā vü inşāsına** fermān buyurulmaġla ber-vech-i maṭlūb *(150:14). [ibdā vü inşāsına, -s, -ı, -n, -a]*

ibkā-yı ālāyiş-i sıḥāf: *Kaplarda bulaşık kalması.*

ibḳā-yı ālāyiş-i şıḥāf ile kāse-şūyān-ı maṭbaḫa zaḥmet-i taṭhīr içün teşmīr-i sāḳ-ı ḫıdmete *(157:3). [ibḳā-yı ālāyiş-i şıḥāf,]*

ibne-i ḥ̌ānları: *Sofra yüzsüzleri, aç gözlüler.*

masḫara **ibne-i ḫˇānları** daḫi müzāḥ ṣūretinde döge döge keşkek itdiler *(301:2). [ibne-i ḫˇānları, -lar, -ı]*

ibnü’s-sulṭān İbrāhīm Ḫān: *(III. Ahmet için) Sultan İbrahim'in torunu.*

Meḥemmed Ḫān **ibnü’s-sulṭān İbrāhīm Ḫān** ebbedallāhu devletehū ilā āḫiri’z-zamān *(136:11). [ibnü’s-sulṭān İbrāhīm Ḫān,]*

ibrāz-ı nār-ı fesād eyleyüp: *Fesat ateşini tutuşturmak.*

ḫāṣekī aġalar baġal-gīrleri olup ḳaṣr-ı mezbūra iṣʿād itdiklerinden ṣoñra **ibrāz-ı nār-ı fesād eyleyüp** *(346:35). [ibrāz-ı nār-ı fesād eyleyüp, -y, -üp]*

ibrik: *Su koymaya yarayan kulplu, emzikli kap.*
1. **ibrīḳ** ve fincānı perde-i kilīm-i ʿayyārāndan numūne olan zenbīlinden *(212:24). [ibrīḳ,]*
2. şeref-i naẓar-ı hümāyūnı iḥrāz ve beş yüz seksen dirhem bir gümüş legen **ibrīḳ** *(283:19). [ibrīḳ,]*

ibrīk ü fincānı: *İbrik ve fincan.*

cümleye nümāyān eyleyüp **ibrīḳ ü fincānı** ve ḳuyūd u peştemāl u rīsmānı *(212:27). [ibrīḳ ü fincānı, -ı]*

ibrīḳ-i ḳahve-i Yemen: *Yemen kahvesi cezvesi.*

yüz elli dirhem bir sīm maşraba-i ḥarāret-şiken ve yine ol miḳdār bir **ibrīḳ-i ḳahve-i Yemen** *(301:8). [ibrīḳ-i ḳahve-i Yemen,]*

ibrīḳ-i muraṣṣaʿ-nigār-ı nāzük-terīn: *Çok zarif ve göz alıcı, kıymetli taşlarla işlenmiş ibrik.*

serv-i sebzīn ve aña müteʿāḳib ḳanādil-i elvān-nümādan bir **ibrīḳ-i muraṣṣaʿ-nigār-ı nāzük-terīn** *(268:11). [ibrīḳ-i muraṣṣaʿ-nigār-ı nāzük-terīn,]*

ibrīşīm teli: *Genelde işlem esnasından bükülmüş, ipek iplik.*

maḳām-ı ḫıdmetde ḳāʾim ve **ibrīşīm teli** gibi mülāyim beşer beşer ḫāric-i ṭavḳ-ı beşer *(299:4). [ibrīşīm teli,]*

ibrīz-i ḳābiliyyeti: *Yeteneğin saflığı.*

bulup meḥekk-i tecribe vü imtiḥāna sūde olan **ibrīz-i ḳābiliyyeti** dārü’l-ʿayār-ı temyīzde *(145:29). [ibrīz-i ḳābiliyyeti, -i]*

ibtidā: *Ardından, ilkin.*
1. **ibtidā** kīlārī-i āṣaf-ı cihān-dārī Anḳad Aġanıñ murġ-ı dest-āmūz gibi *(308:35). [ibtidā,]*
2. cümlesi iṭʿām ve tekmīl-i merāsim-i ikrāmdan ṣoñra **ibtidā** tersāne ketḫudāsı Mūsā Paşa *(339:1). [ibtidā,]*
3. bend idüp **ibtidā** maşrabayı bālā-yı sütüna vaż ʿiden esīriñ ṭarz-ı sālüfü’t-taḳrīri *(362:25). [ibtidā,]*
4. inṣirāf-ı iẕn-i ʿām oldı **ibtidā** dāʾire-i hümāyūn ve s̱āniyen *(364:2). [ibtidā,]*
5. ṣoñra **ibtidā** yeñiçeri ocaġından meẕkūrlar ile aġayān-ı sipāh u silāḥ-dar *(373:13). [ibtidā,]*
6. ṣudūr itmekle **ibtidā** ṣadreyn-i mükerremeyn baʿdehū vüzerā-yı ʿiẕām *(373:26). [ibtidā,]*
7. getürmekle **ibtidā** vezīr-i aʿẓam ve dāmād-ı ekrem ḥażretleri tepsiye beş yüz *(374:22). [ibtidā,]*
8. oturduḳları maḳāma revnaḳ-baḫş-ı teşrīf olduḳlarında **ibtidā** emīn-i sūr-ı hümāyūn Ḫalīl Efendiye *(375:5). [ibtidā,]*

ibtidā itdiginden: *Başta yer almak.*

ibtidā itdiginden ḳaṭʿ-ı naẓar nişest-gāhından berḫāste ve perrān olup zīr-i dāmānından *(222:32). [ibtidā itdiginden, -dig, -i, -n, -den]*

ibtidā-yı devlet-i ʿaliyye-i ʿOs̱māniyāndan: *Osmanlı devletinin kuruluşu.*

ve fer ü iclāl ü ḥaşmet ile seyr ü temāşā ve **ibtidā-yı devlet-i ʿaliyye-i ʿOs̱māniyāndan** *(370:29). [ibtidā-yı devlet-i ʿaliyye-i ʿOs̱māniyāndan, -dan]*

ibtidā-yı eyyām-ı sūrda: *Düğünün ilk günleri.*

ibtidā-yı eyyām-ı sūrda tedārüki meʾmūr olan ḳoşı atlarını *(359:23). [ibtidā-yı eyyām-ı sūrda, -da]*

ibtidā-yı vaż̇ʿında: *İlk kez düşünülmek.*

ibtidā-yı vaż̇ʿında bir teşne-leb-i bādiye-i iḫtiyācıñ ṣūret-i bāzīde *(362:16). [ibtidā-yı vaż̇ʿında, -ı, -n, -da]*

ibtihāc u iftiḫār: *Gurur duymak ve sevinmek.*

kemāl-i sürūr ve **ibtihāc u iftiḫār** ile işāʿa u ichār ve merāsim-i s̱enā-güẕārī-i şükrāneyi *(308:22). [ibtihāc u iftiḫār,]*

ibtihāc u tebaḫtur eyleyerek: *Sevinme ve göğsünü kabartarak yürüme.*

ve **ibtihāc u tebaḫtur eyleyerek** esb-i Mıṣrīye zīn-pūş olmaġa sezā *(193:25). [ibtihāc u tebaḫtur eyleyerek, -y, -erek]*

iç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

1. İçdi mi bu kāseden Cem gördi mi bu ʿālemi *(161:5). [içdi, -di]*
2. **İçmeden** ābın görürsün kim içinde mevc urur *(161:6). [içmeden, -me, -den]*
3. **İçsün** ol kūzeden muṣaffā mā *(161:15). [içsün, -sün]*
4. Çıḳarken ḳahve ṭabḫ idüp ġarār içre çıḳup **içdi** *(213:15). [içdi, -di]*
5. Yāre çatmış kām alup cāmın çeküp **içmiş** raḳīb *(297:11). [içmiş, -miş]*
6. Zevraḳ-ı ṣahbā ile sen de yüri çaṭ al çek **iç** *(297:12). [iç,]*

iç: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*

1. iḫfā-yı ālet-i iḫtiyāl ile ʿarabayı **içinden** idāre idüp ḫod-be-ḫod tekerlek dāʾir ve *(157:14). [içinden, -i -n -den]*
2. ṣūreti ibdāʿ ve ol ṣibhiñ **içinde** nīme-i bedenlerin iḫfā idüp ḳalıb-ı meẕkūrı feres *(157:20). [içinde, -i, -n, -de]*
3. iḫtirāʿ itdikleri bir ḳaṣr-ı zer-kār u pür-zīb ve **içinde** üç ʿaded ʿAcemāne ḳıyāfet *(157:12). [içinde, -i, -n, -de]*
4. muḳābil ü müḥāzī vaż̇ʿ u tertīb idüp dūrdān pertāb ve her biriniñ **içinden** ṣu gibi *(158:12). [içinden, -i, -n, -den]*
5. Baʿdehū anlardan teng yalmanı **iç** ṭarafında firengī şemşīrden tedvīr olunmuş *(158:17). [iç,]*
6. ʿakṣ-i pertev-i yāḳūt-ı aḥmerinden **içinde** olan āb laʿl-i müẕāb ve dāne dāne *(161:2). [içinde, -i, -n, -de]*
7. İçmeden ābın görürsün kim **içinde** mevc urur *(161:6). [içinde, -i, -n, -de]*
8. Baʿdehū bir çenber **içinde** nıṣfı mertebesine degin biri biri üzerinde fincānlar *(176:24). [içinde, -i, -n, -de]*
9. şāḫ-ı gergedende fīl gibi bir mīl üzerinde īstāde ve **içinde** bu ḳadar edevāt u ālāt u ricāl *(187:21). [içinde, -i, -n, -de]*
10. ve neft ile müʿabbe **içinde** müheyyā olan beş ʿaded fānūs-ı şuʿle-dār-ı devvār ile *(202:31). [içinde, -i, -n, -de]*
11. ve ṣuver-i ġarībe-i pür-ʿiber ḫīre-sāz-ı naẓar olup **içinde** ḳol ḳol çengīler *(203:5). [içinde, -i, -n, -de]*
12. çeşm ü dest ü pā-beste bir zenbīl **içine** ḳodılar ve zenbīli dīde-i şāhīn gibi *(212:16). [içine, -i, -n, -e]*

13. Zenbīl-i muʿallaḳ heyʾet-i merbūṭesiyle bālā-yı sütūna resīde olduḳda **içinde** *(212:19). [içinde, -i, -n, -de]*
14. ile ārāste ve zer ü zīver ve dībā āvīzeler ile pīrāste olup **içinde** bir ḳol çengī nā-dīde *(220:6). [içinde, -i, -n, -de]*
15. ile mürūr eyleyüp ez-cümle **içinde** bir ṣūret-i dīv-i mühīb ve bir *(220:25). [içinde, -i, -n, -de]*
16. pūşīde-i rengā-reng-i ḫayme-gūn **içinde** ṣebḥ-i beyābān-ı mezbūruñ ḳāmeti gūyā bir *(238:11). [içinde, -i, -n, -de]*
17. üzere īcād itdikleri āb-gīne dükkānı ṣūret-nümā-yı mīnā-yı perī eyleyüp **içinde** li-S̱ābit *(240:6). [içinde, -i, -n, -de]*
18. üzerinde iḥdāṣ itdikleri ḳaṣr-ı pür-zīb **içinde** bir ṭıfl-ı necīb ṣanʿat göstererek *(241:3). [içinde, -i, -n, -de]*
19. yalmanı **iç** ṭarafında bir dāʾire-i ṣaġīr ü żīḳ gāh bu çenberi zemīnden iki ẕirāʿ *(246:28). [iç,]*
20. Vaḳt vaḳt **içinden** çarḫ-ı felekler ve sāʾir nice muṣannaʿ fiṣekler ve ṣuʿle-i neft-i mürebbādan *(253:17). [içinden, -i, -n, -den]*
21. üzerindeki taḫt ve taḫt **içindeki** fīl-bān ṣūretinde bir ferzend-i dil-saḫt ile ḫod-be-ḫod *(264:4). [içindeki, -i, -n, -de, -ki]*
22. ṭopçılar el ḫumbarası ve çarḫ-ı felege baḳmayup ḳalʿayı fetḥ u tesḫīr ve **içindeki** *(267:33). [içindeki, -i, -n, -de, -ki]*
23. lenger-endāz-ı līmān-ı meydān olup **içindeki** ʿasker sell-i seyf-i ser-feşān *(267:19). [içindeki, -i, -n, -de, -ki]*
24. ḳaymaḳların tenāvüle başladıḳları gibi **içindeki** fiṣekler ṭutuṣup ellerin *(271:25). [içindeki, -i, -n, -de, -ki]*
25. **içinden** ādemleri iḫrāc olunup ḫāṣekīler ḫużūr-ı şehriyār-ı gerdūn-serīre *(314:16). [içinden, -i, -n, -den]*
26. dūḫte-i çul-dūz-ı diḳḳat eyledikden ṣoñra ikisini bir çadır **içine** ḳoyup *(317:30). [içine, -i, -n, -e]*
27. İçlerinden biri bir kebīr desti **içine** bir aġaç diküp üzerine gemi çanaḳlıġı *(335:11). [içine, -i, -n, -e]*
28. müteraṣṣıd imiş Pūşīdelerinde **iç** ṭarafı ḳalafātlı uçları ṣudan bālāda *(352:14). [iç,]*
29. yemīn ü yesārına zer-efşān olaraḳ orṭa ḳapunuñ **iç** ṭarafında olan *(375:13). [iç,]*

<u>iç:</u> *Oyuk şeylerin boşluğu.*

tertīb-i rātibe-i iḥsāndan ṣoñra ṣal **içine** birer ikişer zer-i tāb-dār īs̱ār u nis̱ār *(289:26). [içine, -i, -n, -e]*

<u>iç:</u> *Nesnelerin veya kimselerin arasında bulunan nesne veya kimse, ara.*
1. Ve **içlerinden** ḫudāvendigār-ı sābıḳ cennet-mekān fīrdevs-āşiyān merhūm u maġfūrun-leh *(140:36). [içlerinden, -leri, -n, -den]*
2. **içlerinden** ḫudāvendigār-ı esbaḳ cennet-mekān erīke-pīrā-yı ġufrān *(168:16). [içlerinden, -ler, -i, -n, -den]*
3. şeref-mend ve **içlerinden** bāzergānbaşı ve bedestān ketḫudāsı ve ḳuyumcıbaşı *(234:2). [içlerinden, -ler, -i, -n, -den]*
4. vaḳf-ı gerdiş-i ıżṭırāb için **içlerinden** li-münşiʾihi'l-faḳīr *(235:16). [içlerinden, -ler, -i, -n, -den]*
5. ol ḳırmızı fese mıṣrāʿın inşād iderek güẕār ve **içlerinden** bir *(237:20). [içlerinden, -ler, -i, -n, -den]*
6. işʿār eyledi ve **içlerinden** bir nice keḫīlü'l-ʿayn-ı müʾes̱s̱ir-nigāh *(237:12). [içlerinden, -ler, -i, -n, -den]*
7. āmāde olunmuş iken teʾyīd-i İlāhī menfeẕ-i fermān-ı pādişāhī olup **içlerinden** *(242:26). [içlerinden, -ler, -i, -n, -den]*
8. **İçinde** ḳanādīl-i zümürrüd-reng ile ārāste bir sütūn-ı mülemmaʿ-gūn *(252:20). [içinde, -i, -n, -de]*
9. Ṣal-ı meẕkūruñ **içinde** atlı ḳaraca ve üçʿaded bayram dolābı ve ṣalıncaḳ ve *(253:1). [içinde, -i, -n, -de]*
10. eṭrāfında meşāʿil-i sūzān **içinde** şumūʿ-ı tābān dīde-i mihri ḫīre ve *(253:6). [içinde, -i, -n, -de]*
11. temāşādan maḥrūm ve **içlerinden** baʿżı nem-rübāyende-i seḫāb-ı firāset olanlar *(257:10). [içlerinden, -ler, -i, -n, -den]*
12. **içinde** dört yüz ḳadar ḳandīlli hevāyī ve fireng ve badaluşḳa ve kestāne fiṣekleri *(253:13). [içinde, -i, -n, -de]*
13. kevākib-i müstenīr ve mühr-i Süleymānīler ʿunḳūd-ı S̱üreyyā-naẕīr idi **İçinde** *(255:1). [içinde, -i, -n, -de]*
14. āvīzān ve şehbāl-i mülemmaʿ-gūn-ı ṭāvūs-ı felek gibi ḫurāmān olup **içinde** beş yüz *(254:21). [içinde, -i, -n, -de]*
15. bār-gīrli ṭāliḳa taʿbīr olunur bir gerdūne ibdāʿ olunup **içinde** ferāceli *(257:28). [içinde, -i, -n, -de]*
16. **içinde** olan ʿaskerini āteş-i peygār ile ḫaşladılar *(267:28). [içinde, -i, -n, -de]*
17. ile enbāşte bir çetr-i ḳīr-gūn meydāna efrāşte ḳılınup **içinde** nice kestāne fiṣegi *(269:11). [içinde, -i, -n, -de]*
18. ibdāʿ ve **içinde** fīl-bān ṣūretinde üçʿaded Hindī-i āteş-perest iḫtirāʿ olunup *(270:31). [içinde, -i, -n, -de]*
19. Baʿdehū on ikiʿaded yoġurt çanaġı **içinde** fiṣekler iḫfā ve üzerinde mānend-i zebed-i deryā *(271:22). [içinde, -i, -n, -de]*
20. birbiri **içinde** mevżūʿ ḥacer-i meş̱ḳūb gibi bir aġaç *(271:32). [içinde, -i, -n, -de]*
21. irgürdiler ve **içlerinden** bir maḥbūb-ı siyeh-çerdeyi Leylī-i ḫayme-nişīn gibi *(277:22). [içlerinden, -ler, -i, -n, -den]*
22. ayaḳ ayaḳ ve birbiriniñ ökçesin başaraḳ yüridiler ve **içlerinden** kenār çizme ḳaṣd idenler *(278:12). [içlerinden, -ler, -i, -n, -den]*
23. yaḳacaḳ fiṣekleri olʿalemiñ **içinde** iḫfā idüp derūnında bir ḥarīf-i nā-ẕarīf *(279:10). [içinde, -i, -n, -de]*
24. ve nāʾil-i iḥsān-ı cihān-dārī oldılar **İçlerinden** bir pīr-i rūşen-żamīr *(279:26). [içlerinden, -ler, -i, -n, -den]*

25. īcād ve ṣanʿatlarına göre levāzım-ı dükkānları her ne ise iʿdād idüp **içinde** bir *(280:2). [içinde, -i, -n, -de]*
26. anlara mülāḥık ve ālāyları ālāylarına mülāṣıḳ olmaġın **içlerinden** bir ḫam-dest *(281:13). [içlerinden, -ler, -i, -n, -den]*
27. bām-āvīz idüp **içinde** bir tāze cüvān endāze-i sīmīn-benānı ile mışrāʿ *(283:28). [içinde, -i, -n, -de]*
28. īcād-ı dükkān ve **içinde** faṣṣ-ı elmās-ı nigīn-dān gibi bir dilber-i pākīze-gevheri *(284:25). [içinde, -i, -n, -de]*
29. **İçlerinden** bir āfet-i mümtāz *(285:9). [içlerinden, -ler, -i, -n, -den]*
30. anları taʿḳīb idüp **içlerinden** levend yapulı nice dilberān-ı ḫūb-manẓar *(296:19). [içlerinden, -ler, -i, -n, -den]*
31. **içlerinden** Ḳaradeñizli ṣarı beñizli bir beze miskīni ża ʿfından olan *(300:4). [içlerinden, -ler, -i, -n, -den]*
32. **içinde** bir zer-dūz ṣāl ve iki ṭop telli badili ve dört destār-ı ḫünkārī ve üç ṭop kenārlı bez *(300:16). [içinde, -i, -n, -de]*
33. bender-gāh-ı Aḥmed-ābāda nümūdār ve bir dilber-i ʿışve-fürūşı taht-ı revānı **içinde** *(304:9). [içinde, -i, -n, -de]*
34. getürüp ve **içinde** dīv heyʾetlü ʿAcem ṣūretlü ġūl-i beyābānī ḳıyāfetlü *(304:23). [içinde, -i, -n, -de]*
35. ile ālāy gösterüp **içlerinden** bir pīr-i rūşen-żamīr dest-i duʿāyı mıḳrāż-ı şemʿ-i icābet *(312,:30). [içlerinden, -ler, -i, -n, -den]*
36. icrā-yı ṣanʿat-ı cerr-i eṣḳāl eylediler **İçinde** levendāt u ālātı mükemmel ü āmāde *(314:9). [içinde, -i, -n, -de]*
37. gibi ʿaẓīm şenlik ile iẓhār-ı şādmānī ve **içinde** olan sükkānı duʿā-yı devlet-i ḫāḳānī *(314:13). [içinde, -i, -n, -de*
38. meʾālince güẕerān olup çadır şeklinde bir nemed-i raṣāṣ-sūde **içinde** yaban ādemi ṣūretinde *(315:26). [içinde, -i, -n, -de]*
39. **içinde** rubʿ sāʿat miḳdārı ḳarār itmedin refʿ-i ḫayme içün nidā ve senbīlleriñ *(317:33). [içinde, -i, -n, -de]*
40. Ḫalḳ iderler **içinde** meşḳ-i şinā *(324:7). [içinde, -i, -n, -de]*
41. Neṣr naʿrasıyla hāy u hūya āheng ve nice gürg-i bārān-dīde ṣu **içinde** perendelerle *(326:5). [içinde, -i, -n, -de]*
42. **İçinde** bir cüvān-ı sīmīn-sāḳ icrā-yı ṣanʿata teşmīr-i sāḳ ve iẓhār-ı mahārete *(334:12). [içinde, -i, -n, -de]*
43. pīrāste ve bīrūnını naḳş-ı mīnā-kār ile tezyīn ve **içinde** bir dürr-i ṣemīni *(314:30). [içinde, -i, -n, -de]*
44. **içlerinden** bir kimse başında bir mīnā-yı kebīr-i leb-rīz ile raḳṣ u cilve vü şevḳ-engīzden *(334:22). [içlerinden, -ler, -i, -n, -den]*
45. nümūdār-ı müjgān ve perde-i aḥdāḳ eyleyüp **içinde** iş görmüş gūyā deryāda *(352:16). [içinde, -i, -n, -de]*
46. Ve ālāy-ı hümāyūnuñ ibtidāsı Miskçiler Ḳapusından Vezneciler **içinde** eski oṭalar *(366:16). [içinde, -i, -n, -de]*
47. ile bā-devlet ü iḳbāl ve bā-ḥaşmet ü iclāl nücūm **içinde** māh-tāb-ı raḫşān gibi *(368:28). [içinde, -i, -n, -de]*
48. meṣābe-i nigīn-dān olmaġ ile **içinde** Ferḳadān-ı āsumān-ı şevket *(370:1). [içinde, -i, -n, -de]*

<u>iç:</u> *(Bir şeyin iç kısmı, içi) İçindeki, dahil olan "-da, -de" anlamında kullanılan kelime.*

Birbiri **içinde** çenber eflāk *(129:18). [içinde, -in, -de]*

<u>iç ḳalʾa:</u> *Kalenin iç tarafı.*

1. tesyīr olundı Cirm-i ḳalʿa felek-i devvār gibi bir ṭarafa gerdān ve **iç ḳalʿası** *(187:19). [iç ḳalʿası, -s, -ı]*
2. müsāyefe eylediler Lākin **iç ḳalʾa** tāb-āver-i muḥātefe vü muḫāyefe olmamaġla *(267, 30). [iç ḳalʾa,]*

<u>icābetü'l-emr-i vācibü'l-iʿtimār-ı daʿvet:</u> *Uyulması boyun borcu olan davet emrine uymak.*

ʿAlī Paşa ḥażretleri ve **icābetü'l-emr-i vācibü'l-iʿtimār-ı daʿvet** ile *(210:20). [icābetü'l-emr-i vācibü'l-iʿtimār-ı daʿvet,]*

<u>īcāb-ı iʿcāb u ḫayret idemeyüp:</u> *Hayret ve şaşkınlığa yeter görülmek.*

güm oldı Çendān bu mertebe ṣanʿat ḫalḳa **īcāb-ı iʿcāb u ḫayret idemeyüp** *(351:32). [īcāb-ı iʿcāb u ḫayret idemeyüp, -e, -me, -y, -üp]*

<u>īcād:</u> *Yaratmak, var etmek.*

1. **īcād** ve ṣanʿatlarına göre levāzım-ı dükkānları her ne ise iʿdād idüp içinde bir *(280:2). [īcād,]*
2. ile ārāste bir ḳaṣr-ı dil-nişīn **īcād** ve bisāṭ-ı perend ü sereng ile pīrāste *(296:11). [īcād,]*
3. mükemmel bir ḳalʿa **īcād** ve eṭrāfında piyāde vü süvār ṭulumbacı ocaġı neferātı *(303:4). [īcād,]*

īcād eyle: *Yeni bir şey ortaya koymak.*
1. Hezāran-gūne luʿbet-bāzlıḳlar **eyledi īcād** *(246:20). [īcād eyledi, -di]*
2. **Eylemişlerdi** bir ḥavuż **īcād** *(325:3). [īcād eylemişlerdi, -miş, -ler, -di]*

īcād it: *Buluş meydana getirmek, daha önceden hiç kimsenin yapmadığı önemli bir işi keşfetmek.*
1. Anḳad Ḥasan Aġanıñ **īcād itdigi** bir sāye-bān fişegi *(173:3). [īcād itdigi, -dig, -i]*
2. üzere **īcād itdikleri** āb-gīne dükkānı ṣūret-nümā-yı mīnā-yı perī eyleyüp içinde li-Ṣābit *(240:6). [īcād itdikleri, -dik, -ler, -i]*
3. ve eşkāl-i ṣıbyān ṣūretiniñ ḥāllerine göre **īcād itdikleri** taḥt-ı revān ḳadar *(278:6). [īcād itdikleri, -dik, -ler, -i]*
4. Ḥirfet-i meẕkūre ẕeylinde Yorġancılar ṣınıfı gerdūne üzere **īcād itdikleri** *(283:1). [īcād itdikleri, -dik, -ler, -i]*
5. ʿaraba üstinde **īcād itdikleri** furunı bir ṭarafdan işʿāl *(313:25). [īcād itdikleri, -dik, -ler, -i]*

īcād ol: *Yapılmış, meydana getirmek.*
1. fişeklerden **īcād olunmuş** bir nüh-ḫazīne çadır ber-efrāşte-i meydān-ı sūr oldı *(270:3). [īcād olunmuş, -un, -muş, -]*
2. Ve bu eṣnāda rīsmān üzere **īcād olunan** ḳalyon-ı kūh-bünyādlar daḫi *(264:17). [īcād olunan, -an, -]*
3. sāye-i sidre-i salṭanatda **īcād olunan** ṣuffe-i ṣafā-bünyādda vüzerā-yı ʿiẓām *(322:29). [īcād olunan, -un, -an]*
4. **īcād olunan** ḳalʿa-i çūpīn ile ḳancabaşlar ve ṣal-ı āḫerde ṣaff-zede ve āmāde-i perḫāş olan *(346:11). [īcād olunan, -an]*

īcād u ibdāʿ: *Yapmak, meydana getirmek.*

menākib-i merākib-i çehār-pāda bir dükkān **īcād u ibdāʿ** ve derūnında bedende *(278:14). [īcād u ibdāʿ,]*

īcād u ibdāʿ eylemişler: *Meydana getirmek, yapmak.*

ve anlarıñ ʿaḳabinde bir ʿaḳabe-i ṣaʿbü’ş-şenāya **īcād u ibdāʿ eylemişler** *(271:7). [īcād u ibdāʿ eylemişler, -miş, -ler]*

īcād u ibdā itmişler: *Yapmak, oluşturmak.*

cāmiʿ-i zībende-naḳş-ı vālā **īcād u ibdā itmişler** idi ki li-muḥarrihi *(268:17). [īcād u ibdā itmişler, -miş, -ler]*

īcād u inşā: *Yapmak, meydana getirmek.*

üzere meşābe-i ḫāne-i nigīn bir dükkān-ı dil-pesend-i güzīn **īcād u inşā** ve faṣṣı ḳonmamış *(298:7). [īcād u inşā,]*

īcād u inşā ḳılınmış: *Meydana getirmek ve kurmak.*

īcād u inşā ḳılınmış idi Naẓm *(204:3). [īcād u inşā ḳılınmış, -ın, -mış]*

īcād u inşā olunmuş: *Yaptırmak.*

īcād u inşā olunmuş idi Māh-ı mezbūruñ yigirmi sekizinci güni mīr-i müşārün-ileyh *(146:26). [īcād u inşā olunmuş, -un, -muş]*

īcād-ı dükkān: *Dükkan meydana getirmek.*

īcād-ı dükkān ve içinde faṣṣ-ı elmās-ı nigīn-dān gibi bir dilber-i pākīze-gevheri *(284:25). [īcād-ı dükkān,]*

icāle: *Hareket ettirmek.*

bir ādem her birini eline alup pest ü bālāya **icāle** ve yemīn ü yesāra imāle itdikçe *(309:17). [icāle,]*

icāle eyledi: *(Taş parçaları için) Dolaşmak.*

gibi hevāya perrān idüp gāh ser u dūş ve gāhī dest ü pāy ve ẓahr u ṣadrında **icāle eyledi** *(176:22). [icāle eyledi, -di]*

icāle itdi: *Gezdirmek.*

kūzeyi cümle aʿżāsı üzere **icāle itdi** *(247:25). [icāle itdi, -di]*

icāle-i ḫüsām iderek: *Keskin kılıcı hareket ettirme, sallama.*

ṭarafeyne imāle-i zimām ve **icāle-i ḫüsām iderek** ʿaraba eṭrāfını ḳalʿa varoşında *(157:22). [icāle-i ḫüsām iderek, -erek]*

icāle-i kümeyt-i sürūr itmege: *Şenlik atını sürmek.*

sāḥa-i pehnā-yı sūra **icāle-i kümeyt-i sürūr itmege** meʾmūr olmaġın semt-i meydāna *(350:13). [icāle-i kümeyt-i sürūr itmege, -meg, -e]*

icāle-i şuver-i gūnā-gūn-ı nār u nūr eyleyüp: *Türlü türlü ateş ve ışık görüntüleri sergilemek.*

ḫayāl-i fener gibi döndükçe **icāle-i şuver-i gūnā-gūn-ı nār u nūr eyleyüp** *(227:23). [icāle-i şuver-i gūnā-gūn-ı nār u nūr eyleyüp, -y, -üp]*

içerü: *İçeri.*
1. ḳarīn-i ḳabūl-i şehriyārī olup **içerüye** alındı Müteʿayyinān-ı üstādān-ı kār-güẕārāndan *(296:17). [içerüye, -y, e]*
2. Ancaḳ vüzerā-yı ʿiẕām ve erbāb-ı dīvān orṭa ḳapudan **içerü** girüp şeh-zādegān *(371:29). [içerü,]*

ichār: *Sergilemek.*

Bunlar mahāretlerin **ichār** ve ġavvāṣ-ı deryā-yı ḫayāl olduḳların iẓhār eyleyüp *(352:20). [ichār,]*

ichār-ı āvāz-ı tekbīr: *Yüksek sesle tekbir getirmek.*

ʿaskerlerin der-zencīr ve ḳullesinde eẕān oḳuyup **ichār-ı āvāz-ı tekbīr** ve *(267:34). [ichār-ı āvāz-ı tekbīr,]*

ichār-ı gülbāng-ı beşāret: *Müjde gülbangının söylenmeye başlanması.*

ve işāret-i nevbet-i şāhāne ve kūs-ı ḫüsrevāne **ichār-ı gülbāng-ı beşāret** nevbet-i şāhāne itmegin *(311:11). [ichār-ı gülbāng-ı beşāret,]*

ichār-ı şadā eylediklerinde: *Bağırmak.*

rabṭ u bendine baʾde'n-naẓar feṯḥ u fekki içün **ichār-ı şadā eylediklerinde** *(317:34). [ichār-ı ṣadā eylediklerinde, -dik, -ler, -i, -n, -de]*

ichār-ı şavt: *Sesli olarak.*

ichār-ı şavt ile mezāriʿ-i ḳulūb-ı ḫużżāra dāne-rīz-i teʾs̱īr olmaġın *(236:7). [ichār-ı ṣavt,]*

için: *"Amacıyla maksadıyla" anlamında edat.*
1. tekmīl olunmaġ **için** iṭʿāmlarına taʿcīl ve bu bahāne ile cümleden evvel *(344:14). [için,]*
2. merāsim-i ʿubūdiyyetlerin tetmīm **için** bundan aḳdem āsitāne-i şevket-āşiyāneye *(355:5). [için,]*

iclāl ḳılındı: *Büyütülmek, şeref şan kazanmak.*

telḫīṣī aġaya ve hediyye aṣḥābınıñ birer ādemlerine ilbās-ı ḫilʿāt-ı ḳabūl ile **iclāl ḳılındı** *(322:10). [iclāl ḳılındı, -dı]*

iclāl ü tevḳīr: *Büyüklük ve ağırbaşlılık.*

ḥażretlerini **iclāl ü tevḳīr** ile atdan indürüp ṣaġ ṭaraflarına kendüler ve ṣol *(371:33). [iclāl ü tevḳīr,]*

iclās: *Oturtmak, oturtulmak.*

sāʾir küttāb ve aʿyānları çerge-i s̱āliṣede **iclās** ve ʿalā-merātibihim ikrām-ı bī-ḳıyās olundılar *(337:23). [iclās,]*

iclās eyleyüp: *Oturtmak.*

iclās eyleyüp anlar ṭabl çalar iken kendi baṭī vü serīʿ ḫırām eyledi Gāh daḫi *(209:33). [iclās eyleyüp, -y, -üp]*

iclās idüp: *Oturmak.*

derūn-ı sāye-bāna **iclās idüp** mehterleriniñ ceres-i ḳāfile-i neşāṭ olan ṣadā-yı ʿucbe-nidālarına *(277:23). [iclās idüp, -üp]*

iclās itdikden: *Oturmak.*

gibi bir ṭabla ve ṭablaya on ḳadar memlū şīşe ve şīşeleriñ üzerine şākirdini **iclās itdikden** *(335:12). [iclās itdikden, -dik, -den]*

içlerinden baʿżıları: *Pehlivanlardan birkaçı.*

diyerek **içlerinden baʿżıları** ayular ṣamsonlar ile güreşdikleri gibi güreşdiler ve *(294:19). [içlerinden baʿżıları,]*

içlerinden biri: *(Tiryakiler) Gösterilerde bulunanların içinden biri.*

1. münṭefiʿ eyleyüp **içlerinden biri** Şeh-nāme-ḫᵛān ve lisān-ı faṣīḥī ile destān-serā-yı Heft-ḫān olup *(225:2). [içlerinden biri,]*
2. müstezād idüp tütün fikri ile āh-ı şerāre-ḫīz idüp **içlerinden biri** naẓm *(223:31). [içlerinden biri,]*

içlerinden biri: *Hallaçlardan biri.*

arslan yapup temāşāyiyāna seyrān itdirdiler ve **içlerinden biri** germiyyet-i bāzār *(284:28). [içlerinden biri,]*

içlerinden biri: *Zorbazlardan biri.*

Ez-cümle **içlerinden biri** üç şemşīr-i cilā-dādeyi yalmanı yuḳarı zemīne *(303:12). [içlerinden biri,]*

içlerinden nicesi: *(Seyirciler için) İçlerinden pek çoğu.*

içlerinden nicesi mışrāʿ Herkesiñ bir derdi vardır āsiyābīniñ de āb diyerek *(235:27). [içlerinden nicesi,]*

icmāl: *Kısaltma, özetleme.*

ki her biriniñ tafṣīli degül belki **icmāli** mūriṣ-i melāl ve *(317:21). [icmāli, -i]*

icrā: *Sergilemek.*
1. Süleymānīye ḳahveleri ḥükmini **icrāya** muraḫḫaṣ oldılar *(223:21). [icrāya, -y, -a]*
2. cüvān-ı sīm-sāʿid-i bī-hemtā ṣanʿatın **icrā** ṣūretinde zaḫm-ı sīne-i ʿuṣṣāḳı edīm-āsā *(278:17). [icrā,]*
3. ṣanāyiʿ-i ʿacāʾib **icrāsı** bir vech ile ḳābil olmamaġla cenāb-ı şevket-meʾāb *(345:10). [icrāsı, -s, -ı]*

icrā: *Yapılmak, meydana getirmek.*
1. ḳulları ḥaḳḳında bu şīve-i imtiyāzı **icrā** ve İsmāʿīl nāmında deh-sāle bir *(146:22). [icrā,]*
2. ber-ḳāʿide küşt-gīrleriñ cemīʿ-i luʿbetlerini **icrā** ve āḥirü'l-emr zor oyunu bozar *(208:2). [icrā,]*
3. Ṭāʾife-i Debbāġīn Ve debbāġān-ı çīre-dest daḥi dest-kārī-i ḥirfetlerin **icrā** ve *(239:7). [icrā,]*
4. mertebe raḳṣ u perendeleri **icrā** ve pāy-ı pergār-sīmāların *(246:8). [icrā,]*
5. yāl u bāl ile bal ballanaraḳ ḫayme-i ḫitāna güẕerān ve sünnet-i seniyye-i Aḥmediyye **icrāsıyla** *(295:19). [icrāsıyla, -s, -ı, -y, -la]*
6. ve āmāde itdikleri melāʿib ü ʿacāʾib var ise de **icrāsına** miknet bulmayup *(335:17). [icrāsına, -s, -ı, -n, -a]*
7. ve ke'l-evvel envāʿ-ı melāʿib ü bāzī **icrāsında** ihtimām ḳılmışlar idi *(346:25). [icrāsında, -s, -ı, -n, -da]*
8. emṣāllerinde cārī olan merāsim-i mihmān-nüvāzī bunlar ḥaḳḳında daḥi **icrā** ve *(350:34). [icrā,]*
9. merāsim-i zemīn-būsī-i şeh-zādegānı **icrā** ve çavuşān-ı dergāh-ı muʿallā alḳış u duʿā idüp *(371:31). [icrā,]*

icrā: *Kazanmak, elde etmek.*

ile ḫıdmet-i lāzıme-i şeref-i dāmen-būsī **icrā** mümkin olmayup ḫayme-i żiyāfetden *(360:33). [icrā,]*

icrā buyurduklarında: *Yerine getirmek.*

ve İbrāhīm Paşa ḥażretlerine resm-i mezbūrı **icrā buyurduḳlarında** *(215:34). [icrā buyurduḳlarında, -duḳ, -lar, -ı, -n, -da]*

icrā eyle: *(Atasözü için) Doğrulamak.*

kec dār u me-rīz meṣelini **icrā eyledi** *(247:21). [icrā eyledi, -di, -]*

icrā eyle: *Göstermek.*

1. gelmez **eylemek** fermānını **icrā** miyān-bendim olan kemerimi kemend ve *(242:32). [icrā eylemek, -mek]*
2. ile kemā-hī mahāretlerini **icrā eylediler** *(259:7). [icrā eylediler, -di, -ler]*
3. ve nice bāzī vü luʿbet ile ṣanʿatların **icrā eyleyerek** li-münşiʾihi'l-faḳīr *(315:14). [icrā eyleyerek, -y, -erek]*

icrā id: *Bir görevi yerine getirmek, göstermek, yapmak*
1. Kim sünnetini **iderse icrā** *(125:21). [icrā iderse, -er, -se]*
2. Ve daḫi ḥālet-fezā nice bāzīçeler **icrā idüp** ez-cümle biri birine muḥāẕī iki *(176:14). [icrā idüp, -üp]*
3. elleri ile taḥrīk-i meḳāẕīf ve ayaḳları ile ṣanʿatların **icrā ider** Ve nāḫudāsı *(184:15). [icrā ider, -er]*
4. vābeste-i teşrīf-i şehriyār-ı İskender-serīr eyleyüp eyyām-ı sābıḳada **icrā itdikleri** bāzīçelerin *(208:14). [icrā itdikleri, -dik, -ler, -i]*
5. yevm-i sābıḳda **icrā itdigi** bāzīçelerini tekrīrden ṣoñra rüfeḳāsından *(223:2). [icrā itdigi, -dig, -i]*
6. naġmesin nefīr-i bīnī-i zünbūr-ṣarīr ile **icrā itdikçe** hem-nişīni daḫi ḥarāret-i neşve-i efyūn ile *(224:7). [icrā itdikçe, -dikçe, -]*
7. cevlān ile cān-bāz ṣanʿatın **icrā itdürdiler** Rīsmān üzere deryāda sebāḥat ider *(244:28). [icrā itdürdiler, -dür, -di, -ler]*
8. ʿarż-ı hüner-verī eyleyüp eyyām-ı sābıḳada **icrā itdikleri** *(246:3). [icrā itdikleri,]*
9. iẓhār-ı zīver ü ʿarż-ı cevher ve ṣanʿatların dükkānlarında **icrā itdikleri** resm *(298, 15). [icrā itdikleri, -dik, -ler, -i]*
10. dükkānlarında **icrā itdikleri** cümle ṣanʿatları ile māşiyen kār-sāz olduḳlarından *(303:23). [icrā itdikleri, -dik, -ler, -i]*
11. Esnā-yı ṭaʿāmda zūr-bāzān-ı Mışriyye eyyām-ı sālifede **icrā itdigi** ṣanāyiʿ-i ḫārıḳü'l-ʿādeti *(347:29). [icrā itdigi, -dig, -i]*

icrā ḳılındı: *Sergilenmek.*

peydā ve bir gūne ṣanayiʿ-i āteş-bāzī **icrā ḳılındı** ki temāşāsı dīde-i idrāki *(356:13). [icrā ḳılındı, -dı]*

icrā ol: *Ortaya çıkmak.*
1. ibdā itdikleri dükkānlarında ṣanʿatları **icrā olunup** ber-ḳāʿide alış veriş olmada *(303:7). [icrā olunup, -up]*
2. **Oldı icrā** o da be-vefḳ-i murād *(325:7). [icrā oldı, -dı]*
3. müsābaḳa-i ḫuyūl daḫi **icrā olunmaḳ** irāde-i ʿaliyye-i şehriyār-ı evreng-ārā olmaġın *(359:22). [icrā olunmaḳ, -un, -maḳ]*

icrā vü ifāde iderek: *Sergilemek ve göstermek.*

yırtup diküp ḫārıḳu'l-ʿāde mahāret-i ṣanʿatların **icrā vü ifāde iderek** *(301:20). [icrā vü ifāde iderek, -erek]*

icrā vü izhārda: *Göstermek.*

küşt-gīrler gibi birbirine girişdiler ve küşt-gīrleriñ ḫamle-bāzīlerin **icrā vü iẓhārda** *(275:1). [icrā vü iẓhārda, -da]*

icrā-yı ʿādet-i meʾlūfeleri: *Kendi adetlerini uygulamak.*

iṭʿām u isḳā ile ḫişşe-mend-i feyż-i ʿāmm oldılar ve **icrā-yı ʿādet-i meʾlūfeleri** *(338:7). [icrā-yı ʿādet-i meʾlūfeleri, -ler, -i]*

icrā-yı āyīn-i duʿā: *Dua merasimini yerine getirmek.*

ṣoñra duʿācıları **icrā-yı āyīn-i duʿā** ve ketḫudāları teşrīf-i ḳabūl ile *(284:6). [icrā-yı āyīn-i duʿā,]*

icrā-yı ġayret itdigi: *Çaba göstermek.*

ne güne iẓhār-ı ḳudret ve **icrā-yı ġayret itdigi** meşhūd-ı cihān ve *(340:1). [icrā-yı ġayret itdigi, -dig, -i]*

icrā-yı hüner itdim: *Hüner göstermek.*

üç defʿa pes ü pīşine perende-bāz oldı ve **icrā-yı hüner itdim** deyu şevḳinden *(176:3). [icrā-yı hüner itdim, -di, -m]*

icrā-yı hüner-bāzāna: *Göstericilerin hünerlerini sergilemeleri.*

bārān-ı şedīd nāzil ve **icrā-yı hüner-bāzāna** māniʿ u ḥāʾil olmaġın ḥażret-i şevket-penāh *(338:12). [icrā-yı hüner-bāzāna, -a]*

icrā-yı hüner: *Ustalık sergilemek.*
1. pehlevānlara el arḳası yerde didirdüp **icrā-yı hünerden** ṣoñra yine *(275:3). [icrā-yı hünerden, -den]*
2. Bunlar ḥużūr-ı şehriyārīde **icrā-yı hünerden** ṣoñra meydān-ı sūrda basṭ-ı ālāt-ı meserret idüp *(295, 13). [icrā-yı hünerden, -den]*

icrā-yı mahāret: *Ustalık göstergesi.*
1. muṣannaʿ muṣaʿṣa fişekler ile izāḥa-i ẓalām-ı leyāl ve **icrā-yı mahāret** ile tenvīr-i müddeʿā-yı kemāl eylediler *(220:4). [icrā-yı mahāret,]*
2. resenden resene ḫaṭve-sāz-ı şevḳ oldılar Bunlar **icrā-yı mahāretde** verziş ve *(222:22). [icrā-yı mahāretde, -de]*
3. Bunlar daḫi **icrā-yı mahāretden** ferāġat eylediklerinde muʿtād-ı sābıḳ üzere *(317:16). [icrā-yı mahāretden, -den]*
4. güne iẓhār-ı ṣanʿat ve **icrā-yı mahāret** ve erbāb-ı temāşāya īrāṣ-ı ḥayret itdiklerine *(318:12). [icrā-yı mahāret,]*
5. bir mertebe **icrā-yı maḥāret** ve naʿt-ı şaṭranc-ı mülāʿabede *(343:16). [icrā-yı maḥāret,]*

icrā-yı mahāret-i şaşt: *Nişancılık mahareti sergilemek.*

şikest ve bir vechile **icrā-yı mahāret-i şaşt** ve iẓhār-ı zūr-ı bāzū vü dest buyurdılar *(273:9). [icrā-yı mahāret-i şaşt,]*

icrā-yı merāsim-i İslām: *İslam'a uygun merasimi meydana getirmek.*

ḳābil ü müstaʿidd olmaġla **icrā-yı merāsim-i İslām** ve *(140:17). [icrā-yı merāsim-i İslām,]*

icrā-yı merāsim-i mühendis-kārī: *Ölçülü, dikkatli iş görmek.*

ile rubʿ-sāʿat miḳdārı bir resme **icrā-yı merāsim-i mühendis-kārī** ile miʿmār-ı endīşeyi *(271:17). [icrā-yı merāsim-i mühendis-kārī,]*

icrā-yı merāsim-i şādmānīde: *Sevinç gösterisinde bulunmak.*

cümleye ġālib şenlikler idüp **icrā-yı merāsim-i şādmānīde** ʿarż-ı mahāret ve bir *(281:23). [icrā-yı merāsim-i şādmānīde, -de]*

icrā-yı merāsim-i tehniyet: *Kutlama törenini yerine getirmek.*
1. īfā-yı ḥaḳḳ-güẕārī-i şükr-i niʿmet ve **icrā-yı merāsim-i tehniyet itmeleri** bābında fermān-ı ʿālī-şān *(139:9). [icrā-yı merāsim-i tehniyet itmeleri, -me, -ler, -i]*

2. ve sāʾir aʿyān-ı devlet-i ebed-peymān **icrā-yı merāsim-i tehniyet** *(140:22). [icrā-yı merāsim-i tehniyet,]*
3. **icrā-yı merāsim-i tehniyete** mübāderet buyurmaları meʾmūldur *(140:31). [icrā-yı merāsim-i tehniyete, -e]*

icrā-yı merāsim-i tekrīm eylediklerinden: *Konuk ağırlama gereklerinin yerine getirmek.*

ḳahve vü şerbet ve gülāb u buḫūr ile **icrā-yı merāsim-i tekrīm eylediklerinden** *(360:31). [icrā-yı merāsim-i tekrīm eylediklerinden, -dik, -ler, -i, -n, -den]*

icrā-yı merāsim-i vekālet-i şehriyār-ı kişver-güşā buyurdılar: *(Sadrazam) Ülkeler alıcı hükümdara vekillik görevini yerine getirmek.*

dest-i zer-pāşların māye-baḫşā iderek **icrā-yı merāsim-i vekālet-i şehriyār-ı kişver-güşā buyurdılar** *(350:17). [icrā-yı merāsim-i vekālet-i şehriyār-ı kişver-güşā buyurdılar, -dı, -lar]*

icrā-yı merāsim-i zemīn-būsīde: *Önünde eğilerek selamlama.*

icrā-yı merāsim-i zemīn-būsīde istiʿcāl idicek çavuşān-ı zerrīn-çevgān ādāb-ı mülūk *(366:9). [icrā-yı merāsim-i zemīn-būsīde, -de]*

icrā-yı muhteriʿāt-ı melāʿib ü şeṭāret eyleyüp: *Yepyeni oyunlar ve eğlenceler sergilemek.*

ve kū-be-kū erbāb-ı mahāret **icrā-yı muḫteriʿāt-ı melāʿib ü şeṭāret eyleyüp** *(351:19). [icrā-yı muḫteriʿāt-ı melāʿib ü şeṭāret eyleyüp, -y, -üp]*

icrā-yı resm u ʿādet eyleyüp: *Gelenek ve görenek gereği olan şeyleri yerine getirmek.*

icrā-yı resm u ʿādet eyleyüp herkes devām-ı devlet-i pādişāhī ve *(159:21). [icrā-yı resm u ʿādet eyleyüp, -y, -üp]*

icrā-yı resm ü āyīn eylediklerinde: *İkram merasimini tamamlamak.*

icrā-yı resm ü āyīn eylediklerinde süfre-i ülāda Ḳara Muṣṭafā Paşa-zāde ʿAlī Paşa *(306:14). [icrā-yı resm ü āyīn eylediklerinde, -dik, -ler, -i, -n, -de]*

icrā-yı resm ü āyīn eylediler: *Merasim gereğini yerine getirmek.*

muḫtelifü'l-elvān saḫtiyān ʿarż-ı ʿatebe-i mülūkāne eyleyüp **icrā-yı resm ü āyīn eylediler** *(239:12). [icrā-yı resm ü āyīn eylediler, -di, -ler]*

icrā-yı resm ü āyīn-i şeṭāret idüp: *Şenlik gösterisi sergilemek.*

nice uḍḫūke-pīşegān ve suḫre-endīşegān **icrā-yı resm ü āyīn-i şeṭāret idüp** *(282:25). [icrā-yı resm ü āyīn-i şeṭāret idüp, -üp]*

icrā-yı resm-i meʾlūf u cārī eyleyüp: *Alışık olduğu görevi yerine getirmek.*

birle **icrā-yı resm-i meʾlūf u cārī eyleyüp** ʿaḳablerince berberler ketḫudāsı ve şeyḫleri *(266:17). [icrā-yı resm-i meʾlūf u cārī eyleyüp, -y, -üp]*

icrā-yı resm-i muʿtād olundukda: *Alışılmış merasimi yerine getirmek.*

meşābe-i nışf-ı ricl-i cerād tuḥfe-i nā-çīz-i mūrāne ḳılınup **icrā-yı resm-i muʿtād olunduḳda** *(214:26). [icrā-yı resm-i muʿtād olunduḳda,]*

icrā-yı rüsūm-ı şādmānī: *Eğlendirici seyirlik gösterilerin yapılması.*

Ve meydān-ı sūrdan ziyāde **icrā-yı rüsūm-ı şādmānī** ile çekdikleri *(364:22). [icrā-yı rüsūm-ı şādmānī,]*

icrā-yı şanʿat: *Ustalık, sanat göstermek.*
1. vuḳūʿunda ʿadet olan ordu ālāyı resmi üzere her ḥirfet **icrā-yı şanʿat** *(233:13). [icrā-yı şanʿat,]*
2. **icrā-yı şanʿat eyleyerek** hediyye-i nāçīzlerin şikeste vü beste ḥużūr-ı şehriyār-ı Sikender-serīr-i Ḳahramānī-nişeste *(235:24). [icrā-yı şanʿat eyleyerek, -y, -erek]*
3. döndürdiler Cüvān-ı şandūḳa-nişīn çīre-destī-i nezāket ile ber-ḳāʿide **icrā-yı şanʿat** *(239:21). [icrā-yı şanʿat,]*
4. manṭūḳınca şol ḳadar **icrā-yı şanʿat** ve iẓhār-ı mahāret eyledi ki taḥrīri müşkil ve *(276:7). [icrā-yı şanʿat,]*
5. süvārīleri ālāyların tertīb ve piyādeleri ālāt-ı neccārīyeleri ile **icrā-yı şanʿat iderek** *(296:18). [icrā-yı şanʿat iderek, -erek]*
6. İçinde bir cüvān-ı sīmīn-sāḳ **icrā-yı şanʿata** teşmīr-i sāḳ ve iẓhār-ı mahārete *(334:12). [icrā-yı şanʿata, -a]*
7. ve ʿaraba öñinde yedek çekilen bir öküz üzerine ʿarabada **icrā-yı şanʿat iden** *(336:9). [icrā-yı şanʿat iden, -en]*
8. ber-ser çuldan kerrākeler ile dest-gāhları üzere rīsmān-bāf olaraḳ **icrā-yı şanʿat** *(336:22). [icrā-yı şanʿat,]*

icrā-yı şanʿat iderek: *(İp cambazları için) Ustalık sergilemek.*

dört beş resen-bāz **icrā-yı şanʿat iderek** cilve-sāz olup şal-ı mezbūruñ eṭrāfı *(254, 17). [icrā-yı şanʿat iderek, -erek]*

icrā-yı şanʿat-ı cerr-i eṣḳāl eylediler: *Ağırlığı hareket ettirme sanatını anlatmak.*

icrā-yı şanʿat-ı cerr-i eṣḳāl eylediler İçinde levendāt u ālātı mükemmel ü āmāde *(314:9). [icrā-yı şanʿat-ı cerr-i eṣḳāl eylediler, -di, -ler]*

icrā-yı şanʿat-ı ḥirāset sūretinde: *Çiftçilik mesleğini yerine getiriyormuş gibi.*

ḥużūrında **icrā-yı şanʿat-ı ḥirāṣet ṣūretinde** Ed-dünyā mezraʿatü'l-āḫireti *(235:2). [icrā-yı şanʿat-ı ḥirāṣet ṣūretinde, -n, -de, -]*

icrā-yı sünnet itmek: *Sünneti yerine getirme, sünnet ettirme.*

maʿan **icrā-yı sünnet itmek** şerefine sezā ve bu vech ile ʿavāṭıf-ı ʿaliyye-i ḫüsrevānīden *(146:24). [icrā-yı sünnet itmek, -mek]*

icrā-yı sünnet-i Aḥmedī: *Sünnet edilmek.*

icrā-yı sünnet-i Aḥmedī ve iẓhār-ı şiʿār-ı dīn-i Muḥammedī eyleyüp *(346:2). [icrā-yı sünnet-i Aḥmedī,]*

icrā-yı sünnet-i Muḥammediyye: *Hz. Muhammed'in doğru yolunun izinden gitmek, sünnet işlemini yerine getirmek.*

ilbāsı fermān buyurup boyunca luṭf-ı fırāvāndan ṣoñra **icrā-yı sünnet-i Muḥammediyye** *(244:7). [icrā-yı sünnet-i Muḥammediyye,]*

icrā-yı sünnet-i resūl ʿaleyhi's-selām eylediklerinde: *Sünnet edilmek.*

çadırlarına baʿde'l-vuṣūl **icrā-yı sünnet-i Resūl ʿaleyhi's-selām eylediklerinde** *(317:18). [icrā-yı sünnet-i resūl ʿaleyhi's-selām eylediklerinde, -dik, -ler, -i, -n, -de]*

içre: *" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.*
1. Ol sūr-geh **içre** naḫl-ı sūrī *(130:1). [içre,]*
2. Ġarār **içre** ḳodılar anı çeşm ü dest ü pā-beste *(213:11). [içre,]*
3. Çıḳarken ḳahve ṭabḫ idüp ġarār **içre** çıḳup içdi *(213:15). [içre,]*
4. gerdūne-i gerdūn-nümūn **içre** libās-ı ādemiyāne ile cilve-ger *(234:19). [içre,]*
5. ṣūret-i perī cilve-fer olup ḳālıb-ı dīv **içre** iḫfā itdikleri ālet-i nefḫ ile dīviñ gūyā *(253:36). [içre,]*
6. Sūr-gāh **içre** nice biñ ırġad *(325:2). [içre,]*

ictimāʿ u iḫtişād eylediklerinde: *Toplanmak.*

vaḳt-i muʿtādda ḫayme-i żiyāfete **ictimāʿ u iḫtişād eylediklerinde** *(345:27). [ictimāʿ u iḫtişād eylediklerinde, -dik, -ler, -i, -n, -de]*

ictimāʿ u iḫtişād idüp: *Toplanmak ve birikmek.*

dīvān otaġı pīş-gāhında ḥasbe'l-muʿtād **ictimāʿ u iḫtişād idüp** sāʿat on ikiye *(155:5). [ictimāʿ u iḫtişād idüp, -üp]*

ictimāʿ u iḫtişād itdiklerinde: *Toplanmak ve birikmek.*

ictimāʿ u iḫtişād itdiklerinde üç direkli ve iki direkli vefā itmeyüp bir *(201:11). [ictimāʿ u iḫtişād itdiklerinde, -dik, -ler, -i, -n, -de]*

ictimāʿ u ḳarār: *Toplanmak ve oturmak.*

ictimāʿ u ḳarār ve şeyḫü'l-islām-ı sellemehü's-selām ḥażretleri daḫi *(154:3). [ictimāʿ u ḳarār,]*

ictimāʿ-ı āb u āteş: *Su ile ateşin bir arada bulunması.*
1. fışkıyye olup fevvārelerinden şu cereyān ve **ictimāʿ-ı āb u āteş** ḥużżārı *(315:29). [ictimāʿ-ı āb u āteş,]*
2. iken **ictimāʿ-ı āb u āteş** gibi her birini işʿāl ü icāle püf-gerde-i bād-ı istiḫāle olmaġın *(341:29). [ictimāʿ-ı āb u āteş,]*

ictinā eyledi: *Toplamak, toplama.*

zemīne ḫalīde ḳılınan bıçaḳları yerden **ictinā eyledi** *(176:20). [ictinā eyledi, -di]*

ictināb olunup: *Kaçınılmak.*

īrāṣ-ı melāl idecek mertebelere resīde olmaġla ıṭnāb-ı ṭınāb-ı süḫandan **ictināb olunup** *(360:12). [ictināb olunup, -up, -]*

ictinā-yı ḫitān-ı meymenet-iştimāle: *Mutlulukla çevrelenmiş, sünnet düğününün hazırlıklarına başlanması.*

nihāl-i ḫuceste-fāl-i vücūd-ı saʿīdleri **ictinā-yı ḫitān-ı meymenet-iştimāle** *(140:16).*
[ictinā-yı ḫitān-ı meymenet-iştimāle, -e]

ictisār: *Cesaretlenme.*
1. ʿarżına **ictisār** ile kām-kār u nām-dār olup nāʾil-i manṣıb-ı Mışr olmuş ḳadar *(193:27). [ictisār,]*
2. dest-āvīz-i nāçīzlerin ʿarża **ictisār** ve iġtinām-ı inʿām-ı bī-şümār-ı şehriyār *(302:28). [ictisār,]*

ictisār eylediklerinde: *Yüreklilik göstermek, cesaretli olmak.*

dest-āvīz idüp hediyye-i nāçīz-i mūrānelerin ʿarża **ictisār eylediklerinde** *(305:12). [ictisār eylediklerinde, -dik, -ler, -i, -n, -de]*

içün: *"-e göre" anlamında edat.*
1. ḥażerātınıñ her biri **içün** şeker bāġçesi ve naḫl-ı sūrī yapılmaḳ *(141:24). [içün,]*
2. **içün** taḫṣīṣ olunmuş idi ve çavuşān ve sāʾir ḫademe-i dīvān ve *(251:29). [içün,]*
3. mışrāʿ Bir ālāy cānı cebinde żuʿafā-yı devrān tiryākiyān-ı nīm-cān **içün** cāy-ı şafā vü emān *(346:30). [içün,]*
4. ḳapuya ḳarīb parmaḳlıḳ kenārına vardıḳda maḥall-i mezbūrda kendüler **içün** *(375:14). [içün,]*

içün: *"Uğruna, yoluna" anlamlarında edat.*
1. mihmānān-ı żiyāfet-kede-i sūr-ı sulṭānī **içün** üç direkli obalar ve aña muttaşıl *(150:17). [içün,]*
2. vāḳiʿ bir püşte-i muʿallā-yı feraḥ-zāda vüzerā-yı ʿiẓām ḥażerātı **içün** ikişer direkli *(150:32). [içün,]*
3. Sulṭān Meḥemmed Ḫān ḥażretleri **içün** li-münşiʾihi *(166:25). [içün,]*
4. Sulṭān Muṣṭafā Ḫān ḥażretleri **içün** daḫi ʿAlī bin ʿAbdullāh ḥaṭṭı ile bir *(167:9). [içün,]*
5. Sulṭān Bāyezīd ḥażretleri **içün** daḫi Üsküdārī Ḥasan Efendi ḥaṭṭı ile bir *(167:18). [içün,]*
6. ḥażretleriniñ māder-i ʿiffet-perverleri **içün** kezālik iki *(168:5). [içün,]*
7. ḫażretleriniñ vālide-i mācideleri **içün** iki ṭonluḳ dībā-yı İstanbulī ve sāde ve telli *(168:7). [içün,]*
8. beytiniñ maẓharı bir manav dilberi **içün** Alma yārin elmasını yersin odun yarmasını *(281:20). [içün,]*
9. Ve çerge-i sāniyede müteferriḳagān **içün** on süfre ṭaʿām döşenüp ve üçünci çergede *(287:1). [içün,]*
10. ve meḫter-ḫāne-i āṣafī bu faḳīriñ bā-fermān-ı ʿālī sūr-ı hümāyūn **içün** inşād itdigi *(289:30). [içün,]*
11. temāşā-yı ḥiref-i sāʾire **içün** anlar daḫi gūşe-gīr-i āsāyiş ü ārām olduḳları hengāmda *(298:2). [içün,]*
12. vaḳt-i ḫālīye teşādüf itmegin be-taḫṣīṣ anlar **içün** basṭ-ı simāṭ-ı mā-ḥażar-ı neşāṭ u inbisāṭ fermān buyurulmaġın *(317:2). [içün,]*
13. **İçün** Mebsūṭ-ı Mışṭaba-i Taḥrīr ve Keşīde-i Pīş-keş-i Taḳrīr Ḳılınmışdır *(318:33). [içün,]*
14. Ve çerge-i sāniyede sāʾir ḫulefā ve kīse-dārān **içün** beş süfrelik ṭaʿām döşenüp *(320:16). [içün,]*
15. anlar **içün** maḫṣūṣ ḳılınup kāʾideleri üzere dört beş iskemle nihāde vü mevżūʿ *(337:36). [içün,]*
16. meşāhīr ü fużalā vü şuleḥāsı **içün** üç direkli verāsında *(344:24). [içün,]*
17. cenābları **içün** daḫi maḫṣūṣ bir oba-i bī-hemtā ḳurmuşlar idi *(358:10). [içün,]*

içün: *" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.*
1. **içün** filāḥat-nāme-i aḥkām-ı dīn-i Aḥmedī üzere birer şāḫı ser-bürīde-i kārd-ı bāġbān-ı şerīʿat ḳılınmaġa *(137:4). [içün,]*
2. **içün** tamġa-zede-i ifrāz u iḫtişāṣ ḳılınup sāʾir levāzım daḫi bi't-tamām *(147:25). [içün,]*
3. mālen ve bedenen żarar-keşīde vü zaḫm-dīde olmayup taḫvīf ü tehrīb **içün** *(173:22). [içün,]*
4. şenlik **içün** fermān olunmaġın ṭāḳ-ı çeşm-i ḫayretlerine perde-i ġaflet *(183:12). [içün,]*
5. cerr-i eşḳāl **içün** ibdāʿ itdikleri ālet-i iḫtiyāllerin derūn-ı keşīden iḫfā ve ʿamelesi *(184:14). [içün,]*
6. şoñra fuḍāle-i ḫ̆ān-ı iḥsānların ḥişşe-i ġāʾib-i şıbyān olmaġ **içün** ifrāz ve bu vech *(275:25). [içün,]*
7. melāʿib ü ġarāʾib ve şanāyiʿ-i ʿacāʾibe **içün** perde-keş-i ḫaylūlet-i iẓhār olmaġın *(343:6). [içün,]*
8. **içün** telḫīṣī aġa vesāṭetiyle dārü's-saʿāde aġası ḫażretlerine irsāl olunup anlar *(350:32). [içün,]*
9. ve bu niʿmetiñ şükrānesi **içün** āmāc-ı tīr-i nigāhı olanlara ṣarf-ı zer-i bī-şümār eylediler *(359:11). [içün,]*
10. Şehr-i ẕi'l-hicceniñ altıncı güni yedi iḳlīm şeheniñ düğüni **içün** üşküfehā-yı rengā-reng *(364:25). [içün,]*

içün: *"Özgü" anlamında kullanılan edat.*
1. Bināʾen-ʿaleyh anlar **içün** daḫi ẕeyl-i cerīdede tafṣīl olunacaġı minvāl *(146:12). [içün,]*
2. müsāʿade istidʿā ve anıñ **içün** daḫi iki naḫl-ı ser-bülend-i ḫoş-nümā *(146:25). [içün,]*
3. muʿtād üzere otaġ-ı mezbūrda kendüler **içün** āmāde vü ḥāżır ḳılınan ḫ̆ān-ı naʿmā-yı pādişāhī *(262:21). [içün,]*
4. daḫi kendüler **içün** tehyiʾe buyurılan ḫayme-i felek-iştibāha teşrīf-sāz olup *(365:13). [içün,]*

içün: *"Amacıyla maksadıyla" anlamında edat.*
1. işābet-i ʿaynü'l-kemālden şıyānet **içün** ber-muḳteżā-yı ḥikmet-i ḫafiyye-i İlāhiyye *(136:20). [içün,]*

2. ve taʿmīm-i żiyāfet-i meserret **içün** tertīb-i velīme-i sūr-ı hümāyūna *(137:10). [içün,]*
3. vaḳt-i iḳtizāda düstūr'ü'l-ʿāmel-i erbāb-ı düvel olmaġ **içün** bi-ʿibāretihi *(139:31). [içün,]*
4. iḳāmet-i sünnet-i seniyye-i Ḥażret-i Seyyidü'l-enām ʿaleyhi efḍalü'ṣ-ṣalāt ve ekmelü's-selām **içün** *(140:18). [içün,]*
5. bināʿen bu sūr-ı mücibü'l-ḥubūrı i'lān u işāʿat **içün** *(140:24). [içün,]*
6. tāziyāne-zen-i ḫaylü'l-berīd-i müsāraʿat olmaları **içün** *(141:16). [içün,]*
7. mübāyaʿası **içün** sū-be-sū ādemler taʿyīn olunup İznikmīd ḳażāsından on biñ *(142:2). [içün,]*
8. şeker vażʿı **içün** yüz ʿaded mevlid ṭablası ve eṭrāf-ı sūr-gāhda māhiyyeler tertībi *(142:6). [içün,]*
9. **içün** on beş biñ şīşe ḳandīl ve on biñ ḳandīl ḳutısı ve on biñ şerbet ḳavanozları *(142:7). [içün,]*
10. **içün** Ḫāṣṣ Bāġçede Yalı Köşki dervāzesinde bir maḥall-i muʿayyende *(142:12). [içün,]*
11. ve baʿżısı münāsib ḥālleri olan ricāl-i devlete taʿyīn ve sūr **içün** müheyyā itdirildi *(142:16). [içün,*
12. Ve meydān-ı sūrda temāşāyiyān ve luʿbet-bāzān **içün** muʿayyen ḥudūd u sınur itmege *(142:17). [içün,]*
13. yaġlu ṭulumlar ile şūret-i suḫre-bāzīde lede'l-iḳtiżā taḫliye-i ṭarīḳ **içün** *(142:21). [içün,]*
14. **içün** evlād-ı fuḳarādan şeref-cūy-ı ḫitān olan beş bīñ ḳadar *(142:26). [içün,]*
15. temāşā **içün** baʿde'ẕ-ẕuhr sarāy-ı meẕkūr sāḥasınıñ dībāc-ı çemen-zār-ı sebz-gūnını *(143:6). [içün,]*
16. tenāvül-i ṭaʿām **içün** fermān-fermā olmaları ile şeh-zādegān-ı sütūde-kirdārlarına *(145:1). [içün,]*
17. bir maḥall taʿyīni **içün** eṭrāf-ı sāḥaya gūşe-i kemān-ı ebruvānından *(147:6). [içün,]*
18. üzere keşf **içün** ketebe vü miʿmārān taʿyīni fermān buyurıldı *(147:31). [içün,]*
19. kitābe-i ʿiffet-ḫāne-i evṣāf-ı şānlarıdır ālāy temāşāsı **içün** yek-rūze maḳarr *(148:4). [içün,]*
20. teʾsīs-i mebānī-i taʿyīn **içün** ḥażret-i ṣadrü'ṣ-ṣudūr ve defter-dār efendi ve *(148:26). [içün,*
21. tezvīc ile gevher-keş-i ʿıḳd-ı ʿaḳd-i nikāḥ olmaḳ maṣlaḥatı **içün** sarāy-ı cedīd-i sulṭānīye *(149:31). [içün,]*
22. yerde żiyāfet ü inʿām **içün** bismil-gerde-i ṭuyūr u aġnām ve sāʾir enʿāmıñ irāḳa olunacaḳ *(151:7). [içün,]*
23. vażʿı **içün** ittiḫāẕ-ı kīlār olundı Ve altmış ḳazġan güncāyişine müteḥammil ü vāfī *(151:14). [içün,*
24. ḳanadīl vażʿı **içün** gönder taʿbīr olunur şırıḳları yerlü yerine nişānde itmege *(152:8). [içün,]*
25. bāzīçe-gāh-ı hüner-nümāyān-ı ṭarab-kede-i sūrı taʿyīn **içün** dāʾire-i pergār-ı taḥdīd ḳılınup *(152:16). [içün,*
26. gümüş maşraba vażʿı **içün** meydāna otuz altı ẕirāʿ bir sütūn ol gün ḫalīde ve *(153:10). [içün,]*
27. Ve muḳaddemā dūde-i ṭopçıyāna yevmiyye üçer kerre şenlik **içün** fermān olunan *(153:12). [içün,]*
28. ʿazīmet-i cemʿiyyet-gāh-ı sūr **içün** süvār-ı reh-vār olup mışrāʿ Baḫt u devlet *(154:12). [içün,]*
29. **içün** ḥāżır u āmāde ḳılınmaġla ṣaff-ı küleng gibi dizildiler ve *(157:1). [içün,]*
30. ibḳā-yı ālāyiş-i şıḥḥaʿile kāse-şūyān-ı maṭbaḫa zaḥmet-i taṭhīr **içün** teşmīr-i sāḳ-ı ḫıdmete *(157:3). [içün,]*
31. bu sūr-ı saʿīd **içün** getürdüp devlet-i ʿaliyyeye gönderdigi *(157:35). [içün,]*
32. iżhār-ı şükr-i niʿmet-i ṣādī **içün** ʿarż olunacaḳ hediyyeleri pāy-endāz-ı ḫıdīv-i mümtāz ḳılınması *(160:2). [içün,]*
33. sıyānet **içün** perde-i siyeh-gūn-ı mūyında nihān itseler semmūrda beyża gibi *(163:18). [içün,]*
34. aṣāletlü Sulṭān Süleymān-ı bülend-i iʿtibār ḥażretleri **içün** ʿarż u telḫīṣ olunan *(166:2). [içün,]*
35. iken reh-yāb-ı bender-i ḳabūl olmaġa tevessül **içün** dest-āvīz-i nāçīzlerini *(169:10). [içün,]*
36. ḥużūr-ı hümāyūnda ber-efrāşte-i sāḥa-i temāşā olmaġ **içün** müheyyā idi *(173:4). [içün,]*
37. leyle-i ātiye **içün** pīçīde-i ṣandūḳa-i istiḥżār olunmaḳ irāde olunmuş *(173:6). [içün,]*
38. aḳlām-ı ʿaṣā ile ḍarb **içün** iḳdām olundı İltihāb-ı nāʾire-i ġażab-ı āṣafīye *(173:9). [içün,]*
39. mühimmātını vażʿ **içün** ibdāʿ itdikleri taḫta ṣuffeniñ taḥtında ṣudūr-ı fermān-ı ʿālīye *(173:13). [içün,]*
40. cā-nişīn-i vekālet olmaġ **içün** ḳaṣr-ı ʿadālet sāye-gāhında olan otaġ-ı temāşāda *(175:6). [içün,]*
41. **içün** fermān olunup istiḥżārları içün engüşt-i işāret Şāhīn-i Mışrīye *(175:9). [içün,]*
42. içün fermān olunup istiḥżārları **içün** engüşt-i işāret Şāhīn-i Mışrīye *(175:9). [içün,]*
43. Seriñde zīver-i tāc-ı tefāḫur olmaġ **içün** *(179:29). [içün,]*
44. **içün** maḳām-ı ḫıdmetde īstāde ve rüft ü rūba āmāde olan ṭulumcıyān-ı uḍḫūke-liḳā *(180:31). [içün,]*
45. ney-i bāre-i üstüḫ̆ānların çūb-ı ḫuşk gibi şikest itmek **içün** *(182:5). [içün,]*
46. maḫṣūṣ olan āyīn-i muʿtād üzere tefhīm-i femūde-i nāḫudā **içün** gūyā lisānü'l-ḥāl olan *(183:30). [içün,]*
47. içün ġavvās-ı endīşelerin deryā-yı ḳaʿr-ı nā-yāb-ı ḫayrete ṣalup bīhūde *(185:18). [içün,]*
48. nāḫun-ı şemşīr-i tāb-dār ile güşād **içün** dāmen-i dīvārına ṣarıldıḳça derūn-ı ḳalʿadan *(188:12). [içün,]*
49. sīr-i süfre-i iḥsānları oldıġını işʿār **içün** bir süfrelik olmaḳ *(189:28). [içün,]*
50. ḳıṭʿasıyla meʾmūliniñ ḳarīn-i ḳabūl olması **içün** ṭaraf-ı āṣafīden telḫīṣ ve *(193:23). [içün,]*
51. ḫulūl-i vaḳt-i ʿaṣrı īẕān **içün** iki bürhān olmaġın iʿlā-yı livā-yı kelimetullāhda *(194:1). [içün,]*
52. edā-yı namāz **içün** şevket ü saʿādetle sāḥil-serāy-ı tersāneye teveccüh-sāz oldılar *(194:7). [içün,]*
53. içün teşrīf-i ṣadr-ı aʿẓamīye muntaẓır olmaları ile vezīr-i aʿẓam ve şeyḫü'l-islām *(194:10). [içün,]*
54. ve ḫalḫāl-ı pāy-ı ʿarūs-ı sürūr olmaḳ **içün** *(195:20). [içün,]*
55. gibi revān ve heyʾet-i maḫrūṭī-i mercān-günı bu beyt-i pür-sūzı inşād **içün** gūyā *(197:14). [içün,]*
56. ve sāʾir baʿżı maṣlaḥat **içün** İstanbulda ʿazīmet ve ḍaḥve-i kübrāda yine ʿavdet buyurduḳlarında *(198:8). [içün,*
57. ʿalāmet-i ḫüsn-ı ḳabūl-i cihān-dārī olmaġ **içün** aġa-i müşārün-ileyhimāya *(200:32). [içün,]*
58. içün ṣadreyn-i mükerremeyn efendiler ḥażretleri tekrīr-i daʿvet ile talṭīf olunup *(201:7). [içün,]*
59. Ḥüseyin Efendi maʿan tenāvül-i ṭaʿām itmek **içün** taḫṣīṣ-i daʿvet ile sāʾirlerden *(201:27). [içün,]*
60. Ṣalındırmaġ **içün** ṣanʿatla bir naḫl-ı ḫırāmānı *(204:5). [içün,]*
61. taʿmīm-i neşāṭ u sürūr **içün** temāşā-yı sūrdan gürūh-ı nisvān daḫi rū-gerde-i dūr- bāş-ı ḫırmān olmayup *(204:30). [içün,]*
62. ve sāzendegān-ı ḫoş-terāne-i dil-keş-naġam **içün** pīş-i temāşā-gāh-ı āṣafīde *(206:7). [içün,]*
63. görmeyenlere irāʾet **içün** birer birer tekrīr eylediler Bu eşnāda li-müʾellifihi *(208:15). [içün,]*

64. **içün** arḳası üzere zemīne yatdı ve ayaġı ile ol kūzeyi gözinden alup herʿużvunda *(210:11). [içün,]*
65. ve muḳademmāt-ı mesāʿī-i cemīleyi tertībden kendü nefisleri **içün** bir *(211:27). [içün,]*
66. Ṣalmaġ **içün** māh-ı nev-āfāḳa lemʿ *(217:6). [içün,]*
67. bināʾen şenlik **içün** āmāde olan şevḳ-efrūzān-ı şebistān-ı sūra *(218:23). [içün,]*
68. timṣāliʿaynı ile ẕī-rūḥ gibi münāṭaḥa-i yek-dīger **içün** āmed ü refte der-kār ve *(220:29). [içün,]*
69. tebʿīd ü taḳrīb **içün** ṣaḥṣ-ı zinde gibi saṭḥ-ı ṣalden ṭāḳ-ı saḳfa ṭafra-sāz-ı ṣuʿūd olup *(220:32). [içün,]*
70. taḥdīd-i seyf ve tecdīd-i keyf itmeleri **içün** āb-ı beḳādan ṣīrīn-ter aġır *(224:18). [içün,]*
71. **içün** ṣaḥṣ-ı meẕkūr ile istīnās idüp mışrāʿ *(225:13). [içün,]*
72. mevāṭın u mesākinlerine rücūʿ **içün** dervāze-i ḫıyāma *(227:1). [içün,]*
73. āteşlerini iṭfā **içün** ḳırābeler ile üzerlerine ṣular işāle ve bir ṭarafdan çavuşlar *(228:10). [içün,]*
74. yine eteklerini ṭutuşdurmaḳ **içün** püskürme fişekleri ḥavāle eyleyüp bī-çāre *(228:11). [içün,]*
75. **içün** kendülere maḥṣūṣ sāye-bān-ı zerrīn-ṭınāb u sīmīn-evtāda hümā-yı āsumān-āşiyān *(230:29). [içün,]*
76. fikr-i daḳīḳleri muḳteżāsınca idāre-i çarḫ-ı luʿbet-bāzī **içün** *(235:14). [içün,]*
77. vaḳf-ı gerdiş-i ıżṭırāb **içün** içlerinden li-münşiʾihi'l-faḳīr *(235:16). [içün,]*
78. ki taʿẓīm-i ḍaḥāyā ile şırāṭ-ı maḥşerde rükūb **içün** tehyiʾe-i maṭāyā eyleyenleriñ *(237:7). [içün,]*
79. ifāde ve żarūrī taʿbiye-i edevāta ṣurūʿ **içün** tersāne üsārāsı *(242:25). [içün,]*
80. **içün** dīn-i Aḥmedī ʿaşḳına ṭoḳsan aḳçe *(244:5). [içün,]*
81. **içün** ḫayme-i ḫıtāna revān olup sāʾir ṣıbyān-ı müslimīn ile *(244:8). [içün,]*
82. açılup biri birini meydān-ı kār-zāra daʿvet **içün** gūyā dest-cünbān-ı işāret oldılar *(244:20). [içün,]*
83. baʿde ṣalāti'l-maġrib deryā şenligi seyri **içün** üç anbarlı nām *(248:33). [içün,]*
84. suṭūʿ-ı mesābīḥ-i sitāre-şümāra mevḳūf olmaġın ʿinān-ı ʿazīmet gice şenligi seyri **içün** *(249:30). [içün,]*
85. yek-dīgere ṭabanca-zen ü leked-kūb olaraḳ tenşīṭ-i ḳulūb **içün** püskürme fişekleri *(251:2). [içün,]*
86. ve iṭāre-i kebūter-i ʿuḳūl-i erbāb-ı naẓar **içün** taḥrīk-i kefçe-i sürīn itmege dest urdılar *(251:5). [içün,]*
87. **içün** iḥdāṯ olunan nişīmen-şuffe-i ṣafā-baḫşāya daḫi ḳālīçe-i müşgīn-tārlar *(251:7). [içün,]*
88. **içün** taḥṣīṣ ve ʿizzetlü defter-dār efendi veʿizzetlü reʾīs efendi ḥażretleri *(252:3). [içün,]*
89. imtiṯāl **içün** keşīde-i naẓar-gāh-ı ḫudāvend-i İskender-iḳbāl ve iẓhār-ı ṣanʿat-ı cerr-i eṯḳāl eylediler *(252:19). [içün,]*
90. taḥṣīṣ ü terġīb ü teşçīʿ iderek ṭaraf-ı ḫaşma imāle **içün** ṣalıñ bir ṭarafından ṣuʿūd ü müṯūl *(254:7). [içün,]*
91. ve tehyiʾe-i levāzım-ı sūr **içün** fermān-fermā olmaları ile sāʾir vüzerā *(256:25). [içün,]*
92. ve tesyīr-i reh-vār-ı şevḳ **içün** bār-gīr üzere ḳoçaşı tāziyāne-zen-i şevḳ ururaḳ *(257:31). [içün,]*
93. ḳadem-cāy olmaġ **içün** ḳalyon çanaḳlıġına mümāṯil bir ṭarḥ-ı ḫāṣṣ ibdā ḳılınmış *(258:20). [içün,]*
94. tecdīd itmek **içün** libās-ı ḫāṣṣların uṣūl ile tecrīd idüp hübūṭ u süḳūṭdan *(259:3). [içün,*
95. ve tezyīl-i muḳaddemāt-ı ḥubūr **içün** ṣadr-ārā-yı mesned-i düstūrī *(260:5). [içün,]*
96. melāʿib-i ġarāʾib-i sūrı seyr **içün** sīr-çeşm-i niʿmet-i ferḥat olmaġa ruḥṣat buyurdılar *(262:26). [içün,]*
97. rūḥ bulmaḳ **içün** ḫāṣeki aġaları taʿyīn ve bocurġad taʿbīr olunur ālet *(262:33). [içün,]*
98. der-ḥāl ḫāṣekīler tenfīẕ-i emr-i pādişāhī **içün** ḥibāl-i çār-mīḫi iḥkām u tecdīd *(263:1). [içün,]*
99. der-ḥāl ḫāṣekīler tenfīẕ-i emr-i pādişāhī **içün** ḥibāl-i çār-mīḫi iḥkām u tecdīd *(263:2). [içün,]*
100. idi zīrā ki yeñiçeri mürūrı **içün** meydān-ı sūruñ bir miḳdārı taḫliye olunmuş ve *(263:6). [içün,]*
101. hücūm-ı temāşāyiyān-ı ne-dāniste-rüsūmı sedd **içün** ḳazıḳlar ve ḳazıḳlara *(263:7). [içün,]*
102. Ḳalʿa-i meẕkūre fetḥi **içün** müvācehe-i şehriyār-ı ḳalʿa-güşānıñ cānib-i yemīninde *(264:10). [içün,]*
103. işʾāl-i nāʾire-i ḫarb u ḳıtāl **içün** kerre-nāy-ı āteşīn-ṣadā ile çeng-i ḥarbīye āġāz eylediler *(264:16). [içün,]*
104. nān-ı ḫāṣṣ ile anlar **içün** nihāde-i süfre-i iḫtişāṣ olundı Ve yigirmi ʿaded mancana *(265:6). [içün,]*
105. arasından geçüp ālāy gösterdiler ve şenlik **içün** üç yerde ḳol ḳol çengīler āheng idüp *(266:23). [içün,]*
106. ve mühre-endāzī-i tüfeng-i ejder-nişān ile ceng-cūyān olup ḳalʿa fetḥi **içün** *(267:20). [içün,]*
107. her kişi kendü maḳām u menāmına ʿazīmet ve gice şenligi seyri **içün** *(267:37). [içün,]*
108. cilve-gāh-ı şāhid-i sūr-ı hümāyūn olmaġ **içün** bir ḫayme-i nüh-ḫazīne-i āsumān-gūn meydāna *(269:18). [içün,]*
109. işʿār **içün** gönderdigi beş on ṭabla gūnā-gūn şeker nāmında nebāt-ı mükerrer ol *(270:19). [içün,]*
110. tenāvül **içün** ruḫṣat-nümā olmaları ile her biri birini ḳapup ve bir tenhā yere ṣapup *(271:24). [içün,]*
111. Bu eṣnāda bir kimse reh-nümā-yı ḫ̆āb-gāh-ı ḫużūr olmaġ **içün** zūr-bāzlarıñ pīrāye-i deste-çūpı olan *(271:31). [içün,]*
112. cilve-cāy-ı rūşen-feżā-yı maşrıḳda ser-nümā-yı ẓuhūr u bürūz olmaġ **içün** *(272:4). [içün,]*
113. ḳurulmaḳ **içün** vaḳt-i teşrīf-i ḫudāvendigārīye dek ḫademe-i melāʿib-i sūra *(272:22). [içün,]*
114. tehyiʾe-i ḫıdemāt-ı lāzıme **içün** bir iki sāʿat meydān virilmek ḳaṣdına *(272:23). [içün,]*
115. mübtelāyān-ı berş ü tiryākiñ yüzlerine reşāşe-pāş-ı tesliyet olmaġ **içün** *(275:12). [içün,]*
116. pīş-nihād-ı otaġ-ı hümāyūn itmek **içün** ber-ḳāʿide ṭaşrası yeşil ve al aṭlas u ḫarīr *(277:13). [içün,]*
117. ikrām olunmaġ **içün** müsāfir çergelerinden üçünci çergeye şeref-yāb-ı müṯūl olup *(285:26). [içün,]*
118. vedāʿ itdiler ve her biri seyr-i temāşā-yı şebān-gāhī **içün** ḳarār-gāh-ı istirāḥatlarına *(287:10). [içün,]*
119. **içün** kilīm-i siyeh-gūn-ı şeb-i tārı güsterde ḳılup *(288:32). [içün,]*
120. Sermāye-baḫṣ-ı maʿden ü kān olan ceyb ü baġallerini beẕl üʿaṭā **içün** *(289:22). [içün,]*
121. iṭfāsı **içün** saḳḳā-yı ḳader ḳırābe-i seḥābdan isāle-i emṭār ile ḫıyām-ı mevkib-i sūrı *(290:4). [içün,]*
122. ser-ber-āverde-i liḥāf-ı menām olmaġ **içün** gül-ābdān-ı seḥābdan rūy-ı zemīne *(290:17). [içün,]*
123. sanṭūruñ ḳulaġını burdılar ve kemāl-i ihtimām **içün** mıżrāb-ı zebānları ile *(291:2). [içün,]*
124. Çengīleriñ ṣaġ ṭarafında küştī-gīrler güreş ṭutmaġ **içün** birbirleri ile *(294:15). [içün,]*
125. iẓhār **içün** ḳol ḳol düzüldiler Evvelā pīş-gāh-ı ālāylarında gerdūne *(298:6). [içün,]*
126. hezār zīb ü zīver ile ālāy **içün** ṭaḳım ṭaḳım düzdiler ve nice yaġdan delk ḳaḳma dilberleri *(299:5). [içün,]*

127. süvārları ṭolu dizgin meydāna çıḳmaḳ **içün** atlarına ḳolan çeküp *(299:7). [içün,]*
128. Bunlar daḫi sūr-ı hümāyūn **içün** tedārük itdikleri bir kıṭʿa mücevher incü taḳımlı *(299:16). [içün,]*
129. hem-seng olan ḫāk-i rāhında basṭ-ı pāy-endāz-ı niyāz itmek **içün** ḳarşu depede ṭop ṭop *(299:25). [içün,]*
130. yemīn ü yesārdan telezzüz-i nevāl-i cemāl **içün** dest-dırāz-ı nigāh-ı küstāḫī olan *(300:23). [içün,]*
131. deyu ṭatlu ṭatlu naṣīḥāt itdiler cemʿiyyet-gāh-ı neferātları olmaḳ **içün** pişmiş *(300:27). [içün,]*
132. **içün** pergār-ı nigāhını eṭrāfa idāre iderek ol daḫi metn-i metīn-i zemīnde *(304:26). [içün,]*
133. ʿatebe-i hümāyūna īṣāl **içün** telḫīṣī-i ṣadr-ı ʿālī yediyle saʿādetlü aġa-i dārü's-saʿāde *(307:30). [içün,]*
134. riʿāyet **içün** sefīr-i şevket-semīre iḥsān-ı bī-şümārdan ṣoñra *(308:23). [içün,]*
135. **içün** āb-ı rūy-ı sipihr-i berīn rīḫte-i pāy-ı sāye-i Ḫālıḳü'l-māve'ṭ-tīn olup *(310:19). [içün,]*
136. vaẓīfe-i muʿayyene-i rūz-merresini edā **içün** zīr-i bām-ı felekde āheste āheste *(310:22). [içün,]*
137. Nā-gāh edā-yı namāz **içün** sāye-i Rabb-i Mücīb cāmiʿ-i şerīfe *(311:3). [içün,]*
138. kemān-āsā ḫamīde ve devām-ı devlet-i pādişāhī **içün** tīr-i hevāyī-i duʿāyı *(312:11). [içün,]*
139. ḳaṣd-ı ziyāret ve baʿżı temşiyyet-i umūr-ı devlete dāʾir mevādda istīẕān **içün** *(316:29). [içün,]*
140. gündüzinde çengīler gicesinde ḫayāl-bāzlar şenlik **içün** mevṣūl ḳılındılar *(317:19). [içün,]*
141. içinde rubʿ sāʿat miḳdārı ḳarār itmedin refʿ-i ḫayme **içün** nidā ve senbīlleriñ *(317:33). [içün,]*
142. rabṭ u bendine baʾde'n-naẓar feṭḥ u fekki **içün** ichār-ı ṣadā eylediklerinde *(317:34). [içün,]*
143. ferş-i memerr-i naẓar-ı pādişāh-ı bende-perver olmaġ **içün** ʿādet-i ḳadīme-i devlet-i ʿOs̱māniyye *(321:17). [içün,]*
144. müttekā-yı visāde-i vekālet ve deryāda gice şenligi **içün** ışdār-ı evāmir-i ihtimāma *(322:13). [içün,]*
145. Yevm-i mezbūr aḫṣāmı ḳabīl-i ʿışāda deryā şenligi **içün** cebe-ḫāne ve ṭop-ḫāne *(322:16). [içün,]*
146. germiyyet-i bāzār-ı meserret **içün** baḫş-ı bıżāʿa-i raġbet buyurup bir mertebe neşāṭ u şevḳ *(322:31). [içün,]*
147. **içün** tehyiʾe-i zīb ü zīnet ve iẓhār-ı kālā-yı meserret ḳaṣdıyla *(325:28). [içün,]*
148. dāʾire-i sūrdan ṭaşra kenār çizüp çārsū-yı ḳaṣabada bir bām-ı dükkāna iltecā **içün** *(325:31). [içün,]*
149. revnaḳ-ı tāze ẓuhūr ve yine germiyyet-i bāzār-ı sūr **içün** iẓhār-ı kālā-yı sürūra *(326:19). [içün,]*
150. **içün** ḳabża kabza çil para ve s̱ülüs̱ ve rubʿ ve ẓolaṭayı *(327:34). [içün,]*
151. **içün** çeşm-güşā-yı intiẓār idiler Lākin kes̱ret-i bārāndan nāşī bir vech ile tertīb-i esbāb-ı melāʿibe *(339:12). [içün,]*
152. ve tersāne-i ʿāmireden tedārük olunan envāʿ-ı fişekler gice şenligi **içün** āmāde itdirilmiş *(341:28). [içün,]*
153. ḫalḳa iʿlām **içün** ihdā olunan ḫayl-i ṣāhil ḳabūl olunduḳdan ṣoñra mışrāʿ *(343:30). [içün,]*
154. iẓhār-ı ḥaşmet-i devlet-i İslāmiyye **içün** fermūde-i pādişāh-ı enām olmaġın muʿtādları *(344:7). [içün,]*
155. şeh-zādegān-ı ʿālī-ḫażretleri ile deryā şenligi temāşāsı **içün** Āyīneli Ḳavaḳda *(346:7). [içün,]*
156. muḥāṣara ile feṭḥi **içün** ceng ü müşācereye mübāderet iderek defeʿāt ile *(346:13). [içün,]*
157. **içün** meʾmūr olmaları ile sāye-bān-ı temāşāda hem-zānū-yı mücāleset olmuşlar *(346:24). [içün,]*
158. ṣıyānet **içün** maẓhar-ı kerīme-i Fe-eradtü en eʿībehā ḳılınup *(347:23). [içün,]*
159. żamīr-i teʾnīs̱ gibi perde-nişīn-i istitār olmaları **içün** Atıcılar Tekyesi anlara *(350:2). [içün,]*
160. deryā şenligi temāşāsı **içün** Āyīneli Ḳavaḳ sāḥilinde mesned-ārā-yı müttekā-yı iclāl *(350:11). [içün,]*
161. ve hengām-ı ārāda rūy-ı baḥre iḫrāc **içün** bocurġadlara merbūṭ ālāt-ı cerr-i eṣḳāl *(352:11). [içün,]*
162. sūrāḫların menfeẕ-i enfās olmaġ **içün** beş on ḳadar ney-pāreyi ṣanʿatla ilṣāḳ ve *(352:15). [içün,]*
163. dehān-ı māhīden yegān yegān ẓāhir ve bu kārı derk **içün** taʿmīḳ-i deryā-yı endīşe eyleyen *(352:18). [içün,]*
164. ferş-i memerr-i enẓār-ı şehriyār-ı ʿālī-tebār olmaġ **içün** telḫīṣī aġa vesāṭeti ve *(354:4). [içün,]*
165. edevāt-ı nāriyye iʿmāli **içün** mühimmāt u levāzım taʿbiyesine mübāderet olundı *(355:19). [içün,]*
166. ṣadr-ı aʿẓam ḫażretleri otaḳlarına ricʿat ve herkes çadırlarına nevme-i rāḥat **içün** *(357:20). [içün,]*
167. esb-i keşīde-zihār-ı māh-ı maḥāḳ müsābaḳa-i raḫş-ı ḫurşīd-i raḫşān **içün** *(357:25). [içün,]*
168. hengāmda muḳaddemā gūyā taʿyīn-i ḥudūd-ı eyyām-ı sūra ʿalāmet **içün** *(361:26). [içün,]*
169. defter-i ḫitāna ḳayd olunan ṣıbyānıñ tekmīl-i şiʿār-ı İslāmiyyeleri **içün** bāb-ı hümāyūn *(364:12). [içün,]*
170. **içün** başḳa başḳa çadırlar ḳurılıp yine mehter-ḫāneler ve çengīler *(364:14). [içün,]*
171. varınca sāʾir ebniye-i māniʿatü'l-mürūruñ hedmi **içün** kelām-ı dürer-niẓām-ı mışrāʿ *(365:33). [içün,]*
172. seyr **içün** Arslan-ḫāne ḳurbında Naḳḳāş-ḫānede *(366:22). [içün,*
173. nesaḳ-sāz-ı tertīb-i niẓām oldılar Ve taḫliye-i ṭarīḳ **içün** taʿyīn buyurılan *(367:9). [içün,]*
174. **içün** çaldıḳları sipsi taʿbīr olunur düdügüñ nicesine birden nefes-zen olmalarıyla Beyt *(367:19). [içün,]*
175. **içün** müheyyā olan ikişer ṭonluḳ aġır hatāyī-i girān-bahā vü girān-miḳdār-ı cemīl ḳapudānlarıñ gerden-i iftiḫārlarına *(368:8). [içün,]*

ʿīd: *Bayram.*
1. **ʿĪd** üstine īd olup cihāna *(133:7). [ʿīd,]*
2. **ʿĪd**de yine gelür raṭl-ı girāna devrān *(232:19). [ʿīdde, -de]*
3. Biñ **ʿīd** görüldi nice nev-rūza irişdik *(328:20). [ʿīd,]*

id: *Etmek, eylemek, yapmak.*

sulṭānān-ı ʿālī-şān **idügi** bundan aḳdem ẕikr ü beyān olunmuş idi Lākin *(372:11). [idügi, -üg, -i]*

īd olup: *Bayram gibi olmak, neşelenmek.*

ʿĪd üstine **īd olup** cihāna *(133:7). [īd olup, -up]*

iʿdād idüp: *Yerleştirmek.*

īcād ve ṣanʿatlarına göre levāzım-ı dükkānları her ne ise **iʿdād idüp** içinde bir *(280:2). [iʿdād idüp, -üp]*

iʿdād idüp: *Sıralanmak.*

gibi baḳırdan ḫōd ve siper geyimli vāfir ʿasker **iʿdād idüp** bir ṭarafdan *(303:5). [iʿdād idüp, -üp]*

ʿidādına ḳatup: *Yerine saymak, bir şeyin yerine koymak.*

ʿ**idādına ḳatup** li-münşiʾihi *(281:17). [ʿidādına ḳatup, -up]*

idāre: *Döndürmek, çevirmek.*
1. cebīni üzere **idāre** ve çep ü rāst raḳṣ-ı bī-muḥābā ve pīş ü pesine temāyül ü inḫinā *(158:5). [idāre,]*
2. ve nevki sūzen-i müjgān-ı ḫūbāndan bārīk ü nebtīz olup **idāre** ṣūretinde olan *(209:26). [idāre,]*
3. üzerinde meşʿal heyʾetinde bir fişegi **idāre** ve beş on ḳandīli birden reme-i kebūter *(271:33). [idāre,]*
4. iken şikemi üzerinden on ḳadar ādem **idāresine** ḳādir olamayacaḳ bir seng-i āsiyābı *(303:15). [idāresine, -s, -i, -n, -e]*
5. çarḫī fişekleri **idāreye** imkān olmamaġın vaḳt-i ʿışādan ṣoñra atılan fişekleri *(309:28). [idāreye, -y, -e]*

idāre eyleyerek: *(Çember) Döndürmek.*
1. fincān üftān ve bir ḳaṭre āb rīzān olmadın cüst ü çālāk ve bī-vehm ü bī-bāk **idāre eyleyerek** *(176,:26). [idāre eyleyerek, -y, -erek]*
2. **idāre iderek** cirm-i ḳalʿayı nişīb ü fīrāza tesyīr eylediler Ve bir fīl-i mühīb ü cesīm *(187:23). [idāre iderek, -erek]*
3. cūy-ı murād üzere **idāre idüp** kām-yāb oldılar Mışrāʿ Murādım üzre *(235, 29). [idāre idüp, -üp]*
4. içün pergār-ı nigāhını eṭrāfa **idāre iderek** ol daḫi metn-i metīn-i zemīnde *(304, 26). [idāre iderek, -erek]*

idāre idüp: *Yönetmek, komuta etmek.*

iḫfā-yı ālet-i iḥtiyāl ile ʿarabayı içinden **idāre idüp** ḫod-be-ḫod tekerlek dāʾir ve *(157:14). [idāre idüp, -üp]*

idāre-i āsiyā-yı sürīn itdikçe: *Kalça değirmenini döndürmek, hareket etmek.*

beytine mā-ṣadaḳ nice dilber-i gendüm-gūn-ı nāzenīn **idāre-i āsiyā-yı sürīn itdikçe** *(235:19). [idāre-i āsiyā-yı sürīn itdikçe, -dikçe]*

idāre-i çarḫ-ı luʿbet-bāzī: *Oyunculuk çarkını döndürmek.*

fikr-i daḳīḳleri muḳteżāsınca **idāre-i çarḫ-ı luʿbet-bāzī** içün *(235:14). [idāre-i çarḫ-ı luʿbet-bāzī,]*

idāre-i evrāk-ı mecāmīʿ-i eşʿār: *Şiir mecmularının yapraklarını çevirmek.*

ve gāh **idāre-i evrāḳ-ı mecāmīʿ-i eşʿār** ve gāh taṣaffuḥ-ı kütüb-i tevārīḫ u āṯār *(325:22). [idāre-i evrāḳ-ı mecāmīʿ-i eşʿār,]*

iddiʿā-yı cünbiş-i merdāne itdiklerinde: *(İpekçiler için) Erlere yakışır bir şekilde hareket ettiğini düşünmek.*

iddiʿā-yı cünbiş-i merdāne itdiklerinde li-münşiʾihi *(299:8).*
[iddiʿā-yı cünbiş-i merdāne itdiklerinde, -dik, -ler, -i, -n, -de]

iddihār-ı menāl olmayup: *Servet biriktirmek.*

maḳṣūd-ı mevlūdları cemʿ-i māl ve **iddiḫār-ı menāl olmayup** ancaḳ ṣevketlü *(168,:35). [iddiḫār-ı menāl olmayup, -ma, -y, -up]*

idhāl: *Dahil etme.*

bulunan begleri bālāda tafṣīl olındığı üzere sāʾir ilçiler silkine **idḫāl** ile nāʾil-i āmāl *(355:7). [idḫāl,]*

idi: *"-i" ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.*
1. şeref-baḫş-ı ṣudūr olmuş **idi** Ve ṣadr-ı müşārün-ileyh daḫi *(146:14). [idi,]*
2. īcād u inşā olunmuş **idi** Māh-ı mezbūruñ yigirmi sekizinci güni mīr-i müşārün-ileyh *(146:26). [idi,]*
3. gitmişler **idi** Ṭaraf-ı vezīr-i müşārün-ileyhden vekāleten itmām-ı maṣlaḥat-ı ʿaḳd-i saʿīd buyurduḳlarından ṣoñra *(149:32). [idi,]*
4. meşġūl **idiler** Ẕihn-i vaḳḳādı mişkāt-ı feyż-i ilāhīden çerāġ-efrūz-ı istināre olan *(152:9). [idiler, -ler]*
5. dāmen-būs-ı şehriyārī vaḳtine degin gūşe-gīr-i vaḳfe-gāh-ı intiẓār olmuşlar **idi** *(154:5). [idi,]*
6. emek-dār-ı devlet oldıġından pīrligine riʿāyet ve şeref-mend-i daʿvet ḳılınmış **idi** *(155:27). [idi,]*
7. döndürmüşler **idi** *(157:18). [idi,]*
8. merkūbların ẕī-rūḥ ḳıyās eyleyüp midillüler ile ṣıbyān olmaḳ gümān iderler **idi** *(157:29). [idi,]*
9. çeşm-i ḥayret gibi bāz eyler **idi** ol gün meydāna getürilüp *(158:2). [idi,]*
10. Deryā **idi** süfre ṣaḥn ḳayıḳ *(158:25). [idi,]*
11. Eylerler **idi** boġaz ṣafāsı *(158:27). [idi,]*
12. **idi** Anlara daḫi süfre-i elvān-niʿam taḫṣīṣ olunup tenhā-nişīn-i mevḳiʿ-i iḫtiṣāṣ oldılar *(159:16). [idi,]*
13. ol hümā-yı evc-i şān bu gün sāʾir eyyāmdan muḳaddemce ārzū-yı āṣiyān buyurmuşlar **idi** *(159:27). [idi,]*
14. ile yaḳa yaḳaya girür **idi** Li-münşiʾihi *(160:22). [idi,]*
15. sezā-vār **idi** Li-müʾellifihi *(161:10). [idi,]*
16. Taḳṭīr iderler **idi** ṣad-şīşe ʿıṭr-ı şāhī *(162:15). [idi,]*
17. **idi** Cānib-i yemīninde olan riştesi tār-ı ṭanbūr gibi çekildikçe *(163:1). [idi,]*
18. ḫūb ve sīm-i sevād-gerde-i vesīmden merġūb **idi** *(164:7). [idi,]*
19. muʿādil **idi** *(164:13). [idi,]*
20. maẓmūnı tamġā-yı ẕeyl-i evṣāfı olmaġa mā-ṣadaḳ u elyaḳ **idi** Ve Keẕālik her biri *(164:22). [idi,]*
21. dirler **idi** Fi'l-meṣel her biri āhen-dil ve āteşī-meşreb bir *(165:8). [idi,]*
22. teng-mizāc levend-i tünd-ḫūya beñzer **idi** ki Li-müʾellifihi *(165:9). [idi,]*
23. ḳurṣa-i āfitāb rikāb-ı zerrīni olmaġa ṣāyān **idi** Cilve-i reftār ve cünbiş-i ʿişve-medārları *(165:16). [idi,]*
24. ṭaʿna-sāz u ḥarf-endāz olurlar **idi** *(165:21). [idi,]*
25. ki pīrāye-i ser-kūçe-i beyān ḳılınmış **idi** Ḥademe-i ʿatebe-i şevket-medār-ı şehriyārīye *(165:25). [idi,]*
26. Yūsuf u Zelīḫā ve Silsiletü'ẕ-Ẕeheb **idi** *(166:14). [idi,]*
27. esb-i ṭarīfī-nijād ki taṣvīri ʿacz-āver-i ḳalem-i Bihzād **idi** Li-müʾellifihi *(166:19). [idi,]*
28. raḳḳāṣ-ı nāzük-sürīn-i şūḫ-endām u ṭurfe-ḫırām **idi** *(167:6). [idi,]*
29. raḫt-ı ḥammām ve bir ṭonanmış raḫṣ-ı zerrīn-rikāb **idi** mışrāʿ *(167:14). [idi,]*
30. bir āteş-i vaḳḳād **idi** ki şuʿā'ı şemʿ-i ẓulmet-sūz-ı şeb-i tīre ve iltimāʿı *(171:5). [idi,]*
31. dīde-i temāşāyiyānı ḫīre eyler **idi** Şöyle ki ḳaṣr-ı nüh-ṭāḳ-ı laʿlīn-niṭāḳ-ı eflāke *(171:6). [idi,]*
32. Buḫārī-i Şerīf ki miṣli daḫi nā-yāb u nā-peydā **idi** Ve bir nefīs Dürer-i Ġurer *(171:27). [idi,]*
33. ki bahāsı dürre-i beyżādan ġālī ve ḳadri ġurre-i ġarrādan ʿālī **idi** Ve anlardan *(171:28). [idi,]*
34. gibi nūrānī vü ṣāf ve dört ṭonluḳ ṣof ki her biri nefāset ü leṭāfet ile mevṣūf **idi** *(171:31). [idi,]*
35. ḥużūr-ı hümāyūnda ber-efrāşte-i sāḥa-i temāşā olmaġ içün müheyyā **idi** *(173:4). [idi,]*
36. bir mertebe meşʿal-efrūz-ı şādmānī oldu ki taʿbīri āteş-endāz-ı bārūt-ḫāne-i ḥavṣala-i taḳrīr **idi** *(173:26). [idi,]*
37. nümāyende-i aḥsen-i eşkāl olmuş **idi** Lākin henüz şeb-çerāġ-ı vücūd-ı ḫudāvendigārīden *(174:8). [idi,]*
38. gūyā faṣṣı ḳonmamış nigīn-dāna dönmüş **idi** *(174:10). [idi,]*
39. Ruḫṣat bulup olsa **idi** nāẓır *(174:22). [idi,]*
40. Şāl oynına olur **idi** ḥāżır *(174:23). [idi,]*
41. bunlar münāvebe ile birbirlerine ḳadem-nih-i rikāb-ı menākib olurlar **idi** *(175:13). [idi,]*
42. daʿvet ile ikrām olunmuşlar **idi** Sāʿat-ı sādisede dīvān otaġında *(177:1). [idi,]*

43. dāḫil **idiler** *(178:34). [idiler, -ler, -]*
44. ʿulemā-yı ʿiẕām miyānında nā-mevcūd **idiler** *(179:13). [idiler, -ler]*
45. Miṣāl-i ḳālıb-ı bī-rūḥ **idiñ** taḥassür ile *(179:25). [idiñ, -ñ]*
46. Sācidī Efendi ser-cünbān-ı teʾyīd-i taḥḳīḳ ve neʿam-gūyān-ı taṣvīb ü taṣdīḳ olurlar **idi** *(180:17). [idi,]*
47. Zamāne sūr ile mesrūr sen açılmaz **idiñ** *(180:1). [idiñ, -ñ]*
48. dönüp ġırīv-i mestānesi eflāke yeter **idi** *(181:25). [idi,]*
49. **idi** İʿmāl-i meḳāẕīf ü bād-bān ile ḳarada yüriyüp ṣaḥrāyı *(183:23). [idi,]*
50. El ḥaḳḳ ʿamele-i tersāne bir ṣanʿat-ı sāḥirāne itmişler **idi** ki çekdirmeyi bir *(184:12). [idi,]*
51. her ne semte imāle-i sükkān iderse keştī daḥi ol semte gider **idi** Gāh *(184:16). [idi,]*
52. tanẕīr olunmuş **idi** ki rīsmānlar ile keşīde ḳılınup gerdūne gibi tekerlek üzerinde *(187:18). [idi,]*
53. sāḳı bir ʿamūd-ı şāmiḫa beñzer **idi** Ḥibāl-i veşīka ile ḳalʿayı ol fīliñ menākibine *(187:25). [idi,]*
54. alarġa alarġa ṣadāsı firenkçīn uṣūlinde beste-i maḳām-ı ḥişār **idi** *(188:6). [idi,]*
55. ve ṭabaḳ daḥi kāse-i deryūze-i naḳd-i ḳābūl ḳılınmış **idi** *(189:19). [idi,]*
56. ḥüsn-i ḳıṭʿa vü nemaṭ ve celālet-i kitābet-i bī-ġalaṭı ḥāvī **idi** ārāyiş-i maḥfaẓa-i ḥüsn-i ḳabūl ḳılınmaḳ *(189:26). [idi,]*
57. sezā bir ḳıṭʿa-i endek-yāb u bisyār-bahā **idi** Ve yine cild-i vāḥidde nefāset-i ḫaṭṭ u teẕhīb *(190:29). [idi,]*
58. aḥrā **idi** berdāşte-i maʿraż-ı ihdā ḳılınup bunlardan *(190:31). [idi,]*
59. ḳuṭnī ve aṭlas ki her biri leṭāfet ü nefāset ile mevṣūf **idi** *(192:4). [idi,]*
60. terḫīṣ buyurulmuş **idi** *(192:37). [idi,]*
61. Olmuş **idi** her ṣuʿle-i bālā-revi gūyā *(196:35). [idi,]*
62. Hindūyān-ı ateş-pereste mütefevviḳ **idi** nice nice nev-īcād fişengler ile *(197:25). [idi,]*
63. meʾmūren seyr otaġında çengīler temāşāsına dāʾire-nişīn-i encümen-i iʿtilāf olmuşlar **idi** *(198:22). [idi,]*
64. bī-ḥadd u bī-ḳıyās **idi** Lākin anları tafṣīle tenezzül ile irtikāb-ı īcāb u ıṭnāb olunmadı *(199:31). [idi,]*
65. şāyān **idi** Ve ṭoḳuz ṭāḳa altunbaş ḫünkārī destār ve on sekiz ṭāḳa telli *(200:15). [idi,]*
66. **idi** ve üç ʿaded kebīr sīnī ve iki ʿaded yaldızlı ṭās ve beş ʿaded yaldızlı nuḥās kāse *(200:30). [idi,]*
67. **idi** Bināʾen-aleyh ṣadreyn-i müşārün-ileyhimā ḫażretleri ve iki yüz otuz sekiz *(201:9). [idi,]*
68. nümūdār ve müẕekkir-i āyet-i " yā nār olmuş **idi** Ḫuṣūṣen bārūt-ı mürebbā *(202:30). [idi,]*
69. **idi** ki her ḳadeḥi birer ṣūret-i ḫayret-baḫş ile dāʾir ve her gören vālih u müteḥayyir olur idi *(203:2). [idi,]*
70. idi ki her ḳadeḥi birer ṣūret-i ḫayret-baḫş ile dāʾir ve her gören vālih u müteḥayyir olur **idi** *(203:2). [idi,]*
71. raḳṣ eyler **idi** Her biri bī-ʿaded şenlikler ile güẕār eyleyüp *(203:6). [idi,]*
72. ile hem-reng **idi** Ṭaraf-ı pīşinīniñ bir cānibinde ber-ḳāʾide atlu karaca *(203:26). [idi,]*
73. ʿaded meh-pāregān-ı çār-ebrū cevvāl ü sāʾire olmuş **idi** Ve bir cānibinde daḥi *(203:28). [idi,]*
74. burc-ı mīzāna rütbe-i tesāvī bulmuş **idi** Naẓm *(203:31). [idi,]*
75. īcād u inşā ḳılınmış **idi** Naẓm *(204:3). [idi,]*
76. semte gām-zenān olurlar **idi** Bu ḫāric-i dāʾire-i taṣavvur bir kerāmetdir ki *(205:32). [idi,]*
77. beste-i zencīr-i terennüm olmuş **idi** Ḥaḳḳ bu ki eger ḳaṣdī ve eger ittifāḳī taḥsīn ü iḥsāna *(206:30). [idi,]*
78. **idi** Mızraġıñ fırlaḳ gibi süʿat-i devrānı görüldükçe nevḳ-i ser-tīzi sīḫ-i büryān *(209:18). [idi,]*
79. oynar **idi** *(209:36). [idi,]*
80. tenvīr-i bāṣıra-i iftiḫār idemeyecegi fikrinden nāṣī kef-i efsūs ile sīne-kūb **idi** Ḥāl *(211:17). [idi,]*
81. **idi** saḥīl-keşān cilve-feşān naẓar-gāh-ı ḫüsrev-i ẕī-şān olup andan mā-ʿadā *(213:24). [idi,]*
82. cā-nişīn-i istiʿlā olmuş **idi** Ḥasbe'l-ʿāde çāşnī-gīrān ve saḳḳāyān ve *(215:9). [idi,]*
83. pertev-i ṣubḥ-ı pesīne ḫande-zenān **idi** Ḥaḳḳā ki zencīr-i Kehkeşān *(216:7). [idi,]*
84. keffe-i mīzāna Yūsuf-senc dinse ṣādıḳ **idi** *(216:10). [idi,]*
85. Leyle-i ʿīd **idi** ol gice meger *(217:8). [idi,]*
86. Ṭūbā-yı vāj-gūn-aġşān temāşā-yı şevḳ-baḫşāsına ser-efgende vü ḫayrān **idi** her biri *(218:29). [idi,]*
87. **idi** Ve ol ḥadīḳatü'l-envār-ı āteş-bahārıñ maḥṣūli olmaḳ üzere ṣuʿle-i neft ü bārūtdan *(219:8). [idi,]*
88. **idi** ki gūyā her biri gülzār-ı behiştden henüz çīde ter ü tāze mīve-i nev-resīde ve *(219:10). [idi,*
89. ḫoş-nümūn **idi** çetr-i ḥabāb-ı pür-hevā gibi bir zamān *(219:25). [idi,]*
90. heykel-i ʿacīb ü ġarīb var **idi** ki ġūl-i beyābān aña nisbetle bir perī-peyker cüvān *(220:26). [idi,]*
91. medḥūş u ḫayrān eyler **idi** Ve ṭāḳında rīsmān-beste dört ʿaded kebş-i zerrīn-şāḫ *(220:28). [idi,]*
92. mütevārī-i perde-i kitmān olup ṣūret-i ẓāhirede nā-merʿī vü nā-mevcūd **idi** *(220:34). [idi,*
93. ḫāric-i dāʾire-i taʿbīr ve sāmān-sūz-ı ḥavṣala-i taḳrīr **idi** *(221:7). [idi,]*
94. basṭ-ı bisāṭ-ı inbisāṭ ve sūr-gāhı zaʿferān-zār-ı ḫande-i neşāṭ eylemişler **idi** *(231:31). [idi,]*
95. Gül-i ter derler **idi** şerm ile burçaḳ burçaḳ *(234:29). [idi,]*
96. mefhūmını söyler ve çeşm-i bismil gibi ḫayrān ḫayrān nigāh-ı ḥasret eyler **idigi** *(237:16). [idigi, -g, -i]*
97. sütūn **idi** üzerinde ẕī-rūḥa beñzer bir taṣvīr-i māde vü ner ve timsāl-i zen ü şevher *(238:12). [idi,]*
98. **idi** ve dellālān-ı kāle-ber-düş ecnās-ı aḳmişe ile şūr-engīz-i bāzār-gāh-ı sürūş olup *(242:6). [idi,]*
99. nevādir-i cevāhir-i zevāhir ile pīrāste ḳılmışlar **idi** Ṣīrāze-bend-i cemʿiyyetleri olan *(242:8). [idi,]*
100. **idi** Ol vaḳitde imāle-i sükkān-ı ruḫṣat ẓuhūrı ile ḳalyonlarda ceng bayraḳları *(244:19). [idi,]*
101. zemīne mālīde ve yine düş-ı refīḳine çıḳup ḳadd-keşīde olur **idi** Beyt *(246:18). [idi,]*
102. raḳṣ u cilve ile temāyül-i cānibeyn eyler **idi** *(246:35). [idi,]*
103. pervāne-i şemʿ-i ḫıdmet gāh gūşe-gīrān-ı istirāḥat olurlar **idi** *(251:27). [idi,]*
104. içün taḫṣīṣ olunmuş **idi** ve çavuşān ve sāʾir ḫademe-i dīvān ve *(251:29). [idi,]*
105. muḫżır aġa ṭāʾifeleri perdeden bīrūn dāʾiren-mā-dār āmāde-i ḫıdmet-i sūr-ı hümāyūn **idiler** *(251:30). [idiler, -ler]*
106. ser-zede-i ẓuhūr olmuş bir naḫl-i āteş-bahār-ı erġavān-nümūn **idi** tā ẕirve-i aʿlāsında *(252:22). [idi],*

107. **idi** ki şeb-i tārı ṣūret-nümā-yı şāhid-i nehār eyleyen her ḳandīl-i nevvārı bir *(252:24). [idi,]*
108. deryāya āsumāndan nūr iner **idi** *(253:24). [idi,]*
109. cilve-i naḫvetleri dāʾire-i tavṣīfden ḫāric tesḫīr-sāz-ı ḳulūb-ı nuẕẓār olur **idi** Ve *(254:2). [idi,]*
110. ṣanʿatla ḥareket ve münāṭaḥa ile birbirlerine kelle-kūb-ı muḫāṣamet iderler **idi** *(254:4). [idi,]*
111. ve ṭaraf-ı āḫerinden hübūṭ u nüzūl eyler **idi** ve üç cānibinde sütūn *(254:8). [idi,]*
112. mühr-i Süleymānīler tāb-dār ve gūna-gūn āvīze-i pür-zīb ü zīnet bī-şümār **idi** *(254:10). [idi,]*
113. burc-ı āsumānī gibi on iki pelleyi ḥāvī bir dolāb var **idi** ki her bir gözünde bir *(254:12). [idi,]*
114. **idi** ve bir atlı ḳaraca fır fır devrān ve üzerinde altı nefer ādem cevlān idüp *(254:14). [idi,]*
115. ḫīre-sāz-ı naẓar olmuş **idi** Cevānib-i erbaʿasında yedi sekiz ḳalyon filandırası *(254:20). [idi,]*
116. nā-maʿdūd **idi** Yer yer meşāʿil-i nūr-baḫş tābān ve *(254:23). [idi,]*
117. var **idi** ki temāşāsı insānı ḥayrān ve Zühre-i zehrāyı zenne ḳıyāfeti *(254:30). [idi,]*
118. ile raḳṣān ider **idi** *(254:31). [idi,]*
119. kevākib-i müstenīr ve mühr-i Süleymānīler ʿunḳūd-ı Ṣüreyyā-naẓīr **idi** İçinde *(255:1). [idi,]*
120. Cevzā-yı sipihriñ ṭāḳatin ṭāḳ idüp ḳaddin büker **idi** Ve ṣal-ı meẕkūruñ miyānesinde *(255:17). [idi,]*
121. **idi** ki At Meydānında ḥalîde olan ṭaşıñ ṣūreti hem-ḳāmeti ve meydān-ı sūr-ı Aḥmed Ḫānīniñ *(255:20). [idi,]*
122. Egerçi yevm-i mezbūrda olan ġarāʾib-i umūr nā-maḥṣūr **idi** lākin cümleden biri *(257:22). [idi,]*
123. **idi** ki raḳḳāṣ-beçegān-ı nāzük-cevlān bālāda olan ṣülüṣ-ı sütūnı kemend-i saḫt-peyvend *(258:21). [idi,]*
124. **idi** Kebīr alat yanında ol rīsmān mānende-i nā-peydā olmaġla kebīr alat ḥareket itmeksizin raḳḳāṣlar gāh vicāhen ve gāh ḳıçın ḳıçın revişlerin seyrān idenler mücerred ṣırıḳlara *(258:33). [idi,]*
125. ḥayrān olurlar **idi** Bu reftār ile gāh ḳalyon cānibine gāh ḳara ṭarafına *(258:36). [idi,]*
126. taḫṣīṣ olunmuş **idi** *(262:16). [idi,]*
127. **idi** zīrā ki yeñiçeri mürūrı içün meydān-ı sūruñ bir miḳdārı taḫliye olunmuş ve *(263:6). [idi,]*
128. rabṭ olunacaḳ ālāt u edevāt taʾbiye ḳılınmış **idi** ve cān-bāzıñ şecere-i saḫt-bīḫ *(263:8). [idi,]*
129. gibi olan resen-i çār-mīḫlarını iḥkām ʿuḳde-i teʾhīre ṣalınmış **idi** Böyle iken *(263:9). [idi,]*
130. dehān fısḳiyyelerde ejder aġzı gibi fevvāre-feşān şerāre-i āteş gösterilmiş **idi** Ol *(263:17). [idi,]*
131. **idi** Ve ḳalʿa-i mezbūre dervāzesinde tirşeden maṣnūʿ ters-nāk çihreler ve hevl-nāk ṣūretler *(263:24). [idi,]*
132. ve ṣuver-i ġarībe var **idi** ki cümlesiniñ libāslarında fişekler muʿabbā olmaġla *(263:26). [idi,]*
133. cānib-dārī-i murād-ı hümāyūn-ı şehriyārī ise ol semte müstaʿidd-i imdād **idigini** *(264:28). [idigini, -g, -i, -n, -i]*
134. cāmiʿ-i zībende-naḳş-ı vālā īcād u ibdā itmişler **idi** ki li-muḥarrihi *(268:17). [idi,]*
135. biri bu **idi** ki bārūt-ı tīre-gūn ile meşḥūn ḫayme-i siyeh-fām-ı Leylā gibi nūr-ı siyāh *(269:10). [idi,]*
136. **idi** ki her biri muḫayyir-i ʿuḳūl u ārā ve neşāṭ-baḫş u hevl-engīz ü ḫayret-efzā idi *(271:8). [idi,]*
137. idi ki her biri muḫayyir-i ʿuḳūl u ārā ve neşāṭ-baḫş u hevl-engīz ü ḫayret-efzā **idi** *(271:8). [idi,*
138. ile gelmişler **idi** Baʿde'ẕ-ẕuhr germiyyet-i hevā tebdīl-i ilbās iḳtiżā itmegin *(276:14). [idi,]*
139. şeṭāret virdiler ki taḥrīri müşkil ve taḳrīri nā-ḳābil **idi** Ḫuşūşen eşkal-i gūnā-gūn-ı dehşet-nümā *(277:26). [idi,]*
140. fişeng-i āteş-feşānlar iḫfā olunmaġla ṣūret-nümā-yı fānūs olmuş **idi** *(278:3). [idi,]*
141. ayaḳ ḫaffāfı itmiş **idi** Beyt *(278:21). [idi,]*
142. beytini īrād ile zār u nālān olurlar **idi** Bunlardan māʾadā kāġıddan maṣnūʿ *(278:29). [idi,]*
143. maṣnūʿ nice timṣāl-i nā-maṭbūʿ iḫtirāʿ itmişler **idi** ki ellerinde muḳavvādan *(278:1). [idi,]*
144. Duḫter **idi** līk pek āfet idi *(279:4). [idi,]*
145. Duḫter idi līk pek āfet **idi** *(279:4). [idi],*
146. Ḫaylice merdāne-ḳıyāfet **idi** *(279:5). [idi,]*
147. **idi** ki gāh piste-i dehānına ḫande-i leb-i şīrīn ile şeker ḳatar ve gāh *(280:4). [idi,]*
148. tekrār iderler **idi** Li-münşiʾihi *(280:14). [idi,]*
149. ile şöyle ārāste itmişler **idi** ki tavṣīf-i zīb ü zīnet-i bisyārı ne ḥadd-i zebān *(283:3). [idi,]*
150. erbāb-ı ḥirfeti başması muḥaḳḳıḳ **idi** *(283:5). [idi,]*
151. **idi** nā-gāh kūs-ı ḫüsrevāne zemzemesi ṭop-ı raʿd-āṣūblar demdemesi ile hem-āheng *(291:18). [idi,]*
152. bir şeh-nişīn-i güzīn bünyād itmişler **idi** ki şāḳūl-i naẓar-ı imʿān ile hevāsın terāzūya alsalar *(296:12). [idi,]*
153. **idi** Maṭbūʿī-i ṭarḥ u üslūbı pesendīde-i ṭabʿ-ı hümāyūn olmaġın *(296:16). [idi,]*
154. miṣāli sebīke sebīke sīm ü zer ile şol ḳadar zīb ü zīver ibdāʿ eylemişler **idi** ki *(298:10). [idi,]*
155. ve ḳazġan-ı kūs gibi baḳırlar kürece kürece dögülmede **idi** ʿAsker ḳalʿa müstaḥfıẓları *(303:8). [idi,]*
156. bir ṣūret-i siyeh-pūş göstermişler **idi** ki perişānī-i gīsū vü rīş ile siyeh cāme keşiş *(304:24). [idi,]*
157. bāzī-i ʿacīb iẓhārında **idi** *(308:32). [idi,]*
158. meşābe-i berḳ-i germ-şitāb idigi bī-şekk ü irtiyāb **idi** Lākin gitdikçe *(309:21). [idi,]*
159. meşābe-i berḳ-i germ-şitāb **idigi** bī-şekk ü irtiyāb idi Lākin gitdikçe *(309:21). [idigi, -g, -i]*
160. ile ṣadr-ārā-yı ḥarem-serāy-ı şevket-medār olmuşlar **idi** Ol vaḳte dek sāḥa-i sūr *(310:27). [idi,]*
161. raʿd u bārān nümāyān olmuş **idi** *(311:2). [idi,]*
162. bir cemāl iḫtirāʿ itmişler **idi** ki başı üzere dört ḳuḳla raḳṣ-künān *(315:27). [idi,]*
163. ṣūret-i dīvār-ı ḥayret ü ḫayāl ider **idi** Li-münşiʾihi'l-faḳīr *(316:12). [idi,]*
164. bir miṣli daḥi nā-manẓūr **idi** *(316:16). [idi,]*
165. ve telli sūsī-i girān-bahā ve beşer ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī ve destār-ı bendī-i bī-naẓīr **idi** *(322:7). [idi,]*
166. ḥavżından nişān-dāde ve refte refte inkisāb-ı seyl-engīzi ziyāde olmuş **idi** *(325:10). [idi,]*
167. çadırlarında gūşe-gīr-i ferāġat olmaḳ bābında fermān-dih-i ruḫṣat olmuşlar **idi** *(325:25). [idi,]*
168. ki mevlevī-i āsumān külāh-ı şemsi ḫaṭṭ-ı istivāya ḳarīn itmiş **idi** ḫurşīd-i maṭlaʿ-ı ḫilāfet *(333:19). [idi,]*

169. şöyle tezyīn itmişler **idi** ki ʿarūs-ı müretteb-cihāz-ı sürūra ṣanduḳ-ı cevher ve *(334:9). [idi,]*
170. otuz beş ʿaded ḳuṭās-ı mihr-iltibās āvīze ḳılınmış **idi** Efsārı ṣırmadan *(335:2). [idi,]*
171. içün çeşm-güşā-yı intiẓār **idiler** Lākin keşret-i bārāndan nāşī bir vech ile tertīb-i esbāb-ı melāʿibe *(339:12). [idiler, -ler]*
172. ḳarīb oldıġını ifhām ve maḳṣūdı ketḫudā beg ḥażretleri bendelerini taṭyīb **idigini** *(343:29). [idigini, -g, -i, -n, -i]*
173. ve ke'l-evvel envāʿ-ı melāʿib ü bāzī icrāsında ihtimām ḳılmışlar **idi** *(346:25). [idi,]*
174. bevāriḳ-ı ṣavāʿiḳa müvāzī olur **idi** Bināʾen-ʿaleyh zebāne-i ḥarf-i taʿbīr *(348:3). [idi,]*
175. żamīme-i ḫʿān olsa bir ṭablasına ʿadīl ve bir süfresine meşīl olamaz **idi** *(348:26). [idi,]*
176. muḫteriʿ-i ḫāṣṣ-ı dest-pīşesi olan timsāḥ ṣūreti **idi** ki başma yemeni pūşidesi *(351:25). [idi,]*
177. ser-be-hemyān-ı mekmen-i meydān-ı āfāḳ olmuş **idi** ve eblaḳ-ı ṣabāḥü'l-ḫayl-ı pīşānī-i āfitāb-ı nevvār *(357:26). [idi,]*
178. ile başḳa zīnet ve özge ḥālet bulmuş **idi** *(357:30). [idi,]*
179. cenābları içün daḥi maḫṣūṣ bir oba-i bī-hemtā ḳurmuşlar **idi** *(358:10). [idi,]*
180. ḫāric-i dāʾire-i imkān **idi** *(358:27). [idi,]*
181. kemend-endāz-ı nigāh-ı taḥassür olup ḥayrete ṭalmış **idi** Mār-ı pīçān *(362:5). [idi,]*
182. **idi** Ḫulāṣa ol maşraba-i māl-ā-māl-i şaʿbü'l-menāl mışrāʿ *(362:11). [idi,]*
183. **idi** Li-müʾellifihi *(362:18). [idi,]*
184. zaḫm-dār idüp düşürmeden ġayri ṭarīḳ ile dest-res müstaḥīlü'l-iḥtimāl **idigi** *(362:14). [idigi, -g, -i]*
185. tevḳīf olunmuş **idi** Hemvāre gūşe-i ezyāl-i iḳbāli būse-gāh-ı şifāh-ı āmāl *(363:32). [idi,]*
186. vāḳiʿ olmuş **idi** bināberān Sultān Bāyezīd Meydānına güşāde olan ḳapudan *(365:28). [idi,]*
187. ʿamel olunmuş **idi** Fi'l-ḥāl fürce-i mezbūreden naḫllar iḫrāc ve çeşm-i temāşāyiyān *(365:35). [idi,]*
188. baġlanup ve ikişer ṭonluḳ aġır telli hatāyī-i girān-bahā āvīḫte ḳılınmış **idi** Her *(367:13). [idi,]*
189. şīşe-i ḳand-i münkād ider **idi** ḫāki sükker-i ġubār-ı miskī-fām ve çaḳıl ṭaşları *(367:29). [idi,]*
190. urduḳça mihr-i tāb-dārdan ziyāde nūr-pāş u şuʿle-niş̱ār olur **idi** Anlara daḫi *(368:6). [idi,]*
191. ḥażretleri egerçi sūr-ı hümāyūna medʿuvv olan vüzerādan **idi** lākin taʿvīḳ-i mevāniʿ *(368:24). [idi,]*
192. Mışrāʿ Ol şāh u şeh-zāde-i ʿālī-baḫt bir raḫş-ı mücevher-raḫta süvār olmuş **idi** ki *(369:11). [idi,]*
193. aṭlas-pāre-i mihr-i tāb-dāra hem-seng **idi** Farḳ-ı Ferḳadān hem-serlerine zīver-i efser olan *(369:21). [idi,]*
194. kendülerin ḥayrān u medhūş bulmuş **idi** *(369:26). [idi,]*
195. mertebeyi bulmuş **idi** *(370:9). [idi,]*
196. gūş-ı kerrūbiyānı pür-ṭanīn ḳılmış **idi** Bu ḥālet-i pür-behcet ile *(370:13). [idi,]*
197. nişān olup giryān giryān secde-güẕār-ı şükr-i Yezdān olmuşlar **idi** *(371:5). [idi,]*
198. sulṭānān-ı ʿālī-şān idügi bundan aḳdem ẕikr ü beyān olunmuş **idi** Lākin *(372:11). [idi,]*
199. ḳudret-yāb olmadıġından birāderān-ı vālā-güherānı ile zīver-i ālāy-ı ḫitān olmamışlar **idi** *(372:13). [idi,]*
200. ile ḫuceste-eṭvār **idiler** *(374:9). [idiler, -ler]*

ʿīd-i ikbāl: *Mutluluk bayramı.*

ʿ**Īd-i iḳbāl** ki dir ḳaddiñe māh-ı şevvāl *(292:8). [ʿīd-i iḳbāl,]*

ʿīd-i şerif dīvānı: *Mübarek bayram kalabalığı.*

Bu eş̱nāda ʿ**īd-i şerif dīvānı** gibi dergāh-ı ʿālī yeñiçerilerine meydānda biñ *(156:33). [ʿīd-i şerif dīvānı,]*

ʿīdiyye: *Bayramlık, bayram kutlaması.*

ve tebdīl-i yesīr ile ʿ**īdiyye** iken sūriyyeye ṭaḥvīl ve bu gün ş̱ebt-i cerīde-i eyyām buyurduḳları *(328:15). [ʿīdiyye,]*

iḍlāl itdiler: *Kötü yola sevk etmek.*

zümre-i nisvānı başdan çıḳarup **iḍlāl itdiler** Li-münşiʾihi *(282:9). [iḍlāl itdiler, -di, -ler]*

idmān-ı merāsim-i meḥārib ü meġāzī: *Savaşmayı öğretme, alıştırma töreni.*

meşk-i tüfeng-endāzī ve **idmān-ı merāsim-i meḥārib ü meġāzī** ile emr buyurup *(273:7). [idmān-ı merāsim-i meḥārib ü meġāzī,]*

idmān-ı nāz eyler: *Nazlanmak.*

Ebruvān **idmān-ı nāz eyler** kemān-keşler gibi *(312:15). [idmān-ı nāz eyler, -r]*

idrāc olunan: *İçine konulmak.*

ve mühr-i Süleymānī vü ḳabaḳlarıñ her birinde **idrāc olunan** yüzer yüz ellişer *(219:15). [idrāc olunan, -un, -an]*

idrak idene: *Erişmek, anlamak.*

Kemterīn neşʾesin **idrak idene** *(223:25). [idrak idene, -e, -n, -e]*

ifāde: *Bildirilmek.*

ifāde ve żarūrī taʿbiye-i edevāta şurūʿ içün tersāne üsārāsı *(242:25). [ifāde,]*

ifāde buyurdukları: *Anlatmak.*

ḳaṣr ve şeref-i ḳabūllerin aña ḥaṣr itdiklerini zebān-ı sefīr ile **ifāde buyurduḳları** *(344:2). [ifāde buyurduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*

ifāde vü inhā: *Anlatmak ve bildirmek.*

ḫaber-i sütūde-eşeriniñ maḥṣūlini erbāb-ı tabṣıraya lisānü'l-ḥāl ile **ifāde vü inhā** *(235:3). [ifāde vü inhā,]*

ifāde vü īrād idüp: *Bildirmek, anlatmak.*

lisān-ı medāfiʿ-i ḫaber-resān ile **ifāde vü īrād idüp** ḥālince ʿarż-ı ḫıdmet ve edeb ile *(264:29). [ifāde vü īrād idüp, -üp]*

ifāde-i mesʾūl-i ṭayy-i ṭūmār-ı karār: *Sonlandırma tomarını dürme, dileğini dile getirmek.*

ve bu ḳıṭʿa ile ʿarż-ı merām ve **ifāde-i mesʾūl-i ṭayy-i ṭūmār-ı karār** ve müsāfir çergesi *(313:14). [ifāde-i mesʾūl-i ṭayy-i ṭūmār-ı karār,]*

īfā-yı ʿahd olunması: *Sözleşme yapmak.*

incāz-ı vaʿd ve **īfā-yı ʿahd olunması** ile āyīne-i ḫāṭırdan ve gerd-i keder ve *(243:25). [īfā-yı ʿahd olunması, -un, -ma, -s, -ı]*

īfā-yı ḥaḳḳ-güzārī-i şükr-i niʿmet: *1) Gördüğü iyiliğin şükür borcunu ödemek 2) Gördüğü iyilikler karşısında Allah yolundan ayrılmamayı görev edinmek.*

īfā-yı ḥaḳḳ-güẕārī-i şükr-i niʿmet ve icrā-yı merāsim-i tehniyet itmeleri bābında fermān-ı ʿālī-şān *(139:9). [īfā-yı ḥaḳḳ-güẕārī-i şükr-i niʿmet,]*

īfā-yı şükr-güzārī-i niʿmet: *Gördüğü iyiliğe karşılık şükür borcunu ödeme.*

ẓāhir ü hüveydā olmaġın **īfā-yı şükr-güẕārī-i niʿmet** ve *(140:30). [īfā-yı şükr-güẕārī-i niʿmet,]*

īfā-yı şükr-i niʿmet: *Gördüğü iyiliklere karşı borcunu ödemek.*

ile **īfā-yı şükr-i niʿmet** ḳavānīn-i ḳadīme-i ḥasene-i devlet ve ḳavāʿid-i müstedīme-i müstaḥsene-i salṭanatdan oldıġına *(140:23). [īfā-yı şükr-i niʿmet,]*

ifāża-i inbisāṭ iderek: *Neşe saçmak.*

şarḳı ile sāde nakāreler çalınup **ifāża-i inbisāṭ iderek** fiʿllerin ḳavllerine taṭbīḳ *(289:31). [ifāża-i inbisāṭ iderek, -erek]*

ifāża-i şeṭāret: *Şenlik saçmak.*

Bu ḥālet ile naẓar-gāh-ı şehriyārīde iẓhār-ı maḥāret ve **ifāża-i şeṭāret** ve *(254:32). [ifāża-i şeṭāret,]*

ʿiffetlü: *Dürüst, namuslu.*

ʿ**iffetlü** ʿiṣmetlü sulṭān ḥażretleriniñ ṣāḥil-serālarında *(251:22). [ʿiffetlü,]*

ifhām: *Bildirmek.*

ḳarīb oldıġını **ifhām** ve maḳṣūdı ketḫudā beg ḥażretleri bendelerini taṭyīb idigini *(343:29). [ifhām,]*

iflās: *Bitme, tükenme.*

Anı daḫi beẕl eylese **iflāsı** ʿayāndır *(331:6). [iflāsı, -ı]*

ifrāġ: *Kalıba dökme.*

çeküp çevirüp bir aḥsen ḳālıba **ifrāġ** ve güẕāşte-i sūzen-i nigāh olan tār-ı müjgānların *(282:5). [ifrāġ,]*

ifrāġ u taḫliyeden: *Boşaltmak.*

taʿbiye buyurduḳları altundan **ifrāġ u taḫliyeden** ṣoñra yanlarında olup *(289:23). [ifrāġ u taḫliyeden, -den]*

ifrāz: *Ayırmak, ayrılmak.*

ṣoñra fuḍāle-i ḫ̆ān-ı iḥsānların ḥiṣṣe-i ġāʾib-i ṣıbyān olmaġ içün **ifrāz** ve bu vech *(275:25). [ifrāz,]*

iġrāḳ: *Gerçekleşmesi imkânsız mübalağa.*

Var mı kiẕbim baḳ sözüm **iġrāḳ** mı ıṭrā mıdır *(185:14). [iġrāḳ,]*

iġrāḳ u iblāc: *Suya daldırmak.*

iḳāme-i diʿāme ile hem-ṣūret-i ḫıyām eylemiş ve vaḳt-i iḳtiżāda **iġrāḳ u iblāc** *(352:10). [iġrāḳ u iblāc,]*

iġtināṃ-ı duʿā-yı ḫayr-ı ḫāṣṣ u ʿāṃ oldıġı: *Seçkin ve halkın hayır duasını almak.*

dāʾimā murādı isticlāb-ı ḳulūb-ı enām ve **iġtināṃ-ı duʿā-yı ḫayr-ı ḫāṣṣ u ʿāṃ oldıġı** *(210:25). [iġtināṃ-ı duʿā-yı ḫayr-ı ḫāṣṣ u ʿāṃ oldıġı, -dıġ, -ı]*

iġtināṃ-ı inʿāṃ-ı bī-şümār-ı şehriyār: *Sultandan sayısız bağış elde etmek.*

dest-āvīz-i nāçīzlerin ʿarża ictisār ve **iġtināṃ-ı inʿāṃ-ı bī-şümār-ı şehriyār** *(302:28). [iġtināṃ-ı inʿāṃ-ı bī-şümār-ı şehriyār,]*

iḥāṭa iden: *Kuşatmak, çevrelemek.*

ʿasker-i ceng-cū gibi **iḥāṭa iden** cüvān-merdān-ı tābende-rūya *(157:23). [iḥāṭa iden, -en]*

iḥāṭa olunmuş: *Çevrelenmek.*

kemer-i pür-zīb ü zīverle **iḥāṭa olunmuş** ve her kemer ḳavs-i ḳuzaḥ gibi āvīze-i rengā-reng *(254:36). [iḥāṭa olunmuş, -un, -muş]*

iḥāṭa vü istīʿāb: *Kuşatma ve doldurma.*

daʾiren-mā-dār meydānı **iḥāṭa vü istīʿāb** ve dergāh-ı ʿālī ḳul ketḫudāsı Ḥasan Aġa *(204:27). [iḥāṭa vü istīʿāb,]*

iḥāṭa vü istīʿāb: *Toplanmak ve etrafını kuşatmak.*

ve resm ü rāhları muḳteżāsınca pervāne-vār girdā-gird **iḥāta vü istīʿāb** *(248:13). [iḥāta vü istīʿāb,]*

ihdā: *Hediye verme.*
1. miḳrāṣ **ihdāsıyla** rütbe-i ḥüsn-i ḳabūl-i iʿtināṣ eylediler *(239:30). [ihdāsıyla, -s, -ı, -y, -la]*
2. ihdā ile ʿubūdiyyetlerin iẓhār u ibdā eylediler *(284:19). [ihdā,]*
3. legen ve pāy-taḫt-ı hümāyūna **ihdāya** aḫrā vü elyaḳ eski maʿden beş kāse ve bir *(305:7). [ihdāya, -y, -a]*
4. ve fülār **ihdāsıyla** ḳaṭʿ-ı pāye-i iʾtibār eylediler *(316:4). [ihdāsıyla, -s, -ı, -y, -la]*
5. **ihdāsına** ruḫṣat-yāb ve şāyeste-i ḳabūl olmaġla māye-i faḫr u mübāhāt iktisāb eyledi *(355:14). [ihdāsına, -s, -ı, -n, -a]*
6. ṭarafından ṭabla ile şekerler **ihdāsıyla** şīrīn-kām ve sūr-ı hümāyūn itmām ve *(375:20). [ihdāsıyla, -s, -ı, -y, -la]*

ihdā idüp: *Hediye olarak sunmak.*

pāy-taḫt-ı sulṭān-ı şevket-efrūza **ihdā idüp** ẓuhūr-ı lemʿa-i ḳabūl ile *(313:3). [ihdā idüp, -üp]*

ihdā ol: *Hediye edilmek.*
1. saʿādetlü El-Ḥācc Beşīr Aġa ḥażretlerine bir ḳıṭʿa elmās ḫançer daḫi **ihdā olunup** *(168:11). [ihdā olunup, -up]*
2. şof-ı mevvāc-ı dil-pesend **ihdā olundıġı** ʿaḳabinde *(191:26). [ihdā olundıġı, -un, -dıġ, -ı]*
3. İnne'l-hedāyā ʿalā miḳdāri mühdīhā fehvāsı üzere **ihdā olunup** baʿd-ezīn *(192:27). [ihdā olunup, -up]*
4. ve iki ṭonluḳ ṣandal-ı muṭallā **ihdā olundı** *(192:30). [ihdā olundı, -dı, -]*
5. ḫalḳa iʿlām içün **ihdā olunan** ḫayl-i şāhil ḳabūl olunduḳdan ṣoñra mışrāʿ *(343:30). [ihdā olunan, -an*
6. üzere **ihdā olunacaḳ** at muḳabelesinde bir ḳıṭʿa elmāslu ḫançer ve her biri beşer *(345:5). [ihdā olunacaḳ, -acaḳ]*

ihdā vü iṯḥāf: *Hediye edilmek ve sunulmak.*

mükemmel ṭonanmış raḫş-ı bī-naẕīr-i ġazāle-sīmā-yı bād-peymā **ihdā vü iṯḥāf** *(265:13). [ihdā vü iṯḥāf,]*

iḥdāṯ eyledikleri: *Meydana getirmek.*

ve ṭabḫ-ı bünn ile iştiġāl ve bir cānibden **iḥdāṯ eyledikleri** kār-gāh-ı raṣīṣde *(313:26). [iḥdāṯ eyledikleri, -dik, -ler, -i]*

iḥdāṯ itdikleri: *Meydana getirmek.*

üzerinde **iḥdāṯ itdikleri** ḳaṣr-ı pür-zīb içinde bir ṭıfl-ı necīb ṣanʿat göstererek *(241:3). [iḥdāṯ itdikleri, -dik, -ler, -i]*

iḥdāṯ ol: *Kurulmak, yapılmak.*
1. içün **iḥdāṯ olunan** nişīmen-ṣuffe-i ṣafā-baḫşāya daḫi ḳālīçe-i müşgīn-tārlar *(251:7). [iḥdāṯ olunan, -an]*
2. civārında **iḥdāṯ olunan** nīşīmen-i maʿhūdda leyle-i sābıḳada meşhūd olan *(289:1). [iḥdāṯ olunan, -un, -an]*

ihfā: *Gizlemek, gizlenmek.*
1. cerr-i eṣḳāl içün ibdāʿ itdikleri ālet-i iḥtiyāllerin derūn-ı keştīden **iḫfā** ve ʿamelesi *(184:14). [iḫfā,]*
2. pīçīde-i ser-i sütūn-ı mezbūr oldı Ḥīn-i vaż'ında zenbīliñ içi baʿżı ālāt-ı iḥtiyāl **iḫfāsı** *(212:22). [iḫfāsı, -s, -ı]*
3. ḳadar bir ālet-i maḫrūṭī-heyʾeti zīr-i ḫırḳada **iḫfā** ve baʿde-zamānın yine iẓhār ve *(222:31). [iḫfā,]*
4. Baʿdehū on iki ʿaded yoġurt çanaġı içinde fişekler **iḫfā** ve üzerinde mānend-i zebed-i deryā *(271:22). [iḫfā,]*

iḫfā id: *Gizlemek.*
1. ṣūreti ibdāʿ ve ol şibhiñ içinde nīme-i bedenlerin **iḫfā idüp** ḳalıb-ı meẕkūrı feres *(157:20). [iḫfā idüp, -üp]*
2. yaḳacaḳ fişekleri ol ʿalemiñ içinde **iḫfā idüp** derūnında bir ḥarīf-i nā-ẓarīf *(279:10). [iḫfā idüp, -üp]*

ihfā itdikleri: *Gizlemek.*

ṣūret-i perī cilve-fer olup ḳālıb-ı dīv içre **iḫfā itdikleri** ālet-i nefḫ ile dīviñ gūyā *(253:36). [iḫfā itdikleri, -dik, -ler, -i]*

ihfā olan: *Gizlenmek.*

ve pest ü bālālarında **iḫfā olan** fişeklere āteş ilḳā itmeleriyle birden *(357:2). [iḫfā olan, -an]*

ihfā olunmaġla: *Gizlenmek.*

fişeng-i āteş-feşānlar **iḫfā olunmaġla** ṣūret-nümā-yı fānūs olmuş idi *(278:3). [iḫfā olunmaġla, -un, -maġ, -la]*

ihfā-yı ālet-i iḥtiyāl: *Hileli işleyiş düzenini gizlemek.*

iḫfā-yı ālet-i iḥtiyāl ile ʿarabayı içinden idāre idüp ḫod-be-ḫod tekerlek dāʾir ve *(157:14). [iḫfā-yı ālet-i iḥtiyāl,]*

ihkām: *Sağlamlaştırma, güçlendirme.*
1. gibi olan resen-i çār-mīḫlarını **iḥkām** ʿuḳde-i teʾhīre ṣalınmış idi Böyle iken *(263:9). [iḥkām,]*
2. balıḳ resminde ibdā itdigi ḳayıḳ zīrine ḳalafātlar ile **iḥkām** ve ḥāḳḳ-ı vasaṭ-ı pūşīdeyi *(352:9). [iḥkām,]*

iḫkām u tecdīd: *Germek ve sağlamlaştırmak.*

der-ḥāl ḫāṣekīler tenfīẕ-i emr-i pādişāhī içün ḥibāl-i çār-mīḫi **iḫkām u tecdīd** *(263:1). [iḫkām u tecdīd,]*

ihlāṣ: *Gönülden gelen samimiyet.*

ḫıdmet ve **iḫlāṣ** ile iẓhār-ı ʿubūdiyyet oldıġı bedīdārdır Faʿtebirū yā ʿuli'l-ebṣār *(169:2). [iḫlāṣ,]*

ihmād-ı nāʾire-i sīne-sūz-ı cevr ü cefā olunmaġla: *Can yakıcı, eziyet ateşinin söndürülmesi.*

iḫmād-ı nāʾire-i sīne-sūz-ı cevr ü cefā olunmaġla şīve-i luṭf u ḳahr ve *(347:7). [iḫmād-ı nāʾire-i sīne-sūz-ı cevr ü cefā olunmaġla, -maġ, -la]*

iḫrāc: *Çıkmak, ayrılmak.*
1. ve hengām-ı ārāda rūy-ı baḥre **iḫrāc** içün bocurġadlara merbūṭ ālāt-ı cerr-i eşḳāl *(352:11). [iḫrāc,]*
2. ʿamel olunmuş idi Fi'l-ḥāl fürce-i mezbūreden naḫllar **iḫrāc** ve çeşm-i temāşāyiyān *(365:35). [iḫrāc,]*
3. **iḫrācları** ḳābil olmayacaġı ʿayān ve keẕālik güẕer-gāhda mānīʿ-i mürūr ebniye-i keşīre *(365:29). [iḫrācları, -lar, -ı]*

ihrāc olunup: *Çıkarılmak.*
1. defter-i teşrifāt ve sicill-i ḳużātdan bā-fermān-ı hümāyūn birer ṣūreti **iḫrāc olunup** *(147:17). [iḫrāc olunup, -un, -up]*
2. içinden ādemleri **iḫrāc olunup** ḫāṣekīler ḥużūr-ı şehriyār-ı gerdūn-serīre *(314:16). [iḫrāc olunup, -un, -up]*

iḫrām-ı iḥtirām: *Saygı yaygısı.*

ḥażretleri vefḳ-i müẕelleẕ gibi yemīn-i ṣadr-ı aʿẓamīde **iḫrām-ı iḥtirām** *(231:2). [iḫrām-ı iḥtirām,]*

iḫrām-nişīn-i mevḳiʿ-i iclāl olduḳları: *Ululanma mevkiinin döşeğine oturmak.*

iḫrām-nişīn-i mevḳiʿ-i iclāl olduḳları ḫilālde cān-bāz menzil-i rīsmānlarına *(262:28). [iḫrām-nişīn-i mevḳiʿ-i iclāl olduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*

iḫrāz: *Kazanmak, elde etmek, erişmek.*
1. şeref-i naẕar-ı hümāyūnı **iḫrāz** ve beş yüz seksen dirhem bir gümüş legen ibrīḳ *(283:19). [iḫrāz,]*
2. şerefin **iḫrāz** müyesser oldıġından mā-ʿadā be-taḫṣīṣ Rāşid Efendiniñ *(310:11). [iḫrāz,]*

iḫrāz itdiklerinden: *Kazanmak, elde etmek.*
1. İtdi ḳaṣabāt-ı sebḳi iḫrāz *(130:22). [iḫrāz itdi, -di]*
2. pāy-endāz ve ḥāllerine göre inʿām-ı ḫudāvendigārīyi **iḫrāz itdiler** *(297:20). [iḫrāz itdiler, -di, -ler]*
3. kerem-i ḫudāvendigārīyi **iḫrāz itdiklerinden** ṣoñra tenāsüb-i ḥirfet ve teşārük-i ṣanʿat ve *(299:20). [iḫrāz itdiklerinden, -dik, -ler, -i, -n, -den]*

iḫrāz-ı envāʿ-ı iʿzāz u ikrām oldılar: *Türlü türlü ikramlar sunup ağırlamak.*

iḫrāz-ı envāʿ-ı iʿzāz u ikrām oldılar *(266:37). [iḫrāz-ı envāʿ-ı iʿzāz u ikrām oldılar, -dı, -lar]*

iḫrāz-ı inʿam-i ḫudāvend-i celīl itdiklerinde: *Yüce hükümdarın bağışıyla mutluluğa ermek.*

ve pīrān-ı şanʿatları **iḫrāz-ı inʿam-i ḫudāvend-i celīl itdiklerinde** *(301:13). [iḫrāz-ı inʿam-i ḫudāvend-i celīl itdiklerinde, -dik, -ler, -i, -n, -de]*

iḥrāz-ı ḳaṣabü's-sebḳ-i kemāl-i fürūġ u tāb itmegin: *Işıklandırma yarışında bitiş noktasına varıp ödüle hak kazanmak.*

iḥrāz-ı ḳaṣabü's-sebḳ-i kemāl-i fürūġ u tāb itmegin āvīze-i sereng-i āl-reng-i şafaḳ *(357:29). [iḥrāz-ı ḳaṣabü's-sebḳ-i kemāl-i fürūġ u tāb itmegin, -meg, -in]*

iḥrāz-ı nām u kām idüp: *Nam kazanmak, isteğine kavuşmak.*

iḥrāz-ı nām u kām idüp herkes mesrūr u şād-kām ʿazm-i ḫıyām ve *(320:25). [iḥrāz-ı nām u kām idüp, -üp]*

iḥrāz-ı nişāb-ı naṣīb ü kām-kārīden: *Kendine düşen payı almak ve mutluluk kazanmak.*

iḥrāz-ı nişāb-ı naṣīb ü kām-kārīden ṣoñra yine ḳaʿde-i ūlādan ḳıyāma āġāz ve *(358:34). [iḥrāz-ı nişāb-ı naṣīb ü kām-kārīden, -den]*

iḥrāz-ı şeref-i iltifāt itdürmesine: *Özel ilgi görme şerefini kazanmak.*

bu minvāl üzere iken ol düstūr-ı melekiyyü's-simāt **iḥrāz-ı şeref-i iltifāt itdürmesine** *(211:18). [iḥrāz-ı şeref-i iltifāt itdürmesine, -dür, -me, -s, -i, -n, -e]*

iḥrāz-ı şeref-i ḳabūl: *(Hediye) Kabul şerefini kazanmak.*
1. daḫi hediyyeleri **iḥrāz-ı şeref-i ḳabūl itmekle** nāʾil-i meʾmūl oldılar ve *(350:33).*
[iḥrāz-ı şeref-i ḳabūl itmekle, -mek, -le]
2. **iḥrāz-ı şeref-i ḳabūl** ile tamġā-zede-i ẕeyl-i iʿtibār olup aṣḥābı lābis-i cilbāb-ı iftiḫār ve *(354:6). [iḥrāz-ı şeref-i ḳabūl,]*

iḥrāz-ı şeref-i zemīn-būsī-i cihān-bānī: *Cihan hükümdarının bulunduğu zemini öpme şerefine erişmek.*

ḥużūr-ı hümāyūn-ı şevket-maḳrūnda **iḥrāz-ı şeref-i zemīn-būsī-i cihān-bānī** ile *(234:1). [iḥrāz-ı şeref-i zemīn-būsī-i cihān-bānī,]*

iḥsān: *İyilik, lütuf, bağış.*
1. yevmiyye ile bir ḳalyon reʾīsligi **iḥsān** ve anlara maḫṣūṣ bir ḳat libās-ı girān-bahā *(244:6). [iḥsān,]*
2. görüp bir at **iḥsānı** ile telāfī-i mā-fāt ve tecdīd-i berāt-ı iltifāt itmeleri *(261:2). [iḥsānı, -ı]*
3. ḫāṭır-ḫᵛāhım üzere mükemmel raḫş-ı dil-pesend-i bī-bedel **iḥsānına** *(261:22). [iḥsānına, -ı, -n, -a]*
4. boyunca **iḥsāna** sezā ve żiyāfet-ḫāne-i pādişāhīde dil-sīr-i niʿam-ı iʿtibār u iʿtilā oldılar *(284:7). [iḥsāna, -a]*
5. **iḥsān** ve cümle neferātına baḫşiş-i firāvān buyurup ruḫṣat-dāde-i ricʿat olduḳda *(296:1). [iḥsān,]*
6. altun **iḥsānı** ḳayd-ı iḥtiyācdan vāreste idüp sekiz nefer ayaḳdaşlarını *(318:17). [iḥsānı, -ı]*
7. bir ḳat rüsvā olduḳlarında şerm ü ḥicāblarına bedel tekrār birer altun **iḥsān** ile *(327:19). [iḥsān,]*
8. Kān ḫod-be-ḫod **iḥsānı** çıḳar kām-verāndır *(331:18). [iḥsānı, -ı]*
9. İḥsānı gibi ʿömrini efzūn ide Allāh *(333:9). [iḥsānı, -ı]*
10. masḫaralıḳ yolundan **iḥsāna** ṭālib oldılar Ve kimi pehlevānlar gibi birbiri ile *(335:9). [iḥsāna, -a]*

iḥsān buyurılup: *Bahşiş vermek.*

sāʾir neferātınıñ her birine ikişer ẕolaṭa **iḥsān buyurılup** neferātından baʿżısı *(327:16). [iḥsān buyurılup, -ıl, -up]*

iḥsān buyurup: *Bağışlamak.*

bī-ʿaded altun **iḥşān buyurup** taḫşīş baʿde't-taʿmīm ile tekrīm buyurdılar *(327:29). [iḥşān buyurup, -up]*

iḥsān ide: *Evlat sahibi olmak, Tanrının evlat vermesi.*

ʿAn-ḳarībi'z-zamān **ide iḥsān** *(138:23). [iḥsān ide, -e]*

iḥsān id: *Bahşetmek, sunmak.*
1. Vehbiyā eyle duʿā Ḥaḳḳ ʿömr-i Nūḥ **iḥsān ide** *(185:15). [iḥsān ide, -e]*
2. **iḥsān idüp** mā-ʿadāsı reʾīs efendiye virildi *(372:26). [iḥsān idüp, -üp]*

ihsān kılındı: *Bağışta bulunmak.*

ilbās-ı ḫilʿat ikrām ve boylarınca **iḥsān ḳılındı** *(288:28). [iḥsān ḳılındı, -ın, -dı]*

iḥsān ol: *Bahşiş olarak verilmek.*
1. elbise-i zer-kār **iḥsān olunup** nice zūr-bāz ve resen-bāz ve luʿbet-bāz eṭrāfdan zūr-bāzār-ı hünerleri olan *(142:14). [iḥsān olunup, -un, -up]*
2. ṭaraf-ı āṣafīden bir ḳabża altun **iḥsān olundı** *(209:12). [iḥsān olundı, -dı, -]*

.

iḥsān u iʿṭā: *Bahşiş vermek.*

1. semmūr-ı girān-ḳadr iksā ve cümleye boylarınca **iḥsān u iʿṭā buyurdılar** *(215:37). [iḥsān u iʿṭā buyurdılar, -dı, -lar]*
2. daḫi biñ ġuruş **iḥsān u iʿṭā** ve aña ve sāʾir ḫuddām-ı ṣıṭabl-ı hümāyūndan *(216:25). [iḥsān u iʿṭā,]*
3. süvār olanlara ʿale's-seviyye onar ġuruş **ihsān u iʿṭā** ile zaḥmetlerine *(360:3). [ihsān u iʿṭā,]*

iḥsān u mürüvvet buyurup: *Bağışta bulunmak.*

daḫi ḥāllü ḥāllerince ilbās-ı ḫilʿat ve boylarınca herkese **iḥsān u mürüvvet buyurup** *(363:27). [iḥsān u mürüvvet buyurup, -up]*

iḥsān-ı bī-ḥadd u ḳıyās buyurdılar: *Sayısız ve kıyaslanamayacak ölçüde sevindirmek.*

lebs ile mümtāz idüp cümlesine boylarınca **iḥsān-ı bī-ḥadd u ḳıyās buyurdılar** *(276:19). [iḥsān-ı bī-ḥadd u ḳıyās buyurdılar, -dı, -lar]*

ihşān-ı bī-ḥisāb buyurdılar: *(Sadrazam için) Çok fazla bağışta bulunmak, gönülleri hoş etmek.*

boylarınca **ihşān-ı bī-ḥisāb buyurdılar** *(318:20). [ihşān-ı bī-ḥisāb buyurdılar, -dı, -lar]*

ihsān-ı bī-şümārdan: *Sayısız bahşiş.*

riʿāyet içün sefīr-i şevket-semīre **iḥsān-ı bī-şümārdan** şoñra *(308:23). [iḥsān-ı bī-şümārdan, -dan]*

iḥsān-ı mülūkāne: *Hükümdarın bahşişi.*

ve **iḥsān-ı mülūkāne** iʿṭā ve ziyāfet çadırlarında iṭʿām u isḳā oldılar *(316:24). [iḥsān-ı mülūkāne,]*

ihsās itmedin: *Sezmek.*

derūn-ı ḫaymeden ṣadā-yı pā işitmedin ve ḳaṭʿā ḥareket **iḥsās itmedin** hem kendi *(318:7). [iḥsās itmedin, -me, -din]*

<u>iḫṭār eyleyerek:</u> *Hatırlama, dikkat çekme.*

naẓmını ḫāṭırlara **iḫṭār eyleyerek** güẕār eyleyüp ʿarż-ı zīb ü zīnet ve temāşāsı *(314:5). [iḫṭār eyleyerek, -y, -erek]*

<u>ihtimāl:</u> *Mümkün olma, imkân dahilinde bulunma, olabilirlik, olasılık.*
1. **iḫtimāli** ile birkaç defʿa aranmış iken yine bir ṭarīḳ ile nühüfte-i hemyān-ı kitmān itdigi *(212:23). [iḫtimāli, -i]*
2. emāret-i fekk **iḫtimāli** sārī olmadıġını müşāhede idüp bendlerine *(318:1). [iḫtimāli, -i]*

<u>ihtimām ḳılmışlar:</u> *Çaba göstermek.*

ve ke’l-evvel envāʿ-ı melāʿib ü bāzī icrāsında **ihtimām ḳılmışlar** idi *(346:25). [ihtimām ḳılmışlar, -mış, -lar]*

<u>ihtirāʿ:</u> *Buluş, icat.*

iḫtirāʿı olan serv-i nev-ẓuhūrı geregi gibi ināre ve çarḫ-ı felekden nümūdār olan *(309:27). [iḫtirāʿı, -ı]*

<u>iḫtirāʿ eyle:</u> *Getirmek, bir şey meydana getirmek.*
1. altı ʿaded masḫara vü muḳallid Aʿcām ṣūretinde raḳḳāṣān-ı ḫāṭır-güşā **iḫtirāʿ eylemişler** *(242:5). [iḫtirāʿ eylemişler, -miş, -ler]*
2. **iḫtirāʿ eyleyüp** üzerine çıḳdı ve başı üzerine bir kūze-i memlū *(247:23). [iḫtirāʿ eyleyüp, -y, -üp]*

<u>iḫtirāʿ it:</u> *Meydana getirmek, icat etmek.*
1. **iḫtirāʿ itdikleri** bir ḳaṣr-ı zer-kār u pür-zīb ve içinde üç ʿaded ʿAcemāne ḳıyāfet *(157:12). [iḫtirāʿ itdikleri, -dik, -ler, -i]*
2. nice nice nuḳūş-ı ġarībe **iḫtirāʿ itmiş** ki gūyā her yer ḥarīr-i şuʿleden *(269:17). [iḫtirāʿ itmiş, -miş]*
3. maṣnūʿ nice timsāl-i nā-maṭbūʿ **iḫtirāʿ itmişler** idi ki ellerinde muḳavvādan *(278:1). [iḫtirāʿ itmişler, -miş, -ler]*
4. ve bir bār-gīr üzerinde **iḫtirāʿ itdikleri** dükkānçe-i muḫtaṣarī ve kār-gāh-ı seferīlerinde *(313:23). [iḫtirāʿ itdikleri, -dik, -ler, -i]*
5. bir cemāl **iḫtirāʿ itmişler** idi ki başı üzere dört ḳuḳla raḳṣ-künān *(315:27). [iḫtirāʿ itmişler, -miş, -ler]*
6. ẕirāʿ bir mīl-i āhenīn üzere **iḫtirāʿ itdikleri** bir ḳaṣr-ı çūpīn-vār meydān-ı sūr *(346:32). [iḫtirāʿ itdikleri, -dik, -ler, -i]*

<u>iḫtirāʿ ḳılınmış:</u> *Meydana getirmek.*

fısḳiyyeler ibdāʿ ve her fetīle-i şerer-pāşından birer fevvāre-i nūr **iḫtirāʿ ḳılınmış** *(203:1). [iḫtirāʿ ḳılınmış, -ın, -mış]*

<u>ihtirāʿ ol:</u> *Göstermek, meydana getirmek.*
1. ḫasāret itdiginden mā-ʿadā tersāne ṭarafından **iḫtirāʿ olunan** ber-hevā ḳalyonlarıñ *(173:12). [iḫtirāʿ olunan, -an]*
2. merfūʿ oldı Ḥaḳḳā mihmān-nüvāzlıḳda bir şīve-i nāzükāne **iḫtirāʿ olındı** *(338:1). [iḫtirāʿ olındı, -ın, -dı]*

<u>iḫtirāʿ olunan:</u> *Düzülmek.*

Baʿdehū ṣal-ı āḫerde cebeciler ocaġından **iḫtirāʿ olunan** çadır fişegi taʿbīr olunur *(253:11). [iḫtirāʿ olunan, -an, -]*

ihtirāʿ olunup: *(Gösterici) Oturmak.*

ibdāʿ ve içinde fīl-bān ṣūretinde üç ʿaded Hindī-i āteş-perest **iḫtirāʿ olunup** *(270:31). [iḫtirāʿ olunup, -un, -up]*

iḫtirāʿ u īcād ḳılınan: *Meydana getirmek.*

ve tersāne ṭarafından **iḫtirāʿ u īcād ḳılınan** nice günā-gün nev-ẓuhūr fişekler *(322:17). [iḫtirāʿ u īcād ḳılınan, -an]*

iḫtirāzı eyler: *Sakınmak, çekinmek.*

Iṭnābdan **eyler iḫtirāzı** *(134:22). [iḫtirāzı eyler, -ı, -r]*

ihtişāṣ-ı nisbet-i taʿalluḳ: *İlgi oranını kurmak.*

Laḥana vü Bamyaya **iḫtişāṣ-ı nisbet-i taʿalluḳ** ile birbirinden tenāḥī vü teferruḳ eyleyen *(181:28). [iḫtişāṣ-ı nisbet-i taʿalluḳ,]*

ihtiyār: *Seçmek.*

iḫtiyār ve vezīr-i mükerrem silāḥ-dār İbrāhīm Paşa ve dāmād-ı muḫteremleri *(201:19). [iḫtiyār,]*

iḫtiyār: *(Bedesten esnafı) Seçkin, seçilmiş kişi.*

ve on ʿaded **iḫtiyārları** müsāfir çergesinde simāṭ-ı pādişāhīden *(242:15). [iḫtiyārları, -lar, -ı]*

ihtiyār id: *Seçmek.*
1. baʿdehū pīrlik ḥasebi ile teḳāʿüd **iḫtiyār iden** El-Ḥācc Meḥemmed Paşa *(155:26). [iḫtiyār iden, -en]*
2. ḥażerātı daḫi ḳapunuñ miyānesinde olan ṣuffeniñ ṣaġ ṭarafını ḳarār-gāh **iḫtiyār itdiler** *(373:16). [iḫtiyār itdiler, -di, -ler]*

ihtiyār-ı rāh-ı gürīz ü firār eyledi: *(At için) Gitme ve kaçma yolunu seçmek.*

zīr-rān-ı inḳıyād olmaḳdan **iḫtiyār-ı rāh-ı gürīz ü firār eyledi** *(261:7). [iḫtiyār-ı rāh-ı gürīz ü firār eyledi, -di]*

ihtizāz-ı mütekābirāne: *Büyüklük taslarcasına bir salınış.*

be-cāy-āverde eyleyüp tebaḫtür-i mütefāḫirāne ve **ihtizāz-ı mütekābirāne** *(182:28). [ihtizāz-ı mütekābirāne,]*

ihyā-kön-i mevtā-yı zamāne: *(III. Ahmet) Zamanın ölü bedenlerini canlandıran.*

ʿĪsā gibi **iḫyā-kön-i mevtā-yı zamāne** *(250:8). [iḫyā-kön-i mevtā-yı zamāne,]*

iḥżār: *Hazırlama, hazır etme.*
1. ve sāʾir levāzım-ı ṣeṭāret-medārları emīn-i sūr maʿrifetiyle **iḥżār** ve her birine *(142:24). [iḥżār,]*
2. ve ẕevḳ olan sāzendegān-ı şādī-resānı **iḥżār** fermān buyurdılar *(308:25). [iḥżār,]*

iḥżār itdiklerinde: *Yapmak, tamamlamak.*

levāzım-ı mihmān-nüvāzī olan esbāb-ı ikrām u iʿzāzı **iḥżār itdiklerinde** *(286:17).*
[iḥżār itdiklerinde, -dik, -ler, -i, -n, -de]

iḥżar olunan: *Hazırlama.*

biri birine ġālib yek-dīgere müteʿāḳib **iḥżar olunan** edevāt-ı nāriyye vü nūriyye *(356:16). [iḥżar olunan, -an]*

iḥżār olunup: *Huzura getirilmek.*
1. **iḥżār olunup** bu müddeʿā-yı düşvār tekrār tercümānlar taḳrīri ile lisānından *(243:1). [iḥżār olunup, -up]*
2. zūr-bāzān-ı Mışriyye daḫi dervāze-i ḫayme-i meẕkūreye **iḥżār olunup** *(339:25). [iḥżār olunup, -up]*

iḥżār u taʿbiye: *Hazırlanmak.*

ḳadar ṭabla pilāv u zerde ve sāʾir niʿmet-i güsterde **iḥżār u taʿbiye** ve her biri *(350:1). [iḥżār u taʿbiye,]*

iḥżār-ı edevāt-ı lāzıme eylediler: *Gerekli olan aletleri, gereçleri hazırlamak.*

iẓhār-ı hünere meʾmūr olmaġla taʿlīmi üzere rüfeḳāsı **iḥżār-ı edevāt-ı lāzıme eylediler** *(212:13). [iḥżār-ı edevāt-ı lāzıme eylediler, -di, -ler]*

īkād itdikleri: *Yakmak, tutuşturmak.*

īḳād itdikleri şumūʿ-ı tābān ol bedr-i münīriñ eṭrāfını mevāḳiʿü'n-nücūma *(239:20). [īḳād itdikleri, -dik, -ler, -i]*

īkād-ı şemʿ-i cemāl: *Yüzünün mumunu yakmak, yüzünü belirginleştirmek.*

ḳaṣr-ı ʿadāleti cāy-gāh itmeleriyle cenāb-ı ṣadāret- meʾāb daḫi **īḳād-ı şemʿ-i cemāl** *(196:10). [īḳād-ı şemʿ-i cemāl,]*

īḳād-ı şemʿ-i meserret: *Neşe mumunu yakmak.*

diyerek nāz u niyāz ve söz ü sāz ile **īḳād-ı şemʿ-i meserret** ve çögürciler *(312:22). [īḳād-ı şemʿ-i meserret,]*

iḳāme: *(Çadır için) kurmak, yerleştirmek.*

iḳāme ve on ʿaded ḳurbān kesüp besmele ile naṣb-ı diʿāme itdiler *(149:35). [iḳāme,]*

iḳāme eyle: *Dikmek.*
1. diʿāme gibi **iḳāme eyledigi** bār-ı girānı ʿimāme yerine ṣaymayup raḳṣ u semāʿ u ḫırām *(158:9).*
[iḳāme eyledigi, -dig, -i]
2. Ve kendi başı üzerine bir tüvānā ʿArabı diʿāme gibi **iḳāme eyleyüp** kendi *(246:32). [iḳāme eyleyüp, -y, -üp]*

iḳāme ol: *Dikilmiş, yerleştirilmiş.*
1. yeşil mināre gibi bir mevzūn diʿāme-i sebz-sīmā **iḳāme olunmuş** *(255:19). [iḳāme olunmuş, -muş]*
2. **iḳāme olunan** diʿāme-i nuṣb-sīmā ve sütūn-ı ḫayme-i zeberced-gūn-ı felek-sīmā *(361:27). [iḳāme olunan, -an]*

ikāme-i diʿāme: *Destek yerleştirmek.*

iḳāme-i diʿāme ile hem-şūret-i ḥıyām eylemiş ve vaḳt-i iḳtiżāda iġrāḳ u iblāc *(352:10). [iḳāme-i diʿāme,]*

iḳāme-i diʿāme-i ʿamūdu'ş-şubḥ: *Sabah direğinin dikilmesi.*

iḳāme-i diʿāme-i ʿamūdu'ş-şubḥ ile efrāşte-i dest-ḳudret olan *(255:26). [iḳāme-i diʿāme-i ʿamūdu'ş-şubḥ,]*

iḳāmet: *Sakin olmak, mukîm olmak, oturmak.*

Ve bu rūz-ı neşāṭ-endūzda āsitānede **iḳāmete** meʾmūr olan Üngürüs ve *(342:28). [iḳāmete, -e]*

iḳāmet: *Cemaatle namaza başlamadan önce müezzinin kamet getirmesi.*

Beş vaḳtdeki eẕān **iḳāmet** *(125:19). [iḳāmet,]*

ikāmet-i ṣalāt-ı cumʿa: *Cuma namazını kılmak.*

revāc-baḫş-ı sikke-i salṭanat olan sāye-i Rabbü'l-ʿizzet ḥażretleri **iḳāmet-i ṣalāt-ı cumʿa** niyyetine cümleden muḳaddem Piyālī Paşa Cāmiʿine ḥareket buyurmaları *(198:24). [iḳāmet-i ṣalāt-ı cumʿa,]*

ikāmet-i sünnet-i seniyye-i Ḥażret-i Seyyidü'l-enām: *İnsanlığın efendisi olan Hazreti Muhammed'in güzel ahlakını uygulamak.*

iḳāmet-i sünnet-i seniyye-i Ḥażret-i Seyyidü'l-enām ʿaleyhi efḍalü'ṣ-ṣalāt ve ekmelü's-selām içün *(140:18). [iḳāmet-i sünnet-i seniyye-i Ḥażret-i Seyyidü'l-enām,]*

iḳbāl ü baḫta: *Uğur ve talih.*

Ẕātı **iḳbāl ü baḫta** tevʾemdir *(138:6). [iḳbāl ü baḫta,]*

iḳbāl ü celāletlerin: *Mutluluk ve güç.*

meʾlūf olmuş idi Zamān-ı devlet ʿahd-i saʿādetlerinde şān u şevket ve **iḳbāl ü celāletlerin** *(136, 19). [iḳbāl ü celāletlerin, -ler, -in]*

iḳbāl ü saʿādetle: *Mutluluk ve kutluluk.*

Hümā-veş sāye ṣaldı ḫalḳa **iḳbāl ü saʿādetle** *(181:8). [iḳbāl ü saʿādetle, -le]*

iḳbāl-i ḫudāvend-i cihāndır: *Cihan hükümdarının mutluluğu.*

Ser-meclisi **iḳbāl-i ḫudāvend-i cihāndır** *(329:20). [iḳbāl-i ḫudāvend-i cihāndır, -dır]*

iḳdām olundı: *Çaba gösterme.*

aḳlām-ı ʿaṣā ile ḍarb içün **iḳdām olundı** İltihāb-ı nāʾire-i ġażab-ı āṣafīye *(173:9). [iḳdām olundı, -un, -dı]*

iḳdām u ihtimām ḳılındı: *Çaba gösterilmek.*

ve baʿde'ṭ-ṭaʿām aḫṣām şenligine niẓām virmege **iḳdām u ihtimām ḳılındı** *(351:7). [iḳdām u ihtimām ḳılındı, -dı]*

iken: *"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali.*

1. mükemmel ālāy ile sarāy-ı cedīde getürülmek niyyet olunmuş **iken** bu ṣūretde olan *(141:32). [iken,]*
2. ṭarafı ṭulumcıyān-ı ecinne-heykel dāʾiresi olmaḳ münāsib **iken** eṭfāl-i sūḫte-bāle *(151:22). [iken,]*
3. müteʿāḳib ü mütevālī eṣvāb-ı dīvānīleri ile sāʿat on birde **iken** müsāfir otaḳlarında *(154:2). [iken,]*
4. āsūde-nişīn-i istirāḥat olmuşlar **iken** teber-dārān-ı gīsū-dār-ı Sarāy-ı ʿAtīḳ *(156:30). [iken,]*
5. **iken** atlu heyʾetin iẓhār eyleyerek mehter-ḫāne ve ṭabl u naḳāreleri ile güẕerān *(157:25). [iken,]*
6. ḥācet ḳomayacaḳ mertebe germ-iştihā-yı intihāb **iken** yine *(157:4). [iken,]*
7. bir çenberi daḫi rüfeḳāsı ellerinde ṭutar **iken** pehlevān-ı mezbūr dūrdan *(158:18). [iken,]*
8. ṭabanca çaḳmaḳ ile ʿadūsunuñ ḫāne-i ḥayātına ḳundaḳ bıraḳmaġa ḳādir **iken** yine otuna ṭoḳunmayana boşuna atılmaz ve tehī yere her ġavġāya ḳatılmaz *(165:13). [iken,]*
9. tüccār-ı bender-gāh-ı umūra sermāye-i bāzār-ı istiġrāb olmuş **iken** ḥaḳḳ-ı kelām *(168:29). [iken,]*
10. **iken** reh-yāb-ı bender-i ḳabūl olmaġa tevessül içün dest-āvīz-i nāçīzlerini *(169:10). [iken,]*
11. **iken** fermān-ı ʿālī ṣudūr itmeksizin sehven ṭutuşdurılup egerçi ʿaẓīm şenliklere *(173:7). [iken,]*
12. intişār-ı şerāre-i encüm-şümār sipend-i āteş-dīde gibi ḫalḳı tārumār itmiş **iken** kimesne *(173:21). [iken,]*
13. muntaẓır-ı dīdār-ı şehriyār-ı gerdūn-cenāb **iken** şeyḫü'l-islām ḥażretleri daḫi teşrīf eyleyüp *(179:16). [iken,]*
14. nihāde **iken** ʿamel-i yesīr ile ḳullelerin fānūs-ı ḫayāl miṣāli serīʿan *(187:22). [iken,]*
15. ve sāʾir mevālīniñ her biri hediyye virmek muʿtād-ı ḳadīm **iken** maʿzūllerden *(190:2). [iken,]*
16. ʿarż-ı berg-i sebz-i dervīşāne itmek muʿtād **iken** cenāb-ı ḫüsrev-i ḥal-şinās-ı merḥamet-istīnās *(192:33). [iken,]*
17. **iken** nā-gāh ṣadā-yı eẕān ve gül-bāng-ı medāfiʿ-i raʿd-āvāz-ı bāriḳa-feşān *(193:32). [iken,]*
18. degül **iken** meydān-ı sūrda semt semt nice Yūsuf-veşān-ı māh-peyker ve ṭaraf ṭaraf *(205:27). [iken,]*
19. iclās eyleyüp anlar ṭabl çalar **iken** kendi baṭī vü serīʿ ḫırām eyledi Gāh daḫi *(209:33). [iken,]*
20. ṭabl çalmaġa sāz-kār olup bu iki refīḳi zūr-bāz-ı mezbūruñ bār-ı dūşı **iken** bir *(210:1). [iken,]*
21. dönmüş **iken** şemʿ-dānıñ üzerine bir ḫum vażʿ idüp bu ḥāl ile refīkiniñ dūşına *(210:5). [iken,]*
22. üzere nihāde **iken** göz göre nice görülmemiş raḳṣ u şīve ile cilve-rīz oldı *(210:9). [iken,]*
23. bu minvāl üzere **iken** ol düstūr-ı melekiyyü's-simāt iḫrāz-ı şeref-i iltifāt itdürmesine *(211:18). [iken,]*
24. iḫtimāli ile birkaç defʿa aranmış **iken** yine bir ṭarīḳ ile nühüfte-i hemyān-ı kitmān itdigi *(212:23). [iken,]*
25. maḫṣūṣ **iken** celālet-i neseb ve şeref-i mevrūṯ u müktesebine ikrāmen *(215:19). [iken,]*
26. degül **iken** mışrāʿ Ḥażret-i pādişāh-ı bende-nüvāz dāmād-ı kerem-muʿtādın *(216:3). [iken,]*
27. gibi ṭalup çıḳup yüzer gezer **iken** ẕikr olunan fısḳıyye vü çanaḳ ve mīve vü ṭabaḳ *(219:14). [iken,]*
28. hem-āheng-i ṣadā-yı zencīr-i çevgān-ı serhengān **iken** zūr-bāzlar *(222:15). [iken,]*
29. Meydān-ı Tīrde āzmāyiş gösterirler **iken** bir kūdek-i ḫurde-sāl-i Bektāşī-peyker *(222:23). [iken,]*
30. Ez-cümle kendü cilve vü raḳṣ ile şitābān-ı çār-cihet-i meydān **iken** *(222:26). [iken,]*
31. der-pey-i yek-dīger ve verālarına vażʿ-ı çenber eyleyüp dest ü pā-beste **iken** *(223:10). [iken,]*
32. nāḫun-ı dest-i cereb-peyvesti vaḳf-ı ḫırāş **iken** beyt *(224:8). [iken,]*
33. ḥavāle-i minḳār-ı ṭamaʿ-ı Eşʿabī eyler **iken** ḫaṣekī aġalar kestāne fişeklerine *(224:15). [iken,]*
34. didikçe biri daḫi ḫ̆āb-ı kūknārī ile ser-nihādelikde hem-ser-i ḫaşḫāş **iken** *(224:3). [iken,]*
35. **iken** efyūn-fürūş ṣūretinde bir şaḫṣ-ı mārī mışrāʿ *(225:10). [iken,]*
36. **iken** şeyḫü'l-islām-ı ʿaṣr nādiretü'd-dehr faẕīletlü ʿAbdullāh Efendi ḥażretleri *(231:12). [iken,]*
37. elinde **iken** terāzū ile yürüyen yādigār-ı uʿcūbe-kisvet menzil ile ḳılıç ḳaftān *(232:28). [iken,]*
38. āmāde olunmuş **iken** teʾyīd-i İlāhī menfeẕ-i fermān-ı pādişāhī olup içlerinden *(242:26). [iken,]*
39. pā-dāşınıñ merkez-i ḥāḳḳu'l-vasaṭ-ı ser ü dūşında **iken** arḳasına ṭoġrı egilüp başı zemīne *(246:9). [iken,]*
40. geçer gibi güẕār u şitāb iderdi ve gāh refīḳiniñ başında **iken** cānib-i ẓahrına *(246:30). [iken,]*
41. ile gezer ve kendi kūh-ı Elbürz ḳadar bār-ı girānı var **iken** şākirdiniñ başında *(246:34). [iken,]*
42. ile mütefekkir **iken** ser-ā-pāy aḥvāl-i şebāne ne vech ile ʿaks-endāz-ı āyīne-i żamīr-i münīr-i āṣafāneleri oldı *(260:32). [iken,]*
43. şerm-nāk u ḫazīn **iken** efendilerimden sebḳ-i ḫıdmetimden muḳaddem *(261:15). [iken,]*
44. ruḫ-sāy-ı āsitān-ı devletleri oldıġım şeref yetişmez **iken** nice naẓm *(261:18). [iken,]*
45. tenāvül-i niʿmetine muntaẓır **iken** cenāb-ı āṣaf-ı Ḫalīlī-şīme-i mihmān-nüvāz *(262:22). [iken,]*
46. bu gün bir vech ile mümkin degüldür deyu cevāb virilmiş **iken** ṣadr-ı bülend-ḳadr u himmet *(262:31). [iken,]*
47. gibi olan resen-i çār-mīḫlarını iḥkām ʿuḳde-i teʾhīre şalınmış idi Böyle **iken** *(263:9). [iken,]*
48. **iken** dürüldüklerinde her bir ṭablayı burc u mekān ve lāne vü āşiyān eyleyen *(266:8). [iken,]*
49. henüz bu ḫāleti derkden meslūbü'ş-şuʿūr **iken** nā-gāh birḳaç şamson *(274:22). [iken,]*
50. ve aḫẕ-ı intiḳāma müsāʿade vü furṣat bulduḳların ḥiss itmişler **iken** *(274:28). [iken,]*

51. **iken** naẕar-gāh-ı hümāyūnda germ-āheng-i faṣl-bāzī olan Edirne Ḳolı *(275:19). [iken,]*
52. Zīr-i dāmenden çıḳardı olur **iken** germ-pū *(276:3). [iken,]*
53. ve ḳālıb-ı bī-cān **iken** ẕī-rūḥdan ziyāde ve raḳḳāṣlardan efzūn şöyle *(279:1). [iken,]*
54. sütūn-ı ḫayme gibi ḳāʾim ve masḥaralıḳ ḫıdmetine müdāvim **iken** obanıñ ʿalemini *(279:11). [iken,]*
55. Ḳaṣr-ı derūnum itmiş **iken** cilve-cāy dost *(297:22). [iken,]*
56. **iken** şikemi üzerinden on ḳadar ādem idāresine ḳādir olamayacaḳ bir seng-i āsiyābı *(303:15). [iken,]*
57. ve eṭrāf-ı pūşişinde fişekler bāriḳa-feşān **iken** göbegi üstinde tenekeden bir *(315:28). [iken,]*
58. Bunlarıñ hediyye virmesi muʿtād degül **iken** pāy-gāh-ı salṭanata bir çift incüli çizme *(316:3). [iken,]*
59. beste ve ayaḳları buḳaġı ile be-hem peyveste **iken** bendden *(318:3). [iken,]*
60. vaḳt-i ṭaʿām ḫulūl itmiş **iken** kimsede teḳāżā-yı iştihā ṭuyulmadı mışrāʿ Li-münşiʾihi *(318:24). [iken,]*
61. dāḫil **iken** eṣnā-yı ṭaʿāmda müsāfir sürisine girmeyüp süfreye *(320:13). [iken,]*
62. çekilen tekellüfāt-ı sūriyyeleri ṣaġdıç emegine dönecegi mütebeyyen **iken** yine *(326:13). [iken,]*
63. beste-i rıbḳa-i istiʿbād olunmadıḳ bir bende vü āzād ḳalmamış **iken** yine *(327:32). [iken,]*
64. ve tebdīl-i yesīr ile ʿīdiyye **iken** sūriyyeye ṭaḥvīl ve bu gün şebt-i cerīde-i eyyām buyurduḳları *(328:15). [iken,]*
65. perīşān **iken** ḳuṭās-ı zer-tār-ı Şüreyyā-miṣāl müctemüʿu'ş-şeml ve bāhirü'l-lemeʿān oldılar *(334:7). [iken,]*
66. başlarına mīḫ ve dişlerine zırnīḫ nā-şāyeste **iken** yine sāye-bān *(335:20). [iken,]*
67. evrāḳ-ı ḫazān gibi eczā-yı mecmūʿa-i neşāṭı tefrīḳ u tebdīl itmiş **iken** *(339:15). [iken,]*
68. diyārları menşeʾ-i ẓuhūr **iken** ile'l-ān böyle umūr-ı ġarībe-i ḫayret-baḫşā *(339:29). [iken,]*
69. üzere şebīt-i ḳadem nā-meysūr ve bürūdetden taḥrīk-i dest ü pā nā-maḳdūr **iken** *(339:32). [iken,]*
70. ile inşırāfa istīẕān itdiklerinde ricāl-i dīn ü devlet vedāʿ itmiş **iken** ve *(340:4). [iken,]*
71. **iken** ictimāʿ-ı āb u āteş gibi her birini işʿāl ü icāle püf-gerde-i bād-ı istiḫāle olmaġın *(341:29). [iken,]*
72. ʿarżı ṣadedinde **iken** ṣayḥa-i hāy hāy-ı sūz-nāk ile girībān-çāk olaraḳ bir ḳaçı *(347:2). [iken,]*
73. ve rūḥ-ı ḳālıb-ı sāye-bān-ı ʿizz ü iḳbāl **iken** ṣadr-ı aʿẓām ḫażretleri *(350:12). [iken,]*
74. mertebeler ẓuhūr bulmuş **iken** nā-gehān nice kerre sālifü'l-beyān *(356:21). [iken,]*
75. cigerleri sīḫ-ı bīm ü hirāsda kebāb **iken** tennūr-ı büryān meṣābesinde olan *(356:31). [iken,]*
76. niceler Gümüş Ṣuyını terāzūda görmemiş **iken** maşraba ile āmāde görmek ile *(362:2). [iken,]*
77. ārzūsunda **iken** her çeşme-sār-ı bün-i mūy u ʿurūḳ-ı rūyında ġarḳ-ı lücce-i ıżṭırāb olup *(362:9). [iken,]*
78. müttefeḳun-ʿaleyh-iʿālem olmuş **iken** çünki irāde-i ʿaliyye-i cihān-dārī ve niyyet-i seniyye-i şehriyārī *(362:15). [iken,]*
79. kemend-endāz olmuş **iken** zīr-i sütūndan bir tātār-ı sebük-reftār bī-meded-i kemend ü mesed *(362:28). [iken,]*
80. mışdāḳınca ve El-fażlu li'l-müteḳaddim manṭūḳınca lāḥıḳ **iken** sābıḳ olan *(363:8). [iken,]*
81. ḳudūm-ı maʿālī-rüsūm-ı āṣafīye muntaẓırlar **iken** sāʿat üçbuçuġa ḳarīb olduḳda *(365:14). [iken,]*
82. temāşā-yı ālāy-ı şevket-maḳrūn iderler **iken** şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtānı *(371:17). [iken,]*
83. mālik-i ḳuvvet-i ḳudsiyye **iken** bī-iḫtiyār bükā eyledigi yerde vālide-i müşfiḳalarınıñ *(371:19). [iken,]*

iki: *"İki" asıl sayı sıfatı.*

Bunlarıñ zed ü bürd ve üft ü ḫīzleri ṭabʿ-ı hümāyūna ḫoş gelüp ve eṣnā-yı ḫıtāmında ketḫudā beg ḥażretleriniñ āmāde itdigi ṭonanmış **iki** esb-i Mısrī-i ṣabā-reftārı *(343, 20). [iki,]*

iki: *(Sade şal kumaş için) İki tane.*

beyāż ḳuṭnī-i hindī ve iki ʿaded destār-ı bendī ve **ikisi** sāde ve biri uçarı üç *(353:25). [ikisi, -s, -i]*

iki: *"İki" asıl sayı sıfatı.*
1. Meydānı bir **iki** kimse aldı *(130:23). [iki,]*
2. naẓar-ı nezāket-şināslarına ḫoş görünmegin **iki** defʿa māşiyen āmed ü reft eylediler *(144:12). [iki,]*
3. Yerinden **iki** üç ġoncayla ḳopdı verd-i ḫandānım *(144:23). [iki,]*
4. üzere **iki** ʿaded mülūkī naḫl-i bālā ve bir şeker ḥadīḳası ibdāsına fermān-ı hümāyūnları *(146:13). [iki,]*
5. müsāʿade istidʿā ve anıñ içün daḫi **iki** naḫl-ı ser-bülend-i ḫoş-nümā *(146:25). [iki,]*
6. **iki** günde ṣūret-yāb-ı aḥsen-i üslūb oldı Ve ʿarż aġalarınıñ çadırları *(150:15). [iki,]*
7. nām **iki** müşaʿbid-bāz sāḥir-i zūr-bāzlar ki temāşāları efvāh-ı neffāṣātü'l-ʿuḳadı *(158:1). [iki,]*
8. żamīme eyleyüp ve ellerine **iki** şemşīr-i ʿuryān alup mışrāʿ Oynar ebrūlar *(158:14). [iki,]*
9. **iki** şemşīr ile Hindū gibi manṭūḳınca tīġ ḳırābına girer gibi geçüp gitdi ve bu *(158:15). [iki,]*
10. Neṣr Ve **iki** taḫta pūstīn-i semmūr ki leyle-i ẓulmādan siyāh u tārīk ve *(163:25). [iki,]*
11. Ve **iki** taḫta daḫi ḳāḳum-ı müşgīn-düm ki sīne-i germ ü nerm-i ḫūbān gibi *(164:8). [iki,]*
12. üzere māl-ā-māl **iki** boġça çiçekli ve sāde elvān ẕī-ḳıymet şāl ve leṭāfet ü reng *(164:28). [iki,]*
13. Ve merkūb cinsinden daḫi Rūmī vü Mışrī mükemmel ṭonanmış **iki** reʾs *(165:14). [iki,]*
14. **iki** ṭonluḳ İstanbulī dībā-yı ẕī-ḳıymet ve iki ṭonluḳ sāde ve telli hatāyī-i nev-ẓuhūr *(167:28). [iki,]*

15. iki ṭonluḳ İstanbulī dībā-yı ẕī-ḳıymet ve **iki** ṭonluḳ sāde ve telli hatāyī-i nev-ẓuhūr *(167:28). [iki,]*
16. ḥażretleriniñ māder-i ʿiffet-perverleri içün kezālik **iki** *(168:5). [iki,]*
17. ḥażretleriniñ vālide-i mācideleri içün **iki** ṭonluḳ dībā-yı İstanbulī ve sāde ve telli *(168:7). [iki,]*
18. bir **iki** sāʿat pīş-i otaġ-ı āṣafīde çeng ü çeġāne ṣafāsı mütemādī ve velvele-i celācil-i düfūf-ı raḳḳāṣān *(175:3). [iki,]*
19. Ve **iki** ādemiñ sāʿid-i müsāʿidlerini biri birine naḫl-ı peyvend gibi rabṭ u bend eyledikden *(176:11). [iki,]*
20. atlu ḳaraca gibi fırfır döndürerek **ikisini** daḫi ser-geşte vü bī-ḫūş eyledi *(176:13). [ikisini, -s, -i, -n, -i]*
21. Ve daḫi ḥālet-fezā nice bāzīçeler icrā idüp ez-cümle biri birine muḥāẕī **iki** *(176:14). [iki,]*
22. ḫāṣeb-pāreniñ **iki** cānibinde yalmanı yuḳaru ve ṭūlānī dört şemşīri *(176:15). [iki,]*
23. Baʿdehū destenbū ḳadar **iki** seng-pāreyi birer birer ṭop-ı dest-bāz-ı ṣıbyān *(176:21). [iki,]*
24. kendülere müteʿalliḳ ve irtibāṭı olan bir **iki** mevālī efendilerden daḫi *(179:3). [iki,]*
25. rübāyende-i ārām u direng olduḳda **iki** cānib birbirine ḳatılup ve *(182:3). [iki,]*
26. ḥālet-nümā-yı ḥamle-i pīl-i mest olup cirīdli minval-i nessācān gibi atılup **iki** ṭaraf çubuḳlı ḳumāş *(182:6). [iki,]*
27. ʿarżu'l-iḫlāṣ-ı ser-saṭr-ı cerīde-i iḫtişāṣ ḳılındıġından mā-ʿadā **iki** ʿaded ferve-i ḳāḳum-ı müşgīn-düm-i girān-bahā *(189:2). [iki,]*
28. ve **iki** ṭop dībā-yı zībā ve beş ʿaded şāl-ı keşmīr ve *(189:3). [iki,]*
29. üç ṭonluḳ ṣof-ı bī-naẓīr ve dört ʿaded ḳuṭnī-i hindī ve **iki** ṭāḳa ser-āmed destār-ı bendī *(189:4). [iki,]*
30. meşābesinde maʿrūż-ı ʿatebe-i ʿaliyye-i cihān-dārī buyurılup **iki** *(189:6). [iki,]*
31. ʿaded şāl ve bir ḳāḳum-ı endek-miṣāl ve ikişer ṭāḳa hindī alaca ve ḳuṭnī ve **iki** *(189:7). [iki,]*
32. cümleden muḳaddem sābıḳan **iki** defʿa şeref-efzā-yı ṣadāret-i Rūm olan *(190:5). [iki,]*
33. Keşmīrī şāl ve üçer ʿaded Bervecī alaca ve pūte-dārī ve **iki** ṣof ve üç aṭlas ve altı *(191:9). [iki,]*
34. ve dört ṭop dībā-yı rūmī ve bir ṭop telli germsūd ve **iki** ṭonluḳ *(191:24). [iki,]*
35. keşmīrī şāl ve **iki** ʿaded münaḳḳaş kemer-bend ve üç ṭonluḳ ḫünkārī *(191:25). [iki,]*
36. Ṣaḥīḥü'l-Buḫārī ve **iki** ṭāḳa şāl-ı buḫūr ve iki ṭop zer-bāf ve ikişer ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī *(192:9). [iki,]*
37. Ṣaḥīḥü'l-Buḫārī ve iki ṭāḳa şāl-ı buḫūr ve **iki** ṭop zer-bāf ve ikişer ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī *(192:9). [iki,]*
38. şāl-ı bī-miṣāl ve **iki** ʿaded kemer-bend şāl ve iki destār-ı ḫünkārī ve iki alaca *(192:25). [iki,]*
39. şāl-ı bī-miṣāl ve iki ʿaded kemer-bend şāl ve **iki** destār-ı ḫünkārī ve iki alaca *(192:25). [iki,]*
40. şāl-ı bī-miṣāl ve iki ʿaded kemer-bend şāl ve iki destār-ı ḫünkārī ve **iki** alaca *(192:25). [iki,]*
41. ḳuṭnī ve **iki** sāde ḳuṭnī ve bir ṭop dībā-yı zībā-yı zer-tār ve beş ṭop germsūd-ı hindī *(192:26). [iki,]*
42. ve **iki** ṭonluḳ ṣandal-ı muṭallā ihdā olundı *(192:30). [iki,]*
43. ḥulūl-i vaḳt-i ʿaṣrı īẕān içün **iki** bürhān olmaġın iʿlā-yı livā-yı kelimetullāhda *(194:1). [iki,]*
44. daḫi **iki** ʿaded esb-i Türkmānī nigāh-ı iltifāt-ı mülūkāneye erzānī ve raḫt u bisāṭları *(199:10). [iki,]*
45. ve üstādı on ẕirāʿ miḳdārı **iki** şırıġıñ bālāsına ḳarīb mevżiʿine *(199:25). [iki,]*
46. idi ve üç ʿaded kebīr sīnī ve **iki** ʿaded yaldızlı ṭās ve beş ʿaded yaldızlı nuḥās kāse *(200:30). [iki,]*
47. ṣadr-ı meclis oldılar İkinci çergeye on iki süfre üçünci çergede **iki** süfre *(201:14). [iki,]*
48. gibi saḳfı daḫi olmaġın saḳfınıñ her ṭarafında **iki** ʿaded kebş-i zerrīn-şāḫ *(204:8). [iki,]*
49. **iki** peyker-i mühībü'l-heykel bayrām cemāli heyʾetinde tirşeden maṣnūʿ çihreler *(204:10). [iki,]*
50. terānesince bir **iki** sāʿat mütemādī vü müteʿaddid faṣıllar ile bādī-i germiyyet-i şādī olup *(206:25). [iki,]*
51. güleşdi ve **iki** can-āver birbirine şöyle girişdi ki naʿra-i hāy hāy-ı ḫaşyet- fermāları *(207:22). [iki,]*
52. püşt üzere yatup bir ḥimār-ı pāy-besteyi der-kenār ve **ikisi** birden bir çenberden *(209:6). [ikisi, -s, -i]*
53. germ-cevlān-ı bāzī-künān olup baʿdehū ḫum yerine düvāzde-sāle **iki** şākirdini *(209:32). [iki,]*
54. ṭabl çalmaġa sāz-kār olup bu **iki** refīḳi zūr-bāz-ı mezbūruñ bār-ı dūşı iken bir *(210:1). [iki,]*
55. bir ḳuze-i leb-rīz-i Mışrīyi başı üzerine ḳoyup meydāna pertāb ve **iki** defʿa sūr-gāhıñ *(210:7). [iki,]*
56. iẕhār u iʿlān ve sütūn üzere **iki** fincān ḳahve içüp cürʿasını ʿalā ruʿūsi'l-eşhād *(212:25). [iki,]*
57. hem-zānū-yı mevḳiʿ-i iḫtirām olup bu **iki** süfre ḫużūr-ı hümāyūna giren meşāyiḫ-i selāṭīne *(215:18). [iki,]*
58. on ʿaded şüyūḫ-ı fiḫām tenāvül-i ṭaʿām eylediler Ve iki direklide **iki** *(215:24). [iki,]*
59. dört yüz ḳadar fişeng-i gūnā-gūn ile **iki** ʿaded serv-i mevzūn resm olunmaġla ol *(219:34). [iki,]*
60. ḫayme-i nūr **iki** mināre miyānında ḳubbe-i cāmiʿ şūretinde manẓūr oldı Ve bunlardan *(220:1). [iki,]*
61. beş ʿaded ḳuṭnī ve **iki** ṭonluḳ ʿacemī ve üç ṭonluḳ rūmī dībā ve beş ṭonluḳ sāde *(226:6). [iki,]*
62. meclis-i sūra māye-i āb u tāb olduḳdan ṣoñra **iki** çadır fişegi daḫi ārāyiş-i mevkib-i sūr *(228:16). [iki,]*
63. ve **iki** ṭuç hāvan ile ṣadme-zen-i ḥışn-ı nüh-bārū-yı gerdūn ḳılınup eṭrāfında *(229:20). [iki,*
64. ve **iki** ʿaded çarḫ-ı felek ve yigirmi ḫumbara ve yigirmi ṭabanca ve **iki** yüz *(229:27). [iki,]*
65. ṭarafından daḫi miyāne-i keştīde meşābe-i sütūn **iki** māh-tāb ve bir serv-i mevzūnı *(230:9). [iki,]*
66. Ve **iki** şemşīr-i āteşīn-yalmanı mīzāna bedel der-dest idüp mīzānı *(232:27). [iki,]*
67. götüren berīd-i beşāret gibi rīsmān üzere ḫaṭve-senc-i müsāraʿat olup ve **iki** ḳār-ḫāne *(232:29). [iki,]*
68. **iki** ʿaded fāḳıʿü'l-levn ve ḍaḫmü'l-cesed baḳara-i muṭallā-şāḫ-ı zerd-fāma sāʾiḳ ü ḳāʾid olup *(234:13). [iki,]*
69. Kime ekmek gerek ise aña lāzım ekmek zemzemesiyle güẕār eyledi Pes-ez-ān **iki** *(234:17). [iki,]*
70. Ve ẕikr olunan etmekçi ṭāʾifeleri birer vuḳiyye **iki** sīm şemʿ-dān yüz yigirmi *(236:26). [iki,]*
71. dirhem **iki** miḳrāz ve her biri dörder yüz ḳırḳ beşer dirhem iki sīm tepsi ve *(236:27). [iki,]*
72. dirhem iki miḳrāz ve her biri dörder yüz ḳırḳ beşer dirhem **iki** sīm tepsi ve *(236:27). [iki,]*
73. dirhem **iki** legen ve iki ibrīḳ hediyyelerin dest-dāde-i ḫademe-i bār-gāh-ı hümāyūn eylediler *(239:2). [iki,]*
74. dirhem iki legen ve **iki** ibrīḳ hediyyelerin dest-dāde-i ḫademe-i bār-gāh-ı hümāyūn eylediler *(239:2). [iki,]*
75. **iki** ḥirfet aṣḥābı beş yüz dirhem bir sīm legen ibrīḳ ve biñ dirhem bir *(239:10). [iki,]*
76. ve yüz dirhem **iki** ʿaded şükūfe bardaġı ve beş yüz dirhem bir tepsi *(241:27). [iki,]*

77. on üç ʿaded zümürrüd-i vasaṭiyyü'l-ḳıṭʿa ve ḫurde elmāslar ile pīrāste **iki** paftalı *(242:11). [iki,]*
78. muraṣṣaʿ u muṣannaʿ mücevher ḳuṣaḳ ve **iki** ʿaded şeş-ḫāne faġfūrī kāse ve ḫoş-āb ṭabaġı *(242:12). [iki,]*
79. der-ḫāl miyān-bendi olan **iki** tiftik zünnārını fekk idüp birini *(243:4). [iki,]*
80. peyvend-i sütūna ḫalīde idüp yine vetīre-i sābıḳa ile zemīne nāzil ve **iki** sāʿatde *(243:16). [iki,]*
81. aḫṣābdan **iki** ṣuffe ḳurılup tersāne līmānına tanẕīr ve birinden birine ḥibāl-i veṣīḳalar *(244:15). [iki,]*
82. Ve **iki** ẕirāʿ miḳdārı bir mīl-i āhenīn ve üstinde çār-gūşe bir şekl-i çelīpā-yı çūpīn *(246:14). [iki,]*
83. ilṣāḳ ve ol cüvān-ı çār-ebrū **iki** ḳat revnaḳ baġlayup āheste vü çāpük reftār ile *(246:23). [iki,]*
84. yalmanı iç ṭarafında bir dāʾire-i ṣaġīr ü ẕīḳ gāh bu çenberi zemīnden **iki** ẕirāʿ *(246:28). [iki,]*
85. Ve **iki** tīġ-ı tāb-dārı refīḳiniñ başı üzerinde serġuş gibi yalmanı yuḳaru *(247:12). [iki,]*
86. nihāde ve āġūş gibi güşāde eyleyüp ve aña muttaṣıl şemşīrlere muḳābil **iki** çenberi *(247:13). [iki,]*
87. ḳaraya **iki** ḳat alat taʿbīr olunur ḫabl-i metīn rabṭ olunup ol rīsmānlarıñ birinin üzerinde *(257:26). [iki,*
88. muʿādil oldılar Ṣırıḳlar geçdigi alatlardan mā-ʿadā ṭablalarıñ **iki** cānibinden *(258:29). [iki,]*
89. **iki** şemşīr ile resen üzere raḳṣān ve nice bāzīçe-i nā-dīde ile germ-cevlān olduḳdan *(259:18). [iki,*
90. terānesiyle mütefāḫirane atup ṭutdı ip üstinde yatdı ve ol boġazı ipli **iki** eli ve *(259:23). [iki,]*
91. **iki** ayaġıyla saʿy idüp ḳaraya ḳarīb maḥalle dek ṣanʿatla deryāda sebāḥat ider *(259:24). [iki,]*
92. neferātına haftada **iki** gün tenāvülleri ʿādet olan simāṭ-ı niʿmetden meziyyet şarṭı *(264:32). [iki,]*
93. Üç direkli çadırda daḫi **iki** süfre vażʿ olunup birine defter-dār efendi ser-meclis *(267:1). [iki,]*
94. sell-i şemşīr-i dār u gīr eyleyen ṭopçı neferātınıñ nışfı yemīn-i ḳalʾadan **iki** *(267:21). [iki,]*
95. ḳaṣr-ı ʿadālet-medār-ı şehriyārī pīş-gāhında **iki** menāre-i serv-sīmāyī bir *(268:16). [iki,]*
96. āsumānī ve otuz baḫrī ve **iki** çarḫ-ı felek nāmında fişeng-i żiyā-güster ve otuz *(270:1). [iki,]*
97. ṭabancalı ve **iki** hāvan ve iki biñ kestāne ve delüce ve badaluşḳa ismi ile pür-zīb ü fer olan *(270:2). [iki,*
98. şerāre-pāş-ı ẓuhūr olup ve **iki** ḫayme-i daḫme-gūn ve yüz āsumānī ve iki çarḫ-ı felek *(270:7). [iki,*
99. şerāre-pāş-ı ẓuhūr olup ve iki ḫayme-i daḫme-gūn ve yüz āsumānī ve **iki** çarḫ-ı felek *(270:7). [iki,]*
100. ve **iki** hāvan-ı sipihr-nümūn gelüp şuʿlesi nūrun ʿaʿle'n-nūr oldığı *(270:8). [iki,]*
101. tehyiʾe-i ḫıdemāt-ı lāzıme içün bir **iki** sāʿat meydān virilmek ḳaṣdına *(272:23). [iki,]*
102. Nā-gehān ṭās-bāz nāmında **iki** Hindū gelüp *(276:1). [iki,]*
103. resīde-i ḫıtām ve incü vü zümürrüd ile muraṣṣaʿ bir **iki** çift müze-i muṣannaʿ ve *(279:22). [iki,]*
104. diyerek ve **iki** ḥirfet bir güzele dostluḳ ṣūretinde bā-yek-dīger der-kār-ı ceng olup *(281, 21). [iki,]*
105. vuḳiyye **iki** ʿaded sīm şemʿ-dān-ı bālā ve iki vuḳiyye bir sīm sīnī-i girān-bahā *(281:24). [iki,]*
106. vuḳiyye iki ʿaded sīm şemʿ-dān-ı bālā ve **iki** vuḳiyye bir sīm sīnī-i girān-bahā *(281:24). [iki,]*
107. Bu **iki** ḥirfet erbābınıñ her biri başlu başlarına ʿaraba üzere kendülere *(282:23). [iki,]*
108. ve bu ṭarīḳ üzere pey-der-pey **iki** cānibden āheste āheste mürūr ile *(283:10). [iki,]*
109. dirhem bī-naẕīr bir sīm sīnī-i kebīr ve biñ dirhem bir gümüş şemʿ-dān ve **iki** *(298:24). [iki,]*
110. legen ve bir vuḳiyye miḳdārı **iki** sīm kāse-i sevād-kārī ve beş yüz dirhem sīm-i ṣāfdan *(298:26). [iki,]*
111. **iki** ʿaded kebīr maşraba-i nā-dīde vü bī-naẕīr ve iki vuḳiyye aşḳılı bir *(298:27). [iki,]*
112. iki ʿaded kebīr maşraba-i nā-dīde vü bī-naẕīr ve **iki** vuḳiyye aşḳılı bir *(298:27). [iki,]*
113. içinde bir zer-dūz şāl ve **iki** ṭop telli badili ve dört destār-ı ḫünkārī ve üç ṭop kenārlı bez *(300:16). [iki,]*
114. ve üç çekme boyama ve **iki** mīrzāyī boġaşı ve ḳılabdānlı aṭlas boġça *(300:17). [iki,]*
115. sāʾir melāʿib-i muḍḥikānelerin iẓhār ve mecmūʿı **iki** vuḳıyye miḳdārı sīmden *(302:26). [iki,]*
116. bervec ve mīrzāyī **iki** ṭop boġaşı ve bunlardan mā-ʿadā beş *(305:4). [iki,]*
117. ṭāka destār-ı muṭallā ve **iki** ṭonluḳ çiçekli şāl-ı girān-bahā ve biñ dirhemden *(305:5). [iki,]*
118. ve **iki** ṭonluḳ mevcli ḫārā *(307:27). [iki,]*
119. mā-ʿadā **iki** fişeng-i nev-ẓuhūr daḫi nūr-pāş-ı meydān-ı sūr oldı ki *(309,:16). [iki,]*
120. fesān-sūde-i ḥiddet-i naẓar idenler **iki** şemşīr-i tāb-dār-ı ṣayḳal-dādeden ḳatʿa *(309:18). [iki,]*
121. Usta İbrāhīm işi **iki** ʿaded kemān-ı muṭallā-zih-i bī-naẕīr ve güçken ḳanadından *(312:7). [iki,]*
122. maṣnūʿ **iki** deste tīr hediyyelerin ʿarżā-i meydān-ı ḳabūl-i şehriyār-ı felek-maşīr itmek *(312:8). [iki,]*
123. sīm devāt-ı mükemmel-ālāt ve bir mıḳrāż-ı zer-nişān ve **iki** deste Semerḳandī kāġıd *(313:12). [iki,]*
124. Yarımşar vuḳiyye **iki** maşraba ve birer vuḳiyye iki sīm tepsi ve bir vuḳiyye *(314:20). [iki,]*
125. Yarımşar vuḳiyye iki maşraba ve birer vuḳiyye **iki** sīm tepsi ve bir vuḳiyye *(314:20). [iki,]*
126. ʿūd-ı māverdī-i enfes ve **iki** ṭabaḳ buḫūr-ı mülebbes ve dörder ṭabaḳ ḳaranfül ve *(314:21). [iki,]*
127. dirhem **iki** sīm şemʿ-dān ve mıḳrāż ve ṭoḳuz yüz seksen beş *(315:4). [iki,*
128. dirhem bir sīm legen ve ibrīḳ ve yedi yüz seksen dirhem **iki** sīm kāse *(315:5). [iki,]*
129. beş yüz dirhem **iki** sīm maşraba ve sekiz yüz sekiz dirhem Fireng işi kebīr aşḳı ve *(315:6). [iki,*
130. ve **iki** taḫta ġılāflı timur-ı Şām itḥāf ve yamaḳları olan bıçaḳçılar *(315:19). [iki,*
131. İstanbul timurı mercān depelü ḳalem-terāş ve **iki** bıçaḳ irdāf olunup *(315:21). [iki,]*
132. on üç taḫta ḳāḳum ve **iki** dāne bacaḳlı semmūr hediyyelerin pāy-endāz-ı ḫıdīv-i bende-nüvāz eyledikleri ḫilālde *(316:9). [iki,]*
133. ve ṣuver-i mühībe ile ney-enbān çalaraḳ güẕār ve **iki** taḫta vaşaḳ nāfesi ve *(316:8). [iki,]*
134. Ve bir zūr-bāz daḫi zemīne **iki** şemşīri nihāde ve keskin cānibine püş-dāde oldığı *(317:10). [iki,]*
135. āvīzān olan bir çeki ṭaşını on nefer ādem maḳara ile **iki** ẕirāʿ miḳdārı refʿ idüp *(317:12). [iki,]*
136. ṣanʿat-ı siḥr-nümūndur ki meydān-ı sūra biri ṣarı biri jengārī **iki** senbīl *(317:25). [iki,]*
137. şāl-ı girān-bahā ve **iki** ḫünkārī destār ve iki ser-āmed ġulām-ı çerkesī-nijād-ı ḫoş-reftār *(321:4). [iki,]*
138. şāl-ı girān-bahā ve iki ḫünkārī destār ve **iki** ser-āmed ġulām-ı çerkesī-nijād-ı ḫoş-reftār *(321:4). [iki,]*
139. ḫayme bir perde-i ḫayāl-bāza döndi Silsile-i maṭar-ı vābile bir **iki** sāʿat fāṣıla *(326:21). [iki,]*
140. zīn-pūş-ı zer-nigārı dībādan ṣemeri bükme ḳılapdāndan **iki** re's *(335:3). [iki,]*
141. çalaraḳ güẕār ve bir faġfūrī gülāb-dān u buḫūr-dān ve **iki** sīm maşraba *(336:4). [iki,]*

142. zer-bāf ve **iki** ʿaded çekme bürüncek ve iki ʿaded şandal çekmesi hediyyelerin *(336:11). [iki,]*
143. zer-bāf ve iki ʿaded çekme bürüncek ve **iki** ʿaded şandal çekmesi hediyyelerin *(336:11). [iki,]*
144. başında bir ṭabla ile raḳṣ iderek ʿarż-ı şeṭāret ve biri ṣaġīr ve **ikisi** *(336:14). [ikisi, -s, -i]*
145. keṯḫudāları ve ṭop ʿarabacısı keṯḫudāsı ve dökücibaşı ve **iki** nefer tersāne kātibleri oturup *(338:27). [iki,]*
146. raḫṣ-ı zerrīn-raḫt-ı müzerkeş-bisāṭ-ı nāzük-reftār ve **iki** ṭonluḳ ʿacemī ve üç *(340:28). [iki,]*
147. tehyiʾe vü iḥżār itdigi bir ṣevb ṣırt semmūr ve bir cılḳafā ve bir ṭop nāfe ve **iki** *(341:21). [iki,]*
148. post vaşaḳ ve **iki** kāḳum-ı beyāż u berrāḳ ve beş ṭonluḳ zer-dūz ṣāl ve ʿacemī vü rūmī *(344:32). [iki,]*
149. ve üç ṭonluḳ aṭlas ve **iki** ḫārā ve beş ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī ve beş ʿaded destār-ı bendī *(344:34). [iki,]*
150. Bugün Venedik ilçisi **iki** balyos ve Nemçe ḳapu keṯḫudāsı daʿvet olunup *(347:21). [iki,]*
151. perde-i dīvār ve bir dāne ser-āmedī cevzī destār ve **iki** ʿaded *(353:22). [iki,]*
152. beyāż ḳuṭnī-i hindī ve **iki** ʿaded destār-ı bendī ve ikisi sāde ve biri uçarı üç *(353:25). [iki,]*
153. ʿaded yaldızlı legen ve ibrīḳ ve **iki** kebīr yaldızlı fenār *(353:30). [iki,]*
154. zemzeme-i maʿẕeretiyle **iki** ṭop ḳırmızı ḳaṭīfe ve on ṭonluḳ telli hatāyī ve on sekiz *(355:11). [iki,]*
155. ṣāniyen **iki** süfre eṭʿime-i günā-gün güsterde ḳılınup *(360:22). [iki,]*
156. Yevm-i mezbūrda Eflāḳ voyvodası Niḳola Beg ṭarafından **iki** ʿaded sīm legen ibrīḳ *(361:9). [iki,]*
157. ve üç sīm şemʿdān ve dört sīm maşraba ve beş ḳahve ibrīġi ve **iki** *(361:10). [iki,]*
158. mücevher ḳuşaḳ ve **iki** ṭonluḳ dībā-yı ʿacemī ve sekiz ṭonluḳ aṭlas-ı firengī *(361:18). [iki,]*
159. gibi şarmaşanlar ve bir **iki** ḳademe ṭırmaşanlar şaşınlayup efʿī-i tiryāḳ-ḫorde *(362:6). [iki,]*
gibi miyān-bendi olan **iki** kemendi sütūna rabṭ u fekk ve ḥall ü bend iderek *(362:26). [iki,]*
160. çalınaraḳ ve **iki** ṭarafa selām virerek günā-gün ġarīb u ʿacīb *(366:30). [iki,]*
161. ellerinde birer naḫl-i ṣaġīre-i dil-güşā ve ʿaḳablerince **iki** ʿaded *(367:3). [iki,]*
162. Baʿdehū **iki** ḳıṭʿa şeker bāġçeleri ki her biri bir cihān-ı ḥalāvet ve ʿalem-i lezẕet olup *(367:27). [iki,]*
163. **iki** naḫl-ı kebīr-i bī-muʿādil daḫi vech-i meşrūḥ üzere ʿubūr eyledikden *(368:12). [iki,*
164. ile āsitāne-i saʿādete vaḳti ile irişemeyüp ālāy-ı naḫldan bir **iki** *(368:25). [iki,]*
165. bir gerdūne-i gerdūn-nişān **iki** şeh-zāde-i cüvān-baḫt-ı ʿālī-nijādıñ faṣṣ-ı elmāspāre-i vücūd-ı hümāyūnlarına *(369:30). [iki,]*
166. dīde-i ḳarīr-i saʿādet-dīdelerinden bir **iki** ḳaṭre eşk-i sürūr ile *(371:2). [iki,]*
167. ve **iki** dīde-i cihān-bānī birāderān-ı Ferḳadān-iḳtirānı gerdūne-i gerdūn-nümūn-ı āsumān-nişān *(371:7). [iki,]*
168. orṭa ḳapu cānibinde ḳarār ve sāḥa-i sarāyda **iki** ḳol olup selāma intiẕār üzere iki *(371:22). [iki,]*
169. orṭa ḳapu cānibinde ḳarār ve sāḥa-i sarāyda iki ḳol olup selāma intiẕār üzere **iki** *(371:22). [iki,]*

iki ayakların bir papuca kodılar: *Bir işi çabuk yapmak için kişiyi zora sokmak.*

ile muşt muşta gelüp **iki ayaḳların bir papuca ḳodılar** ve taḫt-ı revān gibi *(278:13). [iki ayaḳların bir papuca ḳodılar, -dı, -lar]*

iki biñ: *"İki bin" asıl sayı sıfatı.*
1. ṭavuḳ ve **iki biñ** Mısır ṭavuġı ve üç biñ piliç ve iki biñ kebūter tehyiʾe olundı Ve *(142:5). [iki biñ,]*
2. ṭavuḳ ve iki biñ Mısır ṭavuġı ve üç biñ piliç ve **iki biñ** kebūter tehyiʾe olundı Ve *(142:5). [iki biñ,]*
3. ṭabancalı ve iki hāvan ve **iki biñ** kestāne ve delüce ve badaluşḳa ismi ile pür-zīb ü fer olan *(270:2). [iki biñ,]*

iki biñ üç yüz: *"İki bin üç yüz" asıl sayı sıfatı.*
1. ve elmās u yāḳūt ile pür-zīnet mücevher çalar saʿat ve **iki biñ üç yüz** *(298:23). [iki biñ üç yüz,]*
2. ḳalḳan çalar saʿat ve **iki biñ üç yüz** dirhem bir sīm kebīr tepsi ve ṭoḳuz yüz ṭoḳsan bir *(315:3). [iki biñ üç yüz,]*

iki direkli: *İki direkli çadır.*
1. ictimāʿ u iḫtişād itdiklerinde üç direkli ve **iki direkli** vefā itmeyüp bir *(201:11). [iki direkli,]*
2. on ʿaded şüyūḫ-ı fiḫām tenāvül-i ṭaʿām eylediler Ve **iki direklide** iki *(215:24). [iki direklide, -de]*
3. şarıḳları ile gelüp üç ʿaded **iki direkli** müsāfir çergelerinde cemʿiyyet ve *(306:7). [iki direkli,]*

iki geçeli: *(Yeniçeriler) İki sıra halinde bulunan.*

ki Ördekçi nāmı ile per-cünbān-ı bām-ı iştihārdır oṭası neferātından **iki geçeli** *(183:8). [iki geçeli,]*

iki geçeli: *İki taraflı.*
1. çeşm-i temāşā gibi güşāde olup yeñiçeri keçelileri **iki geçeli** *(204:26). [iki geçeli,]*

2. cümleden evvel **iki geçeli** yeñiçeri keçelileri ile çadırcılar ḥirfeti ālāyların ḳurup *(276:24). [iki geçeli,]*

iki nefer ocak iḫtiyārı: *Yeniçeri ve bostancı ocağında bulunan seçkin kişiler.*

ve aġayān-ı raḫt-vān ve ser-ʿarabacıyān ve ḫalīfe-i serrācān ve **iki nefer ocaḳ iḫtiyārı** *(306:25). [iki nefer ocaḳ iḫtiyārı,]*

iki yüz: *"İki yüz" asıl sayı sıfatı.*
1. Neşr Ve hem-şekl-i ḳurṣ-ı bedr-i tamām **iki yüz** miśḳālden mütecāviz bir *(162:16). [iki yüz,]*
2. ṭāka zencīr-bāf-ı zer-tār ve beş vuḳiyye mā-verdī ʿūd-ı būyā ve **iki yüz** miśḳāl *(213:26). [iki yüz,]*
3. güzāşte-i memerr-i enẓār-ı şehriyār-ı felek-serīr olduḳda **iki yüz** baḥrī ve *(221:2). [iki yüz,]*
4. **iki yüz** hevāyī fişeklere āteş virilüp naẓm *(221:3). [iki yüz,]*
5. ve iki ʿaded çarḫ-ı felek ve yigirmi ḫumbara ve yigirmi ṭabanca ve **iki yüz** *(229:27). [iki yüz,]*
6. dirhem bir sīm legen ve **iki yüz** dirhem bir saṭl-ı sīmīn ve iki yüz dirhem bir *(240:18). [iki yüz,]*
7. dirhem bir sīm legen ve iki yüz dirhem bir saṭl-ı sīmīn ve **iki yüz** dirhem bir *(240:18). [iki yüz,]*
8. ve her biri zīnet-nümā-yı nīme-i ṭılā-yı destār-ı hilālī **iki yüz** ʿaded kebş-i büryān *(264:35). [iki yüz,]*
9. başdan yanaşdılar Mezbūrlar ve elli ḳadar ḫāṣekī ve **iki yüzden** mütecāviz *(305:36). [iki yüzden, -den]*

iki yüz altmış iki: *"İki yüz altmış iki" asıl sayı sıfatı.*

maḳarr-ı sedd-i sulṭānü'l maşrıḳayn olup muʿtād-ı sābıḳ üzere bugün daḫi **iki yüz altmış iki** *(212:9). [iki yüz altmış iki,]*

iki yüz altmış üç: *"İki yüz altmış üç" asıl sayı sıfatı.*

ṣıbyān-ı ḫitān tertīb-i ālāy itmeleri fermān buyurılup **iki yüz altmış üç** nefer *(342:24). [iki yüz altmış üç,]*

iki yüz altmış yedi: *"İki yüz altmış yedi" asıl sayı sıfatı.*

cerrāḥlar ālāyların tertīb ve **iki yüz altmış yedi** ʿaded ṣıbyān-ı ḫitān anları taʿḳīb idüp *(317:17). [iki yüz altmış yedi,]*

iki yüz elli iki: *"İki yüz elli iki" asıl sayı sıfatı.*

Ve bugün daḫi **iki yüz elli iki** ʿaded ṣıbyān-ı ḫitān ördekçi çorbacı neferātı *(266:22). [iki yüz elli iki,]*

iki yüz ḳırḳ ṭoḳuz: *"İki yüz kırk dokuz" asıl sayı sıfatı.*

taʿḳīb iderek cerrāḥān ve **iki yüz ḳırḳ ṭoḳuz** ʿaded ṣıbyān-ı ḫitān ʿale't-tertīb *(275:16). [iki yüz ḳırḳ ṭoḳuz,]*

iki yüz on: *"İki yüz on" asıl sayı sıfatı.*
1. dirhem sīm gülāb-dān ve **iki yüz on** dirhem buḫūr-dān ve çakşırcılar yüz otuz iki buçuḳ *(302:14). [iki yüz on,]*
2. dirhem bir sīm gülāb-dān ve **iki yüz on** dirhem buḫūr-dān ve yüz elli dört *(302:15). [iki yüz on,]*
3. ve **iki yüz on** dirhem bir sīm tepsi ve altı yüz yigirmi dirhem bir kemer-i raḫt *(337:5). [iki yüz on,]*
4. ve işneyn güni yüz on altı ve şülāşā güni **iki yüz on** nefer ṣıbyān ve yigirmi ṭoḳuz *(364:16). [iki yüz on,]*

iki yüz on beş: *"İki yüz on beş" asıl sayı sıfatı.*

ve **iki yüz on beş** dirhem gümüş tepsi ve yüz elli beş dirhem bir ḳapaḳlı ṭās-ı sīm *(283:20). [iki yüz on beş,]*

iki yüz on ṭoḳuz: *"İki yüz on dokuz" asıl sayı sıfatı.*

daḫi **iki yüz on ṭoḳuz** ʿaded ṣıbyān-ı ḫitān elbise-i cedīdeden aġızlarına sünnet balı çalınup *(295:18). [iki yüz on ṭoḳuz,]*

iki yüz otuz sekiz: *"İki yüz otuz sekiz" asıl sayı sıfatı.*

idi Bināʾen-aleyh ṣadreyn-i müşārün-ileyhimā ḥażretleri ve **iki yüz otuz sekiz** *(201:9). [iki yüz otuz sekiz,]*

iki yüz otuz ṭoḳuz: *"İki yüz otuz dokuz" asıl sayı sıfatı.*

ve **iki yüz otuz ṭoḳuz** dirhem bir sīm buḫūr-dān ve gülāb-dān *(315:32). [iki yüz otuz ṭoḳuz,]*

iki yüz otuz üç: *"İki yüz otuz üç" asıl sayı sıfatı.*
1. sīm legen **iki yüz otuz üç** dirhem sīm ibrīḳ ve yüz dirhem sīm bir maşraba *(238:1). [iki yüz otuz üç,]*
2. Ordu ālāyı ḳarīn-i encām ve bugün āmāde-i icrā-yı sünnet-i ḫitān olan **iki yüz otuz üç** *(338:10). [iki yüz otuz üç,]*

iki yüz seksen dört: *"İki yüz seksen dört" asıl sayı sıfatı.*

bugün daḫi **iki yüz seksen dört** ʿaded ṣıbyāna ḫitān ālāyları tertīb ü taṣfīf olunup *(198:29). [iki yüz seksen dört,]*

iki yüz seksen üç: *"İki yüz seksen üç" asıl sayı sıfatı.*

Ve āyīn-i muʿtād üzere ʿarż-ı dest-āvīz-i nāçīz eyleyüp **iki yüz seksen üç** *(238:15). [iki yüz seksen üç,]*

iki yüz seksen yedi: *"İki yüz seksen yedi" asıl sayı sıfatı.*

mıḳrāż-ı sīm ve yüz elli iki dirhem sīm ḳahve ibrīġi ve **iki yüz seksen yedi** *(302:13). [iki yüz seksen yedi,]*

iki yüz yetmiş beş: *"İki yüz yetmiş beş" asıl sayı sıfatı.*

sīnī ve **iki yüz yetmiş beş** dirhem bir sīm şemʿ-dān ve yigirmi üç ʿaded *(239:11). [iki yüz yetmiş beş,]*

iki yüz yetmiş yedi: *"İki yüz yetmiş yedi" asıl sayı sıfatı.*

iki yüz yetmiş yedi ʿaded ṣıbyān-ı ḫitān māder ü ḫˇāherleri ile *(233:8). [iki yüz yetmiş yedi,]*

iki yüz yigirmi sekiz: *"İki yüz yirmi sekiz" asıl sayı sıfatı.*

daḫi ḥasbe'l-ʿāde **iki yüz yigirmi sekiz** ʿaded ṣıbyān ālāy ile pīş-gāh-ı otaġ-ı hümāyūndan *(225:25). [iki yüz yigirmi sekiz,]*

ikinci: *İki, asıl sayı sıfatının "inci" ekiyle sıra sayı sıfatına dönüşmüş hali.*

Ṣāniyen Ṭāʾife-i Ṭaḥḥānīn Ekinci ṭāʾifesine **ikinci** olan zümre-i āsiyābiyān *(235:12). [ikinci,]*

ikinci ḳapudan: *Arz odasının ikinci kapısı.*

iʿṭā-yı ilbās olunduḳda her biri **ikinci ḳapudan** içerüde ādāb u āyīn *(374:37). [ikinci ḳapudan, -dan]*

ikinci süfrede: *Ziyafet için kurulan ikinci sofra.*

cālis oldılar Ve **ikinci süfrede** cānib-i yemīnde Marʿaş mutaṣarrıfı silāḥ-dār İbrāhīm Paşa *(286:28). [ikinci süfrede, -de]*

ikindi nevbeti çalındıḳda: *İkindi nevbetinin çalınması, şenliğin yedinci gününün sona ermesi.*

Ve tenāvül-i ṭāʿam ve merāsim-i ikrām itmām olunup ve **ikindi nevbeti çalındıḳda** *(267:36). [ikindi nevbeti çalındıḳda, -dıḳda]*

ikişer: *İki asıl sayı sıfatının "er" ekiyle üleştirme sayı sıfatına dönüşmüş hali.*
1. Anlar da çıḳup birer **ikişer** *(130:9). [ikişer,]*
2. olmaḳ üzere **ikişer** boġça ʿacemī ve İstanbulī dībā-yı zībā ki nessāc-ı ḳażā *(164:16). [ikişer,]*
3. beşer ṭonluḳ **ikişer** boġça aġır telli ve sāde nev-ẕuhūr hatāyī ki nezāket ü leṭāfetde *(164:23). [ikişer,]*
4. **ikişer** ṭonluḳ dībā-yı İstanbulī ve nev-ẕuhūr telli ve sāde hatāyī ve şeh-zāde Sulṭān Meḥmed Ḫān *(168:4). [ikişer,]*
5. ṭonluḳ dībā ve **ikişer** ṭonluḳ sāde ve telli hatāyī ve kezālik Sulṭān Bāyezīd Ḫān *(168:6). [ikişer,]*
6. **ikişer** ṭonluḳ hatāyī istiḥżār olunup cümlesi ketḫudā-yı ʿālī-vaḳārları ile *(168:8). [ikişer,]*
7. ʿaded şāl ve bir ḳāḳum-ı endek-miṣāl ve **ikişer** ṭāḳa hindī alaca ve ḳuṭnī ve iki *(189:7). [ikişer,]*
8. Ṣaḥīḥü'l-Buḫārī ve iki ṭāḳa şāl-ı buḫūr ve iki ṭop zer-bāf ve **ikişer** ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī *(192:9). [ikişer,]*
9. ḥarīfāneye ḳarışup ṭarafından ādemleriyle bir Mülteḳā ve **ikişer** ṭonluḳ aṭlas u ḫārā *(192:29). [ikişer,]*
10. üzere bir Muṣḥaf-ı Şerīf ve bir Şerḥü'l-Meşārıḳ ve **ikişer** ṭop zencīr-bāf *(192:2). [ikişer,]*
11. her biri **ikişer** ṭonluḳ ʿacemī vü rūmī dībā ve dörder ṭonluḳ telli *(225:32). [ikişer,]*
12. destār-ı bendī ve ḳuṭnī-i hindī ve şāl-ı keşmīrī ve ʿacemī vü rūmī **ikişer** ṭonluḳ *(249:10). [ikişer,]*
13. ḳıṭʿa cevher-i ẕī-ḳıymet-i bībedel ve **ikişer** ṭonluḳ rūmī vü ʿacemī dībā-yı zer-tār *(249:13). [ikişer,]*
14. şāḫ-der-şāḫ ʿarża-i meydān ve şikem-i ālūde-ḫikemlerinde birer **ikişer** *(264:36). [ikişer,]*
15. zerde pīş-ḫ ̌ān-ı meydāna güsterde ve her ṭablada her biri yarımşar vuḳiyye **ikişer** *(265:5). [ikişer,]*
16. maṣnūʿ bir ḳıṭʿa-i maṭbūʿ ḳuşaḳ ve **ikişer** taḫta semmūr u vaşaḳ ve bir reʾs *(265:12). [ikişer,]*
17. ṭarafından **ikişer** ṭonluḳ dībā ve aṭlas-ı zībā ve bir ṭonluḳ ḳatīfe-i gül-gūn-ḫābe-i zībā-yı girān-bahā *(288:12). [ikişer,]*
18. ve miftāḥ aġası İbrāhīm Aġadan kezālik **ikişer** *(288:13). [ikişer,]*
19. ve kīlār ketḫudāsı ʿAlī Aġadan her birisinden **ikişer** ṭonluḳ *(288:20). [ikişer,]*
20. tertīb-i rātibe-i iḥsāndan şoñra ṣal içine birer **ikişer** zer-i tāb-dār īṣār u niṣār *(289:26). [ikişer,]*
21. Ve çaḳırcıbaşı Rüstem Aġadan bir ṭonluḳ dībā ve **ikişer** ṭāḳa ḳuṭnī ve aṭlas *(307:24). [ikişer,]*
22. ve bir ṭonluḳ kemhā ve **ikişer** ṭonluḳ telli ve sāde hatāyī-i girān-bahā *(307:25). [ikişer,]*
23. oṭabaşılarına **ikişer** altun ve bayraḳ-dārlarına ve vekīl-ḫarclarına birer altun ve *(327:15). [ikişer,]*
24. sāʾir neferātınıñ her birine **ikişer** ẕolaṭa iḥsān buyurılup neferātından baʿżısı *(327:16). [ikişer,]*
25. ve sāʾir neferātlarınıñ her birine **ikişer** ẕolaṭa ve ʿasesbaşı ve şubaşı ṭāʾifelerine *(327:22). [ikişer,]*
26. çavuşāna birer altun ve ḳul çavuşlarına ve orṭa yazıcılarına **ikişer** altun inʿāmı ile *(327:24). [ikişer,]*
27. Ve her ne ḳadar üserā vü pāy-zenler var ise birer **ikişer** ẕolata beẕl olunup her *(327:30). [ikişer,]*
28. ḫoş-ḳumāş-ı dil-keş-nigār muṭallā seccāde ve her biri **ikişer** ṭonluḳ ʿacemī dībā ve *(353:23). [ikişer,]*
29. lāyıḳ emṣāline ġālib ü fāʾiḳ her bir nevʿi **ikişer** ṭonluḳ telli düdemī ve İstanbulī çekme *(354:9). [ikişer,]*
30. dörder beşer yazıcılara ve çavuşlara üçer dörder oṭabaşılara **ikişer** üçer *(358:13). [ikişer,]*
31. ve bayraḳ-dār ve vekil-ḫarc ve aşçılara birer **ikişer** ve ʿāmme-i neferātınıñ her birine *(358:14). [ikişer,]*
32. baġlanup ve **ikişer** ṭonluḳ aġır telli hatāyī-i girān-bahā āvīḫte ḳılınmış idi Her *(367:13). [ikişer,]*
33. içün müheyyā olan **ikişer** ṭonluḳ aġır hatāyī-i girān-bahā vü girān-miḳdār-ı cemīl ḳapudānlarıñ gerden-i iftiḫārlarına *(368:8). [ikişer,]*
34. vüzerā-yı ʿiẓāmdan **ikişer** vezīr girüp ḫāṣṣ oṭaya getürdüklerinden *(371:36). [ikişer,]*

ikişer direkli: *İki adet sırıkla kurulmuş çadır.*

vāḳiʿ bir püşte-i muʿallā-yı feraḥ-zāda vüzerā-yı ʿiẓām ḥażerātı içün **ikişer direkli** *(150:32). [ikişer direkli,]*

ikişer ikişer: *İki adet olacak şekilde.*

ikişer ikişer güẕer ve bir ṣūret-i şütür-murġı ṣanʿatla cünbiş-nümā-yı bāl ü per eyleyüp *(157:10). [ikişer ikişer,]*

ikisi: *Hacı Şahin ve Hacı Mehemmed.*

dūẖte-i çul-dūz-ı diḳḳat eyledikden ṣoñra **ikisini** bir çadır içine ḳoyup *(317:30). [ikisini, -n, -i]*

ikisi: *Sadrazam kethüdası ve telhisçisi.*

ḳapu ketẖudāları Meḥemmed Efendi ve telẖīṣī aġa vesāṭeti ile itḥāf u ihdā ve **ikisine** *(340:24). [ikisine, -n, -e]*

ikisi: *Tatar genç ve ipi çeken çocuk.*

ikisi daḫi āverde-i ḥużūr-ı āṣaf-ı kerīm ve miyānelerinde muʿāhedeleri üzere *(363:6). [ikisi,]*

ikisi birden: *(Göstericiler) İkisi birlikte.*

olan çenberiñ nīme-i ḫāliyesinden geçüp **ikisi birden** raḥm-ı māderden *(247:5). [ikisi birden,]*

iklīm-i himmet: *(III. Ahmet) Yardımı her yeri sarmak.*

Cihān-ı maʿdelet **iḳlīm-i himmet** ʿālem-i devlet *(217:18). [iḳlīm-i himmet,]*

ikrām: *Ağırlamak, hürmet etmek saygı göstermek.*
1. ʿarż u ihdā eyledikde ḥaḳḳā ki **ikrāma** sezā ve niʿam-ı hezār-güne-i şehriyārīden *(193:13). [ikrāma, -a]*
2. ile **ikrāma** niyyet ve kendülere taẖṣīṣ-i daʿvet ve terẖīṣ-i tenaʿum-ı żiyāfet olunmaġın *(264:33). [ikrāma, -a]*
3. üzere vaḳt-i teġaddīleri olan hengām-ı ẓuhrda **ikrāmlarına** taṣaddī olunup *(344:8). [ikrāmlarına, -lar, -ı, -n, -a]*
4. **ikrām** ve naḫılları ve şeker bāġçelerini götüren tersāne neferātına beş yüz ġuruş *(372:29). [ikrām,]*

ikrām buyur: *Ağırlamak.*
1. anlar daḫi selām ile cümleye **ikrām buyurmaġla** selām aġası ṣavt-ı bülend ile *(372:17).*
[ikrām buyurmaġla, -maġ, -la]
2. ile ṣīrīn-kām ve ḳahāvī-i ṣafā-feḥāvī ile **ikrām buyurulduḳdan** ṣoñra *(374:2).*
[ikrām buyurulduḳdan, -ul, -duḳ, -dan]

ikrām ol: *Ağırlanmak, ağırlama.*
1. **ikrām olunup** baʿdehū anlar daḫi İstanbula riʿcat eylediler Ḫulāṣa müdāreke-i esbāb-ı sūrda *(152:27).*
[ikrām olunup, -up]
2. daʿvet ile **ikrām olunmuşlar** idi Sāʿat-ı sādisede dīvān otaġında *(177:1). [ikrām olunmuşlar, -muş, -lar]*
3. ve ḥāllī ḥāllerince **ikrām olunup** baʿde'ṭ-ṭaʿām üslūb-ı ṣābıḳ üzere *(248:26). [ikrām olunup, -up, -]*
4. kirām-ı naḳiyye tenāvül-i ṭaʿām ile **ikrām olunup** ve sāʿir *(267:4). [ikrām olunup, -up, -]*
5. **ikrām olunmaġ** içün müsāfir çergelerinden üçünci çergeye şeref-yāb-ı müşūl olup *(285:26). [ikrām olunmaġ, -maġ]*
6. ile **ikrām olunduḳdan** ṣoñra cāmiʿ-i maʿālī vü mekārim ḳıble-i eʿālī vü ekārim *(342:13).*
[ikrām olunduḳdan, -un, -duḳ, -dan]
7. bir çetr-i sündüsī-libās taẖṣīṣ ve eṭʿime-i nefīse ile **ikrām olunmaları** ṭaraf-ı āṣafīden *(344:25). [ikrām olunmaları, -ma, -lar, -ı]*
8. mümtāz olmaḳ ile **ikrām olunduḳdan** ṣoñra sālifü'ẕ-ẕikr efendilere yigirmi süfrelik *(344:27). [ikrām olunduḳdan, -un, -duḳ, -dan]*

ikrām u iḫtirām ḳılındılar: *İkram ve saygı göstermek.*

ikrām u iḫtirām ḳılındılar *(267:6). [ikrām u iḫtirām ḳılındılar, -ın, -dı, -lar]*

ikrām u iʿzāz buyurup: *Ağırlamak ve saygı göstermek.*

vüzerā-yı eslāfdan mümtāz itmek ḳaṣdı ile **ikrām u iʿzāz buyurup** mīr-āḫūr-ı evvel *(216.4). [ikrām u iʿzāz buyurup, -up]*

ikrām u iʿzāz u iḥtirāmda: *Saygı gösterecek ağırlama.*

ikrām u iʿzāz u iḥtirāmda ḳānūn-ı ḳadīme riʿāyet olundı *(194:26). [ikrām u iʿzāz u iḥtirāmda, -da]*

ikrām u taṭyīb idüp: *Bağışlamak ve memnun etmek.*

ḳabża ḳabża altun ile **ikrām u taṭyīb idüp** celīl ü ḥaḳīr ve ṣaġīr ü kebīri niʿmet-i iḥsāna *(361:2). [ikrām u taṭyīb idüp, -üp]*

ikrām u tebcīl: *Ağırlanmak ve ikram görmek.*

meʾmūr-ı ḫıdmet eylediler Herkes ʿalā ḳadri merātibihim **ikrām u tebcīl** ve *(287:5). [ikrām u tebcīl,]*

ikrām u tebcīl olunmaġın: *Bağış ve değer vermek.*

birle tekmīl olunması aġa-i müşārün-ileyhe mücerred **ikrām u tebcīl olunmaġın** *(199:13). [ikrām u tebcīl olunmaġın, -un, -maġ, -ın]*

ikrāmen: *Sunularak, bağış olmak üzere.*

maḫṣūṣ iken celālet-i neseb ve şeref-i mevrūṣ u müktesebine **ikrāmen** *(215:19). [ikrāmen,]*

ikrāmen li-şānihi: *Şanına şan katmak.*

daḫi ol meclis-i kerrūbī-ḫademde bulunmaġın **ikrāmen li-şānihi** anlara daḫi bir *(215:36). [ikrāmen li-şānihi,]*

ikrām-ı bī-ḳıyās olundılar: *Güzel bir şekilde ağırlanmak.*

sāʾir küttāb ve aʿyānları çerge-i ṣāliṣede iclās ve ʿalā-merātibihim **ikrām-ı bī-ḳıyās olundılar** *(337:23). [ikrām-ı bī-ḳıyās olundılar, -un, -dı, -lar]*

ikrām-ı mihmānān: *Konukların ağırlanması.*

basṭ-ı ṭaʿām ile **ikrām-ı mihmānān** fermān buyurulmaġın muʿtād-ı meʾlūf *(360:20). [ikrām-ı mihmānān,]*

ikrām-ı sulṭānī: *Sultanın bağışı.*

Bi-ḥaḳḳ-ı Kaʿbe lāyıḳ şānına **ikrām-ı sulṭānī** *(218:12). [ikrām-ı sulṭānī,]*

iksâ: *Ar. Giydirmek, giydirilmek, ilbâs.*
1. semmūr-ı girān-ḳadr **iksā** ve cümleye boylarınca iḥsān u iʿṭā buyurdılar *(215:37). [iksā,]*
2. mīr-āḫūr-ı evvel ʿizzetlü Ḥasan Aġaya bir semmūr-ı fāḫir **iksā** ve ḫāṣṣ āḫūr ḫalīfesine *(216:24). [iksā,]*

iksā-yı ferve-i istiḥsān u himmet: *Övgü ve beğeni kürkü giydirmek.*

iksā-yı ferve-i istiḥsān u himmet tekmīl-i tebyīż-i sūrnāme-i hümāyūna *(363:31). [iksā-yı ferve-i istiḥsān u himmet,]*

iḳtibās-ı envār-ı Ḳurʾāniyye: *Kuranın nurunun yansımaları.*

pertev-i ḥüsn-i cemāli **iḳtibās-ı envār-ı Ḳurʾāniyye** ile bir yüzden daḫi mütelālī olmaġ ile *(234:23). [iḳtibās-ı envār-ı Ḳurʾāniyye,]*

iḳtibās-ı envār-ı neşāṭ: *Eğlence ışıklarından yararlanmak.*

Bu vech üzere nıṣfu'l-leyle degin **iḳtibās-ı envār-ı neşāṭ** ve iżāʿa-i mişkāt-ı inbisāṭ olunup *(221:8). [iḳtibās-ı envār-ı neşāṭ,]*

iḳtibās-ı lemʿa-i ibtihāc itmemekle: *Sevinç ışığını, parıltısını almak.*

iḳtibās-ı lemʿa-i ibtihāc itmemekle otaġ-ı Şüreyyā-otāḳa-i mülūkāne *(174:9). [iḳtibās-ı lemʿa-i ibtihāc itmemekle, -me, -mek, -le]*

iktifā: *Yetinmek, elindeki ile idare etmek.*
1. ṣanʿātınıñ bu miḳdār numūnesin göstermekle **iktifā** ve ne çenberde ḥallāc oldıġını *(158:20). [iktifā,]*
2. Neşr Bugün ordu ālāyından bu miḳdār ile **iktifā** ve hedāyā-yı meşrūḥaları *(285:23). [iktifā,]*
3. lemʿasını tavṣīf ve bir şemʿasını taʿrīf ile **iktifā** ve bu ḳıṭʾa-i āb-dār-ı āteşīn-edā-yı siḥr-āşār *(323:2). [iktifā,]*

iḳtifā idüp: *Tamamlamak, alay geçişi.*

mürūr ve bunlarıñ işrlerine daḫi sipāh u silāḥ-dār aġaları **iḳtifā idüp** *(371:12). [iḳtifā idüp, -üp]*

iktifā itmeyüp: *Yetinmemek.*

jengārī senbīle ḳoyup senbīlleri muḥkem bend ü rabṭ ile daḫi **iktifā itmeyüp** *(317:29). [iktifā itmeyüp, -me, -y, -üp]*

iktifā ol: *Yeitnilmek, yeterli görülmek.*
1. baʿīdü'l-ʿışāda iṭfā-yı meşāʿil-i temāşā ḳılınup bu mertebe ile **iktifā olundı** *(173:29). [iktifā olundı, -dı]*
2. pīrāye ḳılınmaġla eşer-i eslāfa **iḳtifā olunup** muʿtād üzere beş ʿaded *(191:8). [iḳtifā olunup, -un, -up]*
3. Yevm-i mezbūrda ordu ālāyından bu miḳdār ile **iktifā olunup** meydān-ı sūrda *(242:18). [iktifā olunup, -up, -]*

iḳtifā-yı eşer-i Ḥażret-i Ebu'l-beşer eyleyüp: *İnsanlığın babası olan Hz. Adem'in izinden gitmek.*

ittiḫāẕ-ı meksebde **iḳtifā-yı eşer-i Ḥażret-i Ebu'l-beşer eyleyüp** mışrāʿ *(234:16). [iḳtifā-yı eşer-i Ḥażret-i Ebu'l-beşer eyleyüp, -y, -üp]*

iktisāb eyledi: *Kazanmak, elde etmek.*

ihdāsına ruḫṣat-yāb ve şāyeste-i ḳabūl olmaġla māye-i faḫr u mübāhāt **iktisāb eyledi** *(355:14). [iktisāb eyledi, -di]*

iktisāb u istiḥṣāl buyurduḳları: *Kazanmak ve üretmek.*

ʿināyet-i ʿaliyye-i ḫusrevānīden **iktisāb u istiḥṣāl buyurduḳları** biżāʿa-i devlet ü iḳbālden *(168:34). [iktisāb u istiḥṣāl buyurduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*

iktisāb-ı devā-yı şifā ḳıldılar: *Şifa bulmak.*

taḥṣīl-i ʿilāc-ı bürʾü's-sāʿat-i ġınā eyleyüp **iktisāb-ı devā-yı şifā ḳıldılar** yaʿnī ḳabża ḳabża *(357:14). [iktisāb-ı devā-yı şifā ḳıldılar, -dı, -lar]*

iktisāb-ı rāḥatü'l-ervāḥ olundı: *Ruhları dinlendiren bir etkiye sahip olmak.*

naġamāt-ı dil-güşālarından **iktisāb-ı rāḥatü'l-ervāḥ olundı** Naġamāt ve *(206:21).*
[iktisāb-ı rāḥatü'l-ervāḥ olundı, -un, -dı]

iktisāb-ı şeref-i cerr-i cevārī buyurduḳları: *Hiçbir engel tanımadan görevini sürdürme şerefini kazanmak.*

bu güne daḫi **iktisāb-ı şeref-i cerr-i cevārī buyurduḳları** eşnāda nā-gehān *(358:18). [iktisāb-ı şeref-i cerr-i cevārī buyurduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*

iktiżā: *Gerekmek.*

iḳtiżā itmegin yine taʿmīr-i mehdūm **iḳtiżāsında** ne miḳdār meblaġ *(147:29). [iḳtiżāsında, -s, -ı, -n, -da]*

iktiżā id: *Gerekmek, bir şeyi gerektirmek.*
1. **iḳtiżā itmegin** yine taʿmīr-i mehdūm iḳtiżāsında ne miḳdār meblaġ *(147:29). [iḳtiżā itmegin, -meg, -in]*
2. ve mesīre vü manẓar taʿyīn buyurulmaġın **iḳtiżā iden** taʿmīrātına ve ferş u bisāṭ *(148:5). [iḳtiżā iden, -en]*
3. **iḳtiżā iden** baḫşiş ü inʿāmda hem-dest-i düstūr-ı benām oldılar Süvār olduḳları *(199:8). [iḳtiżā iden, -en]*
4. ile gelmişler idi Baʿde'ẓ-ẓuhr germiyyet-i hevā tebdīl-i ilbās **iḳtiżā itmegin** *(276:14). [iḳtiżā itmegin, -meg, -in]*
5. **iḳtiżā itmesi** hediyyeleriniñ bu vaḳte degin teʾhīrine bādī olmaġın bu gün *(340:19). [iḳtiżā itmesi, -me, -s, -i]*

ilā yevmi'l-ḥaşri ve'l-ḳıyām: *Kıyamet gününe kadar.*

müyesser olup bu eşer-i ferḫunde-fercām-ı saʿd-encām **ilā yevmi'l-ḥaşri ve'l-ḳıyām** *(370:32). [ilā yevmi'l-ḥaşri ve'l-ḳıyām,]*

ilā yevmi'l-ḳıyāme: *Kıyamete kadar.*

giyāh-ı merāḳıd u meşāhidleri lisān-ı ḥāl olup **ilā yevmi'l-ḳıyāme** mışrāʿ cān demāġında *(359:16). [ilā yevmi'l-ḳıyāme,]*

iʿlām: *Açıkça göstermek.*

ḫalḳa **iʿlām** içün ihdā olunan ḫayl-i şāhil ḳabūl olunduḳdan şoñra mışrāʿ *(343:30). [iʿlām,]*

iʿlām-ı vüfūr-ı ḳudret: *Gücünün derecesini bilmek.*

iẓhār-ı şevket ve **iʿlām-ı vüfūr-ı ḳudret** ve beẕl-i niʿmet *(337:29). [iʿlām-ı vüfūr-ı ḳudret,]*

iʿlān: *Göstermek, açıklamak.*

nigāh-gūşe-i iltifātlarına şāyān oldıġını **iʿlān** ve bu ṣūret ile daḫi *(172:7). [iʿlān,]*

iʿlān idüp: *(Pazı için) Göz önünde sergilemek, göstermek.*

ile zūr-ı bāzūların **iʿlān idüp** bāzīçe-i gūy u çevgāndan ziyāde feyz-āver-i temāşā kıldı *(295:12). [iʿlān idüp, -üp]*

iʿlān u ifşā buyurdılar: *Açıklamak.*

alacaḳ miḳdārı zer-pāşlıḳlar ile ḥaḳḳā ki paşa lafẓınıñ maʿnāsını ḫalḳa **iʿlān u ifşā buyurdılar** *(289:21). [iʿlān u ifşā buyurdılar, -dı, -lar]*

iʿlān u iʿlām eyledikde: *Açıklamak ve bildirmek.*

zemzemesiyle tenāvül-i ṭaʿāma iẕn-i ʿām oldıġını **iʿlān u iʿlām eyledikde** cümlesi *(265:38). [iʿlān u iʿlām eyledikde, -dikde]*

i'lān u işāʿat: *Bildirmek ve duyurmak.*

bināʿen bu sūr-ı mūcibü'l-ḥubūrı **i'lān u işāʿat** içün *(140:24). [i'lān u işāʿat,]*

iʿlān u işāʿat olunduḳda: *Duyurulmak.*

maḫṣūṣ taḫliye olındıġı kendilere **iʿlān u işāʿat olunduḳda** fevcā-fevc anda *(350:3). [iʿlān u işāʿat olunduḳda, -duḳda]*

iʿlān u īzān itmegin: *Bildirmek.*

nişān ve zebāne-i ḫaber-resān-ı ṭop-ı bāriḳa-feşān **iʿlān u īẕān itmegin** ṭaʿām gelmek *(319:21). [iʿlān u īẕān itmegin, -meg, -in]*

iʿlān u iẓhār itdiklerinden: *Ortaya koyup göstermek.*

daḫi tamām mertebe hünerlerini perde perde **iʿlān u iẓhār itdiklerinden** ṣoñra *(294:10). [iʿlān u iẓhār itdiklerinden, -dik, -ler, -i, -n, -den]*

iʿlān-ı nidā-yı daʿvet: *Davet çağrısının duyurulması.*

ʿumūmen **iʿlān-ı nidā-yı daʿvet** ve īzān-ı taʿmīm-i niʿmet ve basṭ-ı mevāʿid-i żiyāfet olunup *(348:17). [iʿlān-ı nidā-yı daʿvet,]*

ʿilāve vü ilḥāḳ olundukdan: *Katılmak ve karışmak.*

ḳuşaḳ daḫi **ʿilāve vü ilḥāḳ olunduḳdan** ṣoñra ḫālā Azaḳ muḥāfıẓı saʿādetlü *(200:20). [ʿilāve vü ilḥāḳ olunduḳdan, -un, -duḳ, -dan]*

ʿilāve-i kımme-i eflāk olup: *Feleklerin tepesine eklenmek.*

bir ḳubbe-i āteşīn ve ʿaḳabe-i şuʿle-āgīn ʿ**ilāve-i ḳımme-i eflāk olup** *(253:12). [ʿilāve-i ḳımme-i eflāk olup, -up]*

iʿlā-yı livā-yı kelimetullāhda: *Allah'ın sözünü yüceltmek.*

ḥulūl-i vaḳt-i ʿaṣrı īẕān içün iki bürhān olmaġın **iʿlā-yı livā-yı kelimetullāhda** *(194:1).*
[iʿlā-yı livā-yı kelimetullāhda, -da]

ilbās: *Giydirme, giydirip kuşatma.*
1. yigirmi altı nefere ḫilʿat **ilbās** ve günā-gün inʿām-ı bī-ḳıyās ile edā-yı şükr ü sipās buyurdılar *(216:26). [ilbās,]*
2. **ilbāsı** fermān buyurup boyunca luṭf-ı fırāvāndan ṣoñra icrā-yı sünnet-i Muḥammediyye *(244:7). [ilbāsı, -ı]*
3. olmaġla her birisine birer ṣof ferāce **ilbās** ve dāmād-ı muḥteremleri saʿādetlü *(276:17). [ilbās,]*

ilbās buyurdılar: *Giydirilmek.*

ilbās buyurdılar Ve şeref-i ḫitān ile ser-efrāz olacaḳ şeh-zādegān dört nefer *(372:10). [ilbās buyurdılar, -dı, -lar]*

ilbās olundı: *(Kaftan) Giydirilmek.*

ḫilʿat-ı ġarrā **ilbās olundı** Naẓm *(200:33). [ilbās olundı, -un, -dı]*

ilbās ol: *Giydirilmek, giydirme.*
1. Bālā-yı pādişāha **ilbās olunsa** şāyān *(163:23). [ilbās olunsa, -sa]*
2. **ilbās olunup** baʿdehū yeñiçeri aġası ve defter-dār efendi ve reʾīs efendi ve *(374:33). [ilbās olunup, -un, -up]*

ilbās u iksā ḳılındı: *Giydirilmek.*

ilbās u iksā ḳılındı *(340:26). [ilbās u iksā ḳılındı, -dı]*

ilbās-ı ferve olunmaḳ: *(Vezirler) Kürk giymek.*

müstesʿad olduḳlarında **ilbās-ı ferve olunmaḳ** deydene-i müstaḥsene-i devlet-i ʿaliyyeden olmaġla *(215:31).*
[ilbās-ı ferve olunmaḳ, -un, -maḳ]

ilbās-ı ḫilʿat: *(Geleneği bildirir) Kaftan giydirmek.*
1. **ilbās-ı ḫilʿat** ve iẕhār-ı emāret-i ḳabūl u raġbet buyurdılar Beyt *(172:9). [ilbās-ı ḫilʿat,]*
2. **ilbās-ı ḫilʿat** ikrām ve boylarınca iḥsān ḳılındı *(288:28). [ilbās-ı ḫilʿat,]*
3. ve **ilbās-ı ḫilʿat** ile tevḳīr ü tekrīm olundılar *(307:32). [ilbās-ı ḫilʿat,]*
4. telḫīṣī aġaya **ilbās-ı ḫilʿat** ve sāʾirlerine inʿām u iḥsān ile baḫş-ı sermāye-i müfāḫaret ḳılındı *(348:9). [ilbās-ı ḫilʿat,]*
5. Telḫīṣī aġaya ve bir tercümānına sāʾir emṣāline oldıġı gibi **ilbās-ı ḫilʿat** *(355:15). [ilbās-ı ḫilʿat,]*
6. daḫi ḫāllü ḫāllerince **ilbās-ı ḫilʿat** ve boylarınca herkese iḥsān u mürüvvet buyurup *(363:27). [ilbās-ı ḫilʿat,]*

ilbās-ı ḫilʿat ḳıl: *Kaftan giydirilmek.*
1. **ilbās-ı ḫilʿat ḳılınup** maẓhar-ı iḥsān-ı ḥażret-i ṣāḥib-i devlet-i keşirü'l-mürüvvet oldılar *(213:7). [ilbās-ı ḫilʿat ḳılınup, -ın, -up]*
2. pīş-vā-yı maʿraż-ı ihdā olan telḫīṣī-i ṣadr-ı ʿālī aġaya **ilbās-ı ḫilʿat ḳılındı** *(287:34). [ilbās-ı ḫilʿat ḳılındı, -dı]*

ilbās-ı ḫilʿat olunduḳdan: *Kaftan giydirilmek.*

ḫazīne-dārbaşı aġaya **ilbās-ı ḫilʿat olunduḳdan** şoñra vüzerā-yı ʿiẕām ʿizz ü iḥtirām *(375:8). [ilbās-ı ḫilʿat olunduḳdan, -duḳ, -dan]*

ilbās-ı ḫilʿat-ı imtiyāz ḳılındı: *Seçkinlik kaftanı giydirilmek.*

pāy-endāz-ı ḫāk-i ʿacz ü niyāz ḳılınup ḳapu ketḫudālarına **ilbās-ı ḫilʿat-ı imtiyāz ḳılındı** *(361:20). [ilbās-ı ḫilʿat-ı imtiyāz ḳılındı, -dı]*

ilbās-ı ḫilʿat-ı istiḥsān: *Övgü kaftanını giydirmek.*

ḥużūr-ı maʿālī-maḥşūrlarına müşūle ruḫṣat-yāb ve **ilbās-ı ḫilʿat-ı istiḥsān** ile ḳat ḳat *(318:19). [ilbās-ı ḫilʿat-ı istiḥsān,]*

ilbās-ı ḫilʿāt-ı ḳabūl: *Kabul kaftanının giydirilmesi.*

telḫīṣī aġaya ve hediyye aṣḥābınıñ birer ādemlerine **ilbās-ı ḫilʿāt-ı ḳabūl** ile iclāl ḳılındı *(322:10). [ilbās-ı ḫilʿāt-ı ḳabūl,]*

ilbās-ı ḫilʿat-ı kām-kārī ḳılındı: *Mutluluk kaftanı giydirilmek.*

telḫīṣī aġa ile tercümānlarına **ilbās-ı ḫilʿat-ı kām-kārī ḳılındı** *(341:23). [ilbās-ı ḫilʿat-ı kām-kārī ḳılındı, -dı]*

ilbās-ı ḫilʿat-ı müfāḫaret: *Övünç kaftanını giymek.*

naḳdīne-i keremleri ile māl-ā-māl buyurdılar Lākin **ilbās-ı ḫilʿat-ı müfāḫaret** ve *(363:30). [ilbās-ı ḫilʿat-ı müfāḫaret,]*

ilçi: *Elçi.*
1. **ilçileri** daḫi daʿvet olunmaġın cenāb-ı vekīl-i muṭlaḳ veliyyü'n-niʿam-ı bāẕilü'l-kerem *(337:32). [ilçileri, -ler, -i]*
2. ve bādī-i beşāşet oldılar ki **ilçiler** dest-bāz-ı iʿtiyādları olan ʿaṣā-yı Efrencīlerin *(339:27). [ilçiler, -ler]*
3. ḫoş-nişīn-i ṣandalī-i sefāret olan **ilçileri** cānibinden tedārük olunan altmış ẕirāʿ dībā ve *(341:16). [ilçileri, -ler, -i]*
4. bulunan begleri bālāda tafṣīl olındıġı üzere sāʾir **ilçiler** silkine idḫāl ile nāʾil-i āmāl *(355:7). [ilçiler, -ler]*
5. **ilçilik** ile gelüp henüz mihmān-ı dārü'n-niʿam-ı devlet-i ʿaliyyede *(355:6). [ilçilik, -lik]*

ilçi: *(Rusya elçisi) Elçi.*

Ve keẕālik Mosḳov çarı cānibinden āsitāne-i saʿādetde muḳīm olan **ilçisi** *(341:20). [ilçisi, -s, -i]*

ile: *"Ve, ayrıca, bir de." anlamlarında kullanılan bağlaç.*
1. **ile** īfā-yı şükr-i niʿmet ḳavānīn-i ḳadīme-i ḥasene-i devlet ve ḳavāʿid-i müstedīme-i müstaḥsene-i salṭanatdan oldığına *(140:23). [ile,]*
2. ile Vidin Ḳalʿası taʿmīrine meʾmūr olan vezīr-i kār-güẕār-ı ṣāf-żamīr *(141:13). [ile,]*
3. civār-ı dāʾire-i hümāyūna ḳurılup otaġ-ı hümāyūn **ile** Atıcılar Tekyesi beyninde *(150:16). [ile,]*
4. Mihr **ile** māh dāġ-ber-dāġī *(161:14). [ile,]*
5. nice ferve-fürūşlar hezārān post ıpratmaḳ **ile** güc ile bulunmuş dellāl ve *(163:12). [ile,]*
6. Ne emr itse olur baḥr **ile** berr fermānına münḳād *(183:27). [ile,]*
7. Ṭaʿāmdan muḳaddem saḳḳāyān-ı sīm mücevveze **ile** legen ve ibrīḳ virüp ve *(194:22). [ile,]*

8. pīş-gāh-ı pādişāhīde taḳla-bāzlıḳ **ile** hüner-sāzlıḳ ḳaṣdına üftān u ḫīzān *(196:14). [ile,]*
9. İki fincān ḳahve **ile** bir lüle keskin tütün *(224:6). [ile,]*
10. Bir nice ḥırs **ile** pūzīne vü mār u kej-düm *(224:24). [ile,]*
11. taʿbiye-i miʿde-i ārzū ve tilāvet-i sūre-i Māʾide vü Kevs̱er **ile** muntaẓır-ı istimāʿ-ı kerīme-i Külū ve'şrebū olmaları *(226,:23). [ile,]*
12. zamān-ı ʿadālet-i pādişāhīde ḳurd **ile** ḳoyun birbiriniñ pā-dāşı belki süd ḳarındaşı oldığını *(237:11). [ile,]*
13. Neṣr Ejder gibi üç başlu ʿaḳreb gibi ḳuyruḳlı geyik boynuzlı insān **ile** ḥayvān *(336:1). [ile,]*
14. destār-ı ʿādī ve libās-ı rūz-merreleri ile baʿdehū cebecibaşı üst ve mücevveze **ile** *(339:3). [ile,]*
15. Dizildi sīm **ile** zerrīn şükūfe-dān üzre *(349:10). [ile,]*
16. Bu dest-i güher-feşān **ile** sen *(352:26). [ile,]*

ile: *"Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.*
1. Ṣulḥ **ile** cihānı itdi mesrūr *(127:17). [ile,]*
2. İnʿām **ile** şükr-i niʿmet itdi *(127:22). [ile,]*
3. Raʿd **ile** sipihr eyler efġān *(129:5). [ile,]*
4. Rūz āḫir olup bu ḥālet **ile** *(131:1). [ile,]*
5. Şeb geldi nehār-ṣūret **ile** *(131:2). [ile,]*
6. ramażān-ı şerīfiniñ yigirmi birinci cumʿa-irtesi güni istiḳāmet **ile** maʿrūf ve *(141:19). [ile,]*
7. taṣmīmi **ile** mevāżıʿ-ı cüzʾiyyesi taʿmīr olunmaḳ fermān buyurılan *(147:8). [ile,]*
8. baʿdehū pīrlik ḥasebi **ile** teḳāʿüd iḫtiyār iden El-Ḥācc Meḥemmed Paşa *(155:26). [ile,]*
9. baʿīdü'l-ʿışāda iṭfā-yı meşāʿil-i temāşā ḳılınup bu mertebe **ile** iktifā olundı *(173:29). [ile,]*
10. taʿbīr olunur bāzī-i suḫre-sāzī **ile** basṭ-ı būriyā-yı inbisāṭ ve dāʾire-i sāyebānı *(174:13). [ile,]*
11. anıñ üzerine bir ḫum-ı ḫüsrevānīyi ḳoyup bu ḥāl **ile** refīḳiniñ ser ü dūşında *(175:36). [ile,]*
12. Miṣāl-i ḳālıb-ı bī-rūḥ idiñ taḥassür **ile** *(179:25). [ile,]*
13. secde-güẕārī-i ḳıble-gāh-ı āmāl **ile** merāsim-i terḥīb ü istiḳbāl yerin bulduḳda *(180:10). [ile,]*
14. tefsīr-i maʿnā-yı maḥabbet **ile** tebyīn-i s̱emer-i tebaʿiyyet eyledikçe müşārün-ileyh *(180:16). [ile,]*
15. ṣūre-zemīn-i inbisāṭa ilḳā-yı toḫm-ı ḫande-çāk-ı neşāṭ **ile** sūr-gāhı *(181:2). [ile,]*
16. muḳtedā olmaları **ile** evvelā ṭaraf-ı sāmīlerinden bir münaḳḳaş *(188:29). [ile,]*
17. Pes āngāh yine rütbe-i ṣadāret-i Rūm **ile** ḥālā ser-eṭibbā-yı ḫāṣṣa ʿālim-i Felāṭūn-istiʿdād *(191:1). [ile,]*
18. ḳuṭnī ve aṭlas ki her biri leṭāfet ü nefāset **ile** mevṣūf idi *(192:4). [ile,]*
19. ṣaʿāle-i ḳudret-i İlāhiyye **ile** sūzān ve fişeng-i zemīn-fürūz-ı māh-tāb *(195:5). [ile,]*
20. niẕāmın bulunca ve āteş-i intiẕār-ı şehriyārī **ile** fetīle-sūz-ı dāġ-ı derūn olan *(196:4). [ile,]*
21. eşk-i ḥasret **ile** iẕhār-ı sūz u güdāz ve kestāne fişekleri ol reşk ile çatlayup her biri *(196:13). [ile,]*
22. eşk-i ḥasret ile iẕhār-ı sūz u güdāz ve kestāne fişekleri ol reşk **ile** çatlayup her biri *(196:13). [ile,]*
23. āteş virilüp taḥrīk-i hevā **ile** her cānibe ḥareket ve gāh gāh ṣavlet ü sürʿat iderek *(197:19). [ile,]*
24. ancaḳ emīn-i sūr keş̱ret-i iştiġāl sebebi **ile** maʿfüvv u maʿẕūr oldı Li-münşiʾihi *(198:30). [ile,]*
25. görmeyen temāşāyiyāna irāʿet ve taʿmīm-i esbāb-ı meserret ḳaṣdı **ile** birer birer *(199:20). [ile,]*
26. yigirmi altı nefere ḫilʿat ilbās ve gūnā-gūn inʿām-ı bī-ḳıyās **ile** edā-yı şükr ü sipās buyurdılar *(216:26). [ile,]*
27. çerāġ-ı merdüm-i cihān-bānī temāyül-i şekker-ḫ̆āb **ile** *(221:9). [ile,]*
28. zemzemesiyle terāne-sāz olduḳda pīr-i gerdūn efyūn-ı müverriḳ-i nücūm **ile** *(221:24). [ile,]*
29. silāḥ-dār-ı sābıḳ İbrāhīm Paşa ve saʿādetlü tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa ḥażretleri **ile** *(222:6). [ile,]*
30. didikçe biri daḥi ḫ̆āb-ı kūknārī **ile** ser-nihādelikde hem-ser-i ḫaşḫāş iken *(224:3). [ile,]*
31. ile vaḳt-i ʿaṣr ḥulūlinde üç direklide üç ʿaded *(226:24). [ile,]*
32. süḥben ʿale'l-vech lā meşyen ʿale'l-ḳadem merāsim-i ādāb **ile** müṣūl eyleyüp *(233:22). [ile,]*
33. ve ḳırāʾat-ı āyet-i velā taḳrebā hāẕihi'ş-şerecetiye iştiġāl **ile** zānū-nişīn-i ādāb olup *(234:21). [ile,]*
34. Gül-i ter derler idi şerm **ile** burçaḳ burçaḳ *(234:29). [ile,]*
35. heyākil-i dīvden gürīz **ile** ḳusḳuna ḳuvvet ḳamçıya bereket deyu ḳaçup *(241:8). [ile,]*
36. bir müşāhede-i cemāl-i hidāyet **ile** nāʾil-i tevfīḳ-i Rabb-i Cemīl olmaġın ḫod-be-ḫod *(243:28). [ile,]*
37. ṣanʿatla ḥareket ve münāṭaḥa **ile** birbirlerine kelle-kūb-ı muḫāṣamet iderler idi *(254:4). [ile,]*
38. ṣitāb ve ṣanāyiʿ-i ātiyeyi seyr **ile** kām-yāb olup meydāna ʿavdetinde *(257:16). [ile,]*
39. **ile** kāmrān olup işi bitdi *(259:28). [ile,]*
40. hezār şerm ü ḥacālet ve ʿacz-i istikānet **ile** dest-ber-sīne ser-fürū-gerde-i sekīne olup *(260:35). [ile,]*
41. şekl-i mühīb temāşāyiyānı tiryākī-i mār-dīde gibi taḫvīf u terhīb **ile** *(263:18). [ile,]*
42. ile mümtāz-ı ekābir ü eʿālī olan mekārim-i aḫlāḳ **ile** *(265:31). [ile,]*
43. **ile** talṭīf ḳaṣdına sāye-bān-ı ʿizzet-āşiyānlarını teşrīf buyurup ḳānūn-ı ḳadīm *(267:12). [ile,]*
44. ḫużżār u nużżārı Hindī-i āteş-perest gibi lemeʿān-ı nārdan ḫaşyet-i bisyār **ile** *(270:35). [ile,]*
45. ḫarf-endāzī-i redd ü ḫiẕlān **ile** ṭaşladı Cümlesi yoġurt çanaḳlarını rübūde-i dest-i intihāb itdiklerinde *(271:27). [ile,]*
46. saʿādet-i teşrīfi **ile** ol maḥall-i refīʿ ve ol mevḳiʿ-i münīʿiñ ḳadrini aʿlā belki *(273:3). [ile,]*
47. meşk-i tüfeng-endāzī ve idmān-ı merāsim-i meḥārib ü meġāzī **ile** emr buyurup *(273:7). [ile,]*
48. kārd-ı ḫattān-ı bī-emāna intiẕār **ile** mānende-i bere-i şīr-ḫ̆ār meşġūl-i nāle vü zār *(275:18). [ile,]*
49. ile daḥi eṭfāle ḳand-i mükerrer-i keremleri **ile** ḥalāvet-baḫş-ı ẕāʾiḳa-i ikrām u iʿzāz oldılar *(275:26). [ile,]*
50. lebs **ile** mümtāz idüp cümlesine boylarınca iḥsān-ı bī-ḥadd u ḳıyās buyurdılar *(276:19). [ile,]*
51. gibi yollarda ṭurdılar ve nice bī-perde vü nāmūs ipsizler tirşe ümīdi **ile** *(277:11). [ile,]*

52. **ile** āġūş-güşā ve baʿżılarına şanʿatla muşt-nümā olurdı Ve māh-rūyān-ı ḫaffāfān *(278:19). [ile,]*
53. yaʿnī gerek alçaḳ ve gerek ulu ayaḳ öpmek fikri **ile** pīş-i pāyına düşüp *(278:25). [ile,]*
54. beytini īrād **ile** zār u nālān olurlar idi Bunlardan māʾadā kāġıddan maşnūʿ *(278:29). [ile,]*
55. idi ki gāh piste-i dehānına ḫande-i leb-i şīrīn **ile** şeker ḳatar ve gāh *(280:4). [ile,]*
56. **ile** bir güne zed ü bürd ve dār ü gīr eylediler ki cümle şenliklerinden ziyāde şafā-baḫşā *(282:2). [ile,]*
57. ve ẕevḳ-efzā-yı erbāb-ı temāşā olup herkes ḫayret **ile** dehān-güşā oldılar *(282:3). [ile,]*
58. Cevr **ile** teng idüp başına çarḫ-ı aṭlası *(282:21). [ile,]*
59. Dem-serdi-i hevā **ile** düşdüm döşeklere *(283:15). [ile,]*
60. ihdā **ile** ʿubūdiyyetlerin iẓhār u ibdā eylediler *(284:19). [ile,]*
61. mihmānān-ı niʿmet-ḫāne-i ḫüsrevāneyi talṭīf ḳaşdı **ile** kendüler ve *(286:19). [ile,]*
62. ve ser-cünbān-ı muṭāvaʿat olup bā-yek-dīger dem-sāz ve aġız birligi **ile** hem-dem ü hem-āġāz olaraḳ *(291:9). [ile,]*
63. kendülere düzen virüp fermāna teraḳḳub **ile** edeblerin ṭaḳındılar *(291:10). [ile,]*
64. Buldı teşrīfiñ **ile** ḫalḳ ḫayāt-ı tāze *(293:1). [ile,]*
65. ʿAnber gibi yandı reşk **ile** ʿūd *(294:6). [ile,]*
66. cūşān itmek **ile** ḳapudānıñ ʿarż-ı ḥāline müsāʿade ile murādını *(295:27). [ile,]*
67. cūşān itmek ile ḳapudānıñ ʿarż-ı ḥāline müsāʿade **ile** murādını *(295:27). [ile,]*
68. Anlara tebaʿiyyet **ile** ẕeyl-i ālāylarında yürüyen Boġaşıcı ve Astarcısı ve sāʾir *(300:1). [ile,]*
69. ḳıyām ve duʿā-yı devlet-i imām-i İslām **ile** merāsim-i ʿubūdiyyeti itmām eyleyüp *(300:13). [ile,]*
70. ḳotarılmış pīrān-ı şanʿatlarını öñlerine ḳatdılar ve pilāv zerde şevḳi **ile** ṭulumcı ḳıyāfetine *(300:28). [ile,]*
71. **ile** kām-kār olup müsāfir çergesi şaffü'n-niʿālinde güşe-gīr-i ḳarār oldılar beyt Li-münşiʾihi *(302:29). [ile,]*
72. dükkānlarında icrā itdikleri cümle şanʿatları **ile** māşiyen kār-sāz olduḳlarından *(303:23). [ile,]*
73. hüner-nümāyān-ı bāhirü'l-imtiyāzları baḫşiş-i mevfūr **ile** ḫoş-ḥāl olup mıṣtaba-i inʿām *(303:32). [ile,]*
74. ve nice eʿācīb-i zamāne ve eḍāḥīk-i nāzükāne **ile** güẕār itdiler ve bāzergānlara *(304:20). [ile,]*
75. dost-ı ʿāşıḳāne ve sadā-yı hāy hāy-ı mestāne **ile** taʿḳīb ve bunlar daḥi güne güne *(308:31). [ile,]*
76. ġāyetine dek yine mūsiḳī faşılları **ile** tarḫ-ı meclis-i Baykārā-pesend olunmasını *(309:31). [ile,]*
77. Şevḳ **ile** göklere atıldı fişeng *(311:20). [ile,]*
78. pāy-taḫt-ı sulṭān-ı şevket-efrūza ihdā idüp ẕuhūr-ı lemʿa-i ḳabūl **ile** *(313:3). [ile,]*
79. gibi ʿaẕīm şenlik **ile** iẓhār-ı şādmānī ve içinde olan sükkānı duʿā-yı devlet-i ḫāḳānī *(314:13). [ile,]*
80. **ile** edā-yı ḫıdmet-i şükrāne-i niʿam-ı cihān-bānī ḫilālinde ṭaraf-ı hümāyūndan *(314:14). [ile,]*
81. hediyyelerin ʿatebe-i hümāyūn-ı şehriyār-ı kerīme teslīm **ile** merāsim-i ʿubūdiyyeti *(315:8). [ile,]*
82. mizācında inkisār sebebi **ile** ḳımıldayacaḳ ḥāli olmamaġın bu *(320:4). [ile,]*
83. emāret-i ḫüsn-i ḳabūl olan ḫilʿat ilbāsı **ile** mühdā ve resūl-i nāʾil-i mesʾūl olup *(321:14). [ile,]*
84. tertīb-i bezm ü rezme dāʾir eglenceler **ile** ʿayş u dem eyleyüp herkes *(325:24). [ile,]*
85. taʿbiye-i eṣnāf-ı ālāt-ı şeṭāret iden aṣḥāb-ı ḫirfetiñ keşret-i gil ü ḫalāb **ile** laġziş-i ıżṭırāb *(325:29). [ile,]*
86. emr-i ʿālī ṣudūr idüp çadırlarda söz ü sāz ve şevḳ ü ṭaraba āġāz **ile** her *(326:20). [ile,]*
87. Nā-gehān ṣadr-ı ḫurşīd-ḳadr-ı rūşen-żamīr lemʿa-i cemāl-i nūrānīleri **ile** *(326:26). [ile,]*
88. bir ḳat rüsvā olduḳlarında şerm ü ḥicāblarına bedel tekrār birer altun iḥsān **ile** *(327:19). [ile,]*
89. tenbīhlerin bu teşbīhden tenzīh **ile** ḳabīl-i sūrda maʿrūż-ı naẕar-ı ʿināyetleri itdigim *(328:7). [ile,]*
90. temāyül ü şitāb **ile** raḳṣ ve cilve-i bī-ḳıyās eyleyüp ḫalḳı ḫayrān u ser-gerdān eyledi *(335:15). [ile,]*
91. Baʿdehū şaʿr ü şaʿīr münāsebeti **ile** mū-tābların ʿaḳabince Arpacılar *(337:3). [ile,]*
92. yürüyüp mikyāl-i kıyāsdan efzūn şenlikler **ile** toḫm-efgen-i mezāriʿ-i sürūr oldılar *(337:4). [ile,]*
93. iṭʿām u isḳā **ile** ḥişşe-mend-i feyż-i ʿāmm oldılar ve icrā-yı ʿādet-i meʾlūfeleri *(338:7). [ile,]*
94. **ile** ẕevḳ-yāb olup niẓām-ı şevket-i devlet ve bu mertebe basṭ-ı mevāʾid-i meserrete *(338:8). [ile,]*
95. Beşikṭāşda sāḥil-serāy-ı saʿādetlerine gitmiş bulunmaları **ile** ancaḳ aġa-i müşārün-ileyh *(340:6). [ile,]*
96. ḳaşdı **ile** āsitāneye ḳudūmlarından şoñra maḫşūşen bir tuḥfe-i maṭbūʿa *(340:15). [ile,]*
97. ḫażretleri daḥi şeref-ṣudūr-ı daʿvet-i pādişāh-ı İslām **ile** mütenaʿim-i nevāle-i ikrām olup *(342:19). [ile,]*
98. Mesfūrlara irāʾet-i şervet ve basṭ-ı mevāʾid-i mekrümet **ile** nāmūs-ı salṭanat *(344:13). [ile,]*
99. Ṭozkoparāne ve himmet-i şāhāne **ile** at oynatdılar ki manşūbe-bāzān-ı endīşeyi *(343:17). [ile,]*
100. mümtāz olmaḳ **ile** ikrām olunduḳdan şoñra sālifü'ẕ-ẕikr efendilere yigirmi süfrelik *(344:27). [ile,]*
101. mażmūnı üzere mümkin olan temāşā-yı esbāb-ı sürūr **ile** ḳanāʿat buyurup *(345:12). [ile,]*
102. velīme-i sulṭānīye daʿvet şerefi **ile** şeref-yāb-ı nāʾil-i cāh-ı mübāhāt u müfāḫaret olup *(345:26). [ile,]*
103. muḥāṣara ile fetḥi içün ceng ü müşācereye mübāderet iderek defeʿāt **ile** *(346:13). [ile,]*
104. ḳalʿayı teslīmden imtināʿ u ibā itmeleri **ile** ṭaraf-ı ḫażret-i āṣafdan teslīme *(346:18). [ile,]*
105. sūr-ı hümāyūnlarda muʿtād oldıġı üzere eṭvār-ı maḫṣūṣaların temāşā ḳaşdı **ile** *(346:29). [ile,]*
106. ʿarżı şadedinde iken şayḥa-i hāy hāy-ı sūz-nāk **ile** girībān-çāk olaraḳ bir ḳaçı *(347:2). [ile,]*
107. nümūdār olup silāḥ-dār-ı āṣafī orṭa żābiṭān ve neferātı **ile** müstaḥfiẓ *(350:6). [ile,]*
108. ʿaṭf-ı ʿinān ve ḫaşmet ü saʿādet **ile** güşe-zīb-i sāye-bān-ı sidre-āsitān olduḳda *(350:14). [ile,]*
109. bulunan begleri bālāda tafṣīl olındıġı üzere sāʾir ilçiler silkine idḫāl **ile** nāʾil-i āmāl *(355:7). [ile,]*
110. ve ṭarden- li'l-bāb bu velīme-i ʿaẓīmeye daʿvet **ile** şeref-yāb ḳılınmaġla beyt *(355:8). [ile,]*
111. buldı ki sū-der-sū iṭāre-i kebūter-i hevāyī **ile** bender-gāh-ı ʿālem-i bālāda *(355:25). [ile,]*
112. keyfiyyet **ile** baḫş-ı şeṭāret itmişdir ki ṣadā-yı ḳāhkāh-ı ḫande-i ḫużżārdan feryādları *(357:9). [ile,]*
113. müşāhede-i cennet-i dīdār-ı ḫüsrev-i kerem-şiʿār **ile** kām-kār olup ḫarāretleri *(357:12). [ile,]*
114. dest-i kerem-peyvestleri niṣār-ı dirhem ü dīnār-ı bī-şümār **ile** *(358:16). [ile,*
115. ile temāşā-yı cirīde şeref-mend-i ruḫṣat olmaları **ile** ḫilāl-i temāşāda *(358:29). [ile,]*
116. ve ṭulumcıyāndan teferrüs itdigi gibi atından inüp zemīn-būs-ı şehriyārī **ile** *(358:32). [ile,]*

117. maṣnūʿ sīm-i ḫālişden mesbūk u maṭbūʿ mālikine sermāye-i devlet ḥasreti **ile** *(361:29). [ile,]*
118. güẕār ve yine bāb-ı hümāyūn dāḫilinde ḳarār ve tekmīl-i şiʿār-ı İslām **ile** celīlü'l-iʿtibār oldılar *(364:21). [ile,]*
119. zebān ḳāṣır olacaḳ mertebe esbāb-ı saṭvet ve ʿizz ü şān **ile** çeşm-i nuẕẕārı *(365:20). [ile,]*
120. ve fer ü iclāl **ile** şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān ḥażerātı daḫi süvār-ı esb-i āsumān-nişān olmalarıyla *(366:6). [ile,]*
121. ḥareketler **ile** āheng iderek geçdiler *(366:31). [ile,]*
122. çekdiri sefīnelerinde kürekçiler ilḳā-yı şevḳ u ḳuvvet **ile** imdād u iʿānet *(367:18). [ile,]*
123. ile āsitāne-i saʿādete vaḳti **ile** irişemeyüp ālāy-ı naḫldan bir iki *(368:25). [ile,]*
124. ġazāl-i mihri cünūn-ı reşk **ile** ḥalḳa-i beste-i zencīr-i kehkeşān itmek mertebesine *(369:15). [ile,]*
125. meşābe-i nigīn-dān olmaġ **ile** içinde Ferḳadān-ı āsumān-ı şevket *(370:1). [ile,]*
126. Ṣaff-der-ṣaff reh-güẕār ve eşk-i sürūr **ile** rāh-ı ʿubūrlarına rīg-niṣār olan *(370:10). [ile,]*
127. ḥażretlerini iclāl ü tevḳīr **ile** atdan indürüp ṣaġ ṭaraflarına kendüler ve ṣol *(371:33). [ile,]*
128. ḥażretleri daḫi taʿẓīm ü tekrīm **ile** ʿarabadan indirilüp ve her biriniñ ḳoltuḳlarına *(371:35). [ile,]*
129. ṣoñra cümle vüzerā pā-būs-ı saʿādet-meʾnūs-ı şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān **ile** *(371:37). [ile,]*
130. ḥażretleri daḫi ḫāṣṣ oṭayı şeref-i ḳudūm-i meserret-lüzūmları **ile** *(372:4). [ile,]*
131. **ile** müşerref olup ḳāʾimen ḥużūr-ı fāʾizü'n-nūrda ḳarār buyurduḳlarında *(372:7). [ile,]*
132. ilbās buyurdılar Ve şeref-i ḫitān **ile** ser-efrāz olacaḳ şeh-zādegān dört nefer *(372:10). [ile,]*
133. Baʿdehū ḥażret-i ṣadrü'ṣ-ṣudūr-ı ʿālī-cenāb ṣudūr-ı icāzet-i hümāyūn **ile** *(372:14). [ile,]*

ile: *"birlikte, beraber" anlamlarında edat.*
1. Ebr **ile** idüp reşāşe-pāşī *(129:19). [ile,]*
2. Vehbī **ile** Rāşid-i sebük-tāz *(130:21). [ile,]*
3. Ṣad şevḳ **ile** ol fesāne-perdāz *(135:9). [ile,]*
4. **ile** her şehriñ dāʾire-i ḥişārı dāʾire-i rāmişgerān-ı sūra döndürülüp kāffe-i enām *(140:33). [ile,]*
5. ḥişşe-mend-i nevāle-i ṣafā ve taʿmīm-i niʿam-ı ferḥat **ile** *(140:34). [ile,]*
6. ḳapudān Süleymān Paşa şeref-i daʿvet **ile** mümtāz ve mektūb-ı taʿẓīm-üslūb *(141:14). [ile,]*
7. umūr-ı ḫāriciyyede ṣıfat-ı rüşd ü sedād **ile** mevṣūf maṭbaḫ emīni Ḫalīl Efendi *(141:20). [ile,]*
8. ve otuz ḳadar āhen-gerān **ile** taʿbiye-i ālāt-ı çūpīn ü āhenīne mübāderet ve *(141:27). [ile,]*
9. Oldı şeh-zādegānı **ile** revān *(142:5). [ile,]*
10. ṣaf-beste-i yemīn ü yesār olan bendegānı tevcīh-i nigeh-gūşe-i bende-nüvāz-ı mülūkāne **ile** *(143:10). [ile,]*
11. mışraʿ-ı mevzūn-ḫırām-ı ḳāmetlerin maʿnā-yı übbehet ü iclāl **ile** tazmīn itdiler Bu ḥāl ile biʾẕ-ẕāt *(144:19). [ile,]*
12. Naḫılları ve şeker bāġçelerini naẓar-ı mū-şikāf-ı tedḳīḳ **ile** temāşā ve *(144:24). [ile,]*
13. ṣoñra teberrüken tenāvül-i şeker **ile** demāġ-ālāy-ı istiġnā oldılar *(144:26). [ile,]*
14. tenāvül-i ṭaʿām içün fermān-fermā olmaları **ile** şeh-zādegān-ı sütūde-kirdārlarına *(145:1). [ile,]*
15. sūr emīni **ile** lalaları pīş-vā olup Teber-dārlar Oṭaları ittiṣālinde olan *(145:2). [ile,]*
16. bāġçeniñ meydāna açılan ḳapusından duḫūl ve ḳırḳ ʿaded naḫl-ı sūr **ile** *(145:3). [ile,]*
17. degin naẓar-ı ināyeti **ile** terbiyet ü teʾdīb ve ḫıdemāt-ı dīn ü devlete *(145:25). [ile,]*
18. **ile** pīrāye-mend-i encümen-i sūr-ı ḫitān olunmasını fermān ve kendüyi *(146:6). [ile,]*
19. daḫi anlar **ile** sarāy-ı ʿatīḳde kendülere maḫṣūṣ naḫl u ḫadīḳaları *(146:27). [ile,]*
20. ḫāṣṣa çadırı mehterbaşısı **ile** mevkib-i sūr-ı sulṭānī olan Oḳ Meydānına varup *(147:4). [ile,]*
21. ḳarar virmeleri **ile** reʾy-i evvel fesḫ olunup vech-i ātī üzere ziyāfet-i ʿāmme *(147:14). [ile,]*
22. ṣarfı **ile** kemā-kān ḳābil-i ʿumrān olursa ṭaraf-ı mülūkāneden vābeste-i ʿuhde-i żamān olmaḳ *(147:30). [ile,]*
23. **ile** dāʾire-i hümāyūna taʿyīn olunup bir oṭa Atıcılar Tekyesinde bir oṭa *(148:32). [ile,]*
24. **ile** mesrūr buyurduḳlarında tertīb-i menāẓım-ı sūr aḥsen-i üslūb üzere *(149:12). [ile,]*
25. ṣıraya çekilüp teşrīfātī efendi **ile** silk-i mezbūre tanẓīm olundı *(151:11). [ile,]*
26. reşāşe-pāş-ı tesliyet olmaları kaṣdı **ile** āyīne-i naẓar-gāhlarından ayrılmaḳ revā görülmeyüp *(151:23). [ile,]*
27. Ve yevm-i mezbūrda şehriyār-ı ʿaẓamet-güster ḥażretleri **ile** şeh-zādegān-ı ḫurşīd-peykerlerinden *(151:30). [ile,]*
28. Sulṭān Süleymān ve Sulṭān Meḥemmed **ile** sarāy-ı ʿatīḳde ke'l-evvel *(151:31). [ile,]*
29. İrtesi cumʿa güni nişāncı paşa ḥaẓretleri daḫi aḫşāma ḳarīb sūr emīni **ile** *(152:1). [ile,]*
30. emīn-i sūr efendiniñ ḫaymesinde ārām ve tenāvül-i ṭaʿām **ile** ḫalīfe kīsesinden *(152:26). [ile,]*
31. Neşr bi'l-cümle ḥarem-i hümāyūn **ile** sāḥil-serāy-ı tersāne-i ʿamīreye sāye-endāz-ı iclāl oldılar *(153:7). [ile,]*
32. ḫayme-nişīn-i cemʿiyyet olup ol gün üzerine çil aḳçe **ile** memlū *(153:9). [ile,]*
33. āfitāb-ı cihān-ārā **ile** ṭulūʿları ḳarār-dāde olmaġın namāz-ı fecri *(153:26). [ile,]*
34. **ile** āġāze-i tekbīretü'l-iftitāḥ-ı ḫayr-duʿā itmek şerīṭasıyla bir gün evvel muʿtād *(153:28). [ile,]*
35. müteʿāḳib ü mütevālī eşvāb-ı dīvānīleri **ile** sāʿat on birde iken müsāfir otaḳlarında *(154:2). [ile,]*
36. ʿörf-i mehābet-nümā ve ferve-i beyżā **ile** kendülere maḫṣūṣ bir ḫaymede *(154:4). [ile,]*
37. Neşr ḫaşmet-i İskenderāne ve şevket-i Ḫüsrevāne **ile** teveccüh-i semt-i muḫayyem buyurduḳlarında *(154:17). [ile,]*
38. **ile** ve ser-ā-ser kemer ile öñce yürür piyādeler eyleyüp yemīn ü yesārında *(154:23). [ile,]*
39. ile ve ser-ā-ser kemer **ile** öñce yürür piyādeler eyleyüp yemīn ü yesārında *(154:23). [ile,]*

40. şolaḳlar heyʾet-nümā-yı ṣūret-i āġūş olan serġūşlar **ile** ruḥ çihresin *(154:24). [ile,]*
41. ḥażretleri yedekçiyān ve teber-dārān **ile** ḳafa-dār olup otaġ-ı hümāyūna nüzūl *(154:29). [ile,]*
42. ṭavāʾif-i ʿaskeriyān dīvān-ı ʿīd tertībi üzere elbise-i maḫṣūṣe-i dīvāniyye **ile** *(155:4). [ile,]*
43. ḥażretleri kallāvī ve dīvān kürki **ile** pīrāye-i silk-i cemʿiyyet oldılar *(155:10). [ile,]*
44. beyāż üst kürki **ile** dīvān bisāṭlı semend-i müşgīn-bāl-i ʿizz ü iḳbāle faṣṣ-ı ḫātem-i zīn olup *(155:12). [ile,]*
45. mücevveze ve yeşil aṭlas ḳaftān **ile** sürūş-ı sebzīn-bāl-i Burāḳ-süvār gibi *(155:14). [ile,]*
46. mücevveze **ile** pīş-gāhlarında yüriyüp otaġ-ı hümāyūna ḳarīb olduḳlarında *(155:17). [ile,]*
47. güşe-i ebrū-yı īmā **ile** imāle-i nigāh-ı iltifāt u ikrām ve *(155:22). [ile,]*
48. selām aġası ṣavt-ı bülend-i dil-peẕīr **ile** lisānlarından ḥasbe'l-ʿāde *(155:23). [ile,]*
49. Rūz-merre libās u destārı **ile** ḥużūr-ı āṣafīye gelüp ṣadr-ı refīʿü'l-ḳadr-i vesīʿü'ṣ-ṣadr ḥażretleri *(155:28). [ile,]*
50. ḳıyām **ile** taʿẓīm ü iclāl eylediler Mūmā-ileyh daḫi silk-i vüzerāya *(155:30). [ile,]*
51. insilāk **ile** vāsıṭatü'l-ʿıḳd-ı aṣḥāb-ı iʿtibār oldılar Ḥażerāt-ı vüzerā ve *(155:31). [ile,]*
52. bereket-i şeref-i siyādet ve şeref-i vekālet-i Resūl-i Rabb-i ʿizzet **ile** cümleden *(156:15). [ile,]*
53. üzere ḫāk-būsī-i dergāh-ı ʿişmet-dest-gāh-ı pādişāhī **ile** müfāḫir ü mübāḫī oldılar *(156:22). [ile,]*
54. tekellüfāt-ı resm-i vezāretden sāde şeref-i taḳbīl-i ẕeyl-i hümāyūn **ile** *(156:25). [ile,]*
55. taḫfīf-i eṣvāb-ı resmiyye **ile** bir miḳdār ḫiffet bulup ḳayd-ı ʿörf ü iżāfetden *(156:29). [ile,]*
56. ibḳā-yı ālāyiş-i ṣıḥāf **ile** kāse-şūyān-ı maṭbaḫa zaḥmet-i taṭhīr içün teşmīr-i sāḳ-ı ḫıdmete *(157:3). [ile,]*
57. **ile** ellerinde debbūs-ı kāġıdīn birbirine ḥamle-i Rüstemāne iderek *(157:9). [ile,]*
58. iḫfā-yı ālet-i iḫtiyāl **ile** ʿarabayı içinden idāre idüp ḫod-be-ḫod tekerlek dāʾir ve *(157:14). [ile,]*
59. ʿAraba güẕārişinden ṣoñra on ḳadar eşḫāṣ-ı turfe-liḳā ʿaynı **ile** birer at *(157:19). [ile,]*
60. gibi tesrīc ü ilcām ve rikāb u zīn-pūş **ile** aşḳar-ı dīv-zāde cilve-fürūş-ı ḫırām ve *(157:21). [ile,]*
61. sell-i seyf-i tāb-dār ve birbiri **ile** mübāreze vü muḥārebe ṣūretlü tek ü pū birle piyāde *(157:24). [ile,]*
62. iken atlu heyʾetin iẓhār eyleyerek mehter-ḫāne ve ṭabl u naḳāreleri **ile** güẕerān *(157:25). [ile,]*
63. aşaġıları zīn-pūş **ile** mestūr olup ḳademleri ḳavādim-i raḫş gibi manẓūr olmaġın *(157:27). [ile,]*
64. **ile** nigāh-ı ḥayret-i ḥużżārı tāʾir-i āteş-dīde gibi ser-geşte vü āvāre eyledi ve *(158:6). [ile,]*
65. ve üft ü ḫīz ü ḳuʿūd u ḳıyām **ile** enẓār-ı nuẓẓārı ḥayret-şiʿār eyledi Ve birbirinden *(158:10). [ile,]*
66. iki şemşīr **ile** Hindū gibi manṭūḳınca tīġ ḳırābına girer gibi geçüp gitdi ve bu *(158:15). [ile,]*
67. vech üzere beş çenberden geçmek **ile** ṭavḳ-ı beşerden ḫāric iş itdi *(158:16). [ile,]*
68. Bu eṣnāda üsti pūşīdeli ṭablalar **ile** ṭaʿāmlar çekilüp li-münşiʾihi *(158:22). [ile,]*
69. dīvān-ı ʿīd resmi üzere çāşnī-gīrān-ı ḫāṣṣa mücevveze ve üst ḳaftānlar **ile** *(158:29). [ile,]*
70. basṭ-ı bisāṭ-ı niʿmet eyleyüp müsāfirān otaḳlarında süfreler niʿam-ı gūnā-gūn **ile** *(158:30). [ile,]*
71. **ile** müzeyyen ü ārāste olduḳda ḫˇān-sālār-ı żiyāfet-kede-i iḳbāl *(159:1). [ile,]*
72. gevher-i yek-dāne-i muḥīt-i cāh u celāl taḫṣīṣ-i māʾide-i iclāl **ile** tenhā-nişīn-i mesned-i iḳbāl *(159:3). [ile,]*
73. ve gül-āb u buḫūr ḫıdmetlerine meʾmūr olmaları **ile** tekmīl-i ḫıdmet ve *(159:20). [ile,]*
74. ketḫudā-yı ṣadr-ı ʿālī ve telḫīṣī aġa **ile** evvelā hediyye-i behiyye-i āṣafī irsāline *(160:4). [ile,]*
75. Ve elmās ve yāḳūt **ile** muraṣṣaʿ bir ḳıṭʿa çep-rāst-ı muṣannaʿ ki *(160:18). [ile,]*
76. **ile** yaḳa yaḳaya girür idi Li-münşiʾihi *(160:22). [ile,]*
77. şemmāme ʿanber-i ḫām ki ḫāl-i ẕeḳan-ı ḫūbān āteş-i reşki **ile** micmer-i ġayretde *(162:17). [ile,]*
78. Ne çalar līk aña nisbet **ile** *(163:6). [ile,]*
79. Añladım baḳdıġımda diḳḳat **ile** *(163:8). [ile,]*
80. Pīş-taḫta başında naḫvet **ile** *(163:10). [ile,]*
81. nice ferve-fürūşlar hezārān post ıpratmaḳ ile güc **ile** bulunmuş dellāl ve *(163:12). [ile,]*
82. ve girānī-i ḳıymet **ile** mevṣūf on ṭonluḳ māhūd çuḳa ve beşer ṭonluḳ ṣof ve *(164:29). [ile,]*
83. işābet-i hedefde nāvek-i ḳader **ile** hem-per ve tīr-i duʿā-yı ṣadāḳat-eşer birle *(165:6). [ile,]*
84. ṣūret-nümā-yı resm-i endām olup muraṣṣaʿ zīn-pūş **ile** cilve-ḫīz-i meydān-ı tek ü tāz olduḳça *(165:18). [ile,]*
85. ve gerden-şikenlikler **ile** taḥrīk-i ḳavādim ü aḳdām eyledikçe gūyā eteklik *(165:19). [ile,]*
86. Ve bunlardan mā-ʿadā siyāh ābnūs üzere elmās u yāḳūt **ile** muraṣṣaʿ bir *(166:15). [ile,]*
87. āṣaf-ı bī-hemtā ḥażretleriniñ hezār şerm ü ḫaclet **ile** ʿarż-ı naẓar-gāh-ı şehriyār ḳıldıġı *(168:31). [ile,]*
88. kudretlü mehābetlü şehriyār-ı ʿālem efendimiz ḥażretlerine māl ü cān **ile** *(169:1). [ile,]*
89. **ile** her biri memnūn olmalarını ḫast-gār olmaġın kendü *(169:8). [ile,]*
90. mübāşeret **ile** iżāʿa-i bıżāʿa-i mahāret ve böyle fużūlāne ḥarekete cesāret birle *(173:11). [ile,]*
91. tār-ı nezẓāre-i pādişāh-ı enām **ile** şīrāze-bend-i niẓām olmamaġla *(173:28). [ile,]*
92. püftere-i daʿvet olmaġın ol ʿayyār-ı seḫḫār rüfeḳāsı **ile** meydān-ı sūrda *(175:10). [ile,]*
93. **ile** sepedini isticār ve üstini gāh dest-i ist ve gāh mevāṭī-i aḳdām-ı ḳarār eyleyüp *(175:16). [ile,]*
94. cüst ü çālāk raḳṣlar **ile** seng-endāz-ı şīşe-i idrāk oldıġından māʿadā bir *(176:9). [ile,]*
95. daʿvet **ile** ikrām olunmuşlar idi Sāʿat-ı sādisede dīvān otaġında *(177:1). [ile,]*
96. saʿādetlü Tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa ḥażretleri refāḳati **ile** meʾẕūnen *(179:1). [ile,]*
97. muḳaddem anlar **ile** refāḳata meʾmūr olmalarıyla evvelā ʿAbdullāh Mollā Efendi *(179:5). [ile,]*
98. ser-rişte-i mesārrātları keşā-keş-i dest-i iḫtimāl **ile** gitdikçe pīç-ender-pīç oldı *(179:10). [ile,]*
99. keẕālik selīmī ve erkān kürkleri **ile** gelüp li-münşiʾihi *(179:21). [ile,]*
100. Zamāne sūr **ile** mesrūr sen açılmaz idiñ *(180:1). [ile,]*
101. Bu vech **ile** beyān-ı maʿnā-yı laṭīf encāma ve fātiḥa-i ders-i muḫtaṣarī *(180:18). [ile,]*
102. duʿā-yı devlet-i pādişāh-ı kerrūbī-şiyem **ile** miskiyyü'l-ḫitām ḳılındıḳdan ṣoñra cümlesi *(180:20). [ile,]*
103. tefrīḳ ve biri biri **ile** çöp ḳırışmadın fayṣal-ı daʿvā-yı ġalebe-i aḥad-i ferīḳayn *(182:9). [ile,]*

104. ḥażretleriniñ ṭavḳ-ı zencīr-i ʿubudiyyetleri **ile** gerden-zīb-i mübāhāt u müfāḫaret *(182:25). [ile,]*
105. ki Ördekçi nāmı **ile** per-cünbān-ı bām-ı iştihārdır oṭası neferātından iki geçeli *(183:8). [ile,]*
106. Mūsā Paşanıñ bi-nefsihī mübāşereti **ile** baştarda resminde otuz altı *(183:20). [ile,]*
107. Eṭrāfında neferāt-ı dūde-i tersāneden peyker-i levendāne **ile** nice *(185:24). [ile,]*
108. cüvān-merdān-ı āteşīn-ʿiẕār ḳırmızı fes ve al destār **ile** naẓm *(185:25). [ile,]*
109. **ile** dāmād-ı muḥteremleri vezīr-i mükerrem *(198:16). [ile,]*
110. **ile** pīrāye-i silkü'l-cümān-ı ḫˇācegān-ı dīvān olan ʿizzetlü El-ḥācc Muṣṭafā Efendi *(198:21). [ile,]*
111. **ile** kümeyt-i ṭarīfī-nijād-ı ʿazīmetleri muṣallī vezīr-i aʿẓamı tālī ve sāʾir *(198:25). [ile,]*
112. **ile** girifte-i ışṭabl-ı ḫāṣṣü'l-ḫāṣṣ-ı cihān-bānī ḳılınup ʿinān-ı zerrīn-tārı *(199:11). [ile,]*
113. işti̇ġāl itmeleri **ile** evvelā ṭopçı ocaġından ibdāʿ u iḫtirāʿ olunan ṣal keştī-i āteş *(202:14). [ile,]*
114. **ile** şeb-i tārı hem-pertev-i nehār ve enẓār-ı nuẓẓārı ġarḳ-ı gird-āb-ı lücce-i envār iderek *(202:16). [ile,]*
115. maḳaralar **ile** ẕī-rūḥ gibi āmed ü reft idüp ʿaynı ile münāṭaḥa ṣūretin irāʾet ve *(204:9). [ile,]*
116. **ile** gürg ü aġnām birbirinden emīn ve āhū vü żirġām yek-dīgere *(205:6). [ile,]*
117. etbāʿ-ı meşāyiḫ u sādāt iṭʿām olundılar Şerbet ü buḫūr **ile** rüsūm-ı ʿādiyye *(215:26). [ile,]*
118. çanaḳ ve bir fisḳiye ve on iki ḳabaḳ fişekleri **ile** ġıbṭa-baḫş-ı ravża-i ḫuld-ı berīn ḳılınmış *(219:7). [ile,]*
119. burc-ı bārūlarında rāyet-efrāz-ı söz ü sāz olanlar naʿra-i Allāh Allāh **ile** *(220:17). [ile,]*
120. velvele-endāz-ı ḥişār-ı eflāk olaraḳ ve medāfiʿ u benādıḳ yerine günā-gün fişekler **ile** *(220:18). [ile,]*
121. **ile** ṣūret-nümā-yı peygār ü ceng olup ḳalʿaya āteş virildikde şöyle *(220:20). [ile,]*
122. timṡāli ʿaynı **ile** ẕī-rūḥ gibi münāṭaḥa-i yek-dīger içün āmed ü refte der-kār ve *(220:29). [ile,]*
123. silāḥ-dār-ı sābıḳ İbrāhīm Paşa ve saʿādetlü tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa ḥażretleri **ile** *(222:5). [ile,]*
124. Ez-cümle kendü cilve vü raḳṣ **ile** ṣitābān-ı çār-cihet-i meydān iken *(222:26). [ile,]*
125. her biri nevāle-i günā-gün **ile** meşḥūn ve gūyā meydānı mıṣtaba-i żiyāfet-ḫāne-i sūr-ı hümāyūn eyledi *(222:28). [ile,]*
126. terennümi **ile** naġamāt-ı şevḳ-engīz kimi li- müʾellifihi *(223:27). [ile,]*
127. gürz-i Ḳahramān ṣanup ṣayḥa-i hāy hāy **ile** gürīzān ve āb-ı cevher-i inbisāṭları olan *(225:7). [ile,]*
128. ẕevḳ u ṣafālarından semāʿ idüp ṣandūḳa-i mārı efyūn ḳutusı ḳıyās itmeleri **ile** istişrā-yı ġıdā *(225:12). [ile,]*
129. içün ṣaḫṣ-ı meẓkūr **ile** istīnās idüp mışrāʿ *(225:13). [ile,]*
130. daḫi ḥasbe'l-ʿāde iki yüz yigirmi sekiz ʿaded ṣıbyān ālāy **ile** pīş-gāh-ı otaġ-ı hümāyūndan *(225:25). [ile,]*
131. ile işrāb-ı emr-i ḳıyām eyledikde her biri ber-mūceb-i kerīme-i Fe iẕā ṭaʿimtüm fe'nteşirū *(226:33). [ile,]*
132. yevmiyye **ile** bir ḳalyon reʾīsligi iḥsān ve anlara maḫṣūṣ bir ḳat libās-ı girān-bahā *(244:6). [ile,]*
133. Bu eṣnāda ḳol ḳol çengīler bāzīçe-i gūnā-gūn **ile** dest-gāh-ı neşāṭ ḳurdılar *(251:3). [ile,]*
134. gūşe-nişīn-i mesned-gāh-ı ḥaşmet olmaları **ile** Raḳḳa vālīsi saʿādetlü vezīr-i mükerrem ʿAlī Paşa *(251:17). [ile,]*
135. şikār-ı fitrāk-beste gibi kendüye redif idüp ʿAcem Oyunı **ile** çeġāne-nüvāz u naʿra-sāz olaraḳ *(255:7). [ile,]*
136. ve tehyiʾe-i levāzım-ı sūr içün fermān-fermā olmaları **ile** sāʾir vüzerā *(256:25). [ile,]*
137. deryāya atılup hezār-güne ṭaḳla vü perende **ile** zümre-i ḥarçenge ḳatıldılar ve *(259:10). [ile,]*
138. ancaḳ ṣanʿat-ı sāsāniyye **ile** cerr ü suʾāle maḥmūl olup *(260:26). [ile,]*
139. ṣudūr-ı iẕn-i hümāyūn **ile** dergāh-ı ʿālī ḳapucıları ketḫudālıġı *(265:30). [ile,]*
140. Bu eṣnāda ṭopçılar tekrār yürüyiş idüp ḳalʿadan çıḳan dalḳılıçlar ṭopçılar **ile** *(267:29). [ile,]*
141. şeyḫü'l-islām-ı ʿālī-maḳām-ı sāmī-ḥażret ve vüzerā-yı ʿiẕām-ı maʿālī-menḳabet **ile** *(273:21). [ile,]*
142. fermān-ı Ḳahramān-ı şīr-gīr **ile** her biri güsiste-zencīr ayucılara hücūma ruḫṣat *(274:27). [ile,]*
143. pehlevān-ı bī-naẓīr **ile** güreşüp ve Üsküdārlı Ḳara ʿOṣmān Çuḳa-dār ʿAbdī nām *(275:7). [ile,]*
144. ṭarafından günā-gün birḳaç ṭabla şeker gelmek **ile** oba kenārında pā-ber-cā-yı ḳıyām olan *(275:22). [ile,]*
145. raḳḳāṣ-beçegān-ı tāze-ẓuhūrlar **ile** tezyīn-i ḥadīḳa-i sūr ve tertīb-i üşkūfe-zār-ı sürūr eyledigi *(276:21). [ile,]*
146. Baʿdehū ṭāʾife-i ḥaffāfān yamaḳları olan kefş-gerān **ile** ālāyların tertīb idüp *(278:11). [ile,]*
147. levendāne ḳıyāfet ve Rüstemāne heyʾet **ile** ālāya döşenüp basṭ-ı bisāṭ-ı sürūr *(283:9). [ile,]*
148. ve bu ṭarīḳ üzere pey-der-pey iki cānibden āheste āheste mürūr **ile** *(283:10). [ile,]*
149. ḥażretleri vesāṭeti **ile** resīde-i maʿrūż-ı ḳabūl olduḳdan ṣoñra vaḳt-i ṭaʿāmda *(285:25). [ile,]*
150. ile ve ʿizzetlü çavuşbaşı Ebū Bekir Aġa cümle çavuşān-ı dīvān-ı cihān-dāri **ile** *(286:11). [ile,]*
151. ḥalḳa-bend-i cemʿiyyet ve birbiri **ile** hem-zānū-yı mücāleset olmaları *(286:14). [ile,]*
152. mücevveze ve legen ibrīḳ **ile** ḥużūr-ı hümāyūndan güẕār ve müsāfir çergelerinde *(286:15). [ile,]*
153. libās-ı ʿādīleri **ile** oturmalarına fermān buyurdılar *(286:23). [ile,]*
154. vesāṭeti **ile** karīn-i ḳabūl olup her biri nāʾil-i meʾmūl ve *(288:24). [ile,]*
155. ḥużūr-ı hümāyūnda raḳḳāṣlar günā-gün bāzīler **ile** feyż-i neşāṭ *(289:29). [ile,]*
156. şarḳı **ile** sāde nakāreler çalınup ifāża-i inbisāṭ iderek fiʿllerin ḳavllerine taṭbīḳ *(289:31). [ile,]*
157. Dāʾimā devlet **ile** ʿazm-i temāşā iderek *(293:5). [ile,]*
158. Çengīleriñ ṣaġ ṭarafında küştī-gīrler güreş ṭutmaġ içün birbirleri **ile** *(294:15). [ile,]*
159. diyerek içlerinden baʿżıları ayular ṣamsonlar **ile** güreşdikleri gibi güreşdiler ve *(294:19). [ile,]*
160. Geçeriz nām-ı Ḫudā **ile** ṣırāṭı vāʿiẓ *(295:5). [ile,]*
161. uçurması taḥrīk-i meḳāẕīf-i āl-gün **ile** murġ-ābe-i baḥrī gibi sāḥil-i deryā-yı salṭanata *(295:24). [ile,]*
162. üstādān-ı mühendis-kār **ile** gerdūne-i gāveyn üzere burc-ı şevre numūne aṭlas-ı şafaḳ-reng *(296:10). [ile,]*
163. **ile** çift olmazsa daḫi bārī bām-ı bülend-eyvān-ı kāḫ-ı Ḫavernaḳa hem-ḳadr-iʿtilā olur *(296:15). [ile,]*
164. diyerek ḫop ḫop ṣıçrayup gāh düşüp gāh ḳalḳup gāḫ biri biri **ile** *(297:6). [ile,]*
165. miṡāli sebīke sebīke sīm ü zer **ile** ṣol ḳadar zīb ü zīver ibdāʿ eylemişler idi ki *(298:10). [ile,]*
166. Zümre-i Ṭāʾife-i Bezzāzān yamaḳları **ile** gelüp *(299:23). [ile,]*

167. ile basṭ-ı simāṭ-ı inbisāṭ ve tertīb-i süfre-i elvān-niʿam-ı şevḳ u neşāṭ idüp *(300:21). [ile,]*
168. **ile** hem-pā olan Çakşırcı Ṭāʾifesinden nice gözi ser-mest dilberān-ı evbāş ile *(301:15). [ile,]*
169. ile hem-pā olan Çakşırcı Ṭāʾifesinden nice gözi ser-mest dilberān-ı evbāş **ile** *(301:15). [ile,]*
170. teslīm ve merāsim-iʿubūdiyyeti kemā-yenbaġī tekmīl ü tekrīm **ile** ketḫudāları *(303:30). [ile,]*
171. eşnāda balṭacılar ketḫudāsı aġa **ile** ḫaṭṭ-ı hümāyūn-ı şevket-maḳrūn şeref-baḫş-ı vürūd u ṣudūr *(308:12). [ile,]*
172. nāḫun-ı müjgān **ile** güşād ve sevād-ı ḥurūf-ı müşgīn-miʿdādın *(308:15). [ile,]*
173. ṣoñra ḥużūr-ı hümāyūna daḫi dāḫil ve sūr emīni efendi **ile** berāber *(314:35). [ile,]*
174. tedārük itdikleri hediyyeleri ketḫudā-yı bevvābīn-i şehrīyārī vesāṭeti **ile** *(316:20). [ile,]*
175. üzerlerinden refʿ-i ḫıyām ve senbīllere diḳḳat-i tām **ile** imrār-ı naẕar-ı imʿān-ı ḫāṣṣ u ʿāmdan *(317:35). [ile,]*
176. masḫaralıḳ yolundan iḥsāna ṭālib oldılar Ve kimi pehlevānlar gibi birbiri **ile** *(335:9). [ile,]*
177. ve üç yüz dirhem gülāb-dān ve buḫūr-dān hediyyelerin teslīm **ile** *(337:6). [ile,]*
178. rehīn-i minnet hem meşābe-i nūr u ẓulmet birbiri **ile** teżād u mübāyenet üzere *(338:3). [ile,]*
179. muḥāṣara ile fetḥi içün ceng ü müşācereye mübāderet iderek defeʿāt **ile** *(346:13). [ile,]*
180. ve mevḳiʿ-i maḫṣūṣ-ı żiyāfetleri olmaḳ üzere taʿẕīm ü tevḳīr **ile** *(346:34). [ile,]*
181. edā-yı secde-güzārī ve vekālet-i muṭlaḳa-i āṣaf vesāṭeti **ile** ḫalīfe kīsesinden *(358:33). [ile,]*
182. çıḳdıḳdan ṣoñra Dīvān Yolı **ile** Lāleli Çeşme ve Ḍarb-ḫāne-i ʿAtīḳ ve Vālide Ḥammāmı *(366:18). [ile,]*
183. ḫażretleri **ile** Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa ḫażretleri yüridiler ʿOşmān Paşa *(368:23). [ile,]*
184. ile āsitāne-i saʿādete vaḳti **ile** irişemeyüp ālāy-ı naḫldan bir iki *(368:25). [ile,]*
185. geçdiklerinden ṣoñra ʿuẕamā-yı sādāt-ı kirām-ı zevi'l-iḥtirāmdan cemʿ-i keşīr **ile** *(369:1). [ile,]*
186. ḫażretleri āyīn-i ḫaşmet-i mülūkāne ve şevket-i pādişāhāne **ile** *(370:4). [ile,]*
187. şeb-çerāġ-ı māh-tābdan müşaʿşāʿ elmās-ı āb-dār ve ecnās-ı cevāhir-i tāb-dār **ile** *(370:6). [ile,]*

ile: *"Araç, vasıta, birlikte" anlamında edat.*

1. Çadır çiçegi **ile** müzeyyen *(128:4). [ile,]*
2. Ḳalʿa yüriyüp nezāket **ile** *(129:21). [ile,]*
3. Ḳalʿ-ı cebel oldı himmet **ile** *(129:22). [ile,]*
4. İḫsānı **ile** ḳul itdi ḫalḳı *(134:16). [ile,]*
5. Ṣıdḳ **ile** duʿā-yı ḫayrı her gāh *(134:17). [ile,]*
6. Çün neşr **ile** oldu bundan aḳdem *(135:5). [ile,]*
7. Bu vech **ile** eyle basṭ-ı aḳvāl *(135:12). [ile,]*
8. Ki oldı her günimiz şevḳ **ile** dügün bayrām *(135:17). [ile,]*
9. **ile** istinān ve ser-engüşt-i rāḥe-i İslāmları reng-peẕīrefte-i ḥınnā-yı ḫitān ḳılınmaġa *(137:8). [ile,]*
10. **ile** irsāl-i berīd-i beşāret ve īṣāl-i nüvīd-i meserret olunmaḳ *(139:10). [ile,]*
11. reʾīsü'l-küttāb Meḥemmed Efendiniñ ḳalem-i nādire-senc-i ʿanberīn-raḳamı **ile** *(139:28). [ile,]*
12. **ile** revnāḳ-efzā-yı ḥadīḳa ve zīnet-baḫşā-yı ravża-i saʿādet ü iclāl olan *(140:15). [ile,]*
13. **ile** müfāḫir ü mübāhī vezīr-i ibnü'l-vezīr Raḳka vālīsi Ḳara Muṣṭafā Paşa-zāde *(141:5). [ile,]*
14. sūr-ı hümāyūn emāneti **ile** ḫilʿat-pūş-ı şeref-mendī ḳılınup ol günden *(141:21). [ile,]*
15. rāmiş-gerān-ı dil-keş-āvāz tāze şarḳı ve nev-īcād besteler **ile** meşk-i söz ü sāz itmek *(142:11). [ile,]*
16. mükemmel ālāy **ile** sarāy-ı cedīde getürülmek niyyet olunmuş iken bu şūretde olan *(141:32). [ile,]*
17. **ile** menʿ u taṭrīd itmeksizin meydān-ı sūrı tecāvüz ile taẕyīḳ eyleyen reh-nişīnāndān *(142:20). [ile,]*
18. ile menʿ u taṭrīd itmeksizin meydān-ı sūrı tecāvüz **ile** taẕyīḳ eyleyen reh-nişīnāndān *(142:20). [ile,]*
19. yaġlu ṭulumlar **ile** ṣūret-i suḫre-bāzīde lede'l-iḳtiżā taḫliye-i ṭarīḳ içün *(142:21). [ile,]*
20. Oldı şeh-zādegānı **ile** revān *(142:31). [ile,]*
21. zebān-ı gūşe-i ebrū **ile** lalalarına beyān ve anlar daḫi *(143:16). [ile,]*
22. Bir ḫüsn **ile** kim tebārekallāh *(143:24). [ile,]*
23. mışraʿ-ı mevzūn-ḫıtām-ı ḳāmetlerin maʿnā-yı übbehet ü iclāl **ile** tazmīn itdiler Bu ḫāl ile bi'ẕ-ẕāt *(144:19). [ile,]*
24. şeref-i ḳudūm-ı şevket-rüsūmları **ile** gülzār-ı behişte ġıbṭa-baḫşā buyurduḳlarından *(144:25). [ile,]*
25. Baʿdehū sarāy-ı mezbūrda irtifāʿ-ı mevḳiʿ ciheti **ile** cānib-i baḥrda *(144:27). [ile,]*
26. **ile** ḳarār-gāhlarına pīrāye-baḫş-ı ārām oldılar *(145:12). [ile,]*
27. emīnü'l-mülk-i yemīn-i devlet ṣadr-ı aʿẓam ḫażretlerini ki āb u dāne-i luṭf u keremi **ile** *(145:23). [ile,]*
28. ʿalem-efrāz-ı imtiyāz ve şeref-i muṣāheret ü maḥremiyyet **ile** cümleden *(145:32). [ile,]*
29. İnne hāẕe'ş-şibl min ẕāke'l-esed diyüp bu şeref-i maḫṣūṣ **ile** müstesʿad olmaġa şāyān gördi *(146:8). [ile,]*
30. maʿan icrā-yı sünnet itmek şerefine sezā ve bu vech **ile** ʿavāṭıf-ı ʿaliyye-i ḫüsrevānīden *(146:24). [ile,]*
31. Oḳ Meydānına Varup Cemīʿ-i Rüʾesā-yı Devlet **ile** Her Dūde-i Mesʿūdeye *(148:9). [ile,]*
32. **ile** Oḳ Meydānına varup mevkib-i sūr-ı ḫudāvendigārı ve dāʾire-i āṣaf-ı bülend-i iʿtibārı *(148:17). [ile,]*
33. ʿalā-mā-hiye muʿāyene vü müşāhede **ile** taḳrīr-i sevābıḳ-ı taḫmīn ve *(148:25). [ile,]*
34. ḳarār-dāde-i ārā-yı cumhūr olup fātiḥa-ḫᵛān-ı duʿā vü şenā olmaları **ile** herkes *(149:13). [ile,]*
35. tezvīc **ile** gevher-keş-i ʿıḳd-ı ʿaḳd-i nikāḥ olmaḳ maṣlaḥatı içün sarāy-ı cedīd-i sulṭānīye *(149:31). [ile,]*
36. teşrīf idüp defter-dār ve emīn-i sūr ve mehterbaşı duʿā vü şenā **ile** otaġ-ı hümāyūnı *(149:34). [ile,]*
37. iḳāme ve on ʿaded ḳurbān kesüp besmele **ile** naṣb-ı diʿāme itdiler *(149:35). [ile,]*
38. Dāʾire-i hümāyūn bu vech **ile** muḥāṭ-ı pergār-ı istiḳrār ḳılındıḳdan *(150:20). [ile,]*

39. **ile** nişān-zede-i iştihār olan bir maḥall-i refiʿde yeñiçeri aġası ve sāʾir ocaḳ aġaları *(150:34). [ile,]*
40. Cümleye neẕāret lüzūmı münāsebeti **ile** emīn-i sūr efendi daḫi ol maḥallde *(151:12). [ile,]*
41. ve işrāf-ı eṭrāfı naẓar-ı dakīka-bīnleri **ile** meşmūl buyurdılar Ol vaḳitde işāreciyān *(152:7). [ile,]*
42. gūyā kenāre-i nigīndān-ı şāhid-i ṣafā naḳş-ı mīnā-kārī **ile** tezyīn ü pür-zīb ve *(152:17). [ile,]*
43. dībāce-i nüsḫa-i cāmiʿü'l-ḫubūr ḳat ḳat zencīrli altun cedvel **ile** teẕhīb olundı *(152:18). [ile,]*
44. **ile** muṭarraz olup min-baʿd eczā-yı Sūr-nāme-i neşāṭ şīrāze-i naẓar-ı hümāyūn *(153:2). [ile,]*
45. **ile** müşerrez olmaḳ hengām-ı saʿd-encāmı ḥulūl itmegin māh-ı mezbūruñ on üçünci *(153:3). [ile,]*
46. Yāl ü bāl-i semend-i istiʿcāl **ile** yeleklenüp taḥrīk-i rikāb-ı şitāb ḳıldılar Ve ol *(154:21). [ile,]*
47. nevbet-i şāhāne alġış-ı serheng **ile** hem-āheng olup fürūġ-ı şecere-i sülāle-i salṭanat *(156:8). [ile,]*
48. merkūbların zī-rūḥ ḳıyās eyleyüp midillüler **ile** ṣıbyān olmaḳ gümān iderler idi *(157:29). [ile,]*
49. **ile** müşerrez ü mażbūṭ olduḳda çāşnī-gīrān üslūb-ı sābıḳ üzere *(159:18). [ile,]*
50. teżāʿuf-ı niʿmet-i sürūr-ı ḥabāb-ı şevket-penāhī duʿāsı **ile** teveccüh-i miḥrāb-ı icābet ve *(159:22). [ile,]*
51. gūyā çār-pāre **ile** oynar ve rişte-i yesārīsi daḫi tār-ı sanṭūr gibi keşīde ḳılındıḳça *(163:3). [ile,]*
52. dest-gāh-ı semāda minvāl-i hilāl ve defe-i ḫurşīd **ile** kāle-bāf-ı eyyām u leyāl *(164:17). [ile,]*
53. Kār-ı Vehbī naḳş-ı iʿcāz **ile** bulur imtiyāz *(164:20). [ile,]*
54. Neṣr Her vech **ile** ḫaşmına ḳarşuluḳ virür ḫazīne ṣāḥibi nāmlı bahādır ve bir *(165:12). [ile,]*
55. ṭabanca çaḳmaḳ **ile** ʿadūsunuñ ḫāne-i ḥayātına ḳundaḳ bıraḳmaġa ḳādir iken yine otuna ṭoḳunmayana boşuna atılmaz ve tehī yere her ġavġāya ḳatılmaz *(165:13). [ile,]*
56. ve gerden-şikenlikler **ile** taḥrīk-i ḳavādim ü aḳdām eyledikçe gūyā eteklik *(165:20). [ile,]*
57. ve muṣṣanaʿü't-teẕhīb İmām Ḥāfıẓ Meḥemmed Efendi ḫaṭṭı **ile** bir *(166:4). [ile,]*
58. Muṣḥaf-ı Şerīf ve Şeyḫ ḫaṭṭı **ile** Sūre-i Enʿamı ḥāvī bir mücelled-i laṭīf ve *(166:5). [ile,]*
59. ḳaṣdına ḳalem-i Bihzād-pesend **ile** muṣavver bir muraṣṣaʿ u müẕehheb *(166:13). [ile,]*
60. Kütāhiyevī ḫaṭṭı **ile** Muṣḥaf-ı ġarrā *(166:27). [ile,]*
61. ve bir daḫi Dede ḫaṭṭı **ile** bir Sūre-i Enʿām kim mısrāʿ Miṡlini taḥrīrde ʿāciz olur *(166:28). [ile,]*
62. muṣavver ü muṣannaʿ u muraṣṣaʿ ḫaṭṭ-ı taʿlīḳ **ile** lā-naẓīr bir ḳıṭʿa murakkaʿa ve *(167:1). [ile,]*
63. ve raḫt-ı zerrīn ü rikāb-ı sīmīn **ile** ārāste ve zer-dūz zīn-pūş u sīm-zīn *(167:4). [ile,]*
64. **ile** müzeyyen ü pīrāste Midillü taʿbir olunur tevsene-i berḳ-licām ki gūyā *(167:5). [ile,]*
65. Sulṭān Muṣṭafā Ḫān ḥażretleri içün daḫi ʿAlī bin ʿAbdullāh ḫaṭṭı **ile** bir *(167:9). [ile,]*
66. ve ʿAlī Rıżā ḫaṭṭı **ile** mektūb Ṣūret-nāme-i Şāh ʿAbbās nām bir *(167:11). [ile,]*
67. Sulṭān Bāyezīd ḥażretleri içün daḫi Üsküdārī Ḥasan Efendi ḫaṭṭı **ile** bir *(167:18). [ile,]*
68. Kelām-ı Ḳadīm ve Ḥāfıẓ Aḥmed ḳalemi **ile** bir Enʿām-ı Kerīm ve eṣer-i ṭabʿ-ı ḥażret-i Murād Ḫān-ı ġāzī *(167:19). [ile,]*
69. ikişer ṭonluḳ hatāyī istiḥżār olunup cümlesi ketḫudā-yı ʿālī-vaḳārları **ile** *(168:8). [ile,]*
70. ṣoñra tedāvül-i eyādī-i ezmān **ile** mühr-i şerīf-i vezāret dest-ḫoş-ı rāḥe-i liyāḳati olacaḳ *(168:22). [ile,]*
71. ḫıdmet ve iḫlāṣ **ile** iẓhār-ı ʿubūdiyyet oldıġı bedīdārdır Faʿtebirū yā ʿuli'l-ebṣār *(169:2). [ile,]*
72. ḥażretleri ṭarafından daḫi ḫaṭṭ-ı ḳalem-i nāzük-muġaṭ-ı Belġırādī **ile** nüvişte bir *(170:1). [ile,]*
73. ḳalem-i ʿanberīn-raḳamı **ile** muḥarrer ü merḳūm bir cild-i laṭīf Sūre-i Kehf-i şerīf *(170:5). [ile,]*
74. cevāhir-i dü-ʿālem-bahā-yı Kelām-ı Ḫudā **ile** memlū bir ṣadefdir ki telaḳḳī bi'l-ḳabūl olunması *(170:9). [ile,]*
75. bisāṭ-ı zer-kār **ile** ārāste ve rikāb-ı sīm ü zīn ve zīn-pūş-ı pür-tezyīn ile pīrāste *(170:11). [ile,]*
76. bisāṭ-ı zer-kār ile ārāste ve rikāb-ı sīm ü zīn ve zīn-pūş-ı pür-tezyīn **ile** pīrāste *(170:11). [ile,]*
77. ārzūsı **ile** otaġ-ı dīvān pīş-gāhında maʿraż-ı ʿubūdiyyete mevṣūl ḳılındıḳdan ṣoñra *(170:22). [ile,]*
78. dest-i iclāl-i ḫuddām-ı dergāh-ı ʿişmet-iştimāl **ile** el-ʿabdü vemā yemlikuhu kāne li-mevlāhu *(171:14). [ile,]*
79. daḫi Dede ḫaṭṭı **ile** bir Muṣḥaf-ı Kerīm-i ciḫān-bahā ve cild-i vāḫidde bir *(171:26). [ile,]*
80. gibi nūrānī vü ṣāf ve dört ṭonluḳ ṣof ki her biri nefāset ü leṭāfet **ile** mevṣūf idi *(171:31). [ile,]*
81. tuḥfe-i nāḥīz-i mūräneleri iẓhār-ı ʿubūdiyyete mebnī ve ḫulūṣ-i ṭaviyyet **ile** edā-yı şükr-i niʿmete *(172:3). [ile,]*
82. nigāh-gūşe-i iltifātlarına şāyān oldıġını iʿlān ve bu ṣūret **ile** daḫi *(172:7). [ile,]*
83. aḳlām-ı ʿaṣā **ile** ḍarb içün iḳdām olundı İltihāb-ı nāʾire-i ġażab-ı āṣafīye *(173:9). [ile,]*
84. intiẓār **ile** mevżūʿ-ı se-pāy-ı istiḥżār ḳılınan tūde tūde fişeklere bir *(173:14). [ile,]*
85. ṭarrāḳa-i ṣavāʾiḳ-bār **ile** kūy-ı zemīn ḥālet-nümā-yı kürre-i nār olup *(173:20). [ile,]*
86. pūşīde-i zer-kār-ı sündüsī-ṭırāz-ı sitebraḳi-nigār **ile** *(174:7). [ile,]*
87. meşk-i lerziş eyler mevc girdāb-ı sürīninden ḫurde-reftār **ile** raḳṣ u cilveye *(174:16). [ile,]*
88. ḳulūb-ı temāşāyiyān sevdā-yı viṣāl **ile** raḳḳāṣ-ı sāʾat gibi esīr-i ḫafaḳān olup ṣiʿr *(174:25). [ile,]*
89. bunlar münāvebe **ile** birbirlerine ḳadem-nih-i rikāb-ı menākib olurlar idi *(175:13). [ile,]*
90. zümürrüd-gūn fincānlar **ile** muraṣṣaʿ kemere döndürüp ve gāh ṭaraf-ı dāḫilinde *(175:20). [ile,]*
91. başı üzerinde bir kūze-i memlū **ile** bāzī-künān oldı ve cilve vü raḳṣ u ʿişvede *(175:31). [ile,]*
92. raḳṣ u cilve **ile** temāşāyiyānı medhūş eyledi *(175:37). [ile,]*
93. ālet taṣnīf ve biri biri üzerine yigirmi ʿāded şīşe-i şükūfeyi ṣanʿat **ile** tertīb ü taṣnīf eyleyüp *(176:6). [ile,]*
94. ḫum-ı ḫüsrevānīyi ser-i midaḳḳa-gūnı **ile** şikest eyledi *(176:10). [ile,]*
95. dizüp ṣu **ile** ṭoldurdı ve luʿbet-bāzlıḳda bir mertebe ṣuyın buldurdı ki bir *(176:25). [ile,]*
96. ve ittiṣālinde olan çergeye ʿörf ve üstleri **ile** gelüp merātib-i sāmiyelerine *(177:2). [ile,]*
97. lebs-i ʿörf ve ferve-i beyżā **ile** ʿörf-i ṭarīḳa riʿāyet buyurdılar Bu eṣnāda *(177:5). [ile,]*
98. **ile** cümleden muḳaddem ḥużūr-ı hümāyūn-ı şehriyārīye şeref-mend-i müṣūl ve *(177:7). [ile,]*
99. maʿzūl rütbe-i Anaṭolı **ile** şeref-mend-i imtiyāz olan aʿyān-ı ʿulemā-yı vācibü'l-iʿzāzdan *(177:24). [ile,]*

100. ẕuhūr-ı cünbiş-i dest-i daʿvet **ile** müsāfir çergesinden ḳalḳup *(179:7). [ile,]*
101. ḫaber-dār olmayan ricāl-i ṭarīḳ bunlarıñ bu ṣūret **ile** ḥareketine dürlü dürlü maʿnālar virüp *(179:9). [ile,]*
102. keẕālik selīmī ve erkān kürkleri **ile** gelüp li-münşiʾihi *(179:22). [ile,]*
103. taʿẓīm ü ikrām **ile** ḳıyām ve ḳadd-ḫamīde-i mevḳif-i selām olup *(180:8). [ile,]*
104. alḳış-ı serhengān ḫoş-āheng **ile** pīrāye-baḫş-ı müzerkeş-müttekā-yı evreng-i hümāyūn olup *(180:11). [ile,]*
105. ḳavme-i yek-pāre **ile** meclisden ḳufūl ve müsāfir otaḳlarında tekrār müṣūl eyleyüp *(180:21). [ile,]*
106. ḳayd-ı ʿörfden āzāde-ser ve destār-ı ḫorasānī **ile** āsāyiş-güzīn-i gūşe-i çāder oldılar *(180:22). [ile,]*
107. **ile** otaġ-ı temāşāda murabbaʿ-nişīn-i çār-bāliş-i istirāḥat olduḳları *(180:24). [ile,]*
108. Hevādārī-i bedīʿ u ḳāsım **ile** birbirine lā-ʿan-şeyʾin muḫāṣım olup ṣuffe-i ḳahve-ḫāneyi *(181:26). [ile,]*
109. Laḥana vü Bamyaya iḫtiṣāṣ-ı nisbet-i taʿalluḳ **ile** birbirinden tenāḫī vü teferruḳ eyleyen *(181:28). [ile,]*
110. cirīd-bāzān-ı piyāde ṭaraf ṭaraf çūp-ı sīne-kūp-ı cirīd **ile** muḍārebeye *(182:1). [ile,]*
111. cirīd-bāzān-ı piyāde ṭaraf ṭaraf çūp-ı sīne-kūp-ı cirīd **ile** muḍārebeye *(182:2). [ile,]*
112. sū-der-sū cirīd-i şihāb-ı şitāblar atılup birbirini şast-ı dest **ile** pest ve yek-dīgeriñ *(182:4). [ile,]*
113. müʾeddī olacaḳ mertebeye vardıḳda kiş kiş-i serhengān **ile** miyānları *(182:8). [ile,]*
114. ṣıbyān-ı ḫitānıñ bir miḳdārı ālāy **ile** naẓar-gāh-ı hümāyūndan kendülere maḫṣūṣ *(182:13). [ile,]*
115. hecme-i deşt-nümā **ile** müzāḥame-i reh-nişīnān-ı temāşādan tevsīʿ-i meydān *(182:15). [ile,]*
116. ve yek-dīgere ṣūret-i mülāʿabede ḥavāle-i laṭme-i ziḳḳ-ı menfūḫ **ile** birbirini *(182:16). [ile,]*
117. **ile** piyāde-rev āheste ḫırām ve mürāʿāt-ı merāsim-i zemīn-būsī-i şehen-şāh-ı rūy-ı zemīn *(182:19). [ile,]*
118. **ile** secde-güẕār-ı ḳıble-gāh-ı enām oldı *(182:20). [ile,]*
119. ṣoñra geçüp biñ şevḳ **ile** naẓar-gāh-ı hümāyūnda yüz yerde merāsim-i ḫāk-būsī-i mülūkāneyi *(182:27). [ile,]*
120. **ile** lillāhi'l-ḥamd ḫıdmet-i sūr-ı pādişāh-ı manṣūr beni aḳrānıma *(182:29). [ile,]*
121. ḫurde-reftār **ile** güẕār eyledi *(182:34). [ile,]*
122. Baʿdehū mehter-ḫāne **ile** bir süri bere-i şīr-ḫˇāre-miṣāl yüz otuz sekizʿaded *(183:1). [ile,]*
123. temāşāsı **ile** tenvīr-i bāşıra ve tefrīḥ-i ṭabīʿat-ı fātire itdiklerince *(183:3). [ile,]*
124. yeñiçeri keçelisi **ile** ḫayme-i eṭrāfların istīʿāb idüp āheste āheste giderek ālāy gösterdiler *(183:9). [ile,]*
125. Bu ḥāl **ile** ḫayme-i ḫitāna vāṣıl ve ol ḳuzucuḳlar pāy-ı irādetleri ile bismil-gāhlarına *(183:10). [ile,]*
126. Bu ḥāl ile ḫayme-i ḫitāna vāṣıl ve ol ḳuzucuḳlar pāy-ı irādetleri **ile** bismil-gāhlarına *(183:10). [ile,]*
127. eṭfāli ġarāʾib-i eşkāl **ile** ecinne heyʾetine ḳoyup dāʾire-i sūr-gāhı *(183:16). [ile,]*
128. idi İʿmāl-i meḳāẕīf ü bād-bān **ile** ḳarada yüriyüp ṣaḥrāyı *(183:23). [ile,]*
129. mizmār-ı āhenīnden ʿibāretdir ġırīv-i āvāze-i er-raḥīl **ile** ḥālet-nümā-yı sūr-ı İsrāfīl olup *(183:32). [ile,]*
130. ḳavme-i nāgeh-ẓuhūr **ile** āṣār-ı baʿṣ-ı ḳubūr bedīdār olaraḳ *(184:2). [ile,]*
131. Teşyī-i rūzgār-ı muvāfıḳ-reftār **ile** līmān-ı ḳarār-gāhdan ḥareket ve *(184:8). [ile,]*
132. ṣaḫn-ı ṣaḥrā naḫl-i erġavānī-reng-i sütūnı **ile** gülşen-güne oldı *(184:11). [ile,]*
133. elleri **ile** taḥrīk-i meḳāẕīf ve ayaḳları ile ṣanʿatların icrā ider Ve nāḫudāsı *(184:15). [ile,]*
134. elleri ile taḥrīk-i meḳāẕīf ve ayaḳları **ile** ṣanʿatların icrā ider Ve nāḫudāsı *(184:15). [ile,]*
135. yelken ve gāh kürek **ile** meşy ü ḥareketine fırāz u nişīb ve baʿīd ü ḳarīb yeksān *(184:17). [ile,]*
136. Ḫaṭṭ-ı taʿlīḳ **ile** āb üzre keşīde pā mıdır *(184:23). [ile,]*
137. Ya kemān-ı Rüstemī biñ naḳş **ile** peydā mıdır *(185:2). [ile,]*
138. ve sefīne daḥi medāfiʿ u benādıḳ **ile** müdāfaʿa-i ḥamle-i peykār ṣūretinde ṣenlikler iderek *(186:4). [ile,]*
139. gāh çekdirme bevārıḳ-ı ra'd-āvāz **ile** ṣāʿiḳa-bār ve gāh eṭrāfında *(186:9). [ile,]*
140. ṣaf-beste-i meşāf-ı peykār olan tersānelüler tüfeng-i şihāb-kirdār **ile** āteş-niṣār oldılar *(186:10). [ile,]*
141. Dir gören tente **ile** ḫˇāb-ı ṣafāya varmış *(186:19). [ile,]*
142. Żabṭ olunmaz nice zencīr **ile** mānende-i ṣīr *(187:12). [ile,]*
143. ve ṭabya vü ṣaranpo ve çarḫ-ı felekler **ile** bir ḥışn-ı ḥaṣīn-i düşvār-gīre *(187:17). [ile,]*
144. tanẕīr olunmuş idi ki rīsmānlar **ile** keşīde ḳılınup gerdūne gibi tekerlek üzerinde *(187:18). [ile,]*
145. çarḫ-ı sāʿat gibi ṭaraf-i āḫere serīʿü'd-deverān olup kūh ḳadar cirm-i ṣaḳīl **ile** *(187:20). [ile,]*
146. nihāde iken ʿamel-i yesīr **ile** ḳullelerin fānūs-ı ḫayāl miṣāli serīʿan *(187:22). [ile,]*
147. sāḳı bir ʿamūd-ı şāmiḫa beñzer idi Ḥibāl-i veşīka **ile** ḳalʿayı ol fīliñ menākibine *(187:25). [ile,]*
148. Ḳalʿa-i mezbūreniñ burc u bārūsı bayraḳ-ı laʿl-gūn **ile** ārāste ve *(187:27). [ile,]*
149. ṣuver-i rehvār-nümūn üzere atlu heyʾetinde ʿasker ve sāʾir zīb ü zīver **ile** pīrāste Beyt *(187:28). [ile,]*
150. Ve ṭop u tüfeng ve ḫumbara vü fişeng ve sāʾir edevāt-ı nāriyye-i āteş-bār **ile** gūyā *(188:3). [ile,]*
151. nāḫun-ı şemşīr-i tāb-dār **ile** güşād içün dāmen-i dīvārına şarıldıḳça derūn-ı ḳalʿadan *(188:12). [ile,]*
152. müşāhede-i dīdārı **ile** daḥi kām-kār olamadılar Nice kerre işʿāl-i nāʾire-i ḥarb u sitīz *(188:14). [ile,]*
153. ile meydānı nümūdār-ı ʿarṣa-i rüstāḫīz itdikden ṣoñra mışrāʿ Yeter ey seng-dil *(188:15). [ile,]*
154. tīġ-i muḥārebe der-niyām ve ḳalʿa-i mezbūre selāmet ṭopları **ile** iẓhār-ı şādmānī iderek *(188:17). [ile,]*
155. żamīme-i ʿıḳdu'l-ferāʾid-i duʿā-yı icābet-bahā **ile** kāna güher ve bāġa şemer *(189:5). [ile,]*
156. ṭonluḳ ṣof-ı mevvāc teberrük ü teyemmün ḳaṣdı **ile** şeh-zādegān-ı ẕevi'l-ibtihāc *(189:8). [ile,]*
157. ḫaṭṭ-ı ḳalem-i mübārek-raḳam-ı İmtü'l-ʿAzīz **ile** muḥarrer bir *(189:14). [ile,]*
158. çekīde-i lūle-i ḳalem-i ʿanberīn-raḳamı **ile** olan dü-cihān-bahā bir *(189:23). [ile,]*
159. Muṣḥaf-ı Şerīf-i bī-hemtā ve Dervīş Ḥasan Edirnevī ḳalem-i ʿanber-siriştesi **ile** nüvişte *(189:24). [ile,]*
160. vuṣūl **ile** peẕīrefte-i ḫüsn ü revnaḳ-ı ḳabūl ḳılınup yevm-i mezbūrda *(189:30). [ile,]*
161. ḳalem-i ʿanberīn-raḳam-ı Ḥażret-i ʿÖmer Nesefī **ile** muḥarrer bir *(190:10). [ile,]*
162. ser-levḥa-i defter-i tuḥaf-ı nādire ḳılındıḳdan ṣoñra Cevrī ḫaṭṭı **ile** cild-i vāḥidde *(190:14). [ile,]*
163. bir Meşnevī-i Şerīf-i bī-naẓīr ve Fındıḳ-zāde ḫaṭṭı **ile** bir Şerḥ-i Siyer-i Kebīr ve *(190:15). [ile,]*

164. Ṣaʿbān-zāde merḥūmuñ eşer-i ḳalem-i şıḥḥat-āyīni **ile** Oḳçı-zādeniñ *(190:16). [ile,]*
165. inżimāmı **ile** ṭarīḳa-i meslūke üzere pāy-endāz-ı şehriyār-ı bende-nüvāz ve *(190:22). [ile,]*
166. ḥażretleri ḳıbelinden Dervīş ʿAlī ḥaṭṭı **ile** bir Muṣḥaf-ı Şerīf-i ġarrā ve sulṭānü'l-müfessirīn *(190:26). [ile,]*
167. Baʿdehū sābıḳan Anaṭolı ḳāḍī-ʿaskerligi **ile** mismār-zen-i derīçe-i iʿtisāf ve *(191:5). [ile,]*
168. daḥi ābādī kāġıd üzere ḥüsn-i ḫaṭṭ-ı bī-ġalaṭ **ile** mektūb müẕehheb ü mücedvel *(191:13). [ile,]*
169. ḳıṭʿası merġūb bir Muṣḥaf-ı Şerīf-i bī-hemtā ve Dervīş ʿAbdī ḥaṭṭı **ile** cild-i vāḥidde *(191:14). [ile,]*
170. ḥażretleri ṭarafından Nefesī-zāde ḥaṭṭı **ile** bir Muṣḥaf-ı Şerīf-i pür-pīrāye *(191:32). [ile,]*
171. ḫaṭṭ-ı şaḥīḥi **ile** mektūb Çār-perdī nüsḫası Keşşāf ve bir münaḳḳaş ḫāşiye-dār *(192:24). [ile,]*
172. Filibe ḳāḍīsi Ḥasan Paşa imāmı Aḥmed Efendiden daḥi züyūf aḳçe **ile** *(192:28). [ile,]*
173. manşūbları hedāyā-yı nāçīzāneleri **ile** ʿatebe-i seniyye-i mülūkāneye *(192:32). [ile,]*
174. Anlardan mā-ʿadā manşıbda olan efendileriñ ceste ceste ādemleri **ile** *(193:6). [ile,]*
175. ile murādını edā ve cāʾize-i şiʿr yerine tuḥfe-i nāçīz-i mūrānesi pīş-gāh-ı şehen-şāh-ı Süleymān-bārgāha *(193:16). [ile,]*
176. İdüp şerm **ile** küstāḫāne taḳdīm-i ʿubūdiyyet *(193:21). [ile,]*
177. ʿarżına ictisār **ile** kām-kār u nām-dār olup nāʾil-i manşıb-ı Mıṣr olmuş ḳadar *(193:27). [ile,]*
178. içün teşrīf-i ṣadr-ı aʿẓamīye muntaẓır olmaları **ile** vezīr-i aʿẓam ve şeyḫü'l-islām *(194:10). [ile,]*
179. çāşnī-gīrān ser-ā-ser ve üst ḳaftānı **ile** ḫıdemāt-ı ṭaʿāmı tertīb ü tensīḳ eyleyüp *(194:23). [ile,]*
180. fetīle-i ḳīr-gūn-ı şeb-i tār **ile** kemā-hī fürūzān olduḳda pīrāmen-i otaġ-ı hümāyūnda *(195:6). [ile,]*
181. her ʿakkām-ı meşʿal-be-dūş naġme-i ʿArebāne-i Allāhū yenṣuru's-sulṭān **ile** *(195:7). [ile,]*
182. yer yer meşāʾil-i lemʿa-feşān **ile** kūy-ı zemīni küre-i nārdan nişān ve *(195:9). [ile,]*
183. Zemīne nisbet **ile** oldı āsūmān tīre *(195:15). [ile,]*
184. vāḳıʿā dervāze-i nigīn gibi dāʾire-i sūrı bir mertebe naḳş-ı mīnā-kārī **ile** tarṣīʿ u tezyīn eylediler *(195:17). [ile,]*
185. **ile** serv-i mevzūn ve kimini mīnā-yı sürḫ-reng ile erġavān-gūn eyleyüp *(195:23). [ile,]*
186. ile serv-i mevzūn ve kimini mīnā-yı sürḫ-reng **ile** erġavān-gūn eyleyüp *(195:23). [ile,]*
187. Naḳş-ı ḳandīl **ile** her gice olurdı āşikār *(195:27). [ile,]*
188. çeşm-i baḫt-ı cihāniyān gibi nūr **ile** ṭolunca otaġ-ı fesīḥatü'l-aḥşā-yı düstūr-ı cihān-baḫşāda *(196:6). [ile,]*
189. ile seyr otaġını burc-ı ḳamer gibi pūr-nūr u pür-tāb eyledikde ḳanādīl-i raḫşendeler *(196:11). [ile,]*
190. minḳār-ı dırāzı kendüsine bārūṭ-ı āteş-zede **ile** ʿaṭse-rīz-i iltihāb ve ṭarrāḳa-ḫīz-i sūz u tāb olduḳda *(196:20). [ile,]*
191. ṣūretinde sekiz yüz ḳadar fişeng-i gūn-ā-gūn **ile** müzeyyen ü meşḥūn ʿaḳabe *(196:25). [ile,]*
192. naʿra-i hāy hāy **ile** ḫalḳı geriye tüskürüp āteş-bāzlıḳda mahāret iẓhār eyledi *(197:12). [ile,]*
193. dehenleriñ açup ve zebānı **ile** zebānī-i dūzaḫ gibi zebāneler ṣaçup bir sāʿat *(197:20). [ile,]*
194. Baʿdehū aġayān-ı enderūn-ı ṣadr-ı aʿẓamīden Anḳad nāmı **ile** *(197:23). [ile,]*
195. Hindūyān-ı ateş-pereste mütefevviḳ idi nice nice nev-īcād fişengler **ile** *(197:25). [ile,]*
196. nev-bāve-nümā-yı naḫl-ı sūr u inbisāṭ olup maẓhar-ı iḥsān ve ḫūşe-çīn-i kerem-i firāvān oldı *(198:9). [ile,]*
197. Baʿdehū Edirne Ḳolına fermān buyurulmaġın anlar daḥi çeġāne vü çeng **ile** *(198:11). [ile,]*
198. ṭarafa imāle **ile** eşkāl-i ḥayvānātıñ ekşerine müşākil olaraḳ ḥayret-efzā perende-bāzlıḳlar eyledi *(199:24). [ile,]*
199. bī-ḥadd u bī-ḳıyās idi Lākin anları tafṣīle tenezzül **ile** irtikāb-ı īcāb u ıṭnāb olunmadı *(199:31). [ile,]*
200. aġayan-ı müşārün-ileyhimā yedi **ile** ferş-i sāḥa-i ḳaṣr-ı hümāyūn-ı ʿadālet-esās ḳılınup *(200:31). [ile,]*
201. içün ṣadreyn-i mükerremeyn efendiler ḥażretleri tekrīr-i daʿvet **ile** talṭīf olunup *(201:7). [ile,]*
202. saḳḳāyān ve çāşnī-gīrān ve teber-dārān **ile** merāsim-i iʿzāzları ber-vech-i sābıḳ *(201:16). [ile,]*
203. nişāncı Muṣṭafā Paşa ḥażretleri ve ṣadreyn efendiler ḥażerātı **ile** anda *(201:20). [ile,]*
204. merḥūmuñ selīl-i celīli Meḥemmed Sāʿīd Efendi **ile** dört ʿaded *(201:22). [ile,]*
205. ketḫudālıġı **ile** mezraʿa-i merātib-i resmiyyesini resīde-i ḫaṣṣād-ı murād eyleyen *(201:26). [ile,]*
206. Ḥüseyin Efendi maʿan tenāvül-i ṭaʿām itmek içün taḫṣīṣ-i daʿvet **ile** sāʾirlerden *(201:27). [ile,]*
207. ile taḳbīl-i eyādī-i kerīme-i ḥażret-i şāḥib-i devlet baʿdehū herkes ḳarār-gāhlarına *(201:30). [ile,]*
208. Ve ṣal-ı meẕkūrda yedi yüz ḳadar gūnā-gūn fişeng **ile** müretteb vücūdı *(202:20). [ile,]*
209. levāmiʿü'l-büdūr-ı neşāṭ u sürūr **ile** tenvīr-i şeb-hengām-ı ferḫat ve iẓhār-ı esbāb-ı şeṭāret *(202:24). [ile,]*
210. ile nigāh-ı temāşāyiyānı kebūter-i āteş-girifte gibi vaḳf-ı gerdiş-i ḥayret eyledi *(202:25). [ile,]*
211. maṣnūʿ serv-i mevzūnlar **ile** gūyā ḫıyābān-zār ve *(202:27). [ile,]*
212. maṭbūʿ gül-nār-ı mişkātü'l-envār-ı ḳanādīl-i nevvār **ile** nār bāġçesinden *(202:29). [ile,]*
213. ve neft **ile** müʿabbe içinde müheyyā olan beş ʿaded fānūs-ı şuʿle-dār-ı devvār ile *(202:31). [ile,]*
214. ve neft ile müʿabbe içinde müheyyā olan beş ʿaded fānūs-ı şuʿle-dār-ı devvār **ile** *(202:31). [ile,]*
215. idi ki her ḳadeḥi birer ṣūret-i ḥayret-baḫş **ile** dāʾir ve her gören vālih u müteḥayyir olur idi *(203:2). [ile,]*
216. raḳṣ eyler idi Her biri bī-ʿaded şenlikler **ile** güẕār eyleyüp *(203:6). [ile,]*
217. mübāşereti **ile** tezyīn ü tertīb olunan ṣal nāmı ile serīr-i Süleymānīye *(203:21). [ile,]*
218. mübāşereti ile tezyīn ü tertīb olunan ṣal nāmı **ile** serīr-i Süleymānīye *(203:21). [ile,]*
219. miyānesinde raḳḳāṣān-ı ġazālāne-cevlān ṣīve-i gūnā-gūn **ile** cilve-fürūş olup *(203:24). [ile,]*
220. ile hem-reng idi Ṭaraf-ı pīşinīniñ bir cānibinde ber-ḳāʿide atlu karaca *(203:26). [ile,]*
221. maḳaralar **ile** ẕī-rūḥ gibi āmed ü reft idüp ʿaynı **ile** münāṭaḥa ṣūretin irāʾet ve *(204:9). [ile,]*
222. ile dīv-i pür-rīv ṣūretinde iẓhār-ı luʿbet ve īrāş-ı şeṭāret iderek güẕār ve gūnā-gūn *(204:11). [ile,]*
223. fişengler **ile** şenlikler āşikār idüp giderek beşāşet-baḫş-ı ḫāṭır-ı nuẕẕār ve *(204:12). [ile,]*

224. ile herkes ḳarār-gāhlarına istirāḥata ʿazīmet eyleyüp mışrāʿ Ṭaġılıñ bī-çāreler *(204:15). [ile,]*
225. daḫi otaġ-ı temāşāda pīrāye-i müttekā-yı vaḳār u temkīn olmaları **ile** *(204:24). [ile,]*
226. maʿnāsı ḥāllerine mā-ṣadaḳ oldıġını bilüp bī-vehm ü bī-hirās bir biri **ile** *(205:15). [ile,]*
227. göre bunlarıñ ḥāli çeşm-i ḥayret **ile** baḳmaġa lāyık cümleye fāʾiḳ *(205:23). [ile,]*
228. aʿceb-i ḫavārıḳ görindi ki nice tevsen-i tünd-gām-ı berḳ-ḫırāmı işāre-i ebrū-yı licām **ile** *(205:24). [ile,]*
229. **ile** bir mādīyān-ı bī-dermānı ile bir ṭavīlede bī-ḳayd u ʿınān īvā vü iskāna ḳādir *(205:26). [ile,]*
230. ile bir mādīyān-ı bī-dermānı **ile** bir ṭavīlede bī-ḳayd u ʿınān īvā vü iskāna ḳādir *(205:26). [ile,]*
231. Ṭulumcıyān-ı fīl-ṣūret ḥorṭūm-ı ḳırābe **ile** reṣāṣe-pāṣ-ı sāḥa-i sūr olup ve *(206:3). [ile,]*
232. nice evżāʿ-ı şeṭāret-baḫş **ile** biri birlerini ḫāke ġalṭān ve mażmūn-ı meşel-i dendān-ı seg be-post-ı ḫınzīrı *(206:4). [ile,]*
233. ile ṭaraf-ı eşref-i ekreme irtibāṭ-peyvend-i ḳarābeti oldıġından nāşī sūr-ı hümāyūna *(206:12). [ile,]*
234. ḥażretleri refāḳatı **ile** otaġ-ı āṣafīye gelüp mürāʿāt-ı merāsim-i ādāb **ile** *(206:17). [ile,]*
235. ḥażretleri refāḳatı **ile** otaġ-ı āṣafīye gelüp mürāʿāt-ı merāsim-i ādāb **ile** *(206:17). [ile,]*
236. terānesince bir iki sāʿat mütemādī vü müteʿaddid faṣıllar **ile** bādī-i germiyyet-i şādī olup *(206:25). [ile,]*
237. zebān-ı evtār-ı sāz-ı naġme-kār **ile** daḫi terḥīb ü tebrīk ḳaṣdına bināʾen bu eyyāmda *(206:27). [ile,]*
238. dehān-ı enāmı kāse-i ṭanbūr gibi leb-rīz-i ṣahbā-yı naġam eyleyen bir ṣarḳı **ile** *(206:28). [ile,]*
239. Baʿdehū ayucılar daḫi kendülere maḫṣūṣ düfūf-i bī-celācil **ile** taḥrīk-i selāsil iderek *(207:1). [ile,]*
240. Yıḳayım çergeyi bir naʿra-i Çingāne **ile** *(207:5). [ile,]*
241. Ṣamṣon aña nisbet **ile** āhū-yı Ḫıṭādır *(207:8). [ile,]*
242. atılup ol gürg-i bārān-dīde Türk ters-i gürg **ile** anlara ḳatılup meşnevī *(207:11). [ile,]*
243. Ṭırsī **ile** müşāʿare ideyim *(207:16). [ile,]*
244. müẕekkir-i mışrāʿ-ı Ayu ḫırs u ṭoñuz be-ḫūk u gürāz olup ayu **ile** kelben-kelbā *(207:21). [ile,]*
245. keçileri rīş-ḫand **ile** masḫara idüp çıraḳmāna çıkardılar ve her biri *(208:8). [ile,]*
246. dāʾire-i dest-i ümmīdlerin ḳabża ḳabża nuḳre-i rāyicü'l-vaḳt-i iḥsān **ile** ṭoldurup *(208:9). [ile,]*
247. ve ḫʾāh u nā-ḫʾāh anıñla pīç-ender-pīç perende-bāzlıḳlar **ile** çenberden ʿubūr eyledi *(209:10). [ile,]*
248. şübheñ var ise taḥḳīḳ eyle buyurmaları **ile** teşḫīẕ-i naẕar-ı imʿān ve nevk-i yalmanına *(209:24). [ile,]*
249. dönmüş iken şemʿ-dānıñ üzerine bir ḫum vażʿ idüp bu ḥāl **ile** refīkiniñ düşına *(210:5). [ile,]*
250. süvār ve bu ḳadar ḥaml-i şaḳīl **ile** āheste vü beste cilve-i ḥayret-niṣār eyledi ve *(210:6). [ile,]*
251. üzere nihāde iken göz göre nice görülmemiş raḳṣ u şīve **ile** cilve-rīz oldı *(210:9). [ile,*
252. içün arḳası üzere zemīne yatdı ve ayaġı **ile** ol kūzeyi gözinden alup her ʿuẕvunda *(210:11). [ile,]*
253. cilve-i tīz ve üft ü ḫīz **ile** bir ḳaṭre ṣu rīzān olmayup ʿalemi ḥayrān eyledi *(210:13). [ile,]*
254. ʿAlī Paşa ḥażretleri ve icābetü'l-emr-i vācibü'l-iʿtimār-ı daʿvet **ile** *(210:20). [ile,]*
255. şeref-mend-i dāmen-būs-ı cihān-dārī ve giryān giryān duʿā-yı ḫayr **ile** dest-güşā-yı dergāh-ı Bārī oldılar *(211:3). [ile,]*
256. bir kemend **ile** nice hümā-yı müşkil-şikār-ı ḳulūbı ḳullāb-ı tesḫīre bend eyleyüp *(211:9). [ile,]*
257. şol miḳdār külfet-i yek-deme ve ḥareket-i çend-ḳademe zaḥmetini irtikāb **ile** *(211:10). [ile,]*
258. vüzerā **ile** şeref-mend-i zemīn-būs-ı şehriyārī olamadıġından maḥcūb ve ṣadr-ı aʿżam *(211:14). [ile,]*
259. ḫilāf-ı ḳānūn oldıġına bināʾen min-baʿd müşāhede-i dīdār-ı cihān-dārī **ile** *(211:16). [ile,]*
260. tenvīr-i bāṣıra-i iftiḫār idemeyecegi fikrinden nāşī kef-i efsūs **ile** sīne-kūb idi Ḥāl *(211:17). [ile,]*
261. Ve meşāyiḫ-i kirām efendiler melāʿib ü melāhī **ile** teleẕẕüẕden beri *(211:20). [ile,]*
262. revā görmemekle meʿālıḳ-ı ecfān **ile** ruḫṣat-yāb-ı tenāvül-i niʿmet-dīdār-ı sulṭānī *(211:24). [ile,]*
263. fikrinde olmaġla bu tedbīr-i işābet-peẕīr **ile** cenāb-ı pādişāh-ı ʿadālet-dest-gāh ḥażretlerini *(211:33). [ile,]*
264. āsūde-nişīn ve devām-ı salṭanat-ı ḫudāvendīyi tāc u taḫt **ile** *(212:4). [ile,]*
265. ʿaded ṣıbyān-ı ḫitān reme-i ḥamāme gibi ālāy **ile** per-cünbān-ı semt-i āşiyān olduḳlarından *(212:10). [ile,]*
266. ṣoñra ġudve-i imrūzda mahāreti ẓuhūr u bürūz eyleyen Şāhīn-i Mışrī **ile** *(212:11). [ile,]*
267. ile meydānda ḥalide olan ḳırḳ ẕirāʿ miḳdārı ṭūlānī sütūna keşīde eylediler *(212:18). [ile,]*
268. iḫtimāli **ile** birkaç defʿa aranmış iken yine bir ṭarīḳ ile nühüfte-i hemyān-ı kitmān itdigi *(212:23). [ile,]*
269. iḫtimāli ile birkaç defʿa aranmış iken yine bir ṭarīḳ **ile** nühüfte-i hemyān-ı kitmān itdigi *(212:23). [ile,]*
270. **ile** vālī-i ḫıṭṭa-i Şām-ı şerīf-i cennet-meşāmm vezīr-i mükerrem *(214:7). [ile,]*
271. **ile** ārāste ve sīmīn rikāb u zīn ile pīrāste bir ʿArabī-nijād keḫīlü'l-ʿayn *(214:9). [ile,]*
272. ile ārāste ve sīmīn rikāb u zīn **ile** pīrāste bir ʿArabī-nijād keḫīlü'l-ʿayn *(214:9). [ile,]*
273. Efendi ḥażretleri daḫi tekrīr-i daʿvet **ile** ṣadreyn efendiler gibi sāʾir *(215:6). [ile,]*
274. baş süfrede ṣadr-ı ʿālī ḥażretleri **ile** ʿAlī Paşa ḥażretleri ve naḳībü'l-eşrāf ve *(215:13). [ile,]*
275. ve tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa ḥażretleri **ile** Sulṭān Meḥemmed şeyḫi *(215:16). [ile,]*
276. manẓūme-i cemʿiyyet-i meşāyiḫ-i selāṭīn anlar **ile** müstezād ḳılındı Ve süfre-i şāliṣede *(215:22). [ile,]*
277. defter-dār efendi **ile** ṭoḳuz nefer meşāyiḫ-i kirām ve süfre-i rābiʿada *(215:23). [ile,]*
278. etbāʿ-ı meşāyiḫ u sādāt iṭʿām olundılar Şerbet ü buḫūr **ile** rüsūm-ı ʿādiyye *(215:25). [ile,]*
279. vüzerā **ile** otaġ-ı ʿālīlerine ʿazīmet buyurdılar *(215:28). [ile,]*
280. vüzerā-yı eslāfdan mümtāz itmek ḳaṣdı **ile** ikrām u iʿzāz buyurup mīr-āḫūr-ı evvel *(216:4). [ile,]*
281. ʿizzetlü Ḥasan Aġa **ile** bir Mışrī-nijād raḫş-ı ṣabā-reftār irsāl buyurmuşlar *(216:5). [ile,]*
282. gāh yemīn ü yesāra zebān-ı çeşm **ile** selām virür gibi cünbiş-i pādişāhāne vü nigāh-ı ġazālāne *(216:15). [ile,]*
283. ġunc u delāl-i dilīrāne iderek ve gāh neşʿe-i raġbet-i āṣafī **ile** ser-germ-i neşāṭ olup *(216:17). [ile,]*
284. teblīġ-i peyām-ı şāh-ı Dārā-ġulām eyledigi gibi evvelā leb-i taʿẕīm **ile** ʿinān u rikāb u zīnin *(216:20). [ile,]*

285. taḳbīl ve s̱āniyen şekl-i hilāl-i zīnin vücūd-ı ʿālī-ḳadrleri **ile** *(216:21). [ile,]*
286. Geydi cihān nūr **ile** bayrāmīler *(217:9). [ile,]*
287. ile İncüli Köşke nümūdār ve üç ʿaded şeh-zādegān-ı baḫtiyār-ı ʿālī-tebārların *(218:3). [ile,]*
288. maṭlaʿ-ı dīvān-ı şevkete baḥr-i müteḳārib **ile** ḥüsn-i maṭlaʿ-ı revnaḳın virüp *(218:15). [ile,]*
289. Nā-gāh Bostāncıbaşı Seyyid Meḥemmed Aġa sefāreti **ile** mālik-i baḥr u berr *(218:21). [ile,]*
290. dergāh-ı ʿālī cebecileri ocaġından ḳanādīl ü meşāʿil **ile** müzeyyen ṣal üzerinde *(218:25). [ile,]*
291. bir fişek bāġçesi resm olunup ḳandīl-i rengā-reng **ile** meşḥūn on ʿaded *(218:26). [ile,]*
292. ile muʿabbā bārūt-ı mürebbādan maṣnūʿ fişekler **ile** birer fānūs-ı devvār *(219:1). [ile,]*
293. ile muʿabbā bārūt-ı mürebbādan maṣnūʿ fişekler **ile** birer fānūs-ı devvār *(219:1). [ile,]*
294. der ü dīvārı nice gül-naḫl-i ġonca-numūn-ı ḳanādīl-i günā-gün **ile** *(219:4). [ile,]*
295. mübāşereti **ile** tesyīr olunan ṣal üzerinde eczā-yı nāriyyeden mürekkeb ve dört yüz ḳadar *(219:22). [ile,]*
296. dört yüz ḳadar fişeng-i günā-gün **ile** iki ʿaded serv-i mevzūn resm olunmaġla ol *(219:34). [ile,]*
297. muṣannaʿ muṣaʿṣa fişekler **ile** izāḥa-i ẓalām-ı leyāl ve icrā-yı mahāret ile tenvīr-i müddeʿā-yı kemāl eylediler *(220:4). [ile,]*
298. muṣannaʿ muṣaʿṣa fişekler ile izāḥa-i ẓalām-ı leyāl ve icrā-yı mahāret **ile** tenvīr-i müddeʿā-yı kemāl eylediler *(220:4). [ile,]*
299. **ile** ārāste ve zer ü zīver ve dībā āvīzeler ile pīrāste olup içinde bir ḳol çengī nā-dīde *(220:6). [ile,]*
300. ile ārāste ve zer ü zīver ve dībā āvīzeler **ile** pīrāste olup içinde bir ḳol çengī nā-dīde *(220:6). [ile,]*
301. bāzīçe-i ḫande-fermālar **ile** ṭabanca-zen-i dāʾire-i z̤evḳ ü ṣafā ve *(220:7). [ile,]*
302. fişengler **ile** memlū bir ṣal pīş-gāh-ı şevket-penāhīye īṣāl olunup miyānesinde *(220:11). [ile,]*
303. ile pür-zeyn ü zīb bir ṣal-ı dil-firīb ẓuhūr ve hezār-güne cemʿiyyet-i şevḳ u ṭarab *(220:24). [ile,]*
304. ile mürūr eyleyüp ez-cümle içinde bir ṣūret-i dīv-i mühīb ve bir *(220:25). [ile,]*
305. raḳkās-ı felek al eteklik **ile** devr uṣūlinde gerdiş-i şevḳe āġāz ve muṭrib-i sāz-nüvāz-ı Nāhid *(221:20). [ile,]*
306. taġaddī ve rindān-ı ṣabūhī-kār gibi taḥṣīl-i neşʾe-i seḥerī **ile** tekāpū-yı sāḥa-i inbisāṭa *(221:25). [ile,]*
307. ṣuver-i günā-gün-ı siḥr-nümūna maṣdar itmek **ile** hem-reng-i pīrāhen-i ḫayāl-i fener eyledi *(222:25). [ile,]*
308. Baʿdehū birbirine mülāṣıḳ dört bār-gīriñ z̤īnlerini birer çenber **ile** ḥalḳa-i fitrāk *(223:7). [ile,]*
309. gibi tezyīn eyleyüp birer pertāb **ile** dört çenberiñ daḫi içinden şitāb itdikden *(223:8). [ile,]*
310. yerinden ceste ve mānend-i berḳ-i cehende bir perende **ile** dördiniñ daḫi *(223:11). [ile,]*
311. şākirdini daḫi dest ü pā-beste eyleyüp yine ḫālet-i meẕkūre **ile** dördiniñ *(223:13). [ile,]*
312. Āb-ı ḥayvān **ile** yek-sāndır berş *(223:26). [ile,]*
313. neşīdesin mışrāʿ Sāḳiyā laʿliñ **ile** ḳahveyi zemzemle de ṣun mışrāʿıyla *(223:30). [ile,]*
314. müstezād idüp tütün fikri **ile** āh-ı şerāre-ḫīz idüp içlerinden biri naẓm *(223:31). [ile,]*
315. naġmesin nefīr-i bīnī-i zünbūr-ṣarīr **ile** icrā itdikçe hem-nişīni daḫi ḥarāret-i neşve-i efyūn ile *(224:7). [ile,]*
316. naġmesin nefīr-i bīnī-i zünbūr-ṣarīr ile icrā itdikçe hem-nişīni daḫi ḥarāret-i neşve-i efyūn **ile** *(224:7). [ile,]*
317. Endūh **ile** faḳaṭ güleşir ḳara pehlevān *(224:10). [ile,]*
318. sīm ü zerrīn **ile** ārāste bir gülzāra dönüp her biri decāce-i dāne-çīn-āsā iltiḳāt-ı nuḳreye *(224:14). [ile,]*
319. ḳahveler **ile** aġırlayup ve ol dīvār-ı ḳaḥve-ḫānede muṣavver ḥayyāt-ı bī-ḥayāt *(224.19). [ile,]*
320. nūş-ı nīş der-ḳafā-yı gül-bā-şeker **ile** demāġ-ı ārzūlarına ṣūret-i taṭyībde *(224:21). [ile,]*
321. münṭefiʿ eyleyüp içlerinden biri Şeh-nāme-ḫᵛān ve lisān-ı faṣīḥī **ile** destān-serā-yı Heft-ḫān olup *(225:2). [ile,]*
322. ile ṣūret-nümā-yı yalman-ı ṣamsām u ḥüsām olduḳça *(225:4). [ile,]*
323. ʿaṭiyye ẓuhūrı **ile** taḥṣīl-i dest-māye-i neşāṭ u sürūr itdiklerinde mār-bāz-ı meẕkūr *(225:19). [ile,]*
324. ve bāzīçe-i günā-gün **ile** āheng-i neşāṭa mübāderet eyleyüp bugün *(225:24). [ile,]*
325. güẕerān ve kendülere maḫṣūṣ ḫaymelerde envāʿ-ı şādmānī **ile** *(225:26). [ile,]*
326. ʿalā-vechi'l-iclāl ve't-taʿẓīm ṣu yerine şerbet-i şīrīn-güvār **ile** memlū kāseler *(226:30). [ile,]*
327. ṣunup ve çāşnī-gīrān mücevveze ve üst ḳaftānı **ile** pervāne gibi ḫıdmetlerine *(226:31). [ile,]*
328. mümtāz oldılar Baʿdehū ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri vüzerā-yı mümā-ileyhim **ile** *(227:4). [ile,]*
329. Çerāġān **ile** virdi ḳaṣrına fer *(227:9). [ile,]*
330. daḫi vüzerā-yı müşārün-ileyhim ḥażerātı **ile** dāʾire-i pādişāhīde olan *(227:15). [ile,]*
331. meşāʿil-i nevvār **ile** pīrāmen-i Cebel-i Ṭūr-ı pür-nūrdan nümūdār ve eşkāl-i meşābīḥ-i ṣuʿāl *(227:17). [ile,]*
332. püskürme fişekleri **ile** āteş-dān-ı neşāṭa fetīle-fürūz oldılar *(227:20). [ile,]*
333. ṣaḫṣ-ı meẕkūr bu ṭarīḳ **ile** yanup yaḳılaraḳ izhār-ı süz u güdāz ve naʿra-i amān amān *(228:8). [ile,]*
334. ile zebāne-nümā-yı zebān-ı niyāz olduḳça bir ṭarafdan ṭulumcıyān *(228:9). [ile,]*
335. āteşlerini iṭfā içün ḳırābeler **ile** üzerlerine ṣular işāle ve bir ṭarafdan çavuşlar *(228:10). [ile,]*
336. ve cezīre-i deryā-yı nūr ḳılınup bir ṭarafdan püskürme **ile** āteş-zen olduḳlarında *(228:17). [ile,]*
337. heyʾet-i mecmūʿası bārūt **ile** muʿabbā neft-i mürebbādan *(228:19). [ile,]*
338. āb-ı çeşme-i ḫurşīdi ḫāke rīzān eyledi Fi'l-ḥaḳīḳa ʿaynı **ile** ṣuʿle-i beyżā-yı neft-i mürebbādan *(228:25). [ile,]*
339. fişeklere pençe-i ṣaʿāle **ile** gūş-māl-i işti ʿāl virildikde şerāreler *(228:28). [ile,]*
340. ʿazīmet ve miftāḥ-ı fetīle-i bārūt-sūde **ile** güşāyişine mübāderet itdigi *(229:16). [ile,]*
341. Baʿdehū bir ḳalʿa fişegi daḫi getürilüp eṭrāfı çarḫ-ı felek fişegi **ile** meşḥūn *(229:19). [ile,]*

342. ve iki ṭuç hāvan **ile** ṣadme-zen-i ḥışn-ı nüh-bārū-yı gerdūn ḳılınup eṭrāfında *(229:20). [ile,]*
343. itdigi gibi yürüyüp ḳalʿa cengi ne gūne oldıġı ve ḳalʿadan püskürme **ile** ʿasker *(229:23). [ile,]*
344. ile māl-ā-māl olup her biri işʾāl olunduḳdan ṣoñra tersāne-i ʿāmire *(230:8). [ile,]*
345. ṭarafından daḥi bir ṣal envāʿ-ı zīb ü zīnet **ile** pīrāste ve āvīze-i ġunā-gūn ve *(230:14). [ile,]*
346. ḳanādīl-i būḳalemūn-reng-i ḫoş-nümūn **ile** ārāste olup her birinde çengiyān u raḳḳāṣān *(230:15). [ile,]*
347. fışeng-i hezār-gūn **ile** deryāyı ṣuʿle-zār eylediler *(230:18). [ile,]*
348. gāh ḳāʾim u gāh ḳāʿid edā-yı ḥıdmet-i lāzımeleri **ile** müteḳayyid *(231:11). [ile,]*
349. veznince der-ʿaḳab düblek-i çengiyān lisānü'l-ḥāl-i zaḫme **ile** duʿā-yı devlet-i pādişāhīye *(231:21). [ile,]*
350. Bunlar nev-īcād bāzīçelerde ḳarār ve ʿAcem oyunları **ile** sāḫa-i sūra *(231:30). [ile,]*
351. Resen-bāzān daḥi naʿleyn-i çūpīn **ile** mışrāʿ Mūydan ince ḳılıçdan keskin *(232:1). [ile,]*
352. menzile bī-bāk u bī-pervā āmed ü reft **ile** hünerler ʿarż iderek *(232:4). [ile,]*
353. alḳış-ı serhengān-ı tīz-āheng **ile** merāsim-i terḥīb ü istiḳbāl mürāʿatından *(232:8). [ile,]*
354. bā-fermān-ı ʿālī bir fincān ḳahve **ile** maḥsūdü'l-ahālī olmaḳ müyesser oldı *(232:16). [ile,]*
355. Şimdi dönsün ḳo aġır ḳahve **ile** fincānlar *(232:18). [ile,]*
356. güşāde ve mışḳale-i nūr-ı naẓar-ı şehriyār-ı baḫr u berr **ile** şemşīr-i iftiḫārları *(232:21). [ile,]*
357. elinde iken terāzū **ile** yürüyen yādigār-ı uʿcūbe-kisvet menzil **ile** ḳılıç ḳaftān *(232:28). [ile,]*
358. elinde iken terāzū **ile** yürüyen yādigār-ı uʿcūbe-kisvet menzil **ile** ḳılıç ḳaftān *(232:28). [ile,]*
359. bī-meded-i mīzān püşt üzere yatup gāh eli **ile** ṭutup gāh ayaġından aşılup *(232:31). [ile,]*
360. rīsmānı tedrīc **ile** hevālandırup şol ḳadar ḥiddet ile ṣalındı ki temāşāsından *(232:32). [ile,]*
361. rīsmānı tedrīc ile hevālandırup şol ḳadar ḥiddet **ile** ṣalındı ki temāşāsından *(232:32). [ile,]*
362. Ki tīġ-i cān **ile** oynar bunun resen-bāzı *(233:4). [ile,]*
363. Raḳḳāṣān u resen-bāzān ṭayy-ı bisāṭ ve baḫşiş-i vekīl-i salṭanat **ile** anlar *(233:5). [ile,]*
364. muʿtād üzere ʿaṭiyye-i pādişāhīden kisve-i gūnā-gūn **ile** lābis-i cilbāb-ı iftiḫār olan *(233:7). [ile,]*
365. iki yüz yetmiş yedi ʿaded ṣıbyān-ı ḥitān māder ü ḫᵛāherleri **ile** *(233:8). [ile,]*
366. çavuşbaşı aġa ve ḳapucılar ketḫudāsı aġa mücevveze ve erkān kürki **ile** pīş-gāh-ı düstūrīde *(233:23). [ile,]*
367. kemer-beste-i maḳām-ı ḥıdmet olmaları **ile** hedāyā-yı erbāb-ı ḥirfeti *(233:24). [ile,]*
368. neferāt-ı Dūde-i Bevvābīn hediyyelerin dest-i edeb-peyvest **ile** ellerinden alup *(233:30). [ile,]*
369. mürāfaḳatı **ile** hediyyeleri ḳāʾimelerini evvelā ʿarża-i pāy-gāh-ı hümāyūn *(233:32). [ile,]*
370. ḥużūr-ı hümāyūn-ı şevket-maḳrūnda iḥrāz-ı şeref-i zemīn-būsī-i cihān-bānī **ile** *(234:1). [ile,]*
371. mürāʿāt olunaraḳ ṣudūr-ı işāret-i mürūr **ile** her ḥirfet aṣḥābı tertīb-i cemmāzeye *(234:6). [ile,]*
372. ḥirmen ḥirmen dāne-çīn-i sünbüle-i āmāl olmaḳ ārzūsu **ile** *(234:9). [ile,]*
373. ile zemīni zīr ü zeber ve yemīn ü yesāra ilḳā-yı büzūr-ı beşāşet iderek *(234:15). [ile,]*
374. gerdūne-i gerdūn-nümūn içre libās-ı ādemiyāne **ile** cilve-ger *(234:19). [ile,]*
375. pertev-i ḥüsn-i cemāli iḳtibās-ı envār-ı Ḳurʾāniyye **ile** bir yüzden daḥi mütelālī olmaġ ile *(234:23). [ile,]*
376. pertev-i ḥüsn-i cemāli iḳtibās-ı envār-ı Ḳurʾāniyye ile bir yüzden daḥi mütelālī olmaġ **ile** *(234:23). [ile,]*
377. ḫaber-i sütūde-eşeriniñ maḥṣūlini erbāb-ı tabṣıraya lisānü'l-ḥāl **ile** ifāde vü inhā *(235:3). [ile,]*
378. ṣoñra mışrāʿ Selām-ı rūstāyī bī-ġaraż nīst feḥvāsınca bu bahāne **ile** ʿarż-ı ḥāl *(235:6). [ile,]*
379. ʿarż-ı ḥāle ṣitāb ve ḥurūş-ı seyl-āb-ı ʿaṭā-yı ḫudāvendigārī **ile** āsiyāb-ı ümmīdlerin *(235:28). [ile,]*
380. Ẕikr olunan aṣḥāb-ı ḥirfet tevāfuḳ-ı bıżāʿa-i ṣınāʿat münāsebeti **ile** birbirine *(236:1). [ile,]*
381. duʿā-yı devlet-i ḫāḳānī **ile** dest-güşā-yı dergāh-ı Ṣamedānī ve kemāl-i şevḳ u ḫulūṣından *(236:6). [ile,]*
382. ichār-ı ṣavt **ile** mezāriʿ-i ḳulūb-ı ḫużżāra dāne-rīz-i teʾsīr olmaġın *(236:7). [ile,]*
383. Ṣāliṣen Şirẕime-i Ḥabbāzīn ḥirfet-i meẕkūreye yamaḳ nāmı **ile** pey-rev ü ilḥāḳ olunan *(236:13). [ile,]*
384. nān-fürūşān daḥi nān u nemeki **ile** perverde olduḳları pādişāh-ı münʿimiñ *(236:14). [ile,]*
385. nerm-ten dilber-i nāzük-bedenin āteş-i ruḫsāre-i tāb-nāki **ile** işʿāl-i tennūr-ı derūn-ı erbāb-ı ḥasret eyleyüp naẓm *(236,:21). [ile,]*
386. ile tozlı kemāna ve her birini taʿlīḳ-i otāḳa-i ḫurşīd-eşiʿa-i zerrīn-tār *(237:1). [ile,]*
387. ile ḥamel-i āsumāna döndirüp bir süri bere-i yek-sāleniñ kimini sīm ḫançer *(237:2). [ile,]*
388. ve zerrīn kemer **ile** ārāste ve cāme-i zer-beft-i pür-zīver ile ṣıbyān-ı ḥitān *(237:3). [ile,]*
389. ve zerrīn kemer ile ārāste ve cāme-i zer-beft-i pür-zīver **ile** ṣıbyān-ı ḥitān *(237:3). [ile,]*
390. kimini daḥi rikāb u zīn ve dībā zīn-pūş **ile** Burāḳ-ı berin-i ḫuld gibi bir mertebe tezyīn eylediler *(237:6). [ile,]*
391. ki taʿẕīm-i ḍaḥāyā **ile** ṣırāṭ-ı maḥşerde rükūb içün tehyiʾe-i maṭāyā eyleyenleriñ *(237:7). [ile,]*
392. ters kürk **ile** heyʾet-nümā-yı gürg olup ney-enbān-ı mühībü'ṣ-ṣadāları *(237:9). [ile,]*
393. dīde-dūz-ı cānib-i şeh-zādegān-ı ʿālī-cāh olup gūyā lisān-ı ḥāl **ile** beyt *(237:13). [ile,]*
394. meşhūd olmaġın iltifāt-ı ḫüsrev-i merḥamet-şiʿār **ile** nāzende-ḫırām çerā-gāh-ı imtiyāz u iftiḫār oldılar *(237:17). [ile,]*
395. ve cilve-i mestāne ve peyker-i Bektāşiyāne **ile** mışrāʿ Baḳ ol yeşil muḳaddeme *(237:19). [ile,]*
396. Ḳaṣṣābān-ı ġanem bu vech **ile** tertīb-i ālāy-ı dil-güşā ve ʿarż-ı esbāb-ı ẕevḳ u ṣafā eylediklerinden *(237:28). [ile,]*
397. **ile** tīz-kām ve zīn ü rikāb ile hem-şekl-i tevsen-i aşḳar-ı gül-endām eyleyüp *(238:6). [ile,]*
398. ile tīz-kām ve zīn ü rikāb **ile** hem-şekl-i tevsen-i aşḳar-ı gül-endām eyleyüp *(238:6). [ile,]*
399. **ile** tedhīş-i temāşāyiyān eylediler ki tennūre-i dervīşān gibi bir *(238:10). [ile,]*
400. **ile** bāzīçeler gösterüp püşīdeyi perde-i ḫayāl-bāzdan ḫoş-nümā-ter eylediler *(238:14). [ile,]*
401. bāʾiş olacaḳ muʿāmele-i müşterī-nüvāz **ile** piyāza başlayaraḳ nuḳl-i meclis olmaġa *(238:29). [ile,]*
402. Baʿdehū ḥirfet-i Sellāḫān erbābı daḥi ter-destī-i ṣınāʿatları **ile** devābb-ı meẕbūḥayı *(239:3). [ile,]*

403. temyīz-i ḳışr u lübb **ile** cülūd-ı enʿām-ı meslūḫayı ṣafaḥāt-ı nüsḫa-i teşrīḥe döndirüp *(239:5). [ile,]*
404. ve nice heyākil-i ʿacībe **ile** ṣādī-baḫṣā-yı meclis-i sūr-ı ṣāhāne olup ẕikr olunan *(239:9). [ile,]*
405. döndürdiler Cüvān-ı ṣandūḳa-nişīn çīre-destī-i nezāket **ile** ber-ḳāʿide icrā-yı ṣanʿat *(239:21). [ile,]*
406. ve şevāhid-i ẕevḳ u ṣafāyı mūm **ile** sūra daʿvet eyleyerek güẕār ve sāʾir *(239:22). [ile,]*
407. heyākil-i uḍḫūke-pīrā ve luʿbetiyān-ı ḫande-fermā **ile** şevḳ-engīz-i ḫavāṭır-ı nezẓāregiyān *(239:27). [ile,]*
408. ve buḫūr-ı būyā **ile** müzeyyen mecmūʿı üç vuḳiyye bir sīm şemʿ-dān ve *(239:29). [ile,]*
409. Ser-terāşım ṣıġayup nāz **ile** sīmīn bilegin *(240:11). [ile,]*
410. ve teber ü gürz ü şeş-per **ile** otuz ḳadar etfāl-i mühībü'l-manẓar şāṭır-ı zerrīn kemer *(241:6). [ile,]*
411. ʿaks-endāzī-i kākül-i müşgīn-müy **ile** edīm-i zemīne naḳş-ı zer-dūz-ı melāḥat *(241:10). [ile,]*
412. gūşe-i müttekā-yı müzerkeş-visādesinde libās-ı ʿAcemāne **ile** bir püser-i ḫūb-liḳā ve *(242:4). [ile,]*
413. idi ve dellālān-ı kāle-ber-dūş ecnās-ı aḳmişe **ile** şūr-engīz-i bāzār-gāh-ı sürūş olup *(242:6). [ile,]*
414. verālarında bir taḫt-ı revān-ı mīnā-kārı zer ü zīver **ile** ārāste ve *(242:7). [ile,]*
415. nevādir-i cevāhir-i zevāhir **ile** pīrāste ḳılmışlar idi Ṣīrāze-bend-i cemʿiyyetleri olan *(242:8). [ile,]*
416. ketḫudāları destār-ı perīşānī **ile** ḫużūr-ı ṣadr-ı aʿẓamīde lābis-i ḫilʿat-ı kām-rānī olup *(242:9). [ile,]*
417. on üç ʿaded zümürrüd-i vasaṭiyyü'l-ḳıṭʿa ve ḫurde elmāslar **ile** pīrāste iki paftalı *(242:11). [ile,]*
418. Yevm-i mezbūrda ordu ālāyından bu miḳdār **ile** iktifā olunup meydān-ı sūrda *(242:18). [ile,]*
419. ḫalīde ḳılınan otuz altı ẕirāʿ sütūn-ı mevzūn üzere çil aḳçe **ile** memlū bir *(242:19). [ile,]*
420. yüz otuz ġuruşluḳ çil aḳçe **ile** ṭolu yüz on dirhem gümüşden maṣnūʿ bir maşraba *(242:21). [ile,]*
421. ḳayd-ı esrden rehā **ile** ḫayāt-ı tāze bulur ve hem nuṭḳ-ı hümāyūn rūḥ bulmuş olur *(242:34). [ile,]*
422. iḫżār olunup bu müddeʿā-yı düşvār tekrār tercümānlar taḳrīri **ile** lisānından *(243:1). [ile,]*
423. taʿlīḳ ve veşīḳa-i ḫalāşın tenmīḳ fermānı **ile** vaʿd-i ḳarīnü'l-incāzını tevşīḳ buyurduḳlarında *(243:3). [ile,]*
424. yetişdigi maḥallden bend ve sütūnı bu vech **ile** der-kemend idüp sāʿid-i saḫt-gīriniñ birini *(243:6). [ile,]*
425. bālāya rabṭ ve aña teşebbüş **ile** istiʿlā iderek sütūnı miyān-ı şāhid-i mevzūn gibi *(243:9). [ile,]*
426. destine resīde olduḳda leb-i taʿẓīm **ile** būsīde ve ḳumrī-i serv-nişīn gibi *(243:15). [ile,]*
427. peyvend-i sütūna ḫalīde idüp yine vetīre-i sābıḳa **ile** zemīne nāzil ve iki sāʿatde *(243:16). [ile,]*
428. müʾeddāsınca edā-yı ḫıdmet **ile** daʿvāsını işbāt ve tecdīd-i berāt-ı ḫayāt eyleyüp *(243:22). [ile,]*
429. ḫużūr-ı ṣadr-ı kerīmde bir ḳabża altun inżīmāmı **ile** ḫücceti yedine teslīm ve *(243:23). [ile,]*
430. incāz-ı vaʿd ve īfā-yı ʿahd olunması **ile** āyīne-i ḫāṭırdan ve gerd-i keder ve *(243:25). [ile,]*
431. refʿ-i sebbābe-i işāret ve lisān-ı tercümān **ile** istidʿā-yı telḳīn-i kelime-i şehādet eyledi *(243:29). [ile,]*
432. ser-i devlet-mendin şiʿār-ı İslāmiyān olan muṭallā destār **ile** zībende eyledikde gūyā *(244:2). [ile,]*
433. içün ḫayme-i ḫitāna revān olup sāʾir ṣıbyān-ı müslimīn **ile** *(244:8). [ile,]*
434. cebe-ḫāne vü mühimmāt **ile** bādbān-güşā ḳalyonlar tesyīr olunmaḳ üzere *(244:17). [ile,]*
435. idi Ol vaḳitde imāle-i sükkān-ı ruḫṣat ẓuhūrı **ile** ḳalyonlarda ceng bayraḳları *(244:19). [ile,]*
436. **ile** ceng-i ḥarbiye āġāz ḳıldılar Birbirine muḳābele ḳaṣdı ile *(244:23). [ile,]*
437. ile ceng-i ḥarbiye āġāz ḳıldılar Birbirine muḳābele ḳaṣdı **ile** *(244:23). [ile,]*
438. ile ʿaskerlerin ḫaşladılar Bir cānibden bir cānibe şināver-i deryā-yı hevā olup *(244:26). [ile,]*
439. cevlān **ile** cān-bāz şanʿatın icrā itdürdiler Rīsmān üzere deryāda sebāḫat ider *(244:28). [ile,]*
440. mūsiḳī faṣlına āġāz eylediler ve ḫ̆ānendebaşılıḳ **ile** *(245:6). [ile,]*
441. meclis-i ʿālīde ṣadā-yı Dāvudī **ile** maḳṭaʿ-ı manẓūme-i sürūd eylemeleri ile bu *(245:13). [ile,]*
442. meclis-i ʿālīde ṣadā-yı Dāvudī ile maḳṭaʿ-ı manẓūme-i sürūd eylemeleri **ile** bu *(245:13). [ile,]*
443. Yine ʿālem şeref-i sūr **ile** mesrūr oldı *(245:16). [ile,]*
444. Pür olup ḳaşı kemānlar **ile** Oḳ Meydānı *(245:20). [ile,]*
445. pāy-ı dīgerini eli **ile** aġzına mümāss idüp iltisām eyledi ve püşt-i zemīnde olmayacaḳ *(246:7). [ile,]*
446. bī-taʿab cevlān ve bāzī-i günā-gün **ile** cihānı ḫayrān eyledi *(246:13). [ile,]*
447. her gūşesinde bir kūze-i memlū-yı Mışrī **ile** mühr-i Süleymāna dönüp *(246:15). [ile,]*
448. meşābe-i efser ẕīb-i ser ve bu ḫāl **ile** refīḳiniñ başı üzerinde baṭī vü seriʿ cilveler eyleyüp *(246:16). [ile,]*
449. ilṣāḳ ve ol cüvān-ı çār-ebrū iki ḳat revnaḳ baġlayup āheste vü çāpük reftār **ile** *(246:23). [ile,]*
450. **ile** gezer ve kendi kūh-ı Elbürz ḳadar bār-ı girānı var iken şākirdiniñ başında *(246:34). [ile,]*
451. raḳṣ u cilve **ile** temāyül-i cānibeyn eyler idi *(246:35). [ile,]*
452. ocaġ-ı mezbūruñ żābiṭān ve çavuşānı velīme-i sulṭāniyyeye daʿvet **ile** tekrīm olunmaġın *(248:4). [ile,]*
453. eşvāb-ı dīvānīleri **ile** ordularından rākiben müsāfir otaġına nüzūl ve *(248:5). [ile,]*
454. aġaları imtiyāzen ʿani'l-ġayr libāçe-i rūz-merre **ile** meclis-i āṣafīye müşūl eyleyüp *(248:6). [ile,]*
455. baʿde'l-ʿaṣr ḥasbe'l-ʿāde çāşnī-gīrān libās-ı dīvānīleri **ile** naḳl-i ṭaʿām u evānī itdikleri *(248:7). [ile,]*
456. cümlesi edā-yı merāsim-i dāmen-būsī **ile** mürāʿāt-ı şerāʾiṭ-i ādāb *(248:12). [ile,]*
457. ile ḳuʿūda ruḫṣat-yāb oldılar *(248:14). [ile,]*
458. ve vālī-i Raḳḳa vezīr-i sütūde-ḫiṣāl libās-ı yevmiyyeleri **ile** ve sipāh u silāḥ-dār aġaları *(248:18). [ile,]*
459. ve muḳabele-i süvārī efendi destār-ı ʿādīleri **ile** ḫalḳa-bend-i cemʿiyyet *(248:19). [ile,]*
460. ḳahve ve şerbet ve buḫūr **ile** tekmīl-i merāsim-i mīzbānīden ṣoñra resm ü rāhlarınca *(248:27). [ile,]*
461. eşvāb-ı dīvānīleri **ile** tekrīr-i dāmen-būs-ı ḫażret-i ṣāḥib-i devlet *(248:28). [ile,]*
462. ḳapudāne ḳalyonında serīr-ārā-yı ʿizz ü iclāl oldılar ve bu bahāne **ile** *(249:1). [ile,]*
463. ṭarafından müzerkeş bisāṭ u ālāt **ile** ṭonanmış bir reʾs at ve altışar ṭāḳa destār-ı bendī *(249:5). [ile,]*
464. Bu gün bu miḳdār **ile** ṭayy-ı rūz-nāme-i inbisāṭ olunup *(249:28). [ile,]*
465. mükḫüle-i sīmīni ki nīme-i ḳurṣ-ı māh-ı şeb-tābdır taḳlīb-i dest-i ḳudret **ile** ser-nigūn görinüp *(249:34). [ile,]*
466. yine bisāṭ-ı sitebraḳ-nigār-ı sündüsī-ṭırāz **ile** ārāste ve esbāb-ı cāh u şevket *(250:3). [ile,]*

467. ile minaṣṣa-i rabbātü'l-ḥicāl-i behişt-i berīn gibi müzeyyen ü pīrāste ḳılınup naẓm *(250:4). [ile,]*
468. ḥażretleri saṭvet ü icbāl ve saʿādet ü iḳlāl **ile** zīver-i mesned-i şevket ve revnaḳ-ı taḫt-ı ʿazamet olup *(250:21). [ile,]*
469. ile pirāye-i yemīn ü yesār şehriyār-ı bülend-i iʿtibār oldılar ve çākerān-ı āsitān-ı salṭanat ve *(250:23). [ile,]*
470. Bu eşnāda ḳol ḳol çengīler bāzīçe-i gūnā-gūn **ile** dest-gāh-ı neşāṭ ḳurdılar *(251:4). [ile,]*
471. daḫi ḥużūr-ı āṣafīde olmadıḳları zamān anlar **ile** hem-nişīn olup sāʾir *(252:4). [ile,]*
472. ḫ˘ācegān-ı dīvān ve müteʿayyinān-ı erkān gāh anlar **ile** hem-nişīn-i ṣuffe-i ṣafā *(252:5). [ile,]*
473. Bu eşnāda bostāncıbaşı aġa sefāreti **ile** şenlige mübāşeret bābında fermān-ı hümāyūn *(252:16). [ile,]*
474. ṣudūr itmek **ile** ṭaraf-ı āṣaf-ı deryā-kefden engüşt-i işāret ẓuhūr itdikde *(252:17). [ile,]*
475. İçinde ḳanādīl-i zümürrüd-reng **ile** ārāste bir sütūn-ı mülemmaʿ-gūn *(252:20). [ile,]*
476. şemʿa-i kāfūrī **ile** müzeyyen naḫl-i sūrī gibi iżāʿa-i şebistān-ı sürūr eyledikden *(252:27). [ile,]*
477. Ejder çekildi ebr **ile** gūyā feleklere *(252:33). [ile,]*
478. ile her gūşesinde hūy u hāy her semtinde bir güne ṣafā rū-nümāy olup *(253:5). [ile,]*
479. ṣūret-i perī cilve-fer olup ḳālıb-ı dīv içre iḫfā itdikleri ālet-i nefḫ **ile** dīviñ gūyā *(253:36). [ile,]*
480. altun varaḳlı aşḳılar **ile** pür-zīver dāʾiren-mā-dār zerrīn kemerler ve dībā-yı zībā *(254:18). [ile,]*
481. ve aḳmişe-i girān-bahā **ile** āvīzeler ve ḳanādīl-i bī-şümār-ı Şüreyyā-eşerle *(254:19). [ile,]*
482. Bu ḥālet **ile** naẓar-gāh-ı şehriyārīde iẓhār-ı maḥāret ve ifāża-i şeṭāret ve *(254:31). [ile,]*
483. Bu ḥālet **ile** naẓar-gāh-ı şehriyārīde iẓhār-ı maḥāret ve ifāża-i şeṭāret ve *(254:32). [ile,]*
484. **ile** müzeyyen ḳılınmış gūyā ṣal-ı meẕkūr sipihr-i eşīr ve ḳandīller *(254:37). [ile,]*
485. ve mendīl-i ʿAcemāne **ile** ḳolbaşıları sāʾir çengīlerden ser-efrāz-ı imtiyāz oldı *(255:4). [ile,]*
486. ve peyker-i duḫter-i āhū-mişāl anlar **ile** maʿan cilveler ḳılaraḳ rūy-ı deryāda *(255:10). [ile,]*
487. **ile** mınṭaḳatü'l-bürūca beñzer belki bār-ı reşk ü ḥased *(255:16). [ile,]*
488. meşābe-i naḫl-i sūrı medār-ı zīneti olup bu ṣūret **ile** beş altı *(255:21). [ile,]*
489. iḳāme-i diʿāme-i ʿamūdu'ṣ-ṣubḥ **ile** efrāşte-i dest-ḳudret olan *(255:26). [ile,]*
490. **ile** teẕhīb ḳılındıḳda devletlü ṣadr-ı aʿẓam-ı bāẕilü'l-himem ḥażretleri daḫi *(256:23). [ile,]*
491. saʿādetlü nişāncı paşa ḥażretleri **ile** ḳapūdānā-yı hümāyūnda faṣṣ-ı nigīn-dān-ı ṣuffe-i ṣafā *(256:24). [ile,]*
492. Her zamān gerdişde bu bāzīçe-i taḳdīr **ile** *(257:1). [ile,]*
493. müʿeddāsınca piyādeden piyādeye ṭafarāt ve ḳayıḳdan ḳayıġa taḥrīk-i ḫaṭevāt **ile** *(257:3). [ile,]*
494. temāşā-yı berrī **ile** ḳāniʿ olanlara naḳl-i mā-cerā itdiklerinde naẓm *(257:17). [ile,]*
495. miʿmār-ı sābıḳ İbrāhīmiñ iḫtirāʿ-ı ṭabʿ-ı mühendis-kāri **ile** bir bir ṭarafdan *(257:23). [ile,]*
496. şoñra ṣanʿat **ile** şākird-i resen-bāz gibi pes pes ricʿat ve maḳām-ı aṣlīsi olan *(258:4). [ile,]*
497. bend **ile** żabṭ u ilḥāḳ olunmuş ve raḳḳāṣān-ı ʿişve-perdāz ber-hevā pervāza *(258:19). [ile,]*
498. **ile** bellerine baġlayup ḫançer gibi zīb-i miyān ve etekligi altında pinhān *(258:22). [ile,]*
499. ve ṭabla-i nihān-geşteyi mevṭın-ı aḳdām ve ḫayyiz-i cevlān itmeleri **ile** *(258:23). [ile,]*
500. raḳḳāṣlar daḫi bi'l-iltizām ol cānibde merbūṭ oldıġı ṣırıḳ **ile** cevlān u ḫırām iderler *(258:25). [ile,]*
501. ol rīsmān bocurġadlar **ile** çekilürse ol ṭablayı ol semte çeker ve *(258:31). [ile,]*
502. ile nihānī çekildigini derk itmeyüp bu ḫāletle ip üstinde raḳs u cilvelerine *(258:35). [ile,]*
503. ḫayrān olurlar idi Bu reftār **ile** gāh ḳalyon cānibine gāh ḳara ṭarafına *(258:36). [ile,]*
504. tecdīd itmek içün libās-ı ḫāṣṣların uṣūl **ile** tecrīd idüp hübūṭ u süḳūṭdan *(259:3). [ile,]*
505. ile kemā-hī mahāretlerini icrā eylediler *(259:7). [ile,]*
506. altında ḳayıḳlar **ile** def-zenān u raḳṣ-künān olan çengīler daḫi *(259:9). [ile,]*
507. Ki tīġ-i cān **ile** oynar bunuñ resen-bāzı *(259:14). [ile,]*
508. ḳurılan rīsmāna çıḳup evvel-emirden ḳāʿide-i iḫtiyāṭa riʿāyeten terāzū **ile** *(259:16). [ile,]*
509. iki şemşīr **ile** resen üzere raḳṣān ve nice bāzīçe-i nā-dīde **ile** germ-cevlān olduḳdan *(259:18). [ile,]*
510. iki şemşīr **ile** resen üzere raḳṣān ve nice bāzīçe-i nā-dīde **ile** germ-cevlān olduḳdan *(259:18). [ile,]*
511. tevcīh-i nigāh-ı iltifāt ve nuṭḳ-ı cān-baḫşları **ile** bu nīm-mürde-i ekdār-ı rūzgāra *(260:11). [ile,]*
512. güşāde-çeşm-i intibāh olur ki eşer-i baḫt-ı siyāh **ile** miyāne-i şeb-i tārda giriftār oldıġım ālām u ekdārımdan *(260:24). [ile,]*
513. **ile** mütefekkir iken ser-ā-pāy aḥvāl-i şebāne ne vech ile ʿaks-endāz-ı āyīne-i żamīr-i münīr-i āṣafāneleri oldı *(260:32). [ile,]*
514. ile mütefekkir iken ser-ā-pāy aḥvāl-i şebāne ne vech **ile** ʿaks-endāz-ı āyīne-i żamīr-i münīr-i āṣafāneleri oldı *(260:32). [ile,]*
515. görüp bir at iḥsānı **ile** telāfī-i mā-fāt ve tecdīd-i berāt-ı iltifāt itmeleri *(261:2). [ile,]*
516. taḳrībi **ile** ḳalyonda meclis-i āṣafīde ḥāżır bulunup ḳahr yüzünden luṭfa *(261:4). [ile,]*
517. ser-āġāz ve bu bende-i efgendelerin süvār-ı semend-i iʿzāz itmek ḳaṣdı **ile** bu *(261:5). [ile,]*
518. raḫş-ı ḫurşīd-dıraḫş **ile** daḫi manẓūme-i kerem-i veliyyü'n-niʿāmı müstezād ḳılaydım *(261:12). [ile,]*
519. yaʿnī naṭʿ-ı şaṭranc-ı ʿubūdiyyetde şāh-ı ʿālem-penāha lāyıḳ bir ferzāne-ṭavr **ile** *(261:16). [ile,]*
520. müjde-i ḳudūm-i ḫünkārī **ile** zebān-ı kerre-nāy-ı mühībü'ṣ-ṣadādan gūş-ı ḫalḳa *(262:7). [ile,]*
521. daʿvet ve cümlesi muʿtād olduḳları ṭaʿām-ı dīvān **ile** maḫṣūṣen iṭʿāma *(262:11). [ile,]*
522. kisve-i maḫṣūṣ ve ālāy-ı merṣūṣı **ile** ziyāfet otaġına nüzūl ve sāʾir *(262:19). [ile,]*
523. ocaḳ aġaları **ile** mevḳiʿ-i ikrām ve maḥall-i iʿzāz u iḫtirāma müşūl idüp *(262:20). [ile,]*
524. ve maḫṣūṣça üstleri ve ṣarıḳları **ile** sāye-bān-ı temāşāya daʿvet ve *(262:25). [ile,]*
525. bu gün bir vech **ile** mümkin degüldür deyu cevāb virilmiş iken ṣadr-ı bülend-ḳadr u himmet *(262:31). [ile,]*
526. **ile** tevşīḳ u teşdīdi mümkindir deyu reʾy-i rezīn ü fikr-i metīn eyledikleri *(262:34). [ile,]*

527. bir ḫabl-i metīni merābıṭ-ı istiḥkāma taḳyīd itmeleri **ile** ṭaraf-ı İlāhīden kelām-ı pādişāhī *(263:3). [ile,]*
528. irāʿet-i şekl-i ʿacīb ü resm-i ġarīb ve ṭopçılar ṭarafından daḫi envāʿ-ı āteş-bāzlıḳlar **ile** *(263:19). [ile,]*
529. ḫortūmına beste olan rīsmānlar **ile** gūyā çeker ve ḳalʿa daḫi fīliñ ardınca revān olup *(263.21). [ile,]*
530. **ile** fi'l-meṣel püskürme atar ve çarḫ-ı felek gibi öñine gelene āteşler şaçar *(263:23). [ile,]*
531. **ile** yemīn ü yesāra şitābān ve mānend-i naʿl-i Burāḳ-ı berḳ-i germ-cevlān *(263:28). [ile,]*
532. **ile** āgende olmaġın teʾşīr-i āteş-i şerer-gīrden ṭutuşup ve *(263:30). [ile,]*
533. gūyā ḳabā-yı nārencī **ile** cilve-zenān raḳḳāṣ-beçegāna dönüp *(263:34). [ile,]*
534. āteşlerinden birbiri **ile** piyāde vü süvār aġaçdan ḳılıçlar **ile** peygār şeklin gösterdiler *(263:35). [ile,]*
535. āteşlerinden birbiri **ile** piyāde vü süvār aġaçdan ḳılıçlar **ile** peygār şeklin gösterdiler *(263:35). [ile,]*
536. Ve ḳalʿa-i meẕkūre aʿmāl-i edevāt-ı nāʾire **ile** ḫālet-nümā-yı ḳalʿa-i Revān *(264:1). [ile,]*
537. üzerindeki taḫt ve taḫt içindeki fīl-bān ṣūretinde bir ferzend-i dil-saḫt **ile** ḫod-be-ḫod *(264:4). [ile,]*
538. ḫirmen-i kār-zārda şarşar-ı peygār **ile** dāne-i mühre-i tüfeng ü ṭopı esdi şavurdı *(264:9). [ile,]*
539. Bunlar birbiri **ile** ceng ü peygār ve āheng-i kār-zār itdikleri eşnāda pīş-gāh-ı sāye-bānda *(264:14). [ile,]*
540. çengīler dāʾireler ve raḳḳāṣlar çār-pāreler **ile** āheng-i sāz ve *(264:15). [ile,]*
541. işʾāl-i nāʾire-i ḫarb u ḳıtāl içün kerre-nāy-ı āteşīn-ṣadā **ile** çeng-i ḫarbīye āġāz eylediler *(264:16). [ile,]*
542. yevm-i sābıḳ üzere birbiri **ile** ṭop u tüfeng atmaġa āheng ve bā-yek-dīger āġāz-ı peygār u ceng idüp *(264:18). [ile,]*
543. ṣadme-i tezelzül-efgen **ile** kūtvāl-i düvāzdeh-burc-ı sipihri *(264:20). [ile,]*
544. lisān-ı medāfiʿ-i ḫaber-resān **ile** ifāde vü īrād idüp ḫālince ʿarż-ı ḫıdmet ve edeb ile *(264:29). [ile,]*
545. lisān-ı medāfiʿ-i ḫaber-resān ile ifāde vü īrād idüp ḫālince ʿarż-ı ḫıdmet ve edeb **ile** *(264:29). [ile,]*
546. ile ikrāma niyyet ve kendülere taḫṣīṣ-i daʿvet ve terḫīṣ-i tenaʿum-ı żiyāfet olunmaġın *(264:33). [ile,]*
547. aġaçdan se-pālar üzerinde şāḫları altun varaḳlar **ile** muṭallā vü müteḫallī *(264:34). [ile,]*
548. zinde ḫamāme-i perende pinhān u meknūn ve yine boynuzları elvān boya **ile** *(265:1). [ile,]*
549. nān-ı ḫāṣṣ **ile** anlar içün nihāde-i süfre-i iḫtişāṣ olundı Ve yigirmi ʿaded mancana *(265:6). [ile,]*
550. taʿbīr olunur kebīr fuçılar **ile** bedel-i rāḥ-ı rāḥatü'l-ervāḥ gevher-i şeb-tāb-ı ḳamerden *(265:7). [ile,]*
551. daḫi şeref-mend-i mürāfaḳat ve niʿmet-i dīdār-ı şehriyārī **ile** bir güne żiyāfet *(265.26). [ile,]*
552. ile mümtāz-ı ekābir ü eʿālī olan mekārim-i aḫlāḳ **ile** *(265:31). [ile,]*
553. maʿrūf ve merāḥim ü eşfāḳ **ile** mevṣūf sābıḳan Cıġala-zāde ketḫudāsı ʿizzetlü *(265:32). [ile,]*
554. Meḥemmed Aġa ḫażretleri lisān-ı ḫāl **ile** eş-şalā-gūyān büyük dīvānda olageldiġi *(265:33). [ile,]*
555. ve üst ve mücevveze-i celālet-vesīm **ile** yüriyüp ve ḳapucılar pīş-keşçisi *(265:35). [ile,]*
556. daḫi keçesin geyüp ḳafāsına sāye-vār uyup fer ü haşmet-i ʿaẕīm **ile** yeñiçeri neferātını *(265:36). [ile,]*
557. ṣaff-be-ṣaff dizilüp ve her biri bir yana hücūm **ile** birer sīnī-i biryāna üsküfli şāhīn *(266:4). [ile,]*
558. ile reme-i aġnām ve gele-i enʿām-ı inʿāmıñ yüreklerin delüp *(266:6). [ile,]*
559. gibi lisān-ı ḫāl-i ḳalb ü cenān **ile** el-amān-gūyān mışrāʿ Çevir başıña *(266:10). [ile,]*
560. ḳırābe-i ḳaṭre-bār **ile** meydānı taṭhīr ü ʿārī ve reşāşe-pāşī-i suḥre vü meserret *(266:16). [ile,]*
561. dīvān ḳaftānları **ile** ve ṭablalar ile süfre-keşān yüridiler ve müsāfir çergelerine *(266:26). [ile,]*
562. dīvān ḳaftānları ile ve ṭablalar **ile** süfre-keşān yüridiler ve müsāfir çergelerine *(266:26). [ile,]*
563. ḳul ketḫudāsı Ḥasan Aġa yek-dīger **ile** hem-zānū-yı iḳbāl-i tenāvül-i ṭaʿām ve *(266:36). [ile,]*
564. meclis-i āṣafīden baḳiyye ve ocaḳ aġaları nāmı **ile** ser-efrāz-ı imtiyāz olan *(267:3). [ile,]*
565. kirām-ı naḳiyye tenāvül-i ṭaʿām **ile** ikrām olunup ve sāʾir *(267:4). [ile,]*
566. eşbāb-ı dīvānīleri **ile** şeref-yāb-ı dāmen-būs-ı ṣadr-ı cihān-bānī oldılar ve her biri *(267:16). [ile,]*
567. ve mühre-endāzī-i tüfeng-i ejder-nişān **ile** ceng-cūyān olup ḳalʿa fetḥi içün *(267:20). [ile,]*
568. tüfengler atılup ve püskürme **ile** girü püskürilüp ve el ḫumbarası yerine baṭlıcan *(267:24). [ile,]*
569. ve gülle-i ṭop-ı miskete bedel elma-i Sinobī **ile** ḳalʿayı muḥāṣara idenler girü tüskirilüp *(267:25). [ile,]*
570. içinde olan ʿaskerini āteş-i peygār **ile** ḫaşladılar *(267:28). [ile,]*
571. ḳamer-i ḫurşīd-fer evtād-ı nücūm ve ṭınāb-ı şihāb **ile** sāḫa-i meydān-ı zengistāna *(268:7). [ile,]*
572. māhiyyeler **ile** tezyīn olunup cānib-i yemīninde yeşil ḳandīllerden yapılmış bir *(268:10). [ile,]*
573. ibdāʿ ü iḫtirāʿı **ile** zemīn-i sūr-gāhı meṣābe-i faṣṣ-ı nigīn eylediler Ve *(268:15). [ile,]*
574. ṣavāmiʿ-i levāmiʿ-i bürücı nār-ı reşk **ile** tāb-dār ve *(268:21). [ile,]*
575. **ile** berāber nüh-pāye bir minber ve cāmiʿ-i meẕkūr dervāzesi ḫavlısında *(268:25). [ile,]*
576. ki fürūġ-ı ḳanādīl-i tābende çeşm-i nücūmı gerdiş-i ḫayret **ile** mānend-i murġ-ı āteş-figende eyledikden *(269:1). [ile,]*
577. **ile** vaḳt-i ʿışāda ḳaṣr-ı ʿadālet lafẓen ve maʿnen şeh-nişīn ve ṣadr-ı aʿẓam *(269:4). [ile,]*
578. biri bu idi ki bārūt-ı tīre-gūn **ile** meşḥūn ḫayme-i siyeh-fām-ı Leylā gibi nūr-ı siyāh *(269:10). [ile,]*
579. **ile** enbāşte bir çetr-i ḳīr-gūn meydāna efrāşte ḳılınup içinde nice kestāne fişegi *(269:11). [ile,]*
580. Ve dāʾiren-mā-dār beyāż şuʿlelü neft-i mürebbā ve bārūt-ı faḫm-āgīn **ile** *(269:29). [ile,]*
581. muʿabbā ezhār-ı bahāra revnaḳ-şiken envāʿ-ı şükūfe-i nāriyye **ile** müzeyyen *(269:30). [ile,]*
582. ṭabancalı ve iki hāvan ve iki biñ kestāne ve delüce ve badaluşḳa ismi **ile** pür-zīb ü fer olan *(270:2). [ile,]*
583. ki şeb-i tīre pertev-i envārları **ile** āfitāb-ı rūz-ı rūşen gibi çeşm-i erbāb-ı temāşāyı *(270:4). [ile,]*
584. **ile** māhiyān-ı deryāya ḫaber virilüp ve āfitābe-i ḳalender-i şuʿle vü āzer olan *(270:12). [ile,]*
585. yigirmi māh-tāba āteş virilüp ve yüz püskürme **ile** çavuşlarıñ yüzine *(270:13). [ile,]*
586. naẓīrin görmüş ne ḫüsrev-i ḫāver māhiyye-bāzī-i nücūm **ile** böyle ẕevḳ u şafā sürmüşdür *(270:15). [ile,]*
587. Püskürme **ile** çavuşları pīrāmen-i sāye-bān-ı hümāyūn-ı şevket-dāmenden *(270:16). [ile,]*
588. ṭırāz-ı dāmen-i ḫilʿatına fetīle-i şemʿa-i raḳḳāṣān-ı şuʾle-i cevlān **ile** āteş virildikde *(270:24). [ile,]*
589. Baʿdehū bir fişek daḫi ʿaynı **ile** bir kebīr bostān ḳuyusı dolābı gibi serīʿan *(271:1). [ile,]*
590. deverān ve delvleri şu yerine şerāre-feşān olaraḳ ḳoġaları fişekler **ile** meleʾān *(271:2). [ile,]*

591. **ile** rubʿ-sāʿat miḳdārı bir resme icrā-yı merāsim-i mühendis-kārī ile miʿmār-ı endīşeyi *(271:17). [ile,]*
592. ile rubʿ-sāʿat miḳdārı bir resme icrā-yı merāsim-i mühendis-kārī **ile** miʿmār-ı endīşeyi *(271:17). [ile,]*
593. taḳsīm-i hevāyī şūretin irāʾet **ile** çeşm-i pergār-ı devr-i pür-kārān-ı ẕekā vü fıṭnatı *(271:20). [ile,]*
594. tenāvül içün ruḫṣat-nümā olmaları **ile** her biri birini ḳapup ve bir tenhā yere şapup *(271:24). [ile,]*
595. ḥaşladı ve her biri bu āteş **ile** her ne cānibe gürīzān oldı ise ḫalḳ anları *(271:26). [ile,]*
596. gibi ḳaṭre-pāşī-i bārān-ı bahār **ile** zemīn ü zamāndan gerd-şūy-ı ġubār olup *(272:6). [ile,]*
597. vüzerā-yı ʿālī-şān-ı sāmī-ḥażret mürāfaḳatı **ile** biniş fermān buyurup *(273:2). [ile,]*
598. Bu ḥālet **ile** birḳaç sāʿat basṭ-ı iḫrām-ı iḳāmet ve baʿde't-teġaddī sāye-bān-ı temāşāya *(273:19). [ile,]*
599. **ile** müjde-i hümāyūn güş-ı temāşāşiyāna resīde olduḳda ʿādet-i sābıḳa *(274:10). [ile,]*
600. üzere ber-hevā ḳalyonlar yerlerinden ḥareket ve birbiri **ile** ḥarb u ḍarba *(274:11). [ile,]*
601. ṭarafına yelle-i yuf meṣābesinde olan ḳurı şıḳılar **ile** paf puf idüp *(274:13). [ile,]*
602. anlar daḫi bir emr-i maḫūf olmaḳ vāhimesi **ile** feryād-künān ve el-amān-gūyān *(274:14). [ile,]*
603. şoñra ayular oyunı **ile** daḫi tiryākīlere bir oyun çıḳarmaḳ fermān olunmaġın *(274:16). [ile,]*
604. müvāṣebe **ile** ayularıñ pençe-i kīni ser-tīz olduḳda şamsonlar maḥallerine *(274:25). [ile,]*
605. iʿāde ve anlarıñ yerlerine ayucılar ayuları **ile** güreşmek irāde ḳılınmaġın *(274:26). [ile,]*
606. iẓhār ve her biri zebān-ı tār-çeşte-i ḳıbṭī-kār **ile** *(274:31). [ile,]*
607. mışrāʿ Tū dest merā be-pāy mī-āyī diyerek çingāne Fārisīsi bir mışrāʿ **ile** *(274:32). [ile,]*
608. şirvānī yayla türkīsine hem-āġāz idüp ḥamle-i yek-pāre **ile** anlara irişdiler ve *(274:34). [ile,]*
609. Baʿdehū Ẕü'n-nūnoġlı nām küşt-gīr-i dilīr Keskinoġlı nāmı **ile** şehīr bir *(275:6). [ile,]*
610. pehlevān **ile** elleşüp birbirine ġālib ve biriniñ zūrı āḫeriñ ḳuvvetini sālib olmayup *(275:8). [ile,]*
611. **ile** müjde-res-i cān oldılar *(275:14). [ile,]*
612. Baʿdehū ber-muʿtād-ı cārī ṣudūr-ı fermān-ı cihān-dārī **ile** ṭulumcıyānı *(275:15). [ile,]*
613. şīrīn-kārī-i nüvāziş **ile** her birini ḥulvü'l-meẕāk-ı ümmīd ü ḫ̈āhiş eyledikden *(275:24). [ile,]*
614. ile daḫi eṭfāle ḳand-i mükerrer-i keremleri **ile** ḥalāvet-baḫş-ı ẕāʾiḳa-i ikrām u iʿzāz oldılar *(275:26). [ile,]*
615. Eṭfāle bu iltifātların görüp çengīler daḫi bir mertebe şenlikler **ile** *(275:27). [ile,]*
616. **ile** gelmişler idi Baʿde'ẓ-ẓuhr germiyyet-i hevā tebdīl-i ilbās iḳtiżā itmegin *(276:14). [ile,]*
617. ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri ṣof ferāce geyüp ve paşalar ferve **ile** bulunup *(276:15). [ile,]*
618. hengām-ı ṣafā-fercāmda eṣnāf ālāyı cemīʿ-i sürūr ālātı **ile** *(276:22). [ile,]*
619. cümleden evvel iki geçeli yeñiçeri keçelileri **ile** çadırcılar ḥirfeti ālāyların ḳurup *(276:24). [ile,]*
620. ve içi İstanbul dībāsı **ile** biṭāne-gīr dört ʿaded ṭop ve dört münaḳḳaş sütūn-ı serv-üslūbı *(277:14). [ile,]*
621. beytini nigāşte-i serā-perde-i her heft-gerde itdürmeleri **ile** cilve-gāh-ı ḳabūle *(277:21). [ile,]*
622. ile muşt muşta gelüp iki ayaḳların bir papuca ḳodılar ve taḥt-ı revān gibi *(278:13). [ile,]*
623. Cemāl nāmı **ile** bir duḫter-i tābende-cemāl ve bir perī-peyker-i bī-miṣāl timṣāl getürdiler *(278:30). [ile,]*
624. penbeden bir ʿalem-i sīm-gūn peydā ve bārūt-ı mürebbā **ile** taʿbiye olunan obayı *(279:9). [ile,]*
625. işʿāl **ile** şaḫş-ı mezbūruñ başında āteşler yanup etekleri ṭutuşdı ve ol dūzaḫ-āşiyān *(279:12). [ile,]*
626. her sūya gürīzān olup şıbyān-ı erbāb-ı ḥirfet tirşeden gürz ü debbūs **ile** döge döge *(279:14). [ile,]*
627. niyyetine ṭulumlar **ile** her cānibden şol mertebe āb-efşān oldılar ki li-münşiʾihi'l-faḳīr *(279:18). [ile,]*
628. Bunlar buña beñzer nice zīb ü zīver ve suḫre ve şeṭāretler **ile** ālāylarını *(279:21). [ile,]*
629. resīde-i ḫıtām ve incü vü zümürrüd **ile** muraṣṣaʿ bir iki çift müze-i muṣannaʿ ve *(279:22). [ile,]*
630. ḫulūṣ-ı ḳalb **ile** dest-güşā-yı duʿā-yı ẕāhirü't-teʾşīr olduḳdan şoñra *(279:27). [ile,]*
631. ʿişve-senc-i nāz-fürūş ḫarīdārān-ı nevāle-i viṣālleri **ile** der-kār-ı dād u sitād itmişler *(280:3). [ile,]*
632. terāzū-yı Yūsuf-senc-i nigāh-i dil-firībāne **ile** endek-i māyegān-ı ṣabr u sāmānı *(280:5). [ile,]*
633. reftār ve şāhīn-i terāzū gibi her ṭarafa imāle-i cenāḥ-ı nigāh **ile** dīde-dūz-ı ḫarīdār olup beyt *(280:8). [ile,]*
634. Gevāre-i ʿasele beñzedi ḥalāvet **ile** *(280:17). [ile,]*
635. dehān-ı çeşm ü zebān-ı müjgān **ile** dād u dihiş-i nāz u niyāza ser-āġāz idüp *(281:2). [ile,]*
636. Seni hīç ġayr **ile** ṭarṭar mı terāzū-yı naẕar *(281:6). [ile,]*
637. beyt-i mevzūnunuñ maẕmūn-ı belāġat-meşḥūnı **ile** ruḫṣat-ı muḥtesib gibi *(281:7). [ile,]*
638. girānī-i şiʿr-i nāz ve revāc-ı kālā-yı imtiyāzına sebeb olup şīve-i günā-gün **ile** *(281:8). [ile,]*
639. cilve-perdāz olaraḳ güẕār itdikden şoñra ḫīrfet-i meẕkūreniñ ṭulum **ile** *(281:9). [ile,]*
640. baḳḳāllarıñ dilberleri **ile** şeftālū bāzārına girüp dön gel deyu çaġırup ol daḫi *(281:14). [ile,]*
641. gāh ṭabancalı ve tüfek ve gāh dürlü dürlü muşannaʿ fişekler **ile** *(281:22). [ile,]*
642. ve naʿra-i nā-gehān-ẓuhūr-ı Allāh Allāh **ile** üzerlerine hücūm-ı düşmenāne *(281:31). [ile,]*
643. teẕyīl **ile** hezār şīve iderek geçüp ve ʿuşşāḳ-ı ser-bürehne-i bī-tāc u destāra *(282:15). [ile,]*
644. dükkānların hezār zīb ü fer **ile** pīrāste ve liḫāf-ı zer-tār ve aḳmişe-i pür-naḳş u nigār *(283:2). [ile,]*
645. **ile** şöyle ārāste itmişler idi ki tavṣīf-i zīb ü zīnet-i bisyārı ne ḥadd-i zebān *(283:3). [ile,]*
646. raḳḳāṣān-ı çāpük-bāz ve çengiyān-ı ʿişve-perdāzlar **ile** eṣnāf-ı sālifeden mümtāz olup *(283:18). [ile,]*
647. ve ecnās-ı revnaḳ u fer **ile** bedīd olup ʿale'l-fevr gerdūne-i gāv-mīş *(283:25). [ile,]*
648. bām-āvīz idüp içinde bir tāze cüvān endāze-i sīmīn-benānı **ile** mışrāʿ *(283:28). [ile,]*
649. pūşendegān-ı dībā vü şīb ve zer-beft ḳabāyān-ı dil-firīb **ile** *(284:2). [ile,]*
650. şoñra duʿācıları icrā-yı āyīn-i duʿā ve ketḫudāları teşrīf-i ḳabūl **ile** *(284:6). [ile,]*
651. Alur göz **ile** baḳ kölesi olduġum güzel terānesiyle ʿarż-ı liḳā idüp gerden-şiken-i naḫvet olaraḳ *(284:13). [ile,]*
652. Rüstemiñ ḳavsi **ile** bir mi kemān-ı ḥallāc *(284:23). [ile,]*
653. tebāşīr-i ṣabīḥatü'l-ʿīd-i revāc-ı ḫirfetleri olan penbe **ile** memlū Fireng-pesend bir çift ʿālī *(285:3). [ile,]*
654. Neṣr Bugün ordu ālāyından bu miḳdār **ile** iktifā ve hedāyā-yı meşrūḥaları *(285:23). [ile,]*

655. neferātı **ile** ve ʿalem-efrāz-ı ḥaşmet-i devlet olan mīr-i ʿalem aġa ve dergāh-ı ʿālī ḳapucıbaşı aġaları *(286:9). [ile,]*
656. ile ve çāşnī-gīrbaşı ve sāʾir çāşnī-gīrān-ı maṭbaḫ-ı şehriyārī *(286:10). [ile,]*
657. ile ve ʿizzetlü çavuşbaşı Ebū Bekir Aġa cümle çavuşān-ı dīvān-ı cihān-dāri **ile** *(286:11). [ile,]*
658. müteferriḳaġān-ı dīvān-ı ḫudāvendigārī **ile** medʿuvv olmaġın cümlesi müsāfir obalarında *(286:13). [ile,]*
659. mücevveze ve legen ibrīḳ **ile** ḫużūr-ı hümāyūndan güẕār ve müsāfir çergelerinde *(286:16). [ile,]*
660. ṭaraf-ı vicāhīsine ḫüsn-i ḫaṭṭ-ı nesḫī **ile** mübārek-bād taḥrīr şükūfe-i günā-gūn *(289:3). [ile,]*
661. ile būstān-ı serāy-ı ḫāṣṣaya naẕīr lāle-zār-ı tāb-dārdan nümūne *(289:4). [ile,]*
662. ile mekr-i düşmenden eymen ü eslem metīn ü müstaḥkem bir ḳalʿa-i devvār *(289:11). [ile,]*
663. bedīdār olup hevāyī-i bī-şümār ve sāʾir fişeng-i āteş-bārları **ile** niçe *(289:12). [ile,]*
664. miḳdārı ʿıḳd-ı ḥanāşır-ı aḳlām **ile** şumār olunmaḳ ḫāric-i ḥadd-i iḳtidār olup *(289:18). [ile,]*
665. alacaḳ miḳdārı zer-pāşlıḳlar **ile** ḥaḳḳā ki paşa lafẓınıñ maʿnāsını ḫalḳa iʿlān u ifşā buyurdılar *(289:21). [ile,]*
666. kendülere teḳarrüb-i ḫıdmet **ile** girān-bıżāʿa-i müfāḫaret olan ḫuddām-ı kirāmlarınıñ *(289:24). [ile,]*
667. **ile** kerem-i nā-maʿdūd buyurdılar *(289:27). [ile,]*
668. Baʿdehū mışrāʿ Ṣavuluñ bī-çāreler çün ḳaldı dīvān irteye neşīdesi **ile** çıḳ çıḳ-ı raḳḳāş *(289:33). [ile,]*
669. kiş kiş-i serhengāna hem-āheng olaraḳ ḫalḳı tāzīyāne-i şevḳ **ile** *(289:34). [ile,]*
670. iṭfāsı içün saḳḳā-yı ḳader ḳırābe-i seḥābdan isāle-i emṭār **ile** ḫıyām-ı mevkib-i sūrı *(290:4). [ile,]*
671. Şevḳ **ile** itdi felek dehre gülāb-efşānī *(290:12). [ile,]*
672. pençe-i ḫurşīd **ile** berçīde ve ġunūde-i mihād-ı ʿarż olan mevālid-i şelāşe *(290:16). [ile,]*
673. sanṭūruñ ḳulaġını burdılar ve kemāl-i ihtimām içün mıżrāb-ı zebānları **ile** *(291:2). [ile,]*
674. **ile** mūsiḳār gibi her aġızdan bir ṣadā peydā olup birbiriniñ teline ṭoḳundılar *(291:7). [ile,]*
675. ve gāh uṣūl-i ṣūfiyāne **ile** maḳām-ı teslīm ü rıżāda āheng-sāz-ı ülfet *(291:8). [ile,]*
676. idi nā-gāh kūs-ı ḫüsrevāne zemzemesi ṭop-ı raʿd-āṣūblar demdemesi **ile** hem-āheng *(291:18). [ile,]*
677. ve dāmād-ı muḫteremin şeref-i daʿvet **ile** tekrīm ü talṭīf buyurduḳlarında *(292:2). [ile,]*
678. Neṣr neşīdesi **ile** mūsiḳī faṣlına āġāz ve mānende-i ḫalḳa-i zencīr birbirine peyveste *(293:7). [ile,]*
679. naġme-i fāḫte gibi devr-i revān uṣūlinde müselsel besteler **ile** birbirlerine dem-sāz *(293.8). [ile,]*
680. Taḳlīd **ile** rāġımen li-enfih *(293:19). [ile,]*
681. raḳḳāş-beçegānı dest-ber-dest ayaḳ uṣūli **ile** Bāġçevānoġlı ve Ḫalīl ve Edirne Ḳolı *(294:11). [ile,]*
682. ceng-i ḥarbī **ile** ḥamle ḳılup germiyyet-i neşāṭ ile birbirine girişüp ḳanları ḳaynadılar *(294:13). [ile,]*
683. ceng-i ḥarbī ile ḥamle ḳılup germiyyet-i neşāṭ **ile** birbirine girişüp ḳanları ḳaynadılar *(294:13). [ile,]*
684. **ile** zūr-ı bāzūların iʿlān idüp bāzīçe-i gūy u çevgāndan ziyāde feyz-āver-i temāşā kıldı *(295:12). [ile,]*
685. yāl u bāl **ile** bal ballanaraḳ ḫayme-i ḫitāna güẕerān ve sünnet-i seniyye-i Aḥmediyye icrāsıyla *(295:19). [ile,]*
686. ve birbiri **ile** kemā-kān āheng-i rezm ü peygār idüp nice şenlikler *(295:22). [ile,]*
687. **ile** ārāste bir ḳaṣr-ı dil-nişīn īcād ve bisāṭ-ı perend ü sereng ile pīrāste *(296:11). [ile,]*
688. ile ārāste bir ḳaṣr-ı dil-nişīn īcād ve bisāṭ-ı perend ü sereng **ile** pīrāste *(296:11). [ile,]*
689. bir şeh-nişīn-i güzīn bünyād itmişler idi ki şāḳūl-i naẕar-ı imʿān **ile** hevāsın terāzūya alsalar *(296:12). [ile,]*
690. mīzān-ı nigāh-ı iẕʿān **ile** çırpıya ursalar ṭāḳ-ı bülend-revāḳ-ı sipihr-i heftümīn *(296:14). [ile,]*
691. süvārīleri ālāyların tertīb ve piyādeleri ālāt-ı neccārīyeleri **ile** icrā-yı ṣanʿat iderek *(296.18). [ile,]*
692. nigāh-ı ʿişve-gerleri **ile** ḫāne-ḫarābān-ı ʿaşḳa erre-i müjgān-ı çeşm-i iltifātı *(296:20). [ile,]*
693. taḥrīk idüp ṭarfetü'l-ʿaynda nice işler keser ve reng-i āl u ġunc u delāl **ile** *(296:21). [ile,]*
694. ve nice heyākil-i ʿacībe-i dāfiʿü'l-kürūb **ile** żırżop żırżop *(297:5). [ile,]*
695. daḫi dehān-ı surnādan zebān-ı hevāyī-edā **ile** li-münşiʾihi *(297:8). [ile,]*
696. Ḳaṣr-ı çār-erkān-ı cismiñ ẕevḳ **ile** pāyende ḳıl *(297:9). [ile,]*
697. Zevraḳ-ı şahbā **ile** sen de yüri çaṭ al çek iç *(297:12). [ile,]*
698. neşīdesi **ile** āheste āheste güẕer itdiler ve nice fişekler ve ġarīb ṣuver-i şeṭāret-āver *(297:13). [ile,]*
699. naʿrasıyla hāy u hūy **ile** gelüp gitdiler ve ketḫudāları ve üstādān-ı ṣanʿatları beşer *(297:17). [ile,]*
700. üzere dest-i ḍarāʿat u niyāz **ile** sāḥa-i ḳaṣr-ı ʿadālet ve bāha-i şeh-nişīn-i şevkete *(297:19). [ile,]*
701. Süvārları eblaḳ-ı müzerkeş-zīn ve rikāb-ı sīmīn ü raḫt-ı zerrīn **ile** *(298:13). [ile,]*
702. ālāy gösterüp ve piyādeleri tīġ u ḫançer ve teber ü şeş-per ve muraṣṣaʿ kemer **ile** *(298:14). [ile,]*
703. üzere işleyerek güẕer itdiler ve çögürcileri bu ḳıṭʿa **ile** çalup çaġıraraḳ gitdiler Ḳıṭʿa *(298:16). [ile,]*
704. Dāstān olurdı ḫālim söylesem icmāl **ile** *(298:18). [ile,]*
705. Ḳāle gelmez ḳālıb-ı taʿbīre ṣıġmaz ḫāl **ile** *(298:20). [ile,]*
706. ve elmās u yāḳūt **ile** pür-zīnet mücevher çalar sāʿat ve iki biñ üç yüz *(298:23). [ile,]*
707. **ile** saʿādetlü dārü's-saʿāde aġası ḥażretleri ṭarafına īṣāl u teslīm ve şehen-şāh-ı kerīm *(299:1). [ile,]*
708. hezār zīb ü zīver **ile** ālāy içün ṭaḳım ṭaḳım düzdiler ve nice yaġdan delk ḳaḳma dilberleri *(299:5). [ile,]*
709. meydān-ı sūr-ı hümāyūn-ı şāhen-şāh-ı İskender-cāhıñ ġubār-ı misḳī-ʿayārı ʿanber-i misḳālī **ile** *(299:24). [ile,]*
710. cemʿ olup ve endāze-i ḳıyāsdan bīrūn elbise-i gūnā-gūn **ile** ālāy ḳurup astār-ı Kaʿbe-i şevket ü cāh olan *(299:26). [ile,]*
711. ḫirfetleri aḳmişe-i rengā-reng **ile** tebaḫtur u ihtizāz iderek pey-der-pey āheste āheste *(299:28). [ile,]*
712. aḳmişe-i rengā-reng **ile** seyr idenleri ḫayrān ü deng itdiler *(299:30). [ile,]*
713. müsāfir çergelerinde ārām **ile** muntaẓır-ı vaḳt-i ṭaʿām oldılar *(300:19). [ile,]*
714. niʿam-ı günā-gün-ı esbāb-ı sürūr **ile** żiyāfet-i ʿām eylediler ve *(301:5). [ile,]*

715. kefçe-i dest-i duʿā **ile** niʿmet-i medḥ u şenāyı āmīḫte ve eşk-i ḍarāʿati gülāb gibi *(301:6). [ile,]*
716. mıḳrāż-ı ḫaṭevāt **ile** ḳaṭʿ-ı rişte-i ṭarīḳ ve ʿaraba üstinde sāḫte dest-gāh-ı perdāḫtelerinde *(301:17). [ile,]*
717. ḳumāş-ı nev-ẕuhūr-ı günā-gün **ile** ʿarṣa-i sūrı kesād-āver-i Bedestān-ı ʿAtīḳ eylediler *(301:18). [ile,]*
718. inʿām-ı pādişāh **ile** nāʾil-i dil-ḫᵛāh olup müsāfir çergelerine gitdiler *(302:18). [ile,]*
719. **ile** ẕuhūr idüp baḳırdan maşnūʿ mücellā vü muşayḳal ber-ḳāʿide burc u bārūsı *(303:3). [ile,]*
720. **ile** müḳātele vü muḥārebe ve müsāyefe vü muḍārebe ve envāʿ-ı fişek *(303:9). [ile,]*
721. **ile** kūfte-i midaḳḳa-i diḳḳat itdiler ne püştine yerdeki şemşīr-i mümāssdan *(303:20). [ile,]*
722. ve müteʿayyinān-ı ḫirfetleri inʿām-ı muʿtāde **ile** hāʾiz-i rehīne-i āmāl ve *(303.31). [ile,]*
723. **ile** pür-zīb ü zeyn eyleyüp şāḥa-i mevkib-i sūrı *(304:8). [ile,]*
724. Cān naḳdi **ile** olur ḫarīdār *(304:14). [ile,]*
725. bir ṣūret-i siyeh-pūş göstermişler idi ki perişānī-i gīsū vü rīş **ile** siyeh cāme keşiş *(304:24). [ile,]*
726. bāzergānbaşı Ḥüseyin Aġa mücevveze **ile** ḥużūr-ı āṣafīde *(305:13). [ile,]*
727. iltibās-ı ḫilʿat-ı ḳabūl **ile** nāʾil-i meʾmūl olduḳdan ṣoñra ʿizzetlü ḳapucılar ketḫudāsı aġa *(305:14). [ile,]*
728. delāleti **ile** ḥużūr-ı hümāyūna dāḫil ve şeref-i dāmen-būs-ı şehriyārīye nāʾil olup *(305:15). [ile,]*
729. meyl-sāz-ı cāy-gāh-ı ārām olup vaḳt-i ʿaṣr ḥulūl itmek **ile** şehriyār-ı Dārā-ḥaşem *(305:20). [ile,]*
730. şeh-zādegān-ı muḥteremleri ve ḫademe-i mükerremleri ḫażerātı **ile** *(305:21). [ile,]*
731. ṣāḥīncibaşı ve sāʾir zümre-i şikārī püftere-i dest-i daʿvet **ile** maʿẕūm-ı velīme-i cihān-dārī olmalarıyla *(305.27). [ile,]*
732. ve sāʾir bostānī ustaları ḳalafāt taʿbīr olunur ḳalensöve **ile** başlarına uyup ve *(305:29). [ile,]*
733. ḳozbekçisi ve baş yazıcı külāh-ı zerd ve ser-ā-ser kemer **ile** ḳıyāfetlerin ḳānūnları *(305:31). [ile,]*
734. niʿam-ı günā-günа işti hā-yı germ **ile** ṣoḥbete ḳaynaşdılar ve ḥamlacılar sāḥil-i deryā-yı niʿmet olan *(305:34). [ile,]*
735. pīrāmen-i sāye-bān-ı cemʿiyyete ḥamle-i yek-bāre **ile** bir *(305:35). [ile,]*
736. bostāncı neferātı ḳırmızı baraṭalar **ile** ziyāfet çadırlarını bostān-serā-yı ḫāṣṣadan *(306:1). [ile,]*
737. mücevveze-ber-ser ser-ā-ser kürkler **ile** āşiyān-gāh-ı niʿmete ḳonup ser-ā-ser *(306:4). [ile,]*
738. ṣarıḳları **ile** gelüp üç ʿaded iki direkli müsāfir çergelerinde cemʿiyyet ve *(306.7). [ile,]*
739. vüzerā-yı ʿiẓām-ı sāmī-menzilet **ile** üç direkli müsāfir çergelerini teşrīf *(306:10). [ile,]*
740. ve herkese destār-ı ʿādīleri **ile** yemek yemege fermān buyurup bu resm ile cümleyi *(306:11). [ile,]*
741. ve herkese destār-ı ʿādīleri ile yemek yemege fermān buyurup bu resm **ile** cümleyi *(306:11). [ile,]*
742. ve baş silāḥşor aġa ve bir silāḥşor aġa **ile** daḫi mücāselet ḳıldılar *(306:19). [ile,]*
743. Ḳaşıḳçı nāmı **ile** milʿaḳa-zen-i ṣıḥāf-ı iştihār ve aʿyān-ı ḫademe-i āḫūr zümresine *(306:23). [ile,]*
744. üzere yigirmi üç süfrelik ṭaʿām **ile** simāṭları basṭ olunup ve bostāncı neferātınıñ *(306.33). [ile,]*
745. Ve baʿde’ṭ-ṭaʿām mışrāʿ Ḳahve vü şerbet ü buḫūr u gül-āb **ile** merāsim-i ikrām *(307:1). [ile,]*
746. ve ilbās-ı ḫilʿat **ile** tevḳīr ü tekrīm olundılar *(307:32). [ile,]*
747. dest-i kerem-peyvestleri **ile** aʿdād-ı ʿuḳūd-ı enāmil-i müfīẕü’l-cūdları ḳadar *(308:10). [ile,]*
748. zer-i meskūk-ı kāmilü’l-ʿayār-ı iḥsānı **ile** baḫş-ı bıżāʿa-i iʿtibār buyurduḳları *(308:11). [ile,]*
749. tevkīl ve vekālet-nāme-i muṭlaḳaların taḫṣīs baʿde’t-taʿmīm **ile** daḫi tekrīm ü tebcīl *(308:20). [ile,]*
750. kemāl-i sürūr ve ibtihāc u iftiḫār **ile** işāʿa u ichār ve merāsim-i şenā-güẕārī-i şükrāneyi *(308.22). [ile,]*
751. tertīb ve faṣl faṣl naġamāt-ı sāmiʿa-nüvāz **ile** birbirine hem-dem ü hem-sāz olaraḳ *(308:27). [ile,]*
752. dīnār **ile** kām-kār ve müşārün-bi’l-benān-ı iʿtibār eyledi *(310:5). [ile,]*
753. ve bu ʿabd-i ḫaḳīriñ şarḳıları ve güfteleri **ile** olan besteler oḳunmaḳ *(310:12). [ile,]*
754. fermān-ı vācibü’l-iẕʿān-ı āṣafī **ile** ṭanṣīs olunup bu vech ile daḫi sermāye-baḫş-ı ibtihāc u iḥsān *(310:13). [ile,]*
755. fermān-ı vācibü’l-iẕʿān-ı āṣafī ile ṭanṣīs olunup bu vech **ile** daḫi sermāye-baḫş-ı ibtihāc u iḥsān *(310:13). [ile,]*
756. ḫaṭīb-i muraṣṣaʿ-şemşīr-i cāmiʿ-i sipihr ki mihrdir bārānı seḥābü’ṣ-ṣayf **ile** teġaṭṭī ve *(310:21). [ile,]*
757. **ile** ṣadr-ārā-yı ḥarem-serāy-ı şevket-medār olmuşlar idi Ol vaḳte dek sāḥa-i sūr *(310:27). [ile,]*
758. teşrīf-i ḫudāvendigārīden dūr olmaġın ve vech **ile** sürūr u ṣafādan mehcūr olup *(310:28). [ile,]*
759. fikri **ile** nālān u giryān olup girye vü fiġānlardan bir güne daḫi *(311:1). [ile,]*
760. mirʾāt-ı cilā-dādeye dönüp fer ü şevket ve vaḳār u ʿaẓamet **ile** ḫurşīd-i cihān-ārā *(311:6). [ile,]*
761. gibi maṭlaʿ-ı ḳarār-gāh-ı hümāyūnlarından ṭāliʿ ve ālāy-ı celālet-iḫtivā **ile** *(311:7). [ile,]*
762. iẕn-i hümāyūn ṣudūr itmek **ile** *(311:29). [ile,]*
763. bir ḳartal-ı güşāde-bāl taṣvīr ü timsāli **ile** derūn u bīrūnı münaḳḳaş ve üslūbı dil-keş *(312:6). [ile,]*
764. ile beyne’l-aḳrān Tozḳoparan menzili alup meydān-ı mübāhātda *(312:9). [ile,]*
765. felekü’l-eflāk-ı icābete resīde eyleyüp bir ḳabża dīnār **ile** kām-kār olup gitdiler *(312:12). [ile,]*
766. Tīr-i müjgān **ile** pürdür çeşmi tīr-keşler gibi *(312:16). [ile,]*
767. zebān-ı nigāh-ı sāmān-sūz-ı dil-firīb **ile** mışrāʿ Yaḳlaşma baña āteş-i ʿaşḳımla *(312:20). [ile,]*
768. diyerek nāz u niyāz ve söz ü sāz **ile** īḳād-ı şemʿ-i meserret ve çögürciler *(312:22). [ile,]*
769. **ile** ālāy gösterüp içlerinden bir pīr-i rūşen-żamīr dest-i duʿāyı mıḳrāż-ı şemʿ-i icābet *(312:30). [ile,]*
770. ve lisān-ı ṣıdḳ u iḫlāṣ **ile** āyet-i Nūr tilāvet iderek her biri üçer vuḳiyye *(313:1). [ile,]*
771. ve ḫod siperler **ile** ceyş-i ceng-āver ṣūretinde etfāl-i ḫoş-āyende-seyri *(313:7). [ile,]*
772. **ile** bir zer-kār meges-rān hediyyelerin teberrüken nihāde-i mevḳiʿ-i redd ü ḳabūl *(313:13). [ile,]*
773. ve bu ḳıṭʿa **ile** ʿarż-ı merām ve ifāde-i mesʾūl-i ṭayy-i ṭūmār-ı karār ve müsāfir çergesi *(313:14). [ile,]*
774. Neṣr Bunlarıñ ṣaḥāʾif-i cilādāde-i cemʿiyyetlerine aḳlām-ı iḳdām **ile** temmet-i ḫıtām *(313:20). [ile,]*
775. ber-kāʿide dād u sitād **ile** der-kār ve her güne metāʿların ʿarża-dāşt-ı bāzār-ı enẓār eyleyüp *(313.24). [ile,]*
776. ve ṭabḫ-ı bünn **ile** iştiġāl ve bir cānibden iḥdāṣ eyledikleri kār-gāh-ı raṣīṣde *(313:26). [ile,]*

777. Kezālik meh-peykerān-ı Kettāniyān daḥi müşteriyān-ı cemālleri **ile** alış verişe *(314:1). [ile,]*
778. tūli sekiz zirāʿ ve ʿarż u ḳaddi üçer zirāʿ metāʿları **ile** māl-ā-māl ḳalyonı *(314:7). [ile,]*
779. yüz ḳadar gemici neferleri aḳındıda ḳayıḳ çeker gibi meydān-ı şūra tesyīr **ile** *(314:8). [ile,]*
780. ve günā-gūn biñden efzūn ṭarrāḳa-ḫīz fişekler **ile** ḫalḳı birbirine ḳataraḳ *(314:11). [ile,]*
781. Ḳuyumcı ṭāʾifesi nice zīb ü zīver **ile** ālāy-ı zīnet-güster gösterdiler Bir *(314:28). [ile,]*
782. taḫt-ı revānıñ derūnını envāʿ-ı cevāhir **ile** ārāste ve mücevher serġuşlar ile *(314:29). [ile,]*
783. taḫt-ı revānıñ derūnını envāʿ-ı cevāhir ile ārāste ve mücevher serġuşlar **ile** *(314:29). [ile,]*
784. pīrāste ve bīrūnını naḳş-ı mīnā-kār **ile** tezyīn ve içinde bir dürr-i şemīni *(314:30). [ile,]*
785. ḳuyumcubaşı mücevveze ve semmūr erkān kürki ve on ḳadar baraṭalı yedekçi **ile** *(314:33). [ile,]*
786. zemīn-būs-ı pādīşāh-ı ʿādil olup elmās u yāḳūt ve zümürrüd ü incü **ile** muraṣṣaʿ *(315:1). [ile,]*
787. **ile** ciger-şikāf-ı naẓar-bāzān olaraḳ ve sāʾir ḥirfetleri erbābı cümleden *(315:12). [ile,]*
788. keskin çıḳmaḳ hevesi **ile** tīġ-i himmetlerin miyān-bend-i ġayret idüp hezār zīb ü zīnet *(315:13). [ile,]*
789. ve nice bāzī vü luʿbet **ile** ṣanʿatların icrā eyleyerek li-münşiʾihi'l-faḳīr *(315:14). [ile,]*
790. ḫayrān idüp ve eṭrāfında ḳalaylı tirşelerden maṣnūʿ eşkāl-i muḫtelife **ile** eṭfāl *(315:30). [ile,]*
791. Baʿdehū Bit Bāzārı Oturaḳçıları libās-ı müsteʿār **ile** sāḫte-vaḳār ve kehle-i nerdübānı *(316:1). [ile,]*
792. ve ṣuver-i mühībe **ile** ney-enbān çalaraḳ güẓār ve iki taḫta vaşaḳ nāfesi ve *(316:8). [ile,]*
793. Āyīneciler ṣūret-nümā-yı şādī olup bir vech **ile** çihre-i şāhid-i sürūr u ṣafāya *(316:10). [ile,]*
794. Bunlarıñ seyr ü temāşāsı ḫˇāhişi **ile** vaḳf-ı gerdiş olan dāʾire-i çeşm-i nużżār *(316:17). [ile,]*
795. edā-yı merāsim-i zemīn-būsīden ṣoñra emīn-i sūr yedi **ile** her ketḫudāya ʿaṭiyye-i ḫüsrevāne *(316:23). [ile,]*
796. eyyām-ı güzeşteden ziyāde vü ber-ter hezār ṣanʿatlar **ile** *(316:27). [ile,]*
797. tenāvül ve mażġ **ile** murġ-ı āteş-ḫˇār ṣūretin nümāyān eyledi *(317:9). [ile,]*
798. āvīzān olan bir çeki ṭaşını on nefer ādem maḳara **ile** iki ẓirāʿ miḳdārı refʿ idüp *(317:12). [ile,]*
799. şiddet **ile** ḍarb iderek ṭaşıñ üzerinde vāfir kiremit pārelerini ḫurde vü ḫursān eyledikleri *(317:13). [ile,]*
800. jengārī senbīle ḳoyup senbīlleri muḥkem bend ü rabṭ **ile** daḥi iktifā itmeyüp *(317:29). [ile,]*
801. beste ve ayaḳları buḳaġı **ile** be-hem peyveste iken bendden *(318:3). [ile,]*
802. **ile** zebān-ı müfāḫaret-feşān-ı kerem-cūyānların beste ve ḳabża ḳabża *(318:16). [ile,]*
803. daḥi inʿām-ı firāvān **ile** mesrūr u ḫandān buyurduḳlarından ṣoñra *(318:18). [ile,]*
804. ḫużūr-ı maʿālī-maḥşūrlarına müşūle ruḫṣat-yāb ve ilbās-ı ḫilʿat-ı istiḥsān **ile** ḳat ḳat *(318:19). [ile,]*
805. fevākih-i gūnā-gūn **ile** memlū bir māʾide-i sürūr basṭ eyledi ki tedāvül-i enāmil-i müjgān *(318:22). [ile,]*
806. ile ẓāʾika-i çeşm-i ʿibret tenāvül eyledikçe leẕẕetine ṭoyulmayup *(318:23). [ile,]*
807. **ile** güşād bulur deyu benān-ı ḫayreti miftāḥ-ı kilīd-i endīşe vü ḫayret eylediler *(318:31). [ile,]*
808. erkān kürki ve destār-ı ʿādīleri **ile** teşrīf ve bürūdet-i hevādan nāşī *(319:18). [ile,]*
809. oturmadılar Ancaḳ vaḳt-i vedāʿda sāʾir medʿuvv olanlar **ile** maʿan *(320:14). [ile,]*
810. üzere dāmen-gūşe-i ṣadr-ı kerīm **ile** iltişām ve işbāt-ı maḳām ve *(320.24). [ile,]*
811. ve telḫīşī aġa muḳāreneti **ile** teslīm-i rikāb-ı hümāyūn *(321:6). [ile,]*
812. yine müşārūn-ileyhimā yed-i sefāretleri **ile** mükemmel bisāṭ ile ārāste ve *(321:8). [ile,]*
813. yine müşārūn-ileyhimā yed-i sefāretleri ile mükemmel bisāṭ **ile** ārāste ve *(321:8). [ile,]*
814. zīn-pūş-ı girān-miḳdār-ı zer-nigār **ile** pīrāste bir bir raḫş-ı ṣabāḥu'l-ḫayr-pīşānī *(321:9). [ile,]*
815. cümlesi telḫīşī-i ṣadr-ı aʿẓam vesāṭeti **ile** devletlü dārü's-saʿāde aġası ḫażretleri *(322:8). [ile,]*
816. cānibine defter **ile** irsāl ve her biri maʿrūż-ı ḫudāvend-i hümāyūn-iḳbāl ḳılınup *(322:9). [ile,]*
817. telḫīşī aġaya ve hediyye aşḥābınıñ birer ādemlerine ilbās-ı ḫilʿāt-ı ḳabūl **ile** iclāl ḳılındı *(322:10). [ile,]*
818. çeng ü çegāne ve envāʿ-ı melāʿib-i muḍḥikāne-i dil-cūy-ı keder-şūy **ile** *(322:19). [ile,]*
819. **ile** rūy-ı āb-ı tāb-dāde ḳıldılar *(322:22). [ile,]*
820. yaʿnī şeh-zādegān-ı ʿālī-ḫażret **ile** tevessüd-i evreng-i vaḳār idüp ol cā-nişīn-i ḫurşid-i nevvār *(322:26). [ile,]*
821. **ile** şeb-i tārı maḥsūd-ı nehār buyurdılar ve ṣadr-ı aʿẓam ḫażretleri daḥi *(322:28). [ile,]*
822. ḫażerātı **ile** ṭarḥ-ı encümen-i cemʿiyyet ve fürūşān-ı kūçe-i şādmānīye *(322:30). [ile,]*
823. lemʿasını tavṣīf ve bir şemʿasını taʿrīf **ile** iktifā ve bu ḳıṭʿa-i āb-dār-ı āteşīn-edā-yı siḫr-āsār *(323:2). [ile,]*
824. ile kānūn-ı şuʿle-fürūz-ı mübālaġayı iṭfā evlā görüldi Ḳıṭʿa *(323:3). [ile,]*
825. Gördüñ ey pīr-i felek çoḳ sūr **ile** cemʿiyyeti *(323:4). [ile,]*
826. eḫaṣṣ-ı bendegān-ı saʿādet-mendleri **ile** tertīb-i meclis-i Bayḳarā-pesend buyurup *(325:19). [ile,]*
827. geh bāzī-i şaṭranc-ı endīşe-medār **ile** meşḳ-ı levāzım-ı seyf ü ḳalem ve *(325:23). [ile,]*
828. mübāşeret olunup herkes birbiriniñ aḥvālini temāşā **ile** ḳanāʿat itdiler Ālāy göstermek *(325:27). [ile,]*
829. **ile** cemāl nāmına yapdıḳları uḍḥūke-ṣūretler ile hem-ḫālet olaraḳ kederleri *(326:1). [ile,]*
830. ile cemāl nāmına yapdıḳları uḍḥūke-ṣūretler **ile** hem-ḫālet olaraḳ kederleri *(326:1). [ile,]*
831. **ile** meydān-ı sūrdan cānib-i deryāya imāle-i licām-ı seyl-āb iderek vaḳt-i ẓuhrda *(326:18). [ile,]*
832. gelüp mışḳala-i mihr **ile** mirʾāt-ı zemīn cilā-dāde ve ṣūret-nümā-yı şādī olmaġa *(326:22). [ile,]*
833. **ile** ṭarḥ-ı bünyān-ı muʿāşeret ve tarşīş-i erkān-ı sūr-ı sarāy ve *(327:2). [ile,]*
834. ve güşād-ı daḫme-i mürüvvet ve beẕl-i naḳdīne-i himmet buyurmaları **ile** *(327:4). [ile,]*
835. çavuşāna birer altun ve ḳul çavuşlarına ve orṭa yazıcılarına ikişer altun inʿāmı **ile** *(327:24). [ile,]*
836. dest-i kerem-peyvesteleri **ile** herkesiñ hem-yān-ı istiʿdādı kadar ḳabża ḳabża *(327:28). [ile,]*
837. bī-ʿaded altun iḫsān buyurup taḫṣīṣ baʿde't-taʿmīm **ile** tekrīm buyurdılar *(327:29). [ile,]*
838. dūde ve her gürūh-ı maʿdūde ve her fırḳa-i mevcūdeden zencīr-i dünyā **ile** *(327:31). [ile,]*
839. dest-i deryā-bārları **ile** miyān-ı meydānda mefārıḳ-ı ʿālemiyāna nişār ve ṣaġīr ü kebīri *(327:35). [ile,]*
840. nişār-ı dirhem ü dīnār **ile** cūşiş-i emtār ve beẕl-i ebr-i gevher-bārı unutdurduḳları *(328:4). [ile,]*

841. eşnāda herkes zebān-ı sitāyiş ü şenā **ile** midḥat-güzār-ı cūd u ʿaṭāları olup zāt-ı semāḥat-semīrlerin *(328:5). [ile,]*
842. ve tebdīl-i yesīr **ile** ʿīdiyye iken sūriyyeye ṭaḥvīl ve bu gün şebt-i cerīde-i eyyām buyurduḳları *(328:15). [ile,]*
843. **ile** taḳrīż ü teẕyīl olundı Ḳaşīde li-müʾellifihi *(328:17). [ile,]*
844. Fevvāre-i sīmīn **ile** bir şād-revāndır *(329:2). [ile,]*
845. İtsün kime tanẕīr **ile** taʿrīf-i şenāñı *(332:3). [ile,]*
846. Maʿḳūli bu ʿöẕr **ile** hemān ṭayy-ı lisāndır *(332:18). [ile,]*
847. ve libās-ı zer-tār ve manṭarī destār **ile** zemīn-būs-ı ḫudāvendigār olup mehterḫāneleri *(334:18). [ile,]*
848. içlerinden bir kimse başında bir mīnā-yı kebīr-i leb-rīz **ile** raḳṣ u cilve vü şevḳ-engīzden *(334:22). [ile,]*
849. ekl idüp temāşāşiyānı ḥayrān u medhūş eyledi Bu vech **ile** ḥirfet-i meẕkūre *(334:24). [ile,]*
850. ʿarż u ihdā **ile** pāy-taḫt-ı memālik-i Īrān olan Revān Ḳalʿası dāḫil-i mülk-i Āl-i ʿOşmān olmasına *(334:27). [ile,]*
851. Taḫt-ı revān-ı sālifü'l-beyān ḳırmızı çuḳa **ile** mefrūş ve içinde penbe ile memlū *(334:30). [ile,]*
852. Taḫt-ı revān-ı sālifü'l-beyān ḳırmızı çuḳa ile mefrūş ve içinde penbe **ile** memlū *(334:30). [ile,]*
853. derūnı dört ʿaded dībā yaşdıḳ **ile** ārāste ve bīrūnı beyāż *(334:32). [ile,]*
854. şırmadan tel ḳafes ve rūmī şebīkeler **ile** pīrāste ve cevānib-i erbaʿasında cām *(334:33). [ile,]*
855. ester-i zīnet-güster-i ber-güzīde **ile** dervāze-i ḳaṣr-ı ʿadālete keşīde eylediler *(335:4). [ile,]*
856. müteḥāşī vü hārib olmaḳ ṣūretinde kimi sürçüp kimi düşüp birbiri **ile** tepişerek *(335:8). [ile,]*
857. sīm tepsi ve sīm ṭās-ı tamġā-dār ber-güzārların ʿarż u ihdā **ile** nāʾil-i ḥüsn-i müfākāt-ı bī-şümār olup *(335:25). [ile,]*
858. Ṣandalcılar endāze-i kām-ı ihtimām **ile** kāle-peymā-yı rāh-ı ṣafā vü neşāṭ olaraḳ *(335:27). [ile,]*
859. buña beñzer mühīb cemāller ve uʿcūbe ḳıyāfetler **ile** şeṭāretler gösterüp mehter-ḫānelerin *(336:3). [ile,]*
860. **ile** güẕār ve bir öküz ʿarabası üzerinde dest-gāh ḳurup iẓhār-ı hüner *(336:8). [ile,]*
861. başında bir ṭabla **ile** raḳṣ iderek ʿarż-ı şeṭāret ve biri ṣaġīr ve ikisi *(336:14). [ile,]*
862. kebīr ṣunḳur ḳuşı taṣvīri **ile** irāʾet-i ṣūret-i mahāret eyledikden ṣoñra yüz *(336:15). [ile,]*
863. ber-ser çuldan kerrākeler **ile** dest-gāhları üzere rīsmān-bāf olaraḳ icrā-yı ṣanʿat *(336:22). [ile,]*
864. ve baḫş-ı şeṭāret **ile** çul-dūz-ı semend-i neşāṭ oldılar ve atlu ve piyāde ālāyları *(336:23). [ile,]*
865. medʿuvv-i żiyāfet-i ḫāḳān-ı cihān-bān olmaları **ile** her *(337:15). [ile,]*
866. ocaḳ rüʾesāsı eşvāb-ı dīvānīleri **ile** neferātına revī-kār-ı kālā-yı cemʿiyyet ve *(337:16). [ile,]*
867. baʿdehū yedi nefer çekdiri paşası destār-ı ʿadīleri **ile** ve üç nefer tersāne kātibleri *(337:19). [ile,]*
868. ki taʿyīn-i maḳām ve taḫṣīṣ-i taʿām **ile** hem anlar ḳarīn-i imtiyāz olup *(338:2). [ile,]*
869. **ile** muḫālaṭa-i yek-dīgerden nezāket ile ṣıyānet ḳılındı *(338:5). [ile,]*
870. ile muḫālaṭa-i yek-dīgerden nezāket **ile** ṣıyānet ḳılındı *(338:5). [ile,]*
871. erīke-i istirāḥat olmaları **ile** *(338:18). [ile,]*
872. otaġ-ı hümāyūn pīş-gāhında ṭablalar **ile** yer yer pilāv ve zerde güsterde ḳılınup *(338:31). [ile,]*
873. selīmī ve erkān kürki **ile** cümleye reʾīs olup baʿdehū çekdiri paşaları *(339:2). [ile,]*
874. destār-ı ʿādī ve libās-ı rūz-merreleri **ile** baʿdehū cebecibaşı üst ve mücevveze ile *(339:3). [ile,]*
875. ve cebeciler kātibi mücevveze ve ṣof muvaḥḥidī kürk **ile** ve dört nefer ketḫudāları *(339:4). [ile,]*
876. **ile** bi-merātibihim ṣaf-beste-i tertīb ve ṭopçıbaşı aṭlas üst ve *(339:6). [ile,]*
877. mücevveze ve sāʾir żābiṭān ve küttāb u müteʿayyinān daḫi libās-ı maḫṣūṣları **ile** *(339:7). [ile,]*
878. **ile** şeref-maḳrūn oldılar *(339:9). [ile,]*
879. içün çeşm-güşā-yı intiẓār idiler Lākin keşret-i bārāndan nāşī bir vech **ile** tertīb-i esbāb-ı melāʿibe *(339:12). [ile,]*
880. **ile** ḫande-rīz ḳılup ḳāsiye-i gürūh-ı mezbūreye āteş-endāz oldılar *(339:21). [ile,]*
881. uṣūl-i firengçīn **ile** maḳām-ı rehāvīde nice faşıllara āġāz ve naġamāt-ı āteşīn-i riḳḳat-engīzleri *(339:22). [ile,]*
882. **ile** neşāṭ-baḫş-ı nuẓẓār ve ḫāṭır-güşā-yı ḥuẓẓār olduḳlarından mā-ʿadā *(339:24). [ile,]*
883. eyyām-ı sālifeden efzūn dāʾire-i taḳrīrden bīrūn ʿarż-ı hüner **ile** şöyle sebeb-i şeṭāret *(339:26). [ile,]*
884. **ile** inşırāfa istiẕān itdiklerinde ricāl-i dīn ü devlet vedāʿ itmiş iken ve *(340:4). [ile,]*
885. ḥażretleri **ile** tevdīʿa ḳanāʿat ve maḳarr u maḳāmlarına inşırāf ü ricʿat eylediler *(340:7). [ile,]*
886. Hedāyā-yı Muʿtāde Naḳli İçün Taḥrīk-i Tāziyāne-i Yerāʿa **ile** *(340:9). [ile,]*
887. ḳapu ketḫudāları Meḥemmed Efendi ve telḫīṣī aġa vesāṭeti **ile** itḥāf u ihdā ve ikisine *(340:24). [ile,]*
888. aṭlas-ı firengī Süleymān Efendi ḳapu ketḫudālıġı ve telḫīṣī aġa delāleti **ile** *(340:31). [ile,]*
889. iltibāsı **ile** mübāhī vü müfāḫir oldılar *(340:33). [ile,]*
890. Fırançа ḳıralınıñ devlet-i ʿaliyyede ḳapu ketḫudālıġı ḫıdmeti **ile** *(341:15). [ile,]*
891. telḫīṣī aġa **ile** tercümānlarına ilbās-ı ḫilʿat-ı kām-kārī ḳılındı *(341:23). [ile,]*
892. bir miḳdār edevāt-ı nāriyye iżāʿatı **ile** ḳanāʿat olunup herkes mütevārī-i künc-i ārām *(341:31). [ile,]*
893. gül-be-şeker-i iḫtirām **ile** şīrīn-kām ve mükerrer mükerrer ḳahāvī-i ṣafā-feḥāvī *(342:12). [ile,]*
894. **ile** ikrām olunduḳdan ṣoñra cāmiʿ-i maʿālī vü mekārim ḳıble-i eʿālī vü ekārim *(342:13). [ile,]*
895. naʿra-i Allāh Allāh **ile** ṣaff ṣaff reh-güzār-ı sāye-bān-ı āṣafdan ḫayme-i maḫṣūṣalarına *(342:26). [ile,]*
896. ḳıyāsen telḫīṣī aġa ve ḳapu ketḫudāları **ile** rikāb-ı hümāyūna ʿarż u telḫīṣ olunduḳdan *(343:4). [ile,]*
897. getürdiler ve yelken kürek nişīb ü firāza sāʾir ve ṭop u tüfeng **ile** şenlik itdigini *(343:11). [ile,]*
898. mübāşereti **ile** nice fîl-ten süvārī vü piyāde cündiyān-ı ṣadr-ı aʿżamī *(343:15). [ile,]*
899. ʿArż eyledim rikābıña raḫtı **ile** bir at *(343.25). [ile,]*
900. neşīde-i naẓīdīdir lisān-ı süḫan-dān-ı nüdemā **ile** meẕkūr olmaġın *(343:27). [ile,]*

901. ḳaṣr ve şeref-i ḳabūllerin aña ḥaṣr itdiklerini zebān-ı sefīr **ile** ifāde buyurduḳları *(344:2). [ile,]*
902. iskemleler vaż‘ olundı ve ṣıḥḥāf-ı zerrīn ü sīmīn **ile** *(344:11). [ile,]*
903. tekmīl olunmaġ için iṭ‘āmlarına ta‘cīl ve bu bahāne **ile** cümleden evvel *(344:14). [ile,]*
904. dil-sīr olmaları **ile** ṭayy-ı ḳālīçe-i ṣıḳlet ve ref‘-i ġubār-ı keşāfet ḳılmalarına izn ü ruḫṣat virilüp *(344:16). [ile,]*
905. bir çetr-i sündüsī-libās taḫṣīṣ ve eṭ‘ime-i nefīse **ile** ikrām olunmaları ṭaraf-ı āṣafīden *(344:25). [ile,]*
906. ṣanāyi‘-i ‘acā’ib icrāsı bir vech **ile** ḳābil olmamaġla cenāb-ı şevket-me’āb *(345:10). [ile,]*
907. yine şevket ü iḳbāl ve ‘aẓamet ü iclāl **ile** otaġ-ı hümāyūnlarına *(345:15). [ile,]*
908. ḳarīn-i istiḥāle olmaġın muḳāyese **ile** lisān-ı ḥāle ḥavāle ḳılınması evlā görülmüşdür *(345:20). [ile,]*
909. **ile** şenlikler eşnāsında bugün āmāde-i ḫıtān olan dört yüz ḳırḳ *(345:34). [ile,]*
910. şeh-zādegān-ı ‘ālī-ḥażretleri **ile** deryā şenligi temāşāsı içün Āyīneli Ḳavaḳda *(346:7). [ile,]*
911. ve tertīb-i esbāb-ı şādmānī buyurmaları **ile** ṣallar üstinde *(346:10). [ile,]*
912. īcād olunan ḳal‘a-i çūpīn **ile** ḳancabaşlar ve ṣal-ı āḫerde ṣaff-zede ve āmāde-i perḫāş olan *(346:11). [ile,]*
913. teşḫīrine hücūm u ihtimām ve ḳal‘adan püskürmeler **ile** müdāfa‘ada ber-kā‘ide *(346:14). [ile,]*
914. içün me’mūr olmaları **ile** sāye-bān-ı temāşāda hem-zānū-yı mücāleset olmuşlar *(346:24). [ile,]*
915. seyelān iden altun ṣuyı **ile** āteşleri iṭfā ve lūle-i benān ve *(347:5). [ile,]*
916. zebān-ı zebāne-feşānları **ile** kendü dāstānların gū-be-gū ḥikāyet ve sū-be-sū *(347:9). [ile,]*
917. ile üç direkli sāye-bānda ve ḳużāt-ı Anaṭolı çerge-i şāniyede ve *(347:13). [ile,]*
918. sefīne-i Nūḥdan nişān olan meydān-ı sūr anlarıñ daḫi ḥużūrı **ile** işābet-i ‘aynü’l-kemālden *(347:22). [ile,]*
919. ḫıyāmda anlar gibi ikrām ve leẕā’iẕ-i temāşā-yı ḫavārıḳ-ı ‘āde **ile** şīrīn-kām ḳılındılar *(347:25). [ile,]*
920. ve hediyyeleri telḫīṣī aġa vesāṭeti ve tercümānlar sefāreti **ile** ḥażret-i aġa-i dārü’s-sa’ādeye *(347:26). [ile,]*
921. **ile** mesrūrü’l-bāl oldılar *(347:28). [ile,]*
922. iẓhār **ile** cümlesin ṣūret-i dīvār-ı ḥayret eylediler Ve cenāb-ı ḫüsrev-i şevket-nişāb *(347:31). [ile,]*
923. telḫīṣī aġaya ilbās-ı ḫil‘at ve sā’irlerine in‘ām u iḥsān **ile** baḫş-ı sermāye-i müfāḫaret ḳılındı *(348:9). [ile,]*
924. sīr-āb olup bir ṭarafdan daḫi nice esbāb-ı şādmānī **ile** ẕevḳ-yāb-ı ġıdā-yı rūḥānī vü cismānī *(348:21). [ile,]*
925. ki ḳurṣ-ı raġīf-i ḫurşīd-i dıraḫşān ve mil‘aḳā-i şīr-māhī-i māh-ı tābān **ile** *(348:24). [ile,]*
926. cem‘iyyet ve bu ṣalā-yı ‘ām **ile** tenāvül-i ni‘met ve kendilere maḫṣūṣ ta‘bīrāt u ibāret *(350:4). [ile,]*
927. ile iẓhār-ı şükr ü şenā vü maḥmidet eylediler Tekye-i mezbūre ‘Avret Ḥiṣārından *(350:5). [ile,]*
928. tenāvül-i ṭa‘ām ve fekk-i liṣām ve rāḥat u ārām ḳol ḳol pā-dāşları **ile** *(350:8). [ile,]*
929. ve niẓām-ı ālāy-ı pesendīde **ile** çeng ü çeġāne ve āheng ü terāne ve zīb ü zīnet-i bī-nihāye *(350:23). [ile,]*
930. **ile** güẕār ve ḫayme-i maḫṣūṣalarında tekmīl-i şi‘ār-ı İslām eyledikleri *(350:27). [ile,]*
931. eṭ‘ime-i gūnā-gūn ve eşribe-i leẕẕet-meşḫūn **ile** iṭ‘ām u isḳā ḳılındılar *(350:35). [ile,]*
932. **ile** kendi otaḳ-ı Süreyyā-niẓāmlarına ḫırām ve med‘uvv-ı velīme-i şehen-şāh-ı enām olan *(351:3). [ile,]*
933. üzere ‘alā merātibihim ḫıyām-ı maḫṣūṣalarında envā‘-ı ni‘am **ile** iṭ‘ām ve *(351:5). [ile,]*
934. gül-be-şeker ü şerbet **ile** şīrīn-mezāḳ-ı ikrām olup merāsim-i mizbānī tekmīl olındı *(351:6). [ile,]*
935. ve sāz u terāne **ile** sū-be-sū ‘arż-ı ṣanāyi‘ u ġarā’ib ve irā’et-i bedāyi‘ u ‘acā’ib *(351:18). [ile,]*
936. balıḳ resminde ibdā itdigi ḳayıḳ zīrine ḳalafātlar **ile** iḥkām ve ḫāḳḳ-ı vasaṭ-ı pūşīdeyi *(352:9). [ile,]*
937. iḳāme-i di‘āme **ile** hem-ṣūret-i ḫıyām eylemiş ve vaḳt-i iḳtiżāda iġrāḳ u iblāc *(352:10). [ile,]*
938. ḳalem-i belāġat-mevṣūf-ı münşi’ü’l-ḥurūf bu ḳıṭ‘a-i ḳarīż **ile** naẓm-ı keremlerin taḳrīẓ eyledi Ḳıṭ‘a *(352:23). [ile,]*
939. Bu luṭf **ile** ānı refte refte *(353:3). [ile,]*
940. teveccüh **ile** mekān-ı ‘arş-āsitānların tebdīl ve meydān-ı sūrda tertīb-i menāẓım-ı umūra *(353:7). [ile,]*
941. **ile** ārāste ve zīn-pūş-ı girān-miḳdār-ı zerrīn-nuḳūş ile pīrāste bir re’s raḫş-ı ferruḫ-baḫş *(353:14). [ile,]*
942. ile ārāste ve zīn-pūş-ı girān-miḳdār-ı zerrīn-nuḳūş **ile** pīrāste bir re’s raḫş-ı ferruḫ-baḫş *(353:14). [ile,]*
943. ḳapu ketḫudāları sefāreti **ile** sa‘ādetlü dārü’s-sa‘āde aġası ḥażretlerine vuṣūl ve *(354:5). [ile,]*
944. iḫrāz-ı şeref-i ḳabūl **ile** tamġā-zede-i ẕeyl-i i‘tibār olup aṣḥābı lābis-i cilbāb-ı iftiḫār ve *(354:6). [ile,]*
945. tefāḫḫur iderek tedārük itdigi bir Muṣḥaf-ı Şerīf-i bī-hemtā **ile** ser-ṣaḥīfe-i defter-i hedāyā olup *(354:18). [ile,]*
946. emṣāline ġalebe ḳaṣdı **ile** ḫilāf-ı resm-i ḳadīm ve *(354:19). [ile,]*
947. rıżā-dāde olmamaġla ādemīsi **ile** ‘alā-cenāḥi’l-isti‘cāl irsāl eyledigi beşer *(354:22). [ile,]*
948. bu ṭarīḳ **ile** nāmları zebān-güẕār oldıġından *(355:1). [ile,]*
949. ilçilik **ile** gelüp henüz mihmān-ı dārü’n-ni‘am-ı devlet-i ‘aliyyede *(355:6). [ile,]*
950. ṣan‘at-fürūşān-ı āteş-bāzī zebān-ı fişeng-i āsumānī **ile** mışrā‘ Metā‘-ı şeb-pesendim *(355:22). [ile,]*
951. sābıḳını lāḥıḳ-ı sābıḳ olup ḫaḳk-ı ta‘bīri **ile** tavṣīfini taḥḳīḳ bir vech ile taṣdīḳ olunmayacaḳ *(356:20). [ile,]*
952. sābıḳını lāḥıḳ-ı sābıḳ olup ḫaḳk-ı ta‘bīri ile tavṣīfini taḥḳīḳ bir vech **ile** taṣdīḳ olunmayacaḳ *(356:20). [ile,]*
953. fişekler **ile** perdāḫte vü maṣnū‘ olmaġın keşān keşān pīş-gāh-ı otaġ-ı hümāyūna *(356:33). [ile,]*
954. cānibinden ṭulumcılar ṭulumba **ile** āb-efşān olaraḳ bir keyfiyyete girdiler ki *(357:7). [ile,]*
955. iṭfā ve şerbet-i dīnār ve ḫabb-ı ẕeheb **ile** ḫummā-yı muḥriḳa-i iflāsa *(357:13). [ile,]*
956. ṣūret-i zehrde pād-zehr **ile** def‘-i sümūmāt-ı derd ü ḳahrlarına bā‘iṣ olan *(357:16). [ile,]*
957. şehriyār-ı kām-baḫş-ı merḥamet-şi‘ārıñ du‘ā-yı devletleri **ile** şekker-sāy-ı demāġ-ı dırā‘at oldılar *(357:17). [ile,]*

958. Bu vech **ile** gice şenligi peẕīrāy-ı ḫıtām ve resīde-i encām olup *(357:18). [ile,]*
959. tāziyāne-i müfādı **ile** ʿinān-tāb-ı sürʿat ü şitāb ve *(357:28). [ile,]*
960. **ile** başḳa zīnet ve özge ḥālet bulmuş idi *(357:30). [ile,]*
961. fer ü saṭvet-i firāvān ve ḥaşmet ü şevket-i bī-pāyān **ile** sāḥa-i sūr-gāha imāle-i licām-ı Burāḳ-ı melāʾik-ḥırām buyurup *(358,:3). [ile,]*
962. ḫıdmet-i sūra meʾmūr olan yeñīçerilere tüfeng atdurup bahāne **ile** çorbacılara *(358:12). [ile,]*
963. inʿāmdan ṣoñra oba-i meẕkūreye gelüp taḫṣīṣ-i maḳām **ile** ḳurb-ı şehriyārīden *(358:17). [ile,]*
964. ile temāşā-yı cirīde şeref-mend-i ruḫṣat olmaları **ile** ḫilāl-i temāşāda *(358:29). [ile,]*
965. ḫaşmını taḥiyyāta oturdunca zed ü bürd ve üft ü ḫīz **ile** kesb-i bıżāʿa-i imtiyāz eylediklerinde *(358:35). [ile,]*
966. hübūb-ı nesīm-i nāzük-şemīm-i neşāṭ **ile** mevḳiʿ-i maʿālī-rüsūmına basṭ-ı ẓıll-i ẕalīl-i inbisāṭ eyleyüp *(359:2). [ile,]*
967. gāh şemāl-i iḳbāl **ile** temāyül-i ihtizāz *(359:7). [ile,]*
968. gāh tebaḫtur u tefāḫur u iclāl **ile** bir yerden bir yere ʿarż u ḫırām-ı nāz eyledikleri *(359:8). [ile,]*
969. girye-i nihānī-i sürūr **ile** gūşe-i dest-māl-i çeşmān-ı başīret-iktiḥālin ṣadef-i lüʾlü-i āb-dār *(359:10). [ile,]*
970. sīr-çeşm-i niʿmet-i dīdār itmegin bu vech **ile** bir yüzden daḥi *(359:13). [ile,]*
971. süvār olanlara ʿale's-seviyye onar ġuruş ihsān u iʿṭā **ile** zaḥmetlerine *(360:3). [ile,]*
972. ʿaded ṣıbyān ālāy gösterüp ḫayme-i maḫṣūṣalarında ʿaẕīm şenlikler **ile** *(360:6). [ile,]*
973. merḥūm ʿAmuca-zāde Ḥüseyin Paşa mühür-dārlıġı **ile** *(360:15). [ile,]*
974. basṭ-ı ṭaʿām **ile** ikrām-ı mihmānān fermān buyurulmaġın muʿtād-ı meʾlūf *(360:20). [ile,]*
975. mücevveze ve eṣvāb-ı dīvānīleri **ile** ḫıdmet-i lāzımelerini tetmīm ve zülüfliyān u teber-dārān *(360:30). [ile,]*
976. ḳahve vü şerbet ve gülāb u buḫūr **ile** icrā-yı merāsim-i tekrīm eylediklerinden *(360.31). [ile,]*
977. **ile** ḫıdmet-i lāzıme-i şeref-i dāmen-būsī icrā mümkin olmayup ḫayme-i żiyāfetden *(360:33). [ile,]*
978. ḫātime-i mecmūʿa-i sūrı aḳlām-ı enāmil-i mekārim-şimālleri **ile** teẕhīb yaʿnī *(360:36). [ile,]*
979. ḳabża ḳabża altun **ile** ikrām u taṭyīb idüp celīl ü ḥaḳīr ve ṣaġīr ü kebīri niʿmet-i iḥsāna *(361:2). [ile,]*
980. ḫālikine diyet olmaġa vāfī çil para **ile** memlū maşraba-i sīmīn on iki gün *(361:30). [ile,]*
981. niceler Gümüş Ṣuyını terāzūda görmemiş iken maşraba **ile** āmāde görmek ile *(362:2). [ile,]*
982. niceler Gümüş Ṣuyını terāzūda görmemiş iken maşraba ile āmāde görmek **ile** *(362.2). [ile,]*
983. **ile** mışrāʿ Uçardım bulsam ammā neyleyim bāl ü perrim yoḳdur zemzemesiyle *(362:4). [ile,]*
984. kemend-i himmet **ile** şikārı muḫāl ve tīzāb-ı dāne-i tüfeng-i āhen-güẕār ile *(362:13). [ile,]*
985. kemend-i himmet ile şikārı muḫāl ve tīzāb-ı dāne-i tüfeng-i āhen-güẕār **ile** *(362:13). [ile,]*
986. zaḫm-dār idüp düşürmeden ġayri ṭarīḳ **ile** dest-res müstaḥīlü'l-iḥtimāl idigi *(362:14). [ile,]*
987. defʿ-i ʿaṭş-ı ciger-sūz-ı faḳr u fāḳasına sebeb olmaḳ ḳaṣdı **ile** cārī olmuş *(362:17). [ile,]*
988. **ile** bālā-yı sütūna niyyet-i pervāz eyleyüp kemend-i ġayreti miyān-ı saʿy u himmete *(362:24). [ile,]*
989. mażmūnı **ile** ṣakk-ı muṣālaḥaya nüvīsende-i imżā olduḳda cüvān-ı meẕkūr himmet-i merdān *(363:2). [ile,]*
990. **ile** az zamānda ṭayy-ı mekān ve maşraba-i melʾān ile *(363:3). [ile,]*
991. ile az zamānda ṭayy-ı mekān ve maşraba-i melʾān **ile** *(363.3). [ile,]*
992. ṭıbaḳınca recʿ-i ḳahḳarā **ile** pā-nihāde-i zemīn ve şöhret-dāde-i zamān olduḳda *(363:5). [ile,]*
993. naḳdīne-i keremleri **ile** māl-ā-māl buyurdılar Lākin ilbās-ı ḫilʿat-ı müfāḫaret ve *(363:30). [ile,]*
994. evḳāt-ı ḥayātı sūr u sürūr ve feṭḥ u ẓafer ü ḥubūr **ile** güẕār ve *(363:34). [ile,]*
995. tekmīl-i şiʿār-ı sünnet-i ḫıtān itmeleri istişvāb olundı Bu vech **ile** *(364:9). [ile,]*
996. Ve meydān-ı sūrdan ziyāde icrā-yı rüsūm-ı şādmānī **ile** çekdikleri *(364:22). [ile,]*
997. nīş-i āzāra bedel nūş-ı şeh-dāne-i zevḳ u ṣafā **ile** sürūr-ı bāl buldılar *(364:23). [ile,]*
998. **ile** pür-zer ü zīver ve ḳanādīl-i zeberced-gūn meşḫūn u münevver *(364:26). [ile,]*
999. ve ālāy-ı vālāy ve şeh-zādegān-ı fīrūz-baḫtān-ı ʿamīmü'l-ālāy **ile** Sarāy-ı Cedīd-i hümāyūna *(364:29). [ile,]*
1000. ṣudūr-ı kirām ve mevālī-i ʿiẓām ʿörf ve üstleri **ile** lücce-i mevcā-mevc gibi *(364:32). [ile,]*
1001. merāsim-i ḫaşmet-medār **ile** geldiler Keẕālik aġayān-ı sipāh u silāḥ-dārān ve *(365:1). [ile,]*
1002. ve ferve-i erkānī der-ber ḳaṭīfe şalvār ve çerkesī filār **ile** karar-gāh-ı maḫṣūṣalarında *(365:5). [ile,]*
1003. lābis oldıġı ṣiyāb-ı ḫaşmet-medār **ile** sarāy-ı ʿatīḳ ḳapusı öñinde mekīn olup *(365:7). [ile,]*
1004. müsellaḥ u müretteb tüfengçiler ve sāʾir levāzım-ı şān-ı vezāret olan ṭaḳımları **ile** sāyebān-ı maḫṣūṣalarına *(365:11). [ile,]*
1005. **ile** ser-levḥa-i mecmūʿa-i ālāy-ı vālā olup yemīninde beyāż serġūş ile *(365:17). [ile,]*
1006. ile ser-levḥa-i mecmūʿa-i ālāy-ı vālā olup yemīninde beyāż serġūş **ile** *(365:17). [ile,]*
1007. muḥżır aġa ve yesārında ṣarı külāh **ile** bostānī odabaşısı öñince şāṭırān-ı zerrīn kemer *(365.18). [ile,]*
1008. ḳaṭīfe şalvār ve çerkesī filār **ile** dīvān raḫtlu semend-i dil-pesende süvār ve ve *(366:1). [ile,]*
1009. ocaḳ żābiṭleri ve neferātı dīvān eṣvābı **ile** Lāleli Çeşme ḳarşusundan ve *(366:2). [ile,]*
1010. ṭopçıbaşı ve ṭop ʿarabacıbaşı żābiṭān ve neferātları **ile** cebeciyān ālāyları nihāyetinde *(366:3). [ile,]*
1011. süvār-ı semend-i kūh-peyker olup ḫaşmet ü vaḳār **ile** ilerü yüridikde bölük çorbacıları *(366:11). [ile,]*
1012. öñince piyāde ve orṭa ḳuşaḳ serġūşlar **ile** şāṭırān-ı zerrīn-kemerān ile *(366:12). [ile,]*
1013. öñince piyāde ve orṭa ḳuşaḳ serġūşlar ile şāṭırān-ı zerrīn-kemerān **ile** *(366:12). [ile,]*
1014. ḥimār ve öñince birḳaç ḫar kemer-raḫtlar **ile** yedek çekilüp ḳafāsında ṭabl u surnā vü defler *(366:29). [ile,]*
1015. Ve bundan ṣoñra ʿasesbaşı ve subaşı ve żābiṭān-ı ocaḳ **ile** aġa-i yeñiçeriyān *(366.32). [ile,]*

1016. mütecāviz ḳafesī destārlu ve çuḳa ferācelü cerrāḥlar ve manṭarī **ile** on iki nefer *(366.36). [ile,]*
1017. Ser-bölük-i cerrāḥān ve ʿörf ve muvaḥḥidī kürk **ile** bunların nihāyetinde *(367:1). [ile,]*
1018. cerrāḥbaşı Süleymān Efendi mücevveze ve ferrāce kürk **ile** baʿdehū ḳırḳ nefer yeñiçeriyānıñ *(367:2). [ile,]*
1019. ber-resm-i sābıḳ maʿrūf mücevveze ve ferve-i ṣof **ile** ve bir ṭarafdan *(367:5). [ile,]*
1020. tersāne ketḫudāsı Mūsā Paşa selīmī ve erkān kürki **ile** rākiben ve işrlerince *(367:6). [ile,]*
1021. ve ellerinde çomaḳ **ile** māşiyen ṣubān-ı aġnām gibi reme-i ḫuddāma *(367:8). [ile,]*
1022. **ile** dal-fes tersāneli ḳıyāfetinde ʿubūr eylediler *(367:11). [ile,]*
1023. kendi gerdenlerine peyveste idüp ol miḳdār bār-ı girān **ile** sūy-ı maḳṣūda revān olmaları *(367:16). [ile,]*
1024. Neşr mışdāḳınca mezbūrlarıñ nāʾire-i ṭāḳatların teşʿīl ve emr-i ʿasīrlerin bu vech **ile** *(367:22). [ile,]*
1025. ve zemzeme-fermā-yı ṭurfe-ṣadā **ile** ḳapudān u żābiṭān neferātlarına *(367:24). [ile,]*
1026. şekker şerbetinden isāle-i enhār u cūy-bār ve cā-be-cā riyāż-ı raẕrāẕ **ile** her biri *(368:3). [ile,]*
1027. maṣnūʿ ḫayāl-i fenerler olup bir çarḫ **ile** dördi birden devvār ve güneş *(368:5). [ile,]*
1028. pādişāh-ı şekūrī bu luṭf-ı Ḫudāyı rüʾyet ve bu şeref-i nādirü'l-vukūʿ **ile** daḫi *(368:15). [ile,]*
1029. **ile** bā-devlet ü iḳbāl ve bā-ḥaşmet ü iclāl nücūm içinde māh-tāb-ı raḫşān gibi *(368:28). [ile,]*
1030. ḳaplan postları **ile** müzeyyen ü müretteb ṭoḳuz reʾs esb-i āsumān-peyker yedekler *(368:35). [ile,]*
1031. El-ḥāṣıl hezār ḥaşmet ü fer ve zīb ü zīver **ile** güẕār ve işrlerince şeş-pāy-ı baḫrīden *(369:27). [ile,]*
1032. **ile** çekilüp ṭop-ı zerrīnleri āfitāb-ı raḫşān ve gül-mīḫ-ı sīmīnleri nücūm-ı tābān *(369:29). [ile,]*
1033. lisān-ı çeşm-i süḫan-güları **ile** selām-dāde-i yemīn ü yesār olduḳça naʿra-i şānehümallāh *(370:12). [ile,]*
1034. güş-ı kerrūbiyānı pür-ṭanīn ḳılmış idi Bu ḥālet-i pür-behcet **ile** *(370:13). [ile,]*
1035. ḳırmızı bükme üsküf **ile** üsküfli şāhīne nümūdār olan silāḥ-dār-ı şehriyārī ve *(370:15). [ile,]*
1036. ve fer ü iclāl ü ḥaşmet **ile** seyr ü temāşā ve ibtidā-yı devlet-i ʿaliyye-i ʿOşmāniyāndan *(370:29). [ile,]*
1037. **ile** eslāf-ı ʿizāmdan dört ḫüsrev-i cihān-bāna *(370:31). [ile,]*
1038. dīde-i ḳarīr-i saʿādet-dīdelerinden bir iki ḳaṭre eşk-i sürūr **ile** *(371:2). [ile,]*
1039. **ile** naẕar-gāh-ı cihān-dārīden güẕār ve ʿaḳablerince *(371:8). [ile,]*
1040. **ile** velvele-ārā-yı zemīn ü zamān ve ġulġule-endāz-ı ṣımāḫ-ı āsumāniyān olaraḳ *(371:11). [ile,]*
1041. böyle debdebe vü iḥtişām **ile** gördüklerinde ḥażret-i pādişāh-ı İslāmıñ *(371:18). [ile,]*
1042. **ile** şeker bāġçeleri daḫi mermerlik öñine vażʿ ve şeyḫü'l-islām-ı *(371:26). [ile,]*
1043. ḳudret-yāb olmadıġından birāderān-ı vālā-güherānı **ile** zīver-i ālāy-ı ḫitān olmamışlar idi *(372:13). [ile,]*
1044. anlar daḫi selām **ile** cümleye ikrām buyurmaġla selām aġası ṣavt-ı bülend ile *(372:17). [ile,]*
1045. anlar daḫi selām ile cümleye ikrām buyurmaġla selām aġası ṣavt-ı bülend **ile** *(372:17). [ile,]*
1046. naḫıl aġası Meḥemmed Aġaya ve miʿmār aġaya ve ṭulumcıbaşıya ḫilʿatlar **ile** *(372:28). [ile,]*
1047. ve miʿmār aġa **ile** dülger ḳalfalarına yüz ġuruş *(372:30). [ile,]*
1048. dīvān ṭaʿāmı **ile** iṭʿām olunduḳdan ṣonra vüzerā-yı ʿiẕām ḳānūn üzere *(372:34). [ile,]*
1049. **ile** maḳarr-ı ʿālīlerine ʿavdet buyurdılar *(373:4). [ile,]*
1050. dīvān eṣvābları **ile** sāʿat yedi buçuġı tecāvüz iderek ṣadr-ı ʿālīye teşrīf eylediklerinden *(373:12). [ile,]*
1051. ṣoñra ibtidā yeñiçeri ocaġından meẕkūrlar **ile** aġayān-ı sipāh u silāḥ-dar *(373:13). [ile,]*
1052. aġayān-ı muḥteremān daḫi eṣvāb-ı dīvānīleri **ile** sipāhīler aġası ḳarār eyledigi *(373:18). [ile,]*
1053. vezīr-i aʿẓam-ı gerdūn ḥaşem ḥażretleri ṣalı güni geydigi beyāż üst kürk ve ḳallāvī **ile** *(373:21). [ile,]*
1054. vezīr-i aʿẓam-ı Mesīḥā-dem ḥażretleri **ile** ḥażret-i şeyḫü'l-islām-ı ʿālī-himem *(373:28). [ile,]*
1055. **ile** şīrīn-kām ve ḳahāvī-i ṣafā-feḥāvī ile ikrām buyurulduḳdan ṣoñra *(374:2). [ile,]*
1056. ile şīrīn-kām ve ḳahāvī-i ṣafā-feḥāvī **ile** ikrām buyurulduḳdan ṣoñra *(374:2). [ile,]*
1057. **ile** ḫuceste-eṭvār idiler *(374:9). [ile,]*
1058. **ile** çıḳup orṭa ḳapunuñ ḫāricinde ʿaṭiyye-i hümāyūn olan sāde dīvān raḫtı *(375:9). [ile,]*
1059. ve sīm zencīr ve ʿabāyī **ile** müzeyyen atlara süvār ve ṭoġrı saʿādet-ḫānelerine *(375:10). [ile,]*
1060. baʿdehū Rüstem-āsā ṣalābet-i ḳahramānī **ile** *(375:17). [ile,]*
1061. ṭarafından ṭabla **ile** şekerler ihdāsıyla şīrīn-kām ve sūr-ı hümāyūn itmām ve *(375:20). [ile,]*

ile'l-ān: *Şimdiye dek, bu ana kadar.*

diyārları menşeʾ-i ẓuhūr iken **ile'l-ān** böyle umūr-ı ġarībe-i ḥayret-baḫşā *(339.29). [ile'l-ān,]*

ile'l-ʿışā: *Akşamdan yatsı ezanına kadar olan zaman.*

ile'l-ʿışā raḳḳāsān-ı ḫāṭır-güşā cilve-rīz-i āġūş-ı temāşā oldılar *(196.7). [ile'l-ʿışā,]*

ilerü: *Öne, ileriye.*

süvār-ı semend-i kūh-peyker olup ḥaşmet ü vaḳār ile **ilerü** yüridikde bölük çorbacıları *(366:11). [ilerü,]*

iligi kesildi: *Nefesi kesilmek, hayran olmak, etkilenmek.*

Kesildi iligi ʿuşşāk-ı zārıñ *(299:15). [iligi kesildi, -di]*

ilḳā: *(Ar.) Atmak, bırakmak.*

ilḳā ve ol māh-liḳālar māhīler gibi naẓar-gāh-ı mālik-i baḥr u berrde meşḳ-i şınā *(259.6). [ilḳā,]*

ilḳā itdi: *Atmak, bırakmak.*

hemān kendüñi deñize **ilḳā itdi** ve şāyeste-i iḥsān-ı şehriyārī olup ḳarada daḥi *(259:26). [ilḳā itdi, -di]*

ilḳā itmeleriyle: *(Ateş) Tutuşmak.*

ve pest ü bālālarında iḫfā olan fişeklere āteş **ilḳā itmeleriyle** birden *(357:2). [ilḳā itmeleriyle, -me, -ler, -i, -y, -le]*

ilḳā-yı büzūr-ı beşāşet iderek: *Sevinç tohumları saçmak.*

ile zemīni zīr ü zeber ve yemīn ü yesāra **ilḳā-yı büzūr-ı beşāşet iderek** *(234:15). [ilḳā-yı büzūr-ı beşāşet iderek, -erek]*

ilḳā-yı şevḳ u ḳuvvet: *İsteklendirme ve güçlendirme yolu.*

çekdiri sefīnelerinde kürekçiler **ilḳā-yı şevḳ u ḳuvvet** ile imdād u iʿānet *(367:18). [ilḳā-yı şevḳ u ḳuvvet,]*

ilkā-yı tohm-ı hande-çāk-ı neşāṭ: *Sevinçten gülümseyerek yarık oluşturan tohumun saçılması.*

şūre-zemīn-i inbisāṭa **ilḳā-yı toḫm-ı ḫande-çāk-ı neşāṭ** ile sūr-gāhı *(181:2). [ilḳā-yı toḫm-ı ḫande-çāk-ı neşāṭ,]*

illā: *Ancak, yalnız.*

Bunda da oldı yek-be-yek **illā** *(325.1). [illā,]*

ʿillet-i müstaḳille oldı: *Kendi başına kılavuzluk etmek.*

ʿ**illet-i müstaḳille oldı** *(211:19). [ʿillet-i müstaḳille oldı, -dı]*

ʿilm ü faẓl u ʿafāfı: *Bilgi, olgunluk, doğruluk.*

Baʿdehū sābıḳan şeref-efzā-yı ṣadr-ı Rūm olup ʿ**ilm ü faẓl u ʿafāfı** *(190:24). [ʿilm ü faẓl u ʿafāfı, -ı]*

ilşāḳ: *Bitiştirmek.*
1. Ve dört ʿaded ḳahve dögecek timür toḳmaġı birbirine **ilşāḳ** ve bir sīḫ-i sūzen-miṣāle *(223:5). [ilşāḳ,]*
2. sūrāḫların menfeẕ-i enfās olmaġ içün beş on ḳadar ney-pāreyi ṣanʿatla **ilşāḳ** ve *(352:15). [ilşāḳ,]*

ilşāk: *Yerleştirmek.*

ilṣāḳ ve ol cüvān-ı çār-ebrū iki ḳat revnaḳ bağlayup āheste vü çāpük reftār ile *(246:23). [ilṣāḳ,]*

ilṣāḳ idüp: *Bağlamak.*

ḫaṭve-perdāz ve her bir sāḳına bi'ṭ-ṭūli ve'l-ʿarż birer şemşīr-i ser-tīz **ilṣāḳ idüp** *(232:3). [ilṣāḳ idüp, -üp]*

iltibās: *Giydirilmek.*

iltibāsı ile mübāhī vü müfāḫir oldılar *(340:33). [iltibāsı, -ı]*

iltibās-ı eşvāb-ı ḫubūr itmegin: *Sevinç elbiseleri giymek.*

maṣlaḥat-ı ḫitān tamāmında seyr-i esbāb-ı sürūr ve **iltibās-ı eşvāb-ı ḫubūr itmegin** *(244:9). [iltibās-ı eşvāb-ı ḫubūr itmegin, -meg, -in]*

iltibās-ı hilʿat: *Kaftan giyme.*

ʿarż-ı ʿunvān iderek ḫużūr-ı āṣafīye vāṣıl ve **iltibās-ı ḫilʿat** şerefine nāʾil olduḳdan *(314:34). [iltibās-ı ḫilʿat,]*

iltibās-ı hilʿat-ı ḳabūl: *Kabul kaftanını giymek.*
1. **iltibās-ı ḫilʿat-ı ḳabūl** ile nāʾil-i meʾmūl olduḳdan şoñra ʿizzetlü ḳapucılar ketḫudāsı aġa *(305:14). [iltibās-ı ḫilʿat-ı ḳabūl,]*
2. irsāl ve emṣāl-i sālifeleri gibi tercümānları **iltibās-ı ḫilʿat-ı ḳabūl** *(347:27). [iltibās-ı ḫilʿat-ı ḳabūl,]*

ilticā idüp: *Geri dönmek.*

līmān-ı emānlarına **ilticā idüp** gitdiler *(264.22). [ilticā idüp, -üp]*

iltifāt: *Övgü.*
1. Eṭfāle bu **iltifātların** görüp çengīler daḫi bir mertebe şenlikler ile *(275:27). [iltifātların, -lar, -ın]*
2. rüfū-sāz-ı şifā ve nezāketle pā-zedegān-ı kūçe-i maḥabbetden kimine **iltifāt** *(278:18). [iltifāt,]*

iltifāt-ı düstūrīye: *Sadrazamın övgüsü.*

ma-ṣadaḳ ve **iltifāt-ı düstūrīye** elyāḳdır bir mükemmel sāye-bān daḫi ibdāʿ ve *(269.16). [iltifāt-ı düstūrīye, -y, -e]*

iltifāt-ı hüsrev-i merḥamet-şiʿār: *Merhametli padişahın yüzünü çevirmesi.*

meşhūd olmaġın **iltifāt-ı ḫüsrev-i merḥamet-şiʿār** ile nāzende-ḫırām çerā-gāh-ı imtiyāz u iftiḫār oldılar *(237:17). [iltifāt-ı ḫüsrev-i merḥamet-şiʿār,]*

iltifāt-ı maḫṣūṣları: *Özel ilgi.*

iltifāt-ı maḫṣūṣları hemvāre şeref-baḫş-i imtiyāz olmaġın ol *(145:21). [iltifāt-ı maḫṣūṣları, -lar, -ı]*

iltihāb: *Tutuşmak, alev almak.*

der-ḥāl cemīʿ-i eczā-yı nāriyyesi birden **iltihāb** ve ṣūret-nümā-yı ḫayme-i ibrīşīm-ṭınāb olan *(228:18). [iltihāb,]*

iltihāb u bürūz itdi: *Alevlenmek ve ışık saçmak.*

meşʿal-i ẓulmet-sūz-ı bār-gāḥ-ı pādişāhīye bedel **iltihāb u bürūz itdi** *(288.34). [iltihāb u bürūz itdi, -di]*

iltihāb-ı edevāt-ı nāʾire-i berk-tābdan: *Şimşek gibi ışık saçan yanıcı maddelerin tutuşması.*

aṣlā munḳatiʿ olmayup **iltihāb-ı edevāt-ı nāʾire-i berḳ-tābdan** nāşī gūyā *(253:29). [iltihāb-ı edevāt-ı nāʾire-i berḳ-tābdan, -dan]*

iltihāk idüp: *Katılmak.*

silkü'l-leʾāl-i kibāra **iltiḥāḳ idüp** bir elmāslı muraṣṣaʿ öñ ḳuşaḳ *(321.33). [iltiḥāḳ idüp, -üp]*

iltikāt-ı nuḳreye: *Gümüş devşirme, toplama.*

sīm ü zerrīn ile ārāste bir gülzāra dönüp her biri decāce-i dāne-çīn-āsā **iltiḳāt-ı nuḳreye** *(224:14). [iltiḳāt-ı nuḳreye, -y, -e]*

iltimāʿ: *Ar. Parıldamak, yaldıramak, ışıldamak.*

bir āteş-i vaḳḳād idi ki şuʿā'ı şemʿ-i ẓulmet-sūz-ı şeb-i tīre ve **iltimāʿı** *(171:5). [iltimāʿı, -ı]*

iltisām eyledi: *Öpmek, örtmek.*

pāy-ı dīgerini eli ile aġzına mümāss idüp **iltisām eyledi** ve püşt-i zemīnde olmayacaḳ *(246:7). [iltisām eyledi, -di]*

iltiṣām: *(Eteği öpmek) Ağıza götürmek.*

üzere dāmen-güşe-i ṣadr-ı kerīm ile **iltiṣām** ve iṣbāt-ı maḳām ve *(320:24). [iltiṣām,]*

īmā eyledi: *Hissettirmek, üstü kapalı bir şekilde anlatmak.*

müşaʿbidān-ı ṭarab-kede-i sūra **īmā eyledi** *(158:21). [īmā eyledi, -di]*

ʿimād-ı ḫayme: *Çadır direği.*

maṣnūʿ ʿ**imād-ı ḫayme** gibi perdāḫte vü maṭbūʿ üç ʿaded sütūn-ı mevzūnuñ ṣülüṣ-i ḳaddi olan *(258:12). [ʿimād-ı ḫayme,]*

iʿmāl: *Yapmak, meydana getirmek.*

edevāt-ı nāriyye **iʿmāli** içün mühimmāt u levāzım taʿbiyesine mübāderet olundı *(355:19). [iʿmāli, -i]*

imāle: *Yöneltmek.*

taḥşīş ü terġīb ü teşçīʿ iderek ṭaraf-ı ḫaşma **imāle** içün ṣalıñ bir ṭarafından ṣuʿūd ü müṯūl *(254:7). [imāle,]*

imāle itdikçe: *Döndürmek.*

bir ādem her birini eline alup pest ü bālāya icāle ve yemīn ü yesāra **imāle itdikçe** *(309:17). [imāle itdikçe, -dikçe]*

imāle-i ʿazīmet buyurdılar: *Yönelmek.*

imāle-i ʿazīmet buyurdılar ve ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri Kāgıd-ḫāne yolınıñ *(248:30).*
[imāle-i ʿazīmet buyurdılar, -dı, -lar]

imāle-i cenāḥ-ı nigāh: *Bakış kanadını uzatmak.*

reftār ve şāhīn-i terāzū gibi her ṭarafa **imāle-i cenāḥ-ı nigāh** ile dīde-dūz-ı ḫarīdār olup beyt *(280:8). [imāle-i cenāḥ-ı nigāh,]*

imāle-i ebrū-yı raġbet: *Oyuncuların gösteri yapmalarının istenmesi.*

imāle-i ebrū-yı raġbet ṣudūr itmegin eyyām-ı sābıḳada olan şenlikleri *(199:19). [imāle-i ebrū-yı raġbet,]*

imāle-i licām-ı ʿazīmet: *Gidiş dizginini çekme.*

binişden **imāle-i licām-ı ʿazīmet** ve kendü otaḳ-ı Cevzā-niṭāklarına *(308:6). [imāle-i licām-ı ʿazīmet,]*

imāle-i licām-ı burāk-ı melāʾik-hırām buyurup: *Melek yürüyüşlü Burak'ın dizginini çevirmek.*

fer ü saṭvet-i fırāvān ve ḥaşmet ü şevket-i bī-pāyān ile sāḥa-i sūr-gāha **imāle-i licām-ı Burāḳ-ı melāʾik-ḫırām buyurup** *(358:3). [imāle-i licām-ı burāḳ-ı melāʾik-ḫırām buyurup, -up]*

imāle-i licām-ı ricʿat: *(Yer) Geçip kurulmak.*

ʿavdet ve maḥall-i maḫṣūṣlarına **imāle-i licām-ı ricʿat** ve *(273:20). [imāle-i licām-ı ricʿat,]*

imāle-i licām-ı seyl-āb iderek: *Sel suyunun dizginini çevirmek.*

ile meydān-ı sūrdan cānib-i deryāya **imāle-i licām-ı seyl-āb iderek** vaḳt-i ẓuhrda *(326:18). [imāle-i licām-ı seyl-āb iderek, -erek]*

imāle-i nigāh-ı iltifāt u ikrām: *İyilik ve lütuflu bakışlarla bakmaya devam etmek.*

gūşe-i ebrū-yı īmā ile **imāle-i nigāh-ı iltifāt u ikrām** ve *(155:22). [imāle-i nigāh-ı iltifāt u ikrām,]*

imāle-i sükkān: *Dümen çevirmek.*

çekdirme lenger-bār-ı ḳarār olup deryā-yı āteş olan meydān-ı sūra **imāle-i sükkān** *(356:22). [imāle-i sükkān,]*

imāle-i sükkān iderse: *Dümen çevirmek, gemiyi hareket ettirmek.*

her ne semte **imāle-i sükkān iderse** keştī daḫi ol semte gider idi Gāh *(184:16). [imāle-i sükkān iderse, -er, -se]*

imāle-i sükkān-ı ʿazīmet: *Gidiş dümenini doğrultmak.*

imāle-i sükkān-ı ʿazīmet ve herkes maḳarr u menāmlarına ricʿat *(230:20). [imāle-i sükkān-ı ʿazīmet,]*

imāle-i sükkān-ı inḳıyād itmeleriyle: *Emri yerine getirme dümenini kullanmak.*

sāḥa-i ḳaṣr-ı ʿadālet cānibine **imāle-i sükkān-ı inḳıyād itmeleriyle** ḳadırġalara *(183:29). [imāle-i sükkān-ı inḳıyād itmeleriyle, -me, -ler, -i, -y, -le]*

imāle-i sükkān-ı ruḫṣat: *İzin dümeninin kırılması.*

idi Ol vaḳitde **imāle-i sükkān-ı ruḫṣat** ẓuhūrı ile ḳalyonlarda ceng bayraḳları *(244:19). [imāle-i sükkān-ı ruḫṣat,]*

imāle-i zimām: *Hayvan yularını çekmek.*

ṭarafeyne **imāle-i zimām** ve icāle-i ḥüsām iderek ʿaraba eṭrāfını ḳalʿa varoşında *(157:22). [imāle-i zimām,]*

iʿmāl-i edevāt-ı nāriyye ḳıldı: *Ateşli araçların kullanılması.*

ol mertebe şuʿle-bār oldı ve dürlü dürlü **iʿmāl-i edevāt-ı nāriyye ḳıldı** *(356:27). [iʿmāl-i edevāt-ı nāriyye ḳıldı, -dı]*

iʿmāl-i mıḳzāf-ı zebān ḳılınup: *Dil küreğini kullanmak.*

vaṣfında **iʿmāl-i mıḳẕāf-ı zebān ḳılınup** keştī-i ḫāme *(186:15). [iʿmāl-i mıḳẕāf-ı zebān ḳılınup, -ın, -up]*

imāme: *Tespih tepeliği, sarık.*

gibi muntaẓam-ı silk-i cemʿiyyet olan ʿamāʾim-i ḫadrā āṣḥābına **imāme** maḳāmında *(215:8). [imāme,]*

imāme: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Tespih başlığı.*

Bir sübḥa gibidir vüzerā oldur **imāme** *(330:23). [imāme,]*

ʿimāme: *Ar. Sarık.*

ʿ**imāme** geyürüp ve gerdüne üzere perdāḫte dest-gāh-ı sāḫteden güyā bir nān-fürūşuñ *(236:18). [ʿimāme,]*

ʿimāme-i silk-i aṣḥāb-ı ʿimāme: *Sarığı taşıyanların ipliğinde en tepede bulunan uzun başlık. Ulema sarığı taşıyanlar sırasında sıra başı.*

Mīrzā-zāde faẕiletlü Şeyḫ Meḥemmed Efendi ʿ**imāme-i silk-i aṣḥāb-ı ʿimāme** *(177:14). [ʿimāme-i silk-i aṣḥāb-ı ʿimāme,]*

imāme-i sübḥa-i küberā olduklarında: *(Sadrazam için) Büyükler tespihinin başı olmak.*

imāme-i sübḥa-i küberā olduḳlarında ṭarīḳ-i meslūk üzere ṣadā-yı kūs u kerre-nāy *(342:22). [imāme-i sübḥa-i küberā olduḳlarında, -duḳ, -lar, -ı, -n, -da]*

imāme-i sübḥa-i lüʾlü-i nişān-gāh-ı ʿizzet oldı: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Ululuk nişangahına asılmış bir inci tespihinin başlığı olmak.*

ve cümlesine gevher-i ʿālem-bahā-yı vücūd-ı āṣafī **imāme-i sübḥa-i lüʾlü-i nişān-gāh-ı ʿizzet oldı** *(248:20). [imāme-i sübḥa-i lüʾlü-i nişān-gāh-ı ʿizzet oldı, -dı]*

imāme-i sübḥa-i süreyyā-nizām-ı vüzerā-yı ʿizām: *(Sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa için) Büyük vezirlerin Süreyya yıldızı gibi dizildiği tespihin başlığı.*

cāmiʿü'ş-şeml-i esbāb-ı intiẓām **imāme-i sübḥa-i Şüreyyā-nizām-ı vüzerā-yı ʿizām** *(139:16). [imāme-i sübḥa-i şüreyyā-nizām-ı vüzerā-yı ʿizām,]*

imām-ı evvel-i şehriyārī ʿAbdu'r-raḥmān Efendi: *Sarayın birinci imamı Abdurrahman Efendi.*

ve ḫˇāce-i şeh-zādegān **imām-ı evvel-i şehriyārī ʿAbdu'r-raḥmān Efendi** *(374:31). [imām-ı evvel-i şehriyārī ʿAbdu'r-raḥmān Efendi,]*

imām-ı İslām: *(III. Ahmet için) İslam imamı, İslam'a hizmet eden öncü kişi.*

ki miḥrāb-ı cāmiʿ-i salṭanatdır **imām-ı İslām** ḳuvvetü'ẕ-ẓahr-ı enām ḥażretleriniñ *(150:10). [imām-ı İslām,]*

imām-ı Müslimīn: *(III. Ahmet) Müslümanların önderi.*

imām-ı Müslimīn muḳtedā-yı müʾminīn pādişāh-ı rūy-ı zemīn *(342:14). [imām-ı Müslimīn,]*

imām-ı sulṭānī: *Sultanın ilgisini çekerek imamlığa tayin olunanlara verilen isim. Padişahın özel imamları.*
1. Rūmili pāyesiyle sābıḳan **imām-ı sulṭānī** Ḥasan Efendi ve sābıḳan *(177:15). [imām-ı sulṭānī,]*
2. pāyesiyle seccāde-pīrā-yı miḥrāb-ı iḫtirām olan İstanbuldan maʿzūl **imām-ı sulṭānī** *(177:28). [imām-ı sulṭānī,]*

imām-ı sulṭānī: *(Hacı Mustafa Efendi) Sultanın ilgisini çekerek imamlığa tayin olunanlara verilen isim. Padişahın özel imamları.*

ve sābıḳan **imām-ı sulṭānī** El-ḥācc Muṣṭafā Efendi ve Yaḥyā-zāde faẕīletlü Aḥmed Efendi *(177:34). [imām-ı sulṭānī,]*

imāmü'l-Müslimīn: *(III. Ahmet için) Müslümanların önderi, halife.*

Muḥyi-i sünnet muʿīnü'd-dīn **imāmü'l-Müslimīn** *(145:17). [imāmü'l-Müslimīn,]*

imʿān u dikkat eylediklerinde: *Kılı kırk yararcasına incelemek.*

imʿān u diḳḳat eylediklerinde buʿabd-i faḳīr daḫi cā-gerde-i ṣaffu'n-niʿāl-i bār-gāh-ı āṣafī *(209:22). [imʿān u diḳḳat eylediklerinde, -dik, -ler, -i, -n, -de]*

imdād u iʿānet: *Yardım etmek.*

çekdiri sefīnelerinde kürekçiler ilḳā-yı şevḳ u ḳuvvet ile **imdād u iʿānet** *(367:18). [imdād u iʿānet,]*

imdāda gelüp: *Yardıma gelmek.*

mārrü'l-beyān çekdirme **imdāda gelüp** ol daḫi ḳalʿayı ṭoplamaġa başlayup ve *(267:27). [imdāda gelüp, -üp]*

imdi: *Şimdi.*

Neṣr Pes **imdi** ravżа-i ẕātü'n-naḍra-i salṭanatdan bālā-keşīde-i feyż-nümā-yı ʿizz üʿalā *(137:1). [imdi,]*

imiş: *"-i" ek fiili (duyulan geçmiş zaman çekimi).*
1. Cihānda püşti ṭutalım ki yere degmez **imiş** *(294:22). [imiş,]*
2. müheyyā ḳılmış **imiş** İbtidā-yı ẓuhūrında tedārükini itmāma *(352:12). [imiş,]*
3. müteraṣṣıd **imiş** Pūşīdelerinde iç ṭarafı ḳalafātlı uçları ṣudan bālāda *(352:14). [imiş,]*
4. ġulġule-iʿacībe ẓuhūr eyledi Meger ṭulumcıyān-ı şeṭāret-meşrebān **imiş** ki *(366:26). [imiş,]*

imkān: *Olabilecek durumda bulunma, mümkün olma, olabilirlik, olanak.*
1. ḫāric-i ṭavḳ-ı iḳtidārdır deyu yaḳasın almaca cevāb virür ve **imkānını** daʿvā idenler *(160:21). [imkānını, -ı, -n, -ı]*
2. naʿl yaḳdılar Ḫulāṣā **imkānı** mertebesince iẓhār-ı şeṭāret ve tekmīl-i ḫıdmet itdiklerinden *(335:22). [imkānı, -ı]*

imkān olmamaġın: *Olabilirlik, bir şeyin olmasının yeterliliği.*

çarḫī fişekleri idāreye **imkān olmamaġın** vaḳt-iʿışādan ṣoñra atılan fişekleri *(309:28). [imkān olmamaġın, -ma, -maġ, -ın]*

imrār: *(Değirmen taşı) Geçirmek, taşımak.*

imrār ve baʿdehū otuz ḳadar bıçaḳ ve ḫançeri bir bir bālādan nāfına *(303:16). [imrār,]*

imrār-ı naẓar-ı imʿān-ı ḫāṣṣ uʿāmdan: *İsteyen herkes tarafından iyice incelenmek, gözden geçirmek.*

üzerlerinden refʿ-i ḫıyām ve senbīllere diḳḳat-i tām ile **imrār-ı naẓar-ı imʿān-ı ḫāṣṣ uʿāmdan** *(317:35). [imrār-ı naẓar-ı imʿān-ı ḫāṣṣ uʿāmdan, -dan]*

imtināʿ u ibā itmeleri: *Direnmek.*

ḳalʿayı teslīmden **imtināʿ u ibā itmeleri** ile ṭaraf-ı ḫażret-i āṣafdan teslīme *(346:18). [imtināʿ u ibā itmeleri, -me, -ler, -i]*

imtisāl: *Alınan emri yerine getirmek.*

1. **imtiṣāl** içün keşīde-i naẕar-gāh-ı ḫudāvend-i İskender-iḳbāl ve iẕhār-ı ṣanʿat-ı cerr-i eṣḳāl eylediler *(252:19). [imtiṣāl,]*
2. Anlar daḫi emre **imtiṣāl** ve dāmen-būs-ı ṣadr-ı bülend-iḳbālden ṣoñra *(262:27). [imtiṣāl,]*

imtiṣāl: *Alınan emri yerine getirmek.*
1. men tevāżaʿa refeʿahullāh fermūdesine **imtiṣāl** ve pīr-i meẕkūra *(155:29). [imtiṣāl,]*
2. **imtiṣāl** ve işʿāl-i āteş-kede-i şevḳ iderek ṣanʿatların iẕhāra *(202:13). [imtiṣāl,]*

imtiyāz bulur: *Seçkinleşme.*

Kār-ı Vehbī naḳş-ı iʿcāz ile **bulur imtiyāz** *(164:20). [imtiyāz bulur, -ur]*

imtiyāzen: *Seçerek.*

aġaları **imtiyāzen** ʿani'l-ġayr libāçe-i rūz-merre ile meclis-i āṣafīye müṣūl eyleyüp *(248:6). [imtiyāzen,]*

in: *Binilmiş hâlde iken bir araçtan çıkmak veya binek hayvanından yere ayak basmak.*

ve ṭulumcıyāndan teferrüs itdigi gibi atından **inüp** zemīn-būs-ı şehriyārī ile *(358:32). [inüp, -üp]*

in: *Yüksekten veya yukarıdan aşağıya doğru gelmek.*
1. **İndikçe** zemīne nāgehānī *(131:21). [indikçe, -dikçe]*
2. Nigūn-sār olup **indi** itmedi bir ferde istimdād *(213:16). [indi, -di]*
3. gibi geçirüp kemer-bend miṣāl miyānına **indirdi** ve kendü daḫi yine āḫer refīḳiniñ başına *(247:2). [indirdi, -dir, -di]*

in: *"Bu" işaret sıfatı.*
1. **Īn** ḥalāvet nīst hergiz mīve-i firdevs-rā *(144:1). [īn,]*
2. **Īn** naẓm meṣneviyyāt-ı ʿAṭāyī el-merḥūm *(217:1). [īn,]*

in: *Gür ve güçlü seslerle yankılanmak. Güçlü, gür ve uğultulu sesler çıkarmak.*

ṣafḳa-i pençe-i dehşet-fermāsından ḳazġan-ı ḳūs gibi sīne-i eflāk **iñledi** ve *(197:2). [iñledi, -le, -di]*

in: *Mumun erimesi.*

Güm oldı **inüp** yana yana hemān *(227:11). [inüp, -üp]*

in: *Yağmak.*

Ṭaraf-ı Ḥaḳḳdan **inen** māʾide-i raḥmetsin *(292:20). [inen, -en]*

īn ḥalāvet: *Bu tat.*

Īn ḥalāvet nīst hergiz mīve-i firdevs-rā *(144:1). [īn ḥalāvet,]*

inʿām: *Lutuf, ihsan.*
1. çavuşāna birer altun ve ḳul çavuşlarına ve orṭa yazıcılarına ikişer altun **inʿāmı** ile *(327:24). [inʿāmı, -ı]*
2. birer altun **inʿām** ve ṭulumcıyān ve sāʾir uḍḥuke-fürūşān ve belki ekṣer-i temāşāyiyāna *(358:15). [inʿām,]*
3. **inʿāmdan** ṣoñra oba-i meẕkūreye gelüp taḫṣīṣ-i maḳām ile ḳurb-ı şehriyārīden *(358:17). [inʿāmdan, -dan]*

4. on ġuruş ve dört nefer ḳapu ketḫudālarına onar ġuruş **inʿām** ve bugün *(372:32). [inʿām,]*

inʿām u iḥsān: *Bahşiş ve lütuf.*

telḫīṣī aġaya ilbās-ı ḫilʿat ve sāʾirlerine **inʿām u iḥsān** ile baḫş-ı sermāye-i müfāḫaret ḳılındı *(348:9). [inʿām u iḥsān,]*

inʿām u iḥsān-ı bī-şümāra: *Sayısız iltifat ve bağış.*

inʿām u iḥsān-ı bī-şümāra fāʾiz ve dest-māye-i iftiḫāra ḫāʾiz oldılar ve *(300:14). [inʿām u iḥsān-ı bī-şümāra, -a]*

inʿām-ı bī-ḳıyās: *Sınırsız bağış.*

yigirmi altı nefere ḫilʿat ilbās ve günā-gün **inʿām-ı bī-ḳıyās** ile edā-yı şükr ü sipās buyurdılar *(216:26). [inʿām-ı bī-ḳıyās,]*

inʿām-ı firāvān: *Çok bağışta bulunmak.*

daḫi **inʿām-ı firāvān** ile mesrūr u ḫandān buyurduḳlarından soñra *(318:18). [inʿām-ı firāvān,]*

inʿām-ı hudāvendigārīyi: *Padişahın bağışı.*

pāy-endāz ve ḫāllerine göre **inʿām-ı ḫudāvendigārīyi** iḫrāz itdiler *(297:20). [inʿām-ı ḫudāvendigārīyi, -y, -i]*

inʿām-ı muʿtāde: *Yapılması alışılmış.*

ve müteʿayyinān-ı ḫirfetleri **inʿām-ı muʿtāde** ile hāʾiz-i rehīne-i āmāl ve *(303:31). [inʿām-ı muʿtāde,]*

inʿām-ı pādişāh: *Padişahın bağışı.*

inʿām-ı pādişāh ile nāʾil-i dil-ḫᵛāh olup müsāfir çergelerine gitdiler *(302:18). [inʿām-ı pādişāh,]*

ʿinān: *Dizgin.*
Dārā ṭutar rikābını Ḫüsrev ʿ**inānı** virür *(358:2). [ʿinānı,]*
mışrāʿ Devlet ṭutar rikābını ʿizzet ʿ**inān** virür mefhūmını *(366:7). [ʿinān,]*

ʿinān u rikāb u zīnin: *Dizgin, üzengi ve eyer.*

teblīġ-i peyām-ı şāh-ı Dārā-ġulām eyledigi gibi evvelā leb-i taʿẓīm ile ʿ**inān u rikāb u zīnin** *(216:20). [ʿinān u rikāb u zīnin,]*

ʿinān virür: *Dizgini tutmak.*

Dārā ṭutar rikābını Ḫüsrev ʿ**inān virür** *(154:16). [ʿinān virür, -ür]*

ʿinān-gīr-i teʾhīr olmaġın: *Gecikme dizginini tutmak.*

günine dek vuṣūline ʿ**inān-gīr-i teʾẖīr olmaġın** rūz-ı nuḫustīn-i sūrda sāʾir *(211:13). [ʿinān-gīr-i teʾẖīr olmaġın, -maġ, -ın]*

ʿ**inān-ı ʿazīmet:** *Gidiş dizgini.*

suṭūʿ-ı mesābīḥ-i sitāre-şümāra mevḳūf olmaġın ʿ**inān-ı ʿazīmet** gice şenligi seyri içün *(249:30). [ʿinān-ı ʿazīmet,]*

ʿ**inān-ı reh-vārların:** *Atın dizgini.*

ve muḳābele-i şehriyār-ı ʿālī-tebāra resīde olduḳlarında ʿ**inān-ı reh-vārların** *(370:19). [ʿinān-ı reh-vārların, -lar, -ın]*

ʿ**inān-ı tevsene-i iltifātı:** *Beğenme atının dizgini.*

Bir kez ʿ**inān-ı tevsene-i iltifātı** vir *(343:24). [ʿinān-ı tevsene-i iltifātı, -ı]*

ʿ**inān-ı zerrīn-tārı:** *Altın iplikli dizgin.*

ile girifte-i ıṣṭabl-ı ẖāṣṣü'l-ẖāṣṣ-ı cihān-bānī ḳılınup ʿ**inān-ı zerrīn-tārı** *(199:11). [ʿinān-ı zerrīn-tārı, -ı]*

ʿ**inān-keş-i ārām:** *Huzur atına binmek.*

daḫi ḥasbe'l-muʿtād hengām-ı cirīd-bāzīde ḳarar-gāhlarında ʿ**inān-keş-i ārām** ve *(199:7). [ʿinān-keş-i ārām,]*

ʿ**inān-keş-i karār:** *Durma dizginini çekme.*

ḳaṣr-ı nev-ṭarḥ-ı dil-keş-zemīn dervāzesinde ʿ**inān-keş-i ḳarār** ve *(143:9). [ʿinān-keş-i ḳarār,]*

ʿ**inān-keş-i taʿẓīm olup:** *Saygılı bir şekilde dizgini çekmek.*

şāhil-i mestāne çekerek ẖāṣṣ āẖūr ẖalīfesi ʿ**inān-keş-i taʿẓīm olup** yederek getürdüklerinde *(216:18). [ʿinān-keş-i taʿẓīm olup, -up]*

ʿ**inān-tāb-ı şitāb olduḳlarında:** *Hızla at sürmek.*

mānend-i şihāb birbirine cirīd-i nīze-gūn pertāb iderek ʿ**inān-tāb-ı şitāb olduḳlarında** *(199:5). [ʿinān-tāb-ı şitāb olduḳlarında, -duḳ, -lar, -ı, -n, -da]*

ʿ**inān-tāb-ı şitāb olup:** *Acele dizginini çevirmek.*

tersāne-sāḥil-serāyına ʿ**inān-tāb-ı şitāb olup** şebāne deryā şenligi *(347:32). [ʿinān-tāb-ı şitāb olup, -up]*

ʿ**inān-tāb-ı sürʿat ü şitāb:** *Hızla dizgin çevirmek.*

tāziyāne-i müfādı ile ʿ**inān-tāb-ı sürʿat ü şitāb** ve *(357:28). [ʿinān-tāb-ı sürʿat ü şitāb,]*

<u>ināre:</u> *Tutuşturulmak, yakmak.*

eli emeği nice muṣannaʿ hevāyī fişegi **ināre** ve ḥamāme-i āteş-per-i cevlān-ger *(308:36). [ināre,]*

iḫtirāʿı olan serv-i nev-ẓuhūrı geregi gibi **ināre** ve çarḫ-ı felekden nümūdār olan *(309:27). [ināre,]*

<u>ināre eyleyüp:</u> *Aydınlatmak.*

sirāc-ı vehhāc-ı iftiḫār u ibtihācların **ināre eyleyüp** ṣudūr-ı fermān-ı vācibü'l-iʿtimāra *(202:12). [ināre eyleyüp, -y, -üp]*

<u>ināre olunup:</u> *Yakmak, tutuşturmak.*

şeklinde bir müdevver çarḫī fişegi **ināre olunup** yigirmi otuz kerre *(309:4). [ināre olunup, -up]*

<u>inās u zükūr:</u> *Kadınlar ve erkekler*
1. bi'n-naḳīż olan başçavuş aġa kemer-beste-i mevḳiʿ-i ādāb oldılar Ve **inās u zükūra** *(204:29). [inās u zükūra, -a]*
2. Bu rūz-ı ʿamīmü's-sürūrda **inās u zükūr** ve vuḥūş u ṭuyūr ve nezdīk ü dūrdan *(349:21). [inās u zükūr,]*

<u>ʿināyāt-ı ʿaliyye-i sulṭān-ı memālik-i ezeliyye:</u> *Sonsuzluk hükmünü devam ettiren ülkelerin sultanının sınırsız iyilikleri.*

ḳalem-rev-i ṣafā vü ferḥat ʿibād-ı müslimīne **ʿināyāt-ı ʿaliyye-i sulṭān-ı memālik-i ezeliyye** *(136:25). [ʿināyāt-ı ʿaliyye-i sulṭān-ı memālik-i ezeliyye,]*

<u>ʿināyet:</u> *Ar. İyilik, lutuf, hayır, ihsan.*

Ṣıdḳ-ı ʿUbūdiyyeti Muḳābelesinde Olan **ʿİnāyeti** ve Mīr-i Necībiniñ *(145:15). [ʿināyeti, -i]*

<u>ʿināyet-güne:</u> *İyi yaradılışlı.*

ḳıbelinden **ʿināyet-güne** merāmı istiḳṣā buyurulduḳda bir ḳıṭʿa-i bedīhī *(193:15). [ʿināyet-güne,]*

<u>ʿināyet-i ʿaliyye-i ḫusrevānīden:</u> *Padişahın yüksek yardımı.*

ʿināyet-i ʿaliyye-i ḫusrevānīden iktisāb u istiḥṣāl buyurduḳları biżāʿa-i devlet ü iḳbālden *(168:34). [ʿināyet-i ʿaliyye-i ḫusrevānīden, -den]*

<u>ʿināyetlü:</u> *Lütuf sahibi, iyiliksever.*
1. İzmirden munfaṣıl şeyḫü'l-islām-ı sābıḳ **ʿināyetlü** saʿādetlü Ebū İsḥaḳ İsmāʿīl Efendi *(178:3). [ʿināyetlü,]*
2. ellezī teṣaddara ʿalā ṣudūri'l-ʿulemā-yı vifāḳ şeyḫī-i meşāyıḫü'l-islām **ʿināyetlü** *(188:27). [ʿināyetlü,]*
3. taʿyīn olunmaġın devletlü **ʿināyetlü** ṣadr-ı aʿżam ve *(359:25). [ʿināyetlü,]*

<u>ʿināyetlü:</u> *İhsanı çok.*

1. saʿādetlü **ʿināyetlü** ʿAbdullāh Efendi sellemehu's-selām ḥażretleri ve *(156:20). [ʿināyetlü,]*
2. İzmirden munfaṣıl şeyḫü'l-islām-ı sābıḳ **ʿināyetlü** saʿādetlü Ebū İsḥaḳ İsmāʿīl Efendi *(178:3). [ʿināyetlü,]*

<u>inbīk-i felek:</u> *Feleğin süzgeci.*

inbīḳ-i felek ḳaṭre-çekān ve ḫudāvendigār-ı ilhām-şiʿārıñ ġonca-dehān-ı rengīn-beyānları *(309:24). [inbīḳ-i felek,]*

inbīk-i gül-āb: *Gül suyu imbiği, ayrıştırıcısı.*

çeşm-i āsumān **inbīḳ-i gül-āb** gibi ḳaṭre-rīzān oldıġından neşʾet itmeyüp elbette *(257:14). [inbīḳ-i gül-āb,]*

incām-ı maṭar: *Yağmurun devam etmesi.*

gibi ẕevḳ u temāşā bedīdār olmadıġından ḳaṭʿ-ı naẓar gicesinde daḫi **incām-ı maṭar** *(341:26). [incām-ı maṭar,]*

incāz-ı vaʿd: *Verilen sözün yerine getirilmesi.*

incāz-ı vaʿd ve īfā-yı ʿahd olunması ile āyīne-i ḫāṭırdan ve gerd-i keder ve *(243:25). [incāz-ı vaʿd,]*

ince: *İnce, zarif.*
1. Çenber kemer-i Mısrīye çesbān o bel **ince** *(247:17). [ince,]*
2. Çenber kemerince kemeri **ince** belince *(247:18). [ince,]*

ince beli: *Belin ince olması, uygun bir fiziki görünüm.*

İbrīşīm tārı gibi **ince beli** *(301:22). [ince beli, -i]*

incü işleme: *İnciyle süslenmiş, ince ve süslü el işi nakış.*

yine **incü işleme** zer-tār-ı muraṣṣaʿ çerkesī fülār ve üç yüz dirhem yaldızlı bir *(279:23). [incü işleme,]*

incü kesmelü: *Köşeli olarak kesilmiş inci süslemesi olan bezeme.*

incü kesmelü esb-i ʿālem-bahāya süvār olmaḳ eṣnāsında üç kerre būs-ı ebrū-yı zīn ü çeşm-i rikāb idüp *(375:16). [incü kesmelü, -lü]*

incü sübha-i dil-cū-yı girān-bahā: *Çok değerli, gönül alıcı inci tespih.*

recā olunup revnaḳ-şiken-i ʿıḳd-ı Şüreyyā bir **incü sübḥa-i dil-cū-yı girān-bahā** *(214:20). [incü sübḥa-i dil-cū-yı girān-bahā,]*

incü sübḥa-i girān-miḳdār: *Çok değerli inciden yapılmış tespih.*

cevzī vü bendī on beş ṭāḳa destār ve bir **incü sübḥa-i girān-miḳdār** ve beş *(213:25). [incü sübḥa-i girān-miḳdār,]*

incü ve cevāhir işleme dīdekler: *İnci ve değerli taşlarla bezenmiş gözlükler.*

mücevher raḫtlu ve mücevher ḳalḳanlu **incü ve cevāhir işleme dīdekler** ve *(368:34). [incü ve cevāhir işleme dīdekler,]*

incü vü zümürrüd: *(Çizmede bulunanlar) İnci ve zümrüt.*

resīde-i ḫıtām ve **incü vü zümürrüd** ile muraṣṣaʿ bir iki çift müze-i muṣannaʿ ve *(279:22). [incü vü zümürrüd,]*

incüli çizme: *İnci ile süslenmiş, koncu dize ya da dizden yukarıya çıkan ayakkabı.*

Bunlarıñ hediyye virmesi muʿtād degül iken pāy-gāh-ı salṭanata bir çift **incüli çizme** *(316:3). [incüli çizme,]*

indir: *Bir taşıt veya binek hayvanından aşağıya almak.*

ḫażretleri daḫi taʿẓīm ü tekrīm ileʿarabadan **indirilüp** ve her biriniñ ḳoltuḳlarına
vüzerā-yı ʿiẓāmdan ikişer vezīr girüp ḫāṣṣ oṭaya getürdüklerinden *(371, 35). [indirilüp, -il, -üp]*

indir: *Yukarıdan aşağıya ya da yüksekten inmesini sağlamak.*
1. eksigini ṭutmaġla **indirüp** ḫalḳa-i laʿnet gibi başına taḫta küleh geçürdiler *(236:19). [indirüp, -üp, -]*
2. ḫażretlerini iclāl ü tevḳīr ile atdan **indürüp** ṣaġ ṭaraflarına kendüler ve ṣol *(371:33). [indürüp, -üp]*

infiṣāl: *Ayrılmak.*

Baʿdehū ḳużāt efendiler mülāzemet-i āsitāne-i żiyāfetden **infiṣāle** meʾẕūn olup *(347:17). [infiṣāle, -e]*

inḫinā: *Uzanmak.*

ṣoñra ayaḳlarını ber-hevā ve ḳılıçlara ittikā ve zemīne **inḫinā** ve yegān yegān *(176:19). [inḫinā,]*

inkisāb-ı seyl-engīzi: *Suyun sele dönüşen dökülüşü.*

ḫavżından nişān-dāde ve refte refte **inkisāb-ı seyl-engīzi** ziyāde olmuş idi *(325:10). [inkisāb-ı seyl-engīzi, -i]*

inkisār sebebi: *Rahatsızlanma, hastalanma.*

mizācında **inkisār sebebi** ile ḳımıldayacaḳ ḥāli olmamaġın bu *(320:4). [inkisār sebebi,]*

iñle: *Acı ve üzüntü ifade eden kesik kesik sesler çıkarmak; gür, uğultulu, yankılı ses çıkarmak II âh etmek, şikayet etmek.*

kūhsār-ı vālā-kemer-i āsumānı **iñledüp** ve ṭabanca-ı muṭribān-ı sūr-ı ḫāḳānī *(204:21). [iñledüp, -d, -üp]*

ins ü cān: *İnsan ve cin, tüm yaratılmışlar*
1. Çeşm-i mühr-āsā görüp ḫayretde ḳaldı **ins ü cān** *(276:6). [ins ü cān,]*
2. Duʿā-yı devleti farż oldı **ins ü cān** üzre *(349:8). [ins ü cān,]*

insā eyleyüp: *Unutturmak, unutturma.*

mefhūmını ḫalḳa **insā eyleyüp** güyiyā Meydān-ı Tīri ʿarṣa-i maḥşere naẓīr eylediler *(205:3). [insā eyleyüp, -y, -üp]*

inşād: *Seslendirmek, şiir okuma.*

gibi revān ve heyʾet-i maḫrūṭī-i mercān-gūnı bu beyt-i pür-sūzı **inşād** içün güyā *(197:14). [inşād,]*

inşād eyledigi: *Manzum bir sözü ahengine göre okumak.*

bu fāḳiriñ bā-fermān sūr-ı hümāyūn vaṣfını mutażammın **inşād eyledigi** şarḳıyı *(245:11). [inşād eyledigi, -dig, -i]*

inşād iderek: *Okumak.*

ol ḳırmızı fese mışrāʿın **inşād iderek** güẕār ve içlerinden bir *(237:20). [inşād iderek, -erek]*

inşād itdigi: *Yazmak.*

ve meḫter-ḫāne-i āṣafī bu faḳīriñ bā-fermān-ı ʿālī sūr-ı hümāyūn içün **inşād itdigi** *(289:30). [inşād itdigi, -dig, -i]*

inşād u ibdāʿ: *Yapılmış.*

ve maʿnen tābut-ı mürdegān meşābesinde **inşād u ibdāʿ** ve on iki *(346:31). [inşād u ibdāʿ,]*

inşād ü inşā eylediler: *Okumak.*

inşād ü inşā eylediler Li-münşiʾihi *(285:6). [inşād ü inşā eylediler, -di, -ler]*

inşād-ı naẓm-ı neşāṭ-āmīz iderdi: *Eğlenceli bir şiir yazmak.*

deyu **inşād-ı naẓm-ı neşāṭ-āmīz iderdi** *(224:11). [inşād-ı naẓm-ı neşāṭ-āmīz iderdi, -er, -di]*

inṣāf: *Vicdânında adaletli olmak; bir işin doğrusunu vicdanen kabul etmek.*

temāşā itmedik deyu **inṣāf** ve āfitābe-i taḥsīn ü teslīmi nihāde-i baġal-i iʿtirāf eylediler *(339:30). [inṣāf,]*

insān: *İnsan, şahıs.*
1. ki naḳş-ı ḫurde-kārīsi **insānı** çeşm-i āyīne gibi ḥayret-şiʿār belki *(161:18). [insānı, -ı]*
2. var idi ki temāşāsı **insānı** ḥayrān ve Zühre-i zehrāyı zenne ḳıyāfeti *(254:30). [insānı, -ı]*
3. ārāyiş ü pīrāye virdiler ki ḥaḳḳ-ı taʿbīri ṭūṭīyi lāl ve temāşāsı **insānı** *(316:11). [insānı, -ı]*
4. Neṣr Ejder gibi üç başlu ʿaḳreb gibi ḳuyruḳlı geyik boynuzlı **insān** ile ḥayvān *(336:1). [insān,]*

insilāk: *Suret, şekil yol alma.*

insilāk ile vāsıṭatü'l-ʿıḳd-ı aṣḥāb-ı iʿtibār oldılar Ḥażerāt-ı vüzerā ve *(155:31). [insilāk,]*

inṣırāf: *Ayrılmak.*

ile **inṣırāfa** istīẕān itdiklerinde ricāl-i dīn ü devlet vedāʿ itmiş iken ve *(340:4). [inṣırāfa, -a]*

inṣırāf u ʿavdet: *Geri dönme.*

ḥażretleri tersāne bāġçesine **inṣırāf u ʿavdet** ve Mā-lā yüdrik külleh ve lā-yütrek külleh *(345:11). [inṣırāf u ʿavdet,]*

inṣırāf ü ricʿat eylediler: *Geri dönmek.*

ḥażretleri ile tevdīʿa ḳanāʿat ve maḳarr u maḳāmlarına **inṣırāf ü ricʿat eylediler** *(340:7). [inṣırāf ü ricʿat eylediler, -di, -ler]*

inṣırāf-ı ʿavdet buyurup: *(Dizgin) Geriye doğru çekmek.*

inṣırāf-ı ʿavdet buyurup edā-yı farīża-i ṣalāta müsāraʿatdan ṣoñra *(308:7). [inṣırāf-ı ʿavdet buyurup, -up]*

inṣirāf-ı iẕn-i ʿām oldı: *Geri dönmek için iznin çıkması.*

inṣirāf-ı iẕn-i ʿām oldı ibtidā dāʾire-i hümāyūn ve s̱āniyen *(364:2). [inṣirāf-ı iẕn-i ʿām oldı, -dı]*

intihāb olunmuṣ: *Seçilmek.*

Neṣr Ve yeşil çuḳaya ḳaplu cedīd siyāh dilkü ki mū-be-mū **intiḫāb olunmuṣ** *(163:11). [intiḫāb olunmuṣ, -muṣ]*

intihāz-ı furṣat olmaz: *Fırsatı kaçırmamak, fırsatı gözlemek.*

bundan aʿlā zamān-ı ferāġa **intihāz-ı furṣat olmaz** deyu taḥdīṣ-i niʿmet *(137:9). [intihāz-ı furṣat olmaz, -maz]*

intiṣār-ı ṣerāre-i encüm-ṣümār: *Yıldız sayısınca olan kıvılcımın ortalığa saçılması.*

intiṣār-ı ṣerāre-i encüm-ṣümār sipend-i āteş-dīde gibi ḫalḳı tārumār itmiş iken kimesne *(173:21). [intiṣār-ı ṣerāre-i encüm-ṣümār,]*

intiẓām-ı ḫitān-ı meymenet-zamānları: *Mutluluğa kefil olmuş sünnet ipine dizilmek.*

ʿaḳd-ı sūr-ı vāhidde **intiẓām-ı ḫitān-ı meymenet-zamānları** *(140:28). [intiẓām-ı ḫitān-ı meymenet-zamānları, -lar, -ı]*

intiẓār: *Bekleme, bekleyiş, gözleme.*
1. **intiẓār** ile mevżūʿ-ı se-pāy-ı istiḫżār ḳılınan tūde tūde fişeklere bir *(173:14). [intiẓār,]*
2. kārd-ı ḫattān-ı bī-emāna **intiẓār** ile mānende-i bere-i şīr-ḫˇār meşġūl-i nāle vü zār *(275, 18). [intiẓār,]*
3. orṭa ḳapu cānibinde ḳarār ve sāḥa-i sarāyda iki ḳol olup selāma **intiẓār** üzere iki *(371, 22). [intiẓār,]*

inżimām: *Katılmak.*
1. **inżimāmı** ile ṭarīḳa-i meslūke üzere pāy-endāz-ı şehriyār-ı bende-nüvāz ve *(190:22). [inżimāmı, -ı]*
2. ḥużūr-ı ṣadr-ı kerīmde bir ḳabża altun **inżimāmı** ile ḥücceti yedine teslīm ve *(243:23). [inżimāmı, -ı]*

ip: *Bağlamak için kullanılan, çeşitli kalınlıkta bükülmüş sicim.*
ḥamāme-i mışrī gibi perende nāmında **ip** üzere cunbalaḳlar atup cilve-perdāz oldılar *(213:18). [ip,]*
İp üzre ber-hevā ḳalyonlar itdi çün resen-bāzān *(244:32). [ip,]*
ile nihānī çekildigini derk itmeyüp bu ḫāletle **ip** üstinde raḳs u cilvelerine *(258:35). [ip,]*
ṣoñra arḳası üzere **ip** üstine yatup ipi eliyle ṭutdı ve yatdığı ipe *(259:19). [ip,]*
terānesiyle mütefāḫirane atup ṭutdı **ip** üstinde yatdı ve ol boġazı ipli iki eli ve *(259:23). [ip,]*
ṣoñra arḳası üzere ip üstine yatup **ipi** eliyle ṭutdı ve yatdığı ipe *(259:19). [ipe, -e]*
ṣoñra arḳası üzere ip üstine yatup ipi eliyle ṭutdı ve yatdığı **ipe** *(259:19). [ipi, -i]*

ip: *Doğru yoldan çıkmış.*

gibi yollarda ṭurdılar ve nice bī-perde vü nāmūs **ipsizler** tirşe ümīdi ile *(277:11). [ipsizler, -siz, -ler]*

ip: *Halat.*

Demirin aldı **ipdeki** ḳalyon *(324:15). [ipdeki, -de, -ki]*

ipleriñ biriniñ uç mevżiʿine: *(Denizin üstündeki) halatlardan birinin uç yeri.*

İplerin uç mevżiʿine taḫmīnen üçer dörder ẕirāʿ Rūmili taʿbīr olunur kerāsteden *(258:11). [ipleriñ biriniñ uç mevżiʿine, -n, -e]*

ir: *Ulaşmak.*
1. İrmedin nışf-ı nehārı **irişür** aḫşāmı *(201:2). [irişür, -iş, -ür]*
2. burc-ı Keyvāna **irişdi** ve serhengān-ı şeṭāret-āyīn-i uḍḥūke-üslūb *(251:1). [irişdi, -iş, -di]*
3. **irgürdiler** ve içlerinden bir maḥbūb-ı siyeh-çerdeyi Leylī-i ḫayme-nişīn gibi *(277:22). [irgürdiler, -gür, -di, -ler]*

ir-: *Ulaşmak.*

şitābān oldı ise fişek ṭarrāḳasından birbirine girüp ġirīv ü hāy hūy āsumāna **irüp** *(279:16). [irüp, -üp]*

īrād: *Söylemek.*

beytini **īrād** ile zār u nālān olurlar idi Bunlardan māʾadā kāġıddan maṣnūʿ *(278:29). [īrād,]*

īrād u iʿāde eylediler: *Dile getirmek, ifade etmek.*

ḥaḳḳında seyr idenler bu beyt-i ġarrāyı **īrād u iʿāde eylediler** Li-müʾellifihi *(277:5). [īrād u iʿāde eylediler, -di, -ler]*

irāde: *İstemek.*
1. beytü'ş-şeref-i ḫurşīd-vücūd-i şehriyārī ḳılınmaḳ **irāde** ve maṣrıḳ-ı ḳarār-gāh-ı hümāyūnlarından *(153:25). [irāde,]*
2. ṣaḥrāyı deryāya döndürmek **irādesine** maṣrūf olmaġın tekmīl-i esbāb-ı sürūr *(260:4). [irādesine, -s, -i, -n, -e]*

irāde ḳılınmaġın: *Buyurulmak, emredilmek.*

iʿāde ve anlarıñ yerlerine ayucılar ayuları ile güreşmek **irāde ḳılınmaġın** *(274:26). [irāde ḳılınmaġın, -maġ, -ın]*

irāde olunmuş: *İstemek, istenmek.*

leyle-i ātiye içün pīçīde-i ṣandūḳa-i istiḥżār olunmaḳ **irāde olunmuş** *(173:6). [irāde olunmuş, -muş]*

irāde-i ʿaliyye-i cihān-dārī: *Hükümdarın yüksek iradesi.*

müttefeḳun-ʿaleyh-i ʿālem olmuş iken çünki **irāde-i ʿaliyye-i cihān-dārī** ve niyyet-i seniyye-i şehriyārī *(362:15). [irāde-i ʿaliyye-i cihān-dārī,]*

irāde-i ʿaliyye-i hümāyūn: *Kutlu, yüce emir.*

sīm maşraba vażʿ olunmaḳ bābında **irāde-i ʿaliyye-i hümāyūn** ṣudūr ve der-ḥāl *(242:20). [irāde-i ʿaliyye-i hümāyūn,]*

irāde-i ʿaliyye-i şehriyār-ı evreng-ārā olmaġın: *(III. Ahmet) Varlığıyla tahta güzellik katan büyük padişah.*

müsābaḳa-i ḫuyūl daḫi icrā olunmaḳ **irāde-i ʿaliyye-i şehriyār-ı evreng-ārā olmaġın** *(359:22). [irāde-i ʿaliyye-i şehriyār-ı evreng-ārā olmaġın, -maġ, -ın]*

irāʿet: *Gösterme.*

görmeyen temāşāyiyāna **irāʿet** ve taʿmīm-i esbāb-ı meserret ḳaṣdı ile birer birer *(199:20). [irāʿet,]*

irāʾet: *Gösterme.*
1. ḫużūr-ı hümāyūnda Hindū-yı āteş-bāz ḥāletin **irāʾet** ve nice nice *(202:23). [irāʾet,]*
2. maḳaralar ile ẕī-rūḥ gibi āmed ü reft idüp ʿaynı ile münāṭaḥa ṣūretin **irāʾet** ve *(204:9). [irāʾet,]*
3. görmeyenlere **irāʾet** içün birer birer tekrīr eylediler Bu eşnāda li-müʾellifihi *(208:15). [irāʾet,]*
4. taḳsīm-i hevāyī ṣūretin **irāʾet** ile çeşm-i pergār-ı devr-i pür-kārān-ı ẕekā vü fiṭnatı *(271:20). [irāʾet,]*

irāʾet eyleyüp: *Göstermek.*

bāʿiş-i ḥayret olacaḳ melāʿib ve ʿacāʾib-i meserret-menāḳıb **irāʾet eyleyüp** ez-cümle *(314:6). [irāʾet eyleyüp, -y, -üp]*

irāʾet itdigi: *Göstermek.*

ẓuhūr eyleyüp ḫuṣūṣen cümleden biri bu rūz-ı fīrūz-ı keder-sūzda **irāʾet itdigi** *(317:24). [irāʾet itdigi, -dig, -i]*

irāʾet-i bedāyiʿ u ʿacāʾib: *Şaşılası ve benzersiz şeyler.*

ve sāz u terāne ile sū-be-sū ʿarż-ı ṣanāyiʿ u ġarāʾib ve **irāʾet-i bedāyiʿ u ʿacāʾib** *(351:18). [irāʾet-i bedāyiʿ u ʿacāʾib,]*

irāʿet-i şekl-i ʿacīb ü resm-i ġarīb: *Şaşılacak bir kılık ve inanılmaz bir görünüş.*

irāʿet-i şekl-i ʿacīb ü resm-i ġarīb ve ṭopçılar ṭarafından daḫi envāʿ-ı āteş-bāzlıḳlar ile *(263:19). [irāʿet-i şekl-i ʿacīb ü resm-i ġarīb,]*

irāʾet-i şüret-i mahāret eyledikden: *Ustalığını sergilemek.*

kebīr ṣunḳur ḳuşı taṣvīri ile **irāʾet-i şüret-i mahāret eyledikden** ṣoñra yüz *(336:15). [irāʾet-i ṣüret-i mahāret eyledikden, -dik, -den]*

irāʾet-i servet: *Zenginlik göstergesi.*

Mesfūrlara **irāʾet-i şervet** ve basṭ-ı mevāʾid-i mekrümet ile nāmūs-ı salṭanat *(344:13). [irāʾet-i şervet,]*

irāḳa itdikleri: *(Kan) Akıtma.*

sikkīn-i kīn-i cerrāḥān-ı nā-şefḳat-āyīniñ **irāḳa itdikleri** dimāʾ-i eṭfāl *(346:3). [irāḳa itdikleri, -dik, -ler, -i]*

irāḳa olunacaḳ: *Dökmek, akıtmak.*

yerde żiyāfet ü inʿām içün bismil-gerde-i ṭuyūr u aġnām ve sāʾir enʿāmıñ **irāḳa olunacaḳ** *(151:7). [irāḳa olunacaḳ, -un, -acaḳ]*

īrāş-ı ḥayret idecek: *Hayret uyandırmak, şaşırtma, şaşılacak olaya sebep olmak.*

Ḥaḳḳ bu ki anlar daḫi **īrāş-ı ḥayret idecek** mertebe iẓhār-ı mahāret eylediler *(213:19). [īrāş-ı ḥayret idecek, -ecek]*

īrāş-ı ḥayret itdiklerine: *Hayrete düşürmek.*

gūne iẓhār-ı ṣanʿat ve icrā-yı mahāret ve erbāb-ı temāşāya **īrāş-ı ḥayret itdiklerine** *(318:12). [īrāş-ı ḥayret itdiklerine, -dik, -ler, -i, -n, -e]*

īrāş-ı melāl idecek: *Can sıkıcı olmak.*

īrāş-ı melāl idecek mertebelere resīde olmaġla ıṭnāb-ı ṭınāb-ı süḫandan ictināb olunup *(360:12). [īrāş-ı melāl idecek, -ecek]*

īrās-ı raʿşe-i ıżṭırāb idecek: *Acıyla titremek.*

vücūd-ı insānīde olan ʿurūḳ u aʿṣaba **īrāş-ı raʿşe-i ıżṭırāb idecek** mertebe *(282:7). [īrāş-ı raʿşe-i ıżṭırāb idecek, -ecek]*

īrās-ı şeṭāret iderek: *Ortalığı, etrafı şenlendirmek.*

ile dīv-i pür-rīv ṣūretinde iẓhār-ı luʿbet ve **īrāş-ı şeṭāret iderek** güẕār ve günā-gün *(204:11). [īrāş-ı şeṭāret iderek, -erek]*

īrāş-ı şeṭāret iderek: *Neşe saçmak.*

ve **īrāş-ı şeṭāret iderek** dervāze-i ḳaṣr-ı pādişāhī pīş-gāhından güẕār ve *(230:17). [īrāş-ı şeṭāret iderek, -erek]*

irdāf kılınup: *Katılmak, eklenmek.*

yigirmi dört ṭonluḳ aḳmişe-i sālifü'l-evṣāf daḫi silk-i hedāyāya **irdāf ḳılınup** *(265:17). [irdāf ḳılınup, -ın, -up]*

irdāf olunup: *Eklenmek.*

İstanbul timurı mercān depelü ḳalem-terāş ve iki bıçaḳ **irdāf olunup** *(315:21). [irdāf olunup, -up]*

iriş: *Erişmek, ulaşmak.*
1. şirvānī yayla türkīsine hem-āġāz idüp ḥamle-i yek-pāre ile anlara **irişdiler** ve *(274:34). [irişdiler, -di, -ler]*
2. Biñ ʿīd görüldi nice nev-rūza **irişdik** *(328:20). [irişdik, -dik]*
3. ile āsitāne-i saʿādete vaḳti ile **irişemeyüp** ālāy-ı naḫldan bir iki *(368:25). [irişemeyüp, -e, -me, -y, -üp]*

irşād ü hidāyet: *Doğru yolu gösterme.*

sedene-i südde-i devletini bu maʿnāya **irşād ü hidāyet** ḳaṣdına vezīr-i müşārün-ileyh *(146:2). [irşād ü hidāyet,]*

irşād-dest-gāh: *(Mevlana Enis Dede) Doğru yolu göstermede destek olan.*

Müsāfireten Edirne mevlevī-ḫānesi şeyḫi kerāmet-penāh **irşād-dest-gāh** *(344:20). [irşād-dest-gāh,]*

irsāl: *Göndermek, yollamak.*
1. ketḫudā-yı ṣadr-ı ʿālī ve telḫīṣī aġa ile evvelā hediyye-i behiyye-i āṣafī **irsāline** *(160:4). [irsāline, -i, -n, -e]*
2. dārü's-saʿādetü's-seniyye aġası cānibine **irsāl** ve andan pāy-gāh-ı serīr-i şehriyārīye īṣāl ḳılınup *(168:9). [irsāl,]*
3. dārü's-saʿāde aġası ḥażretlerine **irsāl** baʿdehū rikāb-ı hümāyūna īṣāl ḳılındıġı *(189:10). [irsāl,]*
4. cānibine defter ile **irsāl** ve her biri maʿrūż-ı ḫudāvend-i hümāyūn-iḳbāl ḳılınup *(322:9). [irsāl,]*
5. **irsāl** ve emṣāl-i sālifeleri gibi tercümānları iltibās-ı ḫilʿat-ı ḳabūl *(347:27). [irsāl,]*

irsāl buyurmuşlar: *(Hediye) Göndermek.*

ʿizzetlü Ḥasan Aġa ile bir Mışrī-nijād raḫş-ı ṣabā-reftār **irsāl buyurmuşlar** *(216:5). [irsāl buyurmuşlar, -muş, -lar]*

irsāl eyledigi: *Göndermek.*

rıżā-dāde olmamaġla ādemīsi ile ʿalā-cenāḥi'l-istiʿcāl **irsāl eyledigi** beşer *(354:22). [irsāl eyledigi, -dig, -i]*

irsāl itseñ: *Göndermek, ulaştırmak.*

Sen ṭur ey şāh-ı güzīn bir ḳuluñ **irsāl itseñ** *(292:18). [irsāl itseñ, -se, -ñ]*

irsāl olunup: *Gönderilmek.*

içün telḫīṣī aġa vesāṭetiyle dārü's-saʿāde aġası ḥażretlerine **irsāl olunup** anlar *(350:32). [irsāl olunup, -up]*

irsāl-i berīd-i beşāret: *Mutluluk ulağını, habercisini göndermek.*

ile **irsāl-i berīd-i beşāret** ve īṣāl-i nüvīd-i meserret olunmaḳ *(139:10). [irsāl-i berīd-i beşāret,]*

irte: *(Sabah, gün, hafta, ay, yıl kelimelerinden önce) Bir sonraki.*
1. mütevārī-i seḥāb-ı ḫalvet olup herkes ḫāb-gāhlarına ricʿat itmekle temāşā vü ṣoḥbet **irteye** ḳaldı *(197:31). [irteye, -y, -e]*
2. çün ḳaldı dīvān **irteye** zemzemesiyle ḥużżār u nuẕẕār her biri bir semte tār u mār olup *(204:16). [irteye, -y, -e*
3. āremīde olup ṣoḥbet **irteye** ḳaldı *(255:23). [irteye, -y, -e]*
4. Baʿdehū mışrāʿ Ṣavuluñ bī-çāreler çün ḳaldı dīvān **irteye** neşīdesi ile çıḳ çıḳ-ı raḳḳāṣ *(289:33). [irteye, -y, -e]*

irtesi: *(Sabah, gün, hafta, ay, yıl kelimelerinden önce) Bir sonraki.*
1. **İrtesi** cumʿa güni niṣāncı paşa ḥaẕretleri daḫi aḫşāma ḳarīb sūr emīni ile *(152:1). [irtesi,]*
2. ḳurbında ṭopçılar dāʾiresinde vażʿ olundı Ve **irtesi** ṣülāṣā güni baʿde'l-ʿaṣr *(153:14). [irtesi,]*
3. **İrtesi** gün ki ẕi'l-ḳaʿdeniñ on beşinci çehār-şenbe günidir mevkib-i sūrda *(153:23). [irtesi,]*
4. **İrtesi** gün ki māh-ı mezbūruñ on altıncı penc-şenbe günidir li-müʾellifihi *(173, 32). [irtesi,]*

irtibātı olan: *Bağlanma, ilgili olma.*

kendülere müteʿallik ve **irtibāṭı olan** bir iki mevālī efendilerden daḫi *(179:3). [irtibāṭı olan, -an]*

irtibāṭ-peyvend-i ḳarābeti oldığından: *Akrabalık bağıyla bağlanmak.*

ile ṭaraf-ı eşref-i ekreme **irtibāṭ-peyvend-i ḳarābeti oldığından** nāşī sūr-ı hümāyūna *(206:12). [irtibāṭ-peyvend-i ḳarābeti oldığından, -dıġ, -ı, -n, -dan]*

irtifāʿ-ı mevḳiʿ: *Bulunan konumun yüksekliği.*

Baʿdehū sarāy-ı mezbūrda **irtifāʿ-ı mevḳiʿ** ciheti ile cānib-i baḥrda *(144:27). [irtifāʿ-ı mevḳiʿ,]*

irtikāb: *Katlanmak, tahammül etmek.*

şol miḳdār külfet-i yek-deme ve ḥareket-i çend-ḳademe zaḥmetini **irtikāb** ile *(211:10). [irtikāb,]*

irtikāb-ı īcāb u ıṭnāb olunmadı: *Sözü uzatmak ve anlatmaya gerek görmek.*

bī-ḥadd u bī-ḳıyās idi Lākin anları tafṣīle tenezzül ile **irtikāb-ı īcāb u ıṭnāb olunmadı** *(199:31). [irtikāb-ı īcāb u ıṭnāb olunmadı, -un, -ma, -dı]*

iş: *Yapılan şey, davranış, eylem.*
1. ile kāmrān olup **işi** bitdi *(259:28). [işi, -i*
2. Nāza dāʾir hezār **işleri** var *(285:19). [işleri, -ler, -i*
3. **İş** ya burġu-ı müjeñ ya çekic-i ġamzeñdir *(297:15). [iş,]*

iş: *Bir maksatla yapılan faâliyet, çalışma, amel.*

Usta İbrāhīm **işi** iki ʿaded kemān-ı muṭallā-zih-i bī-naẓīr ve güçken ḳanadından *(312:7). [işi, -i]*

iş: *Geçim sağlamak için herhangi bir alanda yapılan çalışma, meslek.*

maḥṣūṣ dükkānlar ḳurup **işlerin** başa yetürdiler ve mehter-ḫāne vü raḳḳāṣān ve *(282:24). [işlerin, -ler, -in]*

iş: *Alışkanlık, amel, huy.*

Pey-rev **işi** sünnet-i Resūl'e *(126:25). [işi, -i]*

iş: *Çalışma.*

taḥrīk idüp ṭarfetü'l-ʿaynda nice **işler** keser ve reng-i āl u ġunc u delāl ile *(296:21). [işler, -ler]*

iş başa düşdi: *Beklediği yardım gelmeyince kişinin kendi işini kendisi yapmak zorunda olduğu durum.*

Gör sen de göñül ḳayd-ı seriñ **iş başa düşdi** *(240:16). [iş başa düşdi, -di]*

iş çıkarur: *Gereksiz, kötü, uğraştırıcı bir durumun ortaya çıkmasına yol açmak.*

mışrāʿ Yine mi **iş çıḳarur** ḫˇāce fesād deyu çār-çeşm-i intiẓār ve ʿaşaḳ-ı pīçān *(175:17). [iş çıḳarur, -ar, -ur]*

iş görmüş: *İş yapmaya elverişli olmak, işe yaramak.*

nümūdār-ı müjgān ve perde-i aḥdāḳ eyleyüp içinde **iş görmüş** gūyā deryāda *(352:16). [iş görmüş, -müş]*

iş itdi: *İş yapmak.*

vech üzere beş çenberden geçmek ile ṭavḳ-ı beşerden ḫāric **iş itdi** *(158:16). [iş itdi, -di]*

ʿĪsā: *İsa Peygamber.*

ʿ**Īsā** gibi iḥyā-kön-i mevtā-yı zamāne *(250:8). [ʿĪsā,]*

işāʿa u ichār: *Açıklamak.*

kemāl-i sürūr ve ibtihāc u iftiḫār ile **işāʿa u ichār** ve merāsim-i ṣenā-güẕārī-i şükrāneyi *(308:22). [işāʿa u ichār,]*

işāʿat-peyām-ı meserret-fermā ḳılındı: *Sevinç buyruğu içeren haberin herkese duyurulması.*

eṭrāf u eknāfa **işāʿat-peyām-ı meserret-fermā ḳılındı** Ve ol mektūb-ı dāfiʿü'l-kürūb *(139:30). [işāʿat-peyām-ı meserret-fermā ḳılındı, -ın, -dı]*

işābet iden: *Değmek.*

birine **işābet iden** şerāre-i eşerri āḫeriñ daḫi dāmānına irişüp mışrāʿ *(263:31). [işābet iden, -en]*

işābet itmekle: *Dokunmak.*

hevāyī fişegi **işābet itmekle** cümlesi birden ṭutuşup şuffeyi meşʿal-i nāra belki *(173:15). [işābet itmekle, -mek, -le]*

işābet-i ʿaynü'l-kemālden: *Tesir edici gözün odaklanması, nazar değdirme, göz değmesi.*
1. **işābet-i ʿaynü'l-kemālden** ṣıyānet içün ber-muḳteżā-yı ḥikmet-i ḫafiyye-i İlāhiyye *(136:20). [işābet-i ʿaynü'l-kemālden, -den]*
2. sefīne-i Nūḥdan nişān olan meydān-ı sūr anlarıñ daḫi ḥużūrı ile **işābet-i ʿaynü'l-kemālden** *(347:22). [işābet-i ʿaynü'l-kemālden, -den]*

işābet-i hedefde: *Hedefi bulmak.*

işābet-i hedefde nāvek-i ḳader ile hem-per ve tīr-i duʿā-yı ṣadāḳat-eşer birle *(165:6). [işābet-i hedefde, -de]*

işʿād itdiklerinden: *Çıkmak, yukarı bir bölüme ilerlemek.*
1. Çeküp ṣanʿatla bālā-yı sütūna **itdiler işʿād** *(213:12). [işʿād itdiler, -di, -ler]*
2. ḫāṣekī aġalar baġal-gīrleri olup ḳaṣr-ı mezbūra **işʿād itdiklerinden** ṣoñra ibrāz-ı nār-ı fesād eyleyüp *(346:35). [işʿād itdiklerinden, -dik, -ler, -i, -n, -den]*

iṣʿād u irkā: *Yükseltme ve çekme.*

kendüyi ol maḥalle **iṣʿād u irḳā** ve taḥtındaki kemendi yine fekk ve *(243:8). [iṣʿād u irḳā,]*

iṣʿāl: *Tutuşturma, yakma. Ateşe verme, kıvılcım.*
1. **iṣʿāl** ile şaḫṣ-ı mezbūruñ başında āteşler yanup etekleri ṭutuşdı ve ol dūzaḫ-āşiyān *(279:12). [iṣʿāl,]*
2. ʿaraba üstinde īcād itdikleri furunı bir ṭarafdan **iṣʿāl** *(313:25). [iṣʿāl,]*

īṣāl: *Ulaştırma, eriştirme.*

1. īṣāl ve ketḫudāları ve pīrān-ı ṣanʿat-güsterleri ve sāʾir nümāyende-i esbāb-ı şeṭāret olanları *(302:17). [īṣāl,]*
2. ʿatebe-i hümāyūna **īṣāl** içün telḫīṣī-i ṣadr-ı ʿālī yediyle saʿādetlü aġa-i dārü's-saʿāde *(307:30). [īṣāl,]*

iṣʾāl: *Tutuşturma, yakma. Ateşe verme, kıvılcım.*

ḳıbelinden tehyiʾe olunan fişekleri pey-ā-pey **iṣʾālde** istiʿcāl olunup ṭaraf ṭaraf *(309:2). [iṣʾālde, -de]*

īṣāl kılındıġı: *Ulaştırmak.*

dārü's-saʿāde aġası ḥażretlerine irsāl baʿdehū rikāb-ı hümāyūna **īṣāl ḳılındıġı** *(189:10). [īṣāl ḳılındıġı, -ın, -dıġ, -ı]*

īṣāl kılınup: *Ulaştırılmak.*

dārü's-saʿādetü's-seniyye aġası cānibine irsāl ve andan pāy-gāh-ı serīr-i şehriyārīye **īṣāl ḳılınup** *(168:9). [īṣāl ḳılınup, -up, -]*

iṣʿāl ol: *Yakılmak, aleve vermek.*
1. çadır fişegi **iṣʿāl olunup** bir zamān sāye-bān-ı zerrīn-ṭınāb gibi *(172:22). [iṣʿāl olunup, -up, -]*
2. Ve bir bostān dolābı resminde yapılmış ġarīb u ʿacīb fişek daḫi **iṣʿāl olunup** *(229:1). [iṣʿāl olunup, -un, -up]*
3. ile māl-ā-māl olup her biri **iṣʾāl olunduḳdan** soñra tersāne-i ʿāmire *(230:8). [iṣʾāl olunduḳdan, -duḳ, -dan]*
4. Baḥren ve berren **iṣʿāl olınan** nāʾire-i bāzīçe-i gūnā-gūnuñ ser-der-hevā olan *(290:1). [iṣʿāl olınan, -an]*

īṣāl olunup: *Yüzdürülmek, yüzdürmek.*

fişengler ile memlū bir ṣal pīş-gāh-ı şevket-penāhīye **īṣāl olunup** miyānesinde *(220:11). [īṣāl olunup, -up]*

īṣāl olunup: *Getirilmek, ulaştırılmak.*

Ve yine ṣal daḫi cānib-i tersāneden maḥall-i temāşāya **īṣāl olunup** *(255:12). [īṣāl olunup, -up]*

iṣʿāl ü icāle: *Tutuşturmak ve dolandırmak.*

iken ictimāʿ-ı āb u āteş gibi her birini **iṣʿāl ü icāle** püf-gerde-i bād-ı istiḥāle olmaġın *(341:29). [iṣʿāl ü icāle, -e]*

īṣāl u teslīm: *Ulaştırmak.*

ile saʿādetlü dārü's-saʿāde aġası ḥażretleri ṭarafına **īṣāl u teslīm** ve şehen-şāh-ı kerīm *(299:1). [īṣāl u teslīm,]*

isāle: *Ulaştırma, eriştirme.*

āteşlerini iṭfā içün ḳırābeler ile üzerlerine şular **işāle** ve bir ṭarafdan çavuşlar *(228:10). [işāle,]*

isāle-i emṭār: *Yağmur suları.*

iṭfāsı içün saḳḳā-yı ḳader ḳırābe-i seḥābdan **isāle-i emṭār** ile ḫıyām-ı mevkib-i sūrı *(290:4). [isāle-i emṭār,]*

isāle-i enhār u cūy-bār: *Çaylar ve ırmağın akıtılması.*

şekker şerbetinden **isāle-i enhār u cūy-bār** ve cā-be-cā riyāż-ı rażrāż ile her biri *(368:3). [isāle-i enhār u cūy-bār,]*

isāle-i fevvāre-i envār eyleyüp: *Işık fiskiyelerini fışkırtmak.*

ẕeyl-i ḫırḳa-i āl-gūn-ṭırāz-ı ufuḳdan **isāle-i fevvāre-i envār eyleyüp** kemān-ı Rüstemi *(222:1). [isāle-i fevvāre-i envār eyleyüp, -y, -üp]*

işʿāl-i āteş-kede-i şevk iderek: *Ateş tapınaklarını sevinçle tutuşturmak.*

imtiṣāl ve **işʿāl-i āteş-kede-i şevḳ iderek** şanʿatların iẓhāra *(202:13). [işʿāl-i āteş-kede-i şevḳ iderek, -erek]*

işʾāl-i nāʾire-i ḥarb u ḳıtāl: *Vurma ve kırma ateşini kızdırmak.*

işʾāl-i nāʾire-i ḥarb u ḳıtāl için kerre-nāy-ı āteşīn-ṣadā ile çeng-i ḥarbīye āġāz eylediler *(264:16). [işʾāl-i nāʾire-i ḥarb u ḳıtāl,]*

işʿāl-i nāʾire-i ḥarb u sitīz: *Savaş ve dövüş ateşini tutuşturmak.*

müşāhede-i dīdārı ile daḫi kām-kār olamadılar Nice kerre **işʿāl-i nāʾire-i ḥarb u sitīz** *(188:14). [işʿāl-i nāʾire-i ḥarb u sitīz,]*

īṣāl-i nüvīd-i meserret olunmaḳ: *Sevinç haberini ulaştırmak.*

ile irsāl-i berīd-i beşāret ve **īṣāl-i nüvīd-i meserret olunmaḳ** *(139:10). [īṣāl-i nüvīd-i meserret olunmaḳ, -un, -maḳ]*

işʿāl-i tennūr-ı derūn-ı erbāb-ı ḥasret eyleyüp: *Seyircilerin içindeki hasret ocağını tutuşturmak.*

nerm-ten dilber-i nāzük-bedenin āteş-i ruḫsāre-i tāb-nāki ile **işʿāl-i tennūr-ı derūn-ı erbāb-ı ḥasret eyleyüp** naẓm *(236:21). [işʿāl-i tennūr-ı derūn-ı erbāb-ı ḥasret eyleyüp, -y, -üp]*

işʿār: *Bildirmek.*
1. sīr-i süfre-i iḥsānları oldıġını **işʿār** için bir süfrelik olmaḳ *(189:28). [işʿār,]*
2. **işʿār** için gönderdigi beş on ṭabla gūnā-gūn şeker nāmında nebāt-ı mükerrer ol *(270:19). [işʿār,]*

işʿār eyledi: *Açıkça göstermek.*

işʿār eyledi ve içlerinden bir nice keḫīlü'l-ʿayn-ı müʾessir-nigāh *(237:12). [işʿār eyledi, -di]*

<u>işʿār eylediklerinde:</u> *Göstermek.*

şebātlarını **işʿār eylediklerinde** ayular naʿraların āvāze-i çüşʿeye dem-sāz ve *(274:33). [işʿār eylediklerinde, -dik, -ler, -in, -de]*

<u>işʿār itmediñ:</u> *Bilgilendirmek, bildirmek.*

niçün bize **işʿār itmediñ** ki seni rākib-i semend-i saʿādet-mend-i ʿālem-pesend itmekle *(261.8). [işʿār itmediñ, -me, -diñ]*

<u>işāreciyān:</u> *Kandilciler, kandille aydınlatılan yerlerde kandilleri yakmak, fitil ve yağlarını hazırlamakla görevli kimse.*
1. ve işrāf-ı eṭrāfı naẓar-ı dakīka-bīnleri ile meşmūl buyurdılar Ol vaḳitde **işāreciyān** *(152:7). [işāreciyān,]*
2. şebān-gāhı vaḳt-i ṣubḥa ḫande-zenān eylediler Bir ṭarafdan daḫi **işāreciyān** *(195:10). [işāreciyān,]*

<u>işāreciyān-ı ḳandīl-efrūzuñ:</u> *Kandil yakan kandilciler.*

işāre-i bāḫirü'l-beşāre-i raġbet-i cihān-dārī **işāreciyān-ı ḳandīl-efrūzuñ** *(202:11). [işāreciyān-ı ḳandīl-efrūzuñ, -uñ]*

<u>işāre-i bāḫirü'l-beşāre-i raġbet-i cihān-dārī:</u> *Padişahın isteğinin sevinci meydana getiren alametleri.*

işāre-i bāḫirü'l-beşāre-i raġbet-i cihān-dārī işāreciyān-ı ḳandīl-efrūzuñ *(202:11). [işāre-i bāḫirü'l-beşāre-i raġbet-i cihān-dārī,]*

<u>işāre-i ebrū-yı licām:</u> *Dizgin kaşının işareti.*

aʿceb-i ḫavārıḳ görindi ki nice tevsen-i tünd-gām-ı berḳ-ḫırāmı **işāre-i ebrū-yı licām** ile *(205:24). [işāre-i ebrū-yı licām,]*

<u>işāret:</u> *Gösterge.*

ḥaḳḳında cārī olmayup belki aʿḳāb u ensābına daḫi sārī oldıġını **işāret** ve cümle *(146:1). [işāret,]*

<u>işāret ü īmā eyleyüp:</u> *Göstermek ve hissettirmek.*

ve men zeraʿa ḥasede mefhūmını benī-ādeme **işāret ü īmā eyleyüp** *(235:4). [işāret ü īmā eyleyüp, -y, -üp]*

<u>işāret-i nevbet-i şāhāne:</u> *Sultan nevbetinin işareti, çalınması.*

ve **işāret-i nevbet-i şāhāne** ve kūs-ı ḫüsrevāne ichār-ı gülbāng-ı beşāret nevbet-i şāhāne itmegin *(311:11). [işāret-i nevbet-i şāhāne,]*

<u>işbu:</u> *Bu işaret sıfatının yazıda kullanılan eski bir şekli, işte bu.*
1. Neşr **İşbu** sene selāse ve işneyn ve miʾete ve elf zi'l-ḳaʿdesi muntaşıfında *(139:1). [işbu,]*
2. bi-tevfīḳillāhi'l-meliki'l-laṭīf **işbu** sāl-i meymenet-redīf faṣl-ı ḥarīf ü mevsim-i laṭīfinde *(140:19). [işbu,]*
3. meslek-i merġūba pīş-vā ve aḥsen-i üslūba reh-nümā olduḳları gibi **işbu** *(188:24). [işbu,]*
4. **İşbu** rūz-ı fīrūzda cevāmiʿ-i selāṭīn ü vüzerā eʿimme vü ḫuṭabāsı *(226:21). [işbu,]*
5. **İşbu** rūz-ı keder-sūzda żiyāfet-i ʿamīme-i sulṭānī ve dārü'n-niʿam-ı velīme-i ḫāḳānīye *(286:6). [işbu,]*

6. **İşbu** rūz-ı fīrūz-ı ʿāmīmü'l-inbisāṭıñ ṣabīḥatü'l-ʿīd-i neşāṭında ḫıdmet-i refʿ-i ġubār-ı zemīn *(310:18). [işbu,]*
7. **İşbu** rūz-ı saʿidü'l-bürūzda ʿizzetlü defter-dār-ı ṣıḳḳ-ı evvel El-ḥācc İbrāhīm Efendi *(319:1). [işbu,]*
8. Neşr **İşbu** rūz-ı keder-şūy-ı ġam-sūzıñ gicesinde tā-be-seḥer bārān-ı ṣedīdü'l-cereyān *(325:8). [işbu,]*

ise: *Eklendiği cümleye koşul anlamı veren bağlaç.*
1. Bu sūrı görmediñ **ise** yazıḳ saña ġāfil *(136:1). [ise,]*
2. istiḫdām buyurdı **ise** meşkūrü'l-mesāʿī ve ḳanġı vedīʿa-i esrār-ı salṭanata *(145:27). [ise,]*
3. muṭalsam-ı maḥremiyyet ḳıldı **ise** merāsim-i ṣıdḳ u iḫlāṣı mürāʿī *(145:28). [ise,]*
4. Ancaḳ olur olur **ise** farżā *(160:16). [ise,]*
5. Böyle elmās görmedik var **ise** *(170:18). [ise,]*
6. Bu eger ṣaḫrā **ise** ol keştī olmaḳ n'iḫtimāl *(185:3). [ise,]*
7. Ol eger keştī **ise** ya bu feżā deryā mıdır *(185:4). [ise,]*
8. Her ne emr eyler **ise** kendüsine cemm-i ġafīr *(186:26). [ise,]*
9. mışrāʿ Ne ḳadar yüksek uçar **ise** sezādır Anḳad neşīdesiyle kendüye şenā-ḫˇān eyledi *(197:27). [ise,]*
10. şübheñ var **ise** taḫḳīḳ eyle buyurmaları ile teşḫīẕ-i naẕar-ı imʿān ve nevk-i yalmanına *(209:24). [ise,]*
11. her ne ṣanʿatları var **ise** iẓhār idüp dervāze-i teferrüc-gāh-ı ṣadr-ı aʿẓamīye *(233:20). [ise,]*
12. cānib-dārī-i murād-ı hümāyūn-ı şehriyārī **ise** ol semte müstaʿidd-i imdād idigini *(264:28). [ise,]*
13. hüner-mend-i benāmıñ ki mışrāʿ Ne ḳadar yüksek uçar **ise** sezādır Anḳad mışrāʿına *(269:15). [ise,]*
14. ḥaşladı ve her biri bu āteş ile her ne cānibe gürīzān oldı **ise** ḫalḳ anları *(271:26). [ise,]*
15. şitābān oldı **ise** fişek ṭarrāḳasından birbirine girüp ġirīv ü hāy hūy āsumāna irüp *(279:16). [ise,]*
16. īcād ve ṣanʿatlarına göre levāzım-ı dükkānları her ne **ise** iʿdād idüp içinde bir *(280:2). [ise,]*
17. ṣoñra nice dūḫte itdiler **ise** ḳaṭʿa bir tārına ḫalel ṭārī ve maḥall-i rabṭ u bendlerine *(317:36). [ise,]*
18. Var **ise** yoḳdur muṣavvirlerde ḥayret ṣūreti *(323:7). [ise,]*
19. Ve her ne ḳadar üserā vü pāy-zenler var **ise** birer ikişer ẕolata beẕl olunup her *(327:30). [ise,]*
20. Bī-gerd-i keder rūy-ı zemīn var **ise** muġber *(328:24). [ise,]*
21. Ẓāhirde sebeb şenlik **ise** feyż-i sürūra *(329:21). [ise,]*
22. Ẕīrā ne ḳadar gevhere mālik **ise** cümle *(331:9). [ise,]*
23. Var **ise** ʿayān eyle hele baña nihāndır *(332:4). [ise,]*
24. Ḫātem dir **iseñ** parmaġına almazam ānı *(332:5). [iseñ, -ñ]*
25. Faḫriyyeye de başlar **iseñ** ẕeyl-i süḫanda *(332:21). [iseñ, -ñ]*
26. ve āmāde itdikleri melāʿib ü ʿacāʾib var **ise** de icrāsına miknet bulmayup *(335:17). [ise,]*
27. Maḳbūlüñ olmaz **ise** eger raḫtım atıvir *(343:26). [ise,]*
28. şükūfehā-yı pür-berg ü bār ve ezhār u eşmār ve dıraḫtān u eşcār var **ise** cümlesi *(367:33). [ise,]*

işe sürüp: *İş yüklemek.*

her biri bir kesimde niçe meh-pāre-ṭalʿatı öñlerince **işe sürüp** mehterleri *(276:25). [işe sürüp, -üp]*

ʿĪsī: *Hz. İsa peygamber.*

ʿĪsī gibi bulmaz mı nefes itdigi rūḥ *(362, 20). [ʿĪsī,]*

işid: *İşitmek, duymak.*
1. şīveler itdirdiler ki her gören ḫayrān ve **işiden** müştāḳ-ı seyrān oldılar *(279:2). [işiden, -en]*
2. Bülbül **işidince** itdi çih çih *(293:18). [işidince, -ince]*
3. deyu ḫalḳın taʿrīzlerini **işidüp** ʿaraḳ-rīz-i şerm olup ḳızdılar ve *(299:11). [işidüp, -üp]*

isim: *Ad.*

cerīde-i sūr-ı pür-sürūrda **isimleri** mektūb ve mevcūd bendegān-ı maʿdūd-ı pādişāh-ı ʿamīmü'l-cūddan olup *(354:31). [isimleri, -ler, -i]*

işit: *İşitmek, duymak.*
1. maẕmūnını **işitdiler** *(283:34). [işitdiler, -di, -ler*
2. Neşr beytini **işitdiler** *(312:17). [işitdiler, -di, -ler*
3. derūn-ı ḫaymeden ṣadā-yı pā **işitmedin** ve ḳaṭʿā ḥareket iḥsās itmedin hem kendi *(318:7). [işitmedin, -me, -din]*

iskele: *Deniz taşıtlarının yanaştığı, çoğu tahta ve betondan yapılmış, denize doğru uzanan yer.*

1. Āyīneli Ḳavaḳ iskelesi sāḥilinde çenār aġacına baʿdehū **iskeleye** *(257:24). [iskeleye, -y, -e]*
2. **iskeleye** ʿavdet eyleyüp ḥalḳa-i çeşm-i nuẕẕārı çarḫ-ı gerdūne gibi *(258:5). [iskeleye, -y, -e]*

iskemle: *Arkalıksız sandalye.*
1. anlar içün maḥṣūṣ ḳılınup kāʾideleri üzere dört beş **iskemle** nihāde vü mevżūʿ *(337:36). [iskemle,]*
2. **iskemleler** vażʿ olundı ve ṣıḥḥāf-ı zerrīn ü sīmīn ile *(344:11). [iskemleler, -ler]*

islāk olunup: *Dizilmek.*

müsāraʿat eyleyenleriñ hedāyāsı silk-i hedāyā-yı ṣudūr-ı güzīn-i kirāma **islāk olunup** *(193:3). [islāk olunup, -un, -up]*

islāk olunup: *(Topluluğa) Katılmak, dahil olmak.*

Himmet-zāde Es-seyyid ʿAbdu'ṣ-Samed Efendi daḫi anlarıñ silkine **islāk olunup** *(215:21). [islāk olunup, -un, -up]*

işle: *Nakış yapmak, içine girmek.*

üzere **işleyerek** güẕer itdiler ve çögürcileri bu ḳıṭʿa ile çalup çağırarak gitdiler Ḳıṭʿa *(298:16). [işleyerek, -y, -erek]*

işleme: *Şiş, tığ, iğne vb. araçlarla elde yapılan, örgü, nakış, oya gibi işlerin genel adı. II Nakışlı, işlenmiş.*

ve firengī aṭlas ve bürüncek üzerine **işleme** dörtʿaded girān-bahā yorġanları *(283:21). [işleme,]*

işlenme: *İnce ve süslü el işi nakış.*
1. dībā-yı girān-bahā-yı ʿacemī üzere **işlenme** zer-kār u girān-miḳdār bir kesme *(193:26). [işlenme,]*
2. muʿtād-ı ḳadīm üzere hediyyeleri olan zer-dūz ḳaṭīfe üstine **işlenme** bir boġça *(300:15). [işlenme,]*

ism: *Ad, nam.*
1. duʿā-gūy-ı devlet ve ḫayr-ḫˇāh-ı salṭanat **ismi** müsemmāsına muṭābıḳ velī dinmege *(171:17). [ismi, -i]*
2. ṭabancalı ve iki hāvan ve iki biñ kestāne ve delüce ve badaluşḳa **ismi** ile pür-zīb ü fer olan *(270:2). [ismi, -i]*

ismāʿ itdigi: *İşitmek.*

Bende bulunur zehr-i ġamıñ tiryākı naġmesini **ismāʿ itdigi** gibi bī-çāreler *(225:11). [ismāʿ itdigi, -dig, -i]*

ʿişmetlü: *Sultan ve şehzâde kızları ve hanımları için kullanılan unvan sözü.*
1. Mışrāʿ Ḳurretü'l-ʿayn-ı pādişāh-ı cihān yaʿnī ʿ**işmetlü** Ümmü Gülşüm *(167:25). [ʿişmetlü,]*
2. dürretü't-tāc-ı ibtihācı olan ʿ**işmetlü** Emīne Sulṭān ḥażretleriniñ Orṭaköyde vāḳiʿ *(178, 37). [ʿişmetlü,]*
3. ʿiffetlü ʿ**işmetlü** sulṭān ḥażretleriniñ ṣāḥil-serālarında *(251, 22). [ʿişmetlü,]*

ism-i hümāyūn-ı sāmīleri: *(III. Ahmet) Yüce kutlu, isim.*

Bu eṣnāda nām-ı nāmī ve **ism-i hümāyūn-ı sāmīleri** ṭırāz-ı ḫuṭbe-i ḫilāfet ve *(198:23). [ism-i hümāyūn-ı sāmīleri,]*

işnīde: *İşitmek, duymak.*

zemzemesi kerre-nāy-ı mühībü'ṣ-ṣadādan **işnīde** ve gül-bāng-ı seyr-āheng-i ser-hengān *(274:9). [işnīde,]*

işrāb buyurduḳlarında: *İma etme.*

tevriye-i luṭf u ʿitāb-ı muṭāyebe-gün **işrāb buyurduḳlarında** māhiyye ḳandīlleri *(152:14). [işrāb buyurduḳlarında, -duḳ, -lar, -ı, -n, -da]*

işrāb-ı emr-i ḳıyām eyledikde: *Kalk emrini duyurmak.*

ile **işrāb-ı emr-i ḳıyām eyledikde** her biri ber-mūceb-i kerīme-i Fe iẕā ṭaʿimtüm fe'nteşirū *(226:33). [işrāb-ı emr-i ḳıyām eyledikde, -dikde]*

işrāf u neẓāreti olduġundan: *Yüksek yere çıkmak ve bakmak.*

mezīd **işrāf u neẓāreti olduġundan** Yalı Köşki telḳīb olunan ḳaṣr-ı muʿallāda *(144:28). [işrāf u neẓāreti olduġundan, -duġ, -u, -n, -dan]*

işrāf-ı eṭrāfı: *Çevrenin tepeden görünümü.*

ve **işrāf-ı eṭrāfı** naẓar-ı dakīka-bīnleri ile meşmūl buyurdılar Ol vaḳitde işāreciyān *(152:7). [işrāf-ı eṭrāfı, -ı]*

işrāf-ı mevkib-i pādişāhī: *Padişah çadırın dairesinin yüksekliği.*

İrtesi bāzār-irtesi güni **işrāf-ı mevkib-i pādişāhī** ve maḥall-i ḳaṣr-ı ʿādālet-penāhī *(148:24). [işrāf-ı mevkib-i pādişāhī,]*

isrāʿ-ı cevlān eyleyüp: *Artan bir hızla dönmek.*

beş on defʿa **isrāʿ-ı cevlān eyleyüp** her devrinde bir ṭarrāḳa-i ʿaẓīme ḳoparup *(271:3). [isrāʿ-ı cevlān eyleyüp, -y, -üp]*

isrāʿ-ı tevsen-i ʿazīmet buyurulmaġla: *Atın süratle gitmesi.*

cānibe daḫi **isrāʿ-ı tevsen-i ʿazīmet buyurulmaġla** pīş-gāh-ı ḳaṣr-ı hümāyūnda *(230:6). [isrāʿ-ı tevsen-i ʿazīmet buyurulmaġla, -ul, -maġ, -la]*

īstāde: *Ayakta durma.*
1. içün maḳām-ı ḫıdmetde **īstāde** ve rüft ü rūba āmāde olan ṭulumcıyān-ı uḍḫūke-liḳā *(180:31). [īstāde,]*
2. şāḫ-ı gergedende fīl gibi bir mīl üzerinde **īstāde** ve içinde bu ḳadar edevāt u ālāt u ricāl *(187:21). [īstāde,]*
3. gibi çeşm ü çerāġ-ı salṭanat naẓar-gāhında be-pā **īstāde** ve *(218:31). [īstāde,]*
4. nişān ṭaşı gibi **īstāde** ve dervāze-i sāye-bān-ı hümāyūnda şenlik seyrine *(252:9). [īstāde,]*

īstāde eyledikden: *Dikmek, dik pozisyonda bulundurmak.*

ʿaded kebīr şişeleri **īstāde eyledikden** ṣoñra sebūyı başına alup bī-vehm ü bāk *(176:8). [īstāde eyledikden, -dik, -den]*

īstāde olup: *Dikilmek, dik bir pozisyonda bulunmak.*

üzere **īstāde olup** üç şemşīr-i tāb-dārıñ daḫi nevk-i nīşter-nümūnın *(176:17). [īstāde olup, -up]*

īstāde olup: *Dinlenmek.*

meydān baḳlası gibi yayılup ve alçaḳ ustalar maḳāmlarında **īstāde olup** *(305:33). [īstāde olup, -up]*

īstāde-gān-ı mevḳif-i selām: *Selam alayının ayakta kalması.*

reh-güẕār-ı enẕār-ı şehriyārīde **īstāde-gān-ı mevḳif-i selām** gibi ḳad-keşīde ḳılındı *(153:11). [īstāde-gān-ı mevḳif-i selām,]*

istāden: *Ayakta durma.*

Īstāden be-vaḳt-i reftāreş *(370:21). [īstāden,]*

iste: *Dilemek, arzu etmek.*
1. teline doḳunmayup leylen ve nehāren ẕükūr ve zenān emn ü emān üzere **istedikleri** *(205:31). [istedikleri, -dik, -ler, -i]*
2. ol ṭabl çalar kendi sütūnuñ ucını başına ve ḳaşına ḳoyup **istedigi** gibi *(209:35). [istedigi, -dig, -i]*
3. Çıḳmaḳ **isterseñ** eger ʿarş üstine *(224:1). [isterseñ, -r, -se, -ñ]*
4. Devām-ı devletin **ister** şehen-şāha duʿā eyler *(231:20). [ister, -r]*
5. Naẓm **istedilerse** saña kim didi uṣandır *(332:20). [istedilerse, -di, -ler, -se]*

istīʿāb idüp: *Toplanmak, çevrelemek.*

yeñiçeri keçelisi ile ḫayme-i eṭrāfların **istīʿāb idüp** āheste āheste giderek ālāy gösterdiler *(183:9). [istīʿāb idüp, -üp]*

iştiʿāl u iltihāb: *Alev almak ve tutuşmak.*

iştiʿāl u iltihāb ve nāʾire-i edevāt-ı sāʾireden āteş-i şafaḳ germiyyet ü tāb bulmaġın *(309:23). [iştiʿāl u iltihāb,]*

istiʿāre-i reh-vāra: *Bineği ödünç almak.*

istiʿāre-i reh-vāra muḥtāc oldıġımı reftār u güftār u kirdārım muṣaddıḳ oldıġını *(261:1). [istiʿāre-i reh-vāra, -a]*

istibʿād eylese: *Yüksekte, uzakta bulunmak.*

Ne deñlü **eylese** bālāda pervāz **istibʿād** *(213:10). [istibʿād eylese, -s, -e]*

istiʿcāl idicek: *Acele etmek.*

icrā-yı merāsim-i zemīn-būsīde **istiʿcāl idicek** çavuşān-ı zerrīn-çevgān ādāb-ı mülūk *(366:9). [istiʿcāl idicek, -icek]*

istiʿcāl olunup: *Aceleyle yapılmak, acele etmek.*

ḳıbelinden tehyiʾe olunan fişekleri pey-ā-pey işʾālde **istiʿcāl olunup** ṭaraf ṭaraf *(309:2). [istiʿcāl olunup, -un, -up]*

isticār: *Kira ile tutma, kiralama.*

ile sepedini **isticār** ve üstini gāh dest-i ist ve gāh mevāṭī-i aḳdām-ı ḳarār eyleyüp *(175:16). [isticār,]*

isticāre-i pādişāh-ı ʿaṭūf eyledikleri: *Çok merhametli padişaha sığınmak.*

isticāre-i pādişāh-ı ʿaṭūf eyledikleri bāʿiṯ-i vüfūr-ı şeṭāret olduḳdañ *(274:15). [isticāre-i pādişāh-ı ʿaṭūf eyledikleri, -dik, -ler, -i]*

isticlāb-ı ḳulūb-ı enām: *Halkın kalbini kazanmak.*

dāʾimā murādı **isticlāb-ı ḳulūb-ı enām** ve iġtināmı-ı duʿā-yı ḫayr-ı ḫāṣṣ u ʿām oldıġı *(210:25). [isticlāb-ı ḳulūb-ı enām,]*

istidʿā: *İstemek.*

müsāʿade **istidʿā** ve anıñ içün daḫi iki naḫl-ı ser-bülend-i ḫoş-nümā *(146:25). [istidʿā,]*

istidāme-i zamān-ı salṭanatların: *Saltanat süresinin devamlı olmasını dileme.*

żamīme-i evrād-ı bernā vü pīr ve **istidāme-i zamān-ı salṭanatların** aʿẓam-ı emānī-i şaġīr ü kebīr itmek *(211:32). [istidāme-i zamān-ı salṭanatların, -lar, -ın]*

istidʿā-yı telḳīn-i kelime-i şehādet eyledi: *(Köle için) Kelime-i şehadet sözünü söylemesini dilemek.*

refʿ-i sebbābe-i işāret ve lisān-ı tercümān ile **istidʿā-yı telḳīn-i kelime-i şehādet eyledi** *(243:29). [istidʿā-yı telḳīn-i kelime-i şehādet eyledi, -di]*

istīfā: *Doymak.*

Ẕevḳ u şevḳden **istīfā** ve seyr ü temāşādan istiġnā gelüp lisān-ı tercümān *(340:3). [istīfā ,]*

istīfā: *Yeterince.*

Bāzī-i cirīdden **istifā** ḥāṣıl ve edāhim-i ʿaḳreb-i sāʿat merāḥil-i düvāzdeh-menāzil-i sāʿat-i nehāriyyeden *(359:20). [istifā,]*

istīfā-yı ṭabʿ-ı hümāyūna: *Padişahın bir durumdan yeteri kadar zevk alması.*

istīfā-yı ṭabʿ-ı hümāyūna ıṭṭılāʿları ḥāṣıl olduḳda raḳḳāṣlar câme-i şevḳ u neşāṭı *(259:2). [istīfā-yı ṭabʿ-ı hümāyūna, -a]*

istīfā-yı temāşā ḳılındıġına: *İzlemeye doymak.*

Anlar bu şeref-i iʿtibāra nāʾil ve yine maḳāmlarına vāṣıl ve cirīdden **istīfā-yı temāşā ḳılındıġına** *(199:17). [istīfā-yı temāşā ḳılındıġına, -dıġ, -ı, -n, -a]*

istifsār buyurduklarında: *Sormak.*

żamīme-i veḳāyiʿ-i leyline itdiñ mi deyu **istifsār buyurduḳlarında** püşt-dest-i ḫayret bir *(260:22). [istifsār buyurduḳlarında, -duḳ, -lar, -ı, -n, -da]*

istiftāḥ-ı zevḳ-i ṣabāḥ u revāḥ: *Tüm gün neşenin açılması.*

mūsiḳī faṣlına ser-āġāz itmeleriyle **istiftāḥ-ı ẕevḳ-i ṣabāḥ u revāḥ** ve *(206:20). [istiftāḥ-ı ẕevḳ-i ṣabāḥ u revāḥ,]*

iştiġāl: *(Bir işle) Uğraşma, meşgul olma.*
1. ve ḳırāʾat-ı āyet-i velā taḳrebā hāẕihi'ş-şerecetiye **iştiġāl** ile zānū-nişīn-i ādāb olup *(234:21). [iştiġāl,]*
2. ve ṭabḫ-ı bünn ile **iştiġāl** ve bir cānibden iḥdāṯ eyledikleri kār-gāh-ı raṣīṣde *(313:26). [iştiġāl,]*

iştiġāl itmeleri: *Bir işle uğraşmak.*

iştiġāl itmeleri ile evvelā ṭopçı ocaġından ibdāʿ u iḫtirāʿ olunan ṣal keştī-i āteş *(202:14). [iştiġāl itmeleri, -me, -ler, -i]*

istiġnā gelüp: *Kıvama erişmek, istenilen bir şeye ulaşmak.*

Ẕevḳ u şevḳden istīfā ve seyr ü temāşādan **istiġnā gelüp** lisān-ı tercümān *(340:3). [istiġnā gelüp, -üp]*

istiġnā gelüp: *Doyulmak, kanaat etmek.*

Seyr ü temāşādan **istiġnā gelüp** vaḳt-i ʿaṣr ḥulūl itdikde medʿuvv-ı velīme-i cihān-dāri olan *(347:11). [istiġnā gelüp, -üp]*

istiġnā görinür: *İhtiyacı olmamak, ağır davranmak.*

şemse-i eyvān olsa taʿlīḳ-i ḳandīl-i bedr-i enverden **istiġnā görinür** ve *(171:7). [istiġnā görinür, -in, -ür]*

iştihā-yı germ: *Büyük iştah, zevk, heyecan.*

niʿam-ı günā-güna **iştihā-yı germ** ile ṣoḥbete ḳaynaşdılar ve ḥamlacılar sāḥil-i deryā-yı niʿmet olan *(305:34). [iştihā-yı germ,]*

istiḫdām buyurdı: *Çalıştırmak, hizmetinde kullanmak.*

istiḫdām buyurdı ise meşkūrü'l-mesāʿī ve ḳanġı vedīʿa-i esrār-ı salṭanata *(145:27). [istiḫdām buyurdı, -dı]*

istiḥkām virildikten: *Sıkıca bağlanmak.*

ṣırıḳlarıñ her birinden alatı geçürüp geregi gibi **istiḥkām virildikten** ṣoñra *(258:14). [istiḥkām virildikten, -dik, -ten]*

istihrāc-ı aḥkām-ı neşāṭ: *Sevinç hükümlerinin çıkarılması.*

istiḫrāc-ı aḥkām-ı neşāṭ ṭulūʿ-ı kevākib-i lāmiʿatü'l-envār ve *(249:29). [istiḫrāc-ı aḥkām-ı neşāṭ,]*

istihżār: *Hazırlama, huzura getirilme.*

için fermān olunup **istiḥżārları** için engüşt-i işāret Şāhīn-i Mışrīye *(175:9). [istiḥżārları, -lar, -ı]*

istihżār olunup: *Hazırlanmak.*

ikişer ṭonluḳ hatāyī **istiḥżār olunup** cümlesi ketḫudā-yı ʿālī-vaḳārları ile *(168:8). [istiḥżār olunup, -up]*

istiḳāmet: *Doğruluk, düzgünlük.*

ramażān-ı şerīfiniñ yigirmi birinci cumʿa-irtesi güni **istiḳāmet** ile maʿrūf ve *(141:19). [istiḳāmet,]*

istiḳbāl: *Karşılamak.*
1. Çār-pāreyle idüp raḳṣ-künān **istiḳbāl** *(274:5). [istiḳbāl,]*
2. müşāhede vü ʿayān olduḳda cenāb-ı āṣaf-ı bī-miṯāl der-ḥāl piyāde **istiḳbāl** ve *(366:8). [istiḳbāl,]*

istiḳbāl itdikde: *Karşılanmak.*

ḥażretleri daḥi beş on ḫaṭve yerden **istiḳbāl itdikde** ol raḫş-ı şāhāne-reftār *(216:14). [istiḳbāl itdikde, -dikde]*

istikṣā buyurulduḳda: *İnceden inceye araştırmak.*

ḳıbelinden ʿināyet-güne merāmı **istiḳṣā buyurulduḳda** bir ḳıṭʿa-i bedīhī *(193:15). [istiḳṣā buyurulduḳda, -ul, -duḳda]*

istikṣāf-ı dekāyıḳ-ı ālāt-ı tesyīrī: *Yürüme aletlerinin inceliklerini ortaya çıkarmak.*

terānesiyle birbirine hem-zebān-ı istiġrāb ve **istikṣāf-ı deḳāyıḳ-ı ālāt-ı tesyīrī** *(185:17). [istikṣāf-ı deḳāyıḳ-ı ālāt-ı tesyīrī,]*

istiʿlā iderek: *Etrafını kaplamak.*

bālāya rabṭ ve aña teşebbüṣ ile **istiʿlā iderek** sütūnı miyān-ı şāhid-i mevzūn gibi *(243:9). [istiʿlā iderek, -erek]*

istimāʿ-ı emr-i külū ve'şrebū idenlere: *(Bakara suresi 60. ayet) Allah'ın verdiği rızktan yiyip içiniz.*

istimāʿ-ı emr-i Külū ve'şrebū idenlere baʿde'l-istifā *(361:24). [istimāʿ-ı emr-i külū ve'şrebū idenlere, -en, -ler, -e]*

istimdād itmedi: *Yardım istmek.*

Nigūn-sār olup indi **itmedi** bir ferde **istimdād** *(213:16). [istimdād itmedi, -me, -di]*

istinād u ilticā eyleyüp: *Dayanmak ve sığınmak.*

ittikā ve mesānid-i iʿtibār u iftiḫāra **istinād u ilticā eyleyüp** ve cebeci *(337:21). [istinād u ilticā eyleyüp, -y, -üp]*

istinān: *Sünnet edilme.*

ile **istinān** ve ser-engüşt-i rāḥe-i İslāmları reng-pezīrefte-i ḥınnā-yı ḫitān ḳılınmaġa *(137:8). [istinān,]*

istināre vü iltimāʿı: *Parıl parıl ortalığı aydınlatmak.*

istināre vü iltimāʿı tersāne ve Eyyūb ve Ḫaşköy ve İstanbul ve *(253:19). [istināre vü iltimāʿı, -ı]*

istīnās idüp: *Yanaşmak, yakınına varmak.*

içün şaḫṣ-ı meẕkūr ile **istīnās idüp** mışrāʿ *(225:13). [istīnās idüp, -üp]*

istinbāṭ-ı maʿnā-yı neşāṭ u şafā olamayacağı: *(Esnaf alaylarının geçişi) Zevk ve safa anlamının çıkarılması.*

istinbāṭ-ı maʿnā-yı neşāṭ u şafā olamayacağı müteʿayyen ve *(326:12). [istinbāṭ-ı maʿnā-yı neşāṭ u şafā olamayacaġı, -a, -ma, -y, -acaġ, -ı]*

iştirā: *Satın alma.*

Taʿyīn olup şihāb-ı fişek **iştirāsına** *(355:27). [iştirāsına, -s, -ı, -n, -a]*

iştirā ḳılınmış: *Satın alma.*

miyāncu çubuḳlamadan yigirmi bir kīse ġuruşa **iştirā ḳılınmış** faḳaṭ zaġara vü girībānı *(163:13). [iştirā ḳılınmış, -ın, -mış]*

istirāḥat: *Dinlenmek, rahatlamak.*
1. ile herkes ḳarār-gāhlarına **istirāḥata** ʿazīmet eyleyüp mışrāʿ Ṭaġılıñ bī-çāreler *(204:15). [istirāḥata, -a]*
2. ve gūyā żamīme-i ecfānı olup bardaḳ ḳapaġın buldı Pes āngāh **istirāḥat** *(210:10). [istirāḥat,]*

istirfāḳ u istişḥāb olunması: *Arkadaşlık etme ve yanına götürme.*

istirfāḳ u istişḥāb olunması istiṣvāb olunmaġın ḥużūr-ı hümāyūna duḫūlden *(179:4). [istirfāḳ u istişḥāb olunması, -un, -ma, -s, -ı]*

istişhād: *Şahit gösterme, şahitlik.*

iʿtimād olunmazsa **istişhāda** ṣāliḥ kimesne görüp bilmedi deyu mütekeddir ve *(260:27). [istişhāda, -a]*

istişrā-yı ġıdā: *Gıda alışverişi.*

ẕevḳ u ṣafālarından semāʿ idüp ṣandūḳa-i mārı efyūn ḳutusı ḳıyās itmeleri ile **istişrā-yı ġıdā** *(225:12). [istişrā-yı ġıdā,]*

istiṣvāb buyurılıp: *Beğenmek, hoşa giden bir şeyi belirlemek.*

mütevārī-i seḫāb-ı cilbāb-ı āsāyiş-i ḫˇāb olmaḳ **istiṣvāb buyurılıp** *(308:18). [istiṣvāb buyurılıp, -ıl, -up]*

istiṣvāb olundı: *Uygun görülmek.*

tekmīl-i şiʿār-ı sünnet-i ḫitān itmeleri **istiṣvāb olundı** Bu vech ile *(364:9). [istiṣvāb olundı, -un, -dı]*

istiṣvāb olunmaġın: *Makul görme, beğenme, beğenilme.*

istirfāḳ u istiṣḥāb olunması **istiṣvāb olunmaġın** ḥużūr-ı hümāyūna duḫūlden *(179:4).*
[istiṣvāb olunmaġın, -un, -maġ, -ın]

istīzān: *İzin isteme.*
1. meʿāliyle **istīẕāndan** ṣoñra ol tāze-nihālān-ı gülşen-i iḳbāliñ her biri dūş-ı reh-vār *(143:20). [istīẕāndan, -dan]*
2. ḳaṣd-ı ziyāret ve baʿżı temşiyyet-i umūr-ı devlete dāʾir mevādda **istīẕān** içün *(316:29). [istīẕān,]*

istīzān itdiklerinde: *İzin istemek.*

ile inṣırāfa **istīẕān itdiklerinde** ricāl-i dīn ü devlet vedāʿ itmiş iken ve *(340:4). [istīẕān itdiklerinde, -dik, -ler, -i, -n, -de]*

ʿişve-fürūş-ı bāzār oldı: *(Gümüş baldırı olan genç)Alışveriş işvesi satmak.*

şedd-i niṭāḳ iderek bir ḥadde **ʿişve-fürūş-ı bāzār oldı** ki ḫurde-kārān-ı nezāket *(334:13). [ʿişve-fürūş-ı bāzār oldı, -dı]*

ʿişve-senc-i nāz-fürūş: *Naz satıcı, işve tartıcı.*

ʿişve-senc-i nāz-fürūş ḫarīdārān-ı nevāle-i viṣālleri ile der-kār-ı dād u sitād itmişler *(280:3). [ʿişve-senc-i nāz-fürūş,]*

īsār u nişār: *Saçmak ve dökmek.*

tertīb-i rātibe-i iḥsāndan ṣoñra ṣal içine birer ikişer zer-i tāb-dār **īṣār u nişār** *(289:26). [īṣār u nişār,]*

isbāt: *Şahit ve delil göstererek doğrusunu meydana çıkarma; kanıt, delil.*
1. müʾeddāsınca edā-yı ḫıdmet ile daʿvāsını **işbāt** ve tecdīd-i berāt-ı ḥayāt eyleyüp *(243:22). [işbāt,*
2. ḳurṭa-i mesāmiʿ-i ḥużżār olduḳda vezīr-i ʿaṭūf u şefīk ʿıtḳın daʿvāsını **işbāta** *(243:2). [işbāta, -a]*

isbāt-ı maḳām: *Yerini sağlamlaştırmak.*

üzere dāmen-gūşe-i ṣadr-ı kerīm ile iltiṣām ve **işbāt-ı maḳām** ve *(320:24). [işbāt-ı maḳām,]*

işneyn güni: *Pazartesi günü.*
1. **işneyn güni** li-müʾellifihi *(153:4). [işneyn güni,]*
2. Māh-ı mezbūruñ yigirminci **işneyn güni** fülke-i sāye-bān-ı āsumān yaʿnī *(230:23). [işneyn güni,]*
3. on üçinci **işneyn güni** āsitānede maʿzūl mīr-mīrān ve sancaḳ begleri *(345:24). [işneyn güni,]*
4. ve **işneyn güni** yüz on altı ve ṣülāṣā güni iki yüz on nefer ṣıbyān ve yigirmi ṭoḳuz *(364:16). [işneyn güni,]*

isr: *Ardı sıra.*
1. tersāne ketḫudāsı Mūsā Paşa selīmī ve erkān kürki ile rākiben ve **işrlerince** *(367:6). [işrlerince, -ler, -ince]*
2. El-ḥāṣıl hezār ḥaşmet ü fer ve zīb ü zīver ile güẕār ve **işrlerince** şeş-pāy-ı baḥrīden
(369:27). [işrlerince, -ler, -ince]
3. ṭūlānī ṣuffede mekīn olup ve **işrlerince** vüzerā-yı ʿiẕām ḥażerātı daḫi *(373:19). [işrlerince, -ler, -ince]*

it: *Benzemek.*
1. ayaḳ ḫaffāfı **itmiş** idi Beyt *(278:21). [itmiş, -miş]*

2. Aḳ deñiz **itdi** ḳarayı eyyām *(324:8). [itdi, -di]*

it: *Yapmak, etmek.*

Ehl-i dile **itdikleriniñ** buldı cezāsın *(329:9). [itdikleriniñ, -dik, -ler, -i, -n, -iñ]*

iʿṭā: *Bahşiş dağıtmak.*

cevāʾiz ü merātib **iʿṭā** ḥattā bu faḳīr-i hīç-sermāye-i kem-vāye daḫi *(308:9). [iʿṭā,]*

iʿṭā: *Ödeme, verme.*

ve iḥsān-ı mülūkāne **iʿṭā** ve żiyāfet çadırlarında iṭʿām u isḳā oldılar *(316:24). [iʿṭā,]*

itʿāb: *Yormak.*
1. **itʿābdan** ṣoñra silk-i kelām-ı taʿaccüb-niẓāmlarına güher-keş-i inne hāẕā le-şeyʾün ʿucāb oldılar *(185:19). [itʿābdan, -dan]*
2. rehvār-ı ḳudretlerin **itʿāb** ve çeşm-i temāşāşiyānı ġırbāl-i āsiyā gibi *(235:15). [itʿāb,]*

iṭʿām: *Doyurulmak, yemek yedirmek.*
1. güsterde-i mevḳīʿ-i ikrām olunup her birinde onar on ikişer efendiler **iṭʿām** ve *(201:15). [iṭʿām,]*
2. daʿvet ve cümlesi muʿtād olduḳları ṭaʿām-ı dīvān ile maḫṣūṣen **iṭʿāma** *(262:11). [iṭʿāma, -a]*
3. cümlesi **iṭʿām** ve tekmīl-i merāsim-i ikrāmdan ṣoñra ibtidā tersāne ketḫudāsı Mūsā Paşa *(339:1). [iṭʿām,]*
4. tekmīl olunmaġ içiṇ **iṭʿāmlarına** taʿcīl ve bu bahāne ile cümleden evvel *(344:14). [iṭʿāmlarına, -lar, -ı, -n, -a]*
5. tanṣīṣ olunmaġın anlara vech-i meşrūḥ üzere **iṭʿām** ve sāʾirlerinden *(344:26). [iṭʿām,]*
6. üzere ʿalā merātibihim ḫıyām-ı maḫṣūṣalarında envāʿ-ı niʿam ile **iṭʿām** ve *(351:5). [iṭʿām,]*

iṭʿām olundılar: *(Hizmetçiler) Yemek yeme.*

etbāʿ-ı meşāyiḫ u sādāt **iṭʿām olundılar** Şerbet ü buḫūr ile rüsūm-ı ʿādiyye *(215:26). [iṭʿām olundılar, -un, -dı, -lar]*

iṭʿām olundılar: *Yemek yedirilmek, doyurulmak.*

güsterde ḳılınup **iṭʿām olundılar** *(347:16). [iṭʿām olundılar, -dı, -lar]*

iṭʿām olunduḳdan: *Doyurulmak.*

dīvān ṭaʿāmı ile **iṭʿām olunduḳdan** ṣonra vüzerā-yı ʿiẓām ḳānūn üzere *(372:34). [iṭʿām olunduḳdan, -un, -duḳ, -dan]*

iṭʿām olunup: *Doyurulmak.*

ḳapu ketḫudāları **iṭʿām olunup** baʿdehū çāşnī-gīrān ve saḳḳāyān-ı sīm *(360:29). [iṭʿām olunup, -up]*

iṭʿām u ikrām olındıġı: *Yedirilip ağırlanmak.*

ṭaʿām mebsūṭ ve her biri ʿale’r-resmi’l-meʾlūf **iṭʿām u ikrām olındıġı** *(344:28). [iṭʿām u ikrām olındıġı, -dıġ, -ı]*

iṭʿām u isḳā: *Yedirmek ve içirmek.*

iṭʿām u isḳā ile ḥişşe-mend-i feyż-i ʿāmm oldılar ve icrā-yı ʿādet-i meʾlūfeleri *(338:7). [iṭʿām u isḳā,]*

iṭʿām u isḳā ḳılındılar: *Yedirip içirilmek.*

eṭʿime-i gūnā-gūn ve eşribe-i lezzet-meşḥūn ile **iṭʿām u isḳā ḳılındılar** *(350:35). [iṭʿām u isḳā ḳılındılar, -dı, -lar]*

iṭʿām u isḳā oldılar: *Yemek ve içmek.*

ve iḥsān-ı mülūkāne iʿṭā ve żiyāfet çadırlarında **iṭʿām u isḳā oldılar** *(316:24). [iṭʿām u isḳā oldılar, -dı, -lar]*

iṭāre itdi: *Uçurmak.*

gibi **iṭāre itdi** ve bundan ṣoñra ḥażret-i şevket-penāh ve cenāb-ı āṣaf-ı maʿālī-dest-gāh *(271:34). [iṭāre itdi, -di]*

iṭāre olunup: *Uçurulmak.*

gibi evc-i meleʾ-i aʿlāya **iṭāre olunup** s̱āniyen cebeci ocaġı ve ale't-tertīb ṭopçı *(308:37). [iṭāre olunup, -up]*

iṭāre-i kebūter-i hevāyī: *Havai güvercinin uçması.*

buldı ki sū-der-sū **iṭāre-i kebūter-i hevāyī** ile bender-gāh-ı ʿālem-i bālāda *(355:25). [iṭāre-i kebūter-i hevāyī,]*

iṭāre-i kebūter-i mülemmaʿ-per-i berḳ-i tāb-dār: *Ortalığı aydınlatan şimşeğin alaca kanatlı güvercini uçurması.*

gāh **iṭāre-i kebūter-i mülemmaʿ-per-i berḳ-i tāb-dār** ve gāh *(221:27). [iṭāre-i kebūter-i mülemmaʿ-per-i berḳ-i tāb-dār,]*

iṭāre-i kebūter-i ʿuḳūl-i erbāb-ı naẓar: *Seyircilerin akıl güvercinlerini uçurmak.*

ve **iṭāre-i kebūter-i ʿuḳūl-i erbāb-ı naẓar** için taḥrīk-i kefçe-i sürīn itmege dest urdılar *(251:5). [iṭāre-i kebūter-i ʿuḳūl-i erbāb-ı naẓar,]*

iṭāre-i teveccüh-i ʿacz ü niyāz: *Hızlı bir şekilde güçsüzce yönelmek ve yardım dilemek.*

iṭāre-i teveccüh-i ʿacz ü niyāz s̱āniyen şehbāz-ı ṣıdḳ-ı ʿazīmet ve cenāḥ-ı saʿy u himmet *(362:23). [iṭāre-i teveccüh-i ʿacz ü niyāz,]*

iʿṭā-yı ilbās olunduḳda: *Kaftan giydirilme.*

iʿṭā-yı ilbās olunduḳda her biri ikinci ḳapudan içerüde ādāb u āyīn *(374:37). [iʿṭā-yı ilbās olunduḳda, -duḳ, -da]*

iṭfā: *Söndürmek, söndürülmek.*
1. āteşlerini **iṭfā** için ḳırābeler ile üzerlerine ṣular işāle ve bir ṭarafdan çavuşlar *(228:10). [iṭfā,]*
2. nice şevḳ u ṭarab ve hengāme-i ʿacebden ṣoñra ṭulumcılar āteşin **iṭfā** *(279:17). [iṭfā,]*

3. **iṭfāsı** içün saḳḳā-yı ḳader ḳırābe-i seḥābdan isāle-i emṭār ile ḥıyām-ı mevkib-i sūrı *(290:4). [itfāsı,]*
4. ile kānūn-ı şuʿle-fürūz-ı mübālaġayı **iṭfā** evlā görüldi Ḳıṭʿa *(323:3). [iṭfā,]*
5. seyelān iden altun ṣuyı ile āteşleri **iṭfā** ve lūle-i benān ve *(347:5). [iṭfā,]*
6. **iṭfā** ve şerbet-i dīnār ve ḥabb-ı ẕeheb ile ḥummā-yı muḥriḳa-i iflāsa *(357:13). [iṭfā,]*

iṭfā-yı meşāʿil-i temāşā ḳılınup: *Seyir meşalelerinin söndürülmesi.*

baʿīdü'l-ʿışāda **iṭfā-yı meşāʿil-i temāşā ḳılınup** bu mertebe ile iktifā olundı *(173:29).*
[iṭfā-yı meşāʿil-i temāşā ḳılınup, -up]

iṭfā-yı nāʾire-i fişek-bāzī itdikleri: *Fişekçilik ateşini söndürmek.*

Cebeci ocaġı **iṭfā-yı nāʾire-i fişek-bāzī itdikleri** ʿaḳabinde ṭopçı başı aġa *(229:25). [iṭfā-yı nāʾire-i fişek-bāzī itdikleri, -dik, -ler, -i]*

iṯḥāf: *Sunmak, birine armağan etmek.*
1. ve iki taḫta ġılāflı timur-ı Şām **iṯḥāf** ve yamaḳları olan bıçaḳçılar *(315:19). [iṯḥāf,]*
2. üzere çend ṭāḳa ecnās-ı aḳmişe **iṯḥāfına** ḳanāʿat itmeyüp ʿarż-ı iḫtişāṣ u ʿubūdiyyet *(340:14). [iṯḥāfına, -ı, -n, -a]*

iṯḥāf eyleyüp: *(Hediye) Sunmak.*

tepsi ve bir şırmalı gügez boġça ve bir muṭallā zer-tār berber pīşgīri **iṯḥāf eyleyüp** *(240:19). [iṯḥāf eyleyüp, -y, -üp]*

iṯḥāf u ihdā: *Hediye olarak sunmak.*

ḳapu keṯḫudāları Meḥemmed Efendi ve telḫīṣī aġa vesāṭeti ile **iṯḥāf u ihdā** ve ikisine *(340:24). [iṯḥāf u ihdā,]*

iṯḥāf-ı ser-ġūş eyledi: *Sorguç hediye etmek.*

heyʾet-i maḫrūṭī-i şuʿāı farḳ-ı Ḫüsrev-i Şebdīz-süvār-ı māha **iṯḥāf-ı ser-ġūş eyledi** *(229:18). [iṯḥāf-ı ser-ġūş eyledi, -di]*

iʿtibār idersin: *Eğilim gösterme, uyma, saygı gösterme.*

K'ehl-i dile **iʿtibār idersin** *(352:31). [iʿtibār idersin, -er, -sin]*

iʿtilā: *Yükselme, yücelme.*

ṣarılur gibi ṣarılup ḳulaç ḳulaç ṣuʿūd ve **iʿtilāsı** ḥużżārı ḥayrān u medhūş ve *(362:30). [iʿtilāsı, -s, -ı]*

iʿtimād olunmazsa: *Güvenilmek.*

iʿtimād olunmazsa istişhāda ṣāliḥ kimesne görüp bilmedi deyu mütekeddir ve *(260:27). [iʿtimād olunmazsa, -un, -maz, -sa]*

itmām: *Tamamlanmak.*
1. Sarāy-ı Cedīd-i ḫāḳānī ve kendi devlet-serāylarında bir gün evvel **itmāmı** *(198:6). [itmāmı, -ı]*
2. **itmāmından** ṣoñra herkes mekānlarına ricʿat ve ṣāḥib-i devlet ḥażretleri daḫi *(215:27). [itmāmından, -ı, -n, -dan]*

3. teşvīḳ u taṭrīb eyleyüp anlar kārların **itmām** ve *(308:29). [itmām,]*
4. müheyyā ḳılmış imiş İbtidā-yı ẓuhūrında tedārükini **itmāma** *(352:12). [itmāma, -a]*
5. ṭarafından ṭabla ile şekerler ihdāsıyla şīrīn-kām ve sūr-ı hümāyūn **itmām** ve *(375:20). [itmām,]*

itmām eyleyüp: *Tamamlamak, sonlandırmak.*

ḳıyām ve duʿā-yı devlet-i imām-i İslām ile merāsim-i ʿubūdiyyeti **itmām eyleyüp** *(300:13). [itmām eyleyüp, -y, -üp]*

itmām olunup: *Sona ermek, tamamlanmak.*

Ve tenāvül-i ṭāʿam ve merāsim-i ikrām **itmām olunup** ve ikindi nevbeti çalındıḳda *(267:36). [itmām olunup, -un, -up]*

itmām u tekmīl: *Bitmek ve sona ermek.*

Ṭarīḳa-i meslūk-i eslāf-ı mülūk üzere merāsim-i hedāyā **itmām u tekmīl** ve *(193:29). [itmām u tekmīl,]*

itmām-ı lāzıme-i ikrām u żiyāfetden: *Gerektiği şekilde ağırlanmak.*

ḥużūr-ı ʿālīlerine daʿvet ve **itmām-ı lāzıme-i ikrām u żiyāfetden** ṣoñra ḥażret-i şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān *(365:23). [itmām-ı lāzıme-i ikrām u żiyāfetden, -den]*

itmām-ı maṣlaḥat-ı ʿaḳd-i saʿīd buyurduḳlarından: *Kutlu, uğurlu nikah kıyma işini tamamlamak.*

gitmişler idi Ṭaraf-ı vezīr-i müşārün-ileyhden vekāleten **itmām-ı maṣlaḥat-ı ʿaḳd-i saʿīd buyurduḳlarından** ṣoñra *(149:32). [itmām-ı maṣlaḥat-ı ʿaḳd-i saʿīd buyurduḳlarından, -duḳ, -lar, -ı, -n, -dan]*

itmām-ı merāsim-i muʿtāde idince: *Uygulanagelen merasimin bitmesi.*

itmām-ı merāsim-i muʿtāde idince her ṣınıfıñ mehter-ḫānesi germ-āġāz ve *(234:4). [itmām-ı merāsim-i muʿtāde idince, -ince]*

iṭnāb: *Sözü uzatma, gereksiz ayrıntıya boğma.*

Iṭnābdan eyler iḫtirāzı *(134:22). [iṭnābdan, -dan]*

ittibāʿan: *Uygun olarak.*

biñ aşçı bir başçı meṣeline **ittibāʿan** māʾide-sālār ve ādāb gözleme ḳaydında olmayup *(300:22). [ittibāʿan,]*

ittihāz u ışṭınāʿ olunacak: *Yapmak ve işlemek.*

Bunlardan ṣoñra Ṭāʾife-i Kürkçiyān cülūdından ferve **ittiḫāẕ u ışṭınāʿ olunacaḳ** *(316:5). [ittiḫāẕ u ışṭınāʿ olunacaḳ, -un, -acaḳ]*

ittihāz-fāl itdiler: *Uğur saymak.*

ittiḫāẕ-fāl itdiler ve hediyyeleri şeref-i ḳabūle erzānī olduḳdan *(334:28). [ittiḫāẕ-fāl itdiler, -di, -ler]*

ittihāz-ı encümen-i karār eyleyen: *Toplu bir şekilde bulunup itibar etmek.*

ḳaṭ'-ı naẕar ṣuffe üzerinde **ittiẖāẕ-ı encümen-i ḳarār eyleyen** nice *(173:17). [ittiẖāẕ-ı encümen-i ḳarār eyleyen, -y, -en]*

ittiẖāẕ-i kīlār olundı: *Kiler yapılmak.*

vaż'ı içün **ittiẖāẕ-ı kīlār olundı** Ve altmış ḳazġan güncāyişine müteḥammil ü vāfī *(151:14). [ittiẖāẕ-ı kīlār olundı, -un, -dı]*

ittiẖāẕ-ı meksebde: *Geçim sağlamak.*

ittiẖāẕ-ı meksebde iḳtifā-yı eṣer-i Ḥażret-i Ebu'l-beşer eyleyüp mışrā' *(234:16). [ittiẖāẕ-ı meksebde, -de]*

ittikā: *Dayanma, yaslanma.*
1. ṣoñra ayaḳlarını ber-hevā ve ḳılıçlara **ittikā** ve zemīne inḫinā ve yegān yegān *(176:19). [ittikā,]*
2. **ittikā** ve mesānid-i i'tibār u iftiẖāra istinād u ilticā eyleyüp ve cebeci *(337:21). [ittikā,]*

ittiṣāl: *Bitişik.*
1. **ittiṣālinde** bir maḥall ta'yīn olunup mühendis neccārlar ve üstād naḫl-kārlar *(141:26). [ittiṣālinde, -i, -n, -de]*
2. naṣb-ı ḫayme-i istiḳrār ve **ittiṣālinde** bir ḫāne taḫliye olunup levāzım-ı maṭbaḫ *(151:13). [ittiṣālinde, -i, -n, -de]*
3. dā'ire-i hümāyūn **ittiṣālinde** bostāncıbaşı aġa civārında *(151:28). [ittiṣālinde, -i, -n, -de]*
4. Mevḳi'-i mezbūr **ittiṣālinde** Āyineli Ḳavaḳ sāḥīlinde temāṣā-gāh-ı şebāne olmaġ *(251:6). [ittiṣālinde, -i, -n, -de]*
5. şāyeste-i şeref-i nüzūl-i müfīżü'l-meymenet buyurmuşlar ve **ittiṣālinde** şeh-beyt-i şevkete *(358:8). [ittiṣālinde, -i, -n, -de]*

ittiṣālinde ol: *Yanında, bitişiğinde yer almak.*
1. sūr emīni ile lalaları pīş-vā olup Teber-dārlar Oṭaları **ittiṣālinde olan** *(145:2). [ittiṣālinde olan, -an]*
2. ve **ittiṣālinde olan** çergeye 'örf ve üstleri ile gelüp merātib-i sāmiyelerine *(177:2). [ittiṣālinde olan, -an]*
3. otaġ-ı hümāyūn **ittiṣālinde olan** ḫar-gāhda tenhā-nişīn-i müttekā-yı 'izzet olup *(177:4). [ittiṣālinde olan, -an]*

ityān-ı naẕīri: *Benzerin bulunması.*

zīver-i bāzār-ı i'tibār itmek dā'iyesiyle deryānıñ yaḳasına dikilseler **ityān-ı naẕīri** *(160:20). [ityān-ı naẕīri, -i]*

īvā vü iskāna: *Bir arada tutmak, yerleştirmek.*

ile bir mādīyān-ı bī-dermānı ile bir ṭavīlede bī-ḳayd u 'ināın **īvā vü iskāna** ḳādir *(205:26). [īvā vü iskāna, -a]*

iz azıtma: *İzini kaybetmek.*

Düş rāh-ı me'āle **iz azıtma** *(135:3). [iz azıtma,]*

iżā'a-i bıżā'a-i mahāret: *Ustalık sermayesini kaybetmek.*

mübāşeret ile **iżā'a-i bıżā'a-i mahāret** ve böyle fużūlāne ḫarekete cesāret birle *(173:11). [iżā'a-i bıżā'a-i mahāret,]*

iżāʾa-i meclis-i temāşāya: *Seyir meclisinin aydınlatılması.*

iżāʾa-i meclis-i temāşāya lemʿa-i bedr-i devletleri olan ṣadr-ı celīlü'l-ḳadrlerin *(308:19). [iżāʾa-i meclis-i temāşāya, -y, -a]*

iżāʿa-i mişkāt-ı inbisāṭ olunup: *Neşe kandilini yakmak.*

Bu vech üzere nışfu'l-leyle degin iḳtibās-ı envār-ı neşāṭ ve **iżāʿa-i mişkāt-ı inbisāṭ olunup** *(221:8). [iżāʿa-i mişkāt-ı inbisāṭ olunup, -un, -up]*

iżāʾa-i mişkāt-ı mübāhāt eylediler: *Övünme lambasını tutuşturmak.*

iżāʾa-i mişkāt-ı mübāhāt eylediler *(313:4). [iżāʾa-i mişkāt-ı mübāhāt eylediler, -di, -ler]*

iżāʿa-i şebistān-ı sürūr eyledikden: *Şenlik gecesini parlatmak.*

şemʿa-i kāfūrī ile müzeyyen naḫl-i sürī gibi **iżāʿa-i şebistān-ı sürūr eyledikden** *(252:27). [iżāʿa-i şebistān-ı sürūr eyledikden, -dik, -den]*

iżāʿat: *Yakılmak, kaybetmek.*

bir miḳdār edevāt-ı nāriyye **iżāʿatı** ile ḳanāʿat olunup herkes mütevārī-i künc-i ārām *(341:31). [iżāʿatı, -ı]*

izāḥa-i ẓalām-ı leyāl: *Gecenin karanlığını aydınlatmak.*

muṣannaʿ muṣaʿṣa fişekler ile **izāḥa-i ẓalām-ı leyāl** ve icrā-yı mahāret ile tenvīr-i müddeʿā-yı kemāl eylediler *(220:4). [izāḥa-i ẓalām-ı leyāl,]*

īzān: *Duyurmak.*

ḥulūl-i vaḳt-i ʿaṣrı **īẕān** içün iki bürhān olmaġın iʿlā-yı livā-yı kelimetullāhda *(194:1). [īẕān,]*

īzān-ı taʿmīm-i niʿmet: *Yemek haberinin duyurulması.*

ʿumūmen iʿlān-ı nidā-yı daʿvet ve **īzān-ı taʿmīm-i niʿmet** ve basṭ-ı mevāʾid-i żiyāfet olunup *(348:17). [īzān-ı taʿmīm-i niʿmet,]*

iʿzāz u hürmet: *Saygı ve hürmet.*

iʿzāz u hürmet ve cümlesine zülüfliyān ve teber-dārān-ı sarāy-ı ʿatīḳi *(287:4). [iʿzāz u hürmet,]*

iʿzāz u ikrām buldılar: *Saygı göstermek ve ağırlanmak.*

merātibince **iʿzāz u ikrām buldılar** *(267:17). [iʿzāz u ikrām buldılar, -dı, -lar]*

iẓhār: *Gösteri.*
1. Kemāl mertebe şenlik **iẓhārından** ṣoñra yine ricʿat-i sūy-ı maḳarr ve *(186:11). [iẓhārından, -ı, -n, -dan]*

2. **iẓhārından** ṣoñra dönüp maḳāmlarında ḳarār ve çekdirme daḥi yerinden ḳopup *(295:23). [iẓhārından, -ı, -n, -dan]*
3. sāʾir melāʿib-i muḍḥikānelerin **iẓhār** ve mecmūʿı iki vuḳıyye miḳdārı sīmden *(302:26). [iẓhār,]*
4. bāzī-i ʿacīb **iẓhārında** idi *(308:32). [iẓhārında, -ı, -n, -da]*

<u>iẓhār:</u> *Ortaya çıkmak.*
1. ʿArabı başı üzerine alup gergeden ḳuvvetin **iẓhār** ve farḳ-ı Ferḳadān-fersāsında *(158:8). [iẓhār,]*
2. imtiṣāl ve iṣʿāl-i āteş-kede-i ṣevḳ iderek ṣanʿatların **iẓhāra** *(202:13). [iẓhāra, -a]*
3. ḳadar bir ālet-i maḫrūṭī-heyʾeti zīr-i ḫırḳada iḫfā ve baʿde-zamānın yine **iẓhār** ve *(222:31). [iẓhār,]*
4. **iẓhār** ve her biri zebān-ı tār-çeşte-i ḳıbṭī-kār ile *(274:31). [iẓhār,]*
5. ṣenlikler **iẓhār** ve ṣeb-i siyāhı rūz-ı rūşenden ziyāde nevvār u tāb-dār eyledikden *(289:13). [iẓhār,]*
6. **iẓhār** içün ḳol ḳol düzüldiler Evvelā pīş-gāh-ı ālāylarında gerdūne *(298:6). [iẓhār,]*
7. **iẓhār** ḫuṣūṣen zūr-bāzlarınıñ temāṣāsı cihānı ḥayret-ṣiʿār eyledi *(303:11). [iẓhār,]*
8. mutażammın oldıġını **iẓhār** ve müfād-ı ḥaṭṭ-ı ṣerīf-i cihān-münḳādı *(308:21). [iẓhār,]*
9. ḳanādīl-i zümürrüd-gündan nice serv-i nūr ve temāṣil-i nev-ẓuhūr **iẓhārı** *(322:21). [iẓhārı, -ı]*
10. ve künūz-ı defīn **iẓhār** ve meydān-ı sūrı ʿarṣa-ı ḳıyāmetden nümūdār eyledi *(334:11). [iẓhār,]*
11. **iẓhār** ile cümlesin ṣūret-i dīvār-ı ḥayret eylediler Ve cenāb-ı ḫüsrev-i ṣevket-nişāb *(347:31). [iẓhār,]*

<u>iẓhār eyle:</u> *Görünmek, belli etmek, göstermek, sergilemek*
1. iken atlu heyʾetin **iẓhār eyleyerek** mehter-ḫāne ve ṭabl u naḳāreleri ile güẓerān *(157:25). [iẓhār eyleyerek, -y, -erek]*
2. naʿra-i hāy hāy ile ḫalḳı geriye tüskürüp āteş-bāzlıḳda mahāret **iẓhār eyledi** *(197:12). [iẓhār eyledi, -di]*
3. **iẓhār eyledi** ve nīm-ẓirāʿ miḳdārı bir ṭūlānī ṣemʿ-dānı başı üzerine *(210:3). [iẓhār eyledi, -di]*
4. güẓār ve envāʿ-ı ṣeṭāret ü ṣevḳ **iẓhār eylediler** *(220:9). [iẓhār eylediler, -di, -ler]*
5. **iẓhār eylediler** ve ṣandūḳa-i taḥt-ı revānı fānūs-ı çerāġ-ı ḫüsn ü ān eyleyen *(239:18). [iẓhār eylediler, -di, -ler]*
6. mıṣrāʿ Dürlü dürlü gūne-gūn başı aşaġa ser-nigūn bāzīçeler **iẓhār eyleyüp** *(247:33). [iẓhār eyleyüp, -y, -üp]*
7. püskürme fişegi ḳadar şenlik-niṣār eyleyüp bir ṭarrāḳa-i ʿaẓīme **iẓhār eyledi** ki *(270:34). [iẓhār eyledi, -di, -]*
8. Bunlar mahāretlerin ichār ve ġavvāṣ-ı deryā-yı ḥayāl olduḳların **iẓhār eyleyüp** *(352:20). [iẓhār eyleyüp, -y, -üp]*

<u>izhār id:</u> *Göstermek, görünmek.*
1. miyān-ı ḳāfile-i şāmiyānda ḥaddi yoḳ cüvānān ḳaṭār-ı şeb-revān ḫāletin **iẓhār iderek** *(195:8). [iẓhār iderek, -erek]*
2. her ne ṣanʿatları var ise **iẓhār idüp** dervāze-i teferrüc-gāh-ı ṣadr-ı aʿẓamīye *(233:20). [iẓhār idüp, -üp]*

<u>iẓhār itdiler:</u> *Göstermek.*

mahāretlerini **iẓhār itdiler** *(296:7). [iẓhār itdiler, -di, -ler]*

<u>iẓhār olununca:</u> *Hazırlanmak.*

berü cānibde temāşāsı muntaẓır-ı erbāb-ı naẓar olan ālāt-ı ṣanāyiʿ **iẓhār olununca** *(257:6). [iẓhār olununca, -unca]*

<u>iẓhār u ibdā eylediler:</u> *Göstermek.*

ihdā ile ʿubūdiyyetlerin **iẓhār u ibdā eylediler** *(284:19). [iẓhār u ibdā eylediler, -di, -ler]*

<u>iẓhār u ibrāz idüp:</u> *Göz önünde bulunmak.*

evc-i hevāda pervāz itdigini bugün daḥi **iẓhār u ibrāz idüp** beyt *(295:8). [iẓhār u ibrāz idüp, -üp]*

<u>izhār u iʿlān:</u> *Ortaya, meydana çıkarmak.*

iẓhār u iʿlān ve sütūn üzere iki fincān ḳahve içüp cürʿasını ʿalā ruʿūsi'l-eşhād *(212:25). [iẓhār u iʿlān,]*

<u>iẓhār-ı emāret-i ḳabūl u raġbet buyurdılar:</u> *Kabul etme ve istekli olduğunu gösterircesine emir vermek.*

ilbās-ı ḫilʿat ve **iẓhār-ı emāret-i ḳabūl u raġbet buyurdılar** Beyt *(172:9). [iẓhār-ı emāret-i ḳabūl u raġbet buyurdılar, -dı, -lar]*

<u>iẓhār-ı esbāb-ı meserret olındığı:</u> *Şenlik sergilemek.*

eyyām-ı sāʾireden ziyāde **iẓhār-ı esbāb-ı meserret olındığı** mücerred aġa-i müşārün-ileyh *(339:33). [iẓhār-ı esbāb-ı meserret olındığı, -ın, -dığ, -ı]*

<u>izhār-ı esbāb-ı şādmānīde:</u> *Şenlik araçlarını göstermek.*

niẓām üzere yüriyüp **iẓhār-ı esbāb-ı şādmānīde** emṣāllerin çulladılar Li-müʾellifihi *(336:24). [iẓhār-ı esbāb-ı şādmānīde, -de]*

<u>iẓhār-ı esbāb-ı şeṭāret:</u> *Mutluluk yollarını açmak.*

levāmiʿü'l-büdūr-ı neşāṭ u sürūr ile tenvīr-i şeb-hengām-ı ferḫat ve **iẓhār-ı esbāb-ı şeṭāret** *(202:24). [iẓhār-ı esbāb-ı şeṭāret,]*

<u>iẓhār-ı esbāb-ı sürūr:</u> *Eğlence araçlarını ortaya çıkarmak.*

cānib-i āṣafīden daḫi **iẓhār-ı esbāb-ı sürūr** fermān buyurulmaġın evvelā *(218:24). [iẓhār-ı esbāb-ı sürūr,]*

<u>izhār-ı ḥaşmet-i devlet-i İslāmiyye:</u> *İslam devletinin büyüklüğünü göstermek.*

iẓhār-ı ḥaşmet-i devlet-i İslāmiyye için fermūde-i pādişāh-ı enām olmaġın muʿtādları *(344:7). [iẓhār-ı ḥaşmet-i devlet-i İslāmiyye,]*

<u>izhār-ı hüner:</u> *Hüner sergilemek.*
1. **iẓhār-ı hünere** meʾmūr olmaġla taʿlīmi üzere rüfeḳāsı iḥżār-ı edevāt-ı lāzıme eylediler *(212:13). [iẓhār-ı hünere, -e]*
2. ile güẕār ve bir öküz ʿarabası üzerinde dest-gāh ḳurup **iẓhār-ı hüner** *(336:8). [iẓhār-ı hüner,]*

<u>iẓhār-ı kālā-yı meserret:</u> *Şenlik kumaşını sergilemek.*

için tehyiʾe-i zīb ü zīnet ve **iẓhār-ı kālā-yı meserret** ḳaṣdıyla *(325:28). [iẓhār-ı kālā-yı meserret,]*

<u>izhār-ı kālā-yı sürūra:</u> *Şenlik kumaşının serilmesi.*

revnaḳ-ı tāze ẓuhūr ve yine germiyyet-i bāzār-ı sūr içün **iẓhār-ı kālā-yı sürūra** *(326:19). [iẓhār-ı kālā-yı sürūra, -a]*

<u>iẓhār-ı kemāl-i ġayret idüp:</u> *Olağanüstü çaba göstermek.*

iẓhār-ı kemāl-i ġayret idüp nuṭḳ-ı hümāyūn-ı pādişāh-ı ʿĪsā-menḳabet *(262:32). [iẓhār-ı kemāl-i ġayret idüp, -üp]*

<u>izhār-ı kudret:</u> *Çaba göstermek.*

ne güne **iẓhār-ı ḳudret** ve icrā-yı ġayret itdigi meşhūd-ı cihān ve *(340:1). [iẓhār-ı ḳudret,]*

<u>iẓhār-ı ḳuvvet-i bāzū eylediler:</u> *Pazı kuvvetini göstermek.*

şikest idecek ḳadar pehlevānlıḳlar gösterüp **iẓhār-ı ḳuvvet-i bāzū eylediler** Cān-bāzlar *(222:17). [iẓhār-ı ḳuvvet-i bāzū eylediler, -di, -ler]*

<u>izhār-ı luʿbet:</u> *Oyun oynamak, gösteri yapmak.*

ile dīv-i pür-rīv ṣūretinde **iẓhār-ı luʿbet** ve īrāṣ-ı şeṭāret iderek güẕār ve günā-gün *(204:11). [iẓhār-ı luʿbet,]*

<u>iẓhār-ı mahāret:</u> *Ustalık sergilemek.*
1. ve perende-bāzān-ı çāpük-cevlān ve resen-bāzān u luʿbetiyān **iẓhār-ı mahāret** *(230:16). [iẓhār-ı mahāret,]*
2. Bu ḥālet ile naẓar-gāh-ı şehriyārīde **iẓhār-ı maḥāret** ve ifāża-i şeṭāret ve *(254:32). [iẓhār-ı maḥāret,]*

<u>iẓhār-ı mahāret eyle:</u> *Sanatını göstermek.*
1. manṭūḳınca şol ḳadar icrā-yı ṣanʿat ve **iẓhār-ı mahāret eyledi** ki taḥrīri müşkil ve *(276:7).*
[iẓhār-ı mahāret eyledi, -di]
2. Ḥaḳḳ bu ki anlar daḥi īrāṣ-ı ḥayret idecek mertebe **iẓhār-ı mahāret eylediler** *(213:19).*
[iẓhār-ı mahāret eylediler, -di, -ler]
3. ve maṭraḳ oyununda **iẓhār-ı mahāret eylediler** *(263:36). [iẓhār-ı mahāret eylediler, -di, -ler]*

<u>izhār-ı mahārete:</u> *Hünerini göstermek.*

İçinde bir cüvān-ı sīmīn-sāḳ icrā-yı ṣanʿata teşmīr-i sāḳ ve **iẓhār-ı mahārete** *(334:12). [iẓhār-ı mahārete, -e]*

<u>iẓhār-ı māhiyyet-i ḥayret-efzā eyledi:</u> *(Gösteri için) Hayret verici bir olay sergilemek.*

ve **iẓhār-ı māhiyyet-i ḥayret-efzā eyledi** ve dāmen-i deryāya zevraḳ-aṣa *(352:6). [iẓhār-ı māhiyyet-i ḥayret-efzā eyledi, -le, -di]*

<u>iẓhār-ı meserret:</u> *Şenlik etmek, eğlenmek.*

Bundan mā-ʿadā nice nice şuʿbede vü luʿbet irāʾetiyle **iẓhār-ı meserret** ve birḳaç *(236:20). [iẓhār-ı meserret,]*

<u>iẓhār-ı meserret eylediklerine:</u> *Şenlik gösterisinde bulunmak.*

Bunlar edā-yı merāsim-i ʿubūdiyyet ve **iẓhār-ı meserret eylediklerine** müteʿāḳiben *(236:12). [iẓhār-ı meserret eylediklerine, -dik, -ler, -i, -n, -e]*

<u>iẓhār-ı meserretde:</u> *Neşe göstermek, saçmak.*

Bu eṣnāda yine cā-be-cā cān-bāz ve perende-bāzlar ve sāzlar **iẓhār-ı meserretde** *(245:1). [iẓhār-ı meserretde, -de]*

izhār-ı nīrū-yı bāzū-yı mahāret itmek: *Ustalık pazısının gücünü göstermek.*

Bu esnāda zūr-bāzān-ı Mışriyyeye yine **izhār-ı nīrū-yı bāzū-yı mahāret itmek** *(175:8). [izhār-ı nīrū-yı bāzū-yı mahāret itmek, -mek]*

izhār-ı şādmānī: *Neşe gösterileri yapmak.*

gibi ʿazīm şenlik ile **izhār-ı şādmānī** ve içinde olan sükkānı duʿā-yı devlet-i ḫāḳānī *(314:13). [izhār-ı şādmānī,]*

izhār-ı şādmānī iderek: *Sevincini göstermek.*

tīġ-i muḥārebe der-niyām ve ḳalʿa-i mezbūre selāmet ṭopları ile **izhār-ı şādmānī iderek** *(188:17). [izhār-ı şādmānī iderek, -erek]*

izhār-ı şādmānī vü sürūr: *Şenlik ve eğlence göstermek.*

el-ḥāṣıl bir güne **izhār-ı şādmānī vü sürūr** ve bir mertebe cemʿiyyet-i esbāb-ı ḥubūr *(254:29). [izhār-ı şādmānī vü sürūr,]*

izhār-ı ṣanʿat: *Ustalık göstermek.*

güne **izhār-ı ṣanʿat** ve icrā-yı mahāret ve erbāb-ı temāşāya īrāş-ı ḥayret itdiklerine *(318:12). [izhār-ı ṣanʿat,]*

izhār-ı ṣanʿat-ı cerr-i eşḳāl eylediler: *Ağır bir yükü kaldırma sanatını göstermek.*

imtiṣāl içün keşīde-i naẓar-gāh-ı ḫudāvend-i İskender-iḳbāl ve **izhār-ı ṣanʿat-ı cerr-i eşḳāl eylediler** *(252:19). [izhār-ı ṣanʿat-ı cerr-i eşḳāl eylediler, -di, -ler]*

izhār-ı şeṭāret: *Şenlik etmek, eğlenmek.*

naʿl yaḳdılar Ḥulāṣā imkānı mertebesince **izhār-ı şeṭāret** ve tekmīl-i ḫıdmet itdiklerinden *(335:22). [izhār-ı şeṭāret,]*

izhār-ı şevḳ u ġarām itmege: *Gönlün istediği gibi davranmak.*

ḫırām ve **izhār-ı şevḳ u ġarām itmege** muraḫḫaṣ ḳılındı *(350:9). [izhār-ı şevḳ u ġarām itmege, -meg, -e]*

izhār-ı şevket: *Büyüklük göstermek.*

izhār-ı şevket ve iʿlām-ı vüfūr-ı ḳudret ve beẕl-i niʿmet *(337:29). [izhār-ı şevket,]*

izhār-ı şiʿār-ı dīn-i Muḥammedī eyleyüp: *Hz. Muhammed'in adetini yerine getirmek.*

icrā-yı sünnet-i Aḥmedī ve **izhār-ı şiʿār-ı dīn-i Muḥammedī eyleyüp** *(346:2). [izhār-ı şiʿār-ı dīn-i Muḥammedī eyleyüp, -y, -üp]*

izhār-ı sihr-sāzī iderek: *Sihirbazlık sergilemek.*

ve **iẓhār-ı siḥr-sāzī iderek** ser-menzile vāṣıl ve ḳalyona dāḫil olduḳdan *(258:3). [iẓhār-ı siḥr-sāzī iderek, -erek]*

iẓhār-ı şükr ü şenā vü maḥmidet eylediler: *Şükranlarını dile getirip dua etmek.*

ile **iẓhār-ı şükr ü şenā vü maḥmidet eylediler** Tekye-i mezbūre ʿAvret Ḥişārından *(350:5). [iẓhār-ı şükr ü şenā vü maḥmidet eylediler, -di, -ler]*

iẓhār-ı şükr-i niʿmet-i şādī: *Şenlik nimetine şükür borcunu ödemek, hediye sunmak.*

iẓhār-ı şükr-i niʿmet-i şādī içün ʿarż olunacaḳ hediyyeleri pāy-endāz-ı ḫıdīv-i mümtāz ḳılınması *(160:2). [iẓhār-ı şükr-i niʿmet-i şādī,]*

izhār-ı sürūrda: *Eğlenceli şeyler söylemek.*

ki evṣāfı sūr-nāme-i hümāyūnı ḥāşiyelendürüp sāʾir **iẓhār-ı sürūrda** *(304:28). [iẓhār-ı sürūrda, -da]*

iẓhār-ı sūz u güdāz: *Yanıp yakılmaya başlamak.*
1. eşk-i ḥasret ile **iẓhār-ı sūz u güdāz** ve kestāne fişekleri ol reşk ile çatlayup her biri *(196:13). [iẓhār-ı sūz u güdāz,]*
2. şaḫṣ-ı meẕkūr bu ṭarīḳ ile yanup yaḳılaraḳ **iẓhār-ı sūz u güdāz** ve naʿra-i amān amān *(228:8). [iẓhār-ı sūz u güdāz,]*

iẓhār-ı ʿubūdiyyet oldığı: *Kulca bağlı olduğunu göstermek.*

ḫıdmet ve iḫlāṣ ile **iẓhār-ı ʿubūdiyyet oldığı** bedīdārdır Faʿtebirū yā ʿuli'l-ebṣār *(169:2). [iẓhār-ı ʿubūdiyyet oldığı, -dığ, -ı]*

iẓhār-ı ʿubūdiyyete: *Kulca bağlılık göstermek.*

tuḥfe-i nāçīz-i mūrāneleri **iẓhār-ı ʿubūdiyyete** mebnī ve ḫulūṣ-i ṭaviyyet ile edā-yı şükr-i niʿmete *(172:3). [iẓhār-ı ʿubūdiyyete, -e]*

iẓhār-ı zīb ü zīver eylediler: *Süs ve bezek sergilemek.*

güncāyiş mertebesinden ber-ter **iẓhār-ı zīb ü zīver eylediler** ve ḫıtām-ı cemʿiyyetlerinde *(313:9). [iẓhār-ı zīb ü zīver eylediler, -di, -ler]*

iẓhār-ı zīver ü ʿarż-ı cevher: *Ortalığı süs ile kaplamak, süslemek.*

iẓhār-ı zīver ü ʿarż-ı cevher ve ṣanʿatların dükkānlarında icrā itdikleri resm *(298:15). [iẓhār-ı zīver ü ʿarż-ı cevher,]*

iẓhār-ı zūr-ı bāzū vü dest buyurdılar: *Kol ve bilek gücünü göstermek.*

şikest ve bir vechile icrā-yı mahāret-i şaṣt ve **iẓhār-ı zūr-ı bāzū vü dest buyurdılar** *(273:9). [iẓhār-ı zūr-ı bāzū vü dest buyurdılar, -dı, -lar]*

izn ü ruḥṣat virilüp: *İzin verilmek, olur almak.*

dil-sīr olmaları ile ṭayy-ı ḳālīçe-i ṣıḳlet ve refʿ-i ġubār-ı keşāfet ḳılmalarına **iẕn ü ruḫṣat virilüp** *(344:16). [iẕn ü ruḫṣat virilüp, -il, -üp]*

iẕn-i ʿālīlerini: *(Padişahın) Yüksek izni.*

iẕn-i ʿālīlerini ṭaleb eylediklerinde ʿarż idecekleri *(233:26). [iẕn-i ʿālīlerini, -n, -i]*

iẕn-i ʿām oldıġını: *Genel bir şekilde izin vermek.*

zemzemesiyle tenāvül-i ṭaʿāma **iẕn-i ʿām oldıġını** iʿlān u iʿlām eyledikde cümlesi *(265:38). [iẕn-i ʿām oldıġını, -dıġ, -ı, -n, -ı]*

iẕn-i hümāyūn: *Kutlu izin.*
1. Baʿdehū ordu ālāyı mürūruna **iẕn-i hümāyūn** ṣudūr itmegin yegān yegān *(296:5). [iẕn-i hümāyūn,]*
2. iẕn-i hümāyūn ṣudūr itmek ile *(311:29). [iẕn-i hümāyūn,]*
3. li-ecli't-tebrīk ʿarż-ı hedāyā **iẕn-i hümāyūn** ṣudūr ve dergāh-ı ʿālī ḳapucılar ketḫudāsı aġa *(320:31). [iẕn-i hümāyūn,]*

iẕn-i hümāyūn-ı şevket-makrūn: *Büyük hükümdarın izni.*

Baʿdehū enderūn-ı hümāyūna gidilmek üzere **iẕn-i hümāyūn-ı şevket-maḳrūn** *(373:25). [iẕn-i hümāyūn-ı şevket-maḳrūn,]*

ʿizz ü devletle: *Büyüklük ve talih.*

Gelüp ol revnaḳ-ı evreng-i şevket **ʿizz ü devletle** *(181:7). [ʿizz ü devletle, -le]*

ʿizz ü iḥtirām: *Saygılı bir şekilde.*

ḫazīne-dārbaşı aġaya ilbās-ı ḫilʿat olunduḳdan ṣoñra vüzerā-yı ʿiẓām **ʿizz ü iḥtirām** *(375:8). [ʿizz ü iḥtirām,]*

ʿizz ü iḳbāline: *Büyüklük ve uğurluluk.*

sikke-i iʿtibāra şāyān oldıġını bilüp yevmen-fe-yevmen **ʿizz ü iḳbāline** *(145:30). [ʿizz ü iḳbāline, -i, -n, -e]*

ʿizz u saʿādet: *Büyüklük ve mutluluk.*

müteraḳḳıb-ı selām olan vüzerā-yı ʿiẓām ḫażerātın selāmlayup her biri **ʿizz u saʿādet** *(373:3). [ʿizz u saʿādet,]*

ʿizz ü şān: *Büyüklük.*

zebān ḳāṣır olacaḳ mertebe esbāb-ı saṭvet ve **ʿizz ü şān** ile çeşm-i nuẓẓārı *(365:20). [ʿizz ü şān,]*

ʿizzet: *A. Büyüklük, yücelik ve ululuk.*

mışrāʿ Devlet ṭuṭar rikābını **ʿizzet** ʿinān virür mefhūmını *(366:7). [ʿizzet,]*

ʿ**izzetlü:** *Kıymeti çok ,îtibarlı, yüce, mertebesi ve rütbesi yüksek.*
1. dāme maḥfūẓen bi'l-maʿālī yeñiçerileri aġası ʿ**izzetlü** Meḥemmed Aġa *(146:21). [ʿizzetlü,]*
2. Çavuşbaşı ʿ**izzetlü** Ebū Bekir Aġa ve ḳapucılar ketḫudāsı ser-ā-ser üst ve *(155:16). [ʿizzetlü,]*
3. ḥażretleri ve ʿ**izzetlü** defter-dār İbrāhīm Efendi *(198:19). [ʿizzetlü,]*
4. ile pīrāye-i silkü'l-cümān-ı ḫ̆ācegān-ı dīvān olan ʿ**izzetlü** El-ḥācc Muṣṭafā Efendi *(198:21). [ʿizzetlü,]*
5. ketḫudā-yı āṣafī ʿ**izzetlü** saʿādetlü Meḥemmed Aġa ḥażretleri *(199:6). [ʿizzetlü,]*
6. ʿ**izzetlü** Ḥasan Aġa ile bir Mıṣrī-nijād raḫş-ı ṣabā-reftār irsāl buyurmuşlar *(216:5). [ʿizzetlü,]*
7. mīr-āḫūr-ı evvel ʿ**izzetlü** Ḥasan Aġaya bir semmūr-ı fāḫir iksā ve ḫāṣṣ āḫūr ḫalīfesine *(216:24). [ʿizzetlü,]*
8. Ṭop-ḫāne-i ʿĀmire cānibinden daḫi ḥālā ṭopçıbaşı ʿ**izzetlü** İbrāhīm Aġa *(219:21). [ʿizzetlü,]*
9. perverde-i ʿināyet-i cihān-dārī ʿ**izzetlü** Meḥmed Beg ṭarafından üç ṭonluḳ dībāhā-yı laṭīfe *(249:19). [ʿizzetlü,]*
10. āsūde-nişīn-i ḫacle-gāh-ı istirāḥat olmaġın bu cemʿiyyetde bulunmadılar ʿ**İzzetlü** *(251:23). [ʿizzetlü,]*
11. çavuşbaşı aġa ve ʿ**izzetlü** teẕkireci efendiler ve muḫżır aġa ve ḳapucılar ketḫudāsı *(251:24). [ʿizzetlü,]*
12. içün taḫşīş ve ʿ**izzetlü** defter-dār efendi ve ʿizzetlü reʾīs efendi ḥażretleri *(252:3). [ʿizzetlü,]*
13. içün taḫşīş ve ʿizzetlü defter-dār efendi ve ʿ**izzetlü** reʾīs efendi ḥażretleri *(252, 3). [ʿizzetlü,]*
14. Saṭr-ı evvel nāmede ʿ**izzetlüdür** rifʿatlüdür *(256:12). [ʿizzetlüdür, -dür]*
15. Bālāda meẕkūr oldıġı üzere ʿ**izzetlü** yeñiçeri aġası Meḥemmed Aġa ve sāʾir *(266:28). [ʿizzetlü,]*
16. ve birine daḫi ʿ**izzetlü** çavuşbaşı Ebū Bekir Aġa ṣadr-ı bezm-i melāʾik-mūnis olup *(267:2). [ʿizzetlü,]*
17. ʿalā vechi'l-muʿtād dergāh-ı ʿālī ḳapucılar ketḫudāsı ʿ**izzetlü** Meḥemmed Aġa *(285:24). [ʿizzetlü,]*
18. dergāh-ı ʿālī dāme maḥfūfen bi'l-maʿālī ḳapucılar ketḫudāsı ʿ**izzetlü** *(286:7). [ʿizzetlü,]*
19. ile ve ʿ**izzetlü** çavuşbaşı Ebū Bekir Aġa cümle çavuşān-ı dīvān-ı cihān-dāri ile *(286:11). [ʿizzetlü,]*
20. ṭaraḳlı aṭlas hediyyeleri ḥasbe'l-ʿāde ḳapu ketḫudāları Ḳıbleli-zāde ʿ**izzetlü** *(287:32). [ʿizzetlü,]*
21. Hediyye-i Çavuşbaşı Aġa Ve çavuşbaşı ʿ**izzetlü** Ebūbekir Aġa ṭarafından *(288:1). [ʿizzetlü,]*
22. maḥmūdü'l-ḫıṣāl memdūḥü'l-fiʿāl ʿ**izzetlü** Meḥemmed Aġa ḳıbelinden beş *(288:7). [ʿizzetlü,]*
23. iltibās-ı ḫilʿat-ı ḳabūl ile nāʾil-i meʾmūl olduḳdan ṣoñra ʿ**izzetlü** ḳapucılar ketḫudāsı aġa *(305:14). [ʿizzetlü,]*
24. İşbu rūz-ı saʿidü'l-bürūzda ʿ**izzetlü** defter-dār-ı şıḳḳ-ı evvel El-ḥācc İbrāhīm Efendi *(319:1). [ʿizzetlü,]*
25. ve ʿ**izzetlü** reʾīsü'l-küttāb-ı ʿUṭārid-maḥall Meḥemmed Efendi ve sābıḳan *(319:2). [ʿizzetlü,]*
26. şıḳḳ-ı evvel deftār-dārı ve ḫālā emīn-i defter-i cihān-dārī ʿ**izzetlü** El-ḥācc Muṣṭafā Efendi *(319:3). [ʿizzetlü,]*
27. Ve cebecibaşı ʿ**izzetlü** Sebzī Meḥemmed Aġa ṭarafından daḫi beş ṭonluḳ *(341:1). [ʿizzetlü,]*
28. Süfre-i ūlāda ʿ**izzetlü** defter-dār efendi ve İbrāhīm Ḫān-zāde mīr-i müşārün-ileyh *(360:23). [ʿizzetlü,]*

(i harfi ek)

İbrahim: *Hz. İbrahim.*

Nārı **İbrāhīme** gül-zār eyleyen Perverdigār *(196:2). [İbrāhīme, -e]*

İbrāhīm Aġa: *III. Ahmet döneminde, topçu başı görevinde bulunmuş devlet görevlisi.*

ṭopçıbaşı **İbrāhīm Aġa** ve sipāh aġası Meḥemmed Beg ve silāḥdār aġası Nigdeli ʿAlī Aġa *(148:15). [İbrāhīm Aġa,]*

İbrāhīm Efendiñ: *Osmanlı Devleti'nde ilk denizaltıyı tasarlayan ve inşa eden Mimar İbrahim.*

İbrāhīm Efendiñ girifte-i çengāl-i sebīke-i ḫayāl ü endīşesi ve *(351:24). [ibrāhīm efendiñ, -n, -iñ]*

İbrāhīm Hān-zāde: *Hanzadeler soyundan (dönemin varlıklı ve şahsiyetli ailelerinden) İsmail bey.*

Süfre-i ūlāda ʿizzetlü defter-dār efendi ve **İbrāhīm Ḫān-zāde** mīr-i müşārün-ileyh ʿOṣmān Aġa ve *(360:23). [İbrāhīm Ḫān-zāde,]*

İbrāhīm Hān-zāde İsmāʿīl Beg: *Hanzadeler soyundan (dönemin varlıklı ve şahsiyetli ailelerinden) İsmail bey.*
1. Yevm-i mezbūrda **İbrāhīm Ḫān-zāde İsmāʿīl Beg** ve sābıḳan ketḫudā-yı ṣadr-ı ʿālī olup *(360:14). [İbrāhīm Ḫān-zāde İsmāʿīl Beg,]*
2. Ve mezbūr **İbrāhīm Ḫān-zāde İsmāʿīl Beg** ṭarafından tedārük olunan yüz yigirmi beş *(361:4). [İbrāhīm Ḫān-Zāde İsmāʿīl Beg,]*

İbrāhīm Paşa: *Nevşehirli Damat İbrahim Paşa (1660-1730), III. Ahmed saltanatında, 9 Nisan 1718 - 1 Ekim 1730 tarihleri arasında sadrazamlık yapmış Türk asıllı Osmanlı devlet adamı.*
1. Niẓām-ı ʿālem **İbrāhīm Paşa** *(139:24). [İbrāhīm Paşa,]*
2. Semāḥat-Kīş Ü Ḫayr-Endīş **İbrāhīm Paşa** Kim *(218:11). [İbrāhīm Paşa,]*

İbrāhīm Paşa: *Azak kalesi muhafızı İbrahim Paşa.*

İbrāhīm Paşa ḥażretleri ṭarafından daḫi resm-i muʿtād üzere bir *(200:21). [İbrāhīm paşa,]*

İbrāhīm Paşa: *Maraş Valisi, eski silahtar Hüseyin Paşa'nın oğlu, İbrahim Paşa. (Damat Silahtar İbrahim Paşa, Estolçeli olarak da bilinir. III. Ahmet'in silahtarlığını yaptığı için "silahtar ve II. Mustafa'nın kızı Ayşe Sultan ile evlendiği için "damad", "damad-ı şehriyârî" unvanlarıyla anılır.).*
1. Ḫünkār ṭarafından ṣadr-ı aʿẓama gelen at meclisi **İbrāhīm Paşa** ve Tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa ve Ketḫudā-yı Āṣafī ve Ṣadreyn Efendiler *(169:3). [İbrāhīm Paşa,]*
2. saʿādetlü **İbrāhīm Paşa** ḥażretleri ṭarafından daḫi beş ṭonluḳ *(169:14). [İbrāhīm Paşa,]*
3. vezīr-i mükerrem **İbrāhīm Paşa** ḥażretleri peyvendī-i naḫl-i izdivācı ve *(178:36). [İbrāhīm Paşa,]*
4. ve **İbrāhīm Paşa** ḥażretlerine resm-i mezbūrı icrā buyurduḳlarında *(215:34). [İbrāhīm Paşa,]*
5. devletlü **İbrāhīm Paşa** ḥażretleri baʿdehū yeñiçeri aġası maḥmūdü'l-ḫıṣāl *(266:34). [İbrāhīm Paşa,]*

İbrāhīmiñ ihtirāʿ-ı ṭabʿ-ı mühendis-kāri: *Osmanlı Devleti'nde ilk denizaltıyı tasarlayan ve inşa eden Mimar İbrahim'in mühendisçe yaratılışının buluşu.*

miʿmār-ı sābıḳ **İbrāhīmiñ iḫtirāʿ-ı ṭabʿ-ı mühendis-kāri** ile bir bir ṭarafdan *(257:23). [İbrāhīmiñ iḫtirāʿ-ı ṭabʿ-ı mühendis-kāri,]*

ibrik: *Su koymaya yarayan kulplu, emzikli kap.*
1. Ṭaʿāmdan muḳaddem saḳḳāyān-ı sīm mücevveze ile legen ve **ibrīḳ** virüp ve *(194:22). [ibrīḳ,]*
2. ve dört yüz yedi dirhem bir sīm legen ve **ibrīḳ** ve yüz yigirmi üç dirhem bir *(238:17). [ibrīḳ,]*
3. dirhem iki legen ve iki **ibrīḳ** hediyyelerin dest-dāde-i ḫademe-i bār-gāh-ı hümāyūn eylediler *(239:2). [ibrīḳ,]*
4. iki ḥirfet aṣḥābı beş yüz dirhem bir sīm legen **ibrīḳ** ve biñ dirhem bir *(239:10). [ibrīḳ,]*
5. altı yüz dirhem bir sīm legen ve **ibrīḳ** ve yüz elli dirhem bir sīm şemʿ-dān *(241:25). [ibrīḳ,]*
6. mücevveze ve legen **ibrīḳ** ile ḥużūr-ı hümāyūndan güẕār ve müsāfir çergelerinde *(286:16). [ibrīḳ,]*
7. ḫoşāb-ı duʿā-yı müstecāb-ı rīḫte ḳıldılar ve yedi yüz dirhem bir **ibrīḳ** ve legen ve *(301:7). [ibrīḳ,]*
8. dirhem bir sīm legen ve **ibrīḳ** ve yedi yüz seksen dirhem iki sīm kāse *(315:5). [ibrīḳ,]*
9. ʿaded yaldızlı legen ve **ibrīḳ** ve iki kebīr yaldızlı fenār *(353:30). [ibrīḳ,]*
10. Yevm-i mezbūrda Eflāḳ voyvodası Niḳola Beg ṭarafından iki ʿaded sīm legen **ibrīḳ** *(361:9). [ibrīḳ,]*

ibrīşīm tārı: *Kalınca bükülmüş ipek ipliğin teli.*

İbrīşīm tārı gibi ince beli *(301:22). [ibrīşīm tārı,]*

ibtidā: *Ardından, ilkin.*

İbtidā Dūde-i Ṭopçıyāndan çerāġ-efrūz-ı nūr ve fetīle-sūz-ı bürūz u ẓuhūr olan *(196:16). [ibtidā,]*

ibtidā-yı ẓuhūrında: *İlk kez görünmek.*

müheyyā ḳılmış imiş **İbtidā-yı ẓuhūrında** tedārükini itmāma *(352:12). [ibtidā-yı ẓuhūrında, -ı, -n, -da]*

iç: *Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.*
1. şerāre-feşān ve her biriniñ **içinden** nice āsumānī fişekler tīr-i hevāyī gibi eflāke *(172:27). [içinden, -i, -n, -den]*

2. ve **içi** İstanbul dībāsı ile biṭāne-gīr dört ʿaded ṭop ve dört münaḳḳaş sütūn-ı serv-üslūbı *(277:14). [içi, -i]*
3. encāmında **içinden** mışrāʿ ejder-āsā nefes aldıkça şerāreler ṣaçılur bir *(309:9). [içinden, -i, -n, -den]*
4. Taḥt-ı revān-ı sālifü'l-beyān ḳırmızı çuḳa ile mefrūş ve **içinde** penbe ile memlū *(334:30). [içinde, -i, -n, -de]*
5. sarāy-ı hümāyūna varup orṭa ḳapunuñ **iç** ṭarafında sipāh ocaġınıñ *(373:14). [iç,]*

iç: *Nesnelerin veya kimselerin arasında bulunan nesne veya kimse, ara.*

giderek ve **içlerinde** gül-çihre bir cüvān daḥi taḥt-ı revān üzere pīrāye-i dükkān olup *(241:9). [içlerinde, -ler, -i, -n, -de]*

iç: *(Cami hocaları) Aralarından.*

ḳıyām u gulüvv eylediler **İçlerinden** selāṭīn imāmet ü ḫiṭābetiyle ṣāʿid-i minber-i ihtizāz *(227:2). [içlerinden, -ler, -i, -n, -den]*

içedek: *İçmek fiilinin zarf fiili çekimi, içerek.*

İçedek mest olalaḳ şöyle ki çaḳ şīr kimi *(278:28). [içedek,]*

içerü: *İçeri.*
1. mebyet-i hümāyūn-ı cihān-dārī olan **içerü** obaya daʿvet olunmaġın *(198:14). [içerü,]*
2. ḳubbe altına çıḳup **içerüde** ancaḳ ṣāḥib-i devlet ḥażretleri ḳaldı Ḥażret-i şehen-şāh-ı ʿālem *(372:3). [içerüde, -de]*
3. iʿṭā-yı ilbās olunduḳda her biri ikinci ḳapudan **içerüde** ādāb u āyīn *(374:37). [içerüde, -de]*

içlerinden biri: *Nalbantlık mesleğini yapanlardan biri.*

İçlerinden biri bir kebīr desti içine bir aġaç diküp üzerine gemi çanaḳlıġı *(335:11). [içlerinden biri,]*

icmāl: *Kısaltma, özetleme.*

Dāstān olurdı ḥālim söylesem **icmāl** ile *(298:18). [icmāl,]*

içün: *"Amacıyla maksadıyla" anlamında edat.*
1. **içün** filāḥat-nāme-i aḥkām-ı dīn-i Aḥmedī üzere birer ṣāḥı ser-bürīde-i kārd-ı bāġbān-ı şerīʿat ḳılınmaġa *(137:4). [içün,]*
2. ve taʿmīm-i żiyāfet-i meserret **içün** tertīb-i velīme-i sūr-ı hümāyūna *(137:10). [içün,]*
3. Bu Maḳāle Ketḫudā-yı Ṣadr-ı Aʿẓamī Ḥażretleriniñ Taḫsīs-i Maḥall-i Mevkib-i Sūr **İçün** ʿAzīmet-i Meydān-ı Mezbūr*(146:5). [içün,]*
4. Taḫsīs-i Maḥall-i Mevkib-i Sūr **İçün** ʿAzīmet-i Meydān-ı Mezbūr Eyleyüp *(146:30). [içün,]*
5. Ḥażretleri Daḥi Bi'ẕ-ẕāt Taḳrīr-i Taḫmīn-i Sālifü'ṣ-ṣıfāt **İçün** Oḳ Meydānına *(148:22). [içün,]*
6. Hedāyā-yı Muʿtāde Naḳli **İçün** Taḥrīk-i Tāziyāne-i Yerāʿa ile *(340:9). [içün,]*

idrāk: *Anlayış, kavrama gücü.*

İdrākiñi eyle çāşnī-gīr *(128:22). [idrākiñi, -i, -ñ, -i]*

ihlāṣ: *Gönülden gelen samimiyet.*

İḫlāṣı cibillī luṭfı ḫulḳī *(134:15). [iḫlāṣı, -ı]*

ihsān: *İyilik, lütuf, bağış.*
1. **İḥsānı** żiyāfet-i ʿamīme *(125:9). [iḥsānı, -ı]*

2. **İḫsānı** ile ḳul itdi ḫalḳı *(134:16). [iḫsānı, -ı]*

ihtizāz itdi: *Salınma.*

İhtizāz itdi naḫl-i Ṭūr-āsā *(143:1). [ihtizāz itdi, -di]*

ihvāʾ-i sāʿid-i şāhid-i sūr olan: *Düğün güzelinin bileğine geçirilen bilezik.*

Bu Sütūr-ı Müteselsil-mehār-ı Suṭūr Yevm-i Mezbūrda **İhvāʾ-i Sāʿid-i Şāhid-i Sūr Olan** *(340:8). [ihvāʾ-i sāʿid-i şāhid-i sūr olan, -an]*

iki: *"İki" asıl sayı sıfatı.*
1. zamān ḫıyābān-fürūz-ı şādmānī ve ḫālet-nümā-yı bīd-i sulṭānī oldı **İki** ṭarafında *(219:33). [iki,]*
2. İki fincān ḳahve iç berş üstine *(224:2). [iki,]*
3. İki fincān ḳahve ile bir lüle keskin tütün *(224:6). [iki,]*

ikinci: *İki, asıl sayı sıfatının "inci" ekiyle sıra sayı sıfatına dönüşmüş hali.*

Maḥall-i Taṣvīr Eyyām-ı Sūr-ı Pür-sürūruñ **İkinci** Ḫamis Güni Berren *(173:30). [ikinci,]*

ikinci çergeye: *Yemek için kurulan çadırların ikincisi.*

ṣadr-ı meclis oldılar **İkinci çergeye** on iki süfre üçünci çergede iki süfre *(201:14). [ikinci çergeye, -y, -e]*

ikrām: *Ağırlamak, hürmet etmek saygı göstermek.*
1. süfre ve dört simāṭ döşenüp sādāt-ı bāhirü's- saʿādāt **ikrām** ve baḳiyyeleri ile *(215:25). [ikrām,]*
2. ilbās-ı ḫilʿat **ikrām** ve boylarınca iḥsān ḳılındı *(288:28). [ikrām,]*
3. ḥāllü ḥālince **ikrām** ve fuḍāle-i ḫ̆ānlarından ṣaḥrā-nişīnān daḫi ḥiṣṣe-mend-i ṭaʿām ḳılındı *(320:20). [ikrām,]*
4. resm-i ḳadīm-i meʾlūf üzere **ikrām** ve ḫuddāmlarına daḫi ṭabla ṭabla pilāv ve zerde *(347:15). [ikrām,]*
5. ḫıyāmda anlar gibi **ikrām** ve leẕāʾiẕ-i temāṣā-yı ḫavārıḳ-ı ʿāde ile şīrīn-kām ḳılındılar *(347:25). [ikrām,]*

ʿilāc-ı vāḳıʿa: *Güçlüğü çözmek.*

ʿİlāc-ı vāḳıʿa pīş ez-vuḳūʿ bāyed kerd mażmūnıyla *(365:34). [ʿilāc-ı vāḳıʿa,]*

İlāhī: *Allah'ım.*

Ḳıl maẓhar-ı ḫayr yā **İlāhī** *(134:2). [İlāhī,]*

ilçiyān-ı mesfūrānıñ ikrāmları: *(Felemenk ve Fransa elçileri) Sözü edilen elçilerin ağırlanması.*

Gelelim baʿd-ez-īn yine ṣadede **İlçiyān-ı mesfūrānıñ ikrāmları** *(344:6). [ilçiyān-ı mesfūrānıñ ikrāmları,]*

ile: *"birlikte, beraber" anlamlarında edat.*

Şeh-zādegān-ı ʿĀlī-ḥażreti **İle** Sünneti Beyānındadır Li- münşiʾihi *(145:16). [ile,]*

iltică: *Ar. Sığınmak, barınmak, dehâlet.*

dāʾire-i sūrdan ṭaşra kenār çizüp çārsū-yı ḳaşabada bir bām-ı dükkāna **ilticā** için *(325:31). [ilticā,]*

iltihāb-ı nāʾire-i ġażab-ı āşafīye: *Sadrazamın öfke ateşinin alevlenmesi.*

aḳlām-ı ʿaşā ile ḍarb içün iḳdām olundı **İltihāb-ı nāʾire-i ġażab-ı āşafīye** *(173:9). [iltihāb-ı nāʾire-i ġażab-ı āşafīye, -y, -e]*

imāle: *Bir tarafa doğru eğme, çevirme, meylettirme; eğilme, çevrilme:.*

ṭarafa **imāle** ile eşkāl-i ḥayvānātıñ ekṣerine müşākil olaraḳ ḥayret-efzā perende-bāzlıḳlar eyledi *(199:24). [imāle,]*

iʿmāl-i meḳāzīf ü bād-bān: *Kürek ve yelken kullanarak.*

idi İʿmāl-i meḳāzīf ü bād-bān ile ḳarada yüriyüp şaḥrāyı *(183:23). [iʿmāl-i meḳāzīf ü bād-bān,]*

İmām Hāfız Meḥemmed Efendi: *Yedikuleli Seyyid Abdullah Efendinin öğrencisi ve aynı zamanda Payzen Çelebi Camii imamı, hattat.*

ve muṣṣanaʿü't-teẕhīb **İmām Ḥāfıẓ Meḥemmed Efendi** ḫaṭṭı ile bir *(166:4). [İmām Ḥāfıẓ Meḥemmed Efendi,]*

ʿ**imāme:** *Sarık.*

diʿāme gibi iḳāme eyledigi bār-ı girānı ʿ**imāme** yerine ṣaymayup raḳṣ u semāʿ u ḫırām *(158:9). [ʿimāme,]*

imtiṣālen: *Uyarak, bağlı olarak.*

germ-cevlān itdigi emr-i ʿālīlerine **imtiṣālen** bu maḥalle taḥrīre *(261:24). [imtiṣālen,]*

inʿām: *Lutuf, ihsan.*

İnʿām ile şükr-i niʿmet itdi *(127:22). [inʿām,]*

İncüli Köşke: *İncili Köşk, İstanbul'da 16. yüzyıl sonlarında yapılmış Topkapı Sarayı'na ait bir köşk.*

ile **İncüli Köşke** nümūdār ve üç ʿaded şeh-zādegān-ı baḫtiyār-ı ʿālī-tebārların *(218:3). [İncüli Köşke, -e]*

İnebahtı muḥāfızı Muṣṭafā Paşa: *İnebahtı kalesi muhafızı Mustafa Paşa.*

Evvelā vüzerādan **İnebaḫtı muḥāfıẓı** vezīr-i rūşen-żamīr saʿādetlü **Muṣṭafā Paşa** *(321:1). [İnebaḫtı muḥāfıẓı Muṣṭafā Paşa,]*

inecik: *İnecik, Tekirdağ ilinin Süleymanpaşa ilçesine bağlı bir mahalledir.*

aġaç sīnī ve Tekfūr Ṭaġı ve Şehirköyi ve **İnecik** ve Ḫudāvendigār sancaġında *(142:3). [İnecik,]*

inhā-yı muhlişāne: *Samimi olarak, içtenlikle gönderilen mektup.*

İnhā-yı muḫlişāne budur ki Aʿẓam-ı selāṭīn-i ʿiẓām ve ekrem-i ḫavāḳīn-i kirām *(140:3). [inhā-yı muḫlişāne,]*

inne hāẕe'ş-şibl min ẕāke'l-esed: *Bu aslan yavrusu o aslanın yavrusudur.*

İnne hāẕe'ş-şibl min ẕāke'l-esed diyüp bu şeref-i maḫṣūṣ ile müstesʿad olmaġa şāyān gördi *(146:8). [inne hāẕe'ş-şibl min ẕāke'l-esed,]*

inne'l-hedāyā ʿalā miḳdāri mühdīhā: *Muhakkak ki hediyeler, hediye edenin değerini gösterir.*

İnne'l-hedāyā ʿalā miḳdāri mühdīhā fehvāsı üzere ihdā olunup baʿd-ezīn *(192:27). [inne'l-hedāyā ʿalā miḳdāri mühdīhā,]*

inşāʿallāhu'l-vedūd: *Çok seven ve çok sevmeye layık olan Allah'ın izniyle.*

mektūb taḥrīr ü irsāl olunmuşdur **İnşāʿallāhu'l-Vedūd** lede'l-vürūd *(140:25). [inşāʿallāhu'l-vedūd,]*

insānıñ ʿurūḳına: *İnsanın damarı.*

İnsānıñ ʿurūḳına celiyyü's-sereyāndır *(333:2). [insānıñ ʿurūḳına, -n, -a]*

ir: *Ulaşmak.*

birine işābet iden şerāre-i eşerri āḫeriñ daḫi dāmānına **irişüp** mışrāʿ *(263:31). [irişüp, -iş, -üp]*

İrem: *Ar. Şeddâd'ın cennete taklit olmak üzere tanzim ettirdiği meşhur bağ.*

şemīm-i sünbül-zār **İremle** müsāvī gelür ve dīvār-ı hemvārın *(296:13). [İremle, -le]*

irmedin: *Olmak, tamamlanmak.*

İrmedin nıṣf-ı nehārı irişür aḫşāmı *(201:2). [irmedin,]*

irte: *(Sabah, gün, hafta, ay, yıl kelimelerinden önce) Bir sonraki.*
1. ʿazīmet ve şeh-zādegān-ı ʿālī-ḫażret daḫi ālāy gicesi anda beytūtet ve **irtesi** *(141:31). [irtesi, -s, -i]*
2. **İrtesi** bāzār-irtesi güni işrāf-ı mevkib-i pādişāhī ve maḥall-i ḳaṣr-ı ʿādālet-penāhī *(148:24). [irtesi, -s, -i]*
3. vāṣıl-ı semt-i selāmet oldıġıma ḥāmid ü şākir ve **irtesi** bār-gīrimi *(260:29). [irtesi, -s, -i]*
4. taʿyīn olunup **irtesi** sebt güni yüz elli yedi nefer ve aḥad güni yüz yigirmi ʿaded *(364:15). [irtesi, -s, -i]*

İsḥak Efendi: *Osmanlı şeyhülislamı, şair. III. Ahmet döneminde İstanbul kadılığı görevinde bulunmuş. 1729'da Anadolu kazaskerliği görevine getirilmiştir. 1733 yılında Rumeli kazaskerliği görevi verilmiş aynı yılın ekim ayında ise Şeyhülislamlık görevine getirildi.*

İsḥaḳ Efendi ve Edirne maʿzülleri efendilerden Kebīrī-zāde ʿAbdu'r-Raḥmān Efendi *(178:5). [İsḥaḳ Efendi,]*

işit: *Dinle, duy!.*

İşit beyān ideyim bāri vaṣfını ānıñ *(136:2). [işit,]*

İskender: *Büyük İskender.*

Aña **İskender** dinilse bu ḳurı daʿvā mıdır *(185:12). [İskender,]*

İskender-i ʿaşr u ḫüsrev-i dehr: *(III. Ahmet) Asrın İskender'i ve dünyanın hükümdarı.*

İskender-i ʿaşr u ḫüsrev-i dehr *(210:15). [İskender-i ʿaşr u ḫüsrev-i dehr,]*

iskender-i cihān-seyr-i āfitāb-ı raḥşān: *Parlak güneşin İskender gibi bütün dünyayı dolaşması.*

Eyyām-ı sūruñ beşinci aḥad güni ʿale's-seḥer ki **İskender-i cihān-seyr-i āfitāb-ı raḫşān** *(221, 16). [iskender-i cihān-seyr-i āfîtāb-ı raḫşān,]*

İskender-i rūşen-güher: *(III. Ahmet) Parlak incili İskender.*

Ol ḫıdīv-i baḥr u berr **İskender-i rūşen-güher** *(185:7). [İskender-i rūşen-güher,]*

İskender-i şāḥib-serīr: *(III. Ahmet için) Taht sahibi İskender.*

mefḫar-ı mülūk-ı maʿdelet-āyīn pādişāh-ı rūy-ı zemīn **İskender-i şāḥib-serīr** *(136:6). [İskender-i ṣāḥib-serīr,]*

İsmāʿīl: *Yeniçeri ağası Mehemmed Ağa'nın oğlu.*

ḳulları ḥaḳḳında bu şīve-i imtiyāzı icrā ve **İsmāʿīl** nāmında deh-sāle bir *(146:22). [İsmāʿīl,]*

İstanbūl: *İstanbul şehri.*
1. ikrām olunup baʿdehū anlar daḫi **İstanbula** riʿcat eylediler Ḫulāṣa müdāreke-i esbāb-ı sūrda *(152:27). [İstanbula, -a]*
2. miʿmār-ı ḥikmet-serāy-ı devlet āṣaf-ı ʿālī-ḥażret **İstanbulda** *(198:5). [istanbulda, -da]*
3. ve sāʾir baʿżı maṣlaḥat içün **İstanbulda** ʿazīmet ve ḍaḥve-i kübrāda yine ʿavdet buyurduḳlarında *(198:8). [İstanbulda, -da]*
4. müteferriʿ ʿavārıż-ı bedeniyyesi **İstanbula** sūr-ı hümāyūnuñ üçünci *(211:12). [İstanbula, -a]*
5. Bu rūz-ı ḫāṭır-güşā-yı dil-fürūzda **İstanbul** ve Üsküdar ve Eyyūb ve Ġalaṭa *(214:31). [İstanbul,]*
6. istināre vü iltimāʿı tersāne ve Eyyūb ve Ḫaşköy ve **İstanbul** ve *(253:19). [İstanbul,]*
7. Ve keẕālik **İstanbulda** Rūm patriḳi Ermiyā nām rāhib ḳıbelinden bir kıṭʿa *(361:17). [İstanbulda, -da]*

İstanbūl: *İstanbul kadılığı.*
1. Kevākibī-zāde fażīletlü Veliyyü'd-dīn Efendi ve **İstanbuldan** *(177:23). [İstanbuldan, -dan]*
2. pāyesiyle seccāde-pīrā-yı miḥrāb-ı iḥtirām olan **İstanbuldan** maʿzūl imām-ı sulṭānī *(177:28). [İstanbuldan, -dan]*
3. Feyżullāh Efendi ve **İstanbuldan** maʿzūl efendilerden Ṭosyevī Muṣṭafā Efendi *(177:33). [İstanbuldan, -dan]*

İstanbul aġası: *İstanbul, acemi ocağının amiri için kullanılan unvan.*
1. ḥażretleri baʿdehū **İstanbul aġası** süfre-nişīn-i ibcāl ve cānib-i yesārda *(266:33). [İstanbul aġası,]*
2. ḥażretlerini ve İstanbul aġasını ve yeñiçeri efendisini ve ḳul ketḫudāsını ve sekbānbaşı aġayı *(262:24). [İstanbul aġasını, -n, -ı]*

İstanbul dībāsı: *İstanbul dokuması, ipeklisi.*

ve içi **İstanbul dībāsı** ile biṭāne-gīr dört ʿaded ṭop ve dört münaḳḳaş sütūn-ı serv-üslūbı *(277:14). [İstanbul dībāsı,]*

İstanbul ḳāḍīsi: *(Mehmet Dürri Efendi) İstanbul kadılığı görevinde bulunan kişi.*

ḥālen **İstanbul ḳāḍīsi** kevkeb-i derrī-i āsumān-ı faẕīlet-mendi *(191:37). [İstanbul ḳāḍīsi,]*

İstanbul Ḳāḍīsi Dürrī Meḥmed Efendi: *Osmanlı devletinde altı şeyhülislam yetiştiren Dürrizadeler ailesinin ilk ferdidir. (1704-1736) Müderris, kadı, Rumeli kazaskerliği ve şeyhülislamlık görevlerinde bulunmuştur.*

Sālim Mehemmed Efendi ve ḥālā bi'l-fi'l **İstanbul ḳāḍīsi Dürrī Meḥmed Efendi** *(177:38). [İstanbul ḳāḍīsi Dürrī Meḥmed Efendi,]*

İstanbul maʿzūllerine: *İstanbul kadılığından ayrılmış kişiler.*

İstanbul maʿzūllerine varınca geçdikden ṣoñra vüzerā-yı ʿiẓām ve *(368:20). [İstanbul maʿzūllerine, -n, -e]*

İstanbul pāyesiyle: *İstanbul rütbesi, İstanbul'da görevli olmak.*

ve faẕīletlü Ṣunʿullāh Efendi ve **İstanbul pāyesiyle** zīver-i müttekā-yı ser-bülendi *(177:35). [İstanbul pāyesiyle, -y, -le]*

İstanbul ser-ā-seri: *Çok değerli kumaş, İstanbul'a ait özellikleri bulunduğundan bu isimle nitelendiriliyor.*

ve her biri dörder ṭonluḳ **İstanbul ser-ā-seri** ve ʿacem dībāsı ve her cinsi beşer *(321:34). [İstanbul ser-ā-seri,]*

İstanbul timurı: *(Kalemtıraş) İstanbul çeliği, bıçak üretiminde kullanılan bir çelik türü.*

İstanbul timurı mercān depelü ḳalem-terāş ve iki bıçaḳ irdāf olunup *(315:21). [İstanbul timurı,]*

İstanbulī: *İstanbul dokuması.*
1. olmaḳ üzere ikişer boġça ʿacemī ve **İstanbulī** dībā-yı zībā ki nessāc-ı ḳażā *(164:16). [İstanbulī,]*
2. ṭonluḳ **İstanbulī** hatāyī-i sāde ve on ṭonluḳ firengī aṭlas-ı cilā-dāde ve on ṭonluḳ *(305:10). [İstanbulī,]*

İstanbulī: *İstanbul ipeklisi.*

ṭāḳa muṭallā ḫünkārī destār ve beşer ṭop **İstanbulī** ve ʿAcemī dībā-yı zer-tār ve *(321:25). [İstanbulī,]*

İstanbulī çekme: *Kıvrımlı, İstanbul dokuması.*

lāyıḳ emsāline ġālib ü fāʾiḳ her bir nevʿi ikişer ṭonluḳ telli düdemī ve **İstanbulī çekme** *(354:9). [İstanbulī çekme,]*

İstanbulī dībā: *İstanbul ipeklisi.*
1. **İstanbulī dībā** ve sūsī-i muṭallā-yı bī-naẓīr ve beş ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī ve destār-ı bendī *(322:4). [İstanbulī dība,]*
2. ki beş ṭonluḳ elvān şāl-ı keşmīr ve her biri beşer ṭop **İstanbulī dībā** *(322:6). [İstanbulī dībā,]*
3. sāde hatāyī bir minder ve anıñ üstinde daḥi **İstanbulī dībā** bir maḳʿad-ı dil-keş-i rengīn-nuḳūş olup *(334:31). [İstanbulī dībā,]*

İstanbulī dībā-yı zer-kār: *Altın işlemeli, İstanbul ipeklisi.*

merbūṭ-ı ışṭabl-ı ḫākānī ḳılındıġından mā-ʿadā üçer ṭonluḳ ʿacemī ve **İstanbulī dībā-yı zer-kār** *(321:10). [İstanbulī dībā-yı zer-kār,]*

İstanbulī dībā-yı zer-tār: *Altın telli, İstanbul ipeklisi.*

ṭonluḳ **İstanbulī dībā-yı zer-tār** ve her biri beşer ṭonluḳ telli ve sāde hatāyī-i dil-keş-nigār *(340:29). [İstanbulī dībā-yı zer-tār,]*

İstanbulī dībā-yı zer-tār-ı şükūfe-dār: *Altın çözgülü ve çiçekli İstanbul ipeklisi.*

üzere tedārük eyledigi beş ṭop **İstanbulī dībā-yı zer-tār-ı şükūfe-dār** *(321:18). [İstanbulī dībā-yı zer-tār-ı şükūfe-dār,]*

İstanbulī dībā-yı ẕī-ḳıymet: *Kıymetli, İstanbul ipeklisi.*

iki ṭonluḳ **İstanbulī dībā-yı ẕī-ḳıymet** ve iki ṭonluḳ sāde ve telli hatāyī-i nev-ẓuhūr *(167:28). [İstanbulī dībā-yı ẕī-ḳıymet,]*

İstanbulī zencīr-bāf-ı zer-tār: *Altın çözgülü, zincir işlemeli İstanbul dokuması.*

ve üç ṭop **İstanbulī zencīr-bāf-ı zer-tār** ve üç ṭonluḳ firengī aṭlas-ı tāb-dār *(190:21). [İstanbulī zencīr-bāf-ı zer-tār,]*

İstanbul'uñ halkı: *İstanbul'da yaşayanlar.*

Ḫalḳı İstanbul'uñ ol mertebe mesrūr oldı *(136:28). [İstanbul'uñ ḫalḳı,]*

iste: *Bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz.*

Aña ıṭlāḳ olunur **işte** veliyy-i niʿmet *(273:29). [işte,]*

iste: *Dilemek, arzu etmek.*

İsterse söyünsün feleginñ meşʿal-i māhı *(219:28). [isterse, -r, -se]*

istifā-yı ḫaṭṭ-ı pādişāhīden: *Padişahın seyir zevkini tamamlaması.*

İstifā-yı ḫaṭṭ-ı pādişāhīden ṣoñra yine şenlik iderek ṣallar līmān-ı ḳarār-gāhlarına *(230:19). [istifā-yı ḫaṭṭ-ı pādişāhīden, -den]*

isneyn gicesi: *Pazartesi gecesi.*

Bu Ṣaḥīfe-i Āteşīn-edā Sūr-ı Hümāyūnuñ Altıncı **İsneyn Gicesi** Olan *(227:6). [isneyn gicesi,]*

iṭʿāmun fī yevmin zā mesġabeh yetīmen zā meḳrabeh ev miskīnen zā metrebeh: *(Beled Suresi: 14-16. ayet) O açlık gününde yemek yedirmektir yakınlığı olan bir yetime yahut toprakta sürünen bir yoksula.*

Maḥall-i Taṣvīr Yevm-i mezbūrda daḫi **İṭʿāmun fī yevmin ẕā mesġabeh yetīmen ẕā meḳrabeh ev miskīnen ẕā metrebeh** *(244:11). [iṭʿāmun fī yevmin ẕā mesġabeh yetīmen ẕā meḳrabeh ev miskīnen ẕā metrebeh,]*

itḥāf olunan: *Sunulmak.*

Şeh-zāde Rabiʿ Ḥażretlerine **İtḥāf Olunan** Hediyye-i Āṣaf-ı Sālifü'l-Evṣāfdır *(167:16). [itḥāf olunan, -an]*

ittifāḳī: *Sözleşip ‖ tesadüfen, rastgele.*

beste-i zencīr-i terennüm olmuş idi Ḥaḳḳ bu ki eger ḳaṣdī ve eger **ittifāḳī** taḥsīn ü iḥsāna *(206:30). [ittifāḳī,]*

İzmir: *İzmir kadılığı.*
1. **İzmirden** munfaṣıl şeyḫü'l-islām-ı sābıḳ ʿināyetlü saʿādetlü Ebū İsḥaḳ İsmāʿīl Efendi *(178:3). [İzmirden, -den]*
2. Ḥalebden maʿzūl Yaḥyā-zāde ʿAbdullāh Efendi ve **İzmirden** maʿzūl *(178:32). [İzmirden, -den]*

İzmir Ḳāḍīsi Ḳırımī Meḥemmed Efendi: *(?- 1747) Kırımî Mehmed Efendi. Müderris, kadılık, Anadolu kazaskerliği görevinde bulunmuş Osmanlı devlet görevlisi.*
1. Ve ḥālen **İzmir ḳāḍīsi** feḳāhetlü **Ḳırımī Meḥemmed Efendiden** bir *(192, 11). [İzmir Ḳāḍīsi Ḳırımī Meḥemmed Efendiden, -den]*
2. Ve **İzmir ḳāḍīsi** faẕīletlü **Ḳirımī Meḥmed Efendiniñ** ʿazil ġāyet ḳarīb ve *(354:13). [İzmir Ḳāḍīsi Ḳirımī Meḥmed Efendiniñ, -n, -İñ]*

İzmir maʿzūli efendilerden: *Daha önceden İzmir kadılığı görevinde bulunmuş kimseler.*

ve Ketḫudā Muṣṭafā Efendi ve Rāzī ʿAbdu'l-Laṭīf Efendi ve **İzmir maʿzūli efendilerden** *(178:25). [İzmir maʿzūli efendilerden, -den]*

İznikmīd: *Günümüzde İzmit olarak bilinen yerleşim yeri, Selçuklular devrinde bu isimle anılırdı.*

Pes āngāh **İznikmīdden** gelen zūr-bāzlarıñ biri daḫi bir şemşīr-i ʿuryānı *(176:1). [iznikmīdden, -den]*

İznikmīd ḳażāsından: *Günümüzde İzmit olarak bilinen yerleşim yeri, Selçuklular devrinde bu isimle anılırdı.*

mübāyaʿası içün sū-be-sū ādemler taʿyīn olunup **İznikmīd ḳażāsından** on biñ *(142:2). [İznikmīd ḳażāsından, -n, -dan]*

ʿ**izzetlü:** *Kıymeti çok ,îtibarlı, yüce, mertebesi ve rütbesi yüksek.*

maʿrūf ve merāḥim ü eşfāḳ ile mevṣūf sābıḳan Cıġala-zāde ketḫudāsı ʿ**izzetlü** *(265:32). [ʿizzetlü,]*

jāle-dār-ı dil-cū: *Üstüne hoş bir şekilde kırağı düşmek (gül).*

Üstindeki **jāle-dār-ı dil-cū** *(130:3). [jāle-dār-ı dil-cū,]*

jengārī: *Bakır yeşili, bakır pası renginde boya.*

ṣanʿat-ı siḥr-nümūndur ki meydān-ı sūra biri ṣarı biri **jengārī** iki senbīl *(317:25). [jengārī,]*

jengār-ı ḳasvet-i küfr ü inkārı: *Küfür ve inkar hüznünün pası.*

daḫi **jengār-ı ḳasvet-i küfr ü inkārı** ṣafvet-i taṣdīḳ u iḳrāra tebdīl eyleyüp *(243:27). [jengār-ı ḳasvet-i küfr ü inkārı, -ı]*

jengārī senbīle: *Pas renkli sepet, hasırdan örülmüş kulplu torba.*

jengārī senbīle ḳoyup senbīlleri muḥkem bend ü rabṭ ile daḫi iktifā itmeyüp *(317:29). [jengārī senbīle, -e]*

kabaḳ fişekleri: *Bir fişek türü.*

çanaḳ ve bir fisḳiye ve on iki **ḳabaḳ fişekleri** ile ġıbṭa-baḫş-ı ravża-i ḫuld-ı berīn ḳılınmış *(219:7). [ḳabaḳ fişekleri,]*

kabā-yı maʿkūs olup: *Ters giyilmiş hırka.*

gürz ü debbūs ve dūşlarında **ḳabā-yı maʿkūs olup** ve derūn-ı câme-i pūstīnlerinde *(278:2). [ḳabā-yı maʿkūs olup, -up]*

ḳabā-yı nārencī: *Turuncu elbise.*

gūyā **ḳabā-yı nārencī** ile cilve-zenān raḳḳāṣ-beçegāna dönüp *(263:34). [ḳabā-yı nārencī,]*

Kaʿbe bardaġı: *Zemzem bardağı, küçük su bardağı.*

ve dört ṭabaḳ ʿaḳīde ve yedi ʿaded **Kaʿbe bardaġı** hediyyelerin *(314:25). [Kaʿbe bardaġı,]*

Kaʿbetü'l-āmāl-i ʿatebe-i cihān-dārīniñ mīzāb-ı zerrīn-mīyānesinde olan: *Hükümdarlık eşiğinin emellerinin kıblesinin içi altın kaplı oluğunda bulunmak.*

Neşr **Kaʿbetü'l-āmāl-i ʿatebe-i cihān-dārīniñ mīzāb-ı zerrīn-mīyānesinde olan** *(333:15). [Kaʿbetü'l-āmāl-i ʿatebe-i cihān-dārīniñ mīzāb-ı zerrīn-mīyānesinde olan, -an]*

kābil olmamaġla: *Fırsat bulmak.*

şanāyiʿ-i ʿacāʾib icrāsı bir vech ile **ḳābil olmamaġla** cenāb-ı şevket-meʾāb *(345:10). [ḳābil olmamaġla, -ma, -maġ, -la]*

kābil olmayacaġı: *Mümkün olmak.*

iḫrācları **ḳābil olmayacaġı** ʿayān ve kezālik güzer-gāhda mānīʿ-i mürūr ebniye-i keşīre *(365:29). [ḳābil olmayacaġı, -ma, -y, -acaġ, -ı]*

ḳābil ü müstaʿidd olmaġla: *Mümkün ve koşullara elverişli olmak.*

ḳābil ü müstaʿidd olmaġla icrā-yı merāsim-i İslām ve *(140:17). [ḳābil ü müstaʿidd olmaġla, -maġ, -la]*

ḳabīl-iʿışāda: *Akşam namazından önce.*

Yevm-i mezbūr aḫşāmı **ḳabīl-iʿışāda** deryā şenligi içün cebe-ḫāne ve ṭop-ḫāne *(322:16). [ḳabīl-iʿışāda,]*

ḳabīl-i sūrda: *Düğünden önce.*

tenbīhlerin bu teşbīhden tenzīh ile **ḳabīl-i sūrda** maʿrūż-ı naẓar-ıʿināyetleri itdigim *(328:7). [ḳabīl-i sūrda, -da]*

ḳābil-i taʿbīr: *Söz kalıbına sığmak.*

ḳābil-i taʿbīr ve cilve-ger-i meydān-ı taḳrīr degildir *(344:5). [ḳābil-i taʿbīr,]*

ḳābil-i taʿbīr: *Anlatma gücü.*

ki **ḳābil-i taʿbīr** ve degildir güncāyiş-peẕīr-i ḫavṣala-i taḳrīr *(346:21). [ḳābil-i taʿbīr,]*

ḳābil-iʿumrān olursa: *Bayındırlaştırılmış, eski görünümü yeniden kazanma.*

ṣarfı ile kemā-kān **ḳābil-iʿumrān olursa** ṭaraf-ı mülūkāneden vābeste-iʿuhde-i żamān olmaḳ *(147:30). [ḳābil-iʿumrān olursa, -ur, -sa]*

ḳabīl-i vaḳt-i ẓuhrdur: *Öğle vaktinden önce.*

hengām-ı ḫayāt-baḫş-ı saʿd-encām ki **ḳabīl-i vaḳt-i ẓuhrdur** *(232:10). [ḳabīl-i vaḳt-i ẓuhrdur, -dur]*

ḳabīl-i ẓuhra: *Öğleden önce.*

tertīb-sāz-ı dest-gāh-ı şevḳ u sürūr olup **ḳabīl-i ẓuhra** degin cilve-i gūnā-gūn-ı şevḳ-efzāya *(222:9). [ḳabīl-i ẓuhra, -a]*

kābiren-ʿan-kābir: *(Nişancı Mustafa Paşa) Büyükler büyüğü.*

kābiren-ʿan-kābir vezīr-i ṭuġrāyī-meʾāṣir meşnevī *(169:24). [kābiren-ʿan-kābir,]*

kābiren-ʿan-kābir: *(Abdüssamed Efendi) Büyükler büyüğü.*

Ḳılıç ʿAlī şeyḫi vāriṣü'l-kerāmāt ve'l-mefāḫir **kābiren-ʿan-kābir** *(215:20). [kābiren-ʿan-kābir,]*

ḳable'ṭ-ṭaʿām: *Yemekten önce.*

Bugün ḫaḳḳā ki süfre-keş-i mihman-ḫāne-i neşāṭ u ḥubūr **ḳable'ṭ-ṭaʿām** *(318:21). [ḳable'ṭ-ṭaʿām,]*

ḳabūl olunduḳdan: *(Hediye için) Almak.*

ḫalḳa iʿlām içün ihdā olunan ḫayl-i şāhil **ḳabūl olunduḳdan** ṣoñra mışrāʿ *(343:30). [ḳabūl olunduḳdan, -duḳ, -dan]*

kabūl-i recā ider: *(Hediye) Kabul edilmeyi dilemek.*

İder ḳabūl-i recā bār-gāh-ı şevketden *(313:19). [ḳabūl-i recā ider, -er]*

ḳabż: *Tutmak, tutucu.*

hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ üzere **ḳabżına** meʾmūr olanlara teslīm idüp *(283:22). [ḳabżına, -ı, -n, -a]*

ḳabża: *Avuç.*
1. ṭaraf-ı āṣafīden bir **ḳabża** altun iḥsān olundı *(209:12). [ḳabża,]*
2. ḥużūr-ı ṣadr-ı kerīmde bir **ḳabża** altun inżimāmı ile ḥücceti yedine teslīm ve *(243:23). [ḳabża,]*
3. ve ṣarılup bālāsına çıḳmaḳda kendüyi heyʾet-nümā-yı mār ve bir **ḳabża** *(310:4). [ḳabża,]*
4. felekü'l-eflāk-ı icābete resīde eyleyüp bir **ḳabża** dīnār ile kām-kār olup gitdiler *(312:12). [ḳabża,]*
5. birer **ḳabża** dīnār ve yeñiçerilerden çorbacı aġalara veʿasesbaşıya ve yazıcılardan *(327:26). [ḳabża,]*

ḳabża ḳabża: *Avuç avuç.*
1. dāʾire-i dest-i ümmīdlerin **ḳabża ḳabża** nuḳre-i rāyicü'l-vaḳt-i iḥsān ile ṭoldurup *(208:9). [ḳabża ḳabża,]*
2. ile zebān-ı müfāḫaret-feşān-ı kerem-cūyānların beste ve **ḳabża ḳabża** *(318:16). [ḳabża ḳabża,]*
3. dest-i kerem-peyvesteleri ile herkesiñ hem-yān-ı istiʿdādı kadar **ḳabża ḳabża** *(327:28). [ḳabża ḳabża,]*
4. içün **ḳabża kabza** çil para ve s̱ülüs̱ ve rubʿ ve z̲olaṭayı *(327:34). [ḳabża kabza,]*
5. taḥṣīl-i ʿilāc-ı bürʾü's-sāʿat-i ġınā eyleyüp iktisāb-ı devā-yı şifā ḳıldılar yaʿnī **ḳabża ḳabża** *(35714). [ḳabża ḳabża,*
6. **ḳabża ḳabża** altun ile ikrām u taṭyīb idüp celīl ü ḥaḳīr ve ṣaġīr ü kebīri niʿmet-i iḥsāna *(361:2). [ḳabża ḳabża,]*

ḳaç: *Sakınmak, uzak durmak.*

Vehbiyā ter-dāmen olmaḳdan **ḳaçınmaz** ehl-iʿaşḳ *(326:3). [ḳaçınmaz, -ın, -maz]*

ḳaç: *Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.*

heyākil-i dīvden gürīz ile ḳusḳuna ḳuvvet ḳamçıya bereket deyu **ḳaçup** *(241:8). [ḳaçup, -up]*

ḳaçarak: *Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.*

şīr-i āteş-dīde gibi **ḳaçarak** yemīn ü yesāra şol ḳadar āteş-niş̱ār ve pīş ü pes-i reh-güz̲ārına *(356:26). [ḳaçarak, -arak]*

ḳadar: *Aşağı yukarı, yaklaşık, gibi anlamlarında kullanıaln edat*
1. ve otuz **ḳadar** āhen-gerān ile taʿbiye-i ālāt-ı çūpīn ü āhenīne mübāderet ve *(141:27). [ḳadar,]*
2. içün evlād-ı fuḳarādan şeref-cūy-ı ḫitān olan beş bīñ **ḳadar** *(142:26). [ḳadar,]*
3. ve eṣnāf-ı ḥirfetiñ maḥfūẓ-ı kīlār-ı iddiḫārları olan evānī-i nuḥāsiyye **ḳadar** *(147:23). [ḳadar,]*
4. **ḳadar** ṭabla pilāv ve zerde güsterde vü nihāde ve naʿmā-yı yaġmā-yı Bektāşiyān olmaġ *(156:34). [ḳadar,]*
5. otuz **ḳadar** ṣaḫs-ı uḍḥūke-nümā libās-ıʿAcemāne ve şeb-külāh-ı ḳalenderāne *(157:8). [ḳadar,]*
6. ʿAraba güz̲ārişinden ṣoñra on **ḳadar** eşḫāṣ-ı turfe-liḳāʿaynı ile birer at *(157:19). [ḳadar,]*
7. gāh ʿŪc İbnü'l-ʿUnuḳ-ı mevhūmü'l-vücūda meş̱īl fīl **ḳadar** ş̱aḳīl bir tüvānā *(158:7). [ḳadar,]*
8. şitāb eyledi Ve dāʿire-i kemer-bend-i miyānı **ḳadar** bir çenberi daḫi ol dört çenbere *(158:13). [ḳadar,]*
9. külḫan-ı āteş-bāra döndürüp bu **ḳadar** edevāt-ı nāriyye ber-hevā oldıġından *(173:16). [ḳadar,]*
10. gibi āteşe düşdi ve ḳınā ʿaz̲ābe'n-nār Lākin bu **ḳadar** *(173:19). [ḳadar,]*
11. bir mīve-fürūş-ı seped-be-düş̱ı bulup ş̱emen-i silʿa-i ticāreti olacaḳ **ḳadar** ücret *(175:15). [ḳadar,]*
12. Baʿdehū destenbū **ḳadar** iki seng-pāreyi birer birer ṭop-ı dest-bāz-ı ṣıbyān *(176:21). [ḳadar,]*
13. ṭulum çıḳararaḳ şitābān ve ʿasesbaşı ṭāʾifesinden yüz **ḳadar** yeñiçeri anlara *(182:17). [ḳadar,]*
14. Pes-ez-ān yüz elli **ḳadar** cerrāḥān ṣaf-beste-i tertīb ve müteʿayyinān-ı cerrāḥān-ı ḫāṣṣadan *(182:21). [ḳadar,]*

15. maḳṭaʿ-ı ḫitāma resīde olduḳda ṭulumcıyān-ı uḍḥūke-sīret beş on **ḳadar** *(183:15). [ḳadar,]*
16. Zühreniñ sāzı muṣannaʿ bu **ḳadar** zībā mıdır *(184:29). [ḳadar,]*
17. çarḫ-ı sāʿat gibi ṭaraf-ı āḫere serīʿü'd-deverān olup kūh **ḳadar** cirm-i s̱aḳīl ile *(187:20). [ḳadar,]*
18. ṣāḫ-ı gergedende fīl gibi bir mīl üzerinde īstāde ve içinde bu **ḳadar** edevāt u ālāt u ricāl *(187:21). [ḳadar,]*
19. ʿarżına ictisār ile kām-kār u nām-dār olup nāʾil-i manṣıb-ı Mıṣr olmuṣ **ḳadar** *(193:27). [ḳadar,]*
20. biñ iki yüz **ḳadar** ġūn-ā-gūn fiṣekle meṣḫūn Daḫme-i Efrāsiyāb nāmında *(196:17). [ḳadar,]*
21. ṣūretinde sekiz yüz **ḳadar** fiṣeng-i gūn-ā-gūn ile müzeyyen ü meṣḫūn ʿaḳabe *(196:25). [ḳadar,]*
22. eblak-ı aṭlasīn-zīn-pūṣ-ı felek zīr-rān-ı rāyiż-i iḳbāli olmuṣ **ḳadar** *(199:14). [ḳadar,*
23. mevṭī-i ḳadem olacaḳ mertebe ṣerek-i naʿl **ḳadar** bir ḫaṣeb-pāre vażʿ itmekle *(199:26). [ḳadar,]*
24. Ve ṣal-ı me̱ẕkūrda yedi yüz **ḳadar** günā-gūn fiṣeng ile müretteb vücūdı *(202:20). [ḳadar,]*
25. Baʿdehū fīl **ḳadar** bir ʿArab menākibine rākib olup ayaḳlarını mezbūruñ *(209:37). [ḳadar,]*
26. süvār ve bu **ḳadar** ḥaml-i ṣaḳīl ile āheste vü beste cilve-i ḥayret-ni̱ṣār eyledi ve *(210:6). [ḳadar,]*
27. her cānibine ṣitāb itmek kendüye ṣu içmek **ḳadar** gelmeyüp kūze gözi ḳapaġı *(210:8). [ḳadar,]*
28. birer miḳdār taḥrīk ü icāleden ṣoñra el yardımı olmadın yere bıraḳdı Bu **ḳadar** *(210:12). [ḳadar,]*
29. daḫi bu **ḳadar** ḫayra maẕhar ve ḫaṣre dek sebeb-i ẕikr-i bi'l-ḫayr olacaḳ *(211:34). [ḳadar,]*
30. ve yüz elli **ḳadar** baḥrī fiṣek daḫi rūy-ı deryāda ġavvāṣ-ı ṣınāver *(219:13). [ḳadar,]*
31. mübāṣereti ile tesyīr olunan ṣal üzerinde eczā-yı nāriyyeden mürekkeb ve dört yüz **ḳadar** *(219:22). [ḳadar,]*
32. dört yüz **ḳadar** fiṣeng-i günā-gūn ile iki ʿaded serv-i mevzūn resm olunmaġla ol *(219:34). [ḳadar,]*
33. ṣikest idecek **ḳadar** pehlevānlıḳlar gösterüp iẓhār-ı ḳuvvet-i bāzū eylediler Cān-bāzlar *(222:17). [ḳadar,]*
34. zīr-i ḫırka-i çetr-nümūnından yigirmi **ḳadar** muḳavvā vü nüḫās ṣıḥāf u ṭās çıḳarup *(222:27). [ḳadar,]*
35. **ḳadar** bir ālet-i maḥrūṭī-heyʾeti zīr-i ḫırḳada iḫfā ve baʿde-zamānın yine iẓhār ve *(222:31). [ḳadar,]*
36. rīsmānı tedrīc ile hevālandırup ṣol **ḳadar** ḥiddet ile ṣalındı ki temāṣāsından *(232:32). [ḳadar,]*
37. ber-ḳāʿide bir fısḳiyye nümāyān ve otuz **ḳadar** fevvāresinden āb-ı cārī *(222:33). [ḳadar,]*
38. ve teber ü gürz ü şeş-per ile otuz **ḳadar** eṭfāl-i mühībü'l-manẓar ṣāṭır-ı zerrīn kemer *(241:6). [ḳadar,]*
39. yüz **ḳadar** güzīde ḫ̆ānende ve müntaḫab sāzendeler birbirine dem-sāz u hem-āvāz olaraḳ *(245:5). [ḳadar,]*
40. daḫi ṣākirdiniñ başında me̱ṣābe-i ʿimāme olup zīrdeki ʿArab bu **ḳadar** ḥaml-i s̱aḳīl *(246:33). [ḳadar,]*
41. ile gezer ve kendi kūh-ı Elbürz **ḳadar** bār-ı girānı var iken ṣākirdiniñ başında *(246:34). [ḳadar,]*
42. içinde dört yüz **ḳadar** ḳandīlli hevāyī ve fireng ve badaluṣḳa ve kestāne fiṣekleri *(253:13). [ḳadar,]*
43. tennūr-ı nūr cūṣān u ḫurūṣān olup beş yüz **ḳadar** ḳandīl-i nevvāre *(253:22). [ḳadar,]*
44. maʿdūd ve her biriniñ pertev-i meh-tāb **ḳadar** żiyāsı meşhūd oldı *(253:33). [ḳadar,]*
45. **ḳadar** ādem mevcūd ve ālāt-ı ṭarab ve esbāb-ı ṣevḳ u ṣeġab ve heyākil-i ġarībe vü ṣuver-i ʿacībe *(254:22). [ḳadar,]*
46. yigirmi ẕirāʿ **ḳadar** mürtefiʿ bir ṣalıncaḳ daḫi kemend-endāz-ı küngüre-i āsumān oldığından *(254:15). [ḳadar,]*
47. on beş biñ **ḳadar** ḳanādīl-i ẓulmet-sūz ve meṣābīḥ-i zeberced-gūn-ı ṣevḳ-efrūzdan *(255:18). [ḳadar,*
48. maḥallden alat güncāyişi **ḳadar** s̱aḳb olunup ol meṣḳūb *(258:13). [ḳadar,]*
49. her biriniñ ṭaraf-ı esfelīsi ucına ḥacıyatmaz gibi taḥammüli **ḳadar** ḳurṣun *(258:15). [ḳadar,]*
50. ṣırıḳları dāʾire-i s̱aḳb-ı ṭabla müsāʿid oldıġı **ḳadar** yemīn ü yesāra temāyül eyledikçe *(258:24). [ḳadar,]*
51. ḫalḳınıñ güncāyişine vāfī olacaḳ **ḳadar** yere ḳazıḳlar ḳaḳılup ve ol ḳazıḳlara *(262:14). [ḳadar,]*
52. hüner-mend-i benāmıñ ki mıṣrāʿ Ne **ḳadar** yüksek uçar ise sezādır Anḳad mıṣrāʿına *(269:15). [ḳadar,]*
53. dermānde olup ʿālem-i bālāda ṭūfān-ı ṣuʿle ẓuhūrına bādī ve bir sāʿat **ḳadar** *(269:27). [ḳadar,]*
54. **ḳadar** ṣīrīn-ter gelmemiṣdir *(270:20). [ḳadar,]*
55. püskürme fiṣegi **ḳadar** ṣenlik-ni̱ṣār eyleyüp bir ṭarrāḳa-i ʿaẕīme iẓhār eyledi ki *(270:34). [ḳadar,]*
56. yigirmi otuz **ḳadar** sebū-yı dūr-ā-dūr-nihādeyi yek-ā-yek mühre-i sitāre-devr-i tüfekle *(273:8). [ḳadar,]*
57. otuz **ḳadar** muʿallem ḫırs güncīde-i ḥavṣala-i raḳḳ u ṭırs olamayacaḳ mertebe *(274:17). [ḳadar,]*
58. mi̱ṣāl-i ṣehd-i ḫitān ḳafālarından gönderilüp Edirne Ḥalvāsı **ḳadar** le̱zzet-baḫṣ oldılar *(275:20). [ḳadar,]*
59. manṭūḳınca ṣol **ḳadar** icrā-yı ṣanʿat ve iẓhār-ı mahāret eyledi ki taḥrīri müşkil ve *(276:7). [ḳadar,]*
60. ve eşkāl-i ṣıbyān ṣūretiniñ ḥāllerine göre īcād itdikleri taḫt-ı revān **ḳadar** *(278:6). [ḳadar,]*
61. Ḫuṣūsen muṭallā tirşeden oba ibdā ve ḳarṭopı gibi mendīl-i ʿacemāne **ḳadar** *(279:8). [ḳadar,]*
62. yigirmi otuz **ḳadar** ṭulumcıları ve günā-gūn heyākil-i ġarībe *(281:11). [ḳadar,]*
63. ṭutuşdurulduḳda ṣol **ḳadar** ṣenlik ve orṭalıġa rūşenlik virmişdir ki bir şerāresin *(289:15). [ḳadar,]*
64. Dögdi gögüs ol **ḳadar** naḳāre *(294:7). [ḳadar,]*
65. daḫi berḳ u ṣihāb **ḳadar** zemīn ü zamān ve ʿarż u āsumānda şöhret buldılar *(295:15). [ḳadar,]*
66. ibrīḳ-i sīm ve bir vuḳiyye **ḳadar** sīm buḫūr-dān ve gülāb-dān-ı vesīm *(298:28). [ḳadar,]*
67. mi̱ṣāli sebīke sebīke sīm ü zer ile ṣol **ḳadar** zīb ü zīver ibdāʿ eylemişler idi ki *(298:10). [ḳadar,]*
68. iken şikemi üzerinden on **ḳadar** ādem idāresine ḳādir olamayacaḳ bir seng-i āsiyābı *(303:15). [ḳadar,]*
69. imrār ve baʿdehū otuz **ḳadar** bıçaḳ ve ḫançeri bir bir bālādan nāfına *(303:16). [ḳadar,]*
70. żarar ve ne bu **ḳadar** ḍarabāt u ṣademātdan dāʾire-i muṭribe fiske ḳadar e̱ser itdi *(303:21). [ḳadar,]*
71. żarar ve ne bu ḳadar ḍarabāt u ṣademātdan dāʾire-i muṭribe fiske **ḳadar** e̱ser itdi *(303:21). [ḳadar,]*
72. Venedikiñ dībā-yı enfesi ve ol **ḳadar** Filorintin aṭlası ve Mardinin dört ʿaded *(305:2). [ḳadar,]*
73. başdan yanaşdılar Mezbūrlar ve elli **ḳadar** ḫāṣekī ve iki yüzden mütecāviz *(305:36). [ḳadar,]*
74. dest-i kerem-peyvestleri ile aʿdād-ı ʿuḳūd-ı enāmil-i müfīẕü'l-cūdları **ḳadar** *(308:10). [ḳadar,]*
75. tüfeng **ḳadar** ṣadāsı ve çarḫī fiṣegiñ gerdişinden devr uṣūlinde dolāb naġmesiyle *(309:7). [ḳadar,]*
76. leyālī-i pīşīnedeki **ḳadar** germiyyet ü tāb-ı temāşā olmadıġından ṣadr-ı sipihr-āsitān *(309:29). [ḳadar,]*
77. meydān-ı taḳrīre ṣıġmayacaḳ **ḳadar** suḫre-sāzī ve *(309:38). [ḳadar,]*

78. ʿĀlem-i āb **ḳadar** virdi ṣafā *(311:18). [ḳadar,]*
79. yüz **ḳadar** gemici neferleri aḳındıda ḳayıḳ çeker gibi meydān-ı ṣūra tesyīr ile *(314:8). [ḳadar,]*
80. ḳuyumcubaşı mücevveze ve semmūr erkān kürki ve on **ḳadar** baraṭalı yedekçi ile *(314:33). [ḳadar,]*
81. dest-i kerem-peyvesteleri ile herkesiñ hem-yān-ı istiʿdādı **kadar** ḳabża ḳabża *(327:28). [kadar,]*
82. Nāhid o **ḳadar** perde-bīrūn naġme-künāndır *(328:23). [ḳadar,]*
83. ʿÖẕrüm şu **ḳadar** k'olmayıcaḳ fāʾiḳ-i memdūḥ *(332:13). [ḳadar,]*
84. gibi bir ṭabla ve ṭablaya on **ḳadar** memlū ṣīşe ve ṣīşeleriñ üzerine şākirdini iclās itdikden *(335:12). [ḳadar,]*
85. şākirdi ṭabla üzere kendi bu **ḳadar** bār-ı girān altında yemīn ü yesāra *(335:14). [ḳadar,]*
86. ve yüz dirhem **ḳadar** şemʿ-dān ve yigirmi dört dāne mismār ve bir *(335:24). [ḳadar,]*
87. bisāṭ-ı vesaḫ-ālūde-i zamāna ḳumāş-ı Fireng-pesend **ḳadar** ālāyiş virüp ḫˇānendebaşı Ḥasan Çelebiye *(339:18). [ḳadar,]*
88. **ḳadar** ṭabla pilāv u zerde ve sāʾir niʿmet-i güsterde iḥżār u taʿbiye ve her biri *(350:1). [ḳadar,]*
89. telāfī-i mā-fāt eylediler Bu ḥālet bir sāʿat **ḳadar** müddete bāliġ olduḳda sālifü'ẕ-ẕikr *(352:4). [ḳadar,]*
90. sürāḫların menfeẕ-i enfās olmaġ içün beş on **ḳadar** ney-pāreyi ṣanʿatla ilṣāḳ ve *(352:15). [ḳadar,]*
91. şīr-i āteş-dīde gibi ḳaçaraḳ yemīn ü yesāra şol **ḳadar** āteş-niṣār ve pīş ü pes-i reh-güẕārına *(356:26). [ḳadar,]*

ḳadd: *Boy, kamet.*
1. Cevzā-yı sipihriñ ṭāḳatin ṭāḳ idüp **ḳaddin** büker idi Ve ṣal-ı meẕkūruñ miyānesinde *(255:17). [ḳaddin, -i, -n]*
2. ʿĪd-i iḳbāl ki dir **ḳaddiñe** māh-ı şevvāl *(292:8). [ḳaddiñe, -i, -ñ, -e]*
3. Ḫam idüp **ḳaddini** taʿẓīm-künān ḫoş geldiñ *(292:9). [ḳaddini, -i, -n, -i]*

kadd çekdikçe: *Boy atmak, uzamak.*

Feżā-yı gülşene döndürdi **ḳadd çekdikçe** çün şimşād *(243:19). [ḳadd çekdikçe, -dikçe]*

kadden: *Boy olarak.*

baġlanup üzerinden **ḳadden** on zirāʿ mükemmel esliḥa vü ālāt ve *(244, 16). [ḳadden,]*

ḳaddesallāhu ṣırrahu'l-esnā: *Allah sırrını kutsasın.*

şeyḫ-i fuḳarā-yı Mevlevī ve şeref-i ḫilāfetle Mevlānā **ḳaddesallāhu ṣırrahu'l-esnā** ḥażretlerine *(344:22). [ḳaddesallāhu ṣırrahu'l-esnā,]*

ḳadd-ḫamīde-i mevḳif-i selām olup: *Selam yerinde doğrulmak.*

taʿẓīm ü ikrām ile ḳıyām ve **ḳadd-ḫamīde-i mevḳif-i selām olup** *(180:8). [ḳadd-ḫamīde-i mevḳif-i selām olup, -up]*

ḳadd-i bālāsı: *Uzun boy.*

bāz-gūn ḳoyup **ḳadd-i bālāsı** güyā üstine maṣraba ḳonmuş sütūn-ı mevzūna *(210:4). [ḳadd-i bālāsı, -s, -ı]*

ḳadd-i ḫamīdelerini: *Eğilmiş varlık, beden.*

ḳadd-i ḫamīdelerini kemān-ı ṭāḳ-ı taʿẓīm ü iclāl eylediler *(148:30). [ḳadd-i ḫamīdelerini, -ler, -i, -n, -i]*

ḳadd-i mevzūnı: *Düzgün boy.*

ʿUşşāḳ idemez ol **ḳadd-i mevzūnı** der-āġūş *(277:1). [ḳadd-i mevzūnı, -ı]*

ḳadd-i taʿẓīmi: *Saygı boyu.*

ṭaş dikdiler ve nice oḳun atmış yayın yaşmış pīrān-ı şanʿatları **ḳadd-i taʿẓīmi** *(312:10). [ḳadd-i taʿẓīmi, -i]*

ḳadd-keşīde olur: *Boylu boyunca dikilmek.*

zemīne mālīde ve yine dūş-ı refīḳine çıḳup **ḳadd-keşīde olur** idi Beyt *(246:18). [ḳadd-keşīde olur, -ur]*

ḳadeḥ: *Kandil kabı.*
1. Fenār Bāġçesi sāḥiline nümūdār olup her biri ṭoḳuz ʿaded **ḳadeḥi** ḥāvī ve her *(202:32). [ḳadeḥi, -i]*
2. ḳadeḥi üçer timsāl-i bedīʿü'l-eşkāli muḥtevī ḳanādīl-i fürūzāndan üçer ḳat *(202:33). [ḳadeḥi, -i]*

ḳadeḥ: *Cam.*

idi ki her **ḳadeḥi** birer ṣūret-i ḥayret-baḫş ile dāʾir ve her gören vālih u müteḥayyir olur idi *(203:2). [ḳadeḥi, -i]*

ḳaʿde-i ūlādan: *İkiden fazla rekatlı namazların ikinci rekattan sonraki oturuşu.*

iḥrāz-ı niṣāb-ı naṣīb ü kām-kārīden ṣoñra yine **ḳaʿde-i ūlādan** ḳıyāma āġāz ve *(358:34). [ḳaʿde-i ūlādan, -dan]*

ḳadem: *Ayak.*

aşaġıları zīn-pūş ile mestūr olup **ḳademleri** ḳavādim-i raḫş gibi manẓūr olmaġın *(157:27). [ḳademleri, -ler, -i]*

kadem başalı: *Ayak basmak, gelmek.*

Başalı taḫta **ḳadem** renc ü keder gitdi gider *(292:14). [ḳadem başalı, -alı]*

ḳadem-cāy olmaġ: *Basmak, ayakla giriş yapmak.*

ḳadem-cāy olmaġ içün ḳalyon çanaḳlıġına mümāsil bir ṭarḥ-ı ḫāṣṣ ibdā ḳılınmış *(258:20). [ḳadem-cāy olmaġ, -maġ]*

ḳademe: *Ar. Aşama, derece. II Adım. II Basamak.*

gibi ṣarmaşanlar ve bir iki **ḳademe** ṭırmaşanlar şaşınlayup efʿī-i tiryāḳ-ḫorde *(362:6). [ḳademe,]*

ḳademe-i düvāzdehüme: *On ikinci basamak.*

ḳademe-i düvāzdehüme ṣuʿūd itdigi yevm-i maʿhūdda Üsküdār ve *(342:6). [ḳademe-i düvāzdehüme, -e]*

kadem-nihāde: *Ayak basmak, ayak koymak.*

ḫālet-nümā-yı cisr-i ḥadīd eyleyüp üzerlerine **ḳadem-nihāde** ve bī-muḥābā vü bī-hirās pāy *(176:16). [ḳadem-nihāde,]*

ḳadem-nih-i rikāb-ı menākib olurlar: *Omuzlarına ayak basarak binmek.*

bunlar münāvebe ile birbirlerine **ḳadem-nih-i rikāb-ı menākib olurlar** idi *(175:13). [ḳadem-nih-i rikāb-ı menākib olurlar, -ur, -lar]*

ḳadem-zen-i meydān olup: *Meydana ayak basmak.*

Ṭāʾife-i Naʿl-gerān **ḳadem-zen-i meydān olup** zīb u zīnetleri ḫaffāfların *(302:20). [ḳadem-zen-i meydān olup, -up]*

ḳadem-zen-i ṣuʿūd olunca: *Adım atarak.*

ḳadem-zen-i ṣuʿūd olunca ser-nümā-yı ẓuhūr u bürūz olmamaġla *(310:24). [ḳadem-zen-i ṣuʿūd olunca, -unca]*

ḳadem-zen-i tebcīl oldılar: *(Konuklar) Saygılı bir şekilde ayak basmak.*

nişāncı Muṣṭafā Paşa ve defter-dār efendi otaġ-ı ziyāfete **ḳadem-zen-i tebcīl oldılar** *(248:10). [ḳadem-zen-i tebcīl oldılar, -dı, -lar]*

ḳāḍī-ʿaskerler maʿzūlleri: *Eski bir zamanda ya da kısa bir süre önce kazaskerlik görevinde bulunmuş kişiler.*

ḳāḍī-ʿaskerler maʿzūlleri ve sāʾir mevālī vü müderrisīn bi-merātibihim resm ü rāhī *(156:21). [ḳāḍī-ʿaskerler maʿzūlleri,]*

ḳāḍī-i mevkib-i İslām olan: *(Yahya efendi için) İslam ordusunun kadısı olmak.*

ḳāḍī-i mevkib-i İslām olan maḫdūm-ı ḥasīb-i maʿālī-rüsūm dūdmān-pīrā-yı kemāl *(177:31). [ḳāḍī-i mevkib-i İslām olan, -an]*

ḳāḍī-i mevkib-i İslām olup: *(Yahya Efendizade Feyzullah Efendi) İslam alayı kadısı.*

ḳāḍī-i mevkib-i İslām olup ḥālen ṣadāret-i Anaṭolı rütbesiyle *(191:30). [ḳāḍī-i mevkib-i İslām olup, -up]*

ḳadīmü'l-eyyām: *Eski vakitler.*

Bugün devlet-i ʿaliyyeniñ **ḳadīmü'l-eyyāmdan** berü ribḳa der-gerden-i iṭāʿatı *(350:18). [ḳadīmü'l-eyyāmdan, -dan]*

ḳadın: *Erişkin dişi insan, hatun, hatun kişi.*

Paşmaġı biñ **ḳadına** virürdi zort *(279:7). [ḳadına, -a]*

ḳādir: *Muktedir, gücü yetme.*
1. ṭabanca çaḳmaḳ ile ʿadūsunuñ ḫāne-i ḥayātına ḳundaḳ bıraḳmaġa **ḳādir** iken yine otuna ṭoḳunmayana boşuna atılmaz ve*(165:13). [ḳādir,]*
2. ile bir mādīyān-ı bī-dermānı ile bir ṭavīlede bī-ḳayd u ʿinān īvā vü iskāna **ḳādir** *(205:26). [ḳādir,]*
3. Ayularla güleşmeye **ḳādir** *(207:18). [ḳādir,]*
4. **Ḳādir** mi pençeleşmege ben gibi nā-tüvān *(224:9). [ḳādir,]*
5. **Ḳādir** degilim ḥāṣıl efendim seni medḥe *(332:17). [ḳādir,]*

ḳādir olamayacaḳ: *Bir şeye gücü yetmek.*

iken şikemi üzerinden on ḳadar ādem idāresine **ḳādir olamayacaḳ** bir seng-i āsiyābı *(303:15). [ḳādir olamayacaḳ, -a, -ma, -y, -acaḳ]*

ḳādir olamayup: *Güç bulmak, gücü yetmek.*

deyu cevāba **ḳādir olamayup** tekrīr-i suʿāl-i kerem-iştimāl-i ṣudūrında *(260:33). [ḳādir olamayup, -a, -ma, -y, -up]*

ḳadırġa: *Hem yelken hem kürekle yol alan, özellikle Akdeniz'de kullanılmış bir savaş gemisi.*
1. sāḥa-i ḳaṣr-ı ʿadālet cānibine imāle-i sükkān-ı inḳıyād itmeleriyle **ḳadırġalara** *(183:29). [ḳadırġalara, -lar, -a]*
2. deryā-yı ṭabīʿat cūşān olmaġın **ḳadırga** ricāli lisānları üzere sefīne-i mezbūre *(186.14). [ḳadırga,]*
3. lenger-efgen-i sāḥil-şaḥrā olan maʿhūd **ḳadırġayı** çekdiri çekdiri *(343:10). [ḳadırġayı, -y, -ı]*

ḳad-keşīde ḳılındı: *Boydan boya uzamak, çok kalabalık bir şekil almak.*

reh-güẕār-ı enẓār-ı şehriyārīde īstāde-gān-ı mevḳif-i selām gibi **ḳad-keşīde ḳılındı** *(153:11). [ḳad-keşīde ḳılındı, -ın, -dı]*

ḳadr: *Değer, itibar, haysiyet.*
1. Bu niʿmetiñ idelim şükrin añlayup **ḳadrin** *(135:15). [ḳadrin, -in]*
2. ki bahāsı dürre-i beyżādan ġālī ve **ḳadri** ġurre-i ġarrādan ʿālī idi Ve anlardan *(171:28). [ḳadri, -i]*

ḳadr ü ḳıymeti: *Değer ve nitelik.*

ḳadr ü ḳıymeti mā-lā-nihāye cild-i vāḥidde bir Hidāye ve keẕālik pīrāye-i kütübḫāne-i iʿtibār olmaġa *(188, 31). [ḳadr ü ḳıymeti, -i]*

ḳadr-dān-ı ḫıdmet: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Hizmet eden, kadir bilen.*

rātibe-baḫş-ı şuʿarā vü ʿulemā **ḳadr-dān-ı ḫıdmet** mertebe-baḫş-ı erbāb-ı ḳābiliyyet *(363:18). [ḳadr-dān-ı ḫıdmet,]*

ḳadr-i süḫānı: *Sözün kıymeti.*

Ḳadr-i süḫānı fehm idici nādire-dāndır *(333:6). [ḳadr-i süḫānı, -ı]*

ḳadrin bilelim: *Birinin veya bir şeyin değerini bilmek, ondan yararlanmak.*

Ḳadrin bilelim efendi anıñ *(134:10). [ḳadrin bilelim, -elim, -]*

ḳafā: *Baş II Etraf, yan.*

ḥimār ve öñince birḳaç ḫar kemer-raḫtlar ile yedek çekilüp **ḳafāsında** ṭabl u surnā vü defler *(366:29). [ḳafāsında, -s, -ı, -n, -da]*

kafā: *Arka taraf.*

gibi teşhīr ve **ḳafāsından** nice ṭulumcı ve çāvuş ḥavāle-i tāziyāne-i taʿẕīr iderek *(227:27). [ḳafāsından, -s, -ı, -n, -dan]*

kafā: *Baş.*
1. daḫi keçesin geyüp **ḳafāsına** sāye-vār uyup fer ü haşmet-i ʿaẓīm ile yeñiçeri neferātını *(265:36). [ḳafāsına, -sı, -n, -a]*
2. miṣāl-i şehd-i ḫitān **ḳafālarından** gönderilüp Edirne Ḥalvāsı ḳadar leẕẕet-baḫş oldılar *(275:20). [ḳafālarından, -lar, -ı, -n, -dan]*

kafā-dār: *Ardından giden, peşi sıra izleyen.*

daḫi anlara **ḳafā-dār** ve mehter-ḫāneleri daḫi mışrāʿ *(266:20). [ḳafā-dār,]*

kafā-dār ol: *İzlemek, takip etmek.*
1. ḥażretleri yedekçiyān ve teber-dārān ile **ḳafa-dār olup** otaġ-ı hümāyūna nüzūl *(154:29). [ḳafa-dār olup, -up]*
2. zemzemesiyle aña **ḳafā-dār olup** mükemmel mehter-ḫāne vü raḳḳāsān ve *(239:26). [ḳafā-dār olup, -up]*
3. Ve sāye-vār kendüye **ḳafā-dār olan** refīḳiniñ başına bir çenberi ḥalḳa-i laʿnet *(247:1). [ḳafā-dār olan, -an]*
4. ve peyk-i muraṣṣaʿ-efser maḳāmında güẕer eyleyüp kendülere **ḳafā-dār olan** *(241:7). [ḳafā-dār olan, -an]*
5. çuḳa-dār-ı cihān-dārī ol nihāl-i ʿizz ü iḳbāllere sāye-vār **ḳafā-dār olup** ṭarafeyn-i reh-güẕāra *(370:16). [ḳafā-dār olup, -up]*

kafesī destārlu: *(Cerrahlar) Başı örten sarık.*

mütecāviz **ḳafesī destārlu** ve çuḳa ferācelü cerrāḥlar ve manṭarī ile on iki nefer *(366:36). [ḳafesī destārlu,]*

ḳafes-i zer-ger olup: *Kuyumcu kafesi olmak.*

kürçe-i nīm-kāre-i sūra **ḳafes-i zer-ger olup** gūyā meḫāzin-i zemīn-i maʿādin-i sīm ü zer *(334:10). [ḳafes-i zer-ger olup, -up]*

Ḳafesli Köşkde: *Harem dairesi.*

Bu eşnāda ḥarem-i hümāyūn-ı cihān-dārī daḫi **Ḳafesli Köşkde** mānend-i żamīr-i müstetir *(256:13). [Ḳafesli Köşkde, -de]*

kāffe-i eʿāẓım u eʿālī: *Bütün devlet büyükleri.*

üzere daʿvet olunan **kāffe-i eʿāẓım u eʿālī** ve ṣudūr-ı ʿulemā vü müderrisīn ü mevālī *(153:29). [kāffe-i eʿāẓım u eʿālī,]*

kāffe-i enām: *Halkın tümü.*
1. ile her şehriñ dāʾire-i ḥışārı dāʾire-i rāmişgerān-ı sūra döndürülüp **kāffe-i enām** *(140:33). [kāffe-i enām,]*
2. sāye-i ʿināyet-i pādişāh-ı şevket-penāhda ṣadr-ı nīk-nāmı ve **ḳaffe-i enāmı** *(212:3). [ḳaffe-i enāmı, -ı]*

kāffe-i temāşāyiyānı: *Bütün seyirciler.*

teḳāżā-yı ṭabʿ-ı cūd-iḳtiżālarına fütūr gelmeyüp **kāffe-i temāşāyiyānı** ḥişşe-dār-ı baḫşiş-i bī-şümār itmek *(327:33). [kāffe-i temāşāyiyānı, -ı]*

kāfir: *Kafir. || Sevgili.*

kāfir seniñ sende benim bende hevāsıyla āheng-i peygāra naġme-i ḳarār virilüp *(188:16). [kāfir,]*

ḳāfiye-veş: *Kafiye gibi.*

Ḫatm it süḫanı **ḳāfiye-veş** tengdir evḳāt *(333:7). [ḳāfiye-veş,]*

kaftan: *Daha çok mükafat ve taltif olarak giydirilen süslü üstlük elbise.*

elinde iken terāzū ile yürüyen yādigār-ı uʿcūbe-kisvet menzil ile ḳılıç **ḳaftān** *(232:28). [ḳaftān,]*

kāfūr-ı ḫuşk: *Kurumuş kafur otu.*

Neşr Ve bir taḫta daḫi vaşaḳ ki beyāżı **kāfūr-ı ḫuşk** ve siyāhı rīze-i müşk yāḫod *(164:5). [kāfūr-ı ḫuşk,]*

kāġıd: *Hamur haline getirilmiş bitki maddelerindeki çok ince liflerin keçeleştirilmesi suretiyle imal edilen, yazı yazmak, kitap basmak, sarmak, kaplamak gibi birçok işte kullanılan ince yaprak.*
1. **Kāġıdda** nişān-ı tār-ı mıṣṭār *(126:8). [kāġıdda, -da]*
2. beytini īrād ile zār u nālān olurlar idi Bunlardan māʾadā **kāġıddan** maṣnūʿ *(278:29). [kāġıddan, -dan]*
3. süṭūr-ı ṣaḥīfe-i zemīn eyleyüp muṭallā varaḳdan bayraḳlar ve **kāġıddan** gürz ü teber *(313:6). [kāġıddan, -dan]*

kāġıdcı: *Kağıt îmal eden ve ticâretini yapan kimse.*
1. ve ḳılıççı ve bıçaḳçı ve kürekçi ve **kāġıdcı** ve ḳuyumcı eṣnāfınıñ ricāli ḳahve çadırlarını *(310:33). [kāġıdcı,]*
2. Ḥirfet-i mümā-ileyhānıñ ḳafāsında **Ḳāġıdcılar** ṣufūf-ı ālāy-ı ḫoş-tertīblerin *(313:5). [ḳāġıdcılar, -lar]*

Kāgıd-ḫāne: *İstanbul'un Avrupa Yakasında bulunan bir ilçesi.*

Kāgıd-ḫānede ṣu getürmege meʾmūr olan saḳḳāyān üzerinde ve bir oṭa Ḳāsım Paşada *(149:1). [Kāgıd-ḫānede, -de]*

Kāġıd-ḫāne semti: *Kâğıthane, İstanbul'un Avrupa Yakası'nda bir ilçesidir, Osmanlı zamanında ise semt olarak bilinmekteydi.*

Ve **Kāġıd-ḫāne semti** veche-gāh-ı otaġ-ı sipihr-i iştibāh olup cānib-i İstanbul *(150:9). [Kāġıd-ḫāne semti,]*

Kāġıd-hāne yolı: *Saraydan Kağıthane'ye giden yol.*
1. Ve otaġ-ı hümāyūn muḳābelesinde **Kāġıd-ḫāne yolınıñ** cānib-i yemīninde *(150:31). [kāġıd-ḫāne yolınıñ, -n, -ıñ]*
2. mekān u maḳām olmaḳ münāsib görüldi Ve **Kāġıd-ḫāne yolınıñ** cānib-i yesārında *(151:26). [Kāġıd-ḫāne yolınıñ, -n, -ıñ]*
3. ḥiref-i meẕkūre **Kāġıd-ḫāne yolından** gelüp yeñiçeri aġası sāye-bānı pīş-gāhında *(233, 17). [Kāġıd-ḫāne yolından, -n, -dan]*
4. İmāle-i ʿazīmet Buyurdılar Ve Ṣadr-ı Aʿẓam Ḥażretleri **Kāgıd-Ḫāne Yolınıñ** *(248:30). [Kāgıd-ḫāne yolınıñ, -n, -ıñ]*

ḳahāvī-i ṣafā-feḥāvī: *Lezzetli kahve.*

gül-be-şeker-i iḥtirām ile şīrīn-kām ve mükerrer mükerrer **ḳahāvī-i ṣafā-feḥāvī** *(342:12). [ḳahāvī-i ṣafā-feḥāvī,]*

ḳahāvī-i ṣafā-feḥāvī: *Nefis kahveler.*

ile şīrīn-kām ve **ḳahāvī-i ṣafā-feḥāvī** ile ikrām buyurulduḳdan ṣoñra *(374:2). [ḳahāvī-i ṣafā-feḥāvī,]*

ḳahr: *İnsanın içine işleyen derin üzüntü, sıkıntı, keder.*

taḳrībi ile ḳalyonda meclis-i āṣafīde ḥāżır bulunup **ḳahr** yüzünden luṭfa *(261:4). [ḳahr,]*

ḳahve: *Kahve, ikram.*
1. **ḳahve** ve ṭatlu getürdiler ve ṭaraf-ı eşref-i şehriyārīden merāsim-i iʿzāz u ikrāmı *(156:31). [ḳahve,]*
2. Çıḳarken **ḳahve** ṭabḫ idüp ġarār içre çıḳup içdi *(213:15). [ḳahve,]*
3. neşīdesin mışrāʿ Sāḳiyā laʿliñ ile **ḳahveyi** zemzemle de ṣun mışrāʿıyla *(223:30). [ḳahveyi, -y, -i]*
4. İki fincān **ḳahve** ile bir lüle keskin tütün *(224:6). [ḳahve,]*
5. **ḳahveleri** üzerlerine rīzān ve keyfleri destārları gibi *(225:8). [ḳahveleri, -leri]*
6. ṭatlu ve **ḳahve** gelüp ḥattā bu bende-i ser-efgendeniñ *(232:14). [ḳahve,]*
7. bā-fermān-ı ʿālī bir fincān **ḳahve** ile maḥsūdü'l-ahālī olmaḳ müyesser oldı *(232:16). [ḳahve,]*
8. **ḳahve** ve şerbet ve buḫūr ile tekmīl-i merāsim-i mīzbānīden ṣoñra resm ü rāhlarınca *(248:27). [ḳahve,]*
9. ṭatlu ve **ḳahve** virüp tekmīl-i merāsim-i mīzbānī eyledikleri ḫilālde devletlü *(319:16). [ḳahve,]*

ḳahve çadırlarını: *Şenliklere gelen konukların kahve ile ağırlandıkları çadır.*

ve ḳılıççı ve bıçaḳçı ve kürekçi ve kāġıdçı ve ḳuyumcı eṣnāfınıñ ricāli **ḳahve çadırlarını** *(310:33). [ḳahve çadırlarını, -n, -ı]*

ḳahve dögecek: *Kahveyi parçalamak, öğütmek.*

Ve dört ʿaded **ḳahve dögecek** timür toḳmaġı birbirine ilṣāḳ ve bir sīḫ-i sūzen-miṣāle *(223:5). [ḳahve dögecek, -ecek]*

ḳahve ibrīġi: *Cezve.*
1. maṣnūʿ bir şemʿ-dān ve bir **ḳahve ibrīġi** ve tepsi ve dört çift naʿlçe ve mismār-ı zer-nişān *(302:27). [ḳahve ibrīġi,]*
2. **ḳahve ibrīġi** ve üç yüz seksen dirhem bir sīm buḫūr-dān ve gülāb-dān *(315:7). [ḳahve ibrīġi,]*
3. ve üç sīm şemʿdān ve dört sīm maşraba ve beş **ḳahve ibrīġi** ve iki *(361:10). [ḳahve ibrīġi,]*

ḳahve iç: *Kahveyi yudumlamak.*
1. iẕhār u iʿlān ve sütūn üzere iki fincān **ḳahve içüp** cürʿasını ʿalā ruʿūsi'l-eşhād *(212:25). [ḳahve içüp, -üp]*
2. İki fincān **ḳahve iç** berş üstine *(224:2). [ḳahve iç,]*

ḳahve tahmīs iderek: *Kahve öğütmek.*

midaḳḳa-kūb-ı ihtimām olup **ḳahve taḫmīs iderek** tesyīr ve temāşā eyleyen *(313:27). [ḳahve taḫmīs iderek, -erek]*

ḳahve vü şerbet: *(İkram) Kahve ve şerbet.*
1. **ḳahve vü şerbet** ve gül-āb u buḫūr ḫıdmetine meʾmūr olanlarıñ çadırları *(150:18). [ḳahve vü şerbet,]*
2. ḫıdmet-i ṭaʿāmda pūyān ve teber-dārān-ı gīsū-dārān-ı Sarāy-ı ʿAtīḳ **ḳahve vü şerbet** *(159:19). [ḳahve vü şerbet,]*
3. eṣnā-yı taʿāmda **ḳahve vü şerbet** ve baʿdehū gül-āb u buḫūr ḫıdmeti *(194:24). [ḳahve vü şerbet,]*

ḳahve vü şerbet ü buḫūr u gül-āb: *Kahve, şerbet ve buhur, gül suyu.*

Ve baʿde'ṭ-ṭaʿām mışrāʿ **Ḳahve vü şerbet ü buḫūr u gül-āb** ile merāsim-i ikrām *(307:1). [ḳahve vü şerbet ü buḫūr u gül-āb,]*

kahve vü şerbet ve gülāb u buhūr: *Kahve, şerbet ve gül suyu, tütsü.*

ḳahve vü şerbet ve gülāb u buḫūr ile icrā-yı merāsim-i tekrīm eylediklerinden *(360:31). [ḳahve vü şerbet ve gülāb u buḫūr,]*

kahvecibaşı El-ḥācc İsmāʿil Aġa: *Padişaha kahve yapmakla görevli, Hacı İsmail Ağa.*

kahvecibaşı El-ḥācc İsmāʿil Aġa ve sāʾir müteʿayyinān-ı teber-dārān-ı sarāy-ı ʿatīḳ *(232:12). [kahvecibaşı el-ḥācc ismāʿil aġa,]*

kahve-fürūşān: *Kahve satıcıları, kahveciler.*

çekildikde tüccār-ı Mıṣr-ı Ḳāhireden ʿAṭṭārān ve **Ḳahve-fürūşān** ve *(313:21). [ḳahve-fürūşān,]*

ḳahve-i āb-ālūde: *Bulaşık suyu gibi kahve.*

Bize bön diyü virür **ḳahve-i āb-ālūde** *(223:29). [ḳahve-i āb-ālūde,]*

kahve-i maṭbūha oldıġını: *Pişmiş kahve.*

zemīne rīzān itmegin henüz tesḫīn olunmuş **ḳahve-i maṭbūḫa oldıġını** *(212:26). [ḳahve-i maṭbūḫa oldıġını, -dıġ, -ı, -n, -ı]*

ḳāʿid ü ḳāʾim olduḳları: *Ayakta durmak ve oturmak.*

ḳāʿid ü ḳāʾim olduḳları ḥālde kemerden ṣu cereyān ider gibi şemşīrleriñ üzerinden *(247:15). [ḳāʿid ü ḳāʾim olduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*

ḳāʾide: *Usul, töre.*

anlar içün maḫṣūṣ ḳılınup **ḳāʾideleri** üzere dört beş iskemle nihāde vü mevżūʿ *(337:36). [ḳāʾideleri, -ler, -i]*

ḳāʿide vü ʿinān-keş: *Binmek ve dizgini elinde bulundurmak.*

cādū-yı ḫum-süvār ṣūreti ol ejdere **ḳāʿide vü ʿinān-keş** ve ejderiñ her başında bir *(263:16). [ḳāʿide vü ʿinān-keş,]*

ḳāʿide-i ḥüsn-i mükāfāt-ı ṣadākat-kārī: *Bağlılık derecesini güzel bir şekilde ödüllendirmenin yolu.*

mümtāz ḳıldıġı gibi **ḳāʿide-i ḥüsn-i mükāfat-ı ṣadākat-kārī** ancaḳ ṣāḥibi *(145:33). [ḳāʿide-i ḥüsn-i mükāfat-ı ṣadākat-kārī,]*

ḳāʿide-i iḫtiyāṭa: *Dikkatli bir şekilde hareket etmek.*

ḳurılan rīsmāna çıḳup evvel-emirden **ḳāʿide-i iḫtiyāṭa** riʿāyeten terāzū ile *(259:16). [ḳāʿide-i iḫtiyāṭa, -a]*

kāʿide-i muʿtād: *Alışılmış kural.*

Ricāl-i devletiñ **ḳāʿide-i muʿtād** üzere hediyyeleri tamām ve *(341:13). [ḳāʿide-i muʿtād,]*

ḳāʿide-i taṭyīb: *Kıvrandırma kuralı.*

ḳānūn u tertīb ve bendegān-ı ʿatebe-i hümāyūnı **ḳāʿide-i taṭyīb** üzere ʿaṣā-yı sīm *(265:34). [ḳāʿide-i taṭyīb,]*

ḳāʾim: *Ayaküstü.*

sütūn-ı ḫayme gibi **ḳāʾim** ve masḥaralıḳ ḫıdmetine müdāvim iken obanıñ ʿalemini *(279:11). [ḳāʾim,]*

ḳāʾim: *Gayretli.*

maḳām-ı ḫıdmetde **ḳāʾim** ve ibrīşīm teli gibi mülāyim beşer beşer ḫāric-i ṭavḳ-ı beşer *(299:4). [ḳāʾim,]*

ḳāʾim u ḳāʿid: *Kalmak ve oturmak.*

gāh **ḳāʾim u** gāh **ḳāʿid** edā-yı ḫıdmet-i lāzımeleri ile müteḳayyid *(231:11). [ḳāʾim u ḳāʿid,]*

ḳāʾime: *İçinde ne olduğunu belirten ibare.*

mürāfaḳatı ile hediyyeleri **ḳāʾimelerini** evvelā ʿarża-i pāy-gāh-ı hümāyūn *(233:32). [ḳāʾimelerini, -ler, -i, -n, -i]*

ḳāʾimen: *Dik olarak ayakta.*
1. ile müşerref olup **ḳāʾimen** ḫużūr-ı fāʾizü'n-nūrda ḳarār buyurduḳlarında *(372:7). [ḳāʾimen,]*
2. **ḳāʾimen** ṭurdılar Ṣāḥib-i devlet-i melek-ḫaṣlet ve şeyḫü'l-islām-ı nīgū-nām *(373:33). [ḳāʾimen,]*

ḳāʾināt: *Dünya, âlem, evren.*

Mest eyledi **kāʾinātı** hey hey *(133:6). [kāʾinātı, -ı]*

kākül-i müşkīn-mūyān: *Misk kokan saçın kakülü.*

sūzān ve **kākül-i müşkīn-mūyān** zencīr-i ḥalḳa-i dūd-ı ḫoş-būyın görüp ʿaḳl-ı ʿāşıḳ *(162:18). [kākül-i müşkīn-mūyān,]*

kākül-i perīşān-ı hūbān-ı sehī-bālā: *Düzgün boylu güzellerin dağılmış kakülü.*

beşer şuʿlesi olup her biri **kākül-i perīşān-ı ḫūbān-ı sehī-bālā** gibi çihre-pīrā-yı şāhid-i şafā *(309:14). [kākül-i perīşān-ı ḫūbān-ı sehī-bālā,]*

kākül-i zerd-gūn-ı perīşān-ı hūbān-ı perī-veşāndan: */Fişek için) Peri gibi güzellerin dağılmış sarı renkli kakülleri.*

kākül-i zerd-gūn-ı perīşān-ı ḫūbān-ı perī-veşāndan nişān virdi Ve *(172:25). [kākül-i zerd-gūn-ı perīşān-ı ḫūbān-ı perī-veşāndan, -dan]*

kākum: *Kakım adı verilen hayvanın derisinden yapılmış kürk.*

1. on üç taḫta **ḳāḳum** ve iki dāne bacaḳlı semmūr hediyyelerin pāy-endāz-ı ḫıdīv-i bende-nüvāz eyledikleri ḫilālde *(316:9). [ḳāḳum,]*
2. **ḳāḳum** hediyyeleri tercümānları vesāteti ve telḫīṣī aġa delāletiyle maʿrūż-ı ʿatebe-i cihān-dārī ḳılınup *(341:22). [ḳāḳum,]*

kāḳum-ı beyāż u berrāḳ: *Beyaz ve berrak kakım kürkü.*

post vaşaḳ ve iki **kāḳum-ı beyāż u berrāḳ** ve beş ṭonluḳ zer-dūz şāl ve ʿacemī vü rūmī *(344:32). [kāḳum-ı beyāż u berrāḳ,]*

ḳāḳum-ı endek-miṣāl: *Eşi az bulunur kakım (kürk).*

ʿaded şāl ve bir **ḳāḳum-ı endek-miṣāl** ve ikişer ṭāḳa hindī alaca ve ḳuṭnī ve iki *(189:7). [ḳāḳum-ı endek-miṣāl,]*

kāḳum-ı müşgīn-düm: *(Kürk) Kara kuyruklu kakım.*

Ve iki taḫta daḫi **ḳāḳum-ı müşgīn-düm** ki sīne-i germ ü nerm-i ḫūbān gibi *(164:8). [ḳāḳum-ı müşgīn-düm,]*

ḳal-: *T. Durmak, hareket etmemek.*

ḳubbe altına çıḳup içerüde ancaḳ ṣāḥib-i devlet ḥażretleri **ḳaldı** Ḥażret-i şehen-şāh-ı ʿālem *(372:3). [ḳaldı, -dı]*

ḳal-: *(Bir durum içerisinde) Olmak, bulunmak.*

Ḫayyāl-i ḫayāle **ḳaldı** meydān *(130:8). [ḳaldı, -dı]*

ḳal: *Ar. Söz, lakırdı, laf.*

Ḳāle gelmez ḳālıb-ı taʿbīre ṣıġmaz ḥāl ile *(298:20). [ḳāle, -e]*

ḳal: *T. Durmak, hareket etmemek.*
1. Baldır deyu gel pāyına düş sāḳına baḳ **ḳal** *(280:10). [ḳal,]*
2. Mıḫlandı **ḳaldı** reh-güẕerinde fütādeler *(302:31). [ḳaldı, -dı]*

ḳal: *Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.*
1. ketb ü taḥrīr itdigim bu kār-ı ḫaṭīr degül belki bir emr-i nāçīz-i ḥaḳīr **ḳalmamışdır** *(260:16). [ḳalmamışdır, -ma, -mış, -dır]*
2. beste-i rıbḳa-i istiʿbād olunmadıḳ bir bende vü āzād **ḳalmamış** iken yine *(327:32). [ḳalmamış, -ma, -mış]*

ḳal: *Tükenmek, bitmek.*
1. mevḳūf oldıġı mesāʿī-i cemīlede bir daḳīḳa nā-merʿī **ḳalmadıḳdan** *(152:20). [ḳalmadıḳdan, -ma, -dıḳ, -dan]*
2. Bundan mā-ʿadā tehyiʿe-i levāzım-ı meserret ve taʿbiye-i merāsim-i neşāṭ ü ferḥat ü zīnet mevḳūf oldıġı mesāʿī-i cemīlede bir daḳīḳa nā-merʿī **ḳalmadıḳdan** ṣoñra beyt *(152:3). [ḳalmadıḳdan, -ma, -dıḳ, -dan]*
3. ārzū-mend olacaḳ bir emr-i nā-nümūde **ḳalmadı** *(363:12). [ḳalmadı, -ma, -dı]*

ḳal: *Bağlı olmak.*

Baḫt el virürse ṣoḥbet teşrīf-i yāra **ḳaldı** *(152:30). [ḳaldı, -dı]*

ḳal: *Durumunu korumak, bir halde bulunmaya devam etmek, sürmek.*
1. **ḳalma** pīrān-ı rūzgār-dīde görmedigi hünerleri gösterdiler Telāṭum-ı emvāc-ı ṣafādan *(186:13). [ḳalma, -ma]*

2. çün **ḳaldı** dīvān irteye zemzemesiyle ḥużżār u nuẕẕār her biri bir semte tār u mār olup *(204:16). [ḳaldı, -dı]*
3. Baʿdehū mışrāʿ Ṣavuluñ bī-çāreler çün **ḳaldı** dīvān irteye neşīdesi ile çıḳ çıḳ-ı raḳḳāṣ *(289:33). [ḳaldı, -dı]*
4. çadırlarında ḳarāra miknetleri **ḳalup** ser ü pā-bürehne şināver-i ḥayret ve tekellüfler *(325:33). [ḳalup, -up]*

ḳal: *Bırakmak, aktarmak.*

rūz-ı dīgere **ḳaldı** *(188:19). [ḳaldı, -dı]*

ḳal: *Devamı gelecek şekilde beklemek.*

mütevārī-i seḫāb-ı ḫalvet olup herkes ḫāb-gāhlarına ricʿat itmekle temāşā vü ṣoḥbet irteye **ḳaldı** *(197:31). [ḳaldı, -dı]*

ḳal: *Sonraya bırakılmak.*

āremīde olup ṣoḥbet irteye **ḳaldı** *(255:23). [ḳaldı, -dı]*

ḳal: *... kalmak, sürerlilik bileşik fiili.*

teşnelikden güşāde-sāz-ı dehān-ı ḥayret olup **ḳalmış** ve zebān-ı zebāne-feşānı *(362:3). [ḳalmış, -mış]*

ḳāl itdi: *Eritmek.*

Nār-ı ḳahrı pūte-i hicrānda **ḳāl itdi** beni *(298:19). [ḳāl itdi, -di]*

ḳalʿa: *Kale.*
1. **Ḳalʿa** yüriyüp nezāket ile *(129:21). [ḳalʿa,]*
2. sāḳı bir ʿamūd-ı şāmiḫa beñzer idi Ḥibāl-i veṣīka ile **ḳalʿayı** ol fīliñ menākibine *(187:25). [ḳalʿa,]*
3. bend ü rabṭ idüp gūyā **ḳalʿayı** fīl çeker ve fīl yüridükçe ḳalʿa daḫi yürür giderdi *(187:26). [ḳalʿayı, -y, -ı]*
4. bend ü rabṭ idüp gūyā ḳalʿayı fīl çeker ve fīl yüridükçe **ḳalʿa** daḫi yürür giderdi *(187:26). [ḳalʿayı, -y, -ı]*
5. Baʿdehū yine ṣal üzerinde aḫṣābdan bir mükemmel **ḳalʿa** ṣūreti olup *(220:16). [ḳalʿa,]*
6. ile ṣūret-nümā-yı peygār ü ceng olup **ḳalʿaya** āteş virildikde şöyle *(220:20). [ḳalʿaya, -(y)a]*
7. itdigi gibi yürüyüp ḳalʿa cengi ne güne oldıġı ve **ḳalʿadan** püskürme ile ʿasker *(229:23). [ḳalʿadan, -dan]*
8. ḫortūmına beste olan rīsmānlar ile gūyā çeker ve **ḳalʿa** daḫi fīliñ ardınca revān olup *(263:21). [ḳalʿa,]*
9. meşḫūn bir ḳalʿa-i devvār-ı āsumān-gūn anı taʿḳīb eyleyüp bir fīl ṣūreti **ḳalʿayı** *(263:20). [ḳalʿayı, -y, -ı]*
10. gibi **ḳalʿaya** ṭoġrı boşandılar *(264:13). [ḳalʿaya, -y, -a]*
11. ve ḥişār-ı nüh bārū-yı āsumāndan nişān oldıġın nümāyān itdikden ṣoñra **ḳalʿayı** *(264:2). [ḳalʿayı, -y, -ı]*
12. aʿmāl-i edevāt-ı muḥārebet-rüsūm itdiklerinde **ḳalʿadan** daḫi ṭoplar ve *(267:23). [ḳalʿadan, -dan]*
13. Bu eṣnāda ṭopçılar tekrār yürüyiş idüp **ḳalʿadan** çıḳan dalḳılıçlar ṭopçılar ile *(267.29). [ḳalʿadan, -dan]*
14. ve gülle-i ṭop-ı miskete bedel elma-i Sinobī ile **ḳalʿayı** muḥāṣara idenler girü tüskirilüp *(267:25). [ḳalʿayı, -y, -ı]*
15. mārrü'l-beyān çekdirme imdāda gelüp ol daḫi **ḳalʿayı** ṭoplamaġa başlayup ve *(267:27). [ḳalʿayı, -y, -ı]*
16. ṭopçılar el ḫumbarası ve çarḫ-ı felege baḳmayup **ḳalʿayı** feṭḥ u tesḫīr ve içindeki *(267:33). [ḳalʿayı, -y, -ı]*
17. mükemmel bir **ḳalʿa** īcād ve eṭrāfında piyāde vü süvār ṭulumbacı ocaġı neferātı *(303:4). [ḳalʿa,]*
18. mehter-ḫāneler çalınup ʿasker **ḳalʿaya** ṣarılmada ve bir cānibden ʿaraba üzerinde *(303:6). [ḳalʿaya, -y, -a]*
19. tesḫīrine hücūm u ihtimām ve **ḳalʿadan** püskürmeler ile müdāfaʿada ber-kāʿide *(346:14). [ḳalʿadan, -dan]*
20. levendāt yoldaşları cenge mübāşeret ve **ḳalʿayı** dāʾiren-mā-dār *(346:12). [ḳalʿayı, -y, -ı]*
21. **ḳalʿayı** teslīmden imtināʿ u ibā itmeleri ile ṭaraf-ı ḫażret-i āṣafdan teslīme *(346:18). [ḳalʿayı, -y, -ı]*

ḳalʿa cengi: *Kale savaşı.*
1. itdigi gibi yürüyüp **ḳalʿa cengi** ne güne oldıġı ve ḳalʿadan püskürme ile ʿasker *(229:23). [ḳalʿa cengi,]*
2. Deryā şenligi ḳarīn-i itmām ve **ḳalʿa cengleri** resīde-i encām olduḳda yine *(346:26). [ḳalʿa cengleri,]*
3. **ḳalʿa cenglerinde** ṭop u tüfengler ve bugün ḫātime-i eyyām-ı sūr olmaġla *(360:10). [ḳalʿa cenglerinde, -n, -de]*

ḳalʿa fetḥi: *Kalenin ele geçirilmesi.*
1. birden **ḳalʿa fetḥine** yürüyüş ider gibi yüriyüp ġubār-ı ber-ḫʷāsteden mışrāʿ *(266:1). [ḳalʿa fetḥine, -n, -e]*
2. ve mühre-endāzī-i tüfeng-i ejder-nişān ile ceng-cūyān olup **ḳalʿa fetḥi** içün *(267:20). [ḳalʿa fetḥi,]*

ḳalʿa fişegi: *Bir fişek türü.*

Baʿdehū bir **ḳalʿa fişegi** daḥi getürilüp eṭrāfı çarḫ-ı felek fişegi ile meşḥūn *(229:19). [ḳalʿa fişegi,]*

ḳalʿa müstaḥfiẓları: *Düşmana karşı bekleyen kale koruyucuları.*

ve ḳazġan-ı kūs gibi baḳırlar kürece kürece dögülmede idi ʿAsker **ḳalʿa müstaḥfiẓları** *(303:8). [ḳalʿa müstaḥfiẓları,]*

ḳalʿa resminde: *Kale biçimi, şekli.*

ferzāne cünbiş göstererek se-pā üzerine mevżūʿ **ḳalʿa resminde** maṣnūʿ *(157:31). [ḳalʿa resminde, -n, -de]*

ḳalʿa varoşında: *Kalenin dışı, uzakta bulunan yer.*

ṭarafeyne imāle-i zimām ve icāle-i ḥüsām iderek ʿaraba eṭrāfını **ḳalʿa varoşında** *(157:22). [ḳalʿa varoşında, -n, -da]*

ḳalafāt: *Gemilerde kaplama ve döşeme tahtalarını belli yöntemlerle su geçirmez duruma getirmek işini yapan kişi.*
1. balıḳ resminde ibdā itdigi ḳayıḳ zīrine **ḳalafātlar** ile iḥkām ve ḥāḳḳ-ı vasaṭ-ı pūşīdeyi *(352:9). [ḳalafātlar, -lar]*
2. müteraṣṣıd imiş Pūşīdelerinde iç ṭarafı **ḳalafātlı** uçları ṣudan bālāda *(352:14). [ḳalafātlı, -lı]*

ḳalafāt: *Osmanlı döneminde yeniçerilerin giydiği, aşağısı dar, yukarısı geniş bir başlık.*

ve sāʾir bostānī ustaları **ḳalafāt** taʿbīr olunur ḳalensöve ile başlarına uyup ve *(305:29). [ḳalafāt,]*

ḳalʿa-i aḥkem ü aḳvāyı: *Sağlam ve dayanıklı kale.*

mülḥaḳ olan ʿAcem Ermenīleri muḳavvādan bir **ḳalʿa-i aḥkem ü aḳvāyı** *(304:21). [ḳalʿa-i aḥkem ü aḳvāyı, -y, -ı]*

ḳalʿa-i çūpīn: *Tahtadan yapılmış kale.*

īcād olunan **ḳalʿa-i çūpīn** ile ḳancabaşlar ve ṣal-ı āḫerde ṣaff-zede ve āmāde-i perḫāş olan *(346:11). [ḳalʿa-i çūpīn,]*

ḳalʿa-i devvār: *Dönen kale.*
1. ṭarafından ibdāʿ u iḫtirāʿ olunan **ḳalʿa-i devvār** resmi daḥi ber-kāʾide varoş u ḫandaḳ *(187:16). [ḳalʿa-i devvār,]*
2. ile mekr-i düşmenden eymen ü eslem metīn ü müstaḥkem bir **ḳalʿa-i devvār** *(289:11). [ḳalʿa-i devvār,]*

ḳalʿa-i devvār-ı āsumān-gūn: *Gökyüzü gibi döner kale.*

meşḥūn bir **ḳalʿa-i devvār-ı āsumān-gūn** anı taʿḳīb eyleyüp bir fīl ṣūreti ḳalʿayı *(263:20). [ḳalʿa-i devvār-ı āsumān-gūn,]*

ḳalʿa-i maşnūʿanıñ ḳulle-i maṭbūʿası: *Yapma kalenin güzel görünüşlü kulesi.*

ḳalʿa-i maşnūʿanıñ ḳulle-i maṭbūʿası fānūs-ı ḫayāl gibi bir sāʿat miḳdārı dāʾir ve *(267:31). [ḳalʿa-i maşnūʿanıñ ḳulle-i maṭbūʿası,]*

ḳalʿa-i mezbūre: *Söz konusu kale.*
1. tīġ-i muḥārebe der-niyām ve **ḳalʿa-i mezbūre** selāmet ṭopları ile iẕhār-ı şādmānī iderek *(188:17). [ḳalʿa-i mezbūre,*
2. idi Ve **ḳalʿa-i mezbūre** dervāzesinde tirşeden maşnūʿ ters-nāk çihreler ve hevl-nāk ṣūretler *(263:24). [ḳalʿa-i mezbūre,]*

ḳalʿa-i mezbūreniñ burc u bārūsı: *Söz konusu kalenin burç ve bedeni.*

Ḳalʿa-i mezbūreniñ burc u bārūsı bayraḳ-ı laʿl-gūn ile ārāste ve *(187:27). [ḳalʿa-i mezbūreniñ burc u bārūsı, -s, -ı]*

ḳalʿa-i meẕkūre: *Söz konusu kale.*
1. Ve **ḳalʿa-i meẕkūre** aʿmāl-i edevāt-ı nāʾire ile ḫālet-nümā-yı ḳalʿa-i Revān *(264:1). [ḳalʿa-i meẕkūre,]*
2. edīm-i şaṭranca nişān oldı ve **ḳalʿa-i meẕkūre** daḫi geh *(264:6). [ḳalʿa-i meẕkūre,]*
3. **Ḳalʿa-i meẕkūre** fetḥi içün müvācehe-i şehriyār-ı ḳalʿa-güşānıñ cānib-i yemīninde *(264:10). [ḳalʿa-i meẕkūre,]*

ḳalʿa-i mezkūreniñ bārūt-ḫānesine: *Söz konusu kalenin barutlarının bulunduğu yer.*

şoñra **ḳalʿa-i meẕkūreniñ bārūt-ḫānesine** āteş virilüp burc u bārūları *(289:14). [ḳalʿa-i meẕkūreniñ bārūt-ḫānesine, -n, -e]*

ḳalʿa-i sālūfü'l-beyān: *Sözü edilen kale.*

Bu eşnāda yine **ḳalʿa-i sālūfü'l-beyān** ser-sefīne-i ışṭavl-ı sulṭānī gibi *(267:18). [ḳalʿa-i sālūfü'l-beyān,]*

kalaycı: *Bakır kapları kalaylayan kimse.*
1. ordu ālāyına meʾmūr olan balmūmcıyān ve ʿaṭṭārān ve oḳçı ve yaycı ve **ḳalaycı** *(310:32). [ḳalaycı,]*
2. **Ḳalaycılarıñ** şīve-kārān-ı sürīn-cünbānı lī-müʾellifihī *(315:23). [ḳalaycılarıñ, -lar, -ıñ]*

kalaycı dilberi: *Kap kalaylayan kimselerden biri.*

Ol **ḳalaycı dilberi** gerdişler eyler nāzdan *(315:24). [ḳalaycı dilberi,]*

kālā-yı cihān-bahā-yı şafā vü inbisāṭ: *Neşe ve eğlencenin cihan değerindeki kumaşı.*

ṭoḳunmamış ve bu naḳş üzere bir **kālā-yı cihān-bahā-yı şafā vü inbisāṭ** *(302:5). [kālā-yı cihān-bahā-yı şafā vü inbisāṭ,]*

kālā-yı icābet-tamġa-i duʿāya: *Kabul damgası vurulmuş duaların kumaşı.*

hediyyelerin ancaḳ **kālā-yı icābet-tamġa-i duʿāya** taḫṣīṣ ve faḳaṭ ṣadreyn maʿzülleri *(192:35). [kālā-yı icābet-tamġa-i duʿāya, -y, -a]*

kālā-yı zemīni: *Yer kumaşı.*

ḫırām ve **kālā-yı zemīni** peymūde-i ẕirāʿ-ı kām idüp elbise-i günā-gün ve *(299:29). [kālā-yı zemīni, -i]*

ḳalaylı tirşelerden: *Kalaylanmış deri.*

ḥayrān idüp ve eṭrāfında **ḳalaylı tirşelerden** maṣnūʿ eşkāl-i muḫtelife ile eṭfāl *(315:30). [ḳalaylı tirşelerden, -ler, -den]*

kāle-bāf-ı eyyām u leyāl: *Gece ve gündüz kumaş dokumak.*

dest-gāh-ı semāda minvāl-i hilāl ve defe-i ḫurşīd ile **kāle-bāf-ı eyyām u leyāl** *(164:17). [kāle-bāf-ı eyyām u leyāl,]*

kāle-i gül-rīzlerin eṭrāf-ı dükkānlarına: *Gül saçan kumaşların satıldığı dükkanın çevresi.*

tamġā-zen-i reşk olacaḳ **kāle-i gül-rīzlerin eṭrāf-ı dükkānlarına** ṣalkım ṣaçaḳ *(283:27). [kāle-i gül-rīzlerin eṭrāf-ı dükkānlarına, -n, -a]*

ḳalem: *Yazı yazmaya mahsus, genellikle çubuk biçiminde âlet.*
1. Muṣḥaf-ı şerīf ve Ramażān Efendi **ḳalemiyle** nüvişte bir girān-ḳadr Sūre-i Enʿām-ı şerīf *(167:10). [ḳalemiyle, -i, -y, -le]*
2. Kelām-ı Ḳadīm ve Ḥāfıẓ Aḥmed **ḳalemi** ile bir Enʿām-ı Kerīm ve eşer-i ṭabʿ-ı ḥażret-i Murād Ḫān-ı ġāzī *(167:19). [ḳalemi, -i]*
3. **ḳalemiyle** musaṭṭar ve vücūhātı ḥüsn-i ḫaṭṭ-ı nesḫī ve tefsīrātı *(190:9). [ḳalemiyle, -i, -y, -le]*
4. **Ḳaleme** laġziş ele raʿşe dile lerze gelür *(231:28). [ḳaleme, -e]*
5. **Ḳalem** der-kef ü miḥbere der-benān *(260:9). [ḳalem,]*
6. ne **ḳalem** kārı olup zīver yüzinden cümleye fāʾiḳ ve şenlik cihetinden sāʾir *(283:4). [ḳalem,]*
7. Dehān-ı ḥoḳḳada gūyā lisān olup **ḳalemi** *(313:18). [ḳalemi, -i]*
8. Kim miṣlini taṣvīrde **ḳalem** ʿacz-künāndır *(329:16). [ḳalem,]*
9. Tanẓīr ide düşmüş **ḳalem** ṭabʿını kāna *(331:15). [ḳalem,]*
10. Nitsün **ḳalemim** ʿāciz-i tavṣīf ü beyāndır *(332:2). [ḳalemim, -im]*
11. dāmen-be-miyān mülūkāne ḥaşmet-i firāvān ve vaṣfında **ḳalem** şikeste *(365:19). [ḳalem,]*

ḳalem-i ʿanberīn-raḳamı: *Amber kokulu harfler çizen kalem.*

ḳalem-i ʿanberīn-raḳamı ile muḥarrer ü merḳūm bir cild-i laṭīf Sūre-i Kehf-i şerīf *(170:5). [ḳalem-i ʿanberīn-raḳamı, -ı]*

ḳalem-i ʿanberīn-raḳam-ı Ḥażret-i ʿÖmer Nesefī: *Nesefli Ömer hazretlerinin amber renkli yazan kalemi.*

ḳalem-i ʿanberīn-raḳam-ı Ḥażret-i ʿÖmer Nesefī ile muḥarrer bir *(190:10). [ḳalem-i ʿanberīn-raḳam-ı Ḥażret-i ʿÖmer Nesefī,]*

kalem-i ʿanber-siriştesi: *Amber renkli kalem.*

Muṣḥaf-ı Şerīf-i bī-hemtā ve Dervīş Ḥasan Edirnevī **ḳalem-i ʿanber-siriştesi** ile nüvişte *(189:24). [ḳalem-i ʿanber-siriştesi, -s, -i]*

kalem-i belāġat-mevṣūf-ı münşiʾü'l-ḥurūf: *Satırların yazarının güzel söz ustası kalemi.*

ḳalem-i belāġat-mevşūf-ı münşiʾü’l-ḥurūf bu ḳıṭʿa-i ḳarīż ile naẓm-ı keremlerin taḳrīẓ eyledi Ḳıṭʿa *(352:23). [ḳalem-i belāġat-mevşūf-ı münşiʾü’l-ḥurūf,]*

ḳalem-i bihzād-pesend: *(Gelen hediye için) Behzad elinden çıkmış.*

ḳaṣdına **ḳalem-i Bihzād-pesend** ile muṣavver bir muraṣṣaʿ u müẕehheb *(166:13). [ḳalem-i bihzād-pesend,]*

ḳalem-i nādire-senc-iʿanberīn-rakamı: *(Reisül Küttap Mehemmed Efendi için) Amber kokulu yazıyı güzel sözler söyleyerek aktaran.*

reʾīsü’l-küttāb Meḥemmed Efendiniñ **ḳalem-i nādire-senc-iʿanberīn-raḳamı** ile *(139:28). [ḳalem-i nādire-senc-iʿanberīn-raḳamı, -ı]*

kalemiñ söylet: *Edebi alanda usta olduğunu belirtmek.*

Söylet ḳalemiñ nefīr-i sūr it *(126:13). [ḳalemiñ söylet,]*

ḳalem-rev-i ṣafā vü ferḥat: *Neşe ve sevincin hükmüne bağlı ülke.*

ḳalem-rev-i ṣafā vü ferḥat ʿibād-ı müslimīne ʿināyāt-ı ʿaliyye-i sulṭān-ı memālik-i ezeliyye *(136:25). [ḳalem-rev-i ṣafā vü ferḥat,]*

ḳalem-terāş: *Kamış kalemleri açmakta kullanılan uzun saplı küçük bıçak.*

İstanbul timurı mercān depelü **ḳalem-terāş** ve iki bıçaḳ irdāf olunup *(315:21). [ḳalem-terāş,]*

ḳalensöve: *Külah, serpuş (Uzun, sivri, kelle şekeri biçiminde, hatta içi tahta çubuklarla desteklenmiş çeşitleri vardır; ulema, üzerine sarık sarardı).*

ve sāʾir bostānī ustaları ḳalafāt taʿbīr olunur **ḳalensöve** ile başlarına uyup ve *(305:29). [ḳalensöve,]*

ḳālensöve selīmi: *Sivri tepeli, külah biçimindeki kavuk.*

defter-dār-ı ṣıḳḳ-ı evvel ü ṣāliṣ ü ṣānī ḥażerātı ʿalā-merātibihim **ḳālensöve selīmi** ber-ser *(365:4). [ḳālensöve selīmi,]*

kāle-peymā-yı ḥüsn ü ān olaraḳ: *Güzellik kumaşını ölçmek.*

Kāle-peymā-yı ḥüsn ü ān olaraḳ ḳumāş-ı cemālin kūçe-i gerdān-ı ḥayāle *(283:29). [kāle-peymā-yı ḥüsn ü ān olaraḳ, -araḳ]*

kāle-peymā-yı rāh-ı ṣafā vü neşāṭ olaraḳ: *Neşe ve eğlence kumaşının yolunun kumaşının ölçülmesi.*

Ṣandalcılar endāze-i kām-ı ihtimām ile **kāle-peymā-yı rāh-ı ṣafā vü neşāṭ olaraḳ** *(335:27). [kāle-peymā-yı rāh-ı ṣafā vü neşāṭ olaraḳ, -araḳ]*

kalʿ-ı cebel oldı: *Dağın devrilmesi.*

Ḳalʿ-ı cebel oldı himmet ile *(129:22). [ḳalʿ-ı cebel oldı, -dı]*

ḳālıb: *Kalıp, suret, şekil.*
1. atılup bu **ḳālıb** üzere be-her yevm üçer kerre şenlikler itmek *(151:3). [ḳālıb,]*
2. Sebk idince bu **ḳālıba** ānı *(170:14). [ḳālıba, -a]*
3. çeküp çevirüp bir aḥsen **ḳālıba** ifrāġ ve güẕāşte-i sūzen-i nigāh olan tār-ı müjgānların *(282:5). [ḳālıba, -a]*

ḳālıb-ı bī-cān: *(Kukla için) Cansız kalıp, şekil.*

ve **ḳālıb-ı bī-cān** iken ẕī-rūḥdan ziyāde ve raḳḳāṣlardan efzūn şöyle *(279:1). [ḳālıb-ı bī-cān,]*

ḳālıb-ı dīv: *(Şenliklerde kullanılan korkunç kukla) Devin varlığı.*

ṣūret-i perī cilve-fer olup **ḳālıb-ı dīv** içre iḫfā itdikleri ālet-i nefḫ ile dīviñ gūyā *(253:36). [ḳālıb-ı dīv,]*

ḳalıb-ı ḳaṣr-ı ʿadālet: *(III. Ahmet) Adalet kasrının kalıbı.*

ṣoñra **ḳalıb-ı ḳaṣr-ı ʿadālet** beden-i rūḥ-ı salṭanat oldıġı *(232:9). [ḳalıb-ı ḳaṣr-ı ʿadālet,]*

ḳalıb-ı mezkūrı: *(At için) adı geçen kukla, canlı.*

ṣūreti ibdāʿ ve ol şibhiñ içinde nīme-i bedenlerin iḫfā idüp **ḳalıb-ı meẕkūrı** feres *(157:20). [ḳalıb-ı meẕkūrı, -ı]*

ḳālıb-ı taʿbīre ṣıġmaz: *Anlatılmak, ifade edilmek.*

Ḳāle gelmez **ḳālıb-ı taʿbīre ṣıġmaz** ḥāl ile *(298:20). [ḳālıb-ı taʿbīre ṣıġmaz, -maz]*

ḳālīçe-i müşgīn-tārlar: *Siyah renkli halı.*

içün iḥdāṯ olunan nişīmen-ṣuffe-i ṣafā-baḫşāya daḫi **ḳālīçe-i müşgīn-tārlar** *(251:7). [ḳālīçe-i müşgīn-tārlar, -lar]*

ḳalk: *Oturak pozisyondan hareket haline geçme.*
1. ẕuhūr-ı cünbiş-i dest-i daʿvet ile müsāfir çergesinden **ḳalḳup** *(179:7). [ḳalḳup, -up]*
2. diyerek ḫop ḫop şıçrayup gāh düşüp gāh **ḳalḳup** gāḥ biri biri ile *(297:6). [ḳalḳup, -up]*
3. dīvān-ḫāneden cümleden aḳdem **ḳalḳup** süvār ve ḫāric-i bāb-ı hümāyūnda *(372:35). [ḳalḳup, -up]*

ḳalḳan çalar sāʿat: *Etrafı çevrili, belli bir zamana ayarlandığında o vakit çalan saat.*

ḳalḳan çalar sāʿat ve iki biñ üç yüz dirhem bir sīm kebīr tepsi ve ṭoḳuz yüz ṭoḳsan bir *(315:3). [ḳalḳan çalar sāʿat,]*

ḳallāvī: *Osmanlı döneminde vezirlerin ve sadrazamların giydiği, üstüne tülbent sarılmış bir tür kavuk.*
1. ḫażretleri **ḳallāvī** ve dīvān kürki ile pīrāye-i silk-i cemʿiyyet oldılar *(155:10). [ḳallāvī,]*
2. üzere **ḳallāvīlerin** zīb-i ser ve ser-cümle erbāb-ı dīvāna taʿlīm-i erkān-ı ḫaşmet ü fer itmekle *(267:13). [ḳallāvīlerin, -ler, -in]*
3. vüzerā-yı ʿiẓām ḫażerātı **ḳallāvīler** ve muvaḥḥidī kürkler ve ḳaṭīfe şalvār ve *(365:8). [ḳallāvīler, -ler]*
4. vezīr-i aʿẓam-ı gerdūn ḥaşem ḫażretleri şalı güni geydigi beyāż üst kürk ve **ḳallāvī** ile *(373:21). [ḳallāvī,]*

ḳallāvī-i muṭallā: *Yaldızlanmış kavuk.*

1. Baʿdehū āṣaf-ı Ḥātem-maṣraf u deryā-kef ḥażretleri **ḳallāvī-i muṭallā** ve *(155:11). [ḳallāvī-i muṭallā,]*
2. ḥażret-i ṣāḥib-i devlet **ḳallāvī-i muṭallā** ve ferāce-i ferve-i semmūr-ı girān-baḥā *(177:6). [ḳallāvī-i muṭallā,]*

ḳallāvī-i muṭallā-yı zīnet-efzā: *Pek gösterişli, yaldızlı kavuk.*

ḳapaniçe yaḳalu ferve-i semmūr-ı girān-bahā ve **ḳallāvī-i muṭallā-yı zīnet-efzā** *(365:16). [ḳallāvī-i muṭallā-yı zīnet-efzā,]*

ḳalup: *Her hangi bir durumda olmak, bulunmak.*

fenersiz **ḳalup** bī-iḫtiyār perīṣān-sāz-ı ṣuʿūr u efkār oldıġını daḫi *(260:21). [ḳalup,]*

ḳalyon: *Hem yelken hem de kürekle yol alan savaş gemilerinin en büyüğü*
1. **Ḳalyon** mı yürür hevāda āyā *(129:12). [ḳalyon,]*
2. cebe-ḫāne vü mühimmāt ile bādbān-güşā **ḳalyonlar** tesyīr olunmaḳ üzere *(244:17). [ḳalyonlar, -lar]*
3. idi Ol vaḳitde imāle-i sükkān-ı ruḫṣat ẓuhūrı ile **ḳalyonlarda** ceng bayraḳları *(244:19). [ḳalyonlarda, -lar, -da]*
4. İp üzre ber-hevā **ḳalyonlar** itdi çün resen-bāzān *(244:32). [ḳalyonlar, -lar]*
5. daḫi **ḳalyonlarda** ẕevḳ-yāb-ı temāşā oldılar *(256:26). [ḳalyonlarda, -lar, -da]*
6. ḥayrān olurlar idi Bu reftār ile gāh **ḳalyon** cānibine gāh ḳara ṭarafına *(258:36). [ḳalyon,]*
7. ve iẓhār-ı siḥr-sāzī iderek ser-menzile vāṣıl ve **ḳalyona** dāḫil olduḳdan *(258:3). [ḳalyona, -a]*
8. manṭūkıyla zemzeme-perdāz olaraḳ Fener İskelesi ṭarafında olan **ḳalyonlardan** *(259:15). [ḳalyonlardan, -lar, -dan]*
9. taḳrībi ile **ḳalyonda** meclis-i āṣafīde ḥāżır bulunup ḳahr yüzünden luṭfa *(261:4). [ḳalyonda, -da]*
10. üzere ber-hevā **ḳalyonlar** yerlerinden ḥareket ve birbiri ile ḥarb u ḍarba *(274:11). [ḳalyonlar, -lar]*
11. Bu eṣnāda ber-hevā **ḳalyonlar** yine ke'l-evvel maḥallerinden lenger-rübāy-ı ḳarār *(295:21). [ḳalyonlar, -lar]*
12. tūli sekiz ẕirāʿ ve ʿarż u ḳaddi üçer ẕirāʿ metāʿları ile māl-ā-māl **ḳalyonı** *(314:7). [ḳalyonı, -ı]*
13. **ḳalyonı** dāḫil-i ḥavme-i otaġ-ı hümāyūna çekdirmeleri fermān buyurulmaġın *(314:15). [ḳalyonı, -ı]*
14. Demirin aldı ipdeki **ḳalyon** *(324:15). [ḳalyon,]*

ḳalyon çanaḳlığına: *Kalyonun çevresine göre alçakta kalmış tekne biçimindeki yer.*

ḳadem-cāy olmaġ içün **ḳalyon çanaḳlığına** mümāṣil bir ṭarḥ-ı ḫāṣṣ ibdā ḳılınmış *(258:20). [ḳalyon çanaḳlığına, -n, -a]*

ḳalyon cengi: *Savaş gemisinin harekette bulunması.*

Ammā **ḳalyon cengi** ḫavfından bī-ḥużūr olan maġlūbān-ı keyf-i pür-fütūr *(274:21). [ḳalyon cengi,]*

ḳalyon filandırası: *Boyu eninin on sekiz katı kadar olan gemi bayrağı.*

ḫīre-sāz-ı naẓar olmuş idi Cevānib-i erbaʿasında yedi sekiz **ḳalyon filandırası** *(254:20). [ḳalyon filandırası,]*

ḳalyon reʾīsligi: *Üç direkli, yelkenli, büyük savaş gemisinin kaptanı.*

yevmiyye ile bir **ḳalyon reʾīsligi** iḥsān ve anlara maḫṣūṣ bir ḳat libās-ı girān-bahā *(244:6). [ḳalyon reʾīsligi,]*

ḳalyon-ı kūh-bünyādlar: *Dağ gibi gövdesi olan kalyon.*

Ve bu eṣnāda rīsmān üzere īcād olunan **ḳalyon-ı kūh-bünyādlar** daḫi *(264:17). [ḳalyon-ı kūh-bünyādlar, -lar]*

ḳalyonlarıñ mühimmātını: *Hem yelken hem de kürekle yol alan savaş gemilerinin en büyüğünün araç ve gereçleri.*

ḳalyonlarıñ mühimmātını vaż‘ içün ibdā‘ itdikleri taḫta şuffeniñ taḫtında ṣudūr-ı fermān-ı ‘ālīye *(173:13). [ḳalyonlarıñ mühimmātını, -ı, -n, -ı-n, -ı]*

kām alup: *Arzusuna kavuşmak, istediğini elde etmek.*

Yāre çatmış **kām alup** cāmın çeküp içmiş raḳīb *(297:11). [kām alup, -up]*

kām-baḫş u kām-cūy u kām-kār: *(Sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa için) Mutluluk verici, arayıcı, bulucu.*

müşīr ü müsteşār **kām-baḫş u kām-cūy u kām-kār** nāẓım-ı menāẓımu’l-umūr *(139:19). [kām-baḫş u kām-cūy u kām-kār,]*

kām-baḫş-ı esāfil ü e‘ālī: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Büyük küçük herkese mutluluk veren.*

kām-baḫş-ı esāfil ü e‘ālī ḥażret-i ṣadr-ı ‘ālī meclis-i sāmīlerinde *(215:32). [kām-baḫş-ı esāfil ü e‘ālī,]*

kamer: *Ar. Ay, mâh.*

Gerdūnda **ḳamer** mi cilve-peymā *(129:11). [ḳamer,]*

kamer-i ḫurşīd-fer: *Güneş gibi aydınlık saçıcı ay.*

ḳamer-i ḫurşīd-fer evtād-ı nücūm ve ṭınāb-ı şihāb ile sāḥa-i meydān-ı zengistāna *(268:7). [ḳamer-i ḫurşīd-fer,]*

kāmet: *Boy, endam.*

Ḳāmeti bir dıraḫt-ı nūr oldı *(142:32). [ḳāmeti, -i]*

kāmet-i liyāḳatına: *Layık olma belirtisi.*

nemedīn-ḫil‘at **ḳāmet-i liyāḳatına** geydirilüp ḥużūr-ı şehriyārīden güẕār iderken *(270.23). [ḳāmet-i liyāḳatına, -ı, -n, -a]*

Kāmī Meḥemmed Efendi: *Şair Kami.(1649-1724) Edirneli Mehmed Kami Efendi. Dedesi; Gülşenî tarikatı, Şeyh Derrviş İbrahim-i Gülşeni'dir. Müderrislik; fetva eminliği; Bağdat, Galata, Mısır kadılığı ve evkaf müfettişliği görevinde bulunmuştur.*

ma‘zūl **Kāmī Meḥemmed Efendi** ve Şām-ı şerīf ma‘zūli efendilerden Cezāyir Paşası-zāde İbrāhīm Efendi *(178:15). [Kāmī Meḥemmed Efendi,]*

kām-kār: *Mutluluğa erişmek.*

dīnār ile **kām-kār** ve müşārün-bi’l-benān-ı i‘tibār eyledi *(310:5). [kām-kār,]*

kām-kār olamadılar: *Mutluluğa erişmek.*

müşāhede-i dīdārı ile daḫi **kām-kār olamadılar** Nice kerre işʿāl-i nāʾire-i ḥarb u sitīz *(188:14). [kām-kār olamadılar, -a, -ma, -dı, -lar]*

kām-kār oldılar: *Mutluluk bulmak.*

kām-kār oldılar *(321:15). [kām-kār oldılar, -dı, -lar]*

kām-kār olup: *Muradına ermek.*

ile **kām-kār olup** müsāfir çergesi ṣaffü'n-niʿālinde gūşe-gīr-i ḳarār oldılar beyt Li-münşiʾihi *(302.29). [kām-kār olup, -up]*

kām-kār olup: *İstediğini elde etmek.*

felekü'l-eflāk-ı icābete resīde eyleyüp bir ḳabża dīnār ile **kām-kār olup** gitdiler *(312:12). [kām-kār olup, -up]*

kām-kār olup: *Sevinmek.*

müşāhede-i cennet-i dīdār-ı ḫüsrev-i kerem-şiʿār ile **kām-kār olup** ḥarāretleri *(357:12). [kām-kār olup, -up]*

kām-kār u nām-dār olup: *Muradına ermek ve nam kazanmak.*

ʿarżına ictisār ile **kām-kār u nām-dār olup** nāʾil-i manṣıb-ı Mıṣr olmuş ḳadar *(193:27). [kām-kār u nām-dār olup, -up]*

kāmrān olup: *Muradına ermek, mutlu olmak.*

ile **kāmrān olup** işi bitdi *(259:28). [kāmrān olup, -up]*

kām-verān: *Bahtiyar, mutlu.*

Kān ḫod-be-ḫod iḥsānı çıḳar **kām-verāndır** *(331:18). [kām-verāndır, -dır]*

kām-yāb eyledi: *Mutlu etmek.*

nice dilleri **kām-yāb eyledi** Ez-cümle ʿAlī Paşa-ı müşārün-ileyhiñ metāʿib-i seferiyyeden *(211:11). [kām-yāb eyledi, -di]*

kām-yāb oldılar: *Muradına ermek, isteğine ulaşmak.*

cūy-ı murād üzere idāre idüp **kām-yāb oldılar** Mıṣrāʿ Murādım üzre *(235:29). [kām-yāb oldılar, -dı, -lar]*

kām-yāb olup: *Mutlu olmak.*

şitāb ve ṣanāyiʿ-i ātiyeyi seyr ile **kām-yāb olup** meydāna ʿavdetinde *(257:16). [kām-yāb olup, -up]*

ḳan: *Vücuttaki hayati sıvı.*
1. döndi ki mışrāʿ Ḫançerinden **ḳan** ṭamar aġzında ammā būy-ı şīr ve *(237:5). [ḳan,]*
2. Pīrāmen-i gerdūnda şafaḳ şanma ki **ḳandır** *(329:8). [ḳandır, -dır]*

ḳan: *Taş ocağı, maden, kaynak.*
1. Ceyb-i keremi beẕl olunan gevhere **kāndır** *(330:12). [kāndır, -dır]*
2. Tanẓīr ide düşmüş ḳalem ṭabʿını **kāna** *(331:15). [kāna, -a]*
3. **Kāndan** ne çıḳar tīşe-i zūr olmasa der-kār *(331:17). [kāndan, -dan]*
4. **Kān** ḫod-be-ḫod iḥsānı çıḳar kām-verāndır *(331:18). [kān,]*

ḳan olur: *Kan dökülmek.*

Ḳorḳarım kūyuñda bir gün **ḳan olur** terānesiyle sāz-kār oldılar *(266:21). [ḳan olur, -ur]*

kāna güher ve bāġa şemer: *Maden ocağına taş, bahçeye meyve. Her şey olması gereken yere layık.*

żamīme-i ʿıḳdu'l-ferāʾid-i duʿā-yı icābet-bahā ile **kāna güher ve bāġa şemer** *(189:5). [kāna güher ve bāġa şemer,]*

ḳanāʿat: *Azla yetinme, kısmete razı olma.*

ḥażretleri ile tevdīʿa **ḳanāʿat** ve maḳarr u maḳāmlarına inṣırāf ü ricʿat eylediler *(340:7). [ḳanāʿat,]*

ḳanāʿat buyurup: *Yetinmek.*

mażmūnı üzere mümkin olan temāşā-yı esbāb-ı sürūr ile **ḳanāʿat buyurup** *(345:12). [ḳanāʿat buyurup, -up]*

ḳanāʿat it: *Yetinmek.*
1. mübāşeret olunup herkes birbiriniñ aḥvālini temāşā ile **ḳanāʿat itdiler** Ālāy göstermek *(325:27). [ḳanāʿat itdiler, -di, -ler]*
2. üzere çend ṭāḳa ecnās-ı aḳmişe itḥāfına **ḳanāʿat itmeyüp** ʿarż-ı iḫtişāṣ u ʿubūdiyyet *(340:14). [ḳanāʿat itmeyüp, -me, -y, -üp]*

ḳanāʿat olunup: *Yetinmek.*

bir miḳdār edevāt-ı nāriyye iżāʿatı ile **ḳanāʿat olunup** herkes mütevārī-i künc-i ārām *(341:31). [ḳanāʿat olunup, -up]*

ḳanābir-i sūr-ı ḫitān olan: *Sünnet düğününün kamberleri, gediklileri.*

taḫṣīṣ-i maḳām ve tanṣīṣ-i maḍrıb-ı ḫıyām buyurulduḳdan ṣoñra **ḳanābir-i sūr-ı ḫitān olan** *(149:8). [ḳanābir-i sūr-ı ḫitān olan, -an]*

ḳanādīl: *Kandiller.*
1. **ḳanadīl** vaż'ı içün gönder taʿbīr olunur şırıḳları yerlü yerine nişānde itmege *(152:8). [ḳanadīl,]*
2. vezīr-i rūşen-żamīr māhiyye **ḳanadīliniñ** otaġ-ı pādişāhīye *(152:10). [ḳanadīliniñ, -i, -n, -iñ]*

ḳanādīl ü meşāʿil: *Kandil ve meşaleler.*

dergāh-ı ʿālī cebecileri ocaġından **ḳanādīl ü meşāʿil** ile müzeyyen ṣal üzerinde *(218:25). [ḳanādīl ü meşāʿil,]*

ḳanādīl-i bī-şümār-ı Süreyyā-eserle: *Süreyya yıldızına benzer, çok sayıdaki kandil.*

ve aḳmişe-i girān-bahā ile āvīzeler ve **ḳanādīl-i bī-şümār-ı Ṣüreyyā-eṣerle** *(254:19). [ḳanādīl-i bī-şümār-ı Ṣüreyyā-eṣerle, -le]*

ḳanādīl-i būḳalemūn-naḳş-ı gūnā-gūn: *Türlü türlü, bukalemun gibi renkli kandiller.*

Yine Dūde-i meẕkūreden bir şal daḫi **ḳanādīl-i būḳalemūn-naḳş-ı gūnā-gūn** *(220.5). [ḳanādīl-i būḳalemūn-naḳş-ı gūnā-gūn,]*

ḳanādīl-i būḳalemūn-reng-i ḫoş-nümūn: *Güzel görünen, bukalemun gibi renk renk kandiller.*

ḳanādīl-i būḳalemūn-reng-i ḫoş-nümūn ile ārāste olup her birinde çengiyān u raḳḳāṣān *(230.15). [ḳanādīl-i būḳalemūn-reng-i ḫoş-nümūn,]*

ḳanādil-i elvān-nümādan: *Renkli kandiller.*

serv-i sebzīn ve aña müteʿāḳib **ḳanādil-i elvān-nümādan** bir ibrīḳ-i muraṣṣaʿ-nigār-ı nāzük-terīn *(268:11). [ḳanādil-i elvān-nümādan, -dan]*

ḳanādīl-i fürūzān: *Aydınlık kandiller.*
1. ḳadeḥi üçer timṣāl-i bedīʿü'l-eşkāli muḥtevī **ḳanādīl-i fürūzāndan** üçer ḳat *(202:33). [ḳanādīl-i fürūzāndan, -dan]*
2. nice ṣumūʿ-ı tābān ve meşāʿil-i sūzān ve **ḳanādīl-i fürūzān** çeşm-i ḳarīr-i ʿālemiyāndan *(255:2). [ḳanādīl-i fürūzān,]*

ḳanādīl-i gūnā-gūndan: *Çeşit çeşit kandiller.*

Bunlardan māʿadā **ḳanādīl-i gūnā-gūndan** bir serv-i zerrīn ü bālā ve bir *(271:5). [ḳanādīl-i gūnā-gūndan, -dan]*

ḳanādīl-i kevākib-nümūn: *Yıldızlar gibi yanan kandiller.*

ḳanādīl-i kevākib-nümūn ile sāḥa-i ġabrāyı *(195:11). [ḳanādīl-i kevākib-nümūn,]*

ḳanādīl-i lāle-gūnuñ: *Lale renkli kandiller (Koyu renkli).*

ḳanādīl-i lāle-gūnuñ dīde-i bürīdeleri fürūġ-ı şeb-çerāġ-ı naẓar-ı cihān-bānī şaʿşaʿasından *(196:5). [ḳanādīl-i lāle-gūnuñ, -uñ]*

ḳanādīl-i nücūm: *Yıldız kandilleri, ışık saçma.*

evvelā dervāze-i sāye-bān-ı āl-gūn-ı āsumānda **ḳanādīl-i nücūm** *(195:4). [ḳanādīl-i nücūm,]*

ḳanādīl-i raḫşendeler: *Işık saçan kandiller.*

ile seyr otaġını burc-ı ḳamer gibi pür-nūr u pür-tāb eyledikde **ḳanādīl-i raḫşendeler** *(196:11). [ḳanādīl-i raḫşendeler, -ler]*

ḳanādīl-i rengā-reng-i tāb-dār: *Parlak ışıklı renk renk kandiller.*

gibi miyān-ı deryāya sürṣal eyleyüp dāʾiren-mā-dār **ḳanādīl-i rengā-reng-i tāb-dār** *(202:15). [ḳanādīl-i rengā-reng-i tāb-dār,]*

ḳanādīl-i şeb-efrūz: *Geceyi aydınlatan kandiller.*

Ve yine gümrükçi aġa ṭarafından daḫi nice meşāʿil-i pür-sūz ve **ḳanādīl-i şeb-efrūz** *(220:23). [ḳanādīl-i şeb-efrūz,]*

ḳanādīl-i sebz-gūn: *Yeşil renkli kandil.*

ḳıyās itdiler Cā-be-cā mevzūn sütūnlarıñ kimisini **ḳanādīl-i sebz-gūn** *(195:22). [ḳanādīl-i sebz-gūn,]*

ḳanādīl-i sitāre-gūn: *Yıldızlar gibi parlak kandiller.*

her gūşesinde bir dürlü āheng ve her cānibinde **ḳanādīl-i sitāre-gūn** şeb-çerāġ-ı meclis-efrūz *(203:25). [ḳanādīl-i sitāre-gūn,]*

ḳanādīl-i zeberced-gūn: *Zebercet renkli kandiller.*

ile pür-zer ü zīver ve **ḳanādīl-i zeberced-gūn** meşḥūn u münevver *(364:26). [ḳanādīl-i zeberced-gūn,]*

kanādīl-i ẓulmet-sūz: *Karanlığı tutuşturan kandiller.*

on beş biñ ḳadar **ḳanādīl-i ẓulmet-sūz** ve meşābīḥ-i zeberced-gūn-ı şevḳ-efrūzdan *(255:18). [ḳanādīl-i ẓulmet-sūz,]*

kanādīl-i zümürrüd-gündan: *Zümrüt renkli kandil.*

ḳanādīl-i zümürrüd-gündan nice serv-i nūr ve temāṯil-i nev-ẓuhūr iẓhārı *(322:21). [ḳanādīl-i zümürrüd-gündan, -dan]*

ḳanādīl-i zümürrüd-reng: *Zümrüt renkli kandiller.*

İçinde **ḳanādīl-i zümürrüd-reng** ile ārāste bir sütūn-ı mülemmaʿ-gūn *(252:20). [ḳanādīl-i zümürrüd-reng,]*

kanāriye-i firengī: *Frenk kanaryası, sarı renkli ötücü kuş.*

Ḳanāriye-i Firengī gibi dem-keş-i küfr ü ḍalāl olan ṭāʾir-i laʿīn-minḳār *(243:30). [ḳanāriye-i firengī,]*

ḳancabaş: *Başı kancaya benzer biçimde yapılmış tekne.*

īcād olunan ḳalʿa-i çūpīn ile **ḳancabaşlar** ve şal-ı āḫerde şaff-zede ve āmāde-i perḫāş olan *(346:11). [ḳancabaşlar, -lar]*

kand-i mükerrer: *Akide şekeri.*

ardınca gider ve żarūrī bu şiʿr-i şīrīn-güvārı **ḳand-i mükerrer** gibi ḫod-be-ḫod *(280:13). [ḳand-i mükerrer,]*

ḳand-i mükerrer-i keremleri: *Bağışın akide şekeri.*

ile daḫi eṭfāle **ḳand-i mükerrer-i keremleri** ile ḥalāvet-baḫş-ı ẕāʾiḳa-i ikrām u iʿzāz oldılar *(275:26). [ḳand-i mükerrer-i keremleri, -ler, -i]*

ḳandīl: *Sıvı halindeki yağa batırılmış bir fitilin yanması suretiyle ışık veren aydınlatma aracı, çerağ.*
1. içün on beş biñ şīşe **ḳandīl** ve on biñ ḳandīl ḳutısı ve on biñ şerbet ḳavanozları *(142:7). [ḳandīl,]*
2. birḳaç yüz **ḳandīlden** fānūs-ı ḫayāl gibi bir künbed-i devvār bedīdār *(252:23). [ḳandīlden, -den]*
3. ile müzeyyen ḳılınmış gūyā ṣal-ı meẕkūr sipihr-i eṯīr ve **ḳandīller** *(254:37). [ḳandīller, -ler]*
4. anda daḫi hezārān ārāyiş ü zīver ve eṭrāfında **ḳandīller** ve çarḫ-ı felekler ve *(255:13). [ḳandīller, -ler]*
5. üzerinde meşʿal heyʾetinde bir fişegi idāre ve beş on **ḳandīli** birden reme-i kebūter *(271:33). [ḳandīli, -i]*

ḳandīl ḳutısı: *İçine kandil konulan özel kutu.*

içün on beş biñ şīşe ḳandīl ve on biñ **ḳandīl ḳutısı** ve on biñ şerbet ḳavanozları *(142:7). [ḳandīl ḳutısı,]*

ḳandīl-i minārеye: *Minare kandili, mahya.*

dörder beşer kūze-i Mıṣrīyi **ḳandīl-i minārеye** müşākil eyleyüp cümlesini *(247:10). [ḳandīl-i minārеye, -y, -e]*

ḳandīl-i nevvāre: *Işıklı kandil.*
1. idi ki şeb-i tārı ṣūret-nümā-yı şāhid-i nehār eyleyen her **ḳandīl-i nevvārı** bir *(252:24). [ḳandīl-i nevvārı, -ı]*
2. tennūr-ı nūr cūşān u ḫurūşān olup beş yüz ḳadar **ḳandīl-i nevvāre** *(253:22). [ḳandīl-i nevvāre,]*

ḳandīl-i rengā-reng: *Renkli renkli kandiller.*

bir fişek bāġçesi resm olunup **ḳandīl-i rengā-reng** ile meşḥūn on ʿaded *(218:26). [ḳandīl-i rengā-reng,]*

ḳandīl-i sūzān: *Yanan, alevli kandil.*

her āsumānī fişekden yigirmişer **ḳandīl-i sūzān** ṭāḳ-ı meleʾ-i aʿlāya āvīzān oldıġı *(253:32). [ḳandīl-i sūzān,]*

ḳandīlleriñ eşiʿasından: *Kandillerin ışıkları.*

Ḳandīlleriñ eşiʿasından *(131:7). [ḳandīlleriñ eşiʿasından, -n, -dan-s, -ın, -dan]*

ḳandīlli ʿaḳabeler: *Işıklı fişek türü.*

daḫi nice **ḳandīlli ʿaḳabeler** ve nice meşāʿil ü fener ve nice eşkāl-i mühībe-i ḥayret-āver *(203:4). [ḳandīlli ʿaḳabeler, -ler]*

ḳandīlli bāġçe: *Işık dolu bahçe.*

eşmār u ezhārıñ naḳş u rengi bedīdār olmaġın ol ravża-i pür-nūr **ḳandīlli bāġçe** ṣūretinde *(195.25). [ḳandīlli bāġçe,]*

ḳandīlli hevāyī: *Işıklı havai fişek.*

içinde dört yüz ḳadar **ḳandīlli hevāyī** ve fireng ve badaluşḳa ve kestāne fişekleri *(253:13). [ḳandīlli hevāyī,]*

Ḳandiye muḥāfıżı Mīrzā Meḥemmed Paşa: *Kandiye Kalesi muhafızı Mirza Mehemmed Paşa.*

Ve **Ḳandiye muḥāfıżı Mīrzā Meḥemmed Paşa** cānibinden her biri üçer *(345.1). [Ḳandiye muḥāfıżı Mīrzā Meḥemmed Paşa,]*

Ḳandiye muḥāfızı olan: *(Mehemmed Paşa) Kandiye kalesi muhafızı görevinde bulunmak.*

Sābıḳan vezīr-i aʿẓam olup ḥālā **Ḳandiye muḥāfızı olan** saʿādetlü düstūr-ı ekrem *(225.29). [Ḳandiye muḥāfızı olan, -an]*

ḳand-rīz-i ḥüsn-i taʿbīr oldıġı: *Terbiye, edep çerçevesinde ifadelerinde şeker döküyormuşçasına anlatmak. Güzel İfadelerinde tatlı dil kullanmak.*

beyānında **ḳand-rīz-i ḥüsn-i taʿbīr oldıġı** meẕāḳ-ı ḫudāvendigārīye *(144:15). [ḳand-rīz-i ḥüsn-i taʿbīr oldıġı, -dıġ, -ı]*

ḳand-rīz-i terennüm eylediler: *Terennüm şekeri saçmak, şarkıyı güzel bir sesle tatlı dille söylemek.*

terānesiyle ṭūṭī-i şīrīn-maḳāl-i lisānların **ḳand-rīz-i terennüm eylediler** ve *(144:3). [ḳand-rīz-i terennüm eylediler, -di, -ler]*

ḳanġı: *Hangi.*
1. istiḫdām buyurdı ise meşkūrü'l-mesāʿī ve **ḳanġı** vedīʿa-i esrār-ı salṭanata *(145:27). [ḳanġı,]*
2. cānib-i ḳalʿa-i meẕkūr ve ṭaraf-ı ʿasker-i mevfūrdan **ḳanġı** cānibe *(264:27). [ḳanġı,]*
3. ve kendü daḫi nefsine levm idüp ḫod-be-ḫod söge söge **ḳanġı** cānibe *(279:15). [ḳanġı,]*
4. **Ḳanġı** mülke idesin ʿaṭf-ı ʿinān ḫoş geldiñ *(292:17). [ḳanġı,]*

ḳāniʿ olanlara: *Yetinmek, yeterli görmek.*

temāşā-yı berrī ile **ḳāniʿ olanlara** naḳl-i mā-cerā itdiklerinde naẓm *(257.17). [ḳāniʿ olanlara, -an, -lar, -a]*

ḳanları ḳaynadılar: *1) Hareketli olmak 2)Birine sevgi beslemek.*

ceng-i ḥarbī ile ḥamle ḳılup germiyyet-i neşāṭ ile birbirine girişüp **ḳanları ḳaynadılar** *(294:13). [ḳanları ḳaynadılar, -dı, -lar]*

ḳanṭār: *Ar. Bir ağırlık birimi, kantar.*

Ve bir **ḳanṭār** miḳdārı baḳır küreçesini on nefer ādem şikemi üstinde aġır çekiçler *(303:19). [ḳanṭār,]*

ḳānūn: *Yasa, kanun.*
1. **Ḳānūnını** uydurup uṣūle *(126:24). [ḳānūnını, -ı, -n, -ı]*
2. dīvān ṭaʿāmı ile iṭʿām olunduḳdan ṣonra vüzerā-yı ʿiẓām **ḳānūn** üzere *(372:34). [ḳānūn,]*

ḳānūn u tertīb: *Kanun ve düzenleme.*

ḳānūn u tertīb ve bendegān-ı ʿatebe-i hümāyūnı ḳāʿide-i taṭyīb üzere ʿaṣā-yı sīm *(265:34). [ḳānūn u tertīb,]*

kānūn-efrūz-ı şevk ü şādī: *Neşe ve mutluluk ocağının ateş saçması.*

ʿumde-i maḥmūl olacaḳ mertebe **kānūn-efrūz-ı şevḳ ü şādī** ve şūr u şeġāb ve *(173:23). [kānūn-efrūz-ı şevḳ ü şādī,]*

kānūn-ı dūzaḫ-nümūn: *Cehenneme benzer ateş ocağı.*

nāmında bir **kānūn-ı dūzaḫ-nümūn** daḫi daḫme-i meẕkūreyi taʿḳīb itdi ki *(196:26). [kānūn-ı dūzaḫ-nümūn,]*

kānūn-ı fürūzende-i pür-sūz: *Kızgın alev saçan ocak.*

ve şikeminden bir **kānūn-ı fürūzende-i pür-sūz** bürūz eyledi Meger pūşidesin *(352:8). [kānūn-ı fürūzende-i pür-sūz,]*

kānūn-ı gerdūn: *Göğün ocağı.*

nümūne-nümā-yı siḥr-i Hārūt olan eşkāl-i ġarībe şuʿle-i bārūt sereyānından **kānūn-ı gerdūn** *(309:22). [kānūn-ı gerdūn,]*

ḳānūn-ı ḳadīm: *Eski gelenek.*
1. taʿyīn-i revāṭib-i muʿtāde itdirildi Ve **ḳānūn-ı ḳadīm** üzere ṣadaḳāt-ı ser-i şeh-zādegān olmaġ *(142:25). [ḳānūn-ı ḳadīm,]*
2. güni tekye-i mezbūre nisvāna taḫṣīs olundı Ve yevm-i mezbūrda **ḳānūn-ı ḳadīm** *(147:15). [ḳānūn-ı ḳadīm,]*
3. ikrām u iʿzāz u iḥtirāmda **ḳānūn-ı ḳadīme** riʿāyet olundı *(194:26). [ḳānūn-ı ḳadīme, -e]*
4. ile talṭīf ḳaṣdına sāye-bān-ı ʿizzet-āşiyānlarını teşrīf buyurup **ḳānūn-ı ḳadīm** *(267:12). [ḳānūn-ı ḳadīm,]*
5. ḫavāṣṣ u ʿavām **ḳānūn-ı ḳadīm** ve resm-i müstedīm *(351:4). [ḳānūn-ı ḳadīm,]*

kānūn-ı ḳadīm-i muʿayyen: *Benimsenmiş eski adetler.*

emṡālinde cārī resm-i ḳadīm-i mütefennen ve **ḳānūn-ı ḳadīm-i muʿayyen** *(353:28). [ḳānūn-ı ḳadīm-i muʿayyen,]*

kānūn-ı pīşīn: *Devam eden, yürürlükteki yasa.*

Yevm-i mezbūrda muʿtād-ı dīrīn ve **ḳānūn-ı pīşīn** üzere şehriyār-ı kāffe-i berāyāya *(320:30). [ḳānūn-ı pīşīn,]*

kānūn-ı şuʿle-fürūz-ı mübālaġayı: *Abartma alevi saçan ateş.*

ile **kānūn-ı şuʿle-fürūz-ı mübālaġayı** iṭfā evlā görüldi Ḳıṭʿa *(323:3). [kānūn-ı şuʿle-fürūz-ı mübālaġayı, -y, -ı]*

kānūn-ı sūzān: *Ateş ocağı.*

Kelle-pezān Pes ez-ān Kelle-pezān gerdūne üzere bir **ḳānūn-ı sūzān** *(241:18). [ḳānūn-ı sūzān,]*

Ḳānūnu'ṭ-Ṭıbb-i İbni Sīnā: *İbni Sina'nın Tıbbın Kanunu adlı eseri.*

cild-i vāḥidde bir ḳıṭʿa **Ḳānūnu'ṭ-Ṭıbb-ı İbni Sīnā** ʿarż u ihdā olundı *(191:4). [Ḳānūnu'ṭ-Ṭıbb-i İbni Sīnā,]*

kap: *Etrafı çevrelenmiş şey.*
1. Neṣr Ve yeşil çuḳaya **ḳaplu** cedīd siyāh dilkü ki mū-be-mū intiḫāb olunmuş *(163:11). [ḳaplu, -lu]*
2. Ve bunlardan mā-ʿadā elvān çuḳalara **ḳaplu** nāfe ve boġaz ve cılḳafa ve *(164:14). [ḳaplu, -lu]*

kap-: *Almak, ele geçirmek, götürmek.*

tenāvül içün ruḫṣat-nümā olmaları ile her biri birini **ḳapup** ve bir tenhā yere ṣapup *(271:24). [ḳapup, -up]*

kapaġ: *Bir nesnenin üstünü örtmeye yarayan alet.*

duʿa ve maʿraż-ı hümāyūna muʿtād-ı ḳadīm üzere **ḳapaġı** mücevher bir *(313:11). [ḳapaġı, -ı]*

kapaḳlı ṭās-ı sīm: *Üzerinde kapak bulunan gümüş tas.*

ve iki yüz on beş dirhem gümüş tepsi ve yüz elli beş dirhem bir **ḳapaḳlı ṭās-ı sīm** *(283:20). [ḳapaḳlı ṭās-ı sīm,]*

kapaniçe yaḳalu: *Padişah ve yüksek rütbeli din ve devlet görevlilerinin giydiği kolsuz, geniş yakalı kürk.*
1. **ḳapaniçe yaḳalu** ferve-i semmūr-ı girān-bahā ve ḳallāvī-i muṭallā-yı zīnet-efzā *(365:16). [ḳapaniçe yaḳalu,]*
2. taḳdīr-i ḳıymeti muḥayyir-i ṣayrafī-i ʿaḳl u hūş olup **ḳapaniçe yaḳalu** *(369:23). [ḳapaniçe yaḳalu, -lu]*

kapaniçe yakalu meloṭa: *Padişah ve yüksek rütbeli din ve devlet görevlilerinin giydiği kolsuz, geniş yakalı samur kürk.*

beyāż dibāya ḳaplu **ḳapaniçe yaḳalu meloṭa** taʿbīr olunur ferve-i semmūr *(156:5). [ḳapaniçe yaḳalu meloṭa,]*

kaplan postları: *Tüyleri alınmamış durumdaki kaplan derisi.*

ḳaplan postları ile müzeyyen ü müretteb ṭoḳuz reʾs esb-i āsumān-peyker yedekler *(368.35). [ḳaplan postları,]*

kaplı: *Bir şeyin dış yüzünü oluşturan tabaka.*

beyāż dibāya **ḳaplu** ḳapaniçe yaḳalu meloṭa taʿbīr olunur ferve-i semmūr *(156:5). [ḳaplu,]*

kaplu: *Kaplanmış olan.*
1. ḥażret-i āṣaf-ı cihān-bān ḳırmızı çuḳaya **ḳaplu** muvaḥḥidī yeñlü ve *(365:15). [ḳaplu,]*
2. āṣaf-ı ḳadr-şināsa çuḳa ferrāceye **ḳaplu** ferve-i semmūr-ı girān-bahā *(372:9). [ḳaplu,]*

kapu: *Padişah/sevgili kapısı ‖ makam, huzur.*

Nice gelmem **ḳapuña** gün gibi ey māh-beden *(261:20). [ḳapuña, -ñ, -a]*

kapu: *Yapıda, girip çıkarken geçilen ve açılıp kapanma düzeni olan duvar ya da bölme boşluğu.*
1. bāġçeniñ meydāna açılan **ḳapusından** duḫūl ve ḳırḳ ʿaded naḫl-ı sūr ile *(145:3). [ḳapusından, -s, -ı, -n, -dan]*
2. vāḳiʿ olmuş idi bināberān Sultān Bāyezīd Meydānına güşāde olan **ḳapudan** *(365:28). [ḳapudan, -dan]*
3. naḫl-i kebīrler daḫi gelüp lākin bī-tekellüf **ḳapudan** geçmek mümkin olmaġın *(371:23). [ḳapudan, -dan]*
4. **ḳapuya** ḳarīb parmaḳlıḳ kenārına vardıḳda maḥall-i mezbūrda kendüler içün *(375:14). [ḳapuya, -y, -a]*

kapu aġası: *Osmanlı sarayında, padişahın çalışma mekanı da olan Enderun bölümü ile tüm Osmanlı saraylarının başı olan beyaz ırka mensup hadım yönetici.*

dārü's-saʿāde aġası ḥażretleri ve **ḳapu aġası** ve enderūn-ı hümāyūn aġaları *(371:9). [ḳapu aġası,]*

ḳapu ketḫudāları: *Sarayın Bâb-us-saade'den başka bütün kapılarını bekleyen ve kapıcı denilen ocağa mensup bulunan, bevvabîn-i dergâh-ı âli ve bevvabîn-i bâb-ı Hümayun diye ikiye ayrılan saray kapıcılarının âmiri hakkında kullanılır.*
1. muʿtād üzere meʾẕūr olan **ḳapu ketḫudāları** ve muḥżır aġa neferātı *(142:18). [ḳapu ketḫudāları,]*
2. ḥażretleri ṭaraf-ı sāmīlerinden devlet-i ʿāliyyede **ḳapu ketḫudāları** Mehter Yūsuf Aġa *(200:2). [ḳapu ketḫudāları,]*
3. altışar ṭonluḳ ṭaraḳlı ve sāde firengī aṭlas-ı cilā-dāde **ḳapu ketḫudāları** *(213:29). [ḳapu ketḫudāları,]*
4. **ḳapu ketḫudāları** Meḥemmed Emīn Aġa yediyle resm-i sābıḳ *(226:17). [ḳapu ketḫudāları,]*
5. ṭaraḳlı aṭlas hediyyeleri ḥasbe'l-ʿāde **ḳapu ketḫudāları** Ḳıbleli-zāde ʿizzetlü *(287:32). [ḳapu ketḫudāları,*
6. ve **ḳapu ketḫudālarına** ve falaḳacılara ve bostānī ḫāṣekīlerine ve nevbetde olan *(327:23). [ḳapu ketḫudālarına, -n, -a]*
7. ve Mosḳov çarınıñ devlet-i ʿaliyyede bulunan **ḳapu ketḫudāları** ve *(337:31). [ḳapu ketḫudāları,]*
8. **ḳapu ketḫudāları** Meḥemmed Efendi ve telḫīṣī aġa vesāṭeti ile itḥāf u ihdā ve ikisine *(340:24). [ḳapu ketḫudāları,]*
9. ḳıyāsen telḫīṣī aġa ve **ḳapu ketḫudāları** ile rikāb-ı hümāyūna ʿarż u telḫīṣ olunduḳdan *(343:4). [ḳapu ketḫudāları,]*
10. **ḳapu ketḫudāları** sefāreti ile saʿādetlü dārü's-saʿāde aġası ḥażretlerine vuṣūl ve *(354:5). [ḳapu ketḫudāları,]*
11. telḫīṣī aġa ve **ḳapu ketḫudāları** naẓar-gāh-ı hümāyūnda ḫilʿat-pūş-ı mecd ü fiḫār oldılar *(354:7). [ḳapu ketḫudāları,]*
12. vüzerā-yı ʿiẓām ve mīr-mīrān-ı vācibü'l-iḥtirām **ḳapu ketḫudāları** medʿuvv-ı żiyāfet-kede-i ḫāḳānī olup *(360:18). [ḳapu ketḫudāları, -, -]*
13. **ḳapu ketḫudāları** iṭʿām olunup baʿdehū çāşnī-gīrān ve saḳḳāyān-ı sīm *(360:29). [ḳapu ketḫudāları,]*
14. ve sekiz ṭonluḳ kemhā ʿubūdiyyet-i nāçīzleri **ḳapu ketḫudāları** vesāṭetiyle *(361:19). [ḳapu ketḫudāları, -, -]*
15. pāy-endāz-ı ḫāk-i ʿacz ü niyāz ḳılınup **ḳapu ketḫudālarına** ilbās-ı ḫilʿat-ı imtiyāz ḳılındı *(361:20). [ḳapu ketḫudālarına, -n, -a]*

kapu kethudāları aġalar: *Sarayın Bâb-us-saade'den başka bütün kapılarını bekleyen ve kapıcı denilen ocağa mensup bulunan, bevvabîn-i dergâh-ı âli ve bevvabîn-i bâb-ı Hümayun diye ikiye ayrılan saray kapıcılarının âmiri hakkında kullanılır.*

ve **ḳapu ketḫudāları aġalar** ʿıḳd-ı encümen-i cemʿiyyet ve *(360:26). [ḳapu ketḫudāları aġalar,]*

kapu kethudāları Mehemmed Emīn Aġa: *Beylerbeyi ve sancak beylerinin "Bâb-ı Âlî"deki gelişmelerden haberdar olmak amacıyla İstanbul'da bulundurulan özel yardımcı görevinde bulunan Mehemmed Emin Ağa.*

ve ḳuṭnī-i bī-naẓīr ve dört ṭonluḳ şāl-ı keşmīr **kapu ketḫudāları Meḥemmed Emīn Aġa** *(249:15). [kapu ketḫudāları Meḥemmed Emīn Aġa,]*

kapu kethudālıġı: *(Süleyman Efendi ve telhisi ağa) Sarayın Bâb-us-saade'den başka bütün kapılarını bekleyen ve kapıcı denilen ocağa mensup bulunan, bevvabîn-i dergâh-ı âli ve bevvabîn-i bâb-ı Hümayun diye ikiye ayrılan saray kapıcılarının âmiri hakkında kullanılır.*

aṭlas-ı firengī Süleymān Efendi **ḳapu ketḫudālıġı** ve telḫīṣī aġa delāleti ile *(340:31). [ḳapu ketḫudālıġı,]*

kapu ketḫudāsı: *(Çomar için) Sarayın Bâb-us-saade'den başka bütün kapılarını bekleyen ve kapıcı denilen ocağa mensup bulunan bevvabîn-i dergâh-ı âli ve bevvabîn-i bâb-ı Hümayun diye ikiye ayrılan saray kapıcılarının âmiri hakkında kullanılır.*

ṭāʾifesinden Çomar nām **ḳapu ketḫudāsı** ki naẓm *(207:7). [ḳapu ketḫudāsı,]*

kapu kethudāsı: *(Halil Efendi ve Telhisi Ağa) Sarayın Bâb-us-saade'den başka bütün kapılarını bekleyen ve kapıcı denilen ocağa mensup bulunan bevvabîn-i dergâh-ı âli ve bevvabîn-i bâb-ı Hümayun diye ikiye ayrılan saray kapıcılarının âmiri hakkında kullanılır.*

hediyye-i sūriyyeleri **ḳapu ketḫudāsı** emīn-i sūr Ḫalīl Efendi vesāṭeti *(321:5). [ḳapu ketḫudāsı,]*

ḳapu ḳulı ḥilālīsi: *Kapı kolu tokmağı.*

ve altı ṭonluḳ günā-gün keşmīrī şāl ve altı ʿaded **ḳapu ḳulı ḥilālīsi** *(214:14). [ḳapu ḳulı ḥilālīsi,]*

ḳapucıbaşı: *Kapıcı başları,saray kapıcılarının âmiri ve büyük zâbiti hakkında kullanılan bir tâbirdir.*
1. **ḳapucıbaşılardan** beş nefer aġalar hem-nişīn olup üçinci süfrede daḫi defter-dār efendi *(286.30). [ḳapucıbaşılardan, -lar, -dan]*
2. muttaṣıl **ḳapucıbaşılarıñ** oturduḳları ṣuffede ʿalā-merātibihim *(375:1). [ḳapucıbaşılarıñ, -lar, -ıñ]*

ḳapucıbaşı aġalara: *Saray kapı bekçilerinin reisine veya baş muhafıza verilen unvan, saray kapılarını bekleyen sınıfın yöneticileri.*

baʿīdce bir maḥall **ḳapucıbaşı aġalara** taḫṣīṣ ve ḫ̆ānende ve sāzendeler *(151:27). [ḳapucıbaşı aġalara, -a]*

ḳapucıbaşı aġalardan: *Kapıcı başları,saray kapıcılarının âmiri ve büyük zâbiti hakkında kullanılan bir tâbirdir.*

Hedāyā-yı Ser-bevvābīn Aġalar Ve **ḳapucıbaşı aġalardan** sır kātibi ʿOs̱mān Aġanıñ *(288:11). [ḳapucıbaşı aġalardan, -dan]*

ḳapucılar ketḫudāsı: *(Mehemmed Ağa) Topkapı sarayında ilk ve orta kapıları bekleyen en yüksek buyurucu.*

ḳapucılar ketḫudāsı Meḥemmed Aġa ve mīr-āḫūr aġalar ḥażerātı
pīş-rev-i ḫademe-i ʿizz ü iḳbāl olup menzil-i maḳṣūd olan Oḳ meydānına mıṣrāʿ *(154, 19). [ḳapucılar ketḫudāsı,]*

ḳapucılar ketḫudāsı: *Topkapı sarayında ilk ve orta kapıları bekleyen en yüksek buyurucu.*
1. Çavuşbaşı ʿizzetlü Ebū Bekir Aġa ve **ḳapucılar ketḫudāsı** ser-ā-ser üst ve *(155:16). [ḳapucılar ketḫudāsı,]*
2. pīş-gāh-ı şevket-penāhlarında **ḳapucılar ketḫudāsı** ve çavuşbaşı aġa *(179:20). [ḳapucılar ketḫudāsı,]*
3. Ketḫudā-yı ṣadr-ı aʿẓam yaʿnī aġa-i ekrem ve **ḳapucılar ketḫudāsı** ve sāʾir *(216:11). [ḳapucılar ketḫudāsı,]*
4. çavuşbaşı aġa ve ʿizzetlü tez̲kireci efendiler ve muḫżır aġa ve **ḳapucılar ketḫudāsı** *(251:24). [ḳapucılar ketḫudāsı,]*
5. cālis oldılar Ve ikinci süfrede cānib-i yemīnde Marʿaş mutaṣarrıfı silāḥ-dār İbrāhīm Paşa *(286:27). [ḳapucılar ketḫudāsı,]*
6. firistāde itmek ārzūsıyla telḫīṣī-i düstūr-ı mekārim-ʿāde ve **ḳapucılar ketḫudāsı** *(301:10). [ḳapucılar ketḫudāsı,]*
7. Baʿdehū bostāncıbaşı ve mīr-āḫūr-ı evvel ü s̱ānī ve **ḳapucılar ketḫudāsı** *(373:17). [ḳapucılar ketḫudāsı,]*
8. sañṣoncıbaşı ve mīr-āḫūr-ı evvel ve **ḳapucılar ketḫudāsı** ve mīr-āḫūr-ı s̱ānī ve *(374:35). [ḳapucılar ketḫudāsı,]*

ḳapucılar ketḫudāsı aġa: *Topkapı sarayında ilk ve orta kapıları bekleyen en yüksek buyurucu.*
1. çavuşbaşı aġa ve **ḳapucılar ketḫudāsı aġa** mücevveze ve erkān kürki ile pīş-gāh-ı düstūrīde *(233:23). [ḳapucılar ketḫudāsı aġa,]*
2. **ḳapucılar ketḫudāsı aġa** selīmī her ṣınıfıñ yegān yegān ketḫudāların *(233:34). [ḳapucılar ketḫudāsı aġa,]*
3. hediyyelerin **ḳapucılar ketḫudāsı aġa** ḥażretleri ve ketḫudā-yı ḥirfetleri maʿrifetleri *(298:29). [ḳapucılar ketḫudāsı aġa,]*
4. iltibās-ı ḫilʿat-ı ḳabūl ile nāʾil-i meʾmūl olduḳdan ṣoñra ʿizzetlü **ḳapucılar ketḫudāsı aġa** *(305:14). [ḳapucılar ketḫudāsı aġa,]*
5. ḥażretleri ṭaraf-ı şerīflerine **ḳapucılar ketḫudāsı aġa** yedinden teslīm *(307.31). [ḳapucılar ketḫudāsı aġa,]*
6. ve çerge-i ūlāda olan baş süfreniñ baḳiyyesi çavuşbaşı aġa ve **ḳapucılar ketḫudāsı aġa** *(320:17). [ḳapucılar ketḫudāsı aġa,]*

ḳapucılar pīş-keşçisi: *Özellikle hükümdarların birbirine yolladığı ya da hükümdarlara sunulan armağanları hükümdara ileten kişi.*

ve üst ve mücevveze-i celālet-vesīm ile yüriyüp ve **ḳapucılar pīş-keşçisi** *(265:35). [ḳapucılar pīş-keşçisi,]*

ḳapucubaşı: *Kapıcı başları,saray kapıcılarının âmiri ve büyük zâbiti hakkında kullanılan bir tâbirdir.*

Ve dergāh-ı ʿālī dāme maḥfūfen bi'l-maʿālī **ḳapucubaşıları** daḫi bi-isrihim *(364.35). [ḳapucubaşıları, -lar, -ı]*

ḳapudan: *Kaptan, gemi yönetimiyle ilgili en yüksek görevli.*

Ḳapudānı çalayor düdügi kim rām olmuş *(186:25). [ḳapudānı, -ı]*

ḳapudān ḳalyonına: *Kaptan-ı Derya'nın kullandığı sancak gemilerinin birinci gemisi.*
1. ḫātime-peẕīr-i ceffe'l-ḳalem-i temmet olup gicesi tersānede **ḳapudān ḳalyonında** *(201:32). [ḳapudān ḳalyonında, -ı, -n, -da]*
2. ḥażretleri daḫi **ḳapudān ḳalyonına** gelüp zānū-be-zemīn-i nişest-gāh-ı āṣafī oldılar *(258:8). [ḳapudān ḳalyonına, -n, -a]*

ḳapudān Süleymān Paşa: *Kapudan Süleyman Paşa: III. Ahmet döneminde bütün derya beylerinin, kapudan, reis ve diğer donanma ricâlinin başbuğu olup derya beylerinin faaliyetlerini denetlemekle sorumlu Süleyman Paşa.*
1. ḳapudān Süleymān Paşa şeref-i daʿvet ile mümtāz ve mektūb-ı taʿẕīm-üslūb *(141:14). [ḳapudān Süleymān Paşa,]*
2. Baʿdehū tersāne emīni ʿAbdullāh Efendi neẕāreti ve **ḳapudān Süleymān Paşa** *(183.18). [ḳapudān Süleymān Paşa,]*
3. Baʿdehū Tersāneli ṭarafından daḫi **ḳapudān Süleymān Paşa** ḥażretleriniñ *(203.19). [ḳapudān Süleymān Paşa,]*

ḳapudān u żābiṭān: *Kaptan ve subaylar.*

ve zemzeme-fermā-yı ṭurfe-ṣadā ile **ḳapudān u żābiṭān** neferātlarına *(367.24). [ḳapudān u żābiṭān,]*

ḳapudānān: *Kaptanlar.*

tersānede mevcūd bulunan ümerā-yı deryā ve **ḳapudānān** ve küttāb-ı tersāne ve *(337:13). [ḳapudānān,]*

ḳapūdānā-yı hümāyūnda: *Kaptan kalyonu. Kaptan-ı Derya'nın kullandığı sancak gemilerinin birinci gemisi.*

saʿādetlü nişāncı paşa ḥażretleri ile **ḳapūdānā-yı hümāyūnda** faṣṣ-ı nigīn-dān-ı ṣuffe-i ṣafā *(256:24). [ḳapūdānā-yı hümāyūnda, -da]*

ḳapudāne: *Kapudane kalyonu. Kaptan-ı Derya'nın kullandığı sancak gemilerinin birinci gemisi.*
1. **ḳapudāne ḳalyonında** serīr-ārā-yı ʿizz ü iclāl oldılar ve bu bahāne ile *(249:1). [ḳapudāne ḳalyonında, -n, -da]*
2. ṣadrü'ṣ-ṣudūr-ı maʿnevī vü ṣūrī ḥażretleri **ḳapudānede** bir miḳdār tevaḳḳuf ve *(260:6). [ḳapudānede, -de]*

ḳapudāne ḳalyonında: *Kaptan-ı Derya'nın kullandığı sancak gemilerinin birinci gemisi.*

erzānī ve vezīr-i aʿẓam ḥażretleri daḫi **ḳapudāne ḳalyonında** mesned-nişīn-i kāmrānī *(346:9). [ḳapudāne ḳalyonında, -n, -da]*

ḳapudāne ḳalyonu: *Kaptan-ı Derya'nın kullandığı sancak gemilerinin birinci gemisi.*

lenger-efgen-i ḳarār olan **ḳapudāne ḳalyonunuñ** çār-ṭāḳ-ı zībende-revāḳın *(202:9). [ḳapudāne ḳalyonunuñ, -n, -uñ]*

ḳapudān-ı deryā Süleymān Paşa: *III. Ahmet döneminde bütün derya beylerinin, kapudan, reis ve diğer donanma ricâlinin başbuğu olup derya beylerinin faaliyetlerini denetlemekle sorumlu Süleyman Paşa.*

ḥālā **ḳapudān-ı deryā Süleymān Paşa** ḥażretleri ḳıbelinden bir ṭonanmış raḫş-ı müzerkeş-raḫt-ı bī-naẓīr *(226:8). [ḳapudān-ı deryā Süleymān Paşa,]*

ḳapudān-ı deryā vezīr Süleymān Paşa: *III. Ahmet döneminde bütün derya beylerinin, kapudan, reis ve diğer donanma ricâlinin başbuğu olup derya beylerinin faaliyetlerini denetlemekle sorumlu Süleyman Paşa.*

ve silāḥ-dār-ı sābıḳ İbrāhīm Paşa ve **ḳapudān-ı deryā vezīr Süleymān Paşa** *(374:28). [ḳapudān-ı deryā vezīr Süleymān Paşa,]*

ḳapudānıñ ʿarż-ı ḥāline: *Kaptanın durumunu bildirmesi, ifade etmesi.*

cūşān itmek ile **ḳapudānıñ ʿarż-ı ḥāline** müsāʿade ile murādını *(295:27). [ḳapudānıñ ʿarż-ı ḥāline, -n, -e]*

ḳapudānlarıñ gerden-i iftiḫārlarına: *Kaptanların övünç boynu.*

içün müheyyā olan ikişer ṭonluḳ aġır hatāyī-i girān-bahā vü girān-miḳdār-ı cemīl **ḳapudānlarıñ gerden-i iftiḫārlarına** *(368:8). [ḳapudānlarıñ gerden-i iftiḫārlarına, -n, -a]*

ḳapuñda ġulāmım: *Kapısında kul köle olmak, bütün isteklerini yerine getirmeye hazır olmak.*

Ḳapuñda ben de **ġulāmım** efendi sulṭānım *(284:16). [ḳapuñda ġulāmım, -ım]*

kapunuñ miyānesinde: *(Arz odası) Kapının orta yeri.*

ḥażerātı daḫi **ḳapunuñ miyānesinde** olan ṣuffeniñ ṣaġ ṭarafını ḳarār-gāh iḫtiyār itdiler *(373:16). [ḳapunuñ miyānesinde, -n, -de]*

kār: *Fayda, kazanç.*

Biñ yıl da olsa ʿömri kişiniñ ne **kārı** var *(182:31). [kārı, -ı]*

kār: *İş, çalışma.*
1. ḳaymaḳ ḳaymaḳ deyu cilve-fürūşluḳ iderken bu **kārdan** sūd itmeyüp *(271:28). [kārdan, -dan]*
2. teşvīḳ u taṭrīb eyleyüp anlar **kārların** itmām ve *(308:29). [kārların, -lar, -ı, -n]*
3. dehān-ı māhīden yegān yegān ẓāhir ve bu **kārı** derk içün taʿmīḳ-i deryā-yı endīşe eyleyen *(352:18). [kārı, -ı]*

kār u naḳş ṣafāsı: *Güzel ve hoş keyif.*

bir **kār u naḳş ṣafāsı** nümāyān oldı Rubʿ sāʿat bu üslūb üzere mütemādī olup *(309:8). [kār u naḳş ṣafāsı,]*

kara: *Siyah.*

Aḳ deñiz itdi **ḳarayı** eyyām *(324:8). [ḳarayı, -y, -ı]*

ḳara: *Yeryüzünün denizle örtülü olmayan bölümü, toprak.*
1. Çekdirme midir **ḳarada** sāʾir *(133:2). [ḳarada, -da]*
2. İtdi **ḳarayı** neẕāreden güm *(131:10). [ḳarayı, -y, -ı]*
3. idi İʿmāl-i meḳāẕīf ü bād-bān ile **ḳarada** yüriyüp ṣaḥrāyı *(183:23). [ḳarada, -da]*
4. **ḳaraya** iki ḳat alat taʿbīr olunur ḥabl-i metīn rabṭ olunup ol rīsmānlarıñ birinin üzerinde *(257:26). [ḳaraya, -y, -a]*
5. ḥayrān olurlar idi Bu reftār ile gāh ḳalyon cānibine gāh **ḳara** ṭarafına *(258.36). [ḳara,]*
6. pīş-gāh-ı şehriyārīde **ḳaraya** yarım mil miḳdārı maḥallden kendülerini deryāya *(259:5). [ḳaraya, -y, -a]*
7. iki ayaġıyla saʿy idüp **ḳaraya** ḳarīb maḥalle dek ṣanʿatla deryāda sebāḥat ider *(259:24). [ḳaraya, -y, -a*
8. hemān kendüñi deñize ilḳā itdi ve şāyeste-i iḥsān-ı şehriyārī olup **ḳarada** daḫi *(259:26). [ḳarada, -da]*
9. **Ḳaradayken** ṣuyunı buldurdı *(324:17). [ḳaradayken, -da, -y, -ken]*

ḳara kız: *Çingene kızı.*

Borcum olsun **ḳara ḳız** çergeye gelmezse eger *(207:4). [ḳara ḳız,]*

ḳara muṣṭafā efendi: *Has ahır kethüdası.*

gül-rūy-ı seped-kār olan muḫtār-ı ṣıṭabl-ı ser-bülendi yaʿnī **Ḳara Muṣṭafā Efendi** *(306:24). [ḳara muṣṭafā efendi,]*

Ḳara Muṣṭafā Paşa-zāde ʿAlī Paşa: *Rakka Valisi, Merzifonlu Kara Mustafa Paşanın oğlu Ali Paşa (1700-1722 yılları arasında devletin çeşitli ve önemli kademelerinde görev yapmıştır. II. Mustafa'nın kızı Safiye Sultan ile evlenmiştir.).*
1. icrā-yı resm ü āyīn eylediklerinde süfre-i ūlāda **Ḳara Muṣṭafā Paşa-zāde ʿAlī Paşa** *(306:14). [Ḳara Muṣṭafā Paşa-Zāde ʿAlī Paşa,]*
2. Meclis-i mezbūrda **Ḳara Muṣṭafā Paşa-zāde** saʿādetlü ʿ**Alī Paşa** ve saʿādetlü *(310:6). [Ḳara Muṣṭafā Paşa-zāde ʿAlī Paşa,]*

Kara ʿOsmān: *Şenliklerde güreş tutan pehlivanlardan biri.*

Keskinoġlı ve **Ḳara ʿOṣmān** ṭāḳat getüremeyüp düşdiler ve ḫalḳ başına üşdiler *(275:10). [Ḳara ʿOṣmān,]*

ḳara pehlevān: *Yiğit, büyük pehlivan.*

Endūh ile faḳaṭ güleşir **ḳara pehlevān** *(224:10). [ḳara pehlevān,]*

karadeñizli: *Karadeniz bölgesinden olan kimse.*

içlerinden **Ḳaradeñizli** ṣarı beñizli bir beze miskīni ẏaʿfından olan *(300:4). [ḳaradeñizli,]*

ḳaragöz eşegi: *Gölge oyunundaki tiplerden biri.*

Ḳaragöz Eşegi gibi bār-ı raḫt u bisāṭdan ʿārī buldıġımı maḥż-ı baḫtiyārī bilüp *(260:30). [Ḳaragöz Eşegi,]*

karakullukçı: *Osmanlı İmparatorluğunda, Yeniçeri Ocağının bölüklerinde ve ortalarında, odaları ve odalara gelen konukların ayakkabılarını temizlemek, bulaşıkları yıkamak, sobayı ve kandilleri yakmak vb. görevleri olan er ya da küçük aşamalı çavuş.*

maḫṣūṣ orṭa ḳoġuş taʿbīr olunur cāy-gāhlarını temāşā iderek ve **ḳaraḳulluḳçı** ve *(145:5). [ḳaraḳulluḳçı,]*

karanfül: *Güzel renkli çiçekler açan bir süs bitkisi.*

ʿūd-ı māverdī-i enfes ve iki ṭabaḳ buḫūr-ı mülebbes ve dörder ṭabaḳ **ḳaranfül** ve *(314:21). [ḳaranfül,]*

ḳarār: *Sabit ve sakin olmak.*
1. iẕhārından ṣoñra dönüp maḳāmlarında **ḳarār** ve çekdirme daḫi yerinden ḳopup *(295:23). [ḳarār,]*
2. orṭa ḳapu cānibinde **ḳarār** ve sāḥa-i sarāyda iki ḳol olup selāma intiẕār üzere iki *(371:22). [ḳarār,]*

karār: *Sonlanmak, durmak.*
1. Naġme gibi perdede **ḳarāra** *(147:13). [ḳarāra, -a]*
2. gibi yemīn ü yesāra taḥrīk iderek pā zī-sergerde **ḳarār** ve şākirdi meydānı *(247:31). [ḳarār,]*
3. çadırlarında **ḳarāra** miknetleri ḳalup ser ü pā-bürehne şināver-i ḥayret ve tekellüfler *(325:33). [ḳarāra, -a]*
4. güẕār ve yine bāb-ı hümāyūn dāḫilinde **ḳarār** ve tekmīl-i şiʿār-ı İslām ile celīlü'l-iʿtibār oldılar *(364:21). [ḳarār,]*
5. oturageldikleri yerde **ḳarār** ve ṣadreyn ve naḳībü'l-eşrāf efendi ve defter-dār efendi *(373:15). [ḳarār,]*

ḳarār: *Devam etmek.*

Bunlar nev-īcād bāzīçelerde **ḳarār** ve ʿAcem oyunları ile sāḥa-i sūra *(231:30). [ḳarār,]*

karār: *Bir yerde bulunmak, beklemek.*

ẓāhir ü hüveydā olup tenāvül-i ṭaʿām-ı çāşt-gāhī vaḳtine degin ol maḥallde **ḳarār** *(273:5). [ḳarār,]*

ḳarār buyurdılar: *Yönelmek.*

gidüp **ḳarār buyurdılar** *(375:11). [ḳarār buyurdılar, -dı, -lar]*

karār buyurduklarında: *Durmak, ayaküstü beklemek.*

ile müşerref olup ḳāʾimen ḥużūr-ı fāʾizü'n-nūrda **ḳarār buyurduḳlarında** *(372:7). [ḳarār buyurduḳlarında, -duḳ, -lar, -ı, -n, -da]*

karār eyledigi: *Durmak, olduğu yerde kalmak.*

aġayān-ı muḥteremān daḫi eṣvāb-ı dīvānīleri ile sipāhīler aġası **ḳarār eyledigi** *(373:18). [ḳarār eyledigi, -dig, -i]*

ḳarār idüp: *Durmak, beklemek.*

vüzerā-yı ʿiẓām ve sāʾir erbāb-ı dīvān yerlü yerlerinde **ḳarār idüp** *(372:19). [ḳarār idüp, -üp]*

karār idüp: *Oturmak.*

ḳarār idüp ḥattā ol gün ṣadr-ı aʿẓam-ı kerīmü'ş-şān ḥażretleri kendi ṭaʿāmını *(372:24). [ḳarār idüp, -üp]*

ḳarār itmedin: *Kalmak, sabit şekilde durmak.*

içinde rubʿ sāʿat miḳdārı **ḳarār itmedin** refʿ-i ḫayme içün nidā ve senbīlleriñ *(317:33). [ḳarār itmedin, -me, -din]*

ḳarār u direng ḳomadı: *Yerinde durmak.*

Ḳomadı kimsede **ḳarār u direng** *(272:16). [ḳarār u direng ḳomadı, -ma, -dı]*

ḳarār virdi: *Bir konuda yapılacak şeyler arasında bulunan, duruma uygun olanı seçmek.*

ḳarār virdi ki ḫoş geldi ṣafā geldi ʿazīz mihmān geldi fiḳralarıyla *(206:29). [ḳarār virdi, -di]*

ḳarār virdiler: *(Şarkıyı) Sonlandırmak.*

terānesiyle ḫˇānendeler naġmeye **ḳarār virdiler** *(245:32). [ḳarār virdiler, -di, -ler]*

ḳarar virmeleri: *Bir düşüncede açık bir şekilde hareket etmek.*

ḳarar virmeleri ile reʾy-i evvel fesḫ olunup vech-i ātī üzere żiyāfet-i ʿāmme *(147:14). [ḳarar virmeleri, -me, -ler, -i]*

ḳarār-dāde: *Karar verilmiş, kararlaşmış.*
1. sāḥil-serālarında pīrāye-i dārü'z-zifāf-ı behiştī-evṣāfları olmaḳ **ḳarār-dāde** ve *(178:38). [ḳarār-dāde,]*
2. el irmek degil kemend-i endīşe nā-resā olmaġın nā-çār ısḳara ḳurulmaḳ **ḳarār-dāde** *(242:23). [ḳarār-dāde,]*

ḳarār-dāde olmaġın: *Kararın verilmesi.*

āfitāb-ı cihān-ārā ile ṭulūʿları **ḳarār-dāde olmaġın** namāz-ı fecri *(153:26). [ḳarār-dāde olmaġın, -maġ, -ın]*

ḳarār-dāde-i ārā-yı cumhūr olup: *Bütün herkesin ortak görüşünün karara bağlanması.*

ḳarār-dāde-i ārā-yı cumhūr olup fātiḥa-ḫˇān-ı duʿā vü ṣenā olmaları ile herkes *(149:13). [ḳarār-dāde-i ārā-yı cumhūr olup, -up]*

ḳarār-dāde-i aṣḥāb-ı kār: *İşi bilenlerin karar vermesi.*

Fi'l-vāḳiʿ bu emr-i düşvār müstaḥīlü'ẕ-ẕuhūr oldıġı **ḳarār-dāde-i aṣḥāb-ı kār** *(263:5). [ḳarār-dāde-i aṣḥāb-ı kār,]*

ḳarār-fersā: *Hareketlendirmek.*

Āġāzeleri **ḳarār-fersā** *(174:18). [ḳarār-fersā,]*

ḳarār-gāh: *Yer, devlet büyüklerinin kaldığı yer.*
1. ile **ḳarār-gāhlarına** pīrāye-baḫş-ı ārām oldılar *(145:12). [ḳarār-gāhlarına, -lar, -ı, -n, -a]*
2. **ḳarār-gāhlarına** her biri ricʿat eylediler *(159:23). [ḳarār-gāhlarına, -lar, -ı, -n, -a]*
3. Baʿdehū herkes **ḳarār-gāhlarına** ricʿat ve ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri daḫi *(194:27). [ḳarār-gāhlarına, -lar, -ı, -n, -a]*
4. daḫi ḥasbe'l-muʿtād hengām-ı cirīd-bāzīde **ḳarar-gāhlarında** ʿinān-keş-i ārām ve *(199:7). [ḳarar-gāhlarında, -lar, -ı, -n, -da]*
5. ile taḳbīl-i eyādī-i kerīme-i ḥażret-i ṣāḥib-i devlet baʿdehū herkes **ḳarār-gāhlarına** *(201:30). [ḳarār-gāhlarına, -lar, -ı, -n, -a]*
6. ile herkes **ḳarār-gāhlarına** istirāḥata ʿazīmet eyleyüp mışrāʿ Ṭaġılıñ bī-çāreler *(204:15). [ḳarār-gāhlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

7. ṭayy-ı bisāṭ-ı ārām ve **ḳarār-gāhlarına** ṭoġrı nāzān nāzān ḫırām ve yevm-i mezbūr *(347:34). [ḳarār-gāhlarına, -lar, -ı, -n, -a]*
8. ḥażerātı daḫi ḳapunuñ miyānesinde olan ṣuffeniñ ṣaġ ṭarafını **ḳarār-gāh** iḫtiyār itdiler *(373:16). [ḳarār-gāh,]*

karārgāh: *Yer, durulan yer.*

temāşā idenler vālih ü ḥāʾir oldıġı ẓāhir olduḳdan ṣoñra yine **ḳarārgāhına** götürdiler *(343:12). [ḳarārgāhına, -ı, -n, -a]*

karār-gāh-ı hümāyūn: *Padişahın kutlu otağı.*

ḥażretleri daḫi **ḳarār-gāh-ı hümāyūn** civārında vāḳiʿ sāḥil-ṣuffe-i temāşāyı teşrīf buyurmaġla *(218:14). [ḳarār-gāh-ı hümāyūn,]*

karār-gāh-ı istirāḥatlarına: *Dinlenme yeri.*

vedāʿ itdiler ve her biri seyr-i temāşā-yı şebān-gāhī içün **ḳarār-gāh-ı istirāḥatlarına** *(287:10). [ḳarār-gāh-ı istirāḥatlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

karar-gāh-ı maḥṣūṣalarında: *Birine ayrılmış yer.*

ve ferve-i erkānī der-ber ḳaṭīfe şalvār ve çerkesī filār ile **karar-gāh-ı maḥṣūṣalarında** *(365:5). [karar-gāh-ı maḥṣūṣalarında, -lar, -ı, -n, -da]*

karār-gāh-ı temāşādan: *Seyir otağı.*

tedārüki bahānesiyle ḥażret-i Risṭū-tedbīr daḫi **ḳarār-gāh-ı temāşādan** *(347:33). [ḳarār-gāh-ı temāşādan, -dan]*

kārd-ı ḫattān-ı bī-emāna: *Amansız sünnet bıçağı.*

kārd-ı ḫattān-ı bī-emāna intiẓār ile mānende-i bere-i şīr-ḫˇār meşġūl-i nāle vü zār *(275:18). [kārd-ı ḫattān-ı bī-emāna, -a]*

kārd-ı ser-tīzler: *Sivri uçlu bıçak.*
1. **kārd-ı ser-tīzler** ḫalīde itmekle niṭāḳ-ı ḫançer-dārā nümūdār eyleyüp dūrdan *(175:21). [kārd-ı ser-tīzler, -ler]*
2. bir ḳaṭre çekīde ve ne **kārd-ı ser-tīzlerden** birisi vücūdına ḫalīde oldı Baʿdehū *(175:23). [kārd-ı ser-tīzlerden, -ler, -den]*

kār-fermā-yı mülk-i bāḫter: *(Ay) Batı ülkesinde buyruğu geçmiş.*

Bir şebān-geh ki nāʾib-i menāb-ı ḫüsrev-i ḫāver **kār-fermā-yı mülk-i bāḫter** *(268:5). [kār-fermā-yı mülk-i bāḫter,]*

kār-gāh-ı Hindiñ iḫtirāʿ-ı ḫāṣṣı: *(Bervec be boğası kumaşlar için) Hint işlemesinin özel buluşu.*

maḳʿad-ı zer-tārı ve Hindiñ dört ṭāḳa telli zencīr-bāf-ı pūte-dārı ve **kār-gāh-ı Hindiñ iḫtirāʿ-ı ḫāṣṣı** *(305:3). [kār-gāh-ı Hindiñ iḫtirāʿ-ı ḫāṣṣı,]*

kār-gāh-ı meserretde: *Sevinç tezgahı.*

kār-gāh-ı meserretde böyle bir perend-i ʿālem-pesend-i neşāṭ *(302:4). [kār-gāh-ı meserretde, -de]*

kār-gāh-ı raşīşde: *Dayanıklı yer.*

ve ṭabḫ-ı bünn ile iştiġāl ve bir cānibden iḥdāṯ eyledikleri **kār-gāh-ı raşīşde** *(313:26). [kār-gāh-ı raşīşde, -de]*

kār-gāh-ı ṣanʿatlarından: *Ustalık tezgahı, iş yeri.*

Kār-gāh-ı ṣanʿatlarından nişān bir taḫt-ı revānı zer ü zīverle *(334:8). [kār-gāh-ı ṣanʿatlarından, -lar, -ı, -n, -dan]*

kār-gāh-ı seferīlerinde: *Seyyar iş yeri.*

ve bir bār-gīr üzerinde iḫtirāʿ itdikleri dükkānçe-i muḫtaṣarī ve **kār-gāh-ı seferīlerinde** *(313:23). [kār-gāh-ı seferīlerinde, -ler, -i, -n, -de]*

karġı: *Silah olarak kullanılan, uzun ve ucu sivri demirli sopa.*

Ve zūr-bāzān-ı meẕkūreden biri daḫi dibi ṭablalı bir **ḳarġı** mızraġıñ *(209:13). [ḳarġı,]*

kār-gīr oṭadan: *Taş ve tuğladan yapılmış oda.*

Ammā ḥarem-i hümāyūn cānibi daḫi bāb-ı hümāyūnuñ fevḳinde olan **kār-gīr oṭadan** *(371:16). [kār-gīr oṭadan, -dan]*

kār-gīr oṭalar: *Taştan ve tuğladan yapılmış oda, çadırın bölümü.*

Ve bāb-ı hümāyūn-ı şevket-serāy-ı ḫāḳānī üzerinde olan **kār-gīr oṭalar** *(148:1). [kār-gīr oṭalar, -lar]*

ḳār-ḫāne sütūnı: *Ev, çadır direği.*

götüren berīd-i beşāret gibi rīsmān üzere ḫaṭve-senc-i müsāraʿat olup ve iki **ḳār-ḫāne sütūnı** *(232:30). [ḳār-ḫāne sütūnı,]*

kār-hāne-i ʿaşḳ: *Aşk oyunu.*
1. Seniñ yeriñ degil ey dil bu **kār-ḫāne-i ʿaşḳ** *(233:3). [kār-ḫāne-i ʿaşḳ,]*
2. Seniñ yeriñ degil ey dil bu **kār-ḫāne-i ʿaşḳ** *(259:13). [kār-ḫāne-i ʿaşḳ,]*

kār-ı ʿacīb: *İlginç gösteri.*

belki bu emr-i ġarīb ve **kār-ı ʿacīb** cümleden ziyāde ḳulūb-ı nāsı taṭrīb eyleyüp *(363:11). [kār-ı ʿacīb,]*

ḳaʿr-ı baḥre: *Denizin dibi.*

ḳaʿr-ı baḥre duḫūl u ḫurūc ve mühr-i Süleymānīleriñ ʿaks-i şuʿā *(203:14). [ḳaʿr-ı baḥre, -e]*

kaʿr-ı deryādan: *Denizin dibi.*

daḫi ʿacebā fi'l-ḥaḳīḳa timsāḥ mıdır deyu teşkīk iderdi **Kaʿr-ı deryādan** ser-nümā-yı ẓuhūr *(351:28). [kaʿr-ı deryādan, -dan]*

ḳaʿr-ı deryāya: *Denizin dibi.*

şebīke-i dām-ı ḥayret eyleyüp **ḳaʿr-ı deryāya** ṭaldı ve balıḳ batdıya çeküp *(351:31). [ḳaʿr-ı deryāya, -y, -a]*

kār-ı ḫaṭīr: *Önemli bir iş.*

ketb ü taḥrīr itdigim bu **kār-ı ḫaṭīr** degül belki bir emr-i nāçīz-i ḥaḳīr ḳalmamışdır *(260:16). [kār-ı ḫaṭīr,]*

kār-ı nā-fermūdeye: *Emredilmemiş iş.*

bādī bu oldı ki ḫod-fürūşluḳ eyleyüp **kār-ı nā-fermūdeye** *(173:10). [kār-ı nā-fermūdeye, -y, -e]*

kārı olup: *Becermek, başarı göstermek.*

ne ḳalem **kārı olup** zīver yüzinden cümleye fāʾiḳ ve şenlik cihetinden sāʾir *(283:4). [kārı olup, -up]*

ḳarʿ-ı semʿ-i āṣafī itmegin: *(Yaşanan olaylar için) Sadrazamın kulağına gelmek.*

didigi tersāne emīni vesāṭetiyle **ḳarʿ-ı semʿ-i āṣafī itmegin** esīr-i mezbūr *(242:35). [ḳarʿ-ı semʿ-i āṣafī itmegin, -meg, -in]*

kār-ı Vehbī: *Vehbi'nin işi, Vehbi'nin elinden çıkma.*

Kār-ı Vehbī naḳş-ı iʿcāz ile bulur imtiyāz *(164:20). [kār-ı Vehbī,]*

karib: *Yakın.*
1. İrtesi cumʿa güni nişāncı paşa ḥaẓretleri daḫi aḫşāma **ḳarīb** sūr emīni ile *(152:1). [ḳarīb,]*
2. ve üstādı on ẕirāʿ miḳdārı iki ṣırıġıñ bālāsına **ḳarīb** mevżiʿine *(199:25). [ḳarīb,]*
3. **ḳarīb** bir şayḳa sütūnına andan Deli Balṭa Ḳalyonına baʿdehū Fener İskelesinde *(257:25). [ḳarīb,]*
4. iki ayaġıyla saʿy idüp ḳaraya **ḳarīb** maḥalle dek şanʿatla deryāda sebāḥat ider *(259:24). [ḳarīb,]*
5. gibi yüridi gitdi ve çünki bu ḥāletle ḥużūr-ı hümāyūna **ḳarīb** maḥalle yetdi *(259:25). [ḳarīb,]*
6. Ve İzmir ḳāḍīsi fażīletlü Ḳirīmī Meḥmed Efendiniñ ʿazil ġāyet **ḳarīb** ve *(354:13). [ḳarīb,]*
7. **ḳarīb** maḥallde naḫllarıñ iḫrācı mümkin olacaḳ mertebe fürce açılup *(365:31). [ḳarīb,]*
8. ḳapuya **ḳarīb** parmaḳlıḳ kenārına vardıḳda maḥall-i mezbūrda kendüler içün *(375:14). [ḳarīb,]*

ḳarīb ol: *Anlamak.*

ḳarīb oldıġını ifhām ve maḳṣūdı ketḫudā beg ḥażretleri bendelerini tatyīb idigini *(343:29). [ḳarīb oldıġını, -dıġ, -ı, -n, -ı]*

karīb ol: *Yaklaşmak.*
1. mücevveze ile pīş-gāhlarında yüriyüp otaġ-ı hümāyūna **ḳarīb olduḳlarında** *(155:17). [ḳarīb olduḳlarında, -duḳ, -lar, -ı, -n, -da]*
2. ʿazīmet vaḳtī **ḳarīb olmaġın** teʾsīr-i güşāyiş-i baḫt-ı şehriyār-ı ʿālem-gīr ṭāliʿ-i hevāya *(311:4). [ḳarīb olmaġın, -maġ, -ın]*
3. üç direklide cemʿ olmaġın vaḳt-i ʿaṣr ḥulūli **ḳarīb olduḳda** *(360:19). [ḳarīb olduḳda, -duḳda]*
4. ḳudūm-ı maʿālī-rüsūm-ı āṣafīye muntaẓırlar iken sāʿat üçbuçuġa **ḳarīb olduḳda** *(365:14). [ḳarīb olduḳda, -duḳda]*

5. Baʿdehū sāʿat ona **ḳarīb olduḳda** sünnet oṭasına varılup mübāşeret-i ḫitān-ı şeref-i iḳtirān buyurulduḳda *(374:10). [ḳarīb olduḳda, -duḳ, -da]*

ḳarīb ü baʿīd: *Uzak ve yakın.*

sıġār u kibār ve **ḳarīb ü baʿīd** taʿmīm-i ṣafā vü meserret iderek güẕār itdikleri *(254:33). [ḳarīb ü baʿīd,]*

karīn itmiş: *Yaklaşmak.*

ki mevlevī-i āsumān külāh-ı şemsi ḫaṭṭ-ı istivāya **ḳarīn itmiş** idi ḫurşīd-i maṭlaʿ-ı ḫilāfet *(333:19). [ḳarīn itmiş, -miş]*

karīn ḳılınup: *Ulaştırılmak.*

ancaḳ ṣadreyn maʿzūlleri hedāyāsı şeref-i ḳabūle **ḳarīn ḳılınup** sāʾir mevālī maʿzūlleriniñ *(190:3). [ḳarīn ḳılınup, -ın, -up]*

karīn olup: *Yakın olmak.*

hem-nişīn ve baḫt u devlet gibi birbirlerine **ḳarīn olup** ser-i saʿādet-efserlerine *(370:5). [ḳarīn olup, -up]*

karıncanıñ tuḥfesi: *(Hz. Süleyman ile karıncaya ithaf olarak) Karıncanın hediyesi.*

Tuḥfesi ḳarıncanıñ çün kendü mikdārıncadır *(355.10). [ḳarıncanıñ tuḥfesi,]*

karīn-i encām: *Bitmek.*
1. Bu eṣnāda ordu ālāyı resīde-i ḫıtām ve **ḳarīn-i encām** ve erbāb-ı temāşā daḫi *(305:19). [ḳarīn-i encām,]*
2. Ordu ālāyı **ḳarīn-i encām** ve bugün āmāde-i icrā-yı sünnet-i ḫitān olan iki yüz otuz üç *(338:10). [ḳarīn-i encām,]*

karīn-i ḫıtām: *Son bulmak, nihayete ermek.*

ḳarīn-i ḫıtām ve şenlikleri resīde-i encām oldı Eṣnāf-ı meẕkūreniñ her biri *(316:19). [ḳarīn-i ḫıtām,]*

karīn-i imtiyāz olup: *Ayrıcalıklı muamele yapmak.*

ki taʿyīn-i maḳām ve taḫṣīṣ-i taʿām ile hem anlar **ḳarīn-i imtiyāz olup** *(338:2). [ḳarīn-i imtiyāz olup, -up]*

karīn-i istiḥāle olmaġın: *İmkanlı olma, yapılabilme.*

ḳarīn-i istiḥāle olmaġın muḳāyese ile lisān-ı ḥāle ḥavāle ḳılınması evlā görülmüşdür *(345:20). [ḳarīn-i istiḥāle olmaġın, -maġ, -ın]*

karīn-i istiḥsān oldıġın: *Çok hoşa gitme.*

nişān-gāh-ı cirīd-i teʾsīr itdigi **ḳarīn-i istiḥsān oldıġın** hūy u hāy-ı serhengān *(358.31). [ḳarīn-i istiḥsān oldıġın, -dıġ, -ın]*

ḳarīn-i itmām: *Kale savaşı.*

Deryā şenligi **ḳarīn-i itmām** ve ḳalʿa cengleri resīde-i encām olduḳda yine *(346:26). [ḳarīn-i itmām,]*

ḳarīn-i ḳabūl: *Kabul edilmek, razı olmak.*

pūşīde vü setīr olmamaġla niyāzları **ḳarīn-i ḳabūl** ve muḳaddemāt-ı recāları *(210:27). [ḳarīn-i ḳabūl,]*

ḳarīn-i ḳabūl ol: *(Hediye için) Kabule değer olmak.*
1. ḳıṭʿasıyla meʾmūliniñ **ḳarīn-i ḳabūl olması** için ṭaraf-ı āṣafīden telḫīṣ ve *(193:23). [ḳarīn-i ḳabūl olması, -ma, -s, -ı]*
2. vesāṭeti ile **karīn-i ḳabūl olup** her biri nāʾil-i meʾmūl ve *(288:24). [karīn-i ḳabūl olup, -up]*

ḳarīn-i ḳabūl-i şehriyārī olup: *Kabule değer olmak.*

ḳarīn-i ḳabūl-i şehriyārī olup içerüye alındı Müteʿayyinān-ı üstādān-ı kār-güẕārāndan *(296:17). [ḳarīn-i ḳabūl-i şehriyārī olup, -up]*

karīn-i tekmīl ü itmām: *Tamamlanmaya yakın.*

resīde-i ḫıtām ve lāzıme-i dārü'l-velīme-i ḫāḳānī **karīn-i tekmīl ü itmām** *(363:38). [karīn-i tekmīl ü itmām,]*

ḳarīr buyurup: *Aydınlatmak.*

sāye-bān-ı temāşāyı tenvīr ve çeşm-i ārzū-yı erbāb-ı āmāli **ḳarīr buyurup** Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa *(326:27). [ḳarīr buyurup, -up]*

ḳaʿr-nişīn-i deryā-yı ḫıyām oldılar: *Çadırlar denizinin dibine çekilmek.*

ve mānend-i ṣadef **ḳaʿr-nişīn-i deryā-yı ḫıyām oldılar** *(341:32). [ḳaʿr-nişīn-i deryā-yı ḫıyām oldılar, -dı, -lar]*

kār-sāz olduḳlarından: *İş görmek, çalışmak.*

dükkānlarında icrā itdikleri cümle ṣanʿatları ile māşiyen **kār-sāz olduḳlarından** *(303:23). [kār-sāz olduḳlarından, -duḳ, -lar, -ı, -n, -dan]*

karşu: *Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.*
1. lāmiʿasına maẓhar olduḳları nümāyān oldı Ve ẕikr olunan Cin Deresiniñ **ḳarşu** *(151:21). [ḳarşu,]*
2. cemāl-i Leylā-yı leyle-i ẓulmādan perde-i ẓulmet açılup **ḳarşu** ṭarafda olan *(253:30). [ḳarşu,]*
3. **ḳarşu** cānibde bir püşte-i refīʿa üzere vażʿ-ı sāye-bān ve erkān-ı bünyān-ı devlet olan *(273:1). [ḳarşu,]*
4. pehlevānlıḳ resmine riʿāyet ve ellere **ḳarşu** pençelerin ṣūret-nümā-yı dest-i daʿvet eylediler *(274:29). [ḳarşu,]*
5. Baʿdehū Kavuḳçılar ser-āmed dilberlerin **ḳarşu** ṭarafdaki maʿhūd depede *(282:4). [ḳarşu,]*
6. Ve ṣaff-ı zīb-i Ālāy-ı Ḳazzāzān **ḳarşu** yaḳada dizilüp ṭuran öksüzce şākirdlerin *(299:3). [ḳarşu,]*
7. hem-seng olan ḫāk-i rāhında basṭ-ı pāy-endāz-ı niyāz itmek için **ḳarşu** depede ṭop ṭop *(299:25). [ḳarşu,]*
8. ocaḳ żābiṭleri ve neferātı dīvān eṣvābı ile Lāleli Çeşme **ḳarşusundan** ve *(366:2). [ḳarşusundan, -s, -u, -n, -dan]*

karşu ṭurdı: *Bir kuvvete boyun eğmemek, direnmek.*

ve bir gencîne-i bisyār-ḳufl u bī-kilīd gibi maṣāff-ı düşmene **ḳarşu ṭurdı** ve *(264:8). [ḳarşu ṭurdı, -dı]*

ḳarşuluḳ virür: *Karşılık vermek, tepkisini sözle davranışla göstermek, karşı gelmek.*

Neşr Her vech ile ḫaşmına **ḳarşuluḳ virür** ḫazîne ṣāḥibi nāmlı bahādır ve bir *(165:12). [ḳarşuluḳ virür, -ür]*

ḳartal-ı güşāde-bāl: *Kanat açmış kartal.*

bir **ḳartal-ı güşāde-bāl** taṣvīr ü timṯāli ile derūn u bīrūnı münaḳḳaş ve üslūbı dil-keş *(312:6). [ḳartal-ı güşāde-bāl,]*

ḳarṭopı: *Kartopu, kar tanelerinin birleşiminden oluşan, el ile yapılan yumak.*

Ḫuşūsen muṭallā tirşeden oba ibdā ve **ḳarṭopı** gibi mendīl-i ʿacemāne ḳadar *(279:8). [ḳarṭopı,]*

ḳarṭopı heyʾetli: *(Fişek türü) Kartopu görünüşlü.*

mühr-i Süleymānī ve ḳırḳ ördek ve yüz elli āsumānī ve on iki çömlek ve **ḳarṭopı heyʾetli** *(271:10). [ḳarṭopı heyʾetli,]*

ḳaş: *Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.*

ol ṭabl çalar kendi sütūnuñ ucını başına ve **ḳaşına** ḳoyup istedigi gibi *(209:35). [ḳaşına, -ı, -n, -a]*

ḳaşabāt-ı sebḳi: *At yarışı gibi ödüllü bir yarış.*

İtdi **ḳaşabāt-ı sebḳi** iḫrāz *(130:22). [ḳaşabāt-ı sebḳi, -i]*

ḳasd: *Amaç.*
1. sedene-i südde-i devletini bu maʿnāya irşād ü hidāyet **ḳaşdına** vezīr-i müşārün-ileyh *(146:2). [ḳaşdına, -ı, -n, -a]*
2. dimāsına seyl ü mecrā olmaḳ **ḳaşdıyla** ḳaṣṣāb başı aġaya ve maṭbaḫ-ı hümāyūn *(151:8). [ḳaşdıyla, -ı, -y, -la]*
3. reşāşe-pāş-ı tesliyet olmaları **ḳaşdı** ile āyīne-i naẓar-gāhlarından ayrılmaḳ revā görülmeyüp *(151:23). [ḳaşdı, -ı]*
4. kütüb-i girān-bahādan biri tilāvet-i Ḳurʾān-ı Kerīme terġīb **ḳaşdına** muraṣṣaʿü'l-cild *(166:3). [ḳaşdına, -ı, -n, -a]*
5. görmeyen temāşāyiyāna irāʿet ve taʿmīm-i esbāb-ı meserret **ḳaşdı** ile birer birer *(199:20). [ḳaşdı, -ı]*
6. vüzerā-yı eslāfdan mümtāz itmek **ḳaşdı** ile ikrām u iʿzāz buyurup mīr-āḫūr-ı evvel *(216: 4). [ḳaşdı, -ı]*
7. ile ceng-i ḥarbiye āġāz ḳıldılar Birbirine muḳābele **ḳaşdı** ile *(244:23). [ḳaşdı, -ı]*
8. tehyiʾe-i ḫıdemāt-ı lāzıme içün bir iki sāʿat meydān virilmek **ḳaşdına** *(272:23). [ḳaşdına, -ı, -n, -a]*
9. mihmānān-ı niʿmet-ḫāne-i ḫüsrevāneyi talṭīf **ḳaşdı** ile kendüler ve *(286.19). [ḳaşdı, -ı]*
10. içün tehyiʾe-i zīb ü zīnet ve iẓhār-ı kālā-yı meserret **ḳaşdıyla** *(325:28). [ḳaşdıyla, -ı, -y, -la]*
11. **ḳaşdı** ile āsitāneye ḳudūmlarından ṣoñra maḫṣūṣen bir tuḥfe-i maṭbūʿa *(340.15). [ḳaşdı, -ı]*
12. sūr-ı hümāyūnlarda muʿtād oldıġı üzere eṭvār-ı maḫṣūṣaların temāşā **ḳaşdı** ile *(346:29). [ḳaşdı, -ı]*
13. emṯāline ġalebe **ḳaşdı** ile ḫilāf-ı resm-i ḳadīm ve *(354:19). [ḳaşdı, -ı]*
14. defʿ-i ʿaṭş-ı ciger-sūz-ı faḳr u fāḳasına sebeb olmaḳ **ḳaşdı** ile cārī olmuş *(362:17). [ḳaşdı, -ı]*

ḳaşd: *(Ata binmek) Amaç.*

ser-āġāz ve bu bende-i efgendelerin süvār-ı semend-i iʿzāz itmek **ḳaşdı** ile bu *(261:5). [ḳaşdı, -ı]*

kasd-: *(Hediye sunma) Amaç.*

ṭonluḳ ṣof-ı mevvāc teberrük ü teyemmün **ḳaṣdı** ile şeh-zādegān-ı ẕevi'l-ibtihāc *(189:8). [ḳaṣdı, -ı]*

ḳaṣd idenler: *Niyetlenmek, amaçlamak.*

ayaḳ ayaḳ ve birbiriniñ ökçesin başaraḳ yüridiler ve içlerinden kenār çizme **ḳaṣd idenler** *(278:12). [ḳaṣd idenler, -en, -ler]*

ḳaṣdī: *Bilerek.*

beste-i zencīr-i terennüm olmuş idi Ḥaḳḳ bu ki eger **ḳaṣdī** ve eger ittifāḳī taḥsīn ü iḥsāna *(206:30). [ḳaṣdī,]*

kaṣd-ı iʿzāz eyleyüp: *Ağırlamayı düşünmek.*

bir güne daḫi **ḳaṣd-ı iʿzāz eyleyüp** aġa-i müşārün-ileyh *(262:23). [ḳaṣd-ı iʿzāz eyleyüp, -y, -üp]*

kaṣd-ı ziyāret: *Ziyarette bulunmak.*

ḳaṣd-ı ziyāret ve baʿżı temşiyyet-i umūr-ı devlete dāʾir mevādda istīẕān içün *(316:29). [ḳaṣd-ı ziyāret,]*

kāse: *Çini, toprak veya camdan yapılmış çukur çanak.*
1. İçdi mi bu **kāseden** Cem gördi mi buʿālemi *(161:5). [kāseden, -den]*
2. ʿalā-vechi'l-iclāl ve't-taʿẓīm şu yerine şerbet-i şīrīn-güvār ile memlū **kāseler** *(226:30). [kāseler, -ler]*
3. şādırvān şūreti peydā ve derūnında gūyā ruḫām-ı şāfdan bir **kāse** *(228:26). [kāse,]*
4. legen ve pāy-taḫt-ı hümāyūna ihdāya aḥrā vü elyaḳ eski maʿden beş **kāse** ve bir *(305:7). [kāse,]*
5. dört şīşe nebāt ve on beş şīşe āb-ı buḫūr ve altı şīşe āb-ı şükūfe ve yedi **kāse** *(314.23). [kāse,]*

kāse-i dehān-ı mehterāndan: *Mehteran ağızlarının çukuru.*

kāse-i dehān-ı mehterāndan leb-rīz-i şahbā-yı hevā olmaġla kūk-ı sūrnāya *(181:24). [kāse-i dehān-ı mehterāndan, -dan]*

kāse-i deryūze-i naḳd-i ḳābūl ḳılınmış: *Parayı kabul eden dilenci kasesine konulmak, hediyelerin kabul edilmesi.*

ve ṭabaḳ daḫi **kāse-i deryūze-i naḳd-i ḳābūl ḳılınmış** idi *(189:19). [kāse-i deryūze-i naḳd-i ḳābūl ḳılınmış, -mış]*

kāse-i deryūze-künāndır: *(Kayık için) Dilenci kasesi gibi.*

Destinde ḳayıḳ **kāse-i deryūze-künāndır** *(331:12). [kāse-i deryūze-künāndır, -dır]*

kāse-i faġfūr: *Çin kasesi.*

Ve bir mücevher **kāse-i faġfūr** mıṣrāʿ Ki leṭāfetde nezāketde bir içim ṣudur Neşr *(161:1). [kāse-i faġfūr,]*

kāse-i ṭanbūr: *Tambur kasesi.*

dehān-ı enāmı **kāse-i ṭanbūr** gibi leb-rīz-i ṣahbā-yı naġam eyleyen bir ṣarḳı ile *(206:28). [kāse-i ṭanbūr,]*

kāse-şūyān-ı maṭbaḫa: *Bulaşıkçı, mutfağın tabak yıkayıcıları.*

ibḳā-yı ālāyiş-i ṣıḥḥāf ile **kāse-şūyān-ı maṭbaḫa** zaḥmet-i taṭhīr içün teşmīr-i sāḳ-ı ḫıdmete *(157:3). [kāse-şūyān-ı maṭbaḫa, -a]*

ḳaşı kemānlar: *Şenliklerde, Ok Meydanı'ndan bulunan güzel kimseler.*

Pür olup **ḳaşı kemānlar** ile Oḳ Meydānı *(245.20). [ḳaşı kemānlar, -lar]*

kāsid itmek: *Amaçlamak.*

nevʿan **ḳāsid itmek** göründükçe mümeyyizān-ı ḳışr u lübb olan daḳīḳa-dānān-ı ḥüsn ü ān *(281:1). [ḳāsid itmek, -mek]*

kaṣīde: *Matlâı musarra ve on beş beyitten mütecaviz olarak bir kafiyede söylenilen manzume. Ancak nazım-nesir karışık olan bu metinde ilgili bölüme geçtiğini bildirmek, hangi nazım şeklini kullandığını belirtmek amacıyla şair/yazar bu ifadelere başvurur.*
1. ile taḳrīż ü tezyīl olundı **Ḳaşīde** li-müʾellifihi *(328:17). [ḳaşīde,]*
2. Nefʿiyi tetebbuʿla bu yek-rūze **ḳaşīdeñ** *(333:3). [ḳaşīdeñ, -ñ]*

kaşīde-i ʿīdiyye: *Bayram kasidesi.*

ḳaşīde-i ʿīdiyye ebyātından beyt li-münşiʾihi *(328:8). [ḳaşīde-i ʿīdiyye,]*

kaşīde-i maʿhūdeyi: *Söz konusu kaside.*

beytini ḳırāʿat itdigimde beyt-i meẕkūr **ḳaşīde-i maʿhūdeyi** teẕkīr itmegin *(328:11). [ḳaşīde-i maʿhūdeyi, -y, -i]*

kaşīde-i müstesnā: *Çok değerli kaside.*

lāyıḳ birḳaç tārīḫ-i ġarrā ve bī-bedel **ḳaşīde-i müsteẕnā** *(193:12). [ḳaşīde-i müsteẕnā,]*

kaşıkçı: *Saray ahırında görevli olanlardan birinin lakabı.*

Ḳaşıḳçı nāmı ile milʿaḳa-zen-i ṣıḥḥāf-ı iştihār ve aʿyān-ı ḫademe-i āḫūr zümresine *(306:23). [ḳaşıḳçı,]*

Kāsım Paşa: *Kasımpaşa, İstanbul'un Beyoğlu ilçesinde bulunan tarihî semt.*
1. Kāgıd-ḫānede ṣu getürmege meʾmūr olan saḳḳāyān üzerinde ve bir oṭa **Ḳāsım Paşada** *(149:1). [Ḳāsım Paşada, -da]*
2. **Ḳāsım Paşanıñ** cevānib-i baḥriyyesini pertev-i çerāġ ve nūr-ı meh-tābdan *(253:20). [Ḳāsım Paşanıñ, -n, -ıñ]*
3. Ġalaṭa ve Eyyūb ve **Ḳāsım Paşada** ve sāʾir ḥavālī vü eṭrāf u aḥşāda mevcūd *(342:7). [Ḳāsım Paşada, -da]*
4. sükkānı ve ḥavālīsinde vāḳiʿ Eyyūb ve Ġalaṭa ve **Ḳāsım Paşa** *(348:15). [Ḳāsım Paşa,]*

kasıt: *Niyet, amaç.*
1. **ḳaşdına** ḳalem-i Bihzād-pesend ile muṣavver bir muraṣṣaʿ u müẕehheb *(166:13). [ḳaşdına, -ı, -n, -a]*
2. aḫlāfına sārī ʿādet olmasun deyu mülāḥaẓa-i ṣıyānet **ḳaşdına** *(168:23). [ḳaşdına, -ı, -n, -a]*
3. boyunlarınca beẕl-i niʿmet ü iḥsān buyurmaḳ **ḳaşdına** ṭaraflarından sefīr-i tuḥfe-berendelerine *(172:8). [ḳaşdına, -ı, -n, -a]*
4. pīş-gāh-ı pādişāhīde taḳla-bāzlıḳ ile hüner-sāzlıḳ **ḳaşdına** üftān u ḫīzān *(196:14). [ḳaşdına, -ı, -n, -a]*

5. zebān-ı evtār-ı sāz-ı naġme-kār ile daḫi terḥīb ü tebrīk **ḳaṣdına** bināʾen bu eyyāmda *(206:27). [ḳaṣdına, -ı, -n, -a]*
6. ile talṭīf **ḳaṣdına** sāye-bān-ı ʿizzet-āṣiyānlarını teşrīf buyurup ḳānūn-ı ḳadīm *(267:12). [ḳaṣdına, -ı, -n, -a]*
7. Ġam **ḳaṣdına** kim ehl-i dile düşmen-i cāndır *(329:6). [ḳaṣdına, -ı, -n, -a]*
8. **ḳaṣdına** bināʿen dārü'l-mevāʾid-i ʿamīmü'l-fevāʾidlerin Fırançа pādişāhınıñ *(337:30). [ḳaṣdına, -ı, -n, -a]*

ḳāsiye-i gürūh-ı mezbūreye: *Söz konusu soğuk adam.*

ile ḫande-rīz ḳılup **ḳāsiye-i gürūh-ı mezbūreye** āteş-endāz oldılar *(339:22). [ḳāsiye-i gürūh-ı mezbūreye, -y, -e]*

kaṣr: *Köşk, saray.*
1. Şehriyār-ı ʿālī-makām baʿde tenāvüli'ṭ-ṭaʿām yine meydānda olan **ḳaṣr** *(145:9). [ḳaṣr,]*
2. Ne farḳı var bu **ḳaṣrıñ** aylı günli ḳubbe sāʿatle *(181:12). [ḳaṣrıñ, -ıñ]*
3. Çerāġān ile virdi **ḳaṣrına** fer *(227:9). [ḳaṣrına, -ı, -n, -a]*
4. bir fīl-i āteş-niṣār daḫi gelüp ve fīl-i meẕkūr-ı nādirü'l-ʿadīliñ arḳasında bir **ḳaṣr** *(270:30). [ḳaṣr,]*

kaṣr: *Yoğunlaşmak, dikkat vermek.*

ḳaṣr ve şeref-i ḳabūllerin aña ḥaṣr itdiklerini zebān-ı sefīr ile ifāde buyurduḳları *(344:2). [ḳaṣr,]*

ḳaṣr-ı ʿadālet: *Adalet köşkü, padişahın bulunduğu yer.*
1. üzerinde **Ḳaṣr-ı ʿAdālete** muttaṣıl ve rifʿat u resm-i şūretde aña *(150:13). [ḳaṣr-ı ʿadālete, -e]*
2. cā-nişīn-i vekālet olmaġ içün **ḳaṣr-ı ʿadālet** sāye-gāhında olan otaġ-ı temāşāda *(175:6). [ḳaṣr-ı ʿadālet,]*
3. **ḳaṣr-ı ʿadāleti** cāy-gāh itmeleriyle cenāb-ı ṣadāret- meʾāb daḫi īḳād-ı şemʿ-i cemāl *(196:10). [ḳaṣr-ı ʿadāleti, -i]*
4. ḥażretleri otaġ-ı hümāyūnı müşerref ve **ḳaṣr-ı ʿadālet** gevher-i şeh-vār-ı vücūd-ı mesʿūdlarına *(209:1). [ḳaṣr-ı ʿadālet,]*
5. Gelelim baʿd-ezīn yine ṣadede Beyne'ṣ-ṣalāteyn **ḳaṣr-ı ʿādālet** yine *(212:8). [ḳaṣr-ı ʿādālet,]*
6. sāʿat-i sādisede reşk-i sipihr-i heftümīn olan Oḳ Meydānındaki **ḳaṣr-ı ʿadāletde** *(262:5). [ḳaṣr-ı ʿadāletde, -de]*
7. ile vaḳt-i ʿışāda **ḳaṣr-ı ʿadālet** lafẓen ve maʿnen şeh-nişīn ve ṣadr-ı aʿẓam *(269:4). [ḳaṣr-ı ʿadālet,]*

kaṣr-ı ʿadālet-medār-ı şehriyārī: *Adaleti kendine huy edinmiş padişahın köşkü.*

ḳaṣr-ı ʿadālet-medār-ı şehriyārī pīş-gāhında iki menāre-i serv-sīmāyī bir *(268:16). [ḳaṣr-ı ʿadālet-medār-ı şehriyārī,]*

kaṣr-ı ʿālī-ṭāk-ı deryā-mesīr: *Deniz gezen, yüksek rütbeli köşk.*

naẓīr bir **ḳaṣr-ı ʿālī-ṭāḳ-ı deryā-mesīr** daḫi tesyīr olındı ki bir *(203:22). [ḳaṣr-ı ʿālī-ṭāḳ-ı deryā-mesīr,]*

kaṣr-ı āsumān-āsitān-ı ʿadālet: *(Padişahın huzuru) Göğün eşiği kadar yüksek olan adalet köşkü.*

ḫudāvend-i zemīn ü zamān olmaġın tāc-dār-ı ḳalem-rev-i sipihr ki mihrdir mütevārī-i ḥicāb-ı seḥāb olup **ḳaṣr-ı āsumān-āsitān-ı ʿadālet** *(176:31). [ḳaṣr-ı āsumān-āsitān-ı ʿadālet,]*

kaṣr-ı āsumān-pāye-i ʿadālet: *Basamağı gök kadar yüksek adalet kasrı.*

Bu eṣnāda **ḳaṣr-ı āsumān-pāye-i ʿadālet** yine burcü'ş-şeref-i āfitāb-ı salṭanat olmaġla *(222:11). [ḳaṣr-ı āsumān-pāye-i ʿadālet,]*

kaṣr-ı bī-ḳuṣūr-ı dil-keş-naḳşı: *İnce nakışlı, kusursuz, seyir köşkü.*

ibdāʿ u inşā olunan **ḳaṣr-ı bī-ḳuṣūr-ı dil-keş-naḳşı** temāşāya *(366:23). [ḳaṣr-ı bī-ḳuṣūr-ı dil-keş-naḳşı, -ı]*

ḳaṣr-ı çār-erkān-ı cismiñ: *Bedenin dört temel direkli köşkü.*

Ḳaṣr-ı çār-erkān-ı cismiñ ẕevḳ ile pāyende ḳıl *(297:9). [ḳaṣr-ı çār-erkān-ı cismiñ, -iñ]*

ḳaṣr-ı çarḫıñ: *Gök kasrı, yıldız kümeleri.*

Ḳaṣr-ı çarḫıñ çifti midir burc-ı ḳavsiñ ʿaksi mi *(185:1). [ḳaṣr-ı çarḫıñ, -ıñ]*

ḳaṣr-ı çūpīn-vār: *Tahta köşk.*

ẕirāʿ bir mīl-i āhenīn üzere iḫtirāʿ itdikleri bir **ḳaṣr-ı çūpīn-vār** meydān-ı sūr *(346:32). [ḳaṣr-ı çūpīn-vār,]*

ḳaṣr-ı derūnum: *Yüreğin köşkü.*

Ḳaṣr-ı derūnum itmiş iken cilve-cāy dost *(297:22). [ḳaṣr-ı derūnum, -um]*

ḳaṣr-ı dil-nişīn: *Gönül çekici köşk.*
1. üzerinde meşābe-i faṣṣ-ı nigīn bir ḳubbeli **ḳaṣr-ı dil-nişīn** ibdāʿ ve *(242:3). [ḳaṣr-ı dil-nişīn,]*
2. ve anıñ daḫi ʿaḳabinde bir **ḳaṣr-ı dil-nişīn** ve bir ḳubbe-i ḥaḍrā-yı berīn *(268:12). [ḳaṣr-ı dil-nişīn,]*
3. ile ārāste bir **ḳaṣr-ı dil-nişīn** īcād ve bisāṭ-ı perend ü sereng ile pīrāste *(296:11). [ḳaṣr-ı dil-nişīn,]*

ḳaṣr-ı gerdānları: *Döner köşk.*

ḳaṣr-ı gerdānları gerdūne gibi tekerlekler üzere mevżūʿ ve her cānibinden gūnā-gūn *(356:32). [ḳaṣr-ı gerdānları, -lar, -ı]*

ḳaṣr-ı maḳāmü'n-naṣra: *Üstünlük makamının köşkü.*

oġrın ḳapudan meydānda olan **ḳaṣr-ı maḳāmü'n-naṣra** *(365:24). [ḳaṣr-ı maḳāmü'n-naṣra,]*

ḳaṣr-ı mevridü'n-naṣr-ı ʿadāletde: *Adaletli köşk.*

ḳaṣr-ı mevridü'n-naṣr-ı ʿadāletde ṭalʿat-nümā-yı ẓuhūr u bürūz olmaġın *(333.22). [ḳaṣr-ı mevridü'n-naṣr-ı ʿadāletde, -de]*

ḳaṣr-ı mevridü'n-naṣr-ı ʿadāleti: *Zafer geçidi olan adalet köşkü.*

ki ḫudāvend-i Cem-çāker-i İskender-fer **ḳaṣr-ı mevridü'n-naṣr-ı ʿadāleti** maḳārr buyurduḳlarında *(311:25). [ḳaṣr-ı mevridü'n-naṣr-ı ʿadāleti, -i]*

ḳaṣr-ı mezbūra: *Sözü edilen tahta köşk.*

ḫāṣekī aġalar baġal-gīrleri olup **ḳaṣr-ı mezbūra** işʿād itdiklerinden ṣoñra ibrāz-ı nār-ı fesād eyleyüp *(346:35). [ḳaṣr-ı mezbūra, -a]*

ḳaṣr-ı mezkūrda: *Sözü edilen köşk, Yalı köşkü.*

nāʾil-i iksīr-i iʿtibār olup ol gevher-i şeh-vār-ı ḳulzüm-i salṭanat **ḳaṣr-ı meẕkūrda** *(143:11). [ḳaṣr-ı meẕkūrda, -da]*

kaṣr-ı mīnā-kār-ı dil-nişīn: *(Kuyumcu dükkanı) Gönlün oturduğu mine işlemeli köşk.*

foyalı ṭaş evi gibi rengīn boyālı ve çökertme ṭavanlı bir **ḳaṣr-ı mīnā-kār-ı dil-nişīn** *(298:8). [ḳaṣr-ı mīnā-kār-ı dil-nişīn,]*

kaṣr-ı muʿallāda: *Büyük köşk.*

mezīd işrāf u neẕāreti olduġundan Yalı Köşki telḳīb olunan **ḳaṣr-ı muʿallāda** *(144:28). [ḳaṣr-ı muʿallāda, -da]*

kaṣr-ı müddeʿā: *Direnmek.*

niyāz u recā ve bu ḫuṣūṣa **ḳaṣr-ı müddeʿā** ve ḥaṣr-ı münā itmegin ḳıṭʿa *(193:18). [ḳaṣr-ı müddeʿā,]*

kaṣr-ı nādirü'l-ʿaṣrda: *Benzersiz güzellikteki köşk.*

şīrīn-terīn-i riyāż u gülzār ḳılınup gūşe-be-gūşe her **ḳaṣr-ı nādirü'l-ʿaṣrda** āyīneden *(368:4). [ḳaṣr-ı nādirü'l-ʿaṣrda, -da]*

kaṣr-ı nev-ṭarḥ-ı dil-keş-zemīn: *Güzel bir yerde yeni inşa edilmiş köşk.*

ḳaṣr-ı nev-ṭarḥ-ı dil-keş-zemīn dervāzesinde ʿinān-keş-i ḳarār ve *(143:9). [ḳaṣr-ı nev-ṭarḥ-ı dil-keş-zemīn,]*

kaṣr-ı nüh-ṭāk-ı laʿlīn-niṭāk-ı eflāke: *Göklerin lal renkli kuşağının dokuz kata sarılmış kemerli köşkü.*

dīde-i temāşāyiyānı ḫīre eyler idi Şöyle ki **ḳaṣr-ı nüh-ṭāḳ-ı laʿlīn-niṭāḳ-ı eflāke** *(171:6). [ḳaṣr-ı nüh-ṭāḳ-ı laʿlīn-niṭāḳ-ı eflāke, -e]*

kaṣr-ı pā-der-hevā: *Ayakları havada bir köşk.*

bir ṣalıncaḳ ibdā ve sūy-ı āḫerinde beşik nāmında bir **ḳaṣr-ı pā-der-hevā** *(204:2). [ḳaṣr-ı pā-der-hevā,]*

kaṣr-ı pür-zīb: *Süslü köşk.*

üzerinde iḥdāṣ itdikleri **ḳaṣr-ı pür-zīb** içinde bir ṭıfl-ı necīb ṣanʿat göstererek *(241:3). [ḳaṣr-ı pür-zīb,]*

kaṣr-ı pür-zīb ü zīverde: *Süs ve bezek içindeki çadır.*

ḳaṣr-ı pür-zīb ü zīverde dürr-i şemīn-i ṣadef-i vaḳār u temkīn ve *(351:15). [ḳaṣr-ı pür-zīb ü zīverde, -de]*

kaṣr-ı pür-zīver: *Bezekli köşk.*

bünyād olunmuş bir **ḳaṣr-ı pür-zīver** ve eṭrāfı yüz *(269:37). [ḳaṣr-ı pür-zīver,]*

kaṣr-ı temāşā: *Seyir kasrı, seyir köşkü.*

müşākil bir **ḳaṣr-ı temāşā** ibdā vü inşāsına fermān buyurulmaġla ber-vech-i maṭlūb *(150:14). [ḳaṣr-ı temāşā,]*

ḳaṣr-ı zer-kār u pür-zīb: *Altın işlemeli ve süs dolu bir köşk.*

iḫtirāʿ itdikleri bir **ḳaṣr-ı zer-kār u pür-zīb** ve içinde üç ʿaded ʿAcemāne ḳıyāfet *(157:12). [ḳaṣr-ı zer-kār u pür-zīb,]*

kaṣṣāb başı aġaya: *Sarayın et gereksinimlerini karşılayan kasapların başındaki kişi.*

dimāsına seyl ü mecrā olmaḳ ḳaṣdıyla **ḳaṣṣāb başı aġaya** ve maṭbaḫ-ı hümāyūn *(151:8). [ḳaṣṣāb başı aġaya, -y, -a]*

kaṣṣābān-ı aġnāma: *Koyun kasapları.*

Ḳaṣṣābān-ı aġnāma mülḥaḳ ṣıġır ḳaṣṣābları daḫi öküz boynuzu ālāy bağlayup *(238:4). [ḳaṣṣābān-ı aġnāma, -a]*

kaṣṣābān-ı ġanem: *Koyun kasapları.*

Ḳaṣṣābān-ı ġanem bu vech ile tertīb-i ālāy-ı dil-güşā ve ʿarż-ı esbāb-ı zevḳ u ṣafā eylediklerinden *(237:28). [ḳaṣṣābān-ı ġanem,]*

kaṣṣābbaşı ʿOs̱mān aġa: *Osmanlı sarayının et gereksinmelerini sağlayan kasapların başı, Osman Ağa.*

Ḳaṣṣābbaşı ʿOs̱mān Aġa ve Meḥmed Emīn Aġa reme-i erbāb-ı daʿvete *(320:12). [ḳaṣṣābbaşı ʿOs̱mān aġa,]*

kat: *Üst üste konulmuş şeylerden her biri, tabaka.*
1. ḳadeḥi üçer tims̱āl-i bedīʿü'l-eşkāli muḥtevī ḳanādīl-i fürūzāndan üçer **ḳat** *(202:33). [ḳat,]*
2. ilṣāḳ ve ol cüvān-ı çār-ebrū iki **ḳat** revnaḳ bağlayup āheste vü çāpük reftār ile *(246:23). [ḳat,]*
3. ḳaraya iki **ḳat** alat taʿbīr olunur ḥabl-i metīn rabṭ olunup ol rīsmānlarıñ birinin üzerinde *(257:26). [ḳat,]*

kat: *Karıştırmak, dahil etmek.*
1. mevc-i deryā gibi erbāb-ı temāşā birbirine **ḳatıldılar** *(252:12). [ḳatıldılar, -ıl, -dı, -lar]*
2. deryāya atılup hezār-gūne ṭaḳla vü perende ile zümre-i ḫarçenge **ḳatıldılar** ve *(259:10). [ḳatıldılar, -ıl, -dı, -lar]*
3. idi ki gāh piste-i dehānına ḫande-i leb-i şīrīn ile şeker **ḳatar** ve gāh *(280:4). [ḳatar, -ar]*

kat: *Karışmak, bütünleşmek.*
1. tār u pūdı gibi biri birine girişüp **ḳatıldılar** Muḍārebe-i cirīd muḥārebe-i bi'l-ḥadīde *(182:7). [ḳatıldılar, -ıl, -dı, -lar]*
2. rübāyende-i ārām u direng olduḳda iki cānib birbirine **ḳatılup** ve *(182:3). [ḳatılup, -ıl, -up]*
3. atılup ol gürg-i bārān-dīde Türk ters-i gürg ile anlara **ḳatılup** meṣnevī *(207:11). [ḳatılup, -ıl, -up]*
4. birbirine **ḳatıldılar** Ṭarafeynden ġalebe-i muṭlaḳa ẓuhūr itmemekle *(267:26). [ḳatıldılar, -ıl, -dı, -lar]*

kat: *(Elbise) Takım.*

yevmiyye ile bir ḳalyon reʾīsligi iḥsān ve anlara maḫṣūṣ bir **ḳat** libās-ı girān-bahā *(244:6). [ḳat,]*

kat: *Bölüm.*

Sen bir **ḳatını** bilürsüñ ey dil *(257:19). [ḳatını, -ı, -n, -ı]*

ḳat: *Kez, defa.*

bir **ḳat** rüsvā olduḳlarında şerm ü ḥicāblarına bedel tekrār birer altun iḥsān ile *(327:19). [ḳat,]*

ḳat-: *Karıştırmak, dahil etmek.*
1. dīk-i seḥer-āsā ġaleyān ve cemʿiyyet-i temāşāyiyānı biri birine **ḳatup** *(197:7). [ḳatup, -up]*
2. ḳotarılmış pīrān-ı şanʿatlarını öñlerine **ḳatdılar** ve pilāv zerde şevḳi ile ṭulumcı ḳıyāfetine *(300:28). [ḳatdılar, -dı, -lar]*

ḳatʿ iderek: *Kesmek.*

ḳumāş-ı zevḳ u inbisāṭ **ḳatʿ iderek** ālāy gösterdiler Li-münşiʾihi *(335:29). [ḳatʿ iderek, -erek]*

ḳat ḳat: *Birden çok.*

dībāce-i nüsḫa-i cāmiʿü'l-ḥubūr **ḳat ḳat** zencīrli altun cedvel ile teẕhīb olundı *(152:18). [ḳat ḳat,]*

ḳat ḳat: *Pek çok.*

ḥużūr-ı maʿālī-maḥşūrlarına müşūle ruḫṣat-yāb ve ilbās-ı ḫilʿat-ı istiḥsān ile **ḳat ḳat** *(318:19). [ḳat ḳat,]*

ḳatʿa: *Hiçbir vakit, asla.*
1. **ḳatʿā** ḳuṣūr olunmayup beyt *(152:28). [ḳatʾā,]*
2. fesān-sūde-i ḥiddet-i naẓar idenler iki şemşīr-i tāb-dār-ı ṣayḳal-dādeden **ḳatʿa** *(309:18). [ḳatʿa,]*
3. ṣoñra nice dūḫte itdiler ise **ḳatʿa** bir tārına ḫalel ṭārī ve maḥall-i rabṭ u bendlerine *(317:36). [ḳatʿa,]*
4. derūn-ı ḫaymeden ṣadā-yı pā işitmedin ve **ḳatʿā** ḥareket iḥsās itmedin hem kendi *(318:7). [ḳatʿā,]*

ḳaṭarāt-ı eşk-i şevḳ: *Sevinç gözyaşının damlaları.*

ḳaṭarāt-ı eşk-i şevḳ cūşān ve pīrāmen-i ṣuffe-i ṣafāları kenāre-i baḥr-i ʿAdenden *(371:4). [ḳaṭarāt-ı eşk-i şevḳ,]*

ḳaṭarāt-ı mā: *Su damlacıkları.*

kaṭarāt-ı mā gibi cūşān ve her biri fevvāre-i serīʿü'l-cereyān gibi āteş-feşān olurdı *(228:29). [kaṭarāt-ı mā,]*

ḳaṭarāt-ı şerāre: *Kıvılcım damlaları.*

püskürmelerden fevvāre-vār **ḳaṭarāt-ı şerāre** rīḫte gāh gāh çadır fişeklerinde mühr-i Süleymānlar *(356:6). [ḳaṭarāt-ı şerāre,]*

ḳaṭār-ı şeb-revān: *Gece yola düşen katar.*

miyān-ı ḳāfile-i şāmiyānda ḥaddi yoḳ cüvānān **ḳaṭār-ı şeb-revān** ḥāletin iẓhār iderek *(195:8). [ḳaṭār-ı şeb-revān,]*

ḳatʿ-ı naẓar: *Bakamama, bakışı kesme*
1. nefāset-i ṣuveriyyesinden **ḳatʿ-ı naẓar** ṣandūḳatü'l-ferāʾid-i gencīne-i muṣḥaf ve *(170:8). [ḳatʿ-ı naẓar,]*

2. **ḳaṭ'-ı naẕar** ṣuffe üzerinde ittiḥāẕ-ı encümen-i ḳarār eyleyen nice *(173:17). [ḳaṭ'-ı naẕar,]*
3. ḥiddet-i güẕārişinden **ḳaṭʿ-ı naẕar** cebīn-i insānī degül siper-i nüh-tūy-ı eflāke *(209:27). [ḳaṭʿ-ı naẕar,]*
4. ibtidā itdiginden **ḳaṭʿ-ı naẕar** nişest-gāhından berḫāste ve perrān olup zīr-i dāmānından *(222:32). [ḳaṭʿ-ı naẕar,]*
5. gibi ẕevḳ u temāşā bedīdār olmadıġından **ḳaṭʿ-ı naẕar** gicesinde daḫi incām-ı maṭar *(341:26). [ḳaṭʿ-ı naẕar,]*

ḳaṭʿ-ı pāye-i iʿtibār eyledi: *Saygınlık yolunda ilerlemek.*

ḳaṭʿ-ı pāye-i iʿtibār eyledi *(193:28). [ḳaṭʿ-ı pāye-i iʿtibār eyledi, -di]*

ḳaṭʿ-ı pāye-i iʾtibār eylediler: *İtibar basamağına ayak basmak.*

ve filār ihdāsıyla **ḳaṭʿ-ı pāye-i iʾtibār eylediler** *(316:4). [ḳaṭʿ-ı pāye-i iʾtibār eylediler, -di, -ler]*

ḳaṭʿ-ı rişte-i ṭarīḳ: *İnce ipleri kesmek.*

mıḳrāż-ı ḫaṭevāt ile **ḳaṭʿ-ı rişte-i ṭarīḳ** ve ʿaraba üstinde sāḫte dest-gāh-ı perdāḫtelerinde *(301:17). [ḳaṭʿ-ı rişte-i ṭarīḳ,]*

kātib: *Yazan, yazıcı.*

çerge-i şālişede tersāne ḳapudānları ve çavuşān ve vezne-dārān ve **kātibleri** oturdılar *(338:29). [kātibleri, -ler, -i]*

kātib-i serrācān: *Saraçlar katibi.*

Ve süfre-i şālişede āḫūr ketḫudāsı arpa rūz-nāmecisi ve **kātib-i serrācān** *(306:20). [kātib-i serrācān,]*

kātib-i sūr: *Düğün katibi, düğünde olup bitenleri resmi kayda geçiren kişi.*

żabt u terkīme baş muḥasebe ṭarafından muʿayyen u meʾmūr **kātib-i sūr** daḫi bu *(151:10). [kātib-i sūr,]*

kātib-i sūr-nāme olan: *(Şairin kendisi) Surname yazarı.*

faḳaṭ ketb-i īrād u maṣrafa meʾmūr **kātib-i sūr-nāme olan** şaḫṣ-ı vaḳūra *(363:26). [kātib-i sūr-nāme olan, -an]*

kātibü'l-ḫurūfuñ ḳıṭʿa-i meşhūrı: *(Şairin kendisi) Satırların yazarının bilinen kıtası.*

ḳıṭʿa-i meşhūrı ki ḳıṭʿa *(343:22). [kātibü'l-ḫurūfuñ ḳıṭʿa-i meşhūrı,]*

kaṭīfe: *İpek, yün ya da pamuktan dokunmuş bir yüzü çok kısa, ince ve sık tüylerle kaplı, parlak ve yumuşak bir kumaş*
1. ḳavuḳçılar ṭarafından dört ṭonluḳ **ḳaṭīfe** ve ḳırḳ ẕirāʿ dībā ve taḳyacılar ḳıbelinden *(282:6). [ḳaṭīfe,]*
2. Ve mīr-āḫūr-ı şānī Aḥmed Aġadan üçer ṭonluḳ **ḳaṭīfe** ve üçer ṭonluḳ telli hatāyī *(307:19). [ḳaṭīfe,]*

kaṭīfe şalvār: *Kadife kumaştan yapılmış üst donu.*
1. selīmī ve nīmtene kürk ve **ḳaṭīfe şalvār** ve çerkesī filār ve raḫt-ı dīvān ve sāʾir *(364:36). [ḳaṭīfe şalvār,]*
2. ve ferve-i erkānī der-ber **ḳaṭīfe şalvār** ve çerkesī filār ile karar-gāh-ı maḫṣūṣalarında *(365:5). [ḳaṭīfe şalvār,]*
3. vüzerā-yı ʿiẓām ḫażerātı ḳallāvīler ve muvaḥḥidī kürkler ve **ḳaṭīfe şalvār** ve *(365:8). [ḳaṭīfe şalvār,]*
4. **ḳaṭīfe şalvār** ve çerkesī filār ile dīvān raḫtlu semend-i dil-pesende süvār ve *(366:1). [ḳaṭīfe şalvār,]*

ḳatīfe-i gül-gūn-ḫābe-i zībā-yı girān-bahā: *Çok değerli, parlak kırmızı kadife kumaş.*

ṭarafından ikişer ṭonluḳ dībā ve aṭlas-ı zībā ve bir ṭonluḳ **ḳatīfe-i gül-gūn-ḫābe-i zībā-yı girān-bahā** *(288:12). [ḳatīfe-i gül-gūn-ḫābe-i zībā-yı girān-bahā,]*

ḳaṭīfe-i ḫoş-nigār: *Hoş görünüşlü kadife.*

dībā-yı zer-tār ve aṭlas-ı tāb-dār ve **ḳaṭīfe-i ḫoş-nigār** aḳmişe-i girān-miḳdār *(288:21). [ḳaṭīfe-i ḫoş-nigār,]*

ḳaṭīfe-i muʿlem: *Benzersiz, ipek, yün ya da pamuktan dokunmuş bir yüzü çok kısa, ince ve sık tüylerle kaplı, parlak ve yumuşak bir kumaş .*

çiçekli telli üç ṭonluḳ **ḳaṭīfe-i muʿlem** ve altı ṭonluḳ hatāyī-i mücellā vü muṭallā *(249:23). [ḳaṭīfe-i muʿlem,]*

ḳaṭīfe-i sāde: *Üzerinde ipek, yün ya da pamuktan dokunmuş bir yüzü çok kısa, ince ve sık tüylerle kaplı, parlak ve yumuşak bir kumaş .*

firengī aṭlas-ı cilā-dāde ve **ḳaṭīfe-i sāde** ve ser-āmed ü girān-bahā dört ʿaded *(341:6). [ḳaṭīfe-i sāde,]*

ḳaṭīfe-i şükūfe-dār: *(Üzerinde çiçek deseni bulunan) İpek, yün ya da pamuktan dokunmuş bir yüzü çok kısa, ince ve sık tüylerle kaplı, parlak ve yumuşak bir kumaş .*

ṭonluḳ aṭlas ve hatāyī-i muṭallā ve dībā ve **ḳaṭīfe-i şükūfe-dār** ve ḳuṭnī ve *(345:2). [ḳaṭīfe-i şükūfe-dār,]*

katīfe-i zībā: *Hoş kadife.*

ṭonluḳ aṭlas u dībā ve bir ṭonluḳ **ḳatīfe-i zībā** ve Büyük Baḥrī Aġa cānibinden *(288:14). [ḳatīfe-i zībā,]*

katıl: *Dahil olmak, içinde bulunmak.*
1. ṭabanca çaḳmaḳ ile ʿadūsunuñ ḫāne-i ḥayātına ḳundaḳ bıraḳmaġa ḳādir iken yine otuna ṭoḳunmayana boşuna atılmaz ve tehī yere her ġavġāya **ḳatılmaz** *(165:13). [ḳatılmaz, -maz, -]*
2. günā-gün fişekler atılup hevāyīler şühūb-ı āsumānīye **ḳatıldı** huṣūṣen ʿaraba tekerlegi *(309:3). [ḳatıldı, -dı]*

kaṭʿiyyü'ẕ-ẕuhūr olup: *Kesin bir şekilde görmek.*

farḳı olmadığı **ḳaṭʿiyyü'ẕ-ẕuhūr olup** leyālī-i sābıḳada meşhūd-ı dīde-i ʿibret-bīn olan *(309:19). [ḳaṭʿiyyü'ẕ-ẕuhūr olup, -up]*

ḳaṭre: *Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.*
1. bir **ḳaṭre** çekīde ve ne kārd-ı ser-tīzlerden birisi vücūdına ḫalīde oldı Baʿdehū *(175:23). [ḳaṭre,*
2. fincān üftān ve bir **ḳaṭre** āb rīzān olmadın cüst ü çālāk ve bī-vehm ü bī-bāk idāre eyleyerek *(176:26). [ḳaṭre,]*
3. cilve-i tīz ve üft ü ḫīz ile bir **ḳaṭre** ṣu rīzān olmayup ʿalemi ḥayrān eyledi *(210:13). [ḳaṭre,]*
4. bir kūzesi üftān ve bir **ḳaṭresi** rīzān olmadın pīş ü pesine egilüp kef ü desti *(246:17). [ḳaṭresi, -s, -i]*
5. dīde-i ḳarīr-i saʿādet-dīdelerinden bir iki **ḳaṭre** eşk-i sürūr ile *(371:2). [ḳaṭre,]*

ḳaṭre-çekān: *Damla dökmek.*

inbīḳ-i felek **ḳaṭre-çekān** ve ḫudāvendigār-ı ilhām-şiʿārıñ ġonca-dehān-ı rengīn-beyānları *(309:24). [ḳaṭre-çekān,]*

ḳaṭre-pāş-ı derāhim-i bī-şümār eyleyerek: *Sayısız olarak dirhemler saçmak.*

mānende-i ebr-i bahār **ḳaṭre-pāş-ı derāhim-i bī-şümār eyleyerek** naẓar-gāh-ı ḫudāvendigār *(370:18). [ḳaṭre-pāş-ı derāhim-i bī-şümār eyleyerek, -y, -erek]*

ḳaṭre-pāşī-i bārān-ı bahār: *Bahar yağmuru damlalarını saçmak.*

gibi **ḳaṭre-pāşī-i bārān-ı bahār** ile zemīn ü zamāndan gerd-şūy-ı ġubār olup *(272:6). [ḳaṭre-pāşī-i bārān-ı bahār,]*

ḳaṭre-rīzān oldıġından: *Damla saçmak.*

çeşm-i āsumān inbīḳ-i gül-āb gibi **ḳaṭre-rīzān oldıġından** neşʾet itmeyüp elbette *(257:14). [ḳaṭre-rīzān oldıġından, -dıġ, -ı, -n, -dan]*

ḳavādim-i raḫş: *Atın ayakları.*

aşaġıları zīn-pūş ile mestūr olup ḳademleri **ḳavādim-i raḫş** gibi manẓūr olmaġın *(157:27). [ḳavādim-i raḫş,]*

ḳavāʿid-i müstedīme-i müstaḥsene-i salṭanatdan: *Hükümdarlığın beğenilen, değişmeyen kuralları.*

ile īfā-yı şükr-i niʿmet ḳavānīn-i ḳadīme-i ḥasene-i devlet ve **ḳavāʿid-i müstedīme-i müstaḥsene-i salṭanatdan** *(140:23). [ḳavāʿid-i müstedīme-i müstaḥsene-i salṭanatdan, -dan]*

ḳavānīn-i ḳadīme-i devlet-i müstedīmeden olmaġın: *Edebi devletin eski kanunlarının yürürlükte olması.*

ḳavānīn-i ḳadīme-i devlet-i müstedīmeden olmaġın her kelāmı mā-fiʾż-żamīr-i ḫüsrevāneyi *(139:11). [ḳavānīn-i ḳadīme-i devlet-i müstedīmeden olmaġın, -den, -maġ, -ın]*

ḳavānīn-i ḳadīme-i ḥasene-i devlet: *Devletin iyi işlerle yaptığı eski kanunları.*

ile īfā-yı şükr-i niʿmet **ḳavānīn-i ḳadīme-i ḥasene-i devlet** ve ḳavāʿid-i müstedīme-i müstaḥsene-i salṭanatdan oldıġına *(140:23). [ḳavānīn-i ḳadīme-i ḥasene-i devlet,]*

ḳavī: *Zor, ölümcül.*

Mecrūḥ yatur zaḫmı **ḳavī** derdi yamandır *(329:10). [ḳavī,]*

ḳavī-dillik ü dilīrlik eylediler: *Yüreklilik ve yiğitlik göstermek.*

ḫaşmāne küştī-gīrlik ve bebrāne **ḳavī-dillik ü dilīrlik eylediler** Ayucılar ve ayular *(208:1). [ḳavī-dillik ü dilīrlik eylediler, -di, -ler]*

ḳavl: *Söz, kelâm.*
1. mışrāʿ ʿĀdet budur āḫirde gelür bezme ekābir **ḳavlince** pādişāh-ı Süleymān-bār-gāh *(182:24). [ḳavlince, -i, -n, -ce]*
2. şarḳı ile sāde nakāreler çalınup ifāża-i inbisāṭ iderek fiʿllerin **ḳavllerine** taṭbīḳ *(289:31). [ḳavllerine, -ler, -i, -n, -e]*

ḳavm: *Kavim, topluluk.*

Ol **ḳavmi** miyānında müşārün-bi'l-benāndır *(332:6). [ḳavmi, -i]*

ḳavme-i nāgeh-ẕuhūr: *Birden fırlayıp ayağa kalkmak.*

ḳavme-i nāgeh-ẕuhūr ile āṣār-ı baʿṣ-ı ḳubūr bedīdār olaraḳ *(184:2). [ḳavme-i nāgeh-ẕuhūr,]*

ḳavme-i taʿẓīm ü iclāl: *Ululamak için ayağa kalkmak.*

ve gevher-pāş-ı sürūr-ı nā-maḥṣūr olmaġın **ḳavme-i taʿẓīm ü iclāl** *(308:13). [ḳavme-i taʿẓīm ü iclāl,]*

ḳavme-i yek-pāre: *Tek parça olarak ayağa kalkmak.*

ḳavme-i yek-pāre ile meclisden ḳufūl ve müsāfir otaḳlarında tekrār müṣūl eyleyüp *(180:21). [ḳavme-i yek-pāre,]*

kavrıl: *Sıcağın vermiş olduğu etkiyle belirli özellikleri yitirmek.*

tāb-ı āfitāb-ı şuʿleden mūy-ı āteş-dīde gibi **ḳavrılup** *(196:30). [ḳavrılup, -up]*

ḳavsa: *Yay, yay burcu (Yay burcu mutluluğu, huzuru ve aydınlığı artırarak yayması.).*

Pertābı virürdi **ḳavsa** pertev *(131:20). [ḳavsa,]*

ḳavs-ı ebrūsını: *Kemana benzeyen kaş.*

Ḳavs-ı ebrūsını gören şeydā *(175:1). [ḳavs-ı ebrūsını, -s, -ı, -n, -ı]*

ḳavs-i ḳuzaḥ: *Gök kuşağı.*
1. **Ḳavş-ı ḳuzaḥı** nola idüp çeng *(133:9). [ḳavş-ı ḳuzaḥı, -ı]*
2. kemer-i pür-zīb ü zīverle iḥāṭa olunmuş ve her kemer **ḳavs-i ḳuzaḥ** gibi āvīze-i rengā-reng *(254:36). [ḳavs-i ḳuzaḥ,]*

kavuḳçı: *Kavuk yapan ya da satan kimse.*
1. Baʿdehū **Kavuḳçılar** ser-āmed dilberlerin ḳarşu ṭarafdaki maʿhūd depede *(282:4). [kavuḳçılar, -lar]*
2. **ḳavuḳçılar** ṭarafından dört ṭonluḳ ḳaṭīfe ve ḳırḳ ẕirāʿ dībā ve taḳyacılar ḳıbelinden *(282:26). [ḳavuḳçılar, -lar]*

kavuḳçı dilberi: *Kavuk yapan ya da satanlardan biri.*

Bir ḳālıba ḳodı beni **ḳavuḳçı dilberi** *(282:10). [ḳavuḳçı dilberi,]*

ḳayd: *Bağ, zincir.*

çeken fīl ṣūretinden bendleri güsiste ve ol bār-ı girān **ḳaydından** vāreste eyleyüp *(264:3). [ḳaydından, -ı, -n, -dan]*

ḳayd: *İp, bukağı.*

sāde **ḳayddan** āzāde Ḥacı Şāhīn vaż‘ olunan zenbīlden Ḥacı Mehemmed ve *(318:4). [ḳayddan, -dan]*

ḳayd olunan: *Yazılı bulunmak.*

defter-i ḫıtāna **ḳayd olunan** ṣıbyānıñ tekmīl-i ṣi‘ār-ı İslāmiyyeleri içün bāb-ı hümāyūn *(364:12). [ḳayd olunan, -un, -an]*

ḳayd u bendden: *Bağlar.*

birer kebūter-i tīz-cevlān aralarından perrān ve **ḳayd u bendden** gürīzān esīrān-ı zindān *(266:9). [ḳayd u bendden, -den]*

ḳayd-bend: *Bağ.*

ḳayd-bendlerin ve hem zenbīli fekk idüp tebdīl-i mekān ve yine zenbīlleri *(318:8). [ḳayd-bendlerin, -ler, -in]*

ḳayd-ı esr: *Esirlik bağı.*
1. **ḳayd-ı esrden** rehā ile ḥayāt-ı tāze bulur ve hem nuṭḳ-ı hümāyūn rūḥ bulmuş olur *(242:34). [ḳayd-ı esrden, -den]*
2. min-ba‘d **ḳayd-ı esrden** āzād olundıġı kendüye tefhīm olunduḳda bilā-tevaḳḳuf *(243:24). [ḳayd-ı esrden, -den]*

ḳayd-ı ḥadīd: *Demir köstek.*
1. Ḥācı Şāhīniñ ayaḳlarına **ḳayd-ı ḥadīd** ve ellerine bend-i şedīd urılup *(212:15). [ḳayd-ı ḥadīd,]*
2. maʼžīḳ-i ḥabs-i rūzeden rehā-yāfte şeyṭān gibi **ḳayd-ı ḥadīd** ve bend-i şedīdlerin *(318:14). [ḳayd-ı ḥadīd,]*

ḳayd-ı iḥtiyācdan: *İhtiyaç bağı, gerekli olan bir şey.*

altun iḥsānı **ḳayd-ı iḥtiyācdan** vāreste idüp sekiz nefer ayaḳdaşlarını *(318:17). [ḳayd-ı iḥtiyācdan, -dan]*

ḳayd-ı ‘örf ü iżāfetden: *Kural ve katılma bağı.*

taḫfīf-i eṣvāb-ı resmiyye ile bir miḳdār ḫiffet bulup **ḳayd-ı ‘örf ü iżāfetden** *(156:29). [ḳayd-ı ‘örf ü iżāfetden, -den]*

ḳayd-ı ‘örf: *Kavuk bağı.*

ḳayd-ı ‘örfden āzāde-ser ve destār-ı ḫorasānī ile āsāyiş-güzīn-i gūşe-i çāder oldılar *(180:22). [ḳayd-ı ‘örfden, -den]*

ḳayd-ı seriñ: *Başın çaresi (Yardım olmaksızın).*

Gör sen de göñül **ḳayd-ı seriñ** iş başa düşdi *(240:16). [ḳayd-ı seriñ, -iñ]*

ḳaydında olmayup: *Umursamak.*

biñ aşçı bir başçı meşeline ittibāʿan māʾide-sālār ve ādāb gözleme **ḳaydında olmayup** *(300:22). [ḳaydında olmayup, -ma, -y, -up]*

<u>kayıġ:</u> *Kürek veya yelkenle yürütülen ufak tekne.*

üzerinde ṭunbazdan köpri ḳuruldı ve kayıḳdan **ḳayıġa** başup bir cānibden *(252:14). [ḳayıġa, -a]*

<u>ḳayık:</u> *Kürek veya yelkenle yürütülen ufak tekne.*
1. Deryā idi süfre şaḥn **ḳayıḳ** *(158:25). [ḳayıḳ,]*
2. üzerinde ṭunbazdan köpri ḳuruldı ve **kayıḳdan** ḳayıġa başup bir cānibden *(252:14). [kayıḳdan, -dan]*
3. **ḳayıḳlarda** ādemler seçilüp mışrāʿ Reşk-i ṣubḥ eyledi envārı şeb-i deycūrı *(253:31). [ḳayıḳlarda, -lar, -da]*
4. ṭarafeynde keşret-i sāḥil-nişīnān ve **ḳayıḳlarla** deryāda *(256:28). [ḳayıḳlarla, -lar, -la]*
5. altında **ḳayıḳlar** ile def-zenān u raḳṣ-künān olan çengīler daḫi *(259:9). [ḳayıḳlar, -lar]*
6. yüz ḳadar gemici neferleri aḳındıda **ḳayıḳ** çeker gibi meydān-ı ṣūra tesyīr ile *(314:8). [ḳayıḳ,]*
7. Destinde **ḳayıḳ** kāse-i deryūze-künāndır *(331:12). [ḳayıḳ,]*
8. balıḳ resminde ibdā itdigi **ḳayıḳ** zīrine ḳalafātlar ile iḥkām ve ḥāḳḳ-ı vasaṭ-ı pūşīdeyi *(352:9). [ḳayıḳ,]*

<u>kayık kapucı:</u> *Kayık çekici.*

ḫāṣekī aġa ve oṭabaşı ve ṣuffe bekçisi ve **ḳayıḳ ḳapucı** ve baş ḫāṣekī ve *(305:30). [ḳayıḳ ḳapucı,]*

<u>kayıkdan kayıġa:</u> *Sıra sıra dizilen kayıklar.*

müʿeddāsınca piyādeden piyādeye ṭafarāt ve **ḳayıḳdan ḳayıġa** taḥrīk-i ḫaṭevāt ile *(257:3). [ḳayıḳdan ḳayıġa,]*

<u>kayısı:</u> *Kadın cinsel organı.*

mışrāʿ Saña şeftālū gerekse baña cānım **ḳayısı** deyu baġırdıḳda sīb-i Sinobı *(281:15). [ḳayısı,]*

<u>kaymaḳ:</u> *Sütün, hafif ateşte karıştırıla karıştırıla pişirilmesi ve çok hafif ateşte bekletilmesi sonunda elde edilen koyu ve yağlı öz kısmı.*

ḳaymaḳların tenāvüle başladıḳları gibi içindeki fişekler ṭutuşup ellerin *(271:25). [ḳaymaḳların, -lar, -ın]*

<u>kaymaḳ ḳaymaḳ:</u> *Cambazların yoğurt çanaklarındaki yoğurtları yerken söyledikleri söz.*

ḳaymaḳ ḳaymaḳ deyu cilve-fürūşluḳ iderken bu kārdan sūd itmeyüp *(271:28). [ḳaymaḳ ḳaymaḳ,]*

<u>każā:</u> *İlçe.*

Küçük ve Yeñice ve Ṭaraḳlı ve Gölbazārı **ḳażālarından** biñ ördek ve sekiz biñ *(142:4). [ḳażālarından, -lar, -ı, -n, -dan]*

<u>każā-yı āsumānī olurdı:</u> *Gökyüzünün yerde olması, kendine yerde yer bulması.*

Olurdı ḳażā-yı āsumānī *(131:22). [ḳażā-yı āsumānī olurdı, -ur, -dı]*

<u>kazġan:</u> *Çok miktarda yemek pişirmeye veya bir şey kaynatmaya yarayan büyük, derin bakır kap. Kazan.*
1. cedīdü'r-raṣāṣ ṭencere ve sīnī ve şaḥan ve **ḳazġan** maḳūlesi sūr-ı hümāyūn *(147:24). [ḳazġan,]*
2. vażʿı içün ittiḫāẕ-ı kīlār olundı Ve altmış **ḳazġan** güncāyişine müteḥammil ü vāfī *(151:14). [ḳazġan,]*

ḳażġan oldı: *Genişlemek, kazan şeklini almak.*

Kūs-ı şehe ṣanki **oldı ḳażġan** *(129:6). [ḳażġan oldı, -dı]*

kazġancı-zāde: *Bakırcı çocuğu.*

Bir ḳulp ṭaḳarlar saña **ḳazġancı-zāde** *(303:26). [ḳazġancı-zāde,]*

ḳazġan-ı āsumān: *Göğün kazanı.*

kūs-ı şāhī yerine **ḳazġan-ı āsumān** güm güm ötdi ve berḳ-i cihān-efrūz *(288:33). [ḳazġan-ı āsumān,]*

kazġan-ı kūs: *Kös kazanı.*
1. ṣafḳa-i pençe-i dehşet-fermāsından **ḳazġan-ı ḳūs** gibi sīne-i eflāk iñledi ve *(197:2). [ḳazġan-ı ḳūs,]*
2. ve **ḳazġan-ı kūs** gibi baḳırlar kürece kürece dögülmede idi ʿAsker ḳalʿa müstaḥfıẓları *(303:8). [ḳazġan-ı kūs,]*

kazıġa urulmuş: *Kazığa çekilmek.*

geçinen sālikān-ı rāh-ı irşād kemend-i gīsūlarına gerden-bend olup **ḳazıġa urulmuş** *(277:10). [ḳazıġa urulmuş, -ul, -muş]*

kazık: *Toprağa çakılmak için hazırlanmış, ucu sivri demir ve ağaç.*
1. ḫalḳınıñ güncāyişine vāfī olacaḳ ḳadar yere ḳazıḳlar ḳaḳılup ve ol **ḳazıḳlara** *(262:14). [ḳazıḳlara, -lar, -a]*
2. hücūm-ı temāşāyiyān-ı ne-dāniste-rüsūmı sedd içün **ḳazıḳlar** ve ḳazıḳlara *(263:7). [ḳazıḳlar, -lar]*
3. hücūm-ı temāşāyiyān-ı ne-dāniste-rüsūmı sedd içün ḳazıḳlar ve **ḳazıḳlara** *(263:7). [ḳazıḳlara, -lar, -a]*

kazıklar kakılup: *Her hangi bir nesnenin sağlam olmasına yarayan çubuğun toprağa sabitlenmesi.*

ḫalḳınıñ güncāyişine vāfī olacaḳ ḳadar yere **ḳazıḳlar ḳaḳılup** ve ol ḳazıḳlara *(262:14). [ḳazıḳlar ḳaḳılup, -lar, -ıl, -up]*

kazzāz: *İpekçi, ipek yapan ya da satan kimse.*

teḳārub-ı cihet-i maʿīşet aʿẓam-ı esbāb-ı cemʿiyyet olmaġın **ḳazzāzlardan** *(299:21). [ḳazzāzlardan, -lar, -dan]*

kebāb: *Ateşe karşı kızartılmış et.*

cigerleri sīḫ-ı bīm ü hirāsda **kebāb** iken tennūr-ı büryān meş̱ābesinde olan *(356:31). [kebāb,]*

kebāb-ı nāzük-i dil: *Gönlün nazik kebabı.*

Kebāb-ı nāzük-i dil āteş-i hemvār mī-ḫʷāhed *(238:26). [kebāb-ı nāzük-i dil,]*

kebīr: *Ar. Büyük.*

ʿaded **kebīr** şişeleri īstāde eyledikden ṣoñra sebūyı başına alup bī-vehm ü bāk *(176:8). [kebīr,]*

kebīr: *(Fişek için) Büyük.*

Baʿdehū bir fişek daḫi ʿaynı ile bir **kebīr** bostān ḳuyusı dolābı gibi serīʿan *(271:1). [kebīr,]*

kebīr alat: *Büyük halat.*

idi **Kebīr alat** yanında ol rīsmān mānende-i nā-peydā olmaġla kebīr alat ḥareket itmeksizin raḳḳāṣlar gāh vicāhen ve gāh ḳıçın ḳıçın revişlerin seyrān idenler mücerred ṣırıḳlara *(258:33). [kebīr alat,]*

kebīr desti: *Büyük su kabı.*

İçlerinden biri bir **kebīr desti** içine bir aġaç diküp üzerine gemi çanaḳlıġı *(335:11). [kebīr desti,]*

kebīr fuçılar: *Büyük fıçı, içinde sıvı yağ vb. şeyler saklanan alet.*

taʿbīr olunur **kebīr fuçılar** ile bedel-i rāḥ-ı rāḥatü'l-ervāḥ gevher-i şeb-tāb-ı ḳamerden *(265:7). [kebīr fuçılar, -lar]*

kebīr maşraba: *Büyük maşrapa.*

dem-sāz geçüp gidüp mecmūʿı yedi vuḳiyye üç sīm sīnī-i zer-nişān ve üç **kebīr maşraba** *(303:28). [kebīr maşraba,]*

kebīr maşraba-i nā-dīde vü bī-nazīr: *Büyük, benzersiz ve görülmemiş maşrapa.*

iki ʿaded **kebīr maşraba-i nā-dīde vü bī-naẓīr** ve iki vuḳiyye aşḳılı bir *(298:27). [kebīr maşraba-i nā-dīde vü bī-naẓīr,]*

kebīr sīnī: *Büyük tepsi.*

idi ve üç ʿaded **kebīr sīnī** ve iki ʿaded yaldızlı ṭās ve beş ʿaded yaldızlı nuḥās kāse *(200:30). [kebīr sīnī,]*

kebīr şunḳur ḳuşı taşvīri: *Büyük, şahin büyüklüğünde iri başlı hayvanın görüntüsünün bulunduğu resim.*

kebīr şunḳur ḳuşı taşvīri ile irāʾet-i ṣūret-i mahāret eyledikden ṣoñra yüz *(336:15). [kebīr şunḳur ḳuşı taşvīri,]*

kebīr ṭās-ı ḫoşāb: *Büyük, hoşafʿ tası.*

maşnūʿ sīm-i nāb bir **kebīr ṭās-ı ḫoşāb** ve biñ dirhem gümüşden bir ibrīḳ ve *(305:6). [kebīr ṭās-ı ḫoşāb,]*

kebīr ü nā-dīde: *Büyük ve görülmemiş.*

Ve se-pālar üzere nihāde Anḳād Aġanıñ dest-sāz-ı īcādı nice **kebīr ü nā-dīde** *(269:24). [kebīr ü nā-dīde,]*

kebīr ü ṣaġīr: *Büyük ve küçük.*

süfrelik **kebīr ü ṣaġīr** yaldızlı Bosna-kārī ṣaḥanlar ki her biri nāzük-resm ü bī-naẓīr *(200:29). [kebīr ü ṣaġīr,]*

kebīr yaldızlı fenār: *Büyük yaldızlı fener.*

ʿaded yaldızlı legen ve ibrīḳ ve iki **kebīr yaldızlı fenār** *(353:30). [kebīr yaldızlı fenār,]*

Kebīrī-zāde ʿAbdu'r-Raḥmān Efendi: *Edirne eski kadısı Abdurrahman efendi, siyasetname yazarı.*

İsḥaḳ Efendi ve Edirne maʿzülleri efendilerden **Kebīrī-zāde ʿAbdu'r-Raḥmān Efendi** *(178:5). [Kebīrī-zāde ʿAbdu'r-Raḥmān Efendi,]*

kebk ü ʿuṣrūfa: *Keklik ve serçe.*

üsküfli şehbāzlar **kebk ü ʿuṣrūfa** süzüldigi gibi şöyle süzüldüler ki *(157:2). [kebk ü ʿuṣrūfa, -a]*

kebş-i büryān: *Kızarmış koç.*

ve her biri zīnet-nümā-yı nīme-i ṭılā-yı destār-ı hilālī iki yüz ʿaded **kebş-i büryān** *(264:35). [kebş-i büryān,]*

kebş-i zerrīn-şāḫ: *Altın boynuzlu koç.*
1. gibi saḳfı daḫi olmaġın saḳfınıñ her ṭarafında iki ʿaded **kebş-i zerrīn-şāḫ** *(204:8). [kebş-i zerrīn-şāḫ,]*
2. medḥūş u ḥayrān eyler idi Ve ṭāḳında rīsmān-beste dört ʿaded **kebş-i zerrīn-şāḫ** *(220:28). [kebş-i zerrīn-şāḫ,]*
3. bālā-yı ʿaḳabede dört ʿaded **kebş-i zerrīn-şāḫ** birbirine muḳābil ẕī-rūḥ gibi *(254:3). [kebş-i zerrīn-şāḫ,]*

kebūter: *Güvercin.*
1. ṭavuḳ ve iki biñ Mısır ṭavuġı ve üç biñ piliç ve iki biñ **kebūter** tehyiʾe olundı Ve *(142:5). [kebūter,]*
2. cāme olup fütāde-i dāmen-gāh-ı ḥalḳa-der-ḥalḳa-i dūd olan **kebūtere** ve *(228:2). [kebūtere, -e]*

kebūter-i āteş-girifte: *Ateşe düşmüş güvercin.*

ile nigāh-ı temāşāyiyānı **kebūter-i āteş-girifte** gibi vaḳf-ı gerdiş-i ḥayret eyledi *(202:25). [kebūter-i āteş-girifte,]*

kebūter-i Mışrī: *Mısır güvercini. Diğer güvercin türlerine nispeten daha ufak ve hareketli bir güvercin türü.*

ve Ḥācı Şāhīn **kebūter-i Mışrī** gibi perende-bāzlıḳ ve cilve-sāzlıḳ iderek *(223:1). [kebūter-i Mışrī,]*

kebūter-i muʿallaḳ-pervāz: *Aşağıya doğru süzülen güvercin.*

zemzemesiyle ḫaṭve-perdāz ve yevm-i sābıḳda **kebūter-i muʿallaḳ-pervāz** gibi *(295:7). [kebūter-i muʿallaḳ-pervāz,]*

kebūter-i tīz-cevlān: *Ele avuca sığmaz güvercin.*

birer **kebūter-i tīz-cevlān** aralarından perrān ve ḳayd u bendden gürīzān esīrān-ı zindān *(266:9). [kebūter-i tīz-cevlān,]*

kebūter-i tīz-per-i āh-ı şeb-gāh: *Gece vakti çekilen ahın hızla uçan güvercini.*

nā-resīde ve **kebūter-i tīz-per-i āh-ı şeb-gāh** nīme-i rāh-ı hübūṭında *(269:26). [kebūter-i tīz-per-i āh-ı şeb-gāh,]*

kebūter-i zindeyi: *Canlı güvercin.*

Ve ceyb ü hemyānından nice **kebūter-i zindeyi** perrān itmekle *(222:29). [kebūter-i zindeyi, -y, -i]*

kec: *Eğri.*

Kec tīr gibi ayaḳda ḳaldı *(130:18). [kec,]*

kec dār u me-rīz: *Eğri tutar ama dökmez.*

kec dār u me-rīz meṣelini icrā eyledi *(247:21). [kec dār u me-rīz,]*

keçe: *Yeniçerinin başlığı.*

daḫi **keçesin** geyüp ḳafāsına sāye-vār uyup fer ü haşmet-i ʿaẓīm ile yeñiçeri neferātını *(265:36). [keçesin, -s, -in, -]*

keçi: *Geviş getirenlerden, eti, sütü, derisi ve kılı için yetiştirilen, küçükbaş memeli dişi hayvan.*

keçileri rīş-ḫand ile masḫara idüp çıraḳmāna çıkardılar ve her biri *(208:8). [keçileri, -ler, -i]*

kec-nigāh ider: *Yan bakmak, kötü gözle bakmak.*
1. Yine ney-zenden ġayrı biri birine **kec-nigāh ider** kimesne *(205:29). [kec-nigāh ider, -er]*
2. Ney-zen aña **kec-nigāh iderdi** *(294:4). [kec-nigāh iderdi, -er, -di]*

keder: *Gönül üzüntüsü, iç darlığı, gam, tasa.*
1. ile cemāl nāmına yapdıḳları uḍḥūke-ṣūretler ile hem-ḥālet olaraḳ **kederleri** *(326:1). [kederleri, -ler, -i]*
2. Ol pādişehi ḥıfẓ ide Allāh **kederden** *(330:1). [kederden, -den]*

keder olmaz: *Sıkıntı yaratmak.*

Bu ḥaml-i girān bizlere aşlā **keder olmaz** *(336:18). [keder olmaz, -maz]*

keʿennehū: *Sanki.*

dest-ber-dest ve pāy-der-pāy ʿarż-ı cilve-i mübāhāt ve **keʿennehū** *(352:3). [keʿennehū,]*

keʾennehüm bünyānün merṣūṣ oldılar: *(Saff Suresi, 4. ayet) Sağlam bir yapının gelmesi.*

göre zānū-nişīn-i meclis-i maʿālī-ḳarīn olup **Keʾennehüm bünyānün merṣūṣ oldılar** *(364:34). [keʾennehüm bünyānün merṣūṣ oldılar, -dı, -lar]*

kef ü desti: *Avuç içi ve el.*

bir kūzesi üftān ve bir ḳaṭresi rīzān olmadın pīş ü pesine egilüp **kef ü desti** *(246:17). [kef ü desti, -i]*

kefçe-i dest-i duʿā: *Dua elinin kepçesi, temiz duygularla dua etmek.*

kefçe-i dest-i duʿā ile niʿmet-i medḥ u şenāyı āmīḫte ve eşk-i ḍarāʿati gülāb gibi *(301:6). [kefçe-i dest-i duʿā,]*

keffe-i mīzān: *Terazi kefesi.*

eyādī-i iştihāları **keffe-i mīzān** gibi der-kār-ı şuʿūd u hübūt oldı *(226:26). [keffe-i mīzān,]*

keffe-i mīzān: *Terazi kefesi.*
1. **keffe-i mīzāna** Yūsuf-senc dinse ṣādıḳ idi *(216:10). [keffe-i mīzāna, -a]*
2. berdāşte-i maʿrūż-ı ʿubūdiyyet ḳılınup duʿācıları dest-i duʿāyı **keffe-i mīzān** *(281:27). [keffe-i mīzān,]*

keffe-i mīzān-ı inṣāf olan: *Merhamet terazisinin kefesi.*

başyazıcı efendiye ve dīvān çavuşlarından ḳulaġuz çavuşa **keffe-i mīzān-ı inṣāf olan** *(327:27). [keffe-i mīzān-ı inṣāf olan, -an]*

keffe-i terāzū-yı Māh-ı Kenʿāna: *Kenan ayının terazisinin kefesi.*

cāy-ı nişest olmaġla **keffe-i terāzū-yı Māh-ı Kenʿāna** belki *(203:30). [keffe-i terāzū-yı Māh-ı Kenʿāna, -a]*

kef-i dest-i güher-pāşı: *(III. Ahmet) İnci saçan elin avuç içi.*

Kef-i dest-i güher-pāşı virür sermāye-i kānı *(369:8). [kef-i dest-i güher-pāşı, -ı]*

kef-i efsūs: *Vah vah diye haykırıp yumruk haline getirilmiş el.*

tenvīr-i bāṣıra-i iftiḫār idemeyecegi fikrinden nāşī **kef-i efsūs** ile sīne-kūb idi Ḥāl *(211:17). [kef-i efsūs,]*

kef-i güher-pāşların: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Cevher saçan el.*

ṣadr-ı aʿẓam-ı Dārā-ḥaşem ḥażretleri tenvīr-i rūy-ı cihān ve her cānibe **kef-i güher-pāşların** *(368:29). [kef-i güher-pāşların, -lar, -ın]*

kef-i güher-pāşlarından: *(Sadrazam) Cevher saçan avuç.*

Baʿdehū ṣadr-ı ʿālī ve ümmīd-gāh-ı esāfil ü eʿālī ḥażretleri **kef-i güher-pāşlarından** *(375:12). [kef-i güher-pāşlarından, -lar, -ı, -n, -dan]*

kef-i himmeti: *Bağışlayıcı el.*

Ey **kef-i himmeti** ebr-i maṭar-ı nīsānī *(290:9). [kef-i himmeti, -i]*

kef-i zer-pāşına: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Altın saçan avucun içi.*

Yoḳ yoḳ ġalaṭ itdim **kef-i zer-pāşına** el-ḥaḳḳ *(331:3). [kef-i zer-pāşına, -ı, -n, -a]*

kefş-gerān: *Kunduracı.*

Baʿdehū ṭāʾife-i ḥaffāfān yamaḳları olan **kefş-gerān** ile ālāyların tertīb idüp *(278:11). [kefş-gerān,]*

kefş-i hilāli bām-ı āsumāna atmış: *Hilalin pabucunu göğün damına atmak, güzellikte hilalin gözden düşmesi.*

ki her biri **kefş-i hilāli bām-ı āsumāna atmış** ve nice bürehne-pāy-ı kūçe-ḥasreti *(278:20). [kefş-i hilāli bām-ı āsumāna atmış, -mış]*

kefş-i şöhretin endāhte-i bām-ı nisyān itdiler: *Şöhret pabucunu unutulma damına atmak.*

kefş-i şöhretin endāḫte-i bām-ı nisyān itdiler ve gerdūne üzere ibdāʿ itdikleri *(302:21). [kefş-i şöhretin endāḫte-i bām-ı nisyān itdiler, -di, -ler]*

kehfü'l-emān-ı cihān: *(III. Ahmet) Cihan halkının yardım dileyen sığınağı.*

ki **kehfü'l-emān-ı cihān** ve ḥırz-ı bāzū-yı zamān olan ḫıdīv-i devrānıñ *(170:6). [kehfü'l-emān-ı cihān,]*

keḫīlü'l-ʿayn: *(Hediye edilen at) Sürmeli göz.*

ile ārāste ve sīmīn rikāb u zīn ile pīrāste bir ʿArabī-nijād **keḫīlü'l-ʿayn** *(214:9). [keḫīlü'l-ʿayn,]*

keḫīlü'l-ʿayn-ı müʾessir-nigāh: *Bakışı içe işleyen sürme göz (Sünnet çocukları için).*

işʿār eyledi ve içlerinden bir nice **keḫīlü'l-ʿayn-ı müʾesşir-nigāh** *(237:12). [keḫīlü'l-ʿayn-ı müʾesşir-nigāh,]*

kehkeşān: *Samanyolu.*

kehkeşān gibi kemer-beste-i maḳām-ı ʿubūdiyyet ve Şüreyyā gibi müctemiʿu'ş-şeml-i silk-i ḫıdmet olup *(250:25). [kehkeşān,]*

kehkeşān ola: *Saman uğrusu gibi olmak.*

Lāyıḳ ki **kehkeşān ola** bir raḫt-ı Çerkesī *(200:6). [kehkeşān ola, -a]*

kehkeşān-raḫt u şüreyyā-sīne-bend: *(Hediye edilen at için) Koşumu samanyolu ve göğüs bağı Süreyya yıldızı gibi parlak.*

Kehkeşān-raḫt u Şüreyyā-sīne-bend *(167:15). [kehkeşān-raḫt u şüreyyā-sīne-bend,]*

kehle-i nerdübānı: *Tahta kurusu, merdiven biti, kan emici.*

Baʿdehū Bit Bāzārı Oturaḳçıları libās-ı müsteʿār ile sāḫte-vaḳār ve **kehle-i nerdübānı** *(316:1). [kehle-i nerdübānı, -ı]*

k'ehl-i dile: *(Ki ehl) İrfan sahibi kişiler.*

K'ehl-i dile iʿtibār idersin *(352:31). [k'ehl-i dile, -e]*

kelām: *Bir düşünceyi ifade eden kelime dizisi, söz, kavil II Düşünce, plan.*
1. ḳavānīn-i ḳadīme-i devlet-i müstedīmeden olmaġın her **kelāmı** mā-fi'ż-żamīr-i ḫüsrevāneyi *(139:11). [kelāmı, -ı]*
2. vāfaḳa Şennu Tabaḳa **kelāmına** mā-ṣadaḳ eski maʿden bir kem-yāb ṣarı faġfūr kāse *(189:18). [kelāmına, -ı, -n, -a]*

kelām-ı dürer-niẓām-ı mışrāʿ: *İnci gibi dizilmiş söz dizisi.*

varınca sāʾir ebniye-i māniʿatü'l-mürūruñ hedmi içün **kelām-ı dürer-niẓām-ı mışrāʿ** *(365:33). [kelām-ı dürer-niẓām-ı mışrāʿ,]*

kelām-ı ḳadīm: *Allah'a ait olduğu için varlığının başı ve öncesi olmayan kelam, Kuran-ı Kerim.*

Kelām-ı Ḳadīm ve Ḥāfıẓ Aḥmed ḳalemi ile bir Enʿām-ı Kerīm ve eşer-i ṭabʿ-ı ḥażret-i Murād Ḫān-ı ġāzī *(167:19). [kelām-ı ḳadīm,]*

kelām-ı pādişāhī: *Sultan sözü.*

bir ḥabl-i metīni merābıṭ-ı istiḥkāma taḳyīd itmeleri ile ṭaraf-ı İlāhīden **kelām-ı pādişāhī** *(263:3). [kelām-ı pādişāhī,]*

kelām-ı serd: *Kırıcı, kötü söz.*

veznince ne bir ferdden kendilere **kelām-ı serd** ve ne cānibden ḥavāle-i dūr-bāş-ı menʿ u ṭard *(205:12). [kelām-ı serd,]*

kelben-kelbā: *İt dalaşı.*

müẓekkir-i mışrāʿ-ı Ayu ḫırs u ṭoñuz be-ḫūk u gürāz olup ayu ile **kelben-kelbā** *(207:21). [kelben-kelbā,]*

kelb-i şayyād: *Av köpeği.*

bundan aʿlā şikār alacaḳ gün olmaz deyu **kelb-i şayyād** gibi meydāna *(207:10). [kelb-i şayyād,]*

kelef: *Leke.*

Çihresinde **kelef** degül göricek *(170:16). [kelef,]*

ke'l-evvel: *Bir önceki gibi.*
1. Sulṭān Süleymān ve Sulṭān Meḥemmed ile sarāy-ı ʿatīḳde **ke'l-evvel** *(151:31). [ke'l-evvel,]*
2. meydān-ı sūrda baʿżı müteʿayyinān-ı ṣudūr erkān-bünyān-ı sürūr olup **ke'l-evvel** *(257:7). [ke'l-evvel,]*
3. Bu eşnāda ber-hevā ḳalyonlar yine **ke'l-evvel** maḥallerinden lenger-rübāy-ı ḳarār *(295:21). [ke'l-evvel,]*
4. **ke'l-evvel** ṭulumcılar muḳaddimetü'l-ceyş-i şevḳ ve çengīler *(311:26). [ke'l-evvel,]*

5. **ke’l-evvel** rābıṭa-peẕīr-i intiẓām olup āyīn-i pīşīn üzere ordu ālāyı güẕārına *(334:4). [ke’l-evvel,]*
6. ve **ke’l-evvel** envāʿ-ı melāʿib ü bāzī icrāsında ihtimām ḳılmışlar idi *(346:25). [ke’l-evvel,]*

kelime-i Nābıġa-pesend-i belīġasıyla: *Söyleyişi güzel Nabiga'nın beğenilmiş kelimeleri.*

teʿdiye-i cevāb itdikde gönder gönder pek yaḳındır **kelime-i Nābıġa-pesend-i belīġasıyla** *(152:13). [kelime-i Nābıġa-pesend-i belīġasıyla, -s, -ı, -y, -la]*

ke’l-ḳameri fī leyleti’ẕ-ẓulmā: *Koyu karanlık gecedeki ay gibi.*

ke’l-ḳameri fī leyleti’ẕ-ẓulmā ẓāhir ü ʿayān oldı *(271:13). [ke’l-ḳameri fī leyleti’ẕ-ẓulmā,]*

kelle-der-kelle: *Kafa kafaya.*

aʿnāḳından selāsil ü eṭvāḳı alup yegān yegān pençe-der-pençe **kelle-der-kelle** *(207:25). [kelle-der-kelle,]*

kelle-i gūsfend-i bismil-gerde: *Boğazlanmış koyun kellesi.*

nezẓāregiyān-ı reh-nişīniñ dehān-ı ḥayretlerin **kelle-i gūsfend-i bismil-gerde** gibi *(241:22). [kelle-i gūsfend-i bismil-gerde,]*

kelle-kūb-ı muhāşamet iderler: *(Koçlar) Düşmanmış gibi kelle vurmak.*

şanʿatla ḥareket ve münāṭaḥa ile birbirlerine **kelle-kūb-ı muḫāşamet iderler** idi *(254:4). [kelle-kūb-ı muḫāşamet iderler, -er, -ler]*

kelle-pezān: *Kelleciler.*

Kelle-pezān Pes ez-ān **Kelle-pezān** gerdūne üzere bir ḳānūn-ı sūzān *(241:18). [kelle-pezān,]*

kelle-pūş ider: *(Atlas göğü) Baş örtüsü haline sokmak.*

ʿUşşāḳ-ı ser-bürehnesine **kelle-pūş ider** *(282:22). [kelle-pūş ider, -er]*

kem terekü’l-evvel li’l-āhir: *Öncekiler, sonrakilere o kadar çok şey bıraktı ki (onlar) saymaya gelmez.*

maşrabada olan nuḳarāt-ı sīm ʿale’s-seviyye taḳsīm **Kem terekü’l-evvel li’l-āḫir** *(363:7). [kem terekü’l-evvel li’l-āḫir,]*

kemā-hī: *Olduğu gibi.*
1. Baṣt-ı niʿam itmede **kemā-hī** *(125:11). [kemā-hī,]*
2. fetīle-i ḳīr-gūn-ı şeb-i tār ile **kemā-hī** fürūzān olduḳda pīrāmen-i otaġ-ı hümāyūnda *(195:6). [kemā-hī,]*
3. ile **kemā-hī** mahāretlerini icrā eylediler *(259:7). [kemā-hī,]*

kemā-hiye: *Olduğu gibi.*

kemā-hiye naḳş-ı māhīye muʿādil cüssesiniñ tūl u ʿarżı üç çifte bir piyādeye *(351.26). [kemā-hiye,]*

kemā-kān: *Evvelden olduğu gibi.*
1. ṣarfı ile **kemā-kān** ḳābil-i ʿumrān olursa ṭaraf-ı mülūkāneden vābeste-i ʿuhde-i żamān olmaḳ *(147:30). [kemā-kān,]*
2. telḫīṣī-i ṣadr-ı ʿālī aġaya ḫilʿāt-ı muʿtāde **kemā-kān** iʿāde buyuruldı *(226:19). [kemā-kān,]*
3. ʿaḳabe ve ṣallar **kemā-kān** fürūzān ve leylen-fe-leylen teraḳḳīleri nümāyān olup *(289:2). [kemā-kān,]*
4. ve birbiri ile **kemā-kān** āheng-i rezm ü peygār idüp nice şenlikler *(295:22). [kemā-kān,]*
5. ṭaşrasından **kemā-kān** dūḫte itdikleri nümāyān olup bu ḥālet-i siḥr-ṣūret-i Hārūt-pesend *(318:9). [kemā-kān,]*
6. fermān buyurılup **kemā-kān** çāṣnī-gīrān u teber-dārān ve saḳḳāyān *(319:22). [kemā-kān,]*

kemāl mertebe: *Yeterince.*
1. **Kemāl mertebe** şenlik iẓhārından ṣoñra yine ricʿat-i sūy-ı maḳarr ve *(186.11). [kemāl mertebe,]*
2. **kemāl mertebe** ʿarż-ı raġbet itmeleriyle sür-ı hümāyūna daʿvet olunmuş bulunmaġın *(342.33). [kemāl mertebe,]*

kemāl-i hˇāhiş koyup: *(Şenliği izleme için) İsteğin artması.*

ve temāşāsına **kemāl-i ḫˇāhiş ḳoyup** ʿArab henüz dūş-ı refīḳine rākib olmadın *(175:12). [kemāl-i ḫˇāhiş ḳoyup, -up]*

kemāl-i ḥayretinden: *Aşırı, büyük şaşkınlık.*

perende ve ṭaraf-ı āḫerinden rīḥ-i ʿāṣif gibi cehende olduḳda **kemāl-i ḥayretinden** *(175:25). [kemāl-i ḥayretinden, -i, -n, -den]*

kemāl-i ihtimām: *Fazla bir şekilde özen gösterme.*
1. **kemāl-i ihtimām** ve herkese tafṣīl-i cāʾi üzere *(149:7). [kemāl-i ihtimām,]*
2. sanṭūruñ ḳulaġını burdılar ve **kemāl-i ihtimām** içün mıżrāb-ı zebānları ile *(291:2). [kemāl-i ihtimām,]*

kemāl-i ihtizāz u temāyül: *Mutluluktan titremek, salınmak.*

kemāl-i ihtizāz u temāyül birle anlar daḫi ber-minvāl-i sābıḳ *(368:10). [kemāl-i ihtizāz u temāyül,]*

kemāl-i kurbunı: *Çok yakın olmak.*

kemāl-i ḳurbunı görüp sür efendiye mā-hiye deyu taʿrīż-güne ḫitāb ve anlar *(152:11). [kemāl-i ḳurbunı, -u, -n, -ı]*

kemāl-i şevḳ u hulūşından: *İyi niyet ve iç coşkunluğu.*

duʿā-yı devlet-i ḫāḳānī ile dest-güşā-yı dergāh-ı Ṣamedānī ve **kemāl-i şevḳ u ḫulūşından** *(236:6). [kemāl-i şevḳ u ḫulūşından, -ı, -n, -dan]*

kemāl-i sürūr: *Büyük sevinç.*

kemāl-i sürūr ve ibtihāc u iftiḫār ile işāʿa u ichār ve merāsim-i şenā-güẕārī-i şükrāneyi *(308:22). [kemāl-i sürūr,]*

kemāl-i tekayyüdimi: *Bir durumu kaçırmamak, tamamıyla anlatmak.*

deyu gūyā **kemāl-i teḳayyüdimi** taḳrīr itdigimde dün gice *(260:17). [kemāl-i teḳayyüdimi, -i, -m, -i]*

kemaliñ bulup: *Tamamlanmak.*

Maḥall-i Taṣvīr Cānib-i deryāda bu vech üzere şenlikler **kemaliñ bulup** ve *(260:1). [kemaliñ bulup, -up]*

kemān: *Yay, kavis.*

Ḳıl ḫāmeñi tīr ol **kemāna** *(126.11). [kemāna, -a]*

kemān-āsā: *Keman gibi, yay gibi.*

kemān-āsā ḫamīde ve devām-ı devlet-i pādişāhī içün tīr-i hevāyī-i duʿāyı *(312:11). [kemān-āsā,]*

kemān-gerān: *Yaycı, yay yapan ya da satan kimse.*

ʿarż-ı ḥüsn-i nümāyişe pīş-rev-i āzmāyiş ve ʿaḳablerince **Kemān-gerān** *(312:3). [kemān-gerān,]*

kemān-ı ḥallāc: *Hallaç yayı.*

Rüstemiñ ḳavsi ile bir mi **kemān-ı ḥallāc** *(284:23). [kemān-ı ḥallāc,]*

kemān-ı muṭallā-zih-i bī-naẓīr: *Benzersiz, sırma kirişli yay.*

Usta İbrāhīm işi iki ʿaded **kemān-ı muṭallā-zih-i bī-naẓīr** ve güçken ḳanadından *(312:7). [kemān-ı muṭallā-zih-i bī-naẓīr,]*

kemān-ı Rüstemi: *Rüstem'in yayı.*
1. Ya **kemān-ı Rüstemī** biñ naḳş ile peydā mıdır *(185:2). [kemān-ı Rüstemi,-i]*
2. ẕeyl-i ḫırḳa-i āl-gūn-ṭırāz-ı ufuḳdan isāle-i fevvāre-i envār eyleyüp **kemān-ı Rüstemi** *(222.1). [kemān-ı Rüstemi, -i]*

kemān-ı ṭāḳ-ı taʿẓīm ü iclāl eylediler: *Kemerin yayı gibi önünde eğilmek.*

ḳadd-i ḫamīdelerini **kemān-ı ṭāḳ-ı taʿẓīm ü iclāl eylediler** *(148:30). [kemān-ı ṭāḳ-ı taʿẓīm ü iclāl eylediler, -di, -ler]*

kemān-keş: *Okçu.*

Ebruvān idmān-ı nāz eyler **kemān-keşler** gibi *(312:15). [kemān-keşler, -ler]*

kemā-yenbaġī: *Gereği gibi, layık olduğu şekilde.*
1. ve merāsim-i dīrīne **kemā-yenbaġī** merʿī vü müʾeddā ḳılındıḳda *(215:12). [kemā-yenbaġī,]*
2. levāzım-ı żiyāfet **kemā-yenbaġī** tetmīm ü tekmīl olunup ve gül-āb u buḫūr virilüp *(287:6). [kemā-yenbaġī,]*
3. teslīm ve merāsim-i ʿubūdiyyeti **kemā-yenbaġī** tekmīl ü tekrīm ile ketḫudāları *(303:30). [kemā-yenbaġī,]*

kemend: *Uzakta bulunan herhangi bir şeyi tutup çekmek üzere atılan ucu ilmekli uzun ip.*
1. bir **kemend** ile nice hümā-yı müşkil-şikār-ı ḳulūbı ḳullāb-ı teshīre bend eyleyüp *(211:9). [kemend,]*
2. gelmez eylemek fermānını icrā miyān-bendim olan kemerimi **kemend** ve *(242:32). [kemend,]*
3. kendüyi ol maḥalle işʿād u irḳā ve taḥtındaki **kemendi** yine fekk ve *(243:8). [kemendi, -i]*
4. gibi miyān-bendi olan iki **kemendi** sütūna rabṭ u fekk ve ḫall ü bend iderek *(362:26). [kemendi, -i]*

kemend-endāz olmuş: *Kemendin ulaşması, kement bağlanması.*

kemend-endāz olmuş iken zīr-i sütūndan bir tātār-ı sebük-reftār bī-meded-i kemend ü mesed *(362:28). [kemend-endāz olmuş, -muş]*

kemend-endāz-ı küngüre-i āsumān oldıġından: *Gökyüzü kubbesinin tepesine kement vurmak.*

yigirmi ẕirāʿ ḳadar mürtefiʿ bir ṣalıncaḳ daḫi **kemend-endāz-ı küngüre-i āsumān oldıġından** *(254:15). [kemend-endāz-ı küngüre-i āsumān oldıġından, -dıġ, -ı, -n, -dan]*

kemend-endāz-ı nigāh-ı taḥassür olup: *Özlem bakışının kemendini atmak.*

kemend-endāz-ı nigāh-ı taḥassür olup ḫayrete ṭalmış idi Mār-ı pīçān *(362.5). [kemend-endāz-ı nigāh-ı taḥassür olup, -up]*

kemend-i bālā-rev-i berḳ-i şitāb: *Bir anda çakan şimşeğin yüksekte giden kemendi.*

Ve cānib-i pesīniniñ daḫi bir yanında **kemend-i bālā-rev-i berḳ-i şitāb** gibi *(204:1). [kemend-i bālā-rev-i berḳ-i şitāb,]*

kemend-i cāzibe-i reʾfetlerine: *Esirgeme ve koruma çekme.*

ẓıll-ı ẓalīl-i Ḫālıḳ-ı müsteʿān ḫażretleriniñ **kemend-i cāẕibe-i reʾfetlerine** *(211:30). [kemend-i cāẕibe-i reʾfetlerine, -ler, -i, -n, -e]*

kemend-i endīşe: *Düşünce kemendi.*

el irmek degil **kemend-i endīşe** nā-resā olmaġın nā-çār ısḳara ḳurulmaḳ ḳarār-dāde *(242:23). [kemend-i endīşe,]*

kemend-i ġayreti: *Gayret kemeri.*

ile bālā-yı sütūna niyyet-i pervāz eyleyüp **kemend-i ġayreti** miyān-ı saʿy u himmete *(362:24). [kemend-i ġayreti, -i]*

kemend-i gīsūlarına: *Saç kıvrımı.*

geçinen sālikān-ı rāh-ı irşād **kemend-i gīsūlarına** gerden-bend olup ḳazıġa urulmuş *(277:10). [kemend-i gīsūlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

kemend-i himmet: *Gayret kemendi.*

kemend-i himmet ile şikārı muḫāl ve tīzāb-ı dāne-i tüfeng-i āhen-güẕār ile *(362:13). [kemend-i himmet,]*

kemend-i saḫt-peyvend: *Sıkıca tutturulmuş kement.*

idi ki raḳḳāṣ-beçegān-ı nāzük-cevlān bālāda olan şülüṣ-ı sütūnı **kemend-i saḫt-peyvend** *(258:21). [kemend-i saḫt-peyvend,]*

kemer: *Tak, kubbe, toloz.*

onar ẕirāʿ ve on **kemer** olup āvīze-i gūnā-gūn ve aḳmişe-i rengā-reng-i zer-ender-zer *(255:15). [kemer,]*

kemer: *Kuşak, bel bağı.*
1. gelmez eylemek fermānını icrā miyān-bendim olan **kemerimi** kemend ve *(242:32). [kemerimi, -im, -i]*
2. Çenber kemerince **kemeri** ince belince *(247:18). [kemeri, -i]*
3. kemer-i pür-zīb ü zīverle iḥāṭa olunmuş ve her **kemer** ḳavs-i ḳuzaḥ gibi āvīze-i rengā-reng *(254:36). [kemer,]*

kemer: *İki ayak yada sütunu, üstten yarım basık eğri, çember, yonca yaprağı gibi şekillerle birbirine bağlayan, üzerine gelen duvar ağırlıklarını iki yanındaki sütunlara, ayaklara bindiren tonoz bağlantı.*
1. teng-ter dört çenberi āb-ı cārīye memerr olan **kemer** gibi yek-dīgere *(158:11). [kemer,]*
2. Ṣan Gümüş Ṣuyıdır **kemerlerde** *(160:15). [kemerlerde, -ler, -de]*
3. ḳāʿid ü ḳāʾim olduḳları ḥālde **kemerden** ṣu cereyān ider gibi şemşīrleriñ üzerinden *(247:15). [kemerden, -den]*
4. Vezneciler Başında vāḳiʿ Miskçiler Ḳapusınıñ daḫi **kemerleri** ve Sarāy-ı Cedīd-i ʿĀmireye *(365:32). [kemerleri, -ler, -i]*

kemer-bend: *Kemer bağı, bele bağlanan kuşak.*
1. ṭāḳa destār-ı ḫünkārī vü bendī ve üç ʿaded **kemer-bend** şāl-ı buḫūr-ı dil-pesend *(190:20). [kemer-bend,]*
2. Kitāb-ı Ḳuhistānī ve beş ṭāḳa destār-ı ʿālü'l-ʿāl ve üç ʿaded **kemer-bend** ve üç *(191:16). [kemer-bend,]*
3. ve beş ṭāḳa destār-ı ḫünkārī-i muṭallā ve keşmīrī ve **kemer-bend** ve beş ṭāḳa *(191:35). [kemer-bend,]*
4. dörder ṭāḳa **kemer-bend** ve ṭonluḳ şāl ve dört telli badili gelüp ve Selānīḳ ḳāḍīsi Şikārī-zāde Efendi *(192:19). [kemer-bend,]*

kemer-bend miṣāl: *Bel kemeri gibi.*

gibi geçirüp **kemer-bend miṣāl** miyānına indirdi ve kendü daḫi yine āḫer refīḳiniñ başına *(247:2). [kemer-bend miṣāl,]*

kemer-bend şāl: *Şal kumaşından yapılmış kuşak.*

şāl-ı bī-miṣāl ve iki ʿaded **kemer-bend şāl** ve iki destār-ı ḫünkārī ve iki alaca *(192:25). [kemer-bend şāl,]*

kemer-bendi: *Kemer bağı.*

ṭūṭī burnı balıḳ dişi ḳabżalı **kemer-bendi** zer-nişān bir şemşīr-i berḳ-lemeʿān *(315:18). [kemer-bendi,]*

kemer-bend-i ʿālü'l-ʿāl: *Oldukça güzel kuşak.*

ve çiçekli dībā ve hatāyī-i muṭallā ve **kemer-bend-i ʿālü'l-ʿāl** ve bī-naẓīr *(354:10). [kemer-bend-i ʿālü'l-ʿāl,]*

kemer-bend-i miyān olacaḳ: *(Kılıç için) Belde bulunan kemer.*

Ve ol çār-şemşīr-i behem-peyvesti **kemer-bend-i miyān olacaḳ** mertebe *(246:27). [kemer-bend-i miyān olacaḳ, -acaḳ]*

kemer-beste: *El bağlamak.*

ve muḥżır Aḥmed Aġa **kemer-beste** ve Çelebioğlı şöhretiyle mükennā *(204:28). [kemer-beste,]*

kemer-beste vü āmāde oldılar: *Elleri bağlamak ve hazır bir şekilde beklemek.*

ḫıdmet-i fermūdeye **kemer-beste vü āmāde oldılar** Ve her serv miyānında neft yaġı *(218:32). [kemer-beste vü āmāde oldılar, -dı, -lar]*

kemer-beste-i maḳām-ı ḫıdmet olmaları: *(Kapıcılar kethüdası ağa) Hizmete hazır olarak durduğunu belirtmek.*

kemer-beste-i maḳām-ı ḫıdmet olmaları ile hedāyā-yı erbāb-ı ḥirfeti *(233:24). [kemer-beste-i maḳām-ı ḫıdmet olmaları, -ma, -lar, -ı]*

kemer-beste-i maḳām-ı ʿubūdiyyet: *Kulca bağlılık göstergesi olarak, padişahın bulunduğu yerde el bağlamak.*

kehkeşān gibi **kemer-beste-i maḳām-ı ʿubūdiyyet** ve Şüreyyā gibi müctemiʿu'ş-şeml-i silk-i ḫıdmet olup *(250:25). [kemer-beste-i maḳām-ı ʿubūdiyyet,]*

kemer-beste-i mevḳif-i selām olup: *Selam duruşuna geçip elleri saygıdan bağlamak.*

kemer-beste-i mevḳif-i selām olup tekmīl-i merāsim-i iclāl ve ṣadr-ı bülend-iḳbāl *(216:13). [kemer-beste-i mevḳif-i selām olup, -up]*

kemer-beste-i mevḳiʿ-i ādāb oldılar: *Saygıdan el bağlayarak yerini almak.*

bi'n-naḳīż olan başçavuş aġa **kemer-beste-i mevḳiʿ-i ādāb oldılar** Ve inās u zükūra *(204:29). [kemer-beste-i mevḳiʿ-i ādāb oldılar, -dı, -lar]*

kemer-beste-i ʿubūdiyyetleri olan: *(Sadrazamın hizmetinde bulunan kişiler) Kulca bağlılığın göstergesi olarak el bağlamak.*

kemer-beste-i ʿubūdiyyetleri olan bendegān-ı dergāhına muʿāmele bi't-talṭīf buyurduḳları *(260:7). [kemer-beste-i ʿubūdiyyetleri olan, -an]*

kemer-beste-i vaḳfe-gāh-ı ḫıdmet olan: *Hizmete hazır bir şekilde beklemek.*

ṭaraf-ı yemīninde **kemer-beste-i vaḳfe-gāh-ı ḫıdmet olan** *(233:29). [kemer-beste-i vaḳfe-gāh-ı ḫıdmet olan, -an]*

kemer-beste-i vaḳfe-gāh-ı selām olanlara: *Selam yerinde kemer bağlamış olmak, hizmete hazır durumda beklemek.*

ṣadr-ı Dārā-iḥtişām **kemer-beste-i vaḳfe-gāh-ı selām olanlara** *(155:21). [kemer-beste-i vaḳfe-gāh-ı selām olanlara, -an, -lar, -a]*

kemer-dār: *Bir inci çeşidi.*

kemer-dār ḳuşadup tügme-i düşvār-inḥilāl-i girībān-ı derīçe-i üstüvārın *(188:11). [kemer-dār,]*

kemer-i ġayreti: *Gayret kemeri, savaş aleti.*

ṭopçılar ʿaskeri **kemer-i ġayreti** mānend-i şemşīr ḳuşanup ve seyl-āb-ı bend-güsiste *(264:12). [kemer-i ġayreti, -i]*

kemer-i Mısrīye: *(Gösterici) Mısırlının kemeri.*

Çenber **kemer-i Mısrīye** çesbān o bel ince *(247:17). [kemer-i Mısrīye, -y, -e]*

kemer-i pür-zīb ü zīverle: *Süslü kemer.*

kemer-i pür-zīb ü zīverle iḥāṭa olunmuş ve her kemer ḳavs-i ḳuzaḥ gibi āvīze-i rengā-reng *(254:36). [kemer-i pür-zīb ü zīverle, -le]*

kemer-i raḫt: *Koşum kemeri, yular.*
1. ve beş yüz dirhem sīm-i ṣāfdan maṣnūʿ bir **kemer-i raḫt** ve beş yüz dirhem sīm gülāb-dān *(241:26). [kemer-i raḫt,]*
2. ṣoñra yedi yüz dirhem bir **kemer-i raḫt** ve beş yüz dirhem bir çift rikāb-ı sīm *(336:28). [kemer-i raḫt,]*
3. ve iki yüz on dirhem bir sīm tepsi ve altı yüz yigirmi dirhem bir **kemer-i raḫt** *(337:5). [kemer-i raḫt,]*

kemerince: *Kemer gibi.*

Çenber **kemerince** kemeri ince belince *(247:18). [kemerince,]*

Kemerler Şuyından: *Su Kemeri. Valens, Bozdoğan su kemeri; İstanbul'un Fatih ilçesinde bulunan kemer.*

ṭarafından **Kemerler Şuyından** ṣāf berrāḳ u şeffāf elmās-ı girān-ḳadr u bahādan *(265:11). [Kemerler Şuyından, -n, -dan]*

kemer-raḫt: *Süslü dizgin.*

ḥimār ve öñince birḳaç ḫar **kemer-raḫtlar** ile yedek çekilüp ḳafāsında ṭabl u surnā vü defler *(366:29). [kemer-raḫtlar, -lar]*

kemhā: *Havsız kadife ile dokunmuş ipek kumaş.*
1. beş ṭonluḳ aṭlas-ı efrencī beş ṭop **kemhā** ādemīsi yediyle ʿarż u ihdā ḳılındıġı *(192:14). [kemhā,]*
2. aṭlas ve üç ṭop **kemhā** ve üç ḫünkārī destār ve üç ṭonluḳ dībā ve üç ṭop firengī ḫārā *(192:21). [kemhā,]*
3. ve bir ṭonluḳ **kemhā** ve ikişer ṭonluḳ telli ve sāde hatāyī-i girān-bahā *(307:25). [kemhā,]*
4. ve sekiz ṭonluḳ **kemhā** ʿubūdiyyet-i nāçīzleri ḳapu ketḫudāları vesāṭetiyle *(361:19). [kemhā,]*

kem-miḳdār: *Değeri az, kötü.*

hedāyāsından **kem-miḳdār** ve endek-bahā olup bu āna dek mütevessid-i dest-i destūrī olan *(168.25). [kem-miḳdār,]*

kem-ter: *En küçük.*

ki **kem-ter** zebānesin taḳrīr sūzende-i lisān-ı ḳālem-i āteşīn-taʿbīrdir Mıṣrāʿ *(345:18). [kem-ter,]*

kemterīn: *En küçük.*

Kemterīn güllesi ṣad-ḥışn-ı ḥaṣīni tedmīr *(187:8). [kemterīn,]*

kemterīn: *Pek az.*

Kemterīn neşʾesin idrak idene *(223:25). [kemterīn,]*

kem-yāb: *Eşsiz.*

vāfaḳa Şennu Tabaḳa kelāmına mā-ṣadaḳ eski maʿden bir **kem-yāb** ṣarı faġfūr kāse *(189:18). [kem-yāb,]*

kenār: *Kıyı.*
1. ṭarafından günā-gūn birḳaç ṭabla şeker gelmek ile oba **kenārında** pā-ber-cā-yı ḳıyām olan *(275:22). [kenārında, -ı, -n, -da]*
2. ḥażretleriniñ otaḳ-ı Cevzā-niṭāḳ-ı zer-nigārları **kenārında** bir ḫayme-i jengār-gūn-ı zer-nigārda *(344:10). [kenārında, -ı, -n, -da]*

kenār: *Bahsedilen şeyin yakınındaki yer, yan.*

Bu cemʿiyyetde ṣāḥib-i devlet ḥażretleri otaġ-ı hümāyūn **kenārındaki** obayı *(201:18). [kenārındaki, -ı, -n, -da, -ki]*

kenār çizme: *Yan çizmek, işten kaçmak.*
1. ayaḳ ayaḳ ve birbiriniñ ökçesin başaraḳ yüridiler ve içlerinden **kenār çizme** ḳaṣd idenler *(278:12). [kenār çizme,]*
2. Māh-ı nevsin daḫi pergār gibi **çizme kenār** *(296:26). [kenār çizme,]*
3. dāʾire-i sūrdan ṭaşra **kenār çizüp** çārsū-yı ḳaṣabada bir bām-ı dükkāna ilticā içün *(325:31). [kenār çizüp, -üp]*

kenāre: *Kenar.*
1. Baʿdehū ṣal-ı āḫer daḫi cezīre-i deryā-yı naẓar olup **kenāresi** meṣābīḥ-i sebz-gūndan *(202.26). [kenāresi, -s, -i]*
2. hüveydā olup **kenārelerinde** lüleler gibi taṣfīf ve āteş-i āb-gūndan teʾlīf olunan *(228:27). [kenārelerinde, -ler, -i, -n, -de]*
3. **kenārelerinde** ʿaraba gibi tekerlekler dāʾiren-mā-dār her ṭarafında ve her biriniñ mā-beyni *(255:14). [kenārelerinde, -ler, -i, -n, -de]*
4. cenāb-ı ketḫudā-yı āṣafī **kenāresinde** emsālleri taʾyīf ü iṭʿām olunduḳları *(347:24). [kenāresinde, -s, -i, -n, -de]*

kenāre-gīr-i ḫayme-i iʿtiẕār oldı: *(İkinci tezkireci) Bağışlanmayı isteyerek çadırın kenarında oturma.*

bir miḳdār nā-ḫoş-mizāc olmaġın süfreye oturmayup **kenāre-gīr-i ḫayme-i iʿtiẕār oldı** *(320:2). [kenāre-gīr-i ḫayme-i iʿtiẕār oldı, -dı]*

kenāre-i baḥr-i ʿAdenden: *Aden denizi kıyısı.*

ḳaṭarāt-ı eşk-i şevḳ cūşān ve pīrāmen-i ṣuffe-i ṣafāları **kenāre-i baḥr-i ʿAdenden** *(371:4). [kenāre-i baḥr-i ʿAdenden, -den]*

kenāre-i deryā-yı ahdar-ı felekde: *Feleğin yeşil denizinin kıyısı.*

güni ʿale'ṣ-ṣabāḥ ki ḫüsrev-i zerrīn-efser-i āfitāb **kenāre-i deryā-yı aḫdar-ı felekde** *(255:25). [kenāre-i deryā-yı aḫdar-ı felekde, -de]*

kenāre-i dīvān-ı şevket: *Yükseklik sedirinin kıyısı.*

tertīb ve **kenāre-i dīvān-ı şevket** ve ḥavāşī-i şeh-nāme-i salṭanat envāʿ-ı zer ü zīver *(256:22). [kenāre-i dīvān-ı şevket,]*

kenāre-i meydān-ı sūrda: *Düğün meydanının kenarı.*

Anlar daḫi ʿale's-seḥer **kenāre-i meydān-ı sūrda** püşte üzerinde efrāşte sāye-bānlarında *(358:11). [kenāre-i meydān-ı sūrda, -da]*

kenāre-i nigīndān-ı şāhid-i şafā: *Eğlence güzelinin yüzük kaşının kenarı, oyun için ayrılan bölümün süsü.*

gūyā **kenāre-i nigīndān-ı şāhid-i şafā** naḳş-ı mīnā-kārī ile tezyīn ü pür-zīb ve *(152:17). [kenāre-i nigīndān-ı şāhid-i şafā,]*

kenāre-i selāmete: *Esenlik kaygısı.*

miyāne-i cemʿiyyetden **kenāre-i selāmete** gürīzān oldılar *(274:20). [kenāre-i selāmete, -e]*

kenāre-i suṭūr-ı şufūf-ı neferātın: *Bir kitap gibi, katılanların oluşturduğu safların satılarının kenarları.*

Ḥirfet-i meẕkūre aṣḥābı bu ṭarīḳ üzere ālāyların tertīb ve **kenāre-i suṭūr-ı şufūf-ı neferātın** *(284:1). [kenāre-i suṭūr-ı şufūf-ı neferātın, -ın]*

kenāre-nişīnān-ı reh-güẕārıñ: *Geçilen yol kenarında oturanlar, seyirciler.*

olan şaḥrā-yı sūrı şinā-gāh-ı nigāh-ı temāşā eyleyen **kenāre-nişīnān-ı reh-güẕārıñ** *(184:19). [kenāre-nişīnān-ı reh-güẕārıñ, -ıñ]*

kenār-ı ḫ̆ān: *Sofra kenarı.*

Hilāl ḳıṭʿa-i nāndır **kenār-ı ḫ̆ān** üzre *(349:4). [kenār-ı ḫ̆ān,]*

kenārlı bez: *Kenarında işleme bulunan, pamuk ya da keten ipliğinden yapılmış dokuma.*

içinde bir zer-dūz şāl ve iki ṭop telli badili ve dört destār-ı ḫünkārī ve üç ṭop **kenārlı bez** *(300:16). [kenārlı bez,]*

kendi: *Kendi, dönüşlülük zamiri.*
1. **Kendi** daḫi şoñra eyledi sūr *(127:18). [kendi,]*
2. zevvedehullāhu bi-raḥmetihī fi'l-āḫireti men ceʿale'n-nehāri maʿāşā **kendinden** *(168:21). [kendinden, -n, -den]*
3. Baʿdehū ʿalemi naḫl-ı ḫurmā heyʾetinde **kendi** bir ḫayme-i ber-efrāşte *(196:24). [kendi,]*
4. Sarāy-ı Cedīd-i ḫāḳānī ve **kendi** devlet-serāylarında bir gün evvel itmāmı *(198:6). [kendi,]*
5. veznince ne bir ferdden **kendilere** kelām-ı serd ve ne cānibden ḥavāle-i dūr-bāş-ı menʿ u ṭard *(205:12). [kendilere, -ler, -e]*
6. iclās eyleyüp anlar ṭabl çalar iken **kendi** baṭī vü serīʿ ḫırām eyledi Gāh daḫi *(209:33). [kendi,]*
7. ol ṭabl çalar **kendi** sütūnuñ ucını başına ve ḳaşına ḳoyup istedigi gibi *(209:35). [kendi,]*
8. zemīne atup ve **kendi** ḫalḳa-i nāfın ḫātem-i engüşt-i sütūn eyleyüp māhiyyeler *(212:28). [kendi,]*
9. **kendi** ve refīḳi Ḥācı Meḥemmed-nām bir müteḥarrik-endām siyeh-çerde ʿArab dilberi *(246:2). [kendi,]*
10. Ve **kendi** başı üzerine bir tüvānā ʿArabı diʿāme gibi iḳāme eyleyüp kendi *(246:32). [kendi,]*
11. Ve kendi başı üzerine bir tüvānā ʿArabı diʿāme gibi iḳāme eyleyüp **kendi** *(246:32). [kendi,]*
12. ile gezer ve **kendi** kūh-ı Elbürz ḳadar bār-ı girānı var iken şākirdiniñ başında *(246:34). [kendi,]*

13. **kendin** bir güne şöhre-i āfāḳ eyledi ki sū-be-sū çār-çeşm-i temāşā olan *(246:24). [kendin, -n]*
14. sūḫte-i işābet-i şerār ve **kendiñ** bī-refīḳ u ḫıdmet-kār hengām-ı perīşānī-i cemʿiyyet-i ḫużżār *(260:19). [kendiñ, -ñ]*
15. **Kendi** bir niʿmet-i Ḥaḳḳ niʿmeti ḫalḳa mebẕūl *(273:28). [kendi,]*
16. muvaḳḳīʿ Muṣṭafā Paşa ḫażretlerine **kendi** bālā-yı celāletlerinde olan şofı ḫalʿ ve *(276:18). [kendi,]*
17. Evvelā Oḳçılar Oḳ Meydānı **kendi** menzilleri olmaġla ālāy göstermege *(312:1). [kendi,]*
18. derūn-ı ḫaymeden ṣadā-yı pā işitmedin ve ḳaṭʿā ḥareket iḥsās itmedin hem **kendi** *(318:7). [kendi,]*
19. Ḥaddeden tel gibi çekdiñ **kendiñe** tār-ı dili *(334:15). [kendiñe, -ñ, -e]*
20. şākirdi ṭabla üzere **kendi** bu ḳadar bār-ı girān altında yemīn ü yesāra *(335:14). [kendi,]*
21. kendülerden muḳaddem hediyyeleri ʿāʾid ve ʿaḳabince **kendiler** daḫi *(342:34). [kendiler, -ler]*
22. maḫṣūṣ taḫliye olındıġı **kendilere** iʿlān u işāʿat olunduḳda fevcā-fevc anda *(350:3). [kendilere, -ler, -e]*
23. cemʿiyyet ve bu ṣalā-yı ʿām ile tenāvül-i niʿmet ve **kendilere** maḫṣūṣ taʿbīrāt u ibāret *(350:4). [kendilere, -ler, -e]*
24. ile **kendi** otaḳ-ı Şüreyyā-niẓāmlarına ḫırām ve medʿuvv-ı velīme-i şehen-şāh-ı enām olan *(351:3). [kendi,]*
25. ādemleri nāʾil-i iḥsān-ı bī-şümār ve **kendileri** *(354:30). [kendileri, -ler, -i]*
26. **kendi** gerdenlerine peyveste idüp ol miḳdār bār-ı girān ile sūy-ı maḳṣūda revān olmaları *(367:16). [kendi,]*
27. naḫl-i kebīrler gibi dörder ḳol yapılup yine tersāne dilīrlerine taḥmīl ve **kendiler** *(368:7). [kendiler, -ler]*
28. ḳarār idüp ḫattā ol gün ṣadr-ı aʿẓam-ı kerīmü'ş-şān ḫażretleri **kendi** ṭaʿāmını *(372:24). [kendi,]*

kendiniñ ḳıyāfetine: *Kişinin kendi dış görünüşü.*

Baḳar baḳar da güler **kendiniñ** cemāl **ḳıyāfetine** *(326:8). [kendiniñ ḳıyāfetine, -n, -e]*

kendü: *Kendi, kendisi.*

ile pīrāye-mend-i encümen-i sūr-ı ḫitān olunmasını fermān ve **kendüyi** *(146:6). [kendüyi, -y, -i]*

kendü: *Kendi, dönüşlülük zamiri.*
1. daḫi anlar ile sarāy-ı ʿatīḳde **kendülere** maḫṣūṣ naḫl u ḫadīḳaları *(146:27). [kendülere, -ler, -e]*
2. ʿörf-i mehābet-nümā ve ferve-i beyżā ile **kendülere** maḫṣūṣ bir ḫaymede *(154:4). [kendülere, -ler, -e]*
3. ve herkes **kendülere** maḫṣūṣ ḫaymelere müsūl eylediler Li-müʾellifihi *(154:30). [kendülere, -ler, -e]*
4. ile her biri memnūn olmalarını ḫast-gār olmaġın kendü *(169:8). [kendü,]*
5. **kendülere** müteʿalliḳ ve irtibāṭı olan bir iki mevālī efendilerden daḫi *(179:3). [kendülere, -ler, -e]*
6. ṣıbyān-ı ḫitānıñ bir miḳdārı ālāy ile naẓar-gāh-ı hümāyūndan **kendülere** maḫṣūṣ *(182:13). [kendülere, -ler, -e]*
7. Her ne emr eyler ise **kendüsine** cemm-i ġafīr *(186:26). [kendüsine, -s, -i, -n, -e]*
8. fażīletlü ʿAbdullāh Efendi ḫażretleri daḫi **kendü** aḫzāb-ı fażāʾil-niṣāb-ı maʿālī-iktisāblarına *(188:28). [kendü,]*
9. minḳār-ı dırāzı **kendüsine** bārūṭ-ı āteş-zede ile ʿaṭse-rīz-i iltihāb ve ṭarrāḳa-ḫīz-i sūz u tāb olduḳda *(196:20). [kendüsine, -s, -i, -n, -e]*
10. mıṣrāʿ Ne ḳadar yüksek uçar ise sezādır Anḳad neşīdesiyle **kendüye** şenā-ḫᵛān eyledi *(197:27). [kendüye, -y, -e]*
11. **kendüye** rām iden fürsānü'l-ḫayl-i meydān-ı şehāmet bir raḫş-ı zebūn-ı nā-tüvān *(205:25). [kendüye, -y, -e]*
12. Baʿdehū ayucılar daḫi **kendülere** maḫṣūṣ düfūf-i bī-celācil ile taḥrīk-i selāsil iderek *(207:1). [kendülere, -ler, -e]*
13. ḫāk-pūs-ı ʿatebe-i devletden ṣoñra rüfeḳāsı ellerinde bir çenberi ṭutup **kendü** *(209:5). [kendü,]*
14. her cānibine şitāb itmek **kendüye** ṣu içmek ḳadar gelmeyüp küze gözi ḳapaġı *(210:8). [kendüye, -y, -e]*
15. ve muḳademmāt-ı mesāʾī-i cemīleyi tertībden **kendü** nefisleri içün bir *(211:27). [kendü,]*
16. ḫātem-i benān-ı istiġrāb eyledikde ḫużūr-ı hümāyūnda **kendüye** ve şākirdine *(213:6). [kendüye, -y -e]*
17. Ez-cümle **kendü** cilve vü raḳṣ ile şitābān-ı çār-cihet-i meydān iken *(222:26). [kendü,]*
18. güẕerān ve **kendülere** maḫṣūṣ ḫaymelerde envāʿ-ı şādmānī ile *(225:26). [kendülere, -ler, -e]*
19. **kendü** otaḳlarında tenāvül-i ṭaʿām buyurdılar *(227:5). [kendü,]*
20. içün **kendülere** maḫṣūṣ sāye-bān-ı zerrīn-ṭınāb u sīmīn-evtāda hümā-yı āsumān-āşiyān *(230:29). [kendülere, -ler, -e]*
21. **kendüye** rāḥat döşegi oldı ḳıyās eyleyüp ḫaḳḳā ki cānı ile oynayup can-bāzlıḳ maʿnāsını *(233:1). [kendüye, -y, -e]*
22. bir pīr-i rīş-i sefīd **kendülere** pīş-vā ve pīrān-ı ṣanʿatlarını anıñ işrine ıḳtıfā itdirüp *(240:4). [kendülere, -ler, -e]*
23. ve peyk-i muraṣṣaʿ-efser maḳāmında güẕer eyleyüp **kendülere** ḳafā-dār olan *(241:7). [kendülere, -ler, -e]*
24. **kendüyi** żabṭ idecek mertebe miyānından sütūna rabṭ ve birini daḫi dest-i ḳudreti *(243.5). [kendüyi, -y, -i]*
25. **kendüyi** ol maḥalle işʿād u irḳā ve taḫtındaki kemendi yine fekk ve *(243:8). [kendüyi, -y, -i]*

26. min-baʿd ḳayd-ı esrden āzād olundıġı **kendüye** tefhīm olunduḳda bilā-tevaḳḳuf *(243:24). [kendüye, -y –e]*
27. Ve sāye-vār **kendüye** ḳafā-dār olan refīḳiniñ başına bir çenberi ḥalḳa-i laʿnet *(247:1). [kendüye, -y, -e]*
28. gibi geçirüp kemer-bend miṣāl miyānına indirdi ve **kendü** daḫi yine āḫer refīḳiniñ başına *(247:2). [kendü,]*
29. zamān naḫl-i Ṭūbā gibi vāj-gūn oldı Baʿdehū ḳılıçları bıraġup **kendüye** hem-ser *(247:29). [kendüye, -y, -e]*
30. şikār-ı fitrāk-beste gibi **kendüye** redif idüp ʿAcem Oyunı ile çeġāne-nüvāz u naʿra-sāz olaraḳ *(255:7). [kendüye, -y, -e]*
31. pīş-gāh-ı şehriyārīde ḳaraya yarım mil miḳdārı maḥallden **kendülerini** deryāya *(259:5). [kendülerini, -ler, -i, -n, -i]*
32. hemān **kendüñi** deñize ilḳā itdi ve şāyeste-i iḥsān-ı şehriyārī olup ḳarada daḫi *(259:26). [kendüñi, -ñ, -i]*
33. muʿtād üzere otaġ-ı mezbūrda **kendüler** içün āmāde vü ḥāżır ḳılınan ḫˇān-ı naʿmā-yı pādiṣāhī *(262:21). [kendüler, -ler]*
34. ile ikrāma niyyet ve **kendülere** taḫṣīṣ-i daʿvet ve terḫīṣ-i tenaʿum-ı żiyāfet olunmaġın *(264:33). [kendülere, -ler, -e]*
35. her kişi **kendü** maḳām u menāmına ʿazīmet ve gice şenligi seyri içün *(267:37). [kendü,]*
36. ve **kendü** daḫi nefsine levm idüp ḫod-be-ḫod söge söge ḳanġı cānibe *(279:15). [kendü,]*
37. müstaḳbeli māżīsine ġālib ve naẓar-ı ḫalḳı mıḳnāṭīs-i maḥabbeti **kendüye** cāẕib oldıġı *(280:26). [kendüye, -y, -e]*
38. **kendülere** taḳlīd itdiklerine şişüp ḳabarup nā-gāh ḥamle-i yek-pāre-i cān-kāh *(281:30). [kendülere, -ler, -e]*
39. Bu iki ḥirfet erbābınıñ her biri başlu başlarına ʿaraba üzere **kendülere** *(282.23). [kendülere, -ler, -e]*
40. mihmānān-ı niʿmet-ḫāne-i ḫüsrevāneyi talṭīf ḳaṣdı ile **kendüler** ve *(286:19). [kendüler, -ler]*
41. Meḥemmed Beg Efendi yediyle maʿrūż-ı ʿatebe-i devlet ve **kendüye** *(287:33). [kendüye, -y, -e]*
42. **kendülere** teḳarrüb-i ḫıdmet ile girān-bıżāʿa-i müfāḫaret olan ḫuddām-ı kirāmlarınıñ *(289:24). [kendülere, -ler, -e]*
43. **kendülere** düzen virüp fermāna teraḳḳub ile edeblerin ṭaḳındılar *(291:10). [kendülere, -ler, -e]*
44. Pes-zi-īşān Gürūh-ı Ḫayyāṭān yaʿnī derziler ālāyı **kendülere** yamaḳ nāmı *(301:14). [kendülere, -ler -e]*
45. binişden imāle-i licām-ı ʿazīmet ve **kendü** otaḳ-ı Cevzā-niṭāklarına *(308:6). [kendü,]*
46. ve şarılup bālāsına çıḳmaḳda **kendüyi** heyʾet-nümā-yı mār ve bir ḳabża *(310:4). [kendüyi, -y, -i]*
47. etekleri ṭutuşup kestāne fişegi gibi **kendülerin** yerden yere ġalṭān eylediler *(312:28). [kendülerin, -ler, -in]*
48. Mirʾāta ḳıl bir kez naẓar gör **kendüñi** cānā nesin *(316:13). [kendüñi, -ñ, -i]*
49. tersāne emīni ʿAbdullāh Efendi ve Anaṭolı muḥāsebecisi Velī Efendiyi **kendülere** *(319:28). [kendülere, -ler, -e]*
50. ʿaṭf-ı ʿinān-ı ʿaẓīmet ve ṣadr-ı aʿẓām-ı ʿālī-cāh daḫi **kendü** otaḳlarında *(322:12). [kendü,]*
51. **kendülerden** muḳaddem hediyyeleri ʿāʾid ve ʿaḳabince kendiler daḫi *(342:34). [kendülerden, -ler, -den]*
52. zebān-ı zebāne-feşānları ile **kendü** dāstānların gū-be-gū ḥikāyet ve sū-be-sū *(347:9). [kendü,]*
53. taʿyīn olundı ve cümle nisvān **kendü** ḫānelerindeki gibi meymene vü meysere *(350:7). [kendü,]*
54. Tuḥfesi ḳarıncanıñ çün **kendü** mikdārıncadır *(355:10). [kendü,]*
55. sīr itdikden ṣoñra **kendü** otaġ-ı maḫṣūṣalarını teşrīf idüp anda tenāvül-i ṭaʿām buyurdılar *(361:3). [kendü,]*
56. **kendüye** bir gezend irmiş *(362:1). [kendüye, -y, -e]*
57. sevdāsına düşen tīr-i hevāyī-miṣāl **kendüyi** zīr-i pāyında üftāde bulur Gümüş Ṣuyı *(362:8). [kendüyi, -y, -i]*
58. fevcā-fevc Sarāy-ı ʿAtīḳa gelüp ve **kendülere** maḫṣūṣ çergelerde merātīb-i sāmiyelerine *(364:33). [kendülere, -ler, -e]*
59. daḫi **kendüler** içün tehyiʾe buyurılan ḫayme-i felek-iştibāha teşrīf-sāz olup *(365:13). [kendüler, -ler]*
60. **kendülerin** ḫayrān u medhūş bulmuş idi *(369:26). [kendülerin, -ler, -in]*
61. ʿaẓametlü pādişāh-ı cihān-penāh-ı İskender-iḳtidār ḫażretlerini **kendüye** *(370:24). [kendüye, -y, -e]*
62. ḫażretlerini iclāl ü tevḳīr ile atdan indürüp ṣaġ ṭaraflarına **kendüler** ve ṣol *(371:33). [kendüler,-ler]*
63. ḳapuya ḳarīb parmaḳlıḳ kenārına vardıḳda maḥall-i mezbūrda **kendüler** içün *(375:14). [kendüler, -ler]*

kendüyi: *Kendine, kendisine/kendini, kendisini.*

Fonda bilsün deñize **kendüyi** dümenci faḳīr *(187:4). [kendüyi,]*

ker: *Far. Sağır, asamm.*

ṣadef olduḳda ṭop şenlikleri gūş-ı eflāki **ker** ve nevbet-i şāhāne *(209:2). [ker,]*

kerāmet: *Bir ermişin, Allah'ın kendisine yakın kullarına lutfettiği olağanüstü şeyler yapma gücü ile ortaya koyduğu, akıl sınırlarını aşan tabiat üstü iş, hârikulâde hal.*

semte gām-zenān olurlar idi Bu ḫāric-i dāʾire-i taṣavvur bir **kerāmetdir** ki *(205:32). [kerāmetdir, -dir]*

kerāmetlü: *İyilik, ikramda bulunma, nimete kavuşma, ihsan, değer verme niteliklerini kişilik özelliği olarak taşıyan kimse. Padişah.*
1. **kerāmetlü** efendimiz pādişāh-ı İslām eyyedallāhu ilā yevmi'l-ḳıyām ḥażretleriniñ *(140:5). [kerāmetlü,]*
2. **kerāmetlü** faẕīletlü Mīrzā Muṣṭafā Efendi ḥażretleriniñ şuʿbe-i devḥa-i vücūd-ı mesʿūdı *(177:37). [kerāmetlü,]*
3. ʿaḳabinde şeyḫü'l-islām-ı esbaḳ faẕīletlü **kerāmetlü** Mīrzā Muṣṭafā Efendi *(189:11). [kerāmetlü,]*

kerāmet-penāh: *(Mevlana Enis Dede) Büyüklüğün sığınağı.*

Müsāfireten Edirne mevlevī-ḫānesi şeyḫi **kerāmet-penāh** irşād-dest-gāh *(344:20). [kerāmet-penāh,]*

kerāste: *Far. Yontulmuş ağaç. Kereste.*

uç mevżiʿine taḫmīnen üçer dörder ẕirāʿ Rūmili taʿbīr olunur **kerāsteden** *(258:11). [kerāsteden, -den]*

kerem: *Cömertlik, lütuf, iyilik.*
1. İtsün **keremiyle** Ḥayy-ı Bī-çūn *(133:21). [keremiyle, -i, -y, -le]*
2. **Keremi** oldı cihānıñ sebeb-i sāmānı *(328:1). [keremi, -i]*
3. Aña **kerem** ıṭlāḳı ḫaṭādır hezeyāndır *(331:20). [kerem,]*
4. Gūyā **keremi** başdan aşar vaṣfı girāndır *(331:14). [keremi, -i]*

kerem-i ʿām buyurup: *Herkese bağışta bulunmak.*

kerem-i ʿām buyurup ve muḥżır aġaya ḳul çavuşlarından başçavuş aġaya *(327:25). [kerem-i ʿām buyurup, -up]*

kerem-i ḫudāvendigārīyi: *Hükümdarın iltifatı.*

kerem-i ḫudāvendigārīyi iḫrāz itdiklerinden ṣoñra tenāsüb-i ḥirfet ve teşārük-i ṣanʿat ve *(299:20). [kerem-i ḫudāvendigārīyi, -y, -i]*

kerem-i nā-maʿdūd buyurdılar: *Sınırsız derecede cömertlik göstermek.*

ile **kerem-i nā-maʿdūd buyurdılar** *(289:27). [kerem-i nā-maʿdūd buyurdılar, -dı, -lar]*

kerīme: *Ayet.*

kerīmesine maẓhar olan *(244:12). [kerīmesine, -s, -i, -n, -e]*

kerīme mā-melekin ṣarf iden żarar itmez: *Tüm varını yoğunu, harcayan malından bir şey kaybetmez,.*
1. İtmez kerīme mā-melekin ṣarf iden żarar *(172:10). [kerīme mā-melekin ṣarf iden żarar itmez, -en-in]*
2. İtmez kerīme mā-melekin ṣarf iden żarar *(354:15). [kerīme mā-melekin ṣarf iden żarar itmez, -e-en-in]*

kerīme-i ʿiffet-efserleri müşārün-ileyhā: *Adı geçen sultan, Emetullah Sultan.*

kerīme-i ʿiffet-efserleri müşārün-ileyhā Emetullāh Sulṭān ḥażretlerini ḥālā *(149:29). [kerīme-i ʿiffet-efserleri müşārün-ileyhā,]*

kerīme-i le'ş-şemşü yenbaġī lehā en tüdrikel'l-ḳamere vele'l-leylü sābıḳü'n-nehār: *(Yasin Suresi, 40. ayet) "Ne güneşin aya erişip ulaşması ne de gecenin gündüzü geçmiş olması gerekmez" ayeti.*

kerīme-i Le'ş-şemşü yenbaġī lehā en tüdrikel'l-ḳamere vele'l-leylü sābıḳü'n-nehār *(357:27). [kerīme-i le'ş-şemşü yenbaġī lehā en tüdrikel'l-ḳamere vele'l-leylü sābıḳü'n-nehār,]*

kerīme-i mükerremeleri: *(Emetullah Sultan) Saygıdeğer kız çocuğu.*

ḥażretleriniñ dürre-i efser-i ʿişmet yetīme-i ḳılāde-i iffet **kerīme-i mükerremeleri** *(141:1). [kerīme-i mükerremeleri, -ler, -i]*

kerr: *Sağır olmak.*

hem-ser olup ṣadā-yı dehşet-fezāsından güş-ı aʿdā **kerr** ve atıldıḳça düşmān ḳulaġına ḳurşun *(165:7). [kerr,]*

kerr itdikde: *(Kulağı) Sağır etmek.*

raʿd-ı āsumāna dehşet-āver olup güş-ı kerrūbiyānı **kerr itdikde** şehriyār-ı ʿadl-āyīn *(269:3). [kerr itdikde, -dikde]*

kerr ü ferr: *Gösteriş ve alım.*

Bunlarıñ verāsında nā-gehān baḳırcılar ālāyı bir **kerr ü ferr** ve debdebe-i dīger *(303:2). [kerr ü ferr,]*

kerre: *Defa.*
1. atılup bu ḳālıb üzere be-her yevm üçer **kerre** şenlikler itmek *(151:3). [kerre,]*
2. Ve muḳaddemā dūde-i ṭopçıyāna yevmiyye üçer **kerre** şenlik içün fermān olunan *(153:12). [kerre,]*
3. müşāhede-i dīdārı ile daḫi kām-kār olamadılar Nice **kerre** işʿāl-i nāʾire-i ḥarb u sitīz *(188:14). [kerre,]*
4. şekl-i bedr-i müstenīre meṣīl eyleyüp sāḥa-i dervāze-i otaḳda birḳaç **kerre** cevelān *(216:22). [kerre,]*
5. müstaġnī eyledi Her nıṣf sāʿat miḳdārı müddetde bir **kerre** bir ʿaḳabe taʿbīr olunur *(253:21). [kerre,]*
6. Başmadı gitdi ḫāneme bir **kerre** pāy dost *(297:23). [kerre,]*
7. şeklinde bir müdevver çarḫī fişegi nāre olunup yigirmi otuz **kerre** *(309:4). [kerre,]*
8. mertebeler ẓuhūr bulmuş iken nā-gehān nice **kerre** sālifü'l-beyān *(356:21). [kerre,]*
9. dīde-güşā-yı intiẓār göricek ādāb-ı mülūkāne üzere at üzerinden üç **kerre** *(370:25). [kerre,]*
10. incü kesmelü esb-i ʿālem-bahāya süvār olmaḳ eṣnāsında üç **kerre** būs-ı ebrū-yı zīn ü çeşm-i rikāb idüp *(375:16). [kerre,]*

kerre-nā: *Eskiden kullanılan bir çeşit nefesli saz.*

ṭabl u surnā ve **kerre-nālara** āheng virilüp bir ṭarafdan naʿra-i serhengān ve bir *(358:23). [kerre-nālara, -lar, -a]*

kerre-nāy-ı āteşīn-ṣadā: *Kızgın sesli kerrenay.*

işʾāl-i nāʾire-i ḥarb u ḳıtāl içün **kerre-nāy-ı āteşīn-ṣadā** ile çeng-i ḥarbīye āġāz eylediler *(264:16). [kerre-nāy-ı āteşīn-ṣadā,]*

kerrenāy-ı mühībü'ṣ-ṣadā: *Ürküntü veren kerrenay (sesi).*

kūfte-i muşt-ı deste-çūb olup güm güm öter ve **kerrenāy-ı mühībü'ṣ-ṣadā** *(181:23). [kerrenāy-ı mühībü'ṣ-ṣadā,]*

kerre-nāy-ı mühībü'ṣ-ṣadādan: *Ürkünç sesli kerrenay.*

zemzemesi **kerre-nāy-ı mühībü'ş-ṣadādan** işnīde ve gül-bāng-ı seyr-āheng-i ser-hengān *(274:9). [kerre-nāy-ı mühībü'ṣ-ṣadādan, -dan]*

kerre-nāy-ı raʿd-ı āsumānīden: *Göğün kerrenaya benzeyen gök gürültüsü.*

temāşāyiyān ṣuyın buldurdı **Kerre-nāy-ı raʿd-ı āsumānīden** bu ḳıṭʿa-i ḫoş-terāne *(290:7). [kerre-nāy-ı raʿd-ı āsumānīden, -den]*

kerrūbī-haşlet: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Kerrubi melekler gibi iyi.*

Hārūn-vezāret Süleymān-emāret Maʿnī-reʾfet Ḥātemī-semāḥat **kerrūbī-ḫaşlet** *(363:15). [kerrūbī-ḫaşlet,]*

kerte: *Gemilerde dört ana yöndeki rüzgârın aralarından esen rüzgârların yönünü göstermek üzere pusula kadranının ayrılmış olduğu otuz iki kısımdan her biri.*

Puṣulayı şaşırup **kerteyi** bozarsa eger *(187:3). [kerteyi, -y, -i]*

kes: *Bitirmek, sona erdirmek.*

Ṣıṭabl-ı devletiñde perveriş buldum yemim **kesme** *(193:20). [kesme, -me]*

kes: *Bıçak, makas vb. bir araçla bir şeyi ikiye ayırmak, parçalamak, doğramak.*
1. ve üstādān-ı kārları bir ṭop ḳumāş-ı zer-tārı **kesüp** biçüp *(301:19). [kesüp, --üp]*
2. Visālin eyleḍiler çoḳ **kesüp** biçüp taḫmīn *(301:31). [kesüp, --üp]*

kesād-āver-i bedestān-ı ʿatīḳ eyleḍiler: *Eski bedesteni müşterisiz bırakmak.*

ḳumāş-ı nev-ẓuhūr-ı günā-gün ile ʿarṣa-i sūrı **kesād-āver-i Bedestān-ı ʿAtīḳ eyleḍiler** *(301:18). [kesād-āver-i bedestān-ı ʿatīḳ eyleḍiler, -di, -ler]*

kesād-āver-i çār-sū-yı zer-ger idüp: *Kuyumcular çarşısını müşterisiz bırakmak.*

meydān-ı sūrı **kesād-āver-i çār-sū-yı zer-ger idüp** miḥekk-sūde-i çeşm-i temāşā olan *(298:11). [kesād-āver-i çār-sū-yı zer-ger idüp, -üp]*

keşā-keş-i dest-i ihtimāl: *Yüklenilen kuvvetin çekişmesi.*

ser-rişte-i mesārrātları **keşā-keş-i dest-i iḥtimāl** ile gitdikçe pīç-ender-pīç oldı *(179:10). [keşā-keş-i dest-i iḥtimāl,]*

keşān keşān: *Çekile çekile.*

fişekler ile perdāḫte vü maṣnūʿ olmaġın **keşān keşān** pīş-gāh-ı otaġ-ı hümāyūna *(356.33). [keşān keşān,]*

kesb-i bıżāʿa-i imtiyāz eyleḍiklerinde: *Ayrıcalık sermayesini kazanmak.*

ḫaşmını taḥiyyāta oturdunca zed ü bürd ve üft ü ḫīz ile **kesb-i bıżāʿa-i imtiyāz eyleḍiklerinde** *(358:35). [kesb-i bıżāʿa-i imtiyāz eyleḍiklerinde, -dik, -ler, -i, -n, -de]*

kesb-i şeṭāret idüp: *Kahkahaya tutulmak.*

kesb-i şeṭāret idüp gülüşdiler Ve sāʾir ayucılar daḫi ʿuryān olup ve ayularıñ *(207:24). [kesb-i şeṭāret idüp, -üp]*

keser: *Ortasında çivi çıkarmaya mahsus bir delik bulunan, bir tarafı köşeli, bir tarafı keskin ağızlı bir demir ve bunun geçirildiği sert tahta bir saptan ibâret kesme, yontma ve çakma âleti.*

taḥrīk idüp ṭarfetü'l-ʿaynda nice işler **keser** ve reng-i āl u ġunc u delāl ile *(296:21). [keser,]*

keşf: *Araştırma.*

üzere **keşf** içün ketebe vü miʿmārān taʿyīni fermān buyurıldı *(147:31). [keşf,]*

keşīde: *Çekilmiş, çekmiş.*
1. Ḫaṭṭ-ı taʿlīḳ ile āb üzre **keşīde** pā mıdır *(184:23). [keşīde,]*
2. sāʿat seyr ü temāşādan ṣoñra yine ṣallar maḥalline **keşīde** ve herkes ḫˇāb-gāh-ı ferāġlarında *(255:22). [keşīde,]*
3. **keşīde** ve der-ʿaḳab resen-bāzlar ʿankebūt-ı rişte-perdāzlar gibi ser-menzil-i ṣanʿatlarına *(263:13). [keşīde,]*
4. **keşīde** yaʿnī gice şenligi bu şeb-i pür-ṭarabda encāma resīde olmuşdur *(355:21). [keşīde,]*

keşīde: *Asılmış.*

keşīde ve nūş-ı nīş der-ḳafā-yı şehd-i ḫitānī çeşīde oldılar *(183:13). [keşīde,]*

keşīde eyle: *Çekmek.*
1. ile meydānda ḫalide olan ḳırḳ ẕirāʿ miḳdārı ṭūlānī sütüna **keşīde eylediler** *(212:18). [keşīde eylediler, -di, -ler]*
2. ester-i zīnet-güster-i ber-güzīde ile dervāze-i ḳaṣr-ı ʿadālete **keşīde eylediler** *(335:4). [keşīde eylediler, -di, -ler]*
3. **keşīde eyleyüp** miṣāl-i sekte-i ḫoş-āyende-i eşʿār bir miḳdār vaḳfe-i ḳarār eylediler Beyt *(370:20). [keşīde eyleyüp, -y, -üp]*

keşīde kılın: *Sofra kurulmak.*

çorbacılar daḫi **keşīde ḳılınan** yigirmi simāṭda merātib-i sāmiyelerine göre *(267:5). [keşīde ḳılınan, -an]*

keşīde ḳılın: *Çekilmek.*

erḳām-ı cemʿiyyet rādde-i yekūn-ı temmet **keşīde ḳılındığı** rūz-ı şevḳ-efrūzda ki *(357:24). [keşīde ḳılındığı, -dığ, -ı]*

keşīde ḳılındıḳça: *Çekmek, çekilmek.*

gūyā çār-pāre ile oynar ve rişte-i yesārīsi daḫi tār-ı santūr gibi **keşīde ḳılındıḳça** *(163:3). [keşīde ḳılındıḳça, -ın, -dıḳça]*

keşīde kılınup: *Çekilmek.*

tanẓīr olunmuş idi ki rīsmānlar ile **keşīde ḳılınup** gerdūne gibi tekerlek üzerinde *(187:18). [keşīde ḳılınup, -up]*

keşīde-i edīm-i intiẓām eyleyüp: *Düzgün bir şekilde yerleştirmek.*

dilberān-ı nāzük-endāmı **keşīde-i edīm-i intiẓām eyleyüp** mihmān-ı żiyāfet-kede-i sūra *(301:4). [keşīde-i edīm-i intiẓām eyleyüp, -y, -üp]*

keşīde-i ışṭabl-ı hāṣṣü'l-hās-ı ḫudāygān-ı cihān ḳılınup: *Cihan padişahının has ahırına çekilmek.*

bir esb-i sabā-seyr-i ṭāvusī-cevlān **keşīde-i ışṭabl-ı ḫāṣṣü'l-ḫās-ı ḫudāygān-ı cihān ḳılınup** *(225:31). [keşīde-i ışṭabl-ı ḫāṣṣü'l-ḫās-ı ḫudāygān-ı cihān ḳılınup, -ın, -up]*

keşīde-i ışṭabl-ı hāṣṣü'l-hāṣṣ-ı hümāyūn ḳılınup: *Padişahın has ahırına çekilmek.*

keşīde-i ışṭabl-ı ḫāṣṣü'l-ḫāṣṣ-ı hümāyūn ḳılınup her biri beşer ṭonluḳ rūmī vü *(200:7). [keşīde-i ışṭabl-ı ḫāṣṣü'l-ḫāṣṣ-ı hümāyūn ḳılınup, -up]*

keşīde-i ışṭabl-ı hāṣṣü'l-hāṣṣ-ı sulṭānī: *(Hediye at için) Sultana özgü, has ahıra çekilmek.*

bir raḫş-ı pür-zīb ü zeyn **keşīde-i ışṭabl-ı ḫāṣṣü'l-ḫāṣṣ-ı sulṭānī** ve nūr-ı naẓar-ı ḳabūl-i ḫāḳānī *(214:10). [keşīde-i ışṭabl-ı ḫāṣṣü'l-ḫāṣṣ-ı sulṭānī,]*

keşīde-i naẓar-gāh-ı hudāvend-i İskender-ikbāl: *İskender kadar mutlu hükümdarın önüne çekilmek.*

imtiṣāl içün **keşīde-i naẓar-gāh-ı ḫudāvend-i İskender-iḳbāl** ve iẓhār-ı ṣanʿat-ı cerr-i eṣḳāl eylediler *(252:19). [keşīde-i naẓar-gāh-ı ḫudāvend-İskender-iḳbāl,]*

keşīde-i pīş-keş-i takrīr kılınmışdır: *Dile getirme hediyesi olarak dizilmek.*

İçün Mebsūṭ-ı Mışṭaba-i Taḥrīr ve **Keşīde-i Pīş-keş-i Taḳrīr Ḳılınmışdır** *(318:33). [keşīde-i pīş-keş-i taḳrīr ḳılınmışdır, -mış, -dır]*

keşīde-i silk-i ẓuhūr olan: *Bir dizi kıymetli taş dizisi şeklinde görünmek.*

keşīde-i silk-i ẓuhūr olan ʿıḳdü'l-cümān-ı eşiʿa vü nūrı görenler sivār-ı zerrīn-i şāhid-i sīmīn-sāʿid-i sūr *(195:19). [keşīde-i silk-i ẓuhūr olan, -an]*

keşīde-i şıṭabl-ı ʿubūdiyyet kılınup: *Kulca bağlılık ahırına çekilmek.*

keşīde-i şıṭabl-ı ʿubūdiyyet ḳılınup ve bir kürece destār ve bir taḫta *(353:15). [keşīde-i şıṭabl-ı ʿubūdiyyet ḳılınup, -up]*

kesim: *Terzinin belli bir ölçü ve örneğe göre kumaşa biçim verme işi.*

Bir **kesimle** yüridi derziler *(302:7). [kesimle, -le]*

kesim: *Giyim, biçim.*

her biri bir **kesimde** niçe meh-pāre-ṭalʿatı öñlerince işe sürüp mehterleri *(276:25). [kesimde, -de]*

keşkek itdiler: *Keşkek yapmak.*

masḫara ibne-i ḫˇānları daḫi müzāḥ ṣūretinde döge döge **keşkek itdiler** *(301:2). [keşkek itdiler, -di, -ler]*

keskin: *Çok kesici, iyi kesen.*

Ve bir zūr-bāz daḫi zemīne iki şemşīri nihāde ve **keskin** cānibine püş-dāde oldıġı *(317:10). [keskin,]*

keskin çıḳmaḳ: *Etkisini göstermek, kendini belli etmek.*

keskin çıḳmaḳ hevesi ile tīġ-i himmetlerin miyān-bend-i ġayret idüp hezār zīb ü zīnet *(315:13). [keskin çıḳmaḳ,]*

keskin olup: *Kesici olmak, belirgin olmak.*

tāb-dāde olmaġın gitdikçe **keskin olup** mahāretlerin ziyāde eylediler Ḥattā resen-bāza *(232:22). [keskin olup, -up]*

keskinoġlı: *Şenliklerde güreş tutan pehlivanlardan biri.*
1. Baʿdehū Ẕü'n-nūnoġlı nām küşt-gīr-i dilīr **Keskinoġlı** nāmı ile şehīr bir *(275:6). [keskinoġlı,*
2. **Keskinoġlı** ve Ḳara ʿOs̱mān ṭāḳat getüremeyüp düşdiler ve ḫalḳ başına üşdiler *(275:10). [keskinoġlı,]*

kesme: *Eskiden savaşlarda ata giydirilen bir çeşit zırh.*
1. Rikāb-ı devlete ʿarż eyledim sūriyye bir **kesme** *(193, 22). [kesme,]*
2. dībā-yı girān-bahā-yı ʿacemī üzere işlenme zer-kār u girān-miḳdār bir **kesme** *(193, 26). [kesme,]*

keşmīrī: *Kaşmir kumaş, şal taklidi ince ve yünlü kumaş.*

ve beş ṭāḳa destār-ı ḫünkārī-i muṭallā ve **keşmīrī** ve kemer-bend ve beş ṭāḳa *(191:35). [keşmīrī,]*

keşmīrī şāl: *Kaşmir kumaşından yapılma şal.*
1. **keşmīrī şāl** ve üçer ʿaded Bervecī alaca ve pūte-dārī ve iki ṣof ve üç aṭlas ve altı *(191:9). [keşmīrī şāl,]*
2. ṭonluḳ **keşmīrī şāl** ve üçer ṭonluḳ zencīr-bāf ve dībā ve pūte-dārī ve ṣof-ı ṣafvet-nümā *(191:17). [keşmīrī şāl,]*
3. **keşmīrī şāl** ve iki ʿaded münaḳḳaş kemer-bend ve üç ṭonluḳ ḫünkārī *(191:25). [keşmīrī şāl,]*
4. ve altı ṭonluḳ gūnā-gūn **keşmīrī şāl** ve altı ʿaded ḳapu ḳulı ḥilālīsi *(214:14). [keşmīrī şāl,]*
5. ve her biri beşer ʿaded ḳuṭnī vü destār ve **keşmīrī şāl** *(341:3). [keşmīrī şāl,]*

keşmīrī şāl-ı kem-yāb: *Eşsiz güzellikte, kaşmir kumaşından dokunmuş şal.*

Ve hem-çünān ṭopçıbaşı İbrāhīm Aġa ḳıbelinden üç ṭop **keşmīrī şāl-ı kem-yāb** *(341:4). [keşmīrī şāl-ı kem-yāb,]*

keşmīrī şāl-ı zer-tār: *(Hediye) Altın ipekli, kaşmir kumaşından yapılmış şal.*

beş ṭonluḳ **Keşmīrī şāl-ı zer-tār** ve üç ṭonluḳ zencīr-bāf ve üç ṭonluḳ *(171:20). [keşmīrī şāl-ı zer-tār,]*

Keşşāf: *Şafii fakihi ve dil alimi olan Çar-perdi'nin, Zemahşerî'nin el-Keşşaf adlı tefsiri üzerine yapılmış on ciltlik haşiyesi.*

ḫaṭṭ-ı ṣaḥīḥi ile mektūb Çār-perdī nüsḫası **Keşşāf** ve bir münaḳḳaş ḫāşiye-dār *(192:24). [Keşşāf,]*

ke’ş-şems: *Gün gibi.*

ke’ş-şems fī rābiʿati’n-nehār ẓāhir ü āşikār ve *(168:33). [ke’ş-şems,]*

kestāne: *Bir fişek türü.*
1. **kestāne** ve yüz āsumānī fişek atılup şuʿlesi ẓulmet-sūz-ı şeb-i deycūr ve *(230:1). [kestāne,]*
2. żamīme-i encüm-i tāb-dār oldı ve bu eşnāda birer beşer hevāyī ve **kestāne** ve baḥrī fişekleri *(253:28). [kestāne,]*
3. ṭabancalı ve iki hāvan ve iki biñ **kestāne** ve delüce ve badaluşḳa ismi ile pür-zīb ü fer olan *(270:2). [kestāne,]*
4. **Kestāneler** ṣatılmada āteş bāhāsına *(355:28). [kestāneler, -ler]*
5. gāh **kestaneler** ḳızmış duramaz āteşinden çatlar el-ḥāṣıl bir mertebe fişek şenligi *(356:12). [kestaneler, -ler]*

kestāne fişegi: *Bir fişek türü.*
1. Yoḳ oyunı penbe ile āteşiñ zemzemesiyle her biri **kestāne fişegi** gibi ṭafra-künān ve *(263:32). [kestāne fişegi,]*
2. ile enbāşte bir çetr-i ḳīr-gūn meydāna efrāşte ḳılınup içinde nice **kestāne fişegi** *(269:11). [kestāne fişegi,]*
3. etekleri ṭutuşup **kestāne fişegi** gibi kendülerin yerden yere ġalṭān eylediler *(312:28). [kestāne fişegi,]*

kestāne fişekleri: *Bir fişek türü.*
1. **Kestāne fişekleri** ḫuşūşen *(132:15). [kestāne fişekleri,]*
2. eşk-i ḥasret ile iẓhār-ı sūz u güdāz ve **kestāne fişekleri** ol reşk ile çatlayup her biri *(196:13). [kestāne fişekleri,]*
3. ḥavāle-i minḳār-ı ṭamaʿ-ı Eşʿabī eyler iken ḫaşekī aġalar **kestāne fişeklerine** *(224:15). [kestāne fişeklerine, -n, -e]*
4. içinde dört yüz ḳadar ḳandīlli hevāyī ve fireng ve badaluşḳa ve **kestāne fişekleri** *(253:13). [kestāne fişekleri,]*

kestānesi çatlamışa: *Delice davranışları ve tavırları olan delidolu şımarık genç kız.*

Kestānesi çatlamışa beñzer *(132:18). [kestānesi çatlamışa, -a]*

keştī: *Gemi.*
1. Yürür ḥükmiyle **keştī** yerde vü gerdūne deryāda *(183:26). [keştī,]*
2. her ne semte imāle-i sükkān iderse **keştī** daḫi ol semte gider idi Gāh *(184:16). [keştī,]*
3. Görinen **keştī** mi ʿaks-i ġurre-i ġarrā mıdır *(184:22). [keştī,]*
4. Bu eger ṣaḥrā ise ol **keştī** olmaḳ n’iḫtimāl *(185:3). [keştī,]*
5. Ol eger **keştī** ise ya bu feżā deryā mıdır *(185:4). [keştī,]*

keştī çanaklıġına: *Gemi gözetleme yeri.*

Döndi **keştī çanaḳlıġına** felek *(323:20). [keştī çanaḳlıġına, -n, -a]*

keştī-bānān-ı sefīne-i meserret- defīne: *Sevinç yüklü geminin kaptanları.*

feḥvāsınca **keştī-bānān-ı sefīne-i meserret- defīne** ʿummān-ı salṭanat yaʿnī *(183:28). [keştī-bānān-ı sefīne-i meserret- defīne,]*

keştī-i āfitāb: *Güneş gemisi.*

Baḥr-ı sefīd-i rūz-ı şāliş-i rūz-ı fīrūzda **keştī-i āfitāb** mütevārī-i līmān-ı ġurūb olduḳdan *(202:4). [keştī-i āfitāb,]*

keşti-i āteş: *Ateş gemisi.*

1. Feżā deryā-yı nūr oldı sefīne **keşti-i āteş** *(186:7). [keşti-i āteş,]*
2. işti̇ġāl itmeleri ile evvelā ṭopçı ocaġından ibdāʿ u iḫtirāʿ olunan ṣal **keştī-i āteş** *(202:14). [keştī-i āteş,]*

keştī-i çarḫıñ ḳıçı: *Göğün gemisinin arka tarafı.*

Ḳıçı yoḳ **keştī-i çarḫıñ** ḳ'ola aña hem-pā *(186:21). [keştī-i çarḫıñ ḳıçı, -ıñ]*

keştī-i girān oldı: *Kocaman bir gemi olmak.*

Ya zemīn **keştī-i girān oldı** *(324:10). [keştī-i girān oldı, -dı]*

keştī-i girdāb-üftāde: *Girdaba tutulmuş kayık.*

keştī-i girdāb-üftāde gibi ġarḳ-āb-ı ıżṭırāb itmegin ne ṭulumcılardan *(310:30). [keştī-i girdāb-üftāde,]*

keştī-i hāme: *Kalem gemisi.*

vaṣfında iʿmāl-i mıḳẕāf-ı zebān ḳılınup **keştī-i ḫāme** *(186:15). [keştī-i ḫāme,]*

keştī-i ḫūr: *Güneş gemisi.*

Girdi līmān-ı ebre **keştī-i ḫūr** *(323:16). [keştī-i ḫūr,]*

keştī-i nā-dīde-naẕīr: *Benzeri görülmemiş gemi.*

Bārekallāh zihī **keştī-i nā-dīde-naẕīr** *(186:17). [keştī-i nā-dīde-naẕīr,]*

keştī-i nüh-bādbān-ı āsumān: *Göğün dokuz yelkenli gemisi.*

keştī-i nüh-bādbān-ı āsumān ġarḳa-i emvāc-ı nūr ve her bir ṣal āteş-dān-ı buḫūr-ı şevḳ ü sürūr oldı *(219:20). [keştī-i nüh-bādbān-ı āsumān,]*

keştī-i Nūḥdan: *Nuh'un gemisi.*

mertebeler nümāyān ve küre-i zemīni **keştī-i Nūḥdan** nişān eyleyüp *(325:14). [keştī-i Nūḥdan, -dan]*

keştī-i sürḫ-gūn u laʿlīn: *Kırmızı ve lal renkli gemi.*

Ol **keştī-i sürḫ-gūn u laʿlīn** bayraḳ *(184:4). [keştī-i sürḫ-gūn u laʿlīn,]*

kesīrü'l-mürüvvet: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Cömert.*

ṣāḥib-i devlet **keşīrü'l-mürüvvet** ḥażretleri otaḳ-ı Cevzā-niṭāḳlarında *(363:19). [keşīrü'l-mürüvvet,]*

keşret: *Çok, çokluk.*

bir cānibe ʿubūr olunacaḳ mertebe **keşret** görüldi *(252:15). [keşret,]*

kesret-i bārān: *Yağmurun çokça yağması, şiddetli yağmur*
1. Yevm-i mezbūrda **keṩret-i bārān** ḫalḳa göz açdırmayup çendān evvelkiler *(341:25). [keṩret-i bārān,]*
2. içün çeşm-güşā-yı intiẓār idiler Lākin **keṩret-i bārāndan** nāşī bir vech ile tertīb-i esbāb-ı melāʿibe *(339:12). [keṩret-i bārāndan, -dan]*

keṩret-i bārān-ı nāzilden: *Gök delinmişçesine yağan yağmur.*

vefret-i maṭar-ı vābil ve **keṩret-i bārān-ı nāzilden** *(310:20). [keṩret-i bārān-ı nāzilden, -den]*

kesret-i gil ü halāb: *Çamur ve bataklığın çokluğu.*

taʿbiye-i eṣnāf-ı ālāt-ı şeṭāret iden aṣḥāb-ı ḥirfetiñ **keṩret-i gil ü ḫalāb** ile laġziş-i ızṭırāb *(325:29). [keṩret-i gil ü ḫalāb,]*

kesret-i iştiġāl: *İşlerin çokluğu.*

ancaḳ emīn-i sūr **keṩret-i iştiġāl** sebebi ile maʿfüvv u maʿẕūr oldı Li-münşiʾihi *(198:30). [keṩret-i iştiġāl,]*

kesret-i merākibden: *Kayıkların çokluğu.*

rūy-ı deryā **keṩret-i merākibden** miṩāl-i mihr-ġārib verā-yı perde-i iḫticābda *(351:20). [keṩret-i merākibden, -den]*

kesret-i sāḥil-nişīnān: *Kıyıda oturanların çokluğu.*

ṭarafeynde **keṩret-i sāḥil-nişīnān** ve ḳayıḳlarla deryāda *(256:28). [keṩret-i sāḥil-nişīnān,]*

ketb ü taḥrīr itdigim: *Yazmak ve kaydetmek.*

ketb ü taḥrīr itdigim bu kār-ı ḫaṭīr degül belki bir emr-i nāçīz-i ḥaḳīr ḳalmamışdır *(260:16). [ketb ü taḥrīr itdigim, -dig, -im, -]*

ketb-i īrād u maṣrafa: *Gelir ve gider hesapları.*

faḳaṭ **ketb-i īrād u maṣrafa** meʾmūr kātib-i sūr-nāme olan ṣaḥṣ-ı vaḳūra *(363:26). [ketb-i īrād u maṣrafa, -a]*

ketebe vü miʿmārān: *Katipler ve mimarlar.*

üzere keşf içün **ketebe vü miʿmārān** taʿyīni fermān buyurıldı *(147:31). [ketebe vü miʿmārān,]*

kethudā: *Osmanlı döneminde varsıl kimselerin ya da devlet büyüklerinin buyruğunda çalışan, onların birtakım işlerini gören kimse.*
1. üzerlerine ḫayme-pīrā-yı neẓāret olan defter-dār-ı sābıḳ Meḥmed Paşa **ketḫudāsı** *(141:28). [ketḫudāsı, -s, -ı]*
2. cenāblarına taḫṣīṣ ve **ketḫudāları** vesāṭetiyle ʿarż u telḫīṣ buyurılup sāʿadetlü *(189:9). [ketḫudāları, -lar, -ı]*
3. geldükde **ketḫudāları** reh-vārlarından nüzūl ve maḳarr-ı āṣafīye *(233:21). [ketḫudāları, -lar, -ı]*
4. bir sīm-gülāb-dān ve buḫūr-dān ve bir sīm ṣaġīr tepsi-i sevād-kār **ketḫudāları** *(236:4). [ketḫudāları, -lar, -ı]*
5. **ketḫudāları** yedinden ʿarża-i ḫużūr-ı hümāyūn ḳıldılar ve cāʾize-i ḫüsn-i ḳabūl-i ḫüsrevānīden *(236:29). [ketḫudāları, -lar, -ı]*
6. ṣoñra **ketḫudāları** vesāṭetiyle üç yüz altmış sekiz dirhem bir *(237:29). [ketḫudāları, -lar, -ı]*
7. **ketḫudāları** destār-ı perīṣānī ile ḫużūr-ı ṣadr-ı aʿẓamīde lābis-i ḫilʿat-ı kām-rānī olup *(242:9). [ketḫudāları, -lar, -ı]*

8. Neşr mışḳala-i edāsıyla cilā-baḫş-ı ṭılā-yı ālāy oldı ki **ketḫudāları** zīb-i müsteʿār *(334:17). [ketḫudāları, -lar, -ı]*

ketḫudā: *(Yeni Bedesten Esnafı) Osmanlı döneminde varsıl kimselerin ya da devlet büyüklerinin buyruğunda çalışan, onların birtakım işlerini gören kimse.*

ṣoñra duʿācıları icrā-yı āyīn-i duʿā ve **ketḫudāları** teşrīf-i ḳabūl ile *(284:6). [ketḫudāları, -lar, -ı]*

ketḫudā: *(Dülgerler) Osmanlı döneminde varsıl kimselerin ya da devlet büyüklerinin buyruğunda çalışan, onların birtakım işlerini gören kimse.*

naʿrasıyla hāy u hūy ile gelüp gitdiler ve **ketḫudāları** ve üstādān-ı ṣanʿatları beşer *(297:17). [ketḫudāları, -lar, -ı]*

kethudā: *(İpekçiler) Osmanlı döneminde varsıl kimselerin ya da devlet büyüklerinin buyruğunda çalışan, onların birtakım işlerini gören kimse.*

rikāb-ı hümāyūna ʿarż idüp **ketḫudāları** ve üstād-ı ṣanʿatları *(299:19). [ketḫudāları, -lar, -ı]*

kethudā: *(Terziler) Osmanlı döneminde varsıl kimselerin ya da devlet büyüklerinin buyruğunda çalışan, onların birtakım işlerini gören kimse.*

īṣāl ve **ketḫudāları** ve pīrān-ı ṣanʿat-güsterleri ve sāʾir nümāyende-i esbāb-ı şeṭāret olanları *(302:17). [ketḫudāları, -lar, -ı]*

ketḫudā: *(Bakırcılar) Osmanlı döneminde varsıl kimselerin ya da devlet büyüklerinin buyruğunda çalışan, onların birtakım işlerini gören kimse.*

teslīm ve merāsim-i ʿubūdiyyeti kemā-yenbaġī tekmīl ü tekrīm ile **ketḫudāları** *(303:30). [ketḫudāları, -lar, -ı]*

ketḫudā: *(Meslek kethüdası için) Belirli mesleği yapan kişilerin işlerini gören kimse.*

edā-yı merāsim-i zemīn-būsīden ṣoñra emīn-i sūr yedi ile her **ketḫudāya** ʿaṭiyye-i ḫüsrevāne *(316:23). [ketḫudāya, -y, -a]*

kethudā: *(Sırmakeşler) Osmanlı döneminde varsıl kimselerin ya da devlet büyüklerinin buyruğunda çalışan, onların birtakım işlerini gören kimse.*

aṣḥābı tekmīl-i ḫıdmet itdikleri ʿaḳabinde **ketḫudāları** medār-ı zīnet-i cemʿiyyetleri olan *(334:25). [ketḫudāları, -lar, -ı]*

kethudā: *Top arabacıları ocağının en kıdemli amiri.*
1. ṭop ʿarabacıbaşısı Ḥüseyin Aġa ve **ketḫudāsı** ve bi'l-cümle żābiṭan u neferātı *(337:11). [ketḫudāsı, -s, -ı]*
2. **ketḫudāları** ve ṭop ʿarabacısı ketḫudāsı ve dökücibaşı ve iki nefer tersāne kātibleri oturup *(338:27). [ketḫudāları, -lar, -ı]*

kethudā: *Sipahi ve silahtar ocağının en kıdemli amiri.*

ve sipāh ve silāḥ-dār aġaları ve **ketḫudāları** ve cebecibaşı ve ṭopçıbaşı bi'l-cümle *(373:11). [ketḫudāları, -lar, -ı]*

kethudā beg: *Tersane kethüdası, Musa Bey.*

Ammā sālifü'ẕ-ẕikr elçiler baʿde't-ṭaʿām saʿādetlü **ketḫudā beg** *(339:10). [ketḫudā beg,]*

ketḫudā beg: *Sadrazam kethüdası.*
1. **ketḫudā beg** ḥażretleriniñ āmāde itdigi ṭonanmış iki esb-i Mısrī-i ṣabā-reftārı *(343:20). [ketḫudā beg,]*
2. ḳarīb oldıġını ifhām ve maḳṣūdı **ketḫudā beg** ḥażretleri bendelerini taṭyīb idigini *(343:29). [ketḫudā beg,]*
3. Bugün deryā şenligine vüzerā-yı ʿiẓām ve **ketḫudā beg** ḥażretleri mevcūd olmayup *(346:22). [ketḫudā beg,]*
4. saʿādetlü vezīr-i mükerrem tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa ve saʿādetlü **ketḫudā beg** *(359:26). [ketḫudā beg,]*

Kethudā Muṣṭafā Efendi: *Yenişehir kadısı Mustafa Efendi, Yazıcızade olarak da bilinir.*

ve **Ketḫudā Muṣṭafā Efendi** ve Rāzī ʿAbdu'l-Laṭīf Efendi ve İzmir maʿzūli efendilerden *(178:25). [Ketḫudā Muṣṭafā Efendi,]*

kethudālıġ: *Yardım etmek.*

ketḫudālıġı ile mezraʿa-i merātib-i resmiyyesini resīde-i ḥaṣṣād-ı murād eyleyen *(201:26). [ketḫudālıġı, -ı, -]*

ketḫudā-yı ʿālī-ḳadr u sāmī-menziletleri: *(Sadrazam kethüdası Mehemmed Beg) Değerli ve saygı değer kethüda.*

maḥṣūṣ olduḳda **ketḫudā-yı ʿālī-ḳadr u sāmī-menziletleri** seyr-i deryāya nāẓır olmaḳ *(261:3). [ketḫudā-yı ʿālī-ḳadr u sāmī-menziletleri, -ler, -i]*

kethudā-yı ʿālī-vaḳārları: *(Sadrazam kethüdası, Mehemmed ağa) Ağırbaşlı kethüda.*

ikişer ṭonluḳ hatāyī istiḥżār olunup cümlesi **ketḫudā-yı ʿālī-vaḳārları** ile *(168:8). [ketḫudā-yı ʿālī-vaḳārları, -lar, -ı]*

kethudā-yı āṣaf-ı ʿālī-vakār: *Ağırbaşlı sadrazam kethüdası.*

Ketḫudā-yı āṣaf-ı ʿālī-vaḳār *(147:2). [ketḫudā-yı āṣaf-ı ʿālī-vaḳār,]*

kethudā-yı āṣafī meḥemmed aġa: *Sadrazam kethüdası, Mehemmed Bey.*

ketḫudā-yı āṣafī ʿizzetlü saʿādetlü **Meḥemmed Aġa** ḥażretleri *(199:6). [ketḫudā-yı āṣafī Meḥemmed Aġa,]*

kethudā-yı āṣafī-i bī-hemtā: *(Mehemmed Ağa) Benzersiz sadrazamın kethüdası.*

Ve dāmād-ı ṣadr-ı aʿẓamī **ketḫudā-yı āṣafī-i bī-hemtā** Meḥemmed Aġa *(159:12). [ketḫudā-yı āṣafī-i bī-hemtā,]*

kethudā-yı bevvābīn-i şehriyārī: *Kapıcılar kethüdası. Topkapı sarayında ilk ve orta kapıları bekleyen en yüksek buyurucu.*
1. Hediyye-i Ketḫudā-yı Bevvābīn-i Şehriyārī Ve **ketḫudā-yı bevvābīn-i şehriyārī** *(288:5). [ketḫudā-yı bevvābīn-i şehriyārī,]*
2. tedārük itdikleri hediyyeleri **ketḫudā-yı bevvābīn-i şehrīyārī** vesāṭeti ile *(316:20). [ketḫudā-yı bevvābīn-i şehrīyārī,]*

kethudā-yı bülend-ikbāl-i āṣafī: *Sadrazamın yüksek talihli kethüdası.*

Māh-ı z̲i'l-ḳaʿdeniñ beşinci bāzār güni yine **ketḫudā-yı bülend-iḳbāl-i āṣafī** *(148:12). [ketḫudā-yı bülend-iḳbāl-i āṣafī,]*

kethudā-yı bülend-ikbāl-i āṣafī: *(Mehemmed Ağa) Sadrazamın talihi yüksek kethüdası.*

ārāste ḳılınup **ketḫudā-yı bülend-iḳbāl-i āṣafī** saʿādetlü Meḥemmed Aġa ḥażretleri *(252:2). [ketḫudā-yı bülend-iḳbāl-i āṣafī,]*

kethudā-yı girān-temkīn ü ʿālī-tebār: *(Sadrazam kethüdası) Soyu yüksek ve duruşunda saygı bulunan kethüda.*

bināʾen **ketḫudā-yı girān-temkīn ü ʿālī-tebār** ṣadrü'ṣ-ṣudūr-ı bülend-iʿtibār *(343:14). [ketḫudā-yı girān-temkīn ü ʿālī-tebār,]*

kethudā-yı ḥażret-i ṣadr-ı aʿẓam: *(Mehemmed Beg) Sadrazam kethüdası.*

Ketḫudā-yı ḥażret-i ṣadr-ı aʿẓam ve dāmād-ı muḫterem-i āṣaf-ı Dārā-ḫadem li-münşiʾihi *(170:24). [ketḫudā-yı ḥażret-i ṣadr-ı aʿẓam,]*

kethudā-yı ḥirfet: *Meslek kethüdası, belirli meslek gruplarının işlerini gören kimseler.*

muḳteżā-yı ṣanʿatları üzere merāsim-i ʿubūdiyyeti tekmīl ve **ketḫudā-yı ḥirfet** *(301:12). [ketḫudā-yı ḥirfet,]*

ketḫudā-yı ḥirfet: *(Mutaflar) Meslek kethüdası, meslek sahiplerinin işlerini gören kimseler.*

hediyyeleri ışṭabl-ı ʿāmire ḫuddāmına teslīm olunup **ketḫudā-yı ḥirfet** ve *(336:29). [ketḫudā-yı ḥirfet,]*

kethudā-yı ḥirfet: *Meslek kethüdaları.*
1. ve **ketḫudā-yı ḥirfetleri** ve on ʿaded pīrān-ı ṣanʿatları *(235:9). [ketḫudā-yı ḥirfetleri, -ler, -i]*
2. ber-resm-i sābıḳ sūr emīni efendi delāleti ve **ketḫudā-yı ḫirfetleri** vesāṭetiyle *(238:19). [ketḫudā-yı ḫirfetleri,]*
3. hediyyelerin ḳapucılar ketḫudāsı aġa ḥażretleri ve **ketḫudā-yı ḥirfetleri** maʿrifetleri *(298:29). [ketḫudā-yı ḥirfetleri, -ler, -i]*

kethudā-yı muḫterem: *(Sadrazam kethüdası için) Saygıdeğer kethüda.*

Ve anlarıñ daḫi ṣaġ cānibinde **ketḫudā-yı muḫterem** ve dāmād-ı mükerremleri *(150:25). [ketḫudā-yı muḫterem,]*

ketḫudā-yı müşārün-ileyh ḫażretleriniñ: *(Sadrazam Kethüdası için) Adı geçen kethüda.*

Bu Maḳāle-i Şevḳ-engīz Yine **Ketḫudā-yı Müşārün-ileyh Ḫażretleriniñ** *(148:8). [ketḫudā-yı müşārün-ileyh ḫażretleriniñ, -n, -iñ]*

kethudā-yı ṣadr-ı ʿālī: *(Mehemmed Ağa) Yüce sadrazamın kethüdası.*

ketḫudā-yı ṣadr-ı ʿālī ve telḫīṣī aġa ile evvelā hediyye-i behiyye-i āṣafī irsāline *(160:4). [ketḫudā-yı ṣadr-ı ʿālī,]*

kethudā-yı ṣadr-ı ʿālī olup: *(Amucazade Hüseyin) Sadrazam kethüdası olmak.*

Yevm-i mezbūrda İbrāhīm Ḫān-zāde İsmāʿīl Beg ve sābıḳan **ketḫudā-yı ṣadr-ı ʿālī olup** *(360:14). [ketḫudā-yı ṣadr-ı ʿālī olup, -up]*

kethudā-yı ṣadr-ı ʿālī-tebār: *(Sadrazam kethüdası) Yüksek soylu kethüda.*

resm-i meʾlūf ve ṭarz-ı maʿrūfları muḳteżāsınca **ketḫudā-yı ṣadr-ı ʿālī-tebār** *(344:9). [ketḫudā-yı ṣadr-ı ʿālī-tebār,]*

kethudā-yı ṣadr-ı aʿẓam: *Sadrazam kethüdası, Mehemmed Ağa.*

Ketḫudā-yı ṣadr-ı aʿẓam yaʿnī aġa-i ekrem ve ḳapucılar ketḫudāsı ve sāʾir *(216:11). [ketḫudā-yı ṣadr-ı aʿẓam,]*

kethudā-yı ṣadr-ı aʿẓamī: *Sadrazam Kethüdası.*
1. Bu Maḳāle **Ketḫudā-yı Ṣadr-ı Aʿẓamī** Ḥażretleriniñ Taḫsīs-i Maḥall-i Mevkib-i Sūr İçün ʿAzīmet-i Meydān-ı Mezbūr*(146:5). [ketḫudā-yı ṣadr-ı aʿẓamī,]*
2. Bu Maḳāle **Ketḫudā-yı Ṣadr-ı Aʿẓamī** Ḥażretleriniñ *(146:29). [ketḫudā-yı ṣadr-ı aʿẓamī,]*

ketḫudā-yı sāḫte-vaḳārları: *(Berberler kethüdası) Yapma tavırlar yaparak, kendini göstermeye çalışan kethüda.*

açmazdan bir şāhāne manṣūbe-i ġarīb gösterdi ve **ketḫudā-yı sāḫte-vaḳārları** bir *(241:4). [ketḫudā-yı sāḫte-vaḳārları, -lar, -ı]*

ketḫudā-yı sāmī-maḳām u ʿālī-şānları: *(Mehemmed Ağa) Makamı yüksek ve şanı yüce kethüda.*

devletlü saʿādetlü ṣadr-ı aʿẓam obasının ṣaġ cānibinde **ketḫudā-yı sāmī-maḳām u ʿālī-şānları** *(337:33). [ketḫudā-yı sāmī-maḳām u ʿālī-şānları, -lar, -ı]*

kethudā-yı sāmī-vaḳārları: *(Sadrazam kethüdası için) Büyük ağırbaşlılığa sahip kethüda.*

ketḫudā-yı sāmī-vaḳārları dīvān-ı hümāyūna gider gibi *(155:13). [ketḫudā-yı sāmī-vaḳārları, -lar, -ı]*

kethudā-yı şeref-intimā-yı āṣafī ḥażretleriniñ: *Şerefe mensup olmuş vezirin kethüdası.*

levāzımını ḥāżır u āmāde eylediler Ve **ketḫudā-yı şeref-intimā-yı āṣafī ḥażretleriniñ** *(149.24). [ketḫudā-yı şeref-intimā-yı āṣafī ḥażretleriniñ, -n, -iñ]*

ketḫudā-yı sulṭānān: *Sultan kethüdaları, Osmanlı sarayında padişahların ve şehzadelerin evlendirilen kızlarının dairelerindeki işlere bakan görevli.*

baʿdehū **ketḫudā-yı sulṭānān** baʿdehū ḫˇācegān-ı dīvān baʿdehū mevālī-i ʿiẓām *(366:34). [ketḫudā-yı sulṭānān,]*

kethudā-yı teber-dārān Hüseyin Aġa: *Baltacılar kethüdası Hüseyin Ağa. Eski saray baltacılarının Darüssaade Ağasından sonraki en büyük amirlerine verilen isim.*

ṭaraf-ı hümāyūn-ı ḫüsrev-i bende-nüvāzdan **ketḫudā-yı teber-dārān Ḫüseyin Aġa** ve *(232:11). [ketḫudā-yı teber-dārān Ḥüseyin Aġa,]*

kethudā-yı āṣafī: *Sadrazamın kethüdası, Mehemmed Ağa.*

Ḫünkār ṭarafından ṣadr-ı aʿẓama gelen at meclisi İbrāhīm Paşa ve Tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa ve **Ketḫudā-yı Āṣafī** ve Ṣadreyn Efendiler *(169:3). [ketḫudā-yı āṣafī,]*

Kethudā-zāde Muṣṭafā Efendi: *Daha önceden Kudüs kadılığı görevinde bulunmuş Mustafa Efendi.*

Ketḫudā-zāde Muṣṭafā Efendi ve Ḥaleb maʿzūli efendilerden *(178:20). [ketḫudā-zāde muṣṭafā efendi,]*

kettān: *Keten denilen bitkinin sakızından çıkarılan lif ipliği ve bununla yapılan kumaş.*

Kettān gibi fersūde olursam da olaydım *(314:3). [kettān,]*

kettāniyān: *Ketenciler, keten dokuyup satan kimse.*

Kettāniyān mülḥaḳāt-ı sāʾiresiyle pīyāde ve süvār tertīb-i ālāy-ı zīnet-medār *(313:22). [kettāniyān,]*

kevākib-i āsumān-ı ḥaşmet: *Büyüklük göğünün yıldızları.*

kevākib-i āsumān-ı ḥaşmet burc-ı ḫākīden burc-ı ābīye taḥvīl eylediler yaʿnī *(216:28). [kevākib-i āsumān-ı ḥaşmet,]*

kevākib-i müstenīr: *Işıklı yıldızlar.*

kevākib-i müstenīr ve mühr-i Süleymānīler ʿunḳūd-ı Ş̱üreyyā-naẓīr idi İçinde *(255:1). [kevākib-i müstenīr,]*

Kevākibī-zāde Aḥmed Efendi: *Osmanlı'daki önemli ulema ailelerinden biri olan "Kevakibler"den Müderris Ahmed Efendi.*

Kevākibī-zāde celīlü'n-neseb **Aḥmed Efendi** ve ʿAṭāʾullāh Efendiniñ *(201:25). [kevākibī-zāde aḥmed efendi,]*

Kevākibī-zāde Veliyyü'd-dīn Efendi: *Ekşizade lakabıyla da bilinen Osmanlı hattatı, iki defa şeyhülislam, kadı, Anadolu ve Rumeli kazaskerliği görevinde bulunmuş devlet adamı.*
1. **Kevākibī-zāde** faẕīletlü **Veliyyü'd-dīn Efendi** ve İstanbuldan *(177:23). [Kevākibī-zāde Veliyyü'd-dīn Efendi,]*
2. yegāne vü fuḥūlī faẕīletlü **Kevākibī-zāde Veliyy'üd-dīn Efendi** ḥażretlerinden *(191:12). [Kevākibī-Zāde Veliyy'üd-dīn Efendi,]*

kevkebe-baḫş-ı ṣadr-ı anaṭolı: *(Veliyüddin Efendi) Anadolu kazaskerliği makamına yıldız bağışlayıp süs veren.*

Anlardan ṣoñra sābıḳan **kevkebe-baḫş-ı ṣadr-ı Anaṭolı** ṣudūr-ı ʿulemānıñ *(191:11). [kevkebe-baḫş-ı ṣadr-ı anaṭolı,]*

kevkeb-i derrī-i āsumān-ı faẕīlet-mendi: *(Mehmet Dürri Efendi) Faziletlilik göğünün parlak yıldızı.*

ḫālen İstanbul ḳāḍīsi **kevkeb-i derrī-i āsumān-ı faẕīlet-mendi** *(191:37). [kevkeb-i derrī-i āsumān-ı faẕīlet-mendi,]*

keyf: *Neşe; hafif sarhoşluk II şarap veya esrar.*

ḳahveleri üzerlerine rīzān ve **keyfleri** destārları gibi *(225:8). [keyfleri, -ler, -i]*

keyfiyyet: *Nitelik, hal.*

keyfiyyet ile baḫş-ı şeṭāret itmişdir ki ṣadā-yı ḳāhkāh-ı ḫande-i ḥużżārdan feryādları *(357:9). [keyfiyyet,]*

keyfiyyete girdiler: *Belirli bir hale bürünmek, o hali almak.*

cānibinden ṭulumcılar ṭulumba ile āb-efşān olaraḳ bir **keyfiyyete girdiler** ki *(357:7). [keyfiyyete girdiler, -di, -ler]*

kez: *Defa, kere.*
1. Mirʾāta ḳıl bir **kez** naẓar gör kendüñi cānā nesin *(316:13). [kez,]*
2. Bir **kez** ʿinān-ı tevsene-i iltifātı vir *(343:24). [kez,]*

keẕālik: *Aynı şekilde.*

1. maẓmūnı tamġā-yı ẕeyl-i evṣāfı olmaġa mā-ṣadaḳ u elyaḳ idi Ve **Keẕālik** her biri *(164:22). [keẕālik,]*
2. ḥażretleriniñ māder-i ʿiffet-perverleri içün **keẕālik** iki *(168:5). [keẕālik,]*
3.ṭonluḳ dībā ve ikişer ṭonluḳ sāde ve telli hatāyī ve **keẕālik** Sulṭān Bāyezīd Ḫān *(168.6). [keẕālik,]*
4.**keẕālik** selīmī ve erkān kürkleri ile gelüp li-münşiʾihi *(179, 22). [keẕālik,]*
5.ḳadr ü ḳıymeti mā-lā-nihāye cild-i vāḥidde bir Hidāye ve **keẕālik** pīrāye-i kütübḫāne-i iʿtibār olmaġa *(188.31). [keẕālik,]*
6.bir Meṣnevī-i Şerīf-i girān-bahā ve **keẕālik** bī-naẓīr ü bī-müdānī bir *(191:15). [keẕālik,]*
7.telli ve sāde hatāyī-i nev-ẓuhūr u zībā ve **keẕālik** emāret-i ḥuccāc-ı ẕevi'l-ibtihāc inżimāmı *(214:6). [keẕālik,]*
8.ve dört ʿaded ḳuṭnī-i hindī-i nāzük-tār-ı girān-miḳdār ve **keẕālik** *(226:3). [keẕālik,]*
9.ṭonluḳ aṭlas-ı firengī ve **keẕālik** Ṣayda beglerbegisi Ḳara Muṣṭafā Paşa *(249:8). [keẕālik,]*
10. Nigdeli ʿAlī Aġa ṭarafından **keẕālik** üç ṭonluḳ dībā-yı ʿacem ve *(249:22). [keẕālik,]*
11. cānibinden **keẕālik** mükemmel ṭonanmış bir esb-i çāpük-pā ve üçer ṭonluḳ *(287:21). [keẕālik,]*
12. ṭarafından **keẕālik** ṭonanmış bir raḫş-ı ḫoş-sīmā *(287:30). [keẕālik,]*
13. ve miftāḥ aġası İbrāhīm Aġadan **keẕālik** ikişer *(288:13). [keẕālik,]*
14. basṭ-ı cenāḥ-ı irtiyāḥ itdiler Ve sāʾir ışṭabl-i ʿāmire ḫuddāmı **keẕālik** mücevveze *(306:5). [keẕālik,]*
15. **keẕālik** her nevʿi altışar ṭāḳa firengī dība ve hatāyī-i sāde vü muṭallā ve ṭaraḳlı aṭlas-ı ḫoş-nümā *(307:10). [keẕālik,]*
16. **Keẕālik** meh-peykerān-ı Kettāniyān daḥi müşteriyān-ı cemālleri ile alış verişe *(314:1). [keẕālik,]*
17. bir yelpāze-i nāzük-resm-i muṣannaʿ ve **keẕālik** elmāslı mücevher-i ẕī-ḳıymet *(315:2). [keẕālik,]*
18. ve **keẕālik** rūz-nāmçe-i evvel Ḥüseyin Paşa-zāde Meḥmed Begefendiniñ *(320:3). [keẕālik,]*
19. Ve **keẕālik** Aġrıboz muḥāfıẓı vezīr-i mükerrem ʿOṣmān Paşa ḳıbelinden *(321:7). [keẕālik,]*
20. münaḳḳaş şāl-ı bī-miṣāl ve **keẕālik** beşer ṭāḳa muṭallā destār-ı bendī ve *(321:20). [keẕālik,]*
21. Baʿdehū ṭulumcılarıñ duʿācılarına ve müteʿayyinlerine **keẕālik** birer altun *(327:21). [keẕālik,]*
22. Ve **keẕālik** Bender muḥāfıẓı teẕkireci İbrāhīm Paşa ṭarafından daḥi bir reʾs *(340.:27). [keẕālik,]*
23. ʿale'r-resmi'l-muʿtād maʿraż-ı mülūkāneye pīş-nihād ḳılınup **keẕālik** ḫilʿat-ı fāḫir *(340:32). [keẕālik,]*
24. Ve **keẕālik** Mosḳov çarı cānibinden āsitāne-i saʿādetde muḳīm olan ilçisi *(341:20). [keẕālik,]*
25. Ve **keẕālik** Saḳız muḥāfıẓı Ḥasan Paşa cānibinden saḳız-kārī bir ḫoş-naḳş-ı zer-tār *(353:21). [keẕālik,]*
26. **Keẕālik** gümrük emīni Yegen Meḥmed Aġa ṭarafından ve tersāne ve ṭopḫāne ocaḳlarından *(356:15). [keẕālik,]*
27. Ve **keẕālik** Boġdan voyvodası ṭarafından biñ seksen altı tārīḫinde virilen *(361:14). [keẕālik,]*
28. Ve **keẕālik** İstanbulda Rūm patriḳi Ermiyā nām rāhib ḳıbelinden bir kıṭʿa *(361:17). [keẕālik,]*
29. merāsim-i ḥaşmet-medār ile geldiler **Keẕālik** aġayān-ı sipāh u silāḥ-dārān ve *(365:1). [keẕālik,]*
30. iḫrācları ḳābil olmayacaġı ʿayān ve **keẕālik** güẕer-gāhda mānīʿ-i mürūr ebniye-i keşīre *(365:29). [keẕālik,]*
31. ve **keẕālik** ṣadreyn-i mükerremeyn ve naḳibü'l-eşrāf ve ḥekīmbaşı ʿÖmer Efendi *(374:30). [keẕālik,]*

ki: *"Ki" bağlacı; öyle ki; "bu yüzden, bundan dolayı" anlamında bağlaç.*
1. Ḥamd aña **ki** nüh sipihr-i manẓūr *(125:3). [ki,]*
2. Ṣanmañ **ki** olurdı geh ṣavāʿīḳ *(129:3). [ki,]*
3. Naẓmıñ ṭutalım **ki** ʿıḳd-ı gevher *(135:1). [ki,]*
4. **Ki** oldı her günimiz şevḳ ile dügün bayrām *(135:17). [ki,]*
5. **ki** her biriniñ vücūd-ı hümāyūnı rūḥ-ı ḳālıb-ı rubʿ-ı meskūndur *(137:14). [ki,]*
6. Biricikdir **ki** yoḳdur aḳrānı *(138:4). [ki,]*
7. aña Bāyezīd olmuş nām *(138:16). [ki,]*
8. İnhā-yı muḫlişāne budur **ki** Aʿẓam-ı selāṭīn-i ʿiẓām ve ekrem-i ḫavāḳīn-i kirām *(140:3). [ki,]*
9. **Ki** sarāy-ı ʿatīḳa şāh-ı cihān *(142:4). [ki,]*

10. ʿAksi gūyā **ki** naḫl-ı sūr oldı *(142:7). [ki,]*
11. **Ki** sarāy-ı ʿatīḳa şāh-ı cihān *(142:30). [ki,]*
12. ʿAksi gūyā **ki** naḫl-i sūr oldı *(142:33). [ki,]*
13. çeşīde-i efvāh-ı efcān buyurduḳları ẕāʾiḳa-i temāşālarına bir ḥalāvet virdi **ki** *(143:26). [ki,]*
14. meşāmm-ı şevḳlerine bir güne laḫlaḫa-sāy-ı inbisāṭ-ı ferḥat oldı **ki** *(144:6). [ki,]*
15. emīnü'l-mülk-i yemīn-i devlet ṣadr-ı aʿẓam ḥażretlerini **ki** āb u dāne-i luṭf u keremi ile *(145:23). [ki]*,
16. Māh-ı şevvāliñ yedinci güni **ki** yevm-i sebtdir beyt *(147:1). [ki,]*
17. cenāblarına **ki** maḳsūrātun fi'l-ḫıyām lem yaṭmiṯhünne insün ḳablehüm velā-cānn *(148:3). [ki,]*
18. **ki** muḥżır aġa oṭasıdır dāʾire-i āṣafīye taʿyīn ve herkesiñ *(149:5). [ki,]*
19. vetīre üzere tanẓīm-i ḫıyam-ı āsūman-gūn ḳıldılar **ki** otaġ-ı hümāyūn dāʾiresi *(150:3). [ki,]*
20. **ki** miḥrāb-ı cāmiʿ-i salṭanatdır imām-ı İslām ḳuvvetü'ẕ-ẓahr-ı enām ḥażretleriniñ *(150:10). [ki,]*
21. Māh-ı mezbūruñ on birinci güni **ki** yevmü's-sebtdir defter-dār-ı evvel ve *(152:4). [ki,]*
22. İrtesi gün **ki** ẕi'l-ḳaʿdeniñ on beşinci çehār-şenbe günidir mevkib-i sūrda *(153:23). [ki,]*
23. Ol şeh-süvār-ı ʿarṣa-i devlet **ki** raḫşınıñ *(154:15). [ki,]*
24. üsküfli şehbāzlar kebk ü ʿuṣrūfa süzüldigi gibi şöyle süzüldüler **ki** *(157:2). [ki,]*
25. ve altı ʿaded raḳḳāṣ-heyʾet dāʾire-der-kef dil-firīb ṣūretler ibdāʿ eylemişler **ki** *(157:13). [ki,]*
26. bir ḳulle fişegine āteş virdüklerinde ṣol mertebe ṣuʿle-pāş ve şerer-niṣār oldı **ki** *(157.32). [ki,*
27. nām iki müṣaʿbid-bāz sāḥir-i zūr-bāzlar **ki** temāşāları efvāh-ı neffāṯātü'l-ʿuḳadı *(158:1). [ki,*
28. **ki** gül-i ṣad-berg-i şebnem-zededen muṣaffā ve āvīze-i ṭāḳ-ı sipihr olan *(160:9). [ki,]*
29. Ve elmās ve yāḳūt ile muraṣṣaʿ bir ḳıṭʿa çep-rāst-ı muṣannaʿ **ki** *(160:18). [ki,]*
30. Ve bir mücevher kāse-i faġfūr mıṣrāʿ **Ki** leṭāfetde nezāketde bir içim ṣudur Neṣr *(161:1). [ki,]*
31. Neṣr Ve bir mücevher kūze-i billūr-ı muraṣṣa-kār **ki** ḳıymet-şiken-i efser-i faġfūr-ı nām-dār olup *(161:8). [ki,]*
32. ki naḳş-ı ḫurde-kārīsi insānı çeşm-i āyīne gibi ḥayret-şiʿār belki *(161:18). [ki,]*
33. Neṣr Ve çıfıt işi mīnā-kārī on üç gözli nā-dīde bir pīş-i taḫta-i zer-nigār **ki** *(161:22). [ki,]*
34. Neṣr Ve üç yüz miṣḳāl miḳdārı bir şīşe ʿıṭr-ı şāhī **ki** bir şemmesi meşāmm-ı ʿālemi *(162:9). [ki,]*
35. şemmāme ʿanber-i ḫām **ki** ḫāl-i ẕeḳan-ı ḫūbān āteş-i reşki ile micmer-i ġayretde *(162, 17). [ki,]*
36. Neṣr Ve bir altun çekmece sāʿati **ki** daḳīḳa-dānān-ı meḳādīr-āşınā *(162:22). [ki,]*
37. Neṣr Ve yeşil çuḳaya ḳaplu cedīd siyāh dilkü **ki** mū-be-mū intiḫāb olunmuş *(163:11). [ki,]*
38. Neṣr Ve iki taḫta pūstīn-i semmūr **ki** leyle-i ẓulmādan siyāh u tārīk ve *(163:25). [ki,]*
39. Neṣr Ve bir taḫta daḫi vaşaḳ **ki** beyāżı kāfūr-ı ḫuşk ve siyāhı rīze-i müşk yāḫod *(164:5). [ki,]*
40. Ve iki taḫta daḫi ḳāḳum-ı müşgīn-düm **ki** sīne-i germ ü nerm-i ḫūbān gibi *(164:8). [ki,]*
41. olmaḳ üzere ikişer boġça ʿacemī ve İstanbulī dībā-yı zībā **ki** nessāc-ı ḳażā *(164:16). [ki,]*
42. beşer ṭonluḳ ikişer boġça aġır telli ve sāde nev-ẓuhūr hatāyī **ki** nezāket ü leṭāfetde *(164:23). [ki,]*
43. naḳḳāşān-ı Çīn ü Ḫıṭāyı ṣūret-i deyr-i ḥayret ider Ve on ṭonluḳ ṭaraḳlı aṭlas **ki** *(164:25). [ki,]*
44. aṭlas-ı gerdūn yanında ṣandal olamaz Ve beş ṭonluḳ elvān ḳaneviz **ki** *(164:26). [ki,]*
45. dört ʿaded şeş-ḫāne tüfeng ve bir ʿaded tüfeng-i Macārī **ki** her biriniñ gürūheleri *(165:5). [ki,]*
46. teng-mizāc levend-i tünd-ḫūya beñzer idi **ki** Li-müʾellifihi *(165:9). [ki,]*
47. raḫş-ı ṣafā-baḫş-ı bī-naẓīr ve bir reʾs bār-gīr **ki** her biriniñ hilāl-i āsumān zīni ve *(165:15). [ki,]*
48. **ki** pīrāye-i ser-kūçe-i beyān ḳılınmış idi Ḫademe-i ʿatebe-i şevket-medār-ı şehriyārīye *(165:25). [ki,]*
49. mücevher ḫançer **ki** miyāne-i kevākib-i derriyede hilāl-i āsumāna beñzer ve *(166:16). [ki,]*
50. bir mükemmel dü-ḫāvī-i ḫünkārī raḫt-ı ḥammām-ı zer-kār **ki** miṣli nā-dīde ve *(166:17). [ki,]*
51. esb-i ṭarīfī-nijād **ki** taṣvīri ʿacz-āver-i ḳalem-i Bihzād idi Li-müʾellifihi *(166:19). [ki,]*
52. ile müzeyyen ü pīrāste Midillü taʿbir olunur tevsene-i berḳ-licām **ki** gūyā *(167:5). [ki,]*
53. ki taṣvīr-i nuḳūşı ʿuhde-i ḳalem-i ressāmdan dūrdur Li-münşiʾihi *(167:29). [ki,]*
54. budur **ki** ḫālā uġur-ı hümāyūnda cihān u cānı fedā eyleyen yegāne-i vüzerā *(168:30). [ki,]*
55. Muṣḥaf-ı Şerīf-i bī-hemtā **ki** Yehdi'l-cemīlü ile'l-cemīl maẓmūn-ı celīline *(170:2). [ki,]*
56. **ki** kehfü'l-emān-ı cihān ve ḥırz-ı bāzū-yı zamān olan ḫıdīv-i devrānıñ *(170:6). [ki,]*
57. cevāhir-i dü-ʿālem-bahā-yı Kelām-ı Ḫudā ile memlū bir ṣadefdir **ki** telaḳḳī bi'l-ḳabūl olunması *(170:9). [ki,]*
58. bir raḫş-ı ṣabā-seyr **ki** pīşānī-i nūrānīsine tebāşīr-i seḥer-i iḳbāl ṣabāḥü'l-ḫayr olsa *(170:12). [ki,]*
59. revādır Ve bir ḳıṭʿa elmās ḳuşaḳ **ki** li-müʾellifihi *(170:13). [ki,]*
60. Neṣr Ḳıṭʿasına mā-ṣadaḳ dinse becādır Bu tuḥaf-ı çehār-gāne **ki** her biri *(170:20). [ki,]*
61. Neṣr ḥażretleri cenāb-ı necābet-iktisāblarından daḫi bir şemse ḳuşaḳ **ki** ṣāfī elmāsdan *(171:3). [ki,]*
62. bir āteş-i vaḳḳād idi **ki** ṣuʿā'ı şemʿ-i ẓulmet-sūz-ı şeb-i tīre ve iltimāʿı *(171:5). [ki,]*
63. dīde-i temāşāyiyānı ḫīre eyler idi Şöyle **ki** ḳaṣr-ı nüh-ṭāḳ-ı laʿlīn-niṭāḳ-ı eflāke *(171:6). [ki,]*
64. beş ṭonluḳ dībā-yı ʿAcem **ki** zerrīn-tār u pūd-ı nūr-ı nigehden bāfte ve beş *(171:10). [ki,]*
65. ṭonluḳ dībā-yı zer-kār-ı Rūmī **ki** eṣiʿa-i zer-tār-ı mihr-i nevvārdan nesīc-yāfte *(171:11). [ki,]*
66. ve beş ṭonluḳ elvān aṭlas **ki** yeke-sāz-ı serā-perde-i ṭāḳ-ı muḳarnesdir *(171:13). [ki,]*
67. Buḫārī-i Şerīf **ki** miṣli daḫi nā-yāb u nā-peydā idi Ve bir nefīs Dürer-i Ġurer *(171:27). [ki,]*
68. **ki** bahāsı dürre-i beyżādan ġālī ve ḳadri ġurre-i ġarrādan ʿālī idi Ve anlardan *(171:28). [ki,]*
69. ve telli hatāyī ve zencīr-bāf ve bir sīm endām āyīnesi **ki** sīne-i berrāḳ-ı ḫūbān *(171:30). [ki,]*
70. gibi nūrānī vü ṣāf ve dört ṭonluḳ ṣof **ki** her biri nefāset ü leṭāfet ile mevṣūf idi *(171:31). [ki,]*
71. bādī bu oldı **ki** ḫod-fürūşluḳ eyleyüp kār-ı nā-fermūdeye *(173:10). [ki,]*
72. bir mertebe meṣʿal-efrūz-ı şādmānī oldu **ki** taʿbīri āteş-endāz-ı bārūt-ḫāne-i ḥavṣala-i taḳrīr idi *(173:26). [ki,]*
73. İrtesi gün **ki** māh-ı mezbūruñ on altıncı penc-şenbe günidir li-müʾellifihi *(173.32). [ki,]*
74. Sepīde-dem **ki** şehen-şāh-ı kişver-i ḫāver *(173.33). [ki,]*

75. rakṣān ve hem-dest-i yek-dīger nice perī-veşān-ı perçem-perīşān mışrāʿ **Ki** *(174:15). [ki,]*
76. dizüp şu ile ṭoldurdı ve luʿbet-bāzlıḳda bir mertebe şuyın buldurdı **ki** bir *(176:25). [ki,]*
77. ḫudāvend-i zemīn ü zamān olmaġın tāc-dār-ı ḳalem-rev-i sipihr **ki** mihrdir mütevārī-i ḥicāb-ı seḥāb olup ḳaṣr-ı āsumān-āsitān-ı ʿadālet *(176:31). [ki,]*
78. Hezār müjde **ki** ey baḫt devletiñ geliyor *(179:23). [ki,]*
79. Seniñ de müjde **ki** vaḳt-i meserretiñ geliyor *(180:2). [ki,]*
80. **Ki** yanıña o şeh-i şīr-i şavletiñ geliyor *(180:4). [ki,]*
81. **ki** Ördekçi nāmı ile per-cünbān-ı bām-ı iştihārdır oṭası neferātından iki geçeli *(183:8). [ki,]*
82. dūr-şinīd-i firengī-nevā-yı ṭurfe-ṣadādan **ki** silistire taʿbīr olunur *(183:31). [ki,]*
83. El ḥaḳḳ ʿamele-i tersāne bir ṣanʿat-ı sāḥirāne itmişler idi **ki** çekdirmeyi bir *(184:12). [ki,]*
84. Ya o koġuşda olan ṭopa ne dirsin **ki** ider *(187:7). [ki,]*
85. tanẕīr olunmuş idi **ki** rīsmānlar ile keşīde ḳılınup gerdūne gibi tekerlek üzerinde *(187:18). [ki,]*
86. resminde peyker-i ʿazīm tasvīr eylemişler **ki** güyā bir cebel-i rāsiḫ ve her *(187:24). [ki,]*
87. nüsḫa-i münīfe Cāmiʿü'ṣ-Ṣaḥīḥayn **ki** sevād-ı ḫurūf-ı iʿcāz-ẕurūfı aʿyān-ı fuḥūle *(189:15). [ki,]*
88. cild-i vāḥidde bir Tefsīr-i Beyżāvī **ki** nefāset-i ḫaṭṭ ve tekellüf-i cild ü teẕhīb ve *(189:25). [ki,]*
89. meşāyiḫ-i ʿizāmiyye ḥażerātından üç ẕāt-ı ʿamīmetü'l-berekātıñ **ki** ʿArabiyye *(189:31). [ki,]*
90. Muṣḥaf-ı Şerīf-i nā-dīde-naẕīr **ki** li-müʾellifihi *(190:11). [ki,]*
91. Rabbü'n-nās ḥażretleriniñ teʾlīf-i celīlleri olmaḳ üzere Tefsīr-i Şerīf **ki** pādişāha *(190:28). [ki,]*
92. ve celālet-i şıḥḥat u tehẕībi müştemil bir kitāb-ı Hidāye **ki** dībāce-i esāmi'l-kütüb-i hedāyā olmaġa *(190:30). [ki,]*
93. ḳuṭnī ve aṭlas **ki** her biri leṭāfet ü nefāset ile mevṣūfidi *(192:4). [ki,]*
94. Yevm-i mezbūr aḫşāmı **ki** leyletü'l-cumʿadır fişek şenligi fermān buyurulmaġın *(195:3). [ki,]*
95. **ki** dāʾiren-mā-dār sāḥa-i sūr-gāhda cevāhir-i tāb-dār gibi *(195:18). [ki,]*
96. nāmında bir kānūn-ı dūzaḫ-nümūn daḫi daḫme-i meẕkūreyi taʿḳīb itdi **ki** *(196:26). [ki,]*
97. ve otuz ʿaded ṭabancalı fişekleri daḫi çarḫ-ı felege reşkinden şöyle çatladı **ki** *(197:1). [ki,]*
98. tüfeng-i dirhem-dār gibi şol mertebe patladı **ki** ṣadā-yı ṭabanca ḫaşyet-nümāsından *(197:3). [ki,]*
99. per-güşā-yı küngüre-i iştihār olan aġa **ki** fişeng-endāzlıḳda şihāb-ı āsumānīye fāʾiḳ ve āteş-bāzlıḳda *(197:24). [ki,]*
100. ve telḫīṣī-i ṣadr-ı ʿālī aġa yediyle mükemmel ṭonanmış bir esb-i müşgīn-bāl-i ṣabā-reftār **ki** *(200:3). [ki,]*
101. Lāyıḳ **ki** kehkeşān ola bir raḫt-ı Çerkesī *(200:6). [ki,]*
102. raḫş-ı sebük-tāz-ı nāzük-cevlān **ki** raḳṣ u cilvede müşaʿbid-i Mışrīye şīve-āmūz olmaġa *(200:14). [ki,]*
103. süfrelik kebīr ü şaġīr yaldızlı Bosna-kārī ṣaḥanlar **ki** her biri nāzük-resm ü bī-naẕīr *(200:29). [ki,]*
104. Bu Maḳāle Leyālī-i Sūr-ı Hümāyūnuñ Dördinci Gicesi **ki** Leyletü's-Sebtdir *(202:1). [ki,]*
105. idi **ki** her ḳadeḥi birer ṣūret-i ḫayret-baḫş ile dāʾir ve her gören vālih u müteḥayyir olur idi *(203:2). [ki,]*
106. naẕīr bir ḳaṣr-ı ʿālī-ṭāḳ-ı deryā-mesīr daḫi tesyīr olındı **ki** bir *(203:22). [ki,]*
107. Māh-ı mezbūruñ on sekizinci ve sūr-ı hümāyūnuñ dördünci güni **ki** *(204:19). [ki,]*
108. aʿceb-i ḫavārıḳ görindi **ki** nice tevsen-i tünd-gām-ı berḳ-ḫırāmı işāre-i ebrū-yı licām ile *(205:24). [ki,]*
109. semte gām-zenān olurlar idi Bu ḫāric-i dāʾire-i taṣavvur bir kerāmetdir **ki** *(205:32). [ki,]*
110. ḳarār virdi **ki** ḫoş geldi ṣafā geldi ʿazīz mihmān geldi fıḳralarıyla *(206:29). [ki,]*
111. ṭāʾifesinden Çomar nām ḳapu keṯudāsı **ki** naẕm *(207:7). [ki,]*
112. güleşdi ve iki can-āver birbirine şöyle girişdi **ki** naʿra-i hāy hāy-ı ḫaşyet- fermāları *(207:22). [ki,]*
113. **ki** füsḥat-ı sarāy-ı ʿālem ḫāk-i cilve-i tünd-i bī-bākine bir teng meydān *(213:23). [ki,]*
114. **ki** her tār-ı müşkīn-yālinde bir sevād-ı Çīn ü Ḫıṭā āvīzān ve ṣabāḥü'l-ḫayr-ı pīşānīsi *(216:6). [ki,]*
115. Şeb **ki** ʿarūs-ı tütuḳ-ı nüh-ḳıbāb *(217:2). [ki,]*
116. **Ki** baḫr u berre caridir Sikender gibi fermānı *(218:10). [ki,]*
117. serv-i mevzūn-ı sebz-gūn **ki** Nesr-i Ṭāʾir-i sipihr-āşiyān ẕirve-i şāḫ-sārında *(218:27). [ki,]*
118. idi **ki** gūyā her biri gülzār-ı behiştden henüz çīde ter ü tāze mīve-i nev-resīde ve *(219:10). [ki,]*
119. ṭarrāḳa-i velvele-engīz-i ġam-sūz ve bir ṣāʿiḳa-i berḳ-efrūz-ı şevḳ-endūz ḳopdı **ki** *(219:18). [ki,]*
120. **ki** ḫarīr-i zer-tār-ı şuʿleden bāfte olan ṭınāb-ı pür-tābı gīsū-yı muṭallā-yı şāhid-i mihr-i nevvārdan *(219:24). [ki,]*
121. bir ġulġule-i hevl-engīz şūriş-nümā-yı rūstāḫīz oldı **ki** dūd-ı bārūt āsumāna *(220:21). [ki,]*
122. heykel-i ʿacīb ü ġarīb var idi **ki** ġūl-i beyābān aña nisbetle bir perī-peyker cüvān *(220:26). [ki,]*
123. Eyyām-ı sūruñ beşinci aḥad güni ʿale's-seḥer **ki** İskender-i cihān-seyr-i āfitāb-ı raḫşān *(221.16). [ki,]*
124. **Ki** şādī mest būd endūh maḫmūr *(221:23). [ki,]*
125. Resen-bāzān-ı ʿaşḳıñ ḳıl ḫaẕer feryād u āhından *(222:20). [ki,]*
126. şūr u şeġab ve sūr u ṭaraba bāʿiṩ oldı **ki** mışrāʿ Ḥadīṩ-i dūr u dırāzı yılan ḥikāyesidir *(225:22). [ki,]*
127. Şebān-geh **ki** şāhen-şeh-i bāḫter *(227:8). [ki,]*
128. Ve daḫme nāmında bir fişek **ki** meṩnevī *(229:8). [ki,]*
129. mışrāʿ **Ki** meşk-i lerziş eyler mevc girdāb-ı surīninden bir mertebe *(231:26). [ki,]*
130. ẕevḳ-baḫş-ı meclis-i şevḳ oldılar **ki** şiʿr *(231:27). [ki,]*
131. hengām-ı ḫayāt-baḫş-ı saʿd-encām **ki** ḳabīl-i vaḳt-i ẓuhrdur *(232:10). [ki,]*
132. rīsmānı tedrīc ile hevālandırup şol ḳadar ḥiddet ile şalındı **ki** temāşāsından *(232:32). [ki,]*
133. mertebe bī-bāk arḳası üzere yatup āsāyiş eyledi **ki** seyr idenler ecel beşigi *(232:34). [ki,]*
134. **Ki** tīġ-i cān ile oynar bunun resen-bāzı *(233:4). [ki,]*
135. döndi **ki** mışrāʿ Ḫançerinden ḳan ṭamar aġzında ammā būy-ı şīr ve *(237:5). [ki,]*
136. **ki** taʿẓīm-i ḍaḫāyā ile şırāṭ-ı maḫşerde rükūb içün tehyiʾe-i maṭāyā eyleyenleriñ *(237:7). [ki,]*

137. ile tedhīş-i temāşāyiyān eylediler **ki** tennūre-i dervīşān gibi bir *(238:10). [ki,]*
138. kendin bir güne şöhre-i āfāḳ eyledi **ki** sū-be-sū çār-çeşm-i temāşā olan *(246:24). [ki,]*
139. mükḥüle-i sīmīni **ki** nīme-i ḳurṣ-ı māh-ı şeb-tābdır taḳlīb-i dest-i ḳudret ile ser-nigūn görinüp *(249:34). [ki,]*
140. ki gūyā riyāż-ı ʿālem-i nūrda bir serv-i mevzūn ve Cebel-i Ṭūrda *(252:21). [ki,]*
141. idi **ki** şeb-i tārı ṣūret-nümā-yı şāhid-i nehār eyleyen her ḳandīl-i nevvārı bir *(252:24). [ki,]*
142. beste eylemiş **ki** ʿālemi raḳṣān u dest-efşān ve naḳş-bendān-ı kār-gāh-ı nezāketi *(253:9). [ki,]*
143. fısḳiyye-i āteş gibi eflāke pertāb ider ve eṭrāfa ṣalġım ṣaçaḳ ṭaġılup gūyā **ki** *(253:23). [ki,]*
144. **ki** dehānı derīçe-i ġār gibi açılup vaḳt vaḳt ṣadā-yı ḫaşyet-fermā vü dehşet- efzāsı *(253:37). [ki,]*
145. burc-ı āsumānī gibi on iki pelleyi ḥāvī bir dolāb var idi **ki** her bir gözünde bir *(254:12). [ki,]*
146. ṭarḥ-endāz-ı şükūfe-zār-ı neşāṭ u sürūr oldı **ki** taḳrīri ḫāric-i dāʾire-i taʿbīrdir *(254:26). [ki,]*
147. var idi **ki** temāşāsı insānı ḫayrān ve Zühre-i zehrāyı zenne ḳıyāfeti *(254:30). [ki,]*
148. idi **ki** At Meydānında ḫalīde olan ṭaşıñ ṣūreti hem-ḳāmeti ve meydān-ı sūr-ı Aḥmed Ḫānīniñ *(255:20). [ki,]*
149. güni ʿale'ṣ-ṣabāḥ **ki** ḫüsrev-i zerrīn-efser-i āfitāb kenāre-i deryā-yı aḫdar-ı felekde *(255:25). [ki,]*
150. idi **ki** raḳḳāṣ-beçegān-ı nāzük-cevlān bālāda olan ṣülüṣ-ı sütūnı kemend-i saḫt-peyvend *(258:21). [ki,]*
151. **Ki** tīġ-i cān ile oynar bunuñ resen-bāzı *(259:14). [ki,]*
152. **Ki** anlar hep dem-i hengāme-i ġamda Ḫudā dirler *(259:22). [ki,]*
153. güşāde-çeşm-i intibāh olur **ki** eşer-i baḫt-ı siyāh ile miyāne-i şeb-i tārda giriftār oldıġım ālām u ekdārımdan *(260:24). [ki,]*
154. niçün bize işʿār itmediñ **ki** seni rākib-i semend-i saʿādet-mend-i ʿālem-pesend itmekle *(261:8). [ki,]*
155. idi zīrā **ki** yeñiçeri mürūrı içün meydān-ı sūruñ bir miḳdārı taḫliye olunmuş ve *(263:6). [ki,]*
156. ve ṣuver-i ġarībe var idi **ki** cümlesiniñ libāslarında fişekler muʿabbā olmaġla *(263:26). [ki,]*
157. Bir şebān-geh **ki** nāʾib-i menāb-ı ḫüsrev-i ḫāver kār-fermā-yı mülk-i bāḫter *(268:5). [ki,]*
158. cāmiʿ-i zībende-naḳş-ı vālā īcād u ibdā itmişler idi **ki** li-muḥarrihi *(268:17). [ki,]*
159. **ki** fürūġ-ı ḳanādīl-i tābende çeşm-i nücūmı gerdiş-i ḥayret ile mānend-i murġ-ı āteş-figende eyledikden *(269:1). [ki,]*
160. biri bu idi **ki** bārūt-ı tīre-gūn ile meşḥūn ḫayme-i siyeh-fām-ı Leylā gibi nūr-ı siyāh *(269:10). [ki,]*
161. hüner-mend-i benāmıñ **ki** mışrāʿ Ne ḳadar yüksek uçar ise sezādır Anḳad mışrāʿına *(269:15). [ki,]*
162. nice nice nuḳūş-ı ġarībe iḫtirāʿ itmiş **ki** gūyā her yer ḥarīr-i şuʿleden *(269:17). [ki,]*
163. bülend āsumānī fişekler **ki** dūr-bīn-i medd-i nigāh mertebe-i ʿurūc u şuʿūdında *(269:25). [ki,]*
164. **ki** şeb-i tīre pertev-i envārları ile āfitāb-ı rūz-ı rūşen gibi çeşm-i erbāb-ı temāşāyı *(270:4). [ki,]*
165. āb-ı āteş püskürilüp ḫużūr-ı hümāyūnda bir mertebe şenlik görüldi **ki** ne çeşm-i ḳamer *(270:14). [ki,]*
166. tüskürmeleri ṭabʿ-ı şehriyārīye bir resme ḫoş gelmişdir **ki** bu *(270:17). [ki,]*
167. püskürme fişegi ḳadar şenlik-niṣār eyleyüp bir ṭarrāḳa-i ʿazīme iẓhār eyledi **ki** *(270:34). [ki,]*
168. idi **ki** her biri muḥayyir-i ʿuḳūl u ārā ve neşāṭ-baḫş u hevl-engīz ü ḥayret-efzā idi *(271:8). [ki,]*
169. cedvel-keş-i evrāḳ-ı siyeh-reng-i şeb-i tār oldı **ki** çehār *(271:15). [ki,]*
170. sulṭān-ı serā-perde-nişīn-i ṣubḥ **ki** mihr-i dehr-efrūzdur ḫˇāb-gāh-ı maġribden *(272:3). [ki,]*
171. **ki** çeşm-i aʿdāyı nişāne-i nüşābe-i reşk ü bīm ve lisān-ı duʿā-resān-ı aḥibbāyı *(273:10). [ki,]*
172. **Ki** vücūdıyla cihān dār-ı emān u rāḥat *(273:27). [ki,]*
173. raḳṣān u sürīn-cünbān oldılar **ki** perde-i ḫitān perde-i ḫayāl-bāza nümūdār olmaġla *(275:28). [ki,]*
174. manṭūḳınca şol ḳadar icrā-yı ṣanʿat ve iẓhār-ı mahāret eyledi **ki** taḥrīri müşkil ve *(276:7). [ki,]*
175. şeh **ki** bār-geh-i himmeti recā deridir *(277:19). [ki,]*
176. şeṭāret virdiler **ki** taḥrīri müşkil ve taḳrīri nā-ḳābil idi Ḫuşūṣen eşkal-i günā-gūn-ı dehşet-nümā *(277:26). [ki,]*
177. maṣnūʿ nice timṣāl-i nā-maṭbūʿ iḫtirāʿ itmişler idi **ki** ellerinde muḳavvādan *(278:1). [ki,]*
178. nümāyān oldı **ki** zebān-ı zebāne nişān ʿāciz-i tavṣīf ü beyāndır Bunlar *(278:8). [ki,]*
179. ki her biri kefş-i hilāli bām-ı āsumāna atmış ve nice bürehne-pāy-ı kūçe-ḫasreti *(278:20). [ki,]*
180. İçedek mest olalaḳ şöyle **ki** çaḳ şīr kimi *(278:28). [ki,]*
181. şīveler itdirdiler **ki** her gören ḫayrān ve işiden müştāḳ-ı seyrān oldılar *(279:2). [ki,]*
182. niyyetine ṭulumlar ile her cānibden şol mertebe āb-efşān oldılar **ki** li-münşiʾihi'l-faḳīr *(279:18). [ki,]*
183. idi **ki** gāh piste-i dehānına ḫande-i leb-i şīrīn ile şeker ḳatar ve gāh *(280:4). [ki,]*
184. ki her biri şūr-efgen-i bāzār-ı ḫüsn ü cemāl ve sermāye-baḫş-ı erbāb-ı maḳāl olup *(280.11). [ki,]*
185. **Ki** laʿli şerbete beñzer Girīd balından *(280.16). [ki,]*
186. Ammā **ki** ṣatdıġı yemiş eyvā yetişmemiş *(281:19). [ki,]*
187. ile bir güne zed ü bürd ve dār ü gīr eylediler **ki** cümle şenliklerinden ziyāde ṣafā-baḫşā *(282:2). [ki,]*
188. ser-i ʿuşşāḳa fetīle-i dāġ idüp nice mümtāz u ser-efrāz dilberleri **ki** *(282:6). [ki,]*
189. Bir taḳyacı cüvānına ser-dādeyim **ki** ben *(282:19). [ki,]*
190. ile şöyle ārāste itmişler idi **ki** tavṣīf-i zīb ü zīnet-i bisyārı ne ḥadd-i zebān *(283:3). [ki,]*
191. Her ne āfet **ki** vüsʿat-ı ḳahrı *(285:11). [ki,]*
192. Yevm-i mezbūr aḫşāmı **ki** māh-ı merḳūmuñ yigirminci ḫamīs gicesidir *(288:30). [ki,]*
193. resminde bedīdār bir ḥadīḳa-i pür-berg ü bār-ı āteş-bahār getürdiler **ki** *(289:6). [ki,]*
194. ṭutuşdurulduḳda şol ḳadar şenlik ve orṭalıġa rūşenlik virmişdir **ki** bir şerāresin *(289:15). [ki,]*
195. Şöyle bir şevḳ u ṭarab oldı **ki** lāyıḳdır eger *(290:23). [ki,]*
196. çih çih-i bülbül-i çemen-ṭırāza hem-āheng-i sürūd itmege başladıġı eşnāda **ki** *(291:15). [ki,]*
197. **Ki** yanında añılmaz Bīd-pāy u Rāy u Dābişlīm *(291:26). [ki,]*
198. ʿĪd-i iḳbāl **ki** dir ḳaddiñe māh-ı şevvāl *(292:8). [ki,]*

199. Sende bu ʿazm **ki** var dirler ahālīsi bütün *(292:16). [ki,]*
200. Öyle bir dār-ı şifādır der-i cūduñ **ki** dinür *(292:24). [ki,]*
201. Her kirpügi gūyā **ki** zebān eyledi çeşmiñ *(294:24). [ki,]*
202. bir şeh-nişīn-i güzīn bünyād itmişler idi **ki** şāḳūl-i naẕar-ı imʿān ile hevāsın terāzūya alsalar *(296:12). [ki,]*
203. miṣāli sebīke sebīke sīm ü zer ile şol ḳadar zīb ü zīver ibdāʿ eylemişler idi **ki** *(298:10). [ki,]*
204. Bir ḳuyumcı dilberine mübtelā oldum **ki** ben *(298:17). [ki,]*
205. **Ki** güneş görse müşterīsi olur *(300:7). [ki,]*
206. **Ki** kişi öldürüp boġası gelür *(300:9). [ki,]*
207. **K**i temāşā iden olup ḥayrān *(302:8). [ki,]*
208. Bir ḫ̆āce-i ḥüsn **ki** oldı ḥālā *(304:11). [ki,]*
209. bir ṣūret-i siyeh-pūş göstermişler idi **ki** perişānī-i gīsū vü rīş ile siyeh cāme keşiş *(304:24). [ki,]*
210. **ki** evṣāfı sūr-nāme-i hümāyūnı ḥāṣiyelendürüp sāʾir iẕhār-ı sürūrda *(304:28). [ki,]*
211. beşāşet virdi **ki** taʿbiri ḥavṣala-sūz-ı taḳrīrdir *(309:12). [ki,]*
212. mā-ʿadā iki fişeng-i nev-ẓuhūr daḥi nūr-pāş-ı meydān-ı sūr oldı **ki** *(309:16). [ki,]*
213. ḫaṭīb-i muraṣṣaʿ-şemşīr-i cāmiʿ-i sipihr **ki** mihrdir bārānı seḫābü'ṣ-ṣayf ile teġaṭṭī ve *(310:21). [ki,]*
214. **ki** ḫudāvend-i Cem-çāker-i İskender-fer ḳaṣr-ı mevridü'n-naṣr-ı ʿadāleti maḳārr buyurduḳlarında *(311:25). [ki,]*
215. Bu nev-devāt-ı muṣannaʿ **ki** buldı naḳş-ı ẓuhūr *(313:16). [ki,]*
216. bir cemāl iḫtirāʿ itmişler idi **ki** başı üzere dört ḳuḳla raḳṣ-künān *(315:27). [ki,]*
217. ḥayvānātı zī-rūḥ gibi taṣvīr ve ʿaẕīm şenlikler eylediler **ki** taʿbīri ḫāric-i taḳrīrdir *(316:6). [ki,]*
218. ārāyiş ü pīrāye virdiler **ki** ḥaḳḳ-ı taʿbīri ṭūṭīyi lāl ve temāşāsı insānı *(316:11). [ki,]*
219. zemzemesiyle yegān yegān mürūr ve aḥsen-i vech üzere bir ālāy gösterdiler **ki** *(316:15). [ki,]*
220. **ki** her biriniñ tafṣīli degül belki icmāli müriş-i melāl ve *(317:21). [ki,]*
221. ṣanʿat-ı siḥr-nümūndur **ki** meydān-ı sūra biri ṣarı biri jengārī iki senbīl *(317:25). [ki,]*
222. fevākih-i gūnā-gūn ile memlū bir māʾide-i sürūr basṭ eyledi **ki** tedāvül-i enāmil-i müjgān *(318:22). [ki,]*
223. **ki** beş ṭonluḳ elvān şāl-ı keşmīr ve her biri beşer ṭop İstanbulī dībā *(322:6). [ki,]*
224. ve bir güne ṣafā vü ẕevḳ olmuşdur **ki** taʿbīri kilk-i ḫoş-taḳrīri ṣuʾāle-i ḳandīle *(322:32). [ki,]*
225. El-minnetü lillāh **ki** dem-i sūr-ı ḫitāndır *(328:18). [ki,]*
226. Gūyā **ki** hilāl-i meh-i ʿīd-i ramażāndır *(329:4). [ki,]*
227. Ya ḫançer-i Behrām-ı felekdir **ki** çekilmiş *(329:5). [ki,]*
228. Pīrāmen-i gerdūnda ṣafaḳ ṣanma **ki** ḳandır *(329:8). [ki,]*
229. Beẕl-i zer ü gevher ider ol rütbe **ki** desti *(331:1). [ki,]*
230. Ey māʾide-i raḥmet-i Bārī **ki** nevālin *(331:21). [ki,]*
231. Ammā **ki** seniñ mekrümetiñ ḫalḳa ʿayāndır *(332:10). [ki,]*
232. Sen ʿarż-ı mübāhāta ne ḥācet **ki** efendiñ *(333:5). [ki,]*
233. El aç **ki** duʿā eyleyecek vaḳt ü zamāndır *(333:8). [ki,]*
234. **ki** mevlevī-i āsumān külāh-ı şemsi ḫaṭṭ-ı istivāya ḳarīn itmiş idi ḫurşīd-i maṭlaʿ-ı ḥilāfet *(333:19). [ki,]*
235. şöyle tezyīn itmişler idi **ki** ʿarūs-ı müretteb-cihāz-ı sürūra ṣanduḳ-ı cevher ve *(334:9). [ki,]*
236. şedd-i niṭāḳ iderek bir ḥadde ʿişve-fürūş-ı bāzār oldı **ki** ḫurde-kārān-ı nezāket *(334:13). [ki,]*
237. Neṣr mışḳala-i edāsıyla cilā-baḫş-ı ṭılā-yı ālāy oldı **ki** ketḫudāları zīb-i müsteʿār *(334:17). [ki,]*
238. Meşhūr meṣeldir **ki** ṣemer bār-ı ḫar olmaz *(336.19). [ki,]*
239. Ve yevm-i mezbūrda dergāh-ı ʿāṭıfet-penāh-ı ẕıll-ı İlāh **ki** ʿunvān-ı berāt-ı medāʾiḥ-i meḥāmid ü iḥsānı *(337:26). [ki,]*
240. **ki** taʿyīn-i maḳām ve taḫṣīṣ-i taʿām ile hem anlar ḳarīn-i imtiyāz olup *(338:2). [ki,]*
241. ve bādī-i beşāşet oldılar **ki** ilçiler dest-bāz-ı iʿtiyādları olan ʿaṣā-yı Efrencīlerin *(339:27). [ki,]*
242. Bu rūz-ı şeref-bürūz **ki** rūz-ı bāzār-ı hüner-mendān-ı şevḳ-efrūzdur *(342:1). [ki,]*
243. ʿarża-i bāzār-ı berāʿa eyler **ki** ḫaṭīb-i cāmiʿ-i nüh-ḳubbe-i āsumān ki mihr-i münīr-i raḫşān *(342:4). [ki,]*
244. ʿarża-i bāzār-ı berāʿa eyler ki ḫaṭīb-i cāmiʿ-i nüh-ḳubbe-i āsumān **ki** mihr-i münīr-i raḫşān *(342:4). [ki,]*
245. Ṭozkoparāne ve himmet-i şāhāne ile at oynatdılar **ki** manṣūbe-bāzān-ı endīşeyi *(343:17). [ki,]*
246. ḳıtʿa-i meşhūrı **ki** ḳıtʿa *(343.22). [ki,]*
247. **ki** mışrāʿ Ayaġı yer mi başar raḫş-ı murāda bineniñ müʾeddāsınca *(344:4). [ki,]*
248. **ki** kem-ter zebānesin taḳrīr sūzende-i lisān-ı ḳālem-i āteşīn-taʿbīrdir Mışrāʿ *(345:18). [ki,]*
249. Çāre ḫāmūşist şiʿrī-rā **ki** nār-ı taḥsīn güẕeşt lāmiʿasınca taʿrīf ü tavṣīfi *(345:19). [ki,]*
250. **ki** ḳābil-i taʿbīr ve degildir güncāyiş-peẕīr-i ḥavṣala-i taḳrīr *(346:21). [ki,]*
251. on dördinci rūz-ı keder-şūy-ı miḥen-sūz **ki** yevm-i şülāṣādır *(348:12). [ki,]*
252. **ki** ḳurş-ı raġīf-i ḫurşīd-i dıraḫşān ve milʿaḳā-i şīr-māhī-i māh-ı tābān ile *(348:24). [ki,]*
253. bir boġaz cengi hüveydā oldı **ki** muḳīm ü müsāfir ve müslim ü kāfir *(348:28). [ki,]*
254. Yaḫud **ki** milʿaḳa-i şīr-māhı oldı hilāl *(349, 5). [ki,]*
255. **Ki** vażʿ olundı ser-i ḫʾān-ı āsumān üzre *(349:6). [ki,]*
256. ʿAle's-seḥer **ki** şehriyār-ı baḥr u berr sulṭān-ı İskender-ẓafer pādişāh-ı dād-ger *(351:13). [ki,]*
257. muḫteriʿ-i ḫāṣṣ-ı dest-pīşesi olan timsāḥ ṣūreti idi **ki** başma yemeni pūşidesi *(351:25). [ki,]*
258. Yevm-i mezbūr aḫṣāmı **ki** müssevvedāt-ı leyālī-i eyyām-ı sūrā temmet-i ḫıtām *(355:20). [ki,]*
259. buldı **ki** sū-der-sū iṯāre-i kebūter-i hevāyī ile bender-gāh-ı ʿālem-i bālāda *(355:25). [ki,]*
260. peydā ve bir güne ṣanayiʿ-i āteş-bāzī icrā ḳılındı **ki** temāşāsı dīde-i idrāki *(356:13). [ki,]*
261. mütemādī olup bir mertebe pertev-pāş-ı şevḳ u şādī olmuşdur **ki** leyālī-i sābıḳanıñ mecmūʿında *(356:18). [ki,]*

262. **ki** miyān-ı şuʿle vü duḫānda semender-i āteş-āşiyāndan nişān ve ṭūfān-ı ḫurūşān-ı nīrānda *(356:28). [ki,]*
263. tiryākiyān-ı nīm-cān **ki** her biri mūy-ı āteş-dīde gibi vaḳf-ı pīç ü tāb-ı ıżtirāb ve *(356:30). [ki,]*
264. cānibinden ṭulumcılar ṭulumba ile āb-efşān olaraḳ bir keyfiyyete girdiler **ki** *(357:7). [ki,]*
265. keyfiyyet ile baḫş-ı şeṭāret itmişdir **ki** ṣadā-yı ḳāhkāh-ı ḫande-i ḥużżārdan feryādları *(357:9). [ki,]*
266. erḳām-ı cemʿiyyet rādde-i yekūn-ı temmet keşīde ḳılındıġı rūz-ı şevḳ-efrūzda **ki** *(357:24). [ki,]*
267. mülāʿabe-i cündiyān ve muḍārebe-i cirīd-bāzān bir mertebe germā-germ oldı **ki** *(358:25). [ki,]*
268. ʿāmme-i erbāb-ı temāşāya basṭ-ı ġıdā-yı rūḥānī eyleyüp bir gizlü żiyāfet itdi **ki** *(359:14). [ki,]*
269. ḳoşı atları **ki** mecmūʿı altmış altı ʿaded her biri burāḳ-ı berḳden çāpük-ter *(359:29). [ki,]*
270. gibi berdāşte-i miyāne-i feżā olan ʿamūd-ı bālā **ki** üzerinde ʿalem-i mināre gibi *(361:28). [ki,]*
271. Ol şeh **ki** sözi ṣubḥ gibi ṣādıḳdır *(362:19). [ki,]*
272. ġulġule-i ʿacībe ẕuhūr eyledi Meger ṭulumcıyān-ı şeṭāret-meşrebān imiş **ki** *(366:26). [ki,]*
273. Baʿdehū iki ḳıṭʿa şeker bāġçeleri **ki** her biri bir cihān-ı ḥalāvet ve ʿalem-i leẕẕet olup *(367:27). [ki,]*
274. **ki** her birini ḫademe-i ışṭabl-ı ḫāṣṣadan birer mücevvezelü süvārīler çekerler *(368:36). [ki,]*
275. Mışrāʿ Ol şāh u şeh-zāde-i ʿālī-baḫt bir raḫş-ı mücevher-raḫta süvār olmuş idi **ki** *(369:11). [ki,]*
276. serġūş-ı mücevherler **ki** şekli şāhid-i iḳbāl ü şevkete güşāde-āġūş ve *(369:22). [ki,]*
277. Sūr-ı hümāyūnuñ yigirmi dördinci güni **ki** biñ yüz otuz iki senesi ẕi'l-ḥiccesiniñ *(373:6). [ki,]*

kıbāb-ı hurşīd-tābı: *Güneşin parlak kubbeleri.*

ber-efrāşte-i sāḥa-i sūr ve **ḳıbāb-ı ḫurşīd-tābı** ḥabāb-ı ḳulzüm-i nūr oldı Ve bir *(172:23). [ḳıbāb-ı ḫurşīd-tābı, -ı]*

ḳıbel: *Bir işin veya hususun bahsedilen kişice yapıldığını bildiren ifade, -ınca.*
1. **ḳıbelinden** mālikāne vü teʾyīd ḳılınup ʿālem ḥayāt-ı tāze vü şevḳ-i cedīd buldı *(136:26). [ḳıbelinden, -i, -n, -den]*
2. lāyıḳ Mīrzā-zāde Şeyḫ Meḥemmed Efendi ḥażretleri **ḳıbelinden** daḫi *(171:18). [ḳıbelinden, -i, -n, -den]*
3. ḥażretleri **ḳıbelinden** Dervīş ʿAlī ḫaṭṭı ile bir Muṣḥaf-ı Şerīf-i ġarrā ve sulṭānü'l-müfessirīn *(190:26). [ḳıbelinden, -i, -n, -den]*
4. **ḳıbelinden** ʿināyet-güne merāmı istiḳṣā buyurulduḳda bir ḳıṭʿa-i bedīhī *(193:15). [ḳıbelinden, -i, -n, -den]*
5. **ḳıbelinden** ṭaleb-kārī-i cirīd-bāzān-ı süvārī ẕuhūrına bināʾen cündiyān-ı āṣafī *(199:3). [ḳıbelinden, -i, -n, -den]*
6.**ḳıbelinden** daḫi bir ṭonanmış raḫş-ı ḫurşīd-dıraḫş ve on sekiz ṭāḳa *(214:2). [ḳıbelinden, -i, -n, -den]*
7. ḥālā ḳapudān-ı deryā Süleymān Paşa ḥażretleri **ḳıbelinden** bir ṭonanmış raḫş-ı müzerkeş-raḫt-ı bī-naẕīr *(226:8). [ḳıbelinden, -i, -n, -den]*
8. ʿAbdu'r-Raḥmān Paşa **ḳıbelinden** yine ʿadīl-i raḫş mükemmel bir *(249:12). [ḳıbelinden, -i, -n, -den]*
9. ḳavuḳçılar ṭarafından dört ṭonluḳ ḳaṭīfe ve ḳırḳ ẕirāʿ dībā ve taḳyacılar **ḳıbelinden** *(282:26). [ḳıbelinden, -i, -n, -den]*
10. **ḳıbelinden** mükemmel ṭonanmış esb-i bī-hemtā ve üç ṭonluḳ *(287:26). [ḳıbelinden, -i, -n, -den]*
11. maḥmūdü'l-ḫıṣāl memdūḥü'l-fiʿāl ʿizzetlü Meḥemmed Aġa **ḳıbelinden** beş *(288:7). [ḳıbelinden, -i, -n, -den]*
12. Ve Ḳocaili sancaġı mutaṣarrıf-ı mīr-mīrān Ḫalīl Paşa **ḳıbelinden** daḫi her biri *(307:12). [ḳıbelinden, -i, -n, -den]*
13. **ḳıbelinden** tehyiʾe olunan fişekleri pey-ā-pey işʾālde istiʿcāl olunup ṭaraf ṭaraf *(309:2). [ḳıbelinden, -i, -n, -den]*
14. Ve keẕālik Aġrıboz muḥāfıẓı vezīr-i mükerrem ʿOṯmān Paşa **ḳıbelinden** *(321:7). [ḳıbelinden, -i, -n, -den]*
15. Ve hem-çünān ṭopçıbaşı İbrāhīm Aġa **ḳıbelinden** üç ṭop keşmīrī şāl-ı kem-yāb *(341:4). [ḳıbelinden, -i, -n, -den]*
16. **ḳıbelinden** ve Ḥaleb muḥaṣṣılı ʿOṯmān Efendi ve *(348, 6). [ḳıbelinden, -i, -n, -den]*
17. Ve keẕālik İstanbulda Rūm patriḳi Ermiyā nām rāhib **ḳıbelinden** bir kıṭʿa *(361:17). [ḳıbelinden, -i, -n, -den]*

kıble-gāh-ı ṣufūf-ı niyāz: *Namaz kılan safların yöneldikleri kıble.*

meydān-ı meẕkūrda **ḳıble-gāh-ı ṣufūf-ı niyāz** ve secde-cāy-ı merdān-ı tīr-endāz olan *(150:4). [ḳıble-gāh-ı ṣufūf-ı niyāz,]*

kıble-i eʿālī vü ekārim: *(III. Ahmet) En büyük ve en yüksek dereceli kimselerin kıblesi.*

ile ikrām olunduḳdan ṣoñra cāmiʿ-i maʿālī vü mekārim **ḳıble-i eʿālī vü ekārim** *(342:13). [ḳıble-i eʿālī vü ekārim,]*

kıble-i iḳbāl: *Baht açıklığının kıblesi.*

Ḫān Aḥmed o **ḳıble-i iḳbāl** *(156:4). [ḳıble-i iḳbāl,]*

Ḳıbleli-Zāde Meḥemmed Beg Efendi: *(?-1731) Sirke Osman Paşa'nın Kapı Kethüdası, Tophane Nazırı, Tersane Emini, Baş muhasebeci görevlerinde bulunmuş devlet hizmetlisi.*

Ḳıbleli-zāde Meḥemmed Beg Efendi yediyle maʿrūż-ı ʿatebe-i devlet ve kendüye *(287:33). [Ḳıbleli-Zāde Meḥemmed Beg Efendi,]*

kıbṭiyān: *Çingeneler.*

şevḳlerinden **ḳıbṭiyān** daḫi mānend-i saʿdān ṭaḳlalar ḳılup baʿdehū birbirine *(208:10). [ḳıbṭiyān,]*

kıç ṭarafında: *Bir şeyin arka bölümü.*

ʿaḳabe gelüp **ḳıç ṭarafında** bir mühīb dīv-peykeri ve cānib-i āḫerinde bir nice *(253:35). [ḳıç ṭarafında, -n, -da]*

kıçın kıçın: *Geri geri.*

idi Kebīr alat yanında ol rīsmān mānende-i nā-peydā olmaġla kebīr alat ḥareket itmeksizin raḳḳāṣlar gāh vicāhen ve gāh **ḳıçın ḳıçın** revişlerin seyrān idenler mücerred ṣırıḳlara *(258:33). [ḳıçın ḳıçın,]*

kılabdānlı aṭlas boġça: *Atlas kumaşından, saç kadar ince metal iplikle dokunmuş dört köşeli kumaş.*

ve üç çekme boyama ve iki mīrzāyī boġaşı ve **ḳılabdānlı aṭlas boġça** *(300:17). [ḳılabdānlı aṭlas boġça,]*

kılāde-i muraṣṣaʿ-kār-ı nuḥūr-ı ḥūrı: *Cennet hurilerinin boyunlarındaki değerli taşlarla dizilmiş gerdanlık.*

ḳılāde-i muraṣṣaʿ-kār-ı nuḥūr-ı ḥūrı behiştiyān ṣaçı virüp ʿarża-i dergāh-ı pādişāh-ı manṣūr eyledi *(195:21). [ḳılāde-i muraṣṣaʿ-kār-ı nuḥūr-ı ḥūrı, -ı]*

kılāde-i nüḫūr-ı ḥūr olmaġa: *Cennet hurilerinin boyunlarına asılan gerdanlık.*

ḳılāde-i nüḫūr-ı ḥūr olmaġa sezā-vār olup cevheriyān-ı rūzgār bir miṣlini daḫi *(160:19). [ḳılāde-i nüḫūr-ı ḥūr olmaġa, -maġ, -a]*

kılāde-i raht-ı ʿālem-pesendi: *Herkesçe beğenilmiş gerdanlığa benzer at koşumu.*

ḳılāde-i raḫt-ı ʿālem-pesendi ve ʿıḳdu'l-cevāhir-i Ṣüreyyā mücevher sīne-bendi olup *(216:8). [ḳılāde-i raḫt-ı ʿālem-pesendi,]*

kilār emīni mışırlı muṣṭafā aġa: *Kiler emini, mahbah-ı amireden sorumlu kişi, Mısırlı Mustafa Ağa.*

terbiye vü taẓmīr ve vaḳtinde ʿalā-merātibihim sevḳ u tesyīrine **ḳilār emīni Mışırlı Muṣṭafā Aġa** *(359:24). [ḳilār emīni mışırlı muṣṭafā aġa,]*

kīlār kethudāsı ʿAlī Aġadan: *Saraydaki kilerci başının emrinde çalışan ve vazifesi kiler görevlilerini teftiş etmek olan Ali Ağa.*

ve **kīlār ketḫudāsı ʿAlī Aġadan** her birisinden ikişer ṭonluḳ *(288:20). [kīlār ketḫudāsı ʿAlī Aġadan, -dan]*

kīlār-ı ʿāmireye: *Saray erzaklarının konulduğu oda.*

ve bir oṭa **kīlār-ı ʿāmireye** ve bir oṭa saḳḳābaşılıḳ ḫıdmetine ve yigirmi sekizinci bölük *(149:4). [kīlār-ı ʿāmireye, -y, -e]*

Kīlārī Anḳad: *Sarayın iç bölümünde bulunan Enderun ağalarından Hasan Ağa.*

Ve biri daḫi aġayān-ı enderūn-ı āṣafīden **Kīlārī Anḳad** nām bir *(269:14). [Kīlārī Anḳad,]*

kīlār-ı meserret oldı: *Sevinç kileri olmak.*

Ḫayme-i şuʿbede **kīlār-ı meserret oldı** *(318:25). [kīlār-ı meserret oldı, -dı]*

kīlārī-i āṣaf-ı cihān-dārī Anḳad Aġanıñ: *Saray kiler başısı Ankad Ağa.*

ibtidā **kīlārī-i āṣaf-ı cihān-dārī Anḳad Aġanıñ** murġ-ı dest-āmūz gibi *(308:35). [kīlārī-i āṣaf-ı cihān-dārī Anḳad Aġanıñ, -n, -ıñ]*

kılca kaldı: *Kıl kadar kalmak, çok az kalmak.*

Ḳılca ḳaldı yüregi ʿāşıḳ-ı bī-tābların *(336:26). [ḳılca ḳaldı, -dı]*

kılıç: *Kın içine konup bir kayışla bele takılan, çelikten yapılmış, eğri veya düz, uzun kesici silâh.*
1. Nāmın **ḳılıcıyla** itdi ġāzī *(127:14). [ḳılıcıyla, -ı, -y, -la]*
2. Oynardı **ḳılıçla** berḳ-i çālāk *(129.17). [ḳılıçla, -la]*
3. ṣoñra ayaḳlarını ber-hevā ve **ḳılıçlara** ittikā ve zemīne inḫinā ve yegān yegān *(176:19). [ḳılıçlara, -lar, -a]*
4. elinde iken terāzū ile yürüyen yādigār-ı uʿcūbe-kisvet menzil ile **ḳılıç** ḳaftān *(232:28). [ḳılıç,]*
5. zamān naḫl-i Ṭūbā gibi vāj-gūn oldı Baʿdehū **ḳılıçları** bıraġup kendüye hem-ser *(247:29). [ḳılıçları, -lar, -ı]*

Ḳılıç ʿAlī Şeyḫi Himmet-zāde Es-Seyyid ʿAbdu'ş-Samed Efendi: *Kılıç Ali Paşa Camii'nde cuma namazından sonra verilen vaazları yapan, Abdüssamed Efendi.*

Ḳılıç ʿAlī Şeyḫi Himmet-zāde Es-seyyid ʿAbdu'ş-Samed Efendi daḫi anlarıñ silkine islāk olunup *(215:21). [Ḳılıç ʿAlī Şeyḫi Himmet-zāde Es-Seyyid ʿabdu'ṣ-Samed Efendi,]*

kılıççı: *Kılıç yapıp satan esnaf.*

Baʿdehū Ṭaʾife-i Seyyāfīn yaʿnī **Ḳılıççılar** cevher-i şemşīr-i āb-dār gibi *(315:10). [ḳılıççılar, -lar]*

kılıççı: *Kılıç yapan ya da satan kimse.*

ve **ḳılıççı** ve bıçaḳçı ve kürekçi ve kāġıdçı ve ḳuyumcı eṣnāfınıñ ricāli ḳahve çadırlarını *(310:33). [ḳılıççı,]*

kılıcı keskin ola: *Her bakımdan güçlü, dilediğini yapabilir.*

Ḳılıcı keskin ola pādişeh-i devrānıñ *(315:15). [ḳılıcı keskin ola,]*

kılıçlarıñ üzerinde: *Kılıçların üstü.*

1. çār şemşīri yalmanı yuḳaru ṭutdırup ve başını **ḳılıçlarıñ üzerine** ḳoyup ve gāh *(247:27). [ḳılıçlarıñ üzerine, -n, -e]*
2. aġzına ve gāh gelūsına mümāss eyledi ve **ḳılıçlarıñ üzerinde** nigūn-sār olup bir *(247:28). [ḳılıçlarıñ üzerinde, -n, -de]*

kilīd-i ḳufl-güşā-yı şandūḳ-ı mār eylediklerinde: *Yılan sandığının kilidini açan anahtar.*

Açdırma ehl-i keyfe ḳutunuñ ḳapaġını diyerek beẕle-güẕār ve benān-ı ārzūların **kilīd-i ḳufl-güşā-yı şandūḳ-ı mār eylediklerinde** *(225:14). [kilīd-i ḳufl-güşā-yı şandūḳ-ı mār eylediklerinde, -dik, -ler, -i, -n, -de]*

kilīm: *Yer yaygısı.*
1. Teh-perde **kilīminde** nihān eyledi çeşmiñ *(295:2). [kilīminde, -i, -n, -de]*
2. nışfına çergelerde ve nışfına ḫāric-i çergede **kilīmler** güsterde ve *(306:34). [kilīmler, -ler]*

kilīm-i siyeh-gūn-ı şeb-i tārı: *Gecenin siyah renkli kilimi.*

için **kilīm-i siyeh-gūn-ı şeb-i tārı** güsterde ḳılup *(288:32). [kilīm-i siyeh-gūn-ı şeb-i tārı, -ı]*

kilk: *1) kalem 2) mızrap teli.*

Ḳıl sāzıña **kilki** tāziyāne *(126:7). [kilki, -i]*

kilk-i bārīk: *Ince kalem.*

Aġaçdan at idi **kilk-i bārīk** *(130:13). [kilk-i bārīk,]*

kilk-i ḫoş-taḳrīri: *Anlatımı hoş kalem.*

ve bir güne şafā vü ẕevḳ olmuşdur ki taʿbīri **kilk-i ḫoş-taḳrīri** şuʾāle-i ḳandīle *(322:32). [kilk-i ḫoş-taḳrīri, -i]*

kilk-i taḳdīr: *Beğenme kalemi.*

Kilk-i taḳdīr miṣlin itmedi ṣebt *(190:12). [kilk-i taḳdīr,]*

kıllet ü kesret: *Azlık ve çokluk.*

taʿyīn-i ecnās-ı hedāyā ḳaydı terḳīn ve **ḳıllet ü keṣret** ve ḥasāset ü nefāseti *(147:19). [ḳıllet ü keṣret,]*

kim: *"Ki" bağlacı; öyle ki; "bu yüzden, bundan dolayı" anlamında bağlaç.*
1. **Kim** bendesidir nice şehen-şāh *(125:18). [kim,]*
2. **Kim** sünnetini iderse icrā *(125:21). [kim,]*
3. **Kim** çarḫ aña nüh ḫazīne ḫar-gāh *(126:21). [kim,]*
4. **Kim** oldı zamānı mevsim-i sūr *(127:2). [kim,]*
5. **Kim** gördi zamānı gibi eyyām *(127:3). [kim,]*
6. **Kim** süfre çekildi şām u şarḳa *(128:14). [kim,]*
7. Nām-ı ẕī-şānı **kim** Süleymāndır *(137:22). [kim,]*
8. Bir ḥüsn ile **kim** tebārekallāh *(143:24). [kim,]*
9. Muḳtedā-yı şehān-ı devrān **kim** *(156:1). [kim,]*
10. İçmeden ābın görürsün **kim** içinde mevc urur *(161:6). [kim,]*
11. Çarḫ **kim** aylı günli sāʿatdir *(163:5). [kim,]*
12. Anı sāʿat şanurdum ammā **kim** *(163:7). [kim,]*
13. ve bir daḫi Dede ḫaṭṭı ile bir Sūre-i Enʿām **kim** mısrāʿ Miṣlini taḥrīrde ʿāciz olur *(166:28). [kim,]*

14. **Kim** fülk-i felek yanında şandāl olamaz *(184:5). [kim,]*
15. **Kim** zamān-ı devleti ẕevḳ u ṣafā eyyāmıdır *(185:8). [kim,]*
16. Ḳapudānı çalayor düdügi **kim** rām olmuş *(186:25). [kim,]*
17. **Kim** sāyesi dehre ḳuvvetü'ẕ-ẕahr *(210:16). [kim,]*
18. Ṣad bārekallāh ol vezīr-i ḫayr-endīş-i ṣadāḳat-kīşe **kim** ṣayyād-ı endīşesi *(211:8). [kim,]*
19. Cenāb-ı Ḥażret-i Sulṭān Aḥmed Ḫān-ı ġāzī **kim** *(217:22). [kim,]*
20. Muḫīṭ-i maḥmidet **kim** vaṣfınıñ yoḳ ḥadd ü pāyānı *(217:9). [kim,]*

21. Semāḥat-kīş ü ḫayr-endīş İbrāhīm Paşa **kim** *(218:11). [kim,]*
22. Daḫme nāmında bir fişek daḫi **kim** *(229:9). [kim,]*
23. Nice bāzīçedir **kim** ḫayretde ḳaldı bende vü āzād *(244:33). [kim,]*
24. Maḳāmında ola dāʾim **kim** oldıysa buña bādī *(256:20). [kim,]*
25. Bülend-menziletā bir nişāne dikdiñ **kim** *(273:15). [kim,]*
26. Sebūyı şöyle şikest itdi şaṣt-ı destiñ **kim** *(273:17). [kim,]*
27. **Kim** başıma belā ṣanurum tāc u efseri *(282:11). [kim,]*
28. Öyle mihmān-kededir mıṣṭaba-i sūruñ **kim** *(292:22). [kim,]*
29. Ṣubḥ-dem **kim** ṭaşup bu ḳulzüm-i nūr *(323:15). [kim,]*
30. Ġam ḳaṣdına **kim** ehl-i dile düşmen-i cāndır *(329:6). [kim,]*
31.**Kim** miṣlini taṣvīrde ḳalem ʿacz-künāndır *(329:16). [kim,]*
32.**Kim** rūḥ-ı Cem ol bezme ṭufeyl-i ser-i ḫˇāndır *(329.18). [kim,]*
33. **Kim** muʿtemedü'l-mülk-i Süleymān-ı zamāndır *(330:20). [kim,]*
34. Kim hem şeh-i ʿālemdir o hem şāh-ı cihāndır *(330:4). [kim,]*
35. ʿUmmān-ı kerem **kim** ṣadef-i ṣāḥil-i cūdı *(330:5). [kim,]*
36. **Kim** devleti sermāye-i ʿömr-i güẕerāndır *(333:10). [kim,]*
37. **Kim** ẕātı cihāna sebeb-i emn ü emāndır *(333:12). [kim,]*
38. Pilāv ü zerdeye baḳ ṭablalarda **kim** gūyā *(349:9). [kim,]*
39. **Kim** luṭfuñı bī-şümār idersin *(352:25). [kim,]*
40. Yaʿnī o şeh-süvār-ı feżā-yı şükūh **kim** *(358:1). [kim,]*
41.Nuḫustīn mevce-i deryā-yı ālāy-ı saʿādet **kim** *(369.7). [kim,]*
42. Serīr-ārā-yı ḥaşmet ḥażret-i Sulṭān Süleymān **kim** *(369:9). [kim,]*

kim: *"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.*
1. **Kim** anıñ olursa ḫayr-ḫˇāhı *(134:1). [kim,]*
2. **Kim** didi saña bizi uṣandır *(134:24). [kim,]*
3. İtsün **kime** tanẕīr ile taʿrīf-i şenāñı *(332:3). [kime, -e]*
4. Naẕm istedilerse saña **kim** didi uṣandır *(332:20). [kim,]*

kime ekmek gerek ise aña lāzım ekmek: *Akbıyık Sultan tarafından söylendiğini iddia edilen, Üsküdar'da bulunan III. Ahmet çeşmesinin üzerinde bulunan yazı.*

Kime ekmek gerek ise aña lāzım ekmek zemzemesiyle güẕār eyledi Pes-ez-ān iki *(234:17). [kime ekmek gerek ise aña lāzım ekmek,]*

kimesne: *"Kimse" belirsiz kişileri ifade eden belirsizlik zamiri.*
1. **kimesnelerin** semender-i āteş-āşiyān etekleri ṭutuşdı ve kimi ḥamāme-i dūd-girifte *(173, 18). [kimesnelerin, -ler, -in]*
2. intişār-ı şerāre-i encüm-şümār sipend-i āteş-dīde gibi ḫalḳı tārumār itmiş iken **kimesne** *(173:21). [kimesne,]*
3. **kimesneye** çekdirmeden ve ṭaşradan bir ferdiñ iʿānetine muḥtāc itdürmeden *(184:13). [kimesneye, -y, -e]*
4. Yine ney-zenden ġayrı biri birine kec-nigāh ider **kimesne** *(205:29). [kimesne,]*
5. görülmeyip ve mıżrāb-ı ṭanbūr-nüvāz-ı muṭribāndan mā-ʿadā kimse **kimesneniñ** *(205:30). [kimesneniñ, -n, -iñ]*
6. ṣadr-ı meclis ve mā-ʿadā süfrelere onar **kimesne** cālis oldılar *(226:28). [kimesne,]*
7. ṣayd ḫayf ki **kimesne** ḫaber-dār olmadı ve aḥvālimi ʿarża-i dergāh-ı bende-penāh eylesem *(260:25). [kimesne,]*
8. iʿtimād olunmazsa istişhāda ṣāliḥ **kimesne** görüp bilmedi deyu mütekeddir ve *(260:27). [kimesne,]*

kimesneniñ başları: *Göstericilerin başları.*

Ve çār-esās-ı bünyān-ı ṣuffe olan sālifü'ẕ-ẕikr dört **kimesneniñ başları** üzere *(247:26). [kimesneniñ başları,]*

kimi: *Gibi, benzetme edatı.*

1. Gidelek mey-kedeye min külesen mīr **kimi** *(278:27). [kimi,]*
2. İçedek mest olalaḳ şöyle ki çaḳ şīr **kimi** *(278:28). [kimi,]*

kimi: *"Bazısı" anlamında belirsizlik zamiri.*
1. hengām-ı sūrda bulunmaḳ hevesiyle gelüp **kimine** taʿyīnāt virildi *(142:15). [kimine, -n, -e]*
2. **kimi** def-zenān ve kimi raḳḳāṣ-ı bāzī-künān olurdı Ḥaḳḳ bu kim *(157:16). [kimi,]*
3. kimi def-zenān ve **kimi** raḳḳāṣ-ı bāzī-künān olurdı Ḥaḳḳ bu kim *(157:16). [kimi,]*
4. kimesnelerin semender-i āteş-āşiyān etekleri ṭutuşdı ve **kimi** ḥamāme-i dūd-girifte *(173:18). [kimi,]*
5. Kimi ālātın iderler puşa ḳaşḳa puruva *(187:1). [kimi,]*
6. ḳıyās itdiler Cā-be-cā mevzūn sütūnlarıñ **kimisini** ḳanādīl-i sebz-gūn *(195:22). [kimisini, -s, -i, -n, -i]*
7. ile serv-i mevzūn ve **kimini** mīnā-yı sürḫ-reng ile erġavān-gūn eyleyüp *(195:23). [kimini, -n, -i]*
8. cilve vü istīnās iderek **kimi** żamīr-i teʾnīs gibi otaġ-ı hümāyūn dervāzesi *(205:16). [kimi,]*
9. taḫtında müstetir ve **kimi** Zühre-i zehrā burūc-ı āsumānda sāʾir oldıġı gibi *(205:17). [kimi,]*
10. gelüp **kimi** mışrāʿ Ayı gördüm ṭalʿat-ı meymūnı geldi yādıma *(207:2). [kimi,]*
11.naʿrasıyla āġāz-ı bāzī **kimi** daḫi Hevāyī *(207:3). [kimi,]*
12. **Kimi** naẓm *(223:22). [kimi,]*
13. terennümi ile naġamāt-ı şevḳ-engīz **kimi** li- müʾellifihi *(223:27). [kimi,]*
14. tiryākiyān-ı nīm-cānıñ **kimi** naʿra-i mevhūme-i dehşet-fermāsından bī-hūş u sersām *(225:5). [kimi,]*
15. ve **kimi** sāye-i cünbiş-i ʿaşāyı şemşīr-i cehān ve muşt-ı Şeh-nāme-ḫˇān-ı destān-serāyı *(225:6). [kimi,]*
16. **kimini** daḫi rikāb u zīn ve dībā zīn-pūş ile Burāḳ-ı berin-i ḫuld gibi bir mertebe tezyīn eylediler *(237:6). [kimini, -n, -i]*
17. rüfū-sāz-ı şifā ve nezāketle pā-zedegān-ı kūçe-i maḥabbetden **kimine** iltifāt *(278:18). [kimine, -n, -e]*
18. ṭarrāḳalı fişek daḫi perrān ve andan nice fişekler tābān u cehān olup **kimi** hevāda *(309:10). [kimi,]*
19. ve **kimi** zemīnde cilve-i mestāne iderek bir güne şeṭāret ve bir mertebe *(309:11). [kimi,]*
20. müteḥāşī vü hārib olmaḳ ṣūretinde **kimi** sürçüp **kimi** düşüp birbiri ile tepişerek *(335:8). [kimi,]*
21.müteḥāşī vü hārib olmaḳ ṣūretinde **kimi** sürçüp **kimi** düşüp birbiri ile tepişerek *(335:8). [kimi,]*
22. masḫaralıḳ yolundan iḥsāna ṭālib oldılar Ve **kimi** pehlevānlar gibi birbiri ile *(335:9). [kimi,]*
23. öñinde mıḫlanup **kimi** ʿāḳıbet-i iḥsāna çaḳdılar kimi maḥrūm olup sīnelerine *(335:21). [kimi,]*
24. öñinde mıḫlanup kimi ʿāḳıbet-i iḥsāna çaḳdılar **kimi** maḥrūm olup sīnelerine *(335:21). [kimi,]*
25. bī-çāreleriñ ḫālleri müşevveş olup **kimi** ḳıṣṣa-ḫʿānlıḳ kimi süḫān-dānlıḳ *(347:1). [kimi,]*
26. bī-çāreleriñ ḫālleri müşevveş olup kimi ḳıṣṣa-ḫʿānlıḳ **kimi** süḫān-dānlıḳ *(347.1). [kimi,]*
27. sūr emīni ṭarafından ṣāḥibiniñ ḥāl ü şānına nisbet mütefāvitü'l-ḳıymet **kimine** *(360:1). [kimine, -n, -e]*
28. sūr emīni ṭarafından ṣāḥibiniñ ḥāl ü şānına nisbet mütefāvitü'l-ḳıymet **kimine** *(360:2). [kimine, -n, -e]*

kımıldayacak ḫāli olmamaġın: *Kuvveti kalmamak, gücü tükenmek.*

mizācında inkisār sebebi ile **ḳımıldayacaḳ ḫāli olmamaġın** bu *(320:4). [ḳımıldayacaḳ ḫāli olmamaġın, -ma, -maġ, -ın]*

kımme-i ḳubbe-i eflāki: *Gök kubbenin tepesi.*

naʿra-i āmīn āmīn **ḳımme-i ḳubbe-i eflāki** pür-ṭanīn eylemişdir *(236:11). [ḳımme-i ḳubbe-i eflāki, -i]*

kimse: *"Kimse" belirsiz kişileri ifade eden belirsizlik zamiri.*
1.Meydānı bir iki **kimse** aldı *(130:23). [kimse,]*
2. Gördi mi bir **kimse** bu vaḳte gelince dehrde *(146:10). [kimse,]*
3. görülmeyip ve mıżrāb-ı ṭanbūr-nüvāz-ı muṭribāndan mā-ʿadā **kimse** kimesneniñ *(205:30). [kimse,]*
4. ādem deryāsı hüveydā oldı ve niçe **kimseler** naẓm *(256.30). [kimseler, -ler]*
5. sevḳ-i semend-i fīl-ten-i liyāḳat u istiʿdād itmedin ve ḫaḳḳımda bir **kimse** piyāde sürmedin *(261:17). [kimse,]*
6. Bu eşnāda bir **kimse** reh-nümā-yı ḫˇāb-gāh-ı ḥużūr olmaġ içün zūr-bāzlarıñ pīrāye-i deste-çūpı olan *(271:31). [kimse,]*
7. Ḳomadı **kimsede** ḳarār u direng *(272:16). [kimsede, -de]*
8. ve çoḳ **kimseleri** rūy-ı niyāzı ṭırāz-ı sāye-bān gibi ḫāke fütāde ve her biri *(277:4). [kimseleri, -ler, -i]*
9. vaḳt-i ṭaʿām ḥulūl itmiş iken **kimsede** teḳāżā-yı iştihā ṭuyulmadı mışrāʿ Li-münşiʾihi *(318:24). [kimsede, -de]*
10. içlerinden bir **kimse** başında bir mīnā-yı kebīr-i leb-rīz ile raḳṣ u cilve vü şevḳ-engīzden *(334:22). [kimse,]*
11. Yoḳ **kimseye** red gelsün aña müslim ü kāfir *(342:31). [kimseye, -y, -e]*

kimseniñ dūşı: *Göstericilerin omzu.*

Ve dört **kimseniñ dūşı** üzerinde taḫta-pārelerden bir ṣuffe ibdāʿ ve bir nādīde bāzīçe-i encümeni *(247:22). [kimseniñ dūşı,]*

kinnār ʿalā ʿanem: *Kınalı parmak ucu, güneşin doğuşu.*

tīġ-i iftiḫārın peyveste-i kemer-i kūh-ı āsumān buyurduḳları **kinnār ʿalā ʿanem** *(273:4). [kinnār ʿalā ʿanem,]*

ḳınnāre-i müstaḥīlü'l-farārda: *Firar edilmesi imkansız.*

naẕar-gāh-ı şehriyārīden güẕār ve dārü'l-ḳarārları olan **ḳınnāre-i müstaḥīlü'l-farārda** *(275:17). [ḳınnāre-i müstaḥīlü'l-farārda, -da]*

ḳırāʿat itdigimde: *Okumak.*

beytini **ḳırāʿat itdigimde** beyt-i meẕkūr ḳaṣīde-i maʿhūdeyi teẕkīr itmegin *(328:11). [ḳırāʿat itdigimde, -dig, -im, -de]*

ḳırāʾat-ı āyet-i velā taḳrebā hāẕihi'ş-şerecetiye: *(Bakara suresi: 35. ayet) Şu ağaca yaslanmayın ayetini okumak.*

ve **ḳırāʾat-ı āyet-i velā taḳrebā hāẕihi'ş-şerecetiye** iştiġāl ile zānū-nişīn-i ādāb olup *(234:21). [ḳırāʾat-ı āyet-i velā taḳrebā hāẕihi'ş-şerecetiye, -y, -e]*

ḳırāb: *Kılıç kabı, kın.*

iki şemşīr ile Hindū gibi manṭūḳınca tīġ **ḳırābına** girer gibi geçüp gitdi ve bu *(158:15). [ḳırābına, -ı, -n, -a]*

ḳırābe: *Kırba, testi, su tulumu.*
1. ebr-i bārān gibi **ḳırābelerinden** āb-efşān ve sāḥa-i dervāze-i kāh-ı ʿadl- ābād-ı hümāyūnı *(180:32). [ḳırābelerinden, -ler, -i, -n, -den]*
2. āteşlerini iṭfā içün **ḳırābeler** ile üzerlerine şular işāle ve bir ṭarafdan çavuşlar *(228:10). [ḳırābeler, -ler]*
3. ṭulumcıyān yemīn ü yesāra **ḳırābelerinden** reşḥa-feşān olup peyġām-ı emn ü emān *(275:13). [ḳırābelerinden, -ler, -i, -n, -den]*

ḳırābe-i ḥorṭūm-gūn-ı maḥrūṭī-nümūnlarından: *Konik, hortum şeklindeki kırba.*

hem-nişīn-i sāye-bān-ı temāşā olmaları ile ṭulumcıyān-ı fīl-ṣūret **ḳırābe-i ḥorṭūm-gūn-ı maḥrūṭī-nümūnlarından** *(222:6). [ḳırābe-i ḥorṭūm-gūn-ı maḥrūṭī-nümūnlarından, -lar, -ı, -n, -dan]*

ḳırābe-i ḳaṭre-bār: *Su fışkıran kırba.*

ḳırābe-i ḳaṭre-bār ile meydānı taṭhīr ü ʿārī ve reşāşe-pāşī-i suḫre vü meserret *(266:16). [ḳırābe-i ḳaṭre-bār,]*

kırābe-i seḥābdan: *Bulut kırbası.*

iṭfāsı içün saḳḳā-yı ḳader **ḳırābe-i seḥābdan** isāle-i emṭār ile ḫıyām-ı mevkib-i sūrı *(290:4). [ḳırābe-i seḥābdan, -dan]*

kirām-ı naḳiyye: *(Askeri) Ocağın ileri gelenleri.*

kirām-ı naḳiyye tenāvül-i ṭaʿām ile ikrām olunup ve sāʾir *(267:4). [kirām-ı naḳiyye,]*

kırba: *Ar. Sakaların içinde su taşıdıkları ağzı dar, altı geniş, deriden yapılmış kap, su kabı, matara.*

Ḳırbayla żiyāfete ṣu ṭaşır *(128:20). [ḳırbayla, -y, -la]*

kiremit: *Yağmurun içeriye girmesini önlemek için binâların çatılarına döşenen, kızıl toprak renginde ve aynı büyüklükte parçalar hâlindeki pişmiş balçık.*

şiddet ile ḍarb iderek ṭaşıñ üzerinde vāfir **kiremit** pārelerini ḫurde vü ḫursān eyledikleri *(317:13). [kiremit,]*

kirīş: *Göz süzme.*

Oturur bir **kirīşi** çoḳ dilber *(163:9). [kirīşi, -i]*

kirīş: *Ok yayının iki ucu arasına gerilen esnek bağ. Kırıtış.*

Kirişi çoḳ başı pek ḫūblar almış ānı *(245:21). [kirişi, -i]*

kirīş: *1) Çekmeceli saatlerde zembereği kurmaya yarayan, ucuna ağırlık asılı tel 2) Naz, eda, baştan çıkarıcılık 3) Hallaçların büyük yaya benzeyen aletlerindeki gergi teli.*

Sāʿat-āsā nice **kirişleri** var *(285:20). [kirişleri, -ler, -i]*

kiriş geçerdi: *Oku fırlatmak.*

Sāʿatince **kiriş geçerdi** aña *(175:2). [kiriş geçerdi, -er, -di]*

kirişme-i iltifāt: *Kaş, göz işaret yaparak övgüyü belli etme.*

nigāh-ı çeşm-i tātārlarından **kirişme-i iltifāt** ḥiss idenler mestāne naʿra-zenān olup beyt *(278:26). [kirişme-i iltifāt,]*

kırk: *"Kırk" asıl sayı sıfatı.*
1. bāġçeniñ meydāna açılan ḳapusından duḫūl ve **ḳırḳ** ʿaded naḫl-ı sūr ile *(145:3). [ḳırḳ,]*
2. ile meydānda ḫalide olan **ḳırḳ** żirāʿ miḳdārı ṭūlānī sütüna keşīde eylediler *(212:18). [ḳırḳ,]*
3. ḥāvī ve beş çarḫ-ı felek ve **ḳırḳ** ʿaded ördek ve on ʿaded çömlek ve beş *(230:10). [ḳırḳ,]*
4. mühr-i Süleymānī ve **ḳırḳ** ördek ve yüz elli āsumānī ve on iki çömlek ve ḳarṭopı heyʾetli *(271:10). [ḳırḳ,]*
5. ve beş ṭonluḳ dībā-yı İstanbulī vü Firengī ve beş ṭonluḳ ḳumāş-ı serengī ve **ḳırḳ** ve *(281:25). [ḳırḳ,]*
6. ḳavuḳçılar ṭarafından dört ṭonluḳ ḳaṭīfe ve **ḳırḳ** żirāʿ dībā ve taḳyacılar ḳıbelinden *(282:26). [ḳırḳ,]*
7. cerrāḥbaşı Süleymān Efendi mücevveze ve ferrāce kürk ile baʿdehū **ḳırḳ** nefer yeñiçeriyānıñ *(367:2). [ḳırḳ,]*
8. ve naḫīlere otuz ġuruş ve bāġçecilere **ḳırḳ** ġuruş ve çiçek yapan ʿAceme *(372:31). [ḳırḳ,]*

kırḳ nefer: *Kırk adet asker.*

ṣoñra **ḳırḳ nefer** dāl-fes ḳırmızı nīmtenlü tersāne dilāverleriniñ ellerinde birer *(368:13). [ḳırḳ nefer,]*

kırḳar: *Kırk asıl sayı sıfatının "ar" ekiyle üleştirme sayı sıfatına dönüşmüş hali.*

eṭrāfında **ḳırḳar** fişekle meşḥūn üç ʿaded mühr-i Süleymānī āvīzān olup nice *(219:32). [ḳırḳar,]*

kırmızı aṭlas: *Kırmızı renkli atlas kumaşı.*

ve ṣarı aṭlas ve **ḳırmızı aṭlas** ve yeşil aṭlas ve hindī ḳuṭnī ve destār-ı bendī *(361:13). [ḳırmızı aṭlas,]*

kırmızı baraṭalar: *Kırmızı çuhadan ya da keçeden yapılmış, yukarısı geniş ve kıvrık, boyu uzunca başlık. (Bostancı, baltacı, kapıcıların giydiği).*

bostāncı neferātı **ḳırmızı baraṭalar** ile żiyāfet çadırlarını bostān-serā-yı ḫāṣṣadan *(306:1). [ḳırmızı baraṭalar, -lar]*

kırmızı bükme üsküf: *Kırmızı renkli, kıvrımlı, yüksek rütbeli yeniçeri subaylarının giydikleri, yarısı arkaya sarkan uzun sarık.*

ḳırmızı bükme üsküf ile üsküfli şāhīne nümūdār olan silāḥ-dār-ı şehriyārī ve *(370:15). [ḳırmızı bükme üsküf,]*

kırmızı çuka: *Kırmızı renkli çuha kumaşı.*

Taḫt-ı revān-ı sālifü'l-beyān **ḳırmızı çuḳa** ile mefrūş ve içinde penbe ile memlū *(334:30). [ḳırmızı çuḳa,]*

kırmızı çuḳa pūşīdeli: *Kırmızı çuha kumaşı kaplı.*

ber-ḳāʿide **ḳırmızı çuḳa pūşīdeli** yeşil tekerlekli ḳula *(257:27). [ḳırmızı çuḳa pūşīdeli,]*

kırmızı çuḳaya: *Kırmızı renkli, ince, sık dokunmuş, tüysüz yün kumaş.*

ḥażret-i āṣaf-ı cihān-bān **ḳırmızı çuḳaya** ḳaplu muvaḥḥidī yeñlü ve *(365:15). [ḳırmızı çuḳaya, -y, -a]*

kırmızı fes: *Kırmızı renkli, tepesi düz, genellikle al, püsküllü, silindirik başlık.*
1. cüvān-merdān-ı āteşīn-ʿiẕār **ḳırmızı fes** ve al destār ile naẓm *(185:25). [ḳırmızı fes,]*
2. ol **ḳırmızı fese** mışrāʿın inşād iderek güẕār ve içlerinden bir *(237:20). [ḳırmızı fese,]*

kırmızı ḳaṭīfe: *Kırmızı renkli, ipek, yün ya da pamuktan dokunmuş bir yüzü çok kısa, ince ve sık tüylerle kaplı, parlak ve yumuşak bir kumaş .*

zemzeme-i maʿẕeretiyle iki ṭop **ḳırmızı ḳaṭīfe** ve on ṭonluḳ telli hatāyī ve on sekiz *(355:11). [ḳırmızı ḳaṭīfe,]*

kırmızı nīmtenlü: *Kırmızı renkli, yakasız, uzun kollu erkek gömleği.*
1. ḳola onar dāl-fes **ḳırmızı nīmtenlü** tüvānā tersāne dilāverleri girüp naḫıllara *(367:14). [ḳırmızı nīmtenlü,]*
2. ṣoñra ḳırḳ nefer dāl-fes **ḳırmızı nīmtenlü** tersāne dilāverleriniñ ellerinde birer *(368:13). [ḳırmızı nīmtenlü, -lü]*

kirpüg: *Kirpik, göz kapağındaki kıllardan her biri.*

Her **kirpügi** gūyā ki zebān eyledi çeşmiñ *(294:24). [kirpügi, -i]*

kış gecelerinde: *Kış mevsiminde bulunan geceler.*

ve **ḳış gecelerinde** gūy-ı çevgān-ı benān olan ḥalvā ṭopı ḳıyāfetli yigirmi *(271, 11). [ḳış gecelerinde, -n, -de]*

kiş kiş-i serhengān: *Çavuşların zorlamaları, hamle yapmaları. Çavuşların kiş kiş sesi.*
1. müʾeddī olacaḳ mertebeye vardıḳda **kiş kiş-i serhengān** ile miyānları *(182:8). [kiş kiş-i serhengān,]*
2. **kiş kiş-i serhengāna** hem-āheng olaraḳ ḫalḳı tāzīyāne-i şevḳ ile *(289:34). [kiş kiş-i serhengāna, -a]*

kīse: *Cepte taşınan, içine para, tütün vb. konulan, kumaştan veya örgüden küçük torba, kese.*
1. miyāncu çubuḳlamadan yigirmi bir **kīse** ġuruşa iştirā ḳılınmış faḳaṭ zaġara vü girībānı *(163:13). [kīse,]*
2. sekiz **kīseye** alınmış ḥaḳḳā ki ḫaṭṭ-ı siyeh-fām-ı ḫūbān-ı dil-ārāmdan *(163:14). [kīseye, -y, -e]*

kīse-dārān: *Eskiden zengin bir kimsenin parasını idare eden, hesabını tutup harcamalarını yapan kimseler.*
1. baş çergede ve sāʾir ḫulefā ve **kīse-dārān** çerge-i ṣāniyede hemgām-ı ṭaʿāma *(319:10). [kīse-dārān,]*
2. Ve çerge-i ṣāniyede sāʾir ḫulefā ve **kīse-dārān** içün beş süfrelik ṭaʿām döşenüp *(320:16). [kīse-dārān,]*

kīse-dārān-ı aḳlām: *Eskiden zengin bir kimsenin parasını idare eden, hesabını tutup harcamalarını yapan kimseler.. bu işin memuriyetinde bulunanlar.*

ve sāʾir ḫulefā ve **kīse-dārān-ı aḳlām** maḳām-ı vedāʿa ḳıyām ve cümlesi resm-i meʾlūf-ı ḳadīm *(320:23). [kīse-dārān-ı aḳlām,]*

kişi: *Birey.*
1. her **kişi** kendü maḳām u menāmına ʿazīmet ve gice şenligi seyri içün *(267:37). [kişi,*
2. Ki **kişi** öldürüp boġası gelür *(300:9). [kişi,]*

kısım: *Parçalara ayrılmış bir şeyin her bölümü.*

ve sāʾir ecnās-ı aḳmişe-i nā-maʿdūd ve maṭʿūmāt **ḳısmından** daḥi *(165:1). [ḳısmından, -ı, -n, -dan]*

kişiniñ ʿömri: *İnsanın yaşama süresi, hayatı.*

Biñ yıl da olsa ʿ**ömri kişiniñ** ne kārı var *(182:31). [kişiniñ ʿömri, -n, -uñ]*

ḳıṣṣa-ḫˇān: *Kıssa söyleyen, hikâye anlatan kimse.*
1. **Ḳıṣṣa-ḫˇānlar** anı naḳl eylese nādī nādī *(290, 24). [ḳıṣṣa-ḫˇānlar, -lar]*
2. bī-çāreleriñ ḥālleri müşevveş olup kimi **ḳıṣṣa-ḫʿānlıḳ** kimi süḫān-dānlıḳ *(347:1). [ḳıṣṣa-ḫʿānlıḳ, -lıḳ]*

kisve: *Düğün kıyafetleri.*

ʿaded eṭfāl-i bostānī muʿtād üzere sūr emīni dāʾiresinde **kisvelerini** geyüp ālāyların düzüp *(364:17). [kisvelerini, -ler, -i, -n, -i]*

kisve-i günā-gūn: *Türlü türlü giysiler.*

muʿtād üzere ʿaṭiyye-i pādişāhīden **kisve-i günā-gūn** ile lābis-i cilbāb-ı iftiḫār olan *(233:7). [kisve-i günā-gūn,]*

kisve-i maḥṣūṣ: *Özel giyim.*

kisve-i maḫṣūṣ ve ālāy-ı merṣūṣı ile ziyāfet otaġına nüzūl ve sāʾir *(262:19). [kisve-i maḫṣūṣ,]*

kişver-güşā-yı ẓalām: *(Ay) Karanlık ülkesini kuşatan.*

melikü'ş-şām **kişver-güşā-yı ẓalām** nūrü'd-dīn-i nām-āver yaʿnī *(268:6). [kişver-güşā-yı ẓalām,]*

kıt kıt boġılur: *Fişeklerin patladıktan sonra birer birer sönmesiyle ortaya çıkan ses bu ifade ile bağdaştırılmıştır.*
1**. Ḳıṭ Ḳıṭ boġılur** fişeng-i baḥrī *(132:20). [ḳıṭ ḳıṭ boġılur, -ur]*
2. baḥrī fişegi gibi **kıt kıt bogılur** daḫi ġayret-i cāhiliyye iderse şoluġı feżā-yı ʿademde alur *(362:10). [ḳıt ḳıt bogılur, -ur]*

kıṭ kıṭ boġılur: *Artmak, yayılmak.*

Ḳıṭ ḳıṭ boġılur çīn-i cebīnin gören ādem *(331:13). [ḳıṭ ḳıṭ boġılur, -ur]*

kıtʿa: *Tane; parça.*
1. Ve elmās ve yāḳūt ile muraṣṣaʿ bir **ḳıṭʿa** çep-rāst-ı muṣannaʿ ki *(160:18). [ḳıṭʿa,*
2. muṣavver ü muṣannaʿ u muraṣṣaʿ ḫaṭṭ-ı taʿlīḳ ile lā-nažīr bir **ḳıṭʿa** murakkaʿa ve *(167:1). [ḳıṭʿa,]*
3. bir ṭop sāde hatāyī ve devletlü başḳadın ḫażretlerine daḫi bir **ḳıṭʿa** elmās sāʿat ve *(167:27). [ḳıṭʿa,]*
4. saʿādetlü El-Ḥācc Beşīr Aġa ḫażretlerine bir **ḳıṭʿa** elmās ḫançer daḫi ihdā olunup *(168:11). [ḳıṭʿa,]*
5. revādır Ve bir **ḳıṭʿa** elmās ḳuṣaḳ ki li-müʾellifihi *(170:13). [ḳıṭʿa,]*
6. cild-i vāḥidde bir **ḳıṭʿa** Ḳānūnu'ṭ-Ṭıbb-ı İbni Sīnā ʿarż u ihdā olundı *(191:4). [ḳıṭʿa,]*
7. ve bir **ḳıṭʿa** muraṣṣaʿ u mücevher şemşīr ve her biri *(226:9). [ḳıṭʿa,]*
8. muḳābili girān-miḳdār bir **ḳıṭʿa** cevher-i tāb-dār ve yigirmi ṭāḳa destār ve *(226:14). [ḳıṭʿa,]*
9. ṭarafından at bedeli bir **ḳıṭʿa** cevher-i girān-ḳıymet-i bī-naẕīr ve dörder ʿaded *(249:9). [ḳıṭʿa,]*
10. **ḳıṭʿa** cevher-i ẕī-ḳıymet-i bībedel ve ikişer ṭonluḳ rūmī vü ʿacemī dībā-yı zer-tār *(249:13). [ḳıṭʿa,]*
11. Bunlar daḫi sūr-ı hümāyūn içün tedārük itdikleri bir **ḳıṭʿa** mücevher incü taḳımlı *(299:16). [ḳıṭʿa,]*
12. çep-rāst ve bir **ḳıṭʿa** mücevher öñ ḳuṣaḳ ve bir mücevher ṣırmalı ḫazīne ḳolanı *(299:17). [ḳıṭʿa,]*
13. **ḳıṭʿa** çep-rāst-ı muṣannaʿ bir tuḥfe-i maṭbūʿa ve beş ṭonluḳ firengī aṭlas ve beş *(340:21). [ḳıṭʿa,]*
14. üzere ihdā olunacaḳ at muḳabelesinde bir **ḳıṭʿa** elmāslu ḫançer ve her biri beşer *(345, 5). [ḳıṭʿa,]*
15. Ve keẕālik İstanbulda Rūm patriḳi Ermiyā nām rāhib ḳıbelinden bir **ḳıṭʿa** *(361:17). [ḳıṭʿa,]*
16. Baʿdehū iki **ḳıṭʿa** şeker bāġçeleri ki her biri bir cihān-ı ḫalāvet ve ʿalem-i leẕẕet olup *(367:27). [ḳıṭʿa,]*

kıtʿa: *Eni, boyuna uygun ölçülü.*

ḳıṭʿası merġūb bir Muṣḥaf-ı Şerīf-i bī-hemtā ve Dervīş ʿAbdī ḫaṭṭı ile cild-i vāḥidde *(191:14). [ḳıṭʿası, -s, -ı]*

kıtʿa: *(Hediye kitap) Takım.*
1. bir Muṣḥaf-ı Şerīf-i bī-hemtā ve bir **ḳıṭʿa** Mevāhibü'l-Ledünniye ve bir *(191:22). [ḳıṭʿa,]*
2. ve nefāset-i ḫaṭṭ u teẕhībi ḥāvī birer **ḳıṭʿa** cild-i vāḥidde kitāb-ı Ḳuhistānī *(191:33). [ḳıṭʿa,*
3. Muṣḥaf-ı Şerīf-i bülend-i iʿtibār ve **ḳıṭʿa** Tātārḫāniyye-i girān-miḳdār ve beş ṭāḳa *(192:12). [ḳıṭʿa,*
4. Ve Burūsa ḳāḍīsi İsḥaḳ-zāde Nūr Meḥemmed Efendi dāʿīlerinden bir **ḳıṭʿa** *(192.8). [ḳıṭʿa,]*

kıṭʿa: *Genelde iki beyitten kurulmuş matlasız gazel biçimindeki nazım türü. Ancak nazım-nesir karışık olan bu metinde ilgili bölüme geçtiğini bildirmek, hangi nazım şeklini kullandığını belirtmek amacıyla şair/yazar bu ifadelere başvurur.*
1. Bir **ḳıṭʿa** oḳı ġazel yerine *(135:14). [ḳıṭʿa,]*
2. ceres-i ḳāfile-i leyl ü nehār olan münebbihi ḳurılıp sāʿati ḫod-be-ḫod çalar **Ḳıṭʿa** *(163:4). [ḳıṭʿa,]*
3. Neṣr **Ḳıṭʿasına** mā-ṣadaḳ dinse becādır Bu tuḥaf-ı çehār-gāne ki her biri *(170, 20). [ḳıṭʿasına, -s, -ı, -n, -a]*
4. her biri bir ālete teşebbüṣ idüp gūyā āhen-rübā-yı ḳarār oldılar **Ḳıṭʿa** *(184:3). [ḳıṭʿa,]*
5. niyāz u recā ve bu ḫuṣūṣa ḳaṣr-ı müddeʿā ve ḫaṣr-ı münā itmegin **ḳıṭʿa** *(193:18). [ḳıṭʿa,]*
6. **ḳıṭʿasıyla** meʾmūliniñ ḳarīn-i ḳabūl olması içün ṭaraf-ı āṣafīden telḫīṣ ve *(193:23). [ḳıṭʿasıyla, -s, -ı, -y, -la]*
7. teẕekkür ü īrād ḳıldılar **Ḳıtʿa** li-münşiʾihi *(273.14). [ḳıtʿa,]*
8. cāy-gāh-ı ḳarārına yelken kürek gitdi **ḳıṭʿa** Li-muḥarrihi *(275:34). [ḳıṭʿa,]*
9. nevāsıyla bā-yek-dīger girişdiler ve ṣol cānibinde ḥoḳḳa-bāzlar daḫi **ḳıṭʿa** *(294:23). [ḳıṭʿa,]*
10. üzere işleyerek güẕer itdiler ve çögürcileri bu **ḳıṭʿa** ile çalup çaġırarak gitdiler Ḳıṭʿa *(298:16). [ḳıṭʿa,]*
11. üzere işleyerek güẕer itdiler ve çögürcileri bu ḳıṭʿa ile çalup çaġırarak gitdiler **Ḳıṭʿa** *(298:16). [ḳıṭʿa,]*
12. mülāyemeti müşāhedesiyle şāhid-i bāzār ṣanup **ḳıṭʿa** li-münşiʾihīl-faḳīr *(300:5). [ḳıṭʿa,]*
13. güẕār itdiler **ḳıṭʿa** Li-münşiʾihi *(301:28). [ḳıṭʿa,]*
14. zīb-i bāzār-ı rüzgār oldığı gūş-ı hūşa ṭoḳunmamışdır **ḳıṭʿa** Li-münşiʾihi *(302:6). [ḳıṭʿa,]*
15. ve bu **ḳıṭʿa** ile ʿarż-ı merām ve ifāde-i mesʾūl-i ṭayy-i ṭūmār-ı karār ve müsāfir çergesi *(313:14). [ḳıṭʿa,]*
16. cānibine güẕār itdiler **Ḳıṭʿa** *(313:15). [ḳıṭʿa,]*
17. ile kānūn-ı ṣuʿle-fürūz-ı mübālaġayı iṭfā evlā görüldi **Ḳıṭʿa** *(323:3). [ḳıṭʿa,]*
18. ḳalem-i belāġat-mevṣūf-ı münşiʾü'l-ḥurūf bu ḳıṭʿa-i ḳarīż ile naẓm-ı keremlerin taḳrīẕ eyledi **Ḳıṭʿa** *(352:23). [ḳıṭʿa,]*

19. ḳıṭʿa-i meşhūrı ki **ḳıṭʿa** *(343:22). [ḳıṭʿa,]*
20. naḳībü'l-eşrāf-ı celîlü'l-elṭāf ḥażretleri ve ʿaḳablerince **ḳıṭʿa** *(369.2). [ḳıṭʿa,]*

ḳıṭʿa çeleng: *Parçalı sorguç.*

ḳıṭʿa çeleng *(361:16). [ḳıṭʿa çeleng,]*

kitābe-i ʿiffet-ḫāne-i evṣāf-ı şānlarıdır: *(Padişah ailesi) Yüksek vasıfları bildiren iffetli evin yazıtı.*

kitābe-i ʿiffet-ḫāne-i evṣāf-ı şānlarıdır ālāy temāşāsı içün yek-rūze maḳarr *(148:4). [kitābe-i ʿiffet-ḫāne-i evṣāf-ı şānlarıdır, -lar, -ı, -dır]*

kitāb-ı hidāye: *Hanefiler için İslam fıkhı içerikli bir kitap.*

ġāyetü'l-ġāye elṭaf u ekmel ve bahāsı bī-nihāye bir **kitāb-ı Hidāye** *(166:9). [kitāb-ı Hidāye,]*

kitāb-ı Hidāye: *Burhaneddin el-Merginani'nin Hanefî fıkhına dair eseri.*

ve celālet-i şıḥḥat u tehẕībi müştemil bir **kitāb-ı Hidāye** ki dībāce-i esāmi'l-kütüb-i hedāyā olmaġa *(190:30). [kitāb-ı Hidāye,]*

kitāb-ı İḥyāʾü'l-ʿUlūm: *Gazali'nin başta tasavvuf ve ahlak olmak üzere fıkıh, kelam gibi ilimlere bilhassa amaçları bakımından yeni yaklaşımlar getiren önemli eseri.*

Ḳuhistānī ve bir cild-i vāḥidde **kitāb-ı İḥyāʾü'l-ʿUlūm** ve dört ṭāḳa ḳuṭnī-i müşgīn-tār u pūd *(191:23). [kitāb-ı İḥyāʾü'l-ʿUlūm,]*

kitāb-ı Ḳuhistānī: *Hanefi fakihi, Horasanî el- Kuhistanî'nin eserleri.*
1. Kitāb-ı Ḳuhistānī ve beş ṭāḳa destār-ı ʿālü'l-ʿāl ve üç ʿaded kemer-bend ve üç *(191:16). [kitāb-ı Ḳuhistānī,]*
2. ve nefāset-i ḫaṭṭ u teẕhībi ḥāvī birer ḳıṭʿa cild-i vāḥidde **kitāb-ı Ḳuhistānī** *(191:33). [kitāb-ı Ḳuhistānī,]*

kitāb-ı merġūb: *(Şah Abbas'ın hayatını konu alan kitap için) Herkesçe beğenilir kitap.*

kitāb-ı merġūb ve bir muraṣṣaʿ muraḳḳaʿa-ı bī-mümāṯil ü müdānī ve bir ġarrā *(167:12). [kitāb-ı merġūb,]*

ḳıṭʿa-i āb-dār-ı āteşīn-edā-yı siḥr-āṣār: *Sihirli, ustaca söylenmiş, parlak kıta.*

lemʿasını tavṣīf ve bir şemʿasını taʿrīf ile iktifā ve bu **ḳıṭʿa-i āb-dār-ı āteşīn-edā-yı siḥr-āṣār** *(323:2). [ḳıṭʿa-i āb-dār-ı āteşīn-edā-yı siḥr-āṣār,]*

ḳıṭʿa-i bedīhī: *Bir anda dile gelen kıt'a.*

ḳıbelinden ʿināyet-güne merāmı istiḳṣā buyurulduḳda bir **ḳıṭʿa-i bedīhī** *(193:15). [ḳıṭʿa-i bedīhī,]*

ḳıṭʿa-i endek-yāb u bisyār-bahā: *(Hediye kitap) Eşi az bulunur ve paha biçilemez parça.*

sezā bir **ḳıṭʿa-i endek-yāb u bisyār-bahā** idi Ve yine cild-i vāḥidde nefāset-i ḫaṭṭ u teẕhīb *(190:29). [ḳıṭʿa-i endek-yāb u bisyār-bahā,]*

kıṭʿa-i ġarrā: *Parlak bir köşe.*

ʿAcem Çār-bāġlarından bir **ḳıṭʿa-i ġarrā** ve maḳām-ı ʿAcemde beste murabbaʿlardan *(269:31). [ḳıṭʿa-i ġarrā,]*

kıṭʿa-i güm-gerdesin: *Unutulmuş kıta.*

ḳıṭʿa-i güm-gerdesin teẕekküre bāʿiṯ oldı Li-münşiʾihi *(234:25). [ḳıṭʿa-i güm-gerdesin, -s, -in, -]*

kıṭʿa-i hoş-terāne: *Hoş, ezgili kıta.*

temāşāyiyān ṣuyın buldurdı Kerre-nāy-ı raʿd-ı āsumānīden bu **ḳıṭʿa-i ḫoş-terāne** *(290:7). [ḳıṭʿa-i ḫoş-terāne,]*

kıṭʿa-i ḳarīż: *Şiir parçası.*

ḳalem-i belāġat-mevṣūf-ı münşiʾü'l-ḥurūf bu **ḳıṭʿa-i ḳarīż** ile naẓm-ı keremlerin taḳrīẓ eyledi Ḳıṭʿa *(352:23). [ḳıṭʿa-i ḳarīż,]*

kıṭʿa-i maṭbūʿ ḳuşaḳ: *Hoş parçalı bele dolanan kumaş parçası.*

maṣnūʿ bir **ḳıṭʿa-i maṭbūʿ ḳuşaḳ** ve ikişer taḫta semmūr u vaşaḳ ve bir reʾs *(265:12). [ḳıṭʿa-i maṭbūʿ ḳuşaḳ,]*

kıṭʿa-i nāndır: *Ekmek dilimi.*

Hilāl **ḳıṭʿa-i nāndır** kenār-ı ḫᵛān üzre *(349:4). [ḳıṭʿa-i nāndır, -dır]*

kıṭʿa-i nezāket-esāsda: *Zarif kıta.*

pādişāh-ı nükte-şinās bu **ḳıṭʿa-i nezāket-esāsda** olan maʿnā-yı baʿīd fehmlerine *(343:28). [ḳıṭʿa-i nezāket-esāsda, -da]*

kitresiz aṭlas: *Parlak olmayan atlas.*

ve **kitresiz aṭlas** ve elvān-ı mütenevviʿa ḳuṭnī-i hindī ve ser-āmed ḫünkārī destār *(287:19). [kitresiz aṭlas,]*

kitresiz rūmī vü firengī aṭlas-ı ʿālü'l-ʿāl: *Geven bitkisinden elde edilen bir boya ile daha koyu bir renkte olan Anadolu ve Avrupa işi benzersiz atlas kumaşı.*

ve on altı ṭonluḳ **kitresiz rūmī vü firengī aṭlas-ı ʿālü'l-ʿāl** ve sekiz ʿaded *(200:9). [kitresiz rūmī vü firengī aṭlas-ı ʿālü'l-ʿāl,]*

kıvrıl: *Yuvarlak bir şekil almak suretiyle bükülmek.*

gīsū-yı zerd-fām-ı pür-pīç u tāb-ı ḫūbān gibi ṭınāb-ı zerrīn-tārı **ḳıvrılup** belki *(196:29). [ḳıvrılup, -up]*

kıyāfetlerin ḳānūnları: *Giysi kuralları.*

ḳozbekçisi ve baş yazıcı külāh-ı zerd ve ser-ā-ser kemer ile **ḳıyāfetlerin ḳānūnları** *(305:31). [ḳıyāfetlerin ḳānūnları,]*

ḳıyām: *(Müzik makamı) Durma.*

şekker-ḫālıḳ eyleyüp maḳām-ı rāstda **ḳıyām** ve ḫˇānendegāna taʿyīn-i uṣūl ve *(245:8). [ḳıyām,]*

ḳıyām: *(Dua) Başlamak.*

ḳıyām ve duʿā-yı devlet-i imām-i İslām ile merāsim-i ʿubūdiyyeti itmām eyleyüp *(300:13). [ḳıyām,]*

ḳıyām: *Ayakta beklemek.*
1. **ḳıyām** ile taʿẓīm ü iclāl eylediler Mūmā-ileyh daḥi silk-i vüzerāya *(155:30). [ḳıyām,]*
2. taʿẓīm ü ikrām ile **ḳıyām** ve ḳadd-ḫamīde-i mevḳif-i selām olup *(180:8). [ḳıyām,]*
3. maḳāmlarından **ḳıyām** ve āheste āheste ḥużūr-ı hümāyūna taḥrīḳ-i aḳdām-ı melāʿik-ḫırām buyurmaları *(198:15). [ḳıyām,]*
4. pādişāh-ı İslām edā-yı ṣalāt-ı vuṣtāya **ḳıyām** ve sāḥil-serāy-ı tersāneye raḫş-rān-ı ḫırām oldılar *(201:4). [ḳıyām,]*
5. meşhūd-ı ʿālem oldıġından mā-ʿadā refīḳiniñ başında bir ayaġ üzere **ḳıyām** ve *(246:6). [ḳıyām,*
6. ve sāʾir ḫulefā ve kīse-dārān-ı aḳlām maḳām-ı vedāʿa **ḳıyām** ve cümlesi resm-i meʾlūf-ı ḳadīm *(320:23). [ḳıyām,]*
7. iḫrāz-ı nişāb-ı naṣīb ü kām-kārīden ṣoñra yine ḳaʿde-i ūlādan **ḳıyāma** āġāz ve *(358:34). [ḳıyāma, -a]*

ḳıyām u gulüvv eylediler: *Akın etmek, birikmek, üşüşmek.*

ḳıyām u gulüvv eylediler İçlerinden selāṭīn imāmet ü ḫiṭābetiyle ṣāʿid-i minber-i ihtizāz *(227:2). [ḳıyām u gulüvv eylediler, -di, -ler]*

ḳıyām u nehżat: *Doğrulmak ve hareket etmek.*

erkān-ı meclis-i āṣafī daḥi müteʿāḳib ü mütevālī yerlerinden **ḳıyām u nehżat** ve *(198:26). [ḳıyām u nehżat,]*

ḳıyām u pertāb: *Doğrulmak ve sıçramak.*

üzerine başup ve ṣırıġıñ ucunı der-baġal idüp **ḳıyām u pertāb** ve batī vü serīʿ *(199:27). [ḳıyām u pertāb,]*

ḳıyāmetler ḳoparup: *1) Ortalığı kahkahaya boğmak 2) Çok fazla gürültü çıkarıp, öfkelenmek.*

ḳıyāmetler ḳoparup ölüyi güldürdi ve lāl u dem-besteyi *(196:21). [ḳıyāmetler ḳoparup, -up]*

ḳıyās eyleyüp: *Karşılaştırmak.*

merkūbların ẕī-rūḥ **ḳıyās eyleyüp** midillüler ile ṣıbyān olmaḳ gümān iderler idi *(157:29). [ḳıyās eyleyüp, -y, -üp]*

ḳıyās eyleyüp: *Değerlendirmek, iki olayı karşılaştırmak.*

kendüye rāḥat döşegi oldı **ḳıyās eyleyüp** ḥaḳḳā ki cānı ile oynayup can-bāzlıḳ maʿnāsını *(233:1). [ḳıyās eyleyüp, -y, -üp]*

ḳıyās it: *Sanmak.*
1. **ḳıyās itdiler** Cā-be-cā mevzūn sütūnlarıñ kimisini ḳanādīl-i sebz-gūn *(195:22). [ḳıyās itdiler, -di, -ler]*

2. z̲evḳ u ṣafālarından semāʿ idüp ṣandūḳa-i mārı efyūn ḳutusı **ḳıyās itmeleri** ile istiṣrā-yı ġıdā *(225:12). [ḳıyās itmeleri, -me, -ler, -i]*
3. ʿAmūd-ı ṣubḥ **ḳıyās itme** āsumān üzre *(349, 12). [ḳıyās itme, -me]*

ḳıyāsen: *Karşılaştırarak.*

merāsim-i sālifeye **ḳıyāsen** maʿrūf oldığından mā-ʿadā teşrifat defterinde *(344:29). [ḳıyāsen,]*

ḳıyāsen: *Benzeterek, sanarak.*

ḳıyāsen telḫīṣī aġa ve ḳapu ketḫudāları ile rikāb-ı hümāyūna ʿarż u telḫīṣ olunduḳdan *(343:4). [ḳıyāsen,]*

ḳıyās-ı iḳtirānīye: *Yaklaşıp karşılama, karşı karşıya gelme.*

ḳıyās-ı iḳtirānīye miṣāl ḳıldılar *(159:9). [ḳıyās-ı iḳtirānīye, -y, -e]*

ḳıymet-şiken-i efser-i faġfūr-ı nām-dār olup: *Meşhur, Çin imparatorunun tacının kıymetinin azalması.*

Neṣr Ve bir mücevher kūze-i billūr-ı muraṣṣa-kār ki **ḳıymet-şiken-i efser-i faġfūr-ı nām-dār olup** *(161:8). [ḳıymet-şiken-i efser-i faġfūr-ı nām-dār olup, -up]*

ḳıymet-şināsān: *Paha biçiciler.*

ve ṣanʿatlarını ḳollarına altun bilezik bilen **ḳıymet-şināsān** gevher-i maʿrifet-cevherlerini *(298:5). [ḳıymet-şināsān,]*

kız: *Heyecanlanmak, öfkelenmek, asabî olmak.*

Ve bir āteş-bāz daḫi çeyner tükürür yoldaşdan ḳalmazız diyerek **ḳızmış** timurları *(317:7). [ḳızmış, -mış]*

kız: *Isınmak, kızgın hale gelmek, çok sıcak olmak*
1. **Ḳızmış** ṭuramaz yerinde aṣlā *(132:16). [ḳızmış, -mış]*
2. gāh kestaneler **ḳızmış** duramaz āteşinden çatlar el-ḥāṣıl bir mertebe fişek şenligi *(356:12). [ḳızmış, -mış]*

kız: *(İpekçiler için) Kızarmak yüzün kıpkırmızı kesilmesi.*

deyu ḫalḳın taʿrīzlerini işidüp ʿaraḳ-rīz-i şerm olup **ḳızdılar** ve *(299:11). [ḳızdılar, -dı, -lar]*

kizb: *Yalan, asılsız söz.*

Var mı **kiz̲bim** baḳ sözüm iġrāḳ mı ıṭrā mıdır *(185:14). [kiz̲bim, -im]*

k'o: *Ki o.*

K'odur ya nūr-ı siyeh ya sevād-ı dīde-i ḥūr *(164:2). [k'odur, -dur]*

ḳo: *Bırakmak, devam ettirmek.*
1. eṭfāli ġarāʾib-i eşkāl ile ecinne heyʾetine **ḳoyup** dāʾire-i sūr-gāhı *(183:16). [ḳoyup, -y, -up]*

2. Şimdi dönsün **ḳo** ağır ḳahve ile fincānlar *(232:18). [ḳo,]*

ko: *Yerleştirmek.*
1. çeşm ü dest ü pā-beste bir zenbīl içine **ḳodılar** ve zenbīli dīde-i şāhīn gibi *(212:16). [ḳodılar, -dı, -lar]*
2. Ġarār içre **ḳodılar** anı çeşm ü dest ü pā-beste *(213:11). [ḳodılar, -dı, -lar]*
3. Baʿdehū başına bir nice kūze-i memlū ve biri biri üzerine ḫumm u sebū **ḳoyup** *(246:12). [ḳoyup, -y, -up]*
4. başına **ḳoyup** üzerine bir ḫum-ı memlū vaż‘ idüp çep ü rast cilveler itdi ve *(247:20). [ḳoyup, -y, -up]*
5. çār şemşīri yalmanı yuḳaru ṭutdırup ve başını ḳılıçlarıñ üzerine **ḳoyup** ve gāh *(247:27). [ḳoyup, -y, -up]*
6. jengārī senbīle **ḳoyup** senbīlleri muḥkem bend ü rabṭ ile daḫi iktifā itmeyüp *(317:29). [ḳoyup, -y, -up]*
7. dūḫte-i çul-dūz-ı diḳḳat eyledikden ṣoñra ikisini bir çadır içine **ḳoyup** *(317.30). [ḳoyup, -y, -up]*

ḳoç: *Damızlık erkek koyun.*

ṣūretinde gāh gāh ḥareket ve **ḳoçları** birbirlerine ḥavāle ve silsilelerinden ṭutup *(254,:6). [ḳoçları, -lar, -ı]*

koç fişegi: *Bir fişek türü.*

Çün **ḳoç fişegi** iderdi naṭḥa *(132:13). [ḳoç fişegi,]*

Ḳocaili sancaġı mutaṣarrıf-ı mīr-mīrān ḫalīl paşa: *Kocaeli sancağının idare amiri, beylerbeyi Halil Paşa.*

Ve **Ḳocaili sancaġı mutaṣarrıf-ı mīr-mīrān Ḫalīl Paşa** ḳıbelinden daḫi her biri *(307:12). [Ḳocaili sancaġı mutaṣarrıf-ı mīr-mīrān ḫalīl paşa,]*

koçaş: *Koçaş, koçu arabası kullanan arabacı.*

ve tesyīr-i reh-vār-ı şevḳ içün bār-gīr üzere **ḳoçaşı** tāziyāne-zen-i şevḳ urarak *(257:31). [koçaşı, -ı]*

koġa: *Kova, hasır otundan örülmüş sepet.*

deverān ve delvleri ṣu yerine şerāre-feşān olarak **ḳoġaları** fişekler ile meleʾān *(271:2). [ḳoġaları, -lar, -ı]*

koġuş: *Kışla, hastahâne, hapishâne, okul gibi yerlerde içinde birçok kimsenin kaldığı büyük oda.*

Ya o **koġuşda** olan ṭopa ne dirsin ki ider *(187:7). [koġuşda, -da]*

kol: *(Çengiler için) takım, bölük, birden fazla kişinin yer aldığı eğlence grubu.*
1. ile ārāste ve zer ü zīver ve dībā āvīzeler ile pīrāste olup içinde bir **ḳol** çengī nā-dīde *(220:6). [ḳol,]*
2. Ve bir **ḳol** çengī dest-efşān-ı meydān-ı sūr ve velvele-i def-i pür-tefleri *(231, 24). [ḳol,]*
3. güẕerān ve rūzān u şebān bir **ḳol** çengī ve sāʾir luʿbet-bāzān ḫaymelerinde şenlik itmekle *(233:9). [ḳol,]*

kol: *Tezgah.*

hevesiyle bir şaḫṣ-ı ḫar-süvār-ı vāj-gūn-nişesti muḥtesib heyʾetinde **ḳola** bindirüp *(236:16). [ḳola, -a]*

ḳol: *Vücudun elden başlayıp omza kadar devam eden bölümü.*
1. ve ṣanʿatlarını **ḳollarına** altun bilezik bilen ḳıymet-şināsān gevher-i maʿrifet-cevherlerini *(298:5). [ḳollarına, -lar, -ı, -n, -a]*
2. ḳollarına naʿller kesüp ve tīrler geçüp aʿṣāb-ı saʿīd ü bāzūların meṣābe-i zih-i kemān *(302:23). [ḳollarına, -lar, -ı, -n, -a]*

kol: *Bölüm, parça.*
1. dāḫil olduḳlarında bir **ḳol** çengī ve ḥayāl-bāzān ḥaymelerinde şebān u rūzān *(183:11). [ḳol,]*
2. Ve her naḫl-ı kebīriñ eṭrāf-ı erbaʿasında dörder **ḳol** yapılup ve dörder alat *(367:12). [ḳol,]*
3. **ḳola** onar dāl-fes ḳırmızı nīmtenlü tüvānā tersāne dilāverleri girüp naḫıllara *(367:14). [ḳola, -a]*
4. naḫl-i kebīrler gibi dörder **ḳol** yapılup yine tersāne dilīrlerine taḫmīl ve kendiler *(368:7). [ḳol,]*

k'ol: *Ki o.*

ʿÖẕrüm şu ḳadar **k'olmayıcaḳ** fāʾiḳ-i memdūḥ *(332:13). [k'olmayıcaḳ, -ma, -y, -ıcaḳ]*

kol kanat şaldı: *Korumak.*

līmān-ı āsāyişine varup **ḳol ḳanat şaldı** ve āşiyāne-i ferāġatda lenger-endāz-ı rāḥat oldı *(296:2). [ḳol ḳanat şaldı, -dı]*

kol kol: *(Çengiler için) takım, bölük, birden fazla kişinin yer aldığı eğlence grubu.*
1. her gün basṭ-ı dāʾire-i encümen ve ṭarḥ-ı nişīmen ḳılındı Ve **ḳol ḳol** çengīlere *(142:13). [ḳol ḳol,]*
2. zaʿferān-zār-ı ḫande-i neşāṭ itdiler Baʿdehū **ḳol ḳol** çengīler ayaġ uṣūliyle *(174:14). [ḳol ḳol,]*
3. ve ṣuver-i ġarībe-i pür-ʿiber ḫīre-sāz-ı naẓar olup içinde **ḳol ḳol** çengīler *(203:5). [ḳol ḳol,]*
4. Bu eṣnāda **ḳol ḳol** çengīler bāzīçe-i gūnā-gūn ile dest-gāh-ı neşāṭ ḳurdılar *(251:4). [ḳol ḳol,]*
5. arasından geçüp ālāy gösterdiler ve şenlik içün üç yerde **ḳol ḳol** çengīler āheng idüp *(266:23). [ḳol ḳol,]*

kol kol: *Parça parça.*
1. iẓhār içün **ḳol ḳol** düzüldiler Evvelā pīş-gāh-ı ālāylarında gerdūne *(298:6). [ḳol ḳol,]*
2. āġāzelerin resīde-i encām eylediklerinde çengīler daḥi **ḳol ḳol** naʿra-i dost *(308:30). [ḳol ḳol,]*
3. derūn-ı ḥaymede **ḳol ḳol** çengīler ve cān-bāzlar ve sāʾir luʿbet-bāzlar *(343:7). [ḳol ḳol,]*
4. tenāvül-i ṭaʿām ve fekk-i liṣām ve rāḥat u ārām **ḳol ḳol** pā-dāşları ile *(350:8). [ḳol ḳol,]*

kol olup: *Bölük, takım halinde bulunmak.*

orṭa ḳapu cānibinde ḳarār ve sāḥa-i sarāyda iki **ḳol olup** selāma intiẓār üzere iki *(371:22). [ḳol olup, -up]*

kol şalup: *Kolları cilveli, işveli bir şekilde hareket ettirerek dans etmek.*

Ḳol şalup oldığınca cilve-nümā *(174:27). [ḳol şalup, -up]*

k'ola: *Ki ola.*

Ḳıçı yoḳ keşṭī-i çarḫıñ **ḳ'ola** aña hem-pā *(186:21). [ḳ'ola,]*

kolan: *Bir şeyi bağlamaya, sıkmaya, alttan tutturmaya vb. yarayan, genellikle keçi kılından örülen, dayanıklı, uzun ve enlice bağ.*

ḳolanlar ṭaḳup birer ṭarafın naḫılların ḳollarına beste ve birer ṭarafın ḥamāʾili *(367:15). [ḳolanlar, -lar]*

kolan çeküp: *(At) Bağlamak.*

süvārları ṭolu dizgin meydāna çıḳmaḳ içün atlarına **ḳolan çeküp** *(299:7). [ḳolan çeküp, -üp]*

kolanı gevşese: *İpin ucu kaçmak.*

Nola **ḳolanı gevşese** ehl-i maḥabbetiñ *(241:13). [ḳolanı gevşese, -se]*

ḳolbaşıları: *Çengi kollarında topluluğun başında olanlara verilen isim.*

ve mendīl-i ʿAcemāne ile **ḳolbaşıları** sāʾir çengīlerden ser-efrāz-ı imtiyāz oldı *(255:4). [ḳolbaşıları,]*

kölesi olduġum: *Bağlanmak, tutulmak.*

Alur göz ile baḳ **kölesi olduġum** güzel terānesiyle ʿarż-ı liḳā idüp gerden-şiken-i naḫvet olaraḳ *(284:13). [kölesi olduġum, -duġ, -um]*

kollı dividi: *Üç boy divit türünden biri, cübbe içinde taşınabilen divit.*

Ḳollı dividi getür miyāna *(126:10). [ḳollı dividi, -i]*

kolluġ: *Yurt içinde güvenliği sağlamakla görevli polis ya da jandarma.*

ve bir oṭa Ḫāṣköyde Pīrī Paşada **ḳolluġa** meʾmūr olup bir oṭa yeñiçeri aġası oṭaġı dāʾiresine *(149:2). [kolluġa, -a]*

koltuḳ: *Omuz başının altında, kolun gövde ile birleştiği yer.*

ḥażretleri daḫi taʿẓīm ü tekrīm ile ʿarabadan indirilüp ve her biriniñ **ḳoltuḳlarına** *(371:35). [ḳoltuḳlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

k'olur: *Ki olur (ki bağlacının ve olmak yardımcı fiilinin birleşimi).*

Bu berḳ midir **k'olur** sebük-tāz *(129:7). [k'olur, -, -]*

kon-: *Koymak işi yapılmak, konulmak, bırakılmak, yerleştirilmek.*
1. gūyā faṣṣı **ḳonmamış** nigīn-dāna dönmüş idi *(174:10). [ḳonmamış, --ma, --mış]*
2. Meger **ḳonup** başıña yine sāye ṣalsa gerek *(179:27). [ḳonup, -up]*
3. üzere meşābe-i ḫāne-i nigīn bir dükkān-ı dil-pesend-i güzīn īcād u inşā ve faṣṣı **ḳonmamış** *(298:7). [ḳonmamış, --ma, --mış]*
4. mücevveze-ber-ser ser-ā-ser kürkler ile āṣiyān-gāh-ı niʿmete **ḳonup** ser-ā-ser *(306:4). [ḳonup, -up]*

kon-: *Konmak, kuş, kelebek, uçak, toz vb. bir yere inmek.*

hümā-yı evc-āṣiyān gibi **ḳonup** basṭ-ı şehbāl-i ẓıll-ı ẓalīl-i ʿizz ü iḳbāl eylediler *(153:19). [ḳonup, -up]*

kon: *Koymak işi yapılmak, konulmak, bırakılmak, yerleştirilmek.*
1. Her nālede bir naḫl-ı güle **ḳondı** ṣafādan *(206:23). [ḳondı, -dı]*
2. bāz-gūn ḳoyup ḳadd-i bālāsı gūyā üstine maşraba **ḳonmuş** sütūn-ı mevzūna *(210:4). [ḳonmuş, -muş]*
3. Çil akçeyle ṭolu üstine sīmīn maşraba **ḳondı** *(243:20). [ḳondı, -dı]*
4. **Ḳondı** leb-i deryāda oʿanḳā-yı zamāne *(250:6). [ḳondı, -dı]*

kondur-: *Yerleştirmek.*

dek uçurup yaʿnī pīrāmen-i ḳaṣr-ı ʿadāletde mayna idüp **ḳondurdılar** *(295:25). [ḳondurdılar, -dı, -lar]*

kondurup göçürdiler: *Durmak ve hareket etmek.*

uyup ḥużūr-ı hümāyūna varınca nişīb ü firāza **ḳondurup göçürdiler** *(277:24). [ḳondurup göçürdiler, -dur, -up, -ür, -di, -ler]*

konup göçen: *Dünya üzerine yaşayıp ölen tüm canlılar.*

Ḳonup göçen oldı ġarḳ-ı ālā *(125:14). [ḳonup göçen, -en]*

ḳop: *Kopmak, kırılıp ayrılmak.*

Yerinden iki üç ġoncayla **ḳopdı** verd-i ḫandānım *(144:23). [ḳopdı, -dı]*

kop: *Bulunduğu yerden ayrılmak.*

iẓhārından ṣoñra dönüp maḳāmlarında ḳarār ve çekdirme daḥi yerinden **ḳopup** *(295:23). [ḳopup, -up]*

kop: *Ayrılmak, sıyrılmak.*
1. Yerinden iki üç ġoncayla **ḳopdı** verd-i ḫandānım *(144:8). [ḳopdı, -dı]*
2. Ayucılar daḥi maḳām-ı istiġnādan **ḳopup** ayulara teklīf-i ḥamle-i merdāneliklerin *(274:30). [ḳopup, -up]*

köpri: *Herhangi bir engelle ayrılmış iki yakayı birbirine bağlayan veya trafik akımının, başka bir trafik akımını kesmeden üstten geçmesini sağlayan ahşap, kâgir, beton veya demir yapı.*

üzerinde ṭunbazdan **köpri** ḳuruldı ve kayıḳdan ḳayıġa başup bir cānibden *(252:14). [köpri,]*

Köprili-zāde aḥmed paşa: *30 Ekim 1661- 3 Kasım 1776 tarihleri arasında Osmanlı İmparatorluğunda sadrazamlık görevinde bulunmuş devlet görevlisi.*

mesned-ārā-yı vekālet-i kübrā bulunan merḥūm **Köprili-zāde Aḥmed Paşa** *(168:20). [Köprili-zāde Aḥmed Paşa,]*

kork: *Ürkmek, korkmak.*

Ḳorḳarım kūyuñda bir gün ḳan olur terānesiyle sāz-kār oldılar *(266:21). [ḳorḳarım, -ar, -ım]*

köse destār: *Seyrek dokunmuş, başa takılan takke, fes, sikke vs. üzerine sarılan şal.*

pīrāye-i mefārıḳ-ı iʿtibār olmaġa sezā-vār on ṭāḳa bendī ve **köse destār** ve telli *(164:30). [köse destār,]*

koşı atları: *Koşu için yetiştirilmiş at, yarış atı.*

ḳoşı atları ki mecmūʿı altmış altı ʿaded her biri burāḳ-ı berḳden çāpük-ter *(359:29). [ḳoşı atları,]*

koşı atlarını: *Koşu için yetiştirilmiş yarış at, yarış atı.*

ibtidā-yı eyyām-ı sūrda tedārüki meʾmūr olan **ḳoşı atlarını** *(359:23). [ḳoşı atlarını, -n, -ı]*

Kostanṭiniyyetü'l-maḥmiyye: *(İstanbul) Korunmuş Kostantiniyye.*

dārü'l-ḫilāfetü'l-kübrā ve kürsī-i memālik-i devlet-i ʿulyā **Ḳosṭanṭiniyyetü'l-maḥmiyye** *(348:13). [Ḳosṭanṭiniyyetü'l-maḥmiyye,]*

kotar: *(Yemek) Bir yerden bir yere boşaltmak.*

ḳotarılmış pīrān-ı ṣanʿatlarını öñlerine ḳatdılar ve pilāv zerde şevḳi ile ṭulumcı ḳıyāfetine *(300:28). [ḳotarılmış, -ıl, -mış]*

koy: *Yerleştirmek.*
1. anıñ üzerine bir ḫum-ı ḫüsrevānīyi **ḳoyup** bu ḫāl ile refīḳiniñ ser ü dūşında *(175:36). [ḳoyup, -up]*
2. ol ṭabl çalar kendi sütūnuñ ucını başına ve ḳaşına **ḳoyup** istedigi gibi *(209:35). [ḳoyup, -up]*
3. bāz-gūn **ḳoyup** ḳadd-i bālāsı gūyā üstine maşraba ḳonmuş sütūn-ı mevzūna *(210:4). [ḳoyup, -up]*
4. bir ḳuze-i leb-rīz-i Mıṣrīyi başı üzerine **ḳoyup** meydāna pertāb ve iki defʿa sūr-gāhıñ *(210:7). [ḳoyup, -up]*

koy: *Kuşanmak, giyinmek.*

üzere üslūb-ı merġūba **ḳoyup** ve bölükbaşılar ve yeşilciler sāḥa-i sebz-gūn-ı sūrda *(305:32). [ḳoyup, -up]*

koyun: *Koyun.*

zamān-ı ʿadālet-i pādişāhīde ḳurd ile **ḳoyun** birbiriniñ pā-dāşı belki süd ḳarındaşı oldıġını *(237:11). [ḳoyun,]*

koyunda besleyecek: *Özel ilgi göstermek.*

gibi pīrāste eyleyüp her biri **ḳoyunda besleyecek** bir ṭıfl-ı şūḫ-endām-ı ḫūnī-nigāha *(237:4). [ḳoyunda besleyecek, -y, -ecek]*

koyunlarıñ miyāne-i şāhlarına: *Koyunların boynuzlarının arası.*

ṣūret-nümā-yı naḳş-ı būḳalemūn üç yüz ʿaded maṭbūḫ **ḳoyunlarıñ miyāne-i şāḫlarına** *(265:2). [ḳoyunlarıñ miyāne-i şāḫlarına, -n, -a]*

kozbekçisi: *Koruyucu.*

ḳozbekçisi ve baş yazıcı külāh-ı zerd ve ser-ā-ser kemer ile ḳıyāfetlerin ḳānūnları *(305:31). [ḳozbekçisi,]*

kozbekçisi aġa: *Selâmlığa giderken ve gezintiye çıkarken padişahın eşyalarını taşıyan ve koruyan saray görevlilerinin en yüksek buyurucusu.*

teslīm olunduḳça ser-çavuşān-ı dergāh-ı ʿālī ve ḫāṣekī aġa ve **ḳozbekçisi aġa** ve *(316:21). [ḳozbekçisi aġa,]*

kū kū-yı ḳumrī: *Kumrunun çıkardığı ku ku sesi.*

terāneleriñ naġmesiyle terennümāt-ı dil-güẕārların **kū kū-yı ḳumrī** ve *(291:14). [kū kū-yı ḳumrī,]*

kubbe: *Tepesi yuvarlak binâ.*

ve depesine çıḳup püşte-i ser-i sevdā-zedesine **ḳubbelerde** ʿalem miṡāli *(246:5). [ḳubbelerde, -ler, -de]*

kubbe: *(Köşk için) Yarım küre şekli bulunan yapı.*

üzerinde meşābe-i faṣṣ-ı nigīn bir **ḳubbeli** ḳaṣr-ı dil-nişīn ibdāʿ ve *(242:3). [ḳubbeli, -li]*

ḳubbe altına: *Divanhane, saraylarda divanın toplandığı ve resmikabullerin yapıldığı geniş mekân.*

ḳubbe altına çıḳup içerüde ancaḳ ṣāḥib-i devlet ḥażretleri ḳaldı Ḥażret-i şehen-şāh-ı ʿālem *(372:3). [ḳubbe altına, -n, -a]*

ḳubbe-i āteşīn: *Ateşli kubbe.*

bir **ḳubbe-i āteşīn** ve ʿaḳabe-i şuʿle-āgīn ʿilāve-i ḳımme-i eflāk olup *(253:12). [ḳubbe-i āteşīn,]*

ḳubbe-i bārūt-ḫāne: *Baruthane kubbesi.*

zemzemesiyle ḥarf-endāz-ı bedr-i āsumān olaraḳ bir sāʿat miḳdārı **ḳubbe-i bārūt-ḫāne** *(219:30). [ḳubbe-i bārūt-ḫāne,]*

ḳubbe-i cāmiʿ: *Cami kubbesi.*

ḫayme-i nūr iki mināre miyānında **ḳubbe-i cāmiʿ** ṣūretinde manẓūr oldı Ve bunlardan *(220:1). [ḳubbe-i cāmiʿ,]*

ḳubbe-i ḥaḍrā-yı berīn: *Yüksek yeşil kubbe.*

ve anıñ daḫi ʿaḳabinde bir ḳaṣr-ı dil-nişīn ve bir **ḳubbe-i ḥaḍrā-yı berīn** *(268:12). [ḳubbe-i ḥaḍrā-yı berīn,]*

kū-be-kū: *Oraya, buraya.*

ve **kū-be-kū** erbāb-ı maḥāret icrā-yı muḫteriʿāt-ı melāʿib ü şeṭāret eyleyüp *(351:19). [kū-be-kū,]*

kucaġına alup: *Bağrına basmak, kucaklamak.*

ḥażretlerini ṣadr-ı aʿẓam-ı Dārā-ḫadem ḥażretleri **ḳucaġına alup** *(374:12). [ḳucaġına alup, -up]*

kūçe vü bāzārda: *Sokak ve pazar.*

kūçe vü bāzārda nişīb ü firāza mürūr itdigi gibi dingil dingil oynayaraḳ ve *(258.1). [kūçe vü bāzārda, -da]*

kūçe-i gerdān-ı ḥayāle: *Hayal çarşısında dolanmak.*

Kāle-peymā-yı ḥüsn ü ān olaraḳ ḳumāş-ı cemālin **kūçe-i gerdān-ı ḫayāle** *(283:29). [kūçe-i gerdān-ı ḫayāle, -e]*

küçük: *Günümüzde Bursa'da yer alan bir yerleşim beldesi.*

Küçük ve Yeñice ve Ṭaraḳlı ve Gölbazārı ḳażālarından biñ ördek ve sekiz biñ *(142.4). [Küçük,]*

küçük mīr-āhūr: *Has ahır başından sonra gelen diğer ahır başı amiri.*

ve **küçük mīr-āḫūr** ve arpa emīni ve sāʾir żābiṭān-ı ışṭabl-ı ʿāmire ve *(305:25). [küçük mīr-āḫūr,]*

küçük rūz-nāmçeci efendi: *İkinci dereceden gelir gider kayıtlarını tutan kimse.*

Ve süfre-i şālişede piyāde muḳābelecisi efendi ve **küçük rūz-nāmçeci efendi** *(320:6). [küçük rūz-nāmçeci efendi,]*

küçük rūz-nāmeci: *İkinci dereceden gelir gider kayıtlarını tutan kimse.*

ve **küçük rūz-nāmeci** ve ṭoḳuz nefer ḳapucıbaşı aġalar birbirlerine *(286:31). [küçük rūz-nāmeci,]*

küçük rūz-nāmeci efendi: *İkinci dereceden, gelir gider kayıtlarını tutan kimse.*

küçük rūz-nāmeci efendi küttāb u ḫulefāsı ve müteferriḳabaşı ve sāʾir *(286:12). [küçük rūz-nāmeci efendi,]*

kūdek-i ḫurde-sāl-i Bektāşī-peyker: *Bektaşi görünümünde küçük yaşta bir çocuk.*

Meydān-ı Tīrde āzmāyiş gösterirler iken bir **kūdek-i ḫurde-sāl-i Bektāşī-peyker** *(222:23). [kūdek-i ḫurde-sāl-i Bektāşī-peyker,]*

kūdek-i ḫurde-sāliñ cünbişi: *(Pehlivan çırağı) Küçük yaştaki çocuğun eğlencesi.*

kūdek-i ḫurde-sāliñ cünbişi daḫi māye-i istiġrāb ve *(175.33). [kūdek-i ḫurde-sāliñ cünbişi, -i]*

ḳudret: *Kuvvet, güç, tâkat, iktidar.*

ḥarekete **ḳudret** ve ne dest-i nā-gīrālarında yārā-yı icrā-yı ṣanʿat ve ne *(325:32). [ḳudret,]*

ḳudretlü: *Güç sahibi.*
1. **ḳudretlü** mehābetlü şehriyār-ı ʿālem efendimiz ḥażretlerine māl ü cān ile *(169:1). [ḳudretlü,]*
2. Baʿīd-i ʿışāda şevketlü **ḳudretlü** mehābetlü çeşm-i çerāġ-ı salṭanat *(196:8). [ḳudretlü,*
3. Ve şevketlü ʿaẓametlü **ḳudretlü** āfitāb-ı salṭanat ḥażretleri burcü'ş-şeref-i aṣlīleri olan *(364:6). [ḳudretlü,]*

ḳudret-yāb olmadığından: *Güçlenmek.*

ḳudret-yāb olmadığından birāderān-ı vālā-güherānı ile zīver-i ālāy-ı ḫitān olmamışlar idi *(372:13). [ḳudret-yāb olmadığından, -ma, -dıġ, -ı, -n, -dan]*

Ḳuds-i Şerīf beglerbegisi İbrāhīm Paşa: *III. Ahmet döneminde Kudüs beylerbeyliği görevinde bulunan, İbrahim Paşa.*

Ḳuds-i Şerīf beglerbegisi İbrāhīm Paşa ṭarafından daḫi dört ṭonluḳ ʿacemī *(353:18). [Ḳuds-i Şerīf beglerbegisi İbrāhīm Paşa,]*

kudsiyān-ı ʿarş u kürsīye: *(Allah'ın tahtı) Arş ve kürsüdeki kutsal varlıklar.*

yā Rab yā Rabbi **ḳudsiyān-ı ʿarş u kürsīye** hem-āheng ḳıldılar *(211:6). [ḳudsiyān-ı ʿarş u kürsīye, -y, -e]*

ḳudūm: *Ayak basmak, gelmek.*

ḳaṣdı ile āsitāneye **ḳudūmlarından** ṣoñra maḫṣūṣen bir tuḥfe-i maṭbūʿa *(340:15). [ḳudūmlarından, -lar, -ı, -n, -dan]*

ḳudūm-ı ʿizzet-rüsūmlarına: *Saygılı bir usul ile gelmek.*

ḳudūm-ı ʿizzet-rüsūmlarına muntaẓıran sütūn-ı ḫayme gibi pā-ber-cā-yı istiḳrār olup *(149:25). [ḳudūm-ı ʿizzet-rüsūmlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

ḳudūm-ı maʿālī-rüsūm-ı āṣafīye: *Sadrazamın büyük bir törenle gelmesi.*

ḳudūm-ı maʿālī-rüsūm-ı āṣafīye muntaẓırlar iken sāʿat üçbuçuġa ḳarīb olduḳda *(365:14). [ḳudūm-ı maʿālī-rüsūm-ı āṣafīye, -y, -e]*

ḳudūm-ı meymenet-lüzūmlarına: *Uğurlu geliş.*

dīvān raḫtlu semend-i ṣabā-reftāra süvār ve **ḳudūm-ı meymenet-lüzūmlarına** *(373:22). [ḳudūm-ı meymenet-lüzūmlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

ḳudūm-ı pādişāh-ı sāʿīdden: *Kutlu padişahın gelişi.*

peyāmınca **ḳudūm-ı pādişāh-ı sāʿīdden** nüvīd virdikde cümle ʿulemā-yı ʿiẓām *(180:7). [ḳudūm-ı pādişāh-ı sāʿīdden, -den]*

ḳudūm-i vezīr-i müşārün-ileyhi: *(Nişancı Mustafa Paşa) Adı geçen vezirin gelişi.*

ḳudūm-i vezīr-i müşārün-ileyhi dehān-ı ser-ā-pāy-ı mūsiḳār ve *(206:26). [ḳudūm-i vezīr-i müşārün-ileyhi, -i]*

Ḳudüs maʿzūli efendilerden: *Daha önceden Kudüs kadılığı yapmış devlet görevlileri.*

Ḫˇāce-zāde Es-Seyyid ʿÖmer Efendi ve **Ḳudüs maʿzūli efendilerden** Şeyḫü'l-islām Meḥmed Efendi dāmādı *(178:18). [Ḳudüs maʿzūli efendilerden, -den]*

kūfte-i ḍarabāt-ı şevḳ eylediler: *Coşkulu vuruşlarla ezmek.*

kūfte-i ḍarabāt-ı şevḳ eylediler *(236.25). [kūfte-i ḍarabāt-ı şevḳ eylediler, -di, -ler]*

kūfte-i midaḳḳa-i dikkat itdiler: *Dikkat tokmağı ile dövmek.*

ile **kūfte-i midaḳḳa-i diḳḳat itdiler** ne püştine yerdeki şemşīr-i mümāssdan *(303:20). [kūfte-i midaḳḳa-i diḳḳat itdiler, -di, -ler]*

kūfte-i muşt-ı deste-çūb olup: *Sopa tokmağı ile dövmek.*

kūfte-i muşt-ı deste-çūb olup güm güm öter ve kerrenāy-ı mühībü'ṣ-ṣadā *(181:23). [kūfte-i muşt-ı deste-çūb olup, -up]*

kufūl: *Ayrılmak, kilit.*

ḳavme-i yek-pāre ile meclisden **ḳufūl** ve müsāfir otaḳlarında tekrār müṣūl eyleyüp *(180:21). [ḳufūl,]*

kūh: *Dağ, cebel.*

çarḫ-ı sāʿat gibi ṭaraf-ı āḫere serīʿü'd-deverān olup **kūh** ḳadar cirm-i ṣaḳīl ile *(187:20). [kūh,]*

kūh-ı Elbürz: *Elbürz dağı.*

ile gezer ve kendi **kūh-ı Elbürz** ḳadar bār-ı girānı var iken şākirdiniñ başında *(246:34). [kūh-ı Elbürz,]*

Ḳuhistānī: *Hanefi fakihi, Horasanî'nin "el-Kuhistani" adlı eseri.*

Ḳuhistānī ve bir cild-i vāḥidde kitāb-ı İḥyāʾü'l-ʿUlūm ve dört ṭāḳa ḳuṭnī-i müşgīn-tār u pūd *(191:23). [Ḳuhistānī,]*

kuḥl-i miskī-fām-ı ẓalām: *Karanlığın misk renkli sürmesi.*

kuḥl-i miskī-fām-ı ẓalām bisāṭ-ı sefīd-i rūza rīzān olmaġın *(249:35). [kuḥl-i miskī-fām-ı ẓalām,]*

kūh-pāre-i girān: *Ağır kaya parçası.*

Cebel-i Eḥrāmdan nişān bir **kūh-pāre-i girān** geh miyān-ı meydānda bir sedd-i sedīd *(264:7). [kūh-pāre-i girān,]*

kūhsār-ı vālā-kemer-i āsumānı: *Gökyüzünün yüksek kubbeli dağları.*

kūhsār-ı vālā-kemer-i āsumānı iñledüp ve ṭabanca-ı muṭribān-ı sūr-ı ḫāḳānī *(204:21).*
[kūhsār-ı vālā-kemer-i āsumānı, -ı]

kūk-ı sūrnāya: *Zurna akordu, zurnanın ses düzeni.*

kāse-i dehān-ı mehterāndan leb-rīz-i ṣahbā-yı hevā olmaġla **kūk-ı sūrnāya** *(181:24). [kūk-ı sūrnāya, -y, -a]*

kukla: *Kukla.*

bir cemāl iḫtirāʿ itmişler idi ki başı üzere dört **ḳuḳla** raḳṣ-künān *(315:27). [ḳuḳla,]*

kukla kıyāfetli ṣıbyān: *Kukla görünüşlü çocuklar.*

ve nice uʿcūbe-ṣuver ve muṭallā-câme ve şeb-külāh ber-ser **ḳuḳla ḳıyāfetli ṣıbyān** *(238:13). [ḳuḳla ḳıyāfetli ṣıbyān,]*

kul: *Köle, esir, tutsak.*

Sen ṭur ey şāh-ı güzīn bir **ḳuluñ** irsāl itseñ *(292:18). [ḳuluñ, -uñ]*

kul: *Bir padişahın emri altındaki topluluk, halk.*

1.Vaḳtiyle çıḳup **ḳula** mevācib *(127:7). [ḳula, -a]*
2. Ḫāliṣ **ḳulıdır** şeh-i cihānıñ *(134:9). [ḳulıdır, -ı, -dır]*
3. **ḳulları** ḥaḳḳında bu şīve-i imtiyāzı icrā ve İsmāʿīl nāmında deh-sāle bir *(146:22). [ḳulları, -lar, -ı]*
4. ḥālā manṣūb ṭaṣarruf eylemeyen maʿzūl olan efendiler **ḳullarınıñ** *(192:34). [ḳullarınıñ, -lar, -ı, -n, -ıñ]*
5. eṣnāda bu **ḳulları** daḫi beyt *(260:8). [ḳulları, -lar, -ı]*
6. ḳullarına rūy-ı ʿitābdan tevcīh-i veche-i ḫitāb idüp Yādigār çünki seniñ süvār oldıġıñ reh-vārıñ *(261.6). [ḳullarına, -lar, -ı, -n, -a]*
7. deyu cevāb virdigim ṭabʿ-ı āṣaf-ı deryā-kefe ḫoş gelüp bu **ḳullarına** bir raḫt u bisāṭı *(261:21). [ḳullarına, -lar, -ı, -n, -a]*
8. daʿvet ve yeñiçeri aġası müşārün-ileyh **ḳulları** *(265:25). [ḳulları, -lar, -ı]*

ḳul: *Gülmek fiilinin şart kipi çekiminin ikinci tekil şahsı.*

Gidelek mey-kedeye min **külesen** mīr kimi *(278:27). [külesen, -e, -sin]*

kul: *Tanrı'ya göre insan.*

Vehbī **ḳuluña** hemīşe luṭfuñ *(353:1). [ḳuluña, -u, -ñ, -a]*

ḳul: *Vehbî, şairin kendisi.*

sūriyye-i hümāyūn kātibi Vehbī **ḳullarınıñ** egerçi ceyb ü hemyān-ı āmālin *(363:29). [ḳullarınıñ, -lar, -ı, -n, -ıñ]*

kul çavuşlarına: *Kul kethüdası. Yeniçeri ocağının yüksek rütbeli zabiti.*
1. çavuşāna birer altun ve **ḳul çavuşlarına** ve orṭa yazıcılarına ikişer altun inʿāmı ile *(327:24). [ḳul çavuşlarına, -n, -a]*
2. kerem-i ʿām buyurup ve muḥżır aġaya **ḳul çavuşlarından** başçavuş aġaya *(327:25). [ḳul çavuşlarından, -n, -dan]*

ḳul in küntüm tuḥibbūnallāhe fe'ttebiʿūnī yuḥbibkümullāh: *Al-i İmran suresi, 3. ayet. "Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki Allah da sizi sevsin.*

Ḳul in küntüm tuḥibbūnallāhe fe'ttebiʿūnī yuḥbibkümullāh āyet-i kerīmesini tilāvet ve *(180:15). [ḳul in küntüm tuḥibbūnallāhe fe'ttebiʿūnī yuḥbibkümullāh,]*

kul itdi: *Kendisine bağlamak.*

İḥsānı ile **ḳul itdi** ḫalḳı *(134.16). [ḳul itdi, -di]*

ḳul keṯḫudāsı: *Yeniçeri ocağının yüksek rütbeli zabiti.*
1. yeñiçeri aġası ve sekbānbaşı ve **ḳul keṯḫudāsı** ve sañṣoncıbaşı ve defter-dār efendi *(373:10). [ḳul keṯḫudāsı,]*
2. oturup sekbānbaşı ve **ḳul keṯḫudāsı** ve sañṣoncıbaşı maḥall-i mezbūrda *(373:32). [ḳul keṯḫudāsı,]*
3. bostāncıbaşı aġa ḫażerātına ve çavuşbaşı ve sekbānbaşı ve **ḳul ḳeṯḫudāsı** ve *(374:34). [ḳul ḳeṯḫudāsı,]*

ḳul keṯḫudāsı Ḥasan Aġa: *Yeniçeri ocağının yüksek rütbeli zabitlerinden Hasan Ağa.*
1. daʾiren-mā-dār meydānı iḥāṭa vü istīʿāb ve dergāh-ı ʿālī **ḳul keṯḫudāsı Ḥasan Aġa** *(204:27). [ḳul keṯḫudāsı ḥasan aġa,]*
2. **ḳul keṯḫudāsı Ḥasan Aġa** yek-dīger ile hem-zānū-yı iḳbāl-i tenāvül-i ṭaʿām ve *(266:36). [ḳul keṯḫudāsı ḥasan aġa,]*
3. ve ṣarf-ı naḳdīne-i himem itmege mürāʿī olduḳdan ṣoñra **ḳul keṯḫudāsı Ḥasan Aġaya** *(363, 22). [ḳul keṯḫudāsı ḥasan aġaya, -y, -a]*

kul kethudāsını: *Yeniçeri ocağının yüksek rütbeli zabiti.*

ḥażretlerini ve İstanbul aġasını ve yeñiçeri efendisini ve **ḳul ketḫudāsını** ve sekbānbaşı aġayı *(262:24). [ḳul ketḫudāsını, -n, -ı]*

kula bār-gīrli: *Al ile boz arası renkte olan at.*

ḳula bār-gīrli ṭāliḳa taʿbīr olunur bir gerdūne ibdāʿ olunup içinde ferāceli *(257:28). [ḳula bār-gīrli,]*

ḳulaç ḳulaç: *Ölçü ölçü.*

ṣarılur gibi ṣarılup **ḳulaç ḳulaç** ṣuʿūd ve iʿtilāsı ḥużżārı ḥayrān u medhūş ve *(362:30). [ḳulaç ḳulaç,]*

kulaġı çıñladı: *Aniden ve büyük bir şekilde gelen gürültü neticesinde işitme duygusunun kısa süreli yitirilmesi.*

ḳulaġı çıñladı *(197:5). [ḳulaġı çıñladı, -dı]*

kulaġın çıñlatdıġı: *Kulağını çınlatmak. 1)Birini anmak. 2) Çıkan yüksek ses duyma hissinde değişim yaratmak.*

Zühre-i zehrāniñ def gibi **ḳulaġın çıñlatdıġı** hengām-ı meserret-encāmda *(204:22). [ḳulaġın çıñlatdıġı, -dıġ, -ı]*

kulaġuz çavuşa: *Düşman hakkında malumat edinmek için ordu hizmetinde kullanılan kişilerin başı.*

başyazıcı efendiye ve dīvān çavuşlarından **ḳulaġuz çavuşa** keffe-i mīzān-ı inṣāf olan *(327:27). [ḳulaġuz çavuşa, -a]*

külāh-endāz-ı şevk-i nā-maḥṣūr oldı: *Sınırsız bir coşkuyla külahı fırlatmak.*

anda daḫi bir güne **külāh-endāz-ı şevḳ-i nā-maḥṣūr oldı** *(244:10). [külāh-endāz-ı şevḳ-i nā-maḥṣūr oldı, -dı]*

külāh-ı şemsi: *Güneş külahı.*

ki mevlevī-i āsumān **külāh-ı şemsi** ḫaṭṭ-ı istivāya ḳarīn itmiş idi ḫurşīd-i maṭlaʿ-ı ḫilāfet *(333:19). [külāh-ı şemsi, -i]*

külāh-ı zerd: *Sarı külah.*

ḳozbekçisi ve baş yazıcı **külāh-ı zerd** ve ser-ā-ser kemer ile ḳıyāfetlerin ḳānūnları *(305:31). [külāh-ı zerd,]*

kulakları kirişde olan: *Söylenecek sözü, gelecek haberi dikkatle bekleyerek (beklemek).*

Ve **ḳulaḳları kirişde olan** dilberān-ı nāzük-nigehleri tīr-i ġamzelerine urılan ve *(312:13). [ḳulaḳları kirişde olan, -an]*

külçe: *Yığın durumundaki nesnelerin oluşturduğu küme.*

Külçeyle ṣatar ḳumāş-ı nāzı *(304:16). [külçeyle, -y, -le]*

küleng-i nāle-zen-i āsumān-pervāza: *Havada uçan turnaların bağırtıları.*

naʿrasıyla āheng virüp bülendī-i āvāzları **küleng-i nāle-zen-i āsumān-pervāza** *(303:27). [küleng-i nāle-zen-i āsumān-pervāza, -a]*

küleng-i naʿra-zenān: *Haykırarak uçan turna.*
1. niyyetine zümre-i mezbūre **küleng-i naʿra-zenān** gibi pey-der-pey-i yek-dīger *(266:3). [küleng-i naʿra-zenān,]*
2. şehirli ṣıbyān ve yetmiş yedi nefer eṭfāl-i rūstāyiyān **küleng-i naʿrā-zenān** gibi *(342:25). [küleng-i naʿrā-zenān,]*

küleng-i ṣaff-der-ṣaff: *Turna kataru.*

yeñiçeri orṭalarınıñ ve muḥżır aġa ṭāʿifesiniñ ser-cümle neferātı **küleng-i ṣaff-der-ṣaff** *(327:13). [küleng-i ṣaff-der-ṣaff,]*

külfet üʿusret: *Zorluk ve sıkıntı.*

külfet üʿusret ve zaḥmet ü ṣuʿūbet mülāḥaẓası niyyet-i meẕkūreyi tebdīl ve *(141:33). [külfet üʿusret,]*

külfet-i yek-deme: *Bir anlık külfet, zorluk, ağırlık.*

şol miḳdār **külfet-i yek-deme** ve ḥareket-i çend-ḳademe zaḥmetini irtikāb ile *(211:10). [külfet-i yek-deme, -e]*

külḫan-ı āteş-bāra: *Ateş yağdıran hamam ocağı.*

külḫan-ı āteş-bāra döndürüp bu ḳadar edevāt-ı nāriyye ber-hevā oldıġından *(173:16). [külḫan-ı āteş-bāra, -a]*

külhan-ı gülşen-nümūn: *Çiçek bahçesine benzeyen ateş ocağı.*

bir **külḫan-ı gülşen-nümūn** getirilüp ṭılısm olmaḳ üzere bālāsında āşiyān-sāz ve *(196:18). [külḫan-ı gülşen-nümūn,]*

kullāb-ı teshīre: *Ele geçirme engeli.*

bir kemend ile nice hümā-yı müşkil-şikār-ı ḳulūbı **ḳullāb-ı tesḫīre** bend eyleyüp *(211:9). [ḳullāb-ı tesḫīre, -e]*

kullan: *(Bir araç ya da aygıtı) çalıştırmak, işletmek, yönetmek.*

Ḳullanan fülk oldıġı ṣūretde sükkān yerine *(185:5). [ḳullanan, -an]*

ḳulle: *Bazı harp gemilerinin güvertelerinde bulunan ve makine ile hareket eden ağır top.*

nihāde iken ʿamel-i yesīr ile **ḳullelerin** fānūs-ı ḫayāl miṣāli serīʿan *(187:22). [ḳullelerin, -ler, -in]*

kulle: *Kule.*

ʿaskerlerin der-zencīr ve **ḳullesinde** eẕān oḳuyup ichār-ı āvāz-ı tekbīr ve *(267:34). [ḳullesinde, -s, -i, -n, -de]*

ḳulle fişegi: *Bir fişek türü.*

bir **ḳulle fişegine** āteş virdüklerinde şol mertebe şuʿle-pāş ve şerer-niṣār oldı ki *(157:32). [ḳulle fişegine, -n, -e]*

ḳulle-i āsumāna: *Gökyüzü kulesi.*

ḳulle-i āsumāna ṭanīn-āver olup ʿArab-ı Mısrī daḫi evvelā ādāb-ı mülūk merāsimini *(209:3). [ḳulle-i āsumāna, -a]*

küllü'ş-şayd fī cevfi'l-ḳarār: *Her çeşit av koyunun ortasındadır.*

küllü'ş-şayd fī cevfi'l-ḳarār zemzemesiyle cigerlerin dilmege büzülmüş *(266:7). [küllü'ş-şayd fī cevfi'l-ḳarār,]*

ḳulp: *Kazan, testi, ibrik, fincan gibi kapların genellikle halka biçiminde olan kaldırırken tutulacak yeri.*
1. hilāl-i āsumān **ḳulpı** ve sebīke-i āfitāb altun ḳapaġı olmaġa *(161:9). [ḳulpı, -ı]*
2. Sipihre ṣıçradı **ḳulpı** gören hilāl ṣanur *(273:18). [ḳulpı, -ı]*

ḳulp ṭaḳarlar: *Bir şeyi, bir kimseyi kusurlu gösterebilmek için uydurma bir neden bulmak.*

Bir **ḳulp ṭaḳarlar** saña ḳazġancı-zāde *(303:26). [ḳulp ṭaḳarlar, -ar, -lar]*

ḳulūb-ı nāsı: *İnsan, halkın kalbi.*

ḳulūb-ı nāsı gerden-beste-i tesḫīr ve duʿā-yı devām-ı devletlerin *(211:31). [ḳulūb-ı nāsı, -ı]*

ḳulūb-ı nāsı: *Seyirciler.*

belki bu emr-i ġarīb ve kār-ı ʿacīb cümleden ziyāde **ḳulūb-ı nāsı** taṭrīb eyleyüp *(363:11). [ḳulūb-ı nāsı, -ı, -]*

ḳulūb-ı temāşāyiyān: *Seyircilerin kalpleri.*

ḳulūb-ı temāşāyiyān sevdā-yı viṣāl ile raḳḳāṣ-ı sāʿat gibi esīr-i ḫafaḳān olup şiʿr *(174:25). [ḳulūb-ı temāşāyiyān,]*

ḳulzüm-i bī-kerān-ı celāl ü saṭvet: *(III. Ahmet) Güç ve ataklığın kıyısı belirsiz denizi.*

Bu eṣnāda muḥīṭ-i ʿavālim-i iḳbāl ü şevket **ḳulzüm-i bī-kerān-ı celāl ü saṭvet** *(346:5). [ḳulzüm-i bī-kerān-ı celāl ü saṭvet,]*

ḳulzüm-i kāndır: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Kıymetli taş ocağı.*

Ya pençe-i ḫurşīd ya ḫod **ḳulzüm-i kāndır** *(331.2). [ḳulzüm-i kāndır, -dır]*

ḳulzüm-i niʿmet: *Yiyecek denizi.*

Çün **ḳulzüm-i niʿmet** eyledi cūş *(158:23). [ḳulzüm-i niʿmet,]*

ḳulzüm-i nūr: *Işık denizi.*

Ṣubḥ-dem kim ṭaşup bu **ḳulzüm-i nūr** *(323:15). [ḳulzüm-i nūr,]*

kumāş: *Pamuk, yün, ipek gibi malzemeler kullanılarak dokunmuş her türlü dokuma.*

yamaḳları pīş ü peşlerinde şāʿirlerine ṭonluḳ ṭonluḳ öñdül **ḳumāşların** pīrāye-i düş eyleyüp *(300:2). [ḳumāşların, -lar, -ın]*

kumāş-ı cemālin: *Yüzün kumaşı.*

Kāle-peymā-yı ḥüsn ü ān olaraḳ **ḳumāş-ı cemālin** küçe-i gerdān-ı ḫayāle *(283:29). [ḳumāş-ı cemālin, -in]*

ḳumāş-ı Fireng-pesend: *Avrupalılarca beğenilen kumaş.*

bisāṭ-ı vesaḫ-ālūde-i zamāna **ḳumāş-ı Fireng-pesend** ḳadar ālāyiş virüp ḫˇānendebaşı Ḥasan Çelebiye *(339:18). [ḳumāş-ı Fireng-pesend,]*

ḳumāş-ı nāzı: *Naz kumaşı.*

Külçeyle ṣatar **ḳumāş-ı nāzı** *(304:16). [ḳumāş-ı nāzı, -ı]*

kumāş-ı nāzük-nigār: *İnce nakışlı kumaş.*

olalı ne böyle bir **ḳumāş-ı nāzük-nigār** ṭoḳunmuş ve ne bir miṣli daḫi *(164:18). [ḳumāş-ı nāzük-nigār,]*

ḳumāş-ı nev-ẓuhūr-ı günā-gün: *Benzeri görülmemiş renk renk kumaş.*

ḳumāş-ı nev-ẓuhūr-ı günā-gün ile ʿarṣa-i sūrı kesād-āver-i Bedestān-ı ʿAtīḳ eylediler *(301:18). [ḳumāş-ı nev-ẓuhūr-ı günā-gün,]*

kumāş-ı rengā-reng-i envāʿ-ı fişeng: *Türlü türlü fişeklerin renkli kumaşı.*

başlayup aḫşām bāzārı **ḳumāş-ı rengā-reng-i envāʿ-ı fişeng** bir mertebe revāc-ı germ *(355:24). [ḳumāş-ı rengā-reng-i envāʿ-ı fişeng,]*

kumāş-ı sefīd-gün-ı düvāzde-endāze-i nehārı: *Günün on iki endazelik beyaz renkli kumaşı, gün ışığı.*

ḳumāş-ı sefīd-gün-ı düvāzde-endāze-i nehārı nişān-zede-i ḫayṭü'ş-şuʿā-ı hūr eyleyeli *(302:3). [ḳumāş-ı sefīd-gün-ı düvāzde-endāze-i nehārı, -ı]*

kumāş-ı serengī: *Serenk kumaş; üç renkte ve ipekle dokunan kumaş türü.*

ve beş ṭonluḳ dībā-yı İstanbulī vü Firengī ve beş ṭonluḳ **ḳumāş-ı serengī** ve ḳırḳ *(281:25). [ḳumāş-ı serengī,]*

ḳumāş-ı Tebrīze: *Tebriz kumaşı, bir tür ipek kumaş.*

üstinde sāḫte dolāb u dükkānların numūne-i burc-ı şevr eylediler ve **ḳumāş-ı Tebrīze** *(283:26). [ḳumāş-ı tebrīze, -e]*

kumāş-ı zer-tārı: *Altın telli kumaş.*

ve üstādān-ı kārları bir ṭop **ḳumāş-ı zer-tārı** kesüp biçüp *(301:19). [ḳumāş-ı zer-tārı, -ı]*

ḳumāş-ı ẕevḳ u inbisāṭ: *Eğlence kumaşı.*

ḳumāş-ı ẕevḳ u inbisāṭ ḳaṭʿ iderek ālāy gösterdiler Li-münşiʾihi *(335:29). [ḳumāş-ı ẕevḳ u inbisāṭ,]*

kümeyt-i ḳadrimi: *Değer atı.*

lisān-ı ʿālīlerinden ṣudūr-ı fermān **kümeyt-i ḳadrimi** meydān-ı müfāḫaretde *(261:23). [kümeyt-i ḳadrimi, -im, -i]*

kümeyt-i ṭarīfī-nijād-ı ʿazīmetleri: *Gidişi benzersiz yaradılışlı at.*

ile **kümeyt-i ṭarīfī-nijād-ı ʿazīmetleri** muṣallī vezīr-i aʿẓamı tālī ve sāʾir *(198:25). [kümeyt-i ṭarīfī-nijād-ı ʿazīmetleri, -ler, -i]*

kumrī-i āteşīn-bāl-i serv-āşiyān: *Servi tepesine yuva kurmuş kızıl kanatlı kumru.*

gūy-ı mihr-i raḫşān **ḳumrī-i āteşīn-bāl-i serv-āşiyān** gibi *(230:24). [ḳumrī-i āteşīn-bāl-i serv-āşiyān,]*

kumrī-i mülemmaʿ-ṭavḳ-ı rengīn-bāl: *Renkli kanatlı alaca halkalı kumaş.*

ḳumrī-i mülemmaʿ-ṭavḳ-ı rengīn-bāl gibi nümāyān ve ḫıyābān-ṭırāz-ı cinān olan *(218:28). [ḳumrī-i mülemmaʿ-ṭavḳ-ı rengīn-bāl,]*

kumrī-i serv-nişīn: *Servi tepesinde duran kumru.*
1. nā-gāh ser-nümā-yı ẓuhūr ve **ḳumrī-i serv-nişīn** gibi *(212:21). [ḳumrī-i serv-nişīn,]*
2. destine resīde olduḳda leb-i taʿẓīm ile būsīde ve **ḳumrī-i serv-nişīn** gibi *(243:15). [ḳumrī-i serv-nişīn,]*
3. **ḳumrī-i serv-nişīn** ve nesr-i ṭāʾir-i sipihr-i berīn gibi çengāl-i ʿuḳāb-ı intihābdan *(361:31). [ḳumrī-i serv-nişīn,]*

künām: *Vahşi hayvan ini.*

Ḫ̌āb-gāh itdi ġazālāna **künāmın** şīrān *(205:10). [künāmın, -ın]*

künām-ı şīr: *Aslan yuvası.*

Künām-ı şīr gibi ġayri saña yaḳlaşamam *(180:3). [künām-ı şīr,]*

künbed-i devvār: *Döner kümbet.*

birḳaç yüz ḳandīlden fānūs-ı ḫayāl gibi bir **künbed-i devvār** bedīdār *(252:23). [künbed-i devvār,]*

künc-i tārda: *Karanlık köşe.*

mestūr ve gūy-ı māh-ı bedri tügme-i sīmīn-i girībānı ḳılsalar **künc-i tārda** *(163:19). [künc-i tārda, -da]*

küngūre: *Kubbenin en yüksek yeri, tepesi.*

küngüresinde güşāyende-per-i pervāz olan laḳlaḳ heyʾetinde maṣnūʿ fişengiñ *(196:19). [küngüresinde, -(s)i, -(n)de, -]*

<u>küngüre-i tāc-ı ibtihācın:</u> *Övünme tacının kubbeli tepesi.*

sürürından ṭaḳyasın endāḫte-i evc-i ṭāḳ-ı āsumān ve **küngüre-i tāc-ı ibtihācın** *(244:3). [küngüre-i tāc-ı ibtihācın, -ın]*

<u>küngüre-i ṭāk-ı kasr-ı ʿadāletlerinde:</u> *Adalet kasrının kubbesinin tepesi.*

per-cünbān-ı ilticā ve **küngüre-i ṭāḳ-ı ḳasr-ı ʿadāletlerinde** lāne-gīrān-ı emn ü emān olmalarını *(266:12). [küngüre-i ṭāḳ-ı ḳasr-ı ʿadāletlerinde, -ler, -i, -n, -de]*

<u>künūz-ı defîn:</u> *Saklı hazineler.*

ve **künūz-ı defîn** iẓhār ve meydān-ı sūrı ʿarṣa-ı ḳıyāmetden nümūdār eyledi *(334:11). [künūz-ı defîn,]*

<u>kur:</u> *Kurma, hazır hale gelme.*
1. **ḳurılup** burūc-ı felek gibi dāʾir ve üstinde sitāregān-ı seyyāre gibi dört *(203:27). [ḳurılup, -ıl, -up]*
2. **Ḳurup** ṣalda ṣalıncaḳ ʿaşḳ-bāzān itdiler dūlāb *(204:4). [ḳurup, -up]*
3. üzerinde ṭunbazdan köpri **ḳuruldı** ve kayıḳdan ḳayıġa başup bir cānibden *(252:14). [ḳuruldı, -ul, -dı]*
4. ġayri ber-ḳāʿide cān-bāz kār-ḫānesi gibi rīsmānlar **ḳurılup** *(254:16). [ḳurılup, -ıl, -up]*
5. **ḳurılup** ve yüz elli hevāyī-i māhī-sīmā ḫūt-ı āsumāna gönderilüp ve yüz baḥrī fişegi *(270:11). [ḳurılup, -ıl, -up]*

<u>kur:</u> *(Çadır için) Kurma, hazır hale gelme.*
1. civār-ı dāʾire-i hümāyūna **ḳurılup** otaġ-ı hümāyūn ile Atıcılar Tekyesi beyninde *(150:16). [ḳurılup, -ıl, -up]*
2. bir cānibinde ṭulumcıyān ve çengiyān çadırları **ḳurulmaġla** ḫavf ü recā beyninde *(151:17). [ḳurulmaġla, -ul, -maġ, -la]*

<u>kur:</u> *Tasarlamak.*

ḳurulmaḳ içün vaḳt-i teşrīf-i ḫudāvendigārīye dek ḫademe-i melāʿib-i sūra *(272:22). [ḳurulmaḳ, -ul, -maḳ]*

<u>kur:</u> *İnşa etmek, yapmak.*

cenābları içün daḫi maḫṣūṣ bir oba-i bī-hemtā **ḳurmuşlar** idi *(358:10). [ḳurmuşlar, -muş, -lar]*

<u>kūr iderdi:</u> *Gözleri artık göremeyecek konuma getirmek.*

Behrām-ı sipihri **kūr iderdi** *(132:8). [kūr iderdi, -er, -di]*

<u>kurb:</u> *Yakın.*
1. **ḳurbında** vāḳiʿ dıraḫt-ı sāye-dār-ı mināre-sīmā sāye-gāhında olan çemen-ṣuffe-i mezbūre *(150:12). [ḳurbında, -ı, -n, -da]*
2. **ḳurbında** ṭopçılar dāʾiresinde vażʿ olundı Ve irtesi ṣülāṣā güni baʿde'l-ʿaṣr *(153:14). [ḳurbında, -ı, -n, -da]*
3. seyr içün Arslan-ḫāne **ḳurbında** Naḳḳāş-ḫānede *(366:22). [ḳurbında, -ı, -n, -da]*

<u>kurbān kesüp:</u> *Allah'a daha yakın olmak amacıyla dinin hükümleri gereğince belirlenmiş hayvanların hayatlarının sunulması ibadeti.*

iḳāme ve onʿaded **ḳurbān kesüp** besmele ile naṣb-ı diʿāme itdiler *(149:35). [ḳurbān kesüp, -üp]*

ḳurbān ẕebḥ olunup: *Kurban kesmek, Allah'a daha yakın olmak amacıyla, belirli şartları taşıyan hayvanların usule uygun olarak kesilmesi ile yapılan bir ibadet.*

Baʿdehū sāye-bān-ı ṣadr-ı vālā-maḳāmda daḫi yedi **ḳurbān ẕebḥ olunup** *(150:1). [ḳurbān ẕebḥ olunup, -up]*

ḳurbānıñ oldıġım: *Uğruna can vermek.*

Ḳurbānıñ oldıġım saña ʿāṣıḳ degil miyim *(237:15). [ḳurbānıñ oldıġım, -dıġ, -ım]*

kurbāniyān-ı kınnāre-i ḥasretiñ laḫt-ı cigerlerin: *Hasret mezbahalarının kurbanlarının ciğer parçası.*

nice **ḳurbāniyān-ı ḳınnāre-i ḥasretiñ laḫt-ı cigerlerin** āvīze-i çengāl-i müjgān eyleyüp *(237:22). [ḳurbāniyān-ı ḳınnāre-i ḥasretiñ laḫt-ı cigerlerin, -n]*

kurb-ı şehriyārīden: *Padişaha yakınlık.*

inʿāmdan ṣoñra oba-i meẕkūreye gelüp taḫṣīṣ-i maḳām ile **ḳurb-ı şehriyārīden** *(358:17). [ḳurb-ı şehriyārīden, -den]*

kürçe-i nīm-kāre-i sūra: *Bitmemiş düğünün kulübesi.*

kürçe-i nīm-kāre-i sūra ḳafes-i zer-ger olup gūyā meḥāzin-i zemīn-i maʿādin-i sīm ü zer *(334:10). [kürçe-i nīm-kāre-i sūra, -a]*

kurd: *Kurt.*

zamān-ı ʿadālet-i pādişāhīde **ḳurd** ile ḳoyun birbiriniñ pā-dāşı belki süd ḳarındaşı oldıġını *(237:11). [ḳurd,]*

kürece: *(Kumaş için) Top, külçe.*

keşīde-i ṣıṭabl-ı ʿubūdiyyet ḳılınup ve bir **kürece** destār ve bir taḫta *(353:15). [kürece,]*

kürece kürece: *Pul pul, parça parça.*

ve ḳazġan-ı kūs gibi baḳırlar **kürece kürece** dögülmede idi ʿAsker ḳalʿa müstaḥfızları *(303:8). [kürece kürece,]*

kūre-i āteş olmaġın: *Ateş ocağı gibi olmak.*

eflākiñ etekleri ṭutuşacaḳ mertebe zebāne-keş ve küre-i zemherīr **kūre-i āteş olmaġın** *(290:3). [kūre-i āteş olmaġın, -maġ, -ın]*

kūre-i ḥaddād: *Demirci ocağı.*

kūre-i ḥaddād gibi küre-i nār ve fi'l-ḥaḳīka fetḥi ḫaylice düşvār olup tiran-pete *(188:4). [kūre-i ḥaddād,]*

kūre-i mīnā-kār: *Sırlı testi.*

şoñra bir havān püskürmesi daḫi **kūre-i mīnā-kār** gibi lemʿa-feşān u şerāre-niṣār *(253.26). [kūre-i mīnā-kār,]*

küre-i nār: *Ateş topu.*

kūre-i ḥaddād gibi **küre-i nār** ve fi'l-ḥaḳīka fetḥi ḫaylice düşvār olup tiran-pete *(188:4). [küre-i nār,]*

küre-i nārdan: *Ateş topu.*

yer yer meşāʿil-i lemʿa-feşān ile kūy-ı zemīni **küre-i nārdan** nişān ve *(195:9). [küre-i nārdan, -dan]*

kūre-i şerāre-pāş-ı ḥaddāda: *Demircilerin kıvılcım saçan ocağı.*

ve ḫumbara ve hāvanlar **kūre-i şerāre-pāş-ı ḥaddāda** naẓīr ve bir cānibde *(203:10). [kūre-i şerāre-pāş-ı ḥaddāda, -a]*

küre-i zemherīr: *Zemherir küresi, çok soğuk bir durumu ifade eden söz grubu.*

eflākiñ etekleri ṭutuşacaḳ mertebe zebāne-keş ve **küre-i zemherīr** kūre-i āteş olmaġın *(290:3). [küre-i zemherīr,]*

küre-i zemīni: *Yerküre, dünya.*

mertebeler nümāyān ve **küre-i zemīni** keştī-i Nūḥdan nişān eyleyüp *(325:14). [küre-i zemīni, -i]*

kūre-i zer-ger-i hurşīdden: *Kuyumcu ocağına benzer güneş.*

mesbūk-ı ḳālıb-ı īcād olup gūyā **kūre-i zer-ger-i ḫurşīdden** lemeʿān eylemiş *(171:4). [kūre-i zer-ger-i ḫurşīdden, -den]*

kürek: *Küçük deniz teknelerini yürütmeye yarayan, bir ucu yassı, uzun ağaç.*
1. yelken ve gāh **kürek** ile meşy ü ḥareketine firāz u nişīb ve baʿīd ü ḳarīb yeksān *(184:17). [kürek,]*
2. Ve ṭopçılar dāʾiresinde merbūṭ olan çekdiri daḫi gāh **küreklerin** çekdiri çekdiri *(264:23). [küreklerin, -ler, -in]*
3. Ebr yelken ʿamūd-ı ṣubḥ **kürek** *(323:19). [kürek,]*
4. getürdiler ve yelken **kürek** nişīb ü firāza sāʾir ve ṭop u tüfeng ile şenlik itdigini *(343:11). [kürek,]*

kürekçi: *Sandal vb.nde kürek çeken kimse.*

çekdiri sefīnelerinde **kürekçiler** ilḳā-yı şevḳ u ḳuvvet ile imdād u iʿānet *(367:18). [kürekçiler, -ler]*

kürekçi: *Kürek yapan ya da satan kimse.*

ve ḳılıççı ve bıçaḳçı ve **kürekçi** ve kāġıdçı ve ḳuyumcı eşnāfınıñ ricāli ḳahve çadırlarını *(310:33). [kürekçi,]*

küremā-yı ʿarab u rūm u ʿacemde: *Arap, Acem ve Rum cömertleri.*

Sāʾir **küremā-yı ʿArab u Rūm u ʿAcemde** *(332:7). [küremā-yı ʿarab u rūm u ʿacemde, -de]*

ḳurı daʿvā: *Boş mesele.*

Aña İskender dinilse bu **ḳurı daʿvā** mıdır *(185:12). [ḳurı daʿvā,]*

ḳurı şıḳılar: *Yalnızca barut ile sıkılanmış, tüfek veya fişek dolgusu.*

ṭarafına yelle-i yuf meş̱ābesinde olan **ḳurı şıḳılar** ile paf puf idüp *(274:13). [ḳurı şıḳılar, -lar]*

ḳurıl: *Kurulmak, hazırlanmak, toplanmak.*
1. ceres-i ḳāfile-i leyl ü nehār olan münebbihi **ḳurılıp** sāʿati ḫod-be-ḫod çalar Ḳıṭʿa *(163:4). [ḳurılıp, -up]*
2. **ḳurılan** rīsmāna çıḳup evvel-emirden ḳāʿide-i iḥtiyāṭa riʿāyeten terāzū ile *(259:16). [ḳurılan, -an]*

ḳurıl: *(Sofra için) Hazırlanmak.*

Ḳurılup cā-be-cā simāṭ-ı kerem *(286:4). [ḳurılup, -up]*

ḳurretü'l-ayn-ı niżām-ı dünyā: *(III. Ahmet'in şehzadeleri için) Dünya düzeninin gözbebeği.*

bi-fażlillāhi Taʿālā ġıbṭa-fermā-yı ʿıḳd-ı Şüreyyā ve her biri **ḳurretü'l-ayn-ı niżām-ı dünyā** *(140:26). [ḳurretü'l-ayn-ı niżām-ı dünyā,]*

ḳurretü'l-ʿayn-ı pādişāh-ı cihān: *(Ümmü Gülsüm Sultan) Cihan padişahının göz bebeği, kıymetlisi.*

Mışrāʿ **Ḳurretü'l-ʿayn-ı pādişāh-ı cihān** yaʿnī ʿişmetlü Ümmü Gülş̱üm *(167:25). [ḳurretü'l-ʿayn-ı pādişāh-ı cihān,]*

ḳurretü'l-ʿayn-ı şāh-ı devrāndır: *(Şehzade Mustafa için) Zamanın şahının, hükümdarının gözbebeği.*

Ḳurretü'l-ʿayn-ı şāh-ı devrāndır *(138:12). [ḳurretü'l-ʿayn-ı şāh-ı devrāndır, -dırr]*

ḳurṣa-i āfitāb: *Teker gibi görünen güneş.*
1. beyāż çeşm-i perī gibi dīdelerden dūr ve şeb-i deycūrda **ḳurṣ-ı āfitāb** gibi nā-manẓūr olurdı Naẓm *(163:20). [ḳurṣ-ı āfitāb,]*
2. **ḳurṣa-i āfitāb** rikāb-ı zerrīni olmaġa şāyān idi Cilve-i reftār ve cünbiş-i ʿişve-medārları *(165:16). [ḳurṣa-i āfitāb,]*

ḳurṣ-ı raġīf-i ḫurşīd-i dıraḫşān: *Teker biçimindeki çöreğe benzer parlak güneş.*

ki **ḳurṣ-ı raġīf-i ḫurşīd-i dıraḫşān** ve milʿaḳā-i şīr-māhī-i māh-ı tābān ile *(348:24). [ḳurṣ-ı raġīf-i ḫurşīd-i dıraḫşān,]*

kürsī-i memālik-i devlet-i ʿulyā: *(İstanbul) Yüksek ülke topraklarının kürsüsü.*

dārü'l-ḫilāfetü'l-kübrā ve **kürsī-i memālik-i devlet-i ʿulyā** Ḳosṭanṭiniyyetü'l-maḥmiyye *(348:13). [kürsī-i memālik-i devlet-i ʿulyā,]*

kurşun şākūller: *Kurşundan yapılmış, genellikle alt bölümünde sivri bir uç bulunan, bir ipe asılan ve dikey gösterge çizgisi olarak kullanılan bir ağırlıktır.*

ḳurşun şāküller āvīzān ve ol ṣırıḳlarıñ s̱ülüs̱ānı zīr-i rīsmānda dünbāle-cünbān ve s̱ülüs̱i *(258:16). [ḳurşun şāküller, -ler,]*

ḳurṭa-i mesāmiʿ-i ḥuddām-ı pādişāhī olmaġa: *Padişah hizmetinde olanların kulaklarına küpe olmak.*

yevm-i mezbūrda evṣāf-ı sūr-ı hümāyūnı nāṭıḳ **ḳurṭa-i mesāmiʿ-i ḥuddām-ı pādişāhī olmaġa** *(193:11). [ḳurṭa-i mesāmiʿ-i ḥuddām-ı pādişāhī olmaġa, -maġ, -a]*

ḳurṭa-i mesāmiʿ-i ḥużżār olduḳda: *Hazır bulunanların kulaklarına küpe olmak.*

ḳurṭa-i mesāmiʿ-i ḥużżār olduḳda vezīr-i ʿaṭūf u şefik ʿıtḳın daʿvāsını iṣbāta *(243:2). [ḳurṭa-i mesāmiʿ-i ḥużżār olduḳda, -duḳda]*

kuru ṣıkı tüfekler atılup: *Yalnız barutla sıkılanmış tüfek dolgusunun ateşlenmesi.*

ve **ḳuru ṣıḳı tüfekler atılup** muḳārebe vü mücānebe ṣūretinde ʿaẓīm şenlikler *(303:10). [ḳuru ṣıḳı tüfekler atılup, -up]*

kurul: *(Çadır için) Yapmak, meydana getirmek.*

ḳuruldı ve dört sütūn-ı bālā ve her sütūnuñ z̲irve-i aʿlāsında sebīke-i ibrīz-i ṣuʿleden *(269:19). [ḳuruldı, -dı, -]*

kuş oldığı: *(Burnaz Hasan Çelebi için) Bülbül gibi güzel sesli bir şekilde yaratılmak.*

Oldı ne **ḳuş oldığı** nümāyān *(293:21). [ḳuş oldığı, -dığ, -ı]*

kuşad: *Kuşatmak: Çevresini sarmak, çember içine almak.*

kemer-dār **ḳuşadup** tügme-i düşvār-inḥilāl-i girībān-ı derīçe-i üstüvārın *(188:11). [ḳuşadup, -up]*

kuşaḳ: *Bele sarılan uzun ve enli kumaş.*

Evvelā ṣāfī elmās-ı tāb-dār-ı girān-ı bahādan maṣnūʿ resmi maṭbūʿ bir **ḳuşaḳ** *(160:8). [ḳuşaḳ,]*

kuşan: *Beline kuşak, kılıç, kemer vb. şeyler bağlamak.*

ṭopçılar ʿaskeri kemer-i ġayreti mānend-i şemşīr **ḳuşanup** ve seyl-āb-ı bend-güsiste *(264.12). [ḳuşanup, -(u)p]*

kūs-ı hüsrevāne: *Şah kösü.*
1. ṣoñra **kūs-ı ḫüsrevāne** ve nevbet-i pādişāhāne *(269:2). [kūs-ı ḫüsrevāne,]*
2. idi nā-gāh **kūs-ı ḫüsrevāne** zemzemesi ṭop-ı raʿd-āṣūblar demdemesi ile hem-āheng *(291:18). [kūs-ı ḫüsrevāne,]*
3. ve işāret-i nevbet-i şāhāne ve **kūs-ı ḫüsrevāne** ichār-ı gülbāng-ı beşāret nevbet-i şāhāne itmegin *(311:11). [kūs-ı ḫüsrevāne,]*

kūs-ı İskenderāne: *İskender'e yaraşır kös.*

kūs-ı İskenderāne ve ṭabl-ı pādişāhāne sīne-i ʿuşşāḳ gibi *(181, 22). [kūs-ı İskenderāne,]*

kūs-ı mehābet-meʾnūs: *Heybetli kös.*

Gürlesün güm güm ötüp **kūs-ı mehābet-meʾnūs** *(274:3). [kūs-ı mehābet-meʾnūs,]*

kūs-ı şāhī: *Şah kösü, büyük davul.*

kūs-ı şāhī yerine ḳazġan-ı āsumān güm güm ötdi ve berḳ-i cihān-efrūz *(288:33). [kūs-ı şāhī,]*

kūs-ı şehe: *Padişah davulu.*

Kūs-ı şehe şanki oldı ḳażġan *(129:6). [kūs-ı şehe, -e]*

ḳusḳuna ḳuvvet ḳamçıya bereket: *(Dâfi'ü'l-Hüznde yer alan bir Arap atasözü) Hızla kaçmak.*

heyākil-i dīvden gürīz ile **ḳusḳuna ḳuvvet ḳamçıya bereket** deyu ḳaçup *(241:8). [ḳusḳuna ḳuvvet ḳamçıya bereket,]*

kuşluḳ ṭaʿāmı: *Kanatlı hayvanların etinden yapılan yemek.*

Zemīn şeş şod u āsumān geşt heşt maẕmūnı bedīdar oldı yaʿnī **ḳuşluḳ ṭaʿāmı** *(266:2). [ḳuşluḳ ṭaʿāmı,]*

küstāhāne: *Edepsizce, saygı tanımaksızın.*

İdüp şerm ile **küstāḫāne** taḳdīm-i ʿubūdiyyet *(193:21). [küstāḫāne,]*

küşt-gīr: *Pehlivan.*
1. **küşt-gīrler** gibi birbirine girişdiler ve küşt-gīrleriñ ḥamle-bāzīlerin icrā vü iẓhārda *(275:1). [küşt-gīrler, -ler]*
2. küşt-gīrler gibi birbirine girişdiler ve **küşt-gīrleriñ** ḥamle-bāzīlerin icrā vü iẓhārda *(275:1). [küşt-gīrleriñ, -ler, -iñ]*

küşt-gīr-i dilīr: *(Keskinoğlu adıyla bilinen pehlivan) Yiğitliği eşsiz pehlivan.*

Baʿdehū Ẕü'n-nūnoġlı nām **küşt-gīr-i dilīr** Keskinoġlı nāmı ile şehīr bir *(275:6). [küşt-gīr-i dilīr,]*

küşt-gīr-i meydān-ı sühan oldum: *Söz meydanının pehlivanı olmak.*

Oldum yine **küşt-gīr-i meydān-ı süḫan** *(294:17). [küşt-gīr-i meydān-ı süḫan oldum, -du, -m]*

küşt-gīrleriñ cemīʿ-i luʿbetlerini: *Pehlivanların bütün oyunları.*

ber-ḳāʿide **küşt-gīrleriñ cemīʿ-i luʿbetlerini** icrā ve āḥirü'l-emr zor oyunu bozar *(208:2). [küşt-gīrleriñ cemīʿ-i luʿbetlerini, -ler, -i, -n, -i]*

küştī-gīr: *Güreşçi, pehlivanlar.*
1. Meydān Köşkini hem-pertev-i burc-ı ekmel buyurup **küştī-gīrler** *(151:32). [küştī-gīrler, -ler]*
2. ḫaşmāne **küştī-gīrlik** ve bebrāne ḳavī-dillik ü dilīrlik eylediler Ayucılar ve ayular *(208:1). [küştī-gīrlik, -lik]*
3. Çengīleriñ ṣaġ ṭarafında **küştī-gīrler** güreş ṭutmaġ içün birbirleri ile *(294:15). [küştī-gīrler, -ler]*

kuşūr olunmayup: *Eksiklik, aksaklık görülmek.*

ḳaṭʿā **ḳuşūr olunmayup** beyt *(152:28). [ḳuşūr olunmayup, -un, -ma, -y, -up]*

kuşūrıma baḳmaz: *Bağışlamayı dilemek, bir kişiye karşı hatalı davranışta özür dilemek.*

Umarım **baḳmaz ḳuşūrıma** Süleymān-ı zamān *(355:9). [ḳuşūrıma baḳmaz, -maz]*

Kütāhiyevī: *Hattat Mustafa Kütâhî.*

Kütāhiyevī ḫaṭṭı ile Muṣḥaf-ı ġarrā *(166:27). [Kütāhiyevī,]*

kuṭās-ı mihr-iltibās: *Gümüşe benzer sorguç.*

otuz beş ʿaded **ḳuṭās-ı mihr-iltibās** āvīze ḳılınmış idi Efsārı ṣırmadan *(335:2). [ḳuṭās-ı mihr-iltibās,]*

kuṭās-ı zer-tār-ı Süreyyā-miṣāl: *Altın telli sorgucu olan Süreyya gibi.*

perīşān iken **ḳuṭās-ı zer-tār-ı Şüreyyā-miṣāl** müctemüʿu'ş-şeml ve bāhirü'l-lemeʿān oldılar *(334:7). [ḳuṭās-ı zer-tār-ı Şüreyyā-miṣāl,]*

kuṭb-ı aʿẓam: *(III. Ahmet) Maddi ve manevi değerler sunan din, tarikat ulusu.*

Semiyy-i Faḫr-i ʿĀlem **ḳuṭb-ı aʿẓam** ġavṣ-i ʿĪsī-dem *(217:16). [ḳuṭb-ı aʿẓam,]*

kuṭb-ı dāʾire-i ifāde: *(Sacidi Ali Efendi) İfade dairesinin merkezi, fetvalardan birinci derecede sorumlu.*

şeyḫü'l-islām-ı feżāʿil-rüsūm **ḳuṭb-ı dāʾire-i ifāde** ve emīnü'l-fetvā müşārün-ileyh *(180:13). [ḳuṭb-ı dāʾire-i ifāde,]*

kuṭnī: *İpekle karışık pamukla yapılmış renkli, entarilik kumaş.*
1. māʿadā altı ṭāḳa destār-ı ʿālü'l-ʿāl ve dört **ḳuṭnī** ve altı şāl ve üçer ṭonluḳ dībā *(171:29). [ḳuṭnī,]*
2. hatāyī-i zībā ve çiçekli ḳatīfe ve aṭlas u ḫārā ve altışar ʿaded **ḳuṭnī** ve destār-ı bendī *(172:1). [ḳuṭnī,]*
3. ʿaded şāl ve bir ḳāḳum-ı endek-miṣāl ve ikişer ṭāḳa hindī alaca ve **ḳuṭnī** ve iki *(189:7). [ḳuṭnī,]*
4. **ḳuṭnī** ve üç ṭāḳa telli germsūd-ı hindī ve üç ṭonluḳ şāl ve dört ʿaded ṣof ve beş *(190:19). [ḳuṭnī,]*
5. destār-ı bendī ve beş **ḳuṭnī** ve zer-bāf-ı Hindī mevżūʿ-ı pāy-gāh-ı Ḫudāvendī ḳılındı *(191:10). [ḳuṭnī,]*
6. **ḳuṭnī** ve aṭlas ki her biri leṭāfet ü nefāset ile mevṣūf idi *(192:4). [ḳuṭnī,]*
7. yedişer ʿaded **ḳuṭnī** ve destār *(192:7). [ḳuṭnī,]*
8. ḫünkārī destār ve beş ṭonluḳ dībā-yı rūmī beş **ḳuṭnī** beş ʿaded muḳaddem ḥarīr ḳuşaḳ *(192:13). [ḳuṭnī,]*
9. ṭarafından daḫi bir Muṣḥaf-ı Şerīf ve beş **ḳuṭnī** ve dört ṭonluḳ *(192:20). [ḳuṭnī,]*
10. ve nev-ẓuhūr hatāyī-i zer-tar ve ṭoḳuz ṭonluḳ sāde hatāyī ve ṭoḳuz ṭonluḳ **ḳuṭnī** ve on sekiz ṭonluḳ mütenevviʿ *(200:16). [ḳuṭnī,]*
11. ṭonluḳ sāde hatāyī ve ṭaraḳlı aṭlas ve **ḳuṭnī** ve destār ve ṭoḳuzar ʿadedden üç *(200:28). [ḳuṭnī,]*
12. beş ʿaded **ḳuṭnī** ve iki ṭonluḳ ʿacemī ve üç ṭonluḳ rūmī dībā ve beş ṭonluḳ sāde *(226:6). [ḳuṭnī,]*
13. ṭoḳuz **ḳuṭnī** ve üçer ṭonluḳ ʿacemī vü rūmī dībā-yı zer-kār ve altışar ṭonluḳ *(226:15). [ḳuṭnī,]*
14. elvān keşmīri şāl ve beş **ḳuṭnī** ve beş destār-ı ʿālü'l-ʿāl *(307:23). [ḳuṭnī,]*
15. Ve çaḳırcıbaşı Rüstem Aġadan bir ṭonluḳ dībā ve ikişer ṭāḳa **ḳuṭnī** ve aṭlas *(307:24). [ḳuṭnī,]*
16. ṭonluḳ aṭlas ve hatāyī-i muṭallā ve dībā ve ḳaṭīfe-i şükūfe-dār ve **ḳuṭnī** ve *(345:2). [ḳuṭnī,]*

kuṭnī vü destār: *İpekle karışık pamukla yapılmış renkli, entarilik kumaş ve sarık.*

ve her biri beşer ʿaded **ḳuṭnī vü destār** ve keşmīrī şāl *(341:3). [ḳuṭnī vü destār,]*

ḳuṭnī vü destār-ı ḫünkārī: *İpekle karışık pamukla yapılmış renkli, entarilik kumaş ve hükümdara yaraşır sarık.*

ḳuṭnī vü destār-ı ḫünkārī maʿrūż-ı ʿatebe-i cihān-dārī ḳılınup *(307:14). [ḳuṭnī vü destār-ı ḫünkārī,]*

ḳuṭnī-i ʿālü'l-ʿāl: *Çok mükemmel, ipekle karışık pamukla yapılmış renkli, entarilik kumaş.*
1. **ḳuṭnī-i ʿālü'l-ʿāl** ve dört ṭonluḳ şavāyī alaca ve beş ṭonluḳ ṣof maʿrūż-ı ʿatebe-i celālet-mevṣūf ḳılındıḳdan ṣoñra *(191:36). [ḳuṭnī-i ʿālü'l-ʿāl,]*
2. dörder ṭāḳa destār-ı hilāli ve şāl ve telli hatāyī ve **ḳuṭnī-i ʿālü'l-āl** *(354, 26). [ḳuṭnī-i ʿālü'l-āl,]*

ḳuṭnī-i bī-miṣāl: *Benzersiz, ipekle karışık pamukla yapılmış renkli, entarilik kumaş.*

ḳuṭnī-i bī-miṣāl ve sekiz ṭāka cā-gerde-i efser-i iʿtibār olmaġa sezā-vār *(200:10). [ḳuṭnī-i bī-miṣāl,]*

ḳuṭnī-i bī-naẓīr: *Benzersiz, ipekle karışık pamukla yapılmış renkli, entarilik, Hint kumaşı.*
1. ve **ḳuṭnī-i bī-naẓīr** ve dört ṭonluḳ şāl-ı keşmīr kapu ketḫudāları Meḥemmed Emīn Aġa *(249:15). [ḳuṭnī-i bī-naẓīr,]*
2. beş ṭāḳa **ḳuṭnī-i bī-naẓīr** ve münakkaş ve sāde beş ʿaded şāl-ı bī-miṣāl-i keşmīr *(321:26). [ḳuṭnī-i bī-naẓīr,]*

ḳuṭnī-i cālisī: *Calisi kutni, bir kumaş türü*
1. ve beş ṭāḳa **ḳuṭnī-i cālisī** ve beş ʿaded destār-ı bendī ve beş ṭonluḳ *(340:30). [ḳuṭnī-i cālisī,]*
2. destār ve zencīr-bāf ve pūte-dārī ve **ḳuṭnī-i cālisī** ve aṭlas-ı tāb-dār tuḥfe-i nāçīzāne *(354:28). [ḳuṭnī-i cālisī,]*

ḳuṭnī-i dil-peẕīr: *Hoş ve güzel, ipekle karışık pamukla yapılmış renkli, entarilik, Hint kumaşı.*
1. nev-ẓuhūr telli hatāyī-i bī-naẓīr ve beş ṭāḳa **ḳuṭnī-i dil-peẕīr** ferş-i şāh-rāh-ı nigāh-ı pādişāh-ı ʿadālet-serīr ḳılındı *(249:27). [ḳuṭnī-i dil-peẕīr,]*
2. beş ṭop telli pūte-dārī ve beş ṭāḳa şāl-ı keşmīr ve beşer ṭop telli sūsī ve **ḳuṭnī-i dil-peẕīr** *(321.31). [ḳuṭnī-i dil-peẕīr,]*

ḳuṭnī-i enfes: *Çok güzel ipekli kumaş.*

ṣof-ı ḫünkārī ve altı ṭāḳa destār ve beş ʿaded **ḳuṭnī-i enfes** ve dört ṭonluḳ aṭlas *(171:21). [ḳuṭnī-i enfes,]*

ḳuṭnī-i ġālī: *Çok değerli. İpekle karışık pamukla yapılmış renkli, entarilik kumaş.*

yine altışar ṭonluḳ firengī aṭlas-ı ʿālī ve **ḳuṭnī-i ġālī** ve ber-resm-i cārī altı ṭāḳa *(287:23). [ḳuṭnī-i ġālī,]*

ḳuṭnī-i hindī: *Pamuklu, Hint kumaşı.*
1. ve beş ṭonluḳ aṭlas-ı cilā-dāde ve beş ʿaded **ḳuṭnī-i hindī** ve beş ṭāḳa destār-ı bendī müstezād-ı manẓūme-i tuḥaf ḳılınup *(169:17). [ḳuṭnī-i hindī,]*
2. üç ṭonluḳ ṣof-ı bī-naẓīr ve dört ʿaded **ḳuṭnī-i hindī** ve iki ṭāḳa ser-āmed destār-ı bendī *(189:4). [ḳuṭnī-i hindī,]*
3. Ṣaḥīḥü'l-Buḫārī ve iki ṭāḳa şāl-ı buḫūr ve iki ṭop zer-bāf ve ikişer ṭāḳa **ḳuṭnī-i hindī** *(192:9). [ḳuṭnī-i hindī,]*
4. ḫünkārī ser-āmed destār-ı bendī ve on ṭāḳa **ḳuṭnī-i hindī** ve altı ṭonluḳ rūmī vü ʿacemī *(214:12). [ḳuṭnī-i hindī,]*
5. destār-ı bendī ve **ḳuṭnī-i hindī** ve şāl-ı keşmīrī ve ʿacemī vü rūmī ikişer ṭonluḳ *(249:10). [ḳuṭnī-i hindī,]*
6. ʿaded destār-ı ḫünkārī ve telli sūsī ve muṭallā pūte-dārī ve **ḳuṭnī-i hindī** ve şāl-ı keşmīrī *(265:21). [ḳuṭnī-i hindī],*
7. ve altı ṭāḳa firengī aṭlas ve her biri altışar ṭāḳa **ḳuṭnī-i hindī** ve destār-ı muṭallā *(287:28). [ḳuṭnī-i hindī,]*
8. ve çiçekli ḳaṭīfe ve **ḳuṭnī-i hindī** ve destār-ı bendī *(307:11). [ḳuṭnī-i hindī,]*
9. İstanbulī dība ve sūsī-i muṭallā-yı bī-naẓīr ve beş ṭāḳa **ḳuṭnī-i hindī** ve destār-ı bendī *(322:4). [ḳuṭnī-i hindī,]*
10. ve telli sūsī-i girān-bahā ve beşer ṭāḳa **ḳuṭnī-i hindī** ve destār-ı bendī-i bī-naẓīr idi *(322:7). [ḳuṭnī-i hindī,]*
11. yine ol miḳdār firengī ḫārā ve beşer ṭāḳa destār-ı bendī ve **ḳuṭnī-i hindī** *(340:23). [ḳuṭnī-i hindī,]*

12. ve telli hatāyī-i zībā ve üçer ṭāḳa destār-ı bendī ve **ḳuṭnī-i hindī** dest-āvīz-i nāçīzleri *(341:9). [ḳuṭnī-i hindī,]*
13. ve üç ṭonluḳ aṭlas ve iki ḫārā ve beş ṭāḳa **ḳuṭnī-i hindī** ve beş ʿaded destār-ı bendī *(344:34). [ḳuṭnī-i hindī,]*
14. ṭonluḳ telli hatāyī ve dībā ve firengī aṭlas-ı zībā ve **ḳuṭnī-i hindī** ve destār-ı muṭallā *(345:6). [ḳuṭnī-i hindī,]*
15. buḫūrī şāl ve yine her biri dörder ṭāḳa bervecī alaca ve **ḳuṭnī-i hindī** ve aṭlas-ı firengī *(354:11). [ḳuṭnī-i hindī],*
16. ve destār-ı bendī ve **ḳuṭnī-i hindī** *(354:24). [ḳuṭnī-i hindī,]*
17. aṭlas-ı firengī-i ḫoş-nümā ve beş ʿaded destār-ı bendī ve beş ṭāḳa **ḳuṭnī-i hindī** *(361:7). [ḳuṭnī-i hindī,]*

ḳuṭnī-i hindī vü ʿAcemī vü Rūmī: *İpekle karışık pamukla yapılmış renkli, entarilik, Hint kumaşı, Acem ipeklisi, Rumi desenle dokunmuş ipek kumaş türü.*

ve **ḳuṭnī-i hindī vü ʿAcemī vü Rūmī** üçer ṭonluḳ dībā ve nev-ẕuhūr sāde *(249:6). [ḳuṭnī-i hindī vü ʿAcemī vü Rūmī,]*

ḳuṭnī-i hindī-i nāzük-tār-ı girān-miḳdār: *Çözgüsü ince, benzersiz, Hint ipeği.*

ve dört ʿaded **ḳuṭnī-i hindī-i nāzük-tār-ı girān-miḳdār** ve keẕālik *(226:3). [ḳuṭnī-i hindī-i nāzük-tār-ı girān-miḳdār,]*

ḳuṭnī-i hind-kārī: *Hint dokuması, ipekle karışık pamukla yapılmış renkli, entarilik kumaş.*

ve beşer ṭāḳa destār-ı ḫünkārī ve **ḳuṭnī-i hind-kārī** ferş-i ḫıyābān-zār-ı naẕar-gāh-ı şehriyārī ḳılındığına *(200:24). [ḳuṭnī-i hind-kārī,]*

ḳuṭnī-i müşgīn-tār u pūd: *Atkısı ve çözgüsü siyah, ipekle karışık pamukla yapılmış renkli, entarilik kumaş.*

Ḳuhistānī ve bir cild-i vāḥidde kitāb-ı İḥyāʾü'l-ʿUlūm ve dört ṭāḳa **ḳuṭnī-i müşgīn-tār u pūd** *(191:23). [ḳuṭnī-i müşgīn-tār u pūd,]*

ḳuṭnī-i sāde: *Düz, her hangi bir deseni bulunmayan,ipekle karışık pamukla yapılmış renkli, entarilik kumaş.*

ṭāḳa ʿālü'l-ʿāl muḫtelifü'l-elvān keşmīrī şāl ve ṭoḳuz ṭāḳa ʿālī vü ġālī **ḳuṭnī-i sāde** *(214:22). [ḳuṭnī-i sāde,]*

ḳuṭnī-i zer-rīn-i tār u pūd: *Atkı ve çözgüsü altın telli pamuk kumaş.*

ve sāde on ṭāḳa hindī alaca ve germsūd ve beşer ʿaded alaca ve ṣāde **ḳuṭnī-i zer-rīn-i tār u pūd** *(164:31). [ḳuṭnī-i zer-rīn-i tār u pūd,]*

küttāb: *Katipler.*

sāʾir **küttāb** ve aʿyānları çerge-i ṣāliṣede iclās ve ʿalā-merātibihim ikrām-ı bī-ḳıyās olundılar *(337:23). [küttāb,]*

küttāb u hulefāsı: *Katipler ve kalem başları.*

küçük rūz-nāmeci efendi **küttāb u ḫulefāsı** ve müteferriḳabaşı ve sāʾir *(286:12). [küttāb u ḫulefāsı, -ı]*

küttāb u müteʿayyinān: *Katipler ve devletin ileri gelenleri.*

mücevveze ve sāʾir żābiṭān ve **küttāb u müteʿayyinān** daḫi libās-ı maḫṣūṣları ile *(339:7). [küttāb u müteʿayyinān,]*

küttāb-ı tersāne: *Tersane katibi, tersane emininin gelir ve gider hesaplarını tutan görevli.*

tersānede mevcūd bulunan ümerā-yı deryā ve ḳapudānān ve **küttāb-ı tersāne** ve *(337:13). [küttāb-ı tersāne,]*

ḳuṭṭān-ı berāyāya: *Yerde oturanlar, halk.*

Ḳuṭṭān-ı berāyāya degül midḥat-ı ẕātıñ *(331:23). [ḳuṭṭān-ı berāyāya, -y, -a]*

kuttān-ı berr ü baḥrı: *Kara ve denizde yaşayanlar.*

ve māhdan māhīye dek **ḳuttān-ı berr ü baḥrı** ġarḳa-i emvāc-ı iḥsān u inʿām eylediler *(347:36). [ḳuttān-ı berr ü baḥrı, -ı]*

kuṭṭānımıñ ṣaġīr ü kebīr ve aḥrār u ʿabīd ü emā ve ricāl ü nisāsına: *(Adı geçen yerlerde) Oturanların büyük ve küçüğü, hürleri, kadın ve erkek köleleri, erkek ve kadını.*

ve Üsküdār ahālī ve **ḳuṭṭānınıñ ṣaġīr ü kebīr ve aḥrār u ʿabīd ü emā ve ricāl ü nisāsına** *(348:16). [ḳuṭṭānınıñ ṣaġīr ü kebīr ve aḥrār u ʿabīd ü emā ve ricāl ü nisāsına, -n, -a]*

kütüb-i girān-bahādan: *Çok değerli kitaplar.*

kütüb-i girān-bahādan biri tilāvet-i Ḳurʾān-ı Kerīme terġīb ḳaṣdına muraṣṣaʿü'l-cild *(166:3). [kütüb-i girān-bahādan, -dan]*

kūtvāl-i düvāzdeh-burc-ı sipihri: *Göğün on iki burçlu koruyucusu, güneş.*

ṣadme-i tezelzül-efgen ile **kūtvāl-i düvāzdeh-burc-ı sipihri** *(264:20). [kūtvāl-i düvāzdeh-burc-ı sipihri, -i]*

kuʿūd: *Oturma, oturuş.*

ile **ḳuʿūda** ruḫṣat-yāb oldılar *(248:14). [ḳuʿūda, -a]*

kuʿūd buyurdılar: *Oturmak.*

gelüp bi'l-yümni ve's-suʿūd **ḳuʿūd buyurdılar** *(373:24). [ḳuʿūd buyurdılar, -dı, -lar]*

ḳuvvet: *Kuvvet, güç.*

ʿArabı başı üzerine alup gergeden **ḳuvvetin** iẓhār ve farḳ-ı Ferḳadān-fersāsında *(158:8). [ḳuvvetin, -i, -n]*

kuvvet-i bāzū-yı dīn: *(III. Ahmet) Din pazısının gücü.*

Ḳuvvet-i bāzū-yı dīn ṣıḥḥat-i cism-i temkīn *(208:18). [ḳuvvet-i bāzū-yı dīn,]*

ḳuvvet-i bāzū-yı mahāretin: *Ustalık pazısının gücü.*

meşʿaliñ daḫi ucını alnına ṭayayup eṭrāfı geşt ü güẕār ve **ḳuvvet-i bāzū-yı mahāretin** *(210:2). [ḳuvvet-i bāzū-yı mahāretin, -in]*

kuvvetü'ẕ-ẕahr: *Dayanak, zor zamanlarda yardım eden asker.*

Kim sāyesi dehre **ḳuvvetü'ẕ-ẕahr** *(210:16). [ḳuvvetü'ẕ-ẕahr,]*

kuvvetü'z-zahr-ı enām: *(III. Ahmet için) Halkın koruyucu gücü.*

ki miḥrāb-ı cāmiʿ-i salṭanatdır imām-ı İslām **ḳuvvetü'ẕ-ẕahr-ı enām** ḥażretleriniñ *(150:10). [ḳuvvetü'ẕ-ẕahr-ı enām,]*

kūy: *Sevgilinin köyü, eşiği.*

Ḳorḳarım **kūyuñda** bir gün ḳan olur terānesiyle sāz-kār oldılar *(266:21). [kūyuñda, -uñ, -da]*

kūy u şehri: *Köy ve şehir, bütün ülke.*

Āẕīn-bend itdi **kūy u şehri** *(133:14). [kūy u şehri, -i]*

kūy-ı zemīn: *Yeryüzü.*
1. ṭarrāḳa-i ṣavāʿiḳ-bār ile **kūy-ı zemīn** ḥālet-nümā-yı kürre-i nār olup *(173:20). [kūy-ı zemīn,]*
2. yer yer meşāʿil-i lemʿa-feşān ile **kūy-ı zemīni** küre-i nārdan nişān ve *(195:9). [kūy-ı zemīni, -i]*

kuyruḳ şalar: *Yalakalanmak, birisine yaranmak için yapmacık davranışlarda bulunup şirin görünmeye çalışmak.*

ʿĀşıḳ-ı āvāreye **ḳuyruḳ şalar** açmazdan *(315:25). [ḳuyruḳ şalar, -ar]*

kuyruk şokumı: *Omurganın en alt bölümünde kalçaların hemen üzerinde bulunan üçgen biçimindeki kemik.*

der-kef-i müşteriyān-ı viṣāline mışrāʿ gāh gerden gāh pehlū gāh **ḳuyruḳ şoḳumı** *(237:24). [ḳuyruḳ şoḳumı,]*

kuyruklı: *(Akrep) Kuyruğu olan.*

Neşr Ejder gibi üç başlu ʿaḳreb gibi **ḳuyruḳlı** geyik boynuzlı insān ile ḥayvān *(336:1). [ḳuyruḳlı,]*

kuyūd u peştemāl u rīsmānı: *Bağlar, peştamal ve ip.*

cümleye nümāyān eyleyüp ibrīḳ ü fincānı ve **ḳuyūd u peştemāl u rīsmānı** *(212:27). [ḳuyūd u peştemāl u rīsmānı, -ı]*

kuyumcı: *Değerli taşlardan ve metallerden küpe, bilezik, gerdanlık vb. gibi süs eşyası yapan kimse.*

Yaʿnī **ḳuyumcılar** daḫi ālāyların bir ḳālıba ḳoyup silk-i incü gibi dizilüp *(298:4). [ḳuyumcılar, -lar]*

kuyumcı dilberine: *Kuyumcu güzeli, kuyumculuk mesleğini icra edenlerden biri.*

Bir **ḳuyumcı dilberine** mübtelā oldum ki ben *(298:17). [ḳuyumcı dilberine, -n, -e]*

ḳuyumcı eṣnāfınıñ ricāli: *Kuyumculuk mesleğinin önde gelen kimseleri.*

ve ḳılıççı ve bıçaḳçı ve kürekçi ve kāġıdçı ve **ḳuyumcı eṣnāfınıñ ricāli** ḳahve çadırlarını *(310:33). [ḳuyumcı eṣnāfınıñ ricāli,]*

ḳuyumcı ṭāʾifesi: *Kuyumcular esnafı, altın yapıp satan kişiler.*

Ḳuyumcı ṭāʾifesi nice zīb ü zīver ile ālāy-ı zīnet-güster gösterdiler Bir *(314:28). [ḳuyumcı ṭāʾifesi,]*

ḳuyumcıbaşı: *Gümüş, altın, pırlanta vb. ziynet ve süs eşyalarını imal ve tedarik eden kimselerin başı.*
1. şeref-mend ve içlerinden bāzergānbaşı ve bedestān keṯudāsı ve **ḳuyumcıbaşı** *(234:2). [ḳuyumcıbaşı,]*
2. **ḳuyumcubaşı** mücevveze ve semmūr erkān kürki ve on ḳadar baraṭalı yedekçi ile *(314:33). [ḳuyumcubaşı,]*

ḳużāt efendiler: *Kadılar.*

Baʿdehū **ḳużāt efendiler** mülāzemet-i āsitāne-i żiyāfetden infiṣāle meʾẕūn olup *(347:17). [ḳużāt efendiler,]*

ḳużāt-ı Anaṭolı: *Anadolu kadıları.*

ile üç direkli sāye-bānda ve **ḳużāt-ı Anaṭolı** çerge-i s̱āniyede ve *(347:13). [ḳużāt-ı Anaṭolı,]*

ḳużāt-ı ʿasākiriñ: *Kazaskerler.*

ve **ḳużāt-ı ʿasākiriñ** manṣūb u maʿzūl ve pāye-dārānından sekizʿaded efendiler *(194:14). [ḳużāt-ı ʿasākiriñ, -iñ]*

ḳużāt-ı Rūm: *Rumeli kadıları.*

ḳużāt-ı Rūm çerge-i s̱āliṣede ʿalā-merātibihim muʿtād-ı sābıḳ-ı maʿrūf ve *(347:14). [ḳużāt-ı Rūm,]*

kūze: *Sürahi, su testisi.*
1. Ne şeref var bu **kūzede** yā Rab *(161:11). [kūzede, -de]*
2. İçsün ol **kūzeden** muṣaffā mā *(161:15). [kūzeden, -den]*
3. her cānibine şitāb itmek kendüye ṣu içmek ḳadar gelmeyüp **kūze** gözi ḳapaġı *(210:8). [kūze,]*
4. için arḳası üzere zemīne yatdı ve ayaġı ile ol **kūzeyi** gözinden alup her ʿużvunda *(210:11). [kūzeyi, -y, -i]*
5. Alup başına dūşına sebūlar **kūzeler** ḫumlar *(246:19). [kūzeler, -ler]*
6. bir **kūzesi** üftān ve bir ḳaṭresi rīzān olmadın pīş ü pesine egilüp kef ü desti *(246:17). [kūzesi, -s, -i]*
7. **kūzeyi** cümle aʿżāsı üzere icāle itdi *(247:25). [kūzeyi, -y, -i]*

kūze-i billūr-ı muraṣṣa-kār: *Kıymetli taşlarla bezenmiş billur sürahi.*

Neṣr Ve bir mücevher **kūze-i billūr-ı muraṣṣa-kār** ki ḳıymet-şiken-i efser-i faġfūr-ı nām-dār olup *(161:8). [kūze-i billūr-ı muraṣṣa-kār,]*

kūze-i leb-rīz-i mıṣrī: *Mısırlının (Hacı Şahin) suyla dolu testisi.*
1. Ve pehlevānān-ı meẕkūrānıñ biri başı üzerine bir **kūze-i leb-rīz-i mıṣrī** ve *(175:35). [kūze-i leb-rīz-i mıṣrī,]*
2. bir **ḳuze-i leb-rīz-i Mıṣrīyi** başı üzerine ḳoyup meydāna pertāb ve iki defʿa sūr-gāhıñ *(210:7). [ḳuze-i leb-rīz-i mıṣrīyi, -y, -i]*

kūze-i memlū: *Dolu testi, küp.*
1. başı üzerinde bir **kūze-i memlū** ile bāzī-künān oldı ve cilve vü raḳṣ u ʿişvede *(175:31). [kūze-i memlū,]*
2. Baʿdehū başına bir nice **kūze-i memlū** ve biri biri üzerine ḫumm u sebū ḳoyup *(246:12). [kūze-i memlū,]*
3. iḫtirāʿ eyleyüp üzerine çıḳdı ve başı üzerine bir **kūze-i memlū** *(247:23). [kūze-i memlū,]*

kūze-i memlū-yı mışrī: *Su dolu Mısır testisi.*

her gūşesinde bir **kūze-i memlū-yı Mışrī** ile mühr-i Süleymāna dönüp *(246:15). [kūze-i memlū-yı mışrī,]*

kūze-i Mışrīyi: *Mısır testisi.*

dörder beşer **kūze-i Mışrīyi** ḳandīl-i mināreye müşākil eyleyüp cümlesini *(247:10). [kūze-i Mışrīyi, -y, -i]*

kuzucuḳlar: *Sünnet olacak çocuklar.*

Bu ḥāl ile ḫayme-i ḫitāna vāṣıl ve ol **ḳuzucuḳlar** pāy-ı irādetleri ile bismil-gāhlarına *(183:10). [ḳuzucuḳlar,]*

lā-ʿan-şeyʾin: *Değersiz, bir sebebe dayanmayan.*

Hevādārī-i bedīʿ u ḳāsım ile birbirine **lā-ʿan-şeyʾin** muḫāṣım olup ṣuffe-i ḳahve-ḫāneyi *(181:26). [lā-ʿan-şeyʾin,]*

lā-arżī bi-vāḥidetin: *Bir kez değil.*

Āmīn āmīn **lā-arżī bi-vāḥidetin** *(212:6). [lā-arżī bi-vāḥidetin,]*

lābis oldıġı: *Giymek.*

lābis oldıġı şiyāb-ı ḥaşmet-medār ile sarāy-ı ʿatīḳ ḳapusı öñinde mekīn olup *(365:7). [lābis oldıġı, -dıġ, -ı]*

lābis-i cilbāb-ı iftiḫār: *Kıvanç gömleğini giymek.*

iḫrāz-ı şeref-i ḳabūl ile tamġā-zede-i ẕeyl-i iʿtibār olup aṣḥābı **lābis-i cilbāb-ı iftiḫār** ve *(354:6). [lābis-i cilbāb-ı iftiḫār,]*

lābis-i cilbāb-ı iftiḫār olan: *Övünç gömleği giymek.*

muʿtād üzere ʿaṭiyye-i pādişāhīden kisve-i gūnā-gūn ile **lābis-i cilbāb-ı iftiḫār olan** *(233:7). [lābis-i cilbāb-ı iftiḫār olan, -an]*

lābis-i cilbāb-ı iḥsān olan: *(Sünnet olacak çocuklar) Bağış gömleği giymiş.*

Bu eṣnāda ṣadaḳāt-ı sulṭāniyyeden **lābis-i cilbāb-ı iḥsān olan** defterli *(182:12). [lābis-i cilbāb-ı iḥsān olan, -an]*

lābis-i efser-i Süleymānī eylemiş: *(Şehzade Süleyman için) Süleyman'ın tacını giydirmek.*

Lābis-i efser-i Süleymānī *(138:2). [lābis-i efser-i Süleymānī eylemiş, -miş]*

lābis-i ḫilʿat-ı kām-rānī olup: *Mutluluk kaftanını giymek.*

ketḫudāları destār-ı perīşānī ile ḥużūr-ı şadr-ı aʿẓamīde **lābis-i ḫilʿat-ı kām-rānī olup** *(242:9). [lābis-i ḫilʿat-ı kām-rānī olup, -up]*

lābis-i ḫilʿat-ı şeref-ṭırāz-ı iftiḫār oldılar: *Şeref nakışlı, övünç kaftanını giymek.*

şād-kām u kām-kār ve **lābis-i ḫilʿat-ı şeref-ṭırāz-ı iftiḫār oldılar** *(355:2). [lābis-i ḫilʿat-ı şeref-ṭırāz-ı iftiḫār oldılar, -dı, -lar]*

lafẓ: *Söz.*

alacaḳ miḳdārı zer-pāşlıḳlar ile ḥaḳḳā ki paşa **lafẓınıñ** maʿnāsını ḫalḳa iʿlān u ifşā buyurdılar *(289:21). [lafẓınıñ, -ı, -n, -ıñ]*

lafẓen: *Kelimenin anlamına göre değil söylenişine, şekil ve yapısına göre, lafız bakımından; söz ile.*

ile vaḳt-i ʿışāda ḳaṣr-ı ʿadālet **lafẓen** ve maʿnen şeh-nişīn ve ṣadr-ı aʿẓam *(269:4). [lafẓen,]*

lafz-ı sulṭānım: *"Sultanım" sözü.*

bālā-nişīn-i mesned-i ʿizzet ve cenāb-ı şevket-penāh ḥażretleri **lafẓ-ı sulṭānım** gibi *(256:7). [lafẓ-ı sulṭānım,]*

laġzide-pā vü fütāde-i gil ü ḫalāb olup: *Ayağı kaymak, çamura bulanmak.*

şiddet-i tehālük ve müsāraʿatdan **laġzide-pā vü fütāde-i gil ü ḫalāb olup** *(327:18). [laġzide-pā vü fütāde-i gil ü ḫalāb olup, -up]*

laġziş: *Kayma, sürçme.*

Ḳaleme **laġziş** ele raʿşe dile lerze gelür *(231:28). [laġziş,]*

laġziş-i ıżṭırāb: *Istırap ayaklarının kayması.*

taʿbiye-i eṣnāf-ı ālāt-ı şeṭāret iden aṣḥāb-ı ḥirfetiñ keşret-i gil ü ḫalāb ile **laġziş-i ıżṭırāb** *(325:29). [laġziş-i ıżṭırāb,]*

laḫana vü bamyaya: *Cirit oyununda yer alan takımlar, gruplara oyuncular tarafından verilen isim.*

Laḫana vü Bamyaya iḫtişāş-ı nisbet-i taʿalluḳ ile birbirinden tenāḥī vü teferruḳ eyleyen *(181:28). [laḫana vü bamyaya, -y, -a]*

lāḥık: *Arkada bulunmak.*

mışdāḳınca ve El-fażlu li'l-müteḳaddim manṭūḳınca **lāḥıḳ** iken sābıḳ olan *(363:8). [lāḥıḳ,]*

lāḥık-ı sābık olup: *Öncenin şimdisi, arkadan gelme.*

sābıḳını **lāḥıḳ-ı sābıḳ olup** ḥaḳk-ı taʿbīri ile tavṣīfini taḥḳīḳ bir vech ile taṣdīḳ olunmayacaḳ *(356:20). [lāḥıḳ-ı sābıḳ olup, -up]*

lahlaha-sāy-ı inbisāṭ-ı ferḥat oldı: *Ferahlık ve mutluluk duygusunun güzel koku yayması.*

meşāmm-ı şevḳlerine bir gūne **laḫlaḫa-sāy-ı inbisāṭ-ı ferḥat oldı** ki *(144:6). [laḫlaḫa-sāy-ı inbisāṭ-ı ferḥat oldı, -dı]*

lākin: *Ama, ancak, fakat.*
1. **Lākin** muḥadderāt-ı tütuḳ-nişīn-i ʿişmet ḥadīḳa-i sāḥil-serāy-ı tersānede *(147:10). [lākin,]*
2. **Lākin** defter-dār efendi ve sāʾir-i erkān-ı devletiñ müteʿayyinān u ercemendi *(152:25). [lākin,]*
3. nāʾil-i dest-būs-ı ḫāḳān-ı cihān-bān oldı **Lākin** sāʾir vüzerā gibi alġış olunmayup *(156:24). [lākin,]*
4. bādī oldı **Lākin** ṭarrāḳası derd-mendiñ başında çatlayup erḳām-ı enʿām-ı levḥ-i aḳdāmında *(173:8). [lākin,]*
5. gibi āteşe düşdi ve ḳınā ʿaẕābe'n-nār **Lākin** bu ḳadar *(173:19). [lākin,]*
6. nümāyende-i aḥsen-i eşkāl olmuş idi **Lākin** henüz şeb-çerāġ-ı vücūd-ı ḫudāvendigārīden *(174:8). [lākin,]*
7. **Lākin** yevm-i mezbūr aḫşāmı Marʿaş vālīsi silāḥ-dār-ı sābıḳ saʿādetlü *(178:35). [lākin,]*
8. ḫitām-ı sūra degin hediyyeleri tevārüd idüp **lākin** naẕar-ı ḫüsn-i ḳabūlden *(193:7). [lākin,]*
9. nev-īcād oyunlara āheng idüp **lākin** faṣılları encāmın bulmadın ve henüz aḳçe divşürecek *(198:12). [lākin,]*
10. bī-ḥadd u bī-ḳıyās idi **Lākin** anları tafṣīle tenezzül ile irtikāb-ı īcāb u ıṭnāb olunmadı *(199:31). [lākin,]*
11. **Lākin** ġarāʾib-sencān-ı rūzgār-dīde naẕar-ı ʿibret ü baṣar-ı baṣīretlerine *(205:22). [lākin,]*
12. **lākin** ālet-i işʿādı olan maḳara vü rīsmān ve ʿamele vü resen-keşān *(220:33). [lākin,]*
13. āverde-i ḫużūr-ı cenāb-ı ṣadrü'ṣ-ṣudūr oldı **Lākin** bālā-yı sütūn-ı ser-der-semāya *(242:22). [lākin,]*
14. Egerçi yevm-i mezbūrda olan ġarāʾib-i umūr nā-maḥṣūr idi **lākin** cümleden biri *(257:22). [lākin,]*
15. çıḳmaḳ bābında fermān-ı hümāyūn ṣudūr idüp **lakin** çār-mīḫ-i rīsmānları henüz *(262:29). [lakin,]*
16. müsāyefe eylediler **Lākin** iç ḳalʾa tāb-āver-i muḥātefe vü muḫāyefe olmamaġla *(267:30). [lākin,]*
17. **lākin** güreşden ferāġat ve baş başa muḍārebeye mübāderet idüp ʿāḳıbet *(275: 9). [lākin,]*
18. ḥabāb-ı baḥr-ı zeḫḫāra döndürdi **lākin** bu ṭūfān-ı keder-şūy *(290:5). [lākin,]*
19. **Lākin** hevā müteġayyir olmaġın fişeng şenligi taḳdīm olunmaḳ çeşbān görilüp *(308:33). [lākin,]*
20. meşābe-i berḳ-i germ-şitāb idigi bī-şekk ü irtiyāb idi **Lākin** gitdikçe *(309:21). [lākin,]*
21. mūcib-i kelāl olup **lākin** müşaʿbidān-ı Mışriyyeniñ her gün rūz-ı pīşīnden *(317:22). [lākin,]*
22. **Lākin** bundan ġayrı naḳle şāyeste bir emr-i ġarīb-i uḍḥūke-fermā meşhūd olmayup *(335:16). [lākin,]*
23. içün çeşm-güşā-yı intiẕār idiler **Lākin** keşret-i bārāndan nāşī bir vech ile tertīb-i esbāb-ı melāʿibe *(339:12). [lākin,]*
24. **lākin** yevm-i mezbūr aḫşāmı hevāda ṣafvet ve zemīn ü zamānda leṭāfet *(345:13). [lākin,]*
25. **lākin** encām-ı kārlarında maḳsim-i miyāh-ı āmāl olan dest-i kerem-peyvest-i şehriyārīden *(347:4). [lākin,]*
26. Anlar daḥi egerçi bir miḳdār ʿaẕāb-ı dūzaḫa giriftār oldılar **lākin** ṣoñra *(357:11). [lākin,]*
27. hevāya gidecek hevāyī fişekler sāʾir dürlü dürlü şenlikler eyyām-ı sāʾirede olanlarıñ żıʿfı olup **lākin** tafṣīli *(360:11). [lākin,]*
28. naḳdīne-i keremleri ile māl-ā-māl buyurdılar **Lākin** ilbās-ı ḫilʿat-ı müfāḫaret ve *(363:30). [lākin,]*
29. ḫażretleri egerçi sūr-ı hümāyūna medʿuvv olan vüzerādan idi **lākin** taʿvīḳ-i mevāniʿ *(368:24). [lākin,]*
30. naḫl-i kebīrler daḥi gelüp **lākin** bī-tekellüf ḳapudan geçmek mümkin olmaġın *(371:23). [lākin,]*
31. sulṭānān-ı ʿālī-şān idügi bundan aḳdem ẕikr ü beyān olunmuş idi **Lākin** *(372:11). [lākin,]*
32. getürdiler **Lākin** şeh-zāde-i saʿīd Sulṭan Bāyezīd ḫażretleri henüz ṭıfl olmaġla *(374:18). [lākin,]*

laklak heyʾetinde: *Leylek biçimindeki fişek.*

küngüresinde güşāyende-per-i pervāz olan **laḳlaḳ heyʾetinde** maşnūʿ fişengiñ *(196:19). [laḳlaḳ heyʾetinde, -n, -de]*

laklak-ı mezbūruñ: *(Fişek) Söz konusu leylek.*

söyledüp muḳʿad-ı meflūcü'l-aʿżāyı yerinden ḳaldurdı ve **laḳlaḳ-ı mezbūruñ** *(196:22). [laḳlaḳ-ı mezbūruñ, -uñ]*

laʿl: *Dudak.*
1. neşīdesin mışrāʿ Sāḳiyā **laʿliñ** ile ḳahveyi zemzemle de şun mışrāʿıyla *(223:30). [laʿliñ, -iñ]*
2. Ki **laʿli** şerbete beñzer Girīd balından *(280:16). [laʿli, -i]*

lāl: *Dilsiz.*

ārāyiş ü pīrāye virdiler ki ḥaḳḳ-ı taʿbīri ṭūṭīyi **lāl** ve temāşāsı insānı *(316:11). [lāl,]*

lāl u dem-besteyi: *Nefesi kesilmiş ve dilsiz.*

ḳıyāmetler ḳoparup ölüyi güldürdi ve **lāl u dem-besteyi** *(196:21). [lāl u dem-besteyi,]*

lala: *Eğitmen, hoca.*
1. zebān-ı gūşe-i ebrū ile **lalalarına** beyān ve anlar daḥi *(143:16). [lalalarına, -lar, -ı, -n, -a]*
2. sūr emīni ile **lalaları** pīş-vā olup Teber-dārlar Oṭaları ittiṣālinde olan *(145:2). [lalaları, -lar, -ı]*

laʿl-çekān: *Kanlı gözyaşı dökmek.*

Ḥālā o ḥacāletle gözü **laʿl-çekāndır** *(331:16). [laʿl-çekāndır, -dır]*

lāle: *Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek.*

Gāh **lāle** gāh gül-nār u gehī serv ü çenār *(195:28). [lāle,]*

lāle vü nesrīn: *Lale ve yaban gülü.*

maṣnūʿ **lāle vü nesrīn** ve gül ü zerrīn ve sāʾir erḥām-ı ekmām-ı dıraḫtān-ı bāġ u gül-zārdan *(367:31). [lāle vü nesrīn,]*

lāle-ʿiẕārān-ı gül-ruḫsār: *(Mumcular) Gül yüzlü, lale yanaklılar.*

ravżа-i ẕatü'n-naḍra-i manẓara-i ḫudāvend-i ʿalī-ḥaḍrāda ol **lāle-ʿiẕārān-ı gül-ruḫsār** çerāġān-ı gülşen pertevin *(239:17). [lāle-ʿiẕārān-ı gül-ruḫsār,]*

Lāleli Çeşme: *Laleli Çeşme, Beyoğlu ilçesi, Galata bölgesinde bulunan geç dönem Osmanlı devrine ait çeşme yapısı.*
1. ocaḳ żābiṭleri ve neferātı dīvān eṣvābı ile **Lāleli Çeşme** ḳarşusundan ve *(366:2). [Lāleli Çeşme,]*
2. çıḳdıḳdan ṣoñra Dīvān Yolı ile **Lāleli Çeşme** ve Ḍarb-ḫāne-i ʿAtīḳ ve Vālide Ḥammāmı *(366:18). [Lāleli Çeşme,]*

lāleniñ rengi: *Lalenin rengi, kırmızı.*

Lāleniñ rengi gülüñ būyı meyiñ keyfiyyeti *(323:9). [lāleniñ rengi,]*

lāle-zār-ı riyāż-ı sulṭānīye: *Sultan bahçelerinin laleliği.*

nümūne ve **lāle-zār-ı riyāż-ı sulṭānīye** hem-gūne eylediler Ve mīr-āḫūrān-ı ḫāṣṣa-i ḫāḳānī *(306:2). [lāle-zār-ı riyāż-ı sulṭānīye, -y, -e]*

lāle-zār-ı tāb-dārdan: *Göz kamaştırıcı lale bahçesi.*

ile būstān-ı serāy-ı ḫāṣṣaya naẓīr **lāle-zār-ı tāb-dārdan** nümūne *(289:4). [lāle-zār-ı tāb-dārdan, -dan]*

laʿl-i müzāb: *Erimiş lal renkli şarap.*

ʿakş-i pertev-i yāḳūt-ı aḥmerinden içinde olan āb **laʿl-i müẕāb** ve dāne dāne *(161:2). [laʿl-i müẕāb,]*

laʿl-i rummānī: *Nar renkli lal taşı.*

Her bir aḫker çü **laʿl-i rummānī** *(229:12). [laʿl-i rummānī,]*

Laʿlī-zāde Es-seyyid ʿAbdullāh Efendi: *Melami tarikatının mutasavvıflarından Lali Mehmed Efendi'nin oğlu, müderris.*

defter-dār-zāde Feyżī Meḥmed Efendi ve **Laʿlī-zāde Es-seyyid ʿAbdullāh Efendi** ve *(201:24). [Laʿlī-zāde Es-seyyid ʿAbdullāh Efendi,]*

lāmiʿ olup: *Parlamak.*

pertev-i āṣār-ı baḫt-ı hümāyūn **lāmiʿ olup** çihre-i şeref-behre-i ḫurşīd zīr-i niḳāb-ı seḥābdan *(326:14). [lāmiʿ olup, -up]*

lāmiʿa: *Parlak, parlamak.*
1. **lāmiʿasına** maẓhar olduḳları nümāyān oldı Ve ẕikr olunan Cin Deresiniñ ḳarşu *(151:21).*
[lāmiʿasına, -s, -ı, -n, -a]
2. Çāre ḫāmūşist şiʿrī-rā ki nār-ı taḥsīn güẕeşt **lāmiʿasınca** taʿrīf ü tavṣīfi *(345:19). [lāmiʿasınca, -s, -ınca]*

lāmiʿi: *Parıldayan, parlak, parıltılı.*

Nūr-ı şevket ruḫında **lāmiʿidir** *(137:24). [lāmiʿidir, -dir]*

lā-naẓīr: *Eşsiz, benzersiz.*

muṣavver ü muṣannaʿ u muraṣṣaʿ ḫaṭṭ-ı taʿlīḳ ile **lā-naẓīr** bir ḳıṭʿa muraḳḳaʿa ve *(167:1). [lā-naẓīr,]*

lāne vü āşiyān eyleyen: *Yurt tutmak.*

iken dürüldüklerinde her bir ṭablayı burc u mekān ve **lāne vü āşiyān eyleyen** *(266:8). [lāne vü āşiyān eyleyen, -y, -en]*

lāne-gīrān-ı emn ü emān olmalarını: *(Güvercinler) Güven içinde alacakları bir yuva kurmak.*

per-cünbān-ı ilticā ve küngüre-i ṭāḳ-ı ḳasr-ı ʿadāletlerinde **lāne-gīrān-ı emn ü emān olmalarını** *(266:12). [lāne-gīrān-ı emn ü emān olmalarını, -ma, -lar, -ı, -n, -ı]*

lāne-gīr-i istirāḥat olmaġla: *Dinlenme yuvasına girmek.*

Ḥācı Şāhīn **lāne-gīr-i istirāḥat olmaġla** vaḳt-i ʿaṣra dek resen-bāzlar daḫi *(213:17). [lāne-gīr-i istirāḥat olmaġla, -maġ, -la]*

lāne-gīr-i miyāne-i āteş olan: *Ateşin ortasına yuva kurmak.*

lāne-gīr-i miyāne-i āteş olan semendere dönüp li-münşiʾihi *(228:3). [lāne-gīr-i miyāne-i āteş olan, -an]*

laṭīfe-i ġaybiyye-i şevḳ-resān oldı: *Neşe katan ilginç şaka gibi olmak.*

şāyān bu daḫi bir **laṭīfe-i ġaybiyye-i şevḳ-resān oldı** *(206:31). [laṭīfe-i ġaybiyye-i şevḳ-resān oldı, -dı]*

lāyık: *Yakışır, münasip, şâyân.*
1. **lāyıḳ** Mīrzā-zāde Şeyḫ Meḥemmed Efendi ḥażretleri ḳıbelinden daḫi *(171:18). [lāyıḳ,]*
2. **lāyıḳ** birḳaç tārīḫ-i ġarrā ve bī-bedel ḳaṣīde-i müsteṣnā *(193:12). [lāyıḳ,]*
3. **Lāyıḳ** ki kehkeşān ola bir raḫt-ı Çerkesī *(200:6). [lāyıḳ,]*
4. göre bunlarıñ ḥāli çeşm-i ḥayret ile baḳmaġa **lāyık** cümleye fāʾiḳ *(205:23). [lāyık,]*
5. nücūm-ı āsumān gül-mīḫ-i naʿl-i tābānı olmaġa **lāyıḳ** ve rikāb-ı sīmīni *(216:9). [lāyıḳ,]*
6. Bi-ḥaḳḳ-ı Kaʿbe **lāyıḳ** şānına ikrām-ı sulṭānī *(218:12). [lāyıḳ,]*
7. Ben bir nigāh-ı şefḳate **lāyıḳ** degil miyim *(237:14). [lāyıḳ,]*
8. yaʿnī naṭʿ-ı şaṭranc-ı ʿubūdiyyetde şāh-ı ʿālem-penāha **lāyıḳ** bir ferzāne-ṭavr ile *(261:16). [lāyıḳ,]*
9. cān gibi naʿl-der-āteş-i tesḫīri olmaġa **lāyıḳ** bir perī-liḳāyı der-kār-ı beyʿ u şirā eylediler *(278:15). [lāyıḳ,]*
10. Şöyle bir şevḳ u ṭarab oldı ki **lāyıḳdır** eger *(290:23). [lāyıḳdır, -dır]*
11. **lāyıḳ** emṣāline ġālib ü fāʾiḳ her bir nevʿi ikişer ṭonluḳ telli düdemī ve İstanbulī çekme *(354:9). [lāyıḳ,]*
12. ṣubḥa **lāyıḳ** ülkerim yoḳdur diyerek terāne-sāzī itmege *(355:23). [lāyıḳ,]*

lāyıḳ u aḥrādır: *Uygun ve yaraşır.*

lāyıḳ u aḥrādır Ve nefāset-i ḫaṭṭ-ı müşgīn-nuḳatı ṣaḥāʾif-i āfāḳda mektūb u mersūm *(170:3). [lāyıḳ u aḥrādır, -dır]*

lāyıḳ-ı tāc u dāverī: *(III. Ahmet'in şehzadesi Mehmet) Taç giymeye ve hükümdarlık yapmaya uygun.*

Sulṭān Süleymān-ı zamān ve **lāyıḳ-ı tāc u dāverī** serv-i riyāż-ı serverī *(140:9). [lāyıḳ-ı tāc u dāverī,]*

lāzıme-i dārü'l-velīme-i ḫāḳānī: *Düğün evindeki hakan şöleninin gerekleri.*

resīde-i ḫıtām ve **lāzıme-i dārü'l-velīme-i ḫāḳānī** karīn-i tekmīl ü itmām *(363:38). [lāzıme-i dārü'l-velīme-i ḫāḳānī,]*

lāzıme-i şecāʿat: *Cesaretin gerekliliği.*

ve zamān-ı ḳarārların **lāzıme-i şecāʿat** ve ḥasene-i erbāb-ı şehāmetden olan *(273:6). [lāzıme-i şecāʿat,]*

leʾāl-i teslīm: *1) bağlılık incisi 2) dua etme, dinin gereğini yerine getirme.*

Şaçı virelim **leʾāl-i teslīm** *(126:2). [leʾāl-i teslīm,]*

leb kirāsı: *Eskiden varsıl kimselerin iftara çağırdıkları yoksullara yemekten sonra verdikleri harçlık.*

Şerbetler arada **leb kirāsı** *(158:28). [leb kirāsı,]*

leb-ber-leb k'ola: *(Ki) Dudak dudağa olmak, içmek.*

K'ola şāh-ı cihānla **leb-ber-leb** *(161:12). [leb-ber-leb k'ola, -a]*

leb-cünbān-ı taḥkīk: *Doğruluk dudağını oynatmak, itiraf etmek.*

leb-cünbān-ı taḥḳīḳ ve neʿam-gūyān-ı iḳrār u taṣdīḳ olup *(260:34). [leb-cünbān-ı taḥḳīḳ,]*

leb-i deryāda: *Deniz kıyısı.*
1. Ḳondı **leb-i deryāda** o ʿanḳā-yı zamāne *(250:6). [leb-i deryāda, -da]*
2. şāhen-şeh-i deryā-nevāl ḥażretleri Tersāne Bāġçesinde **leb-i deryāda** güsterde olan *(351:14). [leb-i deryāda, -da]*

leb-i taʿẓīm: *Ululamayı ifade etmek.*

teblīġ-i peyām-ı şāh-ı Dārā-ġulām eyledigi gibi evvelā **leb-i taʿẓīm** ile ʿinān u rikāb u zīnin *(216:20). [leb-i taʿẓīm,]*

leb-i taʿẓīm: *Saygı dudağı.*

destine resīde olduḳda **leb-i taʿẓīm** ile būsīde ve ḳumrī-i serv-nişīn gibi *(243:15). [leb-i taʿẓīm,]*

leb-rīz-i ibrīz itseler: *Altınla ağzına kadar doldurmak.*

gibi gözi altuna toḳ ve göñli ġanī olmaġla ḥucurātın **leb-rīz-i ibrīz itseler** *(162:1). [leb-rīz-i ibrīz itseler, -se, -ler]*

leb-rīz-i ṣahbā-yı hevā olmaġla: *Hava kadehini ağzına kadar doldurmak.*

kāse-i dehān-ı mehterāndan **leb-rīz-i ṣahbā-yı hevā olmaġla** kūk-ı sūrnāya *(181:24). [leb-rīz-i ṣahbā-yı hevā olmaġla, -maġ, -la]*

leb-rīz-i ṣahbā-yı naġam eyleyen: *Nağme şarabını ağzına kadar doldurmak, uygun bir şekilde söz söylemek.*

dehān-ı enāmı kāse-i ṭanbūr gibi **leb-rīz-i ṣahbā-yı naġam eyleyen** bir şarḳı ile *(206:28). [leb-rīz-i ṣahbā-yı naġam eyleyen, -y, -en]*

lebs: *Giydirmek.*

lebs ile mümtāz idüp cümlesine boylarınca iḥsān-ı bī-ḥadd u ḳıyās buyurdılar *(276:19). [lebs,]*

lebs-i ʿörf: *Kavuk giyme.*

lebs-i ʿörf ve ferve-i beyżā ile ʿörf-i ṭarīḳa riʿāyet buyurdılar Bu eşnāda *(177:5). [lebs-i ʿörf,]*

lede'l-iktiżā: *Gerektiğinde.*

yaġlu ṭulumlar ile ṣūret-i suḫre-bāzīde **lede'l-iḳtiżā** taḫliye-i ṭarīḳ içün *(142:21). [lede'l-iḳtiżā,]*

lede'l-vürūd: *(Mektup için) ulaşır ulaşmaz.*

mektūb taḥrīr ü irsāl olunmuşdur İnşāʿallāhu'l-Vedūd **lede'l-vürūd** *(140:25). [lede'l-vürūd,]*

legen: *Genellikle, içinde bir şey yıkamak için kullanılan metal veya plastikten yayvan kap.*
1. Ṭaʿāmdan muḳaddem saḳḳāyān-ı sīm mücevveze ile **legen** ve ibrīḳ virüp ve *(194:22). [legen,]*
2. dirhem iki **legen** ve iki ibrīḳ hediyyelerin dest-dāde-i ḫademe-i bār-gāh-ı hümāyūn eylediler *(239:2). [legen,]*
3. mücevveze ve **legen** ibrīḳ ile ḫużūr-ı hümāyūndan güẕār ve müsāfir çergelerinde *(286:16). [legen,]*
4. **legen** ve bir vuḳiyye miḳdārı iki sīm kāse-i sevād-kārī ve beş yüz dirhem sīm-i ṣāfdan *(298:26). [legen,]*
5. ḫoşāb-ı duʿā-yı müstecāb-ı rīḫte ḳıldılar ve yedi yüz dirhem bir ibrīḳ ve **legen** ve *(301:7). [legen,]*
6. **legen** ve pāy-taḫt-ı hümāyūna ihdāya aḥrā vü elyaḳ eski maʿden beş kāse ve bir *(305:7). [legen,]*

lehīb ü mühīb-i bevārıḳ-ı medāfiʿ u benādıḳ: *Mermi ve gülle şimşeklerinin ürkünç alevi.*

ve ḫaber ṭopları atılup yek-dīgere **lehīb ü mühīb-i bevārıḳ-ı medāfiʿ u benādıḳ** *(244:21). [lehīb ü mühīb-i bevārıḳ-ı medāfiʿ u benādıḳ,]*

lehīb-i ġam-sūzı: *Keder yakan alev.*

lehīb-i ġam-sūzı āsumāna ṣuʿūd ve ʿuyūn-ı nücūmı dūd-ālud idüp *(290:2). [lehīb-i ġam-sūzı, -ı]*

leke vü gerd olacak: *Leke ve toz bulaşmak.*

ve ne dāmen-i nāmūslarına **leke vü gerd olacaḳ** ḥālet ẓāhir olup *(205:13). [leke vü gerd olacaḳ, -acaḳ]*

lemʿ şalmaġ: *Aydınlatmak.*

Şalmaġ içün māh-ı nev-āfāḳa **lemʿ** *(217:6). [lemʿ şalmaġ,]*

lemʿa: *Parıltı, ışıltı.*

lemʿasını tavṣīf ve bir şemʿasını taʿrīf ile iktifā ve bu ḳıṭʿa-i āb-dār-ı āteşīn-edā-yı siḥr-āsār *(323:2). [lemʿasını, -s, -ı, -n, -ı]*

lemʿa-feşān u şerāre-nisār: *Parıltı saçmak ve kıvılcım yağdırmak.*

ṣoñra bir havān püskürmesi daḫi kūre-i mīnā-kār gibi **lemʿa-feşān u şerāre-nisār** *(253:26). [lemʿa-feşān u şerāre-nisār,]*

lemʿa-i bedr-i devletleri olan: *Saadet dolunayının ışığı.*

iżāʿa-i meclis-i temāşāya **lemʿa-i bedr-i devletleri olan** ṣadr-ı celīlü'l-ḳadrlerin *(308:19). [lemʿa-i bedr-i devletleri olan, -an]*

lemʿa-i cemāl-i nūrānīleri: *Işıklı yüzün parıltısı.*

Nā-gehān ṣadr-ı ḫurşīd-ḳadr-ı rūşen-żamīr **lemʿa-i cemāl-i nūrānīleri** ile *(326:26). [lemʿa-i cemāl-i nūrānīleri, -ler, -i]*

lemʿa-pāş-ı bürūz olan: *Işık saçarak görünmek.*

zīr-i seḥābdan **lemʿa-pāş-ı bürūz olan** mihr-i dehr-efrūz gibi enẓār-ı ḥużżāra tāb-dāde olduḳda *(358:21). [lemʿa-pāş-ı bürūz olan, -an]*

lemeʿān: *Parlama, parıldama.*

lemeʿān ve andan daḫi beş deste fişege birden āteş sereyān idüp her biriniñ *(309:6). [lemeʿān,]*

lemeʿān eylemiş: *Parlamak.*

mesbūk-ı ḳālıb-ı īcād olup gūyā kūre-i zer-ger-i ḫurşīdden **lemeʿān eylemiş** *(171:4). [lemeʿān eylemiş, -miş]*

lemeʿān-ı nārdan: *Ateşin alevlenmesi, şiddetini artırması.*

ḥużżār u nużżārı Hindī-i āteş-perest gibi **lemeʿān-ı nārdan** ḫaşyet-i bisyār ile *(270:35). [lemeʿān-ı nārdan, -dan]*

leng ü lūk u daḥ çüş: *Deh, çüş diyerek deve ve at ile yola çıkıp bir yerde bir iki gün konaklamak.*

Düşdi yola **leng ü lūk u daḥ çüş** *(130:12). [leng ü lūk u daḥ çüş,]*

lenger-bār-ı karār olup: *Karar kapısını çekmek, bulunulan yerden ayrılmak.*

çekdirme **lenger-bār-ı ḳarār olup** deryā-yı āteş olan meydān-ı sūra imāle-i sükkān *(356:22). [lenger-bār-ı ḳarār olup, -up]*

lenger-efgen-i karār olan: *Demirlenmek, demirlemek.*

lenger-efgen-i ḳarār olan ḳapudāne ḳalyonunuñ çār-ṭāk-ı zībende-revāḳın *(202:9). [lenger-efgen-i ḳarār olan, -an]*

lenger-efgen-i sāḥil-şaḥrā olan: *Ova sahiline demir atmak.*

lenger-efgen-i sāḥil-şaḥrā olan maʿhūd ḳadırġayı çekdiri çekdiri *(343:10). [lenger-efgen-i sāḥil-şaḥrā olan, -an]*

lenger-endāz-ı līmān-ı meydān olup: *Meydan limanına demir atmak.*

lenger-endāz-ı līmān-ı meydān olup içindeki ʿasker sell-i seyf-i ser-feşān *(267:19). [lenger-endāz-ı līmān-ı meydān olup, -up]*

lenger-endāz-ı rāḥat oldı: *Rahatın demirini atmak.*

līmān-ı āsāyişine varup ḳol ḳanat şaldı ve āşiyāne-i ferāġatda **lenger-endāz-ı rāḥat oldı** *(296:2). [lenger-endāz-ı rāḥat oldı, -dı]*

lenger-i fūlād: *Çelik çapa.*

Felek nüh bād-bān saṭḥ-ı zemīn bir **lenger-i fūlād** *(186:8). [lenger-i fūlād,]*

lenger-rübā-yı ārām: *Dinlenme çapası.*

maḥall-i istiḳrārından **lenger-rübā-yı ārām** ve sāḥil-i deryā-yı şevket olan *(264:24). [lenger-rübā-yı ārām,]*

lenger-rübāy-ı ḳarār: *Demirin bulunduğu yer.*

Bu eṣnāda ber-hevā ḳalyonlar yine ke'l-evvel maḥallerinden **lenger-rübāy-ı ḳarār** *(295:21). [lenger-rübāy-ı ḳarār,]*

lerze gelür: *Pır pır etmek, yerinde duramamak.*

Ḳaleme laġziş ele raʿşe dile **lerze gelür** *(231:28). [lerze gelür, -ür]*

lerzende ider: *Titremek.*

İder Tehemteni **lerzende** yāl ü bālinden *(280:22). [lerzende ider, -er]*

leşker-endāz-ı līmān-ı istiḫżār itmişler: *Hazır olma limanına demir atmak.*

getürüp vüzerā-yı ʿiẓām dāʿiresi civārında bir maḥallde **leşker-endāz-ı līmān-ı istiḫżār itmişler** *(183:22). [leşker-endāz-ı līmān-ı istiḫżār itmişler, -miş, -ler]*

leşker-i hümūm u ġumūma: *Sıkıntı ve tasa askeri.*

gelüp ve ʿale'l-ʾumūm **leşker-i hümūm u ġumūma** pāy-der-pā üç ḳoldan *(294:12). [leşker-i hümūm u ġumūma, -a]*

leṭāfet: *Güzellik, hoşluk.*
1. Ve bir mücevher kāse-i faġfūr mışrāʿ Ki **leṭāfetde** nezāketde bir içim ṣudur Neṣr *(161:1). [leṭāfetde, -de]*
2. lākin yevm-i mezbūr aḫşāmı hevāda ṣafvet ve zemīn ü zamānda **leṭāfet** *(345:13). [leṭāfet,]*

leṭāfet ü nefāset: *(Hediye Kumaş) Çekici ve gönül alıcı.*

ḳuṭnī ve aṭlas ki her biri **leṭāfet ü nefāset** ile mevṣūf idi *(192:4). [leṭāfet ü nefāset,]*

leṭāfet ü reng: *(Şal için) Güzellik ve renk.*

üzere māl-ā-māl iki boġça çiçekli ve sāde elvān ẕī-ḳıymet şāl ve **leṭāfet ü reng** *(164:28). [leṭāfet ü reng,]*

leṭāfet-nümā-yı sünbül-deste-i jāle-dār oldıġı: *Üzeri çiy tanecikleriyle kaplı sümbül demetinin pırıl pırıl görünmesi.*

hevā-yı sünbülī **leṭāfet-nümā-yı sünbül-deste-i jāle-dār oldıġı** *(272:7). [leṭāfet-nümā-yı sünbül-deste-i jāle-dār oldıġı, -dıġ, -ı]*

levāmiʿü'l-büdūr-ı neşāṭ u sürūr: *Sevinç ve şenlik dolunaylarının parlaklığı.*

levāmiʿü'l-büdūr-ı neşāṭ u sürūr ile tenvīr-i şeb-hengām-ı ferḥat ve iẓhār-ı esbāb-ı şeṭāret *(202:24). [levāmiʿü'l-büdūr-ı neşāṭ u sürūr,]*

levāzım: *Gerekli olan şeyler, gereçler, ihtiyaçlar.*
1. içün tamġa-zede-i ifrāz u iḫtişāṣ ḳılınup sāʾir **levāzım** daḫi bi't-tamām *(147:25). [levāzım,]*
2. **levāzımını** ḥāżır u āmāde eylediler Ve ketḫudā-yı şeref-intimā-yı āṣafī ḥażretleriniñ *(149:24). [levāzımını, -ı, -n, -ı]*

levāzım-ı dükkānları: *Dükkan için gerekli şeyler.*

īcād ve ṣanʿatlarına göre **levāzım-ı dükkānları** her ne ise iʿdād idüp içinde bir *(280:2). [levāzım-ı dükkānları, -lar, -ı]*

levāzım-ı maṭbaḫ: *Mutfak gereçleri.*

naṣb-ı ḫayme-i istiḳrār ve ittiṣālinde bir ḫāne taḫliye olunup **levāzım-ı maṭbaḫ** *(151:13). [levāzım-ı maṭbaḫ,]*

levāzım-ı mihmān-nüvāzī olan: *Konukların ağırlanması için gerekenler.*

levāzım-ı mihmān-nüvāzī olan esbāb-ı ikrām u iʿzāzı iḥżār itdiklerinde *(286:17). [levāzım-ı mihmān-nüvāzī olan, -an]*

levāzım-ı mühimmātı: *Gerekli malzemeler.*

ve **levāzım-ı mühimmātı** şimdiden sarāy-ı ʿatīḳa naḳl olunup *(141:35). [levāzım-ı mühimmātı, -ı]*

levāzım-ı şādī: *Şenlik gereçleri.*

Ḥāżır oldı **levāzım-ı şādī** *(272:18). [levāzım-ı şādī,]*

levāzım-ı sāʾire: *Diğer gerekli şeyler.*

güsterde vü āmāde oldı ve **levāzım-ı sāʾire** bi'l-cümle ḥāżır u müheyyā *(215:11). [levāzım-ı sāʾire,]*

levāzım-ı şān-ı vezāret olan: *Vezirlik şanının gerekleri.*

müsellaḥ u müretteb tüfengçiler ve sāʾir **levāzım-ı şān-ı vezāret olan** ṭaḳımları ile sāyebān-ı maḫṣūṣalarına *(365:11). [levāzım-ı şān-ı vezāret olan, -an]*

levāzım-ı şeṭāret-medārları: *Şenlik yapmaya yarayacak aletler.*

ve sāʾir **levāzım-ı şeṭāret-medārları** emīn-i sūr maʿrifetiyle iḥżār ve her birine *(142:24). [levāzım-ı şeṭāret-medārları, -lar, -ı]*

levāzım-ı żiyāfet: *Şölen için gerekenler.*

levāzım-ı żiyāfet kemā-yenbaġī tetmīm ü tekmīl olunup ve gül-āb u buḫūr virilüp *(287:6). [levāzım-ı żiyāfet,]*

levāzım-ı ẕiyāfet-i sūr: *Düğün şöleni için gerekli malzemeler.*

Bu eṣnāda sūr emīni ṭarafından muʿtād-ı ḳadīm üzere **levāzım-ı ẕiyāfet-i sūr** *(142:1). [levāzım-ı ẕiyāfet-i sūr,]*

levend yapulı: *İri ve uzun boylu kişi.*

anları taʿḳīb idüp içlerinden **levend yapulı** nice dilberān-ı ḫūb-manẓar *(296:19). [levend yapulı,]*

levendān: *Yiğitler.*

āteş-bāzān ve **levendāna** ve sāʾir erbāb-ı ḥācāta ve raḳḳāṣān u mehterāna ve *(289:19). [levendāna, -a]*

levendāne: *Asker gibi, yiğitçe.*
1. bādām-çeşm ü piste-dehen şeker-leb ü şīrīn-süḫān yemīn ü yesārda **levendāne** *(280:7). [levendāne,]*
2. Serindeki o **levendāne** al şālından *(280:20). [levendāne,]*

levendāne ḳıyāfet: *(Genç delikanlılar için) Levent'e yakışır giyiniş.*

levendāne ḳıyāfet ve Rüstemāne heyʾet ile ālāya döşenüp basṭ-ı bisāṭ-ı sürūr *(283:9). [levendāne ḳıyāfet,]*

levendāt: *Leventler, denizciler.*

levendāt yoldaşları cenge mübāşeret ve ḳalʿayı dāʾiren-mā-dār *(346:12). [levendāt,]*

levendāt u ālātı: *Leventler ve araç-gereçler.*

icrā-yı ṣanʿat-ı cerr-i eṣḳāl eylediler İçinde **levendāt u ālātı** mükemmel ü āmāde *(314:9). [levendāt u ālātı, -ı]*

levendāt-ı tersāne-i ʿāmire: *(Haliç Tersanesi) Tersane-i Amire leventleri.*

eṭrāfını muḥāṣara eyleyen **levendāt-ı tersāne-i ʿāmire** merdān-ı meydān-ı kār-zār *(188:9). [levendāt-ı tersāne-i ʿāmire,]*

levend-i tünd-hūya: *"Ve, ayrıca, bir de." anlamlarında kullanılan bağlaç.*

teng-mizāc **levend-i tünd-ḫūya** beñzer idi ki Li-müʾellifihi *(165:9). [levend-i tünd-ḫūya, -a]*

levḥ u ḳalem: *Kalem ve üzerine yazı yazılan nesne.*

levḥ u ḳalem ve bir cild muraṣṣaʿ u müẕehheb nüsḫa-i Silsiletü'ẕ-Ẕeheb ve *(166:29). [levḥ u ḳalem,]*

levḥ-i dile: *Gönül levhası.*

Ḫançer-i çeşmini **levḥ-i dile** taṣvīr itsem *(231:29). [levḥ-i dile, -e]*

levḥ-i hātırına: *Kafa, zihin.*

bir ḫoşca żabṭ u itḳān ve manẓūr-ı çeşm-i imʿān itdiñ mi ve geregi gibi **levḥ-i ḫāṭırına** *(260:13). [levḥ-i ḫāṭırına, -ı, -n, -a]*

levḥ-i īcādı: *İcat levhası, daha önce yazı yazılmamış levha.*

Levḥ-i īcādı zīr-i meşḳ ideli *(190:13). [levḥ-i īcādı, -ı]*

levm idüp: *Kınamak.*

ve kendü daḫi nefsine **levm idüp** ḫod-be-ḫod söge söge ḳanġı cānibe *(279:15). [levm idüp, -üp]*

leyālī-i pīşīnedeki: *Önceki geceler.*

leyālī-i pīşīnedeki ḳadar germiyyet ü tāb-ı temāşā olmadıġından ṣadr-ı sipihr-āsitān *(309, 29). [leyālī-i pīşīnedeki, -de, -ki]*

leyālī-i sābıḳada: *Önceki gece.*
1. farḳı olmadıġı ḳaṭʿiyyü'ẕ-ẓuhūr olup **leyālī-i sābıḳada** meşhūd-ı dīde-i ʿibret-bīn olan *(309:19). [leyālī-i sābıḳada, -da]*
2. ve gümrükçi aġa ṭarafından **leyālī-i sābıḳada** şenlik iden ṣal-ı ġarībü't-tims̱āl *(322:18). [leyālī-i sābıḳada, -da]*
3. Leyle-i mezbūrede olan fişek şenligi **leyālī-i sābıḳada** olanın mecmūʿına *(348:1). [leyālī-i sābıḳada, -da]*

leyālī-i sābıḳadan: *Önceki geceler.*

Ve **leyālī-i sābıḳadan** ziyāde bir ṣalda çār-gūşe varoşı ve şaranpolı ve *(289:9). [leyālī-i sābıḳadan, -dan]*

leyālī-i sābıḳanıñ mecmūʿına: *Önceki gecelerin toplamı.*

mütemādī olup bir mertebe pertev-pāş-ı şevḳ u şādī olmuşdur ki **leyālī-i sābıḳanıñ mecmūʿında** *(356:18). [leyālī-i sābıḳanıñ mecmūʿında, -n, -da]*

leyālī-i sūr-ı hümāyūnuñ: *Kutlu düğünün geceleri.*

Bu Maḳāle **Leyālī-i Sūr-ı Hümāyūnuñ** Dördinci Gicesi ki Leyletü's-Sebtdir *(202:1). [leyālī-i sūr-ı hümāyūnuñ, -uñ]*

leyālī-i sūruñ: *Düğün geceleri.*

Maḥall-i Taṣvīr **Leyālī-i Sūruñ** Ḫamīs Gicesi Baḫren Olan Şenlikler Beyānındadır *(288:29). [leyālī-i sūruñ, -uñ]*

leylā-yı bādiye-peymāya: *Çölde gezen Leyla.*

her mūyından nice Selmāya ebrū ve belki hezārān **Leylā-yı bādiye-peymāya** *(163:16). [leylā-yı bādiye-peymāya, -y, -a]*

leyle-i ātiye: *(Düğünün ikinci gecesi) Ertesi gece.*

leyle-i ātiye içün pīçīde-i ṣandūḳa-i istiḥżār olunmaḳ irāde olunmuş *(173:6). [leyle-i ātiye, -y, -e]*

leyle-i ʿīd: *Bayram gecesi.*

Leyle-i ʿīd idi ol gice meger *(217:8). [leyle-i ʿīd,]*

leyle-i mezbūrede: *Bu gece, dokuzuncu gece.*

Leyle-i mezbūrede ṣadr-ı aʿẓam-ı deryā-semāḥatıñ beẕl itdigi zer ü sīmiñ *(289:17). [leyle-i mezbūrede, -de]*

leyle-i mezbūrede: *Bu gece, düğünün on üçüncü gecesi.*

Leyle-i mezbūrede olan fişek şenligi leyālī-i sābıḳada olanın mecmūʿına *(348:1). [leyle-i mezbūrede, -de]*

leyle-i meẕkūrede: *Düğünün ilk gününün gecesi.*

Leyle-i meẕkūrede māh-tāb-ı cemāl-i şehriyārī müteġaṭṭī-i seḥāb-ı iḫticāb olmaġla *(173:5). [leyle-i meẕkūrede, -de]*

leyle-i meẕkūrede: *Bu gece düğünün sekizinci gecesi.*

Leyle-i meẕkūrede pertev-endāz-ı süṭūʿ olan ġarāʾib-i melāʿib-i nāriyyeden *(269:9). [leyle-i meẕkūrede, -de]*

leyle-i sābıka: *Önceki gece.*
1. **leyle-i sābıḳa** gibi yine sāḥil-serāy-ı tersāne-i ʿāmirede temāşā-gāh-ı maḫṣūṣlarına *(216:30). [leyle-i sābıḳa,]*
2. civārında iḥdāṯ olunan nīşīmen-i maʿhūdda **leyle-i sābıḳada** meşhūd olan *(289:1). [leyle-i sābıḳada, -da]*

leyle-i sālisede: *Üçüncü gece.*

Bu Maḳāle-i Şevḳ-efrūz **Leyle-i Ṣālişede** Berren Pertev-pāş-ı Bürūz Olan *(195:1). [leyle-i ṣāliṣede, -de]*

leyle-i sāminesinde: *Sekizinci gece.*

Maḥall-i Taṣvīr Bu Maḳāle-i Āteşīn-taʿbīr Sūr-ı Hümāyūnuñ **Leyle-i Ṣāminesinde** Olan *(268:2). [leyle-i ṣāminesinde, -s, -i, -n, -de]*

leyle-i zulmādan: *Karanlık gece.*

Neṣr Ve iki taḫta pūstīn-i semmūr ki **leyle-i ẓulmādan** siyāh u tārīk ve *(163:25). [leyle-i ẓulmādan, -dan]*

leylen: *Geceleyin, gece vakti.*

teline doḳunmayup **leylen** ve nehāren ẕükūr ve zenān emn ü emān üzere istedikleri *(205:31). [leylen,]*

leylen-fe-leylen: *Geceden geceye.*

ʿaḳabe ve ṣallar kemā-kān fürūzān ve **leylen-fe-leylen** teraḳḳīleri nümāyān olup *(289:2). [leylen-fe-leylen,]*

leyletü'l-cumʿa: *Cuma gecesi.*

Yevm-i mezbūr aḫşāmı ki **leyletü'l-cumʿadır** fişek şenligi fermān buyurulmaġın *(195:3). [leyletü'l-cumʿadır, -dır]*

leyletü's-sebtdir: *Cumartesi gecesi.*

Bu Maḳāle Leyālī-i Sūr-ı Hümāyūnuñ Dördinci Gicesi ki **Leyletü's-Sebtdir** *(202:1). [leyletü's-sebtdir,]*

leylī-i ḫayme-nişīn: *Leyla gibi çadır içinde oturmak.*

irgürdiler ve içlerinden bir maḥbūb-ı siyeh-çerdeyi **Leylī-i ḫayme-nişīn** gibi *(277:22). [leylī-i ḫayme-nişīn,]*

leylī-i ḫayme-nişīn-i ḳameriñ ferş-i reh-güzeri olmaḳ: *Çadırda oturan gecenin ayının yoluna serilmek.*

ʿakkām-ı felek serā-perde-i sefīd-ı rūzı ṭayy-gerde ve **leylī-i ḫayme-nişīn-i ḳameriñ ferş-i reh-güẕeri olmaḳ** *(288:31). [leylī-i ḫayme-nişīn-i ḳameriñ ferş-i reh-güẕeri olmaḳ, -maḳ]*

Leys-ḫamāset: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Leys kadar yiğit.*

ṣadr-ı aʿẓam-ı mebẕūlü'l-kerem Ġayş-semāḥat **Leys-ḫamāset** *(363:14). [Leys-ḫamāset,]*

leẕāʾiz-i temāşā-yı ḫavārık-ı ʿāde: *Olağanüstü gösterileri seyretme lezzetleri.*

ḫıyāmda anlar gibi ikrām ve **leẕāʾiẕ-i temāşā-yı ḫavārıḳ-ı ʿāde** ile şīrīn-kām ḳılındılar *(347:25). [leẕāʾiẕ-i temāşā-yı ḫavārıḳ-ı ʿāde,]*

lezzet: *Tat, zevk.*

daḫi şimdi o **lezzet** bāḳī zemzemesiyle gūyā olacaġı bī-reyb ü riyā oldı Beyt *(359:17). [lezzet,]*

lezzet-baḫş oldılar: *Lezzet almak.*

miṣāl-i şehd-i ḫitān ḳafālarından gönderilüp Edirne Ḥalvāsı ḳadar **lezzet-baḫş oldılar** *(275:20). [lezzet-baḫş oldılar, -dı, -lar]*

lezzet-çeş-i ḥalvā-yı hāḳānī olmalarına: *Hakan helvasının tadına bakmak.*

ve sükker-i ḫiṭāb-ı müsteṭābları birle **lezzet-çeş-i ḥalvā-yı ḫāḳānī olmalarına** *(211:25). [lezzet-çeş-i ḥalvā-yı ḫāḳānī olmalarına, -ma, -lar, -ı, -n, -a]*

lezzet-i ʿālem: *Dünyanın tadı.*

ve gürisne-dilān-ı ḥasreti mışrāʿ Tamām **lezzet-i ʿālem** *(241:20). [lezzet-i ʿālem,]*

lezzet-i viṣālinden: *Kavuşmanın lezzeti.*

Nice ferāġ olunur **lezzet-i viṣālinden** *(280:15). [lezzet-i viṣālinden, -i, -n, -den]*

lezzetine ṭoyulmayup: *Çok güzel, doyulamayacak kadar lezzetli olmak.*

ile ẕāʾika-i çeşm-i ʿibret tenāvül eyledikçe **lezzetine ṭoyulmayup** *(318:23). [lezzetine ṭoyulmayup, -y, -up]*

li-ʿādaleti'ş-şemmi: *Burnun koku duyusunu hissetmemesi.*

Ve fi'l-ġarbı mezḳūmun **li-ʿādaleti'ş-şemmi** *(162:12). [li-ʿādaleti'ş-şemmi,]*

libāçe-i rūz-merre: *Günlük elbise.*

aġaları imtiyāzen ʿani'l-ġayr **libāçe-i rūz-merre** ile meclis-i āṣafīye müṣūl eyleyüp *(248:6). [libāçe-i rūz-merre,]*

li-Bāḳī: *Bâkî'nindir. Bâkî'ye ait veya Bâkî tarafından anlamına gelen ifade.*

ve şāʿir-i süḫan-verleri **li-Bāḳī** *(276:26). [li-Bāḳī,]*

libās: *Elbise,giysi.*

libāslar tedārük ü āmāde ḳılındı *(142:28). [libāslar, -lar]*

libās u destārı: *Kıyafet ve sarık.*

Rūz-merre **libās u destārı** ile ḥuẓūr-ı āṣafīye gelüp ṣadr-ı refīʿü'l-ḳadr-i vesīʿü'ṣ-ṣadr ḥażretleri *(155:28). [libās u destārı, -ı]*

libās-ı ʿAcemāne: *Aceme yakışır giysi.*
1. gūşe-i müttekā-yı müzerkeş-visādesinde **libās-ı ʿAcemāne** ile bir püser-i ḫūb-liḳā ve *(242:4). [libās-ı ʿAcemāne,]*
2. otuz ḳadar şaḫs-ı uḍḥūke-nümā **libās-ı ʿAcemāne** ve şeb-külāh-ı ḳalenderāne *(157:8). [libās-ı ʿAcemāne,]*

libās-ı ādemiyāne: *İnsan kılığı.*

gerdūne-i gerdūn-nümūn içre **libās-ı ādemiyāne** ile cilve-ger *(234:19). [libās-ı ādemiyāne,]*

libās-ı ʿādīleri: *Günlük giyilen giysi.*
1. Ṣadr-ı Dārā-iḥtişām ve şeyḫü'l-islām-ı ʿālī-maḳām heyʾet-i aṣlī ve **libās-ı ʿādīleri** *(180:23). [libās-ı ʿādīleri, -ler, -i]*
2. **libās-ı ʿādīleri** ile oturmalarına fermān buyurdılar *(286:23). [libās-ı ʿādīleri, -ler, -i]*

libās-ı dīvānīleri: *Divani giyim. Düğün, divan toplantısı veya dış ülkelerden misafir gelindiği sırada devlet protokolünde bulunanların resmi giyimleri.*
1. baʿde'l-ʿaṣr ḥasbe'l-ʿāde çāşnī-gīrān **libās-ı dīvānīleri** ile naḳl-i ṭaʿām u evānī itdikleri *(248:7). [libās-ı dīvānīleri, -ler, -i]*
2. .mālikāne ḫalīfeleri ser-cümle mücevveze ve **libās-ı dīvānīleri** ʿale't-tertīb üç direkli *(319:9). [libās-ı dīvānīleri, -ler, -i]*

libās-ı girān-bahā: *Kıymetli elbise giydirilmek.*

yevmiyye ile bir ḳalyon reʾīsligi iḥsān ve anlara maḫṣūṣ bir ḳat **libās-ı girān-bahā** *(244:6). [libās-ı girān-bahā,]*

libās-ı ḫāṣṣların: *Özel giyim.*

tecdīd itmek içün **libās-ı ḫāṣṣların** uṣūl ile tecrīd idüp hübūṭ u süḳūṭdan *(259:3). [libās-ı ḫāṣṣların, -lar, -ın]*

libās-ı kaʿbe: *Kabe'nin üzerindeki siyah örtü.*

Hem-çün **libās-ı Kaʿbe** bu ferve-i mücedded *(163:22). [libās-ı kaʿbe,]*

libās-ı levendāne: *Leventlere yakışır kıyafet.*

Bunlarıñ ʿāḳabinde ṣaf-keşīde nice cüvān-merdān-ı ber-güzīde **libās-ı levendāne** *(237:18). [libās-ı levendāne,]*

libās-ı maḥṣūṣları: *Özel giyim.*

mücevveze ve sāʾir żābiṭān ve küttāb u müteʿayyinān daḫi **libās-ı maḫṣūṣları** ile *(339:7).*
[libās-ı maḫṣūṣları, -lar, -ı]

libās-ı müsteʿār: *Ödünç elbise.*

Baʿdehū Bit Bāzārı Oturaḳçıları **libās-ı müsteʿār** ile sāḫte-vaḳār ve kehle-i nerdübānı *(316:1). [libās-ı müsteʿār,]*

libās-ı rūz-merre-i şāhid-i sūr olan: *Düğün güzelinin günlük elbisesi.*

ütüleyüp ve tebāşīr-i ṣubḥ-ı pür-nūr **libās-ı rūz-merre-i şāhid-i sūr olan** *(302:2). [libās-ı rūz-merre-i şāhid-i sūr olan, -an]*

libās-ı rūz-merreleri: *Günlük, resmi olmayan giyim.*
1. destār-ı ʿādī ve **libās-ı rūz-merreleri** ile baʿdehū cebecibaşı üst ve mücevveze ile *(339:3). [libās-ı rūz-merreleri, -ler, -i]*
2. paşayān ü mīr-mīrān ve ḫˇācegān-ı dīvān destār-ı ʿādī ve **libās-ı rūz-merreleri** *(347:12). [libās-ı rūz-merreleri, -ler, -i]*

libās-ı yevmiyyeleri: *Günlük giyim.*

ve vālī-i Raḳḳa vezīr-i sütūde-ḫiṣāl **libās-ı yevmiyyeleri** ile ve sipāh u silāḥ-dār aġaları *(248:18). [libās-ı yevmiyyeleri, -ler, -i]*

libās-ı zer-tār: *Altın iplikli elbise.*

ve **libās-ı zer-tār** ve manṭarī destār ile zemīn-būs-ı ḫudāvendigār olup mehterḫāneleri *(334:18). [libās-ı zer-tār,]*

li-ecli'l-ekl eyleyen: *Yemek yemek için.*

evvelā żiyāfet-kede-i ʿamīmü'n-nevāl-i ḫāḳānīde tebdīlü'ş-şekl **li-ecli'l-ekl eyleyen** *(231:15). [li-ecli'l-ekl eyleyen, -y, -en]*

li-ecli'l-ekl iden: *Yemek yemek için hareket etmek.*

girüp tebdīlü'ş-şekl **li-ecli'l-ekl iden** ve ṭuz gibi her aşa giren aç gözli *(301:1). [li-ecli'l-ekl iden, -en]*

li-ecli't-teberrük: *(Sünnet için) Uğurlu olmasının dilenmesi.*

ve **li-ecli't-teberrük** mürāʿāt-ı ḳānūn-ı ḳadīm idüp hediyye-i mūrānelerin *(233:14). [li-ecli't-teberrük,]*

li-ecli't-tebrīk: *Uğurlu olması dileğiyle.*

li-ecli't-tebrīk ʿarż-ı hedāyā iẕn-i hümāyūn ṣudūr ve dergāh-ı ʿālī ḳapucılar ketḫudāsı aġa *(320:31). [li-ecli't-tebrīk,]*

lihāf-ı zer-tār: *Altın çözgülü yorgan.*

dükkānların hezār zīb ü fer ile pīrāste ve **liḥāf-ı zer-tār** ve aḳmişe-i pür-naḳş u nigār *(283:2). [liḥāf-ı zer-tār,]*

līk: *Ancak, sadece.*

Ne çalar **līk** aña nisbet ile *(163:6). [līk,]*

līk: *"Ama, fakat, lakin" anlamında bağlaç.*
1. Oġlancıḳ oyuncaġı degil **līk** *(130:14). [līk,]*
2. Duḫter idi **līk** pek āfet idi *(279:4). [līk,]*
3. Līk sen cümleden ey şāh-ı şehān ḫoş geldiñ *(292:13). [līk,]*
4. Olmadı anıñla **līk** aḳrān *(293:20). [līk,]*
5. Līk ṭūfān gibi ẓuḥūr itdi *(323:18). [līk,]*
6. Līk gitdikçe eyledi ṭuġyān *(324:4). [līk,]*
7. Her āṣafa olmaz bu şeref **līk** muḳadder *(330:17). [līk,]*

lillāhi'l-ḥamd: *Ancak, Allah'a hamd olunur.*

ile **lillāhi'l-ḥamd** ḫıdmet-i sūr-ı pādişāh-ı manṣūr beni aḳrānıma *(182:29). [lillāhi'l-ḥamd,]*

liman: *Gemilerin barınmalarına, yük alıp boşaltmalarına, yolcu indirip bindirmelerine yarayan doğal veya yapay sığınak, liman.*

gibi ġarḳa-i emvāc-ı ḥayret eyleyüp cengden ṣoñra **līmānlarına** *(244:30). [līmānlarına, -ları, -n, -a]*

līmān-ı āsāyişine: *Güvenlik sığınağı.*

līmān-ı āsāyişine varup ḳol ḳanat ṣaldı ve āşiyāne-i ferāġatda lenger-endāz-ı rāḥat oldı *(296:2). [līmān-ı āsāyişine, -i, -n, -e]*

līmān-ı ebre: *Bulut limanı.*

Girdi **līmān-ı ebre** keştī-i ḫūr *(323:16). [līmān-ı ebre, -e]*

<u>līmān-ı emānı olan:</u> *Sığınılacak yer.*

ṣaġ cānibden gelüp semt-i yesārdan güẕār itdi ve ṣanʿatın iẓhār idüp **līmān-ı emānı olan** *(275:33). [līmān-ı emānı olan, -an]*

<u>līmān-ı emānlarına:</u> *Güvenli sığınak.*

līmān-ı emānlarına ilticā idüp gitdiler *(264:22). [līmān-ı emānlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

<u>līmān-ı ḳarār-gāhdan:</u> *Limanda bulunma.*

Teşyī-i rūzgār-ı muvāfıḳ-reftār ile **līmān-ı ḳarār-gāhdan** ḥareket ve *(184:8). [līmān-ı ḳarār-gāhdan, -dan]*

<u>līmān-ı ḳarār-gāhlarına:</u> *(Yer) Bulunan liman.*

İstifā-yı ḫaṭṭ-ı pādişāhīden ṣoñra yine şenlik iderek ṣallar **līmān-ı ḳarār-gāhlarına** *(230:19). [līmān-ı ḳarār-gāhlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

<u>limon:</u> *Turunçgillerden, 3-5 metre yüksekliğinde, kışın yapraklarını dökmeyen, beyaz çiçekli bir ağaç; bu ağacın sarı renkli, kabuğu kokulu, suyu ekşi meyvesi, sulu zırtlak.*

birer **līmon** vażʿ olunmaġla naḫlistān-ı turuncdan ḫoş-gūn ḳılındı *(265:3). [līmon,]*

<u>li-müʾellifihi:</u> *Yazarındır. Yazara ait veya yazarı tarafından anlamına gelen ifade.*
1. Māh-ı şevvāliñ yigirmi beşinci penc-şenbe güni **li-müʾellifihi** *(142:29). [li-müʾellifihi,]*
2. Faʿtebirū yā üli'l-ebṣār **Li-müʾellifihi** *(146:9). [li- müʾellifihi,]*
3. işneyn güni **li-müʾellifihi** *(153:4). [li-müʾellifihi,]*
4. ve herkes kendülere maḫṣūṣ ḫaymelere müsūl eylediler **Li-müʾellifihi** *(154:30). [li-müʾellifihi,]*
5. cānibine tevcīh-i ʿınān eyledigi hengām-ı saʿd-encāmda **li-müʾellifihi** *(154:9). [li-müʾellifihi,]*
6. lücce-i nūr ve taḳvīm-i bahāsı ṣayrafī-i ʿaḳlı tehī-sāz-ı kīse-i şuʿūr eyledi **Li-müʾellifihi** *(160:11). [li-müʾellifihi,]*
7. elmās-ı mihr-tāb āb üzere meṣābe-i ḥabāb görinürdi **Li-müʾellifihi** *(161:3). [li-müʾellifihi,]*
8. sezā-vār idi **Li-müʾellifihi** *(161:10). [li-müʾellifihi,]*
9. taḳdīr-i ḳıymetinde ʿāciz ü ḳāṣırdır **Li-müʾellifihi** *(162:4). [li-müʾellifihi,]*
10. gibi perīşān olmaġa şāyāndır **Li- müʾellifihi** *(162:19). [li- müʾellifihi,]*
11. tār-ı müjgān-ı semādan nāzük ü bārīk **Li-müʾellifihi** *(163:26). [li-müʾellifihi,]*
12. teng-mizāc levend-i tünd-ḫūya beñzer idi ki **Li-müʾellifihi** *(165:9). [li-müʾellifihi,]*
13. esb-i ṭarīfī-nijād ki taṣvīri ʿacz-āver-i ḳalem-i Bihzād idi **Li-müʾellifihi** *(166:19). [li-müʾellifihi,]*
14. revādır Ve bir ḳıṭʿa elmās ḳuşaḳ ki **li-müʾellifihi** *(170:13). [li-müʾellifihi,]*
15. perrān oldı **Li-müʾellifihi** *(172:28). [li-müʾellifihi,]*
16. İrtesi gün ki māh-ı mezbūruñ on altıncı penc-şenbe günidir **li-müʾellifihi** *(173:32). [li-müʾellifihi,]*
17. yaʿnī **li-müʾellifihi** *(181:6). [li-müʾellifihi,]*
18. ẓuhūrına bināʿen **li-müʾellifihi** *(183:25). [li-müʾellifihi,]*
19. **Li-müʾellifihi** *(184:21). [li-müʾellifihi,]*
20. Muṣḥaf-ı Şerīf-i nā-dīde-naẓīr ki **li-müʾellifihi** *(190:11). [li-müʾellifihi,]*
21. menāre gibi ʿalem-efrāz-ı imtiyāz olan **li-müʾellifihi** *(194:2). [li-müʾellifihi,]*
22. **li-müʾellifihi** *(200:4). [li-müʾellifihi,]*
23. hem-dem ü hem-nişīn olup **li-müʾellifihi** *(205:7). [li-müʾellifihi,]*
24. görmeyenlere irāʾet içün birer birer tekrīr eylediler Bu eṣnāda **li-müʾellifihi** *(208:15). [li-müʾellifihi,]*
25. yaʿnī **li-müʾellifihi** *(217:11). [li-müʾellifihi,]*
26. terennümi ile naġamāt-ı şevḳ-engīz kimi **li- müʾellifihi** *(223:27). [li- müʾellifihi,]*
27. ṭıbaḳınca yine fişekler ṭarrāḳa-efgen-i hevl-engīz olup cāy-ı gürīzlerinden **li-müʾellifihi** *(224:23). [li-müʾellifihi,]*
28. Li-müʾellifihi *(232:17). [li-müʾellifihi,]*
29. nice ser-geşte vü dil-şikeste **li-müʾellifihi** *(235:20). [li-müʾellifihi,]*
30. mışrāʿ Hīç olmazsa sögüş bārī çıḳar ḥışşemize terānesiyle **Li-müʾellifihi** *(238:25). [li-müʾellifihi,]*

31. engüşt-i ḥayretin şāne-i gīsū-yı ḥālet eyleyen reh-nişīnān-ı kūçe-i miḥnet **li-müʾellifihi** *(240:14). [li-müʾellifihi,]*
32. ustura-ı ġamzesiniñ send-i fesānı olan bir ser-āmed cüvān **li-müʾellifihi** *(240:10). [li-müʾellifihi,]*
33. resm iderek geçdikçe cünbiş-i kümeyt-i ʿişvesin görenler **li-müʾellifihi** *(241:11). [li-müʾellifihi,]*
34. maẕmūnına dāʾir nice sözler söylediler **li-müʾellifihi** *(241:14). [li-müʾellifihi,]*
35. murādına vāṣıl oldı **Li-müʾellifihi** *(243:17). [li-müʾellifihi,]*
36. ricʿat eylediler **Li-müʾellifihi** *(244:31). [li-müʾellifihi,]*
37. ḥaḳḳında seyr idenler bu beyt-i ġarrāyı īrād u iʿāde eylediler **Li-müʾellifihi** *(277:5). [li-müʾellifihi,]*
38. Ḫallāclar daḫi tertīb-i ālāy ve öñlerince şāʿirān-ı süḫan-sāz-ı kemānçe-perdāzları **li-müʾellifihi** beyt *(284:21). [li-müʾellifihi,]*
39. zemzemesi gūş-ı hūşa şevḳ-baḫş oldı **Li-müʾellifihi** *(290:8). [li-müʾellifihi,]*
40. baş başa urup **li-müʾellifihi** *(294:20). [li-müʾellifihi,]*
41. meşnevī **li-müʾellifihi** *(311:12). [li-müʾellifihi,]*
42. Ḳalaycıların şīve-kārān-ı sürīn-cünbānı **lī-müʾellifihī** *(315:23). [lī-müʾellifihī,]*
43. ile taḳrīż ü teẕyīl olundı Ḳaṣīde **li-müʾellifihi** *(328:17). [li-müʾellifihi,]*
44. niẓām üzere yüriyüp iẓhār-ı esbāb-ı şādmānīde emṣāllerin çulladılar **Li-müʾellifihi** *(336:24). [li-müʾellifihi,]*
45. idi **Li-müʾellifihi** *(362:18). [li-müʾellifihi,]*

li-muḥarrihi: *Yazarındır. Yazara ait veya yazarı tarafından anlamına gelen ifade.*
1. cāmiʿ-i zībende-naḳş-ı vālā īcād u ibdā itmişler idi ki **li-muḥarrihi** *(268:17). [li-muḥarrihi,]*
2. cāy-gāh-ı ḳarārına yelken kürek gitdi ḳıṭʿa **Li-muḥarrihi** *(275:34). [li-muḥarrihi,]*
3. yazdılar **Li-muḥarririhi** *(299:13). [li-muḥarririhi,]*

li-münşiʾihi: *Yazarındır. Yazara ait veya yazarı tarafından anlamına gelen ifade.*
1. Ḫuṣūṣen **li-münşiʾihi** *(136:27). [li-münşiʾihi,]*
2. ḥafaẓahümullāhu Taʿāla **Li-münşiʾihi** *(137:15). [li-münşiʾihi,]*
3. Şeh-zādegān-ı ʿĀlī-ḥażreti İle Sünneti Beyānındadır **Li-münşiʾihi** *(145:16). [li-münşiʾihi,]*
4. ṣudūr-ı ʿulemā bu siyāḳda ḥalḳa-bend-i cemʿiyyet olduḳlarından ṣoñra **Li-münşiʾihi** *(155:32). [li-münşiʾihi,]*
5. Bu eşnāda üsti pūşīdeli ṭablalar ile ṭaʿāmlar çekilüp **li-münşiʾihi** *(158:22). [li-münşiʾihi,]*
6. ile yaḳa yaḳaya girür idi **Li-münşiʾihi** *(160:22). [li-münşiʾihi,]*
7. temāşā-yı ḥüsn-i resmi ādemi bütān-ı deyr-i Ferḫār gibi ṣüret-i dīvār iderdi **Li-münşiʾihi** *(161:19). [li-münşiʾihi,]*
8. **Li-münşiʾihi** *(162:13). [li-münşiʾihi,]*
9. Sulṭān Meḥemmed Ḫān ḥażretleri içün **li-münşiʾihi** *(166:25). [li-münşiʾihi,]*
10. ki taṣvīr-i nuḳūşı ʿuhde-i ḳalem-i ressāmdan dūrdur **Li-münşiʾihi** *(167:29). [li-münşiʾihi,]*
11. Ketḫudā-yı ḥażret-i ṣadr-ı aʿẓam ve dāmād-ı muḥterem-i āṣaf-ı Dārā-ḫadem **li-münşiʾihi** *(170:24). [li-münşiʾihi,]*
12. keẕālik selīmī ve erkān kürkleri ile gelüp **li-münşiʾihi** *(179:22). [li-münşiʾihi,]*
13. vezīr-i kām-baḫşā daḫi **li-münşiʾihi** *(181:17). [li-münşiʾihi,]*
14. cevlān-ger-i lücce-i beyān olması bu maḥalle çesbān görüldi **Li-münşiʾihi** *(186:16). [li-münşiʾihi,]*
15. bir miḳdār āremīde olup **li-münşiʾihi** *(186:6). [li-münşiʾihi,]*
16. ancaḳ emīn-i sūr keşret-i iştiġāl sebebi ile maʿfüvv u maʿẕūr oldı **Li-münşiʾihi** *(198:30). [li-münşiʾihi,]*
17. lāne-gīr-i miyāne-i āteş olan semendere dönüp **li-münşiʾihi** *(228:3). [li-münşiʾihi,]*
18. ḫalḳa beyān eyledi **Li-münşiʾihi** *(233:2). [li-münşiʾihi,]*
19. ḳıṭʿa-i güm-gerdesin teẕekküre bāʿiṣ oldı **Li-münşiʾihi** *(234:25). [li-münşiʾihi,]*
20. neferāt-ı ḥırfetleri **li-münşiʾihi** *(239:23). [li-münşiʾihi,]*
21. çenberleriñ içinden güẕerān oldı ve görenler ḥayretde ḳaldı Beyt **li-münşiʾihi** *(247:16). [li-münşiʾihi,]*
22. bisāt-ı müzerkeş-tār-ı nişīmen-i sūr-ı şehrīyār-ı manṣūr olduḳda **lī-münşiʾihi** *(255:29). [lī-münşiʾihi,]*
23. teẕekkür ü īrād ḳıldılar Ḳıtʿa **li-münşiʾihi** *(273, 14). [li-münşiʾihi,]*
24. nevbetler çalınup yine şenlige mübāderet ḳılındı Bu eşnāda **li-münşiʾihi** *(273:23). [li-münşiʾihi,]*
25. beyt **li-münşiʾihi** *(277:18). [li-münşiʾihi,]*
26. tekrār iderler idi **Li-münşiʾihi** *(280:14). [li-münşiʾihi,]*
27. ʿidādına ḳatup **li-münşiʾihi** *(281:17). [li-münşiʾihi,]*
28. ser-māye-i iʿtiẕār itdiler **Li-münşiʾihi** *(282:18). [li-münşiʾihi,]*
29. zümre-i nisvānı başdan çıḳarup iḍlāl itdiler **Li-münşiʾihi** *(282:9). [li-münşiʾihi,]*
30. ʿāfiyetden mehcūr eyleyüp **Li-münşiʾihi** *(283:13). [li-münşiʾihi,]*
31. tüccār-ı bāzār-ı iʿtibār olan ṭaleb-kārān-ı dībā-yı zībā-yı dīdārdan **Li-münşiʾihi** *(283:31). [li-münşiʾihi,]*
32. inşād ü inşā eylediler **Li-münşiʾihi** *(285:6). [li-münşiʾihi,]*
33. māʾü'l-verd-i bārān-ı bahārī pāşīde oldıġı hemgām-ı ṭarāvet-fercāmda **Li-münşiʾihi** *(290:18). [li-münşiʾihi,]*
34. **Li-münşiʾihi** *(291:20). [li-münşiʾihi,]*
35. zānū-nişīn-i edeb ve dest-zen-i dāʾire-i şevḳ u ṭarab olup **Li-münşiʾihi** *(292:5). [li-münşiʾihi,]*

36. ve hevāsına düşürüp Ḥamza-i ṣāḥib-ḳırān gibi meydān-ārā-yı imtiyāz oldılar **Li-münşiʾihi** *(293:9). [li-münşiʾihi,]*
37. pençeleşdiler ve pīrān-ı pehlevānāndan biri **li-münşiʾihi** *(294:16). [li-münşiʾihi,]*
38. rīsmān-ı bārīḳ ṣanʿatında çāpük-tāzī iderek **li-münşiʾihi** *(295:4). [li-münşiʾihi,]*
39. sāde-dillere ḫurde-nakşlar geçüp ṣūret-i dīvār-ı ḥayret idüp giderler Anlar daḫi **li-münşiʾihi** *(296:22). [li-münşiʾihi,]*
40. terānesiyle niyāz-ı vişāl itdiklerinde **li-münşiʾihi** *(296:27). [li-münşiʾihi,]*
41. daḫi dehān-ı surnādan zebān-ı hevāyī-edā ile **li-münşiʾihi** *(297:8). [li-münşiʾihi,]*
42. Bunlar **li-münşiʾihi** beyt *(297:21). [li-münşiʾihi,]*
43. iddiʿā-yı cünbiş-i merdāne itdiklerinde **li-münşiʾihi** *(299:8). [li-münşiʾihi,]*
44. gürisne-çeşmān-ı temāşāya **li-münşiʾihi** *(300:24). [li-münşiʾihi,]*
45. ṭırāz-ı dest-gāh-ı ḥirfetleri olan şākirdān-ı ḫūb-endāmlarından **li-münşiʾihi** *(301:21). [li-münşiʾihi,]*
46. güẕār itdiler ḳıṭʿa **Li-münşiʾihi** *(301:28). [li-münşiʾihi,]*
47. zīb-i bāzār-ı rüzgār oldığı gūş-ı hūşa ṭoḳunmamışdır ḳıṭʿa **Li-münşiʾihi** *(302:6). [li-münşiʾihi,]*
48. ile kām-kār olup müsāfir çergesi ṣaffü'n-niʿālinde gūşe-gīr-i ḳarār oldılar beyt **Li-münşiʾihi** *(302:29). [li-münşiʾihi,]*
49. ṣoñra çögürciler daḫi zīr ü bemm-i sāzlarına beyt **Li-münşiʾihi** *(303:24). [li-münşiʾihi,]*
50. hedef gibi peykān-ı müjgānlarına sīne geren ʿāṣıḳlarından **li-münşiʾihi** *(312:14). [li-münşiʾihi,]*
51. vaḳt-i ṭaʿām ḥulūl itmiş iken kimsede teḳāżā-yı iştihā ṭuyulmadı mışrāʿ **Li-münşiʾihi** *(318:24). [li-münşiʾihi,]*
52. Māh-ı mezbūruñ yigirmi beşinci ve sūr-ı hümāyūnuñ on birinci güni naẓm **li-münşiʾihi** *(323:14). [li-münşiʾihi,]*
53. ve bay u faḳīri nāʾil-i cūd-ı bī-şümār buyurup beyt **li-münşiʾihi** *(327:36). [li-münşiʾihi,]*
54. ḳaṣīde-i ʿīdiyye ebyātından beyt **li-münşiʾihi** *(328:8). [li-münşiʾihi,]*
55. be-güşūde oldığı gibi çihre-i inşirāḥ rū-nümūde olup beyt **li münşiʾihi** *(333:24). [li münşiʾihi,]*
56. ḳumāş-ı ẕevḳ u inbisāṭ ḳaṭʿ iderek ālāy gösterdiler **Li-münşiʾihi** *(335:29). [li-münşiʾihi,]*
57. mesmūʿ u meşhūd olmayan böyle żiyāfet-i ʿamīmü'l-berekete vālih u ḥayrān oldılar **Li-münşiʾihi** *(348:30). [li- münşiʾihi,]*

li-münşiʾihi'l-faḳīr: *(Fakir, köle) Yazarındır. Yazara ait veya yazarı tarafından anlamına gelen ifade.*
1. **li-münşiʾihi'l-faḳīr** *(218:6). [li-münşiʾihi'l-faḳīr,]*
2. ve taḫliye-i meydān-ı sūr eyledikleri gibi **li-münşiʾihi'l-faḳīr** *(231:18). [li-münşiʾihi'l-faḳīr,]*
3. vaḳf-ı gerdiş-i ıżṭırāb içün içlerinden **li-münşiʾihi'l-faḳīr** *(235:16). [li-münşiʾihi'l-faḳīr,*
4. niyyetine ṭulumlar ile her cānibden şol mertebe āb-efşān oldılar ki **li-münşiʾihi'l-faḳīr** *(279:18). [li-münşiʾihi'l-faḳīr,]*
5. ʿarż-ı kālā iderek dād u sitād-ı nāz u niyāza der-kār ḳıldılar Meşnevī **li-münşiʾihi'l-faḳīr** *(304:10). [li-münşiʾihi'l-faḳīr,]*
6. ve nice bāzī vü luʿbet ile şanʿatların icrā eyleyerek **li-münşiʾihi'l-faḳīr** *(315:14). [li-münşiʾihi'l-faḳīr,]*
7. ṣūret-i dīvār-ı ḥayret ü ḫayāl ider idi **Li-münşiʾihi'l-faḳīr** *(316:12). [li-münşiʾihi'l-faḳīr,]*

li-münşiʾihīl-faḳīr: *(Fakir, köle) Yazarındır. Yazara ait veya yazarı tarafından anlamına gelen ifade.*

mülāyemeti müşāhedesiyle şāhid-i bāzār şanup ḳıṭʿa **li-münşiʾihīl-faḳīr** *(300:5). [li-münşiʾihīl-faḳīr,]*

li-münşiʾihi'l-ḫaḳīr: *(Değersiz) Yazarındır. Yazara ait veya yazarı tarafından anlamına gelen ifade.*

vaḳt-i ṣafā-ṣiʿārda **li-münşiʾihi'l-ḫaḳīr** *(272:8). [li-münşiʾihi'l-ḫaḳīr,]*

li-müsevvidihi: *Karalamayı yazanındır veya karamayı yazana ait, onun tarafından anlamına gelen ifade.*
1. manẓūr oldı **Li-müsevvidihi** *(195:26). [li-müsevvidihi,]*
2. Bu eşnāda **li-müsevvidihi** *(210:14). [li-müsevvidihi,]*

li-Nābī: *Nâbî'nindir. Nâbîye ait veya Nâbî tarafından anlamına gelen ifade.*

evṣāf-ı ḥüsn-i ṣūreti dāʾire-i taḥrīrden bīrūn olan ḫˇānendebaşı Ḥasan Çelebi **li-Nābī** *(206:22). [li-Nābī,]*

lisān: *Dil.*
1. selām aġası ṣavt-ı bülend-i dil-peẕīr ile **lisānlarından** ḥasbe'l-ʿāde *(155:23). [lisānlarından, -lar, -ı, -(n)dan]*
2. deryā-yı ṭabīʿat cūşān olmaġın ḳadırga ricāli **lisānları** üzere sefīne-i mezbūre *(186:14). [lisānları, -lar, -ı]*

3. iḫżār olunup bu müddeʿā-yı düşvār tekrār tercümānlar taḳrīri ile **lisānından** *(243:1). [lisānından, -ı, -n, -dan]*
4. Metāʿ-ı rāzımı dellāle virdim ben **lisānımla** *(283:33). [lisānımla, -ım, -la]*

lisān olup: *Dile gelmek, konuşmak.*

Dehān-ı ḥoḳḳada gūyā **lisān olup** ḳalemi *(313:18). [lisān olup, -up]*

lisān-ı ʿālīlerinden: *Yüksek dil, sadrazamın kendi ifadeleri.*

lisān-ı ʿālīlerinden ṣudūr-ı fermān kümeyt-i ḳadrimi meydān-ı müfāḫaretde *(261:23). [lisān-ı ʿālīlerinden, -ler, -i, -n, -den]*

lisān-ı çeşm-i süḫan-gūları: *Konuşan gözün dili.*

lisān-ı çeşm-i süḫan-gūları ile selām-dāde-i yemīn ü yesār olduḳça naʿra-i şānehümallāh *(370:12). [lisān-ı çeşm-i süḫan-gūları, -lar, -ı]*

lisān-ı duʿā-resān-ı aḥibbāyı: *Dostların dualı dili.*

ki çeşm-i aʿdāyı nişāne-i nüşābe-i reşk ü bīm ve **lisān-ı duʿā-resān-ı aḥibbāyı** *(273:10). [lisān-ı duʿā-resān-ı aḥibbāyı, -y, -ı]*

lisān-ı faṣīḥī: *Anlaşılır bir dil.*

münṭefiʿ eyleyüp içlerinden biri Şeh-nāme-ḫᵛān ve **lisān-ı faṣīḥī** ile destān-serā-yı Heft-ḫān olup *(225:2). [lisān-ı faṣīḥī,]*

lisān-ı ḥāl: *Hal dili.*
1. dīde-dūz-ı cānib-i şeh-zādegān-ı ʿālī-cāh olup gūyā **lisān-ı ḥāl** ile beyt *(237:13). [lisān-ı ḥāl,]*
2. Meḥemmed Aġa ḥażretleri **lisān-ı ḥāl** ile eṣ-ṣalā-gūyān büyük dīvānda olageldiġi *(265:33). [lisān-ı ḥāl,]*

lisān-ı ḥāl olup: *Hal dili.*

giyāh-ı merāḳıd u meşāhidleri **lisān-ı ḥāl olup** ilā yevmi'l-ḳıyāme mışrāʿ cān demāġında *(359:16). [lisān-ı ḥāl olup, -up]*

lisān-ı ḥāle: *Hal dili.*

ḳarīn-i istiḥāle olmaġın muḳāyese ile **lisān-ı ḥāle** ḥavāle ḳılınması evlā görülmüşdür *(345:20). [lisān-ı ḥāle, -e]*

lisān-ı ḥāl-i ḳalb ü cenān: *Kalp ve gönül halinin dili, samimiyet.*

gibi **lisān-ı ḥāl-i ḳalb ü cenān** ile el-amān-gūyān mışrāʿ Çevir başıña *(266:10). [lisān-ı ḥāl-i ḳalb ü cenān,]*

lisān-ı ḥālim: *Hal dili, içtenlik.*

lisān-ı ḥālim bu gün piyāde ḳaldıġımı nāṭıḳ ve baʿde'l-yevm *(260:36). [lisān-ı ḥālim, -im]*

lisān-ı medāfiʿ-i haber-resān: *Haber ulaştırıcı topların dili.*

lisān-ı medāfiʿ-i ḫaber-resān ile ifāde vü īrād idüp ḫālince ʿarż-ı ḫıdmet ve edeb ile *(264:29). [lisān-ı medāfiʿ-i ḫaber-resān,]*

lisān-ı ṣıdk u ihlāṣ: *Doğruluk ve içtenlik dili.*

ve **lisān-ı ṣıdḳ u iḫlāṣ** ile āyet-i Nūr tilāvet iderek her biri üçer vuḳiyye *(313:1). [lisān-ı ṣıdḳ u iḫlāṣ,]*

lisān-ı süḫan-dān-ı nüdemā: *Sözden anlayan, güzel söz söyleyenlerin dili.*

neşīde-i naẕīdīdir **lisān-ı süḫan-dān-ı nüdemā** ile meẕkūr olmaġın *(343:27). [lisān-ı süḫan-dān-ı nüdemā,]*

lisān-ı tercümān: *Tercümanın dili, çeviri.*
1. refʿ-i sebbābe-i işāret ve **lisān-ı tercümān** ile istidʿā-yı telḳīn-i kelime-i şehādet eyledi *(243:29). [lisān-ı tercümān,]*
2. Ẕevḳ u şevḳden istīfā ve seyr ü temāşādan istiġnā gelüp **lisān-ı tercümān** *(340:3). [lisān-ı tercümān,]*

lisānü'l-ḥāl: *Hal dili, bir durum anlatılırken nasıl ifade kullanılacağı.*

ḫaber-i sütūde-eşeriniñ maḥṣūlini erbāb-ı tabṣıraya **lisānü'l-ḫāl** ile ifāde vü inhā *(235:3). [lisānü'l-ḫāl,]*

lisānü'l-ḫāl olan: *Hal dili, ifadeye uygun olan dil ile söylemek.*

maḥṣūṣ olan āyīn-i muʿtād üzere tefhīm-i femūde-i nāḫudā içün gūyā **lisānü'l-ḫāl olan** *(183:30). [lisānü'l-ḫāl olan, -an]*

lisānü'l-ḫāl-i ādāb u ibtihāl: *Dileyen ve edepli dile uygun bir durumda.*

lisānü'l-ḫāl-i ādāb u ibtihāl birle beyt *(143:17). [lisānü'l-ḫāl-i ādāb u ibtihāl,]*

lisānü'l-ḥāl-i zaḥme: *Mızrabın sesi, hal dili.*

veznince der-ʿaḳab düblek-i çengiyān **lisānü'l-ḥāl-i zaḫme** ile duʿā-yı devlet-i pādişāhīye *(231:21). [lisānü'l-ḥāl-i zaḫme,]*

li-Sābit: *Sabitindir. Sabite ait veya Sabit tarafından anlamına gelen ifade.*
1. üzere īcād itdikleri āb-gīne dükkānı ṣūret-nümā-yı mīnā-yı perī eyleyüp içinde **li-Ṣābit** *(240:6). [li-Ṣābit,]*
2. erbāb-ı naẕara beyt **li-Ṣābit** *(313:28). [li-Ṣābit,]*

livalanḳa: *Bayrağı indir, gemiyi durdur.*

Livalanḳa diseler hīç ṣadā çıḳmaz olur *(187:5). [livalanḳa,]*

li-Vehbī Efendi-i Merḥūm: *Merhum Vehbi Efendi tarafından (yazılmış).*

Dībāce-i Sūr-nāme-i Hümāyūn **li-Vehbī Efendi-i Merḥūm** *(125:1). [li-Vehbī Efendi-i Merḥūm,]*

lonbar: *Gemi küpeştelerinde, bordalarında bulunan, kamaraların havalandırılmasına, top namlularının geçmesine ya da giriş çıkışa yarayan dörtgen biçiminde delik.*

yüriyüp **lonbarların** dehān-ı ejder gibi açup ve aġzından şerāreler ṣaçup *(244:24). [lonbarların, -lar, -ın]*

Londrine çuḳa: *Londura (Londra) çukası denen meşhur kumaşın taklidi.*

ve **Londrine çuḳa** ve sāʾir buña beñzer nice aḳmişe-i bī-ḳıyāsı *(322:1). [Londrine çuḳa,]*

luʿbet: *Oyun, hile.*
1. nā-dīde vü nā-şinīde **luʿbetler** gösterdiler Bir ṭarafında ṭabancalu fişekler dirhemli tüfengler *(203:8). [luʿbetler, -ler]*
2. **luʿbetler** ʿarż iderek ālāy gösterdiler *(240:22). [luʿbetler, -ler]*

luʿbet-bāz: *Oyuncu, hokkabaz, kuklacı.*
1. elbise-i zer-kār iḥsān olunup nice zūr-bāz ve resen-bāz ve **luʿbet-bāz** eṭrāfdan zūr-bāzār-ı hünerleri olan *(142:14). [luʿbet-bāz,]*
2. dizüp ṣu ile ṭoldurdı ve **luʿbet-bāzlıḳda** bir mertebe ṣuyın buldurdı ki bir *(176:25). [luʿbet-bāzlıḳda, -lıḳ, -da]*
3. **luʿbet-bāzları** hüner-perdāz ve raḳḳāṣları dest-efşān u cilve-sāz olmaḳ şerāʾiṭi *(234:5). [luʿbet-bāzları, -lar, -ı]*
4. Hezāran-güne **luʿbet-bāzlıḳlar** eyledi īcād *(246:20). [luʿbet-bāzlıḳlar, -lıḳ, -lar]*
5. Aġa-i mūmā-ileyhiñ ḳudūmı cān-bāz ve sāʾir **luʿbet-bāzlarıñ** ṭayy-ı bisāṭ itdikleri *(317:1). [luʿbet-bāzlarıñ, -lar, -ıñ]*

luʿbet-bāz: *Oyuncular.*

derūn-ı ḫaymede ḳol ḳol çengīler ve cān-bāzlar ve sāʾir **luʿbet-bāzlar** *(343:7). [luʿbet-bāzlar, -lar]*

luʿbet-bāzān: *Göstericiler, oyuncular.*

Ve meydān-ı sūrda temāşāyiyān ve **luʿbet-bāzān** içün muʿayyen ḥudūd u sınur itmege *(142:17). [luʿbet-bāzān,]*

luʿbet-bāzān ḫaymelerinde: *Oyuncuların çadırları.*

güẕerān ve rūzān u şebān bir ḳol çengī ve sāʾir **luʿbet-bāzān ḫaymelerinde** şenlik itmekle *(233:9). [luʿbet-bāzān ḫaymelerinde, -n, -de]*

luʿbetiyān: *Göstericiler.*
1. baʿżı **luʿbetiyān** manẓūr-ı pādişāh-ı manṣūr olup bu eṣnāda sāḥa-i sarāy *(143:14). [luʿbetiyān,]*
2. ḥālde muʿtād üzere temāşāyiyān ve **luʿbetiyāna** taʿyīn-i ḥudūd u sınur *(231:17). [luʿbetiyāna, -a]*

luʿbetiyān-ı ḫande-fermā: *Neşe saçan oyunlar.*

heyākil-i uḍḥūke-pīrā ve **luʿbetiyān-ı ḫande-fermā** ile şevḳ-engīz-i ḫavāṭır-ı neẕẕāregiyān *(239:27). [luʿbetiyān-ı ḫande-fermā,]*

lücce-i ḳudret: *Kudret dalgası.*

ʿAle'ṣ-ṣabāḥ daḫi āsiyāb-ı nüh-çarḫ-ı āsumānı gerdān eyleyen **lücce-i ḳudret** *(325:11). [lücce-i ḳudret,]*

lücce-i mevcā-mevc: *Dalga dalga kabarmış deniz.*

ṣudūr-ı kirām ve mevālī-i ʿiẓām ʿörf ve üstleri ile **lücce-i mevcā-mevc** gibi *(364:32). [lücce-i mevcā-mevc,]*

lücce-i nūr: *Işık denizi.*

lücce-i nūr ve taḳvīm-i bahāsı ṣayrafī-i ʿaḳlı tehī-sāz-ı kīse-i ṣuʿūr eyledi Li-müʾellifihi *(160:11). [lücce-i nūr,]*

lüle: *Çeşme, musluk ve emsaline takılan küçük boru.*

Ser-çeşme-i iḥsān odur ammā aña **lūle** *(330:13). [lūle,]*

lüle: *Saç kıvrımı; tütün çubuğu, nargile vb.nin ucuna takılan, tütün konulan yuva, lüle.*

hüveydā olup kenārelerinde **lüleler** gibi taṣfīf ve āteş-i āb-gündan teʾlīf olunan *(228:27). [lüleler, -ler]*

lüle keskin tütün: *(Kağıda) Sarılmış tadı sert tütün.*

İki fincān ḳahve ile bir **lüle keskin tütün** *(224:6). [lüle keskin tütün,]*

lūle-i benān: *Parmağın musluğu.*

seyelān iden altun ṣuyı ile āteşleri iṭfā ve **lūle-i benān** ve *(347:5). [lūle-i benān,]*

lūle-i ḳalem-i ʿināyet-raḳam-ı āṣaf-ı merāḥim-şiyem: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Merhametli sadrazamın bağışla yazan kaleminin lülesi.*

lūle-i ḳalem-i ʿināyet-raḳam-ı āṣaf-ı merāḥim-şiyem reşḥa-pāş-ı merḥamet olup ʿıṭḳıma bādī ve *(242:29). [lūle-i ḳalem-i ʿināyet-raḳam-ı āṣaf-ı merāḥim-şiyem,]*

lüʾlü-i lālā-yı muḫīṭ-i devlet: *(Şairin kendisi) Devlet okyanusunda parlak inci.*

lüʾlü-i lālā-yı muḥīṭ-i devlet düstūr-ı dest-ārā-yı ṣadāret yaʿnī *(218:5). [lüʾlü-i lālā-yı muḥīṭ-i devlet,]*

luṭf: *Yardım, inayet, ihsan.*
1. taḳrībi ile ḳalyonda meclis-i āṣafīde ḥāżır bulunup ḳahr yüzünden **luṭfa** *(261:4). [luṭfa, -a]*
2. Kim **luṭfuñı** bī-şümār idersin *(352:25). [luṭfuñı, -u, -ñ, -ı]*
3. Bu **luṭf** ile ānı refte refte *(353:3). [luṭf,]*
4. Vehbī ḳuluña hemīşe **luṭfuñ** *(353:1). [luṭfuñ, -uñ]*

luṭf: *İyilik, hoşgörü.*

İḥlāṣı cibillī **luṭfı** ḫulḳī *(134:15). [luṭfı, -ı]*

luṭf eyle: *Buyurmak, iyilik göstermek.*

Ey perī dāʾire-i daʿvete gel **luṭf eyle** *(296:25). [luṭf eyle,]*

luṭf u kerem: *İyilik ve bağış.*

Ḥażretleriniñ dāʾimā şiʿār-ı reʾfet-kirdārı dāʾimā **luṭf u kerem** ve *(145:19). [luṭf u kerem,]*

luṭf-ı firāvāndan: *Bağışta bulunmak.*

ilbāsı fermān buyurup boyunca **luṭf-ı firāvāndan** ṣoñra icrā-yı sünnet-i Muḥammediyye *(244:7). [luṭf-ı firāvāndan, -dan]*

luṭf-ı ḫudāyı: *Allah'ın ihsanı.*

pādişāh-ı şekūrī bu **luṭf-ı Ḫudāyı** rüʾyet ve bu şeref-i nādirü'l-vukūʿ ile daḫi *(368:15). [luṭf-ı ḫudāyı, -y, -ı]*

lüzūm: *Gerek, olması gerekenler.*

ve sāʾir mühimmātına mübāşeret ve her gün saʿy olunaraḳ cümlesi **lüzūmından** *(148:6). [lüzūmından, -ı, -n, -dan]*

mā: *Su.*

İçsün ol kūzeden muṣaffā **mā** *(161:15). [mā,]*

mā be-tū meşġūl u tū bā-ʿamr ü zeyd: *Biz sizinle meşgulüz siz Amr ve Zeyd ile.*

Mā be-tū meşġūl u tū bā-ʿAmr ü Zeyd *(359:19). [mā be-tū meşġūl u tū bā-ʿamr ü zeyd,]*

māʿadā: *-dan/den başka, geri kalan.*
1. Nemçe istidrācından **māʿadā** ʿuḳde-i ḫātır nā-peydā idi Ol şūr u şürūr daḫi *(136:22). [māʿadā,]*
2. şeref-i günā-güna erzān gördiginden **mā-ʿādā** selīl-i celīline daḫi *(146:7). [mā-ʿādā,]*
3. Bundan **mā-ʿadā** tehyiʿe-i levāzım-ı meserret ve taʿbiye-i merāsim-i neşāṭ ü ferḥat ü zīnet *(152:19). [mā-ʿadā,]*
4. Ve bunlardan **mā-ʿadā** elvān çuḳalara ḳaplu nāfe ve boġaz ve cılḳafa ve *(164:14). [mā-ʿadā,]*
5. Ve bunlardan **mā-ʿadā** siyāh ābnūs üzere elmās u yāḳūt ile muraṣṣaʿ bir *(166:15). [mā-ʿadā,]*
6. ḫaṭṭ-ı ġubār-ı müsevvedāt-ı şeb ʿayān oḳunurdı Ve andan **mā-ʿadā** *(171:9). [mā-ʿadā,]*
7. **māʿadā** altı ṭāḳa destār-ı ʿālü'l-ʿāl ve dört ḳuṭnī ve altı şāl ve üçer ṭonluḳ dībā *(171:29). [māʿadā,]*
8. ḥasāret itdiginden **mā-ʿadā** tersāne ṭarafından iḫtirāʿ olunan ber-hevā ḳalyonlarıñ *(173:12). [mā-ʿadā,]*
9. cüst ü çālāk raḳṣlar ile seng-endāz-ı şīşe-i idrāk oldıġından **māʿadā** bir *(176:9). [māʿadā,]*
10. ʿarżu'l-iḫlāṣ-ı ser-saṭr-ı cerīde-i iḫtişāṣ ḳılındıġından **mā-ʿadā** iki ʿaded ferve-i ḳāḳum-ı müşgīn-düm-i girān-bahā *(189:2). [mā-ʿadā,]*
11. **mā-ʿadā** altışar ʿaded daḫi aʿlā vü zībā vü müsteṣnā ḳuṭnī vü şāl ve destār u dībā *(190:32). [mā-ʿadā,]*
12. Anlardan **mā-ʿadā** manşıbda olan efendileriñ ceste ceste ādemleri ile *(193:6). [mā-ʿadā,]*
13. Ve bunlardan **mā-ʿadā** dīde-i eyyām temāşāsına meʾlūf olduḳları bāzīçeler *(199:30). [mā-ʿadā,]*
14. taʿḳīb eyleyüp ol daḫi günā-gün zīb ü zīverle meşḫūn oldıġından **mā-ʿadā** saṭḥı *(204:7). [mā-ʿadā,]*
15. görülmeyip ve mıżrāb-ı ṭanbūr-nüvāz-ı muṭribāndan **mā-ʿadā** kimse kimesneniñ *(205:30). [mā-ʿadā ,]*
16. idi saḫīl-keşān cilve-feşān naẓar-gāh-ı ḫüsrev-i ẕī-şān olup andan **mā-ʿadā** *(213:24). [mā-ʿadā,]*
17. **mā-ʿadā** sāde ve çifte otuz otuz beş baḥrī ve yüz ʿaded āsumānī ve on beş *(220:2). [mā-ʿadā,]*
18. üzerinden pertāb ve verālarında olan çenberi daḫi güẕār u şitāb eylediginden **mā-ʿadā** *(223:12). [mā-ʿadā,]*
19. ṣadr-ı meclis ve **mā-ʿadā** süfrelere onar kimesne cālis oldılar *(226:28). [mā-ʿadā,]*
20. Bundan **mā-ʿadā** nice nice şuʿbede vü luʿbet irāʾetiyle iẓhār-ı meserret ve birḳaç *(236:20). [mā-ʿadā,]*
21. meşhūd-ı ʿālem oldıġından **mā-ʿadā** refīḳiniñ başında bir ayaġ üzere ḳıyām ve *(246:6). [mā-ʿadā,]*
22. Bunlardan **mā-ʿadā** gāh bir fincān-ı vāj-gün ve gāh bir şīşe-i ser-nigūnı *(247:19). [mā-ʿadā,]*
23. muʿādil oldılar Ṣırıḳlar geçdigi alatlardan **mā-ʿadā** ṭablalarıñ iki cānibinden *(258:29). [mā-ʿadā,]*
24. ve bunlardan **mā-ʿadā** her biri dörder ṭonluḳ ʿacemī dībā ve nev-ẓuhūr telli hatāyī-i girān-bahā *(265:14). [mā-ʿadā,]*
25. Bunlardan **mā-ʿadā** ḳanādīl-i günā-gündan bir serv-i zerrīn ü bālā ve bir *(271:5). [mā-ʿadā,]*
26. Ve bunlardan **mā-ʿadā** ṣaġīr üç māh-tābe ve dört ʿaded çarḫ-ı felek ve bir *(271:9). [mā-ʿadā,]*
27. beytini īrād ile zār u nālān olurlar idi Bunlardan **māʾadā** kāġıddan maṣnūʿ *(278:29). [māʾadā,]*
28. ve teşāvīr-i ʿacībeleri oldıġından **mā-ʿadā** yamaḳları olan yaş yemişçiler daḫi *(281:12). [mā-ʿadā,]*
29. bervec ve mīrzāyī iki ṭop boġaṣı ve bunlardan **mā-ʿadā** beş *(305:4). [mā-ʿadā,]*
30. **mā-ʿadā** iki fişeng-i nev-ẓuhūr daḫi nūr-pāş-ı meydān-ı sūr oldı ki *(309:16). [mā-ʿadā,]*
31. şerefin iḥrāz müyesser oldıġından **mā-ʿadā** be-taḫṣīṣ Rāşid Efendiniñ *(310:11). [mā-ʿadā,]*

32. merbūṭ-ı ışṭabl-ı ḫākānī ḳılındıġından **mā-ʿadā** üçer ṭonluḳ ʿacemī ve İstanbulī dībā-yı zer-kār *(321:10). [mā-ʿadā,]*
33. ile neşāṭ-baḫş-ı nuẕẕār ve ḫāṭır-güşā-yı ḥuẕẕār olduḳlarından **mā-ʿadā** *(339:24). [mā-ʿadā,]*
34. merāsim-i sālifeye ḳıyāsen maʿrūf oldıġından **mā-ʿadā** teşrifat defterinde *(344:29). [mā-ʿadā,]*
35. teshīl eylediklerinden **mā-ʿadā** ḫavāṭır-ı temāşāyiyāna baḫş-ı ṣafā-yı mā-lā-yuḥṣā *(367:23). [mā-ʿadā,]*
36. iḥsān idüp **mā-ʿadāsı** reʾīs efendiye virildi *(372:26). [mā-ʿadāsı, -s, -ı]*
37. ṣāḥib-i devlet ḫażretlerinden **mā-ʿadāsı** yine ʿarż oṭasına ʿavdet ve anda ārām u istirāḥat buyurdılar *(374:7). [mā-ʿadāsı, -s, -ı]*

maʿan: *Birlikte, beraber.*
1. **maʿan** icrā-yı sünnet itmek şerefine sezā ve bu vech ile ʿavāṭıf-ı ʿaliyye-i ḫüsrevānīden *(146:24). [maʿan,]*
2. mevālī-i ʿiẕām bi-merātibihim **maʿan** cālis oldılar *(194:17). [maʿan,]*
3. Ḥüseyin Efendi **maʿan** tenāvül-i ṭaʿām itmek içün taḫṣīṣ-i daʿvet ile sāʾirlerden *(201:27). [maʿan,]*
4. ve peyker-i duḫter-i āhū-miṣāl anlar ile **maʿan** cilveler ḳılaraḳ rūy-ı deryāda *(255:10). [maʿan,]*
5. oturmadılar Ancaḳ vaḳt-i vedāʿda sāʾir medʿuvv olanlar ile **maʿan** *(320:14). [maʿan,]*

maʿānī: *Mânâlar, anlamlar.*

elfāẓı āb-dār **maʿānīsi** āteşīn bir naẓm-ı muraṣṣaʿdan ṣaḳīl uṣūlinde bir naḳş-ı bedīʿ *(253:8). [maʿānīsi, -s, -i]*

mā-bāz be-kıṣṣa-i ḫod āyīm: *Kendi hikayemize dönelim artık.*

Mā-bāz be-ḳıṣṣa-i ḫod āyīm *(206:2). [mā-bāz be-ḳıṣṣa-i ḫod āyīm,]*

mā-beyn: *İki şeyin arası, ara.*

şoñra **mā-beynlerine** girüp miyānlarından der-āġuş ve meydān-ı sūrda *(176:12). [mā-beynlerine, -ler, -i, -n, -e]*

maʿden-i meḥāsin: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) İyi huylar ocağı.*

hümā-himmet **maʿden-i meḥāsin** mecmaʿ-ı eḥāsin münʿim ü muḥsin miḳdām u müttaḳın *(363:16). [maʿden-i meḥāsin,]*

maʿdenü'l-efāżıl ve'l-ʿulūm: *(Seyyid Abdullah Efendi) İlim ve fazilet kaynağı.*

şeref-efrāz-ı ṣadāret-i Rūm **maʿdenü'l-efāżıl ve'l-ʿulūm** ʿUşşāḳī-zāde faẓīletlü *(177:16). [maʿdenü'l-efāżıl ve'l-ʿulūm,]*

māder ü ḫ̌āherleri: *(Sünnet çocukları için) Anne ve kız kardeş.*

iki yüz yetmiş yedi ʿaded ṣıbyān-ı ḫitān **māder ü ḫ̌āherleri** ile *(233:8). [māder ü ḫ̌āherleri, -ler, -i]*

māder-i ʿiffet-perverleri: *(Şehzade Mehemmed Han'ın annesi) iffeti özünde barındıran annesi, Rukiye kadın.*

ḫażretleriniñ **māder-i ʿiffet-perverleri** içün keẕālik iki *(168:5). [māder-i ʿiffet-perverleri, -ler, -i]*

mādīyān-ı bī-dermānı: *Dermansız kısrak.*

ile bir **mādīyān-ı bī-dermānı** ile bir ṭavīlede bī-ḳayd u ʿinān īvā vü iskāna ḳādir *(205:26). [mādīyān-ı bī-dermānı, -ı]*

maḍrıb-ı ḥıyām: *Çadırların kakılması, kurulması.*

maḥall-i mezbūre sipāh u silāḥ-dār aġalarına **maḍrıb-ı ḥıyām** ve *(151:24). [maḍrıb-ı ḥıyām,]*

maḍrıb-ı ḥıyām olup: *Çadırların kurulması.*

ve maṣraf-ı şehriyārīye **maḍrıb-ı ḥıyām olup** maṣārif-i yevmiyyeyi *(151:9). [maḍrıb-ı ḥıyām olup, -up]*

maḍrıb-ı ḥıyām-ı ḥuddāmī olan: *Emredenler için çadır kakılması.*

Bu eṣnāda yeñiçeri aġası Meḥemmed Aġa meydān-ı sūrda **maḍrıb-ı ḥıyām-ı ḥuddāmī olan** *(262:17). [maḍrıb-ı ḥıyām-ı ḥuddāmī olan, -an]*

maḍrıb-ı ḥıyām-ı ḥuddāmī olan: *Emredenler için çadır kakılması.*

Bu eṣnāda yeñiçeri aġası Meḥemmed Aġa meydān-ı sūrda **maḍrıb-ı ḥıyām-ı ḥuddāmī olan** *(262:17). [maḍrıb-ı ḥıyām-ı ḥuddāmī olan, -an]*

maḍrıb-ı ḥıyām-ı vüzerā-yı maʿālī-kirdārı: *İtibarı yüksek vezirlerin çadırlarının yerleri.*

ve **maḍrıb-ı ḥıyām-ı vüzerā-yı maʿālī-kirdārı** ve ocaḳ ḫalḳınıñ ve *(148:18). [maḍrıb-ı ḥıyām-ı vüzerā-yı maʿālī-kirdārı, -ı]*

maḍrūb-ı sāḥa-i temkīn ḳılındı: *(Çadır) Güç sergileyici alana çakılmak.*

maḍrūb-ı sāḥa-i temkīn ḳılındı *(150:24). [maḍrūb-ı sāḥa-i temkīn ḳılındı, -ın, -dı]*

maʿdūd: *Sayılı, sınırlı.*

maʿdūd ve her biriniñ pertev-i meh-tāb ḳadar żiyāsı meşhūd oldı *(253:33). [maʿdūd,]*

mā-dūn: *Değeri düşük.*

Mā-dūna da teşbīh cevāzına nişāndır *(332:16). [mā-dūna, -a]*

mā-fevḳ: *Üst, yukarı.*

başdan aşmaġla cümleye **mā-fevḳ** ve maẓhar-ı meṣel-i Celā ʿAmr mine'ṭ-ṭavḳ oldı *(223:4). [mā-fevḳ,]*

mā-fi'ż-żamīr-i ḥüsrevāneyi: *Hükümdara yakışırcasına.*

ḳavānīn-i ḳadīme-i devlet-i müstedīmeden olmaġın her kelāmı **mā-fi'ż-żamīr-i ḫüsrevāneyi** *(139:11). [mā-fi'ż-żamīr-i ḫüsrevāneyi, -y, -i]*

maʿfüvv u maʿẕūr oldı: *Herhangi bir hususun gerçekleşmemesi neticesinde bu durumun bir kusur olmadığına kanaat getirilmesi.*

ancaḳ emīn-i sūr keşret-i iştiġāl sebebi ile **maʿfüvv u maʿẕūr oldı** Li-münşiʾihi *(198:30). [maʿfüvv u maʿẕūr oldı, -dı]*

maġlūbān-ı keyf-i pür-fütūr: *Keyfî kaçmış kişiler.*

Ammā ḳalyon cengi ḫavfından bī-ḥużūr olan **maġlūbān-ı keyf-i pür-fütūr** *(274:21). [maġlūbān-ı keyf-i pür-fütūr,]*

māh: *Ay, kamer*.

Mihr ile **māh** dāġ-ber-dāġī *(161:14). [māh,]*

maḥall: *Bir şehir veya kasabanın, bölündüğü kısımlardan her biri.*
1. ittiṣālinde bir **maḥall** taʿyīn olunup mühendis neccārlar ve üstād naḫl-kārlar *(141:26). [maḥall,]*
2. bir **maḥall** taʿyīni içün eṭrāf-ı sāḥaya gūşe-i kemān-ı ebruvānından *(147:6). [maḥall,]*
3. Cümleye nezāret lüzūmı münāsebeti ile emīn-i sūr efendi daḥi ol **maḥallde** *(151:12). [maḥallde, -de]*
4. baʿīdce bir **maḥall** ḳapucıbaşı aġalara taḫṣīṣ ve ḫˇānende ve sāzendeler *(151:27). [maḥall]*,
5. bir miḳdār **maḥalle** teʿbīd ve devre-i ḳanadīl miyānesi *(152, 15). [maḥalle, -e]*
6. getürüp vüzerā-yı ʿiẓām dāʿiresi civārında bir **maḥallde** leşker-endāz-ı līmān-ı istiḥżār itmişler *(183:22). [maḥallde, -de]*
7. cevlān-ger-i lücce-i beyān olması bu **maḥalle** çesbān görüldi Li-münşiʾihi *(186:16). [maḥalle, -e]*
8. yetişdigi **maḥallden** bend ve sütūnı bu vech ile der-kemend idüp sāʿid-i saḫt-gīriniñ birini *(243:6). [maḥallden, -den]*
9. kendüyi ol **maḥalle** işʿād u irḳā ve taḥtındaki kemendi yine fekk ve *(243:8). [maḥalle, -e]*
10. **maḥalle** taḥrīri fermān buyurulmaġın nāy-ı ḳalem terāne-rīz-i raḳam olmaḳ *(245:14). [maḥalle, -e]*
11. sāʿat seyr ü temāşādan ṣoñra yine ṣallar **maḥalline** keşīde ve herkes ḫˇāb-gāh-ı ferāġlarında *(255:22). [maḥalline, -i, -n, -e]*
12. güẕāşte ve rabṭ u ilṣāḳ olındıġı **maḥallde** fülke-i ḫayme gibi bir ṭabla-i muḥkem *(258:18). [maḥallde, -de]*
13. **maḥallden** alat güncāyişi ḳadar ṣaḳb olunup ol meṣḳūb *(258:13). [maḥallden, -den]*
14. pīş-gāh-ı şehriyārīde ḳaraya yarım mil miḳdārı **maḥallden** kendülerini deryāya *(259:5). [maḥallden, -den]*
15. iki ayaġıyla saʿy idüp ḳaraya ḳarīb **maḥalle** dek ṣanʿatla deryāda sebāḥat ider *(259:24). [maḥalle, -e]*
16. gibi yüridi gitdi ve çünki bu ḥāletle ḥużūr-ı hümāyūna ḳarīb **maḥalle** yetdi *(259:25). [maḥalle, -e]*
17. germ-cevlān itdigi emr-i ʿālīlerine imtiṣālen bu **maḥalle** taḥrīre *(261:24). [maḥalle, -e]*
18. ẓāhir ü hüveydā olup tenāvül-i ṭaʿām-ı çāşt-gāhī vaḳtine degin ol **maḥallde** ḳarār *(273:5). [maḥallde, -de]*
19. müvāṣebe ile ayularıñ pençe-i kīni ser-tīz olduḳda ṣamsonlar **maḥallerine** *(274:25). [maḥallerine, -(l)er, -i, -n, -e]*
20. Bu eṣnāda ber-hevā ḳalyonlar yine ke'l-evvel **maḥallerinden** lenger-rübāy-ı ḳarār *(295:21). [maḥallerinden, -ler, -i, -n, -den]*
21. bir buḫūr-dān ve gülāb-dān hediyyelerin ber-resm-i ʿādī **maḥalline** *(303:29). [maḥalline, -i, -n, -e]*
22. ebyātı maḳāma münāsib ü çesbān görilüp bu **maḥalle** *(328:13). [maḥalle, -e]*
23. mesāfe **maḥallden** altışar altışar hem-ʿinān-ı yek-dīger naẕar-gāh-ı şehriyārī olan *(359:31). [maḥallden, -den]*
24. cebeciyān bi-isrihim **maḥallerine** ricʿata meʾẕūn oldılar *(364:5). [maḥallerine, -(l)er, -i, -n, -e]*
25. ḳarīb **maḥallde** naḫllarıñ iḫrācı mümkin olacaḳ mertebe fürce açılup *(365:31). [maḥallde, -de]*
26. ṭulumcıyān u neccārān baʿżı mürūr-ı naḫle māniʿ olacaḳ **maḥalleriñ** ālāt-ı hedmi *(367:10). [maḥalleriñ, -ler, -iñ]*

maḥall-i istiḳrārından: *Bulunulan yer*.

maḥall-i istiḳrārından lenger-rübā-yı ārām ve sāḥil-i deryā-yı şevket olan *(264.24). [maḥall-i istiḳrārından, -ı, -n, -dan]*

maḥall-i iʿzāz u iḫtirāma: *Ağırlama ve ululama yeri.*

ocaḳ aġaları ile mevḳiʿ-i ikrām ve **maḥall-i iʿzāz u iḫtirāma** müṣūl idüp *(262:20). [maḥall-i iʿzāz u iḫtirāma, -a]*

maḥall-i kaṣr-ı ʿādālet-penāhī: *Adaletin sığınağının köşkünün bulunduğu, padişahın konakladığı yer.*

İrtesi bāzār-irtesi güni işrāf-ı mevkib-i pādişāhī ve **maḥall-i ḳaṣr-ı ʿādālet-penāhī** *(148:24). [maḥall-i ḳaṣr-ı ʿādālet-penāhī,]*

maḥall-i ḳudsī-ḳadem-i ḫuld-irtisām: *(Padişahın huzuru) Cennet görüntülü kutsal yere ayak basma.*

temmet-i ḫitāma resīde olup ol **maḥall-i ḳudsī-ḳadem-i ḫuld-irtisām** *(180:19). [maḥall-i ḳudsī-ḳadem-i ḫuld-irtisām,]*

maḥall-i maḫṣūṣlarına: *Bir kişiye ayrılmış, özel yer.*

ʿavdet ve **maḥall-i maḫṣūṣlarına** imāle-i licām-ı ricʿat ve *(273:20). [maḥall-i maḫṣūṣlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

maḥall-i menām: *Yatakhane.*

Yahūdī Mezāristanı ocaḳları neferātına cāy-ı ārām ve **maḥall-i menām** ve *(151:25). [maḥall-i menām,]*

maḥall-i mezbūr: *(Yalı köşkü) Adı geçen yer.*

süngerci ḫıdmetinde bulunanlarıñ muʿāfiyetlerine fermān-fermā olaraḳ **maḥall-i mezbūr** *(145:6). [maḥall-i mezbūr,]*

maḥall-i mezbūrda: *Sözü edilen yer, arz odası kapısı.*

oturup sekbānbaşı ve ḳul ketḫudāsı ve sañṣoncıbaşı **maḥall-i mezbūrda** *(373:32). [maḥall-i mezbūrda, -da]*

maḥall-i mezbūrda: *(Arz odası) Adı geçen yer.*

ḳapuya ḳarīb parmaḳlıḳ kenārına vardıḳda **maḥall-i mezbūrda** kendüler içün *(375:14). [maḥall-i mezbūrda, -da]*

maḥall-i mezbūre: *Adı geçen yer, Cin Deresi.*

maḥall-i mezbūre sipāh u silāḥ-dār aġalarına maḳrıb-ı ḫıyām ve *(151:24). [maḥall-i mezbūre, -e]*

maḥall-i muʿayyende: *Belirlenmiş bir yer.*

için Ḫāṣṣ Bāġçede Yalı Köşki dervāzesinde bir **maḥall-i muʿayyende** *(142:12). [maḥall-i muʿayyende, -de]*

maḥall-i rabṭ u bendlerine: *Bağ ve düğümlerin bulunduğu yer.*

ṣoñra nice dūḫte itdiler ise ḳaṭʿa bir tārına ḫalel ṭārī ve **maḥall-i rabṭ u bendlerine** *(317:36). [maḥall-i rabṭ u bendlerine, -ler, -i, -n, -e]*

maḥall-i refīʿ: *Yüksek yer.*

saʿādet-i teşrīfi ile ol **maḥall-i refīʿ** ve ol mevḳiʿ-i münīʿiñ ḳadrini aʿlā belki *(273:3). [maḥall-i refīʿ,]*

maḥall-i refiʿde: *Konumu yüksek yer.*

ile nişān-zede-i iştihār olan bir **maḥall-i refiʿde** yeñiçeri aġası ve sāʾir ocaḳ aġaları *(150:34). [maḥall-i refiʿde, -de]*

maḥall-i taşvīr: *Düğün yerini resmetmek, anlatmak.*
1. **Maḥall-i Taşvīr** *(169:19). [maḥall-i taşvīr,]*
2. **Maḥall-i Taşvīr** *(170:23). [maḥall-i taşvīr,]*
3. **Maḥall-i Taşvīr** *(172:18). [maḥall-i taşvīr,]*
4. **Maḥall-i Taşvīr** Eyyām-ı Sūr-ı Pür-sürūruñ İkinci Ḫamis Güni Berren *(173:30). [maḥall-i taşvīr,]*
5. **Maḥall-i Taşvīr** Ṭāʾife-i Şemmāʿīn Baʿdehū ṭāʾife-i şemmāʿīn meṭāliʿ-i cemʿiyyetlerinde *(239:13). [maḥall-i taşvīr,]*
6. **Maḥall-i Taşvīr** Ṭāʾife-i Serrācān Pes-ez-ān ṭāʾife-i serrācān naṭʿ-ı şaṭranc-ı sürūr olan *(241:1). [maḥall-i taşvīr,]*
7. **Maḥall-i Taşvīr** Tetimme-i Veḳāyiʿ-i Yevm-i Mezbūr *(242:17). [maḥall-i taşvīr,]*
8. **Maḥall-i Taşvīr** Yevm-i mezbūrda daḫi İṭʿāmun fī yevmin ẕā mesġabeh yetīmen ẕā meḳrabeh ev miskīnen ẕā metrebeh *(244:11). [maḥall-i taşvīr,]*
9. **Maḥall-i Taşvīr** Mışırdan gelen Ḥācı Şāhīn nām müşaʿbid-i sālifü'ẕ-ẕikr-i siḥr-āyīniñ *(246:1). [maḥall-i taşvīr,]*
10. **Maḥall-i Taşvīr** Tetimme *(249:3). [maḥall-i taşvīr,]*
11. **Maḥall-i Taşvīr** Māh-ı mezbūruñ yigirmi birinci ve sūr-ı hümāyūnuñ yedinci *(255:24). [maḥall-i taşvīr,]*
12. **Maḥall-i Taşvīr** Beyān-ı Żiyāfet-i Sādise *(248:1). [maḥall-i taşvīr,]*
13. **Maḥall-i Taşvīr** Cānib-i deryāda bu vech üzere şenlikler kemaliñ bulup ve *(260:1). [maḥall-i taşvīr,]*
14. **Maḥall-i Taşvīr** Bu Maḳāle-i Āteşīn-taʿbīr Sūr-ı Hümāyūnuñ Leyle-i Şāminesinde Olan *(268:2). [maḥall-i taşvīr,]*
15. **Maḥall-i Taşvīr** *(272:1). [maḥall-i taşvīr,]*
16. **Maḥall-i Taşvīr** Leyālī-i Sūruñ Ḫamīs Gicesi Baḥren Olan Şenlikler Beyānındadır *(288:29). [maḥall-i taşvīr,]*
17. **Maḥall-i Taşvīr** *(290:13). [maḥall-i taşvīr,]*
18. **Maḥall-i Taşvīr** *(296:4). [maḥall-i taşvīr,]*
19. **Maḥall-i Taşvīr** Der-Beyān-ı Żiyāfet-i Tāsiʿ *(305:23). [maḥall-i taşvīr,]*
20. **Maḥall-i Taşvīr** *(307:7). [maḥall-i taşvīr,]*
21. **Maḥall-i Taşvīr** Bu Maḳāle-i Āb-dār-ı Selāset-şiʿār *(310:15). [maḥall-i taşvīr,]*
22. **Maḥall-i Taşvīr** *(316:25). [maḥall-i taşvīr,]*
23. **Maḥall-i Taşvīr** Düstūr-ı ḳadr-dān-ı Ḥātem-semāḥat ḥażretleri bunlarıñ bu *(318:11). [maḥall-i taşvīr,]*
24. **Maḥall-i Taşvīr** *(338:15). [maḥall-i taşvīr,]*
25. **Maḥall-i Taşvīr** *(351:8). [maḥall-i taşvīr,]*
26. **Maḥall-i Taşvīr** *(353:12). [maḥall-i taşvīr,]*

maḥall-i taşvīr-i der-beyān-ı meʾāl-i heştüm-rūz: *Sekizinci günde olanlara ek.*

Maḥall-i Taşvīr-i Der-beyān-ı Meʾāl-i Heştüm-rūz *(286:1). [maḥall-i taşvīr-i der-beyān-ı meʾāl-i heştüm-rūz,]*

maḥall-i temāşāya: *Seyir yeri.*

Ve yine ṣal daḫi cānib-i tersāneden **maḥall-i temāşāya** īṣāl olunup *(255:12). [maḥall-i temāşāya, -y, -a]*

mahāret: *Bir işteki ustalık, beceriklilik, mârifet, hüner, meleke.*
1. naʿra-i hāy hāy ile ḫalḳı geriye tüskürüp āteş-bāzlıḳda **mahāret** iẓhār eyledi *(197:12). [mahāret,]*
2. ṣoñra ġudve-i imrūzda **mahāreti** ẓuhūr u bürūz eyleyen Şāhīn-i Mışrī ile *(212:11). [mahāreti, -i]*
3. tāb-dāde olmaġın gitdikçe keskin olup **mahāretlerin** ziyāde eylediler Ḥattā resen-bāza *(232:22). [mahāretlerin, -ler, -in]*
4. ile kemā-hī **mahāretlerini** icrā eylediler *(259.7). [mahāretlerini, -ler, -i, -n, -i]*
5. mahāretlerini iẓhār itdiler *(296:7). [mahāretlerini, -ler, -i, -n, -i]*
6. ziyāde bir ḫāriḳu'l-ʿade ṣebt-i ṣaḥīfe-i eyyām u duhūr olmaġa şāyeste **mahāreti** *(317:23). [mahāreti, -i]*

7. Bunlar **mahāretlerin** ichār ve ġavvāṣ-ı deryā-yı ḫayāl olduḳların iẓhār eyleyüp *(352:20). [mahāretlerin, -ler, -in]*

mahāret-i ṣanʿatların: *Yapılması zor olan işin becerisi.*

yırtup diküp ḥāriku'l-ʿāde **mahāret-i ṣanʿatların** icrā vü ifāde iderek *(301:20). [mahāret-i ṣanʿatların, -lar, -ın]*

mā-ḥaṣal-i devr-i felek: *(III. Ahmet) Feleğin dönüşü ile varlık bulan.*

Nuḫbe-i ins ü melek **mā-ḥaṣal-i devr-i felek** *(208:26). [mā-ḥaṣal-i devr-i felek,]*

māh-beden: *Ay gövdeli, şişko.*

Nice gelmem ḳapuña gün gibi ey **māh-beden** *(261:20). [māh-beden,]*

maḥbūb-ı diyār-ı İzmir: *İzmir diyarının güzeli.*

Bir beyāż sādeli **maḥbūb-ı diyār-ı İzmir** *(186:20). [maḥbūb-ı diyār-ı İzmir,]*

maḥbūb-ı siyeh-çerdeyi: *Kara yağız gibi.*

irgürdiler ve içlerinden bir **maḥbūb-ı siyeh-çerdeyi** Leylī-i ḫayme-nişīn gibi *(277:22). [maḥbūb-ı siyeh-çerdeyi, -y, -i]*

maḥbūb-liḳā: *Güzel yüz.*

Seg aña naẓar ḫaylice **maḥbūb-liḳādır** *(207:9). [maḥbūb-liḳādır, -dır]*

maḥcūb: *Utanmak.*

vüzerā ile şeref-mend-i zemīn-būs-ı şehriyārī olamadığından **maḥcūb** ve ṣadr-ı aʿżam *(211:14). [maḥcūb,]*

māhdan māhīye dek: *Aydan balığa kadar, yaratılmış tüm canlı cansız varlıklar.*
ve **māhdan māhīye dek** ḳuttān-ı berr ü baḥrı ġarḳa-i emvāc-ı iḥsān u inʿām eylediler *(347:36). [māhdan māhīye dek,]*
Bu emr-i ġarīb ḫalḳı velehān ve **māhdan māhīye dek** temāşāyiyānı ḫayrān eyledikde *(353:5). [māhdan māhīye dek,]*

mahdūm-ı enām: *(Damadzade Ebul-Hayr Ahmed Efendi) Halka hizmet eden.*

mecmaʿü'l-fażāʾil ve'l-ʿulūm **maḫdūm-ı enām** ferīde-i eṣdāf-ı eyyām *(190:6). [maḫdūm-ı enām,]*

mahdūm-ı ḥasīb-i maʿālī-rüsūm: *(Feyzullah Efendi) Yüksek soyun şerefli oğlu, şerefli ve yüksek mertebeli bir aileden gelme.*

ḳāḍī-i mevkib-i İslām olan **maḫdūm-ı ḥasīb-i maʿālī-rüsūm** dūdmān-pīrā-yı kemāl *(177:31). [maḫdūm-ı ḥasīb-i maʿālī-rüsūm,]*

mahdūm-ı muʿanʿan-neseb: *(Es Seyit Mehmed Zeynül Abidin Efendi) Soyu unvanlı ailenin oğlu.*

maḫdūm-ı muʿanʿan-neseb ve ḥāʾiz-i faẕ̇l-ı mevrūs̱ u mükteseb Aḳ Maḥmūd Efendi-zāde *(177:26). [maḫdūm-ı muʿanʿan-neseb,]*

maḫfil-i āsumān: *Gök mahfili, yüksek yer.*

Ve meydān-ı sūruñ ṭaraf-ı yesārīsinde cāmiʿ-i meẕkūra muttaṣıl **maḫfil-i āsumān** *(268:24). [maḫfil-i āsumān,]*

maḫfūẕ-ı kīlār-ı iddiḫārları olan: *Kilerde biriktirilip saklama.*

ve eṣnāf-ı ḥırfetiñ **maḫfūẕ-ı kīlār-ı iddiḫārları olan** evānī-i nuḥāsiyye ḳadar *(147:23). [maḫfūẕ-ı kīlār-ı iddiḫārları olan, -an]*

māhī: *Balık.*
1. ilḳā ve ol māh-liḳālar **māhīler** gibi naẕar-gāh-ı mālik-i baḥr u berrde meşḳ-i şınā *(259:6). [māhīler, -ler]*
2. **māhī** yine ḫod-nümāyende-i naẕar-gāh-ı pādişāhī olup nā-gāh taḥrīk-i şefe-i ʿulyā *(352:5). [māhī,]*

māh-ı ġarrā: *(III. Ahmet) Parlak ay.*

Geçer ḫoş sāyesinde **māh-ı ġarrā** *(181:19). [māh-ı ġarrā,]*

māh-ı merḳūmuñ: *Sözü edilen ay, zilkade ayı.*

Yevm-i mezbūr aḫşāmı ki **māh-ı merḳūmuñ** yigirminci ḫamīs gicesidir *(288:30). [māh-ı merḳūmuñ, -uñ]*

māh-ı mezbūr: *(Zilkade ayı) aynı ay, sözü edilen ay.*
1. Meḥmed Aġa maʿrifetiyle ʿameleye taʿyīn-i ücret ve **māh-ı mezbūruñ** yigirmi beşinci *(141:29). [māh-ı mezbūruñ, -uñ]*
2. **Māh-ı mezbūruñ** ṭoḳızıncı ḫamīs güni ʿale'ṣ-ṣabāḥ ḫayme-i zerrīn-ṭınāb-ı āfitāb-ı raḫşān *(149:18). [māh-ı mezbūruñ, -uñ]*
3. **Māh-ı mezbūruñ** on birinci güni ki yevmü's-sebtdir defter-dār-ı evvel ve *(152:4). [māh-ı mezbūruñ, -uñ]*
4. ile müşerrez olmaḳ hengām-ı saʿd-encāmı ḥulūl itmegin **māh-ı mezbūruñ** on üçünci *(153:3). [māh-ı mezbūruñ, -uñ]*
5. İrtesi gün ki **māh-ı mezbūruñ** on altıncı penc-şenbe günidir li-müʾellifihi *(173.32). [māh-ı mezbūruñ, -uñ]*
6. **Māh-ı mezbūruñ** on yedinci güni yevm-i cumʿada ʿale'ṣ-ṣabāḥ esās-ı efʿāl u eṭvārı *(198:3). [māh-ı mezbūruñ, -uñ]*
7. **Māh-ı mezbūruñ** on sekizinci ve sūr-ı hümāyūnuñ dördünci güni ki *(204:19). [māh-ı mezbūruñ, -uñ*
8. **Māh-ı mezbūruñ** yigirminci iṣneyn güni fülke-i sāye-bān-ı āsumān yaʿnī *(230:23). [māh-ı mezbūruñ, -uñ*
9. **Māh-ı mezbūruñ** yigirmi birinci ve sūr-ı meserret-mevfūruñ yedinci ṣülāṣā gicesi *(249:32). [māh-ı mezbūruñ, -uñ]*
10. Maḥall-i Taṣvīr **Māh-ı mezbūruñ** yigirmi birinci ve sūr-ı hümāyūnuñ yedinci *(255:24). [māh-ı mezbūruñ, -uñ]*
11. **Māh-ı mezbūruñ** yigirmi birinci ṣalı güni Āyīneli Ḳavaḳda olan seyr ü temāşā *(261:30). [māh-ı mezbūruñ, -uñ]*
12. **Māh-ı mezbūruñ** yigirmi üçünci ve sūr-ı hümāyūnuñ ṭoḳuzıncı penc-şenbe güni *(290:14). [māh-ı mezbūruñ, -uñ]*
13. **Māh-ı mezbūruñ** yigirmi beşinci ve sūr-ı hümāyūnuñ on birinci güni naẕm li-münşiʾihi *(323:14). [māh-ı mezbūruñ, -uñ]*
14. Bu Ḥurūf-ı Maʿānī-ẕurūf **Māh-ı Mezbūruñ** Yigirmi Altıncı ve *(341:33). [māh-ı mezbūruñ, -uñ]*
15. **Māh-ı mezbūruñ** yigirmi yedinci sūr-ı hümāyūn-ı meserret-mevfūruñ *(345:23). [māh-ı mezbūruñ,]*
16. **Māh-ı mezbūruñ** yigirmi sekizinci ve sūr-ı hümāyūn-ı meymenet-maḳrūn-ı şevket-maḥṣūruñ *(348:11). [māh-ı mezbūruñ, -uñ]*
17. **Māh-ı mezbūruñ** yigirmi ṭoḳuzıncı ve eyyām-ı sūr-ı meymenet-mevfūruñ *(357:22). [māh-ı mezbūruñ, -uñ]*

māh-ı mezbūruñ: *Sözü edilen ay, şevval ayı.*

īcād u inşā olunmuş idi **Māh-ı mezbūruñ** yigirmi sekizinci güni mīr-i müşārün-ileyh *(146:26). [māh-ı mezbūruñ, -uñ]*

māh-ı nev-āfāḳa: *Yeni ay, hilal.*

Ṣalmaġ içün **māh-ı nev-āfāḳa** lemʿ *(217:6). [māh-ı nev-āfāḳa, -a]*

māh-ı nevsin: *Hilâl, yeni ay.*

Māh-ı nevsin daḫi pergār gibi çizme kenār *(296:26). [māh-ı nevsin, -sin]*

māh-ı nevvār: *Işık saçan ay.*

Serv üzre göründi **māh-ı nevvār** *(129:13). [māh-ı nevvār,]*

māh-ı semā-yı ışṭıfā: *(III. Ahmet'in şehzadesi Mustafa için) Gökyüzünde apaçık şekilde görülen ay.*

revnaḳ-ı mülk ü memleket **māh-ı semā-yı ışṭıfā** şehzāde Sulṭān Muṣṭafā *(140:11). [māh-ı semā-yı ışṭıfā,]*

māh-ı şevvāl: *Şevval ayı.*
1. bā-fermān-ı hümāyūn **māh-ı şevvāliñ** ṭoḳuzıncı s̲ülās̲ā güni maṣlaḥat-ı naḳl u tāḥvīl *(141:37). [māh-ı şevvāliñ, -iñ]*
2. **Māh-ı şevvāliñ** yedinci güni ki yevm-i sebtdir beyt *(147:1). [māh-ı şevvāliñ, -iñ]*
3. **Māh-ı şevvāliñ** yigirmi beşinci penc-şenbe güni li-müʾellifihi *(142:3). [māh-ı şevvāliñ, -iñ]*
4. **Māh-ı şevvāliñ** yigirmi beşinci penc-şenbe güni li-müʾellifihi *(142:29). [māh-ı şevvāliñ, -iñ]*
5. ʿĪd-i iḳbāl ki dir ḳaddiñe **māh-ı şevvāl** *(292:8). [māh-ı şevvāl,]*

māh-ı ufuḳ-ı devlet: *Devlet ufkunun ayı.*

Yevm-i mezbūr aḫşāmı āfitāb-ı salṭanat ve **māh-ı ufuḳ-ı devlet** ve *(216:27). [māh-ı ufuḳ-ı devlet,]*

māh-ı zemīn: *(III. Ahmet) Yeryüzünün ayı.*

Feraḥ-ı ḳalb-i ḥazīn **māh-ı zemīn** şāh-ı zamān *(208:19). [māh-ı zemīn,]*

māh-ı zi'l-ḥicceniñ ġurresi: *Zilhicce ayının ilk günü.*

dāʾire-i taḳrīrden bīrūn şenlikler olunup **māh-ı z̲i'l-ḥicceniñ ġurresi** cumʿa güni *(364:11). [māh-ı z̲i'l-ḥicceniñ ġurresi,]*

māh-ı zi'l-ḳaʿde: *Zilkade Ayı. Hicrî yılın on birinci ayı.*
1. Māh-ı z̲i'l-ḳaʿdeniñ beşinci bāzār güni yine ketḫudā-yı bülend-iḳbāl-i āṣafī *(148:12). [māh-ı z̲i'l-ḳaʿdeniñ, -n, -ñ]*
2. Māh-ı z̲i'l-ḳaʿdeniñ yigirmi ikinci ve sūr-ı hümāyūnuñ sekizinci erbaʾā güni *(272:2). [māh-ı z̲i'l-ḳaʿdeniñ, -n, -iñ]*

māhiyān-ı deryāya: *Denizin balıkları.*

ile **māhiyān-ı deryāya** ḫaber virilüp ve āfitābe-i ḳalender-i şuʿle vü āzer olan *(270:12). [māhiyān-ı deryāya, -y, -a]*

mā-hiye: *"O şey nedir?".*

kemāl-i ḳurbunı görüp sūr efendiye **mā-hiye** deyu taʿrīż-güne ḫitāb ve anlar *(152:11). [mā-hiye,]*

māhiyye: *Ramazan gecelerinde, camilerde iki minare arasına gerilen ipler üzerine eskiden yağ kandilleriyle, günümüzde elektrik ampulleriyle yazılan yazı veya yapılan resim, mahya.*

1. şeker vażʿı içün yüz ʿaded mevlid ṭablası ve eṭrāf-ı sūr-gāhda **māhiyyeler** tertībi *(142.6). [māhiyyeler, -ler]*
2. vezīr-i rūşen-żamīr **māhiyye** ḳanadīliniñ otaġ-ı pādişāhīye *(152:10). [māhiyye,]*
3. zemīne atup ve kendi ḥalḳa-i nāfın ḫātem-i engüşt-i sütūn eyleyüp **māhiyyeler** *(212:28). [māhiyyeler, -ler]*
4. **māhiyyeler** ile tezyīn olunup cānib-i yemīninde yeşil ḳandīllerden yapılmış bir *(268:10). [māhiyyeler, -ler]*

māhiyye ḳandīlleri: *Mahya aydınlatılması ve mahyanın üzerinde bulunan yazının yazılması için ipin üzerine dökülen yağlar.*

tevriye-i luṭf u ʿitāb-ı muṭāyebe-gūn işrāb buyurduḳlarında **māhiyye ḳandīlleri** *(152:14). [māhiyye ḳandīlleri,]*

māhiyye-bāzī eyledi: *Mahya gösterisi sunmak.*

ser ü dūş ve engüşt ü püştinde gezdirüp **māhiyye-bāzī eyledi** *(247:11). [māhiyye-bāzī eyledi, -di]*

māhiyye-bāzī-i nücūm: *Yıldızlardan mahya düzmek.*

naẓīrin görmüş ne ḫüsrev-i ḫāver **māhiyye-bāzī-i nücūm** ile böyle ẕevḳ u ṣafā sürmüşdür *(270:15). [māhiyye-bāzī-i nücūm,]*

māh-likā: *Ay yüzlü, yüzü ay gibi parlayan güzel, sevgili.*

ilḳā ve ol **māh-liḳālar** māhīler gibi naẓar-gāh-ı mālik-i baḥr u berrde meşḳ-i şınā *(259:6). [māh-liḳālar, -lar]*

maḫlūṭ oldıġı: *Bir olma, karıştırılma.*

degin vech-i meẕkūr üzere nisvān u ricāl **maḫlūṭ oldıġı** ḥālde pīş-gāh-ı pādişāhīde *(205:19). [maḫlūṭ oldıġı, -dıġ, -ı]*

maḫlūṭ-ı yek-dīger oldılar: *Birbirine karıştırılmak, bir olmak.*

hezār Zelīḫā-revīşān-ı mihr-manẓar meşābe-i şīr ü şekker **maḫlūṭ-ı yek-dīger oldılar** *(205:28). [maḫlūṭ-ı yek-dīger oldılar, -dı, -lar]*

Maḥmūd Paşa kethudāsı Arnavud Meḥemmed Aġadan: *III. Ahmet döneminde Mahmut Paşa'nın kethüdalığını yapmış devlet hizmetlisi.*

ve **Maḥmūd Paşa ketḫudāsı Arnavud Meḥemmed Aġadan** *(288:17). [Maḥmūd Paşa ketḫudāsı Arnavud Meḥemmed Aġadan, -dan]*

maḥmūdü'l-evṣāf: *(Zeyn'ül Abidin Efendi) Övgüye değer bir vasfa sahip.*

reʾīsleri naḳībü'l-eşrāf **maḥmūdü'l-evṣāf** zeynü's-sādāt *(215:4). [maḥmūdü'l-evṣāf,]*

maḥmūdü'l-ḫıṣāl: *(Yeniçeri ağası Mehemmed Ağa) İyi, ahlak sahibi.*

devletlü İbrāhīm Paşa ḥażretleri baʿdehū yeñiçeri aġası **maḥmūdü'l-ḫıṣāl** *(266:34). [maḥmūdü'l-ḫıṣāl,]*

maḥmūdü'l-hıṣāl: *(Mehemmed Ağa) Ahlakça övülmüş.*

maḥmūdü'l-ḫıṣāl memdūḥü'l-fiʿāl ʿizzetlü Meḥemmed Aġa ḳıbelinden beş *(288:7). [maḥmūdü'l-ḫıṣāl,]*

maḥmūl: *... yüzünden, yüklemek, sebep.*

bundan elzem bir emr-i ehemme meşġūl olmalarına **maḥmūldür** deyu cānib-i baḥre *(257:15). [maḥmūldür, -dür]*

maḥmūl olup: *Yüklenmek, bir şey üzerine kurulmuş.*

ancaḳ ṣanʿat-ı sāsāniyye ile cerr ü suʾāle **maḥmūl olup** *(260:26). [maḥmūl olup, -up]*

mahmūr: *Baş ağrısına tutulmak, sersemlemek.*

Ki şādī mest būd endūh **maḫmūr** *(221:23). [maḫmūr,]*

māh-pāre: *Ay parçası, güzel.*

Hele görseñ ne **māh-pāredir** ol *(138:20). [māh-pāredir, -dir]*

mahrec: *İlmiye rütbesindekilerin ilk payesi.*

maḥrūm ḳalan **maḫrecden** dūn olan pes-pāye monlā efendiler onar ve on ikişer *(194:20). [maḫrecden, -den]*

mahrec maʿzūllerine: *Daha önceden ilmiye rütbesi ile görev yapmış kimseler.*

maḫrec maʿzūllerine varınca ruḫsat-yāb-ı duḫūl olup evvelā ṣadāret-i Rūmdan *(177:10). [maḫrec maʿzūllerine, -n, -e]*

maḥrem-i ḥarem-serāy-ı esrār-ı cihān-dārī: *(Sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa için) Padişahın sırlarını saklayan, harem odasını koruyan.*

maḥrem-i ḥarem-serāy-ı esrār-ı cihān-dārī vezīr-i aʿẓam düstūr-ı efḫam *(139:18). [maḥrem-i ḥarem-serāy-ı esrār-ı cihān-dārī,]*

maḥrem-i ḥarem-serāy-ı sulṭānī: *(Darü's-seniye ağası Beşir ağa) sultanın sarayının harem görevlisi.*

fevḳa'l-meʾmūl cümlesi telaḳḳī-bi'l-ḳabūl ḳılındı Ve dārü's-saʿādetü's-seniyye aġası **maḥrem-i ḥarem-serāy-ı sulṭānī** emīn-i ʿiṣmet-kede-i ḫāḳānī *(168:10). [maḥrem-i ḥarem-serāy-ı sulṭānī,]*

maḥrem-i şāhen-şeh-i ʿālem: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Dünyanın şahlar şahının koruyucusu.*

Mükerrem ṣadr-ı aʿẓam **maḥrem-i şāhen-şeh-i ʿālem** *(218:9). [maḥrem-i şāhen-şeh-i ʿālem,]*

maḫrūm: *Bir şeyin dışında kalmak.*

temāşādan **maḫrūm** ve içlerinden baʿżı nem-rübāyende-i seḥāb-ı firāset olanlar *(257:10). [maḫrūm,]*

maḥrūm itmeyüp: *İstediğini, dilediğini elde edememek.*

ṭabʿ-ı hümāyūna maʿlūm olmaġın rātibe-i ḥüsn-i ḳabūlden birini **maḫrūm itmeyüp** *(172.6). [maḫrūm itmeyüp, -me, -y, -üp]*

maḥrūm ḳalan: *Bir şeyden yoksun bırakılmak.*

maḫrūm ḳalan maḫrecden dūn olan pes-pāye monlā efendiler onar ve on ikişer *(194:20). [maḫrūm ḳalan, -an]*

maḥrūm ḳalmayup: *Dışta bulunmak, istediğini elde etmek.*

bir ferd tenāvül-i niʿam-ı sulṭānīden **maḫrūm ḳalmayup** ḥattā *(349:22). [maḫrūm ḳalmayup, -ma, -y, -up]*

maḥrūm olup: *Dışta olmak, faydalanmak.*

öñinde mıḫlanup kimi ʿāḳıbet-i iḥsāna çaḳdılar kimi **maḫrūm olup** sīnelerine *(335:21). [maḫrūm olup, -up]*

maḥrūm-ı naẓar-ı cihān-dārī olur: *(Eğlence) Padişahın görememesi.*

cāy-ı emān idüp güşe güşe gürizān ve şenlikleri **maḫrūm-ı naẓar-ı cihān-dārī olur** *(310:34). [maḫrūm-ı naẓar-ı cihān-dārī olur, -ur]*

māh-rūyān-ı ḫaffāfān: *Kavafların ay yüzlü gençleri.*

ile āġūş-güşā ve baʿżılarına ṣanʿatla muşt-nümā olurdı Ve **māh-rūyān-ı ḫaffāfān** *(278:19). [māh-rūyān-ı ḫaffāfān,]*

maḥsūd-ı behişt oldıġı: *Cennette kıskançlık uydurmak.*

Maḫsūd-ı behişt oldıġı ʿālem bu zamāndır *(328:19). [maḥsūd-ı behişt oldıġı, -dıġ, -ı]*

maḥsūd-ı nehār buyurdılar: *Gündüzü kıskandırmak.*

ile şeb-i tārı **maḫsūd-ı nehār buyurdılar** ve ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri daḫi *(322:28). [maḫsūd-ı nehār buyurdılar, -dı, -]*

maḥsūdü'l-ahālī olmak: *İnsanlar tarafından kıskanılmak.*

bā-fermān-ı ʿālī bir fincān ḳahve ile **maḥsūdü'l-ahālī olmaḳ** müyesser oldı *(232:16). [maḥsūdü'l-ahālī olmaḳ, -maḳ]*

maḫṣūṣ: *Birine özel olarak ayrılan alan.*
1. **maḫṣūṣ** orṭa ḳoġuş taʿbīr olunur cāy-gāhlarını temāşā iderek ve ḳaraḳulluḳçı ve *(145.5). [maḫṣūṣ,]*
2. daḫi anlar ile sarāy-ı ʿatīḳde kendülere **maḫṣūṣ** naḫl u ḫadīḳaları *(146:27). [maḫṣūṣ,]*
3. ʿörf-i mehābet-nümā ve ferve-i beyżā ile kendülere **maḫṣūṣ** bir ḫaymede *(154:4). [maḫṣūṣ,]*
4. ve herkes kendülere **maḫṣūṣ** ḫaymelere müsūl eylediler Li-müʾellifihi *(154:30). [maḫṣūṣ,]*
5. ṣıbyān-ı ḫitānıñ bir miḳdārı ālāy ile naẓar-gāh-ı hümāyūndan kendülere **maḫṣūṣ** *(182:13). [maḫṣūṣ,]*
6. Baʿdehū ayucılar daḫi kendülere **maḫṣūṣ** düfūf-i bī-celācil ile taḥrīk-i selāsil iderek *(207:1). [maḫṣūṣ,]*
7. **maḫṣūṣ** iken celālet-i neseb ve şeref-i mevrūṯ u müktesebine ikrāmen *(215:19). [maḫṣūṣ,]*
8. güẕerān ve kendülere **maḫṣūṣ** ḫaymelerde envāʿ-ı şādmānī ile *(225:26). [maḫṣūṣ,]*
9. içün kendülere **maḫṣūṣ** sāye-bān-ı zerrīn-ṭınāb u sīmīn-evtāda hümā-yı āsumān-āṣiyān *(230:29). [maḫṣūṣ,]*
10. yevmiyye ile bir ḳalyon reʾīsligi iḥsān ve anlara **maḫṣūṣ** bir ḳat libās-ı girān-bahā *(244:6). [maḫṣūṣ,]*
11. ve **maḫṣūṣça** üstleri ve ṣarıḳları ile sāye-bān-ı temāşāya daʿvet ve *(262:25). [maḫṣūṣça, -ça]*
12. tenāsüb-i ṣanʿatları olmaġın sūr-ı hümāyūna **maḫṣūṣ** ṭulumcılara taḳlīd pīş ü pes-i neferātlarında *(281:10). [maḫṣūṣ,]*
13. **maḫṣūṣ** dükkānlar ḳurup işlerin başa yetürdiler ve mehter-ḫāne vü raḳḳāṣān ve *(282:24). [maḫṣūṣ,]*
14. **maḫṣūṣ** taḫliye olındıġı kendilere iʿlān u işāʿat olunduḳda fevcā-fevc anda *(350:3). [maḫṣūṣ,]*
15. cemʿiyyet ve bu ṣalā-yı ʿām ile tenāvül-i niʿmet ve kendilere **maḫṣūṣ** taʿbīrāt u ibāret *(350:4). [maḫṣūṣ,]*
16. cenābları içün daḫi **maḫṣūṣ** bir oba-i bī-hemtā ḳurmuşlar idi *(358:10). [maḫṣūṣ,]*
17. fevcā-fevc Sarāy-ı ʿAtīḳa gelüp ve kendülere **maḫṣūṣ** çergelerde merātīb-i sāmiyelerine *(364:33). [maḫṣūṣ,]*

maḫṣūṣ ḳılınup: *Tahsis edilmek, birine ait olmak üzere sunulmak.*

anlar içün **maḫṣūṣ ḳılınup** kāʾideleri üzere dört beş iskemle nihāde vü mevżūʿ *(337:36). [maḫṣūṣ ḳılınup, -up]*

mahsūs olan: *Herhangi bölüm ya da alanın birine özel olarak ayrılması.*

maḫṣūṣ olan āyīn-i muʿtād üzere tefhīm-i femūde-i nāḫudā içün gūyā lisānü'l-ḥāl olan *(183.30). [maḫṣūṣ olan, -an]*

mahsūs oldı: *Hissedilmek, anlaşılmak.*

Püskürme fişekde **oldı maḥsūṣ** *(131.17). [maḥsūṣ oldı, -dı]*

maḫṣūṣ olduḳda: *Sezmek, hissetmek.*

maḫṣūṣ olduḳda ketḫudā-yı ʿālī-ḳadr u sāmī-menziletleri seyr-i deryāya nāẓır olmaḳ *(261.3). [maḫṣūṣ olduḳda, -duḳda]*

maḫṣūṣen: *Özel olarak.*
1. daʿvet ve cümlesi muʿtād olduḳları ṭaʿām-ı dīvān ile **maḫṣūṣen** iṭʿāma *(262:11). [maḫṣūṣen,]*
2. ḳaṣdı ile āsitāneye ḳudūmlarından ṣoñra **maḫṣūṣen** bir tuḥfe-i maṭbūʿa *(340:15). [maḫṣūṣen,]*

māh-tāb: *Ay ışığı.*

yigirmi **māh-tāba** āteş virilüp ve yüz püskürme ile çavuşlarıñ yüzine *(270:13). [māh-tāba, -a]*

māh-tāb: *Maytap, bir fişek türü.*
1. ṭarafından daḫi miyāne-i keştīde meşābe-i sütūn iki **māh-tāb** ve bir serv-i mevzūnı *(230:9). [māh-tāb,]*

2. ḫorṭūm-ı filde **māh-tāb** ve çiçekli ve sāʾir günā-gün fişekli ālāt-ı nāriyye taʿbiye ḳılınup *(270:32). [māh-tāb,]*
3. Ve bunlardan mā-ʿadā ṣaġīr üç **māh-tābe** ve dört ʿaded çarḫ-ı felek ve bir *(271:9). [māh-tābe, -e]*
4. āvīḫte gāh dolāblar gerdān gāh daḫmeler nümāyān gāh **māh-tāblar** *(356:7). [māhtāblar, -lar]*

māh-tāb fişengleriniñ şuʿlesi: *Maytabın saçtığı alev.*

Māh-tāb fişengleriniñ şuʿlesi ḫod-pertev-i meh-tābı müżmaḥil ve nücūm-ı şuʿle-nümāyı *(203:16). [māh-tāb fişengleriniñ şuʿlesi, -s, -i]*

māhtābe fişekleri: *Maytap, bir fişek türü.*

ārāste ve mühr-i Süleymānī ve **māhtābe fişekleri** birle pīrāste ḳılınup ṭārem-i ḫūşe-nümāsı *(219:5). [māhtābe fişekleri, -ler, -i]*

māh-tāb-ı cemāl-i şehriyārī: *Sultanın ay ışığı gibi parlak yüzünün güzelliği.*

Leyle-i meẕkūrede **māh-tāb-ı cemāl-i şehriyārī** müteġaṭṭī-i seḥāb-ı iḫticāb olmaġla *(173:5). [māh-tāb-ı cemāl-i şehriyārī,]*

māh-tāb-ı cihān-fürūz-ı maʿdelet: *(III. Ahmet) Cömertliğiyle cihanı aydınlatan ay ışığı.*

māh-tāb-ı cihān-fürūz-ı maʿdelet ḥażretleri yine otaġ-ı hümāyūna teşrīf buyurup *(196:9). [māh-tāb-ı cihān-fürūz-ı maʿdelet,]*

māh-tāb-ı cihān-fürūz-ı şevket: *(III. Ahmet) Cihanı aydınlatan ululuk mehtabı.*

bādī-i germiyyet-i şevḳ u şādī olduḳdan ṣoñra **māh-tāb-ı cihān-fürūz-ı şevket** *(197:29). [māh-tāb-ı cihān-fürūz-ı şevket,]*

māh-tāb-ı raḫşān: *Parlayan ay.*

ile bā-devlet ü iḳbāl ve bā-ḥaşmet ü iclāl nücūm içinde **māh-tāb-ı raḫşān** gibi *(368:28). [māh-tāb-ı raḫşān,]*

māh-tāb-ı vücūd-ı hümāyūnları: *Kutlu bedenin mehtabı, mehtap gibi ışık saçan varlık.*

hevāda emāret-i bārān żuhūrından nāşī bu gice **māh-tāb-ı vücūd-ı hümāyūnları** *(308:17). [māh-tāb-ı vücūd-ı hümāyūnları, -lar, -ı]*

maʿhūd: *Malum, bilinen.*

lenger-efgen-i sāḥil-şaḥrā olan **maʿhūd** ḳadırġayı çekdiri çekdiri *(343:10). [maʿhūd,]*

māhūd çuḳa: *Herkesçe bilinen; yeşil renkli; ince, sık dokunmuş tüysüz kumaş.*
1. ve girānī-i ḳıymet ile mevṣūf on ṭonluḳ **māhūd çuḳa** ve beşer ṭonluḳ ṣof ve *(164:29). [māhūd çuḳa,]*
2. ve üçer ṭonluḳ aṭlas ve hatāyī ve üç ṭonluḳ **māhūd çuḳa** *(242:13). [māhūd çuḳa,]*
3. ve üç ṭonluḳ **māhūd çuḳa** ve üç ṭonluḳ sāde hatāyī ve üç ṭonluḳ aṭlas ve üç ṭāka *(321:3). [māhūd çuḳa,]*

maʿhūd depede: *Bilinen tepe.*

Baʿdehū Kavuḳçılar ser-āmed dilberlerin ḳarşu ṭarafdaki **maʿhūd depede** *(282:4). [maʿhūd depede, -de]*

maḥż-ı baḥtiyārī: *Açık bir mutluluk.*

Ḳaragöz Eşegi gibi bār-ı raḫt u bisāṭdan ʿārī buldıġımı **maḥż-ı baḫtiyārī** bilüp *(260:30). [maḥż-ı baḫtiyārī,]*

maḥż-ı niʿmet-i ʿuẓmā: *Büyük nimetin aslı.*

ḫavāṣṣ u ʿavāma neşāṭ-efzā ve **maḥż-ı niʿmet-i ʿuẓmā** ve ʿayn-ı ʿināyet-i kübrā oldıġı *(140:29). [maḥż-ı niʿmet-i ʿuẓmā,]*

māʾ-i ḳarāḥ: *Berrak su.*

ṣāf ve cevher-i emvāc-ı cedvel-i sīmīn-i ṣubḥdan şeffāf **māʾ-i ḳarāḥ** *(265:8). [māʾ-i ḳarāḥ,]*

māʾī şu dībāsı: *Mavi renkli, ipek gibi yumuşacık su.*

reh-güẕārına **māʾī şu dībāsı** döşetdi Ol şeb-hengām-ı neşāṭ-encāmda sāḥil-serāy-ı tersāne *(288:36). [māʾī şu dībāsı,]*

māʾide: *Ar. Sofra.*

Döşendi **māʾideler** deşt-i bī-kerān üzre *(349:1). [māʾideler, -ler]*

maʾide-i ʿamīmü'l-fāʾide: *Herkesin yiyip içebileceği sofra.*

Bu **Maʾide-i ʿAmīmü'l-fāʾide** Āṣār-ı Żiyāfet-i Ḫˇāce-gān-ı Bülend-iʿtibār *(318:32). [maʾide-i ʿamīmü'l-fāʾide,]*

māʾide-i ikrāmları: *İkram sofraları.*

māʾide-i ikrāmları ġıdā-yı cismānīye münḥaṣır olup ġıdā-yı rūḥānīden ḫāʾib ü ḫāsir olmalarını *(211:23). [māʾide-i ikrāmları, -lar, -ı]*

māʾide-i mekrümetiñ: *Cömertlik sofrası.*

Ḫalḳa sen beẕl idicek **māʾide-i mekrümetiñ** *(290:11). [māʾide-i mekrümetiñ, -iñ]*

māʾide-i raḥmet-i Bārī: *Allah'ın bereketli sofrası.*

Ey **māʾide-i raḥmet-i Bārī** ki nevālin *(331:21). [māʾide-i raḥmet-i Bārī,]*

māʾide-i raḥmetsin: *(III. Ahmet) Bereketli sofra.*

Ṭaraf-ı Ḥaḳḳdan inen **māʾide-i raḥmetsin** *(292:20). [māʾide-i raḥmetsin, -sin]*

māʾide-i sürūr: *Neşe sofrası.*

fevākih-i gūnā-gūn ile memlū bir **māʾide-i sürūr** basṭ eyledi ki tedāvül-i enāmil-i müjgān *(318:22). [māʾide-i sürūr,]*

māʾide-i vaşlına: *Sahiplik sofrası.*

Her bir güzeliñ **māʾide-i vaşlına** şunmañ *(300:25). [māʾide-i vaşlına, -ı, -n, -a]*

māʾide-nişīn-i iʿzāz u tekrīm oldılar: *Karın doyurmak ve ağırlamak.*

dārü'ż-żiyāfe-i sulṭānīde **māʾide-nişīn-i iʿzāz u tekrīm oldılar** *(283:23). [māʾide-nişīn-i iʿzāz u tekrīm oldılar, -dı, -lar]*

māʾide-sālār: *Konuk sahibi.*

biñ aşçı bir başçı meşeline ittibāʿan **māʾide-sālār** ve ādāb gözleme ḳaydında olmayup *(300:22). [māʾide-sālār,]*

māʾide-sālār-ı kerem: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Cömertlik sofrasının başı.*

baş süfrede **māʾide-sālār-ı kerem** veliyyü'n-niʿam vezīr-i aʿẓam *(319:25). [māʾide-sālār-ı kerem,]*

māʾide-sālār-ı mürüvvet: *Cömertlik şöleninin konukevi.*

māʾide-sālār-ı mürüvvet ḥażret-i şāḥib-i devlet otaḳ-ı Cevzā-niṭāḳlarında *(338:17). [māʾide-sālār-ı mürüvvet,]*

māʾide-sālār-ı velīme-i salṭanat: *Saltanat şölenine ev sahipliği yapmak.*

ḫilālinde **māʾide-sālār-ı velīme-i salṭanat** ve vekīl-i muṭlaḳ-ı şehriyār-ı Keykāvūs-niʿmet *(265:23). [māʾide-sālār-ı velīme-i salṭanat,]*

māʾide-sālār-ı żiyāfet-hāne-i tekrīm: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Ağırlama evinin sofra başısı.*

baʿde'l-ʿaṣr **māʾide-sālār-ı żiyāfet-ḫāne-i tekrīm** semiyy-i Ḫalīl-i İlāhī *(214:27). [māʾide-sālār-ı żiyāfet-ḫāne-i tekrīm,]*

māʾil olmadıġı: *Yönelmek.*

dek cenāb-ı āṣaf-ı derya-dil sāye-bān semtine **māʾil olmadıġı** mücerred hevāda *(257:12). [māʾil olmadıġı, -ma, -dıġ, -ı]*

maʿiyyet: *Bir arada, beraber.*

ve çavuşbaşı aġa ḥażerātı **maʿiyyetlerinde** bulunup sāʾir ocaḳ aġaları ʿarż ḳapusunda *(373.31). [maʿiyyetlerinde, -ler, -i, -n, -de]*

maḳʿad-ı dil-keş-i rengīn-nuḳūş olup: *(Taht-ı revan için) Renk renk, nakışlı oturulacak güzel bir şiltenin bulunması.*

sāde hatāyī bir minder ve anıñ üstinde daḥi İstanbulī dībā bir **maḳʿad-ı dil-keş-i rengīn-nuḳūş olup** *(334.31). [maḳʿad-ı dil-keş-i rengīn-nuḳūş olup, -up]*

maḳāl: *Söz, kelam.*

maḳālini edā eylediler *(241:17). [maḳālini, -i, -(n)i]*

maḳāle: *Satırlar, sözler.*
1. Bu **Maḳāle** Ketḫudā-yı Ṣadr-ı Aʿẓamī Ḥażretleriniñ Taḫsīs-i Maḥall-i Mevkib-i Sūr İçün ʿAzīmet-i Meydān-ı Mezbūr*(146:5). [maḳāle,]*
2. Bu **Maḳāle** Ketḫudā-yı Ṣadr-ı Aʿẓamī Ḥażretleriniñ *(146:29). [maḳāle,]*
3. Bu **Maḳāle** Muʿtemedü'd-devle Vekīlü's-salṭana Ṣadr-ı Aʿẓam *(148:21). [maḳāle,]*
4. Bu **Maḳāle** Otaġ-ı Hümāyūn Ve Sāʾir Ḫıyām-ı Āsumān-gūn Yerlü Yerince *(149:16). [maḳāle,]*
5. Bu **Maḳāle** Leyālī-i Sūr-ı Hümāyūnuñ Dördinci Gicesi ki Leyletü's-Sebtdir *(202:1). [maḳāle,]*

maḳāle-i çendīn-süṭūr: *Bir kaç satırlık yazı.*

Bu **Maḳāle-i Çendīn-süṭūr** Żiyāfet-i Sādise-i Sūr-ı Meymenet-maḥṣūrı *(261:26). [maḳāle-i çendīn-süṭūr,]*

maḳāle-i ḫoş-ḳumāş-ı ḥarīrī-edā: *Üslubu ipekten dokunmuş hoş kumaşlı.*

Bu **Maḳāle-i Ḫoş-ḳumāş-ı Ḥarīrī-edā** ʿulemā-yı ʿİẓāmıñ *(188:20). [maḳāle-i ḫoş-ḳumāş-ı ḥarīrī-edā,]*

makāle-i nāzük-edā: *İnce ifadeli makale.*

Bu **Maḳāle-i Nāzük-edā** Ḫātime-i Eyyām-ı Sūrda Maşraba-i Meşreb-i Berāʿadan *(361:21). [maḳāle-i nāzük-edā,]*

makāle-i rengīn-edā-yı ʿibret-ihtivā: *İlginç olayları, güzel bir şekilde ifade eden cümleler.*

Bu **Maḳāle-i Rengīn-Edā-yı ʿİbret-iḫtivā** Pādişāh-ı Ḳadr-dān Ḥażretleriniñ *(145:13). [maḳāle-i rengīn-edā-yı ʿibret-iḫtivā,]*

maḳāle-i şevḳ-efrūz: *Arzu uyandıran satırlar.*

Bu **Maḳāle-i Şevḳ-efrūz** Leyle-i Şāliṣede Berren Pertev-pāş-ı Bürūz Olan *(195:1). [maḳāle-i şevḳ-efrūz,]*

maḳāle-i şevḳ-engīz: *Keyiflendirici satırlar.*

Bu **Maḳāle-i Şevḳ-engīz** Yine Ketḫudā-yı Müşārün-ileyh Ḥażretleriniñ *(148:8). [maḳāle-i şevḳ-engīz,]*

maḳāle-i şīrīn-edā: *Gönül çekici satır.*

Bu **Maḳāle-i Şīrīn-edā** Sūr-ı Hümāyūn-ı Feraḥ-fezānıñ Üçinci Güni *(198:1). [maḳāle-i şīrīn-edā,]*

maḳāle-i sürūr-efzā: *Sevinç dağıtıcı satırlar.*

Bu **Maḳāle-i Sürūr-efzā** Sūr-ı Hümāyūn-ı Ṣafā-baḫşānıñ Rūz-ı Nuḫustīn-i Şevḳ-āyīninde *(153:20). [maḳāle-i sürūr-efzā,]*

maḳāle-i āb-dār-ı selāset-şiʿār: *Parlak ve akıcı satırlar.*

Maḥall-i Taşvīr Bu **Maḳāle-i Āb-dār-ı Selāset-şiʿār** *(310.15). [maḳāle-i āb-dār-ı selāset-şiʿār,]*

makāle-i āteşīn-taʿbīr: *Ateşten sayfa.*

Maḥall-i Taşvīr Bu **Maḳāle-i Āteşīn-taʿbīr** Sūr-ı Hümāyūnuñ Leyle-i Şāminesinde Olan *(268.2). [maḳāle-i āteşīn-taʿbīr,]*

maḳām: *Yer, mekan.*
1. **maḳāmlarından** ḳıyām ve āheste āheste ḥużūr-ı hümāyūna taḥrīḳ-i aḳdām-ı melāʿik-ḫırām buyurmaları *(198:15). [maḳāmlarından, -lar , -ı, -n, -dan]*
2. baʿde'ṣ-ṣalāt yine **maḳāmlarına** ʿavdet buyurup ḫalīfe-İlāhī ṣāʿid-i minber-i ḳaṣr-ı ʿadālet olduḳlarında *(198:27). [maḳāmlarına, -lar, -ı, -n, -a]*
3. Anlar bu şeref-i iʿtibāra nāʾil ve yine **maḳāmlarına** vāṣıl ve cirīdden istīfā-yı temāşā ḳılındığına *(199:17). [maḳāmlarına, -lar, -ı, -n, -a]*
4. Tekmīl-i ādāb-ı ʿubūdiyyetden ṣoñra tertīb-i meẕkūr üzere yine **maḳāmlarına** ʿavdet eylediler *(211:7). [maḳāmlarına, -lar, -ı, -n, -a]*
5. gibi muntaẓam-ı silk-i cemʿiyyet olan ʿamāʾim-i ḫadrā āṣḥābına imāme **maḳāmında** *(215:8). [maḳāmında, -ı, -n, -da]*
6. **maḳāmına** ʿavdet eyledi *(264:30). [maḳāmına, -ı, -n, -a]*
7. iẕhārından ṣoñra dönüp **maḳāmlarında** ḳarār ve çekdirme daḫi yerinden ḳopup *(295:23). [maḳāmlarında, -lar, -ı, -n, -da]*
8. meydān baḳlası gibi yayılup ve alçaḳ ustalar **maḳāmlarında** īstāde olup *(305:33). [maḳāmlarında, -lar, -ı, -n, -da]*
9. ebyātı **maḳāma** münāsib ü çesbān görilüp bu maḥalle *(328:13). [maḳāma, -a]*
10. gelüp ṣadreyn oturduḳları **maḳāmı** tezyīn buyurduḳlarından ṣoñra *(373:20). [maḳāmı, -ı]*
11. dīde-güşā-yı intiẓār olan şeyḫü'l-islām ve vüzerā-yı ʿiẓām oturduḳları **maḳāma** *(373:23). [maḳāma, -a]*
12. oturduḳları **maḳāma** revnaḳ-baḫş-ı teşrīf olduḳlarında ibtidā emīn-i sūr-ı hümāyūn Ḫalīl Efendiye *(375:5). [maḳāma, -a]*

maḳām u menāmına: *Yer ve yurt.*

her kişi kendü **maḳām u menāmına** ʿazīmet ve gice şenligi seyri içün *(267:37). [maḳām u menāmına, -ı, -n, -a]*

makām-ı ʿAcemde: *Acem makamı. Klasik Türk müziğinde "mi" notasına yakın perde.*

ʿAcem Çār-bāġlarından bir ḳıṭʿa-i ġarrā ve **maḳām-ı ʿAcemde** beste murabbaʿlardan *(269:31). [maḳām-ı ʿAcemde, -de]*

makām-ı ʿālī: *Yüce makam.*
1. meşhūd olduḳda vekīl-i salṭanat ḥażret-i ṣāḥib-i devlet **maḳām-ı ʿālīlerinden** *(248:8). [maḳām-ı ʿālīlerinden, -ler, -i, -n, -den]*
2. ḫīre-i ḫayret ve ʿaḳl-ı ḥużżārı perīşān-ı dehşet iderek **maḳām-ı ʿālīlerine** revnaḳ-baḫş-ı nüzūl olduḳda *(365:21). [maḳām-ı ʿālīlerine, -ler, -i, -n, -e]*

maḳām-ı aṣlīsi olan: *Asıl yerde bulunmak.*

ṣoñra ṣanʿat ile ṣākird-i resen-bāz gibi pes pes ricʿat ve **maḳām-ı aṣlīsi olan** *(258:4). [maḳām-ı aṣlīsi olan, -an]*

maḳām-ı aṣlīsinde: *Asıl yer, bulunulması gereken yer.*

maḳām-ı aṣlīsinde āsūde-nişīn-i sāḥa-i ārām oldı ve tekrār ceng ü cidāl *(188:18). [maḳām-ı aṣlīsinde, -s, -i, -n, -de]*

maḳām-ı beyātīde: *Bayati makamı.*

ser-ḫˇānendegān Ḥasan Çelebi meʾmūren **maḳām-ı beyātīde** beste itmegin ol *(245:12). [maḳām-ı beyātīde, -de]*

maḳām-ı çār-gāh: *Çargah makamı, Türk musikisinin bir numaralı basit makamı ve ana dizisi.*

maḳām-ı çār-gāhda faṣla ser-aġaz eylemiş yaʿnī sāʿat henüz dörde gelmiş *(291:17). [maḳām-ı çār-gāhda, -da]*

maḳām-ı cemʿiyyet: *Toplanma yeri.*

Sarāy-ı Ceđīd-i ʿĀmireye naḳl u taḥvīl ve **maḳām-ı cemʿiyyet** *(364:7). [maḳām-ı cemʿiyyet,]*

maḳām-ı duʿāya: *Dua için el kaldırmak.*

tamġā-zede-i ḫıtām eylediklerinde pīrān-ı ṣanʿatları **maḳām-ı duʿāya** *(300:12). [maḳām-ı duʿāya, -y, -a]*

maḳām-ı ḫıdmetde: *Hizmet yeri.*
1. içün **maḳām-ı ḫıdmetde** īstāde ve rüft ü rūba āmāde olan ṭulumcıyān-ı uḍḥūke-liḳā *(180:31). [maḳām-ı ḫıdmetde, -de]*
2. **maḳām-ı ḫıdmetde** ḳāʾim ve ibrīşīm teli gibi mülāyim beşer beşer ḫāric-i ṭavḳ-ı beşer *(299:4). [maḳām-ı ḫıdmetde, -de]*

maḳām-ı istiġnādan: *Çekingenlik.*

Ayucılar daḫi **maḳām-ı istiġnādan** ḳopup ayulara teklīf-i ḥamle-i merdāneliklerin *(274:30). [maḳām-ı istiġnādan, -dan]*

maḳām-ı rāst: *Rast makamı.*

şekker-ḫālıḳ eyleyüp **maḳām-ı rāstda** ḳıyām ve ḫˇānendegāna taʿyīn-i uṣūl ve *(245:8). [maḳām-ı rāstda, -da]*

maḳām-ı rehāvī: *Rehavi makamı, rast perdesinde karar eden makamlar grubuna dahil olan makamlardan biri.*
1. zemzemesini devr uṣūliyle **maḳām-ı rehāvīde** beste ve ḥirfet-i meẕkūre aṣḥābı *(235:23). [maḳām-ı rehāvīde, -de]*
2. uṣūl-i firengçīn ile **maḳām-ı rehāvīde** nice faṣıllara āġāz ve naġamāt-ı āteşīn-i riḳḳat-engīzleri *(339.21). [maḳām-ı rehāvīde, -de]*

maḳām-ı ṣadr-ı sipihr-iḥtişāmıñ ṭaraf-ı yemīninde: *Yürüyüşü gök kadar heybetli sadrazamın makamının sağ tarafı.*

maḳām-ı ṣadr-ı sipihr-iḥtişāmıñ ṭaraf-ı yemīninde kemer-beste-i vaḳfe-gāh-ı ḫıdmet olan *(233:29). [maḳām-ı ṣadr-ı sipihr-iḥtişāmıñ ṭaraf-ı yemīninde, -n, -de]*

maḳām-ı ṣafā: *Şenlik yeri.*

Ṣuʿbelendi yine **maḳām-ı ṣafā** *(272:13). [maḳām-ı ṣafā,]*

maḳām-ı teng ü tār: *Dar ve ince yer.*

üsārā-yı sefīne ramza didükleri **maḳām-ı teng ü tār** ve menām-ı vaḥşet-medārlarından *(184:1). [maḳām-ı teng ü tār,]*

maḳām-ı teslīm ü rıżāda: *Boyun eğme makamı.*

ve gāh uṣūl-i ṣūfīyāne ile **maḳām-ı teslīm ü rıżāda** āheng-sāz-ı ülfet *(291:8). [maḳām-ı teslīm ü rıżāda, -da]*

maḳām-ı vedāʿa: *Veda etmek.*

ve sāʾir ḫulefā ve kīse-dārān-ı aḳlām **maḳām-ı vedāʿa** ḳıyām ve cümlesi resm-i meʾlūf-ı ḳadīm *(320:23). [maḳām-ı vedāʿa, -a]*

maḳāmında ola: *Klasik Türk musikisinde bir müzik parçası veya şarkının işleniş biçiminde bulunmak.*

Maḳāmında ola dāʾim kim oldıysa buña bādī *(256:20). [maḳāmında ola, -a]*

makara: *Bir eksene takılan ve jant bölümüne halat, zincir vb. geçirilecek biçimde düzenlenmiş bir tekerden oluşan, bir yükün kaldırılmasını kolaylaştıran, sağlayan araç.*
1. **maḳaralar** ile ẕī-rūḥ gibi āmed ü reft idüp ʿaynı ile münāṭaḥa ṣūretin irāʾet ve *(204:9). [maḳaralar, -lar]*
2. dūḫte-i sūzen-i diḳḳat eyleyüp bir peştemāla pīçīde ve **maḳaraya** merbūṭ bir rīsmān *(212.17). [maḳaraya, -y, -a]*
3. āvīzān olan bir çeki ṭaşını on nefer ādem **maḳara** ile iki ẕirāʿ miḳdārı refʿ idüp *(317:12). [maḳara,]*

makara vü rīsmān: *Makara ve iplik.*

lākin ālet-i işʿādı olan **maḳara vü rīsmān** ve ʿamele vü resen-keşān *(223:3). [maḳara vü rīsmān,]*

maḳarr: *Oturulan yer.*

kitābe-i ʿiffet-ḫāne-i evṣāf-ı şānlarıdır ālāy temāşāsı içün yek-rūze **maḳarr** *(148:4). [maḳarr,]*

maḳārr buyurduḳlarında: *Oturmak.*

ki ḫudāvend-i Cem-çāker-i İskender-fer ḳaṣr-ı mevridü'n-naṣr-ı ʿadāleti **maḳārr buyurduḳlarında** *(311:25). [maḳārr buyurduḳlarında, -duḳ, -lar, -ı, -n, -da]*

maḳarr u maḳāmlarına: *Yer.*

ḥażretleri ile tevdīʿa ḳanāʿat ve **maḳarr u maḳāmlarına** inṣırāf ü ricʿat eylediler *(340:7). [maḳarr u maḳāmlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

maḳarr u menāmlarına: *Yurt ve ev.*

imāle-i sükkān-ı ʿazīmet ve herkes **maḳarr u menāmlarına** ricʿat *(230:20). [maḳarr u menāmlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

maḳarr-ı ʿālīlerine: *Yüksek yer.*

ile **maḳarr-ı ʿālīlerine** ʿavdet buyurdılar *(373:4). [maḳarr-ı ʿālīlerine, -ler, -i, -n, -e]*

maḳarr-ı āṣafīye: *Sadrazamın oturduğu yer.*

geldükde ketḫudāları reh-vārlarından nüzūl ve **maḳarr-ı āṣafīye** *(233:21). [maḳarr-ı āṣafīye, -y, -e]*

makarr-ı sedd-i sulṭānü'l maşrıḳayn olup: *Doğunun ve batının sultanına konak olmak.*

maḳarr-ı sedd-i sulṭānü'l maşrıḳayn olup muʿtād-ı sābıḳ üzere bugün daḫi iki yüz altmış iki *(212:9). [maḳarr-ı sedd-i sulṭānü'l maşrıḳayn olup, -up]*

maḳas: *Kâğıt, bez, kumaş, saç vb. şeyleri kesmeye yarayan âlet.*

Aġzın açdı **maḳaş** gibi yārān *(302:10). [maḳaş,]*

maḳbūlüñ olmaz: *Beğenmek.*

Maḳbūlüñ olmaz ise eger raḫtım atıvir *(343:26). [maḳbūlüñ olmaz, -üñ, -maz]*

maḳdem: *Gelme, Ayak basma.*

Maḳdemiñ oldı bize şevḳ-resān ḫoş geldiñ *(292:15). [maḳdemiñ, -iñ]*

maḳdem-i āṣafīye: *Sadrazamın gelişi.*

sāye-bān-ı temāşānıñ henüz **maḳdem-i āṣafīye** dīde-güşā olması yaʿnī bu vaḳte *(257:11). [maḳdem-i āṣafīye, -y, -e]*

maḳdūrı olmayanlar: *Güç, kuvvet bulmak.*

Devābb ü sütūr ṣırtında rāḥat ve arḳasında ḥużūr itmek **maḳdūrı olmayanlar** daḫi *(175:14). [maḳdūrı olmayanlar, -ma, -y, -an, -lar]*

maḳrūn: *Erişmek, kavuşmak.*

hediyyeleri şeref-i ḳabūle **maḳrūn** ve her biri ḥāʾiz-i cāʾize-i iltifāt ve *(341.11). [maḳrūn,]*

maḳrūn ol: *Yerinde görülmek, değer bulmak.*
1. şeref-ṣudūr-ı fermāna **maḳrūn olmaġın** defter-dār efendi ve emīn-i sūr *(149:21). [maḳrūn olmaġın, -maġ, -ın]*
2. şeref-i iẕne **maḳrūn olduḳdan** ṣoñra maḳām-ı ṣadr-ı sipihr-iḥtişāmıñ *(233:28). [maḳrūn olduḳdan, -duḳ, -dan]*
3. s̱āniyen şeref-i iẕn-i ihdāya **maḳrūn olduḳda** sūr emīni efendi mücevveze ve *(233:33). [maḳrūn olduḳda, -duḳda]*

maḳsem-i şiʿriñ lūlesidir: *Şiir musluğunun fıskiyesi.*

Ḫāmeñ bilirüz lūlesidir **maḳsem-i şiʿriñ** *(332:23). [maḳsem-i şiʿriñ lūlesidir, -dir]*

maḳsim-i miyāh-ı āmāl olan: *(III. Ahmet) Emel sularının musluğu olmak.*

lākin encām-ı kārlarında **maḳsim-i miyāh-ı āmāl olan** dest-i kerem-peyvest-i şehriyārīden *(347:4). [maḳsim-i miyāh-ı āmāl olan, -an]*

maḳṣud: *Amaç, niyet, gaye.*

ḳarīb oldığını ifhām ve **maḳṣūdı** ketḫudā beg ḥażretleri bendelerini taṭyīb idigini *(343:29). [maḳṣūdı, -ı]*

maḳṣūd-ı mevlūdları: *Yeni ortaya çıkmış istek.*

maḳṣūd-ı mevlūdları cemʿ-i māl ve iddiḫār-ı menāl olmayup ancaḳ şevketlü *(168:35). [maḳṣūd-ı mevlūdları, -lar, -ı]*

maḳṣūr olmayup: *Kısaltmak, ilgili olmamak.*

melāʿib ü melāhīye **maḳṣūr olmayup** yine taḥṣīl-i maʿārif ṣūretinde tenşīṭ ü tefrīḥ olunmaḳ *(166:12). [maḳṣūr olmayup, -ma, -y, -up]*

maḳṣūr u maḥṣūr olmaḳ: *Sınırlı ve az olmak.*

tenāvül-i ṭaʿāma **maḳṣūr u maḥṣūr olmaḳ** görinürken anlarıñ *(211:22). [maḳṣūr u maḥṣūr olmaḳ, -maḳ]*

maksūrātun fi'l-ḥıyām lem yaṭmishünne insün kablehüm velā-cānn: *(Rahman Suresi, 55. ayet) "Çadırlar içinde iffetli kadınlar vardır. Bunlara eşlerinden önce ne bir insan ne de bir cin dokunmuştur.".*

cenāblarına ki **maḳsūrātun fi'l-ḫıyām lem yaṭmiṣhünne insün ḳablehüm velā-cānn** *(148:3). [maḳsūrātun fi'l-ḫıyām lem yaṭmiṣhünne insün ḳablehüm velā-cānn,]*

maḳṭaʿ-ı ḫitāma: *Sona ermek, son bulmak.*

maḳṭaʿ-ı ḫitāma resīde olduḳda ṭulumcıyān-ı uḍḫūke-sīret beş on ḳadar *(183:15). [maḳṭaʿ-ı ḫitāma, -a]*

maḳṭaʿ-ı manẓūme-i sürūd eylemeleri: *Son eser olarak seslendirmek.*

meclis-i ʿālīde ṣadā-yı Dāvudī ile **maḳṭaʿ-ı manẓūme-i sürūd eylemeleri** ile bu *(245:13). [maḳṭaʿ-ı manẓūme-i sürūd eylemeleri, -me, -ler, -i]*

maḳūl: *Söylenilen söz.*

naẓar-ı raġbetine ancaḳ bu **maḳūle** tuḥfe-i maʿnevī vü ṣūrī sezādır Zīrā *(170:7). [maḳūle, -e]*

maʿḳūl: *Akla uygun, mantıklı, akıllıca.*

Maʿḳūli bu ʿöẕr ile hemān ṭayy-ı lisāndır *(332:18). [maʿḳūli, -i]*

maḳūle: *Cins, tür, takım, çeşit.*

cedīdü'r-raṣāṣ ṭencere ve sīnī ve ṣaḥan ve ḳazġan **maḳūlesi** sūr-ı hümāyūn *(147:24). [maḳūlesi, -s, -i]*

māl: *Mal, mülk, varlık.*

Sāde-naḳş ol mā-sivādan **māla** meftūn olma hīç *(297:10). [māla, -a]*

māl ü cān: *Mal ve can ;maddi ve manevi.*

kudretlü mehābetlü şehriyār-ı ʿālem efendimiz ḥażretlerine **māl ü cān** ile *(169:1). [māl ü cān,]*

mā-lā yüdrik külleh lā yütrek külleh: *Bütünü elde edilemeyen şey, büsbütün terk edilmez.*
1. **Mā-lā yüdrik külleh lā yütrek külleh** mażmūnına riʿāyet ve *(341.30). [mā-lā yüdrik külleh lā yütrek külleh,]*
2. ḥażretleri tersāne bāġçesine inşırāf u ʿavdet ve **Mā-lā yüdrik külleh ve lā-yütrek külleh** *(345:11). [mā-lā yüdrik külleh ve lā-yütrek külleh,]*

māl-ā-māl: *Çok dolu, dopdolu.*

tūli sekiz ẕirāʿ ve ʿarż u ḳaddi üçer ẕirāʿ metāʿları ile **māl-ā-māl** ḳalyonı *(314:7). [māl-ā-māl,]*

māl-ā-māl: *(Şal için) Tıka basa dolu, dopdolu.*

üzere **māl-ā-māl** iki boġça çiçekli ve sāde elvān ẕī-ḳıymet şāl ve leṭāfet ü reng *(164:28). [māl-ā-māl,]*

māl-ā-māl buyurdılar: *Ağzına kadar dolmak.*

naḳdīne-i keremleri ile **māl-ā-māl buyurdılar** Lākin ilbās-ı ḫilʿat-ı müfāḫaret ve *(363:30). [māl-ā-māl buyurdılar, -dı, -lar]*

māl-ā-māl olup: *Tepeleme olarak dolu.*

ile **māl-ā-māl olup** her biri işʾāl olunduḳdan ṣoñra tersāne-i ʿāmire *(230:8). [māl-ā-māl olup, -up]*

mālamāt idüp: *Haddini bildirmek, hakkından gelmek.*

Gidiyi **mālamāt idüp** gideyim *(207:17). [mālamāt idüp, -üp]*

mā-lā-nihāye: *Paha biçilemez.*

ḳadr ü ḳıymeti **mā-lā-nihāye** cild-i vāḥidde bir Hidāye ve keẕālik pīrāye-i kütübḫāne-i iʿtibār olmaġa *(188:31). [mā-lā-nihāye,]*

mālen: *Mâl ile yapılan, kazanılan mal ile alakalı.*

mālen ve bedenen żarar-keşīde vü zaḫm-dīde olmayup taḫvīf ü tehrīb içün *(173:22). [mālen,]*

mālīde: *Sürülmek, değmek.*

mālīde ve miyānı aḳdām-ı refīḳine resīde olup cevlān itdikçe bāzīçe-i gūy u çevgān heyʾeti *(246:10). [mālīde,]*

zemīne **mālīde** ve yine dūş-ı refīḳine çıḳup ḳadd-keşīde olur idi Beyt *(246:18). [mālīde,]*

mālīde-zebān idüp: *(Demir için) Diline sürmek.*

miblaġ-ı mercān gibi der-dehān ve **mālīde-zebān idüp** aḫker-pāreleri dāne-i enār-āsā *(317:8). [mālīde-zebān idüp, -üp]*

mālik: *Sahip.*

Zīrā ne ḳadar gevhere **mālik** ise cümle *(331:9). [mālik,]*

mālik: *Sahip.*

maṣnūʿ sīm-i ḫālişden mesbūk u maṭbūʿ **mālikine** sermāye-i devlet ḥasreti ile *(361:29). [mālikine, -i, -n, -e]*

mālikāne ḫalīfeleri: *Osmanlılar'da bir tür toprak ve vergilendirme sisteminin adı olan malikane vergilendirmesini yapan görevlilerin yardımcıları.*

mālikāne ḫalīfeleri ser-cümle mücevveze ve libās-ı dīvānīleri ʿale't-tertīb üç direkli *(319:9). [mālikāne ḫalīfeleri,]*

mālikāne halīfeleri: *Osmanlılar'da bir tür toprak ve vergilendirme sisteminin adı olan malikane vergilendirmesini yapan görevlilerin yardımcıları.*

ve baş muḥāsebe ve **mālikāne ḫalīfeleri** hem-nişīn-i muḳārenet oldılar *(320:11). [mālikāne ḫalīfeleri,]*

mālikāne vü teʾyīd kılınup: *Mülk olarak verilmek.*

ḳıbelinden **mālikāne vü teʾyīd ḳılınup** ʿālem ḥayāt-ı tāze vü şevḳ-i cedīd buldı *(136:26). [mālikāne vü teʾyīd ḳılınup, -ın, -up]*

mālik-i baḥr u berr: *Deniz ve karanın mülkü.*

Nā-gāh Bostāncıbaşı Seyyid Meḥemmed Aġa sefāreti ile **mālik-i baḥr u berr** *(218:21). [mālik-i baḥr u berr,]*

mālik-i baḥr u berr ü İskender-i devrān: *(III. Ahmet) Zamanın İskender'i, deniz ve karaların sahibi.*

Ol **mālik-i baḥr u berr ü İskender-i devrān** *(250:11). [mālik-i baḥr u berr ü İskender-i devrān,]*

mālik-i ḳuvvet-i ḳudsiyye: *Kutsal güce sahip.*

mālik-i ḳuvvet-i ḳudsiyye iken bī-iḫtiyār bükā eyledigi yerde vālide-i müşfiḳalarınıñ *(371:19). [mālik-i ḳuvvet-i ḳudsiyye,]*

māliye: *Gelir ve harcamalara ait resmi kuruluşların yazı işlerinin görüldüğü yer.*

rūz-namçe-i evvel ve baş muḥāsebe ve mevḳūfāt ve **māliye** ve ḥaremeyn ḳalemlerine *(372:25). [māliye,]*

māliye tezkirecisi Boz İbrāhīm Efendi: *Osmanlı devletinde bütçesini tanzimi ve mali işlerini idare ile ilgili olup hazineden yapılan ödemelerle ilgili işleri gören Boz lakaplı, İbrahim Efendi.*

ve mevḳūfātī Meḥemmed Efendi ve **māliye tezkirecisi Boz İbrāhīm Efendi** ve *(319:32). [māliye tezkirecisi boz ibrāhīm efendi,]*

maʿlūm: *Anlaşılmak.*

naẓīr oldığından **maʿlūm** ve vücūd-ı gil-ālūd-ı bed-nümūd u vesaḫ-endūdlarındaki *(327:8). [maʿlūm,]*

maʿlūm olmaġın: *Bilinen, belli olmak.*
1. ṭabʿ-ı hümāyūna **maʿlūm olmaġın** rātibe-i ḥüsn-i ḳabūlden birini maḥrūm itmeyüp *(172:6). [maʿlūm olmaġın, -maġ, -ın]*
2. veznince vaḳt-iʿaṣr ḥulūl itdigi ṭop şenliklerinden **maʿlūm olmaġın** *(201:3). [maʿlūm olmaġın, -maġ, -ın]*

maʿlūm-ı tevārīḫ-şināsān-ı cihāndır: *Dünyanın tarihine kıymet verip bilenler.*

Maʿlūm-ı tevārīḫ-şināsān-ı cihāndır *(332:8). [maʿlūm-ı tevārīḫ-şināsān-ı cihāndır, -dır]*

maʿlūmü'l-esāmī: *(Seyitler ve şerifler) İsimleri belli olan.*

ʿaded **maʿlūmü'l-esāmī** ẕevi'n-nesebi's-sāmī sādāt-ı sāmiyetü'l-aḥsāb ve *(215:2). [maʿlūmü'l-esāmī,]*

maʿmūr ide: *Bayındırlaştırma, feraha erdirme.*

İde maʿmūr seni sırr-ı Ḥabīb-i Neccār *(296:24). [maʿmūr ide, -e]*

Maʿn u Ḥāteme: *Man ve Hatem (Cömertlik bağlamında).*

Maʿn u Ḥāteme tanẓīr eylediklerinde bu faḳīr ü bī-vücūd *(328:6). [Maʿn u Ḥāteme, -e]*

maʿnā: *Asıl sebep.*
1. sedene-i südde-i devletini bu **maʿnāya** irşād ü hidāyet ḳaşdına vezīr-i müşārün-ileyh *(146:2). [maʿnāya, -y, -a]*
2. Cemʿ-i żıddeyn itdigi tebʿīd olur **maʿnā** mıdır *(185:10). [maʿnā,]*
3. **maʿnāsı** ḥāllerine mā-ṣadaḳ oldığını bilüp bī-vehm ü bī-hirās bir biri ile *(205:15). [maʿnāsı, -s, -ı]*
4. alacaḳ miḳdārı zer-pāşlıḳlar ile ḥaḳḳā ki paşa lafẓınıñ **maʿnāsını** ḫalḳa iʿlān u ifşā buyurdılar *(289:21). [maʿnāsını, -(s)ı, -(n)ı]*
5. **Maʿnāda** hemān şevḳ-i dil-i şāh-ı zamāndır *(329:22). [maʿnāda, -da]*

maʿnālar virüp: *Anlam kazandırmak ,anlamaya yardımcı olacak kavram sunmak.*

ḫaber-dār olmayan ricāl-i ṭarīḳ bunlarıñ bu ṣūret ile ḥareketine dürlü dürlü **maʿnālar virüp** *(179:9). [maʿnālar virüp, -üp]*

manav dilberi: *Manavlık mesleğine mensup güzel kimse.*

beytiniñ maẕharı bir **manav dilberi** içün Alma yārin elmasını yersin odun yarmasını *(281:20). [manav dilberi,]*

maʿnā-yı baʿīd: *Uzak anlam.*

pādişāh-ı nükte-şinās bu ḳıṭʿa-i nezāket-esāsda olan **maʿnā-yı baʿīd** fehmlerine *(343:28). [maʿnā-yı baʿīd,]*

maʿnā-yı lafẓ-ı ḫilāfet: *Halifelik kelimesinin anlamı.*

hengām-ı saʿd-encāmda **maʿnā-yı lafẓ-ı ḫilāfet** ve müfād-ı ʿibāret-i salṭanat olan *(180:25). [maʿnā-yı lafẓ-ı ḫilāfet,]*

maʿnā-yı übbehet ü iclāl: *Büyüklük ve saygınlık anlamı.*

mıṣraʿ-ı mevzūn-ḫırām-ı ḳāmetlerin **maʿnā-yı übbehet ü iclāl** ile tazmīn itdiler Bu ḥāl ile bi'ẕ-ẕāt *(144:19). [maʿnā-yı übbehet ü iclāl,]*

mancana: *Damacana, büyük su şişesi.*

nān-ı ḫāṣṣ ile anlar içün nihāde-i süfre-i iḫtişāṣ olundı Ve yigirmi ʿaded **mancana** *(265:6). [mancana,]*

maʿnen: *Anlam, duygu bakımından.*
1. ile vaḳt-i ʿışāda ḳaṣr-ı ʿadālet lafẓen ve **maʿnen** şeh-nişīn ve ṣadr-ı aʿẓam *(269:4). [maʿnen,]*
2. ve **maʿnen** tābut-ı mürdegān meşābesinde inşād u ibdāʿ ve on iki *(346:31). [maʿnen,]*

mānend: *Benzer.*

Bir vaḳitden ṣoñra mehter-ḫāne ṣadāsına **mānend** bir velvele-i ġarībe ve bir *(366:25). [mānend,]*

mānend ola: *Benzemek.*

Ola Ḫān Muṣṭafā meger **mānend** *(138:10). [mānend ola, -a]*

mānende-i bere-i şīr-ḫˇār: *Süt emen kuzucuklar gibi.*

kārd-ı ḫattān-ı bī-emāna intiẓār ile **mānende-i bere-i şīr-ḫˇār** meşġūl-i nāle vü zār *(275:18). [mānende-i bere-i şīr-ḫˇār,]*

mānende-i berk-i mümṭır: *Yağmur getiren şimşek.*

bāriḳa-i mefhūmı üzere **mānende-i berḳ-i mümṭır** eṭrāf-ı meydānā germ-şitāb ve *(228.15). [mānende-i berḳ-i mümṭır,]*

mānende-i çāh-ı ġayyā: *Gayya kuyusu gibi.*

mānende-i çāh-ı ġayyā bir bādiye-i dehşet-nümānıñ ṭaraf-ı aʿlāsı olan *(151:6). [mānende-i çāh-ı ġayyā,]*

mānende-i ebr-i bahār: *Bahar bulutu gibi.*

mānende-i ebr-i bahār ḳaṭre-pāş-ı derāhim-i bī-şümār eyleyerek naẓar-gāh-ı ḫudāvendigār *(370:18). [mānende-i ebr-i bahār,]*

mānende-i ḥalḳa-i zencīr: *Zincirin halkası gibi.*

Neşr neşīdesi ile mūsiḳī faşlına āġāz ve **mānende-i ḥalḳa-i zencīr** birbirine peyveste *(293:7). [mānende-i ḥalḳa-i zencīr,]*

mānende-i nahl-i sūrī: *Düğün nahılı gibi.*

mānende-i naḫl-i sūrī ḥālet-nümā-yı nūrun ʿale'n-nūr eyleyüp *(239:16). [mānende-i naḫl-i sūrī,]*

mānende-i nā-peydā olmaġla: *Görünmemek, gözden kaybolmak.*

idi Kebīr alat yanında ol rīsmān **mānende-i nā-peydā olmaġla** kebīr alat ḥareket itmeksizin raḳḳāṣlar gāh vicāhen ve gāh *(258:33). [mānende-i nā-peydā olmaġla, -maġ, -la]*

mānende-i şerāre-i cehān: *Oraya buraya sıçrayan kıvılcım gibi.*

gibi **mānende-i şerāre-i cehān** her cānibe germ-cevlān olaraḳ semender-i āteş-āşiyāna *(270:26). [mānende-i şerāre-i cehān,]*

mānende-i şīr: *Aslan gibi.*

Żabṭ olunmaz nice zencīr ile **mānende-i şīr** *(187:12). [mānende-i şīr,]*

mānende-i tāc ü destār: *Taç ve sarık gibi.*

şeref-mend-i İslām olanları **mānende-i tāc ü destār** *(304:4). [mānende-i tāc ü destār,]*

mānend-i āyīne-i āfitāb: *Güneşin ayna gibi parlaması.*

yüzi aḳ ve **mānend-i āyīne-i āfitāb** tāb-nāk u berrāḳ her düm-i dü-rengi nevki *(164:10). [mānend-i āyīne-i āfitāb,]*

mānend-i berḳ-i cehān: *Dolanıp inen yıldırım gibi.*

mānend-i berḳ-i cehān birden bire germ-tāz ve yerden yere ḫaṭve-perdāz olduḳça *(263:33). [mānend-i berḳ-i cehān,]*

mānend-i berḳ-i cehende: *Şimşek gibi bir atılış.*

yerinden ceste ve **mānend-i berḳ-i cehende** bir perende ile dördiniñ daḫi *(223:11). [mānend-i berḳ-i cehende,]*

mānend-i bīd-i sulṭānī: *Sultani söğüt gibi.*

Bu vechile üç defʿa **mānend-i bīd-i sulṭānī** ārāyiş-i ḥadīka-i şādmānī olduḳdan *(253:25). [mānend-i bīd-i sulṭānī,]*

mānend-i ıḳd-ı süreyyā: *Süreyya yıldızının dizilmesi gibi.*

ve pertev-i iltimāʿı **mānend-i ıḳd-ı Şüreyyā** tezyīn-i bıḳāʿ-ı bürūc eyledi *(203:15). [mānend-i ıḳd-ı şüreyyā,]*

mānend-i kemer: *Kemer gibi.*

şoñra dört nefer refīḳini **mānend-i kemer** ḫam-geşte-ḳad olduḳları ḥālde *(223:9). [mānend-i kemer,]*

mānend-i kūh-ı Ḳāf: *Kaf Dağı gibi.*

Mermī-yi sihām-enẓār dārā-yı rūzgāra geldikde **mānend-i kūh-ı Ḳāf** sedd-i sedīd-i meydān-ı meṣāf olup *(188:7). [mānend-i kūh-ı Ḳāf,]*

mānend-i murġ-ı āteş-figende eyledikden: *Ateşe düşmüş kuş gibi.*

ki fürūġ-ı ḳanādīl-i tābende çeşm-i nücūmı gerdiş-i ḥayret ile **mānend-i murġ-ı āteş-figende eyledikden** *(269:1). [mānend-i murġ-ı āteş-figende eyledikden, -dik, -den]*

mānend-i naʿl-i burāḳ-ı berḳ-i germ-cevlān: *Hızla dolanıp inen Burak'ın nalı gibi.*

ile yemīn ü yesāra şitābān ve **mānend-i naʿl-i Burāḳ-ı berḳ-i germ-cevlān** *(263:28). [mānend-i naʿl-i burāḳ-ı berḳ-i germ-cevlān,]*

mānend-i nūr-ı bāṣıra: *Göz nuru gibi.*

cāy-gīr-i merkez-i şebāt oldı **Mānend-i nūr-ı bāṣıra** *(188:8). [mānend-i nūr-ı bāṣıra, -a]*

mānend-i saʿdān: *İki uğurlu gezegenin kavuşumu gibi.*

şevḳlerinden ḳıbṭiyān daḥi **mānend-i saʿdān** ṭaḳlalar ḳılup baʿdehū birbirine *(208:10). [mānend-i saʿdān,]*

mānend-i şadef: *Sedef gibi.*

ve **mānend-i şadef** ḳaʿr-nişīn-i deryā-yı ḫıyām oldılar *(341:32). [mānend-i şadef,]*

mānend-i şemşīr: *Kılıç gibi.*

ṭopçılar ʿaskeri kemer-i ġayreti **mānend-i şemşīr** ḳuşanup ve seyl-āb-ı bend-güsiste *(264:12). [mānend-i şemşīr,]*

mānend-i seng-i āsiyāb: *Değirmen taşı gibi.*

çarḫ-ı felekler **mānend-i seng-i āsiyāb** cevvāl u devvār ve püskürmeler *(203:11). [mānend-i seng-i āsiyāb,]*

mānend-i şihāb: *Akan yıldız gibi.*

mānend-i şihāb birbirine cirīd-i nīze-gūn pertāb iderek ʿinān-tāb-ı şitāb olduḳlarında *(199:5). [mānend-i şihāb,]*

mānend-i şühüb: *Kıvılcımlar, akan yıldızlar gibi.*

Mānend-i şühüb cirīd-bāzī *(130:6). [mānend-i şühüb,]*

mānend-i ʿunḳūd-ı ḫurmā: *Hurma salkımı gibi olmak.*

hübūṭ eyledikde **mānend-i ʿunḳūd-ı ḫurmā** ve ḫālet-nümā-yı naḫl-i Ṭūbā oldı *(253:16). [mānend-i ʿunḳūd-ı ḫurmā,]*

mānend-i żamīr-i istitāre: *Örtünün altına gizlenmiş gibi.*

Mānend-i żamīr-i istitāre *(147:12). [mānend-i żamīr-i istitāre,]*

mānend-i żamīr-i müstetir: *Gizlilik zamiri gibi.*

Bu eṣnāda ḥarem-i hümāyūn-ı cihān-dārī daḫi Ḳafesli Köşkde **mānend-i żamīr-i müstetir** *(256:13). [mānend-i żamīr-i müstetir,]*

mānend-i żamīr-i müstetir ḳılınup: *İstitare zamiri gibi olmak, perdeyle çevrilerek gizlenir gibi yapmak.*

taḫtında **mānend-i żamīr-i müstetir ḳılınup** otaġ-ı pādişāhī gūyā *(150:7). [mānend-i żamīr-i müstetir ḳılınup, -ın, -up]*

mānend-i zebed-i deryā: *Deniz yüzeyindeki gibi.*

Baʿdehū on iki ʿaded yoġurt çanaġı içinde fişekler iḫfā ve üzerinde **mānend-i zebed-i deryā** *(271:22). [mānend-i zebed-i deryā,]*

mānіʿ olacaḳ: *Engellemek.*

mürūrına **mānіʿ olacaḳ** büyūt u dekākīniñ bām u şeh-nişīnleri hedm olunmaḳ *(147.28). [mānіʿ olacaḳ, -acaḳ]*

mānіʿ olacaḳ: *Engellemek.*

ṭulumcıyān u neccārān baʿżı mürūr-ı naḫle **mānіʿ olacaḳ** maḥalleriñ ālāt-ı hedmi *(367:10). [mānіʿ olacaḳ,]*

mānіʿ u ḥāʾil olmaġın: *Engellemek.*

bārān-ı şedīd nāzil ve icrā-yı hüner-bāzāna **mānіʿ u ḥāʾil olmaġın** ḥażret-i şevket-penāh *(338:12). [mānіʿ u ḥāʾil olmaġın, -maġ, -ın]*

māniʿ-i mürūr: *Geçişin engellenmesi.*

iḫrācları ḳābil olmayacaġı ʿayān ve keẕālik güẕer-gāhda **māniʿ-i mürūr** ebniye-i keṡīre *(365:29). [māniʿ-i mürūr,]*

maʿnī-reʾfet: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Eli Man kadar açık.*

Hārūn-vezāret Süleymān-emāret **Maʿnī-reʾfet** Ḥātemī-semāḥat kerrūbī-ḫaṣlet *(363:15). [maʿnī-reʾfet,]*

manḳal: *Mangal, içinde kömür yakılarak ısınmaya ya da pişirmeye yarayan, türlü biçimleri olan bir tür ocak.*

Gāh **manḳallarla** āteş gāh destīlerle ṣu *(276:4). [manḳallarla, -lar, -la]*

manṣıb: *Görevine devam etmiş.*
1. **manṣıb** żabṭ idenler ve menāṣıb-ı baʿīde olanlarıñ ādemleri bulunup tedārük-i hediyye-i muʿtādede *(193:2). [manṣıb,]*
2. pāyına bir pāyeli **manṣıb** revādır deyu āṣaf-ı ḳadr-şinās-ı ahālī-nüvāz *(193:14). [manṣıb,]*

manṣıbda olan: *Görevde bulunan, göreve devam eden.*

Anlardan mā-ʿadā **manṣıbda olan** efendileriñ ceste ceste ādemleri ile *(193:6). [manṣıbda olan, -an]*

manṣūb: *Görevine devam etmiş.*

manṣūbları hedāyā-yı nāçīzāneleri ile ʿatebe-i seniyye-i mülūkāneye *(192:32). [manṣūbları, -lar, -ı]*

manṣūb ṭaṣarruf eylemeyen: *Görevde bulunmayan.*

ḫālā **manṣūb ṭaṣarruf eylemeyen** maʿzūl olan efendiler ḳullarınıñ *(192:34). [manṣūb ṭaṣarruf eylemeyen, -me, -y, -en]*

manṣūb u maʿzūl: *Görevde olan ve göreve devam eden.*

ve ḳużāt-ı ʿasākiriñ **manṣūb u maʿzūl** ve pāye-dārānından sekiz ʿaded efendiler *(194:14). [manṣūb u maʿzūl,]*

manṣūbe-bāzān-ı endīşeyi: *Düşünce açmazını oynamak.*

Ṭozkoparāne ve himmet-i şāhāne ile at oynatdılar ki **manṣūbe-bāzān-ı endīşeyi** *(343:17). [manṣūbe-bāzān-ı endīşeyi, -y, -i]*

manṣūbe-i ġarīb: *İlginç bir hamle.*

açmazdan bir şāhāne **manṣūbe-i ġarīb** gösterdi ve ketḫudā-yı sāḫte-vaḳārları bir *(241:4). [manṣūbe-i ġarīb,]*

manṭārī: *Mantar şeklinde olması sebebiyle bu ismi taşıyan kürk.*
1. perīşānī ve ferve-i erkānīleri ve çorbacıları **manṭārī** ve sāʾir āyīn-i dīvānīleri *(339:5). [manṭārī,]*
2. mütecāviz ḳafesī destārlu ve çuḳa ferācelü cerrāḥlar ve **manṭarī** ile on iki nefer *(366.36). [manṭarī,]*

manṭarī destār: *Mantara benzer sarık.*

ve libās-ı zer-tār ve **manṭarī destār** ile zemīn-būs-ı ḫudāvendigār olup mehterḫāneleri *(334:18). [manṭarī destār,]*

manṭūḳ: *Dile getirilmiş.*
1. iki şemşīr ile Hindū gibi **manṭūḳınca** tīġ ḳırābına girer gibi geçüp gitdi ve bu *(158:15). [manṭūḳınca, -ınca]*
2. **manṭūḳınca** şol ḳadar icrā-yı ṣanʿat ve iẓhār-ı mahāret eyledi ki taḥrīri müşkil ve *(276:7). [manṭūḳınca, -ınca]*
3. mışdāḳınca ve El-faẕlu li'l-müteḳaddim **manṭūḳınca** lāḥıḳ iken sābıḳ olan *(363:8). [manṭūḳınca, -ınca]*

manṭūk: *Dil, söz, konuşma, anlatış.*

manṭūkıyla zemzeme-perdāz olaraḳ Fener İskelesi ṭarafında olan ḳalyonlardan *(259:15). [manṭūkıyla, -ı, -y, -la]*

manẓūme-i cemʿiyyet-i meşāyiḫ-i selāṭīn: *Sultan camileri topluluğunun (şeyhlerinin) şiir gibi dizilmesi.*

manẓūme-i cemʿiyyet-i meşāyiḫ-i selāṭīn anlar ile müstezād ḳılındı Ve süfre-i şāliṣede *(215:22). [manẓūme-i cemʿiyyet-i meşāyiḫ-i selāṭīn,]*

manẓūme-i ḥaşmete: *Büyük manzume.*

müteʿayyinān-ı erkān-ı devlet ol **manẓūme-i ḥaşmete** müstezād-ı selīs oldılar *(218:20). [manẓūme-i ḥaşmete,]*

manẓūme-i kerem-i veliyyü'n-niʿāmı: *Nimet sahibine bağış manzumesi yazmak.*

raḫş-ı ḫurşīd-dıraḫş ile daḫi **manẓūme-i kerem-i veliyyü'n-niʿāmı** müstezād ḳılaydım *(261:12). [manẓūme-i kerem-i veliyyü'n-niʿāmı, -ı]*

manẓūm-ı maʿẕeret-mefhūm: *Mazur görülesi manzume.*

neşr-i keremleri bu **manẓūm-ı maʿẕeret-mefhūm** *(328:16). [manẓūm-ı maʿẕeret-mefhūm,]*

manẓūr olan: *Görülmek.*

Yevm-i mezbūrda **manẓūr olan** ġarāʿib-i umūrdan biri miʿmār-ı sābıḳ *(351:23). [manẓūr olan, -an]*

manẓūr ol: *Görünmek.*
1. aşaġıları zīn-pūş ile mestūr olup ḳademleri ḳavādim-i raḫş gibi **manẓūr olmaġın** *(157:27). [manẓūr olmaġın, -maġ, -ın]*
2. **manẓūr oldı** Li-müsevvidihi *(195:26). [manẓūr oldı, -dı]*
3. ṣūretinde **manẓūr oldı** *(203:18). [manẓūr oldı, -dı]*
4. ḫayme-i nūr iki mināre miyānında ḳubbe-i cāmiʿ ṣūretinde **manẓūr oldı** Ve bunlardan *(220:1). [manẓūr oldı, -dı]*
5. ezmine-i selāṭīn-i sālifeniñ birinde ʿadīli mesbūḳ ve miṣli **manẓūr olmayan** nice *(349:23). [manẓūr olmayan, -ma, -y, -an]*

manẓūr-ı ʿayn-ı ʿināyet-i cihān-dārī: *(Ömer Efendi) Hükümdardan yakın ilgi görüp onun gözüne girmek.*

reʾīs-i eṭibbā-yı şehriyārī ve **manẓūr-ı ʿayn-ı ʿināyet-i cihān-dārī** faẕīletlü ʿÖmer Efendi *(177:18). [manẓūr-ı ʿayn-ı ʿināyet-i cihān-dārī,]*

manẓūr-ı çeşm-i imʿān itdiñ: *Dikkatli bir gözle gözlemek.*

bir ḫoşca żabṭ u itḳān ve **manẓūr-ı çeşm-i imʿān itdiñ** mi ve geregi gibi levḥ-i ḫāṭırına *(260:13). [manẓūr-ı çeşm-i imʿān itdiñ, -di, -ñ]*

manẓūr-ı düstūrī olup: *Sadrazamın gözüne ilişmek.*

resīde-i farḳ-ı Ferḳadān eyledigi **manẓūr-ı düstūrī olup** bu niʿmet-i celīle-i pür-meymenetiñ ṣadaka-i şükrānesi *(244:4). [manẓūr-ı düstūrī olup, -up]*

manẓūr-ı pādişāh-ı manşūr olup: *Büyük padişahın gözüne gelmek, gözüne ilişmek.*

baʿżı luʿbetiyān **manẓūr-ı pādişāh-ı manşūr olup** bu eṣnāda sāḥa-i sarāy *(143:14). [manẓūr-ı pādişāh-ı manşūr olup, -up]*

Marʿaş mutaşarrıfı silāḥ-dār İbrāhīm Paşa: *Maraş Valisi, eski silahtar Hüseyin Paşa'nın oğlu, İbrahim Paşa. (Damat Silahtar İbrahim Paşa, Estolçeli olarak da bilinir. III. Ahmet'in silahtarlığını yaptığı için "silahtar ve II. Mustafa'nın kızı Ayşe Sultan ile evlendiği için "damad", "damad-ı şehriyârî" unvanlarıyla anılır.).*

cālis oldılar Ve ikinci süfrede cānib-i yemīnde **Marʿaş mutaşarrıfı silāḥ-dār İbrāhīm Paşa** *(286:28). [Marʿaş mutaşarrıfı silāḥ-dār İbrāhīm Paşa,]*

Marʿaş vālīsi: *İbrahim Paşa.*
1. geldikde vüzerā-yı ʿiẓāmdan **Marʿaş vālīsi** vezīr-i rūşen-żamīr-i muʿanʿan-neseb *(155:6). [Marʿaş vālīsi,]*
2. ol vaḳitde **Marʿaş vālīsi** bulunup sūr-ı hümāyūnda medʿuvven *(169:12). [Marʿaş vālīsi,]*

Marʿaş vālīsi İbrāhīm Paşa: *Maraş Valisi, eski silahtar Hüseyin Paşa'nın oğlu, İbrahim Paşa. (Damat Silahtar İbrahim Paşa, Estolçeli olarak da bilinir. III. Ahmet'in silahtarlığını yaptığı için "silahtar ve II. Mustafa'nın kızı Ayşe Sultan ile evlendiği için "damad", "damad-ı şehriyârî" unvanlarıyla anılır.).*
1. ve Süleymāṇīye ve Sulṭān Bāyezīd şeyḫleri ve süfre-i şāniyede **Marʿaş vālīsi İbrāhīm Paşa** *(215:15). [Marʿaş vālīsi İbrāhīm Paşa,]*
2. cenāḥ-ı ṭāʾir-i ṣoḥbet oldılar Ve **Marʿaş vālīsi** saʿādetlü **İbrāhīm Paşa** ḥażretleri *(251:20). [Marʿaş vālīsi İbrāhīm Paşa,]*
3. Ve süfre-i şāniyede **Marʿaş vālīsi İbrāhīm Paşa** ve saʿādetlü nişāncı Muṣṭafā Paşa *(306:17). [Marʿaş vālīsi İbrāhīm Paşa,]*

Marʿaş vālīsi silāḥ-dār-ı sābık: *Maraş Valisi, eski silahtar Hüseyin Paşa'nın oğlu, İbrahim Paşa. (Damat Silahtar İbrahim Paşa, Estolçeli olarak da bilinir. III. Ahmet'in silahtarlığını yaptığı için "silahtar ve II. Mustafa'nın kızı Ayşe Sultan ile evlendiği için "damad", "damad-ı şehriyârî" unvanlarıyla anılır.).*

Lākin yevm-i mezbūr aḫşāmı **Marʿaş vālīsi silāḥ-dār-ı sābıḳ** saʿādetlü *(178:35). [Marʿaş vālīsi silāḥ-dār-ı sābıḳ,]*

Mar'aş vālīsi silāh-dār-ı sābık İbrāhīm Paşa: *Maraş Valisi, eski silahtar Hüseyin Paşa'nın oğlu, İbrahim Paşa. (Damat Silahtar İbrahim Paşa, Estolçeli olarak da bilinir. III. Ahmet'in silahtarlığını yaptığı için "silahtar ve II. Mustafa'nın kızı Ayşe Sultan ile evlendiği için "damad", "damad-ı şehriyârî" unvanlarıyla anılır.).*
1. Süfre-i şāniyede **Mar'aş vālīsi silāḥ-dār-ı sābıḳ İbrāhīm Paşa** ve dāmād-ı āṣafī *(159:5). [Mar'aş vālīsi silāḥ-dār-ı sābıḳ İbrāhīm Paşa,]*
2. Raḳḳa vālīsi saʿādetlü ʿAlī Paşa ve **Marʿaş vālīsi silāḥ-dār-ı sābıḳ İbrāhīm Paşa** *(218, 17). [Marʿaş vālīsi silāḥ-dār-ı sābıḳ İbrāhīm Paşa,]*

marʿaş vālīsi silāḥ-dār-ı sābıḳ vezīr ibni vezīr Ḥüseyin Paşa-zāde İBrāhīm Paşa: *Maraş Valisi, eski silahtar Hüseyin Paşa'nın oğlu, İbrahim Paşa. (Damat Silahtar İbrahim Paşa, Estolçeli olarak da bilinir. III. Ahmet'in silahtarlığını yaptığı için "silahtar ve II. Mustafa'nın kızı Ayşe Sultan ile evlendiği için "damad", "damad-ı şehriyârî" unvanlarıyla anılır.).*

Marʿaş vālīsi silāḥ-dār-ı sābıḳ vezīr ibni vezīr Ḥüseyin Paşa-zāde İbrāhīm Paşa ve ḍonanma-i nuṣret-iḥtivā-yı sulṭānī *(141:12). [Marʿaş vālīsi silāḥ-dār-ı sābıḳ vezīr ibni vezīr Ḥüseyin Paşa-zāde İbrāhīm Paşa,]*

maʿraż-ı hümāyūna: *Kutlu sunuş.*

duʿa ve **maʿraż-ı hümāyūna** muʿtād-ı ḳadīm üzere ḳapaġı mücevher bir *(313:11). [maʿraż-ı hümāyūna, -a]*

maʿraż-ı ḳabūle: *Kabul sergisi.*

daḫi yigirmi ẕirāʿ münaḳḳaş dimi dībāsı hediyyelerin **maʿraż-ı ḳabūle** yetürdiler *(282:27). [maʿraż-ı ḳabūle, -e]*

maʿraż-ı mülūkāneye: *(Hediye için) Sultana sunmak.*

ʿale'r-resmi'l-muʿtād **maʿraż-ı mülūkāneye** pīş-nihād ḳılınup keẕālik ḫilʿat-ı fāḫir *(340:32). [maʿraż-ı mülūkāneye, -y, -e]*

maʿraż-ı ʿubūdiyyete: *Aşırı bağlılığın kaynağı.*

ārzūsı ile otaġ-ı dīvān pīş-gāhında **maʿraż-ı ʿubūdiyyete** mevṣūl ḳılındıḳdan ṣoñra *(170.22). [maʿraż-ı ʿubūdiyyete, -e]*

mār-bāz-ı meẕkūr: *(Gösterici) Söz konusu yılan göstericisi.*

ʿaṭiyye ẓuhūrı ile taḥṣīl-i dest-māye-i neşāṭ u sürūr itdiklerinde **mār-bāz-ı meẕkūr** *(225:19). [mār-bāz-ı meẕkūr,]*

Mardinin maḳʿad-ı zer-tārı: *Mardin'in altın telli şiltesi.*

Mardinin maḳʿad-ı zer-tārı ve Hindiñ dört ṭāḳa telli zencīr-bāf-ı pūte-dārı ve kār-gāh-ı Hindiñ iḫtirāʿ-ı ḫāṣṣı *(305:3). [Mardinin maḳʿad-ı zer-tārı,]*

maʿreke-gāh-ı yelāna: *Yiğitlerin vuruştuğu savaş alanı.*

maʿreke-gāh-ı yelāna döndüren efsāne-şinevān-ı ġayret-keş gibi *(181:27). [maʿreke-gāh-ı yelāna, -a]*

maʿreke-pīrā-yı zamāne: *(III. Ahmet) Zamanın savaş alanlarının süsü.*

Hūşeng-i cihān **maʿreke-pīrā-yı zamāne** *(250:16). [maʿreke-pīrā-yı zamāne,]*

mār-ı pīçān: *Kıvrılan yılan.*

kemend-endāz-ı nigāh-ı taḥassür olup ḫayrete ṭalmış idi **Mār-ı pīçān** *(362:5). [mār-ı pīçān,]*

mār-ı pīçīde: *Dolanmış, kıvrımlı yılan.*

şākirdini bir sütūn-ı mevzūna **mār-ı pīçīde** gibi şarup ve boynına bir ṭabl āvīze eyleyüp *(209:34). [mār-ı pīçīde,]*

maʿrifet: *İlim, hüner.*
1. Meḥmed Aġa **maʿrifetiyle** ʿameleye taʿyīn-i ücret ve māh-ı mezbūruñ yigirmi beşinci *(141:29). [maʿrifetiyle, -i, -y, -le]*
2. Ve ḫˇānende başı Ḥasan Çelebi **maʿrifetiyle** cemʿ olunan ḫoş-terāne muġannī vü ḫˇānende *(142:9). [maʿrifetiyle, -i, -y, -le]*
3. ve sāʾir levāzım-ı şeṭāret-medārları emīn-i sūr **maʿrifetiyle** iḥżār ve her birine *(142:24). [maʿrifetiyle, -i, -y, -le]*
4. **Maʿrifet** ʿarżın idecek demdir *(207:13). [maʿrifet,]*
5. hediyyelerin ḳapucılar ketḫudāsı aġa ḥażretleri ve ketḫudā-yı ḥirfetleri **maʿrifetleri** *(298:29). [maʿrifetleri, -ler, -i]*

mārrü'l-beyān: *Daha önceden sözü edilen.*

mārrü'l-beyān çekdirme imdāda gelüp ol daḫi ḳalʿayı ṭoplamaġa başlayup ve *(267:27). [mārrü'l-beyān,]*

maʿrūf: *Bilinen, ün kazanmış.*
1. ramażān-ı şerīfiniñ yigirmi birinci cumʿa-irtesi güni istiḳāmet ile **maʿrūf** ve *(141:19). [maʿrūf,]*
2. **maʿrūf** ve merāḥim ü eşfāḳ ile mevṣūf sābıḳan Cıġala-zāde ketḫudāsı ʿizzetlü *(265:32). [maʿrūf,]*
3. ber-resm-i sābıḳ **maʿrūf** mücevveze ve ferve-i ṣof ile ve bir ṭarafdan *(367:5). [maʿrūf,]*

maʿrūf oldıġından: *Bilinen.*

merāsim-i sālifeye ḳıyāsen **maʿrūf oldıġından** mā-ʿadā teşrifat defterinde *(344:29). [maʿrūf oldıġından, -dıġ, -ı, -n, -dan]*

maʿrūż-ı ʿatebe-i ʿaliyye-i cihān-dārī buyurılup: *Büyük sultanın katına sunulmak.*

meşābesinde **maʿrūż-ı ʿatebe-i ʿaliyye-i cihān-dārī buyurılup** iki *(189:6). [maʿrūż-ı ʿatebe-i ʿaliyye-i cihān-dārī buyurılup, -ıl, -up]*

maʿrūż-ı ʿatebe-i celālet-mevṣūf ḳılındıḳdan: *(Hediye) Sultanın eşiğine sunulmak.*

ḳuṭnī-i ʿālü'l-ʿāl ve dört ṭonluḳ ṣavāyī alaca ve beş ṭonluḳ ṣof **maʿrūż-ı ʿatebe-i celālet-mevṣūf ḳılındıḳdan** ṣoñra *(191:36). [maʿrūż-ı ʿatebe-i celālet-mevṣūf ḳılındıḳdan, -dıḳ, -dan]*

maʿrūż-ı ʿatebe-i cihān-dār-ı cihān-baḫşā ḳılındı: *Cihan bağışlayıcı (III. Ahmet) sultanın eşiğine sunuldu.*

maʿrūż-ı ʿatebe-i cihān-dār-ı cihān-baḫşā ḳılındı *(190:34). [maʿrūż-ı ʿatebe-i cihān-dār-ı cihān-baḫşā ḳılındı, -dı]*

maʿrūż-ı ʿatebe-i cihān-dārī ḳılın: *(Hediye için) Sultanın eşiğine sunulmak.*
1. ḳuṭnī vü destār-ı ḫünkārī **maʿrūż-ı ʿatebe-i cihān-dārī ḳılınup** *(307:14). [maʿrūż-ı ʿatebe-i cihān-dārī ḳılınup, -up,]*
2. ancaḳ telḫīṣī aġa yediyle **maʿrūż-ı ʿatebe-i cihān-dārī ḳılınup** *(341:10). [maʿrūż-ı ʿatebe-i cihān-dārī ḳılınup, -up]*
3. ḳāḳum hediyyeleri tercümānları vesāteti ve telḫīṣī aġa delāletiyle **maʿrūż-ı ʿatebe-i cihān-dārī ḳılınup** *(341:22). [maʿrūż-ı ʿatebe-i cihān-dārī ḳılınup, -up, -]*

maʿrūż-ı ʿatebe-i devlet: *(Hediye için) Devlet eşiğine sunulmak.*

Meḥemmed Beg Efendi yediyle **maʿrūż-ı ʿatebe-i devlet** ve kendüye *(287:33). [maʿrūż-ı ʿatebe-i devlet,]*

maʿrūż-ı ʿātebe-i devlet-medār-ı pādişāh-ı ʿālī-tebār: *(Hediye) Yüksek soylu padişahın devletin dayanağı olan eşiğine sunmak.*

hediyye-i muʿtād-ı sūriyyelerin **maʿrūż-ı ʿātebe-i devlet-medār-ı pādişāh-ı ʿālī-tebār** *(288:22). [maʿrūż-ı ʿātebe-i devlet-medār-ı pādişāh-ı ʿālī-tebār,]*

maʿrūż-ı ʿatebe-i hümāyūn-ı cihān-dārī ḳılınmasına: *(Hediye için) Cihan sultanının kutlu eşiğine sunulmak.*

evvelā naẓar-gāh-ı āṣafīde berdāşte-i dest-i edeb ve **maʿrūż-ı ʿatebe-i hümāyūn-ı cihān-dārī ḳılınmasına** *(233:25). [maʿrūż-ı ʿatebe-i hümāyūn-ı cihān-dārī ḳılınmasına, -ma, -s, -ı, -n, -a]*

maʿrūż-ı ʿatebe-i mülūkāne ḳılınmışdır: *Sultanın eşiğine sunulmak.*

hediyye-i nāçīzesi **maʿrūż-ı ʿatebe-i mülūkāne ḳılınmışdır** *(361:8). [maʿrūż-ı ʿatebe-i mülūkāne ḳılınmışdır, -ın, -mış, -dır]*

maʿrūż-ı ʿatebe-i mülūkāne ḳılınup: *(Hediye için) Sultanın yüce katına sunulmak.*

meşābe-i berg-i sebz-i dervīşāne **maʿrūż-ı ʿatebe-i mülūkāne ḳılınup** pes ān-gāh *(171:22). [maʿrūż-ı ʿatebe-i mülūkāne ḳılınup, -up]*

maʿrūż-ı ʿatebe-i şehriyārī eylediklerinden: *(Hediyeler için) Sultanın eşiğine sunmak.*

maʿrūż-ı ʿatebe-i şehriyārī eylediklerinden ṣoñra Yahūdiler daḥi elvān-ı hatāyī-i muṭalla firengī vü rūmī on *(305:9). [maʿrūż-ı ʿatebe-i şehriyārī eylediklerinden, -dik, -ler, -i, -n, -den]*

maʿrūż-ı ʿatebe-i şehriyār-ı manṣūr ḳılınup: *(Hediye) Zafer kazanmış hükümdarın eteğine sunmak.*

maʿrūż-ı ʿatebe-i şehriyār-ı manṣūr ḳılınup ancaḳ paşalarıñ ḳapu keṯudāsına ve *(348:8). [maʿrūż-ı ʿatebe-i şehriyār-ı manṣūr ḳılınup, -ın, -up]*

maʿrūż-ı ʿatebe-i şevket ḳılınup: *(Hediye) Yücelik eşiğine sunulmak.*

ve **maʿrūż-ı ʿatebe-i şevket ḳılınup** Baṣra vālīsi saʿādetlü Muṣṭafā Paşa *(214.1). [maʿrūż-ı ʿatebe-i şevket ḳılınup, -up, -]*

maʿrūż-ı ʿatebe-i ʿulyā ḳılınup: *(Hediye) Yüksek eşiğe sunulmak.*

yediyle **maʿrūż-ı ʿatebe-i ʿulyā ḳılınup** aña ve *(249:16). [maʿrūż-ı ʿatebe-i ʿulyā ḳılınup, -up, -]*

maʿrūż-ı bār-gāh-ı şevket-dest-gāh-ı hüsrev-i Süleymān-cāh eyledikleri: *(Hediye) Mevkii Süleyman kadar yüksek ve gösterişli padişahın kapısına sunmak.*

maʿrūż-ı bār-gāh-ı şevket-dest-gāh-ı ḫüsrev-i Süleymān-cāh eyledikleri eşnāda anlar *(314:26). [maʿrūż-ı bār-gāh-ı şevket-dest-gāh-ı ḫüsrev-i Süleymān-cāh eyledikleri, -dik, -ler, -i]*

maʿrūż-ı dergāh-ı ḫudāvend-i enām eyleyüp: *(Hediye) Sultanın eşiğine sunmak.*

ve şırmalı nişān maḳremesi hediyyelerin resm-i sābıḳ üzere **maʿrūż-ı dergāh-ı ḫudāvend-i enām eyleyüp** *(300:18). [maʿrūż-ı dergāh-ı ḫudāvend-i enām eyleyüp, -y, -üp]*

maʿrūż-ı hudāvend-i hümāyūn-iḳbāl ḳılınup: *(Hediye) Bahtı uğurlu, hükümdara sunulmak.*

cānibine defter ile irsāl ve her biri **maʿrūż-ı ḫudāvend-i hümāyūn-iḳbāl ḳılınup** *(322:9). [maʿrūż-ı ḫudāvend-i hümāyūn-iḳbāl ḳılınup, -up]*

maʿrūż-ı naẓar-gāh-ı hudāvend-i mümtāz kılınup: *Seçkin sultanın katına sunulmak.*

Şerḥ-i Āyāt-ı Erbaʿīni nihāde-i maḥfaẓa-i iʿzāz ve **maʿrūż-ı naẓar-gāh-ı ḫudāvend-i mümtāz ḳılınup** *(190:17). [maʿrūż-ı naẓar-gāh-ı ḫudāvend-i mümtāz ḳılınup, -up]*

maʿrūż-ı naẓar-gāh-ı hüsrev-i Süleymān-iktidār kılınup: *(Hediye) Süleyman kadar güçlü hükümdarın önüne sunulmak.*

hatāyī-i girān-miḳdār ve beş ṭonluḳ aṭlas-ı firengī-i tāb-dār **maʿrūż-ı naẓar-gāh-ı ḫüsrev-i Süleymān-iḳtidār ḳılınup** *(321:12). [maʿrūż-ı naẓar-gāh-ı ḫüsrev-i Süleymān-iḳtidār ḳılınup, -up]*

maʿrūż-ı naẓar-gāh-ı mülūkāneleri kılındıġı: *(Hediyeler için) Meliklerin yüce huzurlarına sunulmak.*

mışdāḳınca **maʿrūż-ı naẓar-gāh-ı mülūkāneleri ḳılındıġı** ḫilālinde *(166.22). [maʿrūż-ı naẓar-gāh-ı mülūkāneleri ḳılındıġı, -dıġ, -ı]*

maʿrūż-ı naẓar-ı ʿināyetleri itdigim: *Yüksek, ulu değerlendirmeye sunmak.*

tenbīhlerin bu teşbīhden tenzīh ile ḳabīl-i sürda **maʿrūż-ı naẓar-ı ʿināyetleri itdigim** *(328:7). [maʿrūż-ı naẓar-ı ʿināyetleri itdigim, -dig, -im]*

mā-ṣadaḳ: *Uygun, muvâfık.*

ma-ṣadaḳ ve iltifāt-ı düstūrīye elyāḳdır bir mükemmel sāye-bān daḥi ibdāʿ ve *(269:16). [ma-ṣadaḳ,]*

mā-ṣadak: *Doğrulayacak, uygun şekilde.*
1. Neṣr Ḳıṭʿasına **mā-ṣadaḳ** dinse becādır Bu tuḥaf-ı çehār-gāne ki her biri *(170:20). [mā-ṣadaḳ,]*
2. vāfaḳa Şennu Tabaḳa kelāmına **mā-ṣadaḳ** eski maʿden bir kem-yāb ṣarı faġfūr kāse *(189:18). [mā-ṣadaḳ,]*
3. beytine **mā-ṣadaḳ** nice dilber-i gendüm-gün-ı nāzenīn idāre-i āsiyā-yı sürīn itdikçe *(235.19). [mā-ṣadaḳ,]*

mā-ṣadak oldıġını: *Doğrulamak, doğru olduğunu bilmek.*

maʿnāsı ḥāllerine **mā-ṣadaḳ oldıġını** bilüp bī-vehm ü bī-hirās bir biri ile *(205:15). [mā-ṣadaḳ oldıġını, -dıġ, -ı, -n, -ı]*

mā-ṣadaḳ u aḫrā: *Doğrulamak ve yakışır olmak.*

ṭaraf-ı pür-şereflerinden daḥi vāḥidün ke'l-elf mażmūnına **mā-ṣadaḳ u aḫrā** *(191:3). [mā-ṣadaḳ u aḫrā,]*

mā-ṣadak u elyak: *Doğru düşmek ve yaraşmak.*

maẕmūnı tamġā-yı ẕeyl-i evṣāfı olmaġa **mā-ṣadaḳ u elyaḳ** idi Ve Keẕālik her biri *(164.22). [mā-ṣadaḳ u elyaḳ,]*

mā-ṣadaḳ-ı kerīme-i ve leḳad zeyyenne's-semāʿe'd-dünyā bi-meṣābīḥā: *(Mülk suresi, 5. ayet.) " Ant olsun ki biz dünya göğünü donattık" sözünü doğrulamak.*

mā-ṣadaḳ-ı kerīme-i ve leḳad zeyyenne's-semāʿe'd-dünyā bi-meṣābīḥā *(195:12). [mā-ṣadaḳ-ı kerīme-i ve leḳad zeyyenne's-semāʿe'd-dünyā bi-meṣābīḥā,]*

maṣāff-ı düşmene: *Düşman safları.*

ve bir gencīne-i bisyār-ḳufl u bī-kilīd gibi **maṣāff-ı düşmene** ḳarşu ṭurdı ve *(264:8). [maṣāff-ı düşmene, -e]*

maṣārif-i yevmiyyeyi: *Günlük giderler.*

ve maṣraf-ı şehriyārīye maḍrıb-ı ḫıyām olup **maṣārif-i yevmiyyeyi** *(151:9). [maṣārif-i yevmiyyeyi, -y, -i]*

maṣdar itmek: *Belirmek.*

ṣuver-i günā-gūn-ı siḥr-nümūna **maṣdar itmek** ile hem-reng-i pīrāhen-i ḫayāl-i fener eyledi *(222:25). [maṣdar itmek, -mek]*

maṣdar itmekle: *Ortaya çıkmak, sağlamış olmak.*

ṣevāb-ı cemīle **maṣdar itmekle** saʿy-i meşkūr ve nāʾil-i ücūr oldılar *(211:35). [maṣdar itmekle, -mek, -le]*

mashara: *Gülünç, komik, soytarı.*

masḫara ibne-i ḫˇānları daḫi müzāḥ ṣūretinde döge döge keşkek itdiler *(301:2). [masḫara,]*

mashara idüp: *Maskara etmek. (Birini) utanılacak, gülünç duruma sokmak.*

keçileri rīş-ḫand ile **masḫara idüp** çıraḳmāna çıkardılar ve her biri *(208:8). [masḫara idüp, -üp]*

mashara vü muḳallid: *Palyaço.*

altı ʿaded **masḫara vü muḳallid** Aʿcām ṣūretinde raḳḳāṣān-ı ḫāṭır-güşā iḫtirāʿ eylemişler *(242:5). [masḫara vü muḳallid,]*

masharalıḳ: *Gülünç, komik, soytarı.*

sütūn-ı ḫayme gibi ḳāʾim ve **masḫaralıḳ** ḫıdmetine müdāvim iken obanıñ ʿalemini *(279:11). [masḫaralıḳ,]*

masḫaralıḳ iderek: *Komiklik yaparak etrafındakileri güldürmek.*

masḫaralıḳ iderek tirşeden maṣnūʿ çihrelerle ṭınāb-āsā birbirlerine girdiler ve *(277:12). [masḫaralıḳ iderek, -erek]*

masḫaralıḳ yolundan: *Güldürme tarzı.*

masḫaralıḳ yolundan iḥsāna ṭālib oldılar Ve kimi pehlevānlar gibi birbiri ile *(335:9). [masḫaralıḳ yolundan, -n, -dan]*

maṣḥūb olmadıḳça: *Yanında, birlikte olmak.*

maṣḥūb olmadıḳça bir vezīriñ münferiden ḥużūr-ı hümāyūna müs̱ūli *(211:15). [maṣḥūb olmadıḳça, -ma, -dıḳça]*

maṣḥūbü's-saʿāde oldı: *Mutluluğun birlikte kutlanması.*

maṣḥūbü's-saʿāde oldı *(156:26). [maṣḥūbü's-saʿāde oldı, -dı]*

mā-sivā: *İnsanı Tanrı'dan uzaklaştıran dünyevi her şey.*

Sāde-naḳş ol **mā-sivādan** māla meftūn olma ḥīç *(297:10). [mā-sivādan, -dan]*

māşiyen: *Yürüyerek.*
1. naẓar-ı nezāket-şināslarına ḫoş görünmegin iki def'a **māşiyen** āmed ü reft eylediler *(144:12). [māşiyen,]*
2. dükkānlarında icrā itdikleri cümle ṣanʿatları ile **māşiyen** kār-sāz olduḳlarından *(303:23). [māşiyen,]*
3. ve ellerinde çomaḳ ile **māşiyen** şubān-ı aġnām gibi reme-i ḫuddāma *(367:8). [māşiyen,]*

maṣlaḥat: *İş.*
1. tezvīc ile gevher-keş-i ʿıḳd-ı ʿaḳd-i nikāḥ olmaḳ **maṣlaḥatı** içün sarāy-ı cedīd-i sulṭānīye *(149:31). [maṣlaḥatı, -ı]*
2. ve sāʾir baʿżı **maṣlaḥat** içün İstanbulda ʿazīmet ve ḍaḥve-i kübrāda yine ʿavdet buyurduḳlarında *(198:8). [maṣlaḥat,]*

maṣlaḥat-ı ḫitān tamāmında: *Sünnet işini tamamlamak.*

maṣlaḥat-ı ḫitān tamāmında seyr-i esbāb-ı sürūr ve iltibās-ı eṣvāb-ı ḫubūr itmegin *(244:9). [maṣlaḥat-ı ḫitān tamāmında, -n, -da]*

maṣlaḥat-ı nakl u tāḥvīl: *Taşınma ve yer değiştirme işi.*

bā-fermān-ı hümāyūn māh-ı şevvāliñ ṭoḳuzıncı s̱ülās̱ā güni **maṣlaḥat-ı naḳl u tāḥvīl** *(141.37). [maṣlaḥat-ı naḳl u tāḥvīl,]*

maṣnūʿ: *Bir şeyden yapılmış.*
1. ferzāne cünbiş göstererek se-pā üzerine mevżūʿ ḳalʿa resminde **maṣnūʿ** *(157:31). [maṣnūʿ,]*
2. Evvelā ṣāfī elmās-ı tāb-dār-ı girān-ı bahādan **maṣnūʿ** resmi maṭbūʿ bir ḳuşaḳ *(160:8). [maṣnūʿ,]*
3. küngüresinde güşāyende-per-i pervāz olan laḳlaḳ heyʾetinde **maṣnūʿ** fişengiñ *(196:19). [maṣnūʿ,]*
4. maṣnūʿ serv-i mevzūnlar ile gūyā ḫıyābān-zār ve *(202:27). [maṣnūʿ,]*
5. iki peyker-i mühībü'l-heykel bayrām cemāli heyʾetinde tirşeden **maṣnūʿ** çihreler *(204:10). [maṣnūʿ,]*
6. ile muʿabbā bārūt-ı mürebbādan **maṣnūʿ** fişekler ile birer fānūs-ı devvār *(219:1). [maṣnūʿ,]*
7. Bu eṣnāda evvelā Dūde-i Cebeciyāndan ibdāʿ olunan fişekden **maṣnūʿ** bir *(227:21). [maṣnūʿ,]*
8. eşheb-i sīmīn-zīn-i muṭallā-rikāba süvār ve tirşe vü ḳāġıddan **maṣnūʿ** şeb-külāh *(241:5). [maṣnūʿ,]*

9. ve beş yüz dirhem sīm-i ṣāfdan **maşnū**ʿ bir kemer-i raḫt ve beş yüz dirhem sīm gülāb-dān *(241:26). [maşnūʿ,]*
10. yüz otuz ġuruşluḳ çil akçe ile ṭolu yüz on dirhem gümüşden **maşnū**ʿ bir maşraba *(242:21). [maşnūʿ,]*
11. **maşnū**ʿ ʿimād-ı ḫayme gibi perdāḫte vü maṭbūʿ üç ʿaded sütūn-ı mevzūnuñ şülüş-i ḳaddi olan *(258:12). [maşnūʿ,]*
12. idi Ve ḳalʿa-i mezbūre dervāzesinde tirşeden **maşnū**ʿ ters-nāk çihreler ve hevl-nāk ṣūretler *(263:24). [maşnūʿ,]*
13. **maşnū**ʿ bir ḳıṭʿa-i maṭbūʿ ḳuşaḳ ve ikişer taḫta semmūr u vaşaḳ ve bir reʾs *(265:12). [maşnūʿ,]*
14. masḫaralıḳ iderek tirşeden **maşnū**ʿ çihrelerle ṭınāb-āsā birbirlerine girdiler ve *(277:12). [maşnūʿ,]*
15. **maşnū**ʿ nice timşāl-i nā-maṭbūʿ iḫtirāʿ itmişler idi ki ellerinde muḳavvādan *(278:1). [maşnūʿ,]*
16. beytini īrād ile zār u nālān olurlar idi Bunlardan māʾadā kāġıddan **maşnū**ʿ *(278:29). [maşnūʿ,]*
17. **maşnū**ʿ bir şemʿ-dān ve bir ḳahve ibrīġi ve tepsi ve dört çift naʿlçe ve mismār-ı zer-nişān *(302:27). [maşnūʿ,]*
18. ile ẓuhūr idüp baḳırdan **maşnū**ʿ mücellā vü muṣayḳal ber-ḳāʿide burc u bārūsı *(303:3). [maşnūʿ,*
19. **maşnū**ʿ sīm-i nāb bir kebīr ṭās-ı ḫoşāb ve biñ dirhem gümüşden bir ibrīḳ ve *(305:6). [maşnūʿ,]*
20. **maşnū**ʿ iki deste tīr hediyyelerin ʿarżā-i meydān-ı ḳabūl-i şehriyār-ı felek-maṣīr itmek *(312:8). [maşnūʿ,]*
21. ḫayrān idüp ve eṭrāfında ḳalaylı tirşelerden **maşnū**ʿ eşkāl-i muḫtelife ile eṭfāl *(315:30). [maşnūʿ,]*
22. ṭaraf-ı bāhirü'ş-şereflerinden pençe-i āfitāb gibi elmās-ı muṣaʿṣaʿdan **maşnū**ʿ bir *(340:20). [maşnūʿ,]*
23. **maşnū**ʿ ve çetr-i nüh-ḫazīne-i zerrīn-mehçe-i āsumāndan ḫoş-nümā vü maṭbūʿ *(358:6). [maşnūʿ,]*
24. **maşnū**ʿ sīm-i ḫālişden mesbūk u maṭbūʿ mālikine sermāye-i devlet ḥasreti ile *(361:29). [maşnūʿ,]*
25. **maşnū**ʿ lāle vü nesrīn ve gül ü zerrīn ve sāʾir erḥām-ı ekmām-ı dıraḫtān-ı bāġ u gül-zārdan *(367:31). [maşnūʿ,]*
26. şekerlerden **maşnū**ʿ bir ṣūretde rīḫte-i ḳālıb-ı maṭbūʿ ḳılınmış ve eṭrāfına *(368:2). [maşnūʿ,]*
27. **maşnū**ʿ ḫayāl-i fenerler olup bir çarḫ ile dördi birden devvār ve güneş *(368:5). [maşnūʿ,]*

maşraba: *Metal, toprak, plastik vb.nden yapılmış, ağzı açık, kulplu, bardağa benzeyen, küçük kap.*
1. Gül **maşrabadır** çil akçe memlū *(130:4). [maşrabadır, -dır]*
2. bāz-gūn ḳoyup ḳadd-i bālāsı gūyā üstine **maşraba** ḳonmuş sütūn-ı mevzūna *(210:4). [maşraba,]*
3. yüz otuz ġuruşluḳ çil akçe ile ṭolu yüz on dirhem gümüşden maşnūʿ bir **maşraba** *(242:21). [maşraba,]*
4. bugün **maşrabayı** bālā-yı sütūna bend idüp hem bu dil-mürde-i belā *(242:33). [maşrabayı, --y, --ı]*
5. atup ve bir cānibini eliyle muḥkem ṭutup bün-nişīnān-ı sütūn **maşrabayı** rīsmāna *(243:13). [maşraba,]*
6. āvīzān ve nūr-ı duʿā gibi zemīnden āsumāna revān eylediler **Maşraba** *(243:14). [maşrabayı, --y, --ı]*
7. Yarımşar vuḳiyye iki **maşraba** ve birer vuḳiyye iki sīm tepsi ve bir vuḳiyye *(314, 20). [maşraba,]*
8. niceler Gümüş Ṣuyını terāzūda görmemiş iken **maşraba** ile āmāde görmek ile *(362:2). [maşraba,]*
9. bend idüp ibtidā **maşrabayı** bālā-yı sütūna vażʿ iden esīriñ ṭarz-ı sālūfü't-taḳrīri *(362:25). [maşrabayı, --y, --ı]*
10. cüvān-ı tātāra **maşraba** ser-ber-i ʿatiyye-i sīm ḳılınup tehyiʾe vü tertīb olunan *(363:9). [maşraba,]*
11. **maşrabada** olan nuḳarāt-ı sīm ʿale's-seviyye taḳsīm Kem terekü'l-evvel li'l-āḫir *(363:7). [maşrabada, -da]*

maşraba-i māl-ā-māl-i şaʿbü'l-menāl: *Elde edilmesi güç, servetle dolu maşrapa.*

idi Ḫulāṣa ol **maşraba-i māl-ā-māl-i şaʿbü'l-menāl** mıṣrāʿ *(362:11). [maşraba-i māl-ā-māl-i şaʿbü'l-menāl,]*

maşraba-i melʾān: *Dolu maşrapa.*

ile az zamānda ṭayy-ı mekān ve **maşraba-i melʾān** ile *(363:3). [maşraba-i melʾān,]*

maşraba-i meşreb-i berāʿadan: *Güzellik çeşmesinin maşrapası.*

Bu Maḳāle-i Nāzük-edā Ḫātime-i Eyyām-ı Sūrda **Maşraba-i Meşreb-i Berāʿadan** *(361:21). [maşraba-i meşreb-i berāʿadan, -dan]*

maşraba-i sīmīn: *Gümüş maşrapa.*

ḫālikine diyet olmaġa vāfī çil para ile memlū **maşraba-i sīmīn** on iki gün *(361:30). [maşraba-i sīmīn,]*

maşraf-ı şehriyārīye: *Hükümdarın ihtiyaçları, saray giderleri, saray için yapılan bütün harcamaların kaydedildiği belgeler.*

ve **maşraf-ı şehriyārīye** maḍrıb-ı ḫıyām olup maṣārif-i yevmiyyeyi *(151:9). [maṣraf-ı şehriyārīye, -y, -e]*

maşrıḳ-ı āfitāb-ı sulṭānī: *(Sultan Süleyman için) Sultanlık güneşinin doğuş yeri.*

Maşrıḳ-ı āfitāb-ı sulṭānī *(168, 1). [maşrıḳ-ı āfitāb-ı sulṭānī,]*

maşrık-ı ḳarār-gāh-ı hümāyūnlarından: *Oturulan kutlu yerin güneş gibi doğması, padişah çadırının güneş gibi ortaya çıkması.*

beytü'ş-şeref-i ḫurşīd-vücūd-i şehriyārī ḳılınmaḳ irāde ve **maşrıḳ-ı ḳarār-gāh-ı hümāyūnlarından** *(153:25). [maşrıḳ-ı ḳarār-gāh-ı hümāyūnlarından, -lar, -ı, -n, -dan]*

maşrūf: *Harcamak.*

Rūz-ı Fīrūzında Olan Żiyāfet-i ʿAmīmü'l-bereket Vaṣfına **Maşrūfdur** *(341:35). [maşrūfdur, -dur]*

maşrūf kılındı: *Doğrulmak, yönelmek.*

semt-i sāḥil-serāy-ı tersāneye **maşrūf ḳılındı** *(249:31). [maşrūf ḳılındı, -dı, -]*

maşrūf olmaġın: *Çevrilmek, döndürülmek.*

şaḥrāyı deryāya döndürmek irādesine **maşrūf olmaġın** tekmīl-i esbāb-ı sürūr *(260:4). [maşrūf olmaġın, -maġ, -ın]*

masṭaʿ-ı kevākib-i faż̀l u ifḍāl: *(Veliyüddin Efendi) Değer ve üstünlük yıldızlarının yükseliş yeri.*

maṭlaʿ-ı ehille-i ʿilm ü kemāl ve **masṭaʿ-ı kevākib-i faż̀l u ifḍāl** ṣudūr-ı kirāmıñ ser-efrāz u ser-bülendi *(177:22). [masṭaʿ-ı kevākib-i faż̀l u ifḍāl,]*

maṭar: *Yağmur, bârân.*
1. Yerden seḥāb şeb-nem alursa **maṭar** virür *(172.11). [maṭar,]*
2. Yerden seḥāb şeb-nem alursa **maṭar** virür *(354:16). [maṭar,]*

maṭar-ı vābilden: *İri damlalı yağmur.*

Ammā bugün bi-emrillāhi Taʿālā vaḳt vaḳt nāzil olan **maṭar-ı vābilden** geregi *(345:8). [maṭar-ı vābilden, -den]*

maṭbaḥ emīni: *Saray mutfağının hesabını tutan görevli.*

umūr-ı ḫāriciyyede ṣıfat-ı rüşd ü sedād ile mevṣūf **maṭbaḫ emīni** Ḫalīl Efendi *(141:20). [maṭbaḫ emīni,]*

maṭbaḥ emīni Halīl Efendi: *Saray mutfağının hesabını tutan görevli Halil Efendi.*

1. **maṭbaḫ emīni Ḫalīl Efendi** ve teẕkire-i evvel İbrāhīm Efendi ve mektūbī-i āṣafī İsmāʿīl Efendi *(319, 33). [maṭbaḫ emīni Ḫalīl Efendi,]*
2. **Maṭbaḫ emīni Ḫalīl Efendiden** daḫi beş ṭonluḳ şāl-ı keşmīr ve beşer ṭāka *(322:3). [maṭbaḫ emīni ḫalīl efendiden, -den]*

<u>matbah kaynadup:</u> *Tencere kaynatmak, yemek pişirmek.*

maṭbaḫ kaynadup pilāv ve zerde pişürmüş gibi ṭabla ṭabla ser ü dūşlarına alup *(352:17). [maṭbaḫ kaynadup, -up]*

<u>matbah-ı ʿāmire:</u> *Saray mutfağı, Osmanlı saray mutfağına verilen isim.*
1. **maṭbaḫ-ı ʿāmirede** mevcūd bulunan ẓurūf-ı ṭaʿām tehyiʾe vü iḥżār ve erkān-ı devlet *(147:22). [maṭbaḫ-ı ʿāmirede, -de]*
2. ve bir oṭa **maṭbaḫ-ı ʿāmireye** ve bir oṭa ṣıbyān-ı ḫitān ḫıyāmına *(149:3). [maṭbaḫ-ı ʿāmireye, -y, -e]*

<u>matbah-ı hümāyūn:</u> *Matbah-ı amire, Osmanlılarda saray mutfağı için kullanılan tabir.*

dimāsına seyl ü mecrā olmaḳ ḳaṣdıyla ḳaṣṣāb başı aġaya ve **maṭbaḫ-ı hümāyūn** *(151:8). [maṭbaḫ-ı hümāyūn,]*

<u>maṭbūʿ:</u> *Güzel, hoş, latif.*

Evvelā ṣāfī elmās-ı tāb-dār-ı girān-ı bahādan maṣnūʿ resmi **maṭbūʿ** bir ḳuşaḳ *(160:8). [maṭbūʿ,]*

<u>maṭbūʿ:</u> *Şekil verilmiş.*

maṭbūʿ gül-nār-ı mişkātü'l-envār-ı ḳanādīl-i nevvār ile nār bāġçesinden *(202:29). [maṭbūʿ,]*

<u>maṭbūḫ:</u> *(Koyun eti) Pişmiş.*

ṣūret-nümā-yı naḳş-ı būḳalemūn üç yüz ʿaded **maṭbūḫ** ḳoyunlarıñ miyāne-i şāḫlarına *(265:2). [maṭbūḫ,]*

<u>maṭbūʿī-i ṭarḥ u üslūbı:</u> *(Köşk) Yapı biçimi ve düzenleniş şekli.*

idi **Maṭbūʿī-i ṭarḥ u üslūbı** pesendīde-i ṭabʿ-ı hümāyūn olmaġın *(296:16). [maṭbūʿī-i ṭarḥ u üslūbı, -ı]*

<u>mātem-kede-i ʿālemi:</u> *Matem evine benzeyen dünya.*

Eyledi himmeti **mātem-kede-i ʿālemi** sūr *(274:1). [mātem-kede-i ʿālemi, -i]*

<u>mātem-kede-i ḳulūb-ı kāʾinātı:</u> *Bütün yaratılmışların kalplerinin hüznünün evi.*

ʿālem-i nūr ve debdebe-i kūs-ı celālet-i dāfiʿü'l-buʾūsları **mātem-kede-i ḳulūb-ı kāʾinātı** *(136:15). [mātem-kede-i ḳulūb-ı kāʾinātı, -ı]*

<u>maṭhara-i sīm:</u> *Gümüş, su kabı.*

üç yüz yetmiş beş dirhem bir **maṭhara-i sīm** ve bir vuḳiyye gümüş şemʿ-dān ve *(302:12). [maṭhara-i sīm,]*

<u>matlab:</u> *İstek.*

ʿaṭiyyelere nāʾil olup her biriniñ ārzū-mend oldıġı **maṭlabları** ḥāṣıl olmaġın *(357:15). [maṭlabları, -lar, -ı]*

maṭlabı olan: *(Cambazlar için) İstemek, talepte bulunmak.*

menzil almaġla **maṭlabı olan** Gümülcine gümrüginden yevmiyye elli aḳçe vaẕīfe *(259:27). [maṭlabı olan, -an]*

maṭlaʿ-ı dīvān-ı şevkete: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Ululuk divanının ilk beyti.*

maṭlaʿ-ı dīvān-ı şevkete baḥr-i müteḳārib ile ḥüsn-i maṭlaʿ-ı revnaḳın virüp *(218:15). [maṭlaʿ-ı dīvān-ı şevkete, -e]*

maṭlaʿ-ı ehille-i ʿilm ü kemāl: *(Veliyüddin Efendi) İlim ve olgunluk hilallerinin doğuşu.*

maṭlaʿ-ı ehille-i ʿilm ü kemāl ve masṭaʿ-ı kevākib-i faẓl u ifḍāl ṣudūr-ı kirāmıñ ser-efrāz u ser-bülendi *(177:22). [maṭlaʿ-ı ehille-i ʿilm ü kemāl,]*

maṭlaʿ-ı ḳarār-gāh-ı hümāyūnlarından: *Bulundukları kutlu yerin doğuş yeri, doğu ufku.*

gibi **maṭlaʿ-ı ḳarār-gāh-ı hümāyūnlarından** ṭāliʿ ve ālāy-ı celālet-iḥtivā ile *(311:7). [maṭlaʿ-ı ḳarār-gāh-ı hümāyūnlarından, -lar, -ı, -n, -dan]*

maṭlaʿ-ı niẓāmı: *Düzenin başlangıcı, sünnet çocuklarının geçişi.*

Ālāy-ı ṣıbyānıñ naẓar-gāh-ı ḫüsrev-i ʿamīmü'l-ālā-yı mülk-ārāda **maṭlaʿ-ı niẓāmı** *(183:14). [maṭlaʿ-ı niẓāmı, -ı]*

maṭlaʿu'l-envār-ı müfādınıñ maẓharı: *Anlam ışıklarının doğuş yerinin ortaya çıkması.*

beytiniñ **maṭlaʿu'l-envār-ı müfādınıñ maẓharı** ve cāmiʿ-i mihr ü māh-ı semāvātıñ hem-seri olup *(268:20). [maṭlaʿu'l-envār-ı müfādınıñ maẓharı,]*

maṭlūb: *Talep olunan, dilenen şey.*

cānib-i ḫilāfet-penāhdan daḫi **maṭlūbına** müsāʿadeye terḫīṣ olunmaġın mübāhāt u tefāḫür *(193:24). [maṭlūbına, -ı, -n, -a]*

maṭraḳ oyununda: *Ağaçtan yapılmış kılıçlarla oynanan, Bilgin Nasuh Efendi tarafından icat edilmiş oyun.*

ve **maṭraḳ oyununda** iẓhār-ı mahāret eylediler *(263:36). [maṭraḳ oyununda, -n, -da]*

maṭrak-bāz: *Martak oyununu oynayanlar.*

ʿāmme-i erbāb-ı seyre ẕevḳ-baḫşā oldılar ve **maṭraḳ-bāzlar** *(295:14). [maṭraḳ-bāzlar, -lar]*

maṭrak-bāzān: *Martak oyununu oynayanlar.*

oldı ve çengīleriñ öñinde **maṭraḳ-bāzān** ve gürz-kārān meydān-ı hünerde ʿarż-ı cevlān *(295:11). [maṭraḳ-bāzān,]*

maṭʿūmāt: *Yenecek şeyler.*

ve sāʾir ecnās-ı aḳmişe-i nā-maʿdūd ve **maṭʿūmāt** ḳısmından daḫi *(165:1). [maṭʿūmāt,]*

māʾü'l-ḥayāt-ı süṭūr-ı pür-nūrı: *(Suyolcuzade) Işıl ışıl parıldayan satırların hayat suyu.*

māʾü'l-ḥayāt-ı süṭūr-ı pür-nūrı āb-ı rūy-ı nessāḫān-ı Rūm Ṣuyolcı-zāde merḥūmuñ *(189:22). [māʾü'l-ḥayāt-ı süṭūr-ı pür-nūrı, -ı]*

māʾü'l-verd-i bārān-ı bahārī: *Bahar yağmurunun gül suyu.*

māʾü'l-verd-i bārān-ı bahārī pāşīde oldıġı hemgām-ı ṭarāvet-fercāmda Li-münşiʾihi *(290:18). [māʾü'l-verd-i bārān-ı bahārī,]*

mā-verdī: *Gül suyu.*

ṭāka zencīr-bāf-ı zer-tār ve beş vuḳiyye **mā-verdī** ʿūd-ı būyā ve iki yüz miṣḳāl *(213:26). [mā-verdī,]*

māye-baḫşā iderek: *Sermaye dağıtmak.*

dest-i zer-pāşların **māye-baḫşā iderek** icrā-yı merāsim-i vekālet-i şehriyār-ı kişver-güşā buyurdılar *(350:17). [māye-baḫşā iderek, -erek]*

māye-i āb u tāb oldılar: *Parıltı saçmak.*

şitāb ve encümen-i cemʿiyyete **māye-i āb u tāb oldılar** *(222:10). [māye-i āb u tāb oldılar, -dı, -lar]*

māye-i āb u tāb olduḳdan: *Harekete geçirmek, canlandırmak.*

meclis-i sūra **māye-i āb u tāb olduḳdan** ṣoñra iki çadır fişegi daḫi ārāyiş-i mevkib-i sūr *(228.16). [māye-i āb u tāb olduḳdan, -duḳ, -dan]*

māye-i fahr u mübāhāt: *Övünç ve kıvanç kaynağı.*

ihdāsına ruḫṣat-yāb ve şāyeste-i ḳabūl olmaġla **māye-i faḫr u mübāhāt** iktisāb eyledi *(355:14). [māye-i faḫr u mübāhāt,]*

māye-i istiġrāb: *Şaşırma, garip bulma.*

kūdek-i ḫurde-sāliñ cünbişi daḫi **māye-i istiġrāb** ve *(175:33). [māye-i istiġrāb,]*

māye-i māʾide-i cāndır: *(Afyon) Can sofrasının özü.*

Māye-i māʾide-i cāndır berş *(223:23). [māye-i māʾide-i cāndır, -dır]*

māye-i şafādır: *Sevinç kaynağı.*

Ẕātı bize **māye-i ṣafādır** *(134:13). [māye-i ṣafādır, -dır]*

maymun: *Dört ayaklı, iki ayağı üzerinde de yürüyebilen, ormanda toplu olarak yaşayan, kuyruklu hayvan.*

terānesiyle gelüp **maymunlar** ādem-i ʿāḳil gibi nice bāzīçe-i müşkil gösterüp *(208:7). [maymunlar, -lar]*

mayna idüp: *Denizcilikte bir ipi salmak veya boş vermek.*

dek uçurup yaʿnī pīrāmen-i ḳaṣr-ı ʿadāletde **mayna idüp** ḳondurdılar *(295:25). [mayna idüp, -üp]*

mażġ: *Çiğnemek.*

tenāvül ve **mażġ** ile murġ-ı āteş-ḫˇār ṣūretin nümāyān eyledi *(31: 9). [mażġ,]*

maẓhar: *Nail olmak, şereflenmek.*

daḫi bu ḳadar ḫayra **maẓhar** ve ḥaşre dek sebeb-i ẕikr-i bi'l-ḫayr olacaḳ *(211:34). [maẓhar,]*

maẓhar olan: *Şereflenmek.*

kerīmesine **maẓhar olan** *(244:12). [maẓhar olan, -an]*

maẓhar oldukları: *Benzemek.*

lāmiʿasına **maẓhar olduḳları** nümāyān oldı Ve ẕikr olunan Cin Deresiniñ ḳarşu *(151.21). [maẓhar olduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*

maẓhar olup: *Erişmek, kanıtlamak.*

El irmez dāma girmez ol hümā-yı evc-i istiġnā mıṣdāḳına **maẓhar olup** *(362:12). [maẓhar olup, -up]*

maẓhar-ı ʿavāṭıf-ı şehriyārī: *Padişahtan yakın ilgi görmek.*

teslīm-i pāy-gāh-ı sulṭān-ı enām eyleyüp **maẓhar-ı ʿavāṭıf-ı şehriyārī** *(279:25). [maẓhar-ı ʿavāṭıf-ı şehriyārī,]*

maẓhar-ı elṭāf-ı ʿaliyye-i sulṭāniyye oldılar: *Büyük sultanın bahşişle sevindirmesi.*

şeref-mend-i iḥrāz-ı sünnet-i seniyye-i İbrāhīmiyye ve **maẓhar-ı elṭāf-ı ʿaliyye-i sulṭāniyye oldılar** *(360:7). [maẓhar-ı elṭāf-ı ʿaliyye-i sulṭāniyye oldılar, -dı, -lar]*

maẓhar-ı ḫayr ḳıl: *İyilik göstermek.*

Ḳıl maẓhar-ı ḫayr yā İlāhī *(134:2). [maẓhar-ı ḫayr ḳıl,]*

maẓhar-ı iḥsān: *Bahşiş almak.*

nev-bāve-nümā-yı naḫl-ı sūr u inbisāṭ olup **maẓhar-ı iḥsān** ve ḫūşe-çīn-i kerem-i firāvān oldı *(198:10). [maẓhar-ı iḥsān,]*

maẓhar-ı ihsān u ikrām: *Bağışta bulunmak.*

sūr emīni yediyle **maẓhar-ı iḥsān u ikrām** ve müteʿayyinān-ı ḥirfeti *(305:16). [maẓhar-ı iḥsān u ikrām,]*

maẓhar-ı iḥsān-ı ḥażret-i şāḥib-i devlet-i keşirü'l-mürüvvet oldılar: *Cömertlik ve iyiliği çok olan sadrazam hazretlerinin bağış şerefine erişmek.*

ilbās-ı ḫilʿat ḳılınup **maẓhar-ı iḥsān-ı ḥażret-i şāḥib-i devlet-i keşirü'l-mürüvvet oldılar** *(213:7). [maẓhar-ı iḥsān-ı ḥażret-i şāḥib-i devlet-i keşirü'l-mürüvvet oldılar, -dı, -lar]*

maẓhar-ı ihsān-ı iskender-i devrān olduklarını: *İskender zamanını yaşatan padişah tarafından ödüllendirilmek.*

Bunlar **maẓhar-ı iḥsān-ı İskender-i devrān olduḳlarını** görüp resen-bāz naẓm *(259:12). [maẓhar-ı iḥsān-ı İskender-i devrān olduḳlarını, -duḳ, -lar, -ı, -n, -ı]*

maẓhar-ı inʿām olduḳları: *Kendi payına düşen bahşişi almak.*

ḥiref-i meẕkūre ketḫudāları **maẓhar-ı inʿām olduḳları** eşnāda *(238:21). [maẓhar-ı inʿām olduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*

maẓhar-ı inʿām-ı ḫudāvendigār olup: *Sultanın bağışına erişmek.*

ḫilʿat-pūş-ı iftiḫār ve sāʾirleri **maẓhar-ı inʿām-ı ḫudāvendigār olup** anlar *(234:3). [maẓhar-ı inʿām-ı ḫudāvendigār olup, -up]*

maẓhar-ı kerīme-i fe-eradtü en eʿībehā ḳılınup: *(Kehf Suresi, 79. ayet) "Ben onu kusurlu yapmak istemedim", ayetinin anlamına uygun.*

şıyānet içün **maẓhar-ı kerīme-i Fe-eradtü en eʿībehā ḳılınup** *(347:23). [maẓhar-ı kerīme-i fe-eradtü en eʿībehā ḳılınup, -up]*

maẓhar-ı mesel-i celā ʿAmr mine'ṭ-ṭavk oldı: *Amr boyunduruktan kurtuldu, uygun düştü.*

başdan aşmaġla cümleye mā-fevḳ ve **maẓhar-ı meşel-i Celā ʿAmr mine'ṭ-ṭavḳ oldı** *(223:4). [maẓhar-ı meşel-i celā ʿAmr mine'ṭ-ṭavḳ oldı, -dı]*

maẓhar-ı nevāziş-i terḫīb ü taṭyīb olduḳlarında: *Güzel ve gönül alıcı iltifatlarla karşılaşmak.*

şeref-i dāmen-būsī-i āsafīden ḫāʾiz-i niṣāb-ı naşīb ve **maẓhar-ı nevāziş-i terḫīb ü taṭyīb olduḳlarında** *(206:18). [maẓhar-ı nevāziş-i terḫīb ü taṭyīb olduḳlarında, -duḳ, -lar, -ı, -n, -da]*

māżī: *Geçmiş.*

müstaḳbeli **māżīsine** ġālib ve naẓar-ı ḫalḳı mıḳnāṭīs-i maḥabbeti kendüye cāẕib oldığı *(280:26). [māżīsine, -s, -i, -n, -e]*

mażīk-i ḥabs-i rūzeden: *Oruç hapsi zindanı.*

mażīḳ-i ḥabs-i rūzeden rehā-yāfte şeyṭān gibi ḳayd-ı ḥadīd ve bend-i şedīdlerin *(318:14). [mażīḳ-i ḥabs-i rūzeden, -den]*

mażmūn: *Gizli anlam.*
1. **maẕmūnı** tamġā-yı ẕeyl-i evṣāfı olmaġa mā-ṣadaḳ u elyaḳ idi Ve Keẕālik her biri *(164:22). [maẕmūnı, -ı]*
2. **mażmūnı** ẕerre-i mihr-i cihān-tāb-ı evṣāf-ı ẕāt u ṣıfātlarıdır hediyye-i müteberikeleri *(189:34). [mażmūnı, -ı]*
3. ṭaraf-ı pür-şereflerinden daḥi vāḥidün ke'l-elf **mażmūnına** mā-ṣadaḳ u aḥrā *(191:3). [mażmūnına, -ı, -n, -a]*
4. **mażmūnı** nigāşte-i şemşīr-i ebruvān ve süveydā-yı derūn-ı ser-bürehnegān-ı ʿaşḳ u cünūn *(240:9). [mażmūnı, -ı]*
5. **mażmūnına** dāʾir nice sözler söylediler li-müʾellifihi *(241:14). [mażmūnına, -ı, -n, -a]*
6. Zemīn şeş ṣod u āsumān geşt heşt **mażmūnı** bedīdar oldı yaʿnī ḳuşluḳ ṭaʿāmı *(266:2). [mażmūnı, -ı]*
7. **mażmūnını** işitdiler *(283:34). [mażmūnını, -ı, -n, -ı]*
8. daḥi mışrāʿ Yoḳ oyunı penbe ile āteşiñ **mażmūnıyla** naʿra-zenān olaraḳ *(285:1). [mażmūnıyla, -ı, -y, -la]*
9. **mażmūnını** şuʿbe-i āvāz iderek āgāzelerini resīde-i perde-i ḳarār ve sāzendeler *(294:9). [mażmūnını, -ı, -n, -ı]*
10. Mā-lā yüdrik külleh lā yütrek külleh **mażmūnına** riʿāyet ve *(341:30). [mażmūnına, -ı, -n, -a]*
11. mışrāʿ Ādet budur āḥirde gelür bezme ekābir **mażmūnına** riʿāyet olundı *(344:19). [mażmūnına, -ı, -n, -a]*
12. **mażmūnı** üzere mümkin olan temāşā-yı esbāb-ı sürūr ile ḳanāʿat buyurup *(345:12). [mażmūnı, -ı]*
13. **mażmūnı** ile ṣakk-ı muṣālaḥaya nüvīsende-i imżā olduḳda cüvān-ı meẕkūr himmet-i merdān *(363:2). [mażmūnı, -ı]*
14. ʿİlāc-ı vāḳıʿa pīş ez-vuḳūʿ bāyed kerd **mażmūnıyla** *(365:34). [mażmūnıyla, -ı, -y, -la]*

mażmūn-ı celālet-meşḥūnı: *Yücelik dolu anlam.*

sürme-i çeşm-i fuʾād buyurup **mażmūn-ı celālet-meşḥūnı** *(308:16). [mażmūn-ı celālet-meşḥūnı, -ı]*

mażmūn-ı celīline: *Büyük sözün anlamı.*

Muṣḥaf-ı Şerīf-i bī-hemtā ki Yehdi'l-cemīlü ile'l-cemīl **mażmūn-ı celīline** *(170:2). [mażmūn-ı celīline, -i, -n, -e]*

mażmūn-ı mesel-i dendān-ı seg be-post-ı hınzīrı: *Köpeğin dişi domuzun derisinde atasözünün anlamı, oyun oynama, hareket hali.*

nice evżāʿ-ı şeṭāret-baḫş ile biri birlerini ḫāke ġalṭān ve **mażmūn-ı meşel-i dendān-ı seg be-post-ı ḫınzīrı** *(206:4). [mażmūn-ı meşel-i dendān-ı seg be-post-ı ḫınzīrı, -ı]*

mażmūn-ı mezkūrda: *Sözü edilen anlam.*

mażmūn-ı meẕkūrda mekātib-i bedīʿatü'l-esālib-i belāġat-iḥtivā taḥrīr ü imlā ve *(139:29). [mażmūn-ı meẕkūrda, -da]*

mażmūn-ı mışrāʿ-ı gebr ü tersā vaẕīfe-ḫˇār-ı dārı: *Mecusi ve Hristiyan senin sarayında görevlidir, ının anlamı.*

mażmūn-ı mışrāʿ-ı Gebr ü tersā vaẕīfe-ḫˇār-ı dārı Neşr *(337:27). [mażmūn-ı mışrāʿ-ı gebr ü tersā vaẕīfe-ḫˇār-ı dārı,]*

mażmūn-ı şeh-beyt-i taḫt-ı saʿādet: *(III. Ahmet) Kutlu hükümdar makamının en güzel beytinde saklanmış nükte.*

pādişāh-ı sāmī-menzilet **mażmūn-ı şeh-beyt-i taḫt-ı saʿādet** pīrāye-i ḳaṣr-ı ʿadālet olup *(180:26). [mażmūn-ı şeh-beyt-i taḫt-ı saʿādet,]*

maʿzūl: *Görevden ayrılmış.*
1. **maʿzūl** efendiler ḥażerātından daḫi eben-ʿan-ced aʿlem ü efḍal ve eşref ü emced *(177:11). [maʿzūl,]*
2. Es-Seyyid ʿAbdullāh Efendi ve Rūmili pāyesiyle ṣadr-ı Anaṭolıdan **maʿzūl** *(177:17). [maʿzūl,]*
3. **maʿzūl** ḫānedān-ı faẕīletiñ ercemendi Çivi-zāde Atāʿullāh Efendi ve *(177:21). [maʿzūl,]*
4. **maʿzūl** rütbe-i Anaṭolı ile şeref-mend-i imtiyāz olan aʿyān-ı ʿulemā-yı vācibü'l-iʿzāzdan *(177:24). [maʿzūl,]*
5. pāyesiyle seccāde-pīrā-yı miḥrāb-ı iḫtirām olan İstanbuldan **maʿzūl** imām-ı sulṭānī *(177:28). [maʿzūl,]*
6. Feyżullāh Efendi ve İstanbuldan **maʿzūl** efendilerden Ṭosyevī Muṣṭafā Efendi *(177:33). [maʿzūl,]*
7. ve Mekke-i Mükerreme **maʿzūli** Ṣaʿbān Efendi ve Mekke pāyesiyle *(178:1). [maʿzūli, -i]*
8. ve Ḥalebden **maʿzūl** Yaḥyā Efendi-zāde ʿAbdullāh Efendi *(178:9). [maʿzūl,]*
9. **maʿzūl** Kāmī Meḥemmed Efendi ve Şām-ı şerīf maʿzūli efendilerden Cezāyir Paşası-zāde İbrāhīm Efendi *(178:15). [maʿzūl,]*
10. maʿzūl Kāmī Meḥemmed Efendi ve Şām-ı şerīf **maʿzūli** efendilerden Cezāyir Paşası-zāde İbrāhīm Efendi *(178:15). [maʿzūli, -i]*
11. Çeşm-i Siyāh Muṣṭafā Efendi ve Şām pāyesiyle Ġalaṭadan **maʿzūl** *(178:17). [maʿzūl,]*
12. Ḥalebden **maʿzūl** Yaḥyā-zāde ʿAbdullāh Efendi ve İzmirden maʿzūl *(178:32). [maʿzūl,]*
13. Ḥalebden maʿzūl Yaḥyā-zāde ʿAbdullāh Efendi ve İzmirden **maʿzūl** *(178:32). [maʿzūl,]*
14. muʿabbir İsmāʿīl Efendi ve Selānīk **maʿzūllerinden** Ḫˇāce-zāde Es-Seyyid ʿAbdullāh Efendi *(178:22). [maʿzūllerinden, -ler, -i, -n, -den]*
15. ve sāʾir mevālīniñ her biri hediyye virmek muʿtād-ı ḳadīm iken **maʿzūllerden** *(190:2). [maʿzūllerden, -ler, -den]*
16. Deydene-i müstaḥsene-i devlet-i ʿaliyye üzere cümle mevālīniñ **maʿzūl** ve *(192:31). [maʿzūl,]*

maʿzūl mīr-mīrān ve sancak begleri: *Görevden alınmış, beylerbeyleri ve sancak yöneticileri.*

on üçinci iṣneyn güni āsitānede **maʿzūl mīr-mīrān ve sancaḳ begleri** *(345:24). [maʿzūl mīr-mīrān ve sancaḳ begleri,]*

maʿzūl olan: *Görevden alınmak.*

ḫālā manṣūb ṭaṣarruf eylemeyen **maʿzūl olan** efendiler ḳullarınıñ *(192:34). [maʿzūl olan, -an]*

maʿzūl paşalar ve mīr-livālar: *Görevine devam etmeyen paşalar ve sancak beyleri.*

maʿzūl paşalar ve mīr-livālar ve ḫˇācegān-ı dīvān maʿzūlleri otaġ-ı āṣafīye *(347:18). [maʿzūl paşalar ve mīr-livālar,]*

maʿzūm olmaġın: *Çağırılmak.*

dārü'ż-żiyāfe-i şehen-şāhīye **maʿzūm olmaġın** üç direklide niʿam-ı pādişāhīye *(226:22). [maʿzūm olmaġın, -maġ, -ın]*

maʿzūm-ı velīme-i aʿẓamiyet-i sulṭānī: *Sultanın büyük düğün yemeğine katılmak.*

maʿzūm-ı velīme-i aʿẓamiyet-i sulṭānī ve mihmān-ı niʿmet-ḫāne-i ḫāḳānī olmalarıyla *(159:14). [maʿzūm-ı velīme-i aʿẓamiyet-i sulṭānī,]*

maʿzūm-ı velīme-i cihān-dārī olmalarıyla: *Düğün yemeğinin verildiği yere yönelmek.*

şāhīncibaşı ve sāʾir zümre-i şikārī püftere-i dest-i daʿvet ile **maʿzūm-ı velīme-i cihān-dārī olmalarıyla** *(305:27). [maʿzūm-ı velīme-i cihān-dārī olmalarıyla, -ma, -lar, -ı, -y, -la]*

maʿzūm-ı velīme-i sulṭān-ı enām olmaġın: *Sultanın yemek şölenine gelmek.*

Yevm-i mezbūrda müderrisīn-i kirām efendiler **maʿzūm-ı velīme-i sulṭān-ı enām olmaġın** *(201:5). [maʿzūm-ı velīme-i sulṭān-ı enām olmaġın, -maġ, -ın]*

maʿzūri-i şāʿir-şiyem-i nükte-verāndır: *Nükteli ve şair yaradılışlı kişinin yetersizliği.*

Maʿẕūri-i şāʿir-şiyem-i nükte-verāndır *(332:14). [maʿẕūri-i şāʿir-şiyem-i nükte-verāndır, -dır]*

meʿāl: *Anlam, açıklama.*

meʿāliyle istīẕāndan ṣoñra ol tāze-nihālān-ı gülşen-i iḳbāliñ her biri dūş-ı reh-vār *(143:20). [meʿāliyle, -i, -y, -le]*

meʾāl: *Mana.*

meʾālince güẕerān olup çadır şeklinde bir nemed-i raṣāṣ-sūde içinde yaban ādemi ṣūretinde *(315:26). [meʾālince, -ince]*

meʿālıḳ-ı ecfān: *Göz kapağının kaşıkları.*

revā görmemekle **meʿālıḳ-ı ecfān** ile ruḫṣat-yāb-ı tenāvül-i niʿmet-dīdār-ı sulṭānī *(211:24). [meʿālıḳ-ı ecfān,]*

mebānī-i kār u bār u kirdārı: *İş, güç, huyun temeli.*

muṭābıḳ-ı resm-i devlet ü iclāl ve **mebānī-i kār u bār u kirdārı** muvāfıḳ-ı hendese-i iʿtidāl olan *(198:4). [mebānī-i kār u bār u kirdārı, -ı]*

mebhūt itdi: *Şaşırtmak.*

Ḫumbara ḫod **itdi** ḫalḳı **mebhūt** *(132:21). [mebhūt itdi, -di]*

meblaġ ṣarfı: *Para harcamak.*

iḳtiżā itmegin yine taʿmīr-i mehdūm iḳtiżāsında ne miḳdār **meblaġ ṣarfı** *(147:30). [meblaġ ṣarfı,]*

mebnī: *Bir şeye dayanan, -den dolayı, -den ötürü.*

tuḥfe-i nāçīz-i mūräneleri iẓhār-ı ʿubūdiyyete **mebnī** ve ḫulūṣ-i ṭaviyyet ile edā-yı şükr-i niʿmete *(172:3). [mebnī,]*

mebsūṭ: *(Yemek) Döşenmek, serilmek, kurulmak.*
1. Bu tertīb üzere süfreler **mebsūṭ** ve eczā-yı cerīde-i cemʿiyyet ṣīrāze-i ḥüsn-i tertīb *(159:17). [mebsūṭ,]*
2. ṭaʿām **mebsūṭ** ve her biri ʿale'r-resmi'l-meʾlūf iṭʿām u ikrām olındıġı *(344:28). [mebsūṭ,]*

mebsūṭ: *Yayılmak.*

Cenāb-ı ʿāṭıfetin dāʾim ide Ḥaḳḳ **mebsūṭ** *(349:19). [mebsūṭ,]*

mebsūṭ-ı mıṣṭaba-i taḥrīr: *Yazılma seddine serilmek.*

İçün **Mebsūṭ-ı Mışṭaba-i Taḥrīr** ve Keşīde-i Pīş-keş-i Taḳrīr Ḳılınmışdır *(318:33). [mebsūṭ-ı mışṭaba-i taḥrīr,]*

mebsūṭ-ı pāy-gāh-ı ḫudāvend-i serīr-ārā ḳılınup: *(Hediye) Tahtı süsleyen hükümdarın ayağı altına serilmek.*

ve üç ṭonluḳ sāde hatāyī-i ḫoş-nümā **mebsūṭ-ı pāy-gāh-ı ḫudāvend-i serīr-ārā ḳılınup** *(249:24). [mebsūṭ-ı pāy-gāh-ı ḫudāvend-i serīr-ārā ḳılınup, -up]*

mebsūṭ-ı zemīn: *Döşenmek.*

Çergelerde tertīb-i pür-zīb üzere süfreler **mebsūṭ-ı zemīn** ve çāşnī-gīrān u zülüfliyān *(306:13). [mebsūṭ-ı zemīn,]*

mebyet-i hümāyūn-ı cihān-dārī olan: *Sultanın geceleyeceği kutlu yer.*

mebyet-i hümāyūn-ı cihān-dārī olan içerü obaya daʿvet olunmaġın *(198:14).*
[mebyet-i hümāyūn-ı cihān-dārī olan, -an]

mebzūl: *Esirgemeden harcanmış, saçılmış, bol, çok.*

Mebẕūl çü niʿmet-i velīme *(125:10). [mebẕūl,]*

mebzūl: *Sınırsız.*

Kendi bir niʿmet-i Ḥaḳḳ niʿmeti ḫalḳa **mebẕūl** *(273:28). [mebẕūl,]*

mecālis-i muṣavvereyi: *Resimli meclis, resimli bölümler.*

mecālis-i muṣavvereyi müştemil bir cild Siyer-i Nebī ʿaleyhi's-selām *(361:5). [mecālis-i muṣavvereyi, -y, -i]*

mecārī-i sehābdan: *Bulut kanalı.*

mecārī-i seḥābdan ḫurūşān ve nāv-dān-ı ʿamūdü'ṣ-ṣubḥdan rīzān olaraḳ *(325:12). [mecārī-i seḥābdan, -dan]*

mecbūr oluncaya: *Zorunlu olmak, katlanmak.*

meʾmūr ve żarūrī ḫafż-ı livā-yı istīmāna **mecbūr oluncaya** degin ḫayli *(346:19). [mecbūr oluncaya, -unca, -y, -a]*

meclis: *Oturulacak, toplanılacak yer.*
1. tamāmiyle yazılsun deyu emr-i ʿālīleri ṣudūr itmegin o **meclisde** taġyīr-i taʿbīr *(328:14). [meclisde, -de]*
2. ve bu **meclisde** cenāb-ı ṣadr-ı ālī ḥażretleri destār-ı ʿādīleri *(374:8). [meclisde, -de]*

meclis: *Toplantı.*

ḳavme-i yek-pāre ile **meclisden** ḳufūl ve müsāfir otaḳlarında tekrār müẕūl eyleyüp *(180:21). [meclisden, -den]*

meclis: *Topluluk.*
1. **meclisi** reşk-āver-i gül-bün-i ʿayş idüp def gibi sīne-pür-tef ve dil-germān-ı söz ü sāz olanları *(308:28). [meclisi, -i]*
2. Söyle bir **meclisde** seyr itdiñ mi bu germiyyeti *(323.5). [meclisde, -de]*

meclis-i ʿālīde: *Yüksek, yüce meclis, büyük topluluk.*

meclis-i ʿālīde ṣadā-yı Dāvudī ile maḳṭaʿ-ı manẓūme-i sürūd eylemeleri ile bu *(245:13). [meclis-i ʿālīde, -de]*

meclis-i āṣafī: *Sadrazamın etrafında toplananlar,*
1. aġaları imtiyāzen ʿani'l-ġayr libāçe-i rūz-merre ile **meclis-i āṣafīye** müṯūl eyleyüp *(248:6). [meclis-i āṣafīye, -y, -e]*
2. taḳrībi ile ḳalyonda **meclis-i āṣafīde** ḥāżır bulunup ḳahr yüzünden luṭfa *(261:4). [meclis-i āṣafīde, -de]*
3. **meclis-i āṣafīden** baḳiyye ve ocaḳ aġaları nāmı ile ser-efrāz-ı imtiyāz olan *(267:3). [meclis-i āṣafīden, -den]*
4. Ve baʿde'ṭ-ṭaʿām **meclis-i āṣafīde** tenāvül-i velīme-i cihān-dārīde birbirine *(267:7). [meclis-i āṣafīde, -de]*

meclis-i endīşede: *Düşünce meclisi.*

ʿAḳl-i kül **meclis-i endīşede** tedbīriñe dir *(292:10). [meclis-i endīşede, -de]*

meclis-i kerrūbī-ḫademde: *Büyük meleklerin hizmet ettiği meclis.*

daḫi ol **meclis-i kerrūbī-ḫademde** bulunmaġın ikrāmen li-şānihi anlara daḫi bir *(215:36). [meclis-i kerrūbī-ḫademde, -de]*

meclis-i mevālīden: *Bilginler, ulema topluluğu.*

meclis-i mevālīden nehżat ve baʿde-müddetin Ḥüseyin Paşa-zāde daḫi *(179:6). [meclis-i mevālīden, -den]*

meclis-i mezbūrda: *Sözü edilen topluluk.*

Meclis-i mezbūrda Ḳara Muṣṭafā Paşa-zāde saʿādetlü ʿAlī Paşa ve saʿādetlü *(310:6). [meclis-i mezbūrda, -da]*

meclis-i şāhāne-i şevḳ: *Görkemli eğlence meclisi.*

Biñ **meclis-i şāhāne-i şevḳ** oldı müretteb *(329:15). [meclis-i şāhāne-i şevḳ,]*

meclis-i sāmīlerinde: *Sadrazamın yanında topluca bulunanlar.*

kām-baḫş-ı esāfil ü eʿālī ḥażret-i ṣadr-ı ʿālī **meclis-i sāmīlerinde** *(215:32). [meclis-i sāmīlerinde, -ler, -i, -n, -de]*

meclis-i sūra: *Düğün meclisi.*

meclis-i sūra māye-i āb u tāb olduḳdan ṣoñra iki çadır fişegi daḫi ārāyiş-i mevkib-i sūr *(228:16). [meclis-i sūra, -a]*

mecmaʿ-ı eḫāsin: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Güzellikler odağı.*

hümā-himmet maʿden-i meḥāsin **mecmaʿ-ı eḫāsin** münʿim ü muḥsin miḳdām u müttaḳın *(363:16). [mecmaʿ-ı eḫāsin,]*

mecmaʿü'l-fażāʾil ve'l-ʿulūm: *(Damadzade Ebul-Hayr Ahmed Efendi) Bilgi ve ahlakı kendinde toplayan.*

mecmaʿü'l-fażāʾil ve'l-ʿulūm maḫdūm-ı enām ferīde-i eṣdāf-ı eyyām *(190:6). [mecmaʿü'l-fażāʾil ve'l-ʿulūm,]*

mecmaʿun-ʿaleyh-i temāşāyiyān olup: *(Gösteriler) Tüm seyredenlerin görmesi.*

mecmaʿun-ʿaleyh-i temāşāyiyān olup herkes aḥsente-ḫʾān oldılar *(340:2). [mecmaʿun-ʿaleyh-i temāşāyiyān olup, -up]*

mecmūʿ: *(Leğen ve ibrik) İkisi, hepsi.*

ve muʿtād üzere yüz elli dirhem bir sīm ḳahve ibrīġi ve **mecmūʿı** yedi yüz *(239:1). [mecmūʿı, -ı]*

mecmūʿ: *(Hediyeler) Hepsi, tamamı.*

ve buḫūr-ı būyā ile müzeyyen **mecmūʿı** üç vuḳiyye bir sīm şemʿ-dān ve *(239:29). [mecmūʿı, -ı]*

mecmūʿ: *Toplam olarak.*

dem-sāz geçüp gidüp **mecmūʿı** yedi vuḳiyye üç sīm sīnī-i zer-nişān ve üç kebīr maşraba *(303:28). [mecmūʿı, -ı]*

mecmūʿ: *Bütün, hepsi cümle.*
1. sāʾir melāʿib-i muḍḥikānelerin iẓhār ve **mecmūʿı** iki vuḳıyye miḳdārı sīmden *(302:26). [mecmūʿı, -ı]*
2. Leyle-i mezbūrede olan fişek şenligi leyālī-i sābıḳada olanın **mecmūʿına** *(348:1). [mecmūʿına, -ı, -n, -a]*
3. ḳoşı atları ki **mecmūʿı** altmış altı ʿaded her biri burāḳ-ı berḳden çāpük-ter *(359:29). [mecmūʿı, -ı]*

mecmūʿa: *İçinde şiirler, seçilmiş söz ve yazılar bulunan el yazması kitap.*

naḳş-endāzān-ı ḫayāliñ nesīc-i deffe-i zebānı olan bu beyti **mecmūʿalarına** *(299:12). [mecmūʿalarına, -lar, -ı, -n, -a]*

mecrūḥ: *Yaralanmış, yaralı.*

Mecrūḥ yatur zaḫmı ḳavī derdi yamandır *(329:10). [mecrūḥ,]*

meczūm-ı āṣaf-ı mekārim-rüsūm olmaġla: *Cömertliğiyle bilinen sadrazamın kesin karar vermesi.*

dāḫil-i ḥükm-i neẓāfet olmayacaġı **meczūm-ı āṣaf-ı mekārim-rüsūm olmaġla** *(327:10). [meczūm-ı āṣaf-ı mekārim-rüsūm olmaġla, -maġ, -la]*

medāfiʿ u benādıḳ: *Kurşunlar ve toplar*
1. ve sefīne daḫi **medāfiʿ u benādıḳ** ile müdāfaʿa-i ḫamle-i peykār ṣūretinde şenlikler iderek *(186:4). [medāfiʿ u benādıḳ,]*
2. velvele-endāz-ı ḥışār-ı eflāk olaraḳ ve **medāfiʿ u benādıḳ** yerine günā-gün fişekler ile *(220:18). [medāfiʿ u benādıḳ,]*

meḍāḥīk u ʿacāʾib: *Gülünç ve garip oyunlar.*

meḍāḥīk u ʿacāʾib ḥoḳḳa-bāzlar perende-endāzlar cān-bāzlar ve söz ü sāzlar *(360.9). [meḍāḥīk u ʿacāʾib,]*

meḍāḥīk-i hande-fürūşānı: *Güldürücüler.*

seyr-āheng ve ṣıbyān-ı şeb-külāh-pūşān ve sāʾir **meḍāḥīk-i ḫande-fürūşānı** *(334:19). [meḍāḥīk-i ḫande-fürūşānı, -ı]*

meḍāhīk-i müfīżü's-sürūrda: *Şenlikli ve eğlendirici gösteri.*

engüşt-i dehān-ı ḥayret eyleyüp bu mertebe **meḍāḥīk-i müfīżü's-sürūrda** *(339:28). [meḍāḥīk-i müfīżü's-sürūrda, -da]*

medāhil ü meḫārici: *Giriş ve çıkış.*

bedeni raṣīn ü muḥkem ve **medāḫil ü meḫārici** nice ḫandaḳ ve çarḫ-ı felek fişekleri *(289:10). [medāḫil ü meḫārici, -i]*

medār: *Sebep, bir şeye yol açmak.*

teʾsīr-i ṣadā-yı bemm ü zīr-i çeng-i seyr-āhenge **medār** ve ḥālet-fezā-yı nevā-yı ney ü mūsīḳār olmaġla *(309:34). [medār,]*

medār-ı ḳıyām-ı şerīʿat-ı Muṣṭafaviyye: *(III. Ahmet için) Hz. Muhammed'in iyi ahlakını yaşatan.*

ṣāḥib-ḳırān-ı ʿālem-gīr muḥyī-i sünnet-i Aḥmediyye **medār-ı ḳıyām-ı şerīʿat-ı Muṣṭafaviyye** *(136:7). [medār-ı ḳıyām-ı şerīʿat-ı Muṣṭafaviyye,]*

medār-ı rāḥat-ı ḫayrü'l-ümem İskender-i ṣānī: *(III. Ahmet) Müslümanların huzurunu sağlayan ikinci İskender namını hak eden.*

Medār-ı rāḥat-ı ḫayrü'l-ümem İskender-i ṣānī *(217:17). [medār-ı rāḥat-ı ḫayrü'l-ümem İskender-i ṣānī,]*

medār-ı zīnet-i cemʿiyyetleri olan: *Alayların süs aracı olması.*

aṣḥābı tekmīl-i ḫıdmet itdikleri ʿaḳabinde ketḫudāları **medār-ı zīnet-i cemʿiyyetleri olan** *(334:25). [medār-ı zīnet-i cemʿiyyetleri olan, -an]*

medār-ı zīneti olup: *Süse benzemek.*

meşābe-i naḫl-i sūrı **medār-ı zīneti olup** bu ṣūret ile beş altı *(255.21). [medār-ı zīneti olup, -up]*

medd-i bismillāhi mecrāhā ve mürsāhā: *(Hud suresi, 41. ayet) Onun akıp gitmesi de durması da Allah'ın adıyladır (ayetindeki uzun okuma).*

Medd-i bismillāhi mecrāhā ve mürsāhā mıdır *(184:25). [medd-i bismillāhi mecrāhā ve mürsāhā,]*

meded-kārī olmaksızın: *Destek görmek.*

baḳup ve dest ü pālarından elden dest-yārī ve pā-dāşlarından **meded-kārī olmaḳsızın** *(318.13). [meded-kārī olmaḳsızın, -maḳsızın]*

medh: *Övme, övgü.*

Ḳādir degilim ḥāṣıl efendim seni **medḥe** *(332:17). [medḥe, -e]*

medhūş eyledi: *Hayretten şaşılacak hale gelmek.*

raḳṣ u cilve ile temāşāyiyānı **medhūş eyledi** *(175:37). [medhūş eyledi, -di]*

medhūş u ḥayrān eyler: *Ürkütmek ve şaşkına çevirmek.*

medḥūş u ḥayrān eyler idi Ve ṭāḳında rīsmān-beste dört ʿaded kebş-i zerrīn-şāḫ *(220:28). [medḥūş u ḥayrān eyler, -r]*

medʿuuv-ı velīme-i şehriyārī: *Düğün şölenine davetli olmak.*

medʿuuv-ı velīme-i şehriyārī ve ḫ̆ānde-i ẓiyāfet-ḫāne-i ḫudāvendigārī olmaġın *(319:5). [medʿuuv-ı velīme-i şehriyārī,]*

medʿuvv ol: *Davet edilmek.*
1. Muṣul vālīsi olup sūr-ı hümāyūna **medʿuvv olan** ʿOs̱mān Paşa ḥażretlerine *(149:30). [medʿuvv olan, -an]*
2. **medʿuvv olan** vüzerā-yı ʿiẓāmdan Raḳḳa vālīsi saʿādetlü Ḳara Muṣṭafā Paşa-zāde vezīr ʿAlī Paşa *(206:13). [medʿuvv olan, -an]*
3. oturmadılar Ancaḳ vaḳt-i vedāʿda sāʾir **medʿuvv olanlar** ile maʿan *(320:14). [medʿuvv olanlar, -an, -lar]*
4. müteferriḳaġān-ı dīvān-ı ḫudāvendigārī ile **medʿuvv olmaġın** cümlesi müsāfir obalarında *(286:13). [medʿuvv olmaġın, -maġ, -ın]*
5. ḥażretleri egerçi sūr-ı hümāyūna **medʿuvv olan** vüzerādan idi lākin taʿvīḳ-i mevāniʿ *(368:24). [medʿuvv olan, -an]*

medʿuvven: *Davet edilmek, çağrılmak.*

ol vaḳitde Marʿaş vālīsi bulunup sūr-ı hümāyūnda **medʿuvven** *(169:12). [medʿuvven,]*

medʿuvv-ı velīme-i cihān-dāri olan: *Sultan şölenine davetli olmak.*

Seyr ü temāşādan istiġnā gelüp vaḳt-i ʿaṣr ḥulūl itdikde **medʿuvv-ı velīme-i cihān-dāri olan** *(347:11). [medʿuvv-ı velīme-i cihān-dāri olan, -an]*

medʿuvv-ı velīme-i şehen-şāh-ı enām olan: *Cihan şahının düğünün davetlisi olmak.*

ile kendi otaḳ-ı Şüreyyā-niẓāmlarına ḫırām ve **medʿuvv-ı velīme-i şehen-şāh-ı enām olan** *(351.3). [medʿuvv-ı velīme-i şehen-şāh-ı enām olan, -an]*

medʿuvv-ı velīme-i sulṭān-ı Fārūḳī-iḥtisāb olmaġla: *Hz.Ömer'in adaletliliğine sahip, sultanın düğün yemeğine davetli olmak.*

eşrāf-ı maʿālī-intisāb-ı ṣaḥīḥatü'l-ensāb **medʿuvv-ı velīme-i sulṭān-ı Fārūḳī-iḥtisāb olmaġla** *(215:3). [medʿuvv-ı velīme-i sulṭān-ı Fārūḳī-iḥtisāb olmaġla, -maġ, -la]*

medʿuvv-i ẓiyāfet-i ḫāḳān-ı cihān-bān olmaları: *Büyük hükümdarın şölenine davetli olmak.*

medʿuvv-i ẓiyāfet-i ḫāḳān-ı cihān-bān olmaları ile her *(337:15). [medʿuvv-i ẓiyāfet-i ḫāḳān-ı cihān-bān olmaları, -ma, -lar, -ı]*

medʿuvv-ı ẕiyāfet-kede-i ḫāḳānī olup: *Hakanın şölenine davetli olmak.*

vüzerā-yı ʿiẓām ve mīr-mīrān-ı vācibü'l-iḥtirām ḳapu ketḫudāları **medʿuvv-ı ẕiyāfet-kede-i ḫāḳānī olup** *(360:18). [medʿuvv-ı ẕiyāfet-kede-i ḫāḳānī olup, -up]*

mefārıḳ-ı ʿālemiyāna: *Bütün herkes.*

dest-i deryā-bārları ile miyān-ı meydānda **mefārıḳ-ı ʿālemiyāna** niṣār ve ṣaġīr ü kebīri *(327:35). [mefārıḳ-ı ʿālemiyāna, -a]*

mefḫar-ı mülūk-ı maʿdelet-āyīn: *(III. Ahmet için) Adalet sahibi hükümdarların övünme sebebi.*

mefḫar-ı mülūk-ı maʿdelet-āyīn pādişāh-ı rūy-ı zemīn İskender-i şāḥib-serīr *(136:6). [mefḫar-ı mülūk-ı maʿdelet-āyīn,]*

mefhūm: *Bir sözün veya kelimenin taşıdığı, ifade ettiği mana, anlam, kavram.*
1. **mefhūmın**ı ḫalḳa insā eyleyüp gūyiyā Meydān-ı Tīri ʿarṣa-i maḥşere naẓīr eylediler *(205:3). [mefhūmını, -ı, -n, -ı]*
2. **mefhūmına** müteḳārib ü müdānīdir Hindū-yı fişek-bāz-ı āteş-bāz fetḥ u tesḫīrine *(229:15). [mefhūmına, -ı, -n, -a]*
3. ve men zeraʿa ḥasede **mefhūmını** benī-ādeme işāret ü īmā eyleyüp *(235:4). [mefhūmını, -ı, -n, -ı]*
4. **mefhūmını** söyler ve çeşm-i bismil gibi ḥayrān ḥayrān nigāh-ı ḥasret eyler idigi *(237:16). [mefhūmını, -ı, -n, -ı]*
5. mışrāʿ Devlet ṭuṭar rikābını ʿizzet ʿinān virür **mefhūmını** *(366:7). [mefhūmını, -ı, -n, -ı]*

mefhūm-ı celīli: *Büyük anlam, ayetin anlamı.*

Bu eṣnāda Hel cezāʾü'l-iḥsānu ille'l-iḥsān **mefhūm-ı celīli** der-ḥāl *(216:1). [mefhūm-ı celīli, -i]*

mefrūş: *Kaplanmış, örtülmüş.*
1. **mefrūş** ve şeh-nişīn-i çārümīn-i ṭabaḳa-i sipihre nāz-fürūş ḳılınup naẓm *(251:8). [mefrūş,]*
2. Taḫt-ı revān-ı sālifü'l-beyān ḳırmızı çuḳa ile **mefrūş** ve içinde penbe ile memlū *(334:30). [mefrūş,]*

mefrūş-ı şeh-rāh-ı iʿtizār eyleyüp: *(Hediye) Padişahın hoşgörü yoluna serilmek.*

ve **mefrūş-ı şeh-rāh-ı iʿtiẕār eyleyüp** sālifü'l-evṣāf ketḫudā-yı bevvābīn-i ḫıdīv-i şevket-ittiṣāf *(288:23). [mefrūş-ı şeh-rāh-ı iʿtiẕār eyleyüp, -y, -üp]*

meftūḥ: *Açılmak.*

vuḳūʿı daḫi ẓāhir ü nümāyān olmaġın cāmiʿ ṭarafına **meftūḫ** bāb-ı devlet-meʾāba *(365:30). [meftūḫ,]*

meftūn olma: *Tutkunluk.*

Sāde-naḳş ol mā-sivādan māla **meftūn olma** hīç *(297:10). [meftūn olma, -ma]*

meġāzī eyleyüp: *Savaşlara katılmak.*

Dīn yolına **eyleyüp meġāzī** *(127:13). [meġāzī eyleyüp, -y, -üp]*

meger: *Açıkça, aslında, eger.*
1. Çarḫ oldı **meger** ṭulumcı başı *(129:20). [meger,]*
2. Ola Ḫān Muṣṭafā **meger** mānend *(138:10). [meger,]*
3. Ṣafā-yı sūr-ı hümāyūnı seyre geldi **meger** *(174:3). [meger,]*
4. **Meger** ḳonup başıña yine sāye ṣalsa gerek *(179:27). [meger,]*
5. Leyle-i ʿīd idi ol gice **meger** *(217:8). [meger,]*
6. Ḫāk-i ṣaḥrāsında bu sūruñ muḫammerdir **meger** *(323:8). [meger,]*
7. ve şikeminden bir kānūn-ı fürūzende-i pür-sūz bürūz eyledi **Meger** pūşidesin *(352:8). [meger,]*
8. ġulġule-i ʿacībe ẓuhūr eyledi **Meger** ṭulumcıyān-ı şeṭāret-meşrebān imiş ki *(366, 26). [meger,]*

meh: *"Mah" ay, kamer.*
1. **Meh** mi reg-i ebr-i āsūmānda *(129:9). [meh,]*
2. **Meh** muḳtebis-i mihr idigi günden ʿayāndır *(330:16). [meh,]*

mehābetlu: *Azamet sahibi, ulu, yüce.*
1. şehriyār-ı vālā-maḳām ve şehen-şāh-ı gerdūn-ġulām şevketlü **mehābetlü** *(140:4). [mehābetlü,]*
2. kudretlü **mehābetlü** şehriyār-ı ʿālem efendimiz ḥażretlerine māl ü cān ile *(169:1). [mehābetlü,]*
3. Baʿīd-i ʿışāda şevketlü ḳudretlü **mehābetlü** çeşm-i çerāġ-ı salṭanat *(196.8). [mehābetlü,]*
4. sāye-i Rabb-i ʿİzzet şevketlü **mehābetlü** şalābetlü revnaḳ-efrūz-ı tāc u taḫt *(333:20). [mehābetlü,]*

meḫādīm-i kibār-ı ʿālī-tebārıñ mümtāz u ercemendi: *(Mirza Mustafa Efendi) Yüksek soylu, değerli efendilerin önde geleni.*

meḫādīm-i kibār-ı ʿālī-tebārıñ mümtāz u ercemendi şeyḫü'l-islām-ı sābıḳ *(177:36). [meḫādīm-i kibār-ı ʿālī-tebārıñ mümtāz u ercemendi,]*

mehādīm-i kirāmıñ ercemendi: *(Yahya Efendizade Feyzullah Efendi) Şerefli büyüklerin seçkin kişisi.*

pīrāye-i silk-i şudūr olan **meḫādīm-i kirāmıñ ercemendi** faẓīletlü Yaḥyā Efendi-zāde Feyżullāh Efendi *(191:31). [meḫādīm-i kirāmıñ ercemendi,]*

mehāzin-i kudret olan: *Gücün saklandığı yer.*

muḥāzī belki bārūt-ḫāne-i nüh-ḳubbe-i eflākde nühüfte **meḫāzin-i ḳudret olan** *(348:2). [meḫāzin-i ḳudret olan, -an]*

mehāzin-i zemīn-i maʿādin-i sīm ü zer: *Altın ve gümüş madenlerinin yer altındaki mahzenleri.*

kürçe-i nīm-kāre-i sūra ḳafes-i zer-ger olup gūyā **meḫāzin-i zemīn-i maʿādin-i sīm ü zer** *(334:10). [meḫāzin-i zemīn-i maʿādin-i sīm ü zer,]*

mehçe-i aʿlāmı: *Bayrak direkleri.*

ve **mehçe-i aʿlāmı** ṭāvūs-ı mülemmāʿ-per-i bām-nişīnden nişān virdi *(196:32). [mehçe-i aʿlāmı, -ı]*

mehçe-i aʿlām-ı otaġ-ı şeh-i devrān: *Zamanın padişahının çadırındaki bayrağın ucundaki küçük hilal.*

Her **mehçe-i aʿlām-ı otaġ-ı şeh-i devrān** *(329:3). [mehçe-i aʿlām-ı otaġ-ı şeh-i devrān,]*

mehçe-i aʿlām-ı şāhān-ı cihān olan: *Cihan şahlarının sancaklarının direği.*

gösterdiler ve baʿdehū nişān-ı naʿlçe-i pāyı **mehçe-i aʿlām-ı şāhān-ı cihān olan** *(302:24). [mehçe-i aʿlām-ı şāhān-ı cihān olan, -an]*

mehcūr eyleyüp: *Uzaklaştırmak.*

ʿāfiyetden **mehcūr eyleyüp** Li-münşiʾihi *(283.13). [mehcūr eyleyüp, -y, -üp]*

mehcūr olup: *Dışta kalmak, uzakta bulunmak.*

teşrīf-i ḫudāvendigārīden dūr olmağın ve vech ile sürūr u ṣafādan **mehcūr olup** *(310:28). [mehcūr olup, -up]*

mehekk-i tecribe vü imtihāna: *Gün görmüşlüğü ve değerini ölçmek.*

bulup **meḥekk-i tecribe vü imtiḥāna** sūde olan ibrīz-i ḳābiliyyeti dārü'l-ʿayār-ı temyīzde *(145:29). [meḥekk-i tecribe vü imtiḥāna, -a]*

Meḥemmed Aġa: *III. Ahmet Döneminde Yeniçeri ağalığı görevinde bulunmuş devlet hizmetlisi.*

dāme maḥfūẓen bi'l-maʿālī yeñiçerileri aġası ʿizzetlü **Meḥemmed Aġa** *(146:21). [Meḥemmed Aġa,]*

Meḥemmed Aġa: *III. Ahmet Döneminde Yeniçeri ağalığı görevinde bulunmuş devlet hizmetlisi.*

ve sūr emīni Ḫalīl Efendi ve dergāh-ı ʿālī yeñiçerileri aġası **Meḥemmed Aġa** ve *(148:14). [Meḥemmed Aġa,]*

Meḥemmed Aġa: *Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın kethüdası, Mehemmed Efendi.*

ṣadr-ı ʿaẓam ketḫudāsı saʿādetlü **Mehemmed Aġa** ve vezīr-i mükerrem devletlü *(153:15). [mehemmed aġa,]*

Meḥemmed Aġa: *Kapıcılar kethüdası görevinde bulunan devlet görevlisi.*

ḳapucılar ketḫudāsı **Meḥemmed Aġa** ve mīr-āḫūr aġalar ḥażerātı *(154:19). [Meḥemmed Aġa,]*

Meḥemmed Aġa: *Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın kethüdası ve damadı.*

Ve dāmād-ı ṣadr-ı aʿẓamī ketḫudā-yı āṣafī-i bī-hemtā **Meḥemmed Aġa** *(159:12). [Meḥemmed Aġa,]*

Meḥemmed Aġa: *Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın kethüdası ve damadı Mehemmed Efendi.*

Yaʿnī saʿādetlü **Meḥemmed Aġa** *(171:2). [Meḥemmed Aġa,]*

Meḥemmed Aġa: *Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın kethüdası, Mehmed Efendi.*

ārāste ḳılınup ketḫudā-yı bülend-iḳbāl-i āṣafī saʿādetlü **Meḥemmed Aġa** ḥażretleri *(252:2). [Meḥemmed Aġa,]*

Meḥemmed Aġa: *Cığalazade kethüdası Mehemmed Ağa.*

Meḥemmed Aġa ḥażretleri lisān-ı ḥāl ile eṣ-ṣalā-gūyān büyük dīvānda olageldiği *(265:33). [Meḥemmed Aġa,]*

Meḥemmed Aġa: *III. Ahmet Döneminde Yeniçeri ağalığı görevinde bulunmuş devlet hizmetlisi.*

Meḥemmed Aġa ḥażretleri baʿdehū sekbānbaşı El-Ḥācc Muṣṭafā Aġa ve baʿdehū *(266.35). [Meḥemmed Aġa,]*

Meḥemmed Aġa: *Kapıcılar kethüdası Mehemmed Ağa.*

Meḥemmed Aġa dūde-i ʿizzet-ālūdelerinde mülāzım-ı dervāze-i intimā olan *(286:8). [Meḥemmed Aġa,]*

Meḥemmed Aġa: *Baş kapıcı kethüdası Mehemmed Ağa.*

maḥmūdü'l-ḫıṣāl memdūḥü'l-fiʿāl ʿizzetlü **Meḥemmed Aġa** ḳıbelinden beş *(288:7). [Meḥemmed Aġa,]*

Meḥemmed Aġa: *Sadrazam Kethüdası, Mehemmed Ağa.*

saʿādetlü **Meḥemmed Aġa** ḥażretleri çadır-ı sidre-sütūnları *(337:34). [meḥemmed aġa,]*

Meḥemmed Beg: *III. Ahmet döneminde sipah ağalığı görevinde bulunmuş devlet hizmetlisi.*

ṭopçıbaşı İbrāhīm Aġa ve sipāh aġası **Meḥemmed Beg** ve silāḥdār aġası Nigdeli ʿAlī Aġa *(148:15). [Meḥemmed Beg,]*

Meḥemmed Beg: *Sadrazam kethüdası, Mehemmed Bey.*

ḥażretleri ve saʿādetlü necābetlü mīr-i mükerrem-i cenāb-ı āṣafī **Meḥemmed Beg** *(198:18). [Meḥemmed Beg,]*

Meḥemmed Begi: *Nevşehirli Damat İbrahim Paşa ile Fatma Sultanın oğlu.*

Meḥemmed Begi daḫi şeh-zādegān-ı ʿālī-şānı *(146:5). [Meḥemmed Begi, -İ]*

Meḥemmed Efendi: *Üç Ambarlı lakabıyla da bilinen devlet hizmetkarı, III. Ahmet döneminde 1718-1730 yılları arasında Reis'ül-Küttap'lık görevinde bulunmuştur.*

ve ʿizzetlü reʾīsü'l-küttāb-ı ʿUṭārid-maḥall **Meḥemmed Efendi** ve sābıḳan *(319:2). [Meḥemmed Efendi,]*

Meḥemmed Efendi: *Sadrazam kethüdası, Mehemmed Ağa.*

ḳapu ketḫudāları **Meḥemmed Efendi** ve telḫīṣī aġa vesāṭeti ile itḥāf u ihdā ve ikisine *(340:24). [Meḥemmed Efendi,]*

Meḥemmed Efendiniñ: *Üç Ambarlı lakabıyla da bilinen devlet hizmetkarı, III. Ahmet döneminde 1718-1730 yılları arasında Reis'ül-Küttap'lık görevinde bulunmuştur.*

reʾīsü'l-küttāb **Meḥemmed Efendiniñ** ḳalem-i nādire-senc-i ʿanberīn-raḳamı ile *(139:28). [Meḥemmed Efendiniñ, -n, -in]*

Meḥemmed Emīn Aġa: *Kapı kethüdası, Mehemmed Emin.*

1. **Meḥemmed Emīn Aġa** ve telḫīṣī-i ṣadr-ı ʿālī Meḥemmed Aġa yediyle ferş-i zemīn-i ʿubūdiyyet *(213:30). [Meḥemmed Emīn Aġa,]*
2. ḳapu ketḫudāları **Meḥemmed Emīn Aġa** yediyle resm-i sābıḳ *(226:17). [Meḥemmed Emīn Aġa,]*

Mehemmed Paşa: *Kandiye kalesi muhafızı, vezir Mehemmed Paşa.*

Meḥemmed Paşa ḥażretleri ṭaraf-ı pür-şerefinden mükemmel ṭonanmış *(225:30). [Meḥemmed Paşa,]*

Meḥemmed Sāʿīd Efendi: *Müderris Halil Efendi'nin oğlu, Osmanlı Devletinin 68. şeyhülislamı.*

merḥūmuñ selīl-i celīli **Meḥemmed Sāʿīd Efendi** ile dört ʿaded *(201:22). [Meḥemmed Sāʿīd Efendi,]*

mehere-i mühre-endāzān: *Tüfek atıcı ustası.*

mehere-i mühre-endāzān dest-nihāde-i zemīn-i teslīm ü istiḥsān oldılar *(273:12). [mehere-i mühre-endāzān,]*

meh-i serrāca: *Saraç güzeli.*

Ol **meh-i serrāca** mihr-i ʿālem-ārā beñzemez *(241:15). [meh-i serrāca, -a]*

meh-i sīmīn-tene: *Gümüş endamlı güzel.*

Tek ol **meh-i sīmīn-tene** pīrāhen olaydım *(314:4). [meh-i sīmīn-tene, -e]*

mehiñ ḳaşına: *Sevgilinin kaşı.*

O **mehiñ ḳaşına** beñzetme hilāli gözün aç *(284:22). [mehiñ ḳaşına, -n, -a]*

Meḥmed Aġa: *Eski defterdarlardan Mehmed Paşa'nın kethüdası.*

Meḥmed Aġa maʿrifetiyle ʿameleye taʿyīn-i ücret ve māh-ı mezbūruñ yigirmi beşinci *(141:29). [Meḥmed Aġa,]*

Meḥmed Aġa: *Nevşehirli Damat İbrahim Paşanın kethüdası Mehmed Efendi.*

cüvān-merd-i pīrāne-tecribe vü ḫıred-verziş saʾādetlü **Meḥmed Aġa** ḥażretleriniñ *(150:27). [Meḥmed Aġa,]*

Meḥmed Beg: *Has ahır başı Mehmed Bey.*

perverde-i ʿināyet-i cihān-dārī ʿizzetlü **Meḥmed Beg** ṭarafından üç ṭonluḳ dībāhā-yı laṭīfe *(249:19). [Meḥmed Beg,]*

Meḥmed Efendi: *Kazaskerlik, müderrislik ve üç kez "Nakibü'l- Eşraf"lık görevinde bulunmuş devlet görevlisi, Mehmed Zeyni. Zeynî/ Şahi mahlaslı şair.*

Muṣṭafā Efendi ve Pīrī Meḥmed Efendi ve ʿAbdullāh Efendi dāmādı **Meḥmed Efendi** ve *(178:19). [Meḥmed Efendi,]*

Meḥmed Emīn Aġa: *Osmanlı sarayının et gereksinmelerini sağlayan kasapların başı, Mehmed Emin Ağa.*

Ḳaṣṣābbaşı ʿOs̱mān Aġa ve **Meḥmed Emīn Aġa** reme-i erbāb-ı daʿvete *(320:12). [Meḥmed Emīn Aġa,]*

Meḥmed Paşa: *1703 yılından ölümü olan 1717'ye kadar devletin çeşitli ve önemli kademelerinde görev almış, özellikle başdefterdarlık görevinde bulunmuş, "Sarı Mehmed Paşa" olarak da bilinen devlet adamı.*

üzerlerine ḫayme-pīrā-yı nez̤āret olan defter-dār-ı sābıḳ **Meḥmed Paşa** ketḫudāsı *(141:28). [Meḥmed Paşa,]*

meh-pāregān-ı çār-ebrū: *Dört kaşlı (yüzlü) ay parçaları.*

ʿaded **meh-pāregān-ı çār-ebrū** cevvāl ü sāʿire olmuş idi Ve bir cānibinde daḫi *(203:28). [meh-pāregān-ı çār-ebrū,]*

meh-pāre-ṭalʿat: *Ay parçası gibi parlak.*

her biri bir kesimde niçe **meh-pāre-ṭalʿatı** öñlerince işe sürüp mehterleri *(276:25). [meh-pāre-ṭalʿatı, -ı]*

meh-peykerān-ı kettāniyān: *Ketencilerin güzel yüzleri.*

Kez̤ālik **meh-peykerān-ı Kettāniyān** daḫi müşteriyān-ı cemālleri ile alış verişe *(314:1). [meh-peykerān-ı kettāniyān,]*

meh-rūyān-ı nāzük-endāmlarını: *İnce vücutlu ay yüzlü gençler.*

meh-rūyān-ı nāzük-endāmlarını āheste āheste ḫırām iderek ayaḳ-dāş idüp *(301:16). [meh-rūyān-ı nāzük-endāmlarını, -lar, -ı, -n, -ı]*

mehtāb-ı fişek: *1) Fişek mehtabı 2) Geceleyin genellikle eğlence için yakılan fişek.*

Mehtāb-ı fişek bes idi rūza *(131:12). [mehtāb-ı fişek,]*

mehter: *Vezir kapısında çalınan "nöbet" çalgısı ve bu çalgıyı çalan saz takımı, bando.*
1. her biri bir kesimde niçe meh-pāre-ṭalʿatı öñlerince işe sürüp **mehterleri** *(276:25). [mehterleri, -ler, -i]*
2. derūn-ı sāye-bāna iclās idüp **mehterleriniñ** ceres-i ḳāfile-i neşāṭ olan ṣadā-yı ʿucbe-nidālarına *(277:23). [mehterleriniñ, -ler, -i, -n, -iñ]*
3. hengāmında arslan şeklinde olan sālifü'l-beyān fişeklere āteş virüp ve **mehterleri** *(284:29). [mehterleri, -ler, -i]*

Mehter Yūsuf Aġa: *Mehter takımının yetiştirilmesinden ve çalışmasından sorumlu mehter takımının yöneticisi Yusuf Ağa.*

ḫażretleri ṭaraf-ı sāmīlerinden devlet-i ʿāliyyede ḳapu ketḫudāları **Mehter Yūsuf Aġa** *(200:2). [Mehter Yūsuf Aġa,]*

mehterbaşı: *Mehter takımının yetiştirilmesinden ve çalışmasından sorumlu mehter takımının yöneticisi olan kimse.*

teşrīf idüp defter-dār ve emīn-i sūr ve **mehterbaşı** duʿā vü s̱enā ile otaġ-ı hümāyūnı *(149:34). [mehterbaşı,]*

mehterbaşısı: *Mehter takımının yetiştirilmesinden ve çalışmasından sorumlu mehter takımının yöneticisi olan kimse.*

ḫāṣṣa çadırı **mehterbaşısı** ile mevkib-i sūr-ı sulṭānī olan Oḳ Meydānına varup *(147:4). [mehterbaşısı,]*

mehter-ḫāne: *Osmanlı ordusunda kös, nakkare, zil, zurna ve boru çalanlardan oluşan askeri mızıka takımı.*
1. iken atlu heyʾetin iẓhār eyleyerek **mehter-ḫāne** ve ṭabl u naḳāreleri ile güẕerān *(157:25). [mehter-ḫāne,]*
2. Baʿdehū **mehter-ḫāne** ile bir süri bere-i şīr-ḫᵛāre-miṣāl yüz otuz sekizʿaded *(183:1). [mehter-ḫāne,]*
3. şināya āġāz ve derūnında **mehter-ḫāneler** seyr-āheng ve *(202:17). [mehter-ḫāneler, -ler]*
4. semtinde dil-keş terānelerle **mehter-ḫāneler** ṭanīn-endāz-ı gūş-ı ins ü sürūş ve *(203:23). [mehter-ḫāneler, -ler]*
5. her biri mükemmel **mehter-ḫāne** ve raḳḳāṣān-ı çāpük-cevlān āġāz-ı luʿbet-i terāne *(239:8). [mehter-ḫāne,]*
6. bī-direng ve **mehter-ḫāneleri** sīr-āheng eylediler Cān-bāzlar ṭayy-ı bisāṭ eyleyüp *(245:2). [mehter-ḫāneleri, -ler, -i]*
7. Cā-be-cā **mehter-ḫāneler** ḫod seyr-āheng ve perende-bāzlar bī-ārām u direng *(254:27). [mehter-ḫāneler, -ler]*
8. Berren ve baḥren raḳḳāṣān ve **mehter-ḫāneler** velvele-endāz-ı zemīn ü āsumān olup *(256:27). [mehter-ḫāneler, -ler]*
9. daḫi anlara ḳafā-dār ve **mehter-ḫāneleri** daḫi mıṣrāʿ *(266:20). [mehter-ḫāneleri, -ler, -i]*
10. güreşdiler ve delüce fişegi gibi oyuna girişüp ṭutuşdılar Baʿdehū **mehter-ḫāneleri** *(297:7). [mehter-ḫāneleri, -ler, -i]*
11. ḫüsrev-i devrān pāy-gahında ṭarīḳ-i muʿtād üzere **mehter-ḫāne** ve *(302:25). [mehter-ḫāne,]*
12. Zūr-bāzlar bu vechile hüner-sāz ve **mehter-ḫāneler** velvele-endāz ve neferāt-ı ḥirfetleri *(303:22). [mehter-ḫāneler, -ler]*
13. ve libās-ı zer-tār ve manṭarī destār ile zemīn-būs-ı ḫudāvendigār olup **mehterḫāneleri** *(334:18). [mehterḫāneleri, -ler, -i]*
14. buña beñzer mühīb cemāller ve uʿcūbe ḳıyāfetler ile şeṭāretler gösterüp **mehter-ḫānelerin** *(336:3). [mehter-ḫānelerin, -ler, -in]*
15. içün başḳa başḳa çadırlar ḳurılıp yine **mehter-ḫāneler** ve çengīler *(364:14). [mehter-ḫāneler, -ler]*
16. **mehter-ḫānelere** āheng virüp ḫużūr-ı hümāyūndan geçer gibi *(364:18). [mehter-ḫānelere, -ler, -e]*
17. Bir vaḳitden ṣoñra **mehter-ḫāne** ṣadāsına mānend bir velvele-i ġarībe ve bir *(366:25). [mehter-ḫāne,]*

mehter-ḫāne vü çeng ü çeġāne: *Mehterhane, çeng ve çağan.*

Bunlar **mehter-ḫāne vü çeng ü çeġāne** ve sāz u terāne ve zīb ü zīnet-i bī-bahāne *(304:19). [mehter-ḫāne vü çeng ü çeġāne,]*

mehter-hāne vü raḳḳāsān: *Mehter takımı ve rakkaslar.*
1. zemzemesiyle aña ḳafā-dār olup mükemmel **mehter-ḫāne vü raḳḳāsān** ve *(239:26). [mehter-ḫāne vü raḳḳāsān,]*
2. maḫṣūṣ dükkānlar ḳurup işlerin başa yetürdiler ve **mehter-ḫāne vü raḳḳāṣān** ve *(282:24). [mehter-ḫāne vü raḳḳāṣān,]*

mehter-hāne-i āṣafī: *Sadrazamlık mehterhanesi.*

ve **meḫter-ḫāne-i āṣafī** bu faḳīriñ bā-fermān-ı ʿālī sūr-ı hümāyūn içün inşād itdigi *(289:30). [meḫter-ḫāne-i āṣafī,]*

mehter-hāne-i şehen-şāh-ı iskender-nişān: *İskender'e benzer şahlar şahının mehteranı.*

yüriyüp baʿdehū **mehter-ḫāne-i şehen-şāh-ı İskender-nişān** naġamāt-ı şevḳ-efzā *(371:10). [mehter-ḫāne-i şehen-şāh-ı iskender-nişān,]*

mehter-hāneler çalınup: *Mehter takımının müzikli gösteride bulunması.*

mehter-ḫāneler çalınup ʿasker ḳalʿaya ṣarılmada ve bir cānibden ʿaraba üzerinde *(303:6). [mehter-ḫāneler çalınup, -up]*

mehter-hānī: *Mehter takımının giydiği çuha kumaşı.*

ve beş ʿaded sāde ḳuṭnī ve beş ṭāḳa alaca ḳuṭnī ve dört ṭāḳa **meḫter-ḫānī** ve *(192:18). [meḫter-ḫānī,]*

mehter-i çadır: *Osmanlı Devleti'nde padişahın çadırlarını kurup kaldıran ve koruyan teşkilata verilen ad.*

şeb-pere-i çāpük-per ve hezārān püskürme fişekleri **mehter-i çadır** gibi *(269:12). [mehter-i çadır,]*

mekan: *Yer.*
1. **mekānlarına** ʿavdet ve ṣadr-ı ʿālī-ḳadr-ı āsumān-menzilet daḫi devlet-serālarına *(149:14). [mekānlarına, -lar, -ı, -n, -a]*
2. itmāmından ṣoñra herkes **mekānlarına** ricʿat ve ṣāḥib-i devlet ḥażretleri daḫi *(215:27). [mekānlarına, -lar, -ı, -n, -a]*
3. ve her biri **mekānlarına** ricʿat eylediklerinde pādişāh-ı baḥr u berr ḥażretleri tersāne bāġçesine *(248:29). [mekānlarına, -lar, -ı, -n, -a]*
4. telsīm ü taḳbīl itdiklerinden ṣoñra herkes **mekānlarına** ricʿat ve ṣāḥib-i devlet *(307:3). [mekānlarına, -lar, -ı, -n, -a]*
5. ve herkes **mekānlarına** ricʿat ḳıldılar *(347:20). [mekānlarına, -lar, -ı, -n, -a]*
6. ṭoġrı **mekānlarına** gitdiler *(360:34). [mekānlarına, -lar, -ı, -n, -a]*
7. Bu eṣnāda herkes **mekānına** ricʿat ve ṭayy-ı ḫıyām-ı cemʿiyyet fermān buyurılup *(363:13). [mekānına, -ı, -n, -a]*
8. ḥażerātıñ orṭa ḳapu ḫāricinde selāmlayup **mekānlarına** ʿavdet buyurdılar *(371:28). [mekānlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

mekān u maḳām olmaḳ: *Yer olarak belirlenmek.*

mekān u maḳām olmaḳ münāsib görüldi Ve Kāġıd-ḫāne yolınıñ cānib-i yesārında *(151:26). [mekān u maḳām olmaḳ, -maḳ]*

mekān u maḳāmlarına: *Yurt, yer.*

ve herkes fekk-i evtād-ı ḫıyām ve ṭayy-ı esbāb-ı ārām ve **mekān u maḳāmlarına** *(364:1). [mekān u maḳāmlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

mekān-ı ʿarş-āsitānların: *Eşiği arş kadar yüksek olan yer.*

teveccüh ile **mekān-ı ʿarş-āsitānların** tebdīl ve meydān-ı sūrda tertīb-i menāẕım-ı umūra *(353:7). [mekān-ı ʿarş-āsitānların, -lar, -ın]*

mekārim-i aḫlāḳ: *Güzel ahlak.*

ile mümtāz-ı ekābir ü eʿālī olan **mekārim-i aḫlāḳ** ile *(265:31). [mekārim-i aḫlāḳ,]*

mekārim-kīş ü luṭf-endīşe: *(III. Ahmet) Cömertlik ve iyilik düşünen.*

Mekārim-kīş ü luṭf-endīşe şāhen-şāh-ı heft-iḳlīm *(291:24). [mekārim-kīş ü luṭf-endīşe,]*

meḳāṣıd u meṭāliblerine: *İstekler ve amaçlar.*

cān-bāzlar menzil-i ṣanʿata vāṣıl ve **meḳāṣıd u meṭāliblerine** nāʾil olacaḳ çār-mīḫları *(263:10). [meḳāṣıd u meṭāliblerine, -ler, -i, -n, -e]*

mekātib-i bedīʿatü'l-esālib-i belāġat-iḥtivā: *Düzgün ve güzel sözleri içeren, eşsiz üsluplara sahip mektuplar.*

maẕmūn-ı meẕkūrda **mekātib-i bedīʿatü'l-esālib-i belāġat-iḥtivā** taḥrīr ü imlā ve *(139:29). [mekātib-i bedīʿatü'l-esālib-i belāġat-iḥtivā,]*

mekīn: *Oturan, bir yere yerleşen.*

ḥażretleri daḫi ol sidre-i salṭanat ve ḫurşīd-i maʿdelet sāyesinde **mekīn** ve sāʾir *(269:5). [mekīn,]*

mekīn ol: *Vakit doldurmak, oturmak.*
1. dek **mekīn olup** esāmī-i sāmīleri tasṭīr ve bālā-yı ṣaḥīfeye taṣdīr olunan *(319:11). [mekīn olup, -up]*
2. lābis oldığı ṣiyāb-ı ḥaşmet-medār ile sarāy-ı ʿatīḳ ḳapusı öñinde **mekīn olup** *(365:7). [mekīn olup, -up]*
3. ṭūlānī ṣuffede **mekīn olup** ve işrlerince vüzerā-yı ʿiẕām ḥażerātı daḫi *(373:19). [mekīn olup, -up]*

mekīn-i mesned-nigīn: *(Yüzük taşı) Kaşına yerleştirilmiş.*

nā-gāh **mekīn-i mesned-nigīn** düstūr-ı nām-āver-i Ḥātem-āyīn ḥażretleri *(204:23). [mekīn-i mesned-nigīn,]*

Mekke pāyesiyle: *Mekke kadılığı.*
1. ve Mekke-i Mükerreme maʿzūli Şaʿbān Efendi ve **Mekke pāyesiyle** *(178:1). [Mekke pāyesiyle, -y, -le]*
2. sābıḳan Mıṣır ḳāḍīsi Birāder-zāde Muṣṭafā Efendi ve **Mekke pāyesiyle** *(178:2). [Mekke pāyesiyle, -y, -le]*

Mekke-i Mükerreme: *(Aziz) Mekke şehri kadısı.*

ve **Mekke-i Mükerreme** maʿzūli Şaʿbān Efendi ve Mekke pāyesiyle *(178:1). [Mekke-i Mükerreme,]*

mekremiyyet-i şīrīn-mezāḳ-ı şekker-i şükr-i Yezdān: *Her şeye gücü yeten Allah'ın şükür şekeriyle damağını tatlandırmak.*

mekremiyyet-i şīrīn-meẕāḳ-ı şekker-i şükr-i Yezdān ve bu ṭavr-ı ḫoş-nümā *(368:16). [mekremiyyet-i şīrīn-meẕāḳ-ı şekker-i şükr-i Yezdān,]*

mekr-i düşmenden: *Düşmanın hilesi.*

ile **mekr-i düşmenden** eymen ü eslem metīn ü müstaḥkem bir ḳalʿa-i devvār *(289:11). [mekr-i düşmenden, -den]*

mekrümet: *Cömertlik.*

Ammā ki seniñ **mekrümetiñ** ḫalḳa ʿayāndır *(332:10). [mekrümetiñ, -iñ]*

mekṣ ü ārām: *Oyalanmak.*

mekṣ ü ārām ʿaḳabinde ālāy yürimek fermān olundı Ammā çünki ẕikr olunan *(365:26). [mekṣ ü ārām,]*

mektūb: *Yazılı, yazılmış.*
1. **mektūb** taḥrīr ü irsāl olunmuşdur İnşāʿallāhu'l-Vedūd lede'l-vürūd *(140:25). [mektūb,]*
2. ve ʿAlī Rıżā ḫaṭṭı ile **mektūb** Ṣūret-nāme-i Şāh ʿAbbās nām bir *(167:11). [mektūb,]*

3. daḫi ābādī kāġıd üzere ḥüsn-i ḫaṭṭ-ı bī-ġalaṭ ile **mektūb** müẕehheb ü mücedvel *(191:13). [mektūb,]*
4. ḫaṭṭ-ı ṣaḥīḥi ile **mektūb** Çār-perdī nüsḫası Keşşāf ve bir münaḳḳaş ḥāşiye-dār *(192:24). [mektūb,]*
5. cerīde-i sūr-ı pür-sürūrda isimleri **mektūb** ve mevcūd bendegān-ı maʿdūd-ı pādişāh-ı ʿamīmü'l-cūddan olup *(354:31). [mektūb,]*

mektūb u mersūm: *Yazılmış ve çizilmiş.*

lāyıḳ u aḥrādır Ve nefāset-i ḫaṭṭ-ı müşgīn-nuḳatı ṣaḥāʾif-i āfāḳda **mektūb u mersūm** *(170:3). [mektūb u mersūm,]*

mektūb-ı bedīʿü'l-üslūb-ı āṣafī ṣūretidir: *Vezire yakışır benzersiz üslupla kaleme alınan mektubun örneği.*

Mektūb-ı Bedīʿü'l-üslūb-ı Āṣafī Ṣūretidir *(140:2). [mektūb-ı bedīʿü'l-üslūb-ı āṣafī ṣūretidir, -dir]*

mektūb-ı dāfiʿü'l-kürūb: *Tasaları yok edici mektup.*

eṭrāf u eknāfa işāʿat-peyām-ı meserret-fermā ḳılındı Ve ol **mektūb-ı dāfiʿü'l-kürūb** *(139:30). [mektūb-ı dāfiʿü'l-kürūb,]*

mektūbī efendi: *Osmanlı İmparatorluğunda resmi bir birimin evrak işlerini yürüten makamlı kimse.*

mektūbī efendi ve ṭop-ḫāne nāẓırı ve beglikçi efendi ve mektūbī ḫalīfesi *(319:7). [mektūbī efendi,]*

mektūb-ı emr-üslūblar: *Emir içeren, emir üsluplu mektup.*

Deyu ṭaraf ṭaraf **mektūb-ı emr-üslūblar** gönderilüp bu velvele-i ḫaber-i sürūr *(140:32). [mektūb-ı emr-üslūblar, -lar]*

mektūbī ḫalīfesi: *Osmanlı İmparatorluğunda resmi bir birimin evrak işlerini yürüten makamlı kimse olan Mektupçunun yardımcısı.*

mektūbī efendi ve ṭop-ḫāne nāẓırı ve beglikçi efendi ve **mektūbī ḫalīfesi** *(319:7). [mektūbī ḫalīfesi,]*

mektūbī halīfesi Nūḥ Efendi: *Osmanlı İmparatorluğunda resmi bir birimin evrak işlerini yürüten kişinin yardımcısı Nuh Efendi.*

Ve süfre-i erbaʿada **mektūbī ḫalīfesi Nūḥ Efendi** ve dīvān kīse-dārı ve rūz-nāmçe-i evvel ḫalīfesi *(320:10). [mektūbī ḫalīfesi Nūḥ Efendi,]*

Mektūbī ʿÖsmān Efendi: *Mektupçu Osman Efendi. Nezaret ve vilayetlerde yazı işlerini yürüten devlet görevlisi.*

ve Burūsa maʿzūli efendilerden **Mektūbī ʿOs̱mān Efendi** ve Çıracı-zāde Ḥasan Efendi *(178:10). [Mektūbī ʿOs̱mān Efendi,]*

mektūb-ı taʿẓīm-üslūb: *Saygılı bir üslupla yazılmış mektup.*

ḳapudān Süleymān Paşa şeref-i daʿvet ile mümtāz ve **mektūb-ı taʿẓīm-üslūb** *(141:14). [mektūb-ı taʿẓīm-üslūb,]*

mektūbī-i āṣafī İsmāʿīl Efendi: *Sadrazamın özel kalem müdürü İsmail Efendi.*

maṭbaḫ emīni Ḫalīl Efendi ve teẕkire-i evvel İbrāhīm Efendi ve **mektūbī-i āṣafī İsmāʿīl Efendi** *(319:33). [mektūbī-i āṣafī İsmāʿīl Efendi,]*

melʿābe: *Oyunlar, eğlence.*

rehber-i meḥāfil-i ẕevḳ olup eyyām-ı sābıḳada meşhūd u manẓūr olan **melʿābelerden** *(311:27). [melʿābelerden, -ler, -den]*

melāhī vü melāʿib: *Oyun ve eğlence.*

geh bu rūz-ı meserret-bürūzda **melāhī vü melāʿib** sāʾir eyyāma ġālib olmaḳ *(290:25). [melāhī vü melāʿib,]*

melāʿib: *Oyun.*
1. bāʿiṣ-i ḥayret olacaḳ **melāʿib** ve ʿacāʾib-i meserret-menāḳıb irāʾet eyleyüp ez-cümle *(314:6). [melāʿib,]*
2. şaḫṣıñ biri ṣıçrayup süvār ve nice dürlü **melāʿib** der-kār oldı Baʿdehū bir ṭop *(336:10). [melāʿib,]*

melāʿib ü ʿacāʾib: *Oyunlar ve acayiplikler.*

ve āmāde itdikleri **melāʿib ü ʿacāʾib** var ise de icrāsına miknet bulmayup *(335:17). [melāʿib ü ʿacāʾib,]*

melāʿib ü ġarāʾib: *Şaşılası gösteri ve oyun.*

melāʿib ü ġarāʾib ve ṣanāyiʿ-i ʿacāʾibe içün perde-keş-i ḫaylūlet-i iẓhār olmaġın *(343:6). [melāʿib ü ġarāʾib,]*

melāʿib ü ġarāʾibden: *Oyunlar ve garip gösteriler.*

çeşm-beste-i raġbet itmekle sāʾir **melāʿib ü ġarāʾibden** ferāġat olunup herkes *(318:29). [melāʿib ü ġarāʾibden, -den]*

melāʿib ü melāhī: *Oyun ve eğlence.*
1. **melāʿib ü melāhīye** maḳṣūr olmayup yine taḥṣīl-i maʿārif ṣūretinde tenṣīṭ ü tefrīḥ olunmaḳ *(166:12). [melāʿib ü melāhīye, -y, -e]*
2. Ve meşāyiḫ-i kirām efendiler **melāʿib ü melāhī** ile teleẕẕüẕden beri *(211, 20). [melāʿib ü melāhī,]*
3. Bu eṣnāda ne **melāʿib ü melāhīye** raġbet ve ne müdāreke-i esbāb-ı neşāṭa *(325:26). [melāʿib ü melāhīye, -y, -e]*

melāʿib-i ġaraʾib: *Garip oyunlar.*

gibi zīr-i perde-i kilīm-i ḫafāda nühüfte ve āmāde olan **melāʿib-i ġaraʾib** ve *(345:9). [melāʿib-i ġaraʾib,]*

melāʿib-i ġarāʾib-i sūrı: *Şenliğin ilginç oyunları.*

melāʿib-i ġarāʾib-i sūrı seyr içün sīr-çeşm-i niʿmet-i ferḥat olmaġa ruḫṣat buyurdılar *(262:26). [melāʿib-i ġarāʾib-i sūrı, -ı]*

melāʿib-i muḍḥikānelerin: *Gülünç oyun.*

sāʾir **melāʿib-i muḍḥikānelerin** iẓhār ve mecmūʿı iki vuḳıyye miḳdārı sīmden *(302:26). [melāʿib-i muḍḥikānelerin, -ler, -in]*

melāʿik: *Tahta kaşıklar.*

Mıḳzāfları anıñ **melāʿiḳ** *(158:26). [melāʿiḳ,]*

meleʾān: *Dolu, doldurulmuş.*

deverān ve delvleri şu yerine şerāre-feşān olaraḳ ḳoġaları fişekler ile **meleʾān** *(271:2). [meleʾān,]*

melek: *Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan günahsız varlıklardan her biri*
1. Ḫıdmetde zülüflidir **melekler** *(128:16). [melekler, -ler]*
2. Sāḳīsi **melek** burcı felek sāġarı ḫurşīd *(329:19). [melek,]*

melḥūẕ-ı ḥażret-i āṣaf-ı Bermekī-meʾāṣir: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Bermekîler gibi olan sadrazam hazretleri.*

germī-i hevādan müteʾessir olduḳları **melḥūẕ-ı ḥażret-i āṣaf-ı Bermekī-meʾāṣir** *(276:16). [melḥūẕ-ı ḥażret-i āṣaf-ı Bermekī-meʾāṣir,]*

melḥūz-ı şehriyār-ı ʿālī-tebār olan: *Asil hükümdarın düşüncesi.*

melḥūẕ-ı şehriyār-ı ʿālī-tebār olan Marʿaş vālīsi *(141:11). [melḥūẕ-ı şehriyār-ı ʿālī-tebār olan, -an]*

melḥūzları olmayup: *Düşünmek, olmak, hatıra gelmek.*

netīce-i maḳṣūd daḫi **melḥūẕları olmayup** ancaḳ veliyy-i niʿmeti olan *(211:28). [melḥūẕları olmayup, -ma, -y, -up]*

melikü'l-mülūk-i iskender-fer: *(III. Ahmet) Haşmeti İskender gibi olan melikler meliki.*

melikü'l-mülūk-i İskender-fer ḥażretleri ṭaraf-ı hümāyūnından ṣudūr-ı emr-i müteḫattimü'l-iẕʿāna *(218:22). [melikü'l-mülūk-i iskender-fer,]*

melikü'ş-şām: *(Ay) Şam meliki.*

melikü'ş-şām kişver-güşā-yı ẓalām nūrü'd-dīn-i nām-āver yaʿnī *(268:6). [melikü'ş-şām,]*

meʾlūf ol: *Alışmak, alışık olmak.*
1. **meʾlūf olmuş** idi Zamān-ı devlet ʿahd-i saʿādetlerinde şān u şevket ve iḳbāl ü celāletlerin *(136:19). [meʾlūf olmuş, -muş]*
2. Ve bunlardan mā-ʿadā dīde-i eyyām temāşāsına **meʾlūf olduḳları** bāzīçeler *(199:30). [meʾlūf olduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*
3. **Meʾlūf olduḳları** ẓuhr hemgāmında murādları üzere basṭ-ı pīş-gīn-i ṭaʿām olunup *(338:6). [meʾlūf olduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*

meʾlūf u muʿtād olmayan: *Alışık olmak.*

mübāşeret ve seyrine **meʾlūf u muʿtād olmayan** tiryākiyān-ı nev-āmede-i cebānet-mevṣūflar *(274:12). [meʾlūf u muʿtād olmayan, -ma, -y, -an]*

memdūḥ ide: *Övmek.*

Veliyy-i niʿmet-i dehriñ Ḫudā **ide memdūḥ** *(349:15). [memdūḥ ide, -e]*

memdūḥü'l-fiʿāl: *(Mehemmed Ağa) Yaptıkları değerli görülmüş.*

maḥmūdü'l-ḫıṣāl **memdūḥü'l-fiʿāl** ʿizzetlü Meḥemmed Aġa ḳıbelinden beş *(288:7). [memdūḥü'l-fiʿāl,]*

memerr olan: *Geçmek, geçit olmak.*

teng-ter dört çenberi āb-ı cārīye **memerr olan** kemer gibi yek-dīgere *(158:11). [memerr olan, -an]*

memerr-i enẓār-ı şehriyārīden: *Sultanın önünden geçmek.*

memerr-i enẓār-ı şehriyārīden güẕār ve sepīde-i ruḫsāre-i ṣanʿatları ve *(285:2). [memerr-i enẓār-ı şehriyārīden, -den]*

memerr-i naẓardan: *Bakış yolu.*
1. biri **memerr-i naẓardan** güẕār itdikde sāye-vār erbāb-ı enẓārıñ gözleri *(280:12). [memerr-i naẓardan, -dan]*
2. Biri **memerr-i naẓardan** ġāʾib olmadın biri daḥi der-ḥāl tevārüd idüp *(280:25). [memerr-i naẓardan, -dan]*

Memiş: *Manavlardan birinin ismi.*

Ṭablayla çār-sūda ṣatarmış **Memiş** memiş *(281:18). [Memiş,]*

memiş: *Meme.*

Ṭablayla çār-sūda ṣatarmış Memiş **memiş** *(281.18). [memiş,]*

Memiş Efendi: *(?-1723) Şeyhî, Lâlî, olarak da bilinen, Memiş Efendi. 56 yıl boyunca Beşiktaş Mevlevihanesi'nde şeyhlik görevinde bulunmuştur.*

veled-i maʿnevī olan **Memiş Efendi** ve baʿżı selāṭīn cevāmiʿniñ meşāyiḫ u eʾimme vü ḫuṭabāsından *(344:23). [Memiş Efendi,]*

memleket-ārā-yı zamāne: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Günümüz ülkesinin süsü.*

Ṣadrü'l-vüzerā **memleket-ārā-yı zamāne** *(251:9). [memleket-ārā-yı zamāne,]*

memlū: *Dolu, doldurulmuş.*
1. Gül maşrabadır çil aḳçe **memlū** *(130:4). [memlū,]*
2. ḫayme-nişīn-i cemʿiyyet olup ol gün üzerine çil aḳçe ile **memlū** *(153:9). [memlū,]*
3. cevāhir-i dü-ʿālem-bahā-yı Kelām-ı Ḫudā ile **memlū** bir ṣadefdir ki telaḳḳī bi'l-ḳabūl olunması *(170:9). [memlū,]*
4. fişengler ile **memlū** bir ṣal pīş-gāh-ı şevket-penāhīye īṣāl olunup miyānesinde *(220:11). [memlū,]*
5. ʿalā-vechi'l-iclāl ve't-taʿẓīm ṣu yerine şerbet-i şīrīn-güvār ile **memlū** kāseler *(226:30). [memlū,]*
6. ḫalīde ḳılınan otuz altı ẕirāʿ sütūn-ı mevzūn üzere çil aḳçe ile **memlū** bir *(242:19). [memlū,]*
7. tebāşīr-i ṣabīḥatü'l-ʿīd-i revāc-ı ḥirfetleri olan penbe ile **memlū** Fireng-pesend bir çift ʿālī *(285:3). [memlū,]*
8. fevākih-i gūnā-gūn ile **memlū** bir māʾide-i sürūr basṭ eyledi ki tedāvül-i enāmil-i müjgān *(318:22). [memlū,]*
9. Taḫt-ı revān-ı sālifü'l-beyān ḳırmızı çuḳa ile mefrūş ve içinde penbe ile **memlū** *(334:30). [memlū,]*

10. gibi bir ṭabla ve ṭablaya on ḳadar **memlū** şīşe ve şīşeleriñ üzerine şākirdini iclās itdikden *(335:12). [memlū,]*
11. ḫālikine diyet olmaġa vāfī çil para ile **memlū** maşraba-i sīmīn on iki gün *(361, 30). [memlū,]*

memnūn olmalarını: *Sevinmek.*

ile her biri **memnūn olmalarını** ḫast-gār olmaġın kendü *(169:8). [memnūn olmalarını, -ma, -lar, -ı, -n, -ı]*

meʾmūl: *Umulan, beklenen.*
1. icrā-yı merāsim-i tehniyete mübāderet buyurmaları **meʾmūldur** *(140:31). [meʾmūldur, -dur]*
2. ḳıtʿasıyla **meʾmūliniñ** ḳarīn-i ḳabūl olması içün ṭaraf-ı āṣafīden telḫīṣ ve *(193:23). [meʾmūliniñ, -i, -n, -iñ]*

meʾmūr: *Görevlendirilmek.*
1. sāʾir ḫıdemāt-ı dīn ü devlete **meʾmūr** ve muʿallimān-ı kār-gāh-ı umūr olan *(146:16). [meʾmūr,]*
2. **meʾmūr** ve żarūrī ḫafż-ı livā-yı istīmāna mecbūr oluncaya degin ḫayli *(346:19). [meʾmūr,*
3. faḳaṭ ketb-i īrād u maşrafa **meʾmūr** kātib-i sūr-nāme olan şaḥṣ-ı vaḳūra *(363.26). [meʾmūr,]*

meʾmūr ol: *Görevlendirilmek.*

1. Kāgıd-ḫānede şu getürmege **meʾmūr olan** saḳḳāyān üzerinde ve bir oṭa Ḳāsım Paşada *(149:1). [meʾmūr olan, -an]*
2. ile Vidin Ḳalʿası taʿmīrine **meʾmūr olan** vezīr-i kār-güẕār-ı şāf-żamīr *(141:13). [meʾmūr olan, -an]*
3. tekmīlinden ṣoñra üslūb-ı maṭlūb üzere **meʾmūr olduḳları** ḫıdmete mübāşeret ve *(141:38). [meʾmūr olduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*
4. ve bir oṭa Ḫāṣköyde Pīrī Paşada ḳolluġa **meʾmūr olup** bir oṭa yeñiçeri aġası oṭaġı dāʾiresine *(149:2). [meʾmūr olup, -up]*
5. ve gül-āb u buḫūr ḫıdmetlerine **meʾmūr olmaları** ile tekmīl-i ḫıdmet ve *(159:20). [meʾmūr olmaları, -ma, -lar, -ı]*
6. muḳaddem anlar ile refāḳata **meʾmūr olmalarıyla** evvelā ʿAbdullāh Mollā Efendi *(179:5). [meʾmūr olmalarıyla, -ma, -lar, -ı, -y, -la]*
7. iẓhār-ı hünere **meʾmūr olmaġla** taʿlīmi üzere rüfeḳāsı iḥżār-ı edevāt-ı lāzıme eylediler *(212:13). [meʾmūr olmaġla, -maġ, -la]*
8. ordu ālāyına **meʾmūr olan** balmūmcıyān ve ʿaṭṭārān ve oḳçı ve yaycı ve ḳalaycı *(310:32). [meʾmūr olan, -an]*
9. ḫıdmet-i sūra **meʾmūr olan** birinci ve beşinci ve altıncı ve ṣolaḳlar oṭalarınıñ ve *(327:11). [meʾmūr olan, -an]*
10. Ve bu rūz-ı neşāṭ-endūzda āsitānede iḳāmete **meʾmūr olan** Üngürüs ve *(342:28). [meʾmūr olan, -an]*
11. içün **meʾmūr olmaları** ile sāye-bān-ı temāşāda hem-zānū-yı mücāleset olmuşlar *(346:24). [meʾmūr olmaları, -ma, -lar, -ı]*
12. sāḥa-i pehnā-yı sūra icāle-i kümeyt-i sürūr itmege **meʾmūr olmaġın** semt-i meydāna *(350:13). [meʾmūr olmaġın, -maġ, -ın]*
13. ḫıdmet-i sūra **meʾmūr olan** yeñiçerilere tüfeng atdurup bahāne ile çorbacılara *(358:12). [meʾmūr olan, -an]*
14. ibtidā-yı eyyām-ı sūrda tedārüki **meʾmūr olan** ḳoşı atlarını *(359:23). [meʾmūr olan, -an]*

meʾmūr olanlara: *(Hediyeleri kayıt altına alan kişiler) Görevli bulunmak.*

hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ üzere ḳabżına **meʾmūr olanlara** teslīm idüp *(283:22). [meʾmūr olanlara, -an, -lar, -a]*

meʾmūr olanlarıñ çadırları: *Şenliklerde görevli olanların kaldıkları çadırlar.*

ḳahve vü şerbet ve gül-āb u buḫūr ḫıdmetine **meʾmūr olanlarıñ çadırları** *(150:18). [meʾmūr olanlarıñ çadırları, -lar, -ı]*

meʾmūren: *Görevli olarak.*

1. **meʾmūren** seyr otaġında çengīler temāşāsına dāʾire-nişīn-i encümen-i iʿtilāf olmuşlar idi *(198:22). [meʾmūren,]*
2. ser-ḫˇānendegān Ḥasan Çelebi **meʾmūren** maḳām-ı beyātīde beste itmegin ol *(245:12). [meʾmūren,]*

meʾmūr-ı ḥıdmet eylediler: *Hizmet etmekle görevlendirilmek.*

meʾmūr-ı ḫıdmet eylediler Herkes ʿalā ḳadri merātibihim ikrām u tebcīl ve *(287:5). [meʾmūr-ı ḫıdmet eylediler, -di, -ler]*

men tevāżaʿa refeʿahullāh: *(Hadis-i Şerif) "Allah alçak gönüllü olanı yüceltir".*

men tevāżaʿa refeʿahullāh fermūdesine imtiṣāl ve pīr-i meẕkūra *(155:29). [men tevāżaʿa refeʿahullāh,]*

menʿ u taṭrīd itmeksizin: *Uzaklaştırma ve kovma.*

ile **menʿ u taṭrīd itmeksizin** meydān-ı sūrı tecāvüz ile tażyīḳ eyleyen reh-nişīnāndān *(142:20). [menʿ u taṭrīd itmeksizin, -meksizin]*

men zeraʿa ḥasede: *Eken biçti anlamında atasözü.*

ve **men zeraʿa ḥasede** mefhūmını benī-ādeme işāret ü īmā eyleyüp *(235:4). [men zeraʿa ḥasede,]*

menākıb: *Sözcük anlamı inanılmaz olayların yer aldığı eser olup metindeki anlamı sünnet düğününün vasıflarıdır.*

Eyle o **menāḳıba** ser-āġāz *(135:10). [menāḳıba, -a]*

menākıb: *Omuz.*

Baʿdehū fīl ḳadar bir ʿArab **menākibine** rākib olup ayaḳlarını mezbūruñ *(209:37). [menākibine, -i, -n, -e]*

menāḳıb-ı ʿaṭāyā vü mekārimi: *İyilik ve cömertlik.*

menāḳıb-ı ʿaṭāyā vü mekārimi zīver-i ṣaḥāʾif-i rūzgār ve ḫıyām-ı devleti sāḥa-i iḳbālde *(363:35). [menāḳıb-ı ʿaṭāyā vü mekārimi, -i]*

menākib-i merākib-i çehār-pāda: *Dört ayaklı bineklerin sırtı.*

menākib-i merākib-i çehār-pāda bir dükkān īcād u ibdāʿ ve derūnında bedende *(278:14). [menākib-i merākib-i çehār-pāda, -da]*

menām-ı vaḥşet-medārlarından: *Ürküntü veren yatak.*

üsārā-yı sefīne ramza didükleri maḳām-ı teng ü tār ve **menām-ı vaḥşet-medārlarından** *(184:1). [menām-ı vaḥşet-medārlarından, -lar, -ı, -n, -dan]*

menār olmaḳ: *Minare gibi olmak, aydınlatmak.*

şuʿāʿ-ı fişeng-i āsumānīsi cevāmiʿ-i eflāke **menār olmaḳ** mertebelerinden *(268:22). [menār olmaḳ, -maḳ]*

menāre: *Minare, ezan okunan yer.*

menāre gibi ʿalem-efrāz-ı imtiyāz olan li-müʾellifihi *(194:2). [menāre,]*

menāre-i serv-sīmāyī: *Servi görünüşlü minare.*

ḳaṣr-ı ʿadālet-medār-ı şehriyārī pīş-gāhında iki **menāre-i serv-sīmāyī** bir *(268:16). [menāre-i serv-sīmāyī,]*

menāṣıb-ı baʿīdede olanlarıñ: *Uzak yerlerde görev yapanlar.*

manṣıb żabṭ idenler ve **menāṣıb-ı baʿīdede olanlarıñ** ādemleri bulunup tedārük-i hediyye-i muʿtādede *(193:2). [menāṣıb-ı baʿīdede olanlarıñ, -an, -lar, -ıñ]*

menbaʿ-ı çeşme-sār-ı hākānī: *(Sultan Süleyman için) Hakanlık akarsuyunun kaynağı.*

Menbaʿ-ı çeşme-sār-ı ḫāḳānī *(168.2). [menbaʿ-ı çeşme-sār-ı ḫāḳānī,]*

menbaʿ-ı yenābiʿü'l-ulūm: *(Şeyhülislam için) Alimlere önderlik eden kaynak.*

cenāb-ı ḳarmü'l-ḳurūm **menbaʿ-ı yenābiʿü'l-ulūm** *(180:12). [menbaʿ-ı yenābiʿü'l-ulūm,]*

menbaʿü'l-faż̧l u maʿdenü'l-ʿulūm: *(Şeyhülislam Mehemmed Efendi) Erdemlilik kaynağı ve ilimlerin madeni.*

Baʿdehū ḫālā şeref-baḫş-ı ṣudūr-ı Rūm **menbaʿü'l-faż̧l u maʿdenü'l-ʿulūm** *(171:16). [menbaʿü'l-faż̧l u maʿdenü'l-ʿulūm,]*

mendīl-i ʿacemāne: *Aceme yakışır mendil.*
1. ve **mendīl-i ʿAcemāne** ile ḳolbaşıları sāʾir çengīlerden ser-efrāz-ı imtiyāz oldı *(255:4). [mendīl-i ʿacemāne,]*
2. Ḫuṣūsen muṭallā tirşeden oba ibdā ve ḳarṭopı gibi **mendīl-i ʿacemāne** ḳadar *(279:8). [mendīl-i ʿacemāne,]*

menfeʒ̲-i enfās olmaġ: *Hava girişinin bulunması.*

sūrāḫların **menfeʒ̲-i enfās olmaġ** içün beş on ḳadar ney-pāreyi ṣanʿatla ilṣāḳ ve *(352:15). [menfeʒ̲-i enfās olmaġ, -maġ]*

menfeʒ̲-i fermān-ı pādişāhī olup: *Padişahın emrinin geçerli olması.*

āmāde olunmuş iken teʾyīd-i İlāhī **menfeʒ̲-i fermān-ı pādişāhī olup** içlerinden *(242:26). [menfeʒ̲-i fermān-ı pādişāhī olup, -up]*

meni'l-fuṭaymeti fī sūḳi'l-ġazzālīn: *Fatımacığın pazarda adı olmaz atasözünün Arapçası. Pazara düşmüş şeyin değeri yoktur.*

meni'l-Fuṭaymeti fī sūḳi'l-ġazzālīn yaʿnī bāzārcıḳda Fāṭımacıġa kim dirler *(205:14). [meni'l-fuṭaymeti fī sūḳi'l-ġazzālīn,]*

menşeʾ-i ẓuhūr: *Kaynaklık etme, bir şeyin kökenini gösterme.*

diyārları **menşeʾ-i ẓuhūr** iken ile'l-ān böyle umūr-ı ġarībe-i ḥayret-baḫşā *(339:29). [menşeʾ-i ẓuhūr,]*

menşūr-ı meserret: *Sevinç fermanı.*

neşve-i rāḥat-baḫş-ı ṣulḥ u ṣalāḥa mütaḥavvil olup **menşūr-ı meserret** tecdīd ve *(136:24). [menşūr-ı meserret,]*

meʾnūs u meşġūf: *Alışmış ve tutkun.*

meʾnūs u meşġūf ve ṭıbāʿ-ı şevḳ-istīnās esbāb-ı ṭarab-ı ġam-zidāya *(136:18). [meʾnūs u meşġūf,]*

menzil: *Varılacak yer, yolcuların konakladıkları yer, konak yeri, konak.*
1. **menzile** bī-bāk u bī-pervā āmed ü reft ile hünerler ʿarż iderek *(232:4). [menzile, -e]*
2. Evvelā Oḳçılar Oḳ Meydānı kendi **menzilleri** olmaġla ālāy göstermege *(312.1). [menzilleri, -ler, -i]*

menzil: *Mesafe.*

elinde iken terāzū ile yürüyen yādigār-ı uʿcūbe-kisvet **menzil** ile ḳılıç ḳaftān *(232:28). [menzil,]*

menzil almaġa: *Ulaşmak, varmak.*

Menzil almaġa cümleden mümtāz *(295:9). [menzil almaġa, -maġ, -a]*

menzil almaġla: *Yol almak.*

menzil almaġla maṭlabı olan Gümülcine gümrüginden yevmiyye elli aḳçe vaẓīfe *(259:27). [menzil almaġla, -maġ, -la]*

menzil-geh-i sūr: *Düğün yeri.*

Menzil-geh-i sūr Sāḥa-i Tīr *(128:2). [menzil-geh-i sūr,]*

menzil-i maḳṣūd olan: *(Ok Meydanı) Ulaşılması umulan yer.*

pīş-rev-i ḫademe-i ʿizz ü iḳbāl olup **menzil-i maḳṣūd olan** Oḳ meydānına mışrāʿ *(154:20). [menzil-i maḳṣūd olan, -an]*

menzil-i rīsmānlarına: *İpin yönü.*

iḥrām-nişīn-i mevḳiʿ-i iclāl olduḳları ḫilālde cān-bāz **menzil-i rīsmānlarına** *(262:28). [menzil-i rīsmānlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

menzil-i ṣanʿata: *Ustalık yolu.*

cān-bāzlar **menzil-i ṣanʿata** vāṣıl ve meḳāṣıd u meṭāliblerine nāʾil olacaḳ çār-mīḫları *(263:10). [menzil-i ṣanʿata, -a]*

merābıṭ-ı ḫibāl-i āmālleri: *Emel iplerinin bağlantıları.*

ān-ı vāḥidde muḥkem ve **merābıṭ-ı ḥibāl-i āmālleri** müstaḥkem olup *(263:11). [merābıṭ-ı ḥibāl-i āmālleri, -ler, -i]*

merābıṭ-ı istiḥkāma: *(İp) Gererek yerleştirme.*

bir ḥabl-i metīni **merābıṭ-ı istiḥkāma** taḳyīd itmeleri ile ṭaraf-ı İlāhīden kelām-ı pādişāhī *(263:3). [merābıṭ-ı istiḥkāma, -a]*

merāḥil-i düvāzdeh-menāzil-i sāʿat-i nehāriyyeden: *Gündüz saatinin on iki menzilli yolları.*

Bāzī-i cirīdden istifā ḥāṣıl ve edāhim-i ʿaḳreb-i sāʿat **merāḥil-i düvāzdeh-menāzil-i sāʿat-i nehāriyyeden** *(359:20). [merāḥil-i düvāzdeh-menāzil-i sāʿat-i nehāriyyeden, -den]*

merāḥim ü eşfāk: *(Cığalazade kethüdası Mehemmed Ağa) Yumuşak yürekli ve esirgeyici.*

maʿrūf ve **merāḥim ü eşfāḳ** ile mevṣūf sābıḳan Cığala-zāde ketḫudāsı ʿizzetlü *(265.32). [merāḥim ü eşfāḳ,]*

merāḥim-i ʿaliyye-i ḫüsrevānīden: *(III. Ahmet için) Hükümdarın yüksek esirgeyiciliği.*

rikāb-ı şevket-penāhīye ʿarż olunduḳda **merāḥim-i ʿaliyye-i ḫüsrevānīden** *(147:18). [merāḥim-i ʿaliyye-i ḫüsrevānīden, -den]*

merām: *İstek, niyet, maksat.*

ḳıbelinden ʿināyet-güne **merāmı** istiḳṣā buyurulduḳda bir ḳıṭʿa-i bedīhī *(193:15). [merāmı, -ı]*

merāsim: *Tören.*

ḳulle-i āsumāna ṭanīn-āver olup ʿArab-ı Mısrī daḫi evvelā ādāb-ı mülūk **merāsimini** *(209:3). [merāsimini, -i, -n, -i]*

merāsim-i ādāb: *Saygı kuralı gereğince.*

süḥben ʿale'l-vech lā meşyen ʿale'l-ḳadem **merāsim-i ādāb** ile müşūl eyleyüp *(233:22). [merāsim-i ādāb,]*

merāsim-i dīrīne: *Eski adet, töre.*

ve **merāsim-i dīrīne** kemā-yenbaġī merʿī vü müʾeddā ḳılındıḳda *(215:12). [merāsim-i dīrīne,]*

merāsim-i ḫāk-būsī-i mülūkāneyi: *Padişahın eteğini öpme merasimi.*

şoñra geçüp biñ şevḳ ile naẓar-gāh-ı hümāyūnda yüz yerde **merāsim-i ḫāk-būsī-i mülūkāneyi** *(182:27). [merāsim-i ḫāk-būsī-i mülūkāneyi, -y, -i]*

merāsim-i ḫaşmet-medār: *Gösterişli tören giysisi.*

merāsim-i ḫaşmet-medār ile geldiler Keẕālik aġayān-ı sipāh u silāḥ-dārān ve *(365:1). [merāsim-i ḫaşmet-medār,]*

merāsim-i hedāyā: *Hediyelerin sunulma töreni.*

Ṭarīḳa-i meslūk-i eslāf-ı mülūk üzere **merāsim-i hedāyā** itmām u tekmīl ve *(193:29). [merāsim-i hedāyā,]*

merāsim-i ikrām: *Ağırlama merasimi.*
1. Ve tenāvül-i ṭāʿam ve **merāsim-i ikrām** itmām olunup ve ikindi nevbeti çalındıḳda *(267:36). [merāsim-i ikrām,]*
2. Ve baʿde'ṭ-ṭaʿām mışrāʿ Ḳahve vü şerbet ü buḫūr u gül-āb ile **merāsim-i ikrām** *(307:1). [merāsim-i ikrām,]*

merāsim-i iṭʿām: *Ağırlama merasimi.*

dönüp **merāsim-i iṭʿām** riʿāyet ü itmām ve zebān-ı gülāb-dān naġme-i ḳum ḳum *(226:32). [merāsim-i iṭʿām,]*

merāsim-i iʿzāz u ikrāmı: *İkram ve konuk ağırlama töreni.*

ḳahve ve ṭatlu getürdiler ve ṭaraf-ı eşref-i şehriyārīden **merāsim-i iʿzāz u ikrāmı** *(156:31). [merāsim-i iʿzāz u ikrāmı,]*

merāsim-i iʿzāzları: *Ağırlanma merasimi.*

saḳḳāyān ve çāşnī-gīrān ve teber-dārān ile **merāsim-i iʿzāzları** ber-vech-i sābıḳ *(201:16). [merāsim-i iʿzāzları, -lar, -ı]*

merāsim-i lāzıme-i muʿtādeyi: *Alışılmış, gerekli olan tören.*

merāsim-i lāzıme-i muʿtādeyi edā idüp geçdikleri ʿaḳabinde *(315:22). [merāsim-i lāzıme-i muʿtādeyi, -y, -i]*

merāsim-i mihmān-nüvāzī: *Konukseverlik göstergesi.*

emṣāllerinde cārī olan **merāsim-i mihmān-nüvāzī** bunlar ḥaḳḳında daḫi icrā ve *(350:34). [merāsim-i mihmān-nüvāzī,]*

merāsim-i mizbānī: *Konuk ağırlama töreni.*

gül-be-şeker ü şerbet ile şīrīn-meẕāḳ-ı ikrām olup **merāsim-i mizbānī** tekmīl olındı *(351:6). [merāsim-i mizbānī,]*

merāsim-i muʿtāde-i sūriyyeden olan: *Geleneksel düğün gösterileri yapmak.*

yedinci menzile vāṣıl olduḳda **merāsim-i muʿtāde-i sūriyyeden olan** *(359:21). [merāsim-i muʿtāde-i sūriyyeden olan, -an]*

merāsim-i sālifeye: *Eski kurallar.*

merāsim-i sālifeye ḳıyāsen maʿrūf oldığından mā-ʿadā teşrifat defterinde *(344:29). [merāsim-i sālifeye, -y, -e]*

merāsim-i ṣıdḳ u iḫlāṣı: *Bağlılık ve güvenirliğin getirdiği alışılmış davranışlar.*

muṭalsam-ı maḥremiyyet ḳıldı ise **merāsim-i ṣıdḳ u iḫlāṣı** mürāʿī *(145:28). [merāsim-i ṣıdḳ u iḫlāṣı, -ı]*

merāsim-i ş̲enā-güz̲ārī-i şükrāneyi: *Gönül borcunu ödeme merasimi.*

kemāl-i sürūr ve ibtihāc u iftiḫār ile işāʿa u ichār ve **merāsim-i ş̲enā-güz̲ārī-i şükrāneyi** *(308:22). [merāsim-i ş̲enā-güz̲ārī-i şükrāneyi, -y, -i]*

merāsim-i terḥīb ü istiḳbāl: *Karşılama ve selamlama töreni.*

secde-güz̲ārī-i ḳıble-gāh-ı āmāl ile **merāsim-i terḥīb ü istiḳbāl** yerin bulduḳda *(180:10). [merāsim-i terḥīb ü istiḳbāl,]*

merāsim-i terhīb ü istikbāl mürāʿatından: *(Padişah için) Karşılama töreni yerine gelmek.*

alḳış-ı serhengān-ı tīz-āheng ile **merāsim-i terḥīb ü istiḳbāl mürāʿatından** *(232:8). [merāsim-i terḥīb ü istiḳbāl mürāʿatından, -n, -dan]*

merāsim-i ʿubūdiyyet: *Kulca, bağlılık merasimi padişaha saygı.*
1. ḳıyām ve duʿā-yı devlet-i imām-i İslām ile **merāsim-i ʿubūdiyyeti** itmām eyleyüp *(300:13). [merāsim-i ʿubūdiyyeti, -i]*
2. muḳteżā-yı ṣanʿatları üzere **merāsim-i ʿubūdiyyeti** tekmīl ve ketḫudā-yı ḥirfet *(301:12). [merāsim-i ʿubūdiyyeti, -i]*
3. teslīm ve **merāsim-i ʿubūdiyyeti** kemā-yenbaġī tekmīl ü tekrīm ile ketḫudāları *(303:30). [merāsim-i ʿubūdiyyeti, -i]*
4. hediyyelerin ʿatebe-i hümāyūn-ı şehriyār-ı kerīme teslīm ile **merāsim-i ʿubūdiyyeti** *(315:8). [merāsim-i ʿubūdiyyeti,]*

merāsim-i ʿubūdiyyetlerin: *Bağlılık göstergesi.*

merāsim-i ʿubūdiyyetlerin tetmīm için bundan aḳdem āsitāne-i şevket-āşiyāneye *(355:5). [merāsim-i ʿubūdiyyetlerin, -ler, -in]*

merāsim-i zemīn-būsī-i şehriyārīyi: *Padişahı baş eğerek selamlama.*

merāsim-i zemīn-būsī-i şehriyārīyi edā ʿaḳabinde çavuşān-ı dergāh-ı muʿallā *(370:26). [merāsim-i zemīn-būsī-i şehriyārīyi, -y, -i]*

merāsim-i zemīn-būsī-i şeh-zādegānı: *Şehzadeleri selamlama töreni.*

merāsim-i zemīn-būsī-i şeh-zādegānı icrā ve çavuşān-ı dergāh-ı muʿallā alḳış u duʿā idüp *(371:31). [merāsim-i zemīn-būsī-i şeh-zādegānı, -ı]*

merātib: *Mertebeler, dereceler.*

ʿale'l-ʿumūm erbāb-ı dīvān-ı ʿālī **merātibleri** muḳteżāsınca birbirlerine *(154:1). [merātibleri, -ler, -i]*

merātib-i sāmiye: *Büyüklük mertebesi, hiyerarşi.*
1. ve ittiṣālinde olan çergeye ʿörf ve üstleri ile gelüp **merātib-i sāmiyelerine** *(177:2). [merātib-i sāmiyelerine, -ler, -i, -n, -e]*
2. çorbacılar daḫi keşīde ḳılınan yigirmi simāṭda **merātib-i sāmiyelerine** göre *(267:5). [merātib-i sāmiyelerine, -n, -e]*

3. fevcā-fevc Sarāy-ı ʿAtīḳa gelüp ve kendülere maḫṣūṣ çergelerde **merātīb-i sāmiyelerine** *(364:33). [merātīb-i sāmiyelerine, -ler, -i, -n, -e]*

merātibince: *Mertebelerine göre.*

merātibince iʿzāz u ikrām buldılar *(267:17). [merātibince,]*

merbūṭ: *Bağlı, bağlanmış, raptedilmiş.*
1. dūḫte-i sūzen-i diḳḳat eyleyüp bir peştemāla pīçīde ve maḳaraya **merbūṭ** bir rīsmān *(212:17). [merbūṭ,]*
2. ve hengām-ı ārāda rūy-ı baḥre iḫrāc içün bocurġadlara **merbūṭ** ālāt-ı cerr-i eṣḳāl *(352:11). [merbūṭ,]*

merbūt ol: *Bağlı bulunmak.*
1. raḳḳāṣlar daḫi bi'l-iltizām ol cānibde **merbūṭ oldıġı** ṣırıḳ ile cevlān u ḫırām iderler *(258:25). [merbūṭ oldıġı, -dıġ, -ı]*
2. Ve ṭopçılar dāʾiresinde **merbūṭ olan** çekdiri daḫi gāh küreklerin çekdiri çekdiri *(264:23). [merbūṭ olan, -an]*

merbūt u mevḳūf olan: *Bağlanmış ve bağlı olmak; ait olmak.*

ḫareketleri ṣırıḳlara **merbūṭ u mevḳūf olan** raḳḳāṣlar daḫi ol semte yedilür gider *(258.32). [merbūṭ u mevḳūf olan, -an]*

merbūt-ı evtād-ı taʿyīn olındıġı: *(Çadır için) Belirlenen kazıklara bağlamak.*

merbūṭ-ı evtād-ı taʿyīn olındıġı üzere naṣb-ı mevkib-i sūr-ı hümāyūn *(149:20). [merbūṭ-ı evtād-ı taʿyīn olındıġı, -ın, -dıġ, -ı]*

merbūṭ-ı ıṣṭabl-ı hākānī kılındıġından: *(Hediye edilen at için) Has ahıra bağlanmak.*

merbūṭ-ı ıṣṭabl-ı ḫākānī ḳılındıġından mā-ʿadā üçer ṭonluḳ ʿacemī ve İstanbulī dībā-yı zer-kār *(321:10). [merbūṭ-ı ıṣṭabl-ı ḫākānī ḳılındıġından, -dıġ, -ı, -n, -dan]*

merbūṭ-ı ıṣṭabl-ı şehriyār-ı mālikü'r-rikāb kılınup: *(Hediye at için) Üzengisi mülk olan padişahın ahırına bağlanmak.*

raḫş-ı müzerkeş-raḫt-ı sīmīn-rikāb **merbūṭ-ı ıṣṭabl-ı şehriyār-ı mālikü'r-rikāb ḳılınup** *(200:22). [merbūṭ-ı ıṣṭabl-ı şehriyār-ı mālikü'r-rikāb ḳılınup, -up]*

merbūṭ-ı pāy-bend-i cemʿiyyet: *Bir araya toplanmak.*

pīr ü nā-tüvān **merbūṭ-ı pāy-bend-i cemʿiyyet** ve pā-beste-i ṭavīle-i ünsiyyet oldılar *(306:26). [merbūṭ-ı pāy-bend-i cemʿiyyet,]*

merbūṭ-ı ser-ṭavīle-i ṣıṭabl-ı ʿizz ü şān buyurdılar: *(At için) Şan ve büyüklük ahırının tavlasında en baş köşeye bağlamak.*

baʿdehū **merbūṭ-ı ser-ṭavīle-i ṣıṭabl-ı ʿizz ü şān buyurdılar** Pes āngāh *(216:23). [merbūṭ-ı ser-ṭavīle-i ṣıṭabl-ı ʿizz ü şān buyurdılar, -dı, -lar]*

mercān depelü: *(Kalemtıraş) Mercan taşından yapılmış başlık.*

İstanbul timurı **mercān depelü** ḳalem-terāş ve iki bıçaḳ irdāf olunup *(315:21). [mercān depelü,]*

merdāne-kıyāfet: *Yiğit kılıklı.*

Ḫaylice **merdāne-ḳıyāfet** idi *(279:5). [merdāne-ḳıyāfet,]*

merdān-ı meydān-ı kār-zār: *Savaş alanı erleri.*

eṭrāfını muḥāṣara eyleyen levendāt-ı tersāne-i ʿāmire **merdān-ı meydān-ı kār-zār** *(188:9). [merdān-ı meydān-ı kār-zār,]*

merd-i meydān-ı saḫā: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Cömertlik meydanının eri.*

merd-i meydān-ı saḫā āb-ı rūy-ı dīn ü dünyā yek-süvār-ı ʿarṣa-i himmet *(272:24). [merd-i meydān-ı saḫā,]*

merdüm ü zenān: *Erkek ve kadın.*

Ṣālā-yı niʿmet-i şeh **merdüm ü zenān** üzre *(349:14). [merdüm ü zenān,]*

merdüm-i ʿayn-ı ḥūr-ı ʿīn: *(Vaşak kürkü) Huri gözünün karası, göz bebeği.*

beyāżı nūr-ı cebīn sevādı **merdüm-i ʿayn-ı ḥūr-ı ʿīn** taḫtası sīne-i ṣāf-ı ḫāl-dār-ı ḫūbandān *(164:6). [merdüm-i ʿayn-ı ḥūr-ı ʿīn,]*

merdüm-i çeşm-i cihān-bīn: *Cihanı gören gözün göz bebeği.*

merdüm-i çeşm-i cihān-bīn gibi perde-nişīn olduḳda ṭaraf ṭaraf çeng ü çeġāne *(351:17). [merdüm-i çeşm-i cihān-bīn,]*

merdüm-i çeşm-i temāşāyiyānı: *Seyircilerin göz bebekleri.*

endāze-peymā-yı nigāh-ı tefekkür ve **merdüm-i çeşm-i temāşāyiyānı** *(271:18). [merdüm-i çeşm-i temāşāyiyānı, -ı]*

merdüm-i perī-liḳā: *(Kukla için) Peri yüzlü adam.*

merdüm-i perī-liḳā döndükçe döner ve çeşm-i erbāb-ı temāşāyı vaḳf-ı gerdiş-i ḥayret ider *(254:13). [merdüm-i perī-liḳā,]*

merfūʿ kılınup: *(Hediyeler) Kaldırmak.*

dergāh-ı Süleymān-bārgāh-ı pādişāhīye **merfūʿ ḳılınup** ʿavāṭıf-ı ʿaliyye-i pādişāhīden *(238:20). [merfūʿ ḳılınup, -ın, -up]*

merfūʿ oldı: *Kaldırmak.*

merfūʿ oldı Ḥaḳḳā mihmān-nüvāzlıḳda bir şīve-i nāzükāne iḫtirāʿ olındı *(338:1). [merfūʿ oldı, -dı]*

merfūʿ-ı dergāh-ı kibriyā kılup: *(Ellerini) Allah'ın katına kaldırmak.*

nuẕẕārı ser-geşte vü ḫayrān eyledi Baʿdehū dest-i duʿāyı **merfūʿ-ı dergāh-ı Kibriyā ḳılup** *(212:30). [merfūʿ-ı dergāh-ı kibriyā ḳılup, -up]*

merġūb: *Rağbet edilen, istenilen, arzu edilen.*

ḫūb ve sīm-i sevād-gerde-i vesīmden **merġūb** idi *(164:7). [merġūb,]*

merġūb: *Beğenilmiş, beğenilen.*

ḳıṭʿası **merġūb** bir Muṣḥaf-ı Şerīf-i bī-hemtā ve Dervīş ʿAbdī ḫaṭṭı ile cild-i vāḥidde *(191:14). [merġūb,]*

merġūle-ṭırāz-ı şāhid-i sūr olan: *Düğün güzelinin saç örgülerinin süsü.*

ve **Merġūle-ṭırāz-ı Şāhid-i Sūr Olan** Gül-güne-i Şeṭāret ü Ḥubūr Beyānındadır *(351:12). [merġūle-ṭırāz-ı şāhid-i sūr olan, -an]*

mehter-ḫāne: *Osmanlı ordusunda kös, nakkare, zil, zurna ve boru çalanlardan oluşan askeri mızıka takımı.*

ve mükemmel **mehter-ḫāneler** ve nice mühīb şūretler ve dürlü dürlü *(240:21). [mehter-ḫāneler, -ler]*

merḥūm: *Rahmete ulaşmış.*
1. vāsıṭatü'l-ʿıḳd-ı sülāle-i ṭāhireleri vezīr-i aʿẓam **merḥūm** Nuʿmān Paşa celīle-i maḥlūle *(141:8). [merḥūm,]*
2. **merḥūm** Sulṭān Bāyezīd Ḫān-ı Velī ʿibādet-gāhı civārında *(143:8). [merḥūm,]*
3. vālid-i mācid-i sulṭān-ı cihān **merḥūm** Sulṭān Meḥemmed Ḫān bevveʾehullāhu fī surūri'l-cinān *(168:17). [merḥūm,]*
4. mesned-ārā-yı vekālet-i kübrā bulunan **merḥūm** Köprili-zāde Aḥmed Paşa *(168:20). [merḥūm,]*
5. ve nessāḫ-ı ḳavāʿid-i ḫoş-nüvīsān-ı kühen Şeyḫ Ḥamdullāh **merḥūmuñ** *(170:4). [merḥūmuñ, -uñ]*
6. māʾü'l-ḥayāt-ı süṭūr-ı pür-nūrı āb-ı rūy-ı nessāḫān-ı Rūm Ṣuyolcı-zāde **merḥūmuñ** *(189:22). [merḥūmuñ, -uñ]*
7. Şaʿbān-zāde **merḥūmuñ** eşer-i ḳalem-i ṣıḥḥat-āyīni ile Oḳçı-zādeniñ *(190:16). [merḥūmuñ, -uñ]*
8. **merḥūmuñ** selīl-i celīli Meḥemmed Sāʿīd Efendi ile dört ʿaded *(201:22). [merḥūmuñ, -uñ]*

merḫūm: *(Amucazade Hüseyin) Allah'ın rahmetine erişmiş.*

merḫūm ʿAmuca-zāde Ḥüseyin Paşa mühür-dārlıġı ile *(360:15). [merḫūm,]*

merhūm u maġfūrun-leh: *(Sultan II. Mustafa için) Rahmete ulaşmış ve Allah tarafından günahları affedilmiş.*

Ve içlerinden ḫudāvendigār-ı sābıḳ cennet-mekān firdevs-āşiyān **merhūm u maġfūrun-leh** *(140:36). [merhūm u maġfūrun-leh,]*

merʿī vü müʾeddā kılındıkda: *Eksiksiz bir şekilde yerine getirmek.*

ve merāsim-i dīrīne kemā-yenbaġī **merʿī vü müʾeddā ḳılındıḳda** *(215:12). [merʿī vü müʾeddā ḳılındıḳda, -dıḳda]*

merkūb: *Üzerine binilmiş, binek hayvanı.*
1. **merkūbların** ẕī-rūḥ ḳıyās eyleyüp midillüler ile ṣıbyān olmaḳ gümān iderler idi *(157:29). [merkūbların, -lar, -ın]*
2. Ve **merkūb** cinsinden daḫi Rūmī vü Mıṣrī mükemmel ṭonanmış iki reʾs *(165:14). [merkūb,]*

merkūz olan: *İçinde bulunmak.*

Bādede **merkūz olan** ḫāṣiyyet-i defʿ-i ġamı *(161:7). [merkūz olan, -an]*

mermerlik: *Topkapı sarayında bulunan mermer kapının bulunduğu alan.*

ile şeker bāġçeleri daḫi **mermerlik** öñine vażʿ ve şeyḫü'l-islām-ı *(371:26). [mermerlik,]*

mermerlik kapusı: *Topkapı sarayında bulunan mermer kapı.*

ṣoñra orṭa ḳapu dāḫilinde **mermerlik ḳapusı** öñinde sitāde ḳılınup naḫl-ı ṣaġīrler *(371:25). [mermerlik ḳapusı,]*

mermī-yi sihām-enẕār: *Bakış oklarını, silahını atmak.*

Mermī-yi sihām-enẕār dārā-yı rūzgāra geldikde mānend-i kūh-ı Ḳāf sedd-i sedīd-i meydān-ı meṣāf olup *(188:7). [mermī-yi sihām-enẕār,]*

mersūm-ı yerāʿa-i vaḳāyiʿ-nüvīsān oldıġı: *Tarih yazıcıların kalemiyle resmetmesi.*

mersūm-ı yerāʿa-i vaḳāyiʿ-nüvīsān oldıġı vech üzere pīrāye-i ʿarṣa-i beyān ḳılınan *(168:14). [mersūm-ı yerāʿa-i vaḳāyiʿ-nüvīsān oldıġı, -dıġ, -ı]*

mertebe: *Derece.*
1. **mertebesinden** ber-ter dāne-rīz-i sünbüle-i şerer oldı Bu eşnāda aġayān-ı enderūn-ı āṣafīden *(173:2). [mertebesinden, -s, -i, -n, -den]*
2. bir **mertebe** meşʿal-efrūz-ı şādmānī oldu ki taʿbīri āteş-endāz-ı bārūt-ḫāne-i ḥavṣala-i taḳrīr idi *(173:26). [mertebe,]*
3. dizüp ṣu ile ṭoldurdı ve luʿbet-bāzlıḳda bir **mertebe** ṣuyın buldurdı ki bir *(176:25). [mertebe,]*
4. müʾeddī olacaḳ **mertebeye** vardıḳda kiş kiş-i serhengān ile miyānları *(182:8). [mertebeye, -y, -e]*
5. vāḳıʿā dervāze-i nigīn gibi dāʾire-i sūrı bir **mertebe** naḳş-ı mīnā-kārī ile tarṣīʿ u tezyīn eylediler *(195:17). [mertebe,]*
6. muḫāl **mertebesinde** buldum *(209:29). [mertebesinde, -s, -i, -n, -de]*
7. mışrāʿ Ki meşk-i lerziş eyler mevc girdāb-ı surīninden bir **mertebe** *(231.26). [mertebe,]*
8. kimini daḫi rikāb u zīn ve dībā zīn-pūş ile Burāḳ-ı berin-i ḫuld gibi bir **mertebe** tezyīn eylediler *(237:6). [mertebe,]*
9. el-ḫāṣıl bir gūne iẓhār-ı şādmānī vü sürūr ve bir **mertebe** cemʿiyyet-i esbāb-ı ḥubūr *(254:29). [mertebe,]*
10. bir **mertebe** tertīb-i esbāb-ı zīnet ve tekmīl-i levāzım-ı meserret olındı *(268:28). [mertebe,]*
11. āb-ı āteş püskürilüp ḥużūr-ı hümāyūnda bir **mertebe** şenlik görüldi ki ne çeşm-i ḳamer *(270:14). [mertebe,]*
12. Eṭfāle bu iltifātların görüp çengīler daḫi bir **mertebe** şenlikler ile *(275:27). [mertebe,]*
13. ṣaġīr çadırları daḫi ṣuʿle-gīr-i āteş-i şerer-efşān olmaġla bir **mertebe** şenlik *(278:7). [mertebe,]*
14. ve kimi zemīnde cilve-i mestāne iderek bir gūne şeṭāret ve bir **mertebe** *(309:11). [mertebe,]*
15. güncāyiş **mertebesinden** ber-ter iẓhār-ı zīb ü zīver eylediler ve ḫıtām-ı cemʿiyyetlerinde *(313:9). [mertebesinden, -s, -i, -n, -den]*
16. germiyyet-i bāzār-ı meserret içün baḫş-ı bıżāʿa-i raġbet buyurup bir **mertebe** neşāṭ u şevḳ *(322:31). [mertebe,]*
17. bir **mertebe** icrā-yı maḥāret ve naʿt-ı şaṭranc-ı mülāʿabede *(343:16). [mertebe,]*
18. aġa-i mūmā-ileyh ḫażretlerine bir **mertebe** baḫş-ı behcet ü sürūr ve feyż-i ferḥat u ḥubūr itmişdir *(344:3). [mertebe,]*
19. pertev-endāz-ı ḥaşmet ü celāl olup ol şeb-i pür-ṭarabda bir **mertebe** fişek şenligi olmuşdur *(345:16). [mertebe,]*
20. zamān ceng-i mütemādī olup bir **mertebe** ṣūret-i cengden ẕevḳ u ṣafā vü āheng olmuşdur *(346:20). [mertebe,]*
21. rezm ü peygārları müʾeddī-i muḥārebe olacaḳ **mertebelere** bādī olmaġın *(346:17). [mertebelere, -ler, -e]*
22. Ḥaḳḳā ki bir **mertebe** cemʿiyyet ve bir gūne basṭ-ı mevāʾid-i niʿmet ḳılındı *(348:23). [mertebe,]*
23. başlayup aḫşām bāzārı ḳumāş-ı rengā-reng-i envāʿ-ı fişeng bir **mertebe** revāc-ı germ *(355:24). [mertebe,]*
24. gāh kestaneler ḳızmış duramaz āteşinden çatlar el-ḫāṣıl bir **mertebe** fişek şenligi *(356:12). [mertebe,]*
25. mütemādī olup bir **mertebe** pertev-pāş-ı şevḳ u şādī olmuşdur ki leyālī-i sābıḳanıñ mecmūʿında *(356:18). [mertebe,]*
26. mülāʿabe-i cündiyān ve muḍārebe-i cirīd-bāzān bir **mertebe** germā-germ oldı ki *(358:25). [mertebe,]*

mertebe: *Güç.*

daḫi tamām **mertebe** hünerlerini perde perde iʿlān u iẓhār itdiklerinden ṣoñra *(294:10). [mertebe,]*

mertebe: *... yakın.*

Nıṣf-ı sütün **mertebesine** resīde olup mıṣrāʿ Ṣavulsun bāña seng-i rāh olanlar *(362:32). [mertebesine, -s, -i, -n, -e]*

mertebe: *Kadar.*
1. Ḫalḳı İstanbul'uñ ol **mertebe** mesrūr oldı *(136.28). [mertebe,]*
2. ḥācet ḳomayacaḳ **mertebe** germ-iştihā-yı intihāb iken yine *(157:4). [mertebe,]*
3. bir ḳulle fişegine āteş virdüklerinde şol **mertebe** şuʿle-pāş ve şerer-niṣār oldı ki *(157:32). [mertebe,]*
4. **mertebe** mütevāfir ü mütekāṣirdir deyu şöhret-yāb ve *(168:28). [mertebe,]*
5. ʿumde-i maḥmūl olacaḳ **mertebe** kānūn-efrūz-ı şevḳ ü şādī ve şūr u şeġāb ve *(173:23). [mertebe,]*
6. baʿīdü'l-ʿışāda iṭfā-yı meşāʿil-i temāşā ḳılınup bu **mertebe** ile iktifā olundı *(173:29). [mertebe,]*
7. Zühreniñ çengi yere düşmüş disem bu **mertebe** *(184:28). [mertebe,]*
8. tüfeng-i dirhem-dār gibi şol **mertebe** patladı ki ṣadā-yı ṭabanca ḫaşyet-nümāsından *(197:3). [mertebe,]*
9. mevṭī-i ḳadem olacaḳ **mertebe** şerek-i naʿl ḳadar bir ḫaşeb-pāre vażʿ itmekle *(199:26). [mertebe,]*
10. ʿAyyūḳa irişüp erbāb-ı temāşā meslūbü'ş-şuʿūr olacaḳ **mertebe** *(207:23). [mertebe,]*
11. Ḫaḳḳ bu ki anlar daḫi īrāṣ-ı ḫayret idecek **mertebe** iẓhār-ı mahāret eylediler *(213:19). [mertebe,]*
12. bāzū-şiken-i ṭāḳat-ı beşeriyye olacaḳ **mertebe** ʿarż-ı nīrū ve pençe-i Gerşaṣb-ı āhen-desti *(222:16). [mertebe,]*
13. gezīde itmekle naʿra-i tiryākiyānı burc-ı ʿaḳrebe resīde eyleyüp tekrār şol **mertebe** *(225:21). [mertebe,]*
14. **mertebe** bī-bāk arḳası üzere yatup āsāyiş eyledi ki seyr idenler ecel beşigi *(232:34). [mertebe,]*
15. kendüyi żabṭ idecek **mertebe** miyānından sütūna rabṭ ve birini daḫi dest-i ḳudreti *(243:5). [mertebe,]*
16. Ve ol çār-şemşīr-i behem-peyvesti kemer-bend-i miyān olacaḳ **mertebe** *(246:27). [mertebe,]*
17. **mertebe** raḳṣ u perendeleri icrā ve pāy-ı pergār-sīmāların *(246:8). [mertebe,]*
18. bir cānibe ʿubūr olunacaḳ **mertebe** keṣret görüldi *(252:15). [mertebe,]*
19. bīgāne duḫūline sedd olacaḳ **mertebesi** ḫāric-i ḥīṭa-i terḥīṣ ve ocaġ-ı meẕkūre *(262:13). [mertebesi, -s, -i]*
20. şuʿāʿ-ı fişeng-i āsumānīsi cevāmiʿ-i eflāke menār olmaḳ **mertebelerinden** *(268:22). [mertebelerinden, -ler, -i, -n, -den]*
21. otuz ḳadar muʿallem ḫırs güncīde-i ḥavṣala-i raḳḳ u ṭırs olamayacaḳ **mertebe** *(274:17). [mertebe,]*
22. niyyetine ṭulumlar ile her cānibden şol **mertebe** āb-efşān oldılar ki li-münşiʾihi'l-faḳīr *(279:18). [mertebe,]*
23. vücūd-ı insānīde olan ʿurūḳ u aʿṣaba īrāṣ-ı raʿşe-i ıżṭırāb idecek **mertebe** *(282:7). [mertebe,]*
24. daḫi ceyb ü hemyānların tehī idecek **mertebe** beẕl-i naḳdīne-i cūd ve her fırḳaya *(289:25). [mertebe,]*
25. eflākiñ etekleri ṭutuşacaḳ **mertebe** zebāne-keş ve küre-i zemherīr kūre-i āteş olmaġın *(290:3). [mertebe,]*
26. **mertebe** nāʾil-i kām oldılar *(305:18). [mertebe,]*
27. dillerle taʿbīr olunmayacaḳ **mertebe** beẕle-güẕārī ve serhengān-ı enderūn-ı āṣafī *(309:37). [mertebe,]*
28. **mertebeler** nümāyān ve küre-i zemīni keştī-i Nūḥdan nişān eyleyüp *(325.14). [mertebeler, -ler]*
29. Neṣr El-ḥāṣıl bugün taʿṭīl-i ʿudde-i ṭarab u sürūra bādī olacaḳ **mertebe** şiddet-i riyāḥ *(326:9). [mertebe,]*
30. naʿl yaḳdılar Ḫulāṣā imkānı **mertebesince** iẓhār-ı şeṭāret ve tekmīl-i ḫıdmet itdiklerinden *(335:22). [mertebesince, -s, -ince]*
31. ile ẕevḳ-yāb olup niẓām-ı şevket-i devlet ve bu **mertebe** basṭ-ı mevāʾid-i meserrete *(338:8). [mertebe,]*
32. engüşt-i dehān-ı ḫayret eyleyüp bu **mertebe** meḍāḥīk-i müfīżü's-sürūrda *(339:28). [mertebe,]*
33. **mertebe** tekmīl-i nāmūs-ı salṭanat ve muḫālifān-ı dīn olan ʿadāvet-sīretān-ı dost-ṣūrete *(339, 35). [mertebe,]*
34. güm oldı Çendān bu **mertebe** ṣanʿat ḫalḳa īcāb-ı iʿcāb u ḫayret idemeyüp *(351:32). [mertebe,]*
35. ol **mertebe** şuʿle-bār oldı ve dürlü dürlü iʿmāl-i edevāt-ı nāriyye ḳıldı *(356:27). [mertebe,]*
36. **mertebeler** ẓuhūr bulmuş iken nā-gehān nice kerre sālifü'l-beyān *(356:21). [mertebeler, -ler]*
37. īrāṣ-ı melāl idecek **mertebelere** resīde olmaġla ıṭnāb-ı ṭınāb-ı süḫandan ictināb olunup *(360:12). [mertebelere, -ler, -e]*
38. zebān ḳāṣır olacaḳ **mertebe** esbāb-ı saṭvet ve ʿizz ü şān ile çeşm-i nuẓẓārı *(365:20). [mertebe,]*
39. ḳarīb maḥallde naḫllarıñ iḫrācı mümkin olacaḳ **mertebe** fürce açılup *(365:31). [mertebe,]*
40. ġazāl-i mihri cünūn-ı reşk ile ḫalḳa-i beste-i zencīr-i kehkeşān itmek **mertebesine** *(369:15). [mertebesine, -s, -i, -n, -e]*
41. **mertebeyi** bulmuş idi *(370:9). [mertebeyi, -y, -i]*

mertebe-bahş-ı erbāb-ı ḳābiliyyet: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Yetenekli kişileri mevkileriyle ödüllendiren.*

rātibe-baḫş-ı şuʿarā vü ʿulemā ḳadr-dān-ı ḫıdmet **mertebe-baḫş-ı erbāb-ı ḳābiliyyet** *(363:18). [mertebe-baḫş-ı erbāb-ı ḳābiliyyet,]*

mertebe-i cāh u celālin: *Büyüklük ve makam derecesi.*

teraḳḳī ve **mertebe-i cāh u celālin** gitdükçe mürtefiʿ ü müterāḳḳī iderek ṣadr-ı ṣadāretde *(145:31). [mertebe-i cāh u celālin, -in]*

mertebe-i ʿurūc u şuʿūdında: *Yukarıya doğru çıkış ve yükseliş.*

bülend āsumānī fişekler ki dūr-bīn-i medd-i nigāh **mertebe-i ʿurūc u şuʿūdında** *(269:25). [mertebe-i ʿurūc u şuʿūdında, -ı, -n, -da]*

mertebesi: *Kadar.*

Baʿdehū bir çenber içinde nışfı **mertebesine** degin biri biri üzerinde fincānlar *(176:24). [mertebesine, -s, -i, -n, -e]*

meşābīḥ-i nūr-pāş-ı gūnā-gūn: *Türlü türlü ışıklar saçan kandiller.*

ve **meşābīḥ-i nūr-pāş-ı gūnā-gūn** birle *(195:13). [meşābīḥ-i nūr-pāş-ı gūnā-gūn,]*

meşābīḥ-i sebz-gūndan: *Yeşil renkli kandil.*

Baʿdehū ṣal-ı āḫer daḫi cezīre-i deryā-yı naẓar olup kenāresi **meşābīḥ-i sebz-gūndan** *(202:26). [meşābīḥ-i sebz-gūndan, -dan]*

meşābīḥ-i zeberced-gūn-ı şevḳ-efrūzdan: *Heves uyandıran zebercet renkli fenerler.*

on beş biñ ḳadar ḳanādīl-i ẓulmet-sūz ve **meşābīḥ-i zeberced-gūn-ı şevḳ-efrūzdan** *(255:18). [meşābīḥ-i zeberced-gūn-ı şevḳ-efrūzdan, -dan]*

meşābīḥ-i zümürrüd-gūndan: *Zümrüt renkli kandil.*

bir ṭop ʿarabası üslūbında **meşābīḥ-i zümürrüd-gūndan** bir ṣūret-i merġūb u güzīn *(268:14). [meşābīḥ-i zümürrüd-gūndan, -dan]*

mesāfe: *Uzaklık, mesafe.*

mesāfe maḥallden altışar altışar hem-ʿinān-ı yek-dīger naẓar-gāh-ı şehriyārī olan *(359:31). [mesāfe,]*

mesāḥa-i menāzil ü mevāḳiʿ u sāḥası: *Konaklama, oturma yerleri ve alanın kapladığı yerin ölçülmesi.*

Atıcılar Tekyesiniñ **mesāḥa-i menāzil ü mevāḳiʿ u sāḥası** ḫuṣūṣına mübāderet olundı *(147:9). [mesāḥa-i menāzil ü mevāḳiʿ u sāḥası, -s, -ı]*

meşāhīr ü fużalā vü ṣuleḥāsı: *Ünü bilinenler, erdemli kimseler, salihler.*

meşāhīr ü fużalā vü ṣuleḥāsı içün üç direkli verāsında *(344:24). [meşāhīr ü fużalā vü ṣuleḥāsı, -s, -ı]*

mesāʿī-i cemīle: *Güzel çalışma.*
1. Bundan mā-ʿadā tehyiʿe-i levāzım-ı meserret ve taʿbiye-i merāsim-i neşāṭ ü ferḥat ü zīnet mevḳūf oldıġı **mesāʿī-i cemīlede** bir daḳīḳa nā-merʿī ḳalmadıḳdan şoñra beyt *(152:3). [mesāʿī-i cemīlede, -de]*
2. mevḳūf oldıġı **mesāʿī-i cemīlede** bir daḳīḳa nā-merʿī ḳalmadıḳdan *(152:20). [mesāʿī-i cemīlede, -de]*

meşāʿil ü fener: *Meşaleler ve fener.*

daḫi nice ḳandīlli ʿaḳabeler ve nice **meşāʿil ü fener** ve nice eşkāl-i mühībe-i ḥayret-āver *(203.4). [meşāʿil ü fener,]*

meşāʿil-i lemʿa-feşān: *Işık saçan meşaleler.*

yer yer **meşāʿil-i lemʿa-feşān** ile kūy-ı zemīni küre-i nārdan nişān ve *(195:9). [meşāʿil-i lemʿa-feşān,]*

meşāʿil-i nevvār: *Işık saçan meşaleler.*

meşāʿil-i nevvār ile pīrāmen-i Cebel-i Ṭūr-ı pür-nūrdan nümūdār ve eşkāl-i meşābīḥ-i şuʿāl *(227.17). [meşāʿil-i nevvār,]*

meşāʿil-i nevvār: *Işık saçan meşaleler.*

üzerinde **meşāʿil-i nevvār** ve yeşil ḳandīllerden birer serv-i sebz āşikār ve nice *(254:9). [meşāʿil-i nevvār,]*

meşāʿil-i nūr-baḫş: *Aydınlık saçan meşaleler.*

nā-maʿdūd idi Yer yer **meşāʿil-i nūr-baḫş** tābān ve *(254:23). [meşāʿil-i nūr-baḫş,]*

meşāʿil-i pür-sūz: *Işık saçan meşaleler.*

Ve yine gümrükçi aġa ṭarafından daḫi nice **meşāʿil-i pür-sūz** ve ḳanādīl-i şeb-efrūz *(220:23). [meşāʿil-i pür-sūz,]*

meşāʿil-i sūzān: *Yanan meşaleler.*
1. eṭrāfında **meşāʿil-i sūzān** içinde şumūʿ-ı tābān dīde-i mihri ḫīre ve *(253:6). [meşāʿil-i sūzān,]*
2. nice şumūʿ-ı tābān ve **meşāʿil-i sūzān** ve ḳanādīl-i fürūzān çeşm-i ḳarīr-i ʿālemiyāndan *(255:2). [meşāʿil-i sūzān,]*

meşaḳḳat: *Zahmet, sıkıntı.*

Ḫademe-i sūruñ çekdikleri **meşaḳḳat** ber-mūcib-i el-ḳaṭretü tedüllü ʿale'l-ġadīr *(327:6). [meşaḳḳat,]*

meşʿal: *Bir sopanın ucuna yerleştirilmiş yağlı paçavra vb. yanıcı maddelerin yakılması suretiyle ışık veren aydınlatma aracı.*
1. **Meşʿaller** olup çü mihr-i enver *(131:5). [meşʿaller, -ler]*
2. Ez-cümle gāh bir **meşʿaliñ** nevk-i āhenīnin miyān-ı ebruvānına vażʿ idüp *(158:4). [meşʿaliñ, -iñ]*
3. **meşʿal** ve miyānına bir ḫum sitāde ve nevk-i sinānı başına nihāde eyleyüp *(209:31). [meşʿal,]*
4. meşʿaliñ daḫi ucını alnına ṭayayup eṭrāfı geşt ü güẕār ve ḳuvvet-i bāzū-yı mahāretin *(210:2). [meşʿaliñ, -iñ]*

meşʿal heyʾetinde: *(Fişek) Meşale görünümünde olan şey.*

üzerinde **meşʿal heyʾetinde** bir fişegi idāre ve beş on ḳandīli birden reme-i kebūter *(271:33). [meşʿal heyʾetinde, -n, -de]*

meşʿale: *Ziyade aydınlık vermek için içinde çıra vesâire yakılan büyük demir çanak, meşale.*

pīrāmen-i ḫaymede **meşʿale** fürūzān olur gibi dāmeni şerāre-i fetīle-i şuʿle-pāşdan *(196:27). [meşʿale,]*

meşʿal-efrūz-ı şādmānī oldu: *Sevinç meşalesini yakmak.*

bir mertebe **meşʿal-efrūz-ı şādmānī oldu** ki taʿbīri āteş-endāz-ı bārūt-ḫāne-i ḥavṣala-i taḳrīr idi *(173:26). [meşʿal-efrūz-ı şādmānī oldu, -du]*

meşʿal-i nāra: *Ateş sopası.*

hevāyī fişegi işābet itmekle cümlesi birden ṭutuşup şuffeyi **meşʿal-i nāra** belki *(173:15). [meşʿal-i nāra, -a]*

meşʿal-i nevvār-ı māh-tāb: *Ay ışığının aydınlatıcı meşalesi (ışığı).*

Meşʿal-i nevvār-ı māh-tāb sāḥa-fürūz-ı ḫıyām-ı ẓalām oldıġı şeb-hengāmda *(172:19). [meşʿal-i nevvār-ı māh-tāb,]*

meşʿal-i ẓulmet-sūz-ı bār-gāh-ı pādişāhīye: *Padişah otağının karanlığını tutuşturmak.*

meşʿal-i ẓulmet-sūz-ı bār-gāḥ-ı pādişāhīye bedel iltihāb u bürūz itdi *(288:34). [meşʿal-i ẓulmet-sūz-ı bār-gāḥ-ı pādişāhīye, -y, -e]*

meşāmm-ı ʿālemi: *Dünyada yaşayanların burnu.*

Neşr Ve üç yüz miṣḳāl miḳdārı bir şīşe ʿıṭr-ı şāhī ki bir şemmesi **meşāmm-ı ʿālemi** *(162:9). [meşāmm-ı ʿālemi, -i]*

meşāmm-ı cāna: *Can damağı.*

Meşāmm-ı cāna virüp ṭabḫ-ı ḳahve būy-ı nefīs *(313:29). [meşāmm-ı cāna, -a]*

meşāmm-ı şevklerine: *Burnun keyfi, güzel koku.*

meşāmm-ı şevḳlerine bir gūne laḫlaḫa-sāy-ı inbisāṭ-ı ferḥat oldı ki *(144:6). [meşāmm-ı şevḳlerine, -ler, -i, -n, -e]*

mesānid-i iʿtibār u iftihāra: *Saygınlık ve kıvanç dayanağı.*

ittikā ve **mesānid-i iʿtibār u iftiḫāra** istinād u ilticā eyleyüp ve cebeci *(337:21). [mesānid-i iʿtibār u iftiḫāra, -a]*

meşāyiḫ u ṣūfiyān: *Şeyhler ve sufiler.*

ḫulefāsı ve **meşāyiḫ u ṣūfiyān** dervīşān ve fuḳarāsı żiyāfet-i hümāyūn-ı neşāṭ-baḫşāda *(342:9). [meşāyiḫ u ṣūfiyān,]*

meşāyih-i fihāmdan: *Büyük şeyhler, bilginler.*

ve gülbün-ārā-yı kürsī-i meşīḫat olan **meşāyiḫ-i fiḫāmdan** *(214:33). [meşāyiḫ-i fiḫāmdan, -dan]*

meşāyiḫ-i ʿiẕāmiyye: *Ulema sınıfı.*

meşāyiḫ-i ʿiẕāmiyye ḫażerātından üç ẕāt-ı ʿamīmetü'l-berekātıñ ki ʿArabiyye *(189:31). [meşāyiḫ-i ʿiẕāmiyye,]*

meşāyiḫ-i kirām: *Büyük şeyhler, bilginler.*

defter-dār efendi ile ṭoḳuz nefer **meşāyiḫ-i kirām** ve süfre-i rābiʿada *(215:23). [meşāyiḫ-i kirām,]*

meşāyiḫ-i kirām efendiler: *Büyük şeyhler, ulemalar.*
müsāfir otaḳlarında ʿıḳd-ı meclis-i raḥmet eyleyen **meşāyiḫ-i kirām efendilerden** *(210:21). [meşāyiḫ-i kirām efendilerden, -den]*
Ve **meşāyiḫ-i kirām efendiler** melāʿib ü melāhī ile telezzüzden beri *(211:20). [meşāyiḫ-i kirām efendiler,]*

meşāyiḫ-i selāṭīne: *Sultan camileri şeyhleri.*

hem-zānū-yı mevḳiʿ-i iḫtirām olup bu iki süfre ḥużūr-ı hümāyūna giren **meşāyiḫ-i selāṭīne** *(215:18). [meşāyiḫ-i selāṭīne, -e]*

mesbūḳ: *Geri kalmış.*

ezmine-i selāṭīn-i sālifeniñ birinde ʿadīli **mesbūḳ** ve miṣli manẓūr olmayan nice *(349:23). [mesbūḳ,]*

mesbūk u maṭbūʿ: *Dökülmek ve yapılmak.*

maṣnūʿ sīm-i ḫālişden **mesbūk u maṭbūʿ** mālikine sermāye-i devlet ḥasreti ile *(361:29). [mesbūk u maṭbūʿ,]*

mesbūk-ı ḳālıb-ı īcād itdigi: *İcat kalıbına dökmek.*

tedārükine beẕl-i naḳdīne-i himmet idüp **mesbūk-ı ḳālıb-ı īcād itdigi** *(340:16). [mesbūk-ı ḳālıb-ı īcād itdigi, -dig, -i]*

mesbūk-ı kālıb-ı īcād olup: *İcat kalıbına dökülmüş, ustalıkla işlenerek benzersiz bir biçimde yapılmış.*

mesbūk-ı ḳālıb-ı īcād olup gūyā kūre-i zer-ger-i ḫurşīdden lemeʿān eylemiş *(171:4). [mesbūk-ı ḳālıb-ı īcād olup, -up]*

mesel: *Atasözü, darb-ı mesel.*
1. **meṣeli** üzere ayular ṣāḥiblerine ġalebe-nümā oldılar *(208, 3). [meṣeli, -i]*
2. Meşhūr **meṣeldir** ki ṣemer bār-ı ḫar olmaz *(336:19). [meṣeldir, -dir]*

meserret-baḫş-ı nuẕẕār oldukları: *Seyircilere neşe vermek.*

meserret-baḫş-ı nuẕẕār olduḳları ʿaḳabinde piyāde vü süvār mevzūn-ḳadān u dil-keş-reftārı *(238:7). [meserret-baḫş-ı nuẕẕār olduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*

mesfūr: *(Bakkallar ve manavlar) Adı geçen kişiler.*

ṣoñra ālāyları ḫıtāmında sūr-ı hümāyūn ṭulumcıları **mesfūrlarıñ** *(281:29). [mesfūrlarıñ, -lar, -ıñ]*

mesfūr: *(Yazılmış) Adı geçmiş, yazılmış.*

Mesfūrlara irāʾet-i s̱ervet ve basṭ-ı mevāʾid-i mekrümet ile nāmūs-ı salṭanat *(344:13). [mesfūrlara, -lar, -a]*

mesfūr Fırança ilçilerine: *Adı geçen Fransa elçileri.*

hediyye-i muʿtādelerini yevm-i sābıḳada z̤ikri sebḳ iden **mesfūr Fırança ilçilerine** *(343:3). [mesfūr Fırança ilçilerine, -ler, -i, -n, -e]*

meşġūl: *Bir işi yapmak.*
1. **meşġūl** idiler Ẕihn-i vaḳḳādı mişkāt-ı feyż-i ilāhīden çerāġ-efrūz-ı istināre olan *(152:9). [meşġūl,]*
2. dāmen-be-miyān nuḳl-i ṣıḥāfa **meşġūl** ve bu eṣnāda sālifü'ẕ-z̤ikr balyosun ber-mucīb-i defter *(350:29). [meşġūl,]*

meşġul ol: *Bir iş ile ilgilenmek.*
1. bundan elzem bir emr-i ehemme **meşġūl olmalarına** maḥmūldür deyu cānib-i baḥre *(257:15). [meşġūl olmalarına, -ma, -lar, -ı, -n, -a]*
2. vaḳt-i ṭaʿāma dek anlar daḫi seyr ü temāşāya **meşġul oldılar** *(285:27). [meşġul oldılar, -dı, -lar]*

meşġūl-i kerīme-i ve ḳınā rabbenā ʿazābe'n-nār olmuşlardır: *(Bakara Suresi 231.ayet) Ey rabbimiz! Bizi o ateş azabından koru ayetini okumaya başlamak.*

nümūdār ve seyr iden erbāb-ı enẓār **meşġūl-i kerīme-i Ve ḳınā rabbenā ʿaz̤ābe'n-nār olmuşlardır** *(270:27). [meşġūl-i kerīme-i ve ḳınā rabbenā ʿaz̤ābe'n-nār olmuşlardır, -muş, -lar, -dır]*

meşġūl-i nāle vü zār: *(Sünnet çocukları için) Bağrışıp ağlaşmak.*

kārd-ı ḫattān-ı bī-emāna intiẓār ile mānende-i bere-i ṣīr-ḫˇār **meşġūl-i nāle vü zār** *(275:18). [meşġūl-i nāle vü zār,]*

meşhūd ol: *Görülmek.*
1. **meşhūd olmaġın** iltifāt-ı ḫüsrev-i merḥamet-ṣiʿār ile nāzende-ḫırām çerā-gāh-ı imtiyāz u iftiḫār oldılar *(237:17). [meşhūd olmaġın, -maġ, -ın]*
2. **meşhūd olduḳda** vekīl-i salṭanat ḥażret-i ṣāḥib-i devlet maḳām-ı ʿālīlerinden *(248:8). [meşhūd olduḳda, -duḳda]*
3. maʿdūd ve her biriniñ pertev-i meh-tāb ḳadar ẕiyāsı **meşhūd oldı** *(253:33). [meşhūd oldı, -dı]*
4. civārında iḥdās̱ olunan nīṣīmen-i maʿhūdda leyle-i sābıḳada **meşhūd olan** *(289:1). [meşhūd olan, -an]*
5. **meşhūd olan** ṣanāyiʿ-i nā-dīdeye fāʾiḳ ve her *(356:19). [meşhūd olan, -an]*
6. Lākin bundan ġayrı naḳle şāyeste bir emr-i ġarīb-i uḍḥūke-fermā **meşhūd olmayup** *(335:16). [meşhūd olmayup, -ma, -y, -up]*

meşhūd u manẓūr olan: *Görülmek, şahit olmak.*

rehber-i meḥāfil-i z̤evḳ olup eyyām-ı sābıḳada **meşhūd u manẓūr olan** melʿābelerden *(311:27). [meşhūd u manẓūr olan, -an]*

meşhūd u manẓūr oldı: *Görülmek.*

meşhūd u manẓūr oldı *(270:9). [meşhūd u manẓūr oldı, -dı]*

meşhūd-ı ʿālem oldığından: *Kendini göstermek.*

meşhūd-ı ʿālem oldığından mā-ʿadā refīḳiniñ başında bir ayaġ üzere ḳıyām ve *(246:6). [meşhūd-ı ʿālem oldığından, -dığ, -ı, -n, -dan]*

meşhūd-ı āṣaf-ı ṣādıḳ-nihād u cemʿiyyet-ālūd olduḳda: *(Şehzadelerin) Yanlarında bulunan ve sadık yaradılışlı sadrazamın görünmesi.*

meşhūd-ı āṣaf-ı ṣādıḳ-nihād u cemʿiyyet-ālūd olduḳda be-cāy-ı ḫande *(359:9). [meşhūd-ı āṣaf-ı ṣādıḳ-nihād u cemʿiyyet-ālūd olduḳda, -duḳda]*

meşhūd-ı çeşm-i ʿibret-bīn-i ḫudāvendigār-ı ḫalīl-ḫū olduḳda: *İbrahim Halil huylu padişahın her şeyi doğru bir anlamda değerlendirici gözüne ilişmek.*

tehyiʾe-i miʿde-i iştihā-yı loḳma-cūʿ itdikleri **meşhūd-ı çeşm-i ʿibret-bīn-i ḫudāvendigār-ı Ḫalīl-ḫū olduḳda** *(265:29). [meşhūd-ı çeşm-i ʿibret-bīn-i ḫudāvendigār-ı ḫalīl-ḫū olduḳda, -duḳda]*

meşhūd-ı cihān: *Dünyayı bilenler.*

ne güne iẓhār-ı ḳudret ve icrā-yı ġayret itdigi **meşhūd-ı cihān** ve *(340:1). [meşhūd-ı cihān,]*

meşhūd-ı dīde-i ʿibret-bīn olan: *Seyretmek, ibretle gören gözle şahit olmak.*

farḳı olmadığı ḳaṭʿiyyü'ẕ-ẓuhūr olup leyālī-i sābıḳada **meşhūd-ı dīde-i ʿibret-bīn olan** *(309:19). [meşhūd-ı dīde-i ʿibret-bīn olan, -an]*

meşhūd-ı dīde-i ṣaġīr ü kebīr oldı: *(Yapılan gösteriler için) Büyük küçük herkes tarafından seyredilmek.*

meşhūd-ı dīde-i ṣaġīr ü kebīr oldı *(199:22). [meşhūd-ı dīde-i ṣaġīr ü kebīr oldı, -dı]*

meşhūd-ı dīde-i temāşā oldı: *Gözler önünde bulunmak.*

Bu güne ḫayret-efzā ġarāʾib-i bī-ġāyet ve ʿacāʾib-i bī-nihāyet **meşhūd-ı dīde-i temāşā oldı** *(317:20). [meşhūd-ı dīde-i temāşā oldı, -dı]*

meşhūd-ı ḳarīb ü baʿīd oldı: *Uzak ve yakında olanlar tarafından görülmek.*

tenfīẕ ve evāmir-i şehen-şāhī taḥkīm ü teʾyīd olındığı **meşhūd-ı ḳarīb ü baʿīd oldı** *(263:4). [meşhūd-ı ḳarīb ü baʿīd oldı, -dı]*

meşhūd-ı mukarrebān oldukda: *Yanında bulunup olanları gözlemlemek.*

şeh-zādegān-ı ʿālī-şānına cevāhir-feşān olduḳları **meşhūd-ı muḳarrebān olduḳda** *(371:3). [meşhūd-ı muḳarrebān olduḳda, -duḳda]*

meşhūd-ı nigāh-ı çeşm-i aḥvel olamaz: *Şaşı gözün bakışıyla görülmek.*

Meşhūd-ı nigāh-ı çeşm-i aḥvel olamaz *(184:7). [meşhūd-ı nigāh-ı çeşm-i aḥvel olamaz, -a, -maz]*

meşhūd-ı ṣıġār u kibār oldı: *Büyük, küçük herkesçe görülmek.*

Ḥaḳḳā ki Oḳ Meydānından ṭaş dikdikleri **meşhūd-ı ṣıġār u kibār oldı** ve *(328:3). [meşhūd-ı ṣıġār u kibār oldı, -dı]*

meşhūduñ olan: *Şahit olmak, görmek, gözlemek.*

feyż-i ḥayāt eyleyüp Vehbiyā **meşhūduñ olan** umūr-ı ġarībe ve aḥvāl-i ʿacībeyi *(260.12). [meşhūduñ olan, -un, -an]*

meşḥūn: *Dolu, yığılmış.*
1. biñ iki yüz ḳadar ġūn-ā-gūn fişekle **meşḥūn** Daḫme-i Efrāsiyāb nāmında *(196:17). [meşḥūn,]*
2. bir fişek bāġçesi resm olunup ḳandīl-i rengā-reng ile **meşḥūn** on ʿaded *(218:26). [meşḥūn,]*
3. eṭrāfında ḳırḳar fişekle **meşḥūn** üç ʿaded mühr-i Süleymānī āvīzān olup nice *(219:32). [meşḥūn,]*
4. her biri nevāle-i günā-gūn ile **meşḥūn** ve gūyā meydānı mıṣṭaba-i żiyāfet-ḫāne-i sūr-ı hümāyūn eyledi *(222:28). [meşḥūn,]*
5. Baʿdehū bir ḳalʿa fişegi daḥi getürilüp eṭrāfı çarḫ-ı felek fişegi ile **meşḥūn** *(229:19). [meşḥūn,]*
6. **meşḥūn** bir ḳalʿa-i devvār-ı āsumān-gūn anı taʿḳīb eyleyüp bir fīl ṣūreti ḳalʿayı *(263:20). [meşḥūn,*
7. biri bu idi ki bārūt-ı tīre-gūn ile **meşḥūn** ḫayme-i siyeh-fām-ı Leylā gibi nūr-ı siyāh *(269:10). [meşḥūn,]*

meşḥūn oldıġından: *Dolu olmak, doldurulmak.*

taʿḳīb eyleyüp ol daḥi günā-gün zīb ü zīverle **meşḥūn oldıġından** mā-ʿadā saṭḥı *(204:7). [meşḥūn oldıġından, -dıġ, -ı, -n, -dan]*

meşḥūn u münevver: *Dolu ve ışıklı.*

ile pür-zer ü zīver ve ḳanādīl-i zeberced-gūn **meşḥūn u münevver** *(364:26). [meşḥūn u münevver,]*

meşhūr: *Herkesçe bilinir.*
1. ṭop Firengiñ **meşhūr** ve nev-ẕuhūr telli hatāyī ve aṭlas-ı nevʾā-nevʿ ve rengā- reng ḫārā *(321:35). [meşhūr,]*
2. **Meşhūr** meşeldir ki şemer bār-ı ḫar olmaz *(336:19). [meşhūr,]*

mesīl: *Benzer, eş.*
1. gāh ʿŪc İbnü'l-ʿUnuḳ-ı mevhūmü'l-vücūda **meşīl** fīl ḳadar şaḳīl bir tüvānā *(158:7). [meşīl,]*
2. āb-efşān-ı yemīn ü yesār olan fīl-i uʿcūbe-kirdāra **meşīl** *(270:29). [meşīl,]*

meşīnden heybeler: *Sepilenmiş koyun derisinden yapılmış torba.*

ellerinde yaġlı ṭulum ve başlarında şeb-külāh ve arḳalarında **meşīnden heybeler** *(366:27). [meşīnden heybeler, -ler]*

meşīnden kisvet: *İnce kuzu dersinden yapılmış dar paçalı pantolon.*

nāmına eşḫāṣ-ı uḍḥūke-ṣuver āmāde itdirilüp **meşīnden kisvet** ve şeb-külāh u şalvār *(142:23). [meşīnden kisvet,]*

mesīre vü manẓar: *Gezinti ve seyir yeri.*

ve **mesīre vü manẓar** taʿyīn buyurulmaġın iḳtiżā iden taʿmīrātına ve ferş u bisāṭ *(148:5). [mesīre vü manẓar,]*

meşk-bāzī-i cirīde: *Cirit oynamak.*

Bu eṣnāda naẓar-gāh-ı hümāyūnda **meşḳ-bāzī-i cirīde** ṣudūr-ı fermān-ı şehriyār-ı mecīde *(343:13). [meşḳ-bāzī-i cirīde, -e]*

meşk-i bāzī iderdi: *Eğlenme amacıyla yazı yazmak.*

Zuʿmınca **iderdi meşḳ-i bāzī** *(130:16). [meşḳ-i bāzī iderdi, -er, -di]*

meşk-i lerziş eyler: *Titreme çalışması yapmak.*
1. **meşk-i lerziş eyler** mevc girdāb-ı sürīninden ḫurde-reftār ile raḳṣ u cilveye *(174:16). [meşk-i lerziş eyler, -r]*
2. mıṣrāʿ Ki **meşk-i lerziş eyler** mevc girdāb-ı surīninden bir mertebe *(231:26). [meşk-i lerziş eyler, -r]*

meşk-ı levāzım-ı seyf ü ḳalem: *Akıl ve yarışın gerekliliğinin çalışması.*

geh bāzī-i şaṭranc-ı endīşe-medār ile **meşḳ-ı levāzım-ı seyf ü ḳalem** ve *(325:23). [meşḳ-ı levāzım-ı seyf ü ḳalem,]*

meşk-i nümūne-nümāyi-i maḥāret itdirildi: *(Hokkabazlar için) Ustalık gerektiren örnekleri sergileyerek alıştırma yapmak.*

şākirdlerine **meşḳ-i nümūne-nümāyi-i maḥāret itdirildi** *(158:3). [meşḳ-i nümūne-nümāyi-i maḥāret itdirildi, -il, -di]*

meşk-i şinā: *Yüzerek.*

ilḳā ve ol māh-liḳālar māhīler gibi naẓar-gāh-ı mālik-i baḥr u berrde **meşḳ-i şinā** *(259:6). [meşḳ-i şinā,]*

meşḳ-i şinā iderler: *Yüzme çalışması yapmak.*

Ḫalḳ **iderler** içinde **meşḳ-i şinā** *(324:7). [meşḳ-i şinā iderler, -er, -ler]*

meşk-i söz ü sāz itmek: *Şarkı bestelemeye çalışmak, prova yapmak.*

rāmiş-gerān-ı dil-keş-āvāz tāze şarḳı ve nev-īcād besteler ile **meşk-i söz ü sāz itmek** *(142:11). [meşk-i söz ü sāz itmek, -mek]*

meşk-i tüfeng-endāzī: *Tüfek atma talimi.*

meşk-i tüfeng-endāzī ve idmān-ı merāsim-i meḥārib ü meġāzī ile emr buyurup *(273.7). [meşk-i tüfeng-endāzī,]*

meşkūrü'l-mesāʿī: *Yapılan işi beğenmek.*

istiḫdām buyurdı ise **meşkūrü'l-mesāʿī** ve ḳanġı vedīʿa-i esrār-ı salṭanata *(145:27). [meşkūrü'l-mesāʿī,]*

meslek-i merġūba: *Yol göstermek.*

meslek-i merġūba pīş-vā ve aḥsen-i üslūba reh-nümā olduḳları gibi işbu *(188:24). [meslek-i merġūba, -a]*

meslūbü'ş-şuʿūr: *Bir şuura sahip olmak.*

henüz bu ḥāleti derkden **meslūbü'ş-şuʿūr** iken nā-gāh birḳaç ṣamson *(274:22). [meslūbü'ş-şuʿūr,]*

meslūbü'ş-şuʿūr olacaḳ: *Kendinden geçmek, kendini kaybetmek.*

ʿAyyūḳa irişüp erbāb-ı temāşā **meslūbü'ş-şuʿūr olacaḳ** mertebe *(207:23). [meslūbü'ş-şuʿūr olacaḳ, -acaḳ]*

mesmūʿ u meşhūd olmayan: *Duyulmuş ve görülmüş.*

mesmūʿ u meşhūd olmayan böyle żiyāfet-i ʿamīmü'l-berekete vālih u ḥayrān oldılar Li- münşiʾihi *(348:30). [mesmūʿ u meşhūd olmayan, -ma, -y, -an]*

mesmūʿ-ı evliyā-yı niʿam oldıġına: *(Şairin yaşadığı olaylar için) Velinimetin duyulması.*

ḥālā ben bu ser-güẕeştim olan fürū-māndeligim **mesmūʿ-ı evliyā-yı niʿam oldıġına** *(261:14). [mesmūʿ-ı evliyā-yı niʿam oldıġına, -dıġ, -ı, -n, -a]*

meşmūl buyurdılar: *Gözden geçirmek.*

ve işrāf-ı eṭrāfı naẓar-ı dakīka-bīnleri ile **meşmūl buyurdılar** Ol vaḳitde işāreciyān *(152:7). [meşmūl buyurdılar, -dı, -lar]*

mesned-ārā-yı faẓl u efḍāl: *(Feyzullah Efendi) Değer ve üstünlükler makamını bezeyen.*

ve **mesned-ārā-yı faẓl u efḍāl** Yaḥyā Efendi-zāde faẓīletlü *(177:32). [mesned-ārā-yı faẓl u efḍāl,]*

mesned-ārā-yı müttekā-yı iclāl: *Büyüklük yastığına yaslanmak.*

deryā şenligi temāşāsı içün Āyīneli Ḳavaḳ sāḥilinde **mesned-ārā-yı müttekā-yı iclāl** *(350:11). [mesned-ārā-yı müttekā-yı iclāl,]*

mesned-ārā-yı riyāset: *(Reisül Küttab Mehemmed Efendi için) Başkanlık, vezirlik makamını süsleyen.*

mesned-ārā-yı riyāset ve tenhā-nişīn-i ḫalvet-gāh-ı maḥremiyyet ser-defter-i erbāb-ı berāʿat *(139:26). [mesned-ārā-yı riyāset,]*

mesned-ārā-yı saʿādet oldılar: *(Devlet büyüklerinin bir arada bulunması) Mutluluk makamını süslemek.*

mesned-ārā-yı saʿādet oldılar *(175:7). [mesned-ārā-yı saʿādet oldılar, -dı, -lar]*

mesned-ārā-yı vekālet-i kübrā: *Sadrazamlık makamı.*

mesned-ārā-yı vekālet-i kübrā bulunan merḥūm Köprili-zāde Aḥmed Paşa *(168:20). [mesned-ārā-yı vekālet-i kübrā,]*

mesned-efrūz-ı bār-gāh-ı āsumān-dergāh-ı baḫt u iḳbāl olup: *(Padişah çadırı) Talih ve mutluluk eşiği, gök kadar ulu çadırın yerini aydınlatmak.*

sāyebān-ṭırāz-ı gül-zemīn-i iclāl ve **mesned-efrūz-ı bār-gāh-ı āsumān-dergāh-ı baḫt u iḳbāl olup** *(202:7). [mesned-efrūz-ı bār-gāh-ı āsumān-dergāh-ı baḫt u iḳbāl olup, -up]*

mesned-i devletinde: *Mutluluk makamı.*

Ḳıl **mesned-i devletinde** dāʾim *(134:20). [mesned-i devletinde, -in, -de]*

mesned-i ʿizz ü iḳbāllerinde: *Büyüklük ve mutluluk köşesi.*

teşrīf buyurdılar ve saʿādetle **mesned-i ʿizz ü iḳbāllerinde** beẕl-i zer ü gevher iderek *(287:13). [mesned-i ʿizz ü iḳbāllerinde, -ler, -i, -n, -de]*

mesned-i neḳābetde: *Nakiplik makamı.*

ḥālā **mesned-i neḳābetde** ʿalem-efrāz-ı saʿādet olan *(177:25). [mesned-i neḳābetde, -de]*

mesned-nişīn-i kāmrānī: *Mutlulukla oturmak.*

erzānī ve vezīr-i aʿẓam ḥażretleri daḥi ḳapudāne ḳalyonında **mesned-nişīn-i kāmrānī** *(346:9). [mesned-nişīn-i kāmrānī,]*

mesned-zīb-i ṣadāret-i Anaṭolı: *(Seyyid Abdullah efendi) Anadolu kazaskerliği makamını süsleyen.*

ḥālā **mesned-zīb-i ṣadāret-i Anaṭolı** şecere-i siyādetiñ ferʿ-i şābitü'l- uṣūli *(171:23). [mesned-zīb-i ṣadāret-i Anaṭolı,]*

mesrūr: *Sevinç, eğlence.*

Zamāne sūr ile **mesrūr** sen açılmaz idiñ *(180:1). [mesrūr,]*

mesrūr buyurduklarında: *Sevindirmek.*

ile **mesrūr buyurduḳlarında** tertīb-i menāẓım-ı sūr aḥsen-i üslūb üzere *(149:12). [mesrūr buyurduḳlarında, -duḳ, -lar, -ı, -n, -da]*

mesrūr itdi: *Sevindirmek, sevinçli hale getirmek.*

Ṣulḥ ile cihānı **itdi mesrūr** *(127:17). [mesrūr itdi, -di]*

mesrūr oldı: *Mutlu olmak.*
1. Ḫalḳı İstanbul'uñ ol mertebe **mesrūr oldı** *(136:28). [mesrūr oldı, -dı]*
2. Yine ʿālem şeref-i sūr ile **mesrūr oldı** *(245:16). [mesrūr oldı, -dı]*

mesrūr u handān buyurduklarından: *Sevindirmek.*

daḫi inʿām-ı firāvān ile **mesrūr u ḫandān buyurduḳlarından** ṣoñra *(318:18). [mesrūr u ḫandān buyurduḳlarından, -duḳ, -lar, -ı, -n, -dan]*

mesrūr u memnūn oldılar: *Sevinmek.*

fāʾiz-i müfāḫaret ü mübāhāt olup **mesrūr u memnūn oldılar** *(341:12). [mesrūr u memnūn oldılar, -dı, -lar]*

mesrūr u şād-kām: *Memnun ve mutlu.*

iḥrāz-ı nām u kām idüp herkes **mesrūr u şād-kām** ʿazm-i ḫıyām ve *(320:25). [mesrūr u şād-kām,]*

mesrūrü'l-bāl oldılar: *Sevinçten uçmak, yüreğin yanması.*

ile **mesrūrü'l-bāl oldılar** *(347:28). [mesrūrü'l-bāl oldılar, -dı, -lar]*

mess-i benān itdigimde: *Parmağını sürmek.*

mess-i benān itdigimde ʿalimallāh yalmanı şemşīr-i tāb-dārdan tīz *(209:25). [mess-i benān itdigimde, -dig, -im, -de]*

mest būd: *Sarhoş olmak.*

Ki şādī **mest būd** endūh maḫmūr *(221:23). [mest būd,]*

mest eyledi: *Şaşkına çevirmek, kendine çektirmek. Cezbettiren özelliğe sahip olmak.*

Mest eyledi kāʾinātı hey hey *(133:6). [mest eyledi, -di]*

mest olalaḳ: *Sarhoş olmak.*

İçedek **mest olalaḳ** şöyle ki çaḳ şīr kimi *(278:28). [mest olalaḳ, -alaḳ]*

mest ü ser-gerdān-ı ʿaşḳın: *Aşk sarhoşu ve başı dönenler.*

Görince **mest ü ser-gerdān-ı ʿaşḳın** ol büt-i ḫaffāf *(278:22). [mest ü ser-gerdān-ı ʿaşḳın, -ın]*

mestāne: *Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.*

nigāh-ı çeşm-i tātārlarından kirişme-i iltifāt ḥiss idenler **mestāne** naʿra-zenān olup beyt *(278:26). [mestāne,]*

Mestçi-zāde ʿAbdullāh Efendi: *Abdullah Efendi. (1698-1737) Babası ve dedesi "Mestçilik" yaptığından "Mestçizade" diye bilinir. Kadılık, Anadolu kazaskerliği, Müderris görevlerinde bulunmuş Osmanlı alimi.*

ve **Mestçi-zāde ʿAbdullāh Efendi** ve Zekī-zāde Meḥmed Ṣāliḥ Efendi *(178:23). [Mestçi-zāde ʿAbdullāh Efendi,]*

mestūr: *Örtmek, gözden kaybolmak.*

mestūr ve gūy-ı māh-ı bedri tügme-i sīmīn-i girībānı ḳılsalar künc-i tārda *(163:19). [mestūr,]*

mestūr olup: *Örtünmek.*

aşaġıları zīn-pūş ile **mestūr olup** ḳademleri ḳavādim-i raḫş gibi manẓūr olmaġın *(157:27). [mestūr olup, -up]*

meşy idüp: *Yürümek.*

berāber **meşy idüp** ve sipāh u silāḥ-dār aġaları sarāy ḳapusını ṭaşra çıḳınca *(366.13). [meşy idüp, -üp]*

meşy ü ḥareketine: *Yola çıkma ve yürüme.*

yelken ve gāh kürek ile **meşy ü ḥareketine** firāz u nişīb ve baʿīd ü ḳarīb yeksān *(184:17). [meşy ü ḥareketine, -i, -n, -e]*

meşābe: *Değerinde, hükmünde.*

meşābesinde maʿrūż-ı ʿatebe-i ʿaliyye-i cihān-dārī buyurılup iki *(189:6). [meşābesinde, -s, -i, -n, -de]*

mesābe: *Gibi.*

ve maʿnen tābut-ı mürdegān **meşābesinde** inşād u ibdāʿ ve on iki *(346:31). [meşābesinde, -s, -i, -n, -de]*

meşābe-i ʿankebūt: *Örümcek gibi.*

meşābe-i ʿankebūt ḥurūc-ı bī-pervāsı nuẕẕārı dem-beste vü mebhūt eyledi *(362:31). [meşābe-i ʿankebūt,]*

mesābe-i berg-i sebz-i dervīşāne: *(Hediye kumaş için) Dervişlere yakışır yeşil yaprak kadar.*

meşābe-i berg-i sebz-i dervīşāne maʿrūż-ı ʿatebe-i mülūkāne ḳılınup pes ān-gāh *(171:22). [meşābe-i berg-i sebz-i dervīşāne,]*

mesābe-i berḳ-i germ-şitāb: *Birden çakan şimşek gibi.*

meşābe-i berḳ-i germ-şitāb idigi bī-şekk ü irtiyāb idi Lākin gitdikçe *(309:21). [meşābe-i berḳ-i germ-şitāb,]*

mesābe-i efser: *Taç gibi.*

meşābe-i efser ẕīb-i ser ve bu ḥāl ile refīḳiniñ başı üzerinde baṭī vü seriʿ cilveler eyleyüp *(246:16). [meşābe-i efser,]*

mesābe-i fāʾ-i taʿḳīb olup: *(Fe harfî gibi) Uzun bir aralık kadar peşinden gitme.*

anlara **meşābe-i fāʾ-i taʿḳīb olup** cerrāḥ-başı Nūḥ Efendi-zāde Süleymān Efendi *(182:23).*
[meşābe-i fāʾ-i taʿḳīb olup, -up]

mesābe-i faşş-ı nigīn: *Yüzük kasrına oturmuş gibi.*
1. üzerinde **meşābe-i faşş-ı nigīn** bir ḳubbeli ḳaṣr-ı dil-nişīn ibdāʿ ve *(242.3). [meşābe-i faşş-ı nigīn,]*
2. **meşābe-i faşş-ı nigīn** oturdup gerdūneyi ṭaş evinden nümūdār belki *(314:31). [meşābe-i faşş-ı nigīn,]*

mesābe-i faşş-ı nigīn eylediler: *Yüzük kaşına benzemek.*

ibdāʿ ü iḫtirāʿı ile zemīn-i sūr-gāhı **meşābe-i faşş-ı nigīn eylediler** Ve *(268:15). [meşābe-i faşş-ı nigīn eylediler, -di, -ler]*

meşābe-i gül-nakş-ı nigīn olduklarında: *Yüzüğü çevreleyen gül nakşı, padişahın etrafındaki insanlar.*

meşābe-i gül-naḳş-ı nigīn olduḳlarında revnaḳ-baḫş-ı ṭarab-serāy-ı sūr olacaḳ *(143:13). [meşābe-i gül-naḳş-ı nigīn olduḳlarında, -duḳ, -lar, -ı, -n, -da]*

meşābe-i ḥabāb: *Suyun üzerindeki kabarcıklar.*

elmās-ı mihr-tāb āb üzere **meşābe-i ḥabāb** görinürdi Li-müʾellifihi *(161:3). [meşābe-i ḥabāb,]*

meşābe-i ḫāne-i nigīn: *Yüzük yuvası.*

üzere **meşābe-i ḫāne-i nigīn** bir dükkān-ı dil-pesend-i güzīn īcād u inşā ve faṣṣı ḳonmamış *(298:7). [meşābe-i ḫāne-i nigīn,]*

meşābe-i ḫ̌ān-ı żiyāfet oldı: *Ziyafet sofrası gibi olmak.*

ve nice devābb u ṭuyūra ve ṭufeylān-ı mihmān-kede-i sūra **meşābe-i ḫ̌ān-ı żiyāfet oldı** *(157:6). [meşābe-i ḫ̌ān-ı żiyāfet oldı, -dı]*

meşābe-i ḥāşāk: *Çer çöp çalı gibi.*

sūzān ve eşvāb u kisāları **meşābe-i ḫāşāk** şuʿle-sitān ḳılınup *(278:5). [meşābe-i ḫāşāk,]*

mesābe-i ʿimāme olup: *Sarık gibi olmak.*

daḫi şākirdiniñ başında **meşābe-i ʿimāme olup** zīrdeki ʿArab bu ḳadar ḥaml-i ṣaḳīl *(246:33). [meşābe-i ʿimāme olup, -up]*

meşābe-i ḳurretü'l-ʿayn: *Gözbebeği derecesinde.*

meşābe-i ḳurretü'l-ʿayn ve şemse-i cild-i muṭallāsı dāġ-ı derūn-ı ḳamereyndir *(189:16). [meşābe-i ḳurretü'l-ʿayn,]*

meşābe-i maşāriʿ-i taḫmīs: *(Nişancı Mustafa Paşa) Tahmis mısraları gibi olmak ,eklenmek.*

şeh-beyt-i şevket-i şāhen-şeh-i ʿizzet-celīse **meşābe-i maşāriʿ-i taḫmīs** ve sāʾir *(218:19). [meşābe-i maşāriʿ-i taḫmīs,]*

meşābe-i naḫl-i sūrı: *Düğün nahılı gibi.*

meşābe-i naḫl-i sūrı medār-ı zīneti olup bu ṣūret ile beş altı *(255:21). [meşābe-i naḫl-i sūrı, -ı]*

meşābe-i naḫlistān-ı Ṭūr olan: *Tur Dağındaki gül fidanları kadar çok olmak.*

meşābe-i naḫlistān-ı Ṭūr olan mevḳiʿ-i pür-nūrı seyr itdiler Ve teber-dārāna *(145:4). [meşābe-i naḫlistān-ı Ṭūr olan, -an]*

meşābe-i nigīn-dān olmaġ: *Taşın yüzüğe oturması gibi olmak.*

meşābe-i nigīn-dān olmaġ ile içinde Ferḳadān-ı āsumān-ı şevket *(370:1). [meşābe-i nigīn-dān olmaġ, -maġ]*

meşābe-i nıṣf-ı ricl-i cerād: *(Hediye için) Çekirge ayağının yarısı kadar.*

meşābe-i nıṣf-ı ricl-i cerād tuḥfe-i nā-çīz-i mūrāne ḳılınup icrā-yı resm-i muʿtād olunduḳda *(214:26). [meşābe-i nıṣf-ı ricl-i cerād,]*

meşābe-i nūr u ẓulmet: *Karanlık ve aydınlık gibi.*

rehīn-i minnet hem **meşābe-i nūr u ẓulmet** birbiri ile teżād u mübāyenet üzere *(338:3). [meşābe-i nūr u ẓulmet,]*

meşābe-i ricl-i cerād: *Çekirge ayağı gibi.*

hediyye-i nāçīz-i ḥaḳīrāneleri ḥasbe'l-muʿtād **meşābe-i ricl-i cerād** *(350:30). [meşābe-i ricl-i cerād,]*

meşābe-i şadef buyurduḳlarında: *(İnci için) Sedefte bulunan tek inci.*

gevher-i şeh-vār-ı vücūd-ı mesʿūdlarına **meşābe-i şadef buyurduḳlarında** *(202:10). [meşābe-i şadef buyurduḳlarında, -duḳ, -lar, -ı, -n, -da]*

meşābe-i şehbāl-i hümā-yı ikbāl olmuş: *(Sorguç) Mutluluk Hüma'sının uzun kanadına benzemek.*

muraṣṣaʿ serġūşlar pīrāye-baḫş-ı celāl ve **meşābe-i şehbāl-i hümā-yı iḳbāl olmuş** *(370:7). [meşābe-i şehbāl-i hümā-yı iḳbāl olmuş, -muş]*

meşābe-i şīr ü şekker: *Süt ve şekerin karışımı.*

hezār Zelīḫā-revīşān-ı mihr-manẓar **meşābe-i şīr ü şekker** maḫlūṭ-ı yek-dīger oldılar *(205:28). [meşābe-i şīr ü şekker,]*

meşābe-i sütūn: *Direk gibi.*

ṭarafından daḫi miyāne-i keştīde **meşābe-i sütūn** iki māh-tāb ve bir serv-i mevzūnı *(230:9). [meşābe-i sütūn,]*

meşābe-i zih-i kemān: *Keman yüzüğü gibi.*

ḳollarına naʿller kesüp ve tīrler geçüp aʿṣāb-ı saʿīd ü bāzūların **meşābe-i zih-i kemān** *(302:23). [meşābe-i zih-i kemān,]*

meşābesinde olan: *Türünde olmak, benzemek.*
1. ṭarafına yelle-i yuf **meşābesinde olan** ḳurı ṣıḳılar ile paf puf idüp *(274:13). [meşābesinde olan, -an]*
2. cigerleri sīḫ-ı bīm ü hirāsda kebāb iken tennūr-ı büryān **meşābesinde olan** *(356:31). [meşābesinde olan, -an]*

mesel: *Atasözü, darb-ı mesel.*
1. kec dār u me-rīz **meşelini** icrā eyledi *(247:21). [meşelini, -i, -n, -i]*
2. biñ aşçı bir başçı **meşeline** ittibāʿan māʾide-sālār ve ādāb gözleme ḳaydında olmayup *(300:22). [meşeline, -i, -n, -e]*

mesel-i meşhūrını: *Bilinen atasözü.*

diyerek ṭayy-ı bisāṭ-ı ḳarār ve ḥaddin bilüp deve kūçek yere baḳ **meşel-i meşhūrını** *(175:27). [meşel-i meşhūrını, -ı, -n, -ı]*

mesīl eyleyüp: *Benzemek.*

şekl-i bedr-i müstenīre **meşīl eyleyüp** sāḥa-i dervāze-i otaḳda birḳaç kerre cevelān *(216:22). [meşīl eyleyüp, -y, -üp]*

mesīl itmegin: *Dönmek, benzemek.*

ʿadīl ve noḳṭa-i ḥurūf-ı nūrānīyyeyi şerāre-i nāra **meşīl itmegin** bir *(323:1). [meşīl itmegin, -meg, -in]*

mesīl olamaz: *Benzemek.*

żamīme-i ḫʿān olsa bir ṭablasına ʿadīl ve bir süfresine **meşīl olamaz** idi *(348:26). [meşīl olamaz, -a, -maz]*

meskūb: *Delinmiş.*

maḥallden alat güncāyişi ḳadar saḳb olunup ol **meskūb** *(258:13). [meskūb,]*

mesnevī: *Her beyti kendi arasında kafiyeli olan nazım şeklinin adıdır. Ancak nazım-nesir karışık olan bu metinde ilgili bölüme geçtiğini bildirmek, hangi nazım şeklini kullandığını belirtmek amacıyla şair/yazar bu ifadelere başvurur.*
1. kābiren-ʿan-kābir vezīr-i ṭuġrāyī-meʾāşir **mesnevī** *(169:24). [mesnevī,]*
2. atılup ol gürg-i bārān-dīde Türk ters-i gürg ile anlara ḳatılup **mesnevī** *(207:11). [mesnevī,]*
3. **mesnevī** *(229:3). [mesnevī,]*
4. Ve daḫme nāmında bir fişek ki **mesnevī** *(229:8). [mesnevī,]*
5. **Mesnevī** *(279:3). [mesnevī,]*
6. ʿarż-ı kālā iderek dād u sitād-ı nāz u niyāza der-kār ḳıldılar **Mesnevī** li-münşiʾihi'l-faḳīr *(304:10). [mesnevī,]*
7. **mesnevī** li-müʾellifihi *(311:12). [mesnevī,]*

Mesnevī-i şerīf-i bī-nazīr: *Benzersiz bir mesnevi.*

bir **Meşnevī-i Şerīf-i bī-naẓīr** ve Fındıḳ-zāde ḫaṭṭı ile bir Şerḥ-i Siyer-i Kebīr ve *(190:15). [Meşnevī-i şerīf-i bī-naẓīr,]*

mesnevī-i şerīf-i girān-bahā: *Çok değerli mesnevi.*

bir **Meşnevī-i Şerīf-i girān-bahā** ve keẕālik bī-naẓīr ü bī-müdānī bir *(191:15). [meşnevī-i şerīf-i girān-bahā,]*

meşneviyyāt-ı ʿAṭāyī el-merḥūm: *Merhum, (Nev'îzâde) Atâyî'nin mesnevilerinden.*

Īn naẓm **meşneviyyāt-ı ʿAṭāyī el-merḥūm** *(217:1). [meşneviyyāt-ı ʿaṭāyī el-merḥūm,]*

metāʿ: *Mal, kıymetli eşya.*
1. **Metāʿın** örseleyüp dest-gāhın ellediler *(301:30). [metāʿın, -ın]*
2. ber-kāʿide dād u sitād ile der-kār ve her güne **metāʿların** ʿarża-dāşt-ı bāzār-ı enẓār eyleyüp *(313:24). [metāʿların, -lar, -ın]*
3. tūli sekiz ẕirāʿ ve ʿarż u ḳaddi üçer ẕirāʿ **metāʿları** ile māl-ā-māl ḳalyonı *(314:7). [metāʿları, -lar, -ı]*

metāʿ-ı ḫoş-ḳumāş-ı ālāy-ı müfīżü's-sürūrlarını: *(Kumaş için) Neşeli alayların hoş yüzlü malları.*

Bezzāzlar bāfte-i kār-gāh-ı sūr olan **metāʿ-ı ḫoş-ḳumāş-ı ālāy-ı müfīżü'ş-sürūrlarını** *(300:11). [metāʿ-ı ḫoş-ḳumāş-ı ālāy-ı müfīżü's-sürūrlarını, -lar, -ı, -n, -ı]*

metāʿ-ı rāzı: *Sır malı.*
1. Metāʿ-ı rāzımı dellāle virdim ben lisānımla *(283:33). [metāʿ-ı rāzımı, -ım, -ı]*
2. Boḳçayla açup **metāʿ-ı rāzı** *(304:15). [metāʿ-ı rāzı, -ı]*

metāʿ-ı şeb-pesendim: *Gecenin beğeneceği mal.*

ṣanʿat-fürūşān-ı āteş-bāzī zebān-ı fişeng-i āsumānī ile mışrāʿ **Metāʿ-ı şeb-pesendim** *(355:22). [metāʿ-ı şeb-pesendim, -im]*

metāʿib-i seferiyyeden: *Yolculuk sırasında.*

nice dilleri kām-yāb eyledi Ez-cümle ʿAlī Paşa-ı müşārün-ileyhiñ **metāʿib-i seferiyyeden** *(211:11). [metāʿib-i seferiyyeden, -den]*

meṭāliʿ-i cemʿiyyetlerinde: *Topluluğun önü.*

Maḥall-i Taṣvīr Ṭāʾife-i Şemmāʿīn Baʿdehū ṭāʾife-i şemmāʿīn **meṭāliʿ-i cemʿiyyetlerinde** *(239:13). [meṭāliʿ-i cemʿiyyetlerinde, -ler, -i, -n, -de]*

metīn ü müstaḥkem: *Sağlam.*

ile mekr-i düşmenden eymen ü eslem **metīn ü müstaḥkem** bir ḳalʿa-i devvār *(289:11). [metīn ü müstaḥkem,]*

metn-i metīn-i zemīnde: *Yerin sağlam metni.*

içün pergār-ı nigāhını eṭrāfa idāre iderek ol daḫi **metn-i metīn-i zemīnde** *(304:26). [metn-i metīn-i zemīnde, -de]*

metteʿanallāhu bi-müşāhedetin emṣālihi: *Allah bize benzerlerini göstermeyi nasip etsin.*

Metteʿanallāhu bi-müşāhedetin emṣālihi *(364:24). [metteʿanallāhu bi-müşāhedetin emṣālihi,]*

mevācib: *"Maaş, aylık" demek olan ve Osmanlılar'dan önceki Türk devletlerinde de kullanılan kelime, Osmanlı mâliye teşkîlâtında yeniçerilere üç ayda bir olmak üzere "masar, recec, lezez, reşen" adlarıyla yılda dört defa törenle verilen maaş veya ulûfe anlamında kullanılırdı.*

Vaḳtiyle çıḳup ḳula **mevācib** *(127:7). [mevācib,]*

mevād: *Hususlar, meseleler, işler, konular.*

ḳaṣd-ı ziyāret ve baʿżı temşiyyet-i umūr-ı devlete dāʾir **mevādda** istīẕān içün *(316:29). [mevādda, -da]*

mevāhib-i seniyye-i ḥażret-i vāhibü'l-āmāl olan: *(III. Ahmet'in şehzadeleri) İstekleri gerçekleştiren Allah'ın güzel insanları.*

ʿatiyyāt-ı behiyye-i Cenāb-ı Feyyāż-ı Müteʿāl ve **mevāhib-i seniyye-i Ḥażret-i Vāhibü'l-āmāl olan** *(140:6). [mevāhib-i seniyye-i ḥażret-i vāhibü'l-āmāl olan, -an]*

mevāhibü'l-ledünniye: *İslam alimlerinden İmam-ı Kastallanî'nin eseridir. (Allah katından gönle indirilen manevi lütuflar anlamına gelir).*

bir Muṣḥaf-ı Şerîf-i bî-hemtā ve bir ḳıṭʿa **Mevāhibü'l-Ledünniye** ve bir *(191:22). [mevāhibü'l-ledünniye,]*

mevāʾid-i ʿamîmetü'l-fevāʾid: *Herkesin yiyip içeceği sofra.*

mevāʾid-i ʿamîmetü'l-fevāʾid güsterde vü mebsūṭ ve çerge-i s̱āniyede dört simāṭ ḳurılup *(226:25). [mevāʾid-i ʿamîmetü'l-fevāʾid,]*

mevāʾid-i ʿamîmü'l-fevāʾid-i cihān-dārı: *Herkesi doyuran padişahın sofraları.*

Tavṣīf ve Basṭ Olunan **Mevāʾid-i ʿAmîmü'l-fevāʾid-i Cihān-dārı** ve *(261:27). [mevāʾid-i ʿamîmü'l-fevāʾid-i cihān-dārı, -ı]*

mevāʾid-i ʿamîmü'l-fevāʾid-i ż̧iyāfet-kede-i sulṭānī: *Sultanın şölenine katılan herkesin yemek yiyebileceği sofralar.*

Bu eṣnāda müsāfir oṭaġında **mevāʾid-i ʿamîmü'l-fevāʾid-i ż̧iyāfet-kede-i sulṭānī** *(194:8). [mevāʾid-i ʿamîmü'l-fevāʾid-i ż̧iyāfet-kede-i sulṭānī,]*

mevāʾid-i ʿāmmü'l-fevāʾid-i sulṭānīde: *Sultana ait, genele sunulan sofra; sultan ziyafeti.*

Bināʿen-ʿalā-z̧ālik anlar yevm-i mezbūrda **mevāʾid-i ʿāmmü'l-fevāʾid-i sulṭānīde** *(179:11). [mevāʾid-i ʿāmmü'l-fevāʾid-i sulṭānīde, -de]*

mevāʾid-i cennet: *Cennet sofrası.*

mevāʾid-i cennet gibi pīrāste ve sīmīn ṣīnîler pīş-ḫān-ı āsumān gibi pīş-gīr-i şafaḳ-gūn *(158:31). [mevāʾid-i cennet,]*

mevāḳiʾ-i āṣafī ḳıldılar: *(Ocak taşları için) Vezirin yeri gibi yüksek yere yerleştirilmek, taştan put bulunan yere çevirmek.*

ocaḳ ṭaşları getürilüp ol eṭrāfı **mevāḳiʾ-i āṣafī ḳıldılar** Ve ḫıyām-ı ṣıbyān-ı ḫitān *(151:15). [mevāḳiʾ-i āṣafī ḳıldılar, -dı, -lar]*

mevāḳiʿ-i ḫıyām-ı ḳarārlarını: *Oturulacak çadırların yerleri.*

ḫ̆ācegān-ı dīvānıñ **mevāḳiʿ-i ḫıyām-ı ḳarārlarını** yegān yegān taḫmīn ve *(148:19). [mevāḳiʿ-i ḫıyām-ı ḳarārlarını, -lar, -ı, -n, -ı]*

mevāḳiʿ ü'n-nücūm: *Yıldızın kümelenmesi birikmesi.*

īḳād itdikleri şumūʿ-ı tābān ol bedr-i münīriñ eṭrāfını **mevāḳiʿ ü'n-nücūma** *(239:20). [mevāḳiʿ ü'n-nücūma, -a]*

mevālī: *Üst rütbeli kadılar.*

Deydene-i müstaḥsene-i devlet-i ʿaliyye üzere cümle **mevālīniñ** maʿzūl ve *(192:31). [mevālīniñ, -n, -iñ]*

mevālī efendilerden: *Mevleviyyet, vilayet kadılığı, görevinde bulunan kimseler; bilginler.*

kendülere müteʿalliḳ ve irtibāṭı olan bir iki **mevālī efendilerden** daḫi *(179:3). [mevālī efendilerden, -den]*

mevālī maʿzülleriniñ: *Büyük kadılık veya valilik görevinden ayrılmış.*

ancaḳ ṣadreyn maʿzülleri hedāyāsı şeref-i ḳabūle ḳarīn ḳılınup sāʾir **mevālī maʿzülleriniñ** *(190:3). [mevālī maʿzülleriniñ, -n, -iñ]*

mevālī vü müderrisīn: *Vilayet kadıları ve müderrisler.*

ḳāḍī-ʿaskerler maʿzülleri ve sāʾir **mevālī vü müderrisīn** bi-merātibihim resm ü rāhī *(156:21). [mevālī vü müderrisīn,]*

mevālid-i selāse: *Canlı cansız tüm varlıkları kapsayan tabiat ilmi.*

pençe-i ḫurşīd ile berçīde ve ġunūde-i mihād-ı ʿarż olan **mevālid-i ṣelāṣe** *(290:16). [mevālid-i ṣelāṣe,]*

mevālī-i fiḫām: *İtibar sahipleri vilayet kadıları.*
1. ve sāʾir ʿulemā-yı aʿlām ve ṣudūr-ı ʿiẓām ve **mevālī-i fiḫām** żiyāfet-kede-i veliyü'n-niʿam-ı enāma *(176:34). [mevālī-i fiḫām,]*
2. Ebū Ḥanife-maḳām ve ṣudūr-ı kirām ve **mevālī-i fiḫām** şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān *(371:27). [mevālī-i fiḫām,]*

mevālī-i ʿiẓām: *Büyük bilginler, kadılar*
1. Ḥużūr-ı hümāyūna ruḫṣat-yāb-ı müṣūl olan **mevālī-i ʿiẓām** bunlar üç direkli şāldan *(179:14). [mevālī-i ʿiẓām,]*
2. Bināʾen-ʿalā-ẕālik **mevālī-i ʿiẓāmdan** āsītāne-i ʿaliyyede ve civārında ḫālā *(193:1). [mevālī-i ʿiẓāmdan, -dan]*
3. **mevālī-i ʿiẓām** bi-merātibihim maʿan cālis oldılar *(194:17). [mevālī-i ʿiẓām,]*
4. ṣudūr-ı kirām ve **mevālī-i ʿiẓām** ʿörf ve üstleri ile lücce-i mevcā-mevc gibi *(364:32). [mevālī-i ʿiẓām,]*
5. baʿdehū ketḫudā-yı sulṭānān baʿdehū ḫˇācegān-ı dīvān baʿdehū **mevālī-i ʿiẓām** *(366:34). [mevālī-i ʿiẓām,]*

mevālī-i ʿiẓāmıñ mümtāz u ercemendi: *(Halep kadısı Ahmet Efendi) Büyük kadıların seçkin ve önde olanı.*

Feʿemmā **mevālī-i ʿiẓāmıñ mümtāz u ercemendi** ve ḥükkāmıñ kāmil-i diyānet-mendi *(193:9). [mevālī-i ʿiẓāmıñ mümtāz u ercemendi,]*

mevālī-i kirāmıñ mümtāz u ercemendi: *(Osmanzade Taib Ahmed Efendi) Vilayet kadılarının seçkin ve üstün kişisi.*

mevālī-i kirāmıñ mümtāz u ercemendi ʿOṣmān-zāde Tāʾib Aḥmed Efendi *(231:6). [mevālī-i kirāmıñ mümtāz u ercemendi,]*

mevālīniñ her biri: *Üst rütbeli kadıların hepsi.*

ve sāʾir **mevālīniñ her biri** hediyye virmek muʿtād-ı ḳadīm iken maʿzūllerden *(190:2). [mevālīniñ her biri,]*

mevāṭī-i aḳdām-ı ḳarār eyleyüp: *Ayaküstü dikilerek beklemek.*

ile sepedini isticār ve üstini gāh dest-i ist ve gāh **mevāṭī-i aḳdām-ı ḳarār eyleyüp** *(175:16). [mevāṭī-i aḳdām-ı ḳarār eyleyüp, -y, -üp]*

mevāṭın u mesākinlerine: *Yurt ve yuva.*

mevāṭın u mesākinlerine rücūʿ içün dervāze-i ḫıyāma *(227:1). [mevāṭın u mesākinlerine, -ler, -i, -n, -e]*

mevāżıʿ: *Yerler, mevziler.*

mevāżıʿına nihāde ve cümle *(149:23). [mevāżıʿına, -ı, -n, -a]*

mevāżıʿ-ı cüzʾiyyesi: *Yıkılmış yerler.*

taṣmīmi ile **mevāżıʿ-ı cüzʾiyyesi** taʿmīr olunmaḳ fermān buyurılan *(147:8). [mevāżıʿ-ı cüzʾiyyesi, -s, -i]*

mevc: *Dalga.*
1. meşk-i lerziş eyler **mevc** girdāb-ı sürīninden ḫurde-reftār ile raḳṣ u cilveye *(174:16). [mevc,]*
2. mıṣrāʿ Ki meşk-i lerziş eyler **mevc** girdāb-ı surīninden bir mertebe *(231:26). [mevc,]*

mevc urur: *1) Dalga vurmak 2) İçkinin verdiği keyif.*

İçmeden ābın görürsün kim içinde **mevc urur** *(161:6). [mevc urur, -ur]*

mevce-i deryā-yı ālāy-ı saʿādet: *(Şehzade Süleyman) Mutluluk alayının denizinin dalgası.*

Nuḫustīn **mevce-i deryā-yı ālāy-ı saʿādet** kim *(369:7). [mevce-i deryā-yı ālāy-ı saʿādet,]*

mevc-engīz-i çīn-i istinkāf olmaġın: *Ret kırışığı dalgasıyla dalgalanmak.*

mevc-engīz-i çīn-i istinkāf olmaġın raḳḳāṣān-ı sīm-āb-sürīn şāyeste-i nigāh-ı iltifāt itmeleriyle *(352:2). [mevc-engīz-i çīn-i istinkāf olmaġın, -maġ, -ın]*

mevc-engīz-i iḥsān: *Bahşiş dalgasıyla dalgalanmak.*

āṣaf-ı deryā-kef daḫi baḥr-i zeḫḫār-ı dest-i gevher-bārını **mevc-engīz-i iḥsān** *(352:21). [mevc-engīz-i iḥsān,]*

mevc-hīz-i şevḳ u ṭarab olduḳda: *Eğlence ve şenlik dalgalarıyla coşmak.*

ṣoñra baḥr-ı siyāh-ı şeb **mevc-ḫīz-i şevḳ u ṭarab olduḳda** *(202:5). [mevc-ḫīz-i şevḳ u ṭarab olduḳda, -duḳda]*

mevc-i cefāsı: *Acının dalgası.*

Mevc-i cefāsı başdan aşuben ḫurūş ider *(282:20). [mevc-i cefāsı, -s, -ı]*

mevc-i deryā: *Deniz dalgası.*

mevc-i deryā gibi erbāb-ı temāşā birbirine ḳatıldılar *(252:12). [mevc-i deryā,]*

mevc-i ebr-i maṭīr: *Yağmur bulutunun dalgası.*

her tār u pūd-ı cāmeleri bir **mevc-i ebr-i maṭīr** ve her mūyları bir çeşme-sāra *(327:7). [mevc-i ebr-i maṭīr,]*

mevc-i pür-tābı: *Işıklı dalga.*

birine ḥalḳa-i laʿnet gibi belā-yı ser itdigi çenberden geçüp **mevc-i pür-tābı** *(223:3). [mevc-i pür-tābı, -ı]*

mevcli ḫārā: *Üzerinde dalgalı çizgiler bulunan kumaş.*

ve iki ṭonluḳ **mevcli ḫārā** *(307:27). [mevcli ḫārā,]*

mevc-nümā-yı zuhūr olup: *(Kılıcın bir yüzü) Dalgalıymış gibi görünmek.*

mevc-nümā-yı ẓuhūr olup sāde-rūyları ḫançer-i müjgān ve tīġ-i ġamze-i ḫūn-efşān *(315:11). [mevc-nümā-yı ẓuhūr olup, -up]*

mevcūd: *Var olmak, bulunmak.*
1. Esbāb-ı ṭarab tamām **mevcūd** *(133:17). [mevcūd,]*
2. ḳadar ādem **mevcūd** ve ālāt-ı ṭarab ve esbāb-ı şevḳ u şeġab ve heyākil-i ġarībe vü ṣuver-i ʿacībe *(254:22). [mevcūd,]*
3. Ġalaṭa ve Eyyūb ve Ḳāsım Paşada ve sāʾir ḥavālī vü eṭrāf u aḥşāda **mevcūd** *(342:7). [mevcūd,]*

mevcūd: *Belirli.*

cerīde-i sūr-ı pür-sürūrda isimleri mektūb ve **mevcūd** bendegān-ı maʿdūd-ı pādişāh-ı ʿamīmü'l-cūddan olup *(354:31). [mevcūd,]*

mevcūd bulun: *Var olmak.*
1. maṭbaḫ-ı ʿāmirede **mevcūd bulunan** ẓurūf-ı ṭaʿām tehyiʾe vü iḥżār ve erkān-ı devlet *(147:22). [mevcūd bulunan, -an,]*
2. tersānede **mevcūd bulunan** ümerā-yı deryā ve ḳapudānān ve küttāb-ı tersāne ve *(337:13). [mevcūd bulunan, -an]*
3. sāye-bān-ı seyr ü temāşāda **mevcūd bulunmaları** üzere daʿvet ve anlara *(342:10). [mevcūd bulunmaları, -ma, -lar, -ı]*

mevcūd ol: *Bulunmak, var olmak.*
1. **mevcūd olan** erkān-ı devlet bi-isrihim ol gün daḫi ḥāżır ve mevḳif-i selāmda *(148:28). [mevcūd olan, -an]*
2. vüzerā-yı ʿiẓām-ı sütūde-siyer ḥażerātı destār-ı rūz-merreleri ve sāʾir **mevcūd olan** *(286:21). [mevcūd olan, -an]*
3. Bugün deryā şenligine vüzerā-yı ʿiẓām ve ketḫudā beg ḥażretleri **mevcūd olmayup** *(346:22). [mevcūd olmayup, -ma, -y, -up]*
4. devlet-i ʿaliyyede **mevcūd olan** beş nefer vüzerā-yı ʿiẓām ve şeyḫü'l-islām-ı bülend-maḳām-ı nīgū-nām *(373:8). [mevcūd olan, -an]*

mevc-zen deryā oldı: *Dalgalı bir deniz gibi olmak.*

Sūr-gāh oldı **mevc-zen deryā** *(324:6). [mevc-zen deryā oldı, -dı]*

mevhibe-i ḥażret-i şāh-ı dü-cihāndır: *(Allah) İki cihanın şahının bağışı.*

Bir **mevhibe-i ḥażret-i şāh-ı dü-cihāndır** *(330:18). [mevhibe-i ḥażret-i şāh-ı dü-cihāndır, -dır]*

mevḳiʿ: *Durulacak yer.*

āyīne-i tāb-dāra nümü-dār olup ol **mevḳiʿa** Āyīneli Kavaḳ tesmiyesiniñ sırrı *(252.25). [mevḳiʿa, -a]*

mevkib-i hūbānı: *Güzeller alayı.*

Bulunmaz **mevkib-i ḫūbānı** gezseñ ḫayme-der-ḫayme *(277:6). [mevkib-i ḫūbānı, -ı]*

mevkib-i sūrda: *Düğün alayı.*

İrtesi gün ki ẕi'l-ḳaʿdeniñ on beşinci çehār-şenbe günidir **mevkib-i sūrda** *(153:23). [mevkib-i sūrda, -da]*

mevkib-i sūr-ı hudāvendigārı: *Padişahın düğün alayı.*

ile Oḳ Meydānına varup **mevkib-i sūr-ı ḫudāvendigārı** ve dāʾire-i āṣaf-ı bülend-i iʿtibārı *(148:17). [mevkib-i sūr-ı ḫudāvendigārı, -ı]*

mevkib-i sūr-ı sulṭānī olan: *Hükümdara ait düğünün yeri.*

ḫāṣṣa çadırı mehterbaşısı ile **mevkib-i sūr-ı sulṭānī olan** Oḳ Meydānına varup *(147:4). [mevkib-i sūr-ı sulṭānī olan, -an]*

mevḳif-i selāmda: *Selam yeri.*

mevcūd olan erkān-ı devlet bi-isrihim ol gün daḫi ḥāżır ve **mevḳif-i selāmda** *(148:28). [mevḳif-i selāmda, -da]*

mevḳif-i temyīze: *Varış yeri.*

mevḳif-i temyīze sevḳ u tesyīr olunup sebbāḳü'l-ġāyāṭ olan atlara *(359:32). [mevḳif-i temyīze, -e]*

mevkiʿ-i ālīde: *Yüksek yer.*

taʿḳīb iderek otaġ-ı hümāyūnuñ cānib-i yesārından güẕār ve ol **mevḳiʿ-i ālīde** *(233:19). [mevḳiʿ-i ālīde, -de]*

mevḳiʿ-i ikrām: *Ziyafet yeri.*

ocaḳ aġaları ile **mevḳiʿ-i ikrām** ve maḥall-i iʿzāz u iḥtirāma müsūl idüp *(262:20). [mevḳiʿ-i ikrām,]*

mevkīʿ-i maʿālī-eserde: *Değerli mevkii.*

Ol **mevḳīʿ-i maʿālī-eserde** dört süfre-i elvān-niʿam pīş-ḫᵛān-ı āl-gūn-pīşgīr-i āsumān *(248:15). [mevḳīʿ-i maʿālī-eserde, -de]*

mevḳiʿ-i maʿālī-rüsūmına: *Yüksek nitelikli mevki.*

hübūb-ı nesīm-i nāzük-şemīm-i neşāṭ ile **mevḳiʿ-i maʿālī-rüsūmına** basṭ-ı ẓıll-i ẓalīl-i inbisāṭ eyleyüp *(359:2). [mevḳiʿ-i maʿālī-rüsūmına, -ı, -n, -a]*

mevḳiʿ-i maḥşūş-ı ziyāfetleri olmaḳ: *Yemek yeme için özel yapılan yer.*

ve **mevḳiʿ-i maḫṣūṣ-ı ziyāfetleri olmaḳ** üzere taʿẓīm ü tevḳīr ile *(346:34). [mevḳiʿ-i maḫṣūṣ-ı ziyāfetleri olmaḳ, -maḳ]*

mevḳiʿ-i mezbūr: *(Tersane-i Amire) Söz konusu yer.*

Mevḳiʿ-i mezbūr ittiṣālinde Āyineli Ḳavaḳ sāḥīlinde temāşā-gāh-ı şebāne olmaġ *(251:6). [mevḳiʿ-i mezbūr,]*

mevḳiʿ-i mezbūruñ: *Adı geçen yer, Kağıthane Yolu.*

çergeler ḳurılup ve **mevḳiʿ-i mezbūruñ** ṭaraf-ı yesārında Aġalar Menzili nāmı *(150:33). [mevḳiʿ-i mezbūruñ, -uñ]*

mevḳiʿ-i mezbūruñ eṭrāfına: *Söz konusu yerin, Aynalı Kavak'ın bitişiğinin çevresi.*

Mevḳiʿ-i mezbūruñ eṭrāfına perdeler çekilüp ancaḳ ḫademe-i ḫāṣṣü'l-ḫāṣṣ-ı dāʾire-i āṣafī *(251:28). [mevḳiʿ-i mezbūruñ eṭrāfına, -n, -a]*

mevḳiʿ-i münīʿiñ ḳadrini: *Dik mevkiin değeri.*

saʿādet-i teşrīfi ile ol maḥall-i refīʿ ve ol **mevḳiʿ-i münīʿiñ ḳadrini** aʿlā belki *(273:3). [mevḳiʿ-i münīʿiñ ḳadrini, -n, -i]*

mevḳiʿ-i pür-nūrı: *Işık dolu, parıltılı yer.*

meşābe-i naḫlistān-ı Ṭūr olan **mevḳiʿ-i pür-nūrı** seyr itdiler Ve teber-dārāna *(145:4). [mevḳiʿ-i pür-nūrı, -ı]*

mevḳūf: *Bağlı, ilişkin.*

temāşā-yı berrī teşrīf-i ḫudāvend-i felek-serīre **mevḳūf** ve naḳdīne-i himmet-i āṣāfī *(260:3). [mevḳūf,]*

mevḳūf ol: *Bağlı olmak.*
1. **mevḳūf oldıġı** mesāʿī-i cemīlede bir daḳīḳa nā-merʿī ḳalmadıḳdan *(152:20). [mevḳūf oldıġı, -dıġ, -ı]*
2. suṭūʿ-ı mesābīḥ-i sitāre-şümāra **mevḳūf olmaġın** ʿinān-ı ʿazīmet gice şenligi seyri içün *(249:30). [mevḳūf olmaġın, -maġ, -ın]*

mevḳūfāt: *Mevkufat defteri, mahlul olan tımarların gelirleri vakıftan hazineye ait fazla gelirler ve örfî vergilerden savaşa ait olan gelirleri toplayan kalem.*

rūz-namçe-i evvel ve baş muḥāsebe ve **mevḳūfāt** ve māliye ve ḥaremeyn ḳalemlerine *(372:25). [mevḳūfāt,]*

mevḳūfātī Meḥemmed Efendi: *Mevkufat adı altında toplanan kaçkın resmi, boşalmış timar ve vakıf gelirleri ile geleneksel vergilerden savaş için ayrılan para işleriyle uğraşan görevli, Mehemmed Efendi.*

ve **mevḳūfātī Meḥemmed Efendi** ve māliye tezkirecisi Boz İbrāhīm Efendi ve *(319:32). [mevḳūfātī Meḥemmed Efendi,]*

Mevlā bağışlaya: *Allah korusun, esirgesin.*

Pādişāha bağışlaya Mevlā *(138:22). [Mevlā bağışlaya,]*

Mevlā kederlerden emīn eyleye: *Allah sıkıntılardan uzak etsin.*

Hemvāre kederlerden emīn eyleye Mevlā *(333:11). [Mevlā kederlerden emīn eyleye,]*

mevlānā: *(d. 1207-ö. 1273) Mevleviyye tarikatının kurucusu, mutasavvıf, âlim ve şair.*

şeyḫ-i fuḳarā-yı Mevlevī ve şeref-i ḫilāfetle **Mevlānā** ḳaddesallāhu ṣırrahu'l-esnā ḥażretlerine *(344:22). [mevlānā,]*

Mevlānā Enīs Efendi: *(1650-1735) Asıl adı Recep'tir. Gülşeniye tarikatına bağlı bir sipahi olan Derviş Halil'in oğludur. 17. yüzyılın önemli şeylerinden biri olan Ahmed Dede'ye intisap etmiş, çeşitli Mevlevihanelerde, Mesnevihan olarak görev yapmış olup Edirne Mevlevihaneliğine tayin olmuştur. Burada 52 yıl görev yaptıktan kısa bir süre sonra vefat etmiştir.*

nāʾil-i ḫilāfet-i ser-bülendi **mevlānā Enīs Efendi** ve Beşikṭaş Tekyesinde *(344:21). [Mevlānā Enīs Efendi,]*

Mevlā: *Allah (c.c).*

Pādişāha bağışlaya **Mevlā** *(138:22). [Mevlā,]*

mevlevī-i āsumān: *Gök mevlevisi , dünyanın yörüngesi.*

ki **mevlevī-i āsumān** külāh-ı şemsi ḫaṭṭ-ı istivāya ḳarīn itmiş idi ḫurşīd-i maṭlaʿ-ı ḫilāfet *(333:19). [mevlevī-i āsumān,]*

mevlid ṭablası: *Mevlit ve kandil zamanlarında kullanılan, metal ya da tahtadan yapılmış tepsiye benzer altlık.*

şeker vażʿı içün yüz ʿaded **mevlid ṭablası** ve eṭrāf-ı sūr-gāhda māhiyyeler tertībi *(142:6). [mevlid ṭablası,]*

mevsim-i sūr oldı: *Eğlence vaktinin gelmesi, hükümdarlığı zamanında padişahın halkını huzur içinde yaşatması.*

Kim **oldı** zamānı **mevsim-i sūr** *(127:2). [mevsim-i sūr oldı, -dı]*

mevṣūf: *Vasıflanmış, tanınmış.*
1. umūr-ı ḫāriciyyede ṣıfat-ı rüşd ü sedād ile **mevṣūf** maṭbaḫ emīni Ḫalīl Efendi *(141:20). [mevṣūf,]*
2. ve girānī-i ḳıymet ile **mevṣūf** on ṭonluḳ māhūd çuḳa ve beşer ṭonluḳ ṣof ve *(164:29). [mevṣūf,]*
3. gibi nūrānī vü ṣāf ve dört ṭonluḳ ṣof ki her biri nefāset ü leṭāfet ile **mevṣūf** idi *(171:31). [mevṣūf,]*
4. ḳuṭnī ve aṭlas ki her biri leṭāfet ü nefāset ile **mevṣūf** idi *(192:4). [mevṣūf,]*
5. maʿrūf ve merāḥim ü eşfāḳ ile **mevṣūf** sābıḳan Cıġala-zāde ketḫudāsı ʿizzetlü *(265:32). [mevṣūf,]*

mevṣūl kılındıkda: *Ulaştırılmak.*
1. ārzūsı ile otaġ-ı dīvān pīş-gāhında maʿraż-ı ʿubūdiyyete **mevṣūl ḳılındıḳdan** ṣoñra *(170:22). [mevṣūl ḳılındıḳdan, -dıḳ, -dan]*
2. **mevṣūl ḳılındıḳda** sāʾir ʿulemā efendiler ḥażerātı daḥi *(177:9). [mevṣūl ḳılındıḳda, -dıḳda]*
3. naẓar-gāh-ı pādişāh-ı cihān-penāha vetīre-i sābıḳan üzere **mevṣūl ḳılındıḳda** *(189:17). [mevṣūl ḳılındıḳda, -dıḳda*
4. gündüzinde çengīler gicesinde ḫayāl-bāzlar şenlik içün **mevṣūl ḳılındılar** *(317:19). [mevṣūl ḳılındılar, -dı, -lar]*

mevṭī-i ḳadem: *Ayağa basmak.*

şanāyīʿ-i icrādan ṣoñra bir ʿArabıñ ketfini pāye-i süllem gibi **mevṭī-i ḳadem** *(246:4). [mevṭī-i ḳadem,]*

mevṭī-i ḳadem olacaḳ: *Ayak koyacak büyüklükte olmak.*

mevṭī-i ḳadem olacaḳ mertebe şerek-i naʿl ḳadar bir ḫaşeb-pāre vażʿ itmekle *(199:26). [mevṭī-i ḳadem olacaḳ, -acaḳ]*

mevṭın-ı aḳdām: *Ayak basılıp gezilecek yer.*

ve ṭabla-i nihān-geşteyi **mevṭın-ı aḳdām** ve ḫayyiz-i cevlān itmeleri ile *(258:23). [mevṭın-ı aḳdām,]*

mevżiʿ: *Yer.*
1. ve üstādı on ẕirāʿ miḳdārı iki ṣırıġıñ bālāsına ḳarīb **mevżiʿine** *(199:25). [mevżiʿine, -i, -n, -e]*
2. üç **mevżiʿe** süfre-güşā olduḳlarında *(372:21). [mevżiʿe, -ʿe]*

mevżiʿ-i maḥṣūṣında: *Özel olarak ayrılan yer.*

herkes **mevżiʿ-i maḫṣūṣında** ḫātem-i maḥżar-ı cemʿiyyet oldılar Ve Oḳ Meydānında *(252:8). [mevżiʿ-i maḥṣūṣında, -ı, -n, -da]*

mevżūʿ: *Yerleştirilmiş.*
1. ferzāne cünbiş göstererek se-pā üzerine **mevżūʿ** ḳalʿa resminde maṣnūʿ *(157:31). [mevżūʿ,]*
2. ābdest ibrīġi ve biñ otuz yedi dirhem bir sīnī-i sīmīn üzere **mevżūʿ** ve yine *(238:18). [mevżūʿ,]*
3. birbiri içinde **mevżūʿ** ḥacer-i meşḳūb gibi bir aġaç *(271:32). [mevżūʿ,]*
4. ḳaṣr-ı gerdānları gerdüne gibi tekerlekler üzere **mevżūʿ** ve her cānibinden günā-gün *(356:32). [mevżūʿ,]*

mevżūʿ-ı mevḳiʿ-i redd ü ḳabūl ḳılındıḳdan: *(Hediye) Kabul ve ret yerine konulmak.*

mevżūʿ-ı mevḳiʿ-i redd ü ḳabūl ḳılındıḳdan ṣoñra her biriniñ *(172:2). [mevżūʿ-ı mevḳiʿ-i redd ü ḳabūl ḳılındıḳdan, -dıḳ, -dan]*

mevżūʿ-ı pāy-gāh-ı ḫudāvendī ḳılındı: *(Hediye için) Sultanın önüne konulmak.*

destār-ı bendī ve beş ḳuṭnī ve zer-bāf-ı Hindī **mevżūʿ-ı pāy-gāh-ı Ḫudāvendī ḳılındı** *(191:10). [mevżūʿ-ı pāy-gāh-ı ḫudāvendī ḳılındı, -ın, -dı]*

mevżūʿ-ı pīş-gāh-ı devlet-dest-gāh-ı şehriyār-ı İskender-vaḳār eylediler: *(Hediye için) İskender gibi ağırbaşlı olan hükümdarın, devletin yönetim başı olarak oturduğu yere koymak.*

hediyyelerin **mevżūʿ-ı pīş-gāh-ı devlet-dest-gāh-ı şehriyār-ı İskender-vaḳār eylediler** *(241:28). [mevżūʿ-ı pīş-gāh-ı devlet-dest-gāh-ı şehriyār-ı İskender-vaḳār eylediler, -di, -ler]*

mevżūʿ-ı se-pāy-ı istiḥżār kılınan: *Hazırlama sehpasına konulmak.*

intiẓār ile **mevżūʿ-ı se-pāy-ı istiḥżār ḳılınan** tüde tüde fişeklere bir *(173:14). [mevżūʿ-ı se-pāy-ı istiḥżār ḳılınan, -an, -]*

mevzūn: *Güzel, uygun, düzgün.*
1. ḳıyās itdiler Cā-be-cā **mevzūn** sütūnlarıñ kimisini ḳanādīl-i sebz-gūn *(195:22). [mevzūn,]*
2. yeşil mināre gibi bir **mevzūn** diʿāme-i sebz-sīmā iḳāme olunmuş *(255:19). [mevzūn,]*

mevzūn ḳāmete: *Düzgün boylu.*

O **mevzūn ḳāmete** beñzer bu benli çadır altında *(277:7). [mevzūn ḳāmete, -e]*

mevzūn-ḳadān u dil-keş-reftārı: *Hoş adımlı ve düzgün endamlı.*

meserret-baḫş-ı nuẓẓār olduḳları ʿaḳabinde piyāde vü süvār **mevzūn-ḳadān u dil-keş-reftārı** *(238:7). [mevzūn-ḳadān u dil-keş-reftārı, -ı]*

meydān: *1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.*
1. Oldı **meydān** çü baḥr-ı zeḫḫār *(128:8). [meydān,]*
2. **Meydānda** pīş-gün felekler *(128:15). [meydānda, -da]*
3. **Meydān** olup ʿarṣa-i ḳıyāmet *(129:23). [meydān,]*
4. Ḫayyāl-i ḫayāle ḳaldı **meydān** *(130:8). [meydān,]*
5. **Meydānı** tehī ṣanup atıldı *(130:17). [meydānı, -ı]*
6. **Meydānı** bir iki kimse aldı *(130:23). [meydānı, -ı]*
7. bāġçeniñ **meydāna** açılan ḳapusından duḫūl ve ḳırḳ ʿaded naḫl-ı sūr ile *(145:3). [meydāna, -a]*
8. gümüş maşraba vażʿı içün **meydāna** otuz altı ẕirāʿ bir sütūn ol gün ḫalīde ve *(153:10). [meydāna, -a]*
9. Bu eṣnāda ʿīd-i şerif dīvānı gibi dergāh-ı ʿālī yeñiçerilerine **meydānda** biñ *(156:33). [meydānda, -da]*
10. çeşm-i ḥayret gibi bāz eyler idi ol gün **meydāna** getürilüp *(158:2). [meydāna, -a]*
11. ile **meydānı** nümūdār-ı ʿarṣa-i rüstāḫīz itdikden ṣoñra mışrāʿ Yeter ey seng-dil *(188:15). [meydānı, -ı]*
12. **meydāna** atılmaġa āġāz eylediler *(196:15). [meydāna, -a]*
13. daʾiren-mā-dār **meydānı** iḫāṭa vü istīʿāb ve dergāh-ı ʿālī ḳul ketḫudāsı Ḥasan Aġa *(204:27). [meydānı, -ı]*
14. **meydānı** sūḳu'n-nisāya döndürdiler Ṣabāḥ u mesā *(205:1). [meydānı, -ı]*
15. bundan aʿlā şikār alacaḳ gün olmaz deyu kelb-i ṣayyād gibi **meydāna** *(207:10). [meydāna, -a]*
16. tekerlemesiyle **meydānda** cunbalaḳ atmaġa germ-āġāz ve heyʾet-i dehşet-fermāsı *(207:20). [meydānda, -da]*
17. Bu miyānede zūr-bāzān-ı Mışriyye yine ḥamāme-i Mışrī gibi **meydānda** *(208:12). [meydānda, -da]*
18. şuʿle-i cevvāl gibi döner ve ʿArab mızraḳdan tefkīk-i naẓar itmeyüp **meydānda** cevlān eyler *(209:17). [meydānda, -da]*
19. bir ḳuze-i leb-rīz-i Mışrīyi başı üzerine ḳoyup **meydāna** pertāb ve iki defʿa sūr-gāhıñ *(210:7). [meydāna, -a]*
20. ile **meydānda** ḫalide olan ḳırḳ ẕirāʿ miḳdārı ṭūlānī sütūna keşīde eylediler *(212:18). [meydānda, -da]*
21. ki füsḥat-ı sarāy-ı ʿālem ḫāk-i cilve-i tünd-i bī-bākine bir teng **meydān** *(213:23). [meydān,]*
22. perīşān ve miblaġ u ḥoḳḳaları **meydānda** ġalṭān olup ḫālet-nümā-yı bāzīçe-i gūy u çevgān olur *(225:9). [meydānda, -da]*
23. gibi yemīn ü yesāra taḥrīk iderek pā zī-sergerde ḳarār ve şākirdi **meydānı** *(247:31). [meydānı, -ı]*
24. şitāb ve ṣanāyiʿ-i ātiyeyi seyr ile kām-yāb olup **meydāna** ʿavdetinde *(257:16). [meydāna, -a]*
25. ḳırābe-i ḳaṭre-bār ile **meydānı** taṭhīr ü ʿārī ve reşāşe-pāşī-i suḥre vü meserret *(266:16). [meydānı, -ı]*
26. ile enbāşte bir çetr-i ḳīr-gün **meydāna** efrāşte ḳılınup içinde nice kestāne fişegi *(269:11). [meydāna, -a]*
27. cilve-gāh-ı şāhid-i sūr-ı hümāyūn olmaġ içün bir ḫayme-i nüh-ḫazīne-i āsumān-gün **meydāna** *(269:18). [meydāna, -a]*
28. bāzīçeler gösterüp **meydānda** cevlān eyledikde temāşāşiyāndan nice gürg-i bārān-dīde *(274:18). [meydānda, -da]*
29. **meydāna** getürilüp baʿdehū yelken açdı ve ṭop u tüfekle eṭrāfa āteşler ṣaçdı ve *(275:32). [meydāna, -a]*
30. süvārları ṭolu dizgin **meydāna** çıḳmaḳ içün atlarına ḳolan çeküp *(299:7). [meydāna, -a]*
31. oġrın ḳapudan **meydānda** olan ḳaṣr-ı maḳāmü'n-naṣra *(365:24). [meydānda, -da]*

meydān: *(Ok Meydanı) Alan, saha.*

her biri nevāle-i gūnā-gūn ile meşḥūn ve gūyā **meydānı** mıṣṭaba-i ziyāfet-ḫāne-i sūr-ı hümāyūn eyledi *(222:28). [meydānı, -ı]*

meydān baklası: *Ful baklası, haşlanarak sokaklarda çerez yerine satılan ürün.*

meydān baḳlası gibi yayılup ve alçaḳ ustalar maḳāmlarında īstāde olup *(305:33). [meydān baḳlası,]*

Meydān Köşkini: *Topkapı Sarayında yer alan bölüm.*

Meydān Köşkini hem-pertev-i burc-ı ekmel buyurup küştī-gīrler *(151:32). [Meydān Köşkini, -n, -i]*

meydān virilmek: *Fırsat vermek, uygun koşullar yaratmak.*

tehyiʾe-i ḫıdemāt-ı lāzıme içün bir iki sāʿat **meydān virilmek** ḳaṣdına *(272:23). [meydān virilmek, -il, -mek]*

meydāna getürdiler: *İnşa etmek, ortaya koymak.*

üzere el üstinde ber-efrāşte oldıġı ḥālde **meydāna getürdiler** ve *(277:16). [meydāna getürdiler, -di, -ler]*

meydān-ārā-yı imtiyāz oldılar: *Ayrıcalık meydanını süslemek.*

ve hevāsına düşürüp Ḥamza-i ṣāḥib-ḳırān gibi **meydān-ārā-yı imtiyāz oldılar** Li-münşiʾihi *(293:9). [meydān-ārā-yı imtiyāz oldılar, -dı, -lar]*

meydānda olan: *Görülmek.*

Şehriyār-ı ʿālī-makām baʿde tenāvüli'ṭ-ṭaʿām yine **meydānda olan** ḳaṣr *(145:9). [meydānda olan, -an]*

meydān-ı bezimde: *Eğlence alanı.*

Meydān-ı bezimde ʿalem-efrāz-ı semāḥat *(250:17). [meydān-ı bezimde, -de]*

meydān-ı hünerde: *Ustalık meydanı.*

oldı ve çengīleriñ öñinde maṭraḳ-bāzān ve gürz-kārān **meydān-ı hünerde** ʿarż-ı cevlān *(295:11). [meydān-ı hünerde, -de]*

meydān-ı kār-zāra: *Savaş meydanı.*

açılup biri birini **meydān-ı kār-zāra** daʿvet içün gūyā dest-cünbān-ı işāret oldılar *(244:20). [meydān-ı kār-zāra, -a]*

meydān-ı mezbūr: *Adı geçen meydan, Ok Meydanı.*
1. emīn-i sūr **meydān-ı mezbūrı** cevlān-gāh-ı raḫş-ı iḳbāl buyurup ve yevm-i sābıḳda *(148:27). [meydān-ı mezbūrı, -ı]*
2. emīn-i sūr **meydān-ı mezbūrda** tedḳīḳ-i tekmile-i sūrda ṣarf-ı maḳdūr iderlerken *(152:5). [meydān-ı mezbūrda, -da]*
3. Ve yevm-i mezbūrda yine defter-dār efendi ve aʿyān-ı devlet **meydān-ı mezbūrda** *(153:8). [meydān-ı mezbūrda, -da]*

meydān-ı mezkūrda: *(Ok Meydanı) Sözü edilen meydan.*

meydān-ı mezkūrda ḳıble-gāh-ı ṣufūf-ı niyāz ve secde-cāy-ı merdān-ı tīr-endāz olan *(150:4). [meydān-ı mezkūrda, -da]*

meydān-ı mübāhātda: *Övünç meydanı.*

ile beyne'l-aḳrān Tozḳoparan menzili alup **meydān-ı mübāhātda** *(312:9). [meydān-ı mübāhātda, -da]*

meydān-ı müfāharetde: *Övünç meydanı.*

lisān-ı ʿālīlerinden ṣudūr-ı fermān kümeyt-i ḳadrimi **meydān-ı müfāḫaretde** *(261:23). [meydān-ı müfāḫaretde, -de]*

meydān-ı sūr: *Düğün meydanı.*
1. Ve **meydān-ı sūrda** temāṣāyiyān ve luʿbet-bāzān içün muʿayyen ḥudūd u sınur itmege *(142:17). [meydān-ı sūrda, -da]*
2. ile menʿ u taṭrīd itmeksizin **meydān-ı sūrı** tecāvüz ile taẕyīḳ eyleyen reh-nişīnāndān *(142:20). [meydān-ı sūrı, -ı]*
3. püftere-i daʿvet olmaġın olʿayyār-ı seḥḥār rüfeḳāsı ile **meydān-ı sūrda** *(175:10). [meydān-ı sūrda, -da]*
4. ṣoñra mā-beynlerine girüp miyānlarından der-āġuş ve **meydān-ı sūrda** *(176:12). [meydān-ı sūrda, -da]*
5. ẕirāʿ ve on üç oturaḳ üç fenerli bir çekdiriyi çekdiri çekdiri **meydān-ı sūra** *(183:21). [meydān-ı sūra, -a]*
6. degül iken **meydān-ı sūrda** semt semt nice Yūsuf-veşān-ı māh-peyker ve ṭaraf ṭaraf *(205:27). [meydān-ı sūrda, -da]*
7. **meydān-ı sūrda** piyāde vü atluların tertīb ve ṣūret-i fīl *(241:2). [meydān-ı sūrda, -da]*
8. Yevm-i mezbūrda ordu ālāyından bu miḳdār ile iktifā olunup **meydān-ı sūrda** *(242:18). [meydān-ı sūrda, -da]*
9. **meydān-ı sūrı** araladı *(247:34). [meydān-ı sūrı, -ı]*
10. **meydān-ı sūrda** baʿżı müteʿayyinān-ı ṣudūr erkān-bünyān-ı sürūr olup ke'l-evvel *(257:7). [meydān-ı sūrda, -da]*
11. Bu eṣnāda yeñiçeri aġası Meḥemmed Aġa **meydān-ı sūrda** maḍrıb-ı ḫıyām-ı ḫuddāmī olan *(262:17). [meydān-ı sūrda, -da]*
12. Bunlar ḥużūr-ı şehriyārīde icrā-yı hünerden ṣoñra **meydān-ı sūrda** basṭ-ı ālāt-ı meserret idüp *(295:13). [meydān-ı sūrda, -da]*
13. **meydān-ı sūrı** kesād-āver-i çār-sū-yı zer-ger idüp miḥekk-sūde-i çeşm-i temāşā olan *(298:11). [meydān-ı sūrı, -ı]*
14. bāzergānlar ālāyı rūz-ı bāzār-ı sūdā-gerān-ı neşāṭ olan **meydān-ı sūrda** basṭ-ı bisāṭ-ı sürūr eyleyüp *(304:3). [meydān-ı sūrda, -da]*
15. yüz ḳadar gemici neferleri aḳındıda ḳayıḳ çeker gibi **meydān-ı şūra** tesyīr ile *(314:8). [meydān-ı ṣūra, -a]*
16. ṣanʿat-ı siḥr-nümūndur ki **meydān-ı sūra** biri ṣarı biri jengārī iki senbīl *(317:25). [meydān-ı sūra, -a]*
17. ile **meydān-ı sūrdan** cānib-i deryāya imāle-i licām-ı seyl-āb iderek vaḳt-i ẓuhrda *(326:18). [meydān-ı sūrdan, -dan]*
18. ve künūz-ı defīn iẓhār ve **meydān-ı sūrı** ʿarṣa-ı ḳıyāmetden nümūdār eyledi *(334:11). [meydān-ı sūrı, -ı]*
19. ve **meydān-ı sūrdan** bisāṭ-ı inbisāṭ ṭayy olundı *(341:24). [meydān-ı sūrdan, -dan]*
20. ve **meydān-ı sūr** bir güne pür-nūr olup cebel-i Ṭūr şeklin bulmuşdur *(345:17). [meydān-ı sūr,]*
21. **meydān-ı sūrda** vekālet-i ḥażret-i ṣāḥib-i devlet taʿṭīl-i esbāb-ı meserret olunmamaḳ *(346:23). [meydān-ı sūrda, -da]*
22. ẕirāʿ bir mīl-i āhenīn üzere iḫtirāʿ itdikleri bir ḳaṣr-ı çūpīn-vār **meydān-ı sūr** *(346:32). [meydān-ı sūr,]*
23. sefīne-i Nūḥdan nişān olan **meydān-ı sūr** anlarıñ daḫi ḥużūrı ile işābet-i ʿaynü'l-kemālden *(347:22). [meydān-ı sūr,]*
24. teveccüh ile mekān-ı ʿarş-āsitānların tebdīl ve **meydān-ı sūrda** tertīb-i menāẓım-ı umūra *(353:7). [meydān-ı sūrda, -da]*
25. çekdirme lenger-bār-ı ḳarār olup deryā-yı āteş olan **meydān-ı sūra** imāle-i sükkān *(356:22). [meydān-ı sūra, -a]*
26. Ve **meydān-ı sūrdan** ziyāde icrā-yı rüsūm-ı şādmānī ile çekdikleri *(364:22). [meydān-ı sūrdan, -dan]*

meydān-ı sūr-ı Aḥmed Ḫānīniñ: *Ahmet Han'ın düğün meydanı.*

idi ki At Meydānında ḫalīde olan ṭaşıñ ṣūreti hem-ḳāmeti ve **meydān-ı sūr-ı Aḥmed Ḫānīniñ** *(255:20). [meydān-ı sūr-ı Aḥmed Ḫānīniñ, -n, -iñ]*

meydān-ı sūr-ı hümāyūn-ı şāhen-şāh-ı İskender-cāhıñ ġubār-ı miskī-ʿayārı: *Mevkii İskender gibi olan yüce şahlar şahının kutlu düğünün meydanının miskle ölçülen tozu.*

meydān-ı sūr-ı hümāyūn-ı şāhen-şāh-ı İskender-cāhıñ ġubār-ı misḳī-ʿayārı ʿanber-i mişḳālī ile *(299:24). [meydān-ı sūr-ı hümāyūn-ı şāhen-şāh-ı İskender-cāhıñ ġubār-ı misḳī-ʿayārı,]*

meydān-ı sūr-ı şafā-pīrāsteden: *Şenlikle süslenmiş düğün meydanı.*

çīde vü dāşte ḳılınmaġın **meydān-ı sūr-ı şafā-pīrāsteden** refʿ-i ġubār-ı berḫāste *(180:30). [meydān-ı sūr-ı şafā-pīrāsteden, -den]*

meydān-ı sūruñ: *Düğün meydanı.*

idi zīrā ki yeñiçeri mürūrı içün **meydān-ı sūruñ** bir miḳdārı taḫliye olunmuş ve *(263:6). [meydān-ı sūruñ, -uñ]*

meydān-ı sūrūñ eṭrāfı: *Düğün meydanının çevresi.*
1. niyyet olunmaġın **meydān-ı sūrūñ eṭrāfı** ve pīş-gāh-ı hümāyūnuñ enḥā vü eknāfı *(262:12). [meydān-ı sūrūñ eṭrāfı,*
2. hengām-ı ṣafā-şiʿārda **meydān-ı sūruñ eṭrāfı** *(268:9). [meydān-ı sūruñ eṭrāfı,]*

meydān-ı sūruñ ṭaraf-ı yesārīsinde: *Düğün meydanının sol tarafı.*

Ve **meydān-ı sūruñ ṭaraf-ı yesārīsinde** cāmiʿ-i meẕkūra muttaṣıl maḥfil-i āsumān *(268:24). [meydān-ı sūruñ ṭaraf-ı yesārīsinde, -n, -de]*

meydān-ı taḳrīre: *Söz meydanı.*

meydān-ı taḳrīre ṣıġmayacaḳ ḳadar suḫre-sāzī ve *(309:38). [meydān-ı taḳrīre, -e]*

meydān-ı tavṣīfde: *Anlatma meydanı.*

meydān-ı tavṣīfde bāzendegān-ı cirīd-i ābnūsī-ḳaleme at oynatmaḳ *(358:26). [meydān-ı tavṣīfde, -de]*

Meydān-ı Tīr: *Ok Meydanı, Okmeydanı, İstanbul'un Kâğıthane, Şişli ve Beyoğlu ilçelerine bağlı bir semttir.*
1. mefhūmını ḫalḳa insā eyleyüp gūyiyā **Meydān-ı Tīri** ʿarṣa-i maḥşere naẓīr eylediler *(205:3). [Meydān-ı Tīri, -i]*
2. **Meydān-ı Tīrde** āzmāyiş gösterirler iken bir kūdek-i ḫurde-sāl-i Bektāşī-peyker *(222:23). [Meydān-ı Tīrde, -de]*
3. erbāb-ı temāşā sīr-çeşm-i seyr-i baḥrī olup nevbet-i şādī **Meydān-ı Tīre** ve *(260:2). [Meydān-ı Tīre, -e]*

meydān-ı żiyāfet-kede-i sūrda: *Düğün ziyafeti verilen meydan.*

Meydān-ı żiyāfet-kede-i sūrda ammā *(329:13). [meydān-ı żiyāfet-kede-i sūrda, -da]*

mey-ḫāne: *İçki içilen yer.*

Ḳaldı **mey-ḫāneleriñ** şimdi cihānda adı *(290:22). [mey-ḫāneleriñ, -ler, -iñ]*

meyiñ keyfiyyeti: *Şarabın verdiği mutluluk.*

Lāleniñ rengi gülüñ būyı **meyiñ keyfiyyeti** *(323:9). [meyiñ keyfiyyeti,]*

mey-kede: *Meyhane, içki içilen yer.*

Gidelek **mey-kedeye** min külesen mīr kimi *(278:27). [mey-kedeye, -y, -e]*

meyl-i cānib-i hāk itdi: *Toprağın tarafına yönelmek.*

İtdi aḳındı **meyl-i cānib-i ḫāk** *(324:1). [meyl-i cānib-i ḫāk itdi, -di]*

meyl-sāz-ı cāy-gāh-ı ārām olup: *Dinlenmek amacıyla yurtlarına gitmek.*

meyl-sāz-ı cāy-gāh-ı ārām olup vaḳt-i ʿaṣr ḥulūl itmek ile şehriyār-ı Dārā-ḥaşem *(305:20). [meyl-sāz-ı cāy-gāh-ı ārām olup, -up]*

meymene: *Ordunun sağ kanadı.*

şeh-zādegān-ı ʿālī-tebār **meymene** ve meysere ẕevḳ u safā-yı bī-şümār *(250:22). [meymene,]*

meymene vü meysere: *Sağ ve sol, diledikleri yer, her yer.*

taʿyīn olundı ve cümle nisvān kendü ḫānelerindeki gibi **meymene vü meysere** *(350:7). [meymene vü meysere,]*

meymenet: *Uğur, bereket.*

Meymenetle saʿādete hem-zād *(138:14). [meymenetle, -le]*

meymūn bād: *Uğurlu olsun, maymun gibi olsun.*

Ey felek sūr ber-tū **meymūn bād** *(208:5). [meymūn bād,]*

meysere: *Ordunun sol kanadı.*

şeh-zādegān-ı ʿālī-tebār meymene ve **meysere** ẕevḳ u safā-yı bī-şümār *(250:22). [meysere,]*

meẕāḳ: *Damak, tat duyma.*

meẕāḳlarına muvāfıḳ envāʿ-ı eṭʿime-i nefīse basṭ olunup cümlesi dil-sīr-i niʿmet-i ikrām ḳılındı *(344:12). [meẕāḳlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

meẕāḳ-ı ḫudāvendigārīye: *Sultanın damağı.*

beyānında ḳand-rīz-i ḥüsn-i taʿbīr oldıġı **meẕāḳ-ı ḫudāvendigārīye** *(144:15). [meẕāḳ-ı ḫudāvendigārīye, -y, -e]*

mezāriʿ-i ḳulūb-ı ḫużżāra: *(Alayda) Orada bulunan çiftçiler.*

ichār-ı ṣavt ile **mezāriʿ-i ḳulūb-ı ḫużżāra** dāne-rīz-i teʾṯīr olmaġın *(236:7). [mezāriʿ-i ḳulūb-ı ḫużżāra, -a]*

mezbūr: *Adı geçen kişi, Hacı Şahin.*

Baʿdehū fīl ḳadar bir ʿArab menākibine rākib olup ayaḳlarını **mezbūruñ** *(209:37). [mezbūruñ, -uñ]*

mezbūr: *(İbrahim Hanzade İsmall Beg) Adı geçen.*

Ve **mezbūr** İbrāhīm Ḫān-zāde İsmāʿīl Beg ṭarafından tedārük olunan yüz yigirmi beş *(361:4). [mezbūr,]*

mezbūrlar: *(Devlet kademesindeki kişiler) Adı geçen kişiler.*

başdan yanaşdılar **Mezbūrlar** ve elli ḳadar ḫāṣekī ve iki yüzden mütecāviz *(305:36). [mezbūrlar,]*

mezbūrlarıñ nāʾire-i ṭāḳatların: *Kürekçilerin güç ateşi.*

Neşr mışdāḳınca **mezbūrlarıñ nāʾire-i ṭāḳatların** teşʿīl ve emr-i ʿasīrlerin bu vech ile *(367:22). [mezbūrlarıñ nāʾire-i ṭāḳatların, -n]*

mezīd: *Artırılmış, çoğaltılmış.*

mezīd işrāf u neẓāreti olduġundan Yalı Köşki telḳīb olunan ḳaṣr-ı muʿallāda *(144:28). [mezīd,]*

meziyyet: *Bir kimsenin diğerinden farklı olan üstünlük vasfı.*

neferātına haftada iki gün tenāvülleri ʿādet olan simāṭ-ı niʿmetden **meziyyet** şarṭı *(264:32). [meziyyet,]*

mezḳūmun: *Yayılan bu koku(nun).*

Ve fi'l-ġarbı **mezḳūmun** li-ʿādaleti'ş-şemmi *(162:12). [mezḳūmun,]*

mezkūr: *(Komutanlar) Adı geçen.*

şoñra ibtidā yeñiçeri ocaġından **mezkūrlar** ile aġayān-ı sipāh u silāḥ-dar *(373:13). [mezkūrlar, -lar]*

mezkūr oldıġı: *Söz edilmek, bahsedilmek.*

Bālāda **mezkūr oldıġı** üzere ʿizzetlü yeñiçeri aġası Meḥemmed Aġa ve sāʾir *(266:28). [mezkūr oldıġı, -dıġ, -ı]*

mezkūr olmaġın: *Anılmak.*

neşīde-i naẓīdīdir lisān-ı süḫan-dān-ı nüdemā ile **mezkūr olmaġın** *(343.27). [mezkūr olmaġın, -maġ, -ın]*

mezraʿa-i meʾālinden: *Anlam tarlası.*

Evvelā Ṭāʾife-i Berz-gerān yaʿnī Uṭlubü'r-rızḳa fī ḫabāya'l-arżı **mezraʿa-i meʾālinden** *(234:8). [mezraʿa-i meʾālinden, -i, -n, -den]*

mezraʿa-i merātib-i resmiyyesini: *Devlet adına olan rütbelerin ekilecek yeri.*

ketḫudālığı ile **mezraʿa-i merātib-i resmiyyesini** resīde-i ḥaṣṣād-ı murād eyleyen *(201:26). [mezraʿa-i merātib-i resmiyyesini, -s, -i, -n, -i]*

mezraʿa-i zaʿferāna: *Safran tarlası.*

mezraʿa-i zaʿferāna döndürdiler *(181:3). [mezraʿa-i zaʿferāna, -a]*

mezraʿa-i zaʿferāna: *Safran tarlası.*

ʿarṣa-i meydānı **mezraʿa-i zaʿferāna** hem-ḫaṣiyyet ü hem-reng eylediler *(334:20). [mezraʿa-i zaʿferāna, -a]*

meʾzūn: *İzinli, izin almış.*

anlara pey-siper-i taʿḳīb olup otaġ-ı āṣafīye müṣūle **meʾzūn** ve ruḫṣat-ı dāmen-būsī-i devlet-meʾnūsları *(339:8). [meʾzūn,]*

meʾzūn oldılar: *İzinli sayılmak.*

cebeciyān bi-isrihim maḥallerine ricʿata **meʾzūn oldılar** *(364.5). [meʾzūn oldılar, -dı, -lar]*

meʾzūn olup: *İzinli olmak, izin almak.*

Baʿdehū ḳużāt efendiler mülāzemet-i āsitāne-i żiyāfetden infiṣāle **meʾzūn olup** *(347:17). [meʾzūn olup, -up]*

meʾzūnen: *İzinli olarak.*
1. saʿādetlü Tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa ḥażretleri refāḳati ile **meʾzūnen** *(179:1). [meʾzūnen,]*
2. bu gice **meʾzūnen** dürretü't-tāc-ı ibtihāc ve minaṣṣa-pīrā-yı izdivācları olan *(251:21). [meʾzūnen,]*

meʾzūr olan: *Görevlendirilmek.*

muʿtād üzere **meʾzūr olan** ḳapu ketḫudāları ve muḥżır aġa neferātı *(142:18). [meʾzūr olan, -an]*

mi: *" Mi " soru edatı.*
1. Bu berḳ **midir** k'olur sebük-tāz *(129:7). [midir, -dir]*
2. Meh **mi** reg-i ebr-i āsūmānda *(129:9). [mi,]*
3. Gerdūne **mi** yoḫsa rīsmānda *(129.10). [mi,]*
4. Gerdūnda ḳamer **mi** cilve-peymā *(129:11). [mi,]*
5. Ġurre **mi** şeb-i siyehde dāʾir *(133:1). [mi,]*
6. Çekdirme **midir** ḳarada sāʾir *(133:2). [midir, -dir]*
7. Gördi **mi** bir kimse bu vaḳte gelince dehrde *(146:10). [mi,]*
8. İçdi **mi** bu kāseden Cem gördi mi bu ʿālemi *(161:5). [mi,]*
9. İçdi mi bu kāseden Cem gördi **mi** bu ʿālemi *(161:5). [mi,]*
10. mışrāʿ Yine **mi** iş çıḳarur ḫ̇ʾāce fesād deyu çār-çeşm-i intiẓār ve ʿaşaḳ-ı pīçān *(175:17). [mi,]*
11. zemzemesiyle mışrāʿ Ayaġı yer **mi** baṣar zülfine ber-dār olanıñ diyerek *(182:33). [mi,]*
12. Görinen keştī **mi** ʿaks-i ġurre-i ġarrā mıdır *(184:22). [mi,]*
13. Saṭr-ı mevc üzre çekilmiş ḫilʿat-ı taḥsīn **mi** ya *(184:24). [mi,]*
14. Rūy-ı şaḥrāda perī **midir** şinā idüp gelen *(184:26). [midir, -dir]*
15. Ḳaṣr-ı çarḫıñ çifti **midir** burc-ı ḳavsiñ ʿaksi mi *(185:1). [mi,]*
16. Ḳaṣr-ı çarḫıñ çifti midir burc-ı ḳavsiñ ʿaksi mi *(185:1). [midir, -dir, -]*
17. ʿAḳlı başında olan hīç ider **mi** tanẓīr *(186:22). [mi,]*
18. ʿAceb **mi** öñdül alsam pādişāhım esb-i Mışrīyem *(193:19). [mi,]*

19. Ḳādir **mi** pençeleşmege ben gibi nā-tüvān *(224:9). [mi,]*
20. Ben bir nigāh-ı şefḳate lāyıḳ degil **miyim** *(237:14). [miyim, -y, -im]*
21. Ḳurbānıñ oldıġım saña ʿāşıḳ degil **miyim** *(237:15). [miyim, -y, -im]*
22. bir ḫoşca żabṭ u itḳān ve manẓūr-ı çeşm-i imʿān itdiñ **mi** ve geregi gibi levḥ-i ḫāṭırına *(260:13). [mi,]*
23. żamīme-i veḳāyiʿ-i leyline itdiñ **mi** deyu istifsār buyurduḳlarında püşt-dest-i ḥayret bir *(260.22). [mi,]*
24. taṣvīr idüp vuḳūʿı üzere resm-i ṣaḥīfe-i beyān eylediñ **mi** *(260:14). [mi,]*
25. Rüstemiñ ḳavsi ile bir **mi** kemān-ı ḥallāc *(284:23). [mi,]*
26. Cān-ı ʿālem **misiñ** ey rūḥ-ı revān ḫoş geldiñ *(293:2). [misiñ, -siñ]*
27. ʿAceb **mi** ehl-i süḫan itseler ġazel taḫmīs *(313:30). [mi,]*
28. Söyle bir meclisde seyr itdiñ **mi** bu germiyyeti *(323:5). [mi,]*
29. ki mışrāʿ Ayaġı yer **mi** baṣar raḫş-ı murāda bineniñ müʾeddāsınca *(344:4). [mi,]*

mi: *"Mi" soru edatı.*
1. Cān-bāz **mı** yoḫsa ḫaṭve-perdāz *(129:8). [mı,]*
2. Ḳalyon **mı** yürür hevāda āyā *(129:12). [mı,]*
3. Ṭaġlar **mı** yürür nedir bu ḥālet *(129:24). [mı,]*
4. Görinen keştī mi ʿaks-i ġurre-i ġarrā **mıdır** *(184:22). [mıdır, -dır]*
5. Ḫaṭṭ-ı taʿlīḳ ile āb üzre keşīde pā **mıdır** *(184:23). [mıdır, -dır]*
6. Medd-i bismillāhi mecrāhā ve mürsāhā **mıdır** *(184:25). [mıdır, -dır]*
7. Görinen mıḳẕāflar **mıdır** per-i ʿanḳā mıdır *(184:27). [mıdır, -dır]*
8. Görinen mıḳẕāflar mıdır per-i ʿanḳā **mıdır** *(184:27). [mıdır, -dır]*
9. Zühreniñ sāzı muṣannaʿ bu ḳadar zībā **mıdır** *(184:29). [mıdır, -dır]*
10. Ya kemān-ı Rüstemī biñ naḳş ile peydā **mıdır** *(185:2). [mıdır, -dır]*
11. Ol eger keştī ise ya bu feżā deryā **mıdır** *(185:4). [mıdır, -dır]*
12. Güşe-i ebrū-yı fermān-ı şeh-i dānā **mıdır** *(185:6). [mıdır, -dır]*
13. Cemʿ-i żıddeyn itdigi tebʿīd olur maʿnā **mıdır** *(185:10). [mıdır, -dır]*
14. Aña İskender dinilse bu ḳurı daʿvā **mıdır** *(185:12). [mıdır, -dır]*
15. Var **mı** kiẕbim baḳ sözüm iġrāḳ mı ıṭrā mıdır *(185:14). [mı,]*
16. Var mı kiẕbim baḳ sözüm iġrāḳ **mı** ıṭrā mıdır *(185:14). [mı,]*
17. Var mı kiẕbim baḳ sözüm iġrāḳ mı ıṭrā **mıdır** *(185.14). [mıdır, -dır]*
18. Seni hīç ġayr ile ṭarṭar **mı** terāzū-yı naẓar *(281, 6). [mı,]*
19. daḫi ʿacebā fi'l-ḥaḳīḳa timsāḥ **mıdır** deyu teşkīk iderdi Kaʿr-ı deryādan ser-nümā-yı ẓuhūr *(351:28). [mıdır, -dır]*
20. ʿĪsī gibi bulmaz **mı** nefes itdigi rūḥ *(362:20). [mı,]*

mī-āyed: *Gelir.*

ḥalāvet-baḫş-ı fırīb olduḳları eşnāda mışrāʿ Belā-yı der-mendān ez-der ü dīvār **mī-āyed** *(224:22). [mī-āyed,]*

miblaġ u ḫoḳḳaları: *Para ve afyon hokkaları.*

perīşān ve **miblaġ u ḫoḳḳaları** meydānda ġalṭān olup ḥālet-nümā-yı bāzīçe-i gūy u çevgān olur *(225:9). [miblaġ u ḫoḳḳaları, -lar, -ı]*

miblaġ-ı mercān: *Bulduğunu yutan, pisboğaz.*

miblaġ-ı mercān gibi der-dehān ve mālīde-zebān idüp aḫker-pāreleri dāne-i enār-āsā *(317:8). [miblaġ-ı mercān,]*

micmer-i ġayretde: *Kıskançlık tütsüsü.*

şemmāme ʿanber-i ḫām ki ḥāl-i ẕeḳan-ı ḫūbān āteş-i reşki ile **micmer-i ġayretde** *(162:17). [micmer-i ġayretde, -de]*

midād-ālūde: *Mürekkebe bulanmış.*

midād-ālūde bir beyāż Cava zer ḳalemine mümāṣil ve şemʿa-i kāfūr-ı müşgīn-fetīl-i püf-gerdeye *(164:11). [midād-ālūde,]*

midād-ı miḥbere-i istiʿdād iden: *Doğrulama hokkasının mürekkebi.*

ancaḳ sevād-ı dīde-i ḫˇāb-ı rāḥat-ne-dīdesin **midād-ı miḥbere-i istiʿdād iden** *(363:28). [midād-ı miḥbere-i istiʿdād iden, -en]*

midakka-kūb-ı ihtimām olup: *Özenli bir şekilde takmak, vurmak.*

midaḳḳa-kūb-ı ihtimām olup ḳahve taḫmīs iderek tesyīr ve temāşā eyleyen *(313:27). [midaḳḳa-kūb-ı ihtimām olup, -up]*

midḥata lāyık k'oldı: *Övgüye değer olmak, üstün nitelikleri bünyesinde barındırmak.*

Ne ṣafā **ḳ'oldı midḥata lāyıḳ** *(324:22). [midḥata lāyıḳ ḳ'oldı, -dı]*

midḥat-güzār-ı cūd u ʿaṭāları olup: *Bağış ve bahşişe övgüler düzmek.*

eṣnāda herkes zebān-ı sitāyiş ü ṣenā ile **midḥat-güẕār-ı cūd u ʿaṭāları olup** ẕāt-ı semāḥat-semīrlerin *(328:5). [midḥat-güẕār-ı cūd u ʿaṭāları olup, -up]*

midḥat-ı ẕātıñ: *Kişiliği övmek.*

Ḳuṭṭān-ı berāyāya degül **midḥat-ı ẕātıñ** *(331:23). [midḥat-ı ẕātıñ, -ıñ]*

Midilli mutaṣarrıfı Dervīş-zāde İsmāʿīl Paşa: *Midilli sancağının idare amiri İsmail Paşa.*

Ve hākeẕā ḥālā **Midilli mutaṣarrıfı** olan ümerā-yı deryādan **Dervīş-zāde İsmāʿīl Paşa** *(354:1). [Midilli mutaṣarrıfı Dervīş-zāde İsmāʿīl Ppaşa,]*

midillü: *Olağandan daha küçük boyda bir at türü.*
1. merkūbların ẕī-rūḥ ḳıyās eyleyüp **midillüler** ile ṣıbyān olmaḳ gümān iderler idi *(157:29). [midillüler, -ler]*
2. ile müzeyyen ü pīrāste **Midillü** taʿbir olunur tevsene-i berḳ-licām ki gūyā *(167:5). [midillü,]*

midillü ṣūretlü: *(At için) Olağandan daha küçük boyda bir at türü görünümde.*

ve **midillü ṣūretlü** atlar ve üzerlerinde muḳavvādan yapılmış heyākil-i ʿacībe *(263:25). [midillü ṣūretlü,]*

mifḍāl-i kerem-ver: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Ululanmaya değer, şerefli kişi.*

Hem-nām-ı Ḫalīlullāh o **mifḍāl-i kerem-ver** *(251:13). [mifḍāl-i kerem-ver,]*

miftāḥ aġası İbrāhīm Aġadan: *Osmanlı sarayında yönetimsel ve askeri örgütünde belli makam ve aşamadaki kişilerden olan İbrahim Ağa.*

ve **miftāḥ aġası İbrāhīm Aġadan** keẕālik ikişer *(288:13). [miftāḥ aġası İbrāhīm Aġadan, -dan]*

miftāḥ-ı fetīle-i bārūt-sūde: *Barut bulaşmış fitilin anahtarı.*

ʿazīmet ve **miftāḥ-ı fetīle-i bārūt-sūde** ile güşāyişine mübāderet itdigi *(229:16). [miftāḥ-ı fetīle-i bārūt-sūde,]*

miftāḫ-ı kilīd-i endīşe vü ḫayret eylediler: *(Parmak için) Düşünme ve zihin yorma kilidine anahtar etmek.*

ile güşād bulur deyu benān-ı ḫayreti **miftāḫ-ı kilīd-i endīşe vü ḫayret eylediler** *(318:31). [miftāḫ-ı kilīd-i endīşe vü ḫayret eylediler, -di, -ler]*

miġzelī-vār: *Eğirme aletine benzer.*

Bālā-yı sütūnda **miġzelī-vār** *(129:14). [miġzelī-vār,]*

mīḥ: *Çivi.*

başlarına **mīḫ** ve dişlerine zırnīḫ nā-şāyeste iken yine sāye-bān *(335:20). [mīḫ,]*

mī-ḫ̌āhed: *İster.*

Kebāb-ı nāzük-i dil āteş-i hemvār **mī-ḫ̌āhed** *(238:26). [mī-ḫ̌āhed,]*

miḥekk-sūde-i çeşm-i temāşā olan: *Seyir gözünü ayar taşına sürmek.*

meydān-ı sūrı kesād-āver-i çār-sū-yı zer-ger idüp **miḥekk-sūde-i çeşm-i temāşā olan** *(298:11). [miḥekk-sūde-i çeşm-i temāşā olan, -an]*

mıhlan: *Kendini çivi gibi sabitlemek.*
1. **Mıḫlandı** ḳaldı reh-güẕerinde fütādeler *(302:31). [mıḫlandı, -dı]*
2. öñinde **mıḫlanup** kimi ʿāḳıbet-i iḥsāna çaḳdılar kimi maḥrūm olup sīnelerine *(335:21). [mıḫlanup, -up]*

mihmān: *Konuk, misafir.*

ḳarār virdi ki ḫoş geldi ṣafā geldi ʿazīz **mihmān** geldi fıḳralarıyla *(206:29). [mihmān,]*

mihmānān-ı niʿmet-ḫāne-i cihān-dārī olan: *Sultan sofrasının konukları.*

ḥażretleri hengām-ı vedāʿda **mihmānān-ı niʿmet-ḫāne-i cihān-dārī olan** *(267:10). [mihmānān-ı niʿmet-ḫāne-i cihān-dārī olan, -an]*

mihmānān-ı niʿmet-hāne-i hüsrevāneyi: *Padişaha yaraşır şölenin konukları.*

mihmānān-ı niʿmet-ḫāne-i ḫüsrevāneyi talṭīfʿḳaṣdı ile kendüler ve *(286:19). [mihmānān-ı niʿmet-ḫāne-i ḫüsrevāneyi, -y, -i]*

mihmānān-ı velīme-i ʿazīme-i hāḳāniyyeniñ aʿlā vü ednā ve pest ü bālāsına: *Büyük sultanın şöleninin davetlilerinin büyük ve küçük, rütbeli ve rütbesiz davetlileri.*

çerge-i ūlā vü s̱āniyede olan **mihmānān-ı velīme-i ʿaẕīme-i ḫāḳāniyyeniñ aʿlā vü ednā ve pest ü bālāsına** *(319:14). [mihmānān-ı velīme-i ʿaẕīme-i ḫāḳāniyyeniñ aʿlā vü ednā ve pest ü bālāsına, -n, -a]*

mihmānān-ı ẕiyāfet-kede-i sūr-ı sulṭānī: *Padişah düğünün ziyafet yeri konukları.*

mihmānān-ı ẕiyāfet-kede-i sūr-ı sulṭānī içün üç direkli obalar ve aña muttaṣıl *(150:17). [mihmānān-ı ẕiyāfet-kede-i sūr-ı sulṭānī,]*

mihmān-ı dārü'n-niʿam-ı devlet-i ʿaliyyede: *Yüce devletin, Ok Meydanında bulunan misafirleri.*

ilçilik ile gelüp henüz **mihmān-ı dārü'n-niʿam-ı devlet-i ʿaliyyede** *(355:6). [mihmān-ı dārü'n-niʿam-ı devlet-i ʿaliyyede, -de]*

mihmān-ı nev-āmāde-i ẕiyāfet-kede-i şehriyārī olan: *Padişahın yeni gelen konuğu.*

mihmān-ı nev-āmāde-i ẕiyāfet-kede-i şehriyārī olan vezīr-i müşārün-ileyh *(210:19). [mihmān-ı nev-āmāde-i ẕiyāfet-kede-i şehriyārī olan, -an]*

mihmān-ı niʿmet-hāne-i hāḳānī olmalarıyla: *Hükümdarın nimet sofrasına konuk olmak.*

maʿzūm-ı velīme-i aʿẕamiyet-i sulṭānī ve **mihmān-ı niʿmet-ḫāne-i ḫāḳānī olmalarıyla** *(159:14). [mihmān-ı niʿmet-ḫāne-i ḫāḳānī olmalarıyla, -ma, -lar, -ı, -y, -la]*

mihmān-ı ẕiyāfet-kede-i sūra: *Düğün evinin konukları.*

dilberān-ı nāzük-endāmı keşīde-i edīm-i intiẓām eyleyüp **mihmān-ı ẕiyāfet-kede-i sūra** *(301:4). [mihmān-ı ẕiyāfet-kede-i sūra, -a]*

mihmān-kede: *Konuk evi.*
1. **Mihmān-kededir** bu ʿalem-i ḫāk " *(125:15). [mihmān-kededir, -dir]*
2. Öyle **mihmān-kededir** mışṭaba-i sūruñ kim *(292:22). [mihmān-kededir, -dir]*

mihmān-nüvāz: *Konukseverlik.*

merfūʿ oldı Ḥaḳḳā **mihmān-nüvāzlıḳda** bir şīve-i nāzükāne iḫtirāʿ olındı *(338:1). [mihmān-nüvāzlıḳda, -lıḳ, -da]*

mihmān-sālār-ı sūr-ı pādişāhī: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Sultan düğününün konuk sahibi.*

Baʿdehū **mihmān-sālār-ı sūr-ı pādişāhī** revnaḳ-baḫş-ı mesned-i ṣadāret-penāhī *(351:1). [mihmān-sālār-ı sūr-ı pādişāhī,]*

mihr: *Güneş.*
1. **Mihr** yanında şemʿaya döner *(160:13). [mihr,]*
2. **Mihr** ile māh dāġ-ber-dāġī *(161:14). [mihr,]*
3. ḫudāvend-i zemīn ü zamān olmaġın tāc-dār-ı ḳalem-rev-i sipihr ki **mihrdir** mütevārī-i ḥicāb-ı seḥāb olup ḳaṣr-ı āsumān-āsitān-ı ʿadālet *(176:31). [mihrdir, -dir]*
4. ḫaṭīb-i muraṣṣaʿ-şemşīr-i cāmiʿ-i sipihr ki **mihrdir** bārānı seḥābü'ṣ-ṣayf ile teġaṭṭī ve *(310:21). [mihrdir, -dir]*

mihr ü mehi: *Güneş ve ay.*

1. **Mihr ü mehi** zühre eylemiş def *(128:24). [mihr ü mehi, -i]*
2. Eşiʿa **mihr ü mehiñ** itdi dīdesin ḫīre *(195:16). [mihr ü mehiñ, -iñ]*

miḥrāb-ı cāmiʿ-i salṭanatdır: *(İstanbul için) Sultanlık camiinin mihrabı, devletin başkenti.*

ki **miḥrāb-ı cāmiʿ-i salṭanatdır** imām-ı İslām ḳuvvetü'ẕ-ẓahr-ı enām ḥażretleriniñ *(150:10). [miḥrāb-ı cāmiʿ-i salṭanatdır, -dır]*

mihrāb-ı namaz-gāh: *Namaz kılınan yerin mihrabı, cami mihrabı.*

sipihr-i eşīr ve **miḥrāb-ı namaz-gāh** derūnında burc-ı ḳavse naẓīr ḳılındı *(150:8). [miḥrāb-ı namaz-gāh,]*

mihr-i ʿālem-ārā: *(Saraç güzeli) Dünyayı aydınlatan güneş.*

Ol meh-i serrāca **mihr-i ʿālem-ārā** beñzemez *(241:15). [mihr-i ʿālem-ārā,]*

mihr-i dehr-efrūz: *Dünyayı aydınlatan güneş.*

zīr-i seḥābdan lemʿa-pāş-ı bürūz olan **mihr-i dehr-efrūz** gibi enẓār-ı ḥużżāra tāb-dāde olduḳda *(358:21). [mihr-i dehr-efrūz,]*

mihr-i dehr-efrūzdur: *Dünyayı aydınlatan güneş.*

sulṭān-ı serā-perde-nişīn-i ṣubḥ ki **mihr-i dehr-efrūzdur** ḫˇāb-gāh-ı maġribden *(272:3). [mihr-i dehr-efrūzdur, -dur]*

mihr-i enver olup: *Güneş gibi ortalığı aydınlatmak.*

Meşʿaller **olup** çü **mihr-i enver** *(131:5). [mihr-i enver olup, -up]*

mihr-i felek: *Göğün güneşi.*

Mihr-i felek de baş açuḳ abdālı olmasa *(282:12). [mihr-i felek,]*

mihr-i gerdūne: *Güneş.*

yaşmaḳlı āyīne yelpāzeli taṣvīr-i nīm-ruḫ çihre-i nīm-nümūdesi **mihr-i gerdūne** *(257:29). [mihr-i gerdūne,]*

mihr-i münīr-i felek-peymā: *Gökte dolanan parlak güneş.*

Bu vechile pādişāh-ı ʿālem-ārā **mihr-i münīr-i felek-peymā** gibi *(181:15). [mihr-i münīr-i felek-peymā,]*

mihr-i münīr-i raḫşān: *Işık saçıcı parlak güneş.*

ʿarża-i bāzār-ı berāʿa eyler ki ḫaṭīb-i cāmiʿ-i nüh-ḳubbe-i āsumān ki **mihr-i münīr-i raḫşān** *(342:4). [mihr-i münīr-i raḫşān,]*

mihr-i sipihre: *Göğün güneşi.*

mihr-i sipihre beñzer bir ṭıfl-ı Zühre-cebīn-i melek-beşere tilāvet-i Sūre-i Baḳara *(234:20). [mihr-i sipihre, -e]*

mihr-i tāb-dārdan: *Parlak güneş.*

urdukça **mihr-i tāb-dārdan** ziyāde nūr-pāş u şuʿle-niṣār olur idi Anlara daḫi *(368:6). [mihr-i tāb-dārdan, -dan]*

mihr-i vücūd-ı şāh-ı fīrūz: *Bahtı açık, uğurlu şahın varlık güneşi.*

Çün **mihr-i vücūd-ı şāh-ı fīrūz** *(131:3). [mihr-i vücūd-ı şāh-ı fīrūz,]*

mihriñ maḳāmı: *(Padişah güneşe benzetilerek) Güneşin yeri.*

Olur **mihriñ maḳāmı** evc-i aʿlā *(181:18). [mihriñ maḳāmı, -ı]*

mihr-veş: *Güneş gibi.*

Binüp devr eyledükçe **mihr-veş** ol Yūsuf-ı ṣānī *(203:33). [mihr-veş,]*

mih-terān u kih-terāna: *Daha büyükler ve küçükler.*

pīş-i nigāh-ı ʿāṭıfetlerinden olan **mih-terān u kih-terāna** dāmen-i istiʿdādları *(289.20). [mih-terān u kih-terāna, -a]*

miḳdām u müttaḳın: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Korku bilmez ve kolay yıkılmaz.*

hümā-himmet maʿden-i meḥāsin mecmaʿ-ı eḥāsin münʿim ü muḥsin **miḳdām u müttaḳın** *(363:16). [miḳdām u müttaḳın,]*

miḳdār: *Değer, kıymet; derece.*

Tuḥfesi ḳarıncanıñ çün kendü **mikdārıncadır** *(355:10). [mikdārıncadır, -ın, -ca, -dır]*

miḳdār: *Varlığı, sayı bakımından belirtmek için kullanılan ifade.*
1. ve müntaḫab muṭrib ü sāzendelerden seksen **miḳdārı** biri birine dem-sāz *(142:10). [miḳdārı, -ı]*
2. iḳtiżā itmegin yine taʿmīr-i mehdūm iḳtiżāsında ne **miḳdār** meblaġ *(147:29). [miḳdār,]*
3. bir **miḳdār** maḥalle teʿbīd ve devre-i ḳanadīl miyānesi *(152:15). [miḳdār,]*
4. taḫfīf-i eṣvāb-ı resmiyye ile bir **miḳdār** ḫiffet bulup ḳayd-ı ʿörf ü iżāfetden *(156:29). [miḳdār,]*
5. bir **miḳdār** dūrdan raḫş-ı rān-ı meydān-ı nigāh olanlar fi'l-ḥaḳīḳa *(157:28). [miḳdār,]*

miḳdār: *Bir şeyin ölçülebilen, sayılabilen veya azalıp çoğalabilen durumu, nicelik; ölçü.*

1. ṣanʿātınıñ bu **miḳdār** numūnesin göstermekle iktifā ve ne çenberde ḥallāc oldığını *(158:20). [miḳdār,]*
2. Neṣr Ve üç yüz miṣḳāl **miḳdārı** bir ṣīşe ʿıṭr-ı ṣāhī ki bir şemmesi meşāmm-ı ʿālemi *(162:9). [miḳdārı, -ı]*
3. dest-āvīz-i celīlü'l-iʿtibārınıñ nıṣfı **miḳdārı** daḫi olmadığı tācirān-ı bāzār-ı āṣār olanlara *(168:32). [miḳdārı, -ı]*
4. bir çarḫ-ı felek fiṣegi daḫi ustura çarḫı gibi deverān ve eṭrāfa nīm-sāʿat **miḳdārı** *(172:26). [miḳdārı, -ı]*
5. ẕevḳ u ṭarab-ı temāṣāyiyāna bādī ve bir sāʿat **miḳdārı** şenligi mütemādī oldı *(173:24). [miḳdārı, -ı]*
6. ṣıbyān-ı ḫitānıñ bir **miḳdārı** ālāy ile naẓar-gāh-ı hümāyūndan kendülere maḫṣūṣ *(182.13). [miḳdārı, -ı]*

7. bir **miḳdār** āremīde olup li-münşiʾihi *(186:6). [miḳdār,]*
8. **miḳdārı** şerāre-nişār ve ḥużżārı tiryākiyān-ı mār-dīde gibi tār u mār ve dāʾire-i sūrı *(197:21). [miḳdārı, -ı]*
9. ve üstādı on ẕirāʿ **miḳdārı** iki ṣırıġıñ bālāsına ḳarīb mevżiʿine *(199:25). [miḳdārı, -ı]*
10. birer **miḳdār** taḥrīk ü icāleden ṣoñra el yardımı olmadın yere bıraḳdı Bu ḳadar *(210:12). [miḳdār,]*
11. iẓhār eyledi ve nīm-ẕirāʿ **miḳdārı** bir ṭūlānī şemʿ-dānı başı üzerine *(210:3). [miḳdārı, -ı]*
12. şol **miḳdār** külfet-i yek-deme ve ḥareket-i çend-ḳademe zaḥmetini irtikāb ile *(211.10). [miḳdār,]*
13. ile meydānda ḫalide olan ḳırḳ ẕirāʿ **miḳdārı** ṭūlānī sütüna keşīde eylediler *(212.18). [miḳdārı, -ı]*
14. üşkūfe-i reng-i nā-perīde görinüp bir sāʿat **miḳdārı** mütemādī ve gülşen-ṭırāz-ı şevḳ ü şādī olduḳdan *(219:11). [miḳdārı, -ı]*
15. zemzemesiyle ḥarf-endāz-ı bedr-i āsumān olaraḳ bir sāʿat **miḳdārı** ḳubbe-i bārūt-ḫāne *(219, 30). [miḳdārı, -ı]*
16. Nice zamāndan ṣoñra bir **miḳdār** cemʿiyyet-i esbāb-ı perīşān-şuʿūr ve *(225:18). [miḳdār,]*
17. çerāġ-efrūz-ı bürūz olmaġın bir sāʿat **miḳdārı** pertev-şiken-i sāye-bān-ı māh-tāb olduḳdan *(228:20). [miḳdārı, -ı]*
18. Yevm-i mezbūrda ordu ālāyından bu **miḳdār** ile iktifā olunup meydān-ı sūrda *(242:18). [miḳdār,]*
19. Ve iki ẕirāʿ **miḳdārı** bir mīl-i āhenīn ve üstinde çār-gūşe bir şekl-i çelīpā-yı çūpīn *(246.14). [miḳdārı, -ı]*
20. Bu gün bu **miḳdār** ile ṭayy-ı rūz-nāme-i inbisāṭ olunup *(249.28). [miḳdār,]*
21. dürlü dürlü çiçekler ẓuhūr idüp bir buçuḳ sāʿat **miḳdārı** żiyāʿ u şuʿā ve *(253:18). [miḳdārı, -ı]*
22. müstaġnī eyledi Her nışf sāʿat **miḳdārı** müddetde bir kerre bir ʿaḳabe taʿbīr olunur *(253:21). [miḳdārı, -ı]*
23. ve rubʿ sāʿat **miḳdārı** pāy-dār olup şerāre-i bī-şümārı *(253:27). [miḳdārı, -ı]*
24. **miḳdārı** bālā-yı rīsmānda tīr-i zih-zede-i kemān gibi nümāyān olup ṣırıġıñ rīsmāna *(258:17). [miḳdārı, -ı]*
25. pīş-gāh-ı şehriyārīde ḳaraya yarım mil **miḳdārı** maḥallden kendülerini deryāya *(259:5). [miḳdārı, -ı]*
26. ṣadrü'ṣ-ṣudūr-ı maʿnevī vü ṣūrī ḥażretleri ḳapudānede bir **miḳdār** tevaḳḳuf ve *(260:6). [miḳdār,]*
27. idi zīrā ki yeñiçeri mürūrı içün meydān-ı sūruñ bir **miḳdārı** taḫliye olunmuş ve *(263:6). [miḳdārı, -ı]*
28. otaġ-ı hümāyūn muḳābilinden yeñiçeri ordusına doġrı altı yüz adım **miḳdārı** rīsmānlar *(263:12). [miḳdārı, -ı]*
29. Ve yine ber-resm-i meʾlūf-ı cārī dört biñ beş yüz **miḳdārı** ṭabla pilāv ve *(265:4). [miḳdārı, -ı]*
30. ḳalʿa-i maṣnūʿanıñ ḳulle-i maṭbūʿası fānūs-ı ḫayāl gibi bir sāʿat **miḳdārı** dāʾir ve *(267:31). [miḳdārı, -ı]*
31. bir **miḳdār** cevlān u reftārdan ṣoñra ḫorṭūmını āb-efşān-ı şerār ve *(270:33). [miḳdār,]*
32. ile rubʿ-sāʿat **miḳdārı** bir resme icrā-yı merāsim-i mühendis-kārī ile miʿmār-ı endīşeyi *(271:17). [miḳdārı, -ı]*
33. ve tiryākiyān-ı nīm-cānıñ ḫoruldısını başdırup bir **miḳdār** mükābele ve *(274:24). [miḳdār,]*
34. sīm tepsi ve yamaḳlarından daḫi yüz ḳırḳ dirhem **miḳdārı** ṣaġīr tepsi hediyye-i muʿtādelerin *(279:24). [miḳdārı, -ı]*
35. Neṣr Bugün ordu ālāyından bu **miḳdār** ile iktifā ve hedāyā-yı meşrūḥaları *(285.23). [miḳdār,]*
36. beş ṭonluḳ bī-naẓīr şāl ve yine ol **miḳdār** elvān ḳuṭnī-i ʿadīmü'l-miṣāl ve beş ṭāḳa *(288:9). [miḳdār,]*
37. **miḳdārı** ʿıḳd-ı ḥanāṣır-ı aḳlām ile şumār olunmaḳ ḫāric-i ḥadd-i iḳtidār olup *(289:18). [miḳdārı, -ı]*
38. alacaḳ **miḳdārı** zer-pāşlıḳlar ile ḥaḳḳā ki paşa lafẓınıñ maʿnāsını ḫalḳa iʿlān u ifşā buyurdılar *(289:21). [miḳdārı, -ı]*
39. legen ve bir vuḳiyye **miḳdārı** iki sīm kāse-i sevād-kārī ve beş yüz dirhem sīm-i ṣāfdan *(298:26). [miḳdārı, -ı]*
40. yüz elli dirhem bir sīm maşraba-i ḥarāret-şiken ve yine ol **miḳdār** bir ibrīḳ-i ḳahve-i Yemen *(301:8). [miḳdār,]*
41. **miḳdārı** basṭ-ı reftār ve zülf-i girih-gīrlerin şerīd-i girībān-ı zer-tār idüp *(301:26). [miḳdārı, -ı]*
42. sāʾir melāʿib-i muḍḥikānelerin iẓhār ve mecmūʿ ı iki vuḳıyye **miḳdārı** sīmden *(302:26). [miḳdārı, -ı]*
43. Ve bir ḳanṭār **miḳdārı** baḳır küreçesini on nefer ādem şikemi üstinde aġır çekiçler *(303:19). [miḳdārı, -ı]*
44. āvīzān olan bir çeki ṭaşını on nefer ādem maḳara ile iki ẕirāʿ **miḳdārı** refʿ idüp *(317:12). [miḳdārı, -ı]*
45. içinde rubʿ sāʿat **miḳdārı** ḳarār itmedin refʿ-i ḫayme içün nidā ve senbīlleriñ *(317:33). [miḳdārı, -ı]*
46. bir **miḳdār** nā-ḫoş-mizāc olmaġın süfreye oturmayup kenāre-gīr-i ḫayme-i iʿtiẕār oldı *(320:2). [miḳdār,]*
47. ṣoñra bir vuḳiyye **miḳdārı** dört ʿaded naʿl-i sīmīn-i kāmilü'l-ʿayār *(335:23). [miḳdārı, -ı]*
48. yine ol **miḳdār** firengī ḫārā ve beşer ṭāḳa destār-ı bendī ve ḳuṭnī-i hindī *(340:23). [miḳdār,]*
49. bir **miḳdār** edevāt-ı nāriyye iżāʿatı ile ḳanāʿat olunup herkes mütevārī-i künc-i ārām *(341:31). [miḳdār,]*
50. nīm-sāʿat **miḳdārı** şināh u ḥareket ve ḫalḳa-i çeşm-i nuẓẓārı *(351:30). [miḳdārı, -ı]*
51. Anlar daḫi egerçi bir **miḳdār** ʿaẕāb-ı dūzaḫa giriftār oldılar lākin ṣoñra *(357:11). [miḳdār,]*
52. raḫş-ı sebük-seyr mużāmmer-i gül ü veḫalden taṭhīr olunmuş bir sāʿat **mikdārı** *(359:30). [mikdārı, -ı]*
53. baʿde'l-ʿaṣr ʿurūca āġāz ve bir sāʿat **miḳdārı** vaḳitde nīme-i sütüna *(362:27). [miḳdārı, -ı]*
54. nigāh-der-dīde-i ḫūbān gibi şeref-baḫş-ı ḳudūm-i pinhān olup bir **miḳdār** *(365:25). [miḳdār,]*
55. kendi gerdenlerine peyveste idüp ol **miḳdār** bār-ı girān ile sūy-ı maḳṣūda revān olmaları *(367:16). [miḳdār,]*
56. keşīde eyleyüp miṣāl-i sekte-i ḫoş-āyende-i eşʿār bir **miḳdār** vaḳfe-i ḳarār eylediler Beyt *(370:20). [miḳdār,]*
57. birer **miḳdār** altun bıraḳdıḳlarından ṣoñra ḥażret-i şehriyār-ı bülend-iḳtidār-ı deryā-nevāl *(374:24). [miḳdār,]*

<u>miḳdār:</u> *Süre.*

Baʿdehū bu aralıḳda ṭūfān-ı maṭardan bir **miḳdār** emānlıḳ ve orṭalıḳ līmānlıḳ olduḳça *(343:9). [miḳdār,]*

mikdār-ı çāşnī: *Azıcık tatmak.*

uḍḥūke-liḳāyān ṭulumcıyānıñ bir **miḳdār-ı çāşnī** bāzī-i şeṭāret-baḫşāların *(149:9). [miḳdār-ı çāşnī,]*

mıḳnāṭīs-i maḥabbeti: *Sevgi mıktanısı.*

müstaḳbeli māżīsine ġālib ve naẓar-ı ḫalḳı **mıḳnāṭīs-i maḥabbeti** kendüye cāẕib oldıġı *(280,:26). [mıḳnāṭīs-i maḥabbeti, -i]*

miknet: *Kuvvet, kudret, güç.*

çadırlarında ḳarāra **miknetleri** ḳalup ser ü pā-bürehne şināver-i ḥayret ve tekellüfler *(325:33). [miknetleri, -ler, -i]*

miknet bu: *Güce kavuşmak, güç elde etmek, olanağı bulunmak*
1. bir cānibden bir cānibe āmed ü refte **miknet buldı** *(257:4). [miknet buldı, -dı]*
2. ve āmāde itdikleri melāʿib ü ʿacāʾib var ise de icrāsına **miknet bulmayup** *(335:17). [miknet bulmayup, -ma, -y, -up]*

miknet ü iḳtidār: *İmkan bulmak.*

miknet ü iḳtidār ve techīz-i levāzım-ı aḍāḥīk ü ʿacāʾibe *(339.13). [miknet ü iḳtidār,]*

mī-koned: *... e durmak, sürelilik fiili.*

defʿ-i ḥarāret-i faḳr u ḫiẕlān mışrāʿ Pes pes sefer çü ṭıfl-ı resen-tāb **mī-koned** *(363:4). [mī-koned,]*

miḳrāş: *Makas.*

miḳrāş ihdāsıyla rütbe-i ḥüsn-i ḳabūl-i iʿtināş eylediler *(239:30). [miḳrāş,]*

miḳrāż: *Makas, kesecek alet.*
1. dirhem iki **miḳrāz** ve her biri dörder yüz ḳırḳ beşer dirhem iki sīm tepsi ve *(236:27). [miḳrāz,]*
2. dirhem iki sīm şemʿ-dān ve **miḳrāż** ve ṭoḳuz yüz seksen beş *(315:4). [miḳrāż,]*

miḳrāż-ı haṭavāt-ı aḳdām-ı iḳdāmları: *Gayretli ayakların adımının makası.*

miḳrāż-ı ḫaṭavāt-ı aḳdām-ı iḳdāmları birle cāme-i çesbān-ı bālā-yı vaḳt ü zamān olacaḳ *(335:28). [miḳrāż-ı ḫaṭavāt-ı aḳdām-ı iḳdāmları, -lar, -ı]*

miḳrāż-ı haṭevāt: *Adım makası.*

miḳrāż-ı ḫaṭevāt ile ḳaṭʿ-ı rişte-i ṭarīḳ ve ʿaraba üstinde sāḫte dest-gāh-ı perdāḫtelerinde *(301:17). [miḳrāż-ı ḫaṭevāt,]*

miḳrāż-ı şemʿ-i icābet: *(Dua için açılan el) Mum makasının kolları gibi yukarı kalkmak.*

ile ālāy gösterüp içlerinden bir pīr-i rūşen-żamīr dest-i duʿāyı **miḳrāż-ı şemʿ-i icābet** *(312:30). [miḳrāż-ı şemʿ-i icābet,]*

mikrāż-ı sevād-gīr: *Mum makası.*

ʿaded gül-gīr yaʿnī **miḳrāż-ı sevād-gīr** ve biñ dirhem gümüşden bir ibrīḳ ve *(298:25). [miḳrāż-ı sevād-gīr,]*

mıḳrāż-ı sīm: *Gümüş makas.*

mıḳrāż-ı sīm ve yüz elli iki dirhem sīm ḳahve ibrīği ve iki yüz seksen yedi *(302:13). [mıḳrāż-ı sīm,]*

mıkrāż-ı zer-nişān: *Altın işlemeli makas.*

sīm devāt-ı mükemmel-ālāt ve bir **mıḳrāż-ı zer-nişān** ve iki deste Semerḳandī kāġıd *(313:12). [mıḳrāż-ı zer-nişān,]*

mikyāl-i kıyāsdan: *Ölçek.*

yürüyüp **mikyāl-i kıyāsdan** efzūn şenlikler ile toḫm-efgen-i mezāriʿ-i sürūr oldılar *(337:4). [mikyāl-i kıyāsdan, -dan]*

mikyāl-i taʿbīre: *Anlatım, ifade ölçeği.*

Neşr Ve bir hāvan fişegi daḫi şuʿle-i ḫirmenī olup **mikyāl-i taʿbīre** güncāyiş *(173.1). [mikyāl-i taʿbīre,]*

mıḳzāf: *Gemi ve kayık küreği.*
1.**Mıḳzāfları** anıñ melāʿiḳ *(158:26). [mıḳzāfları, -lar, -ı]*
2.Görinen **mıḳzāflar** mıdır per-i ʿanḳā mıdır *(184:27). [mıḳzāflar, -lar]*

mīl: *Karada 1609, denizde 1852 metre olarak kabul edilen bir uzaklık ölçü birimi.*
1. şāḫ-ı gergedende fīl gibi bir **mīl** üzerinde īstāde ve içinde bu ḳadar edevāt u ālāt u ricāl *(187:21). [mīl,]*
2. pīş-gāh-ı şehriyārīde ḳaraya yarım **mil** miḳdārı maḥallden kendülerini deryāya *(259:5). [mil,]*

milʿaḳa-i şīr-māhı oldı: *Beyaz pullu, süt balığına benzer kevgir.*

Yaḫud ki **milʿaḳa-i şīr-māhı oldı** hilāl *(349:5). [milʿaḳa-i şīr-māhı oldı, -dı]*

milʿaḳā-i şīr-māhī-i māh-ı tābān: *Süt balığına benzer ışıklı ayın kevgiri.*

ki ḳurş-ı raġīf-i ḫurşīd-i dıraḫşān ve **milʿaḳā-i şīr-māhī-i māh-ı tābān** ile *(348:24). [milʿaḳā-i şīr-māhī-i māh-ı tābān,]*

milʿaḳa-zen-i şıḥāf-ı iştihār: *Şöhret bulma sahanına kaşık sallamak.*

Ḳaşıkçı nāmı ile **milʿaḳa-zen-i şıḥāf-ı iştihār** ve aʿyān-ı ḫademe-i āḫūr zümresine *(306:23). [milʿaḳa-zen-i şıḥāf-ı iştihār,]*

mīl-i āhenīn: *Demir mil.*
1. Ve iki ẕirāʿ miḳdārı bir **mīl-i āhenīn** ve üstinde çār-gūşe bir şekl-i çelīpā-yı çūpīn *(246, 14). [mīl-i āhenīn,]*
2. ẕirāʿ bir **mīl-i āhenīn** üzere iḫtirāʿ itdikleri bir ḳaṣr-ı çūpīn-vār meydān-ı sūr *(346:32). [mīl-i āhenīn,]*

miʿmār aġa: *Şenliklerde belirli yapıları yapan kişi.*

naḫıl aġası Meḥemmed Aġa ve **miʿmār aġa** mücevveze ve orṭa ḳuşaḳ ve beyāż ḳuṭnī ḳaftān *(367:7). [miʿmār aġa,]*

miʿmār aġa: *Nahılları yapan görevli.*
1. ve **miʿmār aġa** ile dülger ḳalfalarına yüz ġuruş *(372:30). [miʿmār aġa,]*
2. naḫıl aġası Meḥemmed Aġaya ve **miʿmār aġaya** ve ṭulumcıbaşıya ḫilʿatlar ile *(372:28). [miʿmār aġaya, -y, -a]*

miʿmār-ı endīşeyi: *Düşünce mimarı.*

ile rubʿ-sāʿat miḳdārı bir resme icrā-yı merāsim-i mühendis-kārī ile **miʿmār-ı endīşeyi** *(271:17). [miʿmār-ı endīşeyi, -y, -i]*

miʿmār-ı ḥikmet-serāy-ı devlet: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Devletin büyük yapısının mimarı.*

miʿmār-ı ḥikmet-serāy-ı devlet āṣaf-ı ʿālī-ḥażret İstanbulda *(198:5). [miʿmār-ı ḥikmet-serāy-ı devlet,]*

miʿmār-ı meẕkūruñ daʿvā-yı zūrı: *(Mimar İbrahim) Adı geçen mimarın asılsız iddiası.*

āṣaf-ı müşkil-pesend-i Bermekī-evṣāf **miʿmār-ı meẕkūruñ daʿvā-yı zūrı** *(351:33). [miʿmār-ı meẕkūruñ daʿvā-yı zūrı,]*

miʿmār-ı sābıḳ: *(Mimar İbrahim Efendi) Eski mimar.*
1. miʿmār-ı sābıḳ İbrāhīmiñ iḫtirāʿ-ı ṭabʿ-ı mühendis-kāri ile bir bir ṭarafdan *(257:23). [miʿmār-ı sābıḳ,]*
2. Yevm-i mezbūrda manẓūr olan ġarāʿib-i umūrdan biri **miʿmār-ı sābıḳ** *(351:23). [miʿmār-ı sābıḳ,]*

min: *Çok.*

Gidelek mey-kedeye **min** külesen mīr kimi *(278.27). [min,]*

min ḥaysü'l-mecmūʿ: *(Hediyeler için) Toplamda olmak üzere.*

ve çuḳa-i rengā-reng-i māhūd ve ṭaraḳlı aṭlas-ı ḫoş-nümūd **min ḥayṣü'l-mecmūʿ** *(265:16). [min ḥayṣü'l-mecmūʿ,]*

min ʿindillāh: *Allah tarafından.*

ve dāmād-ı ʿālī-nijādları muvaḳḳiʿ **min ʿindillāh** *(326:28). [min ʿindillāh,]*

mīnā-ḫāne-i ḥarem-sarāy-ı saʿādet: *Mutlu harem dairesinin içi.*
1. Gicesinde daḫi ol çerāġ-ı dūdmān-ı salṭanat **mīnā-ḫāne-i ḥarem-serāy-ı saʿādetlerinde** *(159:28). [mīnā-ḫāne-i ḥarem-serāy-ı saʿādetlerinde, -ler, -i, -n, -de]*
2. ol çerāġ-ı dūdmān-ı salṭanat ḥażretleri **mīnā-ḫāne-i ḥarem-sarāy-ı saʿādetlerine** *(172:16). [mīnā-ḫāne-i ḥarem-sarāy-ı saʿādetlerine, -ler, -i, -n, -e]*

Minaḥu'l-Ġaffār li't-teberrük: *İslam hukukuna dair bir eser.*

sezā-vār bir cild **Minaḥu'l-Ġaffār li't-teberrük** ve *(189:1). [Minaḥu'l-Ġaffār li't-teberrük,]*

mīnā-kārī: *Mine işi nakış (metal bir yüzeyin sert ve parlak bir cam katmanla kaplanmasıyla elde edilen bezeme biçimi).*

Neşr Ve çıfıt işi **mīnā-kārī** on üç gözli nā-dīde bir pīş-i taḫta-i zer-nigār ki *(161.22). [mīnā-kārī,]*

mināre: *Camilerde müezzinin ezan okuduğu, sela verdiği, şerefesi olan, çoğunlukla taştan, yüksek ve ince yapı.*
1. ḫayme-i nūr iki **mināre** miyānında ḳubbe-i cāmiʿ şūretinde manẓūr oldı Ve bunlardan *(220:1). [mināre,]*
2. Nesr-i Ṭāʾir-i sipihr-āşiyānı ḥayrān idüp dūr-şinīd şūretinde **mināre** *(222:30). [mināre,]*
3. dörder beşer kūze-i Mıṣrīyi ḳandīl-i **minâreye** müşākil eyleyüp cümlesini *(247:9). [minâreye, -y, -e]*

minaṣṣa-i ʿarūs-i ʿibādet olan: *İbadet eden gelinin gelin odası.*

muṣallāyı muḥīṭ u dāʾir ve ol **minaṣṣa-i ʿarūs-i ʿibādet olan** çemen-ṣuffe-i dil-nişīni *(150:5). [minaṣṣa-i ʿarūs-i ʿibādet olan, -an]*

minaṣṣa-i rabbātü'l-ḥicāl-i behişt-i berīn: *Yüksek cennetin gerdek odasının gelin sandalyesi.*

ile **minaṣṣa-i rabbātü'l-ḥicāl-i behişt-i berīn** gibi müzeyyen ü pīrāste ḳılınup naẓm *(250:4). [minaṣṣa-i rabbātü'l-ḥicāl-i behişt-i berīn,]*

minaṣṣa-pīrā-yı izdivācları olan: *(Ayşe Sultan) Aile yuvasında gelin odasının süsü olmak.*

bu gice meʾẕūnen dürretü't-tāc-ı ibtihāc ve **minaṣṣa-pīrā-yı izdivācları olan** *(251:21). [minaṣṣa-pīrā-yı izdivācları olan, -an]*

mīnā-yı kebīr-i leb-rīz: *İçi su dolu büyük cam.*

içlerinden bir kimse başında bir **mīnā-yı kebīr-i leb-rīz** ile raḳṣ u cilve vü şevḳ-engīzden *(334:22). [mīnā-yı kebīr-i leb-rīz,]*

mīnā-yı sürḫ-reng: *Kırmızı renkli cam.*

ile serv-i mevzūn ve kimini **mīnā-yı sürḫ-reng** ile erġavān-gūn eyleyüp *(195:23). [mīnā-yı sürḫ-reng,]*

min-baʿd: *Bundan sonra.*
1. ile muṭarraz olup **min-baʿd** eczā-yı Sūr-nāme-i neşāṭ şīrāze-i naẓar-ı hümāyūn *(153:2). [min-baʿd,]*
2. ḫilāf-ı ḳānūn oldıġına bināʾen **min-baʿd** müşāhede-i dīdār-ı cihān-dārī ile *(211:16). [min-baʿd,]*
3. **min-baʿd** ḳayd-ı esrden āzād olundıġı kendüye tefhīm olunduḳda bilā-tevaḳḳuf *(243:24). [min-baʿd,]*

minber: *Camilerde hutbe ve vaaz verilen yer.*

ile berāber nüh-pāye bir **minber** ve cāmiʿ-i meẕkūr dervāzesi ḥavlısında *(268:25). [minber,]*

minber-i düvāzdeh-pāye-i sāʿat-ı nehāriyyeniñ derece-i pencümine: *Gün saatinin on iki basamaklı minberinin beşinci basamağı.*

taḫaṭṭī iderek **minber-i düvāzdeh-pāye-i sāʿat-ı nehāriyyeniñ derece-i pencümine** *(310:23). [minber-i düvāzdeh-pāye-i sāʿat-ı nehāriyyeniñ derece-i pencümine, -n, -e]*

minber-i sī-pāye-i eyyām-ı şehr-i mezbūrdan: *Sözü edilen ayın günlerinin otuz basamaklı minberi.*

ve āfītāb-ı müstedīr-i diraḫşāndır **minber-i sī-pāye-i eyyām-ı şehr-i mezbūrdan** *(342:5). [minber-i sī-pāye-i eyyām-ı şehr-i mezbūrdan, -dan]*

minder: *İçi yumuşak bir malzeme ile doldurularak dikilen, oturmaya, yaslanmaya yarar şilte.*

sāde hatāyī bir **minder** ve anıñ üstinde daḫi İstanbulī dībā bir maḳʿad-ı dil-keş-i rengīn-nuḳūş olup *(334:31). [minder,]*

minḳār u benān u zebānın: *Burun, dil, parmak.*

ḥayyāt-ı sālibü'l-ḥayāta engüşt-i nedāmet gibi **minḳār u benān u zebānın** *(225:20). [minḳār u benān u zebānın, -ın]*

minḳār-ı dırāzı: *Uzun gaga.*

minḳār-ı dırāzı kendüsine bārūṭ-ı āteş-zede ileʿaṭse-rīz-i iltihāb ve ṭarrāḳa-ḫīz-i sūz u tāb olduḳda *(196:20). [minḳār-ı dırāzı, -ı]*

minnet: *Şükretmek, iyiliğe karşı kendini borçlu hissetme.*

Minnet Allāha zamānıñda eyā şāh-ı cihān *(205:8). [minnet,]*

minnet-keş-i maḳara vü rīsmān olmayup: *Makara ve ipe ihtiyaç duymak.*

zemzemesiyle duʿā-yı devlet-i pādişāhī edāsından şoñra **minnet-keş-i maḳara vü rīsmān olmayup** *(213:3). [minnet-keş-i maḳara vü rīsmān olmayup, -ma, -y, -up]*

minsāḳ-ı sāḥa-i pehnā-yı berāʿa ḳılınmışdır: *Söz ustalığının geniş alana sürülmesi.*

Minsāḳ-ı Sāḥa-i Pehnā-yı Berāʿa Ḳılınmışdır *(340.10). [minsāḳ-ı sāḥa-i pehnā-yı berāʿa ḳılınmışdır, -mış, -dır]*

mınṭaḳatü'l-bürūc: *Burçlar kuşağı.*

ile **mınṭaḳatü'l-bürūca** beñzer belki bār-ı reşk ü ḥased *(255:16). [mınṭaḳatü'l-bürūca, -a]*

minval: *Şekil; yol, tarz.*
1. Bināʾen-ʿaleyh anlar içün daḫi ẕeyl-i cerīdede tafṣīl olunacağı **minvāl** *(146:12). [minvāl,]*
2. bu **minvāl** üzere iken ol düstūr-ı melekiyyü's-simāt iḥrāz-ı şeref-i iltifāt itdürmesine *(211:18). [minvāl,]*

minvāl-i hilāl: *Hilal şeklinde.*

dest-gāh-ı semāda **minvāl-i hilāl** ve defe-i ḫurşīd ile kāle-bāf-ı eyyām u leyāl *(164:17). [minvāl-i hilāl,]*

minval-i nessācān: *Dokumacı mekiği.*

ḫālet-nümā-yı ḥamle-i pīl-i mest olup cirīdli **minval-i nessācān** gibi atılup iki ṭaraf çubuḳlı ḳumāş *(182:6). [minval-i nessācān,]*

mīr: *Kaptan.*

Ala ḳānı ḳalarima dise çaştaḳdan **mīr** *(187.2). [mīr,]*

mīr: *Bey.*

Gidelek mey-kedeye min külesen **mīr** kimi *(278:27). [mīr,]*

mīr-āḫūr aġa: *Sarayda hasahırdan sorumlu görevli.*
1. ḳapucılar ketḫudāsı Meḥemmed Aġa ve **mīr-āḫūr aġalar** ḫażerātı *(154:19). [mīr-āḫūr aġalar,]*
2. selīmī ve ʿaṣā-yı sīmīn ve ferve-i dırāz-āstīn ile ve bostāncıbaşı aġa **mīr-aḫūr aġalar** *(179:21). [mīr-aḫūr aġalar,]*
3. **mīr-āḫūr aġa** yeden-bi-yedin teslīm-i zimām ve *(216:19). [mīr-āḫūr aġa,]*
4. ve **mīr-āḫūr aġa** birer esb-i ṣabā-seyr-i sebük-pāda mürūr u ʿubūr eṣnāsında *(368:33). [mīr-āḫūr aġa,]*

mīr-āhūrān-ı ḫāṣṣa-i ḫāḳānī: *Sarayın ahır başları.*

nümūne ve lāle-zār-ı riyāż-ı sulṭānīye hem-güne eylediler Ve **mīr-āḫūrān-ı ḫāṣṣa-i ḫāḳānī** *(306:2). [mīr-āḫūrān-ı ḫāṣṣa-i ḫāḳānī,]*

mīr-āhūr-ı evvel: *Ahır başı, Hasan Ağa.*

vüzerā-yı eslāfdan mümtāz itmek ḳaṣdı ile ikrām u iʿzāz buyurup **mīr-āḫūr-ı evvel** *(216:4). [mīr-āḫūr-ı evvel,]*

mīr-āḫūr-ı evvel: *Padişahın atlarının bulunduğu ahırı yöneticisi has ahır başı.*

sañṣoncıbaşı ve **mīr-āḫūr-ı evvel** ve ḳapucılar ketḫudāsı ve mīr-āḫūr-ı ṣānī ve *(374:35). [mīr-āḫūr-ı evvel,]*

mīr-āhūr-ı evvel Ḥasan Aġa: *Sarayın has ahır başısı Hasan Ağa.*
1. **mīr-āḫūr-ı evvel ʿizzetlü Ḥasan Aġaya** bir semmūr-ı fāḫir iksā ve ḫāṣṣ āḫūr ḫalīfesine *(216:24). [mīr-āḫūr-ı evvel Ḥasan Aġaya, -y, -a]*
2. ve **mīr-āḫūr-ı evvel Ḥasan Aġa** ve mīr-āḫūr-ı ṣānī ve ṣāhīncibaşı *(306:15). [mīr-āḫūr-ı evvel Ḥasan Aġa,]*
3. Ve **mīr-āḫūr-ı evvel Ḥasan Aġadan** her nevʿi üçer ṭonluḳ ʿacemī dībā ve *(307:17). [mīr-āḫūr-ı evvel Ḥasan Aġadan, -dan]*

mīr-āhūr-ı evvel ü sānī: *Padişahın atlarının bulunduğu ahıra bakan kişi ve onun yardımcısı.*

Baʿdehū bostāncıbaşı ve **mīr-āḫūr-ı evvel ü ṣānī** ve ḳapucılar ketḫudāsı *(373:17). [mīr-āḫūr-ı evvel ü ṣānī,]*

mīr-āḫūr-ı evvel-i şehriyārī: *Sarayın baş ahır başı.*

Yevm-i mezbūrda bostāncıbaşı aġa ve ocaġı ḫalḳı ve **mīr-āḫūr-ı evvel-i şehriyārī** *(305:24). [mīr-āḫūr-ı evvel-i şehriyārī,]*

mīr-āḫūr-ı şehriyārī: *Sarayın ahır müdürü.*

Baʿdehū ebnā-yı sipāhiyān aġası sābıḳan **mīr-āḫūr-ı şehriyārī** ve *(249:18). [mīr-āḫūr-ı şehriyārī,]*

mīr-āhūr-ı sānī: *Has ahır başının yardımcısı.*

1. ve mīr-āḫūr-ı evvel Ḥasan Aġa ve **mīr-āḫūr-ı s̲ānī** ve şāhīncibaşı *(306:15). [mīr-āḫūr-ı s̲ānī,]*
2. sañşoncıbaşı ve mīr-āḫūr-ı evvel ve ḳapucılar ketḫudāsı ve **mīr-āḫūr-ı s̲ānī** ve *(374:35). [mīr-āḫūr-ı s̲ānī,]*

mīr-āḫūr-ı s̲ānī Aḥmed Aġadan: *Has ahır başının yardımcısı Ahmed Ağa.*

Ve **mīr-āḫūr-ı s̲ānī Aḥmed Aġadan** üçer ṭonluḳ ḳaṭīfe ve üçer ṭonluḳ telli hatāyī *(307:19). [mīr-āḫūr-ı s̲ānī Aḥmed Aġadan, -dan]*

mirʾāt: *Ayna.*

Mirʾāta ḳıl bir kez naẓar gör kendüñi cānā nesin *(316.13). [mirʾāta, -a]*

mirʾāt-ı cilā-dādeye: *Cilalanmış ayna.*

mirʾāt-ı cilā-dādeye dönüp fer ü şevket ve vaḳār u ʿaẓamet ile ḫurşīd-i cihān-ārā *(311:6). [mirʾāt-ı cilā-dādeye, -y, -e]*

mirʿāt-ı ḳalbinden: *Kalbin aynası.*

ġubār-ı elem zāʾil oldıġı mışḳala-i şevket-i İslāmiyye **mirʿāt-ı ḳalbinden** *(243:26). [mirʿāt-ı ḳalbinden, -in, -den]*

mirʾāt-ı mevc-engīz-i cevher-dār: *Kıymetli taşlarla bezeli dalgalı ayna.*

ṭayy-gerde-i fermān-ı şehen-şāh-ı cihān-güşā olup **mirʾāt-ı mevc-engīz-i cevher-dār** *(261:31). [mirʾāt-ı mevc-engīz-i cevher-dār,]*

mirʾāt-ı zemīn: *Yer aynası.*

gelüp mışḳala-i mihr ile **mirʾāt-ı zemīn** cilā-dāde ve ṣūret-nümā-yı şādī olmaġa *(326:22). [mirʾāt-ı zemīn,]*

mīr-i ʿalem: *Padişahın bayrağını taşıyan, bayrak mehterlerinin komutanlığını yapan, sancak beylerine verilen sancak ve tuğları sahiplerine ileten kişi.*

çavuşbaşı aġa ve ḳapucılar ketḫudāsı ve **mīr-i ʿalem** ve başḳapucıbaşı aġalar *(286:27). [mīr-i ʿalem,]*

mīr-i ʿalem aġa: *Padişahın bayrağını taşıyan, bayrak mehterlerinin komutanlığını yapan, sancak beylerine verilen sancak ve tuğları sahiplerine ileten kişi.*

neferātı ile ve ʿalem-efrāz-ı ḫaşmet-i devlet olan **mīr-i ʿalem aġa** ve dergāh-ı ʿālī ḳapucıbaşı aġaları *(286:9). [mīr-i ʿalem aġa,]*

mīr-i mükerrem-i cenāb-ı āṣafī: *(Mehemmed Beg) Sadaret kethüdası.*

ḥażretleri ve saʿādetlü necābetlü **mīr-i mükerrem-i cenāb-ı āṣafī** Meḥemmed Beg *(198:18). [mīr-i mükerrem-i cenāb-ı āṣafī,]*

mīr-i mükerremlerine: *(III. Ahmet'in şehzadeleri için) Soylu beyler.*

ferzend-i necīb-i ercemendin **mīr-i mükerremlerine** redīf-i maṭiyye-i zīnet ve *(146:23). [mīr-i mükerremlerine, -ler, -i, -n, -e]*

mīr-i müşārün-ileyh: *(İsmail ve Mehemmed Beg için) Adı geçen beyler.*

īcād u inşā olunmuş idi Māh-ı mezbūruñ yigirmi sekizinci güni **mīr-i müşārün-ileyh** *(146:26). [mīr-i müşārün-ileyh,]*

mīr-i müşārün-ileyh: *Yukarıda sözü edilen Hasan Ağa.*

Süfre-i ūlāda ʿizzetlü defter-dār efendi ve İbrāhīm Ḫān-zāde **mīr-i müşārün-ileyh** *(360:23). [mīr-i müşārün-ileyh,]*

mīr-i necībiniñ: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın oğlu) Soylu bey, oğul.*

Ṣıdḳ-ı ʿUbūdiyyeti Muḳābelesinde Olan ʿİnāyeti ve **Mīr-i Necībiniñ** *(145:15). [mīr-i necībiniñ, -i, -n, -iñ]*

mīr-mīrān-ı kirām: *Değerli beylerbeyiler.*

sūr-ı fāʾizü's-sürūr vuḳūʿında vüzerā-yı ʿiẓām ve **mīr-mīrān-ı kirām** ve ümerā-yı ẕevi'l-iḥtirām *(140:21). [mīr-mīrān-ı kirām,]*

mīr-mīrān-ı vācibü'l-ihtirām: *Saygı gösterilen beyler beyleri.*

vüzerā-yı ʿiẓām ve **mīr-mīrān-ı vācibü'l-iḥtirām** ḳapu ketḫudāları medʿuvv-ı żiyāfet-kede-i ḫāḳānī olup *(360:18). [mīr-mīrān-ı vācibü'l-iḥtirām,]*

mīr-mīrmīrān: *Beylerbeyileri.*

Ve süfre-i s̱āniyede daḫi on nefer baḳiyye-i ketḫudāyān-ı selāṭīn ve **mīr-mīrmīrān** *(360:28). [mīr-mīrmīrān,]*

mirvaḥa-i zī-ḳıymet: *Çok değerli yelpaze.*

muṣannaʿ resm-i ḫāṣṣ üzere rīḫte-i ḳālıb-ı īcād olunmuş muraṣṣaʿ bir **mirvaḥa-i z̄ī-ḳıymet** *(298:22). [mirvaḥa-i z̄ī-ḳıymet,]*

Mīrzā Muṣṭafā Efendi: *Osmanlı Şeyhülislamı, Enderun'da yetişmiş üç şeyhülislamdan biridir. 1661-1715 yılları arasında müderrislik, kadılık ve şeyhülislamlık görevinde bulunmuştur.*
1. kerāmetlü faż̄īletlü **Mīrzā Muṣṭafā Efendi** ḥażretleriniñ ṣuʿbe-i devḥa-i vücūd-ı mesʿūdı *(177:37). [Mīrzā Muṣṭafā Efendi,]*
2. ʿaḳabinde şeyḫü'l-islām-ı esbaḳ faż̄īletlü kerāmetlü **Mīrzā Muṣṭafā Efendi** *(189:11). [Mīrzā Muṣṭafā Efendi,]*

mīrzāyī boġaşı: *Hükümdara yaraşır kalın çuha kumaşı.*
1. ve üç çekme boyama ve iki **mīrzāyī boġaşı** ve ḳılabdānlı aṭlas boġça *(300:17). [mīrzāyī boġaşı,]*
2. bervec ve **mīrzāyī** iki ṭop **boġaşı** ve bunlardan mā-ʿadā beş *(305:4). [mīrzāyī boġaşı,]*

Mīrzā-zāde Neylī El-Ḥācc Aḥmed Efendi: *18. yy Divan şairi,. Babası, Sultan IV. Mehmed döneminin tanınmış alimlerinden Mirza Mehmed Efendidir. Babasının adından dolayı Mirzazade olarak bilinir. Müderristir. Öğrencilerinin bir kısmı tanınmış şarilerdendir. (Seyyid Vehbî) 1698-1747 yılları arasında; İzmir, Kahire, Mısır Mevleviyyeti, Anadolu ve Rumeli kazaskerliği görevlerinde bulunmuştur.*

Bolevī-zāde Seyyid Meḥmed Emīn Efendi ve **Mīrzā-zāde Neylī El-ḥācc Aḥmed Efendi** ve *(178:26). [Mīrzā-zāde Neylī El-Ḥācc Aḥmed Efendi,]*

Mīrzā-zāde Şeyh Mehemmed: *30 Eylül 1730- 17 Mayıs 1731 tarihleri arasında Şeyhülislamlık görevinde bulunmuş devlet görevlisi.*

Mīrzā-zāde faẓiletlü **Şeyḫ Meḥemmed** Efendi ʿimāme-i silk-i aṣḥāb-ı ʿimāme *(177:14). [mīrzā-zāde şeyḫ meḥemmed,]*

Mīrzā-zāde Şeyh Meḥemmed Efendi: *30 Eylül 1730- 17 Mayıs 1731 tarihleri arasında Şeyhülislamlık görevinde bulunmuş devlet görevlisi.*

lāyıḳ **Mīrzā-zāde Şeyḫ Meḥemmed Efendi** ḥażretleri ḳıbelinden daḫi *(171:18). [Mīrzā-zāde Şeyḫ Meḥemmed Efendi,]*

misāl: *Benzer.*
1. beyāż u ṣāf ve sulṭānī varaḳ-ı ābādī **miṣāli** pāk u şeffāf cemāl-i şāhid-i ṣubḥ-āsā *(164:9). [miṣāli, -i]*
2. nihāde iken ʿamel-i yesīr ile ḳullelerin fānūs-ı ḫayāl **miṣāli** serīʿan *(187:22). [miṣāli, -i]*
3. **miṣāli** sāye-endāz-ı ʿizz ü iḳbāl ve müttekī-i visāde-i istiḳlāl olduḳlarında *(230:30). [miṣāli, -i]*
4. zebān-ı ḳāl ü ḥāli ṭuṭī-i şīrīn-maḳāl **miṣāl** naġme-senc-i kelime-i Lā ilāhe illallāh *(243:31). [miṣāl,]*
5. ve depesine çıḳup püşte-i ser-i sevdā-zedesine ḳubbelerde ʿalem **miṣāli** *(246:5). [miṣāli, -i]*
6. **miṣāli** sebīke sebīke sīm ü zer ile şol ḳadar zīb ü zīver ibdāʿ eylemişler idi ki *(298:10). [miṣāli, -i]*

mışdāḳ: *Doğruluk.*
1. **mışdāḳınca** maʿrūż-ı naẓar-gāh-ı mülūkāneleri ḳılındıġı ḫilālinde *(166:22). [mışdāḳınca, -ınca]*
2. **mışdāḳınca** zemzeme-sāz olaraḳ pāy-endāz-ı ḫudāvend-i bende-nüvāz ḳılındı *(171:15). [mışdāḳınca, -ınca]*
3. El irmez dāma girmez ol hümā-yı evc-i istiġnā **mışdāḳına** maẓhar olup *(362:12). [mışdāḳına, -ı, -n, -a]*
4. **mışdāḳınca** ve El-faẓlu li'l-müteḳaddim manṭūḳınca lāḥıḳ iken sābıḳ olan *(363:8). [mışdāḳınca, -ınca]*
5. Neṣr **mışdāḳınca** mezbūrlarıñ nāʾire-i ṭāḳatların teşʿīl ve emr-i ʿasīrlerin bu vech ile *(367:22). [mışdāḳınca, -ınca]*

Mışır: *Mısır ülkesi.*

Maḥall-i Taṣvīr **Mışırdan** gelen Ḥācı Şāhīn nām müşaʿbid-i sālifü'ẕ-ẕikr-i siḥr-āyīniñ *(246:1). [Mışırdan, -dan]*

Mışır: *Mısır kadılığı.*

sābıḳan Şām ḳāḍīsi Evliyā-zāde ʿAlī Efendi ve **Mışırdan** *(178.14). [Mışırdan, -dan]*

Mışır ḳāḍīsi Bābī-zāde Meḥemmed Efendi: *Daha önceden Mısır kadılığı yapmış, Mehemmed Efendi.*

ve Burūsa pāyesi olan efendilerden sābıḳan **Mışır ḳāḍīsi Bābī-zāde Meḥemmed Efendi** ve *(178:13). [Mışır ḳāḍīsi Bābī-zāde Meḥemmed Efendi,]*

Mışır ḳāḍīsi Birāder-zāde Muṣṭafā Efendi: *Hoca Saadeddin Efendinin torunu, Ebu Suud Efendi'nin oğludur. Ebu Said Efendi'nin kardeşinin oğlu olduğundan "Biraderzade" olarak tanınır. (1707- 1735) Yenişehir, Mısır kadılığı ve Rumeli kazaskerliği görevinde bulunmuştur.*

sābıḳan **Mışır ḳāḍīsi Birāder-zāde Muṣṭafā Efendi** ve Mekke pāyesiyle *(178:2). [Mışır ḳāḍīsi Birāder-zāde Muṣṭafā Efendi,]*

Mışır ḳāḍīsi Ebe-zāde Efendi dāmādı Beyāżī-zāde Ḥāmid Efendi: *Mısır kadılığı görevinde bulunmuş, Abdullah Efendinin damadı Hamid Efendi.*

ḫilālinde ḫālā **Mışır ḳāḍīsi Ebe-zāde Efendi dāmādı Beyāżī-zāde Ḥāmid Efendi** *(192:15). [Mışır ḳāḍīsi Ebe-zāde Efendi dāmādı Beyāżī-zāde Ḥāmid Efendi,]*

Mısır ṭavuġı: *Hindi.*

ṭavuḳ ve iki biñ **Mısır ṭavuġı** ve üç biñ piliç ve iki biñ kebūter tehyiʾe olundı Ve *(142:5). [Mısır ṭavuġı,]*

miskāl: *Yirmi dört kıratlık bir ağırlık ölçüsü.*
1. Neşr Ve üç yüz **miṣḳāl** miḳdārı bir şīşe ʿıṭr-ı şāhī ki bir şemmesi meşāmm-ı ʿālemi *(162:9). [miṣḳāl,]*
2. Neşr Ve hem-şekl-i ḳurṣ-ı bedr-i tamām iki yüz **miṣḳālden** mütecāviz bir *(162:16). [miṣḳālden, -den]*
3. ṭāka zencīr-bāf-ı zer-tār ve beş vuḳiyye mā-verdīʿūd-ı būyā ve iki yüz **miṣḳāl** *(213:26). [miṣḳāl,]*

mışkala-i edāsıyla: *Davranış cilası.*

Neşr **mışḳala-i edāsıyla** cilā-baḫş-ı ṭılā-yı ālāy oldı ki ketḫudāları zīb-i müsteʿār *(334:17). [mışḳala-i edāsıyla, -s, -ı, -y, -la]*

mışkala-i mihr: *Güneşi parlatmak.*

gelüp **mışḳala-i mihr** ile mirʾāt-ı zemīn cilā-dāde ve ṣūret-nümā-yı şādī olmaġa *(326:22). [mışḳala-i mihr,]*

mışkala-i şevket-i islāmiyye: *İslam'ın yüce ışık saçıcılığı.*

ġubār-ı elem zāʾil oldıġı **mışḳala-i şevket-i İslāmiyye** mirʿāt-ı ḳalbinden *(243, 26). [mışḳala-i şevket-i islāmiyye,]*

mışkala-i tebāşīr-i ṣabīḥatü'l-ʿīd-i saʿd u ikbālleri: *Baht ve mutluluğun güzelliğinin sabahının aydınlığının parlaklığı.*

ḥażretleriniñ hengām-ı cülūs-ı meymenet-meʾnūslarından beri **mışḳala-i tebāşīr-i ṣabīḥatü'l-ʿīd-i saʿd u iḳbālleri** *(136:12). [mışḳala-i tebāşīr-i ṣabīḥatü'l-ʿīd-i saʿd u iḳbālleri, -ler, -i]*

mışkale-i nūr-ı naẓar-ı şehriyār-ı baḥr u berr: *(III. Ahmet) Karaların ve denizlerin hükümdarının bakışının ışığının parlaklığı.*

güşāde ve **mışḳale-i nūr-ı naẓar-ı şehriyār-ı baḥr u berr** ile şemşīr-i iftiḫārları *(232:21). [mışḳale-i nūr-ı naẓar-ı şehriyār-ı baḥr u berr,]*

mişkāt: *Fener, lamba.*

Nūr-ı Ṣamedī oldıġı **mişkāta** müşebbeh *(332:15). [mişkāta, -a]*

mişkāt-ı feyż-i ilāhīden: *Allah vergisi ışık kaynağı.*

meşġūl idiler Ẕihn-i vaḳḳādı **mişkāt-ı feyż-i ilāhīden** çerāġ-efrūz-ı istināre olan *(152:9). [mişkāt-ı feyż-i ilāhīden, -den]*

Miskçiler Ḳapusınıñ: *Veznecilerde bulunan bir kapı.*
1. Ve ālāy-ı hümāyūnuñ ibtidāsı **Miskçiler Ḳapusından** Vezneciler içinde eski oṭalar *(366.16). [Miskçiler Ḳapusından, -n, -dan]*
2. Vezneciler Başında vāḳiʿ **Miskçiler Ḳapusınıñ** daḫi kemerleri ve Sarāy-ı Cedīd-i ʿĀmireye *(365:32). [Miskçiler Ḳapusınıñ, -n, -ıñ]*

miskī ṣābūn: *Kokulu sabun.*

cevz-i bevvā ve cevz-i hindī ve saḳız ve darçın ve zaʿferān ve **miskī ṣābūn** ve *(314:22). [miskī ṣābūn,]*

miskiyyü'l-hitām kılındıḳdan: *(Dua için) Güzel bir şekilde sona erdirildikten sonra.*

duʿā-yı devlet-i pādişāh-ı kerrūbī-şiyem ile **miskiyyü'l-ḫitām ḳılındıḳdan** ṣoñra cümlesi *(180:20). [miskiyyü'l-ḫitām ḳılındıḳdan, -ın, -dıḳ, -dan]*

misl: *Aynı, benzer, gibi.*
1. Yoḳ **miṣli** çü sāye-i Peyember *(126:23). [miṣli,]*
2. ḳılāde-i nüḫūr-ı ḥūr olmaġa sezā-vār olup cevheriyān-ı rūzgār bir **miṣlini** daḫi *(160:19). [miṣlini, -i, -n, -i]*
3. ve bir daḫi Dede ḫaṭṭı ile bir Sūre-i Enʿām kim mısrāʿ **Miṣlini** taḥrīrde ʿāciz olur *(166:28). [miṣlini, -i, -n, -i]*
4. Kilk-i taḳdīr **miṣlin** itmedi ṣebt *(190:12). [miṣlin, -in]*
5. **Miṣlini** taʿrīfde ben deng ü lāl oldum hele *(323:6). [miṣlini, -i, -n, -i]*
6. Kim **miṣlini** taṣvīrde ḳalem ʿacz-künāndır *(329:16). [miṣlini, -i, -n, -i]*

mismār: *Çivi.*

ve yüz dirhem ḳadar şemʿ-dān ve yigirmi dört dāne **mismār** ve bir *(335:24). [mismār,]*

mismār-ı zer-nişān: *Altın gibi sarı renkli çivi.*

maṣnūʿ bir şemʿ-dān ve bir ḳahve ibrīġi ve tepsi ve dört çift naʿlçe ve **mismār-ı zer-nişān** *(302:27). [mismār-ı zer-nişān,]*

mismār-zen-i derīçe-i iʿtisāf: *Yolsuzluk perdesini çivilemek.*

Baʿdehū sābıḳan Anaṭolı ḳāḍī-ʿaskerligi ile **mismār-zen-i derīçe-i iʿtisāf** ve *(191:5). [mismār-zen-i derīçe-i iʿtisāf,]*

mıṣrāʿ: *Bir beyti oluşturan dizelerin her biri. Ancak nazım-nesir karışık olan bu metinde ilgili bölüme geçtiğini bildirmek, hangi nazım şeklini kullandığını belirtmek amacıyla şair/yazar bu ifadelere başvurur.*
1. ʿazīmet-i cemʿiyyet-gāh-ı sūr içün süvār-ı reh-vār olup **mıṣrāʿ** Baḫt u devlet *(154:12). [mıṣrāʿ,]*
2. **mıṣrāʿ** Ḫüsrev-i zer-efser-i iḳlīm-i rūz semmūr-ı cāme-ḫāb-ı şeb-i deycūrdan *(154:7). [mıṣrāʿ,]*
3. pīş-rev-i ḫademe-i ʿizz ü iḳbāl olup menzil-i maḳṣūd olan Oḳ meydānına **mıṣrāʿ** *(154:20). [mıṣrāʿ,]*
4. żamīme eyleyüp ve ellerine iki şemşīr-i ʿuryān alup **mıṣrāʿ** Oynar ebrūlar *(158:14). [mıṣrāʿ,]*
5. Ve bir mücevher kāse-i faġfūr **mıṣrāʿ** Ki leṭāfetde nezāketde bir içim ṣudur Neṣr *(161:1). [mıṣrāʿ,]*
6. ve bir daḫi Dede ḫaṭṭı ile bir Sūre-i Enʿām kim **mısrāʿ** Miṣlini taḥrīrde ʿāciz olur *(166:28). [mısrāʿ,]*
7. raḫt-ı ḥammām ve bir ṭonanmış raḫş-ı zerrīn-rikāb idi **mıṣrāʿ** *(167:14). [mıṣrāʿ,]*
8. **Mıṣrāʿ** Ḳurretü'l-ʿayn-i pādişāh-ı cihān yaʿnī ʿişmetlü Ümmü Gülṣüm *(167:25). [mıṣrāʿ,]*
9. raḳṣān ve hem-dest-i yek-dīger nice perī-veşān-ı perçem-perīşān **mıṣrāʿ** Ki *(174:15). [mıṣrāʿ,]*
10. **mıṣrāʿ** Yine mi iş çıḳarur ḫ̆āce fesād deyu çār-çeşm-i intiẓār ve ʿaṣaḳ-ı pīçān *(175:17). [mıṣrāʿ,]*
11. **mıṣrāʿ** Rāyet-i zer-mehçe-i dībā gibi efrāşte ve *(180:28). [mıṣrāʿ,]*
12. pīrāmen-i sāyebān-ı āsumān-āsitān-ı şevket ü iclāl **mıṣrā** Dāmen-i müjgān-ı temāşā gibi *(180:29). [mıṣrā,]*

13. **mışrā**ʿ ʿĀdet budur āḫirde gelür bezme ekābir ḳavlince pādişāh-ı Süleymān-bār-gāh *(182:24). [mışrāʿ,]*
14. zemzemesiyle **mışrā**ʿ Ayaġı yer mi baṣar zülfine ber-dār olanıñ diyerek *(182:33). [mışrāʿ,]*
15. ile meydānı nümūdār-ı ʿarṣa-i rüstāḫīz itdikden ṣoñra **mışrā**ʿ Yeter ey seng-dil *(188:15). [mışrāʿ,]*
16. **mışrā**ʿ Ne ḳadar yüksek uçar ise sezādır Anḳad neşīdesiyle kendüye ṣenā-ḫᵛān eyledi *(197:27). [mışrāʿ,]*
17. ile herkes ḳarār-gāhlarına istirāḥata ʿazīmet eyleyüp **mışrā**ʿ Ṭaġılıñ bī-çāreler *(204:15). [mışrāʿ,]*
18. cemʿiyyet-i ẕükūr u nisā **mışrā**ʿ Yoḳ oyunı penbe ile āteşīñ mışrāʿnıñ *(205:2). [mışrāʿ,]*
19. cemʿiyyet-i ẕükūr u nisā mışrāʿ Yoḳ oyunı penbe ile āteşīñ **mışrāʿnıñ** *(205:2). [mışrāʿnıñ, -n, -ıñ]*
20. gelüp kimi **mışrā**ʿ Ayı gördüm ṭalʿat-ı meymūnı geldi yādıma *(207:2). [mışrāʿ,]*
21. mütevessid-i müttekā-yı iḳbāl ü baḫt olduḳlarında **mısrā**ʿ Ṣāḥib-i seyf ü ḳalem ḥażret-i ṣadr-ı aʿẓam *(210:18). [mısrāʿ,]*
22. ve nüvāziş ü iḫtirāmın görenler daḥi **mışrā** Cān u dilden naʿra-i āmīn āmīn *(211:5). [mışrā,]*
23. degül iken **mışrā**ʿ Ḥażret-i pādişāh-ı bende-nüvāz dāmād-ı kerem-muʿtādın *(216:3). [mışrāʿ,]*
24. tiryākīyān zümresinden daḥi **mışrā**ʿ Bir ālāy cānı cebinde żuʿafā-yı devrān *(223:17). [mışrāʿ,]*
25. neşīdesin **mışrā**ʿ Sāḳiyā laʿliñ ile ḳahveyi zemzemle de ṣun mışrāʿıyla *(223:30). [mışrāʿ,]*
26. neşīdesin mışrāʿ Sāḳiyā laʿliñ ile ḳahveyi zemzemle de ṣun **mışrāʿıyla** *(223:30). [mışrāʿıyla, -ı, -(y), -la]*
27. ḥalāvet-baḫş-ı firīb olduḳları eşnāda **mışrā**ʿ Belā-yı der-mendān ez-der ü dīvār mī-āyed *(224:22). [mışrāʿ,]*
28. iken efyūn-fürūş ṣūretinde bir ṣaḫş-ı mārī **mışrā**ʿ *(225:10). [mışrāʿ,]*
29. içün ṣaḫş-ı meẕkūr ile istīnās idüp **mışrā**ʿ *(225:13). [mışrāʿ,]*
30. ṣūr u şeġab ve sūr u ṭaraba bāʿiş oldı ki **mışrā**ʿ Ḥadīṣ-i dūr u dırāzı yılan ḥikāyesidir *(225:22). [mışrāʿ,]*
31. ṭāliʿ u lāmiʿ olup ṣāliṣü'l-ḳamereyn olduḳda **mışrā**ʿ Ḥażret-i düstūr-ı ṣadāret-penāh *(227:14). [mışrāʿ,]*
32. ve ʿazm-i ḫᵛāb-gāh-ı istirāḥat eyleyüp **mışrā** Didiler ey şeh-i devrān yine ḫıdmet bāḳī *(230:21). [mışrā,]*
33. **mışrā**ʿ Ki meşk-i lerziş eyler mevc girdāb-ı surīninden bir mertebe *(231:26). [mışrāʿ,]*
34. Resen-bāzān daḥi naʿleyn-i çūpīn ile **mışrā**ʿ Mūydan ince ḳılıçdan keskin *(232:1). [mışrāʿ,]*
35. ittiḥāẕ-ı meksebde iḳtifā-yı eşer-i Ḥażret-i Ebu'l-beşer eyleyüp **mışrā**ʿ *(234:16). [mışrāʿ,]*
36. **mışrā**ʿ Burc-ı şevre eyledi taḥvīl gūyā āfitāb vāḳıʿā *(234:22). [mışrāʿ,]*
37. ve murādlarınca muḳżiyyü'l-āmāl olup **mışrā**ʿ Ey nüh felek zī-ḫūşe-i ṣunʿ-ı tūdāneʿi *(235:7). [mışrāʿ,]*
38. cūy-ı murād üzere idāre idüp kām-yāb oldılar **Mışrā**ʿ Murādım üzre *(235:29). [mışrāʿ,]*
39. içlerinden nicesi **mışrā**ʿ Herkesiñ bir derdi vardır āsiyābīniñ de āb diyerek *(235:27). [mışrāʿ,]*
40. ṣoñra **mışrā**ʿ Selām-ı rūstāyī bī-ġaraż nīst feḥvāsınca bu bahāne ile ʿarż-ı ḥāl *(235:6). [mışrāʿ,]*
41. **mışrā**ʿ Gūyiyā oldı duʿā ḫirmeni Oḳ Meydānı *(236:8). [mışrāʿ,]*
42. döndi ki **mışrā**ʿ Ḫançerinden ḳan ṭamar aġzında ammā būy-ı şīr ve *(237:5). [mışrāʿ,]*
43. ve cilve-i mestāne ve peyker-i Bektāşiyāne ile **mışrā**ʿ Baḳ ol yeşil muḳaddeme *(237:19). [mışrāʿ,]*
44. der-kef-i müşteriyān-ı viṣāline **mışrā**ʿ gāh gerden gāh pehlū gāh ḳuyruḳ ṣoḳumı *(237:24). [mışrāʿ,]*
45. ol ḳırmızı fese **mışrāʿın** inṣād iderek güẕār ve içlerinden bir *(237:20). [mışrāʿın, -ın, -]*
46. **mışrā**ʿ Hīç olmazsa sögüş bārī çıḳar ḥişşemize terānesiyle Li-müʾellifihi *(238:25). [mışrāʿ,]*
47. ḫużūr-ı hümāyūnda **mışrā**ʿ Baş açup ḫayr duʿādan ṣoñra gerdūne *(240:5). [mışrāʿ,]*
48. ve gürisne-dilān-ı ḥasreti **mışrā**ʿ Tamām lezẕet-i ʿālem *(241:20). [mışrāʿ,]*
49. ḥabl-i ḫiyel ve ālāt-ı ʿamele teşebbüṣe ḥācet ḳalmadın **mışrā**ʿ Ṣu içmek gibi *(242:31). [mışrāʿ,]*
50. erbāb-ı ārzū **mışrā**ʿ Çār-ebrū gördük ammā heşt-ebrū görmedik deyu çār-ḍarb abdāllar *(246:25). [mışrāʿ,]*
51. **mışrā**ʿ Dürlü dürlü güne-gün başı aṣaġa ser-nigūn bāzīçeler iẕhār eyleyüp *(247:33). [mışrāʿ,]*
52. ḳayıḳlarda ādemler seçilüp **mışrā**ʿ Reşk-i ṣubḥ eyledi envārı şeb-i deycūrı *(253:31). [mışrāʿ,]*
53. engüşt-ḫᵛāy-ı nedāmet eylediler **Mışrā**ʿ Gelelim baʿd-ez-īn yine ṣadede *(257:21). [mışrāʿ,]*
54. birine işābet iden şerāre-i eşerri āḫeriñ daḥi dāmānına irişüp **mışrā**ʿ *(263:31). [mışrāʿ,]*
55. selāmlayup **mısrā**ʿ Naʿmā-yı şehen-şāhī yaġmādır alan alsun *(265:37). [mısrāʿ,]*
56. birden ḳalʿa feṯḥine yürüyüş ider gibi yüriyüp ġubār-ı ber-ḫᵛāsteden **mışrā**ʿ *(266:1). [mışrāʿ,]*
57. gibi lisān-ı ḥāl-i ḳalb ü cenān ile el-amān-gūyān **mışrā**ʿ Çevir başıña *(266:10). [mışrāʿ,]*
58. daḥi anlara ḳafā-dār ve mehter-ḫāneleri daḥi **mışrā**ʿ *(266:20). [mışrāʿ,]*
59. hüner-mend-i benāmıñ ki **mışrā**ʿ Ne ḳadar yüksek uçar ise sezādır Anḳad mışrāʿına *(269:15). [mışrāʿ,]*
60. hüner-mend-i benāmıñ ki mışrāʿ Ne ḳadar yüksek uçar ise sezādır Anḳad **mışrāʿına** *(269:15). [mışrāʿına, -ı, -n, -a]*
61. **mışrā**ʿ Tū dest merā be-pāy mī-āyī diyerek çingāne Fārisīsi bir mışrāʿ ile *(274:32). [mışrāʿ,]*
62. mışrāʿ Tū dest merā be-pāy mī-āyī diyerek çingāne Fārisīsi bir **mışrā**ʿ ile *(274:32). [mışrāʿ,]*
63. **mışrā**ʿ Saña şeftālū gerekse baña cānım ḳayısı deyu bağırdıḳda sīb-i Sinobı *(281:15). [mışrāʿ,]*
64. Evvelā **mışrā**ʿ Ciger-gūşem bağırdaḳdan bilür resm-i der-āġūşı *(283:6). [mışrāʿ,]*
65. bām-āvīz idüp içinde bir tāze cüvān endāze-i sīmīn-benānı ile **mışrā**ʿ *(283:28). [mışrāʿ,]*
66. dizildikde ol Yūsuf-ṭalʿatān-ı bī-bahā ḫarīdārān-ı viṣāllerine **mışrā**ʿ *(284:12). [mışrāʿ,]*
67. daḥi **mışrā**ʿ Yoḳ oyunı penbe ile āteşiñ maẕmūnıyla naʿra-zenān olaraḳ *(285:1). [mışrāʿ,]*
68. Baʿdehū **mışrā**ʿ Ṣavuluñ bī-çāreler çün ḳaldı dīvān irteye neşīdesi ile çıḳ çıḳ-ı raḳḳāṣ *(289:33). [mışrāʿ,]*
69. Bir ṭarafdan sāzendegān-ı naġme-perdāz **mışrā**ʿ Alup yine eliñe muṭribā *(291:11). [mışrāʿ,]*
70. ḫᵛānendeler daḥi bir cānibde **mışrā**ʿ Cigerde oynasa hey heyleriñ *(291:13). [mışrāʿ,]*
71. ṣoñra **mışrā**ʿ gitdi ḳazzāz geldi bezzāz terānesiyle *(299:22). [mışrāʿ,]*
72. Ve baʿde'ṭ-ṭaʿām **mışrā**ʿ Ḳahve vü şerbet ü buḫūr u gül-āb ile merāsim-i ikrām *(307:1). [mışrāʿ,]*
73. encāmında içinden **mışrā**ʿ ejder-āsā nefes aldıkça şerāreler ṣaçılur bir *(309:9). [mışrāʿ,]*
74. zebān-ı nigāh-ı sāmān-sūz-ı dil-firīb ile **mışrā**ʿ Yaḳlaşma baña āteş-i ʿaşḳımla *(312:20). [mışrāʿ,]*
75. yanarsın didükçe anlar daḥi **mışrā**ʿ Ḫaṭṭıñ gelicek sen de beni mūmla ararsın *(312:21). [mışrāʿ,]*
76. vaḳt-i ṭaʿām ḥulūl itmiş iken kimsede teḳāẕā-yı iştihā ṭuyulmadı **mışrā**ʿ Li-münşiʾihi *(318:24). [mışrāʿ,]*

77. üzere cevlān ider esb-i sebük-ʿināna rākib ve piyādeleri **mışrā**ʿ Billāh bu *(335:6). [mışrāʿ,]*
78. dirhem üç dāne ṣaġīr sīm ḳahve tepsisi hediyyelerini virüp **mışrā**ʿ beyt *(336:17). [mışrāʿ,]*
79. ve müstezād-ı manẕūme-i evṣāf-ı ṣān-ı celālet-ʿunvānı **mışrā**ʿ Tū ki bā-düşmenān naẓar-dārīdir *(337:28). [mışrāʿ,]*
80. ḫalḳa iʿlām içün ihdā olunan ḫayl-i ṣāhil ḳabūl olunduḳdan ṣoñra **mışrā**ʿ *(343:30). [mışrāʿ,]*
81. **mışrā**ʿ Ādet budur āḫirde gelür bezme ekābir maẕmūnına riʿāyet olundı *(344:19). [mışrāʿ,]*
82. ki **mışrā**ʿ Ayaġı yer mi başar raḫş-ı murāda bineniñ müʾeddāsınca *(344:4). [mışrāʿ,]*
83. ki kem-ter zebānesin taḳrīr sūzende-i lisān-ı ḳālem-i āteşīn-taʿbīrdir **Mışrā**ʿ *(345:18). [mışrāʿ,]*
84. **mışrā**ʿ Bir ālāy cānı cebinde żuʿafā-yı devrān tiryākiyān-ı nīm-cān içün cāy-ı ṣafā vü emān *(346:30). [mışrāʿ,]*
85. ṣanʿat-fürūşān-ı āteş-bāzī zebān-ı fişeng-i āsumānī ile **mışrā**ʿ Metāʿ-ı şeb-pesendim *(355:22). [mışrāʿ,]*
86. giyāh-ı merāḳıd u meşāhidleri lisān-ı ḥāl olup ilā yevmi'l-ḳıyāme **mışrā**ʿ cān demāġında *(359:16). [mışrāʿ,]*
87. ile **mışrā**ʿ Uçardım bulsam ammā neyleyim bāl ü perrim yoḳdur zemzemesiyle *(362:4). [mışrāʿ,]*
88. idi Ḫulāṣa ol maşraba-i māl-ā-māl-i ṣaʿbü'l-menāl **mışrā**ʿ *(362:11). [mışrāʿ,]*
89. Nıṣf-ı sütūn mertebesine resīde olup **mışrā**ʿ Ṣavulsun baña seng-i rāh olanlar *(362:32). [mışrāʿ,]*
90. defʿ-i ḥarāret-i faḳr u ḫiẕlān **mışrā**ʿ Pes pes sefer çü ṭıfl-ı resen-tāb mī-koned *(363:4). [mışrāʿ,]*
91. **mışrā**ʿ Devlet ṭuṭar rikābını ʿizzet ʿinān virür mefhūmını *(366:7). [mışrāʿ,]*
92. **Mışrā**ʿ Ol şāh u şeh-zāde-i ʿālī-baḫt bir raḫş-ı mücevher-raḫta süvār olmuş idi ki *(369:11). [mışrāʿ,]*

mışrāʿ-ı berceste-i yegānedir: *Benzersiz ve seçkin mısra*

naẓm-ı rubāʿī-i rubʿ-ı meskūna birer **mışrāʿ-ı berceste-i yegānedir** cāʾize-i naḳd-i ḳabūl *(170:21). [mışrāʿ-ı berceste-i yegānedir, -dir]*

mışraʿ-ı mevzūn-hırām-ı kāmetlerin: *Boyunun ölçülü bir şekilde salınması.*

mışraʿ-ı mevzūn-ḫırām-ı ḳāmetlerin maʿnā-yı übbehet ü iclāl ile tazmīn itdiler Bu ḥāl ile biʾẕ-ẕāt *(144:19). [mışraʿ-ı mevzūn-ḫırām-ı ḳāmetlerin, -ler, -in]*

mışrāʿ-ı taẕmīn: *Katılmış .*

mışrāʿ-ı taẕmīn gibi faṣṣ-ı nigīn-i mesned-i temkīn ṣadrü'ṣ-ṣudūr-ı mekārim-āyīn *(358:9). [mışrāʿ-ı taẕmīn,]*

mışrāʿ-ı zībā: *Güzel .*

bir **mışrāʿ-ı zībā** ṣūretinde bir naḳş-ı ġarīb ü cedīd hüveydā olup *(269:32). [mışrāʿ-ı zībā,]*

mışrāʿıntı mā-ṣadaḳ-ı meʾāli: *Dizenin anlamını doğrulamak.*

mışrāʿıntı mā-ṣadaḳ-ı meʾāli bir nice nā-resīde eṭfāl-i melāʿik-ḫıṣāli ser-levḥa-i dībāce-i zīnet *(283:7). [mışrāʿıntı mā-ṣadaḳ-ı meʾāli,]*

Mışrī: *(Hediye) Mısır atı, Arap soylu at.*

ḥażretleri sūy-ı dil-cūyından bir mükemmel ṭonanmış **Mışrī** *(200:13). [Mışrī,]*

Mışrī: *Mısırlı, Hacı Şahin.*

Aceb şāhīnlik itdi Ḥācı Şāhīn nām bir **Mışrī** *(213:9). [Mışrī,]*

Mışrīler: *Mısırlı gösteri sanatçıları, Hacı Şahin ve Hacı Mehemmed.*
1. **Mışrīler** evc-i pervāz-gāh-ı neşāṭdan ḫafż-ı cenāḥ-ı inbisāṭ itdiklerinde *(223:16). [Mışrīler,]*

2. ve **Mışrīleriñ** ellerin ardına muḥkem bend idüp ayaḳlarına buḳaġılar urdılar *(317:27). [Mışrīleriñ, -iñ]*

Mışrī-nijād raḫş-ı ṣabā-reftār: *Saba yeli gibi hafif gidişli Mısır (Arap) atı.*

ʿizzetlü Ḥasan Aġa ile bir **Mışrī-nijād raḫş-ı ṣabā-reftār** irsāl buyurmuşlar *(216:5). [Mışrī-nijād raḫş-ı ṣabā-reftār,]*

mışṭaba-i inʿām: *Nimet dağıtılan yer.*

hüner-nümāyān-ı bāhirü'l-imtiyāzları baḫşiş-i mevfūr ile ḫoş-ḥāl olup **mışṭaba-i inʿām** *(303:32). [mışṭaba-i inʿām,]*

mışṭaba-i sūruñ: *Kutlu düğün.*

Öyle mihmān-kededir **mışṭaba-i sūruñ** kim *(292:22). [mışṭaba-i sūruñ, -uñ]*

mışṭaba-i żiyāfet-ḫāne-i sūr-ı hümāyūn eyledi: *Kutlu düğünün, şölen verilen yolcu misafirhanesine dönmesi.*

her biri nevāle-i gūnā-gūn ile meşḥūn ve gūyā meydānı **mışṭaba-i żiyāfet-ḫāne-i sūr-ı hümāyūn eyledi** *(222:28). [mışṭaba-i żiyāfet-ḫāne-i sūr-ı hümāyūn eyledi, -di]*

mişl: *Aynı, benzer, gibi.*
1. olalı ne böyle bir ḳumāş-ı nāzük-nigār ṭoḳunmuş ve ne bir **mişli** daḫi *(164:18). [miş̲li, -i]*
2. bir mükemmel dü-ḫāvī-i ḫünkārī raḫt-ı ḥammām-ı zer-kār ki **mişli** nā-dīde ve *(166:17). [miş̲li, -i]*
3. Buḫārī-i Şerīf ki **mişli** daḫi nā-yāb u nā-peydā idi Ve bir nefīs Dürer-i Ġurer *(171:27). [miş̲li, -i]*
4. Bir **mişli** daḫi velev bi-taġlīṭi'l-ḥiss *(184:6). [miş̲li, -i*
5. nümāyān olup sūr-ı hümāyūn-ı eslāf-ı selāṭinde **mişli** sebḳ itmiş resm ü āyīn *(216:2). [miş̲li, -i]*
6. ʿālemi ḥayrān ve **mişli** nā-dīde oldığına cihānı yek-zebān eylemişdir *(271:4). [miş̲li, -i]*
7. Yüz Yūsufı ḥayrān ider bir **mişli** yoḳ cānānesin *(316:14). [miş̲li, -i]*
8. bir **mişli** daḫi nā-manẓūr idi *(316:16). [miş̲li, -i]*
9. ezmine-i selāṭīn-i sālifeniñ birinde ʿadīli mesbūḳ ve **mişli** manẓūr olmayan nice *(349:23). [miş̲li, -i]*

miş̲āl ḳıldılar: *Benzetmek.*

ḳıyās-ı iḳtirānīye **miş̲āl ḳıldılar** *(159:9). [miş̲āl ḳıldılar, -dı, -lar]*

miş̲āl-i abdāl: *Abdal, derviş gibi.*

"Ḥaḳḳ dost" deyup **miş̲āl-i abdāl** *(135:11). [miş̲āl-i abdāl,]*

miş̲āl-i āsiyā: *Değirmen taşı gibi.*

Ṭaş başarsam nola bağrıma **miş̲āl-i āsiyā** *(235:22). [miş̲āl-i āsiyā,]*

miş̲āl-i duḫter: *Yeni yetme genç kız gibi.*

Şıçrar çabalar **miş̲āl-i duḫter** *(132:17). [miş̲āl-i duḫter,]*

miş̲āl-i dümm-i ṭāvūs: *Tavus kuşunun kuyruğu gibi.*

Ṣad-reng **miṯāl-i dümm-i ṭāvūs** *(131:18). [miṯāl-i dümm-i ṭāvūs,]*

miṯāl-i enhār: *Nehirler gibi.*

Ḫalḳ aḳdı aña **miṯāl-i enhār** *(128:7). [miṯāl-i enhār,]*

miṯāl-i gülşen oldı: *Çiçek bahçesi gibi olmak, çiçek bahçesine benzemek.*

Oldı o feżā **miṯāl-i gülşen** *(128:3). [miṯāl-i gülşen oldı, -dı]*

miṯāl-i ḳālıb-ı bī-rūḥ: *Ruhsuz bir kalıp, cansız varlık.*

Miṯāl-i ḳālıb-ı bī-rūḥ idiñ taḥassür ile *(179:25). [miṯāl-i ḳālıb-ı bī-rūḥ,]*

miṯāl-i mār: *Yılan gibi.*

sütüna **miṯāl-i mār** pīçān ve şāhīn gibi süzilüp evcden *(213:4). [miṯāl-i mār,]*

miṯāl-i mevce-i sūhān: *Eğe dişleri gibi.*

Miṯāl-i mevce-i sūhān dil-ḫırāş oldı *(296:29). [miṯāl-i mevce-i sūhān,]*

miṯāl-i mihr-ġārib: *Batmış güneş gibi.*

rūy-ı deryā keṯret-i merākibden **miṯāl-i mihr-ġārib** verā-yı perde-i iḫticābda *(351:20). [miṯāl-i mihr-ġārib,]*

miṯāl-i şehd-i ḫitān: *Sünnet şekeri gibi.*

miṯāl-i şehd-i ḫitān ḳafālarından gönderilüp Edirne Ḫalvāsı ḳadar leẕẕet-baḫş oldılar *(275:20). [miṯāl-i şehd-i ḫitān,]*

miṯāl-i sekte-i ḫoş-āyende-i eşʿār: *Şiirlerde uygun ve yerinde kullanılmış durak gibi.*

keşīde eyleyüp **miṯāl-i sekte-i ḫoş-āyende-i eşʿār** bir miḳdār vaḳfe-i ḳarār eylediler Beyt *(370:20). [miṯāl-i sekte-i ḫoş-āyende-i eşʿār,]*

miṯāl-i şubḥ-ı rūşen oldı: *Sabah güneşi gibi parlak olmak.*

Şeb **oldı miṯāl-i şubḥ-ı rūşen** *(131:8). [miṯāl-i şubḥ-ı rūşen oldı, -dı]*

miṯāl-i şūret-i dīvār: *Duvar gibi görünmek.*

gibi sütūnlara şarılup **miṯāl-i şūret-i dīvār** ḥayret-şiʿār oldılar *(175:18). [miṯāl-i şūret-i dīvār,]*

mī-tevān-ḫorden: *Isırılabilir.*

Mī-tevān-ḫorden be-leb sīb-i zenaḫ-dān-ı tu-rā *(144:2). [mī-tevān-ḫorden,]*

mīve: *Far. Meyve, yemiş.*

ṭablalarda olan **mīveler** resīde-i ḫazān olup birden āteş virildükde bir *(219:17). [mīveler, -ler]*

mīve oldı: *Güzel bir ürün olarak ortaya çıkmak, yetişmek.*

Oldı şeh-zādegānı **mīve** aña *(143:2). [mīve oldı, -dı]*

mīve vü ṭabaḳ: *Meyve ve tabak.*

gibi ṭalup çıḳup yüzer gezer iken ẕikr olunan fısḳiyye vü çanaḳ ve **mīve vü ṭabaḳ** *(219:14). [mīve vü ṭabaḳ,]*

mīve-fürūş-ı seped-be-dūşı: *Sepeti omzunda bulunan meyve satıcısı.*

bir **mīve-fürūş-ı seped-be-dūşı** bulup s̱emen-i silʿa-i ticāreti olacaḳ ḳadar ücret *(175:15). [mīve-fürūş-ı seped-be-dūşı, -ı]*

mīve-i firdevs-rā: *Cennetin meyvesinde.*

Īn ḥalāvet nīst hergiz **mīve-i firdevs-rā** *(144:1). [mīve-i firdevs-rā,]*

mīve-i nev-resīde: *Yeni yetişmiş meyve.*

idi ki gūyā her biri gülzār-ı behiştden henüz çīde ter ü tāze **mīve-i nev-resīde** ve *(219:10). [mīve-i nev-resīde,]*

mīve-i şīrīnini: *Tatlı meyveler.*

Şeker ḥadīḳalarınıñ gūne gūne **mīve-i şīrīnini** çīde-i enāmil-i müjgān ve *(143:25). [mīve-i şīrīnini, -i, -n, -i]*

miyān: *Bel*
1. ṣoñra mā-beynlerine girüp **miyānlarından** der-āġuş ve meydān-ı sūrda *(176:12). [miyānlarından, -lar, -ı, -n, -dan]*
2. **miyānına** muḥkem bend ü ilṣāḳ itdikden ṣoñra anıñ dūşına refīḳ-i aḫeri süvār ve *(209:38). [miyānına, -ı, -n, -a]*
3. mālīde ve **miyānı** aḳdām-ı refīḳine resīde olup cevlān itdikçe bāzīçe-i gūy u çevgān heyʾeti *(246:10). [miyānı, -ı*
4. gibi geçirüp kemer-bend miṣāl **miyānına** indirdi ve kendü daḫi yine āḫer refīḳiniñ başına *(247:2). [miyānına, -ı, -n, -a]*

miyān: *Orta, ara, vasat, meyan.*
1. ve velvele-endāz-ı dāʾire-i āsumān oldılar Eşḫāṣ-ı mezbūreniñ **miyānlarından** *(157:26). [miyānlarından, -lar, -ı, -n, -dan]*
2. ʿulemā-yı ʿiẕām **miyānında** nā-mevcūd idiler *(179:13). [miyānında, -ı, -n, -da]*
3. müʾeddī olacaḳ mertebeye vardıḳda kiş kiş-i serhengān ile **miyānları** *(182:8). [miyānları, -lar, -ı]*
4. meşʿal ve **miyānına** bir ḫum sitāde ve nevk-i sinānı başına nihāde eyleyüp *(209:31). [miyānına, -ı, -n, -a]*
5. ḫayme-i nūr iki mināre **miyānında** ḳubbe-i cāmiʿ ṣūretinde manẓūr oldı Ve bunlardan *(220:1). [miyānında, -ı, -n, -da]*
6. sütūnı **miyānında** ecel beşigi taʿbīr olunan ḥabl-i süst-peyvend üzerinde *(232:30). [miyānında, -ı, -n, -da]*
7. kendüyi żabṭ idecek mertebe **miyānından** sütūna rabṭ ve birini daḫi dest-i ḳudreti *(243:5). [miyānından, -ı, -n, -dan]*
8. Ol ḳavmi **miyānında** müşārün-bi'l-benāndır *(332:6). [miyānında, -ı, -n, -da]*

miyāna getür: *Ortaya koymak, meydana çıkarmak.*

Ḳollı **dividi getür miyāna** *(126:10). [miyāna getür,]*

miyān-bend-i ġayret idüp: *Gayret kemerinin bağlanması.*

keskin çıḳmaḳ hevesi ile tīġ-i himmetlerin **miyān-bend-i ġayret idüp** hezār zīb ü zīnet *(315:13). [miyān-bend-i ġayret idüp, -üp]*

miyān-bendi olan: *Bel bağı olmak.*
1. der-ḥāl **miyān-bendi olan** iki tiftik zünnārını fekk idüp birini *(243:4). [miyān-bendi olan, -an]*
2. gibi **miyān-bendi olan** iki kemendi sütūna rabṭ u fekk ve ḥall ü bend iderek *(362:26). [miyān-bendi olan, -an]*

miyān-bendim olan: *Bel bağı, kuşak, kemer gibi olmak.*

gelmez eylemek fermānını icrā **miyān-bendim olan** kemerimi kemend ve *(242:32). [miyān-bendim olan, -im, -an]*

miyāncı: *Aracı.*
1. **miyāncu** çubuḳlamadan yigirmi bir kīse ġuruşa iştirā ḳılınmış faḳaṭ zaġara vü girībānı *(163:13). [miyāncu,]*
2. Bir **miyāncı** raḳībi var ammā *(300:8). [miyāncı,]*

miyāne: *(İki koçun arası) Ara.*

ve **miyānelerinde** şubān-ı pūstīn-ḳabā heyʾetinde bir şeyḫ-i bī-rūḥ-ı zinde *(254:5). [miyānelerinde, -ler, -i, -n, -de]*

miyāne: *Ara, orta.*
1. bir miḳdār maḥalle teʿbīd ve devre-i ḳanadīl **miyānesi** *(152:15). [miyānesi, -s, -i]*
2. **miyānesinde** raḳḳāṣān-ı ġazālāne-cevlān şīve-i günā-gün ile cilve-fürūş olup *(203:24). [miyānesinde, -s, -i, -n, -de]*
3. Bu **miyānede** zūr-bāzān-ı Mışriyye yine ḥamāme-i Mışrī gibi meydānda *(208:12). [miyānede, -de]*
4. fişengler ile memlū bir ṣal pīş-gāh-ı şevket-penāhīye īṣāl olunup **miyānesinde** *(220:11). [miyānesinde, -s, -i, -n, -de]*
5. **miyānelerinde** ser-efrāz-ı ṣadr-ı aʿlā-yı imtiyāz oldılar Ve aġayān-ı enderūn-ı sulṭānī *(256:8). [miyānelerinde, -ler, -i, -n, -de]*
6. Bu **miyānede** yüz seksen ʿaded ṣıbyān-ı ḫitān vetīre-i sābıḳa üzere elbise-i cedīde *(350:22). [miyānede, -de]*
7. ikisi daḫi āverde-i ḥużūr-ı āṣaf-ı kerīm ve **miyānelerinde** muʿāhedeleri üzere *(363:6). [miyānelerinde, -ler, -i, -n, -de]*

miyāne-i cemʿiyyetden: *Kalabalığın ortası.*

miyāne-i cemʿiyyetden kenāre-i selāmete gürīzān oldılar *(274:20). [miyāne-i cemʿiyyetden, -den]*

miyāne-i ehl-i küfr ü islām: *İki ayrı din mensuplarının arası.*

olan **miyāne-i ehl-i küfr ü İslām** dūr-bāş-ı mażmūn-ı kerīme-i Fe'mtāzü'l-yevme eyyühe'l-mücrimūn *(338.4). [miyāne-i ehl-i küfr ü islām,]*

miyāne-i keştīde: *Geminin ortası.*

ṭarafından daḫi **miyāne-i keştīde** meşābe-i sütūn iki māh-tāb ve bir serv-i mevzūnı *(230:9). [miyāne-i keştīde, -de]*

miyāne-i kevākib-i derriyede: *Parlak yıldızlar arasında.*

mücevher ḫançer ki **miyāne-i kevākib-i derriyede** hilāl-i āsumāna beñzer ve *(166:16). [miyāne-i kevākib-i derriyede, -de]*

miyāne-i şeb-i tārda: *Karanlık gece yarısı.*

güşāde-çeşm-i intibāh olur ki eşer-i baḫt-ı siyāh ile **miyāne-i şeb-i tārda** giriftār oldığım ālām u ekdārımdan *(260:24). [miyāne-i şeb-i tārda, -da]*

miyān-ı deryāya: *Denizin ortası.*

gibi **miyān-ı deryāya** sürṣal eyleyüp dāʾiren-mā-dār ḳanādīl-i rengā-reng-i tāb-dār *(202:15). [miyān-ı deryāya, -y, -a]*

miyān-ı ebruvān: *Kaşların arası.*
1. Ez-cümle gāh bir meşʿaliñ nevk-i āhenīnin **miyān-ı ebruvānına** vażʿ idüp *(158:4). [miyān-ı ebruvānına, -ı, -n, -a]*
2. ṣoñra mızraġıñ ucunı **miyān-ı ebrūvānına** vażʿ idüp yemīn ü yesāra *(209:15). [miyān-ı ebrūvānına, -ı, -n, -a]*
3. peyveste eyleyüp tīġ-i çārümīniñ üçini **miyān-ı ebrūvānına** *(246.22). [miyān-ı ebrūvānına, -ı, -n, -a]*

miyān-ı kāfile-i şāmiyānda: *Şamlılar kafilesinin ortası, arası.*

miyān-ı ḳāfile-i şāmiyānda ḥaddi yoḳ cüvānān ḳaṭār-ı şeb-revān ḥāletin iẓhār iderek *(195:8). [miyān-ı ḳāfile-i şāmiyānda, -da]*

miyān-ı meydānda: *Meydanın ortası.*
1. Bundan aḳdem **miyān-ı meydānda** tersānelü ṭarafından birbiri ḫiẕāsında *(244:14). [miyān-ı meydānda, -da]*
2. Cebel-i Eḥrāmdan nişān bir kūh-pāre-i girān geh **miyān-ı meydānda** bir sedd-i sedīd *(264:7). [miyān-ı meydānda, -da]*
3. dest-i deryā-bārları ile **miyān-ı meydānda** mefārıḳ-ı ʿālemiyāna niṣār ve ṣaġīr ü kebīri *(327:35). [miyān-ı meydānda, -da]*

miyān-ı meydān-ı sūra: *Düğün alanının ortası.*

nihāde ve buḳaġı vü resenler āmāde itdürüp ve **miyān-ı meydān-ı sūra** bir çadır ḳurdılar *(317:26). [miyān-ı meydān-ı sūra, -a]*

miyān-ı pāçe-i ūst: *Baldırın ortası.*

miyān-ı pāçe-i ūst çāşnī-gāhından sīr-çeşm-i suḥtū-yı vuṣlat eylediklerinden *(241:21). [miyān-ı pāçe-i ūst,]*

miyān-ı şāhid-i mevzūn: *Düzgün vücutlu, güzelin beli.*

bālāya rabṭ ve aña teşebbüş ile istiʿlā iderek sütūnı **miyān-ı şāhid-i mevzūn** gibi *(243:9). [miyān-ı şāhid-i mevzūn,]*

miyān-ı şāhid-i mevzūn-ḫırām: *Servi boylu güzelin beli.*

bā-fermān-ı ʿālī **miyān-ı şāhid-i mevzūn-ḫırām** gibi der-kinār *(310:3). [miyān-ı şāhid-i mevzūn-ḫırām,]*

miyān-ı saʿy u himmete: *Gayret ve çabanın içi.*

ile bālā-yı sütūna niyyet-i pervāz eyleyüp kemend-i ġayreti **miyān-ı saʿy u himmete** *(362:24). [miyān-ı saʿy u himmete, -e]*

miyān-ı sāye-bānda: *Çadırın ortası.*

ḫalkı geh temāşā ider gāh uyurdılar Ve **miyān-ı sāye-bānda** bī-zebānān-ı şehrīyārī *(309:36). [miyān-ı sāye-bānda, -da]*

miyān-ı şuʿle vü duhānda: *Alev ve dumanın içi.*

ki **miyān-ı şuʿle vü duḫānda** semender-i āteş-āşiyāndan nişān ve ṭūfān-ı ḫurūşān-ı nīrānda *(356:28). [miyān-ı şuʿle vü duḫānda, -da]*

miyān-ı sūr-gāha: *Düğün yerinin ortası.*

Miyān-ı sūr-gāha bir sütūn ġars oldı bā-fermān *(243:18). [miyān-ı sūr-gāha, -a]*

miyān-ı temāşāyiyānda: *Seyircilerin arkası, ortası.*

basṭ-ı perde-i kilīm-i şeṭāret itmege āġāz itdigi gibi **miyān-ı temāşāyiyānda** şūriş *(175:11). [miyān-ı temāşāyiyānda,-da]*

mıydı: *Sonuna getirildiği cümleye veya kelimeye, söyleyiş biçimine ve tonlamaya göre soru, şaşma veya inkâr anlamı veren mı soru edatı ve ek eylem eki olan -idi'nin birleşimi olan söz grubu.*

Rāḥat-kede oldı **mıydı** söyle *(127:6). [mıydı,]*

mizāc: *Tabiat, huy.*

mizācında inkisār sebebi ile ḳımıldayacaḳ ḥāli olmamaġın bu *(320:4). [mizācında, -ı, -n, -da]*

mizāc-ı istiġnā-pesend-i şehen-şāhīye: *(III. Ahmet) Şahlar şahının tok yaradılışlı gönlü.*

mizāc-ı istiġnā-pesend-i şehen-şāhīye ḫoş görinüp ẓuhūr-ı emārāt-ı ḥüsn-i ḳabūl-i hümāyūn *(169:7). [mizāc-ı istiġnā-pesend-i şehen-şāhīye, -y, -e]*

mīzān: *İp cambazlarının ip üzerinde yürürken denge sağlamak için kullandıkları uzun sırık.*
1. Ve iki şemşīr-i āteşīn-yalmanı **mīzāna** bedel der-dest idüp mīzānı *(232.27). [mīzāna, -a]*
2. Ve iki şemşīr-i āteşīn-yalmanı mīzāna bedel der-dest idüp **mīzānı** *(232:27). [mīzānı, -ı]*
3. yüriyüp nīme-i menzile resīde olduḳda bī-bāk u nā-tersān ne terāzū ve ne **mīzān** *(259:17). [mīzān,]*

mīzān-ı nigāh-ı izʿān: *Görüş terazisi.*

mīzān-ı nigāh-ı izʿān ile çırpıya ursalar ṭāḳ-ı bülend-revāḳ-ı sipihr-i heftümīn *(296:14). [mīzān-ı nigāh-ı izʿān,]*

mīzān-ı resen-bāza: *İp cambazının yürürken elinde bulundurduğu çubuk.*

gelüp gitdiler ve seren ṣırıḳların **mīzān-ı resen-bāza** döndirüp rīsmān üzere bī-pervā *(244:27). [mīzān-ı resen-bāza, -a]*

mīzān-ı rīsmān-bāz: *Cambaz terazisi.*

bir ṣākirdiniñ başına başını vażʿ idüp ve ayaḳların hevāya ḳaldırup **mīzān-ı rīsmān-bāz** *(247:30). [mīzān-ı rīsmān-bāz,]*

mizmār-ı āhenīnden: *Demirden düdük.*

mizmār-ı āhenīnden ʿibāretdir ġırīv-i āvāze-i er-raḥīl ile ḥālet-nümā-yı sūr-ı İsrāfīl olup *(183.32). [mizmār-ı āhenīnden, -den]*

miżmār-ı Firengī-nevā: *Firen ezgili düdük.*

taʿbīr olunur **miżmār-ı Firengī-nevā** bunda daḫi der-kār ve nevbet-ḫānelerinde *(188:5). [miżmār-ı Firengī-nevā,]*

mıżrāb-ı sanṭūr-ı suṭūr-ı sūr-nāme olan: *Düğün kitabı satırlarının santurunun mızrağı olmak.*

Bu Naġāmāt-ı Dil-güşā **Mıżrāb-ı Sanṭūr-ı Suṭūr-ı Sūr-nāme Olan** *(351:9). [mıżrāb-ı sanṭūr-ı suṭūr-ı sūr-nāme olan, -an]*

mıżrāb-ı sāz-ı evḳāt: *Zaman sazının telleri.*

mıżrāb-ı sāz-ı evḳāt ve çār-pāre-i raḳḳāṣ-ı eyyām-ı serī'ü'l-ḥarekāt olan ʿaḳreb-i sāʿat *(291:16). [mıżrāb-ı sāz-ı evḳāt,]*

mıżrāb-ı ṭanbūr-nüvāz-ı muṭribāndan: *Çalgıcıların telinden ezgi çalan tamburların mızrabı.*

görülmeyip ve **mıżrāb-ı ṭanbūr-nüvāz-ı muṭribāndan** mā-ʿadā kimse kimesneniñ *(205.30). [mıżrāb-ı ṭanbūr-nüvāz-ı muṭribāndan, -dan]*

mıżrāb-ı tār-ı sanṭūr: *Santur telinin mızrabı.*

zemzemesiyle **mıżrāb-ı tār-ı sanṭūr** gibi hengāme-germ-i kār-ḫāne-i ẕevḳ olup *(222:21). [mıżrāb-ı tār-ı sanṭūr,]*

mıżrāb-ı tār-ı sanṭūr: *Santur telinin mızrabı.*

cisr-i ṣırāṭdan numūne olan rīsmān üzere **mıżrāb-ı tār-ı sanṭūr** gibi *(232:2). [mıżrāb-ı tār-ı sanṭūr,]*

mıżrāb-ı zebānları: *Dilin mızrabı.*

sanṭūruñ ḳulaġını burdılar ve kemāl-i ihtimām içün **mıżrāb-ı zebānları** ile *(291:2). [mıżrāb-ı zebānları, -lar, -ı]*

mıżrāb-zen-i sāz-ı şevḳ olup: *Coşku sazının teline dokunmak.*

mıżrāb-zen-i sāz-ı şevḳ olup beyt *(312:23). [mıżrāb-zen-i sāz-ı şevḳ olup, -up]*

mızraġ: *Ucunda sivri bir demir bulunan, uzun saplı eski bir savaş âleti, kargı.*

idi **Mızraġıñ** fırlaḳ gibi sürʿat-i devrānı görüldükçe nevk-i ser-tīzi sīḫ-i büryān *(209:18). [mızraġıñ, -ıñ]*

mızraġıñ çamurlıġı: *Ucunda sivri bir demir bulunan, uzun saplı eski bir savaş âleti, kargının ön bölümü.*

Ve yine bir **mızraġıñ çamurlıġı** ṭarafına bir ṭabla geçürüp eṭrāfına altı *(209:30). [mızraġıñ çamurlıġı,]*

mızraġıñ nevḳ-i ser-tīzini: *Uzun saplı eski bir savaş âleti, kargının en sivri yeri.*

Ve zūr-bāzān-ı meẕkūreden biri daḥi dibi ṭablalı bir ḳargı **mızraġıñ nevḳ-i ser-tīzini** *(209:14). [mızraġıñ nevḳ-i ser-tīzini, -i, -n, -i-n, -i]*

mızraġıñ ucunı: *Uzun saplı eski bir savaş âleti, kargının en sivri yeri.*

şoñra **mızraġıñ ucunı** miyān-ı ebrūvānına vażʿ idüp yemīn ü yesāra *(209:15). [mızraġıñ ucunı, -n, -ı-u, -n, -ı]*

mızrak: *Ucunda sivri bir demir bulunan, uzun saplı eski bir savaş âleti, kargı.*
1. temāyül ü ihtizāz iderek reftār iderken dūşını taḥrīk itdikçe **mızraḳ** fırfır *(209:16). [mızraḳ,]*
2. şuʿle-i cevvāl gibi döner ve ʿArab **mızraḳdan** tefkīk-i naẕar itmeyüp meydānda cevlān eyler *(209:17). [mızraḳdan, -dan]*
3. Pilāvıñ üstine **mızrāḳ** dikdi āş-pezān *(349, 11). [mızrāḳ,]*

molla Meḥemmed: *Zamanın en önemli tüfek ustalarından, Molla Mehemmed.*

Ḥācı Muṣṭafā ve **Molla Meḥemmed** ve Niġbolılı Aḥmed nām esātiẕe-i meşhūre kārı *(165:4). [molla meḥemmed,]*

monlā efendiler: *Molla efendiler, ilmiye sınıfı mensupları.*

maḥrūm ḳalan maḫrecden dūn olan pes-pāye **monlā efendiler** onar ve on ikişer *(194:20). [monlā efendiler,]*

Mora muhaṣṣılı mīr-mīrān Aḥmed Paşa: *Mora kaymakamı, beylerbeyi, Ahmed Paşa.*

Ve **Mora muḥaṣṣılı mīr-mīrān Aḥmed Paşa** ṭarafından muʿtād-ı sālifü'ṣ-ṣıfāt *(345:4). [Mora muḥaṣṣılı mīr-mīrān Aḥmed Paşa,]*

Moskov çarı: *Rus çarı.*
1. ve **Mosḳov çarınıñ** devlet-i ʿaliyyede bulunan ḳapu keṯudāları ve *(337:31). [Mosḳov çarınıñ, -n, -ıñ]*
2. Ve keẕālik **Mosḳov çarı** cānibinden āsitāne-i saʿādetde muḳīm olan ilçisi *(341:20). [Mosḳov çarı,]*

muʿabbā: *Hazırlanmış, doldurulmuş.*
1. ile **muʿabbā** bārūt-ı mürebbādan maṣnūʿ fişekler ile birer fānūs-ı devvār *(219:1). [muʿabbā,]*
2. heyʾet-i mecmūʿası bārūt ile **muʿabbā** neft-i mürebbādan *(228:19). [muʿabbā,]*

3. **muʿabbā** ezhār-ı bahāra revnaḳ-şiken envāʿ-ı şükūfe-i nāriyye ile müzeyyen *(269:30). [muʿabbā,]*

muʿabbā olmaġla: *Düzülmek, bir sıra halinde olmak.*

ve şuver-i ġarībe var idi ki cümlesiniñ libāslarında fişekler **muʿabbā olmaġla** *(263:26). [muʿabbā olmaġla, -maġ, -la]*

müʿabbe: *Dolu.*

ve neft ile **müʿabbe** içinde müheyyā olan beş ʿaded fānūs-ı şuʿle-dār-ı devvār ile *(202:31). [müʿabbe,]*

muʿabbir İsmāʿīl Efendi: *Daha önce Halep kadılığı görevinde bulunmuş İsmail Efendi. Rüya tabir ettiği için "Muabbir" lakabıyla da bilinir.*

muʿabbir İsmāʿīl Efendi ve Selānīk maʿzūllerinden Ḫˇāce-zāde Es-Seyyid ʿAbdullāh Efendi *(178, 22). [muʿabbir İsmāʿīl Efendi,]*

muʿadil: *Denk, eşdeğer.*
1. **muʿādil** idi *(164:13). [muʿādil,]*
2. kemā-hiye naḳş-ı māhīye **muʿādil** cüssesiniñ tūl u ʿarżı üç çifte bir piyādeye *(351:26). [muʿādil,]*

muʿādil oldılar: *Denk, bir olmak.*

muʿādil oldılar Ṣırıḳlar geçdigi alatlardan mā-ʿadā ṭablalarıñ iki cānibinden *(258:29). [muʿādil oldılar, -dı, -lar]*

muʿāfiyet: *Affedilmek, hoş görülmek.*

süngerci ḫıdmetinde bulunanlarıñ **muʿāfiyetlerine** fermān-fermā olaraḳ maḥall-i mezbūr *(145:6). [muʿāfiyetlerine, -ler, -i, -n, -e]*

muʾāḫaẕe: *Laf atmak.*

muʾāḫaẕe ve mükālemeleri giderek müntic-i terāżī vü müsāleme olup evvel *(362.34). [muʾāḫaẕe,]*

muʿāhede: *Anlaşma.*

ikisi daḥi āverde-i ḥużūr-ı āṣaf-ı kerīm ve miyānelerinde **muʿāhedeleri** üzere *(363:6). [muʿāhedeleri, -ler, -i]*

muʿāḳıb: *Ardında yer almak.*

Pes ān-gāh ʿörf-i beled üzere bi-ḥasebi'l-merātib anlara **muʿāḳıb** *(284:20). [muʿāḳıb,]*

muʿallem: *Terbiye edilmiş.*

otuz ḳadar **muʿallem** ḫırs güncīde-i ḥavṣala-i raḳḳ u ṭırs olamayacaḳ mertebe *(274:17). [muʿallem,]*

muʿallimān-ı kār-gāh-ı umūr olan: *Devlet işlerinin görüldüğü yerde ilim öğreten kimseler.*

sāʾir ḫıdemāt-ı dīn ü devlete meʾmūr ve **muʿallimān-ı kār-gāh-ı umūr olan** *(146:16). [muʿallimān-ı kār-gāh-ı umūr olan, -an]*

muʿallimān-ı mekteb: *Mektep muallimleri.*

cevāmiʿ u ḫān-kāh u ṣavāmiʿ eʾimme vü ḫuṭabāsı ve **muʿallimān-ı mekteb** ve *(342.8). [muʿallimān-ı mekteb,]*

muʿāmele: *Başkasına karşı olan davranış, davranış biçimi, tutum.*

kemer-beste-i ʿubūdiyyetleri olan bendegān-ı dergāhına **muʿāmele** biʾt-talṭīf buyurduḳları *(260:7). [muʿāmele,]*

muʿāmele-i müşterī-nüvāz: *Müşterinin gönlünü hoş eden davranış.*

bāʾiṣ olacaḳ **muʿāmele-i müşterī-nüvāz** ile piyāza başlayaraḳ nuḳl-i meclis olmaġa *(238:29). [muʿāmele-i müşterī-nüvāz,]*

muʿammer eyleye: *(Padişaha) Uzun ömür bağışlamak.*

Muʿammer eyleye şeh-zādegānıyla Cenāb-ı Ḥaḳḳ *(213:1). [muʿammer eyleye, -y, -e]*

muʿammer eyleye: *Uzun ömür vermek.*

Muʿammer eyleye devletle şāh-zādelerin *(349:17). [muʿammer eyleye, -y, -e]*

muʿammer ide: *Allah'ın kişiye uzun ömür vermesi.*

Cümlesini **muʿammer ide** Ḫudā *(138:21). [muʿammer ide, -e]*

muʿaṭṭār eylese: *Güzel kokuyla dolmak.*

ʿAnber ne ʿaceb **eylese** āfāḳı **muʿaṭṭār** *(162:20). [muʿaṭṭār eylese, -se]*

muʿāyene vü müşāhede: *Gözden geçirmek ve incelemek.*

ʿalā-mā-hiye **muʿāyene vü müşāhede** ile taḳrīr-i sevābıḳ-ı taḫmīn ve *(148:25). [muʿāyene vü müşāhede,]*

muʿayyen: *Belirli, belirlenmiş.*

Ve meydān-ı sūrda temāşāyiyān ve luʿbet-bāzān içün **muʿayyen** ḥudūd u sınur itmege *(142:17). [muʿayyen,]*

muʿayyen u meʾmūr: *Seçilmiş ve görevlendirilmiş.*

żabt u terkīme baş muḥasebe ṭarafından **muʿayyen u meʾmūr** kātib-i sūr daḫi bu *(151:10). [muʿayyen u meʾmūr,]*

mübāderet: *Bir işi yapmaya girişmek.*
1. ve otuz ḳadar āhen-gerān ile taʿbiye-i ālāt-ı çūpīn ü āhenīne **mübāderet** ve *(141:27). [mübāderet,]*

2. **mübāderet** ve baʿdehū tertīb-i ātī üzere sevḳ-i maṭāyā-yı hedāyā-yı erkān-ı devlete *(160:5). [mübāderet,]*
3. **mübāderet** ve ḥirfet-i Ṣafiyullāh ricālini pīş-āheng-i ḳaṭār-ı müsāraʿat eylediler *(234:7). [mübāderet,]*

mübāderet buyur: *Meşgul olmak, bir işe başlamak.*
1. icrā-yı merāsim-i tehniyete **mübāderet buyurmaları** meʾmūldur *(140:31). [mübāderet buyurmaları, -ma, -lar, -ı]*
2. ve tüfeng-endāzlıḳ bahānesiyle germ-perdāzlıġa **mübāderet buyurdılar** *(307:6). [mübāderet buyurdılar, -dı, -lar]*
3. **mübāderet buyurdılar** *(322:14). [mübāderet buyurdılar, -dı, -lar]*
4. **mübāderet buyurdılar** *(353:11). [mübāderet buyurdılar, -dı, -lar]*

mübāderet eyleyüp: *Bir işe girişmek, başlamak.*

ve bāzīçe-i günā-gün ile āheng-i neşāṭa **mübāderet eyleyüp** bugün *(225:24). [mübāderet eyleyüp, -y, -üp]*

mübāderet iderek: *Bir işe girişmek.*

muḥāṣara ile fetḥi içün ceng ü müşācereye **mübāderet iderek** defeʿāt ile *(346:13). [mübāderet iderek, -erek]*

mübāderet idüp: *Başlamak.*

lākin güreşden ferāġat ve baş başa muḍārebeye **mübāderet idüp** ʿāḳıbet *(275:9). [mübāderet idüp, -üp]*

mübāderet itdigi: *Bir işe başlamak.*

ʿazīmet ve miftāḥ-ı fetīle-i bārūt-sūde ile güşāyişine **mübāderet itdigi** *(229:16). [mübāderet itdigi, -dig, -i]*

mübāderet kılındı: *Bir işi yapmaya girişme.*

nevbetler çalınup yine şenlige **mübāderet ḳılındı** Bu eşnāda li-münşiʾihi *(273:23). [mübāderet ḳılındı, -ın, -dı]*

mübāderet ol: *Bir işe başlamak.*
1. Atıcılar Tekyesiniñ mesāḥa-i menāzil ü mevāḳiʿ u sāḥası ḫuşūşına **mübāderet olundı** *(147:9). [mübāderet olundı, -un, -dı]*
2. edevāt-ı nāriyye iʿmāli içün mühimmāt u levāzım taʿbiyesine **mübāderet olundı** *(355:19). [mübāderet olundı, -un, -dı]*

mübāhāt u tefāhür: *Övünç duymak ve sevinmek.*

cānib-i ḫilāfet-penāhdan daḥi maṭlūbına müsāʿadeye terḫīş olunmaġın **mübāhāt u tefāḫür** *(193:24). [mübāhāt u tefāḫür,]*

mübāhī vü müfāhir oldılar: *Kıvandırılmak, övünç duymak.*

iltibāsı ile **mübāhī vü müfāḫir oldılar** *(340:33). [mübāhī vü müfāḫir oldılar, -dı, -lar]*

mübārek: *Hayırlı, uğurlu.*

recāsını **mübārek** yerāʿa-i dil-keş-raḳamlarıyla serīr-i şevket-maṣīre telḫīş buyurduḳlarında *(210:23). [mübārek,]*

mübārek eyleye: *Uğurlu, kutlu olsun.*

Mübārek eyleye Bārī Taʿālā *(162:7). [mübārek eyleye, -y, -e]*

mübarek ide: *Hayırlı, kutlu, uğurlu olsun anlamında kalıplaşmış temenni.*

Allāh **mübarek ide** sūrın *(133:19). [mübarek ide, -e]*

mübārek-bād: *Kutlu olsun, mübarek olsun.*

ṭaraf-ı vicāhīsine ḥüsn-i ḫaṭṭ-ı nesḫī ile **mübārek-bād** taḥrīr şükūfe-i günā-gün *(289:3). [mübārek-bād,]*

mübārek-bād-ı ḳudūm-ı şevket-lüzūmları: *Padişahın büyüklükle gelişleri sırasında onu tebrik etme, mübarek olsun diye duada bulunma.*

pīş-gāh-ı otaġ-ı sulṭānīde edā ve **mübārek-bād-ı ḳudūm-ı şevket-lüzūmları** *(153:27). [mübārek-bād-ı ḳudūm-ı şevket-lüzūmları, -lar, -ı]*

mübārekī-i sūr-ı hümāyūna: *Kutlu düğünün uğurluluğu.*

mübārekī-i sūr-ı hümāyūna tefeʾül olundı *(189:36). [mübārekī-i sūr-ı hümāyūna, -a]*

mübāreze vü muḥārebe: *Vuruşmak ve savaşmak.*

sell-i seyf-i tāb-dār ve birbiri ile **mübāreze vü muḥārebe** ṣūretlü tek ü pū birle piyāde *(157:24). [mübāreze vü muḥārebe,]*

mübāşeret: *Bir işe başlama, yapmaya girişme*
1. tekmīlinden ṣoñra üslūb-ı maṭlūb üzere meʾmūr olduḳları ḫıdmete **mübāşeret** ve *(141:38). [mübāşeret,]*
2. Müdāreke-i Esbāb-ı Sürūrā **Mübāşeretleri** Beyānındadır *(146:31). [mübāşeretleri, -ler, -i]*
3. ve sāʾir mühimmātına **mübāşeret** ve her gün saʿy olunaraḳ cümlesi lüzūmından *(148:6). [mübāşeret,]*
4. **mübāşeret** ile iżāʿa-i bıżāʿa-i mahāret ve böyle fużūlāne ḫarekete cesāret birle *(173:11). [mübāşeret,]*
5. Mūsā Paşanıñ bi-nefsihī **mübāşereti** ile baştarda resminde otuz altı *(183:20). [mübāşereti, -i]*
6. **mübāşereti** ile tezyīn ü tertīb olunan ṣal nāmı ile serīr-i Süleymānīye *(203:21). [mübāşereti, -i]*
7. **mübāşereti** ile tesyīr olunan ṣal üzerinde eczā-yı nāriyyeden mürekkeb ve dört yüz ḳadar *(219:22). [mübāşereti, -i]*
8. Bu eşnāda bostāncıbaşı aġa sefāreti ile şenlige **mübāşeret** bābında fermān-ı hümāyūn *(252:16). [mübāşeret,]*
9. mücāselet buyurup sāʿat-i ḫāmisede muḳaddemāt-ı şevḳ u ṭaraba **mübāşeret** ve *(273:22). [mübāşeret,]*
10. **mübāşeret** ve seyrine meʾlūf u muʿtād olmayan tiryākiyān-ı nev-āmede-i cebānet-mevṣūflar *(274:12). [mübāşeret,]*
11. **mübāşeret** ve teleẕẕüẕ-i niʿmet-i mücāselet eylediler *(338:22). [mübāşeret,]*
12. **mübāşereti** ile nice fīl-ten süvārī vü piyāde cündiyān-ı ṣadr-ı aʿżamī *(343:15). [mübāşereti, -i]*
13. levendāt yoldaşları cenge **mübāşeret** ve ḳalʿayı dāʾiren-mā-dār *(346:12). [mübāşeret,]*

mübāşeret buyurdılar: *Bir işe başlamak.*

tenāvül-i ṭaʿāma **mübāşeret buyurdılar** *(194.12). [mübāşeret buyurdılar, -dı, -lar]*

mübāşeret ol: *Bir işin yapılmasına başlanmak.*
1. **mübāşeret olundı** *(160:6). [mübāşeret olundı, -dı]*
2. sünnet-i seniyyesi üzere ḫitānlarına **mübaşeret olunup** sevālif-i ezminede bu güne *(139:4). [mübaşeret olunup, -un, -up]*

3. çehār-şenbe güni **mübāşeret olunup** baʿde't-tekmīl sarāy-ı ʿatīḳa naḳline *(141:30). [mübāşeret olunup, -un, -up]*
4. **mübāşeret olunup** herkes birbiriniñ aḥvālini temāşā ile ḳanāʿat itdiler Ālāy göstermek *(325:27). [mübāşeret olunup, -up]*

mübāşeret u ḳıyām olunup: *Sünnet düğünü hazırlıklarına başlamak.*

tertīb-i levāzım-ı sūr-ı ḫitāna **mübāşeret u ḳıyām olunup** ve bu güne *(140:20). [mübāşeret u ḳıyām olunup, -un, -up]*

mübāşeret-i ḫitān-ı şeref-i iḳtirān buyurulduḳda: *Şerefli sünnete başlanmak.*

Baʿdehū sāʿat ona ḳarīb olduḳda sünnet oṭasına varılup **mübāşeret-i ḫitān-ı şeref-i iḳtirān buyurulduḳda** *(374:10). [mübāşeret-i ḫitān-ı şeref-i iḳtirān buyurulduḳda, -duḳ, -da]*

mübāşirān-ı ḫıdmet-i sūrı: *Düğüne hizmet edenler.*

yeñiçeri saḳḳālarını ve sāʾir **mübāşirān-ı ḫıdmet-i sūrı** baḫşiş-i mevfūr *(149:11). [mübāşirān-ı ḫıdmet-i sūrı, -ı]*

mübāyaʿa: *Satın alma.*

Bu eṣnāda sūr emīni ṭarafından muʿtād-ı ḳadīm üzere levāzım-ı ẓiyāfet-i sūr mübāyaʿası içün sū-be-sū ādemler taʿyīn olunup İznikmīd ḳażāsından on biñ *(142, 2). [mübāyaʿası, -s, -ı]*

mübeddel olup: *Dönüşmek.*

beşāşet ve ḥayretleri şeṭārete **mübeddel olup** beyt *(326:2). [mübeddel olup, -up]*

mū-be-mū: *Tel tel, kıl kıl. Birer birer. İnceden inceye, çok dikkatle.*

Neṣr Ve yeşil çuḳaya ḳaplu cedīd siyāh dilkü ki **mū-be-mū** intiḫāb olunmuş *(163:11). [mū-be-mū,]*

mübeşşir-i ḳabūl-i şehriyār-ı ʿālī-tebār olan: *(Hediye) Yüksek soylu sultanın kabul ettiğini müjdelemesi.*

daḫi **mübeşşir-i ḳabūl-i şehriyār-ı ʿālī-tebār olan** ḫilʿat-ı zer-tār-ı bülend-iʿtibār *(340:25). [mübeşşir-i ḳabūl-i şehriyār-ı ʿālī-tebār olan, -an]*

mübeşşir-i ḳudūm-ı şādī-lüzūm-ı ḥıdīv-i maʿdelet-rüsūm olmaġın: *Adaletli hükümdarın sevinilmesi gereken gelişini müjdelemek.*

nümūdār-ı kār-zār-ı ḥarb ü sitīz eyledikleri **mübeşşir-i ḳudūm-ı şādī-lüzūm-ı ḫıdīv-i maʿdelet-rüsūm olmaġın** *(232:7). [mübeşşir-i ḳudūm-ı şādī-lüzūm-ı ḫıdīv-i maʿdelet-rüsūm olmaġın, -maġ, -ın]*

mübeşşir-i ḳudūm-i şehriyārī olan: *Sultanın gelişinin müjdelenmesi.*

dürlü dürlü bāzīçeler der-kār ve ekṣer-i erbāb-ı temāşā **mübeşşir-i ḳudūm-i şehriyārī olan** *(257:8). [mübeşşir-i ḳudūm-i şehriyārī olan, -an]*

mübeşşir-i teşrīf-i pādişāh-ı z̄ī-şān: *(III. Ahmet) Şerefli padişahın (düğün alanına) gelişinin şereflendirilmesinin müjdelenmesi.*

ṭanīn-endāz-ı ḳubbe-i āsumān ve ṭop şenlikleri **mübeşşir-i teşrīf-i pādişāh-ı z̄ī-şān** ve *(176:30). [mübeşşir-i teşrīf-i pādişāh-ı z̄ī-şān,]*

mübtelā ol: *Tutulmak, bağlanmak.*
1. **Oldı** dil bir āsiyābī dilberine **mübtelā** *(235:21). [mübtelā oldı, -dı]*
2. Bir ḳuyumcı dilberine **mübtelā oldum** ki ben *(298:17). [mübtelā oldum, -du, -m]*

mübtelāyān-ı berş ü tiryākiñ yüzlerine: *Afyon tiryakilerinin yüzleri.*

mübtelāyān-ı berş ü tiryākiñ yüzlerine reşāşe-pāş-ı tesliyet olmaġ içün *(275:12). [mübtelāyān-ı berş ü tiryākiñ yüzlerine, -n, -e]*

mübtenī: *Dayanan, kurulu, kurulmuş olan.*

mübtenī naḳd-i kerem-i ḫüsrev-i ʿālī-himeme selem virmek ve *(172:4). [mübtenī,]*

mücālis: *Oturmak.*

mücālis ve cānib-i yesārlarında Raḳḳa vālīsi vezīr-i mükerrem ʿAlī Paşa ve *(286:26). [mücālis,]*

mücālis buyurdılar: *Oturmak, birlikte oturmak.*

mücālis buyurdılar *(319:29). [mücālis buyurdılar, -dı, -lar]*

mücāselet: *Katılmak, birlikte oturmak.*

saʿādetlü Muṣṭafā Paşa ḥażretleri ve baʿżı müteʿayyinān-ı erkān-ı devlet **mücāseletleri** *(327:1). [mücāseletleri, -ler, -i]*

mücāselet buyurup: *Birlikte oturmak.*

mücāselet buyurup sāʿat-i ḫāmisede muḳaddemāt-ı şevḳ u ṭaraba mübāşeret ve *(273:22). [mücāselet buyurup, -up]*

mücāselet ḳıldılar: *Oturmak.*

ve baş silāḥşor aġa ve bir silāḥşor aġa ile daḫi **mücāselet ḳıldılar** *(306:19). [mücāselet ḳıldılar, -dı, -lar]*

mücellā vü muṣayḳal: *(Kale için) Parlak ve pırıl pırıl.*

ile ẓuhūr idüp baḳırdan maṣnūʿ **mücellā vü muṣayḳal** ber-ḳāʿide burc u bārūsı *(303:3). [mücellā vü muṣayḳal,]*

mücelled-i laṭīf: *(Ahmed Buni'nin eseri için) Çok güzel ciltlenmiş.*

Muṣḥaf-ı Şerīf ve Şeyḫ ḫaṭṭı ile Sūre-i Enʿamı ḫāvī bir **mücelled-i laṭīf** ve *(166:5). [mücelled-i laṭīf,]*

mücerreb: *Denenmiş, sınanmış, tecrübe edilmiş II etkili, güçlü.*

mücerreb ḫayr-ḫᵛāh-ı devlet ve devām-cūy-ı salṭanat ḥālā dergāh-ı ʿālī *(146:20). [mücerreb,]*

mücerred: *Yalnız, tek, tek başına.*
1. dek cenāb-ı āṣaf-ı derya-dil sāye-bān semtine māʾil olmadığı **mücerred** hevāda *(257:12). [mücerred,]*
2. idi Kebīr alat yanında ol rīsmān mānende-i nā-peydā olmaġla kebīr alat ḥareket itmeksizin raḳḳāṣlar gāh vicāhen ve gāh ḳıçın ḳıçın revişlerin seyrān idenler **mücerred** ṣırıḳlara *(258:33). [mücerred,]*
3. eyyām-ı sāʾireden ziyāde iẓhār-ı esbāb-ı meserret olındığı **mücerred** aġa-i müşārün-ileyh *(339:33). [mücerred,]*

mücerred: *Açık, yalın.*

birle tekmīl olunması aġa-i müşārün-ileyhe **mücerred** ikrām u tebcīl olunmaġın *(199:13). [mücerred,]*

mücevher: *Değerli taş.*
1. Ve bir **mücevher** kāse-i faġfūr mıṣrāʿ Ki leṭāfetde nezāketde bir içim ṣudur Neṣr *(161:1). [mücevher,]*
2. Neṣr Ve bir **mücevher** kūze-i billūr-ı muraṣṣa-kār ki ḳıymet-şiken-i efser-i faġfūr-ı nām-dār olup *(161:8). [mücevher,]*
3. ḳılāde-i raḫt-ı ʿālem-pesendi ve ʿıḳdu'l-cevāhir-i Süreyyā **mücevher** sīne-bendi olup *(216:8). [mücevher,]*
4. duʿa ve maʿraż-ı hümāyūna muʿtād-ı ḳadīm üzere ḳapaġı **mücevher** bir *(313:11). [mücevher,]*

mücevher çalar sāʿat: *Değerli taşlardan yapılmış süs eşyası.*

ve elmās u yāḳūt ile pür-zīnet **mücevher çalar sāʿat** ve iki biñ üç yüz *(298:23). [mücevher çalar sāʿat,]*

mücevher ḫançer: *Değerli taşlarla bezenmiş ucu sivri, iki yanı keskin bıçak.*

mücevher ḫançer ki miyāne-i kevākib-i derriyede hilāl-i āsumāna beñzer ve *(166:16). [mücevher ḫançer,]*

mücevher incü takımlı çep-rāst: *Üzerinde incileri bulunan çapraz sırmalı mücevher.*

çep-rāst ve bir ḳıṭʿa mücevher öñ ḳuşaḳ ve bir **mücevher şırmalı ḫazīne ḳolanı** *(299:17). [mücevher incü taḳımlı çep-rāst,]*

mücevher ḳalḳanlu: *Değerli taşlarla bezenmiş, yuvarlak biçimli korumalık.*

mücevher raḫtlu ve **mücevher ḳalḳanlu** incü ve cevāhir işleme dīdekler ve *(368:34). [mücevher ḳalḳanlu, -lu]*

mücevher ḳuşaḳ: *Değerli taşlarla bezenmiş, bele takılan enli kumaş.*
1. muraṣṣaʿ u muṣannaʿ **mücevher ḳuşaḳ** ve iki ʿaded şeş-ḫāne faġfūrī kāse ve ḫoş-āb ṭabaġı *(242:12). [mücevher ḳuşaḳ,]*
2. **mücevher ḳuşaḳ** ve iki ṭonluḳ dībā-yı ʿacemī ve sekiz ṭonluḳ aṭlas-ı firengī *(361:18). [mücevher ḳuşaḳ,]*

mücevher öñ kuşak: *Değerli taşlarla bezenmiş kemer.*

çep-rāst ve bir ḳıṭʿa **mücevher öñ ḳuşaḳ** ve bir mücevher şırmalı ḫazīne ḳolanı *(299:17). [mücevher öñ ḳuşaḳ,]*

mücevher rahtlu: *Değerli taşlarla bezenmiş koşum takımı.*

mücevher raḫtlu ve mücevher ḳalḳanlu incü ve cevāhir işleme dīdekler ve *(368:34). [mücevher raḫtlu, -lu]*

mücevher serġuşlar: *Değerli taşlarla bezenmiş sorguçlar.*

taḫt-ı revānıñ derūnını envāʿ-ı cevāhir ile ārāste ve **mücevher serġuşlar** ile *(314:29). [mücevher serġuşlar, -lar]*

mücevher şırmalı ḫazīne ḳolanı: *Altın suyuna batırılarak yaldızlanmış ya da yaldız olmadan ince gümüş telden yapılan dizgin.*

çep-rāst ve bir ḳıṭʿa mücevher öñ ḳuşaḳ ve bir **mücevher şırmalı ḫazīne ḳolanı** *(299:17). [mücevher şırmalı ḫazīne ḳolanı,]*

mücevher ü muraṣṣaʿ u muṣannaʿ: *Bir ustanın elinden çıkmış, değerli taşlarla bezenmiş, değerli taş.*

Neṣr Ve āyīneli Hind işi bir **mücevher ü muraṣṣaʿ u muṣanna**ʿ cevāhir çekmecesi *(161:17). [mücevher ü muraṣṣaʿ u muṣannaʿ,]*

mücevveze: *Başa giyilen üstü bombeli bir çeşit kavuk.*
1. **mücevveze** ve yeşil aṭlas ḳaftān ile sürūş-ı sebzīn-bāl-i Burāḳ-süvār gibi *(155:14). [mücevveze,]*
2. **mücevveze** ile pīş-gāhlarında yüriyüp otaġ-ı hümāyūna ḳarīb olduḳlarında *(155:17). [mücevveze,]*
3. dīvān-ı ʿīd resmi üzere çāşnī-gīrān-ı ḫāṣṣa **mücevveze** ve üst ḳaftānlar ile *(158:29). [mücevveze,]*
4. pey-devān oldılar Anlarıñ ʿaḳābinde sūr-ı hümāyūn emīni ṣof üst ve **mücevveze** *(182:18). [mücevveze,]*
5. Ṭaʿāmdan muḳaddem saḳḳāyān-ı sīm **mücevveze** ile legen ve ibrīḳ virüp ve *(194:22). [mücevveze,]*
6. ṣunup ve çāşnī-gīrān **mücevveze** ve üst ḳaftānı ile pervāne gibi ḫıdmetlerine *(226:31). [mücevveze,]*
7. çavuşbaşı aġa ve ḳapucılar ketḫudāsı aġa **mücevveze** ve erkān kürki ile pīş-gāh-ı düstūrīde *(233:23). [mücevveze,]*
8. ṣāniyen şeref-i iẕn-i ihdāya maḳrūn olduḳda sūr emīni efendi **mücevveze** ve *(233:33). [mücevveze,]*
9. Yevm-i mezbūrda sāʿat-i ʿāṣirde aşçıbaşı ve çāşnī-gīrān **mücevveze** ve *(266:25). [mücevveze,]*
10. ḫażretleri daḫi **mücevveze** ve üst ḳaftānı ve sāʾir ocaḳ ḫalkı *(267:15). [mücevveze,]*
11. **mücevveze** ve legen ibrīḳ ile ḥużūr-ı hümāyūndan güẕār ve müsāfir çergelerinde *(286:16). [mücevveze,]*
12. basṭ-ı cenāḥ-ı irtiyāḥ itdiler Ve sāʾir ışṭabl-i ʿāmire ḫuddāmı keẕālik **mücevveze** *(306:5). [mücevveze,]*
13. bāzergānbaşı Ḥüseyin Aġa **mücevveze** ile ḥużūr-ı āṣafīde *(305:13). [mücevveze,]*
14. ḳuyumcubaşı **mücevveze** ve semmūr erkān kürki ve on ḳadar baraṭalı yedekçi ile *(314:33). [mücevveze,]*
15. mālikāne ḫalīfeleri ser-cümle **mücevveze** ve libās-ı dīvānīleri ʿale't-tertīb üç direkli *(319:9). [mücevveze,]*
16. destār-ı ʿādī ve libās-ı rūz-merreleri ile baʿdehū cebecibaşı üst ve **mücevveze** ile *(339:3). [mücevveze,]*
17. ve cebeciler kātibi **mücevveze** ve ṣof muvaḥḥidī kürk ile ve dört nefer ketḫudāları *(339:4). [mücevveze,]*
18. **mücevveze** ve sāʾir żābiṭān ve küttāb u müteʿayyinān daḫi libās-ı maḫṣūṣları ile *(339:7). [mücevveze,]*
19. **mücevveze** ve eṣvāb-ı dīvānīleri ile ḫıdmet-i lāzımelerini tetmīm ve zülüfliyān u teber-dārān *(360:30). [mücevveze,]*
20. cerrāḥbaşı Süleymān Efendi **mücevveze** ve ferrāce kürk ile baʿdehū ḳırḳ nefer yeñiçeriyānıñ *(367:2). [mücevveze,]*
21. ber-resm-i sābıḳ maʿrūf **mücevveze** ve ferve-i ṣof ile ve bir ṭarafdan *(367:5). [mücevveze,]*
22. naḫıl aġası Meḥemmed Aġa ve miʿmār aġa **mücevveze** ve orṭa ḳuşaḳ ve beyāż ḳuṭnī ḳaftān *(367:7). [mücevveze,]*

mücevveze kaydından: *Sarık giymenin vermiş olduğu külfet.*

erbāb-ı dīvān daḫi **mücevveze ḳaydından** āzāde-ser olup destār ve *(286:22). [mücevveze ḳaydından, -n, -dan]*

mücevveze-ber-ser: *Başta bulunan üstü bombeli bir çeşit kavuk.*

mücevveze-ber-ser ser-ā-ser kürkler ile āṣiyān-gāh-ı niʿmete ḳonup ser-ā-ser *(306:4). [mücevveze-ber-ser,]*

mücevveze-i celālet-vesīm: *Ululuk sembolü olan üstü bombeli bir çeşit kavuk.*

ve üst ve **mücevveze-i celālet-vesīm** ile yüriyüp ve ḳapucılar pīş-keşçisi *(265:35). [mücevveze-i celālet-vesīm,]*

mücevvezelü süvārīler: *Kavuklu atlı birlikler.*

ki her birini ḫademe-i ışṭabl-ı ḫāṣṣadan birer **mücevvezelü süvārīler** çekerler *(368:36). [mücevvezelü süvārīler,]*

mūcib-i kelāl olup: *Usanç verici olmak.*

mūcib-i kelāl olup lākin müşaʿbidān-ı Mışriyyeniñ her gün rūz-ı pīşīnden *(317:22). [mūcib-i kelāl olup, -up]*

müctemiʿu'ş-şeml-i silk-i ḫıdmet olup: *Hizmet için sıra sıra dizilerek toplu bir şekil oluşturmak.*

kehkeşān gibi kemer-beste-i maḳām-ı ʿubūdiyyet ve Şüreyyā gibi **müctemiʿu'ş-şeml-i silk-i ḫıdmet olup** *(250:25). [müctemiʿu'ş-şeml-i silk-i ḫıdmet olup, -up]*

müctemüʿu'ş-şeml: *Derlenip toparlanmak.*

perīşān iken ḳuṭās-ı zer-tār-ı Şüreyyā-miṣāl **müctemüʿu'ş-şeml** ve bāhirü'l-lemeʿān oldılar *(334:7). [müctemüʿu'ş-şeml,]*

müdāfaʿa: *Savunma, koruma.*

tesḫīrine hücūm u ihtimām ve ḳalʿadan püskürmeler ile **müdāfaʿada** ber-kāʿide *(346:14). [müdāfaʿada, -da]*

müdāfaʿa-i ḫamle-i peykār: *Savaş hamlesine karşı koymak.*

ve sefīne daḫi medāfiʿ u benādıḳ ile **müdāfaʿa-i ḫamle-i peykār** ṣūretinde şenlikler iderek *(186:4). [müdāfaʿa-i ḫamle-i peykār,]*

müdānī: *Eş, denk, benzer.*

müdānī naḳş-ı süm-i ḳadem-i ḫoş-reftārı heykel-i hilāl-i tābān *(369:16). [müdānī,]*

muḍārebe: *Vuruşma.*
1. cirīd-bāzān-ı piyāde ṭaraf ṭaraf çūp-ı sīne-kūp-ı cirīd ile **muḍārebeye** *(182:1). [muḍārebeye, -y, -e]*
2. lākin güreşden ferāġat ve baş başa **muḍārebeye** mübāderet idüp ʿāḳıbet *(275:9). [muḍārebeye, -y, -e]*

muḍārebe-i cirīd: *Cirit vuruşması.*

tār u pūdı gibi biri birine girişüp ḳatıldılar **Muḍārebe-i cirīd** muḥārebe-i bi'l-ḥadīde *(182:7). [muḍārebe-i cirīd,]*

muḍārebe-i cirīd-bāzān: *Cirit oyunlarının vuruşmaları.*

mülāʿabe-i cündiyān ve **muḍārebe-i cirīd-bāzān** bir mertebe germā-germ oldı ki *(358:25). [muḍārebe-i cirīd-bāzān,]*

müdāreke-i esbāb-ı neşāṭa: *Şenlik gereçleri hazırlığı.*

Bu eşnāda ne melāʿib ü melāhīye raġbet ve ne **müdāreke-i esbāb-ı neşāṭa** *(325:26). [müdāreke-i esbāb-ı neşāṭa, -a]*

müdāreke-i esbāb-ı sūrda: *Düğünün düzgün bir şekilde olması.*

ikrām olunup baʿdehū anlar daḫi İstanbula riʿcat eylediler Ḫulāṣa **müdāreke-i esbāb-ı sūrda** *(152:27). [müdāreke-i esbāb-ı sūrda, -da]*

müdāreke-i esbāb-ı sürūra: *Şenlik için gerekli olan araç ve gereçleri hazırlıkları gözden geçirmek.*

Müdāreke-i Esbāb-ı Sürūrā Mübāşeretleri Beyānındadır *(146:31). [müdāreke-i esbāb-ı sürūrā, -a]*

müdāreke-i hediyye: *Hediye sağlamak.*

müdāreke-i hediyye ḫalefine taḳrīb olunurken beyt *(354:14). [müdāreke-i hediyye,]*

müdāvim: *Bir işi devamlı yapmak.*

sütūn-ı ḫayme gibi ḳāʾim ve masḫaralıḳ ḫıdmetine **müdāvim** iken obanıñ ʿalemini *(279:11). [müdāvim,]*

müddeʿā-yı düşvār: *Güç iddia olunan şey.*

iḫżār olunup bu **müddeʿā-yı düşvār** tekrār tercümānlar taḳrīri ile lisānından *(243:1). [müddeʿā-yı düşvār,]*

müddet: *Süre, zaman aralığı.*
1. müstaġnī eyledi Her nıṣf sāʿat miḳdārı **müddetde** bir kerre bir ʿaḳabe taʿbīr olunur *(253:21). [müddetde, -de]*
2. bī-ārām u direng itdiler Ve bir **müddet** ḫarb u ḍarbdan ṣoñra ṭabl-ı āsāyiş çalınmaġla *(264:21). [müddet,]*
3. tesyīr eylediler ve şeh-zādegān-ı ʿālī-tebār ḫażerātınıñ bir **müddet** *(314:17). [müddet,]*
4. elmās çep-rāst-ı muṣannaʿ-ı vaḳḳād bu **müddete** dek cenīn-i meşīme-i nişīn-i kār-gāh-ı üstād olup *(340:17). [müddete, -e]*
5. telāfī-i mā-fāt eylediler Bu ḫālet bir sāʿat ḳadar **müddete** bāliġ olduḳda sālifü'ẕ-ẕikr *(352:4). [müddete, -e]*

müderrisān-ı kirām: *Büyük kadılar.*

ve ʿaḳablerince zümre-i çavuşān baʿdehū **müderrisān-ı kirām** *(366:33). [müderrisān-ı kirām,]*

müderrisīn-i kirām efendiler: *Değerli, büyük müderrisler.*
1. Yevm-i mezbūrda **müderrisīn-i kirām efendiler** maʿzūm-ı velīme-i sulṭān-ı enām olmaġın *(201:5). [müderrisīn-i kirām efendiler,]*
2. ʿaded **müderrisīn-i kirām efendiler** ḫasbe'l-muʿtād ve żiyāfet-ḫāne-i ḫāḳānīde *(201:10). [müderrisīn-i kirām efendiler,]*

müdevver çarḫī fişegi: *Yuvarlak biçimli bir fişek türü.*

şeklinde bir **müdevver çarḫī fişegi** ināre olunup yigirmi otuz kerre *(309:4). [müdevver çarḫī fişegi,]*

muḍḥik şūretler: *Gülünç cisimler.*

beyninde vāsıṭa ādem-i yabānī ve ekrād-ı Afġānī gibi nice **muḍḥik şūretler** ve *(336:2). [muḍḥik şūretler, -ler]*

muḍḥik-şūret ü uʿcūbe-heyʾet cemāller: *Gülünç kılıklı ve acayip görünüşlü güzel yüz.*

terānesiyle çerāġ-efrūz-ı şeṭāret ve nice **muḍḥik-şūret ü uʿcūbe-heyʾet cemāller** *(312:26). [muḍḥik-şūret ü uʿcūbe-heyʾet cemāller, -ler]*

müʾeddā: *(Beyitler kastedilerek) İleri sürüldüğü gibi.*
1. **müʾeddāsınca** edā-yı ḫıdmet ile daʿvāsını iṯbāt ve tecdīd-i berāt-ı ḥayāt eyleyüp *(243:22). [müʾeddāsınca, -s, -ınca]*
2. ki mışrāʿ Ayaġı yer mi başar raḫş-ı murāda bineniñ **müʾeddāsınca** *(344:4). [müʾeddāsınca, -s, -ınca]*

müʿeddā: *Sözün anlamı.*

müʿeddāsınca piyādeden piyādeye ṭafarāt ve ḳayıḳdan ḳayıġa taḥrīk-i ḫaṭevāt ile *(257:3). [müʿeddāsınca, -s, -ınca]*

müʾeddī olacaḳ: *Yol açmak, sebep olmak.*

müʾeddī olacaḳ mertebeye vardıḳda kiş kiş-i serhengān ile miyānları *(182:8). [müʾeddī olacaḳ, -acaḳ]*

müʾeddī-i muḥārebe olacaḳ: *Savaşa yol açmak.*

rezm ü peygārları **müʾeddī-i muḥārebe olacaḳ** mertebelere bādī olmaġın *(346:17). [müʾeddī-i muḥārebe olacaḳ, -acaḳ]*

müʾellefāt-ı Aḥmed Būnīden: *Ahmed Buni'nin eserleri (Ahmed Bûnî sihir ve tılsım konusundaki eserleriyle tanınan alim).*

müʾellefāt-ı Aḥmed Būnīden ḥırz-ı cān-ı ʿārifān olmaġa elyaḳ u aḥrā nüsḫa-i Şemsü'l-Maʿārifü'l-Kübrā *(166.6). [müʾellefāt-ı Aḥmed Būnīden, -den]*

müʾessir olur: *Etkilemek.*

Şevḳ ü kederi şāhıñ **olur** ḫalḳa **müʾessir** *(329:23). [müʾessir olur, -ur]*

müfād-ı ḫaṭṭ-ı şerīf-i cihān-münḳādı: *Cihanın boyun eğdiği kutsal yazının anlamı.*

mutażammın oldıġını iẓhār ve **müfād-ı ḫaṭṭ-ı şerīf-i cihān-münḳādı** *(308:21). [müfād-ı ḫaṭṭ-ı şerīf-i cihān-münḳādı, -ı]*

müfād-ı ʿibāret-i salṭanat olan: *Saltanat sözünün manası.*

hengām-ı saʿd-encāmda maʿnā-yı lafẓ-ı ḫilāfet ve **müfād-ı ʿibāret-i salṭanat olan** *(180:25). [müfād-ı ʿibāret-i salṭanat olan, -an]*

müfāḫir ü mübāhī: *(Ali Paşa için) Öğünen.*

ile **müfāḫir ü mübāhī** vezīr-i ibnü'l-vezīr Raḳka vālīsi Ḳara Muṣṭafā Paşa-zāde *(141:5). [müfāḫir ü mübāhī,]*

müfāhir ü mübāhī oldılar: *Övünç kazanmak.*

üzere ḫāk-būsī-i dergāh-ı ʿişmet-dest-gāh-ı pādişāhī ile **müfāḫir ü mübāḫī oldılar** *(156:22). [müfāḫir ü mübāḫī oldılar, -dı, -lar]*

müfessir-i āyet-i ṭaġa'l- mā: *(Hakka Suresi, 11. ayet) "Her yanı su bastı" ayetinin yorumcusu.*

şaḥrālar deryā ve her zebān-ı mevci **müfessir-i āyet-i ṭaġa'l- mā** ve *(325:15). [müfessir-i āyet-i ṭaġa'l- mā,]*

müfessir-i kerīme-i cennātu ʿadnin tecrī min taḥtehe'l-enhār: *(Taha suresi, 76. ayet) "Adn" bahçeleri vardır ki altlarından ırmaklar akar, ayetini tefsir etmek.*

müfessir-i kerīme-i Cennātu ʿadnin tecrī min taḥtehe'l-enhār ve derūnı tertīb-i şumūʿ-ı nücūmdan *(202:28). [müfessir-i kerīme-i cennātu ʿadnin tecrī min taḥtehe'l-enhār,]*

müfti'l-āfāk: *(Şeyhülislam Abdullah Efendi) Herkese fetva verme yetkisi olan.*

ḥasenetü'z-zamān ʿallāmetü'd-devrān **müfti'l-āfāḳ** *(188:26). [müfti'l-āfāḳ,]*

müfti'l-enām: *(Şeyhülislam Mirzazade Mehemmed) Şeyhülislâm hazretleri.*

baʿde bürhetün mine'z-zamān **müfti'l-enām** ḥażretleri daḫi pāy-gāh-ı cihān-dār-ı şevket-penāha *(177:8). [müfti'l-enām,]*

müfti'l-enām: *(Şeyhülislam Abdullah Efendi) Halka din konusunda görüş yayan.*
1. pīrāye-i erīke-i taḳvā ve revnaḳ-dih-i mesned-i fetvā şeyḫü'l-islām ve **müfti'l-enām** *(156:19). [müfti'l-enām,]*
2. Yevm-i mezbūrda şeyḫü'l-islām **müfti'l-enām** sellemehü's-selām ḥażretleri *(176:33). [müfti'l-enām,]*
3. ve şeyḫü'l-islām-ı sāmī-maḳām **müfti'l-enām** ʿallāmetü'z-zamān fehhāmetü'l-eyyām *(342:18). [müfti'l-enām,]*

muġannī vü ḫˇānende: *Şarkı ve şarkı söyleyen.*

Ve ḫˇānende başı Ḥasan Çelebi maʿrifetiyle cemʿ olunan ḫoş-terāne **muġannī vü ḫˇānende** *(142:9). [muġannī vü ḫˇānende,]*

muġāyir-i muʿayyenāt-ı muʿtāde: *Geleneğe yakışmaz.*

muġāyir-i muʿayyenāt-ı muʿtāde hem-mertebelerinden ziyāde żamm-ı hedāyā *(354:20). [muġāyir-i muʿayyenāt-ı muʿtāde,]*

muġber: *Tozlu, tozla kaplı, kırgın, gücenik.*

Bī-gerd-i keder rūy-ı zemīn var ise **muġber** *(328:24). [muġber,]*

muḥadderāt-ı ḥarem-serāy-ı cihān-dārīniñ: *Sarayın harem dairesinde bulunan iffetli kadınlar.*

ve zīver-i mihād-ı salṭanat olan **muḥadderāt-ı ḥarem-serāy-ı cihān-dārīniñ** *(165:28). [muḥadderāt-ı ḥarem-serāy-ı cihān-dārīniñ, -n, -iñ]*

muhadderāt-ı tütuḳ-nişīn-i ʿişmet: *(Padişah haremi) Temizlik perdesinin ardında oturan kadınlar.*

Lākin **muḫadderāt-ı tütuḳ-nişīn-i ʿişmet** ḥadīḳa-i sāḥil-serāy-ı tersānede *(147:10). [muḫadderāt-ı tütuḳ-nişīn-i ʿişmet,]*

muḥāfıẓ-i Ḳāhire-i Mıṣır Receb Paşa: *Kahire kalesi muhafızı Recep Paşa.*

baʿdehū **muḥāfıẓ-ı Ḳāhire-i Mıṣır** vezīr-i mükerrem saʿādetlü **Receb Paşa** *(200:12). [muḥāfıẓ-ı Ḳāhire-i Mıṣır Receb Paşa,]*

muḥakkık: *Gerçek.*

erbāb-ı ḥirfeti başması **muḥaḳḳıḳ** idi *(283:5). [muḥaḳḳıḳ,]*

muḥāl: *Olması, gerçekleşmesi, yapılması mümkün olmayan, imkânsız.*
1. **muḥāl** mertebesinde buldum *(209:29). [muḥāl,]*
2. Gören tüfeng yetişmek aña **muḥāl** ṣanur *(273:16). [muḥāl,]*
3. kemend-i himmet ile şikārı **muḥāl** ve tīzāb-ı dāne-i tüfeng-i āhen-güẕār ile *(362:13). [muḥāl,]*

muḥālaṭa-i yek-dīgerden: *Biri diğerine karışmak.*

ile **muḫālaṭa-i yek-dīgerden** nezāket ile ṣıyānet ḳılındı *(338:5). [muḫālaṭa-i yek-dīgerden, -den]*

muḥālifān-ı dīn olan: *Din muhalifi olmak, doğru yola karşı gelmek.*

mertebe tekmīl-i nāmūs-ı salṭanat ve **muḫālifān-ı dīn olan** ʿadāvet-sīretān-ı dost-ṣūrete *(339.35). [muḫālifān-ı dīn olan, -an]*

Muḥammed Semerḳandī: *Mahmud bin Muhammed Semerkandi, Kıraat alimi.*

ḥażretleri ṭaraf-ı şerīflerinden daḫi āyātı **Muḥammed Semerḳandī** *(190:8). [Muḥammed Semerḳandī,]*

muḥammer: *Yoğrulmak, yeni bir nitelik kazanmak.*

Ḫāk-i şaḥrāsında bu sūruñ **muḫammerdir** meger *(323:8). [muḫammerdir, -dir]*

muḥārebe-i bi'l-ḥadīde: *Demirle dövüşme.*

tār u pūdı gibi biri birine girişüp ḳatıldılar Muḍārebe-i cirīd **muḫārebe-i bi'l-ḫadīde** *(182:7). [muḫārebe-i bi'l-ḫadīde,-e]*

muḫarrer: *Yazılı, yazılmış, tahrir edilmiş.*
1. ḫaṭṭ-ı ḳalem-i mübārek-raḳam-ı İmtü'l-ʿAzīz ile **muḫarrer** bir *(189:14). [muḫarrer,]*
2. ḳalem-i ʿanberīn-raḳam-ı Ḥażret-i ʿÖmer Nesefī ile **muḫarrer** bir *(190:10). [muḫarrer,]*

muḫarrer ü mażbūṭdur: *Yazılı ve kayıtlı.*

muḫarrer ü mażbūṭdur *(344:30). [muḫarrer ü mażbūṭdur, -dur]*

muḫarrer ü merḳūm: *Yazılmış ve numaralandırılmış.*

ḳalem-i ʿanberīn-raḳamı ile **muḥarrer ü merḳūm** bir cild-i laṭīf Sūre-i Kehf-i şerīf *(170:5). [muḥarrer ü merḳūm,]*

muḥarrir-i veḳāyiʿ-i sūr-ı ḥitān olan: *Sünnet düğününde olup biteni yazmak.*

ve **muḥarrir-i veḳāyiʿ-i sūr-ı ḥitān olan** bu nāçīz-ter-i bendegān dāḫil-i meclis olup *(231:10). [muḥarrir-i veḳāyiʿ-i sūr-ı ḥitān olan, -an]*

muḥāṣara: *Ar. Kuşatma.*

muḥāṣara ile fetḥi içün ceng ü müşācereye mübāderet iderek defeʿāt ile *(346:13). [muḥāṣara,]*

muḥāsara eyleyen: *Kuşatmak.*

eṭrāfını **muḥāṣara eyleyen** levendāt-ı tersāne-i ʿāmire merdān-ı meydān-ı kār-zār *(188:9). [muḥāṣara eyleyen, -y, -en]*

muḥāṣara idenler: *(Kaleyi) Kuşatmak.*

ve gülle-i ṭop-ı miskete bedel elma-i Sinobī ile ḳalʿayı **muḥāṣara idenler** girü tüskirilüp *(267:25). [muḥāṣara idenler, -en, -ler]*

muḫāsebe-i evvel Ḥüseyin Efendiniñ: *Devletin mali işlerini denetleyen görevli, Hüseyin Efendi.*

Ve **muḫāsebe-i evvel Ḥüseyin Efendiniñ** daḫi beş ṭāḳa destār-ı ḫünkārī ve *(321:30). [muḫāsebe-i evvel Ḥüseyin Efendiniñ, -n, -iñ]*

muḫāṣım olup: *Birbirine düşman olmak.*

Hevādārī-i bedīʿ u ḳāsım ile birbirine lā-ʿan-şeyʾin **muḫāṣım olup** ṣuffe-i ḳahve-ḫāneyi *(181:26). [muḫāṣım olup, -up]*

muḫāṣır u maḥṣūr: *Kuşatma altında bulunma.*
1. ve aʿmāl-i edevāt-ı peygār u ceng iderek **muḫāṣır u maḥṣūr** yaʿnī *(264:26). [muḫāṣır u maḥṣūr,]*
2. **muḫāṣır u maḥṣūr** cāniblerinden āṣār-ı ġayret-i cāhiliyye ẓuhūrı ṣūret-bāzīde olan *(346:16). [muḫāṣır u maḥṣūr,]*

muḫāṭab-ı kerīme-i "nūn ve'l-ḳalemi vemā yesṭurūn": *Nun suresinin ilk ayetini söyleme.*

muḫāṭab-ı kerīme-i "Nūn ve'l-ḳalemi vemā yesṭurūn" ʿaleyhi't-taḥiyyeniñ *(139:3). [muḫāṭab-ı kerīme-i "nūn ve'l-ḳalemi vemā yesṭurūn",]*

muḫāṭ-ı pergār-ı istiḳrār ḳılındıḳdan: *Yerleşme pergeliyle çevrilme, yerleşim dairesinin planının hazırlanması (Padişah dairesinin yuvarlak bir şekil olması münasebetiyle).*

Dāʾire-i hümāyūn bu vech ile **muḫāṭ-ı pergār-ı istiḳrār ḳılındıḳdan** *(150:20). [muḫāṭ-ı pergār-ı istiḳrār ḳılındıḳdan, -ın, -dıḳ, -dan]*

muḥayyir-i ṣayrafī-i ʿaḳl u hūş olup: *Akıl sarrafını şaşırtmak.*

taḳdīr-i ḳıymeti **muḥayyir-i ṣayrafī-i ʿaḳl u hūş olup** ḳapaniçe yaḳalu *(369:23). [muḥayyir-i ṣayrafī-i ʿaḳl u hūş olup, -up]*

muḥayyir-i ʿuḳūl u ārā: *Akıllara durgunluk veren.*

idi ki her biri **muḥayyir-i ʿuḳūl u ārā** ve neşāṭ-baḫş u hevl-engīz ü ḥayret-efzā idi *(271:8). [muḥayyir-i ʿuḳūl u ārā,]*

muḥāzī: *Birbirinin karşısında ve bir hizada bulunan, paralel.*
1. Ve daḥi ḥālet-fezā nice bāzīçeler icrā idüp ez-cümle biri birine **muḥāẕī** iki *(176:14). [muḥāẕī,]*
2. pergār-ı devvār-ı hemvār-reftārı ḥāvī ve her biri **muḥāẕīsine** muḳābil cünbiş-i mütesāvī *(271:16). [muḥāẕīsine, -s, -i, -n, -e]*

muḥāzī: *Birbirine eş.*

muḥāzī belki bārūt-ḫāne-i nüh-ḳubbe-i eflākde nühüfte meḫāzin-i ḳudret olan *(348:2). [muḥāzī,]*

mühdā: *Bağış kazanmak.*

emāret-i ḥüsn-i ḳabūl olan ḫilʿat ilbāsı ile **mühdā** ve resūl-i nāʾil-i mesʾūl olup *(321:14). [mühdā,]*

mühendis: *Hendese işini yapan.*

ittişālinde bir maḥall taʿyīn olunup **mühendis** neccārlar ve üstād naḫl-kārlar *(141:26). [mühendis,]*

müheyyā: *Belirli bir iş için hazır durumda olan, hazır.*

ḥużūr-ı hümāyūnda ber-efrāşte-i sāḥa-i temāşā olmaġ içün **müheyyā** idi *(173:4). [müheyyā,]*

müheyyā itdirildi: *Hazır bulunmak, hazırlanmak.*

ve baʿżısı münāsib ḥālleri olan ricāl-i devlete taʿyīn ve sūr içün **müheyyā itdirildi** *(142:16). [müheyyā itdirildi, -dir, -il, -di]*

müheyyā kılmış: *Hazırlamak.*

müheyyā ḳılmış imiş İbtidā-yı ẓuhūrında tedārükini itmāma *(352:12). [müheyyā ḳılmış, -mış]*

müheyyā olan: *Hazırlanmak, hazırlanmış olan.*
1. ve neft ile müʿabbe içinde **müheyyā olan** beş ʿaded fānūs-ı şuʿle-dār-ı devvār ile *(202:31). [müheyyā olan, -an]*
2. içün **müheyyā olan** ikişer ṭonluḳ aġır hatāyī-i girān-bahā vü girān-miḳdār-ı cemīl ḳapudānlarıñ gerden-i iftiḫārlarına *(368:8). [müheyyā olan, -an]*

müheyyā vü āmāde olan: *Hazırlanmak.*

zīr-i serā-perde-i çetr-i ḫafāda Sarāy-ı ʿAtīḳ sāḥasında **müheyyā vü āmāde olan***(364.27). [müheyyā vü āmāde olan, -an]*

mühezzeb: *Düzeltilmiş, yoluna koyulmuş.*

netīce-nümā-yı muḳaddemāt-ı ḫulūş u reşād olmaġın nüsḫa-i aḫlāḳı **mühezzeb** ṣıdḳ u ʿubūdiyyeti *(146:19). [mühezzeb,]*

mühīb: *Heybetli, korkunç.*

ʿaḳabe gelüp ḳıç ṭarafında bir **mühīb** dīv-peykeri ve cānib-i āḫerinde bir nice *(253:35). [mühīb,]*

mühīb cemāller: *Ürkünç cisim.*

buña beñzer **mühīb cemāller** ve uʿcūbe ḳıyāfetler ile şeṭāretler gösterüp mehter-ḫānelerin*(336:3). [mühīb cemāller, -ler]*

mühīb heyʾetlü: *(Kukla) Korkunç görünüşlü.*

mühīb heyʾetlü dīv ṣūretlü pīr ü bernā ḳıyāfetlü ters-nāk tirşe-çihrelerden *(277:28). [mühīb heyʾetlü,]*

mühīb ṣūretler: *Ürküntü verici kuklalar.*

ve mükemmel merher-ḫāneler ve nice **mühīb ṣūretler** ve dürlü dürlü *(240:21). [mühīb ṣūretler, -ler]*

mühimmāt: *Gerekli malzemeler.*

ve sāʾir **mühimmātına** mübāşeret ve her gün saʿy olunaraḳ cümlesi lüzūmından *(148:6). [mühimmātına, -ı, -n, -a]*

mühimmāt u levāzım taʿbiyesine: *Gerekli şeylerin düzenlemesi.*

edevāt-ı nāriyye iʿmāli içün **mühimmāt u levāzım taʿbiyesine** mübāderet olundı *(355:19). [mühimmāt u levāzım taʿbiyesine, -n, -e]*

muḫīṭ olan: *Kuşatmak.*

eṣnāsında eṭrāf u eknāflarını girdā-gird **muḫīṭ olan** gürūh-ı enbūh-ı deryā-ḫurūş *(367:17). [muḫīṭ olan, -an]*

muḫīṭ u dāʾir: *Çepeçevre.*

muṣallāyı **muḫīṭ u dāʾir** ve ol minaṣṣa-i ʿarūs-i ʿibādet olan çemen-ṣuffe-i dil-nişīni *(150:5). [muḫīṭ u dāʾir,]*

muḫīṭ-i ʿavālim-i iḳbāl ü şevket: *(III. Ahmet) Büyüklük ve mutluluk alemlerini kuşatan.*

Bu eṣnāda **muḫīṭ-i ʿavālim-i iḳbāl ü şevket** ḳulzüm-i bī-kerān-ı celāl ü saṭvet *(346:5). [muḫīṭ-i ʿavālim-i iḳbāl ü şevket,]*

muḫīṭ-i maḥmidet: *(III. Ahmet) Şükür borcu ödenmeyecek kişi.*

Muḥīṭ-i maḥmidet kim vaṣfınıñ yoḳ ḥadd ü pāyānı *(217:19). [muḥīṭ-i maḥmidet,]*

muḥkem: *Sağlam, dayanıklı.*
1. miyānına **muḥkem** bend ü ilṣāḳ itdikden ṣoñra anıñ dūşına refīk-i aḫeri süvār ve *(209:38). [muḥkem,]*
2. atup ve bir cānibini eliyle **muḥkem** ṭutup bün-nişīnān-ı sütūn maşrabayı rīsmāna *(243:13). [muḥkem,]*
3. ān-ı vāḥidde **muḥkem** ve merābıṭ-ı ḥibāl-i āmālleri müstaḥkem olup *(263:11). [muḥkem,]*
4. ve Mışrīleriñ ellerin ardına **muḥkem** bend idüp ayaḳlarına buḳaġılar urdılar *(317:27). [muḥkem,]*
5. jengārī senbīle ḳoyup senbīlleri **muḥkem** bend ü rabṭ ile daḫi iktifā itmeyüp *(317:29). [muḥkem,]*

muḥkem rīsmānlar: *Sağlam ip.*

muḥkem rīsmānlar ṭaḳılup taḫliye-i meydān ḳılınmış ve derūn-ı dāʾire zümre-i yeñiçeriyāna *(262:15). [muḥkem rīsmānlar, -lar]*

mühre-bāzī vü şuʿbede-sāzī idüp: *Gösteriler ve oyunlar sergilemek.*

edāsıyla **mühre-bāzī vü şuʿbede-sāzī idüp** çengileriñ ardında resen-bāz daḫi *(295,:3). [mühre-bāzī vü şuʿbede-sāzī idüp, -üp]*

mühre-endāzī-i tüfeng-i ejder-nişān: *Ağzında ateş saçan, ejdere benzeyen tüfeklerin mermi yağdırması.*

ve **mühre-endāzī-i tüfeng-i ejder-nişān** ile ceng-cūyān olup ḳalʿa fetḥi içün *(267:20). [mühre-endāzī-i tüfeng-i ejder-nişān,]*

mühre-i encüm-şümārı: *Yıldızlar sayısınca bilye.*

Mühre-i encüm-şümārı itdi destinde nihān *(276:5). [mühre-i encüm-şümārı, -ı]*

mühre-i mihri: *Güneş topu.*

Mühre-i mihri o da göz göre pinhān eyledi *(276:11). [mühre-i mihri, -i]*

mühre-i sitāre-devr-i tüfekle: *Yıldız gibi dolanan tüfek mermisi.*

yigirmi otuz ḳadar sebū-yı dūr-ā-dūr-nihādeyi yek-ā-yek **mühre-i sitāre-devr-i tüfekle** *(273:8). [mühre-i sitāre-devr-i tüfekle, -le]*

mühre-i tüfeng: *Tüfek bilyesi.*

gülle-i ṭop-ı misket gibi birbirine atup ve muşmulayı **mühre-i tüfeng** *(281:16). [mühre-i tüfeng,]*

mühr-i dehāndır: *Ağız mührü.*

Ehl-i süḫana bend-i zebān **mühr-i dehāndır** *(333:4). [mühr-i dehāndır, -dır]*

mühr-i şerīf-i vezāret: *Şerefli vezirlik mührü.*

ṣoñra tedāvül-i eyādī-i ezmān ile **mühr-i şerīf-i vezāret** dest-ḫoş-ı rāḥe-i liyāḳati olacaḳ *(168:22). [mühr-i şerīf-i vezāret,]*

mühr-i Süleymān: *Bir fişek türü.*
1. ḳaʿr-ı baḥre duḫūl u ḫurūc ve **mühr-i Süleymānīleriñ** ʿaks-i şuʿā *(203:14). [mühr-i Süleymānīleriñ, -ler, -iñ]*
2. **mühr-i Süleymānīsi** gibi ẕirve-i sütūnda āheste āheste şikemi üzere deverān ve *(212:29). [mühr-i Süleymānīsi, -s, -i]*
3. ārāste ve **mühr-i Süleymānī** ve māhtābe fişekleri birle pīrāste ḳılınup ṭārem-i ḫūşe-nümāsı *(219:5). [mühr-i Süleymānī,]*
4. eṭrāfında ḳırḳar fişekle meşḥūn üç ʿaded **mühr-i Süleymānī** āvīzān olup nice *(219:32). [mühr-i Süleymānī,]*
5. fısḳiyye ve beş ʿaded **mühr-i Süleymānī** ve nice baḥrī ve püskürme ve ṭulunba *(230:11). [mühr-i Süleymānī,]*
6. her gūşesinde bir kūze-i memlū-yı Mıṣrī ile **mühr-i Süleymāna** dönüp *(246:15). [mühr-i Süleymāna, -a]*
7. **mühr-i Süleymānīler** tāb-dār ve gūna-gūn āvīze-i pür-zīb ü zīnet bī-şümār idi *(254:10). [mühr-i Süleymānīler, -ler]*
8. kevākib-i müstenīr ve **mühr-i Süleymānīler** ʿunḳūd-ı Şüreyyā-naẓīr idi İçinde *(255:1). [mühr-i Süleymānīler, -ler*
9. **mühr-i Süleymānī** ve ḳırḳ ördek ve yüz elli āsumānī ve on iki çömlek ve ḳarṭopı heyʾetli *(271:10). [mühr-i Süleymānī,]*
10. püskürmelerden fevvāre-vār ḳaṭarāt-ı şerāre rīḫte gāh gāh çadır fişeklerinde **mühr-i Süleymānlar** *(356:6). [mühr-i Süleymānlar, -lar]*

mühr-i süleymānī vü ḳabaḳlarıñ: *Fişekler; kabak fişeği ve altı köşeli Mühr-i Süleymani fişeği.*

ve **mühr-i Süleymānī vü ḳabaḳlarıñ** her birinde idrāc olunan yüzer yüz ellişer *(219:15). [mühr-i süleymānī vü ḳabaḳlarıñ, -lar, -ıñ]*

muḥtāc itdürmeden: *Yardım isteyecek seviyede olmak.*

kimesneye çekdirmeden ve ṭaşradan bir ferdiñ iʿānetine **muḥtāc itdürmeden** *(184:13). [muḥtāc itdürmeden, -dür, -meden]*

muḥtāc ol: *Bir şeye gereksinim duymak*
1. istiʿāre-i reh-vāra **muḥtāc oldıġımı** reftār u güftār u kirdārım muṣaddıḳ oldıġını *(261:1). [muḥtāc oldıġımı, -dıġ, -ım, -ı]*
2. teşdīd ü tevsīḳ olunmayup ve olunması daḫi tedārük-i ʿaẓīme **muḥtāc olmaġın** *(262, 30). [muḥtāc olmaġın, -maġ, -ın]*

muḥtāc-ı tervīḥ olduḳça: *İçi açılma ihtiyacı hissetme.*

fütūr u kelāl ʿārıż olup ḫāṭır-ı necābet-meʾāsirleri **muḥtāc-ı tervīḥ olduḳça** *(166:11). [muḥtāc-ı tervīḥ olduḳça, -duḳça,]*

Muḥtār-ı Ṣıḥāḥ: *Muhammed Ebu Bekir, er-Razi tarafından yazılmış, Cevherî'nin Tacü'l-luga ve Sıhahü'l-Arabiyye adlı sözlüğünün muhtasarıdır.*

Muḫtār-ı Ṣıḥāḥ ve bir Şerḥü'l-Meşārıḳ ve birer ṭop dībā ve hatāyī ve aṭlas ve *(192:6). [Muḫtār-ı Ṣıḥāḥ,]*

muḥtār-ı şıṭabl-ı ser-bülendi: *(Kara Mustafa Paşa) Has ahırın başı.*

gül-rūy-ı seped-kār olan **muḫtār-ı şıṭabl-ı ser-bülendi** yaʿnī Ḳara Muṣṭafā Efendi *(306:24). [muḫtār-ı şıṭabl-ı ser-bülendi,]*

mühtedī-i mezbūr: *(Köle) Söz konusu doğru yolu bulan kişi.*

Mühtedī-i mezbūr ʿaraḳiyye-i tersāyīyānesin zemīne efgende ve *(244:1). [mühtedī-i mezbūr,]*

muhtelif: *Çeşitli, ayrı.*

ṭāḳa daḫi destār-ı bendī ve on sekiz ʿaded mütenevviʿ ve **muḫtelif** muḳaddem *(200:19). [muḫtelif,]*

muḫtelifü'l-elvān saḫtiyān: *Renkli renkli, serpilerek boyanmış ve cilalanmış deri.*

muḫtelifü'l-elvān saḫtiyān ʿarż-ı ʿatebe-i mülūkāne eyleyüp icrā-yı resm ü āyīn eylediler *(239:12). [muḫtelifü'l-elvān saḫtiyān,]*

muḫtelifü'n-naḳş ve'l-levn firengī aṭlas-ı cilā-dāde: *Nakış ve rengi birbirinden farklı, parlak Avrupa dokuması atlas.*

ve on iki ṭonluḳ **muḫtelifü'n-naḳş ve'l-levn firengī aṭlas-ı cilā-dāde** ve üçer *(214:23). [muḫtelifü'n-naḳş ve'l-levn firengī aṭlas-ı cilā-dāde,]*

muḫtemil-i ṣıdḳ u kezib: *Doğru ve yanlış olduğunu bilmek.*

Hep **muḫtemil-i ṣıdḳ u kezib** bir ḫaber anlar *(332:9). [muḫtemil-i ṣıdḳ u kezib,]*

muḫteriʿ-i ḫāṣṣ-ı dest-pīşesi olan: *(İbrahim Efendi) Kendine özel bir buluş geliştirmek.*

muḫteriʿ-i ḫāṣṣ-ı dest-pīşesi olan timsāḥ ṣūreti idi ki başma yemeni pūşidesi *(351.25). [muḫteriʿ-i ḫāṣṣ-ı dest-pīşesi olan, -an]*

muḫtesib heyʾetinde: *Belediye işlerine bakan memur kılığı.*

hevesiyle bir şaḫṣ-ı ḫar-süvār-ı vāj-gūn-nişesti **muḫtesib heyʾetinde** ḳola bindirüp *(236:16). [muḫtesib heyʾetinde, -n, -de]*

muḫtevī: *Bir şeyi kapsayan, içine alan II İçinde bulunan, saklı, gizli.*

ḳadeḫi üçer timsāl-i bedīʿü'l-eşkāli **muḫtevī** ḳanādīl-i fürūzāndan üçer ḳat *(202:33). [muḫtevī,]*

muḫtevī: *Dolu, doldurulmuş.*

ve hāvan ve āsumānī fişeklerini **muḫtevī** bir ṣal daḫi yüriyüp edevāt-ı nāriyyesi *(230:12). [muḫtevī,]*

mühür-dār: *Osmanlı döneminde, vezir, vali gibi bir devlet büyüğünün mührünü taşımakla ve gerektiğinde çıkarıp resmi kâğıtlara basmakla görevli kimse.*

merḥūm ʿAmuca-zāde Ḥüseyin Paşa **mühür-dārlıġı** ile *(360:15). [mühür-dārlıġı, -lıġ, -ı]*

muḫyi-i şerʿ u sünnet: *(III. Ahmet) Allah'ın buyruğunu, peygamberin yolunu canlandıran.*

Revnaḳ-ı devlet ü dīn **muḫyi-i şerʿ u sünnet** *(273:25). [muḫyi-i şerʿ u sünnet,]*

muḫyī-i şerīʿat-ı Muḥammed: *(III. Ahmet kastedilerek) Hz. Muhammed'in doğru yolunu canlandıran.*

Muḫyī-i şerīʿat-ı Muḥammed *(126:19). [muḫyī-i şerīʿat-ı Muḥammed,]*

muḫyi-i sünnet: *(III. Ahmet için) Hz. Muhammed'in doğru yolunu canlandıran.*

Muḫyi-i sünnet muʿīnü'd-dīn imāmü'l-müslimīn *(145:17). [muḫyi-i sünnet,]*

muḫyī-i sünnet-i Aḥmediyye: *(III. Ahmet için) Hz. Muhammed'in iyi ahlakını yaşatan.*

ṣāḥib-ḳırān-ı ʿālem-gīr **muḫyī-i sünnet-i Aḥmediyye** medār-ı ḳıyām-ı şerīʿat-ı Muṣṭafaviyye *(136:7). [muḫyī-i sünnet-i Aḥmediyye,]*

muḫżır aġa: *Yeniçeri Ocağı'nda, odası ve bölük numarası sabit olmayan bölük kumandanı hakkında kullanılan deyimdir.*
1. muʿtād üzere meʾẕūr olan ḳapu ketḫudāları ve **muḫżır aġa** neferātı *(142:18). [muḫżır aġa,]*
2. diyerek şeşţā-yı maġz-ḫırāşī birle suḫre-sāzī eylediler **Muḫżır Aġa** *(207:6). [muḫżır aġa,]*
3. çavuşbaşı aġa ve ʿizzetlü teẕkireci efendiler ve **muḫżır aġa** ve ḳapucılar ketḫudāsı *(251:24). [muḫżır aġa,]*
4. ol vaḳitde **muḫżır aġa** olan Aḥmed Aġanıñ redīf-i maṭiyye-i kerem ü ʿaṭiyyesi olmaġla *(260:28). [muḫżır aġa,]*
5. **muḫżır aġa** ve yesārında ṣarı külāh ile bostānī odabaşısı öñince şāṭırān-ı zerrīn kemer *(365:18). [muḫżır aġa,]*
6. zer-efşān iderek yemīninde **muḫżır aġa** ve yesārında bostānīler oṭabaşısı *(368:30). [muḫżır aġa,]*

muḫżır aġa oṭasıdır: *Yeniçeri ocağında bölük numarası sabit olmayan ve muhzır ağa ortası denilen bir otağı kumanda eden kişinin kaldığı çadır.*

ki **muḫżır aġa oṭasıdır** dāʾire-i āṣafīye taʿyīn ve herkesiñ *(149:5). [muḫżır aġa oṭasıdır, -dır, -]*

muḫżır aġa ṭāʾifeleri: *Yeniçeri ocağında bölük numarası sabit olmayan ve muhzır ağa ortası denilen otağın kumanda edilen birlikleri.*

muḫżır aġa ṭāʾifeleri perdeden bīrūn dāʾiren-mā-dār āmāde-i ḫıdmet-i sūr-ı hümāyūn idiler *(251:30). [muḫżır aġa ṭāʾifeleri,]*

muḫżır aġa ṭāʿifesiniñ ser-cümle neferātı: *Muhzır ağa bölüğünün önde gelen askerleri.*

yeñiçeri orṭalarınıñ ve **muḫżır aġa ṭāʿifesiniñ ser-cümle neferātı** küleng-i ṣaff-der-ṣaff *(327:13). [muḫżır aġa ṭāʿifesiniñ ser-cümle neferātı,]*

muḫżır aġaya: *Yeniçeri Ocağı'nda, odası ve bölük numarası sabit olmayan bölük kumandanı hakkında kullanılan deyimdir.*

kerem-i ʿām buyurup ve **muḫżır aġaya** ḳul çavuşlarından başçavuş aġaya *(327:25). [muḫżır aġaya, -y, -a]*

muḫżır Aḥmed Aġa: *Yeniçeri ocağında bölük numarası sabit olmayan ve muhzır ağa ortası denilen bir otağı kumanda eden kişilerden biri olan Ahmed Ağa.*

ve **muḫżır Aḥmed Aġa** kemer-beste ve Çelebioğlı şöhretiyle mükennā *(204:28). [muḫżır Aḥmed Aġa,]*

muʿīnü'd-dīn: *(III. Ahmet için) dine hizmet eden, dinin yardımcısı.*

Muḥyi-i sünnet **muʿīnü'd-dīn** imāmü'l-müslimīn *(145:17). [muʿīnü'd-dīn,]*

müjde: *Güzel, sevindirici haber*
1. Hezār **müjde** ki ey baḫt devletiñ geliyor *(179:23). [müjde,]*
2. Seniñ de **müjde** ki vaḳt-i meserretiñ geliyor *(180:2). [müjde,]*

müjde-i hümāyūn: *Kutlu müjde.*

ile **müjde-i hümāyūn** gūş-ı temāşāşiyāna resīde olduḳda ʿādet-i sābıḳa *(274:10). [müjde-i hümāyūn,]*

müjde-i ḳudūm-i hünkārī: *Sultanın gelişini müjdelemek.*

müjde-i ḳudūm-i ḫünkārī ile zebān-ı kerre-nāy-ı mühībü'ṣ-ṣadādan gūş-ı ḫalḳa *(262:7). [müjde-i ḳudūm-i ḫünkārī,]*

müjde-künān: *Müjde getiren.*

Aña nā-ḫoş varana **müjde-künān** ḫoş geldiñ *(292:25). [müjde-künān,]*

müjde-res-i cān oldılar: *Cana müjde vermek.*

ile **müjde-res-i cān oldılar** *(275:14). [müjde-res-i cān oldılar, -dı, -lar]*

müje: *Kirpik.*

Müje ḫaylin dizer ol nergis-i mestān ṣaf ṣaf *(186:1). [müje,]*

muḳābele: *Karşılık, her hangi bir durumun karşılıklı olması.*
1. Ve otaġ-ı hümāyūn **muḳābelesinde** Kāġıd-ḫāne yolınıñ cānib-i yemīninde *(150:31). [muḳābelesinde, -s, -i, -n, -de]*
2. **muḳābelesinde** nāʾil-i elṭāf u aʿṭāf-ı şehriyār-ı İskender-evṣāf oldılar *(240:20). [muḳābelesinde, -s, -i, -n, -de]*
3. ile ceng-i ḥarbiye āġāz ḳıldılar Birbirine **muḳābele** ḳaṣdı ile *(244:23). [muḳābele,]*
4. üzere ihdā olunacaḳ at **muḳabelesinde** bir ḳıṭʿa elmāslu ḫançer ve her biri beşer *(345:5). [muḳabelesinde, -s, -i, -n, -de]*

muḳābele: *Hırlaşmak.*

ve tiryākiyān-ı nīm-cānıñ ḫoruldısını başdırup bir miḳdār **mükābele** ve *(274:24). [mükābele,]*

mukābele ḥalīfeleri: *Kalem başının yardımcısı.*

muḳābele ḫalīfeleri hem-zānū-yı dāʾire-i ḫˇān-ı iḥtirām oldılar *(248:24). [muḳābele ḫalīfeleri,]*

mukābele-i şehriyār-ı ʿālī-tebāra: *Soyu yüce hükümdarın karşısı.*

ve **muḳābele-i şehriyār-ı ʿālī-tebāra** resīde olduḳlarında ʿinān-ı reh-vārların *(370:19). [muḳābele-i şehriyār-ı ʿālī-tebāra, -a]*

muḳabele-i süvārī efendi: *Atlı orduyu karşılayanlar.*

1. ve sipāh u silāḥ-dār kātibleri ve **muḳabele-i süvārī efendi** ve ḫulefāları ve *(248:3). [muḳabele-i süvārī efendi,]*
2. ve **muḳabele-i süvārī efendi** destār-ı ʿādīleri ile ḥalḳa-bend-i cemʿiyyet *(248:19). [muḳabele-i süvārī efendi,]*
3. **muḳābele-i süvārī efendi** ṭarafından daḫi ḥasbe'l-ʿāde beş ṭāḳa destār-ı ḫünkārī *(249:25). [muḳābele-i süvārī efendi,]*

muḳābelesinde olan: *Karşılık göstermek, karşılık vermek.*

Ṣıdḳ-ı ʿUbūdiyyeti **Muḳābelesinde Olan** ʿİnāyeti ve Mīr-i Necībiniñ *(145:15). [muḳābelesinde olan, -an]*

mukābil: *Mukabele eden. Karşısında bulunan, karşı. Muhatab.*
1. **muḳābili** girān-miḳdār bir ḳıṭʿa cevher-i tāb-dār ve yigirmi ṭāḳa destār ve *(226:14). [muḳābili, -i]*
2. nihāde ve āġūş gibi güşāde eyleyüp ve aña muttaṣıl şemşīrlere **muḳābil** iki çenberi *(247:13). [muḳābil,]*
3. bālā-yı ʿaḳabede dört ʿaded kebş-i zerrīn-şāḫ birbirine **muḳābil** z̲ī-rūḥ gibi *(254:3). [muḳābil,]*
4. otaġ-ı hümāyūn **muḳābilinden** yeñiçeri ordusına doġrı altı yüz adım miḳdārı rīsmānlar *(263:12). [muḳābilinden, -i, -n, -den]*
5. pergār-ı devvār-ı hemvār-reftārı ḥāvī ve her biri muḥāz̲īsine **muḳābil** cünbiş-i mütesāvī *(271:16). [muḳābil,]*

muḳābil ü müḥāzī: *Bir şeyin karşısında bulunanlar.*

muḳābil ü müḥāzī vażʿ u tertīb idüp dürdān pertāb ve her biriniñ içinden şu gibi *(158:12). [muḳābil ü müḥāzī,]*

mukaddem: *Önce.*
1. **muḳaddem** nāʾil-i dest-būs-ı Ḫudāvendigār-ı aʿzam oldı Baʿdehū dīvān-ı ʿīd *(156:16). [muḳaddem,]*
2. ol hümā-yı evc-i şān bu gün sāʾir eyyāmdan **muḳaddemce** ārzū-yı āşiyān buyurmuşlar idi *(159:27). [muḳaddemce, -ce]*
3. ile cümleden **muḳaddem** ḥużūr-ı hümāyūn-ı şehriyārīye şeref-mend-i müs̲ūl ve *(177:7). [muḳaddem,]*
4. **muḳaddem** anlar ile refāḳata meʾmūr olmalarıyla evvelā ʿAbdullāh Mollā Efendi *(179:5). [muḳaddem,]*
5. cümleden **muḳaddem** sābıḳan iki def ʿa şeref-efzā-yı ṣadāret-i Rūm olan *(190:5). [muḳaddem,]*
6. Ṭaʿāmdan **muḳaddem** saḳḳāyān-ı sīm mücevveze ile legen ve ibrīḳ virüp ve *(194:22). [muḳaddem,]*
7. revāc-baḫş-ı sikke-i salṭanat olan sāye-i Rabbü'l-ʿizzet ḥażretleri iḳāmet-i ṣalāt-ı cumʿa niyyetine cümleden **muḳaddem** Piyālī Paşa Cāmiʿine ḥareket buyurmaları *(198:24). [muḳaddem,]*
8. ve anıñ daḫi üç günden **muḳaddem** ḫuṣūli ḫāric-i ʿuhde-i iḳtidār-ı ʿamele vü neccār oldıġı *(242:24). [muḳaddem,]*
9. bālāsına çıḳup ḥayret-baḫş-ı nez̲z̲āre oldı **Muḳaddem** āmāde ve ceyb-i kitmānına *(243:11). [muḳaddem,]*
10. şerm-nāk u ḥazīn iken efendilerimden sebḳ-i ḫıdmetimden **muḳaddem** *(261:15). [muḳaddem,]*
11. kendülerden **muḳaddem** hediyyeleri ʿāʾid ve ʿaḳabince kendiler daḫi *(342:34). [muḳaddem,]*
12. gün **muḳaddem** ancaḳ yetişmekle anlar daḫi revnaḳ-efzā-yı ālāy-ı bī-hemtā oldılar *(368:26). [muḳaddem,]*

mukaddem ḥarīr kuşak: *Giysinin önüne takılan ipek kuşak, bel örtüsü.*
1. ḫünkārī destār ve beş ṭonluḳ dībā-yı rūmī beş ḳuṭnī beş ʿaded **muḳaddem ḥarīr ḳuşaḳ** *(192:13). [muḳaddem ḥarīr ḳuşaḳ,]*
2. ṭonluḳ dībā ve firengī aṭlas ve ʿālü'l-ʿāl kemhā ve beş ʿaded **muḳaddem ḥarīr ḳuşaḳ** *(354:23). [muḳaddem ḥarīr ḳuşaḳ,]*

mukaddem kuşak: *Giysinin önüne bağlanan kuşak.*

ṭāḳa daḫi destār-ı bendī ve on sekiz ʿaded mütenevviʿ ve muḫtelif **muḳaddem ḳuşaḳ** *(200:20). [muḳaddem ḳuşaḳ,]*

muḳaddemā: *Daha önce.*
1. ṭurdılar Aġa-i müşārün-ileyh ḥażretleri **muḳaddemā** *(149:26). [muḳaddemā,]*
2. Ve **muḳaddemā** dūde-i ṭopçıyāna yevmiyye üçer kerre şenlik içün fermān olunan *(153:12). [muḳaddemā,]*
3. hengāmda **muḳaddemā** gūyā taʿyīn-i ḥudūd-ı eyyām-ı sūra ʿalāmet içün *(361:26). [muḳaddemā,]*

muḳaddemāt-ı esbāb-ı temāşādan: *Seyirlik oyunlarda önde olmak.*

muḳaddemāt-ı esbāb-ı temāşādan bu daḫi tevlīd-i netīceden ʿaḳīm olmadı *(363:10). [muḳaddemāt-ı esbāb-ı temāşādan, -dan]*

muḳaddemāt-ı recāları: *İstek cümlesi.*

pūşīde vü setīr olmamaġla niyāzları ḳarīn-i ḳabūl ve **muḳaddemāt-ı recāları** *(210:27). [muḳaddemāt-ı recāları, -lar, -ı]*

muḳaddemāt-ı şevḳ u ṭaraba: *Şenlik ve eğlence hazırlıklarına başlamak.*

mücāselet buyurup sāʿat-i ḫāmisede **muḳaddemāt-ı şevḳ u ṭaraba** mübāşeret ve *(273:22). [muḳaddemāt-ı şevḳ u ṭaraba, -a]*

muḳadder olmaz: *Yazılmak.*

Her āṣafa **olmaz** bu şeref līk **muḳadder** *(330.17). [muḳadder olmaz, -maz]*

mukaddime-i ālāy-ı saʿādet-makrūn: *Uğurlu alayın başı.*

Bu eṣnāda **muḳaddime-i ālāy-ı saʿādet-maḳrūn** bāb-ı hümāyūndan geçüp *(371:21). [muḳaddime-i ālāy-ı saʿādet-maḳrūn,]*

Muḳaddime-i Ṣalāt: *Ahmed Bûnî'nin bir başka eseri.*

ve biri daḫi **Muḳaddime-i Ṣalāt** ve nice *(166:7). [Muḳaddime-i Ṣalāt,]*

mukaddimetü'l-cennet-i şevḳ iderek: *Heves cennetinin öncüleri olmak.*

muḳaddimetü'l-cennet-i şevḳ iderek güẕer ve evrāḳ-ı dü-reng-i leyl ü nehāra *(313:8). [muḳaddimetü'l-cennet-i şevḳ iderek, -erek]*

mukaddimetü'l-ceyş-i şevk: *Şevkin öncüleri, eğlenceyi yapanlar, düzenleyenler.*

ke'l-evvel ṭulumcılar **muḳaddimetü'l-ceyş-i şevḳ** ve çengīler *(311:26). [muḳaddimetü'l-ceyş-i şevḳ,]*

muḳademāt-ı bārān: *Yağmur damlarının düşmesi.*

muḳademāt-ı bārān ʿayān ve āṣār-ı güftār-ı şehriyārī nümāyān olup ṭopçılar *(309:26). [muḳademāt-ı bārān,]*

muḳademmāt-ı mesāʿī-i cemīleyi: *Güzel çalışmalarla çalışmak.*

ve **muḳademmāt-ı mesāʿī-i cemīleyi** tertībden kendü nefisleri içün bir *(211:27).*
[muḳademmāt-ı mesāʿī-i cemīleyi, -y, -i]

muḳʿad-ı meflūcü'l-aʿżāyı: *Eli, ayağı tutmaz kötürüm.*

söyledüp **muḳʿad-ı meflūcü'l-aʿżāyı** yerinden ḳaldurdı ve laḳlaḳ-ı mezbūruñ *(196.22).*
[muḳʿad-ı meflūcü'l-aʿżāyı, -y, -ı]

mükāfāt kılındı: *Ödüllendirmek.*

mükāfāt ḳılındı *(360:4). [mükāfāt ḳılındı, -dı]*

mükāleme: *Söyleşme, tartışma.*

muʾāḥaẕe ve **mükālemeleri** giderek müntic-i terāżī vü müsāleme olup evvel *(362:34). [mükālemeleri, -ler, -i]*

mukārebe vü mücānebe: *Yakınlık ve uzaklık.*

ve ḳuru ṣıḳı tüfekler atılup **muḳārebe vü mücānebe** ṣūretinde ʿaẕīm şenlikler *(303:10). [muḳārebe vü mücānebe,]*

muḳārenet: *Yanına katılmak.*

ve telḫīṣī aġa **muḳāreneti** ile teslīm-i rikāb-ı hümāyūn *(321:6). [muḳāreneti, -i]*

mukātele: *Savaş, kavga.*

muḳāteleye başladılar ve sefīne-i āteş gibi birbirlerine çatup edevāt-ı nāriyye *(244:25). [muḳāteleye, -y, -e]*

mükātele vü muḥārebe: *Savaşmak.*

ile **müḳātele vü muḥārebe** ve müsāyefe vü muḍārebe ve envāʿ-ı fişek *(303:9). [müḳātele vü muḥārebe,]*

mukavvā: *Sağlam bir madde.*
1. ve midillü ṣūretlü atlar ve üzerlerinde **muḳavvādan** yapılmış heyākil-i ʿacībe *(263:25). [muḳavvādan, -dan]*
2. maṣnūʿ nice timṯāl-i nā-maṭbūʿ iḫtirāʿ itmişler idi ki ellerinde **muḳavvādan** *(278:1). [muḳavvādan, -dan]*
3. mülḥaḳ olan ʿAcem Ermenīleri **muḳavvādan** bir ḳalʿa-i aḥkem ü aḳvāyı *(304:21). [muḳavvādan, -dan]*

mukavvā vü nüḥās ṣıḥāf u ṭās: *Mukavva ve bakır, sahan ve tas.*

zīr-i ḫırka-i çetr-nümūnından yigirmi ḳadar **muḳavvā vü nüḥās ṣıḥāf u ṭās** çıḳarup *(222:27). [muḳavvā vü nüḥās ṣıḥāf u ṭās,]*

mukayese: *Karşılaştırma, kıyaslama.*

ḳarīn-i istiḥāle olmaġın **muḳāyese** ile lisān-ı ḥāle ḥavāle ḳılınması evlā görülmüşdür *(345:20). [muḳāyese,]*

mükemmel: *Kusursuz, yetkin, şahane.*
1. Ve merkūb cinsinden daḫi Rūmī vü Mıṣrī **mükemmel** ṭonanmış iki reʾs *(165:14). [mükemmel,]*
2. ve telḫīṣī-i ṣadr-ı ʿālī aġa yediyle **mükemmel** ṭonanmış bir esb-i müşgīn-bāl-i ṣabā-reftār ki *(200:3). [mükemmel,]*
3. ḥażretleri sūy-ı dil-cūyından bir **mükemmel** ṭonanmış Mıṣrī *(200:13). [mükemmel,]*
4. ʿOṯmān Paşa ḥażretleri ṭarafından daḫi bir **mükemmel** ṭonanmış semend-i sulṭān-pesend *(200:26). [mükemmel,]*

5. ṭarafından bir **mükemmel** ṭonanmış raḫş-ı ʿarabī-nijād-ı ṣabā-cevlān āb-ı cünbiş-i āteşīn-ʿinān *(213:22). [mükemmel,]*
6. cānib-i sütūde-menāḳıbından daḫi bir **mükemmel** donanmış *(214:17). [mükemmel,]*
7. Baʿdehū yine ṣal üzerinde aḫṣābdan bir **mükemmel** ḳalʿa ṣūreti olup *(220:16). [mükemmel,]*
8. Meḥemmed Paşa ḥażretleri ṭaraf-ı pür-şerefinden **mükemmel** ṭonanmış *(225:30). [mükemmel,]*
9. Bender-i Cidde vālīsi El-ḥācc İbrāhīm Paşa ṭarafından daḫi **mükemmel** at *(226:13). [mükemmel,]*
10. **mükemmel** semend-i ʿālem-pesend-i bād-pā ve beş ṭāḳa destār-ı muṭallā ve *(226:5). [mükemmel,]*
11. zemzemesiyle aña ḳafā-dār olup **mükemmel** mehter-ḫāne vü raḳḳāsān ve *(239:26). [mükemmel,]*
12. her biri **mükemmel** mehter-ḫāne ve raḳḳāṣān-ı çāpük-cevlān āġāz-ı luʿbet-i terāne *(239:8). [mükemmel,]*
13. ve **mükemmel** merher-ḫāneler ve nice mühīb ṣūretler ve dürlü dürlü *(240:21). [mükemmel,]*
14. baġlanup üzerinden ḳadden on zirāʿ **mükemmel** esliḥa vü ālāt ve *(244:16). [mükemmel,]*
15. ʿAbdu'r-Raḥmān Paşa ḳıbelinden yine ʿadīl-i raḫş **mükemmel** bir *(249:12). [mükemmel,]*
16. esb-i dil-keş-yāl u bāl vireydim belki **mükemmel** bisāṭ u raḫtı müştemil bir *(261:11). [mükemmel,]*
17. ḫātır-ḫ ̌āhım üzere **mükemmel** raḫş-ı dil-pesend-i bī-bedel iḥsānına *(261:22). [mükemmel,]*
18. **mükemmel** ṭonanmış raḫş-ı bī-naẓīr-i ġazāle-sīmā-yı bād-peymā ihdā vü itḥāf *(265:13). [mükemmel,]*
19. ma-ṣadaḳ ve iltifāt-ı düstūrīye elyāḳdır bir **mükemmel** sāye-bān daḫi ibdāʿ ve *(269:16). [mükemmel,]*
20. Muṣul vālīsi vezīr-i mükerrem ʿOṩmān Paşa ṭarafından bir **mükemmel** ṭonanmış *(287:17). [mükemmel,]*
21. cānibinden keẕālik **mükemmel** ṭonanmış bir esb-i çāpük-pā ve üçer ṭonluḳ *(287:21). [mükemmel,]*
22. ḳıbelinden **mükemmel** ṭonanmış esb-i bī-hemtā ve üç ṭonluḳ *(287:26). [mükemmel,]*
23. **mükemmel** bir ḳalʿa īcād ve eṭrāfında piyāde vü süvār ṭulumbacı ocaġı neferātı *(303:4). [mükemmel,]*
24. yine müşārün-ileyhimā yed-i sefāretleri ile **mükemmel** bisāṭ ile ārāste ve *(321:8). [mükemmel,]*
25. Anaṭolı vālīsi vezīr-i mükerrem ʿAlī Paşa ṭarafından **mükemmel** bisāṭ u raḫt *(353:13). [mükemmel,]*

mükemmel: *Gösterişli.*

mükemmel ālāy ile sarāy-ı cedīde getürülmek niyyet olunmuş iken bu ṣūretde olan *(141:32). [mükemmel,]*

mükemmel: *(Hamam takımı için) Kusursuz, yetkin, şahane.*
1. ḫāv-ı raḳīkine nisbet ḫāv-ı maḥmil-i şafaḳ sebze-i ḫābīdedir Ve bir **mükemmel** *(166:17). [mükemmel,]*
2. Şeyḫ Saʿdī Dīvānı ve bir girān-ḳıymet muraṣṣaʿ elmās sāʿat ve bir **mükemmel** *(167:13). [mükemmel,]*

mükemmel: *(At için) Kusursuz, yetkin, şahane.*
1. ḫāv-ı raḳīkine nisbet ḫāv-ı maḥmil-i şafaḳ sebze-i ḫābīdedir Ve bir **mükemmel** *(166:18). [mükemmel,]*
2. vāreste-i ḫālecān-ı istiġnādır Ve bir reʾs **mükemmel** raḫt ve *(170:10). [mükemmel,]*

mükemmel ü āmāde: *Kusursuz ve hazırlanmış.*

icrā-yı ṣanʿat-ı cerr-i eṣḳāl eylediler İçinde levendāt u ālātı **mükemmel ü āmāde** *(314:9). [mükemmel ü āmāde,]*

mükemmel ü muraṣṣaʿ u müzerkeş: *(Hamam takımı için) Kusursuz, işlemeli ve altın sırmalı.*

muraṣṣaʿ ḫançer-i zerrīn-niyām ve bir **mükemmel ü muraṣṣaʿ u müzerkeş** raḫt-ı ḥammām *(167:3). [mükemmel ü muraṣṣaʿ u müzerkeş,]*

mükennā: *Künyelenmiş, tanınmak.*

ve muḥżır Aḥmed Aġa kemer-beste ve Çelebioġlı şöhretiyle **mükennā** *(204:28). [mükennā,]*

mükerrem: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Eli açık, cömert.*

Mükerrem ṣadr-ı aʿẓam maḥrem-i şāhen-şeh-i ʿālem *(218:9). [mükerrem,]*

mükerrer eyledi: *Akide şekeri haline getirmek.*

sebebiyyetleri şekker-i şükr ü ṩenāların **mükerrer eyledi** *(211:26). [mükerrer eyledi, -di]*

mükerrer mükerrer: *Ardı ardına.*

gül-be-şeker-i iḥtirām ile şīrīn-kām ve **mükerrer mükerrer** ḳahāvī-i ṣafā-feḥāvī *(342:12). [mükerrer mükerrer,]*

mükḫüle-i sīmīni: *Gümüş sürmedan.*

mükḫüle-i sīmīni ki nīme-i ḳurṣ-ı māh-ı şeb-tābdır taḳlīb-i dest-i ḳudret ile ser-nigūn görinüp *(249:34). [mükḫüle-i sīmīni, -i]*

muḳīm olan: *Bulunmak, oturmak.*

Ve keẕālik Mosḳov çarı cānibinden āsitāne-i saʿādetde **muḳīm olan** ilçisi *(341:20). [muḳīm olan,]*

mukīm ü müsāfir: *Konuklar.*

bir boġaz cengi hüveydā oldı ki **muḳīm ü müsāfir** ve müslim ü kāfir *(348:28). [muḳīm ü müsāfir,]*

muḳtebis-i mihr idigi: *(Işık) Güneşten almak.*

Meh **muḳtebis-i mihr idigi** günden ʿayāndır *(330:16). [muḳtebis-i mihr idigi, -ig, -i]*

muḳtedā olmaları: *Önde bulunan.*

muḳtedā olmaları ile evvelā ṭaraf-ı sāmīlerinden bir münaḳḳaş *(188:29). [muḳtedā olmaları, -ma, -lar, -ı]*

muḳtedā-yı müʾminīn: *(III.Ahmet) İnananların öncüsü.*

imām-ı müslimīn **muḳtedā-yı müʾminīn** pādişāh-ı rūy-ı zemīn *(342:14). [muḳtedā-yı müʾminīn,]*

muktedā-yı şehān-ı devrān: *(III. Ahmet) Zamanın şahlarının önderi.*

Muḳtedā-yı şehān-ı devrān kim *(156:1). [muḳtedā-yı şehān-ı devrān,]*

muḳteżāsınca: *Gerektirdiği biçimde, gereğince.*
1. ʿale'l-ʿumūm erbāb-ı dīvān-ı ʿālī merātibleri **muḳteżāsınca** birbirlerine *(154:1). [muḳteżāsınca, -s, -ı, -n, -ca]*
2. resm-i ṭarīḳleri **muḳteżāsınca** cālis-i miḥrāb-ı iḥtirām oldılar *(194:15). [muḳteżāsınca,]*
3. cemʿ olup resm ü rāhları **muḳteżāsınca** ālāyların tertīb ve birbirin *(233:18). [muḳteżāsınca,]*
4. fikr-i daḳīḳleri **muḳteżāsınca** idāre-i çarḫ-ı luʿbet-bāzī içün *(235:14). [muḳteżāsınca,]*
5. ve resm ü rāhları **muḳteżāsınca** pervāne-vār girdā-gird iḥāta vü istīʿāb *(248:13). [muḳteżāsınca,]*
6. resm-i meʾlūf ve ṭarz-ı maʿrūfları **muḳteżāsınca** ketḫudā-yı ṣadr-ı ʿālī-tebār *(344:9). [muḳteżāsınca,]*

muktežā-yı şanʿatları: *Sanatın gerektirdikleri.*

muḳteżā-yı şanʿatları üzere merāsim-i ʿubūdiyyeti tekmīl ve ketḫudā-yı ḥirfet *(301:12). [muḳteżā-yı şanʿatları, -lar, -ı]*

mukżiyyü'l-āmāl olup: *Bütün dileklerin karşılık bulması.*

ve murādlarınca **muḳżiyyü'l-āmāl olup** mışrāʿ Ey nüh felek zī-ḫūşe-i şunʿ-ı tūdāneʿi *(235:7). [muḳżiyyü'l-āmāl olup, -up]*

mülāʿabe-i cündiyān: *Savaş erlerinin oyunları.*

mülāʿabe-i cündiyān ve muḍārebe-i cirīd-bāzān bir mertebe germā-germ oldı ki *(358:25). [mülāʿabe-i cündiyān,]*

mülāḥaẓa: *Düşünce.*
1. külfet üʿusret ve zaḥmet ü şuʿūbet **mülāḥaẓası** niyyet-i meẕkūreyi tebdīl ve *(141:33). [mülāḥaẓası, -s, -ı]*
2. şıbyān kisveleri fermān buyurulmaġın emīn-i sūr ṭarafından **mülāḥaẓadan** ziyāde *(142:27). [mülāḥaẓadan, -dan]*
3. gibi ser-ā-pā vücūdına güẕār itmek **mülāḥaẓası** nīze-i müjgān-ı temāşāyiyānı *(209:19). [mülāḥaẓası, -s, -ı]*
4. getürülmesi fermān buyurılup ʿāḳıbet-i kār **mülāḥaẓasıyla** nemedīn ḳabādan *(356:34). [mülāḥaẓasıyla, -s, -ı, -y, -la]*

mülāḥaza buyurmaġla: *Düşünmek.*

mülāḥaẓa buyurmaġla bu niʿmet-i celīleye hezār hezār şükr-i Yezdān ve *(371:1). [mülāḥaẓa buyurmaġla, -maġ, -la]*

mülāḥaza kıldıklarınca: *Düşünmek.*

mülāḥaẓa ḳıldıḳlarınca bere-i güsfend-i ḳaṣṣāb-girifte gibi esīr-i ıẕṭırāb u ḥayret olup *(183:6). [mülāḥaẓa ḳıldıḳlarınca, -dıḳ, -lar, -ınca]*

mülāḥaẓa-i ṣıyānet: *Koruma düşüncesi.*

aḫlāfına sārīʿādet olmasun deyu **mülāḥaẓa-i ṣıyānet** ḳaṣdına *(168:23). [mülāḥaẓa-i ṣıyānet,]*

mülāḥık: *Birlik.*

anlara **mülāḥık** ve ālāyları ālāylarına mülāṣıḳ olmaġın içlerinden bir ḫam-dest *(281:13). [mülāḥık,]*

mülāṣıḳ: *Bitişik, yapışık.*

Baʿdehū birbirine **mülāṣıḳ** dört bār-gīriñ ẕīnlerini birer çenber ile ḥalḳa-i fitrāk *(223:7). [mülāṣıḳ,]*

mülāṣık olmaġın: *Bitişik olmak.*

anlara mülāḥık ve ālāyları ālāylarına **mülāṣıḳ olmaġın** içlerinden bir ḫam-dest *(281:13). [mülāṣıḳ olmaġın, -maġ, -ın]*

mülāṣık u mülāḥık: *Sıra sıra dizilmek.*

üzere birbirine **mülāṣıḳ u mülāḥık** āheste āheste güẕār ve ḫıyām-ı maḫṣūṣalarında *(346:1). [mülāṣıḳ u mülāḥık,]*

mülāṣık u muttaṣıl: *Bağlı ve bitişik.*

birer faṣl idüp baʿdehū ʿaraba oynayan birbirine **mülāṣıḳ u muttaṣıl** ipleriñ biriniñ *(258:10). [mülāṣıḳ u muttaṣıl,]*

mülāyemet: *Uygunluk.*

mülāyemeti müşāhedesiyle şāhid-i bāzār ṣanup ḳıṭʿa li-münşiʾihīl-faḳīr *(300:5). [mülāyemeti, -i]*

mülāyim: *(İbrişim için) Yumuşak.*

maḳām-ı ḫıdmetde ḳāʾim ve ibrīşīm teli gibi **mülāyim** beşer beşer ḫāric-i ṭavḳ-ı beşer *(299:4). [mülāyim,]*

mülāzemet: *Bir işle sürekli meşgul olma.*

ve ḫˇācegān-ı dīvān ve **mülāzemetde** bulunan Anaṭolı ve Rūmili ḳużātı efendiler *(345:25). [mülāzemetde, -de]*

mülāzemet-i āsitāne-i żiyāfetden: *Ziyafet merkezine gelme.*

Baʿdehū ḳużāt efendiler **mülāzemet-i āsitāne-i żiyāfetden** infiṣāle meʾẕūn olup *(347:17). [mülāzemet-i āsitāne-i żiyāfetden, -den]*

mülāzimān: *Teğmenler.*

żābiṭān ve çavuşān ve **mülāzimān** ve murāṭıbān ve sāʾir neferāt ve ʿamme-i müʾtelifān u muḫāliṭān *(337:14). [mülāzimān,]*

mülāzım-ı dervāze-i intimā olan: *Kapıda hizmetli olan kişiler, kapıkulu askerleri.*

Meḥemmed Aġa dūde-i ʿizzet-ālūdelerinde **mülāzım-ı dervāze-i intimā olan** *(286:8). [mülāzım-ı dervāze-i intimā olan, -an]*

mülḥaḳ: *Ardına katılmış.*
1. **mülḥaḳ** ve yek-dīger umūr-ı dād u sitādlarında be-hem-beste vü müttefaḳ olmaġla *(236:2). [mülḥaḳ,]*
2. Ḳaṣṣābān-ı aġnāma **mülḥaḳ** ṣıġır ḳaṣṣābları daḫi öküz boynuzu ālāy baġlayup *(238:4). [mülḥaḳ,]*

mülḥak ol: *Katılmak.*
1. **mülḥaḳ olan** ʿAcem Ermenīleri muḳavvādan bir ḳalʿa-i aḥkem ü aḳvāyı *(304:21). [mülḥaḳ olan, -an]*
2. ve ṭop ʿarabacısıbaşı daḫi anlara **mülḥaḳ oldılar** *(338:25). [mülḥaḳ oldılar, -dı, -lar]*

mülḥaḳāt-ı sāʾiresiyle: *Diğer ekler.*

Kettāniyān **mülḥaḳāt-ı sāʾiresiyle** pīyāde ve süvār tertīb-i ālāy-ı zīnet-medār *(313:22). [mülḥaḳāt-ı sāʾiresiyle, -s, -i, -y, -le]*

mülḥak-ı nücūm-ı felek oldıġı: *Göğün yıldızına katılmak.*

otuz fişek yek-be-yek atılup **mülḥaḳ-ı nücūm-ı felek oldıġı** nümāyān ve *(271:12). [mülḥaḳ-ı nücūm-ı felek oldıġı, -dıġ, -ı]*

mülk: *Memleket, ülke.*

Ḳanġı **mülke** idesin ʿaṭf-ı ʿinān ḫoş geldiñ *(292:17). [mülke, -e]*

mülk-i āl-i ʿOṯmānı: *Osmanlı İmparatorluğu.*

Ebed-peyvend ide Allāh **mülk-i āl-i ʿOṯmānı** *(212:32). [mülk-i āl-i ʿOṯmānı, -ı]*

mülk-i dehre: *Dünya.*

Mülk-i dehre nice şeh geldi ḫoş-āmed bilmem *(292:12). [mülk-i dehre, -e]*

Mülteḳā: *İbrâhim b. Muhammed el-Halebî'nin (ö. 956/1549) Hanefî fıkhına dair eseri. (Eserin özgün adı Mülteka'l-Ebhur'dur.).*

ḥarīfāneye ḳarışup ṭarafından ādemleriyle bir **Mülteḳā** ve ikişer ṭonluḳ aṭlas u ḫārā *(192:29). [Mülteḳā,]*

mülūkāne: *Hükümdara yakışacak şekilde.*

dāmen-be-miyān **mülūkāne** ḥaşmet-i firāvān ve vaṣfında ḳalem şikeste *(365:19). [mülūkāne,]*

mülūkī: *Şahlara yakışır.*

üzere iki ʿaded **mülūkī** naḫl-i bālā ve bir şeker ḥadīḳası ibdāsına fermān-ı hümāyūnları *(146:13). [mülūkī,]*

mūm: *Mum.*
1. **mūmdan** nerm ve şemʿden germ bir ālāy şuʿle-rūyān-ı kāfūr-gerden-i tābende-ʿiẕārıñ *(239:14). [mūmdan, -dan]*
2. ve şevāhid-i ẕevḳ u ṣafāyı **mūm** ile sūra daʿvet eyleyerek güẕār ve sāʾir *(239:22). [mūm,]*

mūm olup: *(Hizmet için) Mum gibi dik ve hazır olmak.*

bir nāzende-i fürūzende-cemāliñ şemʿine pervāne ve ḫıdmetine **mūm olup** *(239:19). [mūm olup, -up]*

mūmā-ileyh: *(Valide kethüdası Mehemmed Paşa) Adı geçen kişi.*

ḳıyām ile taʿẓīm ü iclāl eylediler **Mūmā-ileyh** daḫi silk-i vüzerāya *(155:30). [mūmā-ileyh,]*

mūmā-ileyh Ḥasan Aġa: *Daha önceden bahsedilen Hasan Ağa.*

ve **mūmā-ileyh Ḥasan Aġa** ve Süleymāniyye mütevellīsi ʿOṯmān Aġa ve *(360:24). [mūmā-ileyh Ḥasan Aġa,]*

mümāsil: *Ar. Benzer, müşabih, andırır.*
1. midād-ālūde bir beyāż Cava zer ḳalemine **mümāṯil** ve şemʿa-i kāfūr-ı müşgīn-fetīl-i püf-gerdeye *(164:11). [mümāṯil,]*
2. gibi ṭablalar geçirüp üç şerefeli mināreye **mümāṯil** ve her ṭablanıñ üzerinde *(247:9). [mümāṯil,]*
3. **mümāṯil** bir nigār-ı tābende-ṣūret erbāb-ı temāşāya ʿarż-ı ṭalʿat eyleyerek *(257:30). [mümāṯil,]*
4. ḳadem-cāy olmaġ içün ḳalyon çanaḳlıġına **mümāṯil** bir ṭarḥ-ı ḫāṣṣ ibdā ḳılınmış *(258:20). [mümāṯil,]*

mümāss eyledi: *Değmek.*

aġzına ve gāh gelūsına **mümāss eyledi** ve ḳılıçlarıñ üzerinde nigūn-sār olup bir *(247:28). [mümāss eyledi, -di]*

mümāss idüp: *Dayamak.*
1. nevḳ-i ser-tīzini başındaki ʿaraḳiyyeye **mümāss idüp** bī-ḫavf ü hirās cilve-i bī-ḳıyās eylediginden *(209:14). [mümāss idüp, -üp]*
2. pāy-ı dīgerini eli ile aġzına **mümāss idüp** iltisām eyledi ve püşt-i zemīnde olmayacaḳ *(246:7). [mümāss idüp, -üp]*
3. nihāde ve ellerin yere ve arḳasın şemşīre **mümāss idüp** bī-cāme vü libās ve *(303:13). [mümāss idüp, -üp]*

mümāss itmedin: *Temas etmek, dokunmak.*

der-niyām-ı dehān idüp başını yere **mümāss itmedin** ayaġ üzerinden ber-hevā *(176:2). [mümāss itmedin, -me, -din]*

mümāṣil olup: *Denk düşmek, benzemek.*

mümāṣil olup gāhī fekk-i aʿlāsını taḥrīk eyledikçe vāḳıf-ı keyfiyyeti olanları *(351:27). [mümāṣil olup, -up]*

mümeyyizān-ı ḳışr u lübb olan: *Kabuk ve özü birbirinden ayırmak.*

nevʿan ḳāsid itmek göründükçe **mümeyyizān-ı ḳışr u lübb olan** daḳīḳa-dānān-ı ḥüsn ü ān *(281:1). [mümeyyizān-ı ḳışr u lübb olan, -an]*

mū-miyān: *Far. 1. İnce belli. 2. Kıl gibi ince bel.*

O **mū-miyān** büt-i ḫayyātı ḫalḳ belleddiler *(301:29). [mū-miyān,]*

mū-miyān olur: *Beli kıl kadar ince olmak.*

Mū-miyān dilber **olur** ekṣeri mū-tābların *(336:25). [mū-miyān olur, -ur]*

mümkin: *İmkan dahilinde.*
1. bu gün bir vech ile **mümkin** degüldür deyu cevāb virilmiş iken ṣadr-ı bülend-ḳadr u himmet *(262, 31). [mümkin,]*
2. ile tevṣīḳ u teşdīdi **mümkindir** deyu reʾy-i rezīn ü fikr-i metīn eylediklerinde *(262, 34). [mümkindir, -dir]*

mümkin ol: *Olabilirliği bulunmak.*
1. maʿmūnı üzere **mümkin olan** temāşā-yı esbāb-ı sürūr ile ḳanāʿat buyurup *(345:12). [mümkin olan, -an]*
2. ile ḫıdmet-i lāzıme-i şeref-i dāmen-būsī icrā **mümkin olmayup** ḫayme-i żiyāfetden *(360:33). [mümkin olmayup, -ma, -y, -up]*
3. ḳarīb maḥallde naḫllarıñ iḫrācı **mümkin olacaḳ** mertebe fürce açılup *(365, 31). [mümkin olacaḳ, -acaḳ]*
4. naḫl-i kebīrler daḫi gelüp lākin bī-tekellüf ḳapudan geçmek **mümkin olmaġın** *(371:23). [mümkin olmaġın, -maġ, -ın]*

mūmla ararsın: *Çok istemek ve özlemek.*

yanarsın didükçe anlar daḫi mışrāʿ Ḫaṭṭıñ gelicek sen de beni **mūmla ararsın** *(312:21). [mūmla ararsın, -r, -sın]*

mümtāz: *Seçilmiş, seçkin, imtiyazlı.*
1. ḳapudān Süleymān Paşa şeref-i daʿvet ile **mümtāz** ve mektūb-ı taʿẓīm-üslūb *(141:14). [mümtāz,]*

2. Menzil almaġa cümleden **mümtāz** *(295:9). [mümtāz,]*
3. gibi ʿarż-ı cilveye āġāz ve sāʾir günlerden **mümtāz** hünerler gösterüp *(317:4). [mümtāz,]*

mümtāz idüp: *Seçkinlik, kazandırmak.*

lebs ile **mümtāz idüp** cümlesine boylarınca iḥsān-ı bī-ḥadd u ḳıyās buyurdılar *(276:19). [mümtāz idüp, -üp]*

mümtāz itmek: *Seçkinlik kazanmak.*

vüzerā-yı eslāfdan **mümtāz itmek** ḳaṣdı ile ikrām u iʿzāz buyurup mīr-āḫūr-ı evvel *(216:4). [mümtāz itmek, -mek]*

mümtāz ḳıldığı: *Ayrı tutmak, tutulmak.*

mümtāz ḳıldığı gibi ḳāʿide-i ḥüsn-i mükāfat-ı ṣadākat-kārī ancaḳ ṣāḥibi *(145:33). [mümtāz ḳıldığı, -dığ, -ı]*

mümtāz oldılar: *Üstünlük sağlamak.*
1. **mümtāz oldılar** Baʿdehū ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri vüzerā-yı mümā-ileyhim ile *(227:4). [mümtāz oldılar, -dı, -lar]*
2. raḳḳāṣān-ı çāpük-bāz ve çengiyān-ı ʿişve-perdāzlar ile eṣnāf-ı sālifeden **mümtāz olup** *(283:18). [mümtāz olup, -up]*
3. **mümtāz olmaḳ** ile ikrām olunduḳdan ṣoñra sālifü'z-zikr efendilere yigirmi süfrelik *(344:27). [mümtāz olmaḳ, -maḳ]*

mümtāz u ser-efrāz: *(Dilberler için) Seçilmiş ve öne çıkmış.*

ser-i ʿuṣṣāḳa fetīle-i dāġ idüp nice **mümtāz u ser-efrāz** dilberleri ki *(282:6). [mümtāz u ser-efrāz,]*

mümtāz-ı ekābir ü eʿālī olan: *(Cığalazade kethüdası Mehemmed Ağa) Seçkinler içinde seçilmiş.*

ile **mümtāz-ı ekābir ü eʿālī olan** mekārim-i aḫlāḳ ile *(265:31). [mümtāz-ı ekābir ü eʿālī olan, -an]*

mümtāz-ı mezīd-i iʿtibār buyurdılar: *Fazla itibar göstererek, ayrı bir şekilde davranmak.*

mümtāz-ı mezīd-i iʿtibār buyurdılar *(201:28). [mümtāz-ı mezīd-i iʿtibār buyurdılar, -dı, -lar]*

mümtāz-ı mezīd-i tekrīm kılınmışlar: *İkinci kez ululama itibarını, seçkinliğini elde etme.*

ṣudūr-ı maʿzūlinden taḫṣīṣ-baʿde't-taʿmīm birle **mümtāz-ı mezīd-i tekrīm ḳılınmışlar** *(201:8). [mümtāz-ı mezīd-i tekrīm ḳılınmışlar, -mış, -lar]*

münādemet: *Arkadaşlık.*

tiryākiyān-ı efsürde-dilāna **münādemet** ve taḥṣīl-i neşʿede mürāfaḳat *(356:37). [münādemet,]*

münādim ü mücālis: *(Osmanzade Taib Ahmed ile Hekimbaşı Ömer Efendi) Arkadaş olma ve aynı yerde oturma.*

münādim ü mücālis ve reʾīsü'l-küttāb Meḥemmed Efendi ve çavuşbaşı *(231:7). [münādim ü mücālis,]*

münakkaş: *Nakışlı, süslü.*
1. muḳtedā olmaları ile evvelā ṭaraf-ı sāmīlerinden bir **münaḳḳaş** *(188:29). [münaḳḳaş,]*
2. bir ḳartal-ı güşāde-bāl taṣvīr ü timṯāli ile derūn u bīrūnı **münaḳḳaş** ve üslūbı dil-keş *(312:6). [münaḳḳaş,]*

münakkaş: *(Kaşmir kumaşından dokunmuş şal için) Nakışlı.*

beş ṭāḳa ḳuṭnī-i bī-naẕīr ve **münakkaş** ve sāde beş ʿaded şāl-ı bī-miṯāl-i keşmīr *(321:26). [münakkaş,]*

münaḳḳaş badili: *Nakışlı dokuma.*

ve üçer ṭonluḳ telli hatāyī ve **münaḳḳaş badili** ferş-i şeh-rāh-ı enẕār-ı pādişāh-ı reʾfet-dest-gāh ḳılındı *(191:18). [münaḳḳaş badili,]*

münaḳḳaş dimi dībāsı: *Nakışlı, bir tür pamuklu, ipek kumaş.*
1. daḫi yigirmi ẕirāʿ **münaḳḳaş dimi dībāsı** hediyyelerin maʿraż-ı ḳabūle yetürdiler *(282:27). [münaḳḳaş dimi dībāsı,]*
2. üç ṣurāḥī ve dört yüz beş dirhem bir sīm tepsi ve üç ṭop **münaḳḳaş dimi dībāsı** *(284:4). [münaḳḳaş dimi dībāsı, -s, -ı]*

münaḳḳaş ḫāşiye-dār: *Nakışlı bordür, kenar süsü.*

ḫaṭṭ-ı şaḥīḥi ile mektūb Çār-perdī nüsḫası Keşşāf ve bir **münaḳḳaş ḫāşiye-dār** *(192:24). [münaḳḳaş ḫāşiye-dār,]*

münakkaş kemer-bend: *Nakışlı kemer bağı, bele bağlanan kuşak.*

keşmīrī şāl ve iki ʿaded **münaḳkaş kemer-bend** ve üç ṭonluḳ ḫünkārī *(191:25). [münaḳkaş kemer-bend,]*

münaḳḳaş şāl-ı bī-miṯāl: *Nakışlı, işlenmiş şal kumaşı.*

münaḳḳaş şāl-ı bī-miṯāl ve keẕālik beşer ṭāḳa muṭallā destār-ı bendī ve *(321:20). [münaḳḳaş şāl-ı bī-miṯāl,]*

münakkaş sütūn-ı serv-üslūbı: *Nakışlı, servi biçimli direk.*

ve içi İstanbul dībāsı ile biṭāne-gīr dört ʿaded ṭop ve dört **münaḳḳaş sütūn-ı serv-üslūbı** *(277:14). [münaḳḳaş sütūn-ı serv-üslūbı, -ı]*

münāsebet: *Benzerlik, bağ.*
1. Cümleye neẕāret lüzūmı **münāsebeti** ile emīn-i sūr efendi daḫi ol maḥallde *(151:12). [münāsebeti, -i]*
2. Baʿdehū şaʿr ü şaʿīr **münāsebeti** ile mū-tābların ʿaḳabince Arpacılar *(337:3). [münāsebeti, -i]*
3. rikāb-ı hümāyūna ʿarż olunup bu **münāsbetle** kātibü'l-ḥurūfuñ bu *(343:21). [münāsbetle, -le]*

münāsib: *Uygun.*
1. ve baʿżısı **münāsib** ḥālleri olan ricāl-i devlete taʿyīn ve sūr içün müheyyā itdirildi *(142:16). [münāsib,]*
2. ṭarafı ṭulumcıyān-ı ecinne-heykel dāʾiresi olmaḳ **münāsib** iken etfāl-i sūḫte-bāle *(151:22). [münāsib,]*

münāsib görüldi: *Uygun düşmek.*
1. semt-i verālarında āsūde-nişīn-i ferāġ olması **münāsib görüldi** ve muṣallā *(150:11). [münāsib görüldi, -di*
2. mekān u maḳām olmaḳ **münāsib görüldi** Ve Kāġıd-ḫāne yolınıñ cānib-i yesārında *(151:26). [münāsib görüldi, -di]*

münāsib ü çesbān görilüp: *Uygun görmek, beğenmek.*

ebyātı maḳāma **münāsib ü çesbān görilüp** bu maḥalle *(328:13). [münāsib ü çesbān görilüp, -il, -üp]*

münāsib ü mülāyim: *Uygunluk.*

ṣūret-i aṣlīsi üzere ḫamīr-i māye-i cüzʿ-i vücūdı olmaġa **münāsib ü mülāyim** *(368:1). [münāsib ü mülāyim,]*

münāṭaḥa: *Boynuz ile vuruşma, toslama.*
1. maḳaralar ile ẕī-rūḥ gibi āmed ü reft idüp ʿaynı ile **münāṭaḥa** ṣūretin irāʾet ve *(204:9). [münāṭaḥa,]*
2. ṣanʿatla ḥareket ve **münāṭaḥa** ile birbirlerine kelle-kūb-ı muḫāṣamet iderler idi *(254:4). [münāṭaḥa,]*

münāṭaḥa-i yek-dīger: *Toslamak.*

timṣāli ʿaynı ile ẕī-rūḥ gibi **münāṭaḥa-i yek-dīger** içün āmed ü refte der-kār ve *(220:29). [münāṭaḥa-i yek-dīger,]*

münāvebe: *Nöbetleşe, nöbetleşerek iş görme.*

bunlar **münāvebe** ile birbirlerine ḳadem-nih-i rikāb-ı menākib olurlar idi *(175:13). [münāvebe,]*

münbit-i ezhār-ı kemāl: *Olgunlaşmış çiçeklerin ortaya çıkışı.*

aġṣān-ı gül-nihāl-i ʿizz ü iḳbāliñ **münbit-i ezhār-ı kemāl** ve müṣmir-i berg ü bār-ı istikmāl olmaları *(137:3). [münbit-i ezhār-ı kemāl,]*

münebbih: *Uykudan uyandıran, ikaz eden (kimse).*

ceres-i ḳāfile-i leyl ü nehār olan **münebbihi** ḳurılıp sāʿati ḫod-be-ḫod çalar Ḳıṭʿa *(163:4). [münebbihi,]*

munfaṣıl: *Ar. Görevden ayrılmış.*

İzmirden **munfaṣıl** şeyḫü'l-islām-ı sābıḳ ʿināyetlü saʿādetlü Ebū İsḥaḳ İsmāʿīl Efendi *(178:3). [munfaṣıl,]*

münferiden: *Tek başına, bireysel olarak.*

maṣḥūb olmadıḳça bir vezīriñ **münferiden** ḥużūr-ı hümāyūna müṣūli *(211:15). [münferiden,]*

münḥaṣır olup: *Sınırlı olmak.*

māʾide-i ikrāmları ġıdā-yı cismānīye **münḥaṣır olup** ġıdā-yı rūḥānīden ḫāʾib ü ḫāsir olmalarını *(211:23). [münḥaṣır olup, -up]*

münʿim ü muḥsin: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) İyilikçi ve destekçi.*

hümā-himmet maʿden-i meḥāsin mecmaʿ-ı eḥāsin **münʿim ü muḥsin** miḳdām u müttaḳın *(363:16). [münʿim ü muḥsin,]*

münḳād olur: *Boyun eğmek.*

Ne emr itse **olur** baḥr ile berr fermānına **münḳād** *(183:27). [münḳād olur, -ur]*

munḳatıʿ ol: *Kesilmek, tamamlanmak.*

1. aṣlā **munḳatiʿ olmayup** iltihāb-ı edevāt-ı nāʾire-i berḳ-tābdan nāṣī gūyā *(253:29). [munḳatiʿ olmayup, -ma, -y, -up]*
2. **munḳaṭıʿ olmayup** nücūm-ı āsumānıñ her biri fevvāre-i āb-efşān *(325:9). [munḳaṭıʿ olmayup, -ma, -y, -up]*
3. ṭāliʿ ve girye-i çeşm-i derya-bār-ı āsumān **munḳaṭıʿ olmaġın** *(326:15). [munḳaṭıʿ olmaġın, -maġ, -ın]*

münkesir: *Kırılan, kırgın.*

ṣoñra sebūyı başı üzerine alup şīşeler **münkesīr** ve ṣu müteḳāṭir olmadan *(335.13). [münkesīr,]*

müntaḫab: *Seçilmiş, seçkin.*

ve **müntaḫab** muṭrib ü sāzendelerden seksen miḳdārı biri birine dem-sāz *(142:10). [müntaḫab,]*

müntaḫab gevherlerin: *(Hediye) Seçilmiş değerli taşlar.*

Müntaḫab gevherlerin der-dest idüp deryā vü kān *(160:23). [müntaḫab gevherlerin, -in]*

müntaḫab sāzendeler: *Yetkin oyuncu.*

yüz ḳadar güzīde ḫˇānende ve **müntaḫab sāzendeler** birbirine dem-sāz u hem-āvāz olaraḳ *(245:5). [müntaḫab sāzendeler, -ler]*

muntaṣıf: *Yarı, orta, ayın 15'i.*

Neşr İşbu sene şelāşe ve işneyn ve miʾete ve elf şi'l-ḳaʿdesi **muntaṣıfında** *(139:1). [muntaṣıfında, -ın, -da]*

muntaẓam-ı silk-i cemʿiyyet olan: *(Devletin ileri gelenleri) Topluluk dizisine katılmak.*

gibi **muntaẓam-ı silk-i cemʿiyyet olan** ʿamāʾim-i ḫadrā āṣḥābına imāme maḳāmında *(215:8). [muntaẓam-ı silk-i cemʿiyyet olan, -an]*

muntaẓır: *Bekleyen, gözleyen.*
1. tenāvül-i niʿmetine **muntaẓır** iken cenāb-ı āṣaf-ı Ḫalīlī-şīme-i mihmān-nüvāz *(262:22). [muntaẓır,]*
2. **Muntaẓırdır** saña çeşm-i nigerān ḫoş geldiñ *(292:7). [muntaẓırdır, -dır]*
3. ḳudūm-ı maʿālī-rüsūm-ı āṣafīye **muntaẓırlar** iken sāʿat üçbuçuġa ḳarīb olduḳda *(365:14). [muntaẓırlar, -lar]*

muntaẓır ol: *Beklemek.*
1. nigāh-gūşe-i iltifāt-ı āṣafīye **muntaẓır olmalarıyla** teşrīflerinde *(148:29). [muntaẓır olmalarıyla, -ma, -, -ı, -y, -la]*
2. içün teşrīf-i ṣadr-ı aʿẓamīye **muntaẓır olmaları** ile vezīr-i aʿẓam ve şeyḫü'l-islām *(194:10). [muntaẓır olmaları, -ma, -lar, -ı]]*
3. ṣudūr-ı fermāna **muntaẓır oldılar** *(206:9). [muntaẓır oldılar, -dı, -lar]*
4. temāṣā-yı ġarāʾib-i melāʿib-i sūr-ı sürūra **muntaẓır olup** pīş-gāh-ı hümāyūnda *(256:15). [muntaẓır olup, -up]*
5. ṭaʿām ḫāżır ve çeşm-i ārzū-yı ḫużżār niʿmete **muntaẓır olmaġın** ḫażret-i şāḥib-i devlet *(306:9). [muntaẓır olmaġın, -maġ, -ın]*

muntaẓıran: *Bekleyerek.*

ḳudūm-ı ʿizzet-rüsūmlarına **muntaẓıran** sütūn-ı ḫayme gibi pā-ber-cā-yı istiḳrār olup *(149:25). [muntaẓıran,]*

muntaẓır-ı dīdār-ı şehriyār-ı gerdūn-cenāb: *Yüce sultanın yüzünü görmeyi beklemek.*

muntaẓır-ı dīdār-ı şehriyār-ı gerdūn-cenāb iken şeyḫü'l-islām ḫażretleri daḫi teşrīf eyleyüp *(179:16). [muntaẓır-ı dīdār-ı şehriyār-ı gerdūn-cenāb,]*

muntaẓır-ı erbāb-ı naẓar olan: *(Oyun araçları) Seyri gözlenen şeyin beklenmesi.*

berü cānibde temāşāsı **muntaẓır-ı erbāb-ı naẓar olan** ālāt-ı ṣanāyiʿ iẓhār olununca *(257:6). [muntaẓır-ı erbāb-ı naẓar olan, -an]*

muntaẓır-ı istimāʿ-ı kerīme-i külū ve'şrebū olmaları: *(Araf Suresi, 31. ayet) Yiyiniz, içiniz ayetini duymak için beklemek.*

taʿbiye-i miʿde-i ārzū ve tilāvet-i sūre-i Māʾide vü Kevs̱er ile **muntaẓır-ı istimāʿ-ı kerīme-i Külū ve'şrebū olmaları** *(226:23). [muntaẓır-ı istimāʿ-ı kerīme-i külū ve'şrebū olmaları, -ma, -lar, -ı]*

muntaẓır-ı maʿnā-yı kerīme-i fe izā ṭaʿimtüm fe'nteşirū olduklarında: *(Ahzab Suresi, 53.ayet) Yemeği yediğiniz zaman dağılın ayetinin anlamının gerçekleşmesini bekleme.*

hem-zānū olan aġayān-ı sālifü'ẕ-ẕikr-i nīk-ḫū **muntaẓır-ı maʿnā-yı kerīme-i Fe iẓā ṭaʿimtüm fe'nteşirū olduḳlarında** *(267:8). [muntaẓır-ı maʿnā-yı kerīme-i fe iẓā ṭaʿimtüm fe'nteşirū olduḳlarında, -duḳ, -lar, -ı, -n, -da]*

muntaẓır-ı vakt-i ṭaʿām oldılar: *Yemek vaktini beklemek.*

müsāfir çergelerinde ārām ile **muntaẓır-ı vaḳt-i ṭaʿām oldılar** *(300:19). [muntaẓır-ı vaḳt-i ṭaʿām oldılar, -dı, -lar]*

münṭefiʿ eyleyüp: *(Ateş) Söndürmek.*

münṭefiʿ eyleyüp içlerinden biri Şeh-nāme-ḫᵛān ve lisān-ı faṣīḥī ile destān-serā-yı Heft-ḫān olup *(225:2). [münṭefiʿ eyleyüp, -y, -üp]*

müntic-i terāżī vü müsāleme olup: *Uyuşmak ve anlaşmak.*

muʾāḫaẕe ve mükālemeleri giderek **müntic-i terāżī vü müsāleme olup** evvel *(362:34). [müntic-i terāżī vü müsāleme olup, -up]*

mürāʿāt olunarak: *Yerine getirilmek.*

mürāʿāt olunaraḳ ṣudūr-ı işāret-i mürūr ile her ḥirfet aṣḥābı tertīb-i cemmāzeye *(234:6). [mürāʿāt olunaraḳ, -araḳ]*

mürāʿāt-ı ādāb-ı zemīn-būsī: *Sadrazamı usulünce selamlamak.*

ṣoñra cerrāḥ başı ve sāʾir müteʿayyinān-ı cerrāḥān **mürāʿāt-ı ādāb-ı zemīn-būsī** *(350:26). [mürāʿāt-ı ādāb-ı zemīn-būsī,]*

mürāʿāt-ı kānūn-ı ḳadīm idüp: *Eskiden beri uygulanan kuralı yerine getirmek.*

ve li-ecli't-teberrük **mürāʿāt-ı ḳānūn-ı ḳadīm idüp** hediyye-i mūrānelerin *(233:14). [mürāʿāt-ı ḳānūn-ı ḳadīm idüp, -üp]*

mürāʿāt-ı merāsim-i ādāb: *Saygı kurallarına uygun olarak.*

ḥażretleri refāḳatı ile otaġ-ı āṣafīye gelüp **mürāʿāt-ı merāsim-i ādāb** ile *(206:17). [mürāʿāt-ı merāsim-i ādāb,]*

mürāʿāt-ı merāsim-i zemīn-būsī-i şehen-şāh-ı rūy-ı zemīn: *Yeryüzünün şahlar şahının bulunduğu yeri öpme merasimini yerine getirme.*

ile piyāde-rev āheste ḫırām ve **mürāʿāt-ı merāsim-i zemīn-būsī-i şehen-şāh-ı rūy-ı zemīn** *(182:19). [mürāʿāt-ı merāsim-i zemīn-būsī-i şehen-şāh-ı rūy-ı zemīn,]*

mürāʿāt-ı şerāʾiṭ-i ādāb: *Saygı gereklerine uymak.*

cümlesi edā-yı merāsim-i dāmen-būsī ile **mürāʿāt-ı şerāʾiṭ-i ādāb** *(248:12). [mürāʿāt-ı şerāʾiṭ-i ādāb,]*

murabbaʿ: *Dört dizeli bentlerden oluşan musammat nazım biçimi.*

ʿAcem Çār-bāğlarından bir ḳıṭʿa-i ġarrā ve maḳām-ı ʿAcemde beste **murabbaʿlardan** *(269:31). [murabbaʿlardan, -lar, -dan]*

murabbaʿ-nişīn-i çār-bāliş-i istirāḥat oldukları: *Dört katlı şiltede bağdaş kurup otururak dinlenmek.*

ile otaġ-ı temāşāda **murabbaʿ-nişīn-i çār-bāliş-i istirāḥat olduḳları** *(180:24). [murabbaʿ-nişīn-i çār-bāliş-i istirāḥat olduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*

murād: *Erişilmek istenen, olması, gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç.*
1. ile **murādını** edā ve cāʾize-i şiʿr yerine tuḥfe-i nāçīz-i mürānesi pīş-gāh-ı şehen-şāh-ı Süleymān-bārgāha *(193:16). [murādını, -ı, -n, -ı]*
2. dāʾimā **murādı** isticlāb-ı ḳulūb-ı enām ve iġtinām-ı duʿā-yı ḫayr-ı ḫāṣṣ u ʿām oldığı *(210:25). [murādı, -ı]*
3. cūy-ı murād üzere idāre idüp kām-yāb oldılar Mıṣrāʿ **Murādım** üzre *(235:29). [murādım, -ım]*
4. ve **murādlarınca** muḳżiyyü'l-āmāl olup mıṣrāʿ Ey nüh felek zī-ḫūşe-i ṣunʿ-ı tūdāneʿi *(235:7). [murādlarınca, -lar, -ınca]*
5. **murādına** vāṣıl oldı Li-müʾellifihi *(243:17). [murādına, -ı, -(n), -a]*
6. içün çār cihetden teḳayyüd-i ekīd ve zūr-dest-i iḫlāṣ-peyvestleri **murād** üzere her *(263:2). [murād,]*
7. cūşān itmek ile ḳapudānıñ ʿarż-ı ḥāline müsāʿade ile **murādını** *(295:27). [murādını, -ı, -n, -ı]*
8. Meʾlūf olduḳları ẓuhr hemgāmında **murādları** üzere basṭ-ı pīş-gīn-i ṭaʿām olunup *(338:6). [murādları, -lar, -ı]*

murād itmegin: *İstemek, arzulamak.*

ḫāʾiz itmek **murād itmegin** ṣadr-ı müşārün ileyhiñ şemʿ-i necābet-lemʿ-i ḥarem-serāy-ı sülāle-i ṭāhiresi olan *(146:4). [murād itmegin, -meg, -in]*

mürāfaka: *Eşleşmek.*

hem-ʿinān dörder dörder **mürāfaḳa** ve üftān u ḫīzān birbirleriyle müsābaḳadan *(223:19). [mürāfaḳa,]*

mürāfakat: *Yoldaş, arkadaş.*
1. **mürāfaḳatı** ile hediyyeleri ḳāʾimelerini evvelā ʿarża-i pāy-gāh-ı hümāyūn *(233:32). [mürāfaḳatı, -ı]*
2. vüzerā-yı ʿālī-şān-ı sāmī-ḥażret **mürāfaḳatı** ile biniş fermān buyurup *(273:2). [mürāfaḳatı, -ı]*
3. tiryākiyān-ı efsürde-dilāna münādemet ve taḥṣīl-i neşʿede **mürāfaḳat** *(356:37). [mürāfaḳat,]*

mürāfaḳat idüp: *Beraber hareket etme, yol arkadaşlığı yapma.*

piyāde **mürāfaḳat idüp** yemīn ü yesārlarında dārü's-saʿāde aġası ḥażretleri ve *(144:17). [mürāfaḳat idüp, -üp]*

murahhaş kılındı: *İzin verilmek.*

ḫırām ve iẓhār-ı şevḳ u ġarām itmege **muraḫḫaş ḳılındı** *(350:9). [muraḫḫaş ḳılındı, -dı]*

murahhaş oldılar: *İzin vermek.*

Süleymānīye ḳahveleri ḥükmini icrāya **muraḫḫaş oldılar** *(223:21). [muraḫḫaş oldılar, -dı, -lar]*

müraʿī: *Riyakâr, ikiyüzlü.*

muṭalsam-ı maḥremiyyet ḳıldı ise merāsim-i ṣıdḳ u iḫlāṣı **mürāʿī** *(145:28). [mürāʿī,]*

mürāʿī olduḳdan: *Özen göstermek.*

ve ṣarf-ı naḳdīne-i himem itmege **mürāʿī olduḳdan** ṣoñra ḳul ketḫudāsı Ḥasan Aġaya *(363:22). [mürāʿī olduḳdan, -duḳ, -dan]*

murakkaʿa: *Birbiri üstüne yapıştırılarak mukavva gibi olmuş bir kağıt üzerine yazılan meşk, güzel yazı örneği.*

muṣavver ü muṣannaʿ u muraṣṣaʿ ḫaṭṭ-ı taʿlīḳ ile lā-naẓīr bir ḳıṭʿa **muraḳḳaʿa** ve *(167, 1). [muraḳḳaʿa,]*

murakkaʿa-ı bī-mümāsil ü müdānī: *(Hediye kitap için) Eşi ve benzeri görülmemiş güzel yazı örneği.*

kitāb-ı merġūb ve bir muraṣṣaʿ **muraḳḳaʿa-ı bī-mümāṣil ü müdānī** ve bir ġarrā *(167:12). [muraḳḳaʿa-ı bī-mümāṣil ü müdānī,]*

murakkaʿa-ı muṣavver: *(Elmas saat için) Resmedilmiş güzel yazılı.*

ve bir **muraḳḳaʿa-ı muṣavver** ve bir muraṣṣaʿ elmāṣ sāʿat-ı pür-zīver *(167:21). [muraḳḳaʿa-ı muṣavver,]*

muraṣṣaʿ: *Mücevherlerle bezenmiş.*
1. Ve elmās ve yāḳūt ile **muraṣṣaʿ** bir ḳıṭʿa çep-rāst-ı muṣannaʿ ki *(160:18). [muraṣṣaʿ,]*
ṣūret-nümā-yı resm-i endām olup **muraṣṣaʿ** zīn-pūş ile cilve-ḫīz-i meydān-ı tek ü tāz olduḳça *(165:18). [muraṣṣaʿ,]*
2. Ve bunlardan mā-ʿadā siyāh ābnūs üzere elmās u yāḳūt ile **muraṣṣaʿ** bir *(166:15). [muraṣṣaʿ,]*
3. kitāb-ı merġūb ve bir **muraṣṣaʿ** muraḳḳaʿa-ı bī-mümāṣil ü müdānī ve bir ġarrā *(167:12). [muraṣṣaʿ,]*
4. resīde-i ḫıtām ve incü vü zümürrüd ile **muraṣṣaʿ** bir iki çift müze-i muṣannaʿ ve *(279:22). [muraṣṣaʿ,]*
5. muṣannaʿ resm-i ḫāṣṣ üzere rīḫte-i ḳālıb-ı īcād olunmuş **muraṣṣaʿ** bir mirvaḥa-i ẕī-ḳıymet *(298:22). [muraṣṣaʿ,]*
6. zemīn-būs-ı pādīşāh-ı ʿādil olup elmās u yāḳūt ve zümürrüd ü incü ile **muraṣṣaʿ** *(315:1). [muraṣṣaʿ,]*
7. **muraṣṣaʿ** serġūşlar pīrāye-baḫş-ı celāl ve meṣābe-i şehbāl-i hümā-yı iḳbāl olmuş *(370:7). [muraṣṣaʿ,]*

muraṣṣaʿ: *(Elmas saat için) Altın işlemeli.*

Şeyḫ Saʿdī Dīvānı ve bir girān-ḳıymet **muraṣṣaʿ** elmās sāʿat ve bir mükemmel *(167:13). [muraṣṣaʿ,]*

muraṣṣaʿ elmāṣ sāʿat-ı pür-zīver: *Değerli taşlarla bezenmiş çok süslü elmastan yapılmış saat.*

ve bir muraḳḳaʿa-ı muṣavver ve bir **muraṣṣaʿ elmāṣ sāʿat-ı pür-zīver** *(167:21). [muraṣṣaʿ elmāṣ sāʿat-ı pür-zīver,]*

muraṣṣaʿ ḫançer-i zerrīn-niyām: *Kıymetli taşlarla bezenmiş altın kınlı hançer.*

muraṣṣaʿ ḫançer-i zerrīn-niyām ve bir mükemmel ü muraṣṣaʿ u müzerkeş raḫt-ı ḥammām *(167:3). [muraṣṣaʿ ḫançer-i zerrīn-niyām,]*

muraṣṣaʿ kemer: *Kıymetli taşlarla bezenmiş kemer bağı.*
1. zümürrüd-gūn fincānlar ile **muraṣṣaʿ kemere** döndürüp ve gāh ṭaraf-ı dāḫilinde *(175:20). [muraṣṣaʿ kemere, -e]*
2. ālāy gösterüp ve piyādeleri tīġ u ḫançer ve teber ü şeş-per ve **muraṣṣaʿ kemer** ile *(298:14). [muraṣṣaʿ kemer,]*

muraṣṣaʿ u mücevher şemşīr: *Kıymetli taşlarla süslü kılıç.*

ve bir ḳıṭʿa **muraṣṣaʿ u mücevher şemşīr** ve her biri *(226:9). [muraṣṣaʿ u mücevher şemşīr,]*

muraṣṣaʿ u muṣannaʿ: *(Mücevher kuşak) Değerli taşlarla bezenmiş ve dokunmuş.*

muraṣṣaʿ u muṣannaʿ mücevher ḳuşaḳ ve iki ʿaded şeş-ḫāne faġfūrī kāse ve ḫoş-āb ṭabaġı *(242:12). [muraṣṣaʿ u muṣannaʿ,]*

muraṣṣaʿ u müẕehheb: *(Hediye gelen kitap için) Kıymetli taşlarla süslenmiş ve tezhipli yaldızlı cilt.*

ḳaṣdına ḳalem-i Bihzād-pesend ile muṣavver bir **muraṣṣaʿ u müẕehheb** *(166:13). [muraṣṣaʿ u müẕehheb,]*

murassaʿ u müzehheb: *Kıymetli taşlarla bezenmiş ve yaldızlanmış.*

levḥ u ḳalem ve bir cild **muraṣṣaʿ u müẕehheb** nüsḫa-i Silsiletü'ẕ-Ẕeheb ve *(166:29). [muraṣṣaʿ u müẕehheb,]*

murassaʿ ü'l-cild: *(Hediye kitap için) Cildi kıymetli taşlarla bezenmiş.*

kütüb-i girān-bahādan biri tilāvet-i Ḳurʾān-ı Kerīme terġīb ḳaṣdına **muraṣṣaʿ ü'l-cild** *(166:3). [muraṣṣaʿ ü'l-cild,]*

murāṭıbān: *Gözcüler, ülkeyi düşman saldırısından korumak için sınırda oturan askerler.*

żābiṭān ve çavuşān ve mülāzimān ve **murāṭıbān** ve sāʾir neferāt ve ʿamme-i müʾtelifān u muḫāliṭān *(337:14). [murāṭıbān,]*

mürd olur: *Ölmek.*

ḫalḳı ḫayrān ve her zed ü bürdde şaḫṣ-ı mezbūr **mürd olur** deyu *(317:14). [mürd olur, -ur]*

mürebbā-yı karanfül: *Öğütülmüş karanfil.*

birer debbe **mürebbā-yı ḳaranfül** ve emlec ve ʿaynü'n-nās ve buña beñzer nice *(165:2). [mürebbā-yı ḳaranfül,]*

mürekkeb: *... den oluşan; ...den meydana gelen.*
1. ancaḳ ʿunṣur-ı nār u hevādan **mürekkeb** ʿAcemāne-heyʾet bir ṣūret-i cesīm-i ʿucūbe-heyʾet *(202:21). [mürekkeb,]*
2. mübāşereti ile tesyīr olunan ṣal üzerinde eczā-yı nāriyyeden **mürekkeb** ve dört yüz ḳadar *(219:22). [mürekkeb,]*

müretteb: *Dizilmiş, yerli yerine konulmuş.*

Ve ṣal-ı meẕkūrda yedi yüz ḳadar günā-gün fişeng ile **müretteb** vücūdı *(202:20). [müretteb,]*

müretteb oldı: *Kurulmak.*

Biñ meclis-i şāhāne-i şevḳ **oldı müretteb** *(329:15). [müretteb oldı, -dı]*

müretteb ü ḥāżır: *Hazırlanmak.*

müretteb ü ḥāżır ve süfre-keşān-ı niʿmet-ḫāne-i ḫāḳānī basṭ-ı simāṭ-ı ṭaʿām *(194:9). [müretteb ü ḥāżır,]*

murġ-ābe-i baḥrī: *Deniz kuşu.*

uçurması taḥrīk-i meḳāẕīf-i āl-gūn ile **murġ-ābe-i baḥrī** gibi sāḥil-i deryā-yı salṭanata *(295:24). [murġ-ābe-i baḥrī,]*

murġ-āb-ı baḥrī: *Deniz kuşu.*

Sefîne-i mezbūre ʿalā vetîre-i meẕkūre **murġ-āb-ı baḥrī** *(185:20). [murġ-āb-ı baḥrī,]*

murġ-ı āteş-ḫ̌ār şūretin: *Ateş yiyen kuş.*

tenāvül ve mażġ ile **murġ-ı āteş-ḫ̌ār şūretin** nümāyān eyledi *(317:9). [murġ-ı āteş-ḫ̌ār ṣūretin, -in]*

murġ-ı dest-āmūz: *Av için eğitilmiş kuş.*

ibtidā kīlārī-i āṣaf-ı cihān-dārī Anḳad Aġanıñ **murġ-ı dest-āmūz** gibi *(308:35). [murġ-ı dest-āmūz,]*

müris-i melāl: *Bıkkınlık.*

ki her biriniñ tafṣīli degül belki icmāli **müriş-i melāl** ve *(317.21). [müriş-i melāl,]*

mürtefiʿ: *İrtifa eden, yükselen, yükselmiş, yüksek, yüce.*

yigirmi ẕirāʿ ḳadar **mürtefiʿ** bir ṣalıncaḳ daḫi kemend-endāz-ı küngüre-i āsumān oldıġından *(254:15). [mürtefiʿ,]*

mürtefiʿ ü müterāḳḳī iderek: *Yükselmek ve ilerlemek.*

teraḳḳī ve mertebe-i cāh u celālin gitdükçe **mürtefiʿ ü müterāḳḳī iderek** ṣadr-ı ṣadāretde *(145:31). [mürtefiʿ ü müterāḳḳī iderek, -erek]*

mürūr: *Geçmek.*
1. **mürūrına** māniʿ olacaḳ büyūt u dekākīniñ bām u şeh-nişīnleri hedm olunmaḳ *(147:28). [mürūrına, -ı, -n, -a]*
2. daḫi taḥṣīl-i sermāye-i neşāṭ eyledikleri ḫilālde ṣıbyān-ı ḫitān **mürūrı** fermān olmaġın *(233.6). [mürūrı, -ı]*
3. ve bu ṭarīḳ üzere pey-der-pey iki cānibden āheste āheste **mürūr** ile *(283:10). [mürūr,]*
4. Baʿdehū ordu ālāyı **mürūruna** iẕn-i hümāyūn ṣudūr itmegin yegān yegān *(296:5). [mürūruna, -u, -n, -a]*
5. zemzemesiyle yegān yegān **mürūr** ve aḥsen-i vech üzere bir ālāy gösterdiler ki *(316:15). [mürūr,]*
6. **mürūrı** fermān buyurılup cā-be-cā çeng ü çeġāne ve āheng ü terāne ve ṣadā-yı mehter-ḫāne *(345, 33). [mürūrı, -ı]*
7. ṭanīn-endāz-ı gūş-ı kerrūbiyān olaraḳ **mürūr** ve ʿaḳablerince bunlara müşābih ü mümāṣil *(368:11). [mürūr,]*
8. **mürūr** ve bunlarıñ işrlerine daḫi sipāh u silāḥ-dār aġaları iḳtifā idüp *(371:12). [mürūr,]*

mürūr: *Sonra, sonraki vakit.*

yevmü's-sebtdir ṭulūʿ-ı āfitābdan bir sāʿat **mürūrında** demdeme-i nevbet-i ḫüsrevānī *(204:20). [mürūrında, -ı, -n, -da]*

mürūr eyle: *Geçip gitmek.*
1. ile **mürūr eyleyüp** ez-cümle içinde bir ṣūret-i dīv-i mühīb ve bir *(220:25). [mürūr eyleyüp, -y, -üp]*
2. tetmīm-i ḫıdmet-i sūr ve pīş-gāh-ı hümāyūndan ḫayme-i żiyāfete **mürūr eylediler** *(337.7). [mürūr eylediler, -di, -ler]*

mürūr it: *Yol almak, geçip gitmek.*
1. kūçe vü bāzārda nişīb ü firāza **mürūr itdigi** gibi dingil dingil oynayaraḳ ve *(258:1). [mürūr itdigi, -dig, -i]*
2. öñinden **mürūr itmedin** şīr-i ġābe-i salṭanat hizebr-i bīşe-i saṭvet ü ṣalābet *(366:19). [mürūr itmedin, -me, -din]*

mürūr u ʿubūr: *Gidip geçme.*

ve mīr-āḫūr aġa birer esb-i ṣabā-seyr-i sebük-pāda **mürūr u ʿubūr** eşnāsında *(368:33). [mürūr u ʿubūr,]*

mürūr-ı naḥle: *Nahlın geçişi.*

ṭulumcıyān u neccārān baʿżı **mürūr-ı naḫle** mānıʿ olacaḳ maḥalleriñ ālāt-ı hedmi *(367:10). [mürūr-ı naḫle, -e]*

mürüvvetini görüp: *Evladının kendisine hizmet ve yardım etmesiyle rahat bir yaşam içinde olmak.*

Cihān efendileriniñ **görüp mürüvvetini** *(135:19). [mürüvvetini görüp, -i, -n, -i, -üp]*

Mūsā Paşanıñ: *Tersane kethüdası.*

Mūsā Paşanıñ bi-nefsihī mübāşereti ile baştarda resminde otuz altı *(183:20). [Mūsā Paşanıñ, -n, -ıñ]*

müsāʿade: *İzin.*
1. **müsāʿade** istidʿā ve anıñ içün daḫi iki naḫl-ı ser-bülend-i ḫoş-nümā *(146:25). [müsāʿade,]*
2. cānib-i ḫilāfet-penāhdan daḫi maṭlūbına **müsāʿadeye** terḫīṣ olunmaġın mübāhāt u tefāḫür *(193:24). [müsāʿadeye, -y, -e]*
3. cūşān itmek ile ḳapudānıñ ʿarż-ı ḥāline **müsāʿade** ile murādını *(295:27). [müsāʿade,]*
4. cümleyi destār geymek **müsāʿadesiyle** taltīf buyurduḳlarından şoñra ḥulūl-i vaḳt-i ʿaṣrı *(319:19). [müsāʿadesiyle, -s, -i, -y, -le]*

müsāʿade vü furṣat bulduḳların: *Elverişli, uygun zaman, olanak elde etmek.*

ve aḫẕ-ı intiḳāma **müsāʿade vü furṣat bulduḳların** ḥiss itmişler iken *(274:28). [müsāʿade vü furṣat bulduḳların, -duḳ, -lar, -ın]*

müsāʿade vü terḫīṣ olunmaġın: *Yerinde görüp izin vermek.*

telḫīṣ ve ṭaraf-ı hümāyūndan daḫi **müsāʿade vü terḫīṣ olunmaġın** *(160:3). [müsāʿade vü terḫīṣ olunmaġın, -maġ, -ın]*

müsāʿade-i rūzgār olmayup: *Fırsatı yakalamak.*

müsāʿade-i rūzgār olmayup bürūdet-i hevā germiyyet-i meclisi tebrīd ve riyāḥ-ı şedīde *(339:14). [müsāʿade-i rūzgār olmayup, -ma, -y, -up]*

müsāʿade-i rüzgārı: *Zamanın izni, ömrün sınırı.*

Nūḥuñ da bir **müsāʿade-i rüzgārı** var *(182:32). [müsāʿade-i rüzgārı, -ı]*

müşāʿare ideyim: *Atışmak, karşılıklı söz söylemek.*

Ṭırsī ile **müşāʿare ideyim** *(207:16). [müşāʿare ideyim, -e, -y, -im]*

müsābaḳa: *Yarışmak, yarışma.*

hem-ʿinān dörder dörder mürāfaḳa ve üftān u ḫīzān birbirleriyle **müsābaḳadan** *(223:19). [müsābaḳadan, -dan]*

müsābaḳa-i fürsān: *Atlıların yarışları.*

ṭarafdan müşādeme-i ḫande-fermā-yı ṭulumcıyān ve **müsābaḳa-i fürsān** ve *(358:24). [müsābaḳa-i fürsān,]*

müsābaḳa-i huyūl: *At yarışları.*

müsābaḳa-i ḫuyūl daḫi icrā olunmaḳ irāde-i ʿaliyye-i şehriyār-ı evreng-ārā olmaġın *(359:22). [müsābaḳa-i ḫuyūl,]*

müsābaḳa-i raḫş-ı ḫurşīd-i raḫşān: *Parlak güneş atıyla yarışmak.*

esb-i keşīde-zihār-ı māh-ı maḥāḳ **müsābaḳa-i raḫş-ı ḫurşīd-i raḫşān** içün *(357:25). [müsābaḳa-i raḫş-ı ḫurşīd-i raḫşān,]*

müşaʿbidān u luʿbet-bāzān: *Oyuncu ve göstericiler.*

raḳḳāṣān ve ṭās-bāzān ve sāʾir **müşaʿbidān u luʿbet-bāzān** ber-minvāl-i sābıḳ *(222:8). [müşaʿbidān u luʿbet-bāzān,]*

müşaʿbidān-ı meclis-i ṭarab: *Şenlik meclisinin oyuncuları.*

baʿżı **müşaʿbidān-ı meclis-i ṭarab** ne şīr-i şütür ne dīdār-ı ʿArab *(175:26). [müşaʿbidān-ı meclis-i ṭarab,]*

müşaʿbidān-ı Mışriyyeniñ: *(Hacı Şahin ve Hacı Mehemmed) Mısırlı gösteri sanatçıları.*

mūcib-i kelāl olup lākin **müşaʿbidān-ı Mışriyyeniñ** her gün rūz-ı pīşīnden *(317:22). [müşaʿbidān-ı Mışriyyeniñ, -n, -iñ]*

müşaʿbidān-ı ṭarab-kede-i sūra: *Düğün şenliği yerindeki diğer göstericiler.*

müşaʿbidān-ı ṭarab-kede-i sūra īmā eyledi *(158:21). [müşaʿbidān-ı ṭarab-kede-i sūra, -a]*

müşaʿbid-bāz: *Hokkabaz, sihirbaz.*

nām iki **müşaʿbid-bāz** sāḥir-i zūr-bāzlar ki temāşāları efvāh-ı neffāṯātü'l-ʿuḳadı *(158:1). [müşaʿbid-bāz,]*

müşaʿbid-i mısrīye: *Mısırlı oyun ustası.*

raḫş-ı sebük-tāz-ı nāzük-cevlān ki raḳṣ u cilvede **müşaʿbid-i Mışrīye** şīve-āmūz olmaġa *(200:14). [müşaʿbid-i mışrīye, -y, -e]*

müşaʿbid-i sālifü'z-zikr-i siḥr-āyīniñ refīḳi: *(Hacı Mehemmed) Sihirbazca işler yapan, adı geçen oyuncunun arkadaşı.*

Maḥall-i Taṣvīr Mışırdan gelen Ḥācı Şāhīn nām **müşaʿbid-i sālifü'z-zikr-i siḥr-āyīniñ** *(246:2). [müşaʿbid-i sālifü'z-zikr-i siḥr-āyīniñ refīḳi,]*

müşābih ü mümāsil: *Benzer.*

ṭanīn-endāz-ı güş-ı kerrūbiyān olaraḳ mürūr ve ʿaḳablerince bunlara **müşābih ü mümāṣil** *(368:11). [müşābih ü mümāṣil,]*

muṣaddık oldıġını: *Doğrulamak.*

istiʿāre-i reh-vāra muḥtāc oldıġımı reftār u güftār u kirdārım **muṣaddıḳ oldıġını** *(261:1). [muṣaddıḳ oldıġını, -dıġ, -ı, -n, -ı]*

müşādeme: *Vuruşma, çarpışma.*

şāḫ-der-şaḫ **müşādemeleri** ḥamel ü şevr-i çarḫı ḥayret-şiʿār itdikçe *(220:30). [müşādemeleri, -ler, -i]*

müşādeme-i hande-fermā-yı tulumcıyān: *Tulumcuların güldüren boğuşması.*

ṭarafdan **müşādeme-i ḫande-fermā-yı ṭulumcıyān** ve müsābaḳa-i fürsān ve *(358:24). [müşādeme-i ḫande-fermā-yı ṭulumcıyān,]*

müşādif olmaġla: *Rastlamak, yağmurun bastırması.*

ālāyları şiddet-i bārāna **müşādif olmaġla** bundan ziyāde hüner-nümālıġa *(335:18). [müşādif olmaġla, -maġ, -la]*

muṣaffā: *Saf, duru, arı.*
1. ki gül-i ṣad-berg-i şebnem-zededen **muṣaffā** ve āvīze-i ṭāḳ-ı sipihr olan *(160:9). [muṣaffā,]*
2. İçsün ol kūzeden **muṣaffā** mā *(161:15). [muṣaffā,]*

müsāfir çergeleri: *Misafir çadırı, şenliklerde misafirlerin konakladığı yer.*
1. dīvān ḳaftānları ile ve ṭablalar ile süfre-keşān yüridiler ve **müsāfir çergelerine** *(266:26). [müsāfir çergelerine, -n, -e]*
2. ikrām olunmaġ içün **müsāfir çergelerinden** üçünci çergeye şeref-yāb-ı müs̱ūl olup *(285:26). [müsāfir çergelerinden, -n, -den]*
mücevveze ve legen ibrīḳ ile ḥuẓūr-ı hümāyūndan güẕār ve **müsāfir çergelerinde** *(286:16). [müsāfir çergelerinde, -n, -de]*
3. sāye-bān-ı żiyāfet olan **müsāfir çergelerine** bi-merātibihim şeref-mend-i müs̱ūl oldılar *(288, 25). [müsāfir çergelerine, -n, -e]*
4. **müsāfir çergelerinde** ārām ile muntaẓır-ı vaḳt-i ṭaʿām oldılar *(300:19). [müsāfir çergelerinde, -n, -de]*
5. inʿām-ı pādişāh ile nāʾil-i dil-ḫᵛāh olup **müsāfir çergelerine** gitdiler *(302:18). [müsāfir çergelerine, -n, -e]*
6. ṣarıḳları ile gelüp üç ʿaded iki direkli **müsāfir çergelerinde** cemʿiyyet ve *(306:7). [müsāfir çergelerinde, -n, -de]*
7. vüzerā-yı ʿiẓām-ı sāmī-menzilet ile üç direkli **müsāfir çergelerini** teşrīf *(306:10). [müsāfir çergelerini, -ler, -i, -n, -i]*
8. dībāce-i nüsḫa-i cāmiʿü'l-ḥubūr-ı fer ü ḥaşmet olup ālāy ālāy **müsāfir çergelerine** *(337:17). [müsāfir çergelerine, -n, -e]*

müsāfir çergesi: *Şenliklerde misafirlerin konakladığı çadırlar.*
1. ẓuhūr-ı cünbiş-i dest-i daʿvet ile **müsāfir çergesinden** ḳalḳup *(179:7). [müsāfir çergesinden, -n, -den]*
2. ve on ʿaded iḫtiyārları **müsāfir çergesinde** simāṭ-ı pādişāhīden *(242:15). [müsāfir çergesinde, -n, -de]*
3. ile kām-kār olup **müsāfir çergesi** ṣaffü'n-niʿālinde gūşe-gīr-i ḳarār oldılar beyt Li-münşiʾihi *(302:29). [müsāfir çergesi,]*
4. ve bu ḳıṭʿa ile ʿarż-ı merām ve ifāde-i mesʾūl-i ṭayy-i ṭūmār-ı karār ve **müsāfir çergesi** *(313:14). [müsāfir çergesi,]*

müsāfir obalarında: *Şenliklerde misafirlerin konakladığı çadırlar.*

müteferriḳaġān-ı dīvān-ı ḫudāvendigārī ile medʿuvv olmaġın cümlesi **müsāfir obalarında** *(286:13). [müsāfir obalarında, -lar, -ı, -n, -da]*

müsāfir otaġı: *Şenliklerde misafirlerin konakladıkları çadırlar.*
1. redd-i selām iderek **müsāfir otaġında** cālis ve ṣudūr-ı erkān-ı devlete ṣadr-ı meclis oldılar *(155:24). [müsāfir otaġında, -n, -da]*
2. Bu es̱nāda **müsāfir oṭaġında** mevāʾid-i ʿamīmü'l-fevāʾid-i żiyāfet-kede-i sulṭānī *(194:8). [müsāfir oṭaġında, -n, -da]*
3. ṣadr-ı kerīm ḥażretleri **müsāfir otaġını** teşrīf ve cümleyi taṭyīb ü talṭīf buyurdılar *(214:28). [müsāfir otaġını, -n, -ı]*
4. es̱vāb-ı dīvānīleri ile ordularından rākiben **müsāfir otaġına** nüzūl ve *(248:5). [müsāfir otaġına, -n, -a]*
5. sāye-bān-ı temāşādan ṣāḥib-i devlet-i sipihr-menzilet ḥażretleri **müsāfir otaġını** teşrīf buyurup *(286:18). [müsāfir otaġını, -n, -ı]*

müsāfir otaḳlarında: *Misafir çadırları.*
1. müteʿāḳib ü mütevālī es̱vāb-ı dīvānīleri ile sāʿat on birde iken **müsāfir otaḳlarında** *(154:2). [müsāfir otaḳlarında, -n, -da]*
2. ḳavme-i yek-pāre ile meclisden ḳufūl ve **müsāfir otaḳlarında** tekrār müs̱ūl eyleyüp *(180:21). [müsāfir otaḳlarında, -n, -da]*

3. **müsāfir otaḳlarında** ʿıḳd-ı meclis-i raḥmet eyleyen meşāyiḫ-i kirām efendilerden *(210:21). [müsāfir otaḳlarında, -n, -da]*

müsāfir sürisine: *Çok kalabalık gelen misafir.*

dāḫil iken eṣnā-yı ṭaʿāmda **müsāfir sürisine** girmeyüp süfreye *(320:13). [müsāfir sürisine, -n, -e]*

müsāfirān otaklarında: *Misafir çadırları.*

basṭ-ı bisāṭ-ı niʿmet eyleyüp **müsāfirān otaḳlarında** süfreler niʿam-ı günā-gün ile *(158:30). [müsāfirān otaḳlarında, -n, -da]*

müsāfireten: *Misafir olarak.*

Müsāfireten Edirne mevlevī-ḫānesi şeyḫi kerāmet-penāh irşād-dest-gāh *(344:20). [müsāfireten,]*

müsāfirleriñ etbāʿ u eşyāʿ ve ḫıdmet-kār u ġāşiye-dārlarına: *Misafirlerin yardımcıları.*

eṭʿime-i naḳiyye **müsāfirleriñ etbāʿ u eşyāʿ ve ḫıdmet-kār u ġāşiye-dārlarına** *(306:30). [müsāfirleriñ etbāʿ u eşyāʿ ve ḫıdmet-kār u ġāşiye-dārlarına, -n, -a]*

müşāhede: *Gözlemde bulunma, gözlemcilik.*

mülāyemeti **müşāhedesiyle** şāhid-i bāzār ṣanup ḳıṭʿa li-münşiʾihīl-faḳīr *(300:5). [müşāhedesiyle, -s, -i, -y, -le]*

müşāhede idüp: *Göz ile görmek tanık olmak.*

emāret-i fekk iḥtimāli sārī olmadıġını **müşāhede idüp** bendlerine *(318:1). [müşāhede idüp, -üp]*

müşāhede itdigim: *Görmek, şahit olmak.*

buyurduḳlarında bu ʿabd-i ḥaḳīr daḫi **müşāhede itdigim** veḳāyiʿ-i rūzān u şebāneden *(260:15). [müşāhede itdigim, -dig, -im]*

müşāhede olunup: *Görülmek.*

teʾsīr-i pād-zehr ü zehr **müşāhede olunup** tiryākiyān-ı sālifü'l-beyānıñ her biri *(347:8). [müşāhede olunup, -up]*

müşāhede vüʿayān olduḳda: *Gözle görülmek, belli olmak.*

müşāhede vüʿayān olduḳda cenāb-ı āṣaf-ı bī-miṣāl der-ḥāl piyāde istiḳbāl ve *(366:8). [müşāhede vüʿayān olduḳda, -duḳda]*

müşāhede-i cemāl-i hidāyet: *Doğru yolun yüzünü seyretmek.*

bir **müşāhede-i cemāl-i hidāyet** ile nāʾil-i tevfīḳ-i Rabb-i Cemīl olmaġın ḫod-be-ḫod *(243.28). [müşāhede-i cemāl-i hidāyet,]*

müşāhede-i cennet-i dīdār-ı ḫüsrev-i kerem-şiʿār: *İyilik sever hükümdarın cennet yüzünü görmek.*

müşāhede-i cennet-i dīdār-ı ḫüsrev-i kerem-şiʿār ile kām-kār olup ḥarāretleri *(357:12). [müşāhede-i cennet-i dīdār-ı ḫüsrev-i kerem-şiʿār,]*

müşāhede-i dīdārı: *Yüzünü görmek.*

müşāhede-i dīdārı ile daḫi kām-kār olamadılar Nice kerre işʿāl-i nāʾire-i ḥarb u sitīz *(188:14). [müşāhede-i dīdārı, -ı]*

müşāhede-i dīdār-ı cihān-dārī: *Cihan şahının (III. Ahmet) yüzünü görmek.*

ḫilāf-ı ḳānūn oldıġına bināʾen min-baʿd **müşāhede-i dīdār-ı cihān-dārī** ile *(211:16). [müşāhede-i dīdār-ı cihān-dārī,]*

muşāḥib-i şehriyārī aġalardan: *Padişahın hususi işlerinde bulunan görevliler.*

muşāḥib-i şehriyārī aġalardan biri ḫitān tepsisini ʿarż oṭasına *(374:21). [muşāḥib-i şehriyārī aġalardan, -dan]*

müsāʿid oldıġı: *El vermek, uygun olmak.*

şırıḳları dāʾire-i ṣaḳb-ı ṭabla **müsāʿid oldıġı** ḳadar yemīn ü yesāra temāyül eyledikçe *(258:24). [müsāʿid oldıġı, -dıġ, -ı]*

müşākil: *Benzer, benzeyen.*
1. **müşākil** bir ḳaṣr-ı temāşā ibdā vü inşāsına fermān buyurulmaġla ber-vech-i maṭlūb *(150:14). [müşākil,]*
2. **müşākil** belki engüşt-i muḥannā-yı ʿarāʾis-i ḥacle-pīrāya *(164:12). [müşākil,]*

müşākil eyleyüp: *Benzemek.*

dörder beşer kūze-i Mıṣrīyi ḳandīl-i mināreye **müşākil eyleyüp** cümlesini *(247:10). [müşākil eyleyüp, -y, -üp]*

müşākil olarak: *Benzetmek.*

ṭarafa imāle ile eşkāl-i ḥayvānātıñ ekşerine **müşākil olaraḳ** ḥayret-efzā perende-bāzlıḳlar eyledi *(199:24). [müşākil olaraḳ, -araḳ]*

müşākil oldukları: *Kılığında bulunmak, benzemek.*

ṭulumcıyān-ı uʿcūbe-heyākil saḳḳāyān-ı ḳırābe-ber-dūşa **müşākil olduḳları** *(231:16). [müşākil olduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*

muṣallā: *Namaz kılınan veya namaz kılınması için ayrılmış olan açık yer, namazgah.*
1. semt-i verālarında āsūde-nişīn-i ferāġ olması münāsib görüldi ve **muṣallā** *(150:11). [muṣallā,]*
2. **muṣallāy**ı muḥīṭ u dāʾir ve ol minaṣṣa-i ʿarūs-i ʿibādet olan çemen-ṣuffe-i dil-nişīni *(150:5). [muṣallāyı, -y, -ı]*

muṣallī: *Önde, önde bulunan.*

ile kümeyt-i ṭarīfī-nijād-ı ʿazīmetleri **muṣallī** vezīr-i aʿẓamı tālī ve sāʾir *(198:25). [muṣallī,]*

muṣammaʿlı ḥamāʾil: *Bir yüzüne kauçuk ya da yağlıboya sürülerek su geçirmeyecek duruma getirilmiş bezden yapılmış kılıç kayışı.*
muṣammaʿlı ḥamāʾil gibi ṭaraf-ı yemīn-i ḥażret-i emīrü'l-müʿminīnde *(150:23). [muṣammaʿlı ḥamāʾil,]*

muṣammem-i ṭabʿ-ı hümāyūn-ı şehriyār-ı cihān-güşā olan: *Fetheden hükümdarların kutlu yaratılışının karar vermesi.*

āfītāb-ı maşrıḳ-ı izdivācī ḳılınmaḳ **muṣammem-i ṭabʿ-ı hümāyūn-ı şehriyār-ı cihān-güşā olan** *(141:3). [muṣammem-i ṭabʿ-ı hümāyūn-ı şehriyār-ı cihān-güşā olan, -an]*

muṣannaʿ: *(Fişekler için) Ustaca hazırlanmış.*

gāh ṭabancalı ve tüfek ve gāh dürlü dürlü **muṣannaʿ** fişekler ile *(281:22). [muṣannaʿ,]*

muṣannaʿ: *(Yelpaze) Bir ustanın elinden çıkmış olan.*

muṣannaʿ resm-i ḫāṣṣ üzere rīḫte-i ḳālıb-ı īcād olunmuş muraṣṣaʿ bir mirvaḥa-i ẕī-ḳıymet *(298:22). [muṣannaʿ,]*

muṣannaʿ: *Ustaca yapılmış.*
1. Zühreniñ sāzı **muṣannaʿ** bu ḳadar zībā mıdır *(184:29). [muṣannaʿ,]*
2. **muṣannaʿ** muṣaʿṣa fişekler ile izāḥa-i ẓalām-ı leyāl ve icrā-yı mahāret ile tenvīr-i müddeʿā-yı kemāl eylediler *(220:4). [muṣannaʿ,]*
3. Vaḳt vaḳt içinden çarḫ-ı felekler ve sāʾir nice **muṣannaʿ** fişekler ve ṣuʿle-i neft-i mürebbādan *(253:17). [muṣannaʿ,]*
4. eli emeği nice **muṣannaʿ** hevāyī fişegi nāre ve ḥamāme-i āteş-per-i cevlān-ger *(308:36). [muṣannaʿ,]*

muṣannaʿ: *(Tüfek için) İşlemeli, değerli taşlarla bezenmiş.*

ve her biri otuz ẕirāʿ firengī ḫārā ve çuḳa-i māhūd ve bir dāne **muṣannaʿ** *(341:18). [muṣannaʿ,]*

muṣannaʿ çekmece: *Ustalık işinden çıkmış, masa, dolap vb.nin öteberi koymaya yarayan, dışarıya doğru çekilen gözü.*

öyle bir **muṣannaʿ çekmece** nādir ve cevher-şināsān-ı bāzār-ı iʿtibār *(162.3). [muṣannaʿ çekmece,]*

muṣannaʿ pīş-taḫta: *Ustalık işinden çıkmış, masa, dolap vb.nin öteberi koymaya yarayan, dışarıya doğru çekilen gözü.*

O gūne bir **muṣannaʿ pīş-taḫta** *(162.5). [muṣannaʿ pīş-taḫta,]*

müsāraʿat: *Girişim, işi bitirmek.*
1. inṣırāf-ı ʿavdet buyurup edā-yı farīża-i ṣalāta **müsāraʿatdan** ṣoñra *(308:7). [müsāraʿatdan, -dan]*
2. şiddet-i tehālük ve **müsāraʿatdan** laġzide-pā vü fütāde-i gil ü ḫalāb olup *(327:18). [müsāraʿatdan, -dan]*

müsāraʿat eyleyenleriñ: *Acele etmek.*

müsāraʿat eyleyenleriñ hedāyāsı silk-i hedāyā-yı ṣudūr-ı güzīn-i kirāma islāk olunup *(193:3). [müsāraʿat eyleyenleriñ, -y, -en, -ler, -iñ]*

müsāraʿat itmekle: *Acele etme, çabukluk.*

cemʿiyyet-gāh-ı sūr-ı zifāfda bulunmaġa **müsāraʿat itmekle** verāʿ-yı perde-i esrārdan *(179:8). [müsāraʿat itmekle, -mek, -le]*

müşārün-bi'l-benān: *Şöhretli olmak, parmakla gösterilmek.*

Ol ḳavmi miyānında **müşārün-bi'l-benāndır** *(332:6). [müşārün-bi'l-benāndır, -dır]*

müşārün-bi'l-benān-ı iʿtibār eyledi: *Nam kazanmak, parmakla gösterilmek.*

dīnār ile kām-kār ve **müşārün-bi'l-benān-ı iʿtibār eyledi** *(310:5). [müşārün-bi'l-benān-ı iʿtibār eyledi, -di]*

müşārün-ileyh: *(Sacidi Ali Efendi) Bahsi geçen.*

1. şeyḫü'l-islām-ı feżāʿil-rüsūm ḳuṭb-ı dāʾire-i ifāde ve emīnü'l-fetvā **müşārün-ileyh** *(180:13). [müşārün-ileyh,]*
2. tefsīr-i maʿnā-yı maḥabbet ile tebyīn-i şemer-i tebaʿiyyet eyledikçe **müşārün-ileyh** *(180:16). [müşārün-ileyh,]*

müşārün-ileyhimā: *(Düğün emini ve telhisçi ağa) Adı geçen iki görevli.*

yine **müşārün-ileyhimā** yed-i sefāretleri ile mükemmel bisāṭ ile ārāste ve *(321:8). [müşārün-ileyhimā,]*

müşaʿşāʿ: *Parıldayan, ışıklı.*

şeb-çerāġ-ı māh-tābdan **müşaʿşāʿ** elmās-ı āb-dār ve ecnās-ı cevāhir-i tāb-dār ile *(370:6). [müşaʿşāʿ,]*

müşaʿşa fişekler: *Parlak gösterişli fişekler.*

muṣannaʿ **müşaʿşa fişekler** ile izāḥa-i ẓalām-ı leyāl ve icrā-yı mahāret ile tenvīr-i müddeʿā-yı kemāl eylediler *(220:4). [müşaʿşa fişekler,]*

musaṭṭar ve vücūhātı: *Satırlanma ve okunuş tarzları.*

ḳalemiyle **musaṭṭar ve vücūhātı** ḥüsn-i ḫaṭṭ-ı nesḫī ve tefsīrātı *(190:9). [musaṭṭar ve vücūhātı, -ı]*

müsāvī gelür: *Aynı seviyede olmak.*

şemīm-i sünbül-zār İremle **müsāvī gelür** ve dīvār-ı hemvārın *(296:13). [müsāvī gelür, -ür]*

muṣavver: *Çizilmiş, resmedilmiş.*
1. ḳaṣdına ḳalem-i Bihzād-pesend ile **muṣavver** bir muraṣṣaʿ u müẕehheb *(166:13). [muṣavver,]*
2. ḳahveler ile ağırlayup ve ol dīvār-ı ḳaḥve-ḫānede **muṣavver** ḥayyāt-ı bī-ḥayāt *(224:19). [muṣavver,]*

muṣavver ü muṣannaʿ u muraṣṣaʿ: *(Hediye kitap) Resimli, usta işi işlemeli ve kıymetli taşlarla bezenmiş.*

muṣavver ü muṣannaʿ u muraṣṣaʿ ḫaṭṭ-ı taʿlīḳ ile lā-naẓīr bir ḳıṭʿa muraḳḳaʿa ve *(167:1). [muṣavver ü muṣannaʿ u muraṣṣaʿ,]*

muṣavvir: *Ressam.*

Var ise yoḳdur **muṣavvirlerde** ḥayret ṣūreti *(323:7). [muṣavvirlerde, -ler, -de]*

müsāyefe eylediler: *Kılıç savurmak.*

müsāyefe eylediler Lākin iç ḳalʾa tāb-āver-i muḥātefe vü muḫāyefe olmamaġla *(267:30). [müsāyefe eylediler, -di, -ler,]*

müsāyefe vü muḍārebe: *Dövüşmek.*

ile müḳātele vü muḥārebe ve **müsāyefe vü muḍārebe** ve envāʿ-ı fişek *(303:9). [müsāyefe vü muḍārebe,]*

muṣayḳal u mücellā olup: *Parlak ve ışıltılı olmak.*

gūy-ı billūr-ı ḳamerden **muṣayḳal u mücellā olup** ṣaʿṣaʿa-i cihān-tābı encümen-i sūrı *(160:10). [muṣayḳal u mücellā olup, -up]*

müşebbeh oldıġı: *Benzetilmek.*

Nūr-ı Ṣamedī **oldıġı** mişkāta **müşebbeh** *(332:15). [müşebbeh oldıġı, -dıġ, -ı]*

müsellaḥ u müretteb: *Silahlanmış ve tertipli.*

müsellaḥ u müretteb tüfengçiler ve sāʾir levāzım-ı şān-ı vezāret olan ṭaḳımları ile sāyebān-ı maḫṣūṣalarına *(365:11). [müsellaḥ u müretteb,]*

müselsel: *Birbirine bağlı.*

naġme-i fāḫte gibi devr-i revān uṣūlinde **müselsel** besteler ile birbirlerine dem-sāz *(293:8). [müselsel,]*

müsemmā: *Bir ismi olan, adaş.*

duʿā-gūy-ı devlet ve ḫayr-ḫˇāh-ı salṭanat ismi **müsemmāsına** muṭābıḳ velī dinmege *(171:17). [müsemmāsına, -s, -ı, -n, -a]*

müşerref: *Şereflendirilmiş, şerefli.*

ḥażretleri otaġ-ı hümāyūnı **müşerref** ve ḳaṣr-ı ʿadālet gevher-i şeh-vār-ı vücūd-ı mesʿūdlarına *(209:1). [müşerref,]*

müşerref olup: *Şeref bulmak.*

ile **müşerref olup** ḳāʾimen ḥużūr-ı fāʾizü'n-nūrda ḳarār buyurduḳlarında *(372:7). [müşerref olup, -up]*

müşerrez olmak: *Şirazelenmek.*

ile **müşerrez olmaḳ** hengām-ı saʿd-encāmı ḥulūl itmegin māh-ı mezbūruñ on üçünci *(153:3). [müşerrez olmaḳ, -maḳ]*

müşerrez ü mażbūṭ olduḳda: *Şirazelenmiş ve derli toplu bir şekil almış.*

ile **müşerrez ü mażbūṭ olduḳda** çāşnī-gīrān üslūb-ı sābıḳ üzere *(159:18). [müşerrez ü mażbūṭ olduḳda, -duḳda]*

müsevvedāt-ı şebistān-ı ḫayāl: *Hayal gecesinin karalamaları.*

müsevvedāt-ı şebistān-ı ḫayāl beyāża çıḳmayup süṭūr-ı ālāy-ı tekellüf-iltivā-yı eşnāf-ı ḥirfetden *(326:11). [müsevvedāt-ı şebistān-ı ḫayāl,]*

müşevveş olup: *Karmakarışık olmak.*

bī-çāreleriñ ḥālleri **müşevveş olup** kimi ḳışşa-ḫʿānlıḳ kimi süḫān-dānlıḳ *(347.1). [müşevveş olup, -up]*

Müsevvid Aḥmed Efendi: *Daha önceden Galata kadılığı görevinde bulunmuş Ahmed Efendi.*

Müsevvid Aḥmed Efendi ve Fāʾiz Es-Seyyid ʿAbdu'r-Raḥīm Efendi *(178:28). [Müsevvid Aḥmed Efendi,]*

müşgīn-bāl u muḥannā-düm: *(At) Siyah tüylü ve kınalı ayaklı.*

nümūdār altı reʾs **müşgīn-bāl u muḥannā-düm** bāre-i ġazālāne-süm *(369:28). [müşgīn-bāl u muḥannā-düm,]*

Muṣḥaf-ı ġarrā: *(Hediye) Beyaz renkli Mushaf.*

Kütāhiyevī ḫaṭṭı ile **Muṣḥaf-ı ġarrā** *(166:27). [muṣḥaf-ı ġarrā,]*

Muṣḥaf-ı kerīm-i cihān-bahā: *(Hediye) Dünya değerlisi, Kuran-ı Kerim.*

daḫi Dede ḫaṭṭı ile bir **Muṣḥaf-ı Kerīm-i ciḥān-bahā** ve cild-i vāḥidde bir *(171:26). [Muṣḥaf-ı kerīm-i ciḥān-bahā,]*

Muṣḥaf-ı şerīf: *Kuran-ı Kerim'in kitaplaştırılmış hali.*
1. **Muṣḥaf-ı Şerīf** ve Şeyḫ ḫaṭṭı ile Sūre-i Enʿamı ḥāvī bir mücelled-i laṭīf ve müʾellefāt-ı Aḥmed Būnīden ḥırz-ı cān-ı ʿārifān olmaġa elyaḳ u aḫrā nüsḫa-i Şemsü'l-Maʿārifü'l-Kübrā *(166, 5). [Muṣḥaf-ı şerīf,]*
2. **Muṣḥaf-ı şerīf** ve Ramażān Efendi ḳalemiyle nüvişte bir girān-ḳadr Sūre-i Enʿām-ı şerīf *(167:10). [Muṣḥaf-ı şerīf,]*
3. teberrüken bir **Muṣḥaf-ı şerīf** ve bir Tefsīr-i Beyżāvī ve bir Ṣāḥīḥ-i Buḫārī ve *(171:19). [Muṣḥaf-ı şerīf,]*
4. ṭarafından daḫi bir **Muṣḥaf-ı Şerīf** ve bir Hidāye teberrüken defter-i ihdāya *(191:7). [Muṣḥaf-ı şerīf,]*
5. üzere bir **Muṣḥaf-ı Şerīf** ve bir Şerḥü'l-Meşārıḳ ve ikişer ṭop zencīr-bāf *(192:2). [Muṣḥaf-ı şerīf,]*
6. Ve Edirne ḳāḍīsi Muʿīd Aḥmed Efendiden bir **Muṣḥaf-ı Şerīf** ve bir *(192:5). [Muṣḥaf-ı şerīf,]*
7. ṭarafından bā-ḫaṭṭ-ı Yāḳūt bir **Muṣḥaf-ı Şerīf** ve cümleye fāʾiḳ bir *(192:16). [Muṣḥaf-ı şerīf,]*
8. ṭarafından daḫi bir **Muṣḥaf-ı Şerīf** ve beş ḳuṭnī ve dört ṭonluḳ *(192:20). [Muṣḥaf-ı şerīf,]*

Muṣḥaf-ı şerīf-i bī-hemtā: *Benzersiz Mushaf-ı Şerif.*
1. **Muṣḥaf-ı Şerīf-i bī-hemtā** ki Yehdi'l-cemīlü ile'l-cemīl mażmūn-ı celīline *(170:2). [Muṣḥaf-ı şerīf-i bī-hemtā,]*
2. **Muṣḥaf-ı Şerīf-i bī-hemtā** ve Dervīş Ḥasan Edirnevī ḳalem-i ʿanber-siriştesi ile nüvişte *(189:24). [Muṣḥaf-ı şerīf-i bī-hemtā,]*
3. ḳıṭʿası merġūb bir **Muṣḥaf-ı Şerīf-i bī-hemtā** ve Dervīş ʿAbdī ḫaṭṭı ile cild-i vāḥidde *(191:14). [Muṣḥaf-ı şerīf-i bī-hemtā,]*
4. bir **Muṣḥaf-ı Şerīf-i bī-hemtā** ve bir ḳıṭʿa Mevāhibü'l-Ledünniye ve bir *(191:22). [Muṣḥaf-ı şerīf-i bī-hemtā,]*
5. tefāḫḫur iderek tedārük itdigi bir **Muṣḥaf-ı Şerīf-i bī-hemtā** ile ser-ṣaḥīfe-i defter-i hedāyā olup *(354:18). [Muṣḥaf-I şerīf-i bī-hemtā,]*

Muṣḥaf-ı şerīf-i bülend-i iʿtibār: *Büyük bir değeri olan Kuran-ı Kerim.*

Muṣḥaf-ı Şerīf-i bülend-i iʿtibār ve ḳıṭʿa Tātārḫāniyye-i girān-miḳdār ve beş ṭāḳa *(192:12). [Muṣḥaf-ı şerīf-i bülend-i iʿtibār,]*

Muṣḥaf-ı şerīf-i ġarrā: *Gösterişli, Kuran-ı Kerim.*

ḥażretleri ḳıbelinden Dervīş ʿAlī ḫaṭṭı ile bir **Muṣḥaf-ı Şerīf-i ġarrā** ve sulṭānü'l-müfessirīn *(190:26). [Muṣḥaf-ı şerīf-i ġarrā,]*

Muṣḥaf-ı şerīf-i girān-bahā: *Manevi değeri büyük, Kuran-ı Kerim.*

ve Ġalaṭa ḳādīsi emīn-i fetva Sācidī ʿAlī Efendi ṭarafından bir **Muṣḥaf-ı Şerīf-i girān-bahā** *(192:22). [Muṣḥaf-ı şerīf-i girān-bahā,]*

Muṣḥaf-ı şerīf-i nā-dīde-naẓīr: *Benzeri görülmemiş Kuran-ı Kerim.*

Muṣḥaf-ı Şerīf-i nā-dīde-naẓīr ki li-müʾellifihi *(190:11). [Muṣḥaf-ı şerīf-i nā-dīde-naẓīr,]*

Muṣḥaf-ı şerīf-i pür-pīrāye: *Süs dolu Kuran-ı Kerim.*

ḥażretleri ṭarafından Nefesī-zāde ḫaṭṭı ile bir **Muṣḥaf-ı Şerīf-i pür-pīrāye** *(191:32). [Muṣḥaf-ı şerīf-i pür-pīrāye,]*

mū-şikāfān-ı hayāl ü dikḳat: *Hayal ve dikkat konusunda kılı kırk yaranlar.*

ve **mū-şikāfān-ı ḫayāl ü diḳḳat** beyt *(334:14). [mū-şikāfān-ı ḫayāl ü diḳḳat,]*

mūsiḳār: *Rüzgar estikçe gagasındaki deliklerden türlü türlü ses çıkardığı için "musiki" sözünün de bundan alındığı rivayet olunan kuş.*

ile **mūsiḳār** gibi her ağızdan bir ṣadā peydā olup birbiriniñ teline ṭoḳundılar *(291:7). [mūsiḳār,]*

mūsikār-ı rāmişgerān: *Çalgıcıların sesi.*

germ-āġāzī ve **mūsiḳār-ı rāmişgerān** ser-ā-pā dehān olup *(231.22). [mūsiḳār-ı rāmişgerān,]*

mūsiḳī faṣılları: *Müzik şenliği.*

ġāyetine dek yine **mūsiḳī faṣılları** ile tarḥ-ı meclis-i Baykārā-pesend olunmasını *(309:31). [mūsiḳī faṣılları,]*

mūsiḳī faṣlına: *Müzikli eğlence.*
1. **mūsiḳī faṣlına** ser-āġāz itmeleriyle istiftāḥ-ı ẕevḳ-i ṣabāḥ u revāḥ ve *(206:20). [mūsiḳī faṣlına, -n, -a]*
2. **mūsiḳī faṣlına** āġāz eylediler ve ḫᵔānendebaşılıḳ ile *(245:6). [mūsiḳī faṣlına, -n, -a]*
3. Neṣr neşīdesi ile **mūsiḳī faṣlına** āġāz ve mānende-i ḥalḳa-i zencīr birbirine peyveste *(293:7). [mūsiḳī faṣlına, -ı, -n, -a]*

Müsilmānān-ı tüccār: *Müslüman tüccarlar.*

Baʿdehū **Müsilmānān-ı tüccār** her bir nevʿi onar ṭonluḳ olmaḳ üzere on ṭop *(305:1). [Müsilmānān-ı tüccār,]*

müşīr ü müsteşār: *(Sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa için) Emir veren ve kendisine danışılan.*

müşīr ü müsteşār kām-baḫş u kām-cūy u kām-kār nāẓım-ı menāẓımu'l-umūr *(139:19). [müşīr ü müsteşār,]*

müşīr-i mülket-ārā: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Ülkeyi süsleyen büyük komutan.*

destūr-ı ṣadāret-pīrā **müşīr-i mülket-ārā** ḥażretleri otaḳ-ı zerrīn-niṭāḳlarına *(153:18). [müşīr-i mülket-ārā,]*

müşkil: *Zor.*
1. Bāzī-i sipihri derk **müşkildir** *(257:18). [müşkildir, -dir]*
2. manṭūḳınca şol ḳadar icrā-yı ṣanʿat ve iẓhār-ı mahāret eyledi ki taḥrīri **müşkil** ve *(276:7). [müşkil,]*
3. şeṭāret virdiler ki taḥrīri **müşkil** ve taḳrīri nā-ḳābil idi Ḫuṣūṣen eşkal-i gūnā-gūn-ı dehşet-nümā *(277:26). [müşkil,]*

müşkīn-yāl ü āhū-süm: *(Hediye edilen at) Siyah yeleli ve ceylan toynaklı.*

müşkīn-yāl ü āhū-süm bārik-miyān u nāzük-düm bir semend-i dil-pesend *(214:18). [müşkīn-yāl ü āhū-süm,]*

muṣliḥ-i ġavgā-yı zamāne: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Zamanın çıkan kavgalarında ara bulucu.*

Bī-ceng ü cedel **muṣliḥ-i ġavgā-yı zamāne** *(251:12). [muṣliḥ-i ġavgā-yı zamāne,]*

muṣliḥ-i meṣāliḥü'l-cumhūr: *(Sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa için) Halkın işlerini düzelten.*

muṣliḥ-i meṣāliḥü'l-cumhūr Naẓm *(139:20). [muṣliḥ-i meṣāliḥü'l-cumhūr,]*

Müslim ü kāfir: *Müslüman ve gayr-i Müslim.*
1. Yoḳ kimseye red gelsün aña **Müslim ü kāfir** *(342:31). [Müslim ü kāfir,]*
2. bir boġaz cengi hüveydā oldı ki muḳīm ü müsāfir ve **Müslim ü kāfir** *(348:28). [Müslim ü kāfir,]*

muşmula: *Gülgillerden, beyaz ya da pembe çiçek açan ağacın meyvesi.*

gülle-i ṭop-ı misket gibi birbirine atup ve **muşmulayı** mühre-i tüfeng *(281:16). [muşmulayı, -y, -ı]*

müşrif-i zemīn oldı: *(Hükümdar çadırı) Göğe yükselip yeryüzünü seyretmek.*

Otaġ-ı zer-ʿālemi **müşrif-i zemīn oldı** *(174:2). [müşrif-i zemīn oldı, -dı]*

muṣṣanaʿü't-teẕhīb: *(Hediye kitap için) Büyük bir ustalıkla süslenmiş.*

ve **muṣṣanaʿü't-teẕhīb** İmām Ḥāfıẓ Meḥemmed Efendi ḫaṭṭı ile bir *(166:4). [muṣṣanaʿü't-teẕhīb,]*

müssevvedāt-ı leyālī-i eyyām-ı sūrā: *Düğün günlerinin gecelerinin karası.*

Yevm-i mezbūr aḫşāmı ki **müssevvedāt-ı leyālī-i eyyām-ı sūrā** temmet-i ḫıtām *(355:20). [müssevvedāt-ı leyālī-i eyyām-ı sūrā, -a]*

muşt muşta gelüp: *1) Ayak, ökçe, pabuç, çizme 2) Yumruk yumruğa gelmek.*

ile **muşt muşta gelüp** iki ayaḳların bir papuca ḳodılar ve taḫt-ı revān gibi *(278:13). [muşt muşta gelüp, -üp]*

Muṣṭafā Efendi: *Şeyhülislam Mehmed Efendi'nin damadı, Kudüs'ün eski kadılarından Mustafa Efendi.*

Muṣṭafā Efendi ve Pīrī Meḥmed Efendi ve ʿAbdullāh Efendi dāmādı Meḥmed Efendi ve *(178:19). [muṣṭafā efendi,]*

Muṣṭafā Paşa: *Nişancı Mustafa Paşa, 26 Ağustos 1717-9 Mayıs 1718 tarihleri arasında nişancılık yapmış Osmanlı devlet adamı.*

saʿādetlü **Muṣṭafā Paşa** ḥażretleri ve baʿżı müteʿayyinān-ı erkān-ı devlet mücāseletleri *(327:1). [Muṣṭafā Paşa,]*

müstaġnī eyledi: *İhtiyaç duymak.*

müstaġnī eyledi Her nıṣf sāʿat miḳdārı müddetde bir kerre bir ʿaḳabe taʿbīr olunur *(253:21). [müstaġnī eyledi, -di]*

müstaġnī-i çerāġ: *Anlatmaya ihtiyaç duymamak.*

ve reh-peymāyān-ı ʿālem-i bālā-yı leyle-i ẓulmāda **müstaġnī-i çerāġ** ve bī-minnet-i sürāġ ḳıldı *(289:8). [müstaġnī-i çerāġ,]*

müstaġnī-i evṣāf olan: *(Uşşakizade Es-Seyyid Abdullah Efendi) Vasıfları anlatılamayacak derecede çok olan.*

müstaġnī-i evṣāf olan faẕīletlü ʿUşşākī-zāde Es-Seyyid ʿAbdullāh Efendi *(190:25). [müstaġnī-i evṣāf olan, -an]*

müstaġni-i rūzgār idersin: *Kimseye minnet etmez duruma erişmek.*

Müstaġni-i rūzgār idersin *(353:4). [müstaġni-i rūzgār idersin, -er, -sin]*

müstaġrāk-ı nevāl eyledi: *Yemekle tıka basa doyurmak.*

Cihānı **eyledi müstaġrāk-ı nevāl** ol şāh *(349:7). [müstaġrāk-ı nevāl eyledi, -di]*

müstaḥfız: *Koruyan, muhafaza eden (kimse), muhafız.*

nümūdār olup silāḥ-dār-ı āṣafī orṭa żābiṭān ve neferātı ile **müstaḥfız** *(350:6). [müstaḥfız,]*

müstaḥīlü'l-iḥtimāl: *Olanağı kalmamak.*

zaḫm-dār idüp düşürmeden ġayri ṭarīḳ ile dest-res **müstaḥīlü'l-iḥtimāl** idigi *(362:14). [müstaḥīlü'l-iḥtimāl,]*

müstaḥīlü'ẕ-ẓuhūr oldığı: *(Yapılacak işler için) İmkansız olduğunun görülmesi.*

Fi'l-vāḳiʿ bu emr-i düşvār **müstaḥīlü'ẕ-ẓuhūr oldığı** ḳarār-dāde-i aṣḥāb-ı kār *(263.5). [müstaḥīlü'ẕ-ẓuhūr oldığı, -dıġ, -ı]*

müstaḫkem olup: *(Kazıkların toprağa sabitlenmesi) Sıkıca yapılmak.*

ān-ı vāḥidde muḥkem ve merābıṭ-ı ḥibāl-i āmālleri **müstaḫkem olup** *(263:11). [müstaḫkem olup, -up]*

müstaʿidd oldılar: *Gerekli olgunluğa erişmek.*

Çün **müstaʿidd oldılar** ḫitāna *(127:23). [müstaʿidd oldılar, -dı, -lar]*

müstaʿidd-i imdād: *Yardım isteme eğilimi.*

cānib-dārī-i murād-ı hümāyūn-ı şehriyārī ise ol semte **müstaʿidd-i imdād** idigini *(264:28). [müstaʿidd-i imdād,]*

müstaḳbel: *Gelecek.*

müstaḳbeli māżīsine ġālib ve naẓar-ı ḫalḳı mıḳnāṭīs-i maḥabbeti kendüye cāẕib oldıġı *(280:26). [müstaḳbeli, -i]*

müştāk-ı seyrān oldılar: *Seyretme isteği.*

şīveler itdirdiler ki her gören ḫayrān ve işiden **müştāḳ-ı seyrān oldılar** *(279:2). [müştāḳ-ı seyrān oldılar, -dı, -lar]*

müştemil: *Kavrayan, saran.*
1. ve celālet-i şıḥḥat u tehẕībi **müştemil** bir kitāb-ı Hidāye ki dībāce-i esāmi'l-kütüb-i hedāyā olmaġa *(190.30). [müştemil]*
2. esb-i dil-keş-yāl u bāl vireydim belki mükemmel bisāṭ u raḫtı **müştemil** bir *(261:11). [müştemil,]*
3. mecālis-i muṣavvereyi **müştemil** bir cild Siyer-i Nebī ʿaleyhi's-selām *(361:5). [müştemil,]*

müstemirr ü mütemādī olup: *Ardı arkası kesilmeden devam etmek.*

Baʿdehū niçe niçe tetimmāt-ı edevāt-ı şādī sāʿat dörde dek **müstemirr ü mütemādī olup** *(289:28). [müstemirr ü mütemādī olup, -up]*

müşterī: *İştirâ eden, satın alan.*
1. **Müşterīsiyle** gelüp berbere virdi dilegin *(240:12). [müşterīsiyle, -s, -i, -y, -le]*
2. ʿāşıḳ-ı cān-sūz **müşterī** şeklinde alış veriş iderek güẕerān ve nice penbeden *(284:27). [müşterī,]*

müşterī-i āsumān-ı devlet: *(III. Ahmet) Mutluluk göğünün müşterisi.*

hāle-nişīn-i taḫt-gāh-ı istirāḥat ve **müşterī-i āsumān-ı devlet** *(197:30). [müşterī-i āsumān-ı devlet,]*

müşterī-i viṣāl oldığını: *Kavuşma müşterisi, biri ile birlikte olmak için para ödeyen kişi.*

deyu çalup çağırup **müşterī-i viṣāl oldığını** açıġa boyadı *(300:10). [müşterī-i viṣāl oldığını, -dıġ, -ı, -n, -ı]*

müşterīsi olur: *Alıcısı olmak.*

Ki güneş görse **müşterīsi olur** *(300:7). [müşterīsi olur, -ur]*

müşteriyān-ı cemālleri: *Güzel yüzlülerin müşterileri.*

Keẕālik meh-peykerān-ı Kettāniyān daḫi **müşteriyān-ı cemālleri** ile alış verişe *(314:1). [müşteriyān-ı cemālleri, -ler, -i]*

müstesʿad olduklarında: *Uğurlu sayılmak.*

müstesʿad olduḳlarında ilbās-ı ferve olunmaḳ deydene-i müstaḥsene-i devlet-i ʿaliyyeden olmaġla *(215:31). [müstesʿad olduḳlarında, -duḳ, -lar, -ı, -n, -da]*

müstesʿad olmaġa: *Kutsamak, uğurlu sayılmak.*

İnne hāẕe'ş-şibl min ẕāke'l-esed diyüp bu şeref-i maḫṣūṣ ile **müstesʿad olmaġa** şāyān gördi *(146:8). [müstesʿad olmaġa, -maġ, -a]*

müstesʿid olduḳlarında: *Uğurlu saymak.*

müstesʿid olduḳlarında şevketlü ʿaẓametlü pādişāh-ı ʿālem-penāh ḥażretleriniñ *(372:1). [müstesʿid olduḳlarında, -duḳ, -lar, -ı, -n, -da]*

müstetir: *Gizlenmiş.*

taḥtında **müstetir** ve kimi Zühre-i zehrā burūc-ı āsumānda sāʾir oldığı gibi *(205:17). [müstetir,]*

müstezād idüp: *Karıştırmak.*

müstezād idüp tütün fikri ile āh-ı şerāre-ḫīz idüp içlerinden biri naẓm *(223:31). [müstezād idüp, -üp]*

müstezād ḳılaydım: *Eklemek.*

raḫş-ı ḫurşīd-dıraḫş ile daḫi manẓūme-i kerem-i veliyyü'n-niʿāmı **müstezād ḳılaydım** *(261:12). [müstezād ḳılaydım, -a, -y, -dı, -m]*

müstezād ḳılındı: *Bir sırada iki, diğer sırada tek kişinin bulunması.*

manẓūme-i cemʿiyyet-i meşāyiḫ-i selāṭīn anlar ile **müstezād ḳılındı** Ve süfre-i s̱āliş̱ede *(215:22). [müstezād ḳılındı, -ın, -dı]*

müstezād-ı faẓl-ı mükteseb olan: *Kazanılmış olan üstünlüğün giderek artması.*

müstezād-ı faẓl-ı mükteseb olan vezīr-i mükerrem tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa *(155:9). [müstezād-ı faẓl-ı mükteseb olan, -an]*

müstezād-ı manẓūme-i evṣāf-ı şān-ı celālet-ʿunvānı: *Büyüklük unvanıyla bilinen şahın vasıflarını anlatmak için yazılan manzumenin ekleme ı.*

ve **müstezād-ı manẓūme-i evṣāf-ı şān-ı celālet-ʿunvānı** mışrāʿ Tū ki bā-düşmenān naẓar-dārīdir *(337:28). [müstezād-ı manẓūme-i evṣāf-ı şān-ı celālet-ʿunvānı, -ı]*

müstezād-ı manẓūme-i tuḥaf ḳılınup: *Hediyelerin, manzumenin ları gibi irili ufaklı sıralanması.*

ve beş ṭonluḳ aṭlas-ı cilā-dāde ve beş ʿaded ḳuṭnī-i hindī ve beş ṭāḳa destār-ı bendī **müstezād-ı manẓūme-i tuḥaf ḳılınup** *(169:17). [müstezād-ı manẓūme-i tuḥaf ḳılınup, -up, -]*

müstezād-ı selīs oldılar: *Müstezat ı gibi üçüncü sırada eklenmek.*

müteʿayyinān-ı erkān-ı devlet ol manẓūme-i ḥaşmete **müstezād-ı selīs oldılar** *(218:20). [müstezād-ı selīs oldılar, -dı, -lar]*

muşt-ı şeh-nāme-ḫ̆ān-ı destān-serāyı: *Destan okuyan, Şehname okuyucunun yumruğu.*

ve kimi sāye-i cünbiş-i ʿaşāyı şemşīr-i cehān ve **muşt-ı Şeh-nāme-ḫ̆ān-ı destān-serāyı** *(225:6). [muşt-ı şeh-nāme-ḫ̆ān-ı destān-serāyı, -y, -ı]*

muşt-nümā olurdı: *Yumruk göstermek.*

ile āġūş-güşā ve baʿżılarına şanʿatla **muşt-nümā olurdı** Ve māh-rūyān-ı ḥaffāfān *(278:19). [muşt-nümā olurdı, -ur, -dı]*

muşt-zen-i hamīr-māye-i ʿaşḳ olup: *Aşk mayasıyla mayalanmış hamuru yumruklamak.*

terānesiyle herkes **muşt-zen-i ḥamīr-māye-i ʿaşḳ olup** sīnelerin *(236:24). [muşt-zen-i ḥamīr-māye-i ʿaşḳ olup, -up]*

müsūl eylediler: *(Saygıdan ötürü) Ayakta beklemek.*

ve herkes kendülere maḫṣūṣ ḥaymelere **müsūl eylediler** Li-müʾellifihi *(154:30). [müsūl eylediler, -di, -ler]*

Muşul vālīsi: *Osman Paşa.*

Muşul vālīsi olup sūr-ı hümāyūna medʿuvv olan ʿOs̱mān Paşa ḥażretlerine *(149:30). [Muşul vālīsi,]*

Muşul vālīsi ʿOs̱mān Paşa: *III. Ahmet Döneminde Musul Valiliği ve Sır Katipliği görevinde bulunmuş, "Sirke" lakabıyla da bilinen devlet görevlisi ve II. Mustafa'nın kızı Emetullah Sultan'ın eşi.*
1. **Muşul vālīsi** vezīr-i mükerrem ʿ**Os̱mān Paşa** ṭarafından bir mükemmel ṭonanmış *(287:17). [Muşul vālīsi ʿOs̱mān Paşa,]*
2. çuḳaya ḳaplu ferāce kürk ve **Muşul vālīsi** ʿ**Os̱mān Paşa** ve Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa *(374:27). [Muşul vālīsi ʿOs̱mān Paşa,]*

müsmir-i berg ü bār-ı istikmāl olmaları: *Büyüyen ağacın meyvesi olmak.*

aġṣān-ı gül-nihāl-i ʿizz ü iḳbāliñ münbit-i ezhār-ı kemāl ve **müs̱mir-i berg ü bār-ı istikmāl olmaları** *(137:3). [müs̱mir-i berg ü bār-ı istikmāl olmaları, -ma, -lar, -ı]*

müs̱ūl: *Saygıdan dolayı ayakta bekleme.*

maṣḥūb olmadıḳça bir vezīriñ münferiden ḥużūr-ı hümāyūna **müs̱ūli** *(211:15). [müs̱ūli, -i]*

müsūl: *Girmek, ulaşmak.*

ḥużūr-ı maʿālī-maḥṣūrlarına **müs̱ūle** ruḫṣat-yāb ve ilbās-ı ḫilʿat-ı istiḥsān ile ḳat ḳat *(318:19). [müs̱ūle, -e]*

müsūl: *Dinlenme.*

anlara pey-siper-i taʿḳīb olup otaġ-ı āṣafīye **müs̱ūle** meʾz̲ūn ve ruḫṣat-ı dāmen-būsī-i devlet-meʾnūsları *(339:8). [müs̱ūle, -e]*

müşūl eyleyüp: *(Saygıdan dolayı) Ayakta durmak.*

ḳavme-i yek-pāre ile meclisden ḳufūl ve müsāfir otaḳlarında tekrār **müşūl eyleyüp** *(180:21). [müşūl eyleyüp, -y, -üp]*

müşūl eyleyüp: *Ayaküstü durmak.*
1. süḫben ʿale'l-vech lā meşyen ʿale'l-ḳadem merāsim-i ādāb ile **müşūl eyleyüp** *(233:22). [müşūl eyleyüp, -y, -üp]*
2. aġaları imtiyāzen ʿani'l-ġayr libāçe-i rūz-merre ile meclis-i āṣafīye **müşūl eyleyüp** *(248:6). [müşūl eyleyüp, -y, -üp]*
3. ocaḳ aġaları ile mevḳiʿ-i ikrām ve maḥall-i iʿzāz u iḫtirāma **müşūl idüp** *(262:20). [müşūl idüp, -üp]*

müsūl u ḳufūl idüp: *Ayak basmak ve gözden kaybolmak.*

nüzūl yaʿnī āfitāb-ı cihān-tāb nihān-ḫāne-i ġurūba **müşūl u ḳufūl idüp** *(308:3). [müşūl u ḳufūl idüp, -üp]*

mū-tāb: *Kıl dokuyan, mutaf.*

Baʿdehū şaʿr ü şaʿīr münāsebeti ile **mū-tāblarıñ** ʿaḳabince Arpacılar *(337:3). [mū-tāblarıñ, -lar, -ıñ]*

muṭābıḳ: *(birbirine)uyan; uygun.*
1. şīve-i iʿlām-ı irāde-i hümāyūna **muṭābıḳ** naḫl-ı sūrī-i nūr-efşāna nişān olan *(139:13). [muṭābıḳ,]*
2. duʿā-gūy-ı devlet ve ḫayr-ḫᵛāh-ı salṭanat ismi müsemmāsına **muṭābıḳ** velī dinmege *(171:17). [muṭābıḳ,]*

muṭābıḳ-ı resm-i devlet ü iclāl: *Mutluluk ve yücelik görgüsüne uyan.*

muṭābıḳ-ı resm-i devlet ü iclāl ve mebānī-i kār u bār u kirdārı muvāfıḳ-ı hendese-i iʿtidāl olan *(198:4). [muṭābıḳ-ı resm-i devlet ü iclāl,]*

mū-tāblarıñ ekseri: *Kıl dokuyucularının çoğu.*

Mū-miyān dilber olur **ekşeri mū-tāblarıñ** *(336:25). [mū-tāblarıñ ekşeri,]*

muʿtād: *Adet, alışkanlık.*
1. **muʿtād** üzere meʾẕūr olan ḳapu ketḫudāları ve muḥżır aġa neferātı *(142:18). [muʿtād,]*
2. ile āġāze-i tekbīretü'l-iftitāḥ-ı ḫayr-duʿā itmek şerīṭasıyla bir gün evvel **muʿtād** *(153:28). [muʿtād,]*
3. pīrāye ḳılınmaġla eşer-i eslāfa iḳtifā olunup **muʿtād** üzere beş ʿaded *(191:8). [muʿtād,]*
4. ʿarż-ı berg-i sebz-i dervīşāne itmek **muʿtād** iken cenāb-ı ḫüsrev-i ḫal-şināş-ı merḥamet-istīnās *(192:33). [muʿtād,]*
5. ḫālde **muʿtād** üzere temāşāyiyān ve luʿbetiyāna taʿyīn-i ḥudūd u sınur *(231:17). [muʿtād,]*
6. **muʿtād** üzere ʿaṭiyye-i pādişāhīden kisve-i günā-gün ile lābis-i cilbāb-ı iftiḫār olan *(233:7). [muʿtād,]*
7. ve **muʿtād** üzere yüz elli dirhem bir sīm ḳahve ibrīġi ve mecmūʿı yedi yüz *(239:1). [muʿtād,]*
8. neşīdesiyle dem-sāz-ı rāmiş-gerān-ı naġme-perdāz oldılar ve **muʿtād** üzere beş yüz *(240:17). [muʿtād,]*
9. ṣadr-nişīn olmaġla **muʿtād** üzere şenlik ṭopları atılup nevbet-ḫāneler çalındı ve *(262:6). [muʿtād,]*
10. **muʿtād** üzere otaġ-ı mezbūrda kendüler içün āmāde vü ḥāżır ḳılınan ḫᵛān-ı naʿmā-yı pādişāhī *(262:21). [muʿtād,]*
11. Bunlarıñ hediyye virmesi **muʿtād** degül iken pāy-gāh-ı salṭanata bir çift incüli çizme *(316:3). [muʿtād,]*
12. iẓhār-ı ḥaşmet-i devlet-i İslāmiyye içün fermūde-i pādişāh-ı enām olmaġın **muʿtādları** *(344:7). [muʿtādları, -lar, -ı]*
13. ʿaded eṭfāl-i bostānī **muʿtād** üzere sūr emīni dāʾiresinde kisvelerini geyüp ālāyların düzüp *(364:17). [muʿtād,]*
14. daḫi dergāh-ı ʿālī yeñiçerileri pilāv ve zerde ve sāʾir erbāb-ı dīvān **muʿtād** üzere *(372:33). [muʿtād,]*
15. **muʿtād** üzere çizmelerin çıḳarup teşrīf-sāz olduḳlarında gül-bā-şeker-i mükerrer *(374:1). [muʿtād,]*

muʿtād olan: *Uygulanmak, alışılmış.*

güẕār ve ʿaḳablerinde sarāy-ı hümāyūnda **muʿtād olan** resm-i maʿrūfları üzere *(370:14). [muʿtād olan, -an]*

muʿtād oldıġı: *Adet olmak, gelenekselleşmek.*

sūr-ı hümāyūnlarda **muʿtād oldığı** üzere eṭvār-ı maḫṣūṣaların temāşā ḳaṣdı ile *(346:29). [muʿtād oldıġı, -dıġ, -ı]*

muʿtād olduḳları: *Gelenek halini almak.*

daʿvet ve cümlesi **muʿtād olduḳları** ṭaʿām-ı dīvān ile maḫṣūṣen iṭʿāma *(262:11). [muʿtād olduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*

muʿtād-ı dīrīn: *Eski bir yöntem, usul.*

Yevm-i mezbūrda **muʿtād-ı dīrīn** ve ḳānūn-ı pīşīn üzere şehriyār-ı kāffe-i berāyāya *(320.30). [muʿtād-ı dīrīn,]*

muʿtād-ı ḳadīm: *Eski gelenek.*
1. Bu eşnāda sūr emīni ṭarafından **muʿtād-ı ḳadīm** üzere levāzım-ı żiyāfet-i sūr *(142:1). [muʿtād-ı ḳadīm,]*
2. daḫi **muʿtād-ı ḳadīm** üzere ṭonanmış bir semend-i sīmīn-sīne-bend ve bir taḫta *(171:35). [muʿtād-ı ḳadīm,]*
3. ve sāʾir mevālīniñ her biri hediyye virmek **muʿtād-ı ḳadīm** iken maʿzūllerden *(190:2). [muʿtād-ı ḳadīm,]*
4. **muʿtād-ı ḳadīm** üzere hediyyeleri olan zer-dūz ḳaṭīfe üstine işlenme bir boġça *(300:15). [muʿtād-ı ḳadīm,]*
5. duʿa ve maʿraż-ı hümāyūna **muʿtād-ı ḳadīm** üzere ḳapaġı mücevher bir *(313:11). [muʿtād-ı ḳadīm,]*
6. ḥażretleri tertīb-i hedāyā-yı sūrda emşālleri gibi **muʿtād-ı ḳadīm** *(340:13). [muʿtād-ı ḳadīm,]*

muʿtād-ı meʾlūf: *Alışılmış alışkanlık, önceden olduğu gibi.*
1. Ve bu gün daḫi resm-i maʿrūfʿve **muʿtād-ı meʾlūf** üzere āmāde-i ḫitān olan yüz seksen *(360:5). [muʿtād-ı meʾlūf,]*
2. basṭ-ı ṭaʿām ile ikrām-ı mihmānān fermān buyurulmaġın **muʿtād-ı meʾlūf** *(360:20). [muʿtād-ı meʾlūf,]*

muʿtād-ı meʾlūfe: *Alışılmış olan şeyin yapılması.*

muʿtād-ı meʾlūfe üzere naʿra-i ṭop-ı mühībü'l-üslūb delālet-i ẓuhūr-ı esbāb-ı şādmānī *(311:10). [muʿtād-ı meʾlūfe,]*

muʿtād-ı sābıḳ: *Eski gelenek.*

maḳarr-ı sedd-i sulṭānü'l maşrıḳayn olup **muʿtād-ı sābıḳ** üzere bugün daḫi iki yüz altmış iki *(212:9). [muʿtād-ı sābıḳ,]*

muʿtād-ı sābıḳ: *Önceki günler.*

Bunlar daḫi icrā-yı mahāretden ferāġat eylediklerinde **muʿtād-ı sābıḳ** üzere *(317:16). [muʿtād-ı sābıḳ,]*

muʿtād-ı sābıḳ-ı maʿrūf: *Belirli kurallar.*

ḳużāt-ı Rūm çerge-i şālişede ʿalā-merātibihim **muʿtād-ı sābıḳ-ı maʿrūf** ve *(347:14). [muʿtād-ı sābıḳ-ı maʿrūf,]*

muʿtād-ı sālifü'ş-şıfāt: *Alışılmış olduğu gibi.*
Ve Mora muḥaṣṣılı mīr-mīrān Aḥmed Paşa ṭarafından **muʿtād-ı sālifü'ş-şıfāt** *(345:4). [muʿtād-ı sālifü'ş-şıfāt,]*

mütaḥavvil olup: *Dönülmek.*

neşve-i rāḥat-baḫş-ı ṣulḥ u ṣalāḥa **mütaḥavvil olup** menşūr-ı meserret tecdīd ve *(136:24). [mütaḥavvil olup, -up]*

muṭallā: *(Hatayi kumaş) Yaldızlı.*
1. dībā-yı zer-tār ve altışar ṭonluḳ **muṭallā** ve sāde hatāyī-i nev-ẓuhūr-ı pesendīde-kār *(226:11). [muṭallā,]*
2. dībā ve sāde ve **muṭallā** dörder ṭonluḳ hatāyī-i zībā ve hem-çün Şehr-i Zūr beglerbegisi *(249:11). [muṭallā,]*

muṭallā destār: *Yaldızlı sarık.*

ser-i devlet-mendin şiʿār-ı İslāmiyān olan **muṭallā destār** ile zībende eyledikde gūyā *(244:2). [muṭallā destār,]*

muṭallā destār-ı bendī: *Yaldızlı, sarık kuşağının kumaşı.*

münaḳḳaş şāl-ı bī-miṯāl ve keẕālik beşer ṭāḳa **muṭallā destār-ı bendī** ve *(321:20). [muṭallā destār-ı bendī,]*

muṭallā düdemi: *Yaldızlı, çiçek motifli bir kumaş.*

ve beş ṭāḳa **muṭallā düdemi** taʿbīr olunur çiçekli ḳumāş-ı vālā ve beş ṭāḳa *(307:22). [muṭallā düdemi,]*

muṭallā hatāyī-i nāzük-nigār: *Yaldızlı, ince nakışlı hatayi kumaş.*

ve dörder ṭonluḳ sāde ve **muṭallā hatāyī-i nāzük-nigār** ve dörder ṭāḳa destār-ı ḫünkārī *(249:14). [muṭallā hatāyī-i nāzük-nigār,]*

muṭallā hatāyī-i zībā: *Yaldızlı, ipekli hatayi.*
ve **muṭallā hatāyī-i zībā** ve beş ṭonluḳ firengī aṭlas-ı mücellā ve hem-çünān *(226:7). [muṭallā hatāyī-i zībā,]*

muṭallā hünkārī destār: *Yaldızlı, hünkara yaraşır sarık.*

ṭāḳa **muṭallā ḫünkārī destār** ve beşer ṭop İstanbulī ve ʿAcemī dībā-yı zer-tār ve *(321:25). [muṭallā ḫünkārī destār,]*

muṭallā pūte-dārī: *Parlak dokuma bezi.*

ʿaded destār-ı ḫünkārī ve telli sūsī ve **muṭallā pūte-dārī** ve ḳuṭnī-i hindī ve şāl-ı keşmīrī *(265:21). [muṭallā pūte-dārī,]*

muṭallā seccāde: *Yaldızlı seccade.*

ḫoş-ḳumāş-ı dil-keş-nigār **muṭallā seccāde** ve her biri ikişer ṭonluḳ ʿacemī dībā ve *(353:23). [muṭallā seccāde,]*

muṭallā tirşeden: *Yaldızlanmış deri.*

Ḫuşūsen **muṭallā tirşeden** oba ibdā ve ḳarṭopı gibi mendīl-i ʿacemāne ḳadar *(279:8). [muṭallā tirşeden, -den]*

muṭallā varaḳdan: *Yaldızlı sayfa.*

süṭūr-ı ṣaḥīfe-i zemīn eyleyüp **muṭallā varaḳdan** bayraḳlar ve kāġıddan gürz ü teber *(313:6). [muṭallā varaḳdan, -dan]*

muṭallā vü mütehallī: *Yaldızlanmış ve süslenmiş.*

aġaçdan se-pālar üzerinde şāḫları altun varaḳlar ile **muṭallā vü müteḥallī** *(264:34). [muṭallā vü müteḥallī,]*

muṭallā vü zer-kār ḫünkārī ser-āmed destār: *Altın işlemeli ve yaldızlı, başa takılan, hükümdar sarığı.*

muṭallā vü zer-kār ḫünkārī ser-āmed destār *(288:10). [muṭallā vü zer-kār ḫünkārī ser-āmed destār,]*

muṭallā zer-tār berber pīşgīri: *Parlak, altın telli, pamuk iplikle dokunmuş berber havlusu.*

tepsi ve bir şırmalı gügez boġça ve bir **muṭallā zer-tār berber pīşgīri** itḥāf eyleyüp *(240:19). [muṭallā zer-tār berber pīşgīri,]*

muṭallā-cāme: *Sırma işlemeli giysi.*

ve nice uʿcūbe-ṣuver ve **muṭallā-cāme** ve şeb-külāh ber-ser ḳuḳla ḳıyāfetli ṣıbyān *(238:13). [muṭallā-cāme,]*

muṭalsam-ı maḥremiyyet kıldı: *Gizlilik tılsımı olmak.*

muṭalsam-ı maḥremiyyet ḳıldı ise merāsim-i ṣıdḳ u iḫlāṣı mürāʿī *(145:28). [muṭalsam-ı maḥremiyyet ḳıldı, -dı]*

mütaraṣṣıd-ı işāret-i ḥażret-i fermān-fermā: *Buyruk sahibi Sultanın işaretini gözetlemek.*

āmāde vü müheyyā ve nāḫudāları **mütaraṣṣıd-ı işāret-i ḥażret-i fermān-fermā** *(244:18). [mütaraṣṣıd-ı işāret-i ḥażret-i fermān-fermā,]*

muṭarraz olup: *Süslenilmek, nakış ile süslendirilmek.*

ile **muṭarraz olup** min-baʿd eczā-yı Sūr-nāme-i neşāṭ şīrāze-i naẓar-ı hümāyūn *(153:2). [muṭarraz olup, -up]*

mutaṣarrıf-ı livā-yı Rodos Süleymān Paşadan: *Rodos sancağının idare amiri Süleyman Paşa.*

Ve hem-çünān ümerā-yı deryādan **mutaṣarrıf-ı livā-yı Rodos Süleymān Paşadan** *(353:27). [mutaṣarrıf-ı livā-Yı Rodos Süleymān Paşadan, -dan]*

mutażammın: *Dile getirmek, içine almak.*

bu fāḳiriñ bā-fermān sūr-ı hümāyūn vaṣfını **mutażammın** inşād eyledigi şarḳıyı *(245:11). [mutażammın,]*

mutażammın oldıġını: *Gizlemek, gizlenmek.*

mutażammın oldıġını iẓhār ve müfād-ı ḫaṭṭ-ı şerīf-i cihān-münḳādı *(308:21). [mutażammın oldıġını, -dıġ, -ı, -n, -ı]*

müteʿākib: *İzleyen.*
1. serv-i sebzīn ve aña **müteʿāḳib** ḳanādil-i elvān-nümādan bir ibrīḳ-i muraṣṣaʿ-nigār-ı nāzük-terīn *(268:11). [müteʿāḳib,]*
2. biri birine ġālib yek-dīgere **müteʿāḳib** iḫżar olunan edevāt-ı nāriyye vü nūriyye *(356:16). [müteʿāḳib,]*

müteʿāḳib ü mütevālī: *Birbiri ardı sıra gelenler.*
1. **müteʿāḳib ü mütevālī** eṣvāb-ı dīvānīleri ile sāʿat on birde iken müsāfir otaḳlarında *(154:2). [müteʿāḳib ü mütevālī,]*
2. erkān-ı meclis-i āṣafī daḫi **müteʿāḳib ü mütevālī** yerlerinden ḳıyām u nehżat ve *(198:26). [müteʿāḳib ü mütevālī,]*

müteʿākiben: *Ardı, devamında, ardından.*
1. Anlara **müteʿāḳiben** sābıḳan yine pīrāye-i maḳām-ı iftā olan saʿādetlü *(189:20). [müteʿāḳiben,]*
2. **müteʿāḳiben** Bosna muḥāfıẓı vezīr-i mükerrem *(200:25). [müteʿāḳiben,]*
3. Bunlar edā-yı merāsim-i ʿubūdiyyet ve iẓhār-ı meserret eylediklerine **müteʿāḳiben** *(236:12). [müteʿāḳiben,]*

müteʿalliḳ: *Asılı, bağlı, ilişiği olan.*

kendülere **müteʿalliḳ** ve irtibāṭı olan bir iki mevālī efendilerden daḫi *(179:3). [müteʿalliḳ,]*

müteʿayinān-ı erkān: *Devlet büyükleri.*

Efendi ve sāʾir **müteʿayinān-ı erkān** ve baʿżı ḫademe-i dīvān *(231:9). [müteʿayinān-ı erkān,]*

müteʿayyen: *Ortaya çıkmak.*

istinbāṭ-ı maʿnā-yı neşāṭ u ṣafā olamayacağı **müteʿayyen** ve *(326.12). [müteʿayyen,]*

müteʿayyin: *Belli, meydanda olan.*

ser-i sipāh ve **müteʿayyinleri** ʿalem-efrāz-ı riyāset olup bu niẓām üzere ṣaf-keşīde-i maḳām-ı ʿubūdiyyet olmaġla *(155:20). [müteʿayyinleri, -ler, -i]*

müteʿayyin: *İleri gelen, önemli kişiler.*

Baʿdehū ṭulumcıların duʿācılarına ve **müteʿayyinlerine** kezālik birer altun *(327:21). [müteʿayyinlerine, -ler, -i, -n, -e]*

müteʿayyin olan: *Belirlenmiş, karar verilmiş.*

üzere her ṣınıf aṣḥāb-ı ḥirfete **müteʿayyin olan** hedāyā-yı muʿtādeniñ *(147:16). [müteʿayyin olan, -an]*

müteʿayyinān u ercemendi: *Seçkinler ve gözdeler, göz önünde bulunanlar.*

Lākin defter-dār efendi ve sāʾir-i erkān-ı devletiñ **müteʿayyinān u ercemendi** *(152:25). [müteʿayyinān u ercemendi,]*

müteʿayyinān-ı cerrāhān: *Önde gelen cerrahlar.*

ṣoñra cerrāḥ başı ve sāʾir **müteʿayyinān-ı cerrāḥān** mürāʿāt-ı ādāb-ı zemīn-būsī *(350:26). [müteʿayyinān-ı cerrāḥān,]*

müteʿayyinān-ı cerrāhān-ı hāṣṣadan: *(Evliyazade Hüseyin Çelebi) Saraya gelen cerrahların başında gelen.*

Pes-ez-ān yüz elli ḳadar cerrāḥān ṣaf-beste-i tertīb ve **müteʿayyinān-ı cerrāḥān-ı ḫāṣṣadan** *(182:21). [müteʿayyinān-ı cerrāḥān-ı ḫāṣṣadan, -dan]*

müteʿayyinān-ı defter-dārān u ʿummālān-ı ḳalem-rev-i salṭanat: *Devlet görevlisi olan defterdarlar ve saltanatın hüküm sürdüğü yerdeki tüm devlet memurları, valiler.*

müteʿayyinān-ı defter-dārān u ʿummālān-ı ḳalem-rev-i salṭanat *(139:8). [müteʿayyinān-ı defter-dārān u ʿummālān-ı ḳalem-rev-i salṭanat,]*

müteʿayyinān-ı erkān: *Rütbe sahibi olan seçkin kimseler.*

ḫˇācegān-ı dīvān ve **müteʿayyinān-ı erkān** gāh anlar ile hem-nişīn-i ṣuffe-i ṣafā *(252:5). [müteʿayyinān-ı erkān,]*

müteʿayyinān-ı erkān-ı devlet: *Devletin ileri gelenleri.*
1. **müteʿayyinān-ı erkān-ı devlet** ol manẓūme-i ḥaşmete müstezād-ı selīs oldılar *(218:20). [müteʿayyinān-ı erkān-ı devlet,]*
2. saʿādetlü Muṣṭafā Paşa ḥażretleri ve baʿżı **müteʿayyinān-ı erkān-ı devlet** mücāseletleri *(327:1). [müteʿayyinān-ı erkān-ı devlet,]*

müteʿayyinān-ı ḫirfeti: *(Bezirganlar) Mesleğin ileri gelenleri.*

sūr emīni yediyle maẓhar-ı iḥsān u ikrām ve **müteʿayyinān-ı ḥirfeti** *(305:16). [müteʿayyinān-ı ḥirfeti, -i]*

müteʿayyinān-ı ḫirfetleri: *Meslek ileri gelenleri.*

ve **müteʿayyinān-ı ḥirfetleri** inʿām-ı muʿtāde ile hāʾiz-i rehīne-i āmāl ve *(303:31). [müteʿayyinān-ı ḥirfetleri, -ler, -i]*

müteʿayyinān-ı ḫirfetleri: *Meslek erbapları.*

Üstādān-ı ṣanʿat ve **müteʿayyinān-ı ḥirfetleri** atlu ve pīyāde zīb ü zīnetleri *(312:29). [müteʿayyinān-ı ḥirfetleri, -ler, -i]*

müteʿayyinān-ı kirāma: *Büyük rütbeli devlet adamları.*

erkān-ı dīvān-ı hümāyūn olan **müteʿayyinān-ı kirāma** ʿarż-ı hedāyā-yı muʿtādede *(188:23). [müteʿayyinān-ı kirāma, -a]*

müteʿayyinān-ı küttāb u ḫulefā vü kīse-dārān: *Katipler, halifeler ve kesedarların ileri gelenleri.*

ve sāʾir ḫˇācegān-ı dīvān ve **müteʿayyinān-ı küttāb u ḫulefā vü kīse-dārān** *(319:4). [müteʿayyinān-ı küttāb u ḫulefā vü kīse-dārān,]*

müteʿayyinān-ı lāzımu't-tevḳīrleri: *(Devlet görevlileri) Saygı değer, yüksek rütbeliler.*

müteʿayyinān-ı lāzımu't-tevḳīrleri temāṣā-yı melāʿib-i sūriyye eṣnāsında seyr otaġında *(319:12). [müteʿayyinān-ı lāzımu't-tevḳīrleri, -ler, -i]*

müteʿayyinān-ı ṣanʿatları: *(Mutaf) Meslek ileri gelenleri.*

müteʿayyinān-ı ṣanʿatları ḥāʿiz-i cāʾize-i ḳabūl ve nāʾil-i meʾmūl ü meʾsūl oldılar *(337:1). [müteʿayyinān-ı ṣanʿatları, -lar, -ı]*

müteʿayyinān-ı ṣudūr: *Devletin ileri gelenleri.*

meydān-ı sūrda baʿżı **müteʿayyinān-ı ṣudūr** erkān-bünyān-ı sürūr olup ke'l-evvel *(257:7). [müteʿayyinān-ı ṣudūr,]*

müteʿayyinān-ı teber-dārān-ı sarāy-ı ʿatīḳ: *Eski saray baltacılarının ileri gelenleri.*

kahvecibaşı El-ḥācc İsmāʿil Aġa ve sāʾir **müteʿayyinān-ı teber-dārān-ı sarāy-ı ʿatīḳ** *(232:12). [müteʿayyinān-ı teber-dārān-ı sarāy-ı ʿatīḳ,]*

müteʿayyinān-ı üstādān-ı kār-güẕārāndan: *İş bilen ustaların en bilinenleri.*

ḳarīn-i ḳabūl-i şehriyārī olup içeruye alındı **Müteʿayyinān-ı üstādān-ı kār-güẕārāndan** *(296:17). [müteʿayyinān-ı üstādān-ı kār-güẕārāndan, -dan]*

mütebeddil: *Dönme, dönüşme.*

zamān-ı ḳalīlde sūr u sürūra **mütebeddil** ve ḫumār-ı ḫumūr-ı ḥarb ü kifāḥ *(136:23). [mütebeddil,]*

mütebeyyen: *Besbelli, apaçık.*

çekilen tekellüfāt-ı sūriyyeleri şaġdıç emegine dönecegi **mütebeyyen** iken yine *(326:13). [mütebeyyen,]*

mütecāviz: *–i geçen, –den fazla, çok.*

başdan yanaşdılar Mezbūrlar ve elli ḳadar ḫāṣekī ve iki yüzden **mütecāviz** *(305:36). [mütecāviz,]*

mütecāviz: *Fazla, ağır.*
1. Neṣr Ve hem-şekl-i ḳurṣ-ı bedr-i tamām iki yüz miṣḳālden **mütecāviz** bir *(162:16). [mütecāviz,]*
2. **mütecāviz** ḳafesī destārlu ve çuḳa ferācelü cerrāḥlar ve manṭarī ile on iki nefer *(366:36). [mütecāviz,]*

müteʾessir olduḳları: *Etkilenmek.*

germī-i hevādan **müteʾessir olduḳları** melḥūẓ-ı ḥażret-i āṣaf-ı Bermekī-meʾāṣir *(276:16). [müteʾessir olduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*

mütefāhirane: *Böbürlenircesine.*

terānesiyle **mütefāḫirane** atup ṭutdı ip üstinde yatdı ve ol boġazı ipli iki eli ve *(259:23). [mütefāḫirane,]*

mütefāvitü'l-ḳıymet: *Değeri farklı olmak üzere.*

sūr emīni ṭarafından ṣāḥibiniñ ḥāl ü şānına nisbet **mütefāvitü'l-ḳıymet** kimine *(360:1). [mütefāvitü'l-ḳıymet,]*

mütefekkir: *Düşünen, düşünceye dalan.*

ile **mütefekkir** iken ser-ā-pāy aḥvāl-i şebāne ne vech ile ʿaks-endāz-ı āyīne-i żamīr-i münīr-i āṣafāneleri oldı *(260:32). [mütefekkir,]*

müteferriʿ: *Bir şeyden meydana gelmiş, ortaya çıkmış.*

müteferriʿ ʿavārıż-ı bedeniyyesi İstanbula sūr-ı hümāyūnuñ üçünci *(211:12). [müteferriʿ,]*

müteferriḳabaşı: *Saray müteferrikalarının (pâdişah, sadrâzam vb.nin hizmetinde bulunan ve verdikleri emirleri yerine ulaştıran görevli) başı durumundaki kimse.*

küçük rūz-nāmeci efendi küttāb u ḫulefāsı ve **müteferriḳabaşı** ve sāʾir *(286:12). [müteferriḳabaşı,]*

müteferriḳagān: *Müteferrikalar. Osmanlı imparatorluğu döneminde, padişah, vezir ve diğer devlet büyüklerinin yanında türlü hizmetlere bakan kişiler.*

Ve çerge-i sāniyede **müteferriḳagān** içün on süfre ṭaʿām döşenüp ve üçünci çergede *(287:1). [müteferriḳagān,]*

müteferrikaġān-ı dīvān-ı hudāvendigārī: *Ulu divanın müteferrikaları.*

müteferriḳaġān-ı dīvān-ı ḫudāvendigārī ile medʿuvv olmaġın cümlesi müsāfir obalarında *(286:13). [müteferriḳaġān-ı dīvān-ı ḫudāvendigārī,]*

mütefevvik: *Üstün, ileri.*

Hindūyān-ı ateş-pereste **mütefevviḳ** idi nice nice nev-īcād fişengler ile *(197:25). [mütefevviḳ,]*

mütefevvıḳ eyledi: *İşi rast gitmek başarıya ulaşmak.*

fāʾiḳ ve pederime **mütefevvıḳ eyledi** deyu beyt *(182:30). [mütefevvıḳ eyledi, -di]*

müteġaṭṭī-i seḥāb-ı iḥticāb olmaġla: *Gizlenme bulutunun içine saklanmak, gece şenliğini seyretmeye gelmemek.*

Leyle-i meẕkūrede māh-tāb-ı cemāl-i şehriyārī **müteġaṭṭī-i seḥāb-ı iḥticāb olmaġla** *(173:5). [müteġaṭṭī-i seḥāb-ı iḥticāb olmaġla, -maġ, -la]*

müteġāyir: *Değişik, farklı.*

ṭonluḳ elvān u ecnāsı **müteġāyire** hatāyīhā-yı muḳaṣṣame-i fāḫire ve beş ṭonluḳ hatāyī-i sāde *(169:16). [müteġāyire, -e]*

müteġayyir olmaġın: *(Hava) Değişmek.*

Lākin hevā **müteġayyir olmaġın** fişeng şenligi taḳdīm olunmaḳ çeşbān görilüp *(308:33). [müteġayyir olmaġın, -maġ, -ın]*

müteḥammil ü vāfī: *Taşıyabilecek ve elverişli durumda olan.*

vaż'ı içün ittiḫāẕ-ı kīlār olundı Ve altmış ḳazġan güncāyişine **müteḥammil ü vāfī** *(151:14). [müteḥammil ü vāfī,]*

müteḥarrik-endām: *(Hacı Mehemmed) Her yanı hareketli.*

kendi ve refīḳi Ḥācı Meḥemmed-nām bir **müteḥarrik-endām** siyeh-çerde ʿArab dilberi *(246:2). [müteḥarrik-endām,]*

müteḥāşī vü hārib olmaḳ: *Ürkmek ve korkmak.*

müteḥāşī vü hārib olmaḳ ṣūretinde kimi sürçüp kimi düşüp birbiri ile tepişerek *(335:8). [müteḥāşī vü hārib olmaḳ, -maḳ]*

müteḥayyir eylediler: *Şaşırtmak, aklın başından gitmesi.*

temāşāşiyānı **müteḥayyir eylediler** *(352:19). [müteḥayyir eylediler, -di, -ler]*

müteḳārib ü müdānīdir: *Yakın ve benzer.*

mefhūmına **müteḳārib ü müdānīdir** Hindū-yı fişek-bāz-ı āteş-bāz fetḥ u tesḫīrine *(229:15). [müteḳārib ü müdānīdir, -dir]*

mütekāṭir olmadan: *Dökülmek.*

ṣoñra sebūyı başı üzerine alup şīşeler münkesīr ve ṣu **müteḳāṭir olmadan** *(335:13). [müteḳāṭir olmadan, -madan]*

mütekayyid: *Dikkatli davranmak.*

gāh ḳāʾim u gāh ḳāʿid edā-yı ḫıdmet-i lāzımeleri ile **müteḳayyid** *(231:11). [müteḳayyid,]*

müteḳayyid: *Uğraşmak.*

müteḳayyid ve baʿdehū zīr-i deryāda esbāb-ı hünerin āmāde eyleyüp vaḳt-i iẓhāra *(352:13). [müteḳayyid,]*

mütekeddir: *Kederli olmak, kederlenmek.*

iʿtimād olunmazsa istişhāda ṣāliḥ kimesne görüp bilmedi deyu **mütekeddir** ve *(260:27). [mütekeddir,]*

mütelālī olmaġ: *Parıldamak.*

pertev-i ḥüsn-i cemāli iḳtibās-ı envār-ı Ḳurʾāniyye ile bir yüzden daḥi **mütelālī olmaġ** ile *(234:23). [mütelālī olmaġ, -maġ]*

mütemādī: *Sürekli devam ettiren.*
1. bir iki sāʿat pīş-i otaġ-ı āṣafīde çeng ü çeġāne ṣafāsı **mütemādī** ve velvele-i celācil-i düfūf-ı raḳḳāṣān *(175:3). [mütemādī,]*
2. Bu vech üzere fişeng şenligi sāʿat dörde degin **mütemādī** ve *(197:28). [mütemādī,]*
3. üşkūfe-i reng-i nā-perīde görinüp bir sāʿat miḳdārı **mütemādī** ve gülşen-ṭırāz-ı şevḳ ü şādī olduḳdan *(219:11). [mütemādī,]*

mütemādī ol: *Devam etmek, sürdürmek.*
1. ẕevḳ u ṭarab-ı temāşāyiyāna bādī ve bir sāʿat miḳdārı şenligi **mütemādī oldı** *(173:24). [mütemādī oldı, -dı]*
2. şenligi **mütemādī oldı** *(269:28). [mütemādī oldı, -dı]*
3. bir kār u naḳş ṣafāsı nümāyān oldı Rubʿ sāʿat bu üslūb üzere **mütemādī olup** *(309:8). [mütemādī olup, -up]*
4. ve bārān **mütemādī olup** ṣaḥife-i zemīn bārān-zede olmaġla *(326:10). [mütemādī olup, -up]*
5. **mütemādī olup** bir mertebe pertev-pāş-ı şevḳ u şādī olmuşdur ki leyālī-i sābıḳanıñ mecmūʿında *(356:18). [mütemādī olup, -up]*

mütemādī vü müteʿaddid: *Sürekli ve değişik.*

terānesince bir iki sāʿat **mütemādī vü müteʿaddid** faṣıllar ile bādī-i germiyyet-i şādī olup *(206:25). [mütemādī vü müteʿaddid,]*

mütemāṯil: *Benzemek.*

mütemāṯil ve raḳṣ u cilvede Zühre-i zehrā-yı āsumān-pīrāya *(258:28). [mütemāṯil,]*

mütemāyil: *Temayül etmek, eğilmek.*

cüst ü çālāk ve bī-vehm ü bāk yemīn ü yesāra **mütemāyil** ve şekl-i resen-bāz-ı rīsmān-pervāza *(258:27). [mütemāyil,]*

muʿtemedü'd-devle: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) devletin güven duyduğu kişi.*

Bu Maḳāle **Muʿtemedü'd-devle** Vekīlü's-salṭana Ṣadr-ı Aʿẓam *(148:21). [muʿtemedü'd-devle,]*

muʿtemedü'l-mülk-i Süleymān-ı zamāndır: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Zamanın Süleyman'ının ülkesinin güvenilir kişisi.*

Kim **muʿtemedü'l-mülk-i Süleymān-ı zamāndır** *(330:20). [muʿtemedü'l-mülk-i Süleymān-ı zamāndır, -dır]*

mütenaʿim-i nevāle-i ikrām olup: *Şölen sofrasının davetlisi olmak.*

ḥażretleri daḫi şeref-ṣudūr-ı daʿvet-i pādişāh-ı İslām ile **mütenaʿim-i nevāle-i ikrām olup** *(342:19). [mütenaʿim-i nevāle-i ikrām olup, -up]*

mütenevviʿ: *Çeşitli, çeşit çeşit, türlü türlü, değişik.*

ṭāḳa daḫi destār-ı bendī ve on sekiz ʿaded **mütenevviʿ** ve muḫtelif muḳaddem *(200:19). [mütenevviʿ,]*

mütenevviʿ: *(Atlas kumaş için) Çeşitli, çeşit çeşit, türlü türlü, değişik.*

ve nev-ẓuḥūr hatāyī-i zer-tar ve ṭokuz ṭonluḳ sāde hatāyī ve ṭoḳuz ṭonluḳ ḳuṭnī ve on sekiz ṭonluḳ **mütenevviʿ** *(200:16). [mütenevviʿ,]*

müterakkī vü efzūn: *Gelişip zenginleşmek.*

enderūn-ı sarāy-ı cedīd-i hümāyūnda daḫi günden güne **müteraḳḳī vü efzūn** ve *(364:10). [müteraḳḳī vü efzūn,]*

müteraḳḳıb oldılar: *Beklemek.*

selām-ı āṣafīye **müteraḳḳıb oldılar** *(372:36). [müteraḳḳıb oldılar, -dı, -lar]*

müteraḳḳıb-ı ālāy-ı pür-ḥaşmet oldılar: *Göz alıcı alayı beklemek.*

şāyeste-sāz-ı teşrīf-i ḳudūm-i iclāl ü şevket ve **müteraḳḳıb-ı ālāy-ı pür-ḥaşmet oldılar** *(366:24). [müteraḳḳıb-ı ālāy-ı pür-ḥaşmet oldılar, -dı, -lar]*

müteraḳḳıb-ı selām olan: *Selamlamak için beklemek.*

müteraḳḳıb-ı selām olan vüzerā-yı ʿiẓām ḥażerātın selāmlayup her biri ʿizz u saʿādet *(373:3). [müteraḳḳıb-ı selām olan, -an]*

müteraṣṣıd: *Gözlemek, beklemek.*

müteḳayyid ve baʿdehū zīr-i deryāda esbāb-ı hünerin āmāde eyleyüp vaḳt-i iẓhāra *(352:14). [müteraṣṣıd,]*

müteşekkir: *Teşekkür eden, minnettar.*

müteşekkir ve ancaḳ bisāṭ-ı ġāret-zededen bir ġaddāre-i müsteʿāreyi taẓmīn fikri *(260.31). [müteşekkir,]*

mütevāfir ü mütekāsirdir: *Bol ve çokluk durumu.*

mertebe **mütevāfir ü mütekāṣirdir** deyu şöhret-yāb ve *(168:28). [mütevāfir ü mütekāṣirdir, -dir]*

mütevārī-i fānūs-ı istiġnā oldılar: *(Padişah ve ailesi) Hiçbir şeye ihtiyaç duymadıkları sarayda gizlenmek, saraylarında oturup eğlenerek oturmak.*

bā-ʿizz ü iclāl **mütevārī-i fānūs-ı istiġnā oldılar** *(172:17). [mütevārī-i fānūs-ı istiġnā oldılar, -dı, -lar]*

mütevārī-i fānūs-ı müjgān-ı müşk-nāb olmaḳ: *(Uyku) Misk rengindeki kirpik fanusunda gizlemek, siyah kıldan dokunmuş kirpiklerin üst üste gelerek gözleri kapatması.*

mütevārī-i fānūs-ı müjgān-ı müşk-nāb olmaḳ vaḳti gelmegin şumūʿ-ı encümen-gāh-ı şevḳ u ṣafā *(221:10). [mütevārī-i fānūs-ı müjgān-ı müşk-nāb olmaḳ, -maḳ]*

mütevārī-i ḥicāb-ı seḥāb olup: *Bulut örtüsünün altına gizlenmek.*

ḫudāvend-i zemīn ü zamān olmaġın tāc-dār-ı ḳalem-rev-i sipihr ki mihrdir **mütevārī-i ḥicāb-ı seḥāb olup** ḳaṣr-ı āsumān-āsitān-ı ʿadālet *(176:31). [mütevārī-i ḥicāb-ı seḥāb olup, -up]*

mütevārī-i künc-i ārām: *İstirahat köşesine çekilmek.*

bir miḳdār edevāt-ı nāriyye iżāʿatı ile ḳanāʿat olunup herkes **mütevārī-i künc-i ārām** *(341:31). [mütevārī-i künc-i ārām,]*

mütevārī-i künc-i līmān oldukdan: *Liman köşesine çekilmek.*

Neşr Sefîne-i meserret-defîne **mütevārī-i künc-i līmān olduḳdan** ṣoñra ṭopçılar *(187:15). [mütevārī-i künc-i līmān olduḳdan, -duḳ, -dan]*

mütevārī-i līmān-ı ġurūb oldukdan: *Batma limanına çekilip gizlenmek.*

Baḥr-ı sefîd-i rūz-ı şāliş-i rūz-ı fîrūzda keştī-i āfītāb **mütevārī-i līmān-ı ġurūb olduḳdan** *(202:4). [mütevārī-i līmān-ı ġurūb olduḳdan, -duḳdan]*

mütevārī-i perde-i kitmān olup: *Gizlenme perdesinin ardına saklanmak.*

mütevārī-i perde-i kitmān olup ṣūret-i ẓāhirede nā-merʿī vü nā-mevcūd idi *(220:34). [mütevārī-i perde-i kitmān olup, -up]*

mütevārī-i seḥāb-ı cilbāb-ı āsāyiş-i ḫˇāb olmak: *Uyku rahatlığıyla gözleğinin giyen bulutun gözden uzaklaşması.*

mütevārī-i seḥāb-ı cilbāb-ı āsāyiş-i ḫˇāb olmaḳ istiṣvāb buyurılıp *(308:18). [mütevārī-i seḥāb-ı cilbāb-ı āsāyiş-i ḫˇāb olmaḳ, -maḳ]*

mütevārī-i sehāb-ı halvet olup: *Yalnızlık bulutunun içine gizlenmek.*

mütevārī-i seḥāb-ı ḫalvet olup herkes ḫāb-gāhlarına ricʿat itmekle temāşā vü ṣoḥbet irteye ḳaldı *(197:31). [mütevārī-i seḥāb-ı ḫalvet olup, -up]*

mütevārī-i serā-perde-i ufūl oldıġı: *(Güneş için) Gözden kaybolma otağına çekilmek.*

mütevārī-i serā-perde-i ufūl oldıġı hengāmda bedr-i āsumān-efrūz-ı ṣadāret ve *(308:4). [mütevārī-i serā-perde-i ufūl oldıġı, -dıġ, -ı]*

mütevāzī-i fānūs-ı istiġnā oldılar: *(Padişah ve ailesi için) Hiçbir şeye ihtiyaçları olmaksızın mutluluğun ışığını yakmak, aile saadetini yaşamak.*

mütevāzī-i fānūs-ı istiġnā oldılar Naẓm *(159:29). [mütevāzī-i fānūs-ı istiġnā oldılar, -dı, -lar]*

müteveccih: *Bir yere yönelmek, geri dönmek.*

müteveccih ve ṣadr-ı Ḥātem-kerem ḥażretleri daḫi vüzerā-yı ʿiẓām *(375:4). [müteveccih,]*

müteveccih-i miḥrāb-ı meleʾ-i aʿlā oldılar: *Ruhlar aleminin mihrabına yönelmek.*

zemzemesiyle ḥudā-ḫˇān-ı ḳaṭār-ı duʿā ve **müteveccih-i miḥrāb-ı meleʾ-i aʿlā oldılar** *(235:8). [müteveccih-i miḥrāb-ı meleʾ-i aʿlā oldılar, -dı, -lar]*

mütevessid-i dest-i destūrī olan: *Sadrazamlık görevini yerine getirmek.*

hedāyāsından kem-miḳdār ve endek-bahā olup bu āna dek **mütevessid-i dest-i destūrī olan** *(168:25). [mütevessid-i dest-i destūrī olan, -an]*

mütevessid-i müttekā-yı iḳbāl olan: *Mutluluk şiltesine yaslanmak.*

farṭ-ı ṣafādan **mütevessid-i müttekā-yı iḳbāl olan** *(309:35). [mütevessid-i müttekā-yı iḳbāl olan, -an]*

mütevessid-i müttekā-yı ikbāl ü baht olduklarında: *Mutluluk ve baht açıklığı minderine yaslanmak.*

mütevessid-i müttekā-yı iḳbāl ü baḫt olduḳlarında mısrāʿ Ṣāḥib-i seyf ü ḳalem ḥażret-i ṣadr-ı aʿẓam *(210:18). [mütevessid-i müttekā-yı iḳbāl ü baḫt olduḳlarında, -duḳ, -lar, -ı, -n, -da]*

mütevessid-i müttekā-yı taht olup: *Taht yastığına yaslanmak.*

ḥażret-i şehriyār-ı bīdār-baḫt Tersāne Ḥadīḳa-sarāyında **mütevessid-i müttekā-yı taḫt olup** *(357:19). [mütevessid-i müttekā-yı taḫt olup, -up]*

mütevessid-i visāde-i istirāḥat oldılar: *Dinlenme yastığına başını koymak.*

temāşāya şeref-mend-i ruḫṣat ve emīn-i sūr ḫaymesinde **mütevessid-i visāde-i istirāḥat oldılar** *(146:28). [mütevessid-i visāde-i istirāḥat oldılar, -dı, -lar]*

muṭḥef-i naẓar-gāh-ı şeh-zādegān-ı ʿālī-tebār ḳılındı: *Yüksek soylu şehzadelerin önüne sunulmak.*

tehyiʾe vü iḥżār ve **muṭḥef-i naẓar-gāh-ı şeh-zādegān-ı ʿālī-tebār ḳılındı** *(167:22). [muṭḥef-i naẓar-gāh-ı şeh-zādegān-ı ʿālī-tebār ḳılındı, -ın, -dı]*

muṭlaḳu'l-ʿinān: *(Beygir için) Dizginden kurtulmak.*

bār-gīriñ **muṭlaḳu'l-ʿinān** firār ve girībān u dāmeniñ hevāyī fişeklerden *(260:18). [muṭlaḳu'l-ʿinān,]*

mutrib: *Çalgıcı.*

geh **muṭribler** def-i pür-tāf ü tefe ṭabanca-zen-i teʾdīb olup *(291:1). [muṭribler, -ler]*

muṭrib ü sāzendelerden: *Çalgıcılar.*

ve müntaḫab **muṭrib ü sāzendelerden** seksen miḳdārı biri birine dem-sāz *(142:10). [muṭrib ü sāzendelerden, -ler, -den]*

muṭribā: *Ey çalgıcı.*
1. **Muṭribā** sāzıñı al naġmeñi şehnāz eyle *(245:28). [muṭribā,]*
2. Bir ṭarafdan sāzendegān-ı naġme-perdāz mışrāʿ Alup yine eliñe **muṭribā** *(291:11). [muṭribā,]*

muṭribān-ı dil-keş-terāne: *Hoş ezgili şarkıcılar.*

ve sāzendegān-ı zühre-endām ve **muṭribān-ı dil-keş-terāne** ve çengiyān-ı müşaʿşa-çeġāne *(253:4). [muṭribān-ı dil-keş-terāne,]*

muṭribān-ı naġme-serā: *Ezgiler döktüren şarkıcılar.*

bir yerden **muṭribān-ı naġme-serā** āgāz-ı nevā-sāzī ve perde perde *(256:17). [muṭribān-ı naġme-serā,]*

muṭrib-i dehr: *Dünya çalgıcısı.*

Muṭrib-i dehr eyledi āġāze bir yüzden daḥi *(333:26). [muṭrib-i dehr,]*

muṭrib-i kilk-i gūyā: *Konuşan kalemin şarkı söylemesi.*

Vaḳtidür **muṭrib-i kilk-i gūyā** *(311:23). [muṭrib-i kilk-i gūyā,]*

muṭrib-i sāz-nüvāz-ı Nāhid: *Saz çalıcı Zühre.*

raḳkās-ı felek al eteklik ile devr uṣūlinde gerdiş-i şevḳe āġāz ve **muṭrib-i sāz-nüvāz-ı Nāhid** *(221:20). [muṭrib-i sāz-nüvāz-ı Nāhid,]*

muṭrib-i şevḳ: *Neşe çalgıcısı.*

Ey **muṭrib-i şevḳ** ṣal terāne *(126:6). [muṭrib-i şevḳ,]*

muṭrib-i zühre: *Gökyüzünün çalgıcısı Zühre.*

Muṭrib-i Zühre ṭutdı özge hevā *(272:14). [muṭrib-i zühre,]*

muṭribiñ sözi: *Çalgıcının söyledikleri.*

Muṭribiñ oldı **sözi** raḳṣ-künān ḫoş geldiñ *(293:4). [muṭribiñ sözi,]*

muttaṣıl: *Bitişik.*
1. üzerinde Ḳaṣr-ı ʿAdālete **muttaṣıl** ve rifʿat u resm-i ṣūretde aña *(150:13). [muttaṣıl,]*
2. mihmānān-ı ẕiyāfet-kede-i sūr-ı sulṭānī içün üç direkli obalar ve aña **muttaṣıl** *(150:17). [muttaṣıl,]*
3. nihāde ve āġūş gibi güşāde eyleyüp ve aña **muttaṣıl** şemşīrlere muḳābil iki çenberi *(247:13). [muttaṣıl,]*
4. Ve meydān-ı sūruñ ṭaraf-ı yesārīsinde cāmiʿ-i meẕkūra **muttaṣıl** maḥfil-i āsumān *(268, 24). [muttaṣıl,]*
5. **muttaṣıl** ḳapucıbaşılarıñ oturduḳları ṣuffede ʿalā-merātibihim *(375:1). [muttaṣıl,]*

muttasıl olan: *Bağlanmak.*

muttasıl olan rīsmān-ı āḫere daḫi ayaġını atdı Bu ṭarīḳ üzere beyt *(259:20). [muttasıl olan, -an]*

müttefekun-ʿaleyh-i ʿālem olmuş: *Herkesçe kabul edilmek.*

müttefeḳun-ʿaleyh-i ʿālem olmuş iken çünki irāde-i ʿaliyye-i cihān-dārī ve niyyet-i seniyye-i şehriyārī *(362:15). [müttefeḳun-ʿaleyh-i ʿālem olmuş, -muş]*

müttekā-yı visāde-i vekālet: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Vekillik şiltesine yaslanmak.*

müttekā-yı visāde-i vekālet ve deryāda gice şenligi içün ışdār-ı evāmir-i ihtimāma *(322:13). [müttekā-yı visāde-i vekālet,]*

müttekī-i visāde oldukları: *Şilteye yaslanmak.*

çār-bāliş-i ʿizz ü iḳbālde **müttekī-i visāde olduḳları** ḥālde piyāde cirīdi fermān buyurduḳlarında *(181:21). [müttekī-i visāde olduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*

müttekī-i visāde-i istiḳlāl olduḳlarında: *Bir başına döşeğe yaslanmak.*

miṣāli sāye-endāz-ı ʿizz ü iḳbāl ve **müttekī-i visāde-i istiḳlāl olduḳlarında** *(230:30). [müttekī-i visāde-i istiḳlāl olduḳlarında, -duḳ, -lar, -ı, -n, -da]*

müvācehe-i şehriyār-ı ḳalʿa-güşānıñ cānib-i yemīninde: *Kaleleri alan padişahın karşısının sağ yanı.*

Ḳalʿa-i meẕkūre fetḥi içün **müvācehe-i şehriyār-ı ḳalʿa-güşānıñ cānib-i yemīninde** *(264:10). [müvācehe-i şehriyār-ı ḳalʿa-güşānıñ cānib-i yemīninde, -n, -de]*

muvāfıḳ: *Münasip, uygun.*

meẕāḳlarına **muvāfıḳ** envāʿ-ı eṭʿime-i nefīse basṭ olunup cümlesi dil-sīr-i niʿmet-i ikrām ḳılındı *(344:12). [muvāfıḳ,]*

muvāfıḳ-ı hendese-i iʿtidāl olan: *Mühendislik ölçüsüne, hesabına uygun.*

muṭābıḳ-ı resm-i devlet ü iclāl ve mebānī-i kār u bār u kirdārı **muvāfıḳ-ı hendese-i iʿtidāl olan** *(198:4). [muvāfıḳ-ı hendese-i iʿtidāl olan, -an]*

muvaḥḥidī kürk: *İnce, uzun kürk.*
1. vüzerā-yı ʿiẓām ḥażerātı ḳallāvīler ve **muvaḥḥidī kürkler** ve ḳaṭīfe şalvār ve *(365:8). [muvaḥḥidī kürkler,]*
2. Ser-bölük-i cerrāḥān ve ʿörf ve **muvaḥḥidī kürk** ile bunların nihāyetinde *(367:1). [muvaḥḥidī kürk,]*

muvaḥḥidī yeñlü: *Kolu uzun giysi.*

ḥażret-i āṣaf-ı cihān-bān ḳırmızı çuḳaya ḳaplu **muvaḥḥidī yeñlü** ve *(365:15). [muvaḥḥidī yeñlü,]*

muvaḳḳiʿ: *(Mustafa Paşa) Nişancı.*

ve dāmād-ı ʿālī-nijādları **muvaḳḳi**ʿ min ʿindillāh *(326:28). [muvaḳḳiʿ,]*

muvakkīʿ Muṣṭafā Paşa: *Nişancı Mustafa Paşa, 26 Ağustos 1717-9 Mayıs 1718 tarihleri arasında nişancılık yapmış Osmanlı devlet adamı.*

muvaḳḳīʿ Muṣṭafā Paşa ḥażretlerine kendi bālā-yı celāletlerinde olan ṣofı ḫalʿ ve *(276:18). [muvaḳḳīʿ muṣṭafā paşa,]*

müvānis ü ḳarīn oldılar: *Yakın olmak, bir araya gelmek.*

müvānis ü ḳarīn oldılar Ve süfre-i rābiʿada yedi nefer ḳapucıbaşılar ve çāşnī-gīrbaşı *(286:32). [müvānis ü ḳarīn oldılar, -dı, -lar]*

müvānis ü mücālis oldılar: *Arkadaşlık edip oturmak.*

Ve süfre-i şāliṣede ve rābiʿada onar ʿaded efendiler daḫi birbirlerine **müvānis ü mücālis oldılar** *(194:18). [müvānis ü mücālis oldılar, -dı, -lar]*

müvānis ü müdānī oldılar: *Birlikte hareket etmek.*

ve çaḳırcıbaşı ve atmacacıbaşı aġalar daḫi anlara **müvānis ü müdānī oldılar** *(306:16). [müvānis ü müdānī oldılar, -dı, -lar]*

müvāṣebe: *Dolaşmak.*

müvāṣebe ile ayularıñ pençe-i kīni ser-tīz olduḳda şamsonlar maḥallerine *(274:25). [müvāṣebe,]*

müvāzī olur: *Benzeşmek.*

bevāriḳ-ı ṣavāʿiḳa **müvāzī olur** idi Bināʾen-ʿaleyh zebāne-i ḥarf-i taʿbīr *(348:3). [müvāzī olur, -ur]*

mūy: *Saç teli.*
1. her **mūyından** nice Selmāya ebrū ve belki hezārān Leylā-yı bādiye-peymāya *(163:16). [mūyından, -ı, -n, -dan]*
2. her tār u pūd-ı cāmeleri bir mevc-i ebr-i maṭīr ve her **mūyları** bir çeşme-sāra *(327:7). [mūyları, -lar, -ı]*

mūydan ince ḳılıçdan keskin: *Sırat köprüsü.*

Resen-bāzān daḫi naʿleyn-i çūpīn ile mıṣrāʿ **Mūydan ince ḳılıçdan keskin** *(232:1). [mūydan ince ḳılıçdan keskin,]*

müyesser ol: *Mutluluğa erişmek.*
1. bā-fermān-ı ʿālī bir fincān ḳahve ile maḥsūdü'l-ahālī olmaḳ **müyesser oldı** *(232:16). [müyesser oldı, -dı]*
2. şehriyār-ı felek-mertebe nāʾil-i ṣevāb-ı fekkü raḳabe olmaḳ daḫi **müyesser oldı** *(244:13). [müyesser oldı, -dı]*
3. şerefin iḥrāz **müyesser oldıġından** mā-ʿadā be-taḫṣīṣ Rāşid Efendiniñ *(310:11). [müyesser oldıġından, -dıġ, -ı, -n, -dan]*
4. **müyesser olup** bu eṣer-i ferḫunde-fercām-ı saʿd-encām ilā yevmi'l-ḥaşri ve'l-ḳıyām *(370:32). [müyesser olup, -up]*

mūy-ı āteş-dīde: *İnce ateş, kıvılcım.*
1. tāb-ı āfitāb-ı şuʿleden **mūy-ı āteş-dīde** gibi ḳavrılup *(196:30). [mūy-ı āteş-dīde,]*
2. tiryākiyān-ı nīm-cān ki her biri **mūy-ı āteş-dīde** gibi vaḳf-ı pīç ü tāb-ı iżtirāb ve *(356:30). [mūy-ı āteş-dīde,]*

mūy-ı zengī: *Zenci saçı, kalın telli ve gür saç.*

Evvelā şınf-ı sīmīn-tenān Şırma-keşān **mūy-ı zengī** gibi şalḳım şaçaḳ *(334:6). [mūy-ı zengī,]*

mūy-tāb: *Mutaf, kıl dokuyan kıldan eşya yapan.*

Pes ez-ān **Mūy-tāblar** on iki nefer emred-i bī-mū ṣıbyān-ı sāde-rū şeb-külāh *(336:21). [mūy-tāblar, -lar]*

müzāb olunca: *Erimek.*

aḫşāma dek cirīd oynadup zer-ḳurṣa-i āfitāb pūte-i ufuḳda nār-ı şafaḳla **müẕāb olunca** *(248:32). [müẕāb olunca, -ca, -]*

müzāh ṣūretinde: *Şaka yollu görünüş, şekil.*

masḫara ibne-i ḫˇānları daḫi **müzāḥ ṣūretinde** döge döge keşkek itdiler *(301:2). [müzāḥ ṣūretinde, -n, -de]*

müzāḥame-i reh-nişīnān-ı temāşādan: *Yol üzerinde bulunan seyirci kalabalığı.*

hecme-i deşt-nümā ile **müzāḥame-i reh-nişīnān-ı temāşādan** tevsīʿ-i meydān *(182:15). [müzāḥame-i reh-nişīnān-ı temāşādan, -dan]*

müzaḥeme-i temāşāyiyāndan: *Seyirci yığını.*

dāʾire-i meydān **müzaḥeme-i temāşāyiyāndan** taḫliye ve gice şenligine āmāde olan *(355:18). [müzaḥeme-i temāşāyiyāndan, -dan]*

mużāmmer-i gül ü veḥalden: *Toz ve çamur engeli.*

raḫş-ı sebük-seyr **mużāmmer-i gül ü veḥalden** taṭhīr olunmuş bir sāʿat mikdārı *(359:30). [mużāmmer-i gül ü veḥalden, -den]*

müẕehheb ü mücedvel: *Yaldızlanmış ve sıralanmış.*

daḫi ābādī kāġıd üzere ḥüsn-i ḫaṭṭ-ı bī-ġalaṭ ile mektūb **müẕehheb ü mücedvel** *(191:13). [müẕehheb ü mücedvel,]*

müze-i muṣannaʿ: *Usta işi çizme.*

resīde-i ḫıtām ve incü vü zümürrüd ile muraṣṣaʿ bir iki çift **müze-i muṣanna**ʿ ve *(279:22). [müze-i muṣannaʿ,]*

müẕekkir-i āyet-i yā nār olmuş: *(Enbiya suresi 69. ayet) "Ey ateş" ayetini açıklamak.*

nümūdār ve **müẕekkir-i āyet-i " yā nār olmuş** idi Ḫuṣūṣen bārūt-ı mürebbā *(202:30). [müẕekkir-i āyet-i yā nār olmuş, -muş]*

müẕekkir-i kelām-ı nūrun ʿalā nūr oldıġı: *(Nur Suresi: 35.ayet) "Nur üstüne nur" ayetini hatırlamak.*

pertevi resīde-i menzil-i hūr olduḳça **müẕekkir-i kelām-ı nūrun** ʿ**alā nūr oldıġı** *(230:2). [müẕekkir-i kelām-ı nūrun ʿalā nūr oldıġı, -dıġ, -ı]*

müẕekkir-i mażmūn-ı belaġa'ṣ-seyli'r-ribā olmaġın: *Sel tepelere ulaştı (Durum pek kötüleşti) anlamının öğreticisi.*

müẕekkir-i mażmūn-ı belaġa'ṣ-seyli'r-ribā olmaġın ḫurşīd-i vücūd-ı şehriyārī *(325:16). [müẕekkir-i mażmūn-ı belaġa'ṣ-seyli'r-ribā olmaġın, -maġ, -ın]*

müẕekkir-i meṣel-i zālike ġurāb ve hāzā ġurāb ibnü'l-ġurāb oldı: *"O karga, bu ise karga oğlu karga" sözünü hatırlattı.*

müẕekkir-i meṣel-i Ẕālike ġurāb ve hāẕā ġurāb ibnü'l-ġurāb oldı *(175:34). [müẕekkir-i meṣel-i ẕālike ġurāb ve hāẕā ġurāb ibnü'l-ġurāb oldı, -dı]*

müẕekkir-i mışrāʿ-ı ayu ḫırs u ṭoñuz be-ḫūk u gürāz olup: *Akılda kalan, belletici ın dediği gibi, Ayı ve domuzun, azgın domuzlarla birlikte hareket etmesi.*

müẕekkir-i mışrāʿ-ı Ayu ḫırs u ṭoñuz be-ḫūk u gürāz olup ayu ile kelben-kelbā *(207:21). [müẕekkir-i mışrāʿ-ı ayu ḫırs u ṭoñuz be-ḫūk u gürāz olup, -up]*

müzerkeş: *Altın sırma ile işlenmiş.*

ṭarafından **müzerkeş** bisāṭ u ālāt ile ṭonanmış bir reʾs at ve altışar ṭāḳa destār-ı bendī *(249:5). [müzerkeş,]*

müzerkeş raḫt: *(Hediye edilen atın süsü) Sırmalı koşum.*

saʿādetlü ʿOṩmān Paşa ḥażretleri ṭarafından daḫi **müzerkeş raḫt** ve zīn-pūş-ı zer-kār *(214:8). [müzerkeş raḫt,]*

müzeyyen: *Bezenmiş, süslenmiş.*
1. Çadır çiçegi ile **müzeyyen** *(128:4). [müzeyyen,]*
2. dergāh-ı ʿālī cebecileri ocağından ḳanādīl ü meşāʿil ile **müzeyyen** şal üzerinde *(218:25). [müzeyyen,]*
3. ve buḫūr-ı būyā ile **müzeyyen** mecmūʿı üç vuḳiyye bir sīm şemʿ-dān ve *(239:29). [müzeyyen,]*
4. şemʿa-i kāfūrī ile **müzeyyen** naḫl-i sūrī gibi iżāʿa-i şebistān-ı sürūr eyledikden *(252:27). [müzeyyen,]*
5. muʿabbā ezhār-ı bahāra revnaḳ-şiken envāʿ-ı şükūfe-i nāriyye ile **müzeyyen** *(269:30). [müzeyyen,]*

6. ve sīm zencīr veʿabāyī ile **müzeyyen** atlara süvār ve ṭoġrı saʿādet-ḫānelerine *(375:10). [müzeyyen,]*

müzeyyen ḳılınmış: *Donanmak.*

ile **müzeyyen ḳılınmış** gūyā ṣal-ı meẕkūr sipihr-i eṣīr ve ḳandīller *(254:37). [müzeyyen ḳılınmış, -mış, -]*

müzeyyen ü ārāste olduḳda: *Süslenmek ve bezenmek.*

ile **müzeyyen ü ārāste olduḳda** ḫˇān-sālār-ı żiyāfet-kede-i iḳbāl *(159:1). [müzeyyen ü ārāste olduḳda, -duḳda]*

müzeyyen ü meşḥūn: *Süslenmiş ve donatılmış.*

ṣūretinde sekiz yüz ḳadar fişeng-i gün-ā-gün ile **müzeyyen ü meşḥūn** ʿaḳabe *(196:25). [müzeyyen ü meşḥūn,]*

müzeyyen ü müretteb: *Süslenmek ve dizilmek.*
1. envāʿ-ı fişekle **müzeyyen ü müretteb** bir ḫayme-i āsumān-gūn-ı bī-sütūn *(219:23). [müzeyyen ü müretteb,]*
2. ḳaplan postları ile **müzeyyen ü müretteb** ṭoḳuz reʾs esb-i āsumān-peyker yedekler *(368:35). [müzeyyen ü müretteb,]*

müzeyyen ü pīrāste: *(Hediye at için) Süslenmiş ve donanmış.*

ile **müzeyyen ü pīrāste** Midillü taʿbir olunur tevsene-i berḳ-licām ki gūyā *(167:5). [müzeyyen ü pīrāste,]*

müzeyyen ü pīrāste ḳılınup: *Süslenmek ve donatılmak.*

ile minaṣṣa-i rabbātü'l-ḥicāl-i behişt-i berīn gibi **müzeyyen ü pīrāste ḳılınup** naẓm *(250:4). [müzeyyen ü pīrāste ḳılınup, -up]*

müżmaḥil: *Sönükleştirmek, yok etmek.*

Māh-tāb fişenglerіniñ şuʿlesi ḫod-pertev-i meh-tābı **müżmaḥil** ve nücūm-ı şuʿle-nümāyı *(203:16). [müżmaḥil,]*

nā-būd: *Yok olan, bulunmayan.*

nā-būd ve ḥużūr-ı hümāyūnda tanẓīm-i silk-i cemʿiyyet eyleyen *(179:12). [nā-būd,]*

nā-būd oldı: *Yok olmak, bulunmamak.*

Bī-çāre ġam ancaḳ **oldı nā-būd** *(133:18). [nā-būd oldı, -dı]*

nā-çār: *Far. Çaresiz.*

el irmek degil kemend-i endīşe nā-resā olmaġın **nā-çār** ısḳara ḳurulmaḳ ḳarār-dāde *(242:23). [nā-çār,]*

nāçīz-ter-i bendegān: *(Şair kendinden bahsederek) Kulca bağlıların en zavallısı.*

ve muḥarrir-i veḳāyiʿ-i sūr-ı ḫitān olan bu **nāçīz-ter-i bendegān** dāḫil-i meclis olup *(231:10). [nāçīz-ter-i bendegān,]*

nādī nādī: *Nida eden, söyleyen, haykıran.*

Ḳıṣṣa-ḫᵛānlar anı naḳl eylese **nādī nādī** *(290:24). [nādī nādī,]*

nā-dīde: *Görülmemiş.*
1. Neṣr Ve çıfıt işi mīnā-kārī on üç gözli **nā-dīde** bir pīş-i taḫta-i zer-nigār ki *(161:22). [nā-dīde,]*
2. bir mükemmel dü-ḫāvī-i ḫünkārī raḫt-ı ḥammām-ı zer-kār ki miṣli **nā-dīde** ve *(166:17). [nā-dīde,]*
3. Bāġçevān Oġlı **nā-dīde** bāzīler ile ḥadīḳa-pīrā-yı neşāṭ ve *(198:9). [nā-dīde,]*
4. tekrīrden ṣoñra niçe niçe **nā-dīde** bāzīçe-i ġarībe ve ṣuver-i ʿacībe *(199:21). [nā-dīde,]*
5. ile ārāste ve zer ü zīver ve dībā āvīzeler ile pīrāste olup içinde bir ḳol çengī **nā-dīde** *(220:6). [nā-dīde,]*

nādīde: *Görülmemiş, eşi benzeri olmayan.*

Ve dört kimseniñ dūşı üzerinde taḫta-pārelerden bir ṣuffe ibdāʿ ve bir **nādīde** bāzīçe-i encümeni *(247:22). [nādīde,]*

nā-dīde oldıġına: *Görülmemiş.*

ʿālemi ḥayrān ve miṣli **nā-dīde oldıġına** cihānı yek-zebān eylemişdir *(271:4). [nā-dīde oldıġına, -dıġ, -ı, -n, -a]*

nā-dīde vü nā-şinīde: *Görülmemiş ve işitilmemiş.*
1. **nā-dīde vü nā-şinīde** luʿbetler gösterdiler Bir ṭarafında ṭabancalu fişekler dirhemli tüfengler *(203:8). [nā-dīde vü nā-şinīde,]*
2. ve **nā-dīde vü nā-şinīde** oyunlar oynadılar *(294:14). [nā-dīde vü nā-şinīde,]*

nādir: *Az bulunur, az görülür, seyrek, ender.*
1. öyle bir muṣannaʿ çekmece **nādir** ve cevher-şināsān-ı bāzār-ı iʿtibār *(162:3). [nādir,]*
2. Bir benim gibi gör boz er **nādir** *(207:19). [nādir,]*

nādire-dān: *Kibar, zerafet, incelik bilen.*

Söz seniñdir buyur ey **nādire-dān** ḫoş geldiñ *(292:11). [nādire-dān,]*

nādire-dān: *Alim.*

Ḳadr-i süḫānı fehm idici **nādire-dāndır** *(333:6). [nādire-dāndır, -dır]*

nādiretü'd-dehr: *(Abdullah Efendi) Zamanın kıymetlisi.*

iken şeyḫü'l-islām-ı ʿaṣr **nādiretü'd-dehr** faẓīletlü ʿAbdullāh Efendi ḥażretleri *(231:12). [nādiretü'd-dehr,]*

nāf: *Göbek.*

imrār ve baʿdehū otuz ḳadar bıçaḳ ve ḫançeri bir bir bālādan **nāfına** *(303:16). [nāfına, -ı, -n, -a]*

nāfe: *Derisi kürk yapımında kullanılan hayvanların postlarının karnı altındaki deri kısmı.*
1. Ve bunlardan mā-ʿadā elvān çuḳalara ḳaplu **nāfe** ve boġaz ve cılḳafa ve *(164:14). [nāfe,]*
2. tehyiʾe vü iḫżār itdigi bir ṣevb ṣırt semmūr ve bir cılḳafā ve bir ṭop **nāfe** ve iki *(341:21). [nāfe,]*

nā-gāh: *Ansızın, birdenbire.*
1. iken **nā-gāh** ṣadā-yı eẕān ve gül-bāng-ı medāfiʿ-i raʿd-āvāz-ı bāriḳa-feşān *(193:32). [nā-gāh,]*
2. **nā-gāh** mekīn-i mesned-nigīn düstūr-ı nām-āver-i Ḥātem-āyīn ḥażretleri *(204:23). [nā-gāh,]*

3. **nā-gāh** ser-nümā-yı ẓuhūr ve ḳumrī-i serv-nişīn gibi *(212:21). [nā-gāh,]*
4. **Nā-gāh** Bostāncıbaşı Seyyid Meḥemmed Aġa sefāreti ile mālik-i baḥr u berr *(218:21). [nā-gāh,]*
5. **Nā-gāh** ṣadr-ı ʿālī-ḳadr ḥażretleri Raḳḳa vālīsi saʿādetlü ʿAlī Paşa ve *(222:4). [nā-gāh,]*
6. **Nā-gāh** ṭaraf-ı āṣafīden silāḥ-dār-ı ḫod-nümā yaʿnī Boşnaḳ Selīm Aġa *(224:12). [nā-gāh,]*
7. henüz bu ḥāleti derkden meslūbü'ş-şuʿūr iken **nā-gāh** birḳaç ṣamson *(274:22). [nā-gāh,]*
8. kendülere taḳlīd itdiklerine şişüp ḳabarup **nā-gāh** ḥamle-i yek-pāre-i cān-kāh *(281:30). [nā-gāh,]*
9. idi **nā-gāh** kūs-ı ḫüsrevāne zemzemesi ṭop-ı raʿd-āṣūblar demdemesi ile hem-āheng *(291:18). [nā-gāh,]*
10. **Nā-gāh** edā-yı namāz içün sāye-i Rabb-i Mücīb cāmiʿ-i şerīfe *(311:3). [nā-gāh,]*
11. māhī yine ḫod-nümāyende-i naẓar-gāh-ı pādişāhī olup **nā-gāh** taḥrīk-i şefe-i ʿulyā *(352:5). [nā-gāh,]*
12. Tevfīḳ-i Sübḥānī teʾyīd-i kelām-ı sulṭānī ve tenfīẕ-i emr-i ḫāḳānī idüp **nā-gāh** *(362:21). [nā-gāh,]*

naġamāt: *Nağmeler.*

naġamāt-ı dil-güşālarından iktisāb-ı rāḥatü'l-ervāḥ olundı **Naġamāt** ve *(206:21). [naġamāt,]*

naġamāt eylemege: *Şarkı söylemek.*

Naġamāt eylemege başladı şanma anı sen *(367:20). [naġamāt eylemege, -meg, -e]*

naġamāt-ı āteşīn-i riḳḳat-engīzleri: *Etkili ve kıvrak nağmeler.*

uṣūl-i firengçīn ile maḳām-ı rehāvīde nice faṣıllara āġāz ve **naġamāt-ı āteşīn-i riḳḳat-engīzleri** *(339:21). [naġamāt-ı āteşīn-i riḳḳat-engīzleri, -ler, -i]*

naġāmāt-ı dil-güşā: *Gönlü açan nağmeler.*

Bu **Naġāmāt-ı Dil-güşā** Mıżrāb-ı Sanṭūr-ı Suṭūr-ı Sūr-nāme Olan *(351:9). [naġāmāt-ı dil-güşā,]*

naġamāt-ı dil-güşālarından: *Gönül açıcı nağmeler.*

naġamāt-ı dil-güşālarından iktisāb-ı rāḥatü'l-ervāḥ olundı Naġamāt ve *(206:21). [naġamāt-ı dil-güşālarından, -lar, -ı, -n, -dan]*

naġamāt-ı sāmiʿa-nüvāz: *Kulak okşayıcı nağmeler.*

tertīb ve faṣl faṣl **naġamāt-ı sāmiʿa-nüvāz** ile birbirine hem-dem ü hem-sāz olaraḳ *(308:27). [naġamāt-ı sāmiʿa-nüvāz,]*

naġamāt-ı şevḳ-efzā: *Keyif verici nağmeler.*

yüriyüp baʿdehū mehter-ḫāne-i şehen-şāh-ı İskender-nişān **naġamāt-ı şevḳ-efzā** *(371:10). [naġamāt-ı şevḳ-efzā,]*

naġamāt-ı şevḳ-engīz: *Coşkunca şarkı söylemek.*

terennümi ile **naġamāt-ı şevḳ-engīz** kimi li- müʾellifihi *(223:27). [naġamāt-ı şevḳ-engīz,]*

nā-gehān: *Ansızın, birdendire.*
1.**Nā-gehān** ṭās-bāz nāmında iki Hindū gelüp *(276:1). [nā-gehān,]*
2. Bunlarıñ verāsında **nā-gehān** baḳırcılar ālāyı bir kerr ü ferr ve debdebe-i dīger *(303:2). [nā-gehān,]*
3. mertebeler ẓuhūr bulmuş iken **nā-gehān** nice kerre sālifü'l-beyān *(356:21). [nā-gehān,]*

4. bu gūne daḫi iktisāb-ı şeref-i cerr-i cevārī buyurduḳları eşnāda **nā-gehān** *(358:18). [nā-gehān,]*

nāgehānī: *Ansızın, birdenbire.*

İndikçe zemīne **nāgehānī** *(131:21). [nāgehānī,]*

naġme: *Müzik makamı, ahenkli ses, ezgi.*

Naġme gibi perdede ḳarāra *(147:13). [naġme,]*

naġme: *Söyleyiş.*

Her **naġmede** tebdīl-i maḳām eyledi bülbül *(206:24). [naġmede, -de]*

naġme: *Kulağa hoş gelen âhenkli ses, ezgi.*
1. **naġmesin** nefîr-i bînî-i zünbūr-ṣarīr ile icrā itdikçe hem-nişīni daḫi ḥarāret-i neşve-i efyūn ile *(224:7). [naġmesin, -s, -i, -n]*
2. Bende bulunur zehr-i ġamıñ tiryākı **naġmesini** ismāʿ itdigi gibi bī-çāreler *(225:11). [naġmesini, -(s)i, -(n)i]*
3. Muṭribā sāzıñı al **naġmeñi** şehnāz eyle *(245:28). [naġmeñi, -ñ, -i]*
4. terānesiyle ḫˇānendeler **naġmeye** ḳarār virdiler *(245:32). [naġmeye, -y, -e]*
5. āzād it benim devletlü sulṭānım **naġmesiyle** pāy-gāh-ı pādişāh-ı İskender-cāha *(266:11). [naġmesiyle, -s, -i, -y, -le]*

naġme-i ʿacemānelerin: *Acemlere özgü nağme, ahenk.*

naġme-i ʿAcemānelerin velvele-endāz-ı memleket-i ʿIrāḳ u Işfahān eylediler Ve *(245:10). [naġme-i ʿacemānelerin, -ler, -in]*

naġme-i ʿArebāne-i Allāhū yenṣuru's-sulṭān: *Allah sultana yardım eder sözünü Arap diline uygun bir şekilde söylemek.*

her ʿakkām-ı meşʿal-be-dūş **naġme-i ʿArebāne-i Allāhū yenṣuru's-sulṭān** ile *(195:7). [naġme-i ʿArebāne-i Allāhū yenṣuru's-sulṭān,]*

naġme-i çār-gāh-ı çār-yeki: *(Çeyrek saat) On beş dakikada bir çargah makamını çalmak.*

naġme-i çār-gāh-ı çār-yeki çalmaġa sāz-kār ve raḳḳāṣ-ı cilve-sāzı sāʿat başına çarḫ urup *(163:2). [naġme-i çār-gāh-ı çār-yeki, -i]*

naġme-i fāḫte: *Kumru nağmesi.*

naġme-i fāḫte gibi devr-i revān uṣūlinde müselsel besteler ile birbirlerine dem-sāz *(293:8). [naġme-i fāḫte,]*

naġme-i germ itdi: *Nağme döktürmek.*

Aldı defîn itdi **naġme-i germ** *(293:13). [naġme-i germ itdi, -di]*

naġme-i ḳarār virilüp: *Karar ezgisini sunmak, kararlaştırma, fikrini açıklama.*

kāfir seniñ sende benim bende hevāsıyla āheng-i peygāra **naġme-i ḳarār virilüp** *(188:16). [naġme-i ḳarār virilüp, -üp]*

naġme-i kum kum: *Kalk kalk sesi.*

dönüp merāsim-i iṭʿām riʿāyet ü itmām ve zebān-ı gülāb-dān **naġme-i ḳum ḳum** *(226:32). [naġme-i ḳum ḳum,]*

naġme-i şādī: *Şenlik ezgisi.*

Yine çıḳdı ḥüseynī perdesine **naġme-i şādī** *(256:19). [naġme-i şādī,]*

naġme-i şūr-efgen-i muʿāraża-i muḥālifāne: *Gürültülü sesin ortalığa yayılması.*

nigāh-ı neyzenāne ve **naġme-i şūr-efgen-i muʿāraża-i muḥālifāne** *(291:6). [naġme-i şūr-efgen-i muʿāraża-i muḥālifāne,]*

naġme-künān: *Ezgi saçmak, şarkı söylemek.*

Nāhid o ḳadar perde-bīrūn **naġme-künāndır** *(328:23). [naġme-künāndır, -dır]*

naġme-senc-i kelime-i lā ilāhe illallāh: *"Allahtan başka ilah yoktur" sözünü mırıldamak.*

zebān-ı ḳāl ü ḥāli ṭuṭī-i şīrīn-maḳāl miṣāl **naġme-senc-i kelime-i lā ilāhe illallāh** *(243:31). [naġme-senc-i kelime-i lā ilāhe illallāh,]*

naġme-senc-i tekellüm ḳıldılar: *(Güzel sesli kuşlar için) çın çın ötmek, konuşmayı güzel sesle ölçmek.*

neşīdesiyle ʿandelīb-i nāṭıḳaların **naġme-senc-i tekellüm ḳıldılar** *(144:10). [naġme-senc-i tekellüm ḳıldılar, -dı, -lar]*

nahcīr-i iḳbāl: *Mutluluk avı.*

naḫcīr-i iḳbāl fitrākine beste-kemend ḫāne-i zīni nigīn-dān-ı ḥaşmet ü temkīn ü iclāl *(369:18). [naḫcīr-i iḳbāl,]*

nāhīd: *Zühre, Venüs.*
1. **Nāhīd** nevāya itse āheng *(133:10). [nāhīd,]*
2. **Nāhid** o ḳadar perde-bīrūn naġme-künāndır *(328:23). [nāhid,]*

naḫıl: *Gelinin önünden götürülüp gelin odasına konan veya sünnet düğünleri için hazırlanan, üstü altın ve gümüş süsler, yapma çiçekler ve meyvelerle bezenmiş, demir iskelet üzerine bal mumundan yapılma süs ağacı.*
1. temāşāsından şoñra yine **naḫılları** temāşā ve Yalı Köşkinde tenāvül-i ṭaʿām-ı ʿışā buyurdılar *(151:33). [naḫılları, -lar, -ı]*
2. ḳola onar dāl-fes ḳırmızı nīmtenlü tüvānā tersāne dilāverleri girüp **naḫıllara** *(367:14). [naḫıllara, -lar, -a]*
3. ikrām ve **naḫılları** ve şeker bāğçelerini götüren tersāne neferātına beş yüz ġuruş *(372:29). [naḫılları, -lar, -ı]*

naḫıl aġası Meḥemmed Aġa: *Nahılların yapımında ve taşınmasından sorumlu görevli, Mehemmed Ağa.*
1. **naḫıl aġası Meḥemmed Aġa** ve miʿmār aġa mücevveze ve orṭa ḳuşaḳ ve beyāż ḳuṭnī ḳaftān *(367:7). [naḫıl aġası Meḥemmed Aġa,]*
2. **naḫıl aġası Meḥemmed Aġaya** ve miʿmār aġaya ve ṭulumcıbaşıya ḫilʿatlar ile *(372:28). [naḫıl aġası Meḥemmed Aġaya, -y, -a]*

nāḥiye-i şaʿīdden: *Said kazası, Mısırın güney bölümü.*

Bunlardan ṣoñra sābıḳan vālī-i Mıṣr-ı Ḳāhire ʿAlī Paşa ḥażretleri **nāḥiye-i Ṣaʿīdden** *(157:34). [nāḥiye-i ṣaʿīdden, -den]*

naḫl: *Gelinin önünden götürülüp gelin odasına konan veya sünnet düğünleri için hazırlanan, üstü altın ve gümüş süsler, yapma çiçekler ve meyvelerle bezenmiş, demir iskelet üzerine bal mumundan yapılma süs ağacı.*
1. ʿazīmet-i ülāyı vech-i āḫere taḥvīl eyleyüp **naḫlların** ve şeker bāġçeleriniñ edevāt u ālātı *(141:34). [naḫlların, -lar, -ın]*
2. biri **naḫl** vaṣfında gül-feşān-ı dāmen-i taḳrīr olduḳça āḫer şeker ḥadīḳaları *(144:14). [naḫl,]*
3. şehriyār-ı melāʾik-simāṭ ḥażretleri daḫi **naḫl** temāşāsına ḫaṭve-senc-i iltifāt oldılar *(144:20). [naḫl,]*
3. Naḫlları ve şeker bāġçelerini naẓar-ı mū-şikāf-ı tedḳīḳ ile temāşā ve *(144:24). [naḫlları, -lar, -ı]*
4. ʿamel olunmuş idi Fi'l-ḥāl fürce-i mezbūreden **naḫllar** iḫrāc ve çeşm-i temāşāyiyān *(365:35). [naḫllar, -lar]*

naḫl u ḥadīḳa: *Nahıl ve şeker bahçesi.*
1. daḫi anlar ile sarāy-ı ʿatīḳde kendülere maḫṣūṣ **naḫl u ḥadīḳaları** *(146:27). [naḫl u ḥadīḳaları, -lar, -ı]*
2. Sarāy-ı ʿAtīḳa ʿazīmet ve **naḫl u ḥadīḳaları** teferrücden ṣoñra yine *(152:2). [naḫl u ḥadīḳaları, -, -]*

nahl-hā-yı zībādan: *Süslü nahıllar.*

naḫl-hā-yı zībādan baʿżınıñ ḳaddleri ziyāde bālā ve ġıbṭa-fermā-yı serv-i raʿnā *(365:27). [naḫl-hā-yı zībādan, -dan]*

nahlī: *Nahlı yapan kişiler, nahıl ustası.*

ve **naḫlīlere** otuz ġuruş ve bāġçecilere ḳırḳ ġuruş ve çiçek yapan ʿAceme *(372:31). [naḫlīlere, -ler, -e]*

naḫl-i āteş-bahār-ı erġavān-nümūn: *Erguvan görünüşlü ateş renkli çiçek.*

ser-zede-i ẓuhūr olmuş bir **naḫl-i āteş-bahār-ı erġavān-nümūn** idi tā ẕirve-i aʿlāsında *(252:22). [naḫl-i āteş-bahār-ı erġavān-nümūn,]*

naḫl-i bālā: *Büyük nahıl.*
1. üzere iki ʿaded mülūkī **naḫl-i bālā** ve bir şeker ḥadīḳası ibdāsına fermān-ı hümāyūnları *(146:13). [naḫl-i bālā,]*
2. **naḫl-i bālā** cilve-nümā olup öñlerince bir ṭarafdan emīn-i sūr El-ḥācc Ḫalīl Efendi *(367:4). [naḫl-i bālā,]*

naḫl-i erġavānī-reng-i sütūnı: *Erguvan renkli ağacın gölgesi.*

ṣaḥn-ı ṣaḥrā **naḫl-i erġavānī-reng-i sütūnı** ile gülşen-güne oldı *(184:11). [naḫl-i erġavānī-reng-i sütūnı, -ı]*

nahl-ı güle: *Gül fidanı.*

Her nālede bir **naḫl-ı güle** ḳondı ṣafādan *(206:23). [naḫl-ı güle, -e]*

naḫl-i gül-nār olmaġın: *Çiçek dalı olmak.*

naḫl-i gül-nār olmaġın āteş-i reşki eflākiñ eteklerin ve nücūmuñ fişeklerin *(269:22). [naḫl-i gül-nār olmaġın, -maġ, -ın]*

nahl-ı hırāmānı: *Salınarak giden güzel.*

Ṣalındırmaġ içün ṣanʿatla bir **naḫl-ı ḫırāmānı** *(204:5). [naḫl-ı ḫırāmānı, -ı]*

nahl-ı hümāyūn-ı meserret-ḳarīn: *İç açıcı, uğurlu nahıllar.*

Ve ālāy güni **naḫl-ı hümāyūn-ı meserret-ḳarīn** ve ḥadāʾiḳ-i mūmīn ü sükkerīn *(147:27). [naḫl-ı hümāyūn-ı meserret-ḳarīn,]*

nahl-ı hurmā: *Hurma ağacı.*
1. Baʿdehū ʿalemi **naḫl-ı ḫurmā** heyʾetinde kendi bir ḫayme-i ber-efrāşte *(196:24). [naḫl-ı ḫurmā,]*
2. Se-pālār üzere atılan hevāyīlerin ḫod **naḫl-i ḫurmādan** ḫoş-nümā dörder *(309:13). [naḫl-i ḫurmādan, -dan]*

naḫl-ı kebīr-i bī-muʿādil: *Eşsiz güzellikte büyük nahıl.*

iki **naḫl-ı kebīr-i bī-muʿādil** daḫi vech-i meşrūḥ üzere ʿubūr eyledikden *(368:12). [naḫl-ı kebīr-i bī-muʿādil,]*

nahl-ı kebīriñ eṭrāf-ı erbaʿasında: *Büyük nahılların dört bir yanı.*

Ve her **naḫl-ı kebīriñ eṭrāf-ı erbaʿasında** dörder ḳol yapılup ve dörder alat *(367:12). [naḫl-ı kebīriñ eṭrāf-ı erbaʿasında, -n, -da]*

nahl-i kebīrler: *Büyük nahıllar.*
1. **naḫl-i kebīrler** gibi dörder ḳol yapılup yine tersāne dilīrlerine taḥmīl ve kendiler *(368:7). [naḫl-i kebīrler, -ler]*
2. **naḫl-i kebīrler** daḫi gelüp lākin bī-tekellüf ḳapudan geçmek mümkin olmaġın *(371:23). [naḫl-i kebīrler, -ler]*

nahl-i pāki: *Tertemiz fidan.*

Baḳup bir gül-büne bir de bu **naḫl-i pāki** seyr itse *(144:8). [naḫl-i pāki, -i]*

nahl-ı peyvend: *Bitişik dal, ağaç.*

Ve iki ādemiñ sāʿid-i müsāʿidlerini biri birine **naḫl-ı peyvend** gibi rabṭ u bend eyledikden *(176:11). [naḫl-ı peyvend,]*

nahl-i peyvendī-i dıraḫt-ı vücūd-ı güşāde-baḫtları olmaġla: *Mutlulukla kuşanılarak dikilen ağaçlara ulaşmış fidanlar.*

naḫl-i peyvendī-i dıraḫt-ı vücūd-ı güşāde-baḫtları olmaġla gāh gül gibi *(359:5). [naḫl-i peyvendī-i dıraḫt-ı vücūd-ı güşāde-baḫtları olmaġla, -maġ, -la]*

nahl-i şaġīre-i dil-güşā: *Güzel, küçük nahıl.*

ellerinde birer **naḫl-i şaġīre-i dil-güşā** ve ʿaḳablerince iki ʿaded *(367:3). [naḫl-i şaġīre-i dil-güşā,]*

naḫl-ı şaġīrler: *Küçük nahıl.*

şoñra orṭa ḳapu dāḫilinde mermerlik ḳapusı öñinde sitāde ḳılınup **naḫl-ı şaġīrler** *(371:25). [naḫl-ı şaġīrler, -ler]*

nahl-i sefīd-reng-i sīm-sīmā: *Gümüşten, beyaz renkli fidan.*

naḫl-i sefīd-reng-i sīm-sīmā ve fişeng-i elvān-nümūdan bir çadır-ı bālā-sütūn-ı vālā *(271:6). [naḫl-i sefīd-reng-i sīm-sīmā,]*

nahl-ı ser-bülend-i hoş-nümā: *Hoş görünen yüksek nahıl.*

müsāʿade istidʿā ve anıñ içün daḫi iki **naḫl-ı ser-bülend-i ḫoş-nümā** *(146:25). [naḫl-ı ser-bülend-i ḫoş-nümā,]*

naḫl-ı sūr: *Düğün nahlı, özellikle saray düğünlerinde bal mumundan yapılarak gelinin veya sünnet çocuğunun önünde götürülen süslü ağaca verilen ad.*

bāġçeniñ meydāna açılan ḳapusından duḫūl ve ḳırḳ ʿaded **naḫl-ı sūr** ile *(145:3). [naḫl-ı sūr,]*

nahl-ı sūr oldı: *Düğün nahılı gibi süslenmek.*

ʿAksi gūyā ki **naḫl-i sūr oldı** *(142:33). [naḫl-i sūr oldı, -dı]*

nahl-ı sūrī: *1) Düğün fidanı 2) Ağaç. Nahıl, düğün ve şenliklerde kullanılan, yukarı doğru incelen konik biçimi ile hurma ağacını andıran ve üzeri çeşitli şekillere sahip süslerle bezenmiş bir nesnedir.*
1. Ol sūr-geh içre **naḫl-ı sūrī** *(130:1). [naḫl-ı sūrī,]*
2. ḥażerātınıñ her biri içün şeker bāġçesi ve **naḫl-ı sūrī** yapılmaḳ *(141:24). [naḫl-ı sūrī,]*
3. Neṣr Sarāy-ı ʿAtīḳ sāḥasında zīnet-baḫşā olan **naḫl-ı sūrı** ve şeker bāġçelerini *(143:5). [naḫl-ı sūrı, -ı]*
4. şemʿa-i kāfūrī ile müzeyyen **naḫl-i sūrī** gibi iżāʿa-i şebistān-ı sürūr eyledikden *(252:27). [naḫl-i sūrī,]*

nahl-ı sūrī-i nūr-efşāna: *Işık saçan düğün nahılı.*

şīve-i iʿlām-ı irāde-i hümāyūna muṭābıḳ **naḫl-ı sūrī-i nūr-efşāna** nişān olan *(139:13). [naḫl-ı sūrī-i nūr-efşāna, -a]*

naḫl-i sūrī-i ser-keşīde-bālālar: *Uzun boylu düğün nahılları.*

nihāl-i erġavānī-i mināre-sīmālar gibi **naḫl-i sūrī-i ser-keşīde-bālālar** hezār zīb ü zīnet *(364:28). [naḫl-i sūrī-i ser-keşīde-bālālar, -lar]*

naḫl-i ṭūbā: *Tuba ağacı.*

zamān **naḫl-i Ṭūbā** gibi vāj-gūn oldı Baʿdehū ḳılıçları bıraġup kendüye hem-ser *(247:29). [naḫl-i ṭūbā,]*

naḫl-i Ṭūbā-gūn-ı sidre-nümūnuñ: *Sidre'yi gösteren Tuba ağacına benzer nahıl.*

her **naḫl-i Ṭūbā-gūn-ı sidre-nümūnuñ** aġṣān-ı mülteffetü's-sāḳu bi's-sāḳ-ı her-dem-bahārınıñ *(144:4). [naḫl-i Ṭūbā-gūn-ı sidre-nümūnuñ, -uñ]*

nahl-i Ṭūr-āsā: *Tur Dağındaki gül ağacı gibi.*

İhtizāz itdi **naḫl-i Ṭūr-āsā** *(143:1). [naḫl-i Ṭūr-āsā,]*

nahlistān-ı turuncdan: *Turunç bahçesi.*

birer līmon vaż‘ olunmaġla **naḫlistān-ı turuncdan** ḫoş-gūn ḳılındı *(265:3). [naḫlistān-ı turuncdan, -dan]*

naḫl-kār: *Nahıl yapan kişiler.*

ittişālinde bir maḥall ta‘yīn olunup mühendis neccārlar ve üstād **naḫl-kārlar** *(141:26). [naḫl-kārlar, -lar]*

nahlларıñ ihrācı: *Nahılların çıkışı.*

ḳarīb maḥallde **naḫllarıñ iḫrācı** mümkin olacaḳ mertebe fürce açılup *(365:31). [naḫllarıñ iḫrācı,]*

naḫlların ḳollarına: *Düğün nahlı, özellikle saray düğünlerinde bal mumundan yapılarak gelinin veya sünnet çocuğunun önünde götürülen süslü ağacın kolları.*

ḳolanlar ṭaḳup birer ṭarafın **naḫlların ḳollarına** beste ve birer ṭarafın ḥamā’ili *(367:15). [naḫlların ḳollarına, -n, -a]*

nā-ḫoş: *Keyifsiz.*

Aña **nā-ḫoş** varana müjde-künān ḫoş geldiñ *(292:25). [nā-ḫoş,]*

nā-ḫoş-mizāc olmaġın: *Keyfi yerinde olmamak, neşe içinde olmamak.*

bir miḳdār **nā-ḫoş-mizāc olmaġın** süfreye oturmayup kenāre-gīr-i ḫayme-i i‘tiẕār oldı *(320:2). [nā-ḫoş-mizāc olmaġın, -maġ, -ın]*

nāḫudā: *Gemi kaptanı.*
1. elleri ile taḥrīk-i meḳāẕīf ve ayaḳları ile ṣan‘atların icrā ider Ve **nāḫudāsı** *(184:15). [nāḫudāsı, -s, -ı]*
2. āmāde vü müheyyā ve **nāḫudāları** mütaraṣṣıd-ı işāret-i ḫażret-i fermān-fermā *(244:18). [nāḫudāları, -lar, -ı]*

nāḫun-ı dest-i cereb-peyvesti: *Uyuz elin tırnağı.*

nāḫun-ı dest-i cereb-peyvesti vaḳf-ı ḫırāş iken beyt *(224:8). [nāḫun-ı dest-i cereb-peyvesti, -i]*

nāḫun-ı ihtiyāl: *Hile tırnağı.*

ṣīrāze-i kesel-i eczā-yı cem‘iyyet ve ‘uḳde-i düşvārü’l-ḥallāl ne güne **nāḫun-ı iḫtiyāl** *(318:30). [nāḫun-ı iḫtiyāl,]*

nāḫun-ı müjgān: *Kirpik tırnağı.*

nāḫun-ı müjgān ile güşād ve sevād-ı ḫurūf-ı müşgīn-mi‘dādın *(308:15). [nāḫun-ı müjgān,]*

nāḫun-ı şemşīr-i tāb-dār: *Keskin kılıcın tırnağı.*

nāḫun-ı şemşīr-i tāb-dār ile güşād içün dāmen-i dīvārına ṣarıldıḳça derūn-ı ḳal‘adan *(188:12). [nāḫun-ı şemşīr-i tāb-dār,]*

nahvet: *Kibir, böbürlenme.*

Pīş-taḫta başında **naḫvet** ile *(163:10). [naḫvet,]*

nāʾib-i menāb-ı ḫüsrev-i ḫāver: *(Ay) Doğunun hükümdarı adına yönetim görevini üstlenmiş.*

Bir şebān-geh ki **nāʾib-i menāb-ı ḫüsrev-i ḫāver** kār-fermā-yı mülk-i bāḫter *(268:5). [nāʾib-i menāb-ı ḫüsrev-i ḫāver,]*

nāʾil: *İstediği şeye erişen, arzu ettiğini ele geçiren, murâdına eren.*

Anlar bu şeref-i iʿtibāra **nāʾil** ve yine maḳāmlarına vāṣıl ve cirīdden istīfā-yı temāşā ḳılındığına *(199:17). [nāʾil,]*

nāʾil ol: *Kavuşmak.*
1. vāṣıl olmaġla şeref-i ḫüsn-i ḳabūle **nāʾil oldılar** *(193:5). [nāʾil oldılar, -dı, -lar]*
2. cān-bāzlar menzil-i ṣanʿata vāṣıl ve meḳāṣıd u meṭāliblerine **nāʾil olacaḳ** çār-mīḫları *(263:10). [nāʾil olacaḳ, -acaḳ]*
3. ʿarż-ı ʿunvān iderek ḫużūr-ı āṣafīye vāṣıl ve iltibās-ı ḫilʿat şerefine **nāʾil olduḳdan** *(314:34). [nāʾil olduḳdan, -duḳ, -dan]*
4. delāleti ile ḫużūr-ı hümāyūna dāḫil ve şeref-i dāmen-būs-ı şehriyārīye **nāʾil olup** *(305:15). [nāʾil olup, -up]*
5. ʿaṭiyyelere **nāʾil olup** her biriniñ ārzū-mend oldıġı maṭlabları ḥāṣıl olmaġın *(357:15). [nāʾil olup, -up]*

nāʾil-i āmāl: *Muradına ermek.*

bulunan begleri bālāda tafṣīl olındığı üzere sāʾir ilçiler silkine idḫāl ile **nāʾil-i āmāl** *(355:7). [nāʾil-i āmāl,]*

nāʾil-i ʿatiyye-i bī-şümār-ı āṣaf-ı zer-nisār oldılar: *Altın saçan sadrazamın sayısız bahşişi ile cebini doldurmak.*

nāʾil-i ʿatiyye-i bī-şümār-ı āṣaf-ı zer-niṣār oldılar *(204:13). [nāʾil-i ʿatiyye-i bī-şümār-ı āṣaf-ı zer-niṣār oldılar, -dı, -lar]*

nāʾil-i cūd-ı bī-şümār buyurup: *Sayısız cömertliğe erişmek.*

ve bay u faḳīri **nāʾil-i cūd-ı bī-şümār buyurup** beyt li-münşiʾihi *(327:36). [nāʾil-i cūd-ı bī-şümār buyurup, -up]*

nāʾil-i dest-būs-ı hāḳān-ı cihān-bān oldı: *Cihanı bekleyen hakanın eteğini öpme şerefine erişmek.*

nāʾil-i dest-būs-ı ḫāḳān-ı cihān-bān oldı Lākin sāʾir vüzerā gibi alġış olunmayup *(156:24). [nāʾil-i dest-būs-ı ḫāḳān-ı cihān-bān oldı, -dı]*

nāʾil-i dest-būs-ı Hudāvendigār-ı aʿẓam oldı: *Büyük hükümdarın elini öpme önceliğine erişmek.*

muḳaddem **nāʾil-i dest-būs-ı Ḫudāvendigār-ı aʿẓam oldı** Baʿdehū dīvān-ı ʿīd *(156:16). [nāʾil-i dest-būs-ı Ḫudāvendigār-ı aʿẓam oldı, -dı]*

nāʾil-i dil-ḫᵛāh olup: *Gönlün istediğine ulaşmak.*

inʿām-ı pādişāh ile **nāʾil-i dil-ḫᵛāh olup** müsāfir çergelerine gitdiler *(302:18). [nāʾil-i dil-ḫᵛāh olup, -up]*

nāʾil-i elṭāf u aʿṭāf-ı şehriyār-ı iskender-evṣāf oldılar: *Nitelikleri İskender'e denk sultanın bağış ve bahşişini elde etmek.*

muḳābelesinde **nāʾil-i elṭāf u aʿṭāf-ı şehriyār-ı İskender-evṣāf oldılar** *(240:20). [nāʾil-i elṭāf u aʿṭāf-ı şehriyār-ı iskender-evṣāf oldılar, -dı, -lar]*

nāʾil-i ḫilāfet-i ser-bülendi: *(Mevlana Enis Dede) Yüksek, halifelik makamına erişmiş.*

nāʾil-i ḫilāfet-i ser-bülendi mevlānā Enīs Efendi ve Beşikṭaş Tekyesinde *(344:21). [nāʾil-i ḫilāfet-i ser-bülendi, -i]*

nāʾil-i ḥüsn-i müfākāt-ı bī-şümār olup: *Sayısız güzel ödülle ödüllendirilmek.*

sīm tepsi ve sīm ṭās-ı tamġā-dār ber-güẕārların ʿarż u ihdā ile **nāʾil-i ḥüsn-i müfākāt-ı bī-şümār olup** *(335:25). [nāʾil-i ḥüsn-i müfākāt-ı bī-şümār olup, -up]*

nāʾil-i iḥsān-ı ʿamīm oldukları: *Herkese verilen bağışı elde etmek.*

ṭarafından **nāʾil-i iḥsān-ı ʿamīm olduḳları** ʿaḳabinde *(299:2). [nāʾil-i iḥsān-ı ʿamīm olduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*

nāʾil-i iḥsān-ı bī-şümār: *Sayısız bahşiş kazanmak.*

ādemleri **nāʾil-i iḥsān-ı bī-şümār** ve kendileri *(354:30). [nāʾil-i iḥsān-ı bī-şümār,]*

nāʾil-i iḥsān-ı cihān-dārī oldılar: *Hükümdar tarafından iyi karşılanma mutluluğunu elde etmek.*

ve **nāʾil-i iḥsān-ı cihān-dārī oldılar** İçlerinden bir pīr-i rūşen-żamīr *(279:26). [nāʾil-i iḥsān-ı cihān-dārī oldılar, -dı, -lar]*

nāʾil-i iḥsān-ı pādişāh-ı gerdūn-bār-gāh oldılar: *Çadırı gök kadar büyük padişahın bağışını elde etmek.*

nāʾil-i iḥsān-ı pādişāh-ı gerdūn-bār-gāh oldılar *(278:10). [nāʾil-i iḥsān-ı pādişāh-ı gerdūn-bār-gāh oldılar, -dı, -lar]*

nāʾil-i iksīr-i iʿtibār olup: *Şeref iksirini sunmak, değer verdiklerini göstermek.*

nāʾil-i iksīr-i iʿtibār olup ol gevher-i şeh-vār-ı ḳulzüm-i salṭanat ḳaṣr-ı meẕkūrda *(143:11). [nāʾil-i iksīr-i iʿtibār olup, -up]*

nāʾil-i kām oldılar: *Mutluluğa erişmek.*

mertebe **nāʾil-i kām oldılar** *(305:18). [nāʾil-i kām oldılar, -dı, -lar]*

nāʾil-i luṭf-ı şāh-ı bende-nüvāz: *Kulca bağlılığı görülen kulun, padişahın bağışına erişmesi.*

Nāʾil-i luṭf-ı şāh-ı bende-nüvāz *(295:10). [nāʾil-i luṭf-ı şāh-ı bende-nüvāz,]*

nāʾil-i manşıb-ı mışr olmuş: *Mısır kadılığı görevini elde etmeye erişmek.*

ʿarżına ictisār ile kām-kār u nām-dār olup **nāʾil-i manşıb-ı Mışr olmuş** ḳadar *(193:27). [nāʾil-i manşıb-ı mışr olmuş, -muş]*

nāʾil-i meʾmūl: *Umduğunu elde etmek.*

vesāṭeti ile karīn-i ḳabūl olup her biri **nāʾil-i meʾmūl** ve *(288:24). [nāʾil-i meʾmūl,]*

nāʾil-i meʾmūl ol: *Murada erişmek.*
1. iltibās-ı ḫilʿat-ı ḳabūl ile **nāʾil-i meʾmūl olduḳdan** ṣoñra ʿizzetlü ḳapucılar ketḫudāsı aġa *(305:14). [nāʾil-i meʾmūl olduḳdan, -duḳ, -dan]*
2. ruḫṣat-yāb-ı duḫūl ve şeref-i taḳbīl-i dāmen-i eymenleri birle **nāʾil-i meʾmūl oldılar** *(347:19). [nāʾil-i meʾmūl oldılar, -dı, -lar]*
3. daḫi hediyyeleri iḥrāz-ı şeref-i ḳabūl itmekle **nāʾil-i meʾmūl oldılar** ve *(350:33). [nāʾil-i meʾmūl oldılar, -dı, -lar]*

nāʾil-i meʾmūl ü meʾsūl oldılar: *Umduğunu bulamamak.*

müteʿayyinān-ı şanʿatları ḥāʿiz-i cāʾize-i ḳabūl ve **nāʾil-i meʾmūl ü meʾsūl oldılar** *(337:1). [nāʾil-i meʾmūl ü meʾsūl oldılar, -dı, -lar]*

nāʾil-i sevāb-ı fekkü rakabe olmak: *(Beled suresi 13. ayet) O sarp yokuş, kul azat etmektir sevabına erişmek.*

şehriyār-ı felek-mertebe **nāʾil-i şevāb-ı fekkü raḳabe olmaḳ** daḫi müyesser oldı *(244:13). [nāʾil-i şevāb-ı fekkü raḳabe olmaḳ, -maḳ]*

nāʾil-i tevfīḳ-i Rabb-i Cemīl olmaġın: *Güzel rabbin yardım ve desteğini kazanmak.*

bir müşāhede-i cemāl-i hidāyet ile **nāʾil-i tevfīḳ-i Rabb-i Cemīl olmaġın** ḫod-be-ḫod *(243:28). [nāʾil-i tevfīḳ-i Rabb-i Cemīl olmaġın, -maġ, -ın]*

nāʾil-i ücūr oldılar: *Sevaplara erişmek, güzel karşılıklar bulmak.*

şevāb-ı cemīle maṣdar itmekle saʿy-i meşkūr ve **nāʾil-i ücūr oldılar** *(211:35). [nāʾil-i ücūr oldılar, -dı, -lar]*

nāʾil-i vüfūr-ı kerem ü iḥsān oldılar: *Boylarınca iyilik ve bağışa erişmek.*

nāʾil-i vüfūr-ı kerem ü iḥsān oldılar *(275:30). [nāʾil-i vüfūr-ı kerem ü iḥsān oldılar, -dı, -lar]*

nāʾil-işeref-i zemīn-būsī-i hüsrevāne oldı: *Sultanın bulunduğu yeri öpme şerefine erişmek.*

nāʾil-işeref-i zemīn-būsī-i ḫüsrevāne oldı ve vetīre-i meslūke üzere *(242:10). [nāʾil-işeref-i zemīn-būsī-i ḫüsrevāne oldı, -dı]*

nāʾire-i bāzīçe-i günā-günuñ: *Türlü türlü oyun ateşi.*

Baḫren ve berren işʿāl olınan **nāʾire-i bāzīçe-i günā-günuñ** ser-der-hevā olan *(290:1). [nāʾire-i bāzīçe-i günā-günuñ, -uñ]*

nāʾire-i edevāt-ı sāʾireden: *(Fişekler) Dönüp dolanan araçların ateşi.*

işʿāl u iltihāb ve **nāʾire-i edevāt-ı sāʾireden** āteş-i şafaḳ germiyyet ü tāb bulmaġın *(309:23). [nāʾire-i edevāt-ı sāʾireden, -den]*

nā-kābil: *Başarılması zor.*

şeṭāret virdiler ki taḥrīri müşkil ve taḳrīri **nā-ḳābil** idi Ḫuṣūṣen eşkal-i günā-gün-ı dehşet-nümā *(277:26). [nā-ḳābil,]*

nā-ḳābil olup: *Başarılmayacak iş.*

taḳrīri **nā-ḳābil olup** reşk-i cilve-i bī-bākinden şuʿbede-bāz-ı eflāk tīġ-i ġayretle *(276:8). [nā-ḳābil olup, -up]*

naḳāre: *Davul, kös, dümbelek.*
1. **Naḳāre** ṣanma düm düm deyu bīhūde ṣadā eyler *(231:19). [naḳāre,]*
2. Dögdi gögüs ol ḳadar **naḳāre** *(294:7). [naḳāre,]*

nakāreler çalınup: *Davul çalmak.*

şarḳı ile sāde **nakāreler çalınup** ifāża-i inbisāṭ iderek fiʿllerin ḳavllerine taṭbīḳ *(289:31). [nakāreler çalınup, -ın, -up]*

naḳd-i cān: *Can pahası.*
1. sāṭūr-ı sīne-şikāf-ı ġamzesini sūde-i fesān-ı istiġnā ve **naḳd-i cān** *(237:23). [naḳd-i cān,]*
2. Ḫarīdār-ı ḳumāş-ı vaṣlı oldum **naḳd-i cānımla** *(283, 32). [naḳd-i cānımla, -ım, -la]*

naḳd-i kerem-i hüsrev-i ʿālī-himeme: *Ermişlik tesirine sahip olan hükümdarın iyiliğinin bedelinin karşılığı.*

mübtenī **naḳd-i kerem-i ḫüsrev-i ʿālī-himeme** selem virmek ve *(172:4). [naḳd-i kerem-i ḫüsrev-i ʿālī-himeme, -e]*

naḳdīne-i himmet-i āṣāfī: *Sadrazamın yardımseverlik bağışı.*

temāşā-yı berrī teşrīf-i ḫudāvend-i felek-serīre mevḳūf ve **naḳdīne-i himmet-i āṣāfī** *(260:3). [naḳdīne-i himmet-i āṣāfī,]*

nakdīne-i keremleri: *Cömertlik akçesi.*

naḳdīne-i keremleri ile māl-ā-māl buyurdılar Lākin ilbās-ı ḫilʿat-ı müfāḫaret ve *(363:30). [naḳdīne-i keremleri, -ler, -i]*

nakībü'l-eşrāf: *Nakibü'l-Eşraf: Peygamber soyundan veya peygamberlerin yakın akrabası olan kişilere devlet tarafından bazı hizmetler tayin edilmiştir. Böylece nakiplik, nikabet müessesi ortaya çıkmıştır; bununla ilgili görevde bulunanlara "nakip, nakibü'l-eşraf" ve nakibü'n-nükaba" gibi isimler verilmiştir.*
1. reʾīsleri **naḳībü'l-eşrāf** maḥmūdü'l-evṣāf zeynü's-sādāt *(215:4). [naḳībü'l-eşrāf,]*
2. baş süfrede ṣadr-ı ʿālī ḫażretleri ile ʿAlī Paşa ḫażretleri ve **naḳībü'l-eşrāf** ve *(215:13). [naḳībü'l-eşrāf,]*
3. ve ṣadreyn-i kerīmeyn ve **naḳībü'l-eşrāf efendi** ve *(373:9). [naḳībü'l-eşrāf efendi,]*
4. oturageldikleri yerde ḳarār ve ṣadreyn ve **naḳībü'l-eşrāf efendi** ve defter-dār efendi *(373:15). [naḳībü'l-eşrāf efendi,]*
5. ve keẕālik ṣadreyn-i mükerremeyn ve **naḳibü'l-eşrāf** ve ḥekīmbaşı ʿÖmer Efendi *(374:30). [naḳibü'l-eşrāf,]*

naḳībü'l-eşrāf-ı celīlü'l-elṭāf: *(Paşmakçızade Es-seyyid Abdullah Efendi) İyi huylarıyla bilinen, seçkinleşmiş, büyük nakibüleşraf.*

naḳībü'l-eşrāf-ı celīlü'l-elṭāf ḫażretleri ve ʿaḳablerince ḳıṭʿa *(369:2). [naḳībü'l-eşrāf-ı celīlü'l-elṭāf,]*

nakībü'l-eşrāf-ı memdūḥü'l-evṣāf: *Övünülecek vasıflara sahip Nakibü'l-Eşraf (Nakibü'l-Eşraf: Peygamber soyundan veya peygamberlerin yakın akrabası olan kişilere devlet tarafından bazı hizmetler tayin edilmiştir. Böylece nakiplik, nikabet müessesi ortaya çıkmıştır; bununla ilgili görevde bulunanlara "nakip, nakibü'l-eşraf" ve nakibü'n-nükaba" gibi isimler verilmiştir.*

ruḫṣat-ı zemīn-būsī şeref-ṣudūr bulup **naḳībü'l-eşrāf-ı memdūḥü'l-evṣāf** *(156:13). [naḳībü'l-eşrāf-ı memdūḥü'l-evṣāf,]*

naḳḳāşān-ı Çīn ü Ḫıṭāyı: *Çin ve Hoten nakkaşları.*

naḳḳāşān-ı Çīn ü Ḫıṭāyı ṣūret-i deyr-i ḥayret ider Ve on ṭonluḳ ṭaraḳlı aṭlas ki *(164:25). [naḳḳāşān-ı Çīn ü Ḫıṭāyı, -y, -ı]*

naḳḳāşān-ı Māçīne: *Maçin nakkaşları, ressamları. (Maçin; ressamları ile ünlü bir yerdir).*

āhū-yı Tātār u Çīne taʿlīm-i ḫırām ve **naḳḳāşān-ı Māçīne** *(165:17). [naḳḳāşān-ı Māçīne, -e]*

naḳkāşān-ı mānī-nigār-ı māşıṭa-kārıñ: *Gelin süsleyen kadınların Mani gibi süsleme ve nakış yapması.*

Naḳḳāşān-ı Mānī-nigār-ı māşıṭa-kārıñ ʿarūs-ı minaṣṣa-nişīn-i naḫl-ı sūrīye virdikleri zīnet ü her-heft *(144:11). [naḳḳāşān-ı mānī-nigār-ı māşıṭa-kārıñ, -ıñ]*

Naḳkāş-hāne: *Arslanhane Kilisesi'nin üst katında saray nakkaşlarının çalıştıkları bölüm.*
1. seyr içün Arslan-ḫāne ḳurbında **Naḳḳāş-ḫānede** *(366:22). [Naḳḳāş-ḫānede, -de]*
2. ḥażretleri **Naḳḳāş-ḫāneden** süvār-ı esb-i ṣabā-reftār olup Āḫūrḳapudan *(371:14). [Naḳḳāş-ḫāneden, -den]*
3. **Naḳḳāş-ḫāneden** teşrīf-i hümāyūnları ḫaberi vürūd itmegin vüzerā-yı ʿiẓām *(372:2). [Naḳḳāş-ḫāneden, -den]*

naḳl: *Başkasına âit bir sözü veya bir fikri, bir olayı bir yerde anlatma, söyleme, nakletme.*

Lākin bundan ġayrı **naḳle** ṣāyeste bir emr-i ġarīb-i uḍḥūke-fermā meşhūd olmayup *(335:16). [naḳle, -e]*

naḳl: *Bir yerden başka bir yere götürme, taşıma, aktarma, geçirme.*
1. çehār-şenbe güni mübāşeret olunup baʿde't-tekmīl sarāy-ı ʿatīḳa **naḳline** *(141:30). [naḳline, -i, -n, -e]*
2. Her ne olduysa anda **naḳle** sezā *(324:24). [naḳle, -e]*
3. Hedāyā-yı Muʿtāde **Naḳli** İçün Taḥrīk-i Tāziyāne-i Yerāʿa ile *(340:9). [naḳli, -i]*
4. tamām olduḳda sünnet oṭasına **naḳl** ve āmāde olan firāşına zīver-baḫş *(374:15). [naḳl,]*

naḳl eylese: *Anlatmak.*

Ḳıṣṣa-ḫᵛānlar anı **naḳl eylese** nādī nādī *(290:24). [naḳl eylese, -s, -e]*

naḳl idüp: *Yönelmek.*

Naḳl idüp Tersāneye ol ḫüsrev-i gerdūn-cenāb *(153:5). [naḳl idüp, -üp]*

naḳl olundı: *Aktarmak, söylemek.*

naḳl olundı *(139:32). [naḳl olundı, -un, -dı]*

nakl olunmak: *Götürülmek.*

naḳl olunmaḳ buyurulmaġın ʿale’s-seḥer erbāb-ı devlet *(364:30). [naḳl olunmaḳ, -maḳ]*

naḳl olunup: *Taşınmak.*

ve levāzım-ı mühimmātı şimdiden sarāy-ı ʿatīḳa **naḳl olunup** *(141:35). [naḳl olunup, -un, -up]*

naḳl u rivāyet iderek: *Aktarmak, anlatmak.*

naḳl u rivāyet iderek şöhre-i şehr ve nice zamān ḍarb-ı meṡel-i lisān-ı dehr oldılar *(347:10). [naḳl u rivāyet iderek, -erek]*

naḳl u taḥvīl: *Taşınmak ve yönelmek.*

Sarāy-ı Cedīd-i ʿĀmireye **naḳl u taḥvīl** ve maḳām-ı cemʿiyyet *(364:7). [naḳl u taḥvīl,]*

naḳl-i mā-cerā itdiklerinde: *(Şenliklerde) Olanı, biteni aktarmak.*

temāşā-yı berrī ile ḳāniʿ olanlara **naḳl-i mā-cerā itdiklerinde** naẓm *(257:17). [naḳl-i mā-cerā itdiklerinde, -dik, -ler, -i, -n, -de]*

naḳl-i ṭaʿām u evānī itdikleri: *Yemek ve kap kacak taşımak.*

baʿde’l-ʿaṣr ḥasbe’l-ʿāde çāşnī-gīrān libās-ı dīvānīleri ile **naḳl-i ṭaʿām u evānī itdikleri** *(248:7). [naḳl-i ṭaʿām u evānī itdikleri, -dik, -ler, -i]*

naḳş: *Nakış; süsleme, resim, işleme, tasvir.*
1. Çekmemiş böyle **naḳş** bir üstād *(161:20). [naḳş,]*
2. Ya kemān-ı Rüstemī biñ **naḳş** ile peydā mıdır *(185:2). [naḳş,]*
3. ṭoḳunmamış ve bu **naḳş** üzere bir kālā-yı cihān-bahā-yı ṣafā vü inbisāṭ *(302:5). [naḳş,]*

naḳş u nigār-ı zer-kār: *(Altın işlemeyle) Süslemek ve püslemek.*

reme-i bere vü gūsfendi ṭalīʿa-i ālāy-ı dil-pesend eyleyüp şāḫların **naḳş u nigār-ı zer-kār** *(236:32). [naḳş u nigār-ı zer-kār,]*

naḳş u rengi: *Renk ve biçim.*

eṡmār u ezhārıñ **naḳş u rengi** bedīdār olmaġın ol ravża-i pür-nūr ḳandīlli bāġçe ṣūretinde *(195:25). [naḳş u rengi, -i]*

naḳş-bendān-ı kār-gāh-ı nezāketi: *İncelik gergefinde nakış işlemek.*

beste eylemiş ki ʿālemi raḳṣān u dest-efşān ve **naḳş-bendān-ı kār-gāh-ı nezāketi** *(253:9). [naḳş-bendān-ı kār-gāh-ı nezāketi,]*

naḳş-endāzān-ı ḫayāliñ nesīc-i deffe-i zebānı olan: *Hayal nakşı işleyenlerin dil kasnağında dokuma yapması.*

naḳş-endāzān-ı ḫayāliñ nesīc-i deffe-i zebānı olan bu beyti mecmūʿalarına *(299:12). [naḳş-endāzān-ı ḫayāliñ nesīc-i deffe-i zebānı olan, -an]*

naḳş-ı bedīʿ: *Türk musikisinde bir beste şekli, yepyeni bir nakış.*

elfāẓı āb-dār maʿānīsi āteşīn bir naẓm-ı muraṣṣaʿdan şaḳīl uşūlinde bir **naḳş-ı bedīʿ** *(253:8). [naḳş-ı bedīʿ,]*

naḳş-ı būḳalemūn: *Bukalemun rengi.*

ve şükūfe-zār-ı edevāt-ı nāriyye-i pür-envārı **naḳş-ı būḳalemūn** ṣūretin buldı *(269:35). [naḳş-ı būḳalemūn,]*

naḳş-ı būḳalemūn: *Renkli renkli nakış.*

peydā gāh fānūs-ı mīnā-kārīlerde **naḳş-ı būḳālemūn** eşiʿa-i günā-gün hüveydā *(356:9). [naḳş-ı būḳālemūn,]*

naḳş-ı dīger: *(Hatayi kumaş için) Nakışları bambaşka.*

ve yine nevʿ-i āḫer ve **naḳş-ı dīger** hatāyī-i zer-tār u sāde-kār *(265:15). [naḳş-ı dīger,]*

naḳş-ı ġarīb ü cedīd: *Yepyeni ve ilginç nakış.*

bir mışrāʿ-ı zībā ṣūretinde bir **naḳş-ı ġarīb ü cedīd** hüveydā olup *(269:32). [naḳş-ı ġarīb ü cedīd,]*

naḳş-ı hurde-kārīsi: *İnce işlemeli nakış.*

ki **naḳş-ı ḫurde-kārīsi** insānı çeşm-i āyīne gibi ḥayret-şiʿār belki *(161:18). [naḳş-ı ḫurde-kārīsi, -s, -i]*

naḳş-ı iʿcāz: *Düzgün söylenen sözün nakşı.*

Kār-ı Vehbī **naḳş-ı iʿcāz** ile bulur imtiyāz *(164:20). [naḳş-ı iʿcāz,]*

naḳş-ı ḳandīl: *Kandil ışıklarının işlemesi.*

Naḳş-ı ḳandīl ile her gice olurdı āşikār *(195:27). [naḳş-ı ḳandīl,]*

naḳş-ı māhīye: *Balık pulu.*

kemā-hiye **naḳş-ı māhīye** muʿādil cüssesiniñ tūl u ʿarżı üç çifte bir piyādeye *(351:26). [naḳş-ı māhīye, -y, -e]*

naḳş-ı mīnā-kār: *Mine işi nakış.*

pīrāste ve bīrūnını **naḳş-ı mīnā-kār** ile tezyīn ve içinde bir dürr-i şemīni *(314:30). [naḳş-ı mīnā-kār,]*

naḳş-ı mīnā-kārī: *Mine işi nakış. Metal bir yüzeyin sert ve parlak bir cam katmanla kaplanmasıyla elde edilen bezeme biçimi.*
1. gūyā kenāre-i nigīndān-ı şāhid-i şafā **naḳş-ı mīnā-kārī** ile tezyīn ü pür-zīb ve *(152:17). [naḳş-ı mīnā-kārī,]*
2. vāḳıʿā dervāze-i nigīn gibi dāʾire-i sūrı bir mertebe **naḳş-ı mīnā-kārī** ile tarṣīʿ u tezyīn eylediler *(195:17). [naḳş-ı mīnā-kārī,]*

naḳş-ı müfādı: *Anlam süsü.*

Naḳş-ı müfādı üzere encümen-i gül-zemīn-i cemʿiyyet ṭırāz-ı bisāt-ı zīnet *(153:1). [naḳş-ı müfādı, -ı]*

naḳş-ı süm-i ḳadem-i ḫoş-reftārı: *Hoş gidişli ayağın tırnağındaki bezeme.*

müdānī **naḳş-ı süm-i ḳadem-i ḫoş-reftārı** heykel-i hilāl-i tābān *(369:16). [naḳş-ı süm-i ḳadem-i ḫoş-reftārı, -ı]*

naḳş-ı zer-dūz-ı melāḥat: *Altın telle işlenmiş, güzellik bezeği.*

ʿaks-endāzī-i kākül-i müşgīn-mūy ile edīm-i zemīne **naḳş-ı zer-dūz-ı melāḥat** *(241:10). [naḳş-ı zer-dūz-ı melāḥat,]*

naḳş-ı zer-kārı: *Altın işlemeli nakış.*

naḳş-ı zer-kārı nümūne-nümā-yı nigār-ḫāne-i Çīn *(358:4). [naḳş-ı zer-kārı, -ı]*

naḳş-ı zuhūr: *Yepyeni görünüş.*

Bu nev-devāt-ı muṣannaʿ ki buldı **naḳş-ı ẓuhūr** *(313:16). [naḳş-ı ẓuhūr,]*

nā-küncīde olmadan: *Sığmamak.*

āġūş-ı taḥrīre **nā-küncīde olmadan** *(310:1). [nā-küncīde olmadan, -madan]*

naʿl yaḳdılar: *Damgalamak.*

naʿl yaḳdılar Ḥulāṣā imkānı mertebesince iẓhār-ı şeṭāret ve tekmīl-i ḫıdmet itdiklerinden *(335:22). [naʿl yaḳdılar, -dı, -lar]*

nālān u giryān olup: *Kahra düşmek.*

fikri ile **nālān u giryān olup** girye vü fiġānlardan bir güne daḫi *(311:1). [nālān u giryān olup, -up]*

naʿl-bendān ḥırfeti: *Nalbantlar, hayvanları nallayan, mesleği nalbantlık olan kimseler.*

Baʿdehū **Naʿl-bendān ḥırfeti** ālāy gösterüp pāk geyimli süvārīleri yek-mīḫ *(335:5). [naʿl-bendān ḥırfeti,]*

naʿlçe: *Nalça (ayakkabı ökçesine çakılan demir).*

maṣnūʿ bir şemʿ-dān ve bir ḳahve ibrīġi ve tepsi ve dört çift **naʿlçe** ve mismār-ı zer-nişān *(302:27). [naʿlçe,]*

naʿl-der-āteş-i teshīri olmaġa: *Sihirlenme ateşinde nal olmak, şekil vermek.*

cān gibi **naʿl-der-āteş-i tesẖīri olmaġa** lāyıḳ bir perī-liḳāyı der-kār-ı beyʿ u şirā eylediler *(278:15). [naʿl-der-āteş-i tesẖīri olmaġa, -maġ, -a]*

nāle: *İnilti, ötüş.*

Her **nālede** bir naẖl-ı güle ḳondı ṣafādan *(206:23). [nālede, -de]*

naʿleyn-i çūpīn: *Tahta nalın.*

Resen-bāzān daẖi **naʿleyn-i çūpīn** ile mışrāʿ Mūydan ince ḳılıçdan keskin *(232:1). [naʿleyn-i çūpīn,]*

naʿl-i sīmīn-i kāmilü'l-ʿayār: *Tam ayarlı gümüş nal.*

ṣoñra bir vuḳiyye miḳdārı dört ʿaded **naʿl-i sīmīn-i kāmilü'l-ʿayār** *(335:23). [naʿl-i sīmīn-i kāmilü'l-ʿayār,]*

naʿl-i sīmīn-i pāy-ı nezāket-kirdārı: *Nezaketli ayağın gümüş nalı.*

naʿl-i sīmīn-i pāy-ı nezāket-kirdārı nümūdār-ı bedr-i āsumān raẖtına Şüreyyā sīne-bend *(369:17). [naʿl-i sīmīn-i pāy-ı nezāket-kirdārı, -ı]*

naʿller kesüp: *Damga ile damgalamak.*

ḳollarına **naʿller kesüp** ve tīrler geçüp aʿṣāb-ı saʿīd ü bāzūların meşābe-i zih-i kemān *(302:23). [naʿller kesüp, -üp]*

nām: *Ad.*
1. Oldı ẕātında **namı** gibi celī *(138:17). [namı, -ı]*
2. **nāmına** eşẖāṣ-ı uḍẖūke-ṣuver āmāde itdirilüp meşīnden kisvet ve şeb-külāh u şalvār *(142:23). [nāmına, -ı, -n, -a]*
3. ḳulları ḥaḳḳında bu şīve-i imtiyāzı icrā ve İsmāʿīl **nāmında** deh-sāle bir *(146:22). [nāmında, -ı, -n, -da]*
4. çergeler ḳurılup ve mevḳiʿ-i mezbūruñ ṭaraf-ı yesārında Aġalar Menzili **nāmı** *(150:33). [nāmı, -ı*
5. ve neferātına taẖṣīṣ-i cāy-ı ḳarār olunup Aġalar Menzili **nāmıyla** *(150:35). [nāmıyla, -ı, -y, -la]*
6. Sulṭān Süleymān ve Sulṭān Meḥemmed ve Sulṭān Muṣṭafā **nām** üç *(156:10). [nām,]*
7. **nām** iki müṣaʿbid-bāz sāḥir-i zūr-bāzlar ki temāşāları efvāh-ı neffāṣātü'l-ʿuḳadı *(158:1). [nām,]*
8. Ḥācı Muṣṭafā ve Molla Meḥemmed ve Niġbolılı Aḥmed **nām** esātiẕe-i meşhūre kārı *(165:4). [nām,]*
9. Neṣr Her vech ile ḥaşmına ḳarşuluḳ virür ḥazīne şāḥibi **nāmlı** bahādır ve bir *(165:12). [nāmlı, -lı]*
10. ve ʿAlī Rıżā ḫaṭṭı ile mektūb Ṣūret-nāme-i Şāh ʿAbbās **nām** bir *(167:11). [nām,]*
11. fısḳiyye fişegi **nāmında** tennūr-ı ṭūfān-ı āteş daẖi fevvāre-feşān u şerāre-rīzān olup *(172:24). [nāmında, -ı, -n, -da]*
12. ki Ördekçi **nāmı** ile per-cünbān-ı bām-ı iştihārdır oṭası neferātından iki geçeli *(183:8). [nāmı, -ı]*
13. biñ iki yüz ḳadar ġūn-ā-gūn fişekle meşḥūn Daḫme-i Efrāsiyāb **nāmında** *(196:17). [nāmında, -ı, -n, -da]*
14. **nāmında** bir kānūn-ı dūzaẖ-nümūn daẖi daḫme-i meẕkūreyi taʿḳīb itdi ki *(196:26). [nāmında, -ı, -n, -da]*
15. Ve çarẖ-ı felek **nāmında** üç ʿaded gerdende fişeng daẖi felāẖan-vār her *(196:33). [nāmında, -ı, -n, -da]*
16. Baʿdehū aġayān-ı enderūn-ı ṣadr-ı aʿẓamīden Anḳad **nāmı** ile *(197:23). [nāmı, -ı]*
17. Ve hāvan fişengi **nāmında** üç ʿaded tennūr-ı ṭūfān-ẖīz-i āteş daẖi *(197:6). [nāmında, -ı, -n, -da]*
18. mübāşereti ile tezyīn ü tertīb olunan ṣal **nāmı** ile serīr-i Süleymānīye *(203:21). [nāmı, -ı]*
19. bir ṣalıncaḳ ibdā ve sūy-ı āẖerinde beşik **nāmında** bir ḳaṣr-ı pā-der-hevā *(204:2). [nāmında, -ı, -n, -da]*
20. ṭāʾifesinden Çomar **nām** ḳapu ketẖudāsı ki naẕm *(207:7). [nām,]*
21. Aceb şāhīnlik itdi Ḥācı Şāhīn **nām** bir Mışrī *(213:9). [nām,]*
22. ḥamāme-i mışrī gibi perende **nāmında** ip üzere cunbalaḳlar atup cilve-perdāz oldılar *(213:18). [nāmında, -ı, -n, -da]*
23. çarẖ-ı felek **nāmında** olan fişek çiçekleri tezyīn ve saṭẖı altı ʿaded *(219:6). [nāmında, -ı, -n, -da]*
24. Ve daḫme **nāmında** bir fişek ki meşnevī *(229:8). [nāmında, -ı, -n, -da]*

25. Daḫme **nāmında** bir fişek daḫi kim *(229:9). [nāmında, -ı, -n, -da]*
26. Şālişen Şirzime-i Ḥabbāzīn ḥirfet-i mezkūreye yamaḳ **nāmı** ile pey-rev ü ilḥāḳ olunan *(236:13). [nāmı, -ı]*
27. Maḥall-i Taṣvīr Mışırdan gelen Ḥācı Şāhīn **nām** müṣaʿbid-i sālifü'z-zikr-i siḥr-āyīniñ *(246:1). [nām,]*
28. baʿde ṣalāti'l-maġrib deryā şenligi seyri içün üç anbarlı **nām** *(248:33). [nām,]*
29. Ve tersāneli ṭarafından ʿaḳabe **nāmına** bir ṣal daḫi gelüp anıñ daḫi içinde *(254:11). [nāmına, -ı, -n, -a]*
30. meclis-i āṣafīden baḳiyye ve ocaḳ aġaları **nāmı** ile ser-efrāz-ı imtiyāz olan *(267:3). [nāmı, -ı]*
31. Ve biri daḫi aġayān-ı enderūn-ı āṣafīden Kīlārī Anḳad **nām** bir *(269:14). [nām,]*
32. āsumānī ve otuz baḫrī ve iki çarḫ-ı felek **nāmında** fişeng-i żiyā-güster ve otuz *(270:1). [nāmında, -ı, -n, -da]*
33. Ve cebeciler ocaġından daḫi şādurvan fişegi **nāmında** bir fevvāre-i nūr *(270:6). [nāmında, -ı, -n, -da]*
34. işʿār içün gönderdigi beş on ṭabla günā-gün şeker **nāmında** nebāt-ı mükerrer ol *(270:19). [nāmında, -ı, -n, -da]*
35. Baʿdehū Ẕü'n-nūnoġlı **nām** küşt-gīr-i dilīr Keskinoġlı nāmı ile şehīr bir *(275:6). [nām,]*
36. pehlevān-ı bī-naẓīr ile güreşüp ve Üsküdārlı Ḳara ʿOsmān Çuḳa-dār ʿAbdī **nām** *(275:7). [nām,]*
37. Baʿdehū Ẕü'n-nūnoġlı nām küşt-gīr-i dilīr Keskinoġlı **nāmı** ile şehīr bir *(275:6). [nāmı, -ı]*
38. Nā-gehān ṭās-bāz **nāmında** iki Hindū gelüp *(276:1). [nāmında, -ı, -n, -da]*
39. Cemāl **nāmı** ile bir duḫter-i tābende-cemāl ve bir perī-peyker-i bī-miṣāl timṣāl getürdiler *(278:30). [nāmı, -ı]*
40. Pes-zi-īşān Gürūh-ı Ḫayyāṭān yaʿnī derziler ālāyı kendülere yamaḳ **nāmı** *(301:14). [nāmı, -ı]*
41. Ḳaşıḳçı **nāmı** ile milʿaḳa-zen-i ṣıḥāf-ı iştihār ve aʿyān-ı ḫademe-i āḫūr zümresine *(306:23). [nāmı, -ı]*
42. ve bir ṭonluḳ ʿAcem ser-ā-ser **nāmına** aḳmişe-i laṭīfe *(307:20). [nāmına, -ı, -n, -a]*
43. ile cemāl **nāmına** yapdıḳları uḍḥūke-ṣūretler ile hem-ḥālet olaraḳ kederleri *(326:1). [nāmına, -ı, -n, -a]*
44. diyerek **nāmım** dāḫil-i cerīde-i bendegān-ı ʿadīdeden olmaḳ ne şerefdir deyu *(354:17). [nāmım, -ım]*
45. bu ṭarīḳ ile **nāmları** zebān-güzār oldıġından *(355:1). [nāmları, -lar, -ı]*
46. Ve keẕālik İstanbulda Rūm patriḳi Ermiyā **nām** rāhib ḳıbelinden bir kıṭʿa *(361:17). [nām,]*

nām olmuş: *İsim verilmek, adı konulmak.*

Ki aña Bāyezīd **olmuş nām** *(138:16). [nām olmuş, -muş]*

nām u nişānı: *Ad ve belirti, kişinin ne olduğu.*

Yoḳ **nām u nişānı** bu feraḫ-cāy-ı ṣafāda *(329:11). [nām u nişānı, -ı]*

nā-maʿdūd: *Sayısız, pek çok.*

nā-maʿdūd idi Yer yer meşāʿil-i nūr-baḫş tābān ve *(254:23). [nā-maʿdūd,]*

nā-maḥṣūr: *Çok, sınırsız.*

Egerçi yevm-i mezbūrda olan ġarāʾib-i umūr **nā-maḥṣūr** idi lākin cümleden biri *(257:22). [nā-maḥṣūr,]*

nā-maḳdūr: *Güçsüz.*

üzere şebīt-i ḳadem nā-meysūr ve bürūdetden taḫrīk-i dest ü pā **nā-maḳdūr** iken *(339:32). [nā-maḳdūr,]*

nā-manẓūr: *Görülmemiş.*

bir miṣli daḫi **nā-manẓūr** idi *(316:16). [nā-manẓūr,]*

nā-manẓūr olurdı: *Görünmez olmak.*

beyāż çeşm-i perī gibi dīdelerden dūr ve şeb-i deycūrda ḳurṣ-ı āfitāb gibi **nā-manẓūr olurdı** Naẓm *(163:20). [nā-manẓūr olurdı, -ur, -dı]*

nām-āver-i iftiḫār ü iştihār olan: *Ün ve kıvanç kazanmak.*

nām-āver-i iftiḫār ü iştihār olan Ḥasan Aġa ve bi'l-cümle selāṭīn-i ʿismet-āyīn *(360:16). [nām-āver-i iftiḫār ü iştihār olan, -an]*

naʿmā-yı şehen-şāhī: *Şahlar şahının yemekleri.*

selāmlayup mısrāʿ **Naʿmā-yı şehen-şāhī** yaġmādır alan alsun *(265:37). [naʿmā-yı şehen-şāhī,]*

naʿmā-yı yaġmā-yı Bektāşiyān olmaġ: *Bektaşilerce yağmalanacak nimetler.*

ḳadar ṭabla pilāv ve zerde güsterde vü nihāde ve **naʿmā-yı yaġmā-yı Bektāşiyān olmaġ** *(156:34). [naʿmā-yı yaġmā-yı Bektāşiyān olmaġ, -maġ]*

namāz-ı fecri: *Sabah namazı.*

āfitāb-ı cihān-ārā ile ṭulūʿları ḳarār-dāde olmaġın **namāz-ı fecri** *(153:26). [namāz-ı fecri, -i]*

nāme: *Mektup.*

Saṭr-ı evvel **nāmede** ʿizzetlüdür rifʿatlüdür *(256:12). [nāmede, -de]*

nā-merʿī: *Görülmez.*

mevḳūf oldıġı mesāʿī-i cemīlede bir daḳīḳa **nā-merʿī** ḳalmadıḳdan *(152:20). [nā-merʿī,]*

nā-merʿī vü nā-mevcūd: *Gözle görülmeyen ve ortada olmayan.*

mütevārī-i perde-i kitmān olup ṣūret-i ẓāhirede **nā-merʿī vü nā-mevcūd** idi *(220:34). [nā-merʿī vü nā-mevcūd,]*

nā-mevcūd: *Bulunmayan, olmayan.*

ʿulemā-yı ʿiẓām miyānında **nā-mevcūd** idiler *(179:13). [nā-mevcūd,]*

nā-meysūr: *Kolay olmamak.*

üzere şebīt-i ḳadem **nā-meysūr** ve bürūdetden taḥrīk-i dest ü pā nā-maḳdūr iken *(339:32). [nā-meysūr,]*

nām-ı Ḫudā: *Allah'ın adı.*

Geçeriz **nām-ı Ḫudā** ile ṣırāṭı vāʿiẓ *(295:5). [nām-ı Ḫudā,]*

nām-ı nāmī: *(III. Ahmet) Bilinen isim, yaygın san.*

Bu eṣnāda **nām-ı nāmī** ve ism-i hümāyūn-ı sāmīleri ṭırāz-ı ḫuṭbe-i ḫilāfet ve *(198:23). [nām-ı nāmī,]*

nām-ı zī-şānı: *Şanlı ad.*

Nām-ı ẕī-şānı kim Süleymāndır *(137:22). [nām-ı ẕī-şānı, -ı]*

nāmın itdi: *Kendisine unvan kazandırmak.*

Nāmın ḳılıcıyla itdi ġāzī *(127:14). [nāmın itdi,]*

nāmūs-ı salṭanat: *Saltanatın saygınlığı.*

Mesfūrlara irāʾet-i şervet ve basṭ-ı mevāʾid-i mekrümet ile **nāmūs-ı salṭanat** *(344:13). [nāmūs-ı salṭanat,]*

nām-zed-i mīʿad-ı celīl-i cihān-dārī oldıġı: *Büyük hükümdarın vadesini belirleyerek bir söz vermesi, II. Mustafa'nın kızı Emetullah Sultan ile Osman Paşa'nın evlendirilmesi.*

nām-zed-i mīʿad-ı celīl-i cihān-dārī oldıġı vech üzere Ḫudāvendigār-ı sābıḳ Sulṭān Muṣṭafā Ḫān *(149:27). [nām-zed-i mīʿad-ı celīl-i cihān-dārī oldıġı, -dıġ, -ı]*

nān u nemeki: *Ekmek ve tuz.*

nān-fürūşān daḫi **nān u nemeki** ile perverde olduḳları pādişāh-ı münʿimiñ *(236:14). [nān u nemeki, -i]*

nān-fürūş: *Ekmek satıcısı.*
1. bıṭānesine penbe yerine bārūt āgende-i pinhān olunup eksügi ṭutulmuş **nān-fürūş** *(227:26). [nān-fürūş,]*
2. ʿimāme geyürüp ve gerdūne üzere perdāḫte dest-gāh-ı sāḫteden gūyā bir **nān-fürūşuñ** *(236:18). [nān-fürūşuñ, -uñ]*

nān-fürūşān: *Ekmek satıcıları.*

nān-fürūşān daḫi nān u nemeki ile perverde olduḳları pādişāh-ı münʿimiñ *(236:14). [nān-fürūşān,]*

nān-ı ḫāṣṣ: *Özel ekmek.*

nān-ı ḫāṣṣ ile anlar içün nihāde-i süfre-i iḫtişāṣ olundı Ve yigirmi ʿaded mancana *(265:6). [nān-ı ḫāṣṣ,]*

nā-peydā: *Görünmeyen, belli ve aşikar olmayan, gizli.*
1. Nemçe istidrācından māʿadā ʿuḳde-i ḫātır **nā-peydā** idi Ol şūr u şürūr daḫi *(136:22). [nā-peydā,]*
2. telāṭum-ı emvāc-ı temāşāyiyāndan rūy-ı ʿarż u leb-i deryā **nā-peydā** ve bir başḳa *(256, 29). [nā-peydā,]*

nā-peydā oldı: *Yok olmak.*

Gerd-i endūh **oldı nā-peydā** *(272:10). [nā-peydā oldı, -dı]*

nā-peydā vü ġāʾib oldı: *Görünmez olmak.*

nā-peydā vü ġāʾib oldı ve birbirine peyveste zevārıḳ u sefāʾin ʿarṣa-i ḳıyāmetde *(351:21). [nā-peydā vü ġāʾib oldı, -dı]*

nār: *Ateş, od:.*

Nārı İbrāhīme gül-zār eyleyen Perverdigār *(196:2). [nārı, -ı]*

nār bāġçesi: *İçinde nar yetişen bahçe.*
1. maṭbūʿ gül-nār-ı mişkātü'l-envār-ı ḳanādīl-i nevvār ile **nār bāġçesinden** *(202:29). [nār bāġçesinden, -n, -den]*

2. ravża-i ẕātü'n-naḍra-i nārencden ḫoş-güne şuʿle-i bārūt-ı mürrebbādan **nār bāġçesi** *(289:5). [nār bāġçesi,]*

nār dānesi: *Ateş parçası.*
1. Ve heyʾet-i maṭbūʿası hem-reng-i gül-nār ve her şerāresi **nār dānesinden** *(197:9). [nār dānesinden, -n, -den]*
2. Her şerer ṣanki **nār dānesidir** *(229:11). [nār dānesidir, -dir]*

naʿra: *Bağırmak.*
1.**naʿrasıyla** āġāz-ı bāzī kimi daḫi Hevāyī *(207:3). [naʿrasıyla, -s, -ı, -y, -la]*
2. şebātlarını işʿār eylediklerinde ayular **naʿraların** āvāze-i çüşʿeye dem-sāz ve *(274:33). [naʿraların, -lar, -ın]*
3. **naʿrasıyla** hāy u hūy ile gelüp gitdiler ve ketḫudāları ve üstādān-ı ṣanʿatları beşer *(297:17). [naʿrasıyla, -s, -ı, -y, -la]*
4. **naʿrasıyla** semt-i sāye-bān-ı żiyāfete basṭ-ı ẕirāʿ-ı aḳdām ve vaḳt-i ṭaʿāma degin *(298:1). [naʿrasıyla, -s, -ı, -y, -la]*
5. **naʿrasıyla** āheng virüp bülendī-i āvāzları küleng-i nāle-zen-i āsumān-pervāza *(303:27). [naʿrasıyla, -s, -ı, -y, -la]*
6. Neşr **naʿrasıyla** hāy u hūya āheng ve nice gürg-i bārān-dīde ṣu içinde perendelerle *(326:5). [naʿrasıyla, -s, -ı, -y, -la]*

naʿra-i Allāh Allāh: *Allah Allah nidası.*
1. burc-ı bārūlarında rāyet-efrāz-ı söz ü sāz olanlar **naʿra-i Allāh Allāh** ile *(220:17). [naʿra-i allāh allāh,]*
2. **naʿra-i Allāh Allāh** ile ṣaff ṣaff reh-güẕār-ı sāye-bān-ı āṣafdan ḫayme-i maḫṣūṣalarına *(342:26). [naʿra-i allāh allāh,]*

naʿra-i amān amān: *Aman aman narası, yardım isteme.*

şaḫṣ-ı meẕkūr bu ṭarīḳ ile yanup yaḳılaraḳ iẓhār-ı sūz u güdāz ve **naʿra-i amān amān** *(228:8). [naʿra-i amān amān,]*

naʿra-i āmīn āmīn: *Amin amin sesi.*
1. ve nüvāziş ü iḥtirāmın görenler daḫi mışrā Cān u dilden **naʿra-i āmīn āmīn** *(211:5). [naʿra-i āmīn āmīn,]*
2. naʿra-i āmīn āmīn ḳımme-i ḳubbe-i eflāki pür-ṭanīn eylemişdir *(236:11). [naʿra-i āmīn āmīn,]*

naʿra-i çingāne: *Çingene bağırışı.*

Yıḳayım çergeyi bir **naʿra-i Çingāne** ile *(207:5). [naʿra-i çingāne,]*

naʿra-i dost: *Aşıkça dost.*

āġāzelerin resīde-i encām eylediklerinde çengīler daḫi ḳol ḳol **naʿra-i dost** *(308:30). [naʿra-i dost,]*

naʿra-i hāy hāy: *Hay hay sesi, coşku ve heyecan veren ses.*

naʿra-i hāy hāy ile ḫalḳı geriye tüskürüp āteş-bāzlıḳda mahāret iẓhār eyledi *(197:12). [naʿra-i hāy hāy,]*

naʿra-i hāy hāy-ı ġayret-fermāy: *Gayrete getirici hay hay sesleri.*

āmāde olup serhengān-ı tīz-āheng **naʿra-i hāy hāy-ı ġayret-fermāy** ile her birinden *(182:2). [naʿra-i hāy hāy-ı ġayret-fermāy,]*

naʿra-i hāy hāy-ı hande-fermāları: *Kahkaha ile gülünecek hay hay sesleri.*

naʿra-i hāy hāy-ı ḫande-fermāları ṭabʿ-ı hümāyūna ḫoş gelmekle *(224:17).*
[naʿra-i hāy hāy-ı ḫande-fermāları, -lar, -ı]

naʿra-i hāy hāy-ı haşyet- fermāları: *Ürküntü veren hay hay naraları.*

güleşdi ve iki can-āver birbirine şöyle girişdi ki **naʿra-i hāy hāy-ı ḫaşyet- fermāları** *(207:22). [naʿra-i hāy hāy-ı ḫaşyet- fermāları, -lar, -ı]*

naʿra-i mevhūme-i dehşet-fermāsından: *(Hikaye kahramanları) Dehşet verici hayali ses.*

tiryākiyān-ı nīm-cānıñ kimi **naʿra-i mevhūme-i dehşet-fermāsından** bī-hūş u sersām *(225:5). [naʿra-i mevhūme-i dehşet-fermāsından, -n, -dan]*

naʿra-i nā-gehān-ẓuhūr-ı Allāh Allāh: *Beklenmedik bir zamanda ortaya çıkan Allah Allah sesleri.*

ve **naʿra-i nā-gehān-ẓuhūr-ı Allāh Allāh** ile üzerlerine hücūm-ı düşmenāne *(281:31). [naʿra-i nā-gehān-ẓuhūr-ı Allāh Allāh,]*

naʿra-i şānehümallāh: *Allah sizi esirgesin.*

lisān-ı çeşm-i süḫan-gūları ile selām-dāde-i yemīn ü yesār olduḳça **naʿra-i şānehümallāh** *(370:12). [naʿra-i şānehümallāh,]*

naʿra-i serhengān: *Çavuşların naraları.*

ṭabl u surnā ve kerre-nālara āheng virilüp bir ṭarafdan **naʿra-i serhengān** ve bir *(358:23). [naʿra-i serhengān,]*

naʿra-i tiryākiyānı: *Tiryakilerin narası.*

gezīde itmekle **naʿra-i tiryākiyānı** burc-ı ʿaḳrebe resīde eyleyüp tekrār şol mertebe *(225:21). [naʿra-i tiryākiyānı, -ı]*

naʿra-i ṭop-ı ʿālem-āşūbları: *Halkı tedirgin eden top sesi.*

dūd-ı bārūt rūz-ı sefīdi şeb-i siyāha hem-reng ve **naʿra-i ṭop-ı ʿālem-āşūbları** *(264:19). [naʿra-i ṭop-ı ʿālem-āşūbları, -lar, -ı]*

naʿra-i ṭop-ı mühībü'l-üslūb: *Ürküntü verici top gürlemeleri.*

muʿtād-ı meʾlūfe üzere **naʿra-i ṭop-ı mühībü'l-üslūb** delālet-i ẓuhūr-ı esbāb-ı şādmānī *(311:10). [naʿra-i ṭop-ı mühībü'l-üslūb,]*

naʿra-zenān: *Bağıranlar, nara atanlar.*

Baḫt u iḳbāl disün **naʿra-zenān** ḫoş geldiñ *(293:6). [naʿra-zenān,]*

naʿra-zenān ol: *Haykırmak.*
1. nigāh-ı çeşm-i tātārlarından kirişme-i iltifāt ḥiss idenler mestāne **naʿra-zenān olup** beyt *(278:26). [naʿra-zenān olup, -up]*

2. daḫi mışrāʿ Yoḳ oyunı penbe ile āteşiñ mażmūnıyla **naʿra-zenān olaraḳ** *(285:1). [naʿra-zenān olaraḳ, -araḳ]*

naʿra-zenān-ı amān amān olup: *Aman aman narası atmak.*

gibi fırrāfır gerdān ve zebān-ı zebāne-feşānları şerāre-pāş-ı āh u fiġān ve **naʿra-zenān-ı amān amān olup** *(357:5). [naʿra-zenān-ı amān amān olup, -up]*

naʿra-zen-i Şānekallāhü'l-ʿaẕīm buyurup: *Yüce Allah seni korusun diye dua söylemek.*

belki dehān-ı ḳudsiyān-ı meleʾ-i aʿlāyı **naʿra-zen-i Şānekallāhü'l-ʿaẕīm buyurup** *(273:11). [naʿra-zen-i Şānekallāhü'l-ʿaẕīm buyurup, -up]*

nārencī-ʿimāme: *Turuncu renkli tespih başlığı.*

taḫta küleh **nārencī-ʿimāme** ve pūşiş-i bedeni olan tette vü bettesi bir āteşī-reng *(228:1). [nārencī-ʿimāme,]*

nā-resā olmaġın: *Yetişmemek, ulaşamamak.*

el irmek degil kemend-i endīşe **nā-resā olmaġın** nā-çār ısḳara ḳurulmaḳ ḳarār-dāde *(242:23). [nā-resā olmaġın, -maġ, -ın]*

nā-resīde: *Erişememek.*

nā-resīde ve kebūter-i tīz-per-i āh-ı şeb-gāh nīme-i rāh-ı hübūṭında *(269:26). [nā-resīde,]*

nā-resīde: *(Çocuklar için) Yetişkinliğe erişmemiş.*

mışrāʿınıñ mā-ṣadaḳ-ı meʾāli bir nice **nā-resīde** eṭfāl-i melāʿik-ḫışāli ser-levḥa-i dībāce-i zīnet *(283:7). [nā-resīde,]*

nār-ı ʿaşḳa: *Aşk ateşi.*

Furun gibi ne ʿaceb **nār-ı ʿaşḳa** yansaḳ biz *(236:22). [nār-ı ʿaşḳa, -a]*

nār-ı ḳahrı: *Acının ateşi.*

Nār-ı ḳahrı pūte-i hicrānda ḳāl itdi beni *(298:19). [nār-ı ḳahrı, -ı]*

nār-ı reşk: *Kıskançlık ateşi.*

ṣavāmiʿ-i levāmiʿ-i bürūcı **nār-ı reşk** ile tāb-dār ve *(268:21). [nār-ı reşk,]*

nār-ı şafak: *Alacakaranlığın ateşi.*
1. **Nār-ı şafaḳa** ṭutup virür tef *(128:23). [nār-ı şafaḳa, -a]*
2. aḫşāma dek cirīd oynadup zer-ḳurṣa-i āfitāb pūte-i ufuḳda **nār-ı şafaḳla** müẕāb olunca *(248:32). [nār-ı şafaḳla, -la]*
3. Ḥaḳḳā ki ḫayyāṭ-ı çāpük-dest-i ṣunʿ-i elvān-ẕuhūr aṭlas-ı eflāki **nār-ı şafaḳla** *(302:1). [nār-ı şafaḳla, -la]*

nār-ı taḥsīn: *Övgü ateşi.*

Çāre ḫāmūşist şiʿrī-rā ki **nār-ı taḥsīn** güẕeşt lāmiʿasınca taʿrīf ü tavṣīfi *(345:19). [nār-ı taḥsīn,]*

nā-şabūr eylediler: *İç daraltmak.*

zemzemesiyle şeb-tā-be-seḥer ḥüseynī perdesinde fiġān u nālede **nā-şabūr eylediler** *(283:16). [nā-şabūr eylediler, -di, -ler]*

nā-şāyeste: *Uygun olmamak, yaraşmamak.*

başlarına mīḫ ve dişlerine zırnīḫ **nā-şāyeste** iken yine sāye-bān *(335:20). [nā-şāyeste,]*

naṣb-ı diʿāme itdiler: *(Çadır için) Direk dikme.*

iḳāme ve onʿaded ḳurbān kesüp besmele ile **naṣb-ı diʿāme itdiler** *(149:35). [naṣb-ı diʿāme itdiler, -di, -ler]*

naṣb-ı ḫayme-i istiḳrār: *Çadır kurup yerleştirmek.*

naṣb-ı ḫayme-i istiḳrār ve ittiṣālinde bir ḫāne taḫliye olunup levāzım-ı maṭbaḫ *(151:13). [naṣb-ı ḫayme-i istiḳrār,]*

naṣb-ı līvā-yı envār itmekle: *Işıkların bayrağını dikmek.*

evreng-i çehār-pāye-i maşrıḳda **naṣb-ı līvā-yı envār itmekle** sükkān-ıʿālem-i bālā *(221:18). [naṣb-ı līvā-yı envār itmekle, -mek, -le]*

naṣb-ı mevkib-i sūr-ı hümāyūn: *Kutlu düğün çadırının dikilmesi.*

merbūṭ-ı evtād-ı taʿyīn olındığı üzere **naṣb-ı mevkib-i sūr-ı hümāyūn** *(149:20). [naṣb-ı mevkib-i sūr-ı hümāyūn,]*

naṣb-ı sāye-bān-ı ebr-i ṣāʿiḳa-bār: *Yıldırım yağdırıcı bulut gölgeliklerini dikmek.*

ḍarb-ı ḫıyām-ı envār ve **naṣb-ı sāye-bān-ı ebr-i ṣāʿiḳa-bār** ve basṭ-ı bisāṭ-ı pertev-i meh-tāb-ı nevvār eyledigi *(268:8). [naṣb-ı sāye-bān-ı ebr-i ṣāʿiḳa-bār,]*

nāṣī: *Sebep.*
1. ile ṭaraf-ı eşref-i ekreme irtibāṭ-peyvend-i ḳarābeti oldıġından **nāṣī** sūr-ı hümāyūna *(206:12). [nāṣī,]*
2. tenvīr-i bāṣıra-i iftiḫār idemeyecegi fikrinden **nāṣī** kef-i efsūs ile sīne-kūb idi Ḥāl *(211:17). [nāṣī,]*
3. **nāṣī** fiḳarāt-ı duʿā vaḳfe-gāhlarında *(236:10). [nāṣī,]*
4. aṣlā munḳatiʿ olmayup iltihāb-ı edevāt-ı nāʾire-i berḳ-tābdan **nāṣī** gūyā *(253:29). [nāṣī,]*
5. hevāda emāret-i bārān żuhūrından **nāṣī** bu gice māh-tāb-ı vücūd-ı hümāyūnları *(308:17). [nāṣī,]*
6. erkān kürki ve destār-ıʿādīleri ile teşrīf ve bürūdet-i hevādan **nāṣī** *(319:18). [nāṣī,]*
7. içün çeşm-güşā-yı intiẓār idiler Lākin keşret-i bārāndan **nāṣī** bir vech ile tertīb-i esbāb-ı melāʿibe *(339:2). [nāṣī,]*
8. ve sevm-i ṣarṣardan **nāṣī** cebeci ve ṭopçı ocaḳlarından ve gümrük emīni *(341:27). [nāṣī,]*

naṣīḥāt itdiler: *Önemli bir öneride bulunmak, öğüt vermek.*

deyu ṭatlu ṭatlu **naṣīḥāt itdiler** cemʿiyyet-gāh-ı neferātları olmaḳ içün pişmiş *(300:27). [naṣīḥāt itdiler, -di, -ler]*

nā-şinide: *Duyulmamış, işitilmemiş.*

nā-şinīde ve bunlarıñ temāşāsı ġayri temāşādan sedd-i derīçe-i dīde itmişdir *(357:10). [nā-şinīde,]*

naṣīr olsun: *Yardımcı olmak.*

Aʿvānına Ḥaḳḳ **naṣīr olsun** *(133:23). [naṣīr olsun, -sun]*

naṭḥa iderdi: *Boynuzla vurma, tos atma.*

Çün ḳoç fişegi **iderdi naṭḥa** *(132:13). [naṭḥa iderdi, -er, -di]*

naʿt-ı şaṭranc-ı mülāʿabede: *(Ok Meydanı) Oynama satrancının yaygısı.*

bir mertebe icrā-yı maḥāret ve **naʿt-ı şaṭranc-ı mülāʿabede** *(343:16). [naʿt-ı şaṭranc-ı mülāʿabede, -de]*

naṭʿ-ı şatranc-ı şeṭāretle: *Şenliğin satranç desenli yaygısı.*

Bunlar daḥi **naṭʿ-ı şaṭranc-ı şeṭāretle** bu ṭarīḳ üzere at sürerek ve naẓar-gāh-ı şāhīde *(157:30). [naṭʿ-ı şaṭranc-ı şeṭāretle, -le]*

naṭʿ-ı şatranc-ı sürūr olan: *Sevincin kare desenli yaygısı.*

Maḥall-i Taṣvīr Ṭāʾife-i Serrācān Pes-ez-ān ṭāʾife-i serrācān **naṭʿ-ı şaṭranc-ı sürūr olan** *(241:1). [naṭʿ-ı şaṭranc-ı sürūr olan, -an]*

naṭʿ-ı şatranc-ı ʿubūdiyyetde: *Kulca bağlılığın satranç motifli yaygısı.*

yaʿnī **naṭʿ-ı şaṭranc-ı ʿubūdiyyetde** şāh-ı ʿālem-penāha lāyıḳ bir ferzāne-ṭavr ile *(261:16). [naṭʿ-ı şaṭranc-ı ʿubūdiyyetde, -de]*

naṭʿ-ı şatranc-ı vaḳārında: *(III. Ahmet için) Ağırbaşlılıkla satranç motifindeki döşekte oturmak.*

şāh-ı ʿālī-tebārıñ **naṭʿ-ı şatranc-ı vaḳārında** ḫāṣṣ-āḫūr ḫalīfesi ve ḫāṣekī aġa al ṭolama *(154:22). [naṭʿ-ı şatranc-ı vaḳārında, -ı, -n, -da]*

naṭʿ-ı zemīn-i meydān: *Meydan yerinin yaygısı.*

ruḫṣat-ı cevlān virilmekle **naṭʿ-ı zemīn-i meydān** ol fīl-i şāḳīliñ cünbiş-i mestāne vü cevlānından *(264:5). [naṭʿ-ı zemīn-i meydān,]*

nāṭıḳ: *İfade etmek.*
1. **nāṭıḳ** bir fermān-ı müteḥattimü'l-iẕʿān ve cünbiş-i aḳlāmı *(139:12). [nāṭıḳ,]*
2. yevm-i mezbūrda evṣāf-ı sūr-ı hümāyūnı **nāṭıḳ** ḳurṭa-i mesāmiʿ-i ḫuddām-ı pādişāhī olmaġa *(193:11). [nāṭıḳ,]*
3. lisān-ı ḥālim bu gün piyāde ḳaldıġımı **nāṭıḳ** ve baʿde'l-yevm *(260:36). [nāṭıḳ,]*

nā-tüvān: *Zayıf, güçsüz çaresiz.*

Ḳādir mi pençeleşmege ben gibi **nā-tüvān** *(224:9). [nā-tüvān,]*

nāv-dān: *Oluk.*

Deryādır o **nāv-dāna** ṣıġmaz *(134:8). [nāv-dāna, -a]*

nāv-dān-ı ʿamūd-ı ṣubḥ-ı münīr: *Işık saçan sabah direğinin oluğu.*

Nāv-dān-ı ʿamūd-ı ṣubḥ-ı münīr *(323:22). [nāv-dān-ı ʿamūd-ı ṣubḥ-ı münīr,]*

nāv-dān-ı ʿamūdü'ṣ-ṣubḥdan: *Sabah direğinin oluğu.*

mecārī-i seḥābdan ḫurūşān ve **nāv-dān-ı ʿamūdü'ṣ-ṣubḥdan** rīzān olaraḳ *(325:12). [nāv-dān-ı ʿamūdü'ṣ-ṣubḥdan, -dan]*

nāvek-i ḳader: *Kader oku.*

işābet-i hedefde **nāvek-i ḳader** ile hem-per ve tīr-i duʿā-yı ṣadāḳat-eşer birle *(165:6). [nāvek-i ḳader,]*

nāy: *İçi yanık kamış, ney.*
1. **Nāy** eylemedi eşer bu yerde *(293:17). [nāy,]*
2. **Nāy** eyledi āh-ı āteş-ālūd *(294:5). [nāy,]*

nā-yāb: *Bulunmaz.*

naẓīri **nā-yāb** bir Tefsīr-i Keşşāf ve yine cild-i vāḥidde hem-ḳadr-i ḳurāża-i ibrīz olan *(189:13). [nā-yāb,]*

nā-yāb u nā-peydā: *(Hediye) Bulunmaz ve görülmemiş.*

Buḫārī-i Şerīf ki miṣli daḫi **nā-yāb u nā-peydā** idi Ve bir nefīs Dürer-i Ġurer *(171:27). [nā-yāb u nā-peydā,]*

nāy-ı ḳalem: *Kamış kalem.*

maḥalle taḥrīri fermān buyurulmaġın **nāy-ı ḳalem** terāne-rīz-i raḳam olmaḳ *(245, 14). [nāy-ı ḳalem,]*

nāy-ı kilki: *Kalem kadar ince sazdan yapılmış ney.*

Eyle baña **nāy-ı kilki** dem-sāz *(126:14). [nāy-ı kilki, -i]*

nāz: *İşve, cilve.*
1. Ser-terāşım ṣıġayup **nāz** ile sīmīn bilegin *(240:11). [nāz,]*
2. **Nāza** dāʾir hezār işleri var *(285:19). [nāza, -a]*
3. Ol ḳalaycı dilberi gerdişler eyler **nāzdan** *(315:24). [nāzdan, -dan]*

nāz u niyāz: *Yalvarıp yakarmak.*

diyerek **nāz u niyāz** ve söz ü sāz ile īḳād-ı şemʿ-i meserret ve çögürciler *(312:22). [nāz u niyāz,]*

nāzān nāzān: *Nazlı nazlı.*

1. **Nāzān nāzān** giderdi her şāh *(143:23). [nāzān nāzān,]*
2. ṭayy-ı bisāṭ-ı ārām ve ḳarār-gāhlarına ṭoġrı **nāzān nāzān** ḫırām ve yevm-i mezbūr *(347:34). [nāzān nāzān,]*

naẕar: *Göze ilişen.*

Şems ile ḳamer degül **naẕarda** *(128:17). [naẕarda, -da]*

naẕar: *Nazaran, kıyaslayarak.*
1. Seg aña **naẕar** ḫaylice maḥbūb-lıḳādır *(207:9). [naẕar,]*
2. ve çihre-i zebāniyān aña **naẕar** ḥavrā-yı cinān olup seyrān idenleri *(220:27). [naẕar,]*

naẕar it: *Bakmak.*

Şīve-i ḳahve-fürūşa **naẕar it** ey Vehbī *(223:28). [naẕar it,]*

naẕar kıl: *Bakmak.*
1. **Ḳıldı** nişān-ı naʿlçe-i pāyına **naẕar** *(302:30). [naẕar ḳıldı, -dı]*
2. Mirʾāta **ḳıl** bir kez **naẕa**r gör kendüñi cānā nesin *(316:13). [naẕar ḳıl,]*

naẕar-gāh: *Karşı taraf.*
1. tesmiyesiniñ sırrı āşikār oldı Ve yine otaġ-ı hümāyūn **naẕar-gāhında** vüzerā dāʾiresiniñ *(150:36). [naẕar-gāhında, -ı, -n, -da]*
2. gibi çeşm ü çerāġ-ı salṭanat **naẕar-gāhında** be-pā īstāde ve *(218:31). [naẕar-gāhında, -ı, -n, -da]*
3. fodula furunı ve ḫasteler ve ġulāmān-ı enderūn-ı hümāyūn **naẕar-gāhlarından** *(364:20). [naẕar-gāhlarından, -lar, -ı, -n, -dan]*

naẕar-gāh-ı āṣafīde: *Sadrazamın önü.*

evvelā **naẕar-gāh-ı āṣafīde** berdāşte-i dest-i edeb ve maʿrūż-ı ʿatebe-i hümāyūn-ı cihān-dārī ḳılınmasına *(233:25). [naẕar-gāh-ı āṣafīde, -de]*

naẕar-gāh-ı cihān-dārīden: *Sultanın gözünün önü.*

ile **naẕar-gāh-ı cihān-dārīden** güẕār ve ʿaḳablerince *(371:8). [naẕar-gāh-ı cihān-dārīden, -den]*

naẕar-gāh-ı düstūrīye: *Sadrazamın önü.*

birle **naẕar-gāh-ı düstūrīye** resīde ve reme-i küleng-i ḫoş-āheng *(350:24). [naẕar-gāh-ı düstūrīye, -y, -e]*

naẕar-gāh-ı ḥıdīv-i felek-cenābda: *Ululuğu felek kadar yüksek padişahın önü.*

der-ḥāl tesrīc-i semend-i istiʿcāl idüp **naẕar-gāh-ı ḫıdīv-i felek-cenābda** *(199:4). [naẕar-gāh-ı ḫıdīv-i felek-cenābda, -da]*

naẕar-gāh-ı hudāvend-i baḥr u berrde: *(III. Ahmet) Denizin ve karanın sultanının önü.*

naẕar-gāh-ı ḫudāvend-i baḫr u berrde dürlü dürlü ṣanʿatlar ve uḍḥūke-fermā ḥāletler ve *(203:7). [naẕar-gāh-ı ḫudāvend-i baḫr u berrde,]*

naẕar-gāh-ı hudāvendigār: *Sultanın önü.*

mānende-i ebr-i bahār ḳaṭre-pāş-ı derāhim-i bī-şümār eyleyerek **naẕar-gāh-ı ḫudāvendigār** *(370:18). [naẕar-gāh-ı ḫudāvendigār,]*

naẕar-gāh-ı hümāyūna: *Sultanın önü.*
1. ṣıbyān-ı ḫitānıñ bir miḳdārı ālāy ile **naẓar-gāh-ı hümāyūndan** kendülere maḫṣūṣ *(182:13). [naẓar-gāh-ı hümāyūndan, -dan]*
2. ṣoñra geçüp biñ şevḳ ile **naẕar-gāh-ı hümāyūnda** yüz yerde merāsim-i ḫāk-būsī-i mülūkāneyi *(182:27). [naẕar-gāh-ı hümāyūnda, -da]*
3. **naẕar-gāh-ı hümāyūna** resīde sāḥil-dervāze-i otaḳ-ı muʿallā-revāḳda *(186:5). [naẕar-gāh-ı hümāyūna, -a]*
4. iken **naẕar-gāh-ı hümāyūnda** germ-āheng-i faṣl-bāzī olan Edirne Ḳolı *(275:19). [naẕar-gāh-ı hümāyūnda, -da]*
5. hediyyelerin vetīre-i muʿtāde üzere **naẕar-gāh-ı hümāyūna** *(301:9). [naẕar-gāh-ı hümāyūna, -a]*
6. yine **naẕar-gāh-ı hümāyūnda** eyledikleri şenlikleri iʿāde belki evvelkiden ziyāde *(322:20). [naẕar-gāh-ı hümāyūnda, -da]*
7. Bu eṣnāda **naẕar-gāh-ı hümāyūnda** meşḳ-bāzī-i cirīde ṣudūr-ı fermān-ı şehriyār-ı mecīde *(343:13). [naẕar-gāh-ı hümāyūnda, -da]*
8. telḫīṣī aġa ve ḳapu ketḫudāları **naẕar-gāh-ı hümāyūnda** ḫilʿat-pūş-ı mecd ü fiḫār oldılar *(354:7). [naẕar-gāh-ı hümāyūnda, -da]*

naẕar-gāh-ı ḫüsrev-i ʿamīmü'l-ālā-yı mülk-ārāda: *Ülkeyi süsleyen, herkese bağışlarda bulunan padişahın önü.*

Ālāy-ı ṣıbyānıñ **naẕar-gāh-ı ḫüsrev-i ʿamīmü'l-ālā-yı mülk-ārāda** maṭlaʿ-ı niẓāmı *(183:14). [naẕar-gāh-ı ḫüsrev-i ʿamīmü'l-ālā-yı mülk-ārāda, -da]*

naẕar-gāh-ı ḫüsrev-i süleymān-iḳtidār-ı rūzgārda: *(III. Ahmet) Tabiat güçlerine hükmeden Süleyman peygamber kadar güçlü padişahın önü, katı, huzuru.*

genc-i Bād-āverd-i Pervīz gibi **naẕar-gāh-ı ḫüsrev-i Süleymān-iḳtidār-ı rūzgārda** şenlik itmege *(184:9). [naẕar-gāh-ı ḫüsrev-i süleymān-iḳtidār-ı rūzgārda, -da]*

naẓar-gāh-ı hüsrev-i z̄ī-şān olup: *Şanlı padişahın gözünün önü.*

idi saḥīl-keşān cilve-feşān **naẓar-gāh-ı ḫüsrev-i z̄ī-şān olup** andan māʿadā *(213:24). [naẓar-gāh-ı ḫüsrev-i z̄ī-şān olup, -up]*

naẕar-gāh-ı mālik-i baḥr u berrde: *Karalara ve denizlere hükmeden Sultanın gözünün önü.*

ilḳā ve ol māh-liḳālar māhīler gibi **naẕar-gāh-ı mālik-i baḥr u berrde** meşḳ-i şinā *(259:6). [naẕar-gāh-ı mālik-i baḥr u berrde, -de]*

naẕar-gāh-ı pādiş̱āh-ı cihān-güş̱ā: *(III. Ahmet) Ülkeler fetheden padişahın bakışının yönü.*

ve **naẕar-gāh-ı pādiş̱āh-ı cihān-güş̱ā** ve pīş-gāh-ı çār-çeşmān-ı temāş̱āda *(212:14). [naẕar-gāh-ı pādiş̱āh-ı cihān-güş̱ā,]*

naẕar-gāh-ı pādiş̱āh-ı cihān-penāha: *Cihanın sığınağı olan padişahın katı.*

naẕar-gāh-ı pādiş̱āh-ı cihān-penāha vetīre-i sābıḳan üzere mevṣūl ḳılındıḳda *(189:17). [naẕar-gāh-ı pādiş̱āh-ı cihān-penāha,]*

naẕar-gāh-ı şāhīde: *Sultanın gözünün önü.*

Bunlar daḥi naṭʿ-ı şaṭranc-ı şeṭāretle bu ṭarīḳ üzere at sürerek ve **naẓar-gāh-ı şāhīde** *(157:30). [naẓar-gāh-ı şāhīde, -e]*

naẓar-gāh-ı şehriyār-ı ʿālī-şānda: *Şanı yüksek padişahın gözünün önü.*

bā-fermān-ı müteḥattimü'l-iẕʿān **naẓar-gāh-ı şehriyār-ı ʿālī-şānda** be-yek-dīger *(223:18). [naẓar-gāh-ı şehriyār-ı ʿālī-şānda, -da]*

naẓar-gāh-ı şehriyār-ı manṣūrda: *Üstün gelmiş padişahın önü.*

ve **naẓar-gāh-ı şehriyār-ı manṣūrda** üstüvār ḳılınup dārü'n-nedve-i cemʿiyyetleri *(346:33). [naẓar-gāh-ı şehriyār-ı manṣūrda, -da]*

naẓar-gāh-ı şehriyārī olan: *Sultanın önü.*

mesāfe maḥallden altışar altışar hem-ʿinān-ı yek-dīger **naẓar-gāh-ı şehriyārī olan** *(359:31). [naẓar-gāh-ı şehriyārī olan, -an]*

naẓar-gāh-ı şehriyārī: *Sultanın önü, huzuru.*
1. raḳḳāsān-ı sīmāb-endām rübāyende-i ārām-ı erbāb-ı temāşā olaraḳ **naẓar-gāh-ı şehriyārīden** *(220:8). [naẓar-gāh-ı şehriyārīden, -den]*
2. Bu ḥālet ile **naẓar-gāh-ı şehriyārīde** iẓhār-ı maḥāret ve ifāża-i şeṭāret ve *(254:32). [naẓar-gāh-ı şehriyārīde, -de]*
3. āmed ü reft iderek **naẓar-gāh-ı şehriyārīye** vāṣıl ve temāşā-yı cilve vü raḳṣlarından *(259:1). [naẓar-gāh-ı şehriyārīye, -y, -e]*
5. **naẓar-gāh-ı şehriyārīden** güẕār ve dārü'l-ḳarārları olan ḳınnāre-i müstaḥīlü'l-farārda *(275:17). [naẓar-gāh-ı şehriyārīden, -den]*

naẓar-ı dakīka-bīnleri: *İncelikle bakmak.*

ve işrāf-ı eṭrāfı **naẓar-ı dakīka-bīnleri** ile meşmūl buyurdılar Ol vaḳitde işāreciyān *(152:7). [naẓar-ı dakīka-bīnleri, -ler, -i]*

naẓar-ı ḫalḳı: *Halkın bakışı.*

müstaḳbeli māẓīsine ġālib ve **naẓar-ı ḫalḳı** mıḳnāṭīs-i maḥabbeti kendüye cāẕib oldıġı *(280:26). [naẓar-ı ḫalḳı, -ı]*

naẓar-ı ḥüsn-i ḳabūlden: *Güzel bir şekilde kabul etme.*

ḫitām-ı sūra degin hediyyeleri tevārüd idüp lākin **naẓar-ı ḥüsn-i ḳabūlden** *(193:7). [naẓar-ı ḥüsn-i ḳabūlden, -den]*

naẓar-ı ʿibret ü baṣar-ı baṣīretlerine: *İbretle bakmak ve ön seziyle görme.*

Lākin ġarāʾib-sencān-ı rūzgār-dīde **naẓar-ı ʿibret ü baṣar-ı baṣīretlerine** *(205:22). [naẓar-ı ʿibret ü baṣar-ı baṣīretlerine, -ler, -i, -n, -e]*

naẓar-ı ināyeti: *Gözetmek, korumak.*

degin **naẓar-ı ināyeti** ile terbiyet ü teʾdīb ve ḫıdemāt-ı dīn ü devlete *(145:25). [naẓar-ı ināyeti, -i]*

naẓar-ı kabūle: *Kabul bakışı.*

Şām-ı şerīf ḳāḍīsi faẕīletlü Kütāhiyyeli Aḥmed Efendiniñ **naẓar-ı ḳabūle** *(354:8). [naẓar-ı ḳabūle, -e]*

naẓar-ı mū-şikāf-ı tedḳīḳ: *Dikkatlice incelemek kılı kırk yararcasına bakmak.*

Naḫılları ve şeker bāġçelerini **naẓar-ı mū-şikāf-ı tedḳīḳ** ile temāşā ve *(144:24). [naẓar-ı mū-şikāf-ı tedḳīḳ,]*

naẓar-ı nakḳād-ı āṣaf-ı ʿAlī şīr-istiʿdād: *Yeteneği Ali Şir'e eş sadrazamın gerçeği sahtesinden ayırt edilen bakışı.*

hediyyelerine **naẓar-ı nakḳād-ı āṣaf-ı ʿAlī Şīr-istiʿdād** emāret-i ḳabūl olup *(233:27). [naẓar-ı nakḳād-ı āṣaf-ı ʿAlī şīr-istiʿdād,]*

naẓar-ı nezāket-şināslarına: *Saygıyı bilen bakışlar.*

naẓar-ı nezāket-şināslarına ḫoş görünmegin iki defʿa māşiyen āmed ü reft eylediler *(144:12). [naẓar-ı nezāket-şināslarına, -lar, -ı, -n, -a]*

naẓar-ı raġbetine: *Beğenmeyi belirten bakış.*

naẓar-ı raġbetine ancaḳ bu maḳūle tuḥfe-i maʿnevī vü ṣūrī sezādır Zīrā *(170:7). [naẓar-ı raġbetine, -i, -n, -e]*

naẓar-ı tedḳīḳ eyle: *İncelemek.*

bulunmaġla gel sen de **naẓar-ı tedḳīḳ eyle** taḥrīr idecek ḫāriḳada *(209:23). [naẓar-ı tedḳīḳ eyle,]*

nāzende-hırām: *Nazlı bir şekilde salınmak.*

meşhūd olmaġın iltifāt-ı ḫüsrev-i merḥamet-şiʿār ile **nāzende-ḫırām** çerā-gāh-ı imtiyāz u iftiḫār oldılar *(237:17). [nāzende-ḫırām,]*

nāzende-i fürūzende-cemāliñ şemʿine: *Yüzü parıltılı, nazik, hoş edalı mum.*

bir **nāzende-i fürūzende-cemāliñ şemʿine** pervāne ve ḫıdmetine mūm olup *(239:19). [nāzende-i fürūzende-cemāliñ şemʿine, -n, -e]*

nāz-fürūş kılınup: *Naz satar hale gelmek.*

mefrūş ve şeh-nişīn-i çārümīn-i ṭabaḳa-i sipihre **nāz-fürūş ḳılınup** naẓm *(251:8). [nāz-fürūş ḳılınup, -ın, -up]*

nāzil: *İndirmek, inmek.*
1. peyvend-i sütūna ḫalīde idüp yine vetīre-i sābıḳa ile zemīne **nāzil** ve iki sāʿatde *(243:16). [nāzil,]*
2. bārān-ı şedīd **nāzil** ve icrā-yı hüner-bāzāna mānīʿ u ḥāʾil olmaġın ḥażret-i şevket-penāh *(338:12). [nāzil,]*

nāzil olan: *(Yağmur) İnmek.*

Ammā bugün bi-emrillāhi Taʿālā vaḳt vaḳt **nāzil olan** maṭar-ı vābilden geregi *(345:8). [nāzil olan, -an]*

nāẓım-ı menāẓımu'l-umūr: *(Sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa için) İşleri sıraya koyan, işlere düzen veren.*

müşīr ü müsteşār kām-baḫş u kām-cūy u kām-kār **nāẓım-ı menāẓımu'l-umūr** *(139:19). [nāẓım-ı menāẓımu'l-umūr,]*

naẓīr: *Benzer, eş.*
1. **naẓīri** nā-yāb bir Tefsīr-i Keşşāf ve yine cild-i vāḥidde hem-ḳadr-i ḳurāża-i ibrīz olan *(189:13). [naẓīri, -i]*
2. ve ḫumbara ve hāvanlar kūre-i şerāre-pāş-ı ḥaddāda **naẓīr** ve bir cānibde *(203:10). [naẓīr,]*
3. **naẓīr** bir ḳaṣr-ı ʿālī-ṭāḳ-ı deryā-mesīr daḥi tesyīr olındı ki bir *(203:22). [naẓīr,]*
4. Añа **naẓīr** daḥi nice ṣuver-ḫāṭır-fırīb-i dil-peẕīr ḥayret-baḫş-ı ṣaġīr ü kebir olaraḳ *(221:1). [naẓīr,]*
5. ile būstān-ı serāy-ı ḫāṣṣaya **naẓīr** lāle-zār-ı tāb-dārdan nümūne *(289:4). [naẓīr,]*
6. Ṣadef-i dürr-i şāh-vāra **naẓīr** *(324:13). [naẓīr,]*

naẓīr: *Bakmak.*

verā-yı perde-i ḫafādan **nāẓır** ve dīde-i şibāk-ı menāẓırdan *(256:14). [nāẓır,]*

naẓīr eylediler: *Benzetmek.*

mefhūmını ḫalḳa insā eyleyüp gūyiyā Meydān-ı Tīri ʿarṣa-i maḥşere **naẓīr eylediler** *(205:3). [naẓīr eylediler, -di, -ler]*

naẓīr ḳılındı: *Benzetilmek.*

sipihr-i eşīr ve miḥrāb-ı namaz-gāh derūnında burc-ı ḳavse **naẓīr ḳılındı** *(150:8). [naẓīr ḳılındı, -ın, -dı]*

naẓīr oldıġından: *Andırmak, benzemek.*

naẓīr oldıġından maʿlūm ve vücūd-ı gil-ālūd-ı bed-nümūd u vesaḫ-endūdlarındaki *(327:8). [naẓīr oldıġından, -dıġ, -ı, -n, -dan]*

nāẓır olmaḳ: *Seyretmek.*

maḥşūş olduḳda ketḫudā-yı ʿālī-ḳadr u sāmī-menziletleri seyr-i deryāya **nāẓır olmaḳ** *(261:3). [nāẓır olmaḳ, -maḳ]*

nāẓır olsa: *Görmek, bakmak.*

Ruḫṣat bulup **olsa** idi **nāẓır** *(174:22). [nāẓır olsa, -sa]*

naẓīre eyledi: *Benzemek.*

şeb-i tārīki ṣubḥ-ı bahāra **naẓīre eyledi** Ḥaḳḳā ki üstād-ı çire-dest baḥr-i serīʿde *(253:7). [naẓīre eyledi, -di]*

naẓīrin görmüş: *Benzerini görmek.*

naẓīrin görmüş ne ḫüsrev-i ḫāver māhiyye-bāzī-i nücūm ile böyle ẕevḳ u ṣafā sürmüşdür *(270:15). [naẓīrin görmüş, -müş]*

naẓm: *Vezinli ve kafiyeli söz, manzume; şiir.*
1. **Naẓmıñ** ṭutalım kiʿıḳd-ı gevher *(135:1). [naẓmıñ, -ıñ]*
2. **naẓmını** ḫāṭırlara iḫtār eyleyerek güẕār eyleyüp ʿarż-ı zīb ü zīnet ve temāşāsı *(314:5). [naẓmını, -ı, -n, -ı]*
3. **Naẓm** istedilerse saña kim didi uṣandır *(332:20). [naẓm,]*

naẓm: *Aa xa xa, şeklinde kafiyelenen, mahlas beyti bulunmayan nazım şeklinin adıdır. Ancak nazım-nesir karışık olan bu metinde ilgili bölüme geçtiğini bildirmek, hangi nazım şeklini kullandığını belirtmek amacıyla şair/yazar bu ifadelere başvurur.*
1. muṣliḥ-i meşāliḥü'l-cumhūr **Naẓm** *(139:20). [naẓm,]*
2. mütevāzī-i fānūs-ı istiġnā oldılar **Naẓm** *(159:29). [naẓm,]*
3. beyāż çeşm-i perī gibi dīdelerden dūr ve şeb-i deycūrda ḳurş-ı āfītāb gibi nā-manẓūr olurdı **Naẓm** *(163:20). [naẓm,]*
4. peymūde-i endāze-i nigāh oldıġı güş-ı hūşa ṭoḳunmuşdur El-ḥaḳḳ **naẓm** *(164:19). [naẓm,]*
5. şitābān olduḳça **naẓm** *(174:17). [naẓm,]*
6. cüvān-merdān-ı āteşīn-ʿiẕār ḳırmızı fes ve al destār ile **naẓm** *(185:25). [naẓm,]*
7. gibi per-güşā olup **naẓm** *(185:21). [naẓm,]*
8. rūy-ı ṣaḥrāyı hem-ḥālet-i Ṭūr-ı Sīnā eyleyüp **naẓm** *(195:14). [naẓm,]*
9. ḫilʿat-ı ġarrā ilbās olundı **Naẓm** *(200:33). [naẓm,]*
10. burc-ı mīzāna rütbe-i tesāvī bulmuş idi **Naẓm** *(203:31). [naẓm,]*
11. īcād u inşā ḳılınmış idi **Naẓm** *(204:3). [naẓm,]*
12. ḫaşīṣa-i pādişāh-ı bāhirü'l-ʿadālet oldıġı bī-minnetdir **Naẓm** *(205:33). [naẓm,]*
13. ṭāʾifesinden Çomar nām ḳapu ketḫudāsı ki **naẓm** *(207:7). [naẓm,]*
14. **naẓm** *(212:31). [naẓm,]*
15. **Naẓm** *(213:8). [naẓm,]*
16. Īn **naẓm** meṣneviyyāt-ı ʿAṭāyī el-merḥūm *(217:1). [naẓm,]*
17. āsumānīler **naẓm** *(219:27). [naẓm,]*
18. iki yüz hevāyī fişeklere āteş virilüp **naẓm** *(221:3). [naẓm,]*
19. daḫi **naẓm** *(222:18). [naẓm,]*
20. Kimi **naẓm** *(223:22). [naẓm,]*
21. müstezād idüp tütün fikri ile āh-ı şerāre-ḫīz idüp içlerinden biri **naẓm** *(223:31). [naẓm,]*
22. sipend-i āteş-dīde gibi āvāre olmaġın **naẓm** *(228:12). [naẓm,]*
23. toḫm-efgen-i kişt-zār-ı endīşe olan dihḳāniyān-ı zirāʿat-pīşe **naẓm** *(234:10). [naẓm,]*
24. nerm-ten dilber-i nāzük-bedenin āteş-i ruḫsāre-i tāb-nāki ile işʿāl-i tennūr-ı derūn-ı erbāb-ı ḥasret eyleyüp **naẓm** *(236:21). [naẓm,]*
25. gösterüp der-kār-ı beyʿ u şirā olaraḳ **naẓm** *(237:25). [naẓm,]*
26. ile minaṣṣa-i rabbātü'l-ḥicāl-i behişt-i berīn gibi müzeyyen ü pīrāste ḳılınup **naẓm** *(250:4). [naẓm,]*
27. mefrūş ve şeh-nişīn-i çārümīn-i ṭabaḳa-i sipihre nāz-fürūş ḳılınup **naẓm** *(251:8). [naẓm,]*
28. ṣaff-der-ṣaff sütūr-ı pesīn-i mektūb ṣūretin buldılar **Naẓm** *(256:10). [naẓm,]*
29. nefes-dırāzī itmekle **naẓm** *(256:18). [naẓm,]*
30. ādem deryāsı hüveydā oldı ve niçe kimseler **naẓm** *(256:30). [naẓm,]*
31. temāşā-yı berrī ile ḳāniʿ olanlara naḳl-i mā-cerā itdiklerinde **naẓm** *(257:17). [naẓm,]*
32. Bunlar maẓhar-ı iḥsān-ı İskender-i devrān olduḳlarını görüp resen-bāz **naẓm** *(259:12). [naẓm,]*
33. ruḫ-sāy-ı āsitān-ı devletleri oldıġım şeref yetişmez iken nice **naẓm** *(261:18). [naẓm,]*
34. perde-i nüh-pülle-i pūşīde-i ruḫsār olduḳda **naẓm** *(262:2). [naẓm,]*
35. ḫāʾiz-i ḳaṣabātü's-sebk-i fırāset ü fürūsiyyet vekīl-i salṭanat ḥażret-i ṣāḥib-i devlet **naẓm** *(272:25). [naẓm,]*
36. der-kār ve ülfet-i māh u kettān temāşāyiyānı ḥayret-diş̱ār eyleyüp **naẓm** beyt *(314:2). [naẓm,]*
37. Māh-ı mezbūruñ yigirmi beşinci ve sūr-ı hümāyūnuñ on birinci güni **naẓm** li-münşiʾihi *(323:14). [naẓm,]*

naẓm-ı keremlerin: *İyilik nazımları.*

ḳalem-i belāġat-mevşūf-ı münşiʾü'l-ḥurūf bu ḳıṭʿa-i ḳarīż ile **naẓm-ı keremlerin** taḳrīẕ eyledi Ḳıṭʿa *(352:23). [naẓm-ı keremlerin, -ler, -in]*

naẓm-ı muraṣṣaʿdan: *Murassa, nazm. İki ı birbiriyle kafiyeli beyit.*

elfāẓı āb-dār maʿānīsi āteşīn bir **naẓm-ı muraṣṣaʿdan** ş̱aḳīl uşūlinde bir naḳş-ı bedīʿ *(253:8). [naẓm-ı muraṣṣaʿdan, -dan]*

naẓm-ı rubāʿī-i rubʿ-ı meskūna: *Dünyanın dört bucağına benzeyen dört lık şiir.*

naẕm-ı rubāʿī-i rubʿ-ı meskūna birer mıṣrāʿ-ı berceste-i yegānedir cāʾize-i naḳd-i ḳabūl *(170:21). [naẕm-ı rubāʿī-i rubʿ-ı meskūna, -a]*

nāzük ü bārīk: *Daha ince.*

tār-ı müjgān-ı semādan **nāzük ü bārīk** Li-müʾellifihi *(163:26). [nāzük ü bārīk,]*

nāzük ü nerm: *İnce ve yumuşak.*

nāzük ü nerm ve tār-ı müjgān-ı benefşe-müyān-ı gül-endāmdan bārīḳ ü germ *(163:15). [nāzük ü nerm,]*

nāzük-resm ü bī-naẓīr: *(Hediye sahanlar için) Zarif görünümlü ve benzersiz.*

süfrelik kebīr ü ṣaġīr yaldızlı Bosna-kārī ṣaḥanlar ki her biri **nāzük-resm ü bī-naẓīr** *(200:29). [nāzük-resm ü bī-naẓīr,]*

nāzük-ter: *Nazik olmak, incelik.*

ʿAraḳ-rīz oldıġı gül gibi **nāzük-terligindendir** *(278:23). [nāzük-terligindendir, -lig, -i, -n, -den, -dir]*

ne: *Bağlama unsuru.*
1. āb-ı āteş püskürilüp ḥużūr-ı hümāyūnda bir mertebe şenlik görüldi ki **ne** çeşm-i ḳamer *(270:14). [ne,]*
2. naẓīrin görmüş **ne** ḫüsrev-i ḫāver māhiyye-bāzī-i nücūm ile böyle ẕevḳ u ṣafā sürmüşdür *(270:15). [ne,]*
3. ile şöyle ārāste itmişler idi ki tavṣīf-i zīb ü zīnet-i bisyārı **ne** ḥadd-i zebān *(283:3). [ne,]*
4. **ne** ḳalem kārı olup zīver yüzinden cümleye fāʾiḳ ve şenlik cihetinden sāʾir *(283:4). [ne,]*
5. ile kūfte-i midaḳḳa-i diḳḳat itdiler **ne** püştine yerdeki şemşīr-i mümāssdan *(303:20). [ne,]*
6. żarar ve **ne** bu ḳadar ḍarabāt u ṣademātdan dāʾire-i muṭribe fiske ḳadar eṣer itdi *(303:21). [ne,]*
7. keşti-i girdāb-üftāde gibi ġarḳ-āb-ı ıżṭırāb itmegin **ne** ṭulumcılardan *(310:30). [ne,]*
8. bir şeṭāret ve **ne** esbāb-ı ṭarabdan bāʿiṯ-i beşāşet olur bir ḥālet ẓuhūr idüp bugün *(310:31). [ne,]*

ne: *Ne, kim?.*

Mirʾāta ḳıl bir kez naẓar gör kendüñi cānā **nesin** *(316:13). [nesin, -sin]*

ne: *" Nasıl bir şeydir ?" anlamında soru zamiri.*
1. Ṭaġlar mı yürür **nedir** bu ḥālet *(129:24). [nedir, -dir]*
2. Hele görseñ **ne** māh-pāredir ol *(138:20). [ne,]*

ne: *"Ne kadar" anlamında soru sıfatı.*
1. iḳtiżā itmegin yine taʿmīr-i mehdūm iḳtiżāsında **ne** miḳdār meblaġ *(147:29). [ne,]*
2. **Ne** güzel çekmece hümāyūn-bād *(161:21). [ne,]*
3. Biñ yıl da olsa ʿömri kişiniñ **ne** kārı var *(182:31). [ne,]*
4. ḥażretleriniñ himmetlerinden neşʾet itmegin bu bābda daḫi **ne** *(339:34). [ne,]*

ne: *Hangi şey.*
1. **Ne** emr itse olur baḥr ile berr fermānına münḳād *(183:27). [ne,]*
2. her **ne** semte imāle-i sükkān iderse keşti daḫi ol semte gider idi Gāh *(184, 16). [ne,]*
3. ve **ne** dāmen-i nāmūslarına leke vü gerd olacaḳ ḥālet ẓāhir olup *(205:13). [ne,]*
4. ḥaşladı ve her biri bu āteş ile her **ne** cānibe gürīzān oldı ise ḫalḳ anları *(271:26). [ne,]*
5. Oldı **ne** ḳuş oldıġı nümāyān *(293:21). [ne,]*
6. **Ne** pehlevānları zūr-ı ecel ṣalar ḫāke *(294:21). [ne,]*
7. ṣīrāze-i kesel-i eczā-yı cemʿiyyet ve ʿuḳde-i düşvārü'l-ḫallāl **ne** güne nāḫun-ı iḫtiyāl *(318:30). [ne,]*
8. **Ne** ṣafā ḳ'oldı midḥata lāyıḳ *(324:22). [ne,]*
9. ve şiddet-i bürūdet ve hecme-i seyl-ābdan **ne** pāy-ı pergār-sīmālarında *(325:30). [ne,]*

ne: *Nasıl, ne türlü.*
1. **Ne** şeref var bu kūzede yā Rab *(161:11). [ne,]*
2. ʿAnber **ne** ʿaceb eylese āfāḳı muʿaṭṭār *(162:20). [ne,]*
3. **Ne** çalar līk aña nisbet ile *(163:6). [ne,]*
4. **Ne** farḳı var bu ḳaṣrıñ aylı günli ḳubbe sāʿatle *(181:12). [ne,]*
5. Her **ne** fermān eylese teʾyīd-i Ḥaḳḳ tenfīẕ ider *(185:9). [ne,]*
6. Her **ne** emr eyler ise kendüsine cemm-i ġafīr *(186:26). [ne,]*
7. Ya o koġuşda olan ṭopa **ne** dirsin ki ider *(187:7). [ne,]*
8. **Ne** ʿaceb tīz geçer ẕevḳ u sürūr eyyāmı *(201:1). [ne,]*
9. itdigi gibi yürüyüp ḳalʿa cengi **ne** güne oldıġı ve ḳalʿadan püskürme ile ʿasker *(229:23). [ne,]*
10. her **ne** ṣanʿatları var ise iẓhār idüp dervāze-i teferrüc-gāh-ı ṣadr-ı aʿẓamīye *(233:20). [ne,]*
11. Āfet-i ḫirmen-i sāmānımız olsa **ne** ʿaceb *(234:26). [ne,]*
12. Furun gibi **ne** ʿaceb nār-ı ʿaşḳa yansaḳ biz *(236:22). [ne,]*
13. ile mütefekkir iken ser-ā-pāy aḥvāl-i şebāne **ne** vech ile ʿaks-endāz-ı āyīne-i żamīr-i münīr-i āṣafāneleri oldı *(260:32). [ne,]*
14. hüner-mend-i benāmıñ ki mıṣrāʿ **Ne** ḳadar yüksek uçar ise sezādır Anḳad mıṣrāʿına *(269:15). [ne,]*
15. īcād ve ṣanʿatlarına göre levāzım-ı dükkānları her **ne** ise iʿdād idüp içinde bir *(280:2). [ne,]*
16. Her **ne** āfet ki vüsʿat-ı ḳahrı *(285:11). [ne,]*
17. Her **ne** olduysa anda naḳle sezā *(324:24). [ne,]*
18. **ne** güne iẓhār-ı ḳudret ve icrā-yı ġayret itdigi meşhūd-ı cihān ve *(340:1). [ne,]*
19. diyerek nāmım dāḫil-i cerīde-i bendegān-ı ʿadīdeden olmaḳ **ne** şerefdir deyu *(354:17). [ne,]*
20. ḥāli **ne** güne oldıġı āşikārdır *(371:20). [ne,]*

ne çenberde ḥallāc oldıġını: *Ne anasının gözü.*
1. ṣanʿātınıñ bu miḳdār numūnesin göstermekle iktifā ve **ne çenberde ḥallāc oldıġını** *(158:20). [ne çenberde ḥallāc oldıġını, -de-dıġ, -ı, -n, -ı]*
2. daḫi üzerinden ṭafra-künān çenberden güẕerān olup **ne çenberden ḥallāc oldıġı** *(223:14). [ne çenberden ḥallāc oldıġı, -den-dıġ, -ı]*
3. **Ne çenberden ḥallāc olduḳlarını** bildirdiler *(247:7). [ne çenberden ḥallāc olduḳlarını, -den-duḳ, -lar, -ı, -n, -ı]*
4. Gör **ne çenberden oldıġın ḥallāc** *(285:22). [ne çenberden oldıġın ḥallāc,]*

ne çıkar: *Ne fayda.*

Kāndan **ne çıḳar** tīşe-i zūr olmasa der-kār *(331:17). [ne çıḳar,]*

ne deñlü: *Ne kadar.*

Ne deñlü eylese bālāda pervāz istibʿād *(213:10). [ne deñlü,]*

ne ḥācet: *Neden, ne sebepten.*

Sen ʿarż-ı mübāhāta **ne ḥācet** ki efendiñ *(333:5). [ne ḥācet,]*

ne kadar: *Ne ölçüde.*
1. mıṣrāʿ **Ne ḳadar** yüksek uçar ise sezādır Anḳad neşīdesiyle kendüye şenā-ḫᵛān eyledi *(197:27). [ne ḳadar,]*
2. Zīrā **ne ḳadar** gevhere mālik ise cümle *(331:9). [ne ḳadar,]*

ne kadar: *Ne ölçüde , ne derece.*

zāde-i māde-i bahār ve perverde-i āġūş-ı çemen-zār olan **ne ḳadar** *(367:32). [ne ḳadar,]*

ne ne: *İki durum ve ya koşuldan hiçbirinin gerçekleşmediğini gösteren bağlaçtır.*
1. olalı **ne** böyle bir ḳumāş-ı nāzük-nigār ṭoḳunmuş ve **ne** bir miṣli daḫi *(164:18). [ne ne,]*
2. ne bir ḳaṭre çekīde ve ne kārd-ı ser-tīzlerden birisi vücūdına ḫalīde oldı Baʿdehū *(175:23). [ne ne,]*
3. veznince **ne** bir ferdden kendilere kelām-ı serd ve **ne** cānibden ḥavāle-i dūr-bāş-ı menʿ u ṭard *(205:12). [ne,]*
4. yüriyüp nīme-i menzile resīde olduḳda bī-bāk u nā-tersān **ne** terāzū ve **ne** mīzān *(259:17). [ne ne,]*

5. zamān sedd-i rāh-ı nuṭḳ olup Allāh Allāh bu **ne** ḫāṭır-ı āgāh ve **ne** *(260:23). [ne ne,]*
6. **Ne** tekellüf **ne** zaḥmet-i īcād *(325:6). [ne ne,]*
7. Bu eṣnāda **ne** melāʿib ü melāhīye raġbet ve **ne** müdāreke-i esbāb-ı neşāṭa *(325:26). [ne ne,]*
8. ḥarekete ḳudret ve **ne** dest-i nā-gīrālarında yārā-yı icrā-yı ṣanʿat ve **ne** *(325, 32). [ne ne,]*
9. emīn olup **ne** bir ṣayyādıñ dām-ı teshīrine girmiş ve **ne** bir şehbāz-ı bülend-pervāz-ı hümā-şikārıñ çengāl-i pençe-i istīṣālinden *(361:32). [ne ne,]*

ne şīr-i şütür ne dīdār-ı ʿArab: *(Acem atasözü) Ne devenin sütü ne Arap'ın yüzü.*

baʿżı müşaʿbidān-ı meclis-i ṭarab **ne şīr-i şütür ne dīdār-ı ʿArab** *(175:26). [ne şīr-i şütür ne dīdār-ı ʿArab,]*

neʿam-gūyān-ı ikrār u taṣdīḳ olup: *(Sadrazamın sorusu) Evet diyerek doğrulamak.*

leb-cünbān-ı taḥḳīḳ ve **neʿam-gūyān-ı iḳrār u taṣdīḳ olup** *(260:34). [neʿam-gūyān-ı iḳrār u taṣdīḳ olup, -up]*

neʿam-gūyān-ı taṣvīb ü taṣdīḳ olurlar: *(İfadeyi) Uygun bulup onayladığını belirten ifadeler söylemek.*

Sācidī Efendi ser-cünbān-ı teʾyīd-i taḥḳīḳ ve **neʿam-gūyān-ı taṣvīb ü taṣdīḳ olurlar** idi *(180:17). [neʿam-gūyān-ı taṣvīb ü taṣdīḳ olurlar, -ur, -lar]*

nebāşed: *Görünmeyen, olmaz.*

Bālā-ter ez-siyāhī reng-i dīger **nebāşed** *(163:24). [nebāşed,]*

nebāt: *Beyaz şeker.*

dört şīşe **nebāt** ve on beş şīşe āb-ı buḫūr ve altı şīşe āb-ı şükūfe ve yedi kāse *(314:23). [nebāt,]*

nebāt şīşesine: *Şeker kavanozu.*

Nebāt şīşesine döndi ḫāmem ey Vehbī *(280:23). [nebāt şīşesine, -n, -e]*

nebāt-ı mükerrer: *Tekrarlayan şeker, akide şekeri.*

işʿār içün gönderdigi beş on ṭabla günā-gün şeker nāmında **nebāt-ı mükerrer** ol *(270:19). [nebāt-ı mükerrer,]*

neberd ü ḍarba: *Savaşmak ve dövüşmek.*

ve ḥavāle-i gürz-i Rüstemāne idüp **neberd ü ḍarba** ve ceng ü ḥarbe girişdiler *(281:32). [neberd ü ḍarba, -a]*

necābet: *Ar. Soyluluk, asalet.*

Ẕāt-ı pākinde bir **necābet** var*(138:7). [necābet,]*

necābetlü: *Soylu.*
1. ḫalef-i erşed-i Ḫudāvend-i esʿad şeh-zāde-i ʿālī-tebār saʿādetlü **necābetlü** *(166:1). [necābetlü,]*
2. Ṣāniyen ġuṣn-ı şecere-i devlet ve şemere-i devḥa-i şevket **necābetlü** *(166:24). [necābetlü,]*
3. Ṣālişen şeh-dāne-i muḫīṭ-i iclāl dürre-i efser-i şevket ü celāl **necābetlü** *(167:8). [necābetlü,]*
4. ḥażretleri ve saʿādetlü **necābetlü** mīr-i mükerrem-i cenāb-ı āṣafī Meḥemmed Beg *(198:18). [necābetlü,]*

neccār: *Marangoz, dülger.*
1. ittiṣālinde bir maḥall taʿyīn olunup mühendis **neccārlar** ve üstād naḫl-kārlar *(141:26). [neccārlar, --lar]*
2. Vaṣlıñı ḳıl dīl-i vīrāna ḥabībim **neccār** *(296:23). [neccār,]*

necl-i nebīl-i ḫıdīv-i kām-kār: *(Sultan Süleyman) Bahtı açık, taht sahibinin akıllı ve iyi huylu evladı.*

selīl-i celīl-i şehriyār ve **necl-i nebīl-i ḫıdīv-i kām-kār** şiblü'l-esed *(165:30). [necl-i nebīl-i ḫıdīv-i kām-kār,]*

nedāmet: *Pişmanlık.*

nedīmleri olan **nedāmetler** nişest-gāh u müttekālarında ve yemīn ü yesār *(357:1). [nedāmetler, -ler]*

neḍāret-i ravżatü'ş-safā-yı temāşāya: *Seyrin şenlik bahçesinin canlılığı.*

rīzān olmaġla ṭarāvet-baḫş-ı gül-çemen-i şādī ve **neḍāret-i ravżatü'ş-safā-yı temāşāya** *(222:34). [neḍāret-i ravżatü'ş-safā-yı temāşāya, -y, -a]*

nedīmleri olan: *Sırdaş, yoldaş olmak.*

nedīmleri olan nedāmetler nişest-gāh u müttekālarında ve yemīn ü yesār *(357:1). [nedīmleri olan, -an]*

nefāʾis-i bī-kıyās: *Kıyaslanamayacak derecede, çok nefis, güzel.*

nefāʾis-i bī-ḳıyās ve ṣarma ve baġa ḳundaḳlı sīm ḳaplama çifte bilezikli *(165:3). [nefāʾis-i bī-ḳıyās,]*

nefāset ü leṭāfet: *Güzellik ve göz alıcılık.*

gibi nūrānī vü ṣāf ve dört ṭonluḳ ṣof ki her biri **nefāset ü leṭāfet** ile mevṣūf idi *(171:31). [nefāset ü leṭāfet,]*

nefāset-i ḥaṭṭ: *Oldukça güzel.*

cild-i vāḥidde bir Tefsīr-i Beyżāvī ki **nefāset-i ḫaṭṭ** ve tekellüf-i cild ü teẕhīb ve *(189:25). [nefāset-i ḫaṭṭ,]*

nefāset-i ḥaṭṭ u teẕhīb: *Yazı ve süsleme bakımından kusursuz.*

sezā bir ḳıṭʿa-i endek-yāb u bisyār-bahā idi Ve yine cild-i vāḥidde **nefāset-i ḫaṭṭ u teẕhīb** *(190:29). [nefāset-i ḫaṭṭ u teẕhīb,]*

nefāset-i ḥaṭṭ u teẕhībi: *(Hediye) Yazısı ve süslemesi nefis.*

ve **nefāset-i ḫaṭṭ u teẕhībi** ḥāvī birer ḳıṭʿa cild-i vāḥidde kitāb-ı Ḳuhistānī *(191:33). [nefāset-i ḫaṭṭ u teẕhībi, -i]*

nefāset-i ḥaṭṭ-ı müşgīn-nuḳaṭı: *(Hediye getirtilen Mushaf) Siyah noktalı yazısının kıymetliliği.*

lāyıḳ u aḥrādır Ve **nefāset-i ḫaṭṭ-ı müşgīn-nuḳaṭı** ṣaḥāʾif-i āfāḳda mektūb u mersūm *(170:3). [nefāset-i ḫaṭṭ-ı müşgīn-nuḳaṭı, -ı]*

nefāset-i şuveriyyesinden: *Dış görünüşte bulunan kıymetlilik.*

nefāset-i şuveriyyesinden ḳaṭʿ-ı naẓar ṣandūḳatü'l-ferāʾid-i gencīne-i muṣḥaf ve *(170:8). [nefāset-i şuveriyyesinden, -s, -i, -n, -den]*

nefer: *Asker, er.*
1. şubānān-ı ṭurfe-heykel-i ney-enbān der-baġal şeklinde yüz yigirmi **nefer** ṭulumcı *(142:22). [nefer,]*
2. emīn-i sūr civārında olup bir ṭarafdan yüz elli **nefer** cerrāḥlar ḫaymeleri ve *(151:16). [nefer,]*
3. Ve süfre-i şāniyede defter-dār efendi ṣadr-ı meclis ve ṭoḳuz **nefer** *(194:16). [nefer,]*
4. on sekiz **nefer** ʿulemā-yı kirām ve eʿizze-i lāzımü'l-iḥtirām ve yüz otuz sekiz *(215:1). [nefer,]*
5. defter-dār efendi ile ṭoḳuz **nefer** meşāyiḫ-i kirām ve süfre-i rābiʿada *(215:23). [nefer,]*
6. yigirmi altı **nefere** ḫilʿat ilbās ve günā-gün inʿām-ı bī-ḳıyās ile edā-yı şükr ü sipās buyurdılar *(216:26). [nefere, -e]*
7. ṣoñra dört **nefer** refīḳini mānend-i kemer ḫam-geşte-ḳad oldukları ḥālde *(223:9). [nefer,]*
8. Ve bir ḳanṭār miḳdārı baḳır küreçesini on **nefer** ādem ṣikemi üstinde aġır çekiçler *(303:19). [nefer,]*
9. āvīzān olan bir çeki ṭaşını on **nefer** ādem maḳara ile iki ẕirāʿ miḳdārı refʿ idüp *(317:12). [nefer,]*
10. altun iḥsānı ḳayd-ı iḥtiyācdan vāreste idüp sekiz **nefer** ayaḳdaşlarını *(318:17). [nefer,]*
11. Pes ez-ān Mūy-tāblar on iki **nefer** emred-i bī-mū ṣıbyān-ı sāde-rū şeb-külāh *(336:21). [nefer,]*
12. Süfre-i şālişede dört **nefer** cebeciler ketḫudāları ve ṭopçılar kātibi ve *(338:26). [nefer,]*
13. ketḫudāları ve ṭop ʿarabacısı ketḫudāsı ve dökücibaşı ve iki **nefer** tersāne kātibleri oturup *(338:27). [nefer,]*
14. ṣıbyān-ı ḫitān tertīb-i ālāy itmeleri fermān buyurılup iki yüz altmış üç **nefer** *(342:24). [nefer,]*
15. şehirli ṣıbyān ve yetmiş yedi **nefer** eṭfāl-i rūstāyiyān küleng-i naʿrā-zenān gibi *(342:25). [nefer,]*
16. ḥavāle-i pençe-i lenger eyleyüp aġzından beş **nefer** ṣaḫş-ı ġarīb-i şevḳ-efrūz *(352:7). [nefer,]*
17. engüşt-nümā-yı zümre-i ḳallāşān-ı evbāş üç dört **nefer** zeban-dān-ı bed-āheng *(356:36). [nefer,]*
18. Ve süfre-i şāniyede daḫi on **nefer** baḳiyye-i ketḫudāyān-ı selāṭīn ve mīr-mīrmīrān *(360:28). [nefer,]*
19. taʿyīn olunup irtesi sebt güni yüz elli yedi **nefer** ve aḥad güni yüz yigirmi ʿaded *(364:15). [nefer,]*
20. mütecāviz ḳafesī destārlu ve çuḳa ferācelü cerrāḥlar ve manṭarī ile on iki **nefer** *(366:36). [nefer,]*
21. baʿdehū dergāh-ı ʿālī ḳapucıbaşı geçdiklerinden ṣoñra yüz elli **neferden** *(366:35). [neferden, -den]*
22. cerrāḥbaşı Süleymān Efendi mücevveze ve ferrāce kürk ile baʿdehū ḳırḳ **nefer** yeñiçeriyānıñ *(367:2). [nefer,]*
23. ilbās buyurdılar Ve şeref-i ḫitān ile ser-efrāz olacaḳ şeh-zādegān dört **nefer** *(372:10). [nefer,]*
24. Süfre-i ūlāda vezīr-i aʿẓam-ı Dārā-himem ve süfre-i şāniyede üç **nefer** *(372:22). [nefer,]*

nefer ādem: *Asker kişi.*

idi ve bir atlı ḳaraca fır fır devrān ve üzerinde altı **nefer ādem** cevlān idüp *(254:14). [nefer ādem,]*

nefer ṣıbyān: *Şehir çocukları.*

ve işneyn güni yüz on altı ve şülāşā güni iki yüz on **nefer ṣıbyān** ve yigirmi ṭoḳuz *(364:16). [nefer ṣıbyān,]*

neferāt: *Askerler.*
1. muʿtād üzere meʾẕūr olan ḳapu ketḫudāları ve muḫżır aġa **neferātı** *(142:18). [neferātı, -ı]*
2. Evvelā dūde-i Bektāşiyāndan on bir ʿaded bölük oṭaları çorbacısı ve **neferātı** *(148:31). [neferātı, -ı]*
3. ve **neferātına** taḫṣīṣ-i cāy-ı ḳarār olunup Aġalar Menzili nāmıyla *(150:35). [neferātına, -ı, -n, -a]*
4. Yahūdī Mezāristanı ocaḳları **neferātına** cāy-ı ārām ve maḥall-i menām ve *(151:25). [neferātına, -ı, -n, -a]*
5. ki Ördekçi nāmı ile per-cünbān-ı bām-ı iştihārdır oṭası **neferātından** iki geçeli *(183:8). [neferātından, -ı, -n, -dan]*
6. āteşler ṣaçaraḳ nevbet-ḫānelerinde ṭabl u surnālar seyr-āheng ve **neferātı** edevāt-ı nāriyye *(220:19). [neferātı, -ı]*
7. ve dūde-i mezbūreniñ oṭa başıları ve vekīl-ḫarç ve aşçı ve sāʾir **neferātı** velīme-i sulṭānīye *(262:10). [neferātı, -ı]*
8. **neferātına** haftada iki gün tenāvülleri ʿādet olan simāṭ-ı niʿmetden meziyyet şarṭı *(264:32). [neferātına, -ı, -n, -a]*
9. **neferātı** ile veʿalem-efrāz-ı ḥaşmet-i devlet olan mīr-i ʿalem aġa ve dergāh-ı ʿālī ḳapucıbaşı aġaları *(286:9). [neferātı, -ı]*
10. Bunlarıñ āmed ü reftleri resīde-i encām ve **neferātı** ruḫṣat-yāfte-i ārām oldılar *(296:3). [neferātı, -ı]*
11. iḥsān ve cümle **neferātına** baḫşiş-i firāvān buyurup ruḫṣat-dāde-i ricʿat olduḳda *(296:1). [neferātına, -ı, -n, -a]*

12. sāʾir **neferātınıñ** her birine ikişer ẕolaṭa iḥsān buyurılup neferātından baʿżısı *(327:16). [neferātından, -ı, -n, -dan]*
13. sāʾir neferātınıñ her birine ikişer ẕolaṭa iḥsān buyurılup **neferātından** baʿżısı *(327:16). [neferātınıñ, -ı, -n, -ıñ]*
14. ve sāʾir **neferātlarınıñ** her birine ikişer ẕolaṭa ve ʿasesbaşı ve şubaşı ṭāʾifelerine *(327:22). [neferātlarınıñ, -lar, -ı, -n, -ıñ]*
15. Ser-ā-serciler daḫi ālāyların tertīb eylediler ve **neferātı** ser-ā-ser aḳmişe-i pür-zer ü zīver *(336:7). [neferātı, -ı]*
16. żābiṭān ve çavuşān ve mülāzimān ve murāṭıbān ve sāʾir **neferāt** ve ʿamme-i müʾtelifān u muḫāliṭān *(337:14). [neferāt,]*
17. ocaḳ rüʾesāsı eṣvāb-ı dīvānīleri ile **neferātına** revī-kār-ı kālā-yı cemʿiyyet ve *(337:16). [neferātına, -ı, -n, -a]*
18. nümūdār olup silāḥ-dār-ı āṣafī orṭa żābiṭān ve **neferātı** ile müstaḥfiẓ *(350:6). [neferātı, -ı]*
19. ocaḳ żābiṭleri ve **neferātı** dīvān eṣvābı ile Lāleli Çeşme ḳarşusundan ve *(366:2). [neferātı, -ı]*
20. ṭopçıbaşı ve ṭop ʿarabacıbaşı żābiṭān ve **neferātları** ile cebeciyān ālāyları nihāyetinde *(366:3). [neferātları, -lar, -ı]*
21. ve zemzeme-fermā-yı ṭurfe-ṣadā ile ḳapudān u żābiṭān **neferātlarına** *(367:24). [neferātlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

neferāt-ı dūde-i bevvābīn hediyyelerin: *Kapıcılar ocağı askerlerinin hediyeleri.*

neferāt-ı Dūde-i Bevvābīn hediyyelerin dest-i edeb-peyvest ile ellerinden alup *(233:30). [neferāt-ı dūde-i bevvābīn hediyyelerin, -n]*

neferāt-ı dūde-i tersāneden: *Tersane ocağı neferleri.*

Eṭrāfında **neferāt-ı dūde-i tersāneden** peyker-i levendāne ile nice *(185:24). [neferāt-ı dūde-i tersāneden, -den]*

neferāt-ı encüm-şümārı: *Yıldız kadar sayısız askerler.*

neferāt-ı encüm-şümārı ve silāḥşorān-ı ḫünkārī ve çaḳırcıbaşı atmacacıbaşı ve *(305:26). [neferāt-ı encüm-şümārı, -ı]*

neferāt-ı ḥirfet-i mezbūre: *Dülgerlik mesleği.*

Neferāt-ı ḥirfet-i mezbūre ṣūret-i nāz u niyāzda cünbiş ü ihtizāz gösterdiler *(297:3). [neferāt-ı ḥirfet-i mezbūre,]*

neferāt-ı ḥirfetl: *Meslek erleri.*
1. **neferāt-ı ḥirfetleri** li-münşiʾihi *(239:23). [neferāt-ı ḥirfetleri, -ler, -i]*
2. zemzemesiyle seyr-āheng-i hūy u hāy olaraḳ **neferāt-ı ḥirfetleri** düş-ı merākibde *(284:24). [neferāt-ı ḥirfetleri, -ler, -i]*

neferāt-ı ḥirfet: *(Kazancılar) Meslek sahipleri.*

Zūr-bāzlar bu vechile hüner-sāz ve mehter-ḫāneler velvele-endāz ve **neferāt-ı ḥirfetleri** *(303:22). [neferāt-ı ḥirfetleri, -ler, -i]*

nefes: *Soluk.*

Aġzın açdıḳça velī çarḫa çıḳardı **nefesi** *(165:11). [nefesi, -i]*

nefes aldıkça: *Soluk almak, solumak.*

encāmında içinden mışrāʿ ejder-āsā **nefes aldıkça** şerāreler şaçılur bir *(309:9). [nefes aldıkça, -dıkça]*

nefes itdi: *(Ney için) Ses vermek.*

Neyler **itdi** ṭarab u şevḳe **nefes** *(311:16). [nefes itdi, -di]*

nefes itdigi: *Soluk üflemek.*

ʿĪsī gibi bulmaz mı **nefes itdigi** rūḥ *(362:20). [nefes itdigi, -dig, -i]*

nefes-dırāzī itmekle: *(Şarkıcılar için) Sesi yükseltmek.*

nefes-dırāzī itmekle naẓm *(256:18). [nefes-dırāzī itmekle, -mek, -le]*

Nefesī-zāde: *(?- 1679) Hattat, Şeyh Hamdullah Nefesizade Seyyid İsmail Efendi.*

ḥażretleri ṭarafından **Nefesī-zāde** ḫaṭṭı ile bir Muṣḥaf-ı Şerīf-i pür-pīrāye *(191, 32). [Nefesī-zāde,]*

nefes-zen olmalarıyla: *Üflemek.*

içün çaldıḳları sipsi taʿbīr olunur düdügüñ nicesine birden **nefes-zen olmalarıyla** Beyt *(367:19). [nefes-zen olmalarıyla, -ma, -lar, -ı, -y, -la]*

Nefʿi: *Nefʿî (ö. 1044/1635). 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi. Hiciv ve kaside üstadı olarak tanınmıştır.*

Nefʿiyi tetebbuʿla bu yek-rūze ḳaṣīdeñ *(333:3). [Nefʿiyi, -y, -i]*

nefʿi olur: *Faydalı olmak.*

Bir ṭaş dögen ırġada **olur** olsa da **nefʿi** *(331:19). [nefʿi olur, -ur]*

nefīr-i bīnī-i zünbūr-şarīr: *Arı vızıltısına benzer ses.*

naġmesin **nefīr-i bīnī-i zünbūr-şarīr** ile icrā itdikçe hem-nişīni daḫi ḥarāret-i neşve-i efyūn ile *(224:7). [nefīr-i bīnī-i zünbūr-ṣarīr,]*

nefīr-i sūr it: *Düğüne çağırmak, boruyu öttürmek.*

Söylet ḳalemiñ **nefīr-i sūr it** *(126:13). [nefīr-i sūr it,]*

nefīs: *(Hediye) Güzel.*

Buḫārī-i Şerīf ki miṣli daḫi nā-yāb u nā-peydā idi Ve bir **nefīs** Dürer-i Ġurer *(171:27). [nefīs,]*

nefīs: *Kişinin özü.*

ve muḳademmāt-ı mesāʿī-i cemīleyi tertībden kendü **nefisleri** içün bir *(211:27). [nefisleri, -ler, -i]*

nefs: *Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği, kişiliği.*

ve kendü daḫi **nefsine** levm idüp ḫod-be-ḫod söge söge ḳanġı cānibe *(279:15). [nefsine, -i, -n, -e]*

neft: *Petrol türevi bir yağ türü.*

ve **neft** ile müʿabbe içinde müheyyā olan beş ʿaded fānūs-ı şuʿle-dār-ı devvār ile *(202:31). [neft,]*

neft yaġı: *Çam gibi bazı ağaçlardan çıkarılan tutuşabilen bir yağ.*

ḫıdmet-i fermūdeye kemer-beste vü āmāde oldılar Ve her serv miyānında **neft yaġı** *(218:32). [neft yaġı,]*

neft-i mürebbā: *Alıştırılmış neft.*
1. heyʾet-i mecmūʿası bārūt ile muʿabbā **neft-i mürebbādan** *(228:19). [neft-i mürebbādan, -dan]*
2. Ve dāʾiren-mā-dār beyāż şuʿlelü **neft-i mürebbā** ve bārūt-ı faḥm-āgīn ile *(269:29). [neft-i mürebbā,]*

nehāren: *Gündüz vakti.*

teline doḳunmayup leylen ve **nehāren** ẕükūr ve zenān emn ü emān üzere istedikleri *(205:31). [nehāren,]*

nehār-şūret: *Gündüze benzer.*

Şeb geldi **nehār-ṣūret** ile *(131:2). [nehār-ṣūret,]*

neheng-i bahrī: *Denizin timsahı.*

Reşk idüp aña **neheng-i baḥrī** *(132:19). [neheng-i baḥrī,]*

nehr-i Ṭuna: *Tuna nehri.*

Ve deryāda be-hem-peyvest olan seyirci ḳayıḳlarından gūyā **nehr-i Ṭuna** *(252:13). [nehr-i Ṭuna,]*

nehżat: *Hareket, yola çıkma.*

meclis-i mevālīden **nehżat** ve baʿde-müddetin Ḥüseyin Paşa-zāde daḫi *(179:6). [nehżat,]*

Nemçe istidrācından: *Avusturya ilerleyişi (1716-1718 yılları arasında iki ülke arasında yaşanan savaş ve Pasarofça Antlaşmasının imzalanmasının ardından gelişen olaylar kastedilmiştir.).*

Nemçe istidrācından māʿadā ʿuḳde-i ḫātır nā-peydā idi Ol şūr u şürūr daḫi *(136:22). [Nemçe istidrācından, -n, -dan]*

Nemçe kapu kethudāsı: *(Avusturya için) Osmanlı döneminde, Osmanlı egemenliği altındaki beyliklerin, yabancı devletlerin, eyalet valilerinin, vezirlerin ve beylerbeylerinin devletle ilgili işlerine bakan görevli.*

Bugün Venedik ilçisi iki balyos ve **Nemçe ḳapu ketḫudāsı** daʿvet olunup *(347:21). [Nemçe ḳapu ketḫudāsı,]*

nemed-i raṣāṣ-sūde: *Kalaylanmış örtü.*

meʾālince güẕerān olup çadır şeklinde bir **nemed-i raṣāṣ-sūde** içinde yaban ādemi ṣūretinde *(315:26). [nemed-i raṣāṣ-sūde,]*

nemedīn ḳabādan: *Keçeden yapılma hırka.*

getürülmesi fermān buyurılup ʿāḳıbet-i kār mülāḥaẓasıyla **nemedīn ḳabādan** *(356:34). [nemedīn ḳabādan, -dan]*

nemedīn-ḫilʿat: *Kalın aba kumaşından dokunmuş kaftan.*

nemedīn-ḫilʿat ḳāmet-i liyāḳatına geydirilüp ḥużūr-ı şehriyārīden güẕār iderken *(270:23). [nemedīn-ḫilʿat,]*

nem-rübāyende-i seḥāb-ı firāset olanlar: *Sezgi bulutundan nem kapmak.*

temāşādan maḥrūm ve içlerinden baʿżı **nem-rübāyende-i seḥāb-ı firāset olanlar** *(257:10). [nem-rübāyende-i seḥāb-ı firāset olanlar, -an, -lar]*

nergis-i mestān: *Fettan bakış.*

Müje ḫaylin dizer ol **nergis-i mestān** ṣaf ṣaf *(186:1). [nergis-i mestān,]*

nerm: *Yumuşak.*

mūmdan **nerm** ve şemʿden germ bir ālāy şuʿle-rūyān-ı kāfūr-gerden-i tābende-ʿiẕārıñ *(239:14). [nerm,]*

nerm-ten dilber-i nāzük-bedenin āteş-i ruḥsāre-i tāb-nāki: *Yumuşak tenli, zarif bedenli güzelin parlak yanağının ateşi.*

nerm-ten dilber-i nāzük-bedenin āteş-i ruḥsāre-i tāb-nāki ile işʿāl-i tennūr-ı derūn-ı erbāb-ı ḥasret eyleyüp naẓm *(236:21). [nerm-ten dilber-i nāzük-bedenin āteş-i ruḥsāre-i tāb-nāki,]*

nerm-ten ü penbe-beden: *(Genç kişiler için) Yumuşak tenli ve pembe vücutlu.*

ve rūy-kār-ı kālā-yı ḥirfet eyleyüp baʿdehū **nerm-ten ü penbe-beden** cüvānları *(283:8). [nerm-ten ü penbe-beden,]*

nesaḳ-sāz-ı tertīb-i niẓām oldılar: *Düzenli ve disiplinli şekilde yürümek.*

nesaḳ-sāz-ı tertīb-i niẓām oldılar Ve taḫliye-i ṭarīḳ içün taʿyīn buyurılan *(367:9). [nesaḳ-sāz-ı tertīb-i niẓām oldılar, -dı, -lar]*

nesaḳ-sāz-ı umūr-ı cihān-dārī: *(Sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Hükümdarın devlet işlerini düzenleyen.*

vekīl-i muṭlaḳ-ı ḫudāvendigārī **nesaḳ-sāz-ı umūr-ı cihān-dārī** āṣaf-ı aʿẓam ve *(345:28). [nesaḳ-sāz-ı umūr-ı cihān-dārī,]*

neşak-sāz-ı umūr-ı mülk ü millet: *(Sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa için) Ülkenin ve ülke içinde yaşayan halkın işlerini düzenleyen.*

Neşak-sāz-ı umūr-ı mülk ü millet *(139:21). [neṣak-sāz-ı umūr-ı mülk ü millet,]*

neşāṭ u şevḳ: *Neşe ve coşku.*

germiyyet-i bāzār-ı meserret içün baḫş-ı bıżāʿa-i raġbet buyurup bir mertebe **neşāṭ u şevḳ** *(322:31). [neşāṭ u şevḳ,]*

neşāṭ-bahş u hevl-engīz ü ḥayret-efzā: *Eğlendirici, ürkütücü ve hayrete düşürücü.*

idi ki her biri muḥayyir-i ʿuḳūl u ārā ve **neşāṭ-baḫş u hevl-engīz ü ḥayret-efzā** idi *(271:8). [neşāṭ-baḫş u hevl-engīz ü ḥayret-efzā,]*

neşāṭ-bahş-ı nuẓẓār: *Seyircileri neşelendirmek.*

ile **neşāṭ-baḫş-ı nuẓẓār** ve ḫāṭır-güşā-yı ḥuẓẓār olduḳlarından mā-ʿadā *(339:24). [neşāṭ-baḫş-ı nuẓẓār,]*

neşāṭ-efzā: *Neşe artırıcı, sevindirici.*

ḫavāṣṣ u ʿavāma **neşāṭ-efzā** ve maḥż-ı niʿmet-i ʿuẓmā ve ʿayn-ı ʿināyet-i kübrā oldıġı *(140:29). [neşāṭ-efzā,]*

neşāṭ-efzā-yı derūn-ı temāşāyiyān oldılar: *İzleyicilerin içlerini açmak, izleyicilere mutluluk vermek.*

ve **neşāṭ-efzā-yı derūn-ı temāşāyiyān oldılar** ve nice şumūʿ-ı muṭallā *(239:28). [neşāṭ-efzā-yı derūn-ı temāşāyiyān oldılar, -dı, -lar]*

neşāt-ı tāze: *Yeni bir keyif.*

sārī olup ʿālem **neşāṭ-ı tāze** ve şevḳ-i bī-endāze buldıġı zamān-ı ṣafā-resānda *(333:18). [neşāṭ-ı tāze,]*

neşʾe: *Keyif, sevinç, coşku; hafif sarhoşluk, keyifli olma.*

Kemterīn **neşʾesin** idrak idene *(223:25). [neşʾesin, -s, -i, -n]*

neşʿe-i raġbet-i āṣafī: *Sadrazamın ilgisinden dolayı ortaya çıkan sevinç.*

ġunc u delāl-i dilīrāne iderek ve gāh **neşʿe-i raġbet-i āṣafī** ile ser-germ-i neşāṭ olup *(216:17). [neşʿe-i raġbet-i āṣafī,]*

neşʾet itmegin: *Kaynaklanmak, sebep olmak.*

ḫażretleriniñ himmetlerinden **neşʾet itmegin** bu bābda daḫi ne *(339:34). [neşʾet itmegin, -meg, -in]*

neşʾet itmeyüp: *... den dolayı kaynaklanmak.*

çeşm-i āsumān inbīḳ-i gül-āb gibi ḳaṭre-rīzān oldıġından **neşʾet itmeyüp** elbette *(257:14). [neşʾet itmeyüp, -me, -y, -üp]*

nesīc-i defe-i nakş-endāz-ı hāme-i hoş-nigār-ı belāġat-ṭırāzdır: *Belagat süslü, hoş yüzlü kalemin nakış işlediği kasnakta dokunmak.*

Nesīc-i Defe-i Naḳş-endāz-ı Ḫāme-i Ḫoş-nigār-ı Belāġat-ṭırāzdır *(320:29). [nesīc-i defe-i naḳş-endāz-ı ḫāme-i ḫoş-nigār-ı belāġat-ṭırāzdır, -dır]*

nesīc-i kār-gāh-ı hoş-rengī: *(Atlas kumaş) Hoş renklilik tezgahında dokunmak.*

ve telli altışar ṭonluḳ hatāyī-i girān-bahā ve **nesīc-i kār-gāh-ı ḫoş-rengī** altışar *(249:7). [nesīc-i kār-gāh-ı ḫoş-rengī,]*

nesīc-yāfte: *Dokunulmuş (Giysi, tekstil ürünü).*

ṭonluḳ dībā-yı zer-kār-ı Rūmī ki eşiʿa-i zer-tār-ı mihr-i nevvārdan **nesīc-yāfte** *(171:11). [nesīc-yāfte,]*

neşīde: *Şiir, manzûme.*
1. **neşīdesiyle** ʿandelīb-i nāṭıḳaların naġme-senc-i tekellüm ḳıldılar *(144:10). [neşīdesiyle, -s, -i, -y, -le]*
2. mışrāʿ Ne ḳadar yüksek uçar ise sezādır Anḳad **neşīdesiyle** kendüye şenā-ḫᵛān eyledi *(197:27). [neşīdesiyle, -s, -i, -y, -le]*
3. **neşīdesin** mışrāʿ Sāḳiyā laʿliñ ile ḳahveyi zemzemle de ṣun mışrāʿıyla *(223:30). [neşīdesin, -s, -in]*
4. **neşīdesiyle** dem-sāz-ı rāmiş-gerān-ı naġme-perdāz oldılar ve muʿtād üzere beş yüz *(240:17). [neşīdesiyle, -s, -i, -y, -le]*
5. Baʿdehū mışrāʿ Ṣavuluñ bī-çāreler çün ḳaldı dīvān irteye **neşīdesi** ile çıḳ çıḳ-ı raḳḳāṣ *(289:33). [neşīdesi, -s, -i]*
6. Neşr **neşīdesi** ile mūsiḳī faṣlına āġāz ve mānende-i ḥalḳa-i zencīr birbirine peyveste *(293:7). [neşīdesi, -s, -i]*
7. **neşīdesi** ile āheste āheste güẕer itdiler ve nice fişekler ve ġarīb ṣuver-i şeṭāret-āver *(297:13). [neşīdesi, -s, -i]*

neşīde-i naẓīdīdir: *Tertipli şiir.*

neşīde-i naẓīdīdir lisān-ı süḫan-dān-ı nüdemā ile meẕkūr olmaġın *(343:27). [neşīde-i naẓīdīdir, -dir]*

neşr itse: *Yaymak.*

Neşr itse bād būy-ı aḫlāḳ-ı pādişāhı *(162:14). [neşr itse, -se]*

neşr-i keremleri: *Cömertlik yaymak.*

neşr-i keremleri bu manẓūm-ı maʿẕeret-mefhūm *(328:16). [neşr-i keremleri, -ler, -i]*

nesr-i ṭāʾir-i sipihr-āşiyān: *Gökyüzünde yuva kurmuş kartal.*
1. serv-i mevzūn-ı sebz-gūn ki **Nesr-i Ṭāʾir-i sipihr-āşiyān** ẕirve-i şāḫ-sārında *(218:27). [Nesr-i Ṭāʾir-i sipihr-āşiyān,]*
2. **Nesr-i Ṭāʾir-i sipihr-āşiyānı** ḫayrān idüp dūr-şinīd ṣūretinde mināre *(222:30). [Nesr-i Ṭāʾir-i sipihr-āşiyānı, -ı]*

nesr-i ṭāʾir-i sipihr-i berīn: *Yüksek göğü yuva edinmiş, kartal takım yıldızı.*

ḳumrī-i serv-nişīn ve **nesr-i ṭāʾir-i sipihr-i berīn** gibi çengāl-i ʿuḳāb-ı intihābdan *(361:31). [nesr-i ṭāʾir-i sipihr-i berīn,]*

Nesr-i Tā'iriñ: *Kerges takım yıldızı, gökte akbaba şeklinde bulunan takım yıldız.*

şuʿūd idüp şuʿlesi **Nesr-i Ṭā'iriñ** beñzini uçurup esed-i çarḫı hirāsān u gürīzān eyledi *(220:22). [Nesr-i Ṭā'iriñ, -iñ]*

nessāc-ı ḳażā: *Kader dokumacısı.*

olmaḳ üzere ikişer boġça ʿacemī ve İstanbulī dībā-yı zībā ki **nessāc-ı ḳażā** *(164:16). [nessāc-ı ḳażā,]*

nessāḫ-ı ḳavāʿid-i ḫoş-nüvīsān-ı kühen: *Güzel yazı yazan eski ustaların kuralları.*

ve **nessāḫ-ı ḳavāʿid-i ḫoş-nüvīsān-ı kühen** Şeyḫ Ḥamdullāh merḥūmuñ *(170:4). [nessāḫ-ı ḳavāʿid-i ḫoş-nüvīsān-ı kühen,]*

neşve-i rāḥat-baḫş-ı şulḥ u şalāḥa: *Huzur ve barışın rahatlık veren sarhoşluğu.*

neşve-i rāḥat-baḫş-ı şulḥ u şalāḥa mütaḥavvil olup menşūr-ı meserret tecdīd ve *(136:24). [neşve-i rāḥat-baḫş-ı şulḥ u şalāḥa, -a]*

neşr: *Düzyazı.*
1. Çün **neşr** ile oldu bundan aḳdem *(135:5). [neşr,]*
2. **Neşriñle** de ḳıl niṣār-ı cevher *(135:2). [neşriñle, -iñ, -le]*

neşr: *Düzyazı anlamına gelen kelimedir ancak nazım-nesir karışık olan bu metinde ilgili bölüme geçtiğini bildirmek amacıyla şair/yazar bu ifadelere başvurur.*
1. **Neşr** Pes imdi ravża-i żātü'n-naḍra-i salṭanatdan bālā-keşīde-i feyż-nümā-yı ʿizz ü ʿalā *(137:1). [neşr,]*
2. **Neşr** İşbu sene şelāşe ve işneyn ve miʾete ve elf żi'l-ḳaʿdesi muntaşıfında *(139:1). [neşr,]*
3. **Neşr** Ḥażretleri ṭaraf-ı bāhirü'ş-şereflerinden ḫālā devlet-i ʿaliyyede *(139:25). [neşr,]*
4. **Neşr** Sarāy-ı ʿAtīḳ sāḥasında zīnet-baḫşā olan naḫl-ı sūrı ve şeker bāġçelerini *(143:5). [neşr,]*
5. **Neşr** bi'l-cümle ḥarem-i hümāyūn ile sāḥil-serāy-ı tersāne-i ʿamīreye sāye-endāz-ı iclāl oldılar *(153:7). [neşr,]*
6. **Neşr** ḥaşmet-i İskenderāne ve şevket-i Ḫüsrevāne ile teveccüh-i semt-i muḫayyem buyurduḳlarında *(154:17). [neşr,]*
7. **Neşr** Bu eşnāda defter-dārān ve ḫˇāce-gān ve bi'l-cümle erkān-ı dīvān ve *(155:3). [neşr,]*
8. Ve bir mücevher kāse-i faġfūr mıṣrāʿ Ki leṭāfetde nezāketde bir içim ṣudur **Neşr** *(161:1). [neşr,]*
9. **Neşr** Ve bir mücevher kūze-i billūr-ı muraṣṣa-kār ki ḳıymet-şiken-i efser-i faġfūr-ı nām-dār olup *(161:8). [neşr,]*
10. **Neşr** Ve āyīneli Hind işi bir mücevher ü muraṣṣaʿ u muṣannaʿ cevāhir çekmecesi *(161:17). [neşr,]*
11. **Neşr** Ve çıfit işi mīnā-kārī on üç gözli nā-dīde bir pīş-i taḫta-i zer-nigār ki *(161:22). [neşr,]*
12. **Neşr** Ve üç yüz miṣḳāl miḳdārı bir şīşe ʿıṭr-ı şāhī ki bir şemmesi meşāmm-ı ʿālemi *(162:9). [neşr,]*
13. **Neşr** Ve hem-şekl-i ḳurṣ-ı bedr-i tamām iki yüz miṣḳālden mütecāviz bir *(162:16). [neşr,]*
14. **Neşr** Ve bir altun çekmece sāʿati ki daḳīḳa-dānān-ı meḳādīr-āşinā *(162:22). [neşr,]*
15. **Neşr** Ve iki taḫta pūstīn-i semmūr ki leyle-i ẓulmādan siyāh u tārīk ve *(163:25). [neşr,]*
16. **Neşr** Ve yeşil çuḳaya ḳaplu cedīd siyāh dilkü ki mū-be-mū intiḫāb olunmuş *(163:11). [neşr,]*
17. **Neşr** Ve bir taḫta daḫi vaşaḳ ki beyāżı kāfūr-ı ḫuşk ve siyāhı rīze-i müşk yāḫod *(164:5). [neşr,]*
18. **Neşr** Her vech ile ḫaşmına ḳarşuluḳ virür ḫazīne ṣāḥibi nāmlı bahādır ve bir *(165:12). [neşr,]*
19. **Neşr** Ḳıtʿasına mā-ṣadaḳ dinse becādır Bu tuḥaf-ı çehār-gāne ki her biri *(170:20). [neşr,]*
20. **Neşr** ḥażretleri cenāb-ı necābet-iktisāblarından daḫi bir şemse ḳuşaḳ ki ṣāfī elmāsdan *(171:3). [neşr,]*
21. **Neşr** Ve bir hāvan fişegi daḫi şuʿle-i ḫirmenī olup mikyāl-i taʿbīre güncāyiş *(173:1). [neşr,]*
22. **Neşr** Sefīne-i meserret-defīne mütevārī-i künc-i līmān olduḳdan ṣoñra ṭopçılar *(187:15). [neşr,]*
23. **Neşr** Bugün ordu ālāyından bu miḳdār ile iktifā ve hedāyā-yı meşrūḥaları *(285:23). [neşr,]*
24. **Neşr** neşīdesi ile mūsiḳī faşlına āġāz ve mānende-i ḫalḳa-i zencīr birbirine peyveste *(293:7). [neşr,]*
25. **Neşr** beytini işitdiler *(312:17). [neşr,]*
26. **Neşr** Bunlarıñ ṣaḥāʾif-i cilādāde-i cemʿiyyetlerine aḳlām-ı iḳdām ile temmet-i ḫıtām *(313:20). [neşr,]*
27. **Neşr** İşbu rūz-ı keder-şūy-ı ġam-sūzıñ gicesinde tā-be-seḥer bārān-ı şedīdü'l-cereyān *(325:8). [neşr,]*
28. **Neşr** naʿrasıyla hāy u hūya āheng ve nice gürg-i bārān-dīde ṣu içinde perendelerle *(326:5). [neşr,]*
29. **Neşr** El-ḥāṣıl bugün taʿṭīl-i ʿudde-i ṭarab u sürūra bādī olacaḳ mertebe şiddet-i riyāḥ *(326:9). [neşr,]*
30. **Neşr** Kaʿbetü'l-āmāl-i ʿatebe-i cihān-dārīniñ mīzāb-ı zerrīn-mīyānesinde olan *(333:15). [neşr,]*
31. **Neşr** El-ḥāṣıl evrāḳ-ı perīşān-ı mecmūʿa-i sūr u ṭarab şīrāze-beste-i niẓām ve *(334:3). [neşr,]*

32. **Neşr** mışḳala-i edāsıyla cilā-baḫş-ı ṭılā-yı ālāy oldı ki ketḫudāları zīb-i müsteʿār *(334:17). [neşr,]*
33. **Neşr** Ejder gibi üç başlu ʿaḳreb gibi ḳuyruḳlı geyik boynuzlı insān ile ḥayvān *(336:1). [neşr,]*
34. **Neşr** diyerek ʿazīmet-i ḫayme-i ziyāfet eylediler *(336:20). [neşr,]*
35. **Neşr** Ḫulāsa bī-ḳāl u ḳīl ḫıdmet-i lāzımelerin ser-i mū taḳṣīr itmeksizin tekmīlden *(336:27). [neşr,]*
36. mażmūn-ı mışrāʿ-ı Gebr ü tersā vaẕīfe-ḫᵛār-ı dārı **Neşr** *(337:27). [neşr,]*
37. **Neşr** mışdāḳınca mezbūrlarıñ nāʾire-i ṭāḳatların teşʿīl ve emr-i ʿasīrlerin bu vech ile *(367:22). [neşr,]*

neşr-i ferāʾid-i maʿānī ḳıl: *Eşsiz manalara sahip olan yazı yazmak.*

Ḳıl neşr-i ferāʾid-i maʿānī *(135:7). [neşr-i ferāʾid-i maʿānī ḳıl,]*

nesr-i ṭāʾiriñ: *Kerges takım yıldızı, gökte akbaba şeklinde bulunan takım yıldız.*

ṭutuşdurmuş ve tīr-i hevāyī gibi āsumānīleri **Neşr-i Ṭāʾiriñ** rāḥatın uçurmuşdur *(269:23). [neşr-i ṭāʾiriñ, -iñ, -]*

netāʾic-i muḳaddemāt-ı devlet: *Devletin huzurunda yer almanın sonuçları.*

netāʾic-i muḳaddemāt-ı devlet cevāhir-i eşdāf-ı ʿizzet ü şevket *(156:9). [netāʾic-i muḳaddemāt-ı devlet,]*

netāʾic-i sūr u şafānıñ: *Düğün ve eğlencenin sonuçları.*

Yevm-i mezbūrda **netāʾic-i sūr u şafānıñ** şekl-i evvel üzere ṣuġrā vü kübrāsı *(272:21). [netāʾic-i sūr u şafānıñ, -n, -ıñ]*

netīce-i maḳṣūd: *Amaçlanmış sonuç.*

netīce-i maḳṣūd daḫi melḫūẓları olmayup ancaḳ veliyy-i niʿmeti olan *(211:28). [netīce-i maḳṣūd,]*

netīce-nümā-yı ḥuṣūl oldıġı: *(Padişaha edilen dualar) Doğru bir şekilde sonuç vermek.*

netīce-nümā-yı ḥuṣūl oldıġı ḫaberi vārid olmaġın der-ḥāl ṣadr-ı melek-ḫıṣāl *(210:28). [netīce-nümā-yı ḥuṣūl oldıġı, -dıġ, -ı]*

netīce-nümā-yı muḳaddemāt-ı ḫulūṣ u reşād olmaġın: *Gönül temizliği ve doğru yolu bulup hak yoluna atılan adımların sonucunu göstermesi.*

netīce-nümā-yı muḳaddemāt-ı ḫulūṣ u reşād olmaġın nüsḫa-i aḫlāḳı müheẕẕeb ṣıdḳ u ʿubūdiyyeti *(146:19). [netīce-nümā-yı muḳaddemāt-ı ḫulūṣ u reşād olmaġın, -maġ, -ın]*

nevʿ: *Çeşit, türlü.*

her **nevʿi** beşer ṭonluḳ rūmī vü ʿacemī dībā ve telli hatāyī ve aṭlas-ı girān-bahā *(200:23). [nevʿi, -i]*

nevā: *Ezgi, ses, sada.*

nevāsıyla bā-yek-dīger girişdiler ve ṣol cānibinde ḥoḳḳa-bāzlar daḫi ḳıṭʿa *(294:23). [nevāsıyla, -s, -ı, -y, -la]*

nevā: *Ahenk, nağme, ses, makam. II (Bülbül için) neşeyle ötmek; (âşık için) şarkı söylemek, ahenkli sözler sarf etmek.*

Nāhīd **nevāya** itse āheng *(133:10). [nevāya, -y, -a]*

nevādir-i cevāhir-i zevāhir: *Parlak taşların en değerlileri.*

nevādir-i cevāhir-i zevāhir ile pīrāste ḳılmışlar idi Şīrāze-bend-i cemʿiyyetleri olan *(242:8). [nevādir-i cevāhir-i zevāhir,]*

nevāl: *Bağış, ihsan.*

Ey māʾide-i raḥmet-i Bārī ki **nevālin** *(331:21). [nevālin, -in]*

nevāle-çeş-i niʿmet-i inbisāṭ oldı: *Ferahlama fırsatının yemeğini tatmak.*

nevāle-çeş-i niʿmet-i inbisāṭ oldı *(242:16). [nevāle-çeş-i niʿmet-i inbisāṭ oldı, -dı]*

nevāle-çeşn-i ḫˇān-ı tekrīm oldılar: *Büyüklük sofrasında sunulan yemekleri yemek.*

nevāle-çeşn-i ḫˇān-ı tekrīm oldılar *(159:11). [nevāle-çeşn-i ḫˇān-ı tekrīm oldılar, -dı, -lar]*

nevāle-i gūnā-gūn: *Türlü türlü yemekler.*

her biri **nevāle-i gūnā-gūn** ile meşḥūn ve gūyā meydānı mıṣṭaba-i żiyāfet-ḫāne-i sūr-ı hümāyūn eyledi *(222:28). [nevāle-i gūnā-gūn,]*

nevʿan: *Biraz.*

nevʿan ḳāsid itmek göründükçe mümeyyizān-ı ḳışr u lübb olan daḳīḳa-dānān-ı ḥüsn ü ān *(281:1). [nevʿan,]*

nevā-sāz olup: *Sesini ayarlamak.*

Ḫˇānendebaşı **olup nevā-sāz** *(293:10). [nevā-sāz olup, -up]*

nevā-senc-i duʿā-yı devlet-i pādişāh-ı cihān olup: *Cihan padişahının devletinin devamlılığı için dua ezgileri söylemek.*

ḫandān gāh bülbül-i dil-keş-sürūd gibi gülbün-i ʿayş u ṣafāda **nevā-senc-i duʿā-yı devlet-i pādişāh-ı cihān olup** *(359:6). [nevā-senc-i duʿā-yı devlet-i pādişāh-ı cihān olup, -up]*

nevāzende-i ḳānūn-ı şeṭāret: *Şenlik kanununu çalmak.*

gūşesinde sāzendeler **nevāzende-i ḳānūn-ı şeṭāret** ve her cānibinde ḫˇānendeler *(220:13). [nevāzende-i ḳānūn-ı şeṭāret,]*

nev-bāve-i naḫl-ı şān u şevket: *(Sultan Bayezid için) Büyüklük ve ululuk fidanının yeni açmış meyvesi.*

Nev-bāve-i naḫl-ı şān u şevket rūz-ı nevrūz-ı baḫt u devlet şeh-zāde-i saʿīd *(167:17). [nev-bāve-i naḫl-ı şān u şevket,]*

nev-bāve-nümā-yı nahl-ı sūr u inbisāṭ olup: *Neşe ve sevinç fidanını yeşertmek.*

nev-bāve-nümā-yı naḫl-ı sūr u inbisāṭ olup maẓhar-ı iḥsān ve ḫūşe-çīn-i kerem-i firāvān oldı *(198:10). [nev-bāve-nümā-yı naḫl-ı sūr u inbisāṭ olup, -up]*

nevbet: *Nöbet, sıra, devir.*
1. Duʿāya ḥāżır ol ey Vehbī **nevbetiñ** geliyor *(180:6). [nevbetiñ, -in]*
2. ve ḳapu ketḫudālarına ve falaḳacılara ve bostānī ḫāṣekīlerine ve **nevbetde** olan *(327:23). [nevbetde, -de]*

nevbet nevbet: *Nöbetleşe.*

sāʾir **nevbet nevbet** dāmen-be-miyān-ı ḫıdmet olan orṭalardan yigirmi iki ʿaded *(327:12). [nevbet nevbet,]*

nevbet oldı: *Sıralanmak.*

Oldı aña penc-gāne **nevbet** *(125:20). [nevbet oldı, -dı]*

nevbet-be-nevbet: *Nöbetleşe.*

Baʿdehū Bāġçevānoġlı Ḳolı ve Ḫalīl Ḳolları **nevbet-be-nevbet** dürlü dürlü bāzī-i Ḳaramān *(339:23). [nevbet-be-nevbet,]*

nevbet-hāne: *Nöbet çalan musiki takımının yeri.*
1. taʿbīr olunur miżmār-ı Firengī-nevā bunda daḫi der-kār ve **nevbet-ḫānelerinde** *(188:5). [nevbet-ḫānelerinde, -ler, -i, -n, -de]*
2. āteşler ṣaçaraḳ **nevbet-ḫānelerinde** ṭabl u surnālar seyr-āheng ve neferātı edevāt-ı nāriyye *(220:19). [nevbet-ḫānelerinde, -ler, -i, -n, -de]*

nevbet-hāneler çalındı: *Davul çalması, davul seslerinin duyulması.*

ṣadr-nişīn olmaġla muʿtād üzere şenlik ṭopları atılup **nevbet-ḫāneler çalındı** ve *(262:6). [nevbet-ḫāneler çalındı, -ler, -dı]*

nevbet-i pādişāhāne: *Padişah nevbeti.*

ṣoñra kūs-ı ḫüsrevāne ve **nevbet-i pādişāhāne** *(269:2). [nevbet-i pādişāhāne,]*

nevbet-i şādī: *Şenlik sırası.*

erbāb-ı temāşā sīr-çeşm-i seyr-i baḥrī olup **nevbet-i şādī** Meydān-ı Tīre ve *(260:2). [nevbet-i şādī,]*

nevbet-i şāhāne: *Büyük davul, padişah davulu*
1. **nevbet-i şāhāne** alġış-ı serheng ile hem-āheng olup fürūġ-ı şecere-i sülāle-i salṭanat *(156:8). [nevbet-i şāhāne,]*
2. ṣadef olduḳda ṭop şenlikleri gūş-ı eflāki ker ve **nevbet-i şāhāne** *(209:2). [nevbet-i şāhāne,]*

nevbet-i şāhāne itmegin: *Büyük kösün çalınması.*

ve işāret-i nevbet-i şāhāne ve kūs-ı ḫüsrevāne ichār-ı gülbāng-ı beşāret **nevbet-i şāhāne itmegin** *(311:11). [nevbet-i şāhāne itmegin, -meg, -in]*

nevbet-i şāhāne-i şādī: *Şenlikli hükümdar nevbeti.*

bāng-ı tekbīr-i eẕān ve duḫūl-i zamān-ı ṭaʿāmı **nevbet-i şāhāne-i şādī** *(319:20). [nevbet-i şāhāne-i şādī,]*

nevbetler çalınup: *Davul çalınması, şenliğin devam etmesinin bildirilmesi.*

nevbetler çalınup yine şenlige mübāderet ḳılındı Bu eṣnāda li-münşiʾihi *(273:23). [nevbetler çalınup, -up]*

nev-devāt-ı muṣannaʿ: *Usta elinden çıkmış divit.*

Bu **nev-devāt-ı muṣannaʿ** ki buldı naḳş-ı ẓuhūr *(313:16). [nev-devāt-ı muṣannaʿ,]*

nev-heves: *Bir işe yeni ve büyük bir hevesle başlayan.*

Her **nev-heves** itdi ʿarż-ı cünbüş *(130:11). [nev-heves,]*

nevʿi: *Türlü, çeşit.*
1. Ve yeñiçeri efendisi ʿOṣmān Efendi cānibinden daḫi her bir **nevʿi** beşer *(265:20). [nevʿi,]*
2. Baʿdehū Müsilmānān-ı tüccār her bir **nevʿi** onar ṭonluḳ olmaḳ üzere on ṭop *(305:1). [nevʿi,]*
3. keẕālik her **nevʿi** altışar ṭāḳa firengī dība ve hatāyī-i sāde vü muṭallā ve ṭaraḳlı aṭlas-ı ḫoş-nümā *(307:10). [nevʿi,]*
4. Ve mīr-āḫūr-ı evvel Ḥasan Aġadan her **nevʿi** üçer ṭonluḳ ʿacemī dībā ve *(307:17). [nevʿi,]*
5. Ve rūz-nāmçe-i evvel Meḥemmed Begefendiniñ daḫi her bir **nevʿi** dörder *(321:28). [nevʿi,]*
6. lāyıḳ emṣāline ġālib ü fāʾiḳ her bir **nevʿi** ikişer ṭonluḳ telli düdemī ve İstanbulī çekme *(354:9). [nevʿi,]*
7. Ve Baṣra defter-dārı tedārük ü āmāde itdigi her bir **nevʿi** beşer ʿaded şāl ve *(354:27). [nevʿi,]*
8. ʿaded sīm tepsi ve her **nevʿi** onar ṭonluḳ dībā-yı rūmī ve dībā-yı ʿacemī ve telli hatāyī *(361:11). [nevʿi,]*

nevʿ-i āḫer: *(Hatayi kumaş) Başka cins.*

ve yine **nevʿ-i āḫer** ve naḳş-ı dīger hatāyī-i zer-tār u sāde-kār *(265:15). [nevʿ-i āḫer,]*

nev-īcād: *Yeni buluş.*

nev-īcād oyunlara āheng idüp lākin faṣılları encāmın bulmadın ve henüz aḳçe divşürecek *(198:12). [nev-īcād,]*

nev-īcād: *Yeni meydana getirilmiş nesne, olgu ya da olay.*
1. rāmiş-gerān-ı dil-keş-āvāz tāze şarḳı ve **nev-īcād** besteler ile meşk-i söz ü sāz itmek *(142:11). [nev-īcād,]*
2. Hindūyān-ı ateş-pereste mütefevviḳ idi nice nice **nev-īcād** fişengler ile *(197:25). [nev-īcād,]*

nev-īcād bāzīçelerde: *Yepyeni oyunlar.*

Bunlar **nev-īcād bāzīçelerde** ḳarār ve ʿAcem oyunları ile sāḥa-i sūra *(231:30). [nev-īcād bāzīçelerde, -de]*

nevk: *Sivri uç.*

ve **nevki** sūzen-i müjgān-ı ḫūbāndan bārīk ü nebtīz olup idāre ṣūretinde olan *(209:26). [nevki, -i]*

nevk: *(Kakımun kuyruğu) Sivri uç.*

yüzi aḳ ve mānend-i āyīne-i āfitāb tāb-nāk u berrāḳ her düm-i dü-rengi **nevki** *(164:10). [nevki, -i]*

nevk-i āhenīnin: *Demirden sivri uç.*

Ez-cümle gāh bir meşʿaliñ **nevk-i āhenīnin** miyān-ı ebruvānına vażʿ idüp *(158:4). [nevk-i āhenīnin, -in]*

nevk-i nīşter-nümūnın: *Neşter gibi keskin uç.*

üzere īstāde olup üç şemşīr-i tāb-dārıñ daḫi **nevk-i nīşter-nümūnın** *(176.17). [nevk-i nīşter-nümūnın, -ın]*

nevk-i ser-tīz: *Keskin uç.*
1. idi Mızraġıñ fırlaḳ gibi sürʿat-i devrānı görüldükçe **nevk-i ser-tīzi** sīḫ-i büryān *(209:18). [nevk-i ser-tīzi, -i]*
2. rabṭ u ilḥāḳ eyleyüp **nevk-i ser-tīzini** besān-ı müjgān ḫalīde-i gūşe-i āmāḳ eyledi *(223:6). [nevk-i ser-tīzini, -i, -n, -i]*

nevk-i sinānı: *Mızrağın sivri ucu.*

meşʿal ve miyānına bir ḫum sitāde ve **nevk-i sinānı** başına nihāde eyleyüp *(209:31). [nevk-i sinānı, -ı]*

nevk-i yalmanına: *Kınından çekilmiş kılıcın sivri ucu.*

şübheñ var ise taḥḳīḳ eyle buyurmaları ile teşḫīẕ-i naẓar-ı imʿān ve **nevk-i yalmanına** *(209:24). [nevk-i yalmanına, -ı, -n, -a]*

nev-kumāş-ı kār-gāh-ı iʿcāz: *Usta söz söyleme tezgahında üretilmiş olan yeni kumaş.*

Bu **Nev-ḳumāş-ı Kār-gāh-ı İʿcāz** ʿAtebe-i Ḫalīfe-i Pādişāh-ı Bī-enbāz *(320:27). [nev-ḳumāş-ı kār-gāh-ı iʿcāz,]*

nevme-i rāḥat: *Rahatlama uykusu.*

ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri otaḳlarına ricʿat ve herkes çadırlarına **nevme-i rāḥat** içün *(357:20). [nevme-i rāḥat,]*

nev-nihālān-ı çemen-i ḥüsn ü ān olan: *(Rakkaslar için) Güzellik ve çekicilik bahçesinin genç fidanları.*

Bu eşnāda Bāġçevānoġlı Ḳolı nice **nev-nihālān-ı çemen-i ḥüsn ü ān olan** *(276:20). [nev-nihālān-ı çemen-i ḥüsn ü ān olan, -an]*

nevres-i nihāl-i salṭanat: *(III. Ahmet'in şehzadesi Bayezid için) Sultanlığın yeni yetişmiş fidanı.*

ve **nevres-i nihāl-i salṭanat** raḥşān-hilāl-i ʿizz ü baḫt bāzū-yı iḳbāl-i saʿīd *(140:12). [nevres-i nihāl-i salṭanat,]*

nev-rūz: *Bayramın ilk günü.*

Biñ ʿīd görüldi nice **nev-rūza** irişdik *(328:20). [nev-rūza, -a]*

nevvār u tāb-dār eyledikden: *Aydınlatmak.*

şenlikler iẓhār ve şeb-i siyāhı rūz-ı rūşenden ziyāde **nevvār u tāb-dār eyledikden** *(289:13). [nevvār u tāb-dār eyledikden, -dik, -den]*

nev-ẕuhūr: *(Hatayi kumaş için) Yepyeni, benzersiz.*

ikişer ṭonluḳ dībā-yı İstanbulī ve **nev-ẕuhūr** telli ve sāde hatāyī ve şeh-zāde Sulṭān Meḥmed Ḫān *(168:4). [nev-ẕuhūr,]*

nev-ẕuhūr girān-ḳıymet hatāyī-i muṭallā: *Yepyeni, çok değerli, yaldızlı hatayi kumaş.*

nev-ẕuhūr girān-ḳıymet hatāyī-i muṭallā ve firengī aṭlas-ı cilā-dāde ve üç ṭāḳa *(353:24). [nev-ẕuhūr girān-ḳıymet hatāyī-i muṭallā,]*

nev-ẕuhūr hatāyī: *(Görülmemiş) İpek ve kılaptanla dokunmuş sert bir kumaş türü.*
1. beşer ṭonluḳ ikişer boġça aġır telli ve sāde **nev-ẕuhūr hatāyī** ki nezāket ü leṭāfetde *(164:23). [nev-ẕuhūr hatāyī,]*
2. Sulṭān ḥażretlerine bir ṭop dībā-yı İstanbulī ve bir ṭop telli **nev-ẕuhūr hatāyī** ve *(167:26). [nev-ẕuhūr hatāyī,]*

nev-ẕuhūr hatāyī-i girān-bahā: *Yepyeni, çok değerli hatayi.*

ṭonluḳ rūmī dībā ve telli ve sāde beşer ṭonluḳ **nev-ẕuhūr hatāyī-i girān-bahā** ve *(340:22). [nev-ẕuhūr hatāyī-i girān-bahā,]*

nev-ẕuhūr hatāyī-i sāde vü muṭallā: *Yepyeni, düz, her hangi bir deseni bulunmayan yaldızlı hatayi.*

ṭop dībā ve **nev-ẕuhūr hatāyī-i sāde vü muṭallā** ve ṭaraḳlı aṭlas ve elvān ḫārā *(321:29). [nev-ẕuhūr hatāyī-i sāde vü muṭallā,]*

nev-ẕuḫūr hatāyī-i zer-tar: *Altın işlemeli, yepyeni hatayi kumaşı.*

ve **nev-ẕuḫūr hatāyī-i zer-tar** ve ṭoḳuz ṭonluḳ sāde hatāyī ve ṭoḳuz ṭonluḳ ḳuṭnī ve on sekiz ṭonluḳ mütenevviʿ *(200:16). [nev-ẕuḫūr hatāyī-i zer-tar,]*

nev-ẕuhūr sāde: *(Hatayi kumaş için) Yepyeni; düz, her hangi bir deseni bulunmayan.*

ve ḳuṭnī-i hindī vü ʿacemī vü rūmī üçer ṭonluḳ dībā ve **nev-ẕuhūr sāde** *(249:6). [nev-ẕuhūr sāde,]*

nev-ẕuhūr telli: *(Hatayi kumaş için) Yepyeni, tel ile dokunmuş, üzerinde altın sırma gibi şeyler bulunan.*

ve her biri beşer ṭonluḳ **nev-ẕuhūr telli** ve sāde üç bābet *(321:11). [nev-ẕuhūr telli,]*

nev-ẕuhūr telli hatāyī: *Yepyeni, tel ile dokunmuş, üzerinde altın sırma gibi şeyler bulunan hatayi kumaşı.*
1. esb-i ṣabā-reftār ve beş ṭonluḳ ʿacemī vü rūmī dībā-yı zer-tār ve beşer ṭonluḳ **nev-ẕuhūr telli hatāyī** *(287:18). [nev-ẕuhūr telli hatāyī,]*
2. ṭop Firengiñ meşhūr ve **nev-ẕuhūr telli hatāyī** ve aṭlas-ı nevʾā-nevʿ ve rengā- reng ḫārā *(321:35). [nev-ẕuhūr telli hatāyī,]*

nev-ẕuhūr telli hatāyī-i bī-naẓīr: *Yepyeni, tel ile dokunmuş, üzerinde altın sırma gibi şeyler bulunan, benzersiz hatayi kumaşı.*

nev-ẕuhūr telli hatāyī-i bī-naẓīr ve beş ṭāḳa ḳuṭnī-i dil-peẕīr ferş-i şāh-rāh-ı nigāh-ı pādişāh-ı ʿadālet-serīr ḳılındı *(249:27). [nev-ẕuhūr telli hatāyī-i bī-naẓīr,]*

nev-ẕuhūr telli hatāyī-i enfes: *Yepyeni, tel ile dokunmuş, üzerinde altın sırma gibi şeyler bulunan, çok güzel hatayi kumaşı.*

ve üçer ṭonluḳ ʿacemī dībā ve **nev-ẕuhūr telli hatāyī-i enfes** ve üç ṭāka *(287:31). [nev-ẓuhūr telli hatāyī-i enfes,]*

nev-ẕuhūr telli hatāyī-i girān-bahā: *Yepyeni, benzersiz, Tel ile dokunmuş, üzerinde altın sırma gibi şeyler bulunan hatayi kumaş.*

ve bunlardan mā-ʿadā her biri dörder ṭonluḳ ʿacemī dībā ve **nev-ẓuhūr telli hatāyī-i girān-bahā** *(265:14). [nev-ẓuhūr telli hatāyī-i girān-bahā,]*

nev-ẕuhūr telli hayāyī-raʿnā: *Yepyeni, tel ile dokunmuş, üzerinde altın sırma gibi şeyler bulunan, güzel hatayi.*

Ve arpa emīni Süleymān Efendiden beş ṭonluḳ **nev-ẓuhūr telli hayāyī-raʿnā** *(307:21). [nev-ẓuhūr telli hayāyī-raʿnā,]*

nev-ẕuhūr telli sāde hatāyī-i girān-bahā: *Çok değerli, benzeri görülmemiş, tel ile dokunmuş, üzerinde altın sırma gibi şeyler bulunan, düz, her hangi bir deseni bulunmayan hatayi kumaşı.*

ʿacemī vü rūmī dībā ve altışar ṭop **nev-ẓuhūr telli ve sāde hatāyī-i girān-bahā** ve *(287:22). [nev-ẓuhūr telli sāde hatāyī-i girān-bahā,]*

nev-ẕuhūr telli sāde hatāyī-i zībā: *Yepyeni, tel ile dokunmuş, üzerinde altın sırma gibi şeyler bulunan, düz, her hangi bir deseni bulunmayan güzel hatayi kumaşı.*

rūmī vü ʿacemī dībā ve her biri altışar ṭonluḳ **nev-ẓuhūr telli ve sāde hatāyī-i zībā** *(287:27). [nev-ẓuhūr telli sāde hatāyī-i zībā,]*

nev-ẕuḥūr u dil-keş-nigār hatāyī-i ʿālü'l-ʿāl-i zer-tār: *Yepyeni ve zarif nakışlı, altın çözgülü çok güzel hatayi kumaşı.*

ve üç ṭonluḳ telli ḳaṭīfe ve altı ṭonluḳ **nev-ẓuḥūr u dil-keş-nigār hatāyī-i ʿālü'l-ʿāl-i zer-tār** *(249:20). [nev-ẓuḥūr u dil-keş-nigār hatāyī-i ʿālü'l-ʿāl-i zer-tār,]*

nev-ẕuhūr u girān-ḳıymet ü bī-naẕīr: *Yepyeni, çok kıymetli, benzersiz.*

ve **nev-ẓuhūr u girān-ḳıymet ü bī-naẕīr** beşer ṭonluḳ telli ve sāde hatāyī-i dil-peẕīr *(171:12). [nev-ẓuhūr u girān-ḳıymet ü bī-naẕīr,]*

ney-enbān çalarak: *Tulum adı verilen müzik aletini çalmak.*

ve ṣuver-i mühībe ile **ney-enbān çalaraḳ** güẕār ve iki taḫta vaşaḳ nāfesi ve *(316:8). [ney-enbān çalaraḳ, -araḳ]*

ney-enbān-ı mühībü'ṣ-ṣadāları: *Kavalın korkunç sesi.*

ters kürk ile heyʾet-nümā-yı gürg olup **ney-enbān-ı mühībü'ṣ-ṣadāları** *(237:9). [ney-enbān-ı mühībü'ṣ-ṣadāları, -lar, -ı]*

ney-i bāre-i üstüh̆ānların: *Hisara benzer ince kemik.*

ney-i bāre-i üstüẖˇānların çūb-ı ḫuşk gibi şikest itmek içün *(182:5). [ney-i bāre-i üstüẖˇānların, -lar, -ın]*

neyler: *Ne yapar, ne eder.*
1. **Neyler** itdi ṭarab u şevḳe nefes *(311:16). [neyler,]*
2. Demidür ʿayş ü dem itsün **neyler** *(311:21). [neyler,]*

neyleyim: *Ne yapayım.*

ile mışrāʿ Uçardım bulsam ammā **neyleyim** bāl ü perrim yoḳdur zemzemesiyle *(362:4). [neyleyim,]*

ney-pāre: *Kamış parçası.*

sürāẖların menfeẕ-i enfās olmaġ içün beş on ḳadar **ney-pāreyi** ṣanʿatla ilşāḳ ve *(352:15). [ney-pāreyi, -y, -i]*

ney-pāre-i nāzük-terāne-i hāme: *İnce ezgili kalem kamışı.*

Ney-pāre-i Nāzük-terāne-i Ḫāme Yevm-i Mezbūrda Vaḳt-i Revāḥ ve *(351:10). [ney-pāre-i nāzük-terāne-i ḫāme,]*

ney-sūz-ı dilinden: *Gönlün ateşi.*

Ney-sūz-ı dilinden āh iderdi *(294:3). [ney-sūz-ı dilinden, -i, -n, -den]*

neyyir-i āsumān-ı dīn: *Yıldızlı göğün parlaklığı.*

neyyir-i āsumān-ı dīn zībende-i tāc u nigīn erşed-i şehzādegān-ı şevket-nişān *(140:8). [neyyir-i āsumān-ı dīn,]*

ney-zen: *Ney çalan kişi.*
1. Yine **ney-zenden** ġayrı biri birine kec-nigāh ider kimesne *(205:29). [ney-zenden, -den]*
2. **Ney-zen** aña kec-nigāh iderdi *(294:4). [ney-zen,]*
3. Ehl-i ʿaşkıñ ṣanemā āteşin üfler **ney-zen** *(367:21). [ney-zen,]*

nezaket: *Naziklik, incelik, zariflik.*
1. Ḳalʿa yüriyüp **nezāket** ile *(129:21). [nezāket,]*
2. Ve bir mücevher kāse-i faġfūr mışrāʿ Ki leṭāfetde **nezāketde** bir içim ṣudur Neş̱r *(161:1). [nezāketde, -de]*
3. rüfū-sāz-ı şifā ve **nezāketle** pā-zedegān-ı kūçe-i maḥabbetden kimine iltifāt *(278:18). [nezāketle, -le]*
4. ile muẖālaṭa-i yek-dīgerden **nezāket** ile ṣıyānet ḳılındı *(338:5). [nezāket,]*

nezāket ü leṭāfetde: *Güzellik ve göz alıcılık.*

beşer ṭonluḳ ikişer boġça aġır telli ve sāde nev-ẓuhūr hatāyī ki **nezāket ü leṭāfetde** *(164:23). [nezāket ü leṭāfetde, -de]*

nezāre: *Bakış, seyir.*

İtdi ḳarayı **neẕāreden** güm *(131:10). [neẕāreden, --den]*

nezāret: *Kollayıp gözetmek.*

Baʿdehū tersāne emīni ʿAbdullāh Efendi **neẕāreti** ve ḳapudān Süleymān Paşa *(183:18). [neẕāreti, -i]*

neẕāret: *Görmek, duruma şahit olmak.*

ehemm-i mehāmm olan binālara **neẕāret** ve taʿyīn-i resm ü tebyīn-i heyʾet *(198:7). [neẕāret,]*

neẕāret lüzūmı: *Kontrol etmenin gerekliliği.*

Cümleye **neẕāret lüzūmı** münāsebeti ile emīn-i sūr efendi daḫi ol maḥallde *(151:12). [neẕāret lüzūmı,]*

nezdīk ü dūrdan: *Yakın ve uzak.*

Bu rūz-ı ʿamīmü's-sürūrda inās̱ u ẕükūr ve vuḥūş u ṭuyūr ve **nezdīk ü dūrdan** *(349:21). [nezdīk ü dūrdan, -dan]*

neẕẕāre eylese: *Seyretmek.*

Şeyḫ **eylese** anlara **neẕẕāre** *(174:20). [neẕẕāre eylese, -se]*

nezẕāregiyān: *Seyirciler.*

şuʿle-efşān olup esed-i çarḫı şīr-i āteş-dīde gibi hirāsān ve **neẕẕāregiyānı** *(197:26). [neẕẕāregiyānı, -ı]*

neẕẕāregiyān-ı reh-nişīniñ dehān-ı ḥayretlerin: *Yol üzerindeki seyircilerin şaşkınlıkla açılan ağzı.*

neẕẕāregiyān-ı reh-nişīniñ dehān-ı ḥayretlerin kelle-i gūsfend-i bismil-gerde gibi *(241:22). [neẕẕāregiyān-ı reh-nişīniñ dehān-ı ḥayretlerin, -n]*

niʿam: *Nimetler.*

Yine basṭ oldı süfre süfre **niʿam** *(286:2). [niʿam,]*

niʿam-ı gūnā-gūn: *Türlü türlü yiyecekler.*

basṭ-ı bisāṭ-ı niʿmet eyleyüp müsāfirān otaḳlarında süfreler **niʿam-ı gūnā-gūn** ile *(158:30). [niʿam-ı gūnā-gūn,]*

niʿam-ı gūnā-gūna: *Türlü türlü yiyecek.*

niʿam-ı gūnā-gūna iştihā-yı germ ile ṣoḥbete ḳaynaşdılar ve ḥamlacılar sāḥil-i deryā-yı niʿmet olan *(305:34). [niʿam-ı gūnā-gūna, -a]*

niʿam-ı gūnā-gūn-ı esbāb-ı sürūr: *Türlü türlü eğlence araçlarının sunduğu nimetler.*

niʿam-ı gūnā-gūn-ı esbāb-ı sürūr ile żiyāfet-i ʿām eylediler ve *(301:5). [niʿam-ı gūnā-gūn-ı esbāb-ı sürūr,]*

niʿam-ı hezār-gūne-i şehriyārīden: *Sultanın sayısız bağışı.*

ʿarż u ihdā eyledikde ḥaḳḳā ki ikrāma sezā ve **niʿam-ı hezār-gūne-i şehriyārīden** *(193:13). [niʿam-ı hezār-gūne-i şehriyārīden, -den]*

niʿam-ı pādişāhīye: *Padişahın nimetleri.*

dārü'ż-żiyāfe-i şehen-şāhīye maʿzūm olmaġın üç direklide **niʿam-ı pādişāhīye** *(226:22). [niʿam-ı pādişāhīye, -y, -e]*

niʿam-ı pādişāhīye: *Padişahın nimetleri.*

degin bu siyāḳ üzere celīl ü ḥaḳīr ve bernā vü pīr **niʿam-ı pādişāhīye** *(348:20). [niʿam-ı pādişāhīye, -y, -e]*

nice: *" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.*
1. Nice şeh ü **nice** şāh-zāde *(125:8). [nice,]*
2. Kim bendesidir **nice** şehen-şāh *(125:18). [nice,]*
3. Nice şeh-zāde her biri ānıñ *(137:16). [nice,]*
4. elbise-i zer-kār iḥsān olunup **nice** zūr-bāz ve resen-bāz ve luʿbet-bāz eṭrāfdan zūr-bāzār-ı hünerleri olan *(142:14). [nice,]*
5. fuḍāla-i mevāʾid-i niʿmetlerinden **nice** teng-çeşmān-ı ḥırş u āza ve ṣufūf-ı mürān-ı nāçīze *(157:5). [nice,]*
6. ve **nice** devābb u ṭuyūra ve ṭufeylān-ı mihmān-kede-i sūra meşābe-i ḫᵛān-ı żiyāfet oldı *(157:6). [nice,]*
7. **nice** ferve-fürūşlar hezārān post ıpratmaḳ ile güc ile bulunmuş dellāl ve *(163:12). [nice,]*
8. her mūyından **nice** Selmāya ebrū ve belki hezārān Leylā-yı bādiye-peymāya *(163:16). [nice,]*
9. birer debbe mürebbā-yı ḳaranfül ve emlec ve ʿaynü'n-nās ve buña beñzer **nice** *(165:2). [nice,]*
10. ve biri daḥi Muḳaddime-i Ṣalāt ve **nice** *(166:7). [nice,]*
11. şerāre-feşān ve her biriniñ içinden **nice** āsumānī fişekler tīr-i hevāyī gibi eflāke *(172:27). [nice,]*
12. ḳaṭ'-ı naẓar ṣuffe üzerinde ittiḫāẕ-ı encümen-i ḳarār eyleyen **nice** *(173:17). [nice,]*
13. raḳṣān ve hem-dest-i yek-dīger **nice** perī-veşān-ı perçem-perīşān mışrāʿ Ki *(174:15). [nice,]*
14. **Nice** raḳḳāṣ-ı dilber-i raʿnā *(174:26). [nice,]*
15. Ve daḥi ḥālet-fezā **nice** bāzīçeler icrā idüp ez-cümle biri birine muḥāẕī iki *(176:14). [nice,]*
16. şikemine ṭayayup yemīn ü yesāra temāyül-i bī-pervā ve **nice** cilve-i ḥayret-efzādan *(176:18). [nice,]*
17. Eṭrāfında neferāt-ı dūde-i tersāneden peyker-i levendāne ile **nice** *(185:24). [nice,]*
18. Żabṭ olunmaz **nice** zencīr ile mānende-i şīr *(187:12). [nice,]*
19. müşāhede-i dīdārı ile daḥi kām-kār olamadılar **Nice** kerre işʿāl-i nāʾire-i ḥarb u sitīz *(188:14). [nice,]*
20. **nice** ḫᵛāb-zedegān-ı efyūn-girifteniñ yüzlerine āb-ı āteş püskürüp ve *(197:11). [nice,]*
21. daḥi **nice** ḳandīlli ʿaḳabeler ve nice meşāʿil ü fener ve nice eşkāl-i mühībe-i ḥayret-āver *(203:4). [nice,]*
22. daḥi nice ḳandīlli ʿaḳabeler ve **nice** meşāʿil ü fener ve nice eşkāl-i mühībe-i ḥayret-āver *(203:4). [nice,]*
23. daḥi nice ḳandīlli ʿaḳabeler ve nice meşāʿil ü fener ve **nice** eşkāl-i mühībe-i ḥayret-āver *(203:4). [nice,]*
24. aʿceb-i ḥavārıḳ görindi ki **nice** tevsen-i tünd-gām-ı berḳ-ḫırāmı işāre-i ebrū-yı licām ile *(205:24). [nice,*
25. degül iken meydān-ı sūrda semt semt **nice** Yūsuf-veşān-ı māh-peyker ve ṭaraf ṭaraf *(205:27). [nice,]*
26. **nice** evżāʿ-ı şeṭāret-baḫş ile biri birlerini ḫāke ġaltān ve maẕmūn-ı meṣel-i dendān-ı seg be-post-ı ḫınzīrı *(206, 4). [nice,]*
27. terānesiyle gelüp maymunlar ādem-i ʿāḳil gibi **nice** bāzīçe-i müşkil gösterüp *(208:7). [nice,]*
28. üzere nihāde iken göz göre **nice** görülmemiş raḳṣ u şīve ile cilve-rīz oldı *(210:9). [nice,]*
29. bir kemend ile **nice** hümā-yı müşkil-şikār-ı ḳulūbı ḳullāb-ı tesḫīre bend eyleyüp *(211:9). [nice,]*
30. **nice** dilleri kām-yāb eyledi Ez-cümle ʿAlī Paşa-ı müşārün-ileyhiñ metāʿib-i seferiyyeden *(211:11). [nice,]*
31. der ü dīvārı **nice** gül-naḫl-i ġonca-numūn-ı ḳanādīl-i gūnā-gūn ile *(219:4). [nice,]*
32. eṭrāfında ḳırḳar fişekle meşḥūn üç ʿaded mühr-i Süleymānī āvīzān olup **nice** *(219:32). [nice,]*
33. ḫumbara ve üç hāvan ve dört çarḫ-ı felek ve bunuñ gibi **nice** bāriḳa-pāş *(220:3). [nice,]*
34. Ve yine gümrükçi aġa ṭarafından daḥi **nice** meşāʿil-i pür-sūz ve ḳanādīl-i şeb-efrūz *(220:23). [nice,]*
35. Aña naẓīr daḥi **nice** ṣuver-ḫāṭır-fırīb-i dil-peẕīr ḥayret-baḫş-ı ṣaġīr ü kebir olaraḳ *(221:1). [nice,]*
36. Ve ceyb ü hemyānından **nice** kebūter-i zindeyi perrān itmekle *(222:29). [nice,]*
37. Bir **nice** ḫırs ile pūzīne vü mār u kej-düm *(224:24). [nice,]*
38. **Nice** zamāndan ṣoñra bir miḳdār cemʿiyyet-i esbāb-ı perīşān-şuʿūr ve *(225:18). [nice,]*
39. zeng renginde **nice** fişek āvīzān ve pīrāye-i dūş-ı iḫtişāmı ḳılınan ḫilʿat-ı siyāhıñ *(227:25). [nice,]*
40. gibi teşhīr ve ḳafāsından **nice** ṭulumcı ve çāvuş ḥavāle-i tāziyāne-i taʿẕīr iderek *(227:27). [nice,]*
41. peydā ve **nice** hevāyī fişekleri birden āsumān-peymā olup heyʾet-i maḥsūsesi *(228:22). [nice,]*
42. fıskiyye ve beş ʿaded mühr-i Süleymānī ve **nice** baḫrī ve püskürme ve ṭulunba *(230:11). [nice,]*
43. ġulġule-endāz-ı dāʾire-i encümen-i sürūr olup **nice** raḳḳāṣ-beçegān-ı ġazālāne-cevlān *(231:25). [nice,]*
44. beytine mā-ṣadaḳ **nice** dilber-i gendüm-gūn-ı nāzenīn idāre-i āsiyā-yı sürīn itdikçe *(235:19). [nice,]*
45. beytine mā-ṣadaḳ **nice** dilber-i gendüm-gūn-ı nāzenīn idāre-i āsiyā-yı sürīn itdikçe *(235:20). [nice,]*
46. Bunlarıñ ʿāḳabinde ṣaf-keşīde **nice** cüvān-merdān-ı ber-güzīde libās-ı levendāne *(237:18). [nice,]*
47. **nice** ḳurbāniyān-ı ḳınnāre-i ḥasretiñ laḫt-ı cigerlerin āvīze-i çengāl-i müjgān eyleyüp *(237:22). [nice,]*
48. yemīn ü yesāra bel bel baḳar **nice** gāv-mīşān-ı mühībü'l-manẓarı gāv-şeng-i iḳdām *(238:5). [nice,]*
49. ve **nice** uʿcūbe-ṣuver ve muṭallā-cāme ve şeb-külāh ber-ser ḳuḳla ḳıyāfetli ṣıbyān *(238:13). [nice,]*

50. ve **nice** heyākil-i ʿacībe ile şādī-baḫşā-yı meclis-i sūr-ı şāhāne olup ẕikr olunan *(239:9). [nice,]*
51. ve neşāṭ-efzā-yı derūn-ı temāşāyiyān oldılar ve **nice** şumūʿ-ı muṭallā *(239:28). [nice,]*
52. ve mükemmel merher-ḫāneler ve **nice** mühīb ṣūretler ve dürlü dürlü *(240:21). [nice,]*
53. maẕmūnına dāʾir **nice** sözler söylediler li-müʾellifihi *(241:14). [nice,]*
54. **Nice** bāzīçedir kim ḫayretde ḳaldı bende vü āzād *(244:33). [nice,]*
55. Baʿdehū başına bir **nice** kūze-i memlū ve biri biri üzerine ḫumm u sebū ḳoyup *(246:12). [nice,]*
56. āşikār oldı **Nice** zamān ʿamūd-ı ṣubḥ gibi tenvīr-i şeb-i deycūr ve *(252:26). [nice,]*
57. eṭrāf-ı erbaʿasında çarḫ-ı felekler ve **nice** uʿcūbe luʿbetler bayrām cemāli ṣūretinde *(253:2). [nice,]*
58. **nice** heyākil-i ġarībe ve ṣuver-i ʿacībe ve raḳḳāṣān-ı ġazālāne-ḫırām *(253:3). [nice,]*
59. Vaḳt vaḳt içinden çarḫ-ı felekler ve sāʾir **nice** muṣannaʿ fişekler ve şuʿle-i neft-i mürebbādan *(253:17). [nice,]*
60. ʿaḳabe gelüp ḳıç ṭarafında bir mühīb dīv-peykeri ve cānib-i āḫerinde bir **nice** *(253:35). [nice,]*
61. üzerinde meşāʿil-i nevvār ve yeşil ḳandīllerden birer serv-i sebz āşikār ve **nice** *(254:9). [nice,]*
62. **nice** şumūʿ-ı tābān ve meşāʿil-i sūzān ve ḳanādīl-i fürūzān çeşm-i ḳarīr-i ʿālemiyāndan *(255:2). [nice,]*
63. Ve ol ferzend-i şeyṭān-pesend **nice** püser-i Ṣīrāzī-ḳıyāfet ve dilber-i Keşmīrī-liḳā-yı Ḳandehārī-ṣūreti *(255:5). [nice,]*
64. ādem deryāsı hüveydā oldı ve **niçe** kimseler naẓm *(256:30). [niçe,]*
65. iki şemşīr ile resen üzere raḳṣān ve **nice** bāzīçe-i nā-dīde ile germ-cevlān olduḳdan *(259:18). [nice,]*
66. ruḫ-sāy-ı āsitān-ı devletleri oldıġım şeref yetişmez iken **nice** naẓm *(261:18). [nice,]*
67. ile enbāşte bir çetr-i ḳīr-gūn meydāna efrāşte ḳılınup içinde **nice** kestāne fişegi *(269:11). [nice,]*
68. Ve se-pālar üzere nihāde Anḳād Aġanıñ dest-sāz-ı īcādı **nice** kebīr ü nā-dīde *(269:24). [nice,]*
69. noḳṭa-i pergār-ı taḥayyür eyledi ve her devresi tamāmında **nice** āsumānī fişekler *(271:19). [nice,]*
70. bāzīçeler gösterüp meydānda cevlān eyledikde temāşāşiyāndan **nice** gürg-i bārān-dīde *(274:18). [nice,]*
71. şitābān olup **nice** hirāsān cānları tālān u perīşān itdikleri daḫi bir başḳa seyrān oldı *(275:5). [nice,]*
72. Bu eşnāda Bāġçevānoġlı Ḳolı **nice** nev-nihālān-ı çemen-i ḥüsn ü ān olan *(276:20). [nice,]*
73. Açılmayıcaḳ ḫayme gibi **nice** ḫazīne *(277:2). [nice,]*
74. gibi yollarda ṭurdılar ve **nice** bī-perde vü nāmūs ipsizler tirşe ümīdi ile *(277:11). [nice,]*
75. ve ṣuver-i ġarībe-i ḫayret-efzā ibdā vü ibdāʿ idüp **nice** *(277:27). [nice,]*
76. terānesiyle çalup çağırup sütūn-ı ḫayme gibi **niceleri** rāh-ı temāşāda be-pā īstāde *(277:3). [niceleri, -ler, -i]*
77. maṣnūʿ **nice** timṯāl-i nā-maṭbūʿ iḫtirāʿ itmişler idi ki ellerinde muḳavvādan *(278:1). [nice,]*
78. ki her biri kefş-i hilāli bām-ı āsumāna atmış ve **nice** bürehne-pāy-ı kūçe-ḫasreti *(278:20). [nice,]*
79. **nice** şevḳ u ṭarab ve hengāme-i ʿacebden ṣoñra ṭulumcılar āteşin iṭfā *(279:17). [nice,]*
80. Bunlar buña beñzer **nice** zīb ü zīver ve suḫre ve şeṭāretler ile ālāylarını *(279:21). [nice,]*
81. Bal bal diyerek geçdi **nice** dilber-i baḳḳāl *(280:9). [nice,]*
82. **Nice** ferāġ olunur leẕẕet-i viṣālinden *(280:15). [nice,]*
83. ser-i ʿuṣṣāḳa fetīle-i dāġ idüp **nice** mümtāz u ser-efrāz dilberleri ki *(282:6). [nice,]*
84. **nice** uḍḥūke-pīşegān ve suḫre-endīşegān icrā-yı resm ü āyīn-i şeṭāret idüp *(282:25). [nice,]*
85. mışrāʿınıñ mā-ṣadaḳ-ı meʾāli bir **nice** nā-resīde eṭfāl-i melāʿik-ḫıṣāli ser-levḥa-i dībāce-i zīnet *(283:7). [nice,]*
86. Bunlar **nice** şuʿbede-kār u luʿbet-bāz ve fişeng-i āsumān-pervāz ve *(283:17). [nice,]*
87. ʿāşıḳ-ı cān-sūz müşterī şeklinde alış veriş iderek güẕerān ve **nice** penbeden *(284:27). [nice,]*
88. Sāʿat-āsā **nice** kirişleri var *(285:20). [nice,]*
89. bedeni raşīn ü muḥkem ve medāḫil ü meḫārici **nice** ḫandaḳ ve çarḫ-ı felek fişekleri *(289:10). [nice,]*
90. bedīdār olup hevāyī-i bī-şümār ve sāʾir fişeng-i āteş-bārları ile **niçe** *(289:12). [niçe,]*
91. Mülk-i dehre **nice** şeh geldi ḫoş-āmed bilmem *(292:12). [nice,]*
92. ve birbiri ile kemā-kān āheng-i rezm ü peygār idüp **nice** şenlikler *(295:22). [nice,]*
93. anları taʿḳīb idüp içlerinden levend yapulı **nice** dilberān-ı ḫūb-manẓar *(296:19). [nice,]*
94. taḥrīk idüp ṭarfetü'l-ʿaynda **nice** işler keser ve reng-i āl u ġunc u delāl ile *(296:21). [nice,]*
95. ve **nice** ṭaş dögen ırġad-ı Ferhād-pīşe ve evġād-ı dest-der-tīşe ṣuver-i muḫtelife-i suḫre-üslūb *(297:4). [nice,]*
96. ve **nice** heyākil-i ʿacībe-i dāfiʿü'l-kürūb ile żırżop żırżop *(297:5). [nice,]*
97. neşīdesi ile āheste āheste güẕer itdiler ve **nice** fişekler ve ġarīb ṣuver-i şeṭāret-āver *(297:13). [nice,]*
98. peydā ve ḫūşe-i pervīn gibi **nice** ʿıḳd-ı güher ve şems ü ḳamer *(298:9). [nice,]*
99. hezār zīb ü zīver ile ālāy içün ṭaḳım ṭaḳım düzdiler ve **nice** yaġdan delk ḳaḳma dilberleri Ve *(299:5). [nice,]*
100. Baʿdehū yemīn ü yesāra ṣıḥāf-ı ṭaʿām gibi **nice** pālūde-ten ve bādām-çeşm ü piste-dehen *(301:3). [nice,]*
101. ile hem-pā olan Çaḳşırcı Ṭāʾifesinden **nice** gözi ser-mest dilberān-ı evbāş ile *(301:15). [nice,]*
102. **nice** bālā-ḳāmetān-ı gül-gūn-ḳabā pey-der-pey pāy-der-pā şāḫa-i temāşāda *(301:24). [nice,]*
103. dükkān üzerinde ṣanʿatların işleyerek güẕer ve **nice** āhen-dil ü saḫt-cānlar *(302:22). [nice,]*
104. ve **nice** eʿācīb-i zamāne ve eḍāḥīk-i nāzükāne ile güẕār itdiler ve bāzergānlara *(304:20). [nice,]*
105. fekk-i ḫıtām-ı kīse-i ʿaṭā ve **nice** süḫan-fürūşān-ı kūçe-i maʿnāya bi-ḥasebi'l-merātib *(308:8). [nice,]*
106. eli emeği **nice** muṣannaʿ hevāyī fişegi ināre ve ḫamāme-i āteş-per-i cevlān-ger *(308:36). [nice,]*
107. ṭarrāḳalı fişek daḫi perrān ve andan **nice** fişekler tābān u cehān olup kimi hevāda *(309:10). [nice,]*
108. raḳḳāṣ-beçegān-ı şūḫ-endāmıñ **nice** ser-bülend ü mümtāzı *(309:39). [nice,]*
109. ṭaş dikdiler ve **nice** oḳun atmış yayın yaşmış pīrān-ı ṣanʿatları ḳadd-i taʿẕīmi *(312:10). [nice,]*
120. Bunlarıñ verāsında Balmūmcılar **nice** tābende-ʿiẕār-ı āteşīn-ruḫsārı *(312:18). [nice,]*
121. terānesiyle çerāġ-efrūz-ı şeṭāret ve **nice** muḍḥik-ṣūret ü uʿcūbe-heyʾet cemāller *(312:26). [nice,]*
122. Ḳuyumcı ṭāʾifesi **nice** zīb ü zīver ile ālāy-ı zīnet-güster gösterdiler Bir *(314:28). [nice,]*

123. ve **nice** bāzī vü luʿbet ile ṣanʿatların icrā eyleyerek li-münşiʾihi'l-faḳīr *(315:14). [nice,]*
124. **Nice** teṣāvīr-i ʿacībe ve heyākil-i ġarībe ve eşkāl-i muḫtelife-i uḍḥūke-fermā *(316:7). [nice,]*
125. ṣoñra **nice** dūḫte itdiler ise ḳaṭʿa bir tārına ḫalel ṭārī ve maḥall-i rabṭ u bendlerine *(317:36). [nice,]*
126. çeşm ü gūş olan **nice** gürg-i bārān-dīde ṭulumcı ve çavuşlardan biri *(318:6). [nice,]*
127. ve Londrine çuḳa ve sāʾir buña beñzer **nice** aḳmişe-i bī-ḳıyāsı *(322:1). [nice,]*
128. ve tersāne ṭarafından iḫtirāʿ u īcād ḳılınan **nice** günā-gün nev-ẓuhūr fişekler *(322:17). [nice,]*
129. ḳanādīl-i zümürrüd-gündan **nice** serv-i nūr ve temāṯil-i nev-ẓuhūr iẓhārı *(322:21). [nice,]*
130. Sūr-gāh içre **nice** biñ ırġad *(325:2). [nice,]*
131. Neṯr naʿrasıyla hāy u hūya āheng ve **nice** gürg-i bārān-dīde ṣu içinde perendelerle *(326:5). [nice,]*
132. Biñ ʿīd görüldi **nice** nev-rūza irişdik *(328:20). [nice,]*
133. beyninde vāsıṭa ādem-i yabānī ve ekrād-ı Afġānī gibi **nice** muḍḥik ṣūretler ve *(336:2). [nice,]*
134. şaḫṣıñ biri ṣıçrayup süvār ve **nice** dürlü melāʿib der-kār oldı Baʿdehū bir ṭop *(336:10). [nice,]*
135. uṣūl-i firengçīn ile maḳām-ı rehāvīde **nice** faşıllara āġāz ve naġamāt-ı āteşīn-i riḳḳat-engīzleri *(339:21). [nice,]*
136. mübāşereti ile **nice** fīl-ten süvārī vü piyāde cündiyān-ı ṣadr-ı aʿżamī *(343:15). [nice,]*
137. naḳl u rivāyet iderek şöhre-i şehr ve **nice** zamān ḍarb-ı meṯel-i lisān-ı dehr oldılar *(347:10). [nice,]*
138. sīr-āb olup bir ṭarafdan daḫi **nice** esbāb-ı şādmānī ile ẕevḳ-yāb-ı ġıdā-yı rūḥānī vü cismānī *(348:21). [nice,]*
139. ezmine-i selāṭīn-i sālifeniñ birinde ʿadīli mesbūḳ ve miṣli manẓūr olmayan **nice** *(349:23). [nice,]*
140. mertebeler ẓuhūr bulmuş iken nā-gehān **nice** kerre sālifü'l-beyān *(356:21). [nice,]*
141. **niceler** Gümüş Ṣuyını terāzūda görmemiş iken maşraba ile āmāde görmek ile *(362:2). [niceler, -ler]*

nice: *Nasıl.*
1. **Nice** olmaz görüp o bardaġı *(161:13). [nice,]*
2. **Nice** gelmem ḳapuña gün gibi ey māh-beden *(261:20). [nice,]*
3. her biri bir kesimde **niçe** meh-pāre-ṭalʿatı öñlerince işe sürüp mehterleri *(276:25). [niçe,]*
4. Baḥre **nice** teşbīh ideyim eyledigim dem *(331:7). [nice,]*

nice nice: *Çok, birçok, hayli, çok kere.*
1. Hindūyān-ı ateş-pereste mütefevviḳ idi **nice nice** nev-īcād fişengler ile *(197:25). [nice nice,]*
2. tekrīrden ṣoñra **niçe niçe** nā-dīde bāzīçe-i ġarībe ve ṣuver-i ʿacībe *(199:21). [niçe niçe,]*
3. ḥużūr-ı hümāyūnda Hindū-yı āteş-bāz ḫāletin irāʾet ve **nice nice** *(202:23). [nice nice,]*
4. Bundan mā-ʿadā **nice nice** ṣuʿbede vü luʿbet irāʾetiyle iẓhār-ı meserret ve birḳaç *(236:20). [nice nice,]*
5. **nice nice** nuḳūş-ı ġarībe iḫtirāʿ itmiş ki gūyā her yer ḥarīr-i ṣuʿleden *(269:17). [nice nice,]*
6. Baʿdehū **niçe niçe** tetimmāt-ı edevāt-ı şādī sāʿat dörde dek müstemirr ü mütemādī olup *(289:28). [niçe niçe,]*
7. Bu eṣnāda resen-bāzlar üslūb-ı sābıḳ üzere **nice nice** bāzī ve sāʾir ṣuʿbede-bāzān-ı suḫre-sāz *(316:26). [nice nice,*
8. belki daḫi **nice nice** ġarāʾib-i mahāret ve ʿacāʾib-i bī-nihāyet-i bāʿiṯü'ş-şeṭāreti *(347:30). [nice nice,]*

nice olacaġı: *Nasıl, ne şekilde olmak.*

tüskürme **nice olacaġı** reʾyü'l-ʿayn görüldi *(229:24). [nice olacaġı, -acaġ, -ı]*

niçün: *Neden.*

niçün bize işʿār itmediñ ki seni rākib-i semend-i saʿādet-mend-i ʿālem-pesend itmekle *(261:8). [niçün,]*

nidā: *Çağırma, ses etme.*

içinde rubʿ sāʿat miḳdārı ḳarār itmedin refʿ-i ḫayme içün **nidā** ve senbīlleriñ *(317:33). [nidā,]*

nigāh eyle: *Bakmak, görmek.*

Çeşm-i ʿibretle **nigāh eyle** bu fülküñ seyrine *(185:13). [nigāh eyle,]*

nigāh-der-dīde-i hūbān: *Güzellere özgü bakış.*

nigāh-der-dīde-i ḫūbān gibi şeref-baḫş-ı ḳudūm-i pinhān olup bir miḳdār *(365:25). [nigāh-der-dīde-i ḫūbān,]*

nigāh-endāz-ı temāşā olanlar: *Görmek, şahit olmak.*

nigāh-endāz-ı temāşā olanlar düm-i dīdelerin ġavvās-ı deryā-yı pür-gevher oldı şanup *(369:25). [nigāh-endāz-ı temāşā olanlar, -an, -lar]*

nigāh-gūşe-i iltifāt-ı āṣafīye: *Sadrazamın göz ucuyla yüzünü çevirip bakması.*

nigāh-gūşe-i iltifāt-ı āṣafīye muntaẓır olmalarıyla teşrīflerinde *(148:29). [nigāh-gūşe-i iltifāt-ı āṣafīye, -y, -e]*

nigāh-gūşe-i iltifātlarına: *Göz ucuyla dönüp bakmak.*

nigāh-gūşe-i iltifātlarına şāyān oldığını iʿlān ve bu ṣūret ile daḫi *(172:7). [nigāh-gūşe-i iltifātlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

nigāh-ı çeşm-i tātārlarından: *Çekik gözlerin bakışı.*

nigāh-ı çeşm-i tātārlarından kirişme-i iltifāt ḥiss idenler mestāne naʿra-zenān olup beyt *(278:26). [nigāh-ı çeşm-i tātārlarından, -lar, -ı, -n, -dan]*

nigāh-ı ḥasret eyler: *Hasretle bakmak.*

mefhūmını söyler ve çeşm-i bismil gibi ḥayrān ḥayrān **nigāh-ı ḥasret eyler** idigi *(237:16). [nigāh-ı ḥasret eyler, -r]*

nigāh-ı ḥayret-i ḥużżārı: *Şaşkın bakış, meydanda olan kişilerin şaşkınlık içinde bakması.*

ile **nigāh-ı ḥayret-i ḥużżārı** tāʾir-i āteş-dīde gibi ser-geşte vü āvāre eyledi ve *(158:6). [nigāh-ı ḥayret-i ḥużżārı, -ı]*

nigāh-ı iltifāt-ı mülūkāneye: *Sultanın iltifat görmesi.*

daḫi iki ʿaded esb-i Türkmānī **nigāh-ı iltifāt-ı mülūkāneye** erzānī ve raḫt u bisāṭları *(199:10). [nigāh-ı iltifāt-ı mülūkāneye, -y, -e]*

nigāh-ı ʿişve-gerleri: *İşveli bakış.*

nigāh-ı ʿişve-gerleri ile ḫāne-ḫarābān-ı ʿaşḳa erre-i müjgān-ı çeşm-i iltifātı *(296:20). [nigāh-ı ʿişve-gerleri, -ler, -i]*

nigāh-ı neyzenāne: *Neyzene yakışır bakış.*

nigāh-ı neyzenāne ve naġme-i şūr-efgen-i muʿāraża-i muḫālifāne *(291:6). [nigāh-ı neyzenāne,]*

nigāh-ı raġbetlerin: *İstek bakışı.*

iʿāde ve **nigāh-ı raġbetlerin** nuḫbe-i ciyād-ı şāfināt olan sābıḳu'ẕ-ẕikr ata *(344:1). [nigāh-ı raġbetlerin, -ler, -in]*

nigāh-ı şefkate: *Şefkatli, sevgi dolu bakış.*

Ben bir **nigāh-ı şefḳate** lāyıḳ degil miyim *(237:14). [nigāh-ı şefḳate, -e]*

nigāh-ı temāşāyiyānı: *Seyircilerin bakışları.*

ile **nigāh-ı temāşāyiyānı** kebūter-i āteş-girifte gibi vaḳf-ı gerdiş-i ḥayret eyledi *(202:25). [nigāh-ı temāşāyiyānı, -ı]*

nigār-ı tābende-şūret: *Parlak yüzlü suret.*

mümāsil bir **nigār-ı tābende-şūret** erbāb-ı temāşāya ʿarż-ı ṭalʿat eyleyerek *(257:30). [nigār-ı tābende-şūret,]*

nigāşte-i şemşīr-i ebruvān: *Kaşlarının kılıcına yazılmış.*

mażmūnı **nigāşte-i şemşīr-i ebruvān** ve süveydā-yı derūn-ı ser-bürehnegān-ı ʿaşḳ u cünūn *(240:9). [nigāşte-i şemşīr-i ebruvān,]*

nigāşte-i serā-perde-i her heft-gerde itdürmeleri: *Her yedi seyyarenin çadırına nakşettirmek.*

beytini **nigāşte-i serā-perde-i her heft-gerde itdürmeleri** ile cilve-gāh-ı ḳabūle *(277:21). [nigāşte-i serā-perde-i her heft-gerde itdürmeleri, -dür, -me, -ler, -i]*

Niġbolılı Aḥmed: *Zamanın en önemli tüfek ustalarından, Niğbolulu Ahmet Usta.*

Ḥācı Muṣṭafā ve Molla Meḥemmed ve **Niġbolılı Aḥmed** nām esātiẕe-i meşhūre kārı *(165:4). [Niġbolılı Aḥmed,]*

Nigdeli ʿAlī Aġa: *III. Ahmet döneminde silahtar ağalığı görevinde bulunmuş devlet hizmetlisi.*
1. ṭopçıbaşı İbrāhīm Aġa ve sipāh aġası Meḥemmed Beg ve silāḥdār aġası **Nigdeli ʿAlī Aġa** *(148:15). [Nigdeli ʿAlī Aġa,]*
2. **Nigdeli ʿAlī Aġa** ṭarafından keẕālik üç ṭonluḳ dībā-yı ʿacem ve *(249:22). [Nigdeli ʿAlī Aġa,]*

nigeh-bān eylediler: *Gözcü, nöbetçi yerleştirmek.*

ṭaşrasında birḳaç çavuş ve ḫademeden dört beş ṣāḥib-i baṣīret ü hūşı **nigeh-bān eylediler** *(317:31). [nigeh-bān eylediler, -di, -ler]*

nigeh-i fitne-hırāş: *Ortalık karıştırıcı bakış.*

Ṣanʿatı ol **nigeh-i fitne-ḫırāş** *(240:7). [nigeh-i fitne-ḫırāş,]*

nigehler eyledi: *Bakmak.*

Nigehler eyledi dest-erre gibi āmed-şüd *(297:1). [nigehler eyledi, -di]*

nigīn-dān: *Far. Yüzük kutusu, mahfaza ve kesesi.*

gūyā faṣṣı ḳonmamış **nigīn-dāna** dönmüş idi *(174:10). [nigīn-dāna, -a]*

nigīn-dān-ı ḥaşmet ü temkīn ü iclāl: *Büyük, ağır ve göz kamaştırıcı yüzük evi.*

naḫcīr-i iḳbāl fiṭrākine beste-kemend ḫāne-i zīni **nigīn-dān-ı ḥaşmet ü temkīn ü iclāl** *(369:18). [nigīn-dān-ı ḥaşmet ü temkīn ü iclāl,]*

nigūn-sār ol: *Baş aşağı bir durumda olmak.*
1. ḥaẕīże **nigūn-sār oldığı** ḥālde perrān oldı Bu ġarībe-i ʿacāʾib dehān-ı ḫalḳı *(213:5). [nigūn-sār oldığı, -dığ, -ı]*
2. **Nigūn-sār olup** indi itmedi bir ferde istimdād *(213:16). [nigūn-sār olup, -up]*
3. aġzına ve gāh gelūsına mümāss eyledi ve ḳılıçlarıñ üzerinde **nigūn-sār olup** bir *(247:28). [nigūn-sār olup, -up]*geşt ü
4 güẕār itdikçe üstādı şākirdiniñ başı üzere **nigūn-sār oldığı** ḥālde *(247:32). [nigūn-sār oldığı, -dığ, -ı]*

nihāde: *Hazır olmak, bulunmak.*

nihāde iken ʿamel-i yesīr ile ḳullelerin fānūs-ı ḫayāl miṣāli serīʿan *(187:22). [nihāde,]*

nihāde: *Koymak, yerleştirmek.*
1. mevāżıʿına **nihāde** ve cümle *(149:23). [nihāde,]*
2. Sezā olsa **nihāde** pīş-taḫta *(162:6). [nihāde,]*
3. ol şīşeleriñ üzerine daḥi bir ṭabla **nihāde** ve ol ṭablaya daḥi üç *(176:7). [nihāde,]*
4. üzere **nihāde** iken göz göre nice görülmemiş raḳṣ u şīve ile cilve-rīz oldı *(210:9). [nihāde,]*
5. **nihāde** ve āġūş gibi güşāde eyleyüp ve aña muttaṣıl şemşīrlere muḳābil iki çenberi *(247:13). [nihāde,]*
6. Ve se-pālar üzere **nihāde** Anḳād Aġanıñ dest-sāz-ı īcādı nice kebīr ü nā-dīde *(269:24). [nihāde,]*
7. **nihāde** ve ellerin yere ve arḳasın şemşīre mümāss idüp bī-cāme vü libās ve *(303:13). [nihāde,]*
8. Ve bir zūr-bāz daḥi zemīne iki şemşīri **nihāde** ve keskin cānibine püş-dāde oldığı *(317:10). [nihāde,]*
9. **nihāde** ve buḳaġı vü resenler āmāde itdürüp ve miyān-ı meydān-ı sūra bir çadır ḳurdılar *(317:26). [nihāde,]*
10. ḫāric-i bāb-ı hümāyunuñ bir ṭarafına **nihāde** ve ālāy tamām olduḳdan *(371:24). [nihāde,]*

nihāde eyledigi: *Yerleştirmek.*

nihāde eyledigi rīsmān-ı bārīkiñ bir ṭarafını ẕirve-i sütūndan zemīne *(243:12). [nihāde eyledigi, -dig, -i]*

nihāde eyleyüp: *Dayamak.*

meşʿal ve miyānına bir ḫum sitāde ve nevk-i sinānı başına **nihāde eyleyüp** *(209:31). [nihāde eyleyüp, -y, -üp]*

nihāde olunduḳdan: *(Hediyeler) Sermek.*

dirhem bir sīm sīnī ber-vetīre-i muʿtāde zemīn-i ḍarāʿate **nihāde olunduḳdan** ṣoñra *(238:3). [nihāde olunduḳdan, -un, -duḳ, -dan]*

nihāde olunsa: *Saplanmak.*

nihāde olunsa şemşīr-i berḳ-miṣāl bir cānibinden bir cānibine güẕer itmemek *(209:28). [nihāde olunsa, -un, -sa]*

nihāde vü mevżūʿ: *Konulmak, yerleştirilmek.*

anlar içün maḫṣūṣ ḳılınup kāʾideleri üzere dört beş iskemle **nihāde vü mevżūʿ** *(337:36). [nihāde vü mevżūʿ,]*

nihāde-i baġal-i iʿtirāf eylediler: *(Matara) İtiraf koltuğuna asmak.*

temāşā itmedik deyu inṣāf ve āfitābe-i taḥsīn ü teslīmi **nihāde-i baġal-i iʿtirāf eylediler** *(339:30). [nihāde-i baġal-i iʿtirāf eylediler, -di, -ler]*

nihāde-i maḥfaẓa-i iʿzāz: *(Hediye için) Saygı mahfazasına konulmak.*

Şerḥ-i Āyāt-ı Erbaʿīni **nihāde-i maḥfaẓa-i iʿzāz** ve maʿrūż-ı naẓar-gāh-ı ḫudāvend-i mümtāz ḳılınup *(190:17). [nihāde-i maḥfaẓa-i iʿzāz,]*

nihāde-i maʿrūż-ı ʿubūdiyyet ḳılınup: *(Hediye) Kulluk sergisine serilmek.*

nihāde-i maʿrūż-ı ʿubūdiyyet ḳılınup *(322:2). [nihāde-i maʿrūż-ı ʿubūdiyyet ḳılınup, -up]*

nihāde-i mevḳiʿ-i redd ü ḳabūl: *(Hediye) Red ve kabul mevkiine yerleştirmek.*

ile bir zer-kār meges-rān hediyyelerin teberrüken **nihāde-i mevḳiʿ-i redd ü ḳabūl** *(313:13). [nihāde-i mevḳiʿ-i redd ü ḳabūl,]*

nihāde-i süfre-i iḫtişāş olundı: *Özel sofra kurulmak.*

nān-ı ḫāṣṣ ile anlar içün **nihāde-i süfre-i iḫtişāş olundı** Ve yigirmi ʿaded mancana *(265:6). [nihāde-i süfre-i iḫtişāş olundı, -un, -dı]*

nihāde-i zemīn-i ʿubūdiyyet: *Bağlı (ellerini) yere koymak.*

riʿāyet ve püşt-dest-i ḍarāʿati **nihāde-i zemīn-i ʿubūdiyyet** ve yüz yerde *(209:4). [nihāde-i zemīn-i ʿubūdiyyet,]*

nihād-ı ḥadd-şinās-ı edeb-i iʿtiyādı: *(Kırımî Mehmed Efendi) Edepli ve haddini bilir kişilik.*

sūʿ-i edebdir deyu **nihād-ı ḥadd-şinās-ı edeb-i iʿtiyādı** defter-i hedāyāda tekşīr-i sevāda *(354:21). [nihād-ı ḥadd-şinās-ı edeb-i iʿtiyādı, -ı]*

nihāl-i erġavānī-i mināre-sīmālar: *Minare görünüşlü, kızıl çiçekli fidanlar.*

nihāl-i erġavānī-i mināre-sīmālar gibi naḫl-i sūrī-i ser-keşīde-bālālar hezār zīb ü zīnet *(364:28). [nihāl-i erġavānī-i mināre-sīmālar, -lar]*

nihāl-i ḫuceste-fāl-i vücūd-ı saʿīdleri: *(III. Ahmet'in şehzadeleri için) Kutlu varlıların şanslı fidanları.*

nihāl-i ḫuceste-fāl-i vücūd-ı saʿīdleri ictinā-yı ḫitān-ı meymenet-iştimāle *(140:16). [nihāl-i ḫuceste-fāl-i vücūd-ı saʿīdleri, -ler, -i]*

nihāl-i ʿizz ü iḳbāllere: *(Sultan Mehmet ve Sultan Mustafa) Değerlilik ve mutluluk fidanları.*

çuḳa-dār-ı cihān-dārī ol **nihāl-i ʿizz ü iḳbāllere** sāye-vār ḳafā-dār olup ṭarafeyn-i reh-güẕāra *(370:16). [nihāl-i ʿizz ü iḳbāllere, -ler, -e]*

nihān: *Saklı, gizli.*
1. Peyġūle-i tārīk-i meẕelletde **nihāndır** *(329:12). [nihāndır, -dır]*
2. Ceyb-i ṣadef ü kīse-i ḳaʿrında **nihāndır** *(331:10). [nihāndır, -dır]*
3. Var ise ʿayān eyle hele bāña **nihāndır** *(332:4). [nihāndır, -dır]*

nihān eyledi: *Gizlemek.*

Teh-perde kilīminde **nihān eyledi** çeşmiñ *(295:2). [nihān eyledi, -di]*

nihān idüp: *Gizlemek.*

verā-yı deff-i pür-tef-i ḫurşīdde çihre-i nūr-behresin **nihān idüp** şiʿr *(221:21). [nihān idüp, -üp]*

nihān itdi: *Gizlemek.*

Mühre-i encüm-şümārı **itdi** destinde **nihān** *(276:5). [nihān itdi, -di]*

nihān itseler: *Gizlemek.*

ṣıyānet içün perde-i siyeh-gūn-ı mūyında **nihān itseler** semmūrda beyża gibi *(163:18). [nihān itseler, -se, -ler]*

nihān-hāne-i ġurūba: *Güneşin gizlendiği ev.*

nüzūl yaʿnī āfitāb-ı cihān-tāb **nihān-ḫāne-i ġurūba** müşūl u ḳufūl idüp *(308:3). [nihān-ḫāne-i ġurūba, -a]*

nihānī: *Gizli, gizlice.*

ile **nihānī** çekildigini derk itmeyüp bu ḫāletle ip üstinde raḳs u cilvelerine *(258:35). [nihānī,]*

nihāye-i merātib-i āmāle: *Ulaşılması ümit edilen basamakların sonuncusu.*

perverde ṭāʾir-i ḥaremidir bidāye-i ḥālinden **nihāye-i merātib-i āmāle** vuṣūlına *(145:24). [nihāye-i merātib-i āmāle, -e]*

nihāyet: *Evc, son, gayet.*
1. ṭopçıbaşı ve ṭop ʿarabacıbaşı żābiṭān ve neferātları ile cebeciyān ālāyları **nihāyetinde** *(366:3). [nihāyetinde, -i, -n, -de]*
2. Ser-bölük-i cerrāḥān ve ʿörf ve muvaḥḥidī kürk ile bunların **nihāyetinde** *(367:1). [nihāyetinde, -i, -n, -de]*

n'iḫtimāl: *Ne ihtimal, olanak dışı.*

Bu eger ṣaḥrā ise ol keştī olmaḳ **n'iḫtimāl** *(185:3). [n'iḫtimāl,]*

nikāb: *Yüz örtüsü, peçe, yaşmak.*
1. Gider **niḳābı** şeh-i māh-ı ṭalʿatıñ geliyor *(179:24). [niḳābı, -ı]*
2. Ber-efgen ez-ʿiẕār-ı ḫod **niḳāb** āheste āheste *(238:27). [niḳāb,]*

nikāb çekdi: *Örtmek.*

Çihre-i pür-nūrına **çekdi niḳāb** *(217:3). [niḳāb çekdi, -di]*

nikāb-ı çihre-i ḥişār olup: *Kale duvarının yüzünün örtüsü.*

atılan ṭop u tüfeng ü ḫumbaranıñ dūd-ı bārūtı **niḳāb-ı çihre-i ḥişār olup** *(188:13). [niḳāb-ı çihre-i ḥişār olup, -up]*

nikāb-ı ruhsāre-i āfitāb olmaġla: *Güneşin yüzünü kapatması.*

emaret-i bārān olup cā-be-cā perde-i seḥāb **niḳāb-ı ruḫsāre-i āfitāb olmaġla** *(257:13). [niḳāb-ı ruḫsāre-i āfitāb olmaġla, -maġ, -la]*

nīk-ḫıṣāl ü ercemend: *(III. Ahmet'in Şehzadesi Mehmet) İyi huylu ve şerefli.*

nīk-ḫıṣāl ü ercemend şeh-zāde Sulṭān Meḥemmed ve zīver-i taḫt-ı salṭanat *(140:10). [nīk-ḫıṣāl ü ercemend,]*

nīme-i bedenlerin: *Bedenin yarısı.*

ṣūreti ibdāʿ ve ol şibhiñ içinde **nīme-i bedenlerin** iḫfā idüp ḳalıb-ı meẕkūrı feres *(157:20). [nīme-i bedenlerin, -ler, -in]*

nīme-i kurṣ-ı māh-ı şeb-tābdır: *Geceyi aydınlatan yarım ay.*

mükḥüle-i sīmīni ki **nīme-i ḳurṣ-ı māh-ı şeb-tābdır** taḳlīb-i dest-i ḳudret ile ser-nigūn görinüp *(249:34). [nīme-i ḳurṣ-ı māh-ı şeb-tābdır, -dır]*

nīme-i menzile: *İpin ortası.*

yüriyüp **nīme-i menzile** resīde olduḳda bī-bāk u nā-tersān ne terāzū ve ne mīzān *(259:17). [nīme-i menzile, -e]*

nīme-i rāh-ı hübūṭında: *İniş yolunun yarısı.*

nā-resīde ve kebūter-i tīz-per-i āh-ı şeb-gāh **nīme-i rāh-ı hübūṭında** *(269:26). [nīme-i rāh-ı hübūṭında, -ı, -n, -da]*

nīme-i sütūna: *Sütunun yarısı.*

baʿde'l-ʿaṣr ʿurūca āġāz ve bir sāʿat miḳdārı vaḳitde **nīme-i sütūna** *(362:27). [nīme-i sütūna, -a]*

niʿme'l-bedel-i raʿd-ı bāriḳ oldı: *(Top şenlikleri) Şimşekli gök gürültüsünün yerine geçmek.*

envār-ı lāmiʿa-i ferec baʿde'ş-şidde şārıḳ ve ṭop şenlikleri **niʿme'l-bedel-i raʿd-ı bāriḳ oldı** *(326:16). [niʿme'l-bedel-i raʿd-ı bāriḳ oldı, -dı]*

niʿmet: *İyilik, lütuf, ihsan.*
1. Bu **niʿmetiñ** idelim şükrin añlayup ḳadrin *(135:15). [niʿmetiñ, -iñ]*
2. ve **niʿmete** nużżār olanlar sedd-i dehān-ı güft-gū ve teşḫīẕ-i dendān-ı ārzū ve *(265:28). [niʿmete, -e*
3. Kendi bir niʿmet-i Ḥaḳḳ **niʿmeti** ḫalḳa mebẕūl *(273:28). [niʿmeti, -i]*
4. ṭaʿām ḫāżır ve çeşm-i ārzū-yı ḫużżār **niʿmete** muntaẓır olmağın ḫażret-i şāḥib-i devlet *(306:9). [niʿmete, -e]*

niʿmet-ḫāne-i ʿināyet-i pādişāhīden: *Padişahın yardım azıklarının sunulduğu aş evi.*

recāsıyla ʿarż olunduḳda **niʿmet-ḫāne-i ʿināyet-i pādişāhīden** *(189:27). [niʿmet-ḫāne-i ʿināyet-i pādişāhīden, -den]*

niʿmet-i celīle-i pür-meymenetiñ ṣadaka-i şükrānesi: *Uğurlu ve değerli bağışın şükran sadakası.*

resīde-i farḳ-ı Ferḳadān eyledigi manẓūr-ı düstūrī olup bu **niʿmet-i celīle-i pür-meymenetiñ ṣadaka-i şükrānesi** *(244:4). [niʿmet-i celīle-i pür-meymenetiñ ṣadaka-i şükrānesi,]*

niʿmet-i celīleye: *Büyük nimet.*

mülāḥaẓa buyurmaġla bu **niʿmet-i celīleye** hezār hezār şükr-i Yezdān ve *(371:1). [niʿmet-i celīleye, -y, -e]*

niʿmet-i dīdār-ı şehriyārī: *Sultanın yüzünün nimeti.*

daḫi şeref-mend-i mürāfaḳat ve **niʿmet-i dīdār-ı şehriyārī** ile bir güne żiyāfet *(265:26). [niʿmet-i dīdār-ı şehriyārī,]*

niʿmet-i güsterde: *Yiyeceklerin döşenmesi.*

ḳadar ṭabla pilāv u zerde ve sāʾir **niʿmet-i güsterde** iḥżār u taʿbiye ve her biri *(350:1). [niʿmet-i güsterde,]*

niʿmet-i ḥakk: *Hakkın bağışı.*

Kendi bir **niʿmet-i Ḥaḳḳ** niʿmeti ḫalḳa mebẕūl *(273:28). [niʿmet-i ḥaḳḳ,]*

niʿmet-i ḫayātdan: *Hayatın nimeti.*

ḫavāle-i milʿaḳa-i naẓar eyleyenler **niʿmet-i ḫayātdan** ʿażż-i baṣar ārzū itse daḫi *(359:15). [niʿmet-i ḫayātdan, -dan]*

niʿmet-i iḥsāna: *Bağış nimeti.*

ḳabża ḳabża altun ile ikrām u taṭyīb idüp celīl ü ḥaḳīr ve ṣaġīr ü kebīri **niʿmet-i iḥsāna** *(361:2). [niʿmet-i iḥsāna, -a]*

niʿmet-i medḥ u senāyı: *Övgü ve dua nimeti.*

kefçe-i dest-i duʿā ile **niʿmet-i medḥ u şenāyı** āmīḫte ve eşk-i ḍarāʿati gülāb gibi *(301:6). [niʿmet-i medḥ u şenāyı, -y, -ı]*

niʿmet-i şādī: *Şenlik azığı.*

Çekildi **niʿmet-i şādī** cihāniyān üzre *(349:2). [niʿmet-i şādī,]*

niʿmet-i velīme: *Şölen sunma, verme.*

Mebẕūl çü **niʿmet-i velīme** *(125:10). [niʿmet-i velīme,]*

niʿmetiñ şükrānesi: *Lütuf borcu.*

ve bu **niʿmetiñ şükrānesi** içün āmāc-ı tīr-i nigāhı olanlara ṣarf-ı zer-i bī-şümār eylediler *(359:11). [niʿmetiñ şükrānesi,]*

nīm-mürde-i ekdār-ı rūzgāra: *Hayatın sıkıntıları yüzünden yarı ölü halde bulunan.*

tevcīh-i nigāh-ı iltifāt ve nuṭḳ-ı cān-baḫşları ile bu **nīm-mürde-i ekdār-ı rūzgāra** *(260:11). [nīm-mürde-i ekdār-ı rūzgāra, -a]*

nīm-sāʿat: *Yarım saat.*
1. bir çarḫ-ı felek fişegi daḫi ustura çarḫı gibi deverān ve eṭrāfa **nīm-sāʿat** miḳdārı *(172, 26). [nīm-sāʿat,]*
2. **nīm-sāʿat** miḳdārı şināh u ḥareket ve ḫalḳa-i çeşm-i nuẓẓārı *(351:30). [nīm-sāʿat,]*

nīmtāne kürk: *Gömlek üzerine giyilen kollu kürk.*
1. bostāncıbaşı aġa selīmī ve **nīmtāne kürk** geyüp *(305:28). [nīmtāne kürk,]*
2. selīmī ve **nīmtene kürk** ve ḳaṭīfe şalvār ve çerkesī filār ve raḫt-ı dīvān ve sāʾir *(364, 36). [nīmtene kürk,]*
3. sarāy-ı cedīde varınca ṣaff-beste-i selām olup cebecibaşı daḫi **nīmtene kürk** ve *(365, 38). [nīmtene kürk,]*

nīm-zirāʿ: *Dirsekten parmağa kadar olan ölçünün yarısı.*

iẓhār eyledi ve **nīm-ẕirāʿ** miḳdārı bir ṭūlānī şemʿ-dānı başı üzerine *(210:3). [nīm-ẕirāʿ,]*

nīreng-i füsūn: *Büyü tılsımı.*

her şükūfesiniñ resmi erbāb-ı temāşāya **nīreng-i füsūn** ve her çemen-i sebze-gūnun rīze-i sengi *(269:33). [nīreng-i füsūn,]*

nişādırsız kalaylar çeküp: *Küfür etmek.*

gāh fişekler atup ṭarrāḳa-engīz ve gāh **nişādırsız ḳalaylar çeküp** ḫande-ḫīz oldılar *(315:31). [nişādırsız ḳalaylar çeküp, -üp]*

nişān: *Iz, işaret, belirti.*
1. nümāyān oldı ki zebān-ı zebāne **nişān** ʿāciz-i tavṣīf ü beyāndır Bunlar *(278:8). [nişān,]*
2. Mā-dūna da teşbīh cevāzına **nişāndır** *(332:16). [nişāndır, -dır]*

nişān: *(Ateş topu) Döndürmek.*

yer yer meşāʿil-i lemʿa-feşān ile kūy-ı zemīni küre-i nārdan **nişān** ve *(195:9). [nişān,]*

nişān: *Andırır, benzer.*
1. Dūde-i Ṭopçıyānı nümūdār-ı ḳalʿa-i mār eyleyen ejder-i āteşīn-demden **nişān** otuz ʿaded *(232:5). [nişān,]*
2. Cebel-i Eḥrāmdan **nişān** bir kūh-pāre-i girān geh miyān-ı meydānda bir sedd-i sedīd *(264:7). [nişān,]*
3. Kār-gāh-ı ṣanʿatlarından **nişān** bir taḫt-ı revānı zer ü zīverle *(334:8). [nişān,]*
4. ʿarṣa-i meydān feżā-yı maḥşerden **nişān** ve beş on biñ *(348:18). [nişān,]*

nişān: *Bildirmek, duyurmak.*

nişān ve zebāne-i ḫaber-resān-ı ṭop-ı bārikā-feşān iʿlān u īẕān itmegin ṭaʿām gelmek *(319:21). [nişān,]*

nişān: *Görünmek.*

ki miyān-ı şuʿle vü duḫānda semender-i āteş-āşiyāndan **nişān** ve ṭūfān-ı ḫurūşān-ı nīrānda *(356:28). [nişān,]*

nişān eyleyüp: *Nişan almak, hedef belirlemek.*

ṣoñra cā-be-cā āsumānī fişekler perrān ve her biri burc-ı tīri **nişān eyleyüp** oḳ yılanı *(252:28). [nişān eyleyüp, -y, -üp]*

nişān eyleyüp: *Benzemek.*

mertebeler nümāyān ve küre-i zemīni keştī-i Nūḥdan **nişān eyleyüp** *(325:14). [nişān eyleyüp, -y, -üp]*

nişān olan: *Mühürlemek.*

şīve-i iʿlām-ı irāde-i hümāyūna muṭābıḳ naḫl-ı sürī-i nūr-efşāna **nişān olan** *(139:13). [nişān olan, -an]*

nişān ol: *Benzemek.*
1. ve ḥişār-ı nüh bārū-yı āsumāndan **nişān oldıġın** nümāyān itdikden ṣoñra ḳalʿayı *(264:2). [nişān oldıġın, -dıġ, -ın]*
2. edīm-i şaṭranca **nişān oldı** ve ḳalʿa-i meẕkūre daḫi geh *(264:6). [nişān oldı, -dı]*
3. sefīne-i Nūḥdan **nişān olan** meydān-ı sūr anlarıñ daḫi ḥużūrı ile işābet-i ʿaynü'l-kemālden *(347:22). [nişān olan, -an]*
4. **nişān olup** giryān giryān secde-güẕār-ı şükr-i Yezdān olmuşlar idi *(371:5). [nişān olup, -up]*

nişān olduḳda: *Hedef olarak belirlenmek.*

Ṣavāʿiḳ-i medāfiʿ-i raʿd-āvāz bāriḳa-feşān-ı ḥulūl-i vaḳt-i ʿaṣra **nişān olduḳda** *(159:24). [nişān olduḳda, -duḳda]*

nişān oldukda: *Belirtmek, duyurmak.*

nişān olduḳda hübūb-ı rüzgār-ı şedīd gül-naḫl-i ḳāmet-i sidre-ḫırām-ı ḫudāvendigārīniñ *(172:13). [nişān olduḳda, -duḳda]*

nişān ṭaşı: *Atılan okları hesaplamak, mesafeyi belirlemek için kullanılan taşlar.*

nişān ṭaşı gibi īstāde ve dervāze-i sāye-bān-ı hümāyūnda şenlik seyrine *(252:9). [nişān ṭaşı,]*

nişān vir: *Göstermek, benzemek.*
1. kākül-i zerd-gūn-ı perīşān-ı ḫūbān-ı perī-veşāndan **nişān virdi** Ve *(172:25). [nişān virdi, -di]*
2. ve mehçe-i aʿlāmı ṭāvūs-ı mülemmāʿ-per-i bām-nişīnden **nişān virdi** *(196:32). [nişān virdi, -di]*
3. **nişān virüp** Ḫalīl Ḳolı dürlü dürlü bāzīçe-i ḫande-fermāya germ-āġāz *(255:3). [nişān virüp, -üp]*
4. semender-i āteş-nişīnden **nişān virüp** sipend-i şuʾle-dīde gibi cehān ve *(279:13). [nişān virüp, -üp]*

nişān-āver oldı: *Öyle olmuş gibi görünmek.*

nişān-āver oldı *(222:3). [nişān-āver oldı, -dı]*

nişāncı Muṣṭafā Paşa: *Nişancı Mustafa Paşa, 26 Ağustos 1717-9 Mayıs 1718 tarihleri arasında nişancılık yapmış Osmanlı devlet adamı.*
1. saʿādetlü **nişāncı Muṣṭafā Paşa** ḫażretleri ve ṣadr-ı Anaṭolı Paşmaḳçı-zāde faẕīletlü Es-seyyid ʿAbdullāh Efendi *(198:17). [nişāncı Muṣṭafā Paşa,]*
2. nişāncı **Muṣṭafā Paşa** ḫażretleri ve ṣadreyn efendiler ḫażerātı ile anda *(201:20). [nişāncı Muṣṭafā Paşa,*
3. nişāncı **Muṣṭafā Paşa** ve defter-dār efendi otaġ-ı żiyāfete ḳadem-zen-i tebcīl oldılar *(248:10). [nişāncı Muṣṭafā Paşa,]*

4. ve cānib-i yesārda saʿādetlü **nişāncı Muṣṭafā Paşa** ḥażretleri ve *(286:29). [nişāncı Muṣṭafā Paşa,]*
5. Ve süfre-i şāniyede Marʿaş vālīsi İbrāhīm Paşa ve saʿādetlü **nişāncı Muṣṭafā Paşa** *(306:17). [nişāncı Muṣṭafā Paşa,]*
6. **nişāncı Muṣṭafā Paşa** ḥażretleri daḫi ḥāżır olup ve veḳāyiʿ-nüvīs-i devlet *(310:7). [nişāncı Muṣṭafā Paşa,]*
7. Ve süfre-i şāniyede silāḥ-dār İbrāhīm Paşa ve saʿādetlü **nişāncı Muṣṭafā Paşa** *(319:30). [nişāncı Muṣṭafā Paşa,]*
8. ve **nişāncı Muṣṭafā Paşa** ḥażerātına daḫi ser-ā-sere ḳaplu semmūr kürkler *(374:29). [nişāncı muṣṭafā paşa,]*

nişāncı paşa: *Mustafa Paşa. Padişah divanı üyesi olan, antlaşma, berat, ferman gibi belgelere tuğra çeken görevli.*
1. İrtesi cumʿa güni **nişāncı paşa** ḥaẕretleri daḫi aḫşāma ḳarīb sūr emīni ile *(152:1). [nişāncı paşa,]*
2. saʿādetlü **nişāncı paşa** ḥażretleri ile ḳapūdānā-yı hümāyūnda faṣṣ-ı nigīn-dān-ı ṣuffe-i ṣafā *(256:24). [nişāncı paşa,]*
3. Süfre-i ūlāda Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa ve **nişāncı paşa** ḥażretleri *(338:19). [nişāncı paşa,]*

nişān-dāde: *Benzemek.*

ḥavżından **nişān-dāde** ve refte refte inkisāb-ı seyl-engīzi ziyāde olmuş idi *(325:10). [nişān-dāde,]*

nişānde itmege: *Dikmek.*

ḳanadīl vaẕʿı içün gönder taʿbīr olunur şırıḳları yerlü yerine **nişānde itmege** *(152:8). [nişānde itmege, -meg, -e]*

nişāne: *Nişan taşı.*

Bülend-menziletā bir **nişāne** dikdiñ kim *(273:15). [nişāne,]*

nişāne-i nüşābe-i reşk ü bīm: *Korku ve kıskançlık okuna hedef olmak.*

ki çeşm-i aʿdāyı **nişāne-i nüşābe-i reşk ü bīm** ve lisān-ı duʿā-resān-ı aḥibbāyı *(273:10). [nişāne-i nüşābe-i reşk ü bīm,]*

nişān-gāh-ı āmāl: *İsteklerin ulaşacağı yer.*

nişān-gāh-ı āmāl ve āmāc-ı tīr-i hevāʾī-i ḫ̆āhiş itdiler ve ʿaẕīmü'l-cism *(312:5). [nişān-gāh-ı āmāl,]*

nişān-gāh-ı cirīd-i teʾsīr itdigi: *Ok tesirli ciridi doğrultmak.*

nişān-gāh-ı cirīd-i teʾsīr itdigi ḳarīn-i istiḥsān oldıġın hūy u hāy-ı serhengān *(358:31). [nişān-gāh-ı cirīd-i teʾsīr itdigi, -dig, -i]*

nişān-gāh-ı sübḥa-i cemʿiyyet olan: *(Ali Paşa) Toplulukta bulunanlar arasında tespih nişanı (tepeliği) gibi yer almak.*

nişān-gāh-ı sübḥa-i cemʿiyyet olan vüzerā-yı müşārün-ileyhā yaʿnī ʿAlī Paşa *(215:33). [nişān-gāh-ı sübḥa-i cemʿiyyet olan, -an]*

nişān-gāh-ı tīr-endāzān olan: *Ok atanların hedef yeri.*

nişān-gāh-ı tīr-endāzān olan hedef-i ceres der-ḳafā gibi def-i sīmīn-celāzil-i āsumānıñ *(197:4). [nişān-gāh-ı tīr-endāzān olan, -an]*

nişān-ı naʿlçe-i pāyı: *Ayağın nalça izi.*

gösterdiler ve baʿdehū **nişān-ı naʿlçe-i pāyı** mehçe-i aʿlām-ı şāhān-ı cihān olan *(302:24). [nişān-ı naʿlçe-i pāyı, -ı]*

nişān-ı naʿlçe-i pāyına: *Ayağın nalça izi.*

Ḳıldı **nişān-ı naʿlçe-i pāyına** naẓar *(302:30). [nişān-ı naʿlçe-i pāyına, -ı, -n, -a]*

nişān-ı tār-ı mısṭār: *Doğru çizginin izleri.*

Kāġıdda **nişān-ı tār-ı mısṭār** *(126:8). [nişān-ı tār-ı mısṭār,]*

nişān-zede-i evtād-ı rāsiha-i taṣmīm ü taʿyīn itdiler: *Sağlam kazıklarla işaretlercesine kesin olarak kararlaştırmak ve belirlemek.*

nişān-zede-i evtād-ı rāsiḫa-i taṣmīm ü taʿyīn itdiler *(148:20). [nişān-zede-i evtād-ı rāsiḫa-i taṣmīm ü taʿyīn itdiler, -di, -ler]*

nişān-zede-i ḫayṭü'ş-şuʿā-ı hūr eyleyeli: *Güneşin ışın ipliğiyle işaretlemek.*

ḳumāş-ı sefīd-gūn-ı düvāzde-endāze-i nehārı **nişān-zede-i ḫayṭü'ş-şuʿā-ı hūr eyleyeli** *(302:3). [nişān-zede-i ḫayṭü'ş-şuʿā-ı hūr eyleyeli, -y, -eli]*

nişān-zede-i iştihār olan: *Bilinmek, tanınmak.*

ile **nişān-zede-i iştihār olan** bir maḥall-i refiʿde yeñiçeri aġası ve sāʾir ocaḳ aġaları *(150:34). [nişān-zede-i iştihār olan, -an]*

nisār: *Saçmak.*
1. yediyle üzerlerine dāmen dāmen şükūfe-i bādām gibi çil paralar **nisār** ve eṭrāfları *(224:13). [nisār,]*
2. dest-i deryā-bārları ile miyān-ı meydānda mefārıḳ-ı ʿālemiyāna **nisār** ve ṣaġīr ü kebīri *(327:35). [nisār,]*
3. şükūfe-i bādām gibi çil paralar **nisār** ve dest-i nuḳre-pāşların *(370:17). [nisār,]*

nisbet: *Göre, nazaran, nisbetle.*
1. Aña **nisbetle** şeb-çerāġ-ı ḳamer *(160:12). [nisbetle, -le]*
2. Ne çalar līk aña **nisbet** ile *(163:6). [nisbet,]*
3. ḫāv-ı raḳīkine **nisbet** ḫāv-ı maḥmil-i şafaḳ sebze-i ḫābīdedir Ve bir mükemmel *(166:18). [nisbet,]*
4. Zemīne **nisbet** ile oldı āsūmān tīre *(195:15). [nisbet,]*
5. Şamşon aña **nisbet** ile āhū-yı Ḥıṭādır *(207:8). [nisbet,]*
7. heykel-i ʿacīb ü ġarīb var idi ki ġūl-i beyābān aña **nisbetle** bir perī-peyker cüvān *(220:26). [nisbetle, -le]*
8. ġarāʾib-i āteş-bāzī bu gice taʿbiye ḳılınan ʿacāʾib-i nāriyyeye **nisbet** *(309:20). [nisbet,]*

nisbet: *Uygun.*

sūr emīni ṭarafından ṣāḥibiniñ ḥāl ü şānına **nisbet** mütefāvitü'l-ḳıymet kimine *(360:1). [nisbet,]*

nişest-gāh: *Oturulacak yer.*

ibtidā itdiginden ḳaṭʿ-ı naẓar **nişest-gāhından** berḫāste ve perrān olup zīr-i dāmānından *(222:32). [nişest-gāhından, -ı, -n, -dan]*

nişest-gāh u müttekālarında: *Minder ve yastık.*

nedīmleri olan nedāmetler **nişest-gāh u müttekālarında** ve yemīn ü yesār *(357:1). [nişest-gāh u müttekālarında, -lar, -ı, -n, -da]*

nışf: *Yarı, bir şeyin yarısı.*
1. dest-āvīz-i celīlü'l-iʿtibārınıñ **nışfı** miḳdārı daḫi olmadıġı tācirān-ı bāzār-ı āṣār olanlara *(168:32). [nışfı, -ı]*
2. Baʿdehū bir çenber içinde **nışfı** mertebesine degin biri biri üzerinde fincānlar *(176:24). [nışfı, -ı]*
3. nışfına çergelerde ve **nışfına** ḫāric-i çergede kilīmler güsterde ve *(306:34). [nışfına, -ı, -n, -a]*

nışf sāʿat: *Yarım saat.*

müstaġnī eyledi Her **nışf sāʿat** miḳdārı müddetde bir kerre bir ʿaḳabe taʿbīr olunur *(253:21). [nışf sāʿat,]*

nışf-ı āheri: *(Topçu birliği) Diğer yarı.*

yaylım ḳurşun atup berrden hücūm ve **nışf-ı āḫeri** daḫi cānib-i yesārından yüriyiş idüp *(267:22). [nışf-ı āḫeri, -i]*

nışf-ı nehārı: *Günün yarısı.*

İrmedin **nışf-ı nehārı** irişür aḫşāmı *(201:2). [nışf-ı nehārı, -ı]*

nışf-ı sütūn: *Direğin yarısı.*

Nışf-ı sütūn mertebesine resīde olup mışrāʿ Ṣavulsun baña seng-i rāh olanlar *(362:32). [nışf-ı sütūn,]*

nışfu'l-leyl: *Gece yarısı.*

Bu vech üzere **nışfu'l-leyle** degin iḳtibās-ı envār-ı neşāṭ ve iżāʿa-i mişkāt-ı inbisāṭ olunup *(221:8). [nışfu'l-leyle, -e]*

nışfun lī ve lek: *Yarısı senin yarısı benim.*

ṣāniye reh-dāde-i teslīm ü rıżā ve ʿaḳd ü şirket-i ʿinān idüp ve **nışfun lī ve lek** *(363:1). [nışfun lī ve lek,]*

nīş-i āzāra: *Acı zehir.*

nīş-i āzāra bedel nūş-ı şeh-dāne-i ẕevḳ u ṣafā ile sürūr-ı bāl buldılar *(364:23). [nīş-i āzāra, -a]*

nişīb ü fīrāz: *İniş ve yokuş.*
1. idāre iderek cirm-i ḳalʿayı **nişīb ü fīrāza** tesyīr eylediler Ve bir fīl-i mühīb ü cesīm *(187:23). [nişīb ü fīrāza, -a]*
2. kūçe vü bāzārda **nişīb ü firāza** mürūr itdigi gibi dingil dingil oynayaraḳ ve *(258:1). [nişīb ü firāza, -a]*
3. uyup ḥużūr-ı hümāyūna varınca **nişīb ü firāza** ḳondurup göçürdiler *(277:24). [nişīb ü firāza, -a]*
4. getürdiler ve yelken kürek **nişīb ü firāza** sāʾir ve ṭop u tüfeng ile şenlik itdigini *(343:11). [nişīb ü firāza, -a]*

nişīmen-gāh-ı luʿbetiyān olmaḳdan: *Oyuncuların oturma yeri.*

nişīmen-gāh-ı luʿbetiyān olmaḳdan ṣıyānet ḳaṣdına perde-i nāmūsiyye *(150:6). [nişīmen-gāh-ı luʿbetiyān olmaḳdan, -maḳ, -dan]*

nīşīmen-i maʿhūdda: *Daha önce sözü edilen sofa.*

civārında iḥdāṯ olunan **nīşīmen-i maʿhūdda** leyle-i sābıḳada meşhūd olan *(289:1). [nīşīmen-i maʿhūdda, -da]*

nişīmen-şuffe-i şafā-baḫşāya: *İç açıcı sofa otura kları.*

içün iḥdāṯ olunan **nişīmen-şuffe-i şafā-baḫşāya** daḫi ḳālīçe-i müşgīn-tārlar *(251:7). [nişīmen-şuffe-i şafā-baḫşāya, -y, -a]*

nīst: *Değildir.*
1. Īn ḥalāvet **nīst** hergiz mīve-i firdevs-rā *(144:1). [nīst,]*
2. ṣoñra mışrāʿ Selām-ı rūstāyī bī-ġaraż **nīst** feḥvāsınca bu bahāne ile ʿarż-ı ḥāl *(235:6). [nīst,]*

nīst: *Yok.*

Ḥācet-i meşşāṭa **nīst** rūy-ı dil-ārām-rā feḥvāsınca raḫş-ı meẕkūruñ raḫt u bisāṭını *(343:31). [nīst,]*

nisvān: *Kadınlar.*
1. güni tekye-i mezbūre **nisvāna** taḫṣīs olundı Ve yevm-i mezbūrda ḳānūn-ı ḳadīm *(147:15). [nisvāna, -a]*
2. taʿyīn olundı ve cümle **nisvān** kendü ḫānelerindeki gibi meymene vü meysere *(350:7). [nisvān,]*

nisvān u ricāl: *Kadınlar ve erkekler.*

degin vech-i meẕkūr üzere **nisvān u ricāl** maḫlūṭ oldıġı ḥālde pīş-gāh-ı pādişāhīde *(205:19). [nisvān u ricāl,]*

niṣār-ı cevher ḳıl: *Mücevher saçmak.*

Neṣriñle de ḳıl **niṣār-ı cevher** *(135:2). [niṣār-ı cevher ḳıl,]*

nisār-ı dirhem ü dīnār: *Altın para saçmak.*

niṣār-ı dirhem ü dīnār ile cūşiş-i emtār ve beẕl-i ebr-i gevher-bārı unutdurduḳları *(328:4). [niṣār-ı dirhem ü dīnār,]*

nisār-ı dirhem ü dīnār-ı bī-şümār: *Sayısız dinar ve dirhem saçmak.*

dest-i kerem-peyvestleri **niṣār-ı dirhem ü dīnār-ı bī-şümār** ile *(358:16). [niṣār-ı dirhem ü dīnār-ı bī-şümār,]*

niṭāk-ı hançer-dārā: *Hançerli kuşak.*

kārd-ı ser-tīzler ḫalīde itmekle **niṭāḳ-ı ḫançer-dārā** nümūdār eyleyüp dūrdan *(175:21). [niṭāḳ-ı ḫançer-dārā, -a]*

nitekim: *Nasıl ki, gerçekten, sonunda, sonuç olarak.*

Rūḥ-ı süḫanıñ dilde yer eyler **nitekim** cān *(333:1). [nitekim,]*

nitsün: *Ne etsin, ne yapsın.*

Nitsün ḳalemim ʿāciz-i tavṣīf ü beyāndır *(332:2). [nitsün,]*

niyāz: *Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.*
1. **niyāzına** rikāb-ı hümāyūnlarına taḫṣīṣ olunduḳdan ṣoñra ṣeh-zādegān-ı ʿālī-tebār-ı Ḫudāvendigārī *(165:27). [niyāzına, -ı, -n, -a]*
2. pūşīde vü setīr olmamaġla **niyāzları** ḳarīn-i ḳabūl ve muḳaddemāt-ı recāları *(210:27). [niyāzları, -lar, -ı]*

niyāz u recā: *Dilemek.*

niyāz u recā ve bu ḫuṣūṣa ḳaṣr-ı müddeʿā ve ḥaṣr-ı münā itmegin ḳıṭʿa *(193:18). [niyāz u recā,]*

niyāz-ı viṣāl itdiklerinde: *Bir araya gelmek için yalvarmak.*

terānesiyle **niyāz-ı viṣāl itdiklerinde** li-münşiʾihi *(296:27). [niyāz-ı viṣāl itdiklerinde, -dik, -ler, -i, -n, -de]*

niyyet: *Kurma, kasıt, meram, maksat.*
1. revāc-baḫş-ı sikke-i salṭanat olan sāye-i Rabbü'l-ʿizzet ḥażretleri iḳāmet-i ṣalāt-ı cumʿa **niyyetine** cümleden muḳaddem Piyālī Paşa Cāmiʿine ḥareket buyurmaları *(198:24). [niyyetine, -i, -n, -e]*
2. ile ikrāma **niyyet** ve kendülere taḫṣīṣ-i daʿvet ve terḫīṣ-i tenaʿum-ı żiyāfet olunmaġın *(264:33). [niyyet,]*
3. **niyyetine** zümre-i mezbūre küleng-i naʿra-zenān gibi pey-der-pey-i yek-dīger *(266:3). [niyyetine, -i, -n, -e]*
4. **niyyetine** ṭulumlar ile her cānibden ṣol mertebe āb-efşān oldılar ki li-münşiʾihi'l-faḳīr *(279:18). [niyyetine, -i, -n, -e]*
5. Hediyye **niyyetine** dest-i ehl-i ḥirfetden *(313:17). [niyyetine, -i, -n, -e]*

niyyet olunmaġın: *Amaçlanmak.*

niyyet olunmaġın meydān-ı sūrūñ eṭrāfı ve pīş-gāh-ı hümāyūnuñ enḥā vü eknāfı *(262:12). [niyyet olunmaġın, -un, -maġ, -ın]*

niyyet olunmuş: *İstenmek, istemek.*

mükemmel ālāy ile sarāy-ı cedīde getürülmek **niyyet olunmuş** iken bu ṣūretde olan *(141:32). [niyyet olunmuş, -un, -muş]*

niyyet-i meẕkūreyi: *Bahsi geçen istek.*

külfet ü ʿusret ve zaḥmet ü ṣuʿūbet mülāḥaẓası **niyyet-i meẕkūreyi** tebdīl ve *(141:33). [niyyet-i meẕkūreyi, -y, -i]*

niyyet-i pervāz eyleyüp: *Uçmaya çalışmak.*

ile bālā-yı sütūna **niyyet-i pervāz eyleyüp** kemend-i ġayreti miyān-ı saʿy u himmete *(362:24). [niyyet-i pervāz eyleyüp, -y, -üp]*

niyyet-i seniyye-i şehriyārī: *Hakanın güçlü niyeti.*

müttefeḳun-ʿaleyh-i ʿālem olmuş iken çünki irāde-i ʿaliyye-i cihān-dārī ve **niyyet-i seniyye-i şehriyārī** *(362:15). [niyyet-i seniyye-i şehriyārī,]*

nizāʿ-ı iḫtiyār-ı naḳş u kārda: *Söyleme ve çalma eyleminden birini seçme konusunda yapılan tartışma.*

tertīb-i dāʾire-i cemʿiyyet idüp gāḥ baḥş-ı tercīḥ-i ney ü mūsiḳār ve gāh **nizāʿ-ı iḫtiyār-ı naḳş u kārda** *(291:5). [nizāʿ-ı iḫtiyār-ı naḳş u kārda, -da]*

nizām: *Dirlik, tertip, düzen.*
1. ser-i sipāh ve müteʿayyinleri ʿalem-efrāz-ı riyāset olup bu **niẓām** üzere ṣaf-keşīde-i maḳām-ı ʿubūdiyyet olmaġla *(155:20). [niẓām,]*
2. **niẓām** üzere yüriyüp iẓhār-ı esbāb-ı şādmānīde emṣāllerin çulladılar Li-müʾellifihi *(336:24). [niẓām,]*

niẓām virmege: *Düzenlemek.*

ve baʿde'ṭ-ṭaʿām aḫşām şenligine **niẓām virmege** iḳdām u ihtimām ḳılındı *(351:7). [niẓām virmege, -meg, -e]*

niẓām-ı ālāy-ı pesendīde: *Güzel bir alay düzeni.*

ve **niẓām-ı ālāy-ı pesendīde** ile çeng ü çeġāne ve āheng ü terāne ve zīb ü zīnet-i bī-nihāye *(350:23). [niẓām-ı ālāy-ı pesendīde,]*

niẓām-ı ʿālem: *(Sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa için) Dünyayı düzenleyen.*

Niẓām-ı ʿālem İbrāhīm Paşa *(139:24). [niẓām-ı ʿālem,]*

nizām-ı şevket-i devlet: *Devletin heybetli düzeni.*

ile ẕevḳ-yāb olup **niẓām-ı şevket-i devlet** ve bu mertebe basṭ-ı mevāʾid-i meserrete *(338:8). [niẓām-ı şevket-i devlet,]*

nizāmın bulunca: *Düzenlenme işinin tamamlanması.*

niẓāmın bulunca ve āteş-i intiẓār-ı şehriyārī ile fetīle-sūz-ı dāġ-ı derūn olan *(196:4). [niẓāmın bulunca, -un, -ca]*

nīze-güẕārān: *Mızraklı yiğitler.*

Gūyiyā cenge ṭurur **nīze-güẕārān** ṣaf ṣaf *(186:2). [nīze-güẕārān,]*

nīze-i ʿarabı: *(Gösteri sanatçısı için) Arap'ın mızrağı.*

ḫalīde-i sāḥa-i ḥayret itmekle ṣadr-ı aʿẓam-ı sāḳıbu'l-ārā **nīze-i ʿArabı** *(209:20). [nīze-i ʿarabı, -ı]*

nīze-i müjgān-ı temāşāyiyānı: *Seyircilerin kirpik okları.*

gibi ser-ā-pā vücūdına güẕār itmek mülāḥaẓası **nīze-i müjgān-ı temāşāyiyānı** *(209:19). [nīze-i müjgān-ı temāşāyiyānı, -ı]*

nokṭa-i ḥurūf-ı nūrānīyyeyi: *Nurlu harflerin noktası.*

ʿadīl ve **noḳṭa-i ḥurūf-ı nūrānīyyeyi** şerāre-i nāra meşīl itmegin bir *(323:1). [noḳṭa-i ḥurūf-ı nūrānīyyeyi, -y, -i]*

nokṭa-i pergār-ı taḥayyür eyledi: *Şaşkınlık pergelinin başlangıcı olmak.*

noḳṭa-i pergār-ı taḥayyür eyledi ve her devresi tamāmında nice āsumānī fişekler *(271:19). [noḳṭa-i pergār-ı taḥayyür eyledi, -di]*

nola: *Ne olur*.
1. Ḳavṣ-ı ḳuzaḥı **nola** idüp çeng *(133:9). [nola,]*
2. Ṭaş başarsam **nola** baġrıma miṣāl-i āsiyā *(235:22). [nola,]*
3. **Nola** ḳolanı gevşese ehl-i maḥabbetiñ *(241:13). [nola,]*

nücūm: *Yıldızlar.*

ile bā-devlet ü iḳbāl ve bā-ḥaşmet ü iclāl **nücūm** içinde māh-tāb-ı raḫşān gibi *(368:28). [nücūm,]*

nücūm-ı āsumān: *Göğün yıldızları.*

nücūm-ı āsumān gül-mīḫ-i naʿl-i tābānı olmaġa lāyıḳ ve rikāb-ı sīmīni *(216:9). [nücūm-ı āsumān,]*

nücūm-ı āsumānıñ her biri: *Gökteki yıldızların her biri.*

munḳaṭıʿ olmayup **nücūm-ı āsumānıñ her biri** fevvāre-i āb-efşān *(325:9). [nücūm-ı āsumānıñ her biri,]*

nücūm-ı şuʿle-nümāyı: *Alev veren yıldızlar.*

Māh-tāb fişenglериniñ şuʿlesi ḫod-pertev-i meh-tābı müżmaḥil ve **nücūm-ı şuʿle-nümāyı** *(203:16). [nücūm-ı şuʿle-nümāyı, -y, -ı]*

nücūm-ı tābān: *Işıklı yıldızlar.*

ile çekilüp ṭop-ı zerrīnleri āfitāb-ı raḫşān ve gül-mīḫ-ı sīmīnleri **nücūm-ı tābān** *(369:29). [nücūm-ı tābān,]*

nücūmuñ fişeklerin: *Yıldızların yaydığı ışık.*

naḫl-i gül-nār olmaġın āteş-i reşki eflākiñ eteklerin ve **nücūmuñ fişeklerin** *(269:22). [nücūmuñ fişeklerin, -n]*

Nūḥ: *Nuh Peygamber*.

Nūḥuñ da bir müsāʿade-i rüzgārı var *(182, 32). [Nūḥuñ, -uñ]*

nüh: *Dokuz*.
1. Ḥamd aña ki **nüh** sipihr-i manẓūr *(125:3). [nüh,]*
2. Felek **nüh** bād-bān saṭḥ-ı zemīn bir lenger-i fūlād *(186:8). [nüh,]*
3. aṭlas-ı cilā-dāde ve ṭoḳuz ṭonluḳ ḫünkārī ṣof-ı günā-gün ve **nüh** ṭāḳa *(200:17). [nüh,]*
4. ve murādlarınca muḳżiyyü'l-āmāl olup mışrāʿ Ey **nüh** felek zī-ḫūşe-i ṣunʿ-ı tūdāneʿi *(235:7). [nüh,]*

nüh ḥazīne: *(dokuz tabaka halinde olduğu için) gökyüzü.*

Kim çarḫ aña **nüh ḫazīne** ḫar-gāh *(126:21). [nüh ḫazīne,]*

Nūḥ zamānından: *Çok eski zamandan kalan, herhangi bir işlevi olmayan.*

dāmān-ı līmān-ı āsāyişi girifte-i pençe-i lenger eyleyüp **Nūḥ zamānından** *(186:12). [Nūḥ zamānından, -n, -dan]*

nuḫbe-i ciyād-ı şāfināt olan: *Soylu atların güzelleri arasından seçilmiş.*

iʿāde ve nigāh-ı raġbetlerin **nuḫbe-i ciyād-ı şāfināt olan** sābıḳu'z-zikr ata *(344:1). [nuḫbe-i ciyād-ı şāfināt olan, -an]*

nuḫbe-i ins ü melek: *(III. Ahmet) İnsan ve meleğin arasından seçilmiş.*

Nuḫbe-i ins ü melek mā-ḥaṣal-i devr-i felek *(208:26). [nuḫbe-i ins ü melek,]*

nuḫbe-i silsile-i dūdmān-ı ḫāḳānī: *(III. Ahmet) Hakanlık ocağı zincirinin en seçkini.*

nuḳāve-i sülāle-i ʿOṣmānī ve **nuḫbe-i silsile-i dūdmān-ı ḫāḳānī** sermāye-i āsāyiş-i cihān *(211:29). [nuḫbe-i silsile-i dūdmān-ı ḫāḳānī,]*

nüh-ḥazīne çadır: *Dokuz bölmeli çadır.*

fişeklerden īcād olunmuş bir **nüh-ḥazīne çadır** ber-efrāşte-i meydān-ı sūr oldı *(270:3). [nüh-ḥazīne çadır,]*

nüh-pāye: *Dokuz basamak II dokuz kat.*

ile berāber **nüh-pāye** bir minber ve cāmiʿ-i meẕkūr dervāzesi ḥavlısında *(268:25). [nüh-pāye,]*

nühüfte: *Gizli olarak, saklı.*
1. gibi zīr-i perde-i kilīm-i ḫafāda **nühüfte** ve āmāde olan melāʿib-i ġaraʾib ve *(345:9). [nühüfte,]*
2. muḥāzī belki bārūt-ḫāne-i nüh-ḳubbe-i eflākde **nühüfte** meḫāzin-i ḳudret olan *(348:2). [nühüfte,]*

nühüfte-i hemyān-ı kitmān itdigi: *Gizleme, cebinde gizlemek.*

iḥtimāli ile birkaç defʿa aranmış iken yine bir ṭarīḳ ile **nühüfte-i hemyān-ı kitmān itdigi** *(212:23). [nühüfte-i hemyān-ı kitmān itdigi, -dig, -i]*

nuḫustīn: *Birinci, ilk.*

Nuḫustīn mevce-i deryā-yı ālāy-ı saʿādet kim *(369:7). [nuḫustīn,]*

nuḳarāt-ı sīm: *Gümüş akçe.*

maşrabada olan **nuḳarāt-ı sīm** ʿale's-seviyye taḳsīm Kem terekü'l-evvel li'l-āḫir *(363:7). [nuḳarāt-ı sīm,]*

nuḳāve-i sülāle-i ʿOṣmānī: *(III. Ahmet) Osmanlı soyunun en iyisi.*

nuḳāve-i sülāle-i ʿOṣmānī ve nuḫbe-i silsile-i dūdmān-ı ḫāḳānī sermāye-i āsāyiş-i cihān *(211:29). [nuḳāve-i sülāle-i ʿOṣmānī,]*

nukl-i meclis olmaġa: *Meze meclisi.*

bāʾiş olacaḳ muʿāmele-i müşterī-nüvāz ile piyāza başlayaraḳ **nuḳl-i meclis olmaġa** *(238:29). [nuḳl-i meclis olmaġa, -maġ, -a]*

nukl-i ṣıhāfa: *Sahan taşımak.*

dāmen-be-miyān **nuḳl-i ṣıḥāfa** meşġūl ve bu eṣnāda sālifü'ẕ-ẕikr balyosun ber-mucīb-i defter *(350:29). [nuḳl-i ṣıḥāfa, -a]*

nuḳre-i rāyicü'l-vaḳt-i iḥsān: *Gümüş değerindeki bahşiş.*

dāʾire-i dest-i ümmīdlerin ḳabża ḳabża **nuḳre-i rāyicü'l-vaḳt-i iḥsān** ile ṭoldurup *(208:9). [nuḳre-i rāyicü'l-vaḳt-i iḥsān,]*

nuḳūş-ı ġarībe: *Garip şekiller, nakışlar.*

nice nice **nuḳūş-ı ġarībe** iḫtirāʿ itmiş ki gūyā her yer ḥarīr-i şuʿleden *(269:17). [nuḳūş-ı ġarībe,]*

Nuʿmān Paşa: *Köprülü Fazıl Mustafa Paşa'nın oğlu olup II. Mustafa'nın kızı Ayşe Sultan ile evlenmiştir. 1700 yılından 1719 yılına kadar devletin çeşitli ve önemli kademlerinde görev almış devlet adamı.*

vāsıṭatü'l-ʿıḳd-ı sülāle-i ṭāhireleri vezīr-i aʿẓam merḥūm **Nuʿmān Paşa** celīle-i maḥlūle *(141:8). [Nuʿmān Paşa,]*

nümāyān: *Görünen, meydanda olan, ayan, âşikâr.*
1. Ḫurşīd ile meh degil **nümāyān** *(128:11). [nümāyān,]*
2. heyʾetinde **nümāyān** ve şemʿ-dān-ı sīmīn-i māh-ı tābān gibi fürūzān ve *(219:31). [nümāyān,]*
3. ber-ḳāʿide bir fısḳıyye **nümāyān** ve otuz ḳadar fevvāresinden āb-ı cārī *(222:33). [nümāyān,]*
4. otuz fişek yek-be-yek atılup mülḥaḳ-ı nücūm-ı felek oldığı **nümāyān** ve *(271:12). [nümāyān,]*
5. mertebeler **nümāyān** ve küre-i zemīni keştī-i Nūḥdan nişān eyleyüp *(325:14). [nümāyān,]*
6. āvīḫte gāh dolāblar gerdān gāh daḫmeler **nümāyān** gāh māhtāblar *(356:7). [nümāyān,]*

nümāyān: *... gibi görünmek.*

ḳumrī-i mülemmaʿ-ṭavḳ-ı rengīn-bāl gibi **nümāyān** ve ḫıyābān-ṭırāz-ı cinān olan *(218:28). [nümāyān,]*

nümāyān eyledi: *Görünmek.*

tenāvül ve mażġ ile murġ-ı āteş-ḫˇār şūretin **nümāyān eyledi** *(317:9). [nümāyān eyledi, -di]*

nümāyān eyleyüp: *Göstermek.*

cümleye **nümāyān eyleyüp** ibrīḳ ü fincānı ve ḳuyūd u peştemāl u rīsmānı *(212:27). [nümāyān eyleyüp, -y, -üp]*

nümāyān iderek: *Göstermek, sergilemek.*

nümāyān iderek tenkīs-i meydān ṣūret-i melāʿibde ve ṣūret-i tenkīs-i temāşāşiyān itdiklerinde *(206:5). [nümāyān iderek, -erek]*

nümāyān itdikden: *Görmek.*

ve ḫiṣār-ı nüh bārū-yı āsumāndan nişān oldığın **nümāyān itdikden** ṣoñra ḳalʿayı *(264:2). [nümāyān itdikden, -dik, -den]*

nümāyān ol *Görülmek.*
1. lāmiʿasına maẕhar olduḳları **nümāyān oldı** Ve ẕikr olunan Cin Deresiniñ ḳarşu *(151:21). [nümāyān oldı, -dı*
2. **nümāyān olup** sūr-ı hümāyūn-ı eslāf-ı selāṭinde miṣli sebḳ itmiş resm ü āyīn *(216:2). [nümāyān olup, -up]*
3. **nümāyān oldı** *(223:15). [nümāyān oldı, -dı]*
4. Pes ez-ān bir ṣādırvān fişegi **nümāyān olup** revnaḳ-ı āteş-i seyyāli *(228:24). [nümāyān olup, -up]*
5. **nümāyān oldı** *(246:11). [nümāyān oldı, -dı]*
6. miḳdārı bālā-yı rīsmānda tīr-i zih-zede-i kemān gibi **nümāyān olup** ṣırıġıñ rīsmāna *(258:17). [nümāyān olup, -up]*
7. nümāyān oldı ki zebān-ı zebāne nişān ʿāciz-i tavṣīf ü beyāndır Bunlar *(278:8). [nümāyān oldı, -dı]*
8. ʿaḳabe ve ṣallar kemā-kān fürūzān ve leylen-fe-leylen teraḳḳīleri **nümāyān olup** *(289:2). [nümāyān olup, -up]*
9. **Oldı** ne ḳuş oldıġı **nümāyān** *(293:21). [nümāyān oldı, -dı]*
10. bir kār u naḳş ṣafāsı **nümāyān oldı** Rubʿ sāʿat bu üslūb üzere mütemādī olup *(309:8). [nümāyān oldı, -dı]*
11. muḳademāt-ı bārān ʿayān ve āṣār-ı güftār-ı şehriyārī **nümāyān olup** ṭopçılar *(309:26). [nümāyān olup, -up]*
12. raʿd u bārān **nümāyān olmuş** idi *(311:2). [nümāyān olmuş, -muş*
13. ṭaşrasından kemā-kān dūẖte itdikleri **nümāyān olup** bu ḥālet-i siḥr-ṣūret-i Hārūt-pesend *(318:9). [nümāyān olup, -up]*
14. āteş gemisi oldıġı **nümāyān oldıġı** eṣnāda bī-çāre *(356:29). [nümāyān oldıġı, -dıġ, -ı]*

nümāyende-i aḫsen-i eşkāl olmuş: *(Hükümdar çadırı) En güzel görünümü kazanmak.*

nümāyende-i aḫsen-i eşkāl olmuş idi Lākin henüz şeb-çerāġ-ı vücūd-ı ḫudāvendigārīden *(174:8). [nümāyende-i aḫsen-i eşkāl olmuş, -muş]*

nümāyende-i esbāb-ı şeṭāret olanları: *Şenliğe katkıda bulunmak.*

īṣāl ve ketḫudāları ve pīrān-ı ṣanʿat-güsterleri ve sāʾir **nümāyende-i esbāb-ı şeṭāret olanları** *(302:17). [nümāyende-i esbāb-ı şeṭāret olanları, -an, -lar, -ı]*

nümāyende-i ṭalʿat-ı fīrūz olmayup: *(III. Ahmet için) Kutlu yüzünü göstermek.*

nümāyende-i ṭalʿat-ı fīrūz olmayup vaḳt-i namāz-ı cumʿaya teraḳḳub u intiẓār *(310:26). [nümāyende-i ṭalʿat-ı fīrūz olmayup, -ma, -y, -up]*

nümāyiş: *Göstermek.*

ḫareket idüp düşmenān-ı dost-nümāya **nümāyiş** ve ferş-i fersūde-i zemīn ve *(339:17). [nümāyiş,]*

numūdār: *Görünen, görünücü.*
1. **numūdār** çihil ʿaded fişeng-i enār ve on dāne püskürme daḫi atılup şuʿle-niṣār olduḳda *(197:10). [numūdār,]*
2. **nümūdār** ve müẕekkir-i āyet-i " yā nār olmuş idi Ḫuşūşen bārūt-ı mürebbā *(202:30). [nümūdār,]*
3. ile İncüli Köşke **nümūdār** ve üç ʿaded şeh-zādegān-ı baḫtiyār-ı ʿālī-tebārların *(218:3). [nümūdār,]*
4. meşāʿil-i nevvār ile pīrāmen-i Cebel-i Ṭūr-ı pür-nūrdan **nümūdār** ve eşkāl-i meṣābīḥ-i şuʿāl *(227:17). [nümūdār,*
5. bender-gāh-ı Aḥmed-ābāda **nümūdār** ve bir dilber-i ʿişve-fürūşı taht-ı revānı içinde *(304:9). [nümūdār,]*
6. meṣābe-i faṣṣ-ı nigīn oturdup gerdūneyi ṭaş evinden **nümūdār** belki *(314:31). [nümūdār,]*
7. şāhid-i dil-keş-ḫırām-ı neşāṭa **nümūdār** ḫalḫal-ı muraṣṣaʿ-nigār olup bugün ordu ālāyı *(316:18). [nümūdār,]*

numūdār: *Benzemek.*
1. **nümūdār** ve seyr iden erbāb-ı enẓār meşġūl-i kerīme-i Ve ḳınā rabbenā ʿaẕābe'n-nār olmuşlardır *(270:27). [nümūdār,]*
2. **nümūdār** altı reʾs müşgīn-bāl u muḥannā-düm bāre-i ġazālāne-süm *(369:28). [nümūdār,]*

nümūdār eyledi: *Benzemek.*

ve künūz-ı defīn iẓhār ve meydān-ı sūrı ʿarṣa-ı ḳıyāmetden **nümūdār eyledi** *(334:11). [nümūdār eyledi, -di]*

nümūdār eyleyüp: *Görünmek.*

kārd-ı ser-tīzler ḫalīde itmekle niṭāḳ-ı ḫançer-dārā **nümūdār eyleyüp** dūrdan *(175:21). [nümūdār eyleyüp, -y, -üp]*

nümūdar olan: *Benzemek.*
1. vetīre-i sābıḳa üzere ṭulumcılar cüst ü çālāk ḫorṭūm-ı fīlden **nümūdar olan** *(266:15). [nümūdar olan, -an]*
2. iḫtirāʿı olan serv-i nev-ẕuhūrı geregi gibi ināre ve çarḫ-ı felekden **nümūdār olan** *(309:27). [nümūdār olan, -an]*
3. Bunlar perde-i kilīm-i ʿayyār-ı füsūn-kārdan **nümūdār olan** çadır *(317:32). [nümūdār olan, -an]*
4. pīrāmeninde sipihr-i nüh-ḳıbābdan **nümūdār olan** sāye-bān-ı sidre-sütūnda *(322, 24). [nümūdār olan, -an]*
5. ḳırmızı bükme üskūf ile üsküfli şāhīne **nümūdār olan** silāḥ-dār-ı şehriyārī ve *(370:15). [nümūdār olan, -an]*

nümūdār oldı: *Yükseğe çıkmak.*

nümūdār oldı
Ve meydān-ı sūruñ ṭaraf-ı yesārīsinde cāmiʿ-i meẕkūra muttaṣıl maḥfil-i āsumān *(268, 23). [nümūdār oldı, -dı]*

nümūdār olmaġla: *Dönmek, benzemek.*

raḳṣān u sürīn-cünbān oldılar ki perde-i ḫitān perde-i ḫayāl-bāza **nümūdār olmaġla** *(275:28). [nümūdār olmaġla, -maġ, -la]*

nümūdār olup: *Görünmek.*

Fenār Bāġçesi sāḥiline **nümūdār olup** her biri ṭoḳuz ʿaded ḳadeḥi ḫāvī ve her *(202:32). [nümūdār olup, -up]*

nümūdār olup: *Benzemek.*

nümūdār olup silāḥ-dār-ı āṣafī orṭa żābiṭān ve neferātı ile müstaḥfiẓ *(350:6). [nümūdār olup, -up]*

nümü-dār olup: *Benzemek.*

āyīne-i tāb-dāra **nümü-dār olup** ol mevḳiʿa Āyīneli Kavaḳ tesmiyesiniñ sırrı *(252:25). [nümü-dār olup, -up]*

nümūdār-ı ʿarṣa-i rüstāḫīz itdikden: *Kıyamet meydanına döndürmek.*

ile meydānı **nümūdār-ı ʿarṣa-i rüstāḫīz itdikden** ṣoñra mışrāʿ Yeter ey seng-dil *(188:15). [nümūdār-ı ʿarṣa-i rüstāḫīz itdikden, -dik, -den]*

nümūdār-ı bedr-i āsumān: *Göğün dolunayına benzer.*

naʿl-i sīmīn-i pāy-ı nezāket-kirdārı **nümūdār-ı bedr-i āsumān** raḫtına Şüreyyā sīne-bend *(369:17). [nümūdār-ı bedr-i āsumān,]*

nümūdār-ı ḳalʿa-i mār eyledi: *Yılan kalesine benzemek.*

nümūdār-ı ḳalʿa-i mār eyledi *(197:22). [nümūdār-ı ḳalʿa-i mār eyledi, -di]*

nümūdār-ı ḳalʿa-i mār eyleyen: *Yılan kalesine benzemek.*

Dūde-i Ṭopçıyānı **nümūdār-ı ḳalʿa-i mār eyleyen** ejder-i āteşīn-demden nişān otuz ʿaded *(232:5). [nümūdār-ı ḳalʿa-i mār eyleyen, -y, -en]*

nümūdār-ı kār-zār-ı ḥarb ü sitīz eyledikleri: *(Düğün alanı) Savaş alanına dönmek.*

nümūdār-ı kār-zār-ı ḥarb ü sitīz eyledikleri mübeşşir-i ḳudūm-ı şādī-lüzūm-ı ḫıdīv-i maʿdelet-rüsūm olmaġın *(232:7). [nümūdār-ı kār-zār-ı ḥarb ü sitīz eyledikleri, -dik, -ler, -i]*

nümūdār-ı müjgān: *Kirpiğe benzemek.*

nümūdār-ı müjgān ve perde-i aḥdāḳ eyleyüp içinde iş görmüş gūyā deryāda *(352:16). [nümūdār-ı müjgān,]*

nümūdār-ı şandūḳ-ı mār itmegin: *Yılan sandığına dönmek.*

burc-ı ḳavs ü ʿaḳrebi **nümūdār-ı şandūḳ-ı mār itmegin** seyr idenler bu beyti *(252:30). [nümūdār-ı şandūḳ-ı mār itmegin, -meg, -in]*

nümūne: *Benzemek.*
1. ʿazīmet eyleyüp bād-bān-ı güşādesi gül-berg-i sefīdden **nümūne** ve *(184:10). [nümūne,]*
2. ile būstān-ı serāy-ı ḫāṣṣaya naẓīr lāle-zār-ı tāb-dārdan **nümūne** *(289:4). [nümūne,]*
3. üstādān-ı mühendis-kār ile gerdūne-i gāveyn üzere burc-ı ṣevre **nümūne** aṭlas-ı şafaḳ-reng *(296:10). [nümūne,]*
4. **nümūne** ve lāle-zār-ı riyāż-ı sulṭānīye hem-gūne eylediler Ve mīr-āḫūrān-ı ḫāṣṣa-i ḫāḳānī *(306:2). [nümūne,]*

numūne olan: *Benzemek.*
1. ibrīḳ ve fincānı perde-i kilīm-i ʿayyārāndan **numūne olan** zenbīlinden *(212:24). [numūne olan, -an]*
2. cisr-i ṣırāṭdan **numūne olan** rīsmān üzere mıżrāb-ı tār-ı sanṭūr gibi *(232:2). [numūne olan, -an]*

numūne-i burc-ı ḥamel olan: *Koç burcu gibi, koç burcuna benzer.*

pādişāh-ı rūşen-sitāre-i güşāde-baḫt ḥażretleri **numūne-i burc-ı ḥamel olan** *(333:21). [numūne-i burc-ı ḥamel olan, -an]*

numūne-i burc-ı sevr eylediler: *(Boğa) Öküz burcuna benzemek.*

üstünde sāḫte dolāb u dükkānların **numūne-i burc-ı ṣevr eylediler** ve ḳumāş-ı Tebrīze *(283:26). [numūne-i burc-ı ṣevr eylediler, -di, -ler]*

numūne-i dūzah olan: *Cehenneme benzer.*

ṭarrāḳa-ḫīz ve defʿaten ṣāʿika-i ḳażā bāriḳa-engīz olduḳda **numūne-i dūzaḫ olan** *(357:3). [numūne-i dūzaḫ olan, -an]*

numūne-i genc-i bād-āver olup: *Rüzgar getiren hazine gibi süzülmek.*

daḥi rūy-ı deryāda **numūne-i genc-i bād-āver olup** ṭūli onar ve ʿarżı beşer *(254:35). [numūne-i genc-i bād-āver olup, -up]*

numūne-i gülşen-i İrem buyurduklarında: *İrem bağına benzemek.*

numūne-i gülşen-i İrem buyurduḳlarında evvelā ṣadr-ı aʿẓam ve āṣaf-ı ekrem *(372:5). [numūne-i gülşen-i İrem buyurduḳlarında, -duḳ, -lar, -ı, -n, -da]*

numūne-i maʿşara-ı ḳannād: *Şekerlemeci mengenesine benzemek.*

taʿrīfi gelū-yı ḳalemi **numūne-i maʿşara-ı ḳannād** ve tavṣīfi dehān-ı devātı *(367:28). [numūne-i maʿşara-ı ḳannād,]*

numūne-i şeb-i deycūr u bī-bedel semmūr: *(Kürk için) Karanlık geceye benzer ve eşsiz samur.*

Numūne-i şeb-i deycūr u bī-bedel semmūr *(164:1). [numūne-i şeb-i deycūr u bī-bedel semmūr,]*

numūne-nümā-yı firdevs-i berīn olan: *Büyük cennet bahçesine benzemek.*

eṭfāl yüriyüp **numūne-nümā-yı firdevs-i berīn olan** teferrüc-gāh-ı pādişāh-ı rūy-ı zemīn *(183:2). [numūne-nümā-yı firdevs-i berīn olan, -an]*

nümūne-nümā-yı nigār-hāne-i Çīn: *Çin sanat evine benzer.*

naḳş-ı zer-kārı **nümūne-nümā-yı nigār-ḫāne-i Çīn** *(358:4). [nümūne-nümā-yı nigār-ḫāne-i Çīn,]*

nümūne-nümā-yı siḥr-i Hārūt olan: *Harut'un sihrini örnek gösterme.*

nümūne-nümā-yı siḥr-i Hārūt olan eşkāl-i ġarībe şuʿle-i bārūt sereyānından kānūn-ı gerdūn *(309:22). [nümūne-nümā-yı siḥr-i Hārūt olan, -an]*

nümūne-nümā-yı ṭırāz-ı sāye-bān itdiklerinde: *Çadır eteğine benzemek.*

eteklikleri **nümūne-nümā-yı ṭırāz-ı sāye-bān itdiklerinde** evtād-ı kerāmet-iʿtiyād *(277:9). [nümūne-nümā-yı ṭırāz-ı sāye-bān itdiklerinde, -dik, -ler, -i, -n, -de]*

numūnesin göstermekle: *Örnek göstermek, benzerini sunmak.*

şanʿātınıñ bu miḳdār **numūnesin göstermekle** iktifā ve ne çenberde ḥallāc oldıġını *(158:20). [numūnesin göstermekle,]*

nūr: *Işık, ziya, aydınlık, nur.*
1. **Nūrıdı**r çeşm-i şāh-ı devrānıñ *(137:3). [nūrıdır, -ı, -dır]*
2. K'eyler fürūġ-ı ṭalʿatı dünyāyı **nūra** ġarḳ *(154:11). [nūra, -a]*
3. çeşm-i baḫt-ı cihāniyān gibi **nūr** ile ṭolunca otaġ-ı fesīḥatü'l-aḥşā-yı düstūr-ı cihān-baḫşāda *(196:6). [nūr,]*
4. Geydi cihān **nūr** ile bayrāmīler *(217:9). [nūr,]*
5. **Nūra** beñzer o sīne-i berrāḳ *(285:17). [nūra, -a]*

nūr iner: *Yere veya başka bir bölgeye ışık yağması.*

deryāya āsumāndan **nūr iner** idi *(253:24). [nūr iner, -er]*

nūrānī vü ṣāf: *(Boy aynası için) Parlak ve duru.*

gibi **nūrānī vü ṣāf** ve dört ṭonluḳ ṣof ki her biri nefāset ü leṭāfet ile mevṣūf idi *(171:31). [nūrānī vü ṣāf,]*

nūr-baḫş-ı ibtihāc ḳılındı: *Sevinç ışığı yaymak.*

nūr-baḫş-ı ibtihāc ḳılındı *(365:36). [nūr-baḫş-ı ibtihāc ḳılındı, -ın, -dı]*

nūr-güster-i sāḥa-i ġabrā: *Dünyaya ışık saçmak.*

nūr-güster-i sāḥa-i ġabrā ve cilve-sāz-ı burc-ı ʿizz ü ʿalā olup ṣadr-ı ʿālī-ḳadrı *(181:16). [nūr-güster-i sāḥa-i ġabrā,]*

nūr-ı başar: *Göz nuru.*

Aġır ol eksügüñ olmasun eyā **nūr-ı başar** *(281:5). [nūr-ı başar,]*

nūr-ı cebīn: *Beyaz alın, alnın akı.*

beyāżı **nūr-ı cebīn** sevādı merdüm-i ʿayn-ı ḥūr-ı ʿīn taḫtası sīne-i ṣāf-ı ḫāl-dār-ı ḫūbandān *(164:6). [nūr-ı cebīn,]*

nūr-ı dīdeleri olan: *Gözün nuru olmak.*

ḥażretleri **nūr-ı dīdeleri olan** eşbālü'l-esed şeh-zādegān-ı cüvān-baḫt-ı esʿad-ı maʿālī-mesnedleriniñ ālāy-ı naḫllerin*(366:21). [nūr-ı dīdeleri olan, -an]*

nūr-ı duʿā: *Dua ışığı.*
1. eṭrāfa ejder aġzı gibi āb-efşān-ı şerār olup āsumānīler **nūr-ı duʿā** gibi ʿālem-i bālāya *(203:12). [nūr-ı duʿā,]*
2. āvīzān ve **nūr-ı duʿā** gibi zemīnden āsumāna revān eylediler Maşraba *(243:14). [nūr-ı duʿā,]*

nūr-ı meh-tābdan: *Mehtap aydınlığı.*

Ḳāsım Paşanıñ cevānib-i baḥriyyesini pertev-i çerāġ ve **nūr-ı meh-tābdan** *(253:20). [nūr-ı meh-tābdan, -dan]*

nūr-ı naẓar-ı ḳabūl-i hāḳānī: *Sultanın kabul bakışının ışığı, getirilen hediyenin beğenilmesi.*

bir raḫş-ı pür-zīb ü zeyn keşīde-i ışṭabl-ı ḫāṣṣü'l-ḫāṣṣ-ı sulṭānī ve **nūr-ı naẓar-ı ḳabūl-i ḫāḳānī** *(214:10). [nūr-ı naẓar-ı ḳabūl-i ḫāḳānī,]*

nūr-ı Ṣamedī: *Işığın büyüklüğü, yaratıcının ışığı.*

Nūr-ı Ṣamedī oldıġı mişkāta müşebbeh *(332:15). [nūr-ı Ṣamedī,]*

nūr-ı şevket: *Büyüklük ışığı.*

Nūr-ı şevket ruḫında lāmiʿidir *(137:24). [nūr-ı şevket,]*

nūr-ı siyāh: *Siyah ışık.*

biri bu idi ki bārūt-ı tīre-gūn ile meşḥūn ḫayme-i siyeh-fām-ı Leylā gibi **nūr-ı siyāh** *(269:10). [nūr-ı siyāh,]*

nūr-ı siyeh: *Siyah ışık.*
1. **Nūr-ı siyehle** olmuş hem-reng-i leyletü'l-Ḳadr *(163:21). [nūr-ı siyehle, -le]*
2. K'odur ya **nūr-ı siyeh** ya sevād-ı dīde-i ḥūr *(164:2). [nūr-ı siyeh,]*

nūr-pāş u şuʿle-niṣār olur: *Işık saçmak.*

urduḳça mihr-i tāb-dārdan ziyāde **nūr-pāş u şuʿle-niṣār olur** idi Anlara daḫi *(368:6). [nūr-pāş u şuʿle-niṣār olur, -ur]*

nūr-pāş-ı celāl ü cāh u vakār oldukda: *Şanlılık, ağırbaşlılık ve büyüklük ışığını saçmak.*

zīr-i seḥābdan ḫurşīd-i raḫşān-ı tāb-dār gibi **nūr-pāş-ı celāl ü cāh u vaḳār olduḳda** *(181:5). [nūr-pāş-ı celāl ü cāh u vaḳār olduḳda, -duḳda]*

nūr-pāş-ı meydān-ı sūr oldı: *Düğün meydanına ışık saçmak.*

mā-ʿadā iki fişeng-i nev-ẓuhūr daḫi **nūr-pāş-ı meydān-ı sūr oldı** ki *(309:16). [nūr-pāş-ı meydān-ı sūr oldı, -dı]*

nūrü'd-dīn-i nām-āver: *(Nureddin Ebu'l-Kasım bin İmadeddin Zengî'ye atıfta bulunulmuştur.) Nureddin adıyla nam salmış ay.*

melikü'ş-şām kişver-güşā-yı ẓalām **nūrü'd-dīn-i nām-āver** yaʿnī *(268:6). [nūrü'd-dīn-i nām-āver,]*

nūrun ʿalā nūr olurdı: *Aktan daha ak olmak.*

Olurdı **nūrun ʿalā nūr** o gerden-i kāfūr *(164:4). [nūrun ʿalā nūr olurdı, -ur, -dı]*

nūrun ʿaʿle'n-nūr oldıġı: *(Nur suresi 35. ayet) Kat kat ışık olmak.*

ve iki hāvan-ı sipihr-nümūn gelüp şuʿlesi **nūrun ʿaʿle'n-nūr oldıġı** *(270:8). [nūrun ʿaʿle'n-nūr oldıġı, -dıġ, -ı]*

nūş: *Içmek.*

şoñra şīşedeki beş altı vuḳiyye ṣuyı **nūş** ve şīşeyi sükker-i nebāt gibi *(334:23). [nūş,]*

nüsha: *Bir yazıdan çıkarılan suret, yazılı bir şeyin benzeri, eşi, tıpkısı.*

ḫaṭṭ-ı şaḥīḥi ile mektūb Çār-perdī **nüsḫası** Keşşāf ve bir münaḳḳaş ḥāşiye-dār *(192:24). [nüsḫası, -s, -ı]*

nüsha-i ahlāḳı: *Ahlak defteri.*

netīce-nümā-yı muḳaddemāt-ı ḫulūş u reşād olmaġın **nüsḫa-i aḫlāḳı** müheẕẕeb ṣıdḳ u ʿubūdiyyeti *(146:19). [nüsḫa-i aḫlāḳı, -ı]*

nüsha-i münīfe: *Büyük, önemli nüsha.*

nüsḫa-i münīfe Cāmiʿü'ṣ-Ṣaḥīḥayn ki sevād-ı ḫurūf-ı iʿcāz-ẕurūfı aʿyān-ı fuḥūle *(189:15). [nüsḫa-i münīfe,]*

nüsha-i Şemsü'l-Maʿārifü'l-Kübrā: *Büyük bilgiler güneşi. Şemsü'l- Maarifü'l-Kübra'nın nüshası.(Eser İmam Ahmed Bin Ali El- Bûnî tarafından yazılmış).*

müʾellefāt-ı Aḥmed Būnîden ḥırz-ı cān-ı ʿārifān olmaġa elyaḳ u aḥrā **nüsḫa-i Şemsü'l-Maʿārifü'l-Kübrā** *(166:6). [nüsḫa-i Şemsü'l-Maʿārifü'l-Kübrā,]*

nüsḫa-i Silsiletü'ẕ-Ẕeheb: *(Hediye) Silsiletü'z-Zeheb'in nüshası.*

levḥ u ḳalem ve bir cild muraṣṣaʿ u müẕehheb **nüsḫa-i Silsiletü'ẕ-Ẕeheb** ve *(166:29). [nüsḫa-i Silsiletü'ẕ-Ẕeheb,]*

nüsḫa-i terkīb-i ümniyyet: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Manevi güç katan sözcüklerin kitabı.*

Şifā-yı ṣadr-ı devlet **nüsḫa-i terkīb-i ümniyyet** *(218:7). [nüsḫa-i terkīb-i ümniyyet,]*

nūş-ı nīş: *Zehir içmek.*
1. keşīde ve **nūş-ı nīş** der-ḳafā-yı şehd-i ḫitānī çeşīde oldılar *(183:13). [nūş-ı nīş,]*
2. **nūş-ı nīş** der-ḳafā-yı gül-bā-şeker ile demāġ-ı ārzūlarına ṣūret-i taṭyībde *(224:21). [nūş-ı nīş,]*

nūş-ı şeh-dāne-i zevḳ u ṣafā: *Neşe ve eğlencenin güzelliğini içmek.*

nīş-i āzāra bedel **nūş-ı şeh-dāne-i ẕevḳ u ṣafā** ile sürūr-ı bāl buldılar *(364:23). [nūş-ı şeh-dāne-i ẕevḳ u ṣafā,]*

nuṭḳ-ı cān-baḫşları: *Can bağışlayıcı söz.*

tevcīh-i nigāh-ı iltifāt ve **nuṭḳ-ı cān-baḫşları** ile bu nīm-mürde-i ekdār-ı rūzgāra *(260:11). [nuṭḳ-ı cān-baḫşları, -lar, -ı]*

nuṭḳ-ı hümāyūn: *Sultanın gözü.*

ḳayd-ı esrden rehā ile ḥayāt-ı tāze bulur ve hem **nuṭḳ-ı hümāyūn** rūḥ bulmuş olur *(242:34). [nuṭḳ-ı hümāyūn,]*

nuṭḳ-ı hümāyūn-ı pādişāh-ı Īsā-menḳabet: *İsa peygamber gibi cansıza can veren padişahın kutlu sözü.*

iẓhār-ı kemāl-i ġayret idüp **nuṭḳ-ı hümāyūn-ı pādişāh-ı ʿĪsā-menḳabet** *(262:32). [nuṭḳ-ı hümāyūn-ı pādişāh-ı ʿĪsā-menḳabet,]*

nüvāziş ü iḥtirāmın: *Gönül okşama ve saygılı davranmak.*

ve **nüvāziş ü iḥtirāmın** görenler daḥi mışrā Cān u dilden naʿra-i āmīn āmīn *(211:5). [nüvāziş ü iḥtirāmın, -ın]*

nüvāziş-kār-ı erbāb-ı istiḥḳāḳ u istīhāl olup: *Göreve layık ve işinin ehli kişilerin ödüllendirilmesi.*

ve dāʾimā ṣadr-ı saʿādetde **nüvāziş-kār-ı erbāb-ı istiḥḳāḳ u istīhāl olup** *(363:33). [nüvāziş-kār-ı erbāb-ı istiḥḳāḳ u istīhāl olup, -up]*

nüvīd virdikde: *Müjdelemek.*

peyāmınca ḳudūm-ı pādişāh-ı sāʿīdden **nüvīd virdikde** cümle ʿulemā-yı ʿiẓām *(180:7). [nüvīd virdikde, -dikde]*

nüvīsende-i imżā oldukda: *İmza atmak.*

mażmūnı ile ṣakk-ı muṣālaḥaya **nüvīsende-i imżā olduḳda** cüvān-ı meẕkūr himmet-i merdān *(363:2). [nüvīsende-i imżā olduḳda, -duḳda]*

nüvişte: *Yazılmış, kayıtlı.*
1. Muṣḥaf-ı şerīf ve Ramażān Efendi ḳalemiyle **nüvişte** bir girān-ḳadr Sūre-i Enʿām-ı şerīf *(167:10). [nüvişte,]*
2. ḥażretleri ṭarafından daḫi ḫaṭṭ-ı ḳalem-i nāzük-muġaṭ-ı Belġırādī ile **nüvişte** bir *(170:1). [nüvişte,]*
3. Muṣḥaf-ı Şerīf-i bī-hemtā ve Dervīş Ḥasan Edirnevī ḳalem-i ʿanber-siriştesi ile **nüvişte** *(189:24). [nüvişte,]*

nüzūl: *Bir yerde konaklama, sabit durma.*

ṭırāz-ı ḫayme-i temkīn āṣaf-ı güzīn ḥażretleri daḫi gelüp otaġ-ı hümāyūna **nüzūl** *(152:6). [nüzūl,]*

nüzūl: *Varmak.*

ḥażretleri yedekçiyān ve teber-dārān ile ḳafa-dār olup otaġ-ı hümāyūna **nüzūl** *(154:29). [nüzūl,]*

nüzūl: *(At için) İnmek.*

geldükde ketḫudāları reh-vārlarından **nüzūl** ve maḳarr-ı āṣafīye *(233:21). [nüzūl,]*

nüzūl: *Geçmek, ulaşmak.*
1. eṣvāb-ı dīvānīleri ile ordularından rākiben müsāfir otaġına **nüzūl** ve *(248:5). [nüzūl,]*
2. kisve-i maḫṣūṣ ve ālāy-ı merṣūṣı ile żiyāfet otaġına **nüzūl** ve sāʾir *(262:19). [nüzūl,]*

nüzūl: *Aşağıya inme.*

nüzūl yaʿnī āfitāb-ı cihān-tāb nihān-ḫāne-i ġurūba müṣūl u ḳufūl idüp *(308:3). [nüzūl,]*

nuẓẓār: *Seyirciler.*
1. **nuẓẓārı** ser-geşte vü ḥayrān eyledi Baʿdehū dest-i duʿāyı merfūʿ-ı dergāh-ı Kibriyā ḳılup *(212:30). [nuẓẓārı, -ı]*
2. meṣābe-i ʿankebūt ḫurūc-ı bī-pervāsı **nuẓẓārı** dem-beste vü mebhūt eyledi *(362:31). [nuẓẓārı, -ı]*
3. **nuẓẓāra** derīçe-i gerdūneden tevcīh-i nīm-nigāh-ı iʿtibār ve zebān-ı ebrū ve *(370:11). [nuẓẓāra, -a]*

nużżār olanlar: *Gözlemek.*

ve niʿmete **nużżār olanlar** sedd-i dehān-ı güft-gū ve teşḫīẕ-i dendān-ı ārzū ve *(265:28). [nużżār olanlar, -an, -lar]*

o: *" O " 3. teklik kişi zamiri.*

Deryādır **o** nāv-dāna ṣıġmaz *(134:8). [o,]*

o: *O ,işaret sıfatı.*
1. Oldı **o** feżā miṣāl-i gülşen *(128:3). [o,]*
2. Zīrā **o** vücūd-ı nāzenīniñ *(134:5). [o,]*
3. Eyle **o** menāḳıba ser-āġāz *(135:10). [o,]*
4. Ḫurşīd-i salṭanat **o** şehen-şāh-ı ġarb u şarḳ *(154:10). [o,]*
5. Ḫān Aḥmed **o** ḳıble-i iḳbāl *(156:4). [o,]*
6. İtdiler gūyā bu ṣūretle **o** şāha armaġan *(160:24). [o,]*
7. Nice olmaz görüp **o** bardaġı *(161:13). [o,]*

8. gūne bir muṣannaʿ pīş-taḫta *(162:5). [o,]*
9. Olurdı nūrun ʿalā nūr **o** gerden-i kāfūr *(164:4). [o,]*
10. Bilüp **o** cān-ı cihān renc-i ḥasretiñ geliyor *(179:26). [o,]*
11. Açup perin **o** hümā-yı saʿādetiñ geliyor *(179:28). [o,]*
12. Ki yanıña **o** şeh-i şīr-i şavletiñ geliyor *(180:4). [o,]*
13. Recām odur diyesin baḫş-ı luṭf iderken **o** şāh *(180:5). [o,]*
14. Recām **odur** diyesin baḫş-ı luṭf iderken o şāh *(180:5). [odur, -dur]*
15. Ya **o** koġuşda olan ṭopa ne dirsin ki ider *(187:7). [o,]*
16. Ḥāṣılı vaṣfı **o** çekdirme-i bī-hemtānıñ *(187:13). [o,]*
17. Cevlān-ı raḫşını gör **o** serrāc āfetiñ *(241:12). [o,]*
18. Çenber kemer-i Mısrīye çesbān **o** bel ince *(247:17). [o,]*
19. Ḳondı leb-i deryāda **o** ʿanḳā-yı zamāne *(250:6). [o,]*
20. Hem-nām-ı Ḫalīlullāh **o** mifḍāl-i kerem-ver *(251:13). [o,]*
21. O mevzūn ḳāmete beñzer bu benli çadır altında *(277:7). [o,]*
22. O şeh ki bār-geh-i himmeti recā deridir *(277:19). [o,]*
23. Göñül **o** şehd-fürūşuñ lebi ḫayālinden *(280:18). [o,]*
24. Serindeki **o** levendāne al şālından *(280:20). [o,]*
25. Geçdi ṣıcaġım āh **o** yorġancı dilbere *(283:14). [o,]*
26. **O** mehiñ ḳaşına beñzetme hilāli gözün aç *(284:22). [o,]*
27. Nūra beñzer **o** sīne-i berrāḳ *(285:17). [o,]*
28. Ḫuceste-rāy **o** ḫākān-ı hümāyūn-fāl-i mülk-ārā *(291:25). [o,]*
29. **O** mū-miyān büt-i ḫayyāṭı ḫalḳ bellediler *(301:29). [o,]*
30. tamāmiyle yazılsun deyu emr-i ʿālīleri ṣudūr itmegin **o** meclisde taġyīr-i taʿbīr *(328:14). [o,]*
31. Nāhid **o** ḳadar perde-bīrūn naġme-künāndır *(328:23). [o,]*
32. Kim hem şeh-i ʿālemdir **o** hem şāh-ı cihāndır *(330:4). [o,]*
33. Ol ṣadr-ı ʿaṭā-güster **o** düstūr-ı kerem-ver *(330:19). [o,]*
34. Ḫālā **o** ḥacāletle gözü laʿl-çekāndır *(331:16). [o,]*
35. İtdiler **o** deñlü ʿarż-ı kālā *(335:30). [o,]*
36. Yaʿnī **o** şeh-süvār-ı feżā-yı şükūh kim *(358:1). [o,]*
37. daḫi şimdi **o** lez̲z̲et bāḳī zemzemesiyle gūyā olacaġı bī-reyb ü riyā oldı Beyt *(359:17). [o,]*

o: *(III. Ahmet) "O" üçüncü teklik şahıs zamiri.*
1. **Odur** pīrāye-i evreng ü dihīm-i Süleymānī *(217:23). [odur, -dur]*
2. Ser-çeşme-i iḥsān **odur** ammā aña lūle *(330:13). [odur, -dur]*

o: *(Cami) "O" işaret zamiri.*

O vālā cāmiʿi dir seyr idenler *(268:18). [o,]*

o: *(Felek hokkabazı) "O" üçüncü teklik şahıs zamiri.*

Mühre-i mihri **o** da göz göre pinhān eyledi *(276:11). [o,]*

o: *(Hizmet, iş görme) "O" işaret zamiri.*

Oldı icrā **o** da be-vefḳ-i murād *(325:7). [o,]*

o: *(Şehzade Süleyman) "O" üçüncü teklik şahıs zamiri.*

Odur şeh-zādegānıñ āb-ı rūy-ı şevket ü şānı *(369:10). [odur, -dur]*

oba: *Bölmeli göçebe çadırı.*
1. mebyet-i hümāyūn-ı cihān-dārī olan içerü **obaya** daʿvet olunmaġın *(198:14). [obaya, -y, -a]*
2. Bu cemʿiyyetde şāḥib-i devlet ḫażretleri otaġ-ı hümāyūn kenārındaki **obayı** *(201:18). [obayı, -y, -ı]*
3. Baʿde tekmīli'r-rüsūm efendiler ʿale'l-ʿumūm **obaya** daʿvet ve ʿörf ü üstleri *(201:29). [obaya, -y, -a]*
4. ve gūşe-gīr-i miḥrāb-ı imtiyāz olanlar **obada** dāmen-būsī-i āṣafī şerefleriyle *(227:3). [obada, -da]*

5. ṭarafından günā-gün birḳaç ṭabla şeker gelmek ile **oba** kenārında pā-ber-cā-yı ḳıyām olan *(275:22). [oba,]*
6. Ḫuṣūsen muṭallā tirşeden **oba** ibdā ve ḳarṭopı gibi mendīl-i ʿacemāne ḳadar *(279:8). [oba,]*
7. penbeden bir ʿalem-i sīm-gün peydā ve bārūt-ı mürebbā ile taʿbiye olunan **obayı** *(279:9). [obayı, -y, -ı]*
8. āṣaf-ı Risṭū-şuʿūr ḥażretleri **obasında** bālā-nişīn-i mesānid-i vüzerā ve *(342:21). [obasında, -s, -ı, -n, -da]*
9. **oba** taʿbīr olunur serā-perde-i saʿādetlerin be-cāy-ı ḳaṣr-ı ʿadālet *(358:7). [oba,]*

oba-i bī-hemtā: *Benzersiz çadır.*

cenābları içün daḫi maḫṣūṣ bir **oba-i bī-hemtā** ḳurmuşlar idi *(358:10). [oba-i bī-hemtā,]*

oba-i hümāyūnuñ sürādiḳāt-ı tū-ber-tūy-ı zīnet-meşḫūnı: *Sultan otağının süsle dolu kat kat perdeleri.*

oba-i hümāyūnuñ sürādiḳāt-ı tū-ber-tūy-ı zīnet-meşḫūnı çeşm-i baḫt-ı cihāniyān *(358:19). [oba-i hümāyūnuñ sürādiḳāt-ı tū-ber-tūy-ı zīnet-meşḫūnı,]*

oba-i mezkūreye: *Sözü edilen oba.*

inʿāmdan ṣoñra **oba-i meẕkūreye** gelüp taḫṣīṣ-i maḳām ile ḳurb-ı şehriyārīden *(358:17). [oba-i meẕkūreye, -y, -e]*

oba-i ṣadr-ı minʿāmda: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Cömert sadrazamın obası.*

hem-zānū-yı mürāfaḳatları olan hizebrān-ı bīşe-zār-ı veġā **oba-i ṣadr-ı minʿāmda** *(266:29). [oba-i ṣadr-ı minʿāmda, -da]*

obanıñ ʿalemini: *Çadırın bayrağı.*

sütūn-ı ḫayme gibi ḳāʾim ve masḫaralıḳ ḫıdmetine müdāvim iken **obanıñ ʿalemini** *(279:11). [obanıñ ʿalemini, -n, -i]*

ocaġı ḫalkı: *Bostancı başı, yeniçeri ağası, cebeci başı, topçu başı (Kavramlarını kapsıyor).*

Yevm-i mezbūrda bostāncıbaşı aġa ve **ocaġı ḫalḳı** ve mīr-āḫūr-ı evvel-i şehriyārī *(305:24). [ocaġı ḫalḳı,]*

ocaġ-ı mezbūruñ żābiṭān ve çavuşānı: *Yeniçeri ocağının zabitleri ve çavuşları.*

ocaġ-ı mezbūruñ żābiṭān ve çavuşānı velīme-i sulṭāniyyeye daʿvet ile tekrīm olunmaġın *(248:4). [ocaġ-ı mezbūruñ żābiṭān ve çavuşānı,]*

ocaġ-ı mezkūre: *Sözü edilen ocak, yeniçeri ocağı.*

bīgāne duḫūline sedd olacaḳ mertebesi ḫāric-i ḥīṭa-i terḥīş ve **ocaġ-ı meẕkūre** *(262:13). [ocaġ-ı meẕkūre,]*

ocak: *Sipahi ve silahtar ocağı.*

Yahūdī Mezāristanı **ocaḳları** neferātına cāy-ı ārām ve maḥall-i menām ve *(151:25). [ocaḳları, -lar, -ı]*

ocak: *(Aşçılar için) Aynı mesleği yapan kişilerin bulunduğu topluluk.*

Baʿdehū Ṭāʾife-i Aş-pezān **ocaḳlarına** hīzem-zen-i iltiḥāḳ olan yamaḳları *(300:20). [ocaḳlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

ocaḳ aġaları: *Başka askeri birliklerin başında bulunan kumandanlar ve üst düzey komutanlar.*
1. ile nişān-zede-i iştihār olan bir maḥall-i refiʿde yeñiçeri aġası ve sāʾir **ocaḳ aġaları** *(150:34). [ocaḳ aġaları,]*
2. **ocaḳ aġaları** ile mevḳiʿ-i ikrām ve maḥall-i iʿzāz u iḥtirāma müs̱ūl idüp *(262:20). [ocaḳ aġaları,]*
3. Yevm-i mezbūrda dergāh-ı ʿālī yeñiçeri aġası ve sāʾir **ocaḳ aġaları** ḥażerātı *(262:9). [ocaḳ aġaları,]*
4. meclis-i āṣafīden baḳiyye ve **ocaḳ aġaları** nāmı ile ser-efrāz-ı imtiyāz olan *(267:3). [ocaḳ aġaları,]*
5. ve çavuşbaşı aġa ḥażerātı maʿiyyetlerinde bulunup sāʾir **ocaḳ aġaları** ʿarż ḳapusunda *(373:31). [ocaḳ aġaları,]*

ocak ḫalkı: *Yeniçeriler.*

ḥażretleri daḫi mücevveze ve üst ḳaftānı ve sāʾir **ocaḳ ḫalkı** *(267:15). [ocaḳ ḫalkı,]*

ocak ḫalkını: *Yeniçeriler.*

ocaḳ ḫalḳını ṣīve-i bende-nüvāz-ı mücāmele ve ḥüsn-i müvāʿade vü muʿāmele *(267:11). [ocaḳ ḫalḳını, -n, -ı]*

ocaḳ ḫalḳınıñ: *Yeniçeri ocağı ve kapıkulu süvari ocakları mensupları.*

ve maḍrıb-ı ḫıyām-ı vüzerā-yı maʿālī-kirdārı ve **ocaḳ ḫalḳınıñ** ve *(148:18). [ocaḳ ḫalḳınıñ, -n, -ıñ]*

ocak ricālinden: *(Yeniçeri) Ocak ileri gelenleri.*

ocaḳ ricālinden ṣāḥib-i taʿayyün ü miknet ṭaraflarından tedārük ü iḥżār olunan *(359:28). [ocaḳ ricālinden, -n, -den]*

ocak rüʾesāsı: *Ocak ağaları, komutanlar.*

ocaḳ rüʾesāsı e̱svāb-ı dīvānīleri ile neferātına revī-kār-ı kālā-yı cemʿiyyet ve *(337:16). [ocaḳ rüʾesāsı, -s, -ı]*

ocak ṭaşları: *Ocağa yerleştirilen ateşe dayanıklı taş.*

ocaḳ ṭaşları getürilüp ol eṭrāfı mevāḳiʾ-i āṣafī ḳıldılar Ve ḫıyām-ı ṣıbyān-ı ḫitān *(151:15). [ocaḳ ṭaşları,]*

ocak żābiṭleri: *Yeniçeri subayları.*

ocaḳ żābiṭleri ve neferātı dīvān e̱svābı ile Lāleli Çeşme ḳarşusundan ve *(366:2). [ocaḳ żābiṭleri,]*

ocak-ı mezbūrlarıñ çavuşānı ve sāʾirlerine: *Yeniçeri ocağının çavuşları ve diğerleri.*

Ve çerge-i s̱āniyede **ocaḳ-ı mezbūrlarıñ çavuşānı ve sāʾirlerine** basṭ-ı simāṭ-ı inʿām *(248:25). [ocaḳ-ı mezbūrlarıñ çavuşānı ve sāʾirlerine, -n, -e]*

ocakları kethudāsı: *Ocak komutanından sonraki en büyük kıdeme sahip askeri unvan.*

ve **ocaḳları keṯḫudāsı** ve sāʾir żābitān u neferātı ve *(337:9). [ocaḳları keṯḫudāsı, -lar, -ı]*

oğlan sen bu yaylaları yaylayamazsın: *Bir kimsenin yapacağı iş karşısında, daha çok küçük olduğunu bunun için tecrübe edinmesi gerektiğini ifade eden söz.*

oğlan sen bu yaylaları yaylayamazsın diyerek ṭaġıldılar *(208:11). [oğlan sen bu yaylaları yaylayamazsın,]*

oğlancık oyuncağı: *Çocuk oyuncağı.*

Oğlancıḳ oyuncağı degil līk *(130:14). [oğlancıḳ oyuncağı,]*

oğrın ḳapudan: *Gizli kapı.*

oğrın ḳapudan meydānda olan ḳaṣr-ı maḳāmü'n-naṣra *(365:24). [oğrın ḳapudan, -dan]*

ok: *Yayla atılan, ucunda sivri bir demir bulunan ince ve kısa tahta çubuk.*
1. āmāde olanlar daḥi semt-i deryādan āsumānīler hevāyī **oḳ** gibi perrān oldıġını *(252:10). [oḳ,]*
2. **Oḳ** gibi yeleklenüp hevāya *(128:5). [oḳ,]*

oḳ fişegi: *Bir fişek türü.*

Çün **oḳ fişegi** ẓuhūr iderdi *(132:7). [oḳ fişegi,]*

Oḳ Meydānı: *Okmeydanı, İstanbul'un Kâğıthane, Şişli ve Beyoğlu ilçelerine bağlı bir semttir.*
1. mıṣrāʿ Gūyiyā oldı duʿā ḫirmeni **Oḳ Meydānı** *(236:8). [Oḳ Meydānı,]*
2. Pür olup ḳaşı kemānlar ile **Oḳ Meydānı** *(245:20). [Oḳ Meydānı,]*
3. Evvelā Okçılar **Oḳ Meydānı** kendi menzilleri olmaġla ālāy göstermege *(312:1). [Oḳ Meydānı,]*
4. Ẕolaṭa ḫirmeni oldı bugün **Oḳ Meydānı** *(328:2). [Oḳ Meydānı,]*

Oḳ Meydānına: *Okmeydanı, İstanbul'un Kâğıthane, Şişli ve Beyoğlu ilçelerine bağlı bir semttir.*
1. ḫāṣṣa çadırı mehterbaşısı ile mevkib-i sūr-ı sulṭānī olan **Oḳ Meydānına** varup *(147:4). [Oḳ Meydānına, -n, -a]*
2. **Oḳ Meydānına** Varup Cemīʿ-i Rüʾesā-yı Devlet ile Her Dūde-i Mesʿūdeye *(148:9). [Oḳ Meydānına, -n, -a]*
3. .ile **Oḳ Meydānına** varup mevkib-i sūr-ı ḫudāvendigārı ve dāʾire-i āṣaf-ı bülend-i iʿtibārı *(148:17). [Oḳ Meydānına, -ı, -n, -a]*
4. Ḥażretleri Daḥi Bi'ẕ-ẕāt Taḳrīr-i Taḫmīn-i Sālifü'ṣ-ṣıfāt İçün **Oḳ Meydānına** *(148:22). [Oḳ Meydānına, -n, -a]*
5. pīş-rev-i ḫademe-i ʿizz ü iḳbāl olup menzil-i maḳṣūd olan **Oḳ Meydānına** mıṣrāʿ *(154:20). [Oḳ Meydānına, -ı, -n, -a]*

Oḳ Meydānında: *Okmeydanı, İstanbul'un Kâğıthane, Şişli ve Beyoğlu ilçelerine bağlı bir semttir.*
1. ber-efrāşte-i meydān-ı āsūmān oldıġı vaḳt-i saʿd-iḳtirānda **Oḳ Meydānında** *(149:19). [Oḳ Meydānında, -n, -da]*
2. herkes mevżiʿ-i maḫṣūṣında ḫātem-i maḥżar-ı cemʿiyyet oldılar Ve **Oḳ Meydānında** *(252:8). [oḳ meydānında, -n, -da]*

Oḳ Meydānındaki: *Okmeydanı, İstanbul'un Kâğıthane, Şişli ve Beyoğlu ilçelerine bağlı bir semttir.*

sāʿat-i sādisede reşk-i sipihr-i heftümīn olan **Oḳ Meydānındaki** ḳaṣr-ı ʿadāletde *(262:5). [Oḳ Meydānındaki, -n, -da, -ki]*

Oḳ Meydānından: *Okmeydanı, İstanbul'un Kâğıthane, Şişli ve Beyoğlu ilçelerine bağlı bir semttir.*

Ḥaḳḳā ki **Oḳ Meydānından** ṭaş dikdikleri meşhūd-ı ṣıġār u kibār oldı ve *(328:3). [Oḳ Meydānından, -n, -dan]*

Oḳ Meydānını: *Okmeydanı, İstanbul'un Kâğıthane, Şişli ve Beyoğlu ilçelerine bağlı bir semttir.*

anlar daḫi **Oḳ Meydānını** *(149:33). [Oḳ Meydānını, -n, -ı]*

ok yılanı: *Bir tür ince yılan.*

ṣoñra cā-be-cā āsumānī fişekler perrān ve her biri burc-ı tīri nişān eyleyüp **oḳ yılanı** *(252:28). [oḳ yılanı,]*

oḳçı: *Ok yapan ya da satan kimse.*
1. ordu ālāyına meʾmūr olan balmūmcıyān ve ʿaṭṭārān ve **oḳçı** ve yaycı ve ḳalaycı *(310:32). [oḳçı,]*
2. Evvelā **Oḳçılar** Oḳ Meydānı kendi menzilleri olmaġla ālāy göstermege *(312:1). [oḳçılar, -lar]*

Oḳçı-zāde: *(1562-1629) Zeynî/Şahî. Okçuzade Mehmed Paşanın oğlu. Baştezkireci, defter emini, nişancı gibi görevlerde bulunmuş Osmanlı devlet görevlisi. Münşi ve divan şairi.*

Şaʿbān-zāde merḥūmuñ eṣer-i ḳalem-i ṣıḥḥat-āyīni ile **Oḳçı-zādeniñ** *(190:16). [Oḳçı-zādeniñ, -n, -iñ]*

oḳı-: *1. Bir yazıda ne yazıldığını sâdece gözle veya aynı zamanda seslendirerek çözmek. 2. Bir yazıda anlatılmak istenen mânâyı anlamak, öğrenmek. 3. Bir metni seslendirmek, yüksek sesle kırâat etmek.*

Bir ḳıṭʿa **oḳı** ġazel yerine *(135:14). [oḳı,]*

oḳu: *Okumak.*
1. her biri bu beyti **oḳuyup** ʿıḳd-ı güsiste-tār-ı gevher gibi çözüldiler Beyt *(284, 14). [oḳuyup, -y, -up]*
2. bi't-tamām **oḳunması** fermān ve baʿde'l-itmām iʿāde-i iḥsān u istiḥsān buyurduḳlarında *(328, 12). [oḳunması, -n, -ma, -s, -ı]*

oḳun: *Okunmak, anlatılmak.*

ḫaṭṭ-ı ġubār-ı müsevvedāt-ı şeb ʿayān **oḳunurdı** Ve andan mā-ʿadā *(171:9). [oḳunurdı, -ur, -dı]*

oḳun atmış: *Oku fırlatmak.*

ṭaş dikdiler ve nice **oḳun atmış** yayın yaşmış pīrān-ı şanʿatları ḳadd-i taʿẕīmi *(312:10). [oḳun atmış, -un, -mış]*

ol: *Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.*
1. **olmaġla** her birisine birer ṣof ferāce ilbās ve dāmād-ı muḥteremleri saʿādetlü *(276:17). [olmaġla, -maġ, -la]*
2. Kettān gibi fersūde olursam da **olaydım** *(314:3). [olaydım, -a, -y, -dı, -m]*
3. Tek ol meh-i sīmīn-tene pīrāhen **olaydım** *(314:4). [olaydım, -a, -y, -dı, -m]*
4. üzere vaḳt-i teġaddīleri **olan** hengām-ı ẓuhrda ikrāmlarına taṣaddī olunup *(344:8). [olan, -an]*

ol: *(Allah kastedilerek) O, üçüncü tekil şahıs zamiri.*
1. Ol dāver-i mülk-i lā-yezālī *(125:5). [ol,]*
2. Ol rūzī-baḫş-ı murġ u māhī *(125:12). [ol,]*

ol: *(Hz. Muhammed) O, üçüncü tekil şahıs zamiri.*
1. **Ol** şāh-ı serīr-i "lī-maʿallāh" *(125:17). [ol,]*
2. **Ol** şāha idüp hediyye taḳdīm *(126:1). [ol,]*

ol: *(III. Ahmet kastedilerek) O, işaret sıfatı.*

Ol ẓıll-ı Ḫudā şeh-i kerem-ver *(126:22). [ol,]*

ol: *(III. Ahmet) O, 3. tekil şahıs zamiri.*

Ol itdi ʿayār-ı mülki tenḳīḥ *(127:9). [ol,]*

ol: *Birlikte hareket etmek.*

Ejder fişegiyle **oldı** her şeb *(132:9). [oldı, -dı]*

ol: *(şairin eseri için) Yazılmak, yazmak.*

Çün neşr ile **oldu** bundan aḳdem *(135:5). [oldu, -du]*

ol: *Görevde bulunmak.*
1. ol vaḳitde muḥżır aġa **olan** Aḥmed Aġanıñ redīf-i maṭiyye-i kerem ü ʿaṭiyyesi olmaġla *(260:28). [olan, -an]*
2. ḫˇācegān-ı dīvān daḫi ʿarż-ı ʿunvān eylediler ve sulṭān ketḫudāları **olan** aġayānıñ aʿyānı *(365:2). [olan, -an]*
3. pādişāh-ı rūy-ı zemīn ḥażretleri ve dāmād-ı ekrem ve ṣadr-ı aʿẓam **olan** *(372:8). [olan, -an]*

ol: *(Şehzade Bayezid için) "O" üçüncü tekil şahıs zamiri.*
1. Daḫi bir ṭıfl-ı şīr-ḫāredir **ol** *(138:19). [ol,]*
2. Hele görseñ ne māh-pāredir **ol** *(138:20). [ol,]*

ol: *Bir durumda bulunmak, bir vasfı taşımak veya bir vasfı kazanmak, hâline gelmek, bir durumdan başka bir duruma geçmek.*
1. ile īfā-yı şükr-i niʿmet ḳavānīn-i ḳadīme-i ḥasene-i devlet ve ḳavāʿid-i müstedīme-i müstaḥsene-i salṭanatdan **oldığına***(140:23). [oldıġına, -dıġ, -ı, -n, -a]*
2. ve baʿżısı münāsib ḥālleri **olan** ricāl-i devlete taʿyīn ve sūr içün müheyyā itdirildi *(142:16). [olan, -an]*
3. Ve bāb-ı hümāyūn-ı şevket-serāy-ı ḫāḳānī üzerinde **olan** kār-gīr oṭalar *(148:1). [olan, -an]*
4. ḳurbında vāḳiʿ dıraḫt-ı sāye-dār-ı mināre-sīmā sāye-gāhında **olan** çemen-ṣuffe-i mezbūre *(150:12). [olan, -an]*
5. mānende-i çāh-ı ġayyā bir bādiye-i dehşet-nümānıñ ṭaraf-ı aʿlāsı **olan** *(151:6). [olan, -an]*
6. ʿakṣ-i pertev-i yāḳūt-ı aḥmerinden içinde **olan** āb laʿl-i müẕāb ve dāne dāne *(161:2). [olan, -an]*
7. **olmaḳ** üzere ikişer boġça ʿacemī ve İstanbulī dībā-yı zībā ki nessāc-ı ḳażā *(164:16). [olmaḳ, -maḳ]*
8. aṭlas-ı gerdūn yanında ṣandal **olamaz** Ve beş ṭonluḳ elvān ḳaneviz ki *(164:26). [olamaz, -a, -maz]*
9. perde-i āl-gūn-ı şafaḳ ol revnaḳ u raġbeti bulamaz Ve her biri yine beşer ṭonluḳ **olmaḳ** *(164:27). [olmaḳ, -maḳ]*
10. dest-āvīz-i celīlü'l-iʿtibārınıñ nışfı miḳdārı daḫi **olmadığı** tācirān-ı bāzār-ı āşār olanlara *(168:32). [olmadıġı, -ma, -dıġ, -ı]*
11. cā-nişīn-i vekālet olmaġ içün ḳaṣr-ı ʿadālet sāye-gāhında **olan** otaġ-ı temāşāda *(175:6). [olan, -an]*
12. feḥvāsınca sāye-gāh-ı ḳaṣr-ı ʿadālet-penāh türābında **olan** otaġ-ı temāşāda *(181:20). [olan, -an]*
13. Ya o koġuşda **olan** ṭopa ne dirsin ki ider *(187:7). [olan, -an]*
14. çekīde-i lūle-i ḳalem-i ʿanberīn-raḳamı ile **olan** dü-cihān-bahā bir *(189:23). [olan, -an]*
15. gibi saḳfı daḫi **olmaġın** saḳfınıñ her ṭarafında iki ʿaded kebş-i zerrīn-şāḫ *(204:8). [olmaġın, -maġ, -ın]*
16. bundan aʿlā şikār alacaḳ gün **olmaz** deyu kelb-i şayyād gibi meydāna *(207:10). [olmaz, -maz]*
17. ṣadef **olduḳda** ṭop şenlikleri güş-ı eflāki ker ve nevbet-i şāhāne *(209:2). [olduḳda, -duḳda]*
18. ve nevki sūzen-i müjgān-ı ḫūbāndan bārīk ü nebtīz olup idāre şūretinde **olan** *(209:26). [olan, -an]*
19. birer miḳdār taḥrīk ü icāleden ṣoñra el yardımı **olmadın** yere bıraḳdı Bu ḳadar *(210:12). [olmadın, -ma, -dın]*
20. çarḫ-ı felek nāmında **olan** fişek çiçekleri tezyīn ve saṭḥı altı ʿaded *(219:6). [olan, -an]*
21. ṭablalarda **olan** mīveler resīde-i ḫazān olup birden āteş virildükde bir *(219:17). [olan, -an]*
22. idi Ve ol ḥadīḳatü'l-envār-ı āteş-bahārıñ maḥṣūli **olmaḳ** üzere şuʿle-i neft ü bārūtdan *(219:8). [olmaḳ, -maḳ]*

23. Bir cānibi āteş **oldı** bir cānibi āb *(228:14). [oldı, -dı]*
24. cāme **olup** fütāde-i dāmen-gāh-ı ḥalḳa-der-ḥalḳa-i dūd olan kebūtere ve *(228:2). [olup, -up]*
25. Āfet-i ḫirmen-i sāmānımız **olsa** ne ʿaceb *(234:26). [olsa, -sa]*
26. Şāniyen Ṭāʾife-i Ṭaḥḥānīn Ekinci ṭāʾifesine ikinci **olan** zümre-i āsiyābiyān *(235, 12). [olan, -an]*
27. **olan** çenberiñ nīme-i ḫāliyesinden geçüp ikisi birden raḥm-ı māderden *(247:5). [olan, -an]*
28. daḫi ḥużūr-ı āṣafīde **olmadıḳları** zamān anlar ile hem-nişīn olup sāʾir *(252:4). [olmadıḳları, -ma, -dıḳ, -lar, -ı]*
29. cemāl-i Leylā-yı leyle-i ẓulmādan perde-i ẓulmet açılup ḳarşu ṭarafda **olan** *(253:30). [olan, -an]*
30. onar ẕirāʿ ve on kemer **olup** āvīze-i gūnā-gūn ve aḳmişe-i rengā-reng-i zer-ender-zer *(255:15). [olup, -up]*
31. manṭūkıyla zemzeme-perdāz olaraḳ Fener İskelesi ṭarafında **olan** ḳalyonlardan *(259:15). [olan, -an]*
32. Māh-ı mezbūruñ yigirmi birinci ṣalı güni Āyīneli Ḳavaḳda **olan** seyr ü temāşā *(261:30). [olan, -an]*
33. gibi **olan** resen-i çār-mīḫlarını iḥkām ʿuḳde-i teʾhīre ṣalınmış idi Böyle iken *(263:9). [olan, -an]*
34. içinde **olan** ʿaskerini āteş-i peygār ile ḥaşladılar *(267:28). [olan, -an]*
35. Bu eşnāda bir kimse reh-nümā-yı ḫ̆āb-gāh-ı ḥużūr olmaġ içün zūr-bāzlarıñ pīrāye-i deste-çūpı **olan** *(271:31). [olan, -an]*
36. Bugün hevā sünbülī **olmaġla** hem-zānū-yı mücāselet-i ṣadrü'ṣ-sudūr-ı benām olan *(276:12). [olmaġla, -maġ, -la]*
37. Baʿdehū ṭāʾife-i ḥaffāfān yamaḳları **olan** kefş-gerān ile ālāyların tertīb idüp *(278:11). [olan, -an]*
38. Bir cānibi āteş **oldı** bir cānibi āb *(279:20). [oldı, -dı]*
39. ve teṣāvīr-i ʿacībeleri oldığından mā-ʿadā yamaḳları **olan** yaş yemişçiler daḫi *(281:12). [olan, -an]*
40. vücūd-ı insānīde **olan** ʿurūḳ u aʿṣaba īrāş-ı raʿşe-i ıżṭırāb idecek mertebe *(282:7). [olan, -an]*
41. Mihr-i felek de baş açuḳ abdālı **olmasa** *(282:12). [olmasa, -ma, -sa]*
42. Bunlar ālāyların tekmilden ṣoñra yamaḳları **olan** Taḳyacılar daḫi anları *(282:14). [olan, -an]*
43. Ve hediyyeleri **olmaḳ** üzere bir çāker-i nā-resīde-i tābende-rū ve bir *(284:17). [olmaḳ, -maḳ*
44. hengāmında arslan şeklinde **olan** sālifü'l-beyān fişeklere āteş virüp ve mehterleri *(284:29). [olan, -an]*
45. pīş-i nigāh-ı ʿātıfetlerinden **olan** mih-terān u kih-terāna dāmen-i istiʿdādları *(289:20). [olan, -an]*
46. taʿbiye buyurduḳları altundan ifrāġ u taḫliyeden ṣoñra yanlarında **olup** *(289:23). [olup, -up]*
47. içlerinden Ḳaradeñizli ṣarı beñizli bir beze miskīni ża ʿfından **olan** *(300:4). [olan, -an]*
48. muʿtād-ı ḳadīm üzere hediyyeleri **olan** zer-dūz ḳaṭīfe üstine işlenme bir boġça *(300:15). [olan, -an]*
49. Baʿdehū Müsilmānān-ı tüccār her bir nevʿi onar ṭonluḳ **olmaḳ** üzere on ṭop *(305:1). [olmaḳ, -maḳ]*
50. iḫtirāʿı olan serv-i nev-ẓuhūrı geregi gibi ināre ve çarḫ-ı felekden nümūdār **olan** *(309:27). [olan, -an]*
51. beşer şuʿlesi **olup** her biri kākül-i perīşān-ı ḫūbān-ı sehī-bālā gibi çihre-pīrā-yı şāhid-i ṣafā *(309:14). [olup, -up]*
52. Evvelā Oḳçılar Oḳ Meydānı kendi menzilleri **olmaġla** ālāy göstermege *(312:1). [olmaġla, -maġ, -la]*
53. gibi ʿaẓīm şenlik ile iẓhār-ı şādmānī ve içinde **olan** sükkānı duʿā-yı devlet-i ḫāḳānī *(314:13). [olan, -an]*
54. ve iki taḫta ġılāflı timur-ı Şām itḥāf ve yamaḳları **olan** bıçaḳçılar *(315:19). [olan, -an]*
55. fışkıyye **olup** fevvārelerinden ṣu cereyān ve ictimāʿ-ı āb u āteş ḥużżārı *(315:29). [olup, -up]*
56. çerge-i ūlā vü şāniyede **olan** mihmānān-ı velīme-i ʿaẓīme-i ḫāḳāniyyeniñ aʿlā vü ednā ve pest ü bālāsına *(319:14). [olan, -an]*
57. ve çerge-i ūlāda **olan** baş süfreniñ baḳiyyesi çavuşbaşı aġa ve ḳapucılar ketḫudāsı aġa *(320:17). [olan, -an]*
58. Ve emīn-i gümrük-i āsitāne Yegen Meḥemmed Aġa bugün sübḥa-i dest-i iʿtibār **olan** *(321:32). [olan, -an]*
59. ve ḳapu ketḫudālarına ve falaḳacılara ve bostānī ḫāṣekīlerine ve nevbetde **olan** *(327:23). [olan, -an]*
60. ʿarż u ihdā ile pāy-taḫt-ı memālik-i Īrān **olan** Revān Ḳalʿası dāḫil-i mülk-i Āl-i ʿOşmān olmasına *(334:27). [olan, -an]*
61. yanında **olan** zuḳāḳıñ öte cānibinde on iki ḫazīne bir çetr-i marṣūṣ *(337, 35). [olan, -an]*
62. **olan** miyāne-i ehl-i küfr ü İslām dūr-bāş-ı maẓmūn-ı kerīme-i Fe'mtāzü'l-yevme eyyühe'l-mücrimūn *(338:4). [olan, -an]*
63. ḥażretleri dāʾiresinde **olan** ḫayme-i maḫṣūṣelerinde temāşā-yı ġarāʾib-i sūriyye *(339:11). [olan, -an]*
64. muḥāṣır u maḥṣūr cāniblerinden āṣār-ı ġayret-i cāhiliyye ẓuhūrı ṣūret-bāzīde **olan** *(346:16). [olan, -an]*
65. Leyle-i mezbūrede **olan** fişek şenligi leyālī-i sābıḳada olanın mecmūʿına *(348:1). [olan, -an]*
66. cāy-ı ārām-ı emṣālleri **olan** ḫıyāmlarda ṣandalī-nişīn-i iftiḫār ve temāşā-yı ġarāʾib-i sūr *(350:20). [olan, -an]*
67. vaşaḳ ve her biri ṭoḳuz ṭonluḳ **olmaḳ** üzere rūmī vü ʿacemī vü hindī on iki cins *(353:16). [olmaḳ, -maḳ]*
68. Ve hākeẕā ḥālā Midilli mutaṣarrıfı **olan** ümerā-yı deryādan Dervīş-zāde İsmāʿīl Paşa *(354:1). [olan, -an]*
69. Telḫīṣī aġaya ve bir tercümānına sāʾir emṣāline **oldığı** gibi ilbās-ı ḫilʿat *(355:15). [oldığı, -dığ, -ı]*
70. āteş gemisi **oldığı** nümāyān oldığı eşnāda bī-çāre *(356:29). [oldığı, -dığ, -ı]*
71. mışdāḳınca ve El-faẓlu li'l-müteḳaddim manṭūḳınca lāḥıḳ iken sābıḳ **olan** *(363:7). [olan, -an]*
72. Ve şevketlü ʿaẓametlü ḳudretlü āfitāb-ı salṭanat ḥażretleri burcü'ş-şeref-i aṣlīleri **olan** *(364:6). [olan, -an]*
73. oğrın ḳapudan meydānda **olan** ḳaṣr-ı maḳāmü'n-naṣra *(365:24). [olan, -an]*
74. maṣnūʿ ḫayāl-i fenerler **olup** bir çarḫ ile dördi birden devvār ve güneş *(368:5). [olup, -up]*
75. Ammā ḥarem-i hümāyūn cānibi daḫi bāb-ı hümāyūnuñ fevḳinde **olan** kār-gīr oṭadan *(371:16). [olan, -an]*
76. ne güne **oldığı** āşikārdır *(371:20). [oldığı, -dığ, -ı]*
77. **olan** deʾb-i ḳadīm üzere vüzerā-yı ʿiẓām ve erbāb-ı dīvān selāma ṭurup *(372:16). [olan, -an]*
78. ḥażerātı daḫi ḳapunuñ miyānesinde **olan** şuffeniñ ṣaġ ṭarafını ḳarār-gāh iḫtiyār itdiler *(373:16). [olan, -an]*
79. yemīn ü yesārına zer-efşān olaraḳ orṭa ḳapunuñ iç ṭarafında **olan** *(375:13). [olan, -an]*

ol: *"O" işaret zamiri.*

1. silāḥ-dār aġa baġal-gīr olaraḳ **ol** şeh-beyt-i ḳaṣīde-i şevketiñ *(144:18). [ol,]*
2. iltifāt-ı maḫṣūṣları hemvāre şeref-baḫş-i imtiyāz olmaġın **ol** *(145:21). [ol,]*

ol: *"O" işaret sıfatı.*

1. Ḳıl ḫāmeñi tīr **ol** kemāna *(126:11). [ol,]*
2. Ṭoġruldı ḫalāyıḳ **ol** feżāya *(128:6). [ol,]*
3. Ben idemem **ol** simāṭı taḳrīr *(128:21). [ol,]*
4. **Ol** sūr-geh içre naḫl-ı sūrī *(130:1). [ol,]*
5. Ol ṣadr-ı kerem-ver-i güzīniñ *(134:6). [ol,]*
6. Ṣad şevḳ ile **ol** fesāne-perdāz *(135:9). [ol,]*
7. Zamān-ı emn ü emānında **ol** cihān-bānıñ *(135:18). [ol,]*
8. Vaḳtā ki **ol** ḫudāvend-i cihān rāḥat-cūy-ı cihāniyān āb-ı rūy-ı Āl-i ʿOs̱mān *(136:5). [ol,]*
9. Nemçe istidrācından māʿadā ʿuḳde-i ḫātır nā-peydā idi **Ol** şūr u şürür daḫi *(136:22). [ol,]*
10. Ḫalḳı İstanbul'uñ **ol** mertebe mesrūr oldı *(136:28). [ol,]*
11. eṭrāf u eknāfa işāʿat-peyām-ı meserret-fermā ḳılındı Ve **ol** mektūb-ı dāfiʿü'l-kürūb *(139:30). [ol,]*
12. sūr-ı hümāyūn emāneti ile ḫilʿat-pūş-ı şeref-mendī ḳılınup **ol** günden *(141:21). [ol,]*
13. nāʾil-i iksīr-i iʿtibār olup **ol** gevher-i şeh-vār-ı ḳulzüm-i salṭanat ḳaṣr-ı mez̲kūrda *(143:11). [ol,]*
14. meʿāliyle istīz̲āndan ṣoñra **ol** tāze-nihālān-ı gülşen-i iḳbāliñ her biri dūş-ı reh-vār *(143:20). [ol,]*
15. mevcūd olan erkān-ı devlet bi-isrihim **ol** gün daḫi ḥāżır ve mevḳif-i selāmda *(148:28). [ol,]*
16. temāşā ve ḫıdmet-i sürgāha **ol** günden tāziyāne-zen-i ḫuyūl-i iḳdām olan *(149:10). [ol,]*
17. muṣallāyı muḫīṭ u dāʾir ve **ol** minaṣṣa-i ʿarūs-i ʿibādet olan çemen-ṣuffe-i dil-nişīni *(150:5). [ol,]*
18. Cümleye neẓāret lüzūmı münāsebeti ile emīn-i sūr efendi daḫi **ol** maḥallde *(151:12). [ol,]*
19. ocaḳ ṭaşları getürilüp **ol** eṭrāfı mevāḳiʾ-i āṣafī ḳıldılar Ve ḫıyām-ı ṣıbyān-ı ḫitān *(151:15). [ol,]*
20. ve işrāf-ı eṭrāfı naẓar-ı dakīka-bīnleri ile meşmūl buyurdılar **Ol** vaḳitde işāreciyān *(152:7). [ol,]*
21. Naḳl idüp Tersāneye **ol** ḫüsrev-i gerdūn-cenāb *(153:5). [ol,]*
22. ḫayme-nişīn-i cemʿiyyet olup **ol** gün üzerine çil aḳçe ile memlū *(153:9). [ol,]*
23. gümüş maşraba vaż'ı içün meydāna otuz altı ẓirāʿ bir sütūn **ol** gün ḫalīde ve *(153:10). [ol,]*
24. **Ol** rūz-ı fīrūzuñ hem-reng-i nev-rūz olan ṣabīḥatü'l-īd-i şevḳ-efrūzında *(154:6). [ol,]*
25. Ol şeh-süvār-ı ʿarṣa-i devlet ki raḫşınıñ *(154:15). [ol,]*
26. ol yek-süvār-ı sāḥa-i iclāle bostāncıbaşı aġa ve dergāh-ı ʿālī *(154:18). [ol,]*
27. Yāl ü bāl-i semend-i istiʿcāl ile yeleklenüp taḥrīk-i rikāb-ı şitāb ḳıldılar Ve **ol** *(154:21). [ol,]*
28. ʿaraba sāʾir olduḳça raḳḳāṣ-ı ṣāʿat gibi **ol** ṣūretler yemīn ü yesāra dest-efşān-ı cevlān olup *(157:15). [ol,]*
29. ṣūreti ibdāʿ ve **ol** şibhiñ içinde nīme-i bedenlerin iḫfā idüp ḳalıb-ı mez̲kūrı feres *(157:20). [ol,]*
30. çeşm-i ḫayret gibi bāz eyler idi **ol** gün meydāna getürilüp *(158:2). [ol,]*
31. şitāb eyledi Ve dāʿire-i kemer-bend-i miyānı ḳadar bir çenberi daḫi **ol** dört çenbere *(158:13). [ol,]*
32. ṣadr-ı aʿẓam-ı ʿamīmü'n-nevāl ḫażretleri ferīde-i ṣadef-i süfre-i evvel olup **ol** *(159:2). [ol,]*
33. **ol** hümā-yı evc-i şān bu gün sāʾir eyyāmdan muḳaddemce ārzū-yı āşiyān buyurmuşlar idi *(159:27). [ol,]*
34. Gicesinde daḫi **ol** çerāġ-ı dūdmān-ı salṭanat mīnā-ḫāne-i ḫarem-serāy-ı saʿādetlerinde *(159:28). [ol,]*
35. Gören **ol** āb-ı ṣāfı cevherde *(160:14). [ol,]*
36. İçsün **ol** kūzeden muṣaffā mā *(161:15). [ol,]*
37. perde-i āl-gūn-ı şafaḳ **ol** revnaḳ u raġbeti bulamaz Ve her biri yine beşer ṭonluḳ olmaḳ *(164:27). [ol,]*
38. **ol** vaḳitde Marʿaş vālīsi bulunup sūr-ı hümāyūnda medʿuvven *(169:12). [ol,]*
39. **ol** hümā-yı evc-i şān ārzū-yı āşiyān ḳıldılar ve yevm-i mezbūruñ gicesinde daḫi *(172:15). [ol,]*
40. **ol** çerāġ-ı dūdmān-ı salṭanat ḫażretleri mīnā-ḫāne-i ḫarem-sarāy-ı saʿādetlerine *(172:16). [ol,]*
41. evvelā **ol** ecinne ṣūretlü uʿcūbe heyʾetlü eşḫāṣ-ı şeṭāret-iḫtişāṣ curcuna *(174:12). [ol,]*
42. püftere-i daʿvet olmaġın **ol** ʿayyār-ı seḥḥār rüfeḳāsı ile meydān-ı sūrda *(175:10). [ol,]*
43. üstādına hem-ser gelüp bardaḳ yuvalandı ḳapaġın buldı El-ḥaḳḳ **ol** *(175:32). [ol,]*
44. **ol** şīşeleriñ üzerine daḫi bir ṭabla nihāde ve ol ṭablaya daḫi üç *(176:7). [ol,]*
45. ol şīşeleriñ üzerine daḫi bir ṭabla nihāde ve **ol** ṭablaya daḫi üç *(176:7). [ol,]*
46. temmet-i ḫitāma resīde olup **ol** maḥall-i ḳudsī-ḳadem-i ḫuld-irtisām *(180:19). [ol,]*
47. Gelüp **ol** revnaḳ-ı evreng-i şevket ʿizz ü devletle *(181:7). [ol,]*
48. Esed burcına döndi **ol** ḫıdīv-i şīr-i şavletle *(181:10). [ol,]*
49. Bu ḥāl ile ḫayme-i ḫitāna vāṣıl ve **ol** ḳuzucuḳlar pāy-ı irādetleri ile bismil-gāhlarına *(183:10). [ol,]*
50. **Ol** keştī-i sürḫ-gün u laʿlīn bayraḳ *(184:4). [ol,]*
51. her ne semte imāle-i sükkān iderse keştī daḫi **ol** semte gider idi Gāh *(184:16). [ol,]*
52. Bu eger ṣaḥrā ise **ol** keştī olmaḳ n'iḫtimāl *(185:3). [ol,]*
53. **Ol** eger keştī ise yа bu feżā deryā mıdır *(185:4). [ol,]*
54. **Ol** ḫıdīv-i baḥr u berr İskender-i rūşen-güher *(185:7). [ol,]*
55. Müje ḫaylin dizer **ol** nergis-i mestān ṣaf ṣaf *(186:1). [ol,]*
56. sāḳı bir ʿamūd-ı şāmiḫa beñzer idi Ḥibāl-i veş̲īka ile ḳalʿayı **ol** fīliñ menākibine *(187:25). [ol,]*
57. gibi āheng-i ceng ü peygār eyleyüp ve **ol** şāhid-i āteşī-meşreb-i tābende-ʿiẓārı *(188:10). [ol,]*
58. eşk-i ḥasret ile iẓhār-ı sūz u güdāz ve kestāne fişekleri **ol** reşk ile çatlayup her biri *(196:13). [ol,]*
59. Binüp devr eyledükçe mihr-veş **ol** Yūsuf-ı ş̲ānī *(203:33). [ol,]*

60. atılup **ol** gürg-i bārān-dīde Türk ters-i gürg ile anlara ḳatılup meşnevī *(207:11). [ol,]*
61. ol ṭabl çalar kendi sütūnuñ ucını başına ve ḳaşına ḳoyup istedigi gibi *(209:35). [ol,]*
62. içün arḳası üzere zemīne yatdı ve ayaġı ile **ol** kūzeyi gözinden alup her ʿużvunda *(210:11). [ol,]*
63. Ṣad bārekallāh **ol** vezīr-i ḫayr-endīş-i ṣadāḳat-kīşe kim ṣayyād-ı endīşesi *(211:8). [ol,]*
64. bu minvāl üzere iken **ol** düstūr-ı melekiyyü's-simāt iḫrāz-ı şeref-i iltifāt itdürmesine *(211:18). [ol,]*
65. daḫi **ol** meclis-i kerrūbī-ḫademde bulunmaġın ikrāmen li-şānihi anlara daḫi bir *(215:36). [ol,]*
66. ḫażretleri daḫi beş on ḫaṭve yerden istiḳbāl itdikde **ol** raḫş-ı şāhāne-reftār *(216:14). [ol,]*
67. **Ol** gice dīvāra yapışdırdı şemʿ *(217:7). [ol,]*
68. Leyle-i ʿīd idi **ol** gice meger *(217:8). [ol,]*
69. müteʿayyinān-ı erkān-ı devlet **ol** manẓūme-i ḫaşmete müstezād-ı selīs oldılar *(218:20). [ol,]*
70. idi Ve **ol** ḥadīḳatü'l-envār-ı āteş-bahārıñ maḥṣūli olmaḳ üzere ṣuʿle-i neft ü bārūtdan *(219:8). [ol,]*
71. dört yüz ḳadar fişeng-i günā-gün ile iki ʿaded serv-i mevzūn resm olunmaġla **ol** *(219:34). [ol,]*
72. el-ḫāṣıl **ol** ṣal-ı ṣafā-iştimāliñ daḫi ḥāvī oldıġı esbāb-ı şevḳ u ṭarab ve ālāt-ı şūr u şeġab *(221:6). [ol,]*
73. ḳahveler ile aġırlayup ve **ol** dīvār-ı ḳaḥve-ḫānede muṣavver ḫayyāt-ı bī-ḫayāt *(224:19). [ol,]*
74. Andan ṣoñra tersāne sāḥilinde daḫi şenlik āmāde olmaġın eşnā-yı ʿışāda **ol** *(230:5). [ol,]*
75. taʿḳīb iderek otaġ-ı hümāyūnuñ cānib-i yesārından güẕār ve **ol** mevḳiʿ-i ālīde *(233:19). [ol,]*
76. Ḥāṣılı görseler **ol** dilber-i gendüm-gūnı *(234:28). [ol,]*
77. Görmedim ben **ol** büt-i ṭaḥḥān gibi sengīn-dili *(235:17). [ol,]*
78. Görince **ol** büt-i ḫabbāzı aldıḳ etmegimiz *(236:23). [ol,]*
79. ve cilve-i mestāne ve peyker-i Bektāşiyāne ile mışrāʿ Baḳ **ol** yeşil muḳaddeme *(237:19). [ol,]*
80. ol ḳırmızı fese mışrāʿın inşād iderek güẕār ve içlerinden bir *(237:20). [ol,]*
81. ravża-i ẕatü'n-naḍra-i manẓara-i ḫudāvend-i ʿalī-ḥaḍrāda **ol** lāle-ʿiẕārān-ı gül-ruḫsār çerāġān-ı gülşen pertevin *(239:17). [ol,]*
82. īḳād itdikleri şumūʿ-ı tābān **ol** bedr-i münīriñ eṭrāfını mevāḳiʿü'n-nücūma *(239:20). [ol,]*
83. **Ol** şemʿim olup encümen-efrūz-ı raḳībān *(239:24). [ol,]*
84. Ṣanʿatı **ol** nigeh-i fitne-ḫırāş *(240:7). [ol,]*
85. **Ol** berbere ʿuṣṣāḳ terāş olmaġa üşdi *(240:15). [ol,]*
86. **Ol** meh-i serrāca mihr-i ʿālem-ārā beñzemez *(241:15). [ol,]*
87. kendüyi **ol** maḥalle işʿād u irḳā ve taḥtındaki kemendi yine fekk ve *(243:8). [ol,]*
88. idi **Ol** vaḳitde imāle-i sükkān-ı ruḫṣat ẓuhūrı ile ḳalyonlarda ceng bayraḳları *(244:19). [ol,]*
89. ser-ḫᵛānendegān Ḥasan Çelebi meʾmūren maḳām-ı beyātīde beste itmegin **ol** *(245:12). [ol,]*
90. ilṣāḳ ve **ol** cüvān-ı çār-ebrū iki ḳat revnaḳ baġlayup āheste vü çāpük reftār ile *(246:23). [ol,]*
91. Ve **ol** çār-şemşīr-i behem-peyvesti kemer-bend-i miyān olacaḳ mertebe *(246:27). [ol,]*
92. **Ol** çeşm-i çerāġ-ı dūdmān-ı devlet şemʿ-i miḥrāb gibi pertev-baḫş-ı mesned-i saʿādet olduḳda *(248:11). [ol,]*
93. **Ol** mevḳiʿ-i maʿālī-eşerde dört süfre-i elvān-niʿam pīş-ḫᵛān-ı āl-gūn-pīşgīr-i āsumān *(248:15). [ol,]*
94. **Ol** mālik-i baḥr u berr ü İskender-i devrān *(250:11). [ol,]*
95. Deryā-sipeh **ol** şāh-ı berāyā-yı zamāne *(250:12). [ol,]*
96. āyīne-i tāb-dāra nümü-dār olup **ol** mevḳiʿa Āyīneli Kavaḳ tesmiyesiniñ sırrı *(252:25). [ol,]*
97. Ve **ol** ferzend-i şeyṭān-pesend nice püser-i Ṣīrāzī-ḳıyāfet ve dilber-i Keşmīrī-liḳā-yı Ḳandehārī-ṣūreti *(255:5). [ol,]*
98. ḳaraya iki ḳat alat taʿbīr olunur ḥabl-i metīn rabṭ olunup **ol** rīsmānlarıñ birinin üzerinde *(257:26). [ol,]*
99. maḥallden alat güncāyişi ḳadar ṣaḳb olunup **ol** meşḳūb *(258:13). [ol,]*
100. şākūller āvīzān ve **ol** ṣırıḳlarıñ ṣülüşānı zīr-i rīsmānda dünbāle-cünbān ve ṣülüṣi *(258:16). [ol,]*
101. raḳḳāṣlar daḫi bi'l-iltizām **ol** cānibde merbūṭ oldıġı ṣırıḳ ile cevlān u ḫırām iderler *(258:25). [ol,]*
102. **ol** rīsmān bocurġadlar ile çekilürse ol ṭablayı ol semte çeker ve *(258:31). [ol,]*
103. ol rīsmān bocurġadlar ile çekilürse **ol** ṭablayı ol semte çeker ve *(258:31). [ol,]*
104. ol rīsmān bocurġadlar ile çekilürse ol ṭablayı **ol** semte çeker ve *(258:31). [ol,]*
105. ḫareketleri ṣırıḳlara merbūṭ u mevḳūf olan raḳḳāṣlar daḫi **ol** semte yedilür gider *(258:32). [ol,]*
106. idi Kebīr alat yanında **ol** rīsmān mānende-i nā-peydā olmaġla kebīr alat ḫareket itmeksizin raḳḳāṣlar gāh vicāhen ve gāh ḳıçın ḳıçın revişlerin seyrān idenler mücerred ṣırıḳlara *(258:33). [ol,]*
107. ilḳā ve **ol** māh-liḳālar māhīler gibi naẓar-gāh-ı mālik-i baḥr u berrde meşḳ-i şinā *(259:6). [ol,]*
108. terānesiyle mütefāḥirane atup ṭutdı ip üstinde yatdı ve **ol** boġazı ipli iki eli ve *(259:23). [ol,]*
109. **ol** vaḳitde muḥżır aġa olan Aḥmed Aġanıñ redīf-i maṭiyye-i kerem ü ʿaṭiyyesi olmaġla *(260:28). [ol,]*
110. ḫalḳınıñ güncāyişine vāfī olacaḳ ḳadar yere ḳazıḳlar ḳaḳılup ve **ol** ḳazıḳlara *(262:14). [ol,]*
111. cādū-yı ḫum-süvār ṣūreti **ol** ejdere ḳāʿide vü ʿinān-keş ve ejderiñ her başında bir *(263:16). [ol,]*
112. dehān fısḳiyyelerde ejder aġzı gibi fevvāre-feşān şerāre-i āteş gösterilmiş idi **Ol** *(263:17). [ol,]*
113. çeken fīl ṣūretinden bendleri güsiste ve **ol** bār-ı girān ḳaydından vāreste eyleyüp *(264:3). [ol,]*
114. ruḫṣat-ı cevlān virilmekle naṭʿ-ı zemīn-i meydān **ol** fīl-i ṣāḳīliñ cünbiş-i mestāne vü cevlānından *(264:5). [ol,]*
115. pīrāmen-i sāye-bān-ı hümāyūn cānibine bād-bān-güşā-yı iḳdām olup **ol** daḫi ṭop u tüfeng *(264:25). [ol,]*
116. cānib-dārī-i murād-ı hümāyūn-ı şehriyārī ise **ol** semte müstaʿidd-i imdād idigini *(264:28). [ol,]*
117. ḫażretleri daḫi **ol** sidre-i salṭanat ve ḫurşīd-i maʿdelet sāyesinde mekīn ve sāʿir *(269:5). [ol,]*
118. işʿār içün gönderdigi beş on ṭabla günā-gün şeker nāmında nebāt-ı mükerrer **ol** *(270:19). [ol,]*
119. bir ṭarrāḳa-i ʿaẓīme bedīdār olup **ol** şaḫṣ-ı bed-kirdār āteş-bāz-ı ṣuʿle-reftār *(270:25). [ol,]*
120. saʿādet-i teşrīfi ile **ol** maḥall-i refīʿ ve ol mevḳiʿ-i münīʿiñ ḳadrini aʿlā belki *(273:3). [ol,]*

121. saʿādet-i teşrīfi ile ol maḥall-i refīʿ ve **ol** mevḳiʿ-i münīʿiñ ḳadrini aʿlā belki *(273:3). [ol,]*
122. ẓāhir ü hüveydā olup tenāvül-i ṭaʿām-ı çāşt-gāhī vaḳtine degin **ol** maḥallde ḳarār *(273:5). [ol,]*
123. ʿUşşāḳ idemez **ol** ḳadd-i mevzūnı der-āġūş *(277:1). [ol,]*
124. Görince mest ü ser-gerdān-ı ʿaşḳın **ol** büt-i ḫaffāf *(278:22). [ol,]*
125. yaḳacaḳ fişekleri **ol** ʿalemiñ içinde iḫfā idüp derūnında bir ḥarīf-i nā-ẓarīf *(279:10). [ol,]*
126. işʿāl ile şaḫş-ı mezbūruñ başında āteşler yanup etekleri ṭutuşdı ve **ol** dūzaḫ-āşiyān *(279:12). [ol,]*
127. dizildikde **ol** Yūsuf-ṭalʿatān-ı bī-bahā ḫarīdārān-ı viṣāllerine mışrāʿ *(284:12). [ol,]*
128. beş ṭonluḳ bī-naẓīr şāl ve yine **ol** miḳdār elvān ḳuṭnī-i ʿadīmü'l-miṣāl ve beş ṭāḳa *(288:9). [ol,]*
129. reh-güẕārına māʾī şu dībāsı döşetdi **Ol** şeb-hengām-ı neşāṭ-encāmda sāḥil-serāy-ı tersāne *(288:36). [ol,]*
130. **Ol** besteye eyledikde āġāz *(293:22). [ol,]*
131. Dögdi gögüs **ol** ḳadar naḳāre *(294:7). [ol,]*
132. yüz elli dirhem bir sīm maşraba-i ḥarāret-şiken ve yine **ol** miḳdār bir ibrīḳ-i ḳahve-i Yemen *(301:8). [ol,]*
133. **Ol** ḥirfete rūy-ı kār-ı kāla *(304:12). [ol,]*
134. içün pergār-ı nigāhını eṭrāfa idāre iderek **ol** daḥi metn-i metīn-i zemīnde *(304:26). [ol,*
135. Venedikiñ dībā-yı enfesi ve **ol** ḳadar Filorintin aṭlası ve Mardinin dört ʿaded *(305:2). [ol,]*
136. ve veṣbe-i nāgeh-ẓuhūr-ı istiḳbāl ḫilālinde **ol** temīme-i gerden-i saʿādetiñ ʿıḳdu'l-ferīde-i bend-pūşişinde *(308:14). [ol,]*
137. ḫod-be-ḫod deverān ve **ol** şuʿle-i cevvāleden aralıḳ aralıḳ bir ṭarrāḳalı fişek *(309:5). [ol,]*
138. ile ṣadr-ārā-yı ḥarem-serāy-ı şevket-medār olmuşlar idi **Ol** vaḳte dek sāḥa-i sūr *(310:27). [ol,]*
139. Tek **ol** meh-i sīmīn-tene pīrāhen olaydım *(314:4). [ol,]*
140. **Ol** ḳalaycı dilberi gerdişler eyler nāzdan *(315:24). [ol,]*
141. yaʿnī şeh-zādegān-ı ʿālī-ḥażret ile tevessüd-i evreng-i vaḳār idüp **ol** cā-nişīn-i ḫurşid-i nevvār *(322:26). [ol,]*
142. Kim rūḥ-ı Cem **ol** bezme ṭufeyl-i ser-i ḫˇāndır *(329:18). [ol,]*
143. **Ol** pādişehi ḥıfẓ ide Allāh kederden *(330:1). [ol,]*
144. **Ol** ṣadr-ı ʿaṭā-güster o düstūr-ı kerem-ver *(330:19). [ol,]*
145. Beẕl-i zer ü gevher ider **ol** rütbe ki desti *(331:1). [ol,]*
146. **Ol** ḳavmi miyānında müşārün-bi'l-benāndır *(332:6). [ol,]*
147. yine **ol** miḳdār firengī ḫārā ve beşer ṭāḳa destār-ı bendī ve ḳuṭnī-i hindī *(340:23). [ol,]*
148. pertev-endāz-ı ḥaşmet ü celāl olup **ol** şeb-i pür-ṭarabda bir mertebe fişek şenligi olmuşdur *(345:16). [ol,]*
149. Cihānı eyledi müstaġrāk-ı nevāl **ol** şāh *(349:7). [ol,]*
150. **ol** mertebe şuʿle-bār oldı ve dürlü dürlü iʿmāl-i edevāt-ı nāriyye ḳıldı *(356:27). [ol,]*
151. idi Ḫulāṣa **ol** maşraba-i māl-ā-māl-i ṣaʿbü'l-menāl mışrāʿ *(362:11). [ol,]*
152. El irmez dāma girmez **ol** hümā-yı evc-i istiġnā mışdāḳına maẓhar olup *(362:12). [ol,]*
153. Ol şeh ki sözi ṣubḥ gibi ṣādıḳdır *(362:19). [ol,]*
154. kendi gerdenlerine peyveste idüp **ol** miḳdār bār-ı girān ile sūy-ı maḳṣūda revān olmaları *(367:16). [ol,]*
155. Mışrāʿ **Ol** şāh u şeh-zāde-i ʿālī-baḫt bir raḫş-ı mücevher-raḫta süvār olmuş idi ki *(369:11). [ol,]*
156. çuḳa-dār-ı cihān-dārī **ol** nihāl-i ʿizz ü iḳbāllere sāye-vār ḳafā-dār olup ṭarafeyn-i reh-güẕāra *(370:16). [ol,]*
157. ḳarār idüp ḥattā **ol** gün ṣadr-ı aʿẓam-ı kerīmü'ş-şān ḥażretleri kendi ṭaʿāmını *(372:24). [ol,]*

ol: *(Valilik için) Görevde bulunmak.*

Muṣul vālīsi **olup** sūr-ı hümāyūna medʿuvv olan ʿOs̱mān Paşa ḥażretlerine *(149:30). [olup, -up]*

ol: *(Hediye) Sunulmak, getirilmek.*
1. Şiblü'l-Esed Şeh-zāde-i Emced Sulṭān Süleymān Ḥażretlerine **Olan** *(165:22). [olan, -an]*
2. Yine Ṭaraf-ı Āṣafdan Şeh-zāde-i Ş̱ānī Ḥażretlerine **Olan** Tuḥaf Beyānındadır *(166:23). [olan, -an]*
3. Cānib-i Müşārün-İleyhden Şeh-zāde-i Ş̱āliṣ Ḥażretlerine **Olan** Dest-āvīzleridir *(167:7). [olan, -an]*

ol: *... duruma getirmek.*

ṣayd-ı ʿanḳā-yı himmet-i mülūkāne-i şāh-ı Cem-ḫademe yem dökmek **oldığı** *(172:5). [oldığı, -dığ, -ı]*

ol: *Sürmek, devam etmek.*

Biñ yıl da **olsa** ʿömri kişiniñ ne kārı var *(182:31). [olsa, -sa]*

ol: *Benzemek, gibi olmak.*
1. Kim fülk-i felek yanında şandāl **olamaz** *(184:5). [olamaz, -a, -maz]*

2. Ẕolaṭa ḫirmeni **oldı** bugün Oḳ Meydānı *(328:2). [oldı, -dı]*
3. Ṣandal **olamaz** yanında dībā *(335:31). [olamaz, -a, -maz]*

ol: *Hazırlanmak.*

sīr-i süfre-i iḥsānları oldığını işʿār içün bir süfrelik **olmaḳ** *(189:28). [olmaḳ, -maḳ]*

ol: *(Bahçe) "O" işaret sıfatı.*

eşmār u ezhārıñ naḳş u rengi bedīdār olmaġın **ol** ravża-i pür-nūr ḳandīlli bāġçe ṣūretinde *(195:25). [ol,]*

ol: *(Sal) "O" işaret zamiri.*

taʿḳīb eyleyüp **ol** daḫi günā-gün zīb ü zīverle meşḥūn oldığından mā-ʿadā saṭḥı *(204:7). [ol,]*

ol: *Gerçekleşmek.*
1. teşdīd ü tevşīḳ olunmayup ve **olunması** daḫi tedārük-i ʿaẓīme muḥtāc olmaġın *(262:30). [olunması, -un, -ma, -s, -ı]*
2. Rūz-ı Fīrūzında **Olan** Żiyāfet-i ʿAmīmü'l-bereket Vaṣfına Maṣrūfdur *(341:35). [olan, -an]*

ol: *(Çekdirme) "O" işaret zamiri.*

mārrü'l-beyān çekdirme imdāda gelüp **ol** daḫi ḳalʿayı ṭoplamaġa başlayup ve *(267:27). [ol,]*

ol: *(Yaş yemişçilerden biri) "O" üçüncü teklik şahıs zamiri.*

baḳḳālarıñ dilberleri ile şeftālū bāzārına girüp dön gel deyu çaġırup **ol** daḫi *(281:14). [ol,]*

ol: *Erişmek.*

oldı ve çengīleriñ öñinde maṭraḳ-bāzān ve gürz-kārān meydān-ı hünerde ʿarż-ı cevlān *(295:11). [oldı, -dı]*

ol: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Üçüncü teklik şahıs zamiri.*

Bir sübḥa gibidir vüzerā **oldur** imāme *(330:23). [oldur, -dur]*

ol: *Yararı dokunmak, gelmek.*

Bir ṭaş dögen ırġada olur **olsa** da nefʿi *(331:19). [olsa, -sa]*

ol: *Bulunmak.*

pādişāh-ı nükte-şināş bu ḳıṭʿa-i nezāket-esāsda **olan** maʿnā-yı baʿīd fehmlerine *(343:28). [olan, -an]*

ol: *Meydana gelmek.*
1. bādī bu **oldı** ki ḫod-fürūşluḳ eyleyüp kār-ı nā-fermūdeye *(173:10). [oldı, -dı]*
2. Böyle **oldı** żiyāfet-i şāmin *(286:5). [oldı, -dı]*
3. ve bu ʿabd-i ḥaḳīriñ şarḳıları ve güfteleri ile **olan** besteler oḳunmaḳ *(310:12). [olan, -an]*

4. pertev-endāz-ı ḥaşmet ü celāl olup ol şeb-i pür-ṭarabda bir mertebe fişek şenligi **olmuşdur** *(345:16). [olmuşdur, -muş, -dur]*

ol: *Yaşanmak.*
1. Bu Ṣaḥīfe-i Āteşīn-edā Sūr-ı Hümāyūnuñ Altıncı İşneyn Gicesi **Olan** *(227:6). [olan, -an]*
2. Egerçi yevm-i mezbūrda **olan** ġarāʾib-i umūr nā-maḥṣūr idi lākin cümleden biri *(257:22). [olan, -an]*
3. Maḥall-i Taṣvīr Bu Maḳāle-i Āteşīn-taʿbīr Sūr-ı Hümāyūnuñ Leyle-i Şāminesinde **Olan** *(268:2). [olan, -an]*
4. Her ne **olduysa** anda naḳle sezā *(324:24). [olduysa, -du, -y, -sa]*
5. Bunda da **oldı** yek-be-yek illā *(325:1). [oldı, -dı]*
6. Leyle-i mezbūrede olan fişek şenligi leyālī-i sābıḳada **olanın** mecmūʿına *(348:1). [olanın, -an, -ın]*
7. daḥi şimdi o lezzet bāḳī zemzemesiyle gūyā **olacaġı** bī-reyb ü riyā oldı Beyt *(35917). [olacaġı, -acaġ, -ı]*
8. hevāya gidecek hevāyī fişekler sāʾir dürlü dürlü şenlikler eyyām-ı sāʾirede **olanlarıñ** żıʿfı olup lākin tafṣīli *(360:11). [olanlarıñ, -an, -lar, -ıñ]*

ol-: *Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.*

Bu eger ṣaḥrā ise ol keştī **olmaḳ** n'iḥtimāl *(185:3). [olmaḳ, -maḳ]*

ola: *Olsun.*

Bunda vaṣf itsem **ola** beş artıḳ *(324:23). [ola,]*

olagel: *Her zaman rastlanılan durum.*

Meḥemmed Aġa ḥażretleri lisān-ı ḥāl ile eṣ-ṣalā-güyān büyük dīvānda **olageldiġi** *(265:33). [olageldiġi, -dig, -i]*

olalı: *... den beri.*

olalı ne böyle bir ḳumāş-ı nāzük-nigār ṭoḳunmuş ve ne bir miṣli daḥi *(164:18). [olalı,]*

olur olur: *Olabilir.*

Ancaḳ **olur olur** ise farżā *(160:16). [olur olur,]*

on: *"On" asıl sayı sıfatı.*
1. iḳāme ve **on** ʿaded ḳurbān kesüp besmele ile naṣb-ı diʿāme itdiler *(149:35). [on,]*
2. ʿAraba güzārişinden ṣoñra **on** ḳadar eṣḥāṣ-ı turfe-liḳā ʿaynı ile birer at *(157:19). [on,]*
3. naḳḳāṣān-ı Çīn ü Ḫıṭāyı ṣūret-i deyr-i ḥayret ider Ve **on** ṭonluḳ ṭaraḳlı aṭlas ki *(164:25). [on,]*
4. ve girānī-i ḳıymet ile mevṣūf **on** ṭonluḳ māhūd çuḳa ve beşer ṭonluḳ ṣof ve *(164, 29). [on,]*
5. pīrāye-i mefārıḳ-ı iʿtibār olmaġa sezā-vār **on** ṭāḳa bendī ve köse destār ve telli *(164:30). [on,]*
6. ve sāde **on** ṭāḳa hindī alaca ve germsūd ve beşer ʿaded alaca ve ṣāde ḳuṭnī-i zer-rīn-i tār u pūd *(164, 31). [on,]*
7. ṣāl-ı sūzen-kārī-i girān-bahā ve **on** ṭonluḳ dībā-yı mütenevviʿa-i zībā ve on beş *(169:15). [on,]*
8. maḳṭaʿ-ı ḫitāma resīde olduḳda ṭulumcıyān-ı uḍḥūke-sīret beş **on** ḳadar *(183:15). [on,]*
9. üzere **on** ʿaded vasaṭiyyü'l-ḳıṭʿa faġfūrī ṭabaḳ daḥi dest-i çīnī-keşān-ı maṭbaḫ-ı ḫāḳāniyye *(189:29). [on,]*
10. Ẕeyl-i Ṣaḳāyıḳ ve **on** ʿaded destār-ı mütenevviʿa ve on ʿaded çatārı alaca *(192:17). [on,]*
11. Ẕeyl-i Ṣaḳāyıḳ ve on ʿaded destār-ı mütenevviʿa ve **on** ʿaded çatārı alaca *(192:17). [on,]*
12. numūdār çihil ʿaded fişeng-i enār ve **on** dāne püskürme daḥi atılup şuʿle-niṣār olduḳda *(197:10). [on,]*
13. ve üstādı **on** ẕirāʿ miḳdārı iki ṣırıġıñ bālāsına ḳarīb mevżiʿine *(199:25). [on,]*
14. cebhe-i iʿtibārına ṣabāḥü'l-ḫayr-ı pīşānī olup **on** sekiz ʿaded *(214:12). [on,]*
15. **on** ʿaded şüyūḫ-ı fiḫām tenāvül-i ṭaʿām eylediler Ve iki direklide iki *(215:24). [on,]*
16. ḥażretleri daḥi beş **on** ḫaṭve yerden istiḳbāl itdikde ol raḫş-ı şāhāne-reftār *(216:14). [on,]*
17. bir fişek bāġçesi resm olunup ḳandīl-i rengā-reng ile meşḥūn **on** ʿaded *(218:26). [on,]*
18. ḥāvī ve beş çarḫ-ı felek ve ḳırḳ ʿaded örḍek ve **on** ʿaded çömlek ve beş *(230:10). [on,]*

19. ve ketḫudā-yı ḥirfetleri ve **on** ʿaded pīrān-ı ṣanʿatları *(235:9). [on,]*
20. ve **on** ʿaded iḫtiyārları müsāfir çergesinde simāṭ-ı pādişāhīden *(242:15). [on,]*
21. baġlanup üzerinden ḳadden **on** zirāʿ mükemmel esliḥa vü ālāt ve *(244:16). [on,]*
22. onar ẕirāʿ ve **on** kemer olup āvīze-i gūnā-gūn ve aḳmişe-i rengā-reng-i zer-ender-zer *(255:15). [on,]*
23. işʿār içün gönderdigi beş **on** ṭabla gūnā-gūn şeker nāmında nebāt-ı mükerrer ol *(270:19). [on,]*
24. beş **on** defʾa isrāʿ-ı cevlān eyleyüp her devrinde bir ṭarrāḳa-i ʿaẕīme ḳoparup *(271:3). [on,]*
25. üzerinde meşʿal heyʾetinde bir fişegi idāre ve beş **on** ḳandīli birden reme-i kebūter *(271:33). [on,]*
26. Ve çerge-i s̱āniyede müteferriḳagān içün **on** süfre ṭaʿām döşenüp ve üçünci çergede *(287:1). [on,]*
27. iken şikemi üzerinden **on** ḳadar ādem idāresine ḳādir olamayacaḳ bir seng-i āsiyābı *(303:15). [on,]*
28. Ve bir ḳanṭār miḳdārı baḳır küreçesini **on** nefer ādem şikemi üstinde aġır çekiçler *(303:19). [on,]*
29. Baʿdehū Müsilmānān-ı tüccār her bir nevʿi onar ṭonluḳ olmaḳ üzere **on** ṭop *(305, 1). [on,]*
30. süfrelik **on** ṭabaḳ tehyiʾe vü iḫżār ve hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ üzere *(305:8). [on,]*
31. maʿrūż-ı ʿatebe-i şehriyārī eylediklerinden ṣoñra Yahūdiler daḫi elvān-ı hatāyī-i muṭalla firengī vü rūmī **on** *(305:9). [on,]*
32. ṭonluḳ İstanbulī hatāyī-i sāde ve **on** ṭonluḳ firengī aṭlas-ı cilā-dāde ve on ṭonluḳ *(305:10). [on,]*
33. ṭonluḳ İstanbulī hatāyī-i sāde ve on ṭonluḳ firengī aṭlas-ı cilā-dāde ve **on** ṭonluḳ *(305:10). [on,]*
34. ḳuyumcubaşı mücevveze ve semmūr erkān kürki ve **on** ḳadar baraṭalı yedekçi ile *(314:33). [on,]*
35. āvīzān olan bir çeki ṭaşını **on** nefer ādem maḳara ile iki ẕirāʿ miḳdārı refʿ idüp *(317:12). [on,]*
36. gibi bir ṭabla ve ṭablaya **on** ḳadar memlū şīşe ve şīşeleriñ üzerine şākirdini iclās itdikden *(335:12). [on,]*
37. sūrāḫların menfeẕ-i enfās olmaġ içün beş **on** ḳadar ney-pāreyi ṣanʿatla ilṣāḳ ve *(352:15). [on,]*
38. zemzeme-i maʿẕeretiyle iki ṭop ḳırmızı ḳaṭīfe ve **on** ṭonluḳ telli hatāyī ve on sekiz *(355:11). [on,]*
39. Ve süfre-i s̱āniyede daḫi **on** nefer baḳiyye-i ketḫudāyān-ı selāṭīn ve mīr-mīrmīrān *(360:28). [on,]*
40. **on** ġuruş ve dört nefer ḳapu ketḫudālarına onar ġuruş inʿām ve bugün *(372:32). [on,]*

on altı: *"On altı" asıl sayı sıfatı.*
1. ʿacemī dībā ve **on altı** ṭonluḳ telli nev-ẓuhūr hatāyī-hāy-ı mütenevviʿa-i girān-bahā *(200:8). [on altı,]*
2. ve **on altı** ṭonluḳ kitresiz rūmī vü firengī aṭlas-ı ʿālü'l-ʿāl ve sekiz ʿaded *(200:9). [on altı,]*

on altıncı: *On altı, asıl sayı sıfatının "inci" ekiyle sıra sayı sıfatına dönüşmüş hali.*

İrtesi gün ki māh-ı mezbūruñ **on altıncı** penc-şenbe günidir li-müʾellifihi *(173:32). [on altıncı,]*

on beş: *"On beş" asıl sayı sıfatı.*
1. şāl-ı süzen-kārī-i girān-bahā ve on ṭonluḳ dībā-yı mütenevviʿa-i zībā ve **on beş** *(169:15). [on beş,]*
2. cevzī vü bendī **on beş** ṭāḳa destār ve bir incü sübḥa-i girān-miḳdār ve beş *(213:25). [on beş,]*
3. mā-ʿadā sāde ve çifte otuz otuz beş baḥrī ve yüz ʿaded āsumānī ve **on beş** *(220:2). [on beş,]*
4. ṭonluḳ dībā ve **on beş** ṭonluḳ telli ve sāde hatāyī-i girān-bahāyı hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ *(297:18). [on beş,]*
5. dört şīşe nebāt ve **on beş** şīşe āb-ı buḫūr ve altı şīşe āb-ı şükūfe ve yedi kāse *(314:23). [on beş,]*
6. ṭīn-i maḫtūm ve üç ṭabla ḫurma ve altı ṭabaḳ aġız miski ve **on beş** ṭabaḳ bādām şekeri *(314:24). [on beş,]*

on beş biñ: *"On beş bin" asıl sayı sıfatı.*
1. içün **on beş biñ** şīşe ḳandīl ve on biñ ḳandīl ḳutısı ve on biñ şerbet ḳavanozları *(142:7). [on beş biñ,]*
2. **on beş biñ** ḳadar ḳanādīl-i ẓulmet-sūz ve meşābīḥ-i zeberced-gūn-ı şevḳ-efrūzdan *(255:18). [on beş biñ,]*

on beşinci: *On beş, asıl sayı sıfatının "inci" ekiyle sıra sayı sıfatına dönüşmüş hali.*
1. İrtesi gün ki ẕi'l-ḳaʿdeniñ **on beşinci** çehār-şenbe günidir mevkib-i sūrda *(153:23). [on beşinci,]*
2. **on beşinci** erbaʿa güni yaʿnī cerīde-i eyyām-ı żiyāfet ḫātime-i ḫıtāma resīde ve *(357:23). [on beşinci,]*

on biñ: *On bin, asıl sayı sıfatı.*
1. mübāyaʿası içün sū-be-sū ādemler taʿyīn olunup İznikmīd ḳażāsından **on biñ** *(142:2). [on biñ,]*
2. içün on beş biñ şīşe ḳandīl ve **on biñ** ḳandīl ḳutısı ve on biñ şerbet ḳavanozları *(142:7). [on biñ,]*
3. içün on beş biñ şīşe ḳandīl ve on biñ ḳandīl ḳutısı ve **on biñ** şerbet ḳavanozları *(142:7). [on biñ,]*
4. ʿarṣa-i meydān feżā-yı maḥşerden nişān ve beş **on biñ** *(348:18). [on biñ,]*

on bir: *"On bir" asıl sayı sıfatı.*

Evvelā dūde-i Bektāşiyāndan **on bir** ʿaded bölük oṭaları çorbacısı ve neferātı *(148:31). [on bir,]*

on bir nefer ḳapudānlara: *On bir adet askeri bulunan kaptanlar.*

Ve baʿde'ṭ-taʿām tersāne ketḫudāsı paşaya ve **on bir nefer ḳapudānlara** ve *(372:27). [on bir nefer ḳapudānlara, -a]*

on birde: *"On bir" asıl sayı sıfatı.*

müteʿāḳib ü mütevālī eṣvāb-ı dīvānīleri ile sāʿat **on birde** iken müsāfir otaḳlarında *(154:2). [on birde, -de]*

on birinci: *On bir, asıl sayı sıfatının "inci" ekiyle sıra sayı sıfatına dönüşmüş hali.*

Māh-ı mezbūruñ **on birinci** güni ki yevmü's-sebtdir defter-dār-ı evvel ve *(152:4). [on birinci,]*

on birinci: *On bir, asıl sayı sıfatının "inci" ekiyle sıra sayı sıfatına dönüşmüş hali.*

Māh-ı mezbūruñ yigirmi beşinci ve sūr-ı hümāyūnuñ **on birinci** güni naẓm li-münşiʾihi *(323:14). [on birinci,]*

on dördinci: *On dört, asıl sayı sıfatının "inci" ekiyle sıra sayı sıfatına dönüşmüş hali.*

on dördinci rūz-ı keder-şūy-ı miḥen-sūz ki yevm-i ṣülāṣādır *(348:12). [on dördinci,]*

on iki: *"On iki" asıl sayı sıfatı.*
1. ṣadr-ı meclis oldılar İkinci çergeye **on iki** süfre üçünci çergede iki süfre *(201:14). [on iki,]*
2. ve **on iki** ṭonluḳ muḫtelifü'n-naḳş ve'l-levn firengī aṭlas-ı cilā-dāde ve üçer *(214:23). [on iki,]*
3. ṭonluḳ rūmī vü ʿacemī dībā ve **on iki** ṭonluḳ telli ve sāde hatāyīhā-yı zībā *(214:24). [on iki,]*
4. çanaḳ ve bir fisḳiye ve **on iki** ḳabaḳ fişekleri ile ġıbṭa-baḫş-ı ravża-i ḫuld-ı berīn ḳılınmış *(219:7). [on iki,]*
5. mühr-i Süleymānī ve ḳırḳ ördek ve yüz elli āsumānī ve **on iki** çömlek ve ḳarṭopı heyʾetli *(271:10). [on iki,]*
6. Baʿdehū **on iki** ʿaded yoġurt çanaġı içinde fişekler iḫfā ve üzerinde mānend-i zebed-i deryā *(271:22). [on iki,]*
7. Pes ez-ān Mūy-tāblar **on iki** nefer emred-i bī-mū ṣıbyān-ı sāde-rū şeb-külāh *(336:21). [on iki,]*
8. yanında olan zuḳāḳıñ öte cānibinde **on iki** ḫazīne bir çetr-i marṣūṣ *(337:35). [on iki,]*
9. ve maʿnen tābut-ı mürdegān meṣābesinde inşād u ibdāʿ ve **on iki** *(346:31). [on iki,]*
10. vaşaḳ ve her biri ṭoḳuz ṭonluḳ olmaḳ üzere rūmī vü ʿacemī vü hindī **on iki** cins *(353:16). [on iki,]*
11. ṭonluḳ Filorencī aṭlas ve **on iki** ʿaded yaldızlı sīm ṭas ve on iki ʿaded zer-sūde vü muṭallā *(355:12). [on iki,]*
12. ṭonluḳ Filorencī aṭlas ve on iki ʿaded yaldızlı sīm ṭas ve **on iki** ʿaded zer-sūde vü muṭallā *(355:12). [on iki,]*
13. ḫālikine diyet olmaġa vāfī çil para ile memlū maşraba-i sīmīn **on iki** gün *(361:30). [on iki,]*
14. mütecāviz ḳafesī destārlu ve çuḳa ferācelü cerrāḥlar ve manṭarī ile **on iki** nefer *(366:36). [on iki,]*

on iki: *(Burç için) "On iki" asıl sayı sıfatı.*

Ve tersāneli ṭarafından ʿaḳabe nāmına bir ṣal daḫi gelüp anıñ daḫi içinde
burc-ı āsumānī gibi **on iki** pelleyi ḥāvī bir dolāb var idi ki her bir gözünde bir *(254, 12). [on iki,]*

on ikişer: *On iki, asıl sayı sıfatının "er" ekiyle üleştirme sayı sıfatına dönüşmüş hali.*
1. maḫrūm ḳalan maḫrecden dūn olan pes-pāye monlā efendiler onar ve **on ikişer** *(194:20). [on ikişer,]*
2. güsterde-i mevḳīʿ-i ikrām olunup her birinde onar **on ikişer** efendiler iṭʿām ve *(201:15). [on ikişer,]*
3. sekiz süfre ṭaʿām basṭ olunup ve her süfrede **on ikişer** ṣaḥan ṭaʿām virilüp *(287:2). [on ikişer,]*
4. Ve çerge-i ṣānī vü ṣāliṣde her bir süfresi tamām **on ikişer** ṣıḥāf-ı elvān-niʿam olmaḳ *(306:32). [on ikişer,]*

on ikiye: *"On iki" asıl sayı sıfatı.*

dīvān otaġı pīş-gāhında ḥasbe'l-muʿtād ictimāʿ u iḥtişād idüp sāʿat **on ikiye** *(155:5). [on ikiye, -y, -e]*

on ikinci: *On iki, asıl sayı sıfatının "inci" ekiyle sıra sayı sıfatına dönüşmüş hali.*

Sūr-ı Hümāyūn-ı Saʿādet-meşḥūn u Meymenet-maḳrūnuñ **On İkinci** *(341:34). [on ikinci,]*

on sekiz: *"On sekiz" asıl sayı sıfatı.*
1. şāyān idi Ve ṭoḳuz ṭāḳa altunbaş ḫünkārī destār ve **on sekiz** ṭāḳa telli *(200:15). [on sekiz,]*
2. ve nev-ẕuḥūr hatāyī-i zer-tar ve ṭokuz ṭonluḳ sāde hatāyī ve ṭoḳuz ṭonluḳ ḳuṭnī ve **on sekiz** ṭonluḳ mütenevviʿ *(200:16). [on sekiz,]*
3. ṭāḳa daḫi destār-ı bendī ve **on sekiz** ʿaded mütenevviʿ ve muḫtelif muḳaddem *(200:19). [on sekiz,]*
4. ḳıbelinden daḫi bir ṭonanmış raḫş-ı ḫurşīd-dıraḫş ve **on sekiz** ṭāḳa *(214:2). [on sekiz,]*
5. cebhe-i iʿtibārına ṣabāḥü'l-ḫayr-ı pīşānī olup **on sekiz** ʿaded *(214:11). [on sekiz,]*
6. ve **on sekiz** ṭāḳa ḫünkārī vü bendī vü hilālī destār-ı muṭallā ve altı *(214:21). [on sekiz,]*
7. **on sekiz** nefer ʿulemā-yı kirām ve eʿizze-i lāzımü'l-iḥtirām ve yüz otuz sekiz *(215:1). [on sekiz,]*
8. zemzeme-i maʿẕeretiyle iki ṭop ḳırmızı ḳaṭīfe ve on ṭonluḳ telli hatāyī ve **on sekiz** *(355:11). [on sekiz,]*

on sekizinci: *On sekiz, asıl sayı sıfatının "inci" ekiyle sıra sayı sıfatına dönüşmüş hali.*

Māh-ı mezbūruñ **on sekizinci** ve sūr-ı hümāyūnuñ dördünci güni ki *(204:19). [on sekizinci,]*

on üç: *"On üç" asıl sayı sıfatı.*

ẕirāʿ ve **on üç** oturaḳ üç fenerli bir çekdiriyi çekdiri çekdiri meydān-ı sūra *(183:21). [on üç,]*

on üç: *"On üç" asıl sayı sıfatı.*
1. **on üç** ʿaded zümürrüd-i vasaṭiyyü'l-ḳıṭʿa ve ḫurde elmāslar ile pīrāste iki paftalı *(242:11). [on üç,]*
2. **on üç** taḫta ḳāḳum ve iki dāne bacaḳlı semmūr hediyyelerin pāy-endāz-ı ḫıdīv-i bende-nüvāz eyledikleri ḫilālde *(316:9). [on üç,]*

on üç gözli: *(Çekmece için) İçine öteberi konulan, bölümlerin her biri.*

Neşr Ve çıfıt işi mīnā-kārī **on üç gözli** nā-dīde bir pīş-i taḫta-i zer-nigār ki *(161:22). [on üç gözli,]*

on üçinci: *On üç, asıl sayı sıfatının "inci" ekiyle sıra sayı sıfatına dönüşmüş hali.*

on üçinci işneyn güni āsitānede maʿẕūl mīr-mīrān ve sancaḳ begleri *(345:24). [on üçinci,]*

on üçünci: *On üç, asıl sayı sıfatının "inci" ekiyle sıra sayı sıfatına dönüşmüş hali.*

ile müşerrez olmaḳ hengām-ı saʿd-encāmı ḥulūl itmegin māh-ı mezbūruñ **on üçünci** *(153:3). [on üçünci,]*

on yedinci: *On yedi, asıl sayı sıfatının "inci" ekiyle sıra sayı sıfatına dönüşmüş hali.*

Māh-ı mezbūruñ **on yedinci** güni yevm-i cumʿada ʿale'ṣ-ṣabāḥ esās-ı efʿāl u eṭvārı *(198:3). [on yedinci,]*

onar: *On asıl sayı sıfatının "ar" ekiyle üleştirme sayı sıfatına dönüşmüş hali.*

1. Ve süfre-i şālişede ve rābiʿada **onar** ʿaded efendiler daḫi birbirlerine müvānis ü mücālis oldılar *(194:18). [onar,]*
2. maḫrūm ḳalan maḫrecden dūn olan pes-pāye monlā efendiler **onar** ve on ikişer *(194:20). [onar,]*
3. güsterde-i mevḳīʿ-i ikrām olunup her birinde **onar** on ikişer efendiler iṭʿām ve *(201:15). [onar,]*
4. **onar** ṭonluḳ destār-ı ḳuṭnī ve altı ʿaded şāl-ı keşmīr ve üçer ṭonluḳ ʿacemī vü rūmī *(226:10). [onar,]*
5. ṣadr-ı meclis ve mā-ʿadā süfrelere **onar** kimesne cālis oldılar *(226:28). [onar,]*
6. daḫi rūy-ı deryāda numūne-i genc-i bād-āver olup ṭūli **onar** ve ʿarżı beşer *(254:35). [onar,]*
7. **onar** ẕirāʿ ve on kemer olup āvīze-i günā-gün ve aḳmişe-i rengā-reng-i zer-ender-zer *(255:15). [onar,]*
8. Baʿdehū Müsilmānān-ı tüccār her bir nevʿi **onar** ṭonluḳ olmaḳ üzere on ṭop *(305:1). [onar,]*
9. ve beş ṭonluḳ rūmī dībā ve her biri **onar** ṭonluḳ sāde ve muṭallā hatāyī-i zībā ve *(353:19). [onar,]*
10. süvār olanlara ʿale's-seviyye **onar** ġuruş ihsān u iʿṭā ile zaḫmetlerine *(360:3). [onar,]*
11. ʿaded sīm tepsi ve her nevʿi **onar** ṭonluḳ dībā-yı rūmī ve dībā-yı ʿacemī ve telli hatāyī *(361:11). [onar,]*
12. ḳola **onar** dāl-fes ḳırmızı nīmtenlü tüvānā tersāne dilāverleri girüp naḫıllara *(367:14). [onar,]*
13. on ġuruş ve dört nefer ḳapu ketḫudālarına **onar** ġuruş inʿām ve bugün *(372:32). [onar,]*

onar nefer: *(Esnaf alayı) On kişilik grup.*

eṣnāf ālāyı erbābınıñ ketḫudālarına ve **onar nefer** pīrān-ı ḥirfetleriniñ her birine *(287:3). [onar nefer,]*

onar onar: *On, asıl sayı sıfatının "ar" ekiyle üleştirme sayı sıfatına dönüşmüş hali.*

Çerge-i ūlāda altı süfre ḳurılup **onar onar** cālis ve baş süfrede defter-dār efendi *(201:13). [onar onar,]*

onlar: *"Onlar" üçüncü çoğul şahıs zamiri.*

Anlar da çıḳup birer ikişer *(130, 9). [anlar,]*

ordu: *Bir devletin silahlı kuvvetlerinin tümü.*

eṣvāb-ı dīvānīleri ile **ordularından** rākiben müsāfir otaġına nüzūl ve *(248:5). [ordularından, -lar, -ı, -n, -dan]*

ordu ālāyı: *Esnaf alayı.*
1. Baʿdehū **ordu ālāyı** mürūruna iẕn-i hümāyūn ṣudūr itmegin yegān yegān *(296:5). [ordu ālāyı,]*
2. Bu eṣnāda **ordu ālāyı** resīde-i ḫıtām ve ḳarīn-i encām ve erbāb-ı temāşā daḫi *(305:19). [ordu ālāyı,]*
3. şāhid-i dil-keş-ḫırām-ı neşāṭa nümūdār ḫalḫal-ı muraṣṣaʿ-nigār olup bugün **ordu ālāyı** *(316:18). [ordu ālāyı,]*
4. ke'l-evvel rābıṭa-peẕīr-i intiẓām olup āyīn-i pīşīn üzere **ordu ālāyı** güẕārına *(334:4). [ordu ālāyı,]*
5. Ve ṭopçı ve cebecibaşı ve tersāne ketḫudāsı **ordu ālāyı** seyrinde *(337:24). [ordu ālāyı,]*
6. **Ordu ālāyı** ḳarīn-i encām ve bugün āmāde-i icrā-yı sünnet-i ḫitān olan iki yüz otuz üç *(338:10). [ordu ālāyı,]*

ordu ālāyı resmi: *Esnaf alayının geçişi.*

vuḳūʿunda ʿadet olan **ordu ālāyı resmi** üzere her ḥirfet icrā-yı ṣanʿat *(233:13). [ordu ālāyı resmi,]*

ordu ālāyına: *Esnaf alayı.*
1. Evvelā Ṭāʾife-i Neccārān Dülgerler ḥirfeti bugün **ordu ālāyına** esās-efgen-i niẓām-ı cemʿiyyet *(296:8). [ordu ālāyına, -n, -a]*
2. **ordu ālāyına** meʾmūr olan balmūmcıyān ve ʿaṭṭārān ve oḳçı ve yaycı ve ḳalaycı *(310:32). [ordu ālāyına, -n, -a]*
3. ṣad-mertebe ziyāde revnaḳ-fezā-yı meydān-ı sūr olduḳdan ṣoñra **ordu ālāyına** *(311:28). [ordu ālāyına, -n, -a]*

ordu ālāyından: *Esnaf alayı.*
1. Yevm-i mezbūrda **ordu ālāyından** bu miḳdār ile iktifā olunup meydān-ı sūrda *(242:18). [ordu ālāyından, -n, -dan]*
2. Neṣr Bugün **ordu ālāyından** bu miḳdār ile iktifā ve hedāyā-yı meşrūḥaları *(285:23). [ordu ālāyından, -n, -dan]*

orṭa: *Yeniçeri ocağında çorbacı komutasındaki bölüklere verilen isim.*
1. sāʾir nevbet nevbet dāmen-be-miyān-ı ḫıdmet olan **orṭalardan** yigirmi iki ʿaded *(327:12). [orṭalardan, -lar, -dan]*
2. gibi yegān yegān güẕārende-i pīş-i naẓar-ı āṣaf ḳılınup her **orṭanıñ** *(327:14). [orṭanıñ, -n, -ıñ]*

orṭa: *Bir şeyin merkez noktası.*

Penbe gibi atıldı **orṭaya** *(285:8). [orṭaya, -y, -a]*

orṭa ḳapu: *Sarayın avlusuna açılan ikinci kapı.*
1. ḫayme-i ḫitān öñinden yüriyüp ḫāṣṣ āḫūr dervāzesinden ve **orṭa ḳapu** öñinden ve *(364, 19). [orṭa ḳapu,]*
2. **orṭa ḳapu** cānibinde ḳarār ve sāḥa-i sarāyda iki ḳol olup selāma intiẕār üzere iki *(371:22). [orṭa ḳapu,]*
3. ṣoñra **orṭa ḳapu** dāḫilinde mermerlik ḳapusı öñinde sitāde ḳılınup naḫl-ı ṣaġīrler *(371:25). [orṭa ḳapu,]*
4. ḥażerātıñ **orṭa ḳapu** ḫāricinde selāmlayup mekānlarına ʿavdet buyurdılar *(371:28). [orṭa ḳapu,]*

orṭa ḳapudan: *Sarayın avlusuna açılan ikinci kapı.*

Ancaḳ vüzerā-yı ʿiẓām ve erbāb-ı dīvān **orṭa ḳapudan** içerü girüp şeh-zādegān *(371:29). [orṭa ḳapudan, -dan]*

orṭa ḳapunuñ: *Sarayın avlusuna açılan ikinci kapı.*
1. sarāy-ı hümāyūna varup **orṭa ḳapunuñ** iç ṭarafında sipāh ocaġınıñ *(373:14). [orṭa ḳapunuñ, -n, -uñ]*
2. yemīn ü yesārına zer-efşān olaraḳ **orṭa ḳapunuñ** iç ṭarafında olan *(375:13). [orṭa ḳapunuñ, -n, -uñ]*

orṭa ḳapunuñ ḫāricinde: *Sarayın avlusuna açılan ikinci kapının dışı.*

ile çıḳup **orṭa ḳapunuñ ḫāricinde** ʿaṭiyye-i hümāyūn olan sāde dīvān raḫtı *(375:9). [orṭa ḳapunuñ ḫāricinde, -n, -de]*

orta ḳoġuş: *Baltacı sınıfının koğuşlarından bir bölümüne verilen isim.*

maḫṣūṣ **orṭa ḳoġuş** taʿbīr olunur cāy-gāhlarını temāşā iderek ve ḳaraḳulluḳçı ve *(145:5). [orṭa ḳoġuş,]*

orṭa ḳuşak: *Yeniçerilerin beline bağladığı kırmızı kuşak.*

naḫıl aġası Meḥemmed Aġa ve miʿmār aġa mücevveze ve **orṭa ḳuşaḳ** ve beyāż ḳuṭnī ḳaftān *(367:7). [orṭa ḳuşaḳ,]*

orta ḳuşak serġūşlar: *Yeniçerilerin beline bağladığı kırmızı kuşaklı sorguçlu (asker).*

öñince piyāde ve **orṭa ḳuşaḳ serġūşlar** ile şāṭırān-ı zerrīn-kemerān ile *(366:12). [orṭa ḳuşaḳ serġūşlar, -lar]*

orṭa yazıcılarına: *Başkatibin alt kademesinde bulunan yazıcı.*

çavuşāna birer altun ve ḳul çavuşlarına ve **orṭa yazıcılarına** ikişer altun inʿāmı ile *(327:24). [orṭa yazıcılarına, -lar, -ı, -n, -a]*

orṭa żābiṭān: *Osmanlılarda bir askeri rütbe.*

nümūdār olup silāḥ-dār-ı āṣafī **orṭa żābiṭān** ve neferātı ile müstaḥfiẓ *(350:6). [orṭa żābiṭān,]*

Orṭaköy: *Ortaköy, Boğaziçi'nin Avrupa yakasında, Beşiktaş ilçesine bağlı mahalle ve semt.*

dürretü't-tāc-ı ibtihācı olan ʿişmetlü Emīne Sulṭān ḥażretleriniñ **Orṭaköyde** vāḳiʿ *(178:37). [Orṭaköyde, -De]*

orṭalıġ: *Bulunulan yer, çevre. II İçinde bulunulan, yaşanılan ev, oda vb. yer.*

ṭutuşdurulduḳda şol ḳadar şenlik ve **orṭalıġa** rūşenlik virmişdir ki bir şerāresin *(289:15). [orṭalıġa, -a, -]*

orṭalıḳ līmānlıḳ olduḳça: *Dingin ve sakin kalmak.*

Baʿdehū bu aralıḳda ṭūfān-ı maṭardan bir miḳdār emānlıḳ ve **orṭalıḳ līmānlıḳ olduḳça** *(343:9). [orṭalıḳ līmānlıḳ olduḳça, -duḳça]*

ʿ**Oṣmān Paşa:** *III. Ahmet Döneminde Musul Valiliği ve Sır Katipliği görevinde bulunmuş, "Sirke" lakabıyla da bilinen devlet görevlisi ve II. Mustafa'nın kızı Emetullah Sultan'ın eşi.*

vezīr-i mükerrem sırr ḳulı ʿ**Oṣmān Paşa** ve yine rābıṭa-i muṣāheret-i pādişāhī *(141:4). [ʿOṣmān Paşa,]*

ʿ**Osmān Paşa:** *III. Ahmet Döneminde Musul Valiliği ve Sır Katipliği görevinde bulunmuş, "Sirke" lakabıyla da bilinen devlet görevlisi ve II. Mustafa'nın kızı Emetullah Sultan'ın eşi.*

Muṣul vālīsi olup sūr-ı hümāyūna medʿuvv olan ʿ**Oṣmān Paşa** ḥażretlerine *(149:30). [ʿOṣmān Paşa,]*

ʿ**Osmān Paşa:** *Bosna kalesi muhafızı, Osman Paşa.*

ʿOṣmān Paşa ḥażretleri ṭarafından daḫi bir mükemmel ṭonanmış semend-i sulṭān-pesend *(200:26). [ʿOṣmān Paşa,]*

ʿ**Osmān Paşa:** *(?- 1727) 1719-1721,1723-1725 tarihleri arasında Şam valiliği, görevinde bulunmuş devlet görevlisi.*

saʿādetlü ʿ**Oṣmān Paşa** ḥażretleri ṭarafından daḫi müzerkeş raḫt ve zīn-pūş-ı zer-kār *(214:8). [ʿOṣmān Paşa,]*

ʿ**osmān paşa:** *III. Ahmet Döneminde Musul Valiliği ve Sır Katipliği görevinde bulunmuş, "Sirke" lakabıyla da bilinen devlet görevlisi ve II. Mustafa'nın kızı Emetullah Sultan'ın eşi.*

ḥażretleri ile Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa ḥażretleri yüridiler ʿ**Oṣmān Paşa** *(368:23). [ʿOṣmān Paşa,]*

ʿOsmān-zāde Tāʾib Aḥmed Efendi: *18. yy Osmanlı şairi, reis-i şairan. (1659-1724) Halep nakipliği, Sahn-ı Seman ve Ayasofya'da müderrislik görevinde bulunmuştur.*
1. şāyeste-i iḳbāl-i ser-bülendi ʿ**Oṣmān-zāde Ṭāʾib Aḥmed Efendi** ve *(178:21). [ʿOṣmān-zāde Ṭāʾib Aḥmed Efendi,]*
2. mevālī-i kirāmıñ mümtāz u ercemendi ʿ**Oṣmān-zāde Tāʾib Aḥmed Efendi** *(231:6). [ʿOṣmān-zāde Tāʾib Aḥmed Efendi,]*

ot: *Ateş, barut.*

ṭabanca çaḳmaḳ ile ʿadūsunuñ ḫāne-i ḥayātına ḳundaḳ bıraḳmaġa ḳādir iken yine **otuna** ṭoḳunmayana boşuna atılmaz ve tehī yere her ġavġāya ḳatılmaz *(165:13). [otuna, -u, -n, -a]*

ot: *İlaç, keyif verici madde.*

Yuvalaġın yutup **otı** yetişince ammā *(187:11). [otı, -ı]*

oṭa: *Evin veya herhangi bir yapının oturma, çalışma, yatma gibi işlere yarayan, banyo, salon, giriş vb. dışında kalan, bir veya birden fazla çıkışı olan bölmesi, göz.*
1. ile dāʾire-i hümāyūna taʿyīn olunup bir **oṭa** Atıcılar Tekyesinde bir oṭa *(148:32). [oṭa,]*
2. ile dāʾire-i hümāyūna taʿyīn olunup bir oṭa Atıcılar Tekyesinde bir **oṭa** *(148:32). [oṭa,]*
3. Kāgıd-ḫānede ṣu getürmege meʾmūr olan saḳḳāyān üzerinde ve bir **oṭa** Ḳāsım Paşada *(149:1). [oṭa,]*
4. ve bir **oṭa** Ḫāṣköyde Pīrī Paşada ḳolluġa meʾmūr olup bir oṭa yeñiçeri aġası oṭaġı dāʾiresine *(149:2). [oṭa,]*
5. ve bir oṭa Ḫāṣköyde Pīrī Paşada ḳolluġa meʾmūr olup bir **oṭa** yeñiçeri aġası oṭaġı dāʾiresine *(149:2). [oṭa,]*
6. ve bir **oṭa** maṭbaḫ-ı ʿāmireye ve bir oṭa ṣıbyān-ı ḥitān ḫıyāmına *(149:3). [oṭa,]*
7. ve bir oṭa maṭbaḫ-ı ʿāmireye ve bir **oṭa** ṣıbyān-ı ḥitān ḫıyāmına *(149:3). [oṭa,]*
8. ve bir **oṭa** kīlār-ı ʿāmireye ve bir oṭa saḳḳābaşılıḳ ḫıdmetine ve yigirmi sekizinci bölük *(149:4). [oṭa,]*
9. ve bir oṭa kīlār-ı ʿāmireye ve bir **oṭa** saḳḳābaşılıḳ ḫıdmetine ve yigirmi sekizinci bölük *(149:4). [oṭa,]*
10. ki Ördekçi nāmı ile per-cünbān-ı bām-ı iştihārdır **oṭası** neferātından iki geçeli *(183:8). [oṭası, -s, -ı]*
11. **oṭada** şeh-zāde-i esʿad u emced Sulṭan Meḥemmed ḥażretleriniñ daḥi emr-i ḥitānları *(374:14). [oṭada, -da]*
12. āḫer **oṭada** sünnet idüp birāderān-ı vālā-güheri yanlarına *(374:17). [oṭada, -da]*

oṭabaşı: *Yeniçeri örgütünde, görevi alaylarda selam törenlerini düzenlemek olan subay.*
1. ḫāṣekī aġa ve **oṭabaşı** ve ṣuffe bekçisi ve ḳayıḳ ḳapucı ve baş ḫāṣekī ve *(305:30). [oṭabaşı,]*
2. **oṭabaşılarına** ikişer altun ve bayraḳ-dārlarına ve vekīl-ḫarclarına birer altun ve *(327:15). [oṭabaşılarına, -lar, -ı, -n, -a]*
3. dörder beşer yazıcılara ve çavuşlara üçer dörder **oṭabaşılara** ikişer üçer *(358:13). [oṭabaşılara, -lar, -a]*

otaġ: *Oda, çadır.*

Otaġına gelüp pīrāye-i taḫt oldı şāhen-şāh *(155:1). [otaġına, -ı, -n, -a]*

otaġ u sāye-bānları: *Çadır ve gölgelik.*

otaġ u sāye-bānları ve sāʾir ḫıyām-ı dāʾire-i āsumān-āsitānları *(150:22). [otaġ u sāye-bānları, -lar, -ı]*

otaġ-ı ʿālīlerine: *Büyük ulu çadır.*
1. **otaġ-ı ʿālīlerine** ʿazīmet buyurup aṣḥāb-ı meclis eczā-yı güsiste-şīrāze gibi perīşān oldı *(194:28). [otaġ-ı ʿālīlerine, -ler, -i, -n, -e]*
2. vüzerā ile **otaġ-ı ʿālīlerine** ʿazīmet buyurdılar *(215:28). [otaġ-ı ʿālīlerine, -ler, -i, -n, -e]*

otaġ-ı āṣafī: *Sadrazam otağı.*
1. ḫażretleri refāḳatı ile **otaġ-ı āṣafīye** gelüp mürāʿāt-ı merāsim-i ādāb ile *(206:17). [otaġ-ı āṣafīye, -y, -e]*
2. āb-efṣān-ı meydān-ı sūr ve **otaġ-ı āṣafī** pīş-gāhında *(222:7). [otaġ-ı āṣafī,]*

3. Bināberīn **otaġ-ı āṣafī** pīş-gāhında erbāb-ı mūsiḳī dāʾire-i cemʿiyyetlerin *(308:26). [otaġ-ı āṣafī,]*
4. anlara pey-siper-i taʿḳīb olup **otaġ-ı āṣafīye** müṣūle meʾẕūn ve ruḫṣat-ı dāmen-būsī-i devlet-meʾnūsları *(339:8). [otaġ-ı āṣafīye, -y, -e]*
5. maʿẕūl paşalar ve mīr-livālar ve ḫˇācegān-ı dīvān maʿẕūlleri **otaġ-ı āṣafīye** *(347:18). [otaġ-ı āṣafīye, -y, -e]*

otaġ-ı āsumān-mertebetlerini: *Konumu gök kadar yüksek çadır.*

Baʿdehū ṣāḥib-i devlet-i bülend-menzilet daḫi **otaġ-ı āsumān-mertebetlerini** *(287:12). [otaġ-ı āsumān-mertebetlerini, -ler, -i, -n, -i]*

otaġ-ı dīvān: *Divan otağı, devlet büyüklerinin bulunduğu çadır.*

ārzūsı ile **otaġ-ı dīvān** pīş-gāhında maʿraż-ı ʿubūdiyyete mevṣūl ḳılındıḳdan ṣoñra *(170:22). [otaġ-ı dīvān,]*

otaġ-ı fesīḥatü'l-aḥşā-yı düstūr-ı cihān-bahşāda: *Sadrazamın olabildiğince geniş otağı.*

çeşm-i baḫt-ı cihāniyān gibi nūr ile ṭolunca **otaġ-ı fesīḥatü'l-aḥşā-yı düstūr-ı cihān-baḫşāda** *(196:6). [otaġ-ı fesīḥatü'l-aḥşā-yı düstūr-ı cihān-baḫşāda, -da]*

otaġ-ı hümāyūn: *Padişah Çadırı.*
1. Bu Maḳāle **Otaġ-ı Hümāyūn** Ve Sāʾir Ḫıyām-ı Āsumān-gūn Yerlü Yerince *(149:16). [otaġ-ı hümāyūn,]*
2. civār-ı dāʾire-i hümāyūna ḳurılup **otaġ-ı hümāyūn** ile Atıcılar Tekyesi beyninde *(150:16). [otaġ-ı hümāyūn,]*
3. Ve **otaġ-ı hümāyūn** muḳābelesinde Kāġıd-ḫāne yolınıñ cānib-i yemīninde *(150:31). [otaġ-ı hümāyūn,]*
4. tesmiyesiniñ sırrı āşikār oldı Ve yine **otaġ-ı hümāyūn** naẓar-gāhında vüzerā dāʾiresiniñ *(150:36). [otaġ-ı hümāyūn,]*
5. **otaġ-ı hümāyūn** ittiṣālinde olan ḫar-gāhda tenhā-nişīn-i müttekā-yı ʿizzet olup *(177:4). [otaġ-ı hümāyūn,]*
6. Bu cemʿiyyetde ṣāḥib-i devlet ḫażretleri **otaġ-ı hümāyūn** kenārındaki obayı *(201:18). [otaġ-ı hümāyūn,*
7. cilve vü istīnās iderek kimi żamīr-i teʾnīş gibi **otaġ-ı hümāyūn** dervāzesi *(205:16). [otaġ-ı hümāyūn,]*
8. bār-gāhı teşrīf buyurdılar ve der-ḫāl **otaġ-ı hümāyūn** pīş-gāhı dāʾiren-mā-dār *(227:16). [otaġ-ı hümāyūn,]*
9. Añların ʿaḳabinde **otaġ-ı hümāyūn** pīş-gāhında basṭ-ı ferş-i çemen-gūn olunup *(245:4). [otaġ-ı hümāyūn,]*
10. **otaġ-ı hümāyūn** muḳābilinden yeñiçeri ordusına doġrı altı yüz adım miḳdārı rīsmānlar *(263:12). [otaġ-ı hümāyūn,]*
11. **otaġ-ı hümāyūn pīş**-gāhında ṭablalar ile yer yer pilāv ve zerde güsterde ḳılınup *(338:31). [otaġ-ı hümāyūn,]*

otaġ-ı hümāyūn dāʾiresi: *Büyük, kutlu çadır, padişah çadırının bulunduğu yer.*

vetīre üzere tanẓīm-i ḫıyam-ı āsūman-gūn ḳıldılar ki **otaġ-ı hümāyūn dāʾiresi** *(150:3). [otaġ-ı hümāyūn dāʾiresi,]*

otaġ-ı hümāyūn dervāzeleri: *Padişah çadırının kapısı.*

Bu eṣnāda raḳḳāṣān u resen-bāzānıñ temāşāsına **otaġ-ı hümāyūn dervāzeleri** *(232:20). [otaġ-ı hümāyūn dervāzeleri,]*

otaġ-ı hümāyūna: *Padişah çadırı.*
ṭırāz-ı ḫayme-i temkīn āṣaf-ı güzīn ḫażretleri daḫi gelüp **otaġ-ı hümāyūna** nüzūl *(152:6). [otaġ-ı hümāyūna, -a]*
ḫażretleri yedekçiyān ve teber-dārān ile ḳafa-dār olup **otaġ-ı hümāyūna** nüzūl *(154:29). [otaġ-ı hümāyūna, -a]*
mücevveze ile pīş-gāhlarında yüriyüp **otaġ-ı hümāyūna** ḳarīb olduḳlarında *(155:17). [otaġ-ı hümāyūna, -a]*
māh-tāb-ı cihān-fürūz-ı maʿdelet ḫażretleri yine **otaġ-ı hümāyūna** teşrīf buyurup *(196:9). [otaġ-ı hümāyūna, -a]*
ḫażretleri **otaġ-ı hümāyūna** teşrīf ve der-ʿaḳab vezīr-i aʿẓam *(292:1). [otaġ-ı hümāyūna, -a]*

otaġ-ı hümāyūnda: *Kutlu otak, padişah çadırı.*
1. Yeñi Cāmiʿi şeyḫi Meḥemmed Efendi resm ü rāhları üzere **otaġ-ı hümāyūnda** *(211:2). [otaġ-ı hümāyūnda, -da]*
2. beyne'l-ʿışāʾayn **otaġ-ı hümāyūnda** bedr-i sāṭiʿ gibi ufuḳ-ı serā-perde-i şevketden *(227:13). [otaġ-ı hümāyūnda, -da]*

otaġ-ı hümāyūnı: *Padişah çadırı.*
1. teşrīf idüp defter-dār ve emīn-i sūr ve mehterbaşı duʿā vü şenā ile **otaġ-ı hümāyūnı** *(149:34). [otaġ-ı hümāyūnı, -ı]*
2. ḫażretleri **otaġ-ı hümāyūnı** müşerref ve ḳaṣr-ı ʿadālet gevher-i şeh-vār-ı vücūd-ı mesʿūdlarına *(209:1). [otaġ-ı hümāyūnı, -ı]*

otaġ-ı hümāyūn-ı cihān-bānī: *Hükümdara ait kutlu çadır.*

otaġ-ı hümāyūn-ı cihān-bānī ve ḫıyām-ı dāʾire-i ḫāḳānī vażʿ olunmaġa çesbān *(147:5). [otaġ-ı hümāyūn-ı cihān-bānī,]*

otaġ-ı hümāyūn-ı cihān-dārī: *Padişahın kutlu otağı.*

sāye-güster-i sāḥa-i sürūr olan **otaġ-ı hümāyūn-ı cihān-dārī** *(153:24). [otaġ-ı hümāyūn-ı cihān-dārī,]*

otaġ-ı hümāyūnlarına: *Kutlu çadır.*

yine şevket ü iḳbāl ve ʿaẓamet ü iclāl ile **otaġ-ı hümāyūnlarına** *(345:15). [otaġ-ı hümāyūnlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

otaġ-ı hümāyūnuñ cānib-i yesārından: *Sultan çadırının sol yanı.*

taʿḳīb iderek **otaġ-ı hümāyūnuñ cānib-i yesārından** güẕār ve ol mevḳiʿ-i ālīde *(233:19). [otaġ-ı hümāyūnuñ cānib-i yesārından, -n, -dan]*

otaġ-ı hurşīd-otāka-i hudāvendigārī ittişālinde: *Sultanın güneş sorguçlu otağının bitişiği.*

otaġ-ı ḫurşīd-otāḳa-i ḫudāvendigārī ittişālinde temāşā-yı hüner-bāzān-ı şuʿbet-kede-i sūr *(230:28). [otaġ-ı ḫurşīd-otāḳa-i ḫudāvendigārī ittişālinde, -n, -de]*

otaġ-ı hurşīd-oṭāka-i müzerkeş-sütūn u hıyām-ı dāʾire-i hümāyūnı: *Direği altın sırmalı, sorgucu güneş gibi parlak çadır ve padişah dairesi çadırı.*

ve ḫāṣṣa çadır başısı cāy-gīr-i maḥall-i meʾmūr olup **otaġ-ı ḫurşīd-oṭāḳa-i müzerkeş-sütūn u ḫıyām-ı dāʾire-i hümāyūnı** *(149:22). [otaġ-ı ḫurşīd-oṭāḳa-i müzerkeş-sütūn u ḫıyām-ı dāʾire-i hümāyūnı, -ı]*

otaġ-ı maḫṣūṣalarını: *Özel çadır.*

sīr itdikden ṣoñra kendü **otaġ-ı maḫṣūṣalarını** teşrīf idüp anda tenāvül-i ṭaʿām buyurdılar *(361:3). [otaġ-ı maḫṣūṣalarını, -lar, -ı, -n, -ı]*

otaġ-ı maḫṣūṣlarına: *Kendine ayrılmış çadır.*

ḫażretleri daḫı **otaġ-ı maḫṣūṣlarına** ʿavdet ve baʿdehū vüzerā otaḳlarınıñ *(307:4). [otaġ-ı maḫṣūṣlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

otaġ-ı mezbūra: *Söz konusu çadır, misafir çadırı.*

ve ṣudūr-ı kiram efendiler **otaġ-ı mezbūra** tevcīh-i ʿinān-ı ʿazīmet ve sāʿat ṭoḳuzda *(194:11). [otaġ-ı mezbūra, -a]*

otaġ-ı mezbūrda: *Söz konusu otağ, yeniçeri çadırı.*

muʿtād üzere **otaġ-ı mezbūrda** kendüler içün āmāde vü ḥāżır ḳılınan ḫˇān-ı naʿmā-yı pādişāhī tenāvül-i niʿmetine muntaẓır iken cenāb-ı āṣaf-ı Ḫalīlī-şīme-i mihmān-nüvāz *(262, 21). [otaġ-ı mezbūrda, -da]*

otaġ-ı nūrānī-sütūn-ı ufuḳ: *Ufkun ışık direkli otağı.*

ẓuhūr u bürūz idüp eblaḳ-ı aṭlasīn-zīn-pūş-ı gerdūnı zīr-rān ve **otaġ-ı nūrānī-sütūn-ı ufuḳ** *(154, 8). [otaġ-ı nūrānī-sütūn-ı ufuḳ,]*

otaġ-ı pādişāhī: *Padişah çadırı.*
1. taḥtında mānend-i żamīr-i müstetir ḳılınup **otaġ-ı pādişāhī** gūyā *(150:7). [otaġ-ı pādişāhī,]*
2. vezīr-i rūşen-żamīr māhiyye ḳanadīliniñ **otaġ-ı pādişāhīye** *(152:10). [otaġ-ı pādişāhīye, -y, -e]*

otaġ-ı şehriyārīniñ: *Padişah çadırı.*

Ve yine **otaġ-ı şehriyārīniñ** veche-gāh-ı yesārında Cin Deresi taʿbīr olunur *(151:5). [otaġ-ı şehriyārīniñ, -n, -iñ]*

otaġ-ı şüreyyā-otāḳa-i mülūkāne: *Süreyya yıldızı kadar yüksek sorguçlu padişah çadırı.*

iḳtibās-ı lemʿa-i ibtihāc itmemekle **otaġ-ı Şüreyyā-otāḳa-i mülūkāne** *(174:9). [otaġ-ı şüreyyā-otāḳa-i mülūkāne,]*

otaġ-ı temāşāda: *Seyir çadırı.*
1. cā-nişīn-i vekālet olmaġ içün ḳaṣr-ı ʿadālet sāye-gāhında olan **otaġ-ı temāşāda** *(175:6). [otaġ-ı temāşāda, -da]*
2. ile **otaġ-ı temāşāda** murabbaʿ-nişīn-i çār-bāliş-i istirāḥat olduḳları *(180:24). [otaġ-ı temāşāda, -da]*
3. feḥvāsınca sāye-gāh-ı ḳaṣr-ı ʿadālet-penāh türābında olan **otaġ-ı temāşāda** *(181:20). [otaġ-ı temāşāda, -da]*
4. daḫı **otaġ-ı temāşāda** pīrāye-i müttekā-yı vaḳār u temkīn olmaları ile *(204:24). [otaġ-ı temāşāda, -da]*

otaġ-ı temāşāya: *Seyir otağı.*
1. vüzerā-yı ʿiẓām ve vükelā-yı fiḫām ḥażerātı **otaġ-ı temāşāya** ferve-i ḳāḳum *(276:13). [otaġ-ı temāşāya, -y, -a]*
2. ṣadrü'ṣ-ṣudūr-ı muʿāẓẓam ḥażretleri **otaġ-ı temāşāya** şeref-baḫşā ve dest-i kerem-peyvestleri *(345:29). [otaġ-ı temāşāya, -y, -a]*
3. pertev-endāz-ı ḳaṣr-ı ʿadālet ve ṣāḥib-i devlet ḥażretleri daḫı **otaġ-ı temāşāya** ʿavdet buyurup *(346:28). [otaġ-ı temāşāya, -y, -a]*

otaġ-ı zer-ʿālemi: *Altın bayraklı çadır, hükümdar çadırı.*

Otaġ-ı zer-ʿālemi müşrif-i zemīn oldı *(174:2). [otaġ-ı zer-ʿālemi, -i]*

otaġ-ı żiyāfete: *Ziyafet çadırı.*

nişāncı Muṣṭafā Paşa ve defter-dār efendi **otaġ-ı ziyāfete** ḳadem-zen-i tebcīl oldılar *(248:10). [otaġ-ı ziyāfete, -e]*

otaḳ: *Çadır, önemli kimselere ait gösterişli çadır.*
1. kendü **otaḳlarında** tenāvül-i ṭaʿām buyurdılar *(227:5). [otaḳlarında, -lar, -ı, -n, -da]*
2. ʿaṭf-ı ʿinān-ı ʿaẕīmet ve ṣadr-ı aʿẓām-ı ʿālī-cāh daḫi kendü **otaḳlarında** *(322:12). [otaḳlarında, -lar, -ı, -n, -da]*
3. ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri **otaḳlarına** ricʿat ve herkes çadırlarına nevme-i rāḥat içün *(357:20).*
[otaḳlarına, -lar, -ı, -n, -a]

otaḳ-ı cevzā-niṭāḳ-ı hümāyūna: *Kubbesi, İkizler burcunun kemerine benzer kutlu çadır.*

ebu'n-naṣr ve'l-meġāzī şehen-şāh-ı ġāzī ḥażretleri **otaḳ-ı cevzā-niṭāḳ-ı hümāyūna** *(342:16). [otaḳ-ı cevzā-niṭāḳ-ı hümāyūna, -a]*

otaḳ-ı cevzā-niṭāḳ-ı zer-nigārları: *İkizler burcuna benzer altın işlemeli otağın kemeri.*

ḥażretleriniñ **otaḳ-ı Cevzā-niṭāḳ-ı zer-nigārları** kenārında bir ḫayme-i jengār-gūn-ı zer-nigārda *(344:10). [otaḳ-ı cevzā-niṭāḳ-ı zer-nigārları, -lar, -ı]*

otaḳ-ı cevzā-niṭāklarına: *İkiye bölünmüş kuşaklı otak.*

binişden imāle-i licām-ı ʿazīmet ve kendü **otaḳ-ı Cevzā-niṭāklarına** *(308:6). [otaḳ-ı cevzā-niṭāklarına, -lar, -ı, -n, -a]*

otaḳ-ı cevzā-niṭāklarında: *(Yücelik ve yükseklik bağlamında) İkizler burcuna benzer çadır.*

māʾide-sālār-ı mürüvvet ḥażret-i şāḥib-i devlet **otaḳ-ı Cevzā-niṭāḳlarında** *(338:17). [otaḳ-ı cevzā-niṭāḳlarında, -lar, -ı, -n, -da]*

otaḳ-ı cevzā-niṭāḳlarında: *İkizler, burcuna benzer otak.*

şāḥib-i devlet keşīrü'l-mürüvvet ḥażretleri **otaḳ-ı Cevzā-niṭāḳlarında** *(363:19). [otaḳ-ı cevzā-niṭāḳlarında, -lar, -ı, -n, -da]*

otaḳ-ı felek-timşālde: *Göğe benzeyen çadır.*

dūḫte **otaḳ-ı felek-timşālde** zānū-nişīn-i mevḳiʿ-i ādāb ve *(179:15). [otaḳ-ı felek-timşālde, -de]*

otak-ı ʿizzet-niṭāklarına: *Büyük kemerli çadır.*

sāḥil-serāy-ı tersāneye ricʿat ve cenāb-ı vekīl-i salṭanat daḫi **otaḳ-ı ʿizzet-niṭāḳlarına** *(338:13). [otaḳ-ı ʿizzet-niṭāḳlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

otak-ı süreyyā-niṭāk-ı ʿālī-ṭākların: *Süreyya kemerli yüksek kubbeli çadır.*

ṣūret-nümā-yı sipihr-i heft-ṭıbāḳ olan **otaḳ-ı Şüreyyā-niṭāḳ-ı ʿālī-ṭāḳların** teşrīf-i ḳudūma *(346:8). [otaḳ-ı şüreyyā-niṭāḳ-ı ʿālī-ṭāḳların, -lar, -ın]*

otaḳ-ı süreyyā-niẓāmlarına: *Düzeni Süreyya gibi olan çadır.*

ile kendi **otaḳ-ı Şüreyyā-niẓāmlarına** ḫırām ve medʿuvv-ı velīme-i şehen-şāh-ı enām olan *(351:3). [otaḳ-ı şüreyyā-niẓāmlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

otak-ı zerrīn-niṭāḳda: *(Hükümdar çadırı) Altın kemerli otak.*

otaḳ-ı zerrīn-niṭāḳda baʿde edā-yı ṣalātü'ẕ-ẓuhr pīrāye-i kürsī-i taḫt ve *(210:17). [otaḳ-ı zerrīn-niṭāḳda, -da]*

otaḳ-ı zerrīn-niṭāḳ-ı nede'l-ercālarında: *Çevresi yağmur suyuyla dolmuş olan altın kuşaklı otak.*

tevārī buyurdılar Ve ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri daḫi **otaḳ-ı zerrīn-niṭāḳ-ı nede'l-ercālarında** *(325:18). [otaḳ-ı zerrīn-niṭāḳ-ı nede'l-ercālarında, -lar, -ı, -n, -da]*

otak-ı zerrīn-niṭāklarına: *Altın kemerli çadır.*

destūr-ı ṣadāret-pīrā müşīr-i mülket-ārā ḥażretleri **otaḳ-ı zerrīn-niṭāḳlarına** *(153:18). [otaḳ-ı zerrīn-niṭāḳlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

otur-: *Oturmak, beklemek.*
1. ve çavuşlar kātibi ve çavuşlar emīni **oturup** bu süfreleriñ baḳiyyeleri *(286:33). [oturup, -(u)p]*
2. muttaṣıl ḳapucıbaşılarıñ **oturduḳları** ṣuffede ʿalā-merātibihim *(375:1). [oturduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*
3. **oturduḳları** maḳāma revnaḳ-baḫş-ı teşrīf olduḳlarında ibtidā emīn-i sūr-ı hümāyūn Ḫalīl Efendiye *(375:5). [oturduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*

otur-: *Vücûdun belden yukarı kısmı dik duracak ve vücut ağırlığı kaba etler üzerine binecek şekilde bir yere yerleşmek.*
1. Oturur bir kirīşi çoḳ dilber *(163:9). [oturur, -ur]*
2. **oturmadılar** Ancaḳ vaḳt-i vedāʿda sāʾir medʿuvv olanlar ile maʿan *(320:14). [oturmadılar, -ma, -dı, -lar]*
3. çerge-i şālişede tersāne ḳapudānları ve çavuşān ve vezne-dārān ve kātibleri **oturdılar** *(338:29). [oturdılar, -dı, -lar]*

otur: *Vücûdun belden yukarı kısmı dik duracak ve vücut ağırlığı kaba etler üzerine binecek şekilde bir yere yerleşmek.*
1. **Oturduḳça** gören dir pādişāhı şāh-zādeyle *(181:11). [oturduḳça, -duḳça]*
2. alup gāh **oturdı** ve gāh yatdı ve gāh vāj-gūn perendeler atdı ve bu ḥāl üzere *(247:24). [oturdı, -dı]*
3. Taḫtına **oturdı** yine Dārā-yı zamāne *(250:5). [oturdı, -dı]*
4. libās-ı ʿādīleri ile **oturmalarına** fermān buyurdılar *(286:23). [oturmalarına, -ma, -lar, -ı, -n, -a]*
5. çār-bāliş-i cāh u celāllerine **oturdılar** *(287:14). [oturdılar, -dılar]*
6. ve sekiz nefer silāḥşorān ve ustāyān-ı bostāncıyān yan-be-yan **oturup** ve süfre-i rābiʿada *(306:21). [oturup, -up]*
7. bir miḳdār nā-ḫoş-mizāc olmaġın süfreye **oturmayup** kenāre-gīr-i ḫayme-i iʿtiẓār oldı *(320:2). [oturmayup, -ma, -y, -up]*
8. ketḫudāları ve ṭop ʿarabacısı ketḫudāsı ve dökücibaşı ve iki nefer tersāne kātibleri **oturup** *(338:27). [oturup, -up]*
9. gelüp ṣadreyn **oturduḳları** maḳāmı tezyīn buyurduḳlarından ṣoñra *(373:20). [oturduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*
10. dīde-güşā-yı intiẓār olan şeyḫü'l-islām ve vüzerā-yı ʿiẓām **oturduḳları** maḳāma *(373:23). [oturduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*
11. **oturup** sekbānbaşı ve ḳul ketḫudāsı ve sañşoncıbaşı maḫall-i mezbūrda *(373:32). [oturup, -up]*

oturagel: *Oturmak fiilinin, sürerlilik bileşik eylemi ile çekimlenmiş hali.*

oturageldikleri yerde ḳarār ve ṣadreyn ve naḳībü'l-eşrāf efendi ve defter-dār efendi *(373:15). [oturageldikleri, -dik, -ler, -i]*

oturaḳ: *Kürekli teknelerde kürekçilerin oturduğu enli tahta.*

ẕirāʿ ve on üç **oturaḳ** üç fenerli bir çekdiriyi çekdiri çekdiri meydān-ı sūra *(183:21). [oturaḳ,]*

oturd: *Oturtmak, oturmasını sağlamak.*

meşābe-i faṣṣ-ı nigīn **oturdup** gerdūneyi ṭaş evinden nümūdār belki *(314:31). [oturdup, -up]*

otuz: *"Otuz" asıl sayı sıfatı.*
1. ve **otuz** ḳadar āhen-gerān ile taʿbiye-i ālāt-ı çūpīn ü āhenīne mübāderet ve *(141:27). [otuz,]*
2. yemīnindeki püşte-i refiʿde ṭopçılar ocaġına taʿyīn-i mekān ve **otuz** *(150:37). [otuz,]*
3. otuz ʿaded ṭop-ı bāriḳa-feşān geçirilüp vüzerā sāye-bānı *(153:13). [otuz,]*
4. **otuz** ḳadar şaḫs-ı uḍḥūke-nümā libās-ı ʿAcemāne ve şeb-külāh-ı ḳalenderāne *(157:8). [otuz,]*
5. ve **otuz** ʿaded ṭabancalı fişekleri daḫi çarḫ-ı felege reşkinden şöyle çatladı ki *(197:1). [otuz,]*
6. mā-ʿadā sāde ve çifte **otuz** otuz beş baḥrī ve yüz ʿaded āsumānī ve on beş *(220:2). [otuz,]*
7. ber-ḳāʿide bir fısḳiyye nümāyān ve **otuz** ḳadar fevvāresinden āb-ı cārī *(222:33). [otuz,]*
8. Dūde-i Ṭopçıyānı nümūdār-ı ḳalʿa-i mār eyleyen ejder-i āteşīn-demden nişān **otuz** ʿaded *(232:5). [otuz,]*
9. ve teber ü gürz ü şeş-per ile **otuz** ḳadar eṭfāl-i mühībü'l-manẓar şāṭır-ı zerrīn kemer *(241:6). [otuz,]*
10. āsumānī ve **otuz** baḥrī ve iki çarḫ-ı felek nāmında fişeng-i żiyā-güster ve otuz *(270:1). [otuz,]*
11. āsumānī ve otuz baḥrī ve iki çarḫ-ı felek nāmında fişeng-i żiyā-güster ve **otuz** *(270:1). [otuz,]*
12. **otuz** fişek yek-be-yek atılup mülḥaḳ-ı nücūm-ı felek oldığı nümāyān ve *(271:12). [otuz,]*
13. yigirmi **otuz** ḳadar sebū-yı dūr-ā-dūr-nihādeyi yek-ā-yek mühre-i sitāre-devr-i tüfekle *(273:8). [otuz,]*
14. **otuz** ḳadar muʿallem ḫırs güncīde-i ḥavṣala-i raḳḳ u ṭırs olamayacaḳ mertebe *(274:17). [otuz,]*
15. yigirmi **otuz** ḳadar ṭulumcıları ve günā-gūn heyākil-i ġarībe *(281:11). [otuz,]*
16. imrār ve baʿdehū **otuz** ḳadar bıçaḳ ve ḫançeri bir bir bālādan nāfına *(303:16). [otuz,]*
17. şeklinde bir müdevver çarḫī fişegi ināre olunup yigirmi **otuz** kerre *(309:4). [otuz,]*
18. yerine yigirmi dört āyīne vażʿ olunmuş ve her biri **otuz** dirhem elvān ṣırmadan *(335:1). [otuz,]*
19. ve her biri **otuz** ẕirāʿ firengī ḫārā ve çuḳa-i māhūd ve bir dāne muṣannaʿ *(341:18). [otuz,]*
20. ve naḫlīlere **otuz** ġuruş ve bāġçecilere ḳırḳ ġuruş ve çiçek yapan ʿAceme *(372:31). [otuz,]*

otuz altı: *"Otuz altı" asıl sayı sıfatı.*
1. gümüş maşraba vażʿı içün meydāna **otuz altı** ẕirāʿ bir sütūn ol gün ḫalīde ve *(153:10). [otuz altı,]*
2. Mūsā Paşanıñ bi-nefsihī mübāşereti ile baştarda resminde **otuz altı** *(183:20). [otuz altı,]*
3. ḫalīde ḳılınan **otuz altı** ẕirāʿ sütūn-ı mevzūn üzere çil aḳçe ile memlū bir *(242:19). [otuz altı,]*

otuz beş: *"Otuz beş" asıl sayı sıfatı.*
mā-ʿadā sāde ve çifte otuz **otuz beş** baḥrī ve yüz ʿaded āsumānī ve on beş *(220:2). [otuz beş,]*
otuz beş ʿaded ḳuṭās-ı mihr-iltibās āvīze ḳılınmış idi Efsārı ṣırmadan *(335:2). [otuz beş,]*

oyna: *Oynamak, hareket etmek, eğlenmek.*
1. żamīme eyleyüp ve ellerine iki şemşīr-i ʿuryān alup mışrāʿ **Oynar** ebrūlar *(158, 14). [oynar, -r]*
2. gūyā çār-pāre ile **oynar** ve riṣte-i yesārīsi daḫi tār-ı sanṭūr gibi keşīde ḳılındıḳça *(163, 3). [oynar, -r]*
3. ile **oynar** raḳḳāṣ-ı çār-pāre-bāz ve çenberden geçen ʿArab-ı Mışrīye *(165, 20). [oynar, -r]*
4. Ki tīġ-i cān ile **oynar** bunun resen-bāzı *(233, 4). [oynar, -r]*
5. Gülelim **oynayalım** sūr-ı hümāyūndur bu *(245:17). [oynayalım, -y, -alım]*
6. Gülelim **oynayalım** sūr-ı hümāyūndur bu *(245:19). [oynayalım, -y, -alım]*
7. Gülelim **oynayalım** sūr-ı hümāyūndur bu *(245:23). [oynayalım, -y, -alım]*
8. Gülelim **oynayalım** sūr-ı hümāyūndur bu *(245:27). [oynayalım, -y, -alım]*
9. Gülelim **oynayalım** sūr-ı hümāyūndur bu *(245:31). [oynayalım, -y, -alım]*
10. kūçe vü bāzārda nişīb ü fırāza mürūr itdigi gibi dingil dingil **oynayaraḳ** ve *(258:1). [oynayaraḳ, -y, -araḳ]*
11. ve nā-dīde vü nā-şinīde oyunlar **oynadılar** *(294:14). [oynadılar, -dı, -lar]*

oyna-: *Hareket ettirmek.*

Sütūnda **oynadı** dem-beste ḳaldı bende vü āzād *(213:14). [oynadı, -dı]*

oyna-: *Gösteriler yapmak, akrobatlık yapmak; bir kimsenin canını hiçe saymak, tehlikeye atmak; aldatmak, kandırmak.*

Ki tīġ-i cān ile **oynar** bunuñ resen-bāzı *(259:14). [oynar, -r]*

oyna-: *Oynamak, hareket etmek, eğlenmek.*
1. **oynar** idi *(209:36). [oynar, -r]*
2. ḫ˘ānendeler daḥi bir cānibde mışrāʿ Cigerde **oynasa** hey heyleriñ *(291:13). [oynasa, -sa]*

oy(u)n: *Gösteri yapmak.*

Oynardı ḳılıçla berḳ-i çālāk *(129:17). [oynardı, -ar, -dı]*

oyun: *Eğlence.*
1.nev-īcād **oyunlara** āheng idüp lākin faṣılları encāmın bulmadın ve henüz aḳçe divşürecek *(198:12). [oyunlara, -lar, -a]*
2.ve nā-dīde vü nā-şinīde **oyunlar** oynadılar *(294:14). [oyunlar, -lar]*
3.güreşdiler ve delüce fişegi gibi **oyuna** girişüp ṭutuşdılar Baʿdehū mehter-ḫāneleri *(297:7). [oyuna, -a]*

oyun çıkarmak: *Oynamak.*

ṣoñra ayular oyunı ile daḥi tiryākīlere bir **oyun çıḳarmaḳ** fermān olunmaġın *(274:16). [oyun çıḳarmaḳ, -maḳ]*

öksüzce şākirdlerin: *Küçük, garip çırak.*

Ve ṣaff-ı zīb-i Ālāy-ı Ḳazzāzān ḳarşu yaḳada dizilüp ṭuran **öksüzce şākirdlerin** *(299:3). [öksüzce şākirdlerin, -in]*

öküz: *Çift sürmekte, kağnı çekmekte kullanılan, etinden yararlanılan, iğdiş edilmiş erkek sığır.*

ve ʿaraba öñinde yedek çekilen bir **öküz** üzerine ʿarabada icrā-yı ṣanʿat iden *(336:9). [öküz,]*

öküz ʿarabası: *Öküz koşulan, öküzlerin çektiği araba.*

ile güẕār ve bir **öküz ʿarabası** üzerinde dest-gāh ḳurup iẓhār-ı hüner *(336:8). [öküz ʿarabası,]*

öküz boynuzu: *Öküz sürüsü.*

Ḳaṣṣābān-ı aġnāma mülḥaḳ ṣıġır ḳaṣṣābları daḥi **öküz boynuzu** ālāy baġlayup *(238:4). [öküz boynuzu,]*

öl: *Ölmek, yok olmak.*

Ki kişi **öldürüp** boġası gelür *(300:9). [öldürüp, -dür, -üp]*

ölü: *Hayâtı sona ermiş bulunan, artık yaşamayan.*

ḳıyāmetler ḳoparup **ölüyi** güldürdi ve lāl u dem-besteyi *(196:21). [ölüyi, -y, -i]*

ʿÖmer Efendi: *Hekimbaşı, İlmiyye'den yetişmiş çeşitli yerlerde kadılık yapmış, sonra "reisü'-l etibba"lığa yükselmiş Osmanlı devlet adamı.*
1. reʾīs-i eṭibbā-yı şehriyārī ve manẓūr-ı ʿayn-ı ʿināyet-i cihān-dārī faẖīletlü ʿ**Ömer Efendi** *(177:18). [ʿÖmer Efendi,]*
2. ve ḥaḳīm-i Arisṭū-nihād faẖīletlü ʿ**Ömer Efendi** ḥażretleri *(191:2). [ʿÖmer Efendi,]*

ʿ**Ömer Efendi-zāde Küçük Baḥrī aġadan:** *III. Ahmet döneminde "kaptan-ı derya" yardımcılığı yapmış devlet hizmetlisi.*

ʿ**Ömer Efendi-zāde Küçük Baḥrī aġadan** ve Süleymān Paşa ketḫudāsı Aḥmed Aġadan *(288:16). [ʿÖmer efendi-zāde Küçük Baḥrī aġadan, -dan]*

ʿ**ömr-i nūḥ:** *Uzun ömür.*

Vehbiyā eyle duʿā Ḥaḳḳ ʿ**ömr-i Nūḥ** iḥsān ide *(185:15). [ʿömr-i nūḥ,]*

ön: *Ön, önce, ilk.*
1. her biri bir kesimde niçe meh-pāre-ṭalʿatı **öñlerince** işe sürüp mehterleri *(276:25). [öñlerince, -ler, -ince]*
2. Ḥallāclar daḫi tertīb-i ālāy ve **öñlerince** şāʿirān-ı süḫan-sāz-ı kemānçe-perdāzları li-müʾellifihi beyt *(284:21). [öñlerince, -ler, -ince]*
3. **öñlerince** ġılmān-ı Müşterī-dīdār ve ṣuver-i cevārī-i Zühre-nümūn u ʿişve-girdārı *(284:9). [öñlerince, -ler, -ince]*
4. naḫl-i bālā cilve-nümā olup **öñlerince** bir ṭarafdan emīn-i sūr El-ḥācc Ḫalīl Efendi *(367:4). [öñlerince, -ler, -ince]*

Ön: *Yüze gelen taraf, ön.*
1. ḥużūr-ı hümāyūn-ı celālet-ḥaşem-i Bayḳarā-ḫademde ḫwāce **öñinde** ṭıfl-i debistān gibi *(292:4). [öñinde, -i, -n, -de]*
2. ḳotarılmış pīrān-ı ṣanʿatlarını **öñlerine** ḳatdılar ve pilāv zerde şevḳi ile ṭulumcı ḳıyāfetine *(300:28). [öñlerine, -ler, -i, -n, -e]*
3. Her dem yine sāʾillik ider yalı **öñinde** *(331:11). [öñinde, -i, -n, -de]*
4. **öñinde** mıḫlanup kimi ʿāḳıbet-i iḥsāna çaḳdılar kimi maḥrūm olup sīnelerine *(335:21). [öñinde, -i, -n, -de]*
5. ve ʿaraba **öñinde** yedek çekilen bir öküz üzerine ʿarabada icrā-yı ṣanʿat iden *(336:9). [öñinde, -i, -n, -de]*
6. ḫayme-i ḫitān **öñinden** yüriyüp ḫāṣṣ āḫūr dervāzesinden ve orṭa ḳapu öñinden ve *(364:19). [öñinden, -i, -n, -den]*
7. ḫayme-i ḫitān öñinden yüriyüp ḫāṣṣ āḫūr dervāzesinden ve orṭa ḳapu **öñinden** ve *(364:19). [öñinden, -i, -n, -den]*
8. lābis oldıġı şiyāb-ı ḥaşmet-medār ile sarāy-ı ʿatīḳ ḳapusı **öñinde** mekīn olup *(365:7). [öñinde, -i, -n, -de]*
9. **öñinden** mürūr itmedin şīr-i ġābe-i salṭanat hizebr-i bīşe-i saṭvet ü ṣalābet *(366:19). [öñinden, -i, -n, -den]*
10. **öñinden** Serrāc-ḫāne Başından Ḫorḫor Çeşmesinden Aḳsarāya *(366:17). [öñinden, -i, -n, -den]*
11. ṣoñra orṭa ḳapu dāḫilinde mermerlik ḳapusı **öñinde** sitāde ḳılınup naḫl-ı ṣaġīrler *(371, 25). [öñinde, -i, -n, -de]*
12. ile şeker bāġçeleri daḫi mermerlik **öñine** vażʿ ve şeyḫü'l-islām-ı *(371:26). [öñine, -i, -n, -e]*
13. ḥażerātı ʿarż oṭası **öñine** şeref-resān olduḳda ḥażret-i āṣaf-ı kerem-pīrā *(371:30). [öñine, -i, -n, -e]*
14. ʿarż ḳapusı **öñinde** vāḳiʿ olan ṭūlānī ṣuffeye teşrīf buyurduḳlarından ṣoñra *(373:27). [öñinde, -i, -n, -de]*

ön: *Bir şeyin esas tutulan yüzü, arka karşıtı.*

çekilüp gider ve **öñindeki** ejder yedi başındaki ağızlarından fişeng-i şerer-efşān *(263:22). [öñindeki, -i, -n, -de, -ki]*

öñ-: *Yüze gelen taraf, ön.*
1. **öñince** piyāde ve orṭa ḳuşaḳ serġūşlar ile şāṭırān-ı zerrīn-kemerān ile *(366:12). [öñince, -ince]*
2. ḥimār ve **öñince** birḳaç ḫar kemer-raḫtlar ile yedek çekilüp ḳafāsında ṭabl u surnā vü defler *(366:29). [öñince, -ince]*

öñce: *Önce, önden.*

ile ve ser-ā-ser kemer ile **öñce** yürür piyādeler eyleyüp yemīn ü yesārında *(154:23). [öñce,]*

öñdül: *Armağan, hediye, mükafat, ödül.*
1. ʿAceb mi **öñdül** alsam pādişāhım esb-i Mışrīyem *(193:19). [öñdül,]*
2. yamaḳları pīş ü peşlerinde şāʿirlerine ṭonluḳ ṭonluḳ **öñdül** ḳumāşların pīrāye-i dūş eyleyüp *(300:2). [öñdül,]*

öñince: *Huzurunda, önünden, önü sıra.*

öñince ġāşiye-dār ve cenāʾib ü menāʾib-i muraṣṣaʿ-raḫt-ı nāzük-reftār *(154:13). [öñince,]*

öñine gelene: *Gördüğü kişi, karşısına çıkan herkes.*

ile fi'l-meṣel püskürme atar ve çarḫ-ı felek gibi **öñine gelene** āteşler ṣaçar *(263:23). [öñine gelene, -e]*

öñine gelene: *Önü sıra.*

muḥżır aġa ve yesārında ṣarı külāh ile bostānī odabaşısı **öñince** ṣāṭırān-ı zerrīn kemer *(365:18). [öñince, -ince]*

ördek: *Perde ayaklılardan, evcil ve yabani türleri bulunan su kuşu.*

Küçük ve Yeñice ve Ṭaraḳlı ve Gölbazārı ḳażālarından biñ **ördek** ve sekiz biñ *(142:4). [ördek,]*

ördek: *Bir fişek türü.*
1. ḥāvī ve beş çarḫ-ı felek ve ḳırḳ ʿaded **ördek** ve on ʿaded çömlek ve beş *(230:10). [ördek,]*
2. mühr-i Süleymānī ve ḳırḳ **ördek** ve yüz elli āsumānī ve on iki çömlek ve ḳarṭopı heyʾetli *(271:10). [ördek,]*

ördekçi: *Yeniçeri ocağının elli birinci bölüğünün başı.*

ki **Ördekçi** nāmı ile per-cünbān-ı bām-ı iştihārdır oṭası neferātından iki geçeli *(183:8). [ördekçi,]*

ördekçi çorbacı neferātı: *Yeniçeri ocağının elli birinci bölüğüne bağlı askerler.*

Ve bugün daḫi iki yüz elli iki ʿaded ṣıbyān-ı ḥitān **ördekçi çorbacı neferātı** *(266:22). [ördekçi çorbacı neferātı,]*

ʿ**örf:** *Şeyhülislâmların, kazaskerlerin, yüksek mevkili ve pâyeli ulemânın giydiği, üzerine burma tülbent sarılan kavuk.*
1. ve ittiṣālinde olan çergeye ʿ**örf** ve üstleri ile gelüp merātib-i sāmiyelerine *(177:2). [ʿörf,]*
2. ṣudūr-ı kirām ve mevālī-i ʿiẓām ʿ**örf** ve üstleri ile lücce-i mevcā-mevc gibi *(364:32). [ʿörf,]*
3. Ser-bölük-i cerrāḥān ve ʿ**örf** ve muvaḥḥidī kürk ile bunların nihāyetinde *(367:1). [ʿörf,]*

ʿ**örf ü üstleri:** *Ulema'nın giydiği bir çeşit kavuk ve kürk.*

Baʿde tekmīli'r-rüsūm efendiler ʿale'l-ʿumūm obaya daʿvet ve ʿ**örf ü üstleri** *(201:29). [ʿörf ü üstleri, -ler, -i]*

ʿ**örf-i beled:** *Büyük adet, örf.*

Pes ān-gāh ʿ**örf-i beled** üzere bi-ḥasebi'l-merātib anlara muʿāḳıb *(284:20). [ʿörf-i beled,]*

ʿ**örf-i mehābet-nümā:** *(Şeyhülislamı tanıtan kıyafet) Büyüklüğü gösteren hüküm.*

ʿ**örf-i mehābet-nümā** ve ferve-i beyżā ile kendülere maḫṣūṣ bir ḫaymede *(154:4). [ʿörf-i mehābet-nümā,]*

ʿörf-i ṭarīḳa: *Meslek sınıfının geleneği.*

lebs-i ʿörf ve ferve-i beyżā ile ʿ**örf-i ṭarīḳa** riʿāyet buyurdılar Bu eşnāda *(177:5). [ʿörf-i ṭarīḳa, -a]*

örsele: *Yıpratmak, eskitmek, hırpalamak, zedelemek.*

Metāʿın **örseleyüp** dest-gāhın elleđiler *(301:30). [örseleyüp, -y, -üp]*

örs-i ḳāris olup: *Soğuk örs gibi olmak.*

saʿy itseler daḫi ḍarb-ı ḥadīd-i bārid gibi bir fikr-i fāsid olmaġın ālāyları **örs-i ḳāris olup** *(335:19). [örs-i ḳāris olup, -up]*

öyle: *O şekilde, ona benzer, onun gibi.*
öyle bir muṣannaʿ çekmece nādir ve cevher-şināsān-ı bāzār-ı iʿtibār *(162:3). [öyle,]*
Öyle mihmān-kededir mıṣṭaba-i sūruñ kim *(292:22). [öyle,]*
Öyle bir dār-ı şifādır der-i cūduñ ki dinür *(292:24). [öyle,]*

özge: *Başka, diğer.*

ile başḳa zīnet ve **özge** ḥālet bulmuş idi *(357:30). [özge,]*

özge: *(Şarkı için) Farklı.*

Muṭrib-i Zühre ṭutdı **özge** hevā *(272:14). [özge,]*

ʿ**özr:** *Bir kusurun hoş görülmesini gerektiren sebep, mazeret.*

ʿ**Özrüm** şu ḳadar k'olmayıcaḳ fāʾiḳ-i memdūḥ *(332:13). [ʿözrüm, -üm]*

ʿ**özr:** *Kabahat, kusur.*

Maʿḳūli bu ʿ**özr** ile hemān ṭayy-ı lisāndır *(332:18). [ʿözr,]*

pā: *Ayak.*
1. Ḫaṭṭ-ı taʿlīḳ ile āb üzre keşīde **pā** mıdır ya *(184:23). [pā,]*
2. **pāyına** bir pāyeli manşıb revādır deyu āṣaf-ı ḳadr-şināṣ-ı ahālī-nüvāz *(193:14). [pāyına, -y, -ı, -n, -a]*
3. gibi yemīn ü yesāra taḥrīk iderek **pā** zī-sergerde ḳarār ve şākirdi meydānı *(247:31). [pā,]*

pā zī-ser-gerde: *Yere kapanmak.*

Pā zī-ser-gerde yüzüm sürüyerek yerlere ben *(261:19). [pā zī-ser-gerde,]*

pā-ber-cā-yı istikrār olup: *Ayaküstü dikilmek.*

ḳudūm-ı ʿizzet-rüsūmlarına muntaẓıran sütūn-ı ḫayme gibi **pā-ber-cā-yı istiḳrār olup** *(149:25). [pā-ber-cā-yı istiḳrār olup, -up]*

pā-ber-cā-yı kıyām olan: *Ayaküstü durmak.*

ṭarafından günā-gün birḳaç ṭabla şeker gelmek ile oba kenārında **pā-ber-cā-yı ḳıyām olan** *(275:22). [pā-ber-cā-yı ḳıyām olan, -an]*

pā-ber-cā-yı maḳām-ı temāşā olan: *Seyir yerinde dinlenmek.*

El-ḥāṣıl **pā-ber-cā-yı maḳām-ı temāşā olan** bī-ser ü pālar başlarına üşüp *(278:24). [pā-ber-cā-yı maḳām-ı temāşā olan, -an]*

pā-beste-i ṭavīle-i ünsiyyet oldılar: *Yakınlık tavlasına girmek.*

pīr ü nā-tüvān merbūṭ-ı pāy-bend-i cemʿiyyet ve **pā-beste-i ṭavīle-i ünsiyyet oldılar** *(306:26). [pā-beste-i ṭavīle-i ünsiyyet oldılar, -dı, -lar]*

pā-būs-ı hümāyūn-ı şeref-maḳrūn: *Eğilip selamlamak.*

ḥażretleri ve s̱āniyen şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān ḥażerātı **pā-būs-ı hümāyūn-ı şeref-maḳrūn** *(372:6). [pā-būs-ı hümāyūn-ı şeref-maḳrūn,]*

pā-būs-ı saʿādet-meʾnūs-ı şeh-zādegān-ı cüvān-bahtān: *Bahtı açık şehzadeleri selamlama mutluluğuna erişmek.*

şoñra cümle vüzerā **pā-būs-ı saʿādet-meʾnūs-ı şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān** ile *(371:37). [pā-būs-ı saʿādet-meʾnūs-ı şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān,]*

pā-dāş: *Ayağın yardımı.*

baḳup ve dest ü pālarından elden dest-yārī ve **pā-dāşlarından** meded-kārī olmaḳsızın *(318:13). [pā-dāşlarından, -lar, -ı, -n, -dan]*

pā-dāş: *Arkadaş.*

tenāvül-i ṭaʿām ve fekk-i liṣām ve rāḥat u ārām ḳol ḳol **pā-dāşları** ile *(350:8). [pā-dāşları, -lar, -ı]*

pā-dāşınıñ merkez-i ḥākḳu'l-vasaṭ-ı ser ü dūşında: *Aynı yere ayak basılan yerin baş ile omuz arasındaki noktası.*

pā-dāşınıñ merkez-i ḥākḳu'l-vasaṭ-ı ser ü dūşında iken arḳasına ṭoġrı egilüp başı zemīne *(246:9). [pā-dāşınıñ merkez-i ḥākḳu'l-vasaṭ-ı ser ü dūşında, -n, -da]*

pādişāh: *Padişah, hükümdar.*
1. Böyle bir tuḥfe **pādişāha** sezā *(160:17). [pādişāha, -a]*
2. Oturduḳça gören dir **pādişāhı** şāh-zādeyle *(181:11). [pādişāhı, -ı]*
3. Rabbü'n-nās ḥażretleriniñ teʾlīf-i celīlleri olmaḳ üzere Tefsīr-i Şerīf ki **pādişāha** *(190:28). [pādişāha, -a]*
4. ʿAceb mi öñdül alsam **pādişāhım** esb-i Mışrīyem *(193:19). [pādişāhım, -ım]*

pādişāh: *III. Ahmet, hükümdar.*

Pādişāha baġışlaya Mevlā *(138:22). [pādişāha, -a]*

pādişāh inʿāmın: *Hükümdarın bağışı.*

Beẕl idüp **pādişāh inʿāmın** *(286:3). [pādişāh inʿāmın, -n]*

pādişāh-ı ʿadālet-dest-gāh-ı ōsumān-bār-gāh: *(III. Ahmet) Gökyüzüne benzer, girmek için izin alınan yerde bulunan; tek işi adaletle hükmetmek olan padişah.*

Ḫüsrev-i ʿĀlī-cāh ve **Pādişāh-ı ʿAdālet-dest-gāh-ı Āsumān-Bār-Gāh** *(153:21). [pādişāh-ı ʿadālet-dest-gāh-ı āsumān-bār-gāh,]*

pādişāh-ı ʿadālet-penāh: *(III. Ahmet) Adaletin sığınağı olan padişah.*

rāyiż-i eşheb-i iḳbāl ü saʿādet ve raḫş-rān-ı feżā-yı pehnā-yı şān u şevket **pādişāh-ı ʿadālet-penāh** *(357:32). [pādişāh-ı ʿadālet-penāh,]*

pādişāh-ı ʿālem-ārā: *(III. Ahmet) Cihanı süsleyen padişah.*

Bu vechile **pādişāh-ı ʿālem-ārā** mihr-i münīr-i felek-peymā gibi *(181:15). [pādişāh-ı ʿālem-ārā,]*

pādişāh-ı ʿālem-penāh: *(III. Ahmet) Cihanın sığınağı olan padişah.*

müstesʿid olduḳlarında şevketlü ʿaẓametlü **pādişāh-ı ʿālem-penāh** ḥażretleriniñ *(372:1). [pādişāh-ı ʿālem-penāh,]*

pādişāh-ı baḥr u berr: *(III. Ahmet için) Karaların ve denizlerin padişahı, cihan padişahı.*

Pādişāh-ı baḥr u berr şāhen-şeh-i rūy-ı zemīn *(145.18). [pādişāh-ı baḥr u berr,]*

pādişāh-ı bahr u berr ḥażretleri: *(III. Ahmet) Deniz ve karaların hükümdarı.*

ve her biri mekānlarına ricʿat eylediklerinde **pādişāh-ı baḥr u berr ḥażretleri** tersāne bāġçesine *(248:29). [pādişāh-ı baḥr u berr ḥażretleri,]*

pādişāh-ı Cem-ʿaẓamet: *Büyüklüğü Cem kadar olan padişah.*

Baʿdehū **pādişāh-ı Cem-ʿaẓamet** temāyül-i visāde-i ḫˇāb-ı rāḥat buyurmaları *(204:14). [pādişāh-ı Cem-ʿaẓamet,]*

pādişāh-ı cihān-penāh: *(III. Ahmet) Dünyanın sığınağı olan padişah.*

şevketlü ʿaẓametlü **pādişāh-ı cihān-penāh** ḥażretleri Ḫırḳa-i Şerīfde *(374:3). [pādişāh-ı cihān-penāh,]*

pādişāh-ı cihān-penāh-ı iskender-iḳtidār: *(III. Ahmet) İskender gibi güçlü cihanın sığınağı olan padişah.*

ʿaẓametlü **pādişāh-ı cihān-penāh-ı İskender-iḳtidār** ḥażretlerini kendüye *(370:24). [pādişāh-ı cihān-penāh-ı iskender-iḳtidār,]*

pādişāh-ı dād-ger: *(III. Ahmet) Adaletle hükmeden.*

ʿAle’s-seḥer ki şehriyār-ı baḥr u berr sulṭān-ı İskender-ẓafer **pādişāh-ı dād-ger** *(351:13). [pādişāh-ı dād-ger,]*

pādişāh-ı dād-penāh: *(III. Ahmet için) Adaletin koruyucusu padişah.*

Ḥāşılı **pādişāh-ı dād-penāh** *(143:3). [pādişāh-ı dād-penāh,]*

pādişāh-ı devrānıñ: *(III. Ahmet için) Zamanın padişahı.*

Ḫalīfe-i Ṣamedī **pādişāh-ı devrānıñ** *(135:16). [pādişāh-ı devrānıñ, -ıñ]*

pādişāh-ı enām: *(III. Ahmet) Halkın, cihanın padişahı.*

pādişāh-ı enām ebbedehullāhu Taʿālā ilā sāʿati’l-ḳıyām ḥażretlerine düstūr-ı bāhirü’s-siyāde *(179.18). [pādişāh-ı enām,]*

pādişāh-ı gerdūn-bār-gāh: *(III. Ahmet) Eşiği gök kadar yüksek padişah.*

Baʿdehū şevketlü **pādişāh-ı gerdūn-bār-gāh** ḥażretleri sāḥil-serāy-ı tersāneye *(322:11). [pādişāh-ı gerdūn-bār-gāh,]*

pādişāh-ı hümā-sāye-i bülend-iḳbāl: *(III. Ahmet) Yüce bahtlı, Hüma gölgeli padişah.*

pādişāh-ı hümā-sāye-i bülend-iḳbāl āşiyān-sāz-ı evc-i taḫt-ı cāh u celāl olduḳda ve *(180.9). [pādişāh-ı hümā-sāye-i bülend-iḳbāl,]*

pādişāh-ı İslām: *(III. Ahmet için) İslam padişahı, halife.*
1. kerāmetlü efendimiz **pādişāh-ı İslām** eyyedallāhu ilā yevmi’l-ḳıyām ḥażretleriniñ *(140:5). [pādişāh-ı İslām,]*
2. **pādişāh-ı İslām** edā-yı ṣalāt-ı vuṣtāya ḳıyām ve sāḥil-serāy-ı tersāneye raḫş-rān-ı ḫırām oldılar *(201:4). [pādişāh-ı İslām,]*
3. ālāy-ı şehriyārī tamām ve resīde-i semt-i ḫıtām olduḳda şevketlü **pādişāh-ı İslām** *(371:13). [pādişāh-ı İslām,]*

pādişāh-ı kadr-dān: *(III. Ahmet için) İyilik, değerbilir padişah.*

Bu Maḳāle-i Rengīn-Edā-yı ʿİbret-iḥtivā **Pādişāh-ı Ḳadr-dān** Ḥażretleriniñ *(145:13). [pādişāh-ı ḳadr-dān,]*

pādişāh-ı kulzüm-nevāl: *(III. Ahmet) Bağışı deniz gibi çok olan.*

pādişāh-ı ḳulzüm-nevāl ve şehriyār-ı İskender-ḫışāl ḥażretleri sāḥil-serāy-ı tersāne dervāzesinde *(202:6). [pādişāh-ı ḳulzüm-nevāl,]*

pādişāh-ı mekārim-dest-gāhdan: *(III. Ahmet) Cömert ve iyi, eli bol padişah.*

pādişāh-ı mekārim-dest-gāhdan ġayre ʿarż-ı recā ḳılmaz Çār-sū-yı büldān-ı rubʿ-ı meskūnda *(162:2). [pādişāh-ı mekārim-dest-gāhdan, -dan]*

pādişāh-ı münʿimiñ meclis-i hāṣṣü’l-hāṣṣ-ı ʿazīzü’l-menāl-i saʿādet-ihtişāşlarında: *Cömert padişahın uğurlu ve kutlu olmaya ulaşmış özel meclisi.*

pādişāh-ı münʿimiñ meclis-i ḫāṣṣü'l-ḫāṣṣ-ı ʿazīzü'l-menāl-i saʿādet-iḫtişāşlarında şenlik itmek *(236:15). [pādişāh-ı münʿimiñ meclis-i ḫāṣṣü'l-ḫāṣṣ-ı ʿazīzü'l-menāl-i saʿādet-iḫtişāşlarında, -n, -da]*

pādişāh-ı nükte-şinās: *(III. Ahmet) İnce sözü bilen padişah.*

pādişāh-ı nükte-şinās bu ḳıṭʿa-i nezāket-esāsda olan maʿnā-yı baʿīd fehmlerine *(343:28). [pādişāh-ı nükte-şinās,]*

pādişāh-ı raḥmet-penāh-ı müşārün-ileyh: *(II. Mustafa) Az önce sözü edilen Allah'ın rahmetine kavuşmuş padişah.*

ʿAlī Paşa-yı rūşen-żamīr ve yine **pādişāh-ı raḥmet-penāh-ı müşārün-ileyh** *(141:6). [pādişāh-ı raḥmet-penāh-ı müşārün-ileyh,]*

pādişāh-ı rūşen-sitāre-i güşāde-baḫt: *(III. Ahmet) Bahtı açık, yıldızı parlak padişah.*

pādişāh-ı rūşen-sitāre-i güşāde-baḫt ḥażretleri numūne-i burc-ı ḥamel olan *(333:21). [pādişāh-ı rūşen-sitāre-i güşāde-baḫt,]*

pādişāh-ı rūy-ı zemīn: *(III. Ahmet için) Yeryüzünün padişahı, hükmedicisi.*

1. mefḫar-ı mülūk-ı maʿdelet-āyīn **pādişāh-ı rūy-ı zemīn** İskender-i şāḥib-serīr *(136:6). [pādişāh-ı rūy-ı zemīn,]*
2. imām-ı müslimīn muḳtedā-yı müʾminīn **pādişāh-ı rūy-ı zemīn** *(342:14). [pādişāh-ı rūy-ı zemīn,]*
3. şevketlü ʿazāmetlü **pādişāh-ı rūy-ı zemīn** ve ẓıllullāhi taʿālā fi'l-arżīn *(366:20). [pādişāh-ı rūy-ı zemīn,]*
4. pādişāh-ı rūy-ı zemīn ḥażretleri ve dāmād-ı ekrem ve ṣadr-ı aʿẓam olan *(372:8). [pādişāh-ı rūy-ı zemīn,]*

pādişāh-ı sāmī-menzilet: *(III. Ahmet) Yüksek rütbeye sahip padişah.*

pādişāh-ı sāmī-menzilet maʾmūn-ı şeh-beyt-i taḫt-ı saʿādet pīrāye-i ḳaṣr-ı ʿadālet olup *(180:26). [pādişāh-ı sāmī-menzilet,]*

pādişāh-ı şekūrī: *(III. Ahmet) Şükretmeyi bilir padişah.*

pādişāh-ı şekūrī bu luṭf-ı Ḫudāyı rüʾyet ve bu şeref-i nādirü'l-vukūʿ ile daḫi *(368:15). [pādişāh-ı şekūrī,]*

pādişāh-ı Süleymān-bār-gāh: *Hz. Süleyman'ın eşiği kadar yüce padişah.*

mışrāʿ ʿĀdet budur āḫirde gelür bezme ekābir ḳavlince **pādişāh-ı Süleymān-bār-gāh** *(182:24). [pādişāh-ı Süleymān-bār-gāh,]*

pādişeh: *Padişah, hükümdar.*

Ol **pādişehi** ḥıfẓ ide Allāh kederden *(330:1). [pādişehi, -i]*

pādişeh-i ʿadl-āyīn: *(III. Ahmet) Adaletli padişah.*

Ḫüsrev-i rūy-ı zemīn **pādişeh-i ʿadl-āyīn** *(273:24). [pādişeh-i ʿadl-āyīn,]*

pādişeh-i devrānıñ: *Zamanın padişahı.*

Ḳılıcı keskin ola **pādişeh-i devrānıñ** *(315:15). [pādişeh-i devrānıñ, -ıñ]*

pādişeh-i ẕī-şānı: *(III. Ahmet) Şanlı padişah.*

Gördiler **pādişeh-i ẕī-şānı** *(311:13). [pādişeh-i ẕī-şānı, -ı]*

pādişehiñ zamānı: *(III. Ahmet) Padişahın hükümdarlık süresi.*

Bir **pādişehiñ zamānı** böyle *(127:5). [pādişehiñ zamānı, -ı]*

pādişeh-zāde-i mükerremdir: *(Mehemmed Han için) Çok değerli padişah çocuğu.*

Pādişeh-zāde-i mükerremdir *(138:5). [pādişeh-zāde-i mükerremdir, -dir]*

pād-zehr: *Panzehir.*

ṣūret-i zehrde **pād-zehr** ile defʿ-i sümūmāt-ı derd ü ḳahrlarına bāʿiṯ olan *(357:16). [pād-zehr,]*

pād-zehr-i mārī: *Yılan zehrinin panzehri.*

āb-ı ḥayāt ṣandıḳları semm-i helāhil ve **pād-zehr-i mārī** *(225:15). [pād-zehr-i mārī,]*

paf puf idüp: *Tabancadan çıkan sesler.*

ṭarafına yelle-i yuf meṯābesinde olan ḳurı ṣıḳılar ile **paf puf idüp** *(274:13). [paf puf idüp, -üp]*

pafta: *(Değerli taş için) Büyük benek.*

on üçʿaded zümürrüd-i vasaṭiyyü'l-ḳıṭʿa ve ḫurde elmāslar ile pīrāste iki **paftalı** *(242:11). [paftalı, -lı]*

pāk: *Far. Temiz, saf.*

Baʿdehū Naʿl-bendān ḥırfeti ālāy gösterüp **pāk** geyimli süvārīleri yek-mīḫ *(335:5). [pāk,]*

pāk u şeffāf: *(Kakım kürk) Pürüzsüz ve aydınlık.*

beyāż u ṣāf ve sulṭānī varaḳ-ı ābādī miṯāli **pāk u şeffāf** cemāl-i ṣāhid-i ṣubḥ-āsā *(164:9). [pāk u şeffāf,]*

pālūde-ten: *Pelte tenli (Açık, yumuşak).*

Baʿdehū yemīn ü yesāra ṣıḥāf-ı ṭaʿām gibi nice **pālūde-ten** ve bādām-çeşm ü piste-dehen *(301:3). [pālūde-ten,]*

pā-nihāde-i zemīn: *Yere ayak basmak.*

ṭıbaḳınca recʿ-i ḳahḳarā ile **pā-nihāde-i zemīn** ve şöhret-dāde-i zamān olduḳda *(363:5). [pā-nihāde-i zemīn,]*

pāre: *Parça.*

şiddet ile ḍarb iderek ṭaşıñ üzerinde vāfir kiremit **pārelerini** ḫurde vü ḫursān eyledikleri *(317:13). [pārelerini, -ler, -i, -n, -i]*

parmaġına almazam: *Yüzük takmak.*

Ḫātem dir iseñ **parmaġına almazam** ānı *(332:5). [parmaġına almazam, -maz, -am]*

parmaklık: *Dik ve biraz aralıklı olarak yan yana dizilmiş tahta, demir vb. çubuklarla yapılmış bölme veya korkuluk.*

parmaḳlıḳ gibi ṣaf-zede olan yüz elli ʿaded hevāyī fişeklere evvelā birer birer *(229:21). [parmaḳlıḳ,]*

parmaklık kenārına: *Dik ve biraz aralıklı olarak yan yana dizilmiş tahta, demir vb. çubuklarla yapılmış bölme veya korkuluğun köşesi.*

ḳapuya ḳarīb **parmaḳlıḳ kenārına** vardıḳda maḥall-i mezbūrda kendüler içün *(375:14). [parmaḳlıḳ kenārına, -n, -a]*

paşa: *Osmanlı yönetiminde yüksek dereceli devlet memurlarına verilen unvan.*
1. ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri ṣof ferāce geyüp ve **paşalar** ferve ile bulunup *(276:15). [paşalar, -lar]*
2. alacaḳ miḳdārı zer-pāşlıḳlar ile ḥaḳḳā ki **paşa** lafẓınıñ maʿnāsını ḫalḳa iʿlān u ifşā buyurdılar *(289:21). [paşa,]*

paşalarıñ ḳapu ketḫudāsına: *Paşaların devletle ilgili işlerine bakan görevli.*

maʿrūż-ı ʿatebe-i şehriyār-ı manṣūr ḳılınup ancaḳ **paşalarıñ ḳapu ketḫudāsına** ve *(348:8). [paşalarıñ ḳapu ketḫudāsına, -n, -a]*

paşayān ü mīr-mīrān: *Paşalar ve beylerbeyiler.*

paşayān ü mīr-mīrān ve ḫˇācegān-ı dīvān destār-ı ʿādī ve libās-ı rūz-merreleri *(347:12). [paşayān ü mīr-mīrān,]*

paşayān-ı bülend-ihtişām: *Yüksek gösterişe sahip paşalar.*

ḥażret-i ṣadr-ı aʿẓam u bedr-i efḫām sāʾir vüzerā-yı ʿiẓām ve **paşayān-ı bülend-iḥtişām** *(351:2). [paşayān-ı bülend-iḥtişām,]*

pāşīde oldıġı: *Saçmak.*

māʾü'l-verd-i bārān-ı bahārī **pāşīde oldıġı** hemgām-ı ṭarāvet-fercāmda Li-münşiʾihi *(290:18). [pāşīde oldıġı, -dıġ, -ı]*

paşmaġ: *Ayakkabı.*

Paşmaġı biñ ḳadına virürdi zort *(279:7). [paşmaġı, -ı, -]*

Paşmakçı-zāde Es-Seyyid ʿAbdullāh Efendi: *Paşmakçızade Ali Efendi'nin oğlu; müderris, kadı, kazaskerlik ve Şeyhülsilamlık görevlerinde bulunmuş devlet görevlisi.*
1. şerīfü's-simāṭ faẕīletlü **Paşmaḳçı-zāde Es-Seyyid ʿAbdullāḥ Efendi** ḫażretlerinden *(171:25). [Paşmaḳçı-zāde Es-Seyyid ʿAbdullāḥ Efendi,]*
2. **Paşmaḳçı-zāde fazīletlü Es-Seyyid ʿAbdullāh Efendi** ve ṣadāret-i Anaṭolıdan *(177:20). [Paşmaḳçı-zāde Es-Seyyid ʿAbdullāh Efendi,]*
3. saʿādetlü nişāncı Muṣṭafā Paşa ḫażretleri ve ṣadr-ı Anaṭolı **Paşmaḳçı-zāde faẕīletlü Es-seyyid ʿAbdullāh Efendi** *(198:17). [Paşmaḳçı-zāde Es-Seyyid ʿAbdullāh Efendi,]*
4. Bu aralıḳda ṣadr-ı Anaṭolı **Paşmaḳçı-zāde Es-seyyid ʿAbdullāh Efendi** *(258:7). [Paşmaḳçı-zāde Es-Seyyid ʿAbdullāh Efendi,]*

patla: *İç basınç nedeniyle ve genellikle büyük bir gürültü çıkararak dağılmak.*
1. tüfeng-i dirhem-dār gibi şol mertebe **patladı** ki ṣadā-yı ṭabanca ḫaşyet-nümāsından *(197:3). [patladı, -dı]*
2. baḫrīler ġavṭa-ḫor-ı deryā-āteş gāh badaloşḳalar raʿd-ı āsumān gibi gürler **patlar** *(356:11). [patlar, -r]*

pāy: *Ayak.*

ḫālet-nümā-yı cisr-i ḥadīd eyleyüp üzerlerine ḳadem-nihāde ve bī-muḥābā vü bī-hirās **pāy** *(176:16). [pāy,]*

pāy başmadı: *Bir yere gelmek, uğramak.*

Başmadı gitdi ḫāneme bir kerre pāy dost *(297:23). [pāy başmadı, -ma, -dı]*

pāy-dār olup: *Devam etmek.*

ve rubʿ saʿat miḳdārı **pāy-dār olup** şerāre-i bī-şümārı *(253:27). [pāy-dār olup, -up]*

pāy-der-pā: *Adım adım yürümek.*

gelüp ve ʿale'l-ʾumūm leşker-i hümūm u ġumūma **pāy-der-pā** üç ḳoldan *(294:12). [pāy-der-pā,]*

pāy-der-pā: *Peşi sıra.*

nice bālā-ḳāmetān-ı gül-gūn-ḳabā pey-der-pey **pāy-der-pā** ṣāḥa-i temāşāda *(301:24). [pāy-der-pā,]*

pāy-der-pāy: *Ayakları birbirine vurmak.*

dest-ber-dest ve **pāy-der-pāy** ʿarż-ı cilve-i mübāhāt ve keʿennehū *(352:3). [pāy-der-pāy,]*

pāy-der-zencīr: *(Köle) Ayağı zincirli.*

ser-der-aġlāl ve **pāy-der-zencīr** giriftār-ı ġull-i z̲üll bir derd-mend esīr eger bu *(242:27). [pāy-der-zencīr,]*

pāye: *Rütbe, derece, mertebe.*
1. pāyına bir **pāyeli** manṣıb revādır deyu āṣaf-ı ḳadr-şinās-ı ahālī-nüvāz *(193:14). [pāyeli, -li]*
2. ve defter-dār efendi ḫażerātı ve baʿdehüm ṣadreyn maʿzūlleri ve **pāyelileri** *(368:19). [pāyelileri, -li, -ler, -i]*

pāye-dārān: *İtibarlı, rütbeli kişiler.*

ve ḳużāt-ı ʿasākiriñ manṣūb u maʿzūl ve **pāye-dārānından** sekiz ʿaded efendiler *(194:14). [pāye-dārānından, -ı, -n, -dan]*

pāye-i süllem: *Merdiven basamağı.*

ṣanāyīʿ-i icrādan ṣoñra bir ʿArabıñ ketfini **pāye-i süllem** gibi mevṭī-i ḳadem *(246:4). [pāye-i süllem,]*

pāy-endāz: *Adım atmak.*

pāy-endāz ve ḥāllerine göre inʿām-ı ḫudāvendigārīyi iḥrāz itdiler *(297:20). [pāy-endāz,]*

pāy-endāz ḳılınan: *Sunulmak.*

Ḥażretlerine **Pāy-endāz Ḳılınan** Ecnās-ı Hedāyā Beyānında *(320:28). [pāy-endāz ḳılınan, -an, -]*

pāy-endāz-ı cilve-gāh-ı nigāh-ı ḳabūlleri olmaḳ: *Kabul etme, anlamlı bakışın görülmesiyle adım atmak.*

zīver-i dūş ḳılınup **pāy-endāz-ı cilve-gāh-ı nigāh-ı ḳabūlleri olmaḳ** *(165:26). [pāy-endāz-ı cilve-gāh-ı nigāh-ı ḳabūlleri olmaḳ, -maḳ]*

pāy-endāz-ı ḫāk-i ʿacz ü niyāz ḳılınup: *(Dua ve saygı ile) Hediyelerin sunulması.*

pāy-endāz-ı ḫāk-i ʿacz ü niyāz ḳılınup ḳapu ketḫudālarına ilbās-ı ḫilʿat-ı imtiyāz ḳılındı *(361:20). [pāy-endāz-ı ḫāk-i ʿacz ü niyāz ḳılınup, -up]*

pāy-endāz-ı ḫıdīv-i bende-nüvāz eyledikleri: *(Hediye) Halkını görüp gözeten hükümdara sunmak.*

on üç taḫta ḳāḳum ve iki dāne bacaḳlı semmūr hediyyelerin **pāy-endāz-ı ḫıdīv-i bende-nüvāz eyledikleri** ḫilālde *(316:9). [pāy-endāz-ı ḫıdīv-i bende-nüvāz eyledikleri, -dik, -ler, -i]*

pāy-endāz-ı hıdīv-i deryā-kef ḳılındıġı: *(Hediyeler için) Eli deniz kadar açık hükümdarın ayağına serilmek.*

cemʿan yigirmi beş ṭāḳa cins-i tuḥaf **pāy-endāz-ı ḫıdīv-i deryā-kef ḳılındıġı** *(265:22). [pāy-endāz-ı ḫıdīv-i deryā-kef ḳılındıġı, -ın, -dıġ, -ı]*

pāy-endāz-ı hıdīv-i mümtāz ḳılınması: *(Hediyeler için) Seçkin hükümdarın önüne sermek.*

iẓhār-ı şükr-i niʿmet-i şādī içün ʿarż olunacaḳ hediyyeleri **pāy-endāz-ı ḫıdīv-i mümtāz ḳılınması** *(160:2). [pāy-endāz-ı ḫıdīv-i mümtāz ḳılınması, -ma, -s, -ı]*

pāy-endāz-ı hudāvend-i bende-nüvāz kılındı: *(Hediye) Kulunu ağırlayan hükümdarın ayağına sermek.*

mışdāḳınca zemzeme-sāz olaraḳ **pāy-endāz-ı ḫudāvend-i bende-nüvāz ḳılındı** *(171:15). [pāy-endāz-ı ḫudāvend-i bende-nüvāz ḳılındı, -dı]*

pāy-endāz-ı raḫş-ı ṣabāḥü'l-ḫayr: *Alnında beyaz leke, akıtma bulunan atların adım atması.*

pāy-endāz-ı raḫş-ı ṣabāḥü'l-ḫayr pīşānī-i ʿazm-i hümāyūn itdikde erīke-pīrā-yı ġufrān *(143:7). [pāy-endāz-ı raḫş-ı ṣabāḥü'l-ḫayr,]*

pāy-endāz-ı şehen-şāh-ı Süleymān-bār-gāh-ı Kisrā-dād kılınmaġ: *(Hediye) Adaleti Nuşirevan, eşiği Süleyman kadar yüksek padişahın önüne konulmak.*

pāy-endāz-ı şehen-şāh-ı Süleymān-bār-gāh-ı Kisrā-dād ḳılınmaġ *(350:31). [pāy-endāz-ı şehen-şāh-ı Süleymān-bār-gāh-ı Kisrā-dād ḳılınmaġ, -maġ]*

pāy-endāz-ı şeh-rāh-ı nigāh-ı ḫudāvendigār-ı necīb eyledikden: *(Hediyeler için) Soylu hükümdarın önüne arz etmek.*

ve şīb hediyyelerin **pāy-endāz-ı şeh-rāh-ı nigāh-ı ḫudāvendigār-ı necīb eyledikden** *(284:5). [pāy-endāz-ı şeh-rāh-ı nigāh-ı ḫudāvendigār-ı necīb eyledikden, -dik, -den]*

pāy-endāz-ı şehriyār-ı bende-nüvāz: *(Hediyeler için) Kullarını öven padişaha ulaştırmak.*

inżimāmı ile ṭarīḳa-i meslūke üzere **pāy-endāz-ı şehriyār-ı bende-nüvāz** ve *(190:22). [pāy-endāz-ı şehriyār-ı bende-nüvāz,]*

pāyende kıl: *Sağlamca tutmak, sağlamlaştırmak.*

Ḳaṣr-ı çār-erkān-ı cismiñ ẕevḳ ile **pāyende ḳıl** *(297:9). [pāyende ḳıl,]*

pāy-gah: *Ön, huzur.*

ḫüsrev-i devrān **pāy-gahında** ṭarīḳ-i muʿtād üzere mehter-ḫāne ve *(302:25). [pāy-gahında, -ı, -n, -da]*

pāy-gāh-ı cihān-dār-ı şevket-penāha: *Yücelik sığınağı olan padişahın yanı.*

baʿde bürhetün mine'z-zamān müfti'l-enām ḥażretleri daḫi **pāy-gāh-ı cihān-dār-ı şevket-penāha** *(177:8). [pāy-gāh-ı cihān-dār-ı şevket-penāha, -a]*

pāy-gāh-ı cihān-penāha: *Padişahın huzuru.*

yevm-i mezbūrda **pāy-gāh-ı cihān-penāha** *(193:4). [pāy-gāh-ı cihān-penāha, -a]*

pāy-gāh-ı pādişāh-ı iskender-cāha: *Yeri, İskenderce yüce padişahın bulunduğu yön.*

āzād it benim devletlü sulṭānım naġmesiyle **pāy-gāh-ı pādişāh-ı İskender-cāha** *(266:11). [pāy-gāh-ı pādişāh-ı iskender-cāha, -a]*

pāy-gāh-ı salṭanata: *Sultanın eşiği.*

Bunlarıñ hediyye virmesi muʿtād degül iken **pāy-gāh-ı salṭanata** bir çift incüli çizme *(316:3). [pāy-gāh-ı salṭanata, -a]*

pāy-gāh-ı serīr-i şehriyārīye: *Sultanlık tahtının huzuru.*

dārü's-saʿādetü's-seniyye aġası cānibine irsāl ve andan **pāy-gāh-ı serīr-i şehriyārīye** īṣāl ḳılınup *(168:9). [pāy-gāh-ı serīr-i şehriyārīye, -y, -e]*

pāy-ı dīgerini: *Diğer, öteki ayak.*

pāy-ı dīgerini eli ile aġzına mümāss idüp iltisām eyledi ve püşt-i zemīnde olmayacaḳ *(246:7). [pāy-ı dīgerini, -i, -n, -i]*

pāy-ı irādetleri: *Kendi istekleri ile gitme.*

Bu ḥāl ile ḫayme-i ḫitāna vāṣıl ve ol ḳuzucuḳlar **pāy-ı irādetleri** ile bismil-gāhlarına *(183:10). [pāy-ı irādetleri, -ler, -i]*

pāy-ı pergār: *Pergel ayağı.*

binüp arḳası cānibe egilüp ayaḳları **pāy-ı pergār** gibi zīrinde olan *(247:3). [pāy-ı pergār,]*

pāy-ı pergār-sīmā: *Pergel, görünüşlü ayak.*
1. mertebe raḳṣ u perendeleri icrā ve **pāy-ı pergār-sīmāların** *(246:8). [pāy-ı pergār-sīmāların, -lar, -ın]*
2. ve şiddet-i bürūdet ve hecme-i seyl-ābdan ne **pāy-ı pergār-sīmālarında** *(325:30). [pāy-ı pergār-sīmālarında, -lar, -ı, -n, -da]*

pāy-ı serīr-i hüsrev-i fīrūz-bahta: *Bahtı uğurlu sultanın tahtının ayağı.*

taḫt-ı revān-ı girān-ḳıymetlerini **pāy-ı serīr-i ḫüsrev-i fīrūz-baḫta** *(334:26). [pāy-ı serīr-i ḫüsrev-i fīrūz-baḫta, -a]*

pāyına düş: *Ayağına düşmek, yalvarmak.*

Baldır deyu gel **pāyına düş** sāḳına baḳ ḳal *(280:10). [pāyına düş,]*

pāy-taḫt-ı hümāyūna: *Kutlu taht.*

legen ve **pāy-taḫt-ı hümāyūna** ihdāya aḫrā vü elyaḳ eski maʿden beş kāse ve bir *(305:7). [pāy-taḫt-ı hümāyūna, -a]*

pāy-taht-ı memālik-i Īrān: *İran memleketinin başkenti.*

ʿarż u ihdā ile **pāy-taḫt-ı memālik-i Īrān** olan Revān Ḳalʿası dāḫil-i mülk-i Āl-i ʿOs̱mān olmasına *(334:27). [pāy-taḫt-ı memālik-i Īrān,]*

pāy-taht-ı sulṭān-ı şevket-efrūza: *Büyüklük gösteren sultanın tahtı.*

pāy-taḫt-ı sulṭān-ı şevket-efrūza ihdā idüp ẓuhūr-ı lemʿa-i ḳabūl ile *(313:3). [pāy-taḫt-ı sulṭān-ı şevket-efrūza, -a]*

pā-zedegān-ı kūçe-i maḥabbetden: *Sevgi çarşısına gelenler.*

rüfū-sāz-ı şifā ve nezāketle **pā-zedegān-ı kūçe-i maḥabbetden** kimine iltifāt *(278:18). [pā-zedegān-ı kūçe-i maḥabbetden, -den]*

peder: *Far. Baba.*

fāʾiḳ ve **pederime** mütefevvıḳ eyledi deyu beyt *(182:30). [pederime, -im, -e]*

pehlevān: *Pehlivan, güreşçi, yiğit.*
1. **pehlevān** ile elleşüp birbirine ġālib ve biriniñ zūrı āḫeriñ ḳuvvetini sālib olmayup *(275:8). [pehlevān,]*
2. **pehlevānlara** el arḳası yerde didirdüp icrā-yı hünerden ṣoñra yine *(275:3). [pehlevānlara, -lar, -a]*
3. Ne **pehlevānları** zūr-ı ecel ṣalar ḫāke *(294:21). [pehlevānları, -lar, -ı]*
4. masḫaralıḳ yolundan iḥsāna ṭālib oldılar Ve kimi **pehlevānlar** gibi birbiri ile *(335:9). [pehlevānlar, -lar]*

pehlevānān-ı meẕkūrānıñ: *(Hacı Şahin ve Hacı Mehemmed) Adı geçen pehlivanlar.*

Ve **pehlevānān-ı meẕkūrānıñ** biri başı üzerine bir kūze-i leb-rīz-i mışrī ve *(175:35). [pehlevānān-ı meẕkūrānıñ, -ıñ]*

pehlevān-ı bī-naẕīr: *(Keskinoğlu) Eşsiz bir pehlivan.*

pehlevān-ı bī-naẕīr ile güreşüp ve Üsküdārlı Ḳara ʿOṣmān Çuḳa-dār ʿAbdī nām *(275:7). [pehlevān-ı bī-naẕīr,]*

pehlevān-ı mezbūr: *Adı geçen pehlivan.*

bir çenberi daḫi rüfeḳāsı ellerinde ṭutar iken **pehlevān-ı mezbūr** dūrdan *(158:18). [pehlevān-ı mezbūr,]*

pehlevān-ı mezkūr: *(Hacı Şahin) Adı geçen pehlivan.*

Ve **pehlevān-ı meẕkūr** deh-sāle bir şākirdini bir sütūn-ı mevżūnuñ ẕirve-i aʿlāsına *(175:29). [pehlevān-ı meẕkūr,]*

pehlevān-ı sālifü'l-beyān: *(Hacı Mehemmed ve Hacı Şahin) Adları daha önce geçen pehlivanlar.*

bāʿiṯ ü bādī oldıġı ʿaḳabinde **pehlevān-ı sālifü'l-beyān** Ḥācı Meḥemmed *(222:35). [pehlevān-ı sālifü'l-beyān,]*

pehlevānlıḳ resmine: *Pehlivanlığın kuralı.*

pehlevānlıḳ resmine riʿāyet ve ellere ḳarşu pençelerin ṣūret-nümā-yı dest-i daʿvet eylediler *(274:29). [pehlevānlıḳ resmine, -n, -e]*

pehlevānlıklar gösterüp: *Güreş tutmak.*

şikest idecek ḳadar **pehlevānlıḳlar gösterüp** iẓhār-ı ḳuvvet-i bāzū eylediler Cān-bāzlar *(222:17). [pehlevānlıḳlar gösterüp, -üp]*

pehlū: *Bedenin iki yanından her biri, yan; kaburga.*

der-kef-i müşteriyān-ı viṣāline mışrāʿ gāh gerden gāh **pehlū** gāh ḳuyruḳ ṣoḳumı *(237:24). [pehlū,]*

pek: *Çok fazla, öyle.*
1. teʿdiye-i cevāb itdikde gönder gönder **pek** yaḳındır kelime-i Nābıġa-pesend-i belīġasıyla *(152:13). [pek,]*
2. Duḫter idi līk **pek** āfet idi *(279:4). [pek,]*

pelle: *(Burç için) Bölüm.*

burc-ı āsumānī gibi on iki **pelleyi** ḥāvī bir dolāb var idi ki her bir gözünde bir *(254:12). [pelleyi, -y, -i]*

penbe: *Pamuk.*
1. bıṭānesine **penbe** yerine bārūt āgende-i pinhān olunup eksügi ṭutulmuş nān-fürūş *(227:26). [penbe,]*
2. **penbeden** bir ʿalem-i sīm-gūn peydā ve bārūt-ı mürebbā ile taʿbiye olunan obayı *(279:9). [penbeden, -den]*
3. tebāşīr-i ṣabīḥatü'l-ʿīd-i revāc-ı ḥirfetleri olan **penbe** ile memlū Fireng-pesend bir çift ʿālī *(285:3). [penbe,]*
4. **Penbe** gibi atıldı orṭaya *(285:8). [penbe,]*
5. Taḥt-ı revān-ı sālifü'l-beyān ḳırmızı çuḳa ile mefrūş ve içinde **penbe** ile memlū *(334:30). [penbe,]*

penbe: *Pembe.*

ʿāşıḳ-ı cān-sūz müşterī şeklinde alış veriş iderek güẕerān ve nice **penbeden** *(284:27). [penbeden, -den]*

penbeden nerm ü germ ü berfden aḳ: *(Hallaç güzelinin göğsü) Pamuktan yumuşak ve sıcak, kardan beyaz.*

Penbeden nerm ü germ ü berfden aḳ *(285:18). [penbeden nerm ü germ ü berfden aḳ,]*

penbe-dūz-ı nişān: *Pamuğu savurarak nişan yapmak.*

Zaḫm-ı ʿuşşāḳa **penbe-dūz-ı nişān** *(285:16). [penbe-dūz-ı nişān,]*

penbe-fürūş-ı kūçe-i ḥüsn ü ān eyleyüp: *Güzellik pazarında pamuk satıcısı olmak.*

penbe-fürūş-ı kūçe-i ḥüsn ü ān eyleyüp ve yanınca bir sīne-germ ü dil-nerm *(284:26). [penbe-fürūş-ı kūçe-i ḥüsn ü ān eyleyüp, -y, -üp]*

penbe-i germi: *Sıcak pamuk.*

Penbe-i germi vaż idince refe *(285:13). [penbe-i germi, -i]*

penbe-i nev-ẓuhūr-ı siyeh-reng-i bārūt: *Siyah renkli, yepyeni, barut pamuğu.*

eṭrāfa şuʿle-feşān olup ve rākibleriniñ daḫi libāsları **penbe-i nev-ẓuhūr-ı siyeh-reng-i bārūt** *(263:29). [penbe-i nev-ẓuhūr-ı siyeh-reng-i bārūt,]*

pençe: *Yırtıcı hayvanların ön ayaklarının parmaklarıyla tırnakları.*

pehlevānlıḳ resmine riʿāyet ve ellere ḳarşu **pençelerin** ṣūret-nümā-yı dest-i daʿvet eylediler *(274:29). [pençelerin, -ler, -in]*

pençe-der-pençe: *Pençe pençeye.*

aʿnāḳından selāsil ü eṭvāḳı alup yegān yegān **pençe-der-pençe** kelle-der-kelle *(207:25). [pençe-der-pençe,]*

pençe-girā-yı fermānlarını: *Pehlivan kadar güçlü buyruk.*

gāh **pençe-girā-yı fermānlarını** ḥavāle-i girībān-ı gerden-keşān *(325:20). [pençe-girā-yı fermānlarını, -lar, -ı, -n, -ı]*

pençe-i āfitāb: *Güneş pençesi.*

ṭaraf-ı bāhirü'ş-şereflerinden **pençe-i āfitāb** gibi elmās-ı muṣaʿṣaʿdan maṣnūʿ bir *(340:20). [pençe-i āfitāb,]*

pençe-i āhenīn-pīş: *Demirden, tırnaklı pençe.*

ḥavāle-i gāv-şeng-i iḳdām itdikçe zūr-ı gāv-mīş ve **pençe-i āhenīn-pīş** *(234:14). [pençe-i āhenīn-pīş,]*

pençe-i Gerşaşb-ı āhen-desti: *Demir pençeli Gerşasb'ın pençesi.*

bāzū-şiken-i ṭāḳat-ı beşeriyye olacaḳ mertebe ʿarż-ı nīrū ve **pençe-i Gerşaşb-ı āhen-desti** *(222:16). [pençe-i Gerşaşb-ı āhen-desti, -i]*

pençe-i hurşīd: *Güneşin pençesi.*

pençe-i ḫurşīd ile berçīde ve ġunūde-i mihād-ı ʿarż olan mevālid-i s̱elāṣe *(290:16). [pençe-i ḫurşīd,]*

pençe-i hurşīd: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Güneş pençesi.*

Ya **pençe-i ḫurşīd** ya ḫod ḳulzüm-i kāndır *(331:2). [pençe-i ḫurşīd,]*

pençe-i şaʿāle: *Fişeğin kulağı.*

fişeklere **pençe-i şaʿāle** ile gūş-māl-i iştiʿāl virildikde şerāreler *(228:28). [pençe-i şaʿāle,]*

pençe-i şadr-ı aʿẓam-ı ʿamīmü'l-ihsāndan: *Bağışı sınırsız sadrazamın avucu.*

pençe-i şadr-ı aʿẓam-ı ʿamīmü'l-iḥsāndan cereyān iden reşeḥāt-ı veẓāʾif u ṣılāt birle *(347:6). [pençe-i ṣadr-ı aʿẓam-ı ʿamīmü'l-iḥsāndan, -dan]*

pençeleş: *Kavga etmek, güreş tutmak.*

Ḳādir mi **pençeleşmege** ben gibi nā-tüvān *(224:9). [pençeleşmege, -meg, -e]*

pençeleş: *El atmak, iki elin diğer kişinin omuzlarına gelecek şekilde tutulması, dövüşmek.*

pençeleşdiler ve pīrān-ı pehlevānāndan biri li-münşiʾihi *(294:16). [pençeleşdiler, -di, -ler]*

penc-gāne: *Beşli, beş kez.*

Oldı aña **penc-gāne** nevbet *(125:20). [penc-gāne,]*

pencik esīri: *Savaşta esir düşüp daha sonra askeri amaçla kullanılan beşte bir oranındaki esir.*

ve ʿuşşāḳ-ı vuṣlat-müştāḳları **pencik esīri** gibi reh-güẕāra *(284:11). [pencik esīri,]*

penc-şenbe güni: *Perşembe günü.*
1. Māh-ı şevvāliñ yigirmi beşinci **penc-şenbe güni** li-müʾellifihi *(142:3). [penc-şenbe güni,]*
2. Māh-ı şevvāliñ yigirmi beşinci **penc-şenbe güni** li-müʾellifihi *(142:29). [penc-şenbe güni,]*
3. İrtesi gün ki māh-ı mezbūruñ on altıncı **penc-şenbe günidir** li-müʾellifihi *(173:32). [penc-şenbe günidir, -dir]*
4. Māh-ı mezbūruñ yigirmi üçünci ve sūr-ı hümāyūnuñ ṭoḳuzıncı **penc-şenbe güni** *(290:14). [penc-şenbe güni,]*
5. **penc-şenbe güni** rūz-ı ḫitān-ı şeh-zādegāndır yevm-i mezbūrda *(373:7). [penc-şenbe güni,]*

per: *Kanat.*

Açup **perin** o hümā-yı saʿādetiñ geliyor *(179:28). [perin, -in]*

perçem: *Alna düşen kısa saç demeti, kâkül.*

taʿbīr olunur bāzī-i muʿtenālarına āġāz ve **perçemini** rīsmāna bend idüp *(232:24). [perçemini, -i, -n, -i]*

per-cünbān-ı bām-ı iştihārdır: *Bilinen bir çatıda kanat çırpmak, alışılmış bir durum.*

ki Ördekçi nāmı ile **per-cünbān-ı bām-ı iştihārdır** oṭası neferātından iki geçeli *(183:8). [per-cünbān-ı bām-ı iştihārdır,]*

per-cünbān-ı iltiCā: *Sığınma kanadını oynatmak.*

per-cünbān-ı iltiCā ve küngüre-i ṭāḳ-ı ḳasr-ı ʿadāletlerinde lāne-gīrān-ı emn ü emān olmalarını *(266:12). [per-cünbān-ı iltiCā,]*

per-cünbān-ı semt-i āşiyān olduḳlarından: *Yuvalarına kanat çırpmak.*

ʿaded ṣıbyān-ı ḫitān reme-i ḥamāme gibi ālāy ile **per-cünbān-ı semt-i āşiyān olduḳlarından** *(212:10). [per-cünbān-ı semt-i āşiyān olduḳlarından, -duḳ, -lar, -ı, -n, -dan]*

perdāhte: *Düzenlenmek.*
1. ʿimāme geyürüp ve gerdūne üzere **perdāḫte** dest-gāh-ı sāḫteden gūyā bir nān-fürūşuñ *(236:18). [perdāḫte,]*
2. efrāḫte gāh ḥadāʾiḳ-ı āteş-bahārlar **perdāḫte** geh seḥāb-ı dūd-ı bārūtdan *(356:4). [perdāḫte,]*

perdāhte vü maṣnūʿ olmaġın: *Düzenlenmiş ve yapılmış.*

fişekler ile **perdāḫte vü maṣnūʿ olmaġın** keşān keşān pīş-gāh-ı otaġ-ı hümāyūna *(356:33). [perdāḫte vü maṣnūʿ olmaġın, -maġ, -ın]*

perdāhte vü maṭbūʿ: *İşlenmek ve biçim verilmek.*

maṣnūʿ ʿimād-ı ḫayme gibi **perdāḫte vü maṭbūʿ** üç ʿaded sütūn-ı mevzūnuñ şülüş-i ḳaddi olan *(258:12). [perdāḫte vü maṭbūʿ,]*

perde: *Müzik parçasını meydana getiren seslerden biri, bir yerde toplanma.*
1. Naġme gibi **perdede** ḳarāra *(147:13). [perdede, -de]*
2. üzere bir **perdede** tehyiʾe-i esbāb-ı sürūra āġāz ve taʿbiye-i çeng ü çeġāne ve söz ü sāz eylediler *(290:26). [perdede, -de]*
3. İde bu **perdeden** āġāz-ı nevā *(311:24). [perdeden, -den]*

perde kurdılar: *(Gölge oyunu) Perdelemek, oyun için hazır hale getirmek.*

ḫayāl-bāzlar da çadırda **perde ḳurdılar** *(266:24). [perde ḳurdılar, -dı, -lar]*

perde perde: *Müzik parçalarını meydana getiren seslerden birinin sıralanması*
1. bir yerden muṭribān-ı naġme-serā āgāz-ı nevā-sāzī ve **perde perde** *(256:17). [perde perde,]*
2. daḫi tamām mertebe hünerlerini **perde perde** iʿlān u iẓhār itdiklerinden ṣoñra *(294:10). [perde perde,]*

perde-bīrūn: *Yüksek perde, yüksek yer.*

Nāhid o ḳadar **perde-bīrūn** naġme-künāndır *(328:23). [perde-bīrūn,]*

perdeden bīrūn: *Haremin dışı.*

muḫżır aġa ṭāʾifeleri **perdeden bīrūn** dāʾiren-mā-dār āmāde-i ḫıdmet-i sūr-ı hümāyūn idiler *(251:30). [perdeden bīrūn,]*

perde-i aḥdāk eyleyüp: *Göz kapağına benzemek.*

nümūdār-ı müjgān ve **perde-i aḥdāḳ eyleyüp** içinde iş görmüş gūyā deryāda *(352:16). [perde-i aḥdāḳ eyleyüp, -y, -üp]*

perde-i āl-gūn-ı şafaḳ: *Şafağın al renkli örtüsü, gün doğumunda şafak vakti beliren renk.*

perde-i āl-gūn-ı şafaḳ ol revnaḳ u raġbeti bulamaz Ve her biri yine beşer ṭonluḳ olmaḳ *(164:27). [perde-i āl-gūn-ı şafaḳ,]*

perde-i āyīne-i şevket ü celāl: *(Padişah çadırı) Büyüklük ve ululuk aynasının perdesi.*

perde-i āyīne-i şevket ü celāl ve şehbāl-i hümā-yı baḫt u iḳbāl olan *(256:4). [perde-i āyīne-i şevket ü celāl,]*

perde-i dīvār: *Duvar halısı.*

perde-i dīvār ve bir dāne ser-āmedī cevzī destār ve iki ʿaded *(353.22). [perde-i dīvār,]*

perde-i ġaflet: *Dalgınlık örtüsü, gözün görmemesi.*

şenlik içün fermān olunmaġın ṭāḳ-ı çeşm-i ḥayretlerine **perde-i ġaflet** *(183:12). [perde-i ġaflet,]*

perde-i ḫayāl-bāza: *Karagöz oyunu perdesi.*
1. ile bāzīçeler gösterüp pūşīdeyi **perde-i ḫayāl-bāzdan** ḫoş-nümā-ter eylediler *(238:14). [perde-i ḫayāl-bāzdan, -dan]*
2. raḳṣān u sürīn-cünbān oldılar ki perde-i ḫitān **perde-i ḫayāl-bāza** nümūdār olmaġla *(275:28). [perde-i ḫayāl-bāza, -a]*
3. ḫayme bir **perde-i ḫayāl-bāza** döndi Silsile-i maṭar-ı vābile bir iki sāʿat fāṣıla *(326:21). [perde-i ḫayāl-bāza, -a]*

perde-i ḫayāl-i ẓıll: *Karagöz perdesi oyunu.*

bir tennūre-i dervīşāneyi der-ber eyleyüp **perde-i ḫayāl-i ẓıll** gibi *(222:24). [perde-i ḫayāl-i ẓıll,]*

perde-i ḥaylūlet-i temāşāyiyān: *Seyircilerin engelleme perdesi.*

ve beş altı çavuş taʿyīn olunup pīş-i naẓarlarından **perde-i ḥaylūlet-i temāşāyiyān** *(337:37). [perde-i ḥaylūlet-i temāşāyiyān,]*

perde-i ḫitān: *Sünnet perdesi.*

raḳṣān u sürīn-cünbān oldılar ki **perde-i ḫitān** perde-i ḫayāl-bāza nümūdār olmaġla *(275:28). [perde-i ḫitān,]*

perde-i kilīm-i ʿayyārāndan: *Hilebaz (gösterici) kilim örtüsü.*

ibrīḳ ve fincānı **perde-i kilīm-i ʿayyārāndan** numūne olan zenbīlinden *(212:24). [perde-i kilīm-i ʿayyārāndan, -dan]*

perde-i kilīm-i ʿayyār-ı füsūn-kārdan: *Hileci sihirbazların kilim perdesi.*

Bunlar **perde-i kilīm-i ʿayyār-ı füsūn-kārdan** nümūdār olan çadır *(317:32). [perde-i kilīm-i ʿayyār-ı füsūn-kārdan, -dan]*

perde-i nāmūsiyye: *Namus perdesi, haremin bulunduğu yer.*

nişīmen-gāh-ı luʿbetiyān olmaḳdan ṣıyānet ḳaṣdına **perde-i nāmūsiyye** *(150:6). [perde-i nāmūsiyye,]*

perde-i nüh-pülle-i pūşīde-i ruhsār olduḳda: *Yüzün dokuz katlı örtüyle perdelenmesi.*

perde-i nüh-pülle-i pūşīde-i ruḫsār olduḳda naẓm *(262:2). [perde-i nüh-pülle-i pūşīde-i ruḫsār olduḳda, -duḳda]*

perde-i otaġ-ı āsumān-işrāḳları: *Gök kadar ulu otağın perdesi.*

bu rūz-ı fīrūzı erbāb-ı temāşāya hem-reng-i nev-rūz buyurup **perde-i otaġ-ı āsumān-işrāḳları** *(333:23). [perde-i otaġ-ı āsumān-işrāḳları, -lar, -ı]*

perde-i seḫāb: *Bulut örtüsü.*

emaret-i bārān olup cā-be-cā **perde-i seḫāb** niḳāb-ı ruḫsāre-i āfītāb olmaġla *(257:13). [perde-i seḫāb,]*

perde-i şerm: *Örtünme perdesi.*

Ruḫsārına çekdi **perde-i şerm** *(293:12). [perde-i şerm,]*

perde-i şımāḫ-ı eflāki: *Kulak zarı.*

ḫīre-nāk ve ṭarrāḳası **perde-i şımāḫ-ı eflāki** çāk eyledi *(356:14). [perde-i şımāḫ-ı eflāki, -i]*

perde-i siyeh-gūn-ı mūyında: *(Derinin açık rengini kalın kaplaması) Kılın siyah renkli örtüsü.*

şıyānet içün **perde-i siyeh-gūn-ı mūyında** nihān itseler semmūrda beyża gibi *(163:18). [perde-i siyeh-gūn-ı mūyında, -ı, -n, -da]*

perde-i zulmet: *Karanlık perde.*

cemāl-i Leylā-yı leyle-i ẓulmādan **perde-i ẓulmet** açılup ḳarşu ṭarafda olan *(253:30). [perde-i ẓulmet,]*

perde-i zünbūri-i şām-ı siyāh: *Karanlık gecenin örümcek ağı gibi olan perdesi.*

Perde-i zünbūri-i şām-ı siyāh *(217:5). [perde-i zünbūri-i şām-ı siyāh,]*

perde-keş-i ḥaylūlet-i iẓhār olmaġın: *Engelleyici perdenin çekilmesi.*

melāʿib ü ġarāʾib ve ṣanāyiʿ-i ʿacāʾibe içün **perde-keş-i ḥaylūlet-i iẓhār olmaġın** *(343:6). [perde-keş-i ḥaylūlet-i iẓhār olmaġın, -maġ, -ın]*

perdeler çekilüp: *Gizlemek, örtmek.*

Mevḳiʿ-i mezbūruñ eṭrāfına **perdeler çekilüp** ancaḳ ḫademe-i ḫāṣṣü'l-ḫāṣṣ-ı dāʾire-i āṣafī *(251:28). [perdeler çekilüp, -üp, -]*

perde-nişīn olduḳda: *Perdenin ardında oturmak.*

merdüm-i çeşm-i cihān-bīn gibi **perde-nişīn olduḳda** ṭaraf ṭaraf çeng ü çeġāne *(351:17). [perde-nişīn olduḳda, -duḳda]*

perde-nişīnān-ı ḥarem-i şehen-şāhīye: *Şahlar şahının perde ardında oturan haremi, ailesi.*

ḫadeng-endāz-ı nigāh-ı taḫmīn olup **perde-nişīnān-ı ḥarem-i şehen-şāhīye** temāşā-gāh olmaḳ *(147:7). [perde-nişīnān-ı ḥarem-i şehen-şāhīye, -y, -e]*

perde-nişīn-i istitār olmaları: *Saklanma perdesinin altında oturmak.*

żamīr-i teʾnīs gibi **perde-nişīn-i istitār olmaları** içün Atıcılar Tekyesi anlara *(350:2). [perde-nişīn-i istitār olmaları, -ma, -lar, -ı]*

perde-şikāf-ı şımāh-ı ḫużżār olup: *(Korkunç ses) Seyircilerin kulak zarını patlatmak.*

perde-şikāf-ı şımāḫ-ı ḫużżār olup ve perī-peykerleriniñ ḥüsn-i ṣūret ve *(254:1). [perde-şikāf-ı şımāḫ-ı ḫużżār olup, -up]*

perende: *Takla atmak.*
1. **perende** ve ṭaraf-ı āḫerinden rīḥ-i ʿāṣif gibi cehende olduḳda kemāl-i ḥayretinden *(175:25). [perende,]*
2. Neṣr naʿrasıyla hāy u hūya āheng ve nice gürg-i bārān-dīde ṣu içinde **perendelerle** *(326:5). [perendelerle, -ler, -le]*

perende: *Uçarak geçmek.*
1. ḥamāme-i mıṣrī gibi **perende** nāmında ip üzere cunbalaḳlar atup cilve-perdāz oldılar *(213:18). [perende,]*
2. yerinden ceste ve mānend-i berḳ-i cehende bir **perende** ile dördiniñ daḫi *(223:11). [perende,]*

perende-bāz: *Takla atarak hüner gösteren kimse, cambaz, akrobat.*
1. ve ḫˇāh u nā-ḫˇāh anıñla pīç-ender-pīç **perende-bāzlıḳlar** ile çenberden ʿubūr eyledi *(209:10). [perende-bāzlıḳlar, -lıḳ, -lar]*
2. ve Ḥācı Şāhīn kebūter-i Mıṣrī gibi **perende-bāzlıḳ** ve cilve-sāzlıḳ iderek *(223:1). [perende-bāzlıḳ, -lıḳ]*
3. Bu eṣnāda yine cā-be-cā cān-bāz ve **perende-bāzlar** ve sāzlar iẓhār-ı meserretde *(245:1). [perende-bāzlar, -lar]*
4. Cā-be-cā mehter-ḫāneler ḫod seyr-āheng ve **perende-bāzlar** bī-ārām u direng *(254:27). [perende-bāzlar, -lar]*
5. **perende-bāzlar** ḥamāme-i muʿallaḳ-endāzlar *(317:3). [perende-bāzlar, -lar]*

perende-bāz oldı: *Takla atmak, cambaz gibi olmak.*

üç defʿa pes ü pīşine **perende-bāz oldı** ve icrā-yı hüner itdim deyu şevḳinden *(176:3). [perende-bāz oldı, -dı]*

perende-bāzān-ı çāpük-cevlān: *Çevik parendebazlar.*

ve **perende-bāzān-ı çāpük-cevlān** ve resen-bāzān u luʿbetiyān iẓhār-ı mahāret *(230:16). [perende-bāzān-ı çāpük-cevlān,]*

perende-bāz-ı berḳ-cehān-ı pehlevān-ı çenber-güzār-ı Mıṣrīden: *(Hacı Şahin) Şimşek gibi sıçrayarak çemberden geçen perende atan Mısırlı.*

senām-ı ester-i gerdūnda çenber ve **perende-bāz-ı berḳ-cehān-ı pehlevān-ı çenber-güẕār-ı Mıṣrīden** *(222:2). [perende-bāz-ı berḳ-cehān-ı pehlevān-ı çenber-güẕār-ı Mıṣrīden, -den]*

perende-bāzlıḳlar eyledi: *Cambazlık yapmak.*

ṭarafa imāle ile eṣkāl-i ḥayvānātıñ ekṣerine müṣākil olaraḳ ḥayret-efzā **perende-bāzlıḳlar eyledi** *(199:24). [perende-bāzlıḳlar eyledi, -di]*

perende-endāz: *Takla atanlar.*

meḍāḥīk u ʿacāʾib ḥoḳḳa-bāzlar **perende-endāzlar** cān-bāzlar ve söz ü sāzlar *(360:9). [perende-endāzlar, -lar]*

perend-i ʿālem-pesend-i neṣāt: *Herkesin beğenisini kazanan neşe kumaşı.*

kār-gāh-ı meserretde böyle bir **perend-i ʿālem-pesend-i neṣāṭ** *(302:4). [perend-i ʿālem-pesend-i neṣāṭ,]*

pergār: *Far. Pergel denilen daire çizecek maruf alet.*

Māh-ı nevsin daḫi **pergār** gibi çizme kenār *(296:26). [pergār,]*

pergār-ı devvār-ı hemvār-reftārı: *Düzgün gidişli, dönücü pergel.*

pergār-ı devvār-ı hemvār-reftārı ḥāvī ve her biri muḥāẕīsine muḳābil cünbiş-i mütesāvī *(271:16). [pergār-ı devvār-ı hemvār-reftārı, -ı]*

pergār-ı nigāhını: *Bakış pergeli.*

içün **pergār-ı nigāhını** eṭrāfa idāre iderek ol daḫi metn-i metīn-i zemīnde *(304:26). [pergār-ı nigāhını, -ı, -n, -ı]*

per-güşā olup: *Kanat açmak.*

gibi **per-güşā olup** naẓm *(185:21). [per-güşā olup, -up]*

per-güşā-yı küngüre-i iştihār olan: *Şöhret kubbesinde kanat açmak.*

per-güşā-yı küngüre-i iştihār olan aġa ki fişeng-endāzlıḳda şihāb-ı āsumānīye fāʾiḳ ve āteş-bāzlıḳda *(197:24). [per-güşā-yı küngüre-i iştihār olan, -an]*

perī: *Gerçek olmayacak kadar güzel, hayali yaratık.*
1. Rūy-ı ṣaḥrāda **perī** midir şinā idüp gelen *(184:26). [perī,]*
2. **perī** gibi sebāḥat ve temāşāyiyāna feyz-i envāʿ-ı meserret eyledi *(255:11). [perī,]*
3. Ey **perī** dāʾire-i daʿvete gel luṭf eyle *(296:25). [perī,]*

per-i ʿanḳā: *Anka kuşunun kanadı.*

Görinen mıḳẕāflar mıdır **per-i ʿanḳā** mıdır *(184:27). [per-i ʿanḳā,]*

perī-likā: *(Kavaf yamaklarından biri) Peri yüzlü.*

cān gibi naʿl-der-āteş-i tesḫīri olmaġa lāyıḳ bir **perī-liḳāyı** der-kār-ı beyʿ u şirā eylediler *(278:15). [perī-liḳāyı, -y, -ı]*

perī-peyker: *Far. peri yüzlü, çok güzel; sevgili.*

heykel-i ʿacīb ü ġarīb var idi ki ġūl-i beyābān aña nisbetle bir **perī-peyker** cüvān *(220:26). [perī-peyker,]*

perī-peyker-i bī-miṣāl: *(Kukla) Peri çehreli, eşsiz güzellik.*

Cemāl nāmı ile bir duḫter-i tābende-cemāl ve bir **perī-peyker-i bī-miṣāl** timṣāl getürdiler *(278:30). [perī-peyker-i bī-miṣāl,]*

perī-peykerleriniñ ḥüsn-i ṣūret: *Peri yüzlü kuklaların güzel görünüşü.*

perde-şikāf-ı şımāḫ-ı ḥużżār olup ve **perī-peykerleriniñ ḥüsn-i ṣūret** ve *(254:1). [perī-peykerleriniñ ḥüsn-i ṣūret,]*

perīşān: *Dağınık, karışık.*
1. **perīşān** ve miblaġ u ḥoḳḳaları meydānda ġalṭān olup ḥālet-nümā-yı bāzīçe-i gūy u çevgān olur *(225:9). [perīşān,]*
2. **perīşān** iken ḳuṭās-ı zer-tār-ı Ṣüreyyā-miṣāl müctemüʿu'ş-şeml ve bāhirü'l-lemeʿān oldılar *(334:7). [perīşān,]*

perīşān eyledi: *Dağıtmak.*

ʿaḳl-ı ʿāṣıḳ-ı mesḥūr gibi **perīşān eyledi** *(197:8). [perīşān eyledi, -di]*

perīşān oldı: *Dağılmak.*
1. gibi **perīşān olmaġa** şāyāndır Li- müʾellifihi *(162:19). [perīşān olmaġa, -maġ, -a]*
2. otaġ-ı ʿālīlerine ʿazīmet buyurup aṣḥāb-ı meclis eczā-yı güsiste-şīrāze gibi **perīşān oldı** *(194:28). [perīşān oldı, -dı]*

perīşān u müşevveş eyleyüp: *Darmadağın etmek.*

āteş ve her birini ʿuşfūr-ı şāhīn-dīde gibi **perīşān u müşevveş eyleyüp** *(224:16). [perīşān u müşevveş eyleyüp, -y, -üp]*

perīşānī: *Bir kavuk çeşidi.*

perīşānī ve ferve-i erkānīleri ve çorbacıları manṭārī ve sāʾir āyīn-i dīvānīleri *(339:5). [perīşānī,]*

perīşān-ı dehşet iderek: *Ürküntü ile darmadağın etmek, korkutmak.*

ḫīre-i ḥayret ve ʿaḳl-ı ḥużżārı **perīşān-ı dehşet iderek** maḳām-ı ʿālīlerine revnaḳ-baḫş-ı nüzūl olduḳda *(365:21). [perīşān-ı dehşet iderek, -erek]*

perişānī-i gīsū vü rīş: *Darmadağın saç ve sakal.*

bir ṣūret-i siyeh-pūş göstermişler idi ki **perişānī-i gīsū vü rīş** ile siyeh câme keşiş *(304:24). [perişānī-i gīsū vü rīş,]*

perīşān-sāz-ı şuʿūr u efkār oldıġıñı: *Akıl ve şuurun dağılması.*

fenersiz ḳalup bī-iḫtiyār **perīşān-sāz-ı şuʿūr u efkār oldıġıñı** daḫi *(260:21). [perīşān-sāz-ı şuʿūr u efkār oldıġıñı, -dıġ, -ı, -ñ, -ı]*

perī-veşān-ı perçem-perīşān: *(Çengiler için) Kakülleri dağılmış peri gibi güzeller.*

raḳṣān ve hem-dest-i yek-dīger nice **perī-veşān-ı perçem-perīşān** mıṣrāʿ Ki *(174:15). [perī-veşān-ı perçem-perīşān,]*

perrān: *Uçan, uçmak.*
1. birer kebūter-i tīz-cevlān aralarından **perrān** ve ḳayd u bendden gürīzān esīrān-ı zindān *(266:9). [perrān,]*
2. ṭarrāḳalı fişek daḫi **perrān** ve andan nice fişekler tābān u cehān olup kimi hevāda *(309:10). [perrān,]*

perrān: *(Fişekler için) Havaya savrulmak.*

ṣoñra cā-be-cā āsumānī fişekler **perrān** ve her biri burc-ı tīri nişān eyleyüp oḳ yılanı *(252:28). [perrān,]*

perrān idüp: *Uçurmak, fırlatmak.*

gibi hevāya **perrān idüp** gāh ser u dūş ve gāhī dest ü pāy ve ẓahr u ṣadrında icāle eyledi *(176:22). [perrān idüp, -üp]*

perrān itmekle: *Uçurmak.*

Ve ceyb ü hemyānından nice kebūter-i zindeyi **perrān itmekle** *(222.29). [perrān itmekle, -mek, -le]*

perrān oldı: *(Fişek için) Kanat açmak.*

perrān oldı Li-müʾellifihi *(172:28). [perrān oldı, -dı]*

perrān oldı: *Kanatlanmak.*

Fişek tīr-i hevāyī gibi **perrān oldı** eṭrāfa *(172:29). [perrān oldı, -dı]*

perrān ol: *Uçmak.*
1. ḥażīże nigūn-sār oldıġı ḥālde **perrān oldı** Bu ġarībe-i ʿacāʾib dehān-ı ḫalḳı *(213:5). [perrān oldı, -dı]*
2. ibtidā itdiginden ḳaṭʿ-ı naẓar nişest-gāhından berḫāste ve **perrān olup** zīr-i dāmānından *(222:32). [perrān olup, -up]*
3. āmāde olanlar daḫi semt-i deryādan āsumānīler hevāyī oḳ gibi **perrān oldıġını** *(252:10). [perrān oldıġını, -dıġ, -ı, -n, -ı]*

pertāb: *Sıçrama, kendini atma, atlama,.*
1. muḳābil ü müḥāzī vażʿ u tertīb idüp dūrdān **pertāb** ve her biriniñ içinden şu gibi *(158:12). [pertāb,]*
2. bir ḳuze-i leb-rīz-i Mışrīyi başı üzerine ḳoyup meydāna **pertāb** ve iki defʿa sūr-gāhıñ *(210:7). [pertāb,]*
3. üzerinden **pertāb** ve verālarında olan çenberi daḫi güẕār u şitāb eylediginden mā-ʿadā *(223:12). [pertāb]*
4. bālā bir rīsmāna taʿlīḳ eyleyüp bī-meded-i refīḳ dūrdan **pertāb** ve zih-gīrden *(246:29). [pertāb,]*

pertāb: *1) Uzağa düşen ok 2) Güneşin ok gibi duran ilk ışıklarının parıltısı.*

Pertābı virürdi ḳavsa pertev *(131:20). [pertābı, -ı]*

pertāb: *Ok.*

gibi tezyīn eyleyüp birer **pertāb** ile dört çenberiñ daḫi içinden şitāb itdikden *(223:8). [pertāb,]*

pertāb ider: *(Işıklı kandiller) Atılmak.*

fısḳiyye-i āteş gibi eflāke **pertāb ider** ve eṭrāfa şalġım şaçaḳ ṭaġılup gūyā ki *(253:23). [pertāb ider, -er]*

pertāb id: *Sıçramak, sıçrayarak.*
1. **pertāb idüp** rişte-i sūzen-güẕār gibi dāʾire-i çenberden geçdi ve yevm-i mezbūrda *(158:19). [pertāb idüp, -üp]*
2. mānend-i şihāb birbirine cirīd-i nīze-gūn **pertāb iderek** ʿinān-tāb-ı şitāb olduḳlarında *(199:5). [pertāb iderek, -erek]*
3. Fişek tīr-i hevāyī gibi **pertāb itdi** eflāke *(197:16). [pertāb itdi, -di]*

pertev: *Aydınlık, parlaklık.*

Pertābı virürdi ḳavsa **pertev** *(131:20). [pertev,]*

pertev: *(Fişek) Aydınlık, ışık.*

pertevi resīde-i menzil-i hūr oldukça müẕekkir-i kelām-ı nūrun ʿalā nūr oldıġı *(230:2). [pertevi, -i]*

pertev-baḫş-ı mesned-i saʿādet olduḳda: *(Padişah için) Mutluluk sedirini aydınlatmak.*

Ol çeşm-i çerāġ-ı dūdmān-ı devlet şemʿ-i miḥrāb gibi **pertev-baḫş-ı mesned-i saʿādet olduḳda** *(248:11). [pertev-baḫş-ı mesned-i saʿādet olduḳda, -duḳda]*

pertev-endāz-ı ḥaşmet ü celāl olup: *Göz alıcı duruş ve görünüşün ışığını saçmak.*

pertev-endāz-ı ḥaşmet ü celāl olup ol şeb-i pür-ṭarabda bir mertebe fişek şenligi olmuşdur *(345:16). [pertev-endāz-ı ḥaşmet ü celāl olup, -up]*

pertev-endāz-ı ḳaṣr-ı ʿadālet: *Adalet kasrına ışık saçmak.*

pertev-endāz-ı ḳaṣr-ı ʿadālet ve ṣāḥib-i devlet ḥażretleri daḫi otaġ-ı temāşāya ʿavdet buyurup *(346:28). [pertev-endāz-ı ḳaṣr-ı ʿadālet,]*

pertev-endāz-ı süṭūʿ olan: *Ortalığa ışık saçmak.*

Leyle-i meẕkūrede **pertev-endāz-ı süṭūʿ olan** ġarāʾib-i melāʿib-i nāriyyeden *(269:9). [pertev-endāz-ı süṭūʿ olan, -an]*

pertev-i āsār-ı baht-ı hümāyūn: *(Güneş) Kutlu baht eserlerinin ışığı.*

pertev-i āṯār-ı baḫt-ı hümāyūn lāmiʿ olup çihre-i şeref-behre-i ḫurşīd zīr-i niḳāb-ı seḥābdan *(326:14). [pertev-i āṯār-ı baḫt-ı hümāyūn,]*

pertev-i çerāġ: *Işık kaynağı.*

Ḳāsım Paşanıñ cevānib-i baḥriyyesini **pertev-i çerāġ** ve nūr-ı meh-tābdan *(253:20). [pertev-i çerāġ,]*

pertev-i envārları: *Ortalığı aydınlatan ışıklar.*

ki şeb-i tīre **pertev-i envārları** ile āfitāb-ı rūz-ı rūşen gibi çeşm-i erbāb-ı temāşāyı *(270:4). [pertev-i envārları, -lar, -ı]*

pertev-i ḥüsn-i cemāli: *Yüzünün güzelliğinin aydınlığı.*

pertev-i ḥüsn-i cemāli iḳtibās-ı envār-ı Ḳurʾāniyye ile bir yüzden daḫi mütelālī olmaġ ile *(234:23). [pertev-i ḥüsn-i cemāli, -i]*

pertev-i iltimāʿı: *Parıltılı ışık.*

ve **pertev-i iltimāʿı** mānend-i ıḳd-ı Ṣüreyyā tezyīn-i bıḳāʿ-ı bürūc eyledi *(203.15). [pertev-i iltimāʿı, -ı]*

pertev-i meh-tāb: *Ayın ışığı.*

maʿdūd ve her biriniñ **pertev-i meh-tāb** ḳadar żiyāsı meşhūd oldı *(253:33). [pertev-i meh-tāb,]*

pertev-i şemşīr-i ẓafer-cevherleri: *Zafer yaradılışlı kılıcın parıltısı.*

pertev-i şemşīr-i ẓafer-cevherleri ẓulmet-serāy-ı cihānı *(136:14). [pertev-i şemşīr-i ẓafer-cevherleri, -ler, -i]*

pertev-i ṣubḥ-ı pesīne: *Sabahın ilk ışıkları.*

pertev-i ṣubḥ-ı pesīne ḫande-zenān idi Ḥaḳḳā ki zencīr-i Kehkeşān *(216:7). [pertev-i ṣubḥ-ı pesīne, -e]*

pertev-i żiyā-pāşından: *Aydınlık veren parlaklık.*

şemse-i kitāb-ı Meşārıḳü'l-Envār olan āfitāb-ı raḫşāna bedel ḳılınsa **pertev-i żiyā-pāşından** *(171:8). [pertev-i żiyā-pāşından, -ı, -n, -dan]*

pertev-nümā-yı ẓuhūr olan: *Görünme ışığını göstermek.*

Ve ṭopçılar ocaġından **pertev-nümā-yı ẓuhūr olan** biñ yüzʿaded günā-gün fişeng-i şuʿle-nümūndan *(269:36). [pertev-nümā-yı ẓuhūr olan, -an]*

pertev-pāş-ı bürūz olan: *Işık saçarak ortaya çıkmak.*

Bu Maḳāle-i Şevḳ-efrūz Leyle-i Şālişede Berren **Pertev-pāş-ı Bürūz Olan** *(195.1). [pertev-pāş-ı bürūz olan, -an]*

pertev-pāş-ı şevḳ u şādī olmuşdur: *Şenlik ve eğlence ışığı yağdırmak.*

mütemādī olup bir mertebe **pertev-pāş-ı şevḳ u şādī olmuşdur** ki leyālī-i sābıḳanıñ mecmūʿında *(356:18). [pertev-pāş-ı şevḳ u şādī olmuşdur, -muş, -dur]*

pertev-pāş-ı ẓuhūr olan: *(Fişek şenliği) Parıltı veren görüntülerin yaşanması.*

Pertev-pāş-ı Ẓuhūr Olan Veḳāyiʿ-i Müfiżü'l Ḥubūrdur *(173.31). [pertev-pāş-ı ẓuhūr olan, -an]*

pertev-şiken-i sāye-bān-ı māh-tāb oldukdan: *Mehtap çadırının parlaklığını söndürmek.*

çerāġ-efrūz-ı bürūz olmaġın bir sāʿat miḳdārı **pertev-şiken-i sāye-bān-ı māh-tāb olduḳdan** *(228:20). [pertev-şiken-i sāye-bān-ı māh-tāb olduḳdan, -duḳ, -dan]*

pervāne: *Kelebek (geceleyin ışığın/mumun etrafında dönmesi yönüyle).*

bir nāzende-i fürūzende-cemāliñ şemʿine **pervāne** ve ḫıdmetine mūm olup *(239.19). [pervāne,]*

pervāne: *Geceleri ışık etrâfında dönerek uçan küçük kelebek.*

şunup ve çāşnī-gīrān mücevveze ve üst ḳaftānı ile **pervāne** gibi ḫıdmetlerine *(226:31). [pervāne,]*

pervānegān-ı şemʿ-i cemāllerine: *Güzel yüzün çevresinde dönen pervaneler.*

çerāġān-ı lāle-zār gibi ṣaff-beste-i tertīb olup **pervānegān-ı şemʿ-i cemāllerine** *(312:19). [pervānegān-ı şemʿ-i cemāllerine, -ler, -i, -n, -e]*

pervāne-i çerāġ-dīde: *Mum görmüş pervane.*

ibdā olunup şuʿle-i cevvāle-i envārı dīde-i nuẓẓārı **pervāne-i çerāġ-dīde** gibi *(219:2). [pervāne-i çerāġ-dīde,]*

pervāne-i şemʿ-i ḥıdmet: *Hizmet mumu, pervane olmak.*

pervāne-i şemʿ-i ḫıdmet gāh gūşe-gīrān-ı istirāḥat olurlar idi *(251:27). [pervāne-i şemʿ-i ḫıdmet,]*

pervāne-vār: *Pervane gibi.*

ve resm ü rāhları muḳteżāsınca **pervāne-vār** girdā-gird iḥāta vü istīʿāb *(248:13). [pervāne-vār,]*

pervāz: *Uçma, uçuş.*
1. Ne deñlü eylese bālāda **pervāz** istibʿād *(213:10). [pervāz,]*
2. bend ile żabṭ u ilḥāḳ olunmuş ve raḳḳāṣān-ı ʿışve-perdāz ber-hevā **pervāza** *(258.19). [pervāza, -a]*

pervāz itdigini: *Uçmak.*

evc-i hevāda **pervāz itdigini** bugün daḫi iẓhār u ibrāz idüp beyt *(295:8). [pervāz itdigini, -dig, -i, -n, -i]*

perverde: *Beslenmiş, büyütülmüş, terbiye edilmiş.*

perverde ṭāʾir-i ḥaremidir bidāye-i ḥālinden nihāye-i merātib-i āmāle vuṣūlına *(145:24). [perverde,]*

perverde oldukları: *Beslemek.*

nān-fürūşān daḫi nān u nemeki ile **perverde olduḳları** pādişāh-ı münʿimiñ *(236:14). [perverde olduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*

perverde-i āġūş-ı çemen-zār olan: *Çimenlik kucağında büyümek.*

zāde-i māde-i bahār ve **perverde-i āġūş-ı çemen-zār olan** ne ḳadar *(367:32). [perverde-i āġūş-ı çemen-zār olan, -an]*

perverde-i āġūş-ı Ümmü'd-dünyā: *(Hokkabazlar için) Dünyanın anasının, Kahire'nin kucağında büyümüş.*

perverde-i āġūş-ı Ümmü'd-dünyā ferzendān-ı māder be-Ḫıṭādan Ḥācı Şāhīn ve Ḥācı Meḥemmed *(157:36). [perverde-i āġūş-ı Ümmü'd-dünyā,]*

perverde-i ʿināyet-i cihān-dārī: *(Mir Ahur Mehmed Bey) Padişahın yardım ve desteği ile beslenmek.*

perverde-i ʿināyet-i cihān-dārī ʿizzetlü Meḥmed Beg ṭarafından üç ṭonluḳ dībāhā-yı laṭīfe *(249:19). [perverde-i ʿināyet-i cihān-dārī,]*

perverde-i ʿināyet-i şehriyārī: *(Halep kadısı Ahmet Efendi) Padişahın yardım ve desteği ile beslenmiş.*

perverde-i ʿināyet-i şehriyārī sābıḳan Ḥaleb ḳāḍīsi faẕīletlü ʿOṣmān-zāde Aḥmed Efendi *(193:10). [perverde-i ʿināyet-i şehriyārī,]*

Perverdigār: *Rızık verici. Allah.*

Nārı İbrāhīme gül-zār eyleyen **Perverdigār** *(196:2). [Perverdigār,]*

perveriş buldum: *Yetişmek, beslenmek.*

Şıṭabl-ı devletiñde **perveriş buldum** yemim kesme *(193:20). [perveriş buldum, -du, -m]*

pes: *"O hâlde, öyleyse, şimdi" anlamında zarf.*

Neşr **Pes** imdi ravża-i ẕātü'n-naḍra-i salṭanatdan bālā-keşīde-i feyż-nümā-yı ʿizz ü ʿalā *(137:1). [pes,]*

pes ān-gāh: *Onun ardı sıra.*
1. meşābe-i berg-i sebz-i dervīşāne maʿrūż-ı ʿatebe-i mülūkāne ḳılınup **pes ān-gāh** *(171:22). [pes ān-gāh]*
2. Pes ān-gāh ʿörf-i beled üzere bi-ḥasebi'l-merātib anlara muʿāḳıb *(284:20). [pes ān-gāh,]*
3. Pes ān-gāh saʿādetlü reʾīsü'l-küttāb Meḥemmed Efendi teberrüken *(321:16). [pes ān-gāh,]*

pes āngāh: *Hemen ardından.*
1. **Pes āngāh** İznikmīdden gelen zūr-bāzlarıñ biri daḥi bir şemşīr-i ʿuryānı *(176:1). [pes āngāh,]*
2. **Pes āngāh** yine rütbe-i ṣadāret-i Rūm ile ḥālā ser-eṭibbā-yı ḫāṣṣa ʿālim-i Felāṭūn-istiʿdād *(191:1). [pes āngāh,]*
3. ve gūyā żamīme-i ecfānı olup bardaḳ ḳapaġın buldı **Pes āngāh** istirāḥat *(210:10). [pes āngāh,]*
4. baʿdehū merbūṭ-ı ser-ṭavīle-i şıṭabl-ı ʿizz ü şān buyurdılar **Pes āngāh** *(216:23). [pes āngāh,]*

pes ez-ān: *Bunun ardından.*
1. **Pes ez-ān** bir şādırvān fişegi nümāyān olup revnaḳ-ı āteş-i seyyāli *(228:24). [pes ez-ān,]*
2. Kelle-pezān **Pes ez-ān** Kelle-pezān gerdüne üzere bir ḳānūn-ı sūzān *(241, 18). [pes ez-ān,]*
3. **Pes ez-ān** Ahālī-i Bedestān-ı Cedīd şeh-rāh-ı naẓar-ı pādişāhīde eṣnāf-ı zīnet ü zīver *(283:24). [pes ez-ān]*
4. **Pes ez-ān** Müy-tāblar on iki nefer emred-i bī-mū ṣıbyān-ı sāde-rū şeb-külāh *(336:21). [pes ez-ān,]*

pes pes: *Geri geri.*
1. şoñra ṣanʿat ile şākird-i resen-bāz gibi **pes pes** ricʿat ve maḳām-ı aṣlīsi olan *(258:4). [pes pes,]*
2. defʿ-i ḥarāret-i faḳr u ḫiẕlān mışrāʿ **Pes pes** sefer çü ṭıfl-ı resen-tāb mī-koned *(363:4). [pes pes,]*

pes ü pīşine: *Arka ve ön.*

üç defʿa **pes ü pīşine** perende-bāz oldı ve icrā-yı hüner itdim deyu şevḳinden *(176:3). [pes ü pīşine, -i, -n, -e]*

pesendīde-i ṭabʿ-ı hümāyūn olmaġın: *(Köşk) Sultanın hoşuna gitmek, beğenisi kazanmak.*

idi Maṭbūʿī-i ṭarḥ u üslūbı **pesendīde-i ṭabʿ-ı hümāyūn olmaġın** *(296:16). [pesendīde-i ṭabʿ-ı hümāyūn olmaġın, -maġ, -ın]*

pes-ez-ān: *Hemen ardından.*
1. **Pes-ez-ān** yüz elli ḳadar cerrāḥān ṣaf-beste-i tertīb ve müteʿayyinān-ı cerrāḥān-ı ḫāṣṣadan *(182:21). [pes-ez-ān,]*
2. Kime ekmek gerek ise aña lāzım ekmek zemzemesiyle güẕār eyledi **Pes-ez-ān** iki *(234:17). [pes-ez-ān,]*
3. Maḥall-i Taşvīr Ṭāʾife-i Serrācān **Pes-ez-ān** ṭāʾife-i serrācān naṭʿ-ı şaṭranc-ı sürūr olan fīl *(241:1). [pes-ez-ān,]*

peşīmān: *Pişman olmak.Yaptığı bir işin yanlış ya da uygunsuz sonuç verdiğini anlamak.*

giryān olanları daḥi şād-kām u ḫandān ve aġladıḳlarına **peşīmān** ve *(275:29). [peşīmān,]*

pes-pāye: *(Mollalar için) Rütbeleri düşük.*

maḥrūm ḳalan maḫrecden dūn olan **pes-pāye** monlā efendiler onar ve on ikişer *(194:20). [pes-pāye,]*

pest: *Hafif sesle söylenen.*

sū-der-sū cirīd-i şihāb-ı şitāblar atılup birbirini şast-ı dest ile **pest** ve yek-dīgeriñ *(182:4). [pest,]*

pest ü bālā: *Üst ve alt.*

ve **pest ü bālālarında** iḫfā olan fişeklere āteş ilḳā itmeleriyle birden *(357:2). [pest ü bālālarında, -lar, -ı, -n, -da]*

pest ü bālā: *Alt ve üst, rütbeli ve rütbesiz.*

enderūn-ı hümāyūn aġalarını belkiʿumūmen **pest ü bālālarını** taḳrīrden bīrūn *(361:1). [pest ü bālālarını, -lar, -ı, -n, -ı]*

pest ü bālāya: *Aşağı ve yukarı.*

bir ādem her birini eline alup **pest ü bālāya** icāle ve yemīn ü yesāra imāle itdikçe *(309:17). [pest ü bālāya, -y, -a]*

pest ü nīm-mürde olur: *İnmek ve yarı ölü hale gelmek.*

gibi ḫāke **pest ü nīm-mürde olur** fişeng-i āsumānī gibi bālāsına ṣuʿūd *(362:7). [pest ü nīm-mürde olur, -ur]*

peştemāl: *Hamamda vücudun belden aşağısını örtecek şekilde bele sarılan bez.*

dūḫte-i sūzen-i diḳḳat eyleyüp bir **peştemāla** pīçīde ve maḳaraya merbūṭ bir rīsmān *(212:17). [peştemāla, -a]*

peştemāl-i birīşüm-kār: *İbrişimle işenmiş peştamal.*

alur şatar ve eṭrāfında al destār ber-ser ve **peştemāl-i birīşüm-kār** ber-dūş ve bir *(280:6). [peştemāl-i birīşüm-kār,]*

pes-zi-īşān: *Bunun ardından.*

Pes-zi-īşān Gürūh-ı Ḫayyāṭān yaʿnī derziler ālāyı kendülere yamaḳ nāmı *(301:14). [pes-zi-īşān,]*

peyām: *Haber.*

peyāmınca ḳudūm-ı pādişāh-ı sāʿīdden nüvīd virdikde cümle ʿulemā-yı ʿiẓām *(180:7). [peyāmınca, -ınca]*

pey-ā-pey: *Art arda, arka arkaya.*

ḳıbelinden tehyiʾe olunan fişekleri **pey-ā-pey** işʾālde istiʿcāl olunup ṭaraf ṭaraf *(309:2). [pey-ā-pey,]*

peydā: *Meydana gelmek.*

peydā ve nice hevāyī fişekleri birden āsumān-peymā olup heyʾet-i maḥsūsesi *(228:22). [peydā,]*

peydā: *(Gürültü) Yayılmak.*

Şeḳāşaḳ-ı şıḥāf u maʿālıḳden bir ṭarrāḳa **peydā** ve teḳābül-i ṣufūf-ı dendān-ı germ-iştihāyāndan *(348:27). [peydā,]*

peydā: *Belirmek.*
1. Ya kemān-ı Rüstemī biñ naḳş ile **peydā** mıdır *(185:2). [peydā,]*
2. ṣādırvān ṣüreti **peydā** ve derūnında gūyā ruḥām-ı ṣāfdan bir kāse *(228:26). [peydā,]*
3. penbeden bir ʿalem-i sīm-gūn **peydā** ve bārūt-ı mürebbā ile taʿbiye olunan obayı *(279:9). [peydā,]*
4. **peydā** ve ḫūşe-i pervīn gibi nice ʿıḳd-ı güher ve şems ü ḳamer *(298:9). [peydā,]*
5. gāh āteşden ḳulleler **peydā** gāh şuʿleden sefīneler hüveydā gāh sāye-bān-ı zerrīn-ṭınāblar *(356:3). [peydā,]*
6. **peydā** gāh fānūs-ı mīnā-kārīlerde naḳş-ı būḳālemūn eşiʿa-i günā-gün hüveydā *(356:9). [peydā,]*
7. **peydā** ve bir güne ṣanayiʿ-i āteş-bāzī icrā ḳılındı ki temāşāsı dīde-i idrāki *(356:13). [peydā,]*

pey-der-pey: *Birbirinin ardı sıra, yavaş yavaş.*
1. ve bu ṭarīḳ üzere **pey-der-pey** iki cānibden āheste āheste mürūr ile *(283:10). [pey-der-pey,]*
2. ḥirfetleri aḳmişe-i rengā-reng ile tebaḫtur u ihtizāz iderek **pey-der-pey** āheste āheste *(299:28). [pey-der-pey,]*
3. nice bālā-ḳāmetān-ı gül-gūn-ḳabā **pey-der-pey** pāy-der-pā ṣāḥa-i temāşāda *(301:24). [pey-der-pey,]*

pey-der-pey-i yek-dīger: *Birbiri ardında.*

niyyetine zümre-i mezbūre küleng-i naʿra-zenān gibi **pey-der-pey-i yek-dīger** *(266:3). [pey-der-pey-i yek-dīger,]*

pey-devān oldılar: *Ayaklarını yormak.*

pey-devān oldılar Anlarıñ ʿaḳābinde sūr-ı hümāyūn emīni ṣof üst ve mücevveze *(182:18). [pey-devān oldılar, -dı, -lar]*

pey-devān-ı iktifā olup: *Bir şeyin ardından peşi sıra gitmek.*

ḥażretleri pīş-vā ve ʿAlī Paşa anlara **pey-devān-ı iḳtifā olup** baʿdehū ṣadrü'l-efāżıl-ı ʿālem *(210:29). [pey-devān-ı iḳtifā olup, -up]*

peyġām-ı emn ü emān: *Korkusuzluk haberi.*

ṭulumcıyān yemīn ü yesāra ḳırābelerinden reşḥa-feşān olup **peyġām-ı emn ü emān** *(275:13). [peyġām-ı emn ü emān,]*

peygār şeklin: *Savaş görüntüsü.*

āteşlerinden birbiri ile piyāde vü süvār aġaçdan ḳılıçlar ile **peygār şeklin** gösterdiler *(263:35). [peygār şeklin, -n]*

peyġüle-i tārīk-i mezelletde: *Rezilliğin karanlığının köşesi.*

Peyġüle-i tārīk-i mezelletde nihāndır *(329:12). [peyġüle-i tārīk-i mezelletde, -de]*

peykān-ı āteş-nāki: *Ateşli uç (okun ucu).*

Anıñ **peykān-ı āteş-nāki** oldı encüm-i vaḳḳād *(172:30). [peykān-ı āteş-nāki, -i]*

peykān-ı āteş-nāki: *Ateşli okun ucu.*

Anıñ **peykān-ı āteş-nāki** oldı encüm-i vaḳḳād *(197:17). [peykān-ı āteş-nāki, -i]*

peykān-ı hurşīd-efser ü māh-şūret: *Ay yüzlü, güneş taçlı ulaklar.*

ḫademe-i Cevzā-kemer-i ʿātebe-i devlet ve **peykān-ı ḫurşīd-efser ü māh-şūret** *(250:24). [peykān-ı ḫurşīd-efser ü māh-ṣūret,]*

peykān-ı müjgānlarına: *Kirpik ucu.*

hedef gibi **peykān-ı müjgānlarına** sīne geren ʿāṣıḳlarından li-münşiʾihi *(312:14). [peykān-ı müjgānlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

peyker: *Yüz, çehre.*

Bunlardan ṣoñra yedi başlu ejder heyʾetinde fişengden sāḫte bir **peykere** *(197:18). [peykere, -e]*

peyker-i ʿazīm: *Büyük yüz, suret.*

resminde **peyker-i ʿazīm** tasvīr eylemişler ki gūyā bir cebel-i rāsiḫ ve her *(187:24). [peyker-i ʿazīm,]*

peyker-i ʿazīm-i pür-dehşet: *Korku dolu büyük yüz.*

ve bir **peyker-i ʿaẓīm-i pür-dehşet** şaḫṣ-ı zī-rūḥ gibi ḥareket eyleyerek *(202:22). [peyker-i ʿaẓīm-i pür-dehşet,]*

peyker-i Bektāşiyāne: *Bektaşilere benzer yüz.*

ve cilve-i mestāne ve **peyker-i Bektāşiyāne** ile mışrāʿ Baḳ ol yeşil muḳaddeme *(237:19). [peyker-i Bektāşiyāne,]*

peyker-i duḫter-i āhū-miṣāl: *Ceylana benzer bir kız çocuğu kuklası.*

ve **peyker-i duḫter-i āhū-miṣāl** anlar ile maʿan cilveler ḳılaraḳ rūy-ı deryāda *(255:10). [peyker-i duḫter-i āhū-miṣāl,]*

peyker-i levendāne: *Levende yakışır görünüş.*

Eṭrāfında neferāt-ı dūde-i tersāneden **peyker-i levendāne** ile nice *(185:24). [peyker-i levendāne,]*

peyker-i mühībü'l-heykel: *İri görünüşlü yüz.*

iki **peyker-i mühībü'l-heykel** bayrām cemāli heyʾetinde tirşeden maṣnūʿ çihreler *(204:10). [peyker-i mühībü'l-heykel,]*

peyk-i dāmen-be-miyān-ı muşaʿşaʿ-efser: *Parlak taçlı, hizmette hazır bekleyen haberci.*

şāṭır-ı mevzūn-ḳāmet-i zerrīn-kemer ve **peyk-i dāmen-be-miyān-ı muşaʿşaʿ-efser** *(218:30). [peyk-i dāmen-be-miyān-ı muşaʿşaʿ-efser,]*

peyk-i muraṣṣaʿ-efser maḳāmında: *Kıymetli taşlarla bezenmiş, atlıların yanı başında koşan kişinin yeri.*

ve **peyk-i muraṣṣaʿ-efser maḳāmında** güẕer eyleyüp kendülere ḳafā-dār olan *(241:7). [peyk-i muraṣṣaʿ-efser maḳāmında, -n, -da]*

peymūde-i endāze-i nigāh oldıġı: *Bakış endazesiyle ölçmek.*

peymūde-i endāze-i nigāh oldıġı gūş-ı hūşa ṭoḳunmuşdur El-ḥaḳḳ naẓm *(164:19). [peymūde-i endāze-i nigāh oldıġı, -dıġ, -ı]*

peymūde-i endāze-i nigāh-i imʿān kılınup: *İnce bakışın ince ölçüsüyle ölçülmek.*

hedāyā-yı vüzerā-yı ʿiẓām yegān yegān **peymūde-i endāze-i nigāh-i imʿān ḳılınup** *(168:15). [peymūde-i endāze-i nigāh-i imʿān ḳılınup, -up]*

peymūde-i zirāʿ-ı kām idüp: *(Yer kumaşı için) Mutluluk arşınıyla ölçmek.*

ḫırām ve kālā-yı zemīni **peymūde-i ẕirāʿ-ı kām idüp** elbise-i gūnā-gūn ve *(299:29). [peymūde-i ẕirāʿ-ı kām idüp, -üp]*

pey-rev: *Takip eden, arkasından giden, uyan.*

Pey-rev işi sünnet-i Resūl'e *(126:25). [pey-rev,]*

pey-rev ü ilḥāk olunan: *Takılmış, peşinde devam eden.*

Şālişen Şirẕime-i Ḥabbāzīn ḥirfet-i meẕkūreye yamaḳ nāmı ile **pey-rev ü ilḥāḳ olunan** *(236:13). [pey-rev ü ilḥāḳ olunan, -un, -an]*

pey-siper-i taʿḳīb olup: *Ardı sıra gelmek, takip etmek.*

anlara **pey-siper-i taʿḳīb olup** otaġ-ı āṣafīye müşūle meʾẕūn ve ruḫṣat-ı dāmen-būsī-i devlet-meʾnūsları *(339:8). [pey-siper-i taʿḳīb olup, -up]*

peyvend-i sütūna: *Direğe bağlamak.*

peyvend-i sütūna ḫalīde idüp yine vetīre-i sābıḳa ile zemīne nāzil ve iki sāʿatde *(243:16). [peyvend-i sütūna, -a]*

peyvendī-i nahl-i izdivācı: *(Emine Sultan) Evlilik nahılına ulaşmış.*

vezīr-i mükerrem İbrāhīm Paşa ḥażretleri **peyvendī-i naḫl-i izdivācı** ve *(178:36). [peyvendī-i naḫl-i izdivācı, -ı]*

peyveste: *Ulaştırılmış, bitiştirilmiş.*

1. sütūn-ı mevzūnı fülke-i māha **peyveste** düvāzdeh-ḫazīne-i nūrdan bir çadır ḳurılup *(268:27). [peyveste,]*
2. Neṣr neşīdesi ile mūsiḳī faṣlına āġāz ve mānende-i ḥalḳa-i zencīr birbirine **peyveste** *(293:7). [peyveste,]*
3. beste ve ayaḳları buḳağı ile be-hem **peyveste** iken bendden *(318:3). [peyveste,]*
4. nā-peydā vü ġāʾib oldı ve birbirine **peyveste** zevārıḳ u sefāʾin ʿarṣa-i ḳıyāmetde *(351:21). [peyveste,]*

peyveste eyleyüp: *Oturtmak.*

peyveste eyleyüp tīġ-i çārümīniñ üçini miyān-ı ebrūvānına *(246:22). [peyveste eyleyüp, -y, -üp]*

peyveste idüp: *Yanaştırmak.*

kendi gerdenlerine **peyveste idüp** ol miḳdār bār-ı girān ile sūy-ı maḳṣūda revān olmaları *(367:16). [peyveste idüp, -üp]*

peyveste olmaġla: *Bağlı olmak, bağlanmak.*

birer rīsmān daḥi beste ve ṭablalar ṣırıḳlara **peyveste olmaġla** ṭarafeyniñ ḳanġısının *(258:30). [peyveste olmaġla, -maġ, -la]*

peyveste-i kemer-i kūh-ı āsumān buyurdukları: *(Kılıç için) Gökyüzü dağının yamacına asmak.*

tīġ-i iftiḫārın **peyveste-i kemer-i kūh-ı āsumān buyurduḳları** kinnār ʿalā ʿanem *(273:4). [peyveste-i kemer-i kūh-ı āsumān buyurduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*

pezīrāy-ı ḥıtām: *Sona ermek.*

Bu vech ile gice şenligi **pezīrāy-ı ḫıtām** ve resīde-i encām olup *(357:18). [pezīrāy-ı ḫıtām,]*

pezīrefte-i ḥüsn ü revnaḳ-ı ḳabūl ḳılınup: *Kabule değer bulunmak ve güzel karşılanmak.*

vuṣūl ile **pezīrefte-i ḥüsn ü revnaḳ-ı ḳabūl ḳılınup** yevm-i mezbūrda *(189:30). [pezīrefte-i ḥüsn ü revnaḳ-ı ḳabūl ḳılınup, -up]*

pezīrefte-i şīrāze-i cemʿiyyet oldı: *Dağılmış yaprakları bir araya getirerek birleştirmek.*

eczā-yı perīşān-şode-i neşāṭ u ferḥat yine **pezīrefte-i şīrāze-i cemʿiyyet oldı** *(327:5). [pezīrefte-i şīrāze-i cemʿiyyet oldı, -dı]*

pīçān: *Kıvrılmış.*

sütūna miṣāl-i mār **pīçān** ve şāhīn gibi süzilüp evcden *(213:4). [pīçān,]*

pīç-ender-pīç: *Dolaşık, karışık, karmakarışık.*

ve ḫˇāh u nā-ḫˇāh anıñla **pīç-ender-pīç** perende-bāzlıḳlar ile çenberden ʿubūr eyledi *(209:10). [pīç-ender-pīç,]*

pīç-ender-pīç oldı: *Karmakarışık bir hal almak.*

ser-rişte-i mesārrātları keşā-keş-i dest-i iḫtimāl ile gitdikçe **pīç-ender-pīç oldı** *(179:10). [pīç-ender-pīç oldı, -dı]*

pīçīde: *Sarmalamak.*

dūḫte-i sūzen-i diḳḳat eyleyüp bir peştemāla **pīçīde** ve maḳaraya merbūṭ bir rīsmān *(212:17). [pīçīde,]*

pīçīde olup: *Toplanmak.*

dervāze-i sāyebān dāmān-ı serv gibi çīde ve çār-şeb-i pister-i ḫᵓāb **pīçīde olup** *(231:14). [pīçīde olup, -up]*

pīçīde-endām-ı efsürdegī olan: *Kıvrılmış bir halde donmak.*

gibi **pīçīde-endām-ı efsürdegī olan** bengīler ġıdāların zehirlenüp ve ḫāṣekīler *(224:20). [pīçīde-endām-ı efsürdegī olan, -an]*

pīçīde-i liḥāf-ı tū-ber-tū-yı āsāyiş olan: *Başı dinç, kat kat yorgan içinde kıvrılmak.*

ġunūde-i pister-i ferāġ olan erbāb-ı ḥużūrı ḫᵓāb-ı rāḥatdan dūr ve **pīçīde-i liḥāf-ı tū-ber-tū-yı āsāyiş olan** *(283:11). [pīçīde-i liḥāf-ı tū-ber-tū-yı āsāyiş olan, -an]*

pīçīde-i şandūka-i istiḥżār olunmak: *Dürülmüş, bükülmüş sandığın hazırlanması.*

leyle-i ātiye içün **pīçīde-i şandūḳa-i istiḥżār olunmaḳ** irāde olunmuş *(173:6). [pīçīde-i ṣandūḳa-i istiḥżār olunmaḳ, -maḳ]*

pīçīde-i ser-i sütūn-ı mezbūr oldı: *Söz konusu direğin tepesinde dolanmak.*

pīçīde-i ser-i sütūn-ı mezbūr oldı Ḥīn-i vaż'ında zenbīliñ içi baʿżı ālāt-ı iḥtiyāl iḫfāsı *(212:22). [pīçīde-i ser-i sütūn-ı mezbūr oldı, -dı]*

pīçīde-i teng-i āġūş eyledikleri: *Kucaklamak.*

Sedene-i südde-i āsafī **pīçīde-i teng-i āġūş eyledikleri** tuḥaf-ı sālifü'l-evṣāf *(165:24). [pīçīde-i teng-i āġūş eyledikleri, -dik, -ler, -i]*

pilāv: *Pilav; pirinçten, bulgurdan veya kuskustan yapılan bir yemek.*
1. ḳadar ṭabla **pilāv** ve zerde güsterde vü nihāde ve naʿmā-yı yaġmā-yı Bektāşiyān olmaġ *(156:34). [pilāv,]*
2. Ve yine ber-resm-i meʾlūf-ı cārī dört biñ beş yüz miḳdārı ṭabla **pilāv** ve *(265:4). [pilāv,]*
3. ḳotarılmış pīrān-ı şanʿatlarını öñlerine ḳatdılar ve **pilāv** zerde şevḳi ile ṭulumcı ḳıyāfetine *(300:28). [pilāv,]*
4. ṭablalarda **pilāv** ve zerde āverde ḳılındı *(306:35). [pilāv,]*
5. otaġ-ı hümāyūn pīş-gāhında ṭablalar ile yer yer **pilāv** ve zerde güsterde ḳılınup *(338:31). [pilāv,]*
6. resm-i ḳadīm-i meʾlūf üzere ikrām ve ḫuddāmlarına daḫi ṭabla ṭabla **pilāv** ve zerde *(347:15). [pilāv,]*
7. ṭabla **pilāv** ve zerde sū-be-sū güsterde ḳılınmaġın ḍaḥve-i kübrādan ḥulūl-i vaḳt-i ʿasra *(348:9). [pilāv,]*
8. maṭbaḫ kaynadup **pilāv** ve zerde pişürmüş gibi ṭabla ṭabla ser ü düşlarına alup *(352:17). [pilāv,]*
9. daḫi dergāh-ı ʿālī yeñiçerileri **pilāv** ve zerde ve sāʾir erbāb-ı dīvān muʿtād üzere *(372:33). [pilāv,]*

pilāv u zerde: *Pilav ve zerde (düğün yemeği) Pilav; pirinçten, bulgurdan ya da kuskustan yapılan ve yapıldığı maddenin adıyla anılan bir yemek Zerde; safranla renk ve koku verilen, şekerli, bir çeşit pirinç peltesi.*
1. Ṭablayla durur **pilāv u zerde** *(128:18). [pilāv u zerde,]*
2. Pilāv ü zerdeye baḳ ṭablalarda kim gūyā *(349:9). [pilāv ü zerdeye, -y, -e]*
3. ḳadar ṭabla **pilāv u zerde** ve sāʾir niʿmet-i güsterde iḥżār u taʿbiye ve her biri *(350:1). [pilāv u zerde,]*

pilāvıñ üstine: *Pilav adlı yiyeceğin üstü.*

Pilāvıñ üstine mızrāḳ dikdi āş-pezān *(349:11). [pilāvıñ üstine, -n, -e]*

piliç: *Tavuğun küçüğü, erginleşmemiş tavuk veya horoz.*

ṭavuḳ ve iki biñ Mısır ṭavuġı ve üç biñ **piliç** ve iki biñ kebūter tehyiʾe olundı Ve *(142:5). [piliç,]*

pinhān: *Saklı, gizli.*

ile bellerine baġlayup ḫançer gibi zīb-i miyān ve etekligi altında **pinhān** *(258:22). [pinhān,]*

pinhān eyledi: *Gizlemek.*

Mühre-i mihri o da göz göre **pinhān eyledi** *(276:11). [pinhān eyledi, -di]*

pinhān u meknūn: *Gizlenmek.*

zinde ḥamāme-i perende **pinhān u meknūn** ve yine boynuzları elvān boya ile *(265:1). [pinhān u meknūn,]*

pīr: *İhtiyar, yaşlı.*
1. emek-dār-ı devlet oldıġından **pīrligine** riʿāyet ve şeref-mend-i daʿvet ḳılınmış idi *(155.27). [pīrligine, -lig, -i, -n, -e]*
2. baʿdehū **pīrlik** ḥasebi ile teḳāʿüd iḫtiyār iden El-Ḥācc Meḥemmed Paşa *(155:26). [pīrlik, -lik]*
3. Gezse gerdūne-i çūpīnle gezer hem-çün **pīr** *(187:10). [pīr,]*

pīr ü bernā ḳıyāfetlü: *(Kukla) Genç ve yaşlı kılıklı.*

mühīb heyʾetlü dīv ṣūretlü **pīr ü bernā ḳıyāfetlü** ters-nāk tirşe-çihrelerden *(277:28). [pīr ü bernā ḳıyāfetlü,]*

pīr ü cüvāndır: *Genç ve yaşlı.*
1. Vaḳf-ı dehen-i bay u gedā **pīr ü cüvāndır** *(331:22). [pīr ü cüvāndır, -dır]*
2. temāşā iden **pīr ü cüvānı** engüşt-i ḥayret-ber-dehān eyledigi e<u>ş</u>nāda ş<u>ı</u>ḳḳ-ı <u>ş</u>ānī vü <u>ş</u>āli<u>ş</u> *(368:17). [pīr ü cüvānı, -ı]*

pīr ü nā-tüvān: *Dermansız ve yaşlı.*

pīr ü nā-tüvān merbūṭ-ı pāy-bend-i cemʿiyyet ve pā-beste-i ṭavīle-i ünsiyyet oldılar *(306:26). [pīr ü nā-tüvān,]*

pīrāhen olaydım: *Örtmek, kıyafet olmak.*

Tek ol meh-i sīmīn-tene **pīrāhen olaydım** *(314:4). [pīrāhen olaydım, -a, -y, -dı, -m]*

pīrāmen: *Etraf, yan, çevre.*
1. **Pīrāmenine** şerāre düşdi *(131:15). [pīrāmenine, -i, -n, -e]*
2. **Pīrāmenin**e şerāre düşdi *(221:4). [pīrāmenine, -i, -n, -e]*
3. **pīrāmeninde** sipihr-i nüh-ḳıbābdan nümūdār olan sāye-bān-ı sidre-sütūnda *(322:24). [pīrāmeninde, -i, -n, -de]*

pīrāmen-gird-i nişest-gāh-ı ṣadr-ı ʿālī-cāh olup: *Mevkii yüksek sadrazamın oturduğu yerin çevresinde halkalanmak.*

pīrāmen-gird-i nişest-gāh-ı ṣadr-ı ʿālī-cāh olup gāh *(251:26). [pīrāmen-gird-i nişest-gāh-ı ṣadr-ı ʿālī-cāh olup, -up]*

pīrāmen-i bār-gāh-ı hümāyūnda: *Sultan otağının etrafı.*

pīrāmen-i bār-gāh-ı hümāyūnda āvāre vü dāʿir oldılar Bu günden āḫir-i eyyām-ı sūra *(205:18). [pīrāmen-i bār-gāh-ı hümāyūnda, -da]*

pīrāmen-i Cebel-i ṭūr-ı pür-nūrdan: *Aydınlık, Tur Dağı'nın eteği.*

meşāʿil-i nevvār ile **pīrāmen-i Cebel-i Ṭūr-ı pür-nūrdan** nümūdār ve eşkāl-i meşābīḥ-i şuʿāl *(227:17). [pīrāmen-i Cebel-i ṭūr-ı pür-nūrdan, -dan]*

pīrāmen-i gerdūnda: *Göğün çevresi.*

Pīrāmen-i gerdūnda şafaḳ ṣanma ki ḳandır *(329:8). [pīrāmen-i gerdūnda, -da]*

pīrāmen-i ḥavme-i saʿādet-vāyesinde: *(Aynalı Kavak kasrı) Kutluluğa erişmiş yüksek yerin çevresi.*

ḥażretleri Āyīneli Ḳavaḳ sāyesinde yaʿnī Tersāne Bāġçesinde **pīrāmen-i ḥavme-i saʿādet-vāyesinde** *(256:3). [pīrāmen-i ḥavme-i saʿādet-vāyesinde, -s, -i, -n, -de]*

pīrāmen-i ḫaymede: *Çadırın çevresi.*

pīrāmen-i ḫaymede meşʿale fürūzān olur gibi dāmeni şerāre-i fetīle-i şuʿle-pāşdan *(196:27). [pīrāmen-i ḫaymede, -de]*

pīrāmen-i ḳaṣr-ı ʿadāletde: *Sultanın oturmakta olduğu köşk.*

dek uçurup yaʿnī **pīrāmen-i ḳaṣr-ı ʿadāletde** mayna idüp ḳondurdılar *(295:25). [pīrāmen-i ḳaṣr-ı ʿadāletde, -de]*

pīrāmen-i ḳaṣr-ı ʿadālete: *Adalet köşkünün kıyısı.*

sāḥil-i deryā-yı şevket olan **pīrāmen-i ḳaṣr-ı ʿadālete** geldikde ıṣṭavl-ı sulṭānī *(314:12). [pīrāmen-i ḳaṣr-ı ʿadālete, -e]*

pīrāmen-i otaġ-ı hümāyūnda: *Kutlu (Sultan) çadırının çevresi.*

fetīle-i ḳīr-gūn-ı şeb-i tār ile kemā-hī fürūzān olduḳda **pīrāmen-i otaġ-ı hümāyūnda** *(195:6). [pīrāmen-i otaġ-ı hümāyūnda, -da]*

pīrāmen-i sāyebān-ı āsumān-āsitān-ı şevket ü iclāl: *Gök kadar yüksek, mutluluk ve büyüklük çadırının örtüsü.*

pīrāmen-i sāyebān-ı āsumān-āsitān-ı şevket ü iclāl mışrā Dāmen-i müjgān-ı temāşā gibi *(180:29). [pīrāmen-i sāyebān-ı āsumān-āsitān-ı şevket ü iclāl,]*

pīrāmen-i sāye-bān-ı cemʿiyyete: *İçinde topluluk bulunan çadırın eteği.*

pīrāmen-i sāye-bān-ı cemʿiyyete ḥamle-i yek-bāre ile bir *(305:35). [pīrāmen-i sāye-bān-ı cemʿiyyete, -e]*

pīrāmen-i sāye-bān-ı hümāyūn: *Sultan otağının eteği, doruk noktası.*

pīrāmen-i sāye-bān-ı hümāyūn cānibine bād-bān-güşā-yı iḳdām olup ol daḫi ṭop u tüfeng *(264:25). [pīrāmen-i sāye-bān-ı hümāyūn,]*

pīrāmen-i sāye-bān-ı hümāyūn-ı şevket-dāmenden: *Eteği kutlu padişah otağının çevresi.*

Püskürme ile çavuşları **pīrāmen-i sāye-bān-ı hümāyūn-ı şevket-dāmenden** *(270:16). [pīrāmen-i sāye-bān-ı hümāyūn-ı şevket-dāmenden,]*

pīrāmen-i şuffe-i şafāları: *Keyif sofalarının kapısı.*

ḳaṭarāt-ı eşk-i şevḳ cūşān ve **pīrāmen-i şuffe-i şafāları** kenāre-i baḥr-i ʿAdenden *(371:4). [pīrāmen-i şuffe-i ṣafāları, -lar, -ı]*

pīrān-ı fersūde-tāb: *Elden ayaktan düşmüş yaşlılar.*

ḫırām u şitāb itdikçe temāşā-yı şevḳine **pīrān-ı fersūde-tāb** eṭfāl-i ney-süvār-ı heves-kāra *(199:28). [pīrān-ı fersūde-tāb,]*

pīrān-ı ḥirfetleri: *Yaşlı ustalar.*

pīrān-ı ḥirfetleri devām-ı devlet-i pādişāh-ı ʿadālet-dest-gāha *(313:10). [pīrān-ı ḥirfetleri, -ler, -i]*

pīrān-ı ḥirfetleriniñ: *Meslekte öncü olan kişiler.*

eṣnāf ālāyı erbābınıñ ketḫudālarına ve onar nefer **pīrān-ı ḥirfetleriniñ** her birine *(287:3). [pīrān-ı ḥirfetleriniñ, -n, -iñ]*

pīrān-ı pehlevānāndan biri: *Yaşlı pehlivanlardan biri.*

pençeleşdiler ve **pīrān-ı pehlevānāndan biri** li-münşiʾihi *(294:16). [pīrān-ı pehlevānāndan biri,]*

pīrān-ı rūzgār-dīde: *Görmüş, geçirmiş yaşlılar.*

ḳalma **pīrān-ı rūzgār-dīde** görmedigi hünerleri gösterdiler Telāṭum-ı emvāc-ı ṣafādan *(186:13). [pīrān-ı rūzgār-dīde,]*

pīrān-ı ṣanʿat-güsterleri: *Yaşlı usta.*

īṣāl ve ketḫudāları ve **pīrān-ı ṣanʿat-güsterleri** ve sāʾir nümāyende-i esbāb-ı şeṭāret olanları *(302:17). [pīrān-ı ṣanʿat-güsterleri, -ler, -i]*

pīrān-ı ṣanʿat *Sanat pirleri, büyük ustalar.*
1. ve ketḫudā-yı ḥirfetleri ve on ʿaded **pīrān-ı ṣanʿatları** *(235:9). [pīrān-ı ṣanʿatları, -lar, -ı]*
2. bir pīr-i rīş-i sefīd kendülere pīş-vā ve **pīrān-ı ṣanʿatlarını** anıñ işrine ıḳtıfā itdirüp *(240:4). [pīrān-ı ṣanʿatlarını, -lar, -ı, -n, -ı]*
3. tamġā-zede-i ḫıtām eyledíklerinde **pīrān-ı ṣanʿatları** maḳām-ı duʿāya *(300:12). [pīrān-ı ṣanʿatları, -lar, -ı]*
4. ve **pīrān-ı ṣanʿatları** iḥrāz-ı inʿam-i ḫudāvend-i celīl itdiklerinde *(301:13). [pīrān-ı ṣanʿatları, -lar, -ı]*
5. ḳotarılmış **pīrān-ı ṣanʿatlarını** öñlerine ḳatdılar ve pilāv zerde şevḳi ile ṭulumcı ḳıyāfetine *(300:28). [pīrān-ı ṣanʿatlarını, -lar, -ı, -n, -ı]*
6. ṭaş dikdiler ve nice oḳun atmış yayın yaşmış **pīrān-ı ṣanʿatları** ḳadd-i taʿẓīmi *(312:10). [pīrān-ı ṣanʿatları, -lar, -ı]*

pīrāste: *Süslenmiş, donatılmış, süslü.*

1. mevāʾid-i cennet gibi **pīrāste** ve sīmīn şīnīler pīş-ḫān-ı āsumān gibi pīş-gīr-i şafaḳ-gūn *(158:31). [pīrāste,]*
2. bisāṭ-ı zer-kār ile ārāste ve rikāb-ı sīm ü zīn ve zīn-pūş-ı pür-tezyīn ile **pīrāste** *(170:11). [pīrāste,]*
3. ṣuver-i rehvār-nümūn üzere atlu heyʾetinde ʿasker ve sāʾir zīb ü zīver ile **pīrāste** Beyt *(187:28). [pīrāste,]*
4. ile ārāste ve sīmīn rikāb u zīn ile **pīrāste** bir ʿArabī-nijād keḥīlü'l-ʿayn *(214:9). [pīrāste,]*
5. ṭarafından daḥi bir ṣal envāʿ-ı zīb ü zīnet ile **pīrāste** ve āvīze-i ġunā-gūn ve *(230:14). [pīrāste,]*
6. on üç ʿaded zümürrüd-i vasaṭiyyü'l-ḳıṭʿa ve ḫurde elmāslar ile **pīrāste** iki paftalı *(242:11). [pīrāste,]*
7. dükkānların hezār zīb ü fer ile **pīrāste** ve liḥāf-ı zer-tār ve aḳmişe-i pür-naḳş u nigār *(283:2). [pīrāste,]*
8. ile ārāste bir ḳaṣr-ı dil-nişīn īcād ve bisāṭ-ı perend ü sereng ile **pīrāste** *(296:11). [pīrāste,]*
9. **pīrāste** ve bīrūnını naḳş-ı mīnā-kār ile tezyīn ve içinde bir dürr-i şemīni *(314:30). [pīrāste,]*
10. zīn-pūş-ı girān-miḳdār-ı zer-nigār ile **pīrāste** bir bir raḫş-ı ṣabāḥu'l-ḫayr-pīşānī *(321:9). [pīrāste,]*
11. ṣırmadan tel ḳafes ve rūmī şebīkeler ile **pīrāste** ve cevānib-i erbaʿasında cām *(334:33). [pīrāste,]*
12. Anaṭolı vālīsi vezīr-i mükerrem ʿAlī Paşa ṭarafından mükemmel bisāṭ u raḫt *(353:14). [pīrāste,]*

pīrāste eyleyüp: *Bezemek.*

gibi **pīrāste eyleyüp** her biri ḳoyunda besleyecek bir ṭıfl-ı şūḫ-endām-ı ḫūnī-nigāha *(237:4). [pīrāste eyleyüp, -y, -üp]*

pīrāste ḳılın: *Süslenmek.*
1. ārāste ve mühr-i Süleymānī ve māhtābe fişekleri birle **pīrāste ḳılınup** ṭārem-i ḫūşe-nümāsı *(219:5). [pīrāste ḳılınup, -up]*
2. nevādir-i cevāhir-i zevāhir ile **pīrāste ḳılmışlar** idi Şīrāze-bend-i cemʿiyyetleri olan *(242:8). [pīrāste ḳılmışlar, -mış, -lar]*

pīrāste olan: *Donanmış.*

pīrāste olan simāṭ-ı āsumāna āteş-i şafaḳda şevr ü cedy ü ḥamel büryān olup *(348:25). [pīrāste olan, -an]*

pīrāste olup: *Bezenmek.*

ile ārāste ve zer ü zīver ve dībā āvīzeler ile **pīrāste olup** içinde bir ḳol çengī nā-dīde *(220:6). [pīrāste olup, -up]*

pīrāye ḳılınmaġla: *Süslemek.*

pīrāye ḳılınmaġla eşer-i eslāfa iḳtifā olunup muʿtād üzere beş ʿaded *(191:8). [pīrāye ḳılınmaġla, -maġ, -la]*

pīrāye-baḫş-ı ārām oldılar: *Dinlenme süsü, uyku.*

ile ḳarār-gāhlarına **pīrāye-baḫş-ı ārām oldılar** *(145:12). [pīrāye-baḫş-ı ārām oldılar, -dı, -lar]*

pīrāye-baḫş-ı celāl: *Ululuk süsü vermek.*

muraṣṣaʿ serġūşlar **pīrāye-baḫş-ı celāl** ve meşābe-i şehbāl-i hümā-yı iḳbāl olmuş *(370:7). [pīrāye-baḫş-ı celāl,]*

pīrāye-baḫş-ı müzerkeş-müttekā-yı evreng-i hümāyūn olup: *Kutlu tahtın altın işlemeli örtüsüne süs vermek, padişahı ululamak.*

alḳış-ı serhengān ḫoş-āheng ile **pīrāye-baḫş-ı müzerkeş-müttekā-yı evreng-i hümāyūn olup** *(180:11). [pīrāye-baḫş-ı müzerkeş-müttekā-yı evreng-i hümāyūn olup, -up]*

pīrāye-baḥş-ı şadr-ı Anaṭolı: *(Paşmakçızade Es-Seyyid Abdullah Efendi) Anadolu kazaskerliğini süslemek.*

ve ḥālā **pīrāye-baḫş-ı şadr-ı Anaṭolı** şecere-i siyādetiñ ferʿ-i şābitü'l-uṣūli *(177:19). [pīrāye-baḫş-ı şadr-ı Anaṭolı,]*

pīrāye-baḥş-ı süfre-i elvān-niʿam-ı bezm-gāh-ı sūr u şafā oldılar: *Eğlence ve düğünün türlü yiyeceklerle donanmış sofrasında bulunmak.*

sezā **pīrāye-baḫş-ı süfre-i elvān-niʿam-ı bezm-gāh-ı sūr u şafā oldılar** *(238:30). [pīrāye-baḫş-ı süfre-i elvān-niʿam-ı bezm-gāh-ı sūr u şafā oldılar, -dı, -lar]*

pīrāye-i ʿarşa-i beyān ḳılınan: *İfade arsasının süsü, yazıya geçirilmiş olan.*

mersūm-ı yerāʿa-i vaḳāyiʿ-nüvīsān oldıġı vech üzere **pīrāye-i ʿarşa-i beyān ḳılınan** *(168:14). [pīrāye-i ʿarşa-i beyān ḳılınan, -an]*

pīrāye-i çemenistān-ı iḥsān: *Bağış çimenliğini süslemek.*

ve gāh ṣaḥḥ-ı benefşe-nümūnların **pīrāye-i çemenistān-ı iḥsān** *(325:21). [pīrāye-i çemenistān-ı iḥsān,]*

pīrāye-i dārü'z-zifāf-ı behiştī-evşāfları olmak: *Cennet gibi olan gelin odasının süsleri.*

sāḥil-serālarında **pīrāye-i dārü'z-zifāf-ı behiştī-evşāfları olmaḳ** ḳarār-dāde ve *(178:38). [pīrāye-i dārü'z-zifāf-ı behiştī-evşāfları olmaḳ, -maḳ]*

pīrāye-i dest-gāh-ı hirfetleri olan: *Meslek tezgahının süslenmesi.*

pīş-gāh-ı naẓar-ı şehriyārīden güẕār ve **pīrāye-i dest-gāh-ı ḥirfetleri olan** *(296:6). [pīrāye-i dest-gāh-ı ḥirfetleri olan, -an]*

pīrāye-i dükkān olan: *(Mıktanıs) Dükkan süsü olmak.*

pīrāye-i dükkān olan cüvān-ı sālifü'l-beyān-ı sīm-sāʿidiñ bāzār-ı naḫvetin *(280:27). [pīrāye-i dükkān olan, -an]*

pīrāye-i dükkān olup: *Dükkan süslemek.*

giderek ve içlerinde gül-çihre bir cüvān daḫi taḥt-ı revān üzere **pīrāye-i dükkān olup** *(241:9). [pīrāye-i dükkān olup, -up]*

pīrāye-i dükkānçe-i nāz oldı: *Naz dükkanını süslemek.*

Oldı pīrāye-i dükkānçe-i nāz *(285:10). [pīrāye-i dükkānçe-i nāz oldı, -dı]*

pīrāye-i dūş eyleyüp: *(Hediye kumaş) Omzunu süslemek.*

yamaḳları pīş ü peşlerinde şāʿirlerine ṭonluḳ ṭonluḳ öñdül ḳumāşların **pīrāye-i dūş eyleyüp** *(300:2). [pīrāye-i dūş eyleyüp, -y, -üp]*

pīrāye-i dūş-ı iḥtişāmı kılınan: *(Kaftan) Omuzda bulunan görkemli süs olmak.*

zeng renginde nice fişek āvīzān ve **pīrāye-i dūş-ı iḥtişāmı ḳılınan** ḫilʿat-ı siyāhıñ *(227:25). [pīrāye-i dūş-ı iḥtişāmı ḳılınan, -ın, -an]*

pīrāye-i erīke-i taḳvā: *(Şeyhülislam, Abdullah efendi için) Allah'ın emirlerinin tahtının süsü.*

pīrāye-i erīke-i taḳvā ve revnaḳ-dih-i mesned-i fetvā şeyḫü'l-islām ve müfti'l-enām *(156:19). [pīrāye-i erīke-i taḳvā,]*

pīrāye-i evreng ü dihīm-i Süleymānī: *(III. Ahmet) Süleymanlık tahtını ve tacını süsleyen.*

Odur **pīrāye-i evreng ü dihīm-i Süleymānī** *(217:23). [pīrāye-i evreng ü dihīm-i Süleymānī,]*

pīrāye-i evreng-i muʿallā-yı zamāne: *(III. Ahmet) Zamanın yüksek tahtını süsleyen.*

Pīrāye-i evreng-i muʿallā-yı zamāne *(250, 20). [pīrāye-i evreng-i muʿallā-yı zamāne,]*

pīrāye-i gül-çemen-i sāḥa-i sūr: *Düğün alanının bahçesini süslemek.*

ḫayme-i devvār-ı nev-iḫtirā çadır çiçegi gibi **pīrāye-i gül-çemen-i sāḥa-i sūr** ve *(227:22). [pīrāye-i gül-çemen-i sāḥa-i sūr,]*

pīrāye-i ḳaṣr-ı ʿadālet olup: *Adalet köşkünü süslemek.*

pādişāh-ı sāmī-menzilet mażmūn-ı şeh-beyt-i taḫt-ı saʿādet **pīrāye-i ḳaṣr-ı ʿadālet olup** *(180:26). [pīrāye-i ḳaṣr-ı ʿadālet olup, -up]*

pīrāye-i kürsī-i taḫt: *Hükümdarlık makamının süsü.*

otaḳ-ı zerrīn-niṭāḳda baʿde edā-yı ṣalātü'ẕ-ẕuhr **pīrāye-i kürsī-i taḫt** ve *(210:17). [pīrāye-i kürsī-i taḫt,]*

pīrāye-i kütübḫāne-i iʿtibār olmaġa: *Saygınlık kütüphanesinin süsü.*

ḳadr ü ḳıymeti mā-lā-nihāye cild-i vāḥidde bir Hidāye ve keẕālik **pīrāye-i kütübḫāne-i iʿtibār olmaġa** *(188:31). [pīrāye-i kütübḫāne-i iʿtibār olmaġa, -maġ, -a]*

pīrāye-i makām-ı iftā olan: *(Ebu İshak Efendi) Fetva verme makamının süsü.*

Anlara müteʿāḳiben sābıḳan yine **pīrāye-i maḳām-ı iftā olan** saʿādetlü *(189:20). [pīrāye-i maḳām-ı iftā olan, -an]*

pīrāye-i mefārıḳ-ı iştihār: *Tanımak ve fark edilmenin süsü, bir şeyin öncüsü olmak.*

pīrāye-i mefārıḳ-ı iştihār ve ser-āmed-i zümre-i erbāb-ı kār-zār ve Yehūd u Naṣārā *(304:5). [pīrāye-i mefārıḳ-ı iştihār,]*

pīrāye-i mefārık-ı iʿtibār olmaġa: *(Gelen hediyeler için) Değerinden dolayı baş üstünde süs gibi taşınan.*

pīrāye-i mefārıḳ-ı iʿtibār olmaġa sezā-vār on ṭāḳa bendī ve köse destār ve telli *(164:30). [pīrāye-i mefārıḳ-ı iʿtibār olmaġa, -maġ, -a]*

pīrāye-i mesned-i temkīn ü vaḳār olup: *(Sadreyn Efendiler) Ağırlık ve oturaklılık dayanağına süs olmak.*

pīrāye-i mesned-i temkīn ü vaḳār olup ancaḳ dārü'l-ḥadīṯ müderrisi fāżıl-ı meşhūr Ḳara Ḫalīl Efendi *(201:21). [pīrāye-i mesned-i temkīn ü vaḳār olup, -up]*

pīrāye-i müttekā-yı vakār u temkīn olmaları: *Ağırlık ve ölçülülük minderini süslemek.*

daḫi otaġ-ı temāşāda **pīrāye-i müttekā-yı vaḳār u temkīn olmaları** ile *(204:24). [pīrāye-i müttekā-yı vaḳār u temkīn olmaları, -ma, -lar, -ı]*

pīrāye-i ṣadr-ı ṣadāret: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Sadrazamlık koltuğunun süsü.*

yaʿnī āb-ı gevher-nigīn-i devlet revnaḳ-efzā-yı mühr-i vekālet **pīrāye-i ṣadr-ı ṣadāret** *(251:15). [pīrāye-i ṣadr-ı ṣadāret,]*

pīrāye-i sāḥa-i iḫtişām itdiler: *Şanlı görünen alanı süslemek, düğün alanını süslemek.*

pīrāye-i sāḥa-i iḫtişām itdiler ve tertīb-i devāʾir-i mevkib-i sūr-ı hümāyūnda bu *(150:2). [pīrāye-i sāḥa-i iḫtişām itdiler, -di, -ler]*

pīrāye-i ser-kūçe-i beyān ḳılınmış: *İfadenin baş köşesinin süsü, hediyenin değeri.*

ki **pīrāye-i ser-kūçe-i beyān ḳılınmış** idi Ḫademe-i ʿatebe-i şevket-medār-ı şehriyārīye *(165:25). [pīrāye-i ser-kūçe-i beyān ḳılınmış, -ın, -mış]*

pīrāye-i silk-i cemʿiyyet olan: *(Silahtar İbrahim Paşa için) Toplanmış inci dizisinin süsü.*

pīrāye-i silk-i cemʿiyyet olan silāḥ-dār Ḥüseyin Paşa-zāde silāḥ-dār-ı sābıḳ-ı şehriyār-ı cihān-güşā *(169:13). [pīrāye-i silk-i cemʿiyyet olan, -an]*

pīrāye-i silk-i cemʿiyyet oldılar: *(Divan kürkünün beyaz olması münasebetiyle)Toplanan kişilerin arasında inci dizisi gibi yer almak, süslü durmak.*

ḥażretleri kallāvī ve dīvān kürki ile **pīrāye-i silk-i cemʿiyyet oldılar** *(155:10). [pīrāye-i silk-i cemʿiyyet oldılar, -dı, -lar]*

pīrāye-i silk-i encümen-i cemʿiyyet olan: *(Ali Paşa ve İbrahim Paşa) Büyük topluluk dizisinin süsü.*

ve **pīrāye-i silk-i encümen-i cemʿiyyet olan** vüzerā-yı ʿiẓāmdan *(218:16). [pīrāye-i silk-i encümen-i cemʿiyyet olan, -an]*

pīrāye-i silk-i ṣudūr olan: *(Yahya Efendizade Feyzullah Efendi) Kazaskerler dizisinin süsü.*

pīrāye-i silk-i ṣudūr olan meḥādīm-i kirāmıñ ercemendi fażīletlü Yaḥyā Efendi-zāde Feyżullāh Efendi *(191:31). [pīrāye-i silk-i ṣudūr olan, -an]*

pīrāye-i silkü'l-cümān-ı ḫˇācegān-ı dīvān olan: *(Hacı Mustafa Efendi) Büyük divan üyeleri arasında bir inci dizisinin süsü.*

ile **pīrāye-i silkü'l-cümān-ı ḫˇācegān-ı dīvān olan** ʿizzetlü El-ḥācc Muṣṭafā Efendi *(198:21). [pīrāye-i silkü'l-cümān-ı ḫˇācegān-ı dīvān olan, -an]*

pīrāye-i taḫt oldı: *Tahtı süslemek.*

Otaġına gelüp **pīrāye-i taḫt oldı** şāhen-şāh *(155:1). [pīrāye-i taḫt oldı, -dı]*

pīrāye-i üşkūfedān-ı kifāʾeti ḳılınmaḳ: *Layık olmanın vazosunun süsünü yerleştirmek.*

pīrāye-i üşkūfedān-ı kifāʾeti ḳılınmaḳ *(141:10). [pīrāye-i üşkūfedān-ı kifāʾeti ḳılınmaḳ, -ın, -maḳ]*

pirāye-i yemīn ü yesār: *(Şehzadeler için) Sağ ve sol tarafın süsü.*

ile **pirāye-i yemīn ü yesār** şehriyār-ı bülend-i iʿtibār oldılar ve çākerān-ı āsitān-ı salṭanat ve *(250:23). [pirāye-i yemīn ü yesār,]*

pīrāye-i yemīn ü yesār buyurup: *Sağın ve solun süsü olmak.*

daḫi vefḳ-i mesʿūd-ı müşelleş gibi **pīrāye-i yemīn ü yesār buyurup** *(218:4). [pīrāye-i yemīn ü yesār buyurup, -up]*

pīrāye-i zirve-i ʿamūdu'ṣ-ṣubḥ-ı nūr-efşān olup: *Işık saçıcı, sabah direğinin tepesine süs olmak.*

pīrāye-i zirve-i ʿamūdu'ṣ-ṣubḥ-ı nūr-efşān olup ve sāye-bān-ı zerrīn-mehçe-i sipihr-i berīn *(230:25). [pīrāye-i zirve-i ʿamūdu'ṣ-ṣubḥ-ı nūr-efşān olup, -up]*

pīrāye-mend-i encümen-i sūr-ı ḫitān olunmasını: *Sünnet düğünü meclisini süslemek, şehzadelerle birlikte sünnet olmak.*

ile **pīrāye-mend-i encümen-i sūr-ı ḫitān olunmasını** fermān ve kendüyi *(146:6). [pīrāye-mend-i encümen-i sūr-ı ḫitān olunmasını, -un, -ma, -s, -ı, -n, -ı]*

pīr-i felek: *İhtiyar felek.*

Gördüñ ey **pīr-i felek** çoḳ sūr ile cemʿiyyeti *(323:4). [pīr-i felek,]*

pīr-i gerdūn: *İhtiyar felek.*

zemzemesiyle terāne-sāz olduḳda **pīr-i gerdūn** efyūn-ı müverriḳ-i nücūm ile *(221:24). [pīr-i gerdūn,]*

Pīrī Meḥmed Efendi: *Daha önceden Kudüs kadılığı yapmış olan Mehmed Efendi.*

Muṣṭafā Efendi ve **Pīrī Meḥmed Efendi** ve ʿAbdullāh Efendi dāmādı Meḥmed Efendi ve *(178:19). [Pīrī Meḥmed Efendi,]*

pīr-i mezkūra: *Adı geçen yaşlı, valide kethüdası Mehemmed Paşa.*

men tevāżaʿa refeʿahullāh fermūdesine imtiṣāl ve **pīr-i meẕkūra** *(155:29). [pīr-i meẕkūra, -a]*

Pīrī Paşada: *İstanbul'un Beyoğlu ilçesinin 45 mahallesinden biri.*

ve bir oṭa Ḫāṣköyde **Pīrī Paşada** ḳolluġa meʾmūr olup bir oṭa yeñiçeri aġası oṭaġı dāʾiresine *(149:2). [pīrī paşada, -da]*

pīr-i rīş-i sefīd: *Beyaz sakallı ihtiyar.*

bir **pīr-i rīş-i sefīd** kendülere pīş-vā ve pīrān-ı ṣanʿatlarını anıñ iṣrine ıḳtıfā itdirüp *(240:4). [pīr-i rīş-i sefīd,]*

pīr-i rūşen-żamīr: *Aydınlık gönüllü ihtiyar.*
1. yedinden berdāşte-i dest-i iʿtiẕār ḳılınup şeyḫ-i ṭarīḳatleri **pīr-i rūşen-żamīr** *(236:5). [pīr-i rūşen-żamīr,]*
2. ile ālāy gösterüp içlerinden bir **pīr-i rūşen-żamīr** dest-i duʿāyı mıḳrāż-ı şemʿ-i icābet *(312:30). [pīr-i rūşen-żamīr,]*

pīr-i rūşen-żamīr: *(Kavafların öncüsü) İçi parlak, kendini hak yoluna adamış ihtiyar.*

ve nāʾil-i iḥsān-ı cihān-dārī oldılar İçlerinden bir **pīr-i rūşen-żamīr** *(279:26). [pīr-i rūşen-żamīr,]*

piş: *Isı etkisiyle belirli bir kullanıma elverişli bir duruma gelmek.*

deyu ṭatlu ṭatlu naṣīḥāt itdiler cemʿiyyet-gāh-ı neferātları olmaḳ içün **pişmiş** *(300:27). [pişmiş, -miş]*

pīş ez-vukūʿ: *Vakit gelmeden önce.*

ʿİlāc-ı vāḳıʿa **pīş ez-vuḳūʿ** bāyed kerd mażmūnıyla *(365:34). [pīş ez-vuḳūʿ,]*

pīş u pes: *İleri ve geri.*

şayḳanıñ serenleri ve alat u resenleri üstinde cān-bāz gibi **pīş u pes** reftār u bāzī *(258:2). [pīş u pes,]*

pīş ü pes-i neferātlarında: *Alayın önü ve ardı.*

tenāsüb-i ṣanʿatları olmaġın sūr-ı hümāyūna maḫṣūṣ ṭulumcılara taḳlīd **pīş ü pes-i neferātlarında** *(281:10). [pīş ü pes-i neferātlarında, -lar, -ı, -n, -da]*

pīş ü pes-i reh-güẕārına: *Geçilen yolun önü ve ardı.*

şīr-i āteş-dīde gibi ḳaçaraḳ yemīn ü yesāra şol ḳadar āteş-niṣār ve **pīş ü pes-i reh-güẕārına** *(356:26). [pīş ü pes-i reh-güẕārına, -ı, -n, -a]*

pīş ü pes: *Ön ve arka.*
1. cebīni üzere idāre ve çep ü rāst raḳṣ-ı bī-muḥābā ve **pīş ü pesine** temāyül ü inḫinā *(158:5). [pīş ü pesine, -i, -n, -e]*
2. bir kūzesi üftān ve bir ḳaṭresi rīzān olmadın **pīş ü pesine** egilüp kef ü desti *(246:17). [pīş ü pesine, -i, -n, -e]*

pīş ü peş: *Ön ve arka.*

yamaḳları **pīş ü peşlerinde** şāʿirlerine ṭonluḳ ṭonluḳ öñdül ḳumāşların pīrāye-i dūş eyleyüp *(300:2). [pīş ü peşlerinde, -ler, -i, -n, -de]*

pīş ü pīş: *Peş peşe, ön ve arka.*

pīş ü pīşe tügme gibi dizilen erbāb-ı temāşānıñ ḳāmet-i niyāzlarına ḫilʿat-dūz-ı nāz olaraḳ *(301:27). [pīş ü pīşe,]*

pīş-āheng-i ḳaṭār-ı müsāraʿat eylediler: *(Ekinciler) Yüklerini önüne alarak geçmek.*

mübāderet ve ḥırfet-i Ṣafīyullāh ricālini **pīş-āheng-i ḳaṭār-ı müsāraʿat eylediler** *(234:7). [pīş-āheng-i ḳaṭār-ı müsāraʿat eylediler, -di, -ler]*

pīşānī-i ʿazm-i hümāyūn itdikde: *Uğurlu alınlarını getirmek.*

pāy-endāz-ı raḫş-ı ṣabāḥü'l-ḫayr **pīşānī-i ʿazm-i hümāyūn itdikde** erīke-pīrā-yı ġufrān *(143:7). [pīşānī-i ʿazm-i hümāyūn itdikde, -dikde]*

pīşānī-i nūrānīsine: *(Hediye edilen at için) Parıltılı alın.*

bir raḫş-ı ṣabā-seyr ki **pīşānī-i nūrānīsine** tebāşīr-i seḥer-i iḳbāl ṣabāḥü'l-ḫayr olsa *(170:12). [pīşānī-i nūrānīsine, -s, -i, -n, -e]*

pīş-gāh: *Ön, huzur.*
1. ve ḥalvāciyān oṭaları **pīş-gāhından** Yalı Köşkine güẕār idüp gitdiler *(145:8). [pīş-gāhından, -ı, -n, -dan]*
2. dīvān oṭaġı **pīş-gāhında** ḥasbe'l-muʿtād ictimāʿ u iḥtişād idüp sāʿat on ikiye *(155:5). [pīş-gāhında, -ı, -n, -da]*
3. mücevveze ile **pīş-gāhlarında** yüriyüp oṭaġ-ı hümāyūna ḳarīb olduḳlarında *(155:17). [pīş-gāhlarında, -lar, -ı, -n, -da]*
4. āṣaf-ı deryā-kef daḥi Āyīneli Ḳavaḳ **pīş-gāhına** *(202:8). [pīş-gāhına, -ı, -n, -a]*
5. Sāḥil-serāy-ı Tersāne **Pīş-gāhında** Ṭūfān-ḫīz-i Tennūr-ı Āteş Olan *(202:2). [pīş-gāhında, -ı, -n, -da]*
6. āb-efşān-ı meydān-ı sūr ve oṭaġ-ı āṣafī **pīş-gāhında** *(222:7). [pīş-gāhında, -ı, -n, -da]*
7. bār-gāhı teşrīf buyurdılar ve der-ḥāl oṭaġ-ı hümāyūn **pīş-gāhı** dāʾiren-mā-dār *(227:16). [pīş-gāhı, -ı]*
8. Gürūh-ı Ḳaṣṣābān Baʿdehū ṭāʾife-i ḳaṣṣābīn **pīş-gāhlarında** birer *(236:31). [pīş-gāhlarında, -lar, -ı, -n, -da]*
9. Añların ʿaḳabinde oṭaġ-ı hümāyūn **pīş-gāhında** basṭ-ı ferş-i çemen-gün olunup *(245:4). [pīş-gāhında, -ı, -n, -da]*
10. ḳaṣr-ı ʿadālet-medār-ı şehriyārī **pīş-gāhında** iki menāre-i serv-sīmāyī bir *(268:16). [pīş-gāhında, -ı, -n, -da]*
11. Bināberīn oṭaġ-ı āṣafī **pīş-gāhında** erbāb-ı mūsiḳī dāʾire-i cemʿiyyetlerin *(308:26). [pīş-gāhında, -ı, -n, -da]*
12. oṭaġ-ı hümāyūn **pīş-gāhında** ṭablalar ile yer yer pilāv ve zerde güsterde ḳılınup *(338:31). [pīş-gāhında, -ı, -n, -da]*

pīş-gāh: *Bir kimsenin huzuru, katı; makamının önü.*

naẓm-ı rubāʿī-i rubʿ-ı meskūna birer mıṣrāʿ-ı berceste-i yegānedir cāʾize-i naḳd-i ḳabūl
ārzūsı ile oṭaġ-ı dīvān **pīş-gāhında** maʿraż-ı ʿubūdiyyete mevṣūl ḳılındıḳdan ṣoñra *(170, 22). [pīş-gāhında, -ı, -n, -da]*

pīş-gāh-ı ālāylarında: *(Meslek grubu için) Alayın önü.*

iẓhār içün ḳol ḳol düzüldiler Evvelā **pīş-gāh-ı ālāylarında** gerdūne *(298:6). [pīş-gāh-ı ālāylarında, -lar, -ı, -n, -da]*

pīş-gāh-ı çār-çeşmān-ı temāşāda: *Seyircilerin dört açılmış gözlerinin önü.*

ve naẓar-gāh-ı pādişāh-ı cihān-güşā ve **pīş-gāh-ı çār-çeşmān-ı temāşāda** *(212:14). [pīş-gāh-ı çār-çeşmān-ı temāşāda, -da]*

pīş-gāh-ı düstūrīde: *Sadrazamın önü.*

çavuşbaşı aġa ve ḳapucılar ketḫudāsı aġa mücevveze ve erkān kürki ile **pīş-gāh-ı düstūrīde** *(233:23). [pīş-gāh-ı düstūrīde, -de]*

pīş-gāh-ı hümāyūn: *Sultanın huzuru.*
1. **Pīş-gāh-ı Hümāyūna** ʿArż-ı Hedāyā Eyledikleri Beyānındadır *(188:21). [pīş-gāh-ı hümāyūna, -a]*
2. temāşā-yı ġarāʾib-i melāʿib-i sūr-ı sürūra muntaẓır olup **pīş-gāh-ı hümāyūnda** *(256:15). [pīş-gāh-ı hümāyūnda, -da]*
3 tetmīm-i ḫıdmet-i sūr ve **pīş-gāh-ı hümāyūndan** ḫayme-i żiyāfete mürūr eylediler *(337:7). [pīş-gāh-ı hümāyūndan, -dan]*

pīş-gāh-ı hümāyūnuñ enḥā vü eknāfı: *Padişahın önünün köşe ve bucağı.*

niyyet olunmaġın meydān-ı sürūñ eṭrāfı ve **pīş-gāh-ı hümāyūnuñ enḥā vü eknāfı** *(262:12). [pīş-gāh-ı hümāyūnuñ enḥā vü eknāfı,]*

pīş-gāh-ı ḫüsrev-i Süleymān-bār-gāhda: *Otağı Süleyman kadar büyük hükümdarın önü.*

şoñra ḫużūr-ı hümāyūnda encümen-sāz olup **pīş-gāh-ı ḫüsrev-i Süleymān-bār-gāhda** *(223:20). [pīş-gāh-ı ḫüsrev-i Süleymān-bār-gāhda, -da]*

pīş-gāh-ı ḳaṣr-ı ʿadālete: *Adalet köşkünün önü.*

dirhem bir şemʿ-dān hediyyelerin dest-gāh-ı şevket olan **pīş-gāh-ı ḳaṣr-ı ʿadālete** *(302:16). [pīş-gāh-ı ḳaṣr-ı ʿadālete, -e]*

pīş-gāh-ı ḳaṣr-ı hümāyūnda: *Padişahın (seyir) köşkünün önü.*

cānibe daḫi isrāʿ-ı tevsen-i ʿazīmet buyurulmaġla **pīş-gāh-ı ḳaṣr-ı hümāyūnda** *(230:6). [pīş-gāh-ı ḳaṣr-ı hümāyūnda, -da]*

pīş-gāh-ı naẓar-ı şehriyārīden: *Sultanın gözünün önü.*

pīş-gāh-ı naẓar-ı şehriyārīden güẕār ve pīrāye-i dest-gāh-ı ḥirfetleri olan *(296:6). [pīş-gāh-ı naẓar-ı şehriyārīden, -den]*

pīş-gāh-ı nuḳāve-i sülāle-i Ādem: *Hz. Adem soyunun seçkin temsilcilerinin önü.*

El-ḥāṣıl ḥirfet-i meẕkūre aṣḥābı **pīş-gāh-ı nuḳāve-i sülāle-i Ādem** şehriyār-ı aʿẓam *(235:1). [pīş-gāh-ı nuḳāve-i sülāle-i Ādem,]*

pīş-gāh-ı otaġ-ı hümāyūn: *Padişahın otağının önü.*
1. daḫi ḥasbe'l-ʿāde iki yüz yigirmi sekiz ʿaded ṣıbyān ālāy ile **pīş-gāh-ı otaġ-ı hümāyūndan** *(225:25). [pīş-gāh-ı otaġ-ı hümāyūndan, -dan]*

3. fişekler ile perdāḫte vü maṣnūʿ olmaġın keşān keşān **pīş-gāh-ı otaġ-ı hümāyūna** *(356, 33). [pīş-gāh-ı otaġ-ı hümāyūna, -a]*

pīş-gāh-ı otaġ-ı sulṭānīde: *Sultan otağının ön tarafı.*

pīş-gāh-ı otaġ-ı sulṭānīde edā ve mübārek-bād-ı ḳudūm-ı şevket-lüzūmları *(153:27). [pīş-gāh-ı otaġ-ı sulṭānīde, -de]*

pīş-gāh-ı otaḳ-ı şevket-penāhīde: *Padişah otağının önü.*

ḥālde **pīş-gāh-ı otaḳ-ı şevket-penāhīde** beyne'l-ʿışāʾeyn *(172:21). [pīş-gāh-ı otaḳ-ı şevket-penāhīde, -de]*

pīş-gāh-ı pādişāhīde: *Padişahın huzuru.*

pīş-gāh-ı pādişāhīde taḳla-bāzlıḳ ile hüner-sāzlıḳ ḳaṣdına üftān u ḫīzān *(196:14). [pīş-gāh-ı pādişāhīde, -de]*

pīş-gāh-ı pādişāhīde: *Padişahın huzuru, sultanın gözünün önü.*

degin vech-i meẕkūr üzere nisvān u ricāl maḥlūṭ oldıġı ḥālde **pīş-gāh-ı pādişāhīde** *(205:19). [pīş-gāh-ı pādişāhīde, -de]*

pīş-gāh-ı sāye-bānda: *Otağın önü.*

Bunlar birbiri ile ceng ü peygār ve āheng-i kār-zār itdikleri eṣnāda **pīş-gāh-ı sāye-bānda** *(264:14). [pīş-gāh-ı sāye-bānda, -da]*

pīş-gāh-ı sāye-bān-ı temāşāda: *Seyir otağının önü.*

Ḫ̆ānende vü sāzendeler bu vech üzere **pīş-gāh-ı sāye-bān-ı temāşāda** *(291:4). [pīş-gāh-ı sāye-bān-ı temāşāda, -da]*

pīş-gāh-ı şehen-şāh-ı Süleymān-bārgāha: *(III. Ahmet) Eşiği Süleyman peygamber kadar yüksek şahlar şahının önü, katı.*

ile murādını edā ve cāʾize-i şiʿr yerine tuḥfe-i nāçīz-i mūrānesi **pīş-gāh-ı şehen-şāh-ı Süleymān-bārgāha** *(193:16). [pīş-gāh-ı şehen-şāh-ı Süleymān-bārgāha, -a]*

pīş-gāh-ı şehriyār-ı ʿālī-cāh-ı vālā-tebārdan: *Yüksek soylu ve yüce mertebeli sultanın önü.*

pīş-gāh-ı şehriyār-ı ʿālī-cāh-ı vālā-tebārdan güẕār ve cerrāḥbaşı Nūḥ Efendi-zāde Süleymān Efendi *(266:19). [pīş-gāh-ı şehriyār-ı ʿālī-cāh-ı vālā-tebārdan, -dan]*

pīş-gāh-ı şehriyārīde: *Sultanın önü.*

pīş-gāh-ı şehriyārīde ḳaraya yarım mil miḳdārı maḥallden kendülerini deryāya *(259:5). [pīş-gāh-ı şehriyārīde, -de]*

pīş-gāh-ı şevket-penāhīye: *Padişahın önü.*

fişengler ile memlū bir şal **pīş-gāh-ı şevket-penāhīye** īṣāl olunup miyānesinde *(220:11). [pīş-gāh-ı şevket-penāhīye, -y, -e]*

pīş-gāh-ı şevket-penāhlarında: *Padişahın önü, huzuru.*

pīş-gāh-ı şevket-penāhlarında ḳapucılar ketḫudāsı ve çavuşbaşı aġa *(179:20). [pīş-gāh-ı şevket-penāhlarında, -lar, -ı, -n, -da]*

pīş-gīr-i al: *Kırmızı renkli havlu.*

Edīm-i süfre zemīn **pīş-gīr-i al** şafaḳ *(349:3). [pīş-gīr-i al,]*

pīş-gīr-i şafak-gūn: *Şafak renkli yaygı, tan yeri.*

mevāʾid-i cennet gibi pīrāste ve sīmīn ṣīnīler pīş-ḫān-ı āsumān gibi **pīş-gīr-i şafaḳ-gūn** *(158:31). [pīş-gīr-i şafaḳ-gūn,]*

pīş-gūn: *Öncü, önde giden.*

Meydānda **pīş-gūn** felekler *(128:15). [pīş-gūn,]*

pīş-güẕārları olan: *Önde gitmek.*

pīş-güẕārları olan cerrāḥān-ı mirrīḫ-nigāhıñ ḥiddet-i sikkīn-i kīn itmelerini *(183:5). [pīş-güẕārları olan, -an]*

pīş-hˇān-ı āl-gūn-pīşgīr-i āsumān: *Güneş, göğün havlusu, al renkli sofra başısı.*

Ol mevḳīʿ-i maʿālī-eşerde dört süfre-i elvān-niʿam **pīş-ḫˇān-ı āl-gūn-pīşgīr-i āsumān** *(248:15). [pīş-ḫˇān-ı āl-gūn-pīşgīr-i āsumān,]*

pīş-ḫān-ı āsumān: *Gökyüzünün sofra başısı, güneş.*

mevāʾid-i cennet gibi pīrāste ve sīmīn ṣīnīler **pīş-ḫān-ı āsumān** gibi pīş-gīr-i şafaḳ-gūn *(158:31). [pīş-ḫān-ı āsumān,]*

pīş-hˇān-ı meydāna: *Meydan sofrasının önü.*

zerde **pīş-ḫˇān-ı meydāna** güsterde ve her ṭablada her biri yarımşar vuḳiyye ikişer *(265:5). [pīş-ḫˇān-ı meydāna, -a]*

pīş-i cāy-gāh-ı temāşālarına: *Seyir yerinin önü.*

şehriyār-ı ḳalʿa-güşā eyyedallāhu ve ḳavvā ḥażretleriniñ **pīş-i cāy-gāh-ı temāşālarına** *(304:22). [pīş-i cāy-gāh-ı temāşālarına, -lar, -ı, -n, -a]*

pīş-i nazarlarından: *Ön bölüm, göze çarpan şey.*

ve beş altı çavuş taʿyīn olunup **pīş-i naẕarlarından** perde-i ḥaylūlet-i temāşāyiyān *(337:37). [pīş-i naẕarlarından, -lar, -ı, -n, -dan]*

pīş-i nigāh-ı ʿāṭıfetlerinden: *Esirgeyici bakışın önü.*

pīş-i nigāh-ı ʿāṭıfetlerinden olan mih-terān u kih-terāna dāmen-i istiʿdādları *(289:20). [pīş-i nigāh-ı ʿāṭıfetlerinden, -ler, -i, -n, -den]*

pīş-i otaġ-ı āṣafīde: *Sadrazamın çadırı önünde.*

bir iki sāʿat **pīş-i otaġ-ı āṣafīde** çeng ü çeġāne ṣafāsı mütemādī ve velvele-i celācil-i düfūf-ı raḳḳāṣān *(175:3). [pīş-i otaġ-ı āṣafīde, -de]*

pīş-i pāyına düşüp: *Ardına düşmek, takip etmek.*

yaʿnī gerek alçaḳ ve gerek ulu ayaḳ öpmek fikri ile **pīş-i pāyına düşüp** *(278:25). [pīş-i pāyına düşüp, -üp]*

pīş-i Süleymāna: *(III. Ahmet için) Süleyman'ın huzuru.*

Getürdüm tuḥfe-i mūrānemi **pīş-i Süleymāna** *(166:21). [pīş-i Süleymāna, -a]*

pīş-i tahta-i zer-nigār: *Altınla kaplanmış çekmece.*

Neşr Ve çıfıt işi mīnā-kārī on üç gözli nā-dīde bir **pīş-i taḫta-i zer-nigār** ki *(161:22). [pīş-i taḫta-i zer-nigār,]*

pīş-i temāşā-gāh-ı āṣafīde: *Sadrazamın seyir yerinin önü.*

ve sāzendegān-ı ḫoş-terāne-i dil-keş-naġam içün **pīş-i temāşā-gāh-ı āṣafīde** *(206:7). [pīş-i temāşā-gāh-ı āṣafīde, -de]*

pīş-keşçi aġa: *Osmanlı bürokrasisinde üst makama sunulan hediyeleri toplayan kişi.*

ser-bevvābīn-i şehriyārī Meḥemmed Aġa ṣof ferāce ve selīmī ve **pīş-keşçi aġa** *(233:31). [pīş-keşçi aġa,]*

pīş-keş-i südde-i devlet: *(Hediye için) Devlet eşiğine sunmak.*

ṭabla ḫuşk u ter mīve-i gūnā-gūn ve şükūfeler **pīş-keş-i südde-i devlet** ve *(281:26). [pīş-keş-i südde-i devlet,]*

pīş-nihād kılınup: *(Hediye) Önüne konulmak.*

ʿale'r-resmi'l-muʿtād maʿraż-ı mülūkāneye **pīş-nihād ḳılınup** keẕālik ḫilʿat-ı fāḫir *(340:32). [pīş-nihād ḳılınup, -up]*

pīş-nihāde-i ḥażret-i aġa-i dārü's-saʿāde eyleyüp: *(Hediye) Darüssaade ağasına teslim etmek.*

aġa-i bāhirü's-siyāde yedinden **pīş-nihāde-i ḥażret-i aġa-i dārü's-saʿāde eyleyüp** *(301:11). [pīş-nihāde-i ḥażret-i aġa-i dārü's-saʿāde eyleyüp, -y, -üp]*

pīş-nihāde-i huddām kılındı: *(Yiyecek için) Hizmetlilerin önüne konulmak.*

tekmīl ü itmām ve baḳiyye-i taʿām **pīş-nihāde-i ḫuddām ḳılındı** *(201:17). [pīş-nihāde-i ḫuddām ḳılındı, -dı]*

pīş-nihād-ı otaġ-ı hümāyūn itmek: *Sultan otağının benzerini yapmak.*

pīş-nihād-ı otaġ-ı hümāyūn itmek içün ber-ḳāʿide ṭaşrası yeşil ve al aṭlas u ḥarīr *(277:13). [pīş-nihād-ı otaġ-ı hümāyūn itmek, -mek]*

pīş-rev-i āzmāyiş: *Önceden denemek.*

ʿarż-ı ḥüsn-i nümāyişe **pīş-rev-i āzmāyiş** ve ʿaḳablerince Kemān-gerān *(312:3). [pīş-rev-i āzmāyiş,]*

pīş-rev-i hademe-i ʿizz ü iḳbāl olup: *Büyüklük ve güçlülük hizmetinde öncülük etmek.*

pīş-rev-i ḫademe-i ʿizz ü iḳbāl olup menzil-i maḳṣūd olan Oḳ meydānına mışrāʿ *(154:20). [pīş-rev-i ḫademe-i ʿizz ü iḳbāl olup, -up]*

pīş-tahta: *Çekmece, küçük sandık*
1. Sezā olsa nihāde **pīş-taḫta** *(162:6). [pīş-taḫta,]*
2. **Pīş-taḫta** başında naḫvet ile *(163:10). [pīş-taḫta,]*

piste-i dehānına: *Ağzın fıstığı, ağzın açıklığının fıstığın açıklığı gibi olması.*

idi ki gāh **piste-i dehānına** ḫande-i leb-i şīrīn ile şeker ḳatar ve gāh *(280:4). [piste-i dehānına, -ı, -n, -a]*

pişür: *(Yiyecek maddesi için) çeşitli biçimlerde ısı etkisinde bırakarak yenecek duruma getirmek.*

maṭbaḫ kaynadup pilāv ve zerde **pişürmüş** gibi ṭabla ṭabla ser ü düşlarına alup *(352:17). [pişürmüş, -müş]*

pīş-vā: *Önder, önde bulunan.*
1. meslek-i merġūba **pīş-vā** ve aḥsen-i üslūba reh-nümā olduḳları gibi işbu *(188:24). [pīş-vā,]*
2. ḥażretleri **pīş-vā** ve ʿAlī Paşa anlara pey-devān-ı iḳtifā olup baʿdehū ṣadrü'l-efāżıl-ı ʿālem *(210:29). [pīş-vā,]*
3. bir pīr-i rīş-i sefīd kendülere **pīş-vā** ve pīrān-ı ṣanʿatlarını anıñ işrine ıḳtıfā itdirüp *(240:4). [pīş-vā,]*

pīş-vā olup: *Önderlik etmek.*

sūr emīni ile lalaları **pīş-vā olup** Teber-dārlar Oṭaları ittiṣālinde olan *(145:2). [pīş-vā olup, -up]*

pīş-vā-yı maʿraż-ı ihdā olan: *(Sadrazam telhisçisi için) Hediyeyi sunarken öncülük etmek.*

pīş-vā-yı maʿraż-ı ihdā olan telḫīṣī-i ṣadr-ı ʿālī aġaya ilbās-ı ḫilʿat ḳılındı *(287:34). [pīş-vā-yı maʿraż-ı ihdā olan, -an]*

piyāde: *Yaya, ayağıyla yürüyerek giden.*
1. ve āġūş-ı lala vü perestāra raġbet itmeyüp **piyādece** semt-i naḫlistāna ṭoġrı *(143:21). [piyādece, -ce]*
2. **piyāde** mürāfaḳat idüp yemīn ü yesārlarında dārü's-saʿāde aġası ḥażretleri ve *(144:17). [piyāde,]*
3. Baʿdehū bu eṣnāda cündiyān-ı āṣafī **piyāde** cirīd oynayup ve ṭopçı neferātından *(157:7). [piyāde,]*
4. Kettāniyān mülḥaḳāt-ı sāʾiresiyle **pīyāde** ve süvār tertīb-i ālāy-ı zīnet-medār *(313:22). [pīyāde,]*

piyāde: *Yaya ordusu.*
1. sell-i seyf-i tāb-dār ve birbiri ile mübāreze vü muḥārebe ṣūretlü tek ü pū birle **piyāde** *(157:24). [piyāde,]*
2. süvārīleri ālāyların tertīb ve **piyādeleri** ālāt-ı neccārīyeleri ile icrā-yı ṣanʿat iderek *(296:18). [piyādeleri, -ler, -i]*

3. ālāy gösterüp ve **piyādeleri** tīġ u ḫançer ve teber ü şeş-per ve muraṣṣaʿ kemer ile *(298:14). [piyādeleri, -ler, -i]*
4. Üstādān-ı ṣanʿat ve müteʿayyinān-ı ḥirfetleri atlu ve **pīyāde** zīb ü zīnetleri *(312:29). [pīyāde,]*
5. **Piyāde** ve atluları ṣaff-der-ṣaff güẕāşte-i naẕar-gāh-ı āṣaf olduḳlarında *(334:21). [piyāde,]*
6. üzere cevlān ider esb-i sebük-ʿināna rākib ve **piyādeleri** mıṣrāʿ Billāh bu *(335:6). [piyādeleri, -ler, -i]*
7. kemā-hiye naḳş-ı māhīye muʿādil cüssesiniñ tūl u ʿarżı üç çifte bir **piyādeye** *(351:26). [piyādeye, -y, -e]*
8. müşāhede vü ʿayān olduḳda cenāb-ı āṣaf-ı bī-miṣāl der-ḫāl **piyāde** istiḳbāl ve *(366:8). [piyāde,]*
9. öñince **piyāde** ve orṭa ḳuşaḳ serġūşlar ile ṣāṭırān-ı zerrīn-kemerān ile *(366:12). [piyāde,]*
10. ve ḥadīḳa-i ḫāṣṣa-i şehriyārī bostānīleri **piyāde** ve ʿaḳablerince bostāncıbaşı aġa *(368:32). [piyāde,]*

piyāde ālāyları: *Yaya birliklerinin geçişi.*

ve baḫş-ı şeṭāret ile çul-dūz-ı semend-i neşāṭ oldılar ve atlu ve **piyāde ālāyları** *(336:23). [piyāde ālāyları,]*

piyāde cirīdi: *Yaya askerlerinin oynadığı cirit oyunu.*

çār-bāliş-i ʿizz ü iḳbālde müttekī-i visāde olduḳları ḥālde **piyāde cirīdi** fermān buyurduḳlarında *(181:21). [piyāde cirīdi,]*

piyāde ḳaldıġımı: *Yaya kalmak.*

lisān-ı ḥālim bu gün **piyāde ḳaldıġımı** nāṭıḳ ve baʿde'l-yevm *(260:36). [piyāde ḳaldıġımı, -dıġ, -ım, -ı]*

piyāde muḳābelecisi efendi: *Merkez ve kalelerdeki cebeci, topçu, top arabacılarla, alemdar, hassa terzileri, çamaşırcılar, matbah, kiler hizmetçileri, çadır mehterleri, ehl-i hiref (san'atkâr) gibi görevlilere verilen mevâcib yâni aylıklara bakmakla görevli kişi.*

Ve süfre-i ṣāliṣede **piyāde muḳābelecisi efendi** ve küçük rūz-nāmçeci efendi *(320:6). [piyāde muḳābelecisi efendi,]*

piyāde sürmedin: *Yayan durumda olmak.*

sevḳ-i semend-i fīl-ten-i liyāḳat u istiʿdād itmedin ve ḥaḳḳımda bir kimse **piyāde sürmedin** *(261:17). [piyāde sürmedin, -me, -di, -n]*

piyāde vü atluların: *(Askerler için) Yaya ve atlı birlik.*

meydān-ı sūrda **piyāde vü atluların** tertīb ve ṣūret-i fīl *(241:2). [piyāde vü atluların, -lar, -ın]*

piyāde vü süvār: *(Asker için) Yaya ve atlı.*
1. meserret-baḫş-ı nuẕẕār olduḳları ʿaḳabinde **piyāde vü süvār** mevzūn-ḳadān u dil-keş-reftārı *(238:7). [piyāde vü süvār,]*
2. āteşlerinden birbiri ile **piyāde vü süvār** aġaçdan ḳılıçlar ile peygār şeklin gösterdiler *(263:35). [piyāde vü süvār,*
3. mükemmel bir ḳalʿa īcād ve eṭrāfında **piyāde vü süvār** ṭulumbacı ocaġı neferātı *(303:4). [piyāde vü süvār,]*

piyādeden piyādeye: *Sıra sıra dizilen rütbesiz askerler.*

müʿeddāsınca **piyādeden piyādeye** ṭafarāt ve ḳayıḳdan ḳayıġa taḥrīk-i ḫaṭevāt ile *(257:3). [piyādeden piyādeye,]*

piyādeler eyleyüp: *Yürümek, yürür vaziyette yer almak.*

ile ve ser-ā-ser kemer ile öñce yürür **piyādeler eyleyüp** yemīn ü yesārında *(154:23). [piyādeler eyleyüp, -y, -üp]*

piyāde-rev: *Yürüyerek.*

ile **piyāde-rev** āheste ḫırām ve mürāʿāt-ı merāsim-i zemīn-būsī-i şehen-şāh-ı rūy-ı zemīn *(182:19). [piyāde-rev,]*

Piyāle Paşa: *İstanbul'un Beyoğlu ilçesine bağlı mahallelerden biri.*

verāsında **Piyāle Paşa** üstinde bir püştede başka sāye-bān ḳurdurup *(307:5). [Piyāle Paşa,]*

Piyālī Paşa Cāmiʿine: *Piyale Paşa Camii İstanbul'un Kasımpaşa semtinde bir camidir.*

Piyālī Paşa Cāmiʿine ḥareket buyurmaları *(198:24). [Piyālī Paşa Cāmiʿine, -n, -e]*

piyāza başlayaraḳ: *Pohpohlama, maksatlı iltifat, amaçlı ve boş övgü içerikli sözler söyleme.*

bāʾiş olacaḳ muʿāmele-i müşterī-nüvāz ile **piyāza başlayaraḳ** nuḳl-i meclis olmaġa *(238:29). [piyāza başlayaraḳ, -y, -araḳ]*

post ıpratmaḳ: *Hayvan derisinin üstündeki tüyleri temizleme işlemi.*

nice ferve-fürūşlar hezārān **post ıpratmaḳ** ile güc ile bulunmuş dellāl ve *(163:12). [post ıpratmaḳ, -maḳ]*

post vaşaḳ: *Vaşak kürkü.*

post vaşaḳ ve iki kāḳum-ı beyāż u berrāḳ ve beş ṭonluḳ zer-dūz şāl ve ʿacemī vü rūmī *(344:32). [post vaşaḳ,]*

post-ı semmūr: *Samur postu.*

Bostāncıbaşı es-seyyid Meḥmed Aġadan bir taḫta **post-ı semmūr** ve dörder *(307:15). [post-ı semmūr,]*

püf-gerde-i bād-ı istiḥāle olmaġın: *Çaresizlik rüzgarıyla söndürülmek.*

iken ictimāʿ-ı āb u āteş gibi her birini işʿāl ü icāle **püf-gerde-i bād-ı istiḥāle olmaġın** *(341:29). [püf-gerde-i bād-ı istiḥāle olmaġın, -maġ, -ın]*

püf-gerde-i enfās-ı nesīmü'ş-şabā olup: *Sabah rüzgarının esintilerinin sönmesi.*

püf-gerde-i enfās-ı nesīmü'ş-şabā olup çār-şebler güsterde *(221:11). [püf-gerde-i enfās-ı nesīmü'ş-şabā olup, -up]*

püftere-i daʿvet olmaġın: *Davet edilmek amacı ile çağırmak.*

püftere-i daʿvet olmaġın ol ʿayyār-ı seḫḥār rüfeḳāsı ile meydān-ı sūrda *(175:10). [püftere-i daʿvet olmaġın, -maġ, -ın]*

püftere-i dest-i daʿvet: *Davet elinin tuzağı.*

şāhīncibaşı ve sāʾir zümre-i şikārī **püftere-i dest-i daʿvet** ile maʿzūm-ı velīme-i cihān-dārī olmalarıyla *(305:27). [püftere-i dest-i daʿvet,]*

pül: *Köprü.*

birbiri verāsında refīḳ-i āḫeriniñ başı üzerinde **pül** gibi āmāde itdirüp bunlar *(247:14). [pül,]*

pül-i dūlāb: *Dolap köprüsü.*

Pül-i dūlāb döndi sūr-gehde burc-ı mīzāna *(203:32). [pül-i dūlāb,]*

püll-i cevvāl: *Hareket halindeki köprü.*

Her şuʿle-i delv **püll-i cevvāl** *(132:5). [püll-i cevvāl,]*

pür: *Dolu.*

Tīr-i müjgān ile **pürdür** çeşmi tīr-keşler gibi *(312:16). [pürdür, -dür]*

pür olup: *Çoğalmak.*

Pür olup ḳaşı kemānlar ile Oḳ Meydānı *(245:20). [pür olup,]*

pür-nūr olup: *Aydınlanmak.*

ve meydān-ı sūr bir gūne **pür-nūr olup** cebel-i Ṭūr şeklin bulmuşdur *(345:17). [pür-nūr olup, -up]*

pūr-nūr u pür-tāb eyledikde: *Aydınlatmak ve ışıklandırmak.*

ile seyr otaġını burc-ı ḳamer gibi **pūr-nūr u pür-tāb eyledikde** ḳanādīl-i raḫşendeler *(196:11). [pūr-nūr u pür-tāb eyledikde, -dikde]*

pür-ṭanīn eylemişdir: *Yankılanmak.*

naʿra-i āmīn āmīn ḳımme-i ḳubbe-i eflāki **pür-ṭanīn eylemişdir** *(236:11). [pür-ṭanīn eylemişdir, -miş, -dir]*

pür-ṭanīn ḳılmış: *Çınlatmak.*

gūş-ı kerrūbiyānı **pür-ṭanīn ḳılmış** idi Bu ḥālet-i pür-behcet ile *(370:13). [pür-ṭanīn ḳılmış, -mış]*

pür-zer ü zīver: *Bezenmek ve süslenmek.*

ile **pür-zer ü zīver** ve ḳanādīl-i zeberced-gūn meşḥūn u münevver *(364:26). [pür-zer ü zīver,]*

pür-zeyn ü zīb: *Süs ve güzellik dolu.*

ile **pür-zeyn ü zīb** bir ṣal-ı dil-firīb ẓuhūr ve hezār-gūne cemʿiyyet-i şevḳ u ṭarab *(220:24). [pür-zeyn ü zīb,]*

pür-zīb ü fer olan: *Süslenmek.*

ṭabancalı ve iki hāvan ve iki biñ kestāne ve delüce ve badaluşḳa ismi ile **pür-zīb ü fer olan** *(270:2). [pür-zīb ü fer olan, -an]*

pür-zīb ü zeyn eyleyüp: *Süslemek ve donatmak.*

ile **pür-zīb ü zeyn eyleyüp** ṣāḥa-i mevkib-i sürı *(304:8). [pür-zīb ü zeyn eyleyüp, -y, -üp]*

pür-zīnet: *(Elmas ve yakut ile) Bezenmiş.*

ve elmās u yāḳūt ile **pür-zīnet** mücevher çalar sāʿat ve iki biñ üç yüz *(298:23). [pür-zīnet,]*

pür-zīver: *Donatılmış.*

altun varaḳlı aṣḳılar ile **pür-zīver** dāʾiren-mā-dār zerrīn kemerler ve dībā-yı zībā *(254:18). [pür-zīver,]*

puṣa ḳaṣḳa puruva iderler: *Tekneleri hazırlamak.*

Kimi ālātın **iderler puṣa ḳaṣḳa puruva** *(187:1). [puṣa ḳaṣḳa puruva iderler, -er, -ler]*

püş-dāde oldıġı: *Sırtını yere koymak.*

Ve bir zūr-bāz daḫi zemīne iki şemşīri nihāde ve keskin cānibine **püş-dāde oldıġı** *(317:10). [püş-dāde oldıġı, -dıġ, -ı]*

pūşendegān-ı dībā vü şīb: *Diba ve çarşaf (şerif) giyinmek.*

pūşendegān-ı dībā vü şīb ve zer-beft ḳabāyān-ı dil-firīb ile *(284:2). [pūşendegān-ı dībā vü şīb,]*

pūşende-i teşrīf-i şerīf-i vekālet-i kübrā olanlarıñ: *(Vezirler) Büyük vekillik şerefi kaftanını giyme.*

pūşende-i teşrīf-i şerīf-i vekālet-i kübrā olanlarıñ taḳbīl-i dāmen-i eymenleriyle *(215:30). [pūşende-i teşrīf-i şerīf-i vekālet-i kübrā olanlarıñ, -an, -lar, -ıñ]*

püser-i ḫūb-liḳā: *Güler yüzlü çocuk.*

gūşe-i müttekā-yı müzerkeş-visādesinde libās-ı ʿAcemāne ile bir **püser-i ḫūb-liḳā** ve *(242:4). [püser-i ḫūb-liḳā,]*

püser-i Şīrāzī-ḳıyāfet: *Şirazlı görünen çocuk.*

Ve ol ferzend-i şeyṭān-pesend nice **püser-i Şīrāzī-ḳıyāfet** ve dilber-i Keşmīrī-liḳā-yı Ḳandehārī-ṣūreti *(255:5). [püser-i Şīrāzī-ḳıyāfet,]*

pūşīde: *Örtü.*
1. Bu eṣnāda üsti **pūşīdeli** ṭablalar ile ṭaʿāmlar çekilüp li-münşiʾihi *(158:22). [pūşīdeli, -li]*
2. ile bāzīçeler gösterüp **pūşīdeyi** perde-i ḫayāl-bāzdan ḫoş-nümā-ter eylediler *(238:14). [pūşīdeyi, -y, -i]*
3. muḫteriʿ-i ḫāṣṣ-ı dest-pīşesi olan timsāḥ ṣūreti idi ki başma yemeni **pūşidesi** *(351:25). [pūşidesi, -s, -i]*

4. ve şikeminden bir kānūn-ı fürūzende-i pür-sūz bürūz eyledi Meger **püşidesin** *(352:8). [püşidesin, -s, -in]*
5. müteraşşıd imiş **Püşīdelerinde** iç ṭarafı ḳalafātlı uçları ṣudan bālāda *(352:14). [püşīdelerinde, -ler, -i, -n, -de]*

püşīde vü setīr olmamaġla: *(Kapalı) Apaçık olmak.*

püşīde vü setīr olmamaġla niyāzları ḳarīn-i ḳabūl ve muḳaddemāt-ı recāları *(210:27). [püşīde vü setīr olmamaġla, -ma, -maġ, -la]*

püşīde-i rengā-reng-i ḫayme-gūn: *Çadırın çok renkli örtüsü.*

püşīde-i rengā-reng-i ḫayme-gūn içinde şebḥ-i beyābān-ı mezbūruñ ḳāmeti gūyā bir *(238:11). [püşīde-i rengā-reng-i ḫayme-gūn,]*

püşīde-i zer-kār-ı sündüsī-ṭırāz-ı sitebraki-nigār: *(Hükümdar çadırı) Sırma ile nakışlanmış, parlak renkle işlenmiş altın işleme ile örülmüş(kaplanmış).*

püşīde-i zer-kār-ı sündüsī-ṭırāz-ı sitebraḳi-nigār ile *(174:7). [püşīde-i zer-kār-ı sündüsī-ṭırāz-ı sitebraḳi-nigār,]*

püşiş-i bedeni olan: *Bedeni örten.*

taḫta küleh nārencī-ʿimāme ve **püşiş-i bedeni olan** tette vü bettesi bir āteşī-reng *(228:1). [püşiş-i bedeni olan, -an]*

püskür: *Ağzında bulunan bir sıvı veya toz durumundaki bir şeyi hızla savurtarak dışarı çıkarmak.*

nice ḫˇāb-zedegān-ı efyūn-giriftenīñ yüzlerine āb-ı āteş **püskürüp** ve *(197:11). [püskürüp, -üp]*

püskür: *Şiddetle havaya sıçratıp dağıtmak.*

āb-ı āteş **püskürilüp** ḥużūr-ı hümāyūnda bir mertebe şenlik görüldi ki ne çeşm-i ḳamer *(270:14). [püskürilüp, -il, -üp]*

püskürme: *Bir fişek türü.*
1. Ve heyʾet-i maṭbūʿası hem-reng-i gül-nār ve her şerāresi nār dānesinden *(197:10). [püskürme,]*
2.çarḫ-ı felekler mānend-i seng-i āsiyāb cevvāl u devvār ve **püskürmeler** *(203:11). [püskürmeler, -ler]*
3. ve cezīre-i deryā-yı nūr ḳılınup bir ṭarafdan **püskürme** ile āteş-zen olduḳlarında *(228:17). [püskürme,]*
4. itdigi gibi yürüyüp ḳalʿa cengi ne güne oldıġı ve ḳalʿadan **püskürme** ile ʿasker *(229:23). [püskürme,]*
5. fısḳiyye ve beş ʿaded mühr-i Süleymānī ve nice baḥrī ve **püskürme** ve ṭulunba *(230:11). [püskürme,]*
6. ile fi'l-meṣel **püskürme** atar ve çarḫ-ı felek gibi öñine gelene āteşler ṣaçar *(263:23). [püskürme,]*
7. tüfengler atılup ve **püskürme** ile girü püskürilüp ve el ḫumbarası yerine baṭlıcan *(267:24). [püskürme,]*
8. yigirmi māh-tāba āteş virilüp ve yüz **püskürme** ile çavuşlarıñ yüzine *(270:13). [püskürme,]*
9. Püskürme ile çavuşları pīrāmen-i sāye-bān-ı hümāyūn-ı şevket-dāmenden *(270:16). [püskürme,]*
10. teshīrine hücūm u ihtimām ve ḳalʿadan **püskürmeler** ile müdāfaʿada ber-kāʿide *(346:14). [püskürmeler, -ler]*
11. **püskürmelerden** fevvāre-vār ḳaṭarāt-ı şerāre rīḫte gāh gāh çadır fişeklerinde mühr-i Süleymānlar *(356:6). [püskürmelerden, -ler, -den]*

püskürme fişegi: *Bir fişek türü.*

püskürme fişegi ḳadar şenlik-niṣār eyleyüp bir ṭarrāḳa-i ʿaẓīme iẓhār eyledi ki *(270:34). [püskürme fişegi,]*

püskürme fişek: *Bir çeşit fişek.*

1. **Püskürme fişekde** oldı maḥsūṣ *(131:17). [püskürme fişekde, -de]*
2. **püskürme fişekleri** ile āteş-dān-ı neşāṭa fetīle-fürūz oldılar *(227:20). [püskürme fişekleri,]*
3. yine eteklerini ṭutuşdurmaḳ içün **püskürme fişekleri** ḥavāle eyleyüp bī-çāre *(228:11). [püskürme fişekleri,]*
4. yek-dīgere ṭabanca-zen ü leked-kūb olaraḳ tenşīṭ-i ḳulūb içün **püskürme fişekleri** *(251:2). [püskürme fişekleri,]*
5. şeb-pere-i çāpük-per ve hezārān **püskürme fişekleri** mehter-i çadır gibi *(269:12). [püskürme fişekleri,]*

püskürme fişekli: *Bir fişek türü.*

āteş virildi Bu eşnāda **püskürme fişekli** telli çavuşlar başı çıġalı ġāzīler yürüyüş *(229:22). [püskürme fişekli, -li]*

püşt: *Arka, sırt, zahr.*
1. **püşt** üzere yatup bir ḥimār-ı pāy-besteyi der-kenār ve ikisi birden bir çenberden *(209:6). [püşt,]*
2. bī-ḳayd-ı bīm ü hirās dest ü pāyına ṭayanup **püşt** üzere yatdı Bu ḥāletde *(303:14). [püşt,]*
3. ile kūfte-i midaḳḳa-i diḳḳat itdiler ne **püştine** yerdeki şemşīr-i mümāssdan *(303:20). [püştine, -i, -n, -e]*

püşt üzere: *Sırt üstü.*

bī-meded-i mīzān **püşt üzere** yatup gāh eli ile ṭutup gāh ayaġından aşılup *(232:31). [püşt üzere,]*

püşt-dest-i ḍarāʿati: *Dua için elini arkaya götürme.*

riʿāyet ve **püşt-dest-i ḍarāʿati** nihāde-i zemīn-i ʿubūdiyyet ve yüz yerde *(209:4). [püşt-dest-i ḍarāʿati, -i]*

püşt-dest-i ḥayret: *Elini hasret ağzına götürmek.*

żamīme-i veḳāyiʿ-i leyline itdiñ mi deyu istifsār buyurduḳlarında **püşt-dest-i ḥayret** bir *(260:22). [püşt-dest-i ḥayret,]*

püşte: *Yığın, tepe.*
1. cānib-i yemīninde vāḳiʿ **püşte** üzere vażʿ olunan sāye-bānlarında *(248:31). [püşte,*
2. verāsında Piyāle Paşa üstinde bir **püştede** başka sāye-bān ḳurdurup *(307:5). [püştede, -de]*
3. Anlar daḫi ʿale's-seḥer kenāre-i meydān-ı sūrda **püşte** üzerinde efrāşte sāye-bānlarında *(358:11). [püşte,]*

püşte: *Büyüklük, heybet.*

Sürīni gürzdür āvīze eylemiş **püşte** *(280:21). [püşte,]*

püşte-i muʿallā-yı ferah-zāda: *İç açıcı yüksek tepe.*

vāḳiʿ bir **püşte-i muʿallā-yı feraḫ-zāda** vüzerā-yı ʿiẓām ḥażerātı içün ikişer direkli *(150:32). [püşte-i muʿallā-yı feraḫ-zāda, -a]*

püşte-i refīʿa: *Yüksek tepe.*

ḳarşu cānibde bir **püşte-i refīʿa** üzere vażʿ-ı sāye-bān ve erkān-ı bünyān-ı devlet olan *(273:1). [püşte-i refīʿa,]*

püşte-i refīʿde: *Yüksek tepe.*

yemīnindeki **püşte-i refīʿde** ṭopçılar ocaġına taʿyīn-i mekān ve otuz *(150:37). [püşte-i refīʿde, -de]*

püşte-i ser-i sevdā-zedesine: *Sevdalı başın tepesi.*

ve depesine çıḳup **püşte-i ser-i sevdā-zedesine** ḳubbelerde ʿalem miṣāli *(246:5). [püşte-i ser-i sevdā-zedesine, -s, -i, -n, -e]*

püşt-i dest-i ḥayreti: *Hayret, şaşırma elinin tersi.*

cünbiş gösterüp ḫalḳıñ başın sevdāya uġratdılar ve **püşt-i dest-i ḥayreti** ser-pūş-ı kāse-i dehān iden *(282:8). [püşt-i dest-i ḥayreti, -i]*

püşti yere degmez: *1)Güreşte tuş olmak 2) Sağlam olan durumun sarsılmaması.*

Cihānda **püşti** ṭutalım ki **yere degmez** imiş *(294:22). [püşti yere degmez, -mez]*

püşt-i zemīn: *Yerin üstü.*

El-ḥaḳḳ yevm-i mezbūrda gil ü duḫl ve ṭılel ü belelden **püşt-i zemīn** *(339:31). [püşt-i zemīn,]*

püşt-i zemīnde olmayacak: *(Gösteri) Yerin üstünde yapmak.*

pāy-ı dīgerini eli ile aġzına mümāss idüp iltisām eyledi ve **püşt-i zemīnde olmayacaḳ** *(246:7). [püşt-i zemīnde olmayacaḳ, -ma, -y, -acaḳ]*

püstīn-i semmūr: *Samur kürkü.*

Neṣr Ve iki taḫta **püstīn-i semmūr** ki leyle-i ẓulmādan siyāh u tārīk ve *(163:25). [püstīn-i semmūr,]*

puşulayı şaşırup: *Ne yapacağını bilemez duruma düşmek, doğru tutum ve davranıştan ayrılmak.*

Puşulayı şaşırup kerteyi bozarsa eger *(187:3). [puşulayı şaşırup, -up, -]*

pūte-dārī: *Bir bez dokuma türü.*
1. Keşmīrī şāl ve üçer ʿaded Bervecī alaca ve **pūte-dārī** ve iki ṣof ve üç aṭlas ve altı *(191:9). [pūte-dārī,]*
2. ṭonluḳ Keşmīrī şāl ve üçer ṭonluḳ zencīr-bāf ve dībā ve **pūte-dārī** ve ṣof-ı ṣafvet-nümā *(191:17). [pūte-dārī,]*
3. ve badili ve **pūte-dārī** ve ṣof ve üç ṭonluḳ şāl-ı keşmīrī beş ṭāḳa destār ve *(192:3). [pūte-dārī,]*
4. ve beş ṭonluḳ **pūte-dārī** ve beş ṭonluḳ şāl-ı keşmīr ve beş ṭonluḳ *(249:26). [pūte-dārī,]*
5. destār ve zencīr-bāf ve **pūte-dārī** ve ḳuṭnī-i cālisī ve aṭlas-ı tāb-dār tuḥfe-i nāçīzāne *(354:28). [pūte-dārī,]*
6. ve **pūte-dārī** ḥālet-baḫş-ı nezāket-i istebraḳ-ı ʿilliyyīn olan şāl-ı bī-miṣālden *(358:5). [pūte-dārī ,]*

pūte-i hicrānda: *Hicran potası.*

Nār-ı ḳahrı **pūte-i hicrānda** ḳāl itdi beni *(298:19). [pūte-i hicrānda, -da]*

pūte-i ufukda: *Ufuk parçası.*

aḫşāma dek cirīd oynadup zer-ḳurṣa-i āfitāb **pūte-i ufuḳda** nār-ı şafaḳla müẕāb olunca *(248:32). [pūte-i ufuḳda, -da]*

pūyān: *(İş için) koşuşturma.*

ḫıdmet-i ṭaʿāmda **pūyān** ve teber-dārān-ı gīsū-dārān-ı Sarāy-ı ʿAtīḳ ḳahve vü şerbet *(159:19). [pūyān,]*

pūyān olup: *Koşturmak, koşmak.*

sāʾir ḫademe-i dīvān ḫıdmet-i iṭʿāmda **pūyān olup** üç direklide dört süfre-i elvān-niʿām *(215:10). [pūyān olup, -up]*

pūzīne vü mār u kej-düm: *Maymun, yılan, akrep.*

Bir nice ḫırs ile **pūzīne vü mār u kej-düm** *(224:24). [pūzīne vü mār u kej-düm,]*

pūzīne-bāz: *Maymuncular, maymun oynatanlar.*

Pūzīne-bāzlar daḫi beyt *(208:4). [pūzīne-bāzlar, -lar]*

rab: *Allah.*

Ne şeref var bu kūzede yā **Rab** *(161:11). [Rab,]*

Rabb: *Allah.*

Yā **Rabb** be- ḥaḳḳ-ı şerʿ-i ḳāʾim *(134:19). [Rabb,]*

rābıṭa-bend-i nizām olmaları: *Düzen bağıyla bağlanmak.*

ve yine **rābıṭa-bend-i niẓām olmaları** ṣaḥīfe-i ḳābile-i yevm-i ātīye ḳaldı *(194:29). [rābıṭa-bend-i niẓām olmaları, -ma, -lar, -ı]*

rābıṭa-i muṣāheret-i pādişāhī: *(Ali Paşa için) Padişahlığa akraba ilgisi ile bağlı.*

vezīr-i mükerrem sırr ḳulı ʿOṣmān Paşa ve yine **rābıṭa-i muṣāheret-i pādişāhī** *(141:4). [rābıṭa-i muṣāheret-i pādişāhī,]*

rābıṭa-peẕīr-i intiẓām olup: *Düzenleme bağıyla bağlanmak.*

ke'l-evvel **rābıṭa-peẕīr-i intiẓām olup** āyīn-i pīşīn üzere ordu ālāyı güẕārına *(334:4). [rābıṭa-peẕīr-i intiẓām olup, -up]*

rabṭ: *Bağlamak, bağlanmak.*
1. kendüyi żabṭ idecek mertebe miyānından sütūna **rabṭ** ve birini daḫi dest-i ḳudreti *(243:5). [rabṭ,]*
2. bālāya **rabṭ** ve aña teşebbüṣ ile istiʿlā iderek sütūnı miyān-ı şāhid-i mevzūn gibi *(243:9). [rabṭ,]*

rabṭ olunacak: *(Kazık için) Bağlanmak.*

rabṭ olunacaḳ ālāt u edevāt taʿbiye ḳılınmış idi ve cān-bāzıñ şecere-i saḫt-bīḫ *(263:8). [rabṭ olunacaḳ, -acaḳ]*

rabṭ olunup: *Bağlanmak.*

ḳaraya iki ḳat alat taʿbīr olunur ḥabl-i metīn **rabṭ olunup** ol rīsmānlarıñ birinin üzerinde *(257:26). [rabṭ olunup, -up]*

rabṭ u bend eyledikden: *Bağlamak.*

Ve iki ādemiñ sāʿid-i müsāʿidlerini biri birine naḫl-ı peyvend gibi **rabṭ u bend eyledikden** *(176:11). [rabṭ u bend eyledikden, -dik, -den]*

rabṭ u bendine: *Bağ ve düğüm.*

rabṭ u bendine baʾde'n-naẓar fetḥ u fekki içün ichār-ı ṣadā eylediklerinde *(317:34). [rabṭ u bendine, -i, -n, -e]*

rabṭ u fekk: *Bağlamak.*

gibi miyān-bendi olan iki kemendi sütūna **rabṭ u fekk** ve ḥall ü bend iderek *(362:26). [rabṭ u fekk,]*

rabṭ u ilhāk eyleyüp: *Bağlamak ve iliştirmek.*

rabṭ u ilḥāḳ eyleyüp nevk-i ser-tīzini besān-ı müjgān ḫalīde-i gūşe-i āmāḳ eyledi *(223:6). [rabṭ u ilḥāḳ eyleyüp, -y, -üp]*

rabṭ u ilṣāk olındığı: *Bağlanmak ve bitiştirilmek.*

güẕāşte ve **rabṭ u ilṣāḳ olındığı** maḥallde fülke-i ḫayme gibi bir ṭabla-i muḥkem *(258:18). [rabṭ u ilṣāḳ olındığı, -dığ, -ı]*

rabṭ-ı ribḳa-i ḫıdmet itmegin: *Hizmet ilmiğinin bağı olmak.*

ve silsile-i sülāle-i ʿOṣmāniyāna **rabṭ-ı ribḳa-i ḫıdmet itmegin** cümleden *(182:26). [rabṭ-ı ribḳa-i ḫıdmet itmegin, -meg, -in]*

raʿd: *Ar. Gök gürültüsü.*

Raʿd ile sipihr eyler efġān *(129:5). [raʿd,]*

raʿd u bārān: *Gök gürültüsü ve yağmur.*

raʿd u bārān nümāyān olmuş idi *(311:2). [raʿd u bārān,]*

rādde-i yekūn-ı temmet: *Toplama çizgisinin çekilmesi, bitiş.*

erḳām-ı cemʿiyyet **rādde-i yekūn-ı temmet** keşīde ḳılındığı rūz-ı şevḳ-efrūzda ki *(357:24). [rādde-i yekūn-ı temmet,]*

raʿd-ı āsumān: *Gök gürültüsü.*
1. **raʿd-ı āsumāna** dehşet-āver olup gūş-ı kerrūbiyānı kerr itdikde şehriyār-ı ʿadl-āyīn *(269.3). [raʿd-ı āsumāna, -a]*
2. baḥrīler ġavṭa-ḫor-ı deryā-āteş gāh badaloşḳalar **raʿd-ı āsumān** gibi gürler patlar *(356:11). [raʿd-ı āsumān,]*

raʿd-ı bārīḳ: *Parıldayan gök gürültüsü.*

Sekdirme ṭop atdı **raʿd-ı bārīḳ** *(129:4). [raʿd-ı bārīḳ,]*

raḍiyallāhu ʿanhümā Rabbü'n-Nās: *Allah ondan ve babasından razı olsun.*

bürhānü'l-müctehidīn Ḥażret-i İbni ʿAbbās raḍiyallāhu ʿanhümā Rabbü'n-nās *(190:28). [raḍiyallāhu ʿanhümā Rabbü'n-Nās,]*

raġbet: *Dilemek, istemek.*

Bu eşnāda ne melāʿib ü melāhīye **raġbet** ve ne müdāreke-i esbāb-ı neşāṭa *(325:26). [raġbet,]*

raġbet buyurdılar: *İlgi göstermek.*

ʿazīmet ve deryā şenligi seyrine **raġbet buyurdılar** *(216:31). [raġbet buyurdılar, -dı, -lar]*

raġbet itmeyüp: *İstemek.*

ve āġūş-ı lala vü perestāra **raġbet itmeyüp** piyādece semt-i naḫlistāna ṭoġrı *(143:21). [raġbet itmeyüp, -me, -y, -üp]*

rāġımen li-enfih: *Burnuna inat, hor görülmesine inat.*

Taḳlīd ile **rāġımen li-enfih** *(293:19). [rāġımen li-enfih,]*

rāḥat: *Huzur, mutluluk.*
1. **Rāḥatda** zamāne sāyesinde *(127:15). [rāḥatda, -da]*
2. Devābb ü sütūr şırtında **rāḥat** ve arḳasında ḥużūr itmek maḳdūrı olmayanlar daḫi *(175:14). [rāḥat,]*
3. ʿAhdi **rāḥat** rūzgārıdır ṣafā hengāmıdır *(185:16). [rāḥat,]*

rāḥat döşegi oldı: *Ölünün bir süre yattığı yatak.*

kendüye **rāḥat döşegi oldı** ḳıyās eyleyüp ḥaḳḳā ki cānı ile oynayup can-bāzlıḳ maʿnāsını *(233:1). [rāḥat döşegi oldı, -dı]*

rāḥat u ārām: *Huzur içinde.*

tenāvül-i ṭaʿām ve fekk-i liṣām ve **rāḥat u ārām** ḳol ḳol pā-dāşları ile *(350:8). [rāḥat u ārām,]*

rāḥat-cūy-ı cihāniyān: *(III. Ahmet için) Bütün insanların rahatını, huzurunu isteyen.*

Vaḳtā ki ol ḫudāvend-i cihān **rāḥat-cūy-ı cihāniyān** āb-ı rūy-ı Āl-i ʿOṣmān *(136:5). [rāḥat-cūy-ı cihāniyān,]*

rāḥat-efzā-yı cihān: *(III. Ahmet) Cihana huzur getiren.*

Rāḥat-efzā-yı cihān fitne-zidā-yı devrān *(208:16). [rāḥat-efzā-yı cihān,]*

rāḥatın uçurmuşdur: *Keyfini kaçırmak, rahatını bozmak.*

ṭutuşdurmuş ve tīr-i hevāyī gibi āsumānīleri Neşr-i Ṭāʾiriñ **rāḥatın uçurmuşdur** *(269:23). [rāḥatın uçurmuşdur, -muş, -dur]*

rāḥat-kede oldı: *Rahatlamak, huzur içinde yaşamak.*

Rāḥat-kede oldı mıydı söyle *(127:6). [rāḥat-kede oldı, -dı]*

rāh-ı meʾāle: *Yola düşmek.*

Düş **rāh-ı meʾāle** iz azıtma *(135:3). [rāh-ı meʾāle,]*

rāh-ı temāşāda: *Seyir yolu.*

terānesiyle çalup çaġırup sütūn-ı ḫayme gibi niceleri **rāh-ı temāşāda** be-pā īstāde *(277:3). [rāh-ı temāşāda, -da]*

rāh-ı ʿubūrlarına: *Geçiş yolu.*

Ṣaff-der-ṣaff reh-güẕār ve eşk-i sürūr ile **rāh-ı ʿubūrlarına** rīg-niṣār olan *(370:10). [rāh-ı ʿubūrlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

rāh-ı zevḳ ü ṣafā: *Mutluluk ve eğlence yolu.*

Ṣulanup yine **rāh-ı ẕevḳ ü ṣafā** *(272:9). [rāh-ı ẕevḳ ü ṣafā,]*

rāhib: *Rahip, papaz.*

Ve keẕālik İstanbulda Rūm patriḳi Ermiyā nām **rāhib** ḳıbelinden bir kıṭʿa *(361:17). [rāhib,]*

Raḥmetli Ḥasan faḳīr Burnāz: *Burnaz Hasan Çelebi, Lale Devri'nin ünlü hanende ve bestekarı.*

Raḥmetli Ḥasan faḳīr Burnāz *(293:15). [Raḥmetli Ḥasan faḳīr Burnāz,]*

raḫm-ı māderden: *Ana rahmi.*

olan çenberiñ nīme-i ḫāliyesinden geçüp ikisi birden **raḫm-ı māderden** *(247:5). [raḫm-ı māderden, -den]*

raḫş: *Güzel, gösterişli at.*

Ol şeh-süvār-ı ʿarṣa-i devlet ki **raḫşınıñ** *(154:15). [raḫşınıñ, -ı, -n, -ıñ]*

raḫşān-hilāl-i ʿizz ü baḫt: *(III. Ahmet'in şehzadesi Bayezid için) Büyüklük ve talihin parlak hilali.*

ve nevres-i nihāl-i salṭanat **raḫşān-hilāl-i ʿizz ü baḫt** bāzū-yı iḳbāl-i saʿīd *(140:12). [raḫşān-hilāl-i ʿizz ü baḫt,]*

raḫş-ı ʿArabī-nijād-ı ṣabā-cevlān: *(Hediye) Sabah yeli gibi hafif gidişli, Arap atı.*

ṭarafından bir mükemmel ṭonanmış **raḫş-ı ʿArabī-nijād-ı ṣabā-cevlān** āb-ı cünbiş-i āteşīn-ʿinān *(213:22). [raḫş-ı ʿArabī-nijād-ı ṣabā-cevlān,]*

raḫş-ı bī-naẓīr-i ġazāle-sīmā-yı bād-peymā: *Yel ayaklı, ceylan yüzlü benzersiz at.*

mükemmel ṭonanmış **raḫş-ı bī-naẓīr-i ġazāle-sīmā-yı bād-peymā** ihdā vü itḥāf *(265:13). [raḫş-ı bī-naẓīr-i ġazāle-sīmā-yı bād-peymā,]*

raḫş-ı dil-pesend-i bī-bedel: *Emsalsiz herkesin beğeneceği at.*

ḫāṭır-ḫᵛāhım üzere mükemmel **raḫş-ı dil-pesend-i bī-bedel** iḥsānına *(261:22). [raḫş-ı dil-pesend-i bī-bedel,]*

raḥş-ı ferruḥ-baḫş: *Uğurlu at.*

ile ārāste ve zīn-pūş-ı girān-miḳdār-ı zerrīn-nuḳūş ile pīrāste bir reʾs **raḫş-ı ferruḫ-baḫş** *(353:14). [raḫş-ı ferruḫ-baḫş,]*

raḥş-ı hoş-sīmā: *Şirin çehreli at.*

ṭarafından kezālik ṭonanmış bir **raḫş-ı ḫoş-sīmā** *(287:30). [raḫş-ı ḫoş-sīmā,]*

raḫş-ı ḫurşīd-dıraḫş: *(Hediye) Güneş gibi ışıldayan at.*
1. ḳıbelinden daḫi bir ṭonanmış **raḫş-ı ḫurşīd-dıraḫş** ve on sekiz ṭāḳa *(214:2). [raḫş-ı ḫurşīd-dıraḫş,]*
2. **raḫş-ı ḫurşīd-dıraḫş** ile daḫi manẓūme-i kerem-i veliyyü'n-niʿāmı müstezād ḳılaydım *(261:12). [raḫş-ı ḫurşīd-dıraḫş,]*

raḫş-ı meẕkūruñ: *Söz konusu, padişaha hediye edilen at.*

Ḥācet-i meşşāṭa nīst rūy-ı dil-ārām-rā feḥvāsınca **raḫş-ı meẕkūruñ** raḫt u bisāṭını *(343:31). [raḫş-ı meẕkūruñ, -uñ]*

raḫş-ı mücevher-rahta: *Koşumu değerli taşlarla bezenmiş at.*

Mışrāʿ Ol şāh u şeh-zāde-i ʿālī-baḫt bir **raḫş-ı mücevher-raḫta** süvār olmuş idi ki *(369:11). [raḫş-ı mücevher-raḫta, -a]*

raḫş-ı murāda: *Dilek atı.*

ki mışrāʿ Ayaġı yer mi baṣar **raḫş-ı murāda** bineniñ müʾeddāsınca *(344:4). [raḫş-ı murāda, -a]*

raḫş-ı müzerkeş-raḫt-ı bī-naẓīr: *(Hediye edilen at) Benzersiz, sırma işlemeli koşumlu at.*

ḫālā ḳapudān-ı deryā Süleymān Paşa ḥażretleri ḳıbelinden bir ṭonanmış **raḫş-ı müzerkeş-raḫt-ı bī-naẓīr** *(226:8). [raḫş-ı müzerkeş-raḫt-ı bī-naẓīr,]*

raḫş-ı müzerkeş-raht-ı sīmīn-rikāb: *Gümüş üzengili, koşumu altın işlemeli at.*

raḫş-ı müzerkeş-raḫt-ı sīmīn-rikāb merbūṭ-ı ışṭabl-ı şehriyār-ı mālikü'r-rikāb ḳılınup *(200:22). [raḫş-ı müzerkeş-raḫt-ı sīmīn-rikāb,]*

raḫş-ı pür-zīb ü zeyn: *Süsle ve güzellikle dolu at.*

bir **raḫş-ı pür-zīb ü zeyn** keşīde-i ışṭabl-ı ḫāṣṣü'l-ḫāṣṣ-ı sulṭānī ve nūr-ı naẕar-ı ḳabūl-i ḫāḳānī *(214:10). [raḫş-ı pür-zīb ü zeyn,]*

raḫş-ı raḳḳāṣāne-cevelān-ı Mışrī: *Mısır cinsi, rakkasça salınan at.*

raḫş-ı raḳḳāṣāne-cevelān-ı Mışrī ve cenāʾib-i necāʾib-i Burāḳī-menāḳıblarından *(199:9). [raḫş-ı raḳḳāṣāne-cevelān-ı Mışrī,]*

raḫş-ı rān-ı meydān-ı nigāh olanlar: *Alanda bulunan ata binen kişilere bakmak.*

bir miḳdār dūrdan **raḫş-ı rān-ı meydān-ı nigāh olanlar** fi'l-ḥaḳīḳa *(157:28). [raḫş-ı rān-ı meydān-ı nigāh olanlar, -an, -lar]*

raḫş-ı ṣabāḥu'l-ḥayr-pīşānī: *Alnı akıtmalı, beyaz lekeli at.*

zīn-pūş-ı girān-miḳdār-ı zer-nigār ile pīrāste bir bir **raḫş-ı ṣabāḥu'l-ḫayr-pīşānī** *(321:9). [raḫş-ı ṣabāḥu'l-ḫayr-pīşānī,]*

raḫş-ı sabā-seyr: *Sabah esintisi gibi esen at.*

bir **raḫş-ı ṣabā-seyr** ki pīşānī-i nūrānīsine tebāşīr-i seḥer-i iḳbāl ṣabāḥü'l-ḫayr olsa *(170:12). [raḫş-ı ṣabā-seyr,]*

raḫş-ı ṣafā-baḫş-ı bī-naẕīr: *Benzersiz, hayranlık veren at.*

raḫş-ı ṣafā-baḫş-ı bī-naẕīr ve bir reʾs bār-gīr ki her biriniñ hilāl-i āsumān zīni ve *(165:15). [raḫş-ı ṣafā-baḫş-ı bī-naẕīr,]*

raḫş-ı şāhāne-reftār: *Görkemli yürüyen at.*

ḥażretleri daḥi beş on ḫaṭve yerden istiḳbāl itdikde ol **raḫş-ı şāhāne-reftār** *(216:14). [raḫş-ı şāhāne-reftār,]*

raḫş-ı sebük-seyr: *Yel gidişli at.*

raḫş-ı sebük-seyr mużāmmer-i gül ü veḥalden taṭhīr olunmuş bir sāʿat mikdārı *(359:30). [raḫş-ı sebük-seyr,]*

raḫş-ı sebük-tāz-ı nāzük-cevlān: *İnce salınışlı, tez gidişli at.*

raḫş-ı sebük-tāz-ı nāzük-cevlān ki raḳṣ u cilvede müşaʿbid-i Mışrīye şīve-āmūz olmaġa *(200:14). [raḫş-ı sebük-tāz-ı nāzük-cevlān,]*

raḫş-ı zebūn-ı nā-tüvān: *Güçsüz, takatsiz at.*

kendüye rām iden fürsānü'l-ḫayl-i meydān-ı şehāmet bir **raḫş-ı zebūn-ı nā-tüvān** *(205:25). [raḫş-ı zebūn-ı nā-tüvān,]*

raḫş-ı zerrīn-raht-ı müzerkeş-bisāṭ-ı nāzük-reftār: *Nazik yürüyüşlü, eyer örtüsü sırma işlemeli at.*

raḫş-ı zerrīn-raḫt-ı müzerkeş-bisāṭ-ı nāzük-reftār ve iki ṭonluḳ ʿacemī ve üç *(340:28). [raḫş-ı zerrīn-raḫt-ı müzerkeş-bisāṭ-ı nāzük-reftār,]*

raḥş-ı zerrīn-rikāb: *Altın üzengisi bulunan at.*

raḫt-ı ḥammām ve bir ṭonanmış **raḫş-ı zerrīn-rikāb** idi mışrāʿ *(167:14). [raḫş-ı zerrīn-rikāb,]*

raḥş-rān-ı feżā-yı pehnā-yı şān u şevket: *(III. Ahmet) Şan ve şevketin uçsuz bucaksız kırında at süren.*

rāyiż-i eşheb-i iḳbāl ü saʿādet ve **raḫş-rān-ı feżā-yı pehnā-yı şān u şevket** pādişāh-ı ʿadālet-penāh *(357:32). [raḫş-rān-ı feżā-yı pehnā-yı şān u şevket,]*

raḥş-rān-ı hırām oldılar: *At sürmek.*

pādişāh-ı İslām edā-yı ṣalāt-ı vuṣṭāya ḳıyām ve sāḥil-serāy-ı tersāneye **raḫş-rān-ı ḫırām oldılar** *(201:4). [raḫş-rān-ı ḫırām oldılar, -dı, -lar]*

raḥş-rānī olurdı: *At sürmek.*

Ḫāmeyle **olurdı raḫş-rānī** *(130:19). [raḫş-rānī olurdı, -ur, -dı]*

raḫt: *Mal varlığı.*

Maḳbūlüñ olmaz ise eger **raḫtım** atıvir *(343:26). [raḫtım, -ım]*

raht: *1) Mal varlığı, koşum takımı.*

ʿArż eyledim rikābıña **raḫtı** ile bir at *(343:25). [raḫtı, -ı]*

raht: *Koşum takımı.*
1. vāreste-i ḫālecān-ı istiġnādır Ve bir reʾs mükemmel **raḫt** ve *(170:10). [raḫt,]*
2. naʿl-i sīmīn-i pāy-ı nezāket-kirdārı nümūdār-ı bedr-i āsumān **raḫtına** Ş̧üreyyā sīne-bend *(369:17). [raḫtına, -ı, -n, -a]*

raht u bisātı *Kuşam ve örtü.*
1. daḫi iki ʿaded esb-i Türkmānī nigāh-ı iltifāt-ı mülūkāneye erzānī ve **raḫt u bisāṭları** *(199:10). [raḫt u bisāṭları, -lar, -ı]*
2. deyu cevāb virdigim ṭabʿ-ı āṣaf-ı deryā-kefe ḫoş gelüp bu ḳullarına bir **raḫt u bisāṭı** *(261:21). [raḫt u bisāṭı, -ı]*
3. Ḥācet-i meşş̧āṭa nīst rūy-ı dil-ārām-rā feḥvāsınca raḫş-ı meẕkūruñ **raḫt u bisāṭını** *(343:31). [raḫt u bisāṭını, -ı, -n, -ı]*

raht-ı çerkesī: *Çerkeş işi koşum.*

Lāyıḳ ki kehkeşān ola bir **raḫt-ı Çerkesī** *(200:6). [raḫt-ı çerkesī,]*

raht-ı dīvān: *Divan donanımlı at.*

selīmī ve nīmtene kürk ve ḳaṭīfe şalvār ve çerkesī filār ve **raḫt-ı dīvān** ve sāʾir *(364:36). [raḫt-ı dīvān,]*

raḥt-ı ḥammām: *Hamam takımı.*
1. muraṣṣaʿ ḫançer-i zerrīn-niyām ve bir mükemmel ü muraṣṣaʿ u müzerkeş **raḫt-ı ḥammām** *(167:3). [raḫt-ı ḥammām,]*
2. **raḫt-ı ḥammām** ve bir ṭonanmış raḫş-ı zerrīn-rikāb idi mışrāʿ *(167:14). [raḫt-ı ḥammām,]*

raht-ı ḥammām-ı zer-kār: *Altın işlemeli hamam takımı.*

bir mükemmel dü-ḫāvī-i ḫünkārī **raḫt-ı ḥammām-ı zer-kār** ki miṣli nā-dīde ve *(166:17). [raḫt-ı ḥammām-ı zer-kār,]*

raht-ı zerrīn ü rikāb-ı sīmīn: *Altın koşum ve gümüş üzengi.*

ve **raḫt-ı zerrīn ü rikāb-ı sīmīn** ile ārāste ve zer-dūz zīn-pūş u sīm-zīn *(167:4). [raḫt-ı zerrīn ü rikāb-ı sīmīn,]*

raḳam-keş-i ḥaṭṭ-ı āzādī olursa: *Kurtuluş satırını yazmak.*

ṣaḥīfe-i ʿarż-ı ḥālime **raḳam-keş-i ḫaṭṭ-ı āzādī olursa** ışkara tekellüfi olmadın ve *(242:30). [raḳam-keş-i ḫaṭṭ-ı āzādī olursa, -ur, -sa]*

raḳam-keş-i ṣaḥīfe-i eşer: *Eserin sayfalarının yazarı.*

raḳam-keş-i ṣaḥīfe-i eşer yaʿnī ʿabd-i kem-teriñ hem-seng-i ḳıtʿa-i elmās olan bu *(234:24). [raḳam-keş-i ṣaḥīfe-i eşer,]*

raḳam-zen-i ṣaḥāʾif-i faẕīlet-mendi: *(Feyzi Mehmed Efendi) Faziletli sayfaları yazan.*

Süleymāniye müderrisleri ve **raḳam-zen-i ṣaḥāʾif-i faẕīlet-mendi** *(201:23). [raḳam-zen-i ṣaḥāʾif-i faẕīlet-mendi, -i]*

raḳīb: *Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.*

Yāre çatmış kām alup cāmın çeküp içmiş **raḳīb** *(297:11). [raḳīb,]*

raḳīb: *Binici, binen.*

üzere cevlān ider esb-i sebük-ʿināna **rākib** ve piyādeleri mışrāʿ Billāh bu *(335:6). [rākib,]*

rakīb: *Belalı dost.*

Bir miyāncı **raḳībi** var ammā *(300:8). [raḳībi, -i]*

rākib olmadın: *(Omuz için) Binmek.*

ve temāşāsına kemāl-i ḫᵛāhiş ḳoyup ʿArab henüz düş-ı refīḳine **rākib olmadın** *(175:12). [rākib olmadın, -ma, -dın]*

rākib olup: *Binmek.*

Baʿdehū fīl ḳadar bir ʿArab menākibine **rākib olup** ayaḳlarını mezbūruñ *(209:37). [rākib olup, -up]*

rākiben: *Atlı olarak.*
1. eṣvāb-ı dīvānīleri ile ordularından **rākiben** müsāfir otaġına nüzūl ve *(248:5). [rākiben,]*
2. tersāne ketḫudāsı Mūsā Paşa selīmī ve erkān kürki ile **rākiben** ve işrlerince *(367:6). [rākiben,]*

rākib-i esb-i tünd-ʿinān oldılar: *Söz dinlemeyen atlara binmek.*

revān ve baʿdehū **rākib-i esb-i tünd-ʿinān oldılar** *(366:15). [rākib-i esb-i tünd-ʿinān oldılar, -dı, -lar]*

rākib-i eşheb-i rūz oldukda: *(Güneş) Kır ata binmek.*

rākib-i eşheb-i rūz olduḳda seḥāb-ı āsumān ṭulumcıyān-ı ḳırābe-keş-i çāpük-cevlān *(272:5). [rākib-i eşheb-i rūz olduḳda, -duḳda]*

rākib-i gerdūne-i gerdūn-naẕīr olup: *Gökyüzüne benzer bir arabaya binmek.*

sāḥasından **rākib-i gerdūne-i gerdūn-naẕīr olup** bedr-i münīr-i felek-mesīr gibi *(145:10). [rākib-i gerdūne-i gerdūn-naẕīr olup, -up]*

rākib-i raḫş-ı berḳ-reftār: *Şimşek gibi hareket eden ata binmek.*

dervāzesinden sürūş-ı Burāḳ-süvār gibi **rākib-i raḫş-ı berḳ-reftār** ve āş-pezān *(145:7). [rākib-i raḫş-ı berḳ-reftār,]*

rākib-i semend-i ʿālem-pesend-i iḳbāl: *Herkesin mutluluk duyacağı ata binmek.*

rākib-i semend-i ʿālem-pesend-i iḳbāl ve sarāy-ı ʿālīlerine revnaḳ-baḫş-ı fer ü iclāl oldılar *(375:18). [rākib-i semend-i ʿālem-pesend-i iḳbāl,]*

rākib-i semend-i saʿādet-mend-i ʿālem-pesend itmekle: *(Görenin) beğeneceği güzellikte bir ata bindirmek.*

niçün bize işʿār itmediñ ki seni **rākib-i semend-i saʿādet-mend-i ʿālem-pesend itmekle** *(261:8). [rākib-i semend-i saʿādet-mend-i ʿālem-pesend itmekle, -mek, -le]*

rākibleriniñ libāsları: *Araba binicilerinin elbiseleri.*

eṭrāfa şuʿle-feşān olup ve **rākibleriniñ** daḫi **libāsları** penbe-i nev-ẓuhūr-ı siyeh-reng-i bārūt *(263:29). [rākibleriniñ libāsları,]*

Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa: *Merzifonlu Kara Mustafa Paşanın oğlu Ali Paşa (1700-1722 yılları arasında devletin çeşitli ve önemli kademelerinde görev yapmıştır. II. Mustafa'nın kızı Safiye Sultan ile evlenmiştir.).*
1. **Raḳḳa vālīsi** saʿādetlü ʿ**Alī Paşa** ve Marʿaş vālīsi silāḥ-dār-ı sābıḳ İbrāhīm Paşa *(218:17). [Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa,]*
2. Nā-gāh ṣadr-ı ʿālī-ḳadr ḥażretleri **Raḳḳa vālīsi** saʿādetlü ʿ**Alī Paşa** ve *(222:4). [Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa,]*
3. eʿāẓım-ı vüzerā-yı kirāmdan daḫi **Raḳḳa vālīsi** ʿ**Alī Paşa** ve *(230:31). [Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa,]*
4. gūşe-nişīn-i mesned-gāh-ı ḥaşmet olmaları ile **Raḳḳa vālīsi** saʿādetlü vezīr-i mükerrem ʿ**Alī Paşa** *(251:17). [Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa,]*
5. baʿdehū **Raḳḳa vālīsi** saʿādetlü ʿ**Alī Paşa** ve saʿādetlü tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa *(266:32). [Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa,]*
6. mücālis ve cānib-i yesārlarında **Raḳḳa vālīsi** vezīr-i mükerrem ʿ**Alī Paşa** ve *(286:26). [Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa,]*

7. ḥażretleri ṣadr-ı meclis ve **Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa** ḥażretleri ve defter-dār efendi *(319:26). [Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa,]*
8. sāye-bān-ı temāşāyı tenvīr ve çeşm-i ārzū-yı erbāb-ı āmāli ḳarīr buyurup **Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa** *(326:27). [Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa,]*
9. Süfre-i ūlāda **Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa** ve nişāncı paşa ḥażretleri *(338:19). [Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa,]*
10. ḥażretleri ile **Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa** ḥażretleri yüridiler ʿOs̱mān Paşa *(368:23). [Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa,]*
11. çuḳaya ḳaplu ferāce kürk ve Muṣul vālīsi ʿOs̱mān Paşa ve **Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa** *(374:27). [Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa,]*

Rakka vālīsi Ḳara Muṣṭafā Paşa-zāde: *1676-1683 yılları arasında Osmanlıda sadrazamlık görevinde bulunmuş. Merzifonlu Kara Mustafa Paşa olarak da bilinen devlet adamı.*

ile müfāḫir ü mübāhī vezīr-i ibnü'l-vezīr **Raḳka vālīsi Ḳara Muṣṭafā Paşa-zāde** *(141:5). [Raḳka vālīsi Ḳara Muṣṭafā Paşa-zāde,]*

Rakka vālīsi Ḳara Muṣṭafā Paşa-zāde ʿAlī Paşa: *Rakka Valisi, Merzifonlu Kara Mustafa Paşanın oğlu Ali Paşa (1700-1722 yılları arasında devletin çeşitli ve önemli kademelerinde görev yapmıştır. II. Mustafa'nın kızı Safiye Sultan ile evlenmiştir.).*

ṣudūr-ı vüzerā-yı maʿālī-maḥṣūrdan **Raḳḳa vālīsi Ḳara Muṣṭafā Paşa-zāde** saʿādetlü ʿ**Alī Paşa** *(340:12). [Raḳḳa vālīsi Ḳara Muṣṭafā Paşa-zāde ʿAlī Paşa,]*

Rakka vālīsi Ḳara Muṣṭafā Paşa-zāde Vezīr ʿAlī Paşa: *Merzifonlu Kara Mustafa Paşanın oğlu Ali Paşa (1700-1722 yılları arasında devletin çeşitli ve önemli kademelerinde görev yapmıştır. II. Mustafa'nın kızı Safiye Sultan ile evlenmiştir.).*

medʿuvv olan vüzerā-yı ʿiẓāmdan **Raḳḳa vālīsi saʿādetlü Ḳara Muṣṭafā Paşa-zāde vezīr ʿAlī Paşa** *(206:13). [Raḳḳa vālīsi Ḳara Muṣṭafā Paşa-zāde Vezīr ʿalī Paşa,]*

Raḳḳa vālīsi olup: *(Ali Paşa) Rakka valiliği görevini yerine getirme.*

Bu eṣnāda ḥālā **Raḳḳa vālīsi olup** dāmād-ı muḥterem-i āṣafī tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa *(206:10). [Raḳḳa vālīsi olup, -up]*

rakkāṣ: *Dans eden, oynayan kişi.*
1. luʿbet-bāzları hüner-perdāz ve **raḳḳāṣları** dest-efşān u cilve-sāz olmaḳ şerāʾiṭi *(234:5). [raḳḳāṣları, -lar, -ı]*
2. **raḳḳāṣlar** daḫi bi'l-iltizām ol cānibde merbūṭ oldıġı ṣırıḳ ile cevlān u ḫırām iderler *(258:25). [raḳḳāṣlar, -lar]*
3. ḥareketleri ṣırıḳlara merbūṭ u mevḳūf olan **raḳḳāṣlar** daḫi ol semte yedilür gider *(258:32). [raḳḳāṣlar, -lar]*
4. idi Kebīr alat yanında ol rīsmān mānende-i nā-peydā olmaġla kebīr alat ḥareket itmeksizin **raḳḳāṣlar** gāh vicāhen ve gāh ḳıçın ḳıçın revişlerin seyrān idenler mücerred ṣırıḳlara *(258:33). [raḳḳāṣlar, -lar]*
5. istīfā-yı ṭabʿ-ı hümāyūna ıṭṭılāʿları ḥāṣıl olduḳda **raḳḳāṣlar** cāme-i şevḳ u neşāṭı *(259:2). [raḳḳāṣlar, -lar]*
6. çengīler dāʾireler ve **raḳḳāṣlar** çār-pāreler ile āheng-i sāz ve *(264:15). [raḳḳāṣlar, -lar]*
7. ve ḳālıb-ı bī-cān iken z̄ī-rūḥdan ziyāde ve **raḳḳāṣlardan** efzūn şöyle *(279:1). [raḳḳāṣlardan, -lar, -dan]*
8. ḥużūr-ı hümāyūnda **raḳḳāṣlar** günā-gūn bāzīler ile feyż-i neşāṭ *(289:29). [raḳḳāṣlar, -lar]*

raḳḳāṣān: *Dansçılar.*
1. **raḳḳāṣān** ve ṭās-bāzān ve sāʾir müşaʿbidān u luʿbet-bāzān ber-minvāl-i sābıḳ *(222:8). [raḳḳāṣān,]*
2. Berren ve baḥren **raḳḳāṣān** ve mehter-ḫāneler velvele-endāz-ı zemīn ü āsumān olup *(256:27). [raḳḳāṣān,]*

raḳḳāṣān u mehterāna: *Rakkaslar ve mızıka takımı.*

āteş-bāzān ve levendāna ve sāʾir erbāb-ı ḥācāta ve **raḳḳāṣān u mehterāna** ve *(289:19). [raḳḳāṣān u mehterāna, -a]*

raḳḳāṣān u resen-bāzān: *Rakkaslar ve ip cambazları.*

Raḳḳāṣān u resen-bāzān ṭayy-ı bisāṭ ve baḫşiş-i vekīl-i salṭanat ile anlar *(233:5). [raḳḳāṣān u resen-bāzān,]*

raḳḳāṣān u resen-bāzānıñ temāşāsına: *Rakkas ve ip cambazlarının gösterileri.*

Bu eṣnāda **raḳḳāṣān u resen-bāzānıñ temāşāsına** otaġ-ı hümāyūn dervāzeleri *(232:20). [raḳḳāṣān u resen-bāzānıñ temāşāsına, -n, -a]*

raḳḳāṣān-ı āteşīn-ʿiẕār-ı bī-direng: *Yerinde duramayan ateş yanaklı rakkaslar.*

raḳḳāṣān-ı āteşīn-ʿiẕār-ı bī-direng āġāze-i söz ü sāz ve her zebān-ı zebāne-i fişeng-i āsumānīyi *(202:18). [raḳḳāṣān-ı āteşīn-ʿiẕār-ı bī-direng,]*

rakkāṣān-ı çāpük-bāz: *Kıvıra kıvıra oynayan rakkaslar.*

raḳḳāṣān-ı çāpük-bāz ve çengiyān-ı ʿişve-perdāzlar ile eṣnāf-ı sālifeden mümtāz olup *(283:18). [raḳḳāṣān-ı çāpük-bāz,]*

rakkāṣān-ı çāpük-cevlān: *Oynak, çabuk hareket eden rakkaslar.*

her biri mükemmel mehter-ḫāne ve **raḳḳāṣān-ı çāpük-cevlān** āġāz-ı luʿbet-i terāne *(239:8). [raḳḳāṣān-ı çāpük-cevlān,]*

raḳḳāṣān-ı ġazālāne-cevlān: *Ceylan gibi gezinen rakkaslar.*

miyānesinde **raḳḳāṣān-ı ġazālāne-cevlān** şīve-i gūnā-gūn ile cilve-fürūş olup *(203:24). [raḳḳāṣān-ı ġazālāne-cevlān,]*

raḳḳāṣān-ı ġazālāne-ḫırām: *Ceylan gidişli rakkaslar.*

nice heyākil-i ġarībe ve ṣuver-i ʿacībe ve **raḳḳāṣān-ı ġazālāne-ḫırām** *(253:3). [raḳḳāṣān-ı ġazālāne-ḫırām,]*

rakkāsān-ı hātır-güşā: *Gönül açıcı rakkaslar.*

ile'l-ʿışā **raḳḳāsān-ı ḫāṭır-güşā** cilve-rīz-i āġūş-ı temāşā oldılar *(196:7). [raḳḳāsān-ı ḫāṭır-güşā,]*

rakkāsān-ı hātır-güşā: *Gönül açan rakkaslar.*

altı ʿaded masḫara vü muḳallid Aʿcām ṣūretinde **raḳḳāṣān-ı ḫāṭır-güşā** iḫtirāʿ eylemişler *(242:5). [raḳḳāṣān-ı ḫāṭır-güşā,]*

rakkāṣān-ı ʿişve-perdāz: *Oynak rakkaslar.*

bend ile żabṭ u ilḥāḳ olunmuş ve **raḳḳāṣān-ı ʿişve-perdāz** ber-hevā pervāza *(258:19). [raḳḳāṣān-ı ʿişve-perdāz,]*

raḳḳāṣān-ı meẕkūre: *Sözü edilen rakkaslar.*

Gerdūne-i mezbūre ve **raḳḳāṣān-ı meẕkūre** rīsmān üzere germ-tāzī ve ʿarż-ı ʿişve-bāzī itdikde *(259:8). [raḳḳāṣān-ı meẕkūre,]*

rakkāṣān-ı nāzük-cevlānları: *İnce, salınışlı rakkaslar.*

Raḳḳāṣān-ı nāzük-cevlānları ḥabāb-ı cūy-ı billūr-ı sāḳ-ı pür-nūrları olan *(277:8). [raḳḳāṣān-ı nāzük-cevlānları, -lar, -ı]*

raḳḳāsān-ı sīmāb-endām: *Cıva gibi oynak vücutlu rakkaslar.*

raḳḳāsān-ı sīmāb-endām rübāyende-i ārām-ı erbāb-ı temāşā olaraḳ naẓar-gāh-ı şehriyārīden *(220:8). [raḳḳāsān-ı sīmāb-endām,]*

rakkāṣān-ı sīm-āb-sürīn: *Cıva gibi oynak kalçalı rakkaslar.*

mevc-engīz-i çīn-i istinkāf olmaġın **raḳḳāṣān-ı sīm-āb-sürīn** şāyeste-i nigāh-ı iltifāt itmeleriyle *(352:2). [raḳḳāṣān-ı sīm-āb-sürīn,]*

rakkāṣ-beçegān: *Rakkas çocuklar.*
1. gūyā ḳabā-yı nārencī ile cilve-zenān **raḳḳāṣ-beçegāna** dönüp *(263:34). [raḳḳāṣ-beçegāna, -a]*
2. **raḳḳāṣ-beçegānı** dest-ber-dest ayaḳ uṣūli ile Bāġçevānoġlı ve Ḫalīl ve Edirne Ḳolı *(294:11). [raḳḳāṣ-beçegānı, -ı]*

raḳḳāṣ-beçegān-ı ġazālāne-cevlān: *Ceylan gibi hareket eden rakkas çocuklar.*

ġulġule-endāz-ı dāʾire-i encümen-i sürūr olup nice **raḳḳāṣ-beçegān-ı ġazālāne-cevlān** *(231:25). [raḳḳāṣ-beçegān-ı ġazālāne-cevlān,]*

raḳḳāṣ-beçegān-ı ḫurşīd-dıraḫşān-ı nāzük-cevlān: *Nazik yürüyüşlü, güneş gibi parlak yüzlü çocuklar.*

raḳḳāṣ-beçegān-ı ḫurşīd-dıraḫşān-ı nāzük-cevlān dest-efşān u sürīn-cünbān olup *(254:24). [raḳḳāṣ-beçegān-ı ḫurşīd-dıraḫşān-ı nāzük-cevlān,]*

raḳḳāṣ-beçegān-ı nāzük-cevlān: *Nazik salınışlı rakkas çocuklar.*

idi ki **raḳḳāṣ-beçegān-ı nāzük-cevlān** bālāda olan şülüş-ı sütūnı kemend-i saḫt-peyvend *(258:21). [raḳḳāṣ-beçegān-ı nāzük-cevlān,]*

raḳḳāṣ-beçegān-ı şūh-endāmıñ ser-bülend ü mümtāzı: *Şuh boylu rakkas çocukların seçkinleri ve önemlileri.*

raḳḳāṣ-beçegān-ı şūḫ-endāmıñ nice ser-bülend ü mümtāzı *(309:39). [raḳḳāṣ-beçegān-ı şūḫ-endāmıñ ser-bülend ü mümtāzı,]*

rakkāṣ-beçegān-ı tāze-ẓuhūrlar: *Genç, rakkas çocuklar.*

raḳḳāṣ-beçegān-ı tāze-ẓuhūrlar ile tezyīn-i ḥadīḳa-i sūr ve tertīb-i üşkūfe-zār-ı sürūr eyledigi *(276:21). [raḳḳāṣ-beçegān-ı tāze-ẓuhūrlar, -lar]*

rakkāṣ-heyʾet: *Rakkas görünümlü.*

ve altı ʿaded **raḳḳāṣ-heyʾet** dāʾire-der-kef dil-fırīb ṣūretler ibdāʿ eylemişler ki *(157:13). [raḳḳāṣ-heyʾet,]*

rakkāṣ-ı bāzī-künān olurdı: *Oynayan rakkas gibi olmak.*

kimi def-zenān ve kimi **raḳḳāṣ-ı bāzī-künān olurdı** Ḥaḳḳ bu kim *(157:16). [raḳḳāṣ-ı bāzī-künān olurdı, -ur, -dı]*

raḳḳāṣ-ı çār-pāre-bāz: *Çalpara ile oynayan dansçı.*

ile oynar **raḳḳāṣ-ı çār-pāre-bāz** ve çenberden geçen ʿArab-ı Mıṣrīye *(165:20). [raḳḳāṣ-ı çār-pāre-bāz,]*

raḳḳāṣ-ı cilve-sāzı: *Cilveli rakkas, hareket eden dansçı.*

naġme-i çār-gāh-ı çār-yeki çalmaġa sāz-kār ve **raḳḳāṣ-ı cilve-sāzı** sāʿat başına çarḫ urup *(163:2). [raḳḳāṣ-ı cilve-sāzı, -ı]*

raḳḳāṣ-ı dilber-i raʿnā: *Güzel, gönül götüren dansçılar.*

Nice **raḳḳāṣ-ı dilber-i raʿnā** *(174:26). [raḳḳāṣ-ı dilber-i raʿnā,]*

rakkās-ı felek: *Feleğin rakkası, Venüs.*

raḳkās-ı felek al eteklik ile devr uṣūlinde gerdiş-i şevḳe āġāz ve muṭrib-i sāz-nüvāz-ı Nāhid *(221:20). [raḳkās-ı felek,]*

rakḳāṣ-ı nāzük-sürīn-i şūḫ-endām u ṭurfe-ḥırām: *(Hediye at için) Güzel endamlı, ince butlu ve değişik salınışlı rakkas.*

raḳḳāṣ-ı nāzük-sürīn-i şūḫ-endām u ṭurfe-ḫırām idi *(167:6). [raḳḳāṣ-ı nāzük-sürīn-i şūḫ-endām u ṭurfe-ḫırām,]*

raḳḳāṣ-ı ṣāʿat: *Saat rakkası, kadran.*
1. ʿaraba sāʾir olduḳça **raḳḳāṣ-ı ṣāʿat** gibi ol ṣūretler yemīn ü yesāra dest-efṣān-ı cevlān olup *(157:15). [raḳḳāṣ-ı ṣāʿat,]*
2. ḳulūb-ı temāşāyiyān sevdā-yı viṣāl ile **raḳḳāṣ-ı sāʾat** gibi esīr-i ḫafaḳān olup şiʿr *(174:25). [raḳḳāṣ-ı sāʾat,]*

raḳṣ: *Dans, oyun.*
1. cüst ü çālāk **raḳṣlar** ile seng-endāz-ı şīşe-i idrāk oldıġından māʿadā bir *(176:9). [raḳṣlar,]*
2. temāyül ü şitāb ile **raḳṣ** ve cilve-i bī-ḳıyās eyleyüp ḫalḳı ḥayrān u ser-gerdān eyledi *(335:15). [raḳṣ,]*

raḳṣ eyler: *Oynamak, dans etmek.*

raḳṣ eyler idi Her biri bī-ʿaded şenlikler ile güẕār eyleyüp *(203:6). [raḳṣ eyler, -r]*

raḳṣ iderek: *Dans etmek.*
1. cüvān-ı tāze-rū ve bir duḫter-i nāzük-ḫū **raḳṣ iderek** güẕār ve bu eṣnāda ḥasbe'l-ʿāde *(241:24). [raḳṣ iderek, -erek]*
2. başında bir ṭabla ile **raḳṣ iderek** ʿarż-ı şeṭāret ve biri ṣaġīr ve ikisi *(336:14). [raḳṣ iderek, -erek]*

raḳṣ oġlanı: *Çengi.*

ve her bir **raḳṣ oġlanı** āhū-yı deşt-i Ḳıpçaḳ gibi gerdiş-i ġazālāne *(255:8). [raḳṣ oġlanı,]*

raḳs u cilve: *Oynamak ve kırıtmak.*
1. raḳṣ u cilve ile temāṣāyiyānı medhūṣ eyledi *(175.37). [raḳṣ u cilve,]*
2. meşk-i lerziş eyler mevc girdāb-ı sürīninden ḫurde-reftār ile **raḳṣ u cilveye** *(174:16). [raḳṣ u cilveye, -y, -e]*
3. raḳṣ u cilve ile temāyül-i cānibeyn eyler idi *(246:35). [raḳṣ u cilve,]*
4. mütemāṣil ve **raḳṣ u cilvede** Zühre-i zehrā-yı āsumān-pīrāya *(258:28). [raḳṣ u cilvede, -de]*
5. ile nihānī çekildigini derk itmeyüp bu ḫāletle ip üstinde **raḳs u cilvelerine** *(258:35). [raḳs u cilvelerine, -ler, -i, -n, -e]*

raḳs u cilve vü şevḳ-engīzden: *Raks edip dolanmak, ilgiyle izlenmek.*

içlerinden bir kimse başında bir mīnā-yı kebīr-i leb-rīz ile **raḳṣ u cilve vü şevḳ-engīzden** *(334:22). [raḳṣ u cilve vü şevḳ-engīzden, -den]*

raḳṣ u cilvede: *(Hediye edilen at) Salınış ve oynayış.*

raḫş-ı sebük-tāz-ı nāzük-cevlān ki **raḳṣ u cilvede** müṣaʿbid-i Mıṣrīye şīve-āmūz olmaġa *(200:14). [raḳṣ u cilvede, -de]*

raḳṣ u perendeleri: *Değişik hareketlerde bulunup taklalar atmak.*

mertebe **raḳṣ u perendeleri** icrā ve pāy-ı pergār-sīmāların *(246:8). [raḳṣ u perendeleri, -ler, -i]*

raḳs u semāʿ u hırām: *Döne, oynaya gezinmek.*

diʿāme gibi iḳāme eyledigi bār-ı girānı ʿimāme yerine ṣaymayup **raḳṣ u semāʿ u ḫırām** *(158:9). [raḳṣ u semāʿ u ḫırām,]*

raḳs u şīve: *Salınış ve kırıtış.*

üzere nihāde iken göz göre nice görülmemiş **raḳṣ u şīve** ile cilve-rīz oldı *(210:9). [raḳṣ u şīve,]*

raḳṣa getürüp: *Oynatmak.*

Biz de **raḳṣa getürüp** ṭıfl-ı dil-i ḫandānı *(245:22). [raḳṣa getürüp, -üp]*

raḳṣān: *Dans eden, oynayan.*
1. **raḳṣān** ve hem-dest-i yek-dīger nice perī-veşān-ı perçem-perīşān mıṣrāʿ Ki *(174:15). [raḳṣān,]*
2. iki şemşīr ile resen üzere **raḳṣān** ve nice bāzīçe-i nā-dīde ile germ-cevlān olduḳdan *(259:18). [raḳṣān,]*

raḳṣān: *Kıvıra kıvıra oynamak.*

çıḳarup ve sütūnı başı üzerine alup üstādı zemīnde **raḳṣān** ve şākirdi *(175:30). [raḳṣān,]*

raḳṣān ider: *Dans etmek.*

ile **raḳṣān ider** idi *(254:31). [raḳṣān ider, -er]*

raḳṣān u dest-efṣān: *Oynamak ve el çırpmak.*

beste eylemiş ki ʿālemi **raḳṣān u dest-efṣān** ve naḳş-bendān-ı kār-gāh-ı nezāketi *(253:9). [raḳṣān u dest-efṣān,]*

rakṣān u dest-efṣān eyledi: *El çırpmak ve oynamak.*

ṭarafında bir güne āheng olaraḳ güẕerān ve Zühre-i āsumānı **raḳṣān u dest-efṣān eyledi** *(220:15). [raḳṣān u dest-efṣān eyledi, -di]*

raḳṣān u sürīn-cünbān oldılar: *Oynamak, kalça kıvırmak.*

raḳṣān u sürīn-cünbān oldılar ki perde-i ḫitān perde-i ḫayāl-bāza nümūdār olmaġla *(275:28). [raḳṣān u sürīn-cünbān oldılar, -dı, -lar]*

raḳṣ-ı bī-muḥābā: *Korkusuzca çekinmeden dans etmek.*

cebīni üzere idāre ve çep ü rāst **raḳṣ-ı bī-muḥābā** ve pīş ü pesine temāyül ü inḫinā *(158:5). [raḳṣ-ı bī-muḥābā,]*

raḳṣ-künān: *Dans eden.*

bir cemāl iḫtirāʿ itmişler idi ki başı üzere dört ḳuḳla **raḳṣ-künān** *(315:27). [raḳṣ-künān,]*

raḳṣ-künān idüp: *Dans etmek.*

Çār-pāreyle **idüp raḳṣ-künān** istiḳbāl *(274:5). [raḳṣ-künān idüp, -üp]*

raḳṣ-künān oldı: *Oynamak.*

Muṭribiñ **oldı** sözi **raḳṣ-künān** ḫoş geldiñ *(293:4). [raḳṣ-künān oldı, -dı]*

rām iden: *Boyun eğmek.*

kendüye **rām iden** fürsānü'l-ḫayl-i meydān-ı şehāmet bir raḫṣ-ı zebūn-ı nā-tüvān *(205:25). [rām iden, -en]*

rām olmuṣ: *Boyun eğmek.*

Ḳapudānı çalayor düdügi kim **rām olmuṣ** *(186:25). [rām olmuṣ, -muṣ]*

Ramażān Efendi: *Hattat Ramazan bin İsmail Efendi, Abdullah bin Cezzar'dan "Aklam-ı Sitte"yi öğrenerek icazet almıştır.*

Muṣḥaf-ı şerīf ve **Ramażān Efendi** ḳalemiyle nüvişte bir girān-ḳadr Sūre-i Enʿām-ı şerīf *(167:10). [Ramażān Efendi,]*

Ramażān-ı şerīfiniñ: *Şerefli Ramazan ayının.*

Ramażān-ı şerīfiniñ yigirmi birinci cumʿa-irtesi güni istiḳāmet ile maʿrūf ve *(141:19). [Ramażān-ı şerīfiniñ, -i, -n, -iñ]*

rāmiṣ-gerān-ı dil-keṣ-āvāz: *Gönül çeken sese sahip şarkıcılar.*

rāmiş-gerān-ı dil-keş-āvāz tāze şarḳı ve nev-īcād besteler ile meşk-i söz ü sāz itmek *(142:11). [rāmiş-gerān-ı dil-keş-āvāz,]*

ramza: *Kavurucu yakıcı. Ranza; gemi, tren hapishane, kışla, yatılı okul gibi yerlerde üst üste yatak yeri.*

üsārā-yı sefīne **ramza** didükleri maḳām-ı teng ü tār ve menām-ı vaḥşet-medārlarından *(184:1). [ramza,]*

raʿşe: *Titreme, titreyiş.*

Ḳaleme laġziş ele **raʿşe** dile lerze gelür *(231:28). [raʿşe,]*

Rāşid Efendiniñ: *Raşid, 18. yüzyılda yaşamış Osmanlı Vakanüvisti, şair ve münşi.*

şerefin iḥrāz müyesser oldıġından mā-ʿadā be-taḫṣīṣ **Rāşid Efendiniñ** *(310:11). [rāşid efendiniñ, -n, -iñ]*

Rāşid Meḥmed Efendi: *Raşid, 18. yüzyılda yaşamış Osmanlı Vakanüvisti, şair ve münşi.*

ber-güzīde-i dāniş ü maʿrifet ḥaysiyyetlü **Rāşid Meḥmed Efendi** ve ʿatebe-i devlet-i ʿaliyyeniñ bu bende-i ser-efgende-i müstemendine *(310:8). [rāşid meḥmed efendi,]*

Rāşid-i sebük-tāz: *Hızlı yürüyen Raşid (Raşid, 18. yüzyılda yaşamış Osmanlı Vakanüvisti, şair ve münşi).*

Vehbī ile **Rāşid-i sebük-tāz** *(130:21). [Rāşid-i sebük-tāz,]*

raşīn ü muḥkem: *Güçlü ve dayanıklı.*

bedeni **raşīn ü muḥkem** ve medāḫil ü meḫārici nice ḫandaḳ ve çarḫ-ı felek fişekleri *(289:10). [raşīn ü muḥkem,]*

raṭbü'l-lisān-ı duʿā: *Güzel sözlerle dua etmek.*

ve ḥiss-mend-i sürūr-ı sūr-ı sulṭānī ve **raṭbü'l-lisān-ı duʿā** ve ṣenā-yı ḫāḳānī oldılar *(348:22). [raṭbü'l-lisān-ı duʿā,]*

rātibe-baḫş-ı şuʿarā vü ʿulemā: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Şairler ve bilginlere geçimlik sağlayan.*

rātibe-baḫş-ı şuʿarā vü ʿulemā ḳadr-dān-ı ḫıdmet mertebe-baḫş-ı erbāb-ı ḳābiliyyet *(363:18). [rātibe-baḫş-ı şuʿarā vü ʿulemā,]*

rātibe-i ḥüsn-i ḳabūlden: *(Hediye için) Güzel kabul vesilesi.*

ṭabʿ-ı hümāyūna maʿlūm olmaġın **rātibe-i ḥüsn-i ḳabūlden** birini maḥrūm itmeyüp *(172:6). [rātibe-i ḥüsn-i ḳabūlden, -den]*

raṭl-ı girāna: *Bardak dolusu, büyük, ağır ve dolu kadeh.*

ʿİdde yine gelür **raṭl-ı girāna** devrān
Bu eṣnāda raḳḳāṣān u resen-bāzānıñ temāşāsına otaġ-ı hümāyūn dervāzeleri *(232:19). [raṭl-ı girāna, -a]*

rāviye-i rivāyet ü aḫbārdır: *Haber ve rivayet katarı.*

Ṭarāvet-baḫş-ı Çemenistān-ı Güftār Olan **Rāviye-i Rivāyet ü Aḫbārdır** *(323:13). [rāviye-i rivāyet ü aḫbārdır, -dır]*

ravża-i pür-nūr: *Işık dolu bahçe.*

eşmār u ezhārıñ naḳş u rengi bedīdār olmaġın ol **ravża-i pür-nūr** ḳandīlli bāġçe ṣūretinde *(195:25). [ravża-i pür-nūr,]*

ravża-i zatü'n-naḍra-i manẓara-i hudāvend-i ʿalī-ḥaḍrāda: *Mevkii yüce hükümdarın seyir yerinin göz kamaştırıcı bahçesi.*

ravża-i ẕatü'n-naḍra-i manẓara-i ḫudāvend-i ʿalī-ḥaḍrāda ol lāle-ʿiẕārān-ı gül-ruḫsār çerāġān-ı gülşen pertevin *(239:17). [ravża-i ẕatü'n-naḍra-i manẓara-i ḫudāvend-i ʿalī-ḥaḍrāda, -da]*

ravża-i ẕātü'n-naḍra-i nārencden: *Yeni çiçeklenmiş turunç bahçesi.*

ravża-i ẕātü'n-naḍra-i nārencden ḫoş-güne ṣuʿle-i bārūt-ı mürrebbādan nār bāġçesi *(289:5). [ravża-i ẕātü'n-naḍra-i nārencden, -den]*

ravża-i zātü'n-naḍra-i salṭanatdan: *Hükümdarlığın göz kamaştırıcı bahçesi.*

Neşr Pes imdi **ravża-i ẕātü'n-naḍra-i salṭanatdan** bālā-keşīde-i feyż-nümā-yı ʿizz ü ʿalā *(137:1). [ravża-i ẕātü'n-naḍra-i salṭanatdan, -dan]*

rāyet-cünbān-ı vezāret: *(Fazıl Osman Paşa) Vezirlik bayrağını dalgalandıran.*

Ve yevm-i mezbūrda eṭrāf-ı memālik-i İslāmiyyede **rāyet-cünbān-ı vezāret** *(199:32). [rāyet-cünbān-ı vezāret,]*

rāyet-efrāz-ı söz ü sāz olanlar: *Söz ve saz bayraklarını dalgalandırmak.*

burc-ı bārūlarında **rāyet-efrāz-ı söz ü sāz olanlar** naʿra-i Allāh Allāh ile *(220:17). [rāyet-efrāz-ı söz ü sāz olanlar, -an, -lar]*

rāyet-i zer-mehçe-i dībā: *İpek, altın alemli sancak.*

mıṣrāʿ **Rāyet-i zer-mehçe-i dībā** gibi efrāşte ve *(180:28). [rāyet-i zer-mehçe-i dībā,]*

rāyet-keş-i dīn: *Din bayrağını çekmek.*

Rāyet-keş-i dīn ṣaff-şiken-i nām-verāndır *(330:8). [rāyet-keş-i dīn,]*

rāyiż-i eşheb-i ikbāl ü saʿādet: *(III. Ahmet) Şans ve mutluluk atını uysallaştıran.*

rāyiż-i eşheb-i iḳbāl ü saʿādet ve raḫş-rān-ı feżā-yı pehnā-yı şān u şevket pādişāh-ı ʿadālet-penāh *(357:32). [rāyiż-i eşheb-i iḳbāl ü saʿādet,]*

rāz-dān u maḥrem-i esrār olup: *Ağız birliği etmek ve birbiriyle sır ortağı olmak.*

Birbirine **rāz-dān u maḥrem-i esrār olup** *(276:2). [rāz-dān u maḥrem-i esrār olup, -up]*

Rāzī ʿAbdu'l-Laṭīf Efendi: *(?-1737) 18. yy divan şairi. Darü's-saade Ağası Yusuf Ağa'nın yazıcısı Abdullah Efendi'nin oğlu . Müderrislik, Askeri Kassamlık, Haremeyn Müfettişi, Mahmud Paşa Naibliği, İstanbul ve Yenişehir kadılığı görevlerinde bulunmuştur.*

ve Ketḫudā Muṣṭafā Efendi ve **Rāzī ʿAbdu'l-Laṭīf Efendi** ve İzmir maʿzūli efendilerden *(178:25). [Rāzī ʿAbdu'l-Laṭīf Efendi,]*

recâ: *Dilek.*
1. **Recām** odur diyesin baḫş-ı luṭf iderken o şāh *(180:5). [recām, -m]*
2. **recāsıyla** ʿarż olunduḳda niʿmet-ḫāne-i ʿināyet-i pādişāhīden *(189:27). [recāsıyla, -s, -ı, -y, -la]*
3. **recāsını** mübārek yerāʿa-i dil-keş-raḳamlarıyla serīr-i şevket-maṣīre telḫīṣ buyurduḳlarında *(210:23). [recāsını, -sı, -(n)ı]*

recā deridir: *Dilek kapısı.*

O şeh ki bār-geh-i himmeti **recā deridir** *(277:19). [recā deridir, -dir, -]*

recā eylediler: *Dilekte bulunmak.*

recā eylediler *(266:13). [recā eylediler, -di, -ler]*

recā olunup: *Dilemek, istemek.*

recā olunup revnaḳ-şiken-i ʿıḳd-ı Şüreyyā bir incü sübḥa-i dil-cū-yı girān-bahā *(214:20). [recā olunup, -up]*

recʿ-i kahkarā: *Utanç verici bir geri çekilme.*

ṭıbaḳınca **recʿ-i ḳahḳarā** ile pā-nihāde-i zemīn ve şöhret-dāde-i zamān olduḳda *(363:5). [recʿ-i ḳahḳarā,]*

red gelsün: *Kabul etmemek.*

Yoḳ kimseye **red gelsün** aña müslim ü kāfir *(342:31). [red gelsün, -sün]*

redd-i selām iderek: *Selama karşılık vermek.*

redd-i selām iderek müsāfir otaġında cālis ve ṣudūr-ı erkān-ı devlete ṣadr-ı meclis oldılar *(155:24). [redd-i selām iderek, -erek]*

redif idüp: *Eklemek, arkada bulunmak.*

şikār-ı fıtrāk-beste gibi kendüye **redif idüp** ʿAcem Oyunı ile çeġāne-nüvāz u naʿra-sāz olaraḳ *(255:7). [redif idüp, -üp]*

redīf-i ḳāfiye-i tekrīm buyurılup: *Ululama kafiyesine redif buyurmak. Kıymetini, değerini giderek artırmak.*

ḥażretleri daḫi yevm-i mezbūrda ḥażret-i ṣadr-ı kerīme **redīf-i ḳāfiye-i tekrīm buyurılup** *(159:13). [redīf-i ḳāfiye-i tekrīm buyurılup, -ıl, -up]*

redīf-i maṭiyye-i cemʿiyyet olup: *Alayın ardından gelen at.*

Ṣemerciler daḫi anlara **redīf-i maṭiyye-i cemʿiyyet olup** bir ʿArab-ı zişt-ṣūret *(336:13). [redīf-i maṭiyye-i cemʿiyyet olup, -up]*

redīf-i maṭiyye-i hediyye kılınup: *Hediye atına yüklenmek.*

hatāyī vü dībā vü ḳuṭnī ve ṣof ve aṭlas ve ḫārā ve ḥarīr ḳuşaḳ **redīf-i maṭiyye-i hediyye ḳılınup** *(353:17). [redīf-i maṭiyye-i hediyye ḳılınup, -up]*

redīf-i maṭiyye-i iʿtibār buyurduḳları: *İtibar atının arkasından gitmek.*

redīf-i maṭiyye-i iʿtibār buyurduḳları vüzerā-yı iʿẕām-ı ʿālī-rütbet ve ṣudūr-ı erkān-ı devletden *(169:11). [redīf-i maṭiyye-i iʿtibār buyurduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*

redīf-i maṭiyye-i kerem üʿaṭiyyesi olmaġla: *Yardım atının yedeği.*

ol vaḳitde muḥżır aġa olan Aḥmed Aġanıñ **redīf-i maṭiyye-i kerem üʿaṭiyyesi olmaġla** *(260:28). [redīf-i maṭiyye-i kerem üʿaṭiyyesi olmaġla, -maġ, -la]*

redīf-i maṭiyye-i refrefī-bisāṭ-ı temkīn ü vaḳār oldılar: *(Yeşil renkli kaftan giyilmesi münasebetiyle) Ağırbaşlılık ve haysiyetin yeşil kilimli atı gibi olmak.*

redīf-i maṭiyye-i refrefī-bisāṭ-ı temkīn ü vaḳār oldılar *(155:15). [redīf-i maṭiyye-i refrefī-bisāṭ-ı temkīn ü vaḳār oldılar, -dı, -lar]*

redīf-i maṭiyye-i zīnet: *Binek hayvanının arkasındaki süs.*

ferzend-i necīb-i ercemendin mīr-i mükerremlerine **redīf-i maṭiyye-i zīnet** ve *(146:23). [redīf-i maṭiyye-i zīnet,]*

ref: *Raf, tezgah.*

Penbe-i germi vażʿ idince **refe** *(285:13). [refe, -e]*

refʿ idüp: *Kaldırmak.*
1. fārisü'l-ḫayl-i meydān-ı iftiḫār ve ḫākden **refʿ idüp** bülend-ḳadr ü iʿtibār ideydim *(261:9). [refʿ idüp, -üp]*
2. āvīzān olan bir çeki ṭaşını on nefer ādem maḳara ile iki ẕirāʿ miḳdārı **refʿ idüp** *(317:12). [refʿ idüp, -üp]*

refâkat: *Arkadaşlık, yoldaşlık, yol arkadaşlığı.*
1. muḳaddem anlar ile **refāḳata** meʾmūr olmalarıyla evvelā ʿAbdullāh Mollā Efendi *(179:5). [refāḳata, -a]*
2. saʿādetlü Tevkīʿi Muṣṭafā Paşa ḥażretleri **refāḳati** ile meʾẕūnen *(179:1). [refāḳati, -i]*
3. ḥażretleri **refāḳatı** ile otaġ-ı āṣafīye gelüp mürāʿāt-ı merāsim-i ādāb ile *(206:17). [refāḳatı, -ı]*

refeʿallāhu ḳadrehu'l-esmā: *Allah değer ve saygınlığını artırsın.*

Refeʿallāhu ḳadrehu'l-esmā *(272:27). [refeʿallāhu ḳadrehu'l-esmā,]*

refʿ-i ġubār-ı berhāste: *Yükselen tozu yok etme.*

çīde vü dāşte ḳılınmaġın meydān-ı sūr-ı ṣafā-pīrāsteden **refʿ-i ġubār-ı berḫāste** *(180:30). [refʿ-i ġubār-ı berḫāste,]*

refʿ-i ġubār-ı kesāfet ḳılmalarına: *Kalabalığın tozunu kaldırmak, kalabalığı gidermek.*

dil-sīr olmaları ile ṭayy-ı ḳālīçe-i ṣıḳlet ve **refʿ-i ġubār-ı keṣāfet ḳılmalarına** iẕn ü ruḫṣat virilüp *(344:16). [refʿ-i ġubār-ı keṣāfet ḳılmalarına, -ma, -lar, -ı, -n, -a]*

refʿ-i hayme: *Çadırların kaldırılması.*

içinde rubʿ sāʿat miḳdārı ḳarār itmedin **refʿ-i ḫayme** içün nidā ve senbīlleriñ *(317:33). [refʿ-i ḫayme,]*

refʿ-i hıyām: *Çadırın kaldırılması.*

üzerlerinden **refʿ-i ḫıyām** ve senbīllere diḳḳat-i tām ile imrār-ı naẕar-ı imʿān-ı ḫāṣṣ u ʿāmdan *(317:35). [refʿ-i ḫıyām,]*

refʿ-i sebbābe-i işāret: *İşaret parmağını kaldırmak.*

refʿ-i sebbābe-i işāret ve lisān-ı tercümān ile istidʿā-yı telḳīn-i kelime-i şehādet eyledi *(243:29). [refʿ-i sebbābe-i işāret,]*

refīḳ: *Arkadaş, yoldaş.*
1. ṭabl çalmaġa sāz-kār olup bu iki **refīḳi** zūr-bāz-ı mezbūruñ bār-ı dūşı iken bir *(210:1). [refīḳi, -i]*
2. ṣoñra dört nefer **refīḳini** mānend-i kemer ḫam-geşte-ḳad olduḳları ḥālde *(223:9). [refīḳini, -i, -n, -i]*

refīḳ eyleyüp: *Yoldaş olmak.*

ḫāṭır-ḫᵛāh-ı şehriyārī üzere umūr-ı ḫayriyyeye tevfīḳ ve her ḥālde hidāyetin **refīḳ eyleyüp** *(212:2). [refīḳ eyleyüp, -y, -üp]*

refīk-i aheri: *Başka, öteki arkadaş.*

miyānına muḥkem bend ü ilṣāḳ itdikden ṣoñra anıñ dūşına **refīk-i aḫeri** süvār ve *(209:38). [refīk-i aḫeri, -i]*

refīk-i āheriniñ başı üzerinde: *(Göstericiler) Diğer arkadaşının başının üzeri.*

birbiri verāsında **refīḳ-i āḫeriniñ başı üzerinde** pül gibi āmāde itdirüp bunlar *(241:4). [refīḳ-i āḫeriniñ başı üzerinde, -n, -de]*

refīḳiniñ başı üzerinde: *(Göstericiler) Arkadaşının başının üstü.*
1. meṣābe-i efser ẕīb-i ser ve bu ḥāl ile **refīḳiniñ başı üzerinde** baṭī vü seriʿ cilveler eyleyüp *(246:16). [refīḳiniñ başı üzerinde, -n, -de]*
2. Ve iki tīġ-ı tāb-dārı **refīḳiniñ başı üzerinde** serġuş gibi yalmanı yuḳaru *(247:12). [refīḳiniñ başı üzerinde, -n, -de]*

refīkiniñ başına: *(Hacı Mehemmed) Arkadaşının başı.*
1. Ve sāye-vār kendüye ḳafā-dār olan **refīḳiniñ başına** bir çenberi ḥalḳa-i laʿnet *(247:1). [refīḳiniñ başına, -n, -a]*
2. gibi geçirüp kemer-bend miṣāl miyānına indirdi ve kendü daḫi yine āḫer **refīḳiniñ başına** *(247:2). [refīḳiniñ başına, -n, -a]*

3. meşhūd-ı ʿālem oldığından mā-ʿadā **refīḳiniñ başında** bir ayaġ üzere ḳıyām ve *(246:6). [refīḳiniñ başında, -n, -da]*
4. geçer gibi güẕār u şitāb iderdi ve gāh **refīḳiniñ başında** iken cānib-i ẓahrına *(246:30). [refīḳiniñ başında, -n, -da]*

refīkiniñ dūşına: *(Göstericiler için) Arkadaşının omzu.*

dönmüş iken şemʿ-dānıñ üzerine bir ḫum vażʿ idüp bu ḥāl ile **refīkiniñ dūşına** *(210:5). [refīkiniñ dūşına, -ı, -n, -a-n, -a]*

refīḳiniñ miyān-bendi: *(Göstericiler) Arkadaşının bel kemeri.*

ʿArabıñ merkez-i ser-i bī-maġzından ayrılmadın zemīndeki **refīḳiniñ miyān-bendi** *(247:4). [refīḳiniñ miyān-bendi,]*

refīḳiniñ ser ü dūşında: *(Pehlivanlar için) Arkadaşının başı ve omzu.*

anıñ üzerine bir ḫum-ı ḫüsrevānīyi ḳoyup bu ḥāl ile **refīḳiniñ ser ü dūşında** *(175:36). [refīḳiniñ ser ü dūşında, -ı, -n, -da-n, -da]*

reftār: *Gidiş, yürüyüş.*
1. ilşāḳ ve ol cüvān-ı çār-ebrū iki ḳat revnaḳ baġlayup āheste vü çāpük **reftār** ile *(246:23). [reftār,]*
2. ve çep ü rāst **reftārlarında** vāhime-i üft ü ḫīzinden emīn olmaġla *(258:26). [reftārlarında, -lar, -ı, -n, -da]*
3. ḥayrān olurlar idi Bu **reftār** ile gāh ḳalyon cānibine gāh ḳara ṭarafına *(258:36). [reftār,]*
4. **reftār** ve şāhīn-i terāzū gibi her ṭarafa imāle-i cenāḥ-ı nigāh ile dīde-dūz-ı ḫarīdār olup beyt *(280:8). [reftār,]*

reftār iderken: *Yürümek.*

temāyül ü ihtizāz iderek **reftār iderken** dūşını taḥrīk itdikçe mızraḳ fırfır *(209:16). [reftār iderken, -er, -ken]*

reftār u bāzī: *Gitmek ve gelmek.*

şayḳanıñ serenleri ve alat u resenleri üstinde cān-bāz gibi pīş u pes **reftār u bāzī** *(258:2). [reftār u bāzī,]*

reftār u güftār u kirdārım: *Hareketler, söz, yemin.*

istiʿāre-i reh-vāra muḥtāc oldıġımı **reftār u güftār u kirdārım** muṣaddıḳ oldıġını *(261:1). [reftār u güftār u kirdārım, -ım]*

refte refte: *Gide gide.*
1. der-kinār ve ʿaşaḳ-ı pīçān dīvāra ve efʿī eşcāra şarmaşup çıḳdıġı gibi **refte refte** *(243:10). [refte refte,]*
2. ḥavżından nişān-dāde ve **refte refte** inkisāb-ı seyl-engīzi ziyāde olmuş idi *(325:10). [refte refte,]*
3. Bu luṭf ile ānı **refte refte** *(353:3). [refte refte,]*

reg-i ebr-i āsūmānda: *Gökyüzündeki bulutun çizgileri.*

Meh mi **reg-i ebr-i āsūmānda** *(129:9). [reg-i ebr-i āsūmānda, -da]*

reg-i ebr-i bahārıñ naġme-rīz-i emṭār olması: *Bahar bulutunun telinin yağmur ezgisi dökmesi.*

Bu eṣnāda evtār-ı kemānçe-i eflāk olan **reg-i ebr-i bahārıñ naġme-rīz-i emṭār olması** *(309:33). [reg-i ebr-i bahārıñ naġme-rīz-i emṭār olması,]*

rehā: *Kurtulma, kurtuluş.*

ḳayd-ı esrden **rehā** ile ḥayāt-ı tāze bulur ve hem nuṭḳ-ı hümāyūn rūḥ bulmuş olur *(242:34). [rehā,]*

rehā-yāfte: *Kurtulmuş.*

maẕīḳ-i ḥabs-i rūzeden **rehā-yāfte** şeyṭān gibi ḳayd-ı ḥadīd ve bend-i şedīdlerin *(318:14). [rehā-yāfte,]*

rehber-i mehāfil-i zevḳ olup: *Eğlence topluluğunun kılavuzu.*

rehber-i meḥāfil-i ẕevḳ olup eyyām-ı sābıḳada meşhūd u manẓūr olan melʿābelerden *(311:27). [rehber-i meḥāfil-i ẕevḳ olup, -up]*

reh-dāde-i teslīm ü rıżā: *Kabul etme yolunu seçmek.*

ṣāniye **reh-dāde-i teslīm ü rıżā** veʿaḳd ü şirket-iʿinān idüp ve nıṣfun lī ve lek *(363:1). [reh-dāde-i teslīm ü rıżā,]*

reh-güẕār: *Geçiş yolunun üzeri.*
1. veʿuṣṣāḳ-ı vuṣlat-müştāḳları pencik esīri gibi **reh-güẕāra** *(284:11). [reh-güẕāra, -a]*
2. **reh-güẕārına** māʾī ṣu dībāsı döşetdi Ol şeb-hengām-ı neşāṭ-encāmda sāḥil-serāy-ı tersāne *(288:36). [reh-güẕārına, -ı, -n, -a]*
3. açaraḳ ve dehān-ı medāfiʿ-i ejder-nişānından şerāreler ṣaçaraḳ **reh-güẕārında** *(356:24). [reh-güẕārında, -ı, -n, -da]*
4. **reh-güẕārımdan** zemzemesi şinīde olduḳda birbirlerine eṣnā-yı müzāḥamede *(362:33). [reh-güẕārımdan, -ım, -dan]*
5. Ṣaff-der-ṣaff **reh-güẕār** ve eşk-i sürūr ile rāh-ı ʿubūrlarına rīg-niṣār olan *(370:10). [reh-güẕār,]*

reh-güẕār-ı enẕār-ı şehriyārīde: *Hükümdarın bakışlarıyla selamlayarak geçmesi.*

reh-güẕār-ı enẕār-ı şehriyārīde īstāde-gān-ı mevḳif-i selām gibi ḳad-keşīde ḳılındı *(153:11). [reh-güẕār-ı enẕār-ı şehriyārīde, -de]*

reh-güẕār-ı sāye-bān-ı āṣafdan: *Sadrazam çadırının önünden geçmek.*

naʿra-i Allāh Allāh ile ṣaff ṣaff **reh-güẕār-ı sāye-bān-ı āṣafdan** ḫayme-i maḫṣūṣalarına *(342:26). [reh-güẕār-ı sāye-bān-ı āṣafdan, -dan]*

reh-güzār-ı sulṭānı: *Sultanın yolu.*

Ṣuladı **reh-güẕār-ı sulṭānı** *(324:3). [reh-güẕār-ı sulṭānı, -ı]*

reh-güzer: *Geçilen yol, geçit.*

Mıḫlandı ḳaldı **reh-güẕerinde** fütādeler *(302:31). [reh-güẕerinde, -i, -n, -de]*

rehīn ḳılındı: *Bırakmak, bırakılmak.*

ḥüsn-i rıżālarına **rehīn ḳılındı** *(147:20). [rehīn ḳılındı, -ın, -dı]*

rehīn-i minnet: *Şükür kaynağı.*

rehīn-i minnet hem meş̱ābe-i nūr u ẓulmet birbiri ile teżād u mübāyenet üzere *(338:3). [rehīn-i minnet,]*

reh-nişīnān: *Yola taşanlar, seyirciler.*

ile menʿ u taṭrīd itmeksizin meydān-ı sūrı tecāvüz ile tażyīḳ eyleyen **reh-nişīnāndān** *(142:20). [reh-nişīnāndān, -dan]*

reh-nişīnān-ı kūçe-i miḥnet: *Mihnet sokağının sakinleri.*

engüşt-i ḥayretin şāne-i gīsū-yı ḥālet eyleyen **reh-nişīnān-ı kūçe-i miḥnet** li-müʾellifihi *(240:14). [reh-nişīnān-ı kūçe-i miḥnet,]*

reh-nümā olduḳları: *Yönlendirmek.*

meslek-i merġūba pīş-vā ve aḥsen-i üslūba **reh-nümā olduḳları** gibi işbu *(188:24). [reh-nümā olduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*

reh-nümā-yı ḫˇāb-gāh-ı ḥużūr olmaġ: *Huzur yatağına yol göstermek.*

Bu eş̱nāda bir kimse **reh-nümā-yı ḫˇāb-gāh-ı ḥużūr olmaġ** içün zūr-bāzlarıñ pīrāye-i deste-çūpı olan *(271:31). [reh-nümā-yı ḫˇāb-gāh-ı ḥużūr olmaġ, -maġ]*

reh-peymāyān-ı ʿālem-i bālā-yı leyle-i ẓulmāda: *Yüce alemin karanlık gecesinde yol alanlar.*

ve **reh-peymāyān-ı ʿālem-i bālā-yı leyle-i ẓulmāda** müstaġnī-i çerāġ ve bī-minnet-i sürāġ ḳıldı *(289:8). [reh-peymāyān-ı ʿālem-i bālā-yı leyle-i ẓulmāda, -da]*

reh-peymāyān-ı gülşen-i ṣafāya: *Eğlence bahçesinin yolunda yürüyenler.*

reh-peymāyān-ı gülşen-i ṣafāya ābile-i pāy-ı Gül-gūn oldı *(269:34). [reh-peymāyān-ı gülşen-i ṣafāya, -y, -a]*

reh-vār: *At.*

ḳullarına rūy-ı ʿitābdan tevcīh-i veche-i ḫitāb idüp Yādigār çünki seniñ süvār oldıġıñ **reh-vārıñ** *(261.6). [reh-vārıñ, -ıñ]*

rehvār-ı ḳudretlerin: *Güç atları.*

rehvār-ı ḳudretlerin itʿāb ve çeşm-i temāşāşiyānı ġırbāl-i āsiyā gibi *(235:15). [rehvār-ı ḳudretlerin, -ler, -in]*

reh-vārları: *At.*

geldükde ketḫudāları **reh-vārlarından** nüzūl ve maḳarr-ı āṣafīye *(233:21). [reh-vārlarından, -lar, -ı, -n, -dan]*

reh-yāb-ı bender-i ḳabūl olmaġa: *Kabul iskelesinde yol bulmak, hediye getirmek.*

iken **reh-yāb-ı bender-i ḳabūl olmaġa** tevessül içün dest-āvīz-i nāçīzlerini *(169:10). [reh-yāb-ı bender-i ḳabūl olmaġa, -maġ, -a]*

reʾis: *Reis, baş, başkan.*

reʾīsleri naḳībü'l-eşrāf maḥmūdü'l-evṣāf zeynü's-sādāt *(215:4). [reʾīsleri, -ler, -i]*

reʾīs efendi: *Reisülküttap. Osmanlı Devletinde Hariciye Nazırlığı'nın (Dışişleri Bakanlığı) kurulmasından önceki dönemde dışişlerinden sorumlu devlet görevlisiydi.*
1. altında defter-dār ve **reʾīs efendi** ve çavuşbaşı aġa ve tezkireci efendiler ve *(150:29). [reʾīs efendi,]*
2. içün taḫṣīṣ ve ʿizzetlü defter-dār efendi ve ʿizzetlü **reʾīs efendi** ḥażretleri *(252:3). [reʾīs efendi,]*
3. ve **reʾīs efendi** ve defter emīni efendi ve baş muḥāsebeci Ḥüseyin Efendi ve *(319:27). [reʾīs efendi,]*
4. taʿbīr olunur defter-dārān ve ʿaḳablerince **reʾīs efendi** ve defter emīni efendi *(368:18). [reʾīs efendi,]*
5. iḥsān idüp mā-ʿadāsı **reʾīs efendiye** virildi *(372:26). [reʾīs efendiye, -y, -e]*
6. ve ṣadreyn-i muḥteremeyn ve yeñiçeri aġası ve defter-dār efendi ve **reʾīs efendi** *(373:30). [reʾīs efendi,]*
7. ilbās olunup baʿdehū yeñiçeri aġası ve defter-dār efendi ve **reʾīs efendi** ve *(374:33). [reʾīs efendi,]*

reʾīs kīse-dārı: *Dış işleri evrakı müdürü.*

ve **reʾīs kīse-dārı** ve taḥvīl kīse-dārı ve rūz-nāmçe-i evvel ve baş muḥāsebe ve *(319:8). [reʾīs kīse-dārı,]*

reʾīs olup: *Başkanlık etmek.*

selīmī ve erkān kürki ile cümleye **reʾīs olup** baʿdehū çekdiri paşaları *(339:2). [reʾīs olup, -up]*

reʾīs-i eṭibbā-yı cihān-dārī ʿÖmer Efendi: *Hükümdarın hekimbaşısı Ömer Efendi.*

ve ḫālā **reʾīs-i eṭibbā-yı cihān-dārī ʿÖmer Efendi** ve Ḥalebden maʿzūl *(231:5). [reʾīs-i eṭibbā-yı cihān-dārī ʿömer efendi,]*

reʾīs-i eṭibbā-yı şehriyārī: *(Ömer Efendi) Sarayın hekimbaşı.*

reʾīs-i eṭibbā-yı şehriyārī ve manẓūr-ı ʿayn-ı ʿināyet-i cihān-dārī faẖīletlü ʿÖmer Efendi *(177:18). [reʾīs-i eṭibbā-yı şehriyārī,]*

reʾīsü'l-küttāb: *Osmanlı hariciye vekillerine verilen unvan.*

reʾīsü'l-küttāb Meḥemmed Efendiniñ ḳalem-i nādire-senc-i ʿanberīn-raḳamı ile *(139:28). [reʾīsü'l-küttāb,]*

reʾīsü'l-küttāb Meḥemmed Efendi: *Üç Ambarlı lakabıyla da bilinen devlet hizmetkarı, III. Ahmet döneminde 1718-1730 yılları arasında Reis'ül-Küttap'lık görevinde bulunmuştur.*
1. münādim ü mücālis ve **reʾīsü'l-küttāb Meḥemmed Efendi** ve çavuşbaşı *(231:7). [reʾīsü'l-küttāb Meḥemmed Efendi,]*
2. Pes ān-gāh saʿādetlü **reʾīsü'l-küttāb Meḥemmed Efendi** teberrüken *(321:16). [reʾīsü'l-küttāb Meḥemmed Efendi,]*

reʾīsü'l-küttāb-ı dīvān-ı sulṭānī: *Sultan divanının reisülküttabı, Osmanlı Devletinde Hariciye Nazırlığı'nın (Dışişleri Bakanlığı) kurulmasından önceki dönemde dışişlerinden sorumlu devlet görevlisiydi.*

ve emīn-i defter-i ḫāḳānī ve **reʾīsü'l-küttāb-ı dīvān-ı sulṭānī** ve *(365:3). [reʾīsü'l-küttāb-ı dīvān-ı sulṭānī,]*

reʾīsü'l-küttāb-ı ʿUṭārid-maḥall: *(Mehemmed Efendi) Utarit gibi yeri olan reisü'lküttap.*

ve ʿizzetlü **reʾīsü'l-küttāb-ı ʿUṭārid-maḥall** Meḥemmed Efendi ve sābıḳan *(319:2). [reʾīsü'l-küttāb-ı ʿUṭārid-maḥall,]*

reʾīsü'l-ʿulemā'i'l-aʿlām: *(Şeyhülislam Abdullah Efendi) Bilginlerin önderi.*

rūz-ı fīrūz-ı şevḳ-efrūzda **reʾīsü'l-ʿulemā'i'l-aʿlām** vāsıṭatü'l-ʿıḳd-ı ecille-i efāżıl-ı fiḫām *(188:25). [reʾīsü'l-ʿulemā'i'l-aʿlām,]*

reme-i aġnām: *Koyun sürüsü.*

ile **reme-i aġnām** ve gele-i enʿām-ı inʿāmıñ yüreklerin delüp *(266:6). [reme-i aġnām,]*

reme-i aġnāmıñ hem-āheng-i ṣadā-yı ḥālet-fermāları oldukça: *Koyun sürüsünün kendi halini yansıtan sesi.*

reme-i aġnāmıñ hem-āheng-i ṣadā-yı ḥālet-fermāları olduḳça *(237:10). [reme-i aġnāmıñ hem-āheng-i ṣadā-yı ḥālet-fermāları olduḳça, -duḳça]*

reme-i bere vü gūsfendi: *Koyun ve kuzu sürüsü.*

reme-i bere vü gūsfendi ṭalīʿa-i ālāy-ı dil-pesend eyleyüp şāḫların naḳş u nigār-ı zer-kār *(236:32). [reme-i bere vü gūsfendi, -i]*

reme-i erbāb-ı daʿvete: *Davetliler sürüsü, birden fazla gelen davetli.*

Ḳaṣṣābbaşı ʿOṣmān Aġa ve Meḥmed Emīn Aġa **reme-i erbāb-ı daʿvete** *(320:12). [reme-i erbāb-ı daʿvete, -e]*

reme-i ḥamāme: *Güvercin sürüsü.*

ʿaded ṣıbyān-ı ḫitān **reme-i ḥamāme** gibi ālāy ile per-cünbān-ı semt-i āşiyān olduḳlarından *(212:10). [reme-i ḥamāme,]*

reme-i huddāma: *Hizmet edenler, hizmetliler.*

ve ellerinde çomaḳ ile māşiyen şubān-ı aġnām gibi **reme-i ḫuddāma** *(367:8). [reme-i ḫuddāma, -a]*

reme-i kebūter: *Güvercin sürüsü.*

üzerinde meşʿal heyʾetinde bir fişegi idāre ve beş on ḳandīli birden **reme-i kebūter** *(271:33). [reme-i kebūter,]*

reme-i küleng-i hoş-āheng: *Hoş sesli turna sürüsü.*

birle naẓar-gāh-ı düstūrīye resīde ve **reme-i küleng-i ḫoş-āheng** *(350.24). [reme-i küleng-i ḫoş-āheng,]*

renc ü keder: *Sıkıntı ve tasa.*

Başalı taḫta ḳadem **renc ü keder** gitdi gider *(292:14). [renc ü keder,]*

renc-i ḥasretiñ: *Özlem yarası.*

Bilüp o cān-ı cihān **renc-i ḥasretiñ** geliyor *(179:26). [renc-i ḥasretiñ, -iñ]*

rengā- reng ḫārā: *Renkli, üzerinde dalgalı çizgiler bulunan kumaş.*

ṭop Firengiñ meşhūr ve nev-ẕuhūr telli hatāyī ve aṭlas-ı nevʾā-nevʿ ve **rengā- reng ḫārā** *(321:35). [rengā- reng ḫārā,]*

reng-i āl u ġunc u delāl: *Hile ve oyuna başvurmak.*

taḥrīk idüp ṭarfetü'l-ʿaynda nice işler keser ve **reng-i āl u ġunc u delāl** ile *(296:21). [reng-i āl u ġunc u delāl,]*

reng-i dīger: *Başka renk.*

Bālā-ter ez-siyāhī **reng-i dīger** nebāşed *(163:24). [reng-i dīger,]*

rengīn: *Renkli, hoş.*

foyalı ṭaş evi gibi **rengīn** boyālı ve çökertme ṭavanlı bir ḳaṣr-ı mīnā-kār-ı dil-nişīn *(298:8). [rengīn,]*

reng-pezīrefte-i ḥınnā-yı ḥitān ḳılınmaġa: *Sünnet kınasıyla (elleri) kınalamak.*

ile istinān ve ser-engüşt-i rāḥe-i İslāmları **reng-peẕīrefte-i ḥınnā-yı ḥitān ḳılınmaġa** *(137:8). [reng-peẕīrefte-i ḥınnā-yı ḥitān ḳılınmaġa, -ın, -maġ, -a]*

reʾs: *Baş.*
1. Ve merkūb cinsinden daḫi Rūmī vü Mıṣrī mükemmel ṭonanmış iki **reʾs** *(165:14). [reʾs,]*
2. raḫş-ı ṣafā-baḫş-ı bī-naẕīr ve bir **reʾs** bār-gīr ki her biriniñ hilāl-i āsumān zīni ve *(165:15). [reʾs,]*
3. ṭarafından müzerkeş bisāṭ u ālāt ile ṭonanmış bir **reʾs** at ve altışar ṭāḳa destār-ı bendī *(249:5). [reʾs,]*
4. maṣnūʿ bir ḳıṭʿa-i maṭbūʿ ḳuşaḳ ve ikişer taḫta semmūr u vaşaḳ ve bir **reʾs** *(265:12). [reʾs,]*
5. zīn-pūş-ı zer-nigārı dībādan ṣemeri bükme ḳılapdāndan iki **re's** *(335:3). [re's,]*
6. Ve keẕālik Bender muḥāfıẓı teẕkireci İbrāhīm Paşa ṭarafından daḫi bir **reʾs** *(340:27). [reʾs,]*
7. ile ārāste ve zīn-pūş-ı girān-miḳdār-ı zerrīn-nuḳūş ile pīrāste bir **reʾs** raḫş-ı ferruḫ-baḫş *(353:14). [reʾs,]*
8. ḳaplan postları ile müzeyyen ü müretteb ṭoḳuz **reʾs** esb-i āsumān-peyker yedekler *(368:35). [reʾs,]*
9. nümūdār altı **reʾs** müşgīn-bāl u muḥannā-düm bāre-i ġazālāne-süm *(369:28). [reʾs,]*

reʾs: *(Hediye at için) Baş.*

vāreste-i ḫālecān-ı istiġnādır Ve bir **reʾs** mükemmel raḫt ve *(170:10). [reʾs,]*

resāʾil-i muḥtelife-i münticü'l-füyūżāt: *İlim ile ilgili çeşit çeşit kitaplar.*

vesāʾil-i taʿallüm-i mesāʾil olan **resāʾil-i muḫtelife-i münticü'l-füyūżāt** ve biri daḫi cild ü teẕhīb ü cedveli *(166:8). [resāʾil-i muḫtelife-i münticü'l-füyūżāt,]*

reşāşe-i müfīżü'l-beşāşe-i fevvāre-i ḳalem-i gevher-bārdır: *İnci yağdıran kalem fiskiyesinin sevinç artırıcı serpintisi.*

Vaşfında **Reşāşe-i Müfīżü'l-Beşāşe-i Fevvāre-i Ḳalem-i Gevher-bārdır** *(310:17). [reşāşe-i müfīżü'l-beşāşe-i fevvāre-i ḳalem-i gevher-bārdır, -dır]*

reşāşe-pāşī idüp: *Serpmek, saçmak.*

Ebr ile **idüp reşāşe-pāşī** *(129:19). [reşāşe-pāşī idüp, -üp]*

reşāşe-pāş-ı sāḥa-i sūr olup: *Düğün alanına su serpmek.*

Ṭulumcıyān-ı fīl-ṣūret ḫorṭūm-ı ḳırābe ile **reşāşe-pāş-ı sāḥa-i sūr olup** ve *(206:3). [reşāşe-pāş-ı sāḥa-i sūr olup, -up]*

reşāşe-pāş-ı teslıyet ol: *Teselli serpintisi serpmek.*
1. **reşāşe-pāş-ı tesliyet olmaları** kaṣdı ile āyīne-i naẓar-gāhlarından ayrılmaḳ revā görülmeyüp *(151:23). [reşāşe-pāş-ı tesliyet olmaları, -ma, -lar, -ı]*
2. mübtelāyān-ı berş ü tiryākiñ yüzlerine **reşāşe-pāş-ı tesliyet olmaġ** içün *(275:12). [reşāşe-pāş-ı tesliyet olmaġ, -maġ]*
.

reşāşe-pāşī-i suḫre vü meserret: *(Tulumcular) Neşe ve maskaralık serpintisi saçmak.*

ḳırābe-i ḳaṭre-bār ile meydānı taṭhīr ü ʿārī ve **reşāşe-pāşī-i suḫre vü meserret** *(266:16). [reşāşe-pāşī-i suḫre vü meserret,]*

reşeḥāt-ı veẓāʾif u şılāt: *Geçimlik ve hediyelerin akması.*

pençe-i ṣadr-ı aʿẓam-ı ʿamīmü'l-iḥsāndan cereyān iden **reşeḥāt-ı veẓāʾif u şılāt** birle *(347:6). [reşeḥāt-ı veẓāʾif u şılāt,]*

resen: *İp.*

iki şemşīr ile **resen** üzere raḳṣān ve nice bāzīçe-i nā-dīde ile germ-cevlān olduḳdan *(259:18). [resen,]*

resen-bāz: *İple oynayan, ip cambazı.*
1. elbise-i zer-kār iḥsān olunup nice zūr-bāz ve **resen-bāz** ve luʿbet-bāz eṭrāfdan zūr-bāzār-ı hünerleri olan *(142:14). [resen-bāz,]*
2. Ḥācı Şāhīn lāne-gīr-i istirāḥat olmaġla vaḳt-i ʿaṣra dek **resen-bāzlar** daḫi *(213:17). [resen-bāzlar, -lar]*
3. tāb-dāde olmaġın gitdikçe keskin olup mahāretlerin ziyāde eylediler Ḥattā **resen-bāza** *(232:22). [resen-bāza, -a]*
4. dört beş **resen-bāz** icrā-yı ṣanʿat iderek cilve-sāz olup ṣal-ı mezbūruñ eṭrāfı *(254:17). [resen-bāz,]*
5. Bunlar maẓhar-ı iḥsān-ı İskender-i devrān olduḳlarını görüp **resen-bāz** naẓm *(259:12). [resen-bāz,]*
6. keşīde ve der-ʿaḳab **resen-bāzlar** ʿankebūt-ı rişte-perdāzlar gibi ser-menzil-i ṣanʿatlarına *(263:13). [resen-bāzlar, -lar]*
7. edāsıyla mühre-bāzī vü şuʿbede-sāzī idüp çengileriñ ardında **resen-bāz** daḫi *(295:3). [resen-bāz,]*
8. Rīsmān üzre iden cilve **resen-bāz** gibi *(295, 6). [resen-bāz,]*
9. Bu eṣnāda **resen-bāzlar** üslūb-ı sābıḳ üzere nice nice bāzī ve sāʾir şuʿbede-bāzān-ı suḫre-sāz *(316, 26). [resen-bāzlar, -lar]*

resen-bāzān: *İp cambazları.*
1. **Resen-bāzān** daḫi naʿleyn-i çūpīn ile mışrāʿ Mūydan ince ḳılıçdan keskin *(232:1). [resen-bāzān,]*
2. İp üzre ber-hevā ḳalyonlar itdi çün **resen-bāzān** *(244:32). [resen-bāzān,]*

resen-bāzān u luʿbetiyān: *İp cambazları ve oyuncular.*

ve perende-bāzān-ı çāpük-cevlān ve **resen-bāzān u luʿbetiyān** iẓhār-ı mahāret *(230:16). [resen-bāzān u luʿbetiyān,]*

resen-bāzān-ı ʿaşḳıñ feryād u āhından: *Aşk cambazlarının iniltisi.*
1. **Resen-bāzān-ı ʿaşḳıñ** ḳıl ḥaẕer **feryād u āhından** *(222:19). [resen-bāzān-ı ʿaşḳıñ, -ıñ]*
2. **Resen-bāzān-ı ʿaşḳıñ** ḳıl ḥaẕer **feryād u āhından** *(259, 21). [resen-bāzān-ı ʿaşḳıñ feryād u āhından, -n, -dan, -]*

resen-bāzlarıñ şākirdlerinden: *İp cambazlarının öğrencileri.*

Baʿdehū **resen-bāzlarıñ şākirdlerinden** bir duḫter-i heşt-sāle her ʿuẕvunı bir *(199:23). [resen-bāzlarıñ şākirdlerinden, --leri, --(n)den-n, -den, -]*

resenden resene: *İpten ipe.*

resenden resene ḫaṭve-sāz-ı şevḳ oldılar Bunlar icrā-yı mahāretde verziş ve *(222:22). [resenden resene,]*

resen-i çār-mīhlarını: *Gergi ipi.*

gibi olan **resen-i çār-mīḫlarını** iḥkām ʿuḳde-i teʾhīre ṣalınmış idi Böyle iken *(263:9). [resen-i çār-mīḫlarını, -lar, -ı, -n, -ı]*

reşha-feşān olup: *Su saçmak.*

ṭulumcıyān yemīn ü yesāra ḳırābelerinden **reşḥa-feşān olup** peyġām-ı emn ü emān *(275:13). [reşḥa-feşān olup, -up]*

reşha-pāş-ı merḥamet olup: *Merhamet sızıntısını sızdırmak.*

lūle-i ḳalem-i ʿināyet-raḳam-ı āṣaf-ı merāḥim-şiyem **reşḥa-pāş-ı merḥamet olup** ʿıtḳıma bādī ve *(242:29). [reşḥa-pāş-ı merḥamet olup, -up]*

reʾs-i tārīh-i eyyām olacaġı: *Yeni bir tarih çağını başlatmak.*

dillerde dāstān ve ʿaṣr-ı şerīfleri **reʾs-i tārīḫ-i eyyām olacaġı** bī-iştibāh idügini *(370:33). [reʾs-i tārīḫ-i eyyām olacaġı, -acaġ, -ı]*

resīde: *Ulaşmak, erişmek.*
1. naẕar-gāh-ı hümāyūna **resīde** sāḥil-dervāze-i otaḳ-ı muʿallā-revāḳda *(186:5). [resīde,]*
2. birle naẕar-gāh-ı düstūrīye **resīde** ve reme-i küleng-i ḫoş-āheng *(350:24). [resīde,]*
3. on beşinci erbaʿa güni yaʿnī cerīde-i eyyām-ı żiyāfet ḫātime-i ḫıtāma **resīde** ve *(357:23). [resīde,]*

resīde eyleyüp: *Ulaşmak.*
1. gezīde itmekle naʿra-i tiryākiyānı burc-ı ʿaḳrebe **resīde eyleyüp** tekrār şol mertebe *(225:21). [resīde eyleyüp, -y, -üp]*
2. felekü'l-eflāk-ı icābete **resīde eyleyüp** bir ḳabża dīnār ile kām-kār olup gitdiler *(312:12). [resīde eyleyüp, -y, -üp]*

resīde ol: *Yetişmek, ulaşmak.*
1. temmet-i ḫitāma **resīde olup** ol maḥall-i ḳudsī-ḳadem-i ḫuld-irtisām *(180:19). [resīde olup, -up]*
2. maḳṭaʿ-ı ḫitāma **resīde olduḳda** ṭulumcıyān-ı uḏḥūke-sīret beş on ḳadar *(183:15). [resīde olduḳda, -duḳda]*
3. Zenbīl-i muʿallaḳ heyʾet-i merbūṭesiyle bālā-yı sütūna **resīde olduḳda** içinde *(212:19). [resīde olduḳda, -duḳda]*
4. destine **resīde olduḳda** leb-i taʿẕīm ile būsīde ve ḳumrī-i serv-nişīn gibi *(243:15). [resīde olduḳda, -duḳda]*
5. mālīde ve miyānı aḳdām-ı refīḳine **resīde olup** cevlān itdikçe bāzīçe-i gūy u çevgān heyʾeti *(246:10). [resīde olup, -up]*
6. yüriyüp nīme-i menzile **resīde olduḳda** bī-bāk u nā-tersān ne terāzū ve ne mīzān *(259:17). [resīde olduḳda, -duḳda]*
7. **resīde oldılar** *(263:14). [resīde oldılar, -dı, -lar, -]*
8. ile müjde-i hümāyūn güş-ı temāşāşiyāna **resīde olduḳda** ʿādet-i sābıḳa *(274:10). [resīde olduḳda, -duḳda]*
9. keşīde yaʿnī gice şenligi bu şeb-i pür-ṭarabda encāma **resīde olmuşdur** *(355:21). [resīde olmuşdur, -muş, -dur]*
10. īrāş-ı melāl idecek mertebelere **resīde olmaġla** ıṭnāb-ı ṭınāb-ı süḫandan ictināb olunup *(360.12). [resīde olmaġla, -maġ, -la]*
11. Nışf-ı sütūn mertebesine **resīde olup** mışrāʿ Ṣavulsun baña seng-i rāh olanlar *(362:32). [resīde olup, -up]*
12. ve muḳābele-i şehriyār-ı ʿālī-tebāra **resīde olduḳlarında** ʿinān-ı reh-vārların *(370:19). [resīde olduḳlarında, -duḳ, -lar, -ı, -n, -da]*

resīde-i encām: *Son bulmak, sona ulaşmak.*

Bunlarıñ āmed ü reftleri **resīde-i encām** ve neferātı ruḫṣat-yāfte-i ārām oldılar *(296:3). [resīde-i encām,]*

resīde-i encām eylediklerinde: *Sona ulaşmak.*

teşvīḳ u taṭrīb eyleyüp anlar kārların itmām ve
āġāzelerin **resīde-i encām eylediklerinde** çengīler daḥi ḳol ḳol naʿra-i dost *(308, 30). [resīde-i encām eylediklerinde, -dik, -ler, -i, -n, -de]*

resīde-i encām ol: *Sona ermek.*
1. ḳarīn-i ḫıtām ve şenlikleri **resīde-i encām oldı** Eṣnāf-ı meẕkūreniñ her biri *(316:19). [resīde-i encām oldı, -dı]*
2. Deryā şenligi ḳarīn-i itmām ve ḳalʿa cengleri **resīde-i encām olduḳda** yine *(346:26). [resīde-i encām olduḳda, -duḳda]*
3. Bu vech ile gice şenligi peẕīrāy-ı ḫıtām ve **resīde-i encām olup** *(357:18). [resīde-i encām olup, -up]*

resīde-i evc-i āsumān: *Göğün tepesine ulaştırmak.*

telḳīn-i maḳām eyleyerek ṣadā-yı dil-keş-nevāların **resīde-i evc-i āsumān** ve Ve *(245:9). [resīde-i evc-i āsumān,]*

resīde-i farḳ-ı Ferḳadān eylediği: *Ferkadan'ın tepesine ulaştırmak.*

resīde-i farḳ-ı Ferḳadān eylediği manẕūr-ı düstūrī olup bu niʿmet-i celīle-i pür-meymenetiñ ṣadaka-i şükrānesi *(244:4). [resīde-i farḳ-ı Ferḳadān eylediği, -dig, -i]*

resīde-i fülke-i māh-ı tābān: *Ağırşağa benzeyen ay.*

ʿamūd-ı şuʿle-i bālā-keşīde-i fişeng-i hevāyī sütūn-ı ḫayme gibi **resīde-i fülke-i māh-ı tābān** *(196:31). [resīde-i fülke-i māh-ı tābān,]*

resīde-i ḫaṣṣād-ı murād eyleyen: *(Hüseyin Efendi) İsteği ulaştıran orakçı.*

ketḫudālıġı ile mezraʿa-i merātib-i resmiyyesini **resīde-i ḫaṣṣād-ı murād eyleyen** *(201:26). [resīde-i ḫaṣṣād-ı murād eyleyen, -y, -en]*

resīde-i ḥazān olup: *Sonbahara erişmek, olgunlaşmak.*

ṭablalarda olan mīveler **resīde-i ḫazān olup** birden āteş virildükde bir *(219:17). [resīde-i ḫazān olup, -up]*

resīde-i ḫıtām: *Sona erdirmek.*
1. **resīde-i ḫıtām** ve incü vü zümürrüd ile muraṣṣaʿ bir iki çift mūze-i muṣannaʿ ve *(279:22). [resīde-i ḫıtām,]*
2. Bu eşnāda ordu ālāyı **resīde-i ḫıtām** ve ḳarīn-i encām ve erbāb-ı temāşā daḫi *(305:19). [resīde-i ḫıtām,]*
3. **resīde-i ḫıtām** ve lāzıme-i dārü'l-velīme-i ḫāḳānī karīn-i tekmīl ü itmām *(363:38). [resīde-i ḫıtām,]*

resīde-i maḳtaʿ-ı ḫıtām oldıġı: *Sünnet çadırına varmak.*

ʿaded ṣıbyān ālāyı daḫi **resīde-i maḳtaʿ-ı ḫıtām oldıġı** gibi yine *(338:11). [resīde-i maḳtaʿ-ı ḫıtām oldıġı, -dıġ, -ı]*

resīde-i maʿrūż-ı ḳabūl olduḳdan: *(Hediyeler için) Kabul sergisine ulaşmak.*

ḥażretleri vesāṭeti ile **resīde-i maʿrūż-ı ḳabūl olduḳdan** ṣoñra vaḳt-i ṭaʿāmda *(285:25). [resīde-i maʿrūż-ı ḳabūl olduḳdan, -duḳ, -dan]*

resīde-i meleʾ-i aʿlā ḳılınup: *Meleklerin toplandığı yere ulaşmak.*

ʿarża-i naẓar-gāh-ı pādişāh-ı dehr-ārā ve edʿiye-i ḫayriyyeleri **resīde-i meleʾ-i aʿlā ḳılınup** *(189:35). [resīde-i meleʾ-i aʿlā ḳılınup, -up, -]*

resīde-i menzil-i hūr olduḳça: *Dolanan yaya ulaşmak.*

pertevi **resīde-i menzil-i hūr olduḳça** müẕekkir-i kelām-ı nūrun ʿalā nūr oldıġı *(230:2). [resīde-i menzil-i hūr olduḳça, -duḳça]*

resīde-i mevḳif-i ḫıtām olduḳları: *Son yere varmak.*

āmed ü reft-i tuḥfe-resānları **resīde-i mevḳif-i ḫıtām olduḳları** encāmda *(341:14). [resīde-i mevḳif-i ḫıtām olduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*

resīde-i perde-i ḳarār: *Bir yerde bulunmak, sabitlenmek.*

mażmūnını şuʿbe-i āvāz iderek āgāzelerini **resīde-i perde-i ḳarār** ve sāzendeler *(294:9). [resīde-i perde-i ḳarār,]*

resīde-i rütbe-i helāk olan: *Ölecek duruma gelmek.*

Bu zed ü bürd-i hevl-engīzden ters-nāk belki **resīde-i rütbe-i helāk olan** *(275:11). [resīde-i rütbe-i helāk olan, -an]*

resīde-i rütbe-i helāk olup: *Helak rütbesine kavuşmak, az kalsın yok olmak.*

bālā-yı ḳaṣrdan üftāde ve baʿżısı bu ḥālde cān-sūzdan **resīde-i rütbe-i helāk olup** *(347:3). [resīde-i rütbe-i helāk olup, -up]*

resīde-i semt-i ḥıtām olduḳda: *Son durağa ulaşmak.*

ālāy-ı şehriyārī tamām ve **resīde-i semt-i ḫıtām olduḳda** şevketlü pādişāh-ı İslām *(371:13). [resīde-i semt-i ḫıtām olduḳda, -duḳda]*

resīde-i şeref-i ḥıtām buyurıldı: *(Düğün) Sonlanma şerefine erişmek.*

resīde-i şeref-i ḫıtām buyurıldı *(375:21). [resīde-i şeref-i ḫıtām buyurıldı, -ıl, -dı]*

reşk: *Kıskançlık.*
1. eşk-i ḥasret ile iẓhār-ı sūz u güdāz ve kestāne fişekleri ol **reşk** ile çatlayup her biri *(196:13). [reşk,]*
2. ve otuz ʿaded ṭabancalı fişekleri daḫi çarḫ-ı felege **reşkinden** şöyle çatladı ki *(197:1). [reşkinden, -i, -n, -den]*
3. ʿAnber gibi yandı **reşk** ile ʿūd *(294:6). [reşk,]*

reşk idüp: *Kıskanmak.*

Reşk idüp aña neheng-i baḥrī *(132:19). [reşk idüp, -üp]*

reşk-āver-i gül-bün-i ʿayş idüp: *İçkili, eğlence meclisinde gül fidanının üzerindeki bülbül.*

meclisi **reşk-āver-i gül-bün-i ʿayş idüp** def gibi sīne-pür-tef ve dil-germān-ı söz ü sāz olanları *(308:28). [reşk-āver-i gül-bün-i ʿayş idüp, -üp]*

reşk-efrūz-ı meşābīh-i Süreyyā oldı: *Süreyya kandillerinin (yıldızının) kıskançlık ateşini tutuşturmak.*

hem-şekl-i naḫl-i ḫurmā ve fişek ḳandīlleri **reşk-efrūz-ı meşābīḥ-i Ṣüreyyā oldı** *(228:23). [reşk-efrūz-ı meşābīḥ-i Ṣüreyyā Oldı, -dı]*

reşk-i cilve-i bī-bākinden: *Kaygısızca dönüp dolaşmanın kıskançlığı.*

taḳrīri nā-ḳābil olup **reşk-i cilve-i bī-bākinden** şuʿbede-bāz-ı eflāk tīġ-i ġayretle *(276:8). [reşk-i cilve-i bī-bākinden, -i, -n, -den]*

reşk-i ḫüsn-i ḳālıbı: *Güzel biçimin duyduğu kıskançlık.*

ʿāciz-i taḳdīr-i ḳıymeti olup **reşk-i ḫüsn-i ḳālıbı** felegiñ cān-gezā-yı burc-ı ʿaḳrebi *(162:23). [reşk-i ḫüsn-i ḳālıbı, -ı]*

reşk-i sipihr-i heftümīn olan: *Dokuz katlı göğün imrenmesi.*

sāʿat-i sādisede **reşk-i sipihr-i heftümīn olan** Oḳ Meydānındaki ḳaṣr-ı ʿadāletde *(262:5). [reşk-i sipihr-i heftümīn olan, -an]*

reşk-i ṣubḥ eyledi: *Sabahın kıskanması.*

ḳayıḳlarda ādemler seçilüp mıṣrāʿ **Reşk-i ṣubḥ eyledi** envārı şeb-i deycūrı *(253:31). [reşk-i ṣubḥ eyledi, -di]*

resm: *Resim, tasvir II görünme, görünüş.*
1. Evvelā ṣāfī elmās-ı tāb-dār-ı girān-ı bahādan maṣnūʿ **resmi** maṭbūʿ bir ḳuşaḳ *(160:8). [resmi, -i]*

2. Mūsā Paşanıñ bi-nefsihī mübāşereti ile başlarda **resminde** otuz altı *(183:20). [resminde, -i, -n, -de]*
3. ṭarafından ibdāʿ u iḫtirāʿ olunan ḳalʿa-i devvār **resmi** daḫi ber-kāʾide varoş u ḫandaḳ *(187:16). [resmi, -i]*
4. **resminde** peyker-i ʿazīm tasvīr eylemişler ki gūyā bir cebel-i rāsiḫ ve her *(187:24). [resminde, -i, -n, -de]*
5. Ve bir bostān dolābı **resminde** yapılmış ġarīb u ʿacīb fişek daḫi işʿāl olunup *(229:1). [resminde, -i, -n, -de]*
6. ile rubʿ-sāʿat miḳdārı bir **resme** icrā-yı merāsim-i mühendis-kārī ile miʿmār-ı endīşeyi *(271:17). [resme, -e]*
7. **resminde** bedīdār bir ḥadīḳa-i pür-berg ü bār-ı āteş-bahār getürdiler ki *(289:6). [resminde, -i, -n, -de]*
8. iẓhār-ı zīver ü ʿarż-ı cevher ve şanʿatların dükkānlarında icrā itdikleri **resm** *(298:15). [resm,]*
9. ve herkese destār-ı ʿādīleri ile yemek yemege fermān buyurup bu **resm** ile cümleyi *(306:11). [resm,]*

resm: *Merasim.*

dīvān-ı ʿīd **resmi** üzere çāşnī-gīrān-ı ḫāṣṣa mücevveze ve üst ḳaftānlar ile *(158:29). [resmi, -i]*

resm iderek: *Çizmek, benzerini yapmak.*

resm iderek geçdikçe cünbiş-i kümeyt-i ʿişvesin görenler li-müʾellifihi *(241:11). [resm iderek, -erek]*

resm olunmaġla: *Yapılmış.*

dört yüz ḳadar fişeng-i günā-gün ile iki ʿaded serv-i mevzūn **resm olunmaġla** ol *(219:34). [resm olunmaġla, -un, -maġ, -la]*

resm olunup: *Göstermek.*

bir fişek bāġçesi **resm olunup** ḳandīl-i rengā-reng ile meşḥūn on ʿaded *(218:26). [resm olunup, -un, -up]*

resm ü āyīn: *Kural ve töre.*

nümāyān olup sūr-ı hümāyūn-ı eslāf-ı selāṭinde miṣli sebḳ itmiş **resm ü āyīn** *(216:2). [resm ü āyīn,]*

resm ü rāhī: *Usul, yol.*

ḳāḍī-ʿaskerler maʿzūlleri ve sāʾir mevālī vü müderrisīn bi-merātibihim **resm ü rāhī** *(156:21). [resm ü rāhī,]*

resm ü rāh: *Yol ve yordam. Mevkii ve mertebe*
1. Yeñi Cāmiʿi şeyḫi Meḥemmed Efendi **resm ü rāhları** üzere otaġ-ı hümāyūnda *(211:2). [resm ü rāhları, -lar, -ı]*
2. cemʿ olup **resm ü rāhları** muḳteżāsınca ālāyların tertīb ve birbirin *(233:18). [resm ü rāhları, -lar, -ı]*
3. ve **resm ü rāhları** muḳteżāsınca pervāne-vār girdā-gird iḥāta vü istīʿāb *(248:13). [resm ü rāhları, -lar, -ı]*
4. ḳahve ve şerbet ve buḫūr ile tekmīl-i merāsim-i mīzbānīden şoñra **resm ü rāhlarınca** *(248:27). [resm ü rāhlarınca, -lar, -ınca, -]*

resme: *Resim, tasvir II görünme, görünüş.*

Baġçevān Ḳolı ḥadīḳa-i sulṭāniyye-i sūr-ı pür-ḥubūrda bir **resme** *(254.25). [resme,]*

resme hoş gelmişdir: *Beğenmek, göze hitap etmek.*

tüskürmeleri ṭabʿ-ı şehriyārīye bir **resme ḫoş gelmişdir** ki bu *(270:17). [resme ḫoş gelmişdir, -miş, -dir]*

resm-i der-āġūşı: *Kucaklama işi.*

Evvelā mışrāʿ Ciger-gūşem bağırdaḳdan bilür **resm-i der-āġūşı** *(283:6). [resm-i der-āġūşı, -ı]*

resm-i ḫāṣṣ: *Özel bir biçimde.*

muṣannaʿ **resm-i ḫāṣṣ** üzere rīḫte-i ḳālıb-ı īcād olunmuş muraṣṣaʿ bir mirvaḥa-i ẕī-ḳıymet *(298:22). [resm-i ḫāṣṣ,]*

resm-i ḳadīm-i meʾlūf: *Her zaman uygulanan gelenek.*

resm-i ḳadīm-i meʾlūf üzere ikrām ve ḫuddāmlarına daḫi ṭabla ṭabla pilāv ve zerde *(347:15). [resm-i ḳadīm-i meʾlūf,]*

resm-i ḳadīm-i mütefennen: *Bilinen eski kurallar.*

emṡālinde cārī **resm-i ḳadīm-i mütefennen** ve ḳānūn-ı ḳadīm-i muʿayyen *(353:28). [resm-i ḳadīm-i mütefennen,]*

resm-i maʿhūd: *Merasim gereği.*

ve üçer ṭonluḳ ṣof ve firengī aṭlas ve telli ḫārā **resm-i maʿhūd** üzere *(190:33). [resm-i maʿhūd,]*

resm-i maʿrūf: *Bilinen gelenek.*
1. Ve bu gün daḫi **resm-i maʿrūf** ve muʿtād-ı meʾlūf üzere āmāde-i ḫitān olan yüz seksen *(360:5). [resm-i maʿrūf,]*
2. ve **resm-i maʿrūf** üzere evvelā ṭatlı ve ḳahve merāsimi be-cāy-āverde *(360:21). [resm-i maʿrūf,]*
3. güẕār ve ʿaḳablerinde sarāy-ı hümāyūnda muʿtād olan **resm-i maʿrūfları** üzere *(370:14). [resm-i maʿrūfları, -lar, -ı]*

resm-i meʾlūf: *Alışılmış gelenek.*

resm-i meʾlūf ve ṭarz-ı maʿrūfları muḳteżāsınca ketḫudā-yı ṣadr-ı ʿālī-tebār *(344:9). [resm-i meʾlūf,]*

resm-i meʾlūf-ı ḳadīm: *Eskiden olagelen tören, adet.*

ve sāʾir ḫulefā ve kīse-dārān-ı aḳlām maḳām-ı vedāʿa ḳıyām ve cümlesi **resm-i meʾlūf-ı ḳadīm** *(320:23). [resm-i meʾlūf-ı ḳadīm,]*

resm-i mezbūrı: *Söz konusu resmiyet (Ağırlama).*

ve İbrāhīm Paşa ḥażretlerine **resm-i mezbūrı** icrā buyurduḳlarında *(215:34). [resm-i mezbūrı, -ı]*

resm-i müstedīm: *Uygulanan yol, yöntem.*

ḫavāṣṣ u ʿavām ḳānūn-ı ḳadīm ve **resm-i müstedīm** *(351:4). [resm-i müstedīm,]*

resm-i muʿtād: *Olageldiği gibi.*
1. Dürrī Meḥmed Efendi ḥażretleri ṭarafından daḫi **resm-i muʿtād** *(192:1). [resm-i muʿtād,]*

2. İbrāhīm Paşa ḥażretleri ṭarafından daḫi **resm-i muʿtād** üzere bir *(200:21). [resm-i muʿtād,]*

resm-i nev-ẓuhūr: *Yepyeni nakış.*

bir **resm-i nev-ẓuhūr** ṭarḥ ve ṣudūr-ı aṣḥāb-ı temāşāyı bir güne şerḥ eyledi *(304:27). [resm-i nev-ẓuhūr,]*

resm-i sābıḳ: *Olagelen merasim.*
1. ḳapu ketḫudāları Meḥemmed Emīn Aġa yediyle **resm-i sābıḳ** *(226:17). [resm-i sābıḳ,]*
2. **resm-i sābıḳ** üzere ṭop-ḫāne ocaġından bir ṣal günā-gūn fişekler ve envāʿ-ı ālāt-ı zīver *(230.7). [resm-i sābıḳ,]*
3. ve ṣırmalı nişān maḳremesi hediyyelerin **resm-i sābıḳ** üzere maʿrūż-ı dergāh-ı ḫudāvend-i enām eyleyüp *(300:18). [resm-i sābıḳ,]*

resm-i ṣaḥīfe-i beyān eylediñ: *(Şenliklerde olan biteni) Yazıya aktarmak.*

taṣvīr idüp vuḳūʿı üzere **resm-i ṣaḥīfe-i beyān eylediñ** mi *(260:14). [resm-i ṣaḥīfe-i beyān eylediñ, -di, -ñ]*

resm-i sālif: *Önceden olduğu gibi.*

ḥażretleri yine **resm-i sālif** üzere tersane-i ʿāmire sāḥil-serāy-ı hümāyūnununñ *(217:25). [resm-i sālif,]*

resm-i ṭarīḳleri: *Usulün gerektirdiği merasim.*

resm-i ṭarīḳleri muḳteżāsınca cālis-i miḥrāb-ı iḫtirām oldılar *(194:15). [resm-i ṭarīḳleri, -ler, -i]*

reşş-i gülāb-ı ḫiṭāb-ı fe-izā ṭaʿimtüm fe'nteşirū itdigi: *(Ahzab Suresi 53. ayet) "Yemeği yediğiniz zaman dağılınız", hitabının gül suyu serpmesi.*

gülāb-dān-ı ḳalem-i dil-keş-edā sū-be-sū **reşş-i gülāb-ı ḫiṭāb-ı Fe-iẕā ṭaʿimtüm fe'nteşirū itdigi** *(361:25). [reşş-i gülāb-ı ḫiṭāb-ı fe-iẕā ṭaʿimtüm fe'nteşirū itdigi, -dig, -i]*

resūl-i nāʾil-i mesʾūl olup: *Umduğunu elde eden elçi olmak.*

emāret-i ḥüsn-i ḳabūl olan ḫilʿat ilbāsı ile mühdā ve **resūl-i nāʾil-i mesʾūl olup** *(321:14). [resūl-i nāʾil-i mesʾūl olup, -up]*

retīme-bend-i niyyet olmuşlar: *İsteğini unutmamak için aklının bir kenarına koymak.*

retīme-bend-i niyyet olmuşlar idi Bināberīn ʿanāṣır-ı ecsām-ı şevket ve *(137:11). [retīme-bend-i niyyet olmuşlar, -muş, -lar]*

revā: *Layık, uygun, yaraşır.*
1. **revādır** Ve bir ḳıṭʿa elmās ḳuşaḳ ki li-müʾellifihi *(170:13). [revādır, -dır]*
2. pāyına bir pāyeli manṣıb **revādır** deyu āṣaf-ı ḳadr-şinās-ı ahālī-nüvāz *(193:14). [revādır, -dır]*

revā görmemekle: *Doğru, uygun bulmak.*
1. reşāşe-pāş-ı tesliyet olmaları kaṣdı ile āyīne-i naẓar-gāhlarından ayrılmaḳ **revā görülmeyüp** *(151:23). [revā görülmeyüp, -me, -y, -üp]*
2. **revā görmemekle** meʿālıḳ-ı ecfān ile ruḫṣat-yāb-ı tenāvül-i niʿmet-dīdār-ı sulṭānī *(211:24). [revā görmemekle, -me, -mek, -le]*

revābıṭ-ı eczā-yı nüsḫa-i cemʿiyyet olup: *Topluluk nüshasının sırayla birbirine bağlanmış parçaları.*

bi-merātibihim **revābıṭ-ı eczā-yı nüsḫa-i cemʿiyyet olup** ḥālā şeyḫü'l-islām *(178:29). [revābıṭ-ı eczā-yı nüsḫa-i cemʿiyyet olup, -up]*

revāc-baḫş-ı sikke-i salṭanat olan: *(III. Ahmet) Sultanlık sikkesine geçerlik sağlamak.*

revāc-baḫş-ı sikke-i salṭanat olan sāye-i Rabbü'l-ʿizzet ḥażretleri iḳāmet-i ṣalāt-ı cumʿa niyyetine cümleden muḳaddem *(198:24). [revāc-baḫş-ı sikke-i salṭanat olan, -an]*

revāc-ı germ: *Alıcı hücumu, kızışmak.*

başlayup aḫşām bāzārı ḳumāş-ı rengā-reng-i envāʿ-ı fişeng bir mertebe **revāc-ı germ** *(355:24). [revāc-ı germ,]*

revāc-ı kālā-yı imtiyāzına: *Seçkinlik kumaşının sürümü (Talep edilmek).*

girānī-i şiʿr-i nāz ve **revāc-ı kālā-yı imtiyāzına** sebeb olup şīve-i gūnā-gūn ile *(281:8). [revāc-ı kālā-yı imtiyāzına, -ı, -n, -a]*

revāc-yāfte-i mezād-gāh-ı ḥüsn-i ḳabūl-i ḥudāvend-i mekārim-nihād oldı: *(Hediyeler) Güzel huylu hükümdarın, iyi karşılama mezadında geçer akçe sayılmak.*

revāc-yāfte-i mezād-gāh-ı ḥüsn-i ḳabūl-i ḫudāvend-i mekārim-nihād oldı *(265:19). [revāc-yāfte-i mezād-gāh-ı ḥüsn-i ḳabūl-i ḫudāvend-i mekārim-nihād oldı, -dı]*

revān: *Akmak, yol almak.*
1. gibi **revān** ve heyʾet-i maḫrūṭī-i mercān-gūnı bu beyt-i pür-sūzı inşād içün gūyā *(197:14). [revān,]*
2. Eşʿār-ı selīsiñ şu gibi dehre **revāndır** *(332, 24). [revāndır, -dır]*

revān: *Fırlamak.*

hevāyīler bir ṭarafdan tīr-i hevāyī gibi āsumāna **revān** ve bir cānibden *(219:16). [revān,]*

revān: *Yürümek.*

revān ve baʿdehū rākib-i esb-i tünd-ʿinān oldılar *(366:15). [revān,]*

revān eylediler: *Göndermek.*

āvīzān ve nūr-ı duʿā gibi zemīnden āsumāna **revān eylediler** Maşraba *(243:14). [revān eylediler, -di, -ler]*

Revān Ḳalʿası: *Günümüzde Ermenistan sınırları içerisinde yer alan kale.*

ʿarż u ihdā ile pāy-taḫt-ı memālik-i Īrān olan **Revān Ḳalʿası** dāḫil-i mülk-i Āl-i ʿOṯmān olmasına *(334:27). [revān ḳalʿası,]*

revān oldı: *Akmak, yola çıkmak.*
1. **Oldı** şeh-zādegānı ile **revān** *(142:31). [revān oldı, -dı]*

2. içün ḫayme-i ḫitāna **revān olup** sāʾir ṣıbyān-ı müslimīn ile *(244:8). [revān olup, -up]*
3. ḫortūmına beste olan rīsmānlar ile gūyā çeker ve ḳalʿa daḫi fīliñ ardınca **revān olup** *(263:21). [revān olup, -up]*
4. sūdā-gerān-ı kālā-yı temāşāya ḫaberler **revān oldı** Beyt *(355:26). [revān oldı, -dı]*
5. kendi gerdenlerine peyveste idüp ol miḳdār bār-ı girān ile süy-ı maḳṣūda **revān olmaları** *(367:16). [revān olmaları, -ma, -lar, -ı]*

revātib: *Geçimlik, nafaka.*

Bez̲l itmede ʿāleme **revātib** *(127:8). [revātib,]*

revġan-ı kandīl: *Kandil yağı.*
1. Ḫūn-geşte diliñ **revġan-ı ḳandīl** gibi *(151:19). [revġan-ı ḳandīl,]*
2. Ḫūn-geşte diliñ **revġan-ı ḳandīl** gibi *(228:13). [revġan-ı ḳandīl,]*
3. Ḫūn-geşte diliñ **revġan-ı ḳandīl** gibi *(279:19). [revġan-ı ḳandīl,]*

revī-kār-ı kālā-yı cemʿiyyet: *Topluluk kumaşına yüz olmak.*

ocaḳ rüʾesāsı eṣvāb-ı dīvānīleri ile neferātına **revī-kār-ı kālā-yı cemʿiyyet** ve *(337:16). [revī-kār-ı kālā-yı cemʿiyyet,]*

reviş: *Gidiş, geliş.*

idi Kebīr alat yanında ol rīsmān mānende-i nā-peydā olmaġla kebīr alat ḥareket itmeksizin raḳḳāṣlar gāh vicāhen ve gāh ḳıçın ḳıçın **revişlerin** seyrān idenler mücerred ṣırıḳlara *(258:33). [revişlerin, -ler, -in, -]*

revnaḳ bağlayup: *Güzelleşmek.*

ilṣāḳ ve ol cüvān-ı çār-ebrū iki ḳat **revnaḳ bağlayup** āheste vü çāpük reftār ile *(246:23). [revnaḳ bağlayup, -y, -up]*

revnak u raġbeti: *Güzellik ve alım.*

perde-i āl-gūn-ı şafaḳ ol **revnaḳ u raġbeti** bulamaz Ve her biri yine beşer ṭonluḳ olmaḳ *(164:27). [revnaḳ u raġbeti,]*

revnaḳ-baḫş-ı fer ü iclāl oldılar: *Göz kamaştırıcı parlaklık sunmak.*

rākib-i semend-i ʿālem-pesend-i iḳbāl ve sarāy-ı ʿālīlerine **revnaḳ-baḫş-ı fer ü iclāl oldılar** *(375:18). [revnaḳ-baḫş-ı fer ü iclāl oldılar, -dı, -lar]*

revnaḳ-baḫş-ı leyle-i ẓulmā oldıġından: *Karanlık gecenin aydınlanması.*

ve gīsū-yı āşüfte-mūy-ı ʿīẕār-ı ʿaẕrā gibi **revnaḳ-baḫş-ı leyle-i ẓulmā oldıġından** *(309:15). [revnaḳ-baḫş-ı leyle-i ẓulmā oldıġından, -dıġ, -ı, -n, -dan]*

revnaḳ-baḫş-ı mesned-i ṣadāret-penāhī: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa)Vezirlik mevkiini süsleyici.*

Baʿdehū mihmān-sālār-ı sūr-ı pādişāhī **revnaḳ-baḫş-ı mesned-i ṣadāret-penāhī** *(351:1). [revnaḳ-baḫş-ı mesned-i ṣadāret-penāhī,]*

revnak-baḫş-ı nüzūl oldukda: *Parıltı saçmak.*

ḫīre-i ḥayret ve ʿaḳl-ı ḥużżārı perīşān-ı dehşet iderek maḳām-ı ʿālīlerine **revnaḳ-baḫş-ı nüzūl olduḳda** *(365:21). [revnaḳ-baḫş-ı nüzūl olduḳda, -duḳda]*

revnaḳ-baḫş-ı ṭarab-serāy-ı sūr olacaḳ: *Düğüne güzellik vererek sarayı şenlendirmek.*

meşābe-i gül-naḫş-ı nigīn olduḳlarında **revnaḳ-baḫş-ı ṭarab-serāy-ı sūr olacaḳ** *(143:13). [revnaḳ-baḫş-ı ṭarab-serāy-ı sūr olacaḳ, -acaḳ]*

revnaḳ-baḫş-ı teşrīf olduḳlarında: *Şereflenme süsünü vermek.*

oturduḳları maḳāma **revnaḳ-baḫş-ı teşrīf olduḳlarında** ibtidā emīn-i sūr-ı hümāyūn Ḫalīl Efendiye *(375:5). [revnaḳ-baḫş-ı teşrīf olduḳlarında, -duḳ, -lar, -ı, -n, -da]*

revnaḳ-dih-i mesned-i fetvā: *(Şeyhülislam Abdullah Efendi için) Hükmün dayanağına, mevkiine güzellik veren.*

pīrāye-i erīke-i taḳvā ve **revnaḳ-dih-i mesned-i fetvā** şeyḫü'l-islām ve müfti'l-enām *(156:19). [revnaḳ-dih-i mesned-i fetvā,]*

revnak-efrūz-ı manşıb-ı defter-dārī: *(Hacı Mustafa Efendi) Defterdarlık makamına parlaklık veren.*

ve sābıḳan **revnaḳ-efrūz-ı manşıb-ı defter-dārī** ve ḫālā defter emāneti *(198:20). [revnaḳ-efrūz-ı manşıb-ı defter-dārī,]*

revnak-efrūz-ı tāc u taht: *(III. Ahmet) Taç ve tahta aydınlık veren.*

sāye-i Rabb-i ʿİzzet şevketlü mehābetlü ṣalābetlü **revnaḳ-efrūz-ı tāc u taḫt** *(333:20). [revnaḳ-efrūz-ı tāc u taḫt,]*

revnak-efzā-yı ālāy-ı bī-hemtā oldılar: *Benzersiz alayın, güzelliğini sağlamak.*

gün muḳaddem ancaḳ yetişmekle anlar daḫi **revnaḳ-efzā-yı ālāy-ı bī-hemtā oldılar** *(368:26). [revnaḳ-efzā-yı ālāy-ı bī-hemtā oldılar, -dı, -lar]*

revnāk-efzā-yı ḥadīka: *(III. Ahmet'in şehzadeleri) Büyük bahçenin güzelliğini artıran.*

ile **revnāḳ-efzā-yı ḥadīḳa** ve zīnet-baḫşā-yı ravża-i saʿādet ü iclāl olan *(140:15). [revnāḳ-efzā-yı ḥadīḳa,]*

revnaḳ-efzā-yı mühr-i vekālet: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Vekillik mührünün güzelliğinin ışıltısı.*

yaʿnī āb-ı gevher-nigīn-i devlet **revnaḳ-efzā-yı mühr-i vekālet** pīrāye-i ṣadr-ı ṣadāret *(251:15). [revnaḳ-efzā-yı mühr-i vekālet,]*

revnak-fezā-yı meydān-ı sūr oldukdan: *Düğün meydanına güzellik katmak.*

ṣad-mertebe ziyāde **revnaḳ-fezā-yı meydān-ı sūr olduḳdan** ṣoñra ordu ālāyına *(311:28). [revnaḳ-fezā-yı meydān-ı sūr olduḳdan, -duḳ, -dan]*

revnak-ı āteş-i seyyāli: *Ateşin akıcı parlaklığı.*

Pes ez-ān bir şādırvān fişegi nümāyān olup **revnaḳ-ı āteş-i seyyāli** *(228:24). [revnaḳ-ı āteş-i seyyāli, -i]*

revnaḳ-ı devlet ü dīn: *(III. Ahmet) Devlet ve dine aydınlık saçan.*

Revnaḳ-ı devlet ü dīn muḥyi-i şerʿ u sünnet *(273:25). [revnaḳ-ı devlet ü dīn,]*

revnak-ı evreng-i şevket: *(III. Ahmet) Büyüklük tahtının süsü.*

Gelüp ol **revnaḳ-ı evreng-i şevket** ʿizz ü devletle *(181:7). [revnaḳ-ı evreng-i şevket,]*

revnak-ı mülk ü memleket: *(III. Ahmet'in şehzadesi Mustafa için) Devletin ve ülkenin aydınlığı.*

revnaḳ-ı mülk ü memleket māh-ı semā-yı ışṭıfā şehzāde Sulṭān Muṣṭafā *(140:11). [revnaḳ-ı mülk ü memleket,]*

revnaḳ-ı taḫt-ı ʿazamet olup: *Büyüklük tahtını bezemek.*

ḥażretleri saṭvet ü icbāl ve saʿādet ü iḳlāl ile zīver-i mesned-i şevket ve **revnaḳ-ı taḫt-ı ʿazamet olup** *(250:21). [revnaḳ-ı taḫt-ı ʿazamet olup, -up]*

revnaḳ-ı tāze: *Canlanmak, yenilenmek.*

revnaḳ-ı tāze ẓuhūr ve yine germiyyet-i bāzār-ı sūr içün iẓhār-ı kālā-yı sürūra *(326:19). [revnaḳ-ı tāze,]*

revnak-şiken: *(Işık için) Parlaklığı sönükleşmek.*

muʿabbā ezhār-ı bahāra **revnaḳ-şiken** envāʿ-ı şükūfe-i nāriyye ile müzeyyen *(269:30). [revnaḳ-şiken,]*

revnak-şiken-i ʿıkd-ı Süreyyā: *İnci dizisi gibi duran Süreyya'nın değerini azaltan.*

recā olunup **revnaḳ-şiken-i ʿıḳd-ı Ṣüreyyā** bir incü sübḥa-i dil-cū-yı girān-bahā *(214:20). [revnaḳ-şiken-i ʿıḳd-ı Ṣüreyyā,]*

revnak-yāb: *(Fişek) Süslenmiş, donatılmış.*

ṭarafından daḫi biñ ʿaded fişekle **revnaḳ-yāb** bir daḫme-i düşvār-güşād-ı efrāsiyāb *(229:26). [revnaḳ-yāb,]*

reʾy-i evvel: *İlk düşünce.*

ḳarar virmeleri ile **reʾy-i evvel** fesḫ olunup vech-i ātī üzere żiyāfet-i ʿāmme *(147:14). [reʾy-i evvel,]*

reʾy-i rezīn ü fikr-i metīn eylediklerinde: *Sağlam fikir ve şaşmaz görüşlerini bildirmek.*

ile tevṯīḳ u teşdīdi mümkindir deyu **reʾy-i rezīn ü fikr-i metīn eylediklerinde** *(262:34). [reʾy-i rezīn ü fikr-i metīn eylediklerinde, -dik, -ler, -i, -n, -de]*

reʾyü'l-ʿayn görüldi: *Kendi gözüyle görmek.*

tüskürme nice olacağı **reʾyü'l-ʿayn görüldi** *(229:24). [reʾyü'l-ʿayn görüldi, -ül, -di]*

rezm ü peygārları: *Savaş ve çekişme.*

rezm ü peygārları müʾeddī-i muḥārebe olacaḳ mertebelere bādī olmaġın *(346:17). [rezm ü peygārları, -lar, -ı]*

rezzāḳ-ı esāfil ü eʿālī: *(Allah) yerin ve göğün rızk vericisi.*

Rezzāḳ-ı esāfil ü eʿālī *(125:6). [rezzāḳ-ı esāfil ü eʿālī,]*

riʿāyet: *Yerine getirme.*
1. emek-dār-ı devlet oldığından pīrligine **riʿāyet** ve şeref-mend-i daʿvet ḳılınmış idi *(155:27). [riʿāyet,]*
2. **riʿāyet** ve püşt-dest-i ḍarāʿati nihāde-i zemīn-i ʿubūdiyyet ve yüz yerde *(209:4). [riʿāyet,]*
3. pehlevānlıḳ resmine **riʿāyet** ve ellere ḳarşu pençelerin ṣūret-nümā-yı dest-i daʿvet eylediler *(274:29). [riʿāyet,]*
4. **riʿāyet** içün sefīr-i şevket-semīre iḥsān-ı bī-şümārdan ṣoñra *(308:23). [riʿāyet,]*
5. Mā-lā yüdrik külleh lā yütrek külleh mażmūnına **riʿāyet** ve *(341:30). [riʿāyet,]*

riʿāyet buyurdılar: *Uygun bir şekilde davranmak.*

lebs-i ʿörf ve ferve-i beyżā ile ʿörf-i ṭarīḳa **riʿāyet buyurdılar** Bu eṣnāda *(177:5). [riʿāyet buyurdılar, -dı, -lar]*

riʿāyet ol: *(Kurala) uymak.*
1. ikrām u iʿzāz u iḥtirāmda ḳānūn-ı ḳadīme **riʿāyet olundı** *(194:26). [riʿāyet olundı, -un, -dı]*
2. mışrāʿ Ādet budur āḫirde gelür bezme ekābir mażmūnına **riʿāyet olundı** *(344:19). [riʿāyet olundı, -un, -dı]*

riʿāyet ü itmām: *(Düğün için kullanılan malzemeler) Gerekli olanların yerine getirilmesi ve tamamlanması.*

dönüp merāsim-i iṭʿām **riʿāyet ü itmām** ve zebān-ı gülāb-dān naġme-i ḳum ḳum *(226:32). [riʿāyet ü itmām,]*

riʿāyeten: *Kurala uyarak.*

ḳurılan rīsmāna çıḳup evvel-emirden ḳāʿide-i iḥtiyāṭa **riʿāyeten** terāzū ile *(259:16). [riʿāyeten,]*

ribḳa: *Bağlılık.*

Bugün devlet-i ʿaliyyeniñ ḳadīmü'l-eyyāmdan berü **ribḳa** der-gerden-i iṭāʿatı *(350:18). [ribḳa,]*

ricāl: *Er kişiler; erkekler.*

deryā-yı ṭabīʿat cūşān olmaġın ḳadırga **ricāli** lisānları üzere sefīne-i mezbūre *(186:14). [ricāli, -i]*

ricāl-i devlet: *Devletin ileri gelenleri.*
1. ve baʿżısı münāsib ḫālleri olan **ricāl-i devlete** taʿyīn ve sūr içün müheyyā itdirildi *(142:16). [ricāl-i devlete, -e]*
2. **Ricāl-i devletiñ** ḳāʿide-i muʿtād üzere hediyyeleri tamām ve *(341:13). [ricāl-i devletiñ, -iñ]*
3. ḥażretleri ve sāʾir **ricāl-i devlet** ve ümenā vü ḫˇācegān-ı dīvān-ı sāmī-rütbet ve *(359:27). [ricāl-i devlet,]*
4. Ve bu rūz-ı fīrūzda vüzerā vü ʿulemā ve baʿżı **ricāl-i devlet** emīn-i sūr *(375:19). [ricāl-i devlet,]*

ricāl-i dīn ü devlet: *Din ve devletin ileri gelenleri.*

ile inṣırāfa istīẕān itdiklerinde **ricāl-i dīn ü devlet** vedāʿ itmiş iken ve *(340:4). [ricāl-i dīn ü devlet,]*

ricāl-i ṭarīḳ: *Belli mevki sahibi olanların yolu.*

ḫaber-dār olmayan **ricāl-i ṭarīḳ** bunlarıñ bu ṣūret ile ḥareketine dürlü dürlü maʿnālar virüp *(179:9). [ricāl-i ṭarīḳ,]*

ricʿat: *Geriye dönme, gelinen yoldan geriye kaçma, çekilme, kaçma.*
1. Baʿdehū herkes ḳarār-gāhlarına **ricʿat** ve ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri daḫi *(194:27). [ricʿat,]*
2. itmāmından ṣoñra herkes mekānlarına **ricʿat** ve ṣāḥib-i devlet ḥażretleri daḫi *(215:27). [ricʿat,]*
3. imāle-i sükkān-ı ʿazīmet ve herkes maḳarr u menāmlarına **ricʿat** *(230:20). [ricʿat,]*
4. ṣoñra ṣanʿat ile şākird-i resen-bāz gibi pes pes **ricʿat** ve maḳām-ı aṣlīsi olan *(258:4). [ricʿat,]*
5. telsīm ü taḳbīl itdiklerinden ṣoñra herkes mekānlarına **ricʿat** ve ṣāḥib-i devlet *(307:3). [ricʿat,]*
6. sāḥil-serāy-ı tersāneye **ricʿat** ve cenāb-ı vekīl-i salṭanat daḫi otaḳ-ı ʿizzet-niṭāḳlarına *(338:13). [ricʿat,]*
7. sāye-bān-ı berrīye **ricʿat** ve bālāda tafṣīl olındığı üzere tensīḳ-i merāsim-i żiyāfete *(353:10). [ricʿat,]*
8. ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri otaḳlarına **ricʿat** ve herkes çadırlarına nevme-i rāḥat içün *(357:20). [ricʿat,]*
9. Bu eşnāda herkes mekānına **ricʿat** ve ṭayy-ı ḫıyām-ı cemʿiyyet fermān buyurılup *(363:13). [ricʿat,]*
10. cebeciyān bi-isrihim maḥallerine **ricʿata** meʾẕūn oldılar *(364:5). [ricʿata, -a]*

ricʿat buyur: *Geri dönmek.*
1. **ricʿat buyurdılar** *(149:15). [ricʿat buyurdılar, -dı, -lar]*
2. devlet-serālarına **ricʿat buyurdılar** *(152:3). [ricʿat buyurdılar, -dı, -lar]*

riʿcat eylediler: *Geri dönmek.*
1. ikrām olunup baʿdehū anlar daḫi İstanbula **riʿcat eylediler** Ḫulāṣa müdāreke-i esbāb-ı sūrda *(152:27). [riʿcat eylediler, -di, -ler]*
2. ḳarār-gāhlarına her biri **ricʿat eylediler** *(159:23). [ricʿat eylediler, -di, -ler]*
3. **ricʿat eylediler** Bugün risāle-i cemʿiyyet bu vech üzere *(201:31). [ricʿat eylediler, -di, -ler]*
4. **ricʿat eylediler** Li-müʾellifihi *(244:31). [ricʿat eylediler, -di, -ler]*
5. ve her biri mekānlarına **ricʿat eylediklerinde** pādişāh-ı baḥr u berr ḥażretleri tersāne bāġçesine *(248:29). [ricʿat eylediklerinde, -dik, -ler, -i, -n, -de]*
6. **ricʿat eyledikleri** hengām-ı meserretde vetīre-i sābıḳa üzere bugün *(295:17). [ricʿat eyledikleri, -dik, -ler, -i]*

ricʿat itmekle: *Geri dönmek.*

mütevārī-i seḫāb-ı ḫalvet olup herkes ḫāb-gāhlarına **ricʿat itmekle** temāşā vü ṣoḥbet irteye ḳaldı *(197:31). [ricʿat itmekle, -mek, -le]*

ricʿat kıldılar: *Geri dönmek.*

ve herkes mekānlarına **ricʿat ḳıldılar** *(347:20). [ricʿat ḳıldılar, -dı, -lar]*

ricʿat-i sūy-ı maḳarr: *(Çekdirme için) Durduğu yere dönmek.*

Kemāl mertebe şenlik iẓhārından ṣoñra yine **ricʿat-i sūy-ı maḳarr** ve *(186:11). [ricʿat-i sūy-ı maḳarr,]*

rifʿat u resm-i şūretde: *Yükseklik ve görünüş şekli.*

üzerinde Ḳaṣr-ı ʿAdālete muttaṣıl ve **rifʿat u resm-i şūretde** aña *(150:13). [rifʿat u resm-i ṣūretde, -de]*

rifʿatlü: *Yüksek makamlı, rütbe sahibi.*

Saṭr-ı evvel nāmede ʿizzetlüdür **rifʿatlüdür** *(256:12). [rifʿatlüdür, -dür, -]*

rīg-niṣār olan: *Kum saçmak, alkışlamak.*

Ṣaff-der-ṣaff reh-güẕār ve eşk-i sürūr ile rāh-ı ʿubūrlarına **rīg-niṣār olan** *(370:10). [rīg-niṣār olan, -an]*

rīh-i ʿāṣif: *Kasırga gibi esen hızlı rüzgar.*

perende ve ṭaraf-ı āḫerinden **rīḥ-i ʿāṣif** gibi cehende olduḳda kemāl-i ḥayretinden *(175:25). [rīḥ-i ʿāṣif,]*

rīḫte: *Far. Dökülmüş, akıtılmış.*

püskürmelerden fevvāre-vār ḳaṭarāt-ı şerāre **rīḫte** gāh gāh çadır fişeklerinde mühr-i Süleymānlar *(356:6). [rīḫte,]*

rīhte-i ḳālıb-ı īcād olunmuş: *(Yelpaze için) İcat kalıbına dökülmüş.*

muṣannaʿ resm-i ḫāṣṣ üzere **rīḫte-i ḳālıb-ı īcād olunmuş** muraṣṣaʿ bir mirvaḥa-i ẕī-ḳıymet *(298:22). [rīḫte-i ḳālıb-ı īcād olunmuş, -un, -muş]*

rīhte-i ḳālıb-ı maṭbūʿ ḳılınmış: *Güzel bir kalıba dökülmüş.*

şekerlerden maṣnūʿ bir ṣūretde **rīḫte-i ḳālıb-ı maṭbūʿ ḳılınmış** ve eṭrāfına *(368:2). [rīḫte-i ḳālıb-ı maṭbūʿ ḳılınmış, -mış]*

rīhte-i pāy-ı sāye-i Hālıḳü'l-māve'ṭ-ṭīn olup: *Suyu yaratan Halik'in gölgesinin ayağına dökülmek.*

içün āb-ı rūy-ı sipihr-i berīn **rīḫte-i pāy-ı sāye-i Ḫālıḳü'l-māve'ṭ-ṭīn olup** *(310:19). [rīḫte-i pāy-ı sāye-i Ḫālıḳü'l-Māve'ṭ-Tīn Olup, -Up]*

rikāb: *Önemli kişilerin huzuru.*

ʿArż eyledim **rikābıña** raḫtı ile bir at *(343:25). [rikābıña, -ı, -ñ, -a]*

rikāb: *Üzengi.*
1. Dārā ṭutar **rikābını** Ḫüsrev ʿināñ virür *(358:2). [rikābını, -ı, -n, -ı]*
2. mışrāʿ Devlet ṭuṭar **rikābını** ʿizzet ʿinān virür mefhūmını *(366:7). [rikābını, -ı, -n, -ı]*

rikāb u zīn: *Üzengi ve eyer.*

kimini daḫi **rikāb u zīn** ve dībā zīn-pūş ile Burāḳ-ı berin-i ḫuld gibi bir mertebe tezyīn eylediler *(237:6). [rikāb u zīn,]*

rikāb u zīn-pūş: *Eyer örtüsü ve üzengi.*

gibi tesrīc ü ilcām ve **rikāb u zīn-pūş** ile aşḳar-ı dīv-zāde cilve-fürūş-ı ḫırām ve *(157:21). [rikāb u zīn-pūş,]*

rikāb-dār aġalar: *Osmanlı döneminde padişah ata binerken üzengisini tutan görevliler, diğer adı üzengi ağasıdır.*

Bu vech üzere ṣufūf-ı ḫademe-i pādişāhī tertīb ve silāḥ-dār ve **rikāb-dār aġalar** *(154:26). [rikāb-dār aġalar,]*

rikāb-ı devlete: *Mutluluk üzengisi.*

Rikāb-ı devlete ʿarż eyledim sūriyye bir kesme *(193:22). [rikāb-ı devlete, -e]*

rikāb-ı hümāyūn: *Kutlu kat, padişahın huzuru.*
1. niyāzına **rikāb-ı hümāyūnlarına** taḫṣīṣ olunduḳdan ṣoñra şeh-zādegān-ı ʿālī-tebār-ı Ḫudāvendigārī *(165:27). [rikāb-ı hümāyūnlarına, -ı, -n, -a]*
2. dārü's-saʿāde aġası ḥażretlerine irsāl baʿdehū **rikāb-ı hümāyūna** īṣāl ḳılındıġı *(189:10). [rikāb-ı hümāyūna, -a]*
3. **rikāb-ı hümāyūna** ʿarż idüp ketḫudāları ve üstād-ı ṣanʿatları *(299:19). [rikāb-ı hümāyūna, -a]*
4. ḳıyāsen telḫīṣī aġa ve ḳapu ketḫudāları ile **rikāb-ı hümāyūna** ʿarż u telḫīṣ olunduḳdan *(343:4). [rikāb-ı hümāyūna, -a]*
5. **rikāb-ı hümāyūna** ʿarż olunup bu münāsbetle kātibü'l-ḥurūfuñ bu *(343:21). [rikāb-ı hümāyūna, -a]*

rikāb-ı meymenet-meʾābında: *Uğur sığınağı olan üzengi.*

şeh-zāde-i cüvān-baḫt-ı kerīmü'ş-şān Sulṭān Süleymān Ḫān ḥażretleriniñ **rikāb-ı meymenet-meʾābında** *(366:14). [rikāb-ı meymenet-meʾābında, -ı, -n, -da]*

rikāb-ı şevket-penāhīye: *Padişahın katı, huzuru.*

rikāb-ı şevket-penāhīye ʿarż olunduḳda merāḥim-i ʿaliyye-i ḫüsrevānīden *(147:18). [rikāb-ı şevket-penāhīye, -y, -e]*

rikāb-ı sīm: *Gümüş üzengi.*

ṣoñra yedi yüz dirhem bir kemer-i raḫt ve beş yüz dirhem bir çift **rikāb-ı sīm** *(336:28). [rikāb-ı sīm,]*

rikāb-ı sīm ü zīn: *Gümüş üzengi ve eyer.*

bisāṭ-ı zer-kār ile ārāste ve **rikāb-ı sīm ü zīn** ve zīn-pūş-ı pür-tezyīn ile pīrāste *(170:11). [rikāb-ı sīm ü zīn,]*

rikāb-ı sīmīn ü raḫt-ı zerrīn: *Gümüş üzengi ve altın koşum takımı.*

Süvārları eblaḳ-ı müzerkeş-zīn ve **rikāb-ı sīmīn ü raḫt-ı zerrīn** ile *(298:13). [rikāb-ı sīmīn ü raḫt-ı zerrīn,]*

rikāb-ı sīmīni: *Gümüş üzengi.*

nücūm-ı āsumān gül-mīḫ-i naʿl-i tābānı olmaġa lāyıḳ ve **rikāb-ı sīmīni** *(216:9). [rikāb-ı sīmīni, -i]*

rikāb-ı zerrīni olmaġa: *Altın, üzengi gibi olmak.*

ḳurṣa-i āfītāb **rikāb-ı zerrīni olmaġa** şāyān idi Cilve-i reftār ve cünbiş-i ʿişve-medārları *(165:16). [rikāb-ı zerrīni olmaġa, -maġ, -a]*

rikābını ṭutar: *Üzengilemek.*

Dārā **ṭutar rikābını** Ḫüsrev ʿinān virür *(154:16). [rikābını ṭutar, -ar]*

rindān-ı ṣabūhī-kār: *Sabah içkisini yudumlayan rintler.*

taġaddī ve **rindān-ı ṣabūhī-kār** gibi taḥṣīl-i neṣʾe-i seḥerī ile tekāpū-yı sāḥa-i inbisāṭa *(221:25). [rindān-ı ṣabūhī-kār,]*

risāle-i cemʿiyyet: *Toplantı mektubu.*

ricʿat eylediler Bugün **risāle-i cemʿiyyet** bu vech üzere *(201:31). [risāle-i cemʿiyyet,]*

rīş-ḫānd: *Bıyık altından gülme. II Alay.*

keçileri **rīş-ḫand** ile masḫara idüp çıraḳmāna çıkardılar ve her biri *(208:8). [rīş-ḫand,]*

rīsmān: *İp, halat.*
1. Gerdūne mi yoḫsa **rīsmānda** *(129:10). [rīsmānda, -da]*
2. tanẓīr olunmuṣ idi ki **rīsmānlar** ile keşīde ḳılınup gerdūne gibi tekerlek üzerinde *(187:18). [rīsmānlar, -lar]*
3. dūḫte-i sūzen-i diḳḳat eyleyüp bir peştemāla pīçīde ve maḳaraya merbūṭ bir **rīsmān** *(212:17). [rīsmān,]*
4. cisr-i ṣırāṭdan numūne olan **rīsmān** üzere mıżrāb-ı tār-ı sanṭūr gibi *(232:2). [rīsmān,]*
5. götüren berīd-i beşāret gibi **rīsmān** üzere ḫaṭve-senc-i müsāraʿat olup ve iki ḳār-ḫāne *(232:29). [rīsmān,]*
6. taʿbīr olunur bāzī-i muʿtenālarına āġāz ve perçemini **rīsmāna** bend idüp *(232:24). [rīsmāna, -a]*
7. **rīsmānı** tedrīc ile hevālandırup şol ḳadar ḥiddet ile şalındı ki temāşāsından *(232.32). [rīsmānı, -ı]*
8. bālā-yı istīhāline ḫaṣīrden cāme ve farḳ-ı istiʿdādına **rīsmāndan** bāfte *(236:17). [rīsmāndan, -dan]*
9. atup ve bir cānibini eliyle muḥkem ṭutup bün-nişīnān-ı sütūn maşrabayı **rīsmāna** *(243:13). [rīsmāna, -a]*
10. gelüp gitdiler ve seren ṣırıḳların mīzān-ı resen-bāza döndirüp **rīsmān** üzere bī-pervā *(244:27). [rīsmān,]*
11. cevlān ile cān-bāz ṣanʿatın icrā itdürdiler **Rīsmān** üzere deryāda sebāḥat ider *(244:28). [rīsmān,]*
12. bālā bir **rīsmāna** taʿlīḳ eyleyüp bī-meded-i refīḳ dūrdan pertāb ve zih-gīrden *(246:29). [rīsmāna, -a]*
13. ġayri ber-ḳāʿide cān-bāz kār-ḫānesi gibi **rīsmānlar** ḳurılup *(254:16). [rīsmānlar, -lar]*
14. birer **rīsmān** daḫi beste ve ṭablalar ṣırıḳlara peyveste olmaġla ṭarafeyniñ ḳanġısının *(258:30). [rīsmān,]*
15. ol **rīsmān** bocurġadlar ile çekilürse ol ṭablayı ol semte çeker ve *(258:31). [rīsmān,]*
16. idi Kebīr alat yanında ol **rīsmān** mānende-i nā-peydā olmaġla kebīr alat ḥareket itmeksizin raḳḳāṣlar gāh vicāhen ve gāh ḳıçın ḳıçın revişlerin seyrān idenler mücerred ṣırıḳlara *(258:33). [rīsmān,]*
17. miḳdārı bālā-yı rīsmānda tīr-i zih-zede-i kemān gibi nümāyān olup ṣırıġıñ **rīsmāna** *(258:17). [rīsmāna, -a]*
18. Gerdūne-i mezbūre ve raḳḳāṣān-ı meẕkūre **rīsmān** üzere germ-tāzī ve ʿarż-ı ʿişve-bāzī itdikde *(259:8). [rīsmān,]*
19. ḳurılan **rīsmāna** çıḳup evvel-emirden ḳāʿide-i iḥtiyāṭa riʿāyeten terāzū ile *(259:16). [rīsmāna, -a]*
20. otaġ-ı hümāyūn muḳābilinden yeñiçeri ordusına doġrı altı yüz adım miḳdārı **rīsmānlar** *(263:12). [rīsmānlar, -lar]*
21. ḫortūmına beste olan **rīsmānlar** ile gūyā çeker ve ḳalʿa daḫi fīliñ ardınca revān olup *(263:21). [rīsmānlar, -lar]*
22. Ve bu eṣnāda **rīsmān** üzere īcād olunan ḳalyon-ı kūh-bünyādlar daḫi *(264:17). [rīsmān,]*
23. **Rīsmān** üzre iden cilve resen-bāz gibi *(295:6). [rīsmān,]*

rīsmān-bāf olaraḳ: *Çul dokumak.*

ber-ser çuldan kerrākeler ile dest-gāhları üzere **rīsmān-bāf olaraḳ** icrā-yı ṣanʿat *(336:22). [rīsmān-bāf olaraḳ, -araḳ]*

rīsmān-beste: *Kubbe.*

medḥūş u ḫayrān eyler idi Ve ṭāḳında **rīsmān-beste** dört ʿaded kebş-i zerrīn-şāḫ *(220:28). [rīsmān-beste,]*

rīsmān-ı āhere: *Başka bir ip.*

muttasıl olan **rīsmān-ı āẖere** daḫi ayaġını atdı Bu ṭarīḳ üzere beyt *(259:20). [rīsmān-ı āẖere, -e]*

rīsmān-ı bārīḳ: *İp gibi ince.*

rīsmān-ı bārīḳ ṣanʿatında çāpük-tāzī iderek li-münşiʾihi *(295:4). [rīsmān-ı bārīḳ,]*

rīsmān-ı bārīkiñ ṯarafını: *İnce ipin yönü.*

nihāde eyledigi **rīsmān-ı bārīkiñ** bir **ṯarafını** ẕirve-i sütūndan zemīne *(243:12). [rīsmān-ı bārīkiñ ṯarafını, -n, -ı]*

rīsmān-ı dīger: *Bir başka ip.*

bel baġlayup ḫod-be-ḫod yürür gezer ẕann idüp ṣırıḳla ṭabla **rīsmān-ı dīger** *(258:34). [rīsmān-ı dīger,]*

rīsmānlarıñ birinin üzerinde: *Gösteri için kullanılan iplerden birinin üstü.*

ḳaraya iki ḳat alat taʿbīr olunur ḥabl-i metīn rabṭ olunup ol **rīsmānlarıñ birinin üzerinde** *(257:26). [rīsmānlarıñ birinin üzerinde, -n, -de]*

rişte: *İp.*

idi Cānib-i yemīninde olan **rişte**si tār-ı ṭanbūr gibi çekildikçe *(163:1). [rişte, -s, -i]*

rişte-i bārīk-i rāh-ı yemīn ü yesāra: *(Dilberler için) Sağ ve sol yönlü (iki şeritli) yolun ince ipi.*

tügme gibi **rişte-i bārīk-i rāh-ı yemīn ü yesāra** dizdiler Ve *(299:6). [rişte-i bārīk-i rāh-ı yemīn ü yesāra, -a]*

rişte-i sūzen-güẕār: *İğne deliğinden geçmek.*

pertāb idüp **rişte-i sūzen-güẕār** gibi dāʾire-i çenberden geçdi ve yevm-i mezbūrda *(158:19). [rişte-i sūzen-güẕār,]*

rişte-i yesārīsi: *Sol yandaki ip.*

gūyā çār-pāre ile oynar ve **rişte-i yesārīsi** daḫi tār-ı sanṭūr gibi keşīde ḳılındıḳça *(163:3). [rişte-i yesārīsi, -s, -i]*

riyāḥ-ı şedīde: *Şiddetli rüzgarlar.*

müsāʿade-i rūzgār olmayup bürūdet-i hevā germiyyet-i meclisi tebrīd ve **riyāḥ-ı şedīde** *(339:14). [riyāḥ-ı şedīde, -e]*

riyāż-ı ʿālem-i nūrda: *Nur alemi bahçeleri, cennet bahçeleri.*

ki gūyā **riyāż-ı ʿālem-i nūrda** bir serv-i mevzūn ve Cebel-i Ṭūrda *(252:21). [riyāż-ı ʿālem-i nūrda, -da]*

riyāż-ı rażrāż: *Çakıl taşı bahçeleri.*

şekker şerbetinden isāle-i enhār u cūy-bār ve cā-be-cā **riyāż-ı rażrāż** ile her biri *(368:3). [riyāż-ı rażrāż,]*

rıżā-dāde olmamaġla: *Rıza göstermek, istekli olmak.*

rıżā-dāde olmamaġla ādemīsi ile ʿalā-cenāḥi'l-istiʿcāl irsāl eyledigi beşer *(354:22). [rıżā-dāde olmamaġla, -ma, -maġ, -la]*

rīzān: *Dökülen, akan.*
1. ḳahveleri üzerlerine **rīzān** ve keyfleri destārları gibi *(225:8). [rīzān,]*
2. bārān-ı şerāreler **rīzān** gāh şuʿle-i cevvāleden āsiyālar gerdān gāh *(356:5). [rīzān,]*

rīzān eyledi: *Akıtmak.*

āb-ı çeşme-i ḫurşīdi ḫāke **rīzān eyledi** Fi'l-ḥaḳīḳa ʿaynı ile şuʿle-i beyżā-yı neft-i mürebbādan *(228:25). [rīzān eyledi, -di]*

rīzān itmegin: *Göstermek.*

zemīne **rīzān itmegin** henüz tesḫīn olunmuş ḳahve-i maṭbūḫa oldıġını *(212:26). [rīzān itmegin, -meg, -in]*

rīzān ol: *Dökülmek.*
1. fincān üftān ve bir ḳaṭre āb **rīzān olmadın** cüst ü çālāk ve bī-vehm ü bī-bāk idāre eyleyerek *(176:26). [rīzān olmadın, -ma, -dı, -n]*
2. cilve-i tīz ve üft ü ḫīz ile bir ḳaṭre şu **rīzān olmayup** ʿalemi ḥayrān eyledi *(210:13). [rīzān olmayup, -ma, -y, -up]*
3. **rīzān olmaġla** ṭarāvet-baḫş-ı gül-çemen-i şādī ve neḍāret-i ravżatü'ş-safā-yı temāşāya *(222:34). [rīzān olmaġla, -maġ, -la]*
4. bir kūzesi üftān ve bir ḳaṭresi **rīzān olmadın** pīş ü pesine egilüp kef ü desti *(246:17). [rīzān olmadın, -ma, -dın]*
5. kuḥl-i miskī-fām-ı ẓalām bisāṭ-ı sefīd-i rūza **rīzān olmaġın** *(249:35). [rīzān olmaġın, -maġ, -ın]*
6. mecārī-i seḥābdan ḫurūşān ve nāv-dān-ı ʿamūdü'ṣ-ṣubḥdan **rīzān olaraḳ** *(325:12). [rīzān olaraḳ, -araḳ]*

rıżā-yı Bārī: *Allah'ın rızası.*

Hemvāre Ḥaḳḳ sübḥānehu ve taʿālā ḫıdemāt-ı dīn ü devletde **rıżā-yı Bārī** ve *(212:1). [rıżā-yı bārī,]*

rīze-i müşk: *Misk tozu, parçası.*

Neşr Ve bir taḫta daḥi vaşaḳ ki beyāżı kāfūr-ı ḫuşk ve siyāhı **rīze-i müşk** yāḫod *(164:5). [rīze-i müşk,]*

rīziş iden: *Boşaltmak, akıtmak, saçmak.*

Şanma bīhūde bu şeb **rīziş iden** bārānı *(290:10). [rīziş iden, -en]*

rubʿ: *Dörtte bir, çeyrek altın para.*

içün ḳabża kabza çil para ve s̱ülüs̱ ve **rubʿ** ve z̧olaṭayı *(327:34). [rubʿ,]*

rubʿ sāʿat: *On beş dakikalık zaman dilimi.*

1. ve **rubʿ sāʿat** miḳdārı pāy-dār olup şerāre-i bī-şümārı *(253:27). [rubʿ sāʿat,]*
2. bir kār u naḳş ṣafāsı nümāyān oldı **Rubʿ sāʿat** bu üslūb üzere mütemādī olup *(309:8). [rubʿ sāʿat,]*
3. içinde **rubʿ sāʿat** miḳdārı ḳarār itmedin refʿ-i ḫayme içün nidā ve senbīlleriñ *(317:33). [rubʿ sāʿat,]*

rübāyende-i ārām u direng olduḳda: *Sabır ve sükuneti (dinlenme) alıp götürmek, kapmak.*

rübāyende-i ārām u direng olduḳda iki cānib birbirine ḳatılup ve *(182:3). [rübāyende-i ārām u direng olduḳda, -duḳda]*

rübāyende-i ārām-ı erbāb-ı temāşā olaraḳ: *Seyircileri harekete geçirmek.*

raḳḳāsān-ı sīmāb-endām **rübāyende-i ārām-ı erbāb-ı temāşā olaraḳ** naẓar-gāh-ı şehriyārīden *(220:8). [rübāyende-i ārām-ı erbāb-ı temāşā olaraḳ, -araḳ]*

rubʿ-sāʿat: *Yarım saat, otuz dakika.*
1. ile **rubʿ-sāʿat** miḳdārı bir resme icrā-yı merāsim-i mühendis-kārī ile miʿmār-ı endīşeyi *(271:17). [rubʿ-sāʿat,]*
2. ḫırām-ı nāza ve endāzeden bīrūn tebaḫtur u ihtizāza başlayup **rubʿ-sāʿat** *(301:25). [rubʿ-sāʿat,]*

rubūde-i çevgān-ı aʿżā eyleyüp: *(Taşı) Eklem yerleri ile yakalamak.*

ve diledügi gibi **rubūde-i çevgān-ı aʿżā eyleyüp** ġalṭīde-i cāy-gāh-ı meydān eylemedi *(176:23). [rubūde-i çevgān-ı aʿżā eyleyüp, -y, -üp]*

rübūde-i dest-i intihāb itdiklerinde: *Seçip alarak eliyle bakmak.*

ḫarf-endāzī-i redd ü ḫizlān ile ṭaşladı Cümlesi yoġurt çanaḳlarını **rübūde-i dest-i intihāb itdiklerinde** *(271:27). [rübūde-i dest-i intihāb itdiklerinde, -dik, -ler, -i, -n, -de]*

rübūde-i ḫayret: *Hayrete kapılmak, şaşırmak.*

hūş-ı ḫużżārı **rübūde-i ḫayret** ve erbāb-ı enẓārı temāşā-yı dīgerden *(318:28). [rübūde-i ḫayret,]*

rübūde-i pençe-i ḥasret itmege: *(Altın) Hasret pençesiyle kapmak.*

endāḫte-i pīş-i naẓarları olan zer-i müferriḥ-peykeri **rübūde-i pençe-i ḥasret itmege** *(327:17). [rübūde-i pençe-i ḥasret itmege, -meg, -e]*

rücūʿ: *Geri dönmek.*

mevāṭın u mesākinlerine **rücūʿ** içün dervāze-i ḫıyāma *(227:1). [rücūʿ,]*

rüfeḳā: *Arkadaşlar, yardımcılar.*
1. bir çenberi daḫi **rüfeḳāsı** ellerinde ṭutar iken pehlevān-ı mezbūr dürdan *(158:18). [rüfeḳāsı, -s, -ı]*
2. püftere-i daʿvet olmaġın olʿayyār-ı seḫḥār **rüfeḳāsı** ile meydān-ı sürda *(175:10). [rüfeḳāsı, -s, -ı]*
3. ḫāk-pūs-ı ʿatebe-i devletden ṣoñra **rüfeḳāsı** ellerinde bir çenberi ṭutup kendü *(209:5). [rüfeḳāsı, -s, -ı]*
4. iẓhār-ı hünere meʾmūr olmaġla taʿlīmi üzere **rüfeḳāsı** iḥżār-ı edevāt-ı lāzıme eylediler *(212:13). [rüfeḳāsı, -s, -ı]*
5. yevm-i sābıḳda icrā itdigi bāzīçelerini tekrīrden ṣoñra **rüfeḳāsından** *(223:2). [rüfeḳāsından, -sı, -(n)dan]*

rüft ü rūba: *Süpürüp temizlemek.*

içün maḳām-ı ḫıdmetde īstāde ve **rüft ü rūba** āmāde olan ṭulumcıyān-ı uḍḫūke-liḳā *(180:31). [rüft ü rūba,]*

rüfte-i ahdāb-ı ṭulumcıyān kılınup: *Tulumcuların kirpiklerinin (çadırı) süpürmesi.*

Bināʾen-ʿaleyh sāyebān-ı vekīl-i salṭanat dervāzesi **rüfte-i ahdāb-ı ṭulumcıyān ḳılınup** *(174:11). [rüfte-i ahdāb-ı ṭulumcıyān ḳılınup, -ın, -up]*

rüfte-i çārūb-ı müjgān iderek: *Süpürge gibi kirpikle süpürmek.*

rüfte-i çārūb-ı müjgān iderek üftān ü ḫīzān her cānibe şitābān olup *(181:1). [rüfte-i çārūb-ı müjgān iderek, -erek]*

rüfū-sāz-ı şifā: *Şifa yaması yapmak.*

rüfū-sāz-ı şifā ve nezāketle pā-zedegān-ı kūçe-i maḥabbetden kimine iltifāt *(278:18). [rüfū-sāz-ı şifā,]*

rū-gerde-i dūr- bāş-ı ḥırmān olmayup: *Mahrum bırakıp uzaklaşmak.*

taʿmīm-i neşāṭ u sürūr içün temāşā-yı sūrdan gürūh-ı nisvān daḫi **rū-gerde-i dūr- bāş-ı ḥırmān olmayup** *(204:30). [rū-gerde-i dūr- bāş-ı ḥırmān olmayup, -ma, -y, -up]*

ruḥ: *Yüz.*

Nūr-ı şevket **ruḥında** lāmiʿidir *(137:24). [ruḥında, -ı, -n, -da]*

ruh: *Gül.*

ṣolaḳlar heyʾet-nümā-yı ṣūret-i āġūş olan serġūşlar ile **ruḫ** çihresin *(154:24). [ruḫ,]*

rūḥ bul: *Can bulmak; sebep, vesile kılmak, canlanmak, diirlmek.*
1. **rūḥ bulmaḳ** içün ḫāṣeki aġaları taʿyīn ve bocurġad taʿbīr olunur ālet *(262:33). [rūḥ bulmaḳ, -maḳ]*
2. ʿĪsī gibi **bulmaz** mı nefes itdigi **rūḥ** *(362:20). [rūḥ bulmaz,]*

rūḥ bulmuş olur: *Canlanmak, yapılması yerine getirilmesi için sebep olmak.*

ḳayd-ı esrden rehā ile ḥayāt-ı tāze bulur ve hem nuṭḳ-ı hümāyūn **rūḥ bulmuş olur** *(242:34). [rūḥ bulmuş olur, -ur]*

ruḥām-ı şāfdan: *Beyaz mermer.*

şādırvān ṣūreti peydā ve derūnında gūyā **ruḫām-ı şāfdan** bir kāse *(228:26). [ruḫām-ı şāfdan, -dan]*

rūḥānī vü cismānī: *Beden ve ruh; maddiyat ve maneviyat.*

Żiyāfet eyledi dünyāya **rūḥānī vü cismānī** *(181:13). [rūḥānī vü cismānī,]*

rūḥ-ı Cem: *Cemin ruhu.*

Kim **rūḥ-ı Cem** ol bezme ṭufeyl-i ser-i ḫˇāndır *(329:18). [rūḥ-ı Cem,]*

rūḥ-ı kālıb-ı rubʿ-ı meskūndur: *Yeryüzündeki dört ana kıtanın ruhu.*

ki her biriniñ vücūd-ı hümāyūnı **rūḥ-ı ḳālıb-ı rubʿ-ı meskūndur** *(137:14). [rūḥ-ı ḳālıb-ı rubʿ-ı meskūndur, -dur]*

rūḥ-ı ḳālıb-ı sāye-bān-ı ʿizz ü iḳbāl: *Mutluluk ve saygı gölgeliğinin ruhu olmak.*

ve **rūḥ-ı ḳālıb-ı sāye-bān-ı ʿizz ü iḳbāl** iken ṣadr-ı aʿẓām ḥażretleri *(350:12). [rūḥ-ı ḳālıb-ı sāye-bān-ı ʿizz ü iḳbāl,]*

rūḥ-ı revān: *Canlandırıcı ruh.*
1. Cān-ı ʿālem misiñ ey **rūḥ-ı revān** ḫoş geldiñ *(293:2). [rūḥ-ı revān,]*
2. Sulṭān beden-i memlekete **rūḥ-ı revāndır** *(329:24). [rūḥ-ı revāndır, -dır]*

rūḥ-ı sühanıñ: *Sözün ruhu.*

Rūḥ-ı süḫanıñ dilde yer eyler nitekim cān *(333:1). [rūḥ-ı süḫanıñ, -ın]*

ruhsār: *Far. Yanak, ruh, yüz, çehre:.*

Ruḫsārına çekdi perde-i şerm *(293:12). [ruḫsārına, -ı, -n, -a]*

ruḫsat: *Ar. İzin, icazet, cevaz.*

fermān-ı Ḳahramān-ı şīr-gīr ile her biri güsiste-zencīr ayucılara hücūma **ruḫṣat** *(274:27). [ruḫṣat,]*

ruḫṣat bul: *İzin almak.*
1. **Ruḫṣat bulup** olsa idi nāẓır *(174:22). [ruḫṣat bulup, -up]*
2. temāşāya **ruḫṣat buldılar** ve diledikleri gibi ʿacāʾib u ġarāʾib *(205:20). [ruḫṣat buldılar, -dı, -lar]*

ruḫṣat buyurdılar: *İzin vermek.*

melāʿib-i ġarāʾib-i sūrı seyr içün sīr-çeşm-i niʿmet-i ferḥat olmaġa **ruḫṣat buyurdılar** *(262:26). [ruḫṣat buyurdılar, -dı, -lar]*

ruḫṣat-dāde-i ricʿat olduḳda: *Geri dönmeye izin vermek.*

iḥsān ve cümle neferātına baḫşiş-i firāvān buyurup **ruḫṣat-dāde-i ricʿat olduḳda** *(296:1). [ruḫṣat-dāde-i ricʿat olduḳda, -duḳda]*

ruḫṣat-ı ārām: *Dinlenme izni.*

ḫˇānende vü sāzende ve çengiyān u bāzendeye **ruḫṣat-ı ārām** virildiginde *(308:34). [ruḫṣat-ı ārām,]*

ruḫṣat-ı cevlān virilmekle: *Dolaşmaya izin vermek.*

ruḫṣat-ı cevlān virilmekle naṭʿ-ı zemīn-i meydān ol fīl-i şāḳīliñ cünbiş-i mestāne vü cevlānından *(264:5). [ruḫṣat-ı cevlān virilmekle, -il, -mek, -le]*

ruḫṣat-ı dāmen-būsī-i devlet-meʾnūsları: *Devletin temsilcisinin eteğini öpmesine izin vermek.*

anlara pey-siper-i taʿḳīb olup otaġ-ı āṣafīye müşūle meʾẕūn ve **ruḫṣat-ı dāmen-būsī-i devlet-meʾnūsları** *(339:8). [ruḫṣat-ı dāmen-būsī-i devlet-meʾnūsları, -lar, -ı]*

ruḫṣat-ı muḫtesib: *Memur izni.*

beyt-i mevzūnunuñ mażmūn-ı belāġat-meşḥūnı ile **ruḫṣat-ı muḫtesib** gibi *(281:7). [ruḫṣat-ı muḫtesib,]*

ruḫṣat-ı zemīn-būsī: *Yer öpmenin izni, padişahın huzuruna çıkmak.*

ruḫṣat-ı zemīn-būsī şeref-ṣudūr bulup naḳībü'l-eşrāf-ı memdūḥü'l-evṣāf *(156:13). [ruḫṣat-ı zemīn-būsī,]*

ruḫṣat-nümā olmaları: *İzin vermek.*

tenāvül içün **ruḫṣat-nümā olmaları** ile her biri birini ḳapup ve bir tenhā yere ṣapup *(271:24). [ruḫṣat-nümā olmaları, -ma, -lar, -ı]*

ruḫṣat-yāb: *Izin almak, izinli olmak.*
1. ḥużūr-ı maʿālī-maḥşūrlarına müşūle **ruḫṣat-yāb** ve ilbās-ı ḫilʿat-ı istiḥsān ile ḳat ḳat *(318:19). [ruḫṣat-yāb,]*
2. ihdāsına **ruḫṣat-yāb** ve şāyeste-i ḳabūl olmaġla māye-i faḫr u mübāhāt iktisāb eyledi *(355:14). [ruḫṣat-yāb,]*

ruhsat-yāb oldılar: *İzin elde etmek, izin almak.*

ile ḳuʿūda **ruḫṣat-yāb oldılar** *(248:14). [ruḫṣat-yāb oldılar, -dı, -lar]*

ruḫṣat-yāb-ı duḫūl: *İçeriye girmek için izin almak.*

ruḫṣat-yāb-ı duḫūl ve şeref-i taḳbīl-i dāmen-i eymenleri birle nāʾil-i meʾmūl oldılar *(347:19). [ruḫṣat-yāb-ı duḫūl,]*

ruhsat-yāb-ı duhūl olup: *İçerde (çadırda) bulunmak için izin almak.*

maḫrec maʿzūllerine varınca **ruḫsat-yāb-ı duḫūl olup** evvelā ṣadāret-i Rūmdan *(177:10). [ruḫsat-yāb-ı duḫūl olup, -up]*

ruhsat-yāb-ı müsūl olan: *(Saygıdan) Ayakta durmanın iznini almak.*

Ḥużūr-ı hümāyūna **ruḫṣat-yāb-ı müşūl olan** mevālī-i ʿiẓām bunlar üç direkli şāldan *(179:14). [ruḫṣat-yāb-ı müşūl olan, -an]*

ruhsat-yāb-ı tenāvül-i niʿmet-dīdār-ı sulṭānī: *Sultanın yüzünün nimetini yemeğe izin bulmak.*

revā görmemekle meʿālıḳ-ı ecfān ile **ruḫṣat-yāb-ı tenāvül-i niʿmet-dīdār-ı sulṭānī** *(211:24). [ruḫṣat-yāb-ı tenāvül-i niʿmet-dīdār-ı sulṭānī,]*

ruḫṣat-yāfte-i ārām oldılar: *Dinlenmek üzere izin almak.*

Bunlarıñ āmed ü reftleri resīde-i encām ve neferātı **ruḫṣat-yāfte-i ārām oldılar** *(296:3). [ruḫṣat-yāfte-i ārām oldılar, -dı, -lar]*

ruh-sāy-ı āsitān-ı devletleri oldıġım: *Devlet eşiğine yüz sürmek.*

ruḫ-sāy-ı āsitān-ı devletleri oldıġım şeref yetişmez iken nice naẓm *(261:18). [ruḫ-sāy-ı āsitān-ı devletleri oldıġım, -dıġ, -ım]*

rükūb: *Binmek.*

ki taʿẓīm-i ḍaḥāyā ile şırāṭ-ı maḥşerde **rükūb** içün tehyiʾe-i maṭāyā eyleyenleriñ *(237:7). [rükūb,]*

rükūb u nüzūle: *İnmek ve binmek.*

şeh-zāde Sulṭān Bāyezīd ḥażretleri sinnen cümlesiniñ aṣġarı olup **rükūb u nüzūle** *(372:12). [rükūb u nüzūle, -e]*

Rūm patriḳi Ermiyā: *Rum Patrikhanesinde rahiplik yapan Ermiya Bey.*

Ve keẕālik İstanbulda **Rūm patriḳi Ermiyā** nām rāhib ḳıbelinden bir kıṭʿa *(361:17). [Rūm patriḳi Ermiyā,]*

rūmī dībā: *Selçuklular döneminden 20. yüzyıla kadar Türk süsleme sanatında sürekli kullanılan bezeme ile dokunmuş ipek kumaş.*
1. semmūr-ı dil-pesend ve altı ṭonluḳ **rūmī dībā** ve telli ve sāde altışar ṭonluḳ *(171:36). [rūmī dībā,]*
2. beş ʿaded ḳuṭnī ve iki ṭonluḳ ʿacemī ve üç ṭonluḳ **rūmī dībā** ve beş ṭonluḳ sāde *(226:6). [rūmī dībā,]*
3. ḥażretlerinden üç ṭonluḳ ʿacemī ve üç ṭonluḳ **rūmī dībā** ve üç ṭonluḳ telli *(321:2). [rūmī dībā,]*
4. ṭonluḳ **rūmī dībā** ve telli ve sāde beşer ṭonluḳ nev-ẓuhūr hatāyī-i girān-bahā ve *(340:22). [rūmī dībā,]*
5. **rūmī dībā** ve beşer ṭonluḳ sāde ve telli hatāyī ve beş ṭonluḳ firengī ṭaraḳlı aṭlas-ı ʿalü'l-ʿāl *(341:2). [rūmī dībā,]*
6. Ve anıñ ʿaḳabince ṭop ʿarabacıbaşısı Ḥüseyin Aġanıñ üç ṭonluḳ **rūmī dībā** *(341:8). [rūmī dībā,]*
7. ve beş ṭonluḳ **rūmī dībā** ve her biri onar ṭonluḳ sāde ve muṭallā hatāyī-i zībā ve *(353:19). [rūmī dībā,]*

rūmī şebīkeler: *Örülmüş korkuluk.*

şırmadan tel ḳafes ve **rūmī şebīkeler** ile pīrāste ve cevānib-i erbaʿasında cām *(334:33). [rūmī şebīkeler, -ler]*

rūmī ve raḥīmī çiçekli dībā-yı zībā: *Selçuklular döneminden 20. yüzyıla kadar Türk süsleme sanatında sürekli kullanılan bir bezeme ile dokunmuş çiçek deseni bulunan hoş ipekli kumaş.*

ve Hidāye ve her biri dörder ṭonluḳ **rūmī ve raḥīmī çiçekli dībā-yı zībā** *(191:34). [rūmī ve raḥīmī çiçekli dībā-yı zībā,]*

rūmī vü ʿacemī dībā: *Rumi deseni bulunan Acem ipeklisi.*
1. **rūmī vü ʿacemī dībā** ve on altı ṭonluḳ telli nev-ẓuhūr hatāyī-hāy-ı mütenevviʿa-i girān-bahā *(200:8). [rūmī vü ʿacemī dībā,]*
2. her nevʿi beşer ṭonluḳ **rūmī vü ʿacemī dībā** ve telli hatāyī ve aṭlas-ı girān-bahā *(200:23). [rūmī vü ʿacemī dībā,]*
3. ṭonluḳ **rūmī vü ʿacemī dībā** ve altışar ṭonluḳ telli ve sāde hatāyī-i girān-bahā ve *(213:28). [rūmī vü ʿacemī dībā,]*
4. ṭonluḳ **rūmī vü ʿacemī dībā** ve on iki ṭonluḳ telli ve sāde hatāyīhā-yı zībā *(214:24). [rūmī vü ʿacemī dībā,]*
5. **rūmī vü ʿacemī dībā** ve her biri altışar ṭonluḳ nev-ẓuhūr telli ve sāde hatāyī-i zībā *(287:27). [rūmī vü ʿacemī dībā,]*

rūmī vü ʿācemī dībā-yı zer-kār: *Sırma işlemeli, Rumi desenli, acem ipeklisi.*

ve beş ṭonluḳ **rūmī vü ʿācemī dībā-yı zer-kār** ve her biri beşer *(200:27). [rūmī vü ʿācemī dībā-yı zer-kār,]*

rūmī vü ʿacemī dībā-yı zer-tār: *Altın çözgülü, Selçuklular döneminden 20. yüzyıla kadar Türk süsleme sanatında sürekli kullanılan bir bezeme, desenle dokunmuş ipek kumaş türü ve Acem ipeklisi.*
1. **rūmī vü ʾacemī dībā-yı zer-tār** ve her biri altışar ṭonluḳ sāde ve telli nev-ẕuhūr hatāyī-i hatāyī-naḳş u nigār *(214:13). [rūmī vü ʿacemī dībā-yı zer-tār,]*
2. ḳıṭʿa cevher-i ẕī-ḳıymet-i bībedel ve ikişer ṭonluḳ **rūmī vü ʿacemī dībā-yı zer-tār** *(249:13). [rūmī vü ʿacemī dībā-yı zer-tār,]*

rūmī vü ʿacemī vü hindī: *Selçuklular döneminden 20. yüzyıla kadar Türk süsleme sanatında sürekli kullanılan bir bezeme, desenli ve döşemelik kumaşların üzerine renkli, ipek iplikle işlenen, yer yer altın veya gümüş boncuklarla süslenmiş nakışlı (Hatayi) kumaş ve (Hint) entarilik kumaş.*

vaşaḳ ve her biri ṭoḳuz ṭonluḳ olmaḳ üzere **rūmī vü ʿacemī vü hindī** on iki cins *(353:16). [rūmī vü ʿacemī vü hindī,]*

Rūmī vü Mışrī: *(At için) Anadolu ve Mısır soylu.*

Ve merkūb cinsinden daḫi **Rūmī vü Mışrī** mükemmel ṭonanmış iki reʾs *(165:14). [Rūmī vü Mışrī,]*

rūmili: *Bir tür kereste.*

uç mevżiʿine taḫmīnen üçer dörder ẕirāʿ **rūmili** taʿbīr olunur kerāsteden *(258:11). [rūmili,]*

Rūmili pāyesiyle: *Rumeli rütbesi, Rumeli'de görevli olmak.*
1. **Rūmili pāyesiyle** sābıḳan imām-ı sulṭānī Ḥasan Efendi ve sābıḳan *(177:15). [Rūmili pāyesiyle, -y, -le]*
2. Es-Seyyid ʿAbdullāh Efendi ve **Rūmili pāyesiyle** ṣadr-ı Anaṭolıdan maʿzūl *(177:17). [Rūmili pāyesiyle, -y, -le]*

Rūmili vālīsi vezīr-i mükerrem ʿAbdullāh Paşa: *(Rumeli valisi, saygıdeğer vezir) III. Ahmet döneminde Rumeli valiliği görevinde bulunmuş Abdullah Paşa.*

Yevm-i mezbūrda **Rūmili vālīsi vezīr-i mükerrem ʿAbdullāh Paşa** ḥażretleri *(249:4). [Rūmili vālīsi vezīr-i mükerrem ʿAbdullāh Paşa,]*

rū-nümāy olup: *Görüntü, meydana çıkan.*

ile her gūşesinde hūy u hāy her semtinde bir gūne ṣafā **rū-nümāy olup** *(253:5). [rū-nümāy olup, -up]*

rū-nümūde olup: *Yüz göstermek.*

be-güşūde oldıġı gibi çihre-i inşirāḥ **rū-nümūde olup** beyt li münşiʾihi *(333:24). [rū-nümūde olup, -up]*

rūşenlik virmişdir: *Aydınlığın yayılması.*

ṭutuşdurulduḳda şol ḳadar şenlik ve orṭalıġa **rūşenlik virmişdir** ki bir şerāresin *(289:15). [rūşenlik virmişdir, -dir]*

rūstāyī-beçeniñ ḥüsn-i cihān-sūzına: *Köylü çocuğun cihanı yakan güzelliği.*

Rūstāyī-beçeniñ ḥüsn-i cihān-sūzına baḳ *(234:27). [rūstāyī-beçeniñ ḥüsn-i cihān-sūzına, -n, -a]*

Rüstemāne heyʾet: *Rüstem gibi görünüş.*

levendāne ḳıyāfet ve **Rüstemāne heyʾet** ile ālāya döşenüp basṭ-ı bisāṭ-ı sürūr ile *(283:9). [Rüstemāne heyʾet,]*

Rüstem-āsā: *Rüstem gibi. Şeh-nâme'de Zâl'ın dillere destan kahramanlıklarıyla anılan oğlu.*

baʿdehū **Rüstem-āsā** ṣalābet-i ḳahramānī ile *(375:17). [Rüstem-āsā,]*

Rüstem-i ʿaṣr u Ḳahramān-ı zamān: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Bugünün Rüstem'i ve zamanın kahramanı.*

Rüstem-i ʿaṣr u Ḳahramān-ı zamān *(199:2). [Rüstem-i ʿaṣr u Kahramān-ı zamān,]*

Rüstemiñ ḳavsi: *Ünlü İran şairi Firdevsi'nin Şehname'sinde adı geçen İran'ın ünlü pehlivan ve savaşçısının yayı.*

Rüstemiñ ḳavsi ile bir mi kemān-ı ḥallāc *(284:23). [Rüstemiñ ḳavsi,]*

rüsūm-ı ʿādiyye: *Alışılmış tören (ikram).*

etbāʿ-ı meşāyiḫ u sādāt iṭʿām olundılar Şerbet ü buḫūr ile **rüsūm-ı ʿādiyye** *(215:26). [rüsūm-ı ʿādiyye,]*

rüsvā iderdi: *Baştan çıkarmak.*

Hey heyler **iderdi** ḫalḳı **rüsvā** *(174:19). [rüsvā iderdi, -er, -di]*

rüsvā olduḳlarında: *Rezil olmak, utanç verici bir duruma düşmek.*

bir ḳat **rüsvā olduḳlarında** şerm ü ḥicāblarına bedel tekrār birer altun iḥsān ile *(327:19). [rüsvā olduḳlarında, -duḳ, -lar, -ı, -n, -da]*

rütbe: *Derece.*

Beẕl-i zer ü gevher ider ol **rütbe** ki desti *(331:1). [rütbe,]*

rütbe-i Anaṭolı: *Anadolu rütbesi, Anadolu kazaskerliği.*

maʿzūl **rütbe-i Anaṭolı** ile şeref-mend-i imtiyāz olan aʿyān-ı ʿulemā-yı vācibü'l-iʿzāzdan *(177:24). [rütbe-i Anaṭolı,]*

rütbe-i ḥüsn-i ḳabūl-i iʿtināṣ eylediler: *(Hediye için) Kabule layık, görülme dercesine erişmek.*

miḳrāṣ ihdāsıyla **rütbe-i ḥüsn-i ḳabūl-i iʿtināṣ eylediler** *(239:30). [rütbe-i ḥüsn-i ḳabūl-i iʿtināṣ eylediler, -di, -ler]*

rütbe-i ṣadāret-i Rūm: *Rumeli kazaskerliği rütbesi.*

Pes āngāh yine **rütbe-i ṣadāret-i Rūm** ile ḥālā ser-eṭibbā-yı ḫāṣṣa ʿālim-i Felāṭūn-istiʿdād *(191:1). [rütbe-i ṣadāret-i Rūm,]*

rütbe-i tesāvī: *Denk düşmek, bir olmak.*

burc-ı mīzāna **rütbe-i tesāvī** bulmuş idi Naẓm *(203:31). [rütbe-i tesāvī,]*

rüʾyet: *Görmek.*

pādişāh-ı şekūrī bu luṭf-ı Ḫudāyı **rüʾyet** ve bu şeref-i nādirü'l-vukūʿ ile daḫi *(368:15). [rüʾyet,]*

rūy-ı āb-ı tāb-dāde kıldılar: *Suyun yüzünü pırıl pırıl etmek.*

ile **rūy-ı āb-ı tāb-dāde ḳıldılar** *(322:22). [rūy-ı āb-ı tāb-dāde ḳıldılar, -dı, -lar]*

rūy-ı ʿarż u leb-i deryā: *Yeryüzü ve deniz kıyısı.*

telāṭum-ı emvāc-ı temāşāyiyāndan **rūy-ı ʿarż u leb-i deryā** nā-peydā ve bir başḳa *(256:29). [rūy-ı ʿarż u leb-i deryā,]*

rūy-ı baḥre: *Denizin yüzeyi.*

ve hengām-ı ārāda **rūy-ı baḥre** iḫrāc içün bocurġadlara merbūṭ ālāt-ı cerr-i eṣḳāl *(352:11). [rūy-ı baḥre, -e]*

rūy-ı deryā: *Denizin yüzü.*
1. ve yüz elli ḳadar baḥrī fişek daḫi **rūy-ı deryāda** ġavvāṣ-ı şināver *(219:13). [rūy-ı deryāda, -da]*
2. daḫi **rūy-ı deryāda** numūne-i genc-i bād-āver olup ṭūli onar ve ʿarżı beşer *(254:35). [rūy-ı deryāda, -da]*
3. ve peyker-i duḫter-i āhū-miṣāl anlar ile maʿan cilveler ḳılaraḳ **rūy-ı deryāda** *(255:10). [rūy-ı deryāda, -da]*
4. Hengām-ı Ṣabāḥdan Baʿīd-i Ẓuḥra Dek **Rūy-ı Deryāda** Her Heft-Gerde-i Meşşāṭa-i Sürūr *(351:11). [rūy-ı deryāda, -da]*
5. **rūy-ı deryā** keṣret-i merākibden miṣāl-i mihr-ġārib verā-yı perde-i iḫticābda *(351:20). [rūy-ı deryā,]*

rūy-ı dil-ārām-rā: *Güzel yüz.*

Ḥācet-i meşşāṭa nīst **rūy-ı dil-ārām-rā** feḥvāsınca raḫş-ı meẕkūruñ raḫt u bisāṭını *(343:31). [rūy-ı dil-ārām-rā,]*

rūy-ı ʿitābdan: *Kınama yolu, azarlama.*

ḳullarına **rūy-ı ʿitābdan** tevcīh-i veche-i ḫitāb idüp Yādigār çünki seniñ süvār oldıġıñ reh-vārıñ *(261:6). [rūy-ı ʿitābdan, -dan]*

rūy-ı kār-ı kāla oldı: *Kumaşın yüzü olmak.*

Ol ḥirfete **rūy-ı kār-ı kāla** *(304:12). [rūy-ı kār-ı kāla oldı, -dı]*

rūy-ı niyāzı: *Yalvarma sözü.*

ve çoḳ kimseleri **rūy-ı niyāzı** ṭırāz-ı sāye-bān gibi ḫāke fütāde ve her biri *(277:4). [rūy-ı niyāzı, -ı]*

rūy-ı ruḥsat: *İzin yüzü, izin almak.*

rūy-ı ruḫṣat görüldigi eṣnāda beyt *(326:23). [rūy-ı ruḫṣat,]*

rūy-ı ṣaḥrā: *Ovanın yüzü.*
1. **Rūy-ı ṣaḥrāda** perī midir ṣinā idüp gelen *(184:26). [rūy-ı ṣaḥrāda, -da]*
2. **rūy-ı ṣaḥrāyı** hem-ḥālet-i Ṭūr-ı Sīnā eyleyüp naẓm *(195:14). [rūy-ı ṣaḥrāyı, -y, -ı]*

rūy-ı zemīn: *Yeryüzü.*
1. Gün gibi żiyā-güster ola **rūy-ı zemīne** *(276:28). [rūy-ı zemīne, -e]*
2. ser-ber-āverde-i liḥāf-ı menām olmaġ içün gül-ābdān-ı seḥābdan **rūy-ı zemīne** *(290:17). [rūy-ı zemīne, -e]*
3. Bī-gerd-i keder **rūy-ı zemīn** var ise muġber *(328:24). [rūy-ı zemīn,]*
4. dest-i gevher-bār-ı vekīl-i muṭlaḳ-ı şehriyārīden seyl-āb-ı inʿām-ı ʿāmm **rūy-ı zemīne** *(333:16). [rūy-ı zemīne, -e]*

rūy-kār-ı kālā-yı ḥirfet eyleyüp: *Meslek kumaşının yüz işlemesi olmak.*

ve **rūy-kār-ı kālā-yı ḥirfet eyleyüp** baʿdehū nerm-ten ü penbe-beden cüvānları *(283:8). [rūy-kār-ı kālā-yı ḥirfet eyleyüp, -y, -üp]*

rūz: *Gün, gündüz.*
1. **Rūz** āḫir olup bu ḥālet ile *(131:1). [rūz,]*
2. Mehtāb-ı fiṣek bes idi **rūza** *(131:12). [rūza, -a]*
3. tekmīl-i aʿżā-yı niẓām idince çend **rūz** tevaḳḳuf *(340:18). [rūz,]*

rūz eyledi: *Gündüze dönmek, aydınlanmak.*

Taḫtı ḥamel **eyledi** ṣebi **rūz** *(131:4). [rūz eyledi, -di]*

rūzān u şebān: *Gece ve gündüz.*

güẕerān ve **rūzān u şebān** bir ḳol çengī ve sāʾir luʿbet-bāzān ḫaymelerinde şenlik itmekle *(233:9). [rūzān u şebān,]*

rūzgār: *Zaman.*

ʿAhdi rāḥat **rūzgārıdır** ṣafā hengāmıdır *(185:16). [rūzgārıdır, -ı, -dır]*

rūz-ı ʿamīmü'ṣ-sürūrda: *Herkesin sevindiği gün.*

Bu **rūz-ı ʿamīmü'ṣ-sürūrda** inās u ẕükūr ve vuḥūş u ṭuyūr ve nezdīk ü dūrdan *(349:21). [rūz-ı ʿamīmü'ṣ-sürūrda, -da]*

rūz-ı bāzār-ı hüner-mendān-ı şevk-efrūzdur: *Seyir arzusunu artıran gösteri ustalarının alışveriş günü.*

Bu rūz-ı şeref-bürūz ki **rūz-ı bāzār-ı hüner-mendān-ı şevḳ-efrūzdur** *(342:1). [rūz-ı bāzār-ı hüner-mendān-ı şevḳ-efrūzdur, -dur]*

rūz-ı bāzār-ı sūdā-gerān-ı neşāṭ olan: *Keyif tüccarlarının pazar yeri.*

bāzergānlar ālāyı **rūz-ı bāzār-ı sūdā-gerān-ı neşāṭ olan** meydān-ı sūrda basṭ-ı bisāṭ-ı sürūr eyleyüp *(304:3). [rūz-ı bāzār-ı sūdā-gerān-ı neşāṭ olan, -an]*

rūz-ı dehüm-i sūr-ı hümāyūnda: *Düğünün onuncu günü.*

Rūz-ı Dehüm-i Sūr-ı Hümāyūnda Güher-rīz-i Ẓuhūr Olan Saḥb-ı Mevāʾid-i Mebẕūlü'l-Fevāʾid-i Sulṭānī *(310:16). [rūz-ı dehüm-i sūr-ı hümāyūnda, -da]*

rūz-ı dīgere: *Başka bir gün.*

rūz-ı dīgere ḳaldı *(188:19). [rūz-ı dīgere, -e]*

rūz-ı fīrūz: *Parlak gün.*
1. İşbu **rūz-ı fīrūzda** cevāmiʿ-i selāṭīn ü vüzerā eʿimme vü ḫuṭabāsı *(226:21). [rūz-ı fīrūzda, -da]*
2. bu **rūz-ı fīrūzı** erbāb-ı temāşāya hem-reng-i nev-rūz buyurup perde-i otaġ-ı āsumān-işrāḳları *(333:23). [rūz-ı fīrūzı, -ı]*
3. Bu **rūz-ı fīrūzda** şehriyār-ı Yūsuf-cemāl ḥażretleri bendegān-ı niʿam-perverde-i ʿadāletin *(359:12). [rūz-ı fīrūzda, -da]*
4. Ve bu **rūz-ı fīrūzda** vüzerā vü ʿulemā ve baʿżı ricāl-i devlet emīn-i sūr *(375:19). [rūz-ı fīrūzda, -da]*

rūz-ı fīrūz-ı ʿāmīmü'l-inbisāṭıñ ṣabīḥatü'l-ʿīd-i neşāṭında: *(Düğünün onuncu günü) Herkesi mutlu eden günün bayram sabahına benzer sabahı.*

İşbu **rūz-ı fīrūz-ı ʿāmīmü'l-inbisāṭıñ ṣabīḥatü'l-ʿīd-i neşāṭında** ḫıdmet-i refʿ-i ġubār-ı zemīn *(310:18). [rūz-ı fīrūz-ı ʿāmīmü'l-inbisāṭıñ ṣabīḥatü'l-ʿīd-i neşāṭında, -n, -da]*

rūz-ı fīrūz-ı düşmen-sūz-ı meserret-bürūzda: *Neşe saçıcı ve düşmanın yüreğini dağlayıcı uğurlu gün.*

Bu **rūz-ı fīrūz-ı düşmen-sūz-ı meserret-bürūzda** ʿumūmen yeñiçeri ocaġı *(264:31). [rūz-ı fīrūz-ı düşmen-sūz-ı meserret-bürūzda, -da]*

rūz-ı fīrūz-ı keder-sūzda: *Tasa bırakmayan aydınlık gün.*

ẓuhūr eyleyüp ḫuṣūṣen cümleden biri bu **rūz-ı fīrūz-ı keder-sūzda** irāʾet itdigi *(317:24). [rūz-ı fīrūz-ı keder-sūzda, -da]*

rūz-ı fīrūz-ı şevḳ-efrūzda: *Neşe saçan parlak gün.*

rūz-ı fīrūz-ı şevḳ-efrūzda reʾīsü'l-ʿulemā'i'l-aʿlām vāsıṭatü'l-ʿıḳd-ı ecille-i efāżıl-ı fiḫām *(188:25). [rūz-ı fīrūz-ı şevḳ-efrūzda, -da]*

rūz-ı fīrūz: *Uğurlu gün.*
1. Ol **rūz-ı fīrūzuñ** hem-reng-i nev-rūz olan ṣabīḥatü'l-īd-i şevḳ-efrūzında *(154:6). [rūz-ı fīrūzuñ, -uñ]*
2. Rūz-ı Fīrūzında Olan Żiyāfet-i ʿAmīmü'l-bereket Vaṣfına Maṣrūfdur *(341:35). [rūz-ı fīrūzında, -ı, -n, -da]*

rūz-ı ḫāṭır-güşā-yı dil-fürūzda: *İç açıcı, gönle, ferahlık verici gün.*

Bu **rūz-ı ḫāṭır-güşā-yı dil-fürūzda** İstanbul ve Üsküdar ve Eyyūb ve Ġalaṭa *(214:31). [rūz-ı ḫāṭır-güşā-yı dil-fürūzda, -da]*

rūz-ı ḫayr-encāmda: *Hayırlı gün.*

Çünki bu **rūz-ı ḫayr-encāmda** żiyāfet merāsimi tamām ve eyyām-ı cemʿiyyet *(363:37). [rūz-ı ḫayr-encāmda, -da]*

rūz-ı ḫitān-ı şeh-zādegāndır: *Şehzadelerin sünnet edildiği gün.*

penc-şenbe güni **rūz-ı ḫitān-ı şeh-zādegāndır** yevm-i mezbūrda *(373:7). [rūz-ı ḫitān-ı şeh-zādegāndır, -dır]*

rūz-ı keder-şūy-ı ġam-sūzıñ gicesinde: *Gam yakıcı, üzüntüyü götüren günün gecesi.*

Neşr İşbu **rūz-ı keder-şūy-ı ġam-sūzıñ gicesinde** tā-be-seḥer bārān-ı şedīdü'l-cereyān *(325:8). [rūz-ı keder-şūy-ı ġam-sūzıñ gicesinde, -n, -de]*

rūz-ı keder-şūy-ı miḥen-sūz: *Sıkıntı bırakmayan keder götüren gün.*

on dördinci **rūz-ı keder-şūy-ı miḥen-sūz** ki yevm-i şülāşādır *(348:12). [rūz-ı keder-şūy-ı miḥen-sūz,]*

rūz-ı keder-sūzda: *Tasa giderci gün.*

İşbu **rūz-ı keder-sūzda** żiyāfet-i ʿamīme-i sulṭānī ve dārü'n-niʿam-ı velīme-i ḫāḳānīye *(286:6). [rūz-ı keder-sūzda, -da]*

rūz-ı meserret-bürūzda: *Sevinç aydınlığı saçan gün.*
1. geh bu **rūz-ı meserret-bürūzda** melāhī vü melāʿib sāʾir eyyāma ġālib olmaḳ *(290:25). [rūz-ı meserret-bürūzda, -da]*
2. Ve bu **rūz-ı meserret-bürūzda** aġa-i cebeciyān-ı dergāh-ı ʿālī Sebzī Es-seyyid Meḥemmed Aġa *(337:8). [rūz-ı meserret-bürūzda, -da]*

rūz-ı neşāṭ-endūzda: *Neşe saçıcı gün.*

Ve bu **rūz-ı neşāṭ-endūzda** āsitānede iḳāmete meʾmūr olan Üngürüs ve *(342:28). [rūz-ı neşāṭ-endūzda, -da]*

rūz-ı nevrūz-ı baḫt u devlet: *(Sultan Bayezid için) Uğurluk ve mutluluğun yeni gününün güneşi.*

Nev-bāve-i naḫl-ı şān u şevket **rūz-ı nevrūz-ı baḫt u devlet** şeh-zāde-i saʿīd *(167:17). [rūz-ı nevrūz-ı baḫt u devlet,]*

rūz-ı nuḥustīn-i şevḳ-āyīninde: *Neşe saçan birinci gün.*

Bu Maḳāle-i Sürūr-efzā Sūr-ı Hümāyūn-ı Ṣafā-baḫşānıñ **Rūz-ı Nuḫustīn-i Şevḳ-āyīninde** *(153:20). [rūz-ı nuḫustīn-i şevḳ-āyīninde, -i, -n, -da]*

rūz-ı nuḥustīn-i sūrda: *Düğünün ilk günü.*

günine dek vuṣūline ʿinān-gīr-i teʾḫīr olmaġın **rūz-ı nuḫustīn-i sūrda** sāʾir *(211:13). [rūz-ı nuḫustīn-i sūrda, -da]*

rūz-ı pencüm-i sūrda olan: *Düğünün beşinci günü.*

Bu Süṭūr-ı Müfîżü's-sürūr **Rūz-ı Pencüm-i Sūrda Olan** *(221:14). [rūz-ı pencüm-i sūrda olan, -an]*

rūz-ı pīşīnden: *Bir önceki gün.*

ki her biriniñ tafṣīli degül belki icmāli mūriṣ-i melāl ve
mūcib-i kelāl olup lākin müşaʿbidān-ı Mışriyyeniñ her gün **rūz-ı pīşīnden** *(317, 22). [rūz-ı pīşīnden, -den]*

rūz-ı rūşen: *Aydınlık gündüz.*
1. şermende vü ḫacīl eyleyüp ʿālem ġarḳ-ı nūr ve şeb-i tār **rūz-ı rūşen** *(203:17). [rūz-ı rūşen,]*
2. şenlikler iẓhār ve şeb-i siyāhı **rūz-ı rūşenden** ziyāde nevvār u tāb-dār eyledikden *(289:13). [rūz-ı rūşenden, -den]*

rūz-ı saʿidü'l-bürūzda: *Uğurlu gün.*

İşbu **rūz-ı saʿidü'l-bürūzda** ʿizzetlü defter-dār-ı şıḳḳ-ı evvel El-ḥācc İbrāhīm Efendi *(319:1). [rūz-ı saʿidü'l-bürūzda, -da]*

rūz-ı sefīdi: *Aydınlık gün.*

dūd-ı bārūt **rūz-ı sefīdi** şeb-i siyāha hem-reng ve naʿra-i ṭop-ı ʿālem-āşūbları *(264:19). [rūz-ı sefīdi, -i]*

rūz-ı şeref-bürūz: *Şerefli gün.*

Bu **rūz-ı şeref-bürūz** ki rūz-ı bāzār-ı hüner-mendān-ı şevḳ-efrūzdur *(342:1). [rūz-ı şeref-bürūz,]*

rūz-ı şevḳ-efrūzda: *Keyifli gün.*

erḳām-ı cemʿiyyet rādde-i yekūn-ı temmet keşīde ḳılındıġı **rūz-ı şevḳ-efrūzda** ki *(357:24). [rūz-ı şevḳ-efrūzda, -da]*

rūz-ı şevḳ-endūz-ı fīrūzında: *Mutlu ve neşe dolu gündüz.*

Bunun ʿaḳabinde tersāne-i ʿāmire ṭarafından daḫi şeb-i meẕkūruñ **rūz-ı şevḳ-endūz-ı fīrūzında** *(270:28). [rūz-ı şevḳ-endūz-ı fīrūzında, -ı, -n, -da]*

rūzī-baḫş-ı murġ u māhī: *Kuş ve balığa sunulan nasip, kısmet, can.*

Ol **rūzī-baḫş-ı murġ u māhī** *(125:12). [rūzī-baḫş-ı murġ u māhī,]*

rūz-merre: *Günlük. II Gündelik.*

Rūz-merre libās u destārı ile ḥużūr-ı āṣafīye gelüp ṣadr-ı refīʿü'l-ḳadr-i vesīʿü'ṣ-ṣadr ḥażretleri *(155:28). [rūz-merre,]*

rūz-nāmçe-i evvel: *Birinci dereceden gelir gider kayıtlarını tutan kimse.*
1. ve reʿīs kīse-dārı ve taḥvīl kīse-dārı ve **rūz-nāmçe-i evvel** ve baş muḥāsebe ve *(319:8). [rūz-nāmçe-i evvel,]*
2. **rūz-namçe-i evvel** ve baş muḥāsebe ve mevḳūfāt ve māliye ve ḥaremeyn ḳalemlerine *(372:25). [rūz-namçe-i evvel,]*

rūz-nāmçe-i evvel halīfesi: *İkinci dereceden gelir gider kayıtlarını tutan birinci ruznamçecinin yardımcısı.*

Ve süfre-i erbaʿada mektūbī ḫalīfesi Nūḥ Efendi ve dīvān kīse-dārı ve **rūz-nāmçe-i evvel ḫalīfesi** *(320:10). [rūz-nāmçe-i evvel ḫalīfesi,]*

rūz-nāmçe-i evvel Ḥüseyin paşa-zāde Mehmed Begefendiniñ: *Birinci dereceden gelir gider kayıtlarını tutan Mehmed Bey.*

ve keẕālik **rūz-nāmçe-i evvel Ḥüseyin Paşa-zāde Meḥmed Begefendiniñ** *(320:3). [rūz-nāmçe-i evvel Ḥüseyin paşa-zāde Meḥmed Begefendiniñ, -n, -iñ]*

rūz-nāmçe-i evvel Meḥemmed Begefendiniñ: *Birinci ruznamçeci. Birinci dereceden gelir gider kayıtlarını tutan Mehemmed Bey.*

Ve **rūz-nāmçe-i evvel Meḥemmed Begefendiniñ** daḫi her bir nevʿi dörder *(321:28). [rūz-nāmçe-i evvel Meḥemmed Begefendiniñ, -n, -iñ]*

saʿādet: *Mutlu olma, mutlu ve mesut yaşama, mutluluk, bahtiyarlık.*
1. Meymenetle **saʿādete** hem-zād *(138:14). [saʿādete, -e]*
2. edāmmallāhu naẕarahu ʿaleyh ḥażretlerini bir vezīr fāʾiz olmadıġı **saʿādeti** *(146:3). [saʿādeti, -i]*
3. teşrīf buyurdılar ve **saʿādetle** mesned-i ʿizz ü iḳbāllerinde beẕl-i zer ü gevher iderek *(287:13). [saʿādetle, -le]*

saʿādet ü iḳlāl: *Kutluluk ve mutluluk.*

ḥażretleri saṭvet ü icbāl ve **saʿādet ü iḳlāl** ile zīver-i mesned-i şevket ve revnaḳ-ı taḫt-ı ʿazamet olup *(250:21). [saʿādet ü iḳlāl,]*

saʿādet-ḫāne: *Mutluluk yuvası.*
1. Bu eṣnāda şeyḫü'l-islām-ı sellemehü's-selām ḥażretleri çıḳup **saʿādet-ḫānelerine** *(375:3). [saʿādet-ḫānelerine, -ler, -i, -n, -e]*
2. ve sīm zencīr ve ʿabāyī ile müzeyyen atlara süvār ve ṭoġrı **saʿādet-ḫānelerine** *(375:10). [saʿādet-ḫānelerine, -ler, -i, -n, -e]*

saʿādet-i teşrīfi: *Şereflendirmenin mutluluğu.*

saʿādet-i teşrīfi ile ol maḥall-i refīʿ ve ol mevḳiʿ-i münīʿiñ ḳadrini aʿlā belki *(273:3). [saʿādet-i teşrīfi, -i]*

saʾādetlü: *Saadetli, mutlu; padişahlar, yüksek makam sahipleri.*
1. cüvān-merd-i pīrāne-tecribe vü ḫıred-verziş **saʾādetlü** Meḥmed Aġa ḥażretleriniñ *(150:27). [saʾādetlü,]*
2. ṣadr-ı ʿaẓam ketḫudāsı **saʿādetlü** Mehemmed Aġa ve vezīr-i mükerrem devletlü *(153:15). [saʿādetlü,]*
3. taʿḳīb iderek dārü's-saʿādetü's-seniyye aġası **saʿādetlü** Beşīr Aġa *(154:28). [saʿādetlü,]*
4. **saʿādetlü** ʿināyetlü ʿAbdullāh Efendi sellemehu's-selām ḥażretleri ve *(156:20). [saʿādetlü,]*
5. ḫalef-i erşed-i Ḫudāvend-i esʿad şeh-zāde-i ʿālī-tebār **saʿādetlü** necābetlü *(166:1). [saʿādetlü,]*
6. **saʿādetlü** El-Ḥācc Beşīr Aġa ḥażretlerine bir ḳıṭʿa elmās ḫançer daḫi ihdā olunup *(168:11). [saʿādetlü,]*
7. **saʿādetlü** İbrāhīm Paşa ḥażretleri ṭarafından daḫi beş ṭonluḳ *(169:14). [saʿādetlü,]*
8. Yaʿnī **saʿādetlü** Meḥemmed Aġa *(171:2). [saʿādetlü,]*
9. İzmirden munfaṣıl şeyḫü'l-islām-ı sābıḳ ʿināyetlü **saʿādetlü** Ebū İsḥaḳ İsmāʿīl Efendi *(178:3). [saʿādetlü,]*
10. Lākin yevm-i mezbūr aḫşāmı Marʿaş vālīsi silāḥ-dār-ı sābıḳ **saʿādetlü** *(178:35). [saʿādetlü,]*
11. **saʿādetlü** Tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa ḥażretleri refāḳati ile meʾẕūnen *(179:1). [saʿādetlü,]*
12. cenāblarına taḫṣīṣ ve ketḫudāları vesāṭetiyle ʿarż u telḫīṣ buyurılup **sāʿadetlü** *(189:9). [sāʿadetlü,]*
13. Anlara müteʿāḳiben sābıḳan yine pīrāye-i maḳām-ı iftā olan **saʿādetlü** *(189:20). [saʿādetlü,]*
14. **saʿādetlü** nişāncı Muṣṭafā Paşa ḥażretleri ve ṣadr-ı Anaṭolı Paşmaḳçı-zāde faẕīletlü Es-seyyid ʿAbdullāh Efendi *(198:17). [saʿādetlü,]*
15. ḥażretleri ve **saʿādetlü** necābetlü mīr-i mükerrem-i cenāb-ı āṣafī Meḥemmed Beg *(198:18). [saʿādetlü,]*
16. ketḫudā-yı āṣafī ʿizzetlü **saʿādetlü** Meḥemmed Aġa ḥażretleri *(199:6). [saʿādetlü,]*
17. ḥālā Diyārbekir vālīsi vezīr-i mükerrem **saʿādetlü** Fāżıl ʿOṣmān Paşa *(200:1). [saʿādetlü,]*
18. baʿdehū muḥāfiẓ-ı Ḳāhire-i Mıṣır vezīr-i mükerrem **saʿādetlü** Receb Paşa *(200:12). [saʿādetlü,]*
19. medʿuvv olan vüzerā-yı ʿiẓāmdan Raḳḳa vālīsi **saʿādetlü** Ḳara Muṣṭafā Paşa-zāde vezīr ʿAlī Paşa *(206:13). [saʿādetlü,]*

20. **saʿādetlü** silāḥ-dār İbrāhīm Paşa ve **saʿādetlü** vezīr-i mükerrem tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa *(206:16). [saʿādetlü,]*
21. saʿādetlü silāḥ-dār İbrāhīm Paşa ve **saʿādetlü** vezīr-i mükerrem tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa *(206:16). [saʿādetlü,]*
22. . ḳuşaḳ daḫi ʿilāve vü ilḥāḳ olunduḳdan şoñra ḥālā Azaḳ muḥāfıẓı **saʿādetlü** *(200:20). [saʿādetlü,]*
23. düstūr-ı şīr-şavlet vezīr-i mükerrem **saʿādetlü** Ḥasan Paşa ḥażretleri *(213:21). [saʿādetlü,]*
24. ve maʿrūż-ı ʿatebe-i şevket ḳılınup Baṣra vālīsi **saʿādetlü** Muṣṭafā Paşa *(214:1). [saʿādetlü,]*
25. **saʿādetlü** ʿOṩmān Paşa ḥażretleri ṭarafından daḫi müzerkeş raḫt ve zīn-pūş-ı zer-kār *(214:8). [saʿādetlü,]*
26. vālī-i Ḳaraman şiblü'l-esed vezīr ibni vezīr Ḥasan Paşa-zāde **saʿādetlü** Aḥmed Paşa *(214:16). [saʿādetlü,]*
27. Raḳḳa vālīsi **saʿādetlü** ʿAlī Paşa ve Marʿaş vālīsi silāḥ-dār-ı sābıḳ İbrāhīm Paşa *(218:17). [saʿādetlü,]*
28. ve dāmād-ı muḫterem-i āṣafī **saʿādetlü** tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa gūyā *(218:18). [saʿādetlü,]*
29. Nā-gāh ṣadr-ı ʿālī-ḳadr ḥażretleri Raḳḳa vālīsi **saʿādetlü** ʿAlī Paşa ve *(222:4). [saʿādetlü,]*
30. silāḥ-dār-ı sābıḳ İbrāhīm Paşa ve **saʿādetlü** tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa ḥażretleri ile *(222:5). [saʿādetlü,]*
31 Sābıḳan vezīr-i aʿẓam olup ḫālā Ḳandiye muḥāfıẓı olan **saʿādetlü** düstūr-ı ekrem *(225:29). [saʿādetlü,]*
32. Ḫotin muḥāfıẓı vezīr-i mükerrem **saʿādetlü** ʿAbdī Paşa ḥażretleri cānibinden bir *(226:4). [saʿādetlü,]*
33. devletlü **saʿādetlü** ṣāḥib-i devlet-i deryā-biżāʿat u ḳulzüm-himmet ḥażretleri *(251:16). [saʿādetlü,]*
34. güşe-nişīn-i mesned-gāh-ı ḥaşmet olmaları ile Raḳḳa vālīsi **saʿādetlü** vezīr-i mükerrem ʿAlī Paşa *(251:17). [saʿādetlü,]*
35. ve āṣaf-ı ṭuġrāyi-meʾāṣir **saʿādetlü** *(251, 18). [saʿādetlü,]*
36. cenāḥ-ı ṭāʾir-i ṣoḥbet oldılar Ve Marʿaş vālīsi **saʿādetlü** İbrāhīm Paşa ḥażretleri *(251:20). [saʿādetlü,]*
37. ārāste ḳılınup ketḫudā-yı bülend-iḳbāl-i āṣafī **saʿādetlü** Meḥemmed Aġa ḥażretleri *(252:2). [saʿādetlü,]*
38. **saʿādetlü** nişāncı paşa ḥażretleri ile ḳapūdānā-yı hümāyūnda faṣṣ-ı nigīn-dān-ı ṣuffe-i ṣafā *(256:24). [saʿādetlü,]*
39. baʿdehū Raḳḳa vālīsi **saʿādetlü** ʿAlī Paşa ve saʿādetlü tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa *(266:32). [saʿādetlü,]*
40. baʿdehū Raḳḳa vālīsi saʿādetlü ʿAlī Paşa ve **saʿādetlü** tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa *(266:32). [saʿādetlü,]*
41. olmaġla her birisine birer ṣof ferāce ilbās ve dāmād-ı muḫteremleri **saʿādetlü** *(276:17). [saʿādetlü,]*
42. ve cānib-i yesārda **saʿādetlü** nişāncı Muṣṭafā Paşa ḥażretleri ve *(286:29). [saʿādetlü,]*
43. ile **saʿādetlü** dārü's-saʿāde aġası ḥażretleri ṭarafına īṣāl u teslīm ve şehen-şāh-ı kerīm *(299:1). [saʿādetlü,]*
44. Ve süfre-i şāniyede Marʿaş vālīsi İbrāhīm Paşa ve **saʿādetlü** nişāncı Muṣṭafā Paşa *(306:17). [saʿādetlü,]*
45. ʿatebe-i hümāyūna īṣāl içün telḫīṣī-i ṣadr-ı ʿālī yediyle **saʿādetlü** aġa-i dārü's-saʿāde *(307:30). [saʿādetlü,]*
46. Meclis-i mezbūrda Ḳara Muṣṭafā Paşa-zāde **saʿādetlü** ʿAlī Paşa ve saʿādetlü *(310:6). [saʿādetlü,]*
47. Meclis-i mezbūrda Ḳara Muṣṭafā Paşa-zāde saʿādetlü ʿAlī Paşa ve **saʿādetlü** *(310:6). [saʿādetlü,]*
48. Ve süfre-i şāniyede silāḥ-dār İbrāhīm Paşa ve **saʿādetlü** nişāncı Muṣṭafā Paşa *(319:30). [saʿādetlü,]*
49. Evvelā vüzerādan İnebaḫtı muḥāfıẓı vezīr-i rūşen-żamīr **saʿādetlü** Muṣṭafā Paşa *(321:1). [saʿādetlü,]*
50. Pes ān-gāh **saʿādetlü** reʾīsü'l-küttāb Meḥemmed Efendi teberrüken *(321:16). [saʿādetlü,]*
51. Ve hem-çünān **saʿādetlü** emīn-i defter-i ḫāḳānī bende-i ḫayr-ḫʾāh-ı ʿātebe-i sulṭānī *(321:22). [saʿādetlü,]*
52. **saʿādetlü** Muṣṭafā Paşa ḥażretleri ve baʿżı müteʿayyinān-ı erkān-ı devlet mücāseletleri *(327:1). [saʿādetlü,]*
53. devletlü **saʿādetlü** ṣadr-ı aʿẓam obasının ṣaġ cānibinde ketḫudā-yı sāmī-maḳām u ʿālī-şānları *(337:33). [saʿādetlü,]*
54. **saʿādetlü** Meḥemmed Aġa ḥażretleri çadır-ı sidre-sütūnları *(337:34). [saʿādetlü,]*
55. Ammā sālifü'ẕ-ẕikr elçiler baʿde'ṭ-ṭaʿām **saʿādetlü** ketḫudā beg *(339:10). [saʿādetlü,]*
56. ṣudūr-ı vüzerā-yı maʿālī-maḥṣūrdan Raḳḳa vālīsi Ḳara Muṣṭafā Paşa-zāde **saʿādetlü** ʿAlī Paşa *(340:12). [saʿādetlü,]*
57. ṣadr-ı aʿẓam u bedr-i efḫam devletlü **saʿādetlü** ṣadrü'ṣ-ṣudūr *(342:20). [saʿādetlü,]*
58. ḳapu ketḫudāları sefāreti ile **saʿādetlü** dārü's-saʿāde aġası ḥażretlerine vuṣūl ve *(354:5). [saʿādetlü,]*
59. **saʿādetlü** vezīr-i mükerrem tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa ve saʿādetlü ketḫudā beg *(359:26). [saʿādetlü,]*
60. saʿādetlü vezīr-i mükerrem tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa ve **saʿādetlü** ketḫudā beg *(359:26). [saʿādetlü,]*

saʿādet-mend: *Talihi, bahtı, açık mutlu.*

Beñzemez aña bir **saʿādet-mend** *(138:9). [saʿādet-mend,]*

sāʿat: *Vakit, zaman, an.*
1. müteʿāḳib ü mütevālī eṩvāb-ı dīvānīleri ile **sāʿat** on birde iken müsāfir otaḳlarında *(154:2). [sāʿat,]*
2. dīvān otaġı pīş-gāhında ḥasbe'l-muʿtād ictimāʿ u iḫtiṣād idüp **sāʿat** on ikiye *(155:5). [sāʿat,]*
3. **Sāʿatince** kiriş geçerdi aña *(175:2). [sāʿatince, -ince]*
4. dehenleriñ açup ve zebānı ile zebānī-i dūzaḫ gibi zebāneler ṣaçup bir **sāʿat** *(197:20). [sāʿat,]*
5. peyvend-i sütūna ḥalīde idüp yine vetīre-i sābıḳa ile zemīne nāzil ve iki **sāʿatde** *(243:16). [sāʿatde, -de]*
6. baʿde'l-ʿaṣr ʿurūca āġāz ve bir **sāʿat** miḳdārı vaḳitde nīme-i sütūna *(362:27). [sāʿat,]*

sāʿat: *Vakit, zaman; günün hangi anı olduğunu gösteren alet.*
1. Anı **sāʿat** ṣanurdum ammā kim *(163:7). [sāʿat,]*
2. ceres-i ḳāfile-i leyl ü nehār olan münebbihi ḳurılıp **sāʿati** ḫod-be-ḫod çalar Ḳıṭʿa *(163:4). [sāʿati, -i]*
3. ẕevḳ u ṭarab-ı temāşāyiyāna bādī ve bir **sāʿat** miḳdārı şenligi mütemādī oldı *(173:24). [sāʿat,]*
4. yevmü's-sebtdir ṭulūʿ-ı āfītābdan bir **sāʿat** mürūrında demdeme-i nevbet-i ḫüsrevānī *(204:20). [sāʿat,]*

5. terānesince bir iki **sāʿat** mütemādī vü müteʿaddid faṣıllar ile bādī-i germiyyet-i şādī olup *(206:25). [sāʿat,]*
6. üşkūfe-i reng-i nā-perīde görinüp bir **sāʿat** miḳdārı mütemādī ve gülşen-ṭırāz-ı şevḳ ü şādī olduḳdan *(219:11). [sāʿat,]*
7. zemzemesiyle ḥarf-endāz-ı bedr-i āsumān olaraḳ bir **sāʿat** miḳdārı ḳubbe-i bārūt-ḫāne *(219:30). [sāʿat,]*
8. çerāġ-efrūz-ı bürūz olmaġın bir **sāʿat** miḳdārı pertev-şiken-i sāye-bān-ı māh-tāb olduḳdan *(228:20). [sāʿat,]*
9. dürlü dürlü çiçekler ẓuhūr idüp bir buçuḳ **sāʿat** miḳdārı żiyāʿ u şuʿā ve *(253:18). [sāʿat,]*
10. **sāʿat** seyr ü temāşādan ṣoñra yine ṣallar maḥalline keşīde ve herkes ḫˇāb-gāh-ı ferāġlarında *(255:22). [sāʿat,]*
11. ḳalʿa-i maṣnūʿanıñ ḳulle-i maṭbūʿası fānūs-ı ḫayāl gibi bir **sāʿat** miḳdārı dāʾir ve *(267:31). [sāʿat,]*
12. dermānde olup ʿālem-i bālāda ṭūfān-ı şuʿle ẓuhūrına bādī ve bir **sāʿat** ḳadar *(269:27). [sāʿat,]*
13. tehyiʾe-i ḫıdemāt-ı lāzıme içün bir iki **sāʿat** meydān virilmek ḳaṣdına *(272:23). [sāʿat,]*
14. Bu ḥālet ile birḳaç **sāʿat** basṭ-ı iḥrām-ı iḳāmet ve baʿde't-teġaddī sāye-bān-ı temāşāya *(273:19). [sāʿat,]*
15. maḳām-ı çār-gāhda faṣla ser-aġaz eylemiş yaʿnī **sāʿat** henüz dörde gelmiş *(291:17). [sāʿat,]*
16. tekmīl-i merāsim-i ḳahve vü şerbet ḳılındıḳda birḳaç **sāʿat** ṣoñra vaḳt-i ʿaṣrda *(306:8). [sāʿat,]*
17. ḫayme bir perde-i ḫayāl-bāza döndi Silsile-i maṭar-ı vābile bir iki **sāʿat** fāṣıla *(326:21). [sāʿat,]*
18. telāfī-i mā-fāt eylediler Bu ḥālet bir **sāʿat** ḳadar müddete bāliġ olduḳda sālifü'ẕ-ẕikr *(352:4). [sāʿat,]*
19. ve ālāt-ı melāʿib-i ġarāʾib-i sūriyye birḳaç **sāʿat** bilā-fāṣıla *(356:17). [sāʿat,]*
20. raḫş-ı sebük-seyr muẕāmmer-i gül ü veḥalden taṭhīr olunmuş bir **sāʿat** mikdārı *(359:30). [sāʿat,]*
21. ḳudūm-ı maʿālī-rüsūm-ı āṣafīye muntaẓırlar iken **sāʿat** üçbuçuġa ḳarīb olduḳda *(365:14). [sāʿat,]*
22. dīvān eṣvābları ile **sāʿat** yedi buçuġı tecāvüz iderek ṣadr-ı ʿālīye teşrīf eylediklerinden *(373:12). [sāʿat,]*

sāʾat: *Bir günün yirmi dörtte biri uzunluğundaki zaman aralığı; vakit, zaman.*

bir iki **sāʾat** pīş-i otaġ-ı āṣafīde çeng ü çeġāne ṣafāsı mütemādī ve velvele-i celācil-i düfūf-ı raḳḳāṣān *(175:3). [sāʾat,]*

sāʿat başına: *Saatin altmış dakikada bir tam saate denk gelmesi.*

naġme-i çār-gāh-ı çār-yeki çalmaġa sāz-kār ve raḳḳāṣ-ı cilve-sāzı **sāʿat başına** çarḫ urup *(163:2). [sāʿat başına, -n, -a]*

sāʿat dörde: *Günün on altıncı saati.*
1. Bu vech üzere fişeng şenligi **sāʿat dörde** degin mütemādī ve *(197:28). [sāʿat dörde, -e]*
2. Baʿdehū niçe niçe tetimmāt-ı edevāt-ı şādī **sāʿat dörde** dek müstemirr ü mütemādī olup *(289:28). [sāʿat dörde, -e]*

sāʿat ona: *Günün onuncu saati.*

Baʿdehū **sāʿat ona** ḳarīb olduḳda sünnet oṭasına varılup mübāşeret-i ḫitān-ı şeref-i iḳtirān buyurulduḳda *(374:10). [sāʿat ona, -a]*

sāʿat ṭoḳuzda: *Günün dokuzuncu saati.*

ve ṣudūr-ı kiram efendiler otaġ-ı mezbūra tevcīh-i ʿinān-ı ʿazīmet ve **sāʿat ṭoḳuzda** *(194:11). [sāʿat ṭoḳuzda, -da]*

sāʿat-āsā: *Saat gibi.*

Sāʿat-āsā nice kirişleri var *(285:20). [sāʿat-āsā,]*

sāʿat-i ʿāşirde: *Saat on, onuncu saat.*

Yevm-i mezbūrda **sāʿat-i ʿāşirde** aşçıbaşı ve çāşnī-gīrān mücevveze ve *(266:25). [sāʿat-i ʿāşirde, -de]*

sāʿat-i ḫāmise: *Saat altı, günün altıncı saati.*

bedr-i hāle-niṣīn gibi burc-ārā-yı gūṣe-i sāye-bān olup **sāʿat-i ḫāmise** *(309:30). [sāʿat-i ḫāmise,]*

sāʿat-i ḫāmisede: *Saat beş, beşinci saat.*

mücāselet buyurup **sāʿat-i ḫāmisede** muḳaddemāt-ı şevḳ u ṭaraba mübāşeret ve *(273:22). [sāʿat-i ḫāmisede, -de]*

sāʿat-i hāmise-i leyliyye: *Gece vaktiyle saat beş.*

Sāʿat-i ḫāmise-i leyliyye ḥulūline degin ḫudāvendigār-ı derya-niṣār sāḥil-i tersāne-i ʿāmire *(322:23). [sāʿat-i ḫāmise-i leyliyye,]*

sāʿat-i sābiʿa: *Yedinci saat, günün yedinci saati.*

şoñra **sāʿat-i sābiʿa** ḥulūlinde semt-i sūr-gāha ʿaṭf-ı ʿinān-ı ʿazīmet buyurduḳlarında *(311:9). [sāʿat-i sābiʿa,]*

sāʿat-ı sādisede: *Saat altı, akşam altı.*
1. daʿvet ile ikrām olunmuşlar idi **Sāʿat-ı sādisede** dīvān otaġında *(177:1). [sāʿat-ı sādisede, -de]*
2. **sāʿat-i sādisede** reşk-i sipihr-i heftümīn olan Oḳ Meydānındaki ḳaṣr-ı ʿadāletde *(262:5). [sāʿat-i sādisede, -de]*

şabāḥ u mesā: *Sabah ve akşam.*

meydānı sūḳu'n-nisāya döndürdiler **Ṣabāḥ u mesā** *(205:1). [ṣabāḥ u mesā,]*

şabāḥī: *Ey sabah!.*

Ṣabāḥī dil-güşā çün ḫande-i nūr *(221:22). [ṣabāḥī,]*

şabāḥü'l-ḫayr olsa: *Sabahın hayırlı olması, atın alnında akıtma yani beyaz leke olması.*

bir raḫş-ı ṣabā-seyr ki pīşānī-i nūrānīsine tebāşīr-i seḥer-i iḳbāl **şabāḥü'l-ḫayr olsa** *(170:12). [ṣabāḥü'l-ḫayr olsa, -sa]*

şabāḥü'l-ḫayr-ı pīşānī olup: *Alnında akıtma (beyaz leke) bulunan at.*

cebhe-i iʿtibārına **şabāḥü'l-ḫayr-ı pīşānī olup** on sekiz ʿaded *(214:11). [ṣabāḥü'l-ḫayr-ı pīşānī olup, -up]*

şabāḥü'l-ḫayr-ı pīşānīsi: *(Hediye edilen at) Alnında beyaz leke olan at.*

ki her tār-ı müşkīn-yālinde bir sevād-ı Çīn ü Ḫıṭā āvīzān ve **şabāḥü'l-ḫayr-ı pīşānīsi** *(216:6). [ṣabāḥü'l-ḫayr-ı pīşānīsi, -s, -i]*

şabāḥü'l-ḫayr-ı pīşānīsi: *Alnında akıtması olan at.*

hezār ġazāl-i nāzük-cevlān ḫayrān u ser-gerdān **şabāḥü'l-ḫayr-ı pīşānīsi** *(369:13). [ṣabāḥü'l-ḫayr-ı pīşānīsi, -s, -i]*

şabīḥatü'l-īd-i şevḳ-efrūzında: *Heves uyandırıcı bayram sabahı.*

Ol rūz-ı fīrūzuñ hem-reng-i nev-rūz olan **ṣabīḥatü'l-īd-i ṣevḳ-efrūzında** *(154:6). [ṣabīḥatü'l-īd-i ṣevḳ-efrūzında, -ı, -n, -da]*

sābık: *Önce.*

sābıḳını lāḥıḳ-ı sābıḳ olup ḥaḳk-ı taʿbīri ile tavṣīfini taḥḳīḳ bir vech ile taṣdīḳ olunmayacaḳ *(356:20). [sābıḳını, -ı, -n, -ı]*

sābık olan: *Öne geçmek.*

mışdāḳınca ve El-fażlu li'l-müteḳaddim manṭūḳınca lāḥıḳ iken **sābıḳ olan** *(363:8). [sābıḳ olan, -an]*

sābıkan: *Bundan önce, evvelce.*
1. **Sābıḳan** vālide ketḫudālıġından vezāretle ʿalem-efrāz-ı imtiyāz olunup *(155:25). [sābıḳan,]*
2. Bunlardan ṣoñra **sābıḳan** vālī-i Mıṣr-ı Ḳāhire ʿAlī Paşa ḥażretleri nāḥiye-i Ṣaʿīdden *(157:34). [sābıḳan,]*
3. Rūmili pāyesiyle **sābıḳan** imām-ı sulṭānī Ḥasan Efendi ve sābıḳan *(177:15). [sābıḳan,]*
4. Rūmili pāyesiyle sābıḳan imām-ı sulṭānī Ḥasan Efendi ve **sābıḳan** *(177:15). [sābıḳan,]*
5. **sābıḳan** ḥekīmbaşı Meḥemmed Efendi ve sefer-i rāḥat-eşer-i ṣulḥ-encām-ı ḫayr-iḫtitāmda *(177:30). [sābıḳan,]*
6. ve **sābıḳan** imām-ı sulṭānī El-ḥācc Muṣṭafā Efendi ve Yaḥyā-zāde fażīletlü Aḥmed Efendi *(177:34). [sābıḳan,]*
7. **sābıḳan** Mışır ḳāḍīsi Birāder-zāde Muṣṭafā Efendi ve Mekke pāyesiyle *(178:2). [sābıḳan,]*
8. Edirne pāyesi olan efendilerden **sābıḳan** Selānīk ḳāḍīsi Aġa-zāde Seyyid Meḥemmed Efendi *(178:8). [sābıḳan,]*
9. Kerīm-zāde Rifdī Meḥemmed Efendi ve **sābıḳan** Ḥaleb ḳāḍīsi Altı Parmak-zāde ʿAbdu'l-Bāḳī Efendi *(178:12). [sābıḳan,]*
10. ve Burūsa pāyesi olan efendilerden **sābıḳan** Mışır ḳāḍīsi Bābī-zāde Meḥemmed Efendi ve *(178:13). [sābıḳan,]*
11. **sābıḳan** Şām ḳāḍīsi Evliyā-zāde ʿAlī Efendi ve Mışırdan *(178:14). [sābıḳan,]*
12. Anlara müteʿāḳiben **sābıḳan** yine pīrāye-i maḳām-ı iftā olan saʿādetlü *(189:20). [sābıḳan,]*
13. cümleden muḳaddem **sābıḳan** iki defʿa şeref-efzā-yı ṣadāret-i Rūm olan *(190:5). [sābıḳan,]*
14. Baʿdehū **sābıḳan** şeref-efzā-yı ṣadr-ı Rūm olup ʿilm ü fażl u ʿafāfı *(190:24). [sābıḳan,]*
15. Baʿdehū **sābıḳan** Anaṭolı ḳāḍī-ʿaskerligi ile mismār-zen-i derīçe-i iʿtisāf ve *(191:5). [sābıḳan,]*
16. Anlardan ṣoñra **sābıḳan** kevkebe-baḫş-ı ṣadr-ı Anaṭolı ṣudūr-ı ʿulemānıñ *(191:11). [sābıḳan,]*
17. **sābıḳan** sefer-i hümāyūn-ı ṣulḥ-encāmda *(191:29). [sābıḳan,]*
18. perverde-i ʿināyet-i şehriyārī **sābıḳan** Ḥaleb ḳāḍīsi fażīletlü ʿOsmān-zāde Aḥmed Efendi *(193:10). [sābıḳan,]*
19. ve **sābıḳan** revnaḳ-efrūz-ı manṣıb-ı defter-dārī ve ḥālā defter emāneti *(198:20). [sābıḳan,]*
20. **Sābıḳan** vezīr-i aʿẓam olup ḥālā Ḳandiye muḥāfıẓı olan saʿādetlü düstūr-ı ekrem *(225:29). [sābıḳan,]*
21. Dāmād-zāde Aḥmed Efendi ve ṣadāret-i rūm rütbesiyle **ṣābıḳan** Anaṭolı ḳādīʿaskeri *(231:4). [ṣābıḳan,]*
22. Baʿdehū ebnā-yı sipāhiyān aġası **sābıḳan** mīr-āḫūr-ı şehriyārī ve *(249:18). [sābıḳan,]*
23. maʿrūf ve merāḥim ü eşfāḳ ile mevṣūf **sābıḳan** Cıġala-zāde ketḫudāsı ʿizzetlü *(265:32). [sābıḳan,]*
24. ve **sābıḳan** bostāncıbaşı Muṣṭafā Aġadan ve Selānikī Aḥmed Aġadan *(288:19). [sābıḳan,]*
25. ve ʿizzetlü reʾīsü'l-küttāb-ı ʿUṭārid-maḥall Meḥemmed Efendi ve **sābıḳan** *(319:2). [sābıḳan,]*
26. Yevm-i mezbūrda İbrāhīm Ḫān-zāde İsmāʿīl Beg ve **sābıḳan** ketḫudā-yı ṣadr-ı ʿālī olup *(360:14). [sābıḳan,]*

sābıḳu'l-ḫayl-i miżmār-ı ḳahrāmānī: *(III. Ahmet) Kahramanlığın koşu meydanının at yarışı binicisi.*

Sābıḳu'l-ḫayl-i miżmār-ı ḳahrāmānī ve şehsüvār-i ʿarṣa-i ṣāḥib-ḳırānī *(357:31). [sābıḳu'l-ḫayl-i miżmār-ı ḳahrāmānī,]*

sābıḳu'z-zikr: *(At) Söz konusu, bahsedilen.*

iʿāde ve nigāh-ı raġbetlerin nuḫbe-i ciyād-ı ṣāfināt olan **sābıḳu'z-zikr** ata *(344:1). [sābıḳu'z-zikr,]*

ṣābūn: *Kirli ve yağlı şeyleri temizlemekte kullanılan, türlü yağlarla alkaliler birleştirilerek yapılan madde .*

şābun gibi ezildikde anıñ daḫi çeşm-i mesti hüreyre-i bādām gibi *(281:3). [şābun,]*

şaç: *Saçmak, dağıtmak, yaymak.*
1. gibi şerāre **şaçmaġa** başlayup ṭarrāḳası ṭabanca-zen-i dāʾire-i sipihr-i eşīr *(203:9). [şaçmaġa, -maġ, -a]*
2. yüriyüp lonbarların dehān-ı ejder gibi açup ve aġzından şerāreler **şaçup** *(244:24). [şaçup, -up]*
3. gibi atıldıḳça ve zebān-ı zebānesinden zehr-ābe-i şerāre **şaçıldıḳça** *(252:29). [şaçıldıḳça, -ıl, -dıḳça]*
4. ile fi'l-meşel püskürme atar ve çarḫ-ı felek gibi öñine gelene āteşler **şaçar** *(263:23). [şaçar, -ar]*
5. meydāna getürilüp baʿdehū yelken açdı ve ṭop u tüfekle eṭrāfa āteşler **şaçdı** ve *(275:32). [şaçdı, -dı]*
6. açaraḳ ve dehān-ı medāfiʿ-i ejder-nişānından şerāreler **şaçaraḳ** reh-güẕārında *(356:24). [şaçaraḳ, -araḳ]*

şaçı vir: *1) saçmak, savurmak, dökmek 2) adak sunmak, saçı saçmak (bazı düğünlerde adet olan madeni para, inci, şeker, hububat ve benzeri şeyleri saçmak).*
1. **Şaçı virelim** leʾāl-i teslīm *(126:2). [şaçı virelim, -elim]*
2. ḳılāde-i muraṣṣaʿ-kār-ı nuḥūr-ı ḥūrı behiştiyān **şaçı virüp** ʿarża-i dergāh-ı pādişāh-ı manṣūr eyledi *(195, 21). [şaçı virüp, -üp]*

Sācidī ʿAlī Efendi: *(?-1722) 18. yy Divan şairi, Ak Mahmud Efendi'nin kethüdası. Müderrislik, Belgrad kadılığı, Trablusşam kadılığı ve Yenişehirli Abdullah Efendi'nin fetva eminliği görevinde bulunmuştur.*

Sācidī ʿAlī Efendi cālis-i seccāde-i miḥrāb-ı istifāde olmaġın *(180:14). [Sācidī ʿAlī Efendi,]*

Sācidī Efendi: *(?-1722) 18. yy Divan şairi, Ak Mahmud Efendi'nin kethüdası. Müderrislik, Belgrad kadılığı, Trablusşam kadılığı ve Yenişehirli Abdullah Efendi'nin fetva eminliği görevinde bulunmuştur.*

Sācidī Efendi ser-cünbān-ı teʾyīd-i taḫḳīḳ ve neʿam-gūyān-ı taṣvīb ü taṣdīḳ olurlar idi *(180:17). [sācidī efendi,]*

saçıl: *Etrafa yayılmak.*

encāmında içinden mışrāʿ ejder-āsā nefes aldıkça şerāreler **şaçılur** bir *(309:9). [şaçılur, -ur]*

şad bārekallāh: *Yüzlerce maşallah, Allah saklasın.*

Şad bārekallāh ol vezīr-i ḫayr-endīş-i ṣadāḳat-kīşe kim ṣayyād-ı endīşesi *(211:8). [şad bārekallāh,]*

şad şevk: *Büyük heves.*

Şad şevḳ ile ol fesāne-perdāz *(135:9). [şad şevḳ,]*

sadā: *Ses.*
1. alarġa alarġa **şadāsı** firenkçīn uṣūlinde beste-i maḳām-ı ḥiṣār idi *(188:6). [şadāsı, -sı]*
2. Dāġ açdı **şadāsı** tā cigerde *(293:16). [şadāsı, -s, -ı]*
3. tüfeng ḳadar **şadāsı** ve çarḫī fişegiñ gerdişinden devr uṣūlinde dolāb naġmesiyle *(309:7). [şadāsı, -s, -ı]*
4. Bir vaḳitden ṣoñra mehter-ḫāne **şadāsına** mānend bir velvele-i ġarībe ve bir *(366:25). [şadāsına, -s, -ı, -n, -a]*

sadā çıḳmaz olur: *Sesin çıkmaması, sessizlik hali.*

Livalanḳa diseler hīç **şadā çıḳmaz olur** *(187:5). [şadā çıḳmaz olur, -ur]*

sadā eyler: *Ses çıkarmak.*

Naḳāre ṣanma düm düm deyu bīhūde **şadā eyler** *(231:19). [şadā eyler, -r]*

şad-āferīn: *Yüzlerce alkış.*

Ey cüvān-ı sīm-keş **şad-āferīn** üstādıña *(334.6). [şad-āferīn,]*

şadaḳāt-ı ser-i şeh-zādegān olmaġ: *Şehzadelerin başının sadakası olmak, hayır amaçlı iş.*

taʿyīn-i revāṭib-i muʿtāde itdirildi Ve ḳānūn-ı ḳadīm üzere **şadaḳāt-ı ser-i şeh-zādegān olmaġ** *(142:25). [şadaḳāt-ı ser-i şeh-zādegān olmaġ,]*

şadaḳāt-ı sulṭāniyyeden: *Sultanın yardımı.*

Bu eṣnāda **şadaḳāt-ı sulṭāniyyeden** lābis-i cilbāb-ı iḥsān olan defterli *(182:12). [şadaḳāt-ı sulṭāniyyeden, -den]*

şadāḳat-kārān-ı ḫıdemāt-ı dīne: *Dine bağlılıkla hizmet edenler.*

erkān u ṣudūra taʿlīm-i sebaḳ-ı ṣıdḳ u sedād ve **şadāḳat-kārān-ı ḫıdemāt-ı dīne** *(146:17). [şadāḳat-kārān-ı ḫıdemāt-ı dīne, -e]*

şadāret-i Anaṭolı rütbesiyle: *Anadolu kazaskerliği.*

ḳāḍī-i mevkib-i İslām olup ḥālen **şadāret-i Anaṭolı rütbesiyle** *(191:30). [şadāret-i Anaṭolı rütbesiyle, -s, -i, -y, -le-y, -le]*

şadāret-i Anaṭolıdan: *Anadolu kazaskerliği.*

Paşmaḳçı-zāde fazīletlü Es-Seyyid ʿAbdullāh Efendi ve **şadāret-i Anaṭolıdan** *(177:20). [şadāret-i Anaṭolıdan, -dan]*

şadāret-i Rūm rütbesiyle: *Rumeli kazaskerliği.*

Dāmād-zāde Aḥmed Efendi ve **şadāret-i Rūm rütbesiyle** ṣābıḳan Anaṭolı ḳādī-ʿaskeri *(231:4). [şadāret-i Rūm rütbesiyle, -y, -le]*

şadāret-i Rūmdan: *Rumeli kazaskerliği.*

mevṣūl ḳılındıḳda sāʾir ʿulemā efendiler ḥażerātı daḫi
maḫrec maʿzūllerine varınca ruḫsat-yāb-ı duḫūl olup evvelā **şadāret-i Rūmdan** *(177, 10). [şadāret-i rūmdan, -dan]*

sādāt-ı bāhirü's- saʿādāt: *Kutluluğu büyük seyitler.*

süfre ve dört simāṭ döşenüp **sādāt-ı bāhirü's- saʿādāt** ikrām ve baḳiyyeleri ile *(215:25). [sādāt-ı bāhirü's-saʿādāt,]*

sādāt-ı sāmiyetü'l-aḥsāb: *Soyları tertemiz seyitler.*

ʿaded maʿlūmü'l-esāmī ẕevi'n-nesebi's-sāmī **sādāt-ı sāmiyetü'l-aḥsāb** ve *(215:2). [sādāt-ı sāmiyetü'l-aḥsāb,]*

şadā-yı Dāvudī: *Davudi ses, kalın ve gür ses.*

meclis-i ʿālīde **şadā-yı Dāvudī** ile maḳṭaʿ-ı manẓūme-i sürūd eylemeleri ile bu *(245:13). [şadā-yı dāvudī,]*

şadā-yı dehşet-fezāsından: *Dehşet saçıcı ses.*

hem-ser olup **şadā-yı dehşet-fezāsından** gūş-ı aʿdā kerr ve atıldıḳça düşmān ḳulaġına ḳurşun *(165:7). [şadā-yı dehşet-fezāsından, -s, -ı, -n, -dan]*

şadā-yı dil-keş-nevāların: *Gönül açıcı ses.*

telḳīn-i maḳām eyleyerek **şadā-yı dil-keş-nevāların** resīde-i evc-i āsumān ve *(245:9). [şadā-yı dil-keş-nevāların, -lar, -ın]*

şadā-yı ezān: *Ezan sesi.*

iken nā-gāh **şadā-yı ezān** ve gül-bāng-ı medāfiʿ-i raʿd-āvāz-ı bāriḳa-feşān *(193:32). [şadā-yı ezān,]*

şadā-yı haşyet-fermā vü dehşet- efzāsı: *Ürpertici ve ürküntü veren ses.*

ki dehānı derīçe-i ġār gibi açılup vaḳt vaḳt **şadā-yı ḫaşyet-fermā vü dehşet- efzāsı** *(253:37). [şadā-yı ḫaşyet-fermā vü dehşet- efzāsı, -s, -ı]*

şadā-yı haşyet-fermā-yı kerre-nāy-ı firengī-edā: *Frenk ezgili boruların ürpertici sesi.*

birle ṣāʿiḳa-bār-ı dehşet olaraḳ **şadā-yı ḫaşyet-fermā-yı kerre-nāy-ı firengī-edā** *(244:22). [şadā-yı ḫaşyet-fermā-yı kerre-nāy-ı firengī-edā,]*

şadā-yı hāy hāy-ı mestāne: *Sarhoşça hay hay diye ses çıkarmak.*

dost-ı ʿāşıḳāne ve **şadā-yı hāy hāy-ı mestāne** ile taʿḳīb ve bunlar daḫi güne güne *(308:31). [sadā-yı hāy hāy-ı mestāne,]*

şadā-yı ḳāhkāh-ı ḫande-i ḫużżārdan: *Seyircilerin kahkaha ile gülmelerinin sesi.*

keyfiyyet ile baḫş-ı şeṭāret itmişdir ki **şadā-yı ḳāhkāh-ı ḫande-i ḫużżārdan** feryādları *(357:9). [şadā-yı ḳāhkāh-ı ḫande-i ḫużżārdan, -dan]*

şadā-yı kūs u kerre-nāy: *Kös ve kerrenay sesleri.*

imāme-i sübḥa-i küberā olduḳlarında ṭarīḳ-i meslūk üzere **şadā-yı kūs u kerre-nāy** *(342:22). [şadā-yı kūs u kerre-nāy,]*

şadā-yı mehter-hāne: *Mehterhanenin sesi.*

mürūrı fermān buyurılup cā-be-cā çeng ü çeġāne ve āheng ü terāne ve **şadā-yı mehter-ḫāne** *(345:33). [şadā-yı mehter-ḫāne,]*

şadā-yı pā: *Ayak sesi.*

derūn-ı ḫaymeden **şadā-yı pā** işitmedin ve ḳaṭʿā ḥareket iḥsās itmedin hem kendi *(318:7). [ṣadā-yı pā,]*

şadā-yı ṭabanca: *Tabanca sesi, büyük gürültü.*

tüfeng-i dirhem-dār gibi şol mertebe patladı ki **şadā-yı ṭabanca** ḫaşyet-nümāsından *(197:3). [ṣadā-yı ṭabanca,]*

şadā-yı ṭanbūr u çeng: *Tambur ve çeng sesleri.*

sāzende-i āheng-i meserret ve her semtinde **şadā-yı ṭanbūr u çeng** ve her *(220:14). [ṣadā-yı ṭanbūr u çeng,]*

şadā-yı ʿucbe-nidālarına: *Garip sesli yankı.*

derūn-ı sāye-bāna iclās idüp mehterleriniñ ceres-i ḳāfile-i neşāṭ olan **şadā-yı ʿucbe-nidālarına** *(277:23). [ṣadā-yı ʿucbe-nidālarına, -lar, -ı, -n, -a]*

sāde: *Gibi, benzer.*

tekellüfāt-ı resm-i vezāretden **sāde** şeref-i taḳbīl-i ẕeyl-i hümāyūn ile *(156:25). [sāde,]*

sāde: *(Şal için) Üzerinde deseni bulunmayan.*

üzere māl-ā-māl iki boġça çiçekli ve **sāde** elvān ẕī-ḳıymet şāl ve leṭāfet ü reng *(164:28). [sāde,]*

sāde: *(Hint kumaşı) Düz, her hangi bir deseni bulunmayan.*

ve **sāde** on ṭāḳa hindī alaca ve germsūd ve beşer ʿaded alaca ve ṣāde ḳuṭnī-i zer-rīn-i tār u pūd *(164:31). [sāde,]*

sāde: *(Kutni kumaş için) Düz, her hangi bir deseni bulunmayan.*

ve sāde on ṭāḳa hindī alaca ve germsūd ve beşer ʿaded alaca ve **şāde** ḳuṭnī-i zer-rīn-i tār u pūd *(164,:31). [ṣāde,]*

sāde: *(İzmir diyarının güzeli) Gösterişsiz, yalın.*

Bir beyāż **sādeli** maḥbūb-ı diyār-ı İzmir *(186:20). [sādeli, -li]*

sāde: *(Kuni kumaş için) Düz, her hangi bir deseni bulunmayan.*

destār-ı bendī ve ṭoḳuz ṭonluḳ **sāde** ve altı ṭonluḳ ṭaraḳlı ḳuṭnī-i hindī ve altı *(214:3). [sāde,]*

sāde: *Tek.*

mā-ʿadā **sāde** ve çifte otuz otuz beş baḥrī ve yüz ʿaded āsumānī ve on beş *(220:2). [sāde,]*

sāde: *Düz, yalın.*

şarḳı ile **sāde** nakāreler çalınup ifāża-i inbisāṭ iderek fiʿllerin ḳavllerine taṭbīḳ *(289:31). [sāde,]*

sāde: *(İp için) Sıyrılmak, kurtulmak.*

sāde ḳayddan āzāde Ḥacı Şāhīn vaż‘ olunan zenbīlden Ḥacı Mehemmed ve *(318:4). [sāde,]*

sāde: *(Atlas kumaşı için) Düz, her hangi bir deseni bulunmayan.*
1. telli ve **sāde** hatāyī-i nev-ẓuhūr u zībā ve kezālik emāret-i ḥuccāc-ı ẕevi'l-ibtihāc inżimāmı *(214:5). [sāde,]*
2. ve sāde nev-ẓuḥūr hatāyīhā-yı zībā ve ṭaraḳlı ve **sāde** sekiz ṭonluḳ aṭlas-ı girān-bahā *(226:1). [sāde,]*
3. her biri beşer ṭonluḳ hatāyī-i muṭallā ve **sāde** ve beş ṭop aṭlas-ı cilā-dāde ve beş *(321:24). [sāde,]*

sāde: *(Kaşmir kumaşından dokunmuş şal için) Düz, her hangi bir deseni bulunmayan.*

beş ṭāḳa ḳuṭnī-i bī-naẓīr ve münakkaş ve **sāde** beş ʿaded şāl-ı bī-miṡāl-i keşmīr *(321:26). [sāde,]*

sāde: *(Hatayi kumaş) Düz, her hangi bir deseni bulunmayan.*
1. beşer ṭonluḳ ikişer boġça aġır telli ve **sāde** nev-ẓuhūr hatāyī ki nezāket ü leṭāfetde *(164:23). [sāde,]*
2. iki ṭonluḳ İstanbulī dībā-yı ẕī-ḳıymet ve iki ṭonluḳ **sāde** ve telli hatāyī-i nev-ẓuhūr *(167:28). [sāde,]*
3. ṭonluḳ dībā ve ikişer ṭonluḳ **sāde** ve telli hatāyī ve kezālik Sulṭān Bāyezīd Ḫān *(168:6). [sāde,]*
4. ḫażretleriniñ vālide-i mācideleri içün iki ṭonluḳ dībā-yı İstanbulī ve **sāde** ve telli *(168:7). [sāde,]*
5. semmūr-ı dil-pesend ve altı ṭonluḳ Rūmī dībā ve telli ve **sāde** altışar ṭonluḳ *(171:36). [sāde,]*
6. ṭonluḳ rūmī vü ʿacemī dībā ve altışar ṭonluḳ telli ve **sāde** hatāyī-i girān-bahā ve *(213:28). [sāde,]*
7. dībā-yı zer-tār ve her biri altışar ṭonluḳ **sāde** ve telli nev-ẓuhūr hatāyī-i hatāyī-naḳş u nigār *(214:13). [sāde,]*
8. beş ʿaded ḳuṭnī ve iki ṭonluḳ ʿacemī ve üç ṭonluḳ rūmī dībā ve beş ṭonluḳ **sāde** *(226:6). [sāde,]*
9. dībā ve **sāde** ve muṭallā dörder ṭonluḳ hatāyī-i zībā ve hem-çün Şehr-i Zūr beglerbegisi *(249:11). [sāde,]*
10. ve dörder ṭonluḳ **sāde** ve muṭallā hatāyī-i nāzük-nigār ve dörder ṭāḳa destār-ı ḫünkārī *(249:14). [sāde,]*
11. ṭonluḳ dībā ve aṭlas u ḫārā ve **sāde** ve telli hatāyī-i nev-ẓuhūr *(307:16). [sāde,]*
12. ve her biri beşer ṭonluḳ nev-ẓuhūr telli ve **sāde** üç bābet *(321:11). [sāde,]*
13. ṭonluḳ rūmī dībā ve telli ve **sāde** beşer ṭonluḳ nev-ẓuhūr hatāyī-i girān-bahā ve *(340:22). [sāde,]*
14. rūmī dībā ve beşer ṭonluḳ **sāde** ve telli hatāyī ve beş ṭonluḳ firengī ṭaraḳlı aṭlas-ı ʿalü'l-ʿāl *(341:2). [sāde,]*

sāde: *Düz, her hangi bir deseni bulunmayan.*

beyāż ḳuṭnī-i hindī ve iki ʿaded destār-ı bendī ve ikisi **sāde** ve biri uçarı üç *(353:25). [sāde,]*

sāde aṭlas-ı cilā-dāde: *Düz, her hangi bir deseni bulunmayan, parlak atlas kumaşı.*

telli ve sāde nev-ẓuhūr hatāyī-i nāzük-ter ve altışar ṭonluḳ ṭaraḳlı ve **sāde aṭlas-ı cilā-dāde** *(226:16). [sāde aṭlas-ı cilā-dāde,]*

sāde beyāż aṭlas: *Düz, her hangi bir deseni bulunmayan, beyaz renkli atlas kumaşı.*

ve telli ḫārā ve sāde çiçekli hatāyī ve telli aṭlas ve **sāde beyāż aṭlas** ve sermāʾī *(361:12). [sāde beyāż aṭlas,]*

sāde cālisī ḳuṭnī-i hindī: *Düz, her hangi bir deseni bulunmayan, ince, ipekle karışık pamukla yapılmış renkli, entarilik, Hint kumaşı.*

sāde cālisī ḳuṭnī-i hindī ve beşer ṭop aṭlās-ı mücellā ve firengī elvān ḫārā hediyyeleri *(321:21). [sāde cālisī ḳuṭnī-i hindī,]*

sāde çiçekli hatāyī: *Düz, her hangi bir deseni bulunmayan, çiçek motifli hatayi kumaşı.*

ve telli ḫārā ve **sāde çiçekli hatāyī** ve telli aṭlas ve sāde beyāż aṭlas ve sermāʾī *(361:12). [sāde çiçekli hatāyī,]*

sāde dīvān raḥtı: *Sade divan koşumu, atın sade bir şekilde donatılması.*

ile çıḳup orṭa ḳapunuñ ḫāricinde ʿaṭiyye-i hümāyūn olan **sāde dīvān raḫtı** *(375:9). [sāde dīvān raḫtı,]*

sāde firengī aṭlas-ı ʿālü'l-ʿāl: *Avrupa dokuması; son derece değerli; düz her hangi bir deseni bulunmayan; parlak, ince ve sık dokunmuş, değerli kumaş.*

ve altışar ṭonluḳ ṭaraḳlı ve **sāde firengī aṭlas-ı ʿālü'l-ʿāl** baʿdehū hem-çünān *(214:15). [sāde firengī aṭlas-ı ʿālü'l-ʿāl,]*

sāde firengī aṭlas-ı cilā-dāde: *Düz; her hangi bir deseni bulunmayan, Avrupa dokuması, parlak atlas kumaş.*

altışar ṭonluḳ ṭaraḳlı ve **sāde firengī aṭlas-ı cilā-dāde** ḳapu keṭḫudāları *(213:29). [sāde firengī aṭlas-ı cilā-dāde,]*

sāde firengī aṭlas-ı cilā-dāde: *Düz, her hangi bir deseni bulunmayan, Avrupa işi, parlak atlas kumaşı.*

ve ṭaraḳlı ve **sāde** altışar ṭonluḳ **firengī aṭlas-ı cilā-dāde** ve ḥālā *(226:12). [sāde firengī aṭlas-ı cilā-dāde,]*

sāde hatāyī: *(Düz, her hangi bir deseni bulunmayan) İpek ve kılaptanla dokunmuş sert bir kumaş türü.*
1. bir ṭop **sāde hatāyī** ve devletlü başḳadın ḥażretlerine daḥi bir ḳıṭʿa elmās sāʿat ve *(167:27). [sāde hatāyī,]*
2. ikişer ṭonluḳ dībā-yı İstanbulī ve nev-ẓuhūr telli ve **sāde hatāyī** ve şeh-zāde Sulṭān Meḥmed Ḫān *(168:4). [sāde hatāyī,]*
3. ve nev-ẓuḥūr hatāyī-i zer-tar ve ṭoḳuz ṭonluḳ **sāde hatāyī** ve ṭoḳuz ṭonluḳ ḳuṭnī ve on sekiz ṭonluḳ mütenevviʿ *(200,:6). [sāde hatāyī,]*
4. ṭonluḳ **sāde hatāyī** ve ṭaraḳlı aṭlas ve ḳuṭnī ve destār ve ṭoḳuzar ʿadedden üç *(200:28). [sāde hatāyī,]*
5. aṭlas u ḫārā ve telli ve **sāde hatāyī** ve çuḳa-i māhūd ve aṭlas-ı mücellā *(307:18). [sāde hatāyī,]*
6. ve üç ṭonluḳ māhūd çuḳa ve üç ṭonluḳ **sāde hatāyī** ve üç ṭonluḳ aṭlas ve üç ṭāka *(321:3). [sāde hatāyī,]*
7. **sāde hatāyī** bir minder ve anıñ üstinde daḥi İstanbulī dībā bir maḳʿad-ı dil-keş-i rengīn-nuḳūş olup *(334:31). [sāde hatāyī,]*

sāde hatāyīhā-yı zībā: *Düz, her hangi bir deseni bulunmayan, çok güzel, ipek ve kılaptanla dokunmuş sert bir kumaş türü.*

ṭonluḳ rūmī vü ʿacemī dībā ve on iki ṭonluḳ telli ve **sāde hatāyīhā-yı zībā** *(214:24). [sāde hatāyīhā-yı zībā,]*

sāde hatāyī-i dil-keş-nigār: *Düz, her hangi bir deseni bulunmayan, güzel yüzlü hatayi.*

ṭonluḳ İstanbulī dībā-yı zer-tār ve her biri beşer ṭonluḳ telli ve **sāde hatāyī-i dil-keş-nigār** *(340:29). [sāde hatāyī-i dil-keş-nigār,]*

sāde hatāyī-i dil-pezīr: *Düz, her hangi bir deseni bulunmayan, gönle hoş gelen, ipek ve kılaptanla dokunmuş sert bir kumaş türü.*

ve nev-ẓuhūr u girān-ḳıymet ü bī-naẓīr beşer ṭonluḳ telli ve **sāde hatāyī-i dil-peẕīr** *(171:12). [sāde hatāyī-i dil-peẕīr,]*

sāde hatāyī-i girān-bahā: *Çok değerli, düz, her hangi bir deseni bulunmayan hatayi kumaşı.*
1. ṭonluḳ dībā ve on beş ṭonluḳ telli ve **sāde hatāyī-i girān-bahāyı** hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ *(297:18). [sāde hatāyī-i girān-bahāyı, -y, -ı]*
2. ve bir ṭonluḳ kemhā ve ikişer ṭonluḳ telli ve **sāde hatāyī-i girān-bahā** *(307:25). [sāde hatāyī-i girān-bahā,]*

sāde hatāyī-i ḥoş-nümā: *Düz, her hangi bir deseni bulunmayan ,güzel görünüşlü hatayi kumaş.*

ve üç ṭonluḳ **sāde hatāyī-i ḫoş-nümā** mebsūṭ-ı pāy-gāh-ı ḫudāvend-i serīr-ārā ḳılınup *(249:24). [sāde hatāyī-i ḫoş-nümā,]*

sāde hatāyī-i nev-ẕuhūr u zībā: *Düz, her hangi bir deseni bulunmayan, yepyeni ve çok güzel hatayi (kumaşı).*

telli ve **sāde hatāyī-i nev-ẕuhūr u zībā** ve keẕālik emāret-i ḥuccāc-ı ẕevi'l-ibtihāc inżimāmı *(214:6). [sāde hatāyī-i nev-ẓuhūr u zībā,]*

sāde hatāyī-i nev-ẓuhūr-ı pesendīde-kār: *Düz, her hangi bir deseni bulunmayan, görünüşü pek çekici, yepyeni hatayi (kumaş).*

dībā-yı zer-tār ve altışar ṭonluḳ muṭallā ve **sāde hatāyī-i nev-ẓuhūr-ı pesendīde-kār** *(226:11). [sāde hatāyī-i nev-ẓuhūr-ı pesendīde-kār,]*

sāde hātāyī-i tāb-dār: *Düz, her hangi bir deseni bulunmayan, parlak hatayi.*

ve üç ṭonluḳ **sāde hātāyī-i tāb-dār** ve aġa-i zümre-i silāḥ-dārān olan *(249:21). [sāde hātāyī-i tāb-dār,]*

sāde hatāyī-i tāze-ẓuhūr-ı nev-peydā: *Yepyeni, benzersiz, üzerinde deseni bulunmayan hatayi kumaşı.*

altmış arşun hatāyī-i muṭallā ve altmış endāze **sāde hatāyī-i tāze-ẓuhūr-ı nev-peydā** *(341:17). [sāde hatāyī-i tāze-ẓuhūr-ı nev-peydā,]*

sāde hatāyī-i zer-kārī: *Üzerinde deseni bulunmayan, sırma işlemeli hatayi kumaşı.*

dörder ṭonluḳ dībā-yı rūmī ve telli ve **sāde hatāyī-i zer-kārī** ve dörder ṭāḳa *(307:13). [sāde hatāyī-i zer-kārī,]*

sāde hatāyī-i zībā: *Süslü, düz, her hangi bir deseni bulunmayan hatayi kumaşı.*

Ve atmacacıbaşı cānibinden bir ṭonluḳ telli ve bir ṭonluḳ **sāde hatāyī-i zībā** *(307:26). [sāde hatāyī-i zībā,]*

sāde ḳuṭnī: *Düz, her hangi bir deseni bulunmayan, ipekle karışık pamukla yapılmış renkli, entarilik kumaş.*
1. ve beş ʿaded **sāde ḳuṭnī** ve beş ṭāḳa alaca ḳuṭnī ve dört ṭāḳa meḫter-ḫānī ve *(192:18). [sāde ḳuṭnī,]*
2. ḳuṭnī ve iki **sāde ḳuṭnī** ve bir ṭop dībā-yı zībā-yı zer-tār ve beş ṭop germsūd-ı hindī *(192:26). [sāde ḳuṭnī,]*

sāde nev-ẓuhūr hatāyīhā-yı zībā: *Düz, her hangi bir deseni bulunmayan, yepyenii ipekli hatayiler (kumaş).*

ve **sāde nev-ẓuḥūr hatāyīhā-yı zībā** ve ṭaraḳlı ve sāde sekiz ṭonluḳ aṭlas-ı girān-bahā *(226:1). [sāde nev-ẓuḥūr hatāyīhā-yı zībā,]*

sāde nev-ẓuhūr hatāyī-i nāzük-ter: *Düz, her hangi bir deseni bulunmayan, yepyeni, ince iplikli hatayi.*

telli ve **sāde nev-ẓuhūr hatāyī-i nāzük-ter** ve altışar ṭonluḳ ṭaraḳlı ve sāde aṭlas-ı cilā-dāde *(226:16). [sāde nev-ẓuhūr hatāyī-i nāzük-ter,]*

sāde ve muṭallā hatāyī-i zībā: *Düz, her hangi bir deseni bulunmayan ve yaldızlı, süslü hatayi kumaşı.*

ve beş ṭonluḳ rūmī dībā ve her biri onar ṭonluḳ **sāde ve muṭallā hatāyī-i zībā** ve *(353:19). [sāde ve muṭallā hatāyī-i zībā,]*

sāde vü muṭallā nev-ẓuhūr-ı hatāyī-i nāzük-nigār: *Düz, her hangi bir deseni bulunmayan, yaldızlı, yepyeni, ince motifli hatayi kumaşı.*

ve beşer ṭonluḳ **sāde vü muṭallā nev-ẓuhūr-ı hatāyī-i nāzük-nigār** ve beş ṭāḳa ʿālü'l-ʿāl *(321:19). [sāde vü muṭallā nev-ẓuhūr-ı hatāyī-i nāzük-nigār,]*

şaded: *Maksat, amaç.*

ʿarżı **şadedinde** iken ṣayḥa-i hāy hāy-ı sūz-nāk ile girībān-çāk olaraḳ bir ḳaçı *(347:2). [ṣadedinde, -i, -n, -de]*

şadede gel: *Konuyla ilgisi bulunmayan sözleri bırakıp asıl konuya dönmek.*
1. **Gelelim** baʿd-ezīn yine **şadede** Beyne'ṣ-ṣalāteyn ḳaṣr-ı ʿādālet yine *(212:8). [ṣadede gelelim, -e-eli, -m]*
2. engüşt-ḫ̆āy-ı nedāmet eylediler Mıṣrāʿ **Gelelim** baʿd-ez-īn yine **şadede** *(257:21). [ṣadede gelelim, -eli, -m]*
3. **Gelelim** baʿd-ez-īn yine ṣadede İlçiyān-ı mesfūrānıñ ikrāmları *(344:6). [ṣadede gelelim, -elim, -]*

şadede girelim: *Asıl mevzuya gelmek.*

Girelim biz daḫi yine **şadede** *(272:20). [ṣadede girelim, -eli, -m]*

şāde-dil: *Temiz kalpli, hîle bilmeyen.*

şāde-dillere ḫurde-nakşlar geçüp ṣūret-i dīvār-ı ḥayret idüp giderler Anlar daḫi li-münşiʾihi *(296:22). [şāde-dillere, -ler, -e]*

şadef: *Midye, istiridye gibi içinde inci bulunan deniz hayvanı.*
1. cevāhir-i dü-ʿālem-bahā-yı Kelām-ı Ḫudā ile memlū bir **şadefdir** ki telaḳḳī bi'l-ḳabūl olunması *(170:9). [ṣadefdir, -dir]*
2. **şadef** olduḳda ṭop şenlikleri güş-ı eflāki ker ve nevbet-i şāhāne *(209:2). [ṣadef,]*

şadef-i dürr-i şāh-vāra: *(Taht) İri bir incinin yuvası.*

Şadef-i dürr-i şāh-vāra naẓīr *(324:13). [ṣadef-i dürr-i şāh-vāra, -a]*

şadef-i lüʾlü-i āb-dār: *Parlak, inci sedefi.*

girye-i nihānī-i sürūr ile gūşe-i dest-māl-i çeşmān-ı başīret-iktiḥālin **şadef-i lüʾlü-i āb-dār** *(359:10). [ṣadef-i lüʾlü-i āb-dār,]*

şadef-i şāḥil-i cūdı: *Cömertlik sahilinin sedefi.*

ʿUmmān-ı kerem kim **şadef-i şāḥil-i cūdı** *(330:5). [ṣadef-i ṣāḥil-i cūdı, -ı]*

şademāt-ı şīnekūb: *Göğse vuran sopa.*

temāşāyiyān-ı sūr-gāha ḥavāle-i dūr-bāş-ı taʿcīz ü teşdīd ve **şademāt-ı şīnekūb** *(142:19). [ṣademāt-ı ṣīnekūb,]*

sāde-nakş ol: *Gösterişsiz, yalın olmak.*

Sāde-naḳş ol mā-sivādan māla meftūn olma hīç *(297:10). [sāde-naḳş ol,]*

sāde-rūy: *Yüzü tüysüz.*

mevc-nümā-yı ẓuhūr olup **sāde-rūyları** ḫançer-i müjgān ve tīġ-i ġamze-i ḫūn-efşān *(315:11). [sāde-rūyları, -lar, -ı]*

şad-ḥışn-ı ḥaşīni: *Yüz, sağlam kale duvarı.*

Kemterīn güllesi **şad-ḥışn-ı ḥaşīni** tedmīr *(187:8). [şad-ḥışn-ı ḥaşīni, -i]*

şādık: *Doğru.*
1. keffe-i mīzāna Yūsuf-senc dinse **şādıḳ** idi *(216:10). [şādıḳ,]*
2. Ol şeh ki sözi ṣubḥ gibi **şādıḳdır** *(362:19). [şādıḳdır, -dır]*

şādır oldı: *Meydana gelmek.*

şarṭıyla ṭopçıbaşı aġaya ve ṭop ʿarabacısı başısına emr-i ʿālī **şādır oldı** *(151:4). [şādır oldı, -dı]*

şādır olmaġın: *Çıkmak, meydana çıkmak.*

bābında fermān-ı ʿālī **şādır olmaġın** ḥadīḳa-i ḫāssa-ı sulṭāniyyede Ḫasteler Oṭaları *(141:25). [şādır olmaġın, -maġ, -ın]*

şadme-i tezelzül-efgen: *(Ses için) Zelzele gibi ortalığı sarsmak.*

şadme-i tezelzül-efgen ile kūtvāl-i düvāzdeh-burc-ı sipihri *(264:20). [şadme-i tezelzül-efgen,]*

şad-mertebe: *Yüz kat.*

şad-mertebe ziyāde revnaḳ-fezā-yı meydān-ı sūr olduḳdan ṣoñra ordu ālāyına *(311:28). [şad-mertebe,]*

şadme-zen-i ḥışn-ı nüh-bārū-yı gerdūn ḳılınup: *Göğün dokuz kat duvarlı kalesini sarsmak.*

ve iki ṭuç hāvan ile **şadme-zen-i ḥışn-ı nüh-bārū-yı gerdūn ḳılınup** eṭrāfında *(229:20). [şadme-zen-i ḥışn-ı nüh-bārū-yı gerdūn ḳılınup, -ın, -up]*

şadr: *Göğüs.*

ḫālde **şadrına** bir degirmen ṭaşı vażʿ ve cān-bāz kār-ḫānesine *(317:11). [şadrına, -ı, -n, -a]*

şadr-ārā-yı harem-serāy-ı şevket-medār olmuşlar: *Şevketli sarayda kurulup oturmak.*

ile **şadr-ārā-yı ḥarem-serāy-ı şevket-medār olmuşlar** idi Ol vaḳte dek sāḥa-i sūr *(310:27). [şadr-ārā-yı ḥarem-serāy-ı şevket-medār olmuşlar, -muş, -lar]*

şadr-ārā-yı mesned-i düstūrī: *Vezirlik sedirinde baş köşeyi tutmak.*

ve tezyīl-i muḳaddemāt-ı ḥubūr içün **şadr-ārā-yı mesned-i düstūrī** *(260:5). [ṣadr-ārā-yı mesned-i düstūrī,]*

şadr-ārā-yı mesned-i temkīn: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Sadrazamlık makamını süsleyen büyük sadrazam.*

şadr-ārā-yı mesned-i temkīn ve vüzerā-yı celālet-āyīn ḥażerātına hem-nişīn olup *(319:13). [ṣadr-ārā-yı mesned-i temkīn,]*

şad-reng: *Yüz renkli, renk renk.*

Şad-reng miṣāl-i dümm-i ṭāvūs *(131:18). [ṣad-reng,]*

şadreyn: *Rumeli ve Anadolu kazaskerleri.*
1. oturageldikleri yerde ḳarār ve **şadreyn** ve naḳībü'l-eşrāf efendi ve defter-dār efendi *(373:15). [ṣadreyn,]*
2. gelüp **şadreyn** oturduḳları maḳāmı tezyīn buyurduḳlarından ṣoñra *(373:20). [ṣadreyn,]*
3. altun ve vüzerā-yı sā'ire yüzer altun ve ḥażret-i şeyḫü'l-islām ve **şadreyn** daḫi *(374:23). [ṣadreyn,]*

Şadreyn Efendiler: *Anadolu ve Rumeli kazaskerleri, beylerbeyleri.*
1. Ve süfre-i şāliṣede **şadreyn efendilere** basṭ-ı muḳaddemāt-ı ibcāl-i münticü'l-āmāl olunup *(159, 8). [ṣadreyn efendilere, -e]*
2. Ḫünkār ṭarafından ṣadr-ı aʿẓama gelen at meclisi İbrāhīm Paşa ve Tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa ve Ketḫudā-yı Āṣafī ve **Şadreyn Efendiler** *(169:3). [ṣadreyn efendiler,]*
3. nişāncı Muṣṭafā Paşa ḥażretleri ve **şadreyn efendiler** ḥażerātı ile anda *(201:20). [ṣadreyn efendiler,]*
4. Efendi ḥażretleri daḫi tekrīr-i daʿvet ile **şadreyn efendiler** gibi sā'ir *(215:6). [ṣadreyn efendiler,]*

şadreyn maʿzūlleri: *Anadolu ve Rumeli kazaskerliğinden ayrılmış.*
1. ancaḳ **şadreyn maʿzūlleri** hedāyāsı şeref-i ḳabūle ḳarīn ḳılınup sā'ir mevālī maʿzūlleriniñ *(190:3). [ṣadreyn maʿzūlleri, -ler, -i]*
2. hediyyelerin ancaḳ kālā-yı icābet-tamġa-i duʿāya taḫṣīṣ ve faḳaṭ **şadreyn maʿzūlleri** *(192:35). [ṣadreyn maʿzūlleri,]*
3. ve defter-dār efendi ḥażerātı ve baʿdehüm **şadreyn maʿzūlleri** ve pāyelileri *(368:19). [ṣadreyn maʿzūlleri,]*

şadreyn-i kerīmeyn: *Rumeli ve Anadolu kazaskerleri.*

ve **şadreyn-i kerīmeyn** ve naḳībü'l-eşrāf efendi ve *(373:9). [ṣadreyn-i kerīmeyn,]*

şadreyn-i muḫteremeyn: *Değerli, Anadolu ve Rumeli kazaskerleri.*
1. tertībi üzere ṣudūr-ı ʿālī-cāh ve vüzerā-yı maʿālī-dest-gāh ve **şadreyn-i mükerremeyn** *(156:17). [ṣadreyn-i mükerremeyn,]*
2. ṣudūr itmekle ibtidā **şadreyn-i mükerremeyn** baʿdehū vüzerā-yı ʿiẓām *(373:26). [ṣadreyn-i mükerremeyn,]*
3. ve **şadreyn-i muḫteremeyn** ve yeñiçeri aġası ve defter-dār efendi ve reʾīs efendi *(373:30). [ṣadreyn-i muḫteremeyn,]*
4. ve kezālik **şadreyn-i mükerremeyn** ve naḳibü'l-eşrāf ve ḥekīmbaşı ʿÖmer Efendi *(374:30). [ṣadreyn-i mükerremeyn,]*

şadreyn-i mükerremeyn efendiler: *Rumeli ve Anadolu kazaskerleri.*

için **şadreyn-i mükerremeyn efendiler** ḥażretleri tekrīr-i daʿvet ile talṭīf olunup *(201:7). [ṣadreyn-i mükerremeyn efendiler,]*

şadreyn-i müşārün-ileyhimā: *Söz konusu kazaskerler.*

idi Bināʾen-aleyh **şadreyn-i müşārün-ileyhimā** ḥażretleri ve iki yüz otuz sekiz *(201:9). [şadreyn-i müşārün-ileyhimā,]*

şadr-ı ʿālī: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Sadrazam.*
1. baş süfrede **şadr-ı ʿālī** ḥażretleri ile ʿAlī Paşa ḥażretleri ve naḳībü'l-eşrāf ve *(215:13). [şadr-ı ʿālī,]*
2. Baʿdehū **şadr-ı ʿālī** ve ümmīd-gāh-ı esāfil ü eʿālī ḥażretleri kef-i güher-pāşlarından *(375:12). [şadr-ı ʿālī,]*

şadr-ı ʿālī aġaları: *Sadrazam ağaları.*

şadr-ı ʿālī aġaları sefīr-i zebīr-i daʿvet ḳılındılar *(141:17). [şadr-ı ʿālī aġaları,]*

şadr-ı ʿālī-ḳadr: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Çok kuvvetli sadrazam.*
1. nūr-güster-i sāḥa-i ġabrā ve cilve-sāz-ı burc-ı ʿizz ü ʿalā olup **şadr-ı ʿālī-ḳadrı** *(181:16). [şadr-ı ʿālī-ḳadrı, -ı]*
2. **şadr-ı ʿālī-ḳadr** ḥażretleri ḫayr-ḫˇāh-ı pādişāh-ı İslām olup *(210:24). [şadr-ı ʿālī-ḳadr,]*

şadr-ı ʿālī-ḳadr: *(Ali Paşa ve İbrahim Paşa) Mertebesi yüce sadrazam.*

Nā-gāh **şadr-ı ʿālī-ḳadr** ḥażretleri Raḳḳa vālīsi saʿādetlü ʿAlī Paşa ve *(222:4). [şadr-ı ʿālī-ḳadr,]*

şadr-ı ʿālī-ḳadr-ı āsumān-menzilet: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa için) Rütbesi, gökyüzü kadar yüksek, değeri yüce sadrazam.*

mekānlarına ʿavdet ve **şadr-ı ʿālī-ḳadr-ı āsumān-menzilet** daḫi devlet-serālarına *(149:14). [şadr-ı ʿālī-ḳadr-ı āsumān-menzilet,]*

şadr-ı ʿālī-kādrlerin: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Çok değerli sadrazam.*

taḫṣīṣen baʿde't-taʿmīm **şadr-ı ʿālī-kādrlerin** tevkīl idüp *(353:8). [şadr-ı ʿālī-kādrlerin, -ler, -in]*

şadr-ı ʿālīye: *Sultanın sarayı, Topkapı sarayı.*

dīvān eṣvābları ile sāʿat yedi buçuġı tecāvüz iderek **şadr-ı ʿālīye** teşrīf eylediklerinden *(373:12). [şadr-ı ʿālīye, -y, -e]*

şadr-ı ʿamīmü'n-nevāl: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Herkesi, doyuran yediren sadrazam.*

şadr-ı ʿamīmü'n-nevāl ḥażretleri ve cenāb-ı şeyḫü'l-islām-ı bāhirü'l-iḍāl *(248:17). [şadr-ı ʿamīmü'n-nevāl,]*

şadr-ı Anaṭolı: *(Paşmakçızade Abdullah Efendi) Anadolu kazaskeri.*
1. saʿādetlü nişāncı Muṣṭafā Paşa ḥażretleri ve **şadr-ı Anaṭolı** Paşmaḳçı-zāde faẕīletlü Es-seyyid ʿAbdullāh Efendi *(198:17). [şadr-ı anaṭolı,]*
2. Bu aralıḳda **şadr-ı Anaṭolı** Paşmaḳçı-zāde Es-seyyid ʿAbdullāh Efendi *(258:7). [şadr-ı anaṭolı,]*

şadr-ı Anaṭolı: *Anadolu kazaskerliği.*

Es-Seyyid ʿAbdullāh Efendi ve Rūmili pāyesiyle **şadr-ı Anaṭolıdan** maʿzūl *(177:17). [şadr-ı anaṭolıdan, -dan]*

şadr-ı ʿaṭā-güster: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Cömertlik gösteren vezir.*

Ol **şadr-ı ʿaṭā-güster** o düstūr-ı kerem-ver *(330:19). [ṣadr-ı ʿaṭā-güster,]*

şadr-ı aʿẓam: *Osmanlı İmparatorluğu'nda padişah adına devlet işlerini yöneten en yüksek derecedeki devlet adamı.*
1. emīnü'l-mülk-i yemīn-i devlet **şadr-ı aʿẓam** ḥażretlerini ki āb u dāne-i luṭf u keremi ile *(145:23). [ṣadr-ı aʿẓam,]*
2. Bu Maḳāle Muʿtemedü'd-devle Vekīlü's-salṭana **Ṣadr-ı Aʿẓam** *(148, 21). [ṣadr-ı aʿẓam,]*
3. Süfre-i ūlāda **şadr-ı aʿẓam** ve şeyḫü'l-islām hem-zānū-yı mevḳiʿ-i iḥtişām *(194:13). [ṣadr-ı aʿẓam,]*
4. ricʿat ve **şadr-ı aʿẓam** ḥażretleri daḫi *(194:27). [ṣadr-ı aʿẓam,]*
5. vüzerā ile şeref-mend-i zemīn-būs-ı şehriyārī olamadığından maḥcūb ve **şadr-ı aʿżam** *(211:14). [ṣadr-ı aʿżam,]*
6. Mükerrem **şadr-ı aʿẓam** maḥrem-i şāhen-şeh-i ʿālem *(218:9). [ṣadr-ı aʿẓam,]*
7. ile vaḳt-i ʿışāda ḳaṣr-ı ʿadālet lafẓen ve maʿnen şeh-nişīn ve **şadr-ı aʿẓam** *(269:4). [ṣadr-ı aʿẓam,]*
8. **şadr-ı aʿẓam** ḥażretleri ṣof ferāce geyüp ve paşalar ferve ile bulunup *(276:15). [ṣadr-ı aʿẓam,]*
9. Çerge-i ūlāda dört süfre ṭaʿām basṭ olunup evvelki süfrede **şadr-ı aʿẓam** *(286:24). [ṣadr-ı aʿẓam,]*
10. Bu eṣnāda **şadr-ı aʿẓam** ḥażretleri ḥużūr-ı hümāyūndan ʿavdet ve sāye-bān-ı temāṣāya *(295:16). [ṣadr-ı aʿẓam,]*
11. **şadr-ı aʿẓām** ve vekīl-i muṭlaḳ-ı cihān-dār-ı muʿaẓẓam ḥażerātı üç direkli sāyebān-ı żiyāfeti *(319:17). [ṣadr-ı aʿẓām,]*
12. ile ṣeb-i tārı maḥsūd-ı nehār buyurdılar ve **şadr-ı aʿẓam** ḥażretleri daḫi *(322:28). [ṣadr-ı aʿẓam,]*
13. tevārī buyurdılar Ve **şadr-ı aʿẓam** ḥażretleri daḫi otaḳ-ı zerrīn-niṭāḳ-ı nede'l-ercālarında *(325:18). [ṣadr-ı aʿẓam,]*
14. ve rūḥ-ı ḳālıb-ı sāye-bān-ı ʿizz ü iḳbāl iken **şadr-ı aʿẓām** ḥażretleri *(350:12). [ṣadr-ı aʿẓām,]*
15. **şadr-ı aʿẓam** ḥażretleri otaḳlarına ricʿat ve herkes çadırlarına nevme-i rāḥat içün *(357:20). [ṣadr-ı aʿẓam,]*
16. taʿyīn olunmaġın devletlü ʿināyetlü **şadr-ı aʿżam** ve *(359:25). [ṣadr-ı aʿżam,]*
17. ṣoñra **şadr-ı aʿẓam** ḥażretleri ḥużūr-ı hümāyūnda bulunmaları *(360:32). [ṣadr-ı aʿẓam,]*
18. baʿdehū **şadr-ı aʿẓam** ve düstūr-ı ekrem ḥażretleri Sulṭān Süleymān *(371:32). [ṣadr-ı aʿẓam,]*
19. numūne-i gülşen-i İrem buyurduḳlarında evvelā **şadr-ı aʿẓam** ve āṣaf-ı ekrem *(372:5). [ṣadr-ı aʿẓam,]*
20. pādişāh-ı rūy-ı zemīn ḥażretleri ve dāmād-ı ekrem ve **şadr-ı aʿẓam** olan *(372:8). [ṣadr-ı aʿẓam,]*

şadr-ı aʿẓam ḥażretleri: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Sadrazam hazretleri.*
1. mümtāz oldılar Baʿdehū **şadr-ı aʿẓam ḥażretleri** vüzerā-yı mümā-ileyhim ile *(227:4). [ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri,]*
2. imāle-i ʿazīmet buyurdılar ve **şadr-ı aʿẓam ḥażretleri** Kāgıd-ḫāne yolınıñ *(248:30). [ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri,]*
3. eṣnā-yı tenāvül-i ṭaʿāmda devletlü **şadr-ı aʿẓam ḥażretleri** vefḳ-i yemīn-i cāh u celāl *(266:30). [ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri,]*

şadr-ı ʿaẓam kethudāsı: *(Mehemmed Beg) Osmanlı Devleti'nde Divan-ı Hümayun kaldırılana dek günümüz İçişleri Bakanlığı'na denk gelen makama verilen ad.*

şadr-ı ʿaẓam ketḫudāsı saʿādetlü Mehemmed Aġa ve vezīr-i mükerrem devletlü *(153:15). [ṣadr-ı ʿaẓam ketḫudāsı,]*

şadr-ı aʿẓam obasının: *Şenliklerde Sadrazam'ın ve onun topluluğu dahilinde olanların kaldığı beş on çadırlı yerleşim yeri.*

devletlü saʿādetlü **şadr-ı aʿẓam obasının** ṣaġ cānibinde ketḫudā-yı sāmī-maḳām u ʿālī-şānları *(337:33). [ṣadr-ı aʿẓam obasının, -n, -ın]*

şadr-ı aʿẓam u bedr-i efḫam: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) En büyük dolunay ve vezir.*

şadr-ı aʿẓam u bedr-i efḫam devletlü saʿādetlü ṣadrü'ṣ-ṣudūr *(342:20). [ṣadr-ı aʿẓam u bedr-i efḫam,]*

şadr-ı aʿẓama: *Sadrazam, Nevşehirli Damat İbrahim paşa.*

Ḫünkār ṭarafından **ṣadr-ı aʿẓama** gelen at meclisi İbrāhīm Paşa ve Tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa ve Ketḫudā-yı Āṣafī ve Ṣadreyn Efendiler *(169:3). [ṣadr-ı aʿẓama, -a]*

ṣadr-ı aʿẓām-ı ʿālī-cāh: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Mevkii çok yüksek sadrazam.*

ʿaṭf-ı ʿinān-ı ʿaẓīmet ve **ṣadr-ı aʿẓām-ı ʿālī-cāh** daḫi kendü otaḳlarında *(322:12). [ṣadr-ı aʿẓām-ı ʿālī-cāh,]*

ṣadr-ı aʿẓam-ı ʿālī-himmet: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Cömertliği yüce sadrazam.*

ṣadr-ı aʿẓam-ı ʿālī-himmet vekīl-i muṭlaḳ-ı hüdāvendigārī vezīr-i Risṭū-tedbīr-i şehriyārī *(153:17). [ṣadr-ı aʿẓam-ı ʿālī-himmet,]*

ṣadr-ı aʿẓam-ı ʿālī-şān: *Şanı yüce büyük sadrazam.*

ḫudāvendigār-ı zemīn ü zamān ve **ṣadr-ı aʿẓam-ı ʿālī-şān** ve vüzerā vü erkān-ı dīvān *(216:29). [ṣadr-ı aʿẓam-ı ʿālī-şān,]*

ṣadr-ı aʿẓam-ı ʿamīmü'n-nevāl: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Herkesi doyuran sadrazam.*

ṣadr-ı aʿẓam-ı ʿamīmü'n-nevāl ḥażretleri ferīde-i ṣadef-i süfre-i evvel olup ol *(159:2). [ṣadr-ı aʿẓam-ı ʿamīmü'n-nevāl,]*

ṣadr-ı aʿẓam-ı bāẕilü'l-ālā: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Nimetler dağıtan sadrazam.*

Baḳiyye-i süfre-i ūlā **ṣadr-ı aʿẓam-ı bāẕilü'l-ālā** ḥażretleriniñ verālarında *(306:27). [ṣadr-ı aʿẓam-ı bāẕilü'l-ālā,]*

ṣadr-ı aʿẓam-ı bāẕilü'l-himem: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Yardımsever sadrazam.*

ile teẕhīb ḳılındıḳda devletlü **ṣadr-ı aʿẓam-ı bāẕilü'l-himem** ḥażretleri daḫi *(256:23). [ṣadr-ı aʿẓam-ı bāẕilü'l-himem,]*

ṣadr-ı aʿẓam-ı bāẕilü'n-niʿam: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Bağış dağıtan sadrazam.*

Ve devletlü **ṣadr-ı aʿẓam-ı bāẕilü'n-niʿam** ve ʿamīmü'l-kerem ḥażretleri *(360:35). [ṣadr-ı aʿẓam-ı bāẕilü'n-niʿam,]*

ṣadr-ı aʿẓam-ı Dārā-ḥadem: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Hizmetlileri Dara kadar çok olan sadrazam.*

ḥażretlerini **ṣadr-ı aʿẓam-ı Dārā-ḫadem** ḥażretleri ḳucaġına alup *(374:12). [ṣadr-ı aʿẓam-ı Dārā-ḫadem,]*

ṣadr-ı aʿẓam-ı Dārā-ḥaşem: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Dara kadar gösterişli sadrazam.*
1. üzere alḳışlayup baʿdehū **ṣadr-ı aʿẓam-ı Dārā-ḥaşem** şükūh u fer birle *(366.10). [ṣadr-ı aʿẓam-ı Dārā-ḥaşem,]*
2. **ṣadr-ı aʿẓam-ı Dārā-ḥaşem** ḥażretleri tenvīr-i rūy-ı cihān ve her cānibe kef-i güher-pāşların *(368:29). [ṣadr-ı aʿẓam-ı Dārā-ḥaşem,]*

ṣadr-ı aʿẓam-ı deryā-semāḥatıñ: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Cömertliği deniz kadar olan sadrazam.*

Leyle-i mezbūrede **ṣadr-ı aʿẓam-ı deryā-semāḥatıñ** beẕl itdigi zer ü sīmiñ *(289:17). [ṣadr-ı aʿẓam-ı deryā-semāḥatıñ, -ıñ]*

ṣadr-ı aʿẓam-ı hālişu't-ṭaviyyeti: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Temiz niyetli sadrazam.*

Ḫayr-Ḫᵛāh-ı Devleti **Ṣadr-ı Aʿẓam-ı Ḫālişu't-Ṭaviyyeti** Cenābına *(145:14). [ṣadr-ı aʿẓam-ı ḫālişu't-ṭaviyyeti, -i]*

ṣadr-ı aʿẓam-ı kerīmü'l-ḫıṣāl: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Güzel huylu sadrazam.*

ṣadr-ı aʿẓam-ı kerīmü'l-ḫıṣāl ḥażretleri ṭalīʿatü'l-ceyş-i ṣubḥ-ı celāl olup *(230:27). [ṣadr-ı aʿẓam-ı kerīmü'l-ḫıṣāl,]*

ṣadr-ı aʿẓam-ı kerīmü'ş-şān: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Cömertliğiyle ünlenmiş adam.*

ḳarār idüp ḥattā ol gün **ṣadr-ı aʿẓam-ı kerīmü'ş-şān** ḥażretleri kendi ṭaʿāmını *(372:24). [ṣadr-ı aʿẓam-ı kerīmü'ş-şān,]*

ṣadr-ı aʿẓam-ı maʿālī-i ḳarīn: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Övülesi niteliklere sahip sadrazam.*

ṣadr-ı aʿẓam-ı maʿālī-i ḳarīn daḫi tersāne gözinde efrāşte ḳılınan sāye-bān-ı safā-dāştede *(351:16). [ṣadr-ı aʿẓam-ı maʿālī-i ḳarīn,]*

ṣadr-ı aʿẓam-ı mebzūlü'l-kerem: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Bağışı bol sadrazam.*

ṣadr-ı aʿẓam-ı mebẕūlü'l-kerem Ġayṣ-semāḥat Leys-ḫamāset *(363:14). [ṣadr-ı aʿẓam-ı mebẕūlü'l-kerem,]*

ṣadr-ı aʿẓam-ı ṣāḥib-i inʿām: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Cömertliğe sahip sadrazam.*

Baʿdehū **ṣadr-ı aʿẓam-ı ṣāḥib-i inʿām** ḥażretleri daḫi ʿarż ḳapusını selāmladıḳdan *(373:1). [ṣadr-ı aʿẓam-ı ṣāḥib-i inʿām,]*

ṣadr-ı aʿẓam-ı ṣāḳıbu'l-ārā: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Derin görüşlü, görüşü açık sadrazam.*

ḫalīde-i sāḥa-i ḫayret itmekle **ṣadr-ı aʿẓam-ı ṣāḳıbu'l-ārā** nīze-i ʿArabı *(209:20). [ṣadr-ı aʿẓam-ı ṣāḳıbu'l-ārā,]*

ṣadr-ı bezm-i melāʾik-mūnis olup: *Meleklerin dost olduğu sadrazamın meclisinde bulunmak.*

ve birine daḫi ʿizzetlü çavuşbaşı Ebū Bekir Aġa **ṣadr-ı bezm-i melāʾik-mūnis olup** *(267:2). [ṣadr-ı bezm-i melāʾik-mūnis olup, -up]*

ṣadr-ı bülend-iḳbāl: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Mutluluktan dolayı uçan sadrazam.*

kemer-beste-i mevḳif-i selām olup tekmīl-i merāsim-i iclāl ve **ṣadr-ı bülend-iḳbāl** *(216:13). [ṣadr-ı bülend-iḳbāl,]*

ṣadr-ı bülend-ḳadr u himmet: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Yardım ve gayreti yüksek sadrazam.*

bu gün bir vech ile mümkin degüldür deyu cevāb virilmiş iken **ṣadr-ı bülend-ḳadr u himmet** *(262:31). [ṣadr-ı bülend-ḳadr u himmet,]*

ṣadr-ı celīlü'l-ḳadrlerin: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Çok değerli sadrazam.*

iżāʾa-i meclis-i temāşāya lemʿa-i bedr-i devletleri olan **ṣadr-ı celīlü'l-ḳadrlerin** *(308:19). [ṣadr-ı celīlü'l-ḳadrlerin, -ler, -in]*

ṣadr-ı Dārā-iḥtişām: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Dara kadar ihtişama, heybete sahip sadrazam.*
1. **ṣadr-ı Dārā-iḥtişām** kemer-beste-i vaḳfe-gāh-ı selām olanlara *(155:21). [ṣadr-ı Dārā-iḥtişām,]*
2. **Ṣadr-ı Dārā-iḥtişām** ve şeyḫü'l-islām-ı ʿālī-maḳām heyʾet-i aṣlī ve libās-ı ʿādīleri *(180:23). [ṣadr-ı Dārā-iḥtişām,]*

ṣadr-ı Ḥātem-kerem: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Cömertliği Hatem kadar olan sadrazam.*

müteveccih ve **ṣadr-ı Ḥātem-kerem** ḥażretleri daḫi vüzerā-yı ʿiẓām *(375:4). [ṣadr-ı Ḥātem-kerem,]*

ṣadr-ı ḫurşīd-ḳadr-ı rūşen-żamīr: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) İtibarı güneş kadar yüksek sadrazam.*

Nā-gehān **ṣadr-ı ḫurşīd-ḳadr-ı rūşen-żamīr** lemʿa-i cemāl-i nūrānīleri ile *(326:26). [ṣadr-ı ḫurşīd-ḳadr-ı rūşen-żamīr,]*

ṣadr-ı kerem-ver-i güzīniñ: *Başlıca iyiliğe sahip seçkin bir yürek, vezir (sadr kelimesi tevriye sanatına uygun olacak şekilde kullanılmıştır.).*

Ol **ṣadr-ı kerem-ver-i güzīniñ** *(134:6). [ṣadr-ı kerem-ver-i güzīniñ, -iñ]*

ṣadr-ı kerem-ver-i yegāne: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) İyilikte bulunan, biricik sadrazam.*

Ey **ṣadr-ı kerem-ver-i yegāne** *(352:24). [ṣadr-ı kerem-ver-i yegāne,]*

ṣadr-ı kerīm: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Cömert sadrazam.*

ṣadr-ı kerīm ḥażretleri müsāfir otaġını teşrīf ve cümleyi taṭyīb ü talṭīf buyurdılar *(214:28). [ṣadr-ı kerīm,]*

ṣadr-ı kerīmü'ş-şān-ı cevāhir-feşān: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Cevherler saçan şanı yüce sadrazam.*

Yevm-i mezbūrda **ṣadr-ı kerīmü'ş-şān-ı cevāhir-feşān** ḥażretleri herkesiñ *(169:5). [ṣadr-ı kerīmü'ş-şān-ı cevāhir-feşān,]*

ṣadr-ı meclis: *Başa oturmak.*
1. Ve süfre-i şāniyede defter-dār efendi **ṣadr-ı meclis** ve ṭoḳuz nefer *(194:16). [ṣadr-ı meclis,]*
2. **ṣadr-ı meclis** ve mā-ʿadā süfrelere onar kimesne cālis oldılar *(226:28). [ṣadr-ı meclis,]*
3. ḥażretleri **ṣadr-ı meclis** ve şeyḫü'l-islām-ı ʿālī-maḳām daḫi cānib-i yemīnlerinde *(286:25). [ṣadr-ı meclis,]*
4. ḥażretleri **ṣadr-ı meclis** ve Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa ḥażretleri ve defter-dār efendi *(319:26). [ṣadr-ı meclis,]*

ṣadr-ı meclis oldılar: *Toplanılan yerin başköşesine oturmak.*
1. redd-i selām iderek müsāfir otaġında cālis ve ṣudūr-ı erkān-ı devlete **ṣadr-ı meclis oldılar** *(155:24). [ṣadr-ı meclis oldılar, -dı, -lar]*

2. **ṣadr-ı meclis oldılar** İkinci çergeye on iki süfre üçünci çergede iki süfre *(201:14). [ṣadr-ı meclis oldılar, -dı, -lar]*

ṣadr-ı melek-ḫıṣāl: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Melek huylu sadrazam.*

netīce-nümā-yı ḥuṣūl oldıġı ḫaberi vārid olmaġın der-ḥāl **ṣadr-ı melek-ḫıṣāl** *(210:28). [ṣadr-ı melek-ḫıṣāl,]*

ṣadr-ı müşārün ileyh: *Adı geçen vezir, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa.*
1. ḥāʾiz itmek murād itmegin **ṣadr-ı müşārün ileyhiñ** şemʿ-i necābet-lemʿ-i ḥarem-serāy-ı sülāle-i ṭāhiresi olan *(146:4). [ṣadr-ı müşārün ileyhiñ, -iñ]*
2. şeref-baḫş-ı ṣudūr olmuş idi Ve **ṣadr-ı müşārün-ileyh** daḫi *(146:14). [ṣadr-ı müşārün-ileyh,]*

ṣadr-ı nīk-nāmı: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) İyi bilinen sadrazam.*

sāye-i ʿināyet-i pādişāh-ı şevket-penāhda **ṣadr-ı nīk-nāmı** ve ḳaffe-i enāmı *(212:3). [ṣadr-ı nīk-nāmı, -ı]*

ṣadr-ı refīʿü'l-ḳadr-i vesīʿü'ş-ṣadr: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) İtibarı yüksek, gönlü geniş sadrazam.*

Rūz-merre libās u destārı ile ḥużūr-ı āṣafīye gelüp **ṣadr-ı refīʿü'l-ḳadr-i vesīʿü'ş-ṣadr** ḥażretleri *(155:28). [ṣadr-ı refīʿü'l-ḳadr-i vesīʿü'ş-ṣadr,]*

ṣadr-ı rūm-ı sābıḳ Dāmād-zāde Aḥmed Efendi: *(1666- 1748) Eski Rumeli kazaskeri. Babası, Şeyhülislam Minkarizade Yahya Efendi'nin damadı olduğundan "Damadîzade" olarak tanınır. Bursa kadılığı, İstanbul, Anadolu ve Rumeli kazaskeri ve şeyhülislam görevinde bulunmuştur.*

ṣadr-ı rūm-ı sābıḳ Dāmād-zāde Aḥmed Efendi ve ṣadāret-i rūm rütbesiyle ṣābıḳan Anaṭolı ḳādīʿaskeri *(231:4). [ṣadr-ı rūm-ı Sābıḳ Dāmād-zāde Aḥmed Efendi,]*

ṣadr-ı saʿādet: *Sadrazam.*
1. teraḳḳī ve mertebe-i cāh u celālin gitdükçe mürtefiʿ ü müterāḳḳī iderek **ṣadr-ı ṣadāretde** *(145:31). [ṣadr-ı ṣadāretde, -de]*
2. ve dāʾimā **ṣadr-ı saʿādetde** nüvāziş-kār-ı erbāb-ı istiḥḳāḳ u istīhāl olup güẕār ve *(363:33). [ṣadr-ı saʿādetde, -de]*

ṣadr-ı sipihr-āsitān: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Eşiği gök kadar yüksek sadrazam.*

leyālī-i pīşīnedeki ḳadar germiyyet ü tāb-ı temāşā olmadıġından **ṣadr-ı sipihr-āsitān** *(309:29). [ṣadr-ı sipihr-āsitān,]*

ṣadr-ı zīb-i eʿazz-ı mecālis olduklarında: *(III. Ahmet) Meclislerin en değerli süsünün ilerlemesi.*

selām alup derūn-ı ḳubbeye dāḫil ü cālis ve **ṣadr-ı zīb-i eʿazz-ı mecālis olduḳlarında** *(372:18). [ṣadr-ı zīb-i eʿazz-ı mecālis olduḳlarında, -duḳ, -lar, -ı, -n, -da]*

ṣadr-nişīn olmaġla: *Bir köşeye geçip oturmak.*

ṣadr-nişīn olmaġla muʿtād üzere şenlik ṭopları atılup nevbet-ḫāneler çalındı ve *(262:6). [ṣadr-nişīn olmaġla, -maġ, -la]*

ṣadrü'l-efāżıl-ı ʿālem: *(Şeyh Süleyman Efendi) Üstünlük değerlerini taşıyanların öncüsü.*

ḥażretleri pīş-vā ve ʿAlī Paşa anlara pey-devān-ı iḳtifā olup baʿdehū **şadrü'l-efāżıl-ı ʿālem** *(210:29). [ṣadrü'l-efāżıl-ı ʿālem,]*

şadrü'l-vüzerā: *Vezirlerin başı, büyük vezir, sadrazam.*
1. **Ṣadrü'l-vüzerā** vekīl-i muṭlaḳ *(134:11). [ṣadrü'l-vüzerā,]*
2. **Ṣadrü'l-vüzerā** memleket-ārā-yı zamāne *(251:9). [ṣadrü'l-vüzerā,]*

şadrü'ṣ-ṣudūr: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Vezirler veziri.*

ṣadr-ı aʿẓam u bedr-i efḫam devletlü saʿādetlü **şadrü'ṣ-ṣudūr** *(342:20). [ṣadrü'ṣ-ṣudūr,]*

şadrü'ṣ-ṣudūr-ı bülend-iʿtibār: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Şanı yüce sadrazam.*

bināʾen ketḫudā-yı girān-temkīn ü ʿālī-tebār **şadrü'ṣ-ṣudūr-ı bülend-iʿtibār** *(343:14). [ṣadrü'ṣ-ṣudūr-ı bülend-iʿtibār,]*

şadrü'ṣ-ṣudūr-ı maʿnevī vü sūrī: *(Sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa için) Maddi ve manevi gönüllerin en büyüğü.*

dest-ārā-yı destūrī **şadrü'ṣ-ṣudūr-ı maʿnevī vü sūrī** dāmād-ı şehriyārī *(139:17). [ṣadrü'ṣ-ṣudūr-ı maʿnevī vü sūrī,]*

şadrü'ṣ-ṣudūr-ı maʿnevī vü sūrī: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Madde ve mana ülkesinin önderi.*

şadrü'ṣ-ṣudūr-ı maʿnevī vü ṣūrī ḥażretleri ḳapudānede bir miḳdār tevaḳḳuf ve *(260:6). [ṣadrü'ṣ-ṣudūr-ı maʿnevī vü ṣūrī,]*

şadrü'ṣ-ṣudūr-ı mekārim-āyīn: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Cömert yaradılışlı sadrazam.*

mışrāʿ-ı tażmīn gibi faṣṣ-ı nigīn-i mesned-i temkīn **şadrü'ṣ-ṣudūr-ı mekārim-āyīn** *(358:9). [ṣadrü'ṣ-ṣudūr-ı mekārim-āyīn,]*

şadrü'ṣ-ṣudūr-ı muʿāẓẓam: *(Sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) En büyük vezirler veziri.*

şadrü'ṣ-ṣudūr-ı muʿāẓẓam ḥażretleri otaġ-ı temāşāya şeref-baḫşā ve dest-i kerem-peyvestleri *(345:29). [ṣadrü'ṣ-ṣudūr-ı muʿāẓẓam,]*

şad-şevḳ u ṣafā: *Yüzlerce coşku ve şenlik.*

Ṣad-şevḳ u ṣafā ḫıdmetine dāmen-be-miyāndır *(329:14). [ṣad-şevḳ u ṣafā,]*

şad-şīşe: *Yüzlerce şişe.*

Taḳṭīr iderler idi **şad-şīşe** ʿıṭr-ı şāhī *(162:15). [ṣad-şīşe,]*

ṣāf: *Duru, berrak.*
1. **ṣāf** ve cevher-i emvāc-ı cedvel-i sīmīn-i ṣubḥdan şeffāf māʾ-i ḳarāḥ *(265:8). [ṣāf,]*
2. ṭarafından Kemerler Ṣuyından **ṣāf** berrāḳ u şeffāf elmās-ı girān-ḳadr u bahādan *(265:11). [ṣāf,]*
3. Āyīne gibi **ṣāf** gerek ṣafḥa-i sīne *(276:27). [ṣāf,]*

şaf ṣaf: *Sıra sıra.*
1. Müje ḫaylin dizer ol nergis-i mestān **ṣaf ṣaf** *(186:1). [ṣaf ṣaf,]*
2. Gūyiyā cenge ṭurur nīze-güẕārān **ṣaf ṣaf** *(186:2). [ṣaf ṣaf,]*

şafā: *Eğlence.*
1. Her nālede bir naḫl-ı güle ḳondı **ṣafādan** *(206:23). [ṣafādan, -dan]*
2. ile her gūşesinde hūy u hāy her semtinde bir güne **ṣafā** rū-nümāy olup *(253:5). [ṣafā,]*
3. Ne **ṣafā** ḳ'oldı midḥata lāyıḳ *(324:22). [ṣafā,]*
4. Biz böyle **ṣafā** görmedik Allāhaʿayāndır *(328:21). [ṣafā,]*

ṣafā hengāmıdır: *Eğlence mevsimi.*

ʿAhdi rāḥat rūzgārıdır **ṣafā hengāmıdır** *(185:16). [ṣafā hengāmıdır, -ı, -dır]*

ṣafā sürülmemişdir: *Rahat, sakin ve eğlenceli yaşamak.*

Hīç böyle **ṣafā sürülmemişdir** *(133:12). [ṣafā sürülmemişdir, -ül, -me, -miş, -dir]*

ṣafā virdi: *Neşelendirmek.*

ʿĀlem-i āb ḳadar **virdi ṣafā** *(311:18). [ṣafā virdi, -di]*

ṣafā vü ẕevḳ olmuşdur: *Eğlenmek.*

ve bir güne **ṣafā vü ẕevḳ olmuşdur** ki taʿbīri kilk-i ḫoş-taḳrīri şuʾāle-i ḳandīle *(322:32). [ṣafā vü ẕevḳ olmuşdur, -muş, -dur]*

ṣafā-bahşā: *Eğlence sunma.*

ile bir güne zed ü bürd ve dār ü gīr eylediler ki cümle şenliklerinden ziyāde **ṣafā-baḫşā** *(282:2). [ṣafā-baḫşā,]*

ṣafā-bahş-ı ʿālemiyān olan: *Tüm insanlığa mutluluk huzur vermek.*

Ḥażretleri zamān-ı saʿd-iḳtirānında **ṣafā-baḫş-ı ʿālemiyān olan** *(168:18). [ṣafā-baḫş-ı ʿālemiyān olan, -an]*

ṣafaḥāt-ı nüsha-i teşrīḥe: *Anatomi kitabının sayfaları.*

temyīz-i ḳışr u lübb ile cülūd-ı enʿām-ı meslūḫayı **ṣafaḥāt-ı nüsḫa-i teşrīḥe** döndirüp *(239:5). [ṣafaḥāt-ı nüsḫa-i teşrīḥe, -e]*

ṣafālan: *Bayram etmek.*

ve ḫar-gāh-ı żiyāfetde çullama ṭaʿāmını **ṣafālandılar** *(337:2). [ṣafālandılar, -dı, -lar]*

ṣaf-ārā-yı kār-zār-ı ḥüsn ü ān olaraḳ: *Güzellik ve çekicilik alanında savaşmak için sıraya girmek.*

bāriḳasınca tüfeng ber-düş ve tīġ der-miyān **ṣaf-ārā-yı kār-zār-ı ḥüsn ü ān olaraḳ** *(186:3). [ṣaf-ārā-yı kār-zār-ı ḥüsn ü ān olaraḳ, -araḳ]*

safā-yı cāndır: *İçe huzur, neşe veren.*

Didikse sözüñ **ṣafā-yı cāndır** *(134:23). [ṣafā-yı cāndır, -dır]*

ṣafā-yı seyri: *İzlemenin sevinci.*

Ṣafā-yı seyri bu sūr-ı sürūr-baḫṣānıñ *(135:22). [ṣafā-yı seyri, -i]*

ṣafā-yı sūr-ı hümāyūnı: *Kutlu düğün şenliği.*

Ṣafā-yı sūr-ı hümāyūnı seyre geldi meger *(174:3). [ṣafā-yı sūr-ı hümāyūnı, -ı]*

ṣaf-beste-i meṣāf-ı peykār olan: *Savaş alanında sıra sıra dizilmiş.*

ṣaf-beste-i meṣāf-ı peykār olan tersānelüler tüfeng-i şihāb-kirdār ile āteş-niṣār oldılar *(186:10). [ṣaf-beste-i meṣāf-ı peykār olan, -an]*

ṣaf-beste-i tertīb: *Düzenli bir şekilde sıra sıra dizilmiş.*
1. Pes-ez-ān yüz elli ḳadar cerrāḥān **ṣaf-beste-i tertīb** ve müteʿayyinān-ı cerrāḥān-ı ḫāṣṣadan *(182:21). [ṣaf-beste-i tertīb,]*
2. ile bi-merātibihim **ṣaf-beste-i tertīb** ve ṭopçıbaşı aṭlas üst ve *(339:6). [ṣaf-beste-i tertīb,]*

ṣaf-beste-i yemīn ü yesār olan: *Sağ ve sol tarafta sıra sıra dizilmek.*

ṣaf-beste-i yemīn ü yesār olan bendegānı tevcīh-i nigeh-gūşe-i bende-nüvāz-ı mülūkāne ile *(143:10). [ṣaf-beste-i yemīn ü yesār olan, -an]*

ṣaf-beste-i yemīn ü yesār-ı şāh-rāh-ı enẓār-ı şehriyār-ı şevket-şiʿār olup: *Şevketli padişahın önünde sağlı sollu saf bağlamak.*

ʿale't-tertīb ālāyı **ṣaf-beste-i yemīn ü yesār-ı şāh-rāh-ı enẓār-ı şehriyār-ı şevket-şiʿār olup** *(276:23). [ṣaf-beste-i yemīn ü yesār-ı şāh-rāh-ı enẓār-ı şehriyār-ı şevket-şiʿār olup, -up]*

ṣaff ṣaff: *Sıra sıra.*

naʿra-i Allāh Allāh ile **ṣaff ṣaff** reh-güẕār-ı sāye-bān-ı āṣafdan ḫayme-i maḫṣūṣalarına *(342:26). [ṣaff ṣaff,]*

ṣaff-be-ṣaff dizilüp: *Sıra sıra dizilmek, bir tertip halinde bulunmak.*

ṣaff-be-ṣaff dizilüp ve her biri bir yana hücūm ile birer sīnī-i biryāna üsküfli şāhīn *(266:4). [ṣaff-be-ṣaff dizilüp, -üp]*

ṣaff-beste-i maṣāff-ı müḍārebe: *(Askerler) Savaş için dizilmek.*

ṣaff-beste-i maṣāff-ı müḍārebe ve āmāde-i müsāyefe vü muḥārebe olan *(264:11). [ṣaff-beste-i maṣāff-ı müḍārebe,]*

ṣaff-beste-i meydān-ı peygār olan: *Savaş alanında dizilmek.*

ṣaff-beste-i meydān-ı peygār olan yalıñ ḳılıçlu levendān-ı ṣuʿle-ḥarekātı bile *(356:25). [ṣaff-beste-i meydān-ı peygār olan, -an]*

ṣaff-beste-i selām olup: *Selam duruşuyla dizilmek.*

sarāy-ı cedīde varınca **ṣaff-beste-i selām olup** cebecibaşı daḫi nīmtene kürk ve *(365:38). [ṣaff-beste-i selām olup, -up]*

ṣaff-beste-i tertīb olup: *(Balmumcular için) Düzenli bir şekilde sıralanmak.*

çerāġān-ı lāle-zār gibi **ṣaff-beste-i tertīb olup** pervānegān-ı şemʿ-i cemāllerine *(312:19). [ṣaff-beste-i tertīb olup, -up]*

ṣaff-der-ṣaff: *Sıra sıra.*
1. **ṣaff-der-ṣaff** sütūr-ı pesīn-i mektūb ṣūretin buldılar Naẓm *(256:10). [ṣaff-der-ṣaff,]*
2. ve selāma dizilen erkān-ı dīvān **ṣaff-der-ṣaff** ṣūret-nümā-yı reme-i küleng olduḳda *(291:19). [ṣaff-der-ṣaff,]*
3. Piyāde ve atluları **ṣaff-der-ṣaff** güẕāşte-i naẓar-gāh-ı āṣaf olduḳlarında *(334:21). [ṣaff-der-ṣaff,]*
4. **Ṣaff-der-ṣaff** reh-güẕār ve eşk-i sürūr ile rāh-ı ʿubūrlarına rīg-niṣār olan *(370:10). [ṣaff-der-ṣaff,]*

ṣaff-ı küleng: *1) Turna katarı. 2) Arka arkaya ve teker teker dizilmiş bir durumda 3) Osmanlılarda gayr-i Müslim gençleri bulup, yeniçeri ocağına devşirilmek üzere teslim eden askeri birlik.*

içün ḥāẓır u āmāde ḳılınmaġla **ṣaff-ı küleng** gibi dizildiler ve *(157:1). [ṣaff-ı küleng,]*

ṣaff-ı zīb-i ālāy-ı kazzāzān: *İpekçi alayının süsünün niteliği.*

Ve **ṣaff-ı zīb-i Ālāy-ı Ḳazzāzān** ḳarşu yaḳada dizilüp ṭuran öksüzce şākirdlerin *(299:3). [ṣaff-ı zīb-i ālāy-ı ḳazzāzān,]*

ṣaff-şiken-i nām-verāndır: *Büyükleri dize getirmek.*

Rāyet-keş-i dīn **ṣaff-şiken-i nām-verāndır** *(330:8). [ṣaff-şiken-i nām-verāndır, -dır]*

ṣaffü'n-niʿāl: *Topluluğun en aşağı yeri.*

ile kām-kār olup müsāfir çergesi **ṣaffü'n-niʿālinde** gūşe-gīr-i ḳarār oldılar beyt Li-münşiʾihi *(302:29). [ṣaffü'n-niʿālinde, -i, -n, -de]*

ṣaff-zede: *Sıralanmak.*

īcād olunan ḳalʿa-i çūpīn ile ḳancabaşlar ve ṣal-ı āḫerde **ṣaff-zede** ve āmāde-i perḫāş olan *(346:11). [ṣaff-zede,]*

ṣafḥa-i sīne: *İnce, güzel yürek.*

Āyīne gibi ṣāf gerek **ṣafḥa-i sīne** *(276:27). [ṣafḥa-i sīne,]*

ṣāfī: *Saf, halis.*
Evvelā **ṣāfī** elmās-ı tāb-dār-ı girān-ı bahādan maṣnūʿ resmi maṭbūʿ bir ḳuşaḳ *(160:8). [ṣāfī,]*

şāfī elmāsdan: *Saf, lekesiz berrak elmas.*

Neşr ḥażretleri cenāb-ı necābet-iktisāblarından daḫi bir şemse ḳuşaḳ ki **şāfī elmāsdan** *(171:3). [şāfī elmāsdan, -dan]*

şafḳa-i pençe-i dehşet-fermāsından: *Pazarlık için el sıkışan zorlu elin ürküntü verici şekilde ses çıkarması.*

şafḳa-i pençe-i dehşet-fermāsından ḳazġan-ı ḳūs gibi sīne-i eflāk iñledi ve *(197:2). [şafḳa-i pençe-i dehşet-fermāsından, -s, -ı, -n, -dan]*

saf-keşīde: *Saf tutmuş.*

Bunlarıñ ʿāḳabinde **şaf-keşīde** nice cüvān-merdān-ı ber-güzīde libās-ı levendāne *(237:18). [şaf-keşīde,]*

şaf-keşīde olup: *Saf saf dizilmek.*

gibi **şaf-keşīde olup** şekker-ceş-i iḥsān-ı dest-i düstūr-ı gevher-efşān olduḳlarından *(350:25). [şaf-keşīde olup, -up]*

şaf-keşīde-i maḳām-ı ʿubūdiyyet olmaġla: *Kulluk mevkiinde sıralanmak.*

ser-i sipāh ve müteʿayyinleri ʿalem-efrāz-ı riyāset olup bu niẓām üzere **şaf-keşīde-i maḳām-ı ʿubūdiyyet olmaġla** *(155:20). [şaf-keşīde-i maḳām-ı ʿubūdiyyet olmaġla, -maġ, -la]*

şaf-şiken-i ehl-i kerem: *(III. Ahmet) Cömertler safını yaran.*

Şuḳḳa-efrāz-ı himem **şaf-şiken-i ehl-i kerem** *(208:20). [şaf-şiken-i ehl-i kerem,]*

şafvet: *Açıklık.*
1. Döndi **şafvetle** hevā ʿālem-nümā āyīneye *(334:1). [şafvetle, -le]*
2. lākin yevm-i mezbūr aḫşāmı hevāda **şafvet** ve zemīn ü zamānda leṭāfet *(345:13). [şafvet,]*

şafvet-i serīre vü sīretine: *İç temizliğinin dışa yansıması.*

ḥüsn-i ṣūreti **şafvet-i serīre vü sīretine** berāʿat-ı istihlāl ve *(169:21). [şafvet-i serīre vü sīretine, -i, -n, -e]*

şafvet-i taṣdīḳ u iḳrāra: *Onaylamak ve dil ile bildirme temizliği.*

daḫi jengār-ı ḳasvet-i küfr ü inkārı **şafvet-i taṣdīḳ u iḳrāra** tebdīl eyleyüp *(243:27). [şafvet-i taṣdīḳ u iḳrāra, -a]*

saf-zede olan: *Sıralanmak.*

parmaḳlıḳ gibi **şaf-zede olan** yüz elli ʿaded hevāyī fişeklere evvelā birer birer *(229:21). [şaf-zede olan, -an]*

saġ: *Sağ, yön.*
1. Ve anlarıñ daḫi **şaġ** cānibinde ketḫudā-yı muḫterem ve dāmād-ı mükerremleri *(150:25). [şaġ,]*
2. **şaġ** cānibden gelüp semt-i yesārdan güẕār itdi ve ṣanʿatın iẓhār idüp līmān-ı emānı olan *(275:33). [şaġ,]*
3. Çengīleriñ **şaġ** ṭarafında küştī-gīrler güreş ṭutmaġ içün birbirleri ile *(294:15). [şaġ,]*
4. devletlü saʿādetlü ṣadr-ı aʿẓam obasının **şaġ** cānibinde ketḫudā-yı sāmī-maḳām u ʿālī-şānları *(337:33). [şaġ,]*

5. ḥażretlerini iclāl ü tevḳīr ile atdan indürüp **ṣaġ** ṭaraflarına kendüler ve ṣol *(371:33). [ṣaġ,]*
6. ḥażerātı daḫi ḳapunuñ miyānesinde olan ṣuffeniñ **ṣaġ** ṭarafını ḳarār-gāh iḫtiyār itdiler *(373:16). [ṣaġ,]*

ṣaġ cānibiniñ ṣadrında: *(Sadrazamın) Sağ tarafının baş köşesi.*

yaʿnī **ṣaġ cānibiniñ ṣadrında** viṣāḥü'ṣ-ṣadr-ı ʿizz ü iclāl olup *(266:31). [ṣaġ cānibiniñ ṣadrında, -n, -da]*

ṣāġar: *Kadeh.*

Sāḳīsi melek burcı felek **ṣāġarı** ḫurşīd *(329:19). [ṣāġarı, -ı]*

ṣaġdıç emegine: *Boşa giden, karşılık görmeyen çaba.*

çekilen tekellüfāt-ı sūriyyeleri **ṣaġdıç emegine** dönecegi mütebeyyen iken yine *(326:13). [ṣaġdıç emegine, -n, -e]*

ṣaġīr: *Ar. Küçük ufak.*
1. Ve bunlardan mā-ʿadā **ṣaġīr** üç māh-tābe ve dört ʿaded çarḫ-ı felek ve bir *(271:9). [ṣaġīr,]*
2. başında bir ṭabla ile raḳṣ iderek ʿarż-ı şeṭāret ve biri **ṣaġīr** ve ikisi *(336:14). [ṣaġīr,]*

ṣaġīr çadırları: *Küçük çadırlar.*

ṣaġīr çadırları daḫi ṣuʿle-gīr-i āteş-i şerer-efşān olmaġla bir mertebe şenlik *(278:7). [ṣaġīr çadırları, -ı]*

ṣaġīr sīm ḳahve tepsisi: *Küçük, gümüşten yapılmış kahve tepsisi.*

dirhem üç dāne **ṣaġīr sīm ḳahve tepsisi** hediyyelerini virüp mıṣrāʿ beyt *(336:17). [ṣaġīr sīm ḳahve tepsisi,]*

ṣaġīr tepsi: *Küçük tepsi.*

sīm tepsi ve yamaḳlarından daḫi yüz ḳırḳ dirhem miḳdārı **ṣaġīr tepsi** hediyye-i muʿtādelerin *(279:24). [ṣaġīr tepsi,]*

ṣaġīr ü kebīr: *Büyük ve küçük.*
1. Vāḳıʿā **ṣaġīr ü kebīr** ve bernā vü pīr ʿan-ṣamīmi'l-ḳalb devam-cū-yı devlet-i şehriyār-ı İskender-naẓīr olduḳlarından *(236:9). [ṣaġīr ü kebīr,]*
2. dest-i deryā-bārları ile miyān-ı meydānda mefārıḳ-ı ʿālemiyāna niṯār ve **ṣaġīr ü kebīri** *(327:35). [ṣaġīr ü kebīri, -i]*
3. ḳabża ḳabża altun ile ikrām u taṭyīb idüp celīl ü ḥaḳīr ve **ṣaġīr ü kebīri** niʿmet-i iḥsāna *(361:2). [ṣaġīr ü kebīri, -i]*

sāḥa: *Yer, avlu.*
1. Sulṭān Bāyezīd ḥavlısı cānibinde olan **sāḥasına** ḫaymeler ḳurılup *(141:36). [sāḥasına, -s, -ı, -n, -a]*
2. **sāḥasından** rākib-i gerdūne-i gerdūn-naẓīr olup bedr-i münīr-i felek-mesīr gibi *(145:10). [sāḥasından, -s, -ı, -n, -dan]*
3. zīr-i serā-perde-i çetr-i ḫafāda Sarāy-ı ʿAtīḳ **sāḥasında** müheyyā vü āmāde olan *(364:27). [sāḥasında, -s, -ı, -n, -da]*

sāḥa-fürūz-ı ḥıyām-ı ẓalām oldıġı: *Karanlığın çadırlarının meydanı parlatması, aydınlatması.*

Meşʿal-i nevvār-ı māh-tāb **sāḥa-fürūz-ı ḥıyām-ı ẓalām oldıġı** şeb-hengāmda *(172:19). [sāḥa-fürūz-ı ḥıyām-ı ẓalām oldıġı, -dıġ, -ı]*

sāḥa-i dervāze-i kāh-ı ʿadl-ābād-ı hümāyūnı: *Kutlu adalet yeri olan köşkün kapısının önü.*

ebr-i bārān gibi ḳırābelerinden āb-efşān ve **sāḥa-i dervāze-i kāh-ı ʿadl- ābād-ı hümāyūnı** *(180:32). [sāḥa-i dervāze-i kāh-ı ʿadl-ābād-ı hümāyūnı, -ı]*

sāḥa-i dervāze-i otaḳda: *Otağın giriş kapısının önü.*

şekl-i bedr-i müstenīre meşīl eyleyüp **sāḥa-i dervāze-i otaḳda** birḳaç kerre cevelān *(216:22). [sāḥa-i dervāze-i otaḳda, -da]*

sāḥa-i dervāze-i şevket-maḳrūnında: *(Padişahın huzuru) Büyüklüğe ulaşmış kapının önü.*

sāḥa-i dervāze-i şevket-maḳrūnında hümā-yı iḳbāl *(218:1). [sāḥa-i dervāze-i şevket-maḳrūnında, -ı, -n, -da]*

sāḥa-i ġabrāyı: *Ortalığı aydınlatmak.*

ḳanādīl-i kevākib-nümūn ile **sāḥa-i ġabrāyı** *(195:11). [sāḥa-i ġabrāyı, -y, -ı]*

sāha-i ʿīd-gāh: *Bayram yeri alanı.*

sāḥa-i ʿīd-gāh gibi dolāblar yapılup her çeşmi bir āfitāb-ı merdüm-nümā-yı Yūsuf-liḳāya *(203:29). [sāḥa-i ʿīd-gāh,]*

sāḥa-i ḳaṣr-ı ʿadālet: *Adalet köşkünün bulunduğu yer, padişahın huzuru.*
1. **sāḥa-i ḳaṣr-ı ʿadālet** cānibine imāle-i sükkān-ı inḳıyād itmeleriyle ḳadırġalara *(183:29). [sāḥa-i ḳaṣr-ı ʿadālet,]*
2. üzere dest-i ḍarāʿat u niyāz ile **sāḥa-i ḳaṣr-ı ʿadālet** ve bāha-i şeh-nişīn-i şevkete *(297:19). [sāḥa-i ḳaṣr-ı ʿadālet,]*

şāḥa-i mevkib-i sūrı: *Düğün alanının bulunduğu yer.*

ile pür-zīb ü zeyn eyleyüp **şāḥa-i mevkib-i sūrı** *(304:8). [şāḥa-i mevkib-i sūrı, -ı]*

sāḥa-i meydān-ı zengistāna: *Zengistan meydanı, karanlığın olduğu yer.*

ḳamer-i ḫurşīd-fer evtād-ı nücūm ve ṭınāb-ı şihāb ile **sāḥa-i meydān-ı zengistāna** *(268:7). [sāḥa-i meydān-ı zengistāna, -a]*

sāha-i pehnā-yı sūra: *Geniş, düğün alanı.*

sāḥa-i pehnā-yı sūra icāle-i kümeyt-i sürūr itmege meʾmūr olmaġın semt-i meydāna *(350.13). [sāḥa-i pehnā-yı sūra, -a]*

sāha-i sarāy: *Sarayın avlusu.*
1. baʿżı luʿbetiyān manẓūr-ı pādişāh-ı manṣūr olup bu eṣnāda **sāḥa-i sarāy** *(143:14). [sāḥa-i sarāy,]*
2. orṭa ḳapu cānibinde ḳarār ve **sāḥa-i sarāyda** iki ḳol olup selāma intiẓār üzere iki *(371:22). [sāḥa-i sarāyda, -da]*

sāḥa-i sebz-gūn-ı sūrda: *Yeşil renkli düğün alanı.*

üzere üslūb-ı merġūba ḳoyup ve bölükbaşılar ve yeşilciler **sāḥa-i sebz-gūn-ı sūrda** *(305:32). [sāḥa-i sebz-gūn-ı sūrda, -da]*

sāḥa-i sūr: *Düğün alanı.*
1. Bunlar nev-īcād bāzīçelerde ḳarār veʿAcem oyunları ile **sāḥa-i sūra** *(231:30). [sāḥa-i sūra, -a]*
2. ile ṣadr-ārā-yı ḥarem-serāy-ı şevket-medār olmuşlar idi Ol vaḳte dek **sāḥa-i sūr** *(310:27). [sāḥa-i sūr,]*
3. **Sāḥa-i sūrı** eyledi deryā *(325:5). [sāḥa-i sūrı, -ı]*
4. āb u tāb-ı salṭanat burc-ı ābīden taḥvīl-i veche-i ʿazīmet ve **sāḥa-i sūra** *(346:27). [sāḥa-i sūra, -a]*
5. **sāḥa-i sūrda** şuʿle-i sürūr-ı āsumān-ı bārūt ṣūret-nümā-yı siḥr-i Hārūt olup *(356:2). [sāḥa-i sūrda, -da]*

sāḥa-i sūr-gāh: *Düğün alanı.*
1. ki dāʾiren-mā-dār **sāḥa-i sūr-gāhda** cevāhir-i tāb-dār gibi *(195:18). [sāḥa-i sūr-gāhda, -da]*
2. fer ü saṭvet-i firāvān ve ḥaşmet ü şevket-i bī-pāyān ile **sāḥa-i sūr-gāha** imāle-i licām-ı Burāḳ-ı melāʾik-ḥırām buyurup *(358:3). [sāḥa-i sūr-gāha, -a]*

ṣāḥa-i temāṣāda: *Seyir alanı.*

nice bālā-ḳāmetān-ı gül-gūn-ḳabā pey-der-pey pāy-der-pā **ṣāḥa-i temāṣāda** *(301.24). [ṣāḥa-i temāṣāda, -da]*

Sāḥa-iTīr: *Okmeydanı, İstanbul'un Kâğıthane, Şişli ve Beyoğlu ilçelerine bağlı bir semttir. Fatih Sultan Mehmet'in bu bölgede okçuluk müsabakaları için kurdurduğu ok meydanı ve okçuluk tekkesi nedeniyle bu ad verilmiştir.*

Menzil-geh-i sūr **Sāḥa-i Tīr** *(128:2). [Sāḥa-i Tīr,]*

ṣaḥāʾif-i āfāḳda: *Ufuk sayfaları.*

lāyıḳ u aḥrādır Ve nefāset-i ḫaṭṭ-ı müşgīn-nuḳatı **ṣaḥāʾif-i āfāḳda** mektūb u mersūm *(170:3). [ṣaḥāʾif-i āfāḳda, -da]*

ṣaḥāʾif-i pür-leṭāyif-i āb-dār: *Parlak ve iç açıcı sayfalar.*

Bu **Ṣaḥāʾif-i Pür-leṭāyif-i Āb-dār** Ebr-i Maṭīr-i Kerem ve Seḥāb-ı Gevher-rīz-i Cūd u ʿAṭā *(323:10). [ṣaḥāʾif-i pür-leṭāyif-i āb-dār,]*

ṣaḥan: *Derinliği az olan yemek kabı.*
1. cedīdü'r-raṣāṣ ṭencere ve sīnī ve **ṣaḥan** ve ḳazġan maḳūlesi sūr-ı hümāyūn *(147:24). [ṣaḥan,]*
2. sekiz süfre ṭaʿām basṭ olunup ve her süfrede on ikişer **ṣaḥan** ṭaʿām virilüp *(287:2). [ṣaḥan,]*

sāḥa-nişīnān-ı temāşāyiyānı: *Meydanda oturan seyirciler.*

sāḥa-nişīnān-ı temāşāyiyānı sipend-i āteş-dīde gibi bī-ḳarār u tārumār eyledi *(157:33). [sāḥa-nişīnān-ı temāşāyiyānı, -ı]*

sāḥa-rūb-ı mevkib-i meleʿ-i aʿlā olup: *Ruhlar topluluğunun biriktirdiği alanın temizlenmesi.*

tehyiʾe-sāz-ı ālāt-ı ṣafā ve ferrāş-ı ṣabā **sāḥa-rūb-ı mevkib-i meleʿ-i aʿlā olup** *(221.19). [sāḥa-rūb-ı mevkib-i meleʿ-i aʿlā olup, -up]*

saḥb-ı mevāʾid-i mebzūlü'l-fevāʾid-i sulṭānī: *Sultan sofrasında çok faydalı gıdaların yenmesi.*

Rūz-ı Dehüm-i Sūr-ı Hümāyūnda Güher-rīz-i Ẕuhūr Olan **Saḥb-ı Mevāʾid-i Mebẕūlü'l-Fevāʾid-i Sulṭānī** *(310:16). [saḥb-ı mevāʾid-i mebẕūlü'l-fevāʾid-i sulṭānī,]*

ṣaḥh-ı benefşe-nümūnların: *Doğruyu gösteren menekşeler.*

ve gāh **ṣaḥḥ-ı benefşe-nümūnların** pīrāye-i çemenistān-ı iḥsān *(325:21). [ṣaḥḥ-ı benefşe-nümūnların, -lar, -ın]*

ṣāḥib: *Bir şeyi hükmü altına alıp gerektiği gibi kullanan, ona tasarruf eden kimse.*
1. mümtāz ḳıldığı gibi ḳāʿide-i ḥüsn-i mükāfat-ı ṣadākat-kārī ancaḳ **ṣāḥibi** *(145:33). [ṣāḥibi, -i]*
2. meşeli üzere ayular **ṣāḥiblerine** ġalebe-nümā oldılar *(208:3). [ṣāḥiblerine, -ler, -i, -n, -e]*

ṣāḥib-i baṣīret ü hūşı: *Aklı başında.*

ṭaşrasında birḳaç çavuş ve ḫademeden dört beş **ṣāḥib-i baṣīret ü hūşı** nigeh-bān eylediler *(317:31). [ṣāḥib-i baṣīret ü hūşı, -ı]*

ṣāḥib-i devlet: *Sadrazam.*
1. Bu cemʿiyyetde **ṣāḥib-i devlet** ḥażretleri otaġ-ı hümāyūn kenārındaki obayı *(201:18). [ṣāḥib-i devlet,]*
2. itmāmından ṣoñra herkes mekānlarına ricʿat ve **ṣāḥib-i devlet** ḥażretleri daḫi *(215:27). [ṣāḥib-i devlet,]*
3. telşīm ü taḳbīl itdiklerinden ṣoñra herkes mekānlarına ricʿat ve **ṣāḥib-i devlet** *(307:3). [ṣāḥib-i devlet,]*
4. pertev-endāz-ı ḳaṣr-ı ʿadālet ve **ṣāḥib-i devlet** ḥażretleri daḫi otaġ-ı temāşāya ʿavdet buyurup *(346:28). [ṣāḥib-i devlet,]*
5. **ṣāḥib-i devlet** keşīrü'l-mürüvvet ḥażretleri otaḳ-ı Cevzā-niṭāḳlarında *(363:19). [ṣāḥib-i devlet,]*
6. ḳubbe altına çıḳup içerüde ancaḳ **ṣāḥib-i devlet** ḥażretleri ḳaldı Ḥażret-i şehen-şāh-ı ʿālem *(372:3). [ṣāḥib-i devlet,]*
7. **ṣāḥib-i devlet** ḥażretlerinden mā-ʿadāsı yine ʿarż oṭasına ʿavdet ve anda ārām u istirāḥat buyurdılar *(374:7). [ṣāḥib-i devlet,]*
8. Ve baʿde'l-maṣlaḥat **ṣāḥib-i devlet** ḥażretleri yine ʿarż oṭasına ʿavdet buyurduḳlarında *(374:20). [ṣāḥib-i devlet,]*

ṣāḥib-i devlet-i bülend-menzilet: *Mevkii yüksek sadrazam.*

Baʿdehū **ṣāḥib-i devlet-i bülend-menzilet** daḫi otaġ-ı āsumān-mertebetlerini *(287:12). [ṣāḥib-i devlet-i bülend-menzilet,]*

ṣāḥib-i devlet-i deryā-biżāʿat u ḳulzüm-himmet: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Bilgisi derya kadar zengin ve gayreti denizce engin sadrazam.*

devletlü saʿādetlü **ṣāḥib-i devlet-i deryā-biżāʿat u ḳulzüm-himmet** ḥażretleri *(251:16). [ṣāḥib-i devlet-i deryā-biżāʿat u ḳulzüm-himmet,]*

ṣāḥib-i devlet-i keşīrü'l-mürüvvet: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Cömert ve iyiliksever sadrazam.*

Ve bu eşnāda **ṣāḥib-i devlet-i keşīrü'l-mürüvvet** ḥażretlerine sūr emīni *(275:21). [ṣāḥib-i devlet-i keşīrü'l-mürüvvet,]*

ṣāḥib-i devlet-i melek-ḫaṣlet: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Melek huylu sadrazam.*

ḳāʾimen ṭurdılar **Ṣāḥib-i devlet-i melek-ḫaṣlet** ve şeyḫü'l-islām-ı nīgū-nām *(373:33). [ṣāḥib-i devlet-i melek-ḫaṣlet,]*

ṣāḥib-i devlet-i sāmī-menzilet: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Soyu yüce Sadrazam.*

yere gelmedin **ṣāḥib-i devlet-i sāmī-menzilet** ḥażretleri bu gice *(198:13). [ṣāḥib-i devlet-i sāmī-menzilet,]*

ṣāḥib-i devlet-i sāmī-rütbet: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Rütbesi yüksek, talih sahibi.*

tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa ḥażretleri baʿdehū **ṣāḥib-i devlet-i sāmī-rütbet** *(153:16). [ṣāḥib-i devlet-i sāmī-rütbet,]*

ṣāhib-i devlet-i sipihr-menzilet: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Mevkii gök kadar yüksek sadrazam.*

sāye-bān-ı temāşādan **ṣāḥib-i devlet-i sipihr-menzilet** ḥażretleri müsāfir otaġını teşrīf buyurup *(286:18). [ṣāḥib-i devlet-i sipihr-menzilet,]*

ṣāhib-i seyf ü ḳalem: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Kılıç ve kalem sahibi.*

mütevessid-i müttekā-yı iḳbāl ü baḫt olduḳlarında mısrāʿ **Ṣāḥib-i seyf ü ḳalem** ḥażret-i ṣadr-ı aʿẓam *(210:18). [ṣāḥib-i seyf ü ḳalem,]*

ṣāḥib-i taʿayyün ü miknet: *Maaş ve güç sahipleri.*

ocaḳ ricālinden **ṣāḥib-i taʿayyün ü miknet** ṭaraflarından tedārük ü iḥżār olunan *(359:28). [ṣāḥib-i taʿayyün ü miknet,]*

ṣāḥibiniñ ḥāl ü şānına: *(Atların) Sahibinin durumu ve büyüklüğü.*

sūr emīni ṭarafından **ṣāḥibiniñ ḥāl ü şānına** nisbet mütefāvitü'l-ḳıymet kimine *(360:1). [ṣāḥibiniñ ḥāl ü şānına, -n, -a]*

ṣāhib-kırān-ı ʿālem-gīr: *(III. Ahmet için) Dünyayı ele geçiren büyük talih.*

ṣāḥib-ḳırān-ı ʿālem-gīr muḥyī-i sünnet-i Aḥmediyye medār-ı ḳıyām-ı şerīʿat-ı Muṣṭafaviyye *(136:7). [ṣāḥib-ḳırān-ı ʿālem-gīr,]*

ṣāhib-miʾe: *Yüzlercesine sahip.*

Ṣāḥib-miʾe yektā güher-i ḳulzüm-i şāndır *(330:24). [ṣāḥib-miʾe,]*

ṣaḥīfe-i ʿarż-ı ḥālime: *Durumu açıklayan sayfalar.*

ṣaḥīfe-i ʿarż-ı ḥālime raḳam-keş-i ḫaṭṭ-ı āzādī olursa ısḳara tekellüfi olmadın ve *(242:30). [ṣaḥīfe-i ʿarż-ı ḥālime, -im, -e]*

ṣaḥīfe-i ḳābile-i yevm-i ātīye ḳaldı: *(Düğünün ikinci gününün bitmesi) Ertesi günün diğer sayfalarına aktarılmak.*

ve yine rābıṭa-bend-i niẓām olmaları **ṣaḥīfe-i ḳābile-i yevm-i ātīye ḳaldı** *(194:29). [ṣaḥīfe-i ḳābile-i yevm-i ātīye ḳaldı, -dı]*

ṣaḥife-i zemīn: *Yer sayfası.*

ve bārān mütemādī olup **ṣaḥife-i zemīn** bārān-zede olmaġla *(326, 10). [ṣaḥife-i zemīn,]*

ṣaḥīfe-i āteşīn-edā: *Üslubu ateşli sayfalar.*

Bu **Ṣaḥīfe-i Āteşīn-edā** Sūr-ı Hümāyūnuñ Altıncı İşneyn Gicesi Olan *(227:6). [ṣaḥīfe-i āteşīn-edā,]*

Ṣāḥīḥ-i Buḥārī: *Asıl adıyla "El- Câmiü's-sahîh", Buhârî'nin hadis derlemesi.*

teberrüken bir Muṣḥaf-ı şerīf ve bir Tefsīr-i Beyżāvī ve bir **Ṣāḥīḥ-i Buḥārī** ve *(171:19). [Ṣāḥīḥ-i Buḥārī,]*

Saḥih-i Müslim-i ʿādīmü'l-misl ü yektā: *Çok değerli eşi ve benzeri bulunmaz Sahih-i Müslim (İmam Müslim'in tedvin ettiği hadis kitabı).*

ve bir **Saḥiḥ-i Müslim-i ʿādīmü'l-miṣl ü yektā** ve Ṣāliḥ-zāde *(192:23). [Saḥiḥ-i Müslim-i ʿādīmü'l-miṣl ü yektā,]*

Ṣaḥīḥü'l-Buhārī: *Buharalı Fars muhaddisi Buhari'nin hadis kitabı.*

Ṣaḥīḥü'l-Buḥārī ve iki ṭāḳa şāl-ı buḫūr ve iki ṭop zer-bāf ve ikişer ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī *(192:9). [Ṣaḥīḥü'l-Buḥārī,]*

sāḥil: *Deniz, nehir, göl kenarı.*
1. Fenār Bāġçesi **sāḥiline** nümūdār olup her biri ṭoḳuz ʿaded ḳadeḥi ḥāvī ve her *(202:32). [sāḥiline, -i, -n, -e]*
2. Āyīneli Ḳavaḳ iskelesi **sāḥilinde** çenār aġacına baʿdehū iskeleye *(257:24). [sāḥilinde, -i, -n, -de]*

sāḥil-dervāze-i otaḳ-ı muʿallā-revāḳda: *Yüksek kemerli çadır kapısının kenarı.*

naẓar-gāh-ı hümāyūna resīde **sāḥil-dervāze-i otaḳ-ı muʿallā-revāḳda** *(186:5). [sāḥil-dervāze-i otaḳ-ı muʿallā-revāḳda, -da]*

sāḥil-hāne-i sulṭān-ı müşārün-ileyhāya: *Ayşe Sultan'ın yalı kasrı.*

sāḥil-ḫāne-i sulṭān-ı müşārün-ileyhāya ʿazīmete āmāde olduḳlarında teberrüken ʿulemādan *(179:2). [sāḥil-ḫāne-i sulṭān-ı müşārün-ileyhāya, -y, -a]*

sāḥil-i deryā-yı niʿmet olan: *Nimet deryasının çadırı, şölen çadırı.*

niʿam-ı günā-güna iştihā-yı germ ile ṣoḥbete ḳaynaşdılar ve ḥamlacılar **sāḥil-i deryā-yı niʿmet olan** *(305:34). [sāḥil-i deryā-yı niʿmet olan, -an]*

sāḥil-i deryā-yı salṭanata: *Sultanlık denizinin sahili.*

uçurması taḥrīk-i meḳāẕīf-i āl-gün ile murġ-ābe-i baḥrī gibi **sāḥil-i deryā-yı salṭanata** *(295:24). [sāḥil-i deryā-yı salṭanata, -a]*

sāḥil-i deryā-yı şevket olan: *(III. Ahmet) Şevket denizinin sahili.*
1. maḥall-i istiḳrārından lenger-rübā-yı ārām ve **sāḥil-i deryā-yı şevket olan** *(264:24). [sāḥil-i deryā-yı şevket olan, -an]*
2. **sāḥil-i deryā-yı şevket olan** pīrāmen-i ḳaṣr-ı ʿadālete geldikde ıṣṭavl-ı sulṭānī *(314:12). [sāḥil-i deryā-yı şevket olan, -an]*

şāhil-i mestāne çekerek: *Kendinden geçmişçesine kişnemek.*

şāhil-i mestāne çekerek ḫāṣṣ āḫūr ḫalīfesi ʿinān-keş-i taʿẓīm olup yederek getürdüklerinde *(216:18). [ṣāhil-i mestāne çekerek, -erek]*

sāḥil-i tersāne-i ʿāmire: *Günümüzde Haliç'te yer alan, 16. asırdan imparatorluğun sonuna kadar ana üs ve donanma tersanesi olarak kullanılan yerin kıyısı.*

Sāʿat-i ḫāmise-i leyliyye ḥulūline degin ḫudāvendigār-ı derya-nişār **sāḥil-i tersāne-i ʿāmire** *(322:23). [sāḥil-i tersāne-i ʿāmire,]*

saḥīl-keşān: *(Arap at) Kişneyen.*

idi **saḥīl-keşān** cilve-feşān naẓar-gāh-ı ḫüsrev-i ẕī-şān olup andan mā-ʿadā *(213:24). [saḥīl-keşān,]*

sāḥil-nişīn-i mefhūm-ı selāmet-der-kenār olanlara: *"Esenlik kenardadır" sözünden çıkarılan mana gereğince kenarda oturmak.*

Ḫuşūṣen ol deryā-yı āteşden **sāḥil-nişīn-i mefhūm-ı selāmet-der-kenār olanlara** *(173:25). [sāḥil-nişīn-i mefhūm-ı selāmet-der-kenār olanlara, -an, -lar, -a]*

sāḥil-serā: *Yalı, deniz kıyısında bulunan köşk veya ev.*

sāḥil-serālarında pīrāye-i dārü'z-zifāf-ı behiştī-evṣāfları olmaḳ ḳarār-dāde ve *(178:38). [sāḥil-serālarında, -lar, -ı, -n, -da]*

sāḥil-serāy-ı ʿāmirelerine: *Tersane sahil sarayı. Aynalıkavak Kasrı. Günümüzde İstanbul'un Beyoğlu ilçesinde Hasköy semti içinde yer almaktadır.*

āfitāb-ı salṭanat burc-ı ḥūtdan taḥvīl ve **sāḥil-serāy-ı ʿāmirelerine** *(353:6). [sāḥil-serāy-ı ʿāmirelerine, -ler, -i, -n, -e]*

sāḥil-serāy-ı ḳarār-gāh-ı pādişāh-ı düstūr olup: *Padişah ve sadrazamın bulunduğu sahile ulaşmak.*

ve sebāḥat iderek āheste āheste **sāḥil-serāy-ı ḳarār-gāh-ı pādişāh-ı düstūr olup** *(351:29). [sāḥil-serāy-ı ḳarār-gāh-ı pādişāh-ı düstūr olup, -up]*

sāḥil-serāy-ı saʿādetlerine: *Tersane Sahil sarayı, Aynalıkavak Kasrı. Günümüzde İstanbul'un Beyoğlu ilçesinde Hasköy semti içinde yer almaktadır.*
1. **sāḥil-serāy-ı saʿādetlerine** ʿazīmet buyurdılar *(305:22). [sāḥil-serāy-ı saʿādetlerine, -ler, -i, -n, -e]*
2. Beşikṭāşda **sāḥil-serāy-ı saʿādetlerine** gitmiş bulunmaları ile ancaḳ aġa-i müşārün-ileyh *(340:6). [sāḥil-serāy-ı saʿādetlerine, -ler, -i, -n, -e]*

sāḥil-serāy-ı tersāne: *Aynalıkavak Kasrı. Günümüzde İstanbul'un Beyoğlu ilçesinde Hasköy semti içinde yer almaktadır.*
1. **Sāḥil-serāy-ı Tersāne** Pīş-gāhında Ṭūfān-ḫīz-i Tennūr-ı Āteş Olan *(202:2). [sāḥil-serāy-ı tersāne,]*
2. pādişāh-ı ḳulzüm-nevāl ve şehriyār-ı İskender-ḫışāl ḥażretleri **sāḥil-serāy-ı tersāne** dervāzesinde *(202:6). [sāḥil-serāy-ı tersāne,]*
3. reh-güẕārına māʾī ṣu dībāsı döşetdi Ol şeb-hengām-ı neşāṭ-encāmda **sāḥil-serāy-ı tersāne** *(288:36). [sāḥil-serāy-ı tersāne,]*

sāḥil-serāy-ı tersāne-i ʿāmire: *Aynalıkavak Kasrı. Günümüzde İstanbul'un Beyoğlu ilçesinde Hasköy semti içinde yer almaktadır.*
1. Neşr bi'l-cümle ḥarem-i hümāyūn ile **sāḥil-serāy-ı tersāne-i ʿamīreye** sāye-endāz-ı iclāl oldılar *(153:7). [sāḥil-serāy-ı tersāne-i ʿamīreye, -y, -e]*
2. leyle-i sābıḳa gibi yine **sāḥil-serāy-ı tersāne-i ʿāmirede** temāşā-gāh-ı maḫṣūṣlarına *(216:30). [sāḥil-serāy-ı tersāne-i ʿāmirede, -de]*
3. sevād-ı çeşm-i ġazālān gibi siyāhī-nümūn oldığı şeb-hengāmda **sāḥil-serāy-ı tersāne-i ʿāmire** *(250:1). [sāḥil-serāy-ı tersāne-i ʿāmire,]*

sāḥil-serāy-ı tersāneye: *Yalı Köşkü (veya Cebeciler Köşkü) İstanbul'da Topkapı Sarayı'nın Galata'ya bakan tarafında bir köşktür.*
1. edā-yı namāz içün şevket ü saʿādetle **sāḥil-serāy-ı tersāneye** teveccüh-sāz oldılar *(194:7). [sāḥil-serāy-ı tersāneye, -y, -e]*
2. pādişāh-ı İslām edā-yı ṣalāt-ı vuṣtāya ḳıyām ve **sāḥil-serāy-ı tersāneye** raḫş-rān-ı ḫırām oldılar *(201:4). [sāḥil-serāy-ı tersāneye, -y, -e]*
3. Baʿdehū şevketlü pādişāh-ı gerdūn-bār-gāh ḥażretleri **sāḥil-serāy-ı tersāneye** *(322:11). [sāḥil-serāy-ı tersāneye, -y, -e]*
4. **sāḥil-serāy-ı tersāneye** ricʿat ve cenāb-ı vekīl-i salṭanat daḫi otaḳ-ı ʿizzet-niṭāḳlarına *(338, 13). [sāḥil-serāy-ı tersāneye, -y, -e]*

sāḥil-şuffe-i temāşāyı: *Deniz kıyısındaki seyir sofrası.*

ḥażretleri daḫi ḳarār-gāh-ı hümāyūn civārında vāḳiʿ **sāḥil-şuffe-i temāşāyı** teşrīf buyurmaġla *(218:14). [sāḥil-şuffe-i temāşāyı, -y, -ı]*

sāḥir-i zūr-bāzlar: *Sihirbazca işler yapan, zorbaz.*

nām iki müşaʿbid-bāz **sāḥir-i zūr-bāzlar** ki temāşāları efvāh-ı neffāṣātü'l-ʿuḳadı *(158:1). [sāḥir-i zūr-bāzlar, -lar]*

ṣaḥn: *Sahan, avlu.*

Ṣaḥn üzre ḥabāba döndi ser-pūş *(158:24). [ṣaḥn,]*

ṣaḥn: *Sahan, metalden yapılmış, derinliği az, tabak benzeri kap.*

Deryā idi süfre **ṣaḥn** ḳayıḳ *(158:25). [ṣaḥn,]*

ṣaḥn-ı ṣaḥrā: *Ovanın yüzü, yüzeyi.*
1. **ṣaḥn-ı ṣaḥrā** naḫl-i erġavānī-reng-i sütūnı ile gülşen-güne oldı *(184:11). [ṣaḥn-ı ṣaḥrā,]*
2. **Ṣaḥn-ı ṣaḥrāda** ṣuyın buldurdı *(185:22). [ṣaḥn-ı ṣaḥrāda, -da]*

ṣaḥrā: *Ova; geniş, düzlük yer.*
1. Ṣod ferş-i dībā ez-sebze **ṣaḥrā** *(143:18). [ṣaḥrā,]*
2. idi İʿmāl-i meḳāẕīf ü bād-bān ile ḳarada yüriyüp **ṣaḥrāyı** *(183:23). [ṣaḥrāyı, -y, -ı]*
3. Bu eger **ṣaḥrā** ise ol keştī olmaḳ n'iḥtimāl mıdır *(185:3). [ṣaḥrā,]*
4. **ṣaḥrāyı** deryāya döndürmek irādesine maṣrūf olmağın tekmīl-i esbāb-ı sürūr *(260:4). [ṣaḥrāyı, -y, -ı]*
5. İtdi **ṣaḥrāyı** baḥr-ı bī-pāyān *(324:5). [ṣaḥrāyı, -y, -ı]*
6. **ṣaḥrālar** deryā ve her zebān-ı mevci müfessir-i āyet-i ṭaġa'l- mā ve *(325:15). [ṣaḥrālar, -lar]*

ṣaḥrā oldı: *Geniş, düzlük haline gelmek.*

Ādem deryāsı **oldı ṣaḥrā** *(128:9). [ṣaḥrā oldı, -dı]*

ṣaḥrā-nişīnān: *Kimsesiz, garip kişiler.*

ḫāllü ḫālince ikrām ve fuḍāle-i ḫˇānlarından **ṣaḥrā-nişīnān** daḫi ḥişşe-mend-i ṭaʿām ḳılındı *(320:20). [ṣaḥrā-nişīnān,]*

ṣaḥrā-yı rezimde: *Kavga meydanı.*

Ṣaḥrā-yı rezimde sipeh-ārā-yı zamāne *(250:18). [ṣaḥrā-yı rezimde, -de]*

ṣaḥrā-yı sūrda: *Düğün alanı.*

sūzān olduḳda gūyā **ṣaḥrā-yı sūrda** bir ḫayme-i nūr ḳurılup ve *(196:28). [ṣaḥrā-yı sūrda, -da]*

ṣahrā-yı sūr-gāhı: *Düğün yeri.*

ḫurūş-ı lücce-i ḥaḍrā **ṣahrā-yı sūr-gāhı** deryā-yı bün-nā-yāb ve her çetr-i temāşāyı *(310:29). [ṣahrā-yı sūr-gāhı, -ı]*

ṣahrā-yı sūrı: *Düğün alanı.*

olan **ṣaḥrā-yı sūrı** şinā-gāh-ı nigāh-ı temāşā eyleyen kenāre-nişīnān-ı reh-güẕārıñ *(184:19). [ṣaḥrā-yı sūrı, -ı]*

sāḫte: *Yapmacık, düzmece.*
1. Bunlardan ṣoñra yedi başlu ejder heyʾetinde fişengden **sāḫte** bir peykere *(197:18). [sāḫte,]*
2. mıḳrāż-ı ḫaṭevāt ile ḳaṭʿ-ı rişte-i ṭarīḳ ve ʿaraba üstinde **sāḫte** dest-gāh-ı perdāḫtelerinde *(301:17). [sāḫte,]*

sāḫte: *(Dolap ve dükkan için) Yapmacık, düzmece.*

üstinde **sāḫte** dolāb u dükkānların numūne-i burc-ı ṣevr eylediler ve ḳumāş-ı Tebrīze *(283:26). [sāḫte,]*

sāḫte-vaḳār: *Yapmacık tavır, yalandan ağırbaşlılık gösteren.*

Baʿdehū Bit Bāzārı Oturaḳçıları libās-ı müsteʿār ile **sāḫte-vaḳār** ve kehle-i nerdübānı *(316:1). [sāḫte-vaḳār,]*

ṣāʿid-i minber-i ihtizāz: *Övünç minberine çıkmak.*

ḳıyām u gulüvv eylediler İçlerinden selāṭīn imāmet ü ḫiṭābetiyle **ṣāʿid-i minber-i ihtizāz** *(227:2). [ṣāʿid-i minber-i ihtizāz,]*

ṣāʿid-i minber-i ḳaṣr-ı ʿadālet olduklarında: *(Taht) Adalet kasrına çıkıp oturmak.*

baʿde'ṣ-ṣalāt yine maḳāmlarına ʿavdet buyurup ḫalīfe-İlāhī **ṣāʿid-i minber-i ḳaṣr-ı ʿadālet olduḳlarında** *(198:27). [ṣāʿid-i minber-i ḳaṣr-ı ʿadālet olduḳlarında, -duḳ, -lar, -ı, -n, -da]*

sāʿid-i müsāʿidlerini: *Bilek.*

Ve iki ādemiñ **sāʿid-i müsāʿidlerini** biri birine naḫl-ı peyvend gibi rabṭ u bend eyledikden *(176:11). [sāʿid-i müsāʿidlerini, -ler, -i, -n, -i]*

şāʿid-i saht-gīriniñ birini: *Güçlü bileğin biri.*

yetişdigi maḥallden bend ve sütūnı bu vech ile der-kemend idüp **sāʿid-i saḫt-gīriniñ birini** *(243:6). [sāʿid-i saḫt-gīriniñ birini,]*

şāʾiḳ ü ḳāʾid olup: *(Öküz için) Götürmek, ilerletmek, gütmek.*

iki ʿaded fāḳıʿü'l-levn ve ḍaḥmü'l-cesed baḳara-i muṭallā-şāḫ-ı zerd-fāma **sāʾiḳ ü ḳāʾid olup** *(234:13). [sāʾiḳ ü ḳāʾid olup, -up]*

şāʿiḳa-bār: *Yıldırım çakması.*

gāh çekdirme bevārıḳ-ı ra'd-āvāz ile **şāʿiḳa-bār** ve gāh eṭrāfında *(186:9). [şāʿiḳa-bār,]*

şāʿiḳa-bār u āteş-feşān olup: *Yıldırım yağdırmak ve ateş saçmak.*

yegān yegān **şāʿiḳa-bār u āteş-feşān olup** ve gümrük emīni Meḥemmed Aġa *(230:13). [şāʿiḳa-bār u āteş-feşān olup, -up]*

şāʿiḳa-bār-ı dehşet olaraḳ: *Dehşet yıldırımları yağdırmak.*

birle **şāʿiḳa-bār-ı dehşet olaraḳ** ṣadā-yı ḫaşyet-fermā-yı kerre-nāy-ı firengī-edā *(244:22). [şāʿiḳa-bār-ı dehşet olaraḳ, -araḳ]*

şāʿiḳa-i berḳ-efrūz-ı şevḳ-endūz ḳopdı: *Coşku verici şimşekli bir yıldırımın düşmesi.*

ṭarrāḳa-i velvele-engīz-i ġam-sūz ve bir **şāʿiḳa-i berḳ-efrūz-ı şevḳ-endūz ḳopdı** ki *(219:18). [şāʿiḳa-i berḳ-efrūz-ı şevḳ-endūz ḳopdı, -dı]*

şāʿika-i każā: *Kaza yıldırımı.*

ṭarrāḳa-ḫīz ve defʿaten **şāʿika-i ḳażā** bāriḳa-engīz olduḳda numūne-i dūzaḫ olan *(357:3). [şāʿika-i ḳażā,]*

şāʾillik ider: *Dilenmek.*

Her dem yine **şāʾillik ider** yalı öñinde *(331:11). [şāʾillik ider, -er]*

şāʾir: *Başka, öteki, diğer.*
1. **şāʾir** ḫıdemāt-ı dīn ü devlete meʾmūr ve muʿallimān-ı kār-gāh-ı umūr olan *(146:16). [şāʾir,]*
2. içün tamġa-zede-i ifrāz u iḫtişāş ḳılınup **şāʾir** levāzım daḫi bi't-tamām *(147:25). [şāʾir,]*
3. ve **şāʾir** mühimmātına mübāşeret ve her gün saʿy olunaraḳ cümlesi lüzūmından *(148:6). [şāʾir,]*
4. yeñiçeri saḳḳālarını ve **şāʾir** mübāşirān-ı ḫıdmet-i sūrı baḫşiş-i mevfūr *(149:11). [şāʾir,]*
5. Bu Maḳāle Otaġ-ı Hümāyūn Ve **Şāʾir** Ḫıyām-ı Āsumān-gūn Yerlü Yerince *(149:16). [şāʾir,]*
6. otaġ u sāye-bānları ve **şāʾir** ḫıyām-ı dāʾire-i āsumān-āsitānları *(150:22). [şāʾir,]*
7. ve **şāʾir** aġayān-ı enderūn-ı hümāyūn cenāb-ı ẓıll-ı İlāhī ḥażretlerini sāye-vār *(154:27). [şāʾir,]*
8. ḳāḍī-ʿaskerler maʿzūlleri ve **şāʾir** mevālī vü müderrisīn bi-merātibihim resm ü rāhī *(156:21). [şāʾir,]*
9. nāʾil-i dest-būs-ı ḫāḳān-ı cihān-bān oldı Lākin **şāʾir** vüzerā gibi alġış olunmayup *(156:24). [şāʾir,]*
10. ol hümā-yı evc-i şān bu gün **şāʾir** eyyāmdan muḳaddemce ārzū-yı āşiyān buyurmuşlar idi *(159:27). [şāʾir,]*
11. ve **şāʾir** ecnās-ı aḳmişe-i nā-maʿdūd ve maṭʿūmāt ḳısmından daḫi *(165:1). [şāʾir,]*
12. ve **şāʾir** ʿulemā-yı aʾlām ve ṣudūr-ı ʿiẓām ve mevālī-i fiḫām żiyāfet-kede-i veliyü'n-niʿam-ı enāma *(176:34). [şāʾir,]*

13. mevṣūl ḳılındıḳda **sā'ir** ʿulemā efendiler ḥażerātı daḫi *(177:9). [sā'ir,]*
14. ṣuver-i rehvār-nümūn üzere atlu heyʾetinde ʿasker ve **sā'ir** zīb ü zīver ile pīrāste Beyt *(187:28). [sā'ir,]*
15. Ve ṭop u tüfeng ve ḫumbara vü fişeng ve **sā'ir** edevāt-ı nāriyye-i āteş-bār ile gūyā *(188:3). [sā'ir,]*
16. Yevm-i şābıḳda ḥażret-i ṣadrü'ṣ-ṣudūr-ı mülk-ārā ve vüzerā-yı ʿiẕām ve **sā'ir** *(188:22). [sā'ir,]*
17. ve **sā'ir** mevālīniñ her biri hediyye virmek muʿtād-ı ḳadīm iken maʿẕūllerden *(190:2). [sā'ir,]*
18. ancaḳ ṣadreyn maʿẕūlleri hedāyāsı şeref-i ḳabūle ḳarīn ḳılınup **sā'ir** mevālī maʿẕūlleriniñ *(190:3). [sā'ir,]*
19. **sā'ir** ecnās-ı aḳmişe-i girān-bahādan daḫi beş ʿaded *(190:18). [sā'ir,]*
20. Fişek Şenligi Ve **Sā'ir** Sāz u Söz Beyānındadır *(195:2). [sā'ir,]*
21. ve **sā'ir** baʿżı maṣlaḥat içün İstanbulda ʿazīmet ve ḍaḥve-i kübrāda yine ʿavdet buyurduḳlarında *(198:8). [sā'ir,]*
22. ile kümeyt-i ṭarīfī-nijād-ı ʿazīmetleri muṣallī vezīr-i aʿẓamı tālī ve **sā'ir** *(198:25). [sā'ir,]*
23. kesb-i şeṭāret idüp gülüşdiler Ve **sā'ir** ayucılar daḫi ʿuryān olup ve ayularıñ *(207:24). [sā'ir,]*
24. günine dek vuṣūline ʿinān-gīr-i teʾḫīr olmaġın rūz-ı nuḫustīn-i sūrda **sā'ir** *(211:13). [sā'ir,]*
25. **sā'ir** ḫademe-i dīvān ḫıdmet-i iṭʿāmda pūyān olup üç direklide dört süfre-i elvān-niʿām *(215:10). [sā'ir,]*
26. Ketḫudā-yı ṣadr-ı aʿẓam yaʿnī aġa-i ekrem ve ḳapucılar ketḫudāsı ve **sā'ir** *(216:11). [sā'ir,]*
27. daḫi biñ ġuruş iḥsān u iʿṭā ve aña ve **sā'ir** ḫuddām-ı ṣıṭabl-ı hümāyūndan *(216:25). [sā'ir,]*
28. şeh-beyt-i şevket-i şāhen-şeh-i ʿizzet-celīse meşābe-i maṣāriʿ-i taḫmīs ve **sā'ir** *(218:19). [sā'ir,]*
29. raḳḳāṣān ve ṭās-bāzān ve **sā'ir** müşaʿbidān u luʿbet-bāzān ber-minvāl-i sābıḳ *(222:8). [sā'ir,]*
30. Efendi ve **sā'ir** müteʿayinān-ı erkān ve baʿżı ḫademe-i dīvān *(231:9). [sā'ir,]*
31. kahvecibaşı El-ḥācc İsmāʿil Aġa ve **sā'ir** müteʿayyinān-ı teber-dārān-ı sarāy-ı ʿatīḳ *(232:12). [sā'ir,]*
32. güẕerān ve rūzān u şebān bir ḳol çengī ve **sā'ir** luʿbet-bāzān ḫaymelerinde şenlik itmekle *(233:9). [sā'ir,]*
33 ve şevāhid-i ẕevḳ u ṣafāyı mūm ile sūra daʿvet eyleyerek güẕār ve **sā'ir** *(239:22). [sā'ir,]*
34. içün ḫayme-i ḫitāna revān olup **sā'ir** ṣıbyān-ı müslimīn ile *(244:8). [sā'ir,]*
35. içün taḫṣīṣ olunmuş idi ve çavuşān ve **sā'ir** ḫademe-i dīvān ve *(251:29). [sā'ir,]*
36. daḫi ḥuẓūr-ı āṣafīde olmadıḳları zamān anlar ile hem-nişīn olup **sā'ir** *(252:4). [sā'ir,]*
37. Vaḳt vaḳt içinden çarḫ-ı felekler ve **sā'ir** nice muṣannaʿ fişekler ve şuʿle-i neft-i mürebbādan *(253:17). [sā'ir,]*
38. ve mendīl-i ʿAcemāne ile ḳolbaşıları **sā'ir** çengīlerden ser-efrāz-ı imtiyāz oldı *(255:4). [sā'ir,]*
39. ve tehyiʾe-i levāzım-ı sūr içün fermān-fermā olmaları ile **sā'ir** vüzerā *(256:25). [sā'ir,]*
40. Yevm-i mezbūrda dergāh-ı ʿālī yeñiçeri aġası ve **sā'ir** ocaḳ aġaları ḫażerātı *(262:9). [sā'ir,]*
41. ve dūde-i mezbūreniñ oṭa başıları ve vekīl-ḫarç ve aşçı ve **sā'ir** neferātı velīme-i sulṭānīye *(262:10). [sā'ir,]*
42. kisve-i maḫṣūṣ ve ālāy-ı merṣūṣ ile żiyāfet otaġına nüzūl ve **sā'ir** *(262:19). [sā'ir,]*
43. Bālāda meẕkūr oldıġı üzere ʿizzetlü yeñiçeri aġası Meḥemmed Aġa ve **sā'ir** *(266:28). [sā'ir,]*
44. kirām-ı naḳiyye tenāvül-i ṭaʿām ile ikrām olunup ve **sā'ir** *(267:4). [sā'ir,]*
45. ḫażretleri daḫi mücevveze ve üst ḳaftānı ve **sā'ir** ocaḳ ḫalkı *(267:15). [sā'ir,]*
46. ḫażretleri daḫi ol sidre-i salṭanat ve ḫurşīd-i maʿdelet sāyesinde mekīn ve **sā'ir** *(269:5). [sā'ir,]*
47. ḫorṭūm-ı fülde māh-tāb ve çiçekli ve **sā'ir** günā-gün fişekli ālāt-ı nāriyye taʿbiye ḳılınup *(270:32). [sā'ir,]*
48. ne ḳalem kārı olup zīver yüzinden cümleye fāʾiḳ ve şenlik cihetinden **sā'ir** *(283:4). [sā'ir,]*
49. ile ve çāşnī-gīrbaşı ve **sā'ir** çāşnī-gīrān-ı maṭbaḫ-ı şehriyārī *(286:10). [sā'ir,]*
50. küçük rūz-nāmeci efendi küttāb u ḫulefāsı ve müteferriḳabaşı ve **sā'ir** *(286:12). [sā'ir,]*
51. vüzerā-yı ʿiẕām-ı sütūde-siyer ḥażerātı destār-ı rūz-merreleri ve **sā'ir** mevcūd olan *(286:21). [sā'ir,]*
52. vüzerānıñ ve **sā'ir** aʿyānıñ ḫıdmet-kārlarına basṭ olundı *(286:34). [sā'ir,]*
53. bedīdār olup hevāyī-i bī-şümār ve **sā'ir** fişeng-i āteş-bārları ile niçe *(289:12). [sā'ir,]*
54. āteş-bāzān ve levendāna ve **sā'ir** erbāb-ı ḥācāta ve raḳḳāṣān u mehterāna ve *(289:19). [sā'ir,]*
55. geh bu rūz-ı meserret-bürūzda melāhī vü melāʿib **sā'ir** eyyāma ġālib olmaḳ *(290:25). [sā'ir,]*
56. Anlara tebaʿiyyet ile ẕeyl-i ālāylarında yürüyen Boġaşıcı ve Astarcısı ve **sā'ir** *(300:1). [sā'ir,]*
57. Ḫayyāṭlar bu üslūb üzere ālāylarına ḫıtām ve **sā'ir** eṣnāfa endām gösterüp *(302:11). [sā'ir,]*
59. īṣāl ve ketḫudāları ve pīrān-ı ṣanʿat-güsterleri ve **sā'ir** nümāyende-i esbāb-ı şeṭāret olanları *(302:17). [sā'ir,]*
60. **sā'ir** melāʿib-i muḍḥikānelerin iẓhār ve mecmūʿı iki vuḳıyye miḳdārı sīmden *(302:26). [sā'ir,]*
61. ki evṣāfı sūr-nāme-i hümāyūnı ḫāṣiyelendürüp **sā'ir** iẓhār-ı sürūrda *(304:28). [sā'ir,]*
62. ve küçük mīr-aḫūr ve arpa emīni ve **sā'ir** żābiṭān-ı ıṣṭabl-ı ʿāmire ve *(305:25). [sā'ir,]*
63. şāhīncibaşı ve **sā'ir** zümre-i şikārī püftere-i dest-i daʿvet ile maʿẕūm-ı velīme-i cihān-dārī olmalarıyla *(305:27). [sā'ir,]*
64. ve **sā'ir** bostānī ustaları ḳalafāt taʿbīr olunur ḳalensöve ile başlarına uyup ve *(305:29). [sā'ir,]*
65. basṭ-ı cenāḫ-ı irtiyāḫ itdiler Ve **sā'ir** ıṣṭabl-ı ʿāmire ḫuddāmı kezālik mücevveze *(306:5). [sā'ir,]*
66. sāye-nişīn-i ḥımā-yı ḥimāyetleri olan ḫāṣekī aġalar ve **sā'ir** ser-ā-serlilere ve *(306:28). [sā'ir,]*
67. baḳiyye-i süfre-i s̱āniye çavuşbaşı aġaya ve **sā'ir** süfreleriñ baḳiyyeleri olan *(306:29). [sā'ir,]*
68. ile ciger-şikāf-ı naẕar-bāzān olaraḳ ve **sā'ir** ḥirfetleri erbābı cümleden *(315:12). [sā'ir,]*
69. Bu eṣnāda resen-bāzlar üslūb-ı sābıḳ üzere nice nice bāzī ve **sā'ir** şuʿbede-bāzān-ı suḫre-sāz *(316:26). [sā'ir,]*
70. Aġa-i mūmā-ileyhiñ ḳudūmı cān-bāz ve **sā'ir** luʿbet-bāzlarıñ ṭayy-ı bisāṭ itdikleri *(317:1). [sā'ir,]*
71. gibi ʿarż-ı cilveye āġāz ve **sā'ir** günlerden mümtāz hünerler gösterüp *(317:4). [sā'ir,]*
72. çeşm-beste-i raġbet itmekle **sā'ir** melāʿib ü ġarāʾibden ferāġat olunup herkes *(318:29). [sā'ir,]*
73. ve **sā'ir** ḫˇācegān-ı dīvān ve müteʿayyinān-ı küttāb u ḫulefā vü kīse-dārān *(319:4). [sā'ir,]*
74. baş çergede ve **sā'ir** ḫulefā ve kīse-dārān çerge-i s̱āniyede hemgām-ı ṭaʿāma *(319:10). [sā'ir,]*
75. Ve çerge-i s̱āniyede **sā'ir** ḫulefā ve kīse-dārān içün beş süfrelik ṭaʿām döşenüp *(320:16). [sā'ir,]*

76. **sāʾir** süfreniñ bakıyyeleri çavuşān ve ḫıdmet-kārāna virilüp cümlesi *(320:19). [sāʾir,]*
77. ve **sāʾir** ḫulefā ve kīse-dārān-ı aḳlām maḳām-ı vedāʿa ḳıyām ve cümlesi resm-i meʾlūf-ı ḳadīm *(320:23). [sāʾir,]*
78. ve Londrine çuḳa ve **sāʾir** buña beñzer nice aḳmişe-i bī-ḳıyāsı *(322:1). [sāʾir,]*
79. **sāʾir** nevbet nevbet dāmen-be-miyān-ı ḫıdmet olan orṭalardan yigirmi iki ʿaded *(327.12). [sāʾir,]*
80. **sāʾir** neferātınıñ her birine ikişer ẕolaṭa iḥsān buyurılup neferātından baʿżısı *(327:16). [sāʾir,]*
81. ve **sāʾir** neferātlarınıñ her birine ikişer ẕolaṭa ve ʿasesbaşı ve şubaşı ṭāʾifelerine *(327:22). [sāʾir,]*
82. **Sāʾir** küremā-yı ʿArab u Rūm u ʿAcemde *(332:7). [sāʾir,]*
83. seyr-āheng ve ṣıbyān-ı şeb-külāh-pūşān ve **sāʾir** meḍāḥīk-i ḫande-fürūşānı *(334:19). [sāʾir,]*
84. ve ocaḳları ketḫudāsı ve **sāʾir** żābitān u neferātı ve *(337:9). [sāʾir,]*
85. żābiṭān ve çavuşān ve mülāzimān ve murāṭıbān ve **sāʾir** neferāt ve ʿamme-i müʾtelifān u muḫāliṭān *(337:14). [sāʾir,]*
86. **sāʾir** küttāb ve aʿyānları çerge-i ṣāliṣede iclās ve ʿalā-merātibihim ikrām-ı bī-ḳıyās olundılar *(337:23). [sāʾir,]*
87. perīşānī ve ferve-i erkānīleri ve çorbacıları manṭārī ve **sāʾir** āyīn-i dīvānīleri *(339:5). [sāʾir,]*
88. mücevveze ve **sāʾir** żābiṭān ve küttāb u müteʿayyinān daḫi libās-ı maḫṣūṣları ile *(339:7). [sāʾir,]*
89. Ġalaṭa ve Eyyūb ve Ḳāsım Paşada ve **sāʾir** ḥavālī vü eṭrāf u aḥşāda mevcūd *(342:7). [sāʾir,]*
90. derūn-ı ḫaymede ḳol ḳol çengīler ve cān-bāzlar ve **sāʾir** luʿbet-bāzlar *(343:7). [sāʾir,]*
91. getürdiler ve yelken kürek nişīb ü firāza **sāʾir** ve ṭop u tüfeng ile şenlik itdigini *(343:11). [sāʾir,]*
92. ḳadar ṭabla pilāv u zerde ve **sāʾir** niʿmet-i güsterde iḥżār u taʿbiye ve her biri *(350:1). [sāʾir,]*
93. ṣoñra cerrāḥ başı ve **sāʾir** müteʿayyinān-ı cerrāḥān mürāʾāt-ı ādāb-ı zemīn-būsī *(350:26). [sāʾir,]*
94. ḥażret-i ṣadr-ı aʿẓam u bedr-i efḫām **sāʾir** vüzerā-yı ʿiẓām ve paşayān-ı bülend-iḥtişām *(351:2). [sāʾir,]*
95. bulunan begleri bālāda tafṣīl olındıġı üzere **sāʾir** ilçiler silkine idḫāl ile nāʾil-i āmāl *(355:7). [sāʾir,]*
96. Telḫīṣī aġaya ve bir tercümānına **sāʾir** emṣāline oldıġı gibi ilbās-ı ḫilʿat *(355:15). [sāʾir,]*
97. gāh çarḫ-ı felekler dāʾir gāh şihāblar **sāʾir** gāh hevāyīler tīr ü terkeş gāh *(356:10). [sāʾir,]*
98. birer altun inʿām ve ṭulumcıyān ve **sāʾir** uḍḥuke-fürūşān ve belki ekşer-i temāşāyiyāna *(358:15). [sāʾir,]*
99. ḥażretleri ve **sāʾir** ricāl-i devlet ve ümenā vü ḫ̃ācegān-ı dīvān-ı sāmī-rütbet ve *(359:27). [sāʾir,]*
100. hevāya gidecek hevāyī fişekler **sāʾir** dürlü dürlü şenlikler eyyām-ı sāʾirede olanlarıñ żıʿfı olup lākin tafṣīli *(360:11). [sāʾir,]*
101. **sāʾir** aʿyān u erkān ve eṣnāf-ı ḫirfetān ve gürūh-ı şuʿbede-bāzān ve ṭopçıyān ve *(364:4). [sāʾir,]*
102. dāḫilinde cebe-ḫāne pīş-gāhında sūr emīni ve cerrāḥbaşı ve **sāʾir** cerrāḥīn *(364:13). [sāʾir,]*
103. selīmī ve nīmtene kürk ve ḳaṭīfe şalvār ve çerkesī filār ve raḫt-ı dīvān ve **sāʾir** *(364:36). [sāʾir,]*
104. müsellaḥ u müretteb tüfengçiler ve **sāʾir** levāzım-ı şān-ı vezāret olan ṭaḳımları ile sāyebān-ı maḫṣūṣalarına *(365:11). [sāʾir,]*
105. varınca **sāʾir** ebniye-i māniʿatü'l-mürūruñ hedmi içün kelām-ı dürer-niẓām-ı mışrāʿ *(365:33). [sāʾir,]*
106. maṣnūʿ lāle vü nesrīn ve gül ü zerrīn ve **sāʾir** erḫām-ı ekmām-ı dıraḫtān-ı bāġ u gül-zārdan *(367:31). [sāʾir,]*
107. ve **sāʾir** eṭrāf u ḥavāṣīsi birle yürüyüp baʿdehū ḫademe-i ışṭabl-ı ʿāmire *(368:31). [sāʾir,]*
108. ferve-i ʿālem-bahā-yı mülūkāne ve **sāʾir** elbise-i girān-bahā-yı ḫıdīvānelerine *(369:24). [sāʾir,]*
109. ve **sāʾir** elbise-i mülūkāneleriniñ taḳdīr-i ḳıymeti taḫliye-i kīse-i deryā vü kān idecek *(370:8). [sāʾir,]*
110. dīvān-ḫāne ṭarafını şeref-i ḳudūmleriyle şeref-yāb buyurduḳlarında **sāʾir** dīvānlarda *(372:15). [sāʾir,]*
111. vüzerā-yı ʿiẓām ve **sāʾir** erbāb-ı dīvān yerlü yerlerinde ḳarār idüp *(372:19). [sāʾir,]*
112. daḫi dergāh-ı ʿālī yeñiçerileri pilāv ve zerde ve **sāʾir** erbāb-ı dīvān muʿtād üzere *(372:33). [sāʾir,]*
113. ve çavuşbaşı aġa ḥażerātı maʿiyyetlerinde bulunup **sāʾir** ocaḳ aġaları ʿarż ḳapusunda *(373:31). [sāʾir,]*

sāʾir: *Yürüyen, geçen.*

Çekdirme midir ḳarada **sāʾir** *(133:2). [sāʾir,]*

sāʾir: *Başka, diğer, gayrı.*
1. ve vüzerā-yı ʿizām u mīr-mīrān ve **sāʾir** aʿyān-ı devlet ve *(139:7). [sāʾir,]*
2. ile nişān-zede-i iştihār olan bir maḥall-i refiʿde yeñiçeri aġası ve **sāʾir** ocaḳ aġaları *(150:34). [sāʾir,]*
3. yerde żiyāfet ü inʿām içün bismil-gerde-i ṭuyūr u aġnām ve **sāʾir** enʿāmıñ irāḳa olunacaḳ *(151:7). [sāʾir,]*
4. Ḥüseyin Efendi maʿan tenāvül-i ṭaʿām itmek içün taḫṣīṣ-i daʿvet ile **sāʾirlerden** *(201:27). [sāʾirlerden, -ler, -den]*
5. ḫilʿat-pūş-ı iftiḫār ve **sāʾirleri** maẓhar-ı inʿām-ı ḫudāvendigār olup anlar *(234:3). [sāʾirleri, -ler, -i]*
6. tanṣīṣ olunmaġın anlara vech-i meşrūḥ üzere iṭʿām ve **sāʾirlerinden** *(344:26). [sāʾirlerinden, -ler, -i, -n, -den]*
7. telḫīṣī aġaya ilbās-ı ḫilʿat ve **sāʾirlerine** inʿām u iḥsān ile baḫş-ı sermāye-i müfāḫaret ḳılındı *(348.9). [sāʾirlerine, -ler, -i, -n, -e]*

sāʾir oldıġı: *Dolanmak.*

taḥtında müstetir ve kimi Zühre-i zehrā burūc-ı āsumānda **sāʾir oldıġı** gibi *(205:17). [sāʾir oldıġı, -dıġ, -ı]*

sāʾir olduḳça: *(Araba için) İlerlemek, tekerin dönmesi.*

ʿaraba **sāʾir olduḳça** raḳḳāṣ-ı ṣāʿat gibi ol ṣūretler yemīn ü yesāra dest-efşān-ı cevlān olup *(157:15). [sāʾir olduḳça, -duḳça]*

sāʾir-i erkān-ı devletiñ: *Devletin ileri gelenleri.*

Lākin defter-dār efendi ve **sāʾir-i erkān-ı devletiñ** müteʿayyinān u ercemendi *(152:25). [sāʾir-i erkān-ı devletiñ, -iñ]*

sāk: *Baldır.*
1. **sāḳı** bir ʿamūd-ı şāmiḫa beñzer idi Ḥibāl-i veşīka ile ḳalʿayı ol fīliñ menākibine *(187:25). [sāḳı, -ı]*
2. ḫaṭve-perdāz ve her bir **sāḳına** bi'ṭ-ṭūli ve'l-ʿarż birer şemşīr-i ser-tīz ilṣāḳ idüp *(232:3). [sāḳına, -ı, -n, -a]*
3. Baldır deyu gel pāyına düş **sāḳına** baḳ ḳal *(280:10). [sāḳına, -ı, -n, -a]*

sakf: *Tavan.*
1. gibi **saḳfı** daḫi olmaġın saḳfınıñ her ṭarafında iki ʿaded kebş-i zerrīn-şāḫ *(204:8). [saḳfı, -ı]*
2. gibi saḳfı daḫi olmaġın **saḳfınıñ** her ṭarafında iki ʿaded kebş-i zerrīn-şāḫ *(204:8). [saḳfınıñ, -ı, -n, -ıñ]*

sākī: *Kadeh sunan, suvarıcı.*

Sāḳīsi melek burcı felek sāġarı ḫurşīd *(329:19). [sāḳīsi, -s, -i]*

sāk-ı sīmīnini: *Gümüş baldır.*

fürūzān eyleyüp bir dilber-i siyeh-çerde **sāḳ-ı sīmīnini** teşmīr-gerde-i icrā-yı dest-gāh-ı ṣanʿat *(241:19). [sāḳ-ı sīmīnini, -i, -n, -i]*

sākiyā: *Ey saki.*
1. neşīdesin mışrāʿ **Sāḳiyā** laʿliñ ile ḳahveyi zemzemle de ṣun mışrāʿıyla *(223:30). [sāḳiyā,]*
2. **Sāḳiyā** bāde getür vaʿdiñi incāz eyle *(245:29). [sāḳiyā,]*

saḳız: *Sakız ağacının ve bazı ağaçların kabuklarından sızan, sarımtırak beyaz renkli, hoş kokulu reçine.*

cevz-i bevvā ve cevz-i hindī ve **saḳız** ve darçın ve zaʿferān ve miskī ṣābūn ve *(314:22). [saḳız,]*

Saḳız muḥāfızı Ḥasan Paşa: *Sakız kalesinin koruyucusu Hasan Paşa.*

Ve keẕālik **Saḳız muḥāfızı Ḥasan Paşa** cānibinden saḳız-kārī bir ḫoş-nakş-ı zer-tār *(353:21). [Saḳız muḥāfızı Ḥasan Paşa,]*

sakız-kārī: *Sakız işi dokuma, yünlü dokuma.*

Ve keẕālik Saḳız muḥāfızı Ḥasan Paşa cānibinden **saḳız-kārī** bir ḫoş-nakş-ı zer-tār *(353:21). [saḳız-kārī,]*

sakkābaşı: *Su dağıtıcıların başı, saka başı.*

ve bir oṭa kīlār-ı ʿāmireye ve bir oṭa **saḳḳābaşılıḳ** ḫıdmetine ve yigirmi sekizinci bölük *(149:4). [saḳḳābaşılıḳ, -lıḳ]*

sākkālık idüp: *Su dağıtmak, su taşımak.*

Sāḳḳālıḳ idüp seḥāb-ı mumṭır *(128:19). [sāḳḳālıḳ idüp, -üp]*

saḳḳāyān: *Evlere, çeşmeden, ırmaktan vb. genellikle hayvan sırtında su taşımayı meslek edinmiş kimse.*
1. Kāgıd-ḫānede şu getürmege meʾmūr olan **saḳḳāyān** üzerinde ve bir oṭa Ḳāsım Paşada *(149:1). [saḳḳāyān,]*
2. **saḳḳāyān** ve çāşnī-gīrān ve teber-dārān ile merāsim-i iʿzāzları ber-vech-i sābıḳ *(201:16). [saḳḳāyān,]*
3. cā-nişīn-i istiʿlā olmuş idi Ḥasbe'l-ʿāde çāşnī-gīrān ve **saḳḳāyān** ve *(215:9). [saḳḳāyān,]*
4. fermān buyurılup kemā-kān çāşnī-gīrān u teber-dārān ve **saḳḳāyān** *(319:22). [saḳḳāyān,]*

saḳḳāyān-ı ḳırābe-ber-dūşa: *Kırbaları omuzunda olan sakalar.*

ṭulumcıyān-ı uʿcūbe-heyākil **saḳḳāyān-ı ḳırābe-ber-dūşa** müşākil olduḳları *(231:16). [saḳḳāyān-ı ḳırābe-ber-dūşa, -a]*

saḳḳāyān-ı sīm: *Topkapı sarayında görevli olan gümüş kaplar içinde su taşıyan sakalar.*

Ṭaʿāmdan muḳaddem **saḳḳāyān-ı sīm** mücevveze ile legen ve ibrīḳ virüp ve *(194:22). [saḳḳāyān-ı sīm,]*

sakkāyān-ı sīm: *Gümüş ibrikli sakalar.*
1. Eşnā-yı ṭaʿāmda teber-dārān-ı gīsū-dār-ı Sarāy-ı ʿAtīḳ ve **saḳḳāyān-ı sīm** *(226:29). [saḳḳāyān-ı sīm,]*
2. ile vaḳt-ı ʿaṣr ḥulūlinde **saḳḳāyān-ı sīm** ve çāşnī-gīrān-ı sarāy-ı ʿatīḳ *(286:15). [saḳḳāyān-ı sīm,]*
3. ʿaḳabinde vaḳt-i ṭaʿām ḥulūl itmegin çāşnī-gīrān ve **saḳḳāyān-ı sīm** *(350:28). [saḳḳāyān-ı sīm,]*
4. ḳapu keṯudāları iṭʿām olunup baʿdehū çāşnī-gīrān ve **saḳḳāyān-ı sīm** *(360:29). [saḳḳāyān-ı sīm,]*

sakkā-yı kader: *Kader sakası.*

iṭfāsı içün **saḳḳā-yı ḳader** ḳırābe-i seḥābdan isāle-i emṭār ile ḫıyām-ı mevkib-i sūrı *(290:4). [saḳḳā-yı ḳader,]*

şakk-ı muşālaḥaya: *Anlaşma senedi.*

mażmūnı ile **şakk-ı muşālaḥaya** nüvīsende-i imżā olduḳda cüvān-ı meẕkūr himmet-i merdān *(363:2). [şakk-ı muşālaḥaya, -y, -a]*

şaḳla-: *Korumak, esirgemek.*

Şaḳlasun ẕāt-ı hümāyūnın eser yelden Ḫudā *(159:31). [şaḳlasun, -sun]*

şal: *Kalın direklerin birbirine bağlanmasıyla elde edilen, akarsu taşımacılığında kullanılan ilkel su taşıtı.*
1. işṭiġāl itmeleri ile evvelā ṭopçı ocaġından ibdāʿ u iḫtirāʿ olunan **şal** keştī-i āteş *(202:14). [şal,]*
2. mübāşereti ile tezyīn ü tertīb olunan **şal** nāmı ile serīr-i Süleymānīye *(203:21). [şal,]*
3. Ḳurup **şalda** şalıncaḳ ʿaşḳ-bāzān itdiler dūlāb *(204:4). [şalda, -da]*
4. Baʿdehū gümrük emīni vü ḫān Yegen Meḥemmed Aġa tertīb eyledigi **şal** daḫi anı *(204:6). [şal,]*
5. dergāh-ı ʿālī cebecileri ocaġından ḳanādīl ü meşāʿil ile müzeyyen **şal** üzerinde *(218:25). [şal,]*
6. keştī-i nüh-bādbān-ı āsumān ġarḳa-i emvāc-ı nūr ve her bir **şal** āteş-dān-ı buḫūr-ı şevḳ ü sürūr oldı *(219:20). [şal,]*
7. mübāşereti ile tesyīr olunan **şal** üzerinde eczā-yı nāriyyeden mürekkeb ve dört yüz ḳadar *(219:22). [şal,]*
8. Yine Dūde-i meẕkūreden bir **şal** daḫi ḳanādīl-i būḳalemūn-naḳş-ı gūnā-gūn *(220:5). [şal,]*
9. fişengler ile memlū bir **şal** pīş-gāh-ı şevket-penāhīye īṣāl olunup miyānesinde *(220:11). [şal,]*
10. Baʿdehū yine **şal** üzerinde aḫşābdan bir mükemmel ḳalʿa ṣūreti olup *(220:16). [şal,]*
11. resm-i sābıḳ üzere ṭop-ḫāne ocaġından bir **şal** gūnā-gūn fişekler ve envāʿ-ı ālāt-ı zīver *(230:7). [şal,]*

12. ve hāvan ve āsumānī fişeklerini muḥtevī bir **şal** daḫi yüriyüp edevāt-ı nāriyyesi *(230:12). [şal,]*
13. ṭarafından daḫi bir **şal** envāʿ-ı zīb ü zīnet ile pīrāste ve āvīze-i ġunā-gūn ve *(230:14). [şal,]*
14. İstifā-yı ḫaṭṭ-ı pādişāhīden ṣoñra yine şenlik iderek **şallar** līmān-ı ḳarār-gāhlarına *(230:19). [şallar, -lar]*
15. Baʿdehū gümrük emīni Meḥmed Aġa ṭarafından daḫi **şal** üzerinde bir *(253:34). [şal,]*
16. Ve tersāneli ṭarafından ʿaḳabe nāmına bir **şal** daḫi gelüp anıñ daḫi içinde *(254:11). [şal,]*
17. Ve yine **şal** daḫi cānib-i tersāneden maḥall-i temāşāya īṣāl olunup *(255:12). [şal,]*
18. sāʿat seyr ü temāşādan ṣoñra yine **şallar** maḥalline keşīde ve herkes ḫˇāb-gāh-ı ferāġlarında *(255:22). [şallar, -lar]*
19. tertīb-i rātibe-i iḥsāndan ṣoñra **şal** içine birer ikişer zer-i tāb-dār īṣār u nişār *(289:26). [şal,]*
20. ʿaḳabe ve **şallar** kemā-kān fürūzān ve leylen-fe-leylen teraḳḳīleri nümāyān olup *(289:2). [şallar, -lar]*
21. Ve leyālī-i sābıḳadan ziyāde bir **şalda** çār-gūşe varoşı ve şaranpolı ve *(289:9). [şalda, -da]*
22. ve tertīb-i esbāb-ı şādmānī buyurmaları ile **şallar** üstinde *(346.10). [şallar, -lar]*

şal: *Yürürken uyumlu hareketle bir sağa bir sola eğilmek.*

Şalındırmaġ içün ṣanʿatla bir naḫl-ı ḫırāmānı *(204:5). [şalındırmaġ, -ın, -dır, -maġ]*

şal: *Bırakmak, serbest bırakmak.*
1. Ey muṭrib-i şevḳ **şal** terāne *(126:6). [şal,]*
2. āvāzeler **şalındı** *(262:8). [şalındı, -ın, -dı]*
3. gibi olan resen-i çār-mīḫlarını iḥkām ʿuḳde-i teʾhīre **şalınmış** idi Böyle iken *(263:9). [şalınmış, -ın, -mış]*

şal: *Çoğunlukla Hindistan'da dokunan, üzerinde özel motifler bulunan, boyun atkısı, hırka, örtü gibi şeyler yapmakta kullanılan, değerli bir yün kumaş.*
1. māʿadā altı ṭāḳa destār-ı ʿālü'l-ʿāl ve dört ḳuṭnī ve altı **şāl** ve üçer ṭonluḳ dībā *(171:29). [şāl,]*
2. Ḥużūr-ı hümāyūna ruḫṣat-yāb-ı müşūl olan mevālī-i ʿiẓām bunlar üç direkli **şāldan** *(179:14). [şāldan, -dan]*
3. ʿaded **şāl** ve bir ḳāḳum-ı endek-miṣāl ve ikişer ṭāḳa hindī alaca ve ḳuṭnī ve iki *(189:7). [şāl,]*
4. ḳuṭnī ve üç ṭāḳa telli germsūd-ı hindī ve üç ṭonluḳ **şāl** ve dört ʿaded ṣof ve beş *(190:19). [şāl,]*
5. dörder ṭāḳa kemer-bend ve ṭonluḳ **şāl** ve dört telli badili gelüp ve Selānīk ḳāḍīsi Şikārī-zāde Efendi *(192:19). [şāl,]*
6. dörder ṭāḳa destār-ı hilāli ve **şāl** ve telli hatāyī ve ḳuṭnī-i ʿālü'l-āl *(354:26). [şāl,]*
7. Ve Baṣra defter-dārı tedārük ü āmāde itdigi her bir nevʿi beşer ʿaded **şāl** ve *(354:27). [şāl,]*

şalābet-i ḳahramānī: *Kahramanca bir çeviklik.*

baʿdehū Rüstem-āsā **şalābet-i ḳahramānī** ile *(375:17). [şalābet-i ḳahramānī,]*

şalābetlü: *Kuvvetli.*

sāye-i Rabb-i ʿİzzet şevketlü mehābetlü **şalābetlü** revnaḳ-efrūz-ı tāc u taḫt *(333:20). [şalābetlü,]*

şalavāt: *Hz. Muhammed'e ve onun soyundan gelenlere saygı amacıyla okunan dua.*

Allāh oñara be-ʿaşḳ-ı Aḥmed **şalavāt** *(294:18). [şalavāt,]*

şalā-yı ʿām: *Genel çağrı.*

cemʿiyyet ve bu **şalā-yı ʿām** ile tenāvül-i niʿmet ve kendilere maḫṣūṣ taʿbīrāt u ibāret *(350:4). [şalā-yı ʿām,]*

şālā-yı niʿmet-i şeh: *Şahın şöleninin çağrısı.*

Şālā-yı niʿmet-i şeh merdüm ü zenān üzre *(349:14). [şālā-yı niʿmet-i şeh,]*

şalġım şaçaḳ: *Dağınık, düzensiz bir durumda.*

fısḳiyye-i āteş gibi eflāke pertāb ider ve eṭrāfa **şalġım şaçaḳ** ṭaġılup gūyā ki *(253:23). [ṣalġım ṣaçaḳ,]*

şal-ı āḫer: *İkinci sal.*
1. Baʿdehū **şal-ı āḫer** daḫi cezīre-i deryā-yı naẕar olup kenāresi meşābīḥ-i sebz-gūndan *(202:26). [ṣal-ı āḫer,]*
2. Baʿdehū **şal-ı āḫerde** cebeciler ocaġından iḫtirāʿ olunan çadır fişegi taʿbīr olunur *(253:11). [ṣal-ı āḫerde, -de]*
3. ʿaḳabinde yine dūde-i meẕkūreden ṭūli yüz ẕirāʿ ve ʿarżı elli ẕirāʿ bir **şal-ı āḫer** *(254:34). [ṣal-ı āḫer,]*
4. īcād olunan ḳalʿa-i çūpīn ile ḳancabaşlar ve **şal-ı āḫerde** ṣaff-zede ve āmāde-i perḫāş olan *(346:11). [ṣal-ı āḫerde, -de]*

şal-ı dīgerde: *Bir diğer sal.*

Anı taʿḳīb iderek Emīn-i Gümrük ṭarafından daḫi güẕār eyleyen **şal-ı dīgerde** *(203:3). [ṣal-ı dīgerde, -de]*

şal-ı dil-firīb: *Gönül alan, cazibeli sal.*

ile pür-zeyn ü zīb bir **şal-ı dil-firīb** ẓuhūr ve hezār-güne cemʿiyyet-i şevḳ u ṭarab *(220:24). [ṣal-ı dil-firīb,]*

şal-ı ġarībü't-timşāl: *Garip biçimli sal.*

ve gümrükçi aġa ṭarafından leyālī-i sābıḳada şenlik iden **şal-ı ġarībü't-timşāl** *(322:18). [ṣal-ı ġarībü't-timşāl,]*

şal-ı ġarībü't-timsāli: *Garip biçimli sal.*

evvelā ṭopçıyān ṭarafından ibdāʿ olunan **şal-ı ġarībü't-timşāli** emre *(252:18). [ṣal-ı ġarībü't-timşāli, -i]*

şalı güni: *Salı günü, haftanın ikinci günü.*
1. Māh-ı mezbūruñ yigirmi birinci **şalı güni** Āyīneli Ḳavaḳda olan seyr ü temāşā *(261:30). [ṣalı güni,]*
2. vezīr-i aʿẓam-ı gerdūn ḥaşem ḥażretleri **şalı güni** geydigi beyāż üst kürk ve ḳallāvī ile *(373:21). [ṣalı güni,]*

sāl-i meymenet-redīf: *Bereketin sürekli olduğu yıl.*

bi-tevfīḳillāhi'l-meliki'l-laṭīf işbu **sāl-i meymenet-redīf** faṣl-ı ḥarīf ü mevsim-i laṭīfinde *(140:19). [sāl-i meymenet-redīf,]*

şal-ı mezbūruñ eṭrāfı: *Söz konusu salın dört bir tarafı.*

dört beş resen-bāz icrā-yı ṣanʿat iderek cilve-sāz olup **şal-ı mezbūruñ eṭrāfı** *(254:17). [ṣal-ı mezbūruñ eṭrāfı,]*

şal-ı meẕkūr: *Sözü edilen sal.*
1. Ve **şal-ı meẕkūrda** yedi yüz ḳadar günā-gün fişeng ile müretteb vücūdı *(202:20). [ṣal-ı meẕkūrda, -da]*
2. **Şal-ı meẕkūruñ** içinde atlı ḳaraca ve üç ʿaded bayram dolābı ve ṣalıncaḳ ve *(253:1). [ṣal-ı meẕkūruñ, -uñ]*
3. ile müzeyyen ḳılınmış gūyā **şal-ı meẕkūr** sipihr-i eṣīr ve ḳandīller *(254, 37). [ṣal-ı meẕkūr,]*

şal-ı mezkūruñ miyānesinde: *Sözü edilen salın ortası.*

Cevzā-yı sipihriñ ṭāḳatin ṭāḳ idüp ḳaddin büker idi Ve **şal-ı meẕḳūruñ miyānesinde** *(255:17). [ṣal-ı meẕḳūruñ miyānesinde, -n, -de]*

şal-ı safā-iştimāliñ: *Şenlikli sal.*

el-ḥāṣıl ol **ṣal-ı ṣafā-iştimāliñ** daḫi ḥāvī oldıġı esbāb-ı şevḳ u ṭarab ve ālāt-ı şūr u şeġab *(221:6). [ṣal-ı ṣafā-iştimāliñ, -iñ]*

sālib olmayup: *Bastırmak, yok etmek, ortadan kaldırmak.*

pehlevān ile elleşüp birbirine ġālib ve biriniñ zūrı āḫeriñ ḳuvvetini **sālib olmayup** *(275:8). [sālib olmayup, -ma, -y, -up]*

sālifü'l-beyān: *(Çekdirme) Sözü edilen.*

mertebeler ẓuhūr bulmuş iken nā-gehān nice kerre **sālifü'l-beyān** *(356:21). [sālifü'l-beyān,]*

sālifü'l-beyān fişeklere: *(Aslan şeklindeki fişek) Söz konusu fişek.*

hengāmında arslan şeklinde olan **sālifü'l-beyān fişeklere** āteş virüp ve mehterleri *(284:29). [sālifü'l-beyān fişeklere, -e]*

sālifü'l-evṣāf kethudā-yı bevvābīn-i ḥıdīv-i şevket-ittiṣāf: *(Mehemmed Ağa) Şevketli padişahın kapıcılar kethüdası.*

ve mefrūş-ı şeh-rāh-ı iʿtiẕār eyleyüp **sālifü'l-evṣāf ketḫudā-yı bevvābīn-i ḫıdīv-i şevket-ittiṣāf** *(288:23). [sālifü'l-evṣāf ketḫudā-yı bevvābīn-i ḫıdīv-i şevket-ittiṣāf,]*

sālifü'z-zikr: *(Hacı Mehemmed Paşa) Adı geçen.*

Ve **sālifü'ẕ-ẕikr** El-Ḥācc Meḥemmed Paşa daḫi beyne'l-vüzerā *(156:23). [sālifü'ẕ-ẕikr,]*

sālifü'ẕ-ẕikr: *(Göstericiler) Söz konusu dört kişi.*

Ve çār-esās-ı bünyān-ı ṣuffe olan **sālifü'ẕ-ẕikr** dört kimesneniñ başları üzere *(247:26). [sālifü'ẕ-ẕikr,]*

sālifü'z-zikr: *(Balık için) Adı geçen.*

telāfī-i mā-fāt eylediler Bu ḥālet bir sāʿat ḳadar müddete bāliġ olduḳda **sālifü'ẕ-ẕikr** *(352:4). [sālifü'ẕ-ẕikr,]*

sālifü'z-zikr balyosun: *Adı geçen elçi, Dubrovnik elçisi.*

dāmen-be-miyān nuḳl-i ṣıḥḥāfa meşġūl ve bu eṣnāda **sālifü'ẕ-ẕikr balyosun** ber-mucīb-i defter *(350.29). [sālifü'ẕ-ẕikr balyosun, -un]*

sālifü'z-zikr efendilere: *(Şeyhler) Sözü edilen efendiler.*

mümtāz olmaḳ ile ikrām olunduḳdan ṣoñra **sālifü'ẕ-ẕikr efendilere** yigirmi süfrelik *(344:27). [sālifü'ẕ-ẕikr efendilere, -ler, -e]*

sālifü'z-zikr elçiler: *(Fransa Kralı ve Moskov Çarı'nın elçileri) Adı geçen elçiler.*

Ammā **sālifü'ẕ-ẕikr elçiler** baʿde'ṭ-ṭaʿām saʿādetlü ketḫudā beg *(339:10). [sālifü'ẕ-ẕikr elçiler,]*

şālih: *Elverişli, uygun, yarar.*

iʿtimād olunmazsa istişhāda **şāliḥ** kimesne görüp bilmedi deyu mütekeddir ve *(260:27). [ṣāliḥ,]*

Şāliḥ Efendi: *III. Ahmet'in özel imamlarından Salih Bey.*

Ṣāliḥ Efendi ve yine Anaṭolı pāyesiyle cā-gerde-i nişest-gāh-ı ṣudūr *(177:29). [Ṣāliḥ Efendi,]*

Şāliḥ-zāde: *(?- 1544) Alaaddin Ali bin Salih Çelebi. Müderris, hattat ve Hümayunname'nin yazarı.*

ve bir Saḥiḥ-i Müslim-i ʿādīmü'l-miṯl ü yektā ve **Şāliḥ-zāde** *(192:23). [Ṣāliḥ-zāde,]*

sālikān-ı rāh-ı irşād: *Doğruluk yolunun yolcuları.*

geçinen **sālikān-ı rāh-ı irşād** kemend-i gīsūlarına gerden-bend olup ḳazıġa urulmuş *(277:10). [sālikān-ı rāh-ı irşād,]*

Sālim Mehemmed Efendi: *18. yy şairi, hattat, Salim. Tezkire yazarı.*

Sālim Mehemmed Efendi ve ḥālā bi'l-fi'l İstanbul ḳāḍīsi Dürrī Meḥmed Efendi *(177:38). [sālim mehemmed efendi,]*

şalın: *Sallanmak, sarkmak, uzanmak.*

rīsmānı tedrīc ile hevālandırup şol ḳadar ḥiddet ile **şalındı** ki temāşāsından *(232:32). [şalındı, -dı]*

şalıñ ṭarafından: *Kalın direklerin birbirine bağlanmasıyla elde edilen, akarsu taşımacılığında kullanılan ilkel su taşıtının bir yönü.*

taḫṣīṣ ü terġīb ü teşçīʿ iderek ṭaraf-ı ḫaşma imāle içün **şalıñ** bir **ṭarafından** ṣuʿūd ü müṯūl *(254:7). [şalıñ ṭarafından, -n, -dan]*

şalıncak: *Üzerine oturulup sallanmak üzere iki tarafından ip veya zincirle yüksekçe bir yere asılmış eğlence aleti.*
1. bir **şalıncaḳ** ibdā ve sūy-ı āḫerinde beşik nāmında bir ḳaṣr-ı pā-der-hevā *(204:2). [şalıncaḳ,]*
2. Ḳurup ṣalda **şalıncaḳ** ʿaşḳ-bāzān itdiler dūlāb *(204:4). [şalıncaḳ,]*
3. Ṣal-ı meẕkūruñ içinde atlı ḳaraca ve üç ʿaded bayram dolābı ve **şalıncaḳ** ve *(253:1). [şalıncaḳ,]*
4. yigirmi ẓirāʿ ḳadar mürtefiʿ bir **şalıncaḳ** daḫi kemend-endāz-ı küngüre-i āsumān oldıġından *(254:15). [şalıncaḳ,]*

şāliṣen: *Üçüncü olarak.*
1. **Şāliṣen** şeh-dāne-i muḫīṭ-i iclāl dürre-i efser-i şevket ü celāl necābetlü *(167:8). [şāliṣen,]*
2. **Şāliṣen** Şirẓime-i Ḥabbāzīn ḥirfet-i meẕkūreye yamaḳ nāmı ile pey-rev ü ilḥāḳ olunan *(236:13). [şāliṣen,]*
3. ve **şāliṣen** şeh-zāde-i hümā-hemtā Sulṭān Muṣṭafā ḥażretlerini daḫi yine ber-vech-i muḥarrer *(374:16). [şāliṣen,]*

şalkım şaçaḳ: *Dağınık.*

tamġā-zen-i reşk olacaḳ kāle-i gül-rīzlerin eṭrāf-ı dükkānlarına **şalkım şaçaḳ** *(283:27). [şalkım şaçaḳ,]*

şalkım saçak: *Dağınık, düzensiz bir durum.*

Evvelā ṣınf-ı sīmīn-tenān Ṣırma-keşān mūy-ı zengī gibi **ṣalḳım ṣaçaḳ** *(334:6). [ṣalḳım ṣaçaḳ,]*

sāmān-sūz-ı ḥavṣala-i taḳrīr: *Anlatım dağarcığının varını yoğunu tüketmek.*

ḫāric-i dāʾire-i taʿbīr ve **sāmān-sūz-ı ḥavṣala-i taḳrīr** idi *(221.7). [sāmān-sūz-ı ḥavṣala-i taḳrīr,]*

şamşon: *Samsun, sanson. Vaktiyle düşmana saldırtmak üzere kavgada kullanılan iri köpek cinsi.*
1. **Şamşon** aña nisbet ile āhū-yı Ḫıṭādır *(207:8). [şamşon,]*
2. Beni **şamşonlara** ṣun ayı gibi *(207:14). [şamşonlara, -lar, -a]*
3. henüz bu ḥāleti derkden meslūbü'ş-şuʿūr iken nā-gāh birḳaç **şamson** *(274:22). [şamson,]*
4. müvāṣebe ile ayularıñ pençe-i kīni ser-tīz olduḳda **şamsonlar** maḥallerine *(274:25). [şamsonlar, -lar]*
5. diyerek içlerinden baʿżıları ayular **şamsonlar** ile güreşdikleri gibi güreşdiler ve *(294:19). [şamsonlar, -lar]*

şamsonlarıñ ḫırıldısı: *Köpeklerden çıkan boğuk ses.*

daḫi getürilüp **şamsonlarıñ ḫırıldısı** ayılarıñ gürüldisi ve seyircileriñ ḫarıldısı *(274:23). [şamsonlarıñ ḫırıldısı,]*

şan: *Ululuk, azamet, mertebe.*

Bi-ḥaḳḳ-ı Kaʿbe lāyıḳ **şānına** ikrām-ı sulṭānī *(218:12). [şānına, -ı, -n, -a]*

şan: *Sanmak, düşünmek, zannetmek.*
1. **Şanmañ** ki olurdı geh ṣavāʿīḳ *(129:3). [şanmañ, -ma, -ñ]*
2. **Şan** Ṭūr'da gül-nihāl-i nūrī *(130:2). [şan,]*
3. Tiryākī ḳoşusı **şanma** ānı *(130:20). [şanma, -ma]*
4. Meydānı tehī **şanup** atıldı *(130:17). [şanup, -up]*
5. **Şan** āyet-i raḥmet-i Ḫudā'dır *(134:14). [şan,]*
6. **Şan** Gümüş Ṣuyıdır kemerlerde *(160:15). [şan,]*
7. Anı sāʿat **şanurdum** ammā kim *(163:7). [şanurdum, -ur, -du, -m]*
8. āb-ı ḥayāt **şandıḳları** semm-i helāhil ve pād-zehr-i mārī *(225:15). [şandıḳları, -dıḳ, -lar, -ı]*
9. Naḳāre **şanma** düm düm deyu bīhūde ṣadā eyler *(231:19). [şanma, -ma]*
10. Gören tüfeng yetişmek aña muḥāl **şanur** *(273:16). [şanur, -ur]*
11. Sipihre ṣıçradı ḳulpı gören hilāl **şanur** *(273:18). [şanur, -ur]*
12. Zenne deyu **şanma** hemān tort mort *(279, 6). [şanma, -ma]*
13. Kim başıma belā **şanurum** tāc u efseri *(282:11). [şanurum, -ur, -um]*
14. **Şanma** bīhūde bu şeb rīziş iden bārānı *(290:10). [şanma, -ma]*
15. Her gördügüñüz aġzıñızıñ ḳaşıġı **şanmañ** *(300:26). [şanmañ, -ma, -ñ]*
16. mülāyemeti müşāhedesiyle şāhid-i bāzār **şanup** ḳıṭʿa li-münşiʾihīl-faḳīr *(300:5). [şanup, -up]*
17. Sūr-ı felegi dāʾire-i sūr **şanurlar** *(328:22). [şanurlar, -ur, -lar]*
18. Pīrāmen-i gerdūnda şafaḳ **şanma** ki ḳandır *(329:8). [şanma, -ma]*
19. Naġamāt eylemege başladı **şanma** anı sen *(367:20). [şanma, -ma]*
20. nigāh-endāz-ı temāşā olanlar düm-i dīdelerin ġavvās-ı deryā-yı pür-gevher oldı **şanup** *(369:25). [şanup, -up]*

şan-: *Sanmak, düşünmek, zannetmek.*

gürz-i Ḳahramān **şanup** ṣayḥa-i hāy hāy ile gürīzān ve āb-ı cevher-i inbisāṭları olan *(225:7). [şanup, -up]*

sañа: *Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.*
1. Bu sūrı görmediñ ise yazıḳ **sañа** ġāfil *(136:1). [sañа,]*
2. Künām-ı şīr gibi ġayri **sañа** yaḳlaşamam *(180:3). [sañа,]*
3. Ḳurbānıñ oldıġım **sañа** ʿāşıḳ degil miyim *(237:15). [sañа,]*
4. mışrāʿ **Sañа** şeftālū gerekse bañа cānım ḳayısı deyu baġırdıḳda sīb-i Sinobı *(281:15). [sañа,]*
5. Muntaẓırdır **sañа** çeşm-i nigerān ḫoş geldiñ *(292:7). [sañа,]*
6. Bir ḳulp ṭaḳarlar **sañа** ḳazġancı-zāde *(303:26). [sañа,]*
7. Teşbīh iderlerse **sañа** himmet-i Maʿnı *(328:9). [sañа,]*
8. Naẓm istedilerse **sañа** kim didi uṣandır *(332:20). [sañа,]*

sañа: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.*

Tercīḥ iderlerse **sañа** himmet-i Maʿnı *(332:11). [sañа,]*

şanʿat: *Ustalık gerektiren iş.*
1. ġarīb **şanʿat** ve ʿacīb ṣūret olup gerdūne-i mezbūreyi bir ṭoġrı yürür daḳīḳalu sāʿate *(157:17). [şanʿat,]*
2. ikişer ikişer güẕer ve bir ṣūret-i ṣütür-murġı **şanʿatla** cünbiş-nümā-yı bāl ü per eyleyüp *(157:10). [şanʿatla, -la]*
3. **şanʿātınıñ** bu miḳdār numūnesin göstermekle iktifā ve ne çenberde ḥallāc oldıġını *(158.20). [şanʿātınıñ, -ı, -n, -ıñ]*
4. ālet taṣnīf ve biri biri üzerine yigirmi ʿāded ṣīşe-i ṣükūfeyi **şanʿat** ile tertīb ü taṣnīf eyleyüp *(176:6). [şanʿat,]*
5. elleri ile taḥrīk-i meḳāẕīf ve ayaḳları ile **şanʿatların** icrā ider Ve nāḥudāsı *(184:15). [şanʿatların, -lar, -ın]*
6. imtiṣāl ve iṣʿāl-i āteş-kede-i ṣevḳ iderek **şanʿatların** iẓhāra *(202:13). [şanʿatların, -lar, -ın]*
7. naẕar-gāh-ı ḫudāvend-i baḥr u berrde dürlü dürlü **şanʿatlar** ve uḍhūke-fermā ḥāletler ve *(203:7). [şanʿatlar, -lar]*
8. Ṣalındırmaġ içün **şanʿatla** bir naḫl-ı ḫırāmānı *(204:5). [şanʿatla, -la]*
9. Çeküp **şanʿatla** bālā-yı sütūna itdiler iṣʿād *(213:12). [şanʿatla, -la]*
10. **şanʿatla** ber-efrāṣte-i ṣaḥrā-yı deryā olup cā-be-cā derūnında cehān olan *(219:26). [şanʿatla, -la]*
11. her ne **şanʿatları** var ise iẓhār idüp dervāze-i teferrüc-gāh-ı ṣadr-ı aʿẓamīye *(233:20). [şanʿatları,]*
12. **Şanʿatı** ol nigeh-i fitne-ḫırāṣ *(240:7). [şanʿatı, -ı]*
13. cevlān ile cān-bāz **şanʿatın** icrā itdürdiler Rīsmān üzere deryāda sebāḥat ider *(244:28). [şanʿatın, -ın]*
14. **şanʿatla** ḥareket ve münāṭaḥa ile birbirlerine kelle-kūb-ı muḫāṣamet iderler idi *(254:4). [şanʿatla, -la]*
15. ṣoñra **şanʿat** ile ṣākird-i resen-bāz gibi pes pes ricʿat ve maḳām-ı aṣlīsi olan *(258:4). [şanʿat,]*
16. iki ayaġıyla saʿy idüp ḳaraya ḳarīb maḥalle dek **şanʿatla** deryāda sebāḥat ider *(259:24). [şanʿatla, -la]*
17. cüvān-ı sīm-sāʿid-i bī-hemtā **şanʿatın** icrā ṣūretinde zaḫm-ı sīne-i ʿuṣṣāḳı edīm-āsā *(278:17). [şanʿatın, -ın, -]*
18. ile āġūş-güşā ve baʿżılarına **şanʿatla** muṣt-nümā olurdı Ve māh-rūyān-ı ḫaffāfān *(278:19). [şanʿatla, -la]*
19. īcād ve **şanʿatlarına** göre levāzım-ı dükkānları her ne ise iʿdād idüp içinde bir *(280:2). [şanʿatlarına, -lar, -ı, -n, -a]*
20. rīsmān-ı bārīḳ **şanʿatında** çāpük-tāzī iderek li-münşiʾihi *(295:4). [şanʿatında, -ı, -(n)da]*
21. iẓhār-ı zīver ü ʿarż-ı cevher ve **şanʿatların** dükkānlarında icrā itdikleri resm *(298:15). [şanʿatların, -lar, -ın]*
22. ve **şanʿatlarını** ḳollarına altun bilezik bilen ḳıymet-şināsān gevher-i maʿrifet-cevherlerini *(298:5). [şanʿatlarını, -lar, -ı, -n, -ı]*
23. ibdā itdikleri dükkānlarında **şanʿatları** icrā olunup ber-ḳāʿide alış veriş olmada *(303:7). [şanʿatları, -lar, -ı]*
24. dükkānlarında icrā itdikleri cümle **şanʿatları** ile māşiyen kār-sāz olduḳlarından *(303:23). [şanʿatları, -lar, -ı]*
25. ve nice bāzī vü luʿbet ile **şanʿatların** icrā eyleyerek li-münşiʾihi'l-faḳīr *(315:14). [şanʿatların, -lar, -ın]*
26. eyyām-ı güẕeşteden ziyāde vü ber-ter hezār **şanʿatlar** ile *(316:27). [şanʿatlar, -lar]*
27. güm oldı Çendān bu mertebe **şanʿat** ḫalḳa īcāb-ı iʿcāb u ḥayret idemeyüp *(351:32). [şanʿat,]*
28. sūrāḫların menfeẕ-i enfās olmaġ içün beş on ḳadar ney-pāreyi **şanʿatla** ilṣāḳ ve *(352:15). [şanʿatla, -la]*

şanʿat göstererek: *Ustalık sergilemek.*

üzerinde iḥdāṣ itdikleri ḳaṣr-ı pür-zīb içinde bir ṭıfl-ı necīb **şanʿat göstererek** *(241:3). [şanʿat göstererek, -erek]*

şanʿat-fürūşān-ı āteş-bāzī: *Ateş gösterisi yapan sanatçıların ustalık satması.*

şanʿat-fürūşān-ı āteş-bāzī zebān-ı fişeng-i āsumānī ile mışrāʿ Metāʿ-ı şeb-pesendim *(355:22). [şanʿat-fürūşān-ı āteş-bāzī,]*

şanʿat-ı sāḥirāne itmişler: *Sihirbazlara yakışır ustalık göstermek.*

El ḥaḳḳ ʿamele-i tersāne bir **şanʿat-ı sāḥirāne itmişler** idi ki çekdirmeyi bir *(184:12). [şanʿat-ı sāḥirāne itmişler, -miş, -ler]*

şanʿat-ı sāsāniyye: *Dilencilik.*

ancaḳ **şanʿat-ı sāsāniyye** ile cerr ü suʾāle maḥmūl olup *(260:26). [şanʿat-ı sāsāniyye,]*

şanʿat-ı sihr-nümūndur: *Sihirli oyun.*

şanʿat-ı siḥr-nümūndur ki meydān-ı sūra biri ṣarı biri jengārī iki senbīl *(317:25). [ṣanʿat-ı siḥr-nümūndur, -dur]*

şanʿatın iẕhār idüp: *Ustalığını göstermek.*

ṣaġ cānibden gelüp semt-i yesārdan güẕār itdi ve **şanʿatın iẕhār idüp** līmān-ı emānı olan *(275.33). [ṣanʿatın iẕhār idüp, -üp]*

şanʿatıñ kethudāları: *Meslek kethüdaları, herhangi bir mesleği yapan kişilerin işlerini gören kimse.*

emīn-i sūr Ḫalīl Efendi ve her **şanʿatıñ ketḫudāları** ḥużūr-ı hümāyūnda *(316:22). [ṣanʿatıñ ketḫudāları,]*

şanʿatların işleyerek: *Beceri, hünerlerini göstermek.*

kefş-i şöhretin endāḫte-i bām-ı nisyān itdiler ve gerdūne üzere ibdāʿ itdikleri
dükkān üzerinde **şanʿatların işleyerek** güẕer ve nice āhen-dil ü saḫt-cānlar *(302, 22). [ṣanʿatların işleyerek, -y, -erek]*

sanāyiʿ-i ʿacāʾib: *İlginç gösteriler.*

şanāyiʿ-i ʿacāʾib icrāsı bir vech ile ḳābil olmamaġla cenāb-ı şevket-meʾāb *(345:10). [şanāyiʿ-i ʿacāʾib,]*

sanāyiʿ-i ʿacāʾibe: *İnanılması güç ustalıklar.*

melāʿib ü ġarāʾib ve **şanāyiʿ-i ʿacāʾibe** içün perde-keş-i ḥaylūlet-i iẕhār olmaġın *(343:6). [şanāyiʿ-i ʿacāʾibe,]*

sanayiʿ-i āteş-bāzī: *Ateş oyunu ustalıkları.*

peydā ve bir gūne **şanayiʿ-i āteş-bāzī** icrā ḳılındı ki temāşāsı dīde-i idrāki *(356:13). [şanayiʿ-i āteş-bāzī,]*

sanāyiʿ-i ātiyeyi: *Az sonra anlatılacak oyunlar.*

şitāb ve **şanāyiʿ-i ātiyeyi** seyr ile kām-yāb olup meydāna ʿavdetinde *(257:16). [şanāyiʿ-i ātiyeyi, -y, -i]*

şanāyiʿ-i ḫārıḳü'l-ʿādeti: *İnanılmaz gösteri.*

Eşnā-yı ṭaʿāmda zūr-bāzān-ı Mışriyye eyyām-ı sālifede icrā itdigi **şanāyiʿ-i ḫārıḳü'l-ʿādeti** *(347:29). [şanāyiʿ-i ḫārıḳü'l-ʿādeti, -i]*

şanāyīʿ-i icrādan: *Sanat gösterisinde bulunmak.*

şanāyīʿ-i icrādan ṣoñra bir ʿArabıñ ketfini pāye-i süllem gibi mevṭī-i ḳadem *(246:4). [şanāyīʿ-i icrādan, -dan]*

sanāyiʿ-i nā-dīdeye: *Görülmemiş ustalık.*

meşhūd olan **şanāyiʿ-i nā-dīdeye** fāʾiḳ ve her *(356:19). [şanāyiʿ-i nā-dīdeye, -y, -e]*

şanāyiʿ-i nev-īcād-ı nā-dīdelerin: *Görülmemiş, yepyeni ustalık.*

cilve-perdāz oldılar ve **şanāyiʿ-i nev-īcād-ı nā-dīdelerin** *(208:13). [şanāyiʿ-i nev-īcād-ı nā-dīdelerin, -ler, -in]*

sancak: *Bayrak, liva.*

ve taḥrīk-i mıḳẕāf-ı cevelān idüp şuʿleden bayraḳ āteşden **sancaḳlar** *(356:23). [sancaḳlar, -lar]*

şandal: *Sandal kumaşı, ipek ve pamuktan elde edilen doğal bir kumaş.*

aṭlas-ı gerdūn yanında **şandal** olamaz Ve beş ṭonluḳ elvān ḳaneviz ki *(164:26). [şandal,]*

şandal: *Sandal, suda batmayan ve kürek çekmek gibi mekanik iş yaparak suda ilerlemesi sağlanabilen bir su aracıdır.*

Kim fülk-i felek yanında **şandāl** olamaz *(184:5). [şandāl,]*

şandal: *İpek ve pamuktan elde edilen doğal bir kumaş.*

Şandal olamaz yanında dībā *(335:31). [şandal,]*

şandal çekmesi: *Kıvrımlı, ipek ve pamuktan elde edilen doğal kumaş.*

zer-bāf ve iki ʿaded çekme bürüncek ve iki ʿaded **şandal çekmesi** hediyyelerin *(336:11). [şandal çekmesi,]*

şandalcı: *Sandal yapıp satan kişi.*

Şandalcılar endāze-i kām-ı ihtimām ile kāle-peymā-yı rāh-ı ṣafā vü neşāṭ olaraḳ *(335:27). [şandalcılar, -lar]*

şandal-ı muṭallā: *Sırmalı, ipek ve pamuktan elde edilen doğal bir kumaş.*

ve iki ṭonluḳ **şandal-ı muṭallā** ihdā olundı *(192:30). [şandal-ı muṭallā,]*

şandalī-nişīn-i iftiḫār: *Övünç sandalyesine oturmak.*

cāy-ı ārām-ı emsālleri olan ḫıyāmlarda **şandalī-nişīn-i iftiḫār** ve temāşā-yı ġarāʾib-i sūr *(350:20). [şandalī-nişīn-i iftiḫār,]*

şandūḳa-i mārı: *Yılan sandığı.*

zevḳ u ṣafālarından semāʿ idüp **şandūḳa-i mārı** efyūn ḳutusı ḳıyās itmeleri ile istiṣrā-yı ġıdā *(225:12). [şandūḳa-i mārı, -ı]*

sandūka-i taht-ı revānı: *Tahtadan yapılmış taşıma aracı.*

iẕhār eylediler ve **ṣandūḳa-i taḥt-ı revānı** fānūs-ı çerāġ-ı ḥüsn ü ān eyleyen *(239:18). [ṣandūḳa-i taḥt-ı revānı, -ı]*

ṣandūkatü'l-ferāʾid-i gencīne-i muṣḥaf: *Mushaf hazinesinde saklanan inci.*

nefāset-i ṣuveriyyesinden ḳaṭʿ-ı naẓar **ṣandūḳatü'l-ferāʾid-i gencīne-i muṣḥaf** ve *(170:8). [ṣandūḳatü'l-ferāʾid-i gencīne-i muṣḥaf,]*

ṣanduk-ı cevher: *Mücevher sandığı.*

şöyle tezyīn itmişler idi kiʿarūs-ı müretteb-cihāz-ı sürūra **ṣanduḳ-ı cevher** ve *(334:9). [ṣanduḳ-ı cevher,]*

ṣandūkī fişek: *Bir fişek türü.*

Ṣandūḳī fişek çü burc-ıʿakreb *(132:10). [ṣandūḳī fişek,]*

ṣānehallāhu ʿan teṭarruḳı'l-beliyye ve ḥaffehā bi'l-meserrāti'l-ʿamīmeti'l-mevāliye: *Allah onu belaya uğramaktan korusun, sürekli ve yayılmış sevinçlerle kuşatsın.*

ṣānehallāhu ʿan teṭarruḳı'l-beliyye ve ḥaffehā bi'l-meserrāti'l-ʿamīmeti'l-mevāliye *(348:14). [ṣānehallāhu ʿan teṭarruḳı'l-beliyye ve ḥaffehā bi'l-meserrāti'l-ʿamīmeti'l-mevāliye,]*

ṣanemā: *Ey güzel, ey dilber.*

Ehl-iʿaşkıñ **ṣanemā** āteşin üfler ney-zen *(367:21). [ṣanemā,]*

ṣānī: *Ar. İkinci.*

Ḫān Meḥemmeddir anlara **ṣānī** *(138:3). [ṣānī,]*

ṣāniye: *İkinci.*

ṣāniye reh-dāde-i teslīm ü rıżā veʿaḳd ü şirket-iʿinān idüp ve nıṣfun lī ve lek *(363:1). [ṣāniye,]*

ṣāniyen: *İkinci olarak.*

1. **Ṣāniyen** ġuṣn-ı şecere-i devlet ve şemere-i devḥa-i şevket necābetlü *(166:24). [ṣāniyen,]*
2. taḳbīl ve **ṣāniyen** şekl-i hilāl-i zīnin vücūd-ıʿālī-ḳadrleri ile *(216:21). [ṣāniyen,]*
3. **ṣāniyen** şeref-i iẕn-i ihdāya maḳrūn olduḳda sūr emīni efendi mücevveze ve *(233:33). [ṣāniyen,]*
4. **Ṣāniyen** Ṭāʾife-i Ṭaḥḥānīn Ekinci ṭāʾifesine ikinci olan zümre-i āsiyābiyān *(235.12). [ṣāniyen,]*
5. **ṣāniyen** aġayān-ı kirām ve aʿyān-ı fiḫām ʿale't-tertīb ve'n-niẓām taḳbīl-i eẕyāl-i ṣadr-ı aʿẓam *(287:8). [ṣāniyen,]*
6. gibi evc-i meleʾ-i aʿlāya iṭāre olunup **ṣāniyen** cebeci ocaġı ve ale't-tertīb ṭopçı *(308:37). [ṣāniyen,]*
7. **ṣāniyen** iki süfre eṭʿime-i günā-gün güsterde ḳılınup *(360:22). [ṣāniyen,]*
8. iṭāre-i teveccüh-iʿacz ü niyāz **ṣāniyen** şehbāz-ı ṣıdḳ-ıʿazīmet ve cenāḥ-ı saʿy u himmet *(362:23). [ṣāniyen,]*
9. inṣirāf-ı iẕn-iʿām oldı ibtidā dāʾire-i hümāyūn ve **ṣāniyen** *(364:2). [ṣāniyen,]*
10. ḥażretleri ve **ṣāniyen** şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān ḥażerātı pā-būs-ı hümāyūn-ı şeref-maḳrūn *(372:6). [ṣāniyen,]*
11. cerrāḥbaşı Süleymān Efendi sünnet idüp **ṣāniyen** vech-i meşrūḥ üzere dīger *(374:13). [ṣāniyen,]*

ṣanki: *"Adeta, gibi, tıpkı" anlamında benzetme edatı.*

1. Kūs-ı şehe **şanki** oldı ḳażġan *(129:6). [şanki,]*
2. Hāvende ṭutuşdı **şanki** bārūt *(132:22). [şanki,]*
3. Oldı zebāne **şanki** dehānındaki zebān *(228:5). [şanki,]*
4. Her şerer **şanki** nār dānesidir *(229:11). [şanki,]*
5. Gümüş Ṣuyın terāzūya çıḳardı **şanki** bir üstād *(243:21). [şanki,]*

sañşoncıbaşı: *Saksoncubaşı, Osmanlı padişahlarının av maiyetinde bulunan ve av köpeği yetiştirmekle görevli bulunan yeniçeri kolu olan Saksoncuların başındaki kumandandır.*
1. yeñiçeri aġası ve sekbānbaşı ve ḳul ketḫudāsı ve **sañşoncıbaşı** ve defter-dār efendi *(373:10). [sañşoncıbaşı,]*
2. oturup sekbānbaşı ve ḳul ketḫudāsı ve **sañşoncıbaşı** maḥall-i mezbūrda *(373:32). [sañşoncıbaşı,]*
3. **sañşoncıbaşı** ve mīr-āḫūr-ı evvel ve ḳapucılar ketḫudāsı ve mīr-āḫūr-ı ṯānī ve *(374:35). [sañşoncıbaşı,]*

sanṭūr: *Yapı ve biçim yönünden kanunu andıran tokmaklarla çalınan telli bir çalgı.*

Sanṭūrda zīr ü bemme beñzer *(126:9). [sanṭūrda, -da]*

sanṭūruñ ḳulaġını burdılar: *Sazın(santur) ses vermesi için ayarlanması.*

sanṭūruñ ḳulaġını burdılar ve kemāl-i ihtimām içün mıżrāb-ı zebānları ile *(291:2). [sanṭūruñ ḳulaġını burdılar, -dı, -lar]*

şap: *Yol, yön değiştirmek.*

tenāvül içün ruḫṣat-nümā olmaları ile her biri birini ḳapup ve bir tenhā yere **şapup** *(271:24). [şapup, -up]*

şar: *Çevresini çevirmek, çevresine dolanmak.*
1. gibi sütūnlara **şarılup** miṯāl-i ṣūret-i dīvār ḥayret-şiʿār oldılar *(175:18). [şarılup, -ıl, -up]*
2. şākirdini bir sütūn-ı mevzūna mār-ı pīçīde gibi **şarup** ve boynına bir ṭabl āvīze eyleyüp *(209:34). [şarup, -up]*
3. der-kinār ve ʿaşaḳ-ı pīçān dīvāra ve efʿī eşcāra **şarmaşup** çıḳdığı gibi refte refte *(243:10). [şarmaşup, -maş, -up]*

şar-: *Çevresini çevirmek, çevresine dolanmak.*

bālādaki zünnāra ve birini sütūna **şarup** var ḳuvvetin bāzūya getürüp *(243:7). [şarup, -up]*

sarāy ḳapusını: *Devletin merkezi olan sarayın kapısı.*

berāber meşy idüp ve sipāh u silāḥ-dār aġaları **sarāy ḳapusını** ṭaşra çıḳınca *(366:13). [sarāy ḳapusını, -n, -ı]*

sarāy-ı ʿālīlerine: *Yüce saray.*
1. yine **sarāy-ı ʿālīlerine** ʿavdet buyurdılar *(152:24). [sarāy-ı ʿālīlerine, -ler, -i, -n, -e]*
2. rākib-i semend-i ʿālem-pesend-i iḳbāl ve **sarāy-ı ʿālīlerine** revnaḳ-baḫş-ı fer ü iclāl oldılar *(375:18). [sarāy-ı ʿālīlerine, -ler, -i, -n, -e]*

sarāy-ı ʿatīḳ: *İstanbul ili Fatih ilçesine bağlı Beyazıt mahallesinde Süleymaniye Camii ile Bayezid Camii arasında İstanbul Üniversitesi ana yerleşkesi içerisinde Osmanlı döneminde İstanbul'da inşa edilmiş ilk saray.*
1. çehār-şenbe güni mübāşeret olunup baʿde't-tekmīl **sarāy-ı ʿatīḳa** naḳline *(141:30). [sarāy-ı ʿatīḳa, -a, -]*
2. ve levāzım-ı mühimmātı şimdiden **sarāy-ı ʿatīḳa** naḳl olunup *(141:35). [sarāy-ı ʿatīḳa, -a]*
3. Ki **sarāy-ı ʿatīḳa** şāh-ı cihān *(142:4). [sarāy-ı ʿatīḳa, -a]*
4. Ki **sarāy-ı ʿatīḳa** şāh-ı cihān *(142:30). [sarāy-ı ʿatīḳa, -a]*
5. daḫi anlar ile **sarāy-ı ʿatīḳde** kendülere maḫṣūṣ naḫl u ḫadīḳaları *(146:27). [sarāy-ı ʿatīḳde, -de]*
7. 6. Sulṭān Süleymān ve Sulṭān Meḥemmed ile **sarāy-ı ʿatīḳde** ke'l-evvel *(151:31). [sarāy-ı ʿatīḳde, -de]*
8. **Sarāy-ı ʿAtīḳa** ʿazīmet ve naḫl u ḥadīḳaları teferrücden ṣoñra yine *(152:2). [sarāy-ı ʿatīḳa, -a]*
9. zīr-i serā-perde-i çetr-i ḫafāda **Sarāy-ı ʿAtīḳ** sāḥasında müheyyā vü āmāde olan *(364:27). [sarāy-ı ʿatīḳ,]*

10. fevcā-fevc **Sarāy-ı ʿAtīḳa** gelüp ve kendülere maḫṣūṣ çergelerde merātīb-i sāmiyelerine *(364:33). [sarāy-ı ʿatīḳa, -a]*
11. selāma ḳıyām ve ālāyların tekmīl ü itmāmdan ṣoñra **sarāy-ı ʿatīḳ** ṭimur ḳapusundan *(366:4). [sarāy-ı ʿatīḳ,]*

sarāy-ı ʿatīk kapusı: *Eski saray kapısı.*

lābis oldıġı şiyāb-ı ḥaşmet-medār ile **sarāy-ı ʿatīḳ ḳapusı** öñinde mekīn olup *(365:7). [sarāy-ı ʿatīḳ ḳapusı,]*

sarāy-ı ʿatīḳ ḳapusundan: *Eski sarayın kapısı.*

Ve yeñiçeriyān-ı dergāh-ı ʿālī-i felek-iḥtişām **sarāy-ı ʿatīḳ ḳapusundan** *(365:37). [sarāy-ı ʿatīḳ ḳapusundan, -n, -dan]*

sarāy-ı ʿatīḳ sāḥasında: *Eski Saray'ın avlusu.*

Neşr **Sarāy-ı ʿAtīḳ sāḥasında** zīnet-baḫşā olan naḫl-ı sūrı ve şeker bāġçelerini *(143:5). [sarāy-ı ʿatīḳ sāḥasında, -n, -da]*

sarāy-ı cedīde: *Topkapı sarayı.*
1. mükemmel ālāy ile **sarāy-ı cedīde** getürülmek niyyet olunmuş iken bu ṣūretde olan *(141:32). [sarāy-ı cedīde, -e]*
2. burcü'ş-şeref-i aşlīleri olan **sarāy-ı cedīde** teveccüh buyurdılar ve yümn-i iḳbāl *(145:11). [sarāy-ı cedīde, -e]*
3. **sarāy-ı cedīde** varınca ṣaff-beste-i selām olup cebecibaşı daḥi nīmtene kürk ve *(365:38). [sarāy-ı cedīde,]*

sarāy-ı cedīd-i ḫāḳānī: *Sultana ait yeni saray.*

Sarāy-ı Cedīd-i ḫāḳānī ve kendi devlet-serāylarında bir gün evvel itmāmı *(198:6). [sarāy-ı cedīd-i ḫāḳānī,]*

sarāy-ı cedīd-i hümāyūna: *Kutlu yeni saray, Topkapı sarayı.*

ve ālāy-ı vālāy ve şeh-zādegān-ı fīrūz-baḫtān-ı ʿamīmü'l-ālāy ile **Sarāy-ı Cedīd-i hümāyūna** *(364:29). [sarāy-ı cedīd-i hümāyūna, -a]*

sarāy-ı cedīd-i sulṭānīye: *Sultanlığın yeni sarayı.*

tezvīc ile gevher-keş-i ʿıḳd-ı ʿaḳd-i nikāḥ olmaḳ maṣlaḥatı içün **sarāy-ı cedīd-i sulṭānīye** *(149:31). [sarāy-ı cedīd-i sulṭānīye, -y, -e]*

sarāy-ı cedīd-i ʿāmireye: *Yeni saray, Topkapı sarayı.*
1. Sarāy-ı Cedīd-i ʿĀmireye naḳl u taḥvīl ve maḳām-ı cemʿiyyet *(364:7). [sarāy-ı cedīd-i ʿāmireye, -y, -e]*
2. Vezneciler Başında vāḳıʿ Miskçiler Ḳapusınıñ daḥi kemerleri ve **Sarāy-ı Cedīd-i ʿĀmireye** *(365:32). [sarāy-ı cedīd-i ʿāmireye,]*

sarāy-ı hümāyūn: *Kutlu saray, Topkapı sarayı.*
1. tebdīl ḳılındı ve şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān efendilerimiz **sarāy-ı hümāyūnda** *(364:8). [sarāy-ı hümāyūnda, -da]*
2. güẕār ve ʿaḳablerinde **sarāy-ı hümāyūnda** muʿtād olan resm-i maʿrūfları üzere *(370:14). [sarāy-ı hümāyūnda, -da]*
3. **sarāy-ı hümāyūna** varup orṭa ḳapunuñ iç ṭarafında sipāh ocaġınıñ *(373, 14). [sarāy-ı hümāyūna, -a]*
.

sarāy-ı mezbūrda: *Adı geçen saray, eski saray.*

Baʿdehū **sarāy-ı mezbūrda** irtifāʿ-ı mevḳiʿ ciheti ile cānib-i baḥrda *(144:27). [sarāy-ı mezbūrda, -da]*

sarāy-ı meẕkūr sāḥasınıñ: *Adı geçen sarayın (Eski Saray'ın) avlusu.*

temāşā içün baʿde'ẕ-ẓuhr **sarāy-ı meẕkūr sāḥasınıñ** dībāc-ı çemen-zār-ı sebz-gūnını *(143:6). [sarāy-ı meẕkūr sāḥasınıñ, -n, -ıñ-s, -ı, -n, -ıñ]*

sarāy-ı sūr itmegin: *Düğün sarayına döndürmek.*

sarāy-ı sūr itmegin ḫalḳ-ı cihān ḥimāyetinde āsūde ve fitne-i devrān *(136:16). [sarāy-ı sūr itmegin, -me, -g(k), -in]*

şarf idüp: *Harcamak, emek göstermek.*

temāşā-yı cemāl-i şehriyār-ı cihān-güşāya göz nūrı **şarf idüp** biñ *(196:12). [şarf idüp, -üp]*

şarf-ı maḳdūr iderlerken: *Gücü yetmek.*

emīn-i sūr meydān-ı mezbūrda tedḳīḳ-i tekmile-i sūrda **şarf-ı maḳdūr iderlerken** *(152:5). [şarf-ı maḳdūr iderlerken, -er, -ler, -ken]*

şarf-ı naḳdīne-i himem itmege: *İyilik akçesi dağıtmak.*

ve **şarf-ı naḳdīne-i himem itmege** mürāʿī olduḳdan ṣoñra ḳul ketḫudāsı Ḥasan Aġaya *(363:22). [şarf-ı naḳdīne-i himem itmege, -meg, -e]*

şarf-ı zer-i bī-şümār eylediler: *Sayısız altın dağıtmak.*

ve bu niʿmetiñ şükrānesi içün āmāc-ı tīr-i nigāhı olanlara **şarf-ı zer-i bī-şümār eylediler** *(359:11). [şarf-ı zer-i bī-şümār eylediler, -di, -ler]*

sārī: *Bulaşmış, bulaşıcı.*

aḫlāfına **sārī** ʿādet olmasun deyu mülāḥaẓa-i şıyānet ḳaṣdına *(168:23). [sārī,]*

sārī: *Sarı renk.*

ṣanʿat-ı siḥr-nümūndur ki meydān-ı sūra biri **şarı** biri jengārī iki senbīl *(317:25). [şarı,]*

sarı aṭlas: *Sarı renkli atlas kumaşı.*

ve **şarı aṭlas** ve ḳırmızı aṭlas ve yeşil aṭlas ve hindī ḳuṭnī ve destār-ı bendī *(361:13). [şarı aṭlas,]*

sarı beñizli: *Açık tenli, rengi soluk olan kimse.*

içlerinden Ḳaradeñizli **şarı beñizli** bir beze miskīni żaʿfından olan *(300:4). [şarı beñizli,]*

şarı faġfūr kāse: *Sarı renkli Çini kase.*

vāfaḳa Şennu Tabaḳa kelāmına mā-ṣadaḳ eski maʿden bir kem-yāb **şarı faġfūr kāse** *(189:18). [ṣarı faġfūr kāse,]*

şarı külāh: *Sarı renkli, eskiden erkeklerin giydiği, genellikle keçeden yapılan, ucu sivri ya da yüksek başlık.*

muḥżır aġa ve yesārında **şarı külāh** ile bostānī odabaşısı öñince ṣāṭırān-ı zerrīn kemer *(365:18). [ṣarı külāh,]*

sārī oldıġını: *Devam etmek.*

ḥaḳḳında cārī olmayup belki aʿḳāb u ensābına daḥi **sārī oldıġını** işāret ve cümle *(146:1). [sārī oldıġını, -dıġ, -ı, -n, -ı]*

sārī olmadıġını: *Meydana çıkmak.*

emāret-i fekk iḥtimāli **sārī olmadıġını** müşāhede idüp bendlerine *(318:1). [sārī olmadıġını, -ma, -dıġ, -ı, -n, -ı]*

sārī olup: *Yayılmak, bulaşmak.*

sārī olup ʿālem neşāṭ-ı tāze ve şevḳ-i bī-endāze buldıġı zamān-ı ṣafā-resānda *(333:18). [sārī olup, -up]*

sarı senbīle: *Sarı renkli sepet, hasırdan örülmüş kulplu torba.*

ve çeşm ü dest ü pā-beste Ḥacı Şāhīni **şarı senbīle** ve Ḥacı Meḥemmedi *(317:28). [ṣarı senbīle, -e]*

şarık: *Fes, külâh, kavuk gibi başa giyilen şeyler üzerine sarılan tülbent, şal benzeri şey.*
1. ve maḫṣūṣça üstleri ve **şarıḳları** ile sāye-bān-ı temāşāya daʿvet ve *(262:25). [şarıḳları, -lar, -ı]*
2. **şarıḳları** ile gelüp üç ʿaded iki direkli müsāfir çergelerinde cemʿiyyet ve *(306:7). [şarıḳları, -lar, -ı]*

şarık: *Parlak, parıldayan.*

envār-ı lāmiʿa-i ferec baʿde'ş-şidde **şārıḳ** ve ṭop şenlikleri niʿme'l-bedel-i raʿd-ı bāriḳ oldı *(326:16). [şārıḳ,]*

şarıl: *Bir şeyin üzerine bir veya birkaç kez dolanmak.*
1. nāḫun-ı şemşīr-i tāb-dār ile güşād içün dāmen-i dīvārına **şarıldıḳça** derūn-ı ḳalʿadan *(188:12). [şarıldıḳça, -dıḳça, -]*
2. ve **şarılup** bālāsına çıḳmaḳda kendüyi heyʾet-nümā-yı mār ve bir ḳabża *(310:4). [şarılup, -up]*
3. **şarılur** gibi şarılup ḳulaç ḳulaç ṣuʿūd ve iʿtilāsı ḥużżārı ḥayrān u medhūş ve *(362:30). [şarılup, -up]*
5. şarılur gibi **şarılup** ḳulaç ḳulaç ṣuʿūd ve iʿtilāsı ḥużżārı ḥayrān u medhūş ve *(362:30). [şarılur, -ur]*

şarıl: *Kuşatmak.*

mehter-ḫāneler çalınup ʿasker ḳalʿaya **şarılmada** ve bir cānibden ʿaraba üzerinde *(303:6). [şarılmada, -mada, -]*

şarma: *Namlusunda sarma bulunan tüfek.*

nefāʾis-i bī-ḳıyās ve **şarma** ve baġa ḳundaḳlı sīm ḳaplama çifte bilezikli *(165:3). [şarma,]*

şarmaş: *Birbirine sıkıca sarılıp kucaklaşmak.*

gibi **şarmaşanlar** ve bir iki ḳademe ṭırmaşanlar şaşınlayup efʿī-i tiryāḳ-ḫorde *(362:6). [ṣarmaşanlar, -an, -lar]*

şarşar-ı peygār: *Dövüş kasırgası.*

ḫirmen-i kār-zārda **şarşar-ı peygār** ile dāne-i mühre-i tüfeng ü ṭopı esdi ṣavurdı *(264:9). [ṣarşar-ı peygār,]*

şat: *Bir malı veya mülkü para karşılığı elden çıkarmak.*
1. alur **şatar** ve eṭrāfında al destār ber-ser ve peştemāl-i birīşüm-kār ber-dūş ve bir *(280:6). [ṣatar, -ar]*
2. Ṭablayla çār-sūda **şatarmış** Memiş memiş *(281:18). [ṣatarmış, -ar, -mış]*
3. Ammā ki **şatdıġı** yemiş eyvā yetişmemiş *(281:19). [ṣatdıġı, -dıġ, -ı, -]*
4. Külçeyle **şatar** ḳumāş-ı nāzı *(304:16). [ṣatar, -ar]*

saṯh: *Zemin.*
1. taʿḳīb eyleyüp ol daḫi günā-gün zīb ü zīverle meşḥūn oldıġından māʿadā **saṯḥı** *(204:7). [saṯḥı, -ı]*
2. çarḫ-ı felek nāmında olan fişek çiçekleri tezyīn ve **saṯḥı** altıʿaded *(219:6). [saṯḥı, -ı]*

saṯh-ı şalden: *Salın zemini.*

tebʿīd ü taḳrīb içün şaḫṣ-ı zinde gibi **saṯḥ-ı şalden** ṭāḳ-ı saḳfa ṭafra-sāz-ı ṣuʿūd olup *(220:32). [saṯḥ-ı şalden, -den]*

saṯh-ı zemīn: *Yeryüzü.*

Felek nüh bād-bān **saṯḥ-ı zemīn** bir lenger-i fūlād *(186:8). [saṯḥ-ı zemīn,]*

şatıl: *Bir bedel karşılığında başkasına devredilmek.*

Kestāneler **şatılmada** āteş bāhāsına *(355:28). [ṣatılmada, -mada, -, -]*

saṯl-ı berber-āsā: *Berber tası gibi.*

Çeşmi **saṯl-ı berber-āsā** girye-nāk *(240:3). [saṯl-ı berber-āsā,]*

saṯl-ı sīmīn: *Berber leğeni.*

dirhem bir sīm legen ve iki yüz dirhem bir **saṯl-ı sīmīn** ve iki yüz dirhem bir *(240:18). [saṯl-ı sīmīn,]*

saṯr-ı evvel: *İlk satır.*

Saṯr-ı evvel nāmedeʿizzetlüdür rifʿatlüdür *(256:12). [saṯr-ı evvel,]*

saṯr-ı mevc: *Dalga dizisi.*

Saṯr-ı mevc üzre çekilmiş ḫilʿat-ı taḥsīn mi ya *(184:24). [saṯr-ı mevc,]*

saṯr-ı ser-nāme: *Ön sözün satırı.*

yemīn ü yesārında şeh-zādegān-ıʿālī-tebār ḥażerātı **saṯr-ı ser-nāme** gibi *(256:6). [saṯr-ı ser-nāme,]*

sāṭūr: *Et kıymaya, parçalamaya mahsus büyük bıçak, satır.*

Sāṭūrı zaḫmını dil-i meẕbūḥ ṭuymadı *(237:27). [sāṭūrı, -ı]*

sāṭūr-ı sīne-şikāf-ı ġamzesini: *Gamzenin göğüs yarıcı satırı.*

sāṭūr-ı sīne-şikāf-ı ġamzesini sūde-i fesān-ı istiġnā ve naḳd-i cān *(237:23). [sāṭūr-ı sīne-şikāf-ı ġamzesini, -n, -i]*

sāṭūr-ı sīne-şikāf-ı melāʿiḳ: *Kaşıkların göğüs yarıcı satırları.*

gibi süzilüp ve ṭabla-i naʿmāya ḥavāle-i pençe-i yaġmā eyleyüp **sāṭūr-ı sīne-şikāf-ı melāʿiḳ** *(266:5). [sāṭūr-ı sīne-şikāf-ı melāʿiḳ,]*

saṭvet ü icbāl: *Ululuk ve yücelik.*

ḥażretleri **saṭvet ü icbāl** ve saʿādet ü iḳlāl ile zīver-i mesned-i şevket ve revnaḳ-ı taḫt-ı ʿazamet olup *(250:21). [saṭvet ü icbāl,]*

şavāʿīḳ olurdı: *Yıldırım gibi süratli ve parlak olmak.*

Şanmañ ki **olurdı** geh **şavāʿīḳ** *(129:3). [şavāʿīḳ olurdı, -ur, -dı]*

şavāʿiḳ-i medāfiʿ-i raʿd-āvāz: *Gök gürültüsüne benzeyen topların giderek şiddetini artırması.*

Şavāʿiḳ-i medāfiʿ-i raʿd-āvāz bāriḳa-feşān-ı ḥulūl-i vaḳt-i ʿaṣra nişān olduḳda *(159:24). [şavāʿiḳ-i medāfiʿ-i raʿd-āvāz,]*

şavāʿiḳ-i medāfiʿ-i raʿd-āvāz-ı bāriḳa-feşān: *Şimşek gibi parıltı saçan, gök gürültüsü gibi gürleyen topların yıldırımları.*

Baʿd-ezīn **şavāʿiḳ-i medāfiʿ-i raʿd-āvāz-ı bāriḳa-feşān** ḥulūl-i vaḳt-i ʿaṣra *(172:12). [şavāʿiḳ-i medāfiʿ-i raʿd-āvāz-ı bāriḳa-feşān,]*

şavāmiʿ-i levāmiʿ-i bürūcı: *Göğün burçlarının parıltılı manastırı.*

şavāmiʿ-i levāmiʿ-i bürūcı nār-ı reşk ile tāb-dār ve *(268:21). [şavāmiʿ-i levāmiʿ-i bürūcı, -ı]*

savaş: *Mücadele, uğraşma, kavga.*

güreşdiler ve ṣulḥa **şavaşa** ẕātında tünde yavaşa baḳmayup ṭulumcılara girişdiler *(335:10). [şavaşa, -a]*

şavāyī alaca: *Çok renkli, sırmalı ipek kumaş.*

ḳuṭnī-i ʿālü'l-ʿāl ve dört ṭonluḳ **şavāyī alaca** ve beş ṭonluḳ ṣof maʿrūż-ı ʿatebe-i celālet-mevṣūf ḳılındıḳdan ṣoñra *(191:36). [şavāyī alaca,]*

savlet ü sürʿat iderek: *Atılmak ve hızlanmak.*

āteş virilüp taḫrīk-i hevā ile her cānibe ḥareket ve gāh gāh **ṣavlet ü sürʿat iderek** *(197:19). [ṣavlet ü sürʿat iderek, -erek]*

ṣavt-ı bülend: *Yüksek ses.*

anlar daḫi selām ile cümleye ikrām buyurmaġla selām aġası **ṣavt-ı bülend** ile *(372:17). [ṣavt-ı bülend,]*

ṣavt-ı bülend-i dil-peẕīr: *Gönle hoş gelen güzel ses.*

selām aġası **ṣavt-ı bülend-i dil-peẕīr** ile lisānlarından ḥasbe'l-ʿāde *(155:23). [ṣavt-ı bülend-i dil-peẕīr,]*

ṣavul: *Savmak, defetmek, uzaklaştırmak.*
1. Baʿdehū mışrāʿ **Ṣavuluñ** bī-çāreler çün ḳaldı dīvān irteye neşīdesi ile çıḳ çıḳ-ı raḳḳāṣ *(289:33). [ṣavuluñ, -uñ]*
2. Nıṣf-ı sütūn mertebesine resīde olup mışrāʿ **Ṣavulsun** baña seng-i rāh olanlar *(362:32). [ṣavulsun, -sun]*

saʿy idüp: *Çabalamak.*

iki ayaġıyla **saʿy idüp** ḳaraya ḳarīb maḥalle dek ṣanʿatla deryāda sebāḥat ider *(259:24). [saʿy idüp, -üp]*

saʿy itseler: *Çaba göstermek.*

saʿy itseler daḫi ḍarb-ı ḥadīd-i bārid gibi bir fikr-i fāsid olmaġın ālāyları örs-i ḳāris olup *(335:19). [saʿy itseler, -se, -ler]*

saʿy olunarak: *Çaba göstermek.*

ve sāʾir mühimmātına mübāşeret ve her gün **saʿy olunaraḳ** cümlesi lüzūmından *(148:6). [saʿy olunaraḳ, -un, -araḳ]*

ṣayd ḥayf ki: *Ne yazık ki.*

ṣayd ḥayf ki kimesne ḫaber-dār olmadı ve aḥvālimi ʿarża-i dergāh-ı bende-penāh eylesem *(260:25). [ṣayd ḥayf ki,]*

Ṣayda beglerbegisi Kara Muṣṭafā Paşa: *III. Ahmet döneminde Sayda Beylerbeyliği görevinde bulunmuş devlet hizmetlisi.*

ṭonluḳ aṭlas-ı firengī ve kezālik **Ṣayda beglerbegisi Ḳara Muṣṭafā Paşa** *(249:8). [Ṣayda beglerbegisi Ḳara Muṣṭafā Paşa,]*

ṣayd-ı ʿanḳā-yı himmet-i mülūkāne-i şāh-ı Cem-ḥademe: *Cem gibi hükümdarın meliklere yaraşır, yardımseverliğinin Anka kuşu gibi ele geçirilmesi, Padişahın verdiği nimetlerden faydalanmak.*

ṣayd-ı ʿanḳā-yı himmet-i mülūkāne-i şāh-ı Cem-ḫademe yem dökmek oldıġı *(172:5). [ṣayd-ı ʿanḳā-yı himmet-i mülūkāne-i şāh-ı Cem-ḫademe, -e]*

sāye: *Koruma, sahip çıkma, yardım.*

Rāḥatda zamāne **sāyesinde** *(127:15). [sāyesinde, -s, -i, -n, -de]*

sāye: *Gölge.*
1. Geçer ḫoş **sāyesinde** māh-ı ġarrā *(181:19). [sāyesinde, -s, -i, -n, -de]*
2. Kim **sāyesi** dehre ḳuvvetü'ẕ-ẓahr *(210:16). [sāyesi, -s, -i]*

sāye gibi ḳaldı: *Adı, sanı duyulmamak, Ön plana çıkamamak.*

Ġayrileri **sāye gibi ḳaldı** *(130:24). [sāye gibi ḳaldı, -dı]*

sāye ṣal: *Gölge salmak, vermek.*
1. Meger ḳonup başıña yine **sāye ṣalsa** gerek *(179:27). [sāye ṣalsa, -sa]*
2. Hümā-veş **sāye ṣaldı** ḫalḳa iḳbāl ü saʿādetle *(181:8). [sāye ṣaldı, -dı]*

sāye-bān: *Gölgelik, büyük çadır.*
1. cānib-i yemīninde vāḳiʿ püşte üzere vażʿ olunan **sāye-bānlarında** *(248:31). [sāye-bānlarında, -lar, -ı, -n, -da]*
2. ma-ṣadaḳ ve iltifāt-ı düstūrīye elyāḳdır bir mükemmel **sāye-bān** daḫi ibdāʿ ve *(269:16). [sāye-bān,]*
3. başlarına mīḫ ve dişlerine zırnīḫ nā-şāyeste iken yine **sāye-bān** *(335:20). [sāye-bān,]*
4. ile üç direkli **sāye-bānda** ve ḳużāt-ı Anaṭolı çerge-i ṣāniyede ve *(347:13). [sāye-bānda, -da]*
5. Anlar daḫi ʿale's-seḥer kenāre-i meydān-ı sūrda püşte üzerinde efrāşte **sāye-bānlarında** *(358:11). [sāye-bānlarında, -lar, -ı, -n, -da]*

sāye-bān fişegi: *Çadır fişeği, bir çeşit fişek.*

Anḳad Ḥasan Aġanıñ īcād itdigi bir **sāye-bān fişegi** *(173:3). [sāye-bān fişegi,]*

sāye-bān kurdurup: *Çadır kurmak, inşa etmek.*

verāsında Piyāle Paşa üstinde bir püştede başka **sāye-bān ḳurdurup** *(307:5). [sāye-bān ḳurdurup, -dur, -up]*

sāye-bān semtine: *Çadır tarafı.*

dek cenāb-ı āṣaf-ı derya-dil **sāye-bān semtine** māʾil olmadıġı mücerred hevāda *(257:12). [sāye-bān semtine, -n, -e]*

sāyebān-gūn fişeng: *Çadıra benzer fişek.*

bir **sāyebān-gūn fişeng** ve cevānib-i erbaʿasında birer çarḫ-ı felek her *(220:12). [sāyebān-gūn fişeng,]*

sāye-bān-ı berrīye: *Karada bulunan çadır.*

sāye-bān-ı berrīye ricʿat ve bālāda tafṣīl olındıġı üzere tensīḳ-i merāsim-i żiyāfete *(353:10). [sāye-bān-ı berrīye, -y, -e]*

sāye-bān-ı birīşüm-tār-ı zerrīn-ʿalem-i bī-naẕīri: *Benzersiz, altın telli, bayraklı, ibrişim telli çadır.*

ḫāvī bir **sāye-bān-ı birīşüm-tār-ı zerrīn-ʿalem-i bī-naẕīri** hediyyeleri olmaḳ *(277:15). [sāye-bān-ı birīşüm-tār-ı zerrīn-ʿalem-i bī-naẕīri, -i]*

sāye-bān-ı celālet-irtisāmı: *Büyüklük göstergesi olan çadır, padişah çadırı.*

gibi basṭ-ı cenāḥ-ı iḥtişām eyleyen **sāye-bān-ı celālet-irtisāmı** gevher-i şeh-vār-ı cemāl-i tāb-dārları *(218:2). [sāye-bān-ı celālet-irtisāmı, -ı]*

sāye-bān-ı ʿizzet-āşiyān: *Saygınlık yuvası olan gölgelik.*
1.**sāye-bān-ı ʿizzet-āşiyānı** ve ḫıyām-ı ḫuddām-ı āsitānı ḳurılup anlarıñ daḫi *(150:28). [sāye-bān-ı ʿizzet-āşiyānı, -ı]*
2. ile talṭīf ḳaṣdına **sāye-bān-ı ʿizzet-āşiyānlarını** teşrīf buyurup ḳānūn-ı ḳadīm *(267:12). [sāye-bān-ı ʿizzet-āşiyānlarını, -lar, -ı, -n, -ı]*

sāyebān-ı maḥşūşalarına: *Birine özel olarak ayrılmış çadır.*

müsellaḥ u müretteb tüfengçiler ve sāʾir levāzım-ı şān-ı vezāret olan ṭaḳımları ile **sāyebān-ı maḫşūşalarına** *(365:11). [sāyebān-ı maḫşūşalarına, -lar, -ı, -n, -a]*

sāye-bān-ı pür-zīverde: *Süslü çadır.*

Baş çerge taʿbīr olunan üç direkli **sāye-bān-ı pür-zīverde** dört süfre güsterde ḳılınup *(319:24). [sāye-bān-ı pür-zīverde, -de]*

sāye-bān-ı ṣadr-ı aʿẓamīde: *Sadrazamın otağı.*

sāye-bān-ı ṣadr-ı aʿẓamīde bulundılar *(337:25). [sāye-bān-ı ṣadr-ı aʿẓamīde, -de]*

sāye-bān-ı ṣadr-ı vālā-makāmda: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa için) Makamı yüksek sadrazamın çadırı.*

Baʿdehū **sāye-bān-ı ṣadr-ı vālā-maḳāmda** daḫi yedi ḳurbān ẕebḥ olunup *(150:1). [sāye-bān-ı ṣadr-ı vālā-maḳāmda, -da]*

sāye-bān-ı safā-dāştede: *İç açıcı çadır.*

ṣadr-ı aʿẓam-ı maʿālī-i ḳarīn daḫi tersāne gözinde efrāşte ḳılınan **sāye-bān-ı safā-dāştede** *(351:16). [sāye-bān-ı safā-dāştede, -de]*

sāye-bān-ı seyr ü temāşāda: *Seyir otağı.*

sāye-bān-ı seyr ü temāşāda mevcūd bulunmaları üzere daʿvet ve anlara *(342:10). [sāye-bān-ı seyr ü temāşāda, -da]*

sāye-bān-ı sidre-āsitān: *Eşiği Sidre kadar yüksek çadır.*

dervāzesinde ber-efrāşte-i çemenistān-ı ʿizz ü şān olan **sāye-bān-ı sidre-āsitān** *(250:2). [sāye-bān-ı sidre-āsitān,]*

sāye-bān-ı sidre-miṣālde: *Sidre ağacı gibi ulu çadır.*

sāye-bān-ı sidre-miṣālde erīke-pīrā-yı iclāl olup *(256:5). [sāye-bān-ı sidre-miṣālde, -de]*

sāye-bān-ı sidre-serīr oldı: *Sidreye benzer tahtın gölgeliği.*

Oldı her **sāye-bān-ı sidre-serīr** *(324:12). [sāye-bān-ı sidre-serīr oldı, -dı]*

sāye-bān-ı sidre-sütūnda: *Direği sidre ağacı gibi olan çadır.*

pīrāmeninde sipihr-i nüh-ḳıbābdan nümūdār olan **sāye-bān-ı sidre-sütūnda** *(322:24). [sāye-bān-ı sidre-sütūnda, -da]*

sāye-bān-ı temāşā: *Seyir çadırı.*
1. aṣḥābı şeref-i ḳabūle erzānī görülmekle tebcīl olunup **sāye-bān-ı temāşāda** *(193:30). [sāye-bān-ı temāşāda, -da]*
2. **sāye-bān-ı temāşānıñ** henüz maḳdem-i āṣafīye dīde-güşā olması yaʿnī bu vaḳte *(257:11). [sāye-bān-ı temāşānıñ, -n, -ıñ]*
3. ve maḫṣūṣça üstleri ve ṣarıḳları ile **sāye-bān-ı temāşāya** daʿvet ve *(262:25). [sāye-bān-ı temāşāya, -y, -a]*
4. Bu ḥālet ile birḳaç sāʿat basṭ-ı iḥrām-ı iḳāmet ve baʿde't-teġaddī **sāye-bān-ı temāşāya** *(273:19). [sāye-bān-ı temāşāya, -y, -a]*
5. **sāye-bān-ı temāşādan** ṣāḥib-i devlet-i sipihr-menzilet ḥażretleri müsāfir otaġını teşrīf buyurup *(286:18). [sāye-bān-ı temāşādan, -dan]*
6. Bu eṣnāda ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri ḥużūr-ı hümāyūndan ʿavdet ve **sāye-bān-ı temāşāya** *(295:16). [sāye-bān-ı temāşāya, -y, -a]*
7. **sāye-bān-ı temāşāya** gelüp ḥużūr-ı āṣafīde zānū-nişīn-i encümen-i cemʿiyyet ve *(316:30). [sāye-bān-ı temāşāya, -y, -a]*
8. içün meʾmūr olmaları ile **sāye-bān-ı temāşāda** hem-zānū-yı mücāleset olmuşlar *(346:24). [sāye-bān-ı temāşāda, -da]*

sāye-bān-ı temāşāyı tenvīr: *Seyir otağını aydınlatmak.*

sāye-bān-ı temāşāyı tenvīr ve çeşm-i ārzū-yı erbāb-ı āmāli ḳarīr buyurup Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa *(326:27). [sāye-bān-ı temāşāyı tenvīr,]*

sāyebān-ı vekīl-i salṭanat dervāzesi: *Sadrazamın çadırının kapısı.*

Bināʾen-ʿaleyh **sāyebān-ı vekīl-i salṭanat dervāzesi** rüfte-i ahdāb-ı ṭulumcıyān ḳılınup *(174:11). [sāyebān-ı vekīl-i salṭanat dervāzesi,]*

sāye-bān-ı zerrīn-ʿalem-i āsumāndan: *Göğün altın bayraklı çadırı.*

sāye-bān-ı zerrīn-ʿalem-i āsumāndan sürādiḳāt-ı miskī-fām-ı ẓalām *(290:15). [sāye-bān-ı zerrīn-ʿalem-i āsumāndan, -dan]*

sāye-bān-ı zerrīn-mehçe-i sipihr-i berīn: *Yüksek göğün altın hilalli otağı.*

pīrāye-i ẕirve-i ʿamūdu'ṣ-ṣubḥ-ı nūr-efşān olup ve **sāye-bān-ı zerrīn-mehçe-i sipihr-i berīn** *(230:25). [sāye-bān-ı zerrīn-mehçe-i sipihr-i berīn,]*

sāye-bān-ı zerrīn-ṭınāb: *Parlak gergi ipli çadır.*

çadır fişegi işʿāl olunup bir zamān **sāye-bān-ı zerrīn-ṭınāb** gibi *(172:22). [sāye-bān-ı zerrīn-ṭınāb,]*

sāye-bān-ı zerrīn-ṭınāb u sīmīn-evtāda: *Altın gergi ipli ve gümüş direkli çadır.*

içün kendülere maḫṣūṣ **sāye-bān-ı zerrīn-ṭınāb u sīmīn-evtāda** hümā-yı āsumān-āşiyān *(230:29). [sāye-bān-ı zerrīn-ṭınāb u sīmīn-evtāda, -a]*

sāye-bān-ı zerrīn-ṭınāb: *Altın ipli çadır.*
1. **sāye-bān-ı zerrīn-ṭınābdan** ser-nümā-yı ẓuhūr ve şaʿşaʿa-i elmāṣ-ı efser-i ḫudāyī-zīverinden *(255:27). [sāye-bān-ı zerrīn-ṭınābdan, -dan]*
2. gāh āteşden ḳulleler peydā gāh şuʿleden sefīneler hüveydā gāh **sāye-bān-ı zerrīn-ṭınāblar** *(356:3). [sāye-bān-ı zerrīn-ṭınāblar, -lar]*

sāye-bān-ı żiyāfet olan: *Ziyafet çadırı.*

sāye-bān-ı żiyāfet olan müsāfir çergelerine bi-merātibihim şeref-mend-i müs̱ūl oldılar *(288:25). [sāye-bān-ı żiyāfet olan, -an]*

sāye-bān-ı żiyāfetde: *Ziyafet çadırı.*

sāye-bān-ı żiyāfetde cā-yāfte-i ṣaffü'n-niʿāl-i meclis-i iʿtibār u iftiḫār olduḳları ʿaḳabinde *(335:26). [sāye-bān-ı żiyāfetde, -de]*

sāyebān-ı żiyāfeti: *Ziyafet çadırı.*

ṣadr-ı aʿẓām ve vekīl-i muṭlaḳ-ı cihān-dār-ı muʿaẓẓam ḫażerātı üç direkli **sāyebān-ı żiyāfeti** *(319:17). [sāyebān-ı żiyāfeti, -i]*

sāye-bān-ı żiyāfet-kede-i sulṭānīde: *Sultanın ziyafet çadırı.*

ṣoñra **sāye-bān-ı żiyāfet-kede-i sulṭānīde** tenāvül-i ṭaʿāma gitdiler *(334:29). [sāye-bān-ı żiyāfet-kede-i sulṭānīde, -de]*

sāyebān-ṭırāz-ı gül-zemīn-i iclāl: *Yüceliğin zemini güllerle bezenmiş otağının süsü.*

sāyebān-ṭırāz-ı gül-zemīn-i iclāl ve mesned-efrūz-ı bār-gāh-ı āsumān-dergāh-ı baḫt u iḳbāl olup *(202:7). [sāyebān-ṭırāz-ı gül-zemīn-i iclāl,]*

sāye-efgen-i iclāl ü şevket: *(III. Ahmet) Şan ve büyüklük gölgesi salmak.*

sāye-efgen-i iclāl ü şevket ve bāsıṭ-ı cenāḥ u temkīn-i ḥaşmet *(342:17). [sāye-efgen-i iclāl ü şevket,]*

sāye-endāz: *(Şeyhülislam Abdullah Efendi) Koruyuculuk eden.*

sāye-endāz ve der-ʿaḳab ḥażret-i şeyḫü'l-islām-ı fetvā-penāh *(365:12). [sāye-endāz,]*

sāye-endāz-ı iclāl oldılar: *Büyüklük gölgesi salmak.*
1. Ne̱sr bi'l-cümle ḥarem-i hümāyūn ile sāḥil-serāy-ı tersāne-i ʿamīreye **sāye-endāz-ı iclāl oldılar** *(153:7). [sāye-endāz-ı iclāl oldılar, -dı, -lar]*
2. ʿarż oṭasına **sāye-endāz-ı iclāl olduḳda** vezīr-i aʿẓam ḥażretlerine *(374:25). [sāye-endāz-ı iclāl olduḳda, -duḳ, -da]*

sāye-endāz-ı ʿizz ü iḳbāl: *Büyüklük ve şan kanadını sermek.*

mi̱sāli **sāye-endāz-ı ʿizz ü iḳbāl** ve müttekī-i visāde-i istiḳlāl olduḳlarında *(230:30). [sāye-endāz-ı ʿizz ü iḳbāl,]*

sāye-gāh: *Gölgelik.*

1. ḳurbında vāḳiʿ dıraḫt-ı sāye-dār-ı mināre-sīmā **sāye-gāhında** olan çemen-ṣuffe-i mezbūre *(150:12). [sāye-gāhında, -ı, -n, -da]*
2. cā-nişīn-i vekālet olmaġ içün ḳaṣr-ı ʿadālet **sāye-gāhında** olan otaġ-ı temāşāda *(175:6). [sāye-gāhında, -ı, -n, -da]*

sāye-gāh-ı ḳaṣr-ı ʿadālet-penāh: *Sultan çadırının güzelliği.*

feḥvāsınca **sāye-gāh-ı ḳaṣr-ı ʿadālet-penāh** türābında olan otaġ-ı temāşāda *(181:20). [sāye-gāh-ı ḳaṣr-ı ʿadālet-penāh,]*

sāye-güster-i sāḥa-i sürūr olan: *Sevinç alanına gölge yaymak.*

sāye-güster-i sāḥa-i sürūr olan otaġ-ı hümāyūn-ı cihān-dārī *(153:24). [sāye-güster-i sāḥa-i sürūr olan, -an]*

sāye-i bīd-i seyf-i ḥadīdinde: *Keskin kılıcın söğüt ağacına benzer gölgesi.*

sāye-i bīd-i seyf-i ḥadīdinde ġunūde olmaġın ḫāvāṭır-ı nās şevāhid-i ẕevḳ u ṣafāya *(136:17). [sāye-i bīd-i seyf-i ḥadīdinde, -i, -n, -de]*

sāye-i cünbiş-i ʿaşāyı: *Sopanın hareketinin gölgesi.*

ve kimi **sāye-i cünbiş-i ʿaşāyı** şemşīr-i cehān ve muşt-ı Şeh-nāme-ḫˇān-ı destān-serāyı *(225:6). [sāye-i cünbiş-i ʿaşāyı, -y, -ı]*

sāye-i devletinde: *1) Devletin koruması 2) Mutluluk, talihin gölgesi.*

Ḳıl **sāye-i devletinde** ber-cā *(134:4). [sāye-i devletinde, -in, -de]*

sāye-i ʿināyet-i pādişāh-ı şevket-penāhda: *Büyüklüğün sığınağı olan padişahın yardımlarının neticesi.*

sāye-i ʿināyet-i pādişāh-ı şevket-penāhda ṣadr-ı nīk-nāmı ve ḳaffe-i enāmı *(212:3). [sāye-i ʿināyet-i pādişāh-ı şevket-penāhda, -da]*

sāye-i pādişāh-ı bī-enbāz: *(III. Ahmet) Allah'ın gölgesi, padişah.*

Sāye-i pādişāh-ı bī-enbāz *(194:3). [sāye-i pādişāh-ı bī-enbāz,]*

sāye-i perverd-i ẓıll-i Yezdānī: *(Şehzadeler için) Padişahın gölgesinde himaye olunan.*

Sāye-i perverd-i ẓıll-i Yezdānī *(137:19). [sāye-i perverd-i ẓıll-i Yezdānī,]*

sāye-i Peyember: *Peygamberin gölgesi.*

Yoḳ miṣli çü **sāye-i Peyember** *(126:23). [sāye-i Peyember,]*

sāye-i Rabb-i Ġafūr olan: *Kullarını affedici Allah'ın gölgesi olmak.*

ṭabla şeker işleri vuḥūş u ṭuyūr taṣvīrleri geçicek **sāye-i Rabb-i Ġafūr olan** *(368:14). [sāye-i Rabb-i Ġafūr olan, -an]*

sāye-i Rabb-i ʿizzet: *(III. Ahmet) Yüce Rabbin gölgesi.*

sāye-i Rabb-i ʿİzzet şevketlü mehābetlü ṣalābetlü revnaḳ-efrūz-ı tāc u taḫt *(333, 20). [sāye-i Rabb-i ʿizzet,]*

sāye-i Rabb-i Mücīb: *Mucip olan Allah'ın gölgesi.*

Nā-gāh edā-yı namāz içün **sāye-i Rabb-i Mücīb** cāmiʿ-i şerīfe *(311:3). [sāye-i rabb-i mücīb,]*

sāye-i Rabbü'l-ʿizzet: *(III. Ahmet) Ulu rabbin gölgesi.*

revāc-baḫş-ı sikke-i salṭanat olan **sāye-i Rabbü'l-ʿizzet** ḥażretleri iḳāmet-i ṣalāt-ı cumʿa niyyetine cümleden muḳaddem *(198:24). [sāye-i rabbü'l-ʿizzet,]*

sāye-i ṣafā-māyesi: *Keyif veren gölge.*

cihān ġarka-i lücce-i nūr olup **sāye-i ṣafā-māyesi** *(255:28). [sāye-i ṣafā-māyesi, -s, -i]*

sāye-i sidre-i salṭanatda: *Saltanat sidresinin (çadır) gölgesi.*

sāye-i sidre-i salṭanatda īcād olunan ṣuffe-i ṣafā-bünyādda vüzerā-yı ʿiẓām *(322:29). [sāye-i sidre-i salṭanatda, -da]*

sāye-nişīn oldukları: *Gölgelikte oturmak.*

vüzerā daḫi zīr-i cenāḥ-ı hümā-yı salṭanatda **sāye-nişīn olduḳları** eṣnāda şāhen-şāh-ı bende-nüvāz *(269:6). [sāye-nişīn olduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*

sāye-nişīn-i ḥımā-yı ḥimāyetleri olan: *Girilmesi yasak olan çadırın gölgesi.*

sāye-nişīn-i ḥımā-yı ḥimāyetleri olan ḫāṣekī aġalar ve sāʾir ser-ā-serlilere ve *(306:28). [sāye-nişīn-i ḥımā-yı ḥimāyetleri olan, -an]*

sāye-vār: *Gölge gibi.*
1. ve sāʾir aġayān-ı enderūn-ı hümāyūn cenāb-ı ẓıll-ı İlāhī ḥażretlerini **sāye-vār** *(154:27). [sāye-vār,]*
2. Ve **sāye-vār** kendüye ḳafā-dār olan refīḳiniñ başına bir çenberi ḥalḳa-i laʿnet *(247:1). [sāye-vār,]*
3. daḫi keçesin geyüp ḳafāsına **sāye-vār** uyup fer ü haşmet-i ʿaẕīm ile yeñiçeri neferātını *(265:36). [sāye-vār,]*
4. biri memerr-i naẓardan güẕār itdikde **sāye-vār** erbāb-ı enẓārıñ gözleri *(280:12). [sāye-vār,]*
5. çuḳa-dār-ı cihān-dārī ol nihāl-i ʿizz ü iḳbāllere **sāye-vār** ḳafā-dār olup ṭarafeyn-i reh-güẕāra *(370:16). [sāye-vār,]*

sayḥa eylerdi: *1) Bağırmak 2) Böğürmek.*

Eylerdi ḥamel çü ṣevr **ṣayḥa** *(132:14). [ṣayḥa eylerdi, -r, -di]*

sayḥa-i hāy hāy: *Hay hay diye çığlık atmak.*

gürz-i Ḳahramān ṣanup **ṣayḥa-i hāy hāy** ile gürīzān ve āb-ı cevher-i inbisāṭları olan *(225:7). [ṣayḥa-i hāy hāy,]*

ṣayḥa-i hāy hāy-ı sūz-nāk: *Yakıcı hay hay sesleri.*

ʿarżı ṣadedinde iken **ṣayḥa-i hāy hāy-ı sūz-nāk** ile girībān-çāk olaraḳ bir ḳaçı *(347:2). [ṣayḥa-i hāy hāy-ı sūz-nāk,]*

ṣayḥa-i selleṭallāhu'l-kelbe ʿale'l-ḫınzīr: *"Allah domuzun başına köpeği sarsın" haykırışı.*

Eṭrāfdan çeng-i ḥarbī āvāzesine bedel **ṣayḥa-i Selleṭallāhu'l-kelbe ʿale'l-ḫınzīr** *(282:1). [ṣayḥa-i selleṭallāhu'l-kelbe ʿale'l-ḫınzīr,]*

saʿy-i meşkūr: *Övgüye değer çaba.*

ṣevāb-ı cemīle maṣdar itmekle **saʿy-i meşkūr** ve nāʾil-i ücūr oldılar *(211.35). [saʿy-i meşkūr,]*

saʿy-i tāmm olunup: *Eksiksiz bir çaba göstermek.*

saʿy-i tāmm olunup fi'l-ḥaḳīḳa bāzār-gāh-ı mülāʿabede ʿaḳd-i şirket-i müḍārebe eyleyen *(346:15). [saʿy-i tāmm olunup, -up]*

ṣayrafī-i ʿaḳlı: *Akıl sarrafı, zeki kimse.*

lücce-i nūr ve taḳvīm-i bahāsı **ṣayrafī-i ʿaḳlı** tehī-sāz-ı kīse-i ṣuʿūr eyledi Li-müʾellifihi *(160:11). [ṣayrafī-i ʿaḳlı, -ı]*

ṣayyād-ı endīşesi: *Düşünce avcısı.*

Ṣad bārekallāh ol vezīr-i ḫayr-endīş-i ṣadāḳat-kīşe kim **ṣayyād-ı endīşesi** *(211:8). [ṣayyād-ı endīşesi, -s, -i]*

ṣayyādıñ dām-ı teshīrine: *Avcının tuzağı.*

emīn olup ne bir **ṣayyādıñ dām-ı teshīrine** girmiş ve ne bir şehbāz-ı bülend-pervāz-ı hümā-şikārıñ çengāl-i pençe-i istīṣālinden *(361:32). [ṣayyādıñ dām-ı teshīrine, -n, -e]*

sāz: *Çalgı aleti.*
1. Ḳıl **sāzıña** kilki tāziyāne *(126:7). [sāzıña, -ı, -ñ, -a]*
2. Muṭribā **sāzıñı** al naġmeñi şehnāz eyle *(245:28). [sāzıñı, -ı, -ñ, -ı]*
3. Bu eşnāda yine cā-be-cā cān-bāz ve perende-bāzlar ve **sāzlar** iẓhār-ı meserretde *(245:1). [sāzlar, -lar]*

sāz u söz: *Eğlence.*
1. Fişek Şenligi Ve Sāʾir **Sāz u Söz** Beyānındadır *(195:2). [sāz u söz,]*
2. beđīdār olup bir ṭarafdan **sāz u söz** ve bir cānibden serhengān-ı şevḳ-āmūz *(227:19). [sāz u söz,]*

sāz u terāne: *Saz ve nağme.*
1. Bunlar mehter-ḫāne vü çeng ü çeġāne ve **sāz u terāne** ve zīb ü zīnet-i bī-bahāne *(304:19). [sāz u terāne,]*
2. ve **sāz u terāne** ile sū-be-sū ʿarż-ı ṣanāyiʿ u ġarāʾib ve irāʾet-i bedāyiʿ u ʿacāʾib *(351:18). [sāz u terāne,]*

sâzende: *Çalgıcı.*

1. baʿīdce bir maḥall ḳapucıbaşı aġalara taḫṣīṣ ve ḫˇānende ve **sāzendeler** *(151:27). [sāzendeler, -ler]*
2. gūşesinde **sāzendeler** nevāzende-i ḳānūn-ı şeṭāret ve her cānibinde ḫˇānendeler *(220:13). [sāzendeler, -ler]*
3. **Sāzendeler** oldı aña dem-sāz *(293:23). [sāzendeler, -ler]*
4. mażmūnını şuʿbe-i āvāz iderek āgāzelerini resīde-i perde-i ḳarār ve **sāzendeler** *(294:9). [sāzendeler, -ler]*

sāzende vü bāzendeye: *Çalgıcı ve oyuncu.*

ve bir cānibden ṭulumcıyān u serhengānıñ hāy u hūyların temāşā ve **sāzende vü bāzendeye** *(350:16). [sāzende vü bāzendeye, -y, -e]*

sāzendegān u hˇānendegān: *Çalgıcılar ve okuyucular.*

cünbiş-i mıżrāb-ı ebrū-yı işāret göstermeleriyle **sāzendegān u ḫˇānendegān** *(339:19). [sāzendegān u ḫˇānendegān,]*

sāzendegān-ı hoş-terāne-i dil-keş-naġam: *Ezgileri gönül açan hoş sesli sazendeler.*

ve **sāzendegān-ı ḫoş-terāne-i dil-keş-naġam** içün pīş-i temāşā-gāh-ı āṣafīde *(206:7). [sāzendegān-ı ḫoş-terāne-i dil-keş-naġam,]*

sāzendegān-ı naġme-perdāz: *Makamdan makama geçen sazendeler.*

Bir ṭarafdan **sāzendegān-ı naġme-perdāz** mışrāʿ Alup yine eliñe muṭribā *(291:11). [sāzendegān-ı naġme-perdāz,]*

sāzendegān-ı şādī-resānı: *Şenliği haber veren sazendeler.*

ve ẕevḳ olan **sāzendegān-ı şādī-resānı** iḫżār fermān buyurdılar *(308:25). [sāzendegān-ı şādī-resānı, -ı]*

sāzendegān-ı zühre-endām: *Zühre endamlı çalgıcılar.*

ve **sāzendegān-ı zühre-endām** ve muṭribān-ı dil-keş-terāne ve çengiyān-ı müşaʿşa-çeġāne *(253:4). [sāzendegān-ı zühre-endām,]*

sāzende-i āheng-i meserret: *Eğlence ezgilerini düzmek, yapmak.*

sāzende-i āheng-i meserret ve her semtinde ṣadā-yı ṭanbūr u çeng ve her *(220:14). [sāzende-i āheng-i meserret,]*

sāzende-i ḳānūn-ı iftihār olan: *(Hasan Çelebi) Övünç kanununu çalmak.*

sāzende-i ḳānūn-ı iftiḫār olan Ḥasan Çelebi ṭūtī-i laʿlīn-minḳār gibi şīrīn-ṣadālıḳ ve *(245:7). [sāzende-i ḳānūn-ı iftiḫār olan, -an]*

sāz-ı sürūr: *Eğlence sazı.*

Oldı **sāz-ı sürūr** seyr-āheng *(272:15). [sāz-ı sürūr,]*

sāz-kār: *Uygun, muvafık.*

naġme-i çār-gāh-ı çār-yeki çalmaġa **sāz-kār** ve raḳḳāṣ-ı cilve-sāzı sāʿat başına çarḫ urup *(163:2). [sāz-kār,]*

sāz-kār oldılar: *Döktürmek, şarkı söylemek.*

Ḳorḳarım kūyuñda bir gün ḳan olur terānesiyle **sāz-kār oldılar** *(266:21). [sāz-kār oldılar, -dı, -lar]*

sāz-kār olup: *(Çalma işi) Başlamak.*

ṭabl çalmaġa **sāz-kār olup** bu iki refīḳi zūr-bāz-ı mezbūruñ bār-ı dūşı iken bir *(210:1). [sāz-kār olup, -up]*

sebāḥat: *Suda yüzme.*

perī gibi **sebāḥat** ve temāşāyiyāna feyz-i envāʿ-ı meserret eyledi *(255:11). [sebāḥat,]*

sebāḥat ider: *Suda yüzmek.*
1. cevlān ile cān-bāz ṣanʿatın icrā itdürdiler Rīsmān üzere deryāda **sebāḥat ider** *(244:28). [sebāḥat ider, -er]*
2. iki ayaġıyla saʿy idüp ḳaraya ḳarīb maḥalle dek ṣanʿatla deryāda **sebāḥat ider** *(259:24). [sebāḥat ider, -er]*
3. ve **sebāḥat iderek** āheste āheste sāḥil-serāy-ı ḳarār-gāh-ı pādişāh-ı düstūr olup *(351:29). [sebāḥat iderek, -erek]*

sebbāḳü'l-ġāyāt olan: *Atın ulaşması, varış yeri.*

mevḳif-i temyīze sevḳ u tesyīr olunup **sebbāḳü'l-ġāyāṭ olan** atlara *(359:32). [sebbāḳü'l-ġāyāṭ olan,]*

sebeb: *Neden, gerekçe.*
1. ancaḳ emīn-i sūr keşret-i iştiġāl **sebebi** ile maʿfüvv u maʿẕūr oldı Li-münşiʾihi *(198:30). [sebebi, -i]*
2. Ẓāhirde **sebeb** şenlik ise feyż-i sürūra *(329:21). [sebeb,]*

sebeb olmaḳ: *Vesile, neden olmak.*
1. girānī-i şiʿr-i nāz ve revāc-ı kālā-yı imtiyāzına **sebeb olup** şīve-i gūnā-gūn ile *(281:8). [sebeb olup, -up]*
2. defʿ-i ʿaṭş-ı ciger-sūz-ı faḳr u fāḳasına **sebeb olmaḳ** ḳaṣdı ile cārī olmuş *(362:17). [sebeb olmaḳ, -maḳ]*

sebeb-i emn ü emāndır: *Güvenme sebebi.*

Kim ẕātı cihāna **sebeb-i emn ü emāndır** *(333:12). [sebeb-i emn ü emāndır, -dır]*

sebeb-i şeṭāret: *Şenlendirmek.*

eyyām-ı sālifeden efzūn dāʾire-i taḳrīrden bīrūn ʿarż-ı hüner ile şöyle **sebeb-i şeṭāret** *(339:26). [sebeb-i şeṭāret,]*

sebeb-i zikr-i bi'l-ḫayr olacaḳ: *Hayırla anılmaya sebep olmak.*

daḥi bu ḳadar ḫayra maẕhar ve ḥaşre dek **sebeb-i ẕikr-i bi'l-ḫayr olacaḳ** *(211:34). [sebeb-i ẕikr-i bi'l-ḫayr olacaḳ, -acaḳ]*

sebebiyyet: *Sağlamak, sağlamış olmak.*

sebebiyyetleri şekker-i şükr ü şenāların mükerrer eyledi *(211:26). [sebebiyyetleri, -ler, -i]*

sebīke sebīke: *Külçe külçe, büyük kalıp.*

miṣāli **sebīke sebīke** sīm ü zer ile şol ḳadar zīb ü zīver ibdāʿ eylemişler idi ki *(298:10). [sebīke sebīke,]*

sebīke-i āfitāb: *Güneşe benzer külçe.*

hilāl-i āsumān ḳulpı ve **sebīke-i āfitāb** altun ḳapaġı olmaġa *(161:9). [sebīke-i āfitāb,]*

sebīke-i ibrīz-i şuʿleden: *Halis alev külçesi.*

ḳuruldı ve dört sütūn-ı bālā ve her sütūnuñ ẕirve-i aʿlāsında **sebīke-i ibrīz-i şuʿleden** *(269:19). [sebīke-i ibrīz-i şuʿleden, -den]*

sebk iden: *Anlatmak.*

hediyye-i muʿtādelerini yevm-i sābıḳada ẕikri **sebḳ iden** mesfūr Fırançа ilçilerine *(343:3). [sebḳ iden, -en]*

sebk idince: *Dökmek.*

Sebk idince bu ḳālıba ānı *(170:14). [sebk idince, -ince]*

sebḳ itmiş: *Daha önceden uygulanmış.*

nümāyān olup sūr-ı hümāyūn-ı eslāf-ı selāṭinde miṣli **sebḳ itmiş** resm ü āyīn *(216:2). [sebḳ itmiş, -miş]*

sebḳ-i ḥıdmetimden: *Hizmet yolu, tarzı.*

şerm-nāk u ḥazīn iken efendilerimden **sebḳ-i ḫıdmetimden** muḳaddem *(261:15). [sebḳ-i ḫıdmetimden, -im, -den]*

sebḳ-i lisān: *Sözü bilmemek.*

Ḫurşīd dimek **sebḳ-i lisān** ḫabṭ-i zebāndır *(331:4). [sebḳ-i lisān,]*

sebt güni: *Cumartesi günü.*

taʿyīn olunup irtesi **sebt güni** yüz elli yedi nefer ve aḥad güni yüz yigirmi ʿaded *(364:15). [sebt güni,]*

sebū: *Testi, ibrik.*
1. Üstinde güneş **sebūya** beñzer *(129:2). [sebūya, -ya]*
2. Şīşe-bāzlar daḫi bir **sebū** üzerinde çelīpā şeklinde aḫşābdan çār-gūşe bir *(176:5). [sebū,]*
3. ʿaded kebīr şişeleri īstāde eyledikden ṣoñra **sebūyı** başına alup bī-vehm ü bāk *(176:8). [sebūyı, -y, -ı]*
4. Alup başına dūşına **sebūlar** kūzeler ḫumlar *(246:19). [sebūlar, -lar]*
5. **Sebūyı** şöyle şikest itdi şaşt-ı destiñ kim *(273:17). [sebūyı, -y, -ı]*
6.ṣoñra **sebūyı** başı üzerine alup şīşeler münkesīr ve ṣu müteḳāṭir olmadan *(335:13). [sebūyı, --y, --ı]*

sebük-tāz: *Çabuk, hızlı koşan.*

Bu berḳ midir k’olur **sebük-tāz** *(129:7). [sebük-tāz,]*

sebū-yı dūr-ā-dūr-nihādeyi: *Uzağa konulmuş testi.*

yigirmi otuz ḳadar **sebū-yı dūr-ā-dūr-nihādeyi** yek-ā-yek mühre-i sitāre-devr-i tüfekle *(273:8). [sebū-yı dūr-ā-dūr-nihādeyi, -y, -i]*

sebze-i ḫābīdedir: *Uyumuş yeşil (Gün doğumundan önce gökte beliren yeşil renk).*

ḫāv-ı raḳīkine nisbet ḫāv-ı maḥmil-i şafaḳ **sebze-i ḫābīdedir** Ve bir mükemmel *(166:18). [sebze-i ḫābīdedir, -dir, -]*

Sebzī Es-seyyid Meḥemmed Aġa: *Cebeci ocağı komutanı Seyyid Mehemmed Ağa.*

Ve bu rūz-ı meserret-bürūzda aġa-i cebeciyān-ı dergāh-ı ʿālī **Sebzī Es-seyyid Meḥemmed Aġa** *(337:8). [Sebzī Es-seyyid Meḥemmed Aġa,]*

Sebzī Meḥmed Efendi: *III. Ahmet Döneminde cebecibaşı görevinde bulunmuş devlet hizmetlisi.*

ve cebecibaşı **Sebzī Meḥmed Efendi** ve ḫāṣṣa merterbaşısı ʿAbdullāh Aġa *(148:16). [Sebzī Meḥmed Efendi,]*

seccāde-pīrā-yı miḥrāb-ı iḫtirām olan: *(Sultan İmamı Salih Efendi) Saygıdeğerlik mihrabının seccadesini süsleyen.*

pāyesiyle **seccāde-pīrā-yı miḥrāb-ı iḫtirām olan** İstanbuldan maʿzūl imām-ı sulṭānī *(177:28). [seccāde-pīrā-yı miḥrāb-ı iḫtirām olan, -an]*

secde-cāy-ı celāl oldı: *Büyüklüğün secdeye varması.*

Dergehi **oldı secde-cāy-ı celāl** *(156:2). [secde-cāy-ı celāl oldı, -dı]*

secde-cāy-ı merdān-ı tīr-endāz olan: *Ok atan erlerin secde ettikleri yer.*

meydān-ı meẕkūrda ḳıble-gāh-ı ṣufūf-ı niyāz ve **secde-cāy-ı merdān-ı tīr-endāz olan** *(150:4). [secde-cāy-ı merdān-ı tīr-endāz olan, -an]*

secde-güzār-ı ḳıble-gāh-ı enām oldı: *Halkın padişahın bulunduğu yere gelip padişahın eteğini öpmesi.*

ile **secde-güẕār-ı ḳıble-gāh-ı enām oldı** *(182:20). [secde-güẕār-ı ḳıble-gāh-ı enām oldı, -dı]*

secde-güzār-ı şükr-i Yezdān olmuşlar: *Şükür secdesine kapanmak.*

nişān olup giryān giryān **secde-güẕār-ı şükr-i Yezdān olmuşlar** idi *(371:5). [secde-güẕār-ı şükr-i Yezdān olmuşlar, -muş, -lar]*

secde-güẕārī-i ḳıble-gāh-ı āmāl: *Emeller kıblesinin bulunduğu yerde eğilmek.*

secde-güẕārī-i ḳıble-gāh-ı āmāl ile merāsim-i terḥīb ü istiḳbāl yerin bulduḳda *(180:10). [secde-güẕārī-i ḳıble-gāh-ı āmāl,]*

seçil-: *Ayırt edilmek, fark edilmek.*

ḳayıḳlarda ādemler **seçilüp** mıṣrāʿ Reşk-i ṣubḥ eyledi envārı şeb-i deycūrı *(253:31). [seçilüp, -üp]*

sedd: *Engel, mani, perde.*

hücūm-ı temāşāyiyān-ı ne-dāniste-rüsūmı **sedd** içün ḳazıḳlar ve ḳazıḳlara *(263:7). [sedd,]*

sedd olacak: *Engellemek.*

bīgāne duḫūline **sedd olacaḳ** mertebesi ḫāric-i ḥīṭa-i terḥīş ve ocaġ-ı meẕkūre *(262:13). [sedd olacaḳ, -acaḳ]*

sedd-i dehān-ı güft-gū: *Dedikodu ağzını kapamaları.*

ve niʿmete nużżār olanlar **sedd-i dehān-ı güft-gū** ve teşḫīẕ-i dendān-ı ārzū ve *(265:28). [sedd-i dehān-ı güft-gū,]*

sedd-i derīçe-i dīde itmişdir: *Gözetleme penceresini kapatmak.*

nā-şinīde ve bunlarıñ temāşāsı ġayri temāşādan **sedd-i derīçe-i dīde itmişdir** *(357:10). [sedd-i derīçe-i dīde itmişdir, -miş, -dir]*

sedd-i rāh-ı nuṭḳ olup: *Konuşma yolunu kapatmak.*

zamān **sedd-i rāh-ı nuṭḳ olup** Allāh Allāh bu ne ḫāṭır-ı āgāh ve ne *(260:23). [sedd-i rāh-ı nuṭḳ olup, -up]*

sedd-i sedīd: *Aşılmaz engel.*

Cebel-i Eḥrāmdan nişān bir kūh-pāre-i girān geh miyān-ı meydānda bir **sedd-i sedīd** *(264:7). [sedd-i sedīd,]*

sedd-i sedīd-i meydān-ı meṣāf olup: *Savaş alanındaki engeller.*

Mermī-yi sihām-enẕār dārā-yı rūzgāra geldikde mānend-i kūh-ı Ḳāf **sedd-i sedīd-i meydān-ı meṣāf olup** *(188:7). [sedd-i sedīd-i meydān-ı meṣāf olup, -up]*

sedene-i südde-i āsafī: *Sadrazamın kapıcılarının kapıcıları.*

Sedene-i südde-i āsafī pīçīde-i teng-i āġūş eyledikleri tuḥaf-ı sālifü'l-evṣāf *(165:24). [sedene-i südde-i āsafī,]*

sedene-i südde-i āṣaf-ı Dārā-ʿunvān: *Dara gibi haşmetli sadrazamın kapıkulları halkı.*

aġayān-ı muḥterem ve serhengān-ı dīvān ve **sedene-i südde-i āṣaf-ı Dārā-ʿunvān** *(216:12). [sedene-i südde-i āṣaf-ı dārā-ʿunvān,]*

sedene-i südde-i devletini: *Devletin eşiğinin kapıcıları, devlet görevlileri.*

sedene-i südde-i devletini bu maʿnāya irşād ü hidāyet ḳaşdına vezīr-i müşārün-ileyh *(146:2). [sedene-i südde-i devletini, -i, -n, -i]*

sedene-i südde-i seniyye-i hāḳānī: *Hakan eşiğinin hizmetkarları.*

ve **sedene-i südde-i seniyye-i ḫāḳānī** zīr-i pāy-gāh-ı taḫt-ı şevket-dest-gāhda *(256:9). [sedene-i südde-i seniyye-i ḫāḳānī,]*

sefāret: *Elçilik.*
1. Nā-gāh Bostāncıbaşı Seyyid Meḥemmed Aġa **sefāreti** ile mālik-i baḥr u berr *(218:21). [sefāreti, -i]*
2. Bu eşnāda bostāncıbaşı aġa **sefāreti** ile şenlige mübāşeret bābında fermān-ı hümāyūn *(252:16). [sefāreti, -i]*
3. ve hediyyeleri telḫīṣī aġa vesāṭeti ve tercümānlar **sefāreti** ile ḥażret-i aġa-i dārü's-saʿādeye *(347:26). [sefāreti, -i]*
4. ḳapu ketḫudāları **sefāreti** ile saʿādetlü dārü's-saʿāde aġası ḥażretlerine vuṣūl ve *(354:5). [sefāreti, -i]*

sefer: *Gitmek.*

defʿ-i ḥarāret-i faḳr u ḫiẕlān mışrāʿ Pes pes **sefer** çü ṭıfl-ı resen-tāb mī-koned *(363:4). [sefer,]*

sefer-i hümāyūn-ı nuşret-maḳrūn vuḳūʿunda: *Zaferle biten kutlu sefere çıkılması.*

sefer-i hümāyūn-ı nuşret-maḳrūn vuḳūʿunda ʿadet olan ordu ālāyı resmi üzere her ḥirfet icrā-yı şanʿat *(233:13). [sefer-i hümāyūn-ı nuşret-maḳrūn vuḳūʿunda, -da-n, -da]*

sefer-i hümāyūn-ı şulḥ-encāmda: *(1711 Rus seferi) Barışla sonuçlanan sefer.*

sābıḳan **sefer-i hümāyūn-ı şulḥ-encāmda** *(191:29). [sefer-i hümāyūn-ı şulḥ-encāmda, -da]*

sefer-i rāḥat-eşer-i şulḫ-encām-ı ḫayr-iḫtitāmda: *Hayırla başlayıp barışla sona eren huzur içinde tamamlanmış sefer. (Rusya seferi, 1711 Moskova seferi).*

sābıḳan ḥekīmbaşı Meḥemmed Efendi ve **sefer-i rāḥat-eşer-i şulḫ-encām-ı ḫayr-iḫtitāmda** *(177:30). [sefer-i rāḥat-eşer-i şulḥ-encām-ı ḫayr-iḫtitāmda, -da]*

sefīne: *Gemi, keştî.*
1. ve **sefīne** daḫi medāfiʿ u benādıḳ ile müdāfaʿa-i ḥamle-i peykār şūretinde şenlikler iderek *(186:4). [sefīne,]*
2. Feżā deryā-yı nūr oldı **sefīne** keşti-i āteş *(186:7). [sefīne,]*

sefīne-i āteş: *Ateş gemisi.*

muḳāteleye başladılar ve **sefīne-i āteş** gibi birbirlerine çatup edevāt-ı nāriyye *(244:25). [sefīne-i āteş,]*

sefīne-i meserret-defīne: *Sevinç, şenlik yüklü gemi.*

Neşr **Sefīne-i meserret-defīne** mütevārī-i künc-i līmān olduḳdan şoñra ṭopçılar *(187:15). [sefīne-i meserret-defīne,]*

sefīne-i mezbūre: *Söz konusu gemi.*
1. **Sefīne-i mezbūre** ʿalā vetīre-i meẕkūre murġ-āb-ı baḥrī *(185:20). [sefīne-i mezbūre,]*

2. deryā-yı ṭabīʿat cūşān olmaġın ḳadırga ricāli lisānları üzere **sefîne-i mezbûre** *(186:14). [sefîne-i mezbûre, -e]*

sefîne-i Nûḥdan: *Nuh'un gemisi.*

sefîne-i Nûḥdan nişān olan meydān-ı sūr anlarıñ daḫi ḥużūrı ile işābet-i ʿaynü'l-kemālden *(347:22). [sefîne-i Nûḥdan, -dan]*

sefîr-i şevket-semîre: *Şevketli Sultanın elçisi.*

riʿāyet içün **sefîr-i şevket-semîre** iḥsān-ı bī-şümārdan ṣoñra *(308:23). [sefîr-i şevket-semîre, -e]*

sefîr-i tuḥfe-berendelerine: *Hediye getirmiş olan elçiler.*

boyunlarınca beẕl-i niʿmet ü iḥsān buyurmaḳ ḳaṣdına ṭaraflarından **sefîr-i tuḥfe-berendelerine** *(172:8). [sefîr-i tuḥfe-berendelerine, -ler, -i, -n, -e]*

sefîr-i zebîr-i daʿvet kılındılar: *Davet mektubunu göndermek, ulaştırmak.*

ṣadr-ı ʿālī aġaları **sefîr-i zebîr-i daʿvet ḳılındılar** *(141:17). [sefîr-i zebîr-i daʿvet ḳılındılar, -ın, -dı, -lar]*

seg: *Köpek.*

Seg aña naẓar ḫaylice maḥbūb-liḳādır *(207:9). [seg,]*

seḥāb: *Bulut.*
1. Yerden **seḥāb** şeb-nem alursa maṭar virür *(172:11). [seḥāb,]*
2. Ġayretle **seḥābı** görürüm girye-künāndır *(331:8). [seḥābı, -ı]*
3. Yerden **seḥāb** şeb-nem alursa maṭar virür *(354:16). [seḥāb,]*

seḥāb-ı āsumān: *Göğün bulutu.*

rākib-i eşheb-i rūz olduḳda **seḥāb-ı āsumān** ṭulumcıyān-ı ḳırābe-keş-i çāpük-cevlān *(272:5). [seḥāb-ı āsumān,]*

seḥāb-ı dūd-ı bārūtdan: *Barut dumanının bulutu.*

efrāḫte gāh ḥadāʾiḳ-ı āteş-bahārlar perdāḫte geh **seḥāb-ı dūd-ı bārūtdan** *(356:4). [seḥāb-ı dūd-ı bārūtdan, -dan]*

seḥāb-ı gevher-rīz-i cūd u ʿaṭā: *Yardım ve bağış incileri döken bulut.*

Bu Ṣaḥāʾif-i Pür-leṭāyif-i Āb-dār Ebr-i Maṭīr-i Kerem ve **Seḥāb-ı Gevher-rīz-i Cūd u ʿAṭā** *(323:10). [seḥāb-ı gevher-rīz-i cūd u ʿaṭā,]*

seḥāb-ı mumṭır: *Yağmur bulutu.*

Sāḳḳālıḳ idüp **seḥāb-ı mumṭır** *(128:19). [seḥāb-ı mumṭır,]*

seḥābü'ş-şayf: *Yaz bulutu.*

ḫaṭīb-i muraṣṣaʿ-şemşīr-i cāmiʿ-i sipihr ki mihrdir bārānı **seḥābü'ş-şayf** ile teġaṭṭī ve *(310:21). [seḥābü'ş-şayf,]*

seḥer: *(Ar.) Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit.*

Çıḳmasa **seḥer** güneş bürūza *(131:11). [seḥer,]*

sehven: *Yanlışlıkla, hata ile.*

iken fermān-ı ʿālī ṣudūr itmeksizin **sehven** ṭutuşdurılup egerçi ʿaẓīm şenliklere *(173:7). [sehven,]*

sek: *Atılan bir nesnenin bir yere dokunduktan sonra sıçrayarak başka yöne gitmesi ya da sıçraya sıçraya gitmesi.*

Sekdirme ṭop atdı raʿd-ı bārīḳ *(129:4). [sekdirme, -dir, -me]*

sekbānbaşı: *Yeniçeri ocağına bağlı bir birim olan sekban ocağının komutanı.*
1. yeñiçeri aġası ve **sekbānbaşı** ve ḳul ketḫudāsı ve sañṣoncıbaşı ve defter-dār efendi *(373:10). [sekbānbaşı,]*
2. oturup **sekbānbaşı** ve ḳul ketḫudāsı ve sañṣoncıbaşı maḥall-i mezbūrda *(373:32). [sekbānbaşı,]*
3. bostāncıbaşı aġa ḫażerātına ve çavuşbaşı ve **sekbānbaşı** ve ḳul ḳetḫudāsı ve *(374:34). [sekbānbaşı,]*

sekbānbaşı aġayı: *Yeniçeri ocağına bağlı bir birim olan sekbanların başında bulunan bölüm.*

ḫażretlerini ve İstanbul aġasını ve yeñiçeri efendisini ve ḳul ketḫudāsını ve **sekbānbaşı aġayı** *(262:24). [sekbānbaşı aġayı, -y, -ı]*

sekbānbaşı El-Ḥācc Muṣṭafā Aġa: *Yeniçeri ocağına bağlı bir birim olan sekban ocağının komutanı Mustafa Ağa.*

Meḥemmed Aġa ḫażretleri baʿdehū **sekbānbaşı El-Ḥācc Muṣṭafā Aġa** ve baʿdehū *(266:35). [sekbānbaşı El-Ḥācc Muṣṭafā Aġa,]*

sekiz: *"Sekiz" asıl sayı sıfatı.*
1. **sekiz** kīseye alınmış ḫaḳḳā ki ḫaṭṭ-ı siyeh-fām-ı ḫūbān-ı dil-ārāmdan *(163:14). [sekiz,]*
2. ve ḳużāt-ı ʿasākiriñ manṣūb u maʿzūl ve pāye-dārānından **sekiz** ʿaded efendiler *(194:14). [sekiz,]*
3. ve on altı ṭonluḳ kitresiz rūmī vü firengī aṭlas-ı ʿālü'l-ʿāl ve **sekiz** ʿaded *(200:9). [sekiz,]*
4. ḳuṭnī-i bī-miṣāl ve **sekiz** ṭāka cā-gerde-i efser-i iʿtibār olmaġa sezā-vār *(200:10). [sekiz,]*
5. ve sāde nev-ẓuḥūr hatāyīhā-yı zībā ve ṭaraḳlı ve sāde **sekiz** ṭonluḳ aṭlas-ı girān-bahā *(226:1). [sekiz,]*
6. ber-mūcib-i defter-i müfredāt **sekiz** çift bāliş-i zer-tār-ı Burūsī-kār ve *(236:3). [sekiz,]*
7. ḫīre-sāz-ı naẓar olmuş idi Cevānib-i erbaʿasında yedi **sekiz** ḳalyon filandırası *(254:20). [sekiz,]*
8. **sekiz** süfre ṭaʿām basṭ olunup ve her süfrede on ikişer şaḥan ṭaʿām virilüp *(287:2). [sekiz,]*
9. **sekiz** ʿaded siyāh ve beşer vuḳiyye dört dāne beyāż şemʿ-i kāfūr hediyyelerin *(313:2). [sekiz,]*
10. tūli **sekiz** ẕirāʿ ve ʿarż u ḳaddi üçer ẕirāʿ metāʿları ile māl-ā-māl ḳalyonı *(314:7). [sekiz,]*
11. altun iḥsānı ḳayd-ı iḥtiyācdan vāreste idüp **sekiz** nefer ayaḳdaşlarını *(318:17). [sekiz,]*
12. mücevher ḳuşaḳ ve iki ṭonluḳ dībā-yı ʿacemī ve **sekiz** ṭonluḳ aṭlas-ı firengī *(361:18). [sekiz,]*
13. ve **sekiz** ṭonluḳ kemhā ʿubūdiyyet-i nāçīzleri ḳapu ketḫudāları vesāṭetiyle *(361:19). [sekiz,]*

sekiz biñ: *"Sekiz bin" asıl sayı sıfatı.*

Küçük ve Yeñice ve Ṭaraḳlı ve Gölbazārı ḳażālarından biñ ördek ve **sekiz biñ** *(142:4). [sekiz biñ,]*

sekiz nefer silāḥşorān: *Sekiz adet askeri bulunan hükümdar koruyucuları.*

ve **sekiz nefer silāḥşorān** ve ustāyān-ı bostāncıyān yan-be-yan oturup ve süfre-i rābiʿada *(306:21). [sekiz nefer silāḥşorān,]*

sekiz yüz: *"Sekiz yüz" asıl sayı sıfatı.*

ṣūretinde **sekiz yüz** ḳadar fişeng-i gün-ā-gün ile müzeyyen ü meşḥūn ʿaḳabe *(196:25). [sekiz yüz,]*

sekiz yüz sekiz: *"Sekiz yüz sekiz" asıl sayı sıfatı.*

beş yüz dirhem iki sīm maşraba ve **sekiz yüz sekiz** dirhem Fireng işi kebīr aṣḳı ve *(315:6). [sekiz yüz sekiz,]*

sekizinci: *Sekiz, asıl sayı sıfatının "inci" ekiyle sıra sayı sıfatına dönüşmüş hali.*

Māh-ı ẕi'l-ḳaʿdeniñ yigirmi ikinci ve sūr-ı hümāyūnuñ **sekizinci** erbaʾā güni *(272:2). [sekizinci,]*

seksen: *"Seksen" asıl sayı sıfatı.*

ve müntaḫab muṭrib ü sāzendelerden **seksen** miḳdārı biri birine dem-sāz *(142:10). [seksen,]*

seksen bir: *"Seksen bir" asıl sayı sıfatı.*

dirhem bir sīm gülāb-dān ve buḫūr-dān ve **seksen bir** dirhem bir sīm şemʿ-dān *(238:16). [seksen bir,]*

sekte: *Durmak, durak.*

Ḫoş u mevzūn çü **sekte** der-eşʿār *(370:22). [sekte,]*

selām: *Esenlik dileme sözü.*

anlar daḫi **selām** ile cümleye ikrām buyurmaġla **selām** aġası ṣavt-ı bülend ile *(372:17). [selām,]*

selām: *Hükümdarı saygı ile karşılamak.*

orṭa ḳapu cānibinde ḳarār ve sāḥa-i sarāyda iki ḳol olup **selāma** intiẓār üzere iki *(371:22). [selāma, -a]*

selām aġası: *Padişah bir yere gittiği zaman yanında bulunan ve karşılamaya gelenleri onun adına selamlayan görevli, sadrazam ve vezirlerin yanında karşılama işlerini düzenleyen görevli.*
1. **selām aġası** ṣavt-ı bülend-i dil-peẕīr ile lisānlarından ḥasbe'l-ʿāde *(155:23). [selām aġası,]*
2. anlar daḫi selām ile cümleye ikrām buyurmaġla **selām aġası** ṣavt-ı bülend ile *(372:17). [selām aġası,]*

selām alup: *Birinin selamına karşılık verme.*

selām alup derūn-ı ḳubbeye dāḫil ü cālis ve ṣadr-ı zīb-i eʿazz-ı mecālis olduḳlarında *(372:18). [selām alup, -up]*

selām vir: *Selamlamak.*
1. gāh yemīn ü yesāra zebān-ı çeşm ile **selām virür** gibi cünbiş-i pādişāhāne vü nigāh-ı ġazālāne *(216:15). [selām virür, -ür]*
2. çalınaraḳ ve iki ṭarafa **selām virerek** günā-gün ġarīb u ʿacīb *(366:30). [selām virerek, -erek]*

selāma dizilen: *Padişahın geliş töreni için bir sıra halinde bulunmak.*

ve **selāma dizilen** erkān-ı dīvān ṣaff-der-ṣaff ṣūret-nümā-yı reme-i küleng olduḳda *(291:19). [selāma dizilen,]*

selāma ḳıyām: *Selama durmak, saygı ile ağırlama.*

selāma ḳıyām ve ālāyların tekmīl ü itmāmdan ṣoñra sarāy-ı ʿatīḳ ṭimur ḳapusundan *(366:4). [selāma ḳıyām,]*

selāma ṭurup: *Bir üstü ya da saygı duyulan bir şeyi selamlamak için onun yolu üzerinde durmak ya da onu ayağa kalkarak selamlamak.*

olan deʾb-i ḳadīm üzere vüzerā-yı ʿiẓām ve erbāb-ı dīvān **selāma ṭurup** *(372:16). [selāma ṭurup, -up]*

selām-dāde-i yemīn ü yesār olduḳça: *Sağa ve sola selam vermek.*

lisān-ı çeşm-i süḫan-gūları ile **selām-dāde-i yemīn ü yesār olduḳça** naʿra-i ṣānehümallāh *(370:12). [selām-dāde-i yemīn ü yesār olduḳça, -duḳça]*

selāmet ṭopları: *Kurtuluş aracı.*

tīġ-i muḥārebe der-niyām ve ḳalʿa-i mezbūre **selāmet ṭopları** ile iẓhār-ı şādmānī iderek *(188:17). [selāmet ṭopları,]*

selām-ı āṣafīye: *Sadrazamı selamlamak.*

selām-ı āṣafīye müteraḳḳıb oldılar *(372:36). [selām-ı āṣafīye, -y, -e]*

selām-ı rūstāyī: *Köylünün selamı.*

ṣoñra mışrāʿ **Selām-ı rūstāyī** bī-ġaraż nīst feḥvāsınca bu bahāne ile ʿarż-ı ḥāl *(235:6). [selām-ı rūstāyī,]*

selāmına dizilsün: *Padişahı karşılamak.*

Baḫt u iḳbāl **selāmına dizilsün** zīrā *(274:7). [selāmına dizilsün, -ı, -n, -a, -sün, -]*

selāmla-: *Esenlik dileme.*
1. **selāmlayup** mısrāʿ Naʿmā-yı şehen-şāhī yaġmādır alan alsun *(265:37). [selāmlayup, -y, -up]*
2. Baʿdehū ṣadr-ı aʿẓam-ı ṣāḥib-i inʿām ḥażretleri daḫi ʿarż ḳapusını **selāmladıḳdan** *(373:1). [selāmladıḳdan, -dıḳ, -dan]*
3. müteraḳḳıb-ı selām olan vüzerā-yı ʿiẓām ḥażerātın **selāmlayup** her biri ʿizz u saʿādet *(373:3). [selāmlayup, -y, -up]*

selāmla: *Hükümdarı saygı ile karşılamak.*

ḥażerātıñ orṭa ḳapu ḫāricinde **selāmlayup** mekānlarına ʿavdet buyurdılar *(371:28). [selāmlayup, -y, -up]*

Selānīk: *Selanik kadılığı.*

Muʿabbir İsmāʿīl Efendi Ve **Selānīk** Maʿzūllerinden Ḫˇāce-Zāde Es-Seyyid ʿAbdullāh Efendi *(178:22). [Selānīk,]*

Selānīk ḳāḍīsi Aġa-zāde Seyyid Mehemmed Efendi: *Edirne ve Selanik kadılığı görevinde bulunmuş Mehemmed Efendi.*

Edirne pāyesi olan efendilerden sābıḳan **Selānīk ḳāḍīsi Aġa-zāde Seyyid Meḥemmed Efendi** *(178:8). [Selānīk Ḳāḍīsi Aġa-zāde Seyyid Meḥemmed Efendi,]*

Selānīk ḳāḍīsi Şikārī-zāde Efendi: *III. Ahmet döneminde Selanik kadılığı yapmış devlet adamı.*

dörder ṭāḳa kemer-bend ve ṭonluḳ şāl ve dört telli badili gelüp ve **Selānīk ḳāḍīsi Şikārī-zāde Efendi** *(192:19). [Selānīk ḳāḍīsi Şikārī-zāde Efendi,]*

Selānikī Aḥmed Aġadan: *III. Ahmet döneminde görev yapmış devlet hizmetlisi.*

ve sābıḳan bostāncıbaşı Muṣṭafā Aġadan ve **Selānikī Aḥmed Aġadan** *(288:19). [Selānikī Aḥmed Aġadan, -dan]*

selāsil ü eṭvāḳı: *Zincir ve halkalar.*

aʿnāḳından **selāsil ü eṭvāḳı** alup yegān yegān pençe-der-pençe kelle-der-kelle *(207:25). [selāsil ü eṭvāḳı, -ı]*

selāṭīn: *Sultanlar adına yapılan camiiler.*

ve Ṭop-ḫānede vāḳiʿ **selāṭīn** ve vüzerā cevāmiʿinde bülbül-i ravżatü'l-mecālis-i vaʿẓ u naṣīḥat *(214:32). [selāṭīn,]*

selāṭīn cevāmiʿniñ meşāyiḫ u eʾimme vü ḫuṭabāsından: *Sultan camilerinin şeyhleri, imamları, hatipleri.*

veled-i maʿnevī olan Memiş Efendi ve baʿżı **selāṭīn cevāmiʿniñ meşāyiḫ u eʾimme vü ḫuṭabāsından** *(344:23). [selāṭīn cevāmiʿniñ meşāyiḫ u eʾimme vü ḫuṭabāsından, -n, -dan]*

selāṭīn imāmet ü ḫiṭābetiyle: *Sultan camilerinde imamlık ve hatiplik (yapmak).*

ḳıyām u gulüvv eylediler İçlerinden **selāṭīn imāmet ü ḫiṭābetiyle** ṣāʿid-i minber-i ihtizāz *(227:2). [selāṭīn imāmet ü ḫiṭābetiyle, -i, -y, -le]*

selāṭīn mütevellīleri: *Saltanat mütevellileri, birbirinin yerine geçen görevliler.*

ḫażerāt-ı mestūretü'z-zāt ketḫudālar ve evḳāf-ı mülūk ve **selāṭīn mütevellīleri** ve *(360:17). [selāṭīn mütevellīleri,]*

selāṭīn-i ʿismet-āyīn: *(III. Ahmet) İsmetli sultan hazretleri.*

nām-āver-i iftiḫār ü iştihār olan Ḥasan Aġa ve bi'l-cümle **selāṭīn-i ʿismet-āyīn** *(360:16). [selāṭīn-i ʿismet-āyīn,]*

selem virmek: *Peşin para ile veresiye mal almak.*

mübtenī naḳd-i kerem-i ḫüsrev-i ʿālī-himeme **selem virmek** ve *(172:4). [selem virmek,]*

selīl-i celīli: *Büyük oğul.*

merḥūmuñ **selīl-i celīli** Meḥemmed Sāʿīd Efendi ile dört ʿaded *(201:22). [selīl-i celīli, -i]*

selīl-i celīl-i şehriyār: *(Şehzade Süleyman) Sultanın çok değerli oğlu.*

selīl-i celīl-i şehriyār ve necl-i nebīl-i ḫıdīv-i kām-kār şiblü'l-esed *(165:30). [selīl-i celīl-i şehriyār,]*

selīl-i celīline: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın oğlu Mehemmed Beg için) Büyük erkek çocuk.*

şeref-i gūnā-gūna erzān gördiginden mā-ʿādā **selīl-i celīline** daḫi *(146:7). [selīl-i celīline, -i, -n, -e]*

selīl-i nebīl-i lāzımu't-tebcīl-i kām-kārīleri: *Mutluluğa şükredilesi anlayışlı padişah çocukları.*

sülāle-i celīle-i tāc-dārī ve **selīl-i nebīl-i lāzımu't-tebcīl-i kām-kārīleri** *(140:7). [selīl-i nebīl-i lāzımu't-tebcīl-i kām-kārīleri, -ler, -i]*

selīmī: *Bir çeşit başlık (Yavuz Sultan Selim'e nispetle bu adı almıştır. Altmış beş santim boyunda yukarısı genişçe tepesi yarık olmayan ve üzerine tülbent sarılan bir başlık).*
1. keẕālik **selīmī** ve erkān kürkleri ile gelüp li-münşiʾihi *(179:21). [selīmī,]*
2. ser-bevvābīn-i şehriyārī Meḥemmed Aġa ṣof ferāce ve **selīmī** ve pīş-keşçi aġa *(233:31). [selīmī,]*
3.ḳapucılar ketḫudāsı aġa **selīmī** her ṣınıfıñ yegān yegān ketḫudāların *(233:34). [selīmī,]*
4. bostāncıbaşı aġa **selīmī** ve nīmtāne kürk geyüp *(305:28). [selīmī,]*
5. **selīmī** ve erkān kürki ile cümleye reʾīs olup baʿdehū çekdiri paşaları *(339:2). [selīmī,]*
6. **selīmī** ve nīmtene kürk ve ḳaṭīfe ṣalvār ve çerkesī filār ve raḫt-ı dīvān ve sāʾir *(364:36). [selīmī,]*
7. tersāne ketḫudāsı Mūsā Paşa **selīmī** ve erkān kürki ile rākiben ve işrlerince *(367:6). [selīmī,]*

selīmī ve erkān kürkleri: *Devlet kademesinde önemli görevde bulunanların önemli bir vakitte giydikleri kürkler.*

keẕālik **selīmī ve erkān kürkleri** ile gelüp li-münşiʾihi *(179:22). [selīmī ve erkān kürkleri,]*

sellemehu's-selām: *Allah'ın selamı üzerinde olsun.*
1. saʿādetlü ʿināyetlü ʿAbdullāh Efendi **sellemehu's-selām** ḥażretleri ve *(156:20). [sellemehu's-selām,]*
2. Yevm-i mezbūrda şeyḫü'l-islām müfti'l-enām **sellemehü's-selām** ḥażretleri *(176:33). [sellemehü's-selām,]*
3. **sellemehü's-selām** ḥażretleriniñ fetvā emāneti ḫıdmetiyle şeref-yāb olup bi'l-fi'l *(178:30). [sellemehü's-selām,]*

sellemehu's-selāmü'l-meliki'l-ekber: *Gerçek mülk sahibi olan Allah ona esenlik versin.*

ʿallāme-i enām şeyḫü'l-islām **sellemehu's-selāmü'l-meliki'l-ekber** efendi ve *(286:20). [sellemehu's-selāmü'l-meliki'l-ekber,]*

sell-i şemşīr-i dār u gīr eyleyen: *Vuruş ve dövüş kılıcını sıyırmak.*

sell-i şemşīr-i dār u gīr eyleyen ṭopçı neferātınıñ nışfı yemīn-i ḳalʾadan iki *(267:21). [sell-i şemşīr-i dār u gīr eyleyen, -y, -en]*

sell-i seyf-i ser-feşān: *Kelle koparan kılıçları kınından çıkarmak.*

lenger-endāz-ı līmān-ı meydān olup içindeki ʿasker **sell-i seyf-i ser-feşān** *(267:19). [sell-i seyf-i ser-feşān,]*

sell-i seyf-i tāb-dār: *Parlak, parıldayan kılıcı çekmek.*

sell-i seyf-i tāb-dār ve birbiri ile mübāreze vü muḥārebe ṣūretlü tek ü pū birle piyāde *(157:24). [sell-i seyf-i tāb-dār,]*

Selmā: *Ahmed Ciziri'nin uğruna şiirler yazdığı Hasankeyf emirinin kızı Selma.*

her mūyından nice **Selmāya** ebrū ve belki hezārān Leylā-yı bādiye-peymāya *(163:16). [Selmāya, -y, -a]*

semāʿ idüp: *Mevlevi ayini, dönmek.*

ẕevḳ u ṣafālarından **semāʿ idüp** ṣandūḳa-i mārı efyūn ḳutusı ḳıyās itmeleri ile istişrā-yı ġıdā *(225:12). [semāʿ idüp, -üp]*

semāḥat-kīş ü ḫayr-endīş: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) İyilik düşünen cömert olmayı huy edinmiş.*

Semāḥat-kīş ü ḫayr-endīş İbrāhīm Paşa kim *(218:11). [semāḥat-kīş ü ḫayr-endīş,]*

semek: *Balık, mâhi.*

Deryāda **semek** degül efendim *(352:28). [semek,]*

semender: *Ateşte yaşadığına inanılan veya ateşten etkilenmeyen bir hayvan.*

lāne-gīr-i miyāne-i āteş olan **semendere** dönüp li-münşiʾihi *(228:3). [semendere, -e]*

semender-i āteş-āşiyān: *Ateşte yaşayan semender.*
1. kimesnelerin **semender-i āteş-āşiyān** etekleri ṭutuşdı ve kimi ḥamāme-i dūd-girifte *(173:18). [semender-i āteş-āşiyān,]*
2. gibi mānende-i şerāre-i cehān her cānibe germ-cevlān olaraḳ **semender-i āteş-āşiyāna** *(270:26). [semender-i āteş-āşiyāna, -a]*
3. ki miyān-ı şuʿle vü duḫānda **semender-i āteş-āşiyāndan** nişān ve ṭūfān-ı ḫurūşān-ı nīrānda *(356:28). [semender-i āteş-āşiyāndan, -dan]*

semender-i āteş-nişīn: *Ateşte yaşayan semender.*
1. heyʾet-i şuʿle-i manẓūrı **semender-i āteş-nişīn** ḥāletin buldurdı *(196:23). [semender-i āteş-nişīn,]*
2. **semender-i āteş-nişīnden** nişān virüp sipend-i şuʾle-dīde gibi cehān ve *(279:13). [semender-i āteş-nişīnden, -den]*

semend-i ʿālem-pesend-i bād-pā: *(Hediye edilen at) Yel ayaklı, herkesin beğeneceği at.*

mükemmel **semend-i ʿālem-pesend-i bād-pā** ve beş ṭāḳa destār-ı muṭallā ve *(226:5). [semend-i ʿālem-pesend-i bād-pā,]*

semend-i dil-pesend: *(Hediye edilen at) Güzel, çevik at.*

müşkīn-yāl ü āhū-süm bārik-miyān u nāzük-düm bir **semend-i dil-pesend** *(214:18). [semend-i dil-pesend,]*

semend-i müşgīn-bāl-i ʿizz ü ikbāle: *Büyüklük ve saadetin misk kokulu kanatları olan çevik atı.*

beyāż üst kürki ile dīvān bisāṭlı **semend-i müşgīn-bāl-i ʿizz ü iḳbāle** faṣṣ-ı ḫātem-i zīn olup *(155:12). [semend-i müşgīn-bāl-i ʿizz ü iḳbāle, -e]*

semend-i şabā-reftāra: *Sabah yeli gidişli at.*

dīvān raḫtlu **semend-i şabā-reftāra** süvār ve ḳudūm-ı meymenet-lüzūmlarına *(373:22). [semend-i şabā-reftāra, -a]*

semend-i sīmīn-sīne-bend: *(Hediye) Gümüşten göğüs bağı olan at.*

daḫi muʿtād-ı ḳadīm üzere ṭonanmış bir **semend-i sīmīn-sīne-bend** ve bir taḫta *(171:35). [semend-i sīmīn-sīne-bend,]*

semend-i sulṭān-pesend: *(Hediye için) Sultanın beğendiği at.*

ʿOs̱mān Paşa ḥażretleri ṭarafından daḫi bir mükemmel ṭonanmış **semend-i sulṭān-pesend** *(200:26). [semend-i sulṭān-pesend,]*

semer: *At, eşek, katır vb. hayvanların sırtına yerleştirilen, üzerine yük bağlanan veya binilen, iskeleti ağaçtan araç.*

zīn-pūş-ı zer-nigārı dībādan **s̱emeri** bükme ḳılapdāndan iki re’s *(335:3). [s̱emeri, -i]*

Semerḳandī kāġıd: *Dut ağacının kabuğundan üretilen ve bilinen en eski kağıt türü.*

sīm devāt-ı mükemmel-ālāt ve bir mıḳrāż-ı zer-nişān ve iki deste **Semerḳandī kāġıd** *(313:12). [semerḳandī kāġıd,]*

semiyy-i cedd-i rüsül: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Peygamberlerinin atası, Hz. İbrahim ile aynı ada sahip.*

Fürūġ-ı şemʿ-i saʿādet **semiyy-i cedd-i rüsül** *(152:23). [semiyy-i cedd-i rüsül,]*

semiyy-i faḫr-i ʿālem: *(III. Ahmet) Hz. Muhammed ile aynı ada sahip.*

Semiyy-i Faḫr-i ʿĀlem ḳuṭb-ı aʿẓam ġavs̱-i ʿĪsī-dem *(217:16). [semiyy-i faḫr-i ʿālem,]*

semiyy-i Halīl-i İlāhī: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Allah'ın arkadaşı olan İbrahim peygamber ile aynı ada sahip.*

baʿde’l-ʿaṣr māʾide-sālār-ı żiyāfet-ḫāne-i tekrīm **semiyy-i Ḫalīl-i İlāhī** *(214:27). [semiyy-i Ḫalīl-i İlāhī,]*

semiyy-i seyyidü’s-sekaleyn: *(III. Ahmet için) İki cihanın efendisi Hz. Muhammed ile aynı ada sahip.*

ḫādimü’l-ḥaremeyni’ş-şerīfeyn **semiyy-i seyyidü’s̱-s̱eḳaleyn** es-sulṭān ibnü’s-sulṭān *(136:9). [semiyy-i seyyidü’s̱-s̱eḳaleyn,]*

semm-i helāhil: *Öldürücü zehir.*

āb-ı ḥayāt ṣandıḳları **semm-i helāhil** ve pād-zehr-i mārī *(225:15). [semm-i helāhil,]*

semm-i ḳātil oldıġını: *Zehrin hemen öldürücü niteliğe sahip olması.*

ḫayāl itdikleri **semm-i ḳātil oldıġını** görüp her biriniñ ʿaḳlı zāʾil ve *(225:16). [semm-i ḳātil oldıġını, -dıġ, -ı, -n, -ı]*

semmūr: *Çok yumuşak ve ince tüyleri olan, postu için avlanan küçük hayvan, samur.*

ṣıyānet içün perde-i siyeh-gün-ı mūyında nihān itseler **semmūrda** beyża gibi *(163:18). [semmūrda, -da]*

semmūr erkān kürki: *Samurdan yapılmış, rütbeyi belli eden, özel ve önemli günlerde giyilen kürk.*

ḳuyumcubaşı mücevveze ve **semmūr erkān kürki** ve on ḳadar baraṭalı yedekçi ile *(314:33). [semmūr erkān kürki,]*

semmūr u vaşaḳ: *Samur ve başak kürkü.*

maṣnūʿ bir ḳıṭʿa-i maṭbūʿ ḳuşaḳ ve ikişer taḫta **semmūr u vaşaḳ** ve bir reʾs *(265:12). [semmūr u vaşaḳ,]*

semmūr-ı cāme-hāb-ı şeb-i deycūrdan: *Karanlık gecenin yatağının kürkü, samur kürkü gibi içine girip büründüğü gece yatağı.*

mışrāʿ Ḫüsrev-i zer-efser-i iḳlīm-i rūz **semmūr-ı cāme-ḫāb-ı şeb-i deycūrdan** *(154:7). [semmūr-ı cāme-ḫāb-ı şeb-i deycūrdan, -dan]*

semmūr-ı dil-pesend: *Gönle hoş gelen samur post.*

semmūr-ı dil-pesend ve altı ṭonluḳ Rūmī dībā ve telli ve sāde altışar ṭonluḳ *(171:36). [semmūr-ı dil-pesend,]*

semmūr-ı fāḫir: *Değerli samur kürk.*

mīr-āḫūr-ı evvel ʿizzetlü Ḥasan Aġaya bir **semmūr-ı fāḫir** iksā ve ḫāṣṣ āḫūr ḫalīfesine *(216:24). [semmūr-ı fāḫir,]*

semmūr-ı girān-ḳadr: *Çok kıymetli samur kürk.*

semmūr-ı girān-ḳadr iksā ve cümleye boylarınca iḥsān u iʿṭā buyurdılar *(215:37). [semmūr-ı girān-ḳadr,]*

semt: *Bölge.*
1. tersāne bāġçesi **semtine** temāyül ü ihtizāzına bādī olmaġın *(159:26). [semtine, -i, -n, -e]*
2. Tersāne Bāġçesi **semtine** temāyül ü ihtizāzına bādī olmaġın *(172:14). [semtine, -i, -n, -e]*
3. her ne **semte** imāle-i sükkān iderse keştī daḫi ol semte gider idi Gāh *(184:16). [semte, -e]*
4. her ne semte imāle-i sükkān iderse keştī daḫi ol **semte** gider idi Gāh *(184:16). [semte, -e]*
5. **semtinde** dil-keş terānelerle mehter-ḫāneler ṭanīn-endāz-ı gūş-ı ins ü sürūş ve *(203:23). [semtinde, -i, -n, -de]*
6. çün ḳaldı dīvān irteye zemzemesiyle ḥużżār u nuẓẓār her biri bir **semte** tār u mār olup *(204:16). [semte, -e]*
7. **semte** gām-zenān olurlar idi Bu ḫāric-i dāʾire-i taṣavvur bir kerāmetdir ki *(205:32). [semte, -e]*
8. sāzende-i āheng-i meserret ve her **semtinde** ṣadā-yı ṭanbūr u çeng ve her *(220:14). [semtinde, -i, -n, -de]*
9. ile her gūşesinde hūy u hāy her **semtinde** bir gūne ṣafā rū-nümāy olup *(253:5). [semtinde, -i, -n, -de]*
10. ol rīsmān bocurġadlar ile çekilürse ol ṭablayı ol **semte** çeker ve *(258:31). [semte, -e]*
11. ḥareketleri ṣırıḳlara merbūṭ u mevḳūf olan raḳḳāṣlar daḫi ol **semte** yedilür gider *(258:32). [semte, -e]*
12. cānib-dārī-i murād-ı hümāyūn-ı şehriyārī ise ol **semte** müstaʿidd-i imdād idigini *(264:28). [semte, -e]*
13. giriftār-ı ġull-i ẕüll olacaḳların ḥiss itmeleriyle her **semte** gürīzān ve her ṭarafa *(275:4). [semte, -e]*

semt semt: *Yer yer.*

degül iken meydān-ı sūrda **semt semt** nice Yūsuf-veşān-ı māh-peyker ve ṭaraf ṭaraf *(205:27). [semt semt,]*

semt-i deryādan: *Deniz tarafı.*

āmāde olanlar daḫi **semt-i deryādan** āsumānīler hevāyī oḳ gibi perrān oldıġını *(252:10). [semt-i deryādan, -dan]*

semt-i eflāke: *Göklere doğru.*

Ve yüzʿaded āsumānī daḫi yegān yegān **semt-i eflāke** āh-ı sūz-nāk-ıʿāşıḳ *(197:13). [semt-i eflāke, -e]*

semt-i meydāna: *Alan , düğün alanı.*

sāḥa-i pehnā-yı sūra icāle-i kümeyt-i sürūr itmege meʾmūr olmaġın **semt-i meydāna** *(350:13). [semt-i meydāna, -a]*

semt-i muḫayyem-gāh-ı āşaf-ı semāḥat-penāha: *Cömertlik sığınağı, sadrazam otağının bulunduğu yer.*

ḥażretleriniñ **semt-i muḫayyem-gāh-ı āşaf-ı semāḥat-penāha** *(320:32). [semt-i muḫayyem-gāh-ı āşaf-ı semāḥat-penāha, -a]*

semt-i naḫlistāna: *Nahılların bulunduğu yer.*

ve āġūş-ı lala vü perestāra raġbet itmeyüp piyādece **semt-i naḫlistāna** ṭoġrı *(143:21). [semt-i naḫlistāna, -a]*

semt-i sāḥil-serāy-ı tersāneye: *Aynalıkavak kasrı tarafı.*

semt-i sāḥil-serāy-ı tersāneye maṣrūf ḳılındı *(249:31). [semt-i sāḥil-serāy-ı tersāneye, -y, -e]*

semt-i sāye-bān-ı żiyāfete: *Ziyafet çadırının olduğu yer.*

naʿrasıyla **semt-i sāye-bān-ı żiyāfete** basṭ-ı ẕirāʿ-ı aḳdām ve vaḳt-i ṭaʿāma degin *(298:1). [semt-i sāye-bān-ı żiyāfete, -e]*

semt-i sūr-gāha: *Düğün yeri.*
1. **semt-i sūr-gāha** sevḳ eylediler *(289:35). [semt-i sūr-gāha, -a]*
2. ṣoñra sāʿat-i sābiʿa ḥulūlinde **semt-i sūr-gāha** ʿaṭf-ıʿinān-ıʿazīmet buyurduḳlarında *(311:9). [semt-i sūr-gāha, -a]*

semt-i verālarında: *Bir şeyin arkaya bakan tarafı.*

semt-i verālarında āsūde-nişīn-i ferāġ olması münāsib görüldi ve muṣallā *(150:11). [semt-i verālarında, -lar, -ı, -n, -da]*

semt-i yesārdan: *Sol taraf.*

ṣaġ cānibden gelüp **semt-i yesārdan** güẕār itdi ve ṣanʿatın iẓhār idüp līmān-ı emānı olan *(275:33). [semt-i yesārdan, -dan]*

sen: *(Sevgili) İkinci teklik şahıs zamiri.*
1. kāfir **seniñ** sende benim bende hevāsıyla āheng-i peygāra naġme-i ḳarār virilüp *(188:16). [sende, -de]*
2. kāfir seniñ **sende** benim bende hevāsıyla āheng-i peygāra naġme-i ḳarār virilüp *(188:16). [seniñ, -iñ]*

sen: *Sen, ikinci teklik şahıs zamiri.*
1. Kim didi **saña** bizi uṣandır *(134:24). [saña, -a]*
2. Bu sūrı görmediñ ise yazıḳ **saña** ġāfil *(136:1). [saña, -a]*
3. bulunmaġla gel **sen** de naẓar-ı tedḳīḳ eyle taḥrīr idecek ḫārikada *(209:23). [sen,]*
4. **Seniñ** yeriñ degil ey dil bu kār-ḫāne-i ʿaşḳ *(233:3). [seniñ, -iñ]*
5. Gör **sen** de göñül ḳayd-ı seriñ iş başa düşdi *(240:16). [sen,]*
6. **Sen** bir ḳatını bilürsüñ ey dil *(257:19). [sen,]*
7. **Seniñ** yeriñ degil ey dil bu kār-ḫāne-i ʿaşḳ *(259:13). [seniñ, -iñ, -]*
8. niçün bize işʿār itmediñ ki **seni** rākib-i semend-i saʿādet-mend-i ʿālem-pesend itmekle *(261:8). [seni, -i]*
9. ḳullarına rūy-ı ʿitābdan tevcīh-i veche-i ḫitāb idüp Yādigār çünki **seniñ** süvār oldıġıñ reh-vāruñ *(261:6). [seniñ, -iñ]*
10. **Seni** hīç ġayr ile ṭarṭar mı terāzū-yı naẓar *(281:6). [seni, -i]*
11. Ḫalḳa **sen** beẕl idicek māʾide-i mekrümetiñ *(290:11). [sen,]*
12. **Sen** ṭur ey şāh-ı güzīn bir ḳuluñ irsāl itseñ *(292:18). [sen,]*
13. İde maʿmūr **seni** sırr-ı Ḥabīb-i Neccār *(296:24). [seni, -i]*
14. Zevraḳ-ı ṣahbā ile **sen** de yüri çaṭ al çek iç *(297:12). [sen,]*
15. yanarsın didükçe anlar daḫi mışrāʿ Ḥaṭṭıñ gelicek **sen** de beni mūmla ararsın *(312:21). [sen,]*
16. Gelicek ḫaṭṭ-ı ruḫı **sen** de gidersin araya *(312:24). [sen,]*
17. Naġamāt eylemege başladı ṣanma anı **sen** *(367:20). [sen,]*

sen: *(III. Ahmet) "Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.*
1. Līk **sen** cümleden ey şāh-ı şehān ḫoş geldiñ *(292:13). [sen,]*
2. Söz **seniñdir** buyur ey nādire-dān ḫoş geldiñ *(292:11). [seniñdir, -iñ, -dir]*
3. **Sende** buʿazm ki var dirler ahālīsi bütün *(292:16). [sende, -de]*
4. Bu dest-i güher-feşān ile **sen** *(352:26). [sen,]*

sen: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) "Sen" ikinci teklik şahıs zamiri.*
1. Ammā ki **seniñ** mekrümetiñ ḫalḳa ʿayāndır *(332:10). [seniñ, -iñ]*
2. Ḳādir degilim ḫāṣıl efendim **seni** medḥe *(332:17). [seni, -i]*

sen: *(Şairin kendisi) "Sen" ikinci teklik şahıs zamiri*

1. Zamāne sūr ile mesrūr **sen** açılmaz idiñ *(180:1). [sen,]*
2. **Seniñ** de müjde ki vaḳt-i meserretiñ geliyor *(180:2). [seniñ, -iñ]*
3. **Sen** ʿarż-ı mübāhāta ne ḫācet ki efendiñ *(333:5). [sen,]*

senām-ı ester-i gerdūnda: *Gökyüzü devesinin hörgücü.*

senām-ı ester-i gerdūnda çenber ve perende-bāz-ı berḳ-cehān-ı pehlevān-ı çenber-güẕār-ı Mışrīden *(222:2). [senām-ı ester-i gerdūnda, -da]*

senbīl: *Sepet, hasırdan örülmüş kulplu torba.*
1. ṣanʿat-ı siḥr-nümūndur ki meydān-ı sūra biri ṣarı biri jengārī iki **senbīl** *(317:25). [senbīl,]*
2. üzerlerinden refʿ-i ḫıyām ve **senbīllere** diḳḳat-i tām ile imrār-ı naẓar-ı imʿān-ı ḫāṣṣ u ʿāmdan *(317:35). [senbīllere, -ler, -e]*
3. jengārī senbīle ḳoyup **senbīlleri** muḥkem bend ü rabṭ ile daḫi iktifā itmeyüp *(317:29). [senbīlleri, -ler, -i]*
4. içinde rubʿ sāʿat miḳdārı ḳarār itmedin refʿ-i ḫayme içün nidā ve **senbīlleriñ** *(317:33). [senbīlleriñ, -ler, -iñ]*

senbīl-i füsūnından: *Sihirli sepet.*

Bunların **senbīl-i füsūnından** çıḳan ḫurmā-yı dārū-ālūde-i kār-ı nā-nümūdeleri *(318:27). [senbīl-i füsūnından, -ı, -n, -dan]*

sene: *Ar. Sene, yıl.*

Neṣr İşbu **sene** ṣelāṣe ve iṣneyn ve miʾete ve elf ẓi'l-ḳaʿdesi muntaṣıfında *(139:1). [sene,]*

sene-i mezbūre: *Adı geçen sene, 1720 yılı.*

Baʿdehū tedārük-i levāzım-ı sūr ehemm-i umūr olmaġın **sene-i mezbūre** *(141:18). [sene-i mezbūre,]*

seng-dil: *Taş kalp, katı kalp, acımasız.*

ile meydānı nümūdār-ı ʿarṣa-i rüstāḫīz itdikden ṣoñra mışrāʿ Yeter ey **seng-dil** *(188:15). [seng-dil,]*

seng-endāz-ı felek-i devvār olup: *Dönüp duran göğe taş fırlatmak.*

gerdişinde **seng-endāz-ı felek-i devvār olup** beyt *(196:34). [seng-endāz-ı felek-i devvār olup, -up]*

seng-endāz-ı şīşe-i idrāk oldıġından: *İdrak şişesine taş savurmak, akıl almaz bir işi yapmak.*

cüst ü çālāk raḳṣlar ile **seng-endāz-ı şīşe-i idrāk oldıġından** māʿadā bir *(176:9). [seng-endāz-ı şīşe-i idrāk oldıġından, -dıġ, -ı, -n, -dan]*

seng-i āsiyābı: *Değirmen taşı.*

iken şikemi üzerinden on ḳadar ādem idāresine ḳādir olamayacaḳ bir **seng-i āsiyābı** *(303:15). [seng-i āsiyābı, -ı]*

seng-i rāh olanlar: *Ayağa takılacak taş.*

Nışf-ı sütūn mertebesine resīde olup mışrāʿ Ṣavulsun baña **seng-i rāh olanlar** *(362:32). [seng-i rāh olanlar, -lar]*

sengīn-dil: *Taş kalp, katı kalp, acımasız.*

Görmedim ben ol büt-i ṭaḥḥān gibi **sengīn-dili** *(235:17). [sengīn-dili, -i]*

seng-pāre: *Taş parçası.*

Baʿdehū destenbū ḳadar iki **seng-pāreyi** birer birer ṭop-ı dest-bāz-ı ṣıbyān *(176:21). [seng-pāreyi, -y, -i]*

se-pā: *Üç ayak, sehpa.*
1. ferzāne cünbiş göstererek **se-pā** üzerine mevżūʿ ḳalʿa resminde maṣnūʿ *(157:31). [se-pā,]*
2. **Se-pālār** üzere atılan hevāyīlerin ḫod naḫl-i ḫurmādan ḫoş-nümā dörder *(309:13). [se-pālār, -lar]*

se-pā: *(Çadıra ait) Üç ayaklı destek.*

Ve **se-pālar** üzere nihāde Anḳād Aġanıñ dest-sāz-ı īcādı nice kebīr ü nā-dīde *(269:24). [se-pālar, -lar]*

seped: *Kamış, saz ya da ince dallardan örülerek yapılan, genellikle sapı olan, eşya taşımak için kullanılan kap.*

ile **sepedini** isticār ve üstini gāh dest-i ist ve gāh mevāṭī-i aḳdām-ı ḳarār eyleyüp *(175:16). [sepedini, -i, -n, -i]*

sepīde-dem: *Sabah aydınlığı.*

Sepīde-dem ki şehen-şāh-ı kişver-i ḫāver *(173:33). [sepīde-dem,]*

sepīde-i ruḥsāre-i ṣanʿatları: *Sanatın yüz aklığı.*

memerr-i enẓār-ı şehriyārīden güẕār ve **sepīde-i ruḥsāre-i ṣanʿatları** ve *(285:2). [sepīde-i ruḥsāre-i ṣanʿatları, -lar, -ı]*

ser: *Baş, kafa.*
1. **Seriñde** zīver-i tāc-ı tefāḫur olmaġ içün *(179:29). [seriñde, -i, -n, -de]*
2. **Serindek**i o levendāne al şālından *(280:20). [serindeki, -i, -n, -de, -ki]*

ser u dūş: *Baş ve omuz.*
1. gibi hevāya perrān idüp gāh **ser u dūş** ve gāhī dest ü pāy ve ẓahr u ṣadrında icāle eyledi *(176:22). [ser u dūş,]*
2. **ser ü dūş** ve engüşt ü püştinde gezdirüp māhiyye-bāzī eyledi *(247:11). [ser ü dūş,]*
3. maṭbaḫ kaynadup pilāv ve zerde pişürmüş gibi ṭabla ṭabla **ser ü dūşlarına** alup *(352:17). [ser ü dūşlarına, -lar, -ı, -n, -a]*
4. cündiyān-ı çāpük-tek ü tāz birbiriniñ **ser ü dūş** ve sürīn-i zīnin *(358:30). [ser ü dūş,]*

ser ü dūşlarında olan: *Baş ve omuzlarda bulunmak.*

Ḥużūr-ı şehriyārīde **ser ü dūşlarında olan** fişeklere āteş virilüp ve ṣuver-i pīrāne-heyʾetiñ sāḫte ṣaḳalları *(278:4). [ser ü dūşlarında olan, -an]*

ser ü pā-bürehne: *Baş açık yalın ayak, dağınık.*

çadırlarında ḳarāra miknetleri ḳalup **ser ü pā-bürehne** şināver-i ḥayret ve tekellüfler *(325:33). [ser ü pā-bürehne,]*

ser-āġāz: *Yeniden, baştan başlama.*

ser-āġāz ve bu bende-i efgendelerin süvār-ı semend-i iʿzāz itmek ḳaṣdı ile bu *(261:5). [ser-āġāz,]*

ser-āġāz eyle: *Başlamak.*
1. **Eyle** o menāḳıba **ser-āġāz** *(135:10). [ser-āġāz eyle,]*
2. Bunlar ṭayy-ı ālāt-ı bāzī itdiklerinden ṣoñra çengīler faṣla **ser-āġāz eyledikleri** *(176:28). [ser-āġāz eyledikleri, -dik, -ler, -i]*
3. maḳām-ı çār-gāhda faṣla **ser-aġaz eylemiş** yaʿnī sāʿat henüz dörde gelmiş *(291:17). [ser-aġaz eylemiş, -miş]*

ser-āġāz idüp: *Başlamak, girişmek.*

dehān-ı çeşm ü zebān-ı müjgān ile dād u dihiş-i nāz u niyāza **ser-āġāz idüp** *(281:2). [ser-āġāz idüp, -üp]*

ser-āġāz itmeleriyle: *Başlamak.*

mūsiḳī faṣlına **ser-āġāz itmeleriyle** istiftāḥ-ı ẕevḳ-i ṣabāḥ u revāḥ ve *(206:20). [ser-āġāz itmeleriyle, -me, -ler, -i, -y, -le]*

ser-āmed: *Başta bulunan, başta gelen.*

ustura-ı ġamzesiniñ send-i fesānı olan bir **ser-āmed** cüvān li-müʾellifihi *(240:10). [ser-āmed,]*

ser-āmed destār-ı bendī: *Başa sarılan sarık kuşağının kumaşı.*

üç ṭonluḳ ṣof-ı bī-naẓīr ve dört ʿaded ḳuṭnī-i hindī ve iki ṭāḳa **ser-āmed destār-ı bendī** *(189:4). [ser-āmed destār-ı bendī,]*

ser-āmed dilberlerin: *Önde bulunan güzeller.*

Baʿdehū Kavuḳçılar **ser-āmed dilberlerin** ḳarşu ṭarafdaki maʿhūd depede *(282:4). [ser-āmed dilberlerin, -ler, -in]*

ser-āmed ġulām-ı çerkesī-nijād-ı hoş-reftār: *İleri gelen, hoş yürüyüşlü Çerkeş huylu köle.*

ṣāl-ı girān-bahā ve iki ḫünkārī destār ve iki **ser-āmed ġulām-ı çerkesī-nijād-ı ḫoş-reftār** *(321:4). [ser-āmed ġulām-ı çerkesī-nijād-ı ḫoş-reftār,]*

ser-āmed ḫünḳārī destār: *Padişahın başında bulunan sarık (kumaş).*
1. ve dört ṭonluḳ firengī kemhā ve dört **ser-āmed ḫünḳārī destār** *(226:2). [ser-āmed ḫünḳārī destār,]*
2. ve kitresiz aṭlas ve elvān-ı mütenevviʿa ḳuṭnī-i hindī ve **ser-āmed ḫünkārī destār** *(287:19). [ser-āmed ḫünkārī destār,]*

ser-āmed ü girān-bahā: *(Destar için) Yepyeni ve çok değerli.*

firengī aṭlas-ı cilā-dāde ve ḳaṭīfe-i sāde ve **ser-āmed ü girān-bahā** dört ʿaded *(341:6). [ser-āmed ü girān-bahā,]*

ser-āmedī cevzī destār: *Yepyeni, ceviz renkli sarık.*

perde-i dīvār ve bir dāne **ser-āmedī cevzī destār** ve iki ʿaded *(353:22). [ser-āmedī cevzī destār,]*

ser-āmed-i zümre-i erbāb-ı kār-zār: *Tüccarların önünde yer almak.*

pīrāye-i mefārıḳ-ı iştihār ve **ser-āmed-i zümre-i erbāb-ı kār-zār** ve Yehūd u Naṣārā *(304:5). [ser-āmed-i zümre-i erbāb-ı kār-zār,]*

serān-ı bevvābān: *Kapıcı başları,saray kapıcılarının âmiri ve büyük zâbiti hakkında kullanılan bir tâbirdir.*

ḥażretleri ve defter-dārān ve ḫˇācegān ve **serān-ı bevvābān** baʿdehū *(156:18). [serān-ı bevvābān,]*

ser-ā-pā: *Baştan ayağa, tamamen.*
1. gibi **ser-ā-pā** vücūdına güẕār itmek mülāḥaẓası nīze-i müjgān-ı temāşāyiyānı *(209:19). [ser-ā-pā,]*
2. germ-āġāzī ve mūsiḳār-ı rāmişgerān **ser-ā-pā** dehān olup *(231:22). [ser-ā-pā,]*

ser-ā-pāy: *Baştan ayağa kadar.*

ile mütefekkir iken **ser-ā-pāy** aḥvāl-i şebāne ne vech ile ʿaks-endāz-ı āyīne-i żamīr-i münīr-i āṣafāneleri oldı *(260:32). [ser-ā-pāy,]*

serā-perde-i saʿādetlerin: *Kutlu otağ.*

oba taʿbīr olunur **serā-perde-i saʿādetlerin** be-cāy-ı ḳaṣr-ı ʿadālet *(358:7). [serā-perde-i saʿādetlerin, -ler, -in]*

serā-perde-i sefīd-ı rūzı: *Gündüzün beyaz renkli çadırı.*

ʿakkām-ı felek **serā-perde-i sefīd-ı rūzı** ṭayy-gerde ve leylī-i ḫayme-nişīn-i ḳameriñ ferş-i reh-güẕeri olmaḳ *(288:31). [serā-perde-i sefīd-ı rūzı, -ı]*

serā-perde-i tūy-ber-tūy-ı cāh u celāl: *Yücelik ve mutluluk çadırının kat kat olan perdeleri.*

sürādiḳāt-ı teh-ber-teh-i ʿizz ü iḳbāl ve **serā-perde-i tūy-ber-tūy-ı cāh u celāl** *(180:27). [serā-perde-i tūy-ber-tūy-ı cāh u celāl,]*

ser-ʿarabacıyān: *(Top) Arabacı başları.*

ve aġayān-ı raḫt-vān ve **ser-ʿarabacıyān** ve ḫalīfe-i serrācān ve iki nefer ocaḳ iḫtiyārı *(306:25). [ser-ʿarabacıyān,]*

ser-ā-ser: *Altın veya gümüş telle dokunmuş bir çeşit kumaş.*

çāşnī-gīrān **ser-ā-ser** ve üst ḳaftānı ile ḫıdemāt-ı ṭaʿāmı tertīb ü tensīḳ eyleyüp *(194:23). [ser-ā-ser,]*

ser-ā-ser: *Devlet kademesinde önemli görevde bulunan kişiler.*

sāye-nişīn-i ḥımā-yı ḥimāyetleri olan ḫāṣekī aġalar ve sāʾir **ser-ā-serlilere** ve *(306:28). [ser-ā-serlilere, -li, -ler, -e]*

ser-ā-ser: *Baştanbaşa.*
1. mücevveze-ber-ser ser-ā-ser kürkler ile āşiyān-gāh-ı niʿmete ḳonup **ser-ā-ser** *(306:4). [ser-ā-ser,]*
2. Ser-ā-serciler daḥi ālāyların tertīb eylediler ve neferātı **ser-ā-ser** aḳmişe-i pür-zer ü zīver *(336:7). [ser-ā-ser,]*

ser-ā-ser kemer: *Altın veya gümüş telle dokunmuş bir çeşit kumaşla yapılmış bel bağı.*
1. ile ve **ser-ā-ser kemer** ile öñce yürür piyādeler eyleyüp yemīn ü yesārında *(154:23). [ser-ā-ser kemer,]*
2. ḳozbekçisi ve baş yazıcı külāh-ı zerd ve **ser-ā-ser kemer** ile ḳıyāfetlerin ḳānūnları *(305:31). [ser-ā-ser kemer,]*

ser-ā-ser kürkler: *Altın veya gümüş telle dokunan kürk.*

mücevveze-ber-ser **ser-ā-ser kürkler** ile āşiyān-gāh-ı niʿmete ḳonup ser-ā-ser *(306:4). [ser-ā-ser kürkler, -ler]*

ser-ā-ser üst: *Altın veya gümüş telle dokunmuş bir çeşit kıymetli kumaştan yapılmış kaftan üstüne giyilen kürk.*

Çavuşbaşı ʿizzetlü Ebū Bekir Aġa ve ḳapucılar ketḫudāsı **ser-ā-ser üst** ve *(155:16). [ser-ā-ser üst,]*

ser-ā-serci: *Kumaşçılar, seraser adı verilen kumaşı dokuyanlar.*

Ser-ā-serciler daḫi ālāyların tertīb eylediler ve neferātı ser-ā-ser aḳmişe-i pür-zer ü zīver *(336:7). [ser-ā-serciler, -ler]*

ser-ā-sere ḳaplu semmūr kürk: *Seraser adı verilen, altın veya gümüş telle dokunmuş bir çeşit kumaşla kaplanmış samur kürk.*
1. **ser-ā-sere ḳaplu semmūr kürk** ḥażret-i şeyḫü'l-islām-ı sellemehü's-selām ḥażretlerine *(374:26). [ser-ā-sere ḳaplu semmūr kürk,]*
2. ve nişāncı Muṣṭafā Paşa ḥażerātına daḫi **ser-ā-sere ḳaplu semmūr kürkler** *(374:29). [ser-ā-sere ḳaplu semmūr kürkler, -ler]*

ser-be-hemyān-ı mekmen-i meydān-ı āfāḳ olmuş: *Ufuklar meydanının bir köşesinde pusuya girip başını torbaya sokmak.*

ser-be-hemyān-ı mekmen-i meydān-ı āfāḳ olmuş idi ve eblaḳ-ı ṣabāḥü'l-ḫayl-ı pīşānī-i āfitāb-ı nevvār *(357:26). [ser-be-hemyān-ı mekmen-i meydān-ı āfāḳ olmuş, -muş]*

ser-ber-āverde-i liḥāf-ı menām olmaġ: *Uyku yorganından başını çıkarmak.*

ser-ber-āverde-i liḥāf-ı menām olmaġ içün gül-ābdān-ı seḥābdan rūy-ı zemīne *(290:17). [ser-ber-āverde-i liḥāf-ı menām olmaġ, -maġ]*

ser-ber-i ʿatiyye-i sīm kılınup: *Gümüşün ödül olarak boşa konulması.*

cüvān-ı tātāra maşraba **ser-ber-i ʿatiyye-i sīm ḳılınup** tehyiʾe vü tertīb olunan *(363:9). [ser-ber-i ʿatiyye-i sīm ḳılınup, -up]*

ser-be-ser: *Baştan başa.*

Żılāl-ı mekrümetin **ser-be-ser** cihān üzre *(349:16). [ser-be-ser,]*

ser-beste-i ṭavḳ-ı inḳıyād u iṭāʿati olan: *(Dubrovnik, Hırvatistan) Boyun eğme halkasının bağı.*

Devlet-i ʿaliyyeniñ ḳadīmī āfitābe-der-baġal-i ʿubūdiyyeti ve **ser-beste-i ṭavḳ-ı inḳıyād u iṭāʿati olan** *(355:3). [ser-beste-i ṭavḳ-ı inḳıyād u iṭāʿati olan, -an]*

ser-bevvābīn-i şehriyārī Meḥemmed Aġa: *Saray kapıcı başısı Mehemmed Ağa. (Saray kapı bekçilerinin reisine veya baş muhafiza verilen isim).*

ser-bevvābīn-i şehriyārī Meḥemmed Aġa ṣof ferāce ve selīmī ve pīş-keşçi aġa *(233:31). [ser-bevvābīn-i şehriyārī Meḥemmed Aġa,]*

ser-bölük-i cerrāḥān: *Cerrahbaşı.*

Ser-bölük-i cerrāḥān ve ʿörf ve muvaḥḥidī kürk ile bunların nihāyetinde *(367.1). [ser-bölük-i cerrāḥān,]*

ser-bürīde-i kārd-ı bāġbān-ı şerīʿat kılınmaġa: *Dinin hükümlerinin bahçıvanının bıçağının kesmesi.*

içün filāḥat-nāme-i aḥkām-ı dīn-i Aḥmedī üzere birer şāḫı **ser-bürīde-i kārd-ı bāġbān-ı şerīʿat ḳılınmaġa** *(137:4). [ser-bürīde-i kārd-ı bāġbān-ı şerīʿat ḳılınmaġa, -ın, -maġ, -a]*

ser-çavuşān-ı dergāh-ı ʿālī: *Çavuşbaşı, Osmanlı tarihinde "Dîvân-ı Hümayun" çavuşlarının amiri, Dîvân-ı*

Hümayunda reisülküttaba yardımcılık yapan çavuş başı padişahın huzuruna çıkacak elçilere eşlik etme görevinde bulunur.

teslīm olunduḳça **ser-çavuşān-ı dergāh-ı ʿālī** ve ḫāṣekī aġa ve ḳozbekçisi aġa ve *(316:21). [ser-çavuşān-ı dergāh-ı ʿālī,]*

ser-çeşme-i iḥsān: *(III. Ahmet) Bağış çeşmesi.*

Ser-çeşme-i iḥsān odur ammā aña lūle *(330:13). [ser-çeşme-i iḥsān,]*

ser-cümle: *Hepsi, tamamı, bütün.*

mālikāne ḫalīfeleri **ser-cümle** mücevveze ve libās-ı dīvānīleri ʿale't-tertīb üç direkli *(319:9). [ser-cümle,]*

ser-cümle: *(Divanda bulunanlar) Bütün, hepsi.*

üzere ḳallāvīlerin zīb-i ser ve **ser-cümle** erbāb-ı dīvāna taʿlīm-i erkān-ı ḥaşmet ü fer itmekle *(267:13). [ser-cümle,]*

ser-cünbān-ı muṭāvaʿat olup: *Baş sallamak, uyuşmak.*

ve **ser-cünbān-ı muṭāvaʿat olup** bā-yek-dīger dem-sāz ve aġız birligi ile hem-dem ü hem-āġāz olaraḳ *(291:9). [ser-cünbān-ı muṭāvaʿat olup, -up]*

ser-cünbān-ı teʾyīd-i taḥḳīk: *(Açıklamanın) Doğruluğunu desteklercesine başını sallamak.*

Sācidī Efendi **ser-cünbān-ı teʾyīd-i taḥḳīḳ** ve neʿam-gūyān-ı taṣvīb ü taṣdīḳ olurlar idi *(180:17). [ser-cünbān-ı teʾyīd-i taḥḳīḳ,]*

ser-cünbān-ı yemīn ü yesār-ı reh-güẕār olaraḳ: *(Atlar için) Gidilen yolda sağa ve sola başını oynatmak.*

ser-cünbān-ı yemīn ü yesār-ı reh-güẕār olaraḳ beyt *(154:14). [ser-cünbān-ı yemīn ü yesār-ı reh-güẕār olaraḳ, -araḳ]*

serd olundı: *Soğutmak.*

Serd olundı gibi hengāme be-resm-i ʿādī *(290:20). [serd olundı, -un, -dı]*

ser-dāde: *Tutulmak, aşık olmak.*

Bir taḳyacı cüvānına **ser-dādeyim** ki ben *(282:19). [ser-dādeyim, -y, -im]*

ser-defter-i erbāb-ı berāʿat: *(Reisül Küttan Mehemmed Efendi için) Güzelliğe layık olanların öncüsü.*

mesned-ārā-yı riyāset ve tenhā-nişīn-i ḫalvet-gāh-ı maḥremiyyet **ser-defter-i erbāb-ı berāʿat** *(139:26). [ser-defter-i erbāb-ı berāʿat,]*

ser-der-aġlāl: *(Köle) Boynu halkalı.*

ser-der-aġlāl ve pāy-der-zencīr giriftār-ı ġull-i ẕüll bir derd-mend esīr eger bu *(242:27). [ser-der-aġlāl,]*

ser-der-hevā olan: *Başı havada bulunmak.*

Baḥren ve berren işʿāl olınan nāʾire-i bāzīçe-i gūnā-gūnuñ **ser-der-hevā olan** *(290:1). [ser-der-hevā olan, -an]*

ser-der-kemīn oldığı: *Kapatılmak.*

Ḥacı Meḥemmed **ser-der-kemīn oldığı** zenbīlden Ḥacı Şāhīn çıḳup bīrūn-ı ḫaymede *(318:5). [ser-der-kemīn oldığı, -dığ, -ı]*

ser-efgende vü ḫayrān: *Baş eğmek ve hayran olmak.*

Ṭūbā-yı vāj-gūn-aġşān temāşā-yı şevḳ-baḫşāsına **ser-efgende vü ḫayrān** idi her biri *(218:29). [ser-efgende vü ḫayrān,]*

ser-efrāz olacaḳ: *Başı yüksekte olan , şerefli.*

ilbās buyurdılar Ve şeref-i ḫitān ile **ser-efrāz olacaḳ** şeh-zādegān dört nefer *(372:10). [ser-efrāz olacaḳ, -acaḳ]*

ser-efrāz-ı ehl-i kemāl: *(Zülali Hasan Efendi) Olgunluğun önderi.*

ve **ser-efrāz-ı ehl-i kemāl** Zülālī Ḥasan Efendi ve Şām ḳāḍīsi *(178:11). [ser-efrāz-ı ehl-i kemāl,]*

ser-efrāz-ı imtiyāz ol: *Seçkinlik yeri bulmak.*
1. ve mendīl-i ʿAcemāne ile ḳolbaşıları sāʾir çengīlerden **ser-efrāz-ı imtiyāz oldı** *(255:4). [ser-efrāz-ı imtiyāz oldı, -dı]*
2. meclis-i āṣafīden baḳiyye ve ocaḳ aġaları nāmı ile **ser-efrāz-ı imtiyāz olan** *(267:3). [ser-efrāz-ı imtiyāz olan, -an]*

ser-efrāz-ı ṣadr-ı aʿlā-yı imtiyāz oldılar: *Seçkinliğin baş köşesine kurulmak.*

miyānelerinde **ser-efrāz-ı ṣadr-ı aʿlā-yı imtiyāz oldılar** Ve aġayān-ı enderūn-ı sulṭānī *(256:8). [ser-efrāz-ı ṣadr-ı aʿlā-yı imtiyāz oldılar, -dı, -lar]*

seren: *Yelkenli gemilerde, üzerine dört köşe yelken açmak ve işaret kaldırmak amacıyla direğe yatay bir şekilde bağlanmış olan gönder.*

gelüp gitdiler ve **seren** ṣırıḳların mīzān-ı resen-bāza döndirüp rīsmān üzere bī-pervā *(244:27). [seren,]*

ser-endīşe: *Düşünce üretmek.*

ve **ser-endīşemize** gevher-pāş-ı taḥsīn ü istiḥsān oldılar *(310:14). [ser-endīşemize, -miz, -e]*

ser-engüşt-i rāḥe-i islāmları: *Sağ elin şehadet parmağı.*

ile istinān ve **ser-engüşt-i rāḥe-i İslāmları** reng-peẕīrefte-i ḥınnā-yı ḫitān ḳılınmaġa *(137:8). [ser-engüşt-i rāḥe-i islāmları, -lar, -ı]*

ser-eṭibbā-yı ḫāṣṣa: *(Ömer Efendi) Sarayın hekimbaşısı.*

Pes āngāh yine rütbe-i ṣadāret-i Rūm ile ḫālā **ser-eṭibbā-yı ḫāṣṣa** ʿālim-i Felāṭūn-istiʿdād *(191:1). [ser-eṭibbā-yı ḫāṣṣa,]*

sereyān: *Yayılmak.*

nümūne-nümā-yı siḥr-i Hārūt olan eşkāl-i ġarībe şuʿle-i bārūt **sereyānından** kānūn-ı gerdūn *(309:22). [sereyānından, -ı, -n, -dan]*

sereyān idüp: *Yayılmak, dağılmak, bulaşmak.*
1. Dehre **sereyān idüp** sürürı *(133:15). [sereyān idüp, -üp]*
2. lemeʿān ve andan daḫi beş deste fişege birden āteş **sereyān idüp** her biriniñ *(309:6). [sereyān idüp, -üp]*

ser-fürū itdi: *Boyun eğmek.*

Āhengini **itdi ser-fürū** çeng *(294:2). [ser-fürū itdi, -di]*

ser-fürū-gerde vü secde-güzār eyledi: *Baş eğip secde etmek.*

ser-fürū-gerde vü secde-güẕār eyledi *(270:36). [ser-fürū-gerde vü secde-güẕār eyledi, -di]*

ser-fürū-gerde-i sekīne olup: *Sessizce baş eğmek.*

hezār şerm ü ḥacālet ve ʿacz-i istikānet ile dest-ber-sīne **ser-fürū-gerde-i sekīne olup** *(260:35). [ser-fürū-gerde-i sekīne olup, -up]*

ser-fürū-sāz-ı teslīm: *Boyun eğip varlıklarını sunmak.*

gibi **ser-fürū-sāz-ı teslīm** ve eyvallāh-gū oldılar *(246:26). [ser-fürū-sāz-ı teslīm,]*

ser-germ-i neşāṭ olup: *Sevinç ateşiyle kızışmak.*

ġunc u delāl-i dilīrāne iderek ve gāh neşʿe-i raġbet-i āṣafī ile **ser-germ-i neşāṭ olup** *(216:17). [ser-germ-i neşāṭ olup, -up]*

ser-geşte vü āvāre eyledi: *Dağıtmak ve savurmak, başını döndürmek.*

ile nigāh-ı ḥayret-i ḥużżārı tāʾir-i āteş-dīde gibi **ser-geşte vü āvāre eyledi** ve *(158:6). [ser-geşte vü āvāre eyledi, -di]*

ser-geşte vü bī-hūş eyledi: *Başı dönmüş ve sersem.*

atlu ḳaraca gibi fırfır döndürerek ikisini daḫi **ser-geşte vü bī-ḫūş eyledi** *(176:13). [ser-geşte vü bī-ḫūş eyledi, -di]*

ser-geşte vü dil-şikeste: *Aklı gitmiş ve gönlü kırık.*

nice **ser-geşte vü dil-şikeste** li-müʾellifihi *(235:20). [ser-geşte vü dil-şikeste,]*

ser-geşte vü ḥayrān eyledi: *(Seyirciler) Aklını başından almak ve şaşırtma.*

nuẕẕārı **ser-geşte vü ḥayrān eyledi** Baʿdehū dest-i duʿāyı merfūʿ-ı dergāh-ı Kibriyā ḳılup *(212:30). [ser-geşte vü ḥayrān eyledi, -di]*

serġūş: *Sorguç, bazı kuşların tepelerinde bulunan uzunca tüy, tuğ, tepelik.*
1. ṣolaḳlar heyʾet-nümā-yı ṣūret-i āġūş olan **serġūşlar** ile ruḫ çihresin *(154:24). [serġūşlar, -lar]*
2. Ve iki tīġ-ı tāb-dārı refīḳiniñ başı üzerinde **serġuş** gibi yalmanı yuḳaru *(247:12). [serġuş,]*
3. muraṣṣaʿ **serġūşlar** pīrāye-baḫş-ı celāl ve meşābe-i şehbāl-i hümā-yı iḳbāl olmuş *(370:7). [serġūşlar, -lar]*

serġūş-ı mücevherler: *Değerli taşlarla bezenmiş sorguç.*

serġūş-ı mücevherler ki şekli şāhid-i iḳbāl ü şevkete güşāde-āġūş ve *(369:22). [serġūş-ı mücevherler, -ler]*

ser-güzeştim olan: *Baştan geçen olaylar.*

ḫālā ben bu **ser-güzeştim olan** fürū-māndeligim mesmūʿ-ı evliyā-yı niʿam oldıġına *(261:14). [ser-güzeştim olan, -im, -an]*

ser-ḫˇānendegān Ḥasan Çelebi: *Burnaz Hasan Çelebi, Lale Devri'nin ünlü hanende ve bestekarı.*

ser-ḫˇānendegān Ḥasan Çelebi meʾmūren maḳām-ı beyātīde beste itmegin ol *(245:12). [ser-ḫˇānendegān ḥasan çelebi,]*

serheng: *Çavuş.*

cevşen-pūş-ı muḥāfaẓa olan gürg-i bārān-dīde birḳaç **serheng** ve bī-zebānlardan *(356:35). [serheng,]*

serhengān: *Çavuşlar.*

serhengān seyr-āheng-i ceres-i ḳāfile-i neşāṭ ve ḫorūs-ı bām-dād-ı zevḳ u inbisāṭ olup *(256:16). [serhengān,]*

serhengān-ı bī-direngiñ dest-i saḫt-çengīleriyle: *Uyanık çavuşların güçlü eli.*

güşād virdiklerinde her biriniñ elleri ve gözleri **serhengān-ı bī-direngiñ dest-i saḫt-çengīleriyle** *(318:2). [serhengān-ı bī-direngiñ dest-i saḫt-çengīleriyle, -y, -le]*

serhengān-ı dīvān: *Divan çavuşları. Divanlarda hükümdarların hizmetinde bulunan muhzır veya yaver gibi subaylara verilen isim.*

aġayān-ı muḥterem ve **serhengān-ı dīvān** ve sedene-i südde-i āṣaf-ı Dārāʾ-unvān *(216:12). [serhengān-ı dīvān,]*

serhengān-ı enderūn-ı āṣafī: *Sadrazamın Enderun çavuşları.*

dillerle taʿbīr olunmayacaḳ mertebe beẕle-güẕārī ve **serhengān-ı enderūn-ı āṣafī** *(309:37). [serhengān-ı enderūn-ı āṣafī,]*

serhengān-ı şeṭāret-āyīn-i uḍhūke-üslūb: *Gülünç tavırlı, neşe gösteren çavuşlar.*

burc-ı Keyvāna irişdi ve **serhengān-ı şeṭāret-āyīn-i uḍḥūke-üslūb** *(251:1). [serhengān-ı şeṭāret-āyīn-i uḍḥūke-üslūb,]*

serhengān-ı şevḳ-āmūz: *Coşku veren çavuşlar.*

bedīdār olup bir ṭarafdan sāz u söz ve bir cānibden **serhengān-ı şevḳ-āmūz** *(227:19). [serhengān-ı şevḳ-āmūz,]*

serhengān-ı tīz-āheng: *Keskin, dik sesli çavuşlar.*

āmāde olup **serhengān-ı tīz-āheng** naʿra-i hāy hāy-ı ġayret-fermāy ile her birinden *(182:2). [serhengān-ı tīz-āheng,]*

ser-i devlet-mendin: *(Köle) Mutluluğa erişmiş baş.*

ser-i devlet-mendin şiʿār-ı İslāmiyān olan muṭallā destār ile zībende eyledikde gūyā *(244:2). [ser-i devlet-mendin, -in]*

ser-i ḫʾān-ı āsumān: *Gök sofrasının üstü.*

Ki vażʿ olundı **ser-i ḫʾān-ı āsumān** üzre *(349:6). [ser-i ḫʾān-ı āsumān,]*

ser-i Manşūra: *(Hallac-ı Mansur) Mansur'un başı.*

Ser-i Manşūra dār ider dehri *(285:12). [ser-i Manşūra, -a]*

ser-i midakka-gūnı: *Tokmağa benzer baş.*

ḫum-ı ḫüsrevānīyi **ser-i midaḳḳa-gūnı** ile şikest eyledi *(176:10). [ser-i midaḳḳa-gūnı, -ı]*

ser-i mū: *Kılın ucu.*

Neşr Ḫulāsa bī-ḳāl u ḳīl ḫıdmet-i lāzımelerin **ser-i mū** taḳṣīr itmeksizin tekmīlden *(336:27). [ser-i mū,]*

ser-i saʿādet-efserlerine: *Başa kutluluk tacının konulması.*

hem-nişīn ve baḫt u devlet gibi birbirlerine ḳarīn olup **ser-i saʿādet-efserlerine** *(370:5). [ser-i saʿādet-efserlerine, -ler, -i, -n, -e]*

ser-i sipāh: *Atlı birliklerin başı.*

ser-i sipāh ve müteʿayyinleri ʿalem-efrāz-ı riyāset olup bu niẓām üzere ṣaf-keşīde-i maḳām-ı ʿubūdiyyet olmaġla *(155:20). [ser-i sipāh,]*

ser-i ʿuṣṣāḳa: *Aşıkların bağı.*

ser-i ʿuşşāḳa fetīle-i dāġ idüp nice mümtāz u ser-efrāz dilberleri ki *(282:6). [ser-i ʿuşşāḳa, -a]*

serīʿan: *Hızlı bir şekilde.*
1. nihāde iken ʿamel-i yesīr ile ḳullelerin fānūs-ı ḫayāl miṡāli **serīʿan** *(187:22). [serīʿan,]*
2. BaʿdehÜ bir fişek daḫi ʿaynı ile bir kebīr bostān ḳuyusı dolābı gibi **serīʿan** *(271:1). [serīʿan,]*

serīr-ārā-yı hāḳānī: *(III. Ahmet) Hakanlık tahtının süsü.*

Şehen-şāh-ı Ferīdūn-fer **serīr-ārā-yı ḫāḳānī** *(217:13). [serīr-ārā-yı ḫāḳānī,]*

serīr-ārā-yı haşmet: *(III. Ahmet) Büyüklük tahtını süsleyen.*

Serīr-ārā-yı ḥaşmet ḥażret-i Sulṭān Süleymān kim *(369:9). [serīr-ārā-yı ḥaşmet,]*

serīr-ārā-yı ʿizz ü iclāl oldılar: *Büyüklük ve ululuk tahtını süslemek.*

ḳapudāne ḳalyonında **serīr-ārā-yı ʿizz ü iclāl oldılar** ve bu bahāne ile *(249:1). [serīr-ārā-yı ʿizz ü iclāl oldılar, -dı, -lar]*

serīr-i ḫāḳān-ı Süleymān-maşīre: *(III. Ahmet) Değeri Süleyman'a denk hakanın tahtı.*

serīr-i ḫāḳān-ı Süleymān-maṣīre ʿarż itmege şeref-yāb-ı ruḫṣat olmaġın *(233:15). [serīr-i ḫāḳān-ı Süleymān-maṣīre, -e]*

serīr-i salṭanatda: *Sultanlık tahtı.*

Ḳıla dāʾim **serīr-i salṭanatda** şāh-ı devrānı *(212:33). [serīr-i salṭanatda, -da]*

serīr-i şān: *Şan tahtı.*

Zamān-ı maʿdeletinde **serīr-i şān** üzre *(349:18). [serīr-i şān,]*

serīr-i şevket-maşīre: *Padişah, büyüklüğü devam eden taht.*

recāsını mübārek yerāʿa-i dil-keş-raḳamlarıyla **serīr-i şevket-maşīre** telḫīṣ buyurduḳlarında *(210:23). [serīr-i şevket-maṣīre, -e]*

serīr-i Süleymānīye: *Süleyman peygamberin tahtı.*

mübāşereti ile tezyīn ü tertīb olunan şal nāmı ile **serīr-i Süleymānīye** *(203:21). [serīr-i Süleymānīye, -y, -e]*

serīʿü'd-deverān olup: *Hızlı bir şekilde dönmek.*

çarḫ-ı sāʿat gibi ṭaraf-ı āḫere **serīʿü'd-deverān olup** kūh ḳadar cirm-i ṣaḳīl ile *(187:20). [serīʿü'd-deverān olup, -up]*

ser-levḥa-i defter-i tuḥaf-ı nādire ḳılındıḳdan: *Az bulunur hediyelerin defterinin başına yazmak.*

ser-levḥa-i defter-i tuḥaf-ı nādire ḳılındıḳdan ṣoñra Cevrī ḫaṭṭı ile cild-i vāḥidde *(190:14). [ser-levḥa-i defter-i tuḥaf-ı nādire ḳılındıḳdan, -ın, -dıḳ, -dan]*

ser-levḥa-i dībāce-i cemʿiyyet: *Toplanmış bir kitabın ön sözünün başlığı.*

ser-levḥa-i dībāce-i cemʿiyyet ve cānib-i yesārında ebnā-yı sipāh u silāḥ-dāra *(155:19). [ser-levḥa-i dībāce-i cemʿiyyet,]*

ser-levḥa-i dībāce-i zīnet: *Süslü alayların önünde bulunmak.*

mışrāʿınıñ mā-ṣadaḳ-ı meʾāli bir nice nā-resīde eṭfāl-i melāʿik-ḫışāli **ser-levḥa-i dībāce-i zīnet** *(283:7). [ser-levḥa-i dībāce-i zīnet,]*

ser-levḥa-i mecmūʿa-i ālāy-ı vālā olup: *Göz kamaştırıcı büyüklükteki topluluğun başı.*

ile **ser-levḥa-i mecmūʿa-i ālāy-ı vālā olup** yemīninde beyāż serġūş ile *(365:17). [ser-levḥa-i mecmūʿa-i ālāy-ı vālā olup, -up]*

sermāʾī: *(Atlas kumaş) Mavi renkli.*

ve telli ḫārā ve sāde çiçekli hatāyī ve telli aṭlas ve sāde beyāż aṭlas ve **sermāʾī** *(361:12). [sermāʾī,]*

sermāye-baḫş-ı erbāb-ı maḳāl olup: *Söz ustalarına sermaye sağlamak, söz ustalarının yazması için sebep bulmak.*

ki her biri şūr-efgen-i bāzār-ı ḥüsn ü cemāl ve **sermāye-baḫş-ı erbāb-ı maḳāl olup** *(280:11). [sermāye-baḫş-ı erbāb-ı maḳāl olup, -up]*

sermāye-baḥş-ı ibtihāc u ihsān: *Sevinç ve bağış sermayesi bağışlamak.*

fermān-ı vācibü'l-iẕʿān-ı āṣafī ile ṭanṣīs olunup bu vech ile daḫi **sermāye-baḫş-ı ibtihāc u iḥsān** *(310:13). [sermāye-baḫş-ı ibtihāc u iḥsān,]*

sermāye-baḥş-ı maʿden ü kān olan: *Değerli kaynağını bağışlamak.*

Sermāye-baḫş-ı maʿden ü kān olan ceyb ü baġallerini beẕl ü ʿaṭā içün *(289:22). [sermāye-baḫş-ı maʿden ü kān olan, -an]*

sermāye-i āsāyiş-i cihān: *(III. Ahmet) Cihan huzurunun önderi.*

nuḳāve-i sülāle-i ʿOṩmānī ve nuḫbe-i silsile-i dūdmān-ı ḫāḳānī **sermāye-i āsāyiş-i cihān** *(211:29). [sermāye-i āsāyiş-i cihān,]*

sermāye-i bāzār-ı istiġrāb olmuş: *Şaşkınlık pazarının sermayesi olmak, tüccarların hayrete düşmesi.*

tüccār-ı bender-gāh-ı umūra **sermāye-i bāzār-ı istiġrāb olmuş** iken ḥaḳḳ-ı kelām *(168:29). [sermāye-i bāzār-ı istiġrāb olmuş, -muş]*

sermāye-i devlet: *Mutluluk sermayesi.*

maṣnūʿ sīm-i ḫālişden mesbūk u maṭbūʿ mālikine **sermāye-i devlet** ḥasreti ile *(361:29). [sermāye-i devlet,]*

sermāye-i iftiḫār idersin: *Övünç sermayesi bağışlamak.*

Sermāye-i iftiḫār idersin *(353:2). [sermāye-i iftiḫār idersin, -er, -sin]*

ser-māye-i iʿtizār itdiler: *(Düğün sevinci) Mazeret olarak ileri sürmek.*

ser-māye-i iʿtizār itdiler Li-münşiʾihi *(282:18). [ser-māye-i iʿtizār itdiler, -di, -ler]*

sermāye-i kānı: *(Şehzade Süleyman) Maden ocağının öz sermayesi.*

Kef-i dest-i güher-pāşı virür **sermāye-i kānı** *(369:8). [sermāye-i kānı, -ı]*

sermāye-i ʿömr-i güzerāndır: *Geçip giden ömrün sermayesi.*

Kim devleti **sermāye-i ʿömr-i güzerāndır** *(333:10). [sermāye-i ʿömr-i güzerāndır, -dır]*

sermāye-i şabrı: *Sabır sermayesi.*

Sermāye-i şabrı ġāret itdi *(304:17). [sermāye-i şabrı, -ı]*

ser-meclis: *Baş köşeye oturmak.*

Üç direkli çadırda daḫi iki süfre vażʿ olunup birine defter-dār efendi **ser-meclis** *(267:1). [ser-meclis,]*

ser-meclis: *Topluluğun başı.*

Ser-meclisi iḳbāl-i ḫudāvend-i cihāndır *(329:20). [ser-meclisi, -i]*

ser-menzil: *Varılacak nokta,durak.*

ve iẓhār-ı siḥr-sāzī iderek **ser-menzile** vāṣıl ve ḳalyona dāḫil olduḳdan *(258:3). [ser-menzile, -e]*

ser-menzil-i ṣanʿatlarına: *Ustalığın sergileneceği konak.*

keşīde ve der-ʿaḳab resen-bāzlar ʿankebūt-ı rişte-perdāzlar gibi **ser-menzil-i ṣanʿatlarına** *(263:13). [ser-menzil-i ṣanʿatlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

ser-mest dilberān-ı evbāş: *Baygın bakışlı çapkın.*

ile hem-pā olan Çaḳşırcı Ṭāʾifesinden nice gözi **ser-mest dilberān-ı evbāş** ile *(301:15). [ser-mest dilberān-ı evbāş,]*

ser-mestī-i sürūr-ı sūrı: *Düğün sevincinden başı dönmek, ne yapacağını bilememek.*

taḳya başlarını şıḳdıḳda bu evżāʿ-ı maġrūrānelerine **ser-mestī-i sürūr-ı sūrı** *(282:17). [ser-mestī-i sürūr-ı sūrı, -ı]*

ser-nigūn: *Far. Baş aşağı, altı üstüne gelmiş, çevrilmiş.*

mükḫüle-i sīmīni ki nīme-i ḳurṣ-ı māh-ı şeb-tābdır taḳlīb-i dest-i ḳudret ile **ser-nigūn** görinüp *(249:34). [ser-nigūn,]*

ser-nigūn bāzīçeler: *Tepetaklak oyun.*

mışrāʿ Dürlü dürlü güne-gün başı aşaġa **ser-nigūn bāzīçeler** iẓhār eyleyüp *(247:33). [ser-nigūn bāzīçeler, -ler]*

ser-nihāde: *Başın öne düşmesi.*

didikçe biri daḫi ḫ̆āb-ı kūknārī ile **ser-nihādelikde** hem-ser-i ḫaşḫāş iken *(224:3). [ser-nihādelikde, -lik, -de]*

ser-nihāde oldı: *Boyun eğmek, kabul etmek.*

Fermānına **oldı ser-nihāde** *(125:7). [ser-nihāde oldı, -dı]*

ser-nümā-yı ekmām-ı şeceretün aṣluḫā ṣābitün ve ferʿuhā fi's-semā olan: *Kökü yerde dalları gökte olan ağacın tomurcuklarının baş göstermesi, çiçek açması.*

ve çār-bāġ-ı sülāle-i ḫilāfetden **ser-nümā-yı ekmām-ı şeceretün aṣluḫā ṣābitün ve ferʿuhā fi's-semā olan** *(137:2). [ser-nümā-yı ekmām-ı şeceretün aṣluḫā ṣābitün ve ferʿuhā fi's-semā olan, -an]*

ser-nümā-yı ẓuhūr: *Başını göstermek.*

nā-gāh **ser-nümā-yı ẓuhūr** ve ḳumrī-i serv-nişīn gibi *(212:21). [ser-nümā-yı ẓuhūr,]*

ser-nümā-yı ẓuhūr: *Başını çıkarıp kendini göstermek.*
1. sāye-bān-ı zerrīn-ṭınābdan **ser-nümā-yı ẓuhūr** ve şaʿşaʿa-i elmāṣ-ı efser-i ḫudāyī-zīverinden *(255:27). [ser-nümā-yı ẓuhūr,]*
2. daḫi ʿacebā fi'l-ḥaḳīḳa timsāḥ mıdır deyu teşkīk iderdi Kaʿr-ı deryādan **ser-nümā-yı ẓuhūr** *(351:28). [ser-nümā-yı ẓuhūr,]*

ser-nümā-yı ẓuhūr u bürūz ol: *Baş göstermek, meydanda ve açıkta olmak.*
1. cilve-cāy-ı rūşen-feżā-yı maşrıḳda **ser-nümā-yı ẓuhūr u bürūz olmaġ** için *(272:4). [ser-nümā-yı ẓuhūr u bürūz olmaġ, -maġ]*
2. ḳadem-zen-i ṣuʿūd olunca **ser-nümā-yı ẓuhūr u bürūz olmamaġla** *(310:24). [ser-nümā-yı ẓuhūr u bürūz olmamaġla, -ma, -maġ, -la]*

ser-pūş: *Sahan kapağı, baş örtüsü.*

Ṣaḫn üzre ḫabāba döndi **ser-pūş** *(158:24). [ser-pūş,]*

ser-pūş-ı kāse-i dehān iden: *(Kadınlar için) Ağız kasesinin kapağı.*

cünbiş gösterüp ḫalḳıñ başın sevdāya uġratdılar ve püşt-i dest-i ḫayreti **ser-pūş-ı kāse-i dehān iden** *(282:8). [ser-pūş-ı kāse-i dehān iden, -en]*

serrāc āfetiñ: *Koşum ve eyer takımları yapan ya da satan kimsenin içinde bulunan güzel yüzlü birisi.*

Cevlān-ı raḫşını gör o **serrāc āfetiñ** *(241:12). [serrāc āfetiñ, -iñ]*

Serrāc-hāne Başından: *Bozdoğan Kemeri'nin çevresinde ve kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda Zeyrek ve Aksaray, doğu-batı doğrultusunda ise Şehzadebaşı ile Kıztaşı arasında kalan semt.*

öñinden **Serrāc-ḫāne Başından** Ḫorḫor Çeşmesinden Aḳsarāya *(366:17). [Serrāc-ḫāne Başından, -n, -dan]*

serre serāʾirü'l-enāmi bi-devāmi mülkihi ve faẕlihi ve cūdihi: *Mülkünün, üstünlüğünün ve cömertliğinin devamıyla, halkın gönüllerini ferahlandırsın.*

Edāmallāhu sürūri's-serīri bi-vücūdihī ve **serre serāʾirü'l-enāmi bi-devāmi mülkihi ve faẕlihi ve cūdihi** *(217:24). [serre serāʾirü'l-enāmi bi-devāmi mülkihi ve faẕlihi ve cūdihi,]*

ser-riṣte-i mesārrātları: *Sevinçlerin başlangıcı.*

ser-riṣte-i mesārrātları keşā-keş-i dest-i iḥtimāl ile gitdikçe pīç-ender-pīç oldı *(179:10).*
[ser-riṣte-i mesārrātları, -lar, -ı]

ser-ṣadr-ı māʾide-i iʿtibār olup: *İtibar sofrasında baş köşede oturmak.*

ḫāṣṣ āḫūr ḫalīfesi ve ḫazīne-dār **ser-ṣadr-ı māʾide-i iʿtibār olup** ve *(306:22). [ser-ṣadr-ı māʾide-i iʿtibār olup, -up]*

ser-ṣaḥīfe-i defter-i hedāyā olup: *Hediye defterinin başlığı.*

tefāḫḫur iderek tedārük itdigi bir Muṣḥaf-ı Şerīf-i bī-hemtā ile **ser-ṣaḥīfe-i defter-i hedāyā olup** *(354:18). [ser-ṣaḥīfe-i defter-i hedāyā olup, -up]*

ser-sefīne-i ışṭavl-ı sulṭānī: *Sultan donanmasının baş gemisi.*

Bu eṣnāda yine ḳalʿa-i sālūfü'l-beyān **ser-sefīne-i ışṭavl-ı sulṭānī** gibi *(267:18). [ser-sefīne-i ışṭavl-ı sulṭānī,]*

serserī: *Ötede beride gezen, başı boş, işi gücü olmayıp boşta dolaşan.*

Geşt eylemezdi şehri benim gibi **serserī** *(282:13). [serserī,]*

ser-terāş: *Berber.*

Ser-terāşım ṣıġayup nāz ile sīmīn bilegin *(240:11). [ser-terāşım, -ım]*

ser-tīz olduḳda: *Sivrilmek.*

müvāṣebe ile ayularıñ pençe-i kīni **ser-tīz olduḳda** ṣamsonlar maḫallerine *(274:25). [ser-tīz olduḳda, -duḳda]*

serv: *Far. Selvi ağacı.*

Serv üzre göründi māh-ı nevvār *(129:13). [serv,]*

serv miyānında: *Servinin ortası.*

ḫıdmet-i fermūdeye kemer-beste vü āmāde oldılar Ve her **serv miyānında** neft yaġı *(218:32). [serv miyānında,]*

serv-i mevzūn: *Endamı güzel servi.*

ile **serv-i mevzūn** ve kimini mīnā-yı sürḫ-reng ile erġavān-gūn eyleyüp
her dürlü eşcār-ı pür-berg ü bārıñ birer birer miṣāli āşikār ve her güne *(195, 23). [serv-i mevzūn,]*

serv-i mevzūn: *Düzgün servi.*

zamān ḫıyābān-fürūz-ı şādmānī ve ḥālet-nümā-yı bīd-i sulṭānī oldı İki ṭarafında
dört yüz ḳadar fişeng-i günā-gūn ile iki ʿaded **serv-i mevzūn** resm olunmaġla ol *(219, 34). [serv-i mevzūn,]*

serv-i mevzūn: *Düzgün servi.*
1. maṣnūʿ **serv-i mevzūnlar** ile gūyā ḫıyābān-zār ve *(202:27). [serv-i mevzūnlar, -lar]*
2. ṭarafından daḥi miyāne-i keştīde meṣābe-i sütūn iki māh-tāb ve bir **serv-i mevzūnı** *(230:9). [serv-i mevzūnı, -ı]*
3. ki gūyā riyāż-ı ʿālem-i nūrda bir **serv-i mevzūn** ve Cebel-i Ṭūrda *(252, 21). [serv-i mevzūn,]*

serv-i mevzūn-ı sebz-gūn: *Yeşil renkli uzun servi.*

serv-i mevzūn-ı sebz-gūn ki Nesr-i Ṭāʾir-i sipihr-āşiyān ẕirve-i şāḫ-sārında *(218:27). [serv-i mevzūn-ı sebz-gūn,]*

serv-i nev-ẓuhūrı: *Benzeri görülmemiş servi.*

iḫtirāʿı olan **serv-i nev-ẓuhūrı** geregi gibi ināre ve çarḫ-ı felekden nümūdār olan *(309:27). [serv-i nev-ẓuhūrı, -ı]*

serv-i nūr: *Işık servisi.*

ḳanādīl-i zümürrüd-gündan nice **serv-i nūr** ve temāṣil-i nev-ẓuhūr iẓhārı *(322:21). [serv-i nūr,]*

serv-i riyāż-ı serverī: *(III. Ahmet'in Şehzadesi Mehmet) Büyük bahçelerin servi ağacı.*

Sulṭān Süleymān-ı zamān ve lāyıḳ-ı tāc u dāverī **serv-i riyāż-ı serverī** *(140:9). [serv-i riyāż-ı serverī,]*

serv-i sebz: *Yeşil selvi.*

üzerinde meşāʿil-i nevvār ve yeşil ḳandīllerden birer **serv-i sebz** āşikār ve nice *(254:9). [serv-i sebz,]*

serv-i sebzīn: *Yeşil renkli servi.*

serv-i sebzīn ve aña müteʿāḳib ḳanādil-i elvān-nümādan bir ibrīḳ-i muraṣṣaʿ-nigār-ı nāzük-terīn *(268:11). [serv-i sebzīn,]*

serv-i zeberced-gūn-ı sāye-güster: *Gölgeli, zebercet renkli servi.*

bir **serv-i zeberced-gūn-ı sāye-güster** ve anıñ ʿaḳabinde yeñiçeri aġası ordusında *(268:26). [serv-i zeberced-gūn-ı sāye-güster,]*

serv-i zerrīn ü bālā: *Altın renkli ve uzun servi.*

Bunlardan mā-ʿadā ḳanādīl-i gūnā-gūndan bir **serv-i zerrīn ü bālā** ve bir *(271:5). [serv-i zerrīn ü bālā,]*

serv-ḳadd: *Servi boylu.*

Serv-ḳadd bir büt-i dāmen-be-miyānı teẕkīr *(186:24). [serv-ḳadd,]*

ser-zede-i ẓuhūr olmuş: *Belirmek, açmak.*

ser-zede-i ẓuhūr olmuş bir naḫl-i āteş-bahār-ı erġavān-nümūn idi tā ẕirve-i aʿlāsında *(252:22). [ser-zede-i ẓuhūr olmuş, -muş]*

ses: *Bir kulağın duyabileceği frekans ve özellikteki titreşim.*

Aġzına ḳurşun aḳıtmış gibi çıḳmazdı **sesi** *(165:10). [sesi, -i]*

sev: *1. Sevgi beslemek, dostluk göstermek. 2. Aşık olmak. 3. Beğenmek, arzu göstermek.*

Bir boġaşıcı dilberi **sevdim** *(300:6). [sevdim, -di, -m]*

sevād: *(Kürk için) Renk, kara.*

beyāżı nūr-ı cebīn **sevādı** merdüm-i ʿayn-ı ḥūr-ı ʿīn taḫtası sīne-i ṣāf-ı ḫāl-dār-ı ḫūbandān *(164:6). [sevādı, -ı]*

sevād-ı çeşm-i ġazālān: *Ceylanların gözünün karası.*

sevād-ı çeşm-i ġazālān gibi siyāhī-nümūn oldıġı şeb-hengāmda sāḥil-serāy-ı tersāne-i ʿāmire *(250:1). [sevād-ı çeşm-i ġazālān,]*

sevād-ı Çīn ü Ḫıṭā: *Çin ve Hita samuru.*

ki her tār-ı müşkīn-yālinde bir **sevād-ı Çīn ü Ḫıṭā** āvīzān ve ṣabāḥü'l-ḫayr-ı pīşānīsi *(216:6). [sevād-ı Çīn ü Ḫıṭā,]*

sevād-ı dīde-i ḥˇāb-ı rāḥat-ne-dīdesin: *Rahat uykusu görmemiş gözün karası.*

ancaḳ **sevād-ı dīde-i ḫˇāb-ı rāḥat-ne-dīdesin** midād-ı miḥbere-i istiʿdād iden *(363:28). [sevād-ı dīde-i ḫˇāb-ı rāḥat-ne-dīdesin, -s, -in]*

sevād-ı dīde-i ḥūr: *Huri'nin gözünü karası, kara gözü.*

K'odur ya nūr-ı siyeh ya **sevād-ı dīde-i ḥūr** *(164:2). [sevād-ı dīde-i ḥūr,]*

sevād-ı ḥurūf-ı iʿcāz-zurūfı: *İnanılmaz derecede güzel zarflar.*

nüsḫa-i münīfe Cāmiʿü'ṣ-Ṣaḥīḥayn ki **sevād-ı ḥurūf-ı iʿcāz-ẕurūfı** aʿyān-ı fuḥūle *(189:15). [sevād-ı ḥurūf-ı iʿcāz-ẕurūfı, -ı]*

sevād-ı ḥurūf-ı müşgīn-miʿdādın: *Siyah mürekkepli harflerin karaltısı.*

nāḫun-ı müjgān ile güşād ve **sevād-ı ḥurūf-ı müşgīn-miʿdādın** *(308:15). [sevād-ı ḥurūf-ı müşgīn-miʿdādın, -ın]*

sevālif-i ezminede: *Geçmiş zamanlar.*

sünnet-i seniyyesi üzere ḫitānlarına mübaşeret olunup **sevālif-i ezminede** bu güne *(139:4). [sevālif-i ezminede, -de]*

sevdāsına düşen: *Düşkünlük, istek.*

sevdāsına düşen tīr-i hevāyī-miṣāl kendüyi zīr-i pāyında üftāde bulur Gümüş Ṣuyı *(362:8). [sevdāsına düşen, -en]*

sevdā-yı viṣāl: *Kavuşma sevdası, heyecan.*

ḳulūb-ı temāşāyiyān **sevdā-yı viṣāl** ile raḳḳāṣ-ı sāʿat gibi esīr-i ḫafaḳān olup ṣiʿr *(174:25). [sevdā-yı viṣāl,]*

sevḳ eylediler: *Yönelmek.*

semt-i sūr-gāha **sevḳ eylediler** *(289:35). [sevḳ eylediler, -di, -ler]*

sevk u tesyīr olunup: *Gönderme, yollama.*

mevḳif-i temyīze **sevḳ u tesyīr olunup** sebbāḳü'l-ġāyāṭ olan atlara *(359:32). [sevḳ u tesyīr olunup, -un, -up]*

sevk u tesyīrine: *Gönderme.*

terbiye vü taẕmīr ve vaḳtinde ʿalā-merātibihim **sevḳ u tesyīrine** ḳılār emīni Mışırlı Muṣṭafā Aġa *(359:24). [sevḳ u tesyīrine, -i, -n, -e]*

sevḳ-i maṭāyā-yı hedāyā-yı erkān-ı devlete: *Devletin ileri gelenlerinin hediyelerinin bineklerle taşınması.*

mübāderet ve baʿdehū tertīb-i ātī üzere **sevḳ-i maṭāyā-yı hedāyā-yı erkān-ı devlete** *(160:5). [sevḳ-i maṭāyā-yı hedāyā-yı erkān-ı devlete, -e]*

sevḳ-i semend-i fīl-ten-i liyāḳat u istiʿdād itmedin: *Gelenek ve yeterliliğin fil gövdeli atını yürütmek.*

sevḳ-i semend-i fīl-ten-i liyāḳat u istiʿdād itmedin ve ḥaḳḳımda bir kimse piyāde sürmedin *(261:17). [sevḳ-i semend-i fīl-ten-i liyāḳat u istiʿdād itmedin, -me, -di, -n]*

sevm-i ṣarṣardan: *Rüzgarın sürekli esmesi.*

ve **sevm-i şarşardan** nāşī cebeci ve ṭopçı ocaḳlarından ve gümrük emīni *(341:27). [sevm-i şarşardan, -dan]*

sevr: *Öküz, boğa burcu.*

Eylerdi ḥamel çü **şevr** şayḥa *(132:14). [şevr,]*

seyāḥat itmekle: *Yol olmak, belirli bir noktadan uzağa gitmek.*

olup fi'l-ḥaḳīḳa deryāda sibāḥat ider gibi bī-tekellüf **seyāḥat itmekle** ādem deryāsı *(184:18). [seyāḥat itmekle, -mek, -le]*

seyelān iden: *Akmak.*

seyelān iden altun ṣuyı ile āteşleri iṭfā ve lūle-i benān ve *(347:5). [seyelān iden, -en]*

seyirci: *Oyun ve gösterileri seyreden kimse, izleyici.*

başında ḳavaḳ yeli esen **seyircileriñ** çeşm-i temāşāsında *(262:1). [seyircileriñ, -ler, -in]*

seyirci ḳayıklarından: *Deniz şenliklerinde seyirciler için kullanılan kayıklar.*

Ve deryāda be-hem-peyvest olan **seyirci ḳayıḳlarından** gūyā nehr-i Ṭuna *(252:13). [seyirci ḳayıḳlarından, -n, -dan]*

seyircileriñ ḥarıldısı: *Seyircilerin çıkardığı ses.*

daḫi getürilüp ṣamsonlarıñ ḫırıldısı ayılarıñ gürüldisi ve **seyircileriñ ḫarıldısı** *(274:23). [seyircileriñ ḫarıldısı,]*

seyl ü mecrā olmak: *Akmak ve gitmek.*

dimāsına **seyl ü mecrā olmaḳ** ḳaṣdıyla ḳaṣṣāb başı aġaya ve maṭbaḫ-ı hümāyūn *(151:8). [seyl ü mecrā olmaḳ, -maḳ]*

seyl-āb-ı bend-güsiste: *Bendi yıkılmış taşkın su.*

ṭopçılar ʿaskeri kemer-i ġayreti mānend-i şemşīr ḳuşanup ve **seyl-āb-ı bend-güsiste** *(264:12). [seyl-āb-ı bend-güsiste,]*

seyl-āb-ı inʿām-ı ʿāmm: *Her yere yayılan bağış seli.*

dest-i gevher-bār-ı vekīl-i muṭlaḳ-ı şehriyārīden **seyl-āb-ı inʿām-ı ʿāmm** rūy-ı zemīne *(333:16). [seyl-āb-ı inʿām-ı ʿāmm,]*

seyr: *Eğlence.*

şitāb ve ṣanāyiʿ-i ātiyeyi **seyr** ile kām-yāb olup meydāna ʿavdetinde *(257:16). [seyr,]*

seyr: *Bakma, seyretme, temaşa.*
1. Ṣafā-yı sūr-ı hümāyūnı **seyre** geldi meger *(174:3). [seyre, -e]*
2. ʿazīmet ve deryā şenligi **seyrine** raġbet buyurdılar *(216:31). [seyrine, -i, -n, -e]*
3. baʿde ṣalāti'l-maġrib deryā şenligi **seyri** içün üç anbarlı nām *(248:33). [seyri, -i]*
4. suṭūʿ-ı mesābīḥ-i sitāre-şümāra mevḳūf olmaġın ʿinān-ı ʿazīmet gice şenligi **seyri** içün *(249:30). [seyri, -i]*
5. melāʿib-i ġarāʾib-i sūrı **seyr** içün sīr-çeşm-i niʿmet-i ferḥat olmaġa ruḫṣat buyurdılar *(262:26). [seyr,]*
6. her kişi kendü maḳām u menāmına ʿazīmet ve gice şenligi **seyri** içün *(267:37). [seyri, -i]*
7. mübāşeret ve **seyrine** meʾlūf u muʿtād olmayan tiryākiyān-ı nev-āmede-i cebānet-mevṣūflar *(274:12). [seyrine, -i, -n, -e]*
8. **seyr** içün Arslan-ḫāne ḳurbında Naḳḳāş-ḫānede *(366:22). [seyr,]*

seyr: *Geçiş, geçme.*

Ve ṭopçı ve cebecibaşı ve tersāne ketḫudāsı ordu ālāyı **seyrinde** *(337:24). [seyrinde, -i, -n, -de]*

seyr eylediğiñ: *İzlemek.*

Seyr eylediğiñ cūd vekāletdir andan *(330:15). [seyr eylediğiñ, -dig, -iñ]*

seyr eyleyen: *İzlemek.*

Seyr eyleyen anı tīz-bāzār *(304:13). [seyr eyleyen, -y, -en]*

seyr iden: *İzleyici.*
1. mertebe bī-bāk arḳası üzere yatup āsāyiş eyledi ki **seyr idenler** ecel beşigi *(232:34). [seyr idenler, -en, -ler*
2. burc-ı ḳavs ü ʿaḳrebi nümūdār-ı şandūḳ-ı mār itmegin **seyr idenler** bu beyti *(252:30). [seyr idenler, -en, -ler]*
3. O vālā cāmiʿi dir **seyr idenler** *(268:18). [seyr idenler, -en, -ler]*
4. nümūdār ve **seyr iden** erbāb-ı enẓār meşġūl-i kerīme-i Ve ḳınā rabbenā ʿaẕābe'n-nār olmuşlardır *(270:27). [seyr iden, -en]*
5. daḳīḳa fevt itmeyüp ayucılara ġalebelerin āşikār eylediler ve **seyr iden** *(275:2). [seyr iden, -en]*
6. ḫaḳḳında **seyr idenler** bu beyt-i ġarrāyı īrād u iʿāde eylediler Li-müʾellifihi *(277:5). [seyr idenler, -en, -ler]*
7. aḳmişe-i rengā-reng ile **seyr idenleri** ḫayrān ü deng itdiler *(299:30). [seyr idenleri, -en, -ler, -i]*

seyr idenleriñ çeşm-i ferāfer-i temāşāsı: *İzleyicilerin fır fır dönen gözü.*

seyr idenleriñ çeşm-i ferāfer-i temāşāsı ḫāʾir oldı ʿĀḳıbet ḫamle-i rābiʿada *(267:32). [seyr idenleriñ çeşm-i ferāfer-i temāşāsı,]*

seyr it: *İzlemek.*
1. Baḳup bir gül-büne bir de bu naḫl-i pāki **seyr itse** *(144:8). [seyr itse, -se]*
2. meşābe-i naḫlistān-ı Ṭūr olan mevḳiʿ-i pür-nūrı **seyr itdiler** Ve teber-dārāna *(145:4). [seyr itdiler, -di, -ler]*
3. Söyle bir meclisde **seyr itdiñ** mi bu germiyyeti *(323:5). [seyr itdiñ, -di, -ñ]*

seyr otaġı: *Seyir çadırı.*
1. ile **seyr otaġını** burc-ı ḳamer gibi pür-nūr u pür-tāb eyledikde ḳanādīl-i raḫşendeler *(196:11). [seyr otaġını, -n, -ı]*
2. meʾmūren **seyr otaġında** çengīler temāşāsına dāʾire-nişīn-i encümen-i iʿtilāf olmuşlar idi *(198:22). [seyr otaġında, -n, -da]*
3. müteʿayyinān-ı lāzımu't-tevḳīrleri temāşā-yı melāʿib-i sūriyye eşnāsında **seyr otaġında** *(319:12). [seyr otaġında, -n, -da]*

seyr ü devr ü seyāḥat itmeleri: *Gitmek, dönüp dolaşmak.*

gibi **seyr ü devr ü seyāḥat itmeleri** gerdiş-i çeşm-i temāşāyiyānı fülk-i girdāb-üftāde *(244:29). [seyr ü devr ü seyāḥat itmeleri, -me, -ler, -i]*

seyr ü temāşā: *Seyirlik oyunlar.*
1. deryā şenligi **seyr ü temāşāsına** bi'l-ʿizzi ve's-saʿāde taḥrīk-i mıḳẕāf-ı ʿazīmet olundı *(201:33). [seyr ü temāşāsına, -s, -ı, -n, -a]*
2. sāʿat **seyr ü temāşādan** ṣoñra yine ṣallar maḥalline keşīde ve herkes ḫˇāb-gāh-ı ferāġlarında *(255:22). [seyr ü temāşādan, -dan]*
3. Māh-ı mezbūruñ yigirmi birinci ṣalı güni Āyīneli Ḳavaḳda olan **seyr ü temāşā** *(261:30). [seyr ü temāşā,]*
4. vaḳt-i ṭaʿāma dek anlar daḥi **seyr ü temāşāya** meşġul oldılar *(285:27). [seyr ü temāşāya, -y, -a]*
5. Bunlarıñ **seyr ü temāşāsı** ḫˇāhişi ile vaḳf-ı gerdiş olan dāʾire-i çeşm-i nużżār *(316:17). [seyr ü temāşāsı, -s, -ı]*
6. Ẕevḳ u ṣevḳden istīfā ve **seyr ü temāşādan** istiġnā gelüp lisān-ı tercümān *(340:3). [seyr ü temāşādan,]*
7. ḥavāle-i meges-rān-ı ṭard-ı maʿnevī ḳılınup ʿale't-tafṣīli's-sābıḳ **seyr ü temāşāya** daḫı *(344:15). [seyr ü temāşāya, -y, -a]*
8. **Seyr ü temāşādan** istiġnā gelüp vaḳt-i ʿaṣr ḥulūl itdikde medʿuvv-ı velīme-i cihān-dāri olan *(347:11). [seyr ü temāşādan, -dan]*
9. ve fer ü iclāl ü ḥaşmet ile **seyr ü temāşā** ve ibtidā-yı devlet-i ʿaliyye-i ʿOṯmāniyāndan *(370:29). [seyr ü temāşā,]*

seyr ü temāşā idenleri: *Seyretmek.*

tefhīm-i merām ve tensīḳ-i niẓām iderek ḫırāmān güẕār ve **seyr ü temāşā idenleri** *(367:25). [seyr ü temāşā idenleri, -en, -ler, -i]*

seyr-āheng: *Coşmak, hareketlenmek.*

1. şināya āġāz ve derūnında mehter-ḫāneler **seyr-āheng** ve *(202:17). [seyr-āheng,]*
2. āteşler ṣaçaraḳ nevbet-ḫānelerinde ṭabl u surnālar **seyr-āheng** ve neferātı edevāt-ı nāriyye *(220:19). [seyr-āheng,]*
3. Cā-be-cā mehter-ḫāneler ḫod **seyr-āheng** ve perende-bāzlar bī-ārām u direng *(254:27). [seyr-āheng,]*
4. seyr-āheng ve ṣıbyān-ı ṣeb-külāh-pūṣān ve sāʾir meḍāḥīk-i ḫande-fürūṣānı *(334:19). [seyr-āheng,]*

seyr-āheng oldı: *Coşmak.*
1. **Oldı** sāz-ı sürūr **seyr-āheng** *(272:15). [seyr-āheng oldı, -dı]*
2. Ṭanbūrlar **oldı seyr-āheng** *(294.1). [seyr-āheng oldı, -dı]*

seyr-āheng-i ceres-i ḳāfile-i neşāṭ: *Sevinç kafilesinin çanını çalmak.*

serhengān **seyr-āheng-i ceres-i ḳāfile-i neşāṭ** ve ḫorūs-ı bām-dād-ı ẕevḳ u inbisāṭ olup *(256:16). [seyr-āheng-i ceres-i ḳāfile-i neşāṭ,]*

seyr-āheng-i hūy u hāy olaraḳ: *(Şairlerin çıkardığı ses) Huy, hay gibi sesler çıkarmak.*

zemzemesiyle **seyr-āheng-i hūy u hāy olaraḳ** neferāt-ı ḥirfetleri dūş-ı merākibde *(284:24). [seyr-āheng-i hūy u hāy olaraḳ, -araḳ]*

seyrān eyledi: *Gezinmek.*

Ḥoḳḳa-bāz-ı çarḫ aḫşām üsti **seyrān eyledi** *(276:10). [seyrān eyledi, -di]*

seyrān idenler: *İzlemek.*
1. **seyrān idenleri** hirāsān eyledi *(317:15). [seyrān idenleri, -en, -ler, -i]*
2. idi Kebīr alat yanında ol rīsmān mānende-i nā-peydā olmaġla kebīr alat ḫareket itmeksizin raḳḳāṣlar gāh vicāhen ve gāh ḳıçın ḳıçın revişlerin **seyrān idenler** mücerred ṣırıḳlara *(258:33). [seyrān idenler, -en, -ler]*
3. ve çihre-i zebāniyān aña naẓar ḫavrā-yı cinān olup **seyrān idenleri** *(220:27). [seyrān idenleri, -en, -ler, -i]*

seyrān itdirdiler: *İzlemek.*

arslan yapup temāşāyiyāna **seyrān itdirdiler** ve içlerinden biri germiyyet-i bāzār *(284:28). [seyrān itdirdiler, -dir, -di, -ler]*

seyrān oldı: *(Güreş gösterileri için) Seyirlik bir durum izlemek.*

şitābān olup nice hirāsān cānları tālān u perīşān itdikleri daḫi bir başḳa **seyrān oldı** *(275:5). [seyrān oldı, -dı]*

seyrān olup: *Gezmek.*

El-ḥāṣıl **olup** ġarīb **seyrān** *(133:3). [seyrān olup, -up]*

seyr-i ʿacāʾib-i sūriyyeye: *İlgi çekici düğün gösterileri.*

ḫayme-i temāşāda **seyr-i ʿacāʾib-i sūriyyeye** terḫīṣ ve tedārük eyledikleri *(343:2). [seyr-i ʿacāʾib-i sūriyyeye, -y, -e]*

seyr-i deryāya: *Deniz gösterileri.*

maḥṣūṣ olduḳda ketḫudā-yı ʿālī-ḳadr u sāmī-menziletleri **seyr-i deryāya** nāẓır olmaḳ *(261:3). [seyr-i deryāya, -y, -a]*

seyr-i esbāb-ı sürūr: *Şenliğin gösterilerini seyretmek.*

maṣlaḥat-ı ḫitān tamāmında **seyr-i esbāb-ı sürūr** ve iltibās-ı eṣvāb-ı ḥubūr itmegin *(244:9). [seyr-i esbāb-ı sürūr,]*

seyr-i nahla: *Nahıl seyri.*

Gidüp şeh-zādelerle **seyr-i naḫla** şāh-ı devrānım *(144:22). [seyr-i naḫla, -a]*

seyr-i temāşā-yı şebān-gāhī: *Gece eğlencelerini seyretmek.*

vedāʿ itdiler ve her biri **seyr-i temāşā-yı şebān-gāhī** içün ḳarār-gāh-ı istirāḥatlarına *(287.10). [seyr-i temāşā-yı şebān-gāhī,]*

seyyāre-feşān olup: *Işıklar saçmak.*

Seyyāre-feşān olup fişengler *(129:15). [seyyāre-feşān olup, -up]*

Seyyid Zeynü'l-ʿĀbidīn Efendi: *Edirne eski kadılarından, Abidin efendi.*

ve **Seyyid Zeynü'l-ʿĀbidīn Efendi** ve ʿAbdullāh Efendi ve *(178:6). [Seyyid Zeynü'l-ʿĀbidīn Efendi,]*

sezā: *Layık, uygun.*

1. maʿan icrā-yı sünnet itmek şerefine **sezā** ve bu vech ile ʿavāṭıf-ı ʿaliyye-i ḫüsrevānīden *(146:24). [sezā,]*
2. Böyle bir tuḥfe pādişāha **sezā** *(160:17). [sezā,]*
3. naẕar-ı raġbetine ancaḳ bu maḳūle tuḥfe-i maʿnevī vü ṣūrī **sezādır** Zīrā *(170:7). [sezādır, -dır]*
4. **sezā** bir ḳıṭʿa-i endek-yāb u bisyār-bahā idi Ve yine cild-i vāḥidde nefāset-i ḫaṭṭ u teẕhīb *(190:29). [sezā,]*
5. ʿarż u ihdā eyledikde ḫaḳḳā ki ikrāma **sezā** ve niʿam-ı hezār-güne-i şehriyārīden *(193:13). [sezā,]*
6. ve ibtihāc u tebaḫtur eyleyerek esb-i Mışrīye zīn-pūş olmaġa **sezā** *(193:25). [sezā,]*
7. mışrāʿ Ne ḳadar yüksek uçar ise **sezādır** Anḳad neşīdesiyle kendüye şenā-ḫˇān eyledi *(197:27). [sezādır, -dır]*
8. **sezā** pīrāye-baḫş-ı süfre-i elvān-niʿam-ı bezm-gāh-ı sūr u ṣafā oldılar *(238:30). [sezā,]*
9. hüner-mend-i benāmıñ ki mışrāʿ Ne ḳadar yüksek uçar ise **sezādır** Anḳad mışrāʿına *(269.15). [sezādır, -dır]*
10. boyunca iḥsāna **sezā** ve żiyāfet-ḫāne-i pādişāhīde dil-sīr-i niʿam-ı iʿtibār u iʿtilā oldılar *(284:7). [sezā,]*
11. Her ne olduysa anda naḳle **sezā** *(324, 24). [sezā,]*

sezā görülmesiyle: *Layık olmak.*

sezā görülmesiyle aḳrānından şeref-mend-i imtiyāz olmasını *(193:17). [sezā görülmesiyle,]*

sezā olsa: *Yakışmak, uygun olmak.*

Sezā olsa nihāde pīş-taḫta *(162:6). [sezā olsa, -sa]*

sezā-vār: *Münasib, uygun, layık, şayan.*
1. **sezā-vār** idi Li-müʾellifihi *(161:10). [sezā-vār,]*
2. pīrāye-i mefārıḳ-ı iʿtibār olmaġa **sezā-vār** on ṭāḳa bendī ve köse destār ve telli *(164:30). [sezā-vār,]*
3. **sezā-vār** bir cild Minaḥu'l-Ġaffār li't-teberrük ve *(189:1). [sezā-vār,]*
4. ḳuṭnī-i bī-miṣāl ve sekiz ṭāka cā-gerde-i efser-i iʿtibār olmaġa **sezā-vār** *(200:10). [sezā-vār,]*

sezā-vār olup: *Yakışmak, uygun olmak.*

ḳılāde-i nüḥūr-ı ḥūr olmaġa **sezā-vār olup** cevheriyān-ı rūzgār bir miṣlini daḫi *(160:19). [sezā-vār olup, -up]*

sibāḫat ider: *Suda yüzmek.*

olup fi'l-ḥaḳīḳa deryāda **sibāḫat ider** gibi bī-tekellüf seyāḥat itmekle ādem deryāsı *(184:18). [sibāḫat ider, -er]*

sīb-i Sinobı: *Sınop ya da Sinop elması olarak da bilinen; uzun köşeli, sert, sulu bir elma türü.*

mışrāʿ Saña şeftālū gerekse baña cānım ḳayısı deyu baġırdıḳda **sīb-i Sinobı** *(281:15). [sīb-i Sinobı, -ı]*

sīb-i zenaḫ-dān-ı tu-rā: *Senin çenenin elması.*

Mī-tevān-ḫorden be-leb **sīb-i zenaḫ-dān-ı tu-rā** *(144:2). [sīb-i zenaḫ-dān-ı tu-rā,]*

ṣıbyān: *Çocuk.*
1. bugün daḫi iki yüz seksen dört ʿaded **ṣıbyāna** ḫitān ālāyları tertīb ü taṣfīf olunup *(198:29). [ṣıbyāna, -a]*
2. daḫi ḥasbe'l-ʿāde iki yüz yigirmi sekiz ʿaded **ṣıbyān** ālāy ile pīş-gāh-ı otaġ-ı hümāyūndan *(225:25). [ṣıbyān,]*
3. şehirli **ṣıbyān** ve yetmiş yedi nefer eṭfāl-i rūstāyiyān küleng-i naʿrā-zenān gibi *(342:25). [ṣıbyān,]*
4. ʿaded **ṣıbyān** ālāy gösterüp ḫayme-i maḫṣūṣalarında ʿaẓīm şenlikler ile *(360:6). [ṣıbyān,]*

ṣıbyān ālāyı: *Sünnet çocuklarının geçişi.*

ʿaded **ṣıbyān ālāyı** daḫi resīde-i maḳtaʿ-ı ḫıtām oldıġı gibi yine *(338:11). [ṣıbyān ālāyı,]*

sıbyān kisveleri: *Çocuk giysileri.*

şıbyān kisveleri fermān buyurulmaġın emīn-i sūr ṭarafından mülāḥaẓadan ziyāde *(142:27). [şıbyān kisveleri,]*

şıbyān olmaḳ: *Çocukluk.*

merkūbların ẕī-rūḥ ḳıyās eyleyüp midillüler ile **şıbyān olmaḳ** gümān iderler idi *(157:29). [şıbyān olmaḳ, -maḳ]*

şıbyān-ı erbāb-ı ḥirfet: *Meslek erbabının çocukları.*

her sūya gürīzān olup **şıbyān-ı erbāb-ı ḥirfet** tirşeden gürz ü debbūs ile döge döge *(279:14). [şıbyān-ı erbāb-ı ḥirfet,]*

şıbyān-ı ḫitān: *Sünnet çocuğu.*

1. **şıbyān-ı ḫitānıñ** bir miḳdārı ālāy ile naẓar-gāh-ı hümāyūndan kendülere maḫṣūṣ *(182:13). [şıbyān-ı ḫitānıñ, -ıñ]*
2. aded **şıbyān-ı ḫitān** reme-i ḥamāme gibi ālāy ile per-cünbān-ı semt-i āşiyān olduḳlarından *(212:10). [şıbyān-ı ḫitān,]* 3. daḫi taḥṣīl-i sermāye-i neşāṭ eyledikleri ḫilālde **şıbyān-ı ḫitān** mürūrı fermān olmaġın *(233:6). [şıbyān-ı ḫitān,]*
4. iki yüz yetmiş yedi ʿaded **şıbyān-ı ḫitān** māder ü ḫ˘āherleri ile *(233:8). [şıbyān-ı ḫitān,]*
5. ve zerrīn kemer ile ārāste ve cāme-i zer-beft-i pür-zīver ile **şıbyān-ı ḫitān** *(237:3). [şıbyān-ı ḫitān,]*
6. Ve bugün daḫi iki yüz elli iki ʿaded **şıbyān-ı ḫitān** ördekçi çorbacı neferātı *(266:22). [şıbyān-ı ḫitān,]*
7. taʿḳīb iderek cerrāḥān ve iki yüz ḳırḳ ṭoḳuz ʿaded **şıbyān-ı ḫitān** ʿale't-tertīb *(275:16). [şıbyān-ı ḫitān,]*
8. daḫi iki yüz on ṭoḳuz ʿaded **şıbyān-ı ḫitān** elbise-i cedīdeden aġızlarına sünnet balı çalınup *(295:18). [şıbyān-ı ḫitān,]*
9. cerrāḥlar ālāyların tertīb ve iki yüz altmış yedi ʿaded **şıbyān-ı ḫitān** anları taʿḳīb idüp *(317:17). [şıbyān-ı ḫitān,]*
10. **şıbyān-ı ḫitān** tertīb-i ālāy itmeleri fermān buyurılup iki yüz altmış üç nefer *(342:24). [şıbyān-ı ḫitān,]*
11. Bu miyānede yüz seksen ʿaded **şıbyān-ı ḫitān** vetīre-i sābıḳa üzere elbise-i cedīde *(350, 22). [şıbyān-ı ḫitān,]*

şıbyān-ı ḫitān ḫıyāmına: *Sünnet çocuklarının çadırları.*

ve bir oṭa maṭbaḫ-ı ʿāmireye ve bir oṭa **şıbyān-ı ḫitān ḫıyāmına** *(149:3). [şıbyān-ı ḫitān ḫıyāmına, -n, -a]*

şıbyān-ı Müslimīn: *Müslüman çocuklar.*

içün ḫayme-i ḫitāna revān olup sāʾir **şıbyān-ı Müslimīn** ile *(244:8). [şıbyān-ı müslimīn,]*

şıbyān-ı şāde-rū: *Temiz yüzlü çocuklar.*

Pes ez-ān Mūy-tāblar on iki nefer emred-i bī-mū **şıbyān-ı şāde-rū** şeb-külāh *(336:21). [şıbyān-ı şāde-rū,]*

şıbyān-ı şeb-külāh-pūşān: *Başı takkeli çocuklar.*

seyr-āheng ve **şıbyān-ı şeb-külāh-pūşān** ve sāʾir meḍāḥīk-i ḫande-fürūşānı *(334:19). [şıbyān-ı şeb-külāh-pūşān,]*

şıbyānıñ tekmīl-i şiʿār-ı İslāmiyyeleri: *(Sünnet defterinde adı yazılı çocuklar için) Çocukların sünnet edilme işlemleri.*

defter-i ḫitāna ḳayd olunan **ṣıbyānıñ tekmīl-i ṣiʿār-ı İslāmiyyeleri** içün bāb-ı hümāyūn *(364.12). [ṣıbyānıñ tekmīl-i ṣiʿār-ı İslāmiyyeleri,]*

ṣıcaġım geçdi: *Pek sevmek, yanıp tutuşmak.*

Geçdi ṣıcaġım āh o yorġancı dilbere *(283:14). [ṣıcaġım geçdi, -m, -di]*

sicill-i ḳużātdan: *Osmanlı dönemindeki mahkeme defterleri, kadı sicilleri.*

defter-i teşrifāt ve **sicill-i ḳużātdan** bā-fermān-ı hümāyūn birer ṣūreti iḫrāc olunup *(147:17). [sicill-i ḳużātdan, -dan]*

ṣıçra: *(Ânî bir uyarı veya heyecan sebebiyle) Ürkerek olduğu yerde doğrulur gibi sarsılmak.*
1. Sipihre **ṣıçradı** ḳulpı gören hilāl ṣanur *(273:18). [ṣıçradı, -dı, -]*
2. diyerek ḫop ḫop **ṣıçrayup** gāh düşüp gāh ḳalḳup gāḥ biri biri ile *(297:6). [ṣıçrayup, -y, -up]*

ṣıçra: *(Nesneler için) Yerinden koparak parçalar halinde savrulmak.*

Ṣıçrar çabalar miṣāl-i duḫter *(132:17). [ṣıçrar, -r]*

ṣıçra: *Ayaklarını hızla yere vurarak ileriye veya yukarıya doğru atılmak.*
1. efgende itdiler birisi eṣer ḳılmadı ve celīd-i dīvār-zede gibi zemīne **ṣıçrayup** *(303:17). [ṣıçrayup, -yup]*
2. şaḫṣıñ biri **ṣıçrayup** süvār ve nice dürlü melāʿib der-kār oldı Baʿdehū bir ṭop *(336:10). [ṣıçrayup, -y, -up]*

ṣıdḳ: *Doğruluk, gerçeklik, samimiyet.*

Ṣıdḳ ile duʿā-yı ḫayrı her gāh *(134:17). [ṣıdḳ,]*

ṣıdḳ u ʿubūdiyyeti: *Bağlılık ve kulluk.*

netīce-nümā-yı muḳaddemāt-ı ḫulūṣ u reṣād olmaġın nüsḫa-i aḫlāḳı müheẕẕeb **ṣıdḳ u ʿubūdiyyeti** *(146:19). [ṣıdḳ u ʿubūdiyyeti, -i]*

ṣıdḳ-ı ʿubūdiyyeti: *Hizmet bağlılığı.*

Ṣıdḳ-ı ʿUbūdiyyeti Muḳābelesinde Olan ʿİnāyeti ve Mīr-i Necībiniñ *(145:15). [ṣıdḳ-ı ʿubūdiyyeti, -i]*

sidre-i salṭanat: *Sidre kadar yüksek sultanlık makamı.*

ḫażretleri daḫi ol **sidre-i salṭanat** ve ḫurşīd-i maʿdelet sāyesinde mekīn ve sāʿir *(269:5). [sidre-i salṭanat,]*

sidre-i salṭanat: *Sidre kadar yüksek makamlı sultanlık.*

sidre-i salṭanat ve devḫa-i saʿādet-aġşān-ı şevket ḫażretleri *(359:1). [sidre-i salṭanat,]*

ṣıfat-ı rüşd ü sedād: *Dürüstlük ve güvenirlilik niceliklerine sahip.*

umūr-ı ḫāriciyyede **ṣıfat-ı rüşd ü sedād** ile mevṣūf maṭbaḫ emīni Ḫalīl Efendi *(141:20). [ṣıfat-ı rüşd ü sedād,]*

ṣıġ-: *Bir yere bütünüyle girebilmek.*
1. Deryādır o nāv-dāna **ṣıġmaz** *(134:8). [ṣıġmaz, -maz]*
2. meydān-ı taḳrīre **ṣıġmayacaḳ** ḳadar suḫre-sāzī ve *(309:38). [ṣıġmayacaḳ, -ma, -y, -acaḳ]*

ṣıġa: *Sıvamak.*

Ser-terāşım **ṣıġayup** nāz ile sīmīn bilegin *(240:11). [ṣıġayup, -y, -up]*

ṣıġār u kibār: *Büyük ve küçük.*

ṣıġār u kibār ve ḳarīb ü baʿīd taʿmīm-i ṣafā vü meserret iderek güẕār itdikleri *(254:33). [ṣıġār u kibār,]*

ṣıġır ḳaṣṣābları: *Sığır kasapları, büyükbaş hayvan kesebilen kimseler.*

Ḳaṣṣābān-ı aġnāma mülḥaḳ **ṣıġır ḳaṣṣābları** daḫi öküz boynuzu ālāy bağlayup *(238:4). [ṣıġır ḳaṣṣābları,]*

ṣıḥāf-ı elvān-niʿam olmaḳ: *Çeşitli kaplarla yemek hazırlamak.*

ʿaṭiyye ḳıldılar
Ve çerge-i s̱ānī vü s̱ālis̱de her bir süfresi tamām on ikişer **ṣıḥāf-ı elvān-niʿam olmaḳ** *(306:32). [ṣıḥāf-ı elvān-niʿam olmaḳ, -maḳ]*

ṣıhāf-ı ṭaʿām: *Yemek sahanı.*

Baʿdehū yemīn ü yesāra **ṣıḥāf-ı ṭaʿām** gibi nice pālūde-ten ve bādām-çeşm ü piste-dehen *(301:3). [ṣıḥāf-ı ṭaʿām,]*

ṣıḥāf-ı zerrīn ü sīmīn: *Altın ve gümüş sahan.*

iskemleler vażʿ olundı ve **ṣıḥāf-ı zerrīn ü sīmīn** ile *(344:11). [ṣıḥāf-ı zerrīn ü sīmīn,]*

ṣıḥḥat-i cism-i temkīn: *(III. Ahmet) Ağırbaşlı gerçek varlık.*

Ḳuvvet-i bāzū-yı dīn **ṣıḥḥat-i cism-i temkīn** *(208:18). [ṣıḥḥat-i cism-i temkīn,]*

sīḫ-ı bīm ü hirāsda: *Korkunun şişleri.*

cigerleri **sīḫ-ı bīm ü hirāsda** kebāb iken tennūr-ı büryān meş̱ābesinde olan *(356:31). [sīḫ-ı bīm ü hirāsda, -da]*

sīh-i büryān: *Kebap şişi.*

idi Mızraġıñ fırlaḳ gibi sürʿat-i devrānı görüldükçe nevk-i ser-tīzi **sīḫ-i büryān** *(209:18). [sīḫ-i büryān,]*

sīh-i müjgānında: *Kirpiklerin şişi.*

dilberān-ı āteşīn-ruḫsārı ciger-i ʿuşşāḳı giryān u nālān ve **sīḫ-i müjgānında** *(238:23). [sīḫ-i müjgānında, -ı, -n, -da]*

sīh-i sūzen-miṣāle: *İğne gibi sivri şiş.*

Ve dört ʿaded ḳahve dögecek timür toḳmağı birbirine ilṣāḳ ve bir **sīḫ-i sūzen-miṣāle** *(223:5). [sīḫ-i sūzen-miṣāle, -e]*

sıhr-i mükerrem-terīn-i ṣadr-ı aẓamī: *(Nişancı Mustafa Paşa için) Sadrazamın pek saygıya değer akrabası (damadı).*

silāḥ-dār Ḥüseyin Paşa-zāde silāḥ-dār-ı sābıḳ İbrāhīm Paşa ve **sıḥr-i mükerrem-terīn-i ṣadr-ı aẓamī** *(155:7). [sıḥr-i mükerrem-terīn-i ṣadr-ı aẓamī,]*

ṣıhriyyet-i āṣafī: *(Nişancı Mustafa Paşa) Sadrazamla hısım akrabalığı olma.*

ʿunvān-ı istīhāl ve **ṣıhriyyet-i āṣafī** ʿuluvv-i ẕāt u sümüvv-i ṣıfātına dāll olan *(169:23). [ṣıhriyyet-i āṣafī,]*

ṣık: *Çevresine sarılarak veya bir şey sararak çepeçevre basınç altına almak; sıkıntı vermek.*

taḳya başlarını **ṣıḳdıḳda** bu evżāʿ-ı maġrūrānelerine ser-mestī-i sürūr-ı sūrı *(282:17). [ṣıḳdıḳda, -dıḳda]*

Sikender: *Makedonyalı ünlü Büyük İskender. Üstün zekası, cesareti, askerlik dehası dünyaca kabul edilmiş ve Anadolu, Suriye, İran ve Hind ülkelerini istila eylemiştir.*
1. Baḥri berr itdi **Sikender** berri bu baḥr eyledi *(185:11). [sikender,]*
2. Ki baḥr u berre caridir **Sikender** gibi fermānı *(218:10). [sikender,]*

sikke: *Ar. Madeni para.*

Vaḳtinde olundı **sikke** taṣḥīḥ *(127:10). [sikke,]*

sikke-i iʿtibāra: *İtibar damgası, saygınlık mührü.*

sikke-i iʿtibāra ṣāyān oldığını bilüp yevmen-fe-yevmen ʿizz ü iḳbāline *(145:30). [sikke-i iʿtibāra, -a]*

sikkīn-i kīn-i cerrāḥān-ı nā-şefḳat-āyīniñ: *Sevgisiz cerrahların kın bıçağı.*

sikkīn-i kīn-i cerrāḥān-ı nā-şefḳat-āyīniñ irāḳa itdikleri dimāʾ-i eṭfāl *(346:3). [sikkīn-i kīn-i cerrāḥān-ı nā-şefḳat-āyīniñ, -iñ]*

silāḥ-dār: *Enderun'un en nüfuzlu siması ve amiri has oda ağalarının en kıdemlisi.*

Bu vech üzere ṣufūf-ı ḫademe-i pādişāhī tertīb ve **silāḫ-dār** ve rikāb-dār aġalar *(154:26). [silāḫ-dār,]*

silāḥ-dār aġa: *Osmanlı İmparatorluğu döneminde, padişah, sadrazam, vezir gibi devlet büyüklerinin silahlarına bakan ve onları koruyan kimse.*

silāḫ-dār aġa baġal-gīr olaraḳ ol şeh-beyt-i ḳaṣīde-i şevketiñ *(144:18). [silāḫ-dār aġa,]*

silāḫdār aġası: *Enderun'un en nüfuzlu siması ve amiri has oda ağalarının en kıdemlisi.*

ṭopçıbaşı İbrāhīm Aġa ve sipāh aġası Meḥemmed Beg ve **silāḥdār aġası** Nigdeli ʿAlī Aġa *(148:15). [silāḥdār aġası,]*

silāḥ-dār Hüseyin paşa-zāde silāḥ-dār-ı sābık İbrāhīm Paşa: *Maraş Valisi, eski silahtar Hüseyin Paşa'nın oğlu, İbrahim Paşa. (Damat Silahtar İbrahim Paşa, Estolçeli olarak da bilinir. III. Ahmet'in silahtarlığını yaptığı için "silahtar ve II. Mustafa'nın kızı Ayşe Sultan ile evlendiği için "damad", "damad-ı şehriyârî" unvanlarıyla anılır.).*

silāḥ-dār Ḥüseyin Paşa-zāde silāḥ-dār-ı sābıḳ İbrāhīm Paşa ve sıḥr-i mükerrem-terīn-i ṣadr-ı aẓamī *(155:7). [silāḥ-dār Ḥüseyin Paşa-zāde silāḥ-dār-ı sābıḳ ibrāhīm Paşa,]*

silāḥ-dār Ḥüseyin Paşa-zāde silāḥ-dār-ı sābıḳ-ı şehriyār-ı cihān-güşā: *Maraş Valisi, eski silahtar Hüseyin Paşa'nın oğlu, İbrahim Paşa. (Damat Silahtar İbrahim Paşa, Estolçeli olarak da bilinir. III. Ahmet'in silahtarlığını yaptığı için "silahtar ve II. Mustafa'nın kızı Ayşe Sultan ile evlendiği için "damad", "damad-ı şehriyârî" unvanlarıyla anılır.).*

pīrāye-i silk-i cemʿiyyet olan **silāḥ-dār Ḥüseyin Paşa-zāde silāḥ-dār-ı sābıḳ-ı şehriyār-ı cihān-güşā** *(169.13). [silāḥ-dār ḥüseyin paşa-zāde silāḥ-dār-ı sābıḳ-ı şehriyār-ı cihān-güşā,]*

silāḥ-dār ibrāhīm paşa: *Maraş Valisi, eski silahtar Hüseyin Paşa'nın oğlu, İbrahim Paşa. (Damat Silahtar İbrahim Paşa, Estolçeli olarak da bilinir. III. Ahmet'in silahtarlığını yaptığı için "silahtar ve II. Mustafa'nın kızı Ayşe Sultan ile evlendiği için "damad", "damad-ı şehriyârî" unvanlarıyla anılır.).*
1. iḫtiyār ve vezīr-i mükerrem **silāḥ-dār İbrāhīm Paşa** ve dāmād-ı muḥteremleri *(201:19). [silāḥ-dār İbrāhīm Paşa,]*
2. saʿādetlü **silāḥ-dār İbrāhīm Paşa** ve saʿādetlü vezīr-i mükerrem tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa *(206:16). [silāḥ-dār İbrāhīm Paşa,]*
3. tebdīl ve şeyḫü'l-islām efendi ve ʿAlī Paşa ve **silāḥ-dār İbrāhīm Paşa** ve *(248:9). [silāḥ-dār İbrāhīm Paşa,]*
4. Süfre-i şāniyede **silāḥ-dār İbrāhīm Paşa** ve tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa ve dört *(248:21). [silāḥ-dār İbrāhīm Paşa,]*
5. Ve süfre-i şāniyede **silāḥ-dār İbrāhīm Paşa** ve saʿādetlü nişāncı Muṣṭafā Paşa *(319, 30). [silāḥ-dār İbrāhīm Paşa,]*

silāḥ-dār-ı āṣafī: *Sadrazamın silahtarları.*

nümūdār olup **silāḥ-dār-ı āṣafī** orṭa żābiṭān ve neferātı ile müstaḥfız *(350:6). [silāḥ-dār-ı āṣafī,]*

silāh-dār-ı hod-nümā: *(Boşnak Selim Ağa) Gösteriş düşkünü silahtar.*

Nā-gāh ṭaraf-ı āṣafīden **silāḥ-dār-ı ḫod-nümā** yaʿnī Boşnaḳ Selīm Aġa *(224:12). [silāḥ-dār-ı ḫod-nümā,]*

silāḥ-dār-ı sābık İbrāhīm Paşa: *Maraş Valisi, eski silahtar Hüseyin Paşa'nın oğlu, İbrahim Paşa. (Damat Silahtar İbrahim Paşa, Estolçeli olarak da bilinir. III. Ahmet'in silahtarlığını yaptığı için "silahtar ve II. Mustafa'nın kızı Ayşe Sultan ile evlendiği için "damad", "damad-ı şehriyârî" unvanlarıyla anılır.).*
1. **silāḥ-dār-ı sābıḳ İbrāhīm Paşa** ve saʿādetlü tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa ḥażretleri ile *(222:5). [silāḥ-dār-ı sābıḳ İbrāhīm Paşa,]*
2. destūrān-ı fiḫāmdan **silāḥ-dār-ı sābıḳ İbrāhīm Paşa** ve vezīr-i bī-naẓīr *(368:21). [silāḥ-dār-ı sābıḳ İbrāhīm Paşa,]*
3. ve **silāḥ-dār-ı sābıḳ İbrāhīm Paşa** ve ḳapudān-ı deryā vezīr Süleymān Paşa *(374:28). [silāḥ-dār-ı sābıḳ İbrāhīm Paşa,]*

silāḥ-dār-ı sābıḳ ʿOṣmān Paşa: *III. Ahmet Döneminde Musul Valiliği ve Sır Katipliği görevinde bulunmuş, "Sirke" lakabıyla da bilinen devlet görevlisi ve II. Mustafa'nın kızı Emetullah Sultan'ın eşi.*

ve āṣaf-ı Arisṭū-tedbīr Tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa ve vezīreyn-i mükerremeyn **silāḥ-dār-ı sābıḳ ʿOṣmān Paşa** *(368:22). [silāḥ-dār-ı sābıḳ ʿOṣmān Paşa,]*

silāḥ-dār-ı şehriyārī: *Hükümdarın silahtarı.*

ḳırmızı bükme üsküf ile üsküfli şāhīne nümūdār olan **silāḥ-dār-ı şehriyārī** ve *(370:15). [silāḥ-dār-ı şehriyārī,]*

silāḥşor aġa: *Hükümdarın askerlerini komuta eden kimse.*

ve baş silāḥşor aġa ve bir **silāḥşor aġa** ile daḫi mücāselet ḳıldılar *(306:19). [silāḥşor aġa,]*

silāḥşor aġalar: *Padişahın askerleri.*

ve erkān ferveleri ve āḫūr ḫalīfesi ve ḫazīne-dārı beyāż külāhları ve **silāḥşor aġalar** *(306:6). [silāḥşor aġalar,]*

silāḥşorān-ı hünkārī: *Padişahın askerleri.*

neferāt-ı encüm-şümārı ve **silāḥşorān-ı ḫünkārī** ve çaḳırcıbaşı atmacacıbaşı ve *(305:26). [silāḥşorān-ı ḫünkārī,]*

silistire: *Muhkem yer, genellikle haberleşme, kumanda verme harekete geçmeyi başlatan gibi işlerde kullanılan düdük çeşidi.*

dūr-şinīd-i firengī-nevā-yı ṭurfe-şadādan ki **silistire** taʿbīr olunur *(183.31). [silistire,]*

silk: *1. İplik 2. Sıra dizi.*
1. Himmet-zāde Es-seyyid ʿAbdu'ṣ-Samed Efendi daḫi anlarıñ **silkine** islāk olunup *(215:21). [silkine, -i, -n, -e]*
2. bulunan begleri bālāda tafṣīl olındıġı üzere sāʾir ilçiler **silkine** idḫāl ile nāʾil-i āmāl *(355:7). [silkine, -i, -n, -e]*

silk-i hedāyāya: *Hediye dizisi.*

yigirmi dört ṭonluḳ aḳmişe-i sālifü'l-evṣāf daḫi **silk-i hedāyāya** irdāf ḳılınup *(265:17). [silk-i hedāyāya, -y, -a]*

silk-i hedāyā-yı şudūr-ı güzīn-i kirāma: *Büyük ve seçkin kazaskerlerin hediyelerinin dizisi.*

müsāraʿat eyleyenleriñ hedāyāsı **silk-i hedāyā-yı şudūr-ı güzīn-i kirāma** islāk olunup *(193:3). [silk-i hedāyā-yı ṣudūr-ı güzīn-i kirāma, -a]*

silk-i incü: *İnci dizisi.*

Yaʿnī ḳuyumcılar daḫi ālāyların bir ḳālıba ḳoyup **silk-i incü** gibi dizilüp *(298:4). [silk-i incü,]*

silk-i kelām-ı taʿaccüb-niẓāmlarına: *Kelimeleri şaşkınlık düzeninde dizilmiş söz dizisi.*

itʿābdan şoñra **silk-i kelām-ı taʿaccüb-niẓāmlarına** güher-keş-i inne hāẕā le-şeyʾün ʿucāb oldılar *(185:19). [silk-i kelām-ı taʿaccüb-niẓāmlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

silk-i mezbūre: *Adı geçen yol, güzergah.*

ṣıraya çekilüp teşrīfātī efendi ile **silk-i mezbūre** tanẓīm olundı *(151:11). [silk-i mezbūre, -e]*

silk-i vüzerāya: *Vezirlerin sıralanması.*

ḳıyām ile taʿẓīm ü iclāl eylediler Mūmā-ileyh daḫi **silk-i vüzerāya** *(155:30). [silk-i vüzerāya, -y, -a]*

silkü'l-leʾāl-i kibāra: *Büyük inci dizisi.*

silkü'l-leʾāl-i kibāra iltiḥāḳ idüp bir elmāslı muraṣṣaʿ öñ ḳuşaḳ *(321:33). [silkü'l-leʾāl-i kibāra, -a]*

silsile: *(Koç için) Kuyruk.*

ṣūretinde gāh gāh ḥareket ve ḳoçları birbirlerine ḥavāle ve **silsilelerinden** ṭutup *(254:6). [silsilelerinden, -ler, -i, -n, -den]*

silsile-i maṭar-ı vābile: *İri taneli yağmur dizisi.*

ḫayme bir perde-i ḫayāl-bāza döndi **Silsile-i maṭar-ı vābile** bir iki sāʿat fāṣıla *(326:21). [silsile-i maṭar-ı vābile, -e]*

silsile-i sülāle-i ʿOsmāniyāna: *Osmanlı ailesinin soy zinciri.*

ve **silsile-i sülāle-i ʿOs̱māniyāna** rabṭ-ı ribḳa-i ḫıdmet itmegin cümleden *(182:26). [silsile-i sülāle-i ʿOs̱māniyāna, -a]*

Silsiletü'z-Zeheb: *En güvenilir isnat anlamında kullanılan bir hadis tabiri, Ahmed bin Hanbel'e bir eser.*

Yūsuf u Zelīḫā ve **Silsiletü'ẕ-Ẕeheb** idi *(166:14). [silsiletü'ẕ-ẕeheb,]*

silsiletü'z-zeheb-i iḥsān-ı bī-şümār: *Çok sayıda altın bağışlamak.*

güsiste itdiklerin görüp bi'l-āḫire zencīr-i dīnār ve **silsiletü'ẕ-ẕeheb-i iḥsān-ı bī-şümār** *(318:15). [silsiletü'ẕ-ẕeheb-i iḥsān-ı bī-şümār,]*

sīm: *Gümüş.*
1. sāʾir melāʿib-i muḍḥikānelerin iẓhār ve mecmūʿı iki vuḳıyye miḳdārı **sīmden** *(302:26). [sīmden, -den]*
2. Dizildi **sīm** ile zerrīn şüküfe-dān üzre *(349:10). [sīm,]*

sīm buḫūr-dān: *Gümüşten yapılmış tütsülük.*
1. ve yüz otuz altı dirhem **sīm buḫūr-dān** ve altmış yedi dirhem sīm gülāb-dān ve biñ üç yüz altı *(238:2). [sīm buḫūr-dān,]*
2. ibrīḳ-i sīm ve bir vuḳiyye ḳadar **sīm buḫūr-dān** ve gülāb-dān-ı vesīm *(298:28). [sīm buḫūr-dān,]*
3. ḳahve ibrīği ve üç yüz seksen dirhem bir **sīm buḫūr-dān** ve gülāb-dān *(315:7). [sīm buḫūr-dān,]*
4. ve iki yüz otuz ṭoḳuz dirhem bir **sīm buḫūr-dān** ve gülāb-dān *(315:32). [sīm buḫūr-dān,]*

sīm devāt-ı mükemmel-ālāt: *Kusursuz işlemeli, gümüş divit.*

sīm devāt-ı mükemmel-ālāt ve bir mıḳrāż-ı zer-nişān ve iki deste Semerḳandī kāġıd *(313:12). [sīm devāt-ı mükemmel-ālāt,]*

sīm endām āy̱īnesi: *Gümüşten yapılmış boy aynası.*

ve telli hatāyī ve zencīr-bāf ve bir **sīm endām āyīnesi** ki sīne-i berrāḳ-ı ḫūbān *(171:30). [sīm endām āyīnesi,]*

sīm gülāb-dān: *Gümüşten yapılmış, içine gül suyu konan şişe, kap.*
1. ve yüz otuz altı dirhem sīm buḫūr-dān ve altmış yedi dirhem **sīm gülāb-dān** ve biñ üç yüz altı *(238:2). [sīm gülāb-dān,]*
2. dirhem bir **sīm gülāb-dān** ve buḫūr-dān ve seksen bir dirhem bir sīm şemʿ-dān *(238:16). [sīm gülāb-dān,]*
3. ve beş yüz dirhem sīm-i ṣāfdan maṣnūʿ bir kemer-i raḫt ve beş yüz dirhem **sīm gülāb-dān** *(241.26). [sīm gülāb-dān,]*
4. dirhem **sīm gülāb-dān** ve iki yüz on dirhem buḫūr-dān ve çaḳşırcılar yüz otuz iki buçuḳ *(302:14). [sīm gülāb-dān,]*
5. dirhem bir **sīm gülāb-dān** ve iki yüz on dirhem buḫūr-dān ve yüz elli dört *(302:15). [sīm gülāb-dān,]*

sīm ḥançer: *Gümüşten yapılmış, ucu eğri sivri, kesici alet.*

ile ḥamel-i āsumāna döndirüp bir süri bere-i yek-sāleniñ kimini **sīm ḫançer** *(237:2). [sīm ḫançer,]*

sīm ibrīḳ: *Gümüşten yapılmış, su koymaya yarayan kulplu, emzikli kap.*

sīm legen iki yüz otuz üç dirhem **sīm ibrīḳ** ve yüz dirhem sīm bir maşraba *(238:1). [sīm ibrīḳ,]*

sīm ḳahve ibrīġi: *Gümüş cezve.*
1. ve muʿtād üzere yüz elli dirhem bir **sīm ḳahve ibrīġi** ve mecmūʿı yedi yüz *(239:1). [sīm ḳahve ibrīġi,]*
2. mıḳrāż-ı sīm ve yüz elli iki dirhem **sīm ḳahve ibrīġi** ve iki yüz seksen yedi *(302:13). [sīm ḳahve ibrīġi,]*

sīm ḳahve tepsisi: *Gümüş kahve tepsisi.*

her biri altışarʿaded sīm maşraba ve **sīm ḳahve tepsisi** ve gümüş ṣurāḥī ve *(307:9). [sīm ḳahve tepsisi,]*

sīm ḳaplama: *Namlusunda gümüş kaplama bulunan tüfek.*

nefāʾis-i bī-ḳıyās ve ṣarma ve baġa ḳundaḳlı **sīm ḳaplama** çifte bilezikli *(165:3). [sīm ḳaplama,]*

sīm kāse: *Gümüş kase.*

dirhem bir sīm legen ve ibrīḳ ve yedi yüz seksen dirhem iki **sīm kāse** *(315:5). [sīm kāse,]*

sīm kāse-i sevād-kārī: *Gümüşün üstüne kurşun ile özel bir biçimde işlenen kara nakışlı, gümüş kase.*

legen ve bir vuḳiyye miḳdārı iki **sīm kāse-i sevād-kārī** ve beş yüz dirhem sīm-i ṣāfdan *(298:26). [sīm kāse-i sevād-kārī,]*

sīm kebīr tepsi: *Gümüş, büyük tepsi.*

ḳalḳan çalar sāʿat ve iki biñ üç yüz dirhem bir **sīm kebīr tepsi** ve ṭoḳuz yüz ṭoḳsan bir *(315:3). [sīm kebīr tepsi,]*

sīm legen: *Gümüşten yapılmış, genellikle, içinde bir şey yıkamak için kullanılan metal veya plastikten yayvan kap,.*
1. **sīm legen** iki yüz otuz üç dirhem sīm ibrīḳ ve yüz dirhem sīm bir maşraba *(238:1). [sīm legen,]*
2. ve dört yüz yedi dirhem bir **sīm legen** ve ibrīḳ ve yüz yigirmi üç dirhem bir *(238:17). [sīm legen,]*
3. iki ḥırfet aṣḥābı beş yüz dirhem bir **sīm legen** ibrīḳ ve biñ dirhem bir *(239:10). [sīm legen,]*

4. dirhem bir **sīm legen** ve iki yüz dirhem bir saṭl-ı sīmīn ve iki yüz dirhem bir *(240:18). [sīm legen,]*
5. altı yüz dirhem bir **sīm legen** ve ibrīḳ ve yüz elli dirhem bir sīm şemʿ-dān *(241:25). [sīm legen,]*
6. dirhem bir **sīm legen** ve ibrīḳ ve yedi yüz seksen dirhem iki sīm kāse *(315:5). [sīm legen,]*
7. Yevm-i mezbūrda Eflāḳ voyvodası Niḳola Beg ṭarafından iki ʿaded **sīm legen** ibrīḳ *(361:9). [sīm legen,]*

sīm maşraba: *Gümüşten yapılmış, metal, toprak, plastik vb.nden yapılmış, ağzı açık, kulplu, bardağa benzeyen, küçük kap.*
1. sīm legen iki yüz otuz üç dirhem sīm ibrīḳ ve yüz dirhem **sīm** bir **maşraba** *(238:1). [sīm maşraba,]*
2. **sīm maşraba** vażʿ olunmaḳ bābında irāde-i ʿaliyye-i hümāyūn ṣudūr ve der-ḥāl *(242:20). [sīm maşraba,]*
3. her biri altışar ʿaded **sīm maşraba** ve sīm ḳahve tepsisi ve gümüş ṣurāḫī ve *(307:9). [sīm maşraba,]*
4. beş yüz dirhem iki **sīm maşraba** ve sekiz yüz sekiz dirhem Fireng işi kebīr aşḳı ve *(315:6). [sīm maşraba,]*
5. çalaraḳ güẕār ve bir faġfūrī gülāb-dān u buḫūr-dān ve iki **sīm maşraba** *(336:4). [sīm maşraba,]*
6. dirhem bir sīm ṣemer ve yüz ṭoḳsan dirhem bir **sīm maşraba** ve her biri ṭoḳsanar *(336:16). [sīm maşraba,]*
7. ve üç sīm şemʿdān ve dört **sīm maşraba** ve beş ḳahve ibrīġi ve iki *(361:10). [sīm maşraba,]*

sīm maşraba-i ḥarāret-şiken: *Gümüş, ateşi söndüren maşrapa.*

yüz elli dirhem bir **sīm maşraba-i ḥarāret-şiken** ve yine ol miḳdār bir ibrīḳ-i ḳahve-i Yemen *(301:8). [sīm maşraba-i ḥarāret-şiken,]*

sīm ṣaġīr tepsi: *Küçük gümüş tepsi.*

ve bir sīm ṣurāḫī ve bir **sīm ṣaġīr tepsi** hediyyelerin ʿarż itdiklerinden ṣoñra *(336:5). [sīm ṣaġīr tepsi,]*

sīm ṣaġīr tepsi-i sevād-kār: *Küçük, gümüş üzerine kurşunla özel bir biçimde işlenen kara nakış.*

bir sīm-gülāb-dān ve buḫūr-dān ve bir **sīm ṣaġīr tepsi-i sevād-kār** ketḫudāları *(236:4). [sīm ṣaġīr tepsi-i sevād-kār,]*

sīm şemʿ-dān: *Gümüş mumluk.*
1. Ve ẕikr olunan etmekçi ṭāʾifeleri birer vuḳiyye iki **sīm şemʿ-dān** yüz yigirmi *(236:26). [sīm şemʿ-dān,]*
2. dirhem bir sīm gülāb-dān ve buḫūr-dān ve seksen bir dirhem bir **sīm şemʿ-dān** *(238:16). [sīm şemʿ-dān,*
3. sīnī ve iki yüz yetmiş beş dirhem bir **sīm şemʿ-dān** ve yigirmi üç ʿaded *(239:11). [sīm şemʿ-dān,]*
4. ve buḫūr-ı būyā ile müzeyyen mecmūʿı üç vuḳiyye bir **sīm şemʿ-dān** ve *(239:29). [sīm şemʿ-dān,]*
5. altı yüz dirhem bir sīm legen ve ibrīḳ ve yüz elli dirhem bir **sīm şemʿ-dān** *(241:25). [sīm şemʿ-dān,]*
6. dirhem iki **sīm şemʿ-dān** ve mıḳrāż ve ṭoḳuz yüz seksen beş *(315:4). [sīm şemʿ-dān,]*
7. ve üç **sīm şemʿdān** ve dört sīm maşraba ve beş ḳahve ibrīġi ve iki *(361:10). [sīm şemʿdān,]*

sīm şemʿ-dān-ı bālā: *Gümüşten yapılmış, büyük şamdan.*

vuḳiyye iki ʿaded **sīm şemʿ-dān-ı bālā** ve iki vuḳiyye bir sīm sīnī-i girān-bahā *(281:24). [sīm şemʿ-dān-ı bālā,]*

sīm sīnī: *Gümüş tepsi.*

dirhem bir **sīm sīnī** ber-vetīre-i muʿtāde zemīn-i ḍarāʿate nihāde olunduḳdan ṣoñra *(238:3). [sīm sīnī,]*

sīm sīnī-i girān-bahā: *Gümüşten yapılmış, değerli tepsi.*

vuḳiyye iki ʿaded sīm şemʿ-dān-ı bālā ve iki vuḳiyye bir **sīm sīnī-i girān-bahā** *(281:24). [sīm sīnī-i girān-bahā,]*

sīm sīnī-i kebīr: *Gümüş, büyük tepsi.*

dirhem bī-naẕīr bir **sīm sīnī-i kebīr** ve biñ dirhem bir gümüş şemʿ-dān ve iki *(298:24). [sīm sīnī-i kebīr,]*

sīm sīnī-i zer-nişān: *Altın kaplamalı, gümüş tepsi.*

dem-sāz geçüp gidüp mecmūʿı yedi vuḳiyye üç **sīm sīnī-i zer-nişān** ve üç kebīr maşraba *(303:28). [sīm sīnī-i zer-nişān,]*

sīm şurāḫī: *Gümüşten yapılmış, içine şarap konan uzun boyunlu kap.*

ve bir **sīm şurāḫī** ve bir sīm ṣaġīr tepsi hediyyelerin ʿarż itdiklerinden ṣoñra *(336:5). [sīm şurāḫī,]*

sīm semer: *Gümüşten yapılmış semer.*

dirhem bir **sīm şemer** ve yüz ṭoḳsan dirhem bir sīm maşraba ve her biri ṭoḳsanar *(336:16). [sīm şemer,]*

sīm ṭās-ı tamġā-dār: *Gümüş damgalı tas.*

sīm tepsi ve **sīm ṭās-ı tamġā-dār** ber-güẕārlarınʿarż u ihdā ile nāʾil-i ḥüsn-i müfākāt-ı bī-şümār olup *(335:25). [sīm ṭās-ı tamġā-dār,]*

sīm tepsi: *Gümüşten yapılmış, bardak, tabak, fincan vb. şeylerin taşınmasında kullanılan araç.*
1. dirhem iki miḳrāz ve her biri dörder yüz ḳırḳ beşer dirhem iki **sīm tepsi** ve *(236:27). [sīm tepsi,]*
2. **sīm tepsi** ve yamaḳlarından daḥi yüz ḳırḳ dirhem miḳdārı ṣaġīr tepsi hediyye-i muʿtādelerin *(279:24). [sīm tepsi,]*
3. üç ṣurāḥī ve dört yüz beş dirhem bir **sīm tepsi** ve üç ṭop münaḳḳaş dimi dībāsı *(284:4). [sīm tepsi,]*
4. Yarımşar vuḳiyye iki maşraba ve birer vuḳiyye iki **sīm tepsi** ve bir vuḳiyye *(314:20). [sīm tepsi,]*
5. **sīm tepsi** ve sīm ṭās-ı tamġā-dār ber-güẕārlarınʿarż u ihdā ile nāʾil-i ḥüsn-i müfākāt-ı bī-şümār olup *(335:25). [sīm tepsi,]*
6. ve iki yüz on dirhem bir **sīm tepsi** ve altı yüz yigirmi dirhem bir kemer-i raḫt *(337:5). [sīm tepsi,]*
7. ʿaded **sīm tepsi** ve her nevʿi onar ṭonluḳ dībā-yı rūmī ve dībā-yı ʿacemī ve telli hatāyī *(361:11). [sīm tepsi,]*

sīm ü zer: *Gümüş ve altın.*

miṣāli sebīke sebīke **sīm ü zer** ile şol ḳadar zīb ü zīver ibdāʿ eylemişler idi ki *(298:10). [sīm ü zer,]*

sīm ü zerrīn: *Altın ve gümüş.*

sīm ü zerrīn ile ārāste bir gülzāra dönüp her biri decāce-i dāne-çīn-āsā iltiḳāt-ı nuḳreye *(224:14). [sīm ü zerrīn,]*

sīm zencīr: *Gümüşten yapılma zincir.*

ve **sīm zencīr** ve ʿabāyī ile müzeyyen atlara süvār ve ṭoġrı saʿādet-ḫānelerine *(375:10). [sīm zencīr,]*

simāt: *Ziyafet, sofra.*
1. Ben idemem ol **simāṭı** taḳrīr *(128:21). [simāṭı, -ı]*
2. çorbacılar daḥi keşīde ḳılınan yigirmi **simāṭda** merātib-i sāmiyelerine göre *(267:5). [simāṭda, -da]*
3. üzere yigirmi üç süfrelik ṭaʿām ile **simāṭları** basṭ olunup ve bostāncı neferātınıñ *(306:33). [simāṭları, -lar, -ı]*

simāṭ döşenüp: *Sofra kurmak, yaymak.*

süfre ve dört **simāṭ döşenüp** sādāt-ı bāhirü's- saʿādāt ikrām ve baḳiyyeleri ile *(215:25). [simāṭ döşenüp, -n, -üp]*

simāṭ ḳurılup: *Yemek için sofrayı hazırlamak.*

mevāʾid-i ʿamīmetü'l-fevāʾid güsterde vü mebsūṭ ve çerge-i s̱āniyede dört **simāṭ ḳurılup** *(226:25). [simāṭ ḳurılup, -up]*

simāṭ-ı āsumāna: *Göğün sofrası.*

pīrāste olan **simāṭ-ı āsumāna** āteş-i şafaḳda s̱evr ü cedy ü ḥamel büryān olup *(348:25). [simāṭ-ı āsumāna, -a]*

simāṭ-ı ʿināyet-i ḫāḳānīden: *Sultanın bağış sofrası.*

simāṭ-ı ʿināyet-i ḫāḳānīden sīr-miʿde-i elvān-niʿam-ı luṭf u kerem olup *(235:10). [simāṭ-ı ʿināyet-i ḫāḳānīden, -den]*

simāṭ-ı kerem: *İkram sofrası.*

Ḳurılup cā-be-cā **simāṭ-ı kerem** *(286:4). [simāṭ-ı kerem,]*

simāṭ-ı niʿmetden: *Azık sofrası.*

neferātına haftada iki gün tenāvülleri ʿādet olan **simāṭ-ı niʿmetden** meziyyet şarṭı *(264:32). [simāṭ-ı niʿmetden, -den]*

simāṭ-ı pādişāhīden: *Padişah sofrası.*

ve on ʿaded iḫtiyārları müsāfir çergesinde **simāṭ-ı pādişāhīden** *(242:15). [simāṭ-ı pādişāhīden, -den]*

sīm-gülāb-dān: *Gümüşten yapılmış, içine gül suyu konulan kap.*

bir **sīm-gülāb-dān** ve buḫūr-dān ve bir sīm ṣaġīr tepsi-i sevād-kār ketḫudāları *(236:4). [sīm-gülāb-dān,]*

sīm-i ḫālişden: *Saf gümüş.*

maṣnūʿ **sīm-i ḫālişden** mesbūk u maṭbūʿ mālikine sermāye-i devlet ḥasreti ile *(361:29). [sīm-i ḫālişden, -den]*

sīm-i nāb: *Saf gümüş.*

maṣnūʿ **sīm-i nāb** bir kebīr ṭās-ı ḫoşāb ve biñ dirhem gümüşden bir ibrīḳ ve *(305:6). [sīm-i nāb,]*

sīm-i ṣāfdan: *Saf, ayarı tamam gümüş.*
1. ve beş yüz dirhem **sīm-i ṣāfdan** maṣnūʿ bir kemer-i raḫt ve beş yüz dirhem sīm gülāb-dān *(241:26). [sīm-i ṣāfdan, -dan]*
2. legen ve bir vuḳiyye miḳdārı iki sīm kāse-i sevād-kārī ve beş yüz dirhem **sīm-i ṣāfdan** *(298:26). [sīm-i ṣāfdan, -dan]*

sīm-i sevād-gerde-i vesīmden: *(Vaşak kürkü için) Güzel yüzün gümüş renkle benlenmesi.*

ḫūb ve **sīm-i sevād-gerde-i vesīmden** merġūb idi *(164:7). [sīm-i sevād-gerde-i vesīmden, -den]*

sīmīn bilegin: *Gümüş bilek.*

Ser-terāşım ṣıġayup nāz ile **sīmīn bilegin** *(240:11). [sīmīn bilegin, -in]*

sīmīn maşraba: *Gümüşten yapılmış; gümüş, çinko, teneke, toprak vb.nden yapılmış kulplu su kabı.*

Çil aḳçeyle ṭolu üstine **sīmīn maşraba** ḳondı *(243:20). [sīmīn maşraba,]*

sīmīn rikāb u zīn: *(Hediye edilen atın süsü) Gümüş eyer ve üzengi.*

ile ārāste ve **sīmīn rikāb u zīn** ile pīrāste bir ʿArabī-nijād keḥīlü'l-ʿayn *(214:9). [sīmīn rikāb u zīn,]*

sīmīn şīnīler: *Gümüşten yapılma tepsi.*

mevāʾid-i cennet gibi pīrāste ve **sīmīn şīnīler** pīş-ḫān-ı āsumān gibi pīş-gīr-i şafaḳ-gūn *(158, 31). [sīmīn şīnīler, -ler]*

Sinān Paşa: *Koca Sinan Paşa, 1580- 1596 yılları arasında devletin çeşitli kademlerinde görevlerde bulunmuş devlet adamı.*

vüzerādan sūr-ı Murādiyyede vezīr bulunan **Sinān Paşa** cemiʿ-i vüzerāya *(168:26). [Sinān Paşa,]*

sīne: *1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.*

öñinde mıḥlanup kimi ʿāḳıbet-i iḥsāna çaḳdılar kimi maḥrūm olup **sīnelerine** *(335:21). [sīnelerine , -ler, -i, -n, -e]*

sīne: *Göğüs, bağır.*

terānesiyle herkes muşt-zen-i ḫamīr-māye-i ʿaşḳ olup **sīnelerin** *(236:24). [sīnelerin, -ler, -in]*

sīne geren: *Güçlüklere karşı koymak veya karşı koymaya hazır olmak.*

hedef gibi peykān-ı müjgānlarına **sīne geren** ʿāşıḳlarından li-münşiʾihi *(312.14). [sīne geren, -en]*

sīne-bend: *Göğüs bağı.*

naʿl-i sīmīn-i pāy-ı nezāket-kirdārı nümūdār-ı bedr-i āsumān raḫtına Şüreyyā **sīne-bend** *(369:17). [sīne-bend,]*

sīne-bendi olup: *Göğüs bağı.*

ḳılāde-i raḫt-ı ʿālem-pesendi ve ʿıḳdu'l-cevāhir-i Şüreyyā mücevher **sīne-bendi olup** *(216:8). [sīne-bendi olup, -up]*

sīne-çāk oldığına: *Göğsünü yarmak.*

sīne-çāk oldığına bu beyt şāhid-i erbāb-ı idrāk olur Beyt *(276.9). [sīne-çāk oldığına, -dığ, -ı, -n, -a]*

sīne-germ ü dil-nerm: *(Aşık için) Göğsü sıcak ve gönlü yumuşak.*

penbe-fürūş-ı kūçe-i ḥüsn ü ān eyleyüp ve yanınca bir **sīne-germ ü dil-nerm** *(284:26). [sīne-germ ü dil-nerm,]*

sīne-i berrāḳ: *Açık, temiz göğüslü.*

Nūra beñzer o **sīne-i berrāḳ** *(285:17). [sīne-i berrāḳ,]*

sīne-i berrāk-ı hūbān: *Güzellerin, temiz, lekesiz sineleri.*

ve telli hatāyī ve zencīr-bāf ve bir sīm endām āyīnesi ki **sīne-i berrāḳ-ı ḫūbān** *(171:30). [sīne-i berrāḳ-ı ḫūbān,]*

sīne-i eflāk: *Göklerin göğsü.*

ṣafḳa-i pençe-i dehşet-fermāsından ḳazġan-ı ḳūs gibi **sīne-i eflāk** iñledi ve *(197:2). [sīne-i eflāk,]*

sīne-i germ ü nerm-i hūbān: *(Kakım kürk için) Sıcacık göğüs ve çocukların yumuşaklığı.*

Ve iki taḫta daḥi ḳāḳum-ı müşgīn-düm ki **sīne-i germ ü nerm-i ḫūbān** gibi *(164:8). [sīne-i germ ü nerm-i ḫūbān,]*

sīne-i ṣāf-ı hāl-dār-ı hūbandān: *(Vaşak kürkü için) Güzellerin ak benli sineleri.*

beyāżı nūr-ı cebīn sevādı merdüm-i ʿayn-ı ḥūr-ı ʿīn taḫtası **sīne-i ṣāf-ı ḫāl-dār-ı ḫūbandān** *(164:6). [sīne-i ṣāf-ı ḫāl-dār-ı ḫūbandān, -dan]*

sīne-i ʿuşşāk: *Aşıkların göğsü.*

kūs-ı İskenderāne ve ṭabl-ı pādişāhāne **sīne-i ʿuşşāḳ** gibi *(181:22). [sīne-i ʿuşşāḳ,]*

sīne-kūb: *(Üzüntü ve keder ile) Sine dövmek.*

tenvīr-i bāṣıra-i iftiḫār idemeyecegi fikrinden nāṣī kef-i efsūs ile **sīne-kūb** idi Ḥāl *(211:17). [sīne-kūb,]*

sīnemiziñ şuʿle-i āhı: *Kalbin içinden gelen ahın ateşi.*

Dünyāya yeter **sīnemiziñ şuʿle-i āhı** *(219:29). [sīnemiziñ şuʿle-i āhı, -ı]*

sīne-pür-tef: *Göğsü ısınmış.*

meclisi reşk-āver-i gül-bün-i ʿayş idüp def gibi **sīne-pür-tef** ve dil-germān-ı söz ü sāz olanları *(308:28). [sīne-pür-tef,]*

sınf-ı sīmīn-tenān: *(Sırmakeşler) Gümüş tenliler sınıfı.*

Evvelā **ṣınf-ı sīmīn-tenān** Ṣırma-keşān mūy-ı zengī gibi ṣalḳım ṣaçaḳ *(334:6). [ṣınf-ı sīmīn-tenān,]*

sīnī: *Büyük tepsi.*
1. **Sīnī** dizilüp şebān u rūzān *(128:12). [sīnī,]*

2. cedīdü'r-raṣāṣ ṭencere ve **sīnī** ve ṣaḥan ve ḳazġan maḳūlesi sūr-ı hümāyūn *(147:24). [sīnī,]*
3. **sīnī** ve iki yüz yetmiş beş dirhem bir sīm ṣemʿ-dān ve yigirmi üçʿaded *(239:11). [sīnī,]*

sınıf: *Bir toplum içinde iş, meslek, sanat ve sosyal yaşayış yönünden ortak özelliklere sâhip insan topluluğu.*

üzere her **ṣınıf** aṣḥāb-ı ḥirfete müteʿayyin olan hedāyā-yı muʿtādeniñ *(147:16). [ṣınıf,]*

sınıf aṣḥābı: *Esnaflar.*

Yevm-i mezbūrda erbāb-ı ḥirefden ancaḳ … **ṣınıf aṣḥābı** velīme-i sulṭāniyyeye *(233:11). [ṣınıf aṣḥābı,]*

sınıfıñ kethudāların: *Meslek sınıfının buyruğunda çalışan kimse.*

ḳapucılar ketḫudāsı aġa selīmī her **ṣınıfıñ** yegān yegān **ketḫudāların** *(233:34). [ṣınıfıñ ketḫudāların, -n]*

ṣınıfıñ mehter-ḫānesi: *Meslek sınıflarının kendi içinde bulundurduğu mızıka takımı.*

itmām-ı merāsim-i muʿtāde idince her **ṣınıfıñ mehter-ḫānesi** germ-āġāz ve *(234:4). [ṣınıfıñ mehter-ḫānesi,]*

sīnī-i biryāna: *Kebap tepsisi.*

ṣaff-be-ṣaff dizilüp ve her biri bir yana hücūm ile birer **sīnī-i biryāna** üsküfli şāhīn *(266:4). [sīnī-i biryāna, -a]*

sīnī-i sīmīn: *Gümüş tepsi.*

ābdest ibrīġi ve biñ otuz yedi dirhem bir **sīnī-i sīmīn** üzere mevżūʿ ve yine *(238:18). [sīnī-i sīmīn,]*

sinnen: *Yaş bakımından.*

şeh-zāde Sulṭān Bāyezīd ḥażretleri **sinnen** cümlesiniñ aşġarı olup rükūb u nüzūle *(372:12). [sinnen,]*

sipāh aġası: *Kapıkulu süvarilerinin birinci bölüğünü oluşturan sipahi ocağının kumandanı.*

ṭopçıbaşı İbrāhīm Aġa ve **sipāh aġası** Meḥemmed Beg ve silāḥdār aġası Nigdeli ʿAlī Aġa *(148:15). [sipāh aġası,]*

sipāh ocaġınıñ: *Osmanlı askerî teşkilâtında altı bölük halkı da denilen kapıkulu süvarilerinin en seçkin grubu.*

sarāy-ı hümāyūna varup orṭa ḳapunuñ iç ṭarafında **sipāh ocaġınıñ** *(373:14). [sipāh ocaġınıñ, -n, -ıñ]*

sipāh u silāḥ-dār: *Kapıkulu süvarilerinin birinci bölüğünü oluşturan sipahi ocağının kumandanı.ve Enderun'un en nüfuzlu siması ve amiri has oda ağalarının en kıdemlisi.*

Ve yevm-i mezbūrda deʾb-i ḳadīm üzere **sipāh u silāḥ-dār** ve dört bölük aġaları *(248:2). [sipāh u silāḥ-dār,]*

sipāh u silāḥ-dār aġaları: *Kapıkulu süvarilerinin birinci bölüğünü oluşturan sipahi ocağının kumandanı.ve Enderun'un en nüfuzlu siması ve amiri has oda ağalarının en kıdemlisi.*

1. maḥall-i mezbūre **sipāh u silāḥ-dār aġalarına** maḍrıb-ı ḫıyām ve *(151:24). [sipāh u silāḥ-dār aġalarına, -n, -a]*
2. ve vālī-i Raḳḳa vezīr-i sütūde-ḫiṣāl libās-ı yevmiyyeleri ile ve **sipāh u silāḥ-dār aġaları** *(248:18). [sipāh u silāḥ-dār aġaları,]*
3. berāber meşy idüp ve **sipāh u silāḥ-dār aġaları** sarāy ḳapusını ṭaşra çıḳınca *(366, 13). [sipāh u silāḥ-dār aġaları,]*
4. mürūr ve bunlarıñ işrlerine daḫi **sipāh u silāḥ-dār aġaları** iḳtifā idüp *(371, 12). [sipāh u silāḥ-dār aġaları,]*

sipāh u silāḥ-dār kātibleri: *Sipahi ocağının kumandanının ve silahtarın yazıcıları.*

ve **sipāh u silāḥ-dār kātibleri** ve muḳabele-i süvārī efendi ve ḫulefāları ve *(248:3). [sipāh u silāḥ-dār kātibleri,]*

sipāh u silāh-dār kethudāları ve kātibleri: *Sipahilerin ve silahtarların işlerini gören kimseler ve yazmanları.*

aşaġı bölük aġaları ve **sipāh u silāḥ-dār ketḫudāları ve kātibleri** ve süfre-i şālişede *(248:22). [sipāh u silāḥ-dār ketḫudāları ve kātibleri,]*

sipāh ve silāḥ-dār aġaları: *Kapıkulu süvarilerinin birinci bölüğünü oluşturan sipahi ocağının kumandanı ve Enderunun en nüfuzlu siması ve amiri has oda ağalarının en kıdemlisi.*
1. ve **sipāh ve silāḥ-dār aġaları** ve ketḫudāları ve cebecibaşı ve ṭopçıbaşı bi'l-cümle *(373:11). [sipāh ve silāḥ-dār aġaları,]*
2. **sipāh ve silāḥ-dār aġaları** ve cebecibaşı ve ṭopçıbaşı aġalara ʿarż ḳapusı miyānında *(374:36). [sipāh ve silāḥ-dār aġaları,]*
3. baʿdehū teşrīfātçı efendiye baʿdehū **sipāh ve silāḥ-dār aġalarına** baʿdehū *(375:7).*
[sipāh ve silāḥ-dār aġalarına, -n, -a]

sipāhīler aġası: *Sipahi ocağının komutanı.*

aġayān-ı muḥteremān daḫi eşvāb-ı dīvānīleri ile **sipāhīler aġası** ḳarār eyledigi *(373:18). [sipāhīler aġası,]*

sipeh-ārā-yı zamāne: *(III. Ahmet) Zamanın ordusunu süsleyen.*

Ṣaḥrā-yı rezimde **sipeh-ārā-yı zamāne** *(250:18). [sipeh-ārā-yı zamāne,]*

sipend-i āteş-dīde: *Ateş görmüş üzerlik tohumu.*
1. sāḥa-nişīnān-ı temāşāyiyānı **sipend-i āteş-dīde** gibi bī-ḳarār u tārumār eyledi *(157:33). [sipend-i āteş-dīde,]*
2. intişār-ı şerāre-i encüm-şümār **sipend-i āteş-dīde** gibi ḫalḳı tārumār itmiş iken kimesne *(173:21). [sipend-i āteş-dīde,]*
3. **sipend-i āteş-dīde** gibi āvāre olmaġın naẓm *(228:12). [sipend-i āteş-dīde,]*

sipend-i şuʾle-dīde: *Aleve dokunan üzerlik tohumu.*

semender-i āteş-nişīnden nişān virüp **sipend-i şuʾle-dīde** gibi cehān ve *(279:13). [sipend-i şuʾle-dīde,]*

siper: *Güneş ya da yağmurdan korunmak amacıyla şapka ve kasket gibi başlıkların önüne yapılan çıkıntı.*

gibi baḳırdan ḫōd ve **siper** geyimli vāfir ʿasker iʿdād idüp bir ṭarafdan *(303:5). [siper,]*

siper-i nüh-tūy-ı eflāke: *Feleklerin dokuz katlı kubbesi.*

ḫiddet-i güẕārişinden ḳaṭʿ-ı naẓar cebīn-i insānī degül **siper-i nüh-tūy-ı eflāke** *(209:27). [siper-i nüh-tūy-ı eflāke, -e]*

sipihr: *Gök, sema.*

1. Raʿd ile **sipihr** eyler efġān *(129:5). [sipihr,]*
2. Zīn-pūşınıñ **sipihr** olup astār-ı aṭlası *(200:5). [sipihr,]*
3. **Sipihre** ṣıçradı ḳulpı gören hilāl ṣanur *(273:18). [sipihre, -e]*

sipihr-i eşīr: *Sonsuz ışık boşluğundaki gök.*
1. **sipihr-i eşīr** ve miḥrāb-ı namaz-gāh derūnında burc-ı ḳavse naẕīr ḳılındı *(150:8). [sipihr-i eşīr,]*
2. ile müzeyyen ḳılınmış gūyā ṣal-ı meẕkūr **sipihr-i eşīr** ve ḳandīller *(254:37). [sipihr-i eşīr,]*

sipihr-i manẓūr: *Görünen gökyüzü.*

Ḥamd aña ki nüh **sipihr-i manẓūr** *(125:3). [sipihr-i manẓūr,]*

sipihr-i nüh-ḳıbābdan: *Dokuz kat giymiş gök.*

pīrāmeninde **sipihr-i nüh-ḳıbābdan** nümūdār olan sāye-bān-ı sidre-sütūnda *(322:24). [sipihr-i nüh-ḳıbābdan, -dan]*

sipsi: *Gemici düdüğü.*

içün çaldıḳları **sipsi** taʿbīr olunur düdügüñ nicesine birden nefes-zen olmalarıyla Beyt *(367:19). [sipsi,]*

sīr itdikden: *Doyurmak.*

sīr itdikden ṣoñra kendü otaġ-ı maḫṣūṣalarını teşrīf idüp anda tenāvül-i ṭaʿām buyurdılar *(361:3). [sīr itdikden, -dik, -den]*

sır kātibi ʿOşmān Aġanıñ: *III. Ahmet Döneminde Musul Valiliği ve Sır Katipliği görevinde bulunmuş, "Sirke" lakabıyla da bilinen devlet görevlisi ve II. Mustafa'nın kızı Emetullah Sultan'ın eşi.*

Hedāyā-yı Ser-bevvābīn Aġalar Ve ḳapucıbaşı aġalardan **sır kātibi ʿOşmān Aġanıñ** *(288:11). [sır kātibi ʿOşmān Aġanıñ, -n, -ıñ]*

sīr-āb olup: *Doymak.*

sīr-āb olup bir ṭarafdan daḫi nice esbāb-ı şādmānī ile ẕevḳ-yāb-ı ġıdā-yı rūḥānī vü cismānī *(348:21). [sīr-āb olup, -up]*

sirāc-ı vehhāc-ı iftiḫār u ibtihācların: *Övünç ve büyüklüğün çok parıltılı kandili.*

sirāc-ı vehhāc-ı iftiḫār u ibtihācların ināre eyleyüp ṣudūr-ı fermān-ı vācibü'l-iʿtimāra *(202:12). [sirāc-ı vehhāc-ı iftiḫār u ibtihācların, -lar, -ın]*

sīr-āheng eylediler: *(Çalgı için) Çalıp çağırmak.*

bī-direng ve mehter-ḫāneleri **sīr-āheng eylediler** Cān-bāzlar ṭayy-ı bisāṭ eyleyüp *(245:2). [sīr-āheng eylediler, -di, -ler]*

ṣırāṭ: *Sırat köprüsü, cehennem üzerine kurulmuş ve bütün insanların geçmek zorunda oldukları köprü.*

Geçeriz nām-ı Ḫudā ile **ṣırāṭı** vāʿiẓ *(295:5). [ṣırāṭı, -ı]*

sırāṭ-ı maḥşerde: *Maḥşerin sırat köprüsü.*

ki taʿẓīm-i ḍaḥāyā ile **ṣırāṭ-ı maḥşerde** rükūb içün tehyiʾe-i maṭāyā eyleyenleriñ *(237:7). [ṣırāṭ-ı maḥşerde, -de]*

şıraya çekilüp: *Aynı yerde bulunmak.*

şıraya çekilüp teşrīfātī efendi ile silk-i mezbūre tanẓīm olundı *(151:11). [şıraya çekilüp, -il, -üp]*

sīr-çeşm-i niʿmet-i dīdār itmegin: *Gözünün nimetiyle doyurmak.*

sīr-çeşm-i niʿmet-i dīdār itmegin bu vech ile bir yüzden daḫi *(359:13). [sīr-çeşm-i niʿmet-i dīdār itmegin, -meg, -in]*

sīr-çeşm-i niʿmet-i ferḥat olmaġa: *(Yeniçeriler) Sevinç nimetiyle gözlerini doyurmak.*

melāʿib-i ġarāʾib-i sūrı seyr içün **sīr-çeşm-i niʿmet-i ferḥat olmaġa** ruḫṣat buyurdılar *(262:26). [sīr-çeşm-i niʿmet-i ferḥat olmaġa, -maġ, -a]*

sīr-çeşm-i seyr-i baḥrī olup: *(Seyirciler için) Gözün deniz seyrine doyması.*

erbāb-ı temāşā **sīr-çeşm-i seyr-i baḥrī olup** nevbet-i şādī Meydān-ı Tīre ve *(260:2). [sīr-çeşm-i seyr-i baḥrī olup, -up]*

sīr-çeşm-i suḥtū-yı vuṣlat eylediklerinden: *Vuslat bumbarıyla gözünü doyurmak.*

miyān-ı pāçe-i üst çāşnī-gāhından **sīr-çeşm-i suḥtū-yı vuṣlat eylediklerinden** *(241:21). [sīr-çeşm-i suḥtū-yı vuṣlat eylediklerinden, -dik, -ler, -i, -n, -den]*

sīr-i süfre-i iḥsānları oldıġını: *İyilik sofrasında doymak.*

sīr-i süfre-i iḥsānları oldıġını işʿār içün bir süfrelik olmaḳ *(189:28). [sīr-i süfre-i iḥsānları oldıġını, -dıġ, -ı, -n, -ı]*

şırıġ: *Uzun ağaç nevinden çubuk.*

miḳdārı bālā-yı rīsmānda tīr-i zih-zede-i kemān gibi nümāyān olup **şırıġıñ** rīsmāna *(258:17). [şırıġıñ, -ıñ]*

şırıġıñ bālāsına: *Uzun bir nesne olan sırığın üst kısmı.*

ve üstādı on ẕirāʿ miḳdārı iki **şırıġıñ bālāsına** ḳarīb mevżiʿine *(199:25). [şırıġıñ bālāsına, -n, -a-s, -ı, -n, -a]*

şırıġıñ ucunı: *Uzun bir nesne olan sırığın sona eren son ve sivri yeri.*

üzerine başup ve **şırıġıñ ucunı** der-baġal idüp ḳıyām u pertāb ve batī vü serīʿ *(199:27). [şırıġıñ ucunı, -n, -ı-u, -n, -ı]*

sırık: *Uzun ağaç nevinden çubuk.*
1. ḳanadīl vaż'ı içün gönder taʿbīr olunur **şırıḳları** yerlü yerine nişānde itmege *(152:8). [şırıḳları, -lar, -ı]*

2. gelüp gitdiler ve seren **ṣırıḳların** mīzān-ı resen-bāza döndirüp rīsmān üzere bī-pervā *(244:27). [ṣırıḳların, -ları , -n]*
3. **ṣırıḳları** dāʾire-i s̱aḳb-ı ṭabla müsāʿid oldıġı ḳadar yemīn ü yesāra temāyül eyledikçe *(258:24). [ṣırıḳları, -lar, -ı]*
4. raḳḳāṣlar daḫi bi'l-iltizām ol cānibde merbūṭ oldıġı **ṣırıḳ** ile cevlān u ḫırām iderler *(258:25). [ṣırıḳ,]*
5. muʿādil oldılar **Ṣırıḳlar** geçdigi alatlardan mā-ʿadā ṭablalarıñ iki cānibinden *(258:29). [ṣırıḳlar, -lar]*
6. birer rīsmān daḫi beste ve ṭablalar **ṣırıḳlara** peyveste olmaġla ṭarafeyniñ ḳanġısının *(258:30). [ṣırıḳlara, -lar, -a]*
7. ḫareketleri **ṣırıḳlara** merbūṭ u mevḳūf olan raḳḳāṣlar daḫi ol semte yedilür gider *(258:32). [ṣırıḳlara, -lar, -a]*
8. idi Kebīr alat yanında ol rīsmān mānende-i nā-peydā olmaġla kebīr alat ḫareket itmeksizin raḳḳāṣlar gāh vicāhen ve gāh ḳıçın ḳıçın revişlerin seyrān idenler mücerred **ṣırıḳlara** *(258:33). [ṣırıḳlara, -lar, -a]*
9. bel baġlayup ḫod-be-ḫod yürür gezer ẕann idüp **ṣırıḳla** ṭabla rīsmān-ı dīger *(258:34). [ṣırıḳla, -la]*

sırıklarıñ her birinden: *(Şenliklerdeki gösterilerde kullanılan sırıklar) Sırıkların hepsi.*

ṣırıḳlarıñ her birinden alatı geçürüp geregi gibi istiḥkām virildikten ṣoñra *(258:14). [ṣırıḳlarıñ her birinden, -n, -den]*

sırıklarıñ sülüsānı: *Direklerin üçte ikilik bölümü.*

ṣākūller āvīzān ve ol **ṣırıḳlarıñ s̱ülüṯānı** zīr-i rīsmānda dünbāle-cünbān ve s̱ülüs̱i *(258:16). [ṣırıḳlarıñ s̱ülüs̱ānı,]*

ṣırma: *Altın yaldızlı veya yaldızsız ince gümüş tel.*

otuz beş ʿaded ḳuṭās-ı mihr-iltibās āvīze ḳılınmış idi Efsārı **ṣırmadan** *(335:2). [ṣırmadan, -dan]*

sırma: *(Saç için) Güzel ve parlak.*

Tār-ı zülf-i siyāhı **ṣırmalı** *(301:23). [ṣırmalı, -lı]*

sırma-keşān: *Gümüşü ya da başka madenleri haddeden çekerek sırma yapan kimse.*

Evvelā ṣınf-ı sīmīn-tenān **Ṣırma-keşān** mūy-ı zengī gibi ṣalḳım ṣaçaḳ *(334:6). [ṣırma-keşān,]*

sırmalı gügez boġça: *İşlemeli, koyu mor renkli, dört köşeli kumaş.*

tepsi ve bir **ṣırmalı gügez boġça** ve bir muṭallā zer-tār berber pīşgīri itḥāf eyleyüp *(240:19). [ṣırmalı gügez boġça,]*

sırmalı nişān makremesi: *Yaldızlı iplerle, değişik düğümleme tekniği ile yapılan bir çeşit dokuma işlemi.*

ve **ṣırmalı nişān maḳremesi** hediyyelerin resm-i sābıḳ üzere maʿrūż-ı dergāh-ı ḫudāvend-i enām eyleyüp *(300:18). [ṣırmalı nişān maḳremesi,]*

sīr-miʿde-i elvān-niʿam-ı luṭf u kerem olup: *Türlü türlü iyilik ce cömertlik azıklarıyla karınlarını doyurmak.*

simāṭ-ı ʿināyet-i ḫāḳānīden **sīr-miʿde-i elvān-niʿam-ı luṭf u kerem olup** *(235:10). [sīr-miʿde-i elvān-niʿam-ı luṭf u kerem olup, -up]*

sırr kulı: *Sır katibi, padişahın gizli yazışmalarını yapan devlet görevlisi.*

vezīr-i mükerrem **sırr ḳulı** ʿOs̱mān Paşa ve yine rābıṭa-i muṣāheret-i pādişāhī *(141:4). [sırr ḳulı,]*

sırr-ı Habīb-i Neccār: *Habibü'n-Neccar'ın sırrı, yardımı.*

İde maʿmūr seni **sırr-ı Ḥabīb-i Neccār** *(296, 24). [sırr-ı Ḥabīb-i Neccār,]*

sırr-ı Sulṭān Bāyezīd-i Velī: *(Şehzade Bayezid için) Veli olarak bilinen Sultan Bayezid'in özü.*

Sırr-ı Sulṭān Bāyezīd-i Velī *(138:18). [sırr-ı Sulṭān Bāyezīd-i Velī,]*

sırt: *İnsanlarda boyundan bele kadar uzanan arka üst bölüm.*

Devābb ü sütūr **şırtında** rāḥat ve arḳasında ḫużūr itmek maḳdūrı olmayanlar daḫi *(175:14). [şırtında, -ı, -n, -da]*

şırt semmūr: *Samurun sırtındaki posttan yapılma kürk.*

tehyiʾe vü iḫżār itdigi bir s̱evb **şırt semmūr** ve bir cılḳafā ve bir ṭop nāfe ve iki *(341:21). [şırt semmūr,]*

sıṭabl-ı devletiñde: *Devletin ahırı.*

Şıṭabl-ı devletiñde perveriş buldum yemim kesme *(193:20). [şıṭabl-ı devletiñde, -iñ, -de]*

sitāde: *Yerleştirmek.*

meşʿal ve miyānına bir ḫum **sitāde** ve nevk-i sinānı başına nihāde eyleyüp *(209:31). [sitāde,]*

sitāde ḳılınup: *Konulmak, yerleştirilmek.*

ṣoñra orṭa ḳapu dāḫilinde mermerlik ḳapusı öñinde **sitāde ḳılınup** naḫl-ı ṣaġīrler *(371.25). [sitāde ḳılınup, -up]*

sitāregān-ı seyyāre: *Dolaşan yıldızlar, büyük gezegenler.*

ḳurılup burūc-ı felek gibi dāʾir ve üstinde **sitāregān-ı seyyāre** gibi dört *(203:27). [sitāregān-ı seyyāre,]*

sitāre-i şeb-i deycūrı: *Karanlık gecenin yıldızı.*

Sitāre-i şeb-i deycūrı eyleyüp çīde *(174:1). [sitāre-i şeb-i deycūrı, -ı]*

sitāre-i seyyāre: *Hareket eden yıldızlar, gezegen.*

sütürre çarḫı gibi fır fır dāʾir ve şerāreleri **sitāre-i seyyāre** gibi cevvāl ü sāʾir oldukça *(229:2). [sitāre-i seyyāre,]*

sivār-ı zerrīn-i şāhid-i sīmīn-sāʿid-i sūr: *Düğünün gümüş renkli güzelinin bileğinde bulunan altın bilezik.*

keşīde-i silk-i ẓuhūr olan ʿıḳdü'l-cümān-ı eşiʿa vü nūrı görenler **sivār-ı zerrīn-i şāhid-i sīmīn-sāʿid-i sūr** *(195:19). [sivār-ı zerrīn-i şāhid-i sīmīn-sāʿid-i sūr,]*

Sivas mutaṣarrıfı mīr-mīrān Meḥemmed Paşa: *Sivas sancağının idare amiri, beylerbeyi Mehemmed Paşa.*

Yevm-i mezbūrda **Sivas mutaşarrıfı mīr-mīrān Meḥemmed Paşa** ṭarafından *(307:8). [Sivas mutaşarrıfı mīr-mīrān Meḥemmed Paşa,]*

siyāh: *Siyah, kara renk.*

sekiz ʿaded **siyāh** ve beşer vuḳiyye dört dāne beyāż şemʿ-i kāfūr hediyyelerin *(313:2). [siyāh,]*

siyāh: *(Kürk için) Renk, kara, siyah.*

Neşr Ve bir taḫta daḫi vaşaḳ ki beyāżı kāfūr-ı ḫuşk ve **siyāhı** rīze-i müşk yāḫod *(164:5). [siyāhı, -ı]*

siyāh ābnūs: *Ağır, sert ve kara renkli tahta.*

Ve bunlardan māʿadā **siyāh ābnūs** üzere elmās u yāḳūt ile muraṣṣaʿ bir *(166:15). [siyāh ābnūs,]*

siyāh dilkü: *Siyah renkli tilkinin kürkü.*

Neşr Ve yeşil çuḳaya ḳaplu cedīd **siyāh dilkü** ki mū-be-mū intiḫāb olunmuş *(163:11). [siyāh dilkü,]*

siyāh u tārīk: *Daha karanlık.*

Neşr Ve iki taḫta pūstīn-i semmūr ki leyle-i ẓulmādan **siyāh u tārīk** ve *(163:25). [siyāh u tārīk,]*

siyāhī-nümūn oldıġı: *Siyah rengin belirgin olması.*

sevād-ı çeşm-i ġazālān gibi **siyāhī-nümūn oldıġı** şeb-hengāmda sāḥil-serāy-ı tersāne-i ʿāmire *(250:1). [siyāhī-nümūn oldıġı, -dıġ, -ı]*

siyāk: *Sözün gelişi, hal.*
1. ṣudūr-ı ʿulemā bu **siyāḳda** ḥalḳa-bend-i cemʿiyyet olduḳlarından ṣoñra Li-münşiʾihi *(155:32). [siyāḳda, -da]*
2. El-ḥāṣıl bu **siyāḳ** üzere ṣudūr-ı devlet tertīb-i menāẓım-ı meserret eyleyüp *(252:7). [siyāḳ,]*
3. degin bu **siyāḳ** üzere celīl ü ḥaḳīr ve bernā vü pīr niʿam-ı pādişāhīye *(348:20). [siyāḳ,]*

ṣıyānet: *Koruma.*
1. işābet-i ʿaynü'l-kemālden **ṣıyānet** içün ber-muḳteżā-yı ḥikmet-i ḫafiyye-i İlāhiyye *(136:20). [ṣıyānet,]*
2. **ṣıyānet** içün perde-i siyeh-gūn-ı mūyında nihān itseler semmūrda beyża gibi *(163:18). [ṣıyānet,]*
3. **ṣıyānet** içün maẓhar-ı kerīme-i Fe-eradtü en eʿībehā ḳılınup *(347:23). [ṣıyānet,]*

ṣıyānet kaṣdına: *Koruma güdüsü.*

nişīmen-gāh-ı luʿbetiyān olmaḳdan **ṣıyānet ḳaṣdına** perde-i nāmūsiyye *(150:6). [ṣıyānet ḳaṣdına, -n, -a]*

ṣıyānet ḳılındı: *Korunmak.*

ile muḫālaṭa-i yek-dīgerden nezāket ile **ṣıyānet ḳılındı** *(338:5). [ṣıyānet ḳılındı, -dı]*

siyeh cāme keşiş: *Siyah cübbeli papaz.*

bir ṣūret-i siyeh-pūş göstermişler idi ki perişānī-i gīsū vü rīş ile **siyeh cāme keşiş** *(304:24). [siyeh cāme keşiş,]*

siyeh-çerde: *(Hacı Mehemmed) Kara yağız.*

kendi ve refīḳi Ḥācı Meḥemmed-nām bir müteḥarrik-endām **siyeh-çerde** ʿArab dilberi *(246:2). [siyeh-çerde,]*

Siyer-i Nebī: *Hz. Muhammed'in hayat hikayesini anlatan eserler.*

mecālis-i muṣavvereyi müştemil bir cild **Siyer-i Nebī** ʿaleyhi's-selām *(361:5). [Siyer-i Nebī,]*

ṣıyt-ı pala: *Pala sesi.*

Dinse avantı olur **ṣıyt-ı pala** ʿālem-gīr *(187: 6). [ṣıyt-ı pala,]*

şof: *Ham ipekten yapılmış, astarlık kumaş.*
1. ve girānī-i ḳıymet ile mevṣūf on ṭonluḳ māhūd çuḳa ve beşer ṭonluḳ **şof** ve *(164:29). [ṣof,]*
2. gibi nūrānī vü ṣāf ve dört ṭonluḳ **şof** ki her biri nefāset ü leṭāfet ile mevṣūf idi *(171:31). [ṣof,]*
3. ḳuṭnī ve üç ṭāḳa telli germsūd-ı hindī ve üç ṭonluḳ ṣāl ve dört ʿaded **şof** ve beş *(190:19). [ṣof,]*
4. ve üçer ṭonluḳ **şof** ve firengī aṭlas ve telli ḫārā resm-i maʿhūd üzere *(190:33). [ṣof,]*
5. Keşmīrī ṣāl ve üçer ʿaded Bervecī alaca ve pūte-dārī ve iki **şof** ve üç aṭlas ve altı *(191:9). [ṣof,]*
6. ḳuṭnī-i ʿālü'l-ʿāl ve dört ṭonluḳ ṣavāyī alaca ve beş ṭonluḳ **şof** maʿrūż-ı ʿatebe-i celālet-mevṣūf ḳılındıḳdan ṣoñra *(191:36). [ṣof,]*
7. ve badili ve pūte-dārī ve **şof** ve üç ṭonluḳ ṣāl-ı keşmīrī beş ṭāḳa destār ve *(192:3). [ṣof,]*
8. muvaḳḳıʿ Muṣṭafā Paşa ḥażretlerine kendi bālā-yı celāletlerinde olan **şofı** ḫalʿ ve *(276:18). [ṣofı, -ı]*

şof ferāce: *Pamuktan yapılmış çok bol bir hırka.*
1. ser-bevvābīn-i şehriyārī Meḥemmed Aġa **şof ferāce** ve selīmī ve pīş-keşçi aġa *(233:31). [ṣof ferāce,]*
2. ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri **şof ferāce** geyüp ve paşalar ferve ile bulunup ir *(276:15). [ṣof ferāce,]*
3. olmaġla her birisine birer **şof ferāce** ilbās ve dāmād-ı muḥteremleri saʿādetlü *(276:17). [ṣof ferāce,]*

şof muvaḫḫidī kürk: *Fas ve İspanya arası bir yerde imal edilen kumaştan yapılma kürk.*

ve cebeciler kātibi mücevveze ve **şof muvaḫḫidī kürk** ile ve dört nefer ketḫudāları *(339, 4). [ṣof muvaḫḫidī kürk,]*

şof üst: *Kaftanın üstüne giyilen beyaz renkli ipek kürk.*

pey-devān oldılar Anlarıñ ʿaḳābinde sūr-ı hümāyūn emīni **şof üst** ve mücevveze *(182:18). [ṣof üst,]*

şof-ı bī-naẓīr: *Benzersiz sof kumaşı.*

üç ṭonluḳ **şof-ı bī-naẓīr** ve dört ʿaded ḳuṭnī-i hindī ve iki ṭāḳa ser-āmed destār-ı bendī *(189:4). [ṣof-ı bī-naẓīr,]*

Ṣofī Es-Seyyid Meḥemmed Efendi: *Yenişehir kadısı Mehemmed Efendi.*

ve Yeñişehir maʿzūlleri efendilerden **Ṣofī Es-Seyyid Meḥemmed Efendi** *(178:24). [Ṣofī Es-Seyyid Meḥemmed Efendi,]*

şof-ı ḫünkārī: *Padişah sofu, sof kumaşı. Sof; tiftik yününden ince bükülmüş iplikle dokunan düz kumaştır. Özellikle kaftan dikilirken bu kumaş kullanıldığından "sof-ı hünkari" adı da verilmektedir.*

şof-ı ḫünkārī ve altı ṭāḳa destār ve beş ʿaded ḳuṭnī-i enfes ve dört ṭonluḳ aṭlas *(171:21). [ṣof-ı ḫünkārī,]*

şof-ı mevvāc: *Dalgalı, yaldızlı deseni olan sof kumaşı.*

ṭonluḳ **şof-ı mevvāc** teberrük ü teyemmün ḳaṣdı ile şeh-zādegān-ı ẕevi'l-ibtihāc *(189:8). [ṣof-ı mevvāc,]*

şof-ı mevvāc-ı dil-pesend: *Gönlün beğendiği dalgalı sof (kumaş).*

şof-ı mevvāc-ı dil-pesend ihdā olundıġı ʿaḳabinde *(191:26). [ṣof-ı mevvāc-ı dil-pesend,]*

şof-ı ṣafvet-nümā: *Temizliği andıracak kadar beyaz sof (kumaş).*

ṭonluḳ Keşmīrī şāl ve üçer ṭonluḳ zencīr-bāf ve dībā ve pūte-dārī ve **şof-ı ṣafvet-nümā** *(191:17). [ṣof-ı ṣafvet-nümā,]*

söge söge: *Söve söve, hakarette bulunacak sözler sarf ederek.*

ve kendü daḫi nefsine levm idüp ḫod-be-ḫod **söge söge** ḳanġı cānibe *(279:15). [söge söge,]*

sögüş: *Suda kaynatılmak suretiyle pişirilen, suyundan ayrılarak soğuk biçimde yenen, genellikle büyük parça halindeki et.*

mışrāʿ Hīç olmazsa **sögüş** bārī çıḳar ḥışşemize terānesiyle Li-müʾellifihi *(238:25). [sögüş,]*

şoḫbet: *İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musâhabe.*

Baḫt el virürse **şoḫbet** teşrīf-i yāra ḳaldı *(152:30). [ṣoḫbet,]*

soḫbet: *Konuşma, eğlenme.*

āremīde olup **şoḫbet** irteye ḳaldı *(255:23). [ṣoḫbet,]*

soḫbete ḳaynaşdılar: *Arkadaşlık kurmak, hararetli ve samimi bir şekilde muhabbet etmek.*

niʿam-ı günā-güna iştihā-yı germ ile **şoḫbete ḳaynaşdılar** ve ḥamlacılar sāḥil-i deryā-yı niʿmet olan *(305:34). [ṣoḫbete ḳaynaşdılar, -dı, -lar]*

şolaḳlar: *Solakan-i Hassa, Osmanlı Devletinde Yeniçeri Ocağının 60-63. ortalarına bağlı askerlere verilen ad.*

şolaḳlar heyʾet-nümā-yı ṣūret-i āġūş olan serġūşlar ile ruḫ çihresin *(154:24). [ṣolaḳlar,]*

solaḳlar oṭalarınıñ: *Osmanlı döneminde yeniçeri ocağının padişah koruyuculuğunu yapan asker bölüğü.*

ḫıdmet-i sūra meʾmūr olan birinci ve beşinci ve altıncı ve **şolaḳlar oṭalarınıñ** ve *(327:11). [ṣolaḳlar oṭalarınıñ, -lar, -ı, -n, -ıñ]*

soluġı feżā-yı ʿademde alur: *Soluğu (bir yerde) almak, bir yere hemen girmek, sığınmak.*

baḥrī fişegi gibi ḳıt ḳıt bogılur daḥi ġayret-i cāhiliyye iderse **şoluġı feżā-yı ʿademde alur** *(362:10). [şoluġı feżā-yı ʿademde alur, -ur]*

şom ḫazīne dizgini: *İçinde kaplama bulunmayan saf değerli dizgin.*

ve beş ʿaded **şom ḫazīne dizgini** ve beş ḫazīne ṭabḳurı hediyyelerin *(299:18). [şom ḫazīne dizgini,]*

şoñra: *Daha sonra, ardından, arkasından" anlamında zaman zarfı.*
1. Kendi daḥi **şoñra** eyledi sūr *(127:18). [şoñra,]*
2. tekmīlinden **şoñra** üslūb-ı maṭlūb üzere meʾmūr olduḳları ḫıdmete mübāşeret ve *(141:38). [şoñra,]*
3. meʿāliyle istīẕāndan **şoñra** ol tāze-nihālān-ı gülşen-i iḳbāliñ her biri dūş-ı reh-vār *(143:20). [şoñra,]*
4. **şoñra** teberrüken tenāvül-i şeker ile demāġ-ālāy-ı istiġnā oldılar *(144:26). [şoñra,]*
5. taḫşīş-i maḳām ve tanşīş-i maḳrūb-ı ḫıyām buyurulduḳdan **şoñra** ḳanābir-i sūr-ı ḫitān olan *(149:8). [şoñra,]*
6. gitmişler idi Ṭaraf-ı vezīr-i müşārün-ileyhden vekāleten itmām-ı maṣlaḥat-ı ʿaḳd-i saʿīd buyurduḳlarından **şoñra** *(149:32). [şoñra,]*
7. **şoñra** vefḳ-i bāzū-yı celālet ḫırzü'l-emān-ı yemīn-i devlet cenāb-ı ṣadr-ı saʿīdü'l-menḳābetiñ *(150:21). [şoñra,]*
8. temāşāsından **şoñra** yine naḫılları temāşā ve Yalı Köşkinde tenāvül-i ṭaʿām-ı ʿışā buyurdılar *(151:33). [şoñra,]*
9. Sarāy-ı ʿAtīḳa ʿazīmet ve naḫl u ḥadīḳaları teferrücden **şoñra** yine *(152:2). [şoñra,]*
10. **şoñra** beyt *(152:21). [şoñra,]*
11. ṣudūr-ı ʿulemā bu siyāḳda ḥalḳa-bend-i cemʿiyyet olduḳlarından **şoñra** Li-münşiʾihi *(155:32). [şoñra,]*
12. Vech-i meşrūḥ üzre āyīn-i dāmen-būsī icrāsından **şoñra** ḥażret-i şāḥib-i devlet *(156:27). [şoñra,]*
13. ʿAraba güẕārişinden **şoñra** on ḳadar eşḫāṣ-ı turfe-liḳā ʿaynı ile birer at *(157:19). [şoñra,]*
14. Bunlardan **şoñra** sābıḳan vālī-i Mışr-ı Ḳāhire ʿAlī Paşa ḥażretleri nāḥiye-i Ṣaʿīdden *(157:34). [şoñra,]*
15. niyāzına rikāb-ı hümāyūnlarına taḫşīş olunduḳdan **şoñra** şeh-zādegān-ı ʿālī-tebār-ı Ḫudāvendigārī *(165:27). [şoñra,]*
16. **şoñra** tedāvül-i eyādī-i ezmān ile mühr-i şerīf-i vezāret dest-ḫoş-ı rāḥe-i liyāḳati olacaḳ *(168:22). [şoñra,]*
17. ārzūsı ile otaġ-ı dīvān pīş-gāhında maʿraż-ı ʿubūdiyyete mevṣūl ḳılındıḳdan **şoñra** *(170:22). [şoñra,]*
18. ʿarża-i pāy-gāh-ı ḫudāvend-i Süleymān-bār-gāh ḳılındıḳdan **şoñra** *(171:32). [şoñra,]*
19. mevżūʿ-ı mevḳiʿ-i redd ü ḳabūl ḳılındıḳdan **şoñra** her biriniñ *(172:2). [şoñra,]*
20. ʿaded kebīr şişeleri īstāde eyledikden **şoñra** sebūyı başına alup bī-vehm ü bāk *(176:8). [şoñra,]*
21. **şoñra** mā-beynlerine girüp miyānlarından der-āġuş ve meydān-ı sūrda *(176:12). [şoñra,]*
22. **şoñra** ayaḳlarını ber-hevā ve ḳılıçlara ittikā ve zemīne inḫinā ve yegān yegān *(176:19). [şoñra,]*
23. Bunlar ṭayy-ı ālāt-ı bāzī itdiklerinden **şoñra** çengīler faṣla ser-āġāz eyledikleri *(176:28). [şoñra,]*
24. duʿā-yı devlet-i pādişāh-ı kerrūbī-şiyem ile miskiyyü'l-ḫitām ḳılındıḳdan **şoñra** cümlesi *(180:20). [şoñra,]*
25. **şoñra** geçüp biñ şevḳ ile naẕar-gāh-ı hümāyūnda yüz yerde merāsim-i ḫāk-būsī-i mülūkāneyi *(182:27). [şoñra,]*
26. itʿābdan **şoñra** silk-i kelām-ı taʿaccüb-niẕāmlarına güher-keş-i inne hāẕā le-şeyʾün ʿucāb oldılar *(185:19). [şoñra,]*
27. Kemāl mertebe şenlik iẕhārından **şoñra** yine ricʿat-i sūy-ı maḳarr ve *(186:11). [şoñra,]*
28. Neşr Sefīne-i meserret-defīne mütevārī-i künc-i līmān olduḳdan **şoñra** ṭopçılar *(187:15). [şoñra,]*
29. ile meydānı nümūdār-ı ʿarṣa-i rüstāḫīz itdikden **şoñra** mışrāʿ Yeter ey seng-dil *(188:15). [şoñra,]*
30. Ḫażerāt-ı meşāyiḫ-i İslāmiyye hedāyāsı ʿarż olunduḳdan **şoñra** ṣudūr-ı eʿālī *(190:1). [şoñra,]*
31. ser-levḥa-i defter-i tuḥaf-ı nādire ḳılındıḳdan **şoñra** Cevrī ḫaṭṭı ile cild-i vāḥidde *(190:14). [şoñra,]*
32. Anlardan **şoñra** sābıḳan kevkebe-baḫş-ı ṣadr-ı Anaṭolı ṣudūr-ı ʿulemānıñ *(191:11). [şoñra,]*
33. ḳuṭnī-i ʿālü'l-ʿāl ve dört ṭonluḳ şavāyī alaca ve beş ṭonluḳ ṣof maʿrūż-ı ʿatebe-i celālet-mevṣūf ḳılındıḳdan **şoñra** *(191:36). [şoñra,]*
34. Bunlardan **şoñra** yedi başlu ejder heyʾetinde fişengden sāḫte bir peykere *(197:18). [şoñra,]*
35. bādī-i germiyyet-i şevḳ u şādī olduḳdan **şoñra** māh-tāb-ı cihān-fürūz-ı şevket *(197:29). [şoñra,]*
36. tekrīrden **şoñra** niçe niçe nā-dīde bāzīçe-i ġarībe ve ṣuver-i ʿacībe *(199:21). [şoñra,]*
37. ḳuşaḳ daḥi ʿilāve vü ilḥāḳ olunduḳdan **şoñra** ḥālā Azaḳ muḥāfızı saʿādetlü *(200:20). [şoñra,]*
38. **şoñra** baḥr-ı siyāh-ı şeb mevc-ḫīz-i şevḳ u ṭarab olduḳda *(202:5). [şoñra,]*
39. ḫāk-pūs-ı ʿatebe-i devletden **şoñra** rüfeḳāsı ellerinde bir çenberi ṭutup kendü *(209:5). [şoñra,]*
40. **şoñra** mızraġıñ ucunı miyān-ı ebrūvānına vażʿ idüp yemīn ü yesāra *(209:15). [şoñra,]*
41. miyānına muḥkem bend ü ilşāḳ itdikden **şoñra** anıñ dūşına refīk-i aḫeri süvār ve *(209:38). [şoñra, -, -]*
42. birer miḳdār taḥrīk ü icāleden **şoñra** el yardımı olmadın yere bıraḳdı Bu ḳadar *(210:12). [şoñra,]*
43. Tekmīl-i ādāb-ı ʿubūdiyyetden **şoñra** tertīb-i meẕkūr üzere yine maḳāmlarına ʿavdet eylediler *(211:7). [şoñra,]*
44. **şoñra** ġudve-i imrūzda mahāreti ẓuhūr u bürūz eyleyen Şāhīn-i Mışrī ile *(212:11). [şoñra,]*
45. zemzemesiyle duʿā-yı devlet-i pādişāhī edāsından **şoñra** minnet-keş-i maḳara vü rīsmān olmayup *(213:3). [şoñra,]*
46. itmāmından **şoñra** herkes mekānlarına ricʿat ve şāḥib-i devlet ḥażretleri daḥi *(215:27). [şoñra,]*

47. **şoñra** hevāyī fişekler üçer beşer şūr-engīz-i cemʿiyyet-gāh-ı melek ü beşer *(219:12). [şoñra,]*
48. yevm-i sābıḳda icrā itdigi bāzīçelerini tekrīrden **şoñra** rüfeḳāsından *(223:2). [şoñra,]*
49. **şoñra** dört nefer refīḳini mānend-i kemer ḫam-geşte-ḳad olduḳları ḥālde *(223:9). [şoñra,]*
50. **şoñra** ḥużūr-ı hümāyūnda encümen-sāz olup pīş-gāh-ı ḫüsrev-i Süleymān-bār-gāhda *(223:20). [şoñra,]*
51. Nice zamāndan **şoñra** bir miḳdār cemʿiyyet-i esbāb-ı perīşān-şuʿūr ve *(225:18). [şoñra,]*
52. meclis-i sūra māye-i āb u tāb olduḳdan **şoñra** iki çadır fişegi daḫi ārāyiş-i mevkib-i sūr *(228:16). [şoñra,]*
53. **şoñra** bārūt-ḫāne-i berḳ-üftāde gibi bir ṭarrāḳa-iʿazīme *(228:21). [şoñra,]*
54. Andan **şoñra** tersāne sāḥilinde daḫi şenlik āmāde olmaġın eşnā-yı ʿışāda ol *(230:5). [şoñra,]*
55. ile māl-ā-māl olup her biri işʾāl olunduḳdan **şoñra** tersāne-iʿāmire *(230:8). [şoñra,]*
56. İstifā-yı ḫaṭṭ-ı pādişāhīden **şoñra** yine şenlik iderek şallar līmān-ı ḳarār-gāhlarına *(230:19). [şoñra,]*
57. **şoñra** ḳalıb-ı ḳaṣr-ıʿadālet beden-i rūḥ-ı salṭanat oldıġı *(232:9). [şoñra,]*
58. şeref-i iẕne maḳrūn olduḳdan **şoñra** maḳām-ı ṣadr-ı sipihr-iḫtişāmıñ *(233:28). [şoñra,]*
59. **şoñra** mışrāʿ Selām-ı rūstāyī bī-ġaraż nīst feḥvāsınca bu bahāne ileʿarż-ı ḥāl *(235:6). [şoñra,]*
60. **şoñra** ketḫudāları vesāṭetiyle üç yüz altmış sekiz dirhem bir *(237:29). [şoñra,]*
61. dirhem bir sīm sīnī ber-vetīre-i muʿtāde zemīn-i ḍarāʿate nihāde olunduḳdan **şoñra** *(238:3). [şoñra,]*
62. ḥużūr-ı hümāyūnda mışrāʿ Baş açup ḫayr duʿādan **şoñra** gerdūne *(240:5). [şoñra,]*
63. ilbāsı fermān buyurup boyunca luṭf-ı firāvāndan **şoñra** icrā-yı sünnet-i Muḥammediyye *(244:7). [şoñra,]*
64. gibi ġarḳa-i emvāc-ı ḫayret eyleyüp cengden **şoñra** līmānlarına *(244:30). [şoñra,]*
65. ṣanāyīʿ-i icrādan **şoñra** birʿArabıñ ketfini pāye-i süllem gibi mevṭī-i ḳadem *(246:4). [şoñra,]*
66. ḳahve ve şerbet ve buḫūr ile tekmīl-i merāsim-i mīzbānīden **şoñra** resm ü rāhlarınca *(248:27). [şoñra,]*
67. **şoñra** cā-be-cā āsumānī fişekler perrān ve her biri burc-ı tīri nişān eyleyüp oḳ yılanı *(252:28). [şoñra,]*
68. **şoñra** bir havān püskürmesi daḫi kūre-i mīnā-kār gibi lemʿa-feşān u şerāre-niṣār *(253:26). [şoñra,]*
69. sāʿat seyr ü temāşādan **şoñra** yine ṣallar maḥalline keşīde ve herkes ḫˇāb-gāh-ı ferāġlarında *(255:22). [şoñra,]*
70. **şoñra** ṣanʿat ile ṣākird-i resen-bāz gibi pes pes ricʿat ve maḳām-ı aṣlīsi olan *(258:4). [şoñra,]*
71. ʿAraba seyrinden **şoñra** ḥużūr-ı hümāyūnda Bāġçevānoġlı ve Ḫalīl Ḳolları *(258:9). [şoñra,]*
72. ṣırıḳlarıñ her birinden alatı geçürüp geregi gibi istiḥkām virildikten **şoñra** *(258:14). [şoñra,]*
73. **şoñra** arḳası üzere ip üstine yatup ipi eliyle ṭutdı ve yatdıġı ipe *(259:19). [şoñra,]*
74. Anlar daḫi emre imtiṣāl ve dāmen-būs-ı ṣadr-ı bülend-iḳbālden **şoñra** *(262:27). [şoñra,]*
75. biraz cünbiş-i uḍḫūke-nümādan **şoñra** at ṣūretleri tāziyāne-i fetīl-i sūzān *(263:27). [şoñra,]*
76. ve ḥişār-ı nüh bārū-yı āsumāndan nişān oldıġın nümāyān itdikden **şoñra** ḳalʿayı *(264:2). [şoñra,]*
77. bī-ārām u direng itdiler Ve bir müddet ḥarb u ḍarbdan **şoñra** ṭabl-ı āsāyiş çalınmaġla *(264:21). [şoñra,]*
78. Yeñiçeriler dil-sīr-i niʿmet-i cihān-gīr-iʿadālet-serīr olduḳlarından **şoñra** *(266:14). [şoñra,]*
79. **şoñra** kūs-ı ḫüsrevāne ve nevbet-i pādişāhāne *(269, 2). [şoñra,]*
80. bir miḳdār cevlān u reftārdan **şoñra** ḫorṭūmını āb-efşān-ı şerār ve *(270:33). [şoñra,]*
81. gibi iṭāre itdi ve bundan **şoñra** ḥażret-i şevket-penāh ve cenāb-ı āṣaf-ı maʿālī-dest-gāh *(271:34). [şoñra,]*
82. **şoñra** ayular oyunı ile daḫi tiryākīlere bir oyun çıḳarmaḳ fermān olunmaġın *(274:16). [şoñra,]*
83. pehlevānlara el arḳası yerde didirdüp icrā-yı hünerden **şoñra** yine *(275:3). [şoñra,]*
84. **şoñra** fuḍāle-i ḫˇān-ı iḥsānların ḥişşe-i ġāʾib-i ṣıbyān olmaġ içün ifrāz ve bu vech *(275:25). [şoñra,]*
85. nice şevḳ u ṭarab ve hengāme-iʿacebden **şoñra** ṭulumcılar āteşin iṭfā *(279:17). [şoñra,]*
86. ḫulūṣ-ı ḳalb ile dest-güşā-yı duʿā-yı ẓāhirü't-teʾşīr olduḳdan **şoñra** *(279:27). [şoñra,]*
87. cilve-perdāz olaraḳ güẕār itdikden **şoñra** ḫīrfet-i meẕkūreniñ ṭulum ile *(281:9). [şoñra,]*
88. **şoñra** ālāyları ḫıtāmında sūr-ı hümāyūn ṭulumcıları mesfūrlarıñ *(281:29). [şoñra,]*
89. Bunlar ālāyların tekmilden **şoñra** yamaḳları olan Taḳyacılar daḫi anları *(282:14). [şoñra,]*
90. **şoñra** duʿācıları icrā-yı āyīn-i duʿā ve ketḫudāları teşrīf-i ḳabūl ile *(284:6). [şoñra,]*
91. ḥażretleri vesāṭeti ile resīde-i maʿrūż-ı ḳabūl olduḳdan **şoñra** vaḳt-i ṭaʿāmda *(285:25). [şoñra,]*
92. **şoñra** ḳalʿa-i meẕkūreniñ bārūt-ḫānesine āteş virilüp burc u bārūları *(289:14). [şoñra,]*
93. taʿbiye buyurduḳları altundan ifrāġ u taḫliyeden **şoñra** yanlarında olup *(289:23). [şoñra,]*
94. tertīb-i rātibe-i iḥsāndan **şoñra** ṣal içine birer ikişer zer-i tāb-dār īṣār u niṣār *(289:26). [şoñra,]*
95. daḫi tamām mertebe hünerlerini perde perde iʿlān u iẕhār itdiklerinden **şoñra** *(294:10). [şoñra,]*
96. Bunlar ḥużūr-ı şehriyārīde icrā-yı hünerden **şoñra** meydān-ı sūrda basṭ-ı ālāt-ı meserret idüp *(295:13). [şoñra,]*
97. iẕhārından **şoñra** dönüp maḳāmlarında ḳarār ve çekdirme daḫi yerinden ḳopup *(295:23). [şoñra,]*
98. kerem-i ḫudāvendigārīyi iḫrāz itdiklerinden **şoñra** tenāsüb-i ḥirfet ve teşārük-i ṣanʿat ve *(299:20). [şoñra,]*
99. **şoñra** mışrāʿ gitdi ḳazzāz geldi bezzāz terānesiyle *(299:22). [şoñra,]*
100. ve anlardan **şoñra** yek-be-yek *(302:19). [şoñra,]*
101. **şoñra** çögürciler daḫi zīr ü bemm-i sāzlarına beyt Li-münşiʾihi *(303:24). [şoñra,]*
102. maʿrūż-ıʿatebe-i şehriyārī eylediklerinden **şoñra** Yahūdiler daḫi elvān-ı hatāyī-i muṭalla firengī vü rūmī on *(305:9). [şoñra,]*
103. iltibās-ı ḫilʿat-ı ḳabūl ile nāʾil-i meʾmūl olduḳdan **şoñra** ʿizzetlü ḳapucılar ketḫudāsı aġa *(305:14). [şoñra,]*
104. tekmīl-i merāsim-i ḳahve vü şerbet ḳılındıḳda birḳaç sāʿat **şoñra** vaḳt-iʿaṣrda *(306:8). [şoñra,]*
105. telşīm ü taḳbīl itdiklerinden **şoñra** herkes mekānlarına ricʿat ve ṣāḥib-i devlet *(307:3). [şoñra,]*
106. inṣırāf-ıʿavdet buyurup edā-yı farīża-i ṣalāta müsāraʿatdan **şoñra** *(308:7). [şoñra,]*
107. riʿāyet içün sefīr-i şevket-semīre iḥsān-ı bī-şümārdan **şoñra** *(308:23). [şoñra,]*
108. çarḫī fişekleri idāreye imkān olmamaġın vaḳt-iʿışādan **şoñra** atılan fişekleri *(309:28). [şoñra,]*
109. **şoñra** sāʿat-i sābiʿa ḥulūlinde semt-i sūr-gāhaʿaṭf-ıʿinān-ıʿazīmet buyurduḳlarında *(311:9). [şoñra,]*

110. ṣad-mertebe ziyāde revnaḳ-fezā-yı meydān-ı sūr olduḳdan **şoñra** ordu ālāyına *(311:28). [ṣoñra,]*
111. burc-ı ābī-i ḫurşīd-i cihān-tāb-ı naẕar-ı saʿādetleri olduḳdan **şoñra** yine ṭaşra çıḳarılup *(314:18). [ṣoñra,]*
112. **şoñra** ḥuẕūr-ı hümāyūna daḫi dāḫil ve sūr emīni efendi ile berāber *(314:35). [ṣoñra,]*
113. zemzemesiyle edā-yı duʾā-yı pādiṣāh-ı manṣūrdan **şoñra** süyūf-ı Sulṭān Ġavrīden *(315:17). [ṣoñra,]*
114. Bunlardan **şoñra** Ṭāʾife-i Kürkçiyān cülūdından ferve ittiḫāẕ u ışṭınāʿ olunacaḳ *(316:5). [ṣoñra,]*
115. edā-yı merāsim-i zemīn-būsīden **şoñra** emīn-i sūr yedi ile her ketḫudāya ʿaṭiyye-i ḫüsrevāne *(316:23). [ṣoñra,]*
116. dūḫte-i çul-dūz-ı diḳḳat eyledikden **şoñra** ikisini bir çadır içine ḳoyup *(317:30). [ṣoñra,]*
117. **şoñra** nice dūḫte itdiler ise ḳatʿa bir tārına ḫalel ṭārī ve maḥall-i rabṭ u bendlerine *(317:36). [ṣoñra,]*
118. daḫi inʿām-ı firāvān ile mesrūr u ḫandān buyurduḳlarından **şoñra** *(318:18). [ṣoñra,]*
119. cümleyi destār geymek müsāʿadesiyle talṭīf buyurduḳlarından **şoñra** ḥulūl-i vaḳt-i ʿaṣrı *(319:19). [ṣoñra,]*
120. **şoñra** evvelā vüzerā-yı ʿiẕām baʿdehū ḫ̌ācegān-ı maʿālī-irtisām *(320:22). [ṣoñra,]*
121. **şoñra** ṣīṣedeki beş altı vuḳiyye ṣuyı nūş ve ṣīṣeyi sükker-i nebāt gibi *(334:23). [ṣoñra,]*
122. **şoñra** sāye-bān-ı żiyāfet-kede-i sulṭānīde tenāvül-i ṭaʿāma gitdiler *(334:29). [ṣoñra,]*
123. **şoñra** sebūyı başı üzerine alup ṣīṣeler münkesīr ve ṣu müteḳāṭir olmadan *(335:13). [ṣoñra,]*
124. **şoñra** bir vuḳiyye miḳdārı dört ʿaded naʿl-i sīmīn-i kāmilü'l-ʿayār *(335:23). [ṣoñra,]*
125. ve bir sīm ṣurāḫī ve bir sīm ṣaġīr tepsi hediyyelerin ʿarż itdiklerinden **şoñra** *(336:5). [ṣoñra,]*
126. kebīr ṣunḳur ḳuşı taṣvīri ile irāʾet-i ṣūret-i mahāret eyledikden **şoñra** yüz *(336:15). [ṣoñra,]*
127. **şoñra** yedi yüz dirhem bir kemer-i raḫt ve beş yüz dirhem bir çift rikāb-ı sīm *(336:28). [ṣoñra,]*
128. cümlesi iṭʿām ve tekmīl-i merāsim-i ikrāmdan **şoñra** ibtidā tersāne ketḫudāsı Mūsā Paşa *(339:1). [ṣoñra,]*
129. ḳaṣdı ile āsitāneye ḳudūmlarından **şoñra** maḫṣūṣen bir tuḥfe-i maṭbūʿa *(340:15). [ṣoñra,]*
130. ile ikrām olunduḳdan **şoñra** cāmiʿ-i maʿālī vü mekārim ḳıble-i eʿālī vü ekārim *(342:13). [ṣoñra,]*
131. **şoñra** ṣiddet-i bārān u emtār eyyām-ı sāʾirede ḫayret-efzā-yı nuẕẕār olan *(343:5). [ṣoñra,]*
132. temāşā idenler vālih ü ḥāʾir oldıġı ẓāhir olduḳdan **şoñra** yine ḳarārgāhına götürdiler *(343:12). [ṣoñra,]*
133. ḫalḳa iʿlām içün ihdā olunan ḫayl-i ṣāhil ḳabūl olunduḳdan **şoñra** mışrāʿ *(343:30). [ṣoñra,]*
134. mümtāz olmaḳ ile ikrām olunduḳdan **şoñra** sālifü'ẕ-ẕikr efendilere yigirmi süfrelik *(344:27). [ṣoñra,]*
135. ḫāṣekī aġalar baġal-gīrleri olup ḳaṣr-ı mezbūra iṣʿād itdiklerinden **şoñra** ibrāz-ı nār-ı fesād eyleyüp *(346:35). [ṣoñra,]*
136. ṣoñra cerrāḥ başı ve sāʾir müteʿayyinān-ı cerrāḥān mürāʿāt-ı ādāb-ı zemīn-būsī *(350:26). [ṣoñra,]*
137. Anlar daḫi egerçi bir miḳdār ʿaẕāb-ı dūzaḫa giriftār oldılar lākin **şoñra** *(357:11). [ṣoñra,]*
138. Ṭayy-ı tūmār-ı hedāyādan **şoñra** ḫıyām-ı żayfān ve dervāze-i sāye-bān ve *(355:17). [ṣoñra,]*
139. inʿāmdan **şoñra** oba-i meẕkūreye gelüp taḫṣīṣ-i maḳām ile ḳurb-ı şehriyārīden *(358:17). [ṣoñra,]*
140. iḫrāz-ı niṣāb-ı naṣīb ü kām-kārīden **şoñra** yine ḳaʿde-i ūlādan kıyāma āġāz ve *(358:34). [ṣoñra,]*
141. **şoñra** ṣadr-ı aʿẓam ḫażretleri ḥuẕūr-ı hümāyūnda bulunmaları *(360:32). [ṣoñra,]*
142. sīr itdikden **şoñra** kendü otaġ-ı maḫṣūṣalarını teşrīf idüp anda tenāvül-i ṭaʿām buyurdılar *(361:3). [ṣoñra,]*
143. ve ṣarf-ı naḳdīne-i himem itmege mürāʿī olduḳdan **şoñra** ḳul ketḫudāsı Ḥasan Aġaya *(363:22). [ṣoñra,]*
144. ḥuẕūr-ı ʿālīlerine daʿvet ve itmām-ı lāzıme-i ikrām u żiyāfetden **şoñra** ḫażret-i şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān *(365:23). [ṣoñra,]*
145. selāma ḳıyām ve ālāyların tekmīl ü itmāmdan **şoñra** sarāy-ı ʿatīḳ ṭimur ḳapusundan *(366:4). [ṣoñra,]*
146. çıḳdıḳdan **şoñra** Dīvān Yolı ile Lāleli Çeşme ve Ḍarb-ḫāne-i ʿAtīḳ ve Vālide Ḥammāmı *(366:18). [ṣoñra,]*
147. Bir vaḳitden **şoñra** mehter-ḫāne ṣadāsına mānend bir velvele-i ġarībe ve bir *(366:25). [ṣoñra,]*
148. Ve bundan **şoñra** ʿasesbaşı ve subaşı ve żābiṭān-ı ocaḳ ile aġa-i yeñiçeriyān *(366:32). [ṣoñra,]*
149. baʿdehū dergāh-ı ʿālī ḳapucıbaşı geçdiklerinden **şoñra** yüz elli neferden *(366:35). [ṣoñra,]*
150. **şoñra** ḳırḳ nefer dāl-fes ḳırmızı nīmtenlü tersāne dilāverleriniñ ellerinde birer *(368:13). [ṣoñra,]*
151. İstanbul maʿzūllerine varınca geçdikden **şoñra** vüzerā-yı ʿiẕām ve *(368:20). [ṣoñra,]*
152. Bundan **şoñra** beyāż ser-ġūşlı bölük çorbacıları ve ṣāṭırān-ı zerrīn-kemerān *(368:27). [ṣoñra,]*
153. geçdiklerinden **şoñra** ʿuẕamā-yı sādāt-ı kirām-ı ẕevi'l-iḥtirāmdan cemʿ-i keşīr ile *(369:1). [ṣoñra,]*
154. **şoñra** cümle vüzerā pā-būs-ı saʿādet-meʾnūs-ı şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān ile *(371:37). [ṣoñra,]*
155. **şoñra** orṭa ḳapu dāḫilinde mermerlik ḳapusı öñinde sitāde ḳılınup naḫl-ı ṣaġīrler *(371:25). [ṣoñra,]*
156. dīvān ṭaʿāmı ile iṭʿām olunduḳdan **şonra** vüzerā-yı ʿiẕām ḳānūn üzere *(372:34). [ṣonra,]*
157. **şoñra** bā-ʿizz ü iḳbāl süvār-ı esb-i iclāl olup bāb-ı hümāyūnda *(373:2). [ṣoñra,]*
158. **şoñra** ibtidā yeñiçeri ocaġından meẕkūrlar ile aġayān-ı sipāh u silāḫ-dar *(373:13). [ṣoñra,]*
159. gelüp ṣadreyn oturduḳları maḳāmı tezyīn buyurduḳlarından **şoñra** *(373:20). [ṣoñra,]*
160. ʿarż ḳapusı öñinde vāḳiʿ olan ṭūlānī ṣuffeye teşrīf buyurduḳlarından **şoñra** *(373:27). [ṣoñra,]*
161. ile şīrīn-kām ve ḳahāvī-i ṣafā-feḥāvī ile ikrām buyurulduḳdan **şoñra** *(374:2). [ṣoñra,]*
162. birer miḳdār altun bıraḳdıḳlarından **şoñra** ḫażret-i şehriyār-ı bülend-iḳtidār-ı deryā-nevāl *(374:24). [ṣoñra,]*
163. ḫazīne-dārbaşı aġaya ilbās-ı ḫilʿat olunduḳdan **şoñra** vüzerā-yı ʿiẕām ʿizz ü iḫtirām *(375:8). [ṣoñra,]*

söyle: *Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.*
1. üsküfli şehbāzlar kebk ü ʿuṣrūfa süzüldigi gibi **şöyle** süzüldüler ki *(157:2). [şöyle,]*
2. dīde-i temāşāyiyānı ḫīre eyler idi **Şöyle** ki ḳaṣr-ı nüh-ṭāḳ-ı laʿlīn-niṭāḳ-ı eflāke *(171:6). [şöyle,]*
3. ve otuz ʿaded ṭabancalı fişekleri daḫi çarḫ-ı felege reşkinden **şöyle** çatladı ki *(197:1). [şöyle,]*
4. güleşdi ve iki can-āver birbirine **şöyle** girişdi ki naʿra-i hāy hāy-ı ḫaşyet- fermāları *(207:22). [şöyle,]*
5. ile ṣūret-nümā-yı peygār ü ceng olup ḳalʿaya āteş virildikde **şöyle** *(220:20). [şöyle,]*
6. Sebūyı **şöyle** şikest itdi şaṣt-ı destiñ kim *(273:17). [şöyle,]*

7. İçedek mest olalaḳ **şöyle** ki çaḳ ṣīr kimi *(278:28). [şöyle,]*
8. ve ḳālıb-ı bī-cān iken ẕī-rūḥdan ziyāde ve raḳḳāṣlardan efzūn **şöyle** *(279:1). [şöyle,]*
9. ile **şöyle** ārāste itmişler idi ki tavṣīf-i zīb ü zīnet-i bisyārı ne ḥadd-i zebān *(283:3). [şöyle,]*
10. **Şöyle** bir ṣevḳ u ṭarab oldı ki lāyıḳdır eger *(290:23). [şöyle,]*
11. **şöyle** tezyīn itmişler idi ki ʿarūs-ı müretteb-cihāz-ı sürūra ṣanduḳ-ı cevher ve *(334:9). [şöyle,]*
12. eyyām-ı sālifeden efzūn dāʾire-i taḳrīrden bīrūn ʿarż-ı hüner ile **şöyle** sebeb-i şeṭāret *(339:26). [şöyle,]*

söyle: *Söylemek, demek.*
1. **söyledüp** muḳʿad-ı meflūcü'l-aʿżāyı yerinden ḳaldurdı ve laḳlaḳ-ı mezbūruñ *(196:22). [söyledüp, -d, -üp]*
2. mefhūmını **söyler** ve çeşm-i bismil gibi ḥayrān ḥayrān nigāh-ı ḥasret eyler idigi *(237:16). [söyler, -r]*

söyle: *Anlat, açıkla.*
1. Rāḥat-kede oldı mıydı **söyle** *(127:6). [söyle,]*
2. **Söyle** bir meclisde seyr itdiñ mi bu germiyyeti *(323:5). [söyle,]*

söyle-: *1) anlat, konuş 2) genellikle sözde soru cümlesi şeklinde olup alıcıya yöneltilip alıcıdan herhangi bir dönüt alma amacını gütmeyen bir ünlem türü.*

Dāstān olurdı ḥālim **söylesem** icmāl ile *(298:18). [söylesem, -se, -m]*

söyün: *Sönmek, parlaklığı gitmek.*

İsterse **söyünsün** felegiñ meşʿal-i māhı *(219:28). [söyünsün, -sün]*

söz: *Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf,lafız, kelam.*
1. Didikse **sözüñ** ṣafā-yı cāndır *(134:23). [sözüñ, -üñ]*
2. Var mı kiẕbim baḳ **sözüm** igrāḳ mı ıṭrā mıdır *(185:14). [sözüm, -üm]*
3. **Söz** seniñdir buyur ey nādire-dān ḫoş geldiñ *(292:11). [söz,]*
4. Ol şeh ki **sözi** ṣubḥ gibi ṣādıḳdır *(362:19). [sözi, -i]*

söz ü sāz: *Söylemek ve çalmak, cümbüş.*
1. diyerek nāz u niyāz ve **söz ü sāz** ile īḳād-ı şemʿ-i meserret ve çögürciler *(312:22). [söz ü sāz,]*
2. emr-i ʿālī ṣudūr idüp çadırlarda **söz ü sāz** ve ṣevḳ ü ṭaraba āġāz ile her *(326, 20). [söz ü sāz,]*

söz ü sāz eylediler: *Eğlence düzenlemek.*

üzere bir perdede tehyiʾe-i esbāb-ı sürūra āġāz ve taʿbiye-i çeng ü çeġāne ve **söz ü sāz eylediler** *(290:26). [söz ü sāz eylediler, -di, -ler]*

söz ü sāzlar: *Söz ve saz (ustaları).*

meḏāḥīk u ʿacāʾib ḫoḳḳa-bāzlar perende-endāzlar cān-bāzlar ve **söz ü sāzlar** *(360:9). [söz ü sāzlar, -lar]*

sözler söylediler: *Konuşmak, ifade etmek.*

mażmūnına dāʾir nice **sözler söylediler** li-müʾellifihi *(241:14). [sözler söylediler, -di, -ler]*

şu: *T. Hidrojen ve oksijen karışımından oluşan, sıvı durumda bulunan, bütün varlıkların yaşam kaynağı olan akıcı madde.*
1. Ḳırbayla żiyāfete **şu** ṭaşır *(128:20). [şu,]*
2. Kāgıd-ḫānede **şu** getürmege meʾmūr olan saḳḳāyān üzerinde ve bir oṭa Ḳāsım Paşada *(149:1). [şu,]*
3. muḳābil ü müḥāzī vażʿ u tertīb idüp dūrdān pertāb ve her biriniñ içinden **şu** gibi *(158:12). [şu,]*
4. dizüp **şu** ile ṭoldurdı ve luʿbet-bāzlıḳda bir mertebe şuyın buldurdı ki bir *(176:25). [şu,]*

5. cilve-i tīz ve üft ü ḫīz ile bir ḳaṭre **şu** rīzān olmayup ʿalemi ḥayrān eyledi *(210:13). [şu,]*
6. ʿalā-vechi'l-iclāl ve't-taʿẕīm **şu** yerine şerbet-i şīrīn-güvār ile memlū kāseler *(226:30). [şu,]*
7. āteşlerini iṭfā içün ḳırābeler ile üzerlerine **şular** işāle ve bir ṭarafdan çavuşlar *(228:10). [şular, -lar]*
8. ḳāʿid ü ḳāʾim olduḳları ḥālde kemerden **şu** cereyān ider gibi şemşīrleriñ üzerinden *(247:15). [şu,]*
9. deverān ve delvleri **şu** yerine şerāre-feşān olaraḳ ḳoġaları fişekler ile meleʾān *(271:2). [şu,]*
10. Gāh manḳallarla āteş gāh destīlerle **şu** *(276:4). [şu,]*
11. fışkıyye olup fevvārelerinden **şu** cereyān ve ictimāʿ-ı āb u āteş ḥużżārı *(315:29). [şu,]*
12. Neṣr naʿrasıyla hāy u hūya āheng ve nice gürg-i bārān-dīde **şu** içinde perendelerle *(326:5). [şu,]*
13. Eşʿār-ı selīsiñ **şu** gibi dehre revāndır *(332:24). [şu,]*
14. ṣoñra şīşedeki beş altı vuḳiyye **şuyı** nūş ve şīşeyi sükker-i nebāt gibi *(334:23). [şuyı, -y, -ı]*
15. ṣoñra sebūyı başı üzerine alup şīşeler münkesīr ve **şu** müteḳāṭir olmadan *(335:13). [şu,]*
16. müteraṣṣıd imiş Pūşīdelerinde iç ṭarafı ḳalafātlı uçları **şudan** bālāda *(352:14). [şudan, -dan]*

şu: *Taraf, yön.*

her **sūya** gürīzān olup ṣıbyān-ı erbāb-ı ḥirfet tirşeden gürz ü debbūs ile döge döge *(279:14). [sūya, -y, -a]*

şu: *"Şu" işaret zamiri.*
1. Dūd-ı siyehle baḳ **şu** hevāyī fişeklere *(252:32). [şu,]*
2. ʿÖẕrüm **şu** ḳadar k'olmayıcaḳ fāʾiḳ-i memdūḥ *(332:13). [şu,]*

şu içmek: *Suyu yudumlamak.*
1. her cānibine şitāb itmek kendüye **şu içmek** ḳadar gelmeyüp kūze gözi ḳapaġı *(210:8). [şu içmek, -mek]*
2. ḥabl-i ḫiyel ve ālāt-ı ʿamele teşebbüṣe ḥācet ḳalmadın mışrāʿ **Şu içmek** gibi *(242:31). [şu içmek, -mek]*

subaşı: *Acemi ocaklarında küçük aşamalı subay. II Osmanlılarda kapıkulu süvarileri arasından, savaş zamanı güvenlik işlerine bakmak, barış zamanı da vergi toplamak işleri için ayrılan kimse.*
1. ve sāʾir neferātlarınıñ her birine ikişer ẕolaṭa ve ʿasesbaşı ve **şubaşı** ṭāʾifelerine *(327:22). [şubaşı,]*
2. Ve bundan ṣoñra ʿasesbaşı ve **subaşı** ve żābiṭān-ı ocaḳ ile aġa-i yeñiçeriyān *(366, 32). [subaşı,]*

sū-be-sū: *Taraf taraf, her taraf, her yan.*
1. mübāyaʿası içün **sū-be-sū** ādemler taʿyīn olunup İznikmīd ḳażāsından on biñ *(142:2). [sū-be-sū,]*
2. Anıñ ʿaḳabinde gümrük emīni Yegen Meḥemmed Aġa ṭarafından daḫi **sū-be-şu** *(220:10). [sū-be-şu,]*
3. kendin bir güne şöhre-i āfāḳ eyledi ki **sū-be-sū** çār-çeşm-i temāşā olan *(246:24). [sū-be-sū,]*
4. zebān-ı zebāne-feşānları ile kendü dāstānların gū-be-gū ḥikāyet ve **sū-be-sū** *(347:9). [sū-be-sū,]*
5. ṭabla pilāv ve zerde **sū-be-sū** güsterde ḳılınmaġın ḍaḥve-i kübrādan ḥulūl-i vaḳt-i ʿasra *(348:19). [sū-be-sū,]*
6. ve sāz u terāne ile **sū-be-sū** ʿarż-ı şanāyiʿ u ġarāʾib ve irāʾet-i bedāyiʿ u ʿacāʾib *(351:18). [sū-be-sū,]*
7. gülāb-dān-ı ḳalem-i dil-keş-edā **sū-be-sū** reşş-i gülāb-ı ḥiṭāb-ı Fe-iẕā ṭaʿimtüm fe'nteşirū itdigi *(361:25). [sū-be-sū,]*

subḥ: *Sabah.*
1. **şubḥa** lāyıḳ ülkerim yoḳdur diyerek terāne-sāzī itmege *(355:23). [şubḥa, -a]*
2. Ol şeh ki sözi **şubḥ** gibi ṣādıḳdır *(362:19). [şubḥ,]*

sübha: *Tespih.*

Bir **sübḥa** gibidir vüzerā oldur imāme *(330:23). [sübḥa,]*

sübḥa-i dest-i iʿtibār: *İtibar elinin tespihi.*

Ve emīn-i gümrük-i āsitāne Yegen Meḥemmed Aġa bugün **sübḥa-i dest-i iʿtibār** olan *(321:32). [sübḥa-i dest-i iʿtibār,]*

sübḥānehu ve taʿālā: *Onu (Allah) her türlü kusur ve eksiklikten uzak sayarım ve şanı yüce olsun derim.*

Hemvāre Ḥaḳḳ **sübḥānehu ve taʿālā** ḫıdemāt-ı dīn ü devletde rıżā-yı Bārī ve *(212:1). [sübḥānehu ve taʿālā,]*

subḥ-dem: *Sabahleyin, sabah vakti.*

Ṣubḥ-dem kim ṭaşup bu ḳulzüm-i nūr *(323:15). [ṣubḥ-dem,]*

ṣubḥ-ı bahāra: *Bahar sabahı.*

şeb-i tārīki **ṣubḥ-ı bahāra** naẕīre eyledi Ḥaḳḳā ki üstād-ı çire-dest baḥr-i serīʿde *(253:7). [ṣubḥ-ı bahāra, -a]*

süd: *Süt.*

yoġurtçılar daḫi **süd** gibi deryāyı görüp gemi çanaḳlıḳlarından atıldılar *(259:11). [süd,]*

süd dökmüş kediye: *Uysallaşmak, kabahatini bilerek ses çıkarmamak.*

süd dökmüş kediye ve daʿvā-yı ʿiffet iderken başḳın virüp yoġurtlamış gidiye *(271:29). [süd dökmüş kediye, -y, -e]*

sūd itmeyüp: *Fayda görmek, yarar sağlamak.*

ḳaymaḳ ḳaymaḳ deyu cilve-fürūşluḳ iderken bu kārdan **sūd itmeyüp** *(271:28). [sūd itmeyüp, -me, -y, -üp]*

süd ḳarındaşı oldıġını: *Süt kardeşi olmak, aynı memeden süt emen çocuklar.*

zamān-ı ʿadālet-i pādişāhīde ḳurd ile ḳoyun birbiriniñ pā-dāşı belki **süd ḳarındaşı oldıġını** *(237:11). [süd ḳarındaşı oldıġını, -dıġ, -ı, -n, -ı]*

Sūda cezīresine: *Suda, Yunanistan'ın güneyinde Akdeniz'de bulunan bir adadır. Ada, Girit'in kuzeybatısında Suda Körfezi üzerinde Leon adasının hemen yanında yer almaktadır.*

Döndi **Ṣūda cezīresine** ḫıyām *(324:9). [Ṣūda cezīresine, -n, -e]*

sūdā-gerān-ı kālā-yı temāşāya: *Seyir kumaşının tüccarları.*

sūdā-gerān-ı kālā-yı temāşāya ḫaberler revān oldı Beyt *(355:26). [sūdā-gerān-ı kālā-yı temāşāya, -y, -a]*

sūdāger-i yerāʿa-i emtiʿa-i Aḥmed-ābād-ı zevḳ u ṣafāyı: *Eğlence ve neşe yeri olan Ahmedabad'ın mallarının kalem tüccarları.*

sūdāger-i yerāʿa-i emtiʿa-i Aḥmed-ābād-ı z̲evḳ u ṣafāyı bender-gāh-ı Hindūstān-ı miḥbereden *(342:2). [sūdāger-i yerāʿa-i emtiʿa-i Aḥmed-ābād-ı z̲evḳ u ṣafāyı, -y, -ı]*

sūde olan: *Sürmek, sürülmek.*

bulup meḥekk-i tecribe vü imtiḥāna **sūde olan** ibrīz-i ḳābiliyyeti dārü'l-ʿayār-ı temyīzde *(145:29). [sūde olan, -an]*

sūde-i fesān-ı istiġnā: *Aldırmazlığın bileği taşına sürmek.*

sāṭūr-ı sīne-şikāf-ı ġamzesini **sūde-i fesān-ı istiġnā** ve naḳd-i cān *(237:23). [sūde-i fesān-ı istiġnā,]*

sū-der-sū: *Karşılıklı olarak.*

sū-der-sū cirīd-i şihāb-ı şitāblar atılup birbirini şast-ı dest ile pest ve yek-dīgeriñ *(182:4). [sū-der-sū,]*

sū-der-sū: *Her taraf, dört bir yan.*

buldı ki **sū-der-sū** iṭāre-i kebūter-i hevāyī ile bender-gāh-ı ʿālem-i bālāda *(355:25). [sū-der-sū,]*

şudūr: *Ortaya çıkma.*
1. ṭaraf-ı eşref-i āṣafīden cünbiş-i pençe-i fermān-ı daʿvet **şudūrına** bināʾen *(206:15). [şudūrına, -ı, -n, -a]*
2. sīm maşraba vażʿ olunmaḳ bābında irāde-i ʿaliyye-i hümāyūn **şudūr** ve der-ḥāl *(242:20). [şudūr,]*
3. fermān-ı hümāyūn **şudūr** ve cā-be-cā āṣār-ı sāṭiʿü'l-envār-ı şeṭāret-i nāriyye ẓuhūr eyledi *(269:8). [şudūr,]*
4. li-ecli't-tebrīk ʿarż-ı hedāyā iẕn-i hümāyūn **şudūr** ve dergāh-ı ʿālī ḳapucılar ketḫudāsı aġa *(320:31). [şudūr,]*

şudūr id: *Ortaya çıkmak.*
1. çıḳmaḳ bābında fermān-ı hümāyūn **şudūr idüp** lakin çār-mīḫ-i rīsmānları henüz *(262:29). [şudūr idüp, -üp]*
2. emr-i ʿālī **şudūr idüp** çadırlarda söz ü sāz ve şevḳ ü ṭaraba āġāz ile her *(326:20). [şudūr idüp, -üp]*

şudūr it: *Meydana çıkmak, görülmek.*
1. iken fermān-ı ʿālī **şudūr itmeksizin** sehven ṭutuşdurılup egerçi ʿaẕīm şenliklere *(173:7). [şudūr itmeksizin, -meksizin]*
2. imāle-i ebrū-yı raġbet **şudūr itmegin** eyyām-ı sābıḳada olan şenlikleri *(199:19). [şudūr itmegin, -meg, -in]*
3. **şudūr itmek** ile ṭaraf-ı āṣaf-ı deryā-kefden engüşt-i işāret ẓuhūr itdikde *(252:17). [şudūr itmek, -mek]*
4. Baʿdehū ordu ālāyı mürūruna iẕn-i hümāyūn **şudūr itmegin** yegān yegān *(296:5). [şudūr itmegin, -meg, -in]*
5. iẕn-i hümāyūn **şudūr itmek** ile *(311:29). [şudūr itmek, -mek]*
6. tamāmiyle yazılsun deyu emr-i ʿālīleri **şudūr itmegin** o meclisde taġyīr-i taʿbīr *(328:14). [şudūr itmegin, -meg, -in]*
7. **şudūr itmekle** ibtidā ṣadreyn-i mükerremeyn baʿdehū vüzerā-yı ʿiẕām *(373, 26). [şudūr itmekle, -mek, -le]*

şudūr-ı ʿālī-cāh: *Yüksek mevkili sadrazamlar.*

tertībi üzere **şudūr-ı ʿālī-cāh** ve vüzerā-yı maʿālī-dest-gāh ve ṣadreyn-i mükerremeyn *(156:17). [şudūr-ı ʿālī-cāh,]*

şudūr-ı aşḫāb-ı temāşāyı: *Seyircilerin ön yüzleri.*

bir resm-i nev-ẓuhūr ṭarḥ ve **şudūr-ı aşḫāb-ı temāşāyı** bir güne şerḥ eyledi *(304:27). [şudūr-ı aşḫāb-ı temāşāyı, -y, -ı]*

şudūr-ı devlet: *Devletin ileri gelenleri.*

El-ḥāṣıl bu siyāḳ üzere **şudūr-ı devlet** tertīb-i menāẕım-ı meserret eyleyüp *(252:7). [şudūr-ı devlet,]*

şudūr-ı eʿālī: *Şeref sahibi olan kazaskerler.*

Ḥażerāt-ı meşāyiḫ-i İslāmiyye hedāyāsı ʿarż olunduḳdan ṣoñra **şudūr-ı eʿālī** *(190:1). [şudūr-ı eʿālī,]*

şudūr-ı emr-i mütehattimü'l-izʿāna: *Boyun eğdiren buyruğun çıkması.*

melikü'l-mülūk-i İskender-fer ḥażretleri ṭaraf-ı hümāyūnından **şudūr-ı emr-i müteḫattimü'l-iẕʿāna** *(218:22). [ṣudūr-ı emr-i müteḫattimü'l-iẕʿāna, -a]*

<u>şudūr-ı erkān-ı devlet:</u> *Devletin büyükleri, sadrazamlar.*
1. redd-i selām iderek müsāfir otaġında cālis ve **şudūr-ı erkān-ı devlete** ṣadr-ı meclis oldılar *(155:24). [ṣudūr-ı erkān-ı devlete, -e]*
2. redīf-i maṭiyye-i iʿtibār buyurduḳları vüzerā-yı iʿẓām-ı ʿālī-rütbet ve **şudūr-ı erkān-ı devletden** *(169:11). [ṣudūr-ı erkān-ı devletden, -den]*

<u>şudūr-ı fermān:</u> *Emir buyurmak.*
1. ṣudūr-ı fermāna muntaẓır oldılar *(206:9). [ṣudūr-ı fermāna, -a]*
2. lisān-ı ʿālīlerinden **şudūr-ı fermān** kümeyt-i ḳadrimi meydān-ı müfāḫaretde *(261:23). [ṣudūr-ı fermān,]*

<u>şudūr-ı fermān-ı ʿālīye:</u> *Büyük emir verme.*

mühimmātını vażʿ içün ibdāʿ itdikleri taḫta ṣuffeniñ taḥtında **şudūr-ı fermān-ı ʿālīye** *(173:13). [ṣudūr-ı fermān-ı ʿālīye, -y, -e]*

<u>şudūr-ı fermān-ı cihān-dārī:</u> *Sultanın buyruğu üzerine.*

Baʿdehū ber-muʿtād-ı cārī **şudūr-ı fermān-ı cihān-dārī** ile ṭulumcıyānı *(275:15). [ṣudūr-ı fermān-ı cihān-dārī,]*

<u>şudūr-ı fermān-ı şehriyār-ı mecīde:</u> *Büyük padişahın buyruğunun çıkması.*

Bu eṣnāda naẓar-gāh-ı hümāyūnda meşḳ-bāzī-i cirīde **şudūr-ı fermān-ı şehriyār-ı mecīde** *(343:13). [ṣudūr-ı fermān-ı şehriyār-ı mecīde, -e]*

<u>şudūr-ı fermān-ı vācibü'l-iʿtimāra:</u> *Yerine getirilmesi kaçınılmaz buyruk.*

sirāc-ı vehhāc-ı iftiḫār u ibtihācların ināre eyleyüp **şudūr-ı fermān-ı vācibü'l-iʿtimāra** *(202:12). [ṣudūr-ı fermān-ı vācibü'l-iʿtimāra, -a]*

<u>şudūr-ı icāzet-i hümāyūn:</u> *Kutlu iznin çıkması.*

Baʿdehū ḥażret-i ṣadrü'ṣ-ṣudūr-ı ʿālī-cenāb **şudūr-ı icāzet-i hümāyūn** ile *(372:14). [ṣudūr-ı icāzet-i hümāyūn,]*

<u>şudūr-ı işāret-i mürūr:</u> *Alay geçişine işaret vermek.*

mürāʿāt olunaraḳ **şudūr-ı işāret-i mürūr** ile her ḥirfet aṣḥābı tertīb-i cemmāzeye *(234:6). [ṣudūr-ı işāret-i mürūr,]*

<u>şudūr-ı ʿizām:</u> *Değerli kazaskerler.*

ve sāʾir ʿulemā-yı aʾlām ve **şudūr-ı ʿiẓām** ve mevālī-i fiḫām ziyāfet-kede-i veliyü'n-niʿam-ı enāma *(176:34). [ṣudūr-ı ʿiẓām,]*

<u>şudūr-ı izn-i hümāyūn:</u> *Kutlu iznin çıkması.*

şudūr-ı iẕn-i hümāyūn ile dergāh-ı ʿālī ḳapucıları ketḫudālıġı *(265:30). [ṣudūr-ı iẕn-i hümāyūn,]*

şudūr-ı kirām: *Değerli kazaskerler.*
1. **şudūr-ı kirām** ve mevālī-i ʿiẓām ʿörf ve üstleri ile lücce-i mevcā-mevc gibi *(364:32). [şudūr-ı kirām,]*
2. Ebū Ḥanife-maḳām ve **şudūr-ı kirām** ve mevālī-i fiḫām şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān *(371:27). [şudūr-ı kirām,]*

şudūr-ı kiram efendiler: *Kazaskerler.*

ve **şudūr-ı kiram efendiler** otaġ-ı mezbūra tevcīh-i ʿinān-ı ʿazīmet ve sāʿat ṭoḳuzda *(194:11). [şudūr-ı kiram efendiler,]*

şudūr-ı kirāmıñ ser-efrāz u ser-bülendi: *(Veliyüddin Efendi) Büyük kazaskerlerin önde geleni.*

maṭlaʿ-ı ehille-i ʿilm ü kemāl ve masṭaʿ-ı kevākib-i faẓl u ifḍāl **şudūr-ı kirāmıñ ser-efrāz u ser-bülendi** *(177:22). [şudūr-ı kirāmıñ ser-efrāz u ser-bülendi,]*

şudūr-ı maʿzūlinden: *Görevden ayrılmış kazaskerler.*

şudūr-ı maʿzūlinden taḫṣīṣ-baʿde't-taʿmīm birle mümtāz-ı mezīd-i tekrīm ḳılınmışlar *(201:8). [şudūr-ı maʿzūlinden, -i, -n, -den]*

şudūr-ı mevālīniñ ercemendi: *(Ebu'l- Hayr Ahmed Efendi) Vilayet kadılığı rütbesinin seçkin, itibarlı kişisi.*

şudūr-ı mevālīniñ ercemendi yaʿnī Dāmād-zāde ḥafīdü'l-ʿallāme faẓīletlü *(177:12). [şudūr-ı mevālīniñ ercemendi,]*

şudūr-ı ʿulemā: *Alimlerin büyüğü, ilmiye sınıfı.*

şudūr-ı ʿulemā bu siyāḳda ḥalḳa-bend-i cemʿiyyet olduḳlarından ṣoñra Li-münşiʾihi *(155:32). [şudūr-ı ʿulemā,]*

şudūr-ı ʿulemā vü müderrisīn ü mevālī: *İlmiye sınıfının ileri gelenleri, alimler ve müderrisler.*

üzere daʿvet olunan kāffe-i eʿāẓım u eʿālī ve **şudūr-ı ʿulemā vü müderrisīn ü mevālī** *(153:29). [şudūr-ı ʿulemā vü müderrisīn ü mevālī,]*

şudūr-ı ʿulemānıñ yegāne vü fuḫūlī: *(Veliyyüddin Efendi) Büyük bilginlerin, tek ve önemli kişisi.*

şudūr-ı ʿulemānıñ yegāne vü fuḫūlī faẓīletlü Kevākibī-zāde Veliyy'üd-dīn Efendi ḥażretlerinden *(191:12). [şudūr-ı ʿulemānıñ yegāne vü fuḫūlī,]*

şudūr-ı vālā-menzilet: *Yüksek makamda bulunan diğer devlet görevlileri.*

ve vüzerā-yı ʿālī-ḥażret ve **şudūr-ı vālā-menzilet** dīvān otaġına ʿavdet ve *(156:28). [şudūr-ı vālā-menzilet,]*

şudūr-ı vüzerā-yı maʿālī-maḥşūrdan: *(Ali Paşa) İyi nitelikli vezirlerden önde gelen.*

şudūr-ı vüzerā-yı maʿālī-maḥşūrdan Raḳḳa vālīsi Ḳara Muṣṭafā Paşa-zāde saʿādetlü ʿAlī Paşa *(340:12). [şudūr-ı vüzerā-yı maʿālī-maḥşūrdan, -dan]*

suf (sof): *1. Yün. 2. Yünden mamül bir nevi kumaş.*

hatāyī vü dībā vü ḳuṭnī ve **ṣof** ve aṭlas ve ḫārā ve ḥarīr ḳuṣaḳ redīf-i maṭiyye-i hediyye ḳılınup *(353:17). [ṣof,]*

ṣuffe: *Sofa.*
1. ḳaṭ'-ı naẓar **ṣuffe** üzerinde ittiḫāẕ-ı encümen-i ḳarār eyleyen nice *(173:17). [ṣuffe,]*
2. mühimmātını vaż' içün ibdā' itdikleri taḫta **ṣuffeniñ** taḥtında ṣudūr-ı fermān-ı 'ālīye *(173:13). [ṣuffeniñ, -n, -iñ]*
3. hevāyī fişegi işābet itmekle cümlesi birden ṭutuşup **ṣuffeyi** meş'al-i nāra belki *(173:15). [ṣuffeyi, -y, -i]*
4. Ve dört kimseniñ dūşı üzerinde taḫta-pārelerden bir **ṣuffe** ibdā' ve bir nādīde bāzīçe-i encümeni *(247:22). [ṣuffe,]*
5. ḥażerātı daḫi ḳapunuñ miyānesinde olan **ṣuffeniñ** ṣaġ ṭarafını ḳarār-gāh iḫtiyār itdiler *(373:16). [ṣuffeniñ, -n, -iñ*
6. muttaṣıl ḳapucıbaşılarıñ oturduḳları **ṣuffede** 'alā-merātibihim *(375:1). [ṣuffede, -de]*

suffe bekçisi: *İskele bekçisi.*

ḫāṣekī aġa ve oṭabaşı ve **ṣuffe bekçisi** ve ḳayıḳ ḳapucı ve baş ḫāṣekī ve *(305:30). [ṣuffe bekçisi,]*

ṣuffe ḳurılup: *Sofra kurmak, yemek hazırlamak.*

aḫşābdan iki **ṣuffe ḳurılup** tersāne līmānına tanẓīr ve birinden birine ḥibāl-i veşīḳalar *(244:15). [ṣuffe ḳurılup, -up]*

ṣuffe-i bī-ṣafālarına: *Şenliksiz sofa.*

ṣūretinde **ṣuffe-i bī-ṣafālarına** bindirilüp ṣūret-i hāy u hū ve daḳḳ-ı çeng ü güft ü gū iderken *(356:38). [ṣuffe-i bī-ṣafālarına, -lar, -ı, -n, -a]*

ṣuffe-i ḳahve-hāneyi: *Kahvehanenin sopası.*

Hevādārī-i bedī' u ḳāsım ile birbirine lā-'an-şey'in muḫāṣım olup **ṣuffe-i ḳahve-ḫāneyi** *(181:26). [ṣuffe-i ḳahve-ḫāneyi, -y, -i]*

suffe-i mezbūrede: *Sözü edilen sofa, Aynalı Kavak'in bitişiği.*

ve telḫīṣī aġalar ve ba'żı aġayān-ı enderūn u bīrūn **ṣuffe-i mezbūrede** *(251:25). [ṣuffe-i mezbūrede, -de]*

suffe-i pür-berzahları: *Uçurumlu sofalar.*

ṣuffe-i pür-berzaḫları gerdişe āġāz itdikçe bī-çāreler daḫi ṣu'le-i cevvāle *(357:4). [ṣuffe-i pür-berzaḫları, -lar, -ı]*

suffe-i ṣafā: *Mutluluk eğlence sofası.*

Dā'ire-i āṣafī civārında Daraġacı İskelesi üzerinde bir **ṣuffe-i ṣafā** daḫi *(252:1). [ṣuffe-i ṣafā,]*

ṣuffe-i ṣafā-bünyādda: *Rahat sofa.*

sāye-i sidre-i salṭanatda īcād olunan **ṣuffe-i ṣafā-bünyādda** vüzerā-yı 'iẓām *(322:29). [ṣuffe-i ṣafā-bünyādda, -da]*

süfre: *Sofra.*
1. Deryā idi **süfre** ṣaḥn ḳayıḳ *(158:25). [süfre,]*
2. basṭ-ı bisāṭ-ı niʿmet eyleyüp müsāfirān otaḳlarında **süfreler** niʿam-ı günā-gün ile *(158:30). [süfreler, -ler]*
3. Bu tertīb üzere **süfreler** mebsūṭ ve eczā-yı cerīde-i cemʿiyyet ṣīrāze-i ḥüsn-i tertīb *(159:17). [süfreler, -ler]*
4. sīr-i süfre-i iḥsānları oldıġını işʿār içün bir **süfrelik** olmaḳ *(189:28). [süfrelik, -lik]*
5. **süfrelik** kebīr ü ṣaġīr yaldızlı Bosna-kārī ṣaḥanlar ki her biri nāzük-resm ü bī-naẓīr *(200:29). [süfrelik, -lik]*
6. ṣadr-ı meclis oldılar İkinci çergeye on iki **süfre** üçünci çergede iki süfre *(201:14). [süfre,]*
7. ṣadr-ı meclis oldılar İkinci çergeye on iki süfre üçünci çergede iki **süfre** *(201:14). [süfre,]*
8. hem-zānū-yı mevḳiʿ-i iḫtirām olup bu iki **süfre** ḥużūr-ı hümāyūna giren meşāyiḫ-i selāṭīne *(215:18). [süfre,]*
9. **süfre** ve dört simāṭ döşenüp sādāt-ı bāhirü's- saʿādāt ikrām ve baḳiyyeleri ile *(215:25). [süfre,]*
10. ṣadr-ı meclis ve mā-ʿadā **süfrelere** onar kimesne cālis oldılar *(226:28). [süfrelere, -ler, -e]*
11. Çerge-i ūlāda dört **süfre** ṭaʿām basṭ olunup evvelki süfrede ṣadr-ı aʿẓam *(286:24). [süfre,]*
12. Çerge-i ūlāda dört süfre ṭaʿām basṭ olunup evvelki **süfrede** ṣadr-ı aʿẓam *(286:24). [süfrede, -de]*
13. Ve çerge-i ṣāniyede müteferriḳagān içün on **süfre** ṭaʿām döşenüp ve üçünci çergede *(287:1). [süfre,]*
14. sekiz **süfre** ṭaʿām basṭ olunup ve her süfrede on ikişer ṣaḥan ṭaʿām virilüp *(287:2). [süfre,]*
15. sekiz süfre ṭaʿām basṭ olunup ve her **süfrede** on ikişer ṣaḥan ṭaʿām virilüp *(287:2). [süfrede, -de]*
16. **süfrelik** on ṭabaḳ tehiyʾe vü iḥżār ve hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ üzere *(305:8). [süfrelik, -lik]*
17. Çergelerde tertīb-i pür-zīb üzere **süfreler** mebsūṭ-ı zemīn ve çāşnī-gīrān u zülüfliyān *(306:13). [süfreler, -ler]*
18. üzere yigirmi üç **süfrelik** ṭaʿām ile simāṭları basṭ olunup ve bostāncı neferātınıñ *(306:33). [süfrelik, -lik]*
19. Ve çerge-i ṣānī vü ṣālişde her bir **süfresi** tamām on ikişer ṣınıf-ı elvān-niʿam olmaḳ *(306:32). [süfresi, -s, -i]*
20. Baş çerge taʿbīr olunan üç direkli sāye-bān-ı pür-zīverde dört **süfre** güsterde ḳılınup *(319:24). [süfre,]*
21. Ve çerge-i ṣāniyede sāʾir ḫulefā ve kīse-dārān içün beş **süfrelik** ṭaʿām döşenüp *(320:16). [süfrelik, -lik]*
22. bir miḳdār nā-ḫoş-mizāc olmaġın **süfreye** oturmayup kenāre-gīr-i ḫayme-i iʿtiẓār oldı *(320:2). [süfreye, -y, -e]*
23. dāḫil iken eṣnā-yı ṭaʿāmda müsāfir sürisine girmeyüp **süfreye** *(320:13). [süfreye, -y, -e]*
24. Vaḳt-i ʿaṣr ḥulūlinde vetīre-i sābıḳa üzere üç **süfre** ṭaʿām basṭ olunup *(338:16). [süfre,]*
25. Çergeleriñ ikisinde daḫi yigirmi **süfrelik** ṭaʿām virilüp ve ʿāmme-i neferāta *(338:30). [süfrelik, -lik]*
26. mümtāz olmaḳ ile ikrām olunduḳdan ṣoñra sālifü'ẕ-ẕikr efendilere yigirmi **süfrelik** *(344:27). [süfrelik, -lik]*
27. żamīme-i ḫʿān olsa bir ṭablasına ʿadīl ve bir **süfresine** meşīl olamaz idi *(348:26). [süfresine, -s, -i, -n, -e]*
28. ṣāniyen iki **süfre** eṭʿime-i günā-gün güsterde ḳılınup *(360:22). [süfre,]*

süfre çekildi: *Sofra kurmak, kurdurmak.*

Kim **süfre çekildi** ṣām u ṣarḳa *(128:14). [süfre çekildi, -il, -di]*

süfre ḳurılup: *Sofra kurmak.*
1. Ve çerge-i ṣāniyede daḫi dört **süfre ḳurılup** ḥużūr-ı hümāyūna duḫūl şerefinden *(194:19). [süfre ḳurılup, -ıl, -up]*
2. Çerge-i ūlāda altı **süfre ḳurılup** onar onar cālis ve baş süfrede defter-dār efendi *(201:12). [süfre ḳurılup, -up]*

süfre süfre: *Sofra sofra.*

Yine basṭ oldı **süfre süfre** niʿam *(286:2). [süfre süfre,]*

süfre vażʿ olunup: *Sofra kurulmak, hazırlamak.*

Üç direkli çadırda daḫi iki **süfre vażʿ olunup** birine defter-dār efendi ser-meclis *(267:1). [süfre vażʿ olunup, -up-up, -]*

süfre-güşā olduḳlarında: *Sofra döşemek, sofra kurmak.*

üç mevżiʿe **süfre-güşā olduḳlarında** *(372:21). [süfre-güşā olduḳlarında, -duḳ, -lar, -ı, -n, -da]*

süfre-i elvān-niʿām: *Türlü yiyeceklerin bulunduğu sofra.*

sāʾir ḫademe-i dīvān ḫıdmet-i iṭʿāmda pūyān olup üç direklide dört **süfre-i elvān-niʿām** *(215:10). [süfre-i elvān-niʿām,]*

süfre-i elvān-niʿām: *Türlü yiyeceklerle donanmış sofra.*

Ol mevḳīʿ-i maʿālī-eserde dört **süfre-i elvān-niʿam** pīş-ḫˇān-ı āl-gūn-pīşgīr-i āsumān *(248:15). [süfre-i elvān-niʿam,]*

süfre-i elvān-niʿam taḥşīş olunup: *Türlü yiyeceklerle donanmış sofranın özel olarak hazırlanması.*

idi Anlara daḫi **süfre-i elvān-niʿam taḫşīş olunup** tenhā-nişīn-i mevḳiʿ-i iḫtişāş oldılar *(159:16). [süfre-i elvān-niʿam taḫşīş olunup, -up, -]*

süfre-i erbaʿada: *Dördüncü sofra.*

Ve **süfre-i erbaʿada** mektūbī ḫalīfesi Nūḥ Efendi ve dīvān kīse-dārı ve rūz-nāmçe-i evvel ḫalīfesi *(320:10). [süfre-i erbaʿada, -da]*

süfre-i rābiʿa: *Dördüncü sofra.*
1. Ve **süfre-i rābiʿada** ṣıḳḳ-ı evvel ü s̱ānī ü s̱āliṯ defter-dārları *(159:10). [süfre-i rābiʿada, -da]*
2. defter-dār efendi ile ṭoḳuz nefer meşāyiḫ-i kirām ve **süfre-i rābiʿada** *(215:23). [süfre-i rābiʿada, -da]*
3. defter-dār efendi ve aşaġı bölük ketḫudā ve kātibleri ve **süfre-i rābiʿada** *(248:23). [süfre-i rābiʿada, -da]*
4. müvānis ü ḳarīn oldılar Ve **süfre-i rābiʿada** yedi nefer ḳapucıbaşılar ve çāşnī-gīrbaşı *(286:32). [süfre-i rābiʿada, -da]*
5. ve sekiz nefer silāḥşorān ve ustāyān-ı bostāncıyān yan-be-yan oturup ve **süfre-i rābiʿada** *(306:21). [süfre-i rābiʿada, -da]*

süfre-i s̱ālise: *Üçüncü sofra.*
1. Ve **süfre-i s̱āliṣede** ṣadreyn efendilere basṭ-ı muḳaddemāt-ı ibcāl-i münticü'l-āmāl olunup *(159:8). [süfre-i s̱āliṣede, -de]*
2. manẓūme-i cemʿiyyet-i meşāyiḫ-i selāṭīn anlar ile müstezād ḳılındı Ve **süfre-i s̱āliṣede** *(215:22). [süfre-i s̱āliṣede, -de]*
3. aşaġı bölük aġaları ve sipāh u silāḥ-dār ketḫudāları ve kātibleri ve **süfre-i s̱āliṣede** *(248:22). [süfre-i s̱āliṣede, -de]*
4. Ve **süfre-i s̱āliṣede** āḫūr ketḫudāsı arpa rūz-nāmecisi ve kātib-i serrācān *(306:20). [süfre-i s̱āliṣede, -de]*
5. Ve **süfre-i s̱āliṣede** piyāde muḳābelecisi efendi ve küçük rūz-nāmçeci efendi *(320:6). [süfre-i s̱āliṣede, -de]*
6. **Süfre-i s̱āliṣede** dört nefer cebeciler ketḫudāları ve ṭopçılar kātibi ve *(338:26). [süfre-i s̱āliṣede, -de]*
7. vüzerā-yı ṣāḥib-ḫaşem ve **süfre-i s̱āliṣede** defter-dārān-ı ʿālī-mekān efendiler ḫażerātı *(372:23). [süfre-i s̱āliṣede, -de]*

süfre-i s̱ālisede ve rābiʿada: *Üçüncü ve dördüncü sofra.*

Ve **süfre-i s̱āliṣede ve rābiʿada** onar ʿaded efendiler daḫi birbirlerine müvānis ü mücālis oldılar *(194:18). [süfre-i s̱āliṣede ve rābiʿada, -da]*

süfre-i s̱āniye: *İkinci sofra.*
1. **Süfre-i s̱āniyede** Mar'aş vālīsi silāḥ-dār-ı sābıḳ İbrāhīm Paşa ve dāmād-ı āṣafī *(159:5). [süfre-i s̱āniyede, -de]*
2. Ve **süfre-i s̱āniyede** defter-dār efendi ṣadr-ı meclis ve ṭoḳuz nefer *(194:16). [süfre-i s̱āniyede, -de]*
3. ve Süleymānīye ve Sulṭān Bāyezīd şeyḫleri ve **süfre-i s̱āniyede** Marʿaş vālīsi İbrāhīm Paşa *(215:15). [süfre-i s̱āniyede, -de]*
4. **Süfre-i s̱āniyede** silāḥ-dār İbrāhīm Paşa ve tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa ve dört *(248:21). [süfre-i s̱āniyede, -de]*
5. Ve **süfre-i s̱āniyede** Marʿaş vālīsi İbrāhīm Paşa ve saʿādetlü nişāncı Muṣṭafā Paşa *(306:17). [süfre-i s̱āniyede, -de]*
6. Ve **süfre-i s̱āniyede** silāḥ-dār İbrāhīm Paşa ve saʿādetlü nişāncı Muṣṭafā Paşa *(319:30). [süfre-i s̱āniyede, -de]*
7. **Süfre-i s̱āniyede** yedi nefer çekdiri paşaları deryā-yı niʿmet-i pādişāhīde *(338:23). [süfre-i s̱āniyede, -de]*

8. Ve **süfre-i s̱āniyede** daḫi on nefer baḳiyye-i ketḫudāyān-ı selāṭīn ve mīr-mīrmīrān *(360:28). [süfre-i s̱āniyede, -de]*
9. Süfre-i ūlāda vezīr-i aʿẓam-ı Dārā-himem ve **süfre-i s̱āniyede** üç nefer *(372:22). [süfre-i s̱āniyede, -de]*

süfre-i ūlāda: *Birinci sofra.*
1. **Süfre-i ūlāda** ṣadr-ı aʿẓam ve şeyḫü'l-islām hem-zānū-yı mevḳiʿ-i iḥtişām *(194:13). [süfre-i ūlāda, -da]*
2. gibi güsterde ḳılınup **süfre-i ūlāda** ḫᵛān-sālār-ı żiyāfet-kede-i iḳbāl olan *(248:16). [süfre-i ūlāda, -da]*
3. icrā-yı resm ü āyīn eylediklerinde **süfre-i ūlāda** Ḳara Muṣṭafā Paşa-zāde ʿAlī Paşa *(306:14). [süfre-i ūlāda, -da]*
4. **Süfre-i ūlāda** Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa ve nişāncı paşa ḥażretleri *(338:19). [süfre-i ūlāda, -da]*
5. **Süfre-i ūlāda** ʿizzetlü defter-dār efendi ve İbrāhīm Ḫān-zāde mīr-i müşārün-ileyh *(360:23). [süfre-i ūlāda, -da]*
6. **Süfre-i ūlāda** vezīr-i aʿẓam-ı Dārā-himem ve süfre-i s̱āniyede üç nefer *(372:22). [süfre-i ūlāda, -da]*

süfre-keşān: *Yemek taşıyarak.*

dīvān ḳaftānları ile ve ṭablalar ile **süfre-keşān** yüridiler ve müsāfir çergelerine *(266:26). [süfre-keşān,]*

süfre-keşān-ı niʿmet-hāne-i hākānī: *Hakan mutfağının sofracıları, sofra hizmeti görevlileri.*

müretteb ü ḥāżır ve **süfre-keşān-ı niʿmet-ḫāne-i ḫāḳānī** basṭ-ı simāṭ-ı ṭaʿām *(194:9). [süfre-keşān-ı niʿmet-ḫāne-i ḫāḳānī,]*

süfre-keş-i mihman-hāne-i neşāṭ u ḥubūr: *Şenlik ve eğlence konukevinde ziyafet verenler.*

Bugün ḥaḳḳā ki **süfre-keş-i mihman-ḫāne-i neşāṭ u ḥubūr** ḳable'ṭ-ṭaʿām *(318:21). [süfre-keş-i mihman-ḫāne-i neşāṭ u ḥubūr,]*

süfre-keş-i żiyāfet-hāne-i cūd u kerem: *İyilik ve cömertlik şöleninde sofra kuran.*

süfre-keş-i żiyāfet-ḫāne-i cūd u kerem veliyyü'n-niʿam-ı Ḫalīliyyü'l-beẕl-i ʿālem *(139:14). [süfre-keş-i żiyāfet-ḫāne-i cūd u kerem,]*

süfreleriñ baḳiyyeleri: *Sofradan arta kalan yiyecekler.*

ve çavuşlar kātibi ve çavuşlar emīni oturup bu **süfreleriñ baḳiyyeleri** *(286:33). [süfreleriñ baḳiyyeleri,]*

süfreleriñ baḳiyyeleri olan: *Sofradan yiyecek artması.*

baḳiyye-i süfre-i s̱āniye çavuşbaşı aġaya ve sāʾir **süfreleriñ baḳiyyeleri olan** *(306:29). [süfreleriñ baḳiyyeleri olan, -an]*

süfreniñ baḳıyyeleri: *Sofradan arta kalan yiyecekler.*

sāʾir **süfreniñ baḳıyyeleri** çavuşān ve ḫıdmet-kārāna virilüp cümlesi *(320:19). [süfreniñ baḳıyyeleri,]*

süfre-nişīn-i ibcāl: *Ağırlama sofrasına oturmak.*

ḥażretleri baʿdehū İstanbul aġası **süfre-nişīn-i ibcāl** ve cānib-i yesārda *(266:33). [süfre-nişīn-i ibcāl,]*

sufūf-ı ālāy-ı hoş-tertīblerin: *İyi şekilde düzenlenmiş alay safları.*

Ḫirfet-i mūmā-ileyhānıñ ḳafāsında Ḳāġıdçılar **şufūf-ı ālāy-ı ḫoş-tertīblerin** *(313:5). [ṣufūf-ı ālāy-ı ḫoş-tertīblerin, -ler, -in]*

sufūf-ı ḥademe-i pādişāhī: *Padişah hizmetinde bulunanların sıralanmaları.*

Bu vech üzere **şufūf-ı ḫademe-i pādişāhī** tertīb ve silāḥ-dār ve rikāb-dār aġalar *(154:26). [ṣufūf-ı ḫademe-i pādişāhī,]*

sufūf-ı mūrān-ı nāçīze: *Değersiz karınca sürüleri.*

fuḍāla-i mevāʾid-i niʿmetlerinden nice teng-çeşmān-ı ḥırṣ u āza ve **şufūf-ı mūrān-ı nāçīze** *(157:5). [ṣufūf-ı mūrān-ı nāçīze,]*

suġrā vü kübrāsı: *Büyük ve küçük.*

Yevm-i mezbūrda netāʾic-i sūr u ṣafānıñ şekl-i evvel üzere **şuġrā vü kübrāsı** *(272:21). [ṣuġrā vü kübrāsı, -s, -ı]*

süḫan: *Söz.*

Ḫatm it **süḫanı** ḳāfiye-veş tengdir evḳāt *(333:7). [süḫanı, -ı]*

sühān-dān: *Söz bilen, söz söyleyen, şairlik.*

bī-çāreleriñ ḥālleri müşevveş olup kimi ḳıṣṣa-ḫʿānlıḳ kimi **süḫān-dānlıḳ** *(347:1). [süḫān-dānlıḳ, -lıḳ]*

sühan-dırāzī: *Sözün uzunluğu, laf kalabalığı.*

Vehbī yetişür **süḫan-dırāzī** *(134:21). [süḫan-dırāzī,]*

sühan-fürūşān-ı kūçe-i maʿnāya: *Anlam çarşısında söz satmak.*

fekk-i ḫıtām-ı kīse-i ʿaṭā ve nice **süḫan-fürūşān-ı kūçe-i maʿnāya** bi-ḥasebi'l-merātib *(308:8). [süḫan-fürūşān-ı kūçe-i maʿnāya, -y, -a]*

süḫan-sencān-ı erbāb-ı temāşā: *Seyirciler arasında söz bilen kişiler.*

ferş-i zemīn-i iʿtiẕār itdiklerinde **süḫan-sencān-ı erbāb-ı temāşā** bu çend ebyāt-ı nāzükāneyi *(285:5). [süḫan-sencān-ı erbāb-ı temāşā,]*

süḫben ʿale'l-vech lā meşyen ʿale'l-ḳadem: *Yürüyerek değil yüz sürerek.*

süḫben ʿale'l-vech lā meşyen ʿale'l-ḳadem merāsim-i ādāb ile müṯūl eyleyüp *(233:22). [süḫben ʿale'l-vech lā meşyen ʿale'l-ḳadem,]*

suhre: *Maskara, gülünç, eğlenceli.*

Bunlar buña beñzer nice zīb ü zīver ve **suḫre** ve şeṭāretler ile ālāylarını *(279:21). [suḫre,]*

suḫre-endīşegān: *Maskara düşünceli.*

nice uḍḥūke-pīşegān ve **suḫre-endīşegān** icrā-yı resm ü āyīn-i şeṭāret idüp *(282:25). [suḫre-endīşegān,]*

suḫre-sāzī: *Maskaralık yapmak, güldürmek.*

meydān-ı taḳrīre ṣığmayacaḳ ḳadar **suḫre-sāzī** ve *(309:38). [suḫre-sāzī,]*

suḫre-sāzī eylediler: *Birbirine şaka yapmak, maskaralık.*

diyerek şeşţā-yı maġz-ḫırāşī birle **suḫre-sāzī eylediler** Muḥżır Aġa *(207:6). [suḫre-sāzī eylediler, -di, -ler]*

sūḫte-i işābet-i şerār: *Kıvılcımın sıçrayarak yakması.*

sūḫte-i işābet-i şerār ve kendiñ bī-refīḳ u ḫıdmet-kār hengām-ı perīşānī-i cemʿiyyet-i ḥużżār *(260:19). [sūḫte-i işābet-i şerār,]*

sūʿ-i edebdir: *Edep dışı.*

sūʿ-i edebdir deyu nihād-ı ḥadd-şinās-ı edeb-i iʿtiyādı defter-i hedāyāda tekşīr-i sevāda *(354:21). [sūʿ-i edebdir, -dir]*

sukāta-çīn-i mevāʾid-i ikrāmları oldılar: *İkram edilen yemeklerden arta kalanı yemek.*

zānū-nişīn-i yek-dīger olup tevābiʿ u ḫuddāmları **suḳāta-çīn-i mevāʾid-i ikrāmları oldılar** *(194:21). [suḳāta-çīn-i mevāʾid-i ikrāmları oldılar, -dı, -lar]*

sūḳ-ı āyīne-gerān: *Aynacı pazarı.*

Sūḳ-ı āyīne-gerān ṣūretine döndi cihān *(326:25). [sūḳ-ı āyīne-gerān,]*

sūḳ-ı vefāda: *Vefa çarşısı.*

Altun adıñı itme baḳır **sūḳ-ı vefāda** *(303:25). [sūḳ-ı vefāda, -da]*

sükkān: *Bir yerde oturanlar, ikâmet edenler.*
1. gibi ʿaẓīm şenlik ile iẓhār-ı şādmānī ve içinde olan **sükkānı** duʿā-yı devlet-i ḫāḳānī *(314:13). [sükkānı, -ı]*
2. **sükkānı** ve ḥavālīsinde vāḳiʿ Eyyūb ve Ġalaṭa ve Ḳāsım Paşa *(348:15). [sükkānı, -ı]*

sükkān: *Geminin içindekiler.*

Ḳullanan fülk oldığı ṣūretde **sükkān** yerine *(185:5). [sükkān,]*

sükkān-ı ʿālem-i bālā: *Gökte bulunan varlıklar.*

evreng-i çehār-pāye-i maşrıḳda naṣb-ı līvā-yı envār itmekle **sükkān-ı ʿālem-i bālā** *(221:18). [sükkān-ı ʿālem-i bālā,]*

sükkān-ı māristān zümresine: *Yılanlar ülkesinde yaşayan topluluk (Hindistan).*

sükkān-ı māristān zümresine dāḫil oldılar *(225:17). [sükkān-ı māristān zümresine, -n, -e]*

sükkān-ı semāvāta: *Göklerin sakinleri.*

Sükkān-ı semāvāta daḫi vird-i zebāndır *(331:24). [sükkān-ı semāvāta, -a]*

sükker-i ġubār-ı miskī-fām: *Misk renkli, toz şekeri.*

şīşe-i ḳand-i münkād ider idi ḫāki **sükker-i ġubār-ı miskī-fām** ve çaḳıl ṭaşları *(367:29). [sükker-i ġubār-ı miskī-fām,]*

sükker-i ḥiṭāb-ı müsteṭābları: *Uygun güzel hitabın şekeri (Güzel süsü).*

ve **sükker-i ḫiṭāb-ı müsteṭābları** birle lezzet-çeş-i ḥalvā-yı ḫāḳānī olmalarına *(211:25). [sükker-i ḫiṭāb-ı müsteṭābları, -lar, -ı]*

sükker-i nebāt: *Nöbet şekeri, büyük beyaz kristal halinde bir şeker çeşididir.*

şoñra şīşedeki beş altı vuḳiyye ṣuyı nūş ve şīşeyi **sükker-i nebāt** gibi *(334:23). [sükker-i nebāt,]*

sūku'n-nisāya: *Kadın pazarı, kadınların çok olduğu yer.*

meydānı **sūḳu'n-nisāya** döndürdiler Ṣabāḥ u mesā *(205:1). [sūḳu'n-nisāya,]*

şula: *Temizlemek.*

Şuladı reh-güzār-ı sulṭānı *(324.3). [şuladı, -dı]*

sülāle-i celīle-i tāc-dārī: *(III. Ahmet'in şehzadeleri) Hükümdarlığın büyük soyu.*

sülāle-i celīle-i tāc-dārī ve selīl-i nebīl-i lāzımu't-tebcīl-i kām-kārīleri *(140:7). [sülāle-i celīle-i tāc-dārī,]*

şulan: *Sulu duruma gelmek.*

Şulanup yine rāh-ı zevḳ ü ṣafā *(272:9). [şulanup, -up]*

Süleymān: *III. Ahmet'in, Emine Mihrişah'tan olan oğlu.*

Nām-ı zī-şānı kim **Süleymāndır** *(137:22). [Süleymāndır, -dır]*

süleymān efendi: *Kapı kethüdası, Süleyman Efendi.*

aṭlas-ı firengī **Süleymān Efendi** ḳapu ketḫudālıġı ve telḫīṣī aġa delāleti ile *(340:31). [süleymān efendi,]*

Süleymān Paşa ketḫudāsı Aḥmed Aġadan: *III. Ahmet döneminde kaptan-ı derya Süleyman Paşa'nın kethüdalığını yapmış devlet hizmetlisi.*

ʿÖmer Efendi-zāde Küçük Baḥrī aġadan ve **Süleymān Paşa ketḫudāsı Aḥmed Aġadan** *(288:16). [Süleymān Paşa ketḫudāsı Aḥmed Aġadan, -Dan]*

Süleymān-emāret: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Beyliği Süleyman'a benzer.*

Hārūn-vezāret **Süleymān-emāret** Maʿnī-reʾfet Ḥātemī-semāḥat kerrūbī-ḫaṣlet *(363:15). [Süleymān-emāret,]*

Süleymān-ı zamān: *(III. Ahmet) Padişah, zamanın Süleyman'ı.*

Umarım baḳmaz ḳuṣūrıma **Süleymān-ı zamān** *(355:9). [Süleymān-ı zamān,]*

Süleymānīye ḳahveleri: *Değirmende öğütülmüş damgalı kahveler, bundan dolayı Süleymaniye işi de denir.*

Süleymānīye ḳahveleri ḥükmini icrāya muraḫḫaṣ oldılar *(223.21). [Süleymānīye ḳahveleri,]*

Süleymāniye müderrisleri: *Süleymaniye medresesinin hocaları.*

Süleymāniye müderrisleri ve raḳam-zen-i ṣaḥāʾif-i faẕīlet-mendi *(201:23). [Süleymāniye müderrisleri,]*

Süleymāniye şeyḫi Süleymān Efendi: *Süleymaniye Camii'nde cuma namazından sonra verilen vaazları yapan, Şeyh Süleyman.*

Süleymāniye şeyḫi Süleymān Efendi ve Sulṭān Bāyezīd şeyḫi ʿAbdü'l-Vehhāb Efendi ve Sulṭān Meḥemmed şeyḫi *(210:32). [Süleymāniye şeyḫi Süleymān Efendi,]*

Süleymānīye ve Sulṭān Bāyezīd şeyḫleri: *Süleymaniye Camii'nde ve Sultan Bayezid Camii'nde cuma namazından sonra verilen vaazları yapan, Süleyman ve Şeyh Abdü'lvehhab Efendi.*

ve **Süleymānīye ve Sulṭān Bāyezīd şeyḫleri** ve süfre-i s̱āniyede Marʿaş vālīsi İbrāhīm Paşa *(215:15). [Süleymānīye ve Sulṭān Bāyezīd şeyḫleri,]*

Süleymāniyye mütevellīsi ʿOsmān Aġa: *Süleymaniye camiinin vakıf arazisinden sorumlu Osman Ağa.*

ve mūmā-ileyh Ḥasan Aġa ve **Süleymāniyye mütevellīsi ʿOs̱mān Aġa** ve *(360:24). [Süleymāniyye mütevellīsi ʿOs̱mān Aġa,]*

sulh: *Barışma, barışıklık, uzlaşma.*

güreşdiler ve **ṣulḥa** ṣavaşa z̤ātında tünde yavaşa baḳmayup ṭulumcılara girişdiler *(335:10). [ṣulḥa, -a]*

ṣulḥ: *Savaş, fitne, fesat vb.nden uzak olma, huzur, rahatlık.*

Ṣulḥ ile cihānı itdi mesrūr *(127:17). [ṣulḥ,]*

sulṭān: *Padişah, hükümdar.*
1. āzād it benim devletlü **sulṭānım** naġmesiyle pāy-gāh-ı pādişāh-ı İskender-cāha *(266:11). [sulṭānım, -ım]*
2. Ḳapuñda ben de ġulāmım efendi **sulṭānım** *(284:16). [sulṭānım, -ım]*
3. **Sulṭān** beden-i memlekete rūḥ-ı revāndır *(329:24). [sulṭān,]*

Sulṭān Aḥmed Cāmiʿi şeyḫi İspirī-zāde Aḥmed Efendi: *Sultan Ahmed Camii'nde cuma namazından sonra verilen vaazları yapan, Şeyh Ahmed.*

ve **Sulṭān Aḥmed Cāmiʿi şeyḫi İspirī-zāde Aḥmed Efendi** ve Süleymāniye şeyḫi *(210:31). [Sulṭān Aḥmed Cāmiʿi şeyḫi İspirī-zāde Aḥmed Efendi,]*

Sulṭān Aḥmed şeyḫi İspirī-zāde Aḥmed Efendi: *Sultan Ahmed Camii'nde cuma namazından sonra verilen vaazları yapan, Şeyh Ahmed.*

Ayaṣofya şeyḫi Süleymān Efendi ve **Sulṭān Aḥmed şeyḫi İspirī-zāde Aḥmed Efendi** *(215:14). [Sulṭān Aḥmed şeyḫi İspirī-zāde Aḥmed Efendi,]*

Sulṭān Aḥmed-i Cem-cāh u ẕī-şānı: *(III. Ahmet) Mertebesi Cem gibi şanlı Sultan Ahmed.*

Hümāyūn-baḫt **Sulṭān Aḥmed-i Cem-cāh u ẕī-şānı** *(213:2). [Sulṭān Aḥmed-i Cem-cāh u ẕī-şānı, -ı]*

Sulṭān Aḥmed-i ġāzī: *(30 Aralık 1673, Dobriç - 1 Temmuz 1736, İstanbul), 23. Osmanlı padişahı, 102. İslam halifesi, III. Ahmet.*

Yaʿnī **Sulṭān Aḥmed-i ġāzī** *(255:33). [Sulṭān Aḥmed-i ġāzī,]*

Sulṭān Bāyezīd: *III. Ahmet'in, Emine Mihrişah'tan olan oğlu.*
1. **Sulṭān Bāyezīd** ḥażretleri içün daḫi Üsküdārī Ḥasan Efendi ḫaṭṭı ile bir *(167:18). [Sulṭān Bāyezīd,]*
2. getürdiler Lākin şeh-zāde-i saʿīd **Sulṭan Bāyezīd** ḥażretleri henüz ṭıfl olmaġla *(374:18). [Sulṭan Bāyezīd,]*

Sulṭān Bāyezīd Ḫān: *III. Ahmet'in, Emine Mihrişah'tan olan oğlu.*

ṭonluḳ dībā ve ikişer ṭonluḳ sāde ve telli hatāyī ve kezālik **Sulṭān Bāyezīd Ḫān** *(168:6). [sulṭān bāyezīd ḫān,]*

Sulṭān Bāyezīd Ḫān-ı Velī: *Veli olarak bilinen Sultan II. Bayezid.*

merḥūm **Sulṭān Bāyezīd Ḫān-ı Velī** ʿibādet-gāhı civārında *(143:8). [Sulṭān Bāyezīd Ḫān-ı Velī,]*

Sulṭān Bāyezīd ḥavlısı: *Sultan Bayezid camiinin avlusu.*

Sulṭān Bāyezīd ḥavlısı cānibinde olan sāḥasına ḫaymeler ḳurılup *(141:36). [Sulṭān Bāyezīd ḥavlısı,]*

Sultān Bāyezīd Meydānına: *Beyazıt Meydanı, İstanbul'da tarihî yarımadada merkezî bir konuma sahip meydandır.*

vāḳiʿ olmuş idi bināberān **Sultān Bāyezīd Meydānına** güşāde olan ḳapudan *(365:28).*
[Sultān Bāyezīd Meydānına, -n, -a]

Sulṭān Bāyezīd şeyḫi ʿAbdü'l-Vehhāb Efendi: *Sultan Bayezid Camii'nde cuma namazından sonra verilen vaazları yapan, Şeyh Abdülvehhab.*

Süleymān Efendi ve **Sulṭān Bāyezīd şeyḫi ʿAbdü'l-Vehhāb Efendi** ve Sulṭān Meḥemmed şeyḫi *(210:32). [Sulṭān Bāyezīd şeyḫi ʿAbdü'l-Vehhāb Efendi,]*

sulṭān ḥażretleriniñ ṣāḥil-serālarında: *Ayşe Sultan'ın yalısı.*

ʿiffetlü ʿişmetlü **sulṭān ḥażretleriniñ ṣāḥil-serālarında** *(251:22). [sulṭān ḥażretleriniñ ṣāḥil-serālarında, -n, -da]*

sulṭān kethudāları: *Osmanlı sarayında padişahların ve şehzadelerin evlendirilen kızlarının dairelerindeki işlere bakan görevli.*

ḫᵛācegān-ı dīvān daḫi ʿarż-ı ʿunvān eylediler ve **sulṭān ketḫudāları** olan aġayānıñ aʿyānı *(365:2). [sulṭān ketḫudāları,]*

Sulṭān Meḥemmed: *III. Ahmet'in Rukiye Kadın'dan olan şehzadesi.*
1. Sulṭān Süleymān ve **Sulṭān Meḥemmed** ile sarāy-ı ʿatīḳde ke'l-evvel *(151:31). [Sulṭān Meḥemmed,]*
2. Sulṭān Süleymān ve **Sulṭān Meḥemmed** ve Sulṭān Muṣṭafā nām üç *(156:10). [Sulṭān Meḥemmed,]*
3. çeşmān-ı şāhid-i baḫt u devlet **Sulṭān Meḥemmed** ve Sulṭān Muṣṭafā *(370:2). [Sulṭān Meḥemmed,]*
4. ṭaraflarına dārü's-saʿāde aġası girüp ve **Sulṭān Meḥemmed** ḥażretleri ve Sulṭān Muṣṭafā *(371:34). [Sulṭān Meḥemmed,]*
5. oṭada şeh-zāde-i esʿad u emced **Sulṭan Meḥemmed** ḥażretleriniñ daḫi emr-i ḫitānları *(374:14). [Sulṭan Meḥemmed,]*

Sulṭān Meḥemmed Ḫān: *III. Ahmet'in Rukiye Kadın'dan olan şehzadesi.*

Sulṭān Meḥemmed Ḫān ḥażretleri içün li-münşiʾihi *(166:25). [Sulṭān Meḥemmed Ḫān,]*

Sulṭān Meḥemmed Ḥān: *IV. Mehmet (2 Ocak 1642, İstanbul – 6 Ocak 1693, Edirne), 19. Osmanlı Padişahı ve 98. İslam halifesi.*

vālid-i mācid-i sulṭān-ı cihān merḥūm **Sulṭān Meḥemmed Ḫān** bevveʾehullāhu fī surūri'l-cinān *(168:17). [Sulṭān Meḥemmed Ḫān,]*

Sulṭān Meḥemmed şeyḫi: *Sultan Mehemmed Camii'nde cuma namazından sonra verilen vaazları yapan, Hacı Hasan Efendi.*

ve tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa ḥażretleri ile **Sulṭān Meḥemmed şeyḫi** *(215:16). [Sulṭān Meḥemmed şeyḫi,]*

Sulṭān Meḥemmed şeyḫi ʿArab-zāde Ḥācı Ḥasan Efendi: *Fatih Camii'nde cuma namazından sonra verilen vaazları yapan, Şeyh Hasan.*

Sulṭān Meḥemmed şeyḫi ʿArab-zāde Ḫācı Ḫasan Efendi ve Sulṭān Selīm şeyḫi *(210:33). [Sulṭān Meḥemmed şeyḫi ʿArab-zāde Ḫācı Ḫasan Efendi,]*

Sulṭān Muṣṭafā: *III. Ahmet'in, Emine Mihrişah Hatundan olan şehzadesi. III. Mustafa (28 Ocak 1717 – 21 Ocak 1774), 26. Osmanlı padişahı ve 105. İslam halifesi.*
1. Sulṭān Süleymān ve Sulṭān Meḥemmed ve **Sulṭān Muṣṭafā** nām üç *(156:10). [Sulṭān Muṣṭafā,]*
2. çeşmān-ı şāhid-i baḫt u devlet Sulṭān Meḥemmed ve **Sulṭān Muṣṭafā** *(370:2). [Sulṭān Muṣṭafā,]*

Sulṭān Muṣṭafā: *II. Mustafa veya Mustafa Gazi (d. 2 Haziran 1664, İstanbul – ö. 29 Aralık 1703), 22. Osmanlı padişahı ve 101'inci İslâm halifesidir.*

1. ṭaraflarına dārü’s-saʿāde aġası girüp ve Sulṭān Meḥemmed ḥażretleri ve **Sulṭān Muṣṭafā** *(371:34). [Sulṭān Muṣṭafā,]*
2. ve s̱āliṣen şeh-zāde-i hümā-hemtā **Sulṭān Muṣṭafā** ḥażretlerini daḥi yine ber-vech-i muḥarrer *(374:16). [Sulṭān Muṣṭafā,]*

Sulṭān Muṣṭafā Ḫān: *II. Mustafa veya Mustafa Gazi (d. 2 Haziran 1664, İstanbul – ö. 29 Aralık 1703), 22. Osmanlı padişahı ve 101'inci İslâm halifesidir.*
1. Sulṭān Muṣṭafā Ḫān teveccehallāhu bi-tāci’l-ġufrān fī erāʾiki’l-cinān *(140:37). [Sulṭān Muṣṭafā Ḫān,*
2. nām-zed-i mīʿad-ı celīl-i cihān-dārī oldıġı vech üzere Ḫudāvendigār-ı sābıḳ **Sulṭān Muṣṭafā Ḫān** *(149:27). [Sulṭān Muṣṭafā Ḫān,]*
3. **Sulṭān Muṣṭafā Ḫān** ḥażretleri içün daḥi ʿAlī bin ʿAbdullāh ḫaṭṭı ile bir *(167:9). [sulṭān muṣṭafā ḫān,]*

Sulṭān Selīm: *Sultan Selim Camii'nde cuma namazından sonra verilen vaazları yapan, Yenibağçeli Çelebi Adli Meḥmed Efendizade Abdurrahman Efendi.*

ve Şehzāde ve **Sulṭān Selīm** ve Eyyūb-ı Enṣārī ve Yeñi Cāmiʿ şeyḫi *(215:17). [Sulṭān Selīm,]*

sulṭān selīm şeyḫi yeñibāġçeli çelebi ʿadlī meḥmed efendi-zāde ʿabdu’r-raḥmān efendi: *Yavuz Selim Camii'nde cuma namazından sonra verilen vaazları yapan, Şeyh Abdurrahman.*

ʿArab-zāde Ḥācı Ḥasan Efendi ve **Sulṭān Selīm şeyḫi Yeñibāġçeli Çelebi ʿAdlī Meḥmed Efendi-zāde ʿAbdu’r-Raḥmān Efendi** ve Eyyūb şeyḫi ʿAlī Efendi *(210:34). [Sulṭān Selīm şeyḫi Yeñibāġçeli Çelebi ʿAdlī Meḥmed Efendi-zāde ʿAbdu’r-Raḥmān efendi,]*

Sulṭān Süleymān: *III. Ahmet'in, Emine Mihrişah'tan olan oğlu.*
1. **Sulṭān Süleymān** ve Sulṭān Meḥemmed ile sarāy-ı ʿatīḳde ke’l-evvel *(151:31). [Sulṭān Süleymān,]*
2. **Sulṭān Süleymān** ve Sulṭān Meḥemmed ve Sulṭān Muṣṭafā nām üç *(156:10). [Sulṭān Süleymān,]*
3. Şiblü’l-Esed Şeh-zāde-i Emced **Sulṭān Süleymān** Ḥażretlerine Olan *(165:22). [Sulṭān Süleymān,]*
4. Bu eṣnāda şeh-zāde-i cüvān-baḫt **Sulṭān Süleymān** ḥażretleri şecāʿatlü *(370:23). [Sulṭān Süleymān,]*
5. Şeh-zāde-i cüvān-baḫt-ı ʿālī-şān **Sulṭān Süleymān** ḥażretleri daḥi bu ālāy-ı celīlü’l-ʿunvānı *(371:6). [Sulṭān Süleymān,]*
6. baʿdehū ṣadr-ı aʿẓam ve düstūr-ı ekrem ḥażretleri **Sulṭān Süleymān** *(371:32). [Sulṭān Süleymān,]*
7. evvelā şeh-zāde-i cüvān-baḫt-ı ʿālī-şān **Sulṭān Süleymān** *(374:11). [Sulṭān Süleymān,]*

Sulṭān Süleymān-ı bülend-i iʿtibār: *Yüksek derecede saygınlığı olan Sultan Süleyman.*

aṣāletlü **Sulṭān Süleymān-ı bülend-i iʿtibār** ḥażretleri içün ʿarż u telḫīṣ olunan *(166:2). [sulṭān süleymān-ı bülend-i iʿtibār,]*

Sulṭān Süleymān-ı zamān: *(III. Ahmet'in şehzadesi Süleyman) Zamanın Sultan Süleymanı.*

Sulṭān Süleymān-ı zamān ve lāyıḳ-ı tāc u dāverī serv-i riyāż-ı serverī *(140:9). [sulṭān süleymān-ı zamān,]*

sulṭānān-ı ʿālī-şān: *(Şehzadeler) Yüksek şerefli sultanlar.*

sulṭānān-ı ʿālī-şān idügi bundan aḳdem ẕikr ü beyān olunmuş idi Lākin *(372:11). [sulṭānān-ı ʿālī-şān,]*

sulṭānī: *Sultana özel, sultan için hazırlanan.*

beyāż u ṣāf ve **sulṭānī** varaḳ-ı ābādī miṣāli pāk u şeffāf cemāl-i şāhid-i ṣubḥ-āsā *(164:9). [sulṭānī,]*

sulṭān-ı evreng-nişīn-i maġrib-zemīn: *(III. Ahmet) Batı ülkesinin taht sahibi sultanı.*

Sulṭān-ı evreng-nişīn-i maġrib-zemīn cūş-ı emṭār-ı gevher-pāş-ı deryā-ḫurūşdan *(288:35). [sulṭān-ı evreng-nişīn-i maġrib-zemīn,]*

sulṭān-ı güzīn: *(III. Ahmet) Seçkin sultan.*

Sulṭān-ı güzīn ḥażret-i Ḫān Aḥmed-i ʿādil *(330:9). [sulṭān-ı güzīn,]*

sulṭān-ı İskender-ẓafer: *(III. Ahmet) İskender gibi zafer kazanan.*

ʿAle's-seḥer ki şehriyār-ı baḥr u berr **sulṭān-ı İskender-ẓafer** pādişāh-ı dād-ger *(351:13). [sulṭān-ı İskender-ẓafer,]*

sulṭān-ı selāṭīn-i cihān: *(III. Ahmet) Cihan sultanlarının sultanı.*
1. Yaʿnī **sulṭān-ı selāṭīn-i cihān** Aḥmed Ḫān *(208:27). [sulṭān-ı selāṭīn-i cihān,]*
2. Yaʿnī **sulṭān-ı selāṭīn-i cihān** Aḥmed Ḫān *(273:26). [sulṭān-ı selāṭīn-i cihān,]*

sulṭān-ı serā-perde-nişīn-i şubḥ: *(Güneş) Sabahın otağ perdesi altında oturan sultanı.*

sulṭān-ı serā-perde-nişīn-i şubḥ ki mihr-i dehr-efrūzdur ḫˇāb-gāh-ı maġribden *(272:3). [sulṭān-ı serā-perde-nişīn-i ṣubḥ,]*

sulṭān-ı zamāne: *(III. Ahmet)zamanın sultanı.*

Sulṭān-ı zamāne Ḫān Aḥmed *(126:18). [sulṭān-ı zamāne,]*

sulṭānü'l-müfessirīn: *(İbn Abbas) Müfessirler sultanı.*

ḥażretleri ḳıbelinden Dervīş ʿAlī ḫaṭṭı ile bir Muṣḥaf-ı Şerīf-i ġarrā ve **sulṭānü'l-müfessirīn** *(190:26). [sulṭānü'l-müfessirīn,]*

şunʿ: *Kudret, güç, etki.*

Şunʿıyla yapıldı sūr-der-sūr *(125:4). [şunʿıyla, -ı, -y, -la]*

şun: *Takdim etmek, ikram etmek, uzatmak.*
1. *neşīdesin mışrāʿ Sāḳiyā laʿliñ ile ḳahveyi zemzemle de **şun** mışrāʿıyla (223:30). [şun,*
2. şunup ve çāşnī-gīrān mücevveze ve üst ḳaftānı ile pervāne gibi ḫıdmetlerine *(226:31). [şunup, -up*
3. Her bir güzeliñ māʾide-i vaşlına **şunmañ** *(300:25). [şunmañ, -ma, -ñ]*

sun: *Göndermek, iletmek.*

Beni şamşonlara **şun** ayı gibi *(207:14). [şun,]*

sünbülī: *(Hava için) Yağmursuz ama koyu renkli bulutlarla örtülü kapalı hava.*

Bugün hevā **sünbülī** olmaġla hem-zānū-yı mücāselet-i ṣadrü'ş-sudūr-ı benām olan *(276:12). [sünbülī,]*

süngerci: *Denize dalarak sünger çıkaran, sünger avcılığı yapan kimse.*

süngerci ḫıdmetinde bulunanlarıñ muʿāfiyetlerine fermān-fermā olaraḳ maḥall-i mezbūr *(145:6). [süngerci,]*

sünnet: *Hazreti Muhammet'in koyduğu kurallar ve Müslümanlara gösterdiği yol.*

Kim **sünnetini** iderse icrā *(125:21). [sünnetini, -i, -n, -i]*

sünnet: *İslami geleneklere göre belirli yaşa gelmiş erkek çocuklara uygulanan tıbbi operasyon.*
1. Şeh-zādegān-ı ʿĀlī-ḥażreti İle **Sünneti** Beyānındadır Li- münşiʾihi *(145:16). [sünneti, -i]*
2. Bir vezīriñ oġlınıñ şeh-zādelerle **sünnetin** *(146:11). [sünnetin, -in]*

sünnet balı: *Sünnet çocuklarının sünnet işlemi gerçekleştikten sonra acıyı hissetmemeleri amacıyla ağızlarına sürülen bal.*

daḫi iki yüz on ṭoḳuz ʿaded ṣıbyān-ı ḫitān elbise-i cedīdeden aġızlarına **sünnet balı** çalınup *(295:18). [sünnet balı,]*

sünnet dügünidir: *1) İslami geleneklere göre belirli yaşa gelmiş erkek çocuklarının sünnet ettirilmesi neticesinde ardından yapılan, gelenekselleşmiş kutlama 2) Cennet, şölen.*

Sünnet dügünidir aña ʿuḳbā *(125:22). [sünnet dügünidir, -dir]*

sünnet id: *İslami geleneklere göre belirli yaşa gelmiş erkek çocuklara uygulanan tıbbi operasyon.*
1. cerrāḥbaşı Süleymān Efendi **sünnet idüp** ṣāniyen vech-i meşrūḥ üzere dīger *(374:13). [sünnet idüp, -üp]*
2. āḫer oṭada **sünnet idüp** birāderān-ı vālā-güheri yanlarına *(374:17). [sünnet idüp, -üp]*

sünnet itdi: *İslami geleneklere göre belirli yaşa gelmiş erkek çocuklara uygulanan tıbbi operasyon.*

Şeh-zādelerini **sünnet itdi** *(127:21). [sünnet itdi, -di]*

sünnet oṭasına: *Şehzadelerin sünnet edildiği yer.*
1. Baʿdehū sāʿat ona ḳarīb olduḳda **sünnet oṭasına** varılup mübāşeret-i ḫitān-ı şeref-i iḳtirān buyurulduḳda *(374:10). [sünnet oṭasına, -n, -a]*
2. tamām olduḳda **sünnet oṭasına** naḳl ve āmāde olan firāşına zīver-baḫş *(374:15). [sünnet oṭasına, -n, -a]*

sünnet-i Resūl'e: *Hz. Muhammed'in ortaya koymuş olduğu, İslam inancına uygun ilkelerin tümü.*

Pey-rev işi **sünnet-i Resūl'e** *(126:25). [sünnet-i Resūl'e, -e]*

sünnet-i seniyye-i Aḥmediyye: *Hz. Muhammed'in doğru yolu.*

yāl u bāl ile bal ballanaraḳ ḫayme-i ḫitāna güẕerān ve **sünnet-i seniyye-i Aḥmediyye** icrāsıyla *(295:19). [sünnet-i seniyye-i Aḥmediyye,]*

sünnet-i seniyye-i İbrāhīmiyye: *Hz. İbrahim'in doğru ahlakı, tabiatı.*

şāh-zādegān-ı cüvān-baḫtıñ **sünnet-i seniyye-i İbrāhīmiyye** *(137:7). [sünnet-i seniyye-i İbrāhīmiyye,]*

Sunʿullāh Efendi: *Osmanlı devlet adamı, sultan imamı Sunullah Efendi.*

ve faẕīletlü **Ṣunʿullāh Efendi** ve İstanbul pāyesiyle zīver-i müttekā-yı ser-bülendi *(177:35). [ṣunʿullāh efendi,]*

sūr: *Düğün, şenlik.*
1. **Sūr** oldı arada bir bahāne *(127:20). [sūr,]*
2. Bu **sūrı** görenler oldı ḥayrān *(133:4). [sūrı, -ı]*
3. Ber-vefḳ-i murād oldı **sūrı** *(133:16). [sūrı, -ı]*
4. Allāh mübarek ide **sūrın** *(133:19). [sūrın, -ın]*
5. Bu **sūrı** görmediñ ise yazıḳ saña ġāfil *(136:1). [sūrı, -ı]*
6. ve baʿżısı münāsib ḫālleri olan ricāl-i devlete taʿyīn ve **sūr** içün müheyyā itdirildi *(142:16). [sūr,]*
7. Zamāne **sūr** ile mesrūr sen açılmaz idiñ *(180:1). [sūr,]*
8. ve şevāhid-i ẕevḳ u ṣafāyı mūm ile **sūra** daʿvet eyleyerek güẕār ve sāʾir *(239:22). [sūra, -a]*
9. Gördüñ ey pīr-i felek çoḳ **sūr** ile cemʿiyyeti *(323:4). [sūr,]*

sūr: *1) Kale duvarı 2) Düğün.*

Ey felek **sūr** ber-tū meymūn bād *(208:5). [sūr,]*

sūr efendiye: *(Sur emini kastedilmiştir) Düğün emini, düğünün güvenliğinden ve mali işlerinden sorumlu kimse.*

kemāl-i ḳurbunı görüp **sūr efendiye** mā-hiye deyu taʿrīż-güne ḫitāb ve anlar *(152:11). [sūr efendiye, -y, -e]*

sūr emīni: *Düğün emini, düğünün güvenliğinden ve mali işlerinden sorumlu kimse.*
1. Bu eṣnāda **sūr emīni** ṭarafından muʿtād-ı ḳadīm üzere levāzım-ı żiyāfet-i sūr *(142:1). [sūr emīni,]*
2. sūr emīni ile lalaları pīş-vā olup Teber-dārlar Oṭaları ittiṣālinde olan *(145:2). [sūr emīni,]*
3. ve **sūr emīni** Ḫalīl Efendi ve dergāh-ı ʿālī yeñiçerileri aġası Meḥemmed Aġa ve *(148:14). [sūr emīni,]*
4. İrtesi cumʿa güni niṣāncı paṣa ḥaẕretleri daḫi aḫṣāma ḳarīb **sūr emīni** ile *(152:1). [sūr emīni,]*
5. yüz ṭoḳsan dirhem gülāb-dān ve buḫūr-dān hediyyelerini **sūr emīni** vesāṭetiyle *(236:28). [sūr emīni,]*
6. Ve bu eṣnāda ṣāḥib-i devlet-i keṣīrü'l-mürüvvet ḥaẕretlerine **sūr emīni** *(275:21). [sūr emīni,]*
7. **sūr emīni** yediyle maẕhar-ı iḥsān u ikrām ve müteʿayyinān-ı ḥirfeti *(305:16). [sūr emīni,]*
8. ṣoñra ḥużūr-ı hümāyūna daḫi dāḫil ve **sūr emīni** efendi ile berāber *(314:35). [sūr emīni,]*
9. **sūr emīni** ṭarafından ṣāḥibiniñ ḥāl ü ṣānına nisbet mütefāvitü'l-ḳıymet kimine *(360:1). [sūr emīni,]*
10. dāḫilinde cebe-ḫāne pīş-gāhında **sūr emīni** ve cerrāḥbaşı ve sāʾir cerrāḥīn *(364:13). [sūr emīni,]*

sūr emīni dāʾiresinde: *Düğün eminin kaldığı oda.*

ʿaded eṭfāl-i bostānī muʿtād üzere **sūr emīni dāʾiresinde** kisvelerini geyüp ālāyların düzüp *(364:17). [sūr emīni dāʾiresinde, -n, -de]*

sūr emīni efendi: *Düğün emini, düğünün güvenliğinden ve mali işlerinden sorumlu kimse.*
1. ṣāniyen şeref-i iẕn-i ihdāya maḳrūn olduḳda **sūr emīni efendi** mücevveze ve *(233:33). [sūr emīni efendi,]*
2. ber-resm-i sābıḳ **sūr emīni efendi** delāleti ve ketḫudā-yı ḫirfetleri vesāṭetiyle *(238:19). [sūr emīni efendi,]*

sūr emīni Ḫalīl Efendi: *1720 şenliklerinde matbah eminliği dışında sur eminliği görevinde bulunmuş devlet hizmetlisi.*
1. eṣnāda **sūr emīni Ḫalīl Efendiniñ** demāġ-ālāy-ı şehd-ālāy-ı şehen-şāhī oldığını *(270:18). [sūr emīni Ḫalīl Efendiniñ, -n, -iñ]*
2. ve tersāne emīni ʿAbdullāh Efendiye ve **sūr emīni Ḫalīl Efendiye** ve *(363, 23). [sūr emīni Ḫalīl Efendiye, -y, -e]*

sūr eyledi: *Düğün yapmak.*
1. Kendi daḫi ṣoñra **eyledi sūr** *(127:18). [sūr eyledi, -di]*
2. **Sūr eyledi** şāh-zādegāna *(127:24). [sūr eyledi, -di]*
3. **Eyledi** himmeti mātem-kede-i ʿālemi **sūr** *(274:1). [sūr eyledi, -di]*

sūr u sürūra: *Sevinç ve şenlik.*

zamān-ı ḳalīlde **sūr u sürūra** mütebeddil ve ḫumār-ı ḫumūr-ı ḥarb ü kifāḥ *(136:23). [sūr u sürūra, -a]*

sūr u ṭaraba: *Neşe ve eğlence.*

şūr u şeġab ve **sūr u ṭaraba** bāʿiṯ oldı ki mışrāʿ Ḥadīṯ-i dūr u dırāzı yılan ḥikāyesidir *(225:22). [sūr u ṭaraba, -a]*

sürādiḳāt-ı miskī-fām-ı ẓalām: *Karanlığın misk renkli büyük perdesi.*

sāye-bān-ı zerrīn-ʿalem-i āsumāndan **sürādiḳāt-ı miskī-fām-ı ẓalām** *(290:15). [sürādiḳāt-ı miskī-fām-ı ẓalām,]*

sürādiḳāt-ı sāye-bān-ı cemʿiyyet: *Toplantı çadırlarının perdeleri.*

ve **sürādiḳāt-ı sāye-bān-ı cemʿiyyet** berçīde ve herkes ḫˇāb-gāhlarında *(221:12). [sürādiḳāt-ı sāye-bān-ı cemʿiyyet,]*

sürādiḳāt-ı teh-ber-teh-i ʿizz ü iḳbāl: *Yücelik ve mutluluk çadırının kat kat olan perdeleri.*

sürādiḳāt-ı teh-ber-teh-i ʿizz ü iḳbāl ve serā-perde-i tūy-ber-tūy-ı cāh u celāl *(180:27). [sürādiḳāt-ı teh-ber-teh-i ʿizz ü iḳbāl,]*

sürādıḳ-ı nişīnān-ı ʿİşmet-kede-i Sulṭānī: *(Padişah eşleri) Sultan sarayında ar ve namuslu bir şekilde oturan harem.*

Āfītāb-ı Maşrıḳ-ı Ḫāḳānī ve **Sürādıḳ-ı nişīnān-ı ʿİşmet-kede-i Sulṭānī** Ḥażretlerine *(167:23). [sürādıḳ-ı nişīnān-ı ʿİşmet-kede-i Sulṭānī,]*

sūrāh: *Delik.*

sūrāḫların menfeẕ-i enfās olmaġ içün beş on ḳadar ney-pāreyi ṣanʿatla ilṣāḳ ve *(352:15). [sūrāḫların, -lar, -ın]*

surāhī: *Maruf su kabı. Aslı "sürâhiye"dir ki "piyâle" manasınadır. II İçine şarap konan uzun boyunlu kap.*

üç **şurāḫī** ve dört yüz beş dirhem bir sīm tepsi ve üç ṭop münaḳḳaş dimi dībāsı *(284:4). [şurāḫī,]*

sürʿat itdiler: *Seğirmek, hızlı bir şekilde hareket etmek.*

tehyiʾe-i nişīmen-gāh-ı istirāḥat itmege **sürʿat itdiler** ve herkes yerlerine ṭaġılup gitdiler *(268:1). [sürʿat itdiler, -di, -ler]*

sürʿat-i devrānı: *Hızlı bir şekilde dönmek.*

idi Mızraġıñ fırlaḳ gibi **sürʿat-i devrānı** görüldükçe nevk-i ser-tīzi sīḫ-i büryān *(209:18). [sürʿat-i devrānı, -ı]*

sürç: *Yürürken yanlış adım atıp dengesini yitirmek; dalgınlıkla yanlış bir iş yapmak, yanılmak.*

müteḥāşī vü hārib olmaḳ ṣūretinde kimi **sürçüp** kimi düşüp birbiri ile tepişerek *(335:8). [sürçüp, -üp]*

sūr-der-sūr: *1) Sur içinde sur, iç içe sur 2) Dokuz kat göğün iç içe geçmiş duvar gibi art arda sıralanması.*

Ṣunʿıyla yapıldı **sūr-der-sūr** *(125:4). [sūr-der-sūr,]*

Sūre-i Enʿām: *Enam suresi, Kuran-ı Kerim'in altıncı suresi.*
1. Muṣḥaf-ı Şerīf ve Şeyḫ ḥaṭṭı ile **Sūre-i Enʿamı** ḥāvī bir mücelled-i laṭīf ve *(166:5). [Sūre-i Enʿamı, -ı]*
2. ve bir daḫi Dede ḥaṭṭı ile bir **Sūre-i Enʿām** kim mısrāʿ Miṣlini taḥrīrde ʿāciz olur *(166:28). [sūre-i Enʿām,]*

sūre-i enʿām-ı şerīf: *Ulu, Enam suresi.*

Muṣḥaf-ı şerīf ve Ramażān Efendi ḳalemiyle nüvişte bir girān-ḳadr **Sūre-i Enʿām-ı şerīf** *(167:10). [Sūre-i Enʿām-ı şerīf,]*

Sūre-i Kehf-i şerīf: *Yüce Kehf suresi.*

ḳalem-i ʿanberīn-raḳamı ile muḥarrer ü merḳūm bir cild-i laṭīf **Sūre-i Kehf-i şerīf** *(170:5). [Sūre-i Kehf-i şerīf,]*

Sūre-i Mülk oldı: *Mülk Suresi gibi olmak.*

Vücūdı **oldı** gūyā **Sūre-i Mülk** üzre bismillāh *(155:2). [Sūre-i Mülk oldı,]*

şūret: *Yüz, çehre, surat.*

Sūḳ-ı āyīne-gerān **şūretine** döndi cihān *(326:25). [şūretine, -i, -n, -e]*

şūret: *Dış görünüş.*
1. İtdiler gūyā bu **şūretle** o şāha armaġan *(160:24). [şūretle, -le]*
2. ve sefīne daḫi medāfiʿ u benādıḳ ile müdāfaʿa-i ḥamle-i peykār **şūretinde** şenlikler iderek *(186:4). [şūretinde, -i, -n, -de]*
3. eşmār u ezhārıñ naḳş u rengi bedīdār olmaġın ol ravża-i pür-nūr ḳandīlli bāġçe **şūretinde** *(195:25). [şūretinde, -i, -n, -de]*
4. **şūretinde** sekiz yüz ḳadar fişeng-i gūn-ā-gūn ile müzeyyen ü meşḥūn ʿaḳabe *(196:25). [şūretinde, -i, -n, -de]*
5. **şūretinde** manẓūr oldı *(203:18). [şūretinde, -i, -n, -de]*
6. maḳaralar ile ẕī-rūḥ gibi āmed ü reft idüp ʿaynı ile münāṭaḥa **şūretin** irāʾet ve *(204:9). [şūretin, -in]*
7. ile dīv-i pür-rīv **şūretinde** iẓhār-ı luʿbet ve īrāş-ı şeṭāret iderek güẕār ve günā-gün *(204:11). [şūretinde, -i, -n, -de]*
8. Nesr-i Ṭāʾir-i sipihr-āşiyānı ḥayrān idüp dūr-şinīd **şūretinde** mināre *(222:30). [şūretinde, -i, -n, -de]*
9. iken efyūn-fürūş **şūretinde** bir şaḫṣ-ı mārī mışrāʿ *(225:10). [şūretinde, -i, -n, -de]*
10. **şūretinde** gāh gāh ḥareket ve ḳoçları birbirlerine ḥavāle ve silsilelerinden ṭutup *(254:6). [şūretinde, -i, -n, -de]*
11. meşābe-i naḫl-i sūrı medār-ı zīneti olup bu **şūret** ile beş altı *(255:21). [şūret,]*
12. cüvān-ı sīm-sāʿid-i bī-hemtā şanʿatın icrā **şūretinde** zaḫm-ı sīne-i ʿuşşāḳı edīm-āsā *(278:17). [şūretinde, -i, -n, -de]*
13. diyerek ve iki ḥirfet bir güzele dostluḳ **şūretinde** bā-yek-dīger der-kār-ı ceng olup *(281:21). [şūretinde, -i, -n, -de]*
14. ve ḳuru şıḳı tüfekler atılup muḳārebe vü mücānebe **şūretinde** ʿaẓīm şenlikler *(303:10). [şūretinde, -i, -n, -de]*
15. ve ḫod siperler ile ceyş-i ceng-āver **şūretinde** eṭfāl-i ḫoş-āyende-seyri *(313:7). [şūretinde, -i, -n, -de]*
16. meʾālince güẕerān olup çadır şeklinde bir nemed-i raṣāṣ-sūde içinde yaban ādemi **şūretinde** *(315:26). [şūretinde, -i, -n, -de]*
17. müteḥāşī vü hārib olmaḳ **şūretinde** kimi sürçüp kimi düşüp birbiri ile tepişerek *(335:8). [şūretinde, -i, -n, -de]*
18. **şūretinde** ṣuffe-i bī-ṣafālarına bindirilüp ṣūret-i hāy u hū ve daḳḳ-ı çeng ü güft ü gū iderken *(356:38). [şūretinde, -i, -n, -de]*
20. şekerlerden maṣnūʿ bir **şūretde** rīḫte-i ḳālıb-ı maṭbūʿ ḳılınmış ve eṭrāfına *(368:2). [şūretde, -de]*

şūret: *Yazı veya resim kopyası.*

defter-i teşrifāt ve sicill-i ḳużātdan bā-fermān-ı hümāyūn birer **şūreti** iḫrāc olunup *(147:17). [şūreti, -i]*

şūret: *Kukla.*

ʿaraba sāʾir olduḳça raḳḳāṣ-ı ṣāʿat gibi ol **şūretler** yemīn ü yesāra dest-efşān-ı cevlān olup *(157:15). [şūretler, -ler]*

şūret: *Benzer, görünüş, görünme.*
1. sell-i seyf-i tāb-dār ve birbiri ile mübāreze vü muḥārebe **şūretlü** tek ü pū birle piyāde *(157:24). [şūretlü, -lü]*
2. ḫayme-i nūr iki mināre miyānında ḳubbe-i cāmiʿ **şūretinde** manẓūr oldı Ve bunlardan *(220:1). [şūretinde, -i, -n, -de]*

şūret: *(mısra için) Görünüş.*

bir mışrāʿ-ı zībā **şūretinde** bir naḳş-ı ġarīb ü cedīd hüveydā olup *(269:32). [şūretinde, -i, -n, -de]*

şūret: *Kılık.*

Ḥaḳḳā ki ālāylarına ʿaceb **şūret** ve ḥirfetlerine ṭurfe zīnet ve sūr-gāha bir *(277:25). [şūret,]*

şūret: *Yol, görünüş, hal, tarz.*
1. melāʿib ü melāhīye maḳṣūr olmayup yine taḥṣīl-i maʿārif **şūretinde** tenṣīṭ ü tefrīḥ olunmaḳ *(166:12). [şūretinde, -i, -n, -de]*
2. nigāh-gūşe-i iltifātlarına şāyān oldıġını iʿlān ve bu **şūret** ile daḫi *(172:7). [şūret,]*
3. ḫaber-dār olmayan ricāl-i ṭarīḳ bunlarıñ bu **şūret** ile ḥareketine dürlü dürlü maʿnālar virüp *(179:9). [şūret,]*
4. ve nevki sūzen-i müjgān-ı ḫūbāndan bārīk ü nebtīz olup idāre **şūretinde** olan *(209:26). [şūretinde, -i, -n, -de]*
5. taḳsīm-i hevāyī **şūretin** irāʾet ile çeşm-i pergār-ı devr-i pür-kārān-ı ẕekā vü fıṭnatı *(271:20). [şūretin, -in]*
6. teng-beste-i tavṣīf ü taʿrīf idüp bu **şūretde** *(342:3). [şūretde, -de]*

şūret-bāzī: *Oyunun görüntüsü.*

muḥāṣır u maḥṣūr cāniblerinden āṣār-ı ġayret-i cāhiliyye ẓuhūrı **şūret-bāzīde** olan *(346:16). [şūret-bāzīde, -de]*

şūretde olan: *Durum, vaziyette bulunmak.*

mükemmel ālāy ile sarāy-ı cedīde getürülmek niyyet olunmuş iken bu **şūretde olan** *(141:32). [şūretde olan, -an]*

şūretde oldıġı: *Benzemek, görünmek.*

Ḳullanan fülk **oldıġı şūretde** sükkān yerine *(185:5). [şūretde oldıġı, -dıġ, -ı]*

şūret-i aṣlīsi: *Aslına benzer.*

şūret-i aṣlīsi üzere ḫamīr-i māye-i cüzʿ-i vücūdı olmaġa münāsib ü mülāyim *(368:1). [şūret-i aṣlīsi, -s, -i]*

şūret-i bāzīde: *Oyun görüntüsü.*

ibtidā-yı vażʿında bir teşne-leb-i bādiye-i iḫtiyācıñ **şūret-i bāzīde** *(362:16). [şūret-i bāzīde, -de]*

şūret-i cengden: *Sözde savaş, savaş görüntüsü.*

zamān ceng-i mütemādī olup bir mertebe **şūret-i cengden** ẕevḳ u ṣafā vü āheng olmuşdur *(346:20). [ṣūret-i cengden, -den]*

şūret-i cesīm-i ʿucūbe-heyʾet: *Ürküntü verici, ilginç görünüşlü yüz.*

ancaḳ ʿunṣur-ı nār u hevādan mürekkeb ʿAcemāne-heyʾet bir **şūret-i cesīm-i ʿucūbe-heyʾet** *(202:21). [ṣūret-i cesīm-i ʿucūbe-heyʾet,]*

şūret-i deyr-i ḥayret ider: *Hayretten şaşıp kalmış gibi görünmek.*

naḳḳāşān-ı Çīn ü Ḫıṭāyı **şūret-i deyr-i ḥayret ider** Ve on ṭonluḳ ṭaraḳlı aṭlas ki *(164:25). [ṣūret-i deyr-i ḥayret ider, -er]*

şūret-i dīvār iderdi: *Duvar gibi olmak, hareketsiz kalmak.*

temāşā-yı ḥüsn-i resmi ādemi bütān-ı deyr-i Ferḫār gibi **şūret-i dīvār iderdi** Li-münşiʾihi *(161:19). [ṣūret-i dīvār iderdi, -er, -di]*

şūret-i dīvār-ı ḥayret eylediler: *Duvar resimleri gibi şaşırtmak.*

iẓhār ile cümlesin **şūret-i dīvār-ı ḥayret eylediler** Ve cenāb-ı ḫüsrev-i şevket-niṣāb *(347:31). [ṣūret-i dīvār-ı ḥayret eylediler, -di, -ler]*

şūret-i dīvār-ı ḥayret idüp: *Duvar gibi öylece bakakalır hale düşürmek.*

sāde-dillere ḫurde-naḳşlar geçüp **şūret-i dīvār-ı ḥayret idüp** giderler Anlar daḫi li-münşiʾihi *(296:22). [ṣūret-i dīvār-ı ḥayret idüp, -üp]*

şūret-i dīvār-ı ḥayret ü hayāl ider: *(Güzelin çehresi) Hayal ve hayret ifadeli duvar resimlerine benzemek.*

şūret-i dīvār-ı ḥayret ü ḫayāl ider idi Li-münşiʾihi'l-faḳīr *(316:12). [ṣūret-i dīvār-ı ḥayret ü ḫayāl ider, -er]*

şūret-i dīv-i mühīb: *Koca, korkunç dev görünümlü kukla.*

ile mürūr eyleyüp ez-cümle içinde bir **şūret-i dīv-i mühīb** ve bir *(220:25). [ṣūret-i dīv-i mühīb,]*

şūret-i fīl: *Fil kılıklı, görünüşlü kukla.*

meydān-ı sūrda piyāde vü atluların tertīb ve **şūret-i fīl** *(241:2). [ṣūret-i fīl,]*

şūret-i hāy u hū: *Yalandan gürültü, patırtı yapmak.*

ṣūretinde ṣuffe-i bī-ṣafālarına bindirilüp **şūret-i hāy u hū** ve daḳḳ-ı çeng ü güft ü gū iderken *(356:38). [ṣūret-i hāy u hū,]*

şūret-i ḥayret-bahş: *Hayret verici bir biçim.*

idi ki her ḳadeḥi birer **ṣūret-i ḥayret-baḫş** ile dāʾir ve her gören vālih u müteḥayyir olur idi *(203:2). [ṣūret-i ḥayret-baḫş,]*

ṣūret-i melāʿibde: *Oyun görüntüsü.*

nümāyān iderek tenkīs-i meydān **ṣūret-i melāʿibde** ve ṣūret-i tenkīs-i temāşāşiyān itdiklerinde *(206:5). [ṣūret-i melāʿibde, -de]*

ṣūret-i merġūb u güzīn: *Güzel bir biçim.*

bir ṭop ʿarabası üslūbında meşābīḥ-i zümürrüd-gündan bir **ṣūret-i merġūb u güzīn** *(268:14). [ṣūret-i merġūb u güzīn,]*

ṣūret-i mülāʿabede: *Oyun oynar bir vaziyette.*

ve yek-dīgere **ṣūret-i mülāʿabede** ḥavāle-i laṭme-i ziḳḳ-ı menfūḫ ile birbirini *(182:16). [ṣūret-i mülāʿabede, -de]*

ṣūret-i nāz u niyāzda: *Yalvarır ve yalvartırcasına görünmek.*

Neferāt-ı ḥirfet-i mezbūre **ṣūret-i nāz u niyāzda** cünbiş ü ihtizāz gösterdiler *(297:3). [ṣūret-i nāz u niyāzda, -da]*

ṣūreti olup: *Benzemek.*

Baʿdehū yine ṣal üzerinde aḫşābdan bir mükemmel ḳalʿa **ṣūreti olup** *(220:16). [ṣūreti olup, -up]*

ṣūret-i perī: *Peri görünüşlü.*

ṣūret-i perī cilve-fer olup ḳālıb-ı dīv içre iḫfā itdikleri ālet-i nefḫ ile dīviñ gūyā *(253:36). [ṣūret-i perī,]*

ṣūret-i pür-dehşet: *Korkunç görünümlü kukla.*

ṣūbān-ı pūstīn-pūş heyʾetinde bir **ṣūret-i pür-dehşet** gāhī anlar taḫşīş ü terġīb ve birbirlerine *(220:31). [ṣūret-i pür-dehşet,]*

ṣūret-i siyeh-pūş: *Siyah giyimli kukla.*

bir **ṣūret-i siyeh-pūş** göstermişler idi ki perişānī-i gīsū vü rīş ile siyeh câme keşiş *(304:24). [ṣūret-i siyeh-pūş,]*

ṣūret-i suhre-bāzīde: *Komik görünüşlü.*

yaġlu ṭulumlar ile **ṣūret-i suḫre-bāzīde** lede'l-iḳtiżā taḫliye-i ṭarīḳ içün *(142:21). [ṣūret-i suḫre-bāzīde, -de]*

ṣūret-i şütür-murġı: *Deve kuşu kuklası.*

ikişer ikişer güẕer ve bir **ṣūret-i şütür-murġı** ṣanʿatla cünbiş-nümā-yı bāl ü per eyleyüp *(157:10). [ṣūret-i şütür-murġı, -ı]*

şūret-i taṭyībde: *Memnun olmuş görünüş.*

nūş-ı nīş der-ḳafā-yı gül-bā-şeker ile demāġ-ı ārzūlarına **şūret-i taṭyībde** *(224:21). [şūret-i taṭyībde, -de]*

şūret-i tenkīs-i temāşāşiyān itdiklerinde: *Oyun oynar görüntüsü veren izleyiciler.*

nümāyān iderek tenkīs-i meydān şūret-i melāʿibde ve **şūret-i tenkīs-i temāşāşiyān itdiklerinde** *(206:5). [şūret-i tenkīs-i temāşāşiyān itdiklerinde, -dik, -ler, -i, -n, -de]*

şūret-i ẓāhirede: *Görünürde olmak.*

mütevārī-i perde-i kitmān olup **şūret-i ẓāhirede** nā-merʿī vü nā-mevcūd idi *(220:34). [şūret-i ẓāhirede, -de]*

şūret-i zehrde: *Zehir gibi.*

şūret-i zehrde pād-zehr ile defʿ-i sümūmāt-ı derd ü ḳahrlarına bāʿiş olan *(357:16). [şūret-i zehrde, -de]*

şūretin bul: *Görünmek, benzemek.*
1. ṣaff-der-ṣaff sütūr-ı pesīn-i mektūb **şūretin buldılar** Naẓm *(256:10). [şūretin buldılar, -dı, -lar]*
2. ve şükūfe-zār-ı edevāt-ı nāriyye-i pür-envārı nakş-ı būḳalemūn **şūretin buldı** *(269:35). [şūretin buldı, -dı]*

şūret-nāme-i Şāh ʿAbbās: *İran Şahı, I. Abbas'ın hayat hikayesini konu alan eser.*

ve ʿAlī Rıżā ḫaṭṭı ile mektūb **Şūret-nāme-i Şāh ʿAbbās** nām bir *(167:11). [şūret-nāme-i Şāh ʿAbbās,]*

şūret-nümā olan: *Gerçekleşmek.*

Şūret-nümā Olan Envāʿ-i Ẕevḳ u Ṣafā Beyānındadır *(198:2). [şūret-nümā olan, -an]*

şūret-nümā-yı āġūş-ı istiḳbāl oldıġı: *(Esneme) Karşılama sırasında kucaklaşmaya benzemek.*

leb-i ḫamyāzesi daḫi **şūret-nümā-yı āġūş-ı istiḳbāl oldıġı** ḥiss olunmaġla *(232:15). [şūret-nümā-yı āġūş-ı istiḳbāl oldıġı, -dıġ, -ı]*

şūret-nümā-yı dest-i daʿvet eylediler: *Davet için savrulan el gibi olmak.*

pehlevānlıḳ resmine riʿāyet ve ellere ḳarşu pençelerin **şūret-nümā-yı dest-i daʿvet eylediler** *(274:29). [şūret-nümā-yı dest-i daʿvet eylediler, -di, -ler]*

şūret-nümā-yı fānūs olmuş: *Fanus gibi görünmek.*

fişeng-i āteş-feşānlar iḫfā olunmaġla **şūret-nümā-yı fānūs olmuş** idi *(278:3). [şūret-nümā-yı fānūs olmuş, -muş]*

şūret-nümā-yı harçeng ol: *(Göstericinin taklası) Yengeç gibi olmak*
1. ve çār-pāre-zenler şūḫ u şeng ṭaḳla-endāzlar **şūret-nümā-yı ḫarçeng olup** *(254:28). [şūret-nümā-yı ḫarçeng olup, -up]*
2. **şūret-nümā-yı ḫarçeng oldılar** Beyt *(326, 6). [şūret-nümā-yı ḫarçeng oldılar, -dı, -lar]*

şūret-nümā-yı ḫayme-i ibrīşīm-ṭınāb olan: *(Fişek) İbrişimden gergi ipi olan çadırın görünümü.*

der-ḥāl cemīʿ-i eczā-yı nāriyyesi birden iltihāb ve **şūret-nümā-yı ḫayme-i ibrīşīm-ṭınāb olan** *(228:18). [şūret-nümā-yı ḫayme-i ibrīşīm-ṭınāb olan, -an]*

şūret-nümā-yı istisḳā-yı daḳy eyleyüp: *Karnı şişmiş deve yavrusu gibi görünen.*

taḥrīk-i minfaḥa-i şifāh birle **şūret-nümā-yı istisḳā-yı daḳy eyleyüp** *(239:4). [şūret-nümā-yı istisḳā-yı daḳy eyleyüp, -y, -üp]*

şūret-nümā-yı mīnā-yı perī eyleyüp: *Büyücü küresine benzemek.*

üzere īcād itdikleri āb-gīne dükkānı **şūret-nümā-yı mīnā-yı perī eyleyüp** içinde li-S̱ābit *(240:6). [şūret-nümā-yı mīnā-yı perī eyleyüp, -y, -üp]*

şūret-nümā-yı naḳş-ı būḳalemūn: *Bukalemun renkli bir görünüşe bürünmek.*

şūret-nümā-yı naḳş-ı būḳalemūn üç yüz ʿaded maṭbūḫ ḳoyunlarıñ miyāne-i şāḫlarına *(265:2). [şūret-nümā-yı naḳş-ı būḳalemūn,]*

şūret-nümā-yı peygār ü ceng olup: *Savaşa tutuşmuş bir halde olmak.*

ile **şūret-nümā-yı peygār ü ceng olup** ḳalʿaya āteş virildikde şöyle *(220:20). [şūret-nümā-yı peygār ü ceng olup, -up]*

şūret-nümā-yı reme-i küleng oldukda: *Turna kataı gibi görünmek.*

ve selāma dizilen erkān-ı dīvān ṣaff-der-ṣaff **şūret-nümā-yı reme-i küleng olduḳda** *(291:19). [şūret-nümā-yı reme-i küleng olduḳda, -duḳda]*

şūret-nümā-yı resm-i endām olup: *(Atlar için) Boyunu, gücünü göstermek.*

şūret-nümā-yı resm-i endām olup muraṣṣaʿ zīn-pūş ile cilve-ḫīz-i meydān-ı tek ü tāz olduḳça *(165:18). [şūret-nümā-yı resm-i endām olup, -up]*

şūret-nümā-yı şādī olmaġa: *Mutluluğun görülmesi.*

gelüp mışḳala-i mihr ile mirʾāt-ı zemīn cilā-dāde ve **şūret-nümā-yı şādī olmaġa** *(326.22). [şūret-nümā-yı şādī olmaġa, -maġ, -a]*

şūret-nümā-yı şādī olup: *Şenliğe katılmak.*

Āyīneciler **şūret-nümā-yı şādī olup** bir vech ile çihre-i şāhid-i sürūr u ṣafāya *(316:10). [şūret-nümā-yı şādī olup, -up]*

şūret-nümā-yı şāhid-i nehār eyleyen: *Gündüz güzeline benzemek.*

idi ki şeb-i tārı **ṣūret-nümā-yı ṣāhid-i nehār eyleyen** her ḳandīl-i nevvārı bir *(252:24). [ṣūret-nümā-yı ṣāhid-i nehār eyleyen, -y, -en]*

ṣūret-nümā-yı ṣāhid-i ṣevk u ṣeṭāret olmasına: *Eğlence ve şenlik güzelinin yüzünü görmek.*

ẓuhūrı āyīne-i eflāk **ṣūret-nümā-yı ṣāhid-i ṣevḳ u ṣeṭāret olmasına** emāret-i beşāret olmaġın *(345:14). [ṣūret-nümā-yı ṣāhid-i ṣevḳ u ṣeṭāret olmasına, -ma, -s, -ı, -n, -a]*

ṣūret-nümā-yı sihr-i Hārūt olup: *(Fişek gösterileri için) Harut'un sihrine benzemek.*

sāḥa-i sūrda şuʿle-i sürūr-ı āsumān-ı bārūt **ṣūret-nümā-yı siḥr-i Hārūt olup** *(356:2). [ṣūret-nümā-yı siḥr-i Hārūt olup, -up]*

ṣūret-nümā-yı sipihr-i heft-ṭıbāk olan: *(Otağ için) Yedi katlı, gök görünüşlü.*

ṣūret-nümā-yı sipihr-i heft-ṭıbāḳ olan otaḳ-ı S̱üreyyā-niṭāḳ-ı ʿālī-ṭāḳların teşrīf-i ḳudūma *(346:8). [ṣūret-nümā-yı sipihr-i heft-ṭıbāḳ olan, -an]*

ṣūret-nümā-yı yalman-ı ṣamsām u ḥüsām oldukça: *Keskin kılıcı kınından çıkarıyormuş gibi görünmek.*

ile **ṣūret-nümā-yı yalman-ı ṣamsām u ḥüsām olduḳça** *(225:4). [ṣūret-nümā-yı yalman-ı ṣamsām u ḥüsām olduḳça, -duḳça]*

ṣūret-yāb-ı aḥsen-i üslūb oldı: *(Seyir kasrı için) En güzel bir şekilde kurulup yapılmak.*

iki günde **ṣūret-yāb-ı aḥsen-i üslūb oldı** Veʿarż aġalarınıñ çadırları *(150:15). [ṣūret-yāb-ı aḥsen-i üslūb oldı, -dı]*

S̱üreyyā: *Gökyüzünün kuzey yarım küresindeki Boğa burcunda yer alan ve yedi yıldızdan oluşan bir yıldız takımı, Ülker, Pervin.*

naʿl-i sīmīn-i pāy-ı nezāket-kirdārı nümūdār-ı bedr-i āsumān raḫtına **S̱üreyyā** sīne-bend *(369:17). [S̱üreyyā,]*

sūr-gāh: *Düğün yeri.*
1. ṣūre-zemīn-i inbisāṭa ilḳā-yı toḫm-ı ḫande-çāk-ı neşāṭ ile **sūr-gāhı** *(181:2). [sūr-gāhı, -ı]*
2. bir ḳuze-i leb-rīz-i Mıṣrīyi başı üzerine ḳoyup meydāna pertāb ve iki defʿa **sūr-gāhıñ** *(210:7). [sūr-gāhıñ, -ıñ]*
3. basṭ-ı bisāṭ-ı inbisāṭ ve **sūr-gāhı** zaʿferān-zār-ı ḫande-i neşāṭ eylemişler idi *(231:31). [sūr-gāhı, -ı]*
4. Ḥaḳḳā ki ālāylarına ʿaceb ṣūret ve ḥirfetlerine ṭurfe zīnet ve **sūr-gāha** bir *(277:25). [sūr-gāha, -a]*
5. **Sūr-gāh** oldı mevc-zen deryā *(324:6). [sūr-gāh,]*
6. **Sūr-gāh** içre nice biñ ırġad *(325:2). [sūr-gāh,]*

sūr-geh: *Düğün yeri; sünnet alanı.*
1. Ol **sūr-geh** içre naḫl-ı sūrī *(130:1). [sūr-geh,]*
2. Pül-i dūlāb döndi **sūr-gehde** burc-ı mīzāna *(203:32). [sūr-gehde, -de]*
3. Bu **sūr-gehiñ** her yeri bir bezm-i ṣafādır *(329:17). [sūr-gehiñ, -iñ]*

sūr-gehiñ sāḥasına: *Düğün yeri alanı.*

Bu **sūr-gehiñ sāḥasına** çarḫ-ı pür-encüm *(329:1). [sūr-gehiñ sāḥasına, -n, -a]*

sūr-ı fāʾizü's-sürūr: *Mutluluğun taştığı düğün.*

sūr-ı fāʾizü's-sürūr vuḳūʿında vüzerā-yı ʿiẕām ve mīr-mīrān-ı kirām ve ümerā-yı ẕevi'l-iḥtirām *(140:21). [sūr-ı fāʾizü's-sürūr,]*

sūr-ı felegi: *Göğün suru kalesi.*

Sūr-ı felegi dāʾire-i sūr ṣanurlar *(328:22). [sūr-ı felegi, -i]*

sūr-ı ḫitān: *Sünnet düğünü.*

bu āna gelince bu vech üzere **sūr-ı ḫitān** ancaḳ ḥażret-i ḫudāvendigār-ı ḫilāfet-penāh *(370:30). [sūr-ı ḫitān,]*

sūr-ı ḫiṭān-ı hüsrev-i devrān: *Bugünkü sultan (III. Ahmet) için yapılan sünnet düğünü.*

sūr-ı ḫiṭān-ı ḫüsrev-i devrān ebbedallāhu devletehū ilā āḫiriʾz-zamānda *(168:19). [sūr-ı ḫiṭān-ı ḫüsrev-i devrān,]*

sūr-ı hümāyūn: *Kutlu düğün.*

1. **sūr-ı hümāyūn** emāneti ile ḫilʿat-pūş-ı şeref-mendī ḳılınup ol günden *(141:21). [sūr-ı hümāyūn,]*
2. cedīdü'r-raṣāṣ ṭencere ve sīnī ve ṣaḥan ve ḳazġan maḳūlesi **sūr-ı hümāyūn** *(147:24). [sūr-ı hümāyūn,]*
3. Muṣul vālīsi olup **sūr-ı hümāyūna** medʿuvv olan ʿOṣmān Paşa ḥażretlerine *(149:30). [sūr-ı hümāyūna, -a]*
4. Ezmīne-i selāṭīn-i māżiyede vāḳiʿ olan **sūr-ı hümāyūnlarda** *(168:13). [sūr-ı hümāyūnlarda, -lar, -da]*
5. ol vaḳitde Marʿaş vālīsi bulunup **sūr-ı hümāyūnda** medʿuvven *(169:12). [sūr-ı hümāyūnda, -da]*
6. Māh-ı mezbūruñ on sekizinci ve **sūr-ı hümāyūnuñ** dördünci güni ki *(204:19). [sūr-ı hümāyūnuñ, -uñ]*
7. ile ṭaraf-ı eşref-i ekreme irtibāṭ-peyvend-i ḳarābeti oldıġından nāşī **sūr-ı hümāyūna** *(206:12). [sūr-ı hümāyūna, -a]*
8. müteferriʿ ʿavārıż-ı bedeniyyesi İstanbula **sūr-ı hümāyūnuñ** üçünci *(211:12). [sūr-ı hümāyūnuñ, -uñ]*
9. Bu Ṣaḥīfe-i Āteşīn-edā **Sūr-ı Hümāyūnuñ** Altıncı İsneyn Gicesi Olan *(227:6). [sūr-ı hümāyūnuñ, -uñ]*
10. bu fāḳiriñ bā-fermān **sūr-ı hümāyūn** vaṣfını mutażammın inşād eyledigi şarḳıyı *(245:11). [sūr-ı hümāyūn,]*
11. Gülelim oynayalım **sūr-ı hümāyūndur** bu *(245:17). [sūr-ı hümāyūndur, -dur, -]*
12. Gülelim oynayalım **sūr-ı hümāyūndur** bu *(245:19). [sūr-ı hümāyūndur, -dur]*
13. Gülelim oynayalım **sūr-ı hümāyūndur** bu *(245:23). [sūr-ı hümāyūndur, -dur]*
14. Gülelim oynayalım **sūr-ı hümāyūndur** bu *(245:27). [sūr-ı hümāyūndur, -dur]*
15. Gülelim oynayalım **sūr-ı hümāyūndur** bu *(245:31). [sūr-ı hümāyūndur, -dur]*
16. Maḥall-i Taṣvīr Māh-ı mezbūruñ yigirmi birinci ve **sūr-ı hümāyūnuñ** yedinci *(255:24). [sūr-ı hümāyūnuñ, -uñ]*
17. Maḥall-i Taṣvīr Bu Maḳāle-i Āteşīn-taʿbīr **Sūr-ı Hümāyūnuñ** Leyle-i Ṣāminesinde Olan *(268:2). [sūr-ı hümāyūnuñ, -uñ]*
18. Māh-ı ẕi'l-ḳaʿdeniñ yigirmi ikinci ve **sūr-ı hümāyūnuñ** sekizinci erbaʾā güni *(272:2). [sūr-ı hümāyūnuñ, -uñ, -]*
19. tenāsüb-i ṣanʿatları olmaġın **sūr-ı hümāyūna** maḫṣūṣ ṭulumcılara taḳlīd pīş ü pes-i neferātlarında *(281:10). [sūr-ı hümāyūna, -a]*
20. ṣoñra ālāyları ḫıtāmında **sūr-ı hümāyūn** ṭulumcıları mesfūrlarıñ *(281:29). [sūr-ı hümāyūn,]*
21.ve meḫter-ḫāne-i āṣafī bu faḳīriñ bā-fermān-ı ʿālī **sūr-ı hümāyūn** içün inşād itdigi *(289:30). [sūr-ı hümāyūn,]*
22. Māh-ı mezbūruñ yigirmi üçünci ve **sūr-ı hümāyūnuñ** ṭoḳuzıncı penc-şenbe güni *(290:14). [sūr-ı hümāyūnuñ, -uñ]*
23. Bunlar daḫi **sūr-ı hümāyūn** içün tedārük itdikleri bir kıṭʿa mücevher incü taḳımlı *(299:16). [sūr-ı hümāyūn,]*
24. Ṭutalım **sūr-ı hümāyūnda** idersin bāzī *(299:9). [sūr-ı hümāyūnda, -da]*
25. Māh-ı mezbūruñ yigirmi beşinci ve **sūr-ı hümāyūnuñ** on birinci güni naẓm li-münşiʾihi *(323:14). [sūr-ı hümāyūnuñ, -uñ]*
26. kemāl mertebe ʿarż-ı raġbet itmeleriyle **sūr-ı hümāyūna** daʿvet olunmuş bulunmaġın *(342:33). [sūr-ı hümāyūna, -a]*
27. **sūr-ı hümāyūnlarda** muʿtād oldıġı üzere eṭvār-ı maḫṣūṣaların temāşā ḳaṣdı ile *(346:29). [sūr-ı hümāyūnlarda, -lar, -da]*
28. ḥażretleri egerçi **sūr-ı hümāyūna** medʿuvv olan vüzerādan idi lākin taʿvīḳ-i mevāniʿ *(368:24). [sūr-ı hümāyūna, -a]*

29. Sūr-ı hümāyūnuñ yigirmi dördinci güni ki biñ yüz otuz iki senesi ẕi'l-ḥiccesiniñ *(373:6). [sūr-ı hümāyūnuñ, -uñ]*
30. ṭarafından ṭabla ile şekerler ihdāsıyla şīrīn-kām ve **sūr-ı hümāyūn** itmām ve *(375:20). [sūr-ı hümāyūn,]*

sūr-ı hümāyūn emīni: *Düğün emini, düğünün güvenliğinden ve mali işlerinden sorumlu kimse.*

pey-devān oldılar Anlarıñ ʿaḳābinde **sūr-ı hümāyūn emīni** ṣof üst ve mücevveze *(182:18). [sūr-ı hümāyūn emīni,]*

sūr-ı hümāyūn-ı eslāf-ı selāṭinde: *Eski sultanlar zamanındaki kutlu düğünler.*

nümāyān olup **sūr-ı hümāyūn-ı eslāf-ı selāṭinde** miṣli sebḳ itmiş resm ü āyīn *(216:2). [sūr-ı hümāyūn-ı eslāf-ı selāṭinde, -de]*

sūr-ı hümāyūn-ı feraḥ-fezānıñ: *İç açıcı kutlu düğün.*

Bu Maḳāle-i Şīrīn-edā **Sūr-ı Hümāyūn-ı Feraḥ-fezānıñ** Üçinci Güni *(198:1). [sūr-ı hümāyūn-ı feraḥ-fezānıñ, -n, -ıñ]*

sūr-ı hümāyūn-ı meserret-mevfūruñ: *Sevinç dolu, kutlu düğün.*

Māh-ı mezbūruñ yigirmi yedinci **sūr-ı hümāyūn-ı meserret-mevfūruñ** *(345:23). [sūr-ı hümāyūn-ı meserret-mevfūruñ, -uñ]*

sūr-ı hümāyūn-ı meymenet-maḳrūn-ı şevket-maḥşūruñ: *Gösterişli ve uğurlu, kutlu düğün.*

Māh-ı mezbūruñ yigirmi sekizinci ve **sūr-ı hümāyūn-ı meymenet-maḳrūn-ı şevket-maḥşūruñ** *(348:11). [sūr-ı hümāyūn-ı meymenet-maḳrūn-ı şevket-maḥşūruñ, -uñ]*

sūr-ı hümāyūn-ı saʿādet-meşḥūn u meymenet-maḳrūnuñ: *Bereket dolu ve uğurlu kutlu düğün.*

Sūr-ı Hümāyūn-ı Saʿādet-meşḥūn u Meymenet-maḳrūnuñ On İkinci *(341:34). [sūr-ı hümāyūn-ı saʿādet-meşḥūn u meymenet-maḳrūnuñ, -uñ]*

sūr-ı hümāyūn-ı ṣafā-baḫşānıñ: *Mutluluk veren kutlu düğün.*

Bu Maḳāle-i Sürūr-efzā **Sūr-ı Hümāyūn-ı Ṣafā-baḫşānıñ** Rūz-ı Nuḫustīn-i Şevḳ-āyīninde *(153:20). [sūr-ı hümāyūn-ı ṣafā-baḫşānıñ, -n, -ıñ]*

sūr-ı meserret-mevfūruñ: *Uğurlu düğün.*

Māh-ı mezbūruñ yigirmi birinci ve **sūr-ı meserret-mevfūruñ** yedinci şülāşā gicesi *(249:32). [sūr-ı meserret-mevfūruñ, -uñ]*

sūr-ı mūcibü'l-ḫubūrı: *Sevinç getiren düğün.*

bināʿen bu **sūr-ı mūcibü'l-ḫubūrı** i'lān u işāʿat içün *(140:24). [sūr-ı mūcibü'l-ḫubūrı, -ı]*

sūr-ı Murādiyyede: *III. Murat zamanında yapılmış sünnet düğünü.*

vüzerādan **sūr-ı Murādiyyede** vezīr bulunan Sinān Paşa cemiʿ-i vüzerāya *(168:26). [sūr-ı murādiyyede, -de]*

sūr-ı pür-sürūr: *Sevinç dolu düğün.*

sūr-ı pür-sürūr encümen-pīrā-yı vuḳūʿ u ẓuhūr olduḳda eṭrāf-ı memālik-i İslāmiyye *(139:5). [sūr-ı pür-sürūr,]*

sūr-ı saʿīd: *Kutlu düğün.*

bu **sūr-ı saʿīd** içün getürdüp devlet-i ʿaliyyeye gönderdigi *(157:35). [sūr-ı saʿīd,]*

sūr-ı sulṭān-ı cihān: *Cihan padişahının düğünü.*

Sūr-ı sulṭān-ı cihān gibi olunmaz taḳrīr *(187:14). [sūr-ı sulṭān-ı cihān,]*

sūr-ı sürūr-baḥşānıñ: *Neşe veren, saçan düğün.*

Ṣafā-yı seyri bu **sūr-ı sürūr-baḫşānıñ** *(135:22). [sūr-ı sürūr-baḫşānıñ, -n, -ıñ]*

sūr-ı sürūr-efzānıñ ḫükmini virelim: *Neşe saçan düğünün hakkını vermek, layık olduğu şeyi sunmak.*

Virelim ḫükmini bu **sūr-ı sürūr-efzānıñ** *(245:26). [sūr-ı sürūr-efzānıñ ḫükmini virelim, -elim]*

sūr-ı sūzı: *Hareketli eğlence, düğün.*

ṭop-ı raʿd-āvāz-ı bāriḳa-feşānı birden ṭarāḳa-efgen-i dehşet-engīz ve **sūr-ı sūzı** *(232:6). [sūr-ı sūzı, -ı]*

sürīn: *Göbek.*

Sürīni gürzdür āvīze eylemiş püşte *(280:21). [sürīni, -i]*

sürīn-i zīnin: *Kalça oturak.*

cündiyān-ı çāpük-tek ü tāz birbiriniñ ser ü dūş ve **sürīn-i zīnin** *(358:30). [sürīn-i zīnin, -in]*

sūrınıñ dāʾiresi: *Mutluluğun sınırı, mutluluk çemberi.*
1. **Sūrınıñ dāʾiresi** dāʾire-i sūr oldı *(136:29). [sūrınıñ dāʾiresi,]*
2. **Sūrınıñ dāʾiresi** dāʾire-i sūr oldı *(245:18). [sūrınıñ dāʾiresi,]*

sūriyye: *Düğünü anlatan kaside.*
1. Rikāb-ı devlete ʿarż eyledim **sūriyye** bir kesme *(193:22). [sūriyye,]*
2. ve tebdīl-i yesīr ile ʿīdiyye iken **sūriyyeye** ṭaḥvīl ve bu gün ş̧ebt-i cerīde-i eyyām buyurduḳları *(328:15). [sūriyyeye, -y, -e]*

sūriyye-i hümāyūn kātibi vehbī: *(Şairin kendisi) Kutlu düğünde olup bitenleri yazan Vehbî.*

sūriyye-i hümāyūn kātibi Vehbī ḳullarınıñ egerçi ceyb ü hemyān-ı āmālin
naḳdīne-i keremleri ile māl-ā-māl buyurdılar Lākin ilbās-ı ḫilʿat-ı müfāḫaret ve *(363, 29). [sūriyye-i hümāyūn kātibi vehbī,]*

sūr-kede: *Düğün yeri.*

Girdi bir şekle daḫi **sūr-kede** *(272:19). [sūr-kede,]*

sürme-i çeşm-i fuʾād buyurup: *Kalp gözünü sürmek, okumak.*

sürme-i çeşm-i fuʾād buyurup maẕmūn-ı celālet-meşḥūnı *(308:16). [sürme-i çeşm-i fuʾād buyurup, -up]*

sūr-nāme-i hümāyūnı: *Kutlu düğün.*

ki evṣāfı **sūr-nāme-i hümāyūnı** ḥāṣiyelendürüp sāʾir iẓhār-ı sürūrda *(304:28). [sūr-nāme-i hümāyūnı, -ı]*

sürṣal eyleyüp: *Hareketlenmek.*

gibi miyān-ı deryāya **sürṣal eyleyüp** dāʾiren-mā-dār ḳanādīl-i rengā-reng-i tāb-dār *(202:15). [sürṣal eyleyüp, -y, -üp]*

süruñ ḫāk-i ṣaḥrāsında: *Düğün yerinin toprağı.*

Ḫāk-i ṣaḥrāsında bu **süruñ** muḫammerdir meger *(323.8). [süruñ ḫāk-i ṣaḥrāsında, -n, -da]*

sürūr: *Sevinç, mutluluk.*
1. Dehre sereyān idüp **sürūrı** *(133:15). [sürūrı, -ı]*
2. Günden güne artura **sürūrın** *(133:20). [sürūrın, -ı, -n]*
3. **sürūrından** ṭaḳyasın endāḫte-i evc-i ṭāḳ-ı āsumān ve küngüre-i tāc-ı ibtihācın *(244:3). [sürūrından, -ı, -n, -dan]*

sürūr u ṣafādan: *Neşe ve eğlence.*

teşrīf-i ḫudāvendigārīden dūr olmaġın ve vech ile **sürūr u ṣafādan** mehcūr olup *(310:28). [sürūr u ṣafādan, -dan]*

sürūr-ı bāl buldılar: *Yürekten sevinmek.*

nīş-i āzāra bedel nūş-ı şeh-dāne-i ẕevḳ u ṣafā ile **sürūr-ı bāl buldılar** *(364:23). [sürūr-ı bāl buldılar, -dı, -lar]*

sürūş-ı Burāḳ-süvār: *Burak atına binen melek.*

dervāzesinden **sürūş-ı Burāḳ-süvār** gibi rākib-i raḫş-ı berḳ-reftār ve āş-pezān *(145:7). [sürūş-ı Burāḳ-süvār,]*

sürūş-ı sebzīn-bāl-i Burāk-süvār: *Burak atına binmiş yeşil kanatlı melek.*

mücevveze ve yeşil atlas ḳaftān ile **sürūş-ı sebzīn-bāl-i Burāḳ-süvār** gibi *(155:14). [sürūş-ı sebzīn-bāl-i Burāḳ-süvār,]*

sūsī-i muṭallā-yı bī-nazīr: *Benzersiz, üzerinde yaldız bulunan el işlemesi, geniş dokuma kumaşı.*

İstanbulī dība ve **sūsī-i muṭallā-yı bī-naẕīr** ve beş ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī ve destār-ı bendī *(322:4). [sūsī-i muṭallā-yı bī-naẕīr,]*

suṭūʿ-ı ḍaḥve-i kübrāya: *Kaba kuşluk vakti.*

Yevm-i mezbūrda ṭulūʿ-ı ṭabāşīr-i ṣubḥdan **suṭūʿ-ı ḍaḥve-i kübrāya** degin *(257:5). [suṭūʿ-ı ḍaḥve-i kübrāya, -y, -a]*

suṭūʿ-ı mesābīḥ-i sitāre-şümāra: *Yıldızlar kadar çok kandillerin ortaya çıkması.*

suṭūʿ-ı mesābīḥ-i sitāre-şümāra mevḳūf olmaġın ʿinān-ı ʿazīmet gice şenligi seyri içün *(249:30). [suṭūʿ-ı mesābīḥ-i sitāre-şümāra, -a]*

sütūn: *Direk, sütun.*
1. gümüş maşraba vażʿı içün meydāna otuz altı ẕirāʿ bir **sütūn** ol gün ḫalīde ve *(153:10). [sütūn,]*
2. çıḳarup ve **sütūnı** başı üzerine alup üstādı zemīnde raḳṣān ve şākirdi *(175:30). [sütūnı, -ı]*
3. Bād-bānıyla **sütūnı** dil-i zāra eyler *(186, 23). [sütūnı, -ı]*
4. ḳıyās itdiler Cā-be-cā mevzūn **sütūnlarıñ** kimisini ḳanādīl-i sebz-gūn *(195:22). [sütūnlarıñ, -lar, -ıñ]*
5. iẓhār u iʿlān ve **sütūn** üzere iki fincān ḳahve içüp cürʿasını ʿalā ruʿūsi'l-eşhād *(212:25). [sütūn,]*
6. **sütūna** miṣāl-i mār pīçān ve şāhīn gibi süzilüp evcden *(213:4). [sütūna, -a]*
7. **Sütūnda** oynadı dem-beste ḳaldı bende vü āzād *(213:14). [sütūnda, -da]*
8. **sütūn** idi üzerinde ẕī-rūḥa beñzer bir taṣvīr-i māde vü ner ve timṣāl-i zen ü şevher *(238.12). [sütūn,]*
9. Miyān-ı sūr-gāha bir **sütūn** ġars oldı bā-fermān *(243:18). [sütūn,]*
10. kendüyi żabṭ idecek mertebe miyānından **sütūna** rabṭ ve birini daḫi dest-i ḳudreti *(243:5). [sütūna, -a]*
11. yetişdigi maḥallden bend ve **sütūnı** bu vech ile der-kemend idüp sāʿid-i saḫt-gīriniñ birini *(243:6). [sütūnı, -ı]*
12. bālādaki zünnāra ve birini **sütūna** ṣarup var ḳuvvetin bāzūya getürüp *(243:7). [sütūna, -a]*
13. bālāya rabṭ ve aña teşebbüṣ ile istiʿlā iderek **sütūnı** miyān-ı şāhid-i mevzūn gibi *(243:9). [sütūnı, -ı]*
14. ve ṭaraf-ı āḫerinden hübūṭ u nüzūl eyler idi ve üç cānibinde **sütūn** *(254:8). [sütūn,]*
15. gibi miyān-bendi olan iki kemendi **sütūna** rabṭ u fekk ve ḥall ü bend iderek *(362:26). [sütūna, -a*
16. **sütūnı** der-āġūş ve efʿī dīvāra ve tāk-ı engūr eşcāra *(362:29). [sütūnı, -ı]*

sütūn: *Direk; çadırın orta direği.*

gibi **sütūnlara** ṣarılup miṣāl-i ṣūret-i dīvār ḥayret-şiʿār oldılar *(175:18). [sütūnlara, -lar, -a]*

sütūn-ı bālā: *Yüksek direk.*

ḳuruldı ve dört **sütūn-ı bālā** ve her sütūnuñ ẕirve-i aʿlāsında sebīke-i ibrīz-i şuʿleden *(269:19). [sütūn-ı bālā,]*

sütūn-ı ḫayme: *Çadırın direği.*
1. ḳudūm-ı ʿizzet-rüsūmlarına muntaẓıran **sütūn-ı ḫayme** gibi pā-ber-cā-yı istiḳrār olup *(149:25). [sütūn-ı ḫayme,]*
2. ʿamūd-ı şuʿle-i bālā-keşīde-i fışeng-i hevāyī **sütūn-ı ḫayme** gibi resīde-i fülke-i māh-ı tābān *(196:31). [sütūn-ı ḫayme,]*
3. terānesiyle çalup çaġırup **sütūn-ı ḫayme** gibi niceleri rāh-ı temāşāda be-pā īstāde *(277:3). [sütūn-ı ḫayme,]*
4. **sütūn-ı ḫayme** gibi ḳāʾim ve masḫaralıḳ ḫıdmetine müdāvim iken obanıñ ʿalemini *(279:11). [sütūn-ı ḫayme,]*

sütūn-ı ḫayme-i zeberced-gūn-ı felek-sīmā: *Göğe benzer, zebercet renkli çadırın çiçeği.*

iḳāme olunan diʿāme-i nuṣb-sīmā ve **sütūn-ı ḫayme-i zeberced-gūn-ı felek-sīmā** *(361:27). [sütūn-ı ḫayme-i zeberced-gūn-ı felek-sīmā,]*

sütūn-ı mevzūn: *Düzgün direk, sırık.*
1. Ve pehlevān-ı meẕkūr deh-sāle bir şākirdini bir **sütūn-ı mevżūnuñ** ẕirve-i aʿlāsına *(175:29). [sütūn-ı mevżūnuñ, -uñ]*
2. ḫalīde ḳılınan otuz altı ẕirāʿ **sütūn-ı mevzūn** üzere çil aḳçe ile memlū bir *(242:19). [sütūn-ı mevzūn,]*
3. şākirdini bir **sütūn-ı mevzūna** mār-ı pīçīde gibi ṣarup ve boynına bir ṭabl āvīze eyleyüp *(209:34). [sütūn-ı mevzūna, -a]*
4. bāz-gūn ḳoyup ḳadd-i bālāsı gūyā üstine maşraba ḳonmuş **sütūn-ı mevzūna** *(210:4). [sütūn-ı mevzūna, -a]*
5. sütūn-ı mevzūnı fülke-i māha peyveste düvāzdeh-ḫazīne-i nūrdan bir çadır ḳurılup *(268:27). [sütūn-ı mevzūnı, -ı]*

sütūn-ı mevzūn-ı sāye-bānı: *Çadırın düzgün direği.*

bālā ʿarż-ı cilve vü bāzī eylediler Ḫuṣūṣen bī-zebān Ḥasan Aġa **sütūn-ı mevzūn-ı sāye-bānı** *(310:2). [sütūn-ı mevzūn-ı sāye-bānı, -ı]*

sütūn-ı mevzūnuñ sülüs-i ḳaddi olan: *Düzgün direğin boyunun üçte biri halinde bulunmak.*

maşnūʿ ʿimād-ı ḫayme gibi perdāḫte vü maṭbūʿ üç ʿaded **sütūn-ı mevzūnuñ şülüş-i ḳaddi olan** *(258:12). [sütūn-ı mevzūnuñ şülüş-i ḳaddi olan, -an]*

sütūn-ı mülemmaʿ-gūn: *Karışık renkli direk.*

İçinde ḳanādīl-i zümürrüd-reng ile ārāste bir **sütūn-ı mülemmaʿ-gūn** *(252:20). [sütūn-ı mülemmaʿ-gūn,]*

sütūnuñ ucını: *Direğin incelerek biten son noktası.*

ol ṭabl çalar kendi **sütūnuñ ucını** başına ve ḳaşına ḳoyup istedigi gibi *(209:35). [sütūnuñ ucını, -ı, -n, -ı-n, -ı]*

sütūnuñ üzerine: *Direğin üstü.*

Ve bir **sütūnuñ üzerine** her birisiniñ miyānesi birer ẕirāʿ üç ʿaded fülke-i ḫayme *(247:8). [sütūnuñ üzerine, -n, -e]*

sütūnuñ zirve-i aʿlāsında: *Direğin üst noktası.*

ḳuruldı ve dört sütūn-ı bālā ve her **sütūnuñ ẕirve-i aʿlāsında** sebīke-i ibrīz-i şuʿleden *(269:19). [sütūnuñ ẕirve-i aʿlāsında, -n, -da]*

süṭūr-ı ālāy-ı tekellüf-iltivā-yı eṣnāf-ı ḥirfetden: *Meslek sınıflarının zorluk yüzünden birbirine girmiş alay satırı.*

müsevvedāt-ı şebistān-ı ḫayāl beyāża çıḳmayup **süṭūr-ı ālāy-ı tekellüf-iltivā-yı eṣnāf-ı ḥirfetden** *(326:11). [süṭūr-ı ālāy-ı tekellüf-iltivā-yı eṣnāf-ı ḥirfetden, -den]*

süṭūr-ı müfīżü’s-sürūr: *Sevinç verici satırlar.*

Bu **Süṭūr-ı Müfīżü’s-sürūr** Rūz-ı Pencüm-i Sūrda Olan *(221:14). [süṭūr-ı müfīżü’s-sürūr,]*

sütūr-ı müteselsil-mehār-ı suṭūr: *Yular zinciri gibi birbirine ulaşmış satır zinciri.*

Bu **Sütūr-ı Müteselsil-mehār-ı Suṭūr** Yevm-i Mezbūrda İhvāʾ-i Sāʿid-i Şāhid-i Sūr Olan *(340:8). [sütūr-ı müteselsil-mehār-ı suṭūr,]*

sütūr-ı pesīn-i mektūb: *Mektup satırlarının arka arkaya dizilmesi.*

ṣaff-der-ṣaff **sütūr-ı pesīn-i mektūb** ṣūretin buldılar Naẓm *(256:10). [sütūr-ı pesīn-i mektūb,]*

süṭūr-ı ṣaḥīfe-i zemīn eyleyüp: *(Kağıtçılar için) Yer sayfasının satırları gibi sıralanmak.*

süṭūr-ı ṣaḥīfe-i zemīn eyleyüp muṭallā varaḳdan bayraḳlar ve kāġıddan gürz ü teber *(313:6). [süṭūr-ı ṣaḥīfe-i zemīn eyleyüp, -y, -üp]*

süṭūr-ı ṣunūf-ı süvārīlerin: *Atlı sınıfın satırları.*

süṭūr-ı ṣunūf-ı süvārīlerin teẕhīb-gerde-i libās-ı ḳalem-kārī-i ʿīd eyleyüp bir fīl ṣūreti *(242:2). [süṭūr-ı ṣunūf-ı süvārīlerin, -ler, -in]*

sütürre çarḫı: *Ustura çarkı, usturanın kesici bölümünün kapatılması için kullanılan kalkan.*

sütürre çarḫı gibi fır fır dāʾir ve şerāreleri sitāre-i seyyāre gibi cevvāl ü sāʾir olduḳça *(229:2). [sütürre çarḫı,]*

ṣuʿud: *Yukarı çıkma, yükselme.*
1. lehīb-i ġam-sūzı āsumāna **ṣuʿūd** ve ʿuyūn-ı nücūmı dūd-ālud idüp *(290:2). [ṣuʿūd,]*
2. gibi ḫāke pest ü nīm-mürde olur fişeng-i āsumānī gibi bālāsına **ṣuʿūd** *(362.7). [ṣuʿūd,]*
3. ṣarılur gibi ṣarılup ḳulaç ḳulaç **ṣuʿūd** ve iʿtilāsı ḥużżārı ḫayrān u medhūş ve *(362:30). [ṣuʿūd,]*

ṣuʿūd idüp: *Yukarı çıkma.*

ṣuʿūd idüp ṣuʿlesi Nesr-i Ṭāʾiriñ beñzini uçurup esed-i çarḫı hirāsān u gürīzān eyledi *(220:22). [ṣuʿūd idüp, -üp]*

ṣuʿūd itdigi: *Çıkmak, yükselmek.*
1. bārūt-ḫāne-i berḳ-üftāde gibi āteş-dāde olup hevāyīler āsumāna **ṣuʿūd itdikde** *(253:14). [ṣuʿūd itdikde, -dikde]*
2. ḳademe-i düvāzdehüme **ṣuʿūd itdigi** yevm-i maʿhūdda Üsküdār ve *(342:6). [ṣuʿūd itdigi, -dig, -i]*

ṣuʿūd ü müşūl: *Boy göstermek ve ortaya çıkmak.*

taḥṣīṣ ü terġīb ü teşçīʿ iderek ṭaraf-ı ḫaṣma imāle içün ṣalıñ bir ṭarafından **ṣuʿūd ü müşūl** *(254:7). [ṣuʿūd ü müşūl,]*

ṣuʿūd u ʿurūc: *Yükselmek.*

ṣuʿūd u ʿurūc ve baḫrīler şināver-i deryā-yı neşāṭ ve ġavvāṣ-ı güher-çīn-i inbisāṭ olmaġın *(203:13). [ṣuʿūd u ʿurūc,]*

süvār: *Ata binmiş, binici.*
1. miyānına muḥkem bend ü ilṣāḳ itdikden ṣoñra anıñ dūşına refīk-i aḫeri **süvār** ve *(209:38). [süvār,]*
2. **süvār** ve bu ḳadar ḫaml-i ṣaḳīl ile āheste vü beste cilve-i ḫayret-niṣār eyledi ve *(210:6). [süvār,]*
3. eşheb-i sīmīn-zīn-i muṭallā-rikāba **süvār** ve tirşe vü ḳāġıddan maṣnūʿ şeb-külāh *(241:5). [süvār,]*
4. şaḫṣıñ biri ṣıçrayup **süvār** ve nice dürlü melāʿib der-kār oldı Baʿdehū bir ṭop *(336:10). [süvār,]*

5. ḳaṭīfe ṣalvār ve çerkesī filār ile dīvān raḫtlu semend-i dil-pesende **süvār** ve *(366:1). [süvār,]*
6. dīvān-ḫāneden cümleden aḳdem ḳalḳup **süvār** ve ḫāric-i bāb-ı hümāyūnda *(372:35). [süvār,]*
7. dīvān raḫtlu semend-i ṣabā-reftāra **süvār** ve ḳudūm-ı meymenet-lüzūmlarına *(373:22). [süvār,]*
8. ve sīm zencīr ve ʿabāyī ile müzeyyen atlara **süvār** ve ṭoġrı saʿādet-ḫānelerine *(375:10). [süvār,]*

süvār: *Atlı birlik.*
1. **Süvārları** eblaḳ-ı müzerkeş-zīn ve rikāb-ı sīmīn ü raḫt-ı zerrīn ile *(298:13). [süvārları, -lar, -ı]*
2. **süvārları** ṭolu dizgin meydāna çıḳmaḳ içün atlarına ḳolan çeküp *(299:7). [süvārları, -lar, -ı]*
3. Kettāniyān mülḥaḳāt-ı sāʾiresiyle pīyāde ve **süvār** tertīb-i ālāy-ı zīnet-medār *(313:22). [süvār,]*

süvār olanlara: *Binmek.*

süvār olanlara ʿale's-seviyye onar ġuruş ihsān u iʿṭā ile zaḥmetlerine *(360:3). [süvār olanlara, -an, -lar, -a]*

süvār ol: *Binmek.*
1. iḳtiżā iden baḫşiş ü inʿāmda hem-dest-i düstūr-ı benām oldılar **Süvār olduḳları** *(199:8). [süvār olduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*
2. ḳullarına rūy-ı ʿitābdan tevcīh-i veche-i ḫitāb idüp Yādigār çünki seniñ **süvār oldıġıñ** reh-vārıñ *(261:6). [süvār oldıġıñ, -dıġ, -ıñ]*
3. Mıṣrāʿ Ol şāh u şeh-zāde-i ʿālī-baḫt bir raḫş-ı mücevher-raḫta **süvār olmuş** idi ki *(369:11). [süvār olmuş, -muş]*
4. incü kesmelü esb-i ʿālem-bahāya **süvār olmaḳ** eṣnāsında üç kerre būs-ı ebrū-yı zīn ü çeşm-i rikāb idüp *(375:16). [süvār olmaḳ, -maḳ]*

süvārī: *Süvari, atlı asker.*
1. **süvārīleri** ālāyların tertīb ve piyādeleri ālāt-ı neccārīyeleri ile icrā-yı ṣanʿat iderek *(296:18). [süvārīleri, -ler, -i]*
2. Baʿdehū Naʿl-bendān ḫırfeti ālāy gösterüp pāk geyimli **süvārīleri** yek-mīḫ *(335:5). [süvārīleri, -ler, -i]*

süvār-ı esb-i āsumān-nişān olmalarıyla: *Göz kamaştırıcı ata binmek.*

ve fer ü iclāl ile şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān ḫażerātı daḫi **süvār-ı esb-i āsumān-nişān olmalarıyla** *(366:6). [süvār-ı esb-i āsumān-nişān olmalarıyla, -ma, -lar, -ı, -y, -la]*

süvār-ı esb-i iclāl olup: *Büyüklük atına binmek.*

ṣoñra bā-ʿizz ü iḳbāl **süvār-ı esb-i iclāl olup** bāb-ı hümāyūnda *(373:2). [süvār-ı esb-i iclāl olup, -up]*

süvār-ı esb-i ṣabā-reftār olup: *Saba rüzgarı gibi giden ata binmek.*

ḥażretleri Naḳḳāş-ḫāneden **süvār-ı esb-i ṣabā-reftār olup** Āḫūrḳapudan *(371:14). [süvār-ı esb-i ṣabā-reftār olup, -up]*

süvār-ı reh-vār olup: *Güzel yürüyüşlü ata binmek.*

ʿazīmet-i cemʿiyyet-gāh-ı sūr içün **süvār-ı reh-vār olup** mıṣrāʿ Baḫt u devlet *(154:12). [süvār-ı reh-vār olup, -up]*

süvār-ı semend-i iʿzāz itmek: *Ululama atına binmek.*

ser-āġāz ve bu bende-i efgendelerin **süvār-ı semend-i iʿzāz itmek** ḳaṣdı ile bu *(261:5). [süvār-ı semend-i iʿzāz itmek, -mek]*

süvār-ı semend-i kūh-peyker olup: *Dağ kadar sağlam ata binmek.*

süvār-ı semend-i kūh-peyker olup ḥaşmet ü vaḳār ile ilerü yüridikde bölük çorbacıları *(366:11). [süvār-ı semend-i kūh-peyker olup, -up]*

süvārī vü piyāde: *Atlı ve yaya.*

mübāşereti ile nice fîl-ten **süvārī vü piyāde** cündiyān-ı ṣadr-ı aʿżamī *(343:15). [süvārī vü piyāde,]*

şuver-hāṭır-firīb-i dil-peẕīr: *İlgi çekici gönül çeken kuklalar.*

Aña naẕīr daḫi nice **şuver-ḫāṭır-firīb-i dil-peẕīr** ḥayret-baḫş-ı ṣaġīr ü kebir olaraḳ *(221:1). [şuver-ḫāṭır-firīb-i dil-peẕīr,]*

şuver-i ʿacībe: *İlginç görünüş.*
1. tekrīrden ṣoñra niçe niçe nā-dīde bāzīçe-i ġarībe ve **şuver-i ʿacībe** *(199:21). [şuver-i ʿacībe,]*
2. nice heyākil-i ġarībe ve **şuver-i ʿacībe** ve raḳḳāṣān-ı ġazālāne-ḫırām *(253:3). [şuver-i ʿacībe,]*

şuver-i cevārī-i Zühre-nümūn u ʿişve-girdārı: *Zühre görünüşlü, işveli cariye kuklaları.*

öñlerince ġılmān-ı Müşterī-dīdār ve **şuver-i cevārī-i Zühre-nümūn u ʿişve-girdārı** *(284:9). [şuver-i cevārī-i Zühre-nümūn u ʿişve-girdārı, -ı]*

şuver-i ġarībe: *İlginç şekiller.*

ve **şuver-i ġarībe** var idi ki cümlesiniñ libāslarında fişekler muʿabbā olmaġla *(263:26). [şuver-i ġarībe,]*

şuver-i ġarībe-i ḥayret-efzā: *Hayrete düşürücü, garip suretler.*

ve **şuver-i ġarībe-i ḥayret-efzā** ibdā vü ibdāʿ idüp nice *(277:27). [şuver-i ġarībe-i ḥayret-efzā,]*

şuver-i ġarībe-i pür-ʿiber: *İbretliklerle dolu garip yüzler.*

ve **şuver-i ġarībe-i pür-ʿiber** ḫīre-sāz-ı naẓar olup içinde ḳol ḳol çengīler *(203:5). [şuver-i ġarībe-i pür-ʿiber,]*

şuver-i gūnā-gūn: *Türlü türlü şekiller.*

sūzān gāh āfītāblar diraḫşān gāh ḫayāl-i fenerlerde **şuver-i gūnā-gūn** *(356:8). [şuver-i gūnā-gūn,]*

şuver-i gūnā-gūn-ı sihr-nümūna: *Sihirli türlü türlü görüntüler.*

şuver-i gūnā-gūn-ı siḥr-nümūna maṣdar itmek ile hem-reng-i pīrāhen-i ḫayāl-i fener eyledi *(222:25). [şuver-i gūnā-gūn-ı siḥr-nümūna, -a]*

şuver-i mühībe: *Korkunç kuklalar.*

ve **şuver-i mühībe** ile ney-enbān çalaraḳ güẕār ve iki taḫta vaşaḳ nāfesi ve *(316:8). [şuver-i mühībe,]*

şuver-i muḫtelife-i suḫre-üslūb: *Gülünç kılıklı, türlü kuklalar.*

ve nice ṭaş dögen ırġad-ı Ferhād-pīşe ve evġād-ı dest-der-tīşe **şuver-i muḫtelife-i suḫre-üslūb** *(297:4). [şuver-i muḫtelife-i suḫre-üslūb,]*

şuver-i pīrāne-heyʾetiñ sāḫte şaḳalları: *İhtiyar görünüşlü kuklaların yapay sakalları.*

Ḥużūr-ı şehriyārīde ser ü düşlarında olan fişeklere āteş virilüp ve **şuver-i pīrāne-heyʾetiñ sāḫte şaḳalları** *(278:4). [şuver-i pīrāne-heyʾetiñ sāḫte şaḳalları,]*

şuver-i rehvār-nümūn: *(Gemi) Yol gösteren at görünümlü.*

şuver-i rehvār-nümūn üzere atlu heyʾetinde ʿasker ve sāʾir zīb ü zīver ile pīrāste Beyt *(187:28). [şuver-i rehvār-nümūn,]*

şuver-i şeṭāret-āver: *Güldürücü şekil.*

neşīdesi ile āheste āheste güẕer itdiler ve nice fişekler ve ġarīb **şuver-i şeṭāret-āver** *(297:13). [şuver-i şeṭāret-āver,]*

süveydā-yı derūn-ı ser-bürehnegān-ı ʿaşḳ u cünūn: *Sevgi ve delice tutkuyla başı açık gezenlerin yüreklerinde bulunan kara nokta.*

mażmūnı nigāşte-i şemşīr-i ebruvān ve **süveydā-yı derūn-ı ser-bürehnegān-ı ʿaşḳ u cünūn** *(240:9). [süveydā-yı derūn-ı ser-bürehnegān-ı ʿaşḳ u cünūn,]*

sūy-ı āherinde: *Öte yan, taraflar.*

bir ṣalıncaḳ ibdā ve **sūy-ı āḫerinde** beşik nāmında bir ḳaṣr-ı pā-der-hevā *(204:2). [sūy-ı āḫerinde, -i, -n, -de]*

sūy-ı dil-cūyından: *Gönül çeken taraf, (Hediye için) İçtenlikle ve memnuniyetle verilen hediye.*

ḥażretleri **sūy-ı dil-cūyından** bir mükemmel ṭonanmış Mıṣrī *(200:13). [sūy-ı dil-cūyından, -ı, -n, -dan]*

sūy-ı maḳṣūda: *Erişilecek yer.*

kendi gerdenlerine peyveste idüp ol miḳdār bār-ı girān ile **sūy-ı maḳṣūda** revān olmaları *(367:16). [sūy-ı maḳṣūda, -a]*

suyın buldurdı: *Ustalık sergilemek, ustalığını göstermek.*

dizüp şu ile ṭoldurdı ve luʿbet-bāzlıḳda bir mertebe **şuyın buldurdı** ki bir *(176:25). [şuyın buldurdı, -dur, -dı]*

suyın buldurdı: *İşini görmek.*

Ṣaḥn-ı ṣaḥrāda **şuyın buldurdı** *(185, 22). [şuyın buldurdı, -dur, -dı]*

şuyın buldurdı: *Coşturmak.*

temāşāyiyān **şuyın buldurdı** Kerre-nāy-ı raʿd-ı āsumānīden bu ḳıṭʿa-i ḫoş-terāne *(290:7). [şuyın buldurdı, -dur, -dı]*

Şuyolcı-zāde: *(1619-1686) Suyolcu Ömer Ağa'nın oğlu. Aklam-ı sitteden, Eyyubî lakabıyla da bilinen Osmanlı hattatı.*

māʾü'l-ḥayāt-ı süṭūr-ı pür-nūrı āb-ı rūy-ı nessāḫān-ı Rūm **Şuyolcı-zāde** merḥūmuñ *(189:22). [Şuyolcı-zāde,]*

süyūf-ı sulṭān ġavrīden: *Sultan Gavri'nin kılıçlarından.*

zemzemesiyle edā-yı duʾā-yı pādişāh-ı manṣūrdan ṣoñra **süyūf-ı Sulṭān Ġavrīden** *(315:17). [süyūf-ı sulṭān ġavrīden, -den]*

şuyunı buldurdı: *İsteğini elde etmek.*

Ḳaradayken **şuyunı buldurdı** *(324:17). [şuyunı buldurdı, -dı]*

sūzān: *Yakıcı, yakan.*
1. **sūzān** ve kākül-i müşkīn-mūyān zencīr-i ḥalḳa-i dūd-ı ḫoş-būyın görüp ʿaḳl-ı ʿāşıḳ *(162:18). [sūzān,]*

2. **sūzān** ve eṣvāb u kisāları meṣābe-i ḫāṣāk ṣuʿle-sitān ḳılınup *(278:5). [sūzān,]*

sūzān: *Parlamak.*

ṣaʿāle-i ḳudret-i İlāhiyye ile **sūzān** ve fişeng-i zemīn-fürūz-ı māh-tāb *(195:5). [sūzān,]*

sūzān: *Tutuşturulmak.*

sūzān gāh āfitāblar diraḫşān gāh ḫayāl-i fenerlerde ṣuver-i günā-gün *(356:8). [sūzān,]*

sūzān olduḳda: *Tutuşmak, yanmak.*

sūzān olduḳda gūyā ṣaḥrā-yı sūrda bir ḫayme-i nūr ḳurılup ve *(196:28). [sūzān olduḳda, -duḳda]*

süzende-i lisān-ı ḳālem-i āteşīn-taʿbīrdir: *Sıcağı anlatan kalemin dilini yakmak.*

ki kem-ter zebānesin taḳrīr **sūzende-i lisān-ı ḳālem-i āteşīn-taʿbīrdir** Mıṣrāʿ *(345:18). [sūzende-i lisān-ı ḳālem-i āteşīn-taʿbīrdir, -dir]*

sūzen-i müjgān-ı hūbāndan: *Güzellerin kirpiklerinin iğnesi.*

ve nevki **sūzen-i müjgān-ı ḫūbāndan** bārīk ü nebtīz olup idāre ṣūretinde olan *(209:26). [sūzen-i müjgān-ı ḫūbāndan, -dan]*

sūzenī-i hind-kārī seccāde: *İğne ile yapılmış Hint işi seccade.*

sūzenī-i hind-kārī seccāde güsterde-i ʿarṣa-gāh-ı hedāyā-yı muʿtāde ḳılınup *(188:30). [sūzenī-i hind-kārī seccāde,]*

sūzen-kārī: *İğne işi.*

sūzen-kārī ve zer-dūz küngüreli ʿālü'l-ʿāl turuncı şāl *(353:26). [sūzen-kārī,]*

sūz-ı firāḳıyla: *Ayrılık ateşi.*

Dil **sūz-ı firāḳıyla** bu şeb aldı fetīli *(239:25). [sūz-ı firāḳıyla, -ı, -y, -la]*

sūz-ı ġamla: *Gam ateşi.*

Düşdi dil **sūz-ı ġamla** tāb u tefe *(285:14). [sūz-ı ġamla, -la]*

süzil: *(Kuşlar için) Kanatları gerili bir biçimde, görünür bir hareket yapmadan havada ilerlemek.*
1. sütūna miṣāl-i mār pīçān ve şāhīn gibi **süzilüp** evcden *(213:4). [süzilüp, -üp]*
2. evc-i müntehā-yı menzilden ḥaẕīż-i mübtedā-yı kār-gāhına degin **süzilüp** *(232:25). [süzilüp, -üp]*
3. gibi **süzilüp** ve ṭabla-i naʿmāya ḥavāle-i pençe-i yaġmā eyleyüp sāṭūr-ı sīne-şikāf-ı melāʿiḳ *(266:5). [süzilüp, -üp]*

süzül: *(Kuşlar için) Kanatları gerili bir biçimde, görünür bir hareket yapmadan havada ilerlemek.*
1. üsküfli şehbāzlar kebk ü ʿuṣrūfa **süzüldigi** gibi şöyle süzüldüler ki *(157:2). [süzüldigi, -dig, -i]*
2. üsküfli şehbāzlar kebk ü ʿuṣrūfa süzüldigi gibi şöyle **süzüldüler** ki *(157:2). [süzüldüler, -dü, -ler]*

süzül: *Göz baygınlaşması, mahmurlaşması.*

süzülmege başladıḳda *(281:4). [süzülmege, -meg, -e]*

(s harfi ek)

s̲aḳb olunup: *Delinmek.*

maḥallden alat güncāyişi ḳadar **s̲aḳb olunup** ol meş̲ḳūb *(258:13). [s̲aḳb olunup, -up]*

s̲aḳīl: *Ağır, iri.*

gāh ʿŪc İbnü'l-ʿUnuḳ-ı mevhūmü'l-vücūda meş̲īl fīl ḳadar **s̲aḳīl** bir tüvānā *(158:7). [s̲aḳīl,]*

s̲aḳīl uṣūlinde: *Türk müziğinde; kırk sekiz zamandan oluşan büyük usullerden biri.*

elfāẓı āb-dār maʿānīsi āteşīn bir naẓm-ı muraṣṣaʿdan **s̲aḳīl uṣūlinde** bir naḳş-ı bedīʿ *(253:8). [s̲aḳīl uṣūlinde, -i, -n, -de-n, -de]*

s̲aḳīlü'l-ḥaml-i sehī-bālā: *(Hediye mum) Düzgün ve ağır.*

her biri **s̲aḳīlü'l-ḥaml-i sehī-bālā** şemʿ-i ʿasel-i mināre-sīmā *(355:13). [s̲aḳīlü'l-ḥaml-i sehī-bālā,]*

s̲āliş̲ü'l-ḳamereyn olduḳda: *İki yıldızın üçüncüsü.*

ṭāliʿ u lāmiʿ olup **s̲āliş̲ü'l-ḳamereyn olduḳda** mışrāʿ Ḥażret-i düstūr-ı ṣadāret-penāh *(227:14). [s̲āliş̲ü'l-ḳamereyn olduḳda, -duḳda]*

s̲ānī: *(Şehzade Mehemmed) İkinci, ikinci olarak.*

Ḫān Meḥemmeddir anlara **s̲ānī** *(138:3). [s̲ānī,]*

s̲ānī olur: *Denk olmak.*

Genc-i Bād-āvere **olur s̲ānī** *(229:14). [s̲ānī olur, -ur]*

s̲ebāt: *Kararlılık.*

s̲ebātlarını iş̲ʿār eylediklerinde ayular naʿraların āvāze-i çüş̲ʿeye dem-sāz ve *(274:33). [s̲ebātlarını, -lar, -ı, -n, -ı]*

s̲ebīt-i ḳadem: *Ayakta durmak.*

üzere **s̲ebīt-i ḳadem** nā-meysūr ve bürūdetden taḥrīk-i dest ü pā nā-maḳdūr iken *(339:32). [s̲ebīt-i ḳadem,]*

s̲ebt itmedi: *Kaydetmek.*

Kilk-i taḳdīr miş̲lin **itmedi s̲ebt** *(190:12). [s̲ebt itmedi, -me, -di]*

s̲ebt-i cerīde-i eyyām buyurduḳları: *Günlük olanın, bitenin kaydedildiği defter.*

ve tebdīl-i yesīr ile ʿīdiyye iken sūriyyeye ṭaḥvīl ve bu gün **s̲ebt-i cerīde-i eyyām buyurduḳları** *(328:15). [s̲ebt-i cerīde-i eyyām buyurduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*

s̲ebt-i ṣaḥīfe-i eyyām u duhūr olmaġa: *Günler ve zamanların sayfasına yazılma.*

ziyāde bir ḫāriḳu'l-ʿade **s̲ebt-i ṣaḥīfe-i eyyām u duhūr olmaġa** şāyeste mahāreti *(317:23). [s̲ebt-i ṣaḥīfe-i eyyām u duhūr olmaġa, -maġ, -a]*

s̲elāse ve is̲neyn ve miʾete ve elf: *1132 yılı (M. 1720).*

Neş̲r İşbu sene **s̲elās̲e ve is̲neyn ve miʾete ve elf** z̲i'l-ḳaʿdesi muntaşıfında *(139:1). [s̲elās̲e ve is̲neyn ve miʾete ve elf,]*

s̲elāsetün teşerrefe'd-dünyā bi-behcetihā: *Güzelliğiyle dünyayı şereflendiren üç şey vardır.*

S̲elās̲etün teşerrefe'd-dünyā bi-behcetihā *(189:32). [s̲elās̲etün teşerrefe'd-dünyā bi-behcetihā,]*

s̲emen-i silʿa-i ticāreti olacaḳ: *Ticaret malının bedeli olmak.*

bir mīve-fürūş-ı seped-be-dūşı bulup **s̲emen-i silʿa-i ticāreti olacaḳ** ḳadar ücret *(175:15). [s̲emen-i silʿa-i ticāreti olacaḳ, -acaḳ]*

s̲emer bār-ı ḫar olmaz: *Eşeğe semeri yük değil, kişinin kendi işi ve sorumluluğu üzerine ağır gelmez.*

Meşhūr meş̲eldir ki **s̲emer bār-ı ḫar olmaz** *(336:19). [s̲emer bār-ı ḫar olmaz, -maz]*

s̲emerci: *Semer yapan, semer satan ya da semer onaran kimse.*

S̲emerciler daḫi anlara redīf-i maṭiyye-i cemʿiyyet olup bir ʿArab-ı zişt-ṣūret *(336:13). [s̲emerciler, -ler]*

s̲emere-i devḫa-i şevket: *(Şehzade Mehemmed için) Ululuk ağacının meyvesi.*

Ş̲āniyen ġuṣn-ı şecere-i devlet ve **s̲emere-i devḫa-i şevket** necābetlü *(166:24). [s̲emere-i devḫa-i şevket,]*

s̲emere-i nahl-ı peyvendī-i izdivāc-ı ebeveyn olan: *(III. Ahmet'in şehzadeleri için) Anne ve babanın evlilik bağının ağacının meyvesi.*

Yaʿnī ecell-i mevāhib-i Rabbü'l-maşrıḳayn ve **s̲emere-i naḫl-ı peyvendī-i izdivāc-ı ebeveyn olan** *(137:6). [s̲emere-i naḫl-ı peyvendī-i izdivāc-ı ebeveyn olan, -an]*

s̲emere-i şecere-i ṣıdḳ u ḫulūş olan: *Bağlılık ve temizlik ağacının meyvesi.*

bez̲l-i cūd u niʿam olup ḫuṣūṣen ḫayr-ḫˇāhān-ı devlet-i ʿaliyyeye **s̲emere-i şecere-i ṣıdḳ u ḫulūş olan** *(145:20). [s̲emere-i şecere-i ṣıdḳ u ḫulūş olan, -an]*

s̲emere-i tenbīh-i ġāʾibāne vü ḫüsn-i himmeti: *Güzel gayret ve gizliden yapılan uyarının meyvesi.*

ḫażretleriniñ **s̲emere-i tenbīh-i ġāʾibāne vü ḫüsn-i himmeti** ve tersāne ketḫudāsı *(183:19). [s̲emere-i tenbīh-i ġāʾibāne vü ḫüsn-i himmeti, -i]*

senā-hˇān eyledi: *Övmek.*

mıṣrāʿ Ne ḳadar yüksek uçar ise sezādır Anḳad neşīdesiyle kendüye **s̲enā-ḫˇān eyledi** *(197:27). [s̲enā-ḫˇān eyledi, -di]*

senā-yı hāḳānī oldılar: *Padişahı övmek.*

ve ḥiss-mend-i sürūr-ı sūr-ı sulṭānī ve raṭbü'l-lisān-ı duʿā ve **s̲enā-yı ḫāḳānī oldılar** *(348:22). [s̲enā-yı ḫāḳānī oldılar, -dı, -lar]*

senā-yı vaṣf-ı leb-i sükkerīn-maḳālinden: *Şeker sözlü dudağın, niteliğini övmek.*

Ṣenā-yı vaṣf-ı leb-i sükkerīn-maḳālinden *(280:24). [s̲enā-yı vaṣf-ı leb-i sükkerīn-maḳālinden, -i, -n, -den]*

sevāb-ı cemīle: *Güzel, hayırlı iş.*

s̲evāb-ı cemīle maṣdar itmekle saʿy-i meşkūr ve nāʾil-i ücūr oldılar *(211:35). [s̲evāb-ı cemīle,]*

s̲evb: *Giyimlik.*

tehyiʾe vü iḥżār itdigi bir **s̲evb** ṣırt semmūr ve bir cılḳafā ve bir ṭop nāfe ve iki *(341:21). [s̲evb,]*

sevr ü cedy ü ḥamel: *Boğa, oğlak, koç.*

pīrāste olan simāṭ-ı āsumāna āteş-i ṣafaḳda **s̲evr ü cedy ü ḥamel** büryān olup *(348:25). [s̲evr ü cedy ü ḥamel,]*

sevr-i çarh-ı berīn: *(Boğa burcu) Yüksek göğün boğası.*

Ṣāḥ-der-ṣāḥ **s̲evr-i çarḫ-ı berīn** *(234:12). [s̲evr-i çarḫ-ı berīn,]*

sevr-i keḥīlü'l-ʿayn-ı ġazālāne-ṭavrıñ āvīze-i menākib-i müteḥammiletü'l-metāʾibleri ḳılınan: *Ceylan gibi sürme gözlü öküzün güçlüklere dayanıklı omuzuna asılmak.*

s̲evr-i keḥīlü'l-ʿayn-ı ġazālāne-ṭavrıñ āvīze-i menākib-i müteḥammiletü'l-metāʾibleri ḳılınan *(234:18). [s̲evr-i keḥīlü'l-ʿayn-ı ġazālāne-ṭavrıñ āvīze-i menākib-i müteḥammiletü'l-metāʾibleri ḳılınan, -ın, -an]*

s̲iyāb-ı ḥaşmet-medār: *Gösterişli giysiler.*

lābis oldıġı **s̲iyāb-ı ḥaşmet-medār** ile sarāy-ı ʿatīḳ ḳapusı öñinde mekīn olup *(365:7). [s̲iyāb-ı ḥaşmet-medār,]*

s̲ülāṣā gicesi: *Salı günü gecesi.*

Māh-ı mezbūruñ yigirmi birinci ve sūr-ı meserret-mevfūruñ yedinci **s̲ülāṣā gicesi** *(249:32). [s̲ülāṣā gicesi,]*

s̲ülāṣā güni: *Salı günü, haftanın ikinci günü.*
1. bā-fermān-ı hümāyūn māh-ı şevvāliñ ṭoḳuzıncı **s̲ülāṣā güni** maṣlaḥat-ı naḳl u tāḥvīl *(141:37). [s̲ülāṣā güni,]*
2. ḳurbında ṭopçılar dāʾiresinde vaż' olundı Ve irtesi **s̲ülāṣā güni** baʿde'l-ʿaṣr *(153:14). [s̲ülāṣā güni,]*
3. ve iṣneyn güni yüz on altı ve **s̲ülāṣā güni** iki yüz on nefer ṣıbyān ve yigirmi ṭoḳuz *(364:16). [s̲ülāṣā güni,]*

s̲ülüs: *Sikkenin üçte biri değerindeki madeni para.*

için ḳabża kabza çil para ve **s̲ülüs** ve rubʿ ve z̲olaṭayı *(327:34). [s̲ülüs,]*

s̲ülüs̲i: *(Direkler için) Üçte birlik kısım.*

şākūller āvīzān ve ol ṣırıḳlarıñ s̲ülüs̲ānı zīr-i rīsmānda dünbāle-cünbān ve **s̲ülüs̲i** *(258:16). [s̲ülüs̲i,]*

s̲ülüs-ı sütūnı: *Direğin üçte birlik bölümü.*

idi ki raḳḳāṣ-beçegān-ı nāzük-cevlān bālāda olan **şülüş-ı sütūnı** kemend-i saḫt-peyvend *(258:21). [şülüş-ı sütūnı, -ı]*

süreyyā: *Gökyüzünün kuzey yarım küresindeki Boğa burcunda yer alan ve yedi yıldızdan oluşan bir yıldız takımı, Ülker, Pervin.*

kehkeşān gibi kemer-beste-i maḳām-ı ʿubūdiyyet ve **Şüreyyā** gibi müctemiʿu'ş-şeml-i silk-i ḫıdmet olup *(250:25). [şüreyyā,]*

şaʿa bi'l-hayri zikruhu ve feşā: *Namı hayırla yayılsın ve duyulsun.*

Şaʿa bi'l-ḫayri zikruhu ve feşā *(169:28). [şaʿa bi'l-ḫayri zikruhu ve feşā,]*

şaʿāle-i kudret-i İlāhiyye: *İlahi gücü verdiği ışık.*

şaʿāle-i ḳudret-i İlāhiyye ile sūzān ve fişeng-i zemīn-fürūz-ı māh-tāb *(195:5). [şaʿāle-i ḳudret-i İlāhiyye,]*

Şaʿbān Efendi: *IV. Mehmet döneminde Mekke kadılığı görevinde bulunmuş devlet görevlisi.*

ve Mekke-i Mükerreme maʿzūli **Şaʿbān Efendi** ve Mekke pāyesiyle *(178:1). [Şaʿbān Efendi,]*

Şaʿbān-zāde: *(?- 1692) Sultan, IV. Mehmed'in kazaskerlerinden olan amcası Şaban Efendi'nin yanında yetiştiği için Şabanzade olarak tanınır. Hattat Mehmed Efendi, Osmanlı alimi, müderris, Anadolu kazaskeri.*

Şaʿbān-zāde merḥūmuñ eser-i ḳalem-i ṣıḥḥat-āyīni ile Oḳçı-zādeniñ *(190:16). [Şaʿbān-zāde,]*

şāb-ı şeyḫ-meniş: *(Sadrazam Kethüdası) İhtiyar huylu genç; görünüşü genç, davranışı büyük kişi.*

tevʾem-i cūd u himmet ve hem-zād-ı luṭf u reʾfet **şāb-ı şeyḫ-meniş** *(150:26). [şāb-ı şeyḫ-meniş,]*

şādī: *(Fa. T.) Sevinç, mutluluk.*

Ki **şādī** mest būd endūh maḫmūr *(221:23). [şādī,]*

şādī-baḫşā-yı meclis-i sūr-ı şāhāne olup: *Muhteşem düğünün meclisini şenlendirmek.*

ve nice heyākil-i ʿacībe ile **şādī-baḫşā-yı meclis-i sūr-ı şāhāne olup** zikr olunan *(239:9). [şādī-baḫşā-yı meclis-i sūr-ı şāhāne olup, -up]*

şādırvān fişegi: *Bir fişek türü.*

Pes ez-ān bir **şādırvān fişegi** nümāyān olup revnaḳ-ı āteş-i seyyāli *(228:24). [şādırvān fişegi,]*

şādırvān şūreti: *Şadırvan fişeği görünümü.*

şādırvān şūreti peydā ve derūnında gūyā ruḫām-ı şāfdan bir kāse *(228.26). [şādırvān şūreti,]*

şād-kām u handān: *Neşe ve sevinç.*

giryān olanları daḥi **şād-kām u ḫandān** ve ağladıḳlarına peşīmān ve *(275:29). [şād-kām u ḫandān,]*

şād-kām u kām-kār: *Mutluluk duymak.*

şād-kām u kām-kār ve lābis-i ḫilʿat-ı şeref-ṭırāz-ı iftiḫār oldılar *(355:2). [şād-kām u kām-kār,]*

şād-revān: *Yüksek bir havuzun içine fıskiyeden akıp oradan farklı yerlere dökülen su, şadırvan.*

Fevvāre-i sīmīn ile bir **şād-revāndır** *(329:2). [şād-revāndır, -dır]*

şādurvan fişegi: *Bir fişek türü.*

Ve cebeciler ocaġından daḫi **şādurvan fişegi** nāmında bir fevvāre-i nūr *(270:6). [şādurvan fişegi,]*

şafaḳ: *Güneşin doğuşundan az önce beliren aydınlık.*
1. Pīrāmen-i gerdūnda **şafaḳ** şanma ki ḳandır *(329.8). [şafaḳ,]*
2. Edīm-i süfre zemīn pīş-gīr-i al **şafaḳ** *(349:3). [şafaḳ,]*

şāh: *(Fa.) Dal, budak.*

içün filāḥat-nāme-i aḥkām-ı dīn-i Aḥmedī üzere birer **şāḫı** ser-bürīde-i kārd-ı bāġbān-ı şerīʿat ḳılınmaġa *(137:4). [şāḫı, -ı]*

şāh: *Padişah, Hz. Muhammed.*

Ol **şāha** idüp hediyye taḳdīm *(126:1). [şāha, -a]*

şāh: *Padişah.*
1. Nāzān nāzān giderdi her **şāh** *(143:23). [şāh,]*
2. İtdiler gūyā bu ṣūretle o **şāha** armaġan *(160:24). [şāha, -a]*
3. Recām odur diyesin baḫş-ı luṭf iderken o **şāh** *(180:5). [şāh,]*
4. Şevḳ ü kederi **şāhıñ** olur ḫalḳa müʾessir *(329:23). [şāhıñ, -ıñ]*

şāh: *Boynuz.*
1. reme-i bere vü gūsfendi ṭalīʿa-i ālāy-ı dil-pesend eyleyüp **şāḫların** naḳş u nigār-ı zer-kār *(236:32). [şāḫların, -lar, -ın]*
2. aġaçdan se-pālar üzerinde **şāḫları** altun varaḳlar ile muṭallā vü müteḥallī *(264:34). [şāḫları, -lar, -ı]*

şāh: *(III. Ahmet) Hükümdar, padişah.*

Cihānı eyledi müstaġrāk-ı nevāl ol **şāh** *(349:7). [şāh,]*

şāh u şeh-zāde-i ʿālī-baḫt: *(III. Ahmet ve şehzadeler) Talihi yüksek şah ve şehzade.*

Mıṣrāʿ Ol **şāh u şeh-zāde-i ʿālī-baḫt** bir raḫş-ı mücevher-raḫta süvār olmuş idi ki *(369:11). [şāh u şeh-zāde-i ʿālī-baḫt,]*

şāhāne: *Olağanüstü derecede güzel.*

açmazdan bir **şāhāne** manşūbe-i ġarīb gösterdi ve ketḫudā-yı sāḫte-vaḳārları bir *(241:4). [şāhāne,]*

şāhān-ı dehre: *Zamanın şahları.*

Cümle **şāhān-ı dehre** ġālibdir *(194:5). [şāhān-ı dehre, -e]*

şāh-der-şah: *Boynuz boynuza.*
1. **şāḫ-der-şaḫ** müşādemeleri ḥamel ü s̱evr-i çarḫı ḥayret-şiʿār itdikçe *(220:30). [şāḫ-der-şaḥ,*
2. **şāḫ-der-şāḫ** ʿarża-i meydān ve şikem-i ālūde-ḥikemlerinde birer ikişer *(264:36). [şāḫ-der-şāḫ,]*

şāh-der-şah: *(Boğa takım yıldızı ile yeryüzündeki boğa için) Boynuz boynuza.*

Şāḫ-der-şāḫ s̱evr-i çarḫ-ı berīn *(234:12). [şāḫ-der-şāḫ,]*

şāhen-şāh: *(III. Ahmet) Şahlar şahı.*

Otaġına gelüp pīrāye-i taḫt oldı **şāhen-şāh** *(155:1). [şāhen-şāh,]*

şāhen-şāh-ı bende-nüvāz: *(III. Ahmet) Kulca bağlılığı koruyup gözeten padişah.*

vüzerā daḫi zīr-i cenāḥ-ı hümā-yı salṭanatda sāye-nişīn olduḳları es̱nāda **şāhen-şāh-ı bende-nüvāz** *(269:6). [şāhen-şāh-ı bende-nüvāz,]*

şāhen-şāh-ı felek-menziletiñ sāḥa-i ḳaṣr-ı ʿadāletini: *Feleklere ulaşan padişahın adalet köşkünün bulunduğu yer.*

daḫi yek-süvār-ı ʿarṣa-i salṭanat yaʿnī **şāhen-şāh-ı felek-menziletiñ sāḥa-i ḳaṣr-ı ʿadāletini** *(312:4). [şāhen-şāh-ı felek-menziletiñ sāḥa-i ḳaṣr-ı ʿadāletini, -n, -i]*

şāhen-şāh-ı heft-iḳlīm: *(III. Ahmet) Yedi iklimin şahlarına şahlık eden.*

Mekārim-kīş ü luṭf-endīşe **şāhen-şāh-ı heft-iḳlīm** *(291:24). [şāhen-şāh-ı heft-iḳlīm,]*

şāhen-şeh-i bāhter: *(III. Ahmet) Batının hükümdarı.*

Şebān-geh ki **şāhen-şeh-i bāḫter** *(227:8). [şāhen-şeh-i bāḫter,]*

şāhen-şeh-i Cem-kevkebe: *(III. Ahmet) Cem kadar göz kamaştırıcı şahlar şahı.*

Şāhen-şeh-i Cem-kevkebe Ḫān Aḥmed-i ġāzī *(250:19). [şāhen-şeh-i Cem-kevkebe,]*

şāhen-şeh-i deryā-nevāl: *(III. Ahmet) Azığı derya kadar çok olan padişah.*

şāhen-şeh-i deryā-nevāl ḥażretleri Tersāne Bāġçesinde leb-i deryāda güsterde olan *(351:14). [şāhen-şeh-i deryā-nevāl,]*

şāhen-şeh-i efser-dih-i iḳlīm-sitāndır: *(III. Ahmet) Ülkeler alıcı, taç verici şahlar şahı.*

Şāhen-şeh-i efser-dih-i iḳlīm-sitāndır *(330:10). [şāhen-şeh-i efser-dih-i iḳlīm-sitāndır, -dır]*

şāhen-şeh-i nīk ü kerem ü niʿmeti: *(III. Ahmet) Cömertlik ve bağış, iyiliğin padişahı.*

Şāhen-şeh-i nīk ü kerem ü niʿmeti vāfir *(342:30). [şāhen-şeh-i nīk ü kerem ü niʿmeti, -i]*

<u>şāhen-şeh-i rūy-ı zemīn:</u> *(III. Ahmet için) Yeryüzünün şahlar şahı.*

Pādişāh-ı baḥr u berr **şāhen-şeh-i rūy-ı zemīn** *(145:18). [şāhen-şeh-i rūy-ı zemīn,]*

<u>şāh-ı ʿālem-penāha:</u> *(III. Ahmet) Herkesin sığınacağı şah.*

yaʿnī naṭʿ-ı şaṭranc-ı ʿubūdiyyetde **şāh-ı ʿālem-penāha** lāyıḳ bir ferzāne-ṭavr ile *(261:16). [şāh-ı ʿālem-penāha, -a]*

<u>şāh-ı ʿālī-tebārıñ:</u> *(III. Ahmet) Soyu yüksek şah.*

şāh-ı ʿālī-tebārıñ naṭʿ-ı şatranc-ı vaḳārında ḫāṣṣ-āḫūr ḫalīfesi ve ḫāṣekī aġa al ṭolama *(154:22). [şāh-ı ʿālī-tebārıñ, -ıñ]*

<u>şāh-ı berāyā-yı zamāne:</u> *(III. Ahmet) Günümüz halkının şahı.*

Deryā-sipeh ol **şāh-ı berāyā-yı zamāne** *(250:12). [şāh-ı berāyā-yı zamāne,]*

<u>şāh-ı cihān:</u> *Cihan şahı, dünya hükümdarı.*
1. Ki sarāy-ı ʿatīḳa **şāh-ı cihān** *(142:30). [şāh-ı cihān,]*
2. Ola **şāh-ı cihāna** ʿayn-ı şifā *(161:16). [şāh-ı cihāna, -a]*
3. K'ola **şāh-ı cihānla** leb-ber-leb *(161:12). [şāh-ı cihānla, -la]*
4. Minnet Allāha zamānıñda eyā **şāh-ı cihān** *(205:8). [şāh-ı cihān,]*
5. Ḫayr-maḳdem yine ey **şāh-ı cihān** ḫoş geldiñ *(292.6). [şāh-ı cihān,]*
6. Kim hem şeh-i ʿālemdir o hem **şāh-ı cihāndır** *(330, 4). [şāh-ı cihāndır, -dır]*

<u>şāh-ı devrān:</u> *(III. Ahmet) Zamanın sultanı.*
1. Gidüp şeh-zādelerle seyr-i naḫla **şāh-ı devrānım** *(144:22). [şāh-ı devrānım, -ım]*
2. Ḳıla dāʾim serīr-i salṭanatda **şāh-ı devrānı** *(212:33). [şāh-ı devrānı, -ı]*

<u>şāh-ı evreng-i ʿizzet ü şāndır:</u> *(Şehzade Süleyman için) Büyüklük ve değer tahtının şahı.*

Şāh-ı evreng-i ʿizzet ü şāndır *(137:23). [şāh-ı evreng-i ʿizzet ü şāndır, -dır]*

<u>şāḫ-ı gergedende:</u> *Gergedan boynuzu.*

şāḫ-ı gergedende fîl gibi bir mîl üzerinde īstāde ve içinde bu ḳadar edevāt u ālāt u ricāl *(187:21). [şāḫ-ı gergedende, -de]*

<u>şāh-ı güzīn:</u> *(III. Ahmet) Seçkin şah.*

Sen ṭur ey **şāh-ı güzīn** bir ḳuluñ irsāl itseñ *(292:18). [şāh-ı güzīn,]*

<u>şāh-ı Hemedān:</u> *(III. Ahmet) Hemedan şahı.*

Tāc u taḫtın vire **şāh-ı Hemedān** ḫoş geldiñ *(292:19). [şāh-ı Hemedān,]*

<u>şāh-ı şāhān-ı maʿdelet-āyīn:</u> *(III. Ahmet) Dünyanın adaletli şahlar şahı.*

Şāh-ı şāhān-ı maʿdelet-āyīn *(255:31). [şāh-ı şāhān-ı maʿdelet-āyīn,]*

şāh-ı şehān: *(III. Ahmet) Şahlar şahı.*

Līk sen cümleden ey **şāh-ı şehān** ḫoş geldiñ
Baṣalı taḫta ḳadem renc ü keder gitdi gider *(292, 13). [şāh-ı şehān,]*

şāh-ı serīr-i "lī-maʿallāh": *Allah'a yakın, yüksek tahtın hükümdarı.*

Ol **şāh-ı serīr-i "lī-maʿallāh"** *(125:17). [şāh-ı serīr-i "lī-maʿallāh",]*

şāh-ı seyyāre-ʿalem: *(III. Ahmet) Şahlık sancağını dolandıran.*

Şāh-ı seyyāre-ʿalem ḫüsrev-i Rüstem-destān *(208:21). [şāh-ı seyyāre-ʿalem,]*

şāh-ı zamān: *(III. Ahmet) Zamanın şahı.*

Feraḥ-ı ḳalb-i ḥazīn māh-ı zemīn **şāh-ı zamān** *(208:19). [şāh-ı zamān,]*

şāhid-i āteşī-meşreb-i tābende-ʿizārı: *Parlak yanaklı, hiddet mizaçlı güzel.*

gibi āheng-i ceng ü peygār eyleyüp ve ol **şāhid-i āteşī-meşreb-i tābende-ʿizārı** *(188:10). [şāhid-i āteşī-meşreb-i tābende-ʿizārı, -ı]*

şāhid-i bāzār: *Pazar oğlanı, edepsiz genç.*

mülāyemeti müşāhedesiyle **şāhid-i bāzār** ṣanup ḳıṭʿa li-münşiʾihīl-faḳīr *(300:5). [şāhid-i bāzār,]*

şāhid-i dil-keş-hırām-ı neşāṭa: *Gönül çekici bir salınışla salınan eğlence güzeli.*

şāhid-i dil-keş-ḫırām-ı neşāṭa nümūdār ḫalḫal-ı muraṣṣaʿ-nigār olup bugün ordu ālāyı *(316:18). [şāhid-i dil-keş-ḫırām-ı neşāṭa, -a]*

şāhid-i erbāb-ı idrāk olur: *(Beyit için) Anlayanların ifade etmesi.*

sīne-çāk oldığına bu beyt **şāhid-i erbāb-ı idrāk olur** Beyt *(276:9). [şāhid-i erbāb-ı idrāk olur, -ur]*

şāhid-i iḳbāl ü şevkete: *Mutluluk ve büyüklük güzeli.*

serġūş-ı mücevherler ki şekli **şāhid-i iḳbāl ü şevkete** güşāde-āġūş ve *(369:22). [şāhid-i iḳbāl ü şevkete, -e]*

şāhīn: *Maruf avcı kuş. Şahin.*

sütūna miṣāl-i mār pīçān ve **şāhīn** gibi süzilüp evcden *(213:4). [şāhīn,]*

şāhīn uçurması: *Yüksek bir yerden iplerle uçmak suretiyle yapılan tehlikeli gösteri.*

best ü güşād-ı müjgān-ı temāşā-yı şehen-şāhī gūyā bāl-pervāz olup **şāhīn uçurması** *(232:23). [şāhīn uçurması,]*

şāhincibaşı: *Osmanlı sarayının Birun denilen dış hizmetlilerinden olan ve avcı kuşlardan şahinlerin bakımıyla görevli bulunan şahincilerin amiri.*
1. **şāhīncibaşı** ve sāʾir zümre-i şikārī püftere-i dest-i daʿvet ile maʿzūm-ı velīme-i cihān-dārī olmalarıyla *(305:27). [şāhīncibaşı,]*
2. ve **şāhīncibaşı** ve çaḳırcıbaşı ve atmacacıbaşı üsküfli ṭoġan gibi *(306:3). [şāhīncibaşı,]*
3. ve mīr-āḫūr-ı evvel Ḥasan Aġa ve mīr-āḫūr-ı ṯānī ve **şāhīncibaşı** *(306:15). [şāhīncibaşı,]*

şāhīncibaşı aġadan: *Osmanlı sarayının Birun denilen dış hizmetlilerinden olan ve avcı kuşlardan şahinlerin bakımıyla görevli bulunan şahincilerin amiri.*

Ve **şāhīncibaşı aġadan** bir ṭonluḳ dībā ve üç ṭonluḳ telli hatāyī ve bir ṭonluḳ *(307:28). [şāhīncibaşı aġadan,]*

Şāhīn-i Mışrī: *Mısırlı Hacı Şahin, şenliklerdeki en önemli gösteri sanatçısı.*
1. içün fermān olunup istiḥżārları içün engüşt-i işāret **Şāhīn-i Mışrīye** *(175:9). [Şāhīn-i Mışrīye, -y, -e]*
2. ṣoñra ġudve-i imrūzda mahāreti ẓuhūr u bürūz eyleyen **Şāhīn-i Mışrī** ile *(212:11). [Şāhīn-i Mışrī,]*
.

şāhīn-i terāzū: *Terazi şahini, hileyi anlayan göz.*

reftār ve **şāhīn-i terāzū** gibi her ṭarafa imāle-i cenāḥ-ı nigāh ile dīde-dūz-ı ḫarīdār olup beyt *(280:8). [şāhīn-i terāzū,]*

şāhīnlik itdi: *(Hacı Şahin) Şahin gibi davranmak, şahin gibi uçmak.*

Aceb **şāhīnlik itdi** Ḥācı Şāhīn nām bir Mışrī *(213:9). [şāhīnlik itdi, -di]*

şaḫş: *Kişi, kimse.*

baʿdehū bir **şaḫşıñ** bār-ı gerden-i iltizāmı olan bir taḫta külāhıñ her cānibine *(227.24). [şaḫşıñ, -ıñ]*

şaḫş-ı bed-kirdār: *(Gösterici) Günahkar adam.*

bir ṭarrāḳa-i ʿaẓīme bedīdār olup ol **şaḫş-ı bed-kirdār** āteş-bāz-ı şuʿle-reftār *(270:25). [şaḫş-ı bed-kirdār,]*

şaḫş-ı ġarīb-i şevḳ-efrūz: *İlginç, neşe saçıcı kişi.*

ḫavāle-i pençe-i lenger eyleyüp aġzından beş nefer **şaḫş-ı ġarīb-i şevḳ-efrūz** *(352:7). [şaḫş-ı ġarīb-i şevḳ-efrūz,]*

şaḫş-ı ḫar-süvār-ı vāj-gūn-nişesti: *Eşeğe tersine binmiş kişi.*

hevesiyle bir **şaḫş-ı ḫar-süvār-ı vāj-gūn-nişesti** muḥtesib heyʾetinde ḳola bindirüp *(236:16). [şaḫş-ı ḫar-süvār-ı vāj-gūn-nişesti, -i]*

şaḫş-ı mārī: *Yılancı, yılanlarla gösteri yapan kişi.*

iken efyūn-fürūş ṣūretinde bir **şaḫş-ı mārī** mışrāʿ *(225:10). [şaḫş-ı mārī,]*

şaḫş-ı mezbūr: *(Zorbaz) Söz konusu kişi.*

ḫalḳı ḫayrān ve her zed ü bürdde **şaḫṣ-ı mezbūr** mürd olur deyu *(317:14). [şaḫṣ-ı mezbūr,]*

şaḫṣ-ı mezbūruñ başında: *(Canlıya benzer kukla için) Söz konusu şahsın başı.*

işʿāl ile **şaḫṣ-ı mezbūruñ başında** āteşler yanup etekleri ṭutuşdı ve ol dūzaḫ-āşiyān *(279:12). [şaḫṣ-ı mezbūruñ başında, -n, -da]*

şaḫṣ-ı meẕkūr: *(Yılancı) Adı geçen kişi.*

için **şaḫṣ-ı meẕkūr** ile istīnās idüp mışrāʿ *(225:13). [şaḫṣ-ı meẕkūr,]*

şaḫṣ-ı meẕkūr: *Söz konusu şahıs, gösteri yapan kişi.*
1. cāmesine āteş virdiklerinde **şaḫṣ-ı meẕkūr** tünd-ḫīz ü germ-pūy gürīz olduḳça *(227:28). [şaḫṣ-ı meẕkūr,]*
2. **şaḫṣ-ı meẕkūr** bu ṭarīḳ ile yanup yaḳılaraḳ iẓhār-ı sūz u güdāz ve naʿra-i amān amān *(228:8). [şaḫṣ-ı meẕkūr,]*

şaḫṣ-ı rū-siyehiñ başına: *(Gösterici) Kara yüzlü şahsın başı.*

Cebeciler ṭarafından ibdāʿ olunan bir taḫta küleh çün bār-ı güneh bir **şaḫṣ-ı rū-siyehiñ başına** *(270:21). [şaḫṣ-ı rū-siyehiñ başına, -n, -a]*

şaḫṣ-ı uḍḥūke-nümā: *Gülünç görünen hareketler yapan kişi.*

otuz ḳadar **şaḫṣ-ı uḍḥūke-nümā** libās-ı ʿAcemāne ve şeb-külāh-ı ḳalenderāne *(157:8). [şaḫṣ-ı uḍḥūke-nümā,]*

şaḫṣ-ı vaḳūra: *(Şairin kendisi) Alçak gönüllü şahıs.*

faḳaṭ ketb-i īrād u maṣrafa meʾmūr kātib-i sūr-nāme olan **şaḫṣ-ı vaḳūra** *(363:26). [şaḫṣ-ı vaḳūra, -a]*

şaḫṣ-ı zinde: *Canlı kişi.*

tebʿīd ü taḳrīb içün **şaḫṣ-ı zinde** gibi saṭḥ-ı ṣalden ṭāḳ-ı saḳfa ṭafra-sāz-ı ṣuʿūd olup *(220.32). [şaḫṣ-ı zinde,]*

şaḫṣ-ı zī-rūḥ: *Canlı bir insan.*

ve bir peyker-i ʿaẓīm-i pür-dehşet **şaḫṣ-ı ẕī-rūḥ** gibi ḥareket eyleyerek *(202:22). [şaḫṣ-ı ẕī-rūḥ,]*

şaḫṣıñ biri: *Şenliklerde bulunan her hangi bir insan.*

şaḫṣıñ biri ṣıçrayup süvār ve nice dürlü melāʿib der-kār oldı Baʿdehū bir ṭop *(336:10). [şaḫṣıñ biri,]*

şāh-zāde: *Padişah oğlu veya padişah ailesinden olan erkek çocuk.*
1. Nice şeh ü nice **şāh-zāde** *(125:8). [şāh-zāde,]*
2. Oturduḳça gören dir pādişāhı **şāh-zādeyle** *(181:11). [şāh-zādeyle, --y, --le]*
3. Muʿammer eyleye devletle **şāh-zādelerin** *(349:17). [şāh-zādelerin, -ler, -in]*

şāh-zādegān: *Şehzadeler, padişahların erkek evlatları.*

Sūr eyledi **şāh-zādegāna** *(127:24). [şāh-zādegāna, -a]*

şāh-zādegān-ı cüvān-bahtıñ: *(III. Ahmet'in şehzadeleri) Şanslı şehzadeler.*

şāh-zādegān-ı cüvān-baḫtıñ sünnet-i seniyye-i İbrāhīmiyye *(137:7). [şāh-zādegān-ı cüvān-baḫtıñ, -ıñ]*

şāh-zādegān-ı güzīn: *Seçkin şehzadeler.*

Evvelīn **şāh-zādegān-ı güzīn** *(137:20). [şāh-zādegān-ı güzīn,]*

şāh-zādegān-ı kirām: *Ulu şehzadeler.*

Çārümīn **şāh-zādegān-ı kirām** *(138:15). [şāh-zādegān-ı kirām,]*

şāh-zāde-i Cem-cāh: *(III. Ahmet'in şehzadeleri için) Mertebesi, mevkii Cem gibi yüksek olan şehzadeler.*

Daḫī üç **şāh-zāde-i Cem-cāh** *(143:4). [şāh-zāde-i Cem-cāh,]*

şāʿir: *Başka, öteki, diğer.*

ve vüzerā-yı ʿiẓām ḥażerātı ve **sāʿirleri** ʿarż oṭası ḳapusından girecek vaḳitde *(373:34). [sāʿirleri, -ler, -i]*

şāʿir: *Şiir söyleyen veya yazan kimse.*

ve hezārān ʿacāʾib-i beşāşet-eşerler gösterüp **şāʿirleri** çögür çalaraḳ aṭışdı beyt *(297:14). [şāʿirleri, -ler, -i]*

şāʿirān-ı sühan-sāz-ı kemānçe-perdāzları: *Kemençe çalan ve söz üreten şairler.*

Ḥallāclar daḫi tertīb-i ālāy ve öñlerince **şāʿirān-ı süḫan-sāz-ı kemānçe-perdāzları** li-müʾellifihi beyt *(284:21). [şāʿirān-ı süḫan-sāz-ı kemānçe-perdāzları, -lar, -ı]*

şāʿir-i sühan-verleri: *Söz ustası, şairler.*

ve **şāʿir-i süḫan-verleri** li-Bāḳī *(276:26). [şāʿir-i süḫan-verleri, -ler, -i]*

şāʿirler: *Çöğür, saz şairleri.*

yamaḳları pīş ü peşlerinde **şāʿirlerine** ṭonluḳ ṭonluḳ öñdül ḳumāşların pīrāye-i dūş eyleyüp *(300:2). [şāʿirlerine, -i, -n, -e]*

şaḳāyıḳ-ı nuʿmāniyye: *Bir lale türü.*

ḫalīlesi Āmine Sulṭān ḥażretlerini **şaḳāyıḳ-ı nuʿmāniyye** gibi *(141:9). [şaḳāyıḳ-ı nuʿmāniyye,]*

şākird: *Talebe, öğrenci.*
1. **şākirdlerine** meşḳ-i nümūne-nümāyi-i maḫāret itdirildi *(158:3). [şākirdlerine, -ler, -i, -n, -e]*
2. çıḳarup ve sütūnı başı üzerine alup üstādı zemīnde raḳṣān ve **şākirdi** *(175:30). [şākirdi, -i]*

3. Ve pehlevān-ı meẕkūr deh-sāle bir **şākirdini** bir sütūn-ı mevżūnuñ ẕirve-i aʿlāsına *(175:29). [şākirdini, -i, -n, -i]*
4. germ-cevlān-ı bāzī-künān olup baʿdehū ḫum yerine düvāzde-sāle iki **şākirdini** *(209:32). [şākirdini, -i, -n, -i]*
5. **şākirdini** bir sütūn-ı mevzūna mār-ı pīçīde gibi ṣarup ve boynına bir ṭabl āvīze eyleyüp *(209:34). [şākirdini, -i, -n, -i]*
6. ḫātem-i benān-ı istiġrāb eyledikde ḫużūr-ı hümāyūnda kendüye ve **şākirdine** *(213:6). [şākirdine, -i, -n, -e]*
7. **şākirdini** daḫi dest ü pā-beste eyleyüp yine ḫālet-i meẕkūre ile dördiniñ *(223:13). [şākirdini, -i, -n, -i]*
8. gibi yemīn ü yesāra taḥrīk iderek pā zī-sergerde ḳarār ve **şākirdi** meydānı *(247:31). [şākirdi, -i]*
9. **şākirdi** ṭabla üzere kendi bu ḳadar bār-ı girān altında yemīn ü yesāra *(335:14). [şākirdi, -i]*
10. gibi bir ṭabla ve ṭablaya on ḳadar memlū ṣīşe ve ṣīşeleriñ üzerine **şākirdini** iclās itdikden *(335:12). [şākirdini, -i, -n, -i]*

şākirdān-ı hūb-endāmlarından: *Güzel varlıklı, vücutlu çıraklar.*

ṭırāz-ı dest-gāh-ı ḥirfetleri olan **şākirdān-ı ḫūb-endāmlarından** li-münşiʾihi *(301:21). [şākirdān-ı ḫūb-endāmlarından, -lar, -ı, -n, -dan]*

şākirdi olan: *Çırak, öğrenci olmak.*

şākirdi olan Ḥācı Meḥemmede dest-i işāret-i püftere-i daʿvet ḳılınup *(212:12). [şākirdi olan, -an]*

şākird-i resen-bāz: *İp cambazı çömezi.*

ṣoñra ṣanʿat ile **şākird-i resen-bāz** gibi pes pes ricʿat ve maḳām-ı aṣlīsi olan *(258:4). [şākird-i resen-bāz,]*

şākirdiniñ başı: *(Göstericiler) Öğrencinin başı.*

geşt ü güẕār itdikçe üstādı **şākirdiniñ başı** üzere nigūn-sār oldıġı ḥālde *(247:32). [şākirdiniñ başı,]*

şākirdiniñ başına: *(Göstericiler) Öğrencinin başı.*

bir **şākirdiniñ başına** başını vażʿ idüp ve ayaḳların hevāya ḳaldırup mīzān-ı rīsmān-bāz *(247:30). [şākirdiniñ başına, -n, -a]*

şākirdiniñ başında: *(Hacı Mehemmed) Öğrencinin başı.*
1. daḫi **şākirdiniñ başında** meşābe-i ʿimāme olup zīrdeki ʿArab bu ḳadar ḥaml-i ṣaḳīl *(246:33). [şākirdiniñ başında, -n, -da]*
2. ile gezer ve kendi kūh-ı Elbürz ḳadar bār-ı girānı var iken **şākirdiniñ başında** *(246, 34). [şākirdiniñ başında, -n, -da]*

şākūl-i naẕar-ı imʿān: *İnce bakışın ağırlığı.*

bir şeh-nişīn-i güzīn bünyād itmişler idi ki **şāḳūl-i naẕar-ı imʿān** ile hevāsın terāzūya alsalar *(296:12). [şāḳūl-i naẕar-ı imʿān,]*

şāl oynına: *Şal oyunu, şal üzerinde yapılan dans gösterileri.*

Şāl oynına olur idi ḥāżır *(174:23). [şāl oynına, -n, -a]*

şāl-ı bī-misāl: *(Hediye) Benzersiz şal.*
1. **şāl-ı bī-miṣāl** ve iki ʿaded kemer-bend şāl ve iki destār-ı ḫünkārī ve iki alaca *(192:25). [şāl-ı bī-miṣāl,]*
2. ve pūte-dārī ḥālet-baḫş-ı nezāket-i istebraḳ-ı ʿilliyyīn olan **şāl-ı bī-miṣālden** *(358:5). [şāl-ı bī-miṣālden, -den]*

şāl-ı bī-miṣāl-i keşmīr: *Benzersiz kaşmir kumaşından dokunmuş şal.*

beş ṭāḳa ḳuṭnī-i bī-naẕīr ve münakkaş ve sāde beş ʿaded **şāl-ı bī-miṣāl-i keşmīr** *(321:26). [şāl-ı bī-miṣāl-i keşmīr,]*

şāl-ı buḫūr: *(Tütsülü) Kokulu şal.*

Ṣaḥīḥü'l-Buḫārī ve iki ṭāḳa **şāl-ı buḫūr** ve iki ṭop zer-bāf ve ikişer ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī *(192:9). [şāl-ı buḫūr,]*

şāl-ı buhūr-ı dil-pesend: *Gönle hoş gelen tütsülenmiş şal.*

ṭāḳa destār-ı ḫünkārī vü bendī ve üç ʿaded kemer-bend **şāl-ı buḫūr-ı dil-pesend** *(190:20). [şāl-ı buḫūr-ı dil-pesend,]*

şāl-ı girān-bahā: *Çok değerli şal kumaşı.*

şāl-ı girān-bahā ve iki ḫünkārī destār ve iki ser-āmed ġulām-ı çerkesī-nijād-ı ḫoş-reftār *(321:4). [şāl-ı girān-bahā,]*

şāl-ı keşmīr: *Kaşmirden yapılma şal.*
1. ve iki ṭop dībā-yı zībā ve beş ʿaded **şāl-ı keşmīr** ve *(189:3). [şāl-ı keşmīr,]*
2. onar ṭonluḳ destār-ı ḳuṭnī ve altı ʿaded **şāl-ı keşmīr** ve üçer ṭonluḳ ʿacemī vü rūmī *(226:10). [şāl-ı keşmīr,]*
3. ve ḳuṭnī-i bī-naẕīr ve dört ṭonluḳ **şāl-ı keşmīr** kapu ketḫudāları Meḥemmed Emīn Aġa *(249:15). [şāl-ı keşmīr,]*
4. ve beş ṭonluḳ pūte-dārī ve beş ṭonluḳ **şāl-ı keşmīr** ve beş ṭonluḳ *(249:26). [şāl-ı keşmīr,]*
5. Maṭbaḫ emīni Ḫalīl Efendiden daḥi beş ṭonluḳ **şāl-ı keşmīr** ve beşer ṭāka *(322:3). [şāl-ı keşmīr,]*
6. beş ṭop telli pūte-dārī ve beş ṭāḳa **şāl-ı keşmīr** ve beşer ṭop telli sūsī ve ḳuṭnī-i dil-peẕīr *(321:31). [şāl-ı keşmīr,]*

şāl-ı keşmīrī: *Kaşmir kumaşından dokunmuş şal.*
1. ve badili ve pūte-dārī ve ṣof ve üç ṭonluḳ **şāl-ı keşmīrī** beş ṭāḳa destār ve *(192:3). [şāl-ı keşmīrī,]*
2. destār-ı bendī ve ḳuṭnī-i hindī ve **şāl-ı keşmīrī** ve ʿacemī vü rūmī ikişer ṭonluḳ *(249:10). [şāl-ı keşmīrī,]*
3. ʿaded destār-ı ḫünkārī ve telli sūsī ve muṭallā pūte-dārī ve ḳuṭnī-i hindī ve **şāl-ı keşmīrī** *(265:21). [şāl-ı keşmīrī,]*

şāl-ı sūzen-kārī-i girān-bahā: *Çok kıymetli iğne işi (oyalı) şal.*

şāl-ı sūzen-kārī-i girān-bahā ve on ṭonluḳ dībā-yı mütenevviʿa-i zībā ve on beş *(169:15). [şāl-ı sūzen-kārī-i girān-bahā,]*

Şām ḳāḍīsi evliyā-zāde ʿAlī Efendi: *Daha önceden Şam kadılığı görevinde bulunmuş Ali Efendi.*

sābıḳan **Şām ḳāḍīsi Evliyā-zāde ʿAlī Efendi** ve Mışırdan *(178:14). [Şām ḳāḍīsi evliyā-zāde ʿAlī Efendi,]*

Şām ḳāḍīsi Kerīm-Zāde Rifdī Meḥemmed Efendi: *Şam kadısı, Mehemmed Efendi.*

Şām ḳāḍīsi Kerīm-zāde Rifdī Meḥemmed Efendi ve sābıḳan Ḥaleb ḳāḍīsi Altı Parmak-zāde ʿAbdu'l-Bāḳī Efendi *(178:12). [Şām ḳāḍīsi Kerīm-zāde Rifdī Meḥemmed Efendi,]*

Şām pāyesiyle: *Şam kadılığı.*

Çeşm-i Siyāh Muṣṭafā Efendi ve **Şām pāyesiyle** Ġalaṭadan maʿzūl *(178:17). [Şām pāyesiyle, -y, -le]*

şām u şarḳa: *1) doğu ve batı 2) Uzun ve büyük bir aralığı kapsayan yer.*

Kim süfre çekildi **şām u şarḳa** *(128:14). [şām u şarḳa, -a]*

Şām-ı şerīf: *Kutsal Şam.*

maʿzūl Kāmī Meḥemmed Efendi ve **Şām-ı şerīf** maʿzūli efendilerden Cezāyir Paşası-zāde İbrāhīm Efendi *(178:15). [Şām-ı şerīf,]*

Şām-ı şerīf ḳāḍīsi Kütāhiyyeli Aḥmed Efendiniñ: *Şerefli Şam'ın kadısı, Kütahyalı Ahmed Efendi.*

Şām-ı şerīf ḳāḍīsi fażīletlü Kütāhiyyeli Aḥmed Efendiniñ naẓar-ı ḳabūle *(354:8). [Şām-ı şerīf ḳāḍīsi Kütāhiyyeli Aḥmed Efendiniñ, -n, -iñ]*

şān u şevket: *Gösteriş ve büyüklük.*

meʾlūf olmuş idi Zamān-ı devlet ʿahd-i saʿādetlerinde **şān u şevket** ve iḳbāl ü celāletlerin *(136:19). [şān u şevket,]*

şāne-i gīsū-yı ḥālet eyleyen: *Saça geçmiş tarak gibi olmak.*

engüşt-i ḥayretin **şāne-i gīsū-yı ḥālet eyleyen** reh-nişīnān-ı kūçe-i miḥnet li-müʾellifihi *(240:14). [şāne-i gīsū-yı ḥālet eyleyen, -y, -en]*

şaʿr ü şaʿīr: *Kıl ve arpa.*

Baʿdehū **şaʿr ü şaʿīr** münāsebeti ile mū-tāblarıñ ʿaḳabince Arpacılar *(337:3). [şaʿr ü şaʿīr,]*

şaranpo: *Kale palanka vb. askeri yerlerin etrafında çakılmış kazıklara sarılan dikenli tellerden meydana getirilmiş siper, set, engel.*

Ve leyālī-i sābıḳadan ziyāde bir ṣalda çār-gūşe varoşı ve **şaranpolı** ve *(289:9). [şaranpolı, -lı]*

şarḳ elmāslı: *Doğuda elde edilen maden.*

hedāyā-yı mütenevviʿaya bedel olmaḳ üzere tedārük eyledigi **şarḳ elmāslı** bir *(361:15). [şarḳ elmāslı, -lı]*

şarḳı: *Dörder dizelik bentlerden oluşan nazım biçimi.*
1. dehān-ı enāmı kāse-i ṭanbūr gibi leb-rīz-i ṣahbā-yı naġam eyleyen bir **şarḳı** ile *(206:28). [şarḳı,]*
2. bu fāḳiriñ bā-fermān sūr-ı hümāyūn vaṣfını mutażammın inşād eyledigi **şarḳıyı** *(245:11). [şarḳıyı, -y, -ı]*
3. **şarḳı** ile sāde nakāreler çalınup ifāża-i inbisāṭ iderek fiʿllerin ḳavllerine taṭbīḳ *(289:31). [şarḳı,]*

şarḳı: *Dörder dizelik bentlerden oluşan nazım biçimi. Ancak nazım-nesir karışık olan bu metinde ilgili bölüme geçtiğini bildirmek, hangi nazım şeklini kullandığını belirtmek amacıyla şair/yazar bu ifadelere başvurur.*

çesbān görüldi **Şarḳı** *(245:15). [şarḳı,]*

şart: *Bir şeyin varlığının veya meydana gelebilmesinin kendisine bağlı olduğu şey, bir şeyin var olabilmesi için gerekli olan husus, koşul.*
1. **şarţıyla** ṭopçıbaşı aġaya ve ṭop ʿarabacısı başısına emr-i ʿālī ṣādır oldı *(151:4). [şarţıyla, -i, -y, -la]*
2. neferātına haftada iki gün tenāvülleri ʿādet olan simāṭ-ı niʿmetden meziyyet **şarţı** *(264:32). [şarţı, -ı]*

şaʿşaʿa: *Parıltı; gösteriş.*

ḳanādīl-i lāle-gūnuñ dīde-i bürīdeleri fürūġ-ı şeb-çerāġ-ı naẓar-ı cihān-bānī **şaʿşaʿasından** *(196:5). [şaʿşaʿasından, -s, -ı, -n, -dan]*

şaʿşaʿa-i cihān-tābı: *Cihanı aydınlatan parlaklık.*

gūy-ı billūr-ı ḳamerden muṣayḳal u mücellā olup **şaʿşaʿa-i cihān-tābı** encümen-i sūrı *(160:10). [şaʿşaʿa-i cihān-tābı, -ı]*

şaʿşaʿa-i elmāş-ı efser-i hudāyī-zīverinden: *Hükümdarın kendinden süslü tacındaki elmasın parlaması.*

sāye-bān-ı zerrīn-ṭınābdan ser-nümā-yı ẓuhūr ve **şaʿşaʿa-i elmāş-ı efser-i ḫudāyī-zīverinden** *(255:27). [şaʿşaʿa-i elmāş-ı efser-i ḫudāyī-zīverinden, -i, -n, -den]*

şaşınla: *Gücü tükenmek.*

gibi şarmaşanlar ve bir iki ḳademe ṭırmaşanlar **şaşınlayup** efʿī-i tiryāḳ-ḫorde *(362:6). [şaşınlayup, -y, -up]*

şast-ı dest: *El çengisi (Altmış teli olduğu için bu ismi almıştır).*

sū-der-sū cirīd-i şihāb-ı şitāblar atılup birbirini **şast-ı dest** ile pest ve yek-dīgeriñ *(182:4). [şast-ı dest,]*

şaşt-ı destiñ: *Elde bulunan yüzük.*

Sebūyı şöyle şikest itdi **şaşt-ı destiñ** kim *(273:17). [şaşt-ı destiñ, -iñ]*

şāṭırān: *Ar. Satırları; pâdişâhın maiyetinde bulunan merâsim ve alaylarda peykler gibi atının yanında yürüyen görevliler.*

çerkesī filār ve dīvān raḫtı ve ʿabāyīler ve **şāṭırān** ġaddāre-be-dest zerrīn-kemer *(365:9). [şāṭırān,]*

şāṭırān-ı zerrīn kemer: *Altın kemerli şatırlar.*

muḥżır aġa ve yesārında şarı külāh ile bostānī odabaşısı öñince **şāṭırān-ı zerrīn kemer** *(365:18). [şāṭırān-ı zerrīn kemer,]*

şāṭırān-ı zerrīn-kemerān: *Altın kemerli şatırlar.*
1. öñince piyāde ve orṭa ḳuşaḳ serġūşlar ile **şāṭırān-ı zerrīn-kemerān** ile *(366:12). [şāṭırān-ı zerrīn-kemerān,]*
2. Bundan ṣoñra beyāż ser-ġūşlı bölük çorbacıları ve **şāṭırān-ı zerrīn-kemerān** *(368:27). [şāṭırān-ı zerrīn-kemerān,]*

şāṭır-ı mevzūn-ḳāmet-i zerrīn-kemer: *Altın kemerli, düzgün boylu, at yürütücüsü.*

şāṭır-ı mevzūn-ḳāmet-i zerrīn-kemer ve peyk-i dāmen-be-miyān-ı muṣaʿṣaʿ-efser *(218:30). [şāṭır-ı mevzūn-ḳāmet-i zerrīn-kemer,]*

<u>şāṭır-ı zerrīn kemer:</u> *Altın kemerli at yürüten ağa.*

ve teber ü gürz ü şeş-per ile otuz ḳadar eṭfāl-i mühībü'l-manẓar **şāṭır-ı zerrīn kemer** *(241:6). [şāṭır-ı zerrīn kemer,]*

<u>şāyān:</u> *Layık, yaraşır, uygun.*
1. gibi perīşān olmaġa **şāyāndır** Li- müʾellifihi *(162:19). [şāyāndır, -dır]*
2. Bālā-yı pādişāha ilbās olunsa **şāyān** *(163:23). [şāyān,]*
3. ḳurṣa-i āfitāb rikāb-ı zerrīni olmaġa **şāyān** idi Cilve-i reftār ve cünbiş-i ʿişve-medārları *(165:16). [şāyān,]*
4. **şāyān** idi Ve ṭoḳuz ṭāḳa altunbaş ḫünkārī destār ve on sekiz ṭāḳa telli *(200:15). [şāyān,]*
5. **şāyān** bu daḫi bir laṭīfe-i ġaybiyye-i şevḳ-resān oldı *(206:31). [şāyān,]*

<u>şāyān gördi:</u> *Layık olmak.*

İnne hāẕe'ş-şibl min ẕāke'l-esed diyüp bu şeref-i maḫṣūṣ ile müstesʿad olmaġa **şāyān gördi** *(146:8). [şāyān gördi, -di]*

<u>şāyān ol:</u> *Layık, uygun olmak.*
1. sikke-i iʿtibāra **şāyān oldıġını** bilüp yevmen-fe-yevmen ʿizz ü iḳbāline *(145:30). [şāyān oldıġını, -dıġ, -ı, -n, -ı]*
2. nigāh-gūşe-i iltifātlarına **şāyān oldıġını** iʿlān ve bu ṣūret ile daḫi *(172:7). [şāyān oldıġını, -dıġ, -ı, -n, -ı]*

<u>şāyān-ı inʿām-ı āṣaf-ı güşāde-kef-i bende-nüvāz olup:</u> *Gözetici, eli açık sadrazamdan çokça bahşiş almak.*

şāyān-ı inʿām-ı āṣaf-ı güşāde-kef-i bende-nüvāz olup şevḳ u ṣafādan *(317:5). [şāyān-ı inʿām-ı āṣaf-ı güşāde-kef-i bende-nüvāz olup, -up]*

<u>şāyeste:</u> *Layık, yaraşır, uygun, şayan.*
1. ziyāde bir ḫārikʿu'l-ʿade ṣebt-i ṣaḥīfe-i eyyām u duhūr olmaġa **şāyeste** mahāreti *(317:23). [şāyeste,]*
2. Lākin bundan ġayrı naḳle **şāyeste** bir emr-i ġarīb-i uḍḥūke-fermā meşhūd olmayup *(335:16). [şāyeste,]*

<u>şāyeste olmadıġından:</u> *Uygun, yerinde olmak.*

taʿmīḳ-i naẓara **şāyeste olmadıġından** deryā-yı sefīd-i cebhe-i saʿīdi *(352:1). [şāyeste olmadıġından, -ma, -dı, -ġ, -ı, -n, -dan]*

<u>şāyeste-i iḥsān-ı şehriyārī olup:</u> *Padişahın bağışına değer iş görmek.*

hemān kendüñi deñize ilḳā itdi ve **şāyeste-i iḥsān-ı şehriyārī olup** ḳarada daḫi *(259:26). [şāyeste-i iḥsān-ı şehriyārī olup, -up]*

<u>şāyeste-i iḳbāl-i ser-bülendi:</u> *(Osmanzade Taib Ahmed) Ulu mertebeli, talihe uygun.*

şāyeste-i iḳbāl-i ser-bülendi ʿOs̱mān-zāde Ṭāʾib Aḥmed Efendi ve *(178:21). [şāyeste-i iḳbāl-i ser-bülendi, -i]*

<u>şāyeste-i ḳabūl olmaġla:</u> *(Hediye) Kabul edilmeye layık olmak.*

ihdāsına ruḫṣat-yāb ve **şāyeste-i ḳabūl olmaġla** māye-i faḫr u mübāhāt iktisāb eyledi *(355:14). [şāyeste-i ḳabūl olmaġla, -maġ, -la]*

şāyeste-i nigāh-ı iltifāt itmeleriyle: *İltifat bakışını yöneltmek.*

mevc-engīz-i çīn-i istinkāf olmaġın raḳḳāṣān-ı sīm-āb-sürīn **şāyeste-i nigāh-ı iltifāt itmeleriyle** *(352:2). [şāyeste-i nigāh-ı iltifāt itmeleriyle, -me, -ler, -i, -y, -le]*

şāyeste-i şeref-i nüzūl-i müfīżü'l-meymenet buyurmuşlar: *Uğur saçan gelişin şerefine değer bulmak.*

şāyeste-i şeref-i nüzūl-i müfīżü'l-meymenet buyurmuşlar ve ittiṣālinde şeh-beyt-i şevkete *(358:8). [şāyeste-i şeref-i nüzūl-i müfīżü'l-meymenet buyurmuşlar, -muş, -lar]*

şāyeste-i taḫṣīṣ-i mürāsele-i ikrām u iʿzāz olunup: *Saygı gösterilen kişinin özel yazışmaya uygun görülmesi.*

āṣaf-ı ʿālī-cāh-ı cālibü'l-ḳulūb birle **şāyeste-i taḫṣīṣ-i mürāsele-i ikrām u iʿzāz olunup** *(141:15). [şāyeste-i taḫṣīṣ-i mürāsele-i ikrām u iʿzāz olunup, -un, -up]*

şāyeste-sāz-ı teşrīf-i ḳudūm-i iclāl ü şevket: *Büyüklüğü yansıtan gelişle şereflendirmeye layık.*

şāyeste-sāz-ı teşrīf-i ḳudūm-i iclāl ü şevket ve müteraḳḳıb-ı ālāy-ı pür-ḥaşmet oldılar *(366:24). [şāyeste-sāz-ı teşrīf-i ḳudūm-i iclāl ü şevket,]*

şayḳa sütūnına: *Türklerin, Karadeniz'deki ırmakların kıyılarını korumakta, Kazaklarınsa bu kıyılara saldırmakta kullandıkları, altı düz, yayvan, birkaç topu, kırk elli savaşçısı bulunan küçük bir savaş gemisinin direği.*

ḳarīb bir **şayḳa sütūnına** andan Deli Balṭa Ḳalyonına baʿdehū Fener İskelesinde *(257:25). [şayḳa sütūnına, -n, -a]*

şayḳanıñ serenleri: *Türklerin, Karadeniz'deki ırmakların kıyılarını korumakta, Kazaklarınsa bu kıyılara saldırmakta kullandıkları, altı düz, yayvan, birkaç topu, kırk elli savaşçısı bulunan küçük bir savaş gemisinin gönderleri.*

şayḳanıñ serenleri ve alat u resenleri üstinde cān-bāz gibi pīş u pes reftār u bāzī *(258:2). [şayḳanıñ serenleri,]*

şeb: *Gece.*
1. **Şeb** geldi nehār-ṣūret ile *(131:2). [şeb,]*
2. **Şeb** oldı miṣāl-i ṣubḥ-ı rūşen *(131:8). [şeb,]*
3. Taḫtı ḥamel eyledi **şebi** rūz *(131:4). [şebi, -i]*
4. Ejder fişegiyle oldı her **şeb** *(132:9). [şeb,]*
5. **Şeb** ki ʿarūs-ı tütuḳ-ı nüh-ḳıbāb *(217, 2). [şeb,]*
6. Dil sūz-ı fırāḳıyla bu **şeb** aldı fetīli *(239:25). [şeb,]*
7. Ṣanma bīhūde bu **şeb** rīziş iden bārānı *(290:10). [şeb,]*

şebān u rūzān: *Geceler ve gündüzler.*
1. Sīnī dizilüp **şebān u rūzān** *(128:12). [şebān u rūzān,]*
2. dāḫil olduḳlarında bir ḳol çengī ve ḫayāl-bāzān ḫaymelerinde **şebān u rūzān** *(183:11). [şebān u rūzān,]*

şebāne: *Geceye âit, gece vakti olan, gece geçen.*

tersāne-sāḥil-serāyına ʿinān-tāb-ı şitāb olup **şebāne** deryā şenligi *(347:32). [şebāne,]*

şebān-gāh: *Gece vakti.*

şebān-gāhı vaḳt-i ṣubḥa ḫande-zenān eylediler Bir ṭarafdan daḫi işāreciyān *(195:10). [şebān-gāhı, -ı]*

şebān-geh: *Gece vakti.*
1. **Şebān-geh** ki şāhen-şeh-i bāḫter *(227:8). [şebān-geh,]*
2. Bir **şebān-geh** ki nāʾib-i menāb-ı ḫüsrev-i ḫāver kār-fermā-yı mülk-i bāḫter *(268:5). [şebān-geh,]*

şeb-çerāġ-ı dūdmān-ı ibtihācī: *Gönlü şen soyu ışıklandırmak.*

Emetullāh Sulṭān ḥażretlerini **şeb-çerāġ-ı dūdmān-ı ibtihācī** ve *(141:2). [şeb-çerāġ-ı dūdmān-ı ibtihācī,]*

şeb-çerāġ-ı ḥarem-i dūde-i āl-i ʿOsmān: *(III. Ahmet) Osmanlı ailesinin soyunun kutsal ışığı.*

Şeb-çerāġ-ı ḥarem-i dūde-i āl-i ʿOsmān *(208:25). [şeb-çerāġ-ı ḥarem-i dūde-i āl-i ʿOsmān,]*

şeb-çerāġ-ı ḳamer: *(Elmas için) Geceyi aydınlatan ay.*

Aña nisbetle **şeb-çerāġ-ı ḳamer** *(160:12). [şeb-çerāġ-ı ḳamer,]*

şeb-çerāġ-ı kamer: *Gecenin yanan ışığı, kandile benzer ay.*

Şeb-çerāġ-ı ḳamer bozulmuşdur *(170:17). [şeb-çerāġ-ı ḳamer,]*

şeb-çerāġ-ı māh-tābdan: *Ayın ışığı.*

şeb-çerāġ-ı māh-tābdan müşaʿşāʿ elmās-ı āb-dār ve ecnās-ı cevāhir-i tāb-dār ile *(370:6). [şeb-çerāġ-ı māh-tābdan, -dan]*

şeb-çerāġ-ı meclis-efrūz: *Toplanma yerini aydınlatan gece ışığı.*

her gūşesinde bir dürlü āheng ve her cānibinde ḳanādīl-i sitāre-gün **şeb-çerāġ-ı meclis-efrūz** *(203:25). [şeb-çerāġ-ı meclis-efrūz,]*

şeb-çerāġ-ı vücūd-ı hudāvendigārīden: *Sultanın varlığının ışığı.*

nümāyende-i aḥsen-i eşkāl olmuş idi Lākin henüz **şeb-çerāġ-ı vücūd-ı ḫudāvendigārīden** *(174:8). [şeb-çerāġ-ı vücūd-ı ḫudāvendigārīden, -den]*

şebek-i ḳaṣr-ı tū: *Senin kasrının nakışlı kafesi.*

Şebek-i ḳaṣr-ı tū hümāyūn bād *(208.6). [şebek-i ḳaṣr-ı tū,]*

şeb-hengām: *Gece vakti.*
1. Meṣʿal-i nevvār-ı māh-tāb sāḥa-fürūz-ı ḫıyām-ı ẕalām oldıġı **şeb-hengāmda** *(172:19). [şeb-hengāmda, -da]*
2. sevād-ı çeşm-i ġazālān gibi siyāhī-nümūn oldıġı **şeb-hengāmda** sāḥil-serāy-ı tersāne-i ʿāmire *(250:1). [şeb-hengāmda, -da]*

şeb-hengām-ı neşāṯ-encāmda: *Sonu keyifli gece vakti.*

reh-güẕārına māʾī ṣu dībāsı döşetdi Ol **şeb-hengām-ı neşāṯ-encāmda** sāḥil-serāy-ı tersāne *(288:36). [şeb-hengām-ı neşāṯ-encāmda, -da]*

şebḫ-i beyābān-ı mezbūruñ ḳāmeti: *(Büyük kukla) Söz konusu gulyabaniye benzer ihtiyatın boyu.*

pūşīde-i rengā-reng-i ḫayme-gūn içinde **şebḫ-i beyābān-ı mezbūruñ ḳāmeti** gūyā bir *(238:11). [şebḫ-i beyābān-ı mezbūruñ ḳāmeti,]*

şeb-i deycūr: *Karanlık gece.*
1. beyāż çeşm-i perī gibi dīdelerden dūr ve **şeb-i deycūrda** ḳurṣ-ı āfitāb gibi nā-manẕūr olurdı Naẓm *(163:20). [şeb-i deycūrda, -da]*
2. ḳayıḳlarda ādemler seçilüp mışrāʿ Reşk-i ṣubḥ eyledi envārı **şeb-i deycūrı** *(253:31). [şeb-i deycūrı, -ı]*

şeb-i mezkūruñ: *Şenliğin sekizinci gecesi.*

Bunun ʿaḳabinde tersāne-i ʿāmire ṭarafından daḫı **şeb-i meẕkūruñ** rūz-ı şevḳ-endūz-ı fīrūzında *(270:28). [şeb-i meẕkūruñ, -uñ]*

şeb-i pür-ṭarabda: *Eğlenceli gece.*

pertev-endāz-ı ḥaşmet ü celāl olup ol **şeb-i pür-ṭarabda** bir mertebe fişek şenligi olmuşdur *(345:16). [şeb-i pür-ṭarabda, -da]*

şeb-i pür-ṭarabda: *Eğlenceli gece.*

keşīde yaʿnī gice şenligi bu **şeb-i pür-ṭarabda** encāma resīde olmuşdur *(355:21). [şeb-i pür-ṭarabda, -da]*

şeb-i siyāha: *Karanlık gece.*

dūd-ı bārūt rūz-ı sefīdi **şeb-i siyāha** hem-reng ve naʿra-i ṭop-ı ʿālem-āşūbları *(264:19). [şeb-i siyāha, -a]*

şeb-i siyāhı: *Karanlık gece.*

şenlikler iẓhār ve **şeb-i siyāhı** rūz-ı rūşenden ziyāde nevvār u tāb-dār eyledikden *(289:13). [şeb-i siyāhı, -ı]*

şeb-i siyehde: *Karanlık gece.*

Ġurre mi **şeb-i siyehde** dāʾir *(133:1). [şeb-i siyehde, -de]*

şeb-i tār: *Karanlık gece.*
1. ile **şeb-i tārı** hem-pertev-i nehār ve enẕār-ı nuẕẕārı ġarḳ-ı gird-āb-ı lücce-i envār iderek *(202:16). [şeb-i tārı, -ı]*
2. şermende vü ḫacīl eyleyüp ʿālem ġarḳ-ı nūr ve **şeb-i tār** rūz-ı rūşen *(203:17). [şeb-i tār,]*
3. idi ki **şeb-i tārı** ṣūret-nümā-yı şāhid-i nehār eyleyen her ḳandīl-i nevvārı bir *(252:24). [şeb-i tārı, -ı]*
4. ile **şeb-i tārı** maḥsūd-ı nehār buyurdılar ve ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri daḫı *(322:28). [şeb-i tārı, -ı]*

şeb-i tārīki: *Karanlık gece.*

şeb-i tārīki ṣubḥ-ı bahāra naẓīre eyledi Ḥaḳḳā ki üstād-ı çire-dest baḥr-i serīʿde *(253:7). [şeb-i tārīki, -i]*

şeb-i tīre: *Karanlık gece.*

ki **şeb-i tīre** pertev-i envārları ile āfitāb-ı rūz-ı rūşen gibi çeşm-i erbāb-ı temāşāyı *(270:4). [şeb-i tīre, -e]*

şebīke-i dām-ı ḥayret eyleyüp: *Tuzak ağı ile şaşırtmak.*

şebīke-i dām-ı ḥayret eyleyüp ḳaʿr-ı deryāya ṭaldı ve balıḳ batdıya çeküp *(351:31). [şebīke-i dām-ı ḥayret eyleyüp, -y, -üp]*

şeb-külāh: *Cebecilerin giydiği, tepesi altından biraz daha geniş olan, üstü düz, kalın kordonları bulunan, törenlerde ön tarafına bir tüy takılan bir çeşit başlık.*
1. Pes ez-ān Müy-tāblar on iki nefer emred-i bī-mū ṣıbyān-ı sāde-rū **şeb-külāh** *(336.21). [şeb-külāh,]*
2. ellerinde yaġlı ṭulum ve başlarında **şeb-külāh** ve arḳalarında meşīnden heybeler *(366:27). [şeb-külāh,]*

şeb-külāh: *Gece külahı.*
1. ve nice uʿcūbe-ṣuver ve muṭallā-cāme ve **şeb-külāh** ber-ser ḳuḳla ḳıyāfetli ṣıbyān *(238:13). [şeb-külāh,]*
2. eşheb-i sīmīn-zīn-i muṭallā-rikāba süvār ve tirşe vü ḳāġıddan maṣnūʿ **şeb-külāh** *(241:5). [şeb-külāh,]*

şeb-külāh u şalvar: *Gecelik külah ve şalvar.*

nāmına eşḫāṣ-ı uḍḥūke-ṣuver āmāde itdirilüp meşīnden kisvet ve **şeb-külāh u şalvār** *(142:23). [şeb-külāh u şalvār,]*

şeb-külāh-ı ḳalenderāne: *Kalenderlerin giydiği külah.*

otuz ḳadar şaḫs-ı uḍḥūke-nümā libās-ı ʿAcemāne ve **şeb-külāh-ı ḳalenderāne** *(157:8). [şeb-külāh-ı ḳalenderāne,]*

şeb-nem: *Çiğ, rutubet, gece nemi.*
1. Yerden seḥāb **şeb-nem** alursa maṭar virür *(172:11). [şeb-nem,]*
2. Yerden seḥāb **şeb-nem** alursa maṭar virür *(354:16). [şeb-nem,]*

şeb-pere-i çāpük-per: *Hızla kanat çırpan yarasa.*

şeb-pere-i çāpük-per ve hezārān püskürme fişekleri mehter-i çadır gibi *(269:12). [şeb-pere-i çāpük-per,]*

şeb-tā-be-seḥer: *Geceden sabaha kadar.*

zemzemesiyle **şeb-tā-be-seḥer** ḥüseynī perdesinde fiġān u nālede nā-ṣabūr eylediler *(283:16). [şeb-tā-be-seḥer,]*

şecāʿatlü: *Güçlü, yiğit.*

Bu eşnāda şeh-zāde-i cüvān-baḫt Sulṭān Süleymān ḥażretleri **şecāʿatlü** *(370:23). [şecāʿatlü,]*

şecere-i saḫt-bīḫ: *Sağlam köklü ağaç.*

rabṭ olunacaḳ ālāt u edevāt taʿbiye ḳılınmış idi ve cān-bāzıñ **şecere-i saḫt-bīḫ** *(263:8). [şecere-i saḫt-bīḫ,]*

şecere-i siyādetiñ ferʿ-i sābitü'l- uṣūli: *(Seyyid Abdullah Efendi) Seyitliğin sağlam köklü ağacının dalı.*

ḫālā mesned-zīb-i ṣadāret-i Anaṭolı **şecere-i siyādetiñ ferʿ-i s̱ābitü'l- uṣūli** *(171:23). [şecere-i siyādetiñ ferʿ-i s̱ābitü'l- uṣūli,]*

şecere-i siyādetiñ ferʿ-i s̱ābitü'l-uṣūli: *(Paşmakçızade Es-Seyyid Abdullah Efendi) Seyitlik ağacının kökleri yere sıkıca geçmiş ağacının tomurcuğu.*

ve ḫālā pīrāye-baḫş-ı ṣadr-ı Anaṭolı **şecere-i siyādetiñ ferʿ-i s̱ābitü'l-uṣūli** *(177:19). [şecere-i siyādetiñ ferʿ-i s̱ābitü'l-uṣūli, -i]*

şecere-i sābitü'l-aṣl-ı ḥadīḳa-i siyādet: *(Seyyid Mehemmed Zeynü'l-Abidin) Seyitlik bahçesinin kökü, sabit ağacı.*

Baʿdehū ḫālā şeref-efzā-yı mesned-i neḳābet **şecere-i s̱ābitü'l-aṣl-ı ḥadīḳa-i siyādet** *(191:19). [şecere-i s̱ābitü'l-aṣl-ı ḥadīḳa-i siyādet,]*

şedd-i niṭāk iderek: *Kuşak bağlamak, bir işi yapmaya girişmek.*

şedd-i niṭāḳ iderek bir ḥadde ʿişve-fürūş-ı bāzār oldı ki ḫurde-kārān-ı nezāket *(334:13). [şedd-i niṭāḳ iderek, -erek]*

şeffāf: *Görünür, açık.*

ṣāf ve cevher-i emvāc-ı cedvel-i sīmīn-i ṣubḥdan **şeffāf** māʾ-i ḳarāḥ *(265:8). [şeffāf,]*

şeftālū: *Meme, dişilik organı.*

mışrāʿ Saña **şeftālū** gerekse baña cānım ḳayısı deyu baġırdıḳda sīb-i Sinobı *(281:15). [şeftālū,]*

şeftālū bāzārına: *Şeftali pazarı, şeftali satılan yer.*

baḳḳālarıñ dilberleri ile **şeftālū bāzārına** girüp dön gel deyu çaġırup ol daḫi *(281:14). [şeftālū bāzārına, -ı, -n, -a]*

şeh: *Sultan, padişah.*
1. Nice **şeh** ü nice ṣāh-zāde *(125:8). [şeh,]*
2. O **şeh** ki bār-geh-i himmeti recā deridir *(277:19). [şeh,]*
3. Mülk-i dehre nice **şeh** geldi ḫoş-āmed bilmem *(292, 12). [şeh,]*
4. Ol **şeh** ki sözi ṣubḥ gibi ṣādıḳdır *(362.19). [şeh,]*

şehbāl-i hümā-yı baht u ikbāl olan: *(Padişah çadırı) Şans ve mutluluk Hüma'sının kanadı.*

perde-i āyīne-i şevket ü celāl ve **şehbāl-i hümā-yı baḫt u iḳbāl olan** *(256:4). [şehbāl-i hümā-yı baḫt u iḳbāl olan, -an]*

şehbāl-i mülemmaʿ-gūn-ı ṭāvūs-ı felek: *Felek tavusunun karışık renkli uzun kuyruğunun tüyleri, güneşin ışıklarının uzak yerlere vurması.*

āvīzān ve **şehbāl-i mülemmaʿ-gūn-ı ṭāvūs-ı felek** gibi ḫırāmān olup içinde beş yüz *(254:21). [şehbāl-i mülemmaʿ-gūn-ı ṭāvūs-ı felek,]*

şehbāz-ı bülend-pervāz-ı hümā-şikārıñ çengāl-i pençe-i istīşālinden: *Yükseklerde uçarak Hüma avlayan doğanın ele geçiren pençesinin çengeli.*

emīn olup ne bir ṣayyādıñ dām-ı tesḫīrine girmiş ve ne bir **şehbāz-ı bülend-pervāz-ı hümā-şikārıñ çengāl-i pençe-i istīşālinden** *(361:32). [şehbāz-ı bülend-pervāz-ı hümā-şikārıñ çengāl-i pençe-i istīşālinden, -n, -den]*

şehbāz-ı ṣıdḳ-ı ʿazīmet: *Kararlılıkla (avına) yönelen doğan.*

iṭāre-i teveccüh-i ʿacz ü niyāz s̱āniyen **şehbāz-ı ṣıdḳ-ı ʿazīmet** ve cenāḥ-ı saʿy u himmet *(362:23). [şehbāz-ı ṣıdḳ-ı ʿazīmet,]*

şeh-beyt-i ḳaṣīde-i şevketiñ: *Büyüklük kasidesinin şah beyti.*

silāḥ-dār aġa baġal-gīr olaraḳ ol **şeh-beyt-i ḳaṣīde-i şevketiñ** *(144:18). [şeh-beyt-i ḳaṣīde-i şevketiñ, -iñ]*

şeh-beyt-i şevkete: *Büyüklük şiirinin en güzel beyti.*

ṣāyeste-i şeref-i nüzūl-i müfīżü'l-meymenet buyurmuşlar ve ittiṣālinde **şeh-beyt-i şevkete** *(358:8). [şeh-beyt-i şevkete, -e]*

şeh-beyt-i şevket-i şāhen-şeh-i ʿizzet-celīse: *Kıymetlilik ile birlikte oturan şahlar şahının ululuğunu ifade eden en güzel beyit.*

şeh-beyt-i şevket-i şāhen-şeh-i ʿizzet-celīse meş̱ābe-i maṣāriʿ-i taḫmīs ve sāʿir *(218:19). [şeh-beyt-i şevket-i şāhen-şeh-i ʿizzet-celīse, -e]*

şeh-dāne-i muḥīṭ-i iclāl: *(Şehzade Mustafa için) İçinde ululuğu barındıran şehzade.*

Ş̱āliş̱en **şeh-dāne-i muḥīṭ-i iclāl** dürre-i efser-i şevket ü celāl necābetlü *(167:8). [şeh-dāne-i muḥīṭ-i iclāl,]*

şehd-fürūşuñ lebi: *(Bakkal dilberi) Şeker satıcısının dudağı.*

Gönül o **şehd-fürūşuñ lebi** ḫayālinden *(280:18). [şehd-fürūşuñ lebi,]*

şehen-şāh: *En büyük padişah, şah, padişahlar padişahı, şahlar şahı.*

Kim bendesidir nice **şehen-şāh** *(125:18). [şehen-şāh,]*

şehen-şāh: *(III. Ahmed) Şahlar şahı.*

Devām-ı devletin ister **şehen-şāha** duʿā eyler *(231:20). [şehen-şāha, -a]*

şehen-şāh-ı Ferīdūn-fer: *(III. Ahmet) Haşmeti, Feridun gibi olan şahlar şahı.*

Şehen-şāh-ı Ferīdūn-fer serīr-ārā-yı ḫāḳānī *(217:13). [şehen-şāh-ı Ferīdūn-fer,]*

şehen-şāh-ı ġarb u şark: *(III. Ahmet) Doğunun ve batının en büyük şahı.*

Ḫurşīd-i salṭanat o **şehen-şāh-ı ġarb u şarḳ** *(154:10). [şehen-şāh-ı ġarb u şarḳ,]*

şehen-şāh-ı ġāzī: *Sultan III. Ahmet.*

ebu'n-naṣr ve'l-meġāzī **şehen-şāh-ı ġāzī** ḥażretleri otaḳ-ı cevzā-niṭāḳ-ı hümāyūna *(342:16). [şehen-şāh-ı ġāzī,]*

şehen-şāh-ı gerdūn-ġulām: *(III. Ahmet için) Feleklerin kölelik ettiği şahlar şahı.*

şehriyār-ı vālā-maḳām ve **şehen-şāh-ı gerdūn-ġulām** şevketlü mehābetlü *(140:4). [şehen-şāh-ı gerdūn-ġulām,]*

şehen-şāh-ı kerīm: *(III. Ahmet) Cömert padişah.*

ile saʿādetlü dārü's-saʿāde aġası ḥażretleri ṭarafına īṣāl u teslīm ve **şehen-şāh-ı kerīm** *(299:1). [şehen-şāh-ı kerīm,]*

şehen-şāh-ı kişver-i hāver: *(III. Ahmet) Doğu ülkesinin şahlar şahı.*

Sepīde-dem ki **şehen-şāh-ı kişver-i ḫāver** *(173:33). [şehen-şāh-ı kişver-i ḫāver,]*

şehen-şāh-ı zamānıñ nūr-ı çeşmi pertev-i bahtı: *(Şehzade Süleyman) Zamanın şahlar şahının gözünün nuru, bahtının ışığı.*

Şehen-şāh-ı zamānıñ nūr-ı çeşmi pertev-i baḫtı *(369:5). [şehen-şāh-ı zamānıñ nūr-ı çeşmi pertev-i baḫtı,]*

şeh-i ʿālemdir: *(III. Ahmet) Alemin sultanı.*

Kim hem **şeh-i ʿālemdir** o hem şāh-ı cihāndır *(330:4). [şeh-i ʿālemdir, -dir]*

şeh-i Cem-kevkebe: *(III. Ahmet) Cem gibi görkemli şah.*

Devletinde **şeh-i Cem-kevkebe** Aḥmed Ḫānıñ *(245:24). [şeh-i Cem-kevkebe,]*

şeh-i cihān: *(III. Ahmet kastedilerek) cihan padişahı.*
1. Vaṣṣāf olalım **şeh-i cihāna** *(126:16). [şeh-i cihāna, -a]*
2. Ḫāliṣ ḳulıdır **şeh-i cihānıñ** *(134:9). [şeh-i cihānıñ, -ıñ]*

şeh-i devrān: *(III. Ahmet) Zamanın padişahı.*

ve ʿazm-i ḫ̌āb-gāh-ı istirāḥat eyleyüp mıṣrā Didiler ey **şeh-i devrān** yine ḫıdmet bāḳī *(230:21). [şeh-i devrān,]*

şeh-i kerem-ver: *Iyiliğe cömertliğe sahip.*

Ol ẓıll-ı Ḫudā **şeh-i kerem-ver** *(126:22). [şeh-i kerem-ver,]*

şeh-i māh-ı ṭalʿatıñ: *(III. Ahmet) Ay yüzlü şah.*

Gider niḳābı **şeh-i māh-ı ṭalʿatıñ** geliyor *(179:24). [şeh-i māh-ı ṭalʿatıñ, -ıñ]*

şeh-i şāhen-şehān-ı ʿadl-āyīn: *(III. Ahmet) Adaletli şahlar şahı.*

Şeh-i şāhen-şehān-ı ʿadl-āyīn *(262:4). [şeh-i şāhen-şehān-ı ʿadl-āyīn,]*

şeh-i şīr-i şavletiñ: *(III. Ahmet) Arslan çevikliğindeki şah.*

Ki yanıña o **şeh-i şīr-i şavletiñ** geliyor *(180:4). [şeh-i şīr-i şavletiñ, -iñ]*

şehir: *Şehir, kent.*

Baʿdehū Ẕü'n-nūnoġlı nām küşt-gīr-i dilīr Keskinoġlı nāmı ile **şehīr** bir *(275:6). [şehīr,]*

Şehirköyi: *Tekirdağ ilinin, Şarköy ilçesi.*

aġaç sīnī ve Tekfūr Ṭaġı ve **Şehirköyi** ve İnecik ve Ḫudāvendigār sancaġında *(142:3). [Şehirköyi,]*

şehirli: *Şehirde oturan, şehir halkından olan.*

şehirli ṣıbyān ve yetmiş yedi nefer eṭfāl-i rūstāyiyān küleng-i naʿrā-zenān gibi *(342:25). [şehirli,]*

şeh-nāme-ḫᵛān: *Şehname okuyan.*

münṭefiʿ eyleyüp içlerinden biri **Şeh-nāme-ḫᵛān** ve lisān-ı faṣīḥī ile destān-serā-yı Heft-ḫān olup *(225:2). [şeh-nāme-ḫᵛān,]*

şehnāz eyle: *Şehnaz makamı ile (şarkı) söylemek.*

Muṭribā sāzıñı al naġmeñi **şehnāz eyle** *(245:28). [şehnāz eyle,]*

şeh-nişīn: *Pencere çıkıntısı, balkon.*

ile vaḳt-i ʿışāda ḳaṣr-ı ʿadālet lafẓen ve maʿnen **şeh-nişīn** ve ṣadr-ı aʿẓam *(269:4). [şeh-nişīn,]*

şeh-nişīn-i çārümīn-i ṭabaka-i sipihre: *Göğün dördüncü tabakasında oturan şah, Güneş.*

mefrūş ve **şeh-nişīn-i çārümīn-i ṭabaḳa-i sipihre** nāz-fürūş ḳılınup naẓm *(251:8). [şeh-nişīn-i çārümīn-i ṭabaḳa-i sipihre, -e]*

şeh-nişīn-i güzīn: *Seçkinlik balkonu.*

bir **şeh-nişīn-i güzīn** bünyād itmişler idi ki şāḳūl-i naẓar-ı imʿān ile hevāsın terāzūya alsalar *(296:12). [şeh-nişīn-i güzīn,]*

şehr: *İnsanların toplu olarak yaşadığı yerleşim alanı.*
1. ile her **şehriñ** dāʾire-i ḥişārı dāʾire-i rāmişgerān-ı sūra döndürülüp kāffe-i enām *(140:33). [şehriñ, -in]*
2. Geşt eylemezdi **şehri** benim gibi serserī *(282:13). [şehri, -i]*

şeh-rāh-ı naẓar-ı pādişāhīde: *Padişahın bakış yolu.*

Pes ez-ān Ahālī-i Bedestān-ı Cedīd **şeh-rāh-ı naẓar-ı pādişāhīde** eṣnāf-ı zīnet ü zīver *(283:24). [şeh-rāh-ı naẓar-ı pādişāhīde, -de]*

şeh-rāh-ı nazra-i pādişāh-ı rūy-ı zemīnden: *Yeryüzünün padişahının önünden geçmek.*

ʿaded eṭfāl-i müslimīn **şeh-rāh-ı naẓra-i pādişāh-ı rūy-ı zemīnden** tertīb-i ālāy-ı sābıḳ *(345:35). [şeh-rāh-ı naẓra-i pādişāh-ı rūy-ı zemīnden, -den]*

şehr-emīni Sāmī Muṣṭafā Efendi: *Osmanlılar döneminde, Tanzimat'a değin, sarayların ve devlet yapılarının bakımına, onarımına, haremin giderlerine ve aylık işlerine bakmakla yükümlü devlet görevlisi, Sami Mustafa Efendi.*

ve **şehr-emīni Sāmī Muṣṭafā Efendi** ve āsitāne gümrügi emīni Yegen Meḥemmed Aġa *(320:7). [şehr-emīni Sāmī Muṣṭafā Efendi,]*

şehr-i zi'l-hicceniñ: *Zilhicce ayı.*

Şehr-i zi'l-hicceniñ altıncı güni yedi iḳlīm şehiniñ düğüni içün üşküfehā-yı rengā-reng *(364:25). [şehr-i zi'l-hicceniñ, -n, -iñ]*

Şehr-i Zūr beglerbegisi ʿAbdu'r-Raḥmān Paşa: *III. Ahmet döneminde; Şehrizor, Şehrezor olarak da bilinen tarihi bölgede beyler beyilik görevinde bulunmuş devlet görevlisi.*

dībā ve sāde ve muṭallā dörder ṭonluḳ hatāyī-i zībā ve hem-çün **Şehr-i Zūr beglerbegisi ʿAbdu'r-Raḥmān Paşa** *(249:12). [Şehr-i Zūr beglerbegisi ʿAbdu'r-Raḥmān Paşa,]*

şehriyār-ı ʿadl-āyīn: *(III. Ahmet) Adaletli padişah.*

raʿd-ı āsumāna dehşet-āver olup gūş-ı kerrūbiyānı kerr itdikde **şehriyār-ı ʿadl-āyīn** *(269.3). [şehriyār-ı ʿadl-āyīn,]*

şehriyār-ı ʿālem: *(III. Ahmet) Cihan padişahı.*

kudretlü mehābetlü **şehriyār-ı ʿālem** efendimiz ḥażretlerine māl ü cān ile *(169:1). [şehriyār-ı ʿālem,]*

şehriyār-ı ʿālī-makām: *(III. Ahmet şehzadeleri için) Yüce mertebeli şehzadeler.*

Şehriyār-ı ʿālī-makām baʿde tenāvüli'ṭ-ṭaʿām yine meydānda olan ḳaṣr *(145:9). [şehriyār-ı ʿālī-makām,]*

şehriyār-ı aʿẓam ḥużūrında: *Büyük hükümdarın (III. Ahmet) bulunduğu yer.*

El-ḥāṣıl ḥirfet-i meẕkūre aṣḥābı pīş-gāh-ı nuḳāve-i sülāle-i Ādem şehriyār-ı aʿẓam ḥużūrında *(235:2). [şehriyār-ı aʿẓam ḥużūrında, -ı, -n, -da-n, -da]*

şehriyār-ı ʿazamet-güster: *(III. Ahmet için) Büyüklük yayan padişah.*

Ve yevm-i mezbūrda **şehriyār-ı ʿaẓamet-güster** ḥażretleri ile şeh-zādegān-ı ḥurşīd-peykerlerinden *(151:30). [şehriyār-ı ʿaẓamet-güster,]*

şehriyār-ı ʿazamet-güster-i İskender-fer: *(III. Ahmet) Büyüklüğü İskender gibi göz kamaştıran, etrafa gösteriş saçan hükümdar.*

Şehriyār-ı ʿaẕamet-güster-i İskender-fer *(208:22). [şehriyār-ı ʿaẕamet-güster-i İskender-fer,]*

şehriyār-ı baḥr u berr: *(III. Ahmet) Denizin ve karanın hükümdarı.*

ʿAle'ş-seḥer ki **şehriyār-ı baḥr u berr** sulṭān-ı İskender-ẓafer pādişāh-ı dād-ger *(351:13). [şehriyār-ı baḥr u berr,]*

şehriyār-ı bülend-i iʿtibār oldılar: *(Şehzadeler için) Değeri yüksek hükümdarın yanında olmak.*

ile pirāye-i yemīn ü yesār **şehriyār-ı bülend-i iʿtibār oldılar** ve çākerān-ı āsitān-ı salṭanat ve *(250:23). [şehriyār-ı bülend-i iʿtibār oldılar, -dı, -lar]*

şehriyār-ı Dārā-ḥaşem: *(III. Ahmet) Dara kadar gösterişli Sultan.*
1. meyl-sāz-ı cāy-gāh-ı ārām olup vaḳt-i ʿaṣr ḥulūl itmek ile **şehriyār-ı Dārā-ḥaşem** *(305:20). [şehriyār-ı Dārā-ḥaşem,]*
2. ḫalīfetullāhī ʿalā ḫaliḳātihi fi'l-ālemīn **şehriyār-ı Dārā-ḥaşem** ḫudāvendigār-ı Cem-ḫadem *(342:15). [şehriyār-ı Dārā-ḥaşem,]*

şehriyār-ı felek-mertebe: *(III. Ahmet) Mertebesi gökçe yüksek hükümdar.*

şehriyār-ı felek-mertebe nāʾil-i ṣevāb-ı fekkü raḳabe olmaḳ daḫi müyesser oldı *(244:13). [şehriyār-ı felek-mertebe,]*

şehriyār-ı Ferīdūn-çāker: *Feridun kadar kutlu olan hükümdar.*

Bu eṣnāda ḥażret-i ṣāḥib-i devlet enderūn-ı hümāyūna daʿvet ve **şehriyār-ı Ferīdūn-çāker** *(358:28). [şehriyār-ı Ferīdūn-çāker,]*

şehriyār-ı İskender-haşmet: *(III. Ahmet) Büyüklüğü İskender kadar olan hükümdar.*

şehriyār-ı İskender-ḥaşmet ḥażretleri emvāc-ı lücce-i ḫilāfet *(346:6). [şehriyār-ı İskender-ḥaşmet,]*

şehriyār-ı İskender-hışāl: *(III. Ahmet) Güzel huyları İskender gibi olan padişah.*

pādişāh-ı ḳulzüm-nevāl ve **şehriyār-ı İskender-ḫışāl** ḥażretleri sāḥil-serāy-ı tersāne dervāzesinde *(202:6). [şehriyār-ı İskender-ḫışāl,]*

şehriyār-ı İskender-iştihārıñ baḥr-ı zehhār-ı kerem-i bī-şümārını: *İskender gibi şöhreti olan padişahın sınırsız cömertliğinin dalgalı kabaran denizi.*

Çekdirmeniñ bu ḥareketi **şehriyār-ı İskender-iştihārıñ baḫr-ı zeḫḫār-ı kerem-i bī-şümārını** *(295:26). [şehriyār-ı İskender-iştihārıñ baḥr-ı zeḫḫār-ı kerem-i bī-şümārını, -n, -ı]*

şehriyār-ı ḳadr-dānıñ: *(III. Ahmet) Kadirbilir sultan.*

Ve **şehriyār-ı ḳadr-dānıñ** ʿulemā vü ṣuleḥāya tevāżuʿ u ikrām *(211:4). [şehriyār-ı ḳadr-dānıñ, -ıñ]*

şehriyār-ı kāffe-i berāyāya: *(III. Ahmet) Bütün halkın hükümdarı.*

Yevm-i mezbūrda muʿtād-ı dīrīn ve ḳānūn-ı pīşīn üzere **şehriyār-ı kāffe-i berāyāya** *(320:30). [şehriyār-ı kāffe-i berāyāya, -y, -a]*

şehriyār-ı ḳalʿa-güşā: *(III. Ahmet) Zapt edici sultan.*

şehriyār-ı ḳalʿa-güşā eyyedallāhu ve ḳavvā ḥażretleriniñ pīş-i cāy-gāh-ı temāşālarına *(304:22). [şehriyār-ı ḳalʿa-güşā,]*

şehriyār-ı kām-baḫş-ı merḥamet-şiʿārıñ duʿā-yı devletleri: *Merhametli, mutluluk bağışlayıcı sultanın devletinin devamı için edilen dua.*

şehriyār-ı kām-baḫş-ı merḥamet-şiʿārıñ duʿā-yı devletleri ile şekker-sāy-ı demāġ-ı dırāʿat oldılar *(357:17). [şehriyār-ı kām-baḫş-ı merḥamet-şiʿārıñ duʿā-yı devletleri,]*

şehriyār-ı maʿdelet-güster: *(III. Ahmet) Adalet yayan sultan.*

Ḫıdīv-i cūd-perver **şehriyār-ı maʿdelet-güster** *(217:12). [şehriyār-ı maʿdelet-güster,]*

şehriyār-ı manşūr: *(III. Ahmet için) Allah'ın yardımı ile galip gelen hükümdar.*

Cem-mertebe **şehriyār-ı manşūr** *(127:1). [şehriyār-ı manşūr,]*

şehriyār-ı melāʾik-simāt: *(III. Ahmet için) Meleklere benzer padişah.*

şehriyār-ı melāʾik-simāt ḥażretleri daḫi naḫl temāşāsına ḫaṭve-senc-i iltifāt oldılar *(144:20). [şehriyār-ı melāʾik-simāt,]*

şehriyār-ı minʿām-ı semāḥat-şiʿār: *(III. Ahmet) Cömert ve hayırsever padişah.*

Şehriyār-ı Minʿām-ı Semāḥat-şiʿār Ḥażretleriniñ *(323:11). [şehriyār-ı minʿām-ı semāḥat-şiʿār,]*

şehriyār-ı vācibü't-taʿẓīm: *(III. Ahmet) Saygı gösterilmesi gereken hükümdar.*

Ḫudāvend-i muʿaẓẓam **şehriyār-ı vācibü't-taʿẓīm** *(291:21). [şehriyār-ı vācibü't-taʿẓīm,]*

şehriyār-ı vālā-maḳām: *(III. Ahmet için) Yüksek makamlı hükümdar.*

şehriyār-ı vālā-maḳām ve şehen-şāh-ı gerdūn-ġulām şevketlü mehābetlü *(140:4). [şehriyār-ı vālā-maḳām,]*

şehriyār-ı yūsuf-cemāl: *Yusuf yüzlü hükümdar.*

Bu rūz-ı fīrūzda **şehriyār-ı Yūsuf-cemāl** ḥażretleri bendegān-ı niʿam-perverde-i ʿadāletin *(359:12). [şehriyār-ı yūsuf-cemāl,]*

şeh-süvār-ı ʿarşa-i devlet: *(III. Ahmet) Devlet topraklarının şanlı binicisi.*

Ol **şeh-süvār-ı ʿarşa-i devlet** ki raḫşınıñ *(154:15). [şeh-süvār-ı ʿarşa-i devlet,]*

şeh-süvār-ı ʿarşa-i iḳbāl: *Uğurluluk arsasının binicisi.*

Ey **şeh-süvār-ı ʿarşa-i iḳbāl** destime *(343:23). [şeh-süvār-ı ʿarşa-i iḳbāl,]*

şehsüvār-i ʿarşa-i şāḥib-ḳırānī: *(III. Ahmet) Üstünlük meydanının binicisi.*

Sābıḳu'l-ḫayl-i miżmār-ı ḳahrāmānī ve **şehsüvār-i ʿarşa-i şāḥib-ḳırānī** *(357:31). [şehsüvār-i ʿarşa-i şāḥib-ḳırānī,]*

şeh-süvār-ı feżā-yı şevket ü şān: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Şan ve büyüklük meydanının ünlü binicisi.*

Şeh-süvār-ı feżā-yı şevket ü şān *(199:1). [şeh-süvār-ı feżā-yı şevket ü şān,]*

şeh-süvār-ı feżā-yı şükūh: *(III. Ahmet) Büyüklük alanının şanlı binicisi.*

Yaʿnī o **şeh-süvār-ı feżā-yı şükūh** kim *(358:1). [şeh-süvār-ı feżā-yı şükūh,]*

şeh-zāde: *Padişah oğlu veya padişah ailesinden olan erkek çocuk.*
1. **Şeh-zādelerini** sünnet itdi *(127:21). [şeh-zādelerini, -ler, -i, -n, -i]*
2. Nice **şeh-zāde** her biri ānıñ *(137:16). [şeh-zāde,]*
3. Gidüp **şeh-zādelerle** seyr-i naḫla şāh-ı devrānım *(144:22). [şeh-zādelerle, -ler, -le]*
4. Bir vezīriñ oġlınıñ **şeh-zādelerle** sünnetin *(146:11). [şeh-zādelerle, -ler, -le]*

şehzāde: *Şehzade Camii'nde cuma namazından sonra verilen vaazları yapan, Müstakimzade Abdullah Efendi.*

ve **Şehzāde** ve Sulṭān Selīm ve Eyyūb-ı Enṣārī ve Yeñi Cāmiʿ şeyḫi *(215:17). [şehzāde,]*

Şehzāde mütevellīsi Aġa: *Şehzade camiinin vakıf arazisinden sorumlu kişi.*

Ayaṣofya-i Kebīr mütevellīsi ve **Şehzāde mütevellīsi Aġa** ve beş nefer sulṭān keṭḫudāları *(360:25). [Şehzāde mütevellīsi Aġa,]*

şeh-zāde rabiʿ: *(Sultan Bayezid için) Dördüncü Şehzade.*

Şeh-zāde Rabiʿ Ḥażretlerine İtḥāf Olunan Hediyye-i Āṣaf-ı Sālifü'l-Evṣāfdır *(167:16). [şeh-zāde rabiʿ,]*

Şehzāde şeyḫi müstaḳīm-zāde ʿAbdullāh Efendi: *Şehzade Camii'nde cuma namazından sonra verilen vaazları yapan, Şeyh Abdullah.*

ve **Şehzāde şeyḫi müstaḳīm-zāde ʿAbdullāh Efendi** ve *(211:1). [Şehzāde şeyḫi müstaḳīm-zāde ʿAbdullāh Efendi,]*

şehzāde Sulṭān Bāyezīd: *III. Ahmet'in, Emine Mihrişah'tan olan oğlu.*

1. **şehzāde Sulṭān Bāyezīd** efendilerimiz ṭavvelallāhu ʿömrehüm ve edāme bi-devāmi salṭanati ebīhim ʿizzihim *(140:13). [şehzāde Sulṭān Bāyezīd,]*
2. şeh-zāde Sulṭān Bāyezīd ḥażretleri sinnen cümlesiniñ aṣġarı olup rükūb u nüzūle *(372:12). [şeh-zāde Sulṭān Bāyezīd,]*

şeh-zāde Sulṭān Meḥemmed: *III. Ahmet'in Rukiye Kadın'dan olan şehzadesi.*

nīk-ḫışāl ü ercemend **şeh-zāde Sulṭān Meḥemmed** ve zīver-i taḫt-ı salṭanat *(140:10). [şeh-zāde Sulṭān Meḥemmed,]*

şeh-zāde Sulṭān Meḥmed Hān: *III. Ahmet'in Rukiye Kadın'dan olan şehzadesi.*

ikişer ṭonluḳ dībā-yı İstanbulī ve nev-ẓuhūr telli ve sāde hatāyī ve **şeh-zāde Sulṭān Meḥmed Ḫān** *(168:4). [şeh-zāde Sulṭān Meḥmed Ḫān,]*

şehzade Sulṭān Muṣṭafā: *III. Ahmet'in, Emine Mihrişah Hatundan olan şehzadesi. III. Mustafa (28 Ocak 1717 – 21 Ocak 1774), 26. Osmanlı padişahı ve 105. İslam halifesi.*

revnaḳ-ı mülk ü memleket māh-ı semā-yı ışṭıfā **şehzāde Sulṭān Muṣṭafā** *(140:11). [şehzāde Sulṭān Muṣṭafā,]*

Şeh-zāde Sulṭān Süleymān Hān: *III. Ahmet'in, Emine Mihrişah'tan olan oğlu.*

Şeh-zāde Sulṭān Süleymān Ḫān ḥażretleriniñ vālide-i mācidelerine daḫi *(168:3). [Şeh-zāde Sulṭān Süleymān Ḫān,]*

şeh-zādegān: *Şehzadeler.*
1. Oldı **şeh-zādegānı** ile revān *(142:31). [şeh-zādegānı, -ı]*
2. Oldı **şeh-zādegānı** mīve aña *(143:2). [şeh-zādegānı, -ı]*
3. ʿuṣāre-i şeker-i mükerrerden şīrīn-ter gelüp ḫāṭır-ḫˇāhlarına temşiyet ve **şeh-zādegānına** *(144:16). [şeh-zādegānına, -ı, -n, -a]*
4. Muʿammer eyleye **şeh-zādegānıyla** Cenāb-ı Ḥaḳḳ *(213:1). [şeh-zādegānıyla, -ı, -y, -la]*
5. Ancaḳ vüzerā-yı ʿiẓām ve erbāb-ı dīvān orṭa ḳapudan içerü girüp **şeh-zādegān** *(371:29). [şeh-zādegān,]*
6. ilbās buyurdılar Ve şeref-i ḫitān ile ser-efrāz olacaḳ **şeh-zādegān** dört nefer *(372:10). [şeh-zādegān,]*

şeh-zādegān: *Şehzadeler.*

Oldı **şeh-zādegānı** ile revān *(142:5). [şeh-zādegānı, -ı]*

şeh-zādegān-ı ʿālī-ḥażret: *(III. Ahmet'in şehzadeleri) Yüce mertebeli şehzadeler.*
1. ʿazīmet ve **şeh-zādegān-ı ʿālī-ḫażret** daḫi ālāy gicesi anda beytütet ve irtesi *(141:31). [şeh-zādegān-ı ʿālī-ḥażret,]*
2. faṣṣ-ı nigīn-dān-ı şeh-nişīn ve eṭrāfında **şeh-zādegān-ı ʿālī-ḫażret** *(143:12). [şeh-zādegān-ı ʿālī-ḥażret,]*
3. yaʿnī **şeh-zādegān-ı ʿālī-ḫażret** ile tevessüd-i evreng-i vaḳār idüp ol cā-nişīn-i ḫurşid-i nevvār *(322:26). [şeh-zādegān-ı ʿālī-ḥażret,]*
4. **şeh-zādegān-ı ʿālī-ḫażretleri** ile deryā şenligi temāşāsı içün Āyīneli Ḳavaḳda *(346, 7). [şeh-zādegān-ı ʿālī-ḥażretleri, -ler, -i]*

şeh-zādegān-ı ʿālī-şān: *(III. Ahmet'in şehzadeleri) Adı, sanı yüce şehzadeler.*
1. Meḥemmed Begi daḫi **şeh-zādegān-ı ʿālī-şānı** *(146:5). [şeh-zādegān-ı ʿālī-şānı, -ı]*
2. **şeh-zādegān-ı ʿālī-şānına** cevāhir-feşān olduḳları meşhūd-ı muḳarrebān olduḳda *(371:3). [şeh-zādegān-ı ʿālī-şānına, -ı, -n, -a]*

şeh-zādegān-ı ʿālī-tebār: *(III. Ahmet'in şehzadeleri) Yüksek soylu şehzadeler.*

1. **şeh-zādegān-ı ʿālī-tebār** meymene ve meysere ẕevḳ u safā-yı bī-şümār *(250:22). [şeh-zādegān-ı ʿālī-tebār,]*
2. yemīn ü yesārında **şeh-zādegān-ı ʿālī-tebār** ḥażerātı saṭr-ı ser-nāme gibi *(256:6). [şeh-zādegān-ı ʿālī-tebār,]*
3. tesyīr eylediler ve **şeh-zādegān-ı ʿālī-tebār** ḥażerātınıñ bir müddet *(314:17). [şeh-zādegān-ı ʿālī-tebār,]*

şeh-zādegān-ı ʿālī-tebār-ı Ḫudāvendigārī: *(III. Ahmet'in şehzadeleri) Padişahın soyu yüksek şehzadeleri.*

niyāzına rikāb-ı hümāyūnlarına taḫṣīṣ olunduḳdan ṣoñra **şeh-zādegān-ı ʿālī-tebār-ı Ḫudāvendigārī** *(165:27). [şeh-zādegān-ı ʿālī-tebār-ı Ḫudāvendigārī,]*

şeh-zādegān-ı baḫtiyār-ı ʿālī-tebārların: *(III. Ahmet'in şehzadeleri) Yüksek soylu, mutlu şehzadeler.*

ile İncüli Köşke nümūdār ve üç ʿaded **şeh-zādegān-ı baḫtiyār-ı ʿālī-tebārların** *(218:3). [şeh-zādegān-ı baḫtiyār-ı ʿālī-tebārların, -lar, -ın]*

şeh-zādegān-ı çehār-gāne-i bülend-āşiyāneniñ: *Yüksekte yer alan kuş yuvasında dört unsur gibi bulunan şehzadeler.*

ve bāʿiṣ-i iṭmīnān-ı ḳulūb-ı aʿlā vü ednā olan **şeh-zādegān-ı çehār-gāne-i bülend-āşiyāneniñ** *(140:27). [şeh-zādegān-ı çehār-gāne-i bülend-āşiyāneniñ, -n, -iñ]*

şeh-zādegān-ı cüvān-baḫt: *(III. Ahmet'in şehzadeleri) Talihli şehzadeler.*

ʿaded **şeh-zādegān-ı cüvān-baḫt** yesār-ı taḫtda vefḳ-i müṣelleṣ gibi *(156:11). [şeh-zādegān-ı cüvān-baḫt,]*

şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān: *(III. Ahmet'in şehzadeleri) Mutlu şehzadeler.*
1. tebdīl ḳılındı ve **şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān** efendilerimiz sarāy-ı hümāyūnda *(364:8). [şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān,]*
2. ve fer ü iclāl ile **şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān** ḥażerāṭı daḫi süvār-ı esb-i āsumān-nişān olmalarıyla *(366:6). [şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān,]*
3. Ebū Ḥanife-maḳām ve ṣudūr-ı kirām ve mevālī-i fiḫām **şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān** *(371:27). [şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān,]*
4. ḥażretleri ve ṣāniyen **şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān** ḥażerātı pā-būs-ı hümāyūn-ı şeref-maḳrūn *(372:6). [şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān,]*

şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtānı: *Bahtı açık şehzadeler.*

temāşā-yı ālāy-ı şevket-maḳrūn iderler iken **şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtānı** *(371:17). [şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtānı, -ı]*

şeh-zādegān-ı cüvān-baht-ı ʿālī-himmet ḥażerātınıñ her biri: *(III. Ahmet'in şehzadeleri) Soylu, şanslı şehzadeler hazretlerinin hepsi.*

Evvelā gül-nihālān-ı çār-bāġ-ı salṭanat yaʿnī şeh-zādegān-ı cüvān-baḫt-ı ʿālī-himmet ḥażerātınıñ her biri *(141:24). [şeh-zādegān-ı cüvān-baḫt-ı ʿālī-himmet ḥażerātınıñ her biri, -i-ı, -n, -ıñ]*

şeh-zādegān-ı cüvān-baht-ı esʿad-ı maʿālī-mesnedleriniñ ālāy-ı nahllerin: *Şerefli, uğurlu, bahtı açık şehzadelerin nahıl alayı.*

ḥażretleri nūr-ı dīdeleri olan eşbālü'l-esed **şeh-zādegān-ı cüvān-baḫt-ı esʿad-ı maʿālī-mesnedleriniñ ālāy-ı naḫllerin** *(366:21). [şeh-zādegān-ı cüvān-baḫt-ı esʿad-ı maʿālī-mesnedleriniñ ālāy-ı naḫllerin, -n]*

şeh-zādegān-ı fīrūz-bahtān-ı ʿamīmü'l-ālāy: *Herkese (alaya) öncülük eden bahtı açık şehzadeler.*

ve ālāy-ı vālāy ve **şeh-zādegān-ı fīrūz-baḫtān-ı ʿamīmü'l-ālāy** ile Sarāy-ı Cedīd-i hümāyūna *(364:29). [şeh-zādegān-ı fīrūz-baḫtān-ı ʿamīmü'l-ālāy,]*

şeh-zādegān-ı ḫurşīd-peykerlerinden: *(III. Ahmet'in şehzadeleri) Güneş yüzlü şehzadeler.*

Ve yevm-i mezbūrda şehriyār-ı ʿaẓamet-güster ḫażretleri ile **şeh-zādegān-ı ḫurşīd-peykerlerinden** *(151:30). [şeh-zādegān-ı ḫurşīd-peykerlerinden, -ler, -i, -n, -den]*

şeh-zādegān-ı muḫteremleri: *Değerli şehzadeler.*

şeh-zādegān-ı muḫteremleri ve ḫademe-i mükerremleri ḥażerātı ile *(305:21). [şeh-zādegān-ı muḫteremleri, -ler, -i]*

şeh-zādegān-ı sāmī-tebār: *Yüksek soylu şehzadeler.*

şeh-zādegān-ı sāmī-tebār ve ʿālī-vaḳār u bülend-iʿtibārları *(359:4). [şeh-zādegān-ı sāmī-tebār,]*

şeh-zādegān-ı sütūde-kirdārlarına: *(III. Ahmet'in şehzadeleri) Temiz yaradılışlı şehzadeler.*

tenāvül-i ṭaʿām içün fermān-fermā olmaları ile **şeh-zādegān-ı sütūde-kirdārlarına** *(145:1). [şeh-zādegān-ı sütūde-kirdārlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

şeh-zādegān-ı vālā-tebārıñ: *Yüksek soylu şehzadeler.*

tiryāk-ı ürbüʿā-yı muʿtedilü't-terkīb-i ḥikmet-ḫāne-i ḳudret olan **şeh-zādegān-ı vālā-tebārıñ** *(137:13). [şeh-zādegān-ı vālā-tebārıñ, -ıñ]*

şeh-zādegān-ı zevi'l-ibtihāc: *(III. Ahmet'in şehzadeleri) Sevinçli şehzadeler.*

ṭonluḳ ṣof-ı mevvāc teberrük ü teyemmün ḳaṣdı ile **şeh-zādegān-ı zevi'l-ibtihāc** *(189.8). [şeh-zādegān-ı zevi'l-ibtihāc,]*

şeh-zādegān-ı ʿālī-ḫażreti: *(III. Ahmet'in şehzadeleri) Mertebesi büyük şehzadeler.*

Şeh-zādegān-ı ʿĀlī-ḫażreti İle Sünneti Beyānındadır Li- münşiʾihi *(145:16). [şeh-zādegān-ı ʿālī-ḫażreti, -i]*

şeh-zādegānıñ āb-ı rūy-ı şevket ü şānı: *(Şehzade Süleyman) Şehzadelerin büyüklük ve şerefine önderlik eden.*

Odur **şeh-zādegānıñ āb-ı rūy-ı şevket ü şānı** *(369:10). [şeh-zādegānıñ āb-ı rūy-ı şevket ü şānı, -ı]*

şeh-zāde-i ʿālī-tebār: *(Şehzade Süleyman) Soyu yüksek şehzade.*

ḫalef-i erşed-i Ḫudāvend-i esʿad **şeh-zāde-i ʿālī-tebār** saʿādetlü necābetlü *(166:1). [şeh-zāde-i ʿālī-tebār,]*

şeh-zāde-i cüvān-baht: *(Şehzade Süleyman) Bahtı açık şehzade.*

Bu eṣnāda **şeh-zāde-i cüvān-baḫt** Sulṭān Süleymān ḥażretleri şecāʿatlü *(370:23). [şeh-zāde-i cüvān-baḫt,]*

şeh-zāde-i cüvān-baḫt-ı ʿālī-nijādıñ faṣṣ-ı elmāspāre-i vücūd-ı hümāyūnlarına: *(Şehzade Süleyman) Bahtı açık, soyu yüksek şehzadenin kutlu vücudunun elmas parçalarının yüzük taşı.*

bir gerdūne-i gerdūn-nişān iki **şeh-zāde-i cüvān-baḫt-ı ʿālī-nijādıñ faṣṣ-ı elmāspāre-i vücūd-ı hümāyūnlarına** *(369:30). [şeh-zāde-i cüvān-baḫt-ı ʿālī-nijādıñ faṣṣ-ı elmāspāre-i vücūd-ı hümāyūnlarına, -n, -a]*

şeh-zāde-i cüvān-baht-ı ʿālī-şān: *(Şehzade Süleyman) Şanı yüce, bahtı açık şehzade.*

Şeh-zāde-i cüvān-baḫt-ı ʿālī-şān Sulṭān Süleymān ḥażretleri daḫi bu ālāy-ı celīlü'l-ʿunvānı *(371:6). [şeh-zāde-i cüvān-baḫt-ı ʿālī-şān,]*

şeh-zāde-i cüvān-baht-ı ʿālī-şān: *(Şehzade Süleyman) Bahtı açık, yüce şanlı şehzade.*

evvelā **şeh-zāde-i cüvān-baḫt-ı ʿālī-şān** Sulṭān Süleymān *(374:11). [şeh-zāde-i cüvān-baḫt-ı ʿālī-şān,]*

şeh-zāde-i cüvān-baht-ı hümā-hemtāyı: *Bahtı açık, Hüma'ya benzer şehzade.*

şeh-zāde-i cüvān-baḫt-ı hümā-hemtāyı alḳışladıḳlarında ḥażret-i ẓıllullāhi fi'l-ʿālem *(370:27). [şeh-zāde-i cüvān-baḫt-ı hümā-hemtāyı, -y, -ı]*

şeh-zāde-i cüvān-baht-ı kerīmü'ş-şān Sulṭān Süleymān hān: *Bahtı açık, şerefi yüksek, şehzade Süleyman Han.*

şeh-zāde-i cüvān-baḫt-ı kerīmü'ş-şān Sulṭān Süleymān Ḫān ḥażretleriniñ rikāb-ı meymenet-meʾābında *(366:14). [şeh-zāde-i cüvān-baḫt-ı kerīmü'ş-şān Sulṭān Süleymān ḫān,]*

şeh-zāde-i emced: *(Şehzade Süleyman) Büyük şehzade.*

Şiblü'l-Esed **Şeh-zāde-i Emced** Sulṭān Süleymān Ḥażretlerine Olan *(165:22). [şeh-zāde-i emced,]*

şeh-zāde-i esʿad u emced: *(Şehzade Mehemmed) Pek değerli ve uğurlu şehzade.*

oṭada **şeh-zāde-i esʿad u emced** Sulṭan Meḥemmed ḥażretleriniñ daḫi emr-i ḫitānları *(374:14). [şeh-zāde-i esʿad u emced,]*

şeh-zāde-i hümā-hemtā: *(Şehzade Mustafa) Hüma'ya benzer şehzade.*

ve şālişen **şeh-zāde-i hümā-hemtā** Sulṭān Muṣṭafā ḥażretlerini daḫi yine ber-vech-i muḥarrer *(374:16). [şeh-zāde-i hümā-hemtā,]*

şeh-zāde-i saʿīd: *(Şehzade Bayezid için) Kutlu şehzade.*
1. Nev-bāve-i naḫl-ı şān u şevket rūz-ı nevrūz-ı baḫt u devlet **şeh-zāde-i saʿīd** *(167:17). [şeh-zāde-i saʿīd,]*
2. getürdiler Lākin **şeh-zāde-i saʿīd** Sulṭan Bāyezīd ḥażretleri henüz ṭıfl olmaġla *(374:18). [şeh-zāde-i saʿīd,]*

şeh-zāde-i sālis: *(Mustafa Han) Üçüncü şehzade.*

Cānib-i Müşārün-İleyhden **Şeh-zāde-i Ş̱āliş̱** Ḥażretlerine Olan Dest-āvīzleridir *(167:7). [şeh-zāde-i ş̱āliş̱,]*

şeh-zāde-i ş̱ānī: *III. Ahmet'in şehzadesi, Mehemmed Han.*

Yine Ṭaraf-ı Āṣafdan **Şeh-zāde-i Ş̱ānī** Ḥażretlerine Olan Tuḥaf Beyānındadır *(166:23). [şeh-zāde-i ş̱ānī,]*

şeh-zādeleriniñ ʿömrin: *(III. Ahmet'in şehzadeleri) Şehzadelerin yaşam süresi, yaşayacakları hayat.*

Şeh-zādeleriniñ ʿömrin efzūn *(133:22). [şeh-zādeleriniñ ʿömrin, -i, -n-n]*

şeḳāşaḳ-ı ṣıḥāf u maʿālıḳden: *Sahan ve kaşıkların çıkardıkları şak şak sesi.*

Şeḳāşaḳ-ı ṣıḥāf u maʿālıḳden bir ṭarrāḳa peydā ve teḳābül-i ṣufūf-ı dendān-ı germ-iştihāyāndan *(348:27). [şeḳāşaḳ-ı ṣıḥāf u maʿālıḳden, -den]*

şekāşık-ı ṣıhāf-ı meʿālikden: *Kaşık ve sahanların şak şak diye ses çıkarması.*

Āḥirīn-i meclis-i żiyāfet-kede-i sūr-ı pür-sürūr u ḥubūr-ı dil-cūda **şeḳāşıḳ-ı ṣıḥāf-ı meʿāliḳden** *(361:23). [şeḳāşıḳ-ı ṣıḥāf-ı meʿāliḳden, -den]*

şeker: *İkramlık olarak sunulan tatlı yiyecek.*

şeker vażʿı içün yüz ʿaded mevlid ṭablası ve eṭrāf-ı sūr-gāhda māhiyyeler tertībi *(142:6). [şeker,]*

şeker: *Şekerkamışı, şekerpancarı, havuç, mısır, buğday, patates gibi birçok bitkinin saplarının ve köklerinin özsuyundan ya da nişastasından çıkarılan, bileşiminde karbon, oksijen ve hidrojen bulunan, beyaz renkli, suda eriyen, mayalanabilen ve genellikle tatlı olan maddelerin ortak adı.*
1. işʿār içün gönderdigi beş on ṭabla gūnā-gūn **şeker** nāmında nebāt-ı mükerrer ol *(270:19). [şeker,]*
2. ṭarafından gūnā-gūn birḳaç ṭabla **şeker** gelmek ile oba kenārında pā-ber-cā-yı ḳıyām olan *(275:22). [şeker,]*
3. idi ki gāh piste-i dehānına ḫande-i leb-i şīrīn ile **şeker** ḳatar ve gāh *(280:4). [şeker,]*
4. gūnā-gūn şeker-i bādām her taḫta-i nāzük-ṭarḥ-ı dil-güşāsı **şekerden** *(367:30). [şekerden, -den]*
5. **şekerlerden** maṣnūʿ bir ṣūretde rīḫte-i ḳālıb-ı maṭbūʿ ḳılınmış ve eṭrāfına *(368:2). [şekerlerden, -ler, -den]*
6. ṭarafından ṭabla ile **şekerler** ihdāsıyla şīrīn-kām ve sūr-ı hümāyūn itmām ve *(375:20). [şekerler, -ler]*

şeker bāġçeleri: *Osmanlılarda, özellikle şenlik ve düğünlerde kurulan şeker tasvirlerinin, köşkler, şerbet akan havuzların canlandırıldığı bulunduğu yapma bahçeye verilen ad.*
1. Neş̱r Sarāy-ı ʿAtīḳ sāḥasında zīnet-baḫşā olan naḫl-ı sūrı ve **şeker bāġçelerini** *(143:5). [şeker bāġçelerini, -n, -i]*
2. Naḫlları ve **şeker bāġçelerini** naẓar-ı mū-şikāf-ı tedḳīḳ ile temāşā ve *(144:24). [şeker bāġçelerini, -i, -n, -i]*
3. ʿazīmet-i ūlāyı vech-i āḫere taḥvīl eyleyüp naḫlların ve **şeker bāġçeleriniñ** edevāt u ālātı *(141:34). [şeker bāġçeleriniñ, -n, -iñ]*
4. Baʿdehū iki ḳıṭʿa **şeker bāġçeleri** ki her biri bir cihān-ı ḫalāvet ve ʿalem-i lez̲z̲et olup *(367:27). [şeker bāġçeleri,]*
5. ile **şeker bāġçeleri** daḫi mermerlik öñine vażʿ ve şeyḫü'l-islām-ı *(371:26). [şeker bāġçeleri,]*
6. ikrām ve naḫılları ve **şeker bāġçelerini** götüren tersāne neferātına beş yüz ġuruş *(372:29). [şeker bāġçelerini, -n, -i]*

şeker bāġçesi: *Osmanlılarda, özellikle şenlik ve düğünlerde kurulan şeker tasvirlerinin, köşkler, şerbet akan havuzların canlandırıldığı bulunduğu yapma bahçeye verilen ad.*

ḫażerātınıñ her biri içün **şeker bāġçesi** ve naḫl-ı sūrī yapılmaḳ *(141:24). [şeker bāġçesi,]*

şeker ḥadīkaları: *Osmanlılarda, özellikle şenlik ve düğünlerde kurulan şeker tasvirlerinin, köşkler, şerbet akan havuzların canlandırıldığı bulunduğu yapma bahçeye verilen ad.*
1. **Şeker ḥadīḳalarınıñ** güne güne mīve-i şīrīnini çīde-i enāmil-i müjgān ve *(143:25). [şeker ḥadīḳalarınıñ, -n, -ıñ]*
2. biri naḫl vaṣfında gül-feşān-ı dāmen-i taḳrīr olduḳça āḫer **şeker ḥadīḳaları** *(144:14). [şeker ḥadīḳaları,]*
3. üzere iki ʿaded mülūkī naḫl-i bālā ve bir **şeker ḥadīḳası** ibdāsına fermān-ı hümāyūnları *(146:13). [şeker ḥadīḳası,]*

şeker işleri: *Şekerden yapılmış suretler.*

ṭabla **şeker işleri** vuḥūş u ṭuyūr taṣvīrleri geçicek sāye-i Rabb-i Ġafūr olan *(368:14). [şeker işleri,]*

şeker-i bādām: *Badem şekeri, kuru badem şekerle kaplanmak suretiyle yapılan geleneksel şekerleme.*

günā-gün **şeker-i bādām** her taḫta-i nāzük-ṭarḥ-ı dil-güşāsı şekerden *(367:30). [şeker-i bādām,]*

şeker-leb ü şīrīn-sühān: *(Bakkal dilberi) Şeker dudaklı ve tatlı sözlü.*

bādām-çeşm ü piste-dehen **şeker-leb ü şīrīn-süḫān** yemīn ü yesārda levendāne *(280:7). [şeker-leb ü şīrīn-süḫān,]*

şekker şerbetinden: *Şekerin suda eritilmesi, sonucu elde edilen, tatlı sulu madde.*

şekker şerbetinden isāle-i enhār u cūy-bār ve cā-be-cā riyāż-ı rażrāż ile her biri *(368:3). [şekker şerbetinden, -n, -den]*

şekker-çeş-i fıḳra-i celīle-i Muḥammedün Resulullāh oldı: *Muhammed onun elçisidir, sözünün şekeriyle ağzı tatlanmak.*

ve **şekker-çeş-i fıḳra-i celīle-i Muḥammedün Resulullāh oldı** *(243.32). [şekker-çeş-i fıḳra-i celīle-i Muḥammedün Resulullāh oldı, -dı]*

şekker-ceş-i iḥsān-ı dest-i düstūr-ı gevher-efşān olduḳlarından: *Cevher saçan sadrazamın elinden bağış şekerinin tadına bakmak.*

gibi ṣaf-keşīde olup **şekker-ceş-i iḥsān-ı dest-i düstūr-ı gevher-efşān olduḳlarından** *(350:25). [şekker-ceş-i iḥsān-ı dest-i düstūr-ı gevher-efşān olduḳlarından, -duḳ, -lar, -ı, -n, -dan]*

şekker-çeş-i şükrdür: *Şükür şekerinin tadına bakmak.*

Şekker-çeş-i şükrdür zamāne *(133:8). [şekker-çeş-i şükrdür, -dür]*

şekker-hālıḳ eyleyüp: *Güzel bir şekilde söz söylemek.*

şekker-ḫālıḳ eyleyüp maḳām-ı rāstda ḳıyām ve ḫ̆ānendegāna taʿyīn-i uṣūl ve *(245:8). [şekker-ḫālıḳ eyleyüp, -y, -üp]*

şekker-i şükr ü şenāların: *Şükür ve dua şekeri.*

sebebiyyetleri **şekker-i şükr ü şenāların** mükerrer eyledi *(211:26). [şekker-i şükr ü şenāların, -lar, -ın]*

şekker-nisār olup: *Şeker dağıtmak.*

aġalara dest-i kerem-peyvest-i zer-efşānları **şekker-nişār olup** *(275:23). [şekker-nişār olup, -up]*

şekker-sāy-ı demāġ-ı dırāʿat oldılar: *Yakarış damağının tatlanması.*

şehriyār-ı kām-baḫş-ı merḥamet-şiʿārıñ duʿā-yı devletleri ile **şekker-sāy-ı demāġ-ı dırāʿat oldılar** *(357:17). [şekker-sāy-ı demāġ-ı dırāʿat oldılar, -dı, -lar]*

şekl: *Şekil, biçim, görünüş.*
1. şubānān-ı ṭurfe-heykel-i ney-enbān der-baġal **şeklinde** yüz yigirmi nefer ṭulumcı *(142:22). [şeklinde, -i, -n, -de]*
2. Şīşe-bāzlar daḫi bir sebū üzerinde çelīpā **şeklinde** aḫşābdan çār-gūşe bir *(176:5). [şeklinde, -i, -n, -de]*
3. ʿāşıḳ-ı cān-sūz müşterī **şeklinde** alış veriş iderek güẕerān ve nice penbeden *(284:27). [şeklinde, -i, -n, -de]*
4. hengāmında arslan **şeklinde** olan sālifü'l-beyān fişeklere āteş virüp ve mehterleri *(284:29). [şeklinde, -i, -n, -de]*
5. **şeklinde** bir müdevver çarḫī fişegi ināre olunup yigirmi otuz kerre *(309:4). [şeklinde, -i, -n, -de]*
6. meʾālince güẕerān olup çadır **şeklinde** bir nemed-i raṣāṣ-sūde içinde yaban ādemi ṣūretinde *(315:26). [şeklinde, -i, -n, -de]*
7. serġūş-ı mücevherler ki **şekli** şāhid-i iḳbāl ü şevkete güşāde-āġūş ve *(369:22). [şekli, -i]*

sekle girdi: *Başka bir hale bürünmek.*

Girdi bir **şekle** daḫi sūr-kede *(272:19). [şekle girdi, -di]*

şekl-i bedr-i müstenīre: *Parıldayan dolunayın şekli (Atın üzerine binmek).*

şekl-i bedr-i müstenīre meşīl eyleyüp sāḥa-i dervāze-i otaḳda birḳaç kerre cevelān *(216:22). [şekl-i bedr-i müstenīre, -e]*

şekl-i çelīpā-yı çūpīn: *Haç biçiminde birbirine çakılmış tahta.*

Ve iki ẕirāʿ miḳdārı bir mīl-i āhenīn ve üstinde çār-gūşe bir **şekl-i çelīpā-yı çūpīn** *(246:14). [şekl-i çelīpā-yı çūpīn,]*

şekl-i evvel: *Önceki günler.*

Yevm-i mezbūrda netāʾic-i sūr u ṣafānıñ **şekl-i evvel** üzere ṣuġrā vü kübrāsı *(272:21). [şekl-i evvel,]*

şekl-i hilāl-i zīnin: *Hilale benzer eyer.*

taḳbīl ve şāniyen **şekl-i hilāl-i zīnin** vücūd-ı ʿālī-ḳadrleri ile *(216:21). [şekl-i hilāl-i zīnin, -in]*

şekl-i mühīb: *Ürküntü veren yapı.*

şekl-i mühīb temāşāyiyānı tiryākī-i mār-dīde gibi taḫvīf u terhīb ile *(263:18). [şekl-i mühīb,]*

şekl-i müstedīr: *Daire biçiminde.*

bir gerdūne üzere ibdāʿ itdikleri **şekl-i müstedīr** ṭāḥūnede bīḫte-i pervīzen-i tedḳīḳleri olan *(235:13). [şekl-i müstedīr,]*

şekl-i resen-bāz-ı rīsmān-pervāza: *İpe uçan cambazın görüntüsü.*

cüst ü çālāk ve bī-vehm ü bāk yemīn ü yesāra mütemāyil ve **şekl-i resen-bāz-ı rīsmān-pervāza** *(258:27). [şekl-i resen-bāz-ı rīsmān-pervāza, -a]*

şeklin bulmuşdur: *Benzemek.*

ve meydān-ı sūr bir güne pür-nūr olup cebel-i Ṭūr **şeklin bulmuşdur** *(345:17). [şeklin bulmuşdur, -muş, -dur]*

şemʿ: *Mum.*
1. mūmdan nerm ve **şemʿden** germ bir ālāy şuʿle-rūyān-ı kāfūr-gerden-i tābende-ʿiẕārıñ *(239:14). [şemʿden, -den, -]*
2. Ol **şemʿim** olup encümen-efrūz-ı raḳībān *(239:24). [şemʿim, -im]*

şemʿ yapışdırdı: *Önemli bir şeyi unutmayıp akılda tutmak.*

Ol gice dīvāra **yapışdırdı şemʿ** *(217:7). [şemʿ yapışdırdı, -dır, -dı]*

şemʿa: *Kandil, ışık, mum.*

lemʿasını tavṣīf ve bir **şemʿasını** taʿrīf ile iktifā ve bu ḳıṭʿa-i āb-dār-ı āteşīn-edā-yı siḥr-āṣār *(323:2). [şemʿasını, -s, -ı, -n, -ı]*

şemʿa-i kāfūrī: *Beyaz mum.*

şemʿa-i kāfūrī ile müzeyyen naḫl-i sūrī gibi iżāʿa-i şebistān-ı sürūr eyledikden *(252:27). [şemʿa-i kāfūrī,]*

şemʿa-i kāfūr-ı müşgīn-fetīl-i püf-gerdeye: *(Kakım kürkün kuyruğunun ucu) Söndürülmüş kara fitilli beyaz mum.*

midād-ālūde bir beyāż Cava zer ḳalemine mümāṣil ve **şemʿa-i kāfūr-ı müşgīn-fetīl-i püf-gerdeye** *(164:11). [şemʿa-i kāfūr-ı müşgīn-fetīl-i püf-gerdeye, -y, -e]*

şemāl-i iḳbāl: *Şans poyrazı.*

gāh **şemāl-i iḳbāl** ile temāyül-i ihtizāz *(359:7). [şemāl-i iḳbāl,]*

şemātā-yı keser: *Keser şamatası, keserin çıkardığı ses.*

Yapu-ı dilde **şemātā-yı keser** bilmezler *(297:16). [şemātā-yı keser,]*

şemʿaya döner: *[1] Uslandırmak. [2] Dilediği gibi bir hale getirmek. [3] Her buyruğu dinler duruma gelmek.*

Mihr yanında **şemʿaya döner** *(160:13). [şemʿaya döner, -er]*

şemʿ-dān: *Mumluk, şamdan.*
1. iẓhār eyledi ve nīm-ẕirāʿ miḳdārı bir ṭūlānī **şemʿ-dānı** başı üzerine *(210:3). [şemʿ-dānı, -ı]*
2. dönmüş iken **şemʿ-dānıñ** üzerine bir ḫum vażʿ idüp bu ḥāl ile refīkiniñ dūşına *(210:5). [şemʿ-dānıñ, -ıñ]*
3. dirhem bir **şemʿ-dān** hediyyelerin dest-gāh-ı şevket olan pīş-gāh-ı ḳaṣr-ı ʿadālete *(302:16). [şemʿ-dān,]*
4. maṣnūʿ bir **şemʿ-dān** ve bir ḳahve ibrīġi ve tepsi ve dört çift naʿlçe ve mismār-ı zer-nişān *(302:27). [şemʿ-dān,]*
5. ve yüz dirhem ḳadar **şemʿ-dān** ve yigirmi dört dāne mismār ve bir *(335:24). [şemʿ-dān,]*

şemʿ-dān olup: *Mumluk olmak.*

Olup şemʿ-i mihre ufuḳ **şemʿ-dān** *(227:10). [şemʿ-dān olup, -up]*

şemʿ-dān-ı sīmīn-i māh-ı tābān: *Gümüş şamdana benzer ay ışığı.*

heyʾetinde nümāyān ve **şemʿ-dān-ı sīmīn-i māh-ı tābān** gibi fürūzān ve *(219:31). [şemʿ-dān-ı sīmīn-i māh-ı tābān,]*

şemʿ-i ʿasel-i mināre-sīmā: *Bal mumundan yapılmış, minare gibi uzun mum.*

her biri ṣaḳīlü'l-ḥaml-i sehī-bālā **şemʿ-i ʿasel-i mināre-sīmā** *(355:13). [şemʿ-i ʿasel-i mināre-sīmā,]*

şemʿ-i bezm-ārā-yı ṣadāret: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Sadrazamlık makamını süsleyen ışık.*

şemʿ-i bezm-ārā-yı ṣadāret ḥażretleri dest-ārā-yı fānūs-ı muşammaʿ-pūş-ı bār-gāh-ı vekālet olduḳları *(172:20). [şemʿ-i bezm-ārā-yı ṣadāret,]*

şemʿ-i bezm-efrūz-ı şevketdir: *(III. Ahmet) Büyük meclisi aydınlatan mum, ışık; dünyayı aydınlatan ışık.*

Şemʿ-i bezm-efrūz-ı şevketdir vücūd-ı pādişāh *(159:30). [şemʿ-i bezm-efrūz-ı şevketdir, -dir]*

şemʿ-i kāfūr: *Kafurdan yapılma mum, keskin kokulu, isli alev ile yanan mum.*

sekiz ʿaded siyāh ve beşer vuḳiyye dört dāne beyāż **şemʿ-i kāfūr** hediyyelerin *(313:2). [şemʿ-i kāfūr,]*

şemʿ-i kāfūrī: *Beyaz, berrak mum.*

şemʿ-dān-ı kef-i sīmīnlerinde tābān birer **şemʿ-i kāfūrī** *(239:15). [şemʿ-i kāfūrī,]*

şemʿ-i miḥrāb: *Mihrap mumu.*

Ol çeşm-i çerāġ-ı dūdmān-ı devlet **şemʿ-i miḥrāb** gibi pertev-baḫş-ı mesned-i saʿādet olduḳda *(248:11). [şemʿ-i miḥrāb,]*

şemʿ-i miḥrāb-ı salṭanat: *(III. Ahmet) Saltanat mihrabının aydınlığı.*

Şemʿ-i miḥrāb-ı salṭanat yaʿnī *(156:3). [şemʿ-i miḥrāb-ı salṭanat,]*

şemʿ-i mihre: *Güneş mumu.*

Olup **şemʿ-i mihre** ufuḳ şemʿ-dān *(227:10). [şemʿ-i mihre, -e]*

şemʿ-i necābet-lemʿ-i ḥarem-serāy-ı sülāle-i ṭāhiresi olan: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın oğlu için) Temiz soyun kutsal sarayında soyluluk parıltısı saçan ışık.*

ḫāʾiz itmek murād itmegin ṣadr-ı müşārün ileyhiñ **şemʿ-i necābet-lemʿ-i ḥarem-serāy-ı sülāle-i ṭāhiresi olan** *(146:4). [şemʿ-i necābet-lemʿ-i ḥarem-serāy-ı sülāle-i ṭāhiresi olan, -an]*

şemʿ-i zulmet-sūz-ı şeb-i tīre: *Karanlık gecenin karanlığı delen, yok eden mumu.*

bir āteş-i vaḳḳād idi ki şuʿā'ı **şemʿ-i ẓulmet-sūz-ı şeb-i tīre** ve iltimāʿı *(171:5). [şemʿ-i ẓulmet-sūz-ı şeb-i tīre, -e]*

şemīm-i sünbül-zār: *(İrem bahçesi) Sümbül bahçesinin kokusu.*

şemīm-i sünbül-zār İremle müsāvī gelür ve dīvār-ı hemvārın *(296:13). [şemīm-i sünbül-zār,]*

şemmāme: *Hoş koku.*

şemmāme ʿanber-i ḫām ki ḫāl-i ẕeḳan-ı ḫūbān āteş-i reşki ile micmer-i ġayretde *(162:17). [şemmāme,]*

şemme: *Bir defacık koklamak. En küçük miktarca.*

Neşr Ve üç yüz miṣḳāl miḳdārı bir şīşe ʿıṭr-ı şāhī ki bir **şemmesi** meşāmm-ı ʿālemi *(162:9). [şemmesi, -si]*

şems ile ḳamer: *Güneş ile ay.*
1. **Şems ile ḳamer** degül naẓarda *(128:17). [şems ile ḳamer,]*
2. peydā ve ḫūşe-i pervīn gibi nice ʿıḳd-ı güher ve **şems ü ḳamer** *(298:9). [şems ü ḳamer,]*

şemse ḳuşaḳ: *(Hediye) Güneş şeklinde yapılan işlemeden yapılan kemer tokası.*

Neşr ḥażretleri cenāb-ı necābet-iktisāblarından daḫi bir **şemse ḳuşaḳ** ki ṣāfī elmāsdan *(171:3). [şemse ḳuşaḳ,]*

şemse-i cild-i muṭallāsı: *Yaldızlı cildin şemsesi.*

meşābe-i ḳurretü'l-ʿayn ve **şemse-i cild-i muṭallāsı** dāġ-ı derūn-ı ḳamereyndir *(189:16). [şemse-i cild-i muṭallāsı, -s, -ı]*

şemse-i eyvān olsa: *Kubbeli güneş gibi olmak.*

şemse-i eyvān olsa taʿlīḳ-i ḳandīl-i bedr-i enverden istiġnā görinür ve *(171:7). [şemse-i eyvān olsa, -sa]*

şemse-i kitāb-ı Meşārıḳü'l-Envār olan: *Meşarıkü'l-Envar kitabının süsü.*

şemse-i kitāb-ı Meşārıḳü'l-Envār olan āfitāb-ı raḫşāna bedel ḳılınsa pertev-i żiyā-pāşından *(171:8). [şemse-i kitāb-ı Meşārıḳü'l-Envār olan, -an]*

şemşīr: *Kılıç.*
1. iki **şemşīr** ile Hindū gibi manṭūḳınca tīġ ḳırābına girer gibi geçüp gitdi ve bu *(158:15). [şemşīr,]*

2. ḫāṣeb-pāreniñ iki cānibinde yalmanı yuḳaru ve ṭūlānī dört **şemşīri** *(176:15). [şemşīri, -i]*
3. Ve dört **şemşīri** ṭūlānī be-hem-beste ve biriniñ nevk-i ser-tīzini şemşīr-i āḫeriñ ḳabżasına *(246:21). [şemşīri, -i]*
4. nihāde ve āġūş gibi güşāde eyleyüp ve aña muttaṣıl **şemşīrlere** muḳābil iki çenberi *(247:13). [şemşīrlere, -ler, -e]*
5. çār **şemşīri** yalmanı yuḳaru ṭutdırup ve başını ḳılıçlarıñ üzerine ḳoyup ve gāh *(247:27). [şemşīri, -i]*
6. iki **şemşīr** ile resen üzere raḳṣān ve nice bāzīçe-i nā-dīde ile germ-cevlān olduḳdan *(259:18). [şemşīr,]*
7. nihāde ve ellerin yere ve arḳasın **şemşīre** mümāss idüp bī-cāme vü libās ve *(303:13). [şemşīre, -e]*
8. Ve bir zūr-bāz daḫi zemīne iki **şemşīri** nihāde ve keskin cānibine püş-dāde oldıġı *(317:10). [şemşīri, -i]*

şemşīr-i āheriñ kabżasına: *Diğer kılıcın kavrama yeri.*

Ve dört şemşīri ṭūlānī be-hem-beste ve biriniñ nevk-i ser-tīzini **şemşīr-i āḫeriñ ḳabżasına** *(246:21). [şemşīr-i āḫeriñ ḳabżasına, -n, -a]*

şemşīr-i āteşīn-yalmanı: *Kını, ateş gibi parlayan kılıç.*

Ve iki **şemşīr-i āteşīn-yalmanı** mīzāna bedel der-dest idüp mīzānı *(232:27). [şemşīr-i āteşīn-yalmanı, -ı]*

şemşīr-i berḳ-lemeʿān: *Şimşek parıltılı kılıç.*

ṭūṭī burnı balıḳ dişi ḳabżalı kemer-bendi zer-nişān bir **şemşīr-i berḳ-lemeʿān** *(315:18). [şemşīr-i berḳ-lemeʿān,]*

şemşīr-i berḳ-miṣāl: *Şimşek gibi kılıç.*

nihāde olunsa **şemşīr-i berḳ-miṣāl** bir cānibinden bir cānibine güẕer itmemek *(209:28). [şemşīr-i berḳ-miṣāl,]*

şemşīr-i cehān: *Savrulan kılıç.*

ve kimi sāye-i cünbiş-i ʿaṣāyı **şemşīr-i cehān** ve muşt-ı Şeh-nāme-ḫᵛān-ı destān-serāyı *(225:6). [şemşīr-i cehān,]*

şemşīr-i cilā-dādeyi: *Keskin kılıç.*

Ez-cümle içlerinden biri üç **şemşīr-i cilā-dādeyi** yalmanı yuḳarı zemīne *(303:12). [şemşīr-i cilā-dādeyi, -y, -i]*

şemşīr-i iftihārları: *Övünç kılıcı.*

güşāde ve mışḳale-i nūr-ı naẓar-ı şehriyār-ı baḫr u berr ile **şemşīr-i iftiḫārları** *(232:21). [şemşīr-i iftiḫārları, -lar, -ı]*

şemşīr-i mümāssdan: *Temas eden kılıç.*

ile kūfte-i midaḳḳa-i diḳḳat itdiler ne püştine yerdeki **şemşīr-i mümāssdan** *(303:20). [şemşīr-i mümāssdan, -dan]*

şemşīr-i ser-tīz: *Keskin kılıç.*

ḫaṭve-perdāz ve her bir sāḳına bi'ṭ-ṭūli ve'l-ʿarż birer **şemşīr-i ser-tīz** ilşāḳ idüp *(232:3). [şemşīr-i ser-tīz,]*

şemşīr-i tāb-dārdan: *Kıvrımlı, menevişli kılıç.*

mess-i benān itdigimde ʿalimallāh yalmanı **şemşīr-i tāb-dārdan** tīz *(209:25). [şemşīr-i tāb-dārdan, -dan]*

şemşīr-i tāb-dār-ı şayḳal-dādeden: *Cilalanmış, parıltılı kılıç.*

fesān-sūde-i ḥiddet-i naẕar idenler iki **şemşīr-i tāb-dār-ı şayḳal-dādeden** ḳatʿa *(309:18). [şemşīr-i tāb-dār-ı şayḳal-dādeden, -den]*

şemşīr-i tāb-dārıñ: *Parlayan kılıç.*

üzere īstāde olup üç **şemşīr-i tāb-dārıñ** daḫi nevk-i nīşter-nümūnın *(176:17). [şemşīr-i tāb-dārıñ, -uñ]*

şemşīr-i ʿuryān: *Yalın kılıç.*
1. żamīme eyleyüp ve ellerine iki **şemşīr-i ʿuryān** alup mışrāʿ Oynar ebrūlar *(158:14). [şemşīr-i ʿuryān,]*
2. Pes āngāh İznikmīdden gelen zūr-bāzlarıñ biri daḫi bir **şemşīr-i ʿuryānı** *(176:1). [şemşīr-i ʿuryānı, -ı]*

şemşīrleriñ üzerinden: *Kılıçların üstü.*

ḳāʿid ü ḳāʾim olduḳları ḥālde kemerden ṣu cereyān ider gibi **şemşīrleriñ üzerinden** *(247:15). [şemşīrleriñ üzerinden, -n, -den]*

şemsü'd-ḍuḥā ve ebū isḥak ve'l-ḳamer: *(Güzelliği ile dünyayı şereflendiren) Kuşluk vakti güneşi, Ebu İshak ve ay.*

Şemsü'd-ḍuḥā ve Ebū İsḥaḳ ve'l-ḳamer *(189:33). [şemsü'd-ḍuḥā ve ebū isḥaḳ ve'l-ḳamer,]*

şenlig: *Şen olma durumu, bayram, sevinç,neşe.*
1. ẕevḳ u ṭarab-ı temāşāyiyāna bādī ve bir sāʿat miḳdārı **şenligi** mütemādī oldı *(173:24). [şenligi, -i]*
2.. Bu eṣnāda bostāncıbaşı aġa sefāreti ile **şenlige** mübāşeret bābında fermān-ı hümāyūn *(252:16). [şenlige, -e]*
3. **şenligi** mütemādī oldı *(269:28). [şenligi, -i]*
4. nevbetler çalınup yine **şenlige** mübāderet ḳılındı Bu eṣnāda li-münşiʾihi *(273:23). [şenlige, -e]*

şenlik: *Eğlence.*
1. Ve muḳaddemā dūde-i ṭopçıyāna yevmiyye üçer kerre **şenlik** içün fermān olunan *(153:12). [şenlik,]*
2. **şenlik** içün fermān olunmaġın ṭāḳ-ı çeşm-i ḥayretlerine perde-i ġaflet *(183:12). [şenlik,]*
3. Kemāl mertebe **şenlik** iẓhārından ṣoñra yine ricʿat-i sūy-ı maḳarr ve *(186:11). [şenlik,]*
4. imāle-i ebrū-yı raġbet ṣudūr itmegin eyyām-ı sābıḳada olan **şenlikleri** *(199:19). [şenlikleri, -ler, -i]*
5. raḳṣ eyler idi Her biri bī-ʿaded **şenlikler** ile güẕār eyleyüp *(203:6). [şenlikler,]*
6. fişengler ile **şenlikler** āşikār idüp giderek beşāşet-baḫş-ı ḫāṭır-ı nuẕẕār ve *(204:12). [şenlikler, -ler]*
7. bināʾen **şenlik** içün āmāde olan şevḳ-efrūzān-ı şebistān-ı sūra *(218:23). [şenlik,]*
8. Andan ṣoñra tersāne sāḥilinde daḫi **şenlik** āmāde olmaġın eṣnā-yı ʿışāda ol *(230:5). [şenlik,]*
9. Maḥall-i Taṣvīr Cānib-i deryāda bu vech üzere **şenlikler** kemaliñ bulup ve *(260:1). [şenlikler, -ler]*
10. arasından geçüp ālāy gösterdiler ve **şenlik** içün üç yerde ḳol ḳol çengīler āheng idüp *(266:23). [şenlik,*
11. āb-ı āteş püskürilüp ḥużūr-ı hümāyūnda bir mertebe **şenlik** görüldi ki ne çeşm-i ḳamer *(270:14). [şenlik,]*
12. Eṭfāle bu iltifātların görüp çengīler daḫi bir mertebe **şenlikler** ile *(275:27). [şenlikler, -ler]*
13. ṣaġīr çadırları daḫi ṣuʿle-gīr-i āteş-i ṣerer-efşān olmaġla bir mertebe **şenlik** *(278:7). [şenlik,]*
14. ile bir güne zed ü bürd ve dār ü gīr eyleḍiler ki cümle **şenliklerinden** ziyāde ṣafā-baḫşā *(282:2). [şenliklerinden, -ler, -i, -n, -den]*
15. ne ḳalem kārı olup zīver yüzinden cümleye fāʾiḳ ve **şenlik** cihetinden sāʾir *(283:4). [şenlik,]*
16. Maḥall-i Taṣvīr Leyālī-i Sūruñ Ḫamīs Gicesi Baḥren Olan **Şenlikler** Beyānındadır *(288:29). [şenlikler, -ler]*
17. ṭutuşdurulduḳda ṣol ḳadar **şenlik** ve orṭalıġa rūşenlik virmişdir ki bir şerāresin *(289:15). [şenlik,]*
18. **şenlikler** iẓhār ve şeb-i siyāhı rūz-ı rūşenden ziyāde nevvār u tāb-dār eyledikden *(289:13). [şenlikler, -ler]*
19. ve birbiri ile kemā-kān āheng-i rezm ü peygār idüp nice **şenlikler** *(295:22). [şenlikler, -ler]*
20. cāy-ı emān idüp gūşe gūşe güriẕān ve **şenlikleri** maḥrūm-ı naẕar-ı cihān-dārī olur *(310:34). [şenlikleri, -ler, -i]*
21. hem-seng-i ṣadef-i gevher-bār eylemişler Dürlü dürlü **şenliklerle** güẕerān ve *(314:32). [şenliklerle, -ler, -le]*
22. ḳarīn-i ḫıtām ve **şenlikleri** resīde-i encām oldı Eṣnāf-ı meẕkūreniñ her biri *(316:19). [şenlikleri, -ler, -i]*
23. gündüzinde çengīler gicesinde ḫayāl-bāzlar **şenlik** içün mevṣūl ḳılındılar *(317:19). [şenlik,]*
24. Ẕāhirde sebeb **şenlik** ise feyż-i sürūra *(329:21). [şenlik,]*

25. yürüyüp mikyāl-i kıyāsdan efzūn **şenlikler** ile toḫm-efgen-i mezāriʿ-i sürūr oldılar *(337:4). [şenlikler,]*
26. ile **şenlikler** eṣnāsında bugün āmāde-i ḫitān olan dört yüz ḳırḳ *(345:34). [şenlikler, -ler]*
27. hevāya gidecek hevāyī fişekler sāʾir dürlü dürlü **şenlikler** eyyām-ı sāʾirede olanlarıñ żıʿfı olup lākin tafṣīli *(360:11). [şenlikler, -ler]*

şenlik id: *Eğlenmek.*
1. İstifā-yı ḫaṭṭ-ı pādişāhīden ṣoñra yine **şenlik iderek** ṣallar līmān-ı ḳarār-gāhlarına *(230:19). [şenlik iderek, -erek]*
2. ve gümrükçi aġa ṭarafından leyālī-i sābıḳada **şenlik iden** ṣal-ı ġarībü't-timṣāl *(322:18). [şenlik iden, -en]*

şenlik it: *Eğlenmek.*
1. genc-i Bād-āverd-i Pervīz gibi naẓar-gāh-ı ḫüsrev-i Süleymān-iḳtidār-ı rūzgārda **şenlik itmege** *(184:9). [şenlik itmege, -meg, -e]*
2. güẕerān ve rūzān u şebān bir ḳol çengī ve sāʾir luʿbet-bāzān ḫaymelerinde **şenlik itmekle** *(233:9). [şenlik itmekle, -mek, -le]*
3. meclis-i ḫāṣṣü'l-ḫāṣṣ-ı ʿazīzü'l-menāl-i saʿādet-iḫtişāşlarında **şenlik itmek** *(236:15). [şenlik itmek, -mek]*
4. getürdiler ve yelken kürek nişīb ü firāza sāʾir ve ṭop u tüfeng ile **şenlik itdigini** *(343:11). [şenlik itdigini, -dig, -i, -n, -i]*

şenlik seyrine: *Yapılan eğlenceleri izlemek.*

nişān ṭaşı gibi īstāde ve dervāze-i sāye-bān-ı hümāyūnda **şenlik seyrine** *(252:9). [şenlik seyrine, -n, -e]*

şenlik ṭopları: *Şenlikte kullanılan, bir durumu haber vermek için atılan toplar.*

ṣadr-nişīn olmaġla muʿtād üzere **şenlik ṭopları** atılup nevbet-ḫāneler çalındı ve *(262:6). [şenlik ṭopları,]*

şenlikler iderek: *Ziyafet vermek, eğlenmek.*

ve sefīne daḫi medāfiʿ u benādıḳ ile müdāfaʿa-i ḫamle-i peykār ṣūretinde **şenlikler iderek** *(186:4). [şenlikler iderek, -erek]*

şenlikler idüp: *Eğlenmek.*

cümleye ġālib **şenlikler idüp** icrā-yı merāsim-i şādmānīde ʿarż-ı mahāret ve bir *(281:23). [şenlikler idüp, -üp]*

şenlikler itmek: *Eğlence yapmak.*

atılup bu ḳālıb üzere be-her yevm üçer kerre **şenlikler itmek** *(151:3). [şenlikler itmek, -mek]*

şenlikler olunup: *Eğlence düzenlemek.*

dāʾire-i taḳrīrden bīrūn **şenlikler olunup** māh-ı ẕi'l-ḥicceniñ ġurresi cumʿa güni *(364:11). [şenlikler olunup, -un, -up]*

şenlikleri eyledikleri: *Eğlenmek.*

yine naẓar-gāh-ı hümāyūnda **eyledikleri şenlikleri** iʿāde belki evvelkiden ziyāde *(322:20). [şenlikleri eyledikleri, -ler, -i, -dik, -ler, -i]*

şenlik-nisār eyleyüp: *Şenlik saçmak.*

püskürme fişegi ḳadar **şenlik-niṣār eyleyüp** bir ṭarrāḳa-i ʿaẕīme iẓhār eyledi ki *(270:34). [şenlik-niṣār eyleyüp, -y, -üp]*

serāʾiṭ: *Şartlar.*

luʿbet-bāzları hüner-perdāz ve raḳḳāṣları dest-efşān u cilve-sāz olmaḳ **şerāʾiṭi** *(234:5). [şerāʾiṭi, -i]*

şerāre: *Kıvılcım.*
1. Pīrāmenine **şerāre** düşdi *(131:15). [şerāre,]*
2. Ve heyʾet-i maṭbūʿası hem-reng-i gül-nār ve her **şerāresi** nār dānesinden *(197:9). [şerāresi, -s, -i]*
3. gibi **şerāre** ṣaçmaġa başlayup ṭarrāḳası ṭabanca-zen-i dāʾire-i sipihr-i eṣīr *(203:9). [şerāre,]*
4. Pīrāmenine **şerāre** düşdi *(221:4). [şerāre,]*
5. fişeklere pençe-i ṣanʿāle ile güş-māl-i iştiʿāl virildikde **şerāreler** *(228:28). [şerāreler, -ler]*
6. sütürre çarḫı gibi fır fır dāʾir ve **şerāreleri** sitāre-i seyyāre gibi cevvāl ü sāʾir olduḳça *(229:2). [şerāreleri, -ler, -i]*
7. yüriyüp lonbarların dehān-ı ejder gibi açup ve aġzından **şerāreler** ṣaçup *(244:24). [şerāreler, -ler]*
8. ṭutuşdurulduḳda ṣol ḳadar şenlik ve orṭalıġa rūşenlik virmişdir ki bir **şerāresin** *(289:15). [şerāresin, -s, -in]*
9. encāmında içinden mışrāʿ ejder-āsā nefes aldıkça **şerāreler** ṣaçılur bir *(309:9). [şerāreler, -ler]*
10. açaraḳ ve dehān-ı medāfiʿ-i ejder-nişānından **şerāreler** ṣaçaraḳ reh-güẕārında *(356:24). [şerāreler, -ler]*
11. bir ṭarafdan üzerlerine **şerāreler** bārān ve bir *(357:6). [şerāreler, -ler]*

serāre-feşān: *Kıvılcım saçmak.*

şerāre-feşān ve her biriniñ içinden nice āsumānī fişekler tīr-i hevāyī gibi eflāke *(172:27). [şerāre-feşān,]*

serāre-feşān olaraḳ: *Şenlik saçmak.*

deverān ve delvleri ṣu yerine **şerāre-feşān olaraḳ** ḳoġaları fişekler ile meleʾān *(271:2). [şerāre-feşān olaraḳ, -araḳ]*

şerāre-i āteş: *Ateşin kıvılcımı.*

dehān fısḳiyyelerde ejder aġzı gibi fevvāre-feşān **şerāre-i āteş** gösterilmiş idi Ol *(263:17). [şerāre-i āteş,]*

şerāre-i bī-şümārı: *Sayısız kıvılcım.*

ve rubʿ sāʿat miḳdārı pāy-dār olup **şerāre-i bī-şümārı** *(253:27). [şerāre-i bī-şümārı, -ı]*

serāre-i eşerri: *Kıvılcımın son bölümü.*

birine işābet iden **şerāre-i eşerri** āḫeriñ daḫi dāmānına irişüp mışrāʿ *(263:31). [şerāre-i eşerri, -i]*

şerāre-i fetīle-i şuʿle-pāşdan: *Ateş saçan fitilin kıvılcımı.*

pīrāmen-i ḫaymede meşʿale fürūzān olur gibi dāmeni **şerāre-i fetīle-i şuʿle-pāşdan** *(196:27). [şerāre-i fetīle-i şuʿle-pāşdan, -dan]*

şerāre-i nāra: *Ateş kıvılcımı.*

ʿadīl ve noḳṭa-i ḥurūf-ı nūrānīyyeyi **şerāre-i nāra** meşīl itmegin bir *(323:1). [şerāre-i nāra, -a]*

şerāre-nişār: *Kıvılcım saçmak, püskürmek.*

miḳdārı **şerāre-nişār** ve ḥużżārı tiryākiyān-ı mār-dīde gibi tār u mār ve dāʾire-i sūrı *(197:21). [şerāre-niş̱ār,]*

şerāre-pāş-ı āh u fiġān: *Sızlanıp ağlama kıvılcımı yağdırmak.*

gibi fırrāfır gerdān ve zebān-ı zebāne-feşānları **şerāre-pāş-ı āh u fiġān** ve naʿra-zenān-ı amān amān olup *(357:5). [şerāre-pāş-ı āh u fiġān,]*

şerāre-pāş-ı ẓuhūr olup: *Görünüm kıvılcımlarını saçmak.*

şerāre-pāş-ı ẓuhūr olup ve iki ḫayme-i daḫme-gūn ve yüz āsumānī ve iki çarḫ-ı felek *(270:7). [şerāre-pāş-ı ẓuhūr olup, -up]*

şerbet: *Düğün , doğum, bayram gibi belli zamanlarda konuklara sunulan şekerli içecek.*
1. **Şerbetler** arada leb kirāsı *(158:28). [şerbetler, -ler]*
2. ḳahve ve **şerbet** ve buḫūr ile tekmīl-i merāsim-i mīzbānīden ṣoñra resm ü rāhlarınca *(248:27). [şerbet,]*
3. Ki laʿli **şerbete** beñzer Girīd balından *(280:16). [şerbete, -e]*

şerbet ḳavanozları: *İçine meşrubat, su, şerbet veya değişik türdeki içecekleri koymaya yarayan cam eşya.*

içün on beş biñ şīşe ḳandīl ve on biñ ḳandīl ḳutısı ve on biñ **şerbet ḳavanozları** *(142:7). [şerbet ḳavanozları,]*

şerbet ü buḫūr: *Şerbet ve tütsü.*

etbāʿ-ı meşāyiḫ u sādāt iṭʿām olundılar **Şerbet ü buḫūr** ile rüsūm-ı ʿādiyye *(215:26). [şerbet ü buḫūr,]*

şerbet-i dīnār: *Dinar şerbeti.*

iṭfā ve **şerbet-i dīnār** ve ḥabb-ı ẕeheb ile ḥummā-yı muḥriḳa-i iflāsa *(357:13). [şerbet-i dīnār,]*

şerbet-i şīrīn-güvār: *Hazmedilmesi kolay şerbet.*

ʿalā-vechi'l-iclāl ve't-taʿẓīm ṣu yerine **şerbet-i şīrīn-güvār** ile memlū kāseler *(226:30). [şerbet-i şīrīn-güvār,]*

şeref: *Onur, itibar, haysiyet.*
1. maʿan icrā-yı sünnet itmek **şerefine** sezā ve bu vech ile ʿavāṭıf-ı ʿaliyye-i ḫüsrevānīden *(146:24). [şerefine, -i, -n, -e]*
2. Ne **şeref** var bu kūzede yā Rab *(161:11). [şeref,]*
3. Ve çerge-i ṣāniyede daḫi dört süfre ḳurılup ḥużūr-ı hümāyūna duḫūl **şerefinden** *(194:19). [şerefinden, -i, -n, -den]*
4. ve gūşe-gīr-i miḥrāb-ı imtiyāz olanlar obada dāmen-būsī-i āṣafī **şerefleriyle** *(227:3). [şerefleriyle, -ler, -i, -y, -le]*
5. **şerefin** iḥrāz müyesser oldıġından mā-ʿadā be-taḫṣīṣ Rāşid Efendiniñ *(310:11). [şerefin, -in]*
6. ʿarż-ı ʿunvān iderek ḥużūr-ı āṣafīye vāṣıl ve iltibās-ı ḫilʿat **şerefine** nāʾil olduḳdan *(314:34). [şerefine, -i, -n, -e]*
7. Her āṣafa olmaz bu **şeref** līk muḳadder *(330:17). [şeref,]*
8. diyerek nāmım dāḫil-i cerīde-i bendegān-ı ʿadīdeden olmaḳ ne **şerefdir** deyu *(354:17). [şerefdir, -dir]*

şeref yetişmez: *Şeref bulmak.*

ruḫ-sāy-ı āsitān-ı devletleri oldığım **şeref yetişmez** iken nice naẓm *(261:18). [şeref yetişmez, -iş, -mez]*

şeref-baḫşā: *Şeref veren.*

ṣadrü'ş-ṣudūr-ı muʿāẓẓam ḥażretleri otaġ-ı temāşāya **şeref-baḫşā** ve dest-i kerem-peyvestleri *(345:29). [şeref-baḫşā,]*

şeref-baḫşende-i ṣadr-ı muʿallā: *(Sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa için) Yüksek sadrazamlık makamını şereflendiren.*

Şeref-baḫşende-i ṣadr-ı muʿallā *(139:23). [şeref-baḫşende-i ṣadr-ı muʿallā,]*

şeref-baḫş-i imtiyāz olmaġın: *Seçkinlik şerefini sunmak.*

iltifāt-ı maḫṣūṣları hemvāre **şeref-baḫş-i imtiyāz olmaġın** ol *(145:21). [şeref-baḫş-i imtiyāz olmaġın, -maġ, -ın]*

şeref-baḫş-ı kudūm-i pinhān olup: *Gizlice gelerek şereflendirmek.*

nigāh-der-dīde-i ḫūbān gibi **şeref-baḫş-ı ḳudūm-i pinhān olup** bir miḳdār *(365:25). [şeref-baḫş-ı ḳudūm-i pinhān olup, -up]*

şeref-baḫş-ı ṣadr-ı Rūm: *(Mirzazade Şeyh Mehemmed Efendi) Rumeli kazaskerliği görevi ile şeref kazanmış.*

Ebu'l-ḫayr Aḥmed Efendi ve ʿālim ü ʿāmil fāżıl u kāmil ḥālā **şeref-baḫş-ı ṣadr-ı Rūm** *(177:13). [şeref-baḫş-ı ṣadr-ı Rūm,]*

şeref-baḫş-ı ṣudūr olmuş: *Şereflendirerek meydana çıkmak.*

şeref-baḫş-ı ṣudūr olmuş idi Ve ṣadr-ı müşārün-ileyh daḫi *(146:14). [şeref-baḫş-ı ṣudūr olmuş, -muş]*

şeref-baḫş-ı ṣudūr-ı Rūm: *Rumeli kazaskerliği (makamına) şeref veren.*

Baʿdehū ḥālā **şeref-baḫş-ı ṣudūr-ı Rūm** menbaʿü'l-fażl u maʿdenü'l-ʿulūm *(171:16). [şeref-baḫş-ı ṣudūr-ı Rūm,]*

şeref-baḫş-ı vürūd u ṣudūr: *Gelmesi ile şeref veren, teşrif buyuran.*

eṣnāda balṭacılar ketḫudāsı aġa ile ḫaṭṭ-ı hümāyūn-ı şevket-maḳrūn **şeref-baḫş-ı vürūd u ṣudūr** *(308:12). [şeref-baḫş-ı vürūd u ṣudūr,]*

şeref-cūy-ı ḫitān olan: *Sünnet olma şerefini elde etmek.*

içün evlād-ı fuḳarādan **şeref-cūy-ı ḫitān olan** beş bīñ ḳadar *(142:26). [şeref-cūy-ı ḫitān olan, -an]*

şerefe: *Minârelerde gövdenin etrâfında yer alan, kenarları korkuluklu, ezan okumaya mahsus yer.*

gibi ṭablalar geçirüp üç **şerefeli** mināreye mümāṣil ve her ṭablanıñ üzerinde *(247:9). [şerefeli, -li]*

şeref-efrāz-ı ṣadāret-i Rūm: *(Seyyid Abdullah Efendi) Rumeli kazaskerliği ile şerefe erişen.*

şeref-efrāz-ı ṣadāret-i Rūm maʿdenü'l-efāżıl ve'l-ʿulūm ʿUṣṣāḳī-zāde fażīletlü *(177:16). [şeref-efrāz-ı ṣadāret-i Rūm,]*

şeref-efzā-yı mesned-i neḳābet: *(Seyyid Mehemmed Zeynü'l-Abidin) Nakiplik makamının şerefini artıran.*

Baʿdehū ḥālā **şeref-efzā-yı mesned-i neḳābet** şecere-i ṣābitü'l-aṣl-ı ḥadīḳa-i siyādet *(191:19). [şeref-efzā-yı mesned-i neḳābet,]*

şeref-efzā-yı ṣadāret-i rūm olan: *(Damadzade Ebul-Hayr Ahmed Efendi) Rumeli kazaskerliği şerefine erişmiş olan.*

cümleden muḳaddem sābıḳan iki defʿa **şeref-efzā-yı ṣadāret-i Rūm olan** *(190:5). [şeref-efzā-yı ṣadāret-i Rūm olan, -an]*

şeref-efzā-yı ṣadr-ı Rūm olup: *(Uṣṣakizade Es-Seyyid Abdullah Efendi) Rumeli kazaskerliği şerefine erişmiş.*

Baʿdehū sābıḳan **şeref-efzā-yı ṣadr-ı Rūm olup** ʿilm ü faẓl u ʿafāfı *(190:24). [şeref-efzā-yı ṣadr-ı Rūm olup, -up]*

şeref-i dāmen-būs-ı şehriyārīye: *Padişahın eteğinin öpme şerefi.*

delāleti ile ḥużūr-ı hümāyūna dāḫil ve **şeref-i dāmen-būs-ı şehriyārīye** nāʾil olup *(305:15). [şeref-i dāmen-būs-ı şehriyārīye, -y, -e]*

şeref-i dāmen-būsī-i āsafīden: *Sadrazamın eteğini öpme şerefi.*

şeref-i dāmen-būsī-i āsafīden ḥāʾiz-i niṣāb-ı naṣīb ve maẓhar-ı nevāziş-i terḥīb ü taṭyīb olduḳlarında *(206:18). [şeref-i dāmen-būsī-i āsafīden, -den]*

şeref-i daʿvet: *Çağırılma onuru.*
1. ḳapudān Süleymān Paşa **şeref-i daʿvet** ile mümtāz ve mektūb-ı taʿẓīm-üslūb *(141:14). [şeref-i daʿvet,]*
2. ve dāmād-ı muḥteremin **şeref-i daʿvet** ile tekrīm ü talṭīf buyurduḳlarında *(292:2). [şeref-i daʿvet,]*

şeref-i günā-güna: *Her türlü şeref, şerefin her kademesi.*

şeref-i günā-güna erzān gördiginden mā-ʿādā selīl-i celīline daḫi *(146:7). [şeref-i günā-güna, -a]*

şeref-i ḫilāfetle: *Halifelik şerefi.*

şeyḫ-i fuḳarā-yı Mevlevī ve **şeref-i ḫilāfetle** Mevlānā ḳaddesallāhu ṣırrahu'l-esnā ḥażretlerine *(344:22). [şeref-i ḫilāfetle, -le]*

şeref-i ḫitān: *Sünnet olma şerefi.*

ilbās buyurdılar Ve **şeref-i ḫitān** ile ser-efrāz olacaḳ şeh-zādegān dört nefer *(372:10). [şeref-i ḫitān,]*

şeref-i ḥüsn-i ḳabūle: *Kabul olma şerefinin güzelliği.*

vāṣıl olmaġla **şeref-i ḥüsn-i ḳabūle** nāʾil oldılar *(193:5). [şeref-i ḥüsn-i ḳabūle, -e]*

şeref-i iʿtibāra: *Değerli sayma, değerli görme.*

Anlar bu **şeref-i iʿtibāra** nāʾil ve yine maḳāmlarına vāṣıl ve cirīdden istīfā-yı temāṣā ḳılındıġına *(199:17). [şeref-i iʿtibāra, -a]*

şeref-i iẕne: *İzin şerefi.*

şeref-i iẕne maḳrūn olduḳdan ṣoñra maḳām-ı ṣadr-ı sipihr-iḥtişāmıñ *(233:28). [şeref-i iẕne, -e]*

şeref-i izn-i ihdāya: *Hediye etme izninin şerefi.*

şāniyen **şeref-i iẕn-i ihdāya** maḳrūn olduḳda sūr emīni efendi mücevveze ve *(233:33). [şeref-i iẕn-i ihdāya, -y, -a]*

şeref-i ḳabūle: *Kabul şerefi, hediyenin alınması.*
1. ancaḳ ṣadreyn maʿzūlleri hedāyāsı **şeref-i ḳabūle** ḳarīn ḳılınup sāʾir mevālī maʿzūlleriniñ *(190:3). [şeref-i ḳabūle, -e]*
2. aṣḥābı **şeref-i ḳabūle** erzānī görülmekle tebcīl olunup sāye-bān-ı temāṣāda *(193:30). [şeref-i ḳabūle, -e]*
3. ittiḥāẕ-fāl itdiler ve hediyyeleri **şeref-i ḳabūle** erzānī olduḳdan *(334:28). [şeref-i ḳabūle, -e]*
4. hediyyeleri **şeref-i ḳabūle** maḳrūn ve her biri ḥāʾiz-i cāʾize-i iltifāt ve *(341:11). [şeref-i ḳabūle, -e]*
5. ḳaṣr ve **şeref-i ḳabūllerin** aña ḥaṣr itdiklerini zebān-ı sefīr ile ifāde buyurduḳları *(344:2). [şeref-i ḳabūllerin, -ler, -in]*

şeref-i ḳudūm-i meserret-lüzūmları: *(Padişah için) Sevinç verici gelişiyle sevindirmek.*

ḥażretleri daḥi ḫāṣṣ oṭayı **şeref-i ḳudūm-i meserret-lüzūmları** ile *(372:4). [şeref-i ḳudūm-i meserret-lüzūmları, -lar, -ı]*

şeref-i ḳudūm-ı şevket-rüsūmları: *Şanlı gelişin şerefi.*

şeref-i ḳudūm-ı şevket-rüsūmları ile gülzār-ı behişte ġıbṭa-baḫşā buyurduḳlarından *(144:25). [şeref-i ḳudūm-ı şevket-rüsūmları, -lar, -ı]*

şeref-i ḳudūmleriyle: *Gelişiyle şereflendirmek.*

dīvān-ḫāne ṭarafını **şeref-i ḳudūmleriyle** şeref-yāb buyurduḳlarında sāʾir dīvānlarda *(372:15). [şeref-i ḳudūmleriyle, -ler, -i, -y, -le]*

şeref-i maḫṣūṣ: *Ayrı tutulmuş şeref.*

İnne hāẕe'ş-şibl min ẕāke'l-esed diyüp bu **şeref-i maḫṣūṣ** ile müstesʿad olmaġa şāyān gördi *(146:8). [şeref-i maḫṣūṣ,]*

şeref-i mevrūs u müktesebine: *(Abdüssamed Efendi) Atadan gelme ve sonradan değer kazanılma şerefi.*

maḫṣūṣ iken celālet-i neseb ve **şeref-i mevrūṯ u müktesebine** ikrāmen *(215:19). [şeref-i mevrūṯ u müktesebine, -i, -n, -e]*

şeref-i muṣāheret ü maḥremiyyet: *Akraba ve damat olma şerefi.*

ʿalem-efrāz-ı imtiyāz ve **şeref-i muṣāheret ü maḥremiyyet** ile cümleden *(145:32). [şeref-i muṣāheret ü maḥremiyyet,]*

şeref-i nādirü'l-vukūʿ: *Seyrek olarak meydana gelen şeref.*

pādişāh-ı şekūrī bu luṭf-ı Ḫudāyı rüʾyet ve bu **şeref-i nādirü'l-vukūʿ** ile daḫi *(368:15). [şeref-i nādirü'l-vukūʿ,]*

şeref-i naẓar-ı hümāyūnı: *Sultanın bakışının şerefi.*

şeref-i naẓar-ı hümāyūnı iḥrāz ve beş yüz seksen dirhem bir gümüş legen ibrīḳ *(283:19). [şeref-i naẓar-ı hümāyūnı, -ı]*

şeref-i neseb ü ḥasebi: *(Nişancı Mustafa Paşa) Dededen ve babadan gelen şerefli soy.*

şeref-i neseb ü ḥasebi ve fażl-ı mevrūṯ u müktesebi berāt-ı iḳbāl ü iclāline *(169:22). [şeref-i neseb ü ḥasebi,]*

şeref-i nesebi: *(Nişancı Mustafa Paşa için) Soyunun seçkinliği.*

vüzerānıñ şerīf-i ẕū-nesebi ve **şeref-i nesebi** *(155:8). [şeref-i nesebi, -i]*

şeref-i sūr: *Düğün şerefi.*

Yine ʿālem **şeref-i sūr** ile mesrūr oldı *(245:16). [şeref-i sūr,]*

şeref-i takbīl-i dāmen-i eymenleri: *Uğurlu eteği öpme şerefi.*

ruḫṣat-yāb-ı duḫūl ve **şeref-i taḳbīl-i dāmen-i eymenleri** birle nāʾil-i meʾmūl oldılar *(347:19). [şeref-i taḳbīl-i dāmen-i eymenleri, -ler, -i]*

şeref-i taḳbīl-i zeyl-i hümāyūn: *Kutlu eteği öpme şerefi.*

tekellüfāt-ı resm-i vezāretden sāde **şeref-i taḳbīl-i ẕeyl-i hümāyūn** ile *(156:25). [şeref-i taḳbīl-i ẕeyl-i hümāyūn,]*

şeref-i vekālet-i Resūl-i Rabb-i ʿizzet: *Büyük Rabbin resulüne vekil olmanın şerefi.*

bereket-i şeref-i siyādet ve **şeref-i vekālet-i Resūl-i Rabb-i ʿizzet** ile cümleden *(156:15). [şeref-i vekālet-i Resūl-i Rabb-i ʿizzet,]*

şeref-maḳrūn oldılar: *Şeref kazanmak.*

ile **şeref-maḳrūn oldılar** *(339:9). [şeref-maḳrūn oldılar, -dı, -lar]*

şeref-mend: *Şeref bulmak, şereflenmek.*

şeref-mend ve içlerinden bāzergānbaşı ve bedestān ketḫudāsı ve ḳuyumcıbaşı *(234:2). [şeref-mend,]*

şeref-mend-i dāmen-būs-ı cihān-dārī: *Sultanın eteğini öpme şerefine erişmek.*

şeref-mend-i dāmen-būs-ı cihān-dārī ve giryān giryān duʿā-yı ḫayr ile dest-güşā-yı dergāh-ı Bārī oldılar *(211:3). [şeref-mend-i dāmen-būs-ı cihān-dārī,]*

şeref-mend-i daʿvet ḳılınmış: *Davet edilerek şereflendirmek.*

emek-dār-ı devlet oldığından pīrligine riʿāyet ve **şeref-mend-i daʿvet ḳılınmış** idi *(155:27). [şeref-mend-i daʿvet ḳılınmış, -ın, -mış]*

şeref-mend-i iḫrāz-ı sünnet-i seniyye-i İbrāhīmiyye: *Sünnet edilme şerefine erişmek.*

şeref-mend-i iḫrāz-ı sünnet-i seniyye-i İbrāhīmiyye ve maẓhar-ı elṭāf-ı ʿaliyye-i sulṭāniyye oldılar *(360:7). [şeref-mend-i iḫrāz-ı sünnet-i seniyye-i İbrāhīmiyye,]*

şeref-mend-i imtiyāz ḳılınup: *Seçkinlikle şereflendirmek, saygı göstermek.*

ecille-i ṣudūr-ı vācibü'l-i iʿzāzdan **şeref-mend-i imtiyāz ḳılınup** tesbīḥ-i zümürrüd *(215:7). [şeref-mend-i imtiyāz ḳılınup, -ın, -up]*

şeref-mend-i imtiyāz olan: *(Seyyid Mehmed Zeynü'l-Abidin Efendi) Seçkinlik şerefi kazanmış.*

maʿzūl rütbe-i Anaṭolı ile **şeref-mend-i imtiyāz olan** aʿyān-ı ʿulemā-yı vācibü'l-iʿzāzdan *(177:24). [şeref-mend-i imtiyāz olan, -an]*

şeref-mend-i imtiyāz olmasını: *Üstün tutulma şerefine erişmek.*

sezā görülmesiyle aḳrānından **şeref-mend-i imtiyāz olmasını** *(193:17). [şeref-mend-i imtiyāz olmasını, -ma, -s, -ı, -n, -ı]*

şeref-mend-i İslām olanları: *İslam ile şeref bulmak, Müslüman olmak.*

şeref-mend-i İslām olanları mānende-i tāc ü destār *(304:4). [şeref-mend-i İslām olanları, -an, -lar, -ı]*

şeref-mend-i mürāfaḳat: *(Padişahın) Yanında bulunma şerefine erişmek.*

daḫi **şeref-mend-i mürāfaḳat** ve niʿmet-i dīdār-ı şehriyārī ile bir güne żiyāfet *(265:26). [şeref-mend-i mürāfaḳat,]*

şeref-mend-i müsūl: *(Saygıdan dolayı) Ayakta durma şerefi.*

ile cümleden muḳaddem ḥużūr-ı hümāyūn-ı şehriyārīye **şeref-mend-i müsūl** ve *(177:7). [şeref-mend-i müsūl,]*

şeref-mend-i müsūl oldılar: *Ağırlanma şerefine erişmek.*

sāye-bān-ı ziyāfet olan müsāfir çergelerine bi-merātibihim **şeref-mend-i müşūl oldılar** *(288:25). [şeref-mend-i müşūl oldılar, -dı, -lar]*

şeref-mend-i ruḫṣat: *İzin şerefine erişmek.*

temāşāya **şeref-mend-i ruḫṣat** ve emīn-i sūr ḫaymesinde mütevessid-i visāde-i istirāḥat oldılar *(146:28). [şeref-mend-i ruḫṣat,]*

şeref-mend-i ruḫṣat olmaları: *İzinle şereflenmek.*

ile temāşā-yı cirīde **şeref-mend-i ruḫṣat olmaları** ile ḫilāl-i temāşāda *(358:29). [şeref-mend-i ruḫṣat olmaları, -ma, -lar, -ı]*

şeref-mend-i vekāleti: *Sorumluluk şerefi.*

şeref-mend-i vekāleti tersāne emīni ʿAbdullāh Efendi himmeti ve tersāne ketḫudāsı Mūsā Paşa *(203:20). [şeref-mend-i vekāleti, -i]*

şeref-mend-i zemīn-būs-ı şehriyārī olamadığından: *Sultanın bulunduğu yeri öpme şerefin erişmek.*

vüzerā ile **şeref-mend-i zemīn-būs-ı şehriyārī olamadığından** maḥcūb ve ṣadr-ı aʿżam *(211:14). [şeref-mend-i zemīn-būs-ı şehriyārī olamadığından, -a, -ma, -dığ, -ı, -n, -dan]*

şeref-nümā-yı ḳırānü's-saʿdeyn-i izz ü iḳbāl oldılar: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa ve Nişancı Mustafa Paşa) Uğur ve mutluluk getirdiğine inanılan iki yıldızın aynı yerde bulunmaları gibi şerefli bir yer edinmek.*

ve **şeref-nümā-yı ḳırānü's-saʿdeyn-i izz ü iḳbāl oldılar** *(159:7). [şeref-nümā-yı ḳırānü's-saʿdeyn-i izz ü iḳbāl oldılar, -dı, -lar]*

şeref-resān olduḳda: *Şerefe erişmek.*

ḥażerātı ʿarż oṭası öñine **şeref-resān olduḳda** ḥażret-i āṣaf-ı kerem-pīrā *(371:30). [şeref-resān olduḳda, -duḳ, -da]*

şeref-ṣudūr bulup: *Şereflendirmek.*

ruḫṣat-ı zemīn-būsī **şeref-ṣudūr bulup** naḳībü'l-eşrāf-ı memdūḥü'l-evṣāf *(156:13). [şeref-ṣudūr bulup, -up]*

şeref-ṣudūr-ı daʿvet-i pādişāh-ı İslām: *İslam padişahının şeref veren daveti.*

ḥażretleri daḫi **şeref-ṣudūr-ı daʿvet-i pādişāh-ı İslām** ile mütenaʿim-i nevāle-i ikrām olup *(342:19). [şeref-ṣudūr-ı daʿvet-i pādişāh-ı İslām,]*

şeref-ṣudūr-ı fermāna: *Fermanın şeref ile çıkması.*

şeref-ṣudūr-ı fermāna maḳrūn olmaġın defter-dār efendi ve emīn-i sūr *(149:21). [şeref-ṣudūr-ı fermāna, -a]*

şeref-yāb buyurduklarında: *Şeref vermek, şereflendirmek.*

dīvān-ḫāne ṭarafını şeref-i ḳudūmleriyle **şeref-yāb buyurduḳlarında** sāʾir dīvānlarda *(372:15). [şeref-yāb buyurduḳlarında, -duḳ, -lar, -ı, -n, -da]*

şeref-yāb ḳılınmaġla: *Şeref kazanmak.*

ve ṭarden- li'l-bāb bu velīme-i ʿaẓīmeye daʿvet ile **şeref-yāb ḳılınmaġla** beyt *(355:8). [şeref-yāb ḳılınmaġla, -ın, -maġ, -la]*

şeref-yāb olup: *Şeref bulmak.*

sellemehü's-selām ḥażretleriniñ fetvā emāneti ḫıdmetiyle **şeref-yāb olup** bi'l-fi'l *(178:30). [şeref-yāb olup, -up]*

şeref-yāb-ı dāmen-būs-ı ṣadr-ı cihān-bānī oldılar: *Sadrazamın eteğini öpme şerefini elde etmek.*

eṣbāb-ı dīvānīleri ile **şeref-yāb-ı dāmen-būs-ı ṣadr-ı cihān-bānī oldılar** ve her biri *(267:16). [şeref-yāb-ı dāmen-būs-ı ṣadr-ı cihān-bānī oldılar, -dı, -lar]*

şeref-yāb-ı müsūl olup: *Şeref bulmak.*

ikrām olunmaġ içün müsāfir çergelerinden üçünci çergeye **şeref-yāb-ı müṣūl olup** *(285:26). [şeref-yāb-ı müṣūl olup, -up]*

şeref-yāb-ı nāʾil-i cāh-ı mübāhāt u müfāḫaret olup: *Övünç ve kıvanç mevkiini kazanarak şerefe ulaşmak.*

velīme-i sulṭānīye daʿvet şerefi ile **şeref-yāb-ı nāʾil-i cāh-ı mübāhāt u müfāḫaret olup** *(345:26). [şeref-yāb-ı nāʾil-i cāh-ı mübāhāt u müfāḫaret olup, -up]*

şeref-yāb-ı ruḫṣat olmaġın: *İzin şerefine erişmek.*

serīr-i ḫāḳān-ı Süleymān-maṣīre ʿarż itmege **şeref-yāb-ı ruḫṣat olmaġın** *(233:15). [şeref-yāb-ı ruḫṣat olmaġın, -maġ, -ın]*

şerek-i naʿl: *Nal kayışı.*

mevṭī-i ḳadem olacaḳ mertebe **şerek-i naʿl** ḳadar bir ḫaşeb-pāre vażʿ itmekle *(199:26). [şerek-i naʿl,]*

şerer: *Kıvılcım.*

Her **şerer** ṣanki nār dānesidir *(229:11). [şerer,]*

şerer-nisār oldı: *Kıvılcım saçmak.*

bir ḳulle fişegine āteş virdüklerinde şol mertebe şuʿle-pāş ve **şerer-nisār oldı** ki *(157:32). [şerer-nisār oldı, -dı]*

şerḥ eyledi: *Açıklamak.*

bir resm-i nev-ẓuhūr ṭarḥ ve ṣudūr-ı aṣḥāb-ı temāşāyı bir güne **şerḥ eyledi** *(304:27). [şerḥ eyledi, -di]*

Şerh-i nüsha-i Gülşen-i Rāz: *(Mahmud Şebusteri'ye ait) Gülşen-i Raz şerhinin nüshası.*

bir dīvān-ı mümtāz ve bir cild **Şerḥ-i nüsḫa-i Gülşen-i Rāz** *(167:20). [Şerḥ-i nüsḫa-i Gülşen-i Rāz,]*

Şerḥ-i Siyer-i Kebīr: *Fıkıh bilgini Muhammed es-Serahsi'nin İslami devletler hukukuna dair eseri.*

bir Meşnevī-i Şerīf-i bī-naẓīr ve Fındıḳ-zāde ḫaṭṭı ile bir **Şerḥ-i Siyer-i Kebīr** ve *(190:15). [şerḥ-i siyer-i kebīr,]*

Şerḥ-i Āyāt-ı Erbaʿīni: *Okçuzade'ye ait, kırk hadis açıklamalarını içeren eser.*

Şerḥ-i Āyāt-ı Erbaʿīni nihāde-i maḥfaẓa-i iʿzāz ve maʿrūż-ı naẓar-gāh-ı ḫudāvend-i mümtāz ḳılınup *(190:17). [Şerḥ-i Āyāt-ı Erbaʿīni, -i]*

Şerḥü'l-Meşārık: *Hanefî fıkıh alimi ve lügaz yazarı İbn Melek'in eseri.*
1. üzere bir Muṣḥaf-ı Şerīf ve bir **Şerḥü'l-Meşārıḳ** ve ikişer ṭop zencīr-bāf *(192:2). [Şerḥü'l-Meşārıḳ,]*
2. Muḫtār-ı Ṣıḥāḥ ve bir **Şerḥü'l-Meşārıḳ** ve birer ṭop dībā ve hatāyī ve aṭlas ve *(192:6). [Şerḥü'l-Meşārıḳ,]*

şerīd-i girībān-ı zer-tār idüp: *Altın telli yaka şeridi.*

miḳdārı basṭ-ı reftār ve zülf-i girih-gīrlerin **şerīd-i girībān-ı zer-tār idüp** *(301:26). [şerīd-i girībān-ı zer-tār idüp, -üp]*

şerīf-i zū-nesebi: *(Nişancı Mustafa Paşa) Şerefli soyun sahibi.*

vüzerānıñ **şerīf-i zū-nesebi** ve şeref-i nesebi *(155:8). [şerīf-i zū-nesebi, -i]*

şerīfü's-simāṭ: *(Seyyid Abdullah efendi) Soyu şerif.*

şerīfü's-simāṭ faẖīletlü Paşmaḳçı-zāde Es-Seyyid ʿAbdullāḥ Efendi ḫażretlerinden *(171:25). [şerīfü's-simāṭ,]*

şerīṭa: *Özellikle koşulan şart.*

ile āġāze-i tekbīretü'l-iftitāḥ-ı ḫayr-duʿā itmek **şerīṭasıyla** bir gün evvel muʿtād *(153:28). [şerīṭasıyla, -s, -ı, -y, -la]*

şerm: *Utanma, mahcubiyet; haya, âr.*

Gül-i ter derler idi **şerm** ile burçaḳ burçaḳ *(234:29). [şerm,]*

şerm idüp: *Utanma.*

İdüp şerm ile küstāḫāne taḳdīm-i ʿubūdiyyet *(193:21). [şerm idüp, -üp]*

şerm ü ḥacālet: *Utanç.*

hezār **şerm ü ḥacālet** ve ʿacz-i istikānet ile dest-ber-sīne ser-fürū-gerde-i sekīne olup *(260:35). [şerm ü ḥacālet,]*

şerm ü haclet: *Utana sıkıla.*

āṣaf-ı bī-hemtā ḥażretleriniñ hezār **şerm ü ḥaclet** ile ʿarż-ı naẕar-gāh-ı şehriyār ḳıldığı *(168:31). [şerm ü ḥaclet,]*

şerm ü ḥicāblarına: *Utanmak.*

bir ḳat rüsvā olduḳlarında **şerm ü ḥicāblarına** bedel tekrār birer altun iḥsān ile *(327:19). [şerm ü ḥicāblarına, -lar, -ı, -n, -a]*

şermende vü ḫacīl eyleyüp: *(Alevden sızan kıvılcımlar) Utanmış ve utançtan yüzü kızarmış.*

şermende vü ḫacīl eyleyüp ʿālem ġarḳ-ı nūr ve şeb-i tār rūz-ı rūşen *(203:17). [şermende vü ḫacīl eyleyüp, -y, -üp]*

şerm-nāk u ḥazīn: *Üzülmek, utanç duymak.*

şerm-nāk u ḥazīn iken efendilerimden sebḳ-i ḫıdmetimden muḳaddem *(261:15). [şerm-nāk u ḥazīn,]*

şerm-şār idersin: *Utandırmak.*

Deryāyı da **şerm-şār idersin** *(352:27). [şerm-şār idersin, -er, -sin]*

şeş-hāne faġfūrī kāse: *Altı yüzü olan, porselen kase.*

muraṣṣaʿ u muṣannaʿ mücevher ḳuşaḳ ve iki ʿaded **şeş-ḫāne faġfūrī kāse** ve ḫoş-āb ṭabaġı *(242:12). [şeş-ḫāne faġfūrī kāse,]*

şeş-hāne tüfeng: *Namlusunda altı yivi bulunan tüfek veya top.*

dört ʿaded **şeş-ḫāne tüfeng** ve bir ʿaded tüfeng-i Macārī ki her biriniñ gürūheleri *(165:5). [şeş-ḫāne tüfeng,]*

şeş-pāy-ı baḥrīden: *Altı ayaklı deniz böceği.*

El-ḥāṣıl hezār ḥaşmet ü fer ve zīb ü zīver ile güẕār ve işrlerince **şeş-pāy-ı baḥrīden** *(369:.27). [şeş-pāy-ı baḥrīden, -den]*

şeṣtā-yı maġz-hırāşī: *Beyin tırmalayıcı altı telli tamburun sesi.*

diyerek **şeṣtā-yı maġz-ḫırāşī** birle suḫre-sāzī eylediler Muḥżır Aġa *(207:6). [şeṣtā-yı maġz-ḫırāşī,]*

şetaret: *Sevinç, şenlik.*
1. Bunlar buña beñzer nice zīb ü zīver ve suḫre ve **şeṭāretler** ile ālāylarını *(279:21). [şeṭāretler, -ler]*
2. ve kimi zemīnde cilve-i mestāne iderek bir güne **şeṭāret** ve bir mertebe *(309:11). [şeṭāret,]*
3. bir **şeṭāret** ve ne esbāb-ı ṭarabdan bāʿiṣ-i beşāşet olur bir ḫālet ẓuhūr idüp bugün *(310:31). [şeṭāret,]*
4. beşāşet ve ḥayretleri **şeṭārete** mübeddel olup beyt *(326:2). [şeṭārete, -e]*
5. buña beñzer mühīb cemāller ve uʿcūbe ḳıyāfetler ile **şeṭāretler** gösterüp mehter-ḫānelerin *(336:3). [şeṭāretler, -ler]*

seṭāret virdiler: *Şenlendirmek.*

şeṭāret virdiler ki taḥrīri müşkil ve taḳrīri nā-ḳābil idi Ḫuṣūṣen eşkal-i gūnā-gūn-ı dehşet-nümā *(277:26). [şeṭāret virdiler, -di, -ler]*

şevāhid-i zevḳ u ṣafāya: *Eğlencelere tanık olma.*

sāye-i bīd-i seyf-i ḥadīdinde ġunūde olmaġın ḫāvāṭır-ı nās **şevāhid-i zevḳ u ṣafāya** *(136:17). [şevāhid-i zevḳ u ṣafāya, -y, -a]*

şevāhid-i zevḳ u ṣafāyı: *Eğlenen ve keyif süren güzeller.*

ve **şevāhid-i zevḳ u ṣafāyı** mūm ile sūra daʿvet eyleyerek güzār ve sāʾir *(239:22). [şevāhid-i zevḳ u ṣafāyı, -y, -ı]*

şevḳ: *Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.*
1. Ki oldı her günimiz **şevḳ** ile dügün bayrām *(135:17). [şevḳ,]*
2. üç defʿa pes ü pīşine perende-bāz oldı ve icrā-yı hüner itdim deyu **şevḳinden** *(176:3). [şevḳinden, -i, -n, -den]*
3. ṣoñra geçüp biñ **şevḳ** ile naẓar-gāh-ı hümāyūnda yüz yerde merāsim-i ḫāk-būsī-i mülūkāneyi *(182:27). [şevḳ,]*
4. **şevḳlerinden** ḳıbṭiyān daḫi mānend-i saʿdān ṭaḳlalar ḳılup baʿdehū birbirine *(208:10). [şevḳlerinden, -ler, -i, -n, -den]*
5. **Şevḳ** ile itdi felek dehre gülāb-efşānī *(290:12). [şevḳ,]*
6. **Şevḳ** ile göklere atıldı fişeng *(311:20). [şevḳ,]*

şevk: *(Yemek için) Özlem, istek.*

ḳotarılmış pīrān-ı ṣanʿatlarını öñlerine ḳatdılar ve pilāv zerde **şevḳi** ile ṭulumcı ḳıyāfetine *(300:28). [şevḳi, -i]*

şevḳ ü kederi: *Mutluluk ve sıkıntı.*

Şevḳ ü kederi şāhiñ olur ḫalḳa müʾessir *(329:23). [şevḳ ü kederi, -i]*

şevk u ṣafādan: *Sevinç ve eğlence.*
1. **şevḳ u ṣafādan** şimdiden ayaḳları yere başmaz olup şubānān-ı pūstīn-ḳabānıñ her biri *(237:8). [şevḳ u ṣafādan, -dan]*
2. ṣāyān-ı inʿām-ı āṣaf-ı güşāde-kef-i bende-nüvāz olup **şevḳ u ṣafādan** *(317:5). [şevḳ u ṣafādan, -dan]*

şevk u ṭarab: *Şenlik ve eğlence.*

nice **şevḳ u ṭarab** ve hengāme-i ʿacebden ṣoñra ṭulumcılar āteşin iṭfā *(279:17). [şevḳ u ṭarab,]*

şevk u ṭarab oldı: *Neşeli ve keyifli olmak.*

Şöyle bir **şevḳ u ṭarab oldı** ki lāyıḳdır eger*(290:23). [şevḳ u ṭarab oldı, -dı]*

şevḳ ü ṭaraba: *Eğlence.*

emr-i ʿālī ṣudūr idüp çadırlarda söz ü sāz ve **şevḳ ü ṭaraba** āġāz ile her *(326:20). [şevḳ ü ṭaraba, -a]*

şevk-baḫş oldı: *Keyiflendirmek.*

zemzemesi gūş-ı hūşa **şevḳ-baḫş oldı** Li-müʾellifihi *(290, 8). [şevḳ-baḫş oldı, -dı]*

şevḳ-baḫş olup: *Sevinç vermek.*

Añların bu cilve-i ṣafāları ṭabʿ-ı hümāyūna daḫi **şevḳ-baḫş olup** *(144:13). [şevḳ-baḫş olup, -up]*

şevk-efrūzān-ı şebistān-ı sūra: *Düğün gecesine neşe ışığı saçanlar, fişek gösterileri.*

bināʾen şenlik içün āmāde olan **şevḳ-efrūzān-ı şebistān-ı sūra**
cānib-i āṣafīden daḫi iẓhār-ı esbāb-ı sürūr fermān buyurulmaġın evvelā *(218, 23). [şevḳ-efrūzān-ı şebistān-ı sūra, -a]*

şevḳ-engīz-i ḫavāṭır-ı neẕẕāregiyān: *Seyircilerin gönüllerini coşturmak.*

heyākil-i uḍḥūke-pīrā ve luʿbetiyān-ı ḫande-fermā ile **şevḳ-engīz-i ḫavāṭır-ı neẕẕāregiyān** *(239:27). [şevḳ-engīz-i ḫavāṭır-ı neẕẕāregiyān,]*

şevket: *Heybet, büyüklük, azamet; saltanat.*

Şevketle ʿalem şuḳḳa-ber-efrāz-ı keremdir *(330:7). [şevketle, -le]*

şevket ü ʿazamet: *Büyüklük ve üstünlük.*

hümā-yı āşiyāne-i vücūd-ı hümāyūn-ı şevket-maḳrūnların bu güne **şevket ü ʿaẓamet** *(370:28). [şevket ü ʿaẓamet,]*

şevket ü iḳbāl: *Büyüklük.*

yine **şevket ü iḳbāl** ve ʿaẓamet ü iclāl ile otaġ-ı hümāyūnlarına *(345:15). [şevket ü iḳbāl,]*

şevket ü saʿādetle: *Ululuk ve mutluluk.*

edā-yı namāz içün **şevket ü saʿādetle** sāḥil-serāy-ı tersāneye teveccüh-sāz oldılar *(194:7). [şevket ü saʿādetle, -le]*

şevket-i efser-i hilāfeti ilā yevmi'l-ḳıyām kām-bīn eyleye: *Halifeliğin büyük tacını, kıyamet gününe kadar mutlu etmek.*

şevket-i efser-i ḫilāfeti ilā yevmi'l-ḳıyām kām-bīn eyleye ʿArabiyye *(212:5). [şevket-i efser-i ḫilāfeti ilā yevmi'l-ḳıyām kām-bīn eyleye, -y, -e]*

şevket-i Hüsrevāne: *Hüsrev'e yakışır büyüklük.*

Neşr ḥaşmet-i İskenderāne ve **şevket-i Ḫüsrevāne** ile teveccüh-i semt-i muḥayyem buyurduḳlarında *(154:17). [şevket-i Ḫüsrevāne,]*

şevket-i pādişāhāne: *Şahlara yaraşır üstünlük.*

ḥażretleri āyīn-i ḥaşmet-i mülūkāne ve **şevket-i pādişāhāne** ile *(370:4). [şevket-i pādişāhāne,]*

şevketlü: *Yüce, ulu, haşmetli. II Osmanlılarda padişahlar için kullanılan unvan sözü.*
1. şehriyār-ı vālā-maḳām ve şehen-şāh-ı gerdūn-ġulām **şevketlü** mehābetlü *(140:4). [şevketlü,]*
2. maḳṣūd-ı mevlūdları cemʿ-i māl ve iddiḫār-ı menāl olmayup ancaḳ **şevketlü** *(168:35). [şevketlü,]*
3. Baʿīd-i ʿışāda **şevketlü** ḳudretlü mehābetlü çeşm-i çerāġ-ı salṭanat *(196:8). [şevketlü,]*
4. Baʿdehū **şevketlü** pādişāh-ı gerdūn-bār-gāh ḥażretleri sāḥil-serāy-ı tersāneye *(322:11). [şevketlü],*

5. sāye-i Rabb-i ʿİzzet **şevketlü** mehābetlü ṣalābetlü revnaḳ-efrūz-ı tāc u taḫt *(333:20). [şevketlü,]*
6. Ve **şevketlü** ʿaẓametlü ḳudretlü āfitāb-ı salṭanat ḥażretleri burcü'ş-şeref-i aṣlīleri olan *(364:6). [şevketlü,]*
7. **şevketlü** ʿazāmetlü pādişāh-ı rūy-ı zemīn ve ẓıllullāhi taʿālā fi'l-arżīn *(366:20). [şevketlü,]*
8. ālāy-ı şehriyārī tamām ve resīde-i semt-i ḫıtām olduḳda **şevketlü** pādişāh-ı İslām *(371:3). [şevketlü,]*
9. müstesʿid olduḳlarında **şevketlü** ʿaẓametlü pādişāh-ı ʿālem-penāh ḥażretleriniñ *(372:1). [şevketlü,]*
10. **şevketlü** ʿaẓametlü pādişāh-ı cihān-penāh ḥażretleri Ḥırḳa-i Şerīfde *(374:3). [şevketlü,]*

şevk-i bī-endāze: *Ölçüsüzce yapılan heves.*
1. sārī olup ʿālem neşāṭ-ı tāze ve **şevḳ-i bī-endāze** buldıġı zamān-ı ṣafā-resānda *(333:18). [şevḳ-i bī-endāze,]*
2. Buldı ʿālem **şevḳ-i bī-endāze** bir yüzden daḫi *(333:25). [şevḳ-i bī-endāze,]*

şevk-i dil-i şāh-ı zamāndır: *Zamanın şahının gönlündeki coşku.*

Maʿnāda hemān **şevḳ-i dil-i şāh-ı zamāndır** *(329:22). [şevḳ-i dil-i şāh-ı zamāndır, -dır]*

şevḳ-i tāze: *Yeni bir neşe, mutluluk.*

Dehre yüz gösterdi **şevḳ-i tāze** bir yüzden daḫi *(334:2). [şevḳ-i tāze,]*

şevḳ-resān oldı: *Yaşama sevinci vermek.*

Maḳdemiñ **oldı** bize **şevḳ-resān** ḫoş geldiñ *(292:15). [şevḳ-resān oldı, -dı]*

şeydā: *Deli, çılgın.*

Ḳavs-ı ebrūsını gören **şeydā** *(175:1). [şeydā,]*

şeyḫ: *İhtiyar, pir.*

Şeyḫ eylese anlara neẕẕāre *(174:20). [şeyḫ,]*

Şeyḫ: *Osmanlı hat ekolünün kurucusu, Şeyh lakabıyla da anılan Hamdullah Efendi.*

Muṣḥaf-ı Şerīf ve **Şeyḫ** ḫaṭṭı ile Sūre-i Enʿamı ḥāvī bir mücelled-i laṭīf ve *(166:5). [Şeyḫ,]*

şeyḫ: *(Berberler için) Öncü, işi bilen.*

birle icrā-yı resm-i meʾlūf u cārī eyleyüp ʿaḳablerince berberler ketḫudāsı ve **şeyḫleri** *(266:17). [şeyḫleri, -ler, -i]*

Şeyḫ Hamdullāh: *Osmanlı hat ekolünün kurucusu, Şeyh lakabıyla da anılan Hamdullah Efendi.*

ve nessāḫ-ı ḳavāʿid-i ḫoş-nüvīsān-ı kühen **Şeyḫ Ḥamdullāh** merḥūmuñ *(170:4). [Şeyḫ Ḥamdullāh,]*

Şeyḫ Saʿdī Dīvānı: *İranlı büyük şair Sadi Şirazi'nin divanı.*

Şeyḫ Saʿdī Dīvānı ve bir girān-ḳıymet muraṣṣaʿ elmās sāʿat ve bir mükemmel *(167:13). [Şeyḫ Saʿdī Dīvānı,]*

şeyḫ-i bī-rūḥ-ı zinde: *(Koçlar) Sağlıklı, ruhu yerinde olmayan ihtiyar.*

ve miyānelerinde şubān-ı pūstīn-ḳabā heyʾetinde bir **şeyḫ-i bī-rūḥ-ı zinde** *(254:5). [şeyḫ-i bī-rūḥ-ı zinde, -de]*

şeyh-i fukarā-yı Mevlevī: *(Mevlana) Mevlevi dervişlerinin öncüsü.*

şeyḫ-i fuḳarā-yı Mevlevī ve şeref-i ḫilāfetle Mevlānā ḳaddesallāhu ṣırrahu'l-esnā ḥażretlerine *(344:22). [şeyḫ-i fuḳarā-yı mevlevī,]*

şeyh-i ṭarīḳatleri: *Tarikat şeyhleri.*

yedinden berdāşte-i dest-i iʿtiẕār ḳılınup **şeyḫ-i ṭarīḳatleri** pīr-i rūşen-żamīr *(236:5). [şeyḫ-i ṭarīḳatleri, -ler, -i]*

şeyḫī-i meşāyıḫü'l-islām: *(Şeyhülislam Abdullah Efendi) İslam'ın şeyhler şeyhi.*

ellezī teṣaddara ʿalā ṣudūri'l-ʿulemā-yı vifāḳ **şeyḫī-i meşāyıḫü'l-islām** ʿināyetlü *(188:27). [şeyḫī-i meşāyıḫü'l-islām,]*

şeyḫü'l-islām: *(Abdullah Efendi) Osmanlı Devleti'nde dînî kurumların, şerîat mahkemelerinin ve ilmiye sınıfının başı durumunda olup bunlara nezâret eden en yüksek rütbeli din adamına verilen unvan.*
1. pīrāye-i erīke-i taḳvā ve revnaḳ-dih-i mesned-i fetvā **şeyḫü'l-islām** ve müfti'l-enām *(156:19). [şeyḫü'l-islām,]*
2. Yevm-i mezbūrda **şeyḫü'l-islām** müfti'l-enām sellemehü's-selām ḥażretleri *(176, 33). [şeyḫü'l-islām,]*
3. bi-merātibihim revābıṭ-ı eczā-yı nüsḫa-i cemʿiyyet olup ḥālā **şeyḫü'l-islām** *(178, 29). [şeyḫü'l-islām,]*
4. içün teşrīf-i ṣadr-ı aʿẓamīye muntaẓır olmaları ile vezīr-i aʿẓam ve **şeyḫü'l-islām** *(194:10). [şeyḫü'l-islām,]*
5. Süfre-i ülāda ṣadr-ı aʿẓam ve **şeyḫü'l-islām** hem-zānū-yı mevḳiʿ-i iḥtişām *(194:13). [şeyḫü'l-islām,]*
6. dīde-güşā-yı intiẓār olan **şeyḫü'l-islām** ve vüzerā-yı ʿiẓām oturduḳları maḳāma *(373:23). [şeyḫü'l-islām,]*

şeyhü'l-islām efendi: *Abdullah Efendi. Anadolu Kazaskerliği görevinde de bulunmuş. 1718-1730 yılları arasında Şeyhülislamlık görevinde bulunmuş devlet görevlisi.*
1. tebdīl ve **şeyḫü'l-islām efendi** ve ʿAlī Paşa ve silāḥ-dār İbrāhīm Paşa ve *(248:9). [şeyḫü'l-islām efendi,]*
2. ʿallāme-i enām **şeyḫü'l-islām** sellemehu's-selāmü'l-meliki'l-ekber efendi ve *(286:20). [şeyḫü'l-islām efendi,]*

şeyhü'l-islām ḥażretleri: *Abdullah Efendi. Anadolu Kazaskerliği görevinde de bulunmuş. 1718-1730 yılları arasında Şeyhülislamlık görevinde bulunmuş devlet görevlisi.*

muntaẓır-ı dīdār-ı şehriyār-ı gerdūn-cenāb iken **şeyḫü'l-islām ḥażretleri** daḫi teşrīf eyleyüp *(179:16). [şeyḫü'l-islām ḥażretleri,]*

şeyḫü'l-islām meḥmed efendi: *Sultan İmamı, iki kez şeyhülislamlık görevinde bulunmuş Mehmed Efendi.*

Ḫˇāce-zāde Es-Seyyid ʿÖmer Efendi ve Ḳudüs maʿzūli efendilerden **Şeyḫü'l-islām Meḥmed Efendi** dāmādı *(178:18). [şeyḫü'l-islām meḥmed efendi,]*

şeyḫü'l-islām-ı ʿālī-maḳām: *(Abdullah Efendi) Yüce makamlı şeyhülislam.*
1. Ṣadr-ı Dārā-iḥtişām ve **şeyḫü'l-islām-ı ʿālī-maḳām** heyʾet-i aṣlī ve libās-ı ʿādīleri *(180:23). [şeyḫü'l-islām-ı ʿālī-maḳām,]*
2. ḥażretleri ṣadr-ı meclis ve **şeyḫü'l-islām-ı ʿālī-maḳām** daḫi cānib-i yemīnlerinde *(286:25). [şeyḫü'l-islām-ı ʿālī-maḳām,]*
3. **şeyḫü'l-islām-ı ʿālī-maḳām** ve vüzerā-yı ʿiẓām ḥażerātın *(365:22). [şeyḫü'l-islām-ı ʿālī-maḳām,]*

şeyhü'l-islām-ı ʿālī-makām-ı sāmī-ḥażret: *(Abdullah Efendi) Katı yüksek, makamı yüce şeyhülislam.*

şeyḫü'l-islām-ı ʿālī-maḳām-ı sāmī-ḥażret ve vüzerā-yı ʿiẓām-ı maʿālī-menḳabet ile *(273:21). [şeyḫü'l-islām-ı ʿālī-maḳām-ı sāmī-ḥażret,]*

şeyhü'l-islām-ı ʿaşr: *(Abdullah Efendi) Asrın en büyük bilgini.*

iken **şeyḫü'l-islām-ı ʿaşr** nādiretü'd-dehr faẕīletlü ʿAbdullāh Efendi ḥażretleri *(231:12). [şeyḫü'l-islām-ı ʿaşr,]*

<u>şeyḫü'l-islām-ı bülend-maḳām-ı nīgū-nām:</u> *(Şeyhülislam Abdullah Efendi) Makamı yüksek, iyi huylu şeyhülislam.*

devlet-i ʿaliyyede mevcūd olan beş nefer vüzerā-yı ʿiẓām ve **şeyḫü'l-islām-ı bülend-maḳām-ı nīgū-nām** *(373:8). [şeyḫü'l-islām-ı bülend-maḳām-ı nīgū-nām,]*

<u>şeyḫü'l-islām-ı Ebū Ḥanife-makām:</u> *(Şeyhülislam Abdullah Efendi) Ebu Hanife makamlı şeyhülislam.*

şeyḫü'l-islām-ı Ebū Ḥanife-Maḳām ve ṣudūr-ı kirām ve mevālī-i fiḫām şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān *(371:27). [şeyḫü'l-islām-ı Ebū Ḥanife-maḳām,]*

<u>şeyḫü'l-islām-ı esbak:</u> *(Mirza Mustafa Efendi) Eski şeyhülislam.*

ʿaḳabinde **şeyḫü'l-islām-ı esbaḳ** faẕīletlü kerāmetlü Mīrzā Muṣṭafā Efendi *(189:11). [şeyḫü'l-islām-ı esbaḳ,]*

<u>şeyḫü'l-islām-ı feżāʿil-rüsūm:</u> *(Abdullah Efendi) Üstünlüklerle donatılmış şeyhülislam.*

şeyḫü'l-islām-ı feżāʿil-rüsūm ḳuṭb-ı dāʾire-i ifāde ve emīnü'l-fetvā müşārün-ileyh *(180:13). [şeyḫü'l-islām-ı feżāʿil-rüsūm,]*

<u>şeyḫü'l-islām-ı ḫuceste-maḳām:</u> *(Abdullah Efendi) Makamı uğurlu şeyhülislam.*

vüzerā-yı ʿiẓām ādāb-ı pādişāhī üzere būs-ı zemīn eylediklerinde **şeyḫü'l-islām-ı ḫuceste-maḳām** *(374:5). [şeyḫü'l-islām-ı ḫuceste-maḳām,]*

<u>şeyḫü'l-islām-ı nīgū-nām:</u> *(Abdullah Efendi) İyi bilinen sadrazam.*

ḳāʾimen ṭurdılar Ṣāḥib-i devlet-i melek-ḫaṣlet ve **şeyḫü'l-islām-ı nīgū-nām** *(373:33). [şeyḫü'l-islām-ı nīgū-nām,]*

<u>şeyḫü'l-islām-ı sābıḳ:</u> *(Mirza Mustafa Efendi) Eski şeyhülislam.*

meḫādīm-i kibār-ı ʿālī-tebārıñ mümtāz u ercemendi **şeyḫü'l-islām-ı sābıḳ** *(177:36). [şeyḫü'l-islām-ı sābıḳ,]*

<u>şeyḫü'l-islām-ı sābıḳ:</u> *(Ebu İshak İsmail Efendi) Eski şeyhülislam.*

İzmirden munfaṣıl **şeyḫü'l-islām-ı sābıḳ** ʿināyetlü saʿādetlü Ebū İsḥaḳ İsmāʿīl Efendi *(178:3). [şeyḫü'l-islām-ı sābıḳ,]*

<u>şeyḫü'l-islām-ı sāmī-makām:</u> *(Abdullah Efendi) Makamı yüksek şeyhülislam.*

ve **şeyḫü'l-islām-ı sāmī-maḳām** müfti'l-enām ʿallāmetü'z-zamān fehhāmetü'l-eyyām *(342:18). [şeyḫü'l-islām-ı sāmī-maḳām,]*

<u>şeyḫü'l-islām-ı sellemehü's-selām:</u> *(Yenişehirli Abdullah Efendi) Allah'ın selamet verdiği şeyhülislam.*

ictimāʿ u ḳarār ve **şeyḫü'l-islām-ı sellemehü's-selām** ḥażretleri daḫi *(154:3). [şeyḫü'l-islām-ı sellemehü's-selām,]*

şeyhü'l-islām-ı sellemehü's-selām: *(Abdullah Efendi) Allah'ın esenlik verdiği şeyhülislam.*

Bu eşnāda **şeyḫü'l-islām-ı sellemehü's-selām** ḥażretleri çıḳup saʿādet-ḫānelerine *(375:3). [şeyḫü'l-islām-ı sellemehü's-selām,]*

şeyṭān: *İnsanları iğvâ ve izlâl eden, azdıran mel'ûn-ı şehîr, iblis, dîv.*

maẕīḳ-i ḥabs-i rūzeden rehā-yāfte **şeyṭān** gibi ḳayd-ı ḥadīd ve bend-i şedīdlerin *(318:14). [şeyṭān,]*

şiʿār-ı islāmiyān olan: *(Sarık) Müslümanlık işareti alameti olmak.*

ser-i devlet-mendin **şiʿār-ı İslāmiyān olan** muṭallā destār ile zībende eyledikde gūyā *(244:2). [şiʿār-ı islāmiyān olan, -an]*

şiʿār-ı reʾfet-kirdārı: *Esirgeyiciliği belirten temel özellik.*

Ḥażretleriniñ dāʾimā **şiʿār-ı reʾfet-kirdārı** dāʾimā luṭf u kerem ve *(145:19). [şiʿār-ı reʾfet-kirdārı, -ı]*

şīb: *Giyim eşyası, yastık örtüsü vb. yapılan, çok ince gümüş telli eski bir ipekli kumaş çeşidi, bir nevi bürümcük.*

ve **şīb** hediyyelerin pāy-endāz-ı şeh-rāh-ı nigāh-ı ḫudāvendigār-ı necīb eyledikden *(284:5). [şīb,]*

şibh: *Benzer, benzeyiş.*

ṣūreti ibdāʿ ve ol **şibhiñ** içinde nīme-i bedenlerin iḫfā idüp ḳalıb-ı meẕkūrı feres *(157:20). [şibhiñ, -iñ]*

şiblü'l-esed: *(Şehzade Süleyman) Aslan yavrusu.*
1. **Şiblü'l-Esed** Şeh-zāde-i Emced Sulṭān Süleymān Ḥażretlerine Olan *(165.22). [şiblü'l-esed,]*
2. selīl-i celīl-i şehriyār ve necl-i nebīl-i ḫıdīv-i kām-kār **şiblü'l-esed** *(165.30). [şiblü'l-esed,]*

şiblü'l-esed: *(Ahmed Paşa) Aslan yavrusu.*

vālī-i Ḳaraman **şiblü'l-esed** vezīr ibni vezīr Ḥasan Paşa-zāde saʿādetlü Aḥmed Paşa *(214:16). [şiblü'l-esed,]*

şiddet: *Sertlik, katılık; fazlalık, aşırılık; kaba kuvvet.*

şiddet ile ḍarb iderek ṭaşıñ üzerinde vāfir kiremit pārelerini ḫurde vü ḫursān eyledikleri *(317:13). [şiddet,]*

şiddet-i bārān: *Şiddetli yağmur.*
1. ālāyları **şiddet-i bārāna** müṣādif olmaġla bundan ziyāde hüner-nümālıġa *(335:18). [şiddet-i bārāna, -a]*
2. āṣaf-ı dūr-endīş-i kūh-kemkīn-i girān-ḫaşmet ḥażretleri **şiddet-i bārān** bahānesiyle berāy-ı istirāḥat *(340:5). [şiddet-i bārān,]*

şiddet-i bārān u emtār: *Şiddetli yağmur.*

şoñra **şiddet-i bārān u emtār** eyyām-ı sāʾirede ḫayret-efzā-yı nuẕẓār olan *(343:5). [şiddet-i bārān u emtār,]*

şiddet-i bürūdet: *Şiddetli soğuk.*

ve **şiddet-i bürūdet** ve hecme-i seyl-ābdan ne pāy-ı pergār-sīmālarında *(325:30). [şiddet-i bürūdet,]*

şiddet-i riyāḥ: *Rüzgarın şiddetli esmesi.*

Neşr El-ḥāṣıl bugün taʿṭīl-i ʿudde-i ṭarab u sürūra bādī olacaḳ mertebe **şiddet-i riyāḥ** *(326:9). [şiddet-i riyāḥ,]*

şiddet-i tehālük: *Saldırırcasına birbirini itme.*

şiddet-i tehālük ve müsāraʿatdan laġzide-pā vü fütāde-i gil ü ḫalāb olup *(327:18). [şiddet-i tehālük,]*

şifā-yı ṣadr-ı devlet: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Devletin göğsüne şifa veren.*

Şifā-yı ṣadr-ı devlet nüsḫa-i terkīb-i ümniyyet *(218.7). [şifā-yı ṣadr-ı devlet,]*

şihāb: *Akan yıldız.*
1. birʿalem-i zerrīn hüveydā olup her ṭınābı bir **şihāb** ve her ṭopı bir *(269:20). [şihāb,]*
2. gāh çarḫ-ı felekler dāʾir gāh **şihāblar** sāʾir gāh hevāyīler tīr ü terkeş gāh *(356:10). [şihāblar, -lar]*

şihāb-ı āsumānīye: *Gökte akan yıldız.*

per-güşā-yı küngüre-i iştihār olan aġa ki fişeng-endāzlıḳda **şihāb-ı āsumānīye** fāʾiḳ ve āteş-bāzlıḳda *(197:24). [şihāb-ı āsumānīye, -y, -e]*

şihāb-ı fişek: *Fişeğin patlaması kıvılcımı.*

Taʿyīn olup **şihāb-ı fişek** iştirāsına *(355:27). [şihāb-ı fişek,]*

şihāb-ı şāḳıba: *Akan yıldız.*

şihāb-ı şāḳıba ḥarf-endāz eylediler *(202:19). [şihāb-ı şāḳıba, -a]*

şikār: *Av.*

kemend-i himmet ile **şikārı** muḥāl ve tīzāb-ı dāne-i tüfeng-i āhen-güzār ile *(362:13). [şikārı, -ı]*

şikār alacaḳ: *Av kapacak, avlanacak.*

bundan aʿlā **şikār alacaḳ** gün olmaz deyu kelb-i ṣayyād gibi meydāna *(207:10). [şikār alacaḳ, -acaḳ]*

şikār idersin: *Avlamak.*

Ḥūt-ı felegi **şikār idersin** *(352:29). [şikār idersin, -er, -sin]*

şikār-ı fitrāk-beste: *Terkiye bağlı av.*

şikār-ı fitrāk-beste gibi kendüye redif idüp ʿAcem Oyunı ile çeġāne-nüvāz u naʿra-sāz olaraḳ *(255:7). [şikār-ı fitrāk-beste,]*

şikem: *Karın, batın, mide.*
1. **şikemine** ṭayayup yemīn ü yesāra temāyül-i bī-pervā ve nice cilve-i ḥayret-efzādan *(176:18). [şikemine, -i, -n, -e]*
2. mühr-i Süleymānīsi gibi ẕirve-i sütūnda āheste āheste **şikemi** üzere deverān ve *(212:29). [şikemi, -i]*
3. iken **şikemi** üzerinden on ḳadar ādem idāresine ḳādir olamayacaḳ bir seng-i āsiyābı *(303:15). [şikemi, -i]*
4. Ve bir ḳanṭār miḳdārı baḳır küreçesini on nefer ādem **şikemi** üstinde ağır çekiçler *(303:19). [şikemi, -i]*
5. ve **şikeminden** bir kānūn-ı fürūzende-i pür-sūz bürūz eyledi Meger pūşidesin *(352:8). [şikeminden, -i, -n, -den]*

şikem ü nāfına: *Karın ve göbek.*

birisiniñ nevk-i ser-tīzi **şikem ü nāfına** ḫalīde vü ḫūn-rīz olmadı *(303:18). [şikem ü nāfına, -ı, -n, -a]*

şikem-i ālūde-ḥikemlerinde: *(Koçlar) Karınların içine gizlenmek.*

ṣāḫ-der-ṣāḫ ʿarża-i meydān ve **şikem-i ālūde-ḥikemlerinde** birer ikişer *(264:36). [şikem-i ālūde-ḥikemlerinde, -ler, -i, -n, -de]*

şikest: *Parçalanmış, kırık.*

şikest ve bir vechile icrā-yı mahāret-i ṣaṣt ve iẓhār-ı zūr-ı bāzū vü dest buyurdılar *(273:9). [şikest,]*

şikest eyledi: *Kırmak.*

ḫum-ı ḫüsrevānīyi ser-i midaḳḳa-gūnı ile **şikest eyledi** *(176:10). [şikest eyledi, -di]*

şikest idecek: *Kırmak.*

şikest idecek ḳadar pehlevānlıḳlar gösterüp iẓhār-ı ḳuvvet-i bāzū eylediler Cān-bāzlar *(222:17). [şikest idecek, -ecek]*

şikest itdi: *Parçalamak.*

Sebūyı şöyle **şikest itdi** ṣaṣt-ı destiñ kim *(273:17). [şikest itdi, -di]*

şikest itmek: *Kırmak.*

ney-i bāre-i üstüḫ̆ānların çūb-ı ḫuşk gibi **şikest itmek** içün *(182:5). [şikest itmek, -mek]*

şikeste: *Parçalanmış, kırık.*

dāmen-be-miyān mülūkāne ḥaşmet-i firāvān ve vaṣfında ḳalem **şikeste** *(365:19). [şikeste,]*

şikeste vü beste: *Kırık dökük.*

icrā-yı ṣanʿat eyleyerek hediyye-i nāçīzlerin **şikeste vü beste** ḥużūr-ı şehriyār-ı Sikender-serīr-i Ḳahramānī-nişeste *(235:24). [şikeste vü beste,]*

ṣıḳḳ-ı evvel deftār-dārı: *İmparatorluk devrinde maliye teşkilatının ayrıldığı birinci mali bölgenin defterdarı.*

ṣıḳḳ-ı evvel deftār-dārı ve ḥālā emīn-i defter-i cihān-dārī ʿizzetlü El-ḥācc Muṣṭafā Efendi *(319:3). [ṣıḳḳ-ı evvel deftār-dārı, -ı]*

ṣıḳḳ-ı evvel ü ṣānī ü ṣāliṣ defter-dārları: *İmparatorluk devrinde maliye teşkilatının ayrıldığı bölümlere mensup devlet görevlileri. (Bölümleme; birinci, ikinci ve üçüncü bölge olmak üzere ayrılır.).*

Ve süfre-i rābiʿada **ṣıḳḳ-ı evvel ü ṣānī ü ṣāliṣ defter-dārları** *(159:10). [ṣıḳḳ-ı evvel ü ṣānī ü ṣāliṣ defter-dārları,]*

ṣıkk-ı sānī vü sālis: *İkinci ve üçüncü derece mali bölgeden sorumlu kimse.*

temāşā iden pīr ü cüvānı engüşt-i ḥayret-ber-dehān eyledigi eṣnāda **ṣıḳḳ-ı ṣānī vü ṣāliṣ** *(368:17). [ṣıḳḳ-ı ṣānī vü ṣāliṣ,]*

şimdi: *Şimdi, şu anda.*
1. **Şimdiden** eylemiş Ḫudā ānı *(138:1). [şimdiden, -den]*
2. ve levāzım-ı mühimmātı **şimdiden** sarāy-ı ʿatīḳa naḳl olunup *(141:35). [şimdiden, -den]*
3. **Şimdi** eṣnā-yı sūr-ı aʿẓamdır *(207:12). [şimdi,]*
4. **Şimdi** dönsün ḳo aġır ḳahve ile fincānlar *(232:18). [şimdi,]*
5. döndürdüm bu çarḫ-ı kec-revi **şimdi** terānesiyle āġāze-i ḥamd ü ṣenā ḳıldılar *(235.30). [şimdi,]*
6. şevḳ u ṣafādan **şimdiden** ayaḳları yere başmaz olup şubānān-ı pūstīn-ḳabānıñ her biri *(237:8). [şimdiden, -den]*
7. Ḳaldı mey-ḫāneleriñ **şimdi** cihānda adı *(290:22). [şimdi,]*
8. daḫi **şimdi** o leẕẕet bāḳī zemzemesiyle gūyā olacaġı bī-reyb ü riyā oldı Beyt *(359:17). [şimdi,]*

şimşād: *Far. Şimşir ağacı.*

Feżā-yı gülşene döndürdi ḳadd çekdikçe çün **şimşād** *(243:19). [şimşād,]*

şinā: *Yüzme, yüzmek.*

şināya āġāz ve derūnında mehter-ḫāneler seyr-āheng ve *(202:17). [şināya, -y, -a]*

şinā idüp: *Yüzmek.*

Rūy-ı ṣaḥrāda perī midir **şinā idüp** gelen *(184:26). [şinā idüp, -üp]*

şinā-gāh-ı nigāh-ı temāşā eyleyen: *Denizde yüzermiş gibi seyre dalmak.*

olan ṣaḥrā-yı sūrı **şinā-gāh-ı nigāh-ı temāşā eyleyen** kenāre-nişīnān-ı reh-güẕārıñ *(184:19). [şinā-gāh-ı nigāh-ı temāşā eyleyen, -y, -en]*

şināh u ḥareket: *Yüzmek ve dolanmak.*

nīm-sāʿat miḳdārı **şināh u ḥareket** ve ḫalḳa-i çeşm-i nuẕẕārı *(351:30). [şināh u ḥareket,]*

şināver-i deryā-yı hevā olup: *Hava denizinde yüzmek.*

ile ʿaskerlerin ḥaşladılar Bir cānibden bir cānibe **şināver-i deryā-yı hevā olup** *(244:26). [şināver-i deryā-yı hevā olup, -up]*

şināver-i deryā-yı neşāṭ: *Şenlik denizinin yüzücüsü.*

ṣuʿūd u ʿurūc ve baḥrīler **şināver-i deryā-yı neşāṭ** ve ġavvāṣ-ı güher-çīn-i inbisāṭ olmaġın *(203:13). [şināver-i deryā-yı neşāṭ,]*

şināver-i güher-āver-i ḳulzüm-i maʿārif: *(Ömer Efendi için) Bilginlik denizinden inci toplayan yüzücü.*

ve destārī Muṣṭafā Aġa ve Dervīş Meḥemmed Aġa ve **şināver-i güher-āver-i ḳulzüm-i maʿārif** *(288:15). [şināver-i güher-āver-i ḳulzüm-i maʿārif,]*

şināver-i ḥayret: *Şaşkınlıkla yüzmek.*

çadırlarında ḳarāra miknetleri ḳalup ser ü pā-bürehne **şināver-i ḥayret** ve tekellüfler *(325:33). [şināver-i ḥayret,]*

şinīde oldukda: *İşitmek.*

reh-güẕārımdan zemzemesi **şinīde olduḳda** birbirlerine eṣnā-yı müzāḥamede *(362:33). [şinīde olduḳda, -duḳda]*

şiʿr: *Edebî ve estetik değeri olan, belli şekillere göre düzenlenmiş bulunan, vezinli ve kafiyeli söz. Ancak nazım-nesir karışık olan bu metinde ilgili bölüme geçtiğini bildirmek, hangi nazım şeklini kullandığını belirtmek amacıyla şair/yazar bu ifadelere başvurur.*
1. ḳulūb-ı temāşāyiyān sevdā-yı viṣāl ile raḳḳāṣ-ı sāʾat gibi esīr-i ḫafaḳān olup **şiʿr** *(174:25). [şiʿr,]*
2. verā-yı deff-i pür-tef-i ḫurşīdde çihre-i nūr-behresin nihān idüp **şiʿr** *(221:21). [şiʿr,]*
3. Germiyyet ü Ṣafā Beyānındadır **Şiʿr** *(227:7). [şiʿr,]*
4. ẕevḳ-baḫş-ı meclis-i şevḳ oldılar ki **şiʿr** *(231:27). [şiʿr,]*

şīrān: *Arslanlar.*

Ḫˇāb-gāh itdi ġazālāna künāmın **şīrān** *(205:10). [şīrān,]*

şīrāze-bend-i cemʿiyyetleri olan: *(Bedesten esnafı) Topluluğu bir araya getirmek.*

nevādir-i cevāhir-i zevāhir ile pīrāste ḳılmışlar idi **Şīrāze-bend-i cemʿiyyetleri olan** *(242:8). [şīrāze-bend-i cemʿiyyetleri olan, -an]*

şīrāze-bend-i niẓām olmamaġla: *(Şenlikler için) Şiraze ile bağlanıp düzenlenmek.*

tār-ı neẕẕāre-i pādişāh-ı enām ile **şīrāze-bend-i niẓām olmamaġla** *(173:28). [şīrāze-bend-i niẓām olmamaġla, -ma, -maġ, -la]*

şīrāze-beste-i niẓām: *Düzen şirazesinin bağı.*

Neşr El-ḥāṣıl evrāḳ-ı perīşān-ı mecmūʿa-i sūr u ṭarab **şīrāze-beste-i niẓām** ve *(334:3). [şīrāze-beste-i niẓām,]*

şirāze-i cemʿiyyet-i eczā-yı zamāne: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Bir kitabın yapraklarını bir araya getiren zamanın şirazesi.*

Şirāze-i cemʿiyyet-i eczā-yı zamāne *(251:10). [şirāze-i cemʿiyyet-i eczā-yı zamāne,]*

şīrāze-i ḥüsn-i tertīb: *Güzel bir düzenleme ile düzenlenmek.*

Bu tertīb üzere süfreler mebsūṭ ve eczā-yı cerīde-i cemʿiyyet **şīrāze-i ḥüsn-i tertīb** *(159:17). [şīrāze-i ḥüsn-i tertīb,]*

şīrāze-i kesel-i eczā-yı cemʿiyyet: *Kitap sayfalarını bir arada tutan şiraze.*

şīrāze-i kesel-i eczā-yı cemʿiyyet ve ʿuḳde-i düşvārü'l-ḫallāl ne güne nāḫun-ı iḫtiyāl *(318:30). [şīrāze-i kesel-i eczā-yı cemʿiyyet,]*

şīrāze-i naẓar-ı hümāyūn: *Kutlu bakışın tertibi, padişahın düğüne özen göstermesi.*

ile muṭarraz olup min-baʿd eczā-yı Sūr-nāme-i neşāṭ **şīrāze-i naẓar-ı hümāyūn** *(153:2). [şīrāze-i naẓar-ı hümāyūn,]*

şīr-i āteş-dīde: *Ateş içinde kalmış aslan.*
1. şuʿle-efşān olup esed-i çarḫı **şīr-i āteş-dīde** gibi hirāsān ve nezẓāregiyānı *(197:26). [şīr-i āteş-dīde,]*
2. **şīr-i āteş-dīde** gibi ḳaçaraḳ yemīn ü yesāra şol ḳadar āteş-nişār ve pīş ü pes-i reh-güẕārına *(356:26). [şīr-i āteş-dīde,]*

şīr-i ġābe-i salṭanat: *Saltanat ormanının aslanı.*

öñinden mürūr itmedin **şīr-i ġābe-i salṭanat** hizebr-i bīşe-i saṭvet ü ṣalābet *(366:19). [şīr-i ġābe-i salṭanat,]*

şiʿr-i şīrīn-güvārı: *Hazmı kolay şiir.*

ardınca gider ve żarūrī bu **şiʿr-i şīrīn-güvārı** ḳand-i mükerrer gibi ḫod-be-ḫod *(280:13). [şiʿr-i şīrīn-güvārı, -ı]*

şīrīn-kām: *Damağı tatlanmış.*
1. gül-be-şeker-i iḫtirām ile **şīrīn-kām** ve mükerrer mükerrer ḳahāvī-i ṣafā-feḥāvī *(342:12). [şīrīn-kām,]*
2. ile **şīrīn-kām** ve ḳahāvī-i ṣafā-feḥāvī ile ikrām buyurulduḳdan ṣoñra *(374:2). [şīrīn-kām,]*
3. ṭarafından ṭabla ile şekerler ihdāsıyla **şīrīn-kām** ve sūr-ı hümāyūn itmām ve *(375:20). [şīrīn-kām,]*

şīrīn-kām kılındılar: *Damağı tatlanmak, tadı damağında kalmak.*

ḫıyāmda anlar gibi ikrām ve leẕāʾiẕ-i temāşā-yı ḫavārıḳ-ı ʿāde ile **şīrīn-kām ḳılındılar** *(347:25). [şīrīn-kām ḳılındılar, -dı, -lar]*

şīrīn-kārī-i nüvāziş: *Gönül okşayıcı, tatlı muamele.*

şīrīn-kārī-i nüvāziş ile her birini ḫulvü'l-meẕāk-ı ümmīd ü ḫˇāhiş eyledikden *(275:24). [şīrīn-kārī-i nüvāziş,]*

şīrīn-mezāḳ-ı ikrām olup: *Damağın tatlanması.*

gül-be-şeker ü şerbet ile **şīrīn-meẕāḳ-ı ikrām olup** merāsim-i mizbānī tekmīl olındı *(351:6). [şīrīn-meẕāḳ-ı ikrām olup, -up]*

şīrīn-ṣadā: *Tatlı ses.*

sāzende-i ḳānūn-ı iftiḫār olan Ḥasan Çelebi ṭūtī-i laʿlīn-minḳār gibi **şīrīn-ṣadālıḳ** ve *(245:7). [şīrīn-ṣadālıḳ, -lıḳ]*

şīrīn-ter: *Daha şirin, daha tatlı.*
1. ʿuṣāre-i şeker-i mükerrerden **şīrīn-ter** gelüp ḫāṭır-ḫᵛāhlarına temşiyet ve şeh-zādegānına *(144:16). [şīrīn-ter,]*
2. taḥdīd-i seyf ve tecdīd-i keyf itmeleri içün āb-ı beḳādan **şīrīn-ter** aġır *(224:18). [şīrīn-ter,]*
3. ḳadar **şīrīn-ter** gelmemişdir *(270:20). [şīrīn-ter,]*

şīrīn-terīn-i riyāż u gülzār ḳılınup: *Çiçek bahçesinden daha güzel olmak.*

şīrīn-terīn-i riyāż u gülzār ḳılınup gūşe-be-gūşe her ḳaṣr-ı nādirü'l-ʿaṣrda āyīneden *(368:4). [şīrīn-terīn-i riyāż u gülzār ḳılınup, -up]*

şiʿrī-rā: *Şiire karşı.*

Çāre ḫāmūşist **şiʿrī-rā** ki nār-ı taḥsīn güẕeşt lāmiʿasınca taʿrīf ü tavṣīfi *(345:19). [şiʿrī-rā,]*

şirvānī yayla türkīsine: *Çobanların söylediği türküler.*

şirvānī yayla türkīsine hem-āġāz idüp ḫamle-i yek-pāre ile anlara irişdiler ve *(274:34). [şirvānī yayla türkīsine, -n, -e]*

şīryān-ı ġayreti: *Çalışma damarı, çalışkanlık.*

aġa-i müşārün-ileyh ḥażretleriniñ evtār-ı ḳānun-ı himmet olan **şīryān-ı ġayreti** *(339:16). [şīryān-ı ġayreti, -i]*

şirẕime-i ḫabbāzīn: *Ekmekçi topluluğu.*

Ṣāliṣen **Şirẕime-i Ḫabbāzīn** ḥirfet-i meẕkūreye yamaḳ nāmı ile pey-rev ü ilḥāḳ olunan *(236:13). [şirẕime-i ḫabbāzīn,]*

şīşe: *Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap.*
1. içün on beş biñ **şīşe** ḳandīl ve on biñ ḳandīl ḳutısı ve on biñ şerbet ḳavanozları *(142:7). [şīşe,]*
2. Neṣr Ve üç yüz miṣḳāl miḳdārı bir **şīşe** ʿıṭr-ı şāhī ki bir şemmesi meşāmm-ı ʿālemi *(162:9). [şīşe,]*
3. ʿaded kebīr **şişeleri** īstāde eyledikden ṣoñra sebūyı başına alup bī-vehm ü bāk *(176:8). [şişeleri, -ler, -i]*
4. ol **şīşeleriñ** üzerine daḥi bir ṭabla nihāde ve ol ṭablaya daḥi üç *(176:7). [şīşeleriñ, -ler, -iñ]*
5. dört **şīşe** nebāt ve on beş şīşe āb-ı buḫūr ve altı şīşe āb-ı şükūfe ve yedi kāse *(314:23). [şīşe,]*
6. dört şīşe nebāt ve on beş **şīşe** āb-ı buḫūr ve altı şīşe āb-ı şükūfe ve yedi kāse *(314:23). [şīşe,]*
7. dört şīşe nebāt ve on beş şīşe āb-ı buḫūr ve altı **şīşe** āb-ı şükūfe ve yedi kāse *(314:23). [şīşe,]*
8. ṣoñra **şīşedeki** beş altı vuḳiyye ṣuyı nūş ve şīşeyi sükker-i nebāt gibi *(334:23). [şīşedeki, -de, -ki]*
9. ṣoñra şīşedeki beş altı vuḳiyye ṣuyı nūş ve **şīşeyi** sükker-i nebāt gibi *(334:23). [şīşeyi, -y, -i]*
10. gibi bir ṭabla ve ṭablaya on ḳadar memlū **şīşe** ve şīşeleriñ üzerine şākirdini iclās itdikden *(335:12). [şīşe,]*
11. ṣoñra sebūyı başı üzerine alup **şīşeler** münkesīr ve ṣu müteḳāṭir olmadan *(335:13). [şīşeler, -ler]*

şīşe-bāz: *Şişelerle hüner gösteren, oyunlar yapan kimse.*

Şīşe-bāzlar daḥi bir sebū üzerinde çelīpā şeklinde aḫşābdan çār-gūşe bir *(176:5). [şīşe-bāzlar, -lar]*

şīşe-i ḳand-i münkād ider: *Peynir şekerinin kavanozu olmak.*

şīşe-i ḳand-i münkād ider idi ḫāki sükker-i ġubār-ı miskī-fām ve çaḳıl ṭaşları *(367:29). [şīşe-i ḳand-i münkād ider, -er]*

şīşe-i ser-nigūnı: *Tepetaklak olmuş şişe.*

Bunlardan mā-ʿadā gāh bir fincān-ı vāj-gūn ve gāh bir **şīşe-i ser-nigūnı** *(247:19). [şīşe-i ser-nigūnı, -ı]*

şīşe-i şükūfeyi: *Vazo.*

ālet taṣnīf ve biri biri üzerine yigirmi ʿāded **şīşe-i şükūfeyi** ṣanʿat ile tertīb ü taṣnīf eyleyüp *(176:6). [şīşe-i şükūfeyi, -y, -i]*

şīşeleriñ üzerine: *(Gösteri için kullanılan) Şişelerin üstü.*

gibi bir ṭabla ve ṭablaya on ḳadar memlū şīşe ve **şīşeleriñ üzerine** şākirdini iclās itdikden *(335:12). [şīşeleriñ üzerine, -n, -e]*

şişüp ḳabarup: *Böbürlenmek, sinirlenmek.*

kendülere taḳlīd itdiklerine **şişüp ḳabarup** nā-gāh ḥamle-i yek-pāre-i cān-kāh *(281:30). [şişüp ḳabarup, -up]*

şitāb: *Acele ile davranmak.*
1. **şitāb** ve tīr zih-gīrden güẕār ider gibi güẕār u pertāb eyledi Ne fincānıñ birinden *(175:22). [şitāb,]*
2. **şitāb** ve encümen-i cemʿiyyete māye-i āb u tāb oldılar *(222:10). [şitāb,]*
3. ʿarż-ı ḥāle **şitāb** ve ḫurūş-ı seyl-āb-ı ʿaṭā-yı ḫudāvendigārī ile āsiyāb-ı ümmīdlerin *(235:28). [şitāb,]*
4. **şitāb** ve ṣanāyiʿ-i ātiyeyi seyr ile kām-yāb olup meydāna ʿavdetinde *(257:16). [şitāb,]*

şitāb eyledi: *Acele etmek, akıp gitmek.*

şitāb eyledi Ve dāʿire-i kemer-bend-i miyānı ḳadar bir çenberi daḫi ol dört çenbere *(158:13). [şitāb eyledi, -di]*

şitāb itdikden: *Hızla geçip gitmek.*
1. her cānibine **şitāb itmek** kendüye ṣu içmek ḳadar gelmeyüp kūze gözi ḳapaġı *(210:8). [şitāb itmek, -mek]*
2. gibi tezyīn eyleyüp birer pertāb ile dört çenberiñ daḫi içinden **şitāb itdikden** *(223:8). [şitāb itdikden, -dik, -den]*

şitābān: *Fırlatılmak.*

ile yemīn ü yesāra **şitābān** ve mānend-i naʿl-i Burāḳ-ı berḳ-i germ-cevlān *(263:28). [şitābān,]*

şitābān: *Koşuşturmak, hızlıca hareket etmek.*
1. ṭulum çıḳararaḳ **şitābān** ve ʿasesbaşı ṭāʾifesinden yüz ḳadar yeñiçeri anlara *(182:17). [şitābān,]*
2. ḫıdmet-i muʿtādelerine **şitābān** ve edā-yı lāzıme-i ẕimmetlerine ber-zede-dāmān oldılar *(319:23). [şitābān,]*

şitābān ol: *Seğirtmek, hızlı bir şekilde ilerlemek.*
1. **şitābān olduḳça** naẓm *(174:17). [şitābān olduḳça, -duḳça]*
2. rüfte-i çārūb-ı müjgān iderek üftān ü ḫīzān her cānibe **şitābān olup** *(181:1). [şitābān olup, -up]*
3. **şitābān olup** nice hirāsān cānları tālān u perīşān itdikleri daḫi bir başḳa seyrān oldı *(275:5). [şitābān olup, -up]*
4. **şitābān oldı** ise fişek ṭarrāḳasından birbirine girüp ġirīv ü hāy hūy āsumāna irüp *(279:16). [şitābān oldı, -dı]*

şitābān-ı çār-cihet-i meydān: *Meydanın dört yönüne seğirtme.*

Ez-cümle kendü cilve vü raḳṣ ile **şitābān-ı çār-cihet-i meydān** iken *(222:26). [şitābān-ı çār-cihet-i meydān,]*

şīve iderek geçüp: *Eda yapmak, cilveli hareket etmek.*

tezyīl ile hezār **şīve iderek geçüp** ve ʿuṣṣāḳ-ı ser-bürehne-i bī-tāc u destāra *(282:15). [şīve iderek geçüp, -üp]*

<u>şīve-āmūz olmaġa:</u> *İşveyi öğretmek.*

raḫş-ı sebük-tāz-ı nāzük-cevlān ki raḳṣ u cilvede müşaʿbid-i Mışrīye **şīve-āmūz olmaġa** *(200:14). [şīve-āmūz olmaġa, -maġ, -a]*

<u>şīve-i bende-nüvāz-ı mücāmele:</u> *Gönül okşamak.*

ocaḳ ḫalḳını **şīve-i bende-nüvāz-ı mücāmele** ve ḥüsn-i müvāʿade vü muʿāmele *(267:11). [şīve-i bende-nüvāz-ı mücāmele,]*

<u>şīve-i gūnā-gūn:</u> *Türlü türlü işveler.*
1. miyānesinde raḳḳāṣān-ı ġazālāne-cevlān **şīve-i gūnā-gūn** ile cilve-fürūş olup *(203:24). [şīve-i gūnā-gūn,]*
2. girānī-i şiʿr-i nāz ve revāc-ı kālā-yı imtiyāzına sebeb olup **şīve-i gūnā-gūn** ile *(281:8). [şīve-i gūnā-gūn,]*

<u>şīve-i iʿlām-ı irāde-i hümāyūna:</u> *Padişaha ait fermanın güzel bir söyleyişle bildirilmesi.*

şīve-i iʿlām-ı irāde-i hümāyūna muṭābıḳ naḫl-ı sūrī-i nūr-efşāna nişān olan *(139:13).*
[şīve-i iʿlām-ı irāde-i hümāyūna, -a]

<u>şīve-i imtiyāzı:</u> *Ayrıcalık kuralı.*

ḳulları ḥaḳḳında bu **şīve-i imtiyāzı** icrā ve İsmāʿīl nāmında deh-sāle bir *(146:22). [şīve-i imtiyāzı, -ı]*

<u>şīve-i ḳahve-fürūşa:</u> *Kahvecinin hareketleri.*

Şīve-i ḳahve-fürūşa naẓar it ey Vehbī *(223:28). [şīve-i ḳahve-fürūşa, -a]*

<u>şīve-i luṭf u ḳahr:</u> *Lütfun ardından gelen kahır.*

iḫmād-ı nāʾire-i sīne-sūz-ı cevr ü cefā olunmaġla **şīve-i luṭf u ḳahr** ve *(347:7). [şīve-i lutf u ḳahr,]*

<u>şīve-i mihmān-nüvāzī:</u> *Konukseverlik davranışı.*

şīve-i mihmān-nüvāzī ẓuhūr idüp ez-cümle taḫşīşen baʿde't-taʿmīm ṭāʾife-i nisvāna *(349:24). [şīve-i mihmān-nüvāzī,]*

<u>şīve-i nāzükāne:</u> *İnce üslup.*

merfūʿ oldı Ḥaḳḳā mihmān-nüvāzlıḳda bir **şīve-i nāzükāne** iḫtirāʿ olındı *(338:1). [şīve-i nāzükāne,]*

<u>şīve-kārān-ı sürīn-cünbānı:</u> *Kalçasını oynatarak hareket eden.*

Ḳalaycıların **şīve-kārān-ı sürīn-cünbānı** lī-müʾellifihī *(315:23). [şīve-kārān-ı sürīn-cünbānı, -ı]*

<u>şīveler itdirdiler:</u> *Oyun oynatmak.*

şīveler itdirdiler ki her gören ḥayrān ve işiden müştāḳ-ı seyrān oldılar *(279:2). [şīveler itdirdiler, -dir, -di, -ler]*

şod: *Olmak, oluşmak.*

Şod ferş-i dībā ez-sebze ṣaḥrā *(143:18). [şod,]*

şöhre-i āfāk eyledi: *Tanıtmak.*

kendin bir güne **şöhre-i āfāḳ eyledi** ki sū-be-sū çār-çeşm-i temāşā olan *(246:24). [şöhre-i āfāḳ eyledi, -di]*

şöhre-i şehr: *Dile düşmek.*

naḳl u rivāyet iderek **şöhre-i şehr** ve nice zamān ḍarb-ı meṣel-i lisān-ı dehr oldılar *(347:10). [şöhre-i şehr,]*

şöhret: *Her yerde herkesçe tanınma, meşhurluk, ün, san, nam.*

ve muḥżır Aḥmed Aġa kemer-beste ve Çelebioġlı **şöhretiyle** mükennā *(204:28). [şöhretiyle, -i, -y, -le]*

şöhret buldılar: *Tanınmak, bilinmek.*

daḫi berḳ u şihāb ḳadar zemīn ü zamān ve ʿarż u āsumānda **şöhret buldılar** *(295:15). [şöhret buldılar, -dı, -lar]*

şöhret-dāde-i zamān oldukda: *Zamanında şöhret kazanmak.*

ṭıbaḳınca recʿ-i ḳahḳarā ile pā-nihāde-i zemīn ve **şöhret-dāde-i zamān olduḳda** *(363:5). [şöhret-dāde-i zamān olduḳda, -duḳda]*

şöhret-yāb: *Ün kazanmış.*

mertebe mütevāfır ü mütekāṣirdir deyu **şöhret-yāb** ve *(168:28). [şöhret-yāb,]*

şol: *Şu, o, bu.*
1. bir ḳulle fişegine āteş virdüklerinde **şol** mertebe şuʿle-pāş ve şerer-niṣār oldı ki *(157:32). [şol,]*
2. tüfeng-i dirhem-dār gibi **şol** mertebe patladı ki ṣadā-yı ṭabanca ḫaşyet-nümāsından *(197:3). [şol,]*
3. **şol** miḳdār külfet-i yek-deme ve ḫareket-i çend-ḳademe zaḥmetini irtikāb ile *(211:10). [şol,]*
4. gezīde itmekle naʿra-i tiryākiyānı burc-ı ʿaḳrebe resīde eyleyüp tekrār **şol** mertebe *(225:21). [şol,]*
5. rīsmānı tedrīc ile hevālandırup **şol** ḳadar ḥiddet ile ṣalındı ki temāşāsından *(232:32). [şol,]*
6. āsūde-nişīnān-ı mihād-ı arż olan eṭfāl-i mevālīd-i ṣelāṣeniñ beñizleri çalındı ve **şol** *(232:33). [şol,]*
7. manṭūḳınca **şol** ḳadar icrā-yı ṣanʿat ve iẓhār-ı mahāret eyledi ki taḥrīri müşkil ve *(276:7). [şol,]*
8. niyyetine ṭulumlar ile her cānibden **şol** mertebe āb-efşān oldılar ki li-münşiʾihi'l-faḳīr *(279:18). [şol,]*
9. ṭutuşdurulduḳda **şol** ḳadar şenlik ve orṭalıġa rūşenlik virmişdir ki bir şerāresin *(289:15). [şol,]*
10. miṣāli sebīke sebīke sīm ü zer ile **şol** ḳadar zīb ü zīver ibdāʿ eylemişler idi ki *(298:10). [şol,]*
11. şīr-i āteş-dīde gibi ḳaçaraḳ yemīn ü yesāra **şol** ḳadar āteş-niṣār ve pīş ü pes-i reh-güẕārına *(356:26). [şol,]*

şol: *Sol taraf.*
1. nevāsıyla bā-yek-dīger girişdiler ve **şol** cānibinde ḫoḳḳa-bāzlar daḫi ḳıṭʿa *(294:23). [şol,]*
2. ḫażretlerini iclāl ü tevḳīr ile atdan indürüp ṣaġ ṭaraflarına kendüler ve **şol** *(371:33). [şol,]*

şuʿā': *Alev.*

bir āteş-i vaḳḳād idi ki **şuʿā'ı** şemʿ-i ẓulmet-sūz-ı şeb-i tīre ve iltimāʿı *(171:5). [şuʿā'ı, -ı]*

şuʿāʿ-ı fişeng-i āsumānīsi: *Asumanî fişeğin ışınları.*

şuʿāʿ-ı fişeng-i āsumānīsi cevāmiʿ-i eflāke menār olmaḳ mertebelerinden *(268:22). [şuʿāʿ-ı fişeng-i āsumānīsi, -s, -i]*

şuʿāʿ-ı mihr-i saʿādet: *Mutluluk güneşinin ışını.*

Şuʿāʿ-ı mihr-i saʿādet ṭınāb-ı çāderidir *(277:20). [şuʿāʿ-ı mihr-i saʿādet,]*

şuʾāle-i ḳandīle: *Kandil alevi.*

ve bir gūne ṣafā vü ẕevḳ olmuşdur ki taʿbīri kilk-i ḫoş-taḳrīri **şuʾāle-i ḳandīle** *(322:32). [şuʾāle-i ḳandīle, -e]*

şubānān-ı pūstīn-ḳabānıñ her biri: *Deriden yapılmış üstlük giymiş çobanların hepsi.*

şevḳ u ṣafādan şimdiden ayaḳları yere başmaz olup **şubānān-ı pūstīn-ḳabānıñ her biri** *(237:8). [şubānān-ı pūstīn-ḳabānıñ her biri,]*

şubānān-ı ṭurfe-heykel-i ney-enbān: *Dağarcıkları bulunan şaşılacak görüntüye sahip çobanlar.*

şubānān-ı ṭurfe-heykel-i ney-enbān der-baġal şeklinde yüz yigirmi nefer ṭulumcı *(142:22). [şubānān-ı ṭurfe-heykel-i ney-enbān,]*

şubān-ı aġnām: *Hizmet edenler, hizmetliler.*

ve ellerinde çomaḳ ile māşiyen **şubān-ı aġnām** gibi reme-i ḫuddāma *(367:8). [şubān-ı aġnām,]*

şubān-ı pūstīn-ḳabā heyʾetinde: *Post giyimli çoban görünüşü.*

ve miyānelerinde **şubān-ı pūstīn-ḳabā heyʾetinde** bir şeyḫ-i bī-rūḥ-ı zinde *(254:5). [şubān-ı pūstīn-ḳabā heyʾetinde, -n, -de]*

şūbān-ı pūstīn-pūş: *Post giymiş çoban.*

şūbān-ı pūstīn-pūş heyʾetinde bir ṣūret-i pür-dehşet gāhī anlar taḫṣīṣ ü terġīb ve birbirlerine *(220:31). [şūbān-ı pūstīn-pūş,]*

şuʿbede vü luʿbet irāʾetiyle: *Oyun göstermek.*

Bundan māʿadā nice nice **şuʿbede vü luʿbet irāʾetiyle** iẓhār-ı meserret ve birḳaç *(236:20). [şuʿbede vü luʿbet irāʾetiyle, -y, -le]*

şuʿbede vü luʿbetler: *Çeşitli oyunlar.*

şuʿbede vü luʿbetler çeşm-i temāşāşiyānı vaḳf-ı gerdiş-i ḥayret iderken *(235:26). [şuʿbede vü luʿbetler,]*

şuʿbede-bāzān-ı meydān-ı sūra: *Düğün alanının oyuncuları.*

ıṭṭılāʿ-ı düstūrī ḥāṣıl olduḳda yine **şuʿbede-bāzān-ı meydān-ı sūra** *(199:18). [şuʿbede-bāzān-ı meydān-ı sūra, -a]*

şuʿbede-bāzān-ı suhre-sāz: *Gülünç oyunlar yapan gösterici.*

Bu eṣnāda resen-bāzlar üslūb-ı sābıḳ üzere nice nice bāzī ve sāʾir **şuʿbede-bāzān-ı suḫre-sāz** *(316:26). [şuʿbede-bāzān-ı suḫre-sāz,]*

şuʿbede-bāz-ı eflāk: *Felek hokkabazı.*

taḳrīri nā-ḳābil olup reşk-i cilve-i bī-bākinden **şuʿbede-bāz-ı eflāk** tīġ-i ġayretle *(276:8). [şuʿbede-bāz-ı eflāk,]*

şuʿbede-kār u luʿbet-bāz: *Oyunbaz ve hokkabaz.*

Bunlar nice **şuʿbede-kār u luʿbet-bāz** ve fişeng-i āsumān-pervāz ve *(283:17). [şuʿbede-kār u luʿbet-bāz,]*

şuʿbe-i āvāz iderek: *Ses perdesi gibi kullanmak.*

mażmūnını **şuʿbe-i āvāz iderek** āgāzelerini resīde-i perde-i ḳarār ve sāzendeler *(294:9). [şuʿbe-i āvāz iderek, -erek]*

şuʿbe-i devḥa-i vücūd-ı mesʿūdı: *(Salim Mehemmed Efendi) Kutlu varlık ağacının dalı.*

kerāmetlü fażīletlü Mīrzā Muṣṭafā Efendi ḥażretleriniñ **şuʿbe-i devḥa-i vücūd-ı mesʿūdı** *(177:37). [şuʿbe-i devḥa-i vücūd-ı mesʿūdı, -ı]*

şuʿbelen: *Tafsilatlandırmak, ayrıntılı hale getirmek.*

Şuʿbelendi yine maḳām-ı şafā *(272:13). [şuʿbelendi, -di, -]*

şübhe: *Bir olguyla ilgili gerçeğin ne olduğunu kestirememekten doğan kararsızlık, kuruntu, işkil, şüphe, acaba, şek.*

şübheñ var ise taḥḳīḳ eyle buyurmaları ile teşḫīṣ-i naẓar-ı imʿān ve nevk-i yalmanına *(209:24). [şübheñ, -ñ]*

şūh u şeng: *(Rakkaslar için) Canlı ve neşeli.*

ve çār-pāre-zenler **şūḫ u şeng** ṭaḳla-endāzlar ṣūret-nümā-yı ḫarçeng olup *(254:28). [şūḫ u şeng,]*

şühūb-ı āsumānīye: *Göğün akan yıldızları.*

gūnā-gūn fişekler atılup hevāyīler **şühūb-ı āsumānīye** ḳatıldı huṣūṣen ʿaraba tekerlegi *(309:3). [şühūb-ı āsumānīye, -y, -e]*

şuḳḳa-ber-efrāz-ı keremdir: *Cömertlik sancağını yukarı kaldırmak.*

Şevketle ʿalem **şuḳḳa-ber-efrāz-ı keremdir** *(330:7). [şuḳḳa-ber-efrāz-ı keremdir,]*

şukka-efrāz-ı himem: *(III. Ahmet) Yardımları ile bağış tuğrasını yükselten.*

Şuḳḳa-efrāz-ı himem ṣaf-şiken-i ehl-i kerem *(208:20). [şuḳḳa-efrāz-ı himem,]*

şükr-i niʿmet itdi: *Iyiliğe şükretmek, borç ödemek.*

İnʿām ile **şükr-i niʿmet itdi** *(127:22). [şükr-i niʿmet itdi, -di]*

şükr-i Yezdān: *Allah'a şükretmek.*

mülāḥaẓa buyurmaġla bu niʿmet-i celīleye hezār hezār **şükr-i Yezdān** ve *(371:1). [şükr-i Yezdān,]*

şükrin idelim: *Görülen iyiliğe karşı Tanrı'ya duyulan minneti dile getirme.*

Bu niʿmetiñ **idelim şükrin** añlayup ḳadrin *(135:15). [şükrin idelim, -in, -elim]*

şükūfe: *Far. Çiçek.*

ṭabla ḫuşk u ter mīve-i günā-gün ve **şükūfeler** pīş-keş-i südde-i devlet ve *(281:26). [şükūfeler, -ler]*

şükūfe bardaġı: *Vazo.*

ve yüz dirhem iki ʿaded **şükūfe bardaġı** ve beş yüz dirhem bir tepsi *(241:27). [şükūfe bardaġı,]*

şükūfe-dān: *Vazo, çiçeklik.*

Dizildi sīm ile zerrīn **şükūfe-dān** üzre *(349:10). [şükūfe-dān,]*

şükūfehā-yı pür-berg ü bār: *Dal ve yaprak dolu çiçekler.*

şükūfehā-yı pür-berg ü bār ve ezhār u eṣmār ve dıraḫtān u eşcār var ise cümlesi *(367:33). [şükūfehā-yı pür-berg ü bār,]*

şükūfe-i bādām: *Badem çiçeği.*
1. yediyle üzerlerine dāmen dāmen **şükūfe-i bādām** gibi çil paralar niṣār ve eṭrāfları *(224:13). [şükūfe-i bādām,]*
2. **şükūfe-i bādām** gibi çil paralar niṣār ve dest-i nuḳre-pāşların *(370:17). [şükūfe-i bādām,]*

şükūfe-i günā-gün: *Türlü türlü çiçekler.*

ṭaraf-ı vicāhīsine ḥüsn-i ḫaṭṭ-ı nesḫī ile mübārek-bād taḥrīr **şükūfe-i günā-gün** *(289:3). [şükūfe-i günā-gün,]*

şükūfe-i rengīni: *Renkli çiçekler.*

şükūfe-i rengīni bū-gerde-i şemmü'l-ʿarānīn-i pesend ü taḥsīn olması *(144:5). [şükūfe-i rengīni, -i]*

şükūfesiniñ resmi: *(Nakış için) Çiçeklerin şekli.*

her **şükūfesiniñ resmi** erbāb-ı temāşāya nīreng-i füsūn ve her çemen-i sebze-gūnun rīze-i sengi *(269:33). [şükūfesiniñ resmi,]*

şükūfe-zār-ı edevāt-ı nāriyye-i pür-envārı: *Işık saçan yanıcı maddelerden oluşan çiçek bahçesi.*

ve **şükūfe-zār-ı edevāt-ı nāriyye-i pür-envārı** naḳş-ı būḳalemūn ṣūretin buldı *(269:35). [şükūfe-zār-ı edevāt-ı nāriyye-i pür-envārı, -ı]*

şükūh u fer: *Göz alıcı gösteriş.*

üzere alḳışlayup baʿdehū ṣadr-ı aʿẓam-ı Dārā-ḥaşem **şükūh u fer** birle *(366:10). [şükūh u fer,]*

şuʿle: *Alev, ateş alevi.*
1. ṣuʿūd idüp **şuʿlesi** Nesr-i Ṭāʾiriñ beñzini uçurup esed-i çarḫı hirāsān u gürīzān eyledi *(220:22). [şuʿlesi, -s, -i]*
2. kestāne ve yüz āsumānī fişek atılup **şuʿlesi** ẓulmet-sūz-ı şeb-i deycūr ve *(230:1). [şuʿlesi, -s, -i]*
3. ve iki hāvan-ı sipihr-nümūn gelüp **şuʿlesi** nūrun ʿaʿle'n-nūr oldıġı *(270:8). [şuʿlesi, -s, -i]*
4. ve taḥrīk-i mıḳẕāf-ı cevelān idüp **şuʿleden** bayraḳ āteşden sancaḳlar *(356:23). [şuʿleden, -den]*

şuʿle: *(Hurma ağacı) Dal.*

beşer **şuʿlesi** olup her biri kākül-i perīşān-ı ḫūbān-ı sehī-bālā gibi çihre-pīrā-yı şāhid-i ṣafā *(309:14). [şuʿlesi, -s, -i]*

şuʿle-bār oldı: *Kıvılcım serpmek.*

ol mertebe **şuʿle-bār oldı** ve dürlü dürlü iʿmāl-i edevāt-ı nāriyye ḳıldı *(356:27). [şuʿle-bār oldı, -dı]*

şuʿleden sefīneler: *Alevden yapılmış gemiler.*

gāh āteşden ḳulleler peydā gāh **şuʿleden sefīneler** hüveydā gāh sāye-bān-ı zerrīn-ṭınāblar *(356:3). [şuʿleden sefīneler,]*

şuʿle-efşān olup: *Alev saçmak.*

şuʿle-efşān olup esed-i çarḫı şīr-i āteş-dīde gibi hirāsān ve neẕẕāregiyānı *(197:26). [şuʿle-efşān olup, -up]*

şuʿle-feşān olup: *Alev saçmak.*

eṭrāfa **şuʿle-feşān olup** ve rākibleriniñ daḫi libāsları penbe-i nev-ẓuhūr-ı siyeh-reng-i bārūt *(263:29). [şuʿle-feşān olup, -up]*

şuʿle-gīr-i āteş-i şerer-efşān olmaġla: *Kıvılcım saçıcı ateşin alevi.*

ṣaġīr çadırları daḫi **şuʿle-gīr-i āteş-i şerer-efşān olmaġla** bir mertebe şenlik *(278:7). [şuʿle-gīr-i āteş-i şerer-efşān olmaġla, -maġ, -la]*

şuʿle-i bālā-revi: *Yükselen alev.*

Olmuş idi her **şuʿle-i bālā-revi** gūyā *(196:35). [şuʿle-i bālā-revi, -i]*

şuʿle-i bārūt: *Şafak ateşi.*

nümūne-nümā-yı siḥr-i Hārūt olan eşkāl-i ġarībe **şuʿle-i bārūt** sereyānından kānūn-ı gerdūn *(309:22). [şuʿle-i bārūt,]*

şuʿle-i bārūt-ı duhān-ālūde: *Dumana bulanmış barut alevi.*

şuʿle-i bārūt-ı duḫān-ālūde gibi zebāne-nümā-yı zebān olup beyt *(224:4). [şuʿle-i bārūt-ı duḫān-ālūde,]*

şuʿle-i bārūt-ı mürrebbādan: *Alıştırılmış barutun alevi.*

ravża-i ẕātü'n-naḍra-i nārencden ḫoş-gūne **şuʿle-i bārūt-ı mürrebbādan** nār bāġçesi *(289:5). [şuʿle-i bārūt-ı mürrebbādan, -dan]*

şuʿle-i beyżā-yı neft-i mürebbādan: *İşlenmiş neftin beyaz alevi.*

āb-ı çeşme-i ḫurşīdi ḫāke rīzān eyledi Fi'l-ḥaḳīḳa ʿaynı ile **şuʿle-i beyżā-yı neft-i mürebbādan** *(228:25). [şuʿle-i beyżā-yı neft-i mürebbādan, -dan]*

şuʿle-i cevvāl: *Dönen alev.*
1. **şuʿle-i cevvāl** gibi döner ve ʿArab mızraḳdan tefkīk-i naẓar itmeyüp meydānda cevlān eyler *(209:17). [şuʿle-i cevvāl,]*
2. ḫod-be-ḫod deverān ve ol **şuʿle-i cevvāleden** aralıḳ aralıḳ bir ṭarrāḳalı fişek *(309:5). [şuʿle-i cevvāleden, -den]*
3. bārān-ı şerāreler rīzān gāh **şuʿle-i cevvāleden** āsiyālar gerdān gāh *(356:5). [şuʿle-i cevvāleden, -den]*
4. ṣuffe-i pür-berzaḫları gerdişe āġāz itdikçe bī-çāreler daḫi **şuʿle-i cevvāle** *(357:4). [şuʿle-i cevvāle,]*

şuʿle-i cevvāle-i envārı: *(Saçılan) Işıkların döner alevi.*

ibdā olunup **şuʿle-i cevvāle-i envārı** dīde-i nuẓẓārı pervāne-i çerāġ-dīde gibi *(219:2). [şuʿle-i cevvāle-i envārı, -ı]*

şuʿle-i cevvāleye: *Dönen alev.*

şuʿle-i cevvāleye döndürdi *(176:27). [şuʿle-i cevvāleye, -y, -e]*

şuʿle-i cevvāleye: *Döner alev.*

Döndükçe döndi **şuʿle-i cevvāleye** hemān *(228:4). [şuʿle-i cevvāleye, -y, -e]*

şuʿle-i delv: *Kovadan saçılan alev.*

Her **şuʿle-i delv** püll-i cevvāl *(132:5). [şuʿle-i delv,]*

şuʿle-i eflāk-sūz-ı ʿālem-gīri: *Dünyayı kaplayan, felekleri tutuşturan alev.*

Şuʿle-i Eflāk-sūz-ı ʿĀlem-gīri Tavṣīf ü Taḳrīr ve Taʿrīf ü Taḥrīri Beyānındadır *(268:4). [şuʿle-i eflāk-sūz-ı ʿālem-gīri, -i]*

şuʿle-i hirmenī olup: *Harman yeri alevinin parlaması.*

Neşr Ve bir hāvan fişegi daḫi **şuʿle-i ḫirmenī olup** mikyāl-i taʿbīre güncāyiş *(173:1). [şuʿle-i ḫirmenī olup, -up]*

şuʿle-i neft ü bārūtdan: *Neft ve barut alevi.*

idi Ve ol ḥadīḳatü'l-envār-ı āteş-bahārıñ maḥṣūli olmaḳ üzere **şuʿle-i neft ü bārūtdan** *(219:8). [şuʿle-i neft ü bārūtdan, -dan]*

şuʿle-i neft-i mürebbādan: *Alıştırılmış neft alevi.*

Vaḳt vaḳt içinden çarḫ-ı felekler ve sāʾir nice muṣannaʿ fişekler ve **şuʿle-i neft-i mürebbādan** *(253:17). [şuʿle-i neft-i mürebbādan, -dan]*

şuʿle-i sürūr-ı āsumān-ı bārūt: *Barut göğüne yayılan şenlik alevi.*

sāḥa-i sūrda **şuʿle-i sürūr-ı āsumān-ı bārūt** ṣūret-nümā-yı siḥr-i Hārūt olup *(356:2). [şuʿle-i sürūr-ı āsumān-ı bārūt,]*

şuʿle-niṣār olduḳda: *Alev saçmak.*

numūdār çihil ʿaded fişeng-i enār ve on dāne püskürme daḫi atılup **şuʿle-niṣār olduḳda** *(197:10). [şuʿle-niṣār olduḳda, -duḳda]*

şuʿle-pāş: *Alev yaymak.*

bir ḳulle fişegine āteş virdüklerinde şol mertebe **şuʿle-pāş** ve şerer-niṣār oldı ki *(157:32). [şuʿle-pāş,]*

şuʿle-rūyān-ı kāfūr-gerden-i tābende-ʿizārıñ şemʿ-dān-ı kef-i sīmīnlerinde: *Parlak yanaklı, beyaz gerdanlı, alev yüzün gümüş avuçtaki mumu.*

şuʿle-rūyān-ı kāfūr-gerden-i tābende-ʿizārıñ şemʿ-dān-ı kef-i sīmīnlerinde tābān birer şemʿ-i kāfūrī *(239:15). [şuʿle-rūyān-ı kāfūr-gerden-i tābende-ʿizārıñ şemʿ-dān-ı kef-i sīmīnlerinde, -n, -de]*

şuʿle-sitān kılınup: *Tutuşturulmak.*

sūzān ve eşvāb u kisāları meşābe-i ḫāşāk **şuʿle-sitān ḳılınup** *(278:5). [şuʿle-sitān ḳılınup, -ın, -up]*

şuʿle-zār eylediler: *Alev bahçesine benzemek.*

fişeng-i hezār-gūn ile deryāyı **şuʿle-zār eylediler** *(230:18). [şuʿle-zār eylediler, -di, -ler]*

şumār olunmaḳ: *Saymak.*

miḳdārı ʿıḳd-ı ḫanāşır-ı aḳlām ile **şumār olunmaḳ** ḫāric-i ḥadd-i iḳtidār olup *(289:18). [şumār olunmaḳ, -un, -maḳ]*

şumūʿ-ı encümen-gāh-ı şevḳ u ṣafā: *Coşku ve eğlence yerinin mumları.*

mütevārī-i fānūs-ı müjgān-ı müşk-nāb olmaḳ vaḳti gelmegin **şumūʿ-ı encümen-gāh-ı şevḳ u şafā** *(221:10). [şumūʿ-ı encümen-gāh-ı şevḳ u şafā,]*

şumūʿ-ı muṭallā: *Parlak mumlar.*

ve neşāṭ-efzā-yı derūn-ı temāşāyiyān oldılar ve nice **şumūʿ-ı muṭallā** *(239:28). [şumūʿ-ı muṭallā,]*

şumūʿ-ı tābān: *Işık saçan mum.*
1. īḳād itdikleri **şumūʿ-ı tābān** ol bedr-i münīriñ eṭrāfını mevāḳiʿü'n-nücūma *(239:20). [şumūʿ-ı tābān,]*
2. eṭrāfında meşāʿil-i sūzān içinde **şumūʿ-ı tābān** dīde-i mihri ḫīre ve *(253:6). [şumūʿ-ı tābān,]*
3. nice **şumūʿ-ı tābān** ve meşāʿil-i sūzān ve ḳanādīl-i fürūzān çeşm-i ḳarīr-i ʿālemiyāndan *(255:2). [şumūʿ-ı tābān,]*

şūr u şeġāb: *Gürültü çıkaran ve fitne uyandıran.*

ʿumde-i maḥmūl olacaḳ mertebe kānūn-efrūz-ı şevḳ ü şādī ve **şūr u şeġāb** ve *(173:23). [şūr u şeġāb,]*

şūr u şeġāb: *Karmaşa ve kargaşa.*

şūr u şeġab ve sūr u ṭaraba bāʿiṣ oldı ki mışrāʿ Ḥadīṣ-i dūr u dırāzı yılan ḥikāyesidir *(225:22). [şūr u şeġab,]*

şūr u şürūr: *Karışıklık ve sıkıntılar.*

Nemçe istidrācından māʿadā ʿuḳde-i ḫātır nā-peydā idi Ol **şūr u şürūr** daḫi *(136:22). [şūr u şürūr,]*

şūr u şürūr: *Düğün ve eğlence.*

evḳāt-ı ḥayātı **sūr u sürūr** ve fetḥ u ẓafer ü ḥubūr ile güẕār ve *(363:34). [sūr u sürūr,]*

şürefā vü ḫānān: *Şerifler ve hükümdarlar.*

ve aḳṭār-ı bilād-ı ʿOsmāniyyede ʿalem-efrāz-ı ḥükūmet olan **şürefā vü ḫānān** *(139:6). [şürefā vü ḫānān,]*

şūr-efgen-i bāzār-ı ḥüsn ü cemāl: *Güzellik pazarını kızıştırmak.*

ki her biri **şūr-efgen-i bāzār-ı ḥüsn ü cemāl** ve sermāye-baḫş-ı erbāb-ı maḳāl olup *(280:11). [şūr-efgen-i bāzār-ı ḥüsn ü cemāl,]*

şūr-engīz-i bāzār-gāh-ı sürūş olup: *Melek pazarında ortalığı kızıştırmak.*

idi ve dellālān-ı kāle-ber-dūş ecnās-ı aḳmişe ile **şūr-engīz-i bāzār-gāh-ı sürūş olup** *(242:6). [şūr-engīz-i bāzār-gāh-ı sürūş olup, -up]*

şūr-engīz-i cemʿiyyet-gāh-ı melek ü beşer: *Melek ve insan topluluklarını birbirine katmak.*

şoñra hevāyī fişekler üçer beşer **şūr-engīz-i cemʿiyyet-gāh-ı melek ü beşer** *(219:12). [şūr-engīz-i cemʿiyyet-gāh-ı melek ü beşer,]*

şūre-zemīn-i inbisāṭa: *Kuraklıktan zeminin çatlaması (Açılması, genişlemesi).*

şūre-zemīn-i inbisāṭa ilḳā-yı toḫm-ı ḫande-çāk-ı neşāṭ ile sūr-gāhı *(181:2). [şūre-zemīn-i inbisāṭa, -a]*

şūriş: *F. Kargaşalık, karışıklık.*

basṭ-ı perde-i kilīm-i şeṭāret itmege āġāz itdigi gibi miyān-ı temāşāyiyānda **şūriş** *(175:11). [şūriş,]*

şūriş-fiken-i çār-sū-yı cevheriyāndır: *Kuyumcular çarşısında kargaşa yaratmak.*

Şūriş-fiken-i çār-sū-yı cevheriyāndır *(330:6). [şūriş-fiken-i çār-sū-yı cevheriyāndır, -dır]*

şūriş-nümā-yı rūstāḫīz oldı: *Mahşer kargaşasına benzemek.*

bir ġulġule-i hevl-engīz **şūriş-nümā-yı rūstāḫīz oldı** ki dūd-ı bārūt āsumāna *(220:21). [şūriş-nümā-yı rūstāḫīz oldı, -dı]*

şurūʿ: *Hazırlanmak.*

ifāde ve żarūrī taʿbiye-i edevāta **şurūʿ** içün tersāne üsārāsı *(242:25). [şurūʿ,]*

şürūʿ u taṣaddī eyledi: *Bir işe başlamak, girişmek.*

şürūʿ u taṣaddī eyledi ve ʿayyār-ı sipihr-i şuʿbede-kār zīr-i perde-i kilīm-i seḥābdan *(221:26). [şürūʿ u taṣaddī eyledi, -di]*

şüşte itmegin: *Yıkanmak.*

ġubār-ı çihre-i zemīni bi'l-külliye **şüşte itmegin** bu daḫi bir başḳa āb u tāb virüp *(290:6). [şüşte itmegin, -meg, -in]*

şüste vü sāde: *Arınmak.*

daḫi teʿşīr eyleyüp hevā güşāde ve zemīn gerd-i kederden **şüste vü sāde** *(311:5). [şüste vü sāde,]*

şüste-i āb-ı iḥsān olmadıḳça: *Bahşiş suyuyla yıkanmak.*

çirk-i küdūret germ-abe-i mükāfātda **şüste-i āb-ı iḥsān olmadıḳça** *(327:9). [şüste-i āb-ı iḥsān olmadıḳça, -ma, -dıḳça]*

şüste-i ṣābūn-ı nisyān idecek: *Unutulma sabunuyla yıkamak.*

gitdikçe ṭuġyān ve dāmen-i zemīnden gerd-i vaḳʿa-i ṭūfānı **şüste-i ṣābūn-ı nisyān idecek** *(325:13). [şüste-i ṣābūn-ı nisyān idecek, -ecek]*

şütürüñ senāmı: *Deve hörgücü.*

bir **şütürüñ senāmı** üzerine vażʿ olunan çenberiñ bir ṭarafından berḳ-i hātif gibi *(175:24). [şütürüñ senāmı,]*

şüyūh-ı fihām: *Büyük şeyhler.*

on ʿaded **şüyūḫ-ı fiḫām** tenāvül-i ṭaʿām eylediler Ve iki direklide iki *(215:24). [şüyūḫ-ı fiḫām,]*

tā: *Değin, dek, kadar.*

ki gūyā riyāż-ı ʿālem-i nūrda bir serv-i mevzūn ve Cebel-i Ṭūrda
ser-zede-i ẓuhūr olmuş bir naḫl-i āteş-bahār-ı erġavān-nümūn idi **tā** ẕirve-i aʿlāsında *(252, 22). [tā,]*

Raḥmetli Ḥasan faḳīr Burnāz
Dāġ açdı ṣadāsı **tā** cigerde *(293, 16). [tā,]*

tā kim: *Öncelikle.*

Tā kim bir ağızdan idüp āġāz *(126:15). [tā kim,]*

Taʿālā: *Şanı yüce Allah.*

Mübārek eyleye Bārī **Taʿālā** *(162:7). [Taʿālā,]*

Taʿālā Şānuhu Allāhu Ekber: *Allah en büyüktür bütün hamdlar onadır.*

Taʿālā Şānuhu Allāhu Ekber *(268:19). [Taʿālā Şānuhu Allāhu Ekber,]*

taʿallüm-gāh-ı terbiyyet-i pādişāhīden: *Padişahlık eğitiminin öğretildiği yer.*

taʿallüm-gāh-ı terbiyyet-i pādişāhīden tehẕīb-i nüsḫa-i aḫlāḳ itdigi vech üzere *(146:15). [taʿallüm-gāh-ı terbiyyet-i pādişāhīden, -den]*

ṭaʿām: *Yemek, yenilen şey.*
1. **Ṭaʿāmdan** muḳaddem saḳḳāyān-ı sīm mücevveze ile legen ve ibrīḳ virüp ve *(194:22). [ṭaʿāmdan, -dan]*
2. **ṭaʿām** götürdiler *(266:27). [ṭaʿām,]*
3. Çerge-i ūlāda dört süfre **ṭaʿām** basṭ olunup evvelki süfrede ṣadr-ı aʿẓam *(286:24). [ṭaʿām,]*
4. sekiz süfre **ṭaʿām** basṭ olunup ve her süfrede on ikişer ṣaḥan **ṭaʿām** virilüp *(287:2). [ṭaʿām,]*
5. **ṭaʿām** ḥāżır ve çeşm-i ārzū-yı ḥużżār niʿmete muntaẓır olmaġın ḥażret-i ṣāḥib-i devlet *(306:9). [ṭaʿām,]*
6. üzere yigirmi üç süfrelik **ṭaʿām** ile simāṭları basṭ olunup ve bostāncı neferātınıñ *(306:33). [ṭaʿām,]*
7. nişān ve zebāne-i ḫaber-resān-ı ṭop-ı bārikа-feşān iʿlān u īẕān itmegin **ṭaʿām** gelmek *(319:21). [ṭaʿām,]*
8. Çergeleriñ ikisinde daḫi yigirmi süfrelik **ṭaʿām** virilüp ve ʿāmme-i neferāta *(338:30). [ṭaʿām,]*
9. **ṭaʿām** mebsūṭ ve her biri ʿale'r-resmi'l-meʿlūf iṭʿām u ikrām olındıġı *(344:28). [ṭaʿām,]*
10. **ṭaʿām** gelmek fermān olunmaġla ber-muḳteżā-yı emr-i ʿālī ḫademe-i pādişāh-ı kerem-pīrā *(372:20). [ṭaʿām,]*
11. ḳarār idüp ḫattā ol gün ṣadr-ı aʿẓam-ı kerīmü'ş-şān ḥażretleri kendi **ṭaʿāmını** *(372:24). [ṭaʿāmını, -ı, -n, -ı]*

ṭaʿām basṭ olunup: *Yemek, sofra hazırlanmak.*

Vaḳt-i ʿaṣr ḫulūlinde vetīre-i sābıḳa üzere üç süfre **ṭaʿām basṭ olunup** *(338:16). [ṭaʿām basṭ olunup, -up]*

ṭaʿām döşenüp: *(Sofra) Kurulmak, hazırlanmak.*
1. Ve çerge-i ṯāniyede müteferriḳagān içün on süfre **ṭaʿām döşenüp** ve üçünci çergede *(287:1). [ṭaʿām döşenüp, -üp]*
2. Ve çerge-i ṯāniyede sāʾir ḫulefā ve kīse-dārān içün beş süfrelik **ṭaʿām döşenüp** *(320:16). [ṭaʿām döşenüp, -n, -üp]*

ṭaʿām virilüp: *Yemek vermek, sunmak.*
sekiz süfre ṭaʿām basṭ olunup ve her süfrede on ikişer şaḥan **ṭaʿām virilüp** *(287:2). [ṭaʿām virilüp, -üp]*

ṭaʿām-ı dīvān: *Divan yemeği.*

daʿvet ve cümlesi muʿtād olduḳları **ṭaʿām-ı dīvān** ile maḫṣūṣen iṭʿāma *(262:11). [ṭaʿām-ı dīvān,]*

ṭaʿāmlar çekilüp: *Ziyafet çekilmesi, yemeklerin yenilmeye başlanması.*

Bu eṣnāda üsti pūşīdeli ṭablalar ile **ṭaʿāmlar çekilüp** li-münşiʾihi *(158:22). [ṭaʿāmlar çekilüp, -üp]*

ṭabʿ: *Yaratılış, huy, mizaç.*

Tanẓīr ide düşmüş ḳalem **ṭabʿını** kāna *(331:15). [ṭabʿını, -ı, -n, -ı, -]*

tāb u tefe düşdi: *Yanmak ve tutuşmak.*

Düşdi dil sūz-ı ġamla **tāb u tefe** *(285:14). [tāb u tefe düşdi, -di]*

tāb virdi: *Işık saçmak.*
1. Döndükçe ġarīb **tāb virdi** *(132:1). [tāb virdi, -di]*
2. Döndükçe ġarīb **tāb virdi** *(229:6). [tāb virdi, -di]*

ṭabak: *Tabak; yiyecek koymaya yarar, az derin ve yayvan kap.*
1.ve **ṭabaḳ** daḫi kāse-i deryūze-i naḳd-i ḳābūl ḳılınmış idi *(189:19). [ṭabaḳ,]*
2. süfrelik on **ṭabaḳ** tehyiʾe vü iḥżār ve hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ üzere *(305:8). [ṭabaḳ,]*
3. ʿūd-ı māverdī-i enfes ve iki **ṭabaḳ** buḫūr-ı mülebbes ve dörder ṭabaḳ ḳaranfül ve *(314:21). [ṭabaḳ,]*
4. ʿūd-ı māverdī-i enfes ve iki ṭabaḳ buḫūr-ı mülebbes ve dörder **ṭabaḳ** ḳaranfül ve *(314:21). [ṭabaḳ,]*
5. ṭīn-i maḫtūm ve üç ṭabla ḫurma ve altı **ṭabaḳ** aġız miski ve on beş ṭabaḳ bādām şekeri *(314:24). [ṭabaḳ,]*
6. ṭīn-i maḫtūm ve üç ṭabla ḫurma ve altı ṭabaḳ aġız miski ve on beş **ṭabaḳ** bādām şekeri *(314:24). [ṭabaḳ,]*
7. ve dört **ṭabaḳ** ʿaḳīde ve yedi ʿaded Kaʿbe bardaġı hediyyelerin *(314:25). [ṭabaḳ,]*

tābān: *Parlak, ışıklı.*
1. şemʿ-dān-ı kef-i sīmīnlerinde **tābān** birer şemʿ-i kāfūrī *(239:15). [tābān,]*
2. nā-maʿdūd idi Yer yer meşāʿil-i nūr-baḫş **tābān** ve *(254:23). [tābān,]*

tābān u cehān olup: *Parlamak.*

ṭarrāḳalı fişek daḫi perrān ve andan nice fişekler **tābān u cehān olup** kimi hevāda *(309:10). [tābān u cehān olup, -up]*

ṭabanca: *Bir fişek türü.*

ve iki ʿaded çarḫ-ı felek ve yigirmi ḫumbara ve yigirmi **ṭabanca** ve iki yüz *(229:27). [ṭabanca,]*

ṭabanca çaḳmak: *Tokat atmak.*

ṭabanca çaḳmaḳ ile ʿadūsunuñ ḫāne-i ḥayātına ḳundaḳ bıraḳmaġa ḳādir iken yine otuna ṭoḳunmayana boşuna atılmaz ve tehī yere her ġavġāya ḳatılmaz *(165:13). [ṭabanca çaḳmaḳ,]*

ṭabanca-ı muṭribān-ı sūr-ı ḫāḳānī: *Hükümdar düğününün çalgıcılarının söyleyişleri.*

kūhsār-ı vālā-kemer-i āsumānı iñledüp ve **ṭabanca-ı muṭribān-ı sūr-ı ḫāḳānī** *(204:21). [ṭabanca-ı muṭribān-ı sūr-ı ḫāḳānī,]*

ṭabancalı: *Bir fişek türü.*
1. **ṭabancalı** ve iki hāvan ve iki biñ kestāne ve delüce ve badaluşḳa ismi ile pür-zīb ü fer olan *(270:2). [ṭabancalı,]*
2. gāh **ṭabancalı** ve tüfek ve gāh dürlü dürlü muṣannaʿ fişekler ile *(281:22). [ṭabancalı,]*

ṭabancalı fişekleri: *Bir çeşit fişek.*

ve otuzʿaded **ṭabancalı fişekleri** daḥi çarḫ-ı felege reşkinden şöyle çatladı ki *(197:1). [ṭabancalı fişekleri, -ler, -i]*

ṭabancalu fişekler: *Bir fişek türü, patlayınca tabanca sesi çıkaran fişekler.*

nā-dīde vü nā-şinīde luʿbetler gösterdiler Bir ṭarafında **ṭabancalu fişekler** dirhemli tüfengler *(203:8). [ṭabancalu fişekler,]*

ṭabanca-zen ü leked-kūb olarak: *Tokat patlatarak ve tekme savurarak.*

yek-dīgere **ṭabanca-zen ü leked-kūb olaraḳ** tenşīṭ-i ḳulūb içün püskürme fişekleri *(251:2). [ṭabanca-zen ü leked-kūb olaraḳ, -araḳ]*

ṭabanca-zen-i dāʾire-i sipihr-i esīr: *Uçsuz ,bucaksız gökyüzü dairesinde tabancanın patlaması.*

gibi şerāre ṣaçmaġa başlayup ṭarrāḳası **ṭabanca-zen-i dāʾire-i sipihr-i eṣīr** *(203:9). [ṭabanca-zen-i dāʾire-i sipihr-i eṣīr,]*

ṭabanca-zen-i dāʾire-i zevḳ ü ṣafā: *Eğlence dairesinin tabancasına vurmak, eğlenceyi artırmak.*

bāzīçe-i ḫande-fermālar ile **ṭabanca-zen-i dāʾire-i ẕevḳ ü ṣafā** ve *(220:7). [ṭabanca-zen-i dāʾire-i ẕevḳ ü ṣafā,]*

ṭabanca-zen-i teʾdīb olup: *Tokatlamak.*

geh muṭribler def-i pür-tāf ü tefe **ṭabanca-zen-i teʾdīb olup** *(291:1). [ṭabanca-zen-i teʾdīb olup, -up]*

tāb-āver-i muḫātefe vü muḫāyefe olmamaġla: *Ölümüne kapışmaya karşı dayanacak güçte olmak.*

müsāyefe eylediler Lākin iç ḳalʾa **tāb-āver-i muḫātefe vü muḫāyefe olmamaġla** *(267:30). [tāb-āver-i muḫātefe vü muḫāyefe olmamaġla, -ma, -maġ, -la]*

tāb-dāde oldukda: *Gözü kamaştırmak.*

zīr-i seḫābdan lemʿa-pāş-ı bürūz olan mihr-i dehr-efrūz gibi enẓār-ı ḫużżāra **tāb-dāde olduḳda** *(358:21). [tāb-dāde olduḳda, -duḳda]*

tāb-dāde olmaġın: *Parlamak.*

tāb-dāde olmaġın gitdikçe keskin olup mahāretlerin ziyāde eylediler Ḥattā resen-bāza *(232:22). [tāb-dāde olmaġın, -maġ, -ın]*

tāb-dār: *Parlak.*
1. mühr-i Süleymānīler **tāb-dār** ve gūna-gūn āvīze-i pür-zīb ü zīnet bī-şümār idi *(254:10). [tāb-dār,]*
2. ṣavāmiʿ-i levāmiʿ-i bürūcı nār-ı reşk ile **tāb-dār** ve *(268:21). [tāb-dār,]*

tāb-dār eyledi: *Işıklandırmak.*

Eyledi ḫalḳıñ çerāġān-ı ümīdiñ **tāb-dār** *(196:1). [tāb-dār eyledi, -di]*

tābende-ʿizār-ı āteşīn-ruḫsārı: *(Balmumcular) Kırmızı yüzlü, parlak yanaklı.*

Bunlarıñ verāsında Balmūmcılar nice **tābende-ʿizār-ı āteşīn-ruḫsārı** *(312:18). [tābende-ʿizār-ı āteşīn-ruḫsārı, -ı]*

tā-be-seḥer: *Sabaha kadar.*

Neşr İşbu rūz-ı keder-şūy-ı ġam-sūzıñ gicesinde **tā-be-seḥer** bārān-ı şedīdü'l-cereyān *(325:8). [tā-be-seḥer,]*

ṭabḫ idüp: *Pişirmek.*

Çıḳarken ḳahve **ṭabḫ idüp** ġarār içre çıḳup içdi *(213:15). [ṭabḫ idüp, -üp]*

ṭabḥ-ı bünn: *Kahve kavurmak, pişirmek.*

ve **ṭabḫ-ı bünn** ile iştiġāl ve bir cānibden iḥdāṯ eyledikleri kār-gāh-ı raṣīṣde *(313:26). [ṭabḫ-ı bünn,]*

ṭabḥ-ı ḳahve: *Kahve pişirmek.*

Meşāmm-ı cāna virüp **ṭabḫ-ı ḳahve** būy-ı nefīs *(313:29). [ṭabḫ-ı ḳahve,]*

tāb-ı āfitāb-ı fer ü satvetden: *(III. Ahmet) Güç ve yücelik güneşinin saçtığı ışık.*

ʿAdālet ḳaṣrı **tāb-ı āfitāb-ı fer ü saṭvetden** *(181:9). [tāb-ı āfitāb-ı fer ü saṭvetden, -den]*

tāb-ı āfitāb-ı şuʿleden: *Alevlenmiş güneşin ısısı.*

tāb-ı āfitāb-ı şuʿleden mūy-ı āteş-dīde gibi ḳavrılup *(196:30). [tāb-ı āfitāb-ı şuʿleden, -den]*

ṭabʿ-ı āṣaf-ı deryā-kefe: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Eli denizce açık sadrazamın karakteri.*

deyu cevāb virdigim **ṭabʿ-ı āṣaf-ı deryā-kefe** ḫoş gelüp bu ḳullarına bir raḫt u bisāṭı *(261:21). [ṭabʿ-ı āṣaf-ı deryā-kefe, -e]*

ṭabʿ-ı hümāyūn: : *(III. Ahmet) Yüksek, ulu yaratılış.*
1. Añların bu cilve-i ṣafāları **ṭabʿ-ı hümāyūna** daḫi şevḳ-baḫş olup *(144:13). [ṭabʿ-ı hümāyūna, -a]*

2. **ṭabʿ-ı hümāyūna** maʿlūm olmaġın rātibe-i ḥüsn-i ḳabūlden birini maḥrūm itmeyüp *(172:6). [ṭabʿ-ı hümāyūna, -a]*
3. ve bu cilveleri **ṭabʿ-ı hümāyūna** ḫoş gelmegin bī-zebān Ḥasan Aġaya *(209:11). [ṭabʿ-ı hümāyūna, -a]*
4. naʿra-i hāy hāy-ı ḫande-fermāları **ṭabʿ-ı hümāyūna** ḫoş gelmekle *(224:17). [ṭabʿ-ı hümāyūna, -a]*
5. Bunlarıñ zed ü bürd ve üft ü ḫīzleri **ṭabʿ-ı hümāyūna** ḫoş gelüp ve eşnā-yı ḫıtāmında *(343:19). [ṭabʿ-ı hümāyūna, -a]*

ṭabʿ-ı müşkil-pesend-i pādişāhī: *Padişahın güç beğenilir yaratılışı.*

bi-merātibihim tuḥfe-i nāçīz-i ḥaḳīrānesi **ṭabʿ-ı müşkil-pesend-i pādişāhī** ve *(169:6). [ṭabʿ-ı müşkil-pesend-i pādişāhī,]*

ṭabʿ-ı nāzük-i mülūkānelerine: *(Kitab-ı Hidaye için) Meliklerin nazik yaratılışına yakışır.*

ve biri daḫi **ṭabʿ-ı nāzük-i mülūkānelerine** taṣvīr-i mesāʾil-i ʿilmiyyeden *(166:10). [ṭabʿ-ı nāzük-i mülūkānelerine, -ler, -i, -n, -e]*

ṭabʿ-ı şehriyārīye: *Sultanın karakteri.*

tüskürmeleri **ṭabʿ-ı şehriyārīye** bir resme ḫoş gelmişdir ki bu *(270:17). [ṭabʿ-ı şehriyārīye, -y, -e]*

ṭabīʿat-ı miʿmāriyye: *Mimarlık kabiliyeti.*

ve ṭarḥ-endāz-ı bünyān-ı meserret olup **ṭabīʿat-ı miʿmāriyye** *(296:9). [ṭabīʿat-ı miʿmāriyye,]*

taʿbīr: *Anlatmak, ifade etmek.*
1. bir mertebe meşʿal-efrūz-ı şādmānī oldu ki **taʿbīri** āteş-endāz-ı bārūt-ḫāne-i ḥavṣala-i taḳrīr idi *(173:26). [taʿbīri, -i]*
2. beşāşet virdi ki **taʿbiri** ḥavṣala-sūz-ı taḳrīrdir *(309:12). [taʿbiri, -i]*
3. ḥayvānātı zī-rūḥ gibi taṣvīr ve ʿazīm şenlikler eylediler ki **taʿbīri** ḫāric-i taḳrīrdir *(316:6). [taʿbīri, -i]*
4. ve bir güne ṣafā vü ẕevḳ olmuşdur ki **taʿbīri** kilk-i ḫoş-taḳrīri ṣuʾāle-i ḳandīle *(322:32). [taʿbīri, -i]*

taʿbīr ol: *İsimlendirilmek, adlandırılmak, denilmek.*
1. maḫṣūṣ orṭa ḳoğuş **taʿbīr olunur** cāy-gāhlarını temāşā iderek ve ḳaraḳulluḳçı ve *(145:5). [taʿbīr olunur, -un, -ur]*
2. Ve yine otaġ-ı şehriyārīniñ veche-gāh-ı yesārında Cin Deresi **taʿbīr olunur** *(151:5). [taʿbīr olunur, -un, -ur]*
3. ḳanadīl vaż'ı içün gönder **taʿbīr olunur** ṣırıḳları yerlü yerine nişānde itmege *(152:8). [taʿbīr olunur, -ur]*
4. beyāż dibāya ḳaplu ḳapaniçe yaḳalu meloṭa **taʿbīr olunur** ferve-i semmūr *(156:5). [taʿbīr olunur, -un, -ur]*
5. ile müzeyyen ü pīrāste Midillü **taʿbir olunur** tevsene-i berḳ-licām ki gūyā *(167:5). [taʿbir olunur, -un, -ur]*
6. **taʿbīr olunur** bāzī-i suḫre-sāzī ile basṭ-ı būriyā-yı inbisāṭ ve dāʾire-i sāyebānı *(174:13). [taʿbīr olunur, -un, -ur]*
7. dūr-şinīd-i firengī-nevā-yı ṭurfe-ṣadādan ki silistire **taʿbīr olunur** *(183:31). [taʿbīr olunur, -un, -ur, -]*
8. **taʿbīr olunur** miżmār-ı Firengī-nevā bunda daḫi der-kār ve nevbet-ḫānelerinde *(188:5). [taʿbīr olunur, -un, -ur]*
9. **taʿbīr olunur** bāzī-i muʿtenālarına āġāz ve perçemini rīsmāna bend idüp *(232:24). [taʿbīr olunur, -ur]*
10. sütūnı miyānında ecel beşigi **taʿbīr olunan** ḥabl-i süst-peyvend üzerinde *(232:30). [taʿbīr olunan, -an]*
11. Baʿdehū ṣal-ı āḫerde cebeciler ocağından iḫtirāʿ olunan çadır fişegi **taʿbīr olunur** *(253:11). [taʿbīr olunur, -ur]*
12. müstaġnī eyledi Her nıṣf sāʿat miḳdārı müddetde bir kerre bir ʿaḳabe **taʿbīr olunur** *(253:21). [taʿbīr olunur, -ur]*
13. ḳaraya iki ḳat alat **taʿbīr olunur** ḥabl-i metīn rabṭ olunup ol rīsmānlarıñ birinin üzerinde *(257:26). [taʿbīr olunur, -ur]*
14. bār-gīrli ṭāliḳa **taʿbīr olunur** bir gerdūne ibdāʿ olunup içinde ferāceli *(257:28). [taʿbīr olunur, -ur]*
15. uç mevżiʿine taḫmīnen üçer dörder ẕirāʿ Rūmili **taʿbīr olunur** kerāsteden *(258:11). [taʿbīr olunur, -ur]*
16. rūḥ bulmaḳ içün ḫāṣeki aġaları taʿyīn ve bocurġad **taʿbīr olunur** ālet *(262:33). [taʿbīr olunur, -ur]*
17. **taʿbīr olunur** kebīr fuçılar ile bedel-i rāḥ-ı rāḥatü'l-ervāḥ gevher-i şeb-tāb-ı ḳamerden *(265:7). [taʿbīr olunur, -ur]*

18. ve sāʾir bostānī ustaları ḳalafāt **taʿbīr olunur** ḳalensöve ile başlarına uyup ve *(305:29). [taʿbīr olunur, -un, -ur*
19. ve beş ṭāḳa muṭallā düdemi **taʿbīr olunur** çiçekli ḳumāş-ı vālā ve beş ṭāḳa *(307:22). [taʿbīr olunur, -un, -ur]*
20. dillerle **taʿbīr olunmayacaḳ** mertebe beẕle-güẕārī ve serhengān-ı enderūn-ı āṣafī *(309:37). [taʿbīr olunmayacaḳ, -un, -ma, -y, -acaḳ]*
21. Baş çerge **taʿbīr olunan** üç direkli sāye-bān-ı pür-zīverde dört süfre güsterde ḳılınup *(319:24). [taʿbīr olunan, -un, -an]*
22. oba **taʿbīr olunur** serā-perde-i saʿādetlerin be-cāy-ı ḳaṣr-ı ʿadālet *(358:7). [taʿbīr olunur, -ur, -]*
23. içün çaldıḳları sipsi **taʿbīr olunur** düdügüñ nicesine birden nefes-zen olmalarıyla Beyt *(367:19). [taʿbīr olunur, -ur]*
24. **taʿbīr olunur** defter-dārān ve ʿaḳablerince reʾīs efendi ve defter emīni efendi *(368:18). [taʿbīr olunur, -ur]*

taʿbīrāt u ibāret: *Deyişler ve sözler.*

cemʿiyyet ve bu ṣalā-yı ʿām ile tenāvül-i niʿmet ve kendilere maḫṣūṣ **taʿbīrāt u ibāret** *(350:4). [taʿbīrāt u ibāret,]*

taʿbiye buyurdukları: *Hazırlamak.*

taʿbiye buyurduḳları altundan ifrāġ u taḫliyeden ṣoñra yanlarında olup *(289:23). [taʿbiye buyurduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*

taʿbiye kıl: *Hazırlanmak.*
1. rabṭ olunacaḳ ālāt u edevāt **taʿbiye ḳılınmış** idi ve cān-bāzıñ şecere-i saḫt-bīḫ *(263:8). [taʿbiye ḳılınmış, -mış, -]*
2. ḫorṭūm-ı filde māh-tāb ve çiçekli ve sāʾir günā-gün fişekli ālāt-ı nāriyye **taʿbiye ḳılınup** *(270:32). [taʿbiye ḳılınup, -ın, -up]*
3. ġarāʾib-i āteş-bāzī bu gice **taʿbiye ḳılınan** ʿacāʾib-i nāriyyeye nisbet *(309:20). [taʿbiye ḳılınan, -an]*

taʿbiye olunan: *Hazırlanmak.*
1. penbeden bir ʿalem-i sīm-gün peydā ve bārūt-ı mürebbā ile **taʿbiye olunan** obayı *(279:9). [taʿbiye olunan, -an, -]*
2. Evvelā cebe-ḫāne ṭarafından **taʿbiye olunan** fişeklere ṭaraf ṭaraf āteşler virilüp *(356.1). [taʿbiye olunan, -an]*

taʿbiye olunan: *(Fişekler) Yerleştirmek.*

her ṭarafdan **taʿbiye olunan** fişeklere birden āteş virdiklerinde *(346:36). [taʿbiye olunan, -un, -an]*

taʿbiye-i ālāt-ı çūpīn ü āhenīne: *Ağaçtan ve demirden yapılmış parçaları toplamak, düzenlemek.*

ve otuz ḳadar āhen-gerān ile **taʿbiye-i ālāt-ı çūpīn ü āhenīne** mübāderet ve *(141:27). [taʿbiye-i ālāt-ı çūpīn ü āhenīne, -e]*

taʿbiye-i çeng ü çeġāne: *Çeng ve tef çalıcılarını düzenlemek.*

üzere bir perdede tehyiʾe-i esbāb-ı sürūra āġāz ve **taʿbiye-i çeng ü çeġāne** ve söz ü sāz eylediler *(290:26). [taʿbiye-i çeng ü çeġāne,]*

taʿbiye-i edevāta: *Gerekli araç ve gereçler.*

ifāde ve żarūrī **taʿbiye-i edevāta** şurūʿ içün tersāne üsārāsı *(242:25). [taʿbiye-i edevāta, -a]*

taʿbiye-i edevāt-ı sūra: *Düğün için gerekli malzemeleri hazırlamak.*

tehyiʾe-i levāzım ve **taʿbiye-i edevāt-ı sūra** ʿāzim oldılar *(141:22). [taʿbiye-i edevāt-ı sūra, -a]*

taʿbiye-i eşnāf-ı ālāt-ı şeṭāret iden: *Neşe saçıcı, türlü türlü araç sağlayan meslek sahiplerinin geçisi.*

taʿbiye-i eşnāf-ı ālāt-ı şeṭāret iden aṣḥāb-ı ḥirfetiñ keşret-i gil ü ḫalāb ile laġziş-i ıżṭırāb *(325:29). [taʿbiye-i eşnāf-ı ālāt-ı şeṭāret iden, -en]*

taʿbiye-i levāzım-ı şādānī: *Şenlik gösterilerini seyretme.*

aḫşāmı üç anbarlıda tehyiʾe-i esbāb-ı şādmānī ve **taʿbiye-i levāzım-ı şādānī** *(347:35). [taʿbiye-i levāzım-ı şādānī,]*

taʿbiye-i merāsim-i neşāṭ ü ferḥat ü zīnet: *Neşe, süs, zevk törenini düzenleme.*

Bundan mā-ʿadā tehyiʿe-i levāzım-ı meserret ve **taʿbiye-i merāsim-i neşāṭ ü ferḥat ü zīnet** *(152:19). [taʿbiye-i merāsim-i neşāṭ ü ferḥat ü zīnet,]*

taʿbiye-i miʿde-i ārzū: *Arzu midesinin hazırlamak, iştah uyandırmak.*

taʿbiye-i miʿde-i ārzū ve tilāvet-i sūre-i Māʾide vü Kevşer ile muntaẓır-ı istimāʿ-ı kerīme-i Külū ve'şrebū olmaları *(226:23). [taʿbiye-i miʿde-i ārzū,]*

tāb-kerden-i ġarḳ-ı minen-i bī-imtinān eyledikde: *Karşılıksız iyiliğe boğularak teşekkür etmek.*

ve her birini **tāb-kerden-i ġarḳ-ı minen-i bī-imtinān eyledikde** *(352:22). [tāb-kerden-i ġarḳ-ı minen-i bī-imtinān eyledikde, -dikde]*

ṭabl: *Davul.*

şākirdini bir sütūn-ı mevzūna mār-ı pīçīde gibi şarup ve boynına bir **ṭabl** āvīze eyleyüp *(209:34). [ṭabl,]*

ṭabl çal: *Davul çalmak.*
1. iclās eyleyüp anlar **ṭabl çalar** iken kendi baṭī vü serīʿ ḫırām eyledi Gāh daḫi *(209:33). [ṭabl çalar, -ar]*
2. ol **ṭabl çalar** kendi sütūnuñ ucını başına ve ḳaşına ḳoyup istedigi gibi *(209:35). [ṭabl çalar, -ar]*
3. **ṭabl çalmaġa** sāz-kār olup bu iki refīḳi zūr-bāz-ı mezbūruñ bār-ı dūşı iken bir *(210:1). [ṭabl çalmaġa, -maġ, -a]*

ṭabl u naḳāreleri: *Davul ve dümbelek, kös.*

iken atlu heyʾetin iẓhār eyleyerek mehter-ḫāne ve **ṭabl u naḳāreleri** ile güẓerān *(157:25). [ṭabl u naḳāreleri, -ler, -i]*

ṭabl u surnā: *Davul ve zurna.*

ṭabl u surnā ve kerre-nālara āheng virilüp bir ṭarafdan naʿra-i serhengān ve bir *(358:23). [ṭabl u surnā,]*

ṭabl u surnā vü defler: *Davul, zurna ve tef.*

ḥimār ve öñince birḳaç ḫar kemer-raḫtlar ile yedek çekilüp ḳafāsında **ṭabl u surnā vü defler** *(366:29). [ṭabl u surnā vü defler, -ler]*

ṭabl u surnālar: *Davul ve zurna.*

āteşler ṣaçaraḳ nevbet-ḫānelerinde **ṭabl u surnālar** seyr-āheng ve neferātı edevāt-ı nāriyye *(220:19). [ṭabl u surnālar, -lar]*

ṭabla: *Nişan yeri. II Okçuların oklarını hedefe attıkları yer.*
1. ol ṣīṣeleriñ üzerine daḥi bir **ṭabla** nihāde ve ol ṭablaya daḥi üç *(176:7). [ṭabla,]*
2. ol ṣīṣeleriñ üzerine daḥi bir ṭabla nihāde ve ol **ṭablaya** daḥi üç *(176:7). [ṭablaya, -y, -a]*
3. bel baġlayup ḫod-be-ḫod yürür gezer ẕann idüp ṣırıḳla **ṭabla** rīsmān-ı dīger *(258:34). [ṭabla,]*
4. birer rīsmān daḥi beste ve **ṭablalar** ṣırıḳlara peyveste olmaġla ṭarafeyniñ ḳanġısının *(258:30). [ṭablalar, -lar]*
5. ol rīsmān bocurġadlar ile çekilürse ol **ṭablayı** ol semte çeker ve *(258:31). [ṭablayı, -y, -ı]*

ṭabla: *Genellikle satıcıların kullandığı tahtadan yapılmış tepsi.*
1. **Ṭablayla** durur pilāv u zerde *(128:18). [ṭablayla, -y, -la]*
2. ḳadar **ṭabla** pilāv ve zerde güsterde vü nihāde ve naʿmā-yı yaġmā-yı Bektāşiyān olmaġ *(156:34). [ṭabla,]*
3. Bu eṣnāda üsti püşīdeli **ṭablalar** ile ṭaʿāmlar çekilüp li-münşiʾihi *(158:22). [ṭablalar, -lar]*
4. Ve yine bir mızraġıñ çamurlıġı ṭarafına bir **ṭabla** geçürüp eṭrāfına altı *(209:30). [ṭabla,]*
5. dört **ṭabla** eṣmār-ı gūnā-gūn ve ezhār-ı leṭāfet-meşḥūn dizilmiş *(219:9). [ṭabla,]*
6. **ṭablalarda** olan mīveler resīde-i ḫazān olup birden āteş virildükde bir *(219:17). [ṭablalarda, -lar, -da]*
7. gibi **ṭablalar** geçirüp üç şerefeli mināreye mümāṣil ve her ṭablanıñ üzerinde *(247:9). [ṭablalar, -lar]*
8. Ve yine ber-resm-i meʾlūf-ı cārī dört biñ beş yüz miḳdārı **ṭabla** pilāv ve *(265:4). [ṭabla,]*
9. zerde pīş-ḫʿān-ı meydāna güsterde ve her **ṭablada** her biri yarımşar vuḳiyye ikişer *(265:5). [ṭablada, -da]*
10. iken dürüldüklerinde her bir **ṭablayı** burc u mekān ve lāne vü āşiyān eyleyen *(266:8). [ṭablayı, -y, -ı]*
11. dīvān ḳaftānları ile ve **ṭablalar** ile süfre-keşān yüridiler ve müsāfir çergelerine *(266:26). [ṭablalar, -lar]*
12. işʿār içün gönderdigi beş on **ṭabla** gūnā-gūn şeker nāmında nebāt-ı mükerrer ol *(270:19). [ṭabla,]*
13. ṭarafından gūnā-gūn birḳaç **ṭabla** şeker gelmek ile oba kenārında pā-ber-cā-yı ḳıyām olan *(275:22). [ṭabla,]*
14. **ṭabla** ḫuşk u ter mīve-i gūnā-gūn ve şükūfeler pīş-keş-i südde-i devlet ve *(281:26). [ṭabla,]*
15. **Ṭablayla** çār-sūda ṣatarmış Memiş memiş *(281:18). [ṭablayla, -y, -la]*
16. **ṭablalarda** pilāv ve zerde āverde ḳılındı *(306:35). [ṭablalarda, -lar, -da]*
17. ṭīn-i maḫtūm ve üç **ṭabla** ḫurma ve altı ṭabaḳ aġız miski ve on beş ṭabaḳ bādām şekeri *(314:24). [ṭabla,]*
18. şākirdi **ṭabla** üzere kendi bu ḳadar bār-ı girān altında yemīn ü yesāra *(335:14). [ṭabla,]*
19. gibi bir **ṭabla** ve ṭablaya on ḳadar memlū ṣīṣe ve ṣīṣeleriñ üzerine şākirdini iclās itdikden *(335:12). [ṭabla,]*
20. gibi bir ṭabla ve **ṭablaya** on ḳadar memlū ṣīṣe ve ṣīṣeleriñ üzerine şākirdini iclās itdikden *(335:12). [ṭablaya, -y, -a]*
21. başında bir **ṭabla** ile raḳṣ iderek ʿarż-ı şeṭāret ve biri ṣaġīr ve ikisi *(336:14). [ṭabla,]*
22. otaġ-ı hümāyūn pīş-gāhında **ṭablalar** ile yer yer pilāv ve zerde güsterde ḳılınup *(338:31). [ṭablalar, -lar]*
23. **ṭabla** pilāv ve zerde sū-be-sū güsterde ḳılınmaġın ḍaḥve-i kübrādan ḥulūl-i vaḳt-i ʿasra *(348:19). [ṭabla,]*
24. żamīme-i ḫʿān olsa bir **ṭablasına** ʿadīl ve bir süfresine meṣīl olamaz idi *(348:26). [ṭablasına, -s, -ı, -n, -a]*
25. Pilāv ü zerdeye baḳ **ṭablalarda** kim gūyā *(349:9). [ṭablalarda, -lar, -da]*
26. ḳadar **ṭabla** pilāv u zerde ve sāʾir niʿmet-i güsterde iḫżār u taʿbiye ve her biri *(350:1). [ṭabla,]*
27. **ṭabla** şeker işleri vuḥūş u ṭuyūr taṣvīrleri geçicek sāye-i Rabb-i Ġafūr olan *(368:14). [ṭabla,]*
28. ṭarafından **ṭabla** ile şekerler ihdāsıyla şīrīn-kām ve sūr-ı hümāyūn itmām ve *(375:20). [ṭabla,]*

ṭabla: *Bir şeyin düz ve geniş bölümü.*

Ve zūr-bāzān-ı meẕkūreden biri daḥi dibi **ṭablalı** bir ḳarġı mızraġıñ *(209:13). [ṭablalı, -lı]*

ṭabla ṭabla: *Tepsi tepsi.*
1. reṣm-i ḳadīm-i meʾlūf üzere ikrām ve ḫuddāmlarına daḥi **ṭabla ṭabla** pilāv ve zerde *(347:15). [ṭabla ṭabla,]*
2. maṭbaḫ kaynadup pilāv ve zerde pişürmüş gibi **ṭabla ṭabla** ser ü düşlarına alup *(352:17). [ṭabla ṭabla,]*

ṭabla-i muḥkem: *Sağlam tabla.*

güẕāşte ve rabṭ u ilṣāḳ olındıġı maḥallde fülke-i ḫayme gibi bir **ṭabla-i muḫkem** *(258:18). [ṭabla-i muḫkem,]*

ṭabla-i naʿmāya: *Yemek tablası.*

gibi süzilüp ve **ṭabla-i naʿmāya** ḥavāle-i pençe-i yaġmā eyleyüp sāṭūr-ı sīne-şikāf-ı melāʿiḳ *(266:5). [ṭabla-i naʿmāya, -y, -a]*

ṭabla-i nihān-geşteyi: *Görünmeyen tabla.*

ve **ṭabla-i nihān-geşteyi** mevṭın-ı aḳdām ve ḥayyiz-i cevlān itmeleri ile *(258:23). [ṭabla-i nihān-geşteyi, -y, -i]*

ṭablalarıñ cānibinden: *Tablaların (iki) tarafı.*

muʿādil oldılar Ṣırıḳlar geçdigi alatlardan mā-ʿadā **ṭablalarıñ** iki **cānibinden** *(258:29). [ṭablalarıñ cānibinden, -n, -den]*

ṭablanıñ üzerinde: *Ağaçtan ya da ağaç ürünlerinden yapılmış büyük yüzeyli düzgün parçanın üstü.*

gibi ṭablalar geçirüp üç şerefeli mināreye mümāṣil ve her **ṭablanıñ üzerinde** *(247:9). [ṭablanıñ üzerinde, -n, -de]*

ṭabl-ı āsāyiş çalınmaġla: *Savaşın sonlandığını bildiren davulun çalınması.*

bī-ārām u direng itdiler Ve bir müddet ḥarb u ḍarbdan ṣoñra **ṭabl-ı āsāyiş çalınmaġla** *(264:21). [ṭabl-ı āsāyiş çalınmaġla, -maġ, -la, -]*

ṭabl-ı pādişāhāne: *Şahlara yakışır davul.*

kūs-ı İskenderāne ve **ṭabl-ı pādişāhāne** sīne-i ʿuşşāḳ gibi *(181:22). [ṭabl-ı pādişāhāne,]*

tāb-nāk u berrāk: *(Kakım kürkü) Parlak ve açık.*

yüzi aḳ ve mānend-i āyīne-i āfitāb **tāb-nāk u berrāḳ** her düm-i dü-rengi nevki *(164:10). [tāb-nāk u berrāḳ,]*

tābut-ı mürdegān: *Ölü tabutları.*

ve maʿnen **tābut-ı mürdegān** meṣābesinde inşād u ibdāʿ ve on iki *(346:31). [tābut-ı mürdegān,]*

ṭabya vü şaranpo: *Bir yerin savunulması için özel olarak yapılmış, silahlarla donatılmış yer ve kale palanka vb. askeri yerlerin etrafında çakılmış kazıklara sarılan dikenli tellerden meydana getirilmiş siper, set, engel.*

ve **ṭabya vü şaranpo** ve çarḫ-ı felekler ile bir ḥışn-ı ḥaṣīn-i düşvār-gīre *(187:17). [ṭabya vü şaranpo,]*

tāc u efseri: *Taçlar.*

Kim başıma belā ṣanurum **tāc u efseri** *(282:11). [tāc u efseri, -i]*

tāc u taḫt: *Taç ve taht. Hükümdarlık işaretleri.*

āsūde-nişīn ve devām-ı salṭanat-ı ḫudāvendīyi **tāc u taḫt** ile *(212:4). [tāc u taḫt,]*

tāc u taḫtın: *Taç ve taht. Hükümdarlık sembolü.*

Tāc u taḫtın vire şāh-ı Hemedān ḫoş geldiñ *(292:19). [tāc u taḫtın, -ın]*

tāc-dār-ı āsumān-taḫt-gāh: *(III. Ahmet) Tahtı göğe ulaşan taç sahibi padişah.*

ve **tāc-dār-ı āsumān-taḫt-gāh** eyyedallūhü ve ebḳāh ḥażretleri beyt *(357:33). [tāc-dār-ı āsumān-taḫt-gāh,]*

tāc-dār-ı ḥaşemet-leşker-i keyvān-derbān: *(III. Ahmet) Zuhal yıldızı gibi gözcü olan büyük ordunun kumandanı.*

Tāc-dār-ı ḫaşemet-leşker-i Keyvān-derbān *(208:23). [tāc-dār-ı ḫaşemet-leşker-i keyvān-derbān,]*

tāc-dār-ı ḳalem-rev-i sipihr: *(III. Ahmet) Gök ülkesinin taçlı beyi.*

ḫudāvend-i zemīn ü zamān olmaġın **tāc-dār-ı ḳalem-rev-i sipihr** ki mihrdir mütevārī-i ḥicāb-ı seḫāb olup ḳaṣr-ı āsumān-āsitān-ı ʿadālet *(176:31). [tāc-dār-ı ḳalem-rev-i sipihr,]*

taʿcīl: *Gecikme.*

tekmīl olunmaġ için iṭʿāmlarına **taʿcīl** ve bu bahāne ile cümleden evvel *(344:14). [taʿcīl,]*

tācirān-ı bāzār-ı āşār olanlara: *Eserler satılan pazarın tüccarları, antika pazarı tüccarları.*

dest-āvīz-i celīlü'l-iʿtibārınıñ nışfı miḳdārı daḫi olmadığı **tācirān-ı bāzār-ı āşār olanlara** *(168:32). [tācirān-ı bāzār-ı āşār olanlara, -an, -lar, -a]*

ṭafarāt: *Takla atmak.*

müʿeddāsınca piyādeden piyādeye **ṭafarāt** ve ḳayıḳdan ḳayıġa taḥrīk-i ḫaṭevāt ile *(257:3). [ṭafarāt,]*

ṭafra-künān: *Uçmak, yukarıya atlamak.*
1. daḫi üzerinden **ṭafra-künān** çenberden güẕerān olup ne çenberden ḫallāc oldığı *(223:14). [ṭafra-künān,]*
2. Yoḳ oyunı penbe ile āteşiñ zemzemesiyle her biri kestāne fişegi gibi **ṭafra-künān** ve *(263:32). [ṭafra-künān,]*

ṭafra-sāz-ı şuʿūd olup: *Sıçramak.*

tebʿīd ü taḳrīb içün şaḫṣ-ı zinde gibi saṭḥ-ı ṣalden ṭāḳ-ı saḳfa **ṭafra-sāz-ı şuʿūd olup** *(220:32). [ṭafra-sāz-ı şuʿūd olup, -up]*

tafṣīl: *Ayrıntılı ve geniş açıklama.*
1. bī-ḥadd u bī-ḳıyās idi Lākin anları **tafṣīle** tenezzül ile irtikāb-ı īcāb u ıṭnāb olunmadı *(199:31). [tafṣīle, -e]*
2. **tafṣīli** ḥavṣala-sūz-ı varaḳdır Bunlarıñ pīç ü tāb ve ḫalecān u ıżtırābları daḫi bir *(357:8). [tafṣīli, -i]*
3. hevāya gidecek hevāyī fişekler sāʾir dürlü dürlü şenlikler eyyām-ı sāʾirede olanlarıñ żıʿfı olup lākin **tafṣīli** *(360:11). [tafṣīli, -i]*

tafṣīl ol: *Anlatmak, açıklamak.*
1. Bināʾen-ʿaleyh anlar içün daḫi ẕeyl-i cerīdede **tafṣīl olunacaġı** minvāl *(146:12). [tafṣīl olunacaġı, -un, -acaġ, -ı]*

2. sāye-bān-ı berrīye ricʿat ve bālāda **tafṣīl olındıġı** üzere tensīḳ-i merāsim-i żiyāfete *(353, 10). [tafṣīl olındıġı, -ın, -dıġ, -ı]*
3. bulunan begleri bālāda **tafṣīl olındıġı** üzere sāʾir ilçiler silkine iḍāl ile nāʾil-i āmāl *(355, 7). [tafṣīl olındıġı, -dıġ, -ı]*

tafṣīl-i cāʾi: *Yerinde açıklama, doğru söz.*

kemāl-i ihtimām ve herkese **tafṣīl-i cāʾi** üzere *(149:7). [tafṣīl-i cāʾi,]*

ṭaġ: *Çevresindeki araziye göre büyük bir çıkıntı teşkil edecek şekilde yükselen toprak veya kaya kütlesi, dağ.*

Ṭaġlar mı yürür nedir bu ḥālet *(129:24). [ṭaġlar, -lar]*

taġaddī: *Beslenmek ve yutmak.*

taġaddī ve rindān-ı ṣabūhī-kār gibi taḥṣīl-i neşʾe-i seḥerī ile tekāpū-yı sāḥa-i inbisāṭa *(221.25). [taġaddī,]*

ṭaġıl: *Etrafa yayılmak.*
1. ile herkes ḳarār-gāhlarına istirāḥata ʿazīmet eyleyüp mıṣrāʿ **Ṭaġılıñ** bī-çāreler *(204:15). [ṭaġılıñ, -ıñ]*
2. fısḳiyye-i āteş gibi eflāke pertāb ider ve eṭrāfa ṣalġım ṣaçaḳ **ṭaġılup** gūyā ki *(253:23). [ṭaġılup, -up]*
3. tehyiʾe-i nişīmen-gāh-ı istirāḥat itmege sürʿat itdiler ve herkes yerlerine **ṭaġılup** gitdiler *(268:1). [ṭaġılup, -up]*

ṭaġıl-: *Düzgünlüğü, intizamı bozulmak, toplu ve düzenli durumdan çıkmak, karışık bir hal almak.*

oġlan sen bu yaylaları yaylayamazsın diyerek **ṭaġıldılar** *(208:11). [ṭaġıldılar, -dı, -lar]*

taġyīr-i taʿbīr: *Anlatımı değiştirmek.*

tamāmiyle yazılsun deyu emr-i ʿālīleri ṣudūr itmegin o meclisde **taġyīr-i taʿbīr** *(328:14). [taġyīr-i taʿbīr,]*

taḥammül: *Taşımak, taşıyabileceği kadar bir sınırı olmak.*

her biriniñ ṭaraf-ı esfelīsi ucına ḥacıyatmaz gibi **taḥammüli** ḳadar ḳurşun *(258:15). [taḥammüli, -i]*

taḥassür: *Hasret çekme.*

Miṣāl-i ḳālıb-ı bī-rūḥ idiñ **taḥassür** ile *(179:25). [taḥassür,]*

tahaṭṭī iderek: *İlerlemek.*

taḥaṭṭī iderek minber-i düvāzdeh-pāye-i sāʿat-ı nehāriyyeniñ derece-i pencümine *(310:23). [taḥaṭṭī iderek, -erek]*

taḥdīd-i seyf: *Kılıcın sınırı.*

taḥdīd-i seyf ve tecdīd-i keyf itmeleri içün āb-ı beḳādan şīrīn-ter aġır *(224:18). [taḥdīd-i seyf,]*

taḥdīṣ-i niʿmet: *İyiliğe şükretme.*

bundan aʿlā zamān-ı ferāġa intihāz-ı furṣat olmaz deyu **taḥdīṣ-i niʿmet** *(137:9). [taḥdīṣ-i niʿmet,]*

tahfīf-i esvāb-ı resmiyye: *Resmi giysileri çıkarmak.*

taḫfīf-i eṣvāb-ı resmiyye ile bir miḳdār ḫiffet bulup ḳayd-ı ʿörf ü iżāfetden *(156:29). [taḫfīf-i eṣvāb-ı resmiyye,]*

taḥiyyāta oturdunca: *Oturma, namazda oturup dua okuma.*

ḫaşmını **taḥiyyāta oturdunca** zed ü bürd ve üft ü ḫīz ile kesb-i bıżāʿa-i imtiyāz eylediklerinde *(358:35). [taḥiyyāta oturdunca, -d, -unca]*

taḫḳīḳ: *Hakkını vermek.*

sābıḳını lāḥıḳ-ı sābıḳ olup ḥaḳk-ı taʿbīri ile tavṣīfini **taḫḳīḳ** bir vech ile taṣdīḳ olunmayacaḳ *(356:20). [taḫḳīḳ,]*

taḥkīk eyle: *Anlamak, doğruluğunu kavramak.*

şübheñ var ise **taḫḳīḳ eyle** buyurmaları ile teşḫīṣ-i naẓar-ı imʿān ve nevk-i yalmanına *(209:24). [taḫḳīḳ eyle,]*

taḫḳīḳ-i süḫan: *Sözün doğrusu.*

Taḫḳīḳ-i süḫan ben didigim gibidir ammā *(332:1). [taḫḳīḳ-i süḫan,]*

taḥkīm ü teʾyīd olındıġı: *Güçlendirilmek.*

tenfīẕ ve evāmir-i şehen-şāhī **taḥkīm ü teʾyīd olındıġı** meşhūd-ı ḳarīb ü baʿīd oldı *(263:4). [taḥkīm ü teʾyīd olındıġı, -dıġ, -ı, -]*

tahliye: *Dağılmak, dışarı atılmak.*

dāʾire-i meydān müzaḥeme-i temāşāyiyāndan **taḫliye** ve gice şenligine āmāde olan *(355:18). [taḫliye,]*

tahliye ol: *Boşaltmak.*
1. naṣb-ı ḫayme-i istiḳrār ve ittiṣālinde bir ḫāne **taḫliye olunup** levāzım-ı maṭbaḫ *(151:13). [taḫliye olunup, -up]*
2. idi zīrā ki yeñiçeri mürūrı içün meydān-ı sūruñ bir miḳdārı **taḫliye olunmuş** ve *(263:6). [taḫliye olunmuş, -muş]*
3.maḫṣūṣ **taḫliye olındıġı** kendilere iʿlān u işāʿat olunduḳda fevcā-fevc anda *(350:3). [taḫliye olındıġı, -ın, -dıġ, -ı]*

tahliye-i kīse-i deryā vü kān idecek: *Denizlerin ve maden ocaklarının kesesini boşaltmak.*

ve sāʾir elbise-i mülūkāneleriniñ taḳdīr-i ḳıymeti **taḫliye-i kīse-i deryā vü kān idecek** *(370:8). [taḫliye-i kīse-i deryā vü kān idecek, -ecek]*

tahliye-i meydān ḳılınmış: *Meydanı boşaltmak.*

muḥkem rīsmānlar ṭaḳılup **taḫliye-i meydān ḳılınmış** ve derūn-ı dāʾire zümre-i yeñiçeriyāna *(262:15). [taḫliye-i meydān ḳılınmış, -mış]*

tahliye-i meydān-ı sūr eyledikleri: *Düğün meydanını boşaltmak.*

ve **taḫliye-i meydān-ı sūr eyledikleri** gibi li-münşiʾihi'l-faḳīr *(231:18). [taḫliye-i meydān-ı sūr eyledikleri, -dik, -ler, -i]*

taḫliye-i ṭarīḳ: *Yolu açmak, boşaltmak.*
1. yaġlu ṭulumlar ile ṣūret-i suḫre-bāzīde lede'l-iḳtiżā **taḫliye-i ṭarīḳ** için *(142.21). [taḫliye-i ṭarīḳ,]*
2. nesaḳ-sāz-ı tertīb-i niẓām oldılar Ve **taḫliye-i ṭarīḳ** için taʿyīn buyurılan *(367:9). [taḫliye-i ṭarīḳ,]*

taḥmīl: *Taşımak.*

naḫl-i kebīrler gibi dörder ḳol yapılup yine tersāne dilīrlerine **taḥmīl** ve kendiler *(368:7). [taḥmīl,]*

taḥmīn: *Akıl yürütme.*
1. ḫʿācegān-ı dīvānıñ mevāḳiʿ-i ḥıyām-ı ḳarārlarını yegān yegān **taḫmīn** ve *(148:19). [taḫmīn,]*
2. Visālin eylediler çoḳ kesüp biçüp **taḫmīn** *(301:31). [taḫmīn,]*

taḥmīnen: *Tahmini olarak, aşağı yukarı.*

uç mevżiʿine **taḫmīnen** üçer dörder ẕirāʿ Rūmili taʿbīr olunur kerāsteden *(258:11). [taḫmīnen,]*

taḫrīk eyledikçe: *Hareket ettirme.*

mümāṣil olup gāhī fekk-i aʿlāsını **taḫrīk eyledikçe** vāḳıf-ı keyfiyyeti olanları *(351:27). [taḫrīk eyledikçe, -dikçe]*

taḫrīk id: *Hareket ettirmek.*
1. gibi yemīn ü yesāra **taḫrīk iderek** pā zī-sergerde ḳarār ve şākirdi meydānı *(247:31). [taḫrīk iderek, -erek]*
2. **taḫrīk idüp** ṭarfetü'l-ʿaynda nice işler keser ve reng-i āl u ġunc u delāl ile *(296:21). [taḫrīk idüp, -üp]*

taḫrīk itdikçe: *Hareket ettirmek.*

temāyül ü ihtizāz iderek reftār iderken dūşını **taḫrīk itdikçe** mızraḳ fırfır *(209:16). [taḫrīk itdikçe, -dikçe]*

taḫrīk ü icāleden: *Hareket ettirmek ve döndürmek.*

birer miḳdār **taḫrīk ü icāleden** ṣoñra el yardımı olmadın yere bıraḳdı Bu ḳadar *(210:12). [taḫrīk ü icāleden, -den]*

taḫrīk-i akdām-ı melāʿik-hırām buyurmaları: *Melek gibi nazlı nazlı yürüyerek adım atmak.*

maḳāmlarından ḳıyām ve āheste āheste ḥużūr-ı hümāyūna **taḫrīḳ-i aḳdām-ı melāʿik-ḫırām buyurmaları** *(198:15). [taḫrīḳ-i aḳdām-ı melāʿik-ḫırām buyurmaları, -ma, -lar, -ı]*

taḫrīk-i dest ü pā: *El ve ayağın oynaması.*

üzere şebīt-i ḳadem nā-meysūr ve bürūdetden **taḫrīk-i dest ü pā** nā-maḳdūr iken *(339:32). [taḫrīk-i dest ü pā,]*

taḥrīk-i haṭevāt: *Adım atmak.*

müʿeddāsınca piyādeden piyādeye ṭafarāt ve ḳayıḳdan ḳayıġa **taḥrīk-i ḥaṭevāt** ile *(257:3). [taḥrīk-i ḥaṭevāt,]*

taḥrīk-i hevā: *Havanın hareketlenmesi.*

āteş virilüp **taḥrīk-i hevā** ile her cānibe ḥareket ve gāh gāh ṣavlet ü sürʿat iderek *(197:19). [taḥrīk-i hevā,]*

taḥrīk-i ḳavādim ü aḳdām eyledikçe: *Başlarını ve ayaklarını hareket ettirmek.*

ve gerden-şikenlikler ile **taḥrīk-i ḳavādim ü aḳdām eyledikçe** güyā eteklik *(165:19). [taḥrīk-i ḳavādim ü aḳdām eyledikçe, -dikçe]*

taḥrīk-i kefçe-i sürīn itmege: *Kalça ceplerini, (kepçelerini) sallamak.*

ve iṯāre-i kebūter-i ʿuḳūl-i erbāb-ı naẓar içün **taḥrīk-i kefçe-i sürīn itmege** dest urdılar *(251:5). [taḥrīk-i kefçe-i sürīn itmege, -meg, -e]*

taḥrīk-i meḳāẕīf: *Kürekleri oynatmak, hareket ettirmek.*

elleri ile **taḥrīk-i meḳāẕīf** ve ayaḳları ile ṣanʿatların icrā ider Ve nāḫudāsı *(184:15). [taḥrīk-i meḳāẕīf,]*

taḥrīk-i meḳāẕīf-i āl-gūn: *Al renkli küreklerin hareket etmesi.*

uçurması **taḥrīk-i meḳāẕīf-i āl-gūn** ile murġ-ābe-i baḥrī gibi sāḥil-i deryā-yı salṭanata *(295:24). [taḥrīk-i meḳāẕīf-i āl-gūn,]*

taḥrīk-i mıkẓāf-ı ʿazīmet olundı: *Küreği hareket ettirerek gitmek.*

deryā şenligi seyr ü temāşāsına bi'l-ʿizzi ve's-saʿāde **taḥrīk-i mıḳẕāf-ı ʿazīmet olundı** *(201:33). [taḥrīk-i mıḳẕāf-ı ʿazīmet olundı, -un, -dı]*

taḥrīk-i mıkẓāf-ı cevelān idüp: *Yürümeyi sağlayan kürekleri hareketlendirmek.*

ve **taḥrīk-i mıḳẕāf-ı cevelān idüp** ṣuʿleden bayraḳ āteşden sancaḳlar *(356:23). [taḥrīk-i mıḳẕāf-ı cevelān idüp, -üp]*

taḥrīk-i minfaḥa-i şifāh: *Nefes körüğü ile şişirilmiş.*

taḥrīk-i minfaḥa-i şifāh birle ṣūret-nümā-yı istisḳā-yı daḳy eyleyüp *(239:4). [taḥrīk-i minfaḥa-i şifāh,]*

taḥrīk-i rikāb-ı şitāb ḳıldılar: *(At için) Üzengiyi hareket ettirerek acele bir şekilde yola koyulmak.*

Yāl ü bāl-i semend-i istiʿcāl ile yeleklenüp **taḥrīk-i rikāb-ı şitāb ḳıldılar** Ve ol *(154:21). [taḥrīk-i rikāb-ı şitāb ḳıldılar, -dı, -lar]*

taḥrīk-i şefe-i ʿulyā: *Üst dudağını hareket ettirmek.*

māhī yine ḫod-nümāyende-i naẓar-gāh-ı pādişāhī olup nā-gāh **taḥrīk-i şefe-i ʿulyā** *(352:5). [taḥrīk-i şefe-i ʿulyā,]*

taḥrīk-i selāsil iderek: *Zincirleri şakırdatmak.*

Baʿdehū ayucılar daḫi kendülere maḫṣūṣ düfūf-i bī-celācil ile **taḥrīk-i selāsil iderek** *(207:1). [taḥrīk-i selāsil iderek, -erek]*

taḥrīk-i tāziyāne-i yerāʿa: *Kalem kamçısının savunulması.*

Hedāyā-yı Muʿtāde Naḳli İçün **Taḥrīk-i Tāziyāne-i Yerāʿa** ile *(340:9). [taḥrīk-i tāziyāne-i yerāʿa,]*

taḥrīr: *Yazma, kaleme alma; kaydetme.*
1. ve bir daḫi Dede ḫaṭṭı ile bir Sūre-i Enʿām kim mısrāʿ Miṣlini **taḥrīrde** ʿāciz olur *(166:28). [taḥrīrde, -de]*
2. maḥalle **taḥrīri** fermān buyurulmaġın nāy-ı ḳalem terāne-rīz-i raḳam olmaḳ *(245:14). [taḥrīri, -i]*
3. germ-cevlān itdigi emr-i ʿālīlerine imtiṣālen bu maḥalle **taḥrīre** *(261:24). [taḥrīre, -e]*
4. manṭūḳınca ṣol ḳadar icrā-yı ṣanʿat ve iẓhār-ı mahāret eyledi ki **taḥrīri** müşkil ve *(276:7). [taḥrīri, -i]*
5. şeṭāret virdiler ki **taḥrīri** müşkil ve taḳrīri nā-ḳābil idi Ḫuṣūṣen eşkal-i günā-gün-ı dehşet-nümā *(277:26). [taḥrīri, -i]*
6. ṭaraf-ı vicāhīsine ḥüsn-i ḫaṭṭ-ı nesḫī ile mübārek-bād **taḥrīr** şükūfe-i günā-gün *(289:3). [taḥrīr,]*
7. **taḥrīr** ḥavṣala-sūz-ı ḫāme-i āteşīn-taʿbīrdir *(289:16). [taḥrīr,]*

taḥrīr idecek: *Yazmak.*

bulunmaġla gel sen de naẓar-ı tedḳīḳ eyle **taḥrīr idecek** ḫārikada *(209:23). [taḥrīr idecek, -ecek]*

taḥrīr ü imlā: *Yazılma ve yazdırılma.*

mażmūn-ı meẕkūrda mekātib-i bedīʿatü'l-esālib-i belāġat-iḥtivā **taḥrīr ü imlā** ve *(139:29). [taḥrīr ü imlā,]*

taḥrīr ü irsāl olunmuşdur: *Yazılmak ve gönderilmek.*

mektūb **taḥrīr ü irsāl olunmuşdur** İnşāʿallāhu'l-Vedūd lede'l-vürūd *(140:25). [taḥrīr ü irsāl olunmuşdur, -un, -muş, -dur]*

taḥṣīl olundı: *Sağlanmak, (satın) alınmak.*

ʿalā vechi't-taʿcīl **taḥṣīl olundı** *(142:8). [taḥṣīl olundı, -un, -dı]*

taḥṣil-i bıżāʿa-i istiʿdād-ı küllī idince: *İlim öğrenme kabiliyetini tam olarak elde etmek.*

taḥṣil-i bıżāʿa-i istiʿdād-ı küllī idince terġīb u terhīb ü tehyīb iderek her ḳanġı ḫıdmet-i celīlesinde *(145:26). [taḥṣil-i bıżāʿa-i istiʿdād-ı küllī idince, -ince]*

taḥṣīl-i dest-māye-i neşāṭ u sürūr itdiklerinde: *Sevinç ve mutluluğun sermayesinin ele geçmesi.*

ʿaṭiyye ẓuhūrı ile **taḥṣīl-i dest-māye-i neşāṭ u sürūr itdiklerinde** mār-bāz-ı meẕkūr *(225:19). [taḥṣīl-i dest-māye-i neşāṭ u sürūr itdiklerinde, -dik, -ler, -i, -n, -de]*

taḥṣīl-i ʿilāc-ı bürʾü's-sāʿat-i ġınā eyleyüp: *Bezginlik hastalığını iyileştirici ilacı bulmak.*

taḥṣīl-i ʿilāc-ı bürʾü's-sāʿat-i ġınā eyleyüp iktisāb-ı devā-yı şifā ḳıldılar yaʿnī ḳabża ḳabża *(357:14). [taḥṣīl-i ʿilāc-ı bürʾü's-sāʿat-i ġınā eyleyüp, -y, -üp]*

taḥṣīl-i maʿārif: *İlim öğrenmek, bilgi dağarcığını genişletmek.*

melāʿib ü melāhīye maḳṣūr olmayup yine **taḥṣīl-i maʿārif** ṣūretinde tenşīṭ ü tefrīḥ olunmaḳ *(166:12). [taḥṣīl-i maʿārif,]*

taḥṣīl-i neşʿed: *Keyif bulmak.*

tiryākiyān-ı efsürde-dilāna münādemet ve **taḥṣīl-i neşʿede** mürāfaḳat *(356:37). [taḥṣīl-i neşʿede, -de]*

taḥṣīl-i neşʾe-i seḥerī: *Seher neşesi kazanmak.*

taġaddī ve rindān-ı ṣabūhī-kār gibi **taḥṣīl-i neşʾe-i seḥerī** ile tekāpū-yı sāḥa-i inbisāṭa *(221:25). [taḥṣīl-i neşʾe-i seḥerī,]*

taḥsīl-i sermāye-i neşāṭ eyledikleri: *Sevinç sermayesi kazanmak.*

daḫi **taḥṣīl-i sermāye-i neşāṭ eyledikleri** ḫilālde ṣıbyān-ı ḫitān mürūrı fermān olmaġın *(233:6). [taḥṣīl-i sermāye-i neşāṭ eyledikleri, -dik, -ler, -i]*

taḥsīn ü iḥsāna: *Övgü ve bahşiş.*

beste-i zencīr-i terennüm olmuş idi Ḥaḳḳ bu ki eger ḳaṣdī ve eger ittifāḳī **taḥsīn ü iḥsāna** *(206:30). [taḥsīn ü iḥsāna, -a]*

taḥṣīṣ: *Özel olarak birine ayrılan yer, bölüm.*
1. baʿīdce bir maḥall ḳapucıbaşı aġalara **taḫṣīṣ** ve ḫˇānende ve sāzendeler *(151:27). [taḥṣīṣ,]*
2. cenāblarına **taḫṣīṣ** ve ketḫudāları vesāṭetiyle ʿarż u telḫīṣ buyurılup sāʿadetlü *(189:9). [taḥṣīṣ,]*
3. hediyyelerin ancaḳ kālā-yı icābet-tamġa-i duʿāya **taḫṣīṣ** ve faḳaṭ ṣadreyn maʿzūlleri *(192:35). [taḥṣīṣ,]*
4. içün **taḫṣīṣ** ve ʿizzetlü defter-dār efendi ve ʿizzetlü reʾīs efendi ḥażretleri *(252:3). [taḥṣīṣ,]*
5. tevkīl ve vekālet-nāme-i muṭlaḳaların **taḫṣīs** baʿde't-taʿmīm ile daḫi tekrīm ü tebcīl *(308:20). [taḥṣīs,]*
6. bī-ʿaded altun iḥṣān buyurup **taḫṣīṣ** baʿde't-taʿmīm ile tekrīm buyurdılar *(327:29). [taḥṣīṣ,]*
7. bir çetr-i sündüsī-libās **taḫṣīṣ** ve eṭʿime-i nefīse ile ikrām olunmaları ṭaraf-ı āṣafīden *(344:25). [taḥṣīṣ,]*

taḥsīs ol: *Birine özel olarak ayrılmak.*
1. güni tekye-i mezbūre nisvāna **taḫṣīs olundı** Ve yevm-i mezbūrda ḳānūn-ı ḳadīm *(147:15). [taḥṣīs olundı, -un, -dı]*
2. niyāzına rikāb-ı hümāyūnlarına **taḫṣīṣ olunduḳdan** ṣoñra şeh-zādegān-ı ʿālī-tebār-ı Ḫudāvendigārī *(165:27). [taḥṣīṣ olunduḳdan, -un, -duḳ, -dan]*
3. içün **taḫṣīṣ olunmuş** idi ve çavuşān ve sāʾir ḫademe-i dīvān ve *(251:29). [taḥṣīṣ olunmuş, -muş]*
4. **taḫṣīṣ olunmuş** idi *(262:16). [taḥṣīṣ olunmuş, -un, -muş]*
5. vārid olup aḫlāfı olduḳları eslāf-ı eclāflarına yevm-i sābıḳda **taḫṣīṣ olunan** *(343:1). [taḥṣīṣ olunan, -an]*

tahsīs ü terġīb: *Katmak ve karıştırmak.*

ṣūbān-ı pūstīn-pūş heyʾetinde bir ṣūret-i pür-dehşet gāhī anlar **taḫṣīṣ ü terġīb** ve birbirlerine *(220:31). [taḥṣīṣ ü terġīb,]*

tahsīs ü terġīb ü teşcīʿ iderek: *Cesaret verme, isteklendirme, gayretlendirme.*

taḫṣīṣ ü terġīb ü teşçīʿ iderek ṭaraf-ı ḫaṣma imāle içün ṣalıñ bir ṭarafından ṣuʿūd ü müs̱ūl *(254:7). [taḫṣīṣ ü terġīb ü teşçīʿ iderek, -erek]*

tahṣīṣ-baʿde't-taʿmīm: *(Kazaskerler için) Hepsini bir araya getirmeden önce.*

ṣudūr-ı maʿzūlinden **taḫṣīṣ-baʿde't-taʿmīm** birle mümtāz-ı mezīd-i tekrīm ḳılınmışlar *(201:8). [taḫṣīṣ-baʿde't-taʿmīm,]*

tahṣīṣen: *Özellikle, bilhassa.*
1. ṣīve-i mihmān-nüvāzī ẓuhūr idüp ez-cümle **taḫṣīṣen** baʿde't-taʿmīm ṭāʾife-i nisvāna *(349:24). [taḫṣīṣen,]*
2. **taḫṣīṣen** baʿde't-taʿmīm ṣadr-ı ʿālī-kādrlerin tevkīl idüp *(353:8). [taḫṣīṣen,]*

tahṣīṣ-i cāy-ı ḳarār olunup: *Oturma yerlerinin hazırlanması.*

ve neferātına **taḫṣīṣ-i cāy-ı ḳarār olunup** Aġalar Menzili nāmıyla *(150:35). [taḫṣīṣ-i cāy-ı ḳarār olunup, -un, -up]*

taḫṣīṣ-i daʿvet: *Özel olarak davet edilmek.*

Ḥüseyin Efendi maʿan tenāvül-i ṭaʿām itmek içün **taḫṣīṣ-i daʿvet** ile sāʾirlerden *(201:27). [taḫṣīṣ-i daʿvet,]*

taḫṣīṣ-i daʿvet: *Davet duyurusu.*

ile ikrāma niyyet ve kendülere **taḫṣīṣ-i daʿvet** ve terḫīṣ-i tenaʿum-ı żiyāfet olunmaġın *(264:33). [taḫṣīṣ-i daʿvet,]*

taḫṣīṣ-i hedāyā ḳılındıġıdır: *Hediye sunmak.*

Daḥi **Taḫṣīṣ-i Hedāyā Ḳılındıġıdır** *(167:24). [taḫṣīṣ-i hedāyā ḳılındıġıdır, -dıġ, -ı, -dır]*

tahsīs-i maḥall-i mevkib-i sūr: *Düğün alayının yerini belirlemek.*

Bu Maḳāle Ketḫudā-yı Ṣadr-ı Aʿẓamī Ḥażretleriniñ **Taḫsīs-i Maḥall-i Mevkib-i Sūr** İçün ʿAzīmet-i Meydān-ı Mezbūr*(146:5). [taḫsīs-i maḥall-i mevkib-i sūr,]*

tahsīs-i maḥall-i mevkib-i sūr: *Düğün alayının yerini belirlemek.*

Taḫsīs-i Maḥall-i Mevkib-i Sūr İçün ʿAzīmet-i Meydān-ı Mezbūr Eyleyüp *(146:30). [taḫsīs-i maḥall-i mevkib-i sūr,]*

taḫṣīṣ-i māʾide-i iclāl: *Büyüklük sofrasının hazırlanması.*

gevher-i yek-dāne-i muḫīt-i cāh u celāl **taḫṣīṣ-i māʾide-i iclāl** ile tenhā-nişīn-i mesned-i iḳbāl *(159:3). [taḫṣīṣ-i māʾide-i iclāl,]*

taḫṣīṣ-i maḳām: *Yer ayırmak.*
1. **taḫṣīṣ-i maḳām** ve tanṣīṣ-i maḳrıb-ı ḫıyām buyurulduḳdan ṣoñra ḳanābir-i sūr-ı ḫitān olan *(149:8). [taḫṣīṣ-i maḳām,]*
2. inʿāmdan ṣoñra oba-i mezkūreye gelüp **taḫṣīṣ-i maḳām** ile ḳurb-ı şehriyārīden *(358:17). [taḫṣīṣ-i maḳām,]*

taḫṣīṣ-i taʿām: *Özel sofrada ağırlamak.*

ki taʿyīn-i maḳām ve **taḫṣīṣ-i taʿām** ile hem anlar ḳarīn-i imtiyāz olup *(338:2). [taḫṣīṣ-i taʿām,]*

taḫt: *Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. Hükümdarlık makāmı, hükümdarlık.*
1. **Taḫtı** ḥamel eyledi şebi rūz *(131:4). [taḫtı, -ı]*
2. **Taḫtına** oturdı yine Dārā-yı zamāne *(250:5). [taḫtına, -ı, -n, -a]*
3. üzerindeki **taḫt** ve taḫt içindeki fīl-bān ṣūretinde bir ferzend-i dil-saḫt ile ḫod-be-ḫod *(264:4). [taḫt,]*
4. üzerindeki taḫt ve **taḫt** içindeki fīl-bān ṣūretinde bir ferzend-i dil-saḫt ile ḫod-be-ḫod *(264:4). [taḫt,]*
5. Başalı **taḫta** ḳadem renc ü keder gitdi gider *(292:14). [taḫta, -a]*

taḫt: *Bir şeyin altı.*
1. **taḫtında** mānend-i żamīr-i müstetir ḳılınup otaġ-ı pādişāhī gūyā *(150:7). [taḫtında, -ı, -n, -da]*
2. mühimmātını vaż‘ içün ibdā‘ itdikleri taḫta ṣuffeniñ **taḫtında** ṣudūr-ı fermān-ı ʿālīye *(173:13). [taḫtında, -ı, -n, -da]*
3. **taḫtında** müstetir ve kimi Zühre-i zehrā burūc-ı āsumānda sā’ir oldıġı gibi *(205:17). [taḫtında, -ı, -n, -da]*
4. kendüyi ol maḥalle iṣʿād u irḳā ve **taḫtındaki** kemendi yine fekk ve *(243:8). [taḫtındaki, -ı, -n, -da, -ki]*

taḫta: *Kumaş topu, aynı maddeden yapılmış kutu.*
1. Neṣr Ve iki **taḫta** pūstīn-i semmūr ki leyle-i ẓulmādan siyāh u tārīk ve *(163:25). [taḫta,]*
2. Neṣr Ve bir **taḫta** daḥi vaṣaḳ ki beyāżı kāfūr-ı ḫuşk ve siyāhı rīze-i müşk yāḫod *(164:5). [taḫta,]*
3. Ve iki **taḫta** daḥi ḳāḳum-ı müşgīn-düm ki sīne-i germ ü nerm-i ḫūbān gibi *(164:8). [taḫta,]*
4. beyāżı nūr-ı cebīn sevādı merdüm-i ʿayn-ı ḫūr-ı ʿīn **taḫtası** sīne-i ṣāf-ı ḫāl-dār-ı ḫūbandān *(164:6). [taḫtası, -s, -ı]*
5. daḥi muʿtād-ı ḳadīm üzere ṭonanmış bir semend-i sīmīn-sīne-bend ve bir **taḫta** *(171.35). [taḫta,]*
6. maṣnūʿ bir ḳıṭʿa-i maṭbūʿ ḳuşaḳ ve ikişer **taḫta** semmūr u vaşaḳ ve bir reʾs *(265:12). [taḫta,]*
7. Bostāncıbaşı es-seyyid Meḥmed Aġadan bir **taḫta** post-ı semmūr ve dörder *(307:15). [taḫta,]*
8. ve ṣuver-i mühībe ile ney-enbān çalaraḳ güẕār ve iki **taḫta** vaşaḳ nāfesi ve *(316:8). [taḫta,]*
9. on üç **taḫta** ḳāḳum ve iki dāne bacaḳlı semmūr hediyyelerin pāy-endāz-ı ḫıdīv-i bende-nüvāz eyledikleri ḫilālde *(316:9). [taḫta,]*
10. keşīde-i ṣıṭabl-ı ʿubūdiyyet ḳılınup ve bir kürece destār ve bir **taḫta** *(353:15). [taḫta,]*

taḫta: *Çeşitli işlerde kullanılmak üzere düz, enlice uzun ve az kalın biçimde işlenmiş ağaç parçası.*

mühimmātını vaż‘ içün ibdā‘ itdikleri **taḫta** ṣuffeniñ taḫtında ṣudūr-ı fermān-ı ʿālīye *(173:13). [taḫta,]*

taḫta ġılāflı timur-ı şām: *Ahşap kınlı, çok sert, esnek ve dayanıklı çelik türünden yapılmış kılıç.*

ve iki **taḫta ġılāflı timur-ı Şām** itḥāf ve yamaḳları olan bıçaḳçılar *(315:19). [taḫta ġılāflı timur-ı şām,]*

taḫta külāhıñ her cānibine: *Tahtadan yapılmış ahşap başlığın dört bir yanı.*

baʿdehū bir şaḫṣıñ bār-ı gerden-i iltizāmı olan bir **taḫta külāhıñ her cānibine** *(227:24). [taḫta külāhıñ her cānibine, -n, -e]*

taḫta küleh: *Ahşaptan yapılmış başlık, şapka.*
1. **taḫta küleh** nārencī-ʿimāme ve pūşiş-i bedeni olan tette vü bettesi bir āteşī-reng *(228:1). [taḫta küleh,]*
2. Cebeciler ṭarafından ibdāʿ olunan bir **taḫta küleh** çün bār-ı güneh bir şaḫṣ-ı rū-siyehiñ başına *(270:21). [taḫta küleh,]*
3. eksigini ṭutmaġla indirüp ḥalḳa-i laʿnet gibi başına **taḫta küleh** geçürdiler *(236:19). [taḫta küleh,]*

tahta-i nāzük-ṭarh-ı dil-güşāsı: *Zarif biçimli, gönül açıcı, (şeker) kümesi.*

günā-gūn şeker-i bādām her **taḫta-i nāzük-ṭarḥ-ı dil-güşāsı** şekerden *(367:30). [taḫta-i nāzük-ṭarḥ-ı dil-güşāsı, -s, -ı]*

tahta-pāre: *Tahta parçası.*

Ve dört kimseniñ dūşı üzerinde **taḫta-pārelerden** bir şuffe ibdāʿ ve bir nādīde bāzīçe-i encümeni *(247:22). [taḫta-pārelerden, -ler, -den]*

taht-gāh-ı mülemmaʿ-perde-i hüsrev-i hāver-zemīn olduḳda: *Doğu ülkesinin hükümdarına renkli renkli taht olmak.*

taḫt-gāh-ı mülemmaʿ-perde-i ḫüsrev-i ḫāver-zemīn olduḳda bedr-i ufuḳ-ı iclāl *(230:26). [taḫt-gāh-ı mülemmaʿ-perde-i ḫüsrev-i ḫāver-zemīn olduḳda, -duḳda]*

taḫt-ı revān: *Dört kişi ve ekseriya iki katır tarafından taşınan nakil vasıtası.*
1. cüvān-ı ḫūnī āvīḫte-i aʿnāḳ-ı sütūr olan **taḫt-ı revān** üzerinde tertīb-i dükkān ve *(237:21). [taḫt-ı revān,]*
2. giderek ve içlerinde gül-çihre bir cüvān daḫi **taḫt-ı revān** üzere pīrāye-i dükkān olup *(241:9). [taḫt-ı revān,]*
3. ve eşkāl-i ṣıbyān ṣūretiniñ ḥāllerine göre īcād itdikleri **taḫt-ı revān** ḳadar *(278.6). [taḫt-ı revān,]*
4. ile muşt muşta gelüp iki ayaḳların bir papuca ḳodılar ve **taḫt-ı revān** gibi *(278.13). [taḫt-ı revān,]*
5. Ve bir **taḫt-ı revānı** ecnās-ı tefārīḳ-i emtiʿā-i zer-tār ve envāʿ-ı aḳmişe-i rengā-reng-i nāzük-nigār *(304:7). [taḫt-ı revānı, -ı]*
6. bender-gāh-ı Aḥmed-ābāda nümūdār ve bir dilber-i ʿişve-fürūşı **taht-ı revānı** içinde *(304:9). [taht-ı revānı, -ı]*
7. Kār-gāh-ı ṣanʿatlarından nişān bir **taḫt-ı revānı** zer ü zīverle *(334:8). [taḫt-ı revānı, -ı]*

taht-ı revān-ı girān-kıymetlerini: *Çok değerli taht-ı revan.*

taḫt-ı revān-ı girān-ḳıymetlerini pāy-ı serīr-i ḫüsrev-i fīrūz-baḫta *(334:26). [taḫt-ı revān-ı girān-ḳıymetlerini, -ler, -i, -n, -i]*

taḫt-ı revān-ı mīnā-kārı: *Metal bir yüzeyin sert ve parlak bir cam katmanla kaplanmasıyla elde edilen bezeme biçimi ile oluşturulan taşıma aracı.*

verālarında bir **taḫt-ı revān-ı mīnā-kārı** zer ü zīver ile ārāste ve *(242:7). [taḫt-ı revān-ı mīnā-kārı, -ı]*

taht-ı revān-ı sālifü'l-beyān: *Söz konusu taht-ı revan.*

Taḫt-ı revān-ı sālifü'l-beyān ḳırmızı çuḳa ile mefrūş ve içinde penbe ile memlū *(334:30). [taḫt-ı revān-ı sālifü'l-beyān,]*

taht-ı revānıñ derūnını: *Tahtadan yapılmış taşıma aracının içi.*

taḫt-ı revānıñ derūnını envāʿ-ı cevāhir ile ārāste ve mücevher serġuşlar ile *(314:29). [taḫt-ı revānıñ derūnını, -ı, -n, -ı]*

ṭāhūne: *Su değirmeni.*

bir gerdūne üzere ibdāʿ itdikleri şekl-i müstedīr **ṭāḥūnede** bīḫte-i pervīzen-i tedḳīḳleri olan *(235:13). [ṭāḥūnede, -de]*

tahvīf ü tehrīb: *Korkma ve kaçma.*

mālen ve bedenen żarar-keşīde vü zaḫm-dīde olmayup **taḫvīf ü tehrīb** içün *(173:22). [taḫvīf ü tehrīb,]*

taḥvīf u terhīb: *Korku vermek.*

şekl-i mühīb temāşāyiyānı tiryākī-i mār-dīde gibi **taḫvīf u terhīb** ile *(263:18). [taḫvīf u terhīb,]*

taḫvīl: *Değiştirme, değişim, dönüştürme.*

ve tebdīl-i yesīr ile ʿīdiyye iken sūriyyeye **ṭaḫvīl** ve bu gün şebt-i cerīde-i eyyām buyurduḳları *(328:15). [ṭaḥvīl,]*

taḥvīl: *Ayrılmak.*

āfītāb-ı salṭanat burc-ı ḥūtdan **taḫvīl** ve sāḥil-serāy-ı ʿāmirelerine *(353:6). [taḥvīl,]*

taḫvīl eyledi: *Uzamak, yol almak.*

Eyledi bir burcdan bir burca **taḫvīl** āfītāb *(153:6). [taḥvīl eyledi, -le, -di]*

taḥvīl eyledi: *Girmek.*

mışrāʿ Burc-ı şevre **eyledi taḫvīl** gūyā āfītāb vāḳıʿā *(234:22). [taḥvīl eyledi, -di, -]*

taḫvīl eylediler: *Geçmek.*

kevākib-i āsumān-ı ḥaşmet burc-ı ḫākīden burc-ı ābīye **taḫvīl eylediler** yaʿnī *(216:28). [taḥvīl eylediler, -di, -ler]*

taḥvīl eyleyüp: *Çevirmek.*

ʿazīmet-i ūlāyı vech-i āḫere **taḫvīl eyleyüp** naḫılların ve şeker bāġçeleriniñ edevāt u ālātı *(141:34). [taḥvīl eyleyüp, -y, -üp]*

taḥvīl kīse-dārı: *Tahvil kaleminin şefi.*

ve reʾīs kīse-dārı ve **taḫvīl kīse-dārı** ve rūz-nāmçe-i evvel ve baş muḥāsebe ve *(319:8). [taḫvīl kīse-dārı,]*

taḥvīl-i veche-i ʿazīmet: *(Su burçlarının bağlılığı) Geri dönerek yönünü değiştirmek.*

āb u tāb-ı salṭanat burc-ı ābīden **taḫvīl-i veche-i ʿazīmet** ve sāḥa-i sūra *(346:27). [taḥvīl-i veche-i ʿazīmet,]*

ṭāʾife: *Tayfa, grup.*
1. ṭulum çıḳararaḳ şitābān ve ʿasesbaşı **ṭāʾifesinden** yüz ḳadar yeñiçeri anlara *(182:17). [ṭāʾifesinden, -s, -i, -n, -den]*
2. ṭāʾifesinden Çomar nām ḳapu ketḫudāsı ki naẓm *(207:7). [ṭāʾifesinden, -s, -i, -n, -den]*
3. ve sāʾir neferātlarınıñ her birine ikişer ẕolaṭa ve ʿasesbaşı ve ṣubaşı **ṭāʾifelerine** *(327:22). [ṭāʾifelerine, -ler, -i, -n, -e]*

ṭāʾife-i aş-pezān: *Aşçılar.*

Baʿdehū **Ṭāʾife-i Aş-pezān** ocaḳlarına hīzem-zen-i iltiḥāḳ olan yamaḳları *(300:20). [ṭāʾife-i aş-pezān,]*

ṭāʾife-i bedestān-ı ʿatīḳ u cedīd: *Kapalıçarşının eski ve yeni esnafı.*

Ṭāʾife-i Bedestān-ı ʿAtīḳ u Cedīd dībāce-i risāle-i cemʿiyyetleri olan *(242:1). [ṭāʾife-i bedestān-ı ʿatīḳ u cedīd,]*

ṭāʾife-i berberān: *Berberler tayfası.*

Ṭāʾife-i Berberān Beyt *(240:1). [ṭāʾife-i berberān,]*

ṭāʾife-i berz-gerān: *Ekinciler tayfası.*

Evvelā **Ṭāʾife-i Berz-gerān** yaʿnī Uṭlubü'r-rızḳa fī ḫabāya'l-arżı mezraʿa-i meʾālinden *(234:8). [ṭāʾife-i berz-gerān,]*

ṭāʾife-i debbāġīn: *Dericiler, deri tabaklayanlar.*

Ṭāʾife-i Debbāġīn Ve debbāġān-ı çīre-dest daḫi dest-kārī-i ḥirfetlerin icrā ve *(239:7). [ṭāʾife-i debbāġīn,]*

ṭāʾife-i ḥaffāfān: *Kavaf, ayakkabı yapan ve satan kimse.*

Baʿdehū **ṭāʾife-i ḥaffāfān** yamaḳları olan kefş-gerān ile ālāyların tertīb idüp *(278:11). [ṭāʾife-i ḥaffāfān,]*

ṭāʾife-i ḳaṣṣābīn: *Kasaplar tayfası.*

Gürūh-ı Ḳaṣṣābān Baʿdehū **ṭāʾife-i ḳaṣṣābīn** pīş-gāhlarında birer *(236:31). [ṭāʾife-i ḳaṣṣābīn,]*

ṭāʾife-i kürkçiyān: *Kürkçüler tayfası, kürkçü esnafı.*

Bunlardan ṣoñra **Ṭāʾife-i Kürkçiyān** cülūdından ferve ittiḫāẕ u ışṭınāʿ olunacaḳ *(316:5). [ṭāʾife-i kürkçiyān,]*

ṭāʾife-i naʿl-gerān: *Nalcılar tayfası.*

Ṭāʾife-i Naʿl-gerān ḳadem-zen-i meydān olup zīb u zīnetleri ḫaffāfların *(302:20). [ṭāʾife-i naʿl-gerān,]*

ṭāʾife-i neccārān: *Dülgerler tayfası.*

Evvelā **Ṭāʾife-i Neccārān** Dülgerler ḥirfeti bugün ordu ālāyına esās-efgen-i niẓām-ı cemʿiyyet *(296.8). [ṭāʾife-i neccārān,]*

ṭāʾife-i nisvāna: *Kadınlar tayfası.*

ṣīve-i mihmān-nüvāzī ẓuhūr idüp ez-cümle taḫṣīṣen baʿde't-taʿmīm **ṭāʾife-i nisvāna** *(349:24). [ṭāʾife-i nisvāna, -a]*

ṭāʾife-i şemmāʿīn: *Mumcular tayfası.*

Maḥall-i Taṣvīr **Ṭāʾife-i Şemmāʿīn** Baʿdehū ṭāʾife-i şemmāʿīn meṭāliʿ-i cemʿiyyetlerinde *(239:13). [ṭāʾife-i şemmāʿīn,]*

ṭāʾife-i serrācān: *Saraçlar (Koşum, eyer takımları yapan ya da satan kimse) tayfası.*

Maḥall-i Taşvīr **Ṭāʾife-i Serrācān** Pes-ez-ān ṭāʾife-i serrācān naṭʿ-ı şaṭranc-ı sürūr olan *(241:1). [ṭāʾife-i serrācān,]*

ṭaʾife-i seyyāfīn: *Seyyaflar tayfası.*

Baʿdehū **Ṭaʾife-i Seyyāfīn** yaʿnī Ḳılıççılar cevher-i şemşīr-i āb-dār gibi *(315:10). [ṭaʾife-i seyyāfīn,]*

ṭāʾife-i ṭaḥḥānīn: *Değirmenciler.*

Şāniyen **Ṭāʾife-i Ṭaḥḥānīn** Ekinci ṭāʾifesine ikinci olan zümre-i āsiyābiyān *(235:12). [ṭāʾife-i ṭaḥḥānīn,]*

ṭāʾir-i āteş-dīde: *Ateşe düşmüş kuş.*

ile nigāh-ı ḥayret-i ḥużżārı **tāʾir-i āteş-dīde** gibi ser-geşte vü āvāre eyledi ve *(158:6). [tāʾir-i āteş-dīde,]*

ṭāʾir-i ḥaremidir: *Kutsal yerin kuşu, damat.*

perverde **ṭāʾir-i ḥaremidir** bidāye-i ḥālinden nihāye-i merātib-i āmāle vuṣūlına *(145:24). [ṭāʾir-i ḥaremidir, -i, -dir]*

ṭāʾir-i laʿlīn-minḳār: *Kırmızı gagalı kuş.*

Ḳanāriye-i Firengī gibi dem-keş-i küfr ü ḍalāl olan **ṭāʾir-i laʿlīn-minḳār** *(243:30). [ṭāʾir-i laʿlīn-minḳār,]*

ṭāḳ: *Asmak, iliştirmek.*
1. muḥkem rīsmānlar **ṭaḳılup** taḥliye-i meydān ḳılınmış ve derūn-ı dāʾire zümre-i yeñiçeriyāna *(262:15). [ṭaḳılup, -ıl, -up]*
2. ḳolanlar **ṭaḳup** birer ṭarafın naḫılların ḳollarına beste ve birer ṭarafın ḥamāʾili *(367:15). [ṭaḳup, -up]*

ṭāḳ: *(Yapılarda) Kemer veya yarım daire şeklindeki kapı ve pencere üstü; kubbe, kümbet.*

medḥūş u ḥayrān eyler idi Ve **ṭāḳında** rīsmān-beste dört ʿaded kebş-i zerrīn-şāḫ *(220:28). [ṭāḳında, -ı, -n, -da]*

ṭāk idüp: *Örtmek, kaplamak.*

Cevzā-yı sipihriñ ṭāḳatin **ṭāḳ idüp** ḳaddin büker idi Ve şal-ı meẕḳūruñ miyānesinde *(255:17). [ṭāḳ idüp, -üp]*

ṭāka: *Kumaş topu.*
1. pīrāye-i mefārıḳ-ı iʿtibār olmaġa sezā-vār on **ṭāḳa** bendī ve köse destār ve telli *(164:30). [ṭāḳa,]*
2. ve sāde on **ṭāḳa** hindī alaca ve germsūd ve beşer ʿaded alaca ve şāde ḳuṭnī-i zer-rīn-i tār u pūd *(164:31). [ṭāḳa,]*
3. ve beş ṭonluḳ aṭlas-ı cilā-dāde ve beş ʿaded ḳuṭnī-i hindī ve beş **ṭāḳa** destār-ı bendī müstezād-ı manẓūme-i tuḥaf ḳılınup *(169:17). [ṭāḳa,]*
4. ṣof-ı ḫünkārī ve altı **ṭāḳa** destār ve beş ʿaded ḳuṭnī-i enfes ve dört ṭonluḳ aṭlas *(171:21). [ṭāḳa,]*
5. māʿadā altı **ṭāḳa** destār-ı ʿālü'l-ʿāl ve dört ḳuṭnī ve altı şāl ve üçer ṭonluḳ dībā *(171:29). [ṭāḳa,]*
6. üç ṭonluḳ ṣof-ı bī-naẓīr ve dört ʿaded ḳuṭnī-i hindī ve iki **ṭāḳa** ser-āmed destār-ı bendī *(189:4). [ṭāḳa,]*
7. ʿaded şāl ve bir ḳāḳum-ı endek-miṣāl ve ikişer **ṭāḳa** hindī alaca ve ḳuṭnī ve iki *(189:7). [ṭāḳa,]*

8. ḳuṭnī ve üç **ṭāḳa** telli germsūd-ı hindī ve üç ṭonluḳ şāl ve dört ʿaded ṣof ve beş *(190:19). [ṭāḳa,]*
9. ṭāḳa destār-ı ḫünkārī vü bendī ve üç ʿaded kemer-bend ṣāl-ı buḫūr-ı dil-pesend *(190:20). [ṭāḳa,]*
10. ve beş **ṭāḳa** destār-ı ḫünkārī-i muṭallā ve keşmīrī ve kemer-bend ve beş **ṭāḳa** *(191:35). [ṭāḳa,]*
11. ve beş **ṭāḳa** destār-ı ḫünkārī-i muṭallā ve keşmīrī ve kemer-bend ve beş **ṭāḳa** *(191:35). [ṭāḳa,]*
12. Ḳuhistānī ve bir cild-i vāḥidde kitāb-ı İḥyāʾü'l-ʿUlūm ve dört **ṭāḳa** ḳuṭnī-i müşgīn-tār u pūd *(191:23). [ṭāḳa,]*
13. Kitāb-ı Ḳuhistānī ve beş **ṭāḳa** destār-ı ʿālü'l-ʿāl ve üç ʿaded kemer-bend ve üç *(191:16). [ṭāḳa,]*
14. ve badili ve pūte-dārī ve ṣof ve üç ṭonluḳ ṣāl-ı keşmīrī beş **ṭāḳa** destār ve *(192:3). [ṭāḳa,]*
15. Ṣaḥīḥü'l-Buḫārī ve iki **ṭāḳa** ṣāl-ı buḫūr ve iki ṭop zer-bāf ve ikişer **ṭāḳa** ḳuṭnī-i hindī *(192:9). [ṭāḳa,]*
16. Ṣaḥīḥü'l-Buḫārī ve iki **ṭāḳa** ṣāl-ı buḫūr ve iki ṭop zer-bāf ve ikişer **ṭāḳa** ḳuṭnī-i hindī *(192:9). [ṭāḳa,]*
17. Muṣḥaf-ı Şerīf-i bülend-i iʿtibār ve ḳıṭʿa Tātārḫāniyye-i girān-miḳdār ve beş **ṭāḳa** *(192:12). [ṭāḳa,]*
18. ve beş ʿaded sāde ḳuṭnī ve beş **ṭāḳa** alaca ḳuṭnī ve dört ṭāḳa meḫter-ḫānī ve *(192:18). [ṭāḳa,]*
19. ve beş ʿaded sāde ḳuṭnī ve beş ṭāḳa alaca ḳuṭnī ve dört **ṭāḳa** meḫter-ḫānī ve *(192:18). [ṭāḳa,]*
20. dörder **ṭāḳa** kemer-bend ve ṭonluḳ ṣāl ve dört telli badili gelüp ve Selānīk ḳāḍīsi Şikārī-zāde Efendi *(192.19). [ṭāḳa,]*
21. ḳuṭnī-i bī-miṯāl ve sekiz **ṭāka** cā-gerde-i efser-i iʿtibār olmaġa sezā-vār *(200:10). [ṭāka,]*
22. ve beşer **ṭāḳa** destār-ı ḫünkārī ve ḳuṭnī-i hind-kārī ferş-i ḫıyābān-zār-ı naẕar-gāh-ı şehriyārī ḳılındıġına *(200:24). [ṭāḳa,]*
23. şāyān idi Ve ṭoḳuz **ṭāḳa** altunbaş ḫünkārī destār ve on sekiz ṭāḳa telli *(200:15). [ṭāḳa,]*
24. şāyān idi Ve ṭoḳuz ṭāḳa altunbaş ḫünkārī destār ve on sekiz **ṭāḳa** telli *(200:15). [ṭāḳa,]*
25. aṭlas-ı cilā-dāde ve ṭoḳuz ṭonluḳ ḫünkārī ṣof-ı günā-gün ve nüh **ṭāḳa** *(200:17). [ṭāḳa,]*
26. **ṭāḳa** daḫi destār-ı bendī ve on sekiz ʿaded mütenevviʿ ve muḫtelif muḳaddem *(200:19). [ṭāḳa,]*
27. cevzī vü bendī on beş **ṭāḳa** destār ve bir incü sübḥa-i girān-miḳdār ve beş *(213:25). [ṭāḳa,]*
28. **ṭāka** zencīr-bāf-ı zer-tār ve beş vuḳiyye mā-verdī ʿūd-ı būyā ve iki yüz miṣḳāl *(213:26). [ṭāka,]*
29. ʿanber-i sārā ve beş ṭonluḳ çamūr ṣāl ve ṭoḳuz **ṭāḳa** hindī ḳuṭnī-i bī-miṯāl ve üçer *(213:27). [ṭāḳa,]*
30. ḳıbelinden daḫi bir ṭonanmış raḫş-ı ḫurşīd-dıraḫş ve on sekiz **ṭāḳa** *(214:2). [ṭāḳa,]*,
31. ḫünkārī ser-āmed destār-ı bendī ve on **ṭāḳa** ḳuṭnī-i hindī ve altı ṭonluḳ rūmī vü ʿacemī *(214:12). [ṭāḳa,]*
32. ve on sekiz **ṭāḳa** ḫünkārī vü bendī vü hilālī destār-ı muṭallā ve altı *(214:21). [ṭāḳa,]*
33. **ṭāḳa** ʿālü'l-ʿāl muḫtelifü'l-elvān keşmīrī ṣāl **ve ṭoḳuz ṭāḳa** ʿālī vü ġālī ḳuṭnī-i sāde *(214:22). [ṭāḳa,]*
34. ṭāḳa ʿālü'l-ʿāl muḫtelifü'l-elvān keşmīrī ṣāl ve ṭoḳuz **ṭāḳa** ʿālī vü ġālī ḳuṭnī-i sāde *(214:22). [ṭāḳa,]*
35. mükemmel semend-i ʿālem-pesend-i bād-pā ve beş **ṭāḳa** destār-ı muṭallā ve *(226:5). [ṭāḳa,]*
36. muḳābili girān-miḳdār bir ḳıṭʿa cevher-i tāb-dār ve yigirmi **ṭāḳa** destār ve *(226:14). [ṭāḳa,]*
37. nev-ẕuhūr telli hatāyī-i bī-naẕīr ve beş **ṭāḳa** ḳuṭnī-i dil-peẕīr ferş-i şāh-rāh-ı nigāh-ı pādişāh-ı ʿadālet-serīr ḳılındı *(249:27). [ṭāḳa,]*
38. muḳābele-i süvārī efendi ṭarafından daḫi ḥasbe'l-ʿāde beş **ṭāḳa** destār-ı ḫünkārī *(249:25). [ṭāḳa,]*
39. ṭarafından müzerkeş bisāṭ u ālāt ile ṭonanmış bir reʾs at ve altışar **ṭāḳa** destār-ı bendī *(249:5). [ṭāḳa,]*
40. ve dörder ṭonluḳ sāde ve muṭallā hatāyī-i nāzük-nigār ve dörder **ṭāḳa** destār-ı ḫünkārī *(249:14). [ṭāḳa,]*
41. cemʿan yigirmi beş **ṭāḳa** cins-i tuḥaf pāy-endāz-ı ḫıdīv-i deryā-kef ḳılındıġı *(265:22). [ṭāḳa,]*
42. yine altışar ṭonluḳ firengī aṭlas-ı ʿālī ve ḳuṭnī-i ġālī ve ber-resm-i cārī altı **ṭāḳa** *(287:23). [ṭāḳa,]*
43. ve altı **ṭāḳa** firengī aṭlas ve her biri altışar ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī ve destār-ı muṭallā *(287:28). [ṭāḳa,]*
44. ve altı ṭāḳa firengī aṭlas ve her biri altışar **ṭāḳa** ḳuṭnī-i hindī ve destār-ı muṭallā *(287:28). [ṭāḳa,]*
45. ve üçer ṭonluḳ ʿacemī dībā ve nev-ẕuhūr telli hatāyī-i enfes ve üç **ṭāka** *(287:31). [ṭāka,]*
46. beş **ṭāḳa** elvān keşmīri ṣāl ve zerdūz u ḫoş-ḳumāş beş ṭonluḳ evreng-i şāhī-i ʿālü'l-ʿāl *(288.2). [ṭāḳa,]*
47. ve beş ṭonluḳ telli hatāyī-i nev-ẕuhūr ve beş **ṭāḳa** destār-ı ḫünkārī vü bendī *(288:3). [ṭāḳa,]*
48. ṭonluḳ telli nev-ẕuhūr ḥatāyī-i ʿālī ve beş **ṭāḳa** telli elvān bervec boġaṣı-ı ġālī ve *(288:8). [ṭāḳa,]*
49. beş ṭonluḳ bī-naẕīr ṣāl ve yine ol miḳdār elvān ḳuṭnī-i ʿadīmü'l-miṯāl ve beş **ṭāḳa** *(288:9). [ṭāḳa,]*
50. maḳʿad-ı zer-tārı ve Hindiñ dört **ṭāḳa** telli zencīr-bāf-ı pūte-dārı ve kār-gāh-ı Hindiñ iḫtirāʿ-ı ḫāṣṣı *(305.3). [ṭāḳa,]*
51. **ṭāka** destār-ı muṭallā ve iki ṭonluḳ çiçekli ṣāl-ı girān-bahā ve biñ dirhemden *(305:5). [ṭāka,]*
52. keẕālik her nevʿi altışar **ṭāḳa** firengī dība ve hatāyī-i sāde vü muṭallā ve ṭaraḳlı aṭlas-ı ḫoş-nümā *(307:10). [ṭāḳa,]*
53. dörder ṭonluḳ dībā-yı rūmī ve telli ve sāde hatāyī-i zer-kārī ve dörder **ṭāḳa** *(307:13). [ṭāḳa,]*
54. ve beş **ṭāḳa** muṭallā düdemi taʿbīr olunur çiçekli ḳumāş-ı vālā ve beş ṭāḳa *(307:22). [ṭāḳa,]*
55. ve beş ṭāḳa muṭallā düdemi taʿbīr olunur çiçekli ḳumāş-ı vālā ve beş **ṭāḳa** *(307:22). [ṭāḳa,]*
56. Ve çaḳırcıbaşı Rüstem Aġadan bir ṭonluḳ dībā ve ikişer **ṭāḳa** ḳuṭnī ve aṭlas *(307:24). [ṭāḳa,]*
57. ve üç ṭonluḳ māhūd çuḳa ve üç ṭonluḳ sāde hatāyī ve üç ṭonluḳ aṭlas ve üç **ṭāka** *(321:3). [ṭāka,]*
58. ve beşer ṭonluḳ sāde vü muṭallā nev-ẕuhūr-ı hatāyī-i nāzük-nigār ve beş **ṭāḳa** ʿālü'l-ʿāl *(321:19). [ṭāḳa,]*
59. münaḳḳaş ṣāl-ı bī-miṯāl ve keẕālik beşer **ṭāḳa** muṭallā destār-ı bendī ve *(321:20). [ṭāḳa,]*
60. **ṭāḳa** muṭallā ḫünkārī destār ve beşer ṭop İstanbulī ve ʿAcemī dībā-yı zer-tār ve *(321:25). [ṭāḳa,]*
61. beş **ṭāḳa** ḳuṭnī-i bī-naẕīr ve münakkaş ve sāde beş ʿaded ṣāl-ı bī-miṯāl-i keşmīr *(321:26). [ṭāḳa,]*
62. Ve muḥāsebe-i evvel Ḥüseyin Efendiniñ daḫi beş **ṭāḳa** destār-ı ḫünkārī ve *(321:30). [ṭāḳa,]*
63. beş ṭop telli pūte-dārī ve beş **ṭāḳa** ṣāl-ı keşmīr ve beşer ṭop telli sūsī ve ḳuṭnī-i dil-peẕīr *(321:31). [ṭāḳa,]*
64. Maṭbaḫ emīni Ḫalīl Efendiden daḫi beş ṭonluḳ ṣāl-ı keşmīr ve beşer **ṭāka** *(322:3). [ṭāka,]*
65. İstanbulī dība ve sūsī-i muṭallā-yı bī-naẕīr ve beş **ṭāḳa** ḳuṭnī-i hindī ve destār-ı bendī *(322:4). [ṭāḳa,]*
66. ve telli sūsī-i girān-bahā ve beşer **ṭāḳa** ḳuṭnī-i hindī ve destār-ı bendī-i bī-naẕīr idi *(322:7). [ṭāḳa,]*
67. üzere çend **ṭāḳa** ecnās-ı aḳmişe itḥāfına ḳanāʿat itmeyüp ʿarż-ı iḫtişāṣ u ʿubūdiyyet *(340:14). [ṭāḳa,]*
68. yine ol miḳdār firengī ḫārā ve beşer **ṭāḳa** destār-ı bendī ve ḳuṭnī-i hindī *(340:23). [ṭāḳa,]*

69. ve beş **ṭāḳa** ḳuṭnī-i cālisī ve beş ʿaded destār-ı bendī ve beş ṭonluḳ *(340.30). [ṭāḳa,]*
70. ve telli hatāyī-i zībā ve üçer **ṭāḳa** destār-ı bendī ve ḳuṭnī-i hindī dest-āvīz-i nāçīzleri *(341:9). [ṭāḳa,]*
71. ve üç ṭonluḳ aṭlas ve iki ḫārā ve beş **ṭāḳa** ḳuṭnī-i hindī ve beş ʿaded destār-ı bendī *(344:34). [ṭāḳa,]*
72. nev-ẓuhūr girān-ḳıymet hatāyī-i muṭallā ve firengī aṭlas-ı cilā-dāde ve üç **ṭāḳa** *(353:24). [ṭāḳa,]*
73. ṭonluḳ firengī aṭlas ve üç **ṭāka** ḫünkārī destār tuḥfe-i nāçīz-miḳdārları *(354:3). [ṭāka,]*
74. buḫūrī ṣāl ve yine her biri dörder **ṭāḳa** bervecī alaca ve ḳuṭnī-i hindī ve aṭlas-ı firengī *(354.11). [ṭāḳa,]*
75. dörder **ṭāḳa** destār-ı hilāli ve ṣāl ve telli hatāyī ve ḳuṭnī-i ʿālü'l-āl *(354:26). [ṭāḳa,]*
76. aṭlas-ı firengī-i ḫoş-nümā ve beş ʿaded destār-ı bendī ve beş **ṭāḳa** ḳuṭnī-i hindī *(361:7). [ṭāḳa,]*

ṭākat getüremeyüp: *Dayanamamak, gücü yetmemek.*

Keskinoğlı ve Ḳara ʿOs̱mān **ṭāḳat getüremeyüp** düşdiler ve ḫalḳ başına üşdiler *(275:10). [ṭāḳat getüremeyüp, -e, -me, -y, -üp]*

ṭākat-ṣiken-i ḳaṭār-ı nehār: *Gündüz kervanını mecalsiz bırakmak, (hediyelerin) taşınmasının zor olması.*

ecnās-ı mütenevviʿa-i hedāyā-yı girān-miḳdārları **ṭākat-ṣiken-i ḳaṭār-ı nehār** *(169:9). [ṭākat-ṣiken-i ḳaṭār-ı nehār,]*

taḳbīl: *Öpmek.*

taḳbīl ve s̱āniyen şekl-i hilāl-i zīnin vücūd-ı ʿālī-ḳadrleri ile *(216:21). [taḳbīl,]*

taḳbīl-i dāmen-i eymenleriyle: *(Sultanın) Kutlu eteğini öpme.*

pūşende-i teşrīf-i şerīf-i vekālet-i kübrā olanlarıñ **taḳbīl-i dāmen-i eymenleriyle** *(215:30). [taḳbīl-i dāmen-i eymenleriyle, -ler, -i, -y, -le]*

taḳbīl-i eyādī-i kerīme-i ḫażret-i ṣāḥib-i devlet: *Sadrazam hazretlerinin cömert ellerini öpmek.*

ile **taḳbīl-i eyādī-i kerīme-i ḫażret-i ṣāḥib-i devlet** baʿdehū herkes ḳarār-gāhlarına *(201:30). [taḳbīl-i eyādī-i kerīme-i ḫażret-i ṣāḥib-i devlet,]*

taḳbīl-i ez̧yāl-i ṣadr-ı aʿẓam: *Sadrazamın eteğini öpme.*

s̱āniyen aġayān-ı kirām ve aʿyān-ı fiḫām ʿale't-tertīb ve'n-niẓām **taḳbīl-i ez̧yāl-i ṣadr-ı aʿẓam** *(287:8). [taḳbīl-i ez̧yāl-i ṣadr-ı aʿẓam,]*

taḳdīm idüp: *(hediye, armağan türü şeyler için) sunmak, vermek.*

Ol şāha **idüp** hediyye **taḳdīm** *(126:1). [taḳdīm idüp, -üp]*

taḳdīm olunmaḳ: *Sunulmak, ön sırada yer almak.*

Lākin hevā müteġayyir olmaġın fişeng şenligi **taḳdīm olunmaḳ** çeşbān görilüp *(308:33). [taḳdīm olunmaḳ, -maḳ]*

taḳdīm-i ʿubūdiyyet: *Kulca bağlılığını sunma.*

İdüp şerm ile küstāḫāne **taḳdīm-i ʿubūdiyyet** *(193:21). [taḳdīm-i ʿubūdiyyet,]*

takdīr-i kıymeti: *Değer belirlemek.*
1. **taḳdīr-i ḳıymetinde** ʿāciz ü ḳāṣırdır Li-müʾellifihi *(162:4). [taḳdīr-i ḳıymetinde, -i, -n, -de]*
2. **taḳdīr-i ḳıymeti** muḥayyir-i ṣayrafī-i ʿaḳl u hūş olup ḳapaniçe yaḳalu *(369:23). [taḳdīr-i ḳıymeti, -i]*

tā-key süḫan ez-süḫan rebābīm: *Rebabımızın dilinden dökülen sözler ne zaman bitecek?.*

Tā-key süḫan ez-süḫan rebābīm *(206:1). [tā-key süḫan ez-süḫan rebābīm,]*

ṭāḳ-ı bülend-revāḳ-ı sipihr-i heftümīn: *Yedinci göğün yüksek kemerli kubbesi.*

mīzān-ı nigāh-ı iẕʿān ile çırpıya ursalar **ṭāḳ-ı bülend-revāḳ-ı sipihr-i heftümīn** *(296:14). [ṭāḳ-ı bülend-revāḳ-ı sipihr-i heftümīn,]*

ṭāḳ-ı çeşm-i ḥayretlerine: *Şaşkınlıkla açılmış göz kapakları.*

şenlik içün fermān olunmaġın **ṭāḳ-ı çeşm-i ḥayretlerine** perde-i ġaflet *(183.12). [ṭāḳ-ı çeşm-i ḥayretlerine, -ler, -i, -n, -e]*

ṭāk-ı engūr: *Asma ağacı.*

sütūnı der-āġūş ve efʾī dīvāra ve **tāk-ı engūr** eşcāra
ṣarılur gibi ṣarılup ḳulaç ḳulaç ṣuʿūd ve iʿtilāsı ḥużżārı ḥayrān u medhūş ve *(362:29). [tāk-ı engūr,]*

ṭāk-ı meleʾ-i aʿlāya: *Ruhlar alemi.*

her āsumānī fişekden yigirmişer ḳandīl-i sūzān **ṭāḳ-ı meleʾ-i aʿlāya** āvīzān oldıġı *(253:32). [ṭāḳ-ı meleʾ-i aʿlāya, -y, -a]*

ṭāḳ-ı saḳfa: *Tavanın kemeri.*

tebʿīd ü taḳrīb içün şaḫṣ-ı zinde gibi saṭḥ-ı ṣalden **ṭāḳ-ı saḳfa** ṭafra-sāz-ı ṣuʿūd olup *(220:32). [ṭāḳ-ı saḳfa, -a]*

taʿḳīb: *Ardınca gitme veya gelme.*

dost-ı ʿāṣıḳāne ve sadā-yı hāy hāy-ı mestāne ile **taʿḳīb** ve bunlar daḥi gūne gūne *(308:31). [taʿḳīb,]*

taʿḳīb eyle: *İzlemek, birinin ardı sıra yolundan gitmek.*
1. **taʿḳīb eyleyüp** ol daḥi gūnā-gūn zīb ü zīverle meşḥūn oldıġından mā-ʿadā saṭḥı *(204:7). [taʿḳīb eyleyüp, -y, -üp]*
2. meşḥūn bir ḳalʿa-i devvār-ı āsumān-gūn anı **taʿḳīb eyleyüp** bir fīl ṣūreti ḳalʿayı *(263:20). [taʿḳīb eyleyüp, -y, -üp]*

taʿḳīb id: *İzlemek, birinin ardı sıra yolundan gitmek.*
1. **taʿḳīb iderek** dārü's-saʿādetü's-seniyye aġası saʿādetlü Beşīr Aġa *(154:28). [taʿḳīb iderek, -erek]*
2. Anı **taʿḳīb iderek** Emīn-i Gümrük ṭarafından daḥi güẕār eyleyen ṣal-ı dīgerde *(203:3). [taʿḳīb iderek, -erek]*
3. **taʿḳīb iderek** otaġ-ı hümāyūnuñ cānib-i yesārından güẕār ve ol mevḳiʿ-i ālīde *(233:19). [taʿḳīb iderek, -erek]*
4. **taʿḳīb iderek** cerrāḥān ve iki yüz ḳırḳ ṭoḳuz ʿaded ṣıbyān-ı ḫitān ʿale't-tertīb *(275:16). [taʿḳīb iderek, -erek]*
5. anları **taʿḳīb idüp** içlerinden levend yapulı nice dilberān-ı ḫūb-manẓar *(296:19). [taʿḳīb idüp, -üp]*
6. cerrāḥlar ālāyların tertīb ve iki yüz altmış yedi ʿaded ṣıbyān-ı ḫitān anları **taʿḳīb idüp** *(317:17). [taʿḳīb idüp, -üp]*
7. bunları **taʿḳīb iderek** *(336:6). [taʿḳīb iderek, -erek]*

taʿḳīb itdi: *İzlemek, birinin ardı sıra yolundan gitmek.*

nāmında bir kānūn-ı dūzaḫ-nümūn daḫi daḫme-i meẕkūreyi **taʿḳīb itdi** ki *(196:26). [taʿḳīb itdi, -di]*

ṭaḳım: *Zümre, güruh.*

müsellaḥ u müretteb tüfengçiler ve sāʾir levāzım-ı şān-ı vezāret olan **ṭaḳımları** ile sāyebān-ı maḫşūşalarına *(365:11). [ṭaḳımları, -lar, -ı]*

ṭaḳım ṭaḳım: *Bölük bölük, grup grup.*

hezār zīb ü zīver ile ālāy içün **ṭaḳım ṭaḳım** düzdiler ve nice yaġdan delk ḳaḳma dilberleri *(299:5). [ṭaḳım ṭaḳım,]*

ṭaḳla vü perende: *(Rakkasların yaptığı) Gösteriler.*

deryāya atılup hezār-güne **ṭaḳla vü perende** ile zümre-i ḫarçenge ḳatıldılar ve *(259:10). [ṭaḳla vü perende,]*

taḳla-bāz: *Takla atarak hüner gösteren oyuncu.*

pīş-gāh-ı pādişāhīde **taḳla-bāzlıḳ** ile hüner-sāzlıḳ ḳaṣdına üftān u ḫīzān *(196:14). [taḳla-bāzlıḳ, -lıḳ]*

ṭaḳla-endāz: *Taklacı, takla atarak gösteri yapan kişi.*

ve çār-pāre-zenler şūḫ u şeng **ṭaḳla-endāzlar** ṣūret-nümā-yı ḫarçeng olup *(254:28). [ṭaḳla-endāzlar, -lar]*

taḳlalar ḳıldı: *Başı ve elleri yere koyduktan sonra ayakları havaya kaldırıp vücudu üstten aşırtarak öne ya da arkaya yapılan dönme devinimi.*

ṭaḳlalar ḳıldı *(176:4). [ṭaḳlalar ḳıldı, -dı]*

taklalar kılup: *Takla atmak.*

şevḳlerinden ḳıbṭiyān daḫi mānend-i saʿdān **ṭaḳlalar ḳılup** baʿdehū birbirine *(208:10). [ṭaḳlalar ḳılup, -up]*

taklalar kılup: *Takla atmak, devrilip yuvarlanmak.*

bir güne daḫi **ṭaḳlalar ḳılup** çāpük-bāz oldı *(317:6). [ṭaḳlalar ḳılup, -up]*

taḳlīb-i dest-i ḳudret: *Kudret elinin döndürmesi.*

mükḫüle-i sīmīni ki nīme-i ḳurṣ-ı māh-ı şeb-tābdır **taḳlīb-i dest-i ḳudret** ile ser-nigūn görinüp *(249:34). [taḳlīb-i dest-i ḳudret,]*

taḳlīb-i evrāḳ-ı incīl-i neẕāre: *Bakış İncil'inin yapraklarını çevirmek.*

gibi yemīn ü yesāra **taḳlīb-i evrāḳ-ı İncīl-i neẕāre** ve temāşā-yı dāʾire-i sūr-gāh *(304:25). [taḳlīb-i evrāḳ-ı incīl-i neẕāre,]*

taklīd: *Öykünmek. benzemeye çalışmak.*
1. tenāsüb-i ṣanʿatları olmaġın sūr-ı hümāyūna maḫṣūṣ ṭulumcılara **taḳlīd** pīş ü pes-i neferātlarında *(281:10). [taḳlīd,]*
2. **Taḳlīd** ile rāġımen li-enfih *(293:19). [taḳlīd,]*

taḳlīd itdiklerine: *Birine benzemek, oymuş gibi davranarak yapılan hareketler.*

kendülere **taḳlīd itdiklerine** şişüp ḳabarup nā-gāh ḥamle-i yek-pāre-i cān-kāh *(281:30). [taḳlīd itdiklerine, -dik, -ler, -i, -n, -e]*

taḳrīb: *Bahane, vesile, ulaşmak*
1. ḥażretleriniñ ḥāl-i bülend-iḳbāl-i sütūde-ḥāli olmaḳ **taḳrībi** *(206:11). [taḳrībi, -i]*
2. **taḳrībi** ile ḳalyonda meclis-i āṣafīde ḥāżır bulunup ḳahr yüzünden luṭfa *(261:4). [taḳrībi, -i]*

taḳrīb olunurken: *Düşmek, yakın olmak.*

müdāreke-i hediyye ḫalefine **taḳrīb olunurken** beyt *(354:14). [taḳrīb olunurken, -un, -ur, -ken]*

taḳrīr: *Anlatmak, ifade etmek.*
1. ṭarḥ-endāz-ı şükūfe-zār-ı neşāṭ u sürūr oldı ki **taḳrīri** ḫāric-i dāʾire-i taʿbīrdir *(254:26). [taḳrīri, -i]*
2. **taḳrīri** nā-ḳābil olup reşk-i cilve-i bī-bākinden şuʿbede-bāz-ı eflāk tīġ-i ġayretle *(276:8). [taḳrīri, -i]*
3. şeṭāret virdiler ki taḥrīri müşkil ve **taḳrīri** nā-ḳābil idi Ḫuṣūṣen eşkal-i günā-gün-ı dehşet-nümā *(277:26). [taḳrīri, -i]*
4. ki kem-ter zebānesin **taḳrīr** sūzende-i lisān-ı ḳālem-i āteşīn-taʿbīrdir Mıṣrāʿ *(345:18). [taḳrīr,]*
5. enderūn-ı hümāyūn aġalarını belki ʿumūmen pest ü bālālarını **taḳrīrden** bīrūn *(361:1). [taḳrīrden, -den]*

taḳrīr idemem: *Anlatma, kabiliyeti gücü olmak.*

Ben **idemem** ol simāṭı **taḳrīr** *(128:21). [taḳrīr idemem, -e, -me, -m]*

taḳrīr itdigimde: *Kaydetmek, hafızada tutmak.*

deyu gūyā kemāl-i teḳayyüdimi **taḳrīr itdigimde** dün gice *(260:17). [taḳrīr itdigimde, -dig, -im, -de]*

taḳrīr olunmaz: *Anlatmak, ifade edilmek.*

Sūr-ı sulṭān-ı cihān gibi **olunmaz taḳrīr** *(187:14). [taḳrīr olunmaz, -maz, -]*

taḳrīr-i sevābıḳ-ı taḫmīn: *Önceden düşünülmüş yere yerleşmek.*

ʿalā-mā-hiye muʿāyene vü müşāhede ile **taḳrīr-i sevābıḳ-ı taḫmīn** ve *(148:25). [taḳrīr-i sevābıḳ-ı taḫmīn,]*

taḳrīr-i taḥmīn-i sālifü'ṣ-ṣıfāt: *Adı geçen düğün yerinin yerleşme düzeni.*

Ḥażretleri Daḫi Bi'ẕ-ẕāt **Taḳrīr-i Taḫmīn-i Sālifü'ṣ-ṣıfāt** İçün Oḳ Meydānına *(148.22). [taḳrīr-i taḫmīn-i sālifü'ṣ-ṣıfāt,]*

takrīz eyledi: *Övmek.*

ḳalem-i belāġat-mevṣūf-ı münşiʾü'l-ḥurūf bu ḳıṭʿa-i ḳarīż ile naẓm-ı keremlerin **taḳrīẓ eyledi** Ḳıṭʿa *(352:23). [taḳrīẓ eyledi, -di]*

taḳrīż ü tezyīl olundı: *Eklenmek, ilave edilmek.*

ile **taḳrīż ü tezyīl olundı** Ḳaṣīde li-müʾellifihi *(328:17). [taḳrīż ü tezyīl olundı, -un, -dı]*

taḳsīm: *Bölme, parçalara ayırma.*

maşrabada olan nuḳarāt-ı sīm ʿale's-seviyye **taḳsīm** Kem terekü'l-evvel li'l-āḫir *(363:7). [taḳsīm,]*

taksīm-i hevāyī: *(Fişek için) Havada ayrılma.*

taḳsīm-i hevāyī ṣūretin irāʾet ile çeşm-i pergār-ı devr-i pür-kārān-ı ẕekā vü fiṭnatı *(271:20). [taḳsīm-i hevāyī,]*

taḳsīm-i neşāṭa: *Keyif verici bir şarkı.*

Taḳsīm-i neşāṭa itdi āġāz *(293:11). [taḳsīm-i neşāṭa, -a]*

taḳṣīr itmeksizin: *Kusur, hata yapmak.*

Neşr Ḫulāsa bī-ḳāl u ḳīl ḫıdmet-i lāzımelerin ser-i mū **taḳṣīr itmeksizin** tekmīlden *(336:27). [taḳṣīr itmeksizin, -meksizin]*

taktīr iderler: *Damıtmak.*

Taḳṭīr iderler idi ṣad-şīşe ʿıṭr-ı şāhī *(162:15). [taḳṭīr iderler, -er, -ler]*

takvīm-i bahāsı: *Bir şeyin değerini doğru olarak belirlemek.*

lücce-i nūr ve **taḳvīm-i bahāsı** ṣayrafī-i ʿaḳlı tehī-sāz-ı kīse-i şuʿūr eyledi Li-müʾellifihi *(160.11). [taḳvīm-i bahāsı, -s, -ı]*

takya: *İnce kumaştan dikilmiş veya örülmüş, çoğunlukla yarım küre biçimindeki başlık, takke.*
1. sürūrından **ṭaḳyasın** endāḫte-i evc-i ṭāḳ-ı āsumān ve küngüre-i tāc-ı ibtihācın *(244:3). [ṭaḳyasın, -s, -ın]*
2. **taḳya** başlarını ṣıḳdıḳda bu evżāʿ-ı maġrūrānelerine ser-mestī-i sürūr-ı sūrı *(282:17). [taḳya,]*
3. **taḳyalar** biçüp çeşm-i rūşenlerine dünyāyı tār ve feżā-yı vesīʿi başlarına dar ve *(282:16). [taḳyalar, -lar]*

takyacı: *Takkeciler, takke yapan kişi.*
1. Bunlar ālāyların tekmilden ṣoñra yamaḳları olan **Taḳyacılar** daḫi anları *(282:14). [taḳyacılar, -lar]*
2. ḳavuḳçılar ṭarafından dört ṭonluḳ ḳaṭīfe ve ḳırḳ ẕirāʿ dībā ve **taḳyacılar** ḳıbelinden *(282.26). [taḳyacılar, -lar]*

taḳyacı cüvānına: *Takke yapıp satan genç.*

Bir **taḳyacı cüvānına** ser-dādeyim ki ben *(282:19). [taḳyacı cüvānına, -n, -a]*

takyīd itmeleri: *(İp) Bağlamak.*

bir ḥabl-i metīni merābıṭ-ı istiḥkāma **taḳyīd itmeleri** ile ṭaraf-ı İlāhīden kelām-ı pādişāhī *(263:3). [taḳyīd itmeleri, -me, -ler, -i]*

ṭal: *(Dalgıç için) Belli bir amaçla denizin dibine inmek.*

şebīke-i dām-ı ḥayret eyleyüp ḳaʿr-ı deryāya **ṭaldı** ve balıḳ batdıya çeküp *(351:31). [ṭaldı, -dı]*

ṭālān u perīşān itdikleri: *İnletmek ve dağıtmak.*

şitābān olup nice hirāsān cānları **ṭālān u perīşān itdikleri** daḥi bir başḳa seyrān oldı *(275:5). [ṭālān u perīşān itdikleri, -dik, -ler, -i]*

ṭalʿat-ı meymūnı: *1) Maymun gibi yüz, kötü çirkin. 2) Uğurlu yüz.*

gelüp kimi mıṣrāʿ Ayı gördüm **ṭalʿat-ı meymūnı** geldi yādıma *(207:2). [ṭalʿat-ı meymūnı, -ı]*

ṭalʿat-nümā-yı ẓuhūr u bürūz olmaġın: *(Padişahın gelişi) Belirmek ve yüz göstermek.*

ḳaṣr-ı mevridü'n-naṣr-ı ʿadāletde **ṭalʿat-nümā-yı ẓuhūr u bürūz olmaġın** *(333:22). [ṭalʿat-nümā-yı ẓuhūr u bürūz olmaġın, -maġ, -ın]*

ṭaleb eylediklerinde: *Dilemek, istemek.*

iẕn-i ʿālīlerini **ṭaleb eylediklerinde** ʿarż idecekleri *(233:26). [ṭaleb eylediklerinde, -dik, -ler, -i, -n, -de]*

ṭaleb-kārān-ı dībā-yı zībā-yı dīdārdan: *Güzel yüz kumaşını talep etmek.*

tüccār-ı bāzār-ı iʿtibār olan **ṭaleb-kārān-ı dībā-yı zībā-yı dīdārdan** Li-münşiʾihi *(283:31). [ṭaleb-kārān-ı dībā-yı zībā-yı dīdārdan, -dan]*

ṭaleb-kārī-i cirīd-bāzān-ı süvārī: *Atlı cirit oynanması dileği.*

ḳıbelinden **ṭaleb-kārī-i cirīd-bāzān-ı süvārī** ẓuhūrına bināʾen cündiyān-ı āṣafī *(199:3). [ṭaleb-kārī-i cirīd-bāzān-ı süvārī,]*

ṭālī: *Arkada.*

ile kümeyt-i ṭarīfī-nijād-ı ʿazīmetleri muṣallī vezīr-i aʿẓamı **ṭālī** ve sāʾir *(198:25). [ṭālī,]*

ṭāliʿ: *Tulû' eden, doğan.*
1. gibi maṭlaʿ-ı ḳarār-gāh-ı hümāyūnlarından **ṭāliʿ** ve ālāy-ı celālet-iḥtivā ile *(311:7). [ṭāliʿ,]*
2. **ṭāliʿ** ve girye-i çeşm-i derya-bār-ı āsumān munḳaṭıʿ olmaġın *(326:15). [ṭāliʿ,]*

ṭāliʿ u lāmiʿ olup: *Yüz göstermek ve parlamak.*

ṭāliʿ u lāmiʿ olup s̱āliṣü'l-ḳamereyn olduḳda mışrāʿ Ḥażret-i düstūr-ı ṣadāret-penāh *(227:14). [ṭāliʿ u lāmiʿ olup, -up]*

ṭalīʿa-i ālāy-ı dil-pesend eyleyüp: *Gösterişli alaylarına öncülük etmek.*

reme-i bere vü gūsfendi **ṭalīʿa-i ālāy-ı dil-pesend eyleyüp** şāḫların nakş u nigār-ı zer-kār *(236:32). [ṭalīʿa-i ālāy-ı dil-pesend eyleyüp, -y, -üp]*

ṭalīʿatü'l-ceyş-i şubḥ-ı celāl olup: *(Sadrazam) Büyüklük sabahına öncülük etmek.*

ṣadr-ı aʿẓam-ı kerīmü'l-ḫışāl ḥażretleri **ṭalīʿatü'l-ceyş-i şubḥ-ı celāl olup** *(230:27). [ṭalīʿatü'l-ceyş-i şubḥ-ı celāl olup, -up]*

ṭālib oldılar: *İstemek.*

masḥaralıḳ yolundan iḥsāna **ṭālib oldılar** Ve kimi pehlevānlar gibi birbiri ile *(335:9). [ṭālib oldılar, -dı, -lar]*

ṭāliʿ-i hevāya: *Havanın bahtı.*

ʿazīmet vaḳtī ḳarīb olmaġın teʾs̱īr-i güşāyiş-i baḫt-ı şehriyār-ı ʿālem-gīr **ṭāliʿ-i hevāya** *(311:4). [ṭāliʿ-i hevāya, -y, -a]*

ṭāliʿ-i pādişāh-ı dehri: *Zamanın padişahının uğuru, bereketi.*

Gör **ṭāliʿ-i pādişāh-ı dehri** *(133:13). [ṭāliʿ-i pādişāh-ı dehri, -i]*

taʿlīk: *Bağlamak, karar vermek.*

taʿlīḳ ve veṣīḳa-i ḫalāṣın tenmīḳ fermānı ile vaʿd-i ḳarīnü'l-incāzını tevṣīḳ buyurduḳlarında *(243:3). [taʿlīḳ,]*

taʿlīk eyleyüp: *Asmak.*

bālā bir rīsmāna **taʿlīḳ eyleyüp** bī-meded-i refīḳ dūrdan pertāb ve zih-gīrden *(246:29). [taʿlīḳ eyleyüp, -y, -üp]*

taʿlīk olundı: *Askıya almak, sonraya bırakmak.*

vaḳt-i āḫere **taʿlīḳ olundı** *(182:10). [taʿlīḳ olundı, -un, -dı]*

ṭāliḳa: *Dört tekerlekli, yaylı, üstü kapalı olan at arabası.*

bār-gīrli **ṭāliḳa** taʿbīr olunur bir gerdūne ibdāʿ olunup içinde ferāceli *(257:28). [ṭāliḳa,]*

taʿlīk-i kandīl-i bedr-i enverden: *Gökyüzünde asılmış gibi duran parlak dolunayın ışığı.*

şemse-i eyvān olsa **taʿlīḳ-i ḳandīl-i bedr-i enverden** istiġnā görinür ve *(171:7). [taʿlīḳ-i ḳandīl-i bedr-i enverden, -den]*

taʿlīk-i otāḳa-i ḫurşīd-eşiʿa-i zerrīn-tār: *Güneş ışınları gibi tel tel parıldayan altın telli sorguç.*

ile tozlı kemāna ve her birini **taʿlīḳ-i otāḳa-i ḫurşīd-eşiʿa-i zerrīn-tār** *(237:1). [taʿlīḳ-i otāḳa-i ḫurşīd-eşiʿa-i zerrīn-tār,]*

taʿlīm: *Öğretme, öğrenme.*

iẓhār-ı hünere meʾmūr olmaġla **taʿlīmi** üzere rüfeḳāsı iḥżār-ı edevāt-ı lāzıme eylediler *(212:13). [taʿlīmi, -i]*

taʿlīm-i erkān-ı ḥaşmet ü fer itmekle: *Büyüklük ve gösterişin gereğini öğretmek.*

üzere ḳallāvīlerin zīb-i ser ve ser-cümle erbāb-ı dīvāna **taʿlīm-i erkān-ı ḥaşmet ü fer itmekle** *(267:13). [taʿlīm-i erkān-ı ḥaşmet ü fer itmekle, -mek, -le]*

taʿlīm-i ḫırām: *Yürümeyi öğretmek.*

āhū-yı Tātār u Çīne **taʿlīm-i ḫırām** ve naḳḳāşān-ı Māçīne *(165:17). [taʿlīm-i ḫırām,]*

taʿlīm-i sebak-ı şıdk u sedād: *Bağlılık ve doğruluk dersinin öğretilmesi.*

erkān u ṣudūra **taʿlīm-i sebaḳ-ı şıdḳ u sedād** ve ṣadāḳat-kārān-ı ḫıdemāt-ı dīne *(146:17). [taʿlīm-i sebaḳ-ı ṣıdḳ u sedād,]*

talṭīf: *İltifat etmek. Bir iyilik yaparak gönül almak. Yumuşatmak.*

mihmānān-ı niʿmet-ḫāne-i ḫüsrevāneyi **talṭīf** ḳaṣdı ile kendüler ve *(286:19). [talṭīf,]*

talṭīf: *Ödüllendirme.*

ile **talṭīf** ḳaṣdına sāye-bān-ı ʿizzet-āşiyānlarını teşrīf buyurup ḳānūn-ı ḳadīm *(267:12). [talṭīf,]*

talṭīf buyurduklarından: *Lütufta bulunmak, gönül okşamak.*

cümleyi destār geymek müsāʿadesiyle **talṭīf buyurduḳlarından** ṣoñra ḥulūl-i vaḳt-i ʿaṣrı *(319:19). [talṭīf buyurduḳlarından, -duḳ, -lar, -ı, -n, -dan]*

talṭīf olunup: *Lütuflandırmak, gönlü hoş etmek.*

içün ṣadreyn-i mükerremeyn efendiler ḥażretleri tekrīr-i daʿvet ile **talṭīf olunup** *(201:7). [talṭīf olunup, -un, -up]*

talup çıḳup: *Suyun dibine inmek, sudan yukarı ilerlemek.*

gibi **ṭalup çıḳup** yüzer gezer iken ẕikr olunan fısḳiyye vü çanaḳ ve mīve vü ṭabaḳ *(219:14). [ṭalup çıḳup, -up]*

ṭam: *Damlamak, akmak, süzülmek.*

döndi ki mışrāʿ Ḫançerinden ḳan **ṭamar** aġzında ammā būy-ı şīr ve *(237:5). [ṭamar, -ar]*

tamām: *Bütün, hepsi.*
1. Esbāb-ı ṭarab **tamām** mevcūd *(133:17). [tamām,]*
2. daḫi **tamām** mertebe hünerlerini perde perde iʿlān u iẓhār itdiklerinden ṣoñra *(294:10). [tamām,]*

tamām: *Yeter, kafi oldu.*

ve gürisne-dilān-ı ḥasreti mışrāʿ **Tamām** leẕẕet-i ʿālem *(241:20). [tamām,]*

tamām: *Hazırlanmış, eksiksiz olarak.*
1. Tiryākī oyunı **tamāmında** Bāġçevān Oġlı ve Edirne Ḳolı germ-tāz-ı dāʾire-i cemʿiyyet *(225.23). [tamāmında, -ı, -(n)da]*
2. noḳṭa-i pergār-ı taḥayyür eyledi ve her devresi **tamāmında** nice āsumānī fişekler *(271:19). [tamāmında, -ı, -(n)da]*
3. Ve çerge-i s̱ānī vü s̱ālişde her bir süfresi **tamām** on ikişer ṣıḥāf-ı elvān-niʿam olmaḳ *(306:32). [tamām,]*
4. **tamāmiyle** yazılsun deyu emr-i ʿālīleri ṣudūr itmegin o meclisde taġyīr-i taʿbīr *(328:14). [tamāmiyle, -i(y)le]*
5. Ricāl-i devletiñ ḳāʿide-i muʿtād üzere hediyyeleri **tamām** ve *(341:13). [tamām,]*
6. Çünki bu rūz-ı ḫayr-encāmda żiyāfet merāsimi **tamām** ve eyyām-ı cemʿiyyet *(363:37). [tamām,]*
7. ālāy-ı şehriyārī **tamām** ve resīde-i semt-i ḫıtām olduḳda şevketlü pādişāh-ı İslām *(371:13). [tamām,]*

tamām ol: *Gerçekleştirmek, bitirilmek.*
1. ḫāric-i bāb-ı hümāyunuñ bir ṭarafına nihāde ve ālāy **tamām olduḳdan** *(371:24). [tamām olduḳdan, -duḳ, -dan]*
2. **tamām olduḳda** sünnet oṭasına naḳl ve āmāde olan firāşına zīver-baḫş *(374:15). [tamām olduḳda, -duḳ, -da]*

tamġā-pezīr-i ḥüsn-i ḳabūl oldıġı: *Hoş karşılanarak, damgalanmak; hediyelerin kimin tarafından getirdiğine dair kayda geçirilmesi.*

cümlesi **tamġā-pez̲īr-i ḥüsn-i ḳabūl oldıġı** ḫilālde *(169:18). [tamġā-pez̲īr-i ḥüsn-i ḳabūl oldıġı, -dıġ, -ı]*

tamġā-yı zeyl-i evṣāfı olmaġa: *Vasıfları bildirmenin, nitelemenin kenar damgası (süsü) olmak.*

maẓmūnı **tamġā-yı z̲eyl-i evṣāfı olmaġa** mā-ṣadaḳ u elyaḳ idi Ve Kez̲ālik her biri *(164:22). [tamġā-yı z̲eyl-i evṣāfı olmaġa, -maġ, -a]*

tamġā-zede-i ḥıtām eylediklerinde: *(Esnafın malları için) Damgalanmak, işaretlenmek.*

tamġā-zede-i ḫıtām eylediklerinde pīrān-ı ṣanʿatları maḳām-ı duʿāya *(300:12). [tamġā-zede-i ḫıtām eylediklerinde, -dik, -ler, -i, -n, -de]*

tamgā-zede-i ḥıtām iden: *"Son" damgasıyla damgalanmak.*

Cümleniñ encāmında ṭırāz-ı ḳālā-yı z̲evḳ u ṣafāyı **tamgā-zede-i ḫıtām iden** *(304:2). [tamgā-zede-i ḫıtām iden, -en]*

tamġa-zede-i ifrāz u ihtişāş ḳılınup: *Türlerine göre ayrılarak damgalamak.*

içün **tamġa-zede-i ifrāz u iḫtişāş ḳılınup** sāʾir levāzım daḫi bi't-tamām *(147:25). [tamġa-zede-i ifrāz u iḫtişāş ḳılınup, -ın, -up]*

tamġa-zede-i imtiyāz ḳılındı: *Seçkinlik derecesini belirtmek.*

tamġa-zede-i imtiyāz ḳılındı *(190:23). [tamġa-zede-i imtiyāz ḳılındı,]*

tamġā-zede-i revāc u iʿtibār itdiklerinden: *(Hediye) Sürüm ve geçerlilik damgasıyla damgalamak.*

gibi güşāde-i dergāh-ı Kirdgār ve derāhim-i niyāzları **tamġā-zede-i revāc u iʿtibār itdiklerinden** *(281:28). [tamġā-zede-i revāc u iʿtibār itdiklerinden, -dik, -ler, -i, -n, -den]*

tamġā-zede-i taḥsīn-i erbāb-ı naẓar eylediler: *(Kuyumcu dükkanı) Seyircilerin övgü damgasıyla damgalanmak, seyirciler tarafından çok beğenilmek.*

ʿayār-ı ḥirfet-i zīnet-medārların **tamġā-zede-i taḥsīn-i erbāb-ı naẓar eylediler** *(298:12). [tamġā-zede-i taḥsīn-i erbāb-ı naẓar eylediler, -di, -ler]*

tamġā-zede-i ẕeyl-i iʿtibār olup: *Saygınlık eteğini damgalamak.*

iḥrāz-ı şeref-i ḳabūl ile **tamġā-zede-i ẕeyl-i iʿtibār olup** aṣḥābı lābis-i cilbāb-ı iftiḫār ve *(354:6). [tamġā-zede-i ẕeyl-i iʿtibār olup, -up]*

tamġā-zen-i reşk olacaḳ: *Kıskançlık damgası vurmak.*

tamġā-zen-i reşk olacaḳ kāle-i gül-rīzlerin eṭrāf-ı dükkānlarına ṣalkım ṣaçaḳ *(283:27). [tamġā-zen-i reşk olacaḳ, -acaḳ]*

taʿmīk-i deryā-yı endīşe eyleyen: *Düşünce deryasına dalmak.*

dehān-ı māhīden yegān yegān ẓāhir ve bu kārı derk içün **taʿmīḳ-i deryā-yı endīşe eyleyen** *(352:18). [taʿmīḳ-i deryā-yı endīşe eyleyen, -y, -en]*

taʿmīk-i naẓara: *İncelemek.*

taʿmīḳ-i naẓara ṣāyeste olmadıġından deryā-yı sefīd-i cebhe-i saʿīdi *(352:1). [taʿmīḳ-i naẓara, -a]*

taʿmīm-i esbāb-ı meserret: *Seyircileri sevindirmek.*

görmeyen temāşāyiyāna irāʿet ve **taʿmīm-i esbāb-ı meserret** ḳaṣdı ile birer birer *(199:20). [taʿmīm-i esbāb-ı meserret,]*

taʿmīm-i meserretle: *(Gösteri ustalarının görevi) Halkı neşelendirme.*

İdüp fermān hüner-bāzāna **taʿmīm-i meserretle** *(181:14). [taʿmīm-i meserretle, -le]*

taʿmīm-i neşāṭ u sürūr: *Hep birlikte eğlenmek ve neşelenmek.*

taʿmīm-i neşāṭ u sürūr içün temāşā-yı sūrdan gürūh-ı nisvān daḫi rū-gerde-i dūr- bāş-ı ḥırmān olmayup *(204:30). [taʿmīm-i neşāṭ u sürūr,]*

taʿmīm-i niʿam-ı ferḥat: *Neşe nimetlerinin dağıtılması.*

ḥiṣṣe-mend-i nevāle-i ṣafā ve **taʿmīm-i niʿam-ı ferḥat** ile *(140:34). [taʿmīm-i niʿam-ı ferḥat,]*

taʿmīm-i şafā: *Eğlenceyi yaygınlaştırmak.*

Taʿmīm-i şafā ġaraż cihāna *(127:19). [taʿmīm-i ṣafā,]*

taʿmīm-i şafā vü meserret iderek: *Herkese ve her yere keyif, neşe vermek.*

sıġār u kibār ve ḳarīb ü baʿīd **taʿmīm-i şafā vü meserret iderek** güẕār itdikleri *(254:33). [taʿmīm-i ṣafā vü meserret iderek, -erek]*

taʿmīm-i żiyāfet-i meserret: *Sevinç ziyafetinin herkese açık olması.*

ve **taʿmīm-i żiyāfet-i meserret** içün tertīb-i velīme-i sūr-ı hümāyūna *(137:10). [taʿmīm-i żiyāfet-i meserret,]*

taʿmīr: *Onarım.*

ile Vidin Ḳalʿası **taʿmīrine** meʾmūr olan vezīr-i kār-güẕār-ı ṣāf-żamīr *(141:13). [taʿmīrine, -i, -n, -e]*

taʿmīr olunmaḳ: *Onarmak.*

taṣmīmi ile mevāżıʿ-ı cüzʾiyyesi **taʿmīr olunmaḳ** fermān buyurılan *(147:8). [taʿmīr olunmaḳ, -un, -maḳ]*

taʿmīrāt: *Onarım.*

ve mesīre vü manẓar taʿyīn buyurulmaġın iḳtiżā iden **taʿmīrātına** ve ferş u bisāṭ *(148:5). [taʿmīrātına, -ı, -n, -a]*

taʿmīr-i mehdūm: *Yıkılan şeyin onarılması.*

iḳtiżā itmegin yine **taʿmīr-i mehdūm** iḳtiżāsında ne miḳdār meblaġ *(147:29). [taʿmīr-i mehdūm,]*

taʿna-sāz u ḫarf-endāz olurlar: *Nispet yapmak ve laf atmak.*

ṭaʿna-sāz u ḫarf-endāz olurlar idi *(165.21). [taʿna-sāz u ḫarf-endāz olurlar, -ur, -lar]*

ṭanbūr: *Klâsik Türk müziğinin başlıca çalgılarından biri olan, yay veya mızrapla çalınan, uzun saplı, telli tahta çalgı.*

Ṭanbūrlar oldı seyr-āheng *(294:1). [ṭanbūrlar, -lar]*

ṭanīn-āver olup: *Çın çın öttürmek, çınlatmak.*

ḳulle-i āsumāna **ṭanīn-āver olup** ʿArab-ı Mısrī daḫi evvelā ādāb-ı mülūk merāsimini *(209:3). [ṭanīn-āver olup, -up]*

ṭanīn-endāz-ı gūş-ı ins ü sürūş: *İnsan ve meleklerin kulaklarına hoş sesler vermek.*

semtinde dil-keş terānelerle mehter-ḫāneler **ṭanīn-endāz-ı gūş-ı ins ü sürūş** ve *(203:23). [ṭanīn-endāz-ı gūş-ı ins ü sürūş,]*

ṭanīn-endāz-ı gūş-ı kerrūbiyān olarak: *Gökteki meleklerin kulaklarına erişen gürültü.*

ṭanīn-endāz-ı gūş-ı kerrūbiyān olaraḳ mürūr ve ʿaḳablerince bunlara müşābih ü mümāṯil *(368:11). [ṭanīn-endāz-ı gūş-ı kerrūbiyān olaraḳ, -araḳ]*

ṭanīn-endāz-ı kubbe-i āsumān: *Gök kubbenin çınlaması.*

ṭanīn-endāz-ı ḳubbe-i āsumān ve ṭop şenlikleri mübeşşir-i teşrīf-i pādişāh-ı ẕī-şān ve *(176:30). [ṭanīn-endāz-ı ḳubbe-i āsumān,]*

ṭanīn-endāz-ı şımāh-ı gedā vü bay olup: *Zenginin ve fakirin kulaklarını çınlatmak.*

ve āvāze-i hūy u hāy **ṭanīn-endāz-ı şımāḫ-ı gedā vü bay olup** *(342:23). [ṭanīn-endāz-ı şımāḫ-ı gedā vü bay olup, -up]*

tanṣīṣ olundı: *Yerleşmek, yerleştirilmek.*

ḫayme-nişīn-i ḳarār olmaları **tanṣīṣ olundı** *(151:29). [tanṣīṣ olundı, -un, -dı]*

tanṣīṣ olunmaġın: *İncelemek.*

tanṣīṣ olunmaġın anlara vech-i meşrūḥ üzere iṭʿām ve sāʾirlerinden *(344:26). [tanṣīṣ olunmaġın, -maġ, -ın]*

tanṣīs olunup: *Yerine getirmek.*

fermān-ı vācibü'l-iẕʿān-ı āṣafī ile **ṭanṣīs olunup** bu vech ile daḫi sermāye-baḫş-ı ibtihāc u iḥsān *(310:13). [ṭanṣīs olunup, -un, -up]*

tanṣīṣ-i maḍrıb-ı ḫıyām buyurulduḳdan: *Çadırların kakılacağı (kurulacağı) yerleri incelemek.*

taḫṣīṣ-i maḳām ve **tanṣīṣ-i maḍrıb-ı ḫıyām buyurulduḳdan** ṣoñra ḳanābir-i sūr-ı ḫitān olan *(149:8). [tanṣīṣ-i maḍrıb-ı ḫıyām buyurulduḳdan, -ul, -duḳ, -dan]*

tanẓīf-i esvāb: *Giysileri temizlemek.*

Herkes be-tecfīf-i ṣiyāb ve **tanẓīf-i eṣvāb** ve tevsīʿ-i mecārī-i āb *(326:17). [tanẓīf-i eṣvāb,]*

tanẓīm olundı: *Düzenlenmek.*

ṣıraya çekilüp teşrīfātī efendi ile silk-i mezbūre **tanẓīm olundı** *(151:11). [tanẓīm olundı, -un, -dı]*

tanẓīm ü tensīḳ eylediler: *Düzenlemek.*

ve esbāb-ı sürūr u sūrı ʿalā-mā yenbaġī **tanẓīm ü tensīḳ eylediler** *(289:32). [tanẓīm ü tensīḳ eylediler, -di, -ler]*

tanẕīm-i ḥıyam-ı āsūman-gūn kıldılar: *Gökyüzüne benzer çadırların düzenlenmesi.*

vetīre üzere **tanẕīm-i ḥıyam-ı āsūman-gūn ḳıldılar** ki otaġ-ı hümāyūn dāʾiresi *(150:3). [tanẕīm-i ḥıyam-ı āsūman-gūn ḳıldılar, -dı, -lar]*

tanẕīm-i silk-i cemʿiyyet eyleyen: *Topluluğun iplik gibi düzgün dizilmesi.*

nā-būd ve ḥużūr-ı hümāyūnda **tanẕīm-i silk-i cemʿiyyet eyleyen** *(179:12). [tanẕīm-i silk-i cemʿiyyet eyleyen, -y, -en]*

tanẕīr: *Nazire yapmak, benzetmek.*

aḫşābdan iki ṣuffe ḳurılup tersāne līmānına **tanẕīr** ve birinden birine ḥibāl-i veṣīḳalar *(244:15). [tanẕīr,]*

tanẕīr eylediklerinde: *Benzemek.*

Maʿn u Ḥāteme **tanẕīr eylediklerinde** bu faḳīr ü bī-vücūd *(328:6). [tanẕīr eylediklerinde, -dik, -ler, -i, -n, -de]*

tanẕīr id: *Benzetme.*
1. ʿAḳlı başında olan hīç **ider** mi **tanẕīr** *(186:22). [tanẕīr ider, -er]*
2. **Tanẕīr ide** düşmüş ḳalem ṭabʿını kāna *(331:15). [tanẕīr ide, -e]*

tanẕīr itsün: *Benzetmek.*

İtsün kime **tanẕīr** ile taʿrīf-i ṣenāñı *(332:3). [tanẕīr itsün, -sün]*

tanẕīr olunmuş: *Benzetmek.*

tanẕīr olunmuş idi ki rīsmānlar ile keşīde ḳılınup gerdūne gibi tekerlek üzerinde *(187:18). [tanẕīr olunmuş, -muş, -]*

tār: *Karanlık.*

taḳyalar biçüp çeşm-i rūşenlerine dünyāyı **tār** ve feżā-yı vesīʿi başlarına dar ve *(282:16). [tār,]*

tār: *İp.*

ṣoñra nice dūḫte itdiler ise ḳaṭʿa bir **tārına** ḫalel ṭārī ve maḥall-i rabṭ u bendlerine *(317:36). [tārına, -ı, -n, -a]*

tār u mār: *Dağıtmak.*
1. miḳdārı ṣerāre-niṣār ve ḥużżārı tiryākiyān-ı mār-dīde gibi **tār u mār** ve dāʾire-i sūrı *(197:21). [tār u mār,]*
2. çün ḳaldı dīvān irteye zemzemesiyle ḥużżār u nuẕẕār her biri bir semte **tār u mār olup** *(204:16). [tār u mār olup, -up]*

tār u pūdı: *(Kumaş ve dokuma ürünü için) Atkı ve çözgü.*

tār u pūdı gibi biri birine girişüp ḳatıldılar Muḍārebe-i cirīd muḥārebe-i bi'l-ḥadīde *(182:7). [tār u pūdı, -ı]*

ṯār u pūd-ı cāmeleri: *Giysinin çözgüsü ve atkısı.*

her **tār u pūd-ı cāmeleri** bir mevc-i ebr-i maṭīr ve her mūyları bir çeşme-sāra *(327:7). [ṯār u pūd-ı cāmeleri, -ler, -i]*

ṯarab u şevḳe: *Eğlenmek ve coşmak.*

Neyler itdi **ṯarab u şevḳe** nefes *(311:16). [ṯarab u şevḳe, -e]*

ṯaraf: *Yön, taraf.*
1. emīn-i sūr civārında olup bir **ṯarafdan** yüz elli nefer cerrāḥlar ḫaymeleri ve *(151:16). [ṯarafdan, -dan]*
2. **ṯarafı** ṭulumcıyān-ı ecinne-heykel dāʾiresi olmaḳ münāsib iken eṯfāl-i sūḫte-bāle *(151:22). [ṯarafı, -ı]*
3. Baʿdehū anlardan teng yalmanı iç **ṯarafında** firengī şemşīrden tedvīr olunmuş *(158:17). [ṯarafında, -ı, -n, -da]*
4. ḥasāret itdiginden mā-ʿadā tersāne **ṯarafından** iḫtirāʿ olunan ber-hevā ḳalyonlarıñ *(173:12). [ṯarafından, -ı, -n, -dan]*
5. bir şütürüñ senāmı üzerine vażʿ olunan çenberiñ bir **ṯarafından** berḳ-i hātif gibi *(175:24). [ṯarafından, -ı, -n, -dan]*
6. ḥālet-nümā-yı ḥamle-i pīl-i mest olup cirīdli minval-i nessācān gibi atılup iki **ṯaraf** çubuḳlı ḳumāş *(182:6). [ṯaraf,]*
7. tesyīr olundı Cirm-i ḳalʿa felek-i devvār gibi bir **ṯarafa** gerdān ve iç ḳalʿası *(187:19). [ṯarafa, -a]*
8. şebān-gāhı vaḳt-i ṣubḥa ḫande-zenān eylediler Bir **ṯarafdan** daḥi işāreciyān *(195:10). [ṯarafdan, -dan]*
9. **ṯarafa** imāle ile eşkāl-i ḥayvānātıñ ekṣerine müşākil olaraḳ ḥayret-efzā perende-bāzlıḳlar eyledi *(199:24). [ṯarafa, -a]*
10. nā-dīde vü nā-şinīde luʿbetler gösterdiler Bir **ṯarafında** ṭabancalu fişekler dirhemli tüfengler *(203:8). [ṯarafında, -ı, -n, -da]*
11. gibi saḳfı daḥi olmaġın saḳfınıñ her **ṯarafında** iki ʿaded kebş-i zerrīn-şāḫ *(204:8). [ṯarafında, -ı, -n, -da]*
12. Ve yine bir mızraġıñ çamurlıġı **ṯarafına** bir ṭabla geçürüp eṭrāfına altı *(209.30). [ṯarafına, -ı, -n, -a]*
13. hevāyīler bir **ṯarafdan** tīr-i hevāyī gibi āsumāna revān ve bir cānibden *(219:16). [ṯarafdan, -dan]*
14. zamān ḫıyābān-fürūz-ı şādmānī ve ḥālet-nümā-yı bīd-i sulṭānī oldı İki **ṯarafında** *(219:33). [ṯarafında, -ı, -n, -da]*
15. **ṯarafında** bir güne āheng olaraḳ güẕerān ve Zühre-i āsumānı raḳṣān u dest-efşān eyledi *(220:15). [ṯarafında, -ı, -n, -da]*
16. Ve yine gümrükçi aġa **ṯarafından** daḥi nice meşāʿil-i pür-sūz ve ḳanādīl-i şeb-efrūz *(220:23). [ṯarafından, -ı, -n, -dan]*
17. bir **ṯarafdan** velvele-i kūs-ı şāhāne ġulġule-endāz-ı ḳalʿa-i nüh-bārū-yı āsumān *(222:12). [ṯarafdan, -dan]*
18. Bender-i Cidde vālīsi El-ḥācc İbrāhīm Paşa **ṯarafından** daḥi mükemmel at *(226:13). [ṯarafından, -ı, -n, -dan]*
19. bedīdār olup bir **ṯarafdan** sāz u söz ve bir cānibden serhengān-ı şevḳ-āmūz *(227:19). [ṯarafdan, -dan]*
20. ile zebāne-nümā-yı zebān-ı niyāz olduḳça bir **ṯarafdan** ṭulumcıyān *(228:9). [ṯarafdan, -dan]*
21. āteşlerini iṭfā içün ḳırābeler ile üzerlerine ṣular işāle ve bir **ṯarafdan** çavuşlar *(228:10). [ṯarafdan, -dan]*
22. ve cezīre-i deryā-yı nūr ḳılınup bir **ṯarafdan** püskürme ile āteş-zen olduḳlarında *(228:17). [ṯarafdan, -dan]*
23. yalmanı iç **ṯarafında** bir dāʾire-i ṣaġīr ü ẕīḳ gāh bu çenberi zemīnden iki ẕirāʿ *(246:28). [ṯarafında, -ı, -n, -da]*
24. cemāl-i Leylā-yı leyle-i ẓulmādan perde-i ẓulmet açılup ḳarşu **ṯarafda** olan *(253:30). [ṯarafda, -da]*
25. kenārelerinde ʿaraba gibi tekerlekler dāʾiren-mā-dār her **ṯarafında** ve her biriniñ mā-beyni *(255:14). [ṯarafında, -ı, -n, -da]*
26. miʿmār-ı sābıḳ İbrāhīmiñ iḫtirāʿ-ı ṭabʿ-ı mühendis-kāri ile bir bir **ṯarafdan** *(257:23). [ṯarafdan, -dan]*
27. ḥayrān olurlar idi Bu reftār ile gāh ḳalyon cānibine gāh ḳara **ṯarafına** *(258:36). [ṯarafına, -ı, -n, -a]*
28. manṭūkıyla zemzeme-perdāz olaraḳ Fener İskelesi **ṯarafında** olan ḳalyonlardan *(259:15). [ṯarafında, -ı, -n, -da]*
29. Bunun ʿaḳabinde tersāne-i ʿāmire **ṯarafından** daḥi şeb-i meẕkūruñ rūz-ı şevḳ-endūz-ı fīrūzında *(270:28). [ṯarafından, -ı, -n, -dan]*
30. **ṯarafına** yelle-i yuf meṣābesinde olan ḳurı şıḳılar ile paf puf idüp *(274:13). [ṯarafına, -ı, -n, -a]*
31. giriftār-ı ġull-i ẕüll olacaḳların ḥiss itmeleriyle her semte gürīzān ve her **ṯarafa** *(275:4). [ṯarafa, -a]*
32. reftār ve şāhīn-i terāzū gibi her **ṯarafa** imāle-i cenāḥ-ı nigāh ile dīde-dūz-ı ḫarīdār olup beyt *(280:8). [ṯarafa, -a]*
33. **ṯarafından** keẕālik ṭonanmış bir raḫş-ı ḫoş-sīmā *(287, 30). [ṯarafından, -ı, -n, -dan]*
34. Bir **ṯarafdan** sāzendegān-ı naġme-perdāz mışrāʿ Alup yine eliñe muṭribā *(291:11). [ṯarafdan, -dan]*
35. Çengīleriñ şaġ **ṯarafında** küştī-gīrler güreş ṭutmaġ içün birbirleri ile *(294:15). [ṯarafında, -ı, -n, -da]*
36. ile saʿādetlü dārü's-saʿāde aġası ḥażretleri **ṯarafına** īṣāl u teslīm ve şehen-şāh-ı kerīm *(299:1). [ṯarafına, -ı, -n, -a]*
37. gibi baḳırdan ḫōd ve siper geyimli vāfir ʿasker iʿdād idüp bir **ṯarafdan** *(303:5). [ṯarafdan, -dan]*

38. ve tersāne-i ʿāmire ocaḳları **ṭarafından** ve gümrükçi Yegen Meḥemmed Aġa *(309:1). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
39. ʿaraba üstinde īcād itdikleri furunı bir **ṭarafdan** işʿāl *(313:25). [ṭarafdan, -dan]*
40. **ṭarafından** dört ʿaded yaldızlı ṭırnaḳ bıçaġı ve dört balıḳ dişi ḳabżalu altun pervāzelü *(315:20). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
41. ve tersāne **ṭarafından** iḫtirāʿ u īcād ḳılınan nice günā-gün nev-ẓuhūr fişekler *(322:17). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
42. ve gümrükçi aġa **ṭarafından** leyālī-i sābıḳada şenlik iden ṣal-ı ġarībü't-timṣāl *(322:18). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
43. her **ṭarafdan** taʿbiye olunan fişeklere birden āteş virdiklerinde *(346:36). [ṭarafdan, -dan]*
44. sīr-āb olup bir **ṭarafdan** daḫi nice esbāb-ı şādmānī ile ẕevḳ-yāb-ı ġıdā-yı rūḥānī vü cismānī *(348:21). [ṭarafdan, -dan]*
45. bir **ṭarafdan** ẕükūr u ināṣıñ tenāvül-i eṭʿime-i günā-güna hücūm u gülüvv *(350:15). [ṭarafdan, -dan]*
46. Evvelā cebe-ḫāne **ṭarafından** taʿbiye olunan fişeklere ṭaraf ṭaraf āteşler virilüp *(356:1). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
47. bir **ṭarafdan** üzerlerine şerāreler bārān ve bir *(357:6). [ṭarafdan, -dan]*
48. ṭabl u surnā ve kerre-nālara āheng virilüp bir **ṭarafdan** naʿra-i serhengān ve bir *(358:23). [ṭarafdan, -dan]*
49. ṭabl u surnā ve kerre-nālara āheng virilüp bir **ṭarafdan** naʿra-i serhengān ve bir *(358:24). [ṭarafdan, -dan]*
50. Ve mezbūr İbrāhīm Ḫān-zāde İsmāʿīl Beg **ṭarafından** tedārük olunan yüz yigirmi beş *(361:4). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
51. vuḳūʿı daḫi ẓāhir ü nümāyān olmaġın cāmiʿ **ṭarafına** meftūḥ bāb-ı devlet-meʾāba *(365:30). [ṭarafına, -ı, -n, -a]*
52. çalınaraḳ ve iki **ṭarafa** selām virerek günā-gün ġarīb u ʿacīb *(366:30). [ṭarafa, -a]*
53. naḫl-i bālā cilve-nümā olup öñlerince bir **ṭarafdan** emīn-i sūr El-ḥācc Ḫalīl Efendi *(367:4). [ṭarafdan, -dan]*
54. ber-resm-i sābıḳ maʿrūf mücevveze ve ferve-i ṣof ile ve bir **ṭarafdan** *(367:5). [ṭarafdan, -dan]*
56. ḳolanlar ṭaḳup birer **ṭarafın** naḫılların ḳollarına beste ve birer ṭarafın ḥamāʾili *(367:15). [ṭarafın, -ın]*
57. ḳolanlar ṭaḳup birer ṭarafın naḫılların ḳollarına beste ve birer **ṭarafın** ḥamāʾili *(367:15). [ṭarafın, -ın]*
58. ḫāric-i bāb-ı hümāyunuñ bir **ṭarafına** nihāde ve ālāy tamām olduḳdan *(371:24). [ṭarafına, -ı, -n, -a]*
59. ḥażretlerini iclāl ü tevḳīr ile atdan indürüp ṣaġ **ṭaraflarına** kendüler ve ṣol *(371:33). [ṭaraflarına, -lar, -ı, -n, -a]*
60. **ṭaraflarına** dārü's-saʿāde aġası girüp ve Sulṭān Meḥemmed ḥażretleri ve Sulṭān Muṣṭafā *(371:34). [ṭaraflarına, -lar, -ı, -n, -a]*
61. dīvān-ḫāne **ṭarafını** şeref-i ḳudūmleriyle şeref-yāb buyurduḳlarında sāʾir dīvānlarda *(372:15). [ṭarafını, -ı , -n, -ı]*
62. sarāy-ı hümāyūna varup orṭa ḳapunuñ iç **ṭarafında** sipāh ocaġınıñ *(373:14). [ṭarafında, -ı, -n, -da]*
63. ḥażerātı daḫi ḳapunuñ miyānesinde olan ṣuffeniñ ṣaġ **ṭarafını** ḳarār-gāh iḫtiyār itdiler *(373:16). [ṭarafını, -ı , -n, -ı]*
64. yemīn ü yesārına zer-efşān olaraḳ orṭa ḳapunuñ iç **ṭarafında** olan *(375:13). [ṭarafında, -ı, -n, -da]*

ṭaraf: *Bir şeyin belli bölümü, kısmı.*

müteraṣṣıd imiş Pūşīdelerinde iç **ṭarafı** ḳalafātlı uçları ṣudan bālāda *(352:14). [ṭarafı, -ı]*

ṭaraf: *Bir işin veya hususun bahsedilen kişice yapıldığını bildiren ifade, "-ınca.".*
1.Bu eṣnāda sūr emīni **ṭarafından** muʿtād-ı ḳadīm üzere levāzım-ı ẓiyāfet-i sūr *(142:1). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
2. ṣıbyān kisveleri fermān buyurulmaġın emīn-i sūr **ṭarafından** mülāḥaẓadan ziyāde *(142:27). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
3. żabt u terkīme baş muḥasebe **ṭarafından** muʿayyen u meʾmūr kātib-i sūr daḫi bu *(151:10). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
4. Ḫünkār **ṭarafından** ṣadr-ı aʿẓama gelen at meclisi İbrāhīm Paşa ve Tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa ve Keṯḫudā-yı Āṣafī ve Ṣadreyn Efendiler *(169, 3). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
5. saʿādetlü İbrāhīm Paşa ḥażretleri **ṭarafından** daḫi beş ṭonluḳ *(169:14). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
6. ḥażretleri **ṭarafından** daḫi ḫaṭṭ-ı ḳalem-i nāzük-muġaṭ-ı Belġırādī ile nüvişte bir *(170:1). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
7. defter-dār-ı şıḳḳ-ı evvel El-Ḥācc İbrāhīm Efendi **ṭarafından** *(171:34). [ṭarafından, -ı, -n, -dan*
8. boyunlarınca beẕl-i niʿmet ü iḥsān buyurmaḳ ḳaṣdına **ṭaraflarından** sefīr-i tuḥfe-berendelerine *(172:8). [ṭaraflarından, -lar, -ı, -n, -dan]*
9. **ṭarafından** ibdāʿ u iḫtirāʿ olunan ḳalʿa-i devvār resmi daḫi ber-kāʾide varoş u ḫandaḳ *(187:16). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
10. **ṭarafından** daḫi bir Muṣḥaf-ı Şerīf ve bir Hidāye teberrüken defter-i ihdāya *(191:7). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
11. faẕīletlü Es-seyyid Meḥemmed Zeynü'lʿAbidīn Efendi **ṭarafından** daḫi bisyār-bahā *(191:21). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
12. ḥażretleri **ṭarafından** Nefesī-zāde ḫaṭṭı ile bir Muṣḥaf-ı Şerīf-i pür-pīrāye *(191:32). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*

13. Dürrī Meḥmed Efendi ḥażretleri **ṭarafından** daḫi resm-i muʿtād *(192:1). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
14. **ṭarafından** bā-ḫaṭṭ-ı Yāḳūt bir Muṣḥaf-ı Şerīf ve cümleye fāʾiḳ bir *(192:16). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
15. **ṭarafından** daḫi bir Muṣḥaf-ı Şerīf ve beş ḳuṭnī ve dört ṭonluḳ *(192:20). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
16. ve Ġalaṭa ḳādīsi emīn-i fetva Sācidī ʿAlī Efendi **ṭarafından** bir Muṣḥaf-ı Şerīf-i girān-bahā *(192:22). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
17. ḥarīfāneye ḳarışup **ṭarafından** ādemleriyle bir Mülteḳā ve ikişer ṭonluḳ aṭlas u ḫārā *(192:29). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
18. İbrāhīm Paşa ḥażretleri **ṭarafından** daḫi resm-i muʿtād üzere bir *(200:21). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
19. ʿOs̱mān Paşa ḥażretleri **ṭarafından** daḫi bir mükemmel ṭonanmış semend-i sulṭān-pesend *(200:26). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
20. Anı taʿḳīb iderek Emīn-i Gümrük **ṭarafından** daḫi güẕār eyleyen ṣal-ı dīgerde *(203:3). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
21. Baʿdehū Tersāneli **ṭarafından** daḫi ḳapudān Süleymān Paşa ḥażretleriniñ *(203:19). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
22. **ṭarafından** bir mükemmel ṭonanmış raḫş-ı ʿarabī-nijād-ı ṣabā-cevlān āb-ı cünbiş-i āteşīn-ʿinān *(213:22). [ṭarafından, -ı, -n, -dan, -]*
23. saʿādetlü ʿOs̱mān Paşa ḥażretleri **ṭarafından** daḫi müzerkeş raḫt ve zīn-pūş-ı zer-kār *(214:8). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
24. Anıñ ʿaḳabinde gümrük emīni Yegen Meḥemmed Aġa **ṭarafından** daḫi sū-be-ṣu *(220:10). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
25. **ṭarafından** daḫi biñ ʿaded fiṣekle revnaḳ-yāb bir daḫme-i düşvār-güşād-ı efrāsiyāb *(229:26). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
26. **ṭarafından** daḫi miyāne-i keştīde meṣābe-i sütūn iki māh-tāb ve bir serv-i mevzūnı *(230:9). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
27. **ṭarafından** daḫi bir ṣal envāʿ-ı zīb ü zīnet ile pīrāste ve āvīze-i ġunā-gūn ve *(230:14). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
28. Bundan aḳdem miyān-ı meydānda tersānelü **ṭarafından** birbiri ḥiẕāsında *(244:14). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
29. **ṭarafından** müzerkeş bisāṭ u ālāt ile ṭonanmış bir reʾs at ve altışar ṭāḳa destār-ı bendī *(249:5). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
30. **ṭarafından** at bedeli bir ḳıṭʿa cevher-i girān-ḳıymet-i bī-naz̤īr ve dörder ʿaded *(249:9). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
31. perverde-i ʿināyet-i cihān-dārī ʿizzetlü Meḥmed Beg **ṭarafından** üç ṭonluḳ dībāhā-yı laṭīfe *(249:19). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
32. Nigdeli ʿAlī Aġa **ṭarafından** keẕālik üç ṭonluḳ dībā-yı ʿacem ve *(249:22). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
33. muḳābele-i süvārī efendi **ṭarafından** daḫi ḥasbe'l-ʿāde beş ṭāḳa destār-ı ḫünkārī *(249:25). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
34. evvelā ṭopçıyān **ṭarafından** ibdāʿ olunan ṣal-ı ġarībü't-tims̱āli emre *(252:18). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
35. Baʿdehū gümrük emīni Meḥmed Aġa **ṭarafından** daḫi ṣal üzerinde bir *(253:34). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
36. Ve tersāneli **ṭarafından** ʿaḳabe nāmına bir ṣal daḫi gelüp anıñ daḫi içinde *(254:11). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
37. Ve cebeciler **ṭarafından** daḫi heft-ser bir ejder-i muṣavver getürilüp bir *(263:15). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
38. irāʿet-i ṣekl-i ʿacīb ü resm-i ġarīb ve ṭopçılar **ṭarafından** daḫi envāʿ-ı āteş-bāzlıḳlar ile *(263:19). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
39. **ṭarafından** Kemerler Ṣuyından ṣāf berrāḳ u şeffāf elmās-ı girān-ḳadr u bahādan *(265:11). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
40. **ṭarafından** fiṣek şenliklerine āġāz olunmaḳ bābında *(269:7). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
41. Ve gümrükçi Yegen Meḥemmed Aġa **ṭarafından** daḫi bir çadır fiṣegi *(270:10). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
42. Cebeciler **ṭarafından** ibdāʿ olunan bir taḫta küleh çün bār-ı güneh bir ṣaḫṣ-ı rū-siyehiñ başına *(270:21). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
43. Ve yine gümrükçi aġa **ṭarafından** bir fiṣeng-i ḥamāʾil-resm-i nev-z̤uhūr-ı tāb-dār *(271:14). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
44. **ṭarafından** günā-gün birḳaç ṭabla şeker gelmek ile oba kenārında pā-ber-cā-yı ḳıyām olan *(275:22). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
45. ḳavuḳçılar **ṭarafından** dört ṭonluḳ ḳaṭīfe ve ḳırḳ z̤irāʿ dībā ve taḳyacılar ḳıbelinden *(282:26). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
46. Muṣul vālīsi vezīr-i mükerrem ʿOs̱mān Paşa **ṭarafından** bir mükemmel ṭonanmış *(287:17). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
47. Hediyye-i Çavuşbaşı Aġa Ve çavuşbaşı ʿizzetlü Ebūbekir Aġa **ṭarafından** *(288:1). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
48. **ṭarafından** ikişer ṭonluḳ dībā ve aṭlas-ı zībā ve bir ṭonluḳ ḳaṭīfe-i gül-gün-ḫābe-i zībā-yı girān-bahā *(288:12). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
49. **ṭarafından** nāʾil-i iḥsān-ı ʿamīm olduḳları ʿaḳabinde *(299:2). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
50. Yevm-i mezbūrda Sivas mutaṣarrıfı mīr-mīrān Meḥemmed Paşa **ṭarafından** *(307:8). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
51. Ve keẕālik Bender muḥāfıẓı teẕkireci İbrāhīm Paşa **ṭarafından** daḫi bir reʾs *(340:27). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
52. Ve cebecibaşı ʿizzetlü Sebzī Meḥemmed Aġa **ṭarafından** daḫi beş ṭonluḳ *(341:1). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
53. Yevm-i mezbūrda Ḫanya muḥāfıẓı vezīr Esʿad Paşa **ṭarafından** bir *(344:31). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*

54. Ve Mora muḥaṣṣılı mīr-mīrān Aḥmed Paşa **ṭarafından** muʿtād-ı sālifü'ṣ-ṣıfāt *(345:4). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
55. Van vālīsi ʿAlī Paşa **ṭarafından** ve Adana beglerbegisi Rişvān-zāde Es-seyyid Meḥemmed Paşa *(348:5). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
56. Anaṭolı vālīsi vezīr-i mükerrem ʿAlī Paşa **ṭarafından** mükemmel bisāṭ u raḫt *(353:13). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
57. Ḳuds-i Şerīf beglerbegisi İbrāhīm Paşa **ṭarafından** daḫi dört ṭonluḳ ʿacemī *(353:18). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
58. **ṭarafından** beş ṭop dībā-yı zībā ve üç ṭonluḳ hatāyī-i zer-tār ve üç *(354:2). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
59. Dobravenedik **ṭarafından** cizyelerin teslīm ve *(355:4). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
60. Keẕālik gümrük emīni Yegen Meḥmed Aġa **ṭarafından** ve tersāne ve ṭopḫāne ocaḳlarından *(356:15). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
61. ocaḳ ricālinden ṣāḥib-i taʿayyün ü miknet **ṭaraflarından** tedārük ü iḥżār olunan *(359:28). [ṭaraflarından, -lar, -ı, -n, -dan]*
62. sūr emīni **ṭarafından** ṣāḥibiniñ ḥāl ü şānına nisbet mütefāvitü'l-ḳıymet kimine *(360:1). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
63. Yevm-i mezbūrda Eflāḳ voyvodası Niḳola Beg **ṭarafından** iki ʿaded sīm legen ibrīḳ *(361:9). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
64. Ve keẕālik Boġdan voyvodası **ṭarafından** biñ seksen altı tārīḫinde virilen *(361:14). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*
65. **ṭarafından** ṭabla ile şekerler ihdāsıyla şīrīn-kām ve sūr-ı hümāyūn itmām ve *(375:20). [ṭarafından, -ı, -n, -dan]*

ṭaraf: *Yön.*

Baʿdehū Kavuḳçılar ser-āmed dilberlerin ḳarşu **ṭarafdaki** maʿhūd depede *(282:4). [ṭarafdaki, -da, -ki]*

ṭaraf ṭaraf: *Her bir yan.*
1. Deyu **ṭaraf ṭaraf** mektūb-ı emr-üslūblar gönderilüp bu velvele-i ḫaber-i sürūr *(140:32). [ṭaraf ṭaraf,]*
2. degül iken meydān-ı sūrda semt semt nice Yūsuf-veşān-ı māh-peyker ve **ṭaraf ṭaraf** *(205:27). [ṭaraf ṭaraf,]*
3. ḳıbelinden tehyiʾe olunan fişekleri pey-ā-pey işʾālde istiʿcāl olunup **ṭaraf ṭaraf** *(309:2). [ṭaraf ṭaraf,]*
4. merdüm-i çeşm-i cihān-bīn gibi perde-nişīn olduḳda **ṭaraf ṭaraf** çeng ü çeġāne *(351:17). [ṭaraf ṭaraf,]*
5. Evvelā cebe-ḫāne ṭarafından taʿbiye olunan fişeklere **ṭaraf ṭaraf** āteşler virilüp *(356:1). [ṭaraf ṭaraf,]*
6. Bu eṣnāda **ṭaraf ṭaraf** āheng ü terāne ve çeng ü çeġāne ġarāʾib-i melāʿib *(360:8). [ṭaraf ṭaraf,]*

ṭaraf ṭaraf: *Bölük bölük, parça parça.*

cirīd-bāzān-ı piyāde **ṭaraf ṭaraf** çūp-ı sīne-kūp-ı cirīd ile muḍārebeye *(182:1). [ṭaraf ṭaraf,]*

ṭarafeyn: *İki taraf, iki yan.*
1. **ṭarafeyne** imāle-i zimām ve icāle-i ḥüsām iderek ʿaraba eṭrāfını ḳalʿa varoşında *(157:22). [ṭarafeyne, -e]*
2. **ṭarafeynde** keṣret-i sāḥil-nişīnān ve ḳayıḳlarla deryāda *(256:28). [ṭarafeynde, -de]*
3. birbirine ḳatıldılar **Ṭarafeynden** ġalebe-i muṭlaḳa ẓuhūr itmemekle *(267:26). [ṭarafeynden, -den]*

ṭarafeyn-i reh-güẕāra: *Yolun iki tarafı.*

çuḳa-dār-ı cihān-dārī ol nihāl-i ʿizz ü iḳbāllere sāye-vār ḳafā-dār olup **ṭarafeyn-i reh-güẕāra** *(370:16). [ṭarafeyn-i reh-güẕāra, -a]*

ṭarafeyniñ ḳanġısının: *(Tablalar için) İki tarafın hangisi, neresi.*

birer rīsmān daḫi beste ve ṭablalar ṣırıḳlara peyveste olmaġla **ṭarafeyniñ ḳanġısının** *(258:30). [ṭarafeyniñ ḳanġısının, -n, -ın]*

ṭaraf-ı āḫer: *Öte yan, öte taraf.*
1. perende ve **ṭaraf-ı āḫerinden** rīḥ-i ʿāṣif gibi cehende olduḳda kemāl-i ḥayretinden *(175:25). [ṭaraf-ı āḫerinden, -i, -n, -den]*

2. çarḫ-ı sāʿat gibi **ṭaraf-ı āḫere** serīʿü'd-deverān olup kūh ḳadar cirm-i ṣaḳīl ile *(187:20). [ṭaraf-ı āḫere, -e]*
3. ve **ṭaraf-ı āḫerinden** hübūṭ u nüzūl eyler idi ve üç cānibinde sütūn *(254:8). [ṭaraf-ı āḫerinden, -i, -n, -den]*

ṭaraf-ı aʿlāsı: *Yüksek taraf.*

mānende-i çāh-ı ġayyā bir bādiye-i dehşet-nümānıñ **ṭaraf-ı aʿlāsı** olan *(151:6). [ṭaraf-ı aʿlāsı, -s, -ı]*

ṭaraf-ı āṣaf-ı deryā-kefden: *(Sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Eli deryaca açık sadrazamın tarafı.*

ṣudūr itmek ile **ṭaraf-ı āṣaf-ı deryā-kefden** engüşt-i işāret ẓuhūr itdikde *(252:17). [ṭaraf-ı āṣaf-ı deryā-kefden, -den]*

ṭaraf-ı āṣafī: *Sadrazam tarafından.*
1. ḳıṭʿasıyla meʾmūliniñ ḳarīn-i ḳabūl olması içün **ṭaraf-ı āṣafīden** telḫīṣ ve *(193:23). [ṭaraf-ı āṣafīden, -den]*
2. **ṭaraf-ı āṣafīden** bir ḳabża altun iḥsān olundı *(209:12). [ṭaraf-ı āṣafīden, -den]*
3. Nā-gāh **ṭaraf-ı āṣafīden** silāḥ-dār-ı ḫod-nümā yaʿnī Boşnaḳ Selīm Aġa *(224:12). [ṭaraf-ı āṣafīden, -den]*
4. bir çetr-i sündüsī-libās taḫṣīṣ ve eṭʿime-i nefīse ile ikrām olunmaları **ṭaraf-ı āṣafīden** *(344:25). [ṭaraf-ı āṣafīden, -den]*

ṭaraf-ı ʿasker-i mevfūrdan: *Çok sayıda askerin tarafı.*

cānib-i ḳalʿa-i meẕkūr ve **ṭaraf-ı ʿasker-i mevfūrdan** ḳanġı cānibe *(264:27). [ṭaraf-ı ʿasker-i mevfūrdan, -dan]*

ṭaraf-ı bāhirü'ş-şereflerinden: *Ululuğu belli olan yer, sadrazamlık makamı.*

Neṣr Ḥażretleri **ṭaraf-ı bāhirü'ş-şereflerinden** ḥālā devlet-i ʿaliyyede *(139:25). [ṭaraf-ı bāhirü'ş-şereflerinden, -ler, -i, -n, -den]*

ṭaraf-ı bāhirü'ş-şereflerinden: *(Mirza Mustafa Efendi için) Apaçık şeref tarafından.*

ḥażretleri **ṭaraf-ı bāhirü'ş-şereflerinden** daḫi bā-ḫaṭṭ-ı Ṭībī cild-i vāḥidde celīletü'l-evṣāf *(189:12). [ṭaraf-ı bāhirü'ş-şereflerinden, -ler, -i, -n, -den]*

ṭaraf-ı bāhirü'ş-şereflerinden: *Sureti belli olan taraf.*

ṭaraf-ı bāhirü'ş-şereflerinden pençe-i āfītāb gibi elmās-ı muṣaʿṣaʿdan maṣnūʿ bir *(340:20). [ṭaraf-ı bāhirü'ş-şereflerinden, -ler, -i, -n, -den]*

ṭaraf-ı bahr u berre: *Deniz ve karanın yönü.*

fişekleri daḫi bālā-ter ve **ṭaraf-ı baḥr u berre** zebān-endūz-ı zebāne vü şerer oldı *(289:7). [ṭaraf-ı baḥr u berre,]*

ṭaraf-ı dāhilinde: *İç taraf.*

zümürrüd-gūn fincānlar ile muraṣṣaʿ kemere döndürüp ve gāh **ṭaraf-ı dāḫilinde** *(175:20). [ṭaraf-ı dāḫilinde, -i, -n, -de]*

ṭaraf-ı devlet-i ʿaliyyeden: *Yüce devlet tarafından.*

Ṭaraf-ı Devlet-i ʿAliyyeden Vüzerā-yı Eṭrāfa Gönderilen *(140:1). [ṭaraf-ı devlet-i ʿaliyyeden, -den]*

ṭaraf-ı eşref-i āṣafīden: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) En şerefli sadrazamın emri.*

ṭaraf-ı eşref-i āṣafīden cünbiş-i pençe-i fermān-ı daʿvet ṣudūrına bināʾen *(206:15). [ṭaraf-ı eşref-i āṣafīden, -den]*

ṭaraf-ı eşref-i ekreme: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) En cömert, en şerefli, sadrazam.*

ile **ṭaraf-ı eşref-i ekreme** irtibāṭ-peyvend-i ḳarābeti oldığından nāşī sūr-ı hümāyūna *(206:12). [ṭaraf-ı eşref-i ekreme, -e]*

ṭaraf-ı eşref-i şehriyārīden: *(III. Ahmet) En şerefli hükümdar tarafından.*

ḳahve ve ṭatlu getürdiler ve **ṭaraf-ı eşref-i şehriyārīden** merāsim-i iʿzāz u ikrāmı *(156:31). [ṭaraf-ı eşref-i şehriyārīden, -den]*

ṭaraf-ı ḥakkdan: *Hak tarafı, yaratanın layık görmesi.*

Ṭaraf-ı Ḥaḳḳdan inen māʾide-i raḥmetsin *(292:20). [ṭaraf-ı ḥaḳḳdan, -dan]*

ṭaraf-ı ḫaşma: *Hasım tarafı, karşı taraf.*

taḥṣīṣ ü terġīb ü teşçīʿ iderek **ṭaraf-ı ḫaşma** imāle içün ṣalıñ bir ṭarafından ṣuʿūd ü müṣūl *(254:7). [ṭaraf-ı ḫaşma, -a]*

ṭaraf-ı ḥażret-i āṣafdan: *Sadrazam hazretleri tarafından.*

ḳalʿayı teslīmden imtināʿ u ibā itmeleri ile **ṭaraf-ı ḥażret-i āṣafdan** teslīme *(346:18). [ṭaraf-ı ḥażret-i āṣafdan, -dan]*

ṭaraf-ı hümāyūn: *Sultanın yanı, yöresi.*
1. telḫīṣ ve **ṭaraf-ı hümāyūndan** daḫi müsāʿade vü terḫīṣ olunmaġın *(160:3). [ṭaraf-ı hümāyūndan, -dan]*
2. melikü'l-mülūk-i İskender-fer ḥażretleri **ṭaraf-ı hümāyūnından** ṣudūr-ı emr-i müteḫattimü'l-iẕʿāna *(218:22). [ṭaraf-ı hümāyūnından, -ı, -n, -dan]*
3. ile edā-yı ḫıdmet-i şükrāne-i niʿam-ı cihān-bānī ḫilālinde **ṭaraf-ı hümāyūndan** *(314:14). [ṭaraf-ı hümāyūndan, -dan]*

ṭaraf-ı hümāyūn-ı ḫüsrev-i bende-nüvāzdan: *Kulca bağlığı gözeten hükümdar tarafından.*

ṭaraf-ı hümāyūn-ı ḫüsrev-i bende-nüvāzdan ketḫudā-yı teber-dārān Ḥüseyin Aġa ve *(232:11). [ṭaraf-ı hümāyūn-ı ḫüsrev-i bende-nüvāzdan, -dan]*

ṭaraf-ı İlāhīden: *Allah tarafından.*

bir ḥabl-i metīni merābıṭ-ı istiḥkāma taḳyīd itmeleri ile **ṭaraf-ı İlāhīden** kelām-ı pādişāhī *(263:3). [ṭaraf-ı İlāhīden, -den]*

ṭaraf-ı mülūkāneden: *Hükümdar tarafından, hükümdarca.*

ṣarfı ile kemā-kān ḳābil-i ʿumrān olursa **ṭaraf-ı mülūkāneden** vābeste-i ʿuhde-i żamān olmaḳ *(147:30). [ṭaraf-ı mülūkāneden, -den]*

ṭaraf-ı pīşinīniñ: *Ön taraf.*

ile hem-reng idi **Ṭaraf-ı pīşinīniñ** bir cānibinde ber-ḳāʿide atlu karaca *(203:26). [ṭaraf-ı pīşinīniñ, -n, -iñ]*

ṭaraf-ı pür-şerefinden: *Şeref dolu taraf.*

Meḥemmed Paşa ḥażretleri **ṭaraf-ı pür-şerefinden** mükemmel ṭonanmış *(225:30). [ṭaraf-ı pür-şerefinden, -i, -n, -den]*

ṭaraf-ı pür-şereflerinden: *Şeref dolu taraf, yer.*

ṭaraf-ı pür-şereflerinden daḫi vāḥidün ke'l-elf mażmūnına mā-ṣadaḳ u aḫrā *(191:3). [ṭaraf-ı pür-şereflerinden, -ler, -i, -n, -den]*

ṭaraf-ı sāmī: *Yüksek taraf, yön.*
1. muḳtedā olmaları ile evvelā **ṭaraf-ı sāmīlerinden** bir münaḳḳaş *(188:29). [ṭaraf-ı sāmīlerinden, -ler, -i, -n, -den]*
2. ḥażretleri **ṭaraf-ı sāmīlerinden** devlet-i ʿāliyyede ḳapu ketḫudāları Mehter Yūsuf Aġa *(200:2). [ṭaraf-ı sāmīlerinden, -ler, -i, -n, -den]*

ṭaraf-ı şerīflerinden: *Şerefli taraf, kişilik özelliği.*

ḥażretleri **ṭaraf-ı şerīflerinden** daḫi āyātı Muḥammed Semerḳandī *(190:8). [ṭaraf-ı şerīflerinden, -ler, -i, -n, -den]*

ṭaraf-ı şerīflerine: *Şeref bulan taraf.*

ḥażretleri **ṭaraf-ı şerīflerine** ḳapucılar ketḫudāsı aġa yedinden teslīm *(307:31). [ṭaraf-ı şerīflerine, -ler, -i, -n, -e]*

ṭaraf-ı vezīr-i müşārün-ileyhden: *(Osman Paşa) Adı geçen vezir tarafından.*

gitmişler idi **Ṭaraf-ı vezīr-i müşārün-ileyhden** vekāleten itmām-ı maṣlaḥat-ı ʿaḳd-i saʿīd buyurduḳlarından ṣoñra *(149:32). [ṭaraf-ı vezīr-i müşārün-ileyhden, -den]*

ṭaraf-ı vicāhīsine: *Ön yüz, ön taraf.*

ṭaraf-ı vicāhīsine ḥüsn-i ḫaṭṭ-ı nesḫī ile mübārek-bād taḥrīr şükūfe-i günā-gün *(289:3). [ṭaraf-ı vicāhīsine, -s, -i, -n, -e]*

ṭaraf-ı yemīn-i ḥażret-i emīrü'l-müʿminīnde: *Ulu padişahın sağ tarafı.*

muṣammaʿlı ḥamāʾil gibi **ṭaraf-ı yemīn-i ḥażret-i emīrü'l-müʿminīnde** *(150:23). [ṭaraf-ı yemīn-i ḥażret-i emīrü'l-müʿminīnde, -de]*

ṭaraf-ı yesār-ı āṣafīde: *Sadrazamın sol yanı.*

daḫi teşrīf eyleyüp **ṭaraf-ı yesār-ı āṣafīde** visāde-nişīn-i iʿtibār olduḳları eṣnāda *(231:13). [ṭaraf-ı yesār-ı āṣafīde, -de]*

ṭaraf-ı yesārında: *Sol taraf, yan.*

çergeler ḳurılup ve mevḳiʿ-i mezbūruñ **ṭaraf-ı yesārında** Aġalar Menzili nāmı *(150:33). [ṭaraf-ı yesārında, -ı, -n, -da]*

ṭaraf-ı āṣafdan: *Sadrazam tarafı.*

Yine **Ṭaraf-ı Āṣafdan** Şeh-zāde-i Şānī Ḥażretlerine Olan Tuḥaf Beyānındadır *(166:23). [ṭaraf-ı āṣafdan, -dan]*

ṭarāka-efgen-i dehşet-engīz: *Ürküntü verici gümbürtü.*

ṭop-ı raʿd-āvāz-ı bārikа-feşānı birden **ṭarāḳa-efgen-i dehşet-engīz** ve sūr-ı sūzı *(232:6). [ṭarāḳa-efgen-i dehşet-engīz,]*

Ṭaraklı: *Taraklı, Sakarya ilinin güneydoğusunda yer alan bir ilçedir.*
Küçük ve Yeñice ve **Ṭaraḳlı** ve Gölbazārı ḳażālarından biñ ördek ve sekiz biñ *(142:4). [ṭaraḳlı,]*

ṭaraklı: *Genellikle ipekten, nadiren de ipek ve ipek-pamuk karışımından dokunmuş oldukça ince bir kumaş türü olan atlasın üzerinde boyuna ince çizgi çubukları bulunan türü.*
1. altışar ṭonluḳ **ṭaraḳlı** ve sāde firengī aṭlas-ı cilā-dāde ḳapu ketḫudāları *(213:29). [ṭaraḳlı,]*
2. ve altışar ṭonluḳ **ṭaraḳlı** ve sāde firengī aṭlas-ı ʿālü'l-ʿāl baʿdehū hem-çünān *(214:15). [ṭaraḳlı,]*
3. ve sāde nev-ẓuḫūr hatāyīhā-yı zībā ve **ṭaraḳlı** ve sāde sekiz ṭonluḳ aṭlas-ı girān-bahā *(226:1). [ṭaraḳlı,]*
4. ve **ṭaraḳlı** ve sāde altışar ṭonluḳ firengī aṭlas-ı cilā-dāde ve ḥālā *(226:12). [ṭaraḳlı,]*
5. telli ve sāde nev-ẓuhūr hatāyī-i nāzük-ter ve altışar ṭonluḳ **ṭaraḳlı** ve sāde aṭlas-ı cilā-dāde *(226:16). [ṭaraḳlı,]*

ṭaraḳlı aṭlas: *Genellikle ipekten, nadiren de ipek ve ipek-pamuk karışımından dokunmuş oldukça ince bir kumaş türü olan atlasın üzerinde boyuna ince çizgi çubukları bulunan türü.*
1. naḳḳāşān-ı Çīn ü Ḫıṭāyı ṣūret-i deyr-i ḫayret ider Ve on ṭonluḳ **ṭaraḳlı aṭlas** ki *(164:25). [ṭaraḳlı aṭlas,]*
2. ṭonluḳ sāde hatāyī ve **ṭaraḳlı aṭlas** ve ḳuṭnī ve destār ve ṭoḳuzar ʿadedden üç *(200:28). [ṭaraḳlı aṭlas,]*
3. **ṭaraḳlı aṭlas** hediyyeleri ḥasbe'l-ʿāde ḳapu ketḫudāları Ḳıbleli-zāde ʿizzetlü *(287:32). [ṭaraḳlı aṭlas,]*
4. ṭop dībā ve nev-ẓuhūr hatāyī-i sāde vü muṭallā ve **ṭaraḳlı aṭlas** ve elvān ḫārā *(321:29). [ṭaraḳlı aṭlas,]*

ṭaraklı atlas-ı girān-bahā: *Çok değerli genellikle ipekten, nadiren de ipek ve ipek-pamuk karışımından dokunmuş oldukça ince bir kumaş türü olan atlasın üzerinde boyuna ince çizgi çubukları bulunan türü.*

beş ṭonluḳ **ṭaraḳlı aṭlas-ı girān-bahā** *(353:20). [ṭaraḳlı aṭlas-ı girān-bahā,]*

ṭaraḳlı aṭlas-ı ḫoş-nümā: *Hoş görünen, genellikle ipekten, nadiren de ipek ve ipek-pamuk karışımından dokunmuş oldukça ince bir kumaş türü olan atlasın üzerinde boyuna ince çizgi çubukları bulunan türü.*

keẕālik her nevʿi altışar ṭāḳa firengī dība ve hatāyī-i sāde vü muṭallā ve **ṭaraḳlı aṭlas-ı ḫoş-nümā** *(307:10). [ṭaraḳlı aṭlas-ı ḫoş-nümā,]*

ṭaraklı atlas-ı hoş-nümūd: *Hoş görünen, genellikle ipekten, nadiren de ipek ve ipek-pamuk karışımından dokunmuş oldukça ince bir kumaş türü olan atlasın üzerinde boyuna ince çizgi çubukları bulunan türü.*

ve çuḳa-i rengā-reng-i māhūd ve **ṭaraḳlı aṭlas-ı ḫoş-nümūd** min ḥayşü'l-mecmūʿ *(265:16). [ṭaraḳlı aṭlas-ı ḫoş-nümūd,]*

ṭaraḳlı firengī aṭlas: *Genellikle ipekten, nadiren de ipek ve ipek-pamuk karışımından dokunmuş oldukça ince bir kumaş türü olan atlasın üzerinde boyuna ince çizgi çubukları bulunan ve Avrupa dokuması olan türü.*

sāde ve **ṭaraḳlı firengī aṭlas** ve üçer ṭonluḳ ʿacemī vü rūmī dībā ve altışar ṭonluḳ *(214:5). [ṭaraḳlı firengī aṭlas,]*

ṭaraḳlı ḳuṭnī-i hindī: *İpekle karışık pamukla yapılmış renkli, entarilik kumaş olan kutninin üzerinde boyuna ince çizgi çubukları bulunan türü.*

destār-ı bendī ve ṭoḳuz ṭonluḳ sāde ve altı ṭonluḳ **ṭaraḳlı ḳuṭnī-i hindī** ve altı *(214:3). [ṭaraḳlı ḳuṭnī-i hindī,]*

ṭarāvet-baḫş-ı çemenistān-ı güftār olan: *Söz çimenliğini canlandırmak.*

Ṭarāvet-baḫş-ı Çemenistān-ı Güftār Olan Rāviye-i Rivāyet ü Aḫbārdır *(323:13). [ṭarāvet-baḫş-ı çemenistān-ı güftār olan, -an]*

ṭarāvet-baḫş-ı gül-çemen-i şādī: *Şenlik bahçesine canlılık vermek.*

rīzān olmaġla **ṭarāvet-baḫş-ı gül-çemen-i şādī** ve neḍāret-i ravżatü'ş-safā-yı temāşāya *(222:34). [ṭarāvet-baḫş-ı gül-çemen-i şādī,]*

ṭarāvet-i dīger: *(Yağmurun coşması) Başka bir canlılık.*

Virdi ammā **ṭarāvet-i dīger** *(324:19). [ṭarāvet-i dīger,]*

ṭarāvet-i reşeḥāt-ı şādmānī: *Sevinç sızıntısının canlılığı.*

cārī ve **ṭarāvet-i reşeḥāt-ı şādmānī** herkesiñ çemenistān-ı āmāline *(333:17). [ṭarāvet-i reşeḥāt-ı şādmānī,]*

ṭarden- li'l-bāb: *İsteğine ulaşmak.*

ve **ṭarden- li'l-bāb** bu velīme-i ʿaẓīmeye daʿvet ile şeref-yāb ḳılınmaġla beyt *(355:8). [ṭarden- li'l-bāb,]*

ṭārem-i ḫūşe-nümāsı: *Başağı (buğday) şeklindeki kubbe.*

ārāste ve mühr-i Süleymānī ve māhtābe fişekleri birle pīrāste ḳılınup **ṭārem-i ḫūşe-nümāsı** *(219:5). [ṭārem-i ḫūşe-nümāsı, -s, -ı]*

ṭarfetü'l-ʿayn: *Bir göz açıp kapayıncaya kadar olan an.*

taḥrīk idüp **ṭarfetü'l-ʿaynda** nice işler keser ve reng-i āl u ġunc u delāl ile *(296:21). [ṭarfetü'l-ʿaynda, -da]*

ṭarh: *(Nakış) Çizmek.*

bir resm-i nev-ẓuhūr **ṭarḥ** ve ṣudūr-ı aṣḥāb-ı temāşāyı bir gūne şerḥ eyledi *(304:27). [ṭarḥ,]*

ṭarh-endāz-ı bünyān-ı meserret olup: *Şenliğin yapısına dayanak oluşturmak.*

ve **ṭarḥ-endāz-ı bünyān-ı meserret olup** ṭabīʿat-ı miʿmāriyye *(296:9). [ṭarḥ-endāz-ı bünyān-ı meserret olup, -up]*

ṭarḥ-endāz-ı ḥadāʾik-i inbisāṭ u neşāṭ oldılar: *Neşe ve sevinç bahçelerine tarh düzmek.*

yerlerine Bağçevānoğlı Ḳolı gelüp **ṭarḥ-endāz-ı ḥadāʾiḳ-i inbisāṭ u neşāṭ oldılar** *(245:3). [ṭarḥ-endāz-ı ḥadāʾiḳ-i inbisāṭ u neşāṭ oldılar, -dı, -lar]*

ṭarḥ-endāz-ı şükūfe-zār-ı neşāṭ u sürūr oldı: *Şenlik ve eğlence çiçekleriyle bezenmiş tarhın düzenlenmesi.*

ṭarḥ-endāz-ı şükūfe-zār-ı neşāṭ u sürūr oldı ki taḳrīri ḫāric-i dāʾire-i taʿbīrdir *(254:26). [ṭarḥ-endāz-ı şükūfe-zār-ı neşāṭ u sürūr oldı, -dı]*

ṭarḥ-ı bünyān-ı muʿāşeret: *Dostça ilişki kurmak.*

ile **ṭarḥ-ı bünyān-ı muʿāşeret** ve tarṣīṣ-i erkān-ı sūr-ı sarāy ve *(327:2). [ṭarḥ-ı bünyān-ı muʿāşeret,]*

ṭarḥ-ı encümen-i cemʿiyyet: *Bir araya gelmek, toplanmak.*

ḥażerātı ile **ṭarḥ-ı encümen-i cemʿiyyet** ve fürūşān-ı kūçe-i şādmānīye *(322:30). [ṭarḥ-ı encümen-i cemʿiyyet,]*

ṭarḥ-ı ḫāṣṣ: *Özel bir bölüm yapmak.*

ḳadem-cāy olmaġ içün ḳalyon çanaḳlıġına mümāṣil bir **ṭarḥ-ı ḫāṣṣ** ibdā ḳılınmış *(258:20). [ṭarḥ-ı ḫāṣṣ,]*

ṭarḥ-ı meclis-i baykārā-pesend olunmasını: *Baykara gibi olan sultanın beğeneceği meclisi düzenlemek.*

ġāyetine dek yine mūsiḳī faṣılları ile **ṭarḥ-ı meclis-i Baykārā-pesend olunmasını** *(309:31). [ṭarḥ-ı meclis-i baykārā-pesend olunmasını, -ma, -s, -ı, -n, -ı]*

ṭarḥ-ı nişīmen ḳılındı: *Oturulacak yerleri düzenleme.*

her gün basṭ-ı dāʾire-i encümen ve **ṭarḥ-ı nişīmen ḳılındı** Ve ḳol ḳol çengīlere *(142:13). [ṭarḥ-ı nişīmen ḳılındı, -ın, -dı]*

ṭārī: *Meydana çıkma.*

ṣoñra nice dūḫte itdiler ise ḳatʿa bir tārına ḫalel **ṭārī** ve maḥall-i rabṭ u bendlerine *(317:36). [ṭārī,]*

tār-ı dili: *Gönül teli.*

Ḥaddeden tel gibi çekdiñ kendiñe **tār-ı dili** *(334:15). [tār-ı dili, -i]*

tār-ı firāḳ-bürīde-i mıḳrāż-ı āġūş-ı teʿānuḳ u telāḳī itdikçe: *Makas kollarının açılıp kapanmasıyla dökülen kılların boyuna dolaşıp boyunu kucaklaması.*

ṭıbaḳınca **tār-ı firāḳ-bürīde-i mıḳrāż-ı āġūş-ı teʿānuḳ u telāḳī itdikçe** *(240:13). [tār-ı firāḳ-bürīde-i mıḳrāż-ı āġūş-ı teʿānuḳ u telāḳī itdikçe, -dikçe]*

tār-ı müjgān-ı benefşe-mūyān-ı gül-endāmdan: *Güzel endamlı, gül boylu menekşe gibi kokan kirpik teli.*

nāzük ü nerm ve **tār-ı müjgān-ı benefşe-mūyān-ı gül-endāmdan** bārīḳ ü germ *(163:15). [tār-ı müjgān-ı benefşe-mūyān-ı gül-endāmdan, -dan]*

tār-ı müjgān-ı semādan: *Gökyüzünün kirpiğinin teli.*

tār-ı müjgān-ı semādan nāzük ü bārīk Li-müʾellifihi *(163:26). [tār-ı müjgān-ı semādan, -dan]*

tār-ı müjgānların: *Kirpik teli.*

çeküp çevirüp bir aḥsen ḳālıba ifrāġ ve güẕāşte-i sūzen-i nigāh olan **tār-ı müjgānların** *(282:5). [tār-ı müjgānların, -lar, -ın]*

tār-ı müşkīn-yālinde: *(Hediye at için) Siyah renkli yel.*

ki her **tār-ı müşkīn-yālinde** bir sevād-ı Çīn ü Ḫıṭā āvīzān ve ṣabāḥü'l-ḫayr-ı pīşānīsi *(216:6). [tār-ı müşkīn-yālinde, -i, -n, -de]*

tār-ı mūy-ı müşgīn-būy-ı perçeminde: *(At) Yelenin misk kokulu kıl tanesi.*

her **tār-ı mūy-ı müşgīn-būy-ı perçeminde** biñ diyār-ı Çīn āvīzān ve her cünbiş-i ṣafā-baḫşına *(369:12). [tār-ı mūy-ı müşgīn-būy-ı perçeminde, -n, -de]*

tār-ı neẕẕāre-i pādişāh-ı enām: *Halkın padişahının seyretme ipliği (Gece şenliğini padişahın seyretmediği anlatılmıştır).*

tār-ı neẕẕāre-i pādişāh-ı enām ile şīrāze-bend-i niẓām olmamaġla *(173.28). [tār-ı neẕẕāre-i pādişāh-ı enām,]*

tār-ı sanṭūr: *Santur teli.*

gūyā çār-pāre ile oynar ve rişte-i yesārīsi daḥi **tār-ı sanṭūr** gibi keşīde ḳılındıḳça *(163:3). [tār-ı sanṭūr,]*

tār-ı ṭanbūr: *Tambur teli.*

idi Cānib-i yemīninde olan rişte**si tār-ı ṭanbūr** gibi çekildikçe *(163:1). [tār-ı ṭanbūr,]*

tār-ı zülf-i siyāhı: *Siyah saçın teli.*

Tār-ı zülf-i siyāhı şırmalı *(301:23). [tār-ı zülf-i siyāhı, -ı]*

taʿrīf: *Tarif, açıklama, tanımlama.*
1. Esbāb-ı Ẕevḳ u Şevḳ u Meserret-i Bī-şümārı **Taʿrīf** Beyānındadır *(261:29). [taʿrīf,]*
2. lemʿasını tavṣīf ve bir şemʿasını **taʿrīf** ile iktifā ve bu ḳıṭʾa-i āb-dār-ı āteşīn-edā-yı siḥr-āsār *(323:2). [taʿrīf,]*
3. Mislini **taʿrīfde** ben deng ü lāl oldum hele *(323:6). [taʿrīfde, -de]*
4. **taʿrīfi** gelū-yı ḳalemi numūne-i maʿṣara-ı ḳannād ve tavṣīfi dehān-ı devātı *(367:28). [taʿrīfi, -i]*

taʿrīf ü tahrīri: *Açıklanıp yazıya dökülmek.*

Şuʿle-i Eflāk-sūz-ı ʿĀlem-gīri Tavṣīf ü Taḳrīr ve **Taʿrīf ü Taḥrīri** Beyānındadır *(268:4). [taʿrīf ü taḥrīri, -i]*

taʿrīf ü tavṣīfi: *Anlatmak ve nitelendirmek.*

Çāre ḫāmūşist şiʿrī-rā ki nār-ı taḥsīn güzeşt lāmiʿasınca **taʿrīf ü tavṣīfi** *(345:19). [taʿrīf ü tavṣīfi, -i]*

taʿrīf-i şenāñı: *Anlatarak övmek.*

İtsün kime tanẓīr ile **taʿrīf-i şenāñı** *(332:3). [taʿrīf-i şenāñı, -ñ, -ı]*

tārīḫ: *Bir olayın meydana geldiği gün ve yıl.*

Ve keẓālik Boġdan voyvodası ṭarafından biñ seksen altı **tārīḫinde** virilen *(361:14). [tārīḫinde, -i, -n, -de]*

tārīḫ: *Bir olayın oluş zamanını bildirmek üzere ebcet hesabıyla söylenmiş , beyit veya manzume.*

Tārīḫ diyüp Derī vü Tāzī *(130:15). [tārīḫ,]*

tārīḫ-i ġarrā: *Parlak söz, tarih düşürme.*

lāyıḳ birḳaç **tārīḫ-i ġarrā** ve bī-bedel ḳaṣīde-i müsteşnā *(193:12). [tārīḫ-i ġarrā,]*

ṭarīḳ: *Yol, yöntem.*
1. Bunlar daḫi naṭʿ-ı şaṭranc-ı şeṭāretle bu **ṭarīḳ** üzere at sürerek ve naẓar-gāh-ı şāhīde *(157:30). [ṭarīḳ,]*
2. iḫtimāli ile birkaç defʿa aranmış iken yine bir **ṭarīḳ** ile nühüfte-i hemyān-ı kitmān itdigi *(212:23). [ṭarīḳ,]*
3. şaḫṣ-ı meẓkūr bu **ṭarīḳ** ile yanup yaḳılaraḳ iẓhār-ı sūz u güdāz ve naʿra-i amān amān *(228:8). [ṭarīḳ,]*
4. muttasıl olan rīsmān-ı āḫere daḫi ayaġını atdı Bu **ṭarīḳ** üzere beyt *(259, 20). [ṭarīḳ,]*
5. ve bu **ṭarīḳ** üzere pey-der-pey iki cānibden āheste āheste mürūr ile *(283:10). [ṭarīḳ,]*
6. Ḫirfet-i meẓkūre aṣḥābı bu **ṭarīḳ** üzere ālāyların tertīb ve kenāre-i suṭūr-ı ṣufūf-ı neferātın *(284:1). [ṭarīḳ,]*
7. bu **ṭarīḳ** ile nāmları zebān-güẓār oldıġından *(355:1). [ṭarīḳ,]*
8. zaḫm-dār idüp düşürmeden ġayri **ṭarīḳ** ile dest-res müstaḥīlü'l-iḥtimāl idigi *(362:14). [ṭarīḳ,]*

ṭarīḳa-i meslūke: *Usule uygun.*

inżimāmı ile **ṭarīḳa-i meslūke** üzere pāy-endāz-ı şehriyār-ı bende-nüvāz ve *(190:22). [ṭarīḳa-i meslūke,]*

ṭarīḳa-i meslūk-i eslāf-ı mülūk: *Eski hükümdar zamanında uygulanan.*

Ṭarīḳa-i meslūk-i eslāf-ı mülūk üzere merāsim-i hedāyā itmām u tekmīl ve *(193:29). [ṭarīḳa-i meslūk-i eslāf-ı mülūk,]*

ṭarīḳ-i meslūk: *Önceden olduğu gibi.*

imāme-i sübḥa-i küberā olduḳlarında **ṭarīḳ-i meslūk** üzere ṣadā-yı kūs u kerre-nāy *(342:22). [ṭarīḳ-i meslūk,]*

ṭarīḳ-i muʿtād: *Olageldiği gibi eskiden yapılan şey.*

ḫüsrev-i devrān pāy-gahında **ṭarīḳ-i muʿtād** üzere mehter-ḫāne ve *(302:25). [ṭarīḳ-i muʿtād,]*

ṭarīḳ-i ruḫṣat bulundıġı: *İzin yolu bulmak, izin almak.*

yeme içme ẕevḳine **ṭarīḳ-i ruḫṣat bulundıġı** eṣnāda aġa-i müşārün-ileyh *(265:10). [ṭarīḳ-i ruḫṣat bulundıġı, -un, -dıġ, -ı]*

taʿrīz: *Kınayıcı söz.*

deyu ḫalḳın **taʿrīzlerini** işidüp ʿaraḳ-rīz-i şerm olup ḳızdılar ve *(299:11). [taʿrīzlerini, -ler, -i, -n, -i]*

taʿrīż-gūne: *Dokundurma yapacak bir şekilde söz söylemek, alaya almak.*

kemāl-i ḳurbunı görüp sūr efendiye mā-hiye deyu **taʿrīż-gūne** ḫitāb ve anlar *(152:11). [taʿrīż-gūne,]*

ṭarrāka: *Gümbürtü, büyük ve kuvvetli gürültü.*
1. bādī oldı Lākin **ṭarrāḳası** derd-mendiñ başında çatlayup erḳām-ı enʿām-ı levḥ-i aḳdāmında *(173:8). [ṭarrāḳası, -s, -ı]*
2. gibi şerāre saçmaġa başlayup **ṭarrāḳası** ṭabanca-zen-i dāʾire-i sipihr-i eṣīr *(203:9). [ṭarrāḳası, -s, -ı]*
3. Şeḳāşaḳ-ı ṣıḥāf u maʿālıḳden bir **ṭarrāḳa** peydā ve teḳābül-i ṣufūf-ı dendān-ı germ-iştihāyāndan *(348:27). [ṭarrāḳa,]*
4. ḫīre-nāk ve **ṭarrāḳası** perde-i ṣımāḫ-ı eflāki çāk eyledi *(356:14). [ṭarrāḳası, -s, -ı]*

ṭarrāka-efgen-i hevl-engīz olup: *Korku salıcı sesin gümbürtüsü.*

ṭıbaḳınca yine fişekler **ṭarrāḳa-efgen-i hevl-engīz olup** cāy-ı gürīzlerinden li-müʾellifihi *(224:23). [ṭarrāḳa-efgen-i hevl-engīz olup, -up]*

ṭarrāka-endāz-ı ḥiṣār-ı āsumān olan: *Göğün kalesine gürültü vermek.*

Ṭarrāḳa-endāz-ı Ḥiṣār-ı Āsumān Olan Fişeng Şenligi Beyānındadır *(216:33). [ṭarrāḳa-endāz-ı ḥiṣār-ı āsumān olan, -an]*

ṭarrāḳa-engīz: *Gürültü, patırtı koparmak.*

gāh fişekler atup **ṭarrāḳa-engīz** ve gāh nişādırsız ḳalaylar çeküp ḫande-ḫīz oldılar *(315:31). [ṭarrāḳa-engīz,]*

ṭarrāḳa-hīz: *Gümbürtü.*

ṭarrāḳa-ḫīz ve defʿaten ṣāʿika-i ḳażā bārikā-engīz olduḳda numūne-i dūzaḫ olan *(357:3). [ṭarrāḳa-ḫīz,]*

ṭarrāḳa-hīz fişekler: *Tarrakalı fişek, bir fişek türü.*

ve günā-gün biñden efzūn **ṭarrāḳa-ḫīz fişekler** ile ḫalḳı birbirine ḳataraḳ *(314:11). [ṭarrāḳa-ḫīz fişekler, -ler]*

ṭarrāḳa-ḫīz-i sūz u tāb olduḳda: *Yanma ve yakılma gümbürtüsünü koparmak.*

minḳār-ı dırāzı kendüsine bārūṭ-ı āteş-zede ile ʿaṭse-rīz-i iltihāb ve **ṭarrāḳa-ḫīz-i sūz u tāb olduḳda** *(196:20). [ṭarrāḳa-ḫīz-i sūz u tāb olduḳda, -duḳda]*

ṭarrāka-i ʿazīme: *Büyük patlama.*
1. ṣoñra bārūt-ḫāne-i berḳ-üftāde gibi bir **ṭarrāḳa-i ʿazīme** *(228:21). [ṭarrāḳa-i ʿazīme,]*
2. bir **ṭarrāḳa-i ʿaẕīme** bedīdār olup ol şaḫṣ-ı bed-kirdār āteş-bāz-ı şuʿle-reftār *(270:25). [ṭarrāḳa-i ʿaẕīme,]*
3. püskürme fişegi ḳadar şenlik-niṣār eyleyüp bir **ṭarrāḳa-i ʿaẕīme** iẓhār eyledi ki *(270:34). [ṭarrāḳa-i ʿaẕīme,]*

ṭarrāka-iʿazīme koparup: *Karşılıklı, bağrışmalı kavga çıkarmak.*

beş on defʾa israʿ-ı cevlān eyleyüp her devrinde bir **ṭarrāḳa-iʿazīme ḳoparup** *(271:3). [ṭarrāḳa-iʿazīme ḳoparup, -up]*

ṭarrāḳa-i hevl-engīzi: *(Fişek patlaması) Korkunç patlama.*

bārūt-ı siyāhı vesme-i ebrū-yı leyle-i ḳamrā ve **ṭarrāḳa-i hevl-engīzi** ḥālet-nümā-yı ṭāmme-i kübrā oldı *(230:4). [ṭarrāḳa-i hevl-engīzi, -i]*

ṭarrāka-i medāfiʿ-i āteş-feşān-ı ejder-nişān: *Ejderha gibi ağzından ateşler saçan topların parıltısı.*

ve bir cānibden **ṭarrāḳa-i medāfiʿ-i āteş-feşān-ı ejder-nişān** *(222:13). [ṭarrāḳa-i medāfiʿ-i āteş-feşān-ı ejder-nişān,]*

ṭarrāka-i ṣavāʾiḳ-bār: *Yıldırım yağdıran gümbürtü.*

ṭarrāḳa-i ṣavāʾiḳ-bār ile kūy-ı zemīn ḥālet-nümā-yı kürre-i nār olup *(173:20). [ṭarrāḳa-i ṣavāʾiḳ-bār,]*

ṭarrāḳa-i velvele-engīz-i ġam-sūz: *Neşe verici, ortalığı ayaklandıran gümbürtü.*

ṭarrāḳa-i velvele-engīz-i ġam-sūz ve bir ṣāʿiḳa-i berḳ-efrūz-ı şevḳ-endūz ḳopdı ki *(219:18). [ṭarrāḳa-i velvele-engīz-i ġam-sūz,]*

ṭarrākalı fişek: *Bir fişek türü.*
1. ḫod-be-ḫod deverān ve ol şuʿle-i cevvāleden aralıḳ aralıḳ bir **ṭarrāḳalı fişek** *(309:5). [ṭarrāḳalı fişek,]*
2. **ṭarrāḳalı fişek** daḫi perrān ve andan nice fişekler tābān u cehān olup kimi hevāda *(309:10). [ṭarrāḳalı fişek,]*

ṭarşīʿ u tezyīn eylediler: *Süsleyip püslemek.*

vāḳıʿā dervāze-i nigīn gibi dāʾire-i sūrı bir mertebe naḳş-ı mīnā-kārī ile **ṭarşīʿ u tezyīn eylediler** *(195:17). [ṭarşīʿ u tezyīn eylediler, -di, -ler]*

ṭarşīş-i erkān-ı sūr-ı sarāy: *Sarayın gücünü sağlamlaştırma.*

ile ṭarḥ-ı bünyān-ı muʿāşeret ve **ṭarşīş-i erkān-ı sūr-ı sarāy** ve *(327:2). [ṭarşīş-i erkān-ı sūr-ı sarāy,]*

ṭart-: *Ölçmek.*

Seni hīç ġayr ile **ṭarṭar** mı terāzū-yı naẓar *(281:6). [ṭarṭar, -ar]*

ṭārumār itmiş: *Darmadağın itmek, dağıtmak.*

intişār-ı şerāre-i encüm-şümār sipend-i āteş-dīde gibi ḫalḳı **ṭārumār itmiş** iken kimesne *(173:21). [ṭārumār itmiş, -miş]*

ṭarz-ı maʿrūfları: *Bilinen kural.*

resm-i meʾlūf ve **ṭarz-ı maʿrūfları** muḳteżāsınca ketḫudā-yı ṣadr-ı ʿālī-tebār *(344:9). [ṭarz-ı maʿrūfları, -lar, -ı]*

ṭaş: *Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.*
1. Çarḫ-ı felege **ṭaş** atdı gūyā *(132:4). [ṭaş,]*
2. **ṭaş** dikdiler ve nice oḳun atmış yayın yaşmış pīrān-ı ṣanʿatları ḳadd-i taʿẕīmi *(312:10). [ṭaş,]*
3. şiddet ile ḍarb iderek **ṭaşıñ** üzerinde vāfir kiremit pārelerini ḫurde vü ḫursān eyledikleri *(317:13). [ṭaşıñ, -ıñ]*
4. Ḥaḳḳā ki Oḳ Meydānından **ṭaş** dikdikleri meşhūd-ı ṣıġār u kibār oldı ve *(328:3). [ṭaş,]*

taş: *Bulunduğu yere sığamamak.*

Ṣubḥ-dem kim **ṭaşup** bu ḳulzüm-i nūr *(323:15). [ṭaşup, -up]*

ṭaş dögen: *Değirmen taşı; kahve, buğday, nohut vb. taneleri öğüten araç veya alet.*
1. ve nice **ṭaş dögen** ırġad-ı Ferhād-pīşe ve evġād-ı dest-der-tīşe ṣuver-i muḫtelife-i suḫre-üslūb *(297:4). [ṭaş dögen,]*
2. Bir **ṭaş dögen** ırġada olur olsa da nefʿi *(331:19). [ṭaş dögen,]*

taş evinden: *Taş yuvası, yüzükte taşın bulunduğu yer.*

meşābe-i faṣṣ-ı nigīn oturdup gerdūneyi **ṭaş evinden** nümūdār belki *(314:31). [ṭaş evinden, -n, -den]*

taşaddī olunup: *Bir işe başlama.*

üzere vaḳt-i teġaddīleri olan hengām-ı ẓuhrda ikrāmlarına **taşaddī olunup** *(344:8). [taşaddī olunup, -up]*

taşaffuḥ-ı kütüb-i tevārīḫ u āṣār: *Tarih kitaplarının sayfaları.*

ve gāh idāre-i evrāḳ-ı mecāmīʿ-i eşʿār ve gāh **taşaffuḥ-ı kütüb-i tevārīḫ u āṣār** *(325:22). [taşaffuḥ-ı kütüb-i tevārīḫ u āṣār,]*

ṭās-bāz: *Kapların yerlerini el çabukluğuyla değiştirip oyun yapan kimse.*

Nā-gehān **ṭās-bāz** nāmında iki Hindū gelüp *(276:1). [ṭās-bāz,]*

ṭās-bāzān: *Çanak, kase vb. su kapları ile gösteri yapan kişiler.*

raḳḳāṣān ve **ṭās-bāzān** ve sāʾir müşaʿbidān u luʿbet-bāzān ber-minvāl-i sābıḳ *(222:8). [ṭās-bāzān,]*

taşdīk olunmayacaḳ: *Yerinde sayılmamak, onaylanmamak.*

sābıḳını lāḥıḳ-ı sābıḳ olup ḥaḳk-ı taʿbīri ile tavṣīfini taḥḳīḳ bir vech ile **taşdīḳ olunmayacaḳ** *(356:20). [taşdīḳ olunmayacaḳ, -ma, -y, -acaḳ]*

taşdīr olunan: *Konulmak, yerleştirilmek.*

dek mekīn olup esāmī-i sāmīleri tasṭīr ve bālā-yı ṣaḥīfeye **taşdīr olunan** *(319:11). [taşdīr olunan, -an]*

taşfīf: *Dizmek.*

hüveydā olup kenārelerinde lüleler gibi **taşfīf** ve āteş-i āb-gündan teʾlīf olunan *(228:27). [taşfīf,]*

taşfiye-i meydān-ı ziyāfet ḳılındı: *Ziyafet meydanından uğurlanmak.*

taşfiye-i meydān-ı ziyāfet ḳılındı *(344:17). [taşfiye-i meydān-ı ziyāfet ḳılındı, -dı]*

taşhīh olundı: *Yeniden düzenlemek.*

Vaḳtinde **olundı** sikke **taşḥīḥ** *(127:10). [taşḥīḥ olundı, -un, -dı]*

ṭaşı: *Herhangi bir nesneyi bir yerden bir yere ulaştırmak.*

Ḳırbayla żiyāfete şu **ṭaşır** *(128:20). [ṭaşır, -r]*

taşıñ şūreti: *(At meydanına dikilmiş) taşın görüntüsü.*

idi ki At Meydānında ḫalīde olan **ṭaşıñ şūreti** hem-ḳāmeti ve meydān-ı sūr-ı Aḥmed Ḫānīniñ *(255:20). [ṭaşıñ şūreti,]*

taşınca: *Taşmak, dolu olmak, çokça bulunmak.*

Teng geldi **ṭaşınca** ebr-i maṭīr *(323:21). [ṭaşınca, -ınca]*

taşla: *Dışarı atmak, göndermek.*

ḫarf-endāzī-i redd ü ḫiẕlān ile **ṭaşladı** Cümlesi yoğurt çanaḳlarını rübūde-i dest-i intihāb itdiklerinde *(271:27). [ṭaşladı, -dı]*

taşmīm: *Tasarlama.*

taşmīmi ile mevāżıʿ-ı cüzʾiyyesi taʿmīr olunmaḳ fermān buyurılan *(147:8). [taşmīmi, -i]*

taşnīf: *Bölümleme, sınıflama.*

ālet **taşnīf** ve biri biri üzerine yigirmi ʿāded şīşe-i şükūfeyi ṣanʿat ile tertīb ü **taşnīf** eyleyüp *(176:6). [taşnīf,]*

taşra: *Merkezden uzak olan yerleşim birimi.*

kimesneye çekdirmeden ve **ṭaşradan** bir ferdiñ iʿānetine muḥtāc itdürmeden *(184:13). [ṭaşradan, -dan]*

ṭaşra: *Dış, dışarı.*
1. **Ṭaşradan** gelen vüzerā-yı kirām-ı mesned-nişīn-i ṣadāret-i ʿuẓmā ve *(215:29). [ṭaşradan, -dan]*
2. pīş-nihād-ı otaġ-ı hümāyūn itmek içün ber-ḳāʿide **ṭaşrası** yeşil ve al aṭlas u ḫarīr *(277:13). [ṭaşrası, -s, -ı]*
3. ḫurşīd-i āsumān-ı salṭanat ḫażretleri burcü'ş-şeref-i evreng-i zer-dūzlarından **ṭaşra** *(310:25). [ṭaşra,]*
4. **ṭaşrasında** birḳaç çavuş ve ḫademeden dört beş şāḥib-i başīret ü hūşı nigeh-bān eylediler *(317:31). [ṭaşrasında, -s, -ı, -n, -da]*
5. **ṭaşrasından** kemā-kān dūḫte itdikleri nümāyān olup bu ḥālet-i siḥr-ṣūret-i Hārūt-pesend *(318:9). [ṭaşrasından, -s, -ı, -n, -dan]*
6. dāʾire-i sūrdan **ṭaşra** kenār çizüp çārsū-yı ḳaṣabada bir bām-ı dükkāna iltecā içün *(325:31). [ṭaşra,]*

7. üzere būs-ı zemīn idüp çıḳdılar Baʿdehū vüzerā-yı ʿiẓām **ṭaşra** gelüp ʿarż ḳapusına *(374:38). [ṭaşra,]*

ṭaşra çıḳarılup: *Dışarı atmak, ayırmak.*

burc-ı ābī-i ḫurşīd-i cihān-tāb-ı naẓar-ı saʿādetleri olduḳdan ṣoñra yine **ṭaşra çıḳarılup** *(314:18). [ṭaşra çıḳarılup, -ıl, -up]*

ṭaşra çıḳınca: *Ayrılmak, terk etmek.*

berāber meşy idüp ve sipāh u silāḥ-dār aġaları sarāy ḳapusını **ṭaşra çıḳınca** *(366:13). [ṭaşra çıḳınca, -ınca]*

taştīr: *Kaydedilmek.*

dek mekīn olup esāmī-i sāmīleri **tasṭīr** ve bālā-yı ṣaḥīfeye taṣdīr olunan *(319:11). [tasṭīr,]*

taşvīb olundı: *Uygun bulunmak.*

tertīb olunmaḳ **taşvīb olundı** *(150:19). [taşvīb olundı, -un, -dı]*

taşvīr: *Resmedilmek, çizilmek.*
1. esb-i ṭarīfī-nijād ki **taşvīri** ʿacz-āver-i ḳalem-i Bihzād idi Li-müʾellifihi *(166:19). [taşvīri, -i]*
2. ḥayvānātı zī-rūḥ gibi **taşvīr** ve ʿaẓīm şenlikler eylediler ki taʿbīri ḫāric-i taḳrīrdir *(316:6). [taşvīr,]*

taşvīr: *Anlatmak.*

Kim miṣlini **taşvīrde** ḳalem ʿacz-künāndır *(329:16). [taşvīrde, -de]*

taşvīr eylemişler: *Meydana getirmek, inşa etmek.*

resminde peyker-i ʿazīm **tasvīr eylemişler** ki gūyā bir cebel-i rāsiḫ ve her *(187:24). [tasvīr eylemişler, -miş, -ler]*

taşvīr idüp: *Şekillendirmek.*

taşvīr idüp vuḳūʿı üzere resm-i ṣaḥīfe-i beyān eylediñ mi *(260:14). [taşvīr idüp, -üp]*

taşvīr itsem: *Çizmek, resmetmek.*

Ḫançer-i çeşmini levḥ-i dile **taşvīr itsem** *(231:29). [taşvīr itsem, -se, -m]*

taşvīr ü timṯāli: *Yapma, benzer.*

bir ḳartal-ı güşāde-bāl **taşvīr ü timṯāli** ile derūn u bīrūnı münaḳḳaş ve üslūbı dil-keş *(312:6). [taşvīr ü timṯāli, -i]*

taşvīr-i māde vü ner: *Dişi ve erkek tasviri.*

sütūn idi üzerinde ẕī-rūḥa beñzer bir **taşvīr-i māde vü ner** ve timṯāl-i zen ü şevher *(238:12). [taşvīr-i māde vü ner,]*

taşvīr-i mesāʾil-i ʿilmiyyeden: *İlmi meseleleri ifade ermek.*

ve biri daḫi ṭabʿı nāzük-i mülūkānelerine **taşvīr-i mesāʾil-i ʿilmiyyeden** *(166:10). [taşvīr-i mesāʾil-i ʿilmiyyeden, -den]*

taşvīr-i nīm-ruḫ: *Yarım yanaklı kukla.*

yaşmaḳlı āyīne yelpāzeli **taşvīr-i nīm-ruḫ** çihre-i nīm-nümūdesi mihr-i gerdūne *(257:29). [taşvīr-i nīm-ruḫ,]*

taşvīr-i nuḳūşı: *İşlemeleri çizmek.*

ki **taşvīr-i nuḳūşı** ʿuhde-i ḳalem-i ressāmdan dūrdur Li-münşiʾihi *(167:29). [taşvīr-i nuḳūşı, -ı]*

Tātārḫāniyye-i girān-miḳdār: *Manevi değeri büyük Tatarhaniyye. (Hindistanlı Hanefî Fakihlerinden Alim bin Ala'nın fıkha dair Arapça eseri).*

Muṣḥaf-ı Şerīf-i bülend-i iʿtibār ve ḳıṭʿa **Tātārḫāniyye-i girān-miḳdār** ve beş ṭāḳa *(192:12). [Tātārḫāniyye-i girān-miḳdār,]*

tātār-ı sebük-reftār: *Çevik bir tatar.*

kemend-endāz olmuş iken zīr-i sütūndan bir **tātār-ı sebük-reftār** bī-meded-i kemend ü mesed *(362:28). [tātār-ı sebük-reftār,]*

taṯbīḳ: *Yakıştırma, uydurma, benzetme.*

şarḳı ile sāde nakāreler çalınup ifāża-i inbisāṭ iderek fiʿllerin ḳavllerine **taṯbīḳ** *(289:31). [taṯbīḳ,]*

taṯhīr olunmuş: *Arınmak.*

raḫş-ı sebük-seyr mużāmmer-i gül ü veḫalden **taṯhīr olunmuş** bir sāʿat mikdārı *(359:30). [taṯhīr olunmuş, -un, -muş]*

taṯhīr üʿārī: *Temizleme.*

ḳırābe-i ḳaṭre-bār ile meydānı **taṯhīr üʿārī** ve reşāşe-pāşī-i suḫre vü meserret *(266:16). [taṯhīr üʿārī,]*

taʿṭīl-i esbāb-ı meserret olunmamaḳ: *Şenliklerin devam ettirilmesi.*

meydān-ı sūrda vekālet-i ḥażret-i şāḥib-i devlet **taʿṭīl-i esbāb-ı meserret olunmamaḳ** *(346:23). [taʿṭīl-i esbāb-ı meserret olunmamaḳ, -un, -ma, -maḳ]*

taʿṭīl-iʿudde-i ṭarab u sürūra: *Şenlik ve eğlence için yapılan hazırlıklar.*

Neşr El-ḥāṣıl bugün **taʿṭīl-iʿudde-i ṭarab u sürūra** bādī olacaḳ mertebe şiddet-i riyāḥ *(326:9). [taʿṭīl-iʿudde-i ṭarab u sürūra, -a]*

taʿṭīr: *Güzel koku ile kokulandırma.*

taʿṭīr ve dimāġ-ı ḥūrān-ı behişti teşvīr ider Beyt-i ʿArabiyye *(162:10). [taʿṭīr,]*

ṭatlı ve ḳahve merāsimi: *Tatlı ve kahve ikramı.*

ve resm-i maʿrūf üzere evvelā **ṭatlı ve ḳahve merāsimi** be-cāy-āverde *(360:21). [ṭatlı ve ḳahve merāsimi,]*

ṭatlu: *Tatlı, ikram.*
1. ḳahve ve **ṭatlu** getürdiler ve ṭaraf-ı eşref-i şehriyārīden merāsim-i iʿzāz u ikrāmı *(156:31). [ṭatlu,]*
2. **ṭatlu** ve ḳahve gelüp ḥattā bu bende-i ser-efgendeniñ *(232:14). [ṭatlu,]*
3. **ṭatlu** ve ḳahve virüp tekmīl-i merāsim-i mīzbānī eyledikleri ḫilālde devletlü *(319:16). [ṭatlu,]*

ṭatlu ṭatlu: *Güzel güzel, hoş hoş.*

deyu **ṭatlu ṭatlu** naṣīḥāt itdiler cemʿiyyet-gāh-ı neferātları olmaḳ içün pişmiş *(300:27). [ṭatlu ṭatlu,]*

taṭrīb eyleyüp: *Doyurmak, neşelendirmek.*

belki bu emr-i ġarīb ve kār-ı ʿacīb cümleden ziyāde ḳulūb-ı nāsı **taṭrīb eyleyüp** *(363:11). [taṭrīb eyleyüp, -y, -üp]*

taṭyīb: *Gönlünü hoş etme.*

ḳarīb oldıġını ifhām ve maḳṣūdı ketḫudā beg ḥażretleri bendelerini **taṭyīb** idigini *(343:29). [taṭyīb,]*

taṭyīb ü talṭīf buyurdılar: *İlgi ve güler yüz gösterip gönül okşamak.*
1. ṣadr-ı kerīm ḥażretleri müsāfir otaġını teşrīf ve cümleyi **taṭyīb ü talṭīf buyurdılar** *(214:28). [taṭyīb ü talṭīf buyurdılar, -dı, -lar]*
2. bir güne daḫi **taṭyīb ü talṭīf buyurdılar** *(306:12). [taṭyīb ü talṭīf buyurdılar, -dı, -lar]*

ṭavāʾif-i ʿaskeriyān: *Askeri bölüklerin kumandanı.*

ṭavāʾif-i ʿaskeriyān dīvān-ı ʿīd tertībi üzere elbise-i maḫṣūṣe-i dīvāniyye ile *(155:4). [ṭavāʾif-i ʿaskeriyān,]*

taʿvīḳ-i mevāniʿ: *Bir takım engeller.*

ḥażretleri egerçi sūr-ı hümāyūna medʿuvv olan vüzerādan idi lākin **taʿvīḳ-i mevāniʿ** *(368:24). [taʿvīḳ-i mevāniʿ,]*

ṭavīle: *Birbiri ardına bağlanmış hayvan dizisi.*

ile bir mādīyān-ı bī-dermānı ile bir **ṭavīlede** bī-ḳayd u ʿinān īvā vü iskāna ḳādir *(205:26). [ṭavīlede, -de]*

taʿvīẕ-i çār-kul-i bāzū-yı saʿādet: *("Kul" ile başlayan dört sure [Kafirun, İhlas, Felak, Nas] kastedilerek) Mutluluk pazısına dört kul suresinin asılması.*

erkān-ı mebānī-i raşīṣü'l-eyvān-ı devlet ve **taʿvīẕ-i çār-kul-i bāzū-yı saʿādet** ve *(137:12). [taʿvīẕ-i çār-kul-i bāzū-yı saʿādet,]*

ṭavḳ-ı beşerden: *İnsan gücü.*

vech üzere beş çenberden geçmek ile **ṭavḳ-ı beşerden** ḫāric iş itdi *(158:16). [ṭavḳ-ı beşerden, -den]*

ṭavḳ-ı zencīr-i ʿubudiyyetleri: *Kulca bağlı oluş zincirinin halkası.*

ḥażretleriniñ **ṭavḳ-ı zencīr-i ʿubudiyyetleri** ile gerden-zīb-i mübāhāt u müfāḫaret *(182:25). [ṭavḳ-ı zencīr-i ʿubudiyyetleri, -ler, -i]*

ṭavr-ı ḫoş-nümā: *Hoş davranış.*

mekremiyyet-i şīrīn-meẕāḳ-ı şekker-i şükr-i Yezdān ve bu **ṭavr-ı ḫoş-nümā** *(368:16). [ṭavr-ı ḫoş-nümā,]*

tavṣīf: *Özelliklerini, niteliklerini söyleme, dile getirme.*
1. **Tavṣīf** ve Basṭ Olunan Mevāʾid-i ʿAmīmü'l-fevāʾid-i Cihān-dārı ve *(261:27). [tavṣīf,]*
2. lemʿasını **tavṣīf** ve bir şemʿasını taʿrīf ile iktifā ve bu ḳıṭʾa-i āb-dār-ı āteşīn-edā-yı siḥr-āṣār *(323:2). [tavṣīf,]*
3. sābıḳını lāḥıḳ-ı sābıḳ olup ḥaḳḳ-ı taʿbīri ile **tavṣīfini** taḥḳīḳ bir vech ile taṣdīḳ olunmayacaḳ *(356:20). [tavṣīfini, -i, -n, -i]*
4. taʿrīfi gelū-yı ḳalemi numūne-i maʿṣara-ı ḳannād ve **tavṣīfi** dehān-ı devātı *(367, 28). [tavṣīfi, -i]*

tavṣīf olundıġı: *Niteliği dile getirilmek.*

yevm-i sābıḳda **tavṣīf olundıġı** vetīre üzere *(198:28). [tavṣīf olundıġı, -dıġ, -ı]*

tavṣīf ü taḳrīr: *Nitelenip aydınlatılmak.*

Şuʿle-i Eflāk-sūz-ı ʿĀlem-gīri **Tavṣīf ü Taḳrīr** ve Taʿrīf ü Taḥrīri Beyānındadır *(268:4). [tavṣīf ü taḳrīr,]*

tavṣīf-i envāʿ-ı meserret ü şādmānī: *Türlü türlü şenlik ve eğlencelerinin nitelenmesi.*

Tavṣīf-i Envāʿ-ı Meserret ü Şādmānī *(345:22). [tavṣīf-i envāʿ-ı meserret ü şādmānī,]*

tavṣīf-i zīb ü zīnet-i bisyārı: *(Dükkan) Aşırı dereceye ulaşmış, süsünü nitelemek.*

ile şöyle ārāste itmişler idi ki **tavṣīf-i zīb ü zīnet-i bisyārı** ne ḥadd-i zebān *(283:3). [tavṣīf-i zīb ü zīnet-i bisyārı, -ı]*

tavuk: *Sülüngillerden, eti ve yumurtası için üretilen kümes hayvanı.*

ṭavuḳ ve iki biñ Mısır ṭavuġı ve üç biñ piliç ve iki biñ kebūter tehyiʾe olundı Ve *(142:5). [ṭavuḳ,]*

ṭāvūs-ı hezār-naḳş-ı bāl-güşā: *Kanat açmış, bin nakışlı tavus kuşu.*

ṭāvūs-ı hezār-naḳş-ı bāl-güşā gibi ʿarṣa-i sūra yetürdiler ve üstādān-ı naẓm-āşinā-yı Ḫayyām-nihādıñ yerine *(277:17). [ṭāvūs-ı hezār-naḳş-ı bāl-güşā,]*

ṭāvūs-ı mülemmāʿ-per-i bām-nişīnden: *Dam üstünde duran rengarenk kanatlı tavus.*

ve mehçe-i aʿlāmı **ṭāvūs-ı mülemmāʿ-per-i bām-nişīnden** nişān virdi *(196:32). [ṭāvūs-ı mülemmāʿ-per-i bām-nişīnden, -den]*

ṭāvūs-ı mülemmaʿ-per-i behiştī: *Rengarenk kanatlı cennet tavusu.*

ṭāvūs-ı mülemmaʿ-per-i behiştī gibi cilve-rīz-i gül-zemīn-i meserret ve *(183:4). [ṭāvūs-ı mülemmaʿ-per-i behiştī,]*

ṭavvelallāhu ʿömrehüm ve edāme bi-devāmi salṭanati ebīhim ʿizzihim: *Allah ömürlerini uzun etsin ve babalarının saltanatının devamıyla onların da üstünlüklerini devam ettirsin.*

şehzāde Sulṭān Bāyezīd efendilerimiz **ṭavvelallāhu ʿömrehüm ve edāme bi-devāmi salṭanati ebīhim ʿizzihim** *(140:13). [ṭavvelallāhu ʿömrehüm ve edāme bi-devāmi salṭanati ebīhim ʿizzihim,]*

tavżīḥ ü iʿlām eyler: *Açıklamak ve bildirmek.*

ile Her Dūde-i Mesʿūdeye Taʿyīn-i Maḍrıb-ı Ḫıyām ve Tebyīn-i Mevkib ü Maḳām Buyurduḳların **Tavżīḥ ü İʿlām Eyler** *(148:11). [tavżīḥ ü iʿlām eyler, -r]*

tavżīḥ u tebyīn olunup: *Açıklamak ve anlatmak.*

ḫıdmeti **tavżīḥ u tebyīn olunup** dāʿire-i hümāyūnuñ ber-vech-i ātī ʿalem-efrāz-ı sāḥa-i iʿtilā olmasında *(149:6). [tavżīḥ u tebyīn olunup, -un, -up]*

ṭaya: *Dayamak.*

şikemine **ṭayayup** yemīn ü yesāra temāyül-i bī-pervā ve nice cilve-i ḥayret-efzādan *(176:18). [ṭayayup, -y, -up]*

ṭaya: *Bir şeyi bir şeye dokunur duruma getirmek.*
1. meşʿaliñ daḫi ucını alnına **ṭayayup** eṭrāfı geşt ü güẕār ve ḳuvvet-i bāzū-yı mahāretin *(210:2). [ṭayayup, -y, -up]*
2. anlar daḫi çögürüñ deste-çūbını balṭa şapı gibi gögsine **ṭayayup** *(300:3). [ṭayayup, -y, -up]*

ṭayan: *Dayanmak, güvenmek, güç kazanmak.*

bī-ḳayd-ı bīm ü hirās dest ü pāyına **ṭayanup** püşt üzere yatdı Bu ḥāletde *(303:14). [ṭayanup, -up]*

taʿyīn: *Belirlemek.*
1. bir maḥall **taʿyīni** içün eṭrāf-ı sāḥaya gūşe-i kemān-ı ebruvānından *(147:6). [taʿyīni, -i]*
2. bāzīçe-gāh-ı hüner-nümāyān-ı ṭarab-kede-i sūrı **taʿyīn** içün dāʾire-i pergār-ı taḥdīd ḳılınup *(152:16). [taʿyīn,]*

taʿyīn: *Görevlendirilmek.*
1. ve baʿzısı münāsib ḫālleri olan ricāl-i devlete **taʿyīn** ve sūr içün müheyyā itdirildi *(142:16). [taʿyīn,]*
2. üzere keşf içün ketebe vü miʿmārān **taʿyīni** fermān buyurıldı *(147:31). [taʿyīni, -i]*
3. ki muḫżır aġa oṭasıdır dāʾire-i āṣafīye **taʿyīn** ve herkesiñ *(149:5). [taʿyīn,]*
4. rūḥ bulmaḳ içün ḫāṣeki aġaları **taʿyīn** ve bocurġad taʿbīr olunur ālet *(262, 33). [taʿyīn,]*

taʿyīn buyurılan: *Görevlendirilmek.*

nesaḳ-sāz-ı tertīb-i niẓām oldılar Ve taḫliye-i ṭarīḳ içün **taʿyīn buyurılan** *(367:9). [taʿyīn buyurılan, -ıl, -an]*

taʿyīn buyurulmaġın: *Seçilmek.*

ve mesīre vü manẓar **taʿyīn buyurulmaġın** iḳtiżā iden taʿmīrātına ve ferş u bisāṭ *(148:5). [taʿyīn buyurulmaġın, -ul, -maġ, -ın]*

taʿyīn olundı: *Görevlendirilmek.*
1. mübāyaʿası içün sū-be-sū ādemler **taʿyīn olunup** İznikmīd ḳażāsından on biñ *(142:2). [taʿyīn olunup, -un, -up]*
2. ittiṣālinde bir maḥall **taʿyīn olunup** mühendis neccārlar ve üstād naḫl-kārlar *(141:26). [taʿyīn olunup, -un, -up]*
3. ile dāʾire-i hümāyūna **taʿyīn olunup** bir oṭa Atıcılar Tekyesinde bir oṭa *(148:32). [taʿyīn olunup, -un, -up]*
4. .ve beş altı çavuş **taʿyīn olunup** pīş-i naẓarlarından perde-i ḥaylūlet-i temāşāyiyān *(337:37). [taʿyīn olunup, -up]*
5. **taʿyīn olundı** ve cümle nisvān kendü ḫānelerindeki gibi meymene vü meysere *(350:7). [taʿyīn olundı, -un, -dı]*
6. **Taʿyīn olup** şihāb-ı fişek iştirāsına *(355:27). [taʿyīn olup, -up]*
7. **taʿyīn olunmaġın** devletlü ʿināyetlü ṣadr-ı aʿżam ve *(359:25). [taʿyīn olunmaġın, -un, -maġ, -ın]*
8. **taʿyīn olunup** irtesi sebt güni yüz elli yedi nefer ve aḥad güni yüz yigirmi ʿaded *(364:15). [taʿyīn olunup, -up]*

taʿyīn u tanşīş buyurduḳları: *Belirleyip seçmek.*

her birine **taʿyīn u tanşīş buyurduḳları** vech üzere evvelā *(165.29). [taʿyīn u tanşīş buyurduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*

taʿyīnāt virildi: *(Maaştan başka) erzak, yiyecek verilmesi.*

hengām-ı sūrda bulunmaḳ hevesiyle gelüp kimine **taʿyīnāt virildi** *(142:15). [taʿyīnāt virildi, -il, -di]*

taʿyīn-i ecnās-ı hedāyā ḳaydı: *(Getirilen) Hediyenin cinslerinin belirlendiği, tutulduğu defter.*

taʿyīn-i ecnās-ı hedāyā ḳaydı terḳīn ve ḳıllet ü keşret ve ḥasāset ü nefāseti *(147:19). [taʿyīn-i ecnās-ı hedāyā ḳaydı,]*

taʿyīn-i ḥudūd u sınur: *Sınır belirlemek.*

ḫālde muʿtād üzere temāşāyiyān ve luʿbetiyāna **taʿyīn-i ḥudūd u sınur** *(231:17). [taʿyīn-i ḥudūd u sınur,]*

taʿyīn-i ḥudūd-ı eyyām-ı sūra: *Düğün günleri için sınır belirlemek.*

hengāmda muḳaddemā gūyā **taʿyīn-i ḥudūd-ı eyyām-ı sūra** ʿalāmet içün *(361:26). [taʿyīn-i ḥudūd-ı eyyām-ı sūra, -a]*

taʿyīn-i maḳrıb-ı hıyām: *Çadırları kakma, çadırların yerinin belirlenmesi.*

Taʿyīn-i Maḳrıb-ı Ḫıyām ve Tebyīn-i Mevkib ü Maḳām Buyurduḳların *(148:10). [taʿyīn-i maḳrıb-ı ḫıyām,]*

taʿyīn-i maḳām: *Yer vermek.*

ki **taʿyīn-i maḳām** ve taḫṣīṣ-i taʿām ile hem anlar ḳarīn-i imtiyāz olup *(338:2). [taʿyīn-i maḳām,]*

taʿyīn-i mekān: *Yer alarak ayırmak.*

yemīnindeki püşte-i refiʿde ṭopçılar ocaġına **taʿyīn-i mekān** ve otuz *(150:37). [taʿyīn-i mekān,]*

taʿyīn-i resm ü tebyīn-i heyʾet: *(Yeni yapılacak binalar için) Nelere neler yapılacağını belirlemek.*

ehemm-i mehāmm olan binālara neẓāret ve **taʿyīn-i resm ü tebyīn-i heyʾet** *(198:7). [taʿyīn-i resm ü tebyīn-i heyʾet,]*

taʿyīn-i revāṭib-i muʿtāde itdirildi: *Sürekli ödenen maaşların verilmesi.*

taʿyīn-i revāṭib-i muʿtāde itdirildi Ve ḳānūn-ı ḳadīm üzere ṣadaḳāt-ı ser-i şeh-zādegān olmaġ *(142:25). [taʿyīn-i revāṭib-i muʿtāde itdirildi, -dir, -il, -di]*

taʿyīn-i ṣafā: *Eğlence geçimliği.*

Çıḳdı **taʿyīn-i ṣafā** ʿāleme zenbīl zenbīl *(318:26). [taʿyīn-i ṣafā,]*

taʿyīn-i ücret: *Ödenecek ücret, ücret ödemek.*

Meḥmed Aġa maʿrifetiyle ʿameleye **taʿyīn-i ücret** ve māh-ı mezbūruñ yigirmi beşinci *(141:29). [taʿyīn-i ücret,]*

taʿyīn-i uṣūl: *Usul göstermek.*

şekker-ḫālıḳ eyleyüp maḳām-ı rāstda ḳıyām ve ḫˇānendegāna **taʿyīn-i uṣūl** ve *(245:8). [taʿyīn-i uṣūl,]*

ṭayy ol: *Dürülüp toplanmak.*
1. ve bisāṭ-ı ārām **ṭayy olunup** dürüldükde evvelā vüzerā-yı ʿiẓām ḥażerātı ve *(287:7). [ṭayy olunup, -un, -up]*
2. ve meydān-ı sūrdan bisāṭ-ı inbisāṭ **ṭayy olundı** *(341:24). [ṭayy olundı, -dı]*
.

ṭayy-gerde: *Toplamak.*

ʿakkām-ı felek serā-perde-i sefīd-ı rūzı **ṭayy-gerde** ve leylī-i ḫayme-nişīn-i ḳameriñ ferş-i reh-güẕeri olmaḳ *(288:31). [ṭayy-gerde,]*

ṭayy-gerde-i fermān-ı şehen-şāh-ı cihān-güşā olup: *(Oyunlar için) Kudretli sultanın buyruğuyla toplanmak.*

ṭayy-gerde-i fermān-ı şehen-şāh-ı cihān-güşā olup mirʾāt-ı mevc-engīz-i cevher-dār *(261:31). [ṭayy-gerde-i fermān-ı şehen-şāh-ı cihān-güşā olup, -up]*

ṭayy-ı ālāt-ı bāzī itdiklerinden: *Oyun aletlerini toplamak.*

Bunlar **ṭayy-ı ālāt-ı bāzī itdiklerinden** ṣoñra çengīler faṣla ser-āġāz eyledikleri *(176:28). [ṭayy-ı ālāt-ı bāzī itdiklerinden, -dik, -ler, -i, -n, -den]*

ṭayy-ı bisāṭ: *Yaygıyı dürmek.*

Raḳḳāṣān u resen-bāzān **ṭayy-ı bisāṭ** ve baḫşiş-i vekīl-i salṭanat ile anlar *(233:5). [ṭayy-ı bisāṭ,]*

ṭayy-ı bisāṭ eyleyüp: *Meydandan ayrılmak.*
bī-direng ve mehter-ḫāneleri sīr-āheng eylediler Cān-bāzlar **ṭayy-ı bisāṭ eyleyüp** *(245:2). [ṭayy-ı bisāṭ eyleyüp, -y, -üp]*

ṭayy-ı bisāṭ itdikleri: *Yaygıyı dürmek.*

Aġa-i mümā-ileyhiñ ḳudūmı cān-bāz ve sāʾir luʿbet-bāzlarıñ **ṭayy-ı bisāṭ itdikleri** *(317:1). [ṭayy-ı bisāṭ itdikleri, -dik, -ler, -i]*

ṭayy-ı bisāṭ-ı ārām: *Huzur yaygısını dürmek.*

ṭayy-ı bisāṭ-ı ārām ve ḳarār-gāhlarına ṭoġrı nāzān nāzān ḫırām ve yevm-i mezbūr *(347:34). [ṭayy-ı bisāṭ-ı ārām,]*

ṭayy-ı bisāṭ-ı inbisāṭ eyleyüp: *Şenlik yaygısını dürmek.*

ṭayy-ı bisāṭ-ı inbisāṭ eyleyüp ḫˇāb-gāhlarına gitdi *(271:35). [ṭayy-ı bisāṭ-ı inbisāṭ eyleyüp, -y, -üp]*

ṭayy-ı bisāṭ-ı ḳarār: *Gitmek üzere toparlanmak.*

diyerek **ṭayy-ı bisāṭ-ı ḳarār** ve ḥaddin bilüp deve kūçek yere baḳ meṣel-i meşhūrını *(175:27). [ṭayy-ı bisāṭ-ı ḳarār,]*

ṭayy-ı esbāb-ı ārām: *Keyif yaygılarını dürmek.*

ve herkes fekk-i evtād-ı ḫıyām ve **ṭayy-ı esbāb-ı ārām** ve mekān u maḳāmlarına *(364:1). [ṭayy-ı esbāb-ı ārām,]*

ṭayy-ı hıyām-ı cemʿiyyet: *Topluluk çadırının toplanması.*

Bu eṣnāda herkes mekānına ricʿat ve **ṭayy-ı ḫıyām-ı cemʿiyyet** fermān buyurılup *(363:13). [ṭayy-ı ḫıyām-ı cemʿiyyet,]*

ṭayy-ı hıyām-ı kelām ihtiyār olundı: *Seçilmek.*

ṭayy-ı ḫıyām-ı kelām iḫtiyār olundı *(360:13). [ṭayy-ı ḫıyām-ı kelām iḫtiyār olundı, -dı]*

ṭayy-ı kālīçe-i sıklet: *Üzerinde oturulan küçük halının dürülmesi.*

dil-sīr olmaları ile **ṭayy-ı ḳālīçe-i ṣıḳlet** ve refʿ-i ġubār-ı keṣāfet ḳılmalarına iẕn ü ruḫṣat virilüp *(344:16). [ṭayy-ı ḳālīçe-i ṣıḳlet,]*

ṭayy-ı lisāndır: *Sözü derlemek, toplamak.*

Maʿḳūli bu ʿöẕr ile hemān **ṭayy-ı lisāndır** *(332.18). [ṭayy-ı lisāndır, -dır]*

ṭayy-ı mekān: *Kalan yolu sarmak ve toplamak.*

ile az zamānda **ṭayy-ı mekān** ve maṣraba-i melʾān ile *(363:3). [ṭayy-ı mekān,]*

ṭayy-ı rūz-nāme-i inbisāṭ olunup: *Eğlence günlüğünün tamamlanması.*

Bu gün bu miḳdār ile **ṭayy-ı rūz-nāme-i inbisāṭ olunup** *(249.28). [ṭayy-ı rūz-nāme-i inbisāṭ olunup, -up]*

ṭayy-ı ṭūmār-ı hedāyā ḳılındı: *Hediyenin tomar şeklinde sarılması, katlanması.*

ṭayy-ı ṭūmār-ı hedāyā ḳılındı *(168:12). [ṭayy-ı ṭūmār-ı hedāyā ḳılındı, -dı]*

ṭayy-ı ṭūmār-ı hedāyā ḳılınup: *Hediye tomarının dürülmesi.*

Baʿdehū **ṭayy-ı ṭūmār-ı hedāyā ḳılınup** vāsıṭa-i ʿarż olan aġa-i müşārün-ileyh-i ʿālī-şān *(288:26). [ṭayy-ı ṭūmār-ı hedāyā ḳılınup, -ın, -up]*

ṭayy-ı tūmār-ı hedāyādan: *Hediye tomarlarının dürülmesi.*

Ṭayy-ı tūmār-ı hedāyādan ṣoñra ḫıyām-ı żayfān ve dervāze-i sāye-bān ve *(355:17). [ṭayy-ı tūmār-ı hedāyādan, -dan]*

tāze cüvān: *Genç delikanlı.*

bām-āvīz idüp içinde bir **tāze cüvān** endāze-i sīmīn-benānı ile mışrāʿ *(283:28). [tāze cüvān,]*

tāze şarkı: *Yeni bestelenmiş şarkı.*

rāmiş-gerān-ı dil-keş-āvāz **tāze şarḳı** ve nev-īcād besteler ile meşk-i söz ü sāz itmek *(142:11). [tāze şarḳı,]*

tāzece şarkılara: *Yeni şarkı.*

Vehbiyā **tāzece şarḳılara** āġāz eyle *(245:30). [tāzece şarḳılara, -lar, -a]*

tāzelen: *Tazelenmek, yenilenmek.*

Çemen-i şevḳ **tāzelendi** ʿaceb *(272:11). [tāzelendi, -di]*

tāze-nihālān-ı gülşen-i iḳbāliñ her biri: *(III. Ahmet'in şehzadeleri için) Mutluluğun çiçek bahçesinin yeni yetişmiş fidanları.*

meʿāliyle istīzāndan ṣoñra ol **tāze-nihālān-ı gülşen-i iḳbāliñ her biri** dūş-ı reh-vār *(143:20). [tāze-nihālān-ı gülşen-i iḳbāliñ her biri, -i]*

taʿẓīm ü iclāl eylediler: *Saygı göstermek.*

ḳıyām ile **taʿẓīm ü iclāl eylediler** Mūmā-ileyh daḫi silk-i vüzerāya *(155:30). [taʿẓīm ü iclāl eylediler, -di, -ler]*

taʿẓīm ü ikrām: *Saygı gösterme ve ağırlama.*

taʿẓīm ü ikrām ile ḳıyām ve ḳadd-ḫamīde-i mevḳif-i selām olup *(180:8). [taʿẓīm ü ikrām,]*

taʿẓīm ü tekrīm: *Ululama ve ağırlama.*

ḥażretleri daḫi **taʿẓīm ü tekrīm** ileʿarabadan indirilüp ve her biriniñ ḳoltuḳlarına *(371:35). [taʿẓīm ü tekrīm,]*

taʿẓīm ü tevḳīr: *Saygılı bir şekilde.*

ve mevḳiʿ-i maḫṣūṣ-ı ẓiyāfetleri olmaḳ üzere **taʿẓīm ü tevḳīr** ile *(346:34). [taʿẓīm ü tevḳīr,]*

taʿẓīm-i ḍaḥāyā: *Kurban kesmek.*

ki **taʿẓīm-i ḍaḥāyā** ile ṣırāṭ-ı maḥşerde rükūb içün tehyiʾe-i maṭāyā eyleyenleriñ *(237:7). [taʿẓīm-i ḍaḥāyā,]*

taʿẓīm-künān: *Hürmet eden, saygı gösteren.*

Ḫam idüp ḳaddini **taʿẓīm-künān** ḫoş geldiñ *(292:9). [taʿẓīm-künān,]*

tāziyāne ḳıl: *1) Kullanmak 2) mızrap gibi, amacıyla kullanmak.*

Ḳıl sāzıña kilki **tāziyāne** *(126:7). [tāziyāne ḳıl,]*

tāziyāne-i fetīl-i sūzān: *Yanan fitili tutuşturmak.*

biraz cünbiş-i uḍḥūke-nümādan ṣoñra at ṣūretleri **tāziyāne-i fetīl-i sūzān** *(263:27). [tāziyāne-i fetīl-i sūzān,]*

tāziyāne-i müfādı: *Anlam kamçısı.*

tāziyāne-i müfādı ileʿinān-tāb-ı sürʿat ü şitāb ve *(357:28). [tāziyāne-i müfādı, -ı]*

tāzīyāne-i şevḳ: *Ordu kamçısı.*

kiş kiş-i serhengāna hem-āheng olaraḳ ḫalḳı **tāzīyāne-i şevḳ** ile *(289:34). [tāzīyāne-i şevḳ,]*

tāziyāne-zen-i ḫaylü'l-berīd-i müsāraʿat olmaları: *Acele giden haberci atlara kamçı vurmak.*

tāziyāne-zen-i ḫaylü'l-berīd-i müsāraʿat olmaları içün *(141:16). [tāziyāne-zen-i ḫaylü'l-berīd-i müsāraʿat olmaları, -ma, -lar, -ı]*

tāziyāne-zen-i ḫuyūl-i iḳdām olan: *İlerleyen atları kamçılamak.*

temāşā ve ḫıdmet-i sürgāha ol günden **tāziyāne-zen-i ḫuyūl-i iḳdām olan** *(149:10). [tāziyāne-zen-i ḫuyūl-i iḳdām olan, -an]*

tāziyāne-zen-i şevḳ uraraḳ: *İstek kamçısını vurmak.*

ve tesyīr-i reh-vār-ı şevḳ içün bār-gīr üzere ḳoçaşı **tāziyāne-zen-i şevḳ uraraḳ** *(257:31). [tāziyāne-zen-i şevḳ uraraḳ, -araḳ]*

tāziyāne-zen-i terġīb ü terhīb olup: *Korkutma mızrabına dokunmak.*

tāziyāne-zen-i terġīb ü terhīb olup birbirine güş-māl virdiler *(291:3). [tāziyāne-zen-i terġīb ü terhīb olup, -up]*

tażmīn: *Ödemek.*

müteşekkir ve ancaḳ bisāṭ-ı ġāret-zededen bir ġaddāre-i müsteʿāreyi **tażmīn** fikri *(260:31). [tażmīn,]*

tazmīn itdiler: *Kendi ına almak.*

mışraʿ-ı mevzūn-ḫırām-ı ḳāmetlerin maʿnā-yı übbehet ü iclāl ile **tazmīn itdiler** Bu ḥāl ile bi'z̲-z̲āt *(144:19). [tazmīn itdiler, -di, -ler]*

tażyīf ü itʿām olundukları: *Ağırlanıp, doyurulmak.*

cenāb-ı ketḫudā-yı āṣafī kenāresinde emṣālleri **tażyīf ü iṭʿām olunduḳları** *(347:24). [tażyīf ü iṭʿām olunduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*

tażyīḳ eyleyen: *Zorlamak.*

ile menʿ u taṭrīd itmeksizin meydān-ı sūrı tecāvüz ile **tażyīḳ eyleyen** reh-nişīnāndān *(142:20). [tażyīḳ eyleyen, -y, -en]*

tebaḫtur u ihtizāz iderek: *Dalgalanıp uçuşma.*

ḫirfetleri aḳmişe-i rengā-reng ile **tebaḫtur u ihtizāz iderek** pey-der-pey āheste āheste *(299:28). [tebaḫtur u ihtizāz iderek, -erek]*

tebahtur u ihtizāza: *Sallanmak.*

ḫırām-ı nāza ve endāzeden bīrūn **tebaḫtur u ihtizāza** başlayup rubʿ-sāʿat *(301:25). [tebaḫtur u ihtizāza, -a]*

tebaḫtur u tefāḫur u iclāl: *Övünçle, göğsünü gere gere, başı dik.*

gāh **tebaḫtur u tefāḫur u iclāl** ile bir yerden bir yere ʿarż u ḫırām-ı nāz eyledikleri *(359:8). [tebaḫtur u tefāḫur u iclāl,]*

tebaḫtür-i mütefāhirāne: *Övünerek kibirli kibirli yürümek.*

be-cāy-āverde eyleyüp **tebaḫtür-i mütefāḫirāne** ve ihtizāz-ı mütekābirāne *(182:28). [tebaḫtür-i mütefāḫirāne,]*

tebaʿiyyet: *Bağlı bulunmak.*

Anlara **tebaʿiyyet** ile z̲eyl-i ālāylarında yürüyen Boġaşıcı ve Astarcısı ve sāʾir *(300:1). [tebaʿiyyet,]*

tebārekallāh: *Allah mübarek etsin.*

Bir ḥüsn ile kim **tebārekallāh** *(143:24). [tebārekallāh,]*

tebāşīr-i ṣabīḥatü'l-ʿīd-i revāc-ı ḥirfetleri olan: *(Hallaçlar) Mesleklerinin geçerliliğinin aydınlık bir bayram sabahı gibi parlaması.*

tebāşīr-i ṣabīḥatü'l-ʿīd-i revāc-ı ḥirfetleri olan penbe ile memlū Fireng-pesend bir çift ʿālī *(285:3). [tebāşīr-i ṣabīḥatü'l-ʿīd-i revāc-ı ḥirfetleri olan, -an]*

tebāşīr-i seḥer-i iḳbāl: *Mutluluk sabahının ilk aydınlığı.*

bir raḫş-ı ṣabā-seyr ki pīşānī-i nūrānīsine **tebāşīr-i seḥer-i iḳbāl** ṣabāḥü'l-ḫayr olsa *(170:12). [tebāşīr-i seḥer-i iḳbāl,]*

tebāşīr-i ṣubḥ-ı pür-nūr: *Aydınlık sabahın ilk beyazlığı.*

ütüleyüp ve **tebāşīr-i ṣubḥ-ı pür-nūr** libās-ı rūz-merre-i şāhid-i sūr olan *(302:2). [tebāşīr-i ṣubḥ-ı pür-nūr,]*

tebcīl olunup: *(Konuk) ağırlamak.*

aṣḥābı şeref-i ḳabūle erzānī görülmekle **tebcīl olunup** sāye-bān-ı temāşāda *(193:30). [tebcīl olunup, -un, -up]*

tebdīl: *(Ar.) Değiştirme, değiştirilme*
1. külfet ü ʿusret ve zaḥmet ü ṣuʿūbet mülāḥaẓası niyyet-i meẕkūreyi **tebdīl** ve *(141:33). [tebdīl,]*
2. **tebdīl** ve şeyḫü'l-islām efendi ve ʿAlī Paşa ve silāḥ-dār İbrāhīm Paşa ve *(248:9). [tebdīl,]*
3. teveccüh ile mekān-ı ʿarş-āsitānların **tebdīl** ve meydān-ı sūrda tertīb-i menāẓım-ı umūra *(353:7). [tebdīl,]*

tebdīl eyleyüp: *Dönüştürmek.*

daḫi jengār-ı ḳasvet-i küfr ü inkārı ṣafvet-i taṣdīḳ u iḳrāra **tebdīl eyleyüp** *(243:27). [tebdīl eyleyüp, -y, -üp]*

tebdīl ḳılındı: *Değişmek.*

Sarāy-ı Cedīd-i ʿĀmireye naḳl u taḥvīl ve maḳām-ı cemʿiyyet *(364:8). [tebdīl ḳılındı, -ın, -dı]*

tebdīl-i ilbās: *Kıyafet değiştirmek.*

ile gelmişler idi Baʿde'ẕ-ẕuhr germiyyet-i hevā **tebdīl-i ilbās** iḳtiżā itmegin *(276:14). [tebdīl-i ilbās,]*

tebdīl-i maḳām eyledi: *Yerini değiştirmek.*

Her naġmede **tebdīl-i maḳām eyledi** bülbül *(206:24). [tebdīl-i maḳām eyledi, -di]*

tebdīl-i mekān: *Yer değiştirmek.*

ḳayd-bendlerin ve hem zenbīli fekk idüp **tebdīl-i mekān** ve yine zenbīlleri *(318:8). [tebdīl-i mekān,]*

tebdīl-i yesīr: *Kolaylıkla başka bir şekil vermek.*

ve **tebdīl-i yesīr** ileʿīdiyye iken sūriyyeye ṭaḥvīl ve bu gün şebt-i cerīde-i eyyām buyurduḳları *(328:15). [tebdīl-i yesīr,]*

tebdīlü'ş-şekl: *Kıyafet değiştirmek.*

evvelā żiyāfet-kede-i ʿamīmü'n-nevāl-i ḫāḳānīde **tebdīlü'ş-şekl** li-ecli'l-ekl eyleyen *(231:15). [tebdīlü'ş-şekl,]*

girüp **tebdīlü'ş-şekl** li-ecli'l-ekl iden ve ṭuz gibi her aşa giren aç gözli *(301:1). [tebdīlü'ş-şekl,]*

teber ü gürz ü şeş-per: *Balta, gürz ve altı dilimli topuz.*

ve **teber ü gürz ü şeş-per** ile otuz ḳadar eṭfāl-i mühībü'l-manẓar ṣāṭır-ı zerrīn kemer *(241:6). [teber ü gürz ü şeş-per,]*

teber ü şeş-per: *Balta ve altı dilimli topuz.*

ālāy gösterüp ve piyādeleri tīġ u ḫançer ve **teber ü şeş-per** ve muraṣṣaʿ kemer ile *(298:14). [teber ü şeş-per,]*

teber-dārān: *Sefere giderken yol açmak, bataklıkları kurutmak, çadır kurmak, yük kaldırıp indirmek gibi görevlerle ilk kez II. Murad zamanında Acemi Ocağı'na alınmış ve daha sonra diğer bazı saray hizmetleri için de kullanılmış olan grup; baltacılar.*
1. meşābe-i naḫlistān-ı Ṭūr olan mevḳiʿ-i pür-nūrı seyr itdiler Ve **teber-dārāna** *(145:4). [teber-dārāna, -a]*
2. ḫażretleri yedekçiyān ve **teber-dārān** ile ḳafa-dār olup otaġ-ı hümāyūna nüzūl *(154, 29). [teber-dārān,]*
3. saḳḳāyān ve çāşnī-gīrān ve **teber-dārān** ile merāsim-i iʿzāzları ber-vech-i sābıḳ *(201:16). [teber-dārān,]*

teber-dārān-ı gīsū-dārān-ı Sarāy-ı ʿAtīḳ: *Eski sarayın zülüflü baltacıları.*

ḫıdmet-i ṭaʿāmda pūyān ve **teber-dārān-ı gīsū-dārān-ı Sarāy-ı ʿAtīḳ** ḳahve vü şerbet *(159:19). [teber-dārān-ı gīsū-dārān-ı sarāy-ı ʿatīḳ,]*

teber-dārān-ı gīsū-dār-ı Sarāy-ı ʿAtīḳ: *Eski sarayın zülüflü baltacıları.*
1. āsūde-nişīn-i istirāḥat olmuşlar iken **teber-dārān-ı gīsū-dār-ı Sarāy-ı ʿAtīḳ** *(156:30). [teber-dārān-ı gīsū-dār-ı Sarāy-ı ʿAtīḳ,]*
2. Eşnā-yı ṭaʿāmda **teber-dārān-ı gīsū-dār-ı Sarāy-ı ʿAtīḳ** ve saḳḳāyān-ı sīm *(226:29). [teber-dārān-ı gīsū-dār-ı Sarāy-ı ʿAtīḳ,]*

teber-dārān-ı sarāy-ı ʿatīḳi: *Eski saray baltacılarının Darüssaade Ağasından sonraki en büyük amirlerine verilen isim.*

iʿzāz u hürmet ve cümlesine zülüfliyān ve **teber-dārān-ı sarāy-ı ʿatīḳi** *(287:4). [teber-dārān-ı sarāy-ı ʿatīḳi, -i]*

teber-dārān-ı sarāy-ı ʿatīḳ-i sulṭānī: *Eski saray baltacıları. Topkapı Sarayı'ndaki harem ile Eski Saray mensuplarının, şehzadelerin ve saray dışındaki sultanların hizmetlerini ve muhafızlıklarını yaparlardı.*

teber-dārān-ı sarāy-ı ʿatīḳ-i sulṭānī *(319:15). [teber-dārān-ı sarāy-ı ʿatīḳ-i sulṭānī,]*

teber-dārlar oṭaları: *Baltacılar Çadırı, Hasbahçe'nin içinde yer alan Baltacı askeri sınıfına mensup kişilerin çadırlarına verilen isim.*

sūr emīni ile lalaları pīş-vā olup **Teber-dārlar Oṭaları** ittişālinde olan *(145:2). [teber-dārlar oṭaları,]*

teberrük ü teyemmün: *Bereket ve uğurluluk.*

ṭonluḳ ṣof-ı mevvāc **teberrük ü teyemmün** ḳaṣdı ile şeh-zādegān-ı ẕevi'l-ibtihāc *(189:8). [teberrük ü teyemmün,]*

teberrüken: *Uğur sayarak, uğur getirsin diye.*
1. ṣoñra **teberrüken** tenāvül-i şeker ile demāġ-ālāy-ı istiġnā oldılar *(144:26). [teberrüken,]*
2. **teberrüken** bir Muṣḥaf-ı şerīf ve bir Tefsīr-i Beyżāvī ve bir Ṣāḥīḥ-i Buḫārī ve *(171:19). [teberrüken,*
3. sāḥil-ḫāne-i sulṭān-ı müşārün-ileyhāya ʿazīmete āmāde olduḳlarında **teberrüken** ʿulemādan *(179:2). [teberrüken,]*
4. ṭarafından daḫi bir Muṣḥaf-ı Şerīf ve bir Hidāye **teberrüken** defter-i ihdāya *(191:7). [teberrüken,]*
5. ile bir zer-kār meges-rān hediyyelerin **teberrüken** nihāde-i mevḳiʿ-i redd ü ḳabūl *(313:13). [teberrüken,]*
6. Pes ān-gāh saʿādetlü reʾīsü'l-küttāb Meḥemmed Efendi **teberrüken** *(321:16). [teberrüken,]*

teʿbīd: *Uzaklaştırma, bir yerden bir yere sürme, kovma.*

bir miḳdār maḥalle **teʿbīd** ve devre-i ḳanadīl miyānesi *(152:15). [teʿbīd,]*

tebʿīd itsünler: *Uzak bir konuma koymak.*

daḫi vāḳıʿā gönderler yaḳın olmuş ādem gönderelim **tebʿīd itsünler** deyu *(152:12). [tebʿīd itsünler, -sün, -ler]*

tebʿīd olur: *Uzaklaştırma.*

Cemʿ-i żıddeyn itdigi **tebʿīd olur** maʿnā mıdır *(185:10). [tebʿīd olur, -ur]*

tebʿīd ü takrīb: *Uzaklaştırmak ve yakınlaştırmak.*

tebʿīd ü taḳrīb içün şaḫṣ-ı zinde gibi saṭḥ-ı ṣalden ṭāḳ-ı saḳfa ṭafra-sāz-ı ṣuʿūd olup *(220:32). [tebʿīd ü taḳrīb,]*

teblīġ-i peyām-ı şāh-ı dārā-ġulām eyledigi: *Daranın bile köle olacağı padişahın (geliş) haberini duyurmak.*

teblīġ-i peyām-ı şāh-ı Dārā-ġulām eyledigi gibi evvelā leb-i taʿẓīm ile ʿinān u rikāb u zīnin *(216:20). [teblīġ-i peyām-ı şāh-ı dārā-ġulām eyledigi, -dig, -i]*

tebrīd: *Soğutma.*

müsāʿade-i rūzgār olmayup bürūdet-i hevā germiyyet-i meclisi **tebrīd** ve riyāḥ-ı şedīde *(339:14). [tebrīd,]*

tebyīn-i mevkib ü maḳām buyurduḳların: *Durulacak ve alayın geçeceği yerleri belli etmek.*

Taʿyīn-i Maḍrıb-ı Ḫıyām ve **Tebyīn-i Mevkib ü Maḳām Buyurduḳların** *(148:10). [tebyīn-i mevkib ü maḳām buyurduḳların, -duḳ, -lar, -ın]*

tebyīn-i şemer-i tebaʿiyyet eyledikçe: *Bağlılık gösterme meyvelerini açıklamak, padişaha niçin bu kadar bağlı olduğunu anlatmak.*

tefsīr-i maʿnā-yı maḥabbet ile **tebyīn-i şemer-i tebaʿiyyet eyledikçe** müşārün-ileyh *(180:16). [tebyīn-i şemer-i tebaʿiyyet eyledikçe, -dikçe]*

tecāvüz: *Aşma, bir şeyin ötesine geçme, sınırı aşma.*

ile menʿ u taṭrīd itmeksizin meydān-ı sürı **tecāvüz** ile tażyīḳ eyleyen reh-nişīnāndān *(142:20). [tecāvüz,]*

tecāvüz iderek: *(Saat için) Geçmek, haddini aşmak.*

dīvān eṣvābları ile sāʿat yedi buçuġı **tecāvüz iderek** ṣadr-ı ʿālīye teşrīf eylediklerinden *(373:12). [tecāvüz iderek, -erek]*

tecdīd: *Yenileme,tazeleme.*

neşve-i rāḥat-baḫş-ı ṣulḥ u ṣalāḥa mütaḥavvil olup menşūr-ı meserret **tecdīd** ve *(136:24). [tecdīd,]*

tecdīd itmek: *Değiştirmek.*

tecdīd itmek içün libās-ı ḫāṣṣların uṣūl ile tecrīd idüp hübūṭ u süḳūṭdan *(259:3). [tecdīd itmek, -mek]*

tecdīd-i berāt-ı ḥayāt eyleyüp: *Hayat hakkı belgesini yenilemek.*

müʾeddāsınca edā-yı ḫıdmet ile daʿvāsını iṣbāt ve **tecdīd-i berāt-ı ḥayāt eyleyüp** *(243:22). [tecdīd-i berāt-ı ḥayāt eyleyüp, -y, -üp]*

tecdīd-i berāt-ı iltifāt itmeleri: *İltifat işaretinin yenilemek nişanı.*

görüp bir at iḥsānı ile telāfī-i mā-fāt ve **tecdīd-i berāt-ı iltifāt itmeleri** *(261:2). [tecdīd-i berāt-ı iltifāt itmeleri, -me, -ler, -i]*

tecdīd-i keyf itmeleri: *Keyfi tazelemek.*

taḥdīd-i seyf ve **tecdīd-i keyf itmeleri** içün āb-ı beḳādan şīrīn-ter ağır *(224:18). [tecdīd-i keyf itmeleri, -me, -ler, -i]*

techīz-i levāzım-ı aḍāḥīk üʿacāʾibe: *Gülünç ve şaşırtıcı gösteriler için lazım olan şeyler.*

miknet ü iḳtidār ve **techīz-i levāzım-ı aḍāḥīk üʿacāʾibe** *(339:13). [techīz-i levāzım-ı aḍāḥīk üʿacāʾibe,]*

tecrīd idüp: *Çıkarmak, ayrıştırmak.*

tecdīd itmek içün libās-ı ḫāṣṣların uṣūl ile **tecrīd idüp** hübūṭ u süḳūṭdan *(259:3). [tecrīd idüp, -üp]*

tedārük: *Hazırlık.*
1. **tedārüki** bahānesiyle ḥażret-i Risṭū-tedbīr daḥi ḳarār-gāh-ı temāṣādan *(347:33). [tedārüki, -i]*
2. müheyyā ḳılmış imiş İbtidā-yı ẓuhūrında **tedārükini** itmāma *(352:12). [tedārükini, -i, -n, -i]*
3. ibtidā-yı eyyām-ı sürda **tedārüki** meʾmūr olan ḳoşı atlarını *(359:23). [tedārüki, -i]*

tedārük: *Ele geçirmek, edinmek. hazırlamak.*

tedārükine beẕl-i naḳdīne-i himmet idüp mesbūk-ı ḳālıb-ı īcād itdigi *(340:16). [tedārükine, -i, -(n), -e]*

tedārük eyle: *Hazırlamak.*
1. üzere **tedārük eyledigi** beş ṭop İstanbulī dībā-yı zer-tār-ı şükūfe-dār *(321:18). [tedārük eyledigi, -dig, -i]*

2. ḫayme-i temāşāda seyr-i ʿacāʾib-i sūriyyeye terḫīş ve **tedārük eyledikleri** *(343:2). [tedārük eyledikleri, -dik, -ler, -i]*
3. hedāyā-yı mütenevviʿaya bedel olmaḳ üzere **tedārük eyledigi** şarḳ elmāslı bir *(361:15). [tedārük eyledigi, -dig, -i]*

tedārük it: *Sağlamak.*

1. **tedārük itdikleri** hediyyeleri ketḫudā-yı bevvābīn-i şehrīyārī vesāṭeti ile *(316:20). [tedārük itdikleri, -dik, -ler, -i]*
2. tefāḫḫur iderek **tedārük itdigi** bir Muṣḥaf-ı Şerīf-i bī-hemtā ile ser-şaḥīfe-i defter-i hedāyā olup *(354:18). [tedārük itdigi, -dig, -i]*
3. Bunlar daḫi sūr-ı hümāyūn içün **tedārük itdikleri** bir kıṭʿa mücevher incü taḳımlı *(299:16). [tedārük itdikleri, -ler, -i]*

tedārük ol: *Hazırlanmak.*

1. ḫoş-nişīn-i ṣandalī-i sefāret olan ilçileri cānibinden **tedārük olunan** altmış ẕirāʿ dībā ve *(341:16). [tedārük olunan, -an]*
2. ve tersāne-i ʿāmireden **tedārük olunan** envāʿ-ı fişekler gice şenligi içün āmāde itdirilmiş *(341:28). [tedārük olunan, -an]*
3. Diyār-bekir voyvodası cānibinden **tedārük olınan** hedāyā-yı sūr *(348:7). [tedārük olınan, -an]*
4. Ve mezbūr İbrāhīm Ḫān-zāde İsmāʿīl Beg ṭarafından **tedārük olunan** yüz yigirmi beş *(361, 4). [tedārük olunan, -an]*

tedārük ü āmāde itdigi: *Sağlamak ve hazır etmek.*

Ve Baṣra defter-dārı **tedārük ü āmāde itdigi** her bir nevʿi beşer ʿaded şāl ve *(354:27). [tedārük ü āmāde itdigi, -dig, -i]*

tedārük ü āmāde kılındı: *Yaptırılmak ve hazırlanmak.*

libāslar **tedārük ü āmāde ḳılındı** *(142:28). [tedārük ü āmāde ḳılındı, -ın, -dı]*

tedārük ü iḥżār olunan: *Sağlanıp hazırlanmak.*

ocaḳ ricālinden ṣāḥib-i taʿayyün ü miknet ṭaraflarından **tedārük ü iḥżār olunan** *(359:28). [tedārük ü iḥżār olunan, -un, -an]*

tedārük-i ʿaẓīme: *Büyük hazırlık.*

teşdīd ü tevsīḳ olunmayup ve olunması daḫi **tedārük-i ʿaẓīme** muḥtāc olmaġın *(262:30). [tedārük-i ʿaẓīme, -e]*

tedārük-i hediyye-i muʿtādede: *Sunula gelen hediyeleri hazırlamak.*

manṣıb żabṭ idenler ve menāṣıb-ı baʿīdede olanlarıñ ādemleri bulunup **tedārük-i hediyye-i muʿtādede** *(193:2). [tedārük-i hediyye-i muʿtādede, -de]*

tedārük-i levāzım-ı sūr: *Düğün için gerekli olan şeylerin hazırlıkları.*

Baʿdehū **tedārük-i levāzım-ı sūr** ehemm-i umūr olmaġın sene-i mezbūre *(141:18). [tedārük-i levāzım-ı sūr,]*

tedārük-i mehāmm-ı sāʾire-i sūra: *Düğün için gerekli olan pek çok şeyin sağlanması.*

Ve bu eyyāmda **tedārük-i mehāmm-ı sāʾire-i sūra** diḳḳat u ihtimām olunup *(147:21). [tedārük-i mehāmm-ı sāʾire-i sūra, -a]*

tedāvül-i enāmil-i müjgān: *Kirpik parmağının işlemesi.*

fevākih-i gūnā-gūn ile memlū bir māʾide-i sürūr basṭ eyledi ki **tedāvül-i enāmil-i müjgān** *(318:22). [tedāvül-i enāmil-i müjgān,]*

tedāvül-i eyādī-i ezmān: *Zamanın ellerinde dolaşma, rağbet görme.*

şoñra **tedāvül-i eyādī-i ezmān** ile mühr-i şerīf-i vezāret dest-ḫoş-ı rāḥe-i liyāḳati olacaḳ *(168:22). [tedāvül-i eyādī-i ezmān,]*

tedbīr: *Görüş.*

ʿAḳl-i kül meclis-i endīşede **tedbīriñe** dir *(292:10). [tedbīriñe, -i, -ñ, -e]*

tedbīr-i işābet-pezīr: *Yerinde görülen davranış.*

fikrinde olmaġla bu **tedbīr-i işābet-pezīr** ile cenāb-ı pādişāh-ı ʿadālet-dest-gāh ḥażretlerini *(211:33). [tedbīr-i işābet-pezīr,]*

tedhīş-i temāşāyiyān eylediler: *Seyircileri dehşete düşürmek.*

ile **tedhīş-i temāşāyiyān eylediler** ki tennūre-i dervīşān gibi bir *(238:10). [tedhīş-i temāşāyiyān eylediler, -di, -ler]*

teʿdiye-i cevāb itdikde: *Cevap borcunu ödemek, karşılık vermek.*

teʿdiye-i cevāb itdikde gönder gönder pek yaḳındır kelime-i Nābıġa-pesend-i belīġasıyla *(152:13). [teʿdiye-i cevāb itdikde, -dikde]*

tedḳīḳ-i tekmile-i sūrda: *Düğün eksikliklerini inceleme.*

emīn-i sūr meydān-ı mezbūrda **tedḳīḳ-i tekmile-i sūrda** ṣarf-ı maḳdūr iderlerken *(152:5). [tedḳīḳ-i tekmile-i sūrda, -da]*

tedmīr ider: *Yok etme, yerle bir etme.*

ider Kemterīn güllesi ṣad-ḥışn-ı ḥaṣīni **tedmīr** *(187:8). [tedmīr ider, -er]*

tedrīc: *Yavaş yavaş.*

rīsmānı **tedrīc** ile hevālandırup şol ḳadar ḥiddet ile ṣalındı ki temāşāsından *(232:32). [tedrīc,]*

tedvīr olunmuş: *Döndürmek, çevirmek.*

Baʿdehū anlardan teng yalmanı iç ṭarafında firengī şemşīrden **tedvīr olunmuş** *(158:17). [tedvīr olunmuş, -muş]*

tef virür: *Isıtmak, sıcak hale getirmek.*

Nār-ı şafaḳa ṭutup **virür tef** *(128:23). [tef virür, -ür]*

tefāḫḫur iderek: *Kıvanmak.*

tefāḫḫur iderek tedārük itdigi bir Muṣḥaf-ı Şerīf-i bī-hemtā ile ser-ṣaḥīfe-i defter-i hedāyā olup *(354:18). [tefāḫḫur iderek, -erek]*

teferrüc: *Eğlenmek için yapılan gezinti.*

Sarāy-ı ʿAtīḳa ʿazīmet ve naḫl u ḥadīḳaları **teferrücden** ṣoñra yine *(152:2). [teferrücden, -den]*

teferrüc-gāh-ı pādişāh-ı rūy-ı zemīn: *Yeryüzü padişahının çadırındaki daire.*

eṭfāl yüriyüp numūne-nümā-yı firdevs-i berīn olan **teferrüc-gāh-ı pādişāh-ı rūy-ı zemīn** *(183:2). [teferrüc-gāh-ı pādişāh-ı rūy-ı zemīn,]*

teferrüs itdigi: *Sezmek.*

ve ṭulumcıyāndan **teferrüs itdigi** gibi atından inüp zemīn-būs-ı şehriyārī ile *(358:32). [teferrüs itdigi, -dig, -i]*

tefeʾül olundı: *Hayra yorma, uğur sayma.*

mübārekī-i sūr-ı hümāyūna **tefeʾül olundı** *(189:36). [tefeʾül olundı, -dı]*

tefhīm olunduḳda: *Bildirilmek.*

min-baʿd ḳayd-ı esrden āzād olundıġı kendüye **tefhīm olunduḳda** bilā-tevaḳḳuf *(243:24). [tefhīm olunduḳda, -duḳda]*

tefhīm-i femūde-i nāhudā: *Gemi kaptanının emrini bildirmek.*

maḫṣūṣ olan āyīn-i muʿtād üzere **tefhīm-i femūde-i nāḫudā** içün gūyā lisānü'l-ḥāl olan *(183:30). [tefhīm-i femūde-i nāḫudā,]*

tefhīm-i merām: *İsteğini anlatmak.*

tefhīm-i merām ve tensīḳ-i niẓām iderek ḫırāmān güẕār ve seyr ü temāşā idenleri *(367:25). [tefhīm-i merām,]*

tedkīk-i naẓar itmeyüp: *Gözünü ayırmamak.*

şuʿle-i cevvāl gibi döner ve ʿArab mızraḳdan **tefkīk-i naẓar itmeyüp** meydānda cevlān eyler *(209:17). [tefkīk-i naẓar itmeyüp, -me, -y, -üp]*

tefrīḥ-i ṭabīʿat-ı fātire itdiklerince: *Daralmış gönlü ferahlatmak.*

temāşāsı ile tenvīr-i bāşıra ve **tefrīḥ-i ṭabīʿat-ı fātire itdiklerince** *(183:3). [tefrīḥ-i ṭabīʿat-ı fātire itdiklerince, -dik, -ler, -ince]*

tefrīḳ: *Ayırma, ayrılma.*

tefrīḳ ve biri biri ile çöp ḳırışmadın fayṣal-ı daʿvā-yı ġalebe-i aḥad-i ferīḳayn *(182, 9). [tefrīḳ,]*

tefrīḳ u tebdīl itmiş: *Dağıtmak ve bozmak.*

evrāḳ-ı ḫazān gibi eczā-yı mecmūʿa-i neşāṭı **tefrīḳ u tebdīl itmiş** iken *(339:15). [tefrīḳ u tebdīl itmiş, -miş]*

tefsīrāt: *Tefsirler (Kuran ayetleri okuma).*

ḳalemiyle musaṭṭar ve vücūhātı ḥüsn-i ḫaṭṭ-ı nesḫī ve **tefsīrātı** *(190:9). [tefsīrātı, -ı]*

Tefsīr-İ Beyżāvī: *Beyzavi Tefsiri (Beyzavi: Müfessir, Eşari kelamcısı ve Şafii fakihi).*
1. teberrüken bir Muṣḥaf-ı şerīf ve bir **Tefsīr-i Beyżāvī** ve bir Ṣāḥīḥ-i Buḫārī ve *(171:19). [Tefsīr-İ Beyżāvī,]*
2. cild-i vāḥidde bir **Tefsīr-i Beyżāvī** ki nefāset-i ḫaṭṭ ve tekellüf-i cild ü teẕhīb ve *(189:25). [Tefsīr-İ Beyżāvī,]*

Tefsīr-İ Keşşāf: *Zemahşerî tarafından yazılmış tefsir kitabı.*

naẓīri nā-yāb bir **Tefsīr-i Keşşāf** ve yine cild-i vāḥidde hem-ḳadr-i ḳurāża-i ibrīz olan *(189:13). [Tefsīr-İ Keşşāf,]*

tefsīr-i maʿnā-yı maḥabbet: *(Kuran-ı Kerim için) Sevgi dolu anlamını korumak.*

tefsīr-i maʿnā-yı maḥabbet ile tebyīn-i şemer-i tebaʿiyyet eyledikçe müşārün-ileyh *(180:16). [tefsīr-i maʿnā-yı maḥabbet,]*

Tefsīr-İ Şerīf: *Abdullah Bin Abbas'ın eseri.*

Rabbü'n-nās ḫażretleriniñ teʾlīf-i celīlleri olmaḳ üzere **Tefsīr-i Şerīf** ki pādişāha *(190:28). [Tefsīr-İ Şerīf,]*

teġaṭṭī: *Perdelemek, kapatmak.*

ḫaṭīb-i muraṣṣaʿ-şemşīr-i cāmiʿ-i sipihr ki mihrdir bārānı seḥābü'ṣ-ṣayf ile **teġaṭṭī** ve *(310:21). [teġaṭṭī,]*

tegelle: *Koşmak, kaçmak.*

Gönüllerince velī çıḳmayup **tegellediler** *(301:32). [tegellediler, -di, -ler]*

tehemten: *Boylu boslu, iri yarı. II Eski İran kahramanı Zaloğlu Rüstem'in lakabı.*

İder **Tehemteni** lerzende yāl ü bālinden *(280.22). [tehemteni, -i]*

tehī: *Boş, tenha.*

Meydānı **tehī** şanup atıldı *(130:17). [tehī,]*

tehī idecek: *Boşaltmak.*

daḫi ceyb ü hemyānların **tehī idecek** mertebe beẕl-i naḳdīne-i cūd ve her fırḳaya *(289:25). [tehī idecek, -ecek]*

tehī yere: *Hiç gereği yokken, gereksiz yere, boşuna.*

ṭabanca çaḳmaḳ ile ʿadūsunuñ ḫāne-i ḥayātına ḳundaḳ bıraḳmaġa ḳādir iken yine otuna ṭoḳunmayana boşuna atılmaz ve **tehī yere** her ġavġāya ḳatılmaz *(165:13). [tehī yere,]*

teʾḫīr: *Erteleme, geciktirme, sonraya bırakma.*

iḳtiżā itmesi hediyyeleriniñ bu vaḳte degin **teʾhīrine** bādī olmaġın bu gün *(340:19). [teʾhīrine, -i, -n, -e]*

tehī-sāz-ı kīse-i şuʿūr eyledi: *Şuur kesesinin boşaltılması, çok zeki birinin aklını başından almak.*

lücce-i nūr ve taḳvīm-i bahāsı şayrafī-i ʿaḳlı **tehī-sāz-ı kīse-i şuʿūr eyledi** Li-müʾellifihi *(160:11). [tehī-sāz-ı kīse-i şuʿūr eyledi, -di]*

teh-perde: *Çok katlı perde.*

Teh-perde kilīminde nihān eyledi çeşmiñ *(295:2). [teh-perde,]*

tehyiʾe buyurılan: *Hazırlanmak.*

daḫi kendüler içün **tehyiʾe buyurılan** ḫayme-i felek-iştibāha teşrīf-sāz olup *(365:13). [tehyiʾe buyurılan, -ıl, -an]*

tehyiʾe eyledigi: *Hazırlamak.*

Ve emīn-i tersāne-i ʿāmire ʿAbdullāh Efendiniñ **tehyiʾe eyledigi** hediyye-i behiyye *(322:5). [tehyiʾe eyledigi, -dig, -i]*

tehyiʾe itdikleri: *Hazırlamak.*

ʿarż eyleyüp bu eṣnāda **tehyiʾe itdikleri** *(235:25). [tehyiʾe itdikleri, -dik, -ler, -i]*

tehyiʾe ol: *Hazırlanmak.*
1. ṭavuḳ ve iki biñ Mısır ṭavuġı ve üç biñ piliç ve iki biñ kebūter **tehyiʾe olundı** Ve *(142:5). [tehyiʾe olundı, -un, -dı]*
2. ḳıbelinden **tehyiʾe olunan** fişekleri pey-ā-pey işʾālde istiʿcāl olunup ṭaraf ṭaraf *(309:2). [tehyiʾe olunan, -un, -an]*

tehyiʾe vü iḥżār: *Hazırlama.*
1. maṭbaḫ-ı ʿāmirede mevcūd bulunan ẓurūf-ı ṭaʿām **tehyiʾe vü iḥżār** ve erkān-ı devlet *(147:22). [tehyiʾe vü iḥżār,]*
2. **tehyiʾe vü iḥżār** ve muṭḥef-i naẓar-gāh-ı şeh-zādegān-ı ʿālī-tebār ḳılındı *(167:22). [tehyiʾe vü iḥżār,]*

tehyiʾe vü iḥżār: *Hediyenin sunulması.*

süfrelik on ṭabaḳ **tehyiʾe vü iḥżār** ve hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ üzere *(305:8). [tehyiʾe vü iḥżār,]*

tehyiʾe vü iḥżār itdigi: *Hazırlamak.*

tehyiʾe vü iḥżār itdigi bir s̱evb ṣırt semmūr ve bir cılḳafā ve bir ṭop nāfe ve iki *(341:21). [tehyiʾe vü iḥżār itdigi, -dig, -i]*

tehyiʾe vü istiḥżār olundı: *Tamamlanmak ve hazırlanmak.*

tehyiʾe vü istiḥżār olundı *(147:26). [tehyiʾe vü istiḥżār olundı, -un, -dı]*

tehyiʾe vü tertīb olunan: *Hazırlanmak ve düzenlenmek.*

cüvān-ı tātāra maşraba ser-ber-i ʿatiyye-i sīm ḳılınup **tehyiʾe vü tertīb olunan** *(363:9). [tehyiʾe vü tertīb olunan, -un, -an]*

tehyiʾe-i esbāb-ı şādmānī: *Şenlik gösterilerini seyretme.*

aḫşāmı üç anbarlıda **tehyiʾe-i esbāb-ı şādmānī** ve taʿbiye-i levāzım-ı şādānī *(347:35). [tehyiʾe-i esbāb-ı şādmānī,]*

tehyiʾe-i esbāb-ı sürūr olunca: *Şenlik gereçlerini hazırlamak.*

Bu ḥālet üzere **tehyiʾe-i esbāb-ı sürūr olunca** ve tertīb-i ḳanādīl ü meşāʿil *(196:3). [tehyiʾe-i esbāb-ı sürūr olunca, -un, -ca]*

tehyiʾe-i esbāb-ı sürūra: *Şenlik araçlarının hazırlanması.*

üzere bir perdede **tehyiʾe-i esbāb-ı sürūra** āġāz ve taʿbiye-i çeng ü çeġāne ve söz ü sāz eylediler *(290:26). [tehyiʾe-i esbāb-ı sürūra, -a]*

tehyiʾe-i hıdemāt-ı lāzıme: *(Şenlik için) Gerekli hazırlıkları yapmak.*

tehyiʾe-i ḫıdemāt-ı lāzıme içün bir iki sāʿat meydān virilmek ḳaṣdına *(272:23). [tehyiʾe-i ḫıdemāt-ı lāzıme,]*

tehyiʾe-i levāzım: *Gerekli hazırlıklar.*

tehyiʾe-i levāzım ve taʿbiye-i edevāt-ı sūra ʿāzim oldılar *(141:22). [tehyiʾe-i levāzım,]*

tehyiʿe-i levāzım-ı meserret: *Şenlik için gerekli olan şeylerin hazırlanması.*

Bundan mā-ʿadā **tehyiʿe-i levāzım-ı meserret** ve taʿbiye-i merāsim-i neşāṭ ü ferḥat ü zīnet *(152:19). [tehyiʿe-i levāzım-ı meserret,]*

tehyiʾe-i levāzım-ı sūr: *Şenlik araçlarının hazırlanması.*

ve **tehyiʾe-i levāzım-ı sūr** içün fermān-fermā olmaları ile sāʾir vüzerā *(256:25). [tehyiʾe-i levāzım-ı sūr,]*

tehyiʾe-i maṭāyā eyleyenleriñ: *Binmeğe hazırlamak.*

ki taʿẕīm-i ḍaḥāyā ile şırāṭ-ı maḥşerde rükūb içün **tehyiʾe-i maṭāyā eyleyenleriñ** *(237:7). [tehyiʾe-i maṭāyā eyleyenleriñ, -y, -en, -ler, -iñ]*

tehyiʾe-i miʿde-i iştihā-yı loḳma-cūʿ itdikleri: *(Yeniçeri ocağı) Lokma peşindeki iştah midelerini hazırlamak.*

tehyiʾe-i miʿde-i iştihā-yı loḳma-cūʿ itdikleri meşhūd-ı çeşm-i ʿibret-bīn-i ḫudāvendigār-ı Ḫalīl-ḫū olduḳda *(265:29). [tehyiʾe-i miʿde-i iştihā-yı loḳma-cūʿ itdikleri, -dik, -ler, -i]*

tehyiʾe-i nişīmen-gāh-ı istirāḥat itmege: *Rahatça oturulabilen yerin hazırlanması.*

tehyiʾe-i nişīmen-gāh-ı istirāḥat itmege sürʿat itdiler ve herkes yerlerine ṭaġılup gitdiler *(268:1). [tehyiʾe-i nişīmen-gāh-ı istirāḥat itmege, -meg, -e]*

tehyiʾe-i zīb ü zīnet: *Süslü, püslü şeyler hazırlamak.*

içün **tehyiʾe-i zīb ü zīnet** ve iẓhār-ı kālā-yı meserret ḳaṣdıyla *(325:28). [tehyiʾe-i zīb ü zīnet,]*

tehyiʾe-sāz-ı ālāt-ı ṣafā: *Şenlik araçlarını hazırlamak.*

tehyiʾe-sāz-ı ālāt-ı ṣafā ve ferrāş-ı ṣabā sāḥa-rūb-ı mevkib-i meleʿ-i aʿlā olup *(221:19). [tehyiʾe-sāz-ı ālāt-ı ṣafā,]*

tehẕīb-i nüsḫa-i aḫlāḳ itdigi: *Ahlak kitabının yanlışlarını düzeltme.*

taʿallüm-gāh-ı terbiyyet-i pādişāhīden **tehẕīb-i nüsḫa-i aḫlāḳ itdigi** vech üzere *(146:15). [tehẕīb-i nüsḫa-i aḫlāḳ itdigi, -dig, -i]*

tek: *Sadece.*

Tek ol meh-i sīmīn-tene pīrāhen olaydım *(314:4). [tek,]*

tek ü pū: *Seğirtme, öteye beriye koşuşturma.*

sell-i seyf-i tāb-dār ve birbiri ile mübāreze vü muḥārebe ṣūretlü **tek ü pū** birle piyāde *(157:24). [tek ü pū,]*

teḳābül-i ṣufūf-ı dendān-ı germ-iştihāyāndan: *Oburca tıkınanların dişlerinin birbirine vurması.*

Şeḳāşaḳ-ı ṣıḥāf u maʿālıḳden bir ṭarrāḳa peydā ve **teḳābül-i ṣufūf-ı dendān-ı germ-iştihāyāndan** *(348:27). [teḳābül-i ṣufūf-ı dendān-ı germ-iştihāyāndan, -dan]*

tekāpū-yı sāḥa-i inbisāṭa: *Neşelenme alanına koşmak.*

taġaddī ve rindān-ı ṣabūhī-kār gibi taḥṣīl-i neşʾe-i seḥerī ile **tekāpū-yı sāḥa-i inbisāṭa** *(221:25). [tekāpū-yı sāḥa-i inbisāṭa, -a]*

tekarrüb-i ḫıdmet: *Hizmet edenlerin yakınlığı.*

kendülere **teḳarrüb-i ḫıdmet** ile girān-bıżāʿa-i müfāḫaret olan ḫuddām-ı kirāmlarınıñ *(289:24). [teḳarrüb-i ḫıdmet,]*

teḳārub-ı cihet-i maʿīşet: *Geçim yollarının yakınlığı.*

teḳārub-ı cihet-i maʿīşet aʿẓam-ı esbāb-ı cemʿiyyet olmağın ḳazzāzlardan *(299:21). [teḳārub-ı cihet-i maʿīşet,]*

teḳāʿüd: *Emekliye ayrılma, emekli olma.*

baʿdehū pīrlik ḥasebi ile **teḳāʿüd** iḫtiyār iden El-Ḥācc Meḥemmed Paşa *(155:26). [teḳāʿüd,]*

tekayyüd-i ekīd: *İşe dört elle sarılmak.*

içün çār cihetden **teḳayyüd-i ekīd** ve zūr-dest-i iḫlāṣ-peyvestleri murād üzere her *(263:2). [teḳayyüd-i ekīd,]*

teḳāżā-yı işтihā: *Yemek yeme isteğinin gurultusu, karın acıkması.*

vaḳt-i ṭaʿām ḥulūl itmiş iken kimsede **teḳāżā-yı işтihā** ṭuyulmadı mışrāʿ Li-münşiʾihi *(318:24). [teḳāżā-yı işтihā,]*

teḳāżā-yı ṭabʿ-ı cūd-iḳtiżālarına: *Cömert yaratılışın zorlaması.*

teḳāżā-yı ṭabʿ-ı cūd-iḳtiżālarına fütūr gelmeyüp kāffe-i temāşāyiyānı ḥiṣṣe-dār-ı baḫşiş-i bī-şümār itmek *(327:33). [teḳāżā-yı ṭabʿ-ı cūd-iḳtiżālarına, -lar, -ı, -n, -a]*

tekellüf: *Sıkıntı, zorluk, külfetli iş.*
1. Ne **tekellüf** ne zaḥmet-i īcād *(325, 6). [tekellüf,]*
2. çadırlarında ḳarāra miknetleri ḳalup ser ü pā-bürehne şināver-i ḥayret ve **tekellüfler** *(325:33). [tekellüfler, -ler]*

tekellüfāt-ı resm-i vezāretden: *Vezirliğin gerekliliği olan resmi zorluklar.*

tekellüfāt-ı resm-i vezāretden sāde şeref-i taḳbīl-i ẕeyl-i hümāyūn ile *(156:25). [tekellüfāt-ı resm-i vezāretden, -den]*

tekellüfāt-ı sūriyyeleri: *Düğünün zahmeti.*

çekilen **tekellüfāt-ı sūriyyeleri** ṣaġdıç emegine dönecegi mütebeyyen iken yine *(326:13). [tekellüfāt-ı sūriyyeleri, -ler, -i]*

tekellüf-i cild ü tezhīb: *(Hediye kitap için) Cilt ve süslemesi gösterişli.*

cild-i vāḥidde bir Tefsīr-i Beyżāvī ki nefāset-i ḫaṭṭ ve **tekellüf-i cild ü teẕhīb** ve *(189:25). [tekellüf-i cild ü teẕhīb,]*

tekellüfi olmadın: *Külfete katlanmak, sıkıntı çekmek.*

ṣaḥīfe-i ʿarż-ı ḥālime raḳam-keş-i ḫaṭṭ-ı āzādī olursa ısḳara **tekellüfi olmadın** ve *(242:30). [tekellüfi olmadın, -ma, -dın]*

tekerlek: *Bir mil etrafında dönen ve taşıtların yol almasını sağlayan kalın bir çember şeklindeki parça.*

1. ẕī-rūḥ gibi cilveler itdürdiler ve **tekerlek** üzerinde ʿaraba resminde *(157:11). [tekerlek,]*
2. iḫfā-yı ālet-i iḥtiyāl ile ʿarabayı içinden idāre idüp ḫod-be-ḫod **tekerlek** dāʾir ve *(157:14). [tekerlek,]*
3. tanẕīr olunmuş idi ki rīsmānlar ile keşīde ḳılınup gerdüne gibi **tekerlek** üzerinde *(187, 18). [tekerlek,]*
4. kenārelerinde ʿaraba gibi **tekerlekler** dāʾiren-mā-dār her ṭarafında ve her biriniñ mā-beyni *(255:14). [tekerlekler, -ler]*
5. ḳaṣr-ı gerdānları gerdüne gibi **tekerlekler** üzere mevżūʿ ve her cānibinden gūnā-gūn *(356, 32). [tekerlekler, -ler]*

tekerleme: *Herkes tarafından, sık sık kullanılan basmakalıp söz.*

tekerlemesiyle meydānda cunbalaḳ atmaġa germ-āġāz ve heyʾet-i dehşet-fermāsı *(207:20). [tekerlemesiyle, -s, -i, -y, -le]*

tekerrür-i fermān-ı vācibü'l-imtiṣāl-i āṣafī: *Sadrazamın mutlaka yerine getirilmesi gerekli buyruklarının yinelenmesi.*

tekerrür-i fermān-ı vācibü'l-imtiṣāl-i āṣafī *(310:9). [tekerrür-i fermān-ı vācibü'l-imtiṣāl-i āṣafī,]*

Tekfūr Ṭaġı: *Tekirdağ.*

aġaç sīnī ve **Tekfūr Ṭaġı** ve Şehirköyi ve İnecik ve Ḫudāvendigār sancaġında *(142:3). [Tekfūr Ṭaġı,]*

teklīf-i ḫamle-i merdāneliklerin: *Mertçe hamle teklifi.*

Ayucılar daḫi maḳām-ı istiġnādan ḳopup ayulara **teklīf-i ḫamle-i merdāneliklerin** *(274:30). [teklīf-i ḫamle-i merdāneliklerin, -lik, -ler, -in]*

tekmīl: *Tamamlanma, yeterli duruma gelme.*
1. **tekmīlinden** ṣoñra üslūb-ı maṭlūb üzere meʾmūr olduḳları ḫıdmete mübāşeret ve *(141:38). [tekmīlinden, -i, -n, -den]*
2. Bunlar ālāyların **tekmilden** ṣoñra yamaḳları olan Taḳyacılar daḫi anları *(282:14). [tekmilden, -den]*
3. muḳteżā-yı ṣanʿatları üzere merāsim-i ʿubūdiyyeti **tekmīl** ve ketḫudā-yı ḫirfet *(301:12). [tekmīl,]*
4. Neṣr Ḫulāsa bī-ḳāl u ḳīl ḫıdmet-i lāzımelerin ser-i mū taḳṣīr itmeksizin **tekmīlden** *(336:27). [tekmīlden, -den]*

tekmīl olındı: *Tamamlanmak.*

gül-be-şeker ü şerbet ile şīrīn-meẕāḳ-ı ikrām olup merāsim-i mizbānī **tekmīl olındı** *(351:6). [tekmīl olındı, -dı]*

tekmīl olunmaġ: *Olanca şekilde yerine getirmek.*

tekmīl olunmaġ için iṭʿāmlarına taʿcīl ve bu bahāne ile cümleden evvel *(344:14). [tekmīl olunmaġ, -un, -maġ]*

tekmīl olunması: *Sürmelemek, padişahın var olan hediyeyi kabul etmesi.*

birle **tekmīl olunması** aġa-i müşārün-ileyhe mücerred ikrām u tebcīl olunmaġın *(199:13). [tekmīl olunması, -un, -ma, -s, -ı]*

tekmīl olunup: *Tamamlanmak, son bulmak.*

tekmīl olunup tertībleri üzere dāmen-i āṣaf-ı ʿamīmü'l-inʿāmı yegān yegān *(307:2). [tekmīl olunup, -up]*

tekmīl ü āmāde ḳılındı: *Hazırlanmak ve tamamlanmak.*

ziyāde **tekmīl ü āmāde ḳılındı** *(148:7). [tekmīl ü āmāde ḳılındı, -ın, -dı]*

tekmīl ü itmām: *Tamamlanmak ve bitirilmek.*

tekmīl ü itmām ve baḳiyye-i taʿām pīş-nihāde-i ḫuddām ḳılındı *(201:17). [tekmīl ü itmām,]*

tekmīl ü itmām: *Düzenlemek.*

selāma ḳıyām ve ālāyların **tekmīl ü itmāmdan** ṣoñra sarāy-ı ʿatīḳ ṭimur ḳapusundan *(366:4). [tekmīl ü itmāmdan, -dan]*

tekmīl ü tekrīm: *Tamamlamak ve yerine getirmek.*

teslīm ve merāsim-i ʿubūdiyyeti kemā-yenbaġī **tekmīl ü tekrīm** ile ketḫudāları *(303:30). [tekmīl ü tekrīm,]*

tekmīl ü tetmīm eylediklerinde: *Bitirmek, tamamlamak.*

ʿatabe-i sulṭānīye teslīm ve ḫıdmet-i lāzımelerini **tekmīl ü tetmīm eylediklerinde** *(336:12). [tekmīl ü tetmīm eylediklerinde, -dik, -ler, -i, -n, -de]*

tekmīl ü tetmīm eylediler: *Tamamlamak, nihayete erdirmek.*

tekmīl ü tetmīm eylediler *(315:9). [tekmīl ü tetmīm eylediler, -di, -ler]*

tekmīl-i ādāb-ı ʿubūdiyyetden: *Kulca bağlılık merasiminin tamamlanması.*

Tekmīl-i ādāb-ı ʿubūdiyyetden ṣoñra tertīb-i meẕkūr üzere yine maḳāmlarına ʿavdet eylediler *(211:7). [tekmīl-i ādāb-ı ʿubūdiyyetden, -den]*

tekmīl-i aʿżā-yı niẓām idince: *Düzenin parçalarının bir araya gelmesi.*

tekmīl-i aʿżā-yı niẓām idince çend rūz tevaḳḳuf *(340:18). [tekmīl-i aʿżā-yı niẓām idince, -ince]*

tekmīl-i emr-i meʾmūr eyleyen: *Görevlendirildiği işi tamamlamak.*

ḫademe-i sūrdan **tekmīl-i emr-i meʾmūr eyleyen** *(363:20). [tekmīl-i emr-i meʾmūr eyleyen, -y, -en]*

tekmīl-i esbāb-ı sürūr: *Şenlik gereçlerinin tamamlanması.*

ṣaḥrāyı deryāya döndürmek irādesine maṣrūf olmaġın **tekmīl-i esbāb-ı sürūr** *(260:4). [tekmīl-i esbāb-ı sürūr,]*

tekmīl-i ḫıdmet: *Hizmetin kusursuzluğu.*

ve gül-āb u buḫūr ḫıdmetlerine meʾmūr olmaları ile **tekmīl-i ḫıdmet** ve *(159:20). [tekmīl-i ḫıdmet,]*

tekmīl-i ḫıdmet itdikleri: *Hizmetlerini tamamlamak.*
1. aṣḥābı **tekmīl-i ḫıdmet itdikleri** ʿaḳabinde ketḫudāları medār-ı zīnet-i cemʿiyyetleri olan *(334:25). [tekmīl-i ḫıdmet itdikleri, -dik, -ler, -i]*
2. naʿl yaḳdılar Ḥulāṣā imkānı mertebesince iẓhār-ı şeṭāret ve **tekmīl-i ḫıdmet itdiklerinden** *(335:22). [tekmīl-i ḫıdmet itdiklerinden, -dik, -ler, -i, -n, -den]*

tekmīl-i levāzım-ı meserret olındı: *Şenlik araçlarının bir araya getirilmesi.*

bir mertebe tertīb-i esbāb-ı zīnet ve **tekmīl-i levāzım-ı meserret olındı** *(268:28). [tekmīl-i levāzım-ı meserret olındı, -ın, -dı, -]*

tekmīl-i merāsim-i iclāl: *Ululama merasimini yerine getirmek.*

kemer-beste-i mevḳif-i selām olup **tekmīl-i merāsim-i iclāl** ve ṣadr-ı bülend-iḳbāl *(216:13). [tekmīl-i merāsim-i iclāl,]*

tekmīl-i merāsim-i ikrāmdan: *Ağırlama merasiminin tamamlanması.*

cümlesi iṭʿām ve **tekmīl-i merāsim-i ikrāmdan** ṣoñra ibtidā tersāne ketḫudāsı Mūsā Paşa *(339:1). [tekmīl-i merāsim-i ikrāmdan, -dan]*

tekmīl-i merāsim-i ḳahve vü şerbet kılındıḳda: *Kahve ve şerbet ikramının tamamlanması.*

tekmīl-i merāsim-i ḳahve vü şerbet ḳılındıḳda birḳaç sāʿat ṣoñra vaḳt-i ʿaṣrda *(306:8). [tekmīl-i merāsim-i ḳahve vü şerbet ḳılındıḳda, -dıḳda]*

tekmīl-i merāsim-i mīzbānī eyledikleri: *Konuk ağırlama gereklerini yerine getirmek.*

ṭatlu ve ḳahve virüp **tekmīl-i merāsim-i mīzbānī eyledikleri** ḫilālde devletlü *(319:16). [tekmīl-i merāsim-i mīzbānī eyledikleri, -dik, -ler, -i]*

tekmīl-i merāsim-i mīzbānīden: *Konuk sahibinin ağırlama merasiminin tamamlanması.*

ḳahve ve şerbet ve buḫūr ile **tekmīl-i merāsim-i mīzbānīden** ṣoñra resm ü rāhlarınca *(248:27). [tekmīl-i merāsim-i mīzbānīden, -den]*

tekmīl-i merāsim-i ṭāʿāt u ʿibādātdan: *Kulluk görevini yerine getirmek.*

ʿazīmet-i cāmiʿ idüp edā-yı farīża-i ṣalāt ve **tekmīl-i merāsim-i ṭāʿāt u ʿibādātdan** *(311:8). [tekmīl-i merāsim-i ṭāʿāt u ʿibādātdan, -dan]*

tekmīl-i merāsim-i żiyāfet: *Ziyafet merasiminin bitmesi.*

Vetīre-i meʾlūfe üzere **tekmīl-i merāsim-i żiyāfet** ve tetmīm-i levāzım-ı mürüvvvetden *(320:21). [tekmīl-i merāsim-i żiyāfet,]*

tekmīl-i nāmūs-ı salṭanat: *Saltanat onurunu korumak.*

mertebe **tekmīl-i nāmūs-ı salṭanat** ve muḫālifān-ı dīn olan ʿadāvet-sīretān-ı dost-ṣūrete *(339:35). [tekmīl-i nāmūs-ı salṭanat,]*

tekmīl-i şeʿāir-i İslām: *Müslümanlığın ayırt edici özelliklerinden birini yerine getirmek.*
1. **tekmīl-i şeʿāir-i İslām** ve tetmīm-i muḥassenāt-ı īmān eylediler *(295:20). [tekmīl-i şeʿāir-i İslām,]*
2. güẕār ve yine bāb-ı hümāyūn dāḫilinde ḳarār ve **tekmīl-i şiʿār-ı İslām** ile celīlü'l-iʿtibār oldılar *(364:21). [tekmīl-i şiʿār-ı İslām,]*

tekmīl-i şiʿār-ı İslām eyledikleri: *Sünnet gereklerini yerine getirmek.*

ile güẕār ve ḫayme-i maḫṣūṣalarında **tekmīl-i şiʿār-ı İslām eyledikleri** *(350:27). [tekmīl-i şiʿār-ı İslām eyledikleri, -dik, -ler, -i]*

tekmīl-i şiʿār-ı sünnet-i ḫitān itmeleri: *Sünnet edilmenin tamamlanması.*

tekmīl-i şiʿār-ı sünnet-i ḫitān itmeleri istiṣvāb olundı Bu vech ile *(364:9). [tekmīl-i şiʿār-ı sünnet-i ḫitān itmeleri, -me, -ler, -i]*

tekmīl-i tebyīż-i sūrnāme-i hümāyūna: *Kutlu düğün kitabının temize çekilmesinin tamamlanması.*

iksā-yı ferve-i istiḥsān u himmet **tekmīl-i tebyīż-i sūrnāme-i hümāyūna** *(363:31). [tekmīl-i tebyīż-i sūrnāme-i hümāyūna, -a]*

tekmīli'r-rüsūm: *Merasimin tamamlanması.*

Baʿde **tekmīli'r-rüsūm** efendiler ʿale'l-ʿumūm obaya daʿvet ve ʿörf ü üstleri *(201:29). [tekmīli'r-rüsūm,]*

tekrār: *Yeniden, yine.*
1. maḳām-ı aṣlīsinde āsūde-nişīn-i sāḥa-i ārām oldı ve **tekrār** ceng ü cidāl *(188:18). [tekrār,]*
2. ḳavme-i yek-pāre ile meclisden ḳufūl ve müsāfir otaḳlarında **tekrār** müşūl eyleyüp *(180:21). [tekrār,]*
3. gezīde itmekle naʿra-i tiryākiyānı burc-ı ʿaḳrebe resīde eyleyüp **tekrār** şol mertebe *(225:21). [tekrār,]*
4. iḥżār olunup bu müddeʿā-yı düşvār **tekrār** tercümānlar taḳrīri ile lisānından *(243:1). [tekrār,]*
5. Bu eşnāda ṭopçılar **tekrār** yürüyiş idüp ḳalʿadan çıḳan dalḳılıçlar ṭopçılar ile *(267:29). [tekrār,]*
6. bir ḳat rüsvā olduḳlarında şerm ü ḥicāblarına bedel **tekrār** birer altun iḥsān ile *(327:19). [tekrār,]*

tekrār iderler: *Yinelemek.*

tekrār iderler idi Li-münşiʾihi *(280:14). [tekrār iderler, -er, -ler]*

tekrīm buyurdılar: *Cömertlik etmek.*

bī-ʿaded altun iḥsān buyurup taḫṣīṣ baʿde't-taʿmīm ile **tekrīm buyurdılar** *(327:29). [tekrīm buyurdılar, -dı, -lar]*

tekrīm olunmaġın: *Saygı görmek.*

ocaġ-ı mezbūruñ żābiṭān ve çavuşānı velīme-i sulṭāniyyeye daʿvet ile **tekrīm olunmaġın** *(248:4). [tekrīm olunmaġın, -un, -mag, -ın]*

tekrīm ü talṭīf buyurduḳlarında: *Mutlu ve büyük kılmak.*

ve dāmād-ı muḥteremin şeref-i daʿvet ile **tekrīm ü talṭīf buyurduḳlarında** *(292:2). [tekrīm ü talṭīf buyurduḳlarında, -duḳ, -lar, -ı, -n, -da]*

tekrīm ü tebcīl: *Şanını yükseltmek, ululamak.*

tevkīl ve vekālet-nāme-i muṭlaḳaların taḫṣīs baʿde't-taʿmīm ile daḫi **tekrīm ü tebcīl** *(308:20). [tekrīm ü tebcīl,]*

tekrīmen li-şānihi: *Şanını yüceltmek amacıyla.*

tekrīmen li-şānihi bugün daḫi dāḫil-i silk-i erbāb-ı ziyāfet oldı *(316:31). [tekrīmen li-şānihi,]*

tekrīr: *Tekrarlama, yineleme.*
1. **tekrīrden** ṣoñra niçe niçe nā-dīde bāzīçe-i ġarībe ve ṣuver-i ʿacībe *(199:21). [tekrīrden, -den]*
2. yevm-i sābıḳda icrā itdigi bāzīçelerini **tekrīrden** ṣoñra rüfeḳāsından *(223:2). [tekrīrden, -den]*

tekrīr eylediler: *Tekrarlamak, yinelemek.*

görmeyenlere irāʾet içün birer birer **tekrīr eylediler** Bu eṣnāda li-müʾellifihi *(208:15). [tekrīr eylediler, -di, -ler]*

tekrīr-i dāmen-būs-ı ḥażret-i ṣāḥib-i devlet: *Sadrazam hazretlerinin eteğini öpmenin yinelenmesi.*

eṣvāb-ı dīvānīleri ile **tekrīr-i dāmen-būs-ı ḥażret-i ṣāḥib-i devlet** *(248:28). [tekrīr-i dāmen-būs-ı ḥażret-i ṣāḥib-i devlet,]*

tekrīr-i daʿvet: *Yeniden davet etmek.*

içün ṣadreyn-i mükerremeyn efendiler ḥażretleri **tekrīr-i daʿvet** ile talṭīf olunup *(201:7). [tekrīr-i daʿvet,]*

tekrīr-i daʿvet: *(Şenliğe) İkinci kez davet edilme.*

Efendi ḥażretleri daḫi **tekrīr-i daʿvet** ile ṣadreyn efendiler gibi sāʾir *(215:6). [tekrīr-i daʿvet,]*

tekrīr-i suʿāl-i kerem-iştimāl-i ṣudūrında: *Sadrazamın iyilikle yinelenmiş sorusunun tekrarı.*

deyu cevāba ḳādir olamayup **tekrīr-i suʿāl-i kerem-iştimāl-i ṣudūrında** *(260:33). [tekrīr-i suʿāl-i kerem-iştimāl-i ṣudūrında, -ı, -n, -da]*

teksīr-i sevāda: *Faydasız yere çok yazı yazmak.*

sūʿ-i edebdir deyu nihād-ı ḥadd-şinās-ı edeb-i iʿtiyādı defter-i hedāyāda **teksīr-i sevāda** *(354:21). [teksīr-i sevāda, -a]*

tekye-i mezbūre: *Adı geçen tekke, Atıcılar Tekkesi.*

güni **tekye-i mezbūre** nisvāna taḫṣīs olundı Ve yevm-i mezbūrda ḳānūn-ı ḳadīm *(147:15). [tekye-i mezbūre, -e]*

tekye-i mezbūre: *Söz konusu tekke, Atıcılar tekkesi.*

ile iẓhār-ı şükr ü ṣenā vü maḥmidet eylediler **Tekye-i mezbūre** ʿAvret Ḥişārından *(350:5). [tekye-i mezbūre,]*

tel: *Çeşitli madenlerden yapılan ve çeşitli işlerde kullanılan, kopmaya karşı dayanıklı çok ince ve uzun nesne.*

Ḥaddeden **tel** gibi çekdiñ kendiñe tār-ı dili *(334:15). [tel,]*

tel: *Saz teli.*

ile mūsiḳār gibi her aġızdan bir ṣadā peydā olup birbiriniñ **teline** ṭoḳundılar *(291:7). [teline, -i, -n, -e]*

tel ḳafes: *İplik, sicim, tel gibi şeylerle kafes biçiminde yapılan örgü.*

ṣırmadan **tel ḳafes** ve rūmī şebīkeler ile pīrāste ve cevānib-i erbaʿasında cām *(334:33). [tel ḳafes,]*

telāfī-i mā-fāt: *Kaybı karşılamak.*

görüp bir at iḥsānı ile **telāfī-i mā-fāt** ve tecdīd-i berāt-ı iltifāt itmeleri *(261:2). [telāfī-i mā-fāt,]*

telāfī-i mā-fāt eylediler: *Yeni bir hamle imkanı sağlamak, hamleyi rahatça görebilmek.*

ḫayrān u māt ve açmazdan seyr idenlere **telāfī-i mā-fāt eylediler** *(343:18). [telāfī-i mā-fāt eylediler, -di, -ler]*

telāfī-i mā-fāt eylediler: *Kaybedilen bir şeye karşı başka bir şey kazanma.*

telāfī-i mā-fāt eylediler Bu ḥālet bir sāʿat ḳadar müddete bāliġ olduḳda sālifü'ẕ-ẕikr *(352:4). [telāfī-i mā-fāt eylediler, -di, -ler]*

telaḳḳī: *(Hediye için) Kabul etme, alma.*

cevāhir-i dü-ʿālem-bahā-yı Kelām-ı Ḫudā ile memlū bir ṣadefdir ki **telaḳḳī** bi'l-ḳabūl olunması *(170:9). [telaḳḳī,]*

telaḳḳī-bi'l-ḳabūl ḳılındı: *(Hediye için) Kabul edilerek alınmak.*

fevḳa'l-meʾmūl cümlesi **telaḳḳī-bi'l-ḳabūl ḳılındı** Ve dārü's-saʿādetü's-seniyye aġası maḥrem-i ḥarem-serāy-ı sulṭānī emīn-i ʿiṣmet-kede-i ḫāḳānī *(168:10). [telaḳḳī-bi'l-ḳabūl ḳılındı, -ın, -dı]*

telāş oldı: *1) Sıkıntıya düşmek 2) Talaşın dökülmesi.*

Döküldi arada gözyaşı çoḳ **telāş oldı** *(297:2). [telāş oldı, -dı]*

telāṭum idüp: *Kabartmak, dalgalandırmak.*

Gice yemm-i nūr **idüp telāṭum** *(131:9). [telāṭum idüp, -üp]*

telāṭum-ı emvāc-ı şafādan: *Şenlik dalgalarının çarpışması, art arda gelerek gürültü çıkarmak.*

ḳalma pīrān-ı rūzgār-dīde görmedigi hünerleri gösterdiler **Telāṭum-ı emvāc-ı şafādan** *(186:13). [telāṭum-ı emvāc-ı ṣafādan, -dan]*

telāṭum-ı emvāc-ı temāşāyiyāndan: *Seyirci dalgalarının çalkantısı.*

telāṭum-ı emvāc-ı temāşāyiyāndan rūy-ı ʿarż u leb-i deryā nā-peydā ve bir başḳa *(256:29). [telāṭum-ı emvāc-ı temāşāyiyāndan, -dan]*

telezzüzden: *Tat almak.*

Ve meşāyiḫ-i kirām efendiler melāʿib ü melāhī ile **teleẕẕüẕden** beri *(211:20). [teleẕẕüẕden,]*

teleẕẕüẕ-i nevāl-i cemāl: *Güzellik nevalesini tatmak.*

yemīn ü yesārdan **teleẕẕüẕ-i nevāl-i cemāl** içün dest-dırāz-ı nigāh-ı küstāḫī olan *(300:23). [teleẕẕüẕ-i nevāl-i cemāl,]*

telezzüz-i niʿmet-i mücāselet eylediler: *Birlikte oturup yemekten tat almak.*

mübāşeret ve **teleẕẕüẕ-i niʿmet-i mücāselet eylediler** *(338:22). [teleẕẕüẕ-i niʿmet-i mücāselet eylediler, -di, -ler]*

telhīş: *Yazı göndermek, sadrazam tarafından padişaha gönderilen yazı.*
1. **telḫīş** ve ṭaraf-ı hümāyūndan daḫi müsāʿade vü terḫīṣ olunmaġın *(160:3). [telḫīş,]*
2. ḳıṭʿasıyla meʾmūliniñ ḳarīn-i ḳabūl olması içün ṭaraf-ı āṣafīden **telḫīş** ve *(193:23). [telḫīş,]*

telḫīş buyurduḳlarında: *Sadrazamın padişaha küçük bir mektup suretiyle ricasını iletmek.*

recāsını mübārek yerāʿa-i dil-keş-raḳamlarıyla serīr-i şevket-maṣīre **telḫīş buyurduḳlarında** *(210:23). [telḫīş buyurduḳlarında, -duḳ, -lar, -ı, -n, -da]*

telḫīşī aġa: *Arz-ı halci, padişah ile sadrazam arasındaki yazışmaları bu kişilere ulaştıran kişi.*
1. ketḫudā-yı ṣadr-ı ʿālī ve **telḫīşī aġa** ile evvelā hediyye-i behiyye-i āṣafī irsāline *(160:4). [telḫīşī aġa,]*
2. ve **telḫīşī aġalar** ve baʿżı aġayān-ı enderūn u bīrūn ṣuffe-i mezbūrede *(251:25). [telḫīşī aġalar,]*
3. ve **telḫīşī aġa** muḳāreneti ile teslīm-i rikāb-ı hümāyūn *(321:6). [telḫīşī aġa,]*
4. Ḫalīl Efendi ve **telḫīşī aġa** ʿavāṭıf-ı celiyye-i şehriyārīden *(321:13). [telḫīşī aġa,]*
5. telḫīşī aġaya ve hediyye aṣḥābınıñ birer ādemlerine ilbās-ı ḫilʿāt-ı ḳabūl ile iclāl ḳılındı *(322:10). [telḫīşī aġaya, -y, -a]*
6. ḳapu ketḫudāları Meḥemmed Efendi ve **telḫīşī aġa** vesāṭeti ile itḥāf u ihdā ve ikisine *(340:24). [telḫīşī aġa,]*
7. aṭlas-ı firengī Süleymān Efendi ḳapu ketḫudālıġı ve **telḫīşī aġa** delāleti ile *(340:31). [telḫīşī aġa,]*
8. ancaḳ **telḫīşī aġa** yediyle maʿrūż-ı ʿatebe-i cihān-dārī ḳılınup *(341:10). [telḫīşī aġa,]*
9. ḳāḳum hediyyeleri tercümānları vesāteti ve **telḫīşī aġa** delāletiyle maʿrūż-ı ʿatebe-i cihān-dārī ḳılınup *(341:22). [telḫīşī aġa,]*
10. **telḫīşī aġa** ile tercümānlarına ilbās-ı ḫilʿat-ı kām-kārī ḳılındı *(341:23). [telḫīşī aġa,]*
11. ḳıyāsen **telḫīşī aġa** ve ḳapu ketḫudāları ile rikāb-ı hümāyūna ʿarż u telḫīş olunduḳdan *(343:4). [telḫīşī aġa,]*
12. ve hediyyeleri **telḫīşī aġa** vesāṭeti ve tercümānlar sefāreti ile ḥażret-i aġa-i dārü's-saʾādeye *(347:26). [telḫīşī aġa,]*
13. **telḫīşī aġaya** ilbās-ı ḫilʿat ve sāʾirlerine inʿām u iḥsān ile baḫş-ı sermāye-i müfāḫaret ḳılındı *(348:9). [telḫīşī aġaya, -y, -a]*
14. içün **telḫīşī aġa** vesāṭetiyle dārü's-saʿāde aġası ḥażretlerine irsāl olunup anlar *(350:32). [telḫīşī aġa,]*
15. ferş-i memerr-i enẓār-ı şehriyār-ı ʿālī-tebār olmaġ içün **telḫīşī aġa** vesāṭeti ve *(354:4). [telḫīşī aġa,]*
16. **telḫīşī aġa** ve ḳapu ketḫudāları naẓar-gāh-ı hümāyūnda ḫilʿat-pūş-ı mecd ü fiḫār oldılar *(354:7). [telḫīşī aġa,]*
17. **Telḫīşī aġaya** ve bir tercümānına sāʾir emṣāline oldığı gibi ilbās-ı ḫilʿat *(355:15). [telḫīşī aġaya, -y, -a]*

telhīşī-i düstūr-ı mekārim-ʿāde: *Yardımsever, sadrazam telhisçisi.*

firistāde itmek ārzūsıyla **telḫīşī-i düstūr-ı mekārim-ʿāde** ve ḳapucılar ketḫudāsı *(301:10). [telḫīşī-i düstūr-ı mekārim-ʿāde,]*

telhīşī-i ṣadr-ı ʿālī: *Sadrazam telhisçisi.*

ʿatebe-i hümāyūna īṣāl içün **telḫīşī-i ṣadr-ı ʿālī** yediyle saʿādetlü aġa-i dārü's-saʿāde *(307:30). [telḫīşī-i ṣadr-ı ʿālī,]*

telhīşī-i ṣadr-ı ʿālī aġa: *Sadrazam telhisçisi, sadrazamın padişaha yazdıklarını ileten kişi.*
1. ve **telḫīşī-i ṣadr-ı ʿālī aġa** yediyle mükemmel ṭonanmış bir esb-i müşgīn-bāl-i ṣabā-reftār ki *(200:3). [telḫīşī-i ṣadr-ı ʿālī aġa,]*
2. **telḫīşī-i ṣadr-ı ʿālī aġaya** ḫilʿāt-ı muʿtāde kemā-kān iʿāde buyuruldı *(226:19). [telḫīşī-i ṣadr-ı ʿālī aġaya, -y, -a]*
3. **telḫīşī-i ṣadr-ı ʿālī aġaya** iʿāde-i ḫilʿat-ı zībā ḳılındı *(249, 17). [telḫīşī-i ṣadr-ı ʿālī aġaya,]*
4. pīş-vā-yı maʿraż-ı ihdā olan **telḫīşī-i ṣadr-ı ʿālī aġaya** ilbās-ı ḫilʿat ḳılındı *(287, 34). [telḫīşī-i ṣadr-ı ʿālī aġaya, -y, -a]*

telhīşī-i ṣadr-ı ʿālī Meḥemmed Aġa: *Sadrazam telhisçisi, sadrazam ile padişah arasındaki yazışmaları yürüten Mehemmed Ağa.*

Meḥemmed Emīn Aġa ve **telḫīşī-i ṣadr-ı ʿālī Meḥemmed Aġa** yediyle ferş-i zemīn-i ʿubūdiyyet *(213:30). [telḫīşī-i ṣadr-ı ʿālī meḥemmed aġa,]*

telḫīşī-i ṣadr-ı aʿẓam: *Sadrazam telhisçisi. Arz-ı halci, padişah ile sadrazam arasındaki yazışmaları bu kişilere ulaştıran kişi.*

cümlesi **telḫīşī-i ṣadr-ı aʿẓam** vesāṭeti ile devletlü dārü's-saʿāde aġası ḥażretleri *(322:8). [telḫīşī-i ṣadr-ı aʿẓam,]*

telḫīsī-i ṣadr-ı celīlü'l-ḳadr-i felek-ʿunvāna: *Unvanı felek kadar yüksek kadri yüce sadrazam telhisçisi.*

ve **telḫīsī-i ṣadr-ı celīlü'l-ḳadr-i felek-ʿunvāna** *(288:27). [telḫīsī-i ṣadr-ı celīlü'l-ḳadr-i felek-ʿunvāna, -a]*

teʾlīf olunan: *(Fişek) Bir araya gelmek.*

hüveydā olup kenārelerinde lüleler gibi taṣfīf ve āteş-i āb-gūndan **teʾlīf olunan** *(228:27). [teʾlīf olunan, -un, -an]*

teʾlīf-i celīlleri olmak: *(Tefsir-i Şerif) Değerli eseri yazmak.*

Rabbü'n-nās ḥażretleriniñ **teʾlīf-i celīlleri olmaḳ** üzere Tefsīr-i Şerīf ki pādişāha *(190:28). [teʾlīf-i celīlleri olmaḳ, -maḳ]*

teline doḳunmayup: *Birine zarar verecek bir harekette bulunmak, birinin kızdığı bir şeyi yapmak veya sözü söylemek.*

teline doḳunmayup leylen ve nehāren ẕükūr ve zenān emn ü emān üzere istedikleri *(205:31). [teline doḳunmayup, -ma, -y, -up]*

telḳīb olunan: *Adlandırma.*

mezīd işrāf u neẕāreti olduġundan Yalı Köşki **telḳīb olunan** ḳaṣr-ı muʿallāda *(144:28). [telḳīb olunan, -un, -an]*

telḳīn-i maḳām eyleyerek: *Makam öğretmek.*

telḳīn-i maḳām eyleyerek ṣadā-yı dil-keş-nevāların resīde-i evc-i āsumān ve *(245:9). [telḳīn-i maḳām eyleyerek, -y, -erek]*

telli: *(Hint kumaşı için) Tel ile dokunmuş.*

pīrāye-i mefārıḳ-ı iʿtibār olmaġa sezā-vār on ṭāḳa bendī ve köse destār ve **telli** *(164:30). [telli,]*

telli: *(Hatayi kumaş için) Tel ile dokunmuş, üzerinde altın sırma gibi şeyler bulunan.*
1. beşer ṭonluḳ ikişer boġça aġır **telli** ve sāde nev-ẓuhūr hatāyī ki nezāket ü leṭāfetde *(164:23). [telli,]*
2. Sulṭān ḥażretlerine bir ṭop dībā-yı İstanbulī ve bir ṭop **telli** nev-ẓuhūr hatāyī ve *(167:26). [telli,]*
3. ikişer ṭonluḳ dībā-yı İstanbulī ve nev-ẓuhūr **telli** ve sāde hatāyī ve şeh-zāde Sulṭān Meḥmed Ḫān *(168:4). [telli,]*
4. ḫażretleriniñ vālide-i mācideleri içün iki ṭonluḳ dībā-yı İstanbulī ve sāde ve **telli** *(168:7). [telli,]*
5. ve nev-ẓuhūr u girān-ḳıymet ü bī-naẓīr beşer ṭonluḳ **telli** ve sāde hatāyī-i dil-peẕīr *(171:12). [telli,]*
6. semmūr-ı dil-pesend ve altı ṭonluḳ Rūmī dībā ve **telli** ve sāde altışar ṭonluḳ *(171:36). [telli,]*
7. şāyān idi Ve ṭoḳuz ṭāḳa altunbaş ḫünkārī destār ve on sekiz ṭāḳa **telli** *(200:15). [telli,]*
8. ṭonluḳ rūmī vü ʿacemī dībā ve altışar ṭonluḳ **telli** ve sāde hatāyī-i girān-bahā ve *(213:28). [telli,]*
9. **telli** ve sāde hatāyī-i nev-ẓuhūr u zībā ve keẕālik emāret-i ḥuccāc-ı ẕevi'l-ibtihāc inżimāmı *(214:6). [telli,]*
10. ṭonluḳ rūmī vü ʿacemī dībā ve on iki ṭonluḳ **telli** ve sāde hatāyīhā-yı zībā *(214:24). [telli,]*
11. her biri ikişer ṭonluḳ ʿacemī vü rūmī dībā ve dörder ṭonluḳ **telli** *(225:32). [telli,]*
12. **telli** ve sāde nev-ẓuhūr hatāyī-i nāzük-ter ve altışar ṭonluḳ ṭaraḳlı ve sāde aṭlas-ı cilā-dāde *(226:16). [telli,]*
13. ve **telli** altışar ṭonluḳ hatāyī-i girān-bahā ve nesīc-i kār-gāh-ı ḫoş-rengī altışar *(249:7). [telli,]*
14. ṭonluḳ dībā ve on beş ṭonluḳ **telli** ve sāde hatāyī-i girān-bahāyı hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ *(297:18). [telli,]*
15. dörder ṭonluḳ dībā-yı rūmī ve **telli** ve sāde hatāyī-i zer-kārī ve dörder ṭāḳa *(307:13). [telli,]*
16. aṭlas u ḫārā ve **telli** ve sāde hatāyī ve çuḳa-i māhūd ve aṭlas-ı mücellā *(307:18). [telli,]*
17. ve bir ṭonluḳ kemhā ve ikişer ṭonluḳ **telli** ve sāde hatāyī-i girān-bahā *(307:25). [telli,]*
18. Ve atmacacıbaşı cānibinden bir ṭonluḳ **telli** ve bir ṭonluḳ sāde hatāyī-i zībā *(307:26). [telli,]*
19. ḫażretlerinden üç ṭonluḳ ʿacemī ve üç ṭonluḳ rūmī dībā ve üç ṭonluḳ **telli** *(321:2). [telli,]*
20. ṭonluḳ rūmī dībā ve **telli** ve sāde beşer ṭonluḳ nev-ẓuhūr hatāyī-i girān-bahā ve *(340:22). [telli,]*
21. ṭonluḳ İstanbulī dībā-yı zer-tār ve her biri beşer ṭonluḳ **telli** ve sāde hatāyī-i dil-keş-nigār *(340:29). [telli,]*

telli aṭlas: *Tel ile dokunmuş, üzerinde altın sırma gibi şeyler bulunan, atlas kumaşı.*

ve telli ḫārā ve sāde çiçekli hatāyī ve **telli aṭlas** ve sāde beyāż aṭlas ve sermāʾī *(361:12). [telli aṭlas,]*

telli badili: *Tel ile dokunmuş, üzerinde altın sırma gibi şeyler bulunan bir tür bez dokuma.*
1. dörder ṭāḳa kemer-bend ve ṭonluḳ şāl ve dört **telli badili** gelüp ve Selānīk ḳāḍīsi Şikārī-zāde Efendi *(192:19). [telli badili,]*
2. içinde bir zer-dūz şāl ve iki ṭop **telli badili** ve dört destār-ı ḫünkārī ve üç ṭop kenārlı bez *(300:16). [telli badili,]*

telli çavuşlar: *Başında turna teli bulunan sorguçlu çavuşlar.*

āteş virildi Bu eṣnāda püskürme fişekli **telli çavuşlar** başı çıġalı ġāzīler yürüyüş *(229:22). [telli çavuşlar,]*

telli düdemī: *Çiçek motifli, bir tür telli iplikleri bulunan kumaş.*

lāyıḳ emṣāline ġālib ü fāʾiḳ her bir nevʿi ikişer ṭonluḳ **telli düdemī** ve İstanbulī çekme *(354:9). [telli düdemī,]*

telli elvān bervec boġaşı-ı ġālī: *Üzerinde tel işlemesi bulunan, renkli, çok değerli pamuktan yapılmış, sağlan dokunaklı kavuk, takke bezi.*

ṭonluḳ telli nev-ẓuhūr ḥatāyī-i ʿālī ve beş ṭāḳa **telli elvān bervec boġaşı-ı ġālī** ve *(288:8). [telli elvān bervec boġaşı-ı ġālī,]*

telli germsūd: *Tel ile dokunmuş, üzerinde altın sırma gibi şeyler bulunan, bir kaftan türü.*

ve dört ṭop dībā-yı rūmī ve bir ṭop **telli germsūd** ve iki ṭonluḳ *(191:24). [telli germsūd,]*

telli germsūd-ı hindī: *Tel ile dokunmuş, üzerinde altın sırma gibi şeyler bulunan, Hint kumaşından dokunmuş kaftan.*

ḳuṭnī ve üç ṭāḳa **telli germsūd-ı hindī** ve üç ṭonluḳ şāl ve dört ʿaded ṣof ve beş *(190:19). [telli germsūd-ı hindī,]*

telli ḫārā: *Tel ile dokunmuş, üzerinde altın sırma gibi şeyler bulunan üzerinde dalgalı çizgiler bulunan kumaş.*
1. ve üçer ṭonluḳ ṣof ve firengī aṭlas ve **telli ḫārā** resm-i maʿhūd üzere *(190:33). [telli ḫārā,]*
2. ve **telli ḫārā** ve sāde çiçekli hatāyī ve telli aṭlas ve sāde beyāż aṭlas ve sermāʾī *(361:12). [telli ḫārā,]*

telli hatāyī: *(Tel ile dokunmuş, üzerinde altın sırma gibi şeyler bulunan) İpek ve kılaptanla dokunmuş sert bir kumaş türü.*
1. ṭonluḳ dībā ve ikişer ṭonluḳ sāde ve **telli hatāyī** ve keẕālik Sulṭān Bāyezīd Ḫān *(168:6). [telli hatāyī,]*
2. ve **telli hatāyī** ve zencīr-bāf ve bir sīm endām āyīnesi ki sīne-i berrāḳ-ı ḫūbān *(171:30). [telli hatāyī,]*
3. ve üçer ṭonluḳ **telli hatāyī** ve münaḳḳaş badili ferş-i şeh-rāh-ı enẓār-ı pādişāh-ı reʾfet-dest-gāh ḳılındı *(191:18). [telli hatāyī,]*
4. her nevʿi beşer ṭonluḳ rūmī vü ʿacemī dībā ve **telli hatāyī** ve aṭlas-ı girān-bahā *(200:23). [telli hatāyī,]*
5. Ve mīr-āḫūr-ı ṣānī Aḥmed Aġadan üçer ṭonluḳ ḳaṭīfe ve üçer ṭonluḳ **telli hatāyī** *(307:19). [telli hatāyī,]*
6. Ve şāhīncibaşı aġadan bir ṭonluḳ dībā ve üç ṭonluḳ **telli hatāyī** ve bir ṭonluḳ *(307:28). [telli hatāyī,]*
7. rūmī dībā ve beşer ṭonluḳ sāde ve **telli hatāyī** ve beş ṭonluḳ firengī ṭaraḳlı aṭlas-ı ʿalü'l-ʿāl *(341:2). [telli hatāyī,]*
8. ṭonluḳ **telli hatāyī** ve dībā ve firengī aṭlas-ı zībā ve ḳuṭnī-i hindī ve destār-ı muṭallā *(345:6). [telli hatāyī,]*
9. dörder ṭāḳa destār-ı hilāli ve şāl ve **telli hatāyī** ve ḳuṭnī-i ʿālü'l-āl *(354:26). [telli hatāyī,]*
10. zemzeme-i maʿẕeretiyle iki ṭop ḳırmızı ḳaṭīfe ve on ṭonluḳ **telli hatāyī** ve on sekiz *(355:11). [telli hatāyī,]*
11. ʿaded sīm tepsi ve her nevʿi onar ṭonluḳ dībā-yı rūmī ve dībā-yı ʿacemī ve **telli hatāyī** *(361:11). [telli hatāyī,]*

telli hatāyī-i nev-ẓuhūr: *(Tel ile dokunmuş, üzerinde altın sırma gibi şeyler bulunan, benzersiz) İpek ve kılaptanla dokunmuş sert bir kumaş türü.*
1. iki ṭonluḳ İstanbulī dībā-yı ẕī-ḳıymet ve iki ṭonluḳ sāde ve **telli hatāyī-i nev-ẓuhūr** *(167:28). [telli hatāyī-i nev-ẓuhūr,]*
2. ve beş ṭonluḳ **telli hatāyī-i nev-ẓuhūr** ve beş ṭāḳa destār-ı ḫünkārī vü bendī *(288:3). [telli hatāyī-i nev-ẓuhūr,]*
3. ṭonluḳ dībā ve aṭlas u ḫārā ve sāde ve **telli hatāyī-i nev-ẓuhūr** *(307:16). [telli hatāyī-i nev-ẓuhūr,]*

telli hatāyī-i zībā: *Tel ile dokunmuş, üzerinde altın sırma gibi şeyler bulunan, hoş, hatayi kumaşı.*
1. ve **telli hatāyī-i zībā** ve üçer ṭāḳa destār-ı bendī ve ḳuṭnī-i hindī dest-āvīz-i nāçīzleri *(341:9). [telli hatāyī-i zībā,]*
2. beş ṭonluḳ dībā-yı zībā-yı ʿadīmü'l-miṣāl ve beş ṭonluḳ **telli hatāyī-i zībā** *(344:33). [telli hatāyī-i zībā,]*

telli ḳaṭīfe: *Tel ile dokunmuş, üzerinde altın sırma gibi şeyler bulunan, ipek, yün ya da pamuktan dokunmuş bir yüzü çok kısa, ince ve sık tüylerle kaplı, parlak ve yumuşak bir kumaş.*

ve üç ṭonluḳ **telli ḳaṭīfe** ve altı ṭonluḳ nev-ẓuḥūr u dil-keş-nigār hatāyī-i ʿālü'l-ʿāl-i zer-tār *(249:20). [telli ḳaṭīfe,]*

telli nev-ẓuhūr hatāyī-hāy-ı mütenevviʿa-i girān-bahā: *Tel ile dokunmuş, üzerinde altın sırma gibi şeyler bulunan, yepyeni, çeşit çeşit değerli hatayi kumaşı.*

ʿacemī dībā ve on altı ṭonluḳ **telli nev-ẓuhūr hatāyī-hāy-ı mütenevviʿa-i girān-bahā** *(200:8). [telli nev-ẓuhūr hatāyī-hāy-ı mütenevviʿa-i girān-bahā,]*

telli nev-zuhūr hatāyī-i ʿālī: *Tel ile dokunmuş, üzerinde altın sırma gibi şeyler bulunan, yepyeni, değerli hatayi kumaşı.*

ṭonluḳ **telli nev-ẕuhūr ḥatāyī-i ʿālī** ve beş ṭāḳa telli elvān bervec boġaṣı-ı ġālī ve *(288:8). [telli nev-ẕuhūr ḥatāyī-i ʿālī,]*

telli nev-ẕuhūr hatāyī-i hatāyī-naḳş u nigār: *Hatayi motifi denilen çiçek bezemesiyle dokunmuş, yepyeni Hatayi kumaşı.*

dībā-yı zer-tār ve her biri altışar ṭonluḳ sāde ve **telli nev-ẕuhūr hatāyī-i hatāyī-naḳş u nigār** *(214:13). [telli nev-ẕuhūr hatāyī-i hatāyī-naḳş u nigār,]*

telli pūte-dārī: *Altın telli, bez dokuma.*

beş ṭop **telli pūte-dārī** ve beş ṭāḳa şāl-ı keşmīr ve beşer ṭop telli sūsī ve ḳuṭnī-i dil-peẕīr *(321:31). [telli pūte-dārī,]*

telli sūsī: *Üzerinde tel deseni bulunan el işlemesi, geniş dokuma kumaşı.*
1. ʿaded destār-ı ḫünkārī ve **telli sūsī** ve muṭallā pūte-dārī ve ḳuṭnī-i hindī ve şāl-ı keşmīrī *(265:21). [telli sūsī,]*
2. beş ṭop telli pūte-dārī ve beş ṭāḳa şāl-ı keşmīr ve beşer ṭop **telli sūsī** ve ḳuṭnī-i dil-peẕīr *(321:31). [telli sūsī,]*

telli sūsī-i girān-bahā: *Değerli, üzerinde tel deseni bulunan el işlemesi, geniş dokuma kumaşı.*

ve **telli sūsī-i girān-bahā** ve beşer ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī ve destār-ı bendī-i bī-naẕīr idi *(322:7). [telli sūsī-i girān-bahā,]*

telş̱īm ü taḳbīl itdiklerinden: *(Sadrazamın eteği) Dudaklarına sürüp öpmek.*

telş̱īm ü taḳbīl itdiklerinden ṣoñra herkes mekānlarına ricʿat ve ṣāḥib-i devlet *(307:3). [telş̱īm ü taḳbīl itdiklerinden, -dik, -ler, -i, -n, -den]*

temāşā: *Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.*
1. **temāşā** içün baʿde'ẕ-ẕuhr sarāy-ı meẕkūr sāḥasınıñ dībāc-ı çemen-zār-ı sebz-gūnını *(143:6). [temāşā,]*
2. şehriyār-ı melāʾik-simāṭ ḥażretleri daḫi naḫl **temāşāsına** ḫaṭve-senc-i iltifāt oldılar *(144:20). [temāşāsına, -s, -ı, -n, -a]*
3. Naḫlları ve şeker bāġçelerini naẓar-ı mū-şikāf-ı tedḳīḳ ile **temāşā** ve *(144:24). [temāşā,]*
4. **temāşāya** şeref-mend-i ruḫṣat ve emīn-i sūr ḫaymesinde mütevessid-i visāde-i istirāḥat oldılar *(146:28). [temāşāya, -y, -a]*
5. kitābe-i ʿiffet-ḫāne-i evṣāf-ı şānlarıdır ālāy **temāşāsı** içün yek-rūze maḳarr *(148:4). [temāşāsı, -s, -ı]*
6. **temāşā** ve ḫıdmet-i sūrgāha ol günden tāziyāne-zen-i ḫuyūl-i iḳdām olan *(149:10). [temāşā,]*
7. **temāşāsından** ṣoñra yine naḫılları temāşā ve Yalı Köşkinde tenāvül-i ṭaʿām-ı ʿışā buyurdılar *(151:33). [temāşāsından, -s, -ı, -n, -dan]*
8. temāşāsından ṣoñra yine naḫılları **temāşā** ve Yalı Köşkinde tenāvül-i ṭaʿām-ı ʿışā buyurdılar *(151:33). [temāşā,]*
9. nām iki müṣaʿbid-bāz sāḥir-i zūr-bāzlar ki **temāşāları** efvāh-ı neffāṯātü'l-ʿuḳadı *(158:1). [temāşāları, -lar, -ı]*
10. ve **temāşāsına** kemāl-i ḫ̇āhiş ḳoyup ʿArab henüz dūş-ı refīḳine rākib olmadın *(175:12). [temāşāsına, -s, -ı, -n, -a]*
11. **temāşāsı** ile tenvīr-i bāṣıra ve tefrīḥ-i ṭabīʿat-ı fātire itdiklerince *(183:3). [temāşāsı, -s, -ı]*
12. **temāşāya** ruḫṣat buldılar ve diledikleri gibi ʿacāʾib u ġarāʾib *(205:20). [temāşāya, -y, -a]*
13. rīsmānı tedrīc ile hevālandırup şol ḳadar ḥiddet ile ṣalındı ki **temāşāsından** *(232:32). [temāşāsından, -s, -ı, -n, -dan]*
14. var idi ki **temāşāsı** insānı ḥayrān ve Zühre-i zehrāyı zenne ḳıyāfeti *(254:30). [temāşāsı, -(s)ı]*
15. **temāşādan** maḥrūm ve içlerinden baʿżı nem-rübāyende-i seḫāb-ı firāset olanlar *(257:10). [temāşādan, -dan]*
16. diyerek birbirlerini gördükleri **temāşā** ḥasret ve ʿadem-i refāḳatlerine *(257:20). [temāşā,]*
17. ārāyiş ü pīrāye virdiler ki ḥaḳḳ-ı taʿbīri ṭūṭīyi lāl ve **temāşāsı** insānı *(316:11). [temāşāsı, -s, -ı]*
18. mübāşeret olunup herkes birbiriniñ aḥvālini **temāşā** ile ḳanāʿat itdiler Ālāy göstermek *(325:27). [temāşā,]*
19. şeh-zādegān-ı ʿālī-ḥażretleri ile deryā şenligi **temāşāsı** içün Āyīneli Ḳavaḳda *(346:7). [temāşāsı, -s, -ı]*
20. sūr-ı hümāyūnlarda muʿtād oldıġı üzere eṭvār-ı maḫṣūṣaların **temāşā** ḳaṣdı ile *(346:29). [temāşā,]*
21. ve bir cānibden ṭulumcıyān u serhengānıñ hāy u hūyların **temāşā** ve sāzende vü bāzendeye *(350:16). [temāşā,]*

22. deryā şenligi **temāşāsı** içün Āyīneli Ḳavaḳ sāḥilinde mesned-ārā-yı müttekā-yı iclāl *(350:11). [temāşāsı, -s, -ı]*
23. peydā ve bir güne şanayiʿ-i āteş-bāzī icrā ḳılındı ki **temāşāsı** dīde-i idrāki *(356:13). [temāşāsı, -s, -ı]*
24. nā-şinīde ve bunlarıñ temāşāsı ġayri **temāşādan** sedd-i derīçe-i dīde itmişdir *(357:10). [temāşādan, -dan]*
25. ibdāʿ u inşā olunan ḳaṣr-ı bī-ḳuṣūr-ı dil-keş-naḳşı **temāşāya** *(366:23). [temāşāya, -y, -a]*

temāşā-: *Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.*
1. meʾmūren seyr otaġında çengīler **temāşāsına** dāʾire-nişīn-i encümen-i iʿtilāf olmuşlar idi *(198:22). [temāşāsına, -(s)ı, -(n)a]*
2. Ve bunlardan mā-ʿadā dīde-i eyyām **temāşāsına** meʾlūf olduḳları bāzīçeler *(199:30). [temāşāsına, -(s)ı, -(n)a]*
3. berü cānibde **temāşāsı** muntaẓır-ı erbāb-ı naẓar olan ālāt-ı ṣanāyiʿ iẓhār olununca *(257:6). [temāşāsı, -(s)ı]*
4. naẓmını ḫāṭırlara iḫṭār eyleyerek güẕār eyleyüp ʿarż-ı zīb ü zīnet ve **temāşāsı** *(314:5). [temāşāsı, -(s)ı]*

temāşā eyleyen: *İzlemek.*

midaḳḳa-kūb-ı ihtimām olup ḳahve taḫmīs iderek tesyīr ve **temāşā eyleyen** *(313:27). [temāşā eyleyen, -y, -en]*

temāşā id: *Seyretmek.*
1. maḫṣūṣ orṭa ḳoġuş taʿbīr olunur cāy-gāhlarını **temāşā iderek** ve ḳaraḳulluḳçı ve *(145:5). [temāşā iderek, -erek]*
2. Ki **temāşā iden** olup ḫayrān *(302:8). [temāşā iden, -en]*
3. ḫalḳı geh **temāşā ider** gāh uyurdılar Ve miyān-ı sāye-bānda bī-zebānān-ı şehrīyārī *(309:36). [temāşā ider, -er]*
4. **temāşā idenler** vālih ü ḫāʾir oldıġı ẓāhir olduḳdan ṣoñra yine ḳarārgāhına götürdiler *(343:12). [temāşā idenler, -en, -ler]*
5. **temāşā iden** pīr ü cüvānı engüşt-i ḫayret-ber-dehān eyledigi esnāda ṣıḳḳ-ı ṣānī vü sāliṣ *(368:17). [temāşā iden, -en]*

temāşā itmedik: *Seyretmek, izlemek.*

temāşā itmedik deyu inṣāf ve āfītābe-i taḥsīn ü teslīmi nihāde-i baġal-i iʿtirāf eylediler *(339:30). [temāşā itmedik, -me, -dik]*

temāşā kıldılar: *İzlemek.*

temāşā ḳıldılar *(205:21). [temāşā ḳıldılar, -dı, -lar]*

temāşā vü ṣoḥbet: *Seyir ve sohbet.*

mütevārī-i seḥāb-ı ḫalvet olup herkes ḫāb-gāhlarına ricʿat itmekle **temāşā vü ṣoḥbet** irteye ḳaldı *(197:31). [temāşā vü ṣoḥbet,]*

temāşā-gāh olmaḳ: *Seyretme yeri olmak.*

ḫadeng-endāz-ı nigāh-ı taḫmīn olup perde-nişīnān-ı ḥarem-i şehen-şāhīye **temāşā-gāh olmaḳ** *(147:7). [temāşā-gāh olmaḳ, -maḳ]*

temāşā-gāh-ı hümāyūn: *Sultanın seyir yeri.*

temāşā-gāh-ı hümāyūn cānibinde esbāb-ı ʿizz ü ḫaşmet aḥsen-i üslūb üzere *(256:21). [temāşā-gāh-ı hümāyūn,]*

temāşā-gāh-ı maḥṣūṣlarına: *Bir kişiye ya da gruba ayrılmış seyir yeri.*

leyle-i sābıḳa gibi yine sāḥil-serāy-ı tersāne-i ʿāmirede **temāşā-gāh-ı maḥşūşlarına** *(216:30). [temāşā-gāh-ı maḥşūşlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

temāşā-gāh-ı şebāne olmaġ: *Gece eğlencelerini seyretmek.*

Mevḳiʿ-i mezbūr ittiṣālinde Āyineli Ḳavaḳ sāḥīlinde **temāşā-gāh-ı şebāne olmaġ** *(251:6). [temāşā-gāh-ı şebāne olmaġ, -maġ]*

temāşāşiyān: *Düğün alanında bulunanlar, seyirciler.*
1. bāzīçeler gösterüp meydānda cevlān eyledikde **temāşāşiyāndan** nice gürg-i bārān-dīde *(274:18). [temāşāşiyāndan, -dan]*
2. ekl idüp **temāşāşiyānı** ḥayrān u medhūş eyledi Bu vech ile ḥirfet-i meẕkūre *(334:24). [temāşāşiyānı, -ı]*
3. **temāşāşiyānı** müteḥayyir eylediler *(352:19). [temāşāşiyānı, -ı]*

temāşā-yı ālāy-ı şevket-makrūn iderler: *Gösterişli alayı seyretmek.*

temāşā-yı ālāy-ı şevket-maḳrūn iderler iken şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtānı *(371:17). [temāşā-yı ālāy-ı şevket-maḳrūn iderler, -er, -ler]*

temāşā-yı berrī: *Karadaki oyunlar.*
1. **temāşā-yı berrī** ile ḳāniʿ olanlara naḳl-i mā-cerā itdiklerinde naẓm *(257:17). [temāşā-yı berrī,]*
2. **temāşā-yı berrī** teşrīf-i ḫudāvend-i felek-serīre mevḳūf ve naḳdīne-i himmet-i āṣāfī *(260.3). [temāşā-yı berrī,]*

temāşā-yı cemāl-i şehriyār-ı cihān-güşāya: *Ülkeler fetheden padişahın yüzünü seyretmek.*

temāşā-yı cemāl-i şehriyār-ı cihān-güşāya göz nūrı ṣarf idüp biñ *(196:12). [temāşā-yı cemāl-i şehriyār-ı cihān-güşāya, -y, -a]*

temāşā-yı cilve vü rakṣlarından: *Oyunları seyretmek.*

āmed ü reft iderek naẓar-gāh-ı şehriyārīye vāṣıl ve **temāşā-yı cilve vü rakṣlarından** *(259:1). [temāşā-yı cilve vü rakṣlarından, -lar, -ı, -n, -dan]*

temāşā-yı cirīde: *Cirit seyretme.*

ile **temāşā-yı cirīde** şeref-mend-i ruḫṣat olmaları ile ḫilāl-i temāşāda *(358:29). [temāşā-yı cirīde, -e]*

temāşā-yı dāʾire-i sūr-gāh: *Düğün yeri dairesini görmek.*

gibi yemīn ü yesāra taḳlīb-i evrāḳ-ı İncīl-i neẓāre ve **temāşā-yı dāʾire-i sūr-gāh** *(304:25). [temāşā-yı dāʾire-i sūr-gāh,]*

temāşā-yı dīgerden: *Başka bir seyirlik.*

hūş-ı ḥużżārı rübūde-i ḥayret ve erbāb-ı enẓārı **temāşā-yı dīgerden** *(318:28). [temāşā-yı dīgerden, -den]*

temāşā-yı esbāb-ı sürūr: *Eğlenceli gösterileri seyretmek.*

maẓmūnı üzere mümkin olan **temāşā-yı esbāb-ı sürūr** ile ḳanāʿat buyurup *(345:12). [temāşā-yı esbāb-ı sürūr,]*

temāşā-yı ġarāʾib-i melāʿib-i sūr-ı sürūra: *Sevinçli düğünün eğlence oyunlarının şaşırtıcı gösterilerini izlemek.*

temāşā-yı ġarāʾib-i melāʿib-i sūr-ı sürūra muntaẓır olup pīş-gāh-ı hümāyūnda *(256:15). [temāşā-yı ġarāʾib-i melāʿib-i sūr-ı sürūra, -a]*

temāşā-yı ġarāʾib-i sūr: *Düğün gösterilerini seyretmek.*

cāy-ı ārām-ı emsālleri olan ḫıyāmlarda ṣandalī-nişīn-i iftiḫār ve **temāşā-yı ġarāʾib-i sūr** *(350:20). [temāşā-yı ġarāʾib-i sūr,]*

temāşā-yı ġarāʾib-i sūriyye: *İlgi çekici, düğün gösterilerini seyretmek.*

ḥażretleri dāʾiresinde olan ḫayme-i maḫṣūṣelerinde **temāşā-yı ġarāʾib-i sūriyye** *(339:11). [temāşā-yı ġarāʾib-i sūriyye,]*

temāşā-yı ḫiref-i sāʾire: *Diğer meslek grupları.*

temāşā-yı ḫiref-i sāʾire için anlar daḫi gūşe-gīr-i āsāyiş ü ārām olduḳları hengāmda *(298:2). [temāşā-yı ḫiref-i sāʾire,]*

temāşā-yı hüner-bāzān-ı şuʿbet-kede-i sūr: *Ustalıklarını sergileyen oyuncuları izlemek.*

otaġ-ı ḫurşīd-otāḳa-i ḫudāvendigārī ittiṣālinde **temāşā-yı hüner-bāzān-ı şuʿbet-kede-i sūr** *(230:28). [temāşā-yı hüner-bāzān-ı şuʿbet-kede-i sūr,]*

temāşā-yı ḫüsn-i resmi: *Görünen güzelliği seyretmek.*

temāşā-yı ḫüsn-i resmi ādemi bütān-ı deyr-i Ferḫār gibi ṣūret-i dīvār iderdi Li-münşiʾihi *(161:19). [temāşā-yı ḫüsn-i resmi, -i]*

temāşā-yı melāʿib-i sūriyye: *Düğün oyunlarının seyri.*

müteʿayyinān-ı lāzımu't-tevḳīrleri **temāşā-yı melāʿib-i sūriyye** eşnāsında seyr otaġında *(319:12). [temāşā-yı melāʿib-i sūriyye,]*

temāşā-yı nahlistan-ı sūrīye: *Düğün nahıllarını görmek, izlemek.*

çerāgāh-ı āhū-yı nigāh-ı şeh-zādegān olmaġın **temāşā-yı naḫlistan-ı sūrīye** ārzū-yı ḫāṭırları oldığını *(143:15). [temāşā-yı naḫlistan-ı sūrīye,]*

temāşā-yı şevḳ-baḫşāsına: *Neşe veren seyir.*

Ṭūbā-yı vāj-gün-aġşān **temāşā-yı şevḳ-baḫşāsına** ser-efgende vü ḫayrān idi her biri *(218:29). [temāşā-yı şevḳ-baḫşāsına, -s, -ı, -n, -a]*

temāşā-yı şevḳine: *(Gösterileri) İzleme mutluluğu.*

ḫırām u şitāb itdikçe **temāşā-yı şevḳine** pīrān-ı fersūde-tāb eṭfāl-i ney-süvār-ı heves-kāra *(199:28). [temāşā-yı şevḳine, -i, -n, -e]*

temāşā-yı sūrdan: *Düğün alanı.*

taʿmīm-i neşāṭ u sürūr içün **temāşā-yı sūrdan** gürūh-ı nisvān daḫi rū-gerde-i dūr- bāş-ı ḫırmān olmayup *(204:30). [temāşā-yı sūrdan, -dan]*

temāşāyiyān: *Düğün alanında bulunanlar, seyirciler.*
1. Ve meydān-ı sūrda **temāşāyiyān** ve luʿbet-bāzān içün muʿayyen ḥudūd u sınur itmege *(142:17). [temāşāyiyān,]*
2. raḳṣ u cilve ile **temāşāyiyānı** medhūş eyledi *(175:37). [temāşāyiyānı, -ı]*
3. görmeyen **temāşāyiyāna** irāʿet ve taʿmīm-i esbāb-ı meserret ḳaṣdı ile birer birer *(199:20). [temāşāyiyāna, -a]*
4. ḥālde muʿtād üzere **temāşāyiyān** ve luʿbetiyāna taʿyīn-i ḥudūd u sınur *(231:17). [temāşāyiyān,]*
5. perī gibi sebāḥat ve **temāşāyiyāna** feyz-i envāʿ-ı meserret eyledi *(255:11). [temāşāyiyāna, -a]*
6. şekl-i mühīb **temāşāyiyānı** tiryākī-i mār-dīde gibi taḫvīf u terhīb ile *(263:18). [temāşāyiyānı, -ı]*
7. arslan yapup **temāşāyiyāna** seyrān itdirdiler ve içlerinden biri germiyyet-i bāzār *(284:28). [temāşāyiyāna, -a]*
8. **temāşāyiyān** şuyın buldurdı Kerre-nāy-ı raʿd-ı āsumānīden bu ḳıṭʿa-i ḫoş-terāne *(290:7). [temāşāyiyān,]*
9. der-kār ve ülfet-i māh u kettān **temāşāyiyānı** ḥayret-diş̱ār eyleyüp naẓm beyt *(314:2). [temāşāyiyānı, -ı]*
10. Bu emr-i ġarīb ḫalḳı velehān ve māhdan māhīye dek **temāşāyiyānı** ḥayrān eyledikde *(353:5). [temāşāyiyānı, -ı]*

temāşāyiyān-ı sūr-gāha: *Düğün yerindeki seyirciler.*

temāşāyiyān-ı sūr-gāha ḥavāle-i dūr-bāş-ı taʿcīz ü teşdīd ve şademāt-ı şīnekūb *(142:19). [temāşāyiyān-ı sūr-gāha, -a]*

temāş̱il-i nev-ẓuhūr: *Yeni yeni yapma, biçim, şekil.*

ḳanādīl-i zümürrüd-gūndan nice serv-i nūr ve **temāş̱il-i nev-ẓuhūr** iẓhārı *(322:21). [temāş̱il-i nev-ẓuhūr,]*

temāyül eyledikçe: *Eğilmek.*

şırıḳları dāʾire-i şaḳb-ı ṭabla müsāʿid oldıġı ḳadar yemīn ü yesāra **temāyül eyledikçe** *(258:24). [temāyül eyledikçe, -dikçe]*

temāyül ü ihtizāz iderek: *Eğilip sallanmak.*

temāyül ü ihtizāz iderek reftār iderken dūşını taḥrīk itdikçe mızraḳ fırfır *(209:16). [temāyül ü ihtizāz iderek, -erek]*

temāyül ü ihtizāzına: *Bir yana eğilme ve sallanma.*
1. tersāne bāġçesi semtine **temāyül ü ihtizāzına** bādī olmaġın *(159:26). [temāyül ü ihtizāzına, -ı, -n, -a]*
2. Tersāne Bāġçesi semtine **temāyül ü ihtizāzına** bādī olmaġın *(172:14). [temāyül ü ihtizāzına, -ı, -n, -a]*

temāyül ü inḫinā: *Eğilme ve bükülme.*

cebīni üzere idāre ve çep ü rāst raḳṣ-ı bī-muḥābā ve pīş ü pesine **temāyül ü inḫinā** *(158:5). [temāyül ü inḫinā,]*

temāyül ü şitāb: *Eğilmek ve hızlı bir şekilde akmak.*

temāyül ü şitāb ile raḳṣ ve cilve-i bī-ḳıyās eyleyüp ḫalḳı ḥayrān u ser-gerdān eyledi *(335:15). [temāyül ü şitāb,]*

temāyül-i bī-pervā: *Korkusuzca hareket etme.*

şikemine ṭayayup yemīn ü yesāra **temāyül-i bī-pervā** ve nice cilve-i ḥayret-efzādan *(176:18). [temāyül-i bī-pervā,]*

temāyül-i cānibeyn eyler: *İki tarafa doğru eğilmek.*

raḳṣ u cilve ile **temāyül-i cānibeyn eyler** idi *(246:35). [temāyül-i cānibeyn eyler, -r]*

temāyül-i ihtizāz: *Titreme eğilimi.*

gāh şemāl-i iḳbāl ile **temāyül-i ihtizāz** *(359:7). [temāyül-i ihtizāz,]*

temāyül-i şekker-ḫˇāb: *Şeker uykusu yapma eğilimi, şekerleme yapma isteği.*

çerāġ-ı merdüm-i cihān-bānī **temāyül-i şekker-ḫˇāb** ile *(221:9). [temāyül-i şekker-ḫˇāb,]*

temāyül-i visāde-i ḫˇāb-ı rāḥat buyurmaları: *Rahatlık uykusunun döşeğine uzanma eğilimi gösterme.*

Baʿdehū pādişāh-ı Cem-ʿaẕamet **temāyül-i visāde-i ḫˇāb-ı rāḥat buyurmaları** *(204:14). [temāyül-i visāde-i ḫˇāb-ı rāḥat buyurmaları, -ma, -lar, -ı]*

temīme-i gerden-i saʿādetiñ ʿıḳdu'l-ferīde-i bend-pūşişinde: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Mutluluk gerdanının askısının üzeri kapatılmış eşi az bulunur inci tanesi.*

ve veşbe-i nāgeh-ẓuhūr-ı istiḳbāl ḫilālinde ol **temīme-i gerden-i saʿādetiñ ʿıḳdu'l-ferīde-i bend-pūşişinde** *(308:14). [temīme-i gerden-i saʿādetiñ ʿıḳdu'l-ferīde-i bend-pūşişinde, -n, -de]*

temmet-i ḫıtām: *Sonlanmak, bitti, tamam.*
1. **temmet-i ḫitāma** resīde olup ol maḥall-i ḳudsī-ḳadem-i ḫuld-irtisām *(180:19). [temmet-i ḫitāma, -a]*
2. Neşr Bunlarıñ ṣaḥāʾif-i cilādāde-i cemʿiyyetlerine aḳlām-ı iḳdām ile **temmet-i ḫıtām** *(313:20). [temmet-i ḫıtām,]*
3. Yevm-i mezbūr aḫşāmı ki müssevvedāt-ı leyālī-i eyyām-ı sūrā **temmet-i ḫıtām** *(355:20). [temmet-i ḫıtām,]*

temşiyet: *Meydana getirmek.*

ʿuṣāre-i şeker-i mükerrerden şīrīn-ter gelüp ḫāṭır-ḫˇāhlarına **temşiyet** ve şeh-zādegānına *(144:16). [temşiyet,]*

temşiyyet-i umūr-ı devlete: *Devlet işlerinin görülmesi.*

ḳaṣd-ı ziyāret ve baʿżı **temşiyyet-i umūr-ı devlete** dāʾir mevādda istīẕān içün *(316:29). [temşiyyet-i umūr-ı devlete, -e]*

temyīz-i kışr u lübb: *İçini ve dışını parça parça ayırmak.*

temyīz-i ḳışr u lübb ile cülūd-ı enʿām-ı meslūḫayı ṣafaḥāt-ı nüsḫa-i teşrīḥe döndirüp *(239:5). [temyīz-i ḳışr u lübb,]*

tenāḫī vü teferruk eyleyen: *Sona erdirme ve ayrılma.*

Laḥana vü Bamyaya iḫtişāṣ-ı nisbet-i taʿalluḳ ile birbirinden **tenāḫī vü teferruḳ eyleyen** *(181:28). [tenāḫī vü teferruḳ eyleyen, -y, -en]*

tenāsüb-i ḥirfet: *Mesleklerin uygunluğu.*

kerem-i ḫudāvendigārīyi iḥrāz itdiklerinden ṣoñra **tenāsüb-i ḥirfet** ve teşārük-i ṣanʿat ve *(299:20). [tenāsüb-i ḥirfet,]*

tenāsüb-i ṣanʿatları olmaġın: *İş ilişkisi bulunmak, iş bağlantısı olmak.*

tenāsüb-i ṣanʿatları olmaġın sūr-ı hümāyūna maḫṣūṣ ṭulumcılara taḳlīd pīş ü pes-i neferātlarında *(281:10). [tenāsüb-i ṣanʿatları olmaġın, -maġ, -ın]*

tenāvül: *Bir şeyi alma, yemek yeme.*
1. neferātına haftada iki gün **tenāvülleri** ʿādet olan simāṭ-ı niʿmetden meziyyet şarṭı *(264:32). [tenāvülleri, -ler, -i]*
2. **tenāvül** içün ruḫṣat-nümā olmaları ile her biri birini ḳapup ve bir tenhā yere ṣapup *(271:24). [tenāvül,]*
3. ḳaymaḳların **tenāvüle** başladıḳları gibi içindeki fişekler ṭutuşup ellerin *(271:25). [tenāvüle, -e]*
4. **tenāvü**l ve mażġ ile murġ-ı āteş-ḫᵛār ṣūretin nümāyān eyledi *(317:9). [tenāvül,]*

tenāvül eyledikçe: *Yemek.*

ile ẕāʾika-i çeşm-i ʿibret **tenāvül eyledikçe** lezzetine ṭoyulmayup *(318:23). [tenāvül eyledikçe, -dikçe]*

tenāvül-i eṭʿime-i gūnā-gūna: *Çeşit çeşit yemek yeme.*

bir ṭarafdan ẕükūr u ināṣıñ **tenāvül-i eṭʿime-i gūnā-gūna** hücūm u gülüvv *(350:15). [tenāvül-i eṭʿime-i gūnā-gūna, -a]*

tenāvül-i niʿam-ı sulṭānīden: *Sultanın nimetleriyle yemek yemek.*

bir ferd **tenāvül-i niʿam-ı sulṭānīden** maḥrūm ḳalmayup ḥattā *(349:22). [tenāvül-i niʿam-ı sulṭānīden, -den]*

tenāvül-i niʿam-ı vāfiye eylediler: *Karın doyurmak, yemek yemek.*

bi-merātibimi’s-sāmiye hem-zānū-yı mücāselet olup **tenāvül-i niʿam-ı vāfiye eylediler** *(319:35). [tenāvül-i niʿam-ı vāfiye eylediler, -di, -ler]*

tenāvül-i niʿmet: *Yemek yeme.*
1. **tenāvül-i niʿmetine** muntaẓır iken cenāb-ı āṣaf-ı Ḫalīlī-şīme-i mihmān-nüvāz *(262:22). [tenāvül-i niʿmetine, -i, -n, -e]*
2. cemʿiyyet ve bu ṣalā-yı ʿām ile **tenāvül-i niʿmet** ve kendilere maḫṣūṣ taʿbīrāt u ibāret *(350:4). [tenāvül-i niʿmet,]*

tenāvül-i niʿmet-i pādişāh-ı ʿālī-ḥażret eylediler: *Katı yüce padişahın nimetini yemek.*

tenāvül-i niʿmet-i pādişāh-ı ʿālī-ḥażret eylediler *(360:27). [tenāvül-i niʿmet-i pādişāh-ı ʿālī-ḥażret eylediler, -di, -ler]*

tenāvül-i şeker: *Şeker yemek.*

ṣoñra teberrüken **tenāvül-i şeker** ile demāġ-ālāy-ı istiġnā oldılar *(144:26). [tenāvül-i şeker,]*

tenāvül-i ṭaʿām: *Yemek yemek.*
1. **tenāvül-i ṭaʿām** içün fermān-fermā olmaları ile şeh-zādegān-ı sütūde-kirdārlarına *(145:1). [tenāvül-i ṭaʿām,]*
2. emīn-i sūr efendiniñ ḫaymesinde ārām ve **tenāvül-i ṭaʿām** ile ḫalīfe kīsesinden *(152:26). [tenāvül-i ṭaʿām,]*
3. **tenāvül-i ṭaʿāma** mübāşeret buyurdılar *(194:12). [tenāvül-i ṭaʿāma, -a]*
4. **tenāvül-i ṭaʿāma** maḳṣūr u maḥṣūr olmaḳ görinürken anlarıñ *(211:22). [tenāvül-i ṭaʿāma, -a]*
5. zemzemesiyle **tenāvül-i ṭaʿāma** iẕn-i ʿām oldığını iʿlān u iʿlām eyledikde cümlesi *(265:38). [tenāvül-i ṭaʿāma, -a]*
6. kirām-ı naḳiyye **tenāvül-i ṭaʿām** ile ikrām olunup ve sāʾir *(267:4). [tenāvül-i ṭaʿām,]*
7. Ve **tenāvül-i ṭāʿam** ve merāsim-i ikrām itmām olunup ve ikindi nevbeti çalındıḳda *(267:36). [tenāvül-i ṭāʿam,]*
8. şoñra sāye-bān-ı żiyāfet-kede-i sulṭānīde **tenāvül-i ṭaʿāma** gitdiler *(334, 29). [tenāvül-i ṭaʿāma, -a]*
9. tersāne ketḫudāsı Mūsā Paşa ve ṭopçıbaşı aġa ve üç nefer çekdiri paşaları **tenāvül-i ṭaʿāma** *(338:21). [tenāvül-i ṭaʿāma, -a]*
10. **tenāvül-i ṭaʿām** ve fekk-i liṣām ve rāḥat u ārām ḳol ḳol pā-dāşları ile *(350:8). [tenāvül-i ṭaʿām,]*

tenāvül-i ṭaʿām buyurdılar: *Yemek yemek.*

1. kendü otaḳlarında **tenāvül-i ṭaʿām buyurdılar** *(227:5). [tenāvül-i ṭaʿām buyurdılar, -dı, -lar]*
2. sīr itdikden şoñra kendü otaġ-ı maḫṣūṣalarını teşrīf idüp anda **tenāvül-i ṭaʿām buyurdılar** *(361:3). [tenāvül-i ṭaʿām buyurdılar, -dı, -lar]*

tenāvül-i ṭaʿām eylediler: *Yemek yemek.*

on ʿaded şüyūḫ-ı fiḫām **tenāvül-i ṭaʿām eylediler** Ve iki direklide iki *(215:24). [tenāvül-i ṭaʿām eylediler, -di, -ler]*

tenāvül-i ṭaʿām itmek: *Yemek yemek.*

Ḥüseyin Efendi maʿan **tenāvül-i ṭaʿām itmek** içün taḫṣīṣ-i daʿvet ile sāʾirlerden *(201:27). [tenāvül-i ṭaʿām itmek, -mek]*

tenāvül-i ṭaʿām-ı çāşt-gāhī: *Kuşluk yemeği yeme, kahvaltı.*

ẓāhir ü hüveydā olup **tenāvül-i ṭaʿām-ı çāşt-gāhī** vaḳtine degin ol maḥallde ḳarār *(273:5). [tenāvül-i ṭaʿām-ı çāşt-gāhī,]*

tenāvül-i ṭaʿām-ı ʿışā buyurdılar: *Akşam yemeği yemek.*

temāşāsından şoñra yine naḫılları temāşā ve Yalı Köşkinde **tenāvül-i ṭaʿām-ı ʿışā buyurdılar** *(151:33). [tenāvül-i ṭaʿām-ı ʿışā buyurdılar, -dı, -lar]*

tenāvül-i velīme-i cihān-dārīde: *Sultan ziyafetinde yemek yeme.*

Ve baʿde'ṭ-ṭaʿām meclis-i āṣafīde **tenāvül-i velīme-i cihān-dārīde** birbirine *(267:7). [tenāvül-i velīme-i cihān-dārīde, -de]*

tenāvüli'ṭ-ṭaʿām: *Yemek yemek.*

Şehriyār-ı ʿālī-makām baʿde **tenāvüli'ṭ-ṭaʿām** yine meydānda olan ḳaṣr *(145:9). [tenāvüli'ṭ-ṭaʿām,]*

tenbīh: *Uyarı, hatırlatma.*

tenbīhlerin bu teşbīhden tenzīh ile ḳabīl-i sūrda maʿrūż-ı naẓar-ı ʿināyetleri itdigim *(328:7). [tenbīhlerin, -ler, -in]*

tencere: *İçinde yemek pişirilen kap.*

cedīdü'r-raṣāṣ **ţencere** ve sīnī ve ṣaḥan ve ḳazġan maḳūlesi sūr-ı hümāyūn *(147:24). [tencere,]*

teneke: *Yumuşak çelikten yapılmış üzeri kalay kaplı ince sacdan meydana getirilmiş olan şey.*

ve eṭrāf-ı pūşişinde fişekler bāriḳa-feşān iken göbegi üstinde **tenekeden** bir *(315:28). [tenekeden, -den]*

tenezzül: *Gerek görme.*

bī-ḥadd u bī-ḳıyās idi Lākin anları tafṣīle **tenezzül** ile irtikāb-ı īcāb u ıṭnāb olunmadı *(199:31). [tenezzül,]*

tenfīz: *Sözü geçerli olmak, hükmü yürüme.*

tenfīẕ ve evāmir-i şehen-şāhī taḥkīm ü teʾyīd olındıġı meşhūd-ı ḳarīb ü baʿīd oldı *(263:4). [tenfīẕ,]*

tenfīz ider: *Hükmü yerine getirme.*

Her ne fermān eylese teʾyīd-i Ḥaḳḳ **tenfīẕ ider** *(185:9). [tenfīẕ ider, -er]*

tenfīz-i emr-i hāḳānī idüp: *Hakanın emrini geçerli kılmak.*

Tevfīḳ-i Sübḥānī teʾyīd-i kelām-ı sulṭānī ve **tenfīẕ-i emr-i ḫāḳānī idüp** nā-gāh *(362:21). [tenfīẕ-i emr-i ḫāḳānī idüp, -üp]*

tenfīz-i emr-i pādişāhī: *Padişahın emirinin yerine getirilmesi.*

der-ḥāl ḫāṣekīler **tenfīẕ-i emr-i pādişāhī** içün ḥibāl-i çār-mīḫi iḥkām u tecdīd *(263:1). [tenfīẕ-i emr-i pādişāhī,]*

teng: *Dar II sıkıntılı.*

Baʿdehū anlardan **teng** yalmanı iç ṭarafında firengī şemşīrden tedvīr olunmuş *(158:17). [teng,]*

Ḫatm it süḫanı ḳāfiye-veş **tengdir** evḳāt *(333:7). [tengdir, -dir]*

teng: *Boş.*

ki füsḥat-ı sarāy-ı ʿālem ḫāk-i cilve-i tünd-i bī-bākine bir **teng** meydān *(213:23). [teng,]*

teng geldi: *Sığmamak, dar gelmek.*

Teng geldi ṭaşınca ebr-i maṭīr *(323:21). [teng geldi, -di]*

teng idüp: *Darlaşmak, sıkmak.*

Cevr ile **teng idüp** başına çarḫ-ı aṭlası *(282:21). [teng idüp, -üp]*

teng-beste-i tavṣīf ü taʿrīf idüp: *Anlatma ve niteleme balyasını sıkmak.*

teng-beste-i tavṣīf ü taʿrīf idüp bu ṣūretde *(342:3). [teng-beste-i tavṣīf ü taʿrīf idüp, -üp]*

teng-çeşmān-ı ḥırş u āza: *(Yağma yapan kişiler) Cimri ve açgözlülerin gözünün doymaması.*

fuḍāla-i mevāʾid-i niʿmetlerinden nice **teng-çeşmān-ı ḥırş u āza** ve ṣufūf-ı mūrān-ı nāçīze *(157:5). [teng-çeşmān-ı ḥırş u āza, -a]*

teng-mizāc: *İçi içine sığmaz, heyecanlı huya sahip, sert mizaçlı.*

teng-mizāc levend-i tünd-ḫūya beñzer idi ki Li-müʾellifihi *(165:9). [teng-mizāc,]*

teng-ter: *Çok dar.*

teng-ter dört çenberi āb-ı cārīye memerr olan kemer gibi yek-dīgere *(158:11). [teng-ter,]*

tenhā: *Yalnız, tek başına.*

tenāvül içün ruḫṣat-nümā olmaları ile her biri birini ḳapup ve bir **tenhā** yere ṣapup *(271:24). [tenhā,]*

tenhā-nişīnān-ı serā-perde-i ʿişmet: *(Padişahın eşleri) Temizlik çadırında yalnız şekilde oturanlar.*

tenhā-nişīnān-ı serā-perde-i ʿişmet yaʿnī ḥūr-ı behişt-i ḥarem-serāy-ı salṭanat *(148:2). [tenhā-nişīnān-ı serā-perde-i ʿişmet,]*

tenhā-nişīn-i ḫalvet-gāh-ı maḥremiyyet: *(Reisül Küttab Mehemmed Efendi için) Gizli görüşmelerin yapıldığı yerde yalnız oturan.*

mesned-ārā-yı riyāset ve **tenhā-nişīn-i ḫalvet-gāh-ı maḥremiyyet** ser-defter-i erbāb-ı berāʿat *(139:26). [tenhā-nişīn-i ḫalvet-gāh-ı maḥremiyyet,]*

tenhā-nişīn-i mesned-i iḳbāl: *Mutluluk, huzur, talih yerine tek başına oturmak.*

gevher-i yek-dāne-i muḫīt-i cāh u celāl taḫṣīṣ-i māʾide-i iclāl ile **tenhā-nişīn-i mesned-i iḳbāl** *(159:3). [tenhā-nişīn-i mesned-i iḳbāl,]*

tenhā-nişīn-i mevḳiʿ-i ihtişāş oldılar: *Özellikle hazırlanmış yerde (sofrada) tek başına oturmak.*

idi Anlara daḫi süfre-i elvān-niʿam taḫṣīṣ olunup **tenhā-nişīn-i mevḳiʿ-i iḫtişāş oldılar** *(159:16). [tenhā-nişīn-i mevḳiʿ-i iḫtişāş oldılar, -dı, -lar]*

tenhā-nişīn-i müttekā-yı ʿizzet olup: *Yükseklik döşeğine tek başına oturmak.*

otaġ-ı hümāyūn ittişālinde olan ḫar-gāhda **tenhā-nişīn-i müttekā-yı ʿizzet olup** *(177:4). [tenhā-nişīn-i müttekā-yı ʿizzet olup, -up]*

ten-i ʿuryānına: *Çıplak ten.*

Āteşden olmadı **ten-i ʿuryānına** ziyān *(228:7). [ten-i ʿuryānına, -ı, -n, -a]*

tenḳīḥ itdi: *Fazla ve gereksiz olanı ayırmak.*

Ol **itdi** ʿayār-ı mülki **tenḳīḥ** *(127:9). [tenḳīḥ itdi, -di]*

tenkīs-i meydān: *Meydanı boşaltma.*

nümāyān iderek **tenkīs-i meydān** ṣūret-i melāʿibde ve ṣūret-i tenkīs-i temāşāşiyān itdiklerinde *(206:5). [tenkīs-i meydān,]*

tennūre-i dervīşān: *Derviş tennuresi, dervişlerin başına giydikleri ince, uzun külah.*

ile tedhīş-i temāşāyiyān eylediler ki **tennūre-i dervīşān** gibi bir *(238:10). [tennūre-i dervīşān,]*

tennūre-i dervīşāneyi: *Dervişe yakışır tennure (giysi) giymek.*

bir **tennūre-i dervīşāneyi** der-ber eyleyüp perde-i ḫayāl-i ẓıll gibi *(222:24). [tennūre-i dervīşāneyi, -y, -i]*

tennūr-ı āb-ı āteş: *Ateş kaynatılan ocak.*

Cūş itdi **tennūr-ı āb-ı āteş** *(131:13). [tennūr-ı āb-ı āteş,]*

tennūr-ı büryān: *Büryan tandırı.*

cigerleri sīḫ-ı bīm ü hirāsda kebāb iken **tennūr-ı büryān** meşābesinde olan *(356:31). [tennūr-ı büryān,]*

tennūr-ı nūr: *Işık ocağı.*

tennūr-ı nūr cūşān u ḫurūşān olup beş yüz ḳadar ḳandīl-i nevvāre *(253:22). [tennūr-ı nūr,]*

tennūr-ı ṭūfān-hīz-i āteş: *Ateş tufanı yağdıran ocak.*

Ve hāvan fişengi nāmında üç ʿaded **tennūr-ı ṭūfān-ḫīz-i āteş** daḫi *(197:6). [tennūr-ı ṭūfān-ḫīz-i āteş,]*

tennūr-ı ṭūfān-ı āteş: *(Fıskiye fişeği için) Ateş tufanında kaynayan tandır.*

fısḳiyye fişegi nāmında **tennūr-ı ṭūfān-ı āteş** daḫi fevvāre-feşān u şerāre-rīzān olup *(172:24). [tennūr-ı ṭūfān-ı āteş,]*

tennūr-ı ṭūfān-ı āteş olup: *Ateş tufanının fırınına dönmek.*

cūşiş-i edevāt-ı nāriyye-i zebāne-keşden deryā **tennūr-ı ṭūfān-ı āteş olup** *(219:19). [tennūr-ı ṭūfān-ı āteş olup, -up]*

ten-perverān-ı pür-pehlūyı: *Yan bir şekilde yatan keyif düşkünleri.*

ten-perverān-ı pür-pehlūyı hīç olmazsa çār-şeb çār-şeb *(283:12). [ten-perverān-ı pür-pehlūyı, -y, -ı]*

tensīḳ-i merāsim-i żiyāfete: *Ziyafet ile ilgili işleri düzenlemek.*

sāye-bān-ı berrīye ricʿat ve bālāda tafṣīl olındıġı üzere **tensīḳ-i merāsim-i żiyāfete** *(353:10). [tensīḳ-i merāsim-i żiyāfete, -e]*

tensīḳ-i niẓām iderek: *Düzene sokmak, düzenlemek.*

tefhīm-i merām ve **tensīḳ-i niẓām iderek** ḫırāmān güẕār ve seyr ü temāşā idenleri *(367:25). [tensīḳ-i niẓām iderek, -erek]*

tenşīṭ ü tefrīḥ olunmaḳ: *Keyiflendirme ve dinlendirmek.*

melāʿib ü melāhīye maḳṣūr olmayup yine taḥṣīl-i maʿārif ṣūretinde **tenşīṭ ü tefrīḥ olunmaḳ** *(166:12). [tenşīṭ ü tefrīḥ olunmaḳ, -maḳ]*

tenşīṭ-i ḳulūb: *Gönlü neşelendirmek.*

yek-dīgere ṭabanca-zen ü leked-kūb olaraḳ **tenşīṭ-i ḳulūb** içün püskürme fişekleri *(251:2). [tenşīṭ-i ḳulūb,]*

tente: *Genellikle güneşten korunmak için bir yerin üzerine gerilen bez, naylon vb.nden yapılmış örtü.*

Dir gören **tente** ile ḫʷāb-ı ṣafāya varmış *(186:19). [tente,]*

tenvīr-i bāṣıra: *Gözü aydınlatmak.*

temāşāsı ile **tenvīr-i bāṣıra** ve tefrīḥ-i ṭabīʿat-ı fātire itdiklerince *(183:3). [tenvīr-i bāṣıra, -a]*

tenvīr-i bāṣıra-i iftihār idemeyecegi: *Övünç gözünü aydınlatmak.*

tenvīr-i bāṣıra-i iftiḫār idemeyecegi fikrinden nāşī kef-i efsūs ile sīne-kūb idi Ḥāl *(211:17). [tenvīr-i bāṣıra-i iftiḫār idemeyecegi, -e, -me, -y, -eceg, -i]*

tenvīr-i müddeʿā-yı kemāl eylediler: *Fişek işlerinde yetkin olduğunu kanıtlamak.*

muṣannaʿ muṣaʿṣa fişekler ile izāḥa-i ẓalām-ı leyāl ve icrā-yı mahāret ile **tenvīr-i müddeʿā-yı kemāl eylediler** *(220:4). [tenvīr-i müddeʿā-yı kemāl eylediler, -di, -ler]*

tenvīr-i rūy-ı cihān: *Yeryüzünü aydınlatmak.*

ṣadr-ı aʿẓam-ı Dārā-ḥaşem ḥażretleri **tenvīr-i rūy-ı cihān** ve her cānibe kef-i güher-pāşların *(368:29). [tenvīr-i rūy-ı cihān,]*

tenvīr-i şeb-hengām-ı ferhat: *Ferahlık, sevinç gecesini aydınlatmak.*

levāmiʿü’l-büdūr-ı neşāṭ u sürūr ile **tenvīr-i şeb-hengām-ı ferḫat** ve iẓhār-ı esbāb-ı şeṭāret *(202:24). [tenvīr-i şeb-hengām-ı ferḫat,]*

tenvīr-i şeb-i deycūr: *Karanlık geceyi aydınlatmak.*

āşikār oldı Nice zamān ʿamūd-ı ṣubḥ gibi **tenvīr-i şeb-i deycūr** ve *(252:26). [tenvīr-i şeb-i deycūr,]*

tenzīh: *Uygun bulmamak.*

tenbīhlerin bu teşbīhden **tenzīh** ile ḳabīl-i sūrda maʿrūż-ı naẓar-ı ʿināyetleri itdigim *(328:7). [tenzīh,]*

tepiş: *Karşılıklı olarak birbirini tepme.*

müteḥāşī vü hārib olmaḳ ṣūretinde kimi sürçüp kimi düşüp birbiri ile **tepişerek** *(335:8). [tepişerek, -erek]*

tepsi: *Fincan, tabak, bardak vb. şeyleri taşımaya yarayan, derinliği olmayan, türlü büyüklükte düz kap.*
1. **tepsi** ve bir ṣırmalı gügez boġça ve bir muṭallā zer-tār berber pīşgīri itḥāf eyleyüp *(240:19). [tepsi,]*
2. ve yüz dirhem iki ʿaded şükūfe bardaġı ve beş yüz dirhem bir **tepsi** *(241:27). [tepsi,]*
3. maṣnūʿ bir şemʿ-dān ve bir ḳahve ibrīġi ve **tepsi** ve dört çift naʿlçe ve mismār-ı zer-nişān *(302:27). [tepsi,]*
4. getürmekle ibtidā vezīr-i aʿẓam ve dāmād-ı ekrem ḥażretleri **tepsiye** beş yüz *(374:22). [tepsiye, -y, -e]*

ter ü tāze: *Taptaze.*

idi ki gūyā her biri gülzār-ı behiştden henüz çīde **ter ü tāze** mīve-i nev-resīde ve *(219:10). [ter ü tāze,]*

terakkī: *(Ar.) İleri gitme, ilerleme, gelişme.*
1. **teraḳḳī** ve mertebe-i cāh u celālin gitdükçe mürtefiʿ ü müterāḳḳī iderek ṣadr-ı ṣadāretde *(145:31). [teraḳḳī,]*
2. ʿaḳabe ve ṣallar kemā-kān fürūzān ve leylen-fe-leylen **teraḳḳīleri** nümāyān olup *(289:2). [teraḳḳīleri, -ler, -i]*

teraḳḳī-baḫş-ı ʿaṭiyye vü kerem olmalarıyla: *Bağışları artırmak.*

teraḳḳī-baḫş-ı ʿaṭiyye vü kerem olmalarıyla herkesiñ ayaġı dolaşup düşecek yer aramaġa başladılar *(327:20). [teraḳḳī-baḫş-ı ʿaṭiyye vü kerem olmalarıyla, -ma, -lar, -ı, -y, -la]*

teraḳḳub: *I. Bekleme, intizar gözetmek, beklemek.*

kendülere düzen virüp fermāna **teraḳḳub** ile edeblerin ṭaḳındılar *(291:10). [teraḳḳub,]*

teraḳḳub u intiẓār: *Beklemek.*

nümāyende-i ṭalʿat-ı fīrūz olmayup vaḳt-i namāz-ı cumʿaya **teraḳḳub u intiẓār** *(310:26). [teraḳḳub u intiẓār,]*

terāne: *Ezgi, müzik parçası.*
1. Ey muṭrib-i şevḳ ṣal **terāne** *(126:6). [terāne,]*
2. **terānesiyle** ṭūṭī-i şīrīn-maḳāl-i lisānların ḳand-rīz-i terennüm eylediler ve *(144:3). [terānesiyle, -s, -i, -y, -le]*
3. **terānesiyle** birbirine hem-zebān-ı istiġrāb ve istikşāf-ı deḳāyıḳ-ı ālāt-ı tesyīrī *(185:17). [terānesiyle, -s, -i, -y, -le]*
4. semtinde dil-keş **terānelerle** mehter-ḫāneler ṭanīn-endāz-ı gūş-ı ins ü sürūş ve *(203:23). [terānelerle, -ler, -le]*
5. **terānesince** bir iki sāʿat mütemādī vü müteʿaddid faṣıllar ile bādī-i germiyyet-i şādī olup *(206:25). [terānesince, -s, -ince]*

6. **terānesiyle** gelüp maymunlar ādem-i ʿāḳil gibi nice bāzīçe-i müşkil gösterüp *(208:7). [terānesiyle, -s, -i, -y, -le]*
7. döndürdüm bu çarḫ-ı kec-revi şimdi **terānesiyle** āġāze-i ḥamd ü şenā ḳıldılar *(235:30). [terānesiyle, -s, -i, -y, -le 8. 8.*
8. **terānesiyle** herkes muşt-zen-i ḫamīr-māye-i ʿaşḳ olup sīnelerin *(236:24). [terānesiyle, -s, -i, -y, -le]*
9. mışrāʿ Hīç olmazsa söğüş bārī çıḳar ḥişşemize **terānesiyle** Li-müʾellifihi *(238:25). [terānesiyle, -s, -i, -y, -le]*
10. **terānesiyle** ḫˇānendeler naġmeye ḳarār virdiler *(245:32). [terānesiyle, -s, -i, -y, -le]*
11. **terānesiyle** mütefāḫirane atup ṭutdı ip üstinde yatdı ve ol boġazı ipli iki eli ve *(259:23). [terānesiyle, -s, -i, -y, -le]*
12. Ḳorḳarım kūyuñda bir gün ḳan olur **terānesiyle** sāz-kār oldılar *(266:21). [terānesiyle, -s, -i, -y, -le]*
13. ayuya ṭalanmadan çalıya ṭolanmaḳ yegdir **terānesiyle** *(274:19). [terānesiyle, -s, -i, -y, -le]*
14. **terānesiyle** çalup çaġırup sütūn-ı ḫayme gibi niceleri rāh-ı temāşāda be-pā īstāde *(277:3). [terānesiyle, -s, -i, -y, -le]*
15. Alur göz ile baḳ kölesi olduġum güzel **terānesiyle** ʿarż-ı liḳā idüp gerden-şiken-i naḫvet olaraḳ *(284:13). [terānesiyle, -s, -i, -y, -le]*
16. terānesiyle niyāz-ı viṣāl itdiklerinde li-münşiʾihi *(296:27). [terānesiyle, -s, -i, -y, -le]*
17. ṣoñra mışrāʿ gitdi ḳazzāz geldi bezzāz **terānesiyle** *(299:22). [terānesiyle, -s, -i, -y, -le]*
18. **terānesiyle** çerāġ-efrūz-ı şeṭāret ve nice muḍḥik-ṣūret ü uʿcūbe-heyʾet cemāller *(312:26). [terānesiyle, -s, -i, -y, -le]*

terāneleriñ naġmesiyle: *Ezgilerin güzel sesi.*

terāneleriñ naġmesiyle terennümāt-ı dil-güẕārların kū kū-yı ḳumrī ve *(291:14). [terāneleriñ naġmesiyle, -y, -le]*

terāne-rīz-i raḳam olmaḳ: *Yazı ezgilerini saçmak.*

maḥalle taḥrīri fermān buyurulmaġın nāy-ı ḳalem **terāne-rīz-i raḳam olmaḳ** *(245:14). [terāne-rīz-i raḳam olmaḳ, -maḳ]*

terāne-sāz olduḳda: *Şarkı söylemek.*

zemzemesiyle **terāne-sāz olduḳda** pīr-i gerdūn efyūn-ı müverriḳ-i nücūm ile *(221:24). [terāne-sāz olduḳda, -duḳda]*

terāne-sāzī itmege: *Ezgi düzmek.*

şubḥa lāyıḳ ülkerim yoḳdur diyerek **terāne-sāzī itmege** *(355:23). [terāne-sāzī itmege, -meg, -e]*

terāş itmişdi: *Tıraşlamak, küçültmek.*

Tīġ-i Mirrīḫdan **itmişdi terāş** *(240:8). [terāş itmişdi, -miş, -di]*

terāş olmaġa: *Tıraş olmak, saçını veya sakalını berbere kestirmek.*

Ol berbere ʿuşşāḳ **terāş olmaġa** üşdi *(240:15). [terāş olmaġa, -maġ, -a]*

terāşīde-i gezlik-i şerīʿat: *Din hükümlerinin usturasıyla yontmak.*

yerāʿa-i dīvānī-raḳam-ı recūliyyetleri **terāşīde-i gezlik-i şerīʿat** ve *(139:2). [terāşīde-i gezlik-i şerīʿat,]*

teraşşuḥ iden: *Sızmak, akmak.*

Teraşşuḥ İden ʿAynü'l-Māʾ-i Maʿnādır *(361:22). [teraşşuḥ iden, -en]*

terāzū: *Terazi, tartı âleti.*

niceler Gümüş Ṣuyını **terāzūda** görmemiş iken maşraba ile āmāde görmek ile *(362:2). [terāzūda, -da]*

terāzū: *Eskiden künk borular içinde suyun akıp geldiği hat üzerine suyun basıncını düşürmek amacıyla belli aralıklarla yapılan kulemsi yapı.*

Gümüş Ṣuyın **terāzūya** çıḳardı ṣanki bir üstād *(243:21). [terāzūya, -y, -a]*

terāzū: *İp cambazlarının ip üzerinde yürürken denge sağlamak için kullandıkları uzun sırık.*
1. elinde iken **terāzū** ile yürüyen yādigār-ı uʿcūbe-kisvet menzil ile ḳılıç ḳaftān *(232:28). [terāzū,]*
2. ḳurılan rīsmāna çıḳup evvel-emirden ḳāʿide-i iḥtiyāṭa riʿāyeten **terāzū** ile *(259:16). [terāzū,]*
3. yüriyüp nīme-i menzile resīde olduḳda bī-bāk u nā-tersān ne **terāzū** ve ne mīzān *(259:17). [terāzū,]*

terāzū-yı naẓar: *Bakış terazisi.*

Seni hīç ġayr ile ṭarṭar mı **terāzū-yı naẓar** *(281:6). [terāzū-yı naẓar,]*

terāzū-yı Yūsuf-senc-i nigāh-i dil-firībāne: *Gönül aldatan bakışın Yusuf'u tartan terazisi.*

terāzū-yı Yūsuf-senc-i nigāh-i dil-firībāne ile endek-i māyegān-ı ṣabr u sāmānı *(280:5). [terāzū-yı Yūsuf-senc-i nigāh-i dil-firībāne,]*

terbiye vü taẕmīr: *Alıştırmak ve hazırlamak.*

terbiye vü taẕmīr ve vaḳtinde ʿalā-merātibihim sevḳ u tesyīrine ḳilār emīni Mışırlı Muṣṭafā Aġa *(359:24). [terbiye vü taẕmīr,]*

terbiyet ü teʾdīb: *Eğitme.*

degin naẓar-ı ināyeti ile **terbiyet ü teʾdīb** ve ḫıdemāt-ı dīn ü devlete *(145:25). [terbiyet ü teʾdīb,]*

tercīh iderlerse: *Yeğlemek, seçmek.*

Tercīḥ iderlerse saña himmet-i Maʿnı *(332:11). [tercīḥ iderlerse, -er, -ler, -se]*

tercümān: *Bir dilde söylenen bir şeyi sözlü olarak başka bir dile çeviren kimse.II Bir şeyi anlatmaya yardımcı olan vâsıta veya kimse.*
1. ḳāḳum hediyyeleri **tercümānları** vesāteti ve telḫīṣī aġa delāletiyle maʿrūż-ı ʿatebe-i cihān-dārī ḳılınup *(341:22). [tercümānları, -ları, -ı]*
2. telḫīṣī aġa ile **tercümānlarına** ilbās-ı ḫilʿat-ı kām-kārī ḳılındı *(341:23). [tercümānlarına, -lar, -ı, -n, -a]*
3. ve hediyyeleri telḫīṣī aġa vesāṭeti ve **tercümānlar** sefāreti ile ḥażret-i aġa-i dārü's-saʾādeye *(347:26). [tercümānlar, -lar]*
4. irsāl ve emṣāl-i sālifeleri gibi **tercümānları** iltibās-ı ḫilʿat-ı ḳabūl *(347:27). [tercümānları, -ları, -ı]*
5. Telḫīṣī aġaya ve bir **tercümānına** sāʾir emṣāline oldığı gibi ilbās-ı ḫilʿat *(355:15). [tercümānına, -ı, -n, -a]*

tercümānlar taḳrīri: *Çevirmenin anlatması, bildirmesi.*

iḫżār olunup bu müddeʿā-yı düşvār tekrār **tercümānlar taḳrīri** ile lisānından *(243:1). [tercümānlar taḳrīri,]*

ter-dāmen olmaḳdan: *Rezil olmak.*

Vehbiyā **ter-dāmen olmaḳdan** ḳaçınmaz ehl-i ʿaşḳ *(326:3). [ter-dāmen olmaḳdan, -maḳ, -dan]*

ter-destī-i şınāʿatları: *Zanaatların ustalığı.*

Baʿdehū ḥirfet-i Sellāḫān erbābı daḫi **ter-destī-i şınāʿatları** ile devābb-ı meẕbūḥayı *(239:3). [ter-destī-i şınāʿatları, -lar, -ı]*

terennüm: *Nağme ile söyleme, güzel ve tatlı bir sesle hafif hafif şarkı söyleme.*

terennümi ile naġamāt-ı şevḳ-engīz kimi li- müʾellifihi *(223:27). [terennümi, -i]*

terennümāt-ı dil-güzārların: *Yürek coşturucu şarkılar.*

terāneleriñ naġmesiyle **terennümāt-ı dil-güẕārların** kū kū-yı ḳumrī ve *(291:14). [terennümāt-ı dil-güẕārların, -lar, -ın]*

terġìb: *İsteklendirme, arzu ettirme, istek verme.*

kütüb-i girān-bahādan biri tilāvet-i Ḳurʾān-ı Kerīme **terġīb** ḳaṣdına muraṣṣaʿü'l-cild *(166:3). [terġīb,]*

terġīb u terhīb ü tehyīb iderek: *Heveslendirmek, gözünü korkutmak, büyük göstermek.*

taḥṣil-i bıżāʿa-i istiʿdād-ı küllī idince **terġīb u terhīb ü tehyīb iderek** her ḳanġı ḫıdmet-i celīlesinde *(145:26). [terġīb u terhīb ü tehyīb iderek, -erek]*

terhīb ü tebrīk: *Merhaba deyip selamlama.*

zebān-ı evtār-ı sāz-ı naġme-kār ile daḫi **terḫīb ü tebrīk** ḳaṣdına bināʾen bu eyyāmda *(206:27). [terḫīb ü tebrīk,]*

terhīş: *İzin almak.*

ḫayme-i temāşāda seyr-i ʿacāʾib-i sūriyyeye **terḫīş** ve tedārük eyledikleri *(343:2). [terḫīş,]*

terhīş buyurulmuş: *İzin verilmek.*

terḫīş buyurulmuş idi *(192:37). [terḫīş buyurulmuş, -muş]*

terḫīş ol *İzin vermek.*
1. cānib-i ḫilāfet-penāhdan daḫi maṭlūbına müsāʿadeye **terḫīş olunmaġın** mübāhāt u tefāḫür *(193:24). [terḫīş olunmaġın, -maġ, -ın]*
2. cevāmiʿ-i selāṭīn meşāyiḫi olanlar ḥużur-ı hümāyūna duḫūle **terḫīş olunmaḳ** *(210:22). [terḫīş olunmaḳ, -un, -maḳ]*

terhīş-i tenaʿum-ı żiyāfet olunmaġın: *Ziyafet, şenlik yemeği yemek için buyruk çıkarılmak.*

ile ikrāma niyyet ve kendülere taḫṣīṣ-i daʿvet ve **terḫīş-i tenaʿum-ı żiyāfet olunmaġın** *(264:33). [terḫīş-i tenaʿum-ı żiyāfet olunmaġın, -un, -maġ, -ın]*

terḳīn: *Geçersiz saymak, silmek.*

taʿyīn-i ecnās-ı hedāyā ḳaydı **terḳīn** ve ḳıllet ü keṯret ve ḥasāset ü nefāseti *(147:19). [terḳīn,]*

terḳīn olunmaḳ: *Çizilmek.*

esāmī-i sāmīleri defter-i hedāyādan **terḳīn olunmaḳ** fermān buyurulmaġın *(190:4). [terḳīn olunmaḳ, -un, -maḳ]*

ters kürk: *İçe giyilen kürk.*

ters kürk ile heyʾet-nümā-yı gürg olup ney-enbān-ı mühībü'ṣ-ṣadāları *(237:9). [ters kürk,]*

tersāne: *Tersane-i Amire. Günümüzde Haliç'te yer alan, 16. asırdan imparatorluğun sonuna kadar ana üs ve donanma tersanesi olarak kullanılan yer.*
1. Naḳl idüp **Tersāneye** ol ḫüsrev-i gerdūn-cenāb *(153:5). [tersāneye, -y, -e]*
2. ḥasāret itdiginden mā-ʿadā **tersāne** ṭarafından iḫtirāʿ olunan ber-hevā ḳalyonlarıñ *(173:12). [tersāne,]*
3. ḫātime-peẕīr-i ceffe'l-ḳalem-i temmet olup gicesi **tersānede** ḳapudān ḳalyonında *(201:32). [tersānede, -de]*
4. istināre vü iltimāʿı **tersāne** ve Eyyūb ve Ḫaṣköy ve İstanbul ve *(253:19). [tersāne,]*
5. ve **tersāne** ṭarafından iḫtirāʿ u īcād ḳılınan nice günā-gün nev-ẕuhūr fişekler *(322:17). [tersāne,]*
6. **tersānede** mevcūd bulunan ümerā-yı deryā ve ḳapudānān ve küttāb-ı tersāne ve *(337:13). [tersānede, -de]*
7. Keẕālik gümrük emīni Yegen Meḥmed Aġa ṭarafından ve **tersāne** ve ṭopḫāne ocaḳlarından *(356:15). [tersāne,]*

tersāne bāġçesi: *Hasköy ve Beyoğlu sahilleri, Aynalıkavak Kasrı olarak da bilinen yer.*
1. **tersāne bāġçesi** semtine temāyül ü ihtizāzına bādī olmaġın *(159:26). [tersāne bāġçesi,]*
2. **Tersāne Bāġçesi** semtine temāyül ü ihtizāzına bādī olmaġın *(172:14). [tersāne bāġçesi,]*
3. ḥażretleri Āyīneli Ḳavaḳ sāyesinde yaʿnī **Tersāne Bāġçesinde** pīrāmen-i ḥavme-i saʿādet-vāyesinde *(256:3). [tersāne bāġçesinde, -n, -de]*
3. ve her biri mekānlarına ricʿat eylediklerinde pādişāh-ı baḥr u berr ḥażretleri **tersāne bāġçesine** *(248:29). [tersāne bāġçesine, -n, -e]*
4. ḥażretleri **tersāne bāġçesine** inṣırāf u ʿavdet ve Mā-lā yüdrik külleh ve lā-yütrek külleh *(345:11). [tersāne bāġçesine, -n, -e]*
5. şāhen-şeh-i deryā-nevāl ḥażretleri **Tersāne Bāġçesinde** leb-i deryāda güsterde olan *(351:14). [tersāne bāġçesinde, -n, -de]*

tersāne dilāverleriniñ: *Tersane yiğitleri.*

şoñra ḳırḳ nefer dāl-fes ḳırmızı nīmtenlü **tersāne dilāverleriniñ** ellerinde birer *(368:13). [tersāne dilāverleriniñ, -n, -iñ]*

tersāne dilīrlerine: *Tersane yiğitleri, gemi yapımında görev alan iri kıyım kişiler.*

naḫl-i kebīrler gibi dörder ḳol yapılup yine **tersāne dilīrlerine** taḥmīl ve kendiler *(368:7). [tersāne dilīrlerine, -n, -e]*

tersāne emīni: *Gemi inşa edilen yerde vazifeli olan ve oranın mali işlerinden sorumlu kişiye verilen unvan.*
1. Baʿdehū **tersāne emīni** ʿAbdullāh Efendi neẕāreti ve ḳapudān Süleymān Paşa *(183:18). [tersāne emīni,]*
2. didigi **tersāne emīni** vesāṭetiyle ḳarʿ-ı semʿ-i āṣafī itmegin esīr-i mezbūr *(242:35). [tersāne emīni,]*

tersāne emīni ʿAbdullāh Efendi: *Gemi inşa edilen yerde vazifeli olan ve oranın mali işlerinden sorumlu Abdullah Bey.*
1. şeref-mend-i vekāleti **tersāne emīni ʿAbdullāh Efendi** himmeti ve tersāne ketḫudāsı Mūsā Paşa *(203:20). [tersāne emīni ʿAbdullāh Efendi,]*

2. **tersāne emīni** ʿ**Abdullāh Efendi** ve Anaṭolı muḥāsebecisi Velī Efendiyi kendülere *(319, 28). [tersāne emīni ʿAbdullāh Efendi,]*
2. ve **tersāne emīni** ʿ**Abdullāh Efendiye** ve sūr emīni Ḫalīl Efendiye ve *(363, 23). [tersāne emīni ʿAbdullāh Efendiye, -y, -e]*

tersāne gözinde: *Tersanenin önemli bir bölümü.*

ṣadr-ı aʿẓam-ı maʿālī-i ḳarīn daḫi **tersāne gözinde** efrāşte ḳılınan sāye-bān-ı safā-dāştede *(351:16). [tersāne gözinde, -n, -de]*

tersāne hadīka-sarāyında: *Hasköy ve Beyoğlu sahilleri, Aynalıkavak Kasrı olarak da bilinen yer.*

ḥażret-i şehriyār-ı bīdār-baḫt **Tersāne Ḥadīḳa-sarāyında** mütevessid-i müttekā-yı taḫt olup *(357:19). [tersāne ḥadīḳa-sarāyında, -n, -da]*

tersāne kapudānları: *Gemi onaran ya da yapan kaptanlar.*
1. ve ṭopçı ve ṭop ʿarabacısı çorbacıları çerge-i s̱āniyede ve **tersāne ḳapudānları** ve *(337:22). [tersāne ḳapudānları,]*
2. çerge-i s̱āliy̱ede **tersāne ḳapudānları** ve çavuşān ve vezne-dārān ve kātibleri oturdılar *(338:29). [tersāne ḳapudānları,]*

tersāne kātibleri: *Tersane emininin gelir ve gider hesaplarını tutan görevliler.*

ketḫudāları ve ṭop ʿarabacısı ketḫudāsı ve dökücibaşı ve iki nefer **tersāne kātibleri** oturup *(338:27). [tersāne kātibleri,]*

tersāne ketḫudāsı: *Osmanlı donanmasında "Kaptanpaşa"dan sonra en yüksek rütbeli ve en yetkili subay.*
1. ḥażretleriniñ s̱emere-i tenbīh-i ġāʾibāne vü ḥüsn-i himmeti ve **tersāne ketḫudāsı** *(183:19). [tersāne ketḫudāsı,]*
2. cemʿ u iḥtişād ve cebecibaşı baʿdehū **tersāne ketḫudāsı** baʿdehū ṭopçıbaşı *(337:18). [tersāne ketḫudāsı,]*
3. Ve ṭopçı ve cebecibaşı ve **tersāne ketḫudāsı** ordu ālāyı seyrinde *(337.24). [tersāne ketḫudāsı,]*

tersāne ketḫudāsı Mūsā Paşa: *Osmanlı donanmasında "Kaptanpaşa"dan sonra en yüksek rütbeli ve en yetkili subaylardan biri olan Musa Paşa.*
1. şeref-mend-i vekāleti tersāne emīni ʿAbdullāh Efendi himmeti ve **tersāne ketḫudāsı Mūsā Paşa** *(203:20). [tersāne ketḫudāsı Mūsā Paşa,]*
2. ve ṭopçı ve cebeci ocaḳları kātibleri ve **tersāne ketḫudāsı Mūsā Paşa** ve *(337:12). [tersāne ketḫudāsı Mūsā Paşa,]*
3. **tersāne ketḫudāsı Mūsā Paşa** ve ṭopçıbaşı aġa ve üç nefer çekdiri paşaları tenāvül-i ṭaʿāma *(338:21). [tersāne ketḫudāsı Mūsā Paşa,]*
4. cümlesi iṭʿām ve tekmīl-i merāsim-i ikrāmdan ṣoñra ibtidā **tersāne ketḫudāsı Mūsā Paşa** *(339:1). [tersāne ketḫudāsı Mūsā Paşa,]*
5. **tersāne ketḫudāsı Mūsā Paşa** selīmī ve erkān kürki ile rākiben ve iş̱rlerince *(367:6). [tersāne ketḫudāsı mūsā paşa,]*

tersāne ketḫudāsı paşaya: *Musa Paşa, Osmanlı donanmasında "Kaptanpaşa"dan sonra en yüksek rütbeli ve en yetkili subay.*

Ve baʿde'ṭ-taʿām **tersāne ketḫudāsı paşaya** ve on bir nefer ḳapudānlara ve *(372:27). [tersāne ketḫudāsı paşaya, -y, -a]*

tersāne līmānına: *Haliç limanı.*

aḫşābdan iki şuffe ḳurılup **tersāne līmānına** tanẓīr ve birinden birine ḥibāl-i veş̱īḳalar *(244:15). [tersāne līmānına, -n, -a]*

tersāne neferātına: *Tersanede görevli askerler.*

ikrām ve naḫılları ve şeker bāġçelerini götüren **tersāne neferātına** beş yüz ġuruş *(372:29). [tersāne neferātına, -n, -a]*

tersāne sāḥilinde: *Aynalıkavak Kasrı. Günümüzde İstanbul'un Beyoğlu ilçesinde Hasköy semti içinde yer almaktadır.*

Andan şoñra **tersāne sāḥilinde** daḫi şenlik āmāde olmaġın eşnā-yı ʿışāda ol *(230:5). [tersāne sāḥilinde, -n, -de]*

tersāne üsārāsı: *Tersane esirleri, savaş esirlerinin tutulduğu yer.*

ifāde ve żarūrī taʿbiye-i edevāta şurūʿ içün **tersāne üsārāsı** *(242:25). [tersāne üsārāsı,]*

tersāne-i ʿāmire: *Günümüzde Haliç'te yer alan, 16. asırdan imparatorluğun sonuna kadar ana üs ve donanma tersanesi olarak kullanılan yer.*
1. ile māl-ā-māl olup her biri işʾāl olunduḳdan şoñra **tersāne-i ʿāmire** *(230:8). [tersāne-i ʿāmire,]*
2. Bunun ʿaḳabinde **tersāne-i ʿāmire** ṭarafından daḫi şeb-i meẕkūruñ rūz-ı şevḳ-endūz-ı fīrūzında *(270:28). [tersāne-i ʿāmire,]*

tersāne-i ʿāmire ocaḳları: *Günümüzde Haliç'te yer alan, 16. asırdan imparatorluğun sonuna kadar ana üs ve donanma tersanesi olarak kullanılan yerde görev alan kişiler.*

ve **tersāne-i ʿāmire ocaḳları** ṭarafından ve gümrükçi Yegen Meḥemmed Aġa *(309:1). [tersāne-i ʿāmire ocaḳları,]*

tersane-i ʿāmire sāḥil-serāy-ı hümāyūnunuñ: *Aynalıkavak Kasrı. Günümüzde İstanbul'un Beyoğlu ilçesinde Hasköy semti içinde yer almaktadır.*

ḥażretleri yine resm-i sālif üzere **tersane-i ʿāmire sāḥil-serāy-ı hümāyūnunuñ** *(217:25). [tersane-i ʿāmire sāḥil-serāy-ı hümāyūnunuñ, -u, -n, -uñ]*

tersāne-i ʿāmireden: *Günümüzde Haliç'te yer alan, 16. asırdan imparatorluğun sonuna kadar ana üs ve donanma tersanesi olarak kullanılan yer.*

ve **tersāne-i ʿāmireden** tedārük olunan envāʿ-ı fişekler gice şenligi içün āmāde itdirilmiş *(341:28). [tersāne-i ʿāmireden, -den]*

tersāneli: *Tersaneliler, Tersane'de çalışan, bahriye sınıfına mensup kimse.*
1. Baʿdehū **Tersāneli** ṭarafından daḫi ḳapudān Süleymān Paşa ḥażretleriniñ *(203:19). [tersāneli,]*
2. Ve **tersāneli** ṭarafından ʿaḳabe nāmına bir ṣal daḫi gelüp anıñ daḫi içinde *(254.11). [tersāneli,]*

tersāneli ḳıyāfetinde: *Tersanede görev yapan kişinin sureti.*

ile dal-fes **tersāneli ḳıyāfetinde** ʿubūr eylediler *(367:11). [tersāneli ḳıyāfetinde, -n, -de]*

tersānelü: *Tersaneliler, Tersane'de çalışan, bahriye sınıfına mensup kimse.*
1. ṣaf-beste-i meṣāf-ı peykār olan **tersānelüler** tüfeng-i şihāb-kirdār ile āteş-niṣār oldılar *(186:10). [tersānelüler, -ler]*
2. Bundan aḳdem miyān-ı meydānda **tersānelü** ṭarafından birbiri ḥiẕāsında *(244:14). [tersānelü,]*

tersāne-sāḥil-serāy: *Aynalıkavak Kasrı. Günümüzde İstanbul'un Beyoğlu ilçesinde Hasköy semti içinde yer almaktadır.*

tersāne-sāḥil-serāyına ʿinān-tāb-ı şitāb olup şebāne deryā şenligi *(347:32). [tersāne-sāḥil-serāyına, -ı, -n, -a]*

ters-i gürg: *Ters kürk, başka bir görünüş.*

atılup ol gürg-i bārān-dīde Türk **ters-i gürg** ile anlara ḳatılup meşnevī *(207:11). [ters-i gürg,]*

ters-nāk: *Korkuya kapılmak.*

Bu zed ü bürd-i hevl-engīzden **ters-nāk** belki resīde-i rütbe-i helāk olan *(275:11). [ters-nāk,]*

ters-nāk çihreler: *Ürkünç çehre.*

idi Ve ḳalʿa-i mezbūre dervāzesinde tirşeden maṣnūʿ **ters-nāk çihreler** ve hevl-nāk ṣūretler *(263:24). [ters-nāk çihreler, -ler]*

ters-nāk tirşe-çihrelerden: *Deri maske.*

mühīb heyʾetlü dīv ṣūretlü pīr ü bernā ḳıyāfetlü **ters-nāk tirşe-çihrelerden** *(277:28). [ters-nāk tirşe-çihrelerden, -ler, -den]*

tertīb: *Düzen, düzenleme.*
1. şeker vażʿı içün yüz ʿaded mevlid ṭablası ve eṭrāf-ı sūr-gāhda māhiyyeler **tertībi** *(142:6). [tertībi, -i]*
2. Bu vech üzere ṣufūf-ı ḫademe-i pādişāhī **tertīb** ve silāḥ-dār ve rikāb-dār aġalar *(154:26). [tertīb,]*
3. ṭavāʾif-i ʿaskeriyān dīvān-ı ʿīd **tertībi** üzere elbise-i maḫṣūṣe-i dīvāniyye ile *(155:4). [tertībi, -i]*
4. **tertībi** üzere ṣudūr-ı ʿālī-cāh ve vüzerā-yı maʿālī-dest-gāh ve ṣadreyn-i mükerremeyn *(156:17). [tertībi, -i]*
5. Bu **tertīb** üzere süfreler mebsūṭ ve eczā-yı cerīde-i cemʿiyyet şīrāze-i ḥüsn-i **tertīb** *(159:17). [tertīb,]*
6. ve muḳademmāt-ı mesāʿī-i cemīleyi **tertībden** kendü nefisleri içün bir *(211:27). [tertībden, -den]*
7. cemʿ olup resm ü rāhları muḳteżāsınca ālāyların **tertīb** ve birbirin *(233:18). [tertīb,]*
8. meydān-ı sūrda piyāde vü atluların **tertīb** ve ṣūret-i fīl *(241:2). [tertīb,]*
9. **tertīb** ve kenāre-i dīvān-ı şevket ve ḥavāṣī-i şeh-nāme-i salṭanat envāʿ-ı zer ü zīver *(256:22). [tertīb,]*
10. aġalar menzili dāʾiresinden dīvān-ı hümāyūn **tertībi** üzere ber-resm-i ḳadīm *(262:18). [tertībi, -i]*
11. Ḥirfet-i meẕkūre aṣḥābı bu ṭarīḳ üzere ālāyların **tertīb** ve kenāre-i suṭūr-ı ṣufūf-ı neferātın *(284:1). [tertīb,]*
12. süvārīleri ālāyların **tertīb** ve piyādeleri ālāt-ı neccārīyeleri ile icrā-yı ṣanʿat iderek *(296:18). [tertīb,]*
13. tekmīl olunup **tertībleri** üzere dāmen-i āṣaf-ı ʿamīmü'l-inʿāmı yegān yegān *(307:2). [tertībleri, -ler, -i]*
14. **tertīb** ve faṣl faṣl naġamāt-ı sāmiʿa-nüvāz ile birbirine hem-dem ü hem-sāz olaraḳ *(308:27). [tertīb,]*
15. cerrāḥlar ālāyların **tertīb** ve iki yüz altmış yedi ʿaded ṣıbyān-ı ḫitān anları taʿḳīb idüp *(317:17). [tertīb,]*

tertīb eylediği: *Düzenlemek.*
1. Baʿdehū gümrük emīni vü ḫān Yegen Meḥemmed Aġa **tertīb eylediği** ṣal daḫi anı *(204:6). [tertīb eylediği, -dig, -i]*
2. Ser-ā-serciler daḫi ālāyların **tertīb eylediler** ve neferātı ser-ā-ser aḳmişe-i pür-zer ü zīver *(336:7). [tertīb eylediler, -di, -ler]*

tertīb idüp: *Düzenlemek.*

Baʿdehū ṭāʾife-i ḫaffāfān yamaḳları olan kefş-gerān ile ālāyların **tertīb idüp** *(278:11). [tertīb idüp, -üp]*

tertīb olunmaḳ: *Düzenlenmek, yerleştirilmek.*

tertīb olunmaḳ taṣvīb olundı *(150:19). [tertīb olunmaḳ, -un, -maḳ]*

tertīb ü taṣfīf: *Dizilmiş ve sıralanmış.*

der-pey-i yek-dīger **tertīb ü taṣfīf** ve her birini *(255.6). [tertīb ü taṣfīf,]*

tertīb ü taṣfīf olunup: *Düzenleme ve sıralama.*

bugün daḫi iki yüz seksen dört ʿaded ṣıbyāna ḫitān ālāyları **tertīb ü taṣfīf olunup** *(198:29). [tertīb ü taṣfīf olunup, -up]*

tertīb ü taṣnīf eyleyüp: *Sınıflama ve düzenleme.*

ālet taṣnīf ve biri biri üzerine yigirmi ʿāded şīşe-i şükūfeyi ṣanʿat ile **tertīb ü taṣnīf eyleyüp** *(176:6). [tertīb ü taṣnīf eyleyüp, -y, -üp]*

tertīb ü tensīḳ eyleyüp: *Düzenlemek ve sıralamak.*

çāşnī-gīrān ser-ā-ser ve üst ḳaftānı ile ḫıdemāt-ı ṭaʿāmı **tertīb ü tensīḳ eyleyüp** *(194:23). [tertīb ü tensīḳ eyleyüp, -y, -üp]*

tertīb-i ālāy: *Alayın düzeni.*

Ḥallāclar daḫi **tertīb-i ālāy** ve öñlerince şāʿirān-ı süḫan-sāz-ı kemānçe-perdāzları li-müʾellifihi beyt *(284:21). [tertīb-i ālāy,]*

tertīb-i ālāy itmeleri: *Alayın düzenlenmesi.*

ṣıbyān-ı ḫitān **tertīb-i ālāy itmeleri** fermān buyurılup iki yüz altmış üç nefer *(342:24). [tertīb-i ālāy itmeleri, -me, -ler, -i]*

tertīb-i ālāy-ı dil-güşā: *Gösterişli bir alay düzmek.*

Ḳaṣṣābān-ı ġanem bu vech ile **tertīb-i ālāy-ı dil-güşā** ve ʿarż-ı esbāb-ı ẕevḳ u ṣafā eylediklerinden *(237:28). [tertīb-i ālāy-ı dil-güşā,]*

tertīb-i ālāy-ı sābıḳ: *Önceki alayların düzeni.*

ʿaded eṭfāl-i müslimīn şeh-rāh-ı naẓra-i pādişāh-ı rūy-ı zemīnden **tertīb-i ālāy-ı sābıḳ** *(345:35). [tertīb-i ālāy-ı sābıḳ,]*

tertīb-i ālāy-ı zīnet-medār: *Süslü alayı düzenlemek.*

Kettāniyān mülḥaḳāt-ı sāʾiresiyle pīyāde ve süvār **tertīb-i ālāy-ı zīnet-medār** *(313:22). [tertīb-i ālāy-ı zīnet-medār,]*

tertīb-i ātī: *(Anlatı gereği) Aşağıda yer alan düzen.*

mübāderet ve baʿdehū **tertīb-i ātī** üzere sevḳ-i maṭāyā-yı hedāyā-yı erkān-ı devlete *(160:5). [tertīb-i ātī,]*

tertīb-i bezm ü rezme: *Barış ve savaşla ilgili eğlence.*

tertīb-i bezm ü rezme dāʾir eglenceler ileʿayş u dem eyleyüp herkes *(325:24). [tertīb-i bezm ü rezme, -e]*

tertīb-i cemʿiyyet eyleyüp: *Toplanmak.*

ḫayme-i mezbūrede der-ḫāl **tertīb-i cemʿiyyet eyleyüp** *(339:20). [tertīb-i cemʿiyyet eyleyüp, -y, -üp]*

tertīb-i cemmāzeye: *Çarçabuk derlenmek.*

mürāʿāt olunaraḳ ṣudūr-ı işāret-i mürūr ile her ḥirfet aṣḥābı **tertīb-i cemmāzeye** *(234:6). [tertīb-i cemmāzeye, -y, -e]*

tertīb-i dāʾire-i cemʿiyyet eyleyüp: *Daire düzeninde toplanmak.*

basṭ-ı ḳālīçe-i daʿvet olunmaġla cümlesi **tertīb-i dāʾire-i cemʿiyyet eyleyüp** *(206:8). [tertīb-i dāʾire-i cemʿiyyet eyleyüp, -y, -üp]*

tertīb-i dāʾire-i cemʿiyyet idüp: *Daire şeklinde toplanmak.*

tertīb-i dāʾire-i cemʿiyyet idüp gāḥ baḥş-ı tercīḥ-i ney ü mūsiḳār ve gāh nizāʿ-ı iḫtiyār-ı naḳş u kārda *(291:5). [tertīb-i dāʾire-i cemʿiyyet idüp, -üp]*

tertīb-i devāʾir-i mevkib-i sūr-ı hümāyūnda: *Kutlu düğünün çadır dairelerini süslemek.*

pīrāye-i sāḥa-i iḫtişām itdiler ve **tertīb-i devāʾir-i mevkib-i sūr-ı hümāyūnda** bu *(150:2). [tertīb-i devāʾir-i mevkib-i sūr-ı hümāyūnda, -da]*

tertīb-i dükkān: *Dükkan düzmek.*

cüvān-ı ḫūnī āvīḫte-i aʿnāḳ-ı sütūr olan taḫt-ı revān üzerinde **tertīb-i dükkān** ve *(237:21). [tertīb-i dükkān,]*

tertīb-i esbāb-ı melāʿibe: *Oyunlar için gerekli düzenlemeler yapmak.*

içün çeşm-güşā-yı intiẓār idiler Lākin keşret-i bārāndan nāşī bir vech ile **tertīb-i esbāb-ı melāʿibe** *(339:12). [tertīb-i esbāb-ı melāʿibe, -e]*

tertīb-i esbāb-ı şādmānī buyurmaları: *Şenliklerin başladığını belirtmek.*

ve **tertīb-i esbāb-ı şādmānī buyurmaları** ile ṣallar üstinde *(346:10). [tertīb-i esbāb-ı şādmānī buyurmaları, -ma, -lar, -ı]*

tertīb-i esbāb-ı zīnet: *Süs gereçlerinin dizilmesi.*

bir mertebe **tertīb-i esbāb-ı zīnet** ve tekmīl-i levāzım-ı meserret olındı *(268:28). [tertīb-i esbāb-ı zīnet,]*

tertīb-i hedāyā-yı sūrda: *Düğün hediyelerini dilemek.*

ḥażretleri **tertīb-i hedāyā-yı sūrda** emṣālleri gibi muʿtād-ı ḳadīm *(340:13). [tertīb-i hedāyā-yı sūrda, -da]*

tertīb-i ḫitān-ı şehzādegān: *Şehzadelerin sünnet edilmesi.*

Tertīb-i Ḫitān-ı Şehzādegān *(373:5). [tertīb-i ḫitān-ı şehzādegān,]*

tertīb-i ḳanādīl ü meşāʿil: *Kandil ve meşalelerin düzenlenmesi.*

Bu ḥālet üzere tehyiʾe-i esbāb-ı sürūr olunca ve **tertīb-i ḳanādīl ü meşāʿil** *(196:3). [tertīb-i ḳanādīl ü meşāʿil,]*

tertīb-i levāzım-ı sūr-ı ḫitāna: *Sünnet düğününü yapmak için gerekli olan şeyleri düzenlemek.*

tertīb-i levāzım-ı sūr-ı ḫitāna mübāşeret u ḳıyām olunup ve bu güne *(140:20). [tertīb-i levāzım-ı sūr-ı ḫitāna, -a]*

tertīb-i meclis-i Bayḳarā-pesend buyurup: *Sultan Baykara'nın beğeneceği toplantıyı düzenlemek.*

eḫaṣṣ-ı bendegān-ı saʿādet-mendleri ile **tertīb-i meclis-i Bayḳarā-pesend buyurup** *(325:19). [tertīb-i meclis-i Bayḳarā-pesend buyurup, -up]*

tertīb-i menāẓım-ı meserret eyleyüp: *Sevinç manzumelerini düzmek.*

El-ḥāṣıl bu siyāḳ üzere ṣudūr-ı devlet **tertīb-i menāẓım-ı meserret eyleyüp** *(252:7). [tertīb-i menāẓım-ı meserret eyleyüp, -y, -üp]*

tertīb-i menāẓım-ı sūr: *Düğün sıralarının düzenlenmesi, otağ ve çadırların düzenlenmesi.*

ile mesrūr buyurduḳlarında **tertīb-i menāẓım-ı sūr** aḥsen-i üslūb üzere *(149:12). [tertīb-i menāẓım-ı sūr,]*

tertīb-i menāẓım-ı umūra: *İş manzumelerinin dizilmesi.*

teveccüh ile mekān-ı ʿarş-āsitānların tebdīl ve meydān-ı sūrda **tertīb-i menāẓım-ı umūra** *(353:7). [tertīb-i menāẓım-ı umūra, -a]*

tertīb-i mezkūr: *Önceki düzen.*

Tekmīl-i ādāb-ı ʿubūdiyyetden ṣoñra **tertīb-i meẕkūr** üzere yine maḳāmlarına ʿavdet eylediler *(211:7). [tertīb-i meẕkūr,]*

tertīb-i pür-zīb: *(Çadır için) Süslenerek düzenlenmek, özenle donatılmak.*

Çergelerde **tertīb-i pür-zīb** üzere süfreler mebsūṭ-ı zemīn ve çāşnī-gīrān u zülüfliyān *(306:13). [tertīb-i pür-zīb,]*

tertīb-i pür-zīb-i mihmān-kede-i elṭāf-ı şehriyārı: *Padişahın bağışlarının konuk evinde süsle düzenlenmesi.*

Tertīb-i Pür-zīb-i Mihmān-kede-i Elṭāf-ı Şehriyārı ve Vāḳiʿ Olan *(261:28). [tertīb-i pür-zīb-i mihmān-kede-i elṭāf-ı şehriyārı, -ı]*

tertīb-i rātibe-i ihsāndan: *Bağışta bulunmak.*

tertīb-i rātibe-i iḥsāndan ṣoñra ṣal içine birer ikişer zer-i tāb-dār īṣār u niṣār *(289:26). [tertīb-i rātibe-i iḥsāndan, -dan]*

tertīb-i süfre-i elvān-niʿam-ı şevḳ u neşāṭ idüp: *Neşe ve mutluluğun çeşitli nimetlerle donatılmış sofrasını hazırlamak.*

ile basṭ-ı simāṭ-ı inbisāṭ ve **tertīb-i süfre-i elvān-niʿam-ı şevḳ u neşāṭ idüp** *(300:21). [tertīb-i süfre-i elvān-niʿam-ı şevḳ u neşāṭ idüp, -üp]*

tertīb-i şumūʿ-ı nücūmdan: *Yıldızların mum gibi dizilmesi.*

müfessir-i kerīme-i Cennātu ʿadnin tecrī min taḥtehe'l-enhār ve derūnı **tertīb-i şumūʿ-ı nücūmdan** *(202:28). [tertīb-i şumūʿ-ı nücūmdan, -dan]*

tertīb-i üşkūfe-zār-ı sürūr eyledigi: *Şenlik çiçeğini düzenlemek.*

raḳḳāṣ-beçegān-ı tāze-ẓuhūrlar ile tezyīn-i ḥadīḳa-i sūr ve **tertīb-i üşkūfe-zār-ı sürūr eyledigi** *(276:21). [tertīb-i üşkūfe-zār-ı sürūr eyledigi, -dig, -i]*

tertīb-i velīme-i sūr-ı hümāyūna: *Düğün şöleni düzenlenmek.*

ve taʿmīm-i żiyāfet-i meserret için **tertīb-i velīme-i sūr-ı hümāyūna** *(137:10). [tertīb-i velīme-i sūr-ı hümāyūna, -a]*

tertīb-sāz-ı dest-gāh-ı şevḳ u sürūr olup: *Eğlence ve gösteri tezgahlarını düzmek.*

tertīb-sāz-ı dest-gāh-ı şevḳ u sürūr olup ḳabīl-i ẓuhra degin cilve-i günā-gün-ı şevḳ-efzāya *(222:9). [tertīb-sāz-ı dest-gāh-ı şevḳ u sürūr olup, -up]*

teşādüf itmegin: *Rastlamak, uygun düşmek.*

vaḳt-i ḫālīye **teşādüf itmegin** be-taḫṣīṣ anlar içün basṭ-ı simāṭ-ı mā-ḥażar-ı neşāṭ u inbisāṭ fermān buyurulmaġın *(317:2). [teşādüf itmegin, -meg, -in]*

teşārük-i ṣanʿat: *Ustalığın ortaklığı.*

kerem-i ḫudāvendigārīyi iḥrāz itdiklerinden ṣoñra tenāsüb-i ḥirfet ve **teşārük-i ṣanʿat** ve *(299:20). [teşārük-i ṣanʿat,]*

teşāvīr-i ʿacībe: *Acayip suretler.*

Nice **teşāvīr-i ʿacībe** ve heyākil-i ġarībe ve eşkāl-i muḫtelife-i uḍḥūke-fermā *(316:7). [teşāvīr-i ʿacībe,]*

teşāvīr-i ʿacībeleri oldıġından: *İlginç düzme biçimi vermek.*

ve **teşāvīr-i ʿacībeleri oldığından** mā-ʿadā yamaḳları olan yaş yemişçiler daḫi *(281:12). [teşāvīr-i ʿacībeleri oldığından, -dığ, -ı, -n, -dan]*

teşbīh: *Benzetme, kıyas etme.*
1. tenbīhlerin bu **teşbīhden** tenzīh ile ḳabīl-i sūrda maʿrūż-ı naẓar-ı ʿināyetleri itdigim *(328:7). [teşbīhden, -den]*
2. Mā-dūna da **teşbīh** cevāzına nişāndır *(332:16). [teşbīh,]*

teşbīh iderlerse: .

Teşbīh iderlerse saña himmet-i Maʿnı *(328:9). [teşbīh iderlerse, -er, -ler, -se]*

teşbīh ideyim: *Benzetmek.*

Baḫre nice **teşbīh ideyim** eyledigim dem *(331:7). [teşbīh ideyim, -e, -y, -im]*

tesbīh-i zümürrüd: *Zümrüt renkli, koyu yeşil tespih.*

ecille-i ṣudūr-ı vācibü'l-i iʿzāzdan şeref-mend-i imtiyāz ḳılınup **tesbīḥ-i zümürrüd** *(215:7). [tesbīḥ-i zümürrüd,]*

teşdīd ü tevşīḳ olunmayup: *Çekilmek ve sağlamlaştırmak.*

teşdīd ü tevşīḳ olunmayup ve olunması daḫi tedārük-i ʿaẓīme muḥtāc olmaġın *(262:30). [teşdīd ü tevşīḳ olunmayup, -ma, -y, -up]*

teşebbüs: *Bir işe kalkışmak.*

bālāya rabṭ ve aña **teşebbüş** ile istiʿlā iderek sütūnı miyān-ı şāhid-i mevzūn gibi *(243:9). [teşebbüş,]*

teşebbüs: *Yapışmak, asılmak.*

ḫabl-i ḫiyel ve ālāt-ı ʿamele **teşebbüşe** ḥācet ḳalmadın mışrāʿ Ṣu içmek gibi *(242:31). [teşebbüşe, -e]*

teşebbüş idüp: *Bir işe el atma, ayaklanma.*

her biri bir ālete **teşebbüş idüp** gūyā āhen-rübā-yı ḳarār oldılar Ḳıṭʿa *(184:3). [teşebbüş idüp, -üp]*

teshīl eylediklerinden: *Kolaylaştırmak.*

teshīl eylediklerinden mā-ʿadā ḫavāṭır-ı temāşāyiyāna baḫş-ı şafā-yı mā-lā-yuḥṣā *(367:23). [teshīl eylediklerinden, -dik, -ler, -i, -n, -den]*

teshīn olunmuş: *Isıtılmak.*

zemīne rīzān itmegin henüz **tesḫīn olunmuş** ḳahve-i maṭbūḫa oldığını *(212:26). [tesḫīn olunmuş, -un, -muş]*

teşhīr: *Ele geçirme, zapt etme.*

tesḫīrine hücūm u ihtimām ve ḳalʿadan püskürmeler ile müdāfaʿada ber-kāʿide *(346:14). [tesḫīrine, -i, -n, -e]*

teşhīr: *Tanıtmak, göstermek.*

gibi **teşhīr** ve ḳafāsından nice ṭulumcı ve çāvuş ḥavāle-i tāziyāne-i taʿẕīr iderek *(227:27). [teşhīr,]*

tesḫīr-i ʿazīmet-ḫānāna: *Efsun okuyucularının büyü yapması.*

tesḫīr-i ʿazīmet-ḫānāna döndürdiler *(183:17). [tesḫīr-i ʿazīmet-ḫānāna, -a]*

tesḫīr-sāz-ı ḳulūb-ı nuẕẕār olur: *(Kuklalar için) Seyircilerin kalplerini büyülemek.*

cilve-i naḫvetleri dāʾire-i tavṣīfden ḫāric **tesḫīr-sāz-ı ḳulūb-ı nuẕẕār olur** idi Ve *(254:2). [tesḫīr-sāz-ı ḳulūb-ı nuẕẕār olur, -ur, -]*

teşhīz-i dendān-ı ārzū: *Arzu dişlerini bilemek.*

ve niʿmete nużżār olanlar sedd-i dehān-ı güft-gū ve **teşḫīẕ-i dendān-ı ārzū** ve *(265:28). [teşḫīẕ-i dendān-ı ārzū,]*

teşḫīẕ-i naẓar-ı imʿān: *Derinlemesine inceleme, bakışını bileme.*

şübheñ var ise taḥḳīḳ eyle buyurmaları ile **teşḫīẕ-i naẓar-ı imʿān** ve nevk-i yalmanına *(209:24). [teşḫīẕ-i naẓar-ı imʿān,]*

teşʿīl: *Parlatmak.*

Neşr mışdāḳınca mezbūrlarıñ nāʾire-i ṭāḳatların **teşʿīl** ve emr-i ʿasīrlerin bu vech ile *(367:22). [teşʿīl,]*

teʾsīs-i mebānī-i taʿyīn: *Belirlenmiş yapıların kurulması.*

teʾsīs-i mebānī-i taʿyīn içün ḥażret-i ṣadrü'ş-ṣudūr ve defter-dār efendi ve *(148:26). [teʾsīs-i mebānī-i taʿyīn,]*

teşkīk iderdi: *Şüpheye düşmek.*

daḫi ʿacebā fi'l-ḥaḳīḳa timsāḥ mıdır deyu **teşkīk iderdi** Kaʿr-ı deryādan ser-nümā-yı ẓuhūr *(351:28). [teşkīk iderdi, -er, -di]*

teslīm: *Emaneti geri verme.*
1. ḥużūr-ı ṣadr-ı kerīmde bir ḳabża altun inżimāmı ile ḫücceti yedine **teslīm** ve *(243:23). [teslīm,]*
2. **teslīm** ve merāsim-i ʿubūdiyyeti kemā-yenbaġī tekmīl ü tekrīm ile ketḫudāları *(303:30). [teslīm,]*
3. ḥażretleri ṭaraf-ı şerīflerine ḳapucılar ketḫudāsı aġa yedinden **teslīm** *(307:31). [teslīm,]*
4. hediyyelerin ʿatebe-i hümāyūn-ı şehriyār-ı kerīme **teslīm** ile merāsim-i ʿubūdiyyeti *(315:8). [teslīm,]*
5. ʿatabe-i sulṭānīye **teslīm** ve ḫıdmet-i lāzımelerini tekmīl ü tetmīm eylediklerinde *(336:12). [teslīm,]*
6. ve üç yüz dirhem gülāb-dān ve buḫūr-dān hediyyelerin **teslīm** ile *(337:6). [teslīm,]*
7. ḳalʿayı **teslīmden** imtināʿ u ibā itmeleri ile ṭaraf-ı ḥażret-i āṣafdan teslīme *(346:18). [teslīmden, -den]*
8. ḳalʿayı teslīmden imtināʿ u ibā itmeleri ile ṭaraf-ı ḥażret-i āṣafdan **teslīme** *(346:18). [teslīme, -e]*
9. Dobravenedik ṭarafından cizyelerin **teslīm** ve *(355, 4). [teslīm,]*

teslīm eylediler: *Bir şeyi sahibine verme.*

teslīm eylediler *(314:19). [teslīm eylediler, -di, -ler]*

teslīm idüp: *(Hediye için) Sahibine vermek.*

1. hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ üzere ḳabżına meʾmūr olanlara **teslīm idüp** *(283.22). [teslīm idüp, -üp]*
2. hediyyelerin **teslīm idüp** ḫıdmet-i meʾmūreyi tetmīm eylediler *(315:33). [teslīm idüp, -üp]*

teslīm olundukça: *Teslim etmek, bir şeyi sahibine iletmek.*

teslīm olunduḳça ser-çavuşān-ı dergāh-ı ʿālī ve ḫāṣekī aġa ve ḳozbekçisi aġa ve *(316:21). [teslīm olunduḳça, -un, -duḳça]*

teslīm olunup: *(Hediyeler için) Bir şeyi sahibine verme.*

hediyyeleri ışṭabl-ı ʿāmire ḫuddāmına **teslīm olunup** ketḫudā-yı ḥirfet ve *(336:29). [teslīm olunup, -up]*

teslīm-i pāy-gāh-ı sulṭān-ı enām eyleyüp: *(Hediye için) Halkın sultanının önüne teslim etmek.*

teslīm-i pāy-gāh-ı sulṭān-ı enām eyleyüp maẓhar-ı ʿavāṭıf-ı şehriyārī *(279:25). [teslīm-i pāy-gāh-ı sulṭān-ı enām eyleyüp, -y, -üp]*

teslīm-i rikāb-ı hümāyūn: *(Hediye için) Sultanın eşiğine sunmak.*

ve telḫīṣī aġa muḳāreneti ile **teslīm-i rikāb-ı hümāyūn** *(321:6). [teslīm-i rikāb-ı hümāyūn,]*

teslīm-i rikāb-ı maʿdelet-maṣīr-i şehriyār-ı felek-serīr kılınup: *(Hediye) Tahtı göğe ulaşan, adaleti sağlayan, padişah eşiğine teslim etmek.*

hedāyā-yı ḥaḳīrāneleri **teslīm-i rikāb-ı maʿdelet-maṣīr-i şehriyār-ı felek-serīr ḳılınup** *(354:29). [teslīm-i rikāb-ı maʿdelet-maṣīr-i şehriyār-ı felek-serīr ḳılınup, -ın, -up]*

teslīm-i zimām: *Yuları başka birine vermek.*

mīr-āḫūr aġa yeden-bi-yedin **teslīm-i zimām** ve *(216:19). [teslīm-i zimām,]*

teşmīr-gerde-i icrā-yı dest-gāh-ı şanʿat: *Mesleğinin becerisi sergilemek için (kolları) sıvamak.*

fürūzān eyleyüp bir dilber-i siyeh-çerde sāḳ-ı sīmīnini **teşmīr-gerde-i icrā-yı dest-gāh-ı şanʿat** *(241:19). [teşmīr-gerde-i icrā-yı dest-gāh-ı şanʿat,]*

teşmīr-i sāʿid-i himmet eylediler: *Gayret kolunu sıvamak, bir işe adamakıllı girişmek.*

teşmīr-i sāʿid-i himmet eylediler *(141:39). [teşmīr-i sāʿid-i himmet eylediler, -di, -ler]*

teşmīr-i sāḳ: *Paçayı sıvamak.*

İçinde bir cüvān-ı sīmīn-sāḳ icrā-yı ṣanʿata **teşmīr-i sāḳ** ve iẓhār-ı mahārete *(334:12). [teşmīr-i sāḳ,]*

teşmīr-i sāk-ı ḫıdmete: *Hizmet paçalarını sıvama, bir işe girişme.*

ibḳā-yı ālāyiş-i ṣıḥāf ile kāse-şūyān-ı maṭbaḫa zaḥmet-i taṭhīr içün **teşmīr-i sāḳ-ı ḫıdmete** *(157:3). [teşmīr-i sāḳ-ı ḫıdmete, -e]*

tesmiyesiniñ sırrı: *(Ağalar Menzili) İsim verilmesinin nedeni.*

tesmiyesiniñ sırrı āşikār oldı Ve yine otaġ-ı hümāyūn naẓar-gāhında vüzerā dāʾiresiniñ *(150:36). [tesmiyesiniñ sırrı, -ı]*

tesmiyesiniñ sırrı: *(Aynalı Kavak) İsimledirilmesindeki, o şekilde denilmesindeki sır.*

āyīne-i tāb-dāra nümü-dār olup ol mevḳiʿa Āyīneli Kavaḳ **tesmiyesiniñ sırrı** *(252:25). [tesmiyesiniñ sırrı,]*

teşne-leb-i bādiye-i iḥtiyācıñ: *İhtiyaç çölündeki susuzluk.*

ibtidā-yı vaż'ında bir **teşne-leb-i bādiye-i iḥtiyācıñ** ṣūret-i bāzīde *(362:16). [teşne-leb-i bādiye-i iḥtiyācıñ, -ıñ]*

teşne-leb-i bādiye-i ẕüll ü hevān olan: *Horluk ve hakirlik çölünde susuz kalmak.*

teşne-leb-i bādiye-i ẕüll ü hevān olan ʿabd-i nā-tüvāna *(242:28). [teşne-leb-i bādiye-i ẕüll ü hevān olan, -an]*

teşnelik: *Susamışlık, hasret, arzu.*

teşnelikden güşāde-sāz-ı dehān-ı ḥayret olup ḳalmış ve zebān-ı zebāne-feşānı *(362:3). [teşnelikden, -den]*

tesrīc ü ilcām: *Eyer vurma ve gem takma.*

gibi **tesrīc ü ilcām** ve rikāb u zīn-pūş ile aşḳar-ı dīv-zāde cilve-fürūş-ı ḫırām ve *(157.21). [tesrīc ü ilcām,]*

tesrīc-i semend-i istiʿcāl idüp: *Hızlıca atı eyerlemek.*

der-ḥāl **tesrīc-i semend-i istiʿcāl idüp** naẓar-gāh-ı ḫıdīv-i felek-cenābda *(199:4). [tesrīc-i semend-i istiʿcāl idüp, -üp]*

teşrīf: *Şereflendirmek.*
1. nigāh-gūşe-i iltifāt-ı āṣafīye muntaẓır olmalarıyla **teşrīflerinde** *(148:29). [teşrīflerinde, -ler, -i, -n, -de]*
2. ṣadr-ı kerīm ḥażretleri müsāfir otaġını **teşrīf** ve cümleyi tatyīb ü talṭīf buyurdılar *(214:28). [teşrīf,]*
3. ḥażretleri otaġ-ı hümāyūna **teşrīf** ve der-ʿaḳab vezīr-i aʿẓam *(292:1). [teşrīf,]*
4. Buldı **teşrīfiñ** ile ḫalḳ ḥayāt-ı tāze *(293:1). [teşrīfiñ, -iñ]*
5. vüzerā-yı ʿiẓām-ı sāmī-menzilet ile üç direkli müsāfir çergelerini **teşrīf** *(306:10). [teşrīf,]*
6. erkān kürki ve destār-ı ʿādīleri ile **teşrīf** ve bürūdet-i hevādan nāşī *(319:18). [teşrīf,]*

teşrīf buyur: *Şereflendirmek.*
1. māh-tāb-ı cihān-fürūz-ı maʿdelet ḥażretleri yine otaġ-ı hümāyūna **teşrīf buyurup** *(196:9). [teşrīf buyurup, -up]*
2. ḥażretleri daḫi ḳarār-gāh-ı hümāyūn civārında vāḳiʿ sāḥil-ṣuffe-i temāşāyı **teşrīf buyurmaġla** *(218:14). [teşrīf buyurmaġla, -maġ, -la]*
3. bār-gāhı **teşrīf buyurdılar** ve der-ḥāl otaġ-ı hümāyūn pīş-gāhı dāʾiren-mā-dār *(227:16). [teşrīf buyurdılar, -dı, -lar]*ile 4. talṭīf ḳaṣdına sāye-bān-ı ʿizzet-āşiyānlarını **teşrīf buyurup** ḳānūn-ı ḳadīm *(267:12). [teşrīf buyurup, -up]*
5. sāye-bān-ı temāşādan ṣāḥib-i devlet-i sipihr-menzilet ḥażretleri müsāfir otaġını **teşrīf buyurup** *(286:18). [teşrīf buyurup, -up]*
6. **teşrīf buyurdılar** ve saʿādetle mesned-i ʿizz ü iḳbāllerinde beẕl-i zer ü gevher iderek *(287:13). [teşrīf buyurdılar, -dı, -lar]*
7. ʿarż ḳapusı öñinde vāḳiʿ olan ṭūlānī ṣuffeye **teşrīf buyurduḳlarından** ṣoñra *(373:27). [teşrīf buyurduḳlarından, -duḳ, -lar, -ı, -n, -dan]*

teşrīf eyle: *Şereflendirmek.*
1. muntaẓır-ı dīdār-ı şehriyār-ı gerdūn-cenāb iken şeyḫü'l-islām ḥażretleri daḫi **teşrīf eyleyüp** *(179:16). [teşrīf eyleyüp, -y, -üp]*
2. daḫi **teşrīf eyleyüp** ṭaraf-ı yesār-ı āṣafīde visāde-nişīn-i iʿtibār olduḳları eṣnāda *(231:13). [teşrīf eyleyüp, -y, -üp]*
3. dīvān eṣvābları ile sāʿat yedi buçuġı tecāvüz iderek ṣadr-ı ʿālīye **teşrīf eylediklerinden** *(373:12). [teşrīf eylediklerinden, -le, -dik, -ler, -i, -n, -den]*

teşrīf idüp: *Şereflendirmek.*
1. teşrīf idüp defter-dār ve emīn-i sūr ve mehterbaşı duʿā vü ṣenā ile otaġ-ı hümāyūnı *(149:34). [teşrīf idüp, -üp]*
2. sīr itdikden ṣoñra kendü otaġ-ı maḫṣūṣalarını **teşrīf idüp** anda tenāvül-i ṭaʿām buyurdılar *(361:3). [teşrīf idüp, -üp]*

teşrifat defterinde: *Merasim sırasını ve kabul gün ve saatlerini gösteren deftere verilen addır.*

merāsim-i sālifeye ḳıyāsen maʿrūf oldıġından mā-ʿadā **teşrifat defterinde** *(344:29). [teşrifat defterinde, -n, -de]*

teşrīfātçı efendiye: *Osmanlı Devleti'nde sarayda, divanda ve paşa kapısında yapılan her türlü törenlerde elindeki deftere göre protokol işlerini yürüten, vezir, beylerbeyi ve öteki bürokratların rüsum ve harç defterlerini tutan görevlidir.*

baʿdehū **teşrīfātçı efendiye** baʿdehū sipāh ve silāḥ-dār aġalarına baʿdehū *(375:7). [teşrīfātçı efendiye, -y, -e]*

teşrīfātī: *Osmanlı Devleti'nde sarayda, divanda ve paşa kapısında yapılan her türlü törenlerde elindeki deftere göre protokol işlerini yürüten, vezir, beylerbeyi ve öteki bürokratların rüsum ve harç defterlerini tutan görevlidir.*

ve bostāncı oṭabaşısı ve **teşrīfātī** ve çavuşlar kātibi ve emīnine ve *(320:18). [teşrīfātī,]*

teşrīfātī efendi: *Osmanlı Devleti'nde sarayda, divanda ve paşa kapısında yapılan her türlü törenlerde elindeki deftere göre protokol işlerini yürüten, vezir, beylerbeyi ve öteki bürokratların rüsum ve harç defterlerini tutan görevlidir.*

ṣıraya çekilüp **teşrīfātī efendi** ile silk-i mezbūre tanẓīm olundı *(151:11). [teşrīfātī efendi,]*

teşrīf-i ḫudāvend-i felek-serīre: *Tahtı felek kadar yüksek padişahın teşrifi.*

temāşā-yı berrī **teşrīf-i ḫudāvend-i felek-serīre** mevḳūf ve naḳdīne-i himmet-i āṣāfī *(260:3). [teşrīf-i ḫudāvend-i felek-serīre, -e]*

teşrīf-i ḫudāvendigārīden: *Padişahın teşrifi.*

teşrīf-i ḫudāvendigārīden dūr olmaġın ve vech ile sürūr u ṣafādan mehcūr olup *(310:28). [teşrīf-i ḫudāvendigārīden, -den]*

teşrīf-i hümāyūnları: *Büyüklükle şereflendirme.*

Naḳḳāş-ḫāneden **teşrīf-i hümāyūnları** ḫaberi vürūd itmegin vüzerā-yı ʿiẓām *(372:2). [teşrīf-i hümāyūnları, -lar, -ı]*

teşrīf-i ḳabūl: *Kabul şerefi.*

ṣoñra duʿācıları icrā-yı āyīn-i duʿā ve ketḫudāları **teşrīf-i ḳabūl** ile *(284:6). [teşrīf-i ḳabūl,]*

teşrīf-i ḳudūma: *Şereflendirerek ayak basma.*

ṣūret-nümā-yı sipihr-i heft-ṭıbāḳ olan otaḳ-ı S̱üreyyā-niṭāḳ-ı ʿālī-ṭāḳların **teşrīf-i ḳudūma** *(346:8). [teşrīf-i ḳudūma, -a]*

teşrīf-i mesned-i saʿādet: *Mutluluk yerini şereflendirmek.*

ve āfitāb-ı cihān-tāb-ı cāh u şevket ü baḫt ḥażretleri daḫi **teşrīf-i mesned-i saʿādet** *(345:31). [teşrīf-i mesned-i saʿādet,]*

teşrīf-i ṣadr-ı aʿẓamīye: *Sadrazamın teşrif etmesi, bulunan yeri şereflendirmesi.*

içün **teşrīf-i ṣadr-ı aʿẓamīye** muntaẓır olmaları ile vezīr-i aʿẓam ve şeyḫü'l-islām *(194:10). [teşrīf-i ṣadr-ı aʿẓamīye, -y, -e]*

teşrīf-i yāra: *Yarin gelişi.*

Baḫt el virürse ṣoḥbet **teşrīf-i yāra** ḳaldı *(152:30). [teşrīf-i yāra, -a]*

teşrīf-sāz olduḳlarında: *Şereflendirmek.*

muʿtād üzere çizmelerin çıḳarup **teşrīf-sāz olduḳlarında** gül-bā-şeker-i mükerrer *(374:1). [teşrīf-sāz olduḳlarında, -duḳ, -lar, -ı, -n, -da]*

teşrīf-sāz olup: *Şereflendirmek.*

daḫi kendüler içün tehyiʾe buyurılan ḫayme-i felek-iştibāha **teşrīf-sāz olup** *(365:13). [teşrīf-sāz olup, -up]*

teşvīḳ u taṭrīb eyleyüp: *Coşturmak ve keyiflenmek.*

teşvīḳ u taṭrīb eyleyüp anlar kārların itmām ve *(308:29). [teşvīḳ u taṭrīb eyleyüp, -y, -üp]*

teşvīr ider: *İçine alıp gizlemek.*

taʿṭīr ve dimāġ-ı ḥūrān-ı behişti **teşvīr ider** Beyt-i ʿArabiyye *(162:10). [teşvīr ider, -er]*

teşyī-i rūzgār-ı muvāfıḳ-reftār: *Yerinde esen rüzgarın selamlaması.*

Teşyī-i rūzgār-ı muvāfıḳ-reftār ile līmān-ı ḳarār-gāhdan ḥareket ve *(184:8). [teşyī-i rūzgār-ı muvāfıḳ-reftār,]*

tesyīr: *İzlemek.*

midaḳḳa-kūb-ı ihtimām olup ḳahve taḫmīs iderek **tesyīr** ve temāşā eyleyen *(313:27). [tesyīr,]*

tesyīr: *Taşımak.*

yüz ḳadar gemici neferleri aḳındıda ḳayıḳ çeker gibi meydān-ı ṣūra **tesyīr** ile *(314:8). [tesyīr,]*

tesyīr eylediler: *Sürmek, hareket ettirmek.*

idāre iderek cirm-i ḳalʿayı nişīb ü fīrāza **tesyīr eylediler** Ve bir fîl-i mühīb ü cesīm *(187:23). [tesyīr eylediler, -di, -ler]*

tesyīr eylediler: *Taşınmak.*

tesyīr eylediler ve şeh-zādegān-ı ʿālī-tebār ḥażerātınıñ bir müddet *(314:17). [tesyīr eylediler, -di, -ler]*

tesyīr olındı: *Gönderilmek.*

naẓīr bir ḳaṣr-ı ʿālī-ṭāḳ-ı deryā-mesīr daḫi **tesyīr olındı** ki bir *(203:22). [tesyīr olındı, -ın, -dı]*

tesyīr olunan: *Yüzdürülmek.*

mübāşereti ile **tesyīr olunan** ṣal üzerinde eczā-yı nāriyyeden mürekkeb ve dört yüz ḳadar *(219:22). [tesyīr olunan, -un, -an]*

tesyīr olundı: *Hareket etmek.*
1. **tesyīr olundı** Cirm-i ḳalʿa felek-i devvār gibi bir ṭarafa gerdān ve iç ḳalʿası *(187:19). [tesyīr olundı, -un, -dı]*
2. cebe-ḫāne vü mühimmāt ile bādbān-güşā ḳalyonlar **tesyīr olunmaḳ** üzere *(244:17). [tesyīr olunmaḳ, -maḳ]*

tesyīr-i reh-vār-ı şevḳ: *Heves atını sürmek.*

ve **tesyīr-i reh-vār-ı şevḳ** içün bār-gīr üzere ḳoçaşı tāziyāne-zen-i şevḳ ureraḳ *(257:31). [tesyīr-i reh-vār-ı şevḳ,]*

teʿsīr eyleyüp: *Etkilemek.*

daḫi **teʿsīr eyleyüp** hevā güşāde ve zemīn gerd-i kederden şüste vü sāde *(311:5). [teʿsīr eyleyüp, -y, -üp]*

teʾsīr-i āteş-i şerer-gīrden: *Kıvılcım yayan ateşin etkisi.*

ile āgende olmağın **teʾsīr-i āteş-i şerer-gīrden** ṭutuşup ve *(263:30). [teʾsīr-i āteş-i şerer-gīrden, -den]*

teʾsīr-i güşāyiş-i baḫt-ı şehriyār-ı ʿālem-gīr: *Cihanın kuşatan hükümdarın bahtının açıklığının tesiri.*

ʿazīmet vaḳtī ḳarīb olmağın **teʾsīr-i güşāyiş-i baḫt-ı şehriyār-ı ʿālem-gīr** ṭāliʿ-i hevāya *(311:4). [teʾsīr-i güşāyiş-i baḫt-ı şehriyār-ı ʿālem-gīr,]*

teʾsīr-i pād-zehr ü zehr: *Zehir ve panzehrin etkisi.*

teʾsīr-i pād-zehr ü zehr müşāhede olunup tiryākiyān-ı sālifü'l-beyānıñ her biri *(347:8). [teʾsīr-i pād-zehr ü zehr,]*

teʾsīr-i ṣadā-yı bemm ü zīr-i çeng-i seyr-āhenge: *Coşkunca çalan, çeng tellerinden dökülen ince ve kalın sesin etkisi.*

teʾşīr-i şadā-yı bemm ü zīr-i çeng-i seyr-āhenge medār ve ḥālet-fezā-yı nevā-yı ney ü mūsīḳār olmaġla *(309:34). [teʾşīr-i şadā-yı bemm ü zīr-i çeng-i seyr-āhenge, -e]*

tetebbuʿ: *Araştırıp tetkik etme, derinliğine inceleyip tanıma, öğrenme.*

Nefʿiyi **tetebbuʿla** bu yek-rūze ḳaṣīdeñ *(333:3). [tetebbuʿla, -la]*

tetimmāt-ı edevāt-ı şādī: *Şenlik vasıtasının tamamlanması.*

Baʿdehū niçe niçe **tetimmāt-ı edevāt-ı şādī** sāʿat dörde dek müstemirr ü mütemādī olup *(289:28). [tetimmāt-ı edevāt-ı şādī,]*

tetimme: *(Düğünün altıncı günü) Eklemeler.*

Maḥall-i Taṣvīr **Tetimme** *(249:3). [tetimme,]*

tetimme: *Sonuç.*

Tetimme *(308:1). [tetimme,]*

tetimme-i vekāyiʿ-i yevm-i mezbūr: *Bugün olan bitenlere ek olarak.*
1. **Tetimme-i Vekāyiʿ-i Yevm-i Mezbūr** ve Żiyāfet-i Çehārüm-i Şehriyār-ı Manṣūr *(214:29). [tetimme-i vekāyiʿ-i yevm-i mezbūr,]*
2. Tetimme-i Veḳāyiʿ-i Yevm-i Mezbūr *(225:28). [tetimme-i veḳāyiʿ-i yevm-i mezbūr,]*
3. **Tetimme-i Veḳāyiʿ-i Yevm-i Mezbūr** *(226:20). [tetimme-i veḳāyiʿ-i yevm-i mezbūr,]*
4. Maḥall-i Taṣvīr **Tetimme-i Veḳāyiʿ-i Yevm-i Mezbūr** *(242:17). [tetimme-i veḳāyiʿ-i yevm-i mezbūr,]*

tetmīm: *Tamamlama, bitirme.*
1. merāsim-i ʿubūdiyyetlerin **tetmīm** için bundan aḳdem āsitāne-i şevket-āşiyāneye *(355:5). [tetmīm,]*
2. mücevveze ve eşvāb-ı dīvānīleri ile ḫıdmet-i lāzımelerini **tetmīm** ve zülüfliyān u teber-dārān *(360:30). [tetmīm,]*

tetmīm eylediler: *(Görev) Tamamlamak.*

hediyyelerin teslīm idüp ḫıdmet-i meʾmūreyi **tetmīm eylediler** *(315:33). [tetmīm eylediler, -di, -ler]*

tetmīm ü tekmīl olunup: *Tamamlanmak ve sonlandırılmak.*

levāzım-ı żiyāfet kemā-yenbaġī **tetmīm ü tekmīl olunup** ve gül-āb u buḫūr virilüp *(287:6). [tetmīm ü tekmīl olunup, -un, -up]*

tetmīm-i ḫıdmet-i sūr: *Düğün hizmetini tamamlamak.*

tetmīm-i ḫıdmet-i sūr ve pīş-gāh-ı hümāyūndan ḫayme-i żiyāfete mürūr eylediler *(337:7). [tetmīm-i ḫıdmet-i sūr,]*

tetmīm-i levāzım-ı mürüvvetden: *Cömertliğin gereklerinin yerine getirilmesi.*

Vetīre-i meʾlūfe üzere tekmīl-i merāsim-i żiyāfet ve **tetmīm-i levāzım-ı mürüvvetden** *(320:21). [tetmīm-i levāzım-ı mürüvvetden, -de]*

tetmīm-i muḥassenāt-ı īmān eylediler: *İnanmış olmanın güzelliklerinden birini elde etmek.*

tekmīl-i şeʿāir-i İslām ve **tetmīm-i muḥassenāt-ı īmān eylediler** *(295:20). [tetmīm-i muḥassenāt-ı īmān eylediler, -di, -ler]*

tette vü bettesi: *Çalı, çırpı, ot.*

taḫta küleh nārencī-ʿimāme ve pūşiş-i bedeni olan **tette vü bettesi** bir āteşī-reng *(228:1). [tette vü bettesi, -s, -i]*

tevābiʿ u ḫuddāmları: *Hizmette bulunan kişiler.*

zānū-nişīn-i yek-dīger olup **tevābiʿ u ḫuddāmları** suḳāta-çīn-i mevāʾid-i ikrāmları oldılar *(194:21). [tevābiʿ u ḫuddāmları, -lar, -ı]*

tevāfuḳ-ı bıżāʿa-i ṣınāʿat münāsebeti: *(Ekinciler ve değirmenciler) Zanaat sermayelerinin uygunluğu bakımından oluşan bağlantı.*

Ẕikr olunan aṣḥāb-ı ḥirfet **tevāfuḳ-ı bıżāʿa-i ṣınāʿat münāsebeti** ile birbirine *(236:1). [tevāfuḳ-ı bıżāʿa-i ṣınāʿat münāsebeti,]*

tevaḳḳuf: *Oyalanma, bekleme.*
1. ṣadrü'ṣ-ṣudūr-ı maʿnevī vü ṣūrī ḥażretleri ḳapudānede bir miḳdār **tevaḳḳuf** ve *(260:6). [tevaḳḳuf,]*
2. tekmīl-i aʿżā-yı niẓām idince çend rūz **tevaḳḳuf** *(340:18). [tevaḳḳuf,]*

tevārī buyurdılar: *Saklanmak.*

tevārī buyurdılar Ve ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri daḥi otaḳ-ı zerrīn-niṭāḳ-ı nede'l-ercālarında *(325:18). [tevārī buyurdılar, -dı, -lar]*

tevārüd idüp: *Arka arkaya gelme, her yerden birikme.*

ḫitām-ı sūra degin hediyyeleri **tevārüd idüp** lākin naẓar-ı ḫüsn-i ḳabūlden *(193:7). [tevārüd idüp, -üp]*

tevārüd idüp: *Belirmek.*

Biri memerr-i naẓardan ġāʾib olmadın biri daḥi der-ḥāl **tevārüd idüp** *(280:25). [tevārüd idüp, -üp]*

tevāżuʿ u ikrām: *Alçakgönüllülük ve ağırlama.*

Ve şehriyār-ı ḳadr-dānıñ ʿulemā vü ṣuleḥāya **tevāżuʿ u ikrām** *(211:4). [tevāżuʿ u ikrām,]*

tevcīh-i ʿinān eyledigi: *Dizginlerini yöneltmek, dizgin salmak.*

cānibine **tevcīh-i ʿinān eyledigi** hengām-ı saʿd-encāmda li-müʾellifihi *(154:9). [tevcīh-i ʿinān eyledigi, -dig, -i]*

tevcīh-i ʿinān-ı ʿazīmet: *Yönü bir yere çevirerek gitmek.*

ve ṣudūr-ı kiram efendiler otaġ-ı mezbūra **tevcīh-i ʿinān-ı ʿazīmet** ve sāʿat ṭoḳuzda *(194:11). [tevcīh-i ʿinān-ı ʿazīmet,]*

tevcīh-i nigāh-ı iltifāt: *(Padişah) Beğenme bakışını çevirmek.*

tevcīh-i nigāh-ı iltifāt ve nuṭḳ-ı cān-baḫşları ile bu nīm-mürde-i ekdār-ı rūzgāra *(260:11). [tevcīh-i nigāh-ı iltifāt,]*

tevcīh-i nigeh-gūşe-i bende-nüvāz-ı mülūkāne: *Şahlara yakışır bir biçimde esirgeyicilik bakışını yöneltme.*

şaf-beste-i yemīn ü yesār olan bendegānı **tevcīh-i nigeh-gūşe-i bende-nüvāz-ı mülūkāne** ile *(143:10). [tevcīh-i nigeh-gūşe-i bende-nüvāz-ı mülūkāne,]*

tevcīh-i nīm-nigāh-ı iʿtibār: *İtibar bakışını yöneltme.*

nuẓẓāra derīçe-i gerdūneden **tevcīh-i nīm-nigāh-ı iʿtibār** ve zebān-ı ebrū ve *(370:11). [tevcīh-i nīm-nigāh-ı iʿtibār,]*

tevcīh-i veche-i ḫitāb idüp: *Hitap yüzünü döndürmek, bakarak konuşma yapmak.*

ḳullarına rūy-ı ʿitābdan **tevcīh-i veche-i ḫitāb idüp** Yādigār çünki seniñ süvār oldıġıñ reh-vārıñ *(261:6). [tevcīh-i veche-i ḫitāb idüp, -üp]*

tevcīh-i zimām-ı ihtiyār buyurdılar: *Kendi arzusuyla hareket ederek, kendi tarafına yönelmek.*

ḫāṣṣ oṭaya **tevcīh-i zimām-ı iḫtiyār buyurdılar** *(371:15). [tevcīh-i zimām-ı iḫtiyār buyurdılar, -dı, -lar]*

tevdīʿa: *Vedalaşmak.*

ḥażretleri ile **tevdīʿa** ḳanāʿat ve maḳarr u maḳāmlarına inṣırāf ü ricʿat eylediler *(340:7). [tevdīʿa,]*

teveccehallāhu bi-tāci'l-ġufrān fī erāʾiki'l-cinān: *(Sultan II.Mustafa için) Allah ona cennet tahtlarında taç giydirerek lütufta bulunsun.*

Sulṭān Muṣṭafā Ḫān **teveccehallāhu bi-tāci'l-ġufrān fī erāʾiki'l-cinān** *(140:37). [teveccehallāhu bi-tāci'l-ġufrān fī erāʾiki'l-cinān,]*

teveccüh: *Yönelmek.*
1. **teveccühlerinden** emāret-i ḥüsn-i ḳabūl ẓuhūr itmegin *(320:33). [teveccühlerinden, -ler, -i, -n, -den]*
2. **teveccüh** ile mekān-ı ʿarş-āsitānların tebdīl ve meydān-ı sūrda tertīb-i menāẓım-ı umūra *(353:7). [teveccüh,]*

teveccüh buyurdılar: *Yönelmek.*

burcü'ş-şeref-i aşlīleri olan sarāy-ı cedīde **teveccüh buyurdılar** ve yümn-i iḳbāl *(145:11). [teveccüh buyurdılar, -dı, -lar]*

teveccüh buyurduklarında: *Yönelmek.*

daḫi gelüp ṭoġrı enderūn-ı hümāyūna **teveccüh buyurduḳlarında** vüzerā-yı ʿiẓām *(373:29). [teveccüh buyurduḳlarında, -duḳ, -lar, -ı, -n, -da]*

teveccüh-i cāy-gāh-ı āsāyiş u ārām eylediler: *(Çavuşlar ve hizmetkarlar) Huzur ve güven içinde dinlenecekleri yere yönelmek.*

teveccüh-i cāy-gāh-ı āsāyiş u ārām eylediler *(320:26). [teveccüh-i cāy-gāh-ı āsāyiş u ārām eylediler, -di, -ler]*

teveccüh-i miḥrāb-ı icābet: *Karşılık bulma mihrabına yönelmek, duaya katılmak.*

teżāʿuf-ı niʿmet-i sürūr-ı ḥabāb-ı şevket-penāhī duʿāsı ile **teveccüh-i miḥrāb-ı icābet** ve *(159:22). [teveccüh-i miḥrāb-ı icābet,]*

teveccüh-i semt-i muhayyem buyurduklarında: *Kurulmuş çadırların olduğu alana yönelmek.*

Neṣr ḥaşmet-i İskenderāne ve şevket-i Ḫüsrevāne ile **teveccüh-i semt-i muḫayyem buyurduḳlarında** *(154:17). [teveccüh-i semt-i muḫayyem buyurduḳlarında, -duḳ, -lar, -ı, -n, -da]*

teveccüh-i semt-i sūr-gāh buyurdukları: *Düğün yeri yönüne yüzünü çevirmek, Padişahın Ok Meydanı'na gelişi.*

Ḥażretleriniñ **Teveccüh-i Semt-i Sūr-gāh Buyurduḳları** Beyānındadır *(153:22). [teveccüh-i semt-i sūr-gāh buyurduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*

teveccüh-sāz oldılar: *Gitmek, yönelmek.*

edā-yı namāz içün şevket ü saʿādetle sāḥil-serāy-ı tersāneye **teveccüh-sāz oldılar** *(194:7). [teveccüh-sāz oldılar, -dı, -lar]*

tevʾem: *İkiz, eş.*

Ẕātı iḳbāl ü baḫta **tevʾemdir** *(138:6). [tevʾemdir, -dir]*

tevʾemān: *İkiz.*

tevʾemān gibi bir çenberden çıḳdılar ve çarḫ-ı şuʿbede-kāra ne çenberden *(247:6). [tevʾemān,]*

tevʾem-i cūd u himmet: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Cömertlik ve yardımla eş.*

tevʾem-i cūd u himmet ve hem-zād-ı luṭf u reʾfet şāb-ı şeyḫ-meniş *(150:26). [tevʾem-i cūd u himmet,]*

tevessüd-i evreng-i vaḳār idüp: *(Şehzadeler) Ağırbaşlılık tahtına yaslanmak.*

yaʿnī şeh-zādegān-ı ʿālī-ḥażret ile **tevessüd-i evreng-i vaḳār idüp** ol cā-nişīn-i ḫurşid-i nevvār *(322.26). [tevessüd-i evreng-i vaḳār idüp, -üp]*

tevessül: *Sebep, vesile.*

iken reh-yāb-ı bender-i ḳabūl olmaġa **tevessül** içün dest-āvīz-i nāçīzlerini *(169:10). [tevessül,]*

tevfīk: *Yardım etme, uygun hale getirme.*

ḫāṭır-ḫˇāh-ı şehriyārī üzere umūr-ı ḫayriyyeye **tevfīḳ** ve her ḥālde hidāyetin refīḳ eyleyüp *(212:2). [tevfīḳ,]*

tevfīḳ-i sübḥānī: *Allah'ın yardımı.*

Tevfīḳ-i Sübḥānī teʾyīd-i kelām-ı sulṭānī ve tenfīẕ-i emr-i ḫāḳānī idüp nā-gāh *(362.21). [tevfīḳ-i sübḥānī,]*

tevḳīf olunmuş: *Beklemek.*

tevḳīf olunmuş idi Hemvāre gūşe-i eẕyāl-i iḳbāli būse-gāh-ı şifāh-ı āmāl *(363:32). [tevḳīf olunmuş, -un, -muş]*

tevḳīʿī muṣṭafā paşa: *Nişancı Mustafa Paşa, 26 Ağustos 1717-9 Mayıs 1718 tarihleri arasında nişancılık yapmış Osmanlı devlet adamı.*
1. **tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa** ḥażretleri baʿdehū ṣāḥib-i devlet-i sāmī-rütbet *(153:16). [Tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa,]*
2. **tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa** ḥażretleri Ferḳadān-ı āsumān gibi hem-zānū-yı ittiṣāl *(159:6). [Tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa,]*
3. müstezād-ı faẕl-ı müktesebi olan vezīr-i mükerrem **tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa** *(155:9). [Tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa,]*
4. Ḫünkār ṭarafından ṣadr-ı aʿẓama gelen at meclisi İbrāhīm Paşa ve **Tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa** ve Ketḫudā-yı Āṣafī ve Ṣadreyn Efendiler *(169:3). [tevḳīʿi muṣṭafā paşa,]*
5. Yaʿnī **tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa** *(169:27). [tevḳīʿī muṣṭafā paşa,]*
6. saʿādetlü **Tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa** ḥażretleri refāḳati ile meʾẕūnen *(179:1). [Tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa,]*
7. Bu eṣnāda ḥālā Raḳḳa vālīsi olup dāmād-ı muḥterem-i āṣafī **tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa** *(206:10). [Tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa,]*
8. saʿādetlü silāḥ-dār İbrāhīm Paşa ve saʿādetlü vezīr-i mükerrem **tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa** *(206:16). [Tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa,]*
9. ve **tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa** ḥażretleri ile Sulṭān Meḥemmed şeyḫi *(215:16). [tevḳīʿī muṣṭafā paşa,]*
10. dāmād-ı muḥteremleri düstūr-ı celīlü'ş-şiyem **tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa** ḥażretleri *(215:35). [tevḳīʿi muṣṭafā paşa,]*
11. ve dāmād-ı muḥterem-i āṣafī saʿādetlü **tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa** gūyā *(218:18). [Tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa,]*
12. silāḥ-dār-ı sābıḳ İbrāhīm Paşa ve saʿādetlü **tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa** ḥażretleri ile *(222:5). [Tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa,]*
13. Süfre-i şāniyede silāḥ-dār İbrāhīm Paşa ve **tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa** ve dört *(248:21). [tevḳīʿī muṣṭafā paşa,]*
14. **tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa** ḥażretleri yemīn ü yesār-ı āṣaf-ı hümā-himmetde *(251:19). [Tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa,]*
15.baʿdehū Raḳḳa vālīsi saʿādetlü ʿAlī Paşa ve saʿādetlü **tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa** *(266:32). [Tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa,]*
16. saʿādetlü vezīr-i mükerrem **tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa** ve saʿādetlü ketḫudā beg *(359:26). [Tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa,]*
17. ve āṣaf-ı Arisṭū-tedbīr **Tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa** ve vezīreyn-i mükerremeyn silāḥ-dār-ı sābıḳ ʿOṣmān Paşa *(368:22). [Tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa,]*

tevḳīʿī-i dīvān-ı ʿālī: *(Mustafa Paşa) Yüce divanın nişancısı.*

Devlet-i ʿaliyyede **tevḳīʿī-i dīvān-ı ʿālī** ve vüzerā-yı ʿiẓāmıñ ferd-i kāmil-i müstecmiʿü'l-kemāli *(169:20). [tevḳīʿī-i dīvān-ı ʿālī,]*

tevkīl: *Vekil tayin edilme.*

tevkīl ve vekālet-nāme-i muṭlaḳaların taḫṣīs baʿde't-taʿmīm ile daḫi tekrīm ü tebcīl *(308:20). [tevkīl,]*

tevkīl idüp: *Vekil olarak görevlendirilme.*

taḫṣīṣen baʿde't-taʿmīm ṣadr-ı ʿālī-kādrlerin **tevkīl idüp** *(353:8). [tevkīl idüp, -üp]*

tevḳīr ü tekrīm olundılar: *İkramda bulunmak, ağırlanmak.*

ve ilbās-ı ḫilʿat ile **tevḳīr ü tekrīm olundılar** *(307:32). [tevḳīr ü tekrīm olundılar, -un, -dı, -lar]*

tevlīd-i netīceden: *Sonuçlandırmak.*

muḳaddemāt-ı esbāb-ı temāşādan bu daḫi **tevlīd-i netīceden** ʿaḳīm olmadı *(363:10). [tevlīd-i netīceden, -den]*

tevriye-i luṭf u ʿitāb-ı muṭāyebe-gūn: *Hem gönül okşama hem de şaka yollu azarlama.*

tevriye-i luṭf u ʿitāb-ı muṭāyebe-gūn işrāb buyurduḳlarında māhiyye ḳandīlleri *(152:14). [tevriye-i luṭf u ʿitāb-ı muṭāyebe-gūn,]*

tevsene-i berk-licām: *Şimşek gemli, sert başlı at.*

ile müzeyyen ü pīrāste Midillü taʿbir olunur **tevsene-i berḳ-licām** ki gūyā *(167:5). [tevsene-i berḳ-licām,]*

tevsen-i tünd-gām-ı berk-hırāmı: *Şimşek gidişli, sert adımlı, sert başlı at.*

aʿceb-i ḫavārıḳ görindi ki nice **tevsen-i tünd-gām-ı berḳ-ḫırāmı** işāre-i ebrū-yı licām ile *(205:24). [tevsen-i tünd-gām-ı berḳ-ḫırāmı, -ı]*

tevsīʿ ḳılındı: *Genişletmek, genişletilmek.*

çerge daḫi vażʿ olundı ve cemʿiyyet-gāhlarına **tevsīʿ ḳılındı** *(201:12). [tevsīʿ ḳılındı, -dı]*

tevsīʿ-i mecārī-i āb: *Suyun aktığı yeri genişletmek.*

Herkes be-tecfīf-i s̱iyāb ve tanẓīf-i eṣvāb ve **tevsīʿ-i mecārī-i āb** *(326:17). [tevsīʿ-i mecārī-i āb,]*

tevsīʿ-i meydān: *Meydanın genişlemesi.*

hecme-i deşt-nümā ile müzāḥame-i reh-nişīnān-ı temāşādan **tevsīʿ-i meydān** *(182:15). [tevsīʿ-i meydān,]*

tevṣīḳ buyurduḳlarında: *Belgelemek.*

taʿlīḳ ve veṣ̄īḳa-i ḫalāṣın tenmīḳ fermānı ile vaʿd-i ḳarīnü'l-incāzını **tevṣīḳ buyurduḳlarında** *(243:3). [tevṣīḳ buyurduḳlarında, -duḳ, -lar, -ı, -n, -da]*

tevsīḳ u teşdīdi: *(Çadırın gergi ipi) Germek ve sağlamlaştırmak.*

ile **tevṣīḳ u teşdīdi** mümkindir deyu reʾy-i rezīn ü fikr-i metīn eylediklerinde *(262:34). [tevṣīḳ u teşdīdi, -i]*

teʾyīd-i Ḥaḳḳ: *Doğruluğunu güçlendirme.*

Her ne fermān eylese **teʾyīd-i Ḥaḳḳ** tenfīz̲ ider *(185:9). [teʾyīd-i Ḥaḳḳ,]*

teʾyīd-i İlāhī: *İlahi yardım.*

āmāde olunmuş iken **teʾyīd-i İlāhī** menfez̲-i fermān-ı pādişāhī olup içlerinden *(242:26). [teʾyīd-i İlāhī,]*

teʾyīd-i kelām-ı sulṭānī: *Sultanın sözünü güçlendirmek.*

Tevfîḳ-i Sübḥānī **teʾyīd-i kelām-ı sulṭānī** ve tenfîẕ-i emr-i ḫāḳānī idüp nā-gāh *(362:21). [teʾyīd-i kelām-ı sulṭānī,]*

teżād u mübāyenet: *Karşıtlık ve aykırılık.*

rehīn-i minnet hem meşābe-i nūr u ẓulmet birbiri ile **teżād u mübāyenet** üzere *(338:3). [teżād u mübāyenet,]*

teżāʿuf-ı niʿmet-i sürūr-ı ḥabāb-ı şevket-penāhī: *Padişahın sevinç nimetlerinin denizin köpüğü kadar artması.*

teżāʿuf-ı niʿmet-i sürūr-ı ḥabāb-ı şevket-penāhī duʿāsı ile teveccüh-i miḥrāb-ı icābet ve *(159:22). [teżāʿuf-ı niʿmet-i sürūr-ı ḥabāb-ı şevket-penāhī,]*

tezekkür: *Hatırlanmak.*

ḳıṭʿa-i güm-gerdesin **teẕekküre** bāʿiş oldı Li-münşiʾihi *(234:25). [teẕekküre, -e]*

tezekkür ü īrād ḳıldılar: *Hazırlamak ve okumak.*

teẕekkür ü īrād ḳıldılar Ḳıtʿa li-münşiʿihi *(273:14). [teẕekkür ü īrād ḳıldılar, -dı, -lar]*

tezhīb: *Süsleme.*

ḫātime-i mecmūʿa-i sūrı aḳlām-ı enāmil-i mekārim-şimālleri ile **teẕhīb** yaʿnī *(360:36). [teẕhīb,]*

tezhīb ḳılındıkda: *Bezenmek.*

ile **teẕhīb ḳılındıḳda** devletlü ṣadr-ı aʿẓam-ı bāẕilü'l-himem ḥażretleri daḫi *(256:23). [teẕhīb ḳılındıḳda, -dıḳda, -]*

teẕhīb olundı: *Süslemek.*

dībāce-i nüsḫa-i cāmiʿü'l-ḥubūr ḳat ḳat zencīrli altun cedvel ile **teẕhīb olundı** *(152:18). [teẕhīb olundı, -dı]*

teẕhīb-gerde-i libās-ı ḳalem-kārī-i ʿīd eyleyüp: *(Eski ve yeni bedesten tayfası) Kalemkari, bayram giysisi ile süslemek.*

süṭūr-ı ṣunūf-ı süvārīlerin **teẕhīb-gerde-i libās-ı ḳalem-kārī-i ʿīd eyleyüp** bir fīl ṣūreti *(242:2). [teẕhīb-gerde-i libās-ı ḳalem-kārī-i ʿīd eyleyüp, -y, -üp]*

tezkîr: *Hatıra getirme, hatırlama.*

Serv-ḳadd bir büt-i dāmen-be-miyānı **teẕkīr** *(186:24). [teẕkīr,]*

tezkīr eylediler: *Hatırlatmak.*

beytini **teẕkīr eylediler** *(313:31). [teẕkīr eylediler, -di, -ler]*

tezkīr itmegin: *Hatırlatmak.*

beytini ḳırāʿat itdigimde beyt-i meẕkūr ḳaṣīde-i maʿhūdeyi **teẕkīr itmegin** *(328:11). [teẕkīr itmegin, -meg, -in]*

tezkireci efendiler: *Katip, özel kalem müdürleri.*
1. altında defter-dār ve reʾīs efendi ve çavuşbaşı aġa ve **teẕkireci efendiler** ve *(150:29). [teẕkireci efendiler,]*
2. çavuşbaşı aġa ve ʿizzetlü **teẕkireci efendiler** ve muḥżır aġa ve ḳapucılar ketḫudāsı *(251:24). [teẕkireci efendiler,]*
3. ʿale'l-ʿumūm ḫˇācegān efendiler ve **teẕkireci efendiler** ve *(319:6). [teẕkireci efendiler,]*

tezkire-i evvel İbrāhīm efendi: *III. Ahmed döneminde "Dîvân-ı Hümâyûn" görevinde bulunmuş devlet adamı.*

Ebū Bekir Aġa ve **teẕkire-i evvel İbrāhīm Efendi** ve teẕkire-i s̱ānī Es-seyyid Meḥmed Hāşim *(231:8). [teẕkire-i evvel ibrāhīm efendi,]*

tezkire-i evvel İbrāhīm efendi: *Başkatip, özel kalem müdürü, İbrahim Efendi.*

maṭbaḫ emīni Ḫalīl Efendi ve **teẕkire-i evvel İbrāhīm Efendi** ve mektūbī-i āṣafī İsmāʿīl Efendi *(319:33). [teẕkire-i evvel İbrāhīm efendi,]*

tezkire-i sānī efendi: *İkinci tezkireci, baş katibin yardımcısı.*

Celīlü'ẕ-ẕātī ve'l-ḥaseb Hāşimiyyü'l-ismi ve'n-neseb **teẕkire-i s̱ānī efendi** *(320:1). [teẕkire-i s̱ānī efendi,]*

teẕkire-i s̱ānī es-seyyid meḥmed hāşim efendi: *(?- 1723) Haşim mahlaslı divan şairi, divan katiplerinin yöneticisi.*

1. **teẕkire-i s̱ānī es-seyyid Meḥmed Hāşim Efendi** ve sāʾir müteʿayinān-ı erkān ve baʿżı ḫademe-i dīvān *(231:9). [teẕkire-i s̱ānī es-seyyid Meḥmed Hāşim Efendi,]*

tezvīc: *Birine eş olma, nikahlanma, eş kılma.*

tezvīc ile gevher-keş-i ʿıḳd-ı ʿaḳd-i nikāḥ olmaḳ maṣlaḥatı içün sarāy-ı cedīd-i sulṭānīye *(149:31). [tezvīc,]*

tezyīf ü cerḥ eyledi: *Küçük düşürmek ve iddiasını çürütmek.*

germ-daʿvā olanları **tezyīf ü cerḥ eyledi** *(304:29). [tezyīf ü cerḥ eyledi, -di]*

tezyīl: *Ekleme, birinin ardından gitme.*

teẕyīl ile hezār şīve iderek geçüp ve ʿuşşāḳ-ı ser-bürehne-i bī-tāc u destāra *(282:15). [teẕyīl,]*

tezyīl-i muḳaddemāt-ı ḥubūr: *Eğlence başlangıçlarının ayrıntılandırılması.*

ve **teẕyīl-i muḳaddemāt-ı ḥubūr** içün ṣadr-ārā-yı mesned-i düstūrī *(260:5). [teẕyīl-i muḳaddemāt-ı ḥubūr,]*

tezyīn: *Tamamen süslenmiş, donatılmış.*
1. çarḫ-ı felek nāmında olan fişek çiçekleri **tezyīn** ve saṭḥı altı ʿaded *(219:6). [tezyīn,]*

2. pīrāste ve bīrūnını naḳş-ı mīnā-kār ile **tezyīn** ve içinde bir dürr-i şemīni *(314:30). [tezyīn,]*

tezyīn buyurduḳlarından: *Süslemek.*

gelüp ṣadreyn oturduḳları maḳāmı **tezyīn buyurduḳlarından** ṣoñra *(373:20). [tezyīn buyurduḳlarından, -duḳ, -lar, -ı, -n, -dan]*

tezyīn eylediler: *Süslemek, donatmak.*

kimini daḥi rikāb u zīn ve dībā zīn-pūş ile Burāḳ-ı berin-i ḫuld gibi bir mertebe **tezyīn eylediler** *(237:6). [tezyīn eylediler, -di, -ler]*

tezyīn eyleyüp: *Süslemek.*

gibi **tezyīn eyleyüp** birer pertāb ile dört çenberiñ daḥi içinden şitāb itdikden *(223:8). [tezyīn eyleyüp, -y, -üp]*

tezyīn itmişler: *Süslemek.*

şöyle **tezyīn itmişler** idi ki ʿarūs-ı müretteb-cihāz-ı sürūra ṣanduḳ-ı cevher ve *(334:9). [tezyīn itmişler, -miş, -ler]*

tezyīn olunup: *Süslenmek.*

māhiyyeler ile **tezyīn olunup** cānib-i yemīninde yeşil ḳandīllerden yapılmış bir *(268:10). [tezyīn olunup, -up, -]*

tezyīn ü pür-zīb: *Süslemek ve bezemek.*

gūyā kenāre-i nigīndān-ı şāhid-i ṣafā naḳş-ı mīnā-kārī ile **tezyīn ü pür-zīb** ve *(152:17). [tezyīn ü pür-zīb,]*

tezyīn ü tertīb olunan: *Süslemek ve düzenlemek.*

mübāşereti ile **tezyīn ü tertīb olunan** ṣal nāmı ile serīr-i Süleymānīye *(203:21). [tezyīn ü tertīb olunan, -un, -an]*

tezyīn ü tezhīb idüp: *Bezemek ve süslemek.*

tezyīn ü teẕhīb idüp dört ṭop aġır telli atma bürüncek ve yüz seksen iki dirhem *(284:3). [tezyīn ü teẕhīb idüp, -üp]*

tezyīn-i bıḳāʿ-ı bürūc eyledi: *Burç kuşağını süslemek.*

ve pertev-i iltimāʿı mānend-i ıḳd-ı Şüreyyā **tezyīn-i bıḳāʿ-ı bürūc eyledi** *(203:15). [tezyīn-i bıḳāʿ-ı bürūc eyledi, -di]*

tezyīn-i ḥadīḳa-i sūr: *Düğün bahçesini süslemek.*

raḳḳāṣ-beçegān-ı tāze-ẓuhūrlar ile **tezyīn-i ḥadīḳa-i sūr** ve tertīb-i üşkūfe-zār-ı sürūr eyledigi *(276:21). [tezyīn-i ḥadīḳa-i sūr,]*

ṭıbāʿ-ı şevk-istīnās: *Keyfe alışmış yaradılışlar.*

meʾnūs u meşġūf ve **ṭıbāʿ-ı şevḳ-istīnās** esbāb-ı ṭarab-ı ġam-zidāya *(136:18). [ṭıbāʿ-ı şevḳ-istīnās,]*

ṭıbaḳ: *Sözüne benzer biçimde.*
1. **ṭıbaḳınca** tār-ı firāḳ-bürīde-i mıḳrāż-ı āġūş-ı teʿānuḳ u telāḳī itdikçe *(240:13). [ṭıbaḳınca, -ınca, -]*
2**. ṭıbaḳınca** yine fişekler ṭarrāḳa-efgen-i hevl-engīz olup cāy-ı gürīzlerinden li-müʾellifihi *(224, 23). [ṭıbaḳınca,]*
3. **ṭıbaḳınca** fuḍāle-ḫˇār-ı ḫān-ı żiyāfet-i ḫudāvend-i Ḥātem-semāḥat olmaġa *(342:32). [ṭıbaḳınca, -ınca]*
4. **ṭıbaḳınca** recʿ-i ḳahḳarā ile pā-nihāde-i zemīn ve şöhret-dāde-i zamān olduḳda *(363:5). [ṭıbaḳınca, -ınca]*

ṭībihā: *Güzel koku.*

Velev ʿabaḳte fi'ş-şarḳı enfāsu **ṭībihā** *(162:11). [ṭībihā,]*

ticāret itdi: *Alışveriş yapmak.*

Gönlümi alup **ticāret itdi** *(304:18). [ticāret itdi, -di]*

ṭıfl olmaġla: *(Şehzade Bayezid için) Çok küçük çocuk olmak.*

getürdiler Lākin şeh-zāde-i saʿīd Sulṭan Bāyezīd ḥażretleri henüz **ṭıfl olmaġla** *(374:18). [ṭıfl olmaġla, -maġ, -la]*

ṭıfl-i debistān: *Mektep çocuğu.*

ḥużūr-ı hümāyūn-ı celālet-ḥaşem-i Bayḳarā-ḫademde ḫˇāce öñinde **ṭıfl-i debistān** gibi *(292:4). [ṭıfl-i debistān,]*

ṭıfl-ı dil-i ḫandānı: *Güler yüzlü çocuk.*

Biz de raḳṣa getürüp **ṭıfl-ı dil-i ḫandānı** *(245:22). [ṭıfl-ı dil-i ḫandānı, -ı]*

ṭıfl-ı necīb: *Temiz çocuk.*

üzerinde iḥdāṯ itdikleri ḳaṣr-ı pür-zīb içinde bir **ṭıfl-ı necīb** ṣanʿat göstererek *(241:3). [ṭıfl-ı necīb,]*

ṭıfl-ı resen-tāb: *İpçi çocuk.*

defʿ-i ḥarāret-i faḳr u ḫiẕlān mışrāʿ Pes pes sefer çü **ṭıfl-ı resen-tāb** mī-koned *(363:4). [ṭıfl-ı resen-tāb,]*

ṭıfl-ı şīr-ḫāredir: *Süt emen çocuk.*

Daḫi bir **ṭıfl-ı şīr-ḫāredir** ol *(138:19). [ṭıfl-ı şīr-ḫāredir, -dir]*

ṭıfl-ı şūḫ-endām-ı ḫūnī-nigāha: *(Kuzu için) Can alıcı, canlı kanlı çocuk.*

gibi pīrāste eyleyüp her biri ḳoyunda besleyecek bir **ṭıfl-ı şūḫ-endām-ı ḫūnī-nigāha** *(237:4). [ṭıfl-ı şūḫ-endām-ı ḫūnī-nigāha, -a]*

ṭıfl-ı Zühre-cebīn-i melek-beşere: *Melek tenli, Zühre alınlı bir çocuk.*

mihr-i sipihre beñzer bir **ṭıfl-ı Zühre-cebīn-i melek-beşere** tilāvet-i Sūre-i Baḳara *(234:20). [ṭıfl-ı Zühre-cebīn-i melek-beşere, -e]*

tiftik zünnārını: *Tiftik keçisi adı verilen keçinin yününden yapılmış kuşak.*

der-ḥāl miyān-bendi olan iki **tiftik zünnārını** fekk idüp birini *(243:4). [tiftik zünnārını, -n, -ı]*

tīġ: *Kılıç.*
1. iki şemşīr ile Hindū gibi manṭūḳınca **tīġ** ḳırābına girer gibi geçüp gitdi ve bu *(158:15). [tīġ,]*
2. bāriḳasınca tüfeng ber-dūş ve **tīġ** der-miyān ṣaf-ārā-yı kār-zār-ı ḥüsn ü ān olaraḳ *(186:3). [tīġ,]*

tīġ u ḫançer: *Kılıç ve hançer.*

ālāy gösterüp ve piyādeleri **tīġ u ḫançer** ve teber ü şeş-per ve muraṣṣaʿ kemer ile *(298:14). [tīġ u ḫançer,]*

tīġ-i cān: *Can kılıcı.*
1. Ki **tīġ-i cān** ile oynar bunun resen-bāzı *(233:4). [tīġ-i cān,]*
2. Ki **tīġ-i cān** ile oynar bunuñ resen-bāzı *(259:14). [tīġ-i cān,]*

tīġ-i çārümīniñ üçini: *Dört kılıcın üçü.*

peyveste eyleyüp **tīġ-i çārümīniñ üçini** miyān-ı ebrūvānına *(246:22). [tīġ-i çārümīniñ üçini, -n, -i]*

tīġ-ı ciger-dūz: *Ciğer delen kılıç.*

Urmuş ġama Ġamġam gibi bir **tīġ-ı ciger-dūz** *(329:7). [tīġ-ı ciger-dūz,]*

tīġ-i ġamze-i hūn-efşān: *Kan saçıcı gamzenin kılıcı.*

mevc-nümā-yı ẓuhūr olup sāde-rūyları ḫançer-i müjgān ve **tīġ-i ġamze-i ḫūn-efşān** *(315:11). [tīġ-i ġamze-i ḫūn-efşān,]*

tīġ-i ġayretle: *Hasret kılıcı.*

taḳrīri nā-ḳābil olup reşk-i cilve-i bī-bākinden şuʿbede-bāz-ı eflāk **tīġ-i ġayretle** *(276:8). [tīġ-i ġayretle, -le]*

tīġ-i himmetlerin: *Gayret kılıcı.*

keskin çıḳmaḳ hevesi ile **tīġ-i himmetlerin** miyān-bend-i ġayret idüp hezār zīb ü zīnet *(315:13). [tīġ-i himmetlerin, -ler, -in]*

tīġ-i iftihārın: *Övünme kılıcı.*

tīġ-i iftiḫārın peyveste-i kemer-i kūh-ı āsumān buyurduḳları kinnār ʿalā ʿanem *(273:4). [tīġ-i iftiḫārın, -ın]*

tīġ-i Mirrīhdan: *Merih'in (Mars) kılıcı.*

Tīġ-i Mirrīḫdan itmişdi terāş *(240:8). [tīġ-i Mirrīḫdan, -dan]*

tīġ-i muḥārebe: *Savaş kılıcı.*

tīġ-i muḥārebe der-niyām ve ḳalʿa-i mezbūre selāmet ṭopları ile iẓhār-ı şādmānī iderek *(188:17). [tīġ-i muḥārebe,]*

tīġ-ı tāb-dārı: *Keskin kılıç.*

Ve iki **tīġ-ı tāb-dārı** refīḳiniñ başı üzerinde serġuş gibi yalmanı yuḳaru *(247:12). [tīġ-ı tāb-dārı, -ı]*

tilāvet: *Kur'ân'ı güzel sesle ve kurallarına göre okumak.*

Ḳul in küntüm tuḥibbūnallāhe fe'ttebiʿūnī yuḥbibkümullāh āyet-i kerīmesini **tilāvet** ve *(180:15). [tilāvet,]*

tilāvet iderek: *Kuran-ı Kerimi, kurallarına göre okumak.*

ve lisān-ı ṣıdḳ u iḫlāṣ ile āyet-i Nūr **tilāvet iderek** her biri üçer vuḳiyye *(313:1). [tilāvet iderek, -erek]*

tilāvet-i Ḳurʾān-ı Kerīme: *Kuran-ı Kerim'i düzgün okuma.*

kütüb-i girān-bahādan biri **tilāvet-i Ḳurʾān-ı Kerīme** terġīb ḳaṣdına muraṣṣaʿü'l-cild *(166:3). [tilāvet-i Ḳurʾān-ı Kerīme, -e]*

tilāvet-i sūre-i baḳara: *Bakara suresini okumak.*

mihr-i sipihre beñzer bir ṭıfl-ı Zühre-cebīn-i melek-beşere **tilāvet-i Sūre-i Baḳara** *(234:20). [tilāvet-i sūre-i baḳara,]*

tilāvet-i Sūre-i Māʾide Vü KevsEr: *Maide ve Kevser surelerini okumak.*

taʿbiye-i miʿde-i ārzū ve **tilāvet-i sūre-i Māʾide vü Kevşer** ile muntaẓır-ı istimāʿ-ı kerīme-i Külū ve'şrebū olmaları *(226:23). [tilāvet-i sūre-i māʾide vü kevşer,]*

ṭılel ü belelden: *Nem ve yağmur.*

El-ḥaḳḳ yevm-i mezbūrda gil ü duḫl ve **ṭılel ü belelden** püşt-i zemīn *(339:31). [ṭılel ü belelden, -den]*

ṭılısm olmaḳ: *Esrarlı bir şey taşıdığına inanılan şey gibi olmak.*

bir külḫan-ı gülşen-nümūn getirilüp **ṭılısm olmaḳ** üzere bālāsında āşiyān-sāz ve *(196:18). [ṭılısm olmaḳ, -maḳ]*

timsāḥ: *Sürüngenlerden, sıcak bölgelerin akarsularında yaşayan, kalın derili, uzun kuyruklu, iri bir hayvan.*

daḫi ʿacebā fi'l-ḥaḳīḳa **timsāḥ** mıdır deyu teşkīk iderdi Kaʿr-ı deryādan ser-nümā-yı ẓuhūr *(351:28). [timsāḥ,]*

timsāḥ ṣūreti: *Timsah heykeli.*

muḫteriʿ-i ḫāṣṣ-ı dest-pīşesi olan **timsāḥ ṣūreti** idi ki başma yemeni pūşidesi *(351:25). [timsāḥ ṣūreti,]*

timsāl: *Ar. Resim. II Heykel.*

timṯāli ʿaynı ile ẕī-rūḥ gibi münāṭaḥa-i yek-dīger içün āmed ü refte der-kār ve *(220:29). [timṯāli, -i]*

timṯāl getürdiler: *(Kukla için) Örnek olarak sunmak.*

Cemāl nāmı ile bir duḫter-i tābende-cemāl ve bir perī-peyker-i bī-miṯāl **timṯāl getürdiler** *(278:30). [timṯāl getürdiler, -di, -ler]*

timṯāl olmuṣdı: *Benzemek.*

Olmuṣdı dolāb-ı ʿīde **timṯāl** *(132:6). [timṯāl olmuṣdı, -muṣ, -dı]*

timṯāl-i bedīʿü'l-eṣkāli: *Güzel biçimli bir suret.*

ḳadeḥi üçer **timṯāl-i bedīʿü'l-eṣkāli** muḥtevī ḳanādīl-i fürūzāndan üçer ḳat *(202:33). [timṯāl-i bedīʿü'l-eṣkāli, -i]*

timṯāl-i ġazāl: *Ceylan kuklası.*

gibi gerden ḳıraraḳ ve bunlardan ġayri ẕī-rūḥ ḫayāl olunur bir **timṯāl-i ġazāl** *(255:9). [timṯāl-i ġazāl,]*

timṯāl-i nā-maṭbūʿ: *(Kukla) Görülmemiş varlık.*

maṣnūʿ nice **timṯāl-i nā-maṭbūʿ** iḫtirāʿ itmişler idi ki ellerinde muḳavvādan *(278:1). [timṯāl-i nā-maṭbūʿ,]*

timṯāl-i zen ü ṣevher: *Karı ve koca gibi.*

sütūn idi üzerinde ẕī-rūḥa beñzer bir taṣvīr-i māde vü ner ve **timṯāl-i zen ü ṣevher** *(238:12). [timṯāl-i zen ü ṣevher,]*

timur: *Demir.*

Ve bir āteş-bāz daḫi çeyner tükürür yoldaşdan ḳalmazız diyerek ḳızmış **timurları** *(317:7). [timurları, -lar, -ı]*

timur ḳapusundan: *Demirden yapılma kapı.*

selāma ḳıyām ve ālāyların tekmīl ü itmāmdan ṣoñra sarāy-ı ʿatīḳ **ṭimur ḳapusundan** *(366:4). [ṭimur ḳapusundan, -n, -dan]*

timür toḳmaġı: *Demir tokmak, kapı kolu.*

Ve dört ʿaded ḳahve dögecek **timür toḳmaġı** birbirine ilṣāḳ ve bir sīḫ-i sūzen-miṯāle *(223:5). [timür toḳmaġı, -ı]*

tınāb: *Çadır ipi, ip.*

bir ʿalem-i zerrīn hüveydā olup her **ṭınābı** bir şihāb ve her ṭopı bir *(269:20). [ṭınābı, -ı]*

tınāb-āsā: *İp gibi, halat gibi.*

maṣḫaralıḳ iderek tirşeden maṣnūʿ çihrelerle **ṭınāb-āsā** birbirlerine girdiler ve *(277:12). [ṭınāb-āsā,]*

ṭınāb-ı çāderidir: *Çadır ipi.*

Ṣuʿāʿ-ı mihr-i saʿādet **ṭınāb-ı çāderidir** *(277:20). [ṭınāb-ı çāderidir, -i, -dir]*

ṭınāb-ı pür-tābı: *Parlak gergi ipi.*

ki ḥarīr-i zer-tār-ı şuʿleden bāfte olan **ṭınāb-ı pür-tābı** gīsū-yı muṭallā-yı şāhid-i mihr-i nevvārdan *(219:24). [ṭınāb-ı pür-tābı, -ı]*

ṭınāb-ı şihāb: *Akan yıldızın ipleri.*

ḳamer-i ḫurşīd-fer evtād-ı nücūm ve **ṭınāb-ı şihāb** ile sāḥa-i meydān-ı zengistāna *(268:7). [ṭınāb-ı şihāb,]*

ṭınāb-ı zerrīn-tārı: *(Çadırın) Altın gergi ipi.*

gīsū-yı zerd-fām-ı pür-pīç u tāb-ı ḫūbān gibi **ṭınāb-ı zerrīn-tārı** ḳıvrılup belki *(196:29). [ṭınāb-ı zerrīn-tārı, -ı]*

ṭīn-i maḥtūm: *Mühür mumu.*

ṭīn-i maḫtūm ve üç ṭabla ḫurma ve altı ṭabaḳ aġız miski ve on beş ṭabaḳ bādām şekeri *(314:24). [ṭīn-i maḫtūm,]*

ṭīr: *Ok.*
1. Kec **ṭīr** gibi ayaḳda ḳaldı *(130:18). [ṭīr,]*
2. şitāb ve **ṭīr** zih-gīrden güẕār ider gibi güẕār u pertāb eyledi Ne fincānıñ birinden *(175:22). [ṭīr,]*
3. ḳollarına naʿller kesüp ve **ṭīrler** geçüp aʿṣāb-ı saʿīd ü bāzūların meṣābe-i zih-i kemān *(302:23). [ṭīrler, -ler]*
4. maṣnūʿ iki deste **ṭīr** hediyyelerin ʿarżā-i meydān-ı ḳabūl-i şehriyār-ı felek-maṣīr itmek *(312:8). [ṭīr,]*

ṭīr kıl: *(kalem için) ok gibi yerleştirmek.*

Ḳıl ḫāmeñi **ṭīr** ol kemāna *(126:11). [ṭīr ḳıl,]*

ṭīr ü terkeş: *Ok ve ok çantası, atışa hazır bulunmak.*

gāh çarḫ-ı felekler dāʾir gāh şihāblar sāʾir gāh hevāyīler **ṭīr ü terkeş** gāh *(356:10). [ṭīr ü terkeş,]*

tiran-pete: *Trompet, bir ağızlıkla kendi üstüne kıvrılmış silindir biçiminde bir borudan oluşan, bakırdan yapılmış bir nefesli çalgı.*

küre-i ḥaddād gibi küre-i nār ve fi'l-ḥaḳīka fetḥi ḫaylice düşvār olup **tiran-pete** *(188:4). [tiran-pete,]*

tıranpetesin çalaraḳ: *Düdük.*

ve aṭlasdan bayraḳ ve bād-bānları güşāde **tıranpetesin çalaraḳ** ve ṭop ü tüfeng ataraḳ *(314:10). [tıranpetesin çalaraḳ, -araḳ]*

ṭırāzende-i ḫar-gāh-ı māh oldı: *Ayın otağını süslemek.*

Oldı ṭırāzende-i ḫar-gāh-ı māh *(217:4). [ṭırāzende-i ḫar-gāh-ı māh oldı, -dı]*

ṭırāz-ı al olmuşdur: *Al nakışların meydana gelmesi.*

ḫayme-i jengār-gūn-ı ḳınnāre-miṣāllerine **ṭırāz-ı al olmuşdur** *(346:4). [ṭırāz-ı al olmuşdur, -muş, -dur]*

ṭırāz-ı bisāt-ı zīnet: *Süslü kilimin nakşı.*

Naḳş-ı müfādı üzere encümen-i gül-zemīn-i cemʿiyyet **ṭırāz-ı bisāt-ı zīnet** *(153:1). [ṭırāz-ı bisāt-ı zīnet,]*

ṭırāz-ı dāmen-i ḫilʿatına: *Kaftan eteğinin saçağı.*

ṭırāz-ı dāmen-i ḫilʿatına fetīle-i şemʿa-i raḳḳāṣān-ı şuʾle-i cevlān ile āteş virildikde *(270:24). [ṭırāz-ı dāmen-i ḫilʿatına, -ı, -n, -a]*

ṭırāz-ı dest-gāh-ı ḥirfetleri olan: *Meslek tezgahının süsü olmak.*

ṭırāz-ı dest-gāh-ı ḥirfetleri olan şākirdān-ı ḫūb-endāmlarından li-münşiʾihi *(301:21). [ṭırāz-ı dest-gāh-ı ḥirfetleri olan, -an]*

ṭırāz-ı hayme-i temkīn: *Güç çadırının nakşı.*

ṭırāz-ı ḫayme-i temkīn āṣaf-ı güzīn ḥażretleri daḫi gelüp otaġ-ı hümāyūna nüzūl *(152:6). [ṭırāz-ı ḫayme-i temkīn,]*

ṭırāz-ı ḫuṭbe-i ḫilāfet: *(III. Ahmet) Halifelik hutbesini süsleyen.*

Bu eṣnāda nām-ı nāmī ve ism-i hümāyūn-ı sāmīleri **ṭırāz-ı ḫuṭbe-i ḫilāfet** ve *(198:23). [ṭırāz-ı ḫuṭbe-i ḫilāfet,]*

ṭırāz-ı ḳālā-yı ẕevḳ u ṣafāyı: *Zevk ve eğlence kumaşının süsü.*

Cümleniñ encāmında **ṭırāz-ı ḳālā-yı ẕevḳ u ṣafāyı** tamgā-zede-i ḫıtām iden *(304:2). [ṭırāz-ı ḳālā-yı ẕevḳ u ṣafāyı, -y, -ı]*

ṭırāz-ı otaḳ-ı sāḥa-ṭırāz-ı zerrīn-oṭāḳa: *Altın sorguçlu, düğün alanını süsleyen sultan otağı.*

ġarāʾib-nümāyān-ı şuʿbede-gāh-sūr ḥāżır u āmāde ve **ṭırāz-ı otaḳ-ı sāḥa-ṭırāz-ı zerrīn-oṭāḳa** *(204:25). [ṭırāz-ı otaḳ-ı sāḥa-ṭırāz-ı zerrīn-oṭāḳa, -a]*

ṭırāz-ı salṭanat: *(III. Ahmet) Saltanatın süsü.*
1. **Ṭırāz-ı salṭanat** zīnet-fezā-yı mesned-i devlet *(217:14). [ṭırāz-ı salṭanat,]*
2. **Ṭırāz-ı salṭanat** zīnet-fezā-yı efser ü dīhīm *(291:22). [ṭırāz-ı salṭanat,]*

ṭırāz-ı sāye-bān: *Çadır eteği.*

ve çoḳ kimseleri rūy-ı niyāzı **ṭırāz-ı sāye-bān** gibi ḫāke fütāde ve her biri *(277:4). [ṭırāz-ı sāye-bān,]*

ṭırāz-ı sāye-bān-ı şehriyār-ı ʿālem-penāh: *Dünyanın sığınağı olan padişahın otağının süsü.*

ṭırāz-ı sāye-bān-ı şehriyār-ı ʿālem-penāh vicāhında *(299:27). [ṭırāz-ı sāye-bān-ı şehriyār-ı ʿālem-penāh,]*

ṭırāz-ı taḫt-ı sipihr-i çehārümīn oldı: *Dördüncü feleğin tahtını süslemek (Padişahın güneş kadar büyük olması).*

Ṭırāz-ı taḫt-ı sipihr-i çehārümīn oldı *(173:34). [ṭırāz-ı taḫt-ı sipihr-i çehārümīn oldı, -dı]*

tīre oldı: *Kapkaranlık olmak.*

Zemīne nisbet ile **oldı** āsūmān **tīre** *(195:15). [tīre oldı, -dı]*

tīr-i duʿā-yı ṣadāḳat-eṣer: *İçtenlikle edilen duanın oku.*

işābet-i hedefde nāvek-i ḳader ile hem-per ve **tīr-i duʿā-yı ṣadāḳat-eṣer** birle *(165:6). [tīr-i duʿā-yı ṣadāḳat-eṣer,]*

tīr-i ġamzelerine: *Gamze oku.*

Ve ḳulaḳları kirişde olan dilberān-ı nāzük-nigehleri **tīr-i ġamzelerine** urılan ve *(312.13). [tīr-i ġamzelerine, -ler, -i, -n, -e]*

tīr-i hevāyī: *Havaya atılan ok.*
1. şerāre-feşān ve her biriniñ içinden nice āsumānī fişekler **tīr-i hevāyī** gibi eflāke *(172:27). [tīr-i hevāyī,]*
2. Fişek **tīr-i hevāyī** gibi perrān oldı eṭrāfa *(172:29). [tīr-i hevāyī,]*
3. Fişek **tīr-i hevāyī** gibi pertāb itdi eflāke *(197:16). [tīr-i hevāyī,]*
4. hevāyīler bir ṭarafdan **tīr-i hevāyī** gibi āsumāna revān ve bir cānibden *(219:16). [tīr-i hevāyī,]*
5. ṭutuşdurmuş ve **tīr-i hevāyī** gibi āsumānīleri Neṣr-i Ṭāʾiriñ rāḥatın uçurmuşdur *(269:23). [tīr-i hevāyī,]*

tīr-i hevāyī-i duʿāyı: *Yücelere doğrulan dua oku.*

kemān-āsā ḫamīde ve devām-ı devlet-i pādişāhī içün **tīr-i hevāyī-i duʿāyı** *(312:11). [tīr-i hevāyī-i duʿāyı, -y, -ı]*

tīr-i hevāyī-miṣāl: *Göğe atılan ok gibi.*

sevdāsına düşen **tīr-i hevāyī-miṣāl** kendüyi zīr-i pāyında üftāde bulur Gümüş Ṣuyı *(362:8). [tīr-i hevāyī-miṣāl,]*

tīr-i kemān-ı kemānçe vü çeng ü ʿūd itdikçe: *Kemençe, çeng ve ut yayının kirişlerine vurmak.*

çeġāneleriñ zemzemesiyle benān-ı sāz-nüvāzların **tīr-i kemān-ı kemānçe vü çeng ü ʿūd itdikçe** *(291:12). [tīr-i kemān-ı kemānçe vü çeng ü ʿūd itdikçe, -dikçe]*

tīr-i müjgān: *Kirpik oku.*

Tīr-i müjgān ile pürdür çeşmi tīr-keşler gibi *(312:16). [tīr-i müjgān,]*

tīr-i rūy-ı tīr-keşleri olan: *(Okçular için) Ok atan yüzün hoş bir şekilde bakması.*

yeleklenüp **tīr-i rūy-ı tīr-keşleri olan** zīb ü zīnet-i dil-keşlerin der-pīş iderek *(312:2). [tīr-i rūy-ı tīr-keşleri olan, -an]*

tīr-i zih-zede-i kemān: *Yayın kirişe geçirilmesi.*

miḳdārı bālā-yı rīsmānda **tīr-i zih-zede-i kemān** gibi nümāyān olup ṣırıġıñ rīsmāna *(258:17). [tīr-i zih-zede-i kemān,]*

tīr-keş: *Ok atan kimse, okçu II savaşçı.*

Tīr-i müjgān ile pürdür çeşmi **tīr-keşler** gibi *(312.16). [tīr-keşler, -ler]*

ṭırmaş: *Merdiven, yokuş çıkmak.*

gibi ṣarmaşanlar ve bir iki ḳademe **ṭırmaşanlar** şaşınlayup efʿī-i tiryāḳ-ḫorde *(362:6). [ṭırmaşanlar, -an, -lar]*

tirşe: *İnce, kuzu derisi.*
1. iki peyker-i mühībü'l-heykel bayrām cemāli heyʾetinde **tirşeden** maṣnūʿ çihreler *(204:10). [tirşeden, -den]*
2. idi Ve ḳalʿa-i mezbūre dervāzesinde **tirşeden** maṣnūʿ ters-nāk çihreler ve hevl-nāk ṣūretler *(263:24). [tirşeden, -den]*
3. masḫaralıḳ iderek **tirşeden** maṣnūʿ çihrelerle ṭınāb-āsā birbirlerine girdiler ve *(277:12). [tirşeden, -den]*
4. her sūya gürīzān olup ṣıbyān-ı erbāb-ı ḥirfet **tirşeden** gürz ü debbūs ile döge döge *(279:14). [tirşeden, -den]*

tirşe ümīdi: *Yemek yeme (meyve) beklentisi.*

gibi yollarda ṭurdılar ve nice bī-perde vü nāmūs ipsizler **tirşe ümīdi** ile *(277:11). [tirşe ümīdi,]*

tirşe vü ḳāġıddan: *Parşömen ve kağıt.*

eşheb-i sīmīn-zīn-i muṭallā-rikāba süvār ve **tirşe vü ḳāġıddan** maṣnūʿ şeb-külāh *(241:5). [tirşe vü ḳāġıddan, -dan]*

ṭırsī: *1) Dürzü, ağır bir sövgü ve hakaret sözü. 2) 18. Yüzyıl Osmanlı şair ve hattatı*

Ṭırsī ile müşāʿare ideyim *(207:16). [ṭırsī,]*

tiryākī ḳoşusı: *1) Kaz yürüyüşü 2) Ağır hareket eden kişiler için kullanılan tabir.*

Tiryākī ḳoşusı şanma ānı *(130:20). [tiryākī ḳoşusı,]*

tiryākī oyunı: *Sünnet düğününde Tiryakilerin yaptığı gösteriler.*

Tiryākī oyunı tamāmında Bāġçevān Oġlı ve Edirne Ḳolı germ-tāz-ı dāʾire-i cemʿiyyet *(225:23). [tiryākī oyunı,]*

tiryāk-ı ürbüʿā-yı muʿtedilü't-terkīb-i ḥikmet-ḫāne-i ḳudret olan: *(III. Şehzadeler için) Kudretin laboratuvarında eşit bir şekilde toplanmış dört panzehrin birleşmesi.*

tiryāk-ı ürbüʿā-yı muʿtedilü't-terkīb-i ḥikmet-ḫāne-i ḳudret olan şeh-zādegān-ı vālā-tebārıñ *(137:13). [tiryāk-ı ürbüʿā-yı muʿtedilü't-terkīb-i ḥikmet-ḫāne-i ḳudret olan, -an]*

tiryākī vü bengī-veş olur: *Keyif verici maddeler gibi olmak.*

Gāh **tiryākī vü bengī-veş olur** gūşe-nişīn *(187:9). [tiryākī vü bengī-veş olur, -ur]*

tiryākī-i mār-dīde: *Yılan görmüş, afyon tiryakisi.*

şekl-i mühīb temāşāyiyānı **tiryākī-i mār-dīde** gibi taḫvīf u terhīb ile *(263:18). [tiryākī-i mār-dīde,]*

tiryākīler: *Tiryakiler, şenlikte gösteri yapanlardan bir takım.*

şoñra ayular oyunı ile daḫi **tiryākīlere** bir oyun çıḳarmaḳ fermān olunmaġın *(274:16). [tiryākīlere, -e]*

tiryākīyān zümresinden: *(Göstericiler) Tiryakiler topluluğu.*

tiryākīyān zümresinden daḫi mışrāʿ Bir ālāy cānı cebinde żuʿafā-yı devrān *(223:17). [tiryākīyān zümresinden, -n, -den]*

tiryākiyān-ı efsürde-dilāna: *Uyuşuk tiryakiler.*

tiryākiyān-ı efsürde-dilāna münādemet ve taḥṣīl-i neşʿede mürāfaḳat *(356:37). [tiryākiyān-ı efsürde-dilāna, -a]*

tiryākiyān-ı mār-dīde: *Yılan görmüş tiryakiler, afyon tutkunu.*

miḳdārı şerāre-niṣār ve ḥużżārı **tiryākiyān-ı mār-dīde** gibi tār u mār ve dāʾire-i sūrı *(197:21). [tiryākiyān-ı mār-dīde,]*

tiryākiyān-ı nev-āmede-i cebānet-mevṣūflar: *Yeni gelmiş korkak tiryakiler.*

mübāşeret ve seyrine meʾlūf u muʿtād olmayan **tiryākiyān-ı nev-āmede-i cebānet-mevṣūflar** *(274:12). [tiryākiyān-ı nev-āmede-i cebānet-mevṣūflar, -lar]*

tiryākiyān-ı nīm-cān: *Yarı canlı tiryakiler.*
1. mışrāʿ Bir ālāy cānı cebinde żuʿafā-yı devrān **tiryākiyān-ı nīm-cān** içün cāy-ı ṣafā vü emān *(346:30). [tiryākiyān-ı nīm-cān,]*
2. **tiryākiyān-ı nīm-cān** ki her biri mūy-ı āteş-dīde gibi vaḳf-ı pīç ü tāb-ı ıżtirāb ve *(356:30). [tiryākiyān-ı nīm-cān,]*
3. **tiryākiyān-ı nīm-cānıñ** kimi naʿra-i mevhūme-i dehşet-fermāsından bī-hūş u sersām *(225:5). [tiryākiyān-ı nīm-cānıñ, -ıñ]*

tiryākiyān-ı nīm-cānıñ ḫoruldısını: *Yarı canlı, uykulu tiryakilerin çıkardığı ses.*

ve **tiryākiyān-ı nīm-cānıñ ḫoruldısını** başdırup bir miḳdār mükābele ve *(274:24). [tiryākiyān-ı nīm-cānıñ ḫoruldısını, -n, -ı]*

tiryākiyān-ı sālifü'l-beyānıñ her biri: *Sözü edilen tiryakilerin hepsi.*

teʾsīr-i pād-zehr ü zehr müşāhede olunup **tiryākiyān-ı sālifü'l-beyānıñ her biri** *(347:8). [tiryākiyān-ı sālifü'l-beyānıñ her biri,]*

tīşe-i zūr olmasa: *Güç kazması gibi olmak.*

Kāndan ne çıḳar **tīşe-i zūr olmasa** der-kār *(331:17). [tīşe-i zūr olmasa, -ma, -sa]*

ṭıynet: *Yaratılış, huy, mizaç.*

Ṭıynetinde ḫamīr-i şevket var *(138:8). [ṭıynetinde, -i, -n, -de]*

tiz: *Keskin.*

mess-i benān itdigimde ʿalimallāh yalmanı şemşīr-i tāb-dārdan **tīz** *(209:25). [tīz,]*

tiz: *Tez, çabuk.*

Ne ʿaceb **tīz** geçer ẕevḳ u sürūr eyyāmı *(201:1). [tīz,]*

tīzāb-ı dāne-i tüfeng-i āhen-güẕār: *Demiri delen tüfek mermisinin kezzabı.*

kemend-i himmet ile şikārı muḥāl ve **tīzāb-ı dāne-i tüfeng-i āhen-güẕār** ile *(362.13). [tīzāb-ı dāne-i tüfeng-i āhen-güẕār,]*

tīz-bāzār: *Pazarlığı uzatmamak, hızlı pazarlık etmek.*

Seyr eyleyen anı **tīz-bāzār** *(304:13). [tīz-bāzār,]*

tīz-desti-i ḳaṣṣāb-ı çeşmine: *Göz kasabının el çabukluğu.*

Aḥsente **tīz-desti-i ḳaṣṣāb-ı çeşmine** *(237:26). [tīz-desti-i ḳaṣṣāb-ı çeşmine, -n, -e]*

tīz-kām: *Hızlı bir şekilde.*

ile **tīz-kām** ve zīn ü rikāb ile hem-şekl-i tevsen-i aşḳar-ı gül-endām eyleyüp *(238:6). [tīz-kām,]*

ṭoġrı: *Hiçbir yöne sapmadan, dosdoğru, doğruca.*

ġarīb ṣanʿat ve ʿacīb ṣūret olup gerdūne-i mezbūreyi bir **ṭoġrı** yürür daḳīḳalu sāʿate *(157:17). [ṭoġrı,]*

ṭoġrı: *Doğru, tarafına; belli bir istikamete varmak üzere. -e doğru anlamı katan yönelme bildiren edat.*
1. itmeyüp piyādece semt-i naḫlistāna **ṭoġrı** ḫırāman olup beyt *(143:8). [ṭoġrı,]*
2. ve āġūş-ı lala vü perestāra raġbet itmeyüp piyādece semt-i naḫlistāna **ṭoġrı** *(143:21). [ṭoġrı,]*
3. pā-dāşımıñ merkez-i ḥāḳḳu'l-vasaṭ-ı ser ü dūşında iken arḳasına **ṭoġrı** egilüp başı zemīne *(246:9). [ṭoġrı,]*
4. gibi ḳalʿaya **ṭoġrı** boşandılar *(264:13). [ṭoġrı,]*
5. ṭayy-ı bisāṭ-ı ārām ve ḳarār-gāhlarına **ṭoġrı** nāzān nāzān ḫırām ve yevm-i mezbūr *(347:34). [ṭoġrı,]*
6. **ṭoġrı** mekānlarına gitdiler *(360.34). [ṭoġrı,]*
7. daḫi gelüp **ṭoġrı** enderūn-ı hümāyūna teveccüh buyurduḳlarında vüzerā-yı ʿiẓām *(373:29). [ṭoġrı,]*
8. ve sīm zencīr ve ʿabāyī ile müzeyyen atlara süvār ve **ṭoġrı** saʿādet-ḫānelerine *(375:10). [ṭoġrı,]*

ṭoġrul: *Doğrulmak, yönelmek.*

Ṭoġruldı ḫalāyıḳ ol feżāya *(128:6). [ṭoġruldı, -dı]*

tohm-efgen-i kişt-zār-ı endīşe olan: *Düşünce tarlasında tohum saçmak.*

toḫm-efgen-i kişt-zār-ı endīşe olan dihḳāniyān-ı zirāʿat-pīşe naẓm *(234:10). [toḫm-efgen-i kişt-zār-ı endīşe olan, -an]*

tohm-efgen-i mezāriʿ-i sürūr oldılar: *Şenlik tarlasına tohum serpmek.*

yürüyüp mikyāl-i kıyāsdan efzūn şenlikler ile **toḫm-efgen-i mezāriʿ-i sürūr oldılar** *(337:4). [toḫm-efgen-i mezāriʿ-i sürūr oldılar, -dı, -lar]*

tokızıncı: *Dokuzuncu, dokuz, asıl sayı sıfatının "inci" ekiyle sıra sayı sıfatına dönüşmüş hali.*

Māh-ı mezbūruñ **ṭoḳızıncı** ḫamīs güni ʿale'ṣ-ṣabāḥ ḫayme-i zerrīn-ṭınāb-ı āfitāb-ı raḫşān *(149:18). [ṭoḳızıncı,]*

tokmakçı: *Sürekli cinsel ilişkide bulunan kişi.*

Ḫayli **ṭoḳmaḳçısı** da var gözüñ aç *(285:21). [ṭoḳmaḳçısı, -s, -ı]*

toḳsan: *"Doksan" asıl sayı sıfatı.*

içün dīn-i Aḥmedī ʿaşḳına **ṭoḳsan** aḳçe *(244:5). [ṭoḳsan,]*

toksanar: *Doksan asıl sayı sıfatının "ar" ekiyle üleştirme sayı sıfatına dönüşmüş hali.*

dirhem bir sīm ş̲emer ve yüz ṭoḳsan dirhem bir sīm maşraba ve her biri **ṭoḳsanar** *(336:16). [ṭoḳsanar,]*

toḳu: *İplikleri bez, kumaş vb. ürünlere dönüştürme işi.*
1. olalı ne böyle bir ḳumāş-ı nāzük-nigār **ṭoḳunmuş** ve ne bir miş̲li daḫi *(164:18). [ṭoḳunmuş, -n, -muş]*
2. **ṭoḳunmamış** ve bu naḳş üzere bir kālā-yı cihān-bahā-yı ṣafā vü inbisāṭ *(302:5). [ṭoḳunmamış, -n, -ma, -mış]*

toḳun: *El sürmek, değmek.*
1. peymūde-i endāze-i nigāh oldığı gūş-ı hūşa **ṭoḳunmuşdur** El-ḥaḳḳ naẓm *(164:19). [ṭoḳunmuşdur, -muş, -dur]*
2. ṭabanca çaḳmaḳ ile ʿadūsunuñ ḫāne-i ḥayātına ḳundaḳ bıraḳmaġa ḳādir iken yine otuna **ṭoḳunmayana** boşuna atılmaz ve *(165:13). [ṭoḳunmayana, -ma, -y, -an, -a]*
3. ile mūsiḳār gibi her aġızdan bir ṣadā peydā olup birbiriniñ teline **ṭoḳundılar** *(291:7). [ṭoḳundılar, -dı, -lar]*

toḳun: *Değmek, işitmek.*

zīb-i bāzār-ı rüzgār oldığı gūş-ı hūşa **ṭoḳunmamışdır** ḳıṭʿa Li-münşiʾihi *(302:6). [ṭoḳunmamışdır, -ma, -mış, -dır]*

toḳuz: *"Dokuz" asıl sayı sıfatı.*
1. Ve süfre-i ş̲āniyede defter-dār efendi ṣadr-ı meclis ve **ṭoḳuz** nefer *(194:16). [ṭoḳuz,]*
2. şāyān idi Ve **ṭoḳuz** ṭāḳa altunbaş ḫünkārī destār ve on sekiz ṭāḳa telli *(200:15). [ṭoḳuz,]*
3. ve nev-ẕuḫūr hatāyī-i zer-tar ve **ṭokuz** ṭonluḳ sāde hatāyī ve ṭoḳuz ṭonluḳ ḳuṭnī ve on sekiz ṭonluḳ mütenevviʿ *(200:16). [ṭokuz,]*
4. ve nev-ẕuḫūr hatāyī-i zer-tar ve ṭokuz ṭonluḳ sāde hatāyī ve **ṭoḳuz** ṭonluḳ ḳuṭnī ve on sekiz ṭonluḳ mütenevviʿ *(200.16). [ṭoḳuz,]*
5. aṭlas-ı cilā-dāde ve **ṭoḳuz** ṭonluḳ ḫünkārī ṣof-ı günā-gün ve nüh ṭāḳa *(200:17). [ṭoḳuz,]*
6. firengī kemhā-yı ḫoş-reng-i āteş-nümūn ve **ṭoḳuz** ʿaded beyāż şerbetī-i hindī ve ṭoḳuz *(200:18). [ṭoḳuz,]*
7. firengī kemhā-yı ḫoş-reng-i āteş-nümūn ve ṭoḳuz ʿaded beyāż şerbetī-i hindī ve **ṭoḳuz** *(200:18). [ṭoḳuz,]*
8. Fenār Bāġçesi sāḥiline nümūdār olup her biri **ṭoḳuz** ʿaded ḳadeḥi ḥāvī ve her *(202:32). [ṭoḳuz,]*
9. ʿanber-i sārā ve beş ṭonluḳ çamūr ṣāl ve **ṭoḳuz** ṭāḳa hindī ḳuṭnī-i bī-miş̲āl ve üçer *(213:27). [ṭoḳuz,]*
10. destār-ı bendī ve **ṭoḳuz** ṭonluḳ sāde ve altı ṭonluḳ ṭaraḳlı ḳuṭnī-i hindī ve altı *(214:3). [ṭoḳuz,]*
11. ṭāḳa ʿālü'l-ʿāl muḫtelifü'l-elvān keşmīrī ṣāl ve **ṭoḳuz** ṭāḳa ʿālī vü ġālī ḳuṭnī-i sāde *(214:22). [ṭoḳuz,]*

12. defter-dār efendi ile **ṭoḳuz** nefer meşāyiḫ-i kirām ve süfre-i rābiʿada *(215:23). [ṭoḳuz,]*
13. **ṭoḳuz** ḳuṭnī ve üçer ṭonluḳ ʿacemī vü rūmī dībā-yı zer-kār ve altışar ṭonluḳ *(226:15). [ṭoḳuz,]*
14. vaşaḳ ve her biri **ṭoḳuz** ṭonluḳ olmaḳ üzere rūmī vü ʿacemī vü hindī on iki cins *(353:16). [ṭoḳuz,]*
15. ḳaplan postları ile müzeyyen ü müretteb **ṭoḳuz** reʾs esb-i āsumān-peyker yedekler *(368:35). [ṭoḳuz,]*

<u>ṭokuz nefer efendilere:</u> *Hoca efendiler.*

Üç direklide ferş olunan baş süfrede defter-dār efendi **ṭoḳuz nefer efendilere** *(226:27). [ṭoḳuz nefer efendilere, -ler, -e]*

<u>ṭokuz nefer ḳapucıbaşı aġalar:</u> *Dokuz askerli, kapıcı başları. Saray kapıcılarının âmiri ve büyük zâbiti hakkında kullanılan bir tâbirdir.*

ve küçük rūz-nāmeci ve **ṭoḳuz nefer ḳapucıbaşı aġalar** birbirlerine *(286:31). [ṭoḳuz nefer ḳapucıbaşı aġalar,]*

<u>ṭokuz yüz seksen beş:</u> *"Dokuz yüz seksen beş" asıl sayı sıfatı.*

dirhem iki sīm şemʿ-dān ve mıḳrāż ve **ṭoḳuz yüz seksen beş** *(315:4). [ṭoḳuz yüz seksen beş,]*

<u>ṭokuz yüz ṭoḳsan bir:</u> *"Dokuz yüz doksan bir" asıl sayı sıfatı.*

ḳalḳan çalar sāʿat ve iki biñ üç yüz dirhem bir sīm kebīr tepsi ve **ṭoḳuz yüz ṭoḳsan bir** *(315:3). [ṭoḳuz yüz ṭoḳsan bir,]*

<u>ṭokuzar:</u> *Dokuz asıl sayı sıfatının "ar" ekiyle üleştirme sayı sıfatına dönüşmüş hali.*

ṭonluḳ sāde hatāyī ve ṭaraḳlı atlas ve ḳuṭnī ve destār ve **ṭoḳuzar** ʿadedden üç *(200:28). [ṭoḳuzar,]*

<u>ṭokuzıncı:</u> *Dokuzuncu, dokuz, asıl sayı sıfatının "inci" ekiyle sıra sayı sıfatına dönüşmüş hali.*
1. bā-fermān-ı hümāyūn māh-ı şevvāliñ **ṭoḳuzıncı** sülāṣā güni maṣlaḥat-ı naḳl u tāḥvīl *(141:37). [ṭoḳuzıncı,]*
2. Māh-ı mezbūruñ yigirmi üçünci ve sūr-ı hümāyūnuñ **ṭoḳuzıncı** penc-şenbe güni *(290, 14). [ṭoḳuzıncı,]*

<u>ṭol:</u> *Birikmek, bir araya gelmek.*

çeşm-i baḫt-ı cihāniyān gibi nūr ile **ṭolunca** otaġ-ı fesīḥatü'l-aḥşā-yı düstūr-ı cihān-baḫşāda *(196:6). [ṭolunca, -un, -ca]*

<u>ṭol:</u> *Dolu duruma gelmek; bir yere iyice yayılmak, kaplamak.*
1. dizüp şu ile **ṭoldurdı** ve luʿbet-bāzlıḳda bir mertebe şuyın buldurdı ki bir *(176:25). [ṭoldurdı, -dur, -dı]*
2. Yelkenin bād-ı nefes **ṭoldurdı** *(185:23). [ṭoldurdı, -dur, -dı]*
3. dāʾire-i dest-i ümmīdlerin ḳabża ḳabża nuḳre-i rāyicü'l-vaḳt-i iḥsān ile **ṭoldurup** *(208:9). [ṭoldurup, -dur, -up]*

<u>ṭolu:</u> *İçi boş olmayan, dolmuş, meşbu, pür, boş karşıtı.*
1. yüz otuz ġuruşluḳ çil akçe ile **ṭolu** yüz on dirhem gümüşden maṣnūʿ bir maşraba *(242:21). [ṭolu,]*
2. Çil akçeyle **ṭolu** üstine sīmīn maşraba ḳondı *(243.20). [ṭolu,]*

<u>ṭolu dizgin:</u> *(Süvariler için) Atı son derece hızlı sürmek.*

süvārları **ṭolu dizgin** meydāna çıḳmaḳ içün atlarına ḳolan çeküp *(299:7). [ṭolu dizgin,]*

<u>ṭoñ:</u> *Soğuğun etkisiyle katı duruma gelmek.*

Āb-ı gevher **ṭoñup** buz olmuşdur *(170:19). [ṭoñup, -up, -]*

ṭonan: *Süslenmek, bezenmek.*
1. Ve merkūb cinsinden daḫi Rūmī vü Mıṣrī mükemmel **ṭonanmış** iki reʾs *(165.14). [ṭonanmış, -mış]*
2. raḫt-ı ḥammām ve bir **ṭonanmış** raḫş-ı zerrīn-rikāb idi mıṣrāʿ *(167:14). [ṭonanmış, -mış, -]*
3. daḫi muʿtād-ı ḳadīm üzere **ṭonanmış** bir semend-i sīmīn-sīne-bend ve bir taḫta *(171:35). [ṭonanmış, -mış]*
4. ve telḫīṣī-i ṣadr-ı ʿālī aġa yediyle mükemmel **ṭonanmış** bir esb-i müşgīn-bāl-i ṣabā-reftār ki *(200:3). [ṭonanmış, -mış]*
5. ḥażretleri sūy-ı dil-cūyından bir mükemmel **ṭonanmış** Mıṣrī *(200:13). [ṭonanmış, -mış]*
6. ʿOs̱mān Paşa ḥażretleri ṭarafından daḫi bir mükemmel **ṭonanmış** semend-i sulṭān-pesend *(200:26). [ṭonanmış, -mış]*
7. ṭarafından bir mükemmel **ṭonanmış** raḫş-ı ʿarabī-nijād-ı ṣabā-cevlān āb-ı cünbiş-i āteşīn-ʿinān *(213:22). [ṭonanmış, -mış]*
8. ḳıbelinden daḫi bir **ṭonanmış** raḫş-ı ḫurşīd-dıraḫş ve on sekiz ṭāḳa *(214:2). [ṭonanmış, -mış]*
9. Meḥemmed Paşa ḥażretleri ṭaraf-ı pür-şerefinden mükemmel **ṭonanmış** *(225:30). [ṭonanmış, -mış]*
10. ḥālā ḳapudān-ı deryā Süleymān Paşa ḥażretleri ḳıbelinden bir **ṭonanmış** raḫş-ı müzerkeş-raḫt-ı bī-naẓīr *(226:8). [ṭonanmış, -mış]*
11. ṭarafından müzerkeş bisāṭ u ālāt ile **ṭonanmış** bir reʾs at ve altışar ṭāḳa destār-ı bendī *(249:5). [ṭonanmış, -mış]*
12. mükemmel **ṭonanmış** raḫş-ı bī-naẓīr-i ġazāle-sīmā-yı bād-peymā ihdā vü itḥāf *(265:13). [ṭonanmış, -mış]*
13. Muṣul vālīsi vezīr-i mükerrem ʿOs̱mān Paşa ṭarafından bir mükemmel **ṭonanmış** *(287:17). [ṭonanmış, -mış]*
14. cānibinden kez̄ālik mükemmel **ṭonanmış** bir esb-i çāpük-pā ve üçer ṭonluḳ *(287:21). [ṭonanmış, -mış]*
15. ḳıbelinden mükemmel **ṭonanmış** esb-i bī-hemtā ve üç ṭonluḳ *(287:26). [ṭonanmış, -mış]*
16. ṭarafından kez̄ālik **ṭonanmış** bir raḫş-ı ḫoş-sīmā *(287:30). [ṭonanmış, -mış]*
17. ketḫudā beg ḥażretleriniñ āmāde itdigi **ṭonanmış** iki esb-i Mısrī-i ṣabā-reftārı *(343:20). [ṭonanmış, -nmış]*

ṭonluḳ: *Donluk, elbiselik.*
1. beyāż dilkü dört ʿaded ferve-i girān-bahā-yı dil-cū ve her biri beşer **ṭonluḳ** *(164:15). [ṭonluḳ,]*
2. beşer **ṭonluḳ** ikişer boḡça aġır telli ve sāde nev-ẓuhūr hatāyī ki nezāket ü leṭāfetde *(164:23). [ṭonluḳ,]*
3. naḳḳāşān-ı Çīn ü Ḥıṭāyı ṣūret-i deyr-i ḥayret ider Ve on **ṭonluḳ** ṭaraḳlı aṭlas ki *(164:25). [ṭonluḳ,]*
4. aṭlas-ı gerdūn yanında ṣandal olamaz Ve beş **ṭonluḳ** elvān ḳaneviz ki *(164:26). [ṭonluḳ,]*
5. perde-i āl-gūn-ı ṣafaḳ ol revnaḳ u raġbeti bulamaz Ve her biri yine beşer **ṭonluḳ** olmaḳ *(164:27). [ṭonluḳ,]*
6. ve girānī-i ḳıymet ile mevṣūf on **ṭonluḳ** māhūd çuḳa ve beşer ṭonluḳ ṣof ve *(164:29). [ṭonluḳ,]*
7. ve girānī-i ḳıymet ile mevṣūf on ṭonluḳ māhūd çuḳa ve beşer **ṭonluḳ** ṣof ve *(164:29). [ṭonluḳ,]*
8. iki **ṭonluḳ** İstanbulī dībā-yı z̄ī-ḳıymet ve iki ṭonluḳ sāde ve telli hatāyī-i nev-ẓuhūr *(167:28). [ṭonluḳ,]*
9. iki ṭonluḳ İstanbulī dībā-yı z̄ī-ḳıymet ve iki **ṭonluḳ** sāde ve telli hatāyī-i nev-ẓuhūr *(167:28). [ṭonluḳ,]*
10. ikişer **ṭonluḳ** dībā-yı İstanbulī ve nev-ẓuhūr telli ve sāde hatāyī ve şeh-zāde Sulṭān Meḥmed Ḫān *(168:4). [ṭonluḳ,]*
11. **ṭonluḳ** dībā ve ikişer ṭonluḳ sāde ve telli hatāyī ve kez̄ālik Sulṭān Bāyezīd Ḫān *(168:6). [ṭonluḳ,]*
12. ṭonluḳ dībā ve ikişer **ṭonluḳ** sāde ve telli hatāyī ve kez̄ālik Sulṭān Bāyezīd Ḫān *(168:6). [ṭonluḳ,]*
13. ḫażretleriniñ vālide-i mācideleri içün iki **ṭonluḳ** dībā-yı İstanbulī ve sāde ve telli *(168:7). [ṭonluḳ,]*
14. ikişer **ṭonluḳ** hatāyī istiḥżār olunup cümlesi ketḫudā-yı ʿālī-vaḳārları ile *(168:8). [ṭonluḳ,]*
15. saʿādetlü İbrāhīm Paşa ḥażretleri ṭarafından daḫi beş **ṭonluḳ** *(169:14). [ṭonluḳ,]*
16. şāl-ı sūzen-kārī-i girān-bahā ve on **ṭonluḳ** dībā-yı mütenevviʿa-i zībā ve on beş *(169:15). [ṭonluḳ,]*
17. **ṭonluḳ** elvān u ecnāsı müteġāyire hatāyīhā-yı muḳaṣṣame-i fāḫire ve beş ṭonluḳ hatāyī-i sāde *(169:16). [ṭonluḳ,]*
18. ṭonluḳ elvān u ecnāsı müteġāyire hatāyīhā-yı muḳaṣṣame-i fāḫire ve beş **ṭonluḳ** hatāyī-i sāde *(169:16). [ṭonluḳ,]*
19. ve beş **ṭonluḳ** aṭlas-ı cilā-dāde ve beş ʿaded ḳuṭnī-i hindī ve beş ṭāḳa destār-ı bendī müstezād-ı manẓūme-i tuḥaf ḳılınup *(169:17). [ṭonluḳ,]*
20. beş **ṭonluḳ** dībā-yı ʿAcem ki zerrīn-tār u pūd-ı nūr-ı nigehden bāfte ve beş *(171:10). [ṭonluḳ,]*
21. **ṭonluḳ** dībā-yı zer-kār-ı Rūmī ki eşiʿa-i zer-tār-ı mihr-i nevvārdan nesīc-yāfte *(171:11). [ṭonluḳ,]*
22. ve nev-ẓuhūr u girān-ḳıymet ü bī-naẓīr beşer **ṭonluḳ** telli ve sāde hatāyī-i dil-pez̄īr *(171:12). [ṭonluḳ,]*
23. ve beş **ṭonluḳ** elvān aṭlas ki yeke-sāz-ı serā-perde-i ṭāḳ-ı muḳarnesdir *(171:13). [ṭonluḳ,]*
24. beş **ṭonluḳ** Keşmīrī şāl-ı zer-tār ve üç ṭonluḳ zencīr-bāf ve üç ṭonluḳ *(171:20). [ṭonluḳ,]*
25. beş ṭonluḳ Keşmīrī şāl-ı zer-tār ve üç **ṭonluḳ** zencīr-bāf ve üç ṭonluḳ *(171:20). [ṭonluḳ,]*
26. beş ṭonluḳ Keşmīrī şāl-ı zer-tār ve üç ṭonluḳ zencīr-bāf ve üç **ṭonluḳ** *(171:20). [ṭonluḳ,]*
27. ṣof-ı ḫünkārī ve altı ṭāḳa destār ve beş ʿaded ḳuṭnī-i enfes ve dört **ṭonluḳ** aṭlas *(171:21). [ṭonluḳ,]*
28. māʿadā altı ṭāḳa destār-ı ʿālü'l-ʿāl ve dört ḳuṭnī ve altı şāl ve üçer **ṭonluḳ** dībā *(171:29). [ṭonluḳ,]*
29. gibi nūrānī vü ṣāf ve dört **ṭonluḳ** ṣof ki her biri nefāset ü leṭāfet ile mevṣūf idi *(171:31). [ṭonluḳ,]*
30. semmūr-ı dil-pesend ve altı **ṭonluḳ** Rūmī dībā ve telli ve sāde altışar ṭonluḳ *(171:36). [ṭonluḳ,]*
31. semmūr-ı dil-pesend ve altı ṭonluḳ Rūmī dībā ve telli ve sāde altışar **ṭonluḳ** *(171:36). [ṭonluḳ,]*

32. üç **ṭonluḳ** ṣof-ı bī-naẕīr ve dört ʿaded ḳuṭnī-i hindī ve iki ṭāḳa ser-āmed destār-ı bendī *(189:4). [ṭonluḳ,]*
33. **ṭonluḳ** ṣof-ı mevvāc teberrük ü teyemmün ḳaṣdı ile ṣeh-zādegān-ı ẕevi'l-ibtihāc *(189:8). [ṭonluḳ,]*
34. ḳuṭnī ve üç ṭāḳa telli germsūd-ı hindī ve üç **ṭonluḳ** ṣāl ve dört ʿaded ṣof ve beş *(190:19). [ṭonluḳ,]*
35. ve üç ṭop İstanbulī zencīr-bāf-ı zer-tār ve üç **ṭonluḳ** firengī aṭlas-ı tāb-dār *(190:21). [ṭonluḳ,]*
36. ve üçer **ṭonluḳ** ṣof ve firengī aṭlas ve telli ḫārā resm-i maʿhūd üzere *(190:33). [ṭonluḳ,]*
37. **ṭonluḳ** Keşmīrī ṣāl ve üçer ṭonluḳ zencīr-bāf ve dībā ve pūte-dārī ve ṣof-ı ṣafvet-nümā *(191:17). [ṭonluḳ,]*
38. ṭonluḳ Keşmīrī ṣāl ve üçer **ṭonluḳ** zencīr-bāf ve dībā ve pūte-dārī ve ṣof-ı ṣafvet-nümā *(191:17). [ṭonluḳ,]*
39. ve üçer **ṭonluḳ** telli hatāyī ve münaḳḳaş badili ferş-i ṣeh-rāh-ı enẕār-ı pādişāh-ı reʾfet-dest-gāh ḳılındı *(191:18). [ṭonluḳ,]*
40. ve dört ṭop dībā-yı rūmī ve bir ṭop telli germsūd ve iki **ṭonluḳ** *(191:24). [ṭonluḳ,]*
41. keşmīrī ṣāl ve iki ʿaded münaḳḳaş kemer-bend ve üç **ṭonluḳ** ḫünkārī *(191:25). [ṭonluḳ,]*
42. ve Hidāye ve her biri dörder **ṭonluḳ** rūmī ve raḥīmī çiçekli dībā-yı zībā *(191:34). [ṭonluḳ,]*
43. ḳuṭnī-i ʿālü'l-ʿāl ve dört **ṭonluḳ** ṣavāyī alaca ve beş ṭonluḳ ṣof maʿrūż-ı ʿatebe-i celālet-mevṣūf ḳılındıḳdan ṣoñra *(191:36). [ṭonluḳ,]*
44. ḳuṭnī-i ʿālü'l-ʿāl ve dört ṭonluḳ ṣavāyī alaca ve beş **ṭonluḳ** ṣof maʿrūż-ı ʿatebe-i celālet-mevṣūf ḳılındıḳdan ṣoñra *(191:36). [ṭonluḳ,]*
45. ve badili ve pūte-dārī ve ṣof ve üç **ṭonluḳ** ṣāl-ı keşmīrī beş ṭāḳa destār ve *(192:3). [ṭonluḳ,]*
46. ḫünkārī destār ve beş **ṭonluḳ** dībā-yı rūmī beş ḳuṭnī beş ʿaded muḳaddem ḥarīr ḳuşaḳ *(192:13). [ṭonluḳ,]*
47. beş **ṭonluḳ** aṭlas-ı efrencī beş ṭop kemhā ādemīsi yediyle ʿarż u ihdā ḳılındıġı *(192:14). [ṭonluḳ,]*
48. dörder ṭāḳa kemer-bend ve **ṭonluḳ** ṣāl ve dört telli badili gelüp ve Selānīk ḳāḍīsi Şikārī-zāde Efendi *(192:19). [ṭonluḳ,]*
49. ṭarafından daḫi bir Muṣḥaf-ı Şerīf ve beş ḳuṭnī ve dört **ṭonluḳ** *(192:20). [ṭonluḳ,]*
50. aṭlas ve üç ṭop kemhā ve üç ḫünkārī destār ve üç **ṭonluḳ** dībā ve üç ṭop firengī ḫārā *(192:21). [ṭonluḳ,]*
51. ḥarīfāneye ḳarışup ṭarafından ādemleriyle bir Mülteḳā ve ikişer **ṭonluḳ** aṭlas u ḫārā *(192:29). [ṭonluḳ,]*
52. ve iki **ṭonluḳ** ṣandal-ı muṭallā ihdā olundı *(192:30). [ṭonluḳ,]*
53. keşīde-i ışṭabl-ı ḫāṣṣü'l-ḫāṣṣ-ı hümāyūn ḳılınup her biri beşer **ṭonluḳ** rūmī vü *(200:7). [ṭonluḳ,]*
54. ʿacemī dībā ve on altı **ṭonluḳ** telli nev-ẓuhūr hatāyī-hāy-ı mütenevviʿa-i girān-bahā *(200:8). [ṭonluḳ,]*
55. ve on altı **ṭonluḳ** kitresiz rūmī vü firengī aṭlas-ı ʿālü'l-ʿāl ve sekiz ʿaded *(200:9). [ṭonluḳ,*
56. ve nev-ẓuḥūr hatāyī-i zer-tar ve ṭoḳuz **ṭonluḳ** sāde hatāyī ve ṭoḳuz ṭonluḳ ḳuṭnī ve on sekiz ṭonluḳ mütenevviʿ *(200:16). [ṭonluḳ,]*
57. ve nev-ẓuḥūr hatāyī-i zer-tar ve ṭokuz ṭonluḳ sāde hatāyī ve ṭoḳuz **ṭonluḳ** ḳuṭnī ve on sekiz ṭonluḳ mütenevviʿ *(200:16). [ṭonluḳ,]*
58. ve nev-ẓuḥūr hatāyī-i zer-tar ve ṭokuz ṭonluḳ sāde hatāyī ve ṭoḳuz ṭonluḳ ḳuṭnī ve on sekiz **ṭonluḳ** mütenevviʿ *(200:16). [ṭonluḳ,]*
59. aṭlas-ı cilā-dāde ve ṭoḳuz **ṭonluḳ** ḫünkārī ṣof-ı günā-gün ve nüh ṭāḳa *(200:17). [ṭonluḳ,]*
60. her nevʿi beşer **ṭonluḳ** rūmī vü ʿacemī dībā ve telli hatāyī ve aṭlas-ı girān-bahā *(200:23). [ṭonluḳ,]*
61. ve beş **ṭonluḳ** rūmī vü ʿācemī dībā-yı zer-kār ve her biri beşer *(200:27). [ṭonluḳ,]*
62. **ṭonluḳ** sāde hatāyī ve ṭaraḳlı aṭlas ve ḳuṭnī ve destār ve ṭoḳuzar ʿadedden üç *(200:28). [ṭonluḳ,]*
63. ʿanber-i sārā ve beş **ṭonluḳ** çamūr ṣāl ve ṭoḳuz ṭāḳa hindī ḳuṭnī-i bī-miṣāl ve üçer *(213:27). [ṭonluḳ,]*
64. ṭonluḳ rūmī vü ʿacemī dībā ve altışar **ṭonluḳ** telli ve sāde hatāyī-i girān-bahā ve *(213:28). [ṭonluḳ,]*
65. ṭonluḳ rūmī vü ʿacemī dībā ve altışar **ṭonluḳ** telli ve sāde hatāyī-i girān-bahā ve *(213:28). [ṭonluḳ,]*
66. altışar **ṭonluḳ** ṭaraḳlı ve sāde firengī aṭlas-ı cilā-dāde ḳapu ketḫudāları *(213:29). [ṭonluḳ,]*
67. destār-ı bendī ve ṭoḳuz **ṭonluḳ** sāde ve altı ṭonluḳ ṭaraḳlı ḳuṭnī-i hindī ve altı *(214:3). [ṭonluḳ,]*
68. destār-ı bendī ve ṭoḳuz ṭonluḳ sāde ve altı **ṭonluḳ** ṭaraḳlı ḳuṭnī-i hindī ve altı *(214:3). [ṭonluḳ,]*
69. **ṭonluḳ** bī-naẕīr mütenevviʿü'l-elvān ṣāl-ı keşmīrī ve altışar ṭonluḳ aʿlā vü enfes *(214:4). [ṭonluḳ,]*
70. ṭonluḳ bī-naẕīr mütenevviʿü'l-elvān ṣāl-ı keşmīrī ve altışar **ṭonluḳ** aʿlā vü enfes *(214:4). [ṭonluḳ,]*
71. sāde ve ṭaraḳlı firengī aṭlas ve üçer **ṭonluḳ** ʿacemī vü rūmī dībā ve altışar **ṭonluḳ** *(214:5). [ṭonluḳ,]*
72. sāde ve ṭaraḳlı firengī aṭlas ve üçer **ṭonluḳ** ʿacemī vü rūmī dībā ve altışar **ṭonluḳ** *(214:5). [ṭonluḳ,]*
73. ḫünkārī ser-āmed destār-ı bendī ve on ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī ve altı **ṭonluḳ** rūmī vü ʿacemī *(214:12). [ṭonluḳ,]*
74. dībā-yı zer-tār ve her biri altışar **ṭonluḳ** sāde ve telli nev-ẓuhūr hatāyī-i hatāyī-naḳş u nigār *(214:13). [ṭonluḳ,]*
75. ve altı **ṭonluḳ** günā-gün keşmīrī ṣāl ve altı ʿaded ḳapu ḳulı ḫilālīsi *(214:14). [ṭonluḳ,]*
76. ve altışar **ṭonluḳ** ṭaraḳlı ve sāde firengī aṭlas-ı ʿālü'l-ʿāl baʿdehū hem-çünān *(214:15). [ṭonluḳ,]*
77. ve on iki **ṭonluḳ** muḫtelifü'n-naḳş ve'l-levn firengī aṭlas-ı cilā-dāde ve üçer *(214:23). [ṭonluḳ,]*
78. **ṭonluḳ** rūmī vü ʿacemī dībā ve on iki ṭonluḳ telli ve sāde hatāyīhā-yı zībā *(214:24). [ṭonluḳ,]*
79. ṭonluḳ rūmī vü ʿacemī dībā ve on iki **ṭonluḳ** telli ve sāde hatāyīhā-yı zībā *(214:24). [ṭonluḳ,]*
80. her biri ikişer **ṭonluḳ** ʿacemī vü rūmī dībā ve dörder ṭonluḳ telli *(225:32). [ṭonluḳ,]*
81. her biri ikişer ṭonluḳ ʿacemī vü rūmī dībā ve dörder **ṭonluḳ** telli *(225:32). [ṭonluḳ,]*
82. ve sāde nev-ẓuḥūr hatāyīhā-yı zībā ve ṭaraḳlı ve sāde sekiz **ṭonluḳ** aṭlas-ı girān-bahā *(226:1). [ṭonluḳ,]*
83. ve dört **ṭonluḳ** firengī kemhā ve dört ser-āmed ḫünḳārī destār *(226:2). [ṭonluḳ,]*
84. beş ʿaded ḳuṭnī ve iki **ṭonluḳ** ʿacemī ve üç ṭonluḳ rūmī dībā ve beş ṭonluḳ sāde *(226:6). [ṭonluḳ,]*
85. beş ʿaded ḳuṭnī ve iki ṭonluḳ ʿacemī ve üç **ṭonluḳ** rūmī dībā ve beş ṭonluḳ sāde *(226:6). [ṭonluḳ,]*
86. beş ʿaded ḳuṭnī ve iki ṭonluḳ ʿacemī ve üç ṭonluḳ rūmī dībā ve beş **ṭonluḳ** sāde *(226:6). [ṭonluḳ,]*
87. ve muṭallā hatāyī-i zībā ve beş **ṭonluḳ** firengī aṭlas-ı mücellā ve hem-çünān *(226:7). [ṭonluḳ,]*
88. onar **ṭonluḳ** destār-ı ḳuṭnī ve altı ʿaded ṣāl-ı keşmīr ve üçer **ṭonluḳ** ʿacemī vü rūmī *(226:10). [ṭonluḳ,]*
89. onar **ṭonluḳ** destār-ı ḳuṭnī ve altı ʿaded ṣāl-ı keşmīr ve üçer **ṭonluḳ** ʿacemī vü rūmī *(226:10). [ṭonluḳ,]*

90. dībā-yı zer-tār ve altışar **ṭonluḳ** muṭallā ve sāde hatāyī-i nev-ẓuhūr-ı pesendīde-kār *(226:11). [ṭonluḳ,]*
91. ve ṭaraḳlı ve sāde altışar **ṭonluḳ** firengī aṭlas-ı cilā-dāde ve ḫālā *(226:12). [ṭonluḳ,]*
92. ṭoḳuz ḳuṭnī ve üçer **ṭonluḳ** ʿacemī vü rūmī dībā-yı zer-kār ve altışar ṭonluḳ *(226:15). [ṭonluḳ,]*
93. ṭoḳuz ḳuṭnī ve üçer ṭonluḳ ʿacemī vü rūmī dībā-yı zer-kār ve altışar **ṭonluḳ** *(226:15). [ṭonluḳ,]*
94. telli ve sāde nev-ẓuhūr hatāyī-i nāzük-ter ve altışar **ṭonluḳ** ṭaraḳlı ve sāde aṭlas-ı cilā-dāde *(226:16). [ṭonluḳ,]*
95. ve üçer **ṭonluḳ** aṭlas ve hatāyī ve üç ṭonluḳ māhūd çuḳa *(242:13). [ṭonluḳ,]*
96. ve üçer ṭonluḳ aṭlas ve hatāyī ve üç **ṭonluḳ** māhūd çuḳa *(242:13). [ṭonluḳ,]*
96. ve ḳuṭnī-i hindī vü ʿacemī vü rūmī üçer **ṭonluḳ** dībā ve nev-ẓuhūr sāde *(249:6). [ṭonluḳ]*
97. ve telli altışar **ṭonluḳ** hatāyī-i girān-bahā ve nesīc-i kār-gāh-ı ḫoş-rengī altışar *(249:7). [ṭonluḳ,]*
98. ve telli altışar **ṭonluḳ** hatāyī-i girān-bahā ve nesīc-i kār-gāh-ı ḫoş-rengī altışar *(249:8). [ṭonluḳ,]*
99. destār-ı bendī ve ḳuṭnī-i hindī ve şāl-ı keşmīrī ve ʿacemī vü rūmī ikişer **ṭonluḳ** *(249:10). [ṭonluḳ,]*
100. dībā ve sāde ve muṭallā dörder **ṭonluḳ** hatāyī-i zībā ve hem-çün Şehr-i Zūr beglerbegisi *(249:11). [ṭonluḳ,]*
101. ḳıṭʿa cevher-i ẕī-ḳıymet-i bībedel ve ikişer **ṭonluḳ** rūmī vü ʿacemī dībā-yı zer-tār *(249:13). [ṭonluḳ,]*
102. ve dörder **ṭonluḳ** sāde ve muṭallā hatāyī-i nāzük-nigār ve dörder ṭāḳa destār-ı ḫünkārī *(249:14). [ṭonluḳ,]*
103. ve ḳuṭnī-i bī-naẓīr ve dört **ṭonluḳ** şāl-ı keşmīr kapu ketḫudāları Meḥemmed Emīn Aġa *(249:15). [ṭonluḳ,]*
104. perverde-i ʿināyet-i cihān-dārī ʿizzetlü Meḥmed Beg ṭarafından üç **ṭonluḳ** dībāhā-yı laṭīfe *(249:19). [ṭonluḳ,]*
105. ve üç **ṭonluḳ** telli ḳaṭīfe ve altı ṭonluḳ nev-ẓuḥūr u dil-keş-nigār hatāyī-i ʿālü'l-ʿāl-i zer-tār *(249:20). [ṭonluḳ,]*
106. ve üç ṭonluḳ telli ḳaṭīfe ve altı **ṭonluḳ** nev-ẓuḥūr u dil-keş-nigār hatāyī-i ʿālü'l-ʿāl-i zer-tār *(249:20). [ṭonluḳ,]*
107. ve üç **ṭonluḳ** sāde hātāyī-i tāb-dār ve aġa-i zümre-i silāḥ-dārān olan *(249:21). [ṭonluḳ,]*
108. Nigdeli ʿAlī Aġa ṭarafından keẕālik üç **ṭonluḳ** dībā-yı ʿacem ve *(249:22). [ṭonluḳ,]*
109. çiçekli telli üç **ṭonluḳ** ḳaṭīfe-i muʿlem ve altı ṭonluḳ hatāyī-i mücellā vü muṭallā *(249:23). [ṭonluḳ,]*
110. çiçekli telli üç ṭonluḳ ḳaṭīfe-i muʿlem ve altı **ṭonluḳ** hatāyī-i mücellā vü muṭallā *(249:23). [ṭonluḳ,]*
111. ve üç **ṭonluḳ** sāde hatāyī-i ḫoş-nümā mebsūṭ-ı pāy-gāh-ı ḫudāvend-i serīr-ārā ḳılınup *(249:24). [ṭonluḳ,]*
112. ve beş **ṭonluḳ** pūte-dārī ve beş ṭonluḳ şāl-ı keşmīr ve beş ṭonluḳ *(249:26). [ṭonluḳ,]*
113. ve beş ṭonluḳ pūte-dārī ve beş **ṭonluḳ** şāl-ı keşmīr ve beş ṭonluḳ *(249:26). [ṭonluḳ,]*
114. ve beş ṭonluḳ pūte-dārī ve beş ṭonluḳ şāl-ı keşmīr ve beş **ṭonluḳ** *(249:26). [ṭonluḳ,]*
115. ve bunlardan mā-ʿadā her biri dörder **ṭonluḳ** ʿacemī dībā ve nev-ẓuhūr telli hatāyī-i girān-bahā *(265:14). [ṭonluḳ,]*
116. yigirmi dört **ṭonluḳ** aḳmişe-i sālifü'l-evṣāf daḫi silk-i hedāyāya irdāf ḳılınup *(265:17). [ṭonluḳ,]*
117. ve beş **ṭonluḳ** dībā-yı İstanbulī vü Firengī ve beş ṭonluḳ ḳumāş-ı serengī ve ḳırḳ *(281:25). [ṭonluḳ,]*
118. ve beş ṭonluḳ dībā-yı İstanbulī vü Firengī ve beş **ṭonluḳ** ḳumāş-ı serengī ve ḳırḳ *(281:25). [ṭonluḳ,]*
119. ḳavuḳçılar ṭarafından dört **ṭonluḳ** ḳaṭīfe ve ḳırḳ ẕirāʿ dībā ve taḳyacılar ḳıbelinden *(282:26). [ṭonluḳ,]*
120. esb-i şabā-reftār ve beş **ṭonluḳ** ʿacemī vü rūmī dībā-yı zer-tār ve beşer ṭonluḳ nev-ẓuhūr telli hatāyī *(287:18). [ṭonluḳ,]*
121. esb-i şabā-reftār ve beş ṭonluḳ ʿacemī vü rūmī dībā-yı zer-tār ve beşer **ṭonluḳ** nev-ẓuhūr telli hatāyī *(287:18). [ṭonluḳ,]*
122. cānibinden kezālik mükemmel ṭonanmış bir esb-i çāpük-pā ve üçer **ṭonluḳ** *(287:21). [ṭonluḳ,]*
123. yine altışar **ṭonluḳ** firengī aṭlas-ı ʿālī ve ḳuṭnī-i ġālī ve ber-resm-i cārī altı ṭāḳa *(287:23). [ṭonluḳ,]*
124. ḳıbelinden mükemmel ṭonanmış esb-i bī-hemtā ve üç **ṭonluḳ** *(287:26). [ṭonluḳ,]*
125. rūmī vü ʿacemī dībā ve her biri altışar **ṭonluḳ** nev-ẓuhūr telli ve sāde hatāyī-i zībā *(287.27). [ṭonluḳ,]*
126. ve üçer **ṭonluḳ** ʿacemī dībā ve nev-ẓuhūr telli hatāyī-i enfes ve üç ṭāka *(287:31). [ṭonluḳ,]*
127. beş ṭāḳa elvān keşmīri şāl ve zerdūz u ḫoş-ḳumāş beş **ṭonluḳ** evreng-i şāhī-i ʿālü'l-ʿāl *(288:2). [ṭonluḳ,]*
128. ve beş **ṭonluḳ** telli hatāyī-i nev-ẓuhūr ve beş ṭāḳa destār-ı ḫünkārī vü bendī *(288:3). [ṭonluḳ,]*
129. **ṭonluḳ** telli nev-ẓuhūr ḥatāyī-i ʿālī ve beş ṭāḳa telli elvān bervec boġaşı-ı ġālī ve *(288:8). [ṭonluḳ,]*
130. beş **ṭonluḳ** bī-naẓīr şāl ve yine ol miḳdār elvān ḳuṭnī-i ʿadīmü'l-miṣāl ve beş ṭāḳa *(288:9). [ṭonluḳ,]*
131. ṭarafından ikişer **ṭonluḳ** dībā ve aṭlas-ı zībā ve bir ṭonluḳ ḳatīfe-i gül-gūn-ḫābe-i zībā-yı girān-bahā *(288:12). [ṭonluḳ,]*
132. ṭarafından ikişer ṭonluḳ dībā ve aṭlas-ı zībā ve bir **ṭonluḳ** ḳatīfe-i gül-gūn-ḫābe-i zībā-yı girān-bahā *(288:12). [ṭonluḳ,]*
133. **ṭonluḳ** aṭlas u dībā ve bir ṭonluḳ ḳatīfe-i zībā ve Büyük Baḥrī Aġa cānibinden *(288:14). [ṭonluḳ,]*
134. ṭonluḳ aṭlas u dībā ve bir **ṭonluḳ** ḳatīfe-i zībā ve Büyük Baḥrī Aġa cānibinden *(288:14). [ṭonluḳ,]*
135. ve sābıḳan ve kīlār ketḫudāsı ʿAlī Aġadan her birisinden ikişer **ṭonluḳ** *(288:20). [ṭonluḳ,]*
136. ṭonluḳ dībā ve on beş **ṭonluḳ** telli ve sāde hatāyī-i girān-bahāyı hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ *(297:18). [ṭonluḳ,]*
137. ṭonluḳ dībā ve on beş **ṭonluḳ** telli ve sāde hatāyī-i girān-bahāyı hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ *(297:18). [ṭonluḳ,]*
138. Baʿdehū Müsilmānān-ı tüccār her bir nevʿi onar **ṭonluḳ** olmaḳ üzere on ṭop *(305:1). [ṭonluḳ,]*
139. ṭāka destār-ı muṭallā ve iki **ṭonluḳ** çiçekli şāl-ı girān-bahā ve biñ dirhemden *(305:5). [ṭonluḳ,]*
140. **ṭonluḳ** İstanbulī hatāyī-i sāde ve on ṭonluḳ firengī aṭlas-ı cilā-dāde ve on ṭonluḳ *(305:10). [ṭonluḳ,]*
141. ṭonluḳ İstanbulī hatāyī-i sāde ve on **ṭonluḳ** firengī aṭlas-ı cilā-dāde ve on ṭonluḳ (*305:10). [ṭonluḳ,]*
142. ṭonluḳ İstanbulī hatāyī-i sāde ve on ṭonluḳ firengī aṭlas-ı cilā-dāde ve on **ṭonluḳ** *(305:10). [ṭonluḳ,]*
143. dörder **ṭonluḳ** dībā-yı rūmī ve telli ve sāde hatāyī-i zer-kārī ve dörder ṭāḳa *(307:13). [ṭonluḳ,]*
144. **ṭonluḳ** dībā ve aṭlas u ḫārā ve sāde ve telli hatāyī-i nev-ẓuhūr *(307:16). [ṭonluḳ,]*

145. Ve mīr-āḫūr-ı evvel Ḥasan Aġadan her nevʿi üçer **ṭonluḳ** ʿacemī dībā ve *(307:17). [ṭonluḳ,]*
146. Ve mīr-āḫūr-ı ṣānī Aḥmed Aġadan üçer **ṭonluḳ** ḳaṭīfe ve üçer ṭonluḳ telli hatāyī *(307:19). [ṭonluḳ,]*
147. Ve mīr-āḫūr-ı ṣānī Aḥmed Aġadan üçer ṭonluḳ ḳaṭīfe ve üçer **ṭonluḳ** telli hatāyī *(307:19). [ṭonluḳ,]*
148. ve bir **ṭonluḳ** ʿAcem ser-ā-ser nāmına aḳmişe-i laṭīfe *(307:20). [ṭonluḳ,]*
149. Ve arpa emīni Süleymān Efendiden beş **ṭonluḳ** nev-ẓuhūr telli hayāyī-raʿnā *(307:21). [ṭonluḳ,]*
150. Ve çaḳırcıbaşı Rüstem Aġadan bir **ṭonluḳ** dībā ve ikişer ṭāḳa ḳuṭnī ve aṭlas *(307:24). [ṭonluḳ,]*
151. ve bir **ṭonluḳ** kemhā ve ikişer ṭonluḳ telli ve sāde hatāyī-i girān-bahā *(307:25). [ṭonluḳ,]*
152. ve bir ṭonluḳ kemhā ve ikişer **ṭonluḳ** telli ve sāde hatāyī-i girān-bahā *(307.25). [ṭonluḳ,]*
153. Ve atmacacıbaşı cānibinden bir **ṭonluḳ** telli ve bir ṭonluḳ sāde hatāyī-i zībā *(307:26). [ṭonluḳ,]*
154. Ve atmacacıbaşı cānibinden bir ṭonluḳ telli ve bir **ṭonluḳ** sāde hatāyī-i zībā *(307:26). [ṭonluḳ,]*
155. ve iki **ṭonluḳ** mevcli ḫārā *(307:27). [ṭonluḳ,]*
156. Ve şāhīncibaşı aġadan bir **ṭonluḳ** dībā ve üç ṭonluḳ telli hatāyī ve bir ṭonluḳ *(307:28). [ṭonluḳ,]*
157. Ve şāhīncibaşı aġadan bir ṭonluḳ dībā ve üç **ṭonluḳ** telli hatāyī ve bir ṭonluḳ *(307:28). [ṭonluḳ,]*
158. Ve şāhīncibaşı aġadan bir ṭonluḳ dībā ve üç ṭonluḳ telli hatāyī ve bir **ṭonluḳ** *(307:28). [ṭonluḳ,]*
159. ḥażretlerinden üç **ṭonluḳ** ʿacemī ve üç ṭonluḳ rūmī dībā ve üç ṭonluḳ telli *(321:2). [ṭonluḳ,]*
160. ḥażretlerinden üç ṭonluḳ ʿacemī ve üç **ṭonluḳ** rūmī dībā ve üç ṭonluḳ telli *(321:2). [ṭonluḳ,]*
161. ḥażretlerinden üç ṭonluḳ ʿacemī ve üç ṭonluḳ rūmī dībā ve üç **ṭonluḳ** telli *(321:2). [ṭonluḳ,]*
162. ve üç **ṭonluḳ** māhūd çuḳa ve üç ṭonluḳ sāde hatāyī ve üç ṭonluḳ aṭlas ve üç ṭāka *(321:3). [ṭonluḳ,]*
163. ve üç ṭonluḳ māhūd çuḳa ve üç **ṭonluḳ** sāde hatāyī ve üç ṭonluḳ aṭlas ve üç ṭāka *(321:3). [ṭonluḳ,]*
165. ve üç ṭonluḳ māhūd çuḳa ve üç ṭonluḳ sāde hatāyī ve üç **ṭonluḳ** aṭlas ve üç ṭāka *(321:3). [ṭonluḳ,]*
166. merbūṭ-ı ışṭabl-ı ḫākānī ḳılındıġından mā-ʿadā üçer **ṭonluḳ** ʿacemī ve İstanbulī dībā-yı zer-kār *(321:10). [ṭonluḳ,]*
167. ve her biri beşer **ṭonluḳ** nev-ẓuhūr telli ve sāde üç bābet *(321:11). [ṭonluḳ,]*
168. hatāyī-i girān-miḳdār ve beş **ṭonluḳ** aṭlas-ı firengī-i tāb-dār maʿrūż-ı naẓar-gāh-ı ḫüsrev-i Süleymān-iḳtidār ḳılınup *(321:12). [ṭonluḳ,]*
169. ve beşer **ṭonluḳ** sāde vü muṭallā nev-ẓuhūr-ı hatāyī-i nāzük-nigār ve beş ṭāḳa ʿālü'l-ʿāl *(321:19). [ṭonluḳ,]*
170. her biri beşer **ṭonluḳ** hatāyī-i muṭallā ve sāde ve beş ṭop aṭlas-ı cilā-dāde ve beş *(321:24). [ṭonluḳ,]*
171. ve her biri dörder **ṭonluḳ** İstanbul ser-ā-seri ve ʿacem dībāsı ve her cinsi beşer *(321:34). [ṭonluḳ,]*
172. Maṭbaḫ emīni Ḫalīl Efendiden daḫi beş **ṭonluḳ** şāl-ı keşmīr ve beşer ṭāka *(322:3). [ṭonluḳ,]*
173. ki beş **ṭonluḳ** elvān şāl-ı keşmīr ve her biri beşer ṭop İstanbulī dībā *(322:6). [ṭonluḳ,]*
174. ḳıṭʿa çep-rāst-ı muṣannaʿ bir tuḥfe-i maṭbūʿa ve beş **ṭonluḳ** firengī aṭlas ve beş *(340:21). [ṭonluḳ,]*
175. **ṭonluḳ** rūmī dībā ve telli ve sāde beşer ṭonluḳ nev-ẓuhūr hatāyī-i girān-bahā ve *(340:22). [ṭonluḳ,]*
176. ṭonluḳ rūmī dībā ve telli ve sāde beşer **ṭonluḳ** nev-ẓuhūr hatāyī-i girān-bahā ve *(340:22). [ṭonluḳ,]*
177. raḫş-ı zerrīn-raḫt-ı müzerkeş-bisāṭ-ı nāzük-reftār ve iki **ṭonluḳ** ʿacemī ve üç *(340:28). [ṭonluḳ,]*
178. **ṭonluḳ** İstanbulī dībā-yı zer-tār ve her biri beşer ṭonluḳ telli ve sāde hatāyī-i dil-keş-nigār *(340:29). [ṭonluḳ,]*
179. ṭonluḳ İstanbulī dībā-yı zer-tār ve her biri beşer **ṭonluḳ** telli ve sāde hatāyī-i dil-keş-nigār *(340:29). [ṭonluḳ,]*
180. ve beş ṭāḳa ḳuṭnī-i cālisī ve beş ʿaded destār-ı bendī ve beş **ṭonluḳ** *(340:30). [ṭonluḳ,]*
181. Ve cebecibaşı ʿizzetlü Sebzī Meḥemmed Aġa ṭarafından daḫi beş **ṭonluḳ** *(341:1). [ṭonluḳ,]*
182. rūmī dībā ve beşer **ṭonluḳ** sāde ve telli hatāyī ve beş ṭonluḳ firengī ṭaraḳlı aṭlas-ı ʿalü'l-ʿāl *(341:2). [ṭonluḳ,]*
183. rūmī dībā ve beşer ṭonluḳ sāde ve telli hatāyī ve beş **ṭonluḳ** firengī ṭaraḳlı aṭlas-ı ʿalü'l-ʿāl *(341:2). [ṭonluḳ,]*
184. ve ḫārā-yı muṭallā-yı āteş-tāb ve üç ṭop cālisī hind ḳuṭnīsi ve üç **ṭonluḳ** *(341:5). [ṭonluḳ,]*
185. Ve anıñ ʿaḳabince ṭop ʿarabacıbaşısı Ḥüseyin Aġanıñ üç **ṭonluḳ** rūmī dībā *(341:8). [ṭonluḳ,]*
186. post vaṣaḳ ve iki kāḳum-ı beyāż u berrāḳ ve beş **ṭonluḳ** zer-dūz şāl ve ʿacemī vü rūmī *(344:32). [ṭonluḳ,]*
187. beş **ṭonluḳ** dībā-yı zībā-yı ʿadīmü'l-miṣāl ve beş ṭonluḳ telli hatāyī-i zībā *(344:33). [ṭonluḳ,]*
188. beş ṭonluḳ dībā-yı zībā-yı ʿadīmü'l-miṣāl ve beş **ṭonluḳ** telli hatāyī-i zībā *(344.33). [ṭonluḳ,]*
189. ve üç **ṭonluḳ** aṭlas ve iki ḫārā ve beş ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī ve beş ʿaded destār-ı bendī *(344:34). [ṭonluḳ,]*
190. **ṭonluḳ** aṭlas ve hatāyī-i muṭallā ve dībā ve ḳaṭīfe-i şükūfe-dār ve ḳuṭnī ve *(345:2). [ṭonluḳ,]*
191. **ṭonluḳ** telli hatāyī ve dībā ve firengī aṭlas-ı zībā ve ḳuṭnī-i hindī ve destār-ı muṭallā *(345:6). [ṭonluḳ,]*
192. vaṣaḳ ve her biri ṭoḳuz **ṭonluḳ** olmaḳ üzere rūmī vü ʿacemī vü hindī on iki cins *(353:16). [ṭonluḳ,]*
193. Ḳuds-i Şerīf beglerbegisi İbrāhīm Paşa ṭarafından daḫi dört **ṭonluḳ** ʿacemī *(353:18). [ṭonluḳ,]*
194. ve beş **ṭonluḳ** rūmī dībā ve her biri onar ṭonluḳ sāde ve muṭallā hatāyī-i zībā ve *(353:19). [ṭonluḳ,]*
195. ve beş ṭonluḳ rūmī dībā ve her biri onar **ṭonluḳ** sāde ve muṭallā hatāyī-i zībā ve *(353:19). [ṭonluḳ,]*
196. ḫoş-ḳumāş-ı dil-keş-nigār muṭallā seccāde ve her biri ikişer **ṭonluḳ** ʿacemī dībā ve *(353:23). [ṭonluḳ,]*
197. üzere her biri dörder **ṭonluḳ** hatāyī-i muṭallā ve aṭlas-ı tāb-dār ve üç *(353:29). [ṭonluḳ,]*
198. beş **ṭonluḳ** ṭaraḳlı aṭlas-ı girān-bahā *(353:20). [ṭonluḳ,]*
199. ṭarafından beş ṭop dībā-yı zībā ve üç **ṭonluḳ** hatāyī-i zer-tār ve üç *(354:2). [ṭonluḳ,]*
200. **ṭonluḳ** firengī aṭlas ve üç ṭāka ḫünkārī destār tuḥfe-i nāçīz-miḳdārları *(354:3). [ṭonluḳ,]*
201. lāyıḳ emṣāline ġālib ü fāʾiḳ her bir nevʿi ikişer **ṭonluḳ** telli düdemī ve İstanbulī çekme *(354:9). [ṭonluḳ,]*
202. **ṭonluḳ** dībā ve firengī aṭlas ve ʿālü'l-ʿāl kemhā ve beş ʿaded muḳaddem ḥarīr ḳuşaḳ *(354:23). [ṭonluḳ,]*
203. zemzeme-i maʿẓeretiyle iki ṭop ḳırmızı ḳaṭīfe ve on **ṭonluḳ** telli hatāyī ve on sekiz *(355:11). [ṭonluḳ,]*
204. zemzeme-i maʿẓeretiyle iki ṭop ḳırmızı ḳaṭīfe ve on **ṭonluḳ** telli hatāyī ve on sekiz *(355:12). [ṭonluḳ,]*
205. ve her biri beşer **ṭonluḳ** ʿacemī dībā ve hatāyī-i nev-ẓuhūr-ı muṭallā ve *(361:6). [ṭonluḳ,]*
206. ʿaded sīm tepsi ve her nevʿi onar **ṭonluḳ** dībā-yı rūmī ve dībā-yı ʿacemī ve telli hatāyī *(361:11). [ṭonluḳ,]*
207. mücevher ḳuşaḳ ve iki **ṭonluḳ** dībā-yı ʿacemī ve sekiz ṭonluḳ aṭlas-ı firengī *(361:18). [ṭonluḳ,]*

208. mücevher ḳuşaḳ ve iki ṭonluḳ dībā-yı ʿacemī ve sekiz **ṭonluḳ** aṭlas-ı firengī *(361:18). [ṭonluḳ,]*
209. ve sekiz **ṭonluḳ** kemhā ʿubūdiyyet-i nāçīzleri ḳapu ketḫudāları vesāṭetiyle *(361:19). [ṭonluḳ,]*
210. baġlanup ve ikişer **ṭonluḳ** aġır telli hatāyī-i girān-bahā āvīḫte ḳılınmış idi Her *(367:13). [ṭonluḳ,]*
211. içün müheyyā olan ikişer **ṭonluḳ** aġır hatāyī-i girān-bahā vü girān-miḳdār-ı cemīl ḳapudānlarıñ gerden-i iftiḫārlarına *(368:8). [ṭonluḳ,]*

ṭonluḳ ṭonluḳ: *(Kumaş için) Giyimlik, giyimlik.*
1. **ṭonluḳ ṭonluḳ** gösterüp ʿāṣıḳına ʿarż-ı kālā iderek gitdiler ve *(283:30). [ṭonluḳ ṭonluḳ,]*
2. yamaḳları pīş ü peşlerinde şaʿirlerine **ṭonluḳ ṭonluḳ** öñdül ḳumāşların pīrāye-i düş eyleyüp *(300:2). [ṭonluḳ ṭonluḳ,]*

ṭop: *Yuvarlak nesne, küre.*
1. Sekdirme **ṭop** atdı raʿd-ı bārīḳ *(129:4). [ṭop,]*
2. bir ʿalem-i zerrīn hüveydā olup her ṭınābı bir şihāb ve her **ṭopı** bir *(269:20). [ṭopı, -ı]*

ṭop: *Gülle veya şarapnel atan ateşli silâh.*
1. Ya o koġuşda olan **ṭopa** ne dirsin ki ider *(187:7). [ṭopa, -a]*
2. aʿmāl-i edevāt-ı muḥārebet-rüsūm itdiklerinde ḳalʿadan daḥi **ṭoplar** ve *(267:23). [ṭoplar, -lar]*
3. **Ṭoplar** eylesün āheng-i nehīb-i ṣavlet *(274:4). [ṭoplar, -lar]*

ṭop: *Kâğıt, kumaş gibi nesnelerin düzenli bir yığın durumuna getirilmiş bağı.*
1. Sulṭān ḥażretlerine bir **ṭop** dībā-yı İstanbulī ve bir ṭop telli nev-ẕuhūr hatāyī ve *(167:26). [ṭop,]*
2. Sulṭān ḥażretlerine bir ṭop dībā-yı İstanbulī ve bir **ṭop** telli nev-ẕuhūr hatāyī ve *(167:26). [ṭop,]*
3. bir **ṭop** sāde hatāyī ve devletlü başḳadın ḥażretlerine daḥi bir ḳıṭʿa elmās sāʿat ve *(167:27). [ṭop,]*
4. ve iki **ṭop** dībā-yı zībā ve beş ʿaded şāl-ı keşmīr ve *(189:3). [ṭop,]*
5. ve üç **ṭop** İstanbulī zencīr-bāf-ı zer-tār ve üç ṭonluḳ firengī aṭlas-ı tāb-dār *(190:21). [ṭop,]*
6. ve dört **ṭop** dībā-yı rūmī ve bir ṭop telli germsūd ve iki ṭonluḳ *(191:24). [ṭop,]*
7. ve dört ṭop dībā-yı rūmī ve bir **ṭop** telli germsūd ve iki ṭonluḳ *(191:24). [ṭop,]*
8. üzere bir Muṣḥaf-ı Şerīf ve bir Şerḥü'l-Meşārıḳ ve ikişer **ṭop** zencīr-bāf *(192:2). [ṭop,]*
9. Muḫtār-ı Ṣıḥāḥ ve bir Şerḥü'l-Meşārıḳ ve birer **ṭop** dībā ve hatāyī ve aṭlas ve *(192:6). [ṭop,]*
10. Ṣaḥīḥü'l-Buḫārī ve iki ṭāḳa şāl-ı buḫūr ve iki **ṭop** zer-bāf ve ikişer ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī *(192:9). [ṭop,]*
11. beş ṭonluḳ aṭlas-ı efrencī beş **ṭop** kemhā ādemīsi yediyle ʿarż u ihdā ḳılındıġı *(192:14). [ṭop,]*
12. aṭlas ve üç **ṭop** kemhā ve üç ḫünkārī destār ve üç ṭonluḳ dībā ve üç ṭop firengī ḫārā *(192:21). [ṭop,]*
13. aṭlas ve üç ṭop kemhā ve üç ḫünkārī destār ve üç ṭonluḳ dībā ve üç **ṭop** firengī ḫārā *(192:21). [ṭop,]*
14. ḳuṭnī ve iki sāde ḳuṭnī ve bir **ṭop** dībā-yı zībā-yı zer-tār ve beş ṭop germsūd-ı hindī *(192:26). [ṭop,]*
15. ḳuṭnī ve iki sāde ḳuṭnī ve bir ṭop dībā-yı zībā-yı zer-tār ve beş **ṭop** germsūd-ı hindī *(192:26). [ṭop,]*
16. ve içi İstanbul dībāsı ile biṭāne-gīr dört ʿaded **ṭop** ve dört münaḳḳaş sütūn-ı serv-üslūbı *(277:14). [ṭop,]*
17. tezyīn ü teẕhīb idüp dört **ṭop** aġır telli atma bürüncek ve yüz seksen iki dirhem *(284:3). [ṭop,]*
18. üç ṣurāḥī ve dört yüz beş dirhem bir sīm tepsi ve üç **ṭop** münaḳḳaş dimi dībāsı *(284:4). [ṭop,]*
19. ʿacemī vü rūmī dībā ve altışar **ṭop** nev-ẕuhūr telli ve sāde hatāyī-i girān-bahā ve *(287:22). [ṭop,]*
20. içinde bir zer-dūz şāl ve iki **ṭop** telli badili ve dört destār-ı ḫünkārī ve üç ṭop kenārlı bez *(300:16). [ṭop,]*
21. içinde bir zer-dūz şāl ve iki ṭop telli badili ve dört destār-ı ḫünkārī ve üç **ṭop** kenārlı bez *(300:16). [ṭop,]*
22. ve üstādān-ı kārları bir **ṭop** ḳumāş-ı zer-tārı kesüp biçüp *(301:19). [ṭop,]*
23. Baʿdehū Müsilmānān-ı tüccār her bir nevʿi onar ṭonluḳ olmaḳ üzere on **ṭop** *(305:1). [ṭop,]*
24. bervec ve mīrzāyī iki **ṭop** boġaşı ve bunlardan mā-ʿadā beş *(305:4). [ṭop,]*
25. üzere tedārük eyledigi beş **ṭop** İstanbulī dībā-yı zer-tār-ı şükūfe-dār *(321:18). [ṭop,]*
26. her biri beşer ṭonluḳ hatāyī-i muṭallā ve sāde ve beş **ṭop** aṭlas-ı cilā-dāde ve beş *(321:24). [ṭop,]*
27. sāde cālisī ḳuṭnī-i hindī ve beşer **ṭop** aṭlās-ı mücellā ve firengī elvān ḫārā hediyyeleri *(321:21). [ṭop,]*
28. ṭāḳa muṭallā ḫünkārī destār ve beşer **ṭop** İstanbulī ve ʿAcemī dībā-yı zer-tār ve *(321:25). [ṭop,]*
29. **ṭop** dībā ve nev-ẕuhūr hatāyī-i sāde vü muṭallā ve ṭaraḳlı aṭlas ve elvān ḫārā *(321:29). [ṭop,]*
30. beş **ṭop** telli pūte-dārī ve beş ṭāḳa şāl-ı keşmīr ve beşer ṭop telli sūsī ve ḳuṭnī-i dil-peẕīr *(321:31). [ṭop,]*
31. beş ṭop telli pūte-dārī ve beş ṭāḳa şāl-ı keşmīr ve beşer **ṭop** telli sūsī ve ḳuṭnī-i dil-peẕīr *(321:31). [ṭop,]*
32. ṭop Firengiñ meşhūr ve nev-ẕuhūr telli hatāyī ve aṭlas-ı nevʾā-nevʿ ve rengā- reng ḫārā *(321:35). [ṭop,]*
33. ki beş ṭonluḳ elvān şāl-ı keşmīr ve her biri beşer **ṭop** İstanbulī dībā *(322:6). [ṭop,]*
34. şaḫṣıñ biri ṣıçrayup süvār ve nice dürlü melāʿib der-kār oldı Baʿdehū bir **ṭop** *(336:10). [ṭop,]*
35. Ve hem-çünān ṭopçıbaşı İbrāhīm Aġa ḳıbelinden üç **ṭop** keşmīrī şāl-ı kem-yāb *(341:4). [ṭop,]*
36. ve ḫārā-yı muṭallā-yı āteş-tāb ve üç **ṭop** cālisī hind ḳuṭnīsi ve üç ṭonluḳ *(341:5). [ṭop,]*
37. tehyiʾe vü iḥżār itdigi bir şevb ṣırt semmūr ve bir cılḳafā ve bir **ṭop** nāfe ve iki (*341:21). [ṭop,]*
38. ṭarafından beş **ṭop** dībā-yı zībā ve üç ṭonluḳ hatāyī-i zer-tār ve üç *(354:2). [ṭop,]*
39. zemzeme-i maʿẕeretiyle iki **ṭop** ḳırmızı ḳaṭīfe ve on ṭonluḳ telli hatāyī ve on sekiz *(355:11). [ṭop,]*

ṭop ʿarabacıbaşı żābiṭān: *Top arabacıbaşısı subayları.*

ṭopçıbaşı ve **ṭop ʿarabacıbaşı żābiṭān** ve neferātları ile cebeciyān ālāyları nihāyetinde *(366:3). [ṭop ʿarabacıbaşı żābiṭān,]*

ṭop ʿarabacıbaşısı Ḥüseyin Aġa: *Topçu ocağının yaptığı topları savaş alanına sürmekle görevli olan top arabacıları ocağının komutanı, Hüseyin Ağa.*
1. **ṭop ʿarabacıbaşısı Ḥüseyin Aġa** ve ketḫudāsı ve bi'l-cümle żābiṭan u neferātı *(337:11). [ṭop ʿarabacıbaşısı Ḥüseyin Aġa,]*
2. Ve anıñ ʿaḳabince **ṭop ʿarabacıbaşısı Ḥüseyin Aġanıñ** üç ṭonluḳ rūmī dībā *(341:8). [ṭop ʿarabacıbaşısı Ḥüseyin Aġanıñ, -n, -ıñ]*

ṭop ʿarabacılar çorbacıları: *Top arabacıları ocağının bölük veya orta kumandanları.*

Çerge-i s̱āniyede cebeciler ve ṭopçılar ve **ṭop ʿarabacılar çorbacıları** ve *(338:28). [ṭop ʿarabacılar çorbacıları,]*

ṭop ʿarabacısı başısına: *Topçu ocağının yaptığı topları savaş alanına sürmekle görevli olan top arabacıları ocağının komutanı.*

şarṭıyla ṭopçıbaşı aġaya ve **ṭop ʿarabacısı başısına** emr-i ʿālī ṣādır oldı *(151:4). [ṭop ʿarabacısı başısına, -n, -a]*

ṭop ʿarabacısı çorbacıları: *Top arabacı birliğinin bölük veya orta kumandanları.*

ve ṭopçı ve **ṭop ʿarabacısı çorbacıları** çerge-i s̱āniyede ve tersāne ḳapudānları ve *(337:22). [ṭop ʿarabacısı çorbacıları,]*

ṭop ʿarabacısı ketḫudāsı: *Top arabacıları ocağının en kıdemli amiri.*

ketḫudāları ve **ṭop ʿarabacısı ketḫudāsı** ve dökücibaşı ve iki nefer tersāne kātibleri oturup *(338:27). [ṭop ʿarabacısı ketḫudāsı,]*

ṭop ʿarabacısıbaşı: *Topçu ocağının yaptığı topları savaş alanına sürmekle görevli olan top arabacıları ocağının komutanı.*

ve **ṭop ʿarabacısıbaşı** daḫi anlara mülḥaḳ oldılar *(338:25). [ṭop ʿarabacısıbaşı,]*

ṭop ʿarabası: *Sahra topunun oturtulmuş bulunduğu, genellikle hayvanla çekilen, tekerlekli taşıt.*

bir **ṭop ʿarabası** üslūbında meṣābīḥ-i zümürrüd-gündan bir ṣūret-i merġūb u güzīn *(268:14). [ṭop ʿarabası,]*

ṭop şenlikleri: *Top atışları ile yapılan eğlence.*
1. ṭanīn-endāz-ı ḳubbe-i āsumān ve **ṭop şenlikleri** mübeşşir-i teşrīf-i pādişāh-ı z̤ī-şān ve *(176:30). [ṭop şenlikleri,]*
2. veznince vaḳt-i ʿaṣr ḥulūl itdigi **ṭop şenliklerinden** maʿlūm olmaġın *(201:3). [ṭop şenliklerinden, -n, -den]*
3. ṣadef olduḳda **ṭop şenlikleri** gūş-ı eflāki ker ve nevbet-i ṣāhāne *(209:2). [ṭop şenlikleri,]*
4. **ṭop şenliklerine** gūş-dār-ı intiẓār olmaġla baḥren olan *(257:9). [ṭop şenliklerine, -n, -e]*
5. envār-ı lāmiʿa-i ferec baʿde'ş-şidde ṣārıḳ ve **ṭop şenlikleri** niʿme'l-bedel-i raʿd-ı bāriḳ oldı *(326:16). [ṭop şenlikleri,]*

ṭop ṭop: *Bir küme halinde bulunmak.*

hem-seng olan ḫāk-i rāhında basṭ-ı pāy-endāz-ı niyāz itmek içün ḳarşu depede **ṭop ṭop** *(299:25). [ṭop ṭop,]*

ṭop u tüfeng: *Top ve tüfek, savaş aletleri*

1. Ve **ṭop u tüfeng** ve ḫumbara vü fişeng ve sāʾir edevāt-ı nāriyye-i āteş-bār ile gūyā *(188:3). [ṭop u tüfeng,]*
2. yevm-i sābıḳ üzere birbiri ile **ṭop u tüfeng** atmaġa āheng ve bā-yek-dīger āġāz-ı peygār u ceng idüp *(264:18). [ṭop u tüfeng,]*
3. pīrāmen-i sāye-bān-ı hümāyūn cānibine bād-bān-güşā-yı iḳdām olup ol daḫi **ṭop u tüfeng** *(264:25). [ṭop u tüfeng,]*
4. meydāna getürilüp baʿdehū yelken açdı ve **ṭop u tüfekle** eṭrāfa āteşler şaçdı ve *(275:32). [ṭop u tüfekle, -le]*
5. ve aṭlasdan bayraḳ ve bād-bānları güşāde tıranpetesin çalaraḳ ve **ṭop ü tüfeng** ataraḳ *(314:10). [ṭop ü tüfeng,]*
6. getürdiler ve yelken kürek nişīb ü firāza sāʾir ve **ṭop u tüfeng** ile şenlik itdigini *(343.11). [ṭop u tüfeng,]*

<u>top u tüfeng ü humbaranıñ dūd-ı bārūtı:</u> *Top, tüfek ve humbara fişeğinin dumanının barutu.*

atılan **ṭop u tüfeng ü ḫumbaranıñ dūd-ı bārūtı** niḳāb-ı çihre-i ḥişār olup *(188:13). [ṭop u tüfeng ü ḫumbaranıñ dūd-ı bārūtı, -ı]*

<u>top u tüfengler:</u> *Top ve tüfek.*

ḳalʿa cenglerinde **ṭop u tüfengler** ve bugün ḫātime-i eyyām-ı sūr olmaġla *(360:10). [ṭop u tüfengler, -ler]*

<u>topçı:</u> *Topçu ocağı. Osmanlı Devletinde, Kapıkulu ocaklarına bağlı, top yapmak ve savaşlarda top kullanmakla görevli ocak.*
1. gibi evc-i meleʾ-i aʿlāya iṭāre olunup s̱āniyen cebeci ocaġı ve ale't-tertīb **ṭopçı** *(308:37). [ṭopçı,]*
2. ve **ṭopçı** ve ṭop ʿarabacısı çorbacıları çerge-i s̱āniyede ve tersāne ḳapudānları ve *(337:22). [ṭopçı,]*
3. Ve **ṭopçı** ve cebecibaşı ve tersāne ketḫudāsı ordu ālāyı seyrinde *(337:24). [ṭopçı,]*

<u>topçı:</u> *(Katipler) Topçu ocağının hesap işlerine bakan görevli.*

ve **ṭopçı** ve cebeci ocaḳları kātibleri ve tersāne ketḫudāsı Mūsā Paşa ve *(337:12). [ṭopçı,]*

<u>topçı başı aġa:</u> *Osmanlı Devletinin ordusunda topçu sınıfını oluşturan topçu ocağının komutanlarına verilen ad.*

Cebeci ocaġı iṭfā-yı nāʾire-i fişek-bāzī itdikleri ʿaḳabinde **ṭopçı başı aġa** *(229:25). [ṭopçı başı aġa,]*

<u>topçı neferātından:</u> *Osmanlı Devletinde, Kapıkulu ocaklarına bağlı, top yapmak ve savaşlarda top kullanmakla görevli ocağa bağlı askerler. Topçu Birliği.*

Baʿdehū bu eṣnāda cündiyān-ı āṣafī piyāde cirīd oynayup ve **ṭopçı neferātından** *(157:7). [ṭopçı neferātından, -n, -dan]*

<u>topçı neferātınıñ nışfı:</u> *Topçu birliğinin yarısı.*

sell-i şemşīr-i dār u gīr eyleyen **ṭopçı neferātınıñ nışfı** yemīn-i ḳalʾadan iki *(267:21). [ṭopçı neferātınıñ nışfı,]*

<u>topçı ocaġından:</u> *Osmanlı Devletinde, Kapıkulu ocaklarına bağlı, top yapmak ve savaşlarda top kullanmakla görevli ocak.*

iştiġāl itmeleri ile evvelā **ṭopçı ocaġından** ibdāʿ u iḫtirāʿ olunan ṣal keştī-i āteş *(202:14). [ṭopçı ocaġından, -n, -dan]*

<u>topçı ocaḳlarından:</u> *Osmanlı Devletinin ordusunda topçu sınıfını oluşturan topçu ocağı.*

ve sevm-i ṣarṣardan nāşī cebeci ve **ṭopçı ocaḳlarından** ve gümrük emīni *(341:27). [ṭopçı ocaḳlarından, -n, -dan]*

ṭopçıbaşı: *Osmanlı Devletinin ordusunda topçu sınıfını oluşturan topçu ocağının komutanlarına verilen ad.*
1. **ṭopçıbaşı** İbrāhīm Aġa ve sipāh aġası Meḥemmed Beg ve silāḥdār aġası Nigdeli ʿAlī Aġa *(148:15). [ṭopçıbaşı,]*
2. cemʿ u iḥtişād ve cebecibaşı baʿdehū tersāne ketḫudāsı baʿdehū **ṭopçıbaşı** *(337:18). [ṭopçıbaşı,]*
3. ile bi-merātibihim ṣaf-beste-i tertīb ve **ṭopçıbaşı** aṭlas üst ve *(339:6). [ṭopçıbaşı,]*
4. **ṭopçıbaşı** ve ṭop ʿarabacıbaşı żābiṭān ve neferātları ile cebeciyān ālāyları nihāyetinde *(366:3). [ṭopçıbaşı,]*
5. ve sipāh ve silāḥ-dār aġaları ve ketḫudāları ve cebecibaşı ve **ṭopçıbaşı** bi'l-cümle *(373:11). [ṭopçıbaşı,]*

ṭopçıbaşı aġa: *Osmanlı Devletinin ordusunda topçu sınıfını oluşturan topçu ocağının komutanlarına verilen ad.*
1. şarṭıyla **ṭopçıbaşı aġaya** ve ṭop ʿarabacısı başısına emr-i ʿālī ṣādır oldı *(151:4). [ṭopçıbaşı aġaya, -y, -a]*
2. tersāne ketḫudāsı Mūsā Paşa ve **ṭopçıbaşı aġa** ve üç nefer çekdiri paşaları tenāvül-i ṭaʿāma *(338.21). [ṭopçıbaşı aġa]*
3. sipāh ve silāḥ-dār aġaları ve cebecibaşı ve **ṭopçıbaşı aġalara** ʿarż ḳapusı miyānında *(374:36). [ṭopçıbaşı aġalara, -a]*

ṭopçıbaşı İbrāhīm Aġa: *Osmanlı Devletinin ordusunda topçu sınıfını oluşturan topçu ocağının komutanı İbrahim Ağa.*
1. Ṭop-ḫāne-i ʿĀmire cānibinden daḫi ḥālā ṭopçıbaşı ʿizzetlü **İbrāhīm Aġa** *(219:21). [ṭopçıbaşı İbrāhīm Aġa,]*
2. **ṭopçıbaşı İbrāhīm Aġa** ve ṭopçılar ketḫudāsı ve bi'l-cümle żābiṭān u neferātı ve *(337:10). [ṭopçıbaşı ibrāhīm aġa,]*
3. Ve hem-çünān **ṭopçıbaşı İbrāhīm Aġa** ḳıbelinden üç ṭop keşmīrī ṣāl-ı kem-yāb *(341:4). [ṭopçıbaşı ibrāhīm aġa,]*

ṭopçılar: *Osmanlı Devletinde, Kapıkulu ocaklarına bağlı, top yapmak ve savaşlarda top kullanmakla görevli ocak.*
1. Neṣr Sefīne-i meserret-defīne mütevārī-i künc-i līmān olduḳdan ṣoñra **ṭopçılar** *(187:15). [ṭopçılar,]*
2. irāʿet-i şekl-i ʿacīb ü resm-i ġarīb ve **ṭopçılar** ṭarafından daḫi envāʿ-ı āteş-bāzlıḳlar ile *(263:19). [ṭopçılar,]*
3. Bu eṣnāda **ṭopçılar** tekrār yürüyiş idüp ḳalʿadan çıḳan dalḳılıçlar ṭopçılar ile *(267:29). [ṭopçılar,]*
4. Bu eṣnāda ṭopçılar tekrār yürüyiş idüp ḳalʿadan çıḳan dalḳılıçlar **ṭopçılar** ile *(267:29). [ṭopçılar,]*
5. ṭopçılar el ḫumbarası ve çarḫ-ı felege baḳmayup ḳalʿayı fetḥ u tesḫīr ve içindeki *(267:33). [ṭopçılar,]*
6. muḳademāt-ı bārān ʿayān ve āṣār-ı güftār-ı şehriyārī nümāyān olup **ṭopçılar** *(309:26). [ṭopçılar,]*

ṭopçılar: *(Topçu çorbacıları) Topçular ocağının bölük veya orta kumandanları.*

Çerge-i ṣāniyede cebeciler ve **ṭopçılar** ve ṭop ʿarabacılar çorbacıları ve *(338:28). [ṭopçılar,]*

ṭopçılar ʿaskeri: *Topçular ocağı. Osmanlı Devletinde, Kapıkulu ocaklarına bağlı, top yapmak ve savaşlarda top kullanmakla görevli ocak.*

ṭopçılar ʿaskeri kemer-i ġayreti mānend-i şemşīr ḳuşanup ve seyl-āb-ı bend-güsiste *(264:12). [ṭopçılar ʿaskeri,]*

ṭopçılar çavuşına: *Topçu ocağı komutanı.*

ve dört nefer bölükbaşılarına ve cebeciler çavuşına ve **ṭopçılar çavuşına** ve baş muḥāsebeden *(363:25). [ṭopçılar çavuşına,]*

ṭopçılar dāʾiresinde: *Topçu birliklerinin bulunduğu çadır.*

ḳurbında **ṭopçılar dāʾiresinde** vaż ʿ olundı Ve irtesi ṣülāṣā güni baʿde'l-ʿaṣr *(153:14). [ṭopçılar dāʾiresinde, -n, -de]*

ṭopçılar dāʾiresinde: *Topçu sınıfının bulunduğu yer.*

Ve **ṭopçılar dāʾiresinde** merbūṭ olan çekdiri daḫi gāh küreklerin çekdiri çekdiri *(264:23). [ṭopçılar dāʾiresinde, -n, -de]*

topçılar dāʾiresinde: *Topçu sınıfının kaldığı çadırın bölümlerinden biri.*

ve **ṭopçılar dāʾiresinde** bir balyemez ṭop-ı ḳalʿa-kūb-ı āhenīn ve *(268:13). [ṭopçılar dāʾiresinde, -n, -de]*

topçılar kātibi: *Topçu ocağının hesaplarını tutan görevli.*

Süfre-i şālişede dört nefer cebeciler ketḫudāları ve **ṭopçılar kātibi** ve *(338:26). [ṭopçılar kātibi,]*

topçılar kethudāsı: *Topçu birliklerinin en büyük amirine verilen isim.*

ṭopçıbaşı İbrāhīm Aġa ve **ṭopçılar ketḫudāsı** ve bi'l-cümle żābiṭān u neferātı ve *(337:10). [ṭopçılar ketḫudāsı,]*

topçılar ocaġı: *Osmanlı Devletinde, Kapıkulu ocaklarına bağlı, top yapmak ve savaşlarda top kullanmakla görevli ocak.*
1. yemīnindeki püşte-i refiʿde **ṭopçılar ocaġına** taʿyīn-i mekān ve otuz *(150:37). [ṭopçılar ocaġına, -n, -a]*
2. Ve **ṭopçılar ocaġından** pertev-nümā-yı ẓuhūr olan biñ yüzʿaded günā-gün fişeng-i şuʿle-nümūndan *(269:36). [ṭopçılar ocaġından, -n, -dan]*

topçıyān: *Topçular, topçu sınıfı askerler.*
1. evvelā **ṭopçıyān** ṭarafından ibdāʿ olunan şal-ı ġarībü't-timşāli emre *(252:18). [ṭopçıyān,]*
2. sāʾir aʿyān u erkān ve eṣnāf-ı ḥirfetān ve gürūh-ı şuʿbede-bāzān ve **ṭopçıyān** ve *(364:4). [ṭopçıyān,]*

top-hāne: *Top dökümü yapılan yer; topçu askerlerinin eğitildiği yer.*

Yevm-i mezbūr aḫşāmı ḳabīl-iʿışāda deryā şenligi içün cebe-ḫāne ve **ṭop-ḫāne** *(322:16). [ṭop-ḫāne,]*

Ṭop-ḫāne: *Tophane, İstanbul'un Beyoğlu ilçesinde, boğaz kıyısında bir semttir.*

ve **Ṭop-ḫānede** vāḳiʿ selāṭīn ve vüzerā cevāmiʿinde bülbül-i ravżatü'l-mecālis-i vaʿẓ u naṣīḥat *(214:32). [Ṭop-ḫānede, -de]*

top-ḫāne nāẓırı: *Topların imal edildiği ve topçu askerlerin eğitiminin yapıldığı yerin komutanı.*

mektūbī efendi ve **ṭop-ḫāne nāẓırı** ve beglikçi efendi ve mektūbī ḫalīfesi *(319:7). [ṭop-ḫāne nāẓırı,]*

top-hāne nāzırı Ḳıbleli-zāde Meḥemmed Begefendi: *Topların imal edildiği ve topçu askerlerin eğitiminin yapıldığı yerin komutanı Kıblelizâde Mehemmed Efendi.*

ve **ṭop-ḫāne nāẓırı Ḳıbleli-zāde Meḥemmed Begefendi** *(319:34). [ṭop-ḫāne nāẓırı Ḳıbleli-zāde Meḥemmed Begefendi,]*

top-hāne ocaġından: *Osmanlıda top arabalarının yapıldığı ocak.*

resm-i sābıḳ üzere **ṭop-ḫāne ocaġından** bir şal günā-gün fişekler ve envāʿ-ı ālāt-ı zīver *(230:7). [ṭop-ḫāne ocaġından, -n, -dan]*

ṭopḫāne ocaḳlarından: *Topçu askerlerinin eğitildiği yer.*

Keẕālik gümrük emīni Yegen Meḥmed Aġa ṭarafından ve tersāne ve **ṭopḫāne ocaḳlarından** *(356:15). [ṭopḫāne ocaḳlarından, -n, -dan]*

Top-hāne-i ʿĀmire: *Osmanlı askeri örgütünde topçu sınıfının yönetim merkezi.*

Ṭop-ḫāne-i ʿĀmire cānibinden daḫi ḥālā ṭopçıbaşı ʿizzetlü İbrāhīm Aġa *(219:21). [Ṭop-ḫāne-i ʿĀmire,]*

ṭop-ı bārıḳa-feşān: *Yıldırım saçıcı top.*

otuz ʿaded **ṭop-ı bārıḳa-feşān** geçirilüp vüzerā sāye-bānı *(153:13). [ṭop-ı bārıḳa-feşān,]*

ṭop-ı dest-bāz-ı ṣıbyān: *Çocukların elinde oynadığı top.*

Baʿdehū destenbū ḳadar iki seng-pāreyi birer birer **ṭop-ı dest-bāz-ı ṣıbyān** *(176:21). [ṭop-ı dest-bāz-ı ṣıbyān,]*

ṭop-ı ḳalʿa-kūb-ı āhenīn: *Demirden kaleleri dövücü top.*

ve ṭopçılar dāʾiresinde bir balyemez **ṭop-ı ḳalʿa-kūb-ı āhenīn** ve *(268:13). [ṭop-ı ḳalʿa-kūb-ı āhenīn,]*

ṭop-ı raʿd-āṣūblar: *Top gürlemesi.*

idi nā-gāh kūs-ı ḫüsrevāne zemzemesi **ṭop-ı raʿd-āṣūblar** demdemesi ile hem-āheng *(291:18). [ṭop-ı raʿd-āṣūblar, -lar]*

ṭop-ı raʿd-āvāz: *Gök gürültüsüne benzer ses çıkaran top.*

ʿaded **ṭop-ı raʿd-āvāz** vażʿı fermān olunup bir defʿa ʿale's-seḥer ve bir defʿa *(151:1). [ṭop-ı raʿd-āvāz,]*

ṭop-ı raʿd-āvāz-ı bārıḳa-feşānı: *Şimşek saçan, gök gürültüsü gibi ses çıkaran top.*

ṭop-ı raʿd-āvāz-ı bārıḳa-feşānı birden ṭarāḳa-efgen-i dehşet-engīz ve sūr-ı sūzı *(232:6). [ṭop-ı raʿd-āvāz-ı bārıḳa-feşānı, -ı]*

ṭop-ı zerrīnleri: *Altın tekerlek.*

ile çekilüp **ṭop-ı zerrīnleri** āfītāb-ı raḫşān ve gül-mīḫ-ı sīmīnleri nücūm-ı tābān *(369:29). [ṭop-ı zerrīnleri, -ler, -i]*

ṭopla: *Bir araya getirmek.*

mārrü'l-beyān çekdirme imdāda gelüp ol daḫi ḳalʿayı **ṭoplamaġa** başlayup ve *(267:27). [ṭoplamaġa, -maġ, -a]*

tort mort: *(Kadın için) Değersiz, işe yaramaz.*

Zenne deyu ṣanma hemān **tort mort** *(279:6). [tort mort,]*

Ṭosyevī Muṣṭafā Efendi: *Tosyalı Mustafa Efendi, İstanbul kadısı.*

Feyżullāh Efendi ve İstanbuldan maʿzūl efendilerden **Ṭosyevī Muṣṭafā Efendi** *(177:33). [ṭosyevī muṣṭafā efendi,]*

Tozkoparan menzili: *Okçular Tekkesi'nde bulunan menzil taşlarından birinin adı.*

ile beyne'l-aḳrān **Tozḳoparan menzili** alup meydān-ı mübāhātda *(312:9). [Tozḳoparan menzili,]*

ṭozkoparāne: *Tozkoparana yakışır bir biçimde.*

Ṭozkoparāne ve himmet-i şāhāne ile at oynatdılar ki manṣūbe-bāzān-ı endīşeyi *(343:17). [ṭozkoparāne,]*

tozlı kemāna: *Menzil atışlarında ve koşularında kullanılan yay.*

ile **tozlı kemāna** ve her birini taʿlīḳ-i otāḳa-i ḫurşīd-eşiʿa-i zerrīn-tār *(237:1). [tozlı kemāna, -a]*

tū dest merā be-pāy mī-āyī: *Ne diye elinle gelirsin ayağınla gelsene.*

mışrāʿ **Tū dest merā be-pāy mī-āyī** diyerek çingāne Fārisīsi bir mışrāʿ ile *(274:32). [tū dest merā be-pāy mī-āyī,]*

tū ki bā-düşmenān naẓar-dārīdir: *Sen ki düşmanlarla her konuda bağdaşıksın.*

ve müstezād-ı manẓūme-i evṣāf-ı şān-ı celālet-ʿunvānı mışrāʿ **Tū ki bā-düşmenān naẓar-dārīdir** *(337:28). [tū ki bā-düşmenān naẓar-dārīdir, -dir]*

ṭūbā-yı vāj-gūn-aġşān: *Dalları tersine dönmüş, Tuba ağacı.*

Ṭūbā-Yı Vāj-Gūn-Aġşān temāşā-yı şevḳ-baḫşāsına ser-efgende vü ḥayrān idi her biri *(218:29). [ṭūbā-yı vāj-gūn-aġşān,]*

tuç hāvan: *Tunçtan yapılmış bir çeşit fişek, havan fişeği.*

ve iki **ṭuç hāvan** ile ṣadme-zen-i ḥışn-ı nüh-bārū-yı gerdūn ḳılınup eṭrāfında *(229:20). [ṭuç hāvan,]*

tüccār-ı bāzār-ı iʿtibār olan: *İtibar pazarının tüccarı.*

tüccār-ı bāzār-ı iʿtibār olan ṭaleb-kārān-ı dībā-yı zībā-yı dīdārdan Li-münşiʾihi *(283:31). [tüccār-ı bāzār-ı iʿtibār olan, -an]*

tüccār-ı bender-gāh-ı umūra: *Alışveriş iskelesinin tüccarı.*

tüccār-ı bender-gāh-ı umūra sermāye-i bāzār-ı istiġrāb olmuş iken ḥaḳḳ-ı kelām *(168:29). [tüccār-ı bender-gāh-ı umūra, -a]*

tüccār-ı Mışr-ı Ḳāhireden: *Kahire tüccarı.*

çekildikde **tüccār-ı Mışr-ı Ḳāhireden** ʿAṭṭārān ve Ḳahve-fürūşān ve *(313:21). [tüccār-ı Mışr-ı Ḳāhireden, -den]*

tūde ḳılındı: *(Hediye) Yığılmak.*

bī-vāye gerd-i kesād-ālūde-i şeh-rāh-ı pīş-gāh-ı hümāyūnda **tūde ḳılındı** *(193:8). [tūde ḳılındı, -ın, -dı]*

tūde olsa: *Yığılmak, birikmek.*

Tūde olsa bender-i naẓmıñ ḳumāşı bir yere *(164.21). [tūde olsa, -sa]*

tūde tūde: *Yığın yığın.*

intiẓār ile mevżūʿ-ı se-pāy-ı istiḥżār ḳılınan **tūde tūde** fişeklere bir *(173:14). [tūde tūde,]*

ṭūfān: *Her yeri kaplayan çok su, pek ziyade yağan yağmur.*

Līk **ṭūfān** gibi ẓuḥūr itdi *(323:18). [ṭūfān,]*

ṭūfān-hīz-i tennūr-ı āteş olan: *(Fişek gösterileri için) Ateş ocağını tufan gibi coşturan.*

Sāḥil-serāy-ı Tersāne Pīş-gāhında **Ṭūfān-ḫīz-i Tennūr-ı Āteş Olan** *(202:2). [ṭūfān-ḫīz-i tennūr-ı āteş olan, -an]*

ṭūfān-ı hurūşān-ı nīrānda: *Cehennemin gürültülü tufanı.*

ki miyān-ı şuʿle vü duḫānda semender-i āteş-āşiyāndan nişān ve **ṭūfān-ı ḫurūşān-ı nīrānda** *(356:28). [ṭūfān-ı ḫurūşān-ı nīrānda, -da]*

ṭūfān-ı keder-şūy: *Kederle yıkanmış tufan.*

ḥabāb-ı baḥr-ı zeḫḫāra döndürdi lākin bu **ṭūfān-ı keder-şūy** *(290:5). [ṭūfān-ı keder-şūy,]*

ṭūfān-ı maṭardan: *Yağmur tufanı, tufan gibi yağan yağmur.*

Baʿdehū bu aralıḳda **ṭūfān-ı maṭardan** bir miḳdār emānlıḳ ve orṭalıḳ līmānlıḳ olduḳça *(343:9). [ṭūfān-ı maṭardan, -dan]*

ṭūfān-ı şuʿle: *Alev tufanı.*

dermānde olup ʿālem-i bālāda **ṭūfān-ı şuʿle** ẓuhūrına bādī ve bir sāʿat ḳadar *(269:27). [ṭūfān-ı şuʿle,]*

tüfek: *Ateşli bir silah.*

gāh ṭabancalı ve **tüfek** ve gāh dürlü dürlü muṣannaʿ fişekler ile *(281:22). [tüfek,]*

tüfeng: *Tüfek.*
1. Çün berḳ-i cehān idi **tüfengler** *(129:16). [tüfengler, -ler]*
2. bāriḳasınca **tüfeng** ber-dūş ve tīġ der-miyān ṣaf-ārā-yı kār-zār-ı ḥüsn ü ān olaraḳ *(186:3). [tüfeng,]*
3. Gören **tüfeng** yetişmek aña muḥāl ṣanur *(273:16). [tüfeng,]*
4. **tüfeng** ḳadar ṣadāsı ve çarḫī fişegiñ gerdişinden devr uṣūlinde dolāb naġmesiyle *(309:7). [tüfeng,]*

tüfeng atdurup: *Tüfek attırmak, tüfekle ateş etmek.*

ḫıdmet-i sūra meʾmūr olan yeñīçerilere **tüfeng atdurup** bahāne ile çorbacılara *(358.12). [tüfeng atdurup, -up]*

tüfeng-ber-dūş: *Tüfeği omzunda.*

ve çuḳa-dārān-ı encüm-şümār-ı mirrīḫ-peyker **tüfeng-ber-dūş** āhen-pūş *(365:10). [tüfeng-ber-dūş,]*

tüfengçi: *Osmanlı döneminde, savaş gereçleri ve silah yapımıyla, onarımıyla uğraşan asker sınıfı ve bu sınıftan olan asker.*

müsellaḥ u müretteb **tüfengçiler** ve sāʾir levāzım-ı şān-ı vezāret olan ṭaḳımları ile sāyebān-ı maḫṣūṣalarına *(365:11). [tüfengçiler, -ler]*

tüfeng-endāz: *Tüfek atan.*

ve **tüfeng-endāzlıḳ** bahānesiyle germ-perdāzlıġa mübāderet buyurdılar *(307:6). [tüfeng-endāzlıḳ, -lıḳ]*

tüfeng-i dirhem-dār: *Saçmalı tüfek, havalı tüfek. Saçma adı verile küçük mermilerden atan bir çeşit av silahı.*

tüfeng-i dirhem-dār gibi şol mertebe patladı ki ṣadā-yı ṭabanca ḫaşyet-nümāsından *(197:3). [tüfeng-i dirhem-dār,]*

tüfeng-i Macārī: *Macar tüfeği.*

dört ʿaded şeş-ḫāne tüfeng ve bir ʿaded **tüfeng-i Macārī** ki her biriniñ gürüheleri *(165:5). [tüfeng-i Macārī,]*

tüfeng-i şihāb-kirdār: *Alevli ateşe benzer tüfek.*

ṣaf-beste-i meṣāf-ı peykār olan tersānelüler **tüfeng-i şihāb-kirdār** ile āteş-niṣār oldılar *(186:10). [tüfeng-i şihāb-kirdār,]*

tüfeng-i sīm-endūd: *Gümüş sıvamalı tüfek.*

tüfeng-i sīm-endūd *(341:19). [tüfeng-i sīm-endūd,]*

tüfengler atılup: *Tüfekle ateş etmek.*

tüfengler atılup ve püskürme ile girü püskürilüp ve el ḫumbarası yerine baṭlıcan *(267:24). [tüfengler atılup, -ıl, -up]*

ṭufeylān-ı mihmān-kede-i sūra: *Düğünün konuk ağırlama yeri.*

ve nice devābb u ṭuyūra ve **ṭufeylān-ı mihmān-kede-i sūra** meṣābe-i ḫˇān-ı żiyāfet oldı *(157:6). [ṭufeylān-ı mihmān-kede-i sūra, -a]*

ṭufeyl-i ser-i ḫˇāndır: *Başmisafir.*

Kim rūḥ-ı Cem ol bezme **ṭufeyl-i ser-i ḫˇāndır** *(329:18). [ṭufeyl-i ser-i ḫˇāndır, -dır]*

tügme: *Düğme.*
1. **tügme** gibi rişte-i bārīk-i rāh-ı yemīn ü yesāra dizdiler Ve *(299:6). [tügme,]*

2. Çözünce **tügmesin** gül yüzli yāriñ *(299.14). [tügmesin, -s, -in]*
3. pīş ü pīşe **tügme** gibi dizilen erbāb-ı temāşānıñ ķāmet-i niyāzlarına ḫilʿat-dūz-ı nāz olaraḳ *(301:27). [tügme,]*

tügme-i düşvār-inḥilāl-i girībān-ı derīçe-i üstüvārın: *Sağlam kapının yakasındaki açılması güç düğme.*

kemer-dār ḳuşadup **tügme-i düşvār-inḥilāl-i girībān-ı derīçe-i üstüvārın** *(188:11). [tügme-i düşvār-inḥilāl-i girībān-ı derīçe-i üstüvārın, -ın]*

tügme-i sīmīn-i girībānı ḳılsalar: *Yakaya gümüş düğme dikmek.*

mestūr ve gūy-ı māh-ı bedri **tügme-i sīmīn-i girībānı ḳılsalar** künc-i tārda *(163:19). [tügme-i sīmīn-i girībānı ḳılsalar, -sa, -lar]*

ṭuġyān: *Coşku, kabarmak.*

gitdikçe **ṭuġyān** ve dāmen-i zemīnden gerd-i vaḳʿa-i ṭūfānı şüste-i ṣābūn-ı nisyān idecek *(325:13). [ṭuġyān,]*

ṭuġyān eyledi: *(Yağmur) Coşup kabarmak.*

Līk gitdikçe **eyledi ṭuġyān** *(324:4). [ṭuġyān eyledi, -di]*

tuḥaf: *Hediye.*

Yine Ṭaraf-ı Āṣafdan Şeh-zāde-i Şānī Ḥażretlerine Olan **Tuḥaf** Beyānındadır *(166:23). [tuḥaf,]*

tuḥaf-ı çehār-gāne: *Dört parçadan oluşmuş hediye.*

Neşr Ḳıṭʿasına mā-ṣadaḳ dinse becādır Bu **tuḥaf-ı çehār-gāne** ki her biri *(170:20). [tuḥaf-ı çehār-gāne,]*

tuḥaf-ı sālifü'l-evṣāf: *Değer ve nitelikleri önceden belirtilmiş hediyeler.*

Sedene-i südde-i āsafī pīçīde-i teng-i āġūş eyledikleri **tuḥaf-ı sālifü'l-evṣāf** *(165:24). [tuḥaf-ı sālifü'l-evṣāf,]*

tuḥfe: *Armağan, hediye.*

Böyle bir **tuḥfe** pādişāha sezā *(160:17). [tuḥfe,]*

tuḥfe-i maʿnevī vü ṣūrī: *Anlamca değeri olan ve dış görünüşü güzel hediye.*

naẓar-ı raġbetine ancaḳ bu maḳūle **tuḥfe-i maʿnevī vü ṣūrī** sezādır Zīrā *(170:7). [tuḥfe-i maʿnevī vü ṣūrī,]*

tuḥfe-i maṭbūʿa: *Güzel hediye.*

ḳaṣdı ile āsitāneye ḳudūmlarından ṣoñra maḫṣūṣen bir **tuḥfe-i maṭbūʿa** *(340:15). [tuḥfe-i maṭbūʿa,]*

tuḥfe-i maṭbūʿa: *Güzel hediye.*

ḳıṭʿa çep-rāst-ı muṣannaʿ bir **tuḥfe-i maṭbūʿa** ve beş ṭonluḳ firengī aṭlas ve beş *(340:21). [tuḥfe-i maṭbūʿa,]*

tuḥfe-i mūrānemi: *Karınca kadar hediye.*

Getürdüm **tuḥfe-i mūrānemi** pīş-i Süleymāna *(166:21). [tuḥfe-i mūrānemi, -m, -i]*

tuḥfe-i nāçīzāne: *Karınca kadarınca.*

destār ve zencīr-bāf ve pūte-dārī ve ḳuṭnī-i cālisī ve aṭlas-ı tāb-dār **tuḥfe-i nāçīzāne** *(354:28). [tuḥfe-i nāçīzāne,]*

tuḥfe-i nāçīz-i ḥaḳīrānesi: *Değeri az, değersiz hediye.*

bi-merātibihim **tuḥfe-i nāçīz-i ḥaḳīrānesi** ṭabʿ-ı müşkil-pesend-i pādişāhī ve *(169:6). [tuḥfe-i nāçīz-i ḥaḳīrānesi, -s, -i]*

tuḥfe-i nā-çīz-i mūrāne ḳılınup: *Karınca kadarınca olan hediyeyi sunmak.*

meşābe-i nıṣf-ı ricl-i cerād **tuḥfe-i nā-çīz-i mūrāne ḳılınup** icrā-yı resm-i muʿtād olunduḳda *(214:26). [tuḥfe-i nā-çīz-i mūrāne ḳılınup, -ın, -up]*

tuḥfe-i nāçīz-i mūrānesi: *Karınca kadarınca olan hediye, değersiz hediye.*

ile murādını edā ve cāʾize-i şiʿr yerine **tuḥfe-i nāçīz-i mūrānesi** pīş-gāh-ı şehen-şāh-ı Süleymān-bārgāha *(193:16). [tuḥfe-i nāçīz-i mūrānesi, -s, -i]*

tuḥfe-i nāçīz-miḳdārları: *Değersiz miktarlardaki hediye.*

ṭonluḳ firengī aṭlas ve üç ṭāka ḫünkārī destār **tuḥfe-i nāçīz-miḳdārları** *(354:3). [tuḥfe-i nāçīz-miḳdārları, -lar, -ı]*

ṭūl: *Uzunluk.*
1. ʿaḳabinde yine dūde-i meẕkūreden **ṭūli** yüz ẕirāʿ ve ʿarżı elli ẕirāʿ bir ṣal-ı āḫer *(254:34). [ṭūli, -i]*
2. daḫi rūy-ı deryāda numūne-i genc-i bād-āver olup **ṭūli** onar ve ʿarżı beşer *(254:35). [ṭūli, -i]*
3. **tūli** sekiz ẕirāʿ ve ʿarż u ḳaddi üçer ẕirāʿ metāʿları ile māl-ā-māl ḳalyonı *(314:7). [tūli, -i]*

ṭūlānī: *Dik bir halde olacak şekilde.*

ḫāşeb-pāreniñ iki cānibinde yalmanı yuḳaru ve **ṭūlānī** dört şemşīri *(176:15). [ṭūlānī,]*

ṭūlānī: *Dik, dik olan şey.*
1. iẓhār eyledi ve nīm-ẕirāʿ miḳdārı bir **ṭūlānī** şemʿ-dānı başı üzerine *(210:3). [ṭūlānī,]*
2. Ve dört şemşīri **ṭūlānī** be-hem-beste ve biriniñ nevk-i ser-tīzini şemşīr-i āḫeriñ ḳabżasına *(246.21). [ṭūlānī,]*

ṭūlānī ṣuffede: *Uzun sofa.*
1. **ṭūlānī ṣuffede** mekīn olup ve işrlerince vüzerā-yı ʿiẓām ḥażerātı daḫi *(373:19). [ṭūlānī ṣuffede, -de]*
2. ʿarż ḳapusı öñinde vāḳiʿ olan **ṭūlānī ṣuffeye** teşrīf buyurduḳlarından şoñra *(373:27). [ṭūlānī ṣuffeye, -y, -e]*

ṭūlānī sütūna: *Uzun direk.*

ile meydānda ḫalide olan ḳırḳ ẕirāʿ miḳdārı **ṭūlānī sütūna** keşīde eylediler *(212:18). [ṭūlānī sütūna, -a]*

ṭulūʿ: *Doğuş, doğma.*

āfitāb-ı cihān-ārā ile **ṭulūʿları** ḳarār-dāde olmaġın namāz-ı fecri *(153:26). [ṭulūʿları, -lar, -ı]*

ṭulūʿ-ı āfitābdan: *Güneşin doğması.*

yevmü's-sebtdir **ṭulūʿ-ı āfitābdan** bir sāʿat mürūrında demdeme-i nevbet-i ḫüsrevānī *(204:20). [ṭulūʿ-ı āfitābdan, -dan]*

ṭulūʿ-ı ḫurşīd-i vücūd-ı şehriyār-ı heft-kişver: *(III. Ahmet'in şenlik alanına gelişini bildirir) Yedi ülkeli padişahın varlığının güneş gibi doğması.*

ṭulūʿ-ı ḫurşīd-i vücūd-ı şehriyār-ı heft-kişver ve bir defʿa daḫi ezān-ı ʿaṣr güş-güzār olduḳda *(151:2). [ṭulūʿ-ı ḫurşīd-i vücūd-ı şehriyār-ı heft-kişver,]*

ṭulūʿ-ı kevākib-i lāmiʿatü'l-envār: *Işık saçan yıldızların aydınlığını yayması.*

istiḫrāc-ı aḥkām-ı neşāṭ **ṭulūʿ-ı kevākib-i lāmiʿatü'l-envār** ve *(249:29). [ṭulūʿ-ı kevākib-i lāmiʿatü'l-envār,]*

ṭulūʿ-ı ṭabāşīr-i ṣubḥdan: *Sabahın ilk saatleri.*

Yevm-i mezbūrda **ṭulūʿ-ı ṭabāşīr-i ṣubḥdan** suṭūʿ-ı ḍaḥve-i kübrāya degin *(257:5). [ṭulūʿ-ı ṭabāşīr-i ṣubḥdan, -dan]*

tulum: *Su çeken alet.*

niyyetine **ṭulumlar** ile her cānibden şol mertebe āb-efşān oldılar ki li-münşiʾihi'l-faḳīr *(279:18). [ṭulumlar, -lar]*

tulum: *Deri kap, tulum.*

cilve-perdāz olaraḳ güzār itdikden soñra ḫīrfet-i mezkūreniñ **ṭulum** ile *(281:9). [ṭulum,]*

ṭulum çıḳararaḳ: *Gücünü göstermek.*

ṭulum çıḳararaḳ şitābān ve ʿasesbaşı ṭāʾifesinden yüz ḳadar yeñiçeri anlara *(182:17). [ṭulum çıḳararaḳ, -araḳ]*

tulumba: *Sıvıları alçak yerlerden çekmeye veya yüksek yerlere çıkarmaya yarayan araç.*

cānibinden ṭulumcılar **ṭulumba** ile āb-efşān olaraḳ bir keyfiyyete girdiler ki *(357:7). [ṭulumba,]*

tulumbacı ocaġı neferātı: *1720 yılında, Yeniçeri Ocağına bağlı olarak kurulan itfaiye teşkilatının askerleri.*

mükemmel bir ḳalʿa īcād ve eṭrāfında piyāde vü süvār **ṭulumbacı ocaġı neferātı** *(303:4). [ṭulumbacı ocaġı neferātı,]*

tulumcı: *Osmanlı şenliklerinde, ellerindeki şişirilmiş tulumlarla oyun alanına sızanları hizaya sokan, oyun alanını düzenleyen ve gerektiğinde sulayan güldürücü şenlik görevlisi.*
1. şubānān-ı ṭurfe-heykel-i ney-enbān der-baġal şeklinde yüz yigirmi nefer **ṭulumcı** *(142:22). [ṭulumcı,]*
2. gibi teşhīr ve ḳafāsından nice **ṭulumcı** ve çāvuş ḥavāle-i tāziyāne-i taʿzīr iderek *(227:27). [ṭulumcı,]*
3. vetīre-i sābıḳa üzere **ṭulumcılar** cüst ü çālāk ḫorṭūm-ı filden nümūdar olan *(266:15). [ṭulumcılar, -lar]*
4. zübdeler ibdā olunup **ṭulumcılar** cān-bāzlarıñ yoġurtçılarına *(271:23). [ṭulumcılar, -lar]*

5. nice şevḳ u ṭarab ve hengāme-i ʿacebden ṣoñra **ṭulumcılar** āteşin iṭfā *(279:17). [ṭulumcılar, -lar]*
6. tenāsüb-i ṣanʿatları olmaġın sūr-ı hümāyūna maḫṣūṣ **ṭulumcılara** taḳlīd pīş ü pes-i neferātlarında *(281:10). [ṭulumcılara, -lar, -a]*
7. yigirmi otuz ḳadar **ṭulumcıları** ve günā-gün heyākil-i ġarībe *(281:11). [ṭulumcıları, -lar, -ı]*
8. ṣoñra ālāyları ḫıtāmında sūr-ı hümāyūn **ṭulumcıları** mesfūrlarıñ *(281:29). [ṭulumcıları, -lar, -ı]*
9. keştī-i girdāb-üftāde gibi ġarḳ-āb-ı ıżṭırāb itmegin ne **ṭulumcılardan** *(310:30). [ṭulumcılardan, -lar, -dan]*
10. ke'l-evvel **ṭulumcılar** muḳaddimetü'l-ceyş-i şevḳ ve çengīler *(311:26). [ṭulumcılar, -lar]*
11. çeşm ü gūş olan nice gürg-i bārān-dīde **ṭulumcı** ve çavuşlardan biri *(318:6). [ṭulumcı,]*
12. güreşdiler ve ṣulḥa ṣavaşa ẕātında tünde yavaşa baḳmayup **ṭulumcılara** girişdiler *(335:10). [ṭulumcılara, -lar, -a]*
13. cānibinden **ṭulumcılar** ṭulumba ile āb-efşān olaraḳ bir keyfiyyete girdiler ki *(357:7). [ṭulumcılar, -lar]*

ṭulumcı başı oldı: *Eski şenliklerde bir yandan soytarılık yaparken bir yandan ellerindeki havayla şişirilmiş tulumlarla oyun alanına taşanları hizaya sokan, şenlik alanını düzenleyen ve gerektiğinde tulumuna su doldurup şenlik alanını sulayan önemli bir şenlik görevlisi. Beyaz veya sarı yaldızlı bir külah ve sarı yaldızlı bir cebe giymesi şenlik görevlisinin tulumcubaşı olduğunu gösterir.*

Çarḫ **oldı** meger **ṭulumcı başı** *(129:20). [ṭulumcı başı oldı,]*

ṭulumcı kıyāfetine: *Tulumcu kılığı, komik görüntü.*

ḳotarılmış pīrān-ı ṣanʿatlarını öñlerine ḳatdılar ve pilāv zerde şevḳi ile **ṭulumcı ḳıyāfetine** *(300:28). [ṭulumcı ḳıyāfetine, -n, -e]*

ṭulumcıbaşı: *Osmanlı şenliklerinde, ellerindeki şişirilmiş tulumlarla oyun alanına sızanları hizaya sokan, oyun alanını düzenleyen ve gerektiğinde sulayan güldürücü şenlik görevlilerin başı.*
1. ve aralarında **ṭulumcıbaşı** ḥaṣīr ipinden destār ber-ser ve altında bir ṭurfe-eṭvār *(366:28). [ṭulumcıbaşı,]*
2. naḫıl aġası Meḥemmed Aġaya ve miʿmār aġaya ve **ṭulumcıbaşıya** ḫilʿatlar ile *(372:28). [ṭulumcıbaşıya, -y, -a]*

ṭulumcıların duʿācılarına: *Osmanlılar'da saray, merkez ve esnaf teşkilâtlarında dua ile ilgili hizmetlerde bulunan duacının "tulumcular" ile ilgilenen görevlisi.*

Baʿdehū **ṭulumcıların duʿācılarına** ve müteʿayyinlerine kezālik birer altun *(327:21). [ṭulumcıların duʿācılarına, -n, -a]*

ṭulumcıyān: *Tulumcular, Osmanlı şenliklerinde, ellerindeki şişirilmiş tulumlarla oyun alanına sızanları hizaya sokan, oyun alanını düzenleyen ve gerektiğinde sulayan güldürücü şenlik görevlileri.*
1. uḍḥūke-liḳāyān **ṭulumcıyānıñ** bir miḳdār-ı çāşnī bāzī-i şeṭāret-baḫşāların *(149:9). [ṭulumcıyānıñ, -ıñ]*
2. bir cānibinde **ṭulumcıyān** ve çengiyān çadırları ḳurulmaġla ḫavf ü recā beyninde *(151:17). [ṭulumcıyān,]*
3. ile zebāne-nümā-yı zebān-ı niyāz olduḳça bir ṭarafdan **ṭulumcıyān** *(228:9). [ṭulumcıyān,]*
4. ṭulumcıyān yemīn ü yesāra ḳırābelerinden reşḥa-feşān olup peyġām-ı emn ü emān *(275:13). [ṭulumcıyān,]*
5. Baʿdehū ber-muʿtād-ı cārī ṣudūr-ı fermān-ı cihān-dārī ile **ṭulumcıyānı** *(275:15). [ṭulumcıyānı, -ı]*
6.birer altun inʿām ve **ṭulumcıyān** ve sāʾir uḍḥuke-fürūşān ve belki ekşer-i temāşāyiyāna *(358:15). [ṭulumcıyān,]*
7. ve **ṭulumcıyāndan** teferrüs itdigi gibi atından inüp zemīn-būs-ı şehriyārī ile *(358:32). [ṭulumcıyāndan, -dan]*

ṭulumcıyān u neccārān: *Tulumcular ve dülgerler.*

ṭulumcıyān u neccārān baʿżı mürūr-ı naḫle māniʿ olacaḳ maḥalleriñ ālāt-ı hedmi *(367:10). [ṭulumcıyān u neccārān,]*

ṭulumcıyān u serhengānıñ hāy u hūyların: *Tulumcu çavuşların büyük gürültü çıkaran sesleri.*

ve bir cānibden **ṭulumcıyān u serhengānıñ hāy u hūyların** temāşā ve sāzende vü bāzendeye *(350.16). [ṭulumcıyān u serhengānıñ hāy u hūyların, -n]*

ṭulumcıyān-ı ecinne-heykel dāʾiresi olmaḳ: *Anne karnındaki çocuk gibi görünen tulumcuların dairesi.*

ṭarafı **ṭulumcıyān-ı ecinne-heykel dāʾiresi olmaḳ** münāsib iken eṭfāl-i sūḫte-bāle *(151:22). [ṭulumcıyān-ı ecinne-heykel dāʾiresi olmaḳ, -maḳ]*

ṭulumcıyān-ı fīl-şūret: *Fil kılıklı tulumcular.*
1. **Ṭulumcıyān-ı fīl-şūret** ḫorṭūm-ı ḳırābe ile reşāşe-pāş-ı sāḥa-i sūr olup ve *(206:3). [ṭulumcıyān-ı fīl-şūret,]*
2. hem-nişīn-i sāye-bān-ı temāşā olmaları ile **ṭulumcıyān-ı fīl-şūret** ḳırābe-i ḫorṭūm-gūn-ı maḫrūṭī-nümūnlarından *(222:6). [ṭulumcıyān-ı fīl-şūret,]*

ṭulumcıyān-ı ḳırābe-keş-i çāpük-cevlān: *Hızla seğiren, kırba çeken tulumcular.*

rākib-i eşheb-i rūz olduḳda seḥāb-ı āsumān **ṭulumcıyān-ı ḳırābe-keş-i çāpük-cevlān** *(272:5). [ṭulumcıyān-ı ḳırābe-keş-i çāpük-cevlān,]*

ṭulumcıyān-ı şeṭāret-meşrebān: *Neşeli tulumcular.*

ġulġule-i ʿacībe ẓuhūr eyledi Meger **ṭulumcıyān-ı şeṭāret-meşrebān** imiş ki *(366:26). [ṭulumcıyān-ı şeṭāret-meşrebān,]*

ṭulumcıyān-ı uʿcūbe-heyākil: *Tuhaf kılıklı tulumcular.*

ṭulumcıyān-ı uʿcūbe-heyākil saḳḳāyān-ı ḳırābe-ber-dūşa müşākil olduḳları *(231:16). [ṭulumcıyān-ı uʿcūbe-heyākil,]*

ṭulumcıyān-ı uʿcūbe-liḳā: *Tuhaf görünüşlü tulumcular.*
1. içün maḳām-ı ḫıdmetde īstāde ve rüft ü rūba āmāde olan **ṭulumcıyān-ı uḍḥūke-liḳā** *(180:31). [ṭulumcıyān-ı uḍḥūke-liḳā,]*
2. ḫaymelerine güẕerān olmaḳ fermān buyurulmaġın evvelā **ṭulumcıyān-ı uʿcūbe-liḳā** *(182:14). [ṭulumcıyān-ı uʿcūbe-liḳā,]*

ṭulumcıyān-ı uḍḥūke-sīret: *Gülünç görünüşlü tulumcular.*

maḳṭaʿ-ı ḫitāma resīde olduḳda **ṭulumcıyān-ı uḍḥūke-sīret** beş on ḳadar *(183:15). [ṭulumcıyān-ı uḍḥūke-sīret,]*

ṭulunba: *Bir fişek türü.*

fısḳiyye ve beş ʿaded mühr-i Süleymānī ve nice baḫrī ve püskürme ve **ṭulunba** *(230:11). [ṭulunba,]*

ṭunbaz: *Duba, fıçı şeklinde, kapalı ve içi boş, alttan deniz dibine zincirle bağlı olan, suyun yüzeyinde yüzen ve yan yana eklenerek, halkalarına gemi bağlanan üzerine köprü kurulan şamandıra.*

üzerinde **ṭunbazdan** köpri ḳuruldı ve kayıḳdan ḳayıġa başup bir cānibden *(252:14). [ṭunbazdan, -dan]*

tünde: *Sert.*

güreşdiler ve ṣulḥa ṣavaşa ẕātında **tünde** yavaşa baḳmayup ṭulumcılara girişdiler *(335:10). [tünde,]*

tünd-ḫīz ü germ-pūy: *Tabana kuvvet.*

cāmesine āteş virdiklerinde şaḫṣ-ı meẕkūr **tünd-ḫīz ü germ-pūy** gürīz olduḳça *(227:28). [tünd-ḫīz ü germ-pūy,]*

Tūr: *Tur Dağı. Günümüzde Sina Dağı olarak da bilinmektedir. (Allah ile Hz. Musa'nın konuştukları sırada Hz. Musa, Tur Dağı'nda bulunmaktaydı.).*

Ṣan **Ṭūr'da** gül-nihāl-i nūrī *(130:2). [Ṭūr'da, -da]*

ṭur: *T. Durmak, beklemek.*
1. Sen **ṭur** ey şāh-ı güzīn bir ḳuluñ irsāl itseñ *(292:18). [ṭur,]*
2. Ve ṣaff-ı zīb-i Ālāy-ı Ḳazzāzān ḳarşu yaḳada dizilüp **ṭuran** öksüzce şākirdlerin *(299:3). [ṭuran, -an]*

ṭur-: *T. Durmak, beklemek.*
1. **ṭurdılar** Aġa-i müşārün-ileyh ḥażretleri muḳaddemā *(149:26). [ṭurdılar, -dı, -lar]*
2. gibi yollarda **ṭurdılar** ve nice bī-perde vü nāmūs ipsizler tirşe ümīdi ile *(277:11). [ṭurdılar, -dı, -lar]*
3. ḳāʾimen **ṭurdılar** Ṣāḥib-i devlet-i melek-ḫaṣlet ve ṣeyḫü'l-islām-ı nīgū-nām *(373:33). [ṭurdılar, -dı, -lar]*

türāb: *Toprak.*

feḥvāsınca sāye-gāh-ı ḳaṣr-ı ʿadālet-penāh **türābında** olan otaġ-ı temāṣāda *(181:20). [türābında, -ı, -n, -da]*

ṭurfe zīnet: *Bambaşka güzellik.*

Ḥaḳḳā ki ālāylarına ʿaceb ṣūret ve ḥirfetlerine **ṭurfe zīnet** ve sür-gāha bir *(277:25). [ṭurfe zīnet,]*

ṭurfe-eṭvār: *Garip yürüyüşlü.*

ve aralarında ṭulumcıbaşı ḥaṣīr ipinden destār ber-ser ve altında bir **ṭurfe-eṭvār** *(366:28). [ṭurfe-eṭvār,]*

Türk: *Ana yurdu Orta Asya olan, buradan çeşitli yönlere yayılarak büyük devletler kuran, Türkçe'nin değişik lehçeleriyle konuşan millet ve bu milletten olan kimse.*

atılup ol gürg-i bārān-dīde **Türk** ters-i gürg ile anlara ḳatılup meşnevī *(207:11). [Türk,]*

türki yırlat: *Şarkı, türkü söyleme.*

Türki yırlat biraz Hevāyī gibi *(207:15). [türki yırlat,]*

tüskürme: *Geri çevirmek, püskürtmek.*
1. naʿra-i hāy hāy ile ḫalḳı geriye **tüskürüp** āteş-bāzlıḳda mahāret iẓhār eyledi *(197:12). [tüskürüp, -üp]*
2. **tüskürme** nice olacağı reʾyü'l-ʿayn görüldi *(229, 24). [tüskürme,]*
3. **tüskürmeleri** ṭabʿ-ı şehriyārīye bir resme ḫoş gelmişdir ki bu *(270:17). [tüskürmeleri, -ler, -i]*

ṭut: *Yakalamak.*

ṣūretinde gāh gāh ḥareket ve ḳoçları birbirlerine ḥavāle ve silsilelerinden **ṭutup** *(254:6). [ṭutup, -up]*

ṭut: *Çevirmek, yönlendirmek.*
1. Nār-ı şafaḳa **ṭutup** virür tef *(128:23). [ṭutup, -up]*
2. ḫāk-pūs-ı ʿatebe-i devletden ṣoñra rüfeḳāsı ellerinde bir çenberi **ṭutup** kendü *(209:5). [ṭutup, -up]*

ṭut: *Elde bulundurmak, ele almak, kavrayarak eline almak.*
1. bir çenberi daḫi rüfeḳāsı ellerinde **ṭutar** iken pehlevān-ı mezbūr dūrdan *(158:18). [ṭutar, -ar]*
2. bī-meded-i mīzān püşt üzere yatup gāh eli ile **ṭutup** gāh ayaġından aşılup *(232:31). [ṭutup, -up]*
3. ṣoñra arḳası üzere ip üstine yatup ipi eliyle **ṭutdı** ve yatdığı ipe *(259:19). [ṭutdı, -dı]*

4. Dārā **ṭutar** rikābını Ḫüsrev ʿināñ virür *(358:2). [ṭutar, -ar]*
5. mışrāʿ Devlet **ṭuṭar** rikābını ʿizzet ʿinān virür mefhūmını *(366:7). [ṭuṭar, -ar]*

ṭut: *Varsaymak, farzetmek.*
1.Naẓmıñ **ṭutalım** ki ʿıḳd-ı gevher *(135:1). [ṭutalım, -alım]*
2. Cihānda püşti **ṭutalım ki** yere degmez imiş *(294:22). [ṭutalım ki,]*
3. **Ṭutalım** sūr-ı hümāyūnda idersin bāzī *(299, 9). [ṭutalım, -alım]*

ṭut: *Sıkıca kavramak.*

atup ve bir cānibini eliyle muḥkem **ṭutup** bün-nişīnān-ı sütün maşrabayı rīsmāna *(243:13). [ṭutup, -up]*

ṭut-: *Yakalamak.*

terānesiyle mütefāḫirane atup **ṭutdı** ip üstinde yatdı ve ol boġazı ipli iki eli ve *(259:23). [ṭutdı, -dı]*

ṭutdır: *Yapıştırmak, birbirine bağlamak.*

çār şemşīri yalmanı yuḳaru **ṭutdırup** ve başını ḳılıçlarıñ üzerine ḳoyup ve gāh *(247:27). [ṭutdırup, -up, -]*

ṭūṭī: *Papağan.*
1. **Ṭūṭī** gibi eyledi bir āvāz *(293, 14). [ṭūṭī,]*
2. ārāyiş ü pīrāye virdiler ki ḥaḳḳ-ı taʿbīri **ṭūṭīyi** lāl ve temāşāsı insānı *(316:11). [ṭūṭīyi, -y, -i]*

ṭūṭī burnı: *(Kılıç için) Papağan gagası, eğri uçlu.*

ṭūṭī burnı balıḳ dişi ḳabżalı kemer-bendi zer-nişān bir şemşīr-i berḳ-lemeʿān *(315:18). [ṭūṭī burnı,]*

ṭūṭī-i laʿlīn-minḳār: *Kırmızı gagalı papağan.*

sāzende-i ḳānūn-ı iftiḫār olan Ḥasan Çelebi **ṭūṭī-i laʿlīn-minḳār** gibi şīrīn-ṣadālıḳ ve *(245:7). [ṭūṭī-i laʿlīn-minḳār,]*

ṭuṭī-i şīrīn-makāl: *Şeker dilli papağan.*

zebān-ı ḳāl ü ḥāli **ṭuṭī-i şīrīn-maḳāl** miṣāl naġme-senc-i kelime-i Lā ilāhe illallāh *(243:31). [ṭuṭī-i şīrīn-maḳāl,]*

ṭūṭī-i şīrīn-makāl-i lisānların: *Dilin tatlı sözlü papağanları.*

terānesiyle **ṭūṭī-i şīrīn-maḳāl-i lisānların** ḳand-rīz-i terennüm eylediler ve *(144:3). [ṭūṭī-i şīrīn-maḳāl-i lisānların, -lar, -ın]*

tütün: *Tütün bitkisinden elde edilerek bu bitkinin kurutulup çeşitli işlemlerden geçmesi sonucu nargile ya da kağıtla içilen yaprağı.*

müstezād idüp **tütün** fikri ile āh-ı şerāre-ḫīz idüp içlerinden biri naẓm *(223:31). [tütün,]*

tutuş-: *Yanmak, ateş almak.*

Hāvende **ṭutuşdı** şanki bārūt *(132:22). [ṭutuşdı, -dı]*

ṭutuş: *Yanmak, ateş almak.*
1.hevāyī fişegi işābet itmekle cümlesi birden **ṭutuşup** şuffeyi meşʿal-i nāra belki *(173:15). [ṭutuşup, -up]*
2. ile āgende olmaġın teʾşīr-i āteş-i şerer-gīrden **ṭutuşup** ve *(263:30). [ṭutuşup, -up]*
3. **ṭutuşdurmuş** ve tīr-i hevāyī gibi āsumānīleri Neşr-i Ṭāʾiriñ rāḥatın uçurmuşdur *(269:23). [ṭutuşdurmuş, -dur, -muş]*
4. ḳaymaḳların tenāvüle başladıḳları gibi içindeki fişekler **ṭutuşup** ellerin *(271:25). [ṭutuşup, -up]*
5. **ṭutuşdurulduḳda** şol ḳadar şenlik ve orṭalıġa rūşenlik virmişdir ki bir şerāresin *(289:15). [ṭutuşdurulduḳda, -dur, -ul, -duḳda]*

ṭutuş: *Güreşmeye başlamak.*

güreşdiler ve delüce fişegi gibi oyuna girişüp **ṭutuşdılar** Baʿdehū mehter-ḫāneleri *(297:7). [ṭutuşdılar, -dı, -lar]*

ṭutuşdur: *Yanmak, ateş almak.*

iken fermān-ı ʿālī şudūr itmeksizin sehven **ṭutuşdurılup** egerçi ʿaẕīm şenliklere *(173:7). [ṭutuşdurılup, -ıl, -up]*

tüvānā: *Güçlü, kuvvetli.*

gāh ʿŪc İbnü'l-ʿUnuḳ-ı mevhūmü'l-vücūda meşīl fīl ḳadar şaḳīl bir **tüvānā** *(158:7). [tüvānā,]*

tüvānā ʿArabı: *(Göstericiler) İri kıyım Arap.*

Ve kendi başı üzerine bir **tüvānā ʿArabı** diʿāme gibi iḳāme eyleyüp kendi *(246, 32). [tüvānā ʿArabı, -ı]*

tüvānā tersāne dilāverleri: *İri kıyım tersane yiğitleri.*

ḳola onar dāl-fes ḳırmızı nīmtenlü **tüvānā tersāne dilāverleri** girüp naḫıllara *(367:14). [tüvānā tersāne dilāverleri,]*

ṭuy: *Duymak; hissetmek, anlamak.*

Sāṭūrı zaḫmını dil-i meẕbūḥ **ṭuymadı** *(237:27). [ṭuymadı, -ma, -dı]*

ṭuyul-: *İşitilmek, duyulmak.*

vaḳt-i ṭaʿām ḥulūl itmiş iken kimsede teḳāżā-yı iştihā **ṭuyulmadı** mışrāʿ Li-münşiʾihi *(318:24). [ṭuyulmadı, -ma, -dı]*

ṭuz: *Suda eriyen, kokusuz, dili yakan bir tada sâhip, yiyecekleri korumada ve tatlandırmada kullanılan billûrsu madde.*

girüp tebdīlü'ş-şekl li-ecli'l-ekl iden ve **ṭuz** gibi her aşa giren aç gözli *(301:1). [ṭuz,]*

ʿubūdiyyet: *Kulluk II aşırı derece bağlılık.*

ihdā ile ʿ**ubūdiyyetlerin** iẓhār u ibdā eylediler *(284:19). [ʿubūdiyyetlerin, -ler, -in]*

ʿubūdiyyet-i nāçīzleri: *Değersiz hediyeler.*

ve sekiz ṭonluḳ kemhā ʿ**ubūdiyyet-i nāçīzleri** ḳapu ketḫudāları vesāṭetiyle *(361:19). [ʿubūdiyyet-i nāçīzleri, -ler, -i]*

ʿubūr eyledi: *Geçip gitmek.*

ve ḫˇāh u nā-ḫˇāh anıñla pīç-ender-pīç perende-bāzlıḳlar ile çenberden ʿ**ubūr eyledi** *(209:10). [ʿubūr eyledi, -le, -di]*

ʿubūr eyledikden: *Geçip gitmek.*

iki naḫl-ı kebīr-i bī-muʿādil daḫi vech-i meşrūḥ üzere ʿ**ubūr eyledikden** *(368:12). [ʿubūr eyledikden, -dik, -den]*

ʿubūr eylediler: *Geçmek.*

ile dal-fes tersāneli ḳıyāfetinde ʿ**ubūr eylediler** *(367:11). [ʿubūr eylediler, -di, -ler]*

ʿubūr olunacaḳ: *Başka bir taraftan başka bir tarafa geçmek.*

bir cānibe ʿ**ubūr olunacaḳ** mertebe keşret görüldi *(252:15). [ʿubūr olunacaḳ, -un, -acaḳ]*

ʿŪc bin El-ʿUnuḳ-ı mevhūmü'l-vücūduñ timṣāl-i şuhūdīsi *(Gösterilerde kullanılmış kukla) Varlığı hayal olan Uc'un gözle görülen benzeri.*

ʿ**Ūc bin El-ʿUnuḳ-ı mevhūmü'l-vücūduñ timṣāl-i şuhūdīsi** bir ādem-i yabānī taṣvīri *(238:9). [ʿŪc bin El-ʿUnuḳ-ı mevhūmü'l-vücūduñ timṣāl-i şuhūdīsi,]*

ʿUc İbnü'l-ʿUnuḳ-ı mevhūmü'l-vücūda: *Varlığı şüpheli olan Unuk oğlu Uc.*

gāh ʿ**Ūc İbnü'l-ʿUnuḳ-ı mevhūmü'l-vücūda** meṣīl fīl ḳadar ṣaḳīl bir tüvānā *(158:7). [ʿŪc İbnü'l-ʿUnuḳ-ı mevhūmü'l-vücūda, -a]*

uçarı: *Alaca renkli ,karışık.*

beyāż ḳuṭnī-i hindī ve iki ʿaded destār-ı bendī ve ikisi sāde ve biri **uçarı** üç *(353:25). [uçarı,]*

uʿcūbe heyʾetlü: *Şaşılacak kadar garip görünüşe sahip.*

evvelā ol ecinne ṣūretlü **uʿcūbe heyʾetlü** eşḫāṣ-ı şeṭāret-iḫtişāṣ curcuna *(174:12). [uʿcūbe heyʾetlü,]*

uʿcūbe kıyāfetler: *İlginç kılık.*

buña beñzer mühīb cemāller ve **uʿcūbe ḳıyāfetler** ile şeṭāretler gösterüp mehter-ḫānelerin *(336:3). [uʿcūbe ḳıyāfetler, -ler]*

uʿcūbe luʿbetler: *Garip kukla.*

eṭrāf-ı erbaʿasında çarḫ-ı felekler ve nice **uʿcūbe luʿbetler** bayrām cemāli ṣūretinde *(253:2). [uʿcūbe luʿbetler, -ler]*

uʿcūbe-şuver: *İlginç görünüşlü yaratık.*

ve nice **uʿcūbe-şuver** ve muṭallā-cāme ve şeb-külāh ber-ser ḳuḳla ḳıyāfetli ṣıbyān *(238:13). [uʿcūbe-şuver,]*

uçur: *Havalandırmak, yerden yükseltmek, uçurtmak.*

dek **uçurup** yaʿnī pīrāmen-i ḳaṣr-ı ʿadāletde mayna idüp ḳondurdılar *(295:25). [uçurup, -up]*

uçurma: *Yelken.*

uçurması taḥrīk-i meḳāẕīf-i āl-gūn ile murġ-ābe-i baḥrī gibi sāḥil-i deryā-yı salṭanata *(295:24). [uçurması, -s, -ı]*

ʿūd: *Hint'ten gelen ve yakılınca güzel koku veren bir tür kıymetli ağaç.*

ʿAnber gibi yandı reşk ile **ʿūd** *(294:6). [ʿūd,]*

udhūke-fermā: *Gülünçlük yaratan.*

naẓar-gāh-ı ḫudāvend-i baḥr u berrde dürlü dürlü ṣanʿatlar ve **uḍḥūke-fermā** ḥāletler ve *(203:7). [uḍḥūke-fermā,]*

udhuke-fürūşān: *Güldürücüler.*

birer altun inʿām ve ṭulumcıyān ve sāʾir **uḍḥuke-fürūşān** ve belki ekṣer-i temāşāyiyāna *(358:15). [uḍḥuke-fürūşān,]*

udhūke-likāyān: *(Tulumcular için) gülünç yüzlüler.*

uḍḥūke-liḳāyān ṭulumcıyānıñ bir miḳdār-ı çāşnī bāzī-i şeṭāret-baḫşāların *(149:9). [uḍḥūke-liḳāyān,]*

udhūke-pīşegān: *Gülünç davranışlı.*

nice **uḍḥūke-pīşegān** ve suḫre-endīşegān icrā-yı resm ü āyīn-i şeṭāret idüp *(282:25). [uḍḥūke-pīşegān,]*

udhūke-şūret: *Gülünç kuklalar.*

ile cemāl nāmına yapdıḳları **uḍḥūke-şūretler** ile hem-ḥālet olaraḳ kederleri *(326:1). [uḍḥūke-şūretler, -ler]*

ʿūd-ı būyā: *Kokulu ot.*

ṭāka zencīr-bāf-ı zer-tār ve beş vuḳiyye mā-verdī **ʿūd-ı būyā** ve iki yüz miṣḳāl *(213:26). [ʿūd-ı būyā,]*

ʿūd-ı māverdī-i enfes: *Enfes, gül suyu kokulu tütsü.*

ʿūd-ı māverdī-i enfes ve iki ṭabaḳ buḫūr-ı mülebbes ve dörder ṭabaḳ ḳaranfül ve *(314:21). [ʿūd-ı māverdī-i enfes,]*

ufuk: *Gökyüzünün yerle birleşmiş gibi göründüğü yer.*

Olup şemʿ-i mihre **ufuḳ** şemʿ-dān *(227:10). [ufuḳ,]*

ufuḳ-ı baḫta: *Talihin, şansın ufku.*

Ufuḳ-ı baḫta bedr-i sāṭiʿdir *(137:25). [ufuḳ-ı baḫta, -a]*

ufuḳ-ı serā-perde-i şevketden: *Ululuk perdesinin ufku.*

beyne'l-ʿışāʾayn otaġ-ı hümāyūnda bedr-i sāṭiʿ gibi **ufuḳ-ı serā-perde-i şevketden** *(227:13). [ufuḳ-ı serā-perde-i şevketden, -den]*

uġur-ı hümāyūnda: *Kutlu uğur.*

budur ki ḥālā **uġur-ı hümāyūnda** cihān u cānı fedā eyleyen yegāne-i vüzerā *(168:30). [uġur-ı hümāyūnda, -da]*

ʿ**uhde-i ḳalem-i ressāmdan:** *Ressamın kaleminin başarısı, yeterliliği.*

ki taṣvīr-i nuḳūṣı ʿ**uhde-i ḳalem-i ressāmdan** dūrdur Li-münşiʾihi *(167:29). [ʿuhde-i ḳalem-i ressāmdan, -daan]*

ʿ**uḳbā:** *Ahiret, öbür dünya.*

Sünnet dügünidir aña ʿ**uḳbā** *(125, 22). [ʿuḳbā,]*

ʿ**uḳde-i düşvārü'l-hallāl:** *Çözülmesi güç düğüm.*

şīrāze-i kesel-i eczā-yı cemʿiyyet ve ʿ**uḳde-i düşvārü'l-ḫallāl** ne güne nāḫun-ı iḫtiyāl *(318:30). [ʿuḳde-i düşvārü'l-ḫallāl,]*

ʿ**ukde-i ḥātır:** *Gönül derdi, can sıkıcı durum.*

Nemçe istidrācından māʿadā ʿ**uḳde-i ḫātır** nā-peydā idi Ol şūr u şürūr daḫi *(136:22). [ʿuḳde-i ḫātır,]*

ʿ**ukde-i teʾhīre:** *Geciktirme düğümü.*

gibi olan resen-i çār-mīḫlarını iḥkām ʿ**uḳde-i teʾhīre** ṣalınmış idi Böyle iken *(263:9). [ʿuḳde-i teʾhīre, -e]*

ʿ**ulemā:** *Alimler, bilginler.*

sāḥil-ḫāne-i sulṭān-ı müşārün-ileyhāya ʿazīmete āmāde olduḳlarında teberrüken ʿ**ulemādan** *(179:2). [ʿulemādan, -dan]*

ʿ**ulemā efendiler:** *Bilginler, ilmiye sınıfı.*

mevṣūl ḳılındıḳda sāʾir ʿ**ulemā efendiler** ḥażerātı daḫi *(177:9). [ʿulemā efendiler,]*

ʿ**ulemā vü ṣuleḥāya:** *Bilginler ve Allah yolundaki kişiler.*

Ve şehriyār-ı ḳadr-dānıñ ʿ**ulemā vü ṣuleḥāya** tevāżuʿ u ikrām *(211:4). [ʿulemā vü ṣuleḥāya, -y, -a]*

ʿ**ulemā-yı aʾlām:** *Yüksek dereceli bilginler.*

ve sāʾir ʿ**ulemā-yı aʾlām** ve ṣudūr-ı ʿiẓām ve mevālī-i fiḫām żiyāfet-kede-i veliyü'n-niʿam-ı enāma *(176:34). [ʿulemā-yı aʾlām,]*

ʿ**ulemā-yı aʿlām:** *Bilginler.*

ve erkān-ı salṭanat eṣvāb-ı dīvānī ve ferve-i erkānī ve ʿ**ulemā-yı aʿlām** ve *(364:31). [ʿulemā-yı aʿlām,]*

ʿ**ulemā-yı ʿiẓām:** *Büyük bilginler.*
1. ʿ**ulemā-yı ʿiẓām** miyānında nā-mevcūd idiler *(179:13). [ʿulemā-yı ʿiẓām,]*
2. peyāmınca ḳudūm-ı pādişāh-ı sāʿīdden nüvīd virdikde cümle ʿ**ulemā-yı ʿiẓām** *(180:7). [ʿulemā-yı ʿiẓām,]*

ʿ**ulemā-yı ʿiẓāmıñ:** *Büyük bilginler.*

Bu Maḳāle-i Ḫoş-ḳumāş-ı Ḥarīrī-edā ʿ**ulemā-yı ʿİẓāmıñ** *(188:20). [ʿulemā-yı ʿiẓāmıñ, -iñ]*

ʿ**ulemā-yı kirām:** *İlim sahibi olan büyük bilginler.*

on sekiz nefer ʿ**ulemā-yı kirām** ve eʿizze-i lāzımü'l-iḥtirām ve yüz otuz sekiz *(215:1). [ʿulemā-yı kirām,]*

ulu: *Büyük, yüce.*

yaʿnī gerek alçaḳ ve gerek **ulu** ayaḳ öpmek fikri ile pīş-i pāyına düşüp *(278:25). [ulu,]*

ʿ**uluvv-i zāt u sümüvv-i ṣıfātına:** *(Nişancı Mustafa Paşa) Kişiliği yüksek ve yüce vasıflı.*

ʿunvān-ı istīhāl ve ṣıhriyyet-i āṣafī ʿ**uluvv-i ẕāt u sümüvv-i ṣıfātına** dāll olan *(169:23). [ʿuluvv-i ẕāt u sümüvv-i ṣıfātına, -ı, -n, -a]*

um-: *Ummak, ümit etmek,.*

Umarım baḳmaz ḳuṣūrıma Süleymān-ı zamān *(355:9). [umarım, -ar, -ım]*

ʿ**umde-i maḫmūl olacaḳ:** *Herhangi bir şeye sebebiyet vermek, yol açmak.*

ʿ**umde-i maḫmūl olacaḳ** mertebe kānūn-efrūz-ı şevḳ ü şādī ve şūr u şeġāb ve *(173:23). [ʿumde-i maḫmūl olacaḳ, -acaḳ]*

ʿ**ummān-ı kerem:** *Cömertlik okyanusu.*

ʿ**Ummān-ı kerem** kim ṣadef-i ṣāḥil-i cūdı *(330:5). [ʿummān-ı kerem,]*

ʿ**ummān-ı salṭanat:** *(Padişahın köşkü) Sultanlık okyanusu.*

feḥvāsınca keştī-bānān-ı sefīne-i meserret- defīne ʿ**ummān-ı salṭanat** yaʿnī *(183:28). [ʿummān-ı salṭanat,]*

ʿ**umūmen:** *Genel olarak.*
1. Bu rūz-ı fīrūz-ı düşmen-sūz-ı meserret-bürūzda ʿ**umūmen** yeñiçeri ocaġı *(264:31). [ʿumūmen,]*
2. ʿumūmen iʿlān-ı nidā-yı daʿvet ve īzān-ı taʿmīm-i niʿmet ve basṭ-ı mevāʾid-i żiyāfet olunup *(348:17). [ʿumūmen,]*
3. enderūn-ı hümāyūn aġalarını belki ʿ**umūmen** pest ü bālālarını taḳrīrden bīrūn *(361:1). [ʿumūmen,]*

umūr-ı dād u sitādlarında: *Alışveriş işi.*

mülḥaḳ ve yek-dīger **umūr-ı dād u sitādlarında** be-hem-beste vü müttefaḳ olmaġla *(236:2). [umūr-ı dād u sitādlarında, -lar, -ı, -n, -da]*

umūr-ı ġarībe: *İlginç şeyler.*

feyż-i ḥayāt eyleyüp Vehbiyā meşhūduñ olan **umūr-ı ġarībe** ve aḥvāl-i ʿacībeyi *(260:12). [umūr-ı ġarībe,]*

umūr-ı ġarībe-i ḥayret-baḥşā: *(Oyun) Hayret verici değişik şeyler.*

diyārları menşeʾ-i ẓuhūr iken ile'l-ān böyle **umūr-ı ġarībe-i ḥayret-baḫşā** *(339:29). [umūr-ı ġarībe-i ḥayret-baḫşā,]*

umūr-ı ḫāriciyyede: *Dış işleri.*

umūr-ı ḫāriciyyede ṣıfat-ı rüşd ü sedād ile mevṣūf maṭbaḫ emīni Ḫalīl Efendi *(141:20). [umūr-ı ḫāriciyyede, -de]*

umūr-ı ḫayriyyeye: *Güzel, iyi işler.*

ḫāṭır-ḫᵛāh-ı şehriyārī üzere **umūr-ı ḫayriyyeye** tevfīḳ ve her ḥālde hidāyetin refīḳ eyleyüp *(212:2). [umūr-ı ḫayriyyeye, -y, -e]*

ʿ**unḳūd-ı süreyyā-naẕīr:** *Süreyya salkımına benzemek.*

kevākib-i müstenīr ve mühr-i Süleymānīler ʿ**unḳūd-ı Ṣüreyyā-naẕīr** idi İçinde *(255:1). [ʿunḳūd-ı ṣüreyyā-naẕīr,]*

ʿ**unṣur-ı nār u hevādan:** *Hava ve ateş karışımı.*

ancaḳ ʿ**unṣur-ı nār u hevādan** mürekkeb ʿAcemāne-heyʾet bir ṣūret-i cesīm-i ʿucūbe-heyʾet *(202:21). [ʿunṣur-ı nār u hevādan, -dan]*

unut: *Aklında kalmamak, hatırlamamak.*

niṣār-ı dirhem ü dīnār ile cūşiş-i emtār ve beẕl-i ebr-i gevher-bārı **unutdurduḳları** *(328:4). [unutdurduḳları, -dur, -duḳ, -lar, -ı]*

ʿ**unvān-ı berāt-ı medāʾih-i meḥāmid ü iḥsānı:** *İyi huyların övgülerine sebep olan izler, iyi huyların övgülerini taşıyan anlam.*

Ve yevm-i mezbūrda dergāh-ı ʿātıfet-penāh-ı ẓıll-ı İlāh ki ʿ**unvān-ı berāt-ı medāʾiḫ-i meḥāmid ü iḥsānı** *(337:26). [ʿunvān-ı berāt-ı medāʾiḫ-i meḥāmid ü iḥsānı, -ı]*

ʿ**unvān-ı istīhāl:** *(Nişancı Mustafa Paşa) Adına layık olma unvanı.*

ʿ**unvān-ı istīhāl** ve ṣıhriyyet-i āṣafī ʿuluvv-i ẕāt u sümüvv-i ṣıfātına dāll olan *(169:23). [ʿunvān-ı istīhāl,]*

ur: *Vurmak, bir şeyi hızlı ve sert bir biçimde indirmek.*
1. Ḥācı Şāhīniñ ayaḳlarına ḳayd-ı ḥadīd ve ellerine bend-i şedīd **urılup** *(212:15). [urılup, -ıl, -up]*
2. baş başa **urup** li-müʾellifihi *(294:20). [urup, -up]*
3. ve Mıṣrīleriñ ellerin ardına muḥkem bend idüp ayaḳlarına buḳağılar **urdılar** *(317:27). [urdılar, -dı, -lar]*
4. **Urmuş** ġama Ġamġam gibi bir tīġ-ı ciger-dūz *(329:7). [urmuş, -muş]*

ur-: *Vurmak, değmek, sallamak.*

urduḳça mihr-i tāb-dārdan ziyāde nūr-pāş u şuʿle-niṣār olur idi Anlara daḫi *(368:6). [urduḳça, -duḳça]*

urıl: *Vurulmak, takılmak, giydirilmek.*

Ve ḳulaḳları kirişde olan dilberān-ı nāzük-nigehleri tīr-i ġamzelerine **urılan** ve *(312:13). [urılan, -an]*

ʿ**urūc:** *Tırmanmak.*

baʿde'l-ʿaṣr ʿ**urūca** āġāz ve bir sāʿat miḳdārı vaḳitde nīme-i sütūna *(362:27). [ʿurūca, -a]*

ʿ**urūḳ u aʿṣaba:** *Damar ve sinir.*

vücūd-ı insānīde olan ʿ**urūḳ u aʿṣaba** īrāṣ-ı raʿşe-i ıżṭırāb idecek mertebe *(282:7). [ʿurūḳ u aʿṣaba, -a]*

ʿ**uryān olup:** *Soyunmak.*

kesb-i şeṭāret idüp gülüşdiler Ve sāʾir ayucılar daḫi ʿ**uryān olup** ve ayularıñ *(207:24). [ʿuryān olup, -up]*

uş: *Üşüşmek, toplanmak.*

Ol berbere ʿuşşāḳ terāş olmaġa **üşdi** *(240:15). [üşdi, -di]*

us: *Akıllanmak, bıkmak.*
1. Kim didi saña bizi **uşandır** *(134:24). [uşandır, -an, -dır]*
2. Naẓm istedilerse saña kim didi **uşandır** *(332:20). [uşandır, -an, -dır]*

ʿ**uṣāre-i şeker-i mükerrerden:** *Tekrarlanmış, erimeyen şekerin suyu. Akide şekerinin suyu.*

ʿ**uṣāre-i şeker-i mükerrerden** ṣīrīn-ter gelüp ḫāṭır-ḫˇāhlarına temşiyet ve şeh-zādegānına *(144:16). [ʿuṣāre-i şeker-i mükerrerden, -den]*

ʿ**uşfūr-ı şāhīn-dīde:** *Şahin görmüş, serçe.*

āteş ve her birini ʿ**uşfūr-ı şāhīn-dīde** gibi perīşān u müşevveş eyleyüp *(224:16). [ʿuşfūr-ı şāhīn-dīde,]*

ʿ**uşşāḳ:** *Aşıklar.*
1. Ol berbere ʿ**uşşāḳ** terāş olmaġa üşdi *(240:15). [ʿuşşāḳ,]*
2. ʿ**Uşşāḳ** idemez ol ḳadd-i mevzūnı der-āġūş *(277:1). [ʿuşşāḳ,]*

ʿ**uşşāk-ı ser-bürehne-i bī-tāc u destāra:** *Taçsız, sarıksız, başı açık aşıklar.*

tezyīl ile hezār şīve iderek geçüp ve ʿ**uşşāḳ-ı ser-bürehne-i bī-tāc u destāra** *(282:15). [ʿuşşāḳ-ı ser-bürehne-i bī-tāc u destāra, -a]*

ʿ**uşşāk-ı ser-bürehnesine:** *Başı açık, fakir aşıklar.*

ʿ**Uşşāḳ-ı ser-bürehnesine** kelle-pūş ider *(282:22). [ʿuşşāḳ-ı ser-bürehnesine, -s, -i, -n, -e]*

ʿ**uşşāk-ı vuṣlat-müştākları:** *Kavuşma arzusuna sahip aşıklar.*

ve ʿ**uşşāḳ-ı vuṣlat-müştāḳları** pencik esīri gibi reh-güẕāra *(284:11). [ʿuşşāḳ-ı vuṣlat-müştāḳları, -lar, -ı]*

ʿ**uşşāk-ı zārıñ:** *İnleyen aşık.*

Kesildi iligi ʿ**uşşāk-ı zārıñ** *(299:15). [ʿuşşāk-ı zārıñ, -ıñ]*

ʿ**Uşşākī-zāde:** *Seyyid Abdullah Efendi'nin lakabı.*

şeref-efrāz-ı ṣadāret-i Rūm maʿdenü'l-efāżıl ve'l-ʿulūm ʿ**Uşşāḳī-zāde** fażīletlü *(177:16). [ʿUşşāḳī-zāde,]*

ʿ**Uşşākī-zāde Es-Seyyid ʿAbdullāh Efendi:** *Mekke kadısı Uşşakizade Abdülbaki Efendi'nin oğlu ve nakibü'l-eşraf Seyrekzade Seyyid Abdurrahman kız kardeşinin oğludur. 1680- 1718 seneleri arasında müderrislik, Rumeli kazaskerliği, nakibü'l- eşraflık ve tekrar Rumeli kazaskerliği görevinde bulunmuş Osmanlı devlet adamı.*

müstaġnī-i evṣāf olan fażīletlü ʿ**Uşşākī-zāde Es-Seyyid ʿAbdullāh Efendi** *(190:25). [ʿUşşākī-zāde Es-Seyyid ʿAbdullāh Efendi,]*

Usta İbrāhīm: *Dönemim yay ustalarından.*

Usta İbrāhīm işi iki ʿaded kemān-ı muṭallā-zih-i bī-naẓīr ve güçken ḳanadından *(312:7). [Usta İbrāhīm,]*

ustāyān-ı bostāncıyān: *Bostan ustaları.*

ve sekiz nefer silāḥşorān ve **ustāyān-ı bostāncıyān** yan-be-yan oturup ve süfre-i rābiʿada *(306:21). [ustāyān-ı bostāncıyān,]*

ustura çarhı: *Ustura çarkı, usturanın kesici bölümünün kapatılması için kullanılan kalkan.*

bir çarḫ-ı felek fişegi daḫi **ustura çarḫı** gibi deverān ve eṭrāfa nīm-sāʿat miḳdārı *(172:26). [ustura çarḫı,]*

ustura-ı ġamzesiniñ send-i fesānı olan: *Gamzenin keskinliğinin bileği taşı.*

ustura-ı ġamzesiniñ send-i fesānı olan bir ser-āmed cüvān li-müʾellifihi *(240:10). [ustura-ı ġamzesiniñ send-i fesānı olan, -an]*

uṣūl: *Uygunluk, doğruluk.*

tecdīd itmek içün libās-ı ḫāṣṣların **uṣūl** ile tecrīd idüp hübūṭ u süḳūṭdan *(259:3). [uṣūl,]*

uṣūle uydurup: *Asıl mevzunun öğrenilmesi gereken esaslarını bilmek ve ona uygun şekilde davranmak.*

Ḳānūnını **uydurup uṣūle** *(126:24). [uṣūle uydurup, -up]*

uṣūl-i firengçīn: *Türk müziğinde bir usul. On iki zamanlı bir küçük usul olup iki tane üç zaman ile üç tane iki zamanın, yani iki semâi ve üç nîm-sofyan usulünün birleşmesinden meydana gelmiştir.*

uṣūl-i firengçīn ile maḳām-ı rehāvīde nice faṣıllara āġāz ve naġamāt-ı āteşīn-i riḳḳat-engīzleri *(339:21). [uṣūl-i firengçīn,]*

uṣūl-i ṣūfiyāne: *Türk müziği usullerinden, Sofyan usulü. Dört zamanlı ve üç vuruşlu bir küçük usulün adı.*

ve gāh **uṣūl-i ṣūfiyāne** ile maḳām-ı teslīm ü rıżāda āheng-sāz-ı ülfet *(291:8). [uṣūl-i ṣūfiyāne,]*

ʿuṭārid-i āsūmān-ı dīvān-ı salṭanat: *(Reisül Küttab Mehemmed Efendi için) Hükümdarlık meclisine benzeyen gökyüzünün Merkürü.*

ʿUṭārid-i āsūmān-ı dīvān-ı salṭanat aṣḥāb-ı kemāliñ ercemendi *(139:27). [ʿuṭārid-i āsūmān-ı dīvān-ı salṭanat,]*

uṭlubü'r-rızḳa fī ḫabāya'l-arżı: *(Hadis-i şerif) Yeryüzündeki rızkınızı buğday tanelerinde arayın.*

Evvelā Ṭāʾife-i Berz-gerān yaʿnī **Uṭlubü'r-rızḳa fī ḫabāya'l-arżı** mezraʿa-i meʾālinden *(234:8). [uṭlubü'r-rızḳa fī ḫabāya'l-arżı,]*

uy: *Davranışlarını, hareket, fikir vb.ni karşısında mevcut kimse veya şeye göre ayarlamak, ona tâbi olmak, ittibâ etmek, ayak uydurmak.*

uyup ḥużūr-ı hümāyūna varınca nişīb ü firāza ḳondurup göçürdiler *(277:24). [uyup, -up]*

uy: *Uymak, yakışmak.*
1. daḫi keçesin geyüp ḳafāsına sāye-vār **uyup** fer ü haşmet-i ʿaẕīm ile yeñiçeri neferātını *(265:36). [uyup, -up]*
2. ve sāʾir bostānī ustaları ḳalafāt taʿbīr olunur ḳalensöve ile başlarına **uyup** ve *(305:29). [uyup, -up]*

uyu: *Uyku durumunda olmak.*

ḫalḳı geh temāşā ider gāh **uyurdılar** Ve miyān-ı sāye-bānda bī-zebānān-ı şehrīyārī *(309:36). [uyurdılar, -r, -dı, -lar]*

ʿuyūn-ı nücūmı: *Yıldızların gözleri.*

lehīb-i ġam-sūzı āsumāna ṣuʿūd ve ʿ**uyūn-ı nücūmı** dūd-ālud idüp *(290:2). [ʿuyūn-ı nücūmı, -ı]*

ʿuẕamā-yı sādāt-ı kirām-ı ẕevi'l-iḫtirāmdan: *Saygıya değer, saygı görür büyük seyitler.*

geçdiklerinden ṣoñra ʿ**uẕamā-yı sādāt-ı kirām-ı ẕevi'l-iḫtirāmdan** cemʿ-i keşīr ile *(369:1). [ʿuẕamā-yı sādāt-ı kirām-ı ẕevi'l-iḫtirāmdan, -dan]*

ʿużv: *Organ, insan vücudunun parçası.*
1. Baʿdehū resen-bāzlarıñ şākirdlerinden bir duḫter-i heşt-sāle her ʿ**użvunı** bir *(199:23). [ʿużvunı, -u, -n, -ı]*
2. içün arḳası üzere zemīne yatdı ve ayaġı ile ol kūzeyi gözinden alup her ʿ**użvunda** *(210:11).*

[ʿużvunda, -u, -n, -da]

ü: *" Ve" bağlacı.*

Nice şeh **ü** nice şāh-zāde *(125:8). [ü,]*

uç: *Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek.*
1. mıṣrāʿ Ne ḳadar yüksek **uçar** ise sezādır Anḳad neşīdesiyle kendüye ṣenā-ḫᵛān eyledi *(197, 27). [uçar, -ar]*
2. hüner-mend-i benāmıñ ki mıṣrāʿ Ne ḳadar yüksek **uçar** ise sezādır Anḳad mıṣrāʿına *(269, 15). [uçar, -ar]*
3. ile mıṣrāʿ **Uçardım** bulsam ammā neyleyim bāl ü perrim yoḳdur zemzemesiyle *(362:4). [uçardım, -ar, -dım]*

uç: *Bir nesnenin incelerek biten son kısmı.*
1. meşʿaliñ daḫi **ucını** alnına ṭayayup eṭrāfı geşt ü güẕār ve ḳuvvet-i bāzū-yı mahāretin *(210, 2). [ucını, -ı, -n, -ı]*
2. müteraṣṣıd imiş Pūşīdelerinde iç ṭarafı ḳalafātlı **uçları** ṣudan bālāda *(352, 14). [uçları, -lar, -ı]*

üç: *"Üç" asıl sayı sıfatı.*
1. Daḫī **üç** şāh-zāde-i Cem-cāh *(143:4). [üç,]*
2. Yerinden iki **üç** ġoncayla ḳopdı verd-i ḫandānım *(144:23). [üç,]*
3. Sulṭān Süleymān ve Sulṭān Meḥemmed ve Sulṭān Muṣṭafā nām **üç** *(156:10). [üç,]*
4. iḫtirāʿ itdikleri bir ḳaṣr-ı zer-kār u pür-zīb ve içinde **üç** ʿaded ʿAcemāne ḳıyāfet *(157:12). [üç,]*
5. beş ṭonluḳ Keşmīrī şāl-ı zer-tār ve **üç** ṭonluḳ zencīr-bāf ve üç ṭonluḳ *(171:20). [üç,]*
6. beş ṭonluḳ Keşmīrī şāl-ı zer-tār ve üç ṭonluḳ zencīr-bāf ve **üç** ṭonluḳ *(171:20). [üç,]*
7. **üç** defʿa pes ü pīşine perende-bāz oldı ve icrā-yı hüner itdim deyu ṣevḳinden *(176:3). [üç,]*
8. ol şīşeleriñ üzerine daḫi bir ṭabla nihāde ve ol ṭablaya daḫi **üç** *(176:7). [üç,]*
9. üzere īstāde olup **üç** ṣemṣīr-i tāb-dārıñ daḫi nevk-i nīşter-nümūnın *(176:17). [üç,]*
10. meşāyiḫ-i ʿiẕāmiyye ḫażerātından **üç** ẕāt-ı ʿamīmetü'l-berekātıñ ki ʿArabiyye *(189:31). [üç,]*
11. **üç** ṭonluḳ ṣof-ı bī-naẕīr ve dört ʿaded ḳuṭnī-i hindī ve iki ṭāḳa ser-āmed destār-ı bendī *(189:4). [üç,]*
12. ḳuṭnī ve **üç** ṭāḳa telli germsūd-ı hindī ve üç ṭonluḳ şāl ve dört ʿaded ṣof ve beş *(190:19). [üç,]*
13. ḳuṭnī ve üç ṭāḳa telli germsūd-ı hindī ve **üç** ṭonluḳ şāl ve dört ʿaded ṣof ve beş *(190:19). [üç,]*
14. ṭāḳa destār-ı ḫünkārī vü bendī ve **üç** ʿaded kemer-bend şāl-ı buḫūr-ı dil-pesend *(190:20). [üç,]*
15. ve **üç** ṭop İstanbulī zencīr-bāf-ı zer-tār ve üç ṭonluḳ firengī aṭlas-ı tāb-dār *(190:21). [üç,]*
16. ve üç ṭop İstanbulī zencīr-bāf-ı zer-tār ve **üç** ṭonluḳ firengī aṭlas-ı tāb-dār *(190:21). [üç,]*
17. Keşmīrī şāl ve üçer ʿaded Bervecī alaca ve pūte-dārī ve iki ṣof ve **üç** aṭlas ve altı *(191:9). [üç,]*
18. Kitāb-ı Ḳuhistānī ve beş ṭāḳa destār-ı ʿālü'l-ʿāl ve **üç** ʿaded kemer-bend ve üç *(191:16). [üç,]*
19. Kitāb-ı Ḳuhistānī ve beş ṭāḳa destār-ı ʿālü'l-ʿāl ve üç ʿaded kemer-bend ve **üç** *(191:16). [üç,]*
20. aṭlas ve **üç** ṭop kemhā ve üç ḫünkārī destār ve üç ṭonluḳ dībā ve üç ṭop firengī ḫārā *(192:21). [üç,]*
21. aṭlas ve üç ṭop kemhā ve **üç** ḫünkārī destār ve üç ṭonluḳ dībā ve üç ṭop firengī ḫārā *(192:21). [üç,]*
22. aṭlas ve üç ṭop kemhā ve üç ḫünkārī destār ve **üç** ṭonluḳ dībā ve üç ṭop firengī ḫārā *(192:21). [üç,]*
23. aṭlas ve üç ṭop kemhā ve üç ḫünkārī destār ve üç ṭonluḳ dībā ve **üç** ṭop firengī ḫārā *(192:21). [üç,]*
24. keşmīrī şāl ve iki ʿaded münaḳḳaş kemer-bend ve **üç** ṭonluḳ ḫünkārī *(191:25). [üç,]*
25. ve badili ve pūte-dārī ve ṣof ve **üç** ṭonluḳ şāl-ı keşmīrī beş ṭāḳa destār ve *(192:3). [üç,]*
26. Ve çarḫ-ı felek nāmında **üç** ʿaded gerdende fişeng daḫi felāḫan-vār her *(196:33). [üç,]*
27. Ve hāvan fişengi nāmında **üç** ʿaded tennūr-ı ṭūfān-ḫīz-i āteş daḫi *(197:6). [üç,]*
28. ṭonluḳ sāde hatāyī ve ṭaraḳlı aṭlas ve ḳuṭnī ve destār ve ṭoḳuzar ʿadedden **üç** *(200:28). [üç,]*
29. idi ve **üç** ʿaded kebīr sīnī ve iki ʿaded yaldızlı ṭās ve beş ʿaded yaldızlı nuḫās kāse *(200:30). [üç,]*

30. ile İncüli Köşke nümūdār ve **üç** ʿaded şeh-zādegān-ı baḫtiyār-ı ʿālī-tebārların *(218:3). [üç,]*
31. eṭrāfında ḳırḳar fişekle meşḫūn **üç** ʿaded mühr-i Süleymānī āvīzān olup nice *(219:32). [üç,]*
32. ḫumbara ve **üç** hāvan ve dört çarḫ-ı felek ve bunuñ gibi nice bāriḳa-pāş *(220:3). [üç,]*
33. beş ʿaded ḳuṭnī ve iki ṭonluḳ ʿacemī ve **üç** ṭonluḳ rūmī dībā ve beş ṭonluḳ sāde *(226:6). [üç,]*
34. ile vaḳt-i ʿaṣr ḥulūlinde üç direklide **üç** ʿaded *(226, 24). [üç,]*
35. ve buḫūr-ı būyā ile müzeyyen mecmūʿı **üç** vuḳiyye bir sīm ṣemʿ-dān ve *(239:29). [üç,]*
36. ve üçer ṭonluḳ aṭlas ve hatāyī ve **üç** ṭonluḳ māhūd çuḳa *(242:13). [üç,]*
37. ve anıñ daḫi **üç** günden muḳaddem ḥuṣūli ḫāric-i ʿuhde-i iḳtidār-ı ʿamele vü neccār oldıġı *(242:24). [üç,]*
38. Ve bir sütūnuñ üzerine her birisiniñ miyānesi birer ẕirāʿ **üç** ʿaded fülke-i ḫayme *(247:8). [üç,]*
39. gibi ṭablalar geçirüp **üç** şerefeli mināreye mümāṣil ve her ṭablanıñ üzerinde *(247:9). [üç,]*
40. perverde-i ʿināyet-i cihān-dārī ʿizzetlü Meḥmed Beg ṭarafından **üç** ṭonluḳ dībāhā-yı laṭīfe *(249:19). [üç,]*
41. ve **üç** ṭonluḳ telli ḳaṭīfe ve altı ṭonluḳ nev-ẕuḥūr u dil-keş-nigār hatāyī-i ʿālü'l-ʿāl-i zer-tār *(249:20). [üç,]*
42. ve **üç** ṭonluḳ sāde hātāyī-i tāb-dār ve aġa-i zümre-i silāḥ-dārān olan *(249:21). [üç,]*
43. Nigdeli ʿAlī Aġa ṭarafından keẕālik **üç** ṭonluḳ dībā-yı ʿacem ve *(249:22). [üç,]*
44. çiçekli telli **üç** ṭonluḳ ḳaṭīfe-i muʿlem ve altı ṭonluḳ hatāyī-i mücellā vü muṭallā *(249:23). [üç,]*
45. ve **üç** ṭonluḳ sāde hatāyī-i ḫoş-nümā mebsūṭ-ı pāy-gāh-ı ḫudāvend-i serīr-ārā ḳılınup *(249:24). [üç,]*
46. Ṣal-ı meẕkūruñ içinde atlı ḳaraca ve **üç** ʿaded bayram dolābı ve ṣalıncaḳ ve *(253:1). [üç,]*
47. Bu vechile **üç** defʿa mānend-i bīd-i sulṭānī ārāyiş-i ḥadīka-i şādmānī olduḳdan *(253:25). [üç,]*
48. ve ṭaraf-ı āḫerinden hübūṭ u nüzūl eyler idi ve **üç** cānibinde sütūn *(254:8). [üç,]*
49. maṣnūʿ ʿimād-ı ḫayme gibi perdāḫte vü maṭbūʿ **üç** ʿaded sütūn-ı mevzūnuñ ṣülüṣ-i ḳaddi olan *(258:12). [üç,]*
50. arasından geçüp ālāy gösterdiler ve şenlik içün **üç** yerde ḳol ḳol çengīler āheng idüp *(266:23). [üç,]*
51. ibdāʿ ve içinde fīl-bān ṣūretinde **üç** ʿaded Hindī-i āteş-perest iḫtirāʿ olunup *(270:31). [üç,]*
52. Ve bunlardan māʿadā ṣaġīr **üç** māh-tābe ve dört ʿaded çarḫ-ı felek ve bir *(271:9). [üç,]*
53. üç ṣurāḫī ve dört yüz beş dirhem bir sīm tepsi ve üç ṭop münaḳḳaş dimi dībāsı *(284:4). [üç,]*
54. **üç** ṣurāḫī ve dört yüz beş dirhem bir sīm tepsi ve **üç** ṭop münaḳḳaş dimi dībāsı *(284:4). [üç,]*
55. ḳıbelinden mükemmel ṭonanmış esb-i bī-hemtā ve **üç** ṭonluḳ *(287:26). [üç,]*
56. ve üçer ṭonluḳ ʿacemī dībā ve nev-ẕuhūr telli hatāyī-i enfes ve **üç** ṭāka *(287:31). [üç,]*
57. içinde bir zer-dūz şāl ve iki ṭop telli badili ve dört destār-ı ḫünkārī ve **üç** ṭop kenārlı bez *(300:16). [üç,]*
58. ve **üç** çekme boyama ve iki mīrzāyī boġaṣı ve ḳılabdānlı aṭlas boġça *(300:17). [üç,]*
59. Ez-cümle içlerinden biri **üç** şemşīr-i cilā-dādeyi yalmanı yuḳarı zemīne *(303:12). [üç,]*
60. dem-sāz geçüp gidüp mecmūʿı yedi vuḳiyye **üç** sīm sīnī-i zer-nişān ve üç kebīr maşraba *(303:28). [üç,]*
61. dem-sāz geçüp gidüp mecmūʿı yedi vuḳiyye üç sīm sīnī-i zer-nişān ve **üç** kebīr maşraba *(303:28). [üç,]*
62. ṣarıḳları ile gelüp **üç** ʿaded iki direkli müsāfir çergelerinde cemʿiyyet ve *(306:7). [üç,]*
63. Ve şāhīncibaşı aġadan bir ṭonluḳ dībā ve **üç** ṭonluḳ telli hatāyī ve bir ṭonluḳ *(307:28). [üç,]*
64. ṭīn-i maḫtūm ve **üç** ṭabla ḫurma ve altı ṭabaḳ aġız miski ve on beş ṭabaḳ bādām şekeri *(314:24). [üç,]*
65. ḫażretlerinden **üç** ṭonluḳ ʿacemī ve üç ṭonluḳ rūmī dībā ve üç ṭonluḳ telli *(321:2). [üç,]*
66. ḫażretlerinden üç ṭonluḳ ʿacemī ve **üç** ṭonluḳ rūmī dībā ve üç ṭonluḳ telli *(321:2). [üç,]*
67. ḫażretlerinden üç ṭonluḳ ʿacemī ve üç ṭonluḳ rūmī dībā ve **üç** ṭonluḳ telli *(321:2). [üç,]*
68. ve **üç** ṭonluḳ māhūd çuḳa ve üç ṭonluḳ sāde hatāyī ve üç ṭonluḳ aṭlas ve üç ṭāka *(321:3). [üç,]*
69. ve üç ṭonluḳ māhūd çuḳa ve **üç** ṭonluḳ sāde hatāyī ve üç ṭonluḳ aṭlas ve üç ṭāka *(321:3). [üç,]*
70. ve üç ṭonluḳ māhūd çuḳa ve üç ṭonluḳ sāde hatāyī ve **üç** ṭonluḳ aṭlas ve üç ṭāka *(321:3). [üç,]*
71. ve üç ṭonluḳ māhūd çuḳa ve üç ṭonluḳ sāde hatāyī ve üç ṭonluḳ aṭlas ve **üç** ṭāka *(321:3). [üç,]*
72. ve her biri beşer ṭonluḳ nev-ẕuhūr telli ve sāde **üç** bābet *(321:11). [üç,]*
73. dirhem **üç** dāne ṣaġīr sīm ḳahve tepsisi hediyyelerini virüp mışrāʿ beyt *(336:17). [üç,]*
74. Vaḳt-i ʿaṣr ḥulūlinde vetīre-i sābıḳa üzere **üç** süfre ṭaʿām basṭ olunup *(338:16). [üç,]*
75. raḫş-ı zerrīn-raḫt-ı müzerkeş-bisāṭ-ı nāzük-reftār ve iki ṭonluḳ ʿacemī ve **üç** *(340:28). [üç,]*
76. Ve hem-çünān ṭopçıbaşı İbrāhīm Aġa ḳıbelinden **üç** ṭop keşmīrī şāl-ı kem-yāb *(341:4). [üç,]*
77. ve ḫārā-yı muṭallā-yı āteş-tāb ve **üç** ṭop cālisī hind ḳuṭnīsi ve üç ṭonluḳ *(341:5). [üç,]*
78. ve ḫārā-yı muṭallā-yı āteş-tāb ve üç ṭop cālisī hind ḳuṭnīsi ve **üç** ṭonluḳ *(341:5). [üç,]*
79. Ve anıñ ʿaḳabince ṭop ʿarabacıbaşısı Ḥüseyin Aġanıñ **üç** ṭonluḳ rūmī dībā *(341:8). [üç,]*
80. ve **üç** ṭonluḳ aṭlas ve iki ḫārā ve beş ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī ve beş ʿaded destār-ı bendī *(344:34). [üç,]*
81. nev-ẕuhūr girān-ḳıymet hatāyī-i muṭallā ve firengī aṭlas-ı cilā-dāde ve **üç** ṭāḳa *(353:24). [üç,]*
82. üzere her biri dörder ṭonluḳ hatāyī-i muṭallā ve aṭlas-ı tāb-dār ve **üç** *(353:29). [üç,]*
83. beyāż ḳuṭnī-i hindī ve iki ʿaded destār-ı bendī ve ikisi sāde ve biri uçarı **üç** *(353:25). [üç,]*
84. ṭarafından beş ṭop dībā-yı zībā ve **üç** ṭonluḳ hatāyī-i zer-tār ve üç *(354:2). [üç,]*
85. ṭarafından beş ṭop dībā-yı zībā ve üç ṭonluḳ hatāyī-i zer-tār ve **üç** *(354:2). [üç,]*
86. ṭonluḳ firengī aṭlas ve **üç** ṭāka ḫünkārī destār tuḫfe-i nāçīz-miḳdārları *(354:3). [üç,]*
87. engüşt-nümā-yı zümre-i ḳallāşān-ı evbāş **üç** dört nefer zeban-dān-ı bed-āheng *(356:36). [üç,]*
88. ve **üç** sīm şemʿdān ve dört sīm maşraba ve beş ḳahve ibrīġi ve iki *(361:10). [üç,]*
89. dīde-güşā-yı intiẕār göricek ādāb-ı mülūkāne üzere at üzerinden **üç** kerre *(370:25). [üç,]*
90. **üç** mevziʿe süfre-güşā olduḳlarında *(372:21). [üç,]*
91. Süfre-i ülāda vezīr-i aʿẓam-ı Dārā-himem ve süfre-i ṣāniyede **üç** nefer *(372:22). [üç,]*
92. incü kesmelü esb-i ʿālem-bahāya süvār olmaḳ eṣnāsında **üç** kerre būs-ı ebrū-yı zīn ü çeşm-i rikāb idüp *(375:16). [üç,]*

<u>üç anbarlı:</u> *Kalyon gemi.*

baʿde ṣalāti'l-maġrib deryā şenligi seyri içün **üç anbarlı** nām *(248:33). [üç anbarlı,]*

üç anbarlıda: *Kalyon gemi. Hem yelken hem de kürekle yol alan savaş gemilerinin en büyüğü.*

aḫşāmı **üç anbarlıda** tehyiʾe-i esbāb-ı şādmānī ve taʿbiye-i levāzım-ı şādānī *(347:35). [üç anbarlıda, -da]*

üç başlu: *(Ejderha) Üç başlı, üç tane başı olan.*

Neşr Ejder gibi **üç başlu** ʿaḳreb gibi ḳuyruḳlı geyik boynuzlı insān ile ḥayvān *(336:1). [üç başlu,]*

üç biñ: *"Üç bin" asıl sayı sıfatı.*

ṭavuḳ ve iki biñ Mısır ṭavuġı ve **üç biñ** piliç ve iki biñ kebūter tehyiʾe olundı Ve *(142:5). [üç biñ,]*

üç çifte: *Üç çift kürekle çekilen kayık.*

kemā-hiye naḳş-ı māhīye muʿādil cüssesiniñ tūl u ʿarżı **üç çifte** bir piyādeye *(351:26). [üç çifte,]*

üç direkli: *Üç direği bulunan çadır.*
1. Ḥużūr-ı hümāyūna ruḫṣat-yāb-ı müşūl olan mevālī-i ʿiẓām bunlar **üç direkli** şāldan *(179:14). [üç direkli,]*
2. ictimāʿ u iḥtişād itdiklerinde **üç direkli** ve iki direkli vefā itmeyüp bir *(201:11). [üç direkli,]*
3. vüzerā-yı ʿiẓām-ı sāmī-menzilet ile **üç direkli** müsāfir çergelerini teşrīf *(306:10). [üç direkli,]*
4. mālikāne ḫalīfeleri ser-cümle mücevveze ve libās-ı dīvānīleri ʿale'l-tertīb **üç direkli** *(319:9). [üç direkli,]*
5. ṣadr-ı aʿẓām ve vekīl-i muṭlaḳ-ı cihān-dār-ı muʿaẓẓam ḥażerātı **üç direkli** sāyebān-ı żiyāfeti *(319:17). [üç direkli,]*
6. Baş çerge taʿbīr olunan **üç direkli** sāye-bān-ı pür-zīverde dört süfre güsterde ḳılınup *(319:24). [üç direkli,]*
7. meşāhīr ü fużalā vü ṣuleḥāsı içün **üç direkli** verāsında *(344:24). [üç direkli,]*
8. ile **üç direkli** sāye-bānda ve ḳużāt-ı Anaṭolı çerge-i şāniyede ve *(347:13). [üç direkli,]*

üç direkli çadırda: *Üç adet direkle kurulmuş çadır.*

Üç direkli çadırda daḫi iki süfre vażʿ olunup birine defter-dār efendi ser-meclis *(267:1). [üç direkli çadırda, -da]*

üç direkli obalar: *Üç adet sırıkla kurulan çadır.*

mihmānān-ı żiyāfet-kede-i sūr-ı sulṭānī içün **üç direkli obalar** ve aña muttaşıl *(150:17). [üç direkli obalar, -lar]*

üç direklide: *Üç tane direkten kurulmuş çadır.*
1. sāʾir ḫademe-i dīvān ḫıdmet-i iṭʿāmda pūyān olup **üç direklide** dört süfre-i elvān-niʿām *(215:10). [üç direklide, -de]*
2. dārü'ż-ziyāfe-i şehen-şāhīye maʿzūm olmaġın **üç direklide** niʿam-ı pādişāhīye *(226:22). [üç direklide, -de]*
3. ile vaḳt-i ʿaṣr ḥulūlinde **üç direklide** üç ʿaded *(226:24). [üç direklide, -de]*
4. **Üç direklide** ferş olunan baş süfrede defter-dār efendi ṭoḳuz nefer efendilere *(226:27). [üç direklide, -de]*
5. ʿale'-t-tertībi'l-muʿtād żiyāfet-kede-i sulṭānī olan **üç direklide** visāde-i mübāhāta *(337:20). [üç direklide, -de]*
6. **üç direklide** cemʿ olmaġın vaḳt-i ʿaṣr ḥulūli ḳarīb olduḳda *(360:19). [üç direklide, -de]*

üç fenerli çekdiriyi: *Üzeerinde üç adet feneri bulunan hem yelkenle hem kürekle yol alabilen eski zaman gemisi.*

ẕirāʿ ve on üç oturaḳ **üç fenerli** bir **çekdiriyi** çekdiri çekdiri meydān-ı sūra *(183:21). [üç fenerli çekdiriyi, -y, -i]*

üç koldan: *Çengi kolları.*

gelüp ve ʿale'l-ʾumūm leşker-i hümūm u ġumūma pāy-der-pā **üç ḳoldan** *(294:12). [üç ḳoldan, -dan]*

üç nefer çekdiri paşaları: *Üç askerli, hem kürekli hem yelkenli gemileri kumanda eden kişi.*

tersāne ketḫudāsı Mūsā Paşa ve ṭopçıbaşı aġa ve **üç nefer çekdiri paşaları** tenāvül-i ṭaʿāma *(338:21). [üç nefer çekdiri paşaları, -l, -]*

üç nefer tersāne kātibleri: *Üç askerli, tersane emininin gelir ve gider hesaplarını tutan görevliler.*

baʿdehū yedi nefer çekdiri paşası destār-ı ʿadīleri ile ve **üç nefer tersāne kātibleri** *(337:19). [üç nefer tersāne kātibleri,]*

üç yüz: *"Üç yüz" asıl sayı sıfatı.*
1. Neṣr Ve **üç yüz** miṣḳāl miḳdārı bir şīşe ʿıṭr-ı şāhī ki bir şemmesi meşāmm-ı ʿālemi *(162:9). [üç yüz,]*
2. ṣūret-nümā-yı naḳş-ı būḳalemūn **üç yüz** ʿaded maṭbūḫ ḳoyunlarıñ miyāne-i şāḫlarına *(265:2). [üç yüz,]*
3. yine incü işleme zer-tār-ı muraṣṣaʿ çerkesī filār ve **üç yüz** dirhem yaldızlı bir *(279:23). [üç yüz,]*
4. ve **üç yüz** dirhem gülāb-dān ve buḫūr-dān hediyyelerin teslīm ile *(337:6). [üç yüz,]*

üç yüz altmış sekiz: *"Üç yüz altmış sekiz " asıl sayı sıfatı.*

ṣoñra ketḫudāları vesāṭetiyle **üç yüz altmış sekiz** dirhem bir *(237:29). [üç yüz altmış sekiz,]*

üç yüz seksen: *"Üç yüz seksen" asıl sayı sıfatı.*

ḳahve ibrīġi ve **üç yüz seksen** dirhem bir sīm buḫūr-dān ve gülāb-dān *(315:7). [üç yüz seksen,]*

üç yüz yetmiş beş: *"Üç yüz yetmiş beş" asıl sayı sıfatı.*

üç yüz yetmiş beş dirhem bir maṭhara-i sīm ve bir vuḳiyye gümüş şemʿ-dān ve *(302:12). [üç yüz yetmiş beş,]*

üçbuçuġ: *"Üç buçuk" kesir sayı sıfatı.*

daḫi kendüler içün tehyiʾe buyurılan ḫayme-i felek-iştibāha teşrīf-sāz olup
ḳudūm-ı maʿālī-rüsūm-ı āṣafīye muntaẓırlar iken sāʿat **üçbuçuġa** ḳarīb olduḳda *(365, 14). [üçbuçuġa, -a]*

üçer: *Üç asıl sayı sıfatının "er" ekiyle üleştirme sayı sıfatına dönüşmüş hali.*
1. atılup bu ḳālıb üzere be-her yevm **üçer** kerre şenlikler itmek *(151:3). [üçer,]*
2. Ve muḳaddemā düde-i ṭopçıyāna yevmiyye **üçer** kerre şenlik içün fermān olunan *(153:12). [üçer,]*
3. māʿadā altı ṭāḳa destār-ı ʿālü'l-ʿāl ve dört ḳuṭnī ve altı şāl ve **üçer** ṭonluḳ dībā *(171:29). [üçer,]*
4. ve **üçer** ṭonluḳ ṣof ve firengī aṭlas ve telli ḫārā resm-i maʿhūd üzere *(190:33). [üçer,]*
5. Keşmīrī şāl ve **üçer** ʿaded Bervecī alaca ve pūte-dārī ve iki ṣof ve üç aṭlas ve altı *(191: 9). [üçer,]*
6. ṭonluḳ Keşmīrī şāl ve **üçer** ṭonluḳ zencīr-bāf ve dībā ve pūte-dārī ve ṣof-ı ṣafvet-nümā *(191:17). [üçer,]*
7. ve **üçer** ṭonluḳ telli hatāyī ve münaḳḳaş badili ferş-i şeh-rāh-ı enẓār-ı pādişāh-ı reʾfet-dest-gāh ḳılındı *(191:18). [üçer,]*
8. ḳadeḥi **üçer** timṣāl-i bedīʿü'l-eşkāli muḥtevī ḳanādīl-i fürūzāndan üçer ḳat *(202:33). [üçer,]*
9. ḳadeḥi üçer timṣāl-i bedīʿü'l-eşkāli muḥtevī ḳanādīl-i fürūzāndan **üçer** ḳat *(202:33). [üçer,]*
10. ʿanber-i sārā ve beş ṭonluḳ çamūr şāl ve ṭoḳuz ṭāḳa hindī ḳuṭnī-i bī-miṣāl ve **üçer** *(213:27). [üçer,]*
11. sāde ve ṭaraḳlı firengī aṭlas ve **üçer** ṭonluḳ ʿacemī vü rūmī dībā ve altışar ṭonluḳ *(214:5). [üçer,]*
12. ve on iki ṭonluḳ muḫtelifü'n-naḳş ve'l-levn firengī aṭlas-ı cilā-dāde ve **üçer** *(214:23). [üçer,]*

13. ṣoñra hevāyī fişekler **üçer** beşer şūr-engīz-i cemʿiyyet-gāh-ı melek ü beşer *(219:12). [üçer,]*
14. onar ṭonluḳ destār-ı ḳuṭnī ve altı ʿaded şāl-ı keşmīr ve **üçer** ṭonluḳ ʿacemī vü rūmī *(226:10). [üçer,]*
15. ṭoḳuz ḳuṭnī ve **üçer** ṭonluḳ ʿacemī vü rūmī dībā-yı zer-kār ve altışar ṭonluḳ *(226:15). [üçer,]*
16. ve **üçer** ṭonluḳ aṭlas ve hatāyī ve üç ṭonluḳ māhūd çuḳa *(242:13). [üçer,]*
17. ve ḳuṭnī-i hindī vü ʿacemī vü rūmī **üçer** ṭonluḳ dībā ve nev-ẕuhūr sāde *(249:6). [üçer,]*
18. uç mevżiʿine taḫmīnen **üçer** dörder ẕirāʿ Rūmili taʿbīr olunur kerāsteden *(258:11). [üçer,]*
19. cānibinden kezālik mükemmel ṭonanmış bir esb-i çāpük-pā ve **üçer** ṭonluḳ *(287:21). [üçer,]*
20. ve **üçer** ṭonluḳ ʿacemī dībā ve nev-ẕuhūr telli hatāyī-i enfes ve üç ṭāka *(287:31). [üçer,]*
21. Ve mīr-āḫūr-ı evvel Ḥasan Aġadan her nevʿi **üçer** ṭonluḳ ʿacemī dībā ve *(307:17). [üçer,]*
22. Ve mīr-āḫūr-ı ṯānī Aḥmed Aġadan **üçer** ṭonluḳ ḳaṭīfe ve üçer ṭonluḳ telli hatāyī *(307:19). [üçer,]*
23. Ve mīr-āḫūr-ı ṯānī Aḥmed Aġadan üçer ṭonluḳ ḳaṭīfe ve **üçer** ṭonluḳ telli hatāyī *(307:19). [üçer,]*
24. ve lisān-ı ṣıdḳ u iḫlāṣ ile āyet-i Nūr tilāvet iderek her biri **üçer** vuḳiyye *(313:1). [üçer,]*
25. tūli sekiz ẕirāʿ ve ʿarż u ḳaddi **üçer** ẕirāʿ metāʿları ile māl-ā-māl ḳalyonı *(314:7). [üçer,]*
26. merbūṭ-ı ışṭabl-ı ḫākānī ḳılındığından mā-ʿadā **üçer** ṭonluḳ ʿacemī ve İstanbulī dībā-yı zer-kār *(321:10). [üçer,]*
27. ve telli hatāyī-i zībā ve **üçer** ṭāḳa destār-ı bendī ve ḳuṭnī-i hindī dest-āvīz-i nāçīzleri *(341:9). [üçer,]*
28. Ve Ḳandiye muḥāfiżı Mīrzā Meḥemmed Paşa cānibinden her biri **üçer** *(345:1). [üçer,]*
29. dörder beşer yazıcılara ve çavuşlara **üçer** dörder oṭabaşılara ikişer üçer *(358:13). [üçer,]*
30. dörder beşer yazıcılara ve çavuşlara üçer dörder oṭabaşılara ikişer **üçer** *(358:13). [üçer,]*

üçinci: *Üç, asıl sayı sıfatının "inci" ekiyle sıra sayı sıfatına dönüşmüş hali.*

Bu Maḳāle-i Şīrīn-edā Sūr-ı Hümāyūn-ı Feraḥ-fezānıñ **Üçinci** Güni *(198:1). [üçinci,]*

üçinci süfrede: *Ziyafet için kurulan üçüncü sofra.*

ḳapucıbaşılardan beş nefer aġalar hem-nişīn olup **üçinci süfrede** daḫi defter-dār efendi *(286:30). [üçinci süfrede, -de]*

ücret: *Ar. Bir hizmet ve emek karşılığında ödenen para veya mal.*

bir mīve-fürūş-ı seped-be-dūşı bulup ṣemen-i silʿa-i ticāreti olacaḳ ḳadar **ücret** *(175:15). [ücret,]*

üçünci: *Üç, asıl sayı sıfatının "inci" ekiyle sıra sayı sıfatına dönüşmüş hali.*
1. müteferriʿ ʿavārıż-ı bedeniyyesi İstanbula sūr-ı hümāyūnuñ **üçünci** *(211:12). [üçünci,]*
2. ikrām olunmaġ içün müsāfir çergelerinden **üçünci** çergeye şeref-yāb-ı müṣūl olup *(285:26). [üçünci,]*

üçünci çergede: *Yemek için kurulan çadırların üçüncüsü.*
1. ṣadr-ı meclis oldılar İkinci çergeye on iki süfre **üçünci çergede** iki süfre *(201:14). [üçünci çergede, -de]*
2. Ve çerge-i ṯāniyede müteferriḳagān içün on süfre ṭaʿām döşenüp ve **üçünci çergede** *(287:1). [üçünci çergede, -de]*

üfle: *Dudakları büzerek soluğu bir şey üzerine hızla vermek; yanmakta olan bir şeyi canlandırmak için soluk vermek II artırmak, fazlalaştırmak.*

Ehl-i ʿaşkıñ ṣanemā āteşin **üfler** ney-zen *(367:21). [üfler, -r]*

üft ü ḫīz: *(Gösterici için) İnmek ve kalkmak.*

cilve-i tīz ve **üft ü ḫīz** ile bir ḳaṭre ṣu rīzān olmayup ʿalemi ḥayrān eyledi *(210:13). [üft ü ḫīz,]*

üft ü hīz: *Düşmek ve kalkmak.*

ḥaşmını taḥiyyāta oturdunca zed ü bürdˁ ve **üft ü ḫīz** ile kesb-i bıżāˁa-i imtiyāz eylediklerinde *(358:35). [üft ü ḫīz,]*

üft ü hīz ü kuˁūd u kıyām: *Düşüp kalkmak ve oturup dikilmek.*

ve **üft ü ḫīz ü ḳuˁūd u ḳıyām** ile enẓār-ı nuẓẓārı ḥayret-şiˁār eyledi Ve birbirinden *(158:10). [üft ü ḫīz ü ḳuˁūd u ḳıyām,]*

üft ü hīzleri: *Düşmek ve kalkmak.*

Bunlarıñ zed ü bürd ve **üft ü ḫīzleri** ṭabˁ-ı hümāyūna ḫoş gelüp ve eşnā-yı ḫıtāmında *(343:19). [üft ü ḫīzleri, -ler, -i]*

üftāde: *Düşmek.*
1. bālā-yı ḳaṣrdan **üftāde** ve baˁżısı bu ḫālde cān-sūzdan resīde-i rütbe-i helāk olup *(347:3). [üftāde,]*
2. sevdāsına düşen tīr-i hevāyī-miṣāl kendüyi zīr-i pāyında **üftāde** bulur Gümüş Ṣuyı *(362:8). [üftāde,]*

üftāde-i deryā yaġmurdan ḥaẕer eylemez: *Denizde ıslanan (denize düşen) yağmurdan korkmaz. Başından büyük olaylar geçip o konuda tecrübe sahibi olarak olgunlaşmış kişiler daha küçük tehlikelerden ve belalardan yılmazlar. Bu tıpkı, denizde ıslanmış bir kişinin yağmurda ıslanmayı hiçe sayması gibidir.*

Eylemez üftāde-i deryā ḥaẕer yaġmurdan *(326:4). [üftāde-i deryā yaġmurdan ḥaẕer eylemez, -mez]*

üftāde-i girdāb-ı ḥayret olup: *Şaşkınlık girdabına yakalanmak.*

zevrak-ı şuˁūrları **üftāde-i girdāb-ı ḥayret olup** cümle ḥaḳḳā didiler *(184:20). [üftāde-i girdāb-ı ḥayret olup, -up]*

üftān: *Düşen, düşerek.*
1. fincān **üftān** ve bir ḳaṭre āb rīzān olmadın cüst ü çālāk ve bī-vehm ü bī-bāk idāre eyleyerek *(176:26). [üftān,]*
2. bir küzesi **üftān** ve bir ḳaṭresi rīzān olmadın pīş ü pesine egilüp kefˁü desti *(246:17). [üftān,]*

üftān ü ḫīzān: *Düşmek ve kalkmak.*
1. rüfte-i çārūb-ı müjgān iderek **üftān ü ḫīzān** her cānibe şitābān olup *(181:1). [üftān ü ḫīzān,]*
2. pīş-gāh-ı pādişāhīde taḳla-bāzlıḳ ile hüner-sāzlıḳ ḳaṣdına **üftān u ḫīzān** *(196:14). [üftān u ḫīzān,]*
3. hem-ˁinān dörder dörder mürāfaḳa ve **üftān u ḫīzān** birbirleriyle müsābaḳadan *(223:19). [üftān u ḫīzān,]*

ülfet-i māh u kettān: *Ay ve ketenin yakınlığı (Ay ışığının keteni çürütmesi).*

der-kār ve **ülfet-i māh u kettān** temāşāyiyānı ḥayret-dişār eyleyüp naẓm beyt *(314:2). [ülfet-i māh u kettān,]*

ülker: *Süreyya, Pervin (yedi yıldızdan oluşan takımyıldızı).*

şubḥa lāyıḳ **ülkerim** yoḳdur diyerek terāne-sāzī itmege *(355:23). [ülkerim, -im]*

ümenā vü ḫˇācegān-ı dīvān-ı sāmī-rütbet: *Yüksek rütbeli divan haceganı.*

ḥażretleri ve sāˁir ricāl-i devlet ve **ümenā vü ḫˇācegān-ı dīvān-ı sāmī-rütbet** ve *(359:27). [ümenā vü ḫˇācegān-ı dīvān-ı sāmī-rütbet,]*

ümerā-yı deryā: *Kaptan paşa eyaletine bağlı sancakların beyleri için kullanılan tabir.*
1. tersānede mevcūd bulunan **ümerā-yı deryā** ve ḳapudānān ve küttāb-ı tersāne ve *(337:13). [ümerā-yı deryā,]*
2. Ve hākez̲ā ḥālā Midilli mutaṣarrıfı olan **ümerā-yı deryādan** Dervīş-zāde İsmāʿīl Paşa *(354:1). [ümerā-yı deryādan, -dan]*
3. Ve hem-çünān **ümerā-yı deryādan** mutaṣarrıf-ı livā-yı Rodos Süleymān Paşadan *(353:27). [ümerā-yı deryādan, -dan]*

ümerā-yı zevi'l-iḥtirām: *Saygıdeğer devlet adamları.*

sūr-ı fāʾiżü's-sürūr vuḳūʿında vüzerā-yı ʿiẓām ve mīr-mīrān-ı kirām ve **ümerā-yı z̲evi'l-iḥtirām** *(140:21). [ümerā-yı z̲evi'l-iḥtirām,]*

ümmīd-gāh-ı esāfil ü eʿālī: *(Sadrazam) Herkes için ümit kapısı olmak.*

Baʿdehū ṣadr-ı ʿālī ve **ümmīd-gāh-ı esāfil ü eʿālī** ḥażretleri kef-i güher-pāşlarından *(375:12). [ümmīd-gāh-ı esāfil ü eʿālī,]*

Ümmü Gülsüm Sulṭān: *Sultan III. Ahmet'in kızı.*

Mışrāʿ Ḳurretü'l-ʿayn-ı pādişāh-ı cihān yaʿnī ʿişmetlü Ümmü Gülş̲üm Sulṭān *(167:26). [ümmü gülş̲üm sulṭān,]*

Üngürüs: *(Konsolos) Osmanlıların Macarlara verdikleri ad.*

Ve bu rūz-ı neşāṭ-endūzda āsitānede iḳāmete meʾmūr olan **Üngürüs** ve *(342, 28). [Üngürüs,]*

üş-: *Üşüşmek, toplanmak.*

Keskinoğlı ve Ḳara ʿOs̲mān ṭāḳat getüremeyüp düşdiler ve ḫalḳ başına **üşdiler** *(275:10). [üşdiler, -di, -ler]*

üsārā-yı sefīne: *Esir gemisi.*

üsārā-yı sefīne ramza didükleri maḳām-ı teng ü tār ve menām-ı vaḥşet-medārlarından *(184:1). [üsārā-yı sefīne,]*

üserā vü pāy-zenler: *Esirler ve ayağı bağlılar.*

Ve her ne ḳadar **üserā vü pāy-zenler** var ise birer ikişer z̲olata bez̲l olunup her *(327:30). [üserā vü pāy-zenler, -ler]*

Üsküdar: *İstanbul'un Anadolu yakasında bir ilçe.*
1. Bu rūz-ı ḫāṭır-güşā-yı dil-fürūzda İstanbul ve **Üsküdar** ve Eyyūb ve Ġalaṭa *(214:31). [Üsküdar,]*
2. ḳademe-i düvāzdehüme ṣuʿūd itdigi yevm-i maʿhūdda **Üsküdār** ve *(342:6). [Üsküdār,]*
3. ve **Üsküdār** ahālī ve ḳuṭṭānınıñ ṣaġīr ü kebīr ve aḥrār u ʿabīd ü emā ve ricāl ü nisāsına *(348:16). [Üsküdār,]*

Üsküdārī Ḥasan Efendi: *Osmanlı hattatı, Ünlü hattat Şeyh Hamdullah'ın torunu olup "Aklam-ı Sitte" sanatçısıdır.*

Sulṭān Bāyezīd ḥażretleri içün daḫi **Üsküdārī Ḥasan Efendi** ḫaṭṭı ile bir *(167:18). [Üsküdārī Ḥasan Efendi,]*

Üsküdārlı Kara ʿOsmān Çuḳa-dār ʿAbdī: *Şenliklerde güreşen pehlivanlardan biri.*

pehlevān-ı bī-naẕīr ile güreşüp ve **Üsküdārlı Ḳara ʿOs̱mān Çuḳa-dār ʿAbdī** nām *(275:7). [Üsküdārlı Kara ʿOs̱mān Çuḳa-dār ʿAbdī,]*

üşküfehā-yı rengā-reng: *Rengarenk çiçekler.*

Şehr-i ẕi'l-hicceniñ altıncı güni yedi iḳlīm şehiniñ dügüni içün **üşküfehā-yı rengā-reng** *(364:25). [üşküfehā-yı rengā-reng,]*

üşkūfe-i çarh-ı felek-i ṭārem-i vālā olmuş: *Yüksek göğün felek çarkının çiçeği gibi olmak.*

Olmuş Üşkūfe-i çarḫ-ı felek-i ṭārem-i vālā *(196:36). [üşkūfe-i çarḫ-ı felek-i ṭārem-i vālā olmuş, -muş]*

üşkūfe-i reng-i nā-perīde: *Rengi solmamış çiçek.*

üşkūfe-i reng-i nā-perīde görinüp bir sāʿat miḳdārı mütemādī ve gülşen-ṭırāz-ı şevḳ ü şādī olduḳdan *(219:11). [üşkūfe-i reng-i nā-perīde,]*

üsküfli şāhīn: *Başına deri geçirilmiş şahin, ayak bağı.*

ṣaff-be-ṣaff dizilüp ve her biri bir yana hücūm ile birer sīnī-i biryāna **üsküfli şāhīn** *(266:4). [üsküfli şāhīn,]*

üsküfli şāhīne: *Yırtıcılığını önlemek, gözlerini kapalı tutmak için başına deri geçirilen şahin.*

ḳırmızı bükme üskūf ile **üsküfli şāhīne** nümūdār olan silāḥ-dār-ı şehriyārī ve *(370:15). [üsküfli şāhīne, -e]*

üsküfli şehbāzlar: *(Doğan, şahin gibi yırtıcı kuşların gözlerini kapalı tutmak için bu yırtıcıların başarına geçirilen deri başlık geçirilir buna üsküf denir) Üsküflü doğanlar.*

üsküfli şehbāzlar kebk ü ʿuṣrūfa süzüldigi gibi şöyle süzüldüler ki *(157:2). [üsküfli şehbāzlar,]*

üsküfli ṭoġan: *Balaban, başında ibiği buluna doğan.*

ve şāhīncibaşı ve çaḳırcıbaşı ve atmacacıbaşı **üsküfli ṭoġan** gibi *(306:3). [üsküfli ṭoġan,]*

üslūb: *(Top arabası) Biçim.*

bir ṭop ʿarabası **üslūbında** meṣābīḥ-i zümürrüd-gündan bir ṣūret-i merġūb u güzīn *(268:14). [üslūbında, -ı, -n, -da]*

üslūb: *Şekil, yöntem.*
1. Ḫayyāṭlar bu **üslūb** üzere ālāylarına ḫıtām ve sāʾir eṣnāfa endām gösterüp *(302:11). [üslūb,]*
2. bir kār u naḳş ṣafāsı nümāyān oldı Rubʿ sāʿat bu **üslūb** üzere mütemādī olup *(309:8). [üslūb,]*
3. bir ḳartal-ı güşāde-bāl taṣvīr ü timsāli ile derūn u bīrūnı münaḳḳaş ve **üslūbı** dil-keş *(312:6). [üslūbı, -ı]*

üslūb-ı maṭlūb: *İstenilen tarz, biçim.*

tekmīlinden ṣoñra **üslūb-ı maṭlūb** üzere meʾmūr olduḳları ḫıdmete mübāşeret ve *(141:38). [üslūb-ı maṭlūb,]*

üslūb-ı merġūba: *İstenilen şekilde.*

üzere **üslūb-ı merġūba** ḳoyup ve bölükbaşılar ve yeşilciler sāḥa-i sebz-gūn-ı sūrda *(305:32). [üslūb-ı merġūba, -a]*

üslūb-ı sābıḳ: *Eski tarz, olageldiği gibi.*
1. ile müşerrez ü mażbūṭ olduḳda çāşnī-gīrān **üslūb-ı sābıḳ** üzere *(159:18). [üslūb-ı sābıḳ,]*
2. ve ḥāllī ḥāllerince ikrām olunup baʿde’ṭ-ṭaʿām **üslūb-ı ṣābıḳ** üzere *(248:26). [üslūb-ı ṣābıḳ,]*
3. Bu eṣnāda resen-bāzlar **üslūb-ı sābıḳ** üzere nice nice bāzī ve sāʾir ṣuʿbede-bāzān-ı suḫre-sāz *(316:26). [üslūb-ı sābıḳ,]*

üst: *Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.*
1. **Üstinde** güneş sebūya beñzer *(129:2). [üstinde, -i, -n, -de]*
2. **Üstindeki** jāle-dār-ı dil-cū *(130:3). [üstindeki, -i, -n, -de, -ki]*
3. Bu eṣnāda **üsti** pūşīdeli ṭablalar ile ṭaʿāmlar çekilüp li-münşiʾihi *(158:22). [üsti, -i]*
4. ile sepedini isticār ve **üstini** gāh dest-i ist ve gāh mevāṭī-i aḳdām-ı ḳarār eyleyüp *(175:16). [üstini, -i, -n, -i]*
5. ḳurılup burūc-ı felek gibi dāʾir ve **üstinde** sitāregān-ı seyyāre gibi dört *(203:27). [üstinde, -i, -n, -de]*
6. bāz-gūn ḳoyup ḳadd-i bālāsı gūyā **üstine** maşraba ḳonmuş sütūn-ı mevzūna *(210:4). [üstine, -i, -n, -e]*
7. Çıḳmaḳ isterseñ eger ʿarş **üstine** *(224:1). [üstine, -i, -n, -e]*
8. İki fincān ḳahve iç berş **üstine** *(224:2). [üstine, -i, -n, -e]*
9. Çil akçeyle ṭolu **üstine** sīmīn maşraba ḳondı *(243:20). [üstine, -i, -n, -e]*
10. Ve iki ẕirāʿ miḳdārı bir mīl-i āhenīn ve **üstinde** çār-gūşe bir şekl-i çelīpā-yı çūpīn *(246:14). [üstinde, -i, -n, -de]*
11. ile nihānī çekildigini derk itmeyüp bu ḫāletle ip **üstinde** raḳs u cilvelerine *(258:35). [üstinde, -i, -n, -de]*
12. şayḳanıñ serenleri ve alat u resenleri **üstinde** cān-bāz gibi pīş u pes reftār u bāzī *(258:2). [üstinde, -i, -n, -de]*
13. terānesiyle mütefāḫirane atup ṭutdı ip **üstinde** yatdı ve ol boġazı ipli iki eli ve *(259:23). [üstinde, -i, -n, -de]*
14. şoñra arḳası üzere ip **üstine** yatup ipi eliyle ṭutdı ve yatdığı ipe *(259:19). [üstine, -i, -n, -e]*
15. **üstinde** sāḫte dolāb u dükkānların numūne-i burc-ı şevr eylediler ve ḳumāş-ı Tebrīze *(283:26). [üstinde, -i, -n, -de]*
16. muʿtād-ı ḳadīm üzere hediyyeleri olan zer-dūz ḳaṭīfe **üstine** işlenme bir boḳça *(300:15). [üstine, -i, -n, -e]*
17. ʿaraba **üstinde** īcād itdikleri furunı bir ṭarafdan işʿāl *(313:25). [üstinde, -i, -n, -de]*
18. sāde hatāyī bir minder ve anıñ **üstinde** daḫi İstanbulī dībā bir maḳʿad-ı dil-keş-i rengīn-nuḳūş olup *(334:31). [üstinde, -i, -n, -de]*
19. ve tertīb-i esbāb-ı şādmānī buyurmaları ile şallar **üstinde** *(346:10). [üstinde, -i, -n, -de]*

üst: *Kaftanın üstüne giyilen beyaz renkli kürk.*
1. ve ittiṣālinde olan çergeye ʿörf ve **üstleri** ile gelüp merātib-i sāmiyelerine *(177:2). [üstleri, -ler, -i]*
2. ve maḫṣūṣça **üstleri** ve ṣarıḳları ile sāye-bān-ı temāşāya daʿvet ve *(262:25). [üstleri, -ler, -i]*
3. ve **üst** ve mücevveze-i celālet-vesīm ile yüriyüp ve ḳapucılar pīş-keşçisi *(265:35). [üst,]*
4. destār-ı ʿādī ve libās-ı rūz-merreleri ile baʿdehū cebecibaşı **üst** ve mücevveze ile *(339:3). [üst,]*
5. ṣudūr-ı kirām ve mevālī-i ʿiẓām ʿörf ve **üstleri** ile lücce-i mevcā-mevc gibi *(364:32). [üstleri, -ler, -i]*

üst ḳaftānı: *Kıyafet üstüne giyilen kaftan.*

çāşnī-gīrān ser-ā-ser ve **üst ḳaftānı** ile ḫıdemāt-ı ṭaʿāmı tertīb ü tensīḳ eyleyüp *(194, 23). [üst ḳaftānı,]*

üst ḳaftānı: *Genellikle beyaz renkli kürk ile giyilen ipekli kumaştan yapılan uzun ve işlemeli üst giysisi.*

ṣunup ve çāşnī-gīrān mücevveze ve **üst ḳaftānı** ile pervāne gibi ḫıdmetlerine *(226:31). [üst ḳaftānı,]*

üst ḳaftānı: *Kaftanın üstüne giyilen beyaz renkli kürk.*

ḥażretleri daḫi mücevveze ve **üst ḳaftānı** ve sāʾir ocaḳ ḫalkı *(267:15). [üst ḳaftānı,]*

üst ḳaftānlar: *Genellikle ipekli kumaştan yapılan uzun ve işlemeli üst giysisi.*

dīvān-ı ʿīd resmi üzere çāşnī-gīrān-ı ḫāṣṣa mücevveze ve **üst ḳaftānlar** ile *(158:29). [üst ḳaftānlar, -lar]*

üstād: *Öğretici, üstat, hoca.*
1. ittişālinde bir maḥall taʿyīn olunup mühendis neccārlar ve **üstād** naḫl-kārlar *(141:26). [üstād,]*
2. **üstādından** gördigi gibi ders-āmūz-ı debistān-ı istiʿdād ve *(146:18). [üstādından, -ı, -n, -dan]*
3. Çekmemiş böyle naḳş bir **üstād** *(161:20). [üstād,]*
4. çıḳarup ve sütūnı başı üzerine alup **üstādı** zemīnde raḳṣān ve şākirdi *(175:30). [üstādı, -ı]*
5. **üstādına** hem-ser gelüp bardaḳ yuvalandı ḳapaġın buldı El-ḥaḳḳ ol *(175:32). [üstādına, -ı, -n, -a]*
6. ve **üstādı** on ẕirāʿ miḳdārı iki ṣırıġıñ bālāsına ḳarīb mevżiʿine *(199, 25). [üstādı, -ı]*
7. Gümüş Ṣuyın terāzūya çıḳardı ṣanki bir **üstād** *(243, 21). [üstād,]*
8. geşt ü güẕār itdikçe **üstādı** şākirdiniñ başı üzere nigūn-sār oldıġı ḥālde *(247, 32). [üstādı, -ı]*
9. Ey cüvān-ı sīm-keş ṣad-āferīn **üstādıña** *(334, 16). [üstādıña, -ı, -ñ, -a]*

üstādān-ı kārları: *İşi bilen ustalar.*

ve **üstādān-ı kārları** bir ṭop ḳumāş-ı zer-tārı kesüp biçüp *(301:19). [üstādān-ı kārları, -lar, -ı]*

üstādān-ı mühendis-kār: *Mühendisçe bilgili ustalar.*

üstādān-ı mühendis-kār ile gerdūne-i gāveyn üzere burc-ı ṣevre numūne aṭlas-ı şafaḳ-reng *(296:10). [üstādān-ı mühendis-kār,]*

üstādān-ı nazm-āşinā-yı ḥayyām-nihādıñ: *Hayyam yaradılışlı, şiirden anlayan üstatlar.*

ṭāvūs-ı hezār-nakş-ı bāl-güşā gibi ʿarṣa-i sūra yetürdiler ve **üstādān-ı naẓm-āşinā-yı Ḫayyām-nihādıñ** yerine *(277:17). [üstādān-ı naẓm-āşinā-yı ḫayyām-nihādıñ, -ıñ]*

üstādān-ı ṣanʿat: *Sanat ustaları.*

Üstādān-ı şanʿat ve müteʿayyinān-ı ḥirfetleri atlu ve pīyāde zīb ü zīnetleri *(312:29). [üstādān-ı ṣanʿat,]*

üstādān-ı ṣanʿatları: *Meslek büyükleri.*

naʿrasıyla hāy u hūy ile gelüp gitdiler ve ketḫudāları ve **üstādān-ı ṣanʿatları** beşer *(297:17).*
[üstādān-ı ṣanʿatları, -lar, -ı]

üstād-ı çire-dest: *Becerikli usta.*

şeb-i tārīki ṣubḥ-ı bahāra naẓīre eyledi Ḥaḳḳā ki **üstād-ı çire-dest** baḥr-i serīʿde *(253:7). [üstād-ı çire-dest,]*

üstād-ı ṣanʿatları: *Maharetli usta.*

rikāb-ı hümāyūna ʿarż idüp ketḫudāları ve **üstād-ı ṣanʿatları** *(299:19). [üstād-ı ṣanʿatları, -lar, -ı]*

üstinde: *Üzerinde.*
1. mıḳrāż-ı ḥaṭevāt ile ḳaṭʿ-ı rişte-i ṭarīḳ ve ʿaraba **üstinde** sāḫte dest-gāh-ı perdāḫtelerinde *(301:17). [üstinde,]*
2. Ve bir ḳanṭār miḳdārı baḳır küreçesini on nefer ādem şikemi **üstinde** aġır çekiçler *(303:19). [üstinde,]*
3. verāsında Piyāle Paşa **üstinde** bir püştede başka sāye-bān ḳurdurup *(307:5). [üstinde,]*
4. ve eṭrāf-ı pūşişinde fişekler bārikā-feşān iken göbegi **üstinde** tenekeden bir *(315:28). [üstinde,]*

üstine: *Arkasından, devamında.*

ʿĪd **üstine** īd olup cihāna *(133:7). [üstine,]*

üstüvār: *Sağlam, kuvvetli, dayanaklı.*

Ḥışn-ı metin-i çarḫ-ı felek gibi **üstüvār** *(188:2). [üstüvār,]*

üstüvār kılınup: *Yerleştirmek.*

ve naẓar-gāh-ı şehriyār-ı manṣūrda **üstüvār ḳılınup** dārü'n-nedve-i cemʿiyyetleri *(346:33). [üstüvār ḳılınup, -ın, -up]*

ütruc-ı zerd-fām-ı ḫurşīdi: *Sarı renkli, turunç gibi yuvarlak güneş.*

gīsū olur Fi'l-meṡel **ütruc-ı zerd-fām-ı ḫurşīdi** āsīb-i berd ü şitādan *(163:17). [ütruc-ı zerd-fām-ı ḫurşīdi, -i]*

ütüle: *Ütü ile buruşukluklarını gidermek.*

ütüleyüp ve tebāşīr-i ṣubḥ-ı pür-nūr libās-ı rūz-merre-i şāhid-i sūr olan *(302:2). [ütüleyüp, -y, -üp]*

üzer: *Üzeri; üstü.*
1. **üzerlerine** ḫayme-pīrā-yı neẓāret olan defter-dār-ı sābıḳ Meḥmed Paşa ketḫudāsı *(141:28). [üzerlerine, -ler, -i, -n, -e]*
2. ḥālet-nümā-yı cisr-i ḥadīd eyleyüp **üzerlerine** ḳadem-nihāde ve bī-muḥābā vü bī-hirās pāy *(176:16). [üzerlerine, -ler, -i, -ne]*
3. yediyle **üzerlerine** dāmen dāmen şükūfe-i bādām gibi çil paralar niṡār ve eṭrāfları *(224:13). [üzerlerine, -ler, -i, -ne]*
4. ḳahveleri **üzerlerine** rīzān ve keyfleri destārları gibi *(225:8). [üzerlerine, -ler, -i, -ne]*
5. āteşlerini iṭfā içün ḳırābeler ile **üzerlerine** şular işāle ve bir ṭarafdan çavuşlar *(228:10). [üzerlerine, -ler, -i, -ne]*
6. ve midillü şūretlü atlar ve **üzerlerinde** muḳavvādan yapılmış heyākil-i ʿacībe *(263:25). [üzerlerinde, -ler , -i, -n, -de]*
7. ve naʿra-i nā-gehān-ẓuhūr-ı Allāh Allāh ile **üzerlerine** hücūm-ı düşmenāne *(281:31). [üzerlerine, -ler, -i, -(n)e]*
8. bir ṭarafdan **üzerlerine** şerāreler bārān ve bir *(357:6). [üzerlerine, -ler, -i, -(n)e]*

üzere: *Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi, üst tarafı.*
1. gerden-i kafūrları **üzere** ḥalet-nümā-yı nūrun ʿalā nūr olup destār-ı ʿādīleri *(156:6). [üzere,]*
2. cebīni **üzere** idāre ve çep ü rāst raḳṣ-ı bī-muḥābā ve pīş ü pesine temāyül ü inḥınā *(158:5). [üzere,]*
3. elmās-ı mihr-tāb āb **üzere** meşābe-i ḥabāb görinürdi Li-müʾellifihi *(161:3). [üzere,]*
4. Ve bunlardan mā-ʿadā siyāh ābnūs **üzere** elmās u yāḳūt ile muraṣṣaʿ bir *(166:15). [üzere,]*
5. **üzere** īstāde olup üç şemşīr-i tāb-dārıñ daḫi nevk-i nīşter-nümūnın *(176:17). [üzere,]*
6. daḫi ābādī kāġıd **üzere** ḥüsn-i ḫaṭṭ-ı bī-ġalaṭ ile mektūb müẕehheb ü mücedvel *(191:13). [üzere,]*
7. dībā-yı girān-bahā-yı ʿacemī **üzere** işlenme zer-kār u girān-miḳdār bir kesme *(193:26). [üzere,]*
8. püşt **üzere** yatup bir ḥimār-ı pāy-besteyi der-kenār ve ikisi birden bir çenberden *(209:6). [üzere,]*
9. Baʿdehū yine arḳası **üzere** yaturken bā-işāret-i fermān-fermāy bī-zebān *(209:8). [üzere,]*
10. **üzere** nihāde iken göz göre nice görülmemiş raḳṣ u şīve ile cilve-rīz oldı *(210:9). [üzere,]*
11. içün arḳası **üzere** zemīne yatdı ve ayaġı ile ol kūzeyi gözinden alup her ʿuẓvunda *(210:11). [üzere,]*
12. iẓhār u iʿlān ve sütūn **üzere** iki fincān ḳahve içüp cürʿasını ʿalā ruʿūsi'l-eşhād *(212:25). [üzere,]*
13. mühr-i Süleymānīsi gibi ẕirve-i sütūnda āheste āheste şikemi **üzere** deverān ve *(212:29). [üzere,]*
14. ḥamāme-i mışrī gibi perende nāmında ip **üzere** cunbalaḳlar atup cilve-perdāz oldılar *(213:18). [üzere,]*
15. götüren berīd-i beşāret gibi rīsmān **üzere** ḫaṭve-senc-i müsāraʿat olup ve iki ḳār-ḫāne *(232:29). [üzere,]*
16. vuḳūʿunda ʿadet olan ordu ālāyı resmi **üzere** her ḥirfet icrā-yı ṣanʿat *(233:13). [üzere,]*
17. bir gerdūne **üzere** ibdāʿ itdikleri şekl-i müstedīr ṭāḥūnede bīḫte-i pervīzen-i tedḳīḳleri olan *(235:13). [üzere,]*
18. cūy-ı murād **üzere** idāre idüp kām-yāb oldılar Mışrāʿ Murādım üzre *(235:29). [üzere,]*

19. ʿimāme geyürüp ve gerdūne **üzere** perdāḫte dest-gāh-ı sāḫteden gūyā bir nān-fürūşuñ *(236:18). [üzere,]*
20. ābdest ibrīġi ve biñ otuz yedi dirhem bir sīnī-i sīmīn **üzere** mevżūʿ ve yine *(238:18). [üzere,]*
21. **üzere** īcād itdikleri āb-gīne dükkānı ṣūret-nümā-yı mīnā-yı perī eyleyüp içinde li-Ṣābit *(240:6). [üzere,]*
22. giderek ve içlerinde gül-çihre bir cüvān daḥi taḫt-ı revān **üzere** pīrāye-i dükkān olup *(241:9). [üzere,]*
23. Kelle-pezān Pes ez-ān Kelle-pezān gerdūne **üzere** bir ḳānūn-ı sūzān *(241:18). [üzere,]*
24. vaḳf-ı ḫande-i dendān-nümā-yı beşāşet eylediler ve bir gerdūne **üzere** bir *(241:23). [üzere,]*
25. gelüp gitdiler ve seren ṣırıḳların mīzān-ı resen-bāza döndirüp rīsmān **üzere** bī-pervā *(244:27). [üzere,]*
26. cevlān ile cān-bāz ṣanʿatın icrā itdürdiler Rīsmān **üzere** deryāda sebāḥat ider *(244:28). [üzere,]*
27. meşhūd-ı ʿālem oldıġından mā-ʿadā refīḳiniñ başında bir ayaġ **üzere** ḳıyām ve *(246:6). [üzere,]*
28. kūzeyi cümle aʿżāsı **üzere** icāle itdi *(247:25). [üzere,]*
29. Ve çār-esās-ı bünyān-ı ṣuffe olan sālifü'ẕ-ẕikr dört kimesneniñ başları **üzere** *(247:26). [üzere,]*
30. geşt ü güẕār itdikçe üstādı şākirdiniñ başı **üzere** nigūn-sār oldıġı ḥālde *(247:32). [üzere,]*
31. Ve yevm-i mezbūrda deʾb-i ḳadīm **üzere** sipāh u silāḥ-dār ve dört bölük aġaları *(248:2). [üzere,]*
32. cānib-i yemīninde vāḳiʿ püşte **üzere** vażʿ olunan sāye-bānlarında *(248:31). [üzere,]*
33. ve tesyīr-i reh-vār-ı şevḳ içün bār-gīr **üzere** ḳoçaşı tāziyāne-zen-i şevḳ ururaḳ *(257:31). [üzere,]*
34. Gerdūne-i mezbūre ve raḳḳāṣān-ı meẕkūre rīsmān **üzere** germ-tāzī ve ʿarż-ı ʿişve-bāzī itdikde *(259:8). [üzere,]*
35. iki şemşīr ile resen **üzere** raḳṣān ve nice bāzīçe-i nā-dīde ile germ-cevlān olduḳdan *(259:18). [üzere,]*
36. ṣoñra arḳası **üzere** ip üstine yatup ipi eliyle ṭutdı ve yatdıġı ipe *(259:19). [üzere,]*
37. Ve bu eṣnāda rīsmān **üzere** īcād olunan ḳalyon-ı kūh-bünyādlar daḥi *(264:17). [üzere,]*
38. Ve se-pālar **üzere** nihāde Anḳād Aġanıñ dest-sāz-ı īcādı nice kebīr ü nā-dīde *(269:24). [üzere,]*
39. ḳarşu cānibde bir püşte-i refīʿa **üzere** vażʿ-ı sāye-bān ve erkān-ı bünyān-ı devlet olan *(273:1). [üzere,]*
40. Ve bir gerdūne **üzere** dest-gāh-ı kefş-dūzān vażʿ olunup anda daḥi bir *(278:16). [üzere,]*
41. Bunlarıñ ʿaḳabinde Baḳḳāllarıñ aṣḥāb-ı ḥirfeti gerdūne **üzere** bir dükkān *(280:1). [üzere,]*
42. Bu iki ḥirfet erbābınıñ her biri başlu başlarına ʿaraba **üzere** kendülere *(282:23). [üzere,]*
43. Ḥirfet-i meẕkūre ẕeylinde Yorġancılar ṣınıfı gerdūne **üzere** īcād itdikleri *(283:1). [üzere,]*
44. Ve hediyyeleri olmaḳ **üzere** bir çāker-i nā-resīde-i tābende-rū ve bir *(284:17). [üzere,]*
45. üstādān-ı mühendis-kār ile gerdūne-i gāveyn **üzere** burc-ı ṣevre numūne aṭlas-ı şafaḳ-reng *(296:10). [üzere,]*
46. **üzere** meṣābe-i ḫāne-i nigīn bir dükkān-ı dil-pesend-i güzīn īcād u inşā ve faṣṣı ḳonmamış *(298:7). [üzere,]*
47. **üzere** işleyerek güẕer itdiler ve çögürcileri bu ḳıṭʿa ile çalup çaġıraraḳ gitdiler Ḳıṭʿa *(298:16). [üzere,]*
48. ṭoḳunmamış ve bu naḳş **üzere** bir kālā-yı cihān-bahā-yı ṣafā vü inbisāṭ *(302:5). [üzere,]*
49. kefş-i şöhretin endāḫte-i bām-ı nisyān itdiler ve gerdūne **üzere** ibdāʿ itdikleri *(302:21). [üzere,]*
50. bī-ḳayd-ı bīm ü hirās dest ü pāyına ṭayanup püşt **üzere** yatdı Bu ḥāletde *(303:14). [üzere,]*
51. Se-pālār **üzere** atılan hevāyīlerin ḫod naḫl-i ḫurmādan ḫoş-nümā dörder *(309:13). [üzere,]*
52. **üzere** cevlān ider esb-i sebük-ʿināna rākib ve piyādeleri mışrāʿ Billāh bu *(335:6). [üzere,]*
53. şākirdi ṭabla **üzere** kendi bu ḳadar bār-ı girān altında yemīn ü yesāra *(335:14). [üzere,]*
54. ber-ser çuldan kerrākeler ile dest-gāhları **üzere** rīsmān-bāf olaraḳ icrā-yı ṣanʿat *(336:22). [üzere,]*
55. **üzere** şebīt-i ḳadem nā-meysūr ve bürūdetden taḥrīk-i dest ü pā nā-maḳdūr iken *(339:32). [üzere,]*
56. ẕirāʿ bir mīl-i āhenīn **üzere** iḫtirāʿ itdikleri bir ḳaṣr-ı çūpīn-vār meydān-ı sūr *(346:32). [üzere,]*
57. ḳaṣr-ı gerdānları gerdūne gibi tekerlekler **üzere** mevżūʿ ve her cānibinden gūnā-gūn *(356:32). [üzere,]*

üzere: *"Amaç, koşul, zamanda yakınlık, gibilik" anlamları katan "üzere" edatı.*
1. sünnet-i seniyyesi **üzere** ḫitānlarına mübaşeret olunup sevālif-i ezminede bu güne *(139:4). [üzere,]*
2. Çergelerde tertīb-i pür-zīb **üzere** süfreler mebsūṭ-ı zemīn ve çāşnī-gīrān u zülüfliyān *(306:13). [üzere,]*
3. Baʿdehū enderūn-ı hümāyūna gidilmek **üzere** iẕn-i hümāyūn-ı şevket-maḳrūn *(373:25). [üzere,]*

üzere: *"Gereğince, doğrultusunda, şartıyla" anlamlarında kullanılan edat.*
1. içün filāḥat-nāme-i aḥkām-ı dīn-i Aḥmedī **üzere** birer şāḫı ser-bürīde-i kārd-ı bāġbān-ı şerīʿat ḳılınmaġa *(137:4). [üzere,]*
2. Bu eṣnāda sūr emīni ṭarafından muʿtād-ı ḳadīm **üzere** levāzım-ı ẓiyāfet-i sūr *(142:1). [üzere,]*
3. muʿtād **üzere** meʾẕūr olan ḳapu ketḫudāları ve muḥżır aġa neferātı *(142:18). [üzere,]*
4. taʿyīn-i revāṭib-i muʿtāde itdirildi Ve ḳānūn-ı ḳadīm **üzere** ṣadaḳāt-ı ser-i şeh-zādegān olmaġ *(142, 25). [üzere,]*
5. **üzere** iki ʿaded mülūkī naḫl-i bālā ve bir şeker ḫadīḳası ibdāsına fermān-ı hümāyūnları *(146, 13). [üzere,]*
6. taʿallüm-gāh-ı terbiyyet-i pādişāhīden tehẕīb-i nüsḫa-i aḫlāḳ itdigi vech **üzere** *(146:15). [üzere,]*
7. ḳarar virmeleri ile reʾy-i evvel fesḫ olunup vech-i ātī **üzere** ẓiyāfet-i ʿāmme *(147:14). [üzere,]*
8. **üzere** her ṣınıf aṣḥāb-ı ḥirfete müteʿayyin olan hedāyā-yı muʿtādeniñ *(147, 16). [üzere,]*
9. **üzere** keşf içün ketebe vü miʿmārān taʿyīni fermān buyurıldı *(147:31). [üzere,]*
10. kemāl-i ihtimām ve herkese tafṣīl-i cāʾi **üzere** *(149:7). [üzere,]*
11. ile mesrūr buyurduḳlarında tertīb-i menāẕım-ı sūr aḥsen-i üslūb **üzere** *(149:12). [üzere,]*
12. merbūṭ-ı evtād-ı taʿyīn olındıġı **üzere** naṣb-ı mevkib-i sūr-ı hümāyūn *(149:20). [üzere,]*
13. nām-zed-i mīʿad-ı celīl-i cihān-dārī oldıġı vech **üzere** Ḫudāvendigār-ı sābıḳ Sulṭān Muṣṭafā Ḫān *(149:27). [üzere,]*
14. vetīre **üzere** tanẕīm-i ḫıyam-ı āsūman-gūn ḳıldılar ki otaġ-ı hümāyūn dāʾiresi *(150:3). [üzere,]*

15. atılup bu ḳālıb **üzere** be-her yevm üçer kerre şenlikler itmek *(151:3). [üzere,]*
16. Naḳş-ı müfādı **üzere** encümen-i gül-zemīn-i cemʿiyyet ṭırāz-ı bisāt-ı zīnet *(153:1). [üzere,]*
17. **üzere** daʿvet olunan kāffe-i eʿāẕım u eʿālī ve ṣudūr-ı ʿulemā vü müderrisīn ü mevālī *(153:29). [üzere,]*
18. Bu vech **üzere** ṣufūf-ı ḫademe-i pādişāhī tertīb ve silāḥ-dār ve rikāb-dār aġalar *(154:26). [üzere,]*
19. ṭavāʾif-i ʿaskeriyān dīvān-ı ʿīd tertībi **üzere** elbise-i maḫṣūṣe-i dīvāniyye ile *(155:4). [üzere,]*
20. ser-i sipāh ve müteʿayyinleri ʿalem-efrāz-ı riyāset olup bu niẓām **üzere** ṣaf-keşīde-i maḳām-ı ʿubūdiyyet olmaġla *(155:20). [üzere,]*
21. tertībi **üzere** ṣudūr-ı ʿālī-cāh ve vüzerā-yı maʿālī-dest-gāh ve ṣadreyn-i mükerremeyn *(156:17). [üzere,]*
22. **üzere** ḫāk-būsī-i dergāh-ı ʿişmet-dest-gāh-ı pādişāhī ile müfāḫir ü mübāḫī oldılar *(156:22). [üzere,]*
23. Bunlar daḫi naṭʿ-ı şaṭranc-ı şeṭāretle bu ṭarīḳ **üzere** at sürerek ve naẓar-gāh-ı şāhīde *(157:30). [üzere,]*
24. vech **üzere** beş çenberden geçmek ile ṭavḳ-ı beşerden ḫāric iş itdi *(158:16). [üzere,]*
25. dīvān-ı ʿīd resmi **üzere** çāşnī-gīrān-ı ḫāṣṣa mücevveze ve üst ḳaftānlar ile *(158:29). [üzere,]*
26. Bu tertīb **üzere** süfreler mebsūṭ ve eczā-yı cerīde-i cemʿiyyet şīrāze-i ḥüsn-i tertīb *(159:17). [üzere,]*
27. ile müşerrez ü mażbūṭ olduḳda çāşnī-gīrān üslūb-ı sābıḳ **üzere** *(159:18). [üzere,]*
28. Ve yevm-i mezbūrda ʿādet-i ḳadīme-i devlet-i müstedīme **üzere** *(160:1). [üzere,]*
29. mübāderet ve baʿdehū tertīb-i ātī **üzere** sevḳ-i maṭāyā-yı hedāyā-yı erkān-ı devlete *(160:5). [üzere,]*
30. olmaḳ **üzere** ikişer boġça ʿacemī ve İstanbulī dībā-yı zībā ki nessāc-ı ḳażā *(164:16). [üzere,]*
31. **üzere** māl-ā-māl iki boġça çiçekli ve sāde elvān ẕī-ḳıymet ṣāl ve leṭāfet ü reng *(164:28). [üzere,]*
32. her birine taʿyīn u tanṣīṣ buyurduḳları vech **üzere** evvelā *(165:29). [üzere,]*
33. mersūm-ı yerāʿa-i vaḳāyiʿ-nüvīsān oldıġı vech **üzere** pīrāye-i ʿarṣa-i beyān ḳılınan *(168:14). [üzere,]*
34. daḫi muʿtād-ı ḳadīm **üzere** ṭonanmış bir semend-i sīmīn-sīne-bend ve bir taḫta *(171:35). [üzere,]*
35. maḫṣūṣ olan āyīn-i muʿtād **üzere** tefhīm-i femūde-i nāḫudā içün gūyā lisānü'l-ḥāl olan *(183:30). [üzere,]*
36. deryā-yı ṭabīʿat cūşān olmaġın ḳadırga ricāli lisānları **üzere** sefīne-i mezbūre *(186:14). [üzere,]*
37. ṣuver-i rehvār-nümūn **üzere** atlu heyʾetinde ʿasker ve sāʾir zīb ü zīver ile pīrāste Beyt *(187, 28). [üzere,]*
38. naẓar-gāh-ı pādişāh-ı cihān-penāha vetīre-i sābıḳan **üzere** mevṣūl ḳılındıḳda *(189:17). [üzere,]*
39. **üzere** on ʿaded vasaṭiyyü'l-ḳıṭʿa faġfūrī ṭabaḳ daḫi dest-i çīnī-keşān-ı maṭbaḫ-ı ḫāḳāniyye *(189:29). [üzere,]*
40. inżimāmı ile ṭarīḳa-i meslūke **üzere** pāy-endāz-ı şehriyār-ı bende-nüvāz ve *(190:22). [üzere,]*
41. Rabbü'n-nās ḥażretleriniñ teʾlīf-i celīlleri olmaḳ **üzere** Tefsīr-i Şerīf ki pādişāha *(190:28). [üzere,]*
42. ve üçer ṭonluḳ ṣof ve firengī aṭlas ve telli ḫārā resm-i maʿhūd **üzere** *(190:33). [üzere,]*
43. pīrāye ḳılınmaġla eşer-i eslāfa iḳtifā olunup muʿtād **üzere** beş ʿaded *(191:8). [üzere,]*
44. üzere bir Muṣḥaf-ı Şerīf ve bir Şerḥü'l-Meşārıḳ ve ikişer ṭop zencīr-bāf *(192:2). [üzere,]*
45. İnne'l-hedāyā ʿalā miḳdāri mühdīhā fehvāsı **üzere** ihdā olunup baʿd-ezīn *(192:27). [üzere,]*
46. Deydene-i müstaḥsene-i devlet-i ʿaliyye **üzere** cümle mevālīniñ maʿzūl ve *(192:31). [üzere,]*
47. Ṭarīḳa-i meslūk-i eslāf-ı mülūk **üzere** merāsim-i hedāyā itmām u tekmīl ve *(193:29). [üzere,]*
48. Bu ḥālet **üzere** tehyiʾe-i esbāb-ı sürūr olunca ve tertīb-i ḳanādīl ü meşāʿil *(196:3). [üzere,]*
49. bir külḫan-ı gülşen-nümūn getirilüp ṭılısm olmaḳ **üzere** bālāsında āşiyān-sāz ve *(196:18). [üzere,]*
50. Bu vech **üzere** fişeng şenligi sāʿat dörde degin mütemādī ve *(197:28). [üzere,]*
51. yevm-i sābıḳda tavṣīf olundıġı vetīre **üzere** *(198:28). [üzere,]*
52. İbrāhīm Paşa ḥażretleri ṭarafından daḫi resm-i muʿtād **üzere** bir *(200:21). [üzere,]*
53. ricʿat eylediler Bugün risāle-i cemʿiyyet bu vech **üzere** *(201:31). [üzere,]*
54. degin vech-i meẕkūr **üzere** nisvān u ricāl maḫlūṭ oldıġı ḥālde pīş-gāh-ı pādişāhīde *(205:19). [üzere,]*
55. teline doḳunmayup leylen ve nehāren ẕikūr ve zenān emn ü emān **üzere** istedikleri *(205:31). [üzere,]*
56. meşeli **üzere** ayular ṣāḥiblerine ġalebe-nümā oldılar *(208:3). [üzere,]*
57. Yeñi Cāmiʿi şeyḫi Meḥemmed Efendi resm ü rāhları **üzere** otaġ-ı hümāyūnda *(211:2). [üzere,]*
58. Tekmīl-i ādāb-ı ʿubūdiyyetden ṣoñra tertīb-i meẕkūr **üzere** yine maḳāmlarına ʿavdet eylediler *(211:7). [üzere,]*
59. bu minvāl **üzere** iken ol düstūr-ı melekiyyü's-simāt iḫrāz-ı şeref-i iltifāt itdürmesine *(211:18). [üzere,]*
60. ḫāṭır-ḫˇāh-ı şehriyārī **üzere** umūr-ı ḫayriyyeye tevfīḳ ve her ḥālde hidāyetin refīḳ eyleyüp *(212:2). [üzere,]*
61. maḳarr-ı sedd-i sulṭānü'l maṣrıḳayn olup muʿtād-ı sābıḳ **üzere** bugün daḫi iki yüz altmış iki *(212:9). [üzere,]*
62. iẕhār-ı hünere meʾmūr olmaġla taʿlīmi **üzere** rüfeḳāsı iḥżār-ı edevāt-ı lāzıme eylediler *(212:13). [üzere,]*
63. ḥażretleri yine resm-i sālif **üzere** tersane-i ʿāmire sāḥil-serāy-ı hümāyūnuñ *(217:25). [üzere,]*
64. idi Ve ol ḥadīḳatü'l-envār-ı āteş-bahārıñ maḥṣūli olmaḳ **üzere** şuʿle-i neft ü bārūtdan *(219:8). [üzere,]*
65. Bu vech **üzere** nıṣfu'l-leyle degin iḳtibās-ı envār-ı neşāṭ ve iżāʿa-i mişkāt-ı inbisāṭ olunup *(221:8). [üzere,]*
66. **üzere** ferş-i pāy-gāh-ı pādişāh-ı Süleymān-bār-gāh ḳılınup aña ve *(226:18). [üzere,]*
67. bāriḳa-i mefhūmı **üzere** mānende-i berḳ-i mümṭır eṭrāf-ı meydānā germ-şitāb ve *(228:15). [üzere,]*
68. resm-i sābıḳ **üzere** ṭop-ḫāne ocaġından bir ṣal günā-gün fişekler ve envāʿ-ı ālāt-ı zīver *(230:7). [üzere,]*
69. **üzere** cālis ve efāḫım-ı ʿulemā-yı ʿiẕāmdan cümleye fāʾiḳ ṣadr-ı rūm-ı sābıḳ *(231:3). [üzere,]*
70. ḥālde muʿtād **üzere** temāşāyiyān ve luʿbetiyāna taʿyīn-i ḥudūd u sınur *(231:17). [üzere,]*
71. cisr-i ṣırāṭdan numūne olan rīsmān **üzere** mıżrāb-ı tār-ı sanṭūr gibi *(232:2). [üzere,]*
72. muʿtād **üzere** ʿaṭiyye-i pādişāhīden kisve-i günā-gün ile lābis-i cilbāb-ı iftiḫār olan *(233:7). [üzere,]*
73. Ve āyīn-i muʿtād **üzere** ʿarż-ı dest-āvīz-i nāḳīz eyleyüp iki yüz seksen üç *(238:15). [üzere,]*
74. ve muʿtād **üzere** yüz elli dirhem bir sīm ḳahve ibrīġi ve mecmūʿı yedi yüz *(239:1). [üzere,]*
75. neşīdesiyle dem-sāz-ı rāmiş-gerān-ı naġme-perdāz oldılar ve muʿtād **üzere** beş yüz *(240:17). [üzere,]*
76. nāʾil-işeref-i zemīn-būsī-i ḫüsrevāne oldı ve vetīre-i meslūke **üzere** *(242:10). [üzere,]*
77. ḫalīde ḳılınan otuz altı ẕirāʿ sütūn-ı mevzūn **üzere** çil aḳçe ile memlū bir *(242:19). [üzere,]*
78. cebe-ḫāne vü mühimmāt ile bādbān-güşā ḳalyonlar tesyīr olunmaḳ **üzere** *(244:17). [üzere,]*

79. alup gāh oturdı ve gāh yatdı ve gāh vāj-gūn perendeler atdı ve bu ḥāl **üzere** *(247:24). [üzere,]*
80. ve ḥāllī ḥāllerince ikrām olunup baʿde'ṭ-ṭaʿām üslūb-ı şābıḳ **üzere** *(248:26). [üzere,]*
81. El-ḥāṣıl bu siyāḳ **üzere** ṣudūr-ı devlet tertīb-i menāẕım-ı meserret eyleyüp *(252:7). [üzere,]*
82. temāşā-gāh-ı hümāyūn cānibinde esbāb-ı ʿizz ü ḥaşmet aḥsen-i üslūb **üzere** *(256:21). [üzere,]*
83. muttasıl olan rīsmān-ı āḫere daḫi ayaġını atdı Bu ṭarīḳ **üzere** beyt *(259:20). [üzere,]*
84. Maḥall-i Taṣvīr Cānib-i deryāda bu vech **üzere** şenlikler kemaliñ bulup ve *(260:1). [üzere,]*
85. taṣvīr idüp vuḳūʿı **üzere** resm-i ṣaḥīfe-i beyān eylediñ mi *(260:14). [üzere,]*
86. ḫāṭır-ḫ˘āhım **üzere** mükemmel raḫş-ı dil-pesend-i bī-bedel iḥsānına *(261:22). [üzere,]*
87. ṣadr-nişīn olmaġla muʿtād **üzere** şenliḳ ṭopları atılup nevbet-ḫāneler çalındı ve *(262:6). [üzere,]*
88. aġalar menzili dāʾiresinden dīvān-ı hümāyūn tertībi **üzere** ber-resm-i ḳadīm *(262:18). [üzere,]*
89. muʿtād **üzere** otaġ-ı mezbūrda kendüler içün āmāde vü ḥāżır ḳılınan ḫ˘ān-ı naʿmā-yı pādişāhī *(262:21). [üzere,]*
90. içün çār cihetden teḳayyüd-i ekīd ve zūr-dest-i iḫlāṣ-peyvestleri murād **üzere** her *(263:2). [üzere,]*
91. āmāde-i ebnā-yı sebīl olmaġla devlet-i pādişāhīden vech-i şerʿī **üzere** *(265:9). [üzere,]*
92. ḳānūn u tertīb ve bendegān-ı ʿatebe-i hümāyūnı ḳāʿide-i taṭyīb **üzere** ʿaṣā-yı sīm *(265:34). [üzere,]*
93. **üzere** ḳallāvīlerin zīb-i ser ve ser-cümle erbāb-ı dīvāna taʿlīm-i erkān-ı ḥaşmet ü fer itmekle *(267:13). [üzere,]*
94. Yevm-i mezbūrda netāʾic-i sūr u ṣafānıñ şekl-i evvel **üzere** ṣuġrā vü kübrāsı *(272:21). [üzere,]*
95. **üzere** ber-hevā ḳalyonlar yerlerinden ḥareket ve birbiri ile ḥarb u ḍarba *(274:11). [üzere,]*
96. Bu eṣnāda ḥuẕūr-ı hümāyūnda ʿādet-i meʾlūfe **üzere** çekdiri çekdiri çekdiri *(275:31). [üzere,]*
97. **üzere** el üstinde ber-efrāşte oldıġı ḥālde meydāna getürdiler ve *(277:16). [üzere,]*
98. ve bu ṭarīḳ **üzere** pey-der-pey iki cānibden āheste āheste mürūr ile *(283:10). [üzere,]*
99. hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ **üzere** ḳabżına meʾmūr olanlara teslīm idüp *(283:22). [üzere,]*
100. Ḫirfet-i meẕkūre aṣḥābı bu ṭarīḳ **üzere** ālāyların tertīb ve kenāre-i suṭūr-ı ṣufūf-ı neferātın *(284:1). [üzere,]*
101. Pes ān-gāh ʿörf-i beled **üzere** bi-ḥasebi'l-merātib anlara muʿāḳıb *(284:20). [üzere,]*
102. ve ġāyet ġālī bālīn-i zer-kārı hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ **üzere** *(285:4). [üzere,]*
103. **üzere** bir perdede tehyiʾe-i esbāb-ı sürūra āġāz ve taʿbiye-i çeng ü çeġāne ve söz ü sāz eylediler *(290:26). [üzere,]*
104. Ḫ˘ānende vü sāzendeler bu vech **üzere** pīş-gāh-ı sāye-bān-ı temāşāda *(291, 4). [üzere,]*
105. ricʿat eyledikleri hengām-ı meserretde vetīre-i sābıḳa **üzere** bugün *(295:17). [üzere,]*
106. **üzere** dest-i ḍarāʿat u niyāz ile sāḥa-i ḳaṣr-ı ʿadālet ve bāha-i şeh-nişīn-i şevkete *(297:19). [üzere,]*
107. muṣannaʿ resm-i ḫāṣṣ **üzere** rīḫte-i ḳālıb-ı īcād olunmuş muraṣṣaʿ bir mirvaḥa-i ẕī-ḳıymet *(298, 22). [üzere,]*
108. muʿtād-ı ḳadīm **üzere** hediyyeleri olan zer-dūz ḳaṭīfe üstine işlenme bir boġça *(300:15). [üzere,]*
109. ve ṣırmalı nişān maḳremesi hediyyelerin resm-i sābıḳ **üzere** maʿrūż-ı dergāh-ı ḫudāvend-i enām eyleyüp *(300:18). [üzere,]*
110. hediyyelerin vetīre-i muʿtāde **üzere** naẕar-gāh-ı hümāyūna *(301:9). [üzere,]*
111. muḳteżā-yı ṣanʿatları **üzere** merāsim-i ʿubūdiyyeti tekmīl ve ketḫudā-yı ḫirfet *(301:12). [üzere,]*
112. Ḫayyāṭlar bu üslūb **üzere** ālāylarına ḫıtām ve sāʾir eṣnāfa endām gösterüp *(302:11). [üzere,]*
113. ḫüsrev-i devrān pāy-gahında ṭarīḳ-i muʿtād **üzere** mehter-ḫāne ve *(302:25). [üzere,]*
114. Baʿdehū Müsilmānān-ı tüccār her bir nevʿi onar ṭonluḳ olmaḳ **üzere** on ṭop *(305:1). [üzere,]*
115. süfrelik on ṭabaḳ tehyiʾe vü iḥżār ve hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ **üzere** *(305:8). [üzere,]*
116. **üzere** üslūb-ı merġūba ḳoyup ve bölükbaşılar ve yeşilciler sāḥa-i sebz-gūn-ı sūrda *(305:32). [üzere,]*
117. **üzere** yigirmi üç süfrelik ṭaʿām ile simāṭları basṭ olunup ve bostāncı neferātınıñ *(306:33). [üzere,]*
118. tekmīl olunup tertībleri **üzere** dāmen-i āṣaf-ı ʿamīmü'l-inʿāmı yegān yegān *(307:2). [üzere,]*
119. çekme ve aṭlas-ı vālā hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ **üzere** ber-resm-i ḳadīm *(307:29). [üzere,]*
120. bir kār u naḳş ṣafāsı nümāyān oldı Rubʿ sāʿat bu üslūb **üzere** mütemādī olup *(309:8). [üzere,]*
121. muʿtād-ı meʾlūfe **üzere** naʿra-i ṭop-ı mühībü'l-üslūb delālet-i ẓuhūr-ı esbāb-ı şādmānī *(311:10). [üzere,]*
122. duʿa ve maʿraż-ı hümāyūna muʿtād-ı ḳadīm **üzere** ḳapaġı mücevher bir *(313:11). [üzere,]*
123. zemzemesiyle yegān yegān mürūr ve aḥsen-i vech **üzere** bir ālāy gösterdiler ki *(316:15). [üzere,]*
124. Bu eṣnāda resen-bāzlar üslūb-ı sābıḳ **üzere** nice nice bāzī ve sāʾir ṣuʿbede-bāzān-ı suḫre-sāz *(316:26). [üzere,]*
125. Bunlar daḫi icrā-yı mahāretden ferāġat eylediklerinde muʿtād-ı sābıḳ **üzere** *(317:16). [üzere,]*
126. Vetīre-i meʾlūfe **üzere** tekmīl-i merāsim-i żiyāfet ve tetmīm-i levāzım-ı mürüvvvetden *(320:21). [üzere,]*
127. **üzere** dāmen-güşe-i ṣadr-ı kerīm ile iltişām ve işbāt-ı maḳām ve *(320:24). [üzere,]*
128. Yevm-i mezbūrda muʿtād-ı dīrīn ve ḳānūn-ı pīşīn **üzere** şehriyār-ı kāffe-i berāyāya *(320:30). [üzere,]*
129. **üzere** tedārük eyledigi beş ṭop İstanbulī dībā-yı zer-tār-ı şükūfe-dār *(321:18). [üzere,]*
130. ke'l-evvel rābıṭa-peẕīr-i intiẓām olup āyīn-i pīşīn **üzere** ordu ālāyı güẕārına *(334:4). [üzere,]*
131. niẓām **üzere** yüriyüp iẓhār-ı esbāb-ı şādmānīde emṣāllerin çulladılar Li-müʾellifihi *(336:24). [üzere,]*
132. anlar içün maḫṣūṣ ḳılınup kāʾideleri **üzere** dört beş iskemle nihāde vü mevżūʿ *(337:36). [üzere,]*
133. rehīn-i minnet hem meṣābe-i nūr u ẓulmet birbiri ile teżād u mübāyenet **üzere** *(338:3). [üzere,]*
134. Meʾlūf olduḳları ẓuhr hemgāmında murādları **üzere** basṭ-ı pīş-gīn-i ṭaʿām olunup *(338:6). [üzere,]*
135. Vaḳt-i ʿaṣr ḥulūlinde vetīre-i sābıḳa **üzere** üç süfre ṭaʿām basṭ olunup *(338, 16). [üzere,]*
136. **üzere** çend ṭāḳa ecnās-ı aḳmişe iṯāfına ḳanāʿat itmeyüp ʿarż-ı iḫtişāṣ u ʿubūdiyyet *(340:14). [üzere,]*
137. Ricāl-i devletiñ ḳāʿide-i muʿtād **üzere** hediyyeleri tamām ve *(341:13). [üzere,]*
138. sāye-bān-ı seyr ü temāşāda mevcūd bulunmaları **üzere** daʿvet ve anlara *(342:10). [üzere,]*

139. imāme-i sübḥa-i küberā olduḳlarında ṭarīḳ-i meslūk **üzere** ṣadā-yı kūs u kerre-nāy *(342:22). [üzere,]*
140. **üzere** vaḳt-i teġaddīleri olan hengām-ı ẕuhrda ikrāmlarına taṣaddī olunup *(344:8). [üzere,]*
141. tanṣīṣ olunmaġın anlara vech-i meşrūḥ **üzere** iṭʿām ve sāʾirlerinden *(344:26). [üzere,]*
142. **üzere** ihdā olunacaḳ at muḳabelesinde bir ḳıṭʿa elmāslu ḫançer ve her biri beşer *(345:5). [üzere,]*
143. maẕmūnı **üzere** mümkin olan temāşā-yı esbāb-ı sürūr ile ḳanāʿat buyurup *(345:12). [üzere,]*
144. sūr-ı hümāyūnlarda muʿtād oldıġı **üzere** eṭvār-ı maḫṣūṣaların temāşā ḳaṣdı ile *(346:29). [üzere,]*
145. ve mevḳiʿ-i maḫṣūṣ-ı ẕiyāfetleri olmaḳ **üzere** taʿẓīm ü tevḳīr ile *(346:34). [üzere,]*
146. resm-i ḳadīm-i meʾlūf **üzere** ikrām ve ḫuddāmlarına daḫi ṭabla ṭabla pilāv ve zerde *(347:15). [üzere,]*
147. degin bu siyāḳ **üzere** celīl ü ḥaḳīr ve bernā vü pīr niʿam-ı pādişāhīye *(348:20). [üzere,]*
148. Bu miyānede yüz seksen ʿaded ṣıbyān-ı ḫitān vetīre-i sābıḳa **üzere** elbise-i cedīde *(350:22). [üzere,]*
149. **üzere** ʿalā merātibihim ḫıyām-ı maḫṣūṣalarında envāʿ-ı niʿam ile iṭʿām ve *(351:5). [üzere,]*
150. sāye-bān-ı berrīye ricʿat ve bālāda tafṣīl olındıġı **üzere** tensīḳ-i merāsim-i ẕiyāfete *(353:10). [üzere,]*
151. vaşaḳ ve her biri ṭoḳuz ṭonluḳ olmaḳ **üzere** rūmī vü ʿacemī vü hindī on iki cins *(353:16). [üzere,]*
152. **üzere** her biri dörder ṭonluḳ hatāyī-i muṭallā ve aṭlas-ı tāb-dār ve üç *(353:29). [üzere,]*
153. bulunan begleri bālāda tafṣīl olındıġı **üzere** sāʾir ilçiler silkine idḫāl ile nāʾil-i āmāl *(355:7). [üzere,]*
154. Ve bu gün daḫi resm-i maʿrūf ve muʿtād-ı meʾlūf **üzere** āmāde-i ḫitān olan yüz seksen *(360:5). [üzere,]*
155. ve resm-i maʿrūf **üzere** evvelā ṭatlı ve ḳahve merāsimi be-cāy-āverde *(360:21). [üzere,]*
156. hedāyā-yı mütenevviʿaya bedel olmaḳ **üzere** tedārük eyledigi şarḳ elmāslı bir *(361:15). [üzere,]*
157. ikisi daḫi āverde-i ḥużūr-ı āṣaf-ı kerīm ve miyānelerinde muʿāhedeleri **üzere** *(363:6). [üzere,]*
158. ʿaded eṭfāl-i bostānī muʿtād **üzere** sūr emīni dāʾiresinde kisvelerini geyüp ālāyların düzüp *(364:17). [üzere,]*
159. **üzere** alḳışlayup baʿdehū ṣadr-ı aʿẓam-ı Dārā-ḥaşem şükūh u fer birle *(366:10). [üzere,]*
160. şūret-i aşlīsi **üzere** ḫamīr-i māye-i cüzʿ-i vücūdı olmaġa münāsib ü mülāyim *(368:1). [üzere,]*
161. iki naḫl-ı kebīr-i bī-muʿādil daḫi vech-i meşrūḥ **üzere** ʿubūr eyledikden *(368:12). [üzere,]*
162. güẕār ve ʿaḳablerinde sarāy-ı hümāyūnda muʿtād olan resm-i maʿrūfları **üzere** *(370:14). [üzere,]*
163. dīde-güşā-yı intiẓār göricek ādāb-ı mülūkāne **üzere** at üzerinden üç kerre *(370:25). [üzere,]*
164. bu āna gelince bu vech **üzere** sūr-ı ḫitān ancaḳ ḫażret-i ḫudāvendigār-ı ḫilāfet-penāh *(370:30). [üzere,]*
165. orṭa ḳapu cānibinde ḳarār ve sāḥa-i sarāyda iki ḳol olup selāma intiẓār **üzere** iki *(371:22). [üzere,]*
166. olan deʾb-i ḳadīm **üzere** vüzerā-yı ʿiẓām ve erbāb-ı dīvān selāma ṭurup *(372:16). [üzere,]*
167. daḫi dergāh-ı ʿālī yeñiçerileri pilāv ve zerde ve sāʾir erbāb-ı dīvān muʿtād **üzere** *(372:33). [üzere,]*
168. dīvān ṭaʿāmı ile iṭʿām olunduḳdan ṣonra vüzerā-yı ʿiẓām ḳānūn **üzere** *(372:34). [üzere,]*
169. muʿtād **üzere** çizmelerin çıḳarup teşrīf-sāz olduḳlarında gül-bā-şeker-i mükerrer *(374:1). [üzere,]*
170. vüzerā-yı ʿiẓām ādāb-ı pādişāhī **üzere** būs-ı zemīn eylediklerinde şeyḫü'l-islām-ı ḫuceste-maḳām *(374:5). [üzere,]*
171. cerrāḥbaşı Süleymān Efendi sünnet idüp ṣāniyen vech-i meşrūḥ **üzere** dīger *(374:13). [üzere,]*
172. **üzere** būs-ı zemīn idüp çıḳdılar Baʿdehū vüzerā-yı ʿiẓām ṭaşra gelüp ʿarż ḳapusına *(374:38). [üzere,]*

üzere: *"Gibi, olduğu biçimde" anlamlarında kullanılan edat.*
1. yevm-i sābıḳ **üzere** birbiri ile ṭop u tüfeng atmaġa āheng ve bā-yek-dīger āġāz-ı peygār u ceng idüp *(264:18). [üzere,]*
2. vetīre-i sābıḳa **üzere** ṭulumcılar cüst ü çālāk ḫorṭūm-ı filden nümūdar olan *(266:15). [üzere,]*
3. Bālāda meẕkūr oldıġı **üzere** ʿizzetlü yeñiçeri aġası Meḥemmed Aġa ve sāʾir *(266:28). [üzere,]*
4. gülāb-efşān-ı nuṭḳ-ı kerāmet-nişān oldıġı vech **üzere** *(309, 25). [üzere,]*
5. **üzere** birbirine mülāşıḳ u mülāḥıḳ āheste āheste güẕār ve ḫıyām-ı maḫṣūṣalarında *(346:1). [üzere,]*

üzere: *"Daha sonra, ardından, arkasından" anlamında zaman zarfı.*

tekmīlinden ṣoñra üslūb-ı maṭlūb **üzere** meʾmūr olduḳları ḫıdmete mübāşeret ve *(141:38). [üzere,]*

üzeri: *Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi, üst tarafı.*
1. Ve bāb-ı hümāyūn-ı şevket-serāy-ı ḫāḳānī **üzerinde** olan kār-gīr oṭalar *(148:1). [üzerinde, -n, -de]*
2. Kāgıd-ḫānede ṣu getürmege meʾmūr olan saḳḳāyān **üzerinde** ve bir oṭa Ḳāsım Paşada *(149:1). [üzerinde, -n, -de]*
3. **üzerinde** Ḳaṣr-ı ʿAdālete muttaṣıl ve rifʿat u resm-i ṣūretde añа *(150:13). [üzerinde, -n, -de]*
4. ḫayme-nişīn-i cemʿiyyet olup ol gün **üzerine** çil aḳçe ile memlū *(153:9). [üzerine, -n, -e]*
5. ẕī-rūḥ gibi cilveler itdürdiler ve tekerlek **üzerinde** ʿaraba resminde *(157:11). [üzerinde, -n, -de]*
6. ferzāne cünbiş göstererek se-pā **üzerine** mevżūʿ ḳalʿa resminde maṣnūʿ *(157:31). [üzerine, -n, -e]*
7. ʿArabı başı **üzerine** alup gergeden ḳuvvetin iẓhār ve farḳ-ı Ferḳadān-fersāsında *(158:8). [üzerine, -n, -e]*
8. ḳaṭ'-ı naẓar ṣuffe **üzerinde** ittiḫāẕ-ı encümen-i ḳarār eyleyen nice *(173:17). [üzerinde, -n, -de]*
9. bir şütürüñ senāmı **üzerine** vażʿ olunan çenberiñ bir ṭarafından berḳ-i hātif gibi *(175:24). [üzerine, -n, -e]*
10. çıḳarup ve sütūnı başı **üzerine** alup üstādı zemīnde raḳṣān ve şākirdi *(175:30). [üzerine, -n, -e]*
11. başı **üzerinde** bir kūze-i memlū ile bāzī-künān oldı ve cilve vü raḳṣ u ʿişvede *(175:31). [üzerinde, --n,-de]*

12. Ve pehlevānān-ı meẕkūrānıñ biri başı **üzerine** bir kūze-i leb-rīz-i mıṣrī ve *(175:35). [üzerine, -n, -e]*
13. anıñ **üzerine** bir ḫum-ı ḫüsrevānīyi ḳoyup bu ḥāl ile refīḳiniñ ser ü dūşında *(175:36). [üzerine, -n, -e]*
14. Ṣīşe-bāzlar daḫi bir sebū **üzerinde** çelīpā şeklinde aḫşābdan çār-gūşe bir *(176:5). [üzerinde, -(n), -de]*
15. der-niyām-ı dehān idüp başını yere mümāss itmedin ayaġ **üzerinden** ber-hevā *(176:2). [üzerinden, -n, -den]*
16. ālet taṣnīf ve biri biri **üzerine** yigirmi ʿāded ṣīṣe-i ṣükūfeyi ṣanʿat ile tertīb ü taṣnīf eyleyüp *(176:6). [üzerine, -n, -e]*
17. ol ṣīşeleriñ **üzerine** daḫi bir ṭabla nihāde ve ol ṭablaya daḫi üç *(176:7). [üzerine, -n, -e]*
18. Baʿdehū bir çenber içinde nıṣfı mertebesine degin biri biri **üzerinde** fincānlar *(176:24). [üzerinde, -n, -de]*tanẕīr olunmuş idi ki rīsmānlar ile keşīde ḳılınup gerdūne gibi tekerlek **üzerinde** *(187:18). [üzerinde, -n, -de]*
19. ṣāḫ-ı gergedende fīl gibi bir mīl **üzerinde** īstāde ve içinde bu ḳadar edevāt u ālāt u ricāl *(187:21). [üzerinde, -n, -de]*
20. **üzerine** başup ve ṣırıġıñ ucunı der-baġal idüp ḳıyām u pertāb ve batī vü serīʿ *(199:27). [üzerine, -n, -e]*
21. iẓhār eyledi ve nīm-ẕirāʿ miḳdārı bir ṭūlānī ṣemʿ-dānı başı **üzerine** *(210:3). [üzerine, -n, -e]*
22. dönmüş iken ṣemʿ-dānıñ **üzerine** bir ḫum vażʿ idüp bu ḥāl ile refīkiniñ dūşına *(210:5). [üzerine, -n, -e]*
23. bir ḳuze-i leb-rīz-i Mıṣrīyi başı **üzerine** ḳoyup meydāna pertāb ve iki defʿa sūr-gāhıñ *(210:7). [üzerine, -n, -e]*
24. dergāh-ı ʿālī cebecileri ocaġından ḳanādīl ü meşāʿil ile müzeyyen ṣal **üzerinde** *(218:25). [üzerinde, -n, -de]*
25. mübāşereti ile tesyīr olunan ṣal **üzerinde** eczā-yı nāriyyeden mürekkeb ve dört yüz ḳadar *(219:22). [üzerinde, -n, -de]*
26. Baʿdehū yine ṣal **üzerinde** aḫşābdan bir mükemmel ḳalʿa ṣūreti olup *(220:16). [üzerinde, -n, -de]*
27. **üzerinden** pertāb ve verālarında olan çenberi daḫi güẕār u ṣitāb eylediginden mā-ʿadā *(223:12). [üzerinden, -n, -den]*
28. daḫi **üzerinden** ṭafra-künān çenberden güẕerān olup ne çenberden ḥallāc oldıġı *(223:14). [üzerinden, -n, -den]*
29. sütūnı miyānında ecel beşigi taʿbīr olunan ḥabl-i süst-peyvend **üzerinde** *(232:30). [üzerinde, -n, -de]*
30. cüvān-ı ḫūnī āvīḫte-i aʿnāḳ-ı sütūr olan taḫt-ı revān **üzerinde** tertīb-i dükkān ve *(237:21). [üzerinde, -n, -de]*
31. sütūn idi **üzerinde** ẕī-rūḥa beñzer bir taṣvīr-i māde vü ner ve timṣāl-i zen ü şevher *(238:12). [üzerinde, -n, -de]*
32. **üzerinde** iḥdāṣ itdikleri ḳaṣr-ı pür-zīb içinde bir ṭıfl-ı necīb ṣanʿat göstererek *(241:3). [üzerinde, -n, -de]*
33. **üzerinde** meṣābe-i faṣṣ-ı nigīn bir ḳubbeli ḳaṣr-ı dil-nişīn ibdāʿ ve *(242:3). [üzerinde, -n, -de]*
34. baġlanup **üzerinden** ḳadden on zirāʿ mükemmel esliḥa vü ālāt ve *(244:16). [üzerinden, -n, -den]*
35. Baʿdehū başına bir nice kūze-i memlū ve biri biri **üzerine** ḫumm u sebū ḳoyup *(246:12). [üzerine, -n, -e]*
36. Ve kendi başı **üzerine** bir tüvānā ʿArabı diʿāme gibi iḳāme eyleyüp kendi *(246:32). [üzerine, -n, -e]*
37. Ve dört kimseniñ dūşı **üzerinde** taḫta-pārelerden bir ṣuffe ibdāʿ ve bir nādīde bāzīçe-i encümeni *(247:22). [üzerinde, -n, -de]*
38. başına ḳoyup **üzerine** bir ḫum-ı memlū vażʿ idüp çep ü rast cilveler itdi ve *(247:20). [üzerine, -n, -e]*
39. iḫtirāʿ eyleyüp **üzerine** çıḳdı ve başı üzerine bir kūze-i memlū *(247:23). [üzerine, -n, -e]*
40. iḫtirāʿ eyleyüp üzerine çıḳdı ve başı **üzerine** bir kūze-i memlū *(247:23). [üzerine, -n, -e]*
41. Dāʾire-i āṣafī civārında Daraġacı İskelesi **üzerinde** bir ṣuffe-i ṣafā daḫi *(252:1). [üzerinde, -n, -de]*
42. **üzerinde** ṭunbazdan köpri ḳuruldı ve kayıḳdan ḳayıġa başup bir cānibden *(252:14). [üzerinde, -n, -de]*
43. Baʿdehū gümrük emīni Meḥmed Aġa ṭarafından daḫi ṣal **üzerinde** bir *(253:34). [üzerinde, -n, -de]*
44. **üzerinde** meşāʿil-i nevvār ve yeşil ḳandīllerden birer serv-i sebz āşikār ve nice *(254:9). [üzerinde, -n, -de]*
45. idi ve bir atlı ḳaraca fır fır devrān ve **üzerinde** altı nefer ādem cevlān idüp *(254:14). [üzerinde, -n, -de]*
46. aġaçdan se-pālar **üzerinde** ṣāḫları altun varaḳlar ile muṭallā vü müteḥallī *(264:34). [üzerinde, -n, -de]*
47. **üzerindeki** taḫt ve taḫt içindeki fīl-bān ṣūretinde bir ferzend-i dil-saḫt ile ḫod-be-ḫod *(264:4). [üzerindeki, -n, -de, -ki]*
48. Baʿdehū on iki ʿaded yoġurt çanaġı içinde fişekler iḫfā ve **üzerinde** mānend-i zebed-i deryā *(271:22). [üzerinde, -n, -de]*
49. **üzerinde** meşʿal heyʾetinde bir fişegi idāre ve beş on ḳandīli birden reme-i kebūter *(271:33). [üzerinde, -n, -de]*
50. ve firengī aṭlas ve büründek **üzerine** işleme dört ʿaded girān-bahā yorġanları *(283:21). [üzerine, -n, -e]*
51. dükkān **üzerinde** ṣanʿatların işleyerek güẕer ve nice āhen-dil ü saḫt-cānlar *(302:22). [üzerinde, -n, -de]*
52. mehter-ḫāneler çalınup ʿasker ḳalʿaya ṣarılmada ve bir cānibden ʿaraba **üzerinde** *(303:6). [üzerinde, -n, -de]*
53. iken şikemi **üzerinden** on ḳadar ādem idāresine ḳādir olamayacaḳ bir seng-i āsiyābı *(303:15). [üzerinden, -n, -den]*
54. ve bir bār-gīr **üzerinde** iḫtirāʿ itdikleri dükkānçe-i muḫtaṣarī ve kār-gāh-ı seferīlerinde *(313:23). [üzerinde, -n, -de]*
55. şiddet ile ḍarb iderek ṭaşıñ **üzerinde** vāfir kiremit pārelerini ḫurde vü ḫursān eyledikleri *(317:13). [üzerinde, -n, -de]*
56. **üzerlerinden** refʿ-i ḫıyām ve senbīllere diḳḳat-i tām ile imrār-ı naẕar-ı imʿān-ı ḫāṣṣ u ʿāmdan *(317:35). [üzerlerinden, -ler, -i, -n, -den]*
57. İçlerinden biri bir kebīr desti içine bir aġaç diküp **üzerine** gemi çanaḳlıġı *(335:11). [üzerine, -n, -e]*
58. gibi bir ṭabla ve ṭablaya on ḳadar memlū ṣīşe ve ṣīşeleriñ **üzerine** ṣākirdini iclās itdikden *(335:12). [üzerine, -n, -e]*
59. ṣoñra sebūyı başı **üzerine** alup ṣīşeler münkesīr ve ṣu müteḳāṭir olmadan *(335:13). [üzerine, -n, -e]*
60. ile güẕār ve bir öküz ʿarabası **üzerinde** dest-gāh ḳurup iẓhār-ı hüner *(336:8). [üzerinde, -n, -de]*

61. ve ʿaraba öñinde yedek çekilen bir öküz **üzerine** ʿarabada icrā-yı ṣanʿat iden *(336: 9). [üzerine, -n, -e]*
62. Anlar daḫi ʿale’s-seḥer kenāre-i meydān-ı sūrda püşte **üzerinde** efrāşte sāye-bānlarında *(358:11). [üzerinde, -n, -de]*
63. dībā ve kimine hatāyī-i muṭallā āvīzeler zīver-i gerden-i mübāhāt ḳılınup **üzerilerine** *(360:2). [üzerilerine, -ler, -i, -n, -e]*
64. gibi berdāşte-i miyāne-i feżā olan ʿamūd-ı bālā ki **üzerinde** ʿalem-i mināre gibi *(361:28). [üzerinde, -n, -de]*
65. dīde-güşā-yı intiẓār göricek ādāb-ı mülūkāne üzere at **üzerinden** üç kerre *(370:25). [üzerinden, -n, -den]*

üzre: *Üst, üstünde, üzerinde.*
1. Serv **üzre** göründi māh-ı nevvār *(129:13). [üzre,]*
2. Gülüñ her bergi bir ḫār ola çeşm-i bāġ-bān **üzre** *(144:9). [üzre,]*
3. Vücūdı oldı gūyā Sūre-i Mülk **üzre** bismillāh *(155:2). [üzre,]*
4. Ṣaḥn **üzre** ḥabāba döndi ser-pūş *(158:24). [üzre,]*
5. Ḫaṭṭ-ı taʿlīḳ ile āb **üzre** keşīde pā mıdır *(184:23). [üzre,]*
6. Saṭr-ı mevc **üzre** çekilmiş ḫilʿat-ı taḥsīn mi ya *(184:24). [üzre,]*
7. cūy-ı murād üzere idāre idüp kām-yāb oldılar Mıṣrāʿ Murādım **üzre** *(235:29). [üzre,]*
8. İp **üzre** ber-hevā ḳalyonlar itdi çün resen-bāzān *(244:32). [üzre,]*
9. Rīsmān **üzre** iden cilve resen-bāz gibi *(295:6). [üzre,*
10. Döşendi māʾideler deşt-i bī-kerān **üzre** *(349:1). [üzre,]*
11. Çekildi niʿmet-i şādī cihāniyān **üzre** *(349:2). [üzre,]*
12. Hilāl ḳıṭʿa-i nāndır kenār-ı ḫˇān **üzre** *(349:4). [üzre,]*
13. Ki vażʿ olundı ser-i ḫʾān-ı āsumān **üzre** *(349:6). [üzre,]*
14. Duʿā-yı devleti farż oldı ins ü cān **üzre** *(349:8). [üzre,]*
15. Dizildi sīm ile zerrīn şükūfe-dān **üzre** *(349:10). [üzre,]*
16. ʿAmūd-ı ṣubḥ ḳıyās itme āsumān **üzre** *(349:12). [üzre,]*
17. Ṣālā-yı niʿmet-i şeh merdüm ü zenān **üzre** *(349:14). [üzre,]*
18. Żılāl-ı mekrümetin ser-be-ser cihān **üzre** *(349:16). [üzre,]*
19. Zamān-ı maʿdeletinde serīr-i şān **üzre** *(349:18). [üzre,]*
20. Vezīr-i aʿẓamı düstūr-ı kām-rān **üzre** *(349:20). [üzre,]*

vābeste-i teşrīf-i şehriyār-ı iskender-serīr eyleyüp: *Tahtı, İskender gibi olan padişahın gelişiyle şereflendirmesine bağlı olmak.*

vābeste-i teşrīf-i şehriyār-ı İskender-serīr eyleyüp eyyām-ı sābıḳada icrā itdikleri bāzīçelerin *(208:14). [vābeste-i teşrīf-i şehriyār-ı iskender-serīr eyleyüp, -y, -üp]*

vābeste-i ʿuhde-i teber-dārān-ı gīsū-dārān-ı sarāy-ı ʿatīḳ olmaġın: *Eski sarayın zülüflü baltacılarının üzerine düşen görev.*

vābeste-i ʿuhde-i teber-dārān-ı gīsū-dārān-ı Sarāy-ı ʿAtīḳ olmaġın cümlesine *(194:25). [vābeste-i ʿuhde-i teber-dārān-ı gīsū-dārān-ı sarāy-ı ʿatīḳ olmaġın, -maġ, -ın]*

vābeste-i ʿuhde-i żamān olmaḳ: *İşi yapma sorumluluğunu garanti etmek, kefil olmak.*

ṣarfı ile kemā-kān ḳābil-i ʿumrān olursa ṭaraf-ı mülūkāneden **vābeste-i ʿuhde-i żamān olmaḳ** *(147:30). [vābeste-i ʿuhde-i żamān olmaḳ,]*

vācib: *Yapılması gerekli olan, zorunlu kaçınılmaz.*

Beş vaḳitde duʿāsı **vācibdir** *(194:6). [vācibdir, -dir]*

vādī: *Alan, yer, usul, şiir vadisi.*

vādīde benim oynamaz atım diyerek ayaḳ ayaḳ yürüyüp at depmesinden *(335:7). [vādīde, -de]*

vaʿd-i ḳarīnü'l-incāzını: *Verilen sözün hemen yerine getirilmesi.*

taʿlīḳ ve veṣīḳa-i ḫalāṣın tenmīḳ fermānı ile **vaʿd-i ḳarīnü'l-incāzını** tevṣīḳ buyurduḳlarında *(243:3). [vaʿd-i ḳarīnü'l-incāzını, -ı, -n, -ı]*

vaʿdiñi incāz eyle: *Sözünü tutmak.*

Sāḳiyā bāde getür **vaʿdiñi incāz eyle** *(245:29). [vaʿdiñi incāz eyle,]*

vāfaḳa şennu tabaḳa: *(Arap atasözü) Nasıl da tıpatıp uydu.*

vāfaḳa şennu tabaḳa kelāmına mā-ṣadaḳ eski maʿden bir kem-yāb ṣarı faġfūr kāse *(189:18). [vāfaḳa şennu tabaḳa,]*

vāfī: *Yeterli.*

ḫālikine diyet olmaġa **vāfī** çil para ile memlū maşraba-i sīmīn on iki gün *(361:30). [vāfī,]*

vāfī olacak: *Yeter derecesine ulaşmak.*

ḫalḳınıñ güncāyişine **vāfī olacaḳ** ḳadar yere ḳazıḳlar ḳaḳılup ve ol ḳazıḳlara *(262:14). [vāfī olacaḳ, -acaḳ]*

vāfir: *Fazla, çok.*
1. gibi baḳırdan ḫōd ve siper geyimli **vāfir** ʿasker iʿdād idüp bir ṭarafdan *(303:5). [vāfir,]*
2. şiddet ile ḍarb iderek ṭaşıñ üzerinde **vāfir** kiremit pārelerini ḫurde vü ḫursān eyledikleri *(317:13). [vāfir,]*
3. Şāhen-şeh-i nīk ü kerem ü niʿmeti **vāfir** *(342:30). [vāfir,]*

vāḥidün ke'l-elf: *Bin gibi bir yani bine değer bir.*

ṭaraf-ı pür-şereflerinden daḫi **vāḥidün ke'l-elf** maẓmūnına mā-ṣadaḳ u aḫrā *(191:3). [vāḥidün ke'l-elf,]*

vāhime: *Kuruntu.*

anlar daḫi bir emr-i maḫūf olmaḳ **vāhimesi** ile feryād-künān ve el-amān-gūyān *(274:14). [vāhimesi, -s, -i]*

vāhime-i üft ü ḫīzinden: *Düşme korkusu.*

ve çep ü rāst reftārlarında **vāhime-i üft ü ḫīzinden** emīn olmaġla *(258:26). [vāhime-i üft ü ḫīzinden, -den]*

vāʿiẓ: *Dini öğütlerde bulunan kimse.*

Geçeriz nām-ı Ḫudā ile ṣırāṭı **vāʿiẓ** *(295:5). [vāʿiẓ,]*

vāj-gūn oldı: *Baş aşağı kalmak.*

zamān naḫl-i Ṭūbā gibi **vāj-gūn oldı** Baʿdehū ḳılıçları bıraġup kendüye hem-ser *(247:29). [vāj-gūn oldı, -dı]*

vāj-gūn perendeler atdı: *Ters taklalar atmak.*

alup gāh oturdı ve gāh yatdı ve gāh **vāj-gūn perendeler atdı** ve bu ḥāl üzere *(247:24). [vāj-gūn perendeler atdı, -dı]*

vaḳār u ʿaẓamet: *Ağırbaşlılık ve ağırlık.*

mirʾāt-ı cilā-dādeye dönüp fer ü şevket ve **vaḳār u ʿaẓamet** ile ḫurşīd-i cihān-ārā *(311:6). [vaḳār u ʿaẓamet,]*

vaḳf ribāṭıdır: *(hayır işine) ayrılmış konak.*

Bir **vaḳf ribāṭıdır** bu dünyā *(125:13). [vaḳf ribāṭıdır, -ı, -dır]*

vaḳfe-gāh: *Durak yeri.*

nāşī fiḳarāt-ı duʿā **vaḳfe-gāhlarında** *(236:10). [vaḳfe-gāhlarında, -lar, -ı, -n, -da]*

vaḳfe-i ḳarār eylediler: *Oyalanmak.*

keşīde eyleyüp miṣāl-i sekte-i ḫoş-āyende-i eşʿār bir miḳdār **vaḳfe-i ḳarār eylediler** Beyt *(370:20). [vaḳfe-i ḳarār eylediler, -di, -ler]*

vaḳf-ı dehen-i bay u gedā: *Zengin ve fakirin ağzını doldurmak.*

Vaḳf-ı dehen-i bay u gedā pīr ü cüvāndır *(331:22). [vaḳf-ı dehen-i bay u gedā,]*

vaḳf-ı gerdiş olan: *(Göz için) Dönüp durmakta bulunan.*

Bunlarıñ seyr ü temāşāsı ḫˇāhişi ile **vaḳf-ı gerdiş olan** dāʾire-i çeşm-i nużżār *(316:17). [vaḳf-ı gerdiş olan, -an]*

vaḳf-ı gerdiş-i enẓār iderek: *Fırfır dönerek harekete etme.*

vaḳf-ı gerdiş-i enẓār iderek āheste āheste her cānibe döner giderdi ve bāġçe-i meẕkūreniñ *(219:3). [vaḳf-ı gerdiş-i enẓār iderek, -erek]*

vaḳf-ı gerdiş-i ferāfer-i ıżṭırāb u ḥayret eyledi: *(Seyircilerin gözü için) Şaşkınlık ve sıkıntıdan fır fır dönedurmak.*

vaḳf-ı gerdiş-i ferāfer-i ıżṭırāb u ḥayret eyledi *(258:6). [vaḳf-ı gerdiş-i ferāfer-i ıżṭırāb u ḥayret eyledi, -le, -di]*

vaḳf-ı gerdiş-i ḥayret eyledi: *Şaşkınlıkla döndürmek.*

ile nigāh-ı temāşāyiyānı kebūter-i āteş-girifte gibi **vaḳf-ı gerdiş-i ḥayret eyledi** *(202:25). [vaḳf-ı gerdiş-i ḥayret eyledi, -di]*

vaḳf-ı gerdiş-i ḥayret ider: *(Seyircilerin gözü) Hayretle döndürmek.*

merdüm-i perī-liḳā döndükçe döner ve çeşm-i erbāb-ı temāşāyı **vaḳf-ı gerdiş-i ḥayret ider** *(254:13). [vakf-ı gerdiş-i ḥayret ider, -er, -]*

vakf-ı gerdiş-i ḥayret iderken: *(Seyircilerin gözü) Şaşkınlıktan fırfır dönmek.*

şuʿbede vü luʿbetler çeşm-i temāşāşiyānı **vaḳf-ı gerdiş-i ḥayret iderken** *(235:26). [vakf-ı gerdiş-i ḥayret iderken, -er, -ken]*

vakf-ı gerdiş-i ıżṭırāb: *Acı, sıkıntı içinde fırfır dönmek.*

vaḳf-ı gerdiş-i ıżṭırāb içün içlerinden li-münşiʾihi'l-faḳīr *(235:16). [vakf-ı gerdiş-i ıżṭırāb,]*

vakf-ı hande-i dendān-nümā-yı beşāşet eylediler: *Hayvanın ağzının sırıtmış gibi kalması.*

vaḳf-ı ḫande-i dendān-nümā-yı beşāşet eylediler ve bir gerdūne üzere bir *(241:23). [vakf-ı ḫande-i dendān-nümā-yı beşāşet eylediler, -di, -ler]*

vakf-ı hırāş: *Kaşınmak.*

nāḫun-ı dest-i cereb-peyvesti **vaḳf-ı ḫırāş** iken beyt *(224:8). [vakf-ı ḫırāş,]*

vaḳf-ı pīç ü tāb-ı ıżtirāb: *Acıyla bükülmek ve kalmak.*

tiryākiyān-ı nīm-cān ki her biri mūy-ı āteş-dīde gibi **vaḳf-ı pīç ü tāb-ı ıżtirāb** ve *(356:30). [vaḳf-ı pīç ü tāb-ı ıżtirāb,]*

vāḳiʿ: *Bulunan, mevcut.*
1. ḳurbında **vāḳi**ʿ dıraḫt-ı sāye-dār-ı mināre-sīmā sāye-gāhında olan çemen-ṣuffe-i mezbūre *(150:12). [vāḳiʿ,]*
2. **vāḳi**ʿ bir püşte-i muʿallā-yı feraḥ-zāda vüzerā-yı ʿiẓām ḫażerātı içün ikişer direkli *(150:32). [vāḳiʿ,]*
3. dürretü't-tāc-ı ibtihācı olan ʿişmetlü Emīne Sulṭān ḫażretleriniñ Orṭaköyde **vāḳi**ʿ *(178:37). [vāḳiʿ,]*
4. ve Ṭop-ḫānede **vāḳi**ʿ selāṭīn ve vüzerā cevāmiʿinde bülbül-i ravżatü'l-mecālis-i vaʿẓ u naṣīḥat *(214:32). [vāḳiʿ,]*
5. ḫażretleri daḫi ḳarār-gāh-ı hümāyūn civārında **vāḳi**ʿ sāḥil-ṣuffe-i temāşāyı teşrīf buyurmaġla *(218:14). [vāḳiʿ,]*
6. cānib-i yemīninde **vāḳi**ʿ püşte üzere vaż ʿ olunan sāye-bānlarında *(248:31). [vāḳiʿ,]*
7. sükkānı ve ḥavālīsinde **vāḳi**ʿ Eyyūb ve Ġalaṭa ve Ḳāsım Paşa *(348:15). [vāḳiʿ,]*
8. Vezneciler Başında **vāḳi**ʿ Miskçiler Ḳapusınıñ daḫi kemerleri ve Sarāy-ı Cedīd-i ʿĀmireye *(365:32). [vāḳiʿ,]*

vāḳiʿ olan: *Yapılmış, olup bitmiş.*

Ezmīne-i selāṭīn-i māżiyede **vāḳi**ʿ **olan** sūr-ı hümāyūnlarda *(168:13). [vāḳiʿ olan, -an]*

vāḳiʿ olan: *Meydana gelmek.*

Tertīb-i Pür-zīb-i Mihmān-kede-i Elṭāf-ı Şehriyārı ve **Vāḳi**ʿ **Olan** *(261:28). [vāḳiʿ olan, -an]*

vāḳiʿ olan: *Bulunmak.*

ʿarż ḳapusı öñinde **vāḳi**ʿ **olan** ṭūlānī ṣuffeye teşrīf buyurduḳlarından ṣoñra *(373:27). [vāḳiʿ olan, -an]*

vāḳiʿ olmuş: *Meydana gelmek.*

vāḳiʿ olmuş idi bināberān Sultān Bāyezīd Meydānına güşāde olan ḳapudan *(365:28). [vāḳiʿ olmuş, -muş]*

vāḳıʿā: *Gerçekten.*
1. daḫi **vāḳıʿā** gönderler yaḳın olmuş ādem gönderelim tebʿīd itsünler deyu *(152:12). [vāḳıʿā,]*
2. **vāḳıʿā** dervāze-i nigīn gibi dāʾire-i sūrı bir mertebe naḳş-ı mīnā-kārī ile tarṣīʿ u tezyīn eylediler *(195:17). [vāḳıʿā,]*
3. mışrāʿ Burc-ı şevre eyledi taḥvīl gūyā āfitāb **vāḳıʿā** *(234:22). [vāḳıʿā,]*
4. **Vāḳıʿā** ṣaġīr ü kebīr ve bernā vü pīr ʿan-ṣamīmi'l-ḳalb devam-cū-yı devlet-i şehriyār-ı İskender-naẓīr olduḳlarından *(236:9). [vāḳıʿā,]*

vākıf-ı keyfiyyeti olanları: *Bir şeyin niteliğini ölçmek.*

mümāṣil olup gāhī fekk-i aʿlāsını taḥrīk eyledikçe **vāḳıf-ı keyfiyyeti olanları** *(351:27). [vāḳıf-ı keyfiyyeti olanları, -an, -lar, -ı]*

vaḳit: *Zaman, mevsim.*

mütevārī-i fānūs-ı müjgān-ı müşk-nāb olmaḳ **vaḳti** gelmegin şumūʿ-ı encümen-gāh-ı şevḳ u ṣafā *(221:10). [vaḳti, -i]*

vakit: *Zaman, vakit.*
1. ve işrāf-ı eṭrāfı naẓar-ı dakīka-bīnleri ile meşmūl buyurdılar Ol **vaḳitde** işāreciyān *(152:7). [vaḳitde, -de]*
2. ol **vaḳitde** Marʿaş vālīsi bulunup sūr-ı hümāyūnda medʿuvven *(169:12). [vaḳitde, -de]*
3. idi Ol **vaḳitde** imāle-i sükkān-ı ruḫṣat ẓuhūrı ile ḳalyonlarda ceng bayraḳları *(244:19). [vaḳitde, -de]*
4. ol **vaḳitde** muḥżır aġa olan Aḥmed Aġanıñ redīf-i maṭiyye-i kerem ü ʿaṭiyyesi olmaġla *(260:28). [vaḳitde, -de]*
5. baʿde'l-ʿaṣr ʿurūca āġāz ve bir sāʿat miḳdārı **vaḳitde** nīme-i sütüna *(362:27). [vaḳitde, -de]*
6. Bir **vaḳitden** ṣoñra mehter-ḫāne ṣadāsına mānend bir velvele-i ġarībe ve bir *(366:25). [vaḳitden, -den]*

vaḳitde: *Zaman, uygun an.*

ve vüzerā-yı ʿiẓām ḥażerātı ve sāʿirleri ʿarż oṭası ḳapusından girecek **vaḳitde** *(373:34). [vaḳitde, -de]*

vaḳt: *Zaman, uygun an.*
1. Beş **vaḳtdeki** eẕān iḳāmet *(125:19). [vaḳtdeki, -de, -ki]*
2. **Vaḳtiyle** çıḳup ḳula mevācib *(127:7). [vaḳtiyle, -i, -y, -le]*
3. Gördi mi bir kimse bu **vaḳte** gelince dehrde *(146:10). [vaḳte, -e]*
4. dāmen-būs-ı şehriyārī **vaḳtine** degin güşe-gīr-i vaḳfe-gāh-ı intiẓār olmuşlar idi *(154:5). [vaḳtine, -i, -n, -e]*
5. sāye-bān-ı temāşānıñ henüz maḳdem-i āṣafīye dīde-güşā olması yaʿnī bu **vaḳte** *(257:11). [vaḳte, -e]*
6. ẓāhir ü hüveydā olup tenāvül-i ṭaʿām-ı çāşt-gāhī **vaḳtine** degin ol maḥallde ḳarār *(273:5). [vaḳtine, -i, -n, -e]*
7. ile ṣadr-ārā-yı ḥarem-serāy-ı şevket-medār olmuşlar idi Ol **vaḳte** dek sāḥa-i sūr *(310:27). [vaḳte, -e]*
8. ʿazīmet **vaḳtī** ḳarīb olmaġın teʾsīr-i güşāyiş-i baḫt-ı şehriyār-ı ʿālem-gīr ṭāliʿ-i hevāya *(311:4). [vaḳtī, -i]*
9. **Vaḳtidür** muṭrib-i kilk-i gūyā *(311:23). [vaḳtidür, -i, -dür]*
10. Vehbī yeter ıṭnāb-ı mümill **vaḳti** degildir *(332:19). [vaḳti, -i]*
11. iḳtiżā itmesi hediyyeleriniñ bu **vaḳte** degin teʾhīrine bādī olmaġın bu gün *(340:19). [vaḳte, -e]*
12. terbiye vü taẓmīr ve **vaḳtinde** ʿalā-merātibihim sevḳ u tesyīrine ḳilār emīni Mışırlı Muṣṭafā Aġa *(359:24). [vaḳtinde, -i, -n, -de]*
13. ile āsitāne-i saʿādete **vaḳti** ile irişemeyüp ālāy-ı naḫldan bir iki *(368:25). [vaḳti, -i]*

vakt: *(III. Ahmet için) Padişahın hüküm sürdüğü yıllar.*

Vaḳtinde olundı sikke taṣḥīḥ *(127:10). [vaḳtinde, -in, -de]*

vaḳt ü zamāndır: *Zaman.*

El aç ki duʿā eyleyecek **vaḳt ü zamāndır** *(333:8). [vaḳt ü zamāndır, -dır]*

vaḳt vaḳt: *Zaman zaman.*
1. **Vaḳt vaḳt** içinden çarḫ-ı felekler ve sāʾir nice muṣannaʿ fişekler ve şuʿle-i neft-i mürebbādan *(253:17). [vaḳt vaḳt,]*
2. ki dehānı derīçe-i ġār gibi açılup **vaḳt vaḳt** ṣadā-yı ḫaşyet-fermā vü dehşet- efzāsı *(253:37). [vaḳt vaḳt,]*

vaḳt vaḳt: *Ara ara.*

Ammā bugün bi-emrillāhi Taʿālā **vaḳt vaḳt** nāzil olan maṭar-ı vābilden geregi *(345:8). [vaḳt vaḳt,]*

vaḳtā ki: *O vakit ki.*

Vaḳtā ki ol ḫudāvend-i cihān rāḥat-cūy-ı cihāniyān āb-ı rūy-ı Āl-i ʿOs̱mān *(136:5). [vaḳtā ki,]*

vaḳt-i āḫere: *Başka bir vakit.*

vaḳt-i āḫere taʿlīḳ olundı *(182:10). [vaḳt-i āḫere, -e]*

vakt-i ʿaṣr: *İkindi vakti.*

veznince **vaḳt-i ʿaṣr** ḫulūl itdigi ṭop şenliklerinden maʿlūm olmaġın *(201:3). [vaḳt-i ʿaṣr,]*

vaḳt-i ʿaṣr: *İkindi vakti.*
1. ile **vaḳt-i ʿaṣr** ḫulūlinde üç direklide üç ʿaded *(226:24). [vaḳt-i ʿaṣr,]*
2. ile **vaḳt-ı ʿaṣr** ḫulūlinde saḳḳāyān-ı sīm ve çāşnī-gīrān-ı sarāy-ı ʿatīḳ *(286:15). [vaḳt-ı ʿaṣr,]*
3. meyl-sāz-ı cāy-gāh-ı ārām olup **vaḳt-i ʿaṣr** ḫulūl itmek ile şehriyār-ı Dārā-ḥaşem *(305:20). [vaḳt-i ʿaṣr,]*
4. **Vaḳt-i ʿaṣr** ḫulūlinde vetīre-i sābıḳa üzere üç süfre ṭaʿām basṭ olunup *(338:16). [vaḳt-i ʿaṣr,]*
5. Seyr ü temāşādan istiġnā gelüp **vaḳt-i ʿaṣr** ḫulūl itdikde medʿuvv-ı velīme-i cihān-dāri olan *(347:11). [vaḳt-i ʿaṣr,]*
6. üç direklide cemʿ olmaġın **vaḳt-i ʿaṣr** ḫulūli ḳarīb olduḳda *(360:19). [vaḳt-i ʿaṣr,]*

vakt-i ʿaṣra: *İkindi vakti.*
1. Ḥācı Şāhīn lāne-gīr-i istirāḥat olmaġla **vaḳt-i ʿaṣra** dek resen-bāzlar daḫi *(213:17). [vaḳt-i ʿaṣra, -a]*
2. tekmīl-i merāsim-i ḳahve vü şerbet ḳılındıḳda birḳaç sāʿat ṣoñra **vaḳt-i ʿaṣrda** *(306:8). [vaḳt-i ʿaṣrda, -da]*

vakt-i ʿaṣrda: *İkindi vakti.*

Vaḳt-i ʿaṣrda ziyāfet-i ümmet-i Ḫatmü'l-mürselīn ḫātime-i müsāfirīn ḳılınmaġla *(344:18). [vaḳt-i ʿaṣrda, -da]*

vakt-i ʿavdet: *Geri dönme vakti.*

daḫi buyurulmaġın **vaḳt-i ʿavdet** ve hengām-ı ricʿatlarına degin ziyāfete ḫużżār *(265:27). [vaḳt-i ʿavdet,]*

vaḳt-i hālīye: *Boş vakit.*

vaḳt-i ḫālīye teşādüf itmegin be-taḥşīş anlar içün basṭ-ı simāṭ-ı mā-ḥażar-ı neşāṭ u inbisāṭ fermān buyurulmaġın *(317:2). [vaḳt-i ḫālīye, -i, -y, -e]*

vaḳt-i iḳtizāda: *Lazım gelen vakit, gerektiğinde.*
1. **vaḳt-i iḳtizāda** düstūr'ü'l-ʿāmel-i erbāb-ı düvel olmaġ içün bi-ʿibāretihi *(139:31). [vaḳt-i iḳtizāda, -da]*
2. iḳāme-i diʿāme ile hem-ṣūret-i ḫıyām eylemiş ve **vaḳt-i iḳtiżāda** iġrāḳ u iblāc *(352:10). [vaḳt-i iḳtiżāda, -da]*

vaḳt-i ʿışāda: *Yatsı vakti.*

ile **vaḳt-i ʿışāda** ḳaṣr-ı ʿadālet lafẓen ve maʿnen şeh-nişīn ve ṣadr-ı aʿẓam *(269:4). [vaḳt-i ʿışāda, -da]*

vaḳt-i ʿışādan: *Yatsı vakti.*

çarḫī fişekleri idāreye imkān olmamaġın **vaḳt-i ʿışādan** ṣoñra atılan fişekleri *(309:28). [vaḳt-i ʿışādan, -dan]*

vaḳt-i izhāra: *Görünen, gösterilen vakit.*

müteḳayyid ve baʿdehū zīr-i deryāda esbāb-ı hünerin āmāde eyleyüp **vaḳt-i iẓhāra** (*352:13). [vaḳt-i iẓhāra, -a]*

vaḳt-i meserretiñ: *Sevinçli, mutlu vakit.*

Seniñ de müjde ki **vaḳt-i meserretiñ** geliyor *(180:2). [vaḳt-i meserretiñ, -iñ]*

vaḳt-i muʿtādda: *Belirli vakit.*

vaḳt-i muʿtādda ḫayme-i żiyāfete ictimāʿ u iḥtişād eylediklerinde *(345:27). [vaḳt-i muʿtādda, -da]*

vaḳt-i namāz-ı cumʿaya: *Cuma namazı vakti.*

nümāyende-i ṭalʿat-ı fīrūz olmayup **vaḳt-i namāz-ı cumʿaya** teraḳḳub u intiẓār *(310:26). [vaḳt-i namāz-ı cumʿaya, -y, -a]*

vaḳt-i revāḥ: *Güneş battıktan gece oluncaya kadar geçen zaman.*

Ney-pāre-i Nāzük-terāne-i Ḫāme Yevm-i Mezbūrda **Vaḳt-i Revāḥ** ve *(351:10). [vaḳt-i revāḥ,]*

vaḳt-i saʿd-iḳtirānda: *Yaklaşan kutlu vakit.*

ber-efrāşte-i meydān-ı āsūmān oldıġı **vaḳt-i saʿd-iḳtirānda** Oḳ Meydānında *(149:19). [vaḳt-i saʿd-iḳtirānda, -da]*

vaḳt-i ṣafā-şiʿārda: *Sevinçli vakit.*

vaḳt-i ṣafā-şiʿārda li-münşiʾihi'l-ḥaḳīr *(272:8). [vaḳt-i ṣafā-şiʿārda, -da]*

vaḳt-i şubḥa: *Sabah vakti.*

şebān-gāhı **vaḳt-i şubḥa** ḫande-zenān eylediler Bir ṭarafdan daḫi işāreciyān *(195:10). [vaḳt-i şubḥa, -a]*

vaḳt-i ṭaʿām: *Yemek vakti.*
1. **vaḳt-i ṭaʿām** ḥulūl itmiş iken kimsede teḳāżā-yı iştihā ṭuyulmadı mışrāʿ Li-münşiʾihi *(318:24). [vaḳt-i ṭaʿām,]*
2. ʿaḳabinde **vaḳt-i ṭaʿām** ḥulūl itmegin çāşnī-gīrān ve saḳḳāyān-ı sīm *(350:28). [vaḳt-i ṭaʿām,]*

vaḳt-i ṭaʿāma: *Yemek vakti.*
1. **vaḳt-i ṭaʿāma** dek anlar daḫi seyr ü temāşāya meşġul oldılar *(285:27). [vaḳt-i ṭaʿāma, -a]*
2. naʿrasıyla semt-i sāye-bān-ı żiyāfete basṭ-ı ẕirāʿ-ı aḳdām ve **vaḳt-i ṭaʿāma** degin *(298:1). [vaḳt-i ṭaʿāma, -a]*

vaḳt-i ṭaʿāmda: *Yemek vakti.*

ḥażretleri vesāṭeti ile resīde-i maʿrūż-ı ḳabūl olduḳdan ṣoñra **vaḳt-i ṭaʿāmda** *(285:25). [vaḳt-i ṭaʿāmda, -da]*

vakt-i teġaddīleri: *Yemek yeme vakti.*

üzere **vaḳt-i teġaddīleri** olan hengām-ı ẓuhrda ikrāmlarına taṣaddī olunup *(344:8). [vaḳt-i teġaddīleri, -ler, -i]*

vakt-i telāfī-i zamān-ı miḥnet: *Sıkıntılı geçen zamanı giderecek zaman.*

ʿAhdidir **vaḳt-i telāfī-i zamān-ı miḥnet** *(274:2). [vaḳt-i telāfī-i zamān-ı miḥnet,]*

vakt-i teşrīf-i ḫudāvendigārīye: *Sultanın şereflendirme vakti.*

ḳurulmaḳ içün **vaḳt-i teşrīf-i ḫudāvendigārīye** dek ḫademe-i melāʿib-i sūra *(272:22). [vaḳt-i teşrīf-i ḫudāvendigārīye, -y, -e]*

vaḳt-i vedāʿda: *Veda vakti, ayrılma zamanı.*

oturmadılar Ancaḳ **vaḳt-i vedāʿda** sāʾir medʿuvv olanlar ile maʿan *(320:14). [vaḳt-i vedāʿda, -da]*

vakt-i zuhrda: *İkindi vakti.*

ile meydān-ı sūrdan cānib-i deryāya imāle-i licām-ı seyl-āb iderek **vaḳt-i ẓuhrda** *(326:18). [vaḳt-i ẓuhrda, -da]*

vālā: *Yüksek, âli.*

O **vālā** cāmiʿi dir seyr idenler *(268:18). [vālā,]*

Vālide Hammāmı: *Üsküdar'da yer alan, II.Selim'in Nurbanu Sultan için inşa ettirdiği hamam.*

çıḳdıḳdan ṣoñra Dīvān Yolı ile Lāleli Çeşme ve Ḍarb-ḫāne-i ʿAtīḳ ve **Vālide Ḥammāmı** *(366:18). [Vālide Ḥammāmı, -]*

vālide kethudālığından: *Valide sultanın buyruğunda olup onun bir takım işlerini gören kimse.*

Sābıḳan **vālide ketḫudālıġından** vezāretle ʿalem-efrāz-ı imtiyāz olunup *(155:25). [vālide ketḫudālıġından, -n, -dan]*

vālide-i mācideleri: *(Sultan Bayezid Han'ın annesi) Değerli anne, Emine Mihrişah Hatun.*

ḫażretleriniñ **vālide-i mācideleri** içün iki ṭonluḳ dībā-yı İstanbulī ve sāde ve telli *(168:7). [vālide-i mācideleri, -ler, -i]*

vālide-i mācidelerine: *İffetli anne, Süleyman Han'ın annesi Emine Mihrişah.*

Şeh-zāde Sulṭān Süleymān Ḫān ḥażretleriniñ **vālide-i mācidelerine** daḫi *(168:3). [vālide-i mācidelerine, -ler, -i, -n, -e]*

vālide-i müşfikalarınıñ: *(Şehzade Süleyman'ın annesi) Şefkatli, sevgiyi bilir anne.*

mālik-i ḳuvvet-i ḳudsiyye iken bī-iḫtiyār bükā eyledigi yerde **vālide-i müşfiḳalarınıñ** *(371:19). [vālide-i müşfiḳalarınıñ, -lar, -ı, -n, -ıñ]*

vālid-i mācid-i sulṭān-ı cihān: *(IV. Mehmet için) Cihan padişahının (III. Ahmet'in) iffetli babası.*

vālid-i mācid-i sulṭān-ı cihān merḥūm Sulṭān Meḥemmed Ḫān bevveʾehullāhu fī surūri'l-cinān *(168:17). [vālid-i mācid-i sulṭān-ı cihān,]*

vālih ü ḥāʾir oldıġı: *Hayret içinde kalmak.*

temāşā idenler **vālih ü ḥāʾir oldıġı** ẓāhir olduḳdan ṣoñra yine ḳarārgāhına götürdiler *(343:12). [vālih ü ḥāʾir oldıġı, -dıġ, -ı]*

vālih u ḥayrān oldılar: *Şaşırmak.*

mesmūʿ u meşhūd olmayan böyle żiyāfet-i ʿamīmü'l-berekete **vālih u ḥayrān oldılar** Li- münşiʾihi *(348:30). [vālih u ḥayrān oldılar, -dı, -lar]*

vālih u ḥayrān u zār eylediler: *Şaşkına döndürmek, kendine hayran bırakmak.*

vālih u ḥayrān u zār eylediler *(367:26). [vālih u ḥayrān u zār eylediler, -di, -ler]*

vālih u müteḥayyir olur: *Şaşırıp kalmak.*

idi ki her ḳadeḥi birer ṣūret-i ḥayret-baḫş ile dāʾir ve her gören **vālih u müteḥayyir olur** idi *(203:2). [vālih u müteḥayyir olur, -ur]*

vālī-i ḥıṭṭa-i şām-ı şerīf-i cennet-meşāmm: *(Şam valisi Osman Paşa) Cennet kokulu, şerefli Şam diyarının valisi.*

ile **vālī-i ḥıṭṭa-i Şām-ı şerīf-i cennet-meşāmm** vezīr-i mükerrem *(214:7). [vālī-i ḥıṭṭa-i şām-ı şerīf-i cennet-meşāmm,]*

vālī-i Ḳaraman: *(Hasan Paşa) Karaman valisi.*

ve altışar ṭonluḳ ṭaraḳlı ve sāde firengī aṭlas-ı ʿālü'l-ʿāl baʿdehū hem-çünān
vālī-i Ḳaraman şiblü'l-esed vezīr ibni vezīr Ḥasan Paşa-zāde saʿādetlü Aḥmed Paşa *(214:16). [vālī-i ḳaraman,]*

vālī-i Mışr-ı Kāhire: *Kahire valisi, Ali Paşa.*

Bunlardan şoñra sābıḳan **vālī-i Mışr-ı Ḳāhire** ʿAlī Paşa ḥażretleri nāḥiye-i Ṣaʿīdden *(157:34). [vālī-i Mışr-ı Ḳāhire,]*

vālī-i Rakka: *(Ali Paşa) Rakka valisi.*

ve **vālī-i Raḳḳa** vezīr-i sütūde-ḫiṣāl libās-ı yevmiyyeleri ile ve sipāh u silāḥ-dār aġaları *(248:18). [vālī-i Raḳḳa,]*

vallāhi vü billāhi vü tallāhi: *Allah'ın üzerine yemin ederim ki.*
1. Vallāhi vü billāhi vü tallāhi yalandır *(328:10). [vallāhi vü billāhi vü tallāhi,]*
2. Vallāhi vü billahi vü tallāhi yalandır *(332:12). [vallāhi vü billahi vü tallāhi,]*

Van vālīsi ʿAlī Paşa: *III. Ahmet döneminde Van valiliği görevinde bulunmuş, Ali Paşa.*

Van vālīsi ʿAlī Paşa ṭarafından ve Adana beglerbegisi Rişvān-zāde Es-seyyid Meḥemmed Paşa *(348:5). [Van vālīsi ʿAlī Paşa,]*

var: *Var: Var, yokun karşıtı.*
1. Aḥvāl-i cihāna **var** vuḳūfı *(127, 11). [var,]*
2. Ẕāt-ı pākinde bir necābet **var** *(138:7). [var,]*
3. Ṭıynetinde ḫamīr-i şevket **var** *(138:8). [var,]*
4. Ne şeref **var** bu kūzede yā Rab *(161:11). [var,]*
5. Böyle elmās görmedik **var** ise *(170:18). [var,]*
6. Ne farḳı **var** bu ḳaşrıñ aylı günli ḳubbe sāʿatle *(181:12). [var,]*
7. Biñ yıl da olsa ʿömri kişiniñ ne kārı **var** *(182:31). [var,]*
8. Nūḥuñ da bir müsāʿade-i rüzgārı **var** *(182:32). [var,]*
9. **Var** mı kiẕbim baḳ sözüm iġrāḳ mı ıṭrā mıdır *(185:14). [var,]*
10. şübheñ **var** ise taḥḳīḳ eyle buyurmaları ile teşḫīẕ-i naẓar-ı imʿān ve nevk-i yalmanına *(209:24). [var,]*
11. heykel-i ʿacīb ü ġarīb **var** idi ki ġūl-i beyābān aña nisbetle bir perī-peyker cüvān *(220:26). [var,]*
12. her ne şanʿatları **var** ise iẓhār idüp dervāze-i teferrüc-gāh-ı ṣadr-ı aʿẓamīye *(233:20). [var,]*
13. içlerinden nicesi mışrāʿ Herkesiñ bir derdi **vardır** āsiyābīniñ de āb diyerek *(235:27). [vardır, -dır]*
14. ile gezer ve kendi kūh-ı Elbürz ḳadar bār-ı girānı **var** iken şākirdiniñ başında *(246:34). [var,]*
15. burc-ı āsumānī gibi on iki pelleyi ḥāvī bir dolāb **var** idi ki her bir gözünde bir *(254:12). [var,]*
16. **var** idi ki temāşāsı insānı ḥayrān ve Zühre-i zehrāyı zenne ḳıyāfeti *(254:30). [var,]*
17. ve ṣuver-i ġarībe **var** idi ki cümlesiniñ libāslarında fişekler muʿabbā olmaġla *(263:26). [var,]*
18. Nāza dāʾir hezār işleri **var** *(285:19). [var,]*
19. Sāʿat-āsā nice kirişleri **var** *(285:20). [var,]*
20. Ḫayli ṭoḳmaḳçısı da **var** gözüñ aç *(285:21). [var,]*
21. Sende bu ʿazm ki **var** dirler ahālīsi bütün *(292:16). [var,]*
22. Bir miyāncı raḳībi **var** ammā *(300:8). [var,]*
23. Var ise yoḳdur muṣavvirlerde ḥayret ṣūreti *(323:7). [var,]*
24. Ve her ne ḳadar üserā vü pāy-zenler **var** ise birer ikişer ẓolata beẕl olunup her *(327:30). [var,]*
25. Bī-gerd-i keder rūy-ı zemīn **var** ise muġber *(328:24). [var,]*
26. **Var** ise ʿayān eyle hele baña nihāndır *(332:4). [var,]*
27. ve āmāde itdikleri melāʿib ü ʿacāʾib **var** ise de icrāsına miknet bulmayup *(335:17). [var,]*
28. şükūfehā-yı pür-berg ü bār ve ezhār u eşmār ve dıraḫtān u eşcār **var** ise cümlesi *(367:33). [var,]*

var: *...e varıncaya kadar, ne varsa, her şey, herkes.*
1. maḫrec maʿzūllerine **varınca** ruḫsat-yāb-ı duḫūl olup evvelā ṣadāret-i Rūmdan *(177:10). [varınca, -ınca]*
2. uyup ḥużūr-ı hümāyūna **varınca** nişīb ü firāza ḳondurup göçürdiler *(277:24). [varınca, -ınca]*

var: *Erişmek, ulaşmak.*

1. ḫāṣṣa çadırı mehterbaşısı ile mevkib-i sūr-ı sulṭānī olan Oḳ Meydānına **varup** *(147:4). [varup, -up]*
2. Oḳ Meydānına **Varup** Cemīʿ-i Rüʾesā-yı Devlet ile Her Dūde-i Mesʿūdeye *(148:9). [varup, -up]*
3. ile Oḳ Meydānına **varup** mevkib-i sūr-ı ḫudāvendigārı ve dāʾire-i āṣaf-ı bülend-i iʿtibārı *(148:17). [varup, -up]*
4. müʾeddī olacaḳ mertebeye **vardıḳda** kiş kiş-i serhengān ile miyānları *(182:8). [vardıḳda, -dıḳ, -da]*
5. līmān-ı āsāyişine **varup** ḳol ḳanat ṣaldı ve āşiyāne-i ferāġatda lenger-endāz-ı rāḥat oldı *(296:2). [varup, -up]*
6. Aña nā-ḫoş **varana** müjde-künān ḫoş geldiñ *(292:25). [varana, -an, -a]*
7. sarāy-ı cedīde **varınca** ṣaff-beste-i selām olup cebecibaşı daḫi nīmtene kürk ve *(365:38). [varınca, -ınca]*
8. sarāy-ı hümāyūna **varup** orṭa ḳapunuñ iç ṭarafında sipāh ocaġınıñ *(373:14). [varup, -up]*
9. Baʿdehū sāʿat ona ḳarīb olduḳda sünnet oṭasına **varılup** mübāşeret-i ḫitān-ı şeref-i iḳtirān buyurulduḳda *(374:10). [varılup, -ıl, -up]*
10. bulunmaġla bā-iẕn-i hümāyūn ḥużūr-ı fāʾizü'n-nūr-ı şevket-maḳrūna **varup** *(374:4). [varup, -up]*
11. ḳapuya ḳarīb parmaḳlıḳ kenārına **vardıḳda** maḥall-i mezbūrda kendüler içün *(375:14). [vardıḳda, -dıḳda]*

var-: *Erişmek, ulaşmak.*
1. **varınca** sāʾir ebniye-i māniʿatü'l-mürūruñ hedmi içün kelām-ı dürer-niẓām-ı mışrāʿ *(365:33). [varınca, -ınca]*
2. İstanbul maʿzūllerine **varınca** geçdikden ṣoñra vüzerā-yı ʿiẓām ve *(368:20). [varınca, -ınca]*

var ḳuvvetin: *Olanca güç.*

bālādaki zünnāra ve birini sütūna ṣarup **var ḳuvvetin** bāzūya getürüp *(243:7). [var ḳuvvetin, -in]*

varaḳ-ı ābādī: *Abadi kağıt, çok beyaz ve parlak.*

beyāż u ṣāf ve sulṭānī **varaḳ-ı ābādī** miṣāli pāk u şeffāf cemāl-i şāhid-i ṣubḥ-āsā *(164:9). [varaḳ-ı ābādī,]*

varak-ı hatāyī olup: *(Kumaş için) Hatayi yaprağı biçiminde bulunmak.*

gūyā bir zer-efşān **varaḳ-ı hatāyī olup** ḫurde-kārī-i naḳş u nigārı *(164:24). [varaḳ-ı hatāyī olup, -up]*

Vardārī-zāde Şeyḫ Meḥemmed Efendi: *Vardar Yenicesi, Gazi Evranos soyundan, Edirne eski kadısı Mehemmed Efendi.*

Vardārī-zāde Şeyḫ Meḥemmed Efendi ve Ḥekīmbaşı-zāde Ebū-Bekīr Efendi ve *(178:7). [Vardārī-zāde Şeyḫ Meḥemmed Efendi,]*

vāreste eyleyüp: *Kurtulmak.*

çeken fīl ṣūretinden bendleri güsiste ve ol bār-ı girān ḳaydından **vāreste eyleyüp** *(264:3). [vāreste eyleyüp, -y, -üp]*

vāreste idüp: *Kurtulmak.*

altun iḥsānı ḳayd-ı iḫtiyācdan **vāreste idüp** sekiz nefer ayaḳdaşlarını *(318:17). [vāreste idüp, -üp]*

vāreste-i hālecān-ı istiġnādır: *Heyecandan uzaklaşarak rahata ermiş.*

vāreste-i ḫālecān-ı istiġnādır Ve bir reʾs mükemmel raḫt ve *(170:10). [vāreste-i ḫālecān-ı istiġnādır, -dır]*

vārid olmaġın: *Ulaşmak.*

netīce-nümā-yı ḥuṣūl oldıġı ḫaberi **vārid olmaġın** der-ḥāl ṣadr-ı melek-ḫıṣāl *(210:28). [vārid olmaġın, -maġ, -ın]*

vārid olup: *Gelmek.*

vārid olup aḫlāfı olduḳları eslāf-ı eclāflarına yevm-i sābıḳda taḫṣīṣ olunan *(343:1). [vārid olup, -up]*

vārisü'l-hilāfe-i sulṭān-ı Baṭḥā vü Yesrīb: *(Şairin kendisi) Mekke ve Medine'nin sultanı olan Hz. Muhammed'in elçilik mirasçısı.*

Yevm-i mezbūr gicesi baʿde ṣalāti'l-maġrib **vārişü'l-ḫilāfe-i sulṭān-ı Baṭḥā vü Yeşrīb** *(217:10). [vāriş̱ü'l-ḫilāfe-i sulṭān-ı Baṭḥā vü Yeşrīb,]*

vārisü'l-kerāmāt ve'l-mefāhir: *(Abdüssamed Efendi) Soyundan değer verici özellikleri ve üstünlükleri olmak.*

Ḳılıç ʿAlī şeyḫi **vārişü'l-kerāmāt ve'l-mefāḫir** kābiren-ʿan-kābir *(215:20). [vāriş̱ü'l-kerāmāt ve'l-mefāḫir,]*

varoş: *Bir kalenin dışında kalan mahalle, bir şehir veya kasabanın dışındaki evler, şehir dışındaki mahalle.*

Ve leyālī-i sābıḳadan ziyāde bir ṣalda çār-gūşe **varoşı** ve ṣaranpolı ve *(289:9). [varoşı, -ı]*

varoş u ḫandaḳ: *Kaleyi çevreleyen geniş, derin ve genellikle suyla dolu tahkimatı bir kente bağlı sur dışı yerleşim yeri.*

ṭarafından ibdāʿ u iḫtirāʿ olunan ḳalʿa-i devvār resmi daḫi ber-kāʾide **varoş u ḫandaḳ** *(187:16). [varoş u ḫandaḳ,]*

vaşak: *Vaşak kürkü.*
1. Neş̱r Ve bir taḫta daḫi **vaşaḳ** ki beyāżı kāfūr-ı ḫuşk ve siyāhı rīze-i müşk yāḫod *(164:5). [vaşaḳ,]*
2. vaşaḳ ve her biri ṭoḳuz ṭonluḳ olmaḳ üzere rūmī vü ʿacemī vü hindī on iki cins *(353:16). [vaşaḳ,]*

vaşak nāfesi: *Vaşağın karnındaki deriden yapılmış kürk.*

ve ṣuver-i mühībe ile ney-enbān çalaraḳ güẕār ve iki taḫta **vaşaḳ nāfesi** ve *(316:8). [vaşaḳ nāfesi,]*

vasaṭiyyü'l-kıṭʿa: *Orta büyüklükte.*

üzere on ʿaded **vasaṭiyyü'l-ḳıṭʿa** faġfūrī ṭabaḳ daḫi dest-i çīnī-keşān-ı maṭbaḫ-ı ḫāḳāniyye *(189:29). [vasaṭiyyü'l-ḳıṭʿa,]*

vaşf: *Nitelik, özellik.*
1. İşit beyān ideyim bāri **vaşfını** ānıñ *(136:2). [vaşfını, -ı, -n, -ı]*
2. biri naḫl **vaşfında** gül-feşān-ı dāmen-i taḳrīr olduḳça āḫer şeker ḥadīḳaları *(144:14). [vaşfında, -ı, -n, -da]*
3. vaşfında iʿmāl-i mıḳẕāf-ı zebān ḳılınup keştī-i ḫāme *(186:15). [vaşfında, -ı, -n, -da]*
4. Muḫīṭ-i maḥmidet kim **vaşfınıñ** yoḳ ḥadd ü pāyānı *(217:19). [vaşfınıñ, -ı, -(n)ıñ]*
5. bu fāḳiriñ bā-fermān sūr-ı hümāyūn **vaşfını** mutażammın inşād eyledigi şarḳıyı *(245:11). [vaşfını, -ı, -n, -ı]*
6. **Vaşfında** Reşāşe-i Müfīżü'l-Beşāşe-i Fevvāre-i Ḳalem-i Gevher-bārdır *(310:17). [vaşfında, -ı, -n, -da]*
7. Gūyā keremi başdan aşar **vaşfı** girāndır *(331:14). [vaşfı, -ı]*
8. Rūz-ı Fīrūzında Olan Żiyāfet-i ʿAmīmü'l-bereket **Vaşfına** Maṣrūfdur *(341:35). [vaşfına, -ı, -(n)a]*
9. dāmen-be-miyān mülūkāne ḥaşmet-i firāvān ve **vaşfında** ḳalem şikeste *(365:19). [vaşfında, -ı, -n, -da]*

vaṣf eyle: *Anlatmak, aktarmak.*

Vaṣf eyle veḳāyiʿ-i ḫitānı *(135:8). [vaṣf eyle,]*

vaṣf itsem: *Nitelemek.*

Bunda **vaṣf itsem** ola beş artıḳ *(324:23). [vaṣf itsem, -se, -m]*

vaṣf-ı keremi: *İyiliğin niteliği.*

Vaṣf-ı keremi zebāna ṣıġmaz *(134:7). [vaṣf-ı keremi, -i]*

vaṣf-ı zevḳ u ṣafā-yı şeb-hengām: *Gece eğlencelerinin nitelenmesi.*

Vaṣf-ı Ẕevḳ u Ṣafā-yı Şeb-hengām *(322:15). [vaṣf-ı ẕevḳ u ṣafā-yı şeb-hengām,]*

vāṣıl: *Erişen, ulaşan.*
1. Bu ḥāl ile ḫayme-i ḫitāna **vāṣıl** ve ol ḳuzucuḳlar pāy-ı irādetleri ile bismil-gāhlarına *(183:10). [vāṣıl,]*
2. ve iẓhār-ı siḥr-sāzī iderek ser-menzile **vāṣıl** ve ḳalyona dāḫil olduḳdan *(258:3). [vāṣıl,]*
3. āmed ü reft iderek naẓar-gāh-ı şehriyārīye **vāṣıl** ve temāşā-yı cilve vü rakṣlarından *(259:1). [vāṣıl,]*
4. cān-bāzlar menzil-i ṣanʿata **vāṣıl** ve meḳāṣıd u meṭāliblerine nāʾil olacaḳ çār-mīḫları *(263:10). [vāṣıl,]*
5. ʿarż-ı ʿunvān iderek ḫużūr-ı āṣafīye **vāṣıl** ve iltibās-ı ḫilʿat şerefine nāʾil olduḳdan *(314:34). [vāṣıl,]*

vāṣıl: *(Bulunan yere geri dönmek).*

Anlar bu şeref-i iʿtibāra nāʾil ve yine maḳāmlarına **vāṣıl** ve cirīdden istīfā-yı temāşā ḳılındıġına *(199,:17). [vāṣıl,]*

vāṣıl oldı: *Ulaşmak, ermek.*

murādına **vāṣıl oldı** Li-müʾellifihi *(243:17). [vāṣıl oldı, -dı]*

vāṣıl olduḳda: *Ulaşmak.*

yedinci menzile **vāṣıl olduḳda** merāsim-i muʿtāde-i sūriyyeden olan *(359:21). [vāṣıl olduḳda, -duḳda]*

vāṣıl olmaġla: *Ulaştırmak.*

vāṣıl olmaġla şeref-i ḫüsn-i ḳabūle nāʾil oldılar *(193:5). [vāṣıl olmaġla, -maġ, -la]*

vāṣıl olmalarıyla: *Ulaşmak.*

ḫażretleri yevm-i mezbūrda **vāṣıl olmalarıyla** *(206:14). [vāṣıl olmalarıyla, -ma, -lar, -ı, -y, -la]*

vāṣıl-ı semt-i selāmet oldıġıma: *Esenlik, doğruluk şehrine ulaşmak.*

vāṣıl-ı semt-i selāmet oldıġıma ḥāmid ü şākir ve irtesi bār-gīrimi *(260:29).*
[vāṣıl-ı semt-i selāmet oldıġıma, -dıġ, -ım, -a]

vāsıṭa: *Vesile, araç.*

beyninde **vāsıṭa** ādem-i yabānī ve ekrād-ı Afġānī gibi nice muḍḥik ṣūretler ve *(336:2). [vāsıṭa,]*

vāsıṭa-i ʿarż olan: *(Hediye için) Sunmaya aracı olmak.*

Baʿdehū ṭayy-ı ṭūmār-ı hedāyā ḳılınup **vāsıṭa-i ʿarż olan** aġa-i müşārün-ileyh-i ʿālī-şān *(288:26).[vāsıṭa-i ʿarż olan, -an]*

vāsıṭatü'l-ʿıḳd-ı aṣḥāb-ı iʿtibār oldılar: *İtibar sahiplerinin gerdanlığına vasıta olmak, saygınlık sahiplerinin bulunduğu yere erişmek.*

insilāk ile **vāsıṭatü'l-ʿıḳd-ı aṣḥāb-ı iʿtibār oldılar** Ḥażerāt-ı vüzerā ve *(155:31). [vāsıṭatü'l-ʿıḳd-ı aṣḥāb-ı iʿtibār oldılar, -dı, -lar]*

vāsıṭatü'l-ʿıḳd-ı ecille-i efāżıl-ı fiḥām: *(Şeyhülislam Abdullah Efendi) Büyük değere sahip ulu kişilerin bir inci dizisindeki en değerlisi.*

rūz-ı fīrūz-ı şevḳ-efrūzda reʾīsü'l-ʿulemā'i'l-aʿlām **vāsıṭatü'l-ʿıḳd-ı ecille-i efāżıl-ı fiḫām** *(188:25). [vāsıṭatü'l-ʿıḳd-ı ecille-i efāżıl-ı fiḫām,]*

vāsıṭatü'l-ʿıḳd-ı sülāle-i celīlesi: *(İshak Efendi) Değerli soy dizisinin bir üyesi.*

ḥażretleriniñ **vāsıṭatü'l-ʿıḳd-ı sülāle-i celīlesi** ecille-i meḫādīmiñ ercemendi *(178:4). [vāsıṭatü'l-ʿıḳd-ı sülāle-i celīlesi, -s, -i]*

vāsıṭatü'l-ʿıḳd-ı sülāle-i ṭāhireleri: *(Numan Paşa için) Temiz soyun gerdanlığını birleştiren.*

vāsıṭatü'l-ʿıḳd-ı sülāle-i ṭāhireleri vezīr-i aʿẓam merḥūm Nuʿmān Paşa celīle-i maḥlūle *(141:8). [vāsıṭatü'l-ʿıḳd-ı sülāle-i ṭāhireleri, -ler, -i]*

vaşlıñı ḳıl: *Kavuşmak.*

Vaşlıñı ḳıl dīl-i vīrāna ḥabībim neccār *(296:23). [vaşlıñı ḳıl,]*

vaṣṣāf olalım: *Vasıflarını bildirerek anlatmak, övmek.*

Vaṣṣāf olalım şeh-i cihāna *(126:16). [vaṣṣāf olalım, -alım]*

vāye-dār-ı nişāb-ı naṣīb oldılar: *Nasip payıyla nasiplenmek.*

vāye-dār-ı nişāb-ı naṣīb oldılar *(236:30). [vāye-dār-ı nişāb-ı naṣīb oldılar, -dı, -lar]*

vāye-mend-i ġunm-i vāfir olup: *Bol miktarda yağma hissesi elde etmek.*

vāye-mend-i ġunm-i vāfir olup eyyām-ı mülūk-ı sālifede vuḳūʿı *(348:29). [vāye-mend-i ġunm-i vāfir olup, -up]*

vaż‘: *Koymak, yerleştirmek.*
1. şeker **vaż‘ı** için yüz ‘aded mevlid ṭablası ve eṭrāf-ı sūr-gāhda māhiyyeler tertībi *(142:6). [vaż‘ı, -ı]*
2. ‘aded ṭop-ı ra‘d-āvāz **vaż‘ı** fermān olunup bir def‘a ‘ale’s-seḥer ve bir def‘a *(151:1). [vaż‘ı, -ı]*
3. **vaż‘ı** için ittiḥāẕ-ı kīlār olundı Ve altmış ḳazġan güncāyişine müteḥammil ü vāfī *(151:14). [vaż‘ı, -ı]*
4. ḳanadīl **vaż‘ı** için gönder ta‘bīr olunur ṣırıḳları yerlü yerine nişānde itmege *(152:8). [vaż‘ı, -ı]*
5. gümüş maşraba **vaż‘ı** için meydāna otuz altı ẕirā‘ bir sütūn ol gün ḫalīde ve *(153:10). [vaż‘ı, -ı]*
6. mühimmātını **vaż‘** için ibdā‘ itdikleri taḫta ṣuffeniñ taḫtında ṣudūr-ı fermān-ı ‘ālīye *(173:13). [vaż‘,]*
7. ḥālde ṣadrına bir degirmen ṭaşı **vaż‘** ve cān-bāz kār-ḫānesine *(317:11). [vaż‘,]*

vaż‘: *(Şeker bahçesi) Dikilmek.*

ile şeker bāġçeleri daḫi mermerlik öñine **vaż‘** ve şeyḫü’l-islām-ı *(371:26). [vaż‘,]*

vaż‘ iden: *Yerleştirmek.*

bend idüp ibtidā maşrabayı bālā-yı sütūna **vaż‘ iden** esīriñ ṭarz-ı sālüfü’t-taḳrīri *(362:25). [vaż‘ iden, -en]*

vaż‘ idince: *Yerleştirmek.*

Penbe-i germi **vaż‘ idince** refe *(285:13). [vaż‘ idince, -ince]*

vaż‘ idüp: *Koymak, yerleştirmek.*
1. Ez-cümle gāh bir meş‘aliñ nevk-i āhenīnin miyān-ı ebruvānına **vaż‘ idüp** *(158:4). [vaż‘ idüp, -üp]*
2. ṣoñra mızraġıñ ucunı miyān-ı ebrūvānına **vaż‘ idüp** yemīn ü yesāra *(209:15). [vaż‘ idüp, -üp]*
3. dönmüş iken şem‘-dānıñ üzerine bir ḫum **vaż‘ idüp** bu ḥāl ile refīkiniñ dūşına *(210:5). [vaż‘ idüp, -üp*
4. başına ḳoyup üzerine bir ḫum-ı memlū **vaż‘ idüp** çep ü rast cilveler itdi ve *(247:20). [vaż‘ idüp, -üp*
5. bir şākirdiniñ başına başını **vaż‘ idüp** ve ayaḳların hevāya ḳaldırup mīzān-ı rīsmān-bāz *(247:30). [vaż‘ idüp, -üp]*

vaż‘ itmekle: *Yerleştirmek.*

mevḍī-i ḳadem olacaḳ mertebe şerek-i na‘l ḳadar bir ḫaşeb-pāre **vaż‘ itmekle** *(199:26). [vaż‘ itmekle, -mek, -le]*

vaż‘ olunan: *Konulmak, yerleştirilmek.*
1. bir şütürüñ senāmı üzerine **vaż‘ olunan** çenberiñ bir ṭarafından berḳ-i hātif gibi *(175:24). [vaż‘ olunan, -an,]*
2. sāde ḳayddan āzāde Ḥacı Şāhīn **vaż‘ olunan** zenbīlden Ḥacı Mehemmed ve *(318:4). [vaż‘ olunan, -un, -an]*

vaż‘ olunan: *(Çadır için) Kurulmak.*

cānib-i yemīninde vāḳi‘ püşte üzere **vaż‘ olunan** sāye-bānlarında *(248:31). [vaż‘ olunan, -an, -]*

vaż‘ olundı: *Yerleştirilmek.*
1. ḳurbında ṭopçılar dā’iresinde **vaż‘ olundı** Ve irtesi sülāsā güni ba‘de’l-‘aṣr *(153:14). [vaż‘ olundı, -un, -dı]*
2. çerge daḫi **vaż‘ olundı** ve cem‘iyyet-gāhlarına tevsī‘ ḳılındı *(201:12). [vaż‘ olundı, -un, -dı]*
3. iskemleler **vaż‘ olundı** ve ṣıḥāf-ı zerrīn ü sīmīn ile *(344:11). [vaż‘ olundı, -dı]*
4. Ki **vaż‘ olundı** ser-i ḫ’ān-ı āsumān üzre *(349:6). [vaż‘ olundı, -un, -dı]*

vaż‘ olunmaġa: *Kurulmak.*

otaġ-ı hümāyūn-ı cihān-bānī ve ḫıyām-ı dā’ire-i ḫāḳānī **vaż‘ olunmaġa** çesbān *(147:5). [vaż‘ olunmaġa, -maġ, -a]*

vaż‘ olunmaġla: *Yerleştirilmek, konulmak.*

birer līmon **vaż‘ olunmaġla** naḫlistān-ı turuncdan ḫoş-gūn ḳılındı
Ve yine ber-resm-i meʾlūf-ı cārī dört biñ beş yüz miḳdārı ṭabla pilāv ve *(265, 3). [vaż‘ olunmaġla, -un, -maġ, -la]*

vaż‘ olunmaḳ: *Konulmak, yerleştirilmek.*

sīm maşraba **vaż‘ olunmaḳ** bābında irāde-i ʿaliyye-i hümāyūn ṣudūr ve der-ḥāl *(242:20). [vaż‘ olunmaḳ, -maḳ, -]*

vaż‘ olunmuş: *Yerleştirilmek.*

yerine yigirmi dört āyīne **vaż‘ olunmuş** ve her biri otuz dirhem elvān ṣırmadan *(335:1). [vaż‘ olunmuş, -un, -muş]*

vaż‘ olunup: *Konulmak, yerleştirilmek.*

Ve bir gerdūne üzere dest-gāh-ı kefş-dūzān **vaż‘ olunup** anda daḫi bir *(278:16). [vaż‘ olunup, -un, -up]*

vaż‘ u tertīb idüp: *Aynı hizaya koymak ve yerleştirmek.*

muḳābil ü müḥāzī **vaż‘ u tertīb idüp** dūrdān pertāb ve her biriniñ içinden şu gibi *(158:12). [vaż‘ u tertīb idüp, - üp]*

vaż‘-ı çenber eyleyüp: *Çember koymak.*

der-pey-i yek-dīger ve verālarına **vaż‘-ı çenber eyleyüp** dest ü pā-beste iken *(223:10). [vaż‘-ı çenber eyleyüp, -y, -üp]*

vaż‘-ı sāye-bān: *Çadır kurmak.*

ḳarşu cānibde bir püşte-i refīʿa üzere **vaż‘-ı sāye-bān** ve erkān-ı bünyān-ı devlet olan *(273:1). [vaż‘-ı sāye-bān,]*

vaẓīfe: *Bir kimsenin yapmak zorunda bulunduğu iş.*

menzil almaġla maṭlabı olan Gümülcine gümrüginden yevmiyye elli akçe **vaẓīfe** *(259:27). [vaẓīfe,]*

vaẓīfe-i muʿayyene-i rūz-merresini: *Her günkü, belirli görev.*

vaẓīfe-i muʿayyene-i rūz-merresini edā içün zīr-i bām-ı felekde āheste āheste *(310:22). [vaẓīfe-i muʿayyene-i rūz-merresini, -s, -i, -n, -i]*

ve: *"Ve, ayrıca, bir de." anlamlarında kullanılan bağlaç.*
1. sarāy-ı sūr itmegin ḫalḳ-ı cihān ḥimāyetinde āsūde **ve** fitne-i devrān *(136:16). [ve,]*
2. ʿālem-i nūr **ve** debdebe-i kūs-ı celālet-i dāfiʿü'l-buʾūsları mātem-kede-i ḳulūb-ı kāʾinātı *(136:15). [ve,]*
3. meʾnūs u meşġūf **ve** ṭıbāʿ-ı şevḳ-istīnās esbāb-ı ṭarab-ı ġam-zidāya *(136:18). [ve,]*
4. meʾlūf olmuş idi Zamān-ı devlet ʿahd-i saʿādetlerinde şān u şevket **ve** iḳbāl ü celāletlerin *(136:19). [ve,]*

5. zamān-ı ḳalīlde sūr u sürūra mütebeddil **ve** ḥumār-ı ḥumūr-ı ḥarb ü kifāḥ *(136:23). [ve,]*
6. neşve-i rāḥat-baḫş-ı ṣulḥ u ṣalāḥa mütaḥavvil olup menşūr-ı meserret tecdīd **ve** *(136:24). [ve,]*
7. Neṣr Pes imdi ravża-i ẕātü'n-naḍra-i salṭanatdan bālā-keşīde-i feyż-nümā-yı ʿizz ü ʿalā **ve** çār-bāġ-ı sülāle-i ḫilāfetden *(137:1). [ve,]*
8. **ve** çār-bāġ-ı sülāle-i ḫilāfetden ser-nümā-yı ekmām-ı şeceretün aṣluḥā s̱ābitün ve ferʿuhā fi's-semā olan *(137:2). [ve,]*
9. ve çār-bāġ-ı sülāle-i ḫilāfetden ser-nümā-yı ekmām-ı şeceretün aṣluḥā s̱ābitün **ve** ferʿuhā fi's-semā olan *(137:2). [ve,]*
10. aġṣān-ı gül-nihāl-i ʿizz ü iḳbāliñ münbit-i ezhār-ı kemāl **ve** müṣmir-i berg ü bār-ı istikmāl olmaları *(137:3). [ve,]*
11. Yaʿnī ecell-i mevāhib-i Rabbü'l-maşrıḳayn **ve** ṣemere-i naḫl-ı peyvendī-i izdivāc-ı ebeveyn olan *(137:6). [ve,]*
12. ile istinān **ve** ser-engüşt-i rāḥe-i İslāmları reng-peẕīrefte-i ḫınnā-yı ḫitān ḳılınmaġa *(137:8). [ve,]*
13. **v**e taʿmīm-i żiyāfet-i meserret içün tertīb-i velīme-i sūr-ı hümāyūna *(137:10). [ve,]*
14. retīme-bend-i niyyet olmuşlar idi Bināberīn ʿanāṣır-ı ecsām-ı şevket **ve** (*137:11). [ve,]*
15. erkān-ı mebānī-i raṣīṣü'l-eyvān-ı devlet **ve** taʿvīẕ-i çār-kul-i bāzū-yı saʿādet ve *(137:12). [ve,]*
16. erkān-ı mebānī-i raṣīṣü'l-eyvān-ı devlet ve taʿvīẕ-i çār-kul-i bāzū-yı saʿādet **ve** *(137:12). [ve,]*
17. **ve** taʿmīm-i żiyāfet-i meserret içün tertīb-i velīme-i sūr-ı hümāyūna *(137:10). [ve,]*
18. Neṣr İşbu sene s̱elāṣe **ve** iṣneyn ve miʾete ve elf ẕi'l-ḳaʿdesi muntaṣıfında *(139:1). [ve,]*
19. Neṣr İşbu sene s̱elāṣe ve iṣneyn **ve** miʾete ve elf ẕi'l-ḳaʿdesi muntaṣıfında *(139:1). [ve,]*
20. Neṣr İşbu sene s̱elāṣe ve iṣneyn ve miʾete **ve** elf ẕi'l-ḳaʿdesi muntaṣıfında *(139:1). [ve,]*
21. yerāʿa-i dīvānī-raḳam-ı recüliyyetleri terāşīde-i gezlik-i şerīʿat **ve** *(139:2). [ve,]*
22. **ve** aḳtār-ı bilād-ı ʿOṣmāniyyede ʿalem-efrāz-ı ḥükūmet olan şürefā vü ḫānān *(139:6). [ve,]*
23. **ve** vüzerā-yı ʿizām u mīr-mīrān ve sāʾir aʿyān-ı devlet ve *(139:7). [ve,]*
24. ve vüzerā-yı ʿizām u mīr-mīrān **ve** sāʾir aʿyān-ı devlet ve *(139:7). [ve,]*
25. ve vüzerā-yı ʿizām u mīr-mīrān ve sāʾir aʿyān-ı devlet **ve** *(139:7). [ve,]*
26. īfā-yı ḥaḳḳ-güẕārī-i şükr-i niʿmet **ve** icrā-yı merāsim-i tehniyet itmeleri bābında fermān-ı ʿālī-şān *(139: 9). [ve,]*
27. ile irsāl-i berīd-i beşāret **ve** īṣāl-i nüvīd-i meserret olunmaḳ *(139:10). [ve,]*
28. nāṭıḳ bir fermān-ı müteḫattimü'l-iẕʿān **ve** cünbiş-i aḳlāmı *(139:12). [ve,]*
29. mesned-ārā-yı riyāset **ve** tenhā-nişīn-i ḫalvet-gāh-ı maḥremiyyet ser-defter-i erbāb-ı berāʿat *(139:26). [ve,]*
30. maẓmūn-ı meẕkūrda mekātib-i bedīʿatü'l-esālib-i belāġat-iḫtivā taḥrīr ü imlā **ve** *(139:30). [ve,]*
31. eṭrāf u eknāfa işāʿat-peyām-ı meserret-fermā ḳılındı **Ve** ol mektūb-ı dāfiʿü'l-kürūb *(139:30). [ve,]*
32. İnhā-yı muḫliṣāne budur ki Aʿẓam-ı selāṭīn-i ʿiẓām **ve** ekrem-i ḫavāḳīn-i kirām *(140:3). [ve,]*
33. şehriyār-ı vālā-maḳām **ve** şehen-şāh-ı gerdūn-ġulām şevketlü mehābetlü *(140: 4). [ve,]*
34. ʿatiyyāt-ı behiyye-i Cenāb-ı Feyyāż-ı Müteʿāl **ve** mevāhib-i seniyye-i Ḥażret-i Vāhibü'l-āmāl olan *(140:6). [ve,]*
35. sülāle-i celīle-i tāc-dārī **ve** selīl-i nebīl-i lāzımu't-tebcīl-i kām-kārīleri *(140:7). [ve,]*
36. Sulṭān Süleymān-ı zamān **ve** lāyıḳ-ı tāc u dāverī serv-i riyāż-ı serverī *(140:9). [ve,]*
37. nīk-ḫışāl ü ercemend şeh-zāde Sulṭān Meḥemmed **ve** zīver-i taḫt-ı salṭanat *(140:10). [ve,]*
38. **ve** nevres-i nihāl-i salṭanat raḫşān-hilāl-i ʿizz ü baḫt bāzū-yı iḳbāl-i saʿīd *(140:12). [ve,]*
39. ile revnāḳ-efzā-yı ḥadīḳa **ve** zīnet-baḫşā-yı ravża-i saʿādet ü iclāl olan *(140:15). [ve,]*
40. ḳābil ü müstaʿidd olmaġla icrā-yı merāsim-i İslām **ve** *(140:16). [ve,]*
41. iḳāmet-i sünnet-i seniyye-i Ḥażret-i Seyyidü'l-enām ʿaleyhi efḍalü'ṣ-ṣalāt **ve** ekmelü's-selām içün *(140:17). [ve,]*
42. tertīb-i levāzım-ı sūr-ı ḫitāna mübāşeret u ḳıyām olunup **ve** bu güne *(140:20). [ve,]*
43. sūr-ı fāʾiżü's-sürūr vuḳūʿında vüzerā-yı ʿiẓām **ve** mīr-mīrān-ı kirām ve ümerā-yı ẕevi'l-iḫtirām *(140:21). [ve,]*
44. sūr-ı fāʾiżü's-sürūr vuḳūʿında vüzerā-yı ʿiẓām **ve** mīr-mīrān-ı kirām **ve** ümerā-yı ẕevi'l-iḫtirām *(140:21). [ve,]*
45. **ve** sāʾir aʿyān-ı devlet-i ebed-peymān icrā-yı merāsim-i tehniyet *(140:22). [ve,]*
46. ile īfā-yı şükr-i niʿmet ḳavānīn-i ḳadīme-i ḥasene-i devlet **ve** ḳavāʿid-i müstedīme-i müstaḥsene-i salṭanatdan oldığına *(140:23) [ve,]*
47. bi-fażlillāhi Taʿālā ġıbṭa-fermā-yı ʿıḳd-ı Şüreyyā **ve** her biri ḳurretü'l-ayn-ı niżām-ı dünyā *(140:26). [ve,]*
48. **ve** bāʿiṣ-i iṭmīnān-ı ḳulūb-ı aʿlā vü ednā olan şeh-zādegān-ı çehār-gāne-i bülend-āşiyāneniñ *(140:27). [ve,]*
49. ḫavāṣṣ u ʿavāma neşāṭ-efzā **ve** maḥż-ı niʿmet-i ʿuẓmā **ve** ʿayn-ı ʿināyet-i kübrā oldığı *(140:29). [ve,]*
50. ḫavāṣṣ u ʿavāma neşāṭ-efzā **ve** maḥż-ı niʿmet-i ʿuẓmā **ve** ʿayn-ı ʿināyet-i kübrā oldığı (*140:29). [ve,]*
51. ẓāhir ü hüveydā olmaġın īfā-yı şükr-güẕārī-i niʿmet **ve** *(140:30). [ve,]*
52. ḫiṣṣe-mend-i nevāle-i ṣafā **ve** taʿmīm-i niʿam-ı ferḥat ile *(140:34). [ve,]*
53. **Ve** içlerinden ḫudāvendigār-ı sābıḳ cennet-mekān fırdevs-āşiyān merhūm u maġfūrun-leh *(140:36). [ve,]*
54. Emetullāh Sulṭān ḥażretlerini şeb-çerāġ-ı dūdmān-ı ibtihācī **ve** *(141:2). [ve,]*
55. vezīr-i mükerrem sırr ḳulı ʿOṣmān Paşa **ve** yine rābıṭa-i muṣāheret-i pādişāhī *(141:4). [ve,]*
56. ʿAlī Paşa-yı rūşen-żamīr **ve** yine pādişāh-ı raḥmet-penāh-ı müşārün-ileyh *(141:6). [ve,]*
57. silāḥ-dār-ı sābıḳ vezīr ibni vezīr Ḥüseyin Paşa-zāde İbrāhīm Paşa **ve** donanma-i nuṣret-iḫtivā-yı sulṭānī *(141:12). [ve,]*
58. ḳapudān Süleymān Paşa şeref-i daʿvet ile mümtāz **ve** mektūb-ı taʿẓīm-üslūb *(141:14). [ve,]*

59. ramażān-ı şerīfiniñ yigirmi birinci cumʿa-irtesi güni istiḳāmet ile maʿrūf **ve** *(141:19). [ve,]*
60. tehyiʾe-i levāzım **ve** taʿbiye-i edevāt-ı sūra ʿāzim oldılar *(141:22). [ve,]*
61. ḥażerātınıñ her biri içün şeker bāġçesi **ve** naḫl-ı sūrī yapılmaḳ *(141:24). [ve,]*
62. ittiṣālinde bir maḥall taʿyīn olunup mühendis neccārlar **ve** üstād naḫl-kārlar *(141:26). [ve,]*
63. ve otuz ḳadar āhen-gerān ile taʿbiye-i ālāt-ı çūpīn ü āhenīne mübāderet **ve** *(141:27). [ve,]*
64. **ve** otuz ḳadar āhen-gerān ile taʿbiye-i ālāt-ı çūpīn ü āhenīne mübāderet ve *(141:27). [ve,]*
65. Meḥmed Aġa maʿrifetiyle ʿameleye taʿyīn-i ücret **ve** māh-ı mezbūruñ yigirmi beşinci *(141:29). [ve,]*
66. ʿazīmet **ve** şeh-zādegān-ı ʿālī-ḥażret daḫi ālāy gicesi anda beytūtet ve irtesi *(141:31). [ve,]*
67. ʿazīmet ve şeh-zādegān-ı ʿālī-ḥażret daḫi ālāy gicesi anda beytūtet **ve** irtesi *(141:31). [ve,]*
68. külfet ü ʿusret **ve** zaḥmet ü ṣuʿūbet mülāḥaẓası niyyet-i meẕkūreyi tebdīl ve *(141:33). [ve,]*
69. külfet ü ʿusret ve zaḥmet ü ṣuʿūbet mülāḥaẓası niyyet-i meẕkūreyi tebdīl **ve** *(141:33). [ve,]*
70. ʿazīmet-i ūlāyı vech-i āḫere taḥvīl eyleyüp naḫlların **ve** şeker bāġçeleriniñ edevāt u ālātı *(141:34). [ve,]*
71. ve levāzım-ı mühimmātı şimdiden sarāy-ı ʿatīḳa naḳl olunup *(141:35). [ve,]*
72. tekmīlinden ṣoñra üslūb-ı maṭlūb üzere meʾmūr olduḳları ḫıdmete mübāşeret **ve** *(141:38). [ve,]*
73. aġaç sīnī **ve** Tekfūr Ṭaġı ve Şehirköyi ve İnecik ve Ḫudāvendigār sancaġında *(142:3). [ve,]*
74. aġaç sīnī ve Tekfūr Ṭaġı **ve** Şehirköyi ve İnecik ve Ḫudāvendigār sancaġında *(142:3). [ve,]*
75. aġaç sīnī ve Tekfūr Ṭaġı ve Şehirköyi **ve** İnecik ve Ḫudāvendigār sancaġında *(142:3). [ve,]*
76. aġaç sīnī ve Tekfūr Ṭaġı ve Şehirköyi ve İnecik **ve** Ḫudāvendigār sancaġında *(142:3). [ve,]*
77. Küçük **ve** Yeñice ve Ṭaraḳlı ve Gölbazārı ḳażālarından biñ ördek ve sekiz biñ *(142:4). [ve,]*
78. Küçük ve Yeñice **ve** Ṭaraḳlı ve Gölbazārı ḳażālarından biñ ördek ve sekiz biñ *(142:4). [ve,]*
79. Küçük ve Yeñice ve Ṭaraḳlı **ve** Gölbazārı ḳażālarından biñ ördek ve sekiz biñ *(142:4). [ve,]*
80. Küçük ve Yeñice ve Ṭaraḳlı ve Gölbazārı ḳażālarından biñ ördek **ve** sekiz biñ *(142:4). [ve,]*
81. ṭavuḳ **ve** iki biñ Mısır ṭavuġı ve üç biñ piliç ve iki biñ kebūter tehyiʾe olundı Ve *(142:5). [ve,]*
82. ṭavuḳ ve iki biñ Mısır ṭavuġı **ve** üç biñ piliç ve iki biñ kebūter tehyiʾe olundı Ve *(142:5). [ve,]*
83. ṭavuḳ ve iki biñ Mısır ṭavuġı ve üç biñ piliç **ve** iki biñ kebūter tehyiʾe olundı Ve *(142:5). [ve,]*
84. ṭavuḳ ve iki biñ Mısır ṭavuġı ve üç biñ piliç ve iki biñ kebūter tehyiʾe olundı **Ve** *(142:5). [ve,]*
85. şeker vażʿı içün yüz ʿaded mevlid ṭablası **ve** eṭrāf-ı sūr-gāhda māhiyyeler tertībi *(142:6). [ve,]*
86. içün on beş biñ şīşe ḳandīl **ve** on biñ ḳandīl ḳutısı ve on biñ şerbet ḳavanozları *(142:7). [ve,]*
87. içün on beş biñ şīşe ḳandīl ve on biñ ḳandīl ḳutısı **ve** on biñ şerbet ḳavanozları *(142:7). [ve,]*
88. **Ve** ḫˇānende başı Ḥasan Çelebi maʿrifetiyle cemʿ olunan ḫoş-terāne muġannī vü ḫˇānende *(142:9). [ve,]*
89. **ve** müntaḫab muṭrib ü sāzendelerden seksen miḳdārı biri birine dem-sāz *(142:10). [ve,]*
90. rāmiş-gerān-ı dil-keş-āvāz tāze şarḳı **ve** nev-īcād besteler ile meşk-i söz ü sāz itmek *(142:11). [ve,]*
91. her gün basṭ-ı dāʾire-i encümen **ve** ṭarḥ-ı nişīmen ḳılındı Ve ḳol ḳol çengīlere *(142:13). [ve,]*
92. her gün basṭ-ı dāʾire-i encümen ve ṭarḥ-ı nişīmen ḳılındı **Ve** ḳol ḳol çengīlere *(142:13). [ve,]*
93. elbise-i zer-kār iḥsān olunup nice zūr-bāz **ve** resen-bāz ve luʿbet-bāz eṭrāfdan zūr-bāzār-ı hünerleri olan *(142:14). [ve,]*
94. elbise-i zer-kār iḥsān olunup nice zūr-bāz ve resen-bāz **ve** luʿbet-bāz eṭrāfdan zūr-bāzār-ı hünerleri olan *(142:14). [ve,]*
95. **ve** baʿżısı münāsib ḥālleri olan ricāl-i devlete taʿyīn ve sūr içün müheyyā itdirildi *(142:16). [ve,]*
96. ve baʿżısı münāsib ḥālleri olan ricāl-i devlete taʿyīn **ve** sūr içün müheyyā itdirildi *(142:16). [ve,]*
97. **Ve** meydān-ı sūrda temāşāyiyān ve luʿbet-bāzān içün muʿayyen ḥudūd u sınur itmege *(142:17). [ve,]*
98. Ve meydān-ı sūrda temāşāyiyān **ve** luʿbet-bāzān içün muʿayyen ḥudūd u sınur itmege *(142:17). [ve,]*
99. muʿtād üzere meʾẕūr olan ḳapu keṯudāları **ve** muḥżır aġa neferātı *(142:18). [ve,]*
100. temāşāyiyān-ı sūr-gāha ḥavāle-i dūr-bāş-ı taʿcīz ü teşdīd **ve** şademāt-ı şīnekūb *(142:19). [ve,]*
101. nāmına eşḫāṣ-ı uḍḫūke-ṣuver āmāde itdirilüp meşīnden kisvet **ve** şeb-külāh u şalvār *(142:23). [ve,]*
102. **ve** sāʾir levāzım-ı şeṭāret-medārları emīn-i sūr maʿrifetiyle iḥżār ve her birine *(142:24). [ve,]*
103. ve sāʾir levāzım-ı şeṭāret-medārları emīn-i sūr maʿrifetiyle iḥżār **ve** her birine *(142:24). [ve,]*
104. taʿyīn-i revāṭib-i muʿtāde itdirildi **Ve** ḳānūn-ı ḳadīm üzere ṣadaḳāt-ı ser-i şeh-zādegān olmaġ *(142:25). [ve,]*
105. Neṣr Sarāy-ı ʿAtīḳ sāḥasında zīnet-baḫṣā olan naḫl-ı sūrı **ve** şeker bāġçelerini *(143:5). [ve,]*
106. ḳaṣr-ı nev-ṭarḥ-ı dil-keş-zemīn dervāzesinde ʿinān-keş-i ḳarār **ve** *(143:9). [ve,]*
107. Şeker ḥadīḳalarınıñ güne güne mīve-i şīrīnini çīde-i enāmil-i müjgān **ve** çeşīde-i efvāh-ı efcān buyurduḳları ẕāʾiḳa-i *(143:11). [ve,]*
108. faṣṣ-ı nigīn-dān-ı şeh-nişīn **ve** eṭrāfında şeh-zādegān-ı ʿālī-ḥażret *(143:12). [ve,]*
109. zebān-ı gūşe-i ebrū ile lalalarına beyān **ve** anlar daḫi *(143:16). [ve,]*
110. **ve** āġūş-ı lala vü perestāra raġbet itmeyüp piyādece semt-i naḫlistāna ṭoġrı *(143:21). [ve,]*
111. Şeker ḥadīḳalarınıñ güne güne mīve-i şīrīnini çīde-i enāmil-i müjgān **ve** *(143:25). [ve,]*
112. terānesiyle ṭūṭī-i şīrīn-maḳāl-i lisānların ḳand-rīz-i terennüm eylediler **ve** *(144:3). [ve,]*
113. ʿuṣāre-i şeker-i mükerrerden şīrīn-ter gelüp ḫāṭır-ḫˇāhlarına temşiyet **ve** şeh-zādegānına *(144, 16). [ve,]*
114. piyāde mürāfaḳat idüp yemīn ü yesārlarında dārü's-saʿāde aġası ḥażretleri **ve** *(144:17). [ve,]*
115. Naḫlları **ve** şeker bāġçelerini naẓar-ı mū-şikāf-ı tedḳīḳ ile temāşā ve *(144:24). [ve,]*
116. Naḫlları ve şeker bāġçelerini naẓar-ı mū-şikāf-ı tedḳīḳ ile temāşā **ve** *(144:24). [ve,]*
117. bāġçeniñ meydāna açılan ḳapusından duḫūl **ve** ḳırḳ ʿaded naḫl-ı sūr ile *(145:3). [ve,]*
118. meşābe-i naḫlistān-ı Ṭūr olan mevḳiʿ-i pür-nūrı seyr itdiler **Ve** teber-dārāna *(145:4). [ve,]*
119. maḫṣūṣ orṭa ḳoġuş taʿbīr olunur cāy-gāhlarını temāşā iderek **ve** ḳaraḳulluḳçı ve *(145:5). [ve,]*
120. maḫṣūṣ orṭa ḳoġuş taʿbīr olunur cāy-gāhlarını temāşā iderek ve ḳaraḳulluḳçı **ve** *(145:5). [ve,]*

121. dervāzesinden sürūş-ı Burāḳ-süvār gibi rākib-i raḫş-ı berḳ-reftār **ve** āş-pezān *(145:7). [ve,]*
122. **ve** ḥalvāciyān oṭaları pīş-gāhından Yalı Köşkine güẕār idüp gitdiler *(145:8). [ve,]*
123. burcü'ş-şeref-i aşlīleri olan sarāy-ı cedīde teveccüh buyurdılar **ve** yümn-i iḳbāl *(145:11). [ve,]*
124. Ṣıdḳ-ı ʿUbūdiyyeti Muḳābelesinde Olan ʿİnāyeti **ve** Mīr-i Necībiniñ *(145:15). [ve,]*
125. Ḥażretleriniñ dāʾimā şiʿār-ı reʾfet-kirdārı dāʾimā luṭf u kerem **ve** *(145:19). [ve,]*
126. ḫüsrev-i ḳadr-dān-ı ḫıdmet-şinās-ı bende-nevāz ḥālā vekīl-i salṭanat **ve** *(145:22). [ve,]*
127. degin naẓar-ı ināyeti ile terbiyet ü teʾdīb **ve** ḫıdemāt-ı dīn ü devlete *(145:25). [ve,]*
128. istiḫdām buyurdı ise meşkūrü'l-mesāʿī **ve** ḳanġı vedīʿa-i esrār-ı salṭanata *(145:27). [ve,]*
129. teraḳḳī **ve** mertebe-i cāh u celālin gitdükçe mürtefiʿ ü müterāḳḳī iderek ṣadr-ı ṣadāretde *(145:31). [ve,]*
130. ʿalem-efrāz-ı imtiyāz **ve** şeref-i muṣāheret ü maḥremiyyet ile cümleden *(145:32). [ve,]*
131. ḥaḳḳında cārī olmayup belki aʿḳāb u ensābına daḫi sārī oldıġını işāret **ve** cümle *(146:1). [ve,]*
132. ile pīrāye-mend-i encümen-i sūr-ı ḫitān olunmasını fermān **ve** kendüyi *(146:6). [ve,]*
133. üzere iki ʿaded mülūkī naḫl-i bālā **ve** bir şeker ḥadīḳası ibdāsına fermān-ı hümāyūnları *(146:13). [ve,]*
134. şeref-baḫş-ı ṣudūr olmuş idi **Ve** ṣadr-ı müşārün-ileyh daḫi *(146:14). [ve,]*
135. sāʾir ḫıdemāt-ı dīn ü devlete meʾmūr **ve** muʿallimān-ı kār-gāh-ı umūr olan *(146:16). [ve,]*
136. erkān u ṣudūra taʿlīm-i sebaḳ-ı ṣıdḳ u sedād **ve** ṣadāḳat-kārān-ı ḫıdemāt-ı dīne *(146:17). [ve,]*
137. üstādından gördigi gibi ders-āmūz-ı debistān-ı istiʿdād **ve** *(146:18). [ve,]*
138. mücerreb ḫayr-ḫ̆āh-ı devlet **ve** devām-cūy-ı salṭanat ḥālā dergāh-ı ʿālī *(146:20). [ve,]*
139. ḳulları ḥaḳḳında bu şīve-i imtiyāzı icrā **ve** İsmāʿīl nāmında deh-sāle bir *(146:22). [ve,]*
140. ferzend-i necīb-i ercemendin mīr-i mükerremlerine redīf-i maṭiyye-i zīnet **ve** *(146:23). [ve,]*
141. maʿan icrā-yı sünnet itmek şerefine sezā **ve** bu vech ile ʿavāṭıf-ı ʿaliyye-i ḫüsrevānīden *(146:24). [ve,]*
142. müsāʿade istidʿā **ve** anıñ içün daḫi iki naḫl-ı ser-bülend-i ḫoş-nümā *(146:25). [ve,]*
143. temāşāya şeref-mend-i ruḫṣat **ve** emīn-i sūr ḫaymesinde mütevessid-i visāde-i istirāḥat oldılar *(146:28). [ve,]*
144. otaġ-ı hümāyūn-ı cihān-bānī **ve** ḫıyām-ı dāʾire-i ḫāḳānī vaż ʿ olunmaġa çesbān *(147:5). [ve,]*
145. güni tekye-i mezbūre nisvāna taḫṣīs olundı **Ve** yevm-i mezbūrda ḳānūn-ı ḳadīm *(147:15). [ve,]*
146. defter-i teşrifāt **ve** sicill-i ḳużātdan bā-fermān-ı hümāyūn birer ṣūreti iḫrāc olunup *(147:17). [ve,]*
147. taʿyīn-i ecnās-ı hedāyā ḳaydı terḳīn **ve** ḳıllet ü keṯret ve ḥasāset ü nefāseti *(147, 19). [ve,]*
148. taʿyīn-i ecnās-ı hedāyā ḳaydı terḳīn **ve** ḳıllet ü keṯret **ve** ḥasāset ü nefāseti *(147, 19). [ve,]*
149. **Ve** bu eyyāmda tedārük-i mehāmm-ı sāʾire-i sūra diḳḳat u ihtimām olunup *(147:21). [ve,]*
150. maṭbaḫ-ı ʿāmirede mevcūd bulunan ẕurūf-ı ṭaʿām tehyiʾe vü iḥżār **ve** erkān-ı devlet *(147:22). [ve,]*
151. **ve** eṣnāf-ı ḥirfetiñ maḥfūẓ-ı kīlār-ı iddiḫārları olan evānī-i nuḥāsiyye ḳadar *(147:23). [ve,]*
152. cedīdü'r-raṣāṣ ṭencere **ve** sīnī ve ṣaḥan ve ḳazġan maḳūlesi sūr-ı hümāyūn *(147, 24). [ve,]*
153. cedīdü'r-raṣāṣ ṭencere ve sīnī **ve** ṣaḥan ve ḳazġan maḳūlesi sūr-ı hümāyūn *(147, 24). [ve,]*
154. cedīdü'r-raṣāṣ ṭencere ve sīnī ve ṣaḥan **ve** ḳazġan maḳūlesi sūr-ı hümāyūn *(147, 24). [ve,]*
155. **Ve** ālāy güni naḫl-ı hümāyūn-ı meserret-ḳarīn ve ḥadāʾiḳ-i mūmīn ü sükkerīn *(147:27). [ve,]*
156. Ve ālāy güni naḫl-ı hümāyūn-ı meserret-ḳarīn **ve** ḥadāʾiḳ-i mūmīn ü sükkerīn *(147:27). [ve,]*
157. **Ve** bāb-ı hümāyūn-ı şevket-serāy-ı ḫāḳānī üzerinde olan kār-gīr oṭalar *(148:1). [ve,]*
158. **ve** mesīre vü manẓar taʿyīn buyurulmaġın iḳtiżā iden taʿmīrātına ve ferş u bisāṭ *(148:5). [ve,]*
159. ve mesīre vü manẓar taʿyīn buyurulmaġın iḳtiżā iden taʿmīrātına **ve** ferş u bisāṭ *(148:5). [ve,]*
160. **ve** sāʾir mühimmātına mübāşeret ve her gün saʿy olunaraḳ cümlesi lüzūmından *(148:6). [ve,]*
161. ve sāʾir mühimmātına mübāşeret **ve** her gün saʿy olunaraḳ cümlesi lüzūmından *(148:6). [ve,]*
162. Taʿyīn-i Maḍrıb-ı Ḫıyām **ve** Tebyīn-i Mevkib ü Maḳām Buyurduḳların *(148:10). [ve,]*
163. ḥażretleri **ve** baş defter-dār El-Ḥācc İbrāhīm Efendi **ve** baş bakı ḳulı Aḥmed Aġa *(148:13). [ve,]*
164. ḥażretleri ve baş defter-dār El-Ḥācc İbrāhīm Efendi **ve** baş bakı ḳulı Aḥmed Aġa *(148:13). [ve,]*
165. ve sūr emīni Ḫalīl Efendi ve dergāh-ı ʿālī yeñiçerileri aġası Meḥemmed Aġa ve *(148:14). [ve,]*
166. ve sūr emīni Ḫalīl Efendi **ve** dergāh-ı ʿālī yeñiçerileri aġası Meḥemmed Aġa ve *(148:14). [ve,]*
167. ve sūr emīni Ḫalīl Efendi ve dergāh-ı ʿālī yeñiçerileri aġası Meḥemmed Aġa **ve** *(148:14). [ve,]*
168. ṭopçıbaşı İbrāhīm Aġa **ve** sipāh aġası Meḥemmed Beg ve silāḥdār aġası Nigdeli ʿAlī Aġa *(148:15). [ve,]*
169. ṭopçıbaşı İbrāhīm Aġa ve sipāh aġası Meḥemmed Beg **ve** silāḥdār aġası Nigdeli ʿAlī Aġa *(148:15). [ve,]*
170. **ve** cebecibaşı Sebzī Meḥmed Efendi ve ḫāṣṣa merterbaşısı ʿAbdullāh Aġa *(148:16). [ve,]*
171. ve cebecibaşı Sebzī Meḥmed Efendi **ve** ḫāṣṣa merterbaşısı ʿAbdullāh Aġa *(148:16). [ve,]*
172. ile Oḳ Meydānına varup mevkib-i sūr-ı ḫudāvendigārı **ve** dāʾire-i āṣaf-ı bülend-i iʿtibārı *(148:17). [ve,]*
173. **ve** maḍrıb-ı ḫıyām-ı vüzerā-yı maʿālī-kirdārı ve ocaḳ ḫalḳınıñ ve *(148:18). [ve,]*
174. ve maḍrıb-ı ḫıyām-ı vüzerā-yı maʿālī-kirdārı **ve** ocaḳ ḫalḳınıñ ve *(148:18). [ve,]*
175. ve maḍrıb-ı ḫıyām-ı vüzerā-yı maʿālī-kirdārı ve ocaḳ ḫalḳınıñ **ve** *(148:18). [ve,]*
176. ḫ̆ācegān-ı dīvānıñ mevāḳiʿ-i ḫıyām-ı ḳarārlarını yegān yegān taḫmīn **ve** *(148:19). [ve,]*
177. İrtesi bāzār-irtesi güni işrāf-ı mevkib-i pādişāhī **ve** maḥall-i ḳaṣr-ı ʿādālet-penāhī *(148:24). [ve,]*
178. ʿalā-mā-hiye muʿāyene vü müşāhede ile taḳrīr-i sevābıḳ-ı taḫmīn **ve** *(148:25). [ve,]*
179. teʾsīs-i mebānī-i taʿyīn içün ḥażret-i ṣadrü'ṣ-ṣudūr **ve** defter-dār efendi ve *(148:26). [ve,]*
180. teʾsīs-i mebānī-i taʿyīn içün ḥażret-i ṣadrü'ṣ-ṣudūr ve defter-dār efendi **ve** *(148, 26). [ve,]*
181. emīn-i sūr meydān-ı mezbūrı cevlān-gāh-ı raḫş-ı iḳbāl buyurup **ve** yevm-i sābıḳda *(148:27). [ve,]*
182. mevcūd olan erkān-ı devlet bi-isrihim ol gün daḫi ḥāżır **ve** mevḳif-i selāmda *(148:28). [ve,]*
183. Evvelā dūde-i Bektāşiyāndan on bir ʿaded bölük oṭaları çorbacısı **ve** neferātı *(148:31). [ve,]*
184. Kāgıd-ḫānede şu getürmege meʾmūr olan saḳḳāyān üzerinde **ve** bir oṭa Ḳāsım Paşada *(149:1). [ve,]*
185. **ve** bir oṭa Ḫāṣköyde Pīrī Paşada ḳolluġa meʾmūr olup bir oṭa yeñiçeri aġası oṭaġı dāʾiresine *(149:2). [ve,]*

186. **ve** bir oṭa maṭbaḫ-ı ʿāmireye ve bir oṭa ṣıbyān-ı ḫitān ḫıyāmına *(149:3). [ve,]*
187. ve bir oṭa maṭbaḫ-ı ʿāmireye **ve** bir oṭa ṣıbyān-ı ḫitān ḫıyāmına *(149:3). [ve,]*
188. **ve** bir oṭa kīlār-ı ʿāmireye ve bir oṭa saḳḳābaşılıḳ ḫıdmetine ve yigirmi sekizinci bölük *(149:4). [ve,]*
189. ve bir oṭa kīlār-ı ʿāmireye **ve** bir oṭa saḳḳābaşılıḳ ḫıdmetine ve yigirmi sekizinci bölük *(149:4). [ve,]*
190. ve bir oṭa kīlār-ı ʿāmireye ve bir oṭa saḳḳābaşılıḳ ḫıdmetine **ve** yigirmi sekizinci bölük *(149:4). [ve,]*
191. ki muḫżır aġa oṭasıdır dāʾire-i āṣafīye taʿyīn **ve** herkesiñ *(149:5). [ve,]*
192. kemāl-i ihtimām **ve** herkese tafṣīl-i cāʾi üzere *(149:7). [ve,]*
193. taḫṣīṣ-i maḳām **ve** tanṣīṣ-i maḍrıb-ı ḫıyām buyurulduḳdan ṣoñra ḳanābir-i sūr-ı ḫitān olan *(149:8). [ve,]*
194. temāṣā **ve** ḫıdmet-i sūrgāha ol günden tāziyāne-zen-i ḫuyūl-i iḳdām olan *(149:10). [ve,]*
195. yeñiçeri saḳḳālarını **ve** sāʾir mübāṣirān-ı ḫıdmet-i sūrı baḫṣiṣ-i mevfūr *(149:11). [ve,]*
196. mekānlarına ʿavdet **ve** ṣadr-ı ʿālī-ḳadr-ı āsumān-menzilet daḫi devlet-serālarına *(149:14). [ve,]*
197. Bu Maḳāle Otaġ-ı Hümāyūn **Ve** Sāʾir Ḫıyām-ı Āsumān-gūn Yerlü Yerince *(149:16). [ve,]*
198. şeref-ṣudūr-ı fermāna maḳrūn olmaġın defter-dār efendi **ve** emīn-i sūr hümāyūnı *(149:21). [ve,]*
199. **ve** ḫāṣṣa çadır başısı cāy-gīr-i maḫall-i meʾmūr olup otaġ-ı ḫurşīd-oṭāḳa-i müzerkeş-sütūn u ḫıyām-ı dāʾire-i hümāyūnı *(149:22). [ve,]*
200. mevāżıʿına nihāde **ve** cümle *(149:23). [ve,]*
201. levāzımını ḫāżır u āmāde eylediler **Ve** ketḫudā-yı şeref-intimā-yı āṣafī ḥażretleriniñ *(149:24). [ve,]*
202. teşrīf idüp defter-dār **ve** emīn-i sūr ve mehterbaşı duʿā vü ṣenā ile otaġ-ı hümāyūnı *(149:34). [ve,]*
203. teşrīf idüp defter-dār ve emīn-i sūr **ve** mehterbaşı duʿā vü ṣenā ile otaġ-ı hümāyūnı *(149:34). [ve,]*
204. iḳāme **ve** on ʿaded ḳurbān kesüp besmele ile naṣb-ı diʿāme itdiler *(149:35). [ve,]*
205. pīrāye-i sāḫa-i iḫtişām itdiler **ve** tertīb-i devāʾir-i mevkib-i sūr-ı hümāyūnda bu *(150:2). [ve,]*
206. meydān-ı meẕkūrda ḳıble-gāh-ı ṣufūf-ı niyāz **ve** secde-cāy-ı merdān-ı tīr-endāz olan *(150:4). [ve,]*
207. muṣallāyı muḫīṭ u dāʾir **ve** ol minaṣṣa-i ʿarūs-i ʿibādet olan çemen-ṣuffe-i dil-nişīni *(150:5). [ve,]*
208. sipihr-i eşīr **ve** miḥrāb-ı namaz-gāh derūnında burc-ı ḳavse naẕīr ḳılındı *(150:8). [ve,]*
209. **Ve** Kāġıd-ḫāne semti veche-gāh-ı otaġ-ı sipihr-i iştibāh olup cānib-i İstanbul *(150:9). [ve,]*
210. semt-i verālarında āsūde-nişīn-i ferāġ olması münāsib görüldi **ve** muṣallā *(150:11). [ve,]*
211. üzerinde Ḳaṣr-ı ʿAdālete muttaṣıl **ve** rifʿat u resm-i ṣūretde aña *(150:13). [ve,]*
212. iki günde ṣūret-yāb-ı aḥsen-i üslūb oldı **Ve** ʿarż aġalarınıñ çadırları *(150:15). [ve,]*
213. mihmānān-ı żiyāfet-kede-i sūr-ı sulṭānī içün üç direkli obalar **ve** aña muttaṣıl *(150:17). [ve,]*
214. ḳahve vü şerbet **ve** gül-āb u buḫūr ḫıdmetine meʾmūr olanlarıñ çadırları *(150:18). [ve,]*
215. otaġ u sāye-bānları **ve** sāʾir ḫıyām-ı dāʾire-i āsumān-āsitānları *(150:22). [ve,]*
216. **Ve** anlarıñ daḫi ṣaġ cānibinde ketḫudā-yı muḫterem ve dāmād-ı mükerremleri *(150:25). [ve,]*
217. Ve anlarıñ daḫi ṣaġ cānibinde ketḫudā-yı muḫterem **ve** dāmād-ı mükerremleri *(150:25). [ve,]*
218. tevʾem-i cūd u himmet **ve** hem-zād-ı luṭf u reʾfet ṣāb-ı şeyḫ-meniş *(150:26). [ve,]*
219. sāye-bān-ı ʿizzet-āşiyānı **ve** ḫıyām-ı ḫuddām-ı āsitānı ḳurılup anlarıñ daḫi *(150:28). [ve,]*
220. altında defter-dār **ve** reʾīs efendi ve çavuşbaşı aġa ve teẕkireci efendiler ve *(150:29). [ve,]*
221. altında defter-dār ve reʾīs efendi **ve** çavuşbaşı aġa ve teẕkireci efendiler ve *(150:29). [ve,]*
222. altında defter-dār ve reʾīs efendi ve çavuşbaşı aġa **ve** teẕkireci efendiler ve *(150:29). [ve,]*
223. altında defter-dār ve reʾīs efendi ve çavuşbaşı aġa ve teẕkireci efendiler **ve** *(150:29). [ve,]*
224. **Ve** otaġ-ı hümāyūn muḳābelesinde Kāġıd-ḫāne yolınıñ cānib-i yemīninde *(150:31). [ve,]*
225. çergeler ḳurılup **ve** mevḳiʿ-i mezbūruñ ṭaraf-ı yesārında Aġalar Menzili nāmı *(150:33). [ve,]*
226. ile nişān-zede-i iştihār olan bir maḫall-i refiʿde yeñiçeri aġası **ve** sāʾir ocaḳ aġaları *(150:34). [ve,]*
227. **ve** neferātına taḫṣīṣ-i cāy-ı ḳarār olunup Aġalar Menzili nāmıyla *(150:35). [ve,]*
228. tesmiyesiniñ sırrı āşikār oldı **Ve** yine otaġ-ı hümāyūn naẕar-gāhında vüzerā dāʾiresiniñ *(150:36). [ve,]*
229. yemīnindeki püşte-i refiʿde ṭopçılar ocaġına taʿyīn-i mekān **ve** otuz *(150:37). [ve,]*
230. ʿaded ṭop-ı raʿd-āvāz vażʿı fermān olunup bir defʿa ʿale's-seḥer **ve** bir defʿa *(151:1). [ve,]*
231. ṭulūʿ-ı ḫurşīd-i vücūd-ı şehriyār-ı heft-kişver **ve** bir defʿa daḫi eẕān-ı ʿaṣr gūş-güẕār olduḳda *(151:2). [ve,]*
232. şarṭıyla ṭopçıbaşı aġaya **ve** ṭop ʿarabacısı başısına emr-i ʿālī ṣādır oldı *(151:4). [ve,]*
233. **Ve** yine otaġ-ı şehriyārīniñ veche-gāh-ı yesārında Cin Deresi taʿbīr olunur *(151:5). [ve,]*
234. yerde żiyāfet ü inʿām içün bismil-gerde-i ṭuyūr u aġnām **ve** sāʾir enʿāmıñ irāḳa olunacaḳ *(151:7). [ve,]*
235. dimāsına seyl ü mecrā olmaḳ ḳaṣdıyla ḳaṣṣāb başı aġaya **ve** maṭbaḫ-ı hümāyūn *(151:8). [ve,]*
236. **ve** maṣraf-ı şehriyārīye maḍrıb-ı ḫıyām olup maṣārif-i yevmiyyeyi *(151:9). [ve,]*
237. naṣb-ı ḫayme-i istiḳrār **ve** ittiṣālinde bir ḫāne taḫliye olunup levāzım-ı maṭbaḫ *(151:13). [ve,]*
238. vażʿı içün ittiḫāẕ-ı kīlār olundı **Ve** altmış ḳazġan güncāyişine müteḥammil ü vāfī *(151:14). [ve,]*
239. ocaḳ ṭaşları getürilüp ol eṭrāfı mevāḳiʾ-i āṣafī ḳıldılar **Ve** ḫıyām-ı ṣıbyān-ı ḫitān *(151:15). [ve,]*
240. emīn-i sūr civārında olup bir ṭarafdan yüz elli nefer cerrāḥlar ḫaymeleri **ve** *(151:16). [ve,]*
241. bir cānibinde ṭulumcıyān **ve** çengiyān çadırları ḳurulmaġla ḫavf ü recā beyninde *(151:17). [ve,]*
242. lāmiʿasına maẕhar olduḳları nümāyān oldı **Ve** ẕikr olunan Cin Deresiniñ ḳarşu *(151:21). [ve,]*
243. maḫall-i mezbūre sipāh u silāḥ-dār aġalarına maḍrıb-ı ḫıyām **ve** *(151:24). [ve,]*
244. Yahūdī Mezāristanı ocaḳları neferātına cāy-ı ārām **ve** maḫall-i menām ve *(151:25). [ve,]*
245. Yahūdī Mezāristanı ocaḳları neferātına cāy-ı ārām ve maḫall-i menām **ve** *(151:25). [ve,]*
246. mekān u maḳām olmaḳ münāsib görüldi **Ve** Kāġıd-ḫāne yolınıñ cānib-i yesārında *(151:26). [ve,]*
247. baʿīdce bir maḫall ḳapucıbaşı aġalara taḫṣīṣ **ve** ḫʷānende ve sāzendeler *(151:27). [ve,]*
248. baʿīdce bir maḫall ḳapucıbaşı aġalara taḫṣīṣ ve ḫʷānende **ve** sāzendeler *(151:27). [ve,]*
249. **Ve** yevm-i mezbūrda şehriyār-ı ʿaẓamet-güster ḥażretleri ile şeh-zādegān-ı ḫurşīd-peykerlerinden *(151, 30). [ve,]*

250. Sulṭān Süleymān **ve** Sulṭān Meḥemmed ile sarāy-ı ʿatīḳde ke’l-evvel *(151:31). [ve,]*
251. temāşāsından ṣoñra yine naḫılları temāşā **ve** Yalı Köşkinde tenāvül-i ṭaʿām-ı ʿışā buyurdılar *(151:33). [ve,]*
252. Sarāy-ı ʿAtīḳa ʿazīmet **ve** naḫl u ḥadīḳaları teferrücden ṣoñra yine *(152:2). [ve,]*
253. Māh-ı mezbūruñ on birinci güni ki yevmü’s-sebtdir defter-dār-ı evvel **ve** *(152:4). [ve,]*
254. **ve** işrāf-ı eṭrāfı naẓar-ı dakīka-bīnleri ile meşmūl buyurdılar Ol vaḳitde işāreciyān *(152:7). [ve,]*
255. kemāl-i ḳurbunı görüp sūr efendiye mā-hiye deyu taʿrīż-güne ḫitāb **ve** anlar *(152:11). [ve,]*
256. bir miḳdār maḥalle teʿbīd **ve** devre-i ḳanadīl miyānesi *(152:15). [ve,]*
257. gūyā kenāre-i nigīndān-ı şāhid-i ṣafā naḳş-ı mīnā-kārī ile tezyīn ü pür-zīb **ve** *(152:17). [ve,]*
258. Bundan mā-ʿadā tehyiʿe-i levāzım-ı meserret **ve** taʿbiye-i merāsim-i neşāṭ ü ferḥat ü zīnet *(152:19). [ve,]*
259. Lākin defter-dār efendi **ve** sāʾir-i erkān-ı devletiñ müteʿayyinān u ercemendi *(152:25). [ve,]*
260. emīn-i sūr efendiniñ ḫaymesinde ārām **ve** tenāvül-i ṭaʿām ile ḫalīfe kīsesinden *(152:26). [ve,]*
261. **Ve** yevm-i mezbūrda yine defter-dār efendi ve aʿyān-ı devlet meydān-ı mezbūrda *(153:8). [ve,]*
262. Ve yevm-i mezbūrda yine defter-dār efendi **ve** aʿyān-ı devlet meydān-ı mezbūrda *(153:8). [ve,]*
263. gümüş maşraba vaż‘ı içün meydāna otuz altı ẕirāʿ bir sütūn ol gün ḫalīde **ve** *(153:10). [ve,]*
264. **Ve** muḳaddemā dūde-i ṭopçıyāna yevmiyye üçer kerre şenlik içün fermān olunan *(153:12). [ve,]*
265. ḳurbında ṭopçılar dāʾiresinde vaż‘ olundı **Ve** irtesi şülāşā güni baʿde’l-ʿaṣr *(153:14). [ve,]*
266. ṣadr-ı ʿaẓam ketḫudāsı saʿādetlü Mehemmed Aġa **ve** vezīr-i mükerrem devletlü *(153:15). [ve,]*
267. Ḫüsrev-i ʿĀlī-cāh **ve** Pādişāh-ı ʿAdālet-dest-gāh-ı Āsumān-Bār-Gāh *(153:21). [ve,]*
268. beytü’ş-şeref-i ḫurşīd-vücūd-i şehriyārī ḳılınmaḳ irāde **ve** maşrıḳ-ı ḳarār-gāh-ı hümāyūnlarından *(153:25). [ve,]*
269. pīş-gāh-ı otaġ-ı sulṭānīde edā **ve** mübārek-bād-ı ḳudūm-ı şevket-lüzūmları *(153:27). [ve,]*
270. üzere daʿvet olunan kāffe-i eʿāẓım u eʿālī **ve** ṣudūr-ı ʿulemā vü müderrisīn ü mevālī *(153:29). [ve,]*
271. ictimāʿ u ḳarār **ve** şeyḫü’l-islām-ı sellemehü’s-selām ḥażretleri daḫi *(154:3). [ve,]*
272. ʿörf-i mehābet-nümā **ve** ferve-i beyżā ile kendülere maḫṣūṣ bir ḫaymede *(154:4). [ve,]*
273. ẓuhūr u bürūz idüp eblaḳ-ı aṭlasīn-zīn-pūş-ı gerdūnı zīr-rān **ve** otaġ-ı nūrānī-sütūn-ı ufuḳ *(154:8). [ve,]*
274. öñince ġāşiye-dār **ve** cenāʾib ü menāʾib-i muraṣṣaʿ-raḫt-ı nāzük-reftār *(154:13). [ve,]*
275. Neṣr ḥaşmet-i İskenderāne **ve** şevket-i Ḫüsrevāne ile teveccüh-i semt-i muḫayyem buyurduḳlarında *(154:17). [ve,]*
276. ol yek-süvār-ı sāḫa-i iclāle bostāncıbaşı aġa **ve** dergāh-ı ʿālī *(154:18). [ve,]*
277. ḳapucılar ketḫudāsı Meḥemmed Aġa **ve** mīr-āḫūr aġalar ḥażerātı *(154:19). [ve,*
278. Yāl ü bāl-i semend-i istiʿcāl ile yeleklenüp taḥrīk-i rikāb-ı şitāb ḳıldılar **Ve** ol *(154:21). [ve,]*
279. şāh-ı ʿālī-tebārıñ naṭʿ-ı şatranc-ı vaḳārında ḫāṣṣ-āḫūr ḫalīfesi **ve** ḫāṣekī aġa al ṭolama *(154:22). [ve,]*
280. ile **ve** ser-ā-ser kemer ile öñce yürür piyādeler eyleyüp yemīn ü yesārında *(154:23). [ve,]*
281. Bu vech üzere ṣufūf-ı ḥademe-i pādişāhī tertīb **ve** silāḥ-dār ve rikāb-dār aġalar *(154:26). [ve,]*
282. Bu vech üzere ṣufūf-ı ḥademe-i pādişāhī tertīb ve silāḥ-dār **ve** rikāb-dār aġalar *(154:26). [ve,]*
283. **ve** sāʾir aġayān-ı enderūn-ı hümāyūn cenāb-ı ẓıll-ı İlāhī ḥażretlerini sāye-vār *(154:27). [ve,]*
284. ḥażretleri yedekçiyān **ve** teber-dārān ile ḳafa-dār olup otaġ-ı hümāyūna nüzūl *(154:29). [ve,]*
285. **ve** herkes kendülere maḫṣūṣ ḫaymelere müsūl eylediler Li-müʾellifihi *(154:30). [ve,]*
286. Neṣr Bu eṣnāda defter-dārān **ve** ḫˇāce-gān ve bi’l-cümle erkān-ı dīvān ve *(155:3). [ve,]*
287. Neṣr Bu eṣnāda defter-dārān ve ḫˇāce-gān **ve** bi’l-cümle erkān-ı dīvān ve *(155:3). [ve,]*
288. Neṣr Bu eṣnāda defter-dārān ve ḫˇāce-gān ve bi’l-cümle erkān-ı dīvān **ve** *(155:3). [ve,]*
289. silāḥ-dār Ḥüseyin Paşa-zāde silāḥ-dār-ı sābıḳ İbrāhīm Paşa **ve** sıḥr-i mükerrem-terīn-i ṣadr-ı aẓamī *(155:7). [ve,]*
290. vüzerānıñ şerīf-i ẕū-nesebi **ve** şeref-i nesebi *(155:8). [ve,]*
291. ḥażretleri kallāvī **ve** dīvān kürki ile pīrāye-i silk-i cemʿiyyet oldılar *(155:10). [ve,]*
292. Baʿdehū āṣaf-ı Ḥātem-maṣraf u deryā-kef ḥażretleri ḳallāvī-i muṭallā **ve** *(155:11). [ve,]*
293. mücevveze **ve** yeşil aṭlas ḳaftān ile sürūş-ı sebzīn-bāl-i Burāḳ-süvār gibi *(155:14). [ve,]*
294. Çavuşbaşı ʿizzetlü Ebū Bekir Aġa **ve** ḳapucılar ketḫudāsı ser-ā-ser üst ve *(155:16). [ve,]*
295. Çavuşbaşı ʿizzetlü Ebū Bekir Aġa ve ḳapucılar ketḫudāsı ser-ā-ser üst **ve** *(155:16). [ve,]*
296. ser-levḥa-i dībāce-i cemʿiyyet **ve** cānib-i yesārında ebnā-yı sipāh u silāḥ-dāra *(155:19). [ve,]*
297. ser-i sipāh **ve** müteʿayyinleri ʿalem-efrāz-ı riyāset olup bu niẓām üzere ṣaf-keşīde-i maḳām-ı ʿubūdiyyet olmaġla *(155:20). [ve,]*
298. gūşe-i ebrū-yı īmā ile imāle-i nigāh-ı iltifāt u ikrām **ve** *(155:22). [ve,]*
299. redd-i selām iderek müsāfir otaġında cālis **ve** ṣudūr-ı erkān-ı devlete ṣadr-ı meclis oldılar *(155:24). [ve,]*
300. emek-dār-ı devlet oldıġından pīrligine riʿāyet **ve** şeref-mend-i daʿvet ḳılınmış idi *(155:27). [ve,]*
301. men tevāżaʿa refeʿahullāh fermūdesine imtiṣāl **ve** pīr-i meẕkūra *(155:29). [ve,]*
302. insilāk ile vāsıṭatü’l-ʿıḳd-ı aṣḥāb-ı iʿtibār oldılar Ḥażerāt-ı vüzerā **ve** *(155:31). [ve,]*
303. hem-şekl-i hilāl-i āsumānī **ve** vücūd-ı hümāyūnları ḫurşīd-i burc-i evreng-i ḫāḳānī olduḳda *(156:7). [ve,]*
304. Sulṭān Süleymān **ve** Sulṭān Meḥemmed ve Sulṭān Muṣṭafā nām üç *(156:10). [ve,]*
305. Sulṭān Süleymān ve Sulṭān Meḥemmed **ve** Sulṭān Muṣṭafā nām üç *(156:10). [ve,]*
306. zīver-i sāʿid-i muḳārenet-i sulṭānī olduḳlarında erbāb-ı dīvān **ve** erkān-ı ṣudūra *(156:12). [ve,]*
307. bereket-i şeref-i siyādet **ve** şeref-i vekālet-i Resūl-i Rabb-i ʿizzet ile cümleden *(156:15). [ve,]*
308. tertībi üzere ṣudūr-ı ʿālī-cāh **ve** vüzerā-yı maʿālī-dest-gāh ve ṣadreyn-i mükerremeyn *(156:17). [ve,]*
309. tertībi üzere ṣudūr-ı ʿālī-cāh ve vüzerā-yı maʿālī-dest-gāh **ve** ṣadreyn-i mükerremeyn *(156:17). [ve,]*
310. ḥażretleri **ve** defter-dārān ve ḫˇācegān ve serān-ı bevvābān baʿdehū *(156:18). [ve,]*

311. ḥażretleri ve defter-dārān **ve** ḫˇācegān ve serān-ı bevvābān baʿdehū *(156:18). [ve,]*
312. ḥażretleri ve defter-dārān ve ḫˇācegān **ve** serān-ı bevvābān baʿdehū *(156:18). [ve,]*
313. pīrāye-i erīke-i taḳvā **ve** revnaḳ-dih-i mesned-i fetvā şeyḫü'l-islām ve müfti'l-enām *(156:19). [ve,]*
314. pīrāye-i erīke-i taḳvā ve revnaḳ-dih-i mesned-i fetvā şeyḫü'l-islām **ve** müfti'l-enām *(156:19). [ve,]*
315. saʿādetlü ʿināyetlü ʿAbdullāh Efendi sellemehu's-selām ḥażretleri **ve** *(156:20). [ve,]*
316. ḳāḍī-ʿaskerler maʿzūlleri **ve** sāʾir mevālī vü müderrisīn bi-merātibihim resm ü rāhī *(156:21). [ve,]*
317. **Ve** sālifü'ẕ-ẕikr El-Ḥācc Meḥemmed Paşa daḫi beyne'l-vüzerā *(156:23). [ve,]*
318. **ve** vüzerā-yı ʿālī-ḥażret ve ṣudūr-ı vālā-menzilet dīvān otaġına ʿavdet ve *(156:28). [ve,]*
319. ve vüzerā-yı ʿālī-ḥażret **ve** ṣudūr-ı vālā-menzilet dīvān otaġına ʿavdet ve *(156:28). [ve,]*
320. ve vüzerā-yı ʿālī-ḥażret ve ṣudūr-ı vālā-menzilet dīvān otaġına ʿavdet **ve** *(156:28). [ve,]*
321. ḳahve **ve** ṭatlu getürdiler ve ṭaraf-ı eşref-i şehriyārīden merāsim-i iʿzāz u ikrāmı *(156:31). [ve,]*
322. ḳahve ve ṭatlu getürdiler **ve** ṭaraf-ı eşref-i şehriyārīden merāsim-i iʿzāz u ikrāmı *(156:31). [ve,]*
323. ḳadar ṭabla pilāv **ve** zerde güsterde vü nihāde ve naʿmā-yı yaġmā-yı Bektāşiyān olmaġ *(156:34). [ve,]*
324. ḳadar ṭabla pilāv ve zerde güsterde vü nihāde **ve** naʿmā-yı yaġmā-yı Bektāşiyān olmaġ *(156:34). [ve,]*
325. içün ḥāżır u āmāde ḳılınmaġla ṣaff-ı küleng gibi dizildiler **ve** *(157:1). [ve,]*
326. fuḍāla-i mevāʾid-i niʿmetlerinden nice teng-çeşmān-ı ḥırṣ u āza **ve** ṣufūf-ı mūrān-ı nāçīze *(157:5). [ve,]*
327. ve nice devābb u ṭuyūra ve ṭufeylān-ı mihmān-kede-i sūra meşābe-i ḫˇān-ı żiyāfet oldı *(157: 6). [ve,]*
328. ve nice devābb u ṭuyūra **ve** ṭufeylān-ı mihmān-kede-i sūra meşābe-i ḫˇān-ı żiyāfet oldı *(157:6). [ve,]*
329. Baʿdehū bu eşnāda cündiyān-ı āṣafī piyāde cirīd oynayup **ve** ṭopçı neferātından *(157:7). [ve,]*
330. otuz ḳadar şaḫs-ı uḍḫūke-nümā libās-ı ʿAcemāne **ve** şeb-külāh-ı ḳalenderāne *(157:8). [ve,]*
331. ikişer ikişer güẕer **ve** bir ṣūret-i şütür-murġı ṣanʿatla cünbiş-nümā-yı bāl ü per eyleyüp *(157:10). [ve,]*
332. ẕī-rūḥ gibi cilveler itdürdiler **ve** tekerlek üzerinde ʿaraba resminde *(157:11). [ve,]*
333. iḫtirāʿ itdikleri bir ḳaṣr-ı zer-kār u pür-zīb **ve** içinde üç ʿaded ʿAcemāne ḳıyāfet *(157:12). [ve,]*
334. **ve** altı ʿaded raḳḳāṣ-heyʾet dāʾire-der-kef dil-firīb ṣūretler ibdāʿ eylemişler ki *(157:13). [ve,]*
335. iḫfā-yı ālet-i iḫtiyāl ile ʿarabayı içinden idāre idüp ḫod-be-ḫod tekerlek dāʾir **ve** *(157:14). [ve,]*
336. kimi def-zenān **ve** kimi raḳḳāṣ-ı bāzī-künān olurdı Ḥaḳḳ bu kim *(157:16). [ve,]*
337. ġarīb ṣanʿat **ve** ʿacīb ṣūret olup gerdūne-i mezbūreyi bir ṭoġrı yürür daḳīḳalu sāʿate *(157:17). [ve,]*
338. ṣūreti ibdāʿ **ve** ol ṣibhiñ içinde nīme-i bedenlerin iḫfā idüp ḳalıb-ı meẕkūrı feres *(157:20). [ve,]*
339. gibi tesrīc ü ilcām **ve** rikāb u zīn-pūş ile aşḳar-ı dīv-zāde cilve-fürūş-ı ḫırām ve *(157:21). [ve,]*
340. gibi tesrīc ü ilcām ve rikāb u zīn-pūş ile aşḳar-ı dīv-zāde cilve-fürūş-ı ḫırām **ve** *(157:21). [ve,]*
341. ṭarafeyne imāle-i zimām **ve** icāle-i ḫüsām iderek ʿaraba eṭrāfını ḳalʿa varoşında *(157:22). [ve,]*
342. sell-i seyf-i tāb-dār **ve** birbiri ile mübāreze vü muḥārebe ṣūretlü tek ü pū birle piyāde *(157:24). [ve,]*
343. iken atlu heyʾetin iẓhār eyleyerek mehter-ḫāne **ve** ṭabl u naḳāreleri ile güẕerān *(157:25). [ve,]*
344. **ve** velvele-endāz-ı dāʾire-i āsumān oldılar Eṣḥāṣ-ı mezbūreniñ miyānlarından *(157:26). [ve,]*
345. Bunlar daḫi naṭʿ-ı şaṭranc-ı şeṭāretle bu ṭarīḳ üzere at sürerek **ve** naẕar-gāh-ı şāhīde *(157:30). [ve,]*
346. bir ḳulle fişegine āteş virdüklerinde şol mertebe şuʿle-pāş **ve** şerer-niṣār oldı ki *(157:32). [ve,]*
347. perverde-i āġūş-ı Ümmü'd-dünyā ferzendān-ı māder be-Ḫıṭādan Ḥācı Şāhīn **ve** Ḥācı Meḥemmed *(157:36). [ve,]*
348. cebīni üzere idāre **ve** çep ü rāst raḳṣ-ı bī-muḥābā ve pīş ü pesine temāyül ü inḫinā *(158:5). [ve,]*
349. cebīni üzere idāre ve çep ü rāst raḳṣ-ı bī-muḥābā **ve** pīş ü pesine temāyül ü inḫinā *(158:5). [ve,]*
350. ile nigāh-ı ḥayret-i ḥużżārı tāʾir-i āteş-dīde gibi ser-geşte vü āvāre eyledi **ve** *(158:6). [ve,]*
351. ʿArabı başı üzerine alup gergeden ḳuvvetin iẓhār **ve** farḳ-ı Ferḳadān-fersāsında *(158:8). [ve,]*
352. **ve** üft ü ḫīz ü ḳuʿūd u ḳıyām ile enẕār-ı nuẕẕārı ḥayret-şiʿār eyledi Ve birbirinden *(158:10). [ve,]*
353. ve üft ü ḫīz ü ḳuʿūd u ḳıyām ile enẕār-ı nuẕẕārı ḥayret-şiʿār eyledi **Ve** birbirinden *(158:10). [ve,]*
354. muḳābil ü müḥāzī vażʿ u tertīb idüp dūrdān pertāb **ve** her biriniñ içinden şu gibi *(158:12). [ve,]*
355. şitāb eyledi **Ve** dāʿire-i kemer-bend-i miyānı ḳadar bir çenberi daḫi ol dört çenbere *(158,:13). [ve,]*
356. żamīme eyleyüp **ve** ellerine iki şemşīr-i ʿuryān alup mışrāʿ Oynar ebrūlar *(158:14). [ve,]*
357. iki şemşīr ile Hindū gibi manṭūḳınca tīġ ḳırābına girer gibi geçüp gitdi **ve** bu *(158:15). [ve,]*
358. pertāb idüp rişte-i sūzen-güẕār gibi dāʾire-i çenberden geçdi **ve** yevm-i mezbūrda *(158:19). [ve,]*
359. ṣanʿātınıñ bu miḳdār numūnesin göstermekle iktifā **ve** ne çenberde ḥallāc oldıġını *(158:20). [ve,]*
360. dīvān-ı ʿīd resmi üzere çāşnī-gīrān-ı ḫāṣṣa mücevveze **ve** üst ḳaftānlar ile *(158:29). [ve,]*
361. mevāʾid-i cennet gibi pīrāste **ve** sīmīn şīnīler pīş-ḫān-ı āsumān gibi pīş-gīr-i şafaḳ-gūn *(158:31). [ve,]*
362. **ve** faṣṣ-ı nigīn-dān-ı istiḳlāl oldılar *(159:4). [ve,]*
363. Süfre-i s̱āniyede Mar'aş vālīsi silāḥ-dār-ı sābıḳ İbrāhīm Paşa **ve** dāmād-ı āṣafī *(159:5). [ve,]*
364. **ve** şeref-nümā-yı ḳırānü's-saʿdeyn-i izz ü iḳbāl oldılar *(159:7). [ve,]*
365. **Ve** süfre-i s̱āliṣede ṣadreyn efendilere basṭ-ı muḳaddemāt-ı ibcāl-i münticü'l-āmāl olunup *(159:8). [ve,]*
366. **Ve** süfre-i rābiʿada ṣıḳḳ-ı evvel ü s̱ānī ü s̱āliṣ defter-dārları *(159, 10). [ve,]*
367. **Ve** dāmād-ı ṣadr-ı aʿẓamī ketḫudā-yı āṣafī-i bī-hemtā Meḥemmed Aġa *(159:12). [ve,]*
368. maʿzūm-ı velīme-i aʿẓamiyet-i sulṭānī **ve** mihmān-ı niʿmet-ḫāne-i ḫāḳānī olmalarıyla *(159:14). [ve,]*
369. Bu tertīb üzere süfreler mebsūṭ **ve** eczā-yı cerīde-i cemʿiyyet ṣīrāze-i ḫüsn-i tertīb *(159:17). [ve,]*
370. ḫıdmet-i ṭaʿāmda pūyān **ve** teber-dārān-ı gīsū-dārān-ı Sarāy-ı ʿAtīḳ ḳahve vü şerbet *(159:19). [ve,]*
371. **ve** gül-āb u buḫūr ḫıdmetlerine meʾmūr olmaları ile tekmīl-i ḫıdmet ve *(159:20). [ve,]*
372. ve gül-āb u buḫūr ḫıdmetlerine meʾmūr olmaları ile tekmīl-i ḫıdmet **ve** *(159:20). [ve,]*
373. icrā-yı resm u ʿādet eyleyüp herkes devām-ı devlet-i pādişāhī **ve** *(159:21). [ve,]*
374. teżāʿuf-ı niʿmet-i sürūr-ı ḥabāb-ı şevket-penāhī duʿāsı ile teveccüh-i miḥrāb-ı icābet **ve** *(159:22). [ve,]*
375. **Ve** yevm-i mezbūrda ʿādet-i ḳadīme-i devlet-i müstedīme üzere *(160:1). [ve,]*

376. telḫīṣ **ve** ṭaraf-ı hümāyūndan daḥi müsāʿade vü terḫīṣ olunmaġın *(160: 3). [ve,]*
377. ketḫudā-yı ṣadr-ı ʿālī **ve** telḫīṣī aġa ile evvelā hediyye-i behiyye-i āṣafī irsāline *(160:4). [ve,]*
378. mübāderet **ve** baʿdehū tertīb-i ātī üzere sevḳ-i maṭāyā-yı hedāyā-yı erkān-ı devlete *(160:5). [ve,]*
379. ki gül-i ṣad-berg-i şebnem-zededen muṣaffā **ve** āvīze-i ṭāḳ-ı sipihr olan *(160: 9). [ve,]*
380. lücce-i nūr **ve** taḳvīm-i bahāsı ṣayrafī-i ʿaḳlı tehī-sāz-ı kīse-i ṣuʿūr eyledi Li-müʾellifihi *(160:11). [ve,]*
381. **Ve** elmās ve yāḳūt ile muraṣṣaʿ bir ḳıṭʿa çep-rāst-ı muṣannaʿ ki *(160:18). [ve,]*
382. Ve elmās **ve** yāḳūt ile muraṣṣaʿ bir ḳıṭʿa çep-rāst-ı muṣannaʿ ki *(160, 18). [ve,]*
383. ḫāric-i ṭavḳ-ı iḳtidārdır deyu yaḳasın almaca cevāb virür **ve** imkānını daʿvā idenler *(160:21). [ve,]*
384. Ve bir mücevher kāse-i faġfūr mıṣrāʿ Ki leṭāfetde nezāketde bir içim ṣudur Neşr *(161:1). [ve,]*
385. ʿakş-i pertev-i yāḳūt-ı aḥmerinden içinde olan āb laʿl-i müẕāb **ve** dāne dāne *(161:2). [ve,]*
386. Neşr **Ve** bir mücevher kūze-i billūr-ı muraṣṣa-kār ki ḳıymet-şiken-i efser-i faġfūr-ı nām-dār olup *(161:8). [ve,]*
387. hilāl-i āsumān ḳulpı **ve** sebīke-i āfitāb altun ḳapaġı olmaġa *(161:9). [ve,]*
388. Neşr **Ve** āyīneli Hind işi bir mücevher ü muraṣṣaʿ u muṣannaʿ cevāhir çekmecesi *(161:17). [ve,]*
389. Neşr **Ve** çıfıt işi mīnā-kārī on üç gözli nā-dīde bir pīş-i taḫta-i zer-nigār ki *(161:22). [ve,]*
390. ʿarūs-ı tütuḳ-pūş-ı muṭallā-ʿiẕār gibi herkese açılmaz çeşm-i istiġnā-yı Mālik-i Dīnār **ve** *(161:23). [ve,]*
391. gibi gözi altuna toḳ **ve** göñli ġanī olmaġla ḥucurātın leb-rīz-i ibrīz itseler *(162:1). [ve,]*
392. öyle bir muṣannaʿ çekmece nādir **ve** cevher-şināsān-ı bāzār-ı iʿtibār *(162:3). [ve,]*
393. Neşr **Ve** üç yüz miṣḳāl miḳdārı bir şīşe ʿıṭr-ı şāhī ki bir şemmesi meşāmm-ı ʿālemi *(162:9). [ve,]*
394. taʿṭīr **ve** dimāġ-ı ḥūrān-ı behişti teşvīr ider Beyt-i ʿArabiyye *(162:10). [ve,]*
395. **Ve** fi'l-ġarbı mezḳūmun li-ʿādaleti'ş-şemmi *(162:12). [ve,]*
396. Neşr **Ve** hem-şekl-i ḳurṣ-ı bedr-i tamām iki yüz miṣḳālden mütecāviz bir *(162, 16). [ve,]*
397. sūzān **ve** kākül-i müşkīn-müyān zencīr-i ḥalḳa-i dūd-ı ḫoş-būyın görüp ʿaḳl-ı ʿāṣıḳ *(162:18). [ve,]*
398. Neşr **Ve** bir altun çekmece sāʿati ki daḳīḳa-dānān-ı meḳādīr-āşinā *(162:22). [ve,]*
399. naġme-i çār-gāh-ı çār-yeki çalmaġa sāz-kār **ve** raḳḳāṣ-ı cilve-sāzı sāʿat başına çarḫ urup *(163:2). [ve,]*
400. gūyā çār-pāre ile oynar **ve** rişte-i yesārīsi daḥi tār-ı sanṭūr gibi keşīde ḳılındıḳça *(163:3). [ve,]*
401. Neşr **Ve** yeşil çuḳaya ḳaplu cedīd siyāh dilkü ki mū-be-mū intiẖāb olunmuş *(163:11). [ve,]*
402. nice ferve-fürūşlar hezārān post ıpratmaḳ ile güc ile bulunmuş dellāl **ve** *(163:12). [ve,]*
403. nāzük ü nerm **ve** tār-ı müjgān-ı benefşe-mūyān-ı gül-endāmdan bārīḳ ü germ *(163, 15). [ve,]*
404. nāzük ü nerm **ve** tār-ı müjgān-ı benefşe-mūyān-ı gül-endāmdan bārīḳ ü germ *(163:16). [ve,]*
405. mestūr **ve** gūy-ı māh-ı bedri tügme-i sīmīn-i girībānı ḳılsalar künc-i tārda *(163:19). [ve,]*
406. mestūr **ve** gūy-ı māh-ı bedri tügme-i sīmīn-i girībānı ḳılsalar künc-i tārda *(163:20). [ve,]*
407. Neşr **Ve** iki taḫta pūstīn-i semmūr ki leyle-i ẓulmādan siyāh u tārīk ve *(163:25). [ve,]*
408. Neşr Ve iki taḫta pūstīn-i semmūr ki leyle-i ẓulmādan siyāh u tārīk **ve** *(163:25). [ve,]*
409. Neşr **Ve** bir taḫta daḥi vaşaḳ ki beyāżı kāfūr-ı ḫuşk ve siyāhı rīze-i müşk yāḫod *(164:5). [ve,]*
410. Neşr Ve bir taḫta daḥi vaşaḳ ki beyāżı kāfūr-ı ḫuşk **ve** siyāhı rīze-i müşk yāḫod *(164:5). [ve,]*
411. ḫūb **ve** sīm-i sevād-gerde-i vesīmden merġūb idi *(164:7). [ve,]*
412. **Ve** iki taḫta daḥi ḳāḳum-ı müşgīn-düm ki sīne-i germ ü nerm-i ḫūbān gibi *(164:8). [ve,]*
413. beyāż u ṣāf **ve** sulṭānī varaḳ-ı ābādī miṣāli pāk u şeffāf cemāl-i şāhid-i ṣubḥ-āsā *(164:9). [ve,]*
414. yüzi aḳ **ve** mānend-i āyīne-i āfitāb tāb-nāk u berrāḳ her düm-i dü-rengi nevki *(164:10). [ve,]*
415. midād-ālūde bir beyāż Cava zer ḳalemine mümāṣil **ve** şemʿa-i kāfūr-ı müşgīn-fetīl-i püf-gerdeye *(164:11). [ve,]*
416. **Ve** bunlardan mā-ʿadā elvān çuḳalara ḳaplu nāfe ve boġaz ve cılḳafa ve *(164:14). [ve,]*
417. Ve bunlardan mā-ʿadā elvān çuḳalara ḳaplu nāfe **ve** boġaz ve cılḳafa ve *(164:14). [ve,]*
418. Ve bunlardan mā-ʿadā elvān çuḳalara ḳaplu nāfe ve boġaz **ve** cılḳafa ve *(164:14). [ve,]*
419. Ve bunlardan mā-ʿadā elvān çuḳalara ḳaplu nāfe ve boġaz ve cılḳafa **ve** *(164:14). [ve,]*
420. beyāż dilkü dört ʿaded ferve-i girān-bahā-yı dil-cū **ve** her biri beşer ṭonluḳ *(164:15). [ve,]*
421. olmaḳ üzere ikişer boġça ʿacemī **ve** İstanbulī dībā-yı zībā ki nessāc-ı ḳażā *(164:16). [ve,]*
422. dest-gāh-ı semāda minvāl-i hilāl **ve** defe-i ḫurşīd ile kāle-bāf-ı eyyām u leyāl *(164:17). [ve,]*
423. olalı ne böyle bir ḳumāş-ı nāzük-nigār ṭoḳunmuş **ve** ne bir miṣli daḥi *(164:18). [ve,]*
424. maẓmūnı tamġā-yı ẕeyl-i evṣāfı olmaġa mā-ṣadaḳ u elyaḳ idi **Ve** Keẕālik her biri *(164:22). [ve,]*
425. beşer ṭonluḳ ikişer boġça aġır telli **ve** sāde nev-ẓuhūr hatāyī ki nezāket ü leṭāfetde *(164:23). [ve,]*
426. naḳḳāşān-ı Çīn ü Ḫıṭāyı ṣūret-i deyr-i ḥayret ider **Ve** on ṭonluḳ ṭaraḳlı aṭlas ki *(164:25). [ve,]*
427. aṭlas-ı gerdūn yanında ṣandal olamaz **Ve** beş ṭonluḳ elvān ḳaneviz ki *(164:26). [ve,]*
428. perde-i āl-gūn-ı ṣafaḳ ol revnaḳ u raġbeti bulamaz **Ve** her biri yine beşer ṭonluḳ olmaḳ *(164:27). [ve,]*
429. üzere māl-ā-māl iki boġça çiçekli **ve** sāde elvān ẕī-ḳıymet ṣāl ve leṭāfet ü reng *(164:28). [ve,]*
430. üzere māl-ā-māl iki boġça çiçekli **ve** sāde elvān ẕī-ḳıymet ṣāl **ve** leṭāfet ü reng *(164:28). [ve,]*
431. **ve** girānī-i ḳıymet ile mevṣūf on ṭonluḳ māhūd çuḳa ve beşer ṭonluḳ ṣof ve *(164:29). [ve,]*
432. ve girānī-i ḳıymet ile mevṣūf on ṭonluḳ māhūd çuḳa **ve** beşer ṭonluḳ ṣof ve *(164:29). [ve,]*
433. ve girānī-i ḳıymet ile mevṣūf on ṭonluḳ māhūd çuḳa **ve** beşer ṭonluḳ ṣof **ve** *(164:29). [ve,]*
434. pīrāye-i mefārıḳ-ı iʿtibār olmaġa sezā-vār on ṭāḳa bendī **ve** köse destār ve telli *(164:30). [ve,]*
435. pīrāye-i mefārıḳ-ı iʿtibār olmaġa sezā-vār on ṭāḳa bendī ve köse destār **ve** telli *(164:30). [ve,]*
436. **ve** sāde on ṭāḳa hindī alaca ve germsūd ve beşer ʿaded alaca ve ṣāde ḳuṭnī-i zer-rīn-i tār u pūd *(164, 31). [ve,]*
437. ve sāde on ṭāḳa hindī alaca **ve** germsūd ve beşer ʿaded alaca ve ṣāde ḳuṭnī-i zer-rīn-i tār u pūd *(164, 31). [ve,]*

438. ve sāde on ṭāḳa hindī alaca ve germsūd **ve** beşer ʿaded alaca ve şāde ḳuṭnī-i zer-rīn-i tār u pūd *(164, 31). [ve,]*
439. ve sāde on ṭāḳa hindī alaca ve germsūd ve beşer ʿaded alaca **ve** şāde ḳuṭnī-i zer-rīn-i tār u pūd *(164, 31). [ve,]*
440. **ve** sāʾir ecnās-ı aḳmişe-i nā-maʿdūd ve maṭʿūmāt ḳısmından daḫi *(165:1). [ve,]*
441. ve sāʾir ecnās-ı aḳmişe-i nā-maʿdūd **ve** maṭʿūmāt ḳısmından daḫi *(165:1). [ve,]*
442. birer debbe mürebbā-yı ḳaranfül **ve** emlec ve ʿaynü'n-nās ve buña beñzer nice *(165:2). [ve,]*
443. birer debbe mürebbā-yı ḳaranfül ve emlec **ve** ʿaynü'n-nās ve buña beñzer nice *(165:2). [ve,]*
444. birer debbe mürebbā-yı ḳaranfül ve emlec ve ʿaynü'n-nās **ve** buña beñzer nice *(165, 2). [ve,]*
445. nefāʾis-i bī-ḳıyās **ve** ṣarma ve baġa ḳundaḳlı sīm ḳaplama çifte bilezikli *(165:3). [ve,]*
446. nefāʾis-i bī-ḳıyās ve ṣarma **ve** baġa ḳundaḳlı sīm ḳaplama çifte bilezikli *(165:3). [ve,]*
447. Ḥācı Muṣṭafā **ve** Molla Meḥemmed ve Niġbolılı Aḥmed nām esātiẕe-i meşhūre kārı *(165:4). [ve,]*
448. Ḥācı Muṣṭafā ve Molla Meḥemmed **ve** Niġbolılı Aḥmed nām esātiẕe-i meşhūre kārı *(165:4). [ve,]*
449. dört ʿaded şeş-ḫāne tüfeng **ve** bir ʿaded tüfeng-i Macārī ki her biriniñ gürūheleri *(165:5). [ve,]*
450. işābet-i hedefde nāvek-i ḳader ile hem-per **ve** tīr-i duʿā-yı ṣadāḳat-eşer birle *(165:6). [ve,]*
451. hem-ser olup ṣadā-yı dehşet-fezāsından gūş-ı aʿdā kerr **ve** atıldıḳça düşmān ḳulaġına ḳurşun *(165:7). [ve,]*
452. dirler idi Fi'l-meşel her biri āhen-dil **ve** āteşī-meşreb bir *(165:8). [ve,]*
453. Neşr Her vech ile ḫaşmına ḳarşuluḳ virür ḫazīne ṣāḥibi nāmlı bahādır **ve** bir *(165:12). [ve,]*
454. ṭabanca çaḳmaḳ ile ʿadūsunuñ ḫāne-i ḥayātına ḳundaḳ bıraḳmaġa ḳādir iken yine otuna ṭoḳunmayana boşuna atılmaz **ve** tehī yere her ġavġāya ḳatılmaz *(165:13). [ve,]*
455. **Ve** merkūb cinsinden daḫi Rūmī vü Mışrī mükemmel ṭonanmış iki reʾs *(165:14). [ve,]*
456. raḫş-ı ṣafā-baḫş-ı bī-naẕīr **ve** bir reʾs bār-gīr ki her biriniñ hilāl-i āsumān zīni ve *(165:15). [ve,]*
457. raḫş-ı ṣafā-baḫş-ı bī-naẕīr ve bir reʾs bār-gīr ki her biriniñ hilāl-i āsumān zīni **ve** *(165:15). [ve,]*
458. ḳurṣa-i āfitāb rikāb-ı zerrīni olmaġa şāyān idi Cilve-i reftār **ve** cünbiş-i ʿişve-medārları *(165:16). [ve,]*
459. āhū-yı Tātār u Çīne taʿlīm-i ḫırām **ve** naḳḳāşān-ı Māçīne *(165:17). [ve,]*
460. **ve** gerden-şikenlikler ile taḥrīk-i ḳavādim ü aḳdām eyledikçe güyā eteklik *(165:19). [ve,]*
461. ile oynar raḳḳāṣ-ı çār-pāre-bāz **ve** çenberden geçen ʿArab-ı Mışrīye *(165:20). [ve,]*
462. **ve** zīver-i mihād-ı salṭanat olan muḫadderāt-ı ḥarem-serāy-ı cihān-dārīniñ *(165:28). [ve,]*
463. selīl-i celīl-i şehriyār **ve** necl-i nebīl-i ḫıdīv-i kām-kār şiblü'l-esed *(165:30). [ve,]*
464. ve muṣṣanaʿü't-teẕhīb İmām Ḥāfıẕ Meḥemmed Efendi ḫaṭṭı ile bir *(166:4). [ve,]*
465. Muṣḥaf-ı Şerīf **ve** Şeyḫ ḫaṭṭı ile Sūre-i Enʿamı ḥāvī bir mücelled-i laṭīf ve *(166:5). [ve,]*
466. Muṣḥaf-ı Şerīf ve Şeyḫ ḫaṭṭı ile Sūre-i Enʿamı ḥāvī bir mücelled-i laṭīf **ve** *(166:5). [ve,]*
467. **ve** biri daḫi Muḳaddime-i Ṣalāt ve nice *(166:7). [ve,]*
468. ve biri daḫi Muḳaddime-i Ṣalāt **ve** nice *(166:7). [ve,]*
469. vesāʾil-i taʿallüm-i mesāʾil olan resāʾil-i muḫtelife-i münticü'l-füyūżāt **ve** biri daḫi cild ü teẕhīb ü cedveli *(166:8). [ve,]*
470. ġāyetü'l-ġāye elṭaf u ekmel **ve** bahāsı bī-nihāye bir kitāb-ı Hidāye *(166, 9). [ve,]*
471. **ve** biri daḫi ṭabʿ-ı nāzük-i mülūkānelerine taṣvīr-i mesāʾil-i ʿilmiyyeden *(166:10). [ve,]*
472. Yūsuf u Zelīḫā **ve** Silsiletü'ẕ-Ẕeheb idi *(166:14). [ve,]*
473. **Ve** bunlardan mā-ʿadā siyāh ābnūs üzere elmās u yāḳūt ile muraṣṣaʿ bir *(166:15). [ve,]*
474. mücevher ḫançer ki miyāne-i kevākib-i derriyede hilāl-i āsumāna beñzer **ve** *(166:16). [ve,]*
475. bir mükemmel dü-ḫāvī-i ḫünkārī raḫt-ı ḥammām-ı zer-kār ki miṣli nā-dīde **ve** *(166:17). [ve,]*
476. ḫāv-ı raḳīkine nisbet ḫāv-ı maḥmil-i şafaḳ sebze-i ḫābīdedir **Ve** bir mükemmel *(166:18). [ve,]*
477. Ṣāniyen ġuṣn-ı şecere-i devlet **ve** şemere-i devḥa-i şevket necābetlü *(166:24). [ve,]*
478. **ve** bir daḫi Dede ḫaṭṭı ile bir Sūre-i Enʿām kim mısrāʿ Miṣlini taḥrīrde ʿāciz olur *(166:28). [ve,]*
479. levḥ u ḳalem **ve** bir cild muraṣṣaʿ u müẕehheb nüsḫa-i Silsiletü'ẕ-Ẕeheb ve *(166:29). [ve,]*
480. levḥ u ḳalem ve bir cild muraṣṣaʿ u müẕehheb nüsḫa-i Silsiletü'ẕ-Ẕeheb **ve** *(166:29). [ve,]*
481. muṣavver ü muṣannaʿ u muraṣṣaʿ ḫaṭṭ-ı taʿlīḳ ile lā-naẕīr bir ḳıṭʿa muraḳḳaʿa **ve** *(167:1). [ve,]*
482. aṣḥāb-ı kemāliñ dil-pesendi bir bī-naẕīr Dīvān-ı Kemāl-i Ḫˇocendī **ve** bir *(167:2). [ve,]*
483. muraṣṣaʿ ḫançer-i zerrīn-niyām **ve** bir mükemmel ü muraṣṣaʿ u müzerkeş raḫt-ı ḥammām *(167:3). [ve,]*
484. **ve** raḫt-ı zerrīn ü rikāb-ı sīmīn ile ārāste ve zer-dūz zīn-pūş u sīm-zīn *(167:4). [ve,]*
485. ve raḫt-ı zerrīn ü rikāb-ı sīmīn ile ārāste **ve** zer-dūz zīn-pūş u sīm-zīn *(167:4). [ve,]*
486. Muṣḥaf-ı şerīf **ve** Ramażān Efendi ḳalemiyle nüvişte bir girān-ḳadr Sūre-i Enʿām-ı şerīf *(167:10). [ve,]*
487. **ve** ʿAlī Rıżā ḫaṭṭı ile mektūb Ṣūret-nāme-i Şāh ʿAbbās nām bir *(167:11). [ve,]*
488. kitāb-ı merġūb **ve** bir muraṣṣaʿ muraḳḳaʿa-ı bī-mümāṣil ü müdānī ve bir ġarrā *(167:12). [ve,]*
489. kitāb-ı merġūb ve bir muraṣṣaʿ muraḳḳaʿa-ı bī-mümāṣil ü müdānī **ve** bir ġarrā *(167:12). [ve,]*
490. Şeyḫ Saʿdī Dīvānı **ve** bir girān-ḳıymet muraṣṣaʿ elmās sāʿat ve bir mükemmel *(167:13). [ve,]*
491. Şeyḫ Saʿdī Dīvānı ve bir girān-ḳıymet muraṣṣaʿ elmās sāʿat **ve** bir mükemmel *(167:13). [ve,]*
492. raḫt-ı ḥammām **ve** bir ṭonanmış raḫş-ı zerrīn-rikāb idi mışrāʿ *(167:14). [ve,]*
493. Kelām-ı Ḳadīm **ve** Ḥāfıẕ Aḥmed ḳalemi ile bir Enʿām-ı Kerīm ve eşer-i ṭabʿ-ı ḫażret-i Murād Ḫān-ı ġāzī *(167:19). [ve,]*
494. Kelām-ı Ḳadīm ve Ḥāfıẕ Aḥmed ḳalemi ile bir Enʿām-ı Kerīm **ve** eşer-i ṭabʿ-ı ḫażret-i Murād Ḫān-ı ġāzī *(167:19). [ve,]*
495. bir dīvān-ı mümtāz **ve** bir cild Şerh-i nüsḫa-i Gülşen-i Rāz *(167:20). [ve,]*
496. ve bir muraḳḳaʿa-ı muṣavver ve bir muraṣṣaʿ elmās sāʿat-ı pür-zīver *(167:21). [ve,]*
497. ve bir muraḳḳaʿa-ı muṣavver **ve** bir muraṣṣaʿ elmās sāʿat-ı pür-zīver *(167:21). [ve,]*

498. tehyiʾe vü iḥżār **ve** muṭḥef-i naẕar-gāh-ı şeh-zādegān-ı ʿālī-tebār ḳılındı *(167:22). [ve,]*
499. Āfitāb-ı Maşrıḳ-ı Ḫāḳānī **ve** Sürādıḳ-ı nişīnān-ı ʿİşmet-kede-i Sulṭānī Ḥażretlerine *(167:23). [ve,]*
500. Sulṭān ḥażretlerine bir ṭop dībā-yı İstanbulī **ve** bir ṭop telli nev-ẕuhūr hatāyī ve *(167:26). [ve,]*
501. Sulṭān ḥażretlerine bir ṭop dībā-yı İstanbulī ve bir ṭop telli nev-ẕuhūr hatāyī **ve** *(167:26). [ve,]*
502. bir ṭop sāde hatāyī **ve** devletlü başḳadın ḥażretlerine daḥi bir ḳıṭʿa elmās sāʿat ve *(167:27). [ve,]*
503. bir ṭop sāde hatāyī ve devletlü başḳadın ḥażretlerine daḥi bir ḳıṭʿa elmās sāʿat **ve** *(167:27). [ve,]*
504. iki ṭonluḳ İstanbulī dībā-yı ẕī-ḳıymet **ve** iki ṭonluḳ sāde ve telli hatāyī-i nev-ẕuhūr *(167:28). [ve,]*
505. iki ṭonluḳ İstanbulī dībā-yı ẕī-ḳıymet ve iki ṭonluḳ sāde **ve** telli hatāyī-i nev-ẕuhūr *(167:28). [ve,]*
506. ikişer ṭonluḳ dībā-yı İstanbulī **ve** nev-ẕuhūr telli ve sāde hatāyī ve şeh-zāde Sulṭān Meḥmed Ḫān *(168:4). [ve,]*
507. ikişer ṭonluḳ dībā-yı İstanbulī ve nev-ẕuhūr telli **ve** sāde hatāyī ve şeh-zāde Sulṭān Meḥmed Ḫān *(168:4). [ve,]*
508. ikişer ṭonluḳ dībā-yı İstanbulī ve nev-ẕuhūr telli ve sāde hatāyī **ve** şeh-zāde Sulṭān Meḥmed Ḫān *(168:4). [ve,]*
509. ṭonluḳ dībā **ve** ikişer ṭonluḳ sāde ve telli hatāyī ve keẕālik Sulṭān Bāyezīd Ḫān *(168:6). [ve,]*
510. ṭonluḳ dībā ve ikişer ṭonluḳ sāde **ve** telli hatāyī ve keẕālik Sulṭān Bāyezīd Ḫān *(168:6). [ve,]*
511. ṭonluḳ dībā ve ikişer ṭonluḳ sāde ve telli hatāyī **ve** keẕālik Sulṭān Bāyezīd Ḫān *(168:6). [ve,]*
512. ḫażretleriniñ vālide-i mācideleri içün iki ṭonluḳ dībā-yı İstanbulī **ve** sāde ve telli *(168:7). [ve,]*
513. ḫażretleriniñ vālide-i mācideleri içün iki ṭonluḳ dībā-yı İstanbulī ve sāde **ve** telli *(168:7). [ve,]*
514. dārü's-saʿādetü's-seniyye aġası cānibine irsāl **ve** andan pāy-gāh-ı serīr-i şehriyārīye īṣāl ḳılınup *(168:9). [ve,]*
515. fevḳa'l-meʾmūl cümlesi telaḳḳī-bi'l-ḳabūl ḳılındı **Ve** dārü's-saʿādetü's-seniyye aġası maḥrem-i ḥarem-serāy-ı sulṭānī *(168:10). [ve,]*
516. hedāyāsından kem-miḳdār **ve** endek-bahā olup bu āna dek mütevessid-i dest-i destūrī olan *(168:25). [ve,]*
517. mertebe mütevāfir ü mütekāṯirdir deyu şöhret-yāb **ve** *(168:28). [ve,]*
518. ke'ş-şems fī rābiʿati'n-nehār ẓāhir ü āşikār **ve** *(168:33). [ve,]*
519. maḳṣūd-ı mevlūdları cemʿ-i māl **ve** iddiḫār-ı menāl olmayup ancaḳ şevketlü *(168:35). [ve,]*
520. ḫıdmet **ve** iḫlāṣ ile izhār-ı ʿubūdiyyet oldıġı bedīdārdır Faʿtebirū yā ʿuli'l-ebṣār *(169:2). [ve,]*
521. Ḫünkār ṭarafından ṣadr-ı aʿẓama gelen at meclisi İbrāhīm Paşa ve Tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa ve Ketḫudā-yı Āṣafī ve Ṣadreyn Efendiler *(169:3). [ve,]*
522. Ḫünkār ṭarafından ṣadr-ı aʿẓama gelen at meclisi İbrāhīm Paşa ve Tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa **ve** Ketḫudā-yı Āṣafī ve Ṣadreyn Efendiler *(169:3). [ve,]*
523. Ḫünkār ṭarafından ṣadr-ı aʿẓama gelen at meclisi İbrāhīm Paşa ve Tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa ve Ketḫudā-yı Āṣafī **ve** Ṣadreyn Efendiler *(169:3). [ve,]*
524. ve Defter-dār Efendi Hediyyeleridir *(169:4). [ve,]*
525. bi-merātibihim tuḥfe-i nāçīz-i ḫaḳīrānesi ṭabʿ-ı müşkil-pesend-i pādişāhī **ve** *(169:6). [ve,]*
526. redīf-i maṭiyye-i iʿtibār buyurduḳları vüzerā-yı iʿẓām-ı ʿālī-rütbet **ve** ṣudūr-ı erkān-ı devletden *(169:11). [ve,]*
527. ṣāl-ı sūzen-kārī-i girān-bahā **ve** on ṭonluḳ dībā-yı mütenevviʿa-i zībā ve on beş *(169:15). [ve,]*
528. ṣāl-ı sūzen-kārī-i girān-bahā ve on ṭonluḳ dībā-yı mütenevviʿa-i zībā **ve** on beş *(169:15). [ve,]*
529. ṭonluḳ elvān u ecnāsı müteġāyire hatāyīhā-yı muḳaṣṣame-i fāḫire **ve** beş ṭonluḳ hatāyī-i sāde *(169:16). [ve,]*
530. **ve** beş ṭonluḳ aṭlas-ı cilā-dāde ve beş ʿaded ḳuṭnī-i hindī ve beş ṭāḳa destār-ı bendī müstezād-ı manẓūme-i tuḥaf ḳılınup *(169:17). [ve,]*
531. ve beş ṭonluḳ aṭlas-ı cilā-dāde **ve** beş ʿaded ḳuṭnī-i hindī ve beş ṭāḳa destār-ı bendī müstezād-ı manẓūme-i tuḥaf ḳılınup *(169:17). [ve,]*
532. ve beş ṭonluḳ aṭlas-ı cilā-dāde ve beş ʿaded ḳuṭnī-i hindī **ve** beş ṭāḳa destār-ı bendī müstezād-ı manẓūme-i tuḥaf ḳılınup *(169:17). [ve,]*
533. Devlet-i ʿaliyyede tevḳīʿī-i dīvān-ı ʿālī **ve** vüzerā-yı ʿiẓāmıñ ferd-i kāmil-i müstecmiʿü'l-kemāli *(169:20). [ve,]*
534. ḥüsn-i ṣūreti ṣafvet-i serīre vü sīretine berāʿat-ı istihlāl **ve** *(169:21). [ve,]*
535. şeref-i neseb ü ḥasebi **ve** faẕl-ı mevrūṯ u müktesebi berāt-ı iḳbāl ü iclāline *(169:22). [ve,]*
536. ʿunvān-ı istīhāl **ve** ṣıhriyyet-i āṣafī ʿuluvv-i ẕāt u sümüvv-i ṣıfātına dāll olan *(169:23). [ve,]*
537. lāyıḳ u aḥrādır **Ve** nefāset-i ḫaṭṭ-ı müşgīn-nuḳatı ṣaḥāʾif-i āfāḳda mektūb u mersūm *(170:3). [ve,]*
538. **ve** nessāḫ-ı ḳavāʿid-i ḫoş-nüvīsān-ı kühen Şeyḫ Ḥamdullāh merḥūmuñ *(170:4). [ve,]*
539. ki kehfü'l-emān-ı cihān **ve** ḥırz-ı bāzū-yı zamān olan ḥıdīv-i devrānıñ *(170:6). [ve,]*
540. nefāset-i ṣuveriyyesinden ḳaṭʿ-ı naẕar ṣandūḳatü'l-ferāʾid-i gencīne-i muṣḥaf **ve** *(170:8). [ve,]*
541. vāreste-i ḫālecān-ı istiġnādır **Ve** bir reʾs mükemmel raḫt ve *(170:10). [ve,]*
542. vāreste-i ḫālecān-ı istiġnādır Ve bir reʾs mükemmel raḫt **ve** *(170:10). [ve,]*
543. bisāṭ-ı zer-kār ile ārāste **ve** rikāb-ı sīm ü zīn ve zīn-püş-ı pür-tezyīn ile pīrāste *(170:11). [ve,]*
544. bisāṭ-ı zer-kār ile ārāste ve rikāb-ı sīm ü zīn **ve** zīn-püş-ı pür-tezyīn ile pīrāste *(170:11). [ve,]*
545. revādır **Ve** bir ḳıṭʿa elmās ḳuşaḳ ki li-müʾellifihi *(170:13). [ve,]*
546. Ketḫudā-yı ḥażret-i ṣadr-ı aʿẓam **ve** dāmād-ı muḥterem-i āṣaf-ı Dārā-ḫadem li-münşiʾihi *(170:24). [ve,]*
547. bir āteş-i vaḳḳād idi ki şuʿā'ı şemʿ-i ẓulmet-sūz-ı şeb-i tīre **ve** iltimāʿı *(171:5). [ve,]*

548. şemse-i eyvān olsa taʿlīḳ-i ḳandīl-i bedr-i enverden istiġnā görinür **ve** *(171:7). [ve,]*
549. ḫaṭṭ-ı ġubār-ı müsevvedāt-ı şeb ʿayān oḳunurdı **Ve** andan mā-ʿadā *(171:9). [ve,]*
550. beş ṭonluḳ dībā-yı ʿAcem ki zerrīn-tār u pūd-ı nūr-ı nigehden bāfte **ve** beş *(171:10). [ve,]*
551. **ve** nev-ẕuhūr u girān-ḳıymet ü bī-naẕīr beşer ṭonluḳ telli ve sāde hatāyī-i dil-peẕīr *(171:12). [ve,]*
552. ve nev-ẕuhūr u girān-ḳıymet ü bī-naẕīr beşer ṭonluḳ telli **ve** sāde hatāyī-i dil-peẕīr *(171:12). [ve,]*
553. **ve** beş ṭonluḳ elvān aṭlas ki yeke-sāz-ı serā-perde-i ṭāḳ-ı muḳarnesdir *(171:13). [ve,]*
554. duʿā-gūy-ı devlet **ve** ḫayr-ḫ ̌āh-ı salṭanat ismi müsemmāsına muṭābıḳ velī dinmege *(171:17). [ve,]*
555. teberrüken bir Muṣḥaf-ı şerīf **ve** bir Tefsīr-i Beyżāvī ve bir Ṣāḥīḥ-i Buḫārī ve *(171:19). [ve,]*
556. teberrüken bir Muṣḥaf-ı şerīf ve bir Tefsīr-i Beyżāvī **ve** bir Ṣāḥīḥ-i Buḫārī ve *(171:19). [ve,]*
557. teberrüken bir Muṣḥaf-ı şerīf ve bir Tefsīr-i Beyżāvī ve bir Ṣāḥīḥ-i Buḫārī **ve** *(171:19). [ve,]*
558. beş ṭonluḳ Keşmīrī şāl-ı zer-tār **ve** üç ṭonluḳ zencīr-bāf ve üç ṭonluḳ *(171:20). [ve,]*
559. beş ṭonluḳ Keşmīrī şāl-ı zer-tār ve üç ṭonluḳ zencīr-bāf **ve** üç ṭonluḳ *(171:20). [ve,]*
560. ṣof-ı ḫünkārī **ve** altı ṭāḳa destār ve beş ʿaded ḳuṭnī-i enfes ve dört ṭonluḳ aṭlas *(171:21). [ve,]*
561. ṣof-ı ḫünkārī ve altı ṭāḳa destār **ve** beş ʿaded ḳuṭnī-i enfes ve dört ṭonluḳ aṭlas *(171:21). [ve,]*
562. ṣof-ı ḫünkārī ve altı ṭāḳa destār ve beş ʿaded ḳuṭnī-i enfes **ve** dört ṭonluḳ aṭlas *(171, 21). [ve,]*
563. daḫi Dede ḫaṭṭı ile bir Muṣḥaf-ı Kerīm-i ciḥān-bahā **ve** cild-i vāḥidde bir *(171:26). [ve,]*
564. Buḫārī-i Şerīf ki miṣli daḫi nā-yāb u nā-peydā idi **Ve** bir nefīs Dürer-i Ġurer *(171:27). [ve,]*
565. ki bahāsı dürre-i beyżādan ġālī **ve** ḳadri ġurre-i ġarrādan ʿālī idi Ve anlardan *(171:28). [ve,]*
566. ki bahāsı dürre-i beyżādan ġālī ve ḳadri ġurre-i ġarrādan ʿālī idi **Ve** anlardan *(171: 28). [ve,]*
567. māʿadā altı ṭāḳa destār-ı ʿālü'l-ʿāl **ve** dört ḳuṭnī ve altı şāl ve üçer ṭonluḳ dībā *(171:29). [ve,]*
568. māʿadā altı ṭāḳa destār-ı ʿālü'l-ʿāl ve dört ḳuṭnī **ve** altı şāl ve üçer ṭonluḳ dībā *(171:29). [ve,]*
569. māʿadā altı ṭāḳa destār-ı ʿālü'l-ʿāl ve dört ḳuṭnī ve altı şāl **ve** üçer ṭonluḳ dībā *(171, 29). [ve,]*
570. **ve** telli hatāyī ve zencīr-bāf ve bir sīm endām āyīnesi ki sīne-i berrāḳ-ı ḫūbān *(171:30). [ve,]*
571. ve telli hatāyī **ve** zencīr-bāf ve bir sīm endām āyīnesi ki sīne-i berrāḳ-ı ḫūbān *(171:30). [ve,]*
572. ve telli hatāyī ve zencīr-bāf **ve** bir sīm endām āyīnesi ki sīne-i berrāḳ-ı ḫūbān *(171:30). [ve,]*
573. gibi nūrānī vü ṣāf **ve** dört ṭonluḳ ṣof ki her biri nefāset ü leṭāfet ile mevṣūf idi *(171:31). [ve,]*
574. ḫāfıẓ-ı emvāl-i sulṭānī **ve** emīn-i ḫazāʾin-i ḫāḳānī ḫ ̌ācegān-ı dīvān-ı hümāyūnuñ bālā-nişīn ü ser-bülendi *(171:33). [ve,]*
575. daḫi muʿtād-ı ḳadīm üzere ṭonanmış bir semend-i sīmīn-sīne-bend **ve** bir taḫta *(171:35). [ve,]*
576. semmūr-ı dil-pesend **ve** altı ṭonluḳ Rūmī dībā ve telli ve sāde altışar ṭonluḳ *(171:36). [ve,]*
577. semmūr-ı dil-pesend ve altı ṭonluḳ Rūmī dībā **ve** telli ve sāde altışar ṭonluḳ *(171:36). [ve,]*
578. semmūr-ı dil-pesend ve altı ṭonluḳ Rūmī dībā ve telli **ve** sāde altışar ṭonluḳ *(171:36). [ve,]*
579. hatāyī-i zībā **ve** çiçekli ḳatīfe ve aṭlas u ḫārā ve altışar ʿaded ḳuṭnī ve destār-ı bendī *(172:1). [ve,]*
580. hatāyī-i zībā ve çiçekli ḳatīfe **ve** aṭlas u ḫārā ve altışar ʿaded ḳuṭnī ve destār-ı bendī *(172:1). [ve,]*
581. hatāyī-i zībā ve çiçekli ḳatīfe ve aṭlas u ḫārā **ve** altışar ʿaded ḳuṭnī ve destār-ı bendī *(172:1). [ve,]*
582. hatāyī-i zībā ve çiçekli ḳatīfe ve aṭlas u ḫārā ve altışar ʿaded ḳuṭnī **ve** destār-ı bendī *(172:1). [ve,]*
583. tuḥfe-i nāçīz-i mūräneleri iẓhār-ı ʿubūdiyyete mebnī **ve** ḫulūṣ-i ṭaviyyet ile edā-yı şükr-i niʿmete *(172:3). [ve,]*
584. mübtenī naḳd-i kerem-i ḫüsrev-i ʿālī-himeme selem virmek **ve** *(172:4). [ve,]*
585. nigāh-gūşe-i iltifātlarına şāyān oldıġını iʿlān **ve** bu şüret ile daḫi *(172:7). [ve,]*
586. ilbās-ı ḫilʿat **ve** iẓhār-ı emāret-i ḳabūl u raġbet buyurdılar Beyt *(172:9). [ve,]*
587. ol hümā-yı evc-i şān ārzū-yı āşiyān ḳıldılar **ve** yevm-i mezbūruñ gicesinde daḫi *(172:15). [ve,]*
588. ber-efrāşte-i sāḥa-i sūr **ve** ḳıbāb-ı ḫurşīd-tābı ḥabāb-ı ḳulzüm-i nūr oldı Ve bir *(172:23). [ve,]*
589. ber-efrāşte-i sāḥa-i sūr ve ḳıbāb-ı ḫurşīd-tābı ḥabāb-ı ḳulzüm-i nūr oldı **Ve** bir *(172:23). [ve,]*
590. kākül-i zerd-gūn-ı perīşān-ı ḫūbān-ı perī-veşāndan nişān virdi **Ve** *(172:25). [ve,]*
591. bir çarḫ-ı felek fişegi daḫi ustura çarḫı gibi deverān **ve** eṭrāfa nīm-sāʿat miḳdārı *(172:26). [ve,]*
592. şerāre-feşān **ve** her biriniñ içinden nice āsumānī fişekler tīr-i hevāyī gibi eflāke *(172:27). [ve,]*
593. Neşr **Ve** bir hāvan fişegi daḫi şuʿle-i ḫirmenī olup mikyāl-i taʿbīre güncāyiş *(173:1). [ve,]*
594. mübāşeret ile iżāʿa-i bıżāʿa-i mahāret **ve** böyle fużūlāne ḥarekete cesāret birle *(173:11). [ve,]*
595. kimesnelerin semender-i āteş-āşiyān etekleri ṭutuşdı **ve** kimi ḥamāme-i dūd-girifte *(173:18). [ve,]*
596. mālen **ve** bedenen żarar-keşīde vü zaḫm-dīde olmayup taḫvīf ü tehrīb içün *(173:22). [ve,]*
597. ʿumde-i maḫmūl olacaḳ mertebe kānūn-efrūz-ı şevḳ ü şādī **ve** şūr u şeġāb ve *(173:23). [ve,]*
598. ʿumde-i maḫmūl olacaḳ mertebe kānūn-efrūz-ı şevḳ ü şādī ve şūr u şeġāb **ve** *(173:23). [ve,]*
599. ẕevḳ u ṭarab-ı temāşāyiyāna bādī **ve** bir sāʿat miḳdārı şenligi mütemādī oldı *(173:24). [ve,]*
600. taʿbīr olunur bāzī-i suḫre-sāzī ile basṭ-ı būriyā-yı inbisāṭ **ve** dāʾire-i sāyebānı *(174, 13). [ve,]*
601. raḳṣān **ve** hem-dest-i yek-dīger nice perī-veşān-ı perçem-perīşān mışrāʿ Ki *(174:15). [ve,]*
602. Bu vechile anlar gerdiş-nümā-yı cilve-i sürīn ü miyān **ve** *(174:24). [ve,]*
603. bir iki sāʿat pīş-i otaġ-ı āṣafīde çeng ü çeġāne ṣafāsı mütemādī **ve** velvele-i celācil-i düfūf-ı raḳḳāṣān *(175:3). [ve,]*
604. **ve** temāşāsına kemāl-i ḫ ̌āhiş ḳoyup ʿArab henüz dūş-ı refīḳine rākib olmadın *(175:12). [ve,]*
605. Devābb ü sütūr şırtında rāḥat **ve** arḳasında ḥużūr itmek maḳdūrı olmayanlar daḫi *(175:14). [ve,]*
606. ile sepedini isticār **ve** üstini gāh dest-i ist ve gāh mevāṭī-i aḳdām-ı ḳarār eyleyüp *(175:16). [ve,]*
607. ile sepedini isticār ve üstini gāh dest-i ist **ve** gāh mevāṭī-i aḳdām-ı ḳarār eyleyüp *(175:16). [ve,]*
608. mışrāʿ Yine mi iş çıḳarur ḫ ̌āce fesād deyu çār-çeşm-i intiẓār **ve** ʿaşaḳ-ı pīçān *(175:17). [ve,]*
609. zümürrüd-gūn fincānlar ile muraṣṣaʿ kemere döndürüp **ve** gāh ṭaraf-ı dāḫilinde *(175:20). [ve,]*
610. şitāb **ve** tīr zih-gīrden güẕār ider gibi güẕār u pertāb eyledi Ne fincānıñ birinden *(175:22). [ve,]*

611. bir ḳaṭre çekīde **ve** ne kārd-ı ser-tīzlerden birisi vücūdına ḫalīde oldı Baʿdehū *(175:23). [ve,]*
612. perende **ve** ṭaraf-ı āḫerinden rīḥ-i ʿāṣif gibi cehende olduḳda kemāl-i ḫayretinden *(175:25). [ve,]*
613. diyerek ṭayy-ı bisāṭ-ı ḳarār **ve** ḫaddin bilüp deve kūçek yere baḳ meṣel-i meşhūrını *(175:27). [ve,]*
614. **Ve** pehlevān-ı meẕkūr deh-sāle bir şākirdini bir sütūn-ı mevżūnuñ ẕirve-i aʿlāsına *(175:29). [ve,]*
615. çıḳarup **ve** sütūnı başı üzerine alup üstādı zemīnde raḳṣān ve şākirdi *(175:30). [ve,]*
616. çıḳarup ve sütūnı başı üzerine alup üstādı zemīnde raḳṣān **ve** şākirdi *(175:30). [ve,]*
617. başı üzerinde bir kūze-i memlū ile bāzī-künān oldı **ve** cilve vü raḳṣ u ʿişvede *(175:31). [ve,]*
618. kūdek-i ḫurde-sāliñ cünbişi daḫi māye-i istiġrāb **ve** *(175:33). [ve,]*
619. **Ve** pehlevānān-ı meẕkūrānıñ biri başı üzerine bir kūze-i leb-rīz-i mıṣrī ve *(175:35). [ve,]*
620. Ve pehlevānān-ı meẕkūrānıñ biri başı üzerine bir kūze-i leb-rīz-i mıṣrī **ve** *(175:35). [ve,]*
621. üç defʿa pes ü pīşine perende-bāz oldı **ve** icrā-yı hüner itdim deyu şevḳinden *(176:3). [ve,]*
622. ālet taṣnīf **ve** biri biri üzerine yigirmi ʿāded ṣīşe-i şükūfeyi ṣanʿat ile tertīb ü taṣnīf eyleyüp *(176:6). [ve,]*
623. ol ṣīşeleriñ üzerine daḫi bir ṭabla nihāde **ve** ol ṭablaya daḫi üç *(176:7). [ve,]*
624. Ve iki ādemiñ sāʿid-i müsāʿidlerini biri birine naḫl-ı peyvend gibi rabṭ u bend eyledikden *(176:11). [ve,]*
625. ṣoñra mā-beynlerine girüp miyānlarından der-āġuş **ve** meydān-ı sūrda *(176:12). [ve,]*
626. **Ve** daḫi ḫālet-fezā nice bāzīçeler icrā idüp ez-cümle biri birine muḫāẕī iki *(176:14). [ve,]*
627. ḫāṣeb-pāreniñ iki cānibinde yalmanı yuḳaru **ve** ṭūlānī dört şemşīri *(176:15). [ve,]*
628. ḫālet-nümā-yı cisr-i ḫadīd eyleyüp üzerlerine ḳadem-nihāde **ve** bī-muḫābā vü bī-hirās pāy *(176:16). [ve,]*
629. şikemine ṭayayup yemīn ü yesāra temāyül-i bī-pervā **ve** nice cilve-i ḫayret-efzādan *(176:18). [ve,]*
630. ṣoñra ayaḳlarını ber-hevā **ve** ḳılıçlara ittikā ve zemīne inḫinā ve yegān yegān *(176:19). [ve,]*
631. ṣoñra ayaḳlarını ber-hevā ve ḳılıçlara ittikā **ve** zemīne inḫinā ve yegān yegān *(176:19). [ve,]*
632. ṣoñra ayaḳlarını ber-hevā ve ḳılıçlara ittikā ve zemīne inḫinā **ve** yegān yegān *(176:19). [ve,]*
633. gibi hevāya perrān idüp gāh ser u dūş **ve** gāhī dest ü pāy ve ẓahr u ṣadrında icāle eyledi *(176:22). [ve,]*
634. gibi hevāya perrān idüp gāh ser u dūş ve gāhī dest ü pāy **ve** ẓahr u ṣadrında icāle eyledi *(176:22). [ve,]*
635. **ve** diledügi gibi rubūde-i çevgān-ı aʿżā eyleyüp ġalṭīde-i cāy-gāh-ı meydān eylemedi *(176:23). [ve,]*
636. dizüp şu ile ṭoldurdı **ve** luʿbet-bāzlıḳda bir mertebe ṣuyın buldurdı ki bir *(176:25). [ve,]*
637. fincān üftān **ve** bir ḳaṭre āb rīzān olmadın cüst ü çālāk ve bī-vehm ü bī-bāk idāre eyleyerek *(176:26). [ve,]*
638. fincān üftān ve bir ḳaṭre āb rīzān olmadın cüst ü çālāk **ve** bī-vehm ü bī-bāk idāre eyleyerek *(176:26). [ve,]*
639. eṣnāda velvele-i kūs-ı şāhī **ve** ġulgule-i nevbet-i pādişāhī *(176:29). [ve,]*
640. ṭanīn-endāz-ı ḳubbe-i āsumān ve ṭop şenlikleri mübeşşir-i teşrīf-i pādişāh-ı ẕī-şān **ve** *(176:30). [ve,]*
641. ṭanīn-endāz-ı ḳubbe-i āsumān ve ṭop şenlikleri mübeşşir-i teşrīf-i pādişāh-ı ẕī-şān **ve** *(176:30). [ve,]*
642. **ve** sāʾir ʿulemā-yı aʾlām ve ṣudūr-ı ʿiẓām ve mevālī-i fiḫām żiyāfet-kede-i veliyü'n-niʿam-ı enāma *(176:34). [ve,]*
643. ve sāʾir ʿulemā-yı aʾlām **ve** ṣudūr-ı ʿiẓām ve mevālī-i fiḫām żiyāfet-kede-i veliyü'n-niʿam-ı enāma *(176:34). [ve,]*
644. ve sāʾir ʿulemā-yı aʾlām ve ṣudūr-ı ʿiẓām **ve** mevālī-i fiḫām żiyāfet-kede-i veliyü'n-niʿam-ı enāma *(176:34). [ve,]*
645. **ve** ittiṣālinde olan çergeye ʿörf **ve** üstleri ile gelüp merātib-i sāmiyelerine *(177:2). [ve,]*
646. ve ittiṣālinde olan çergeye ʿörf **ve** üstleri ile gelüp merātib-i sāmiyelerine *(177: 2). [ve,]*
647. lebs-i ʿörf **ve** ferve-i beyżā ile ʿörf-i ṭarīḳa riʿāyet buyurdılar Bu eṣnāda *(177:5). [ve,]*
648. ḫażret-i ṣāḥib-i devlet ḳallāvī-i muṭallā **ve** ferāce-i ferve-i semmūr-ı girān-baḫā *(177:6). [ve,]*
649. ile cümleden muḳaddem ḥużūr-ı hümāyūn-ı şehriyārīye şeref-mend-i müşūl **ve** *(177:7). [ve,]*
650. maʿzūl efendiler ḫażerātından daḫi eben-ʿan-ced aʿlem ü efḍal **ve** eşref ü emced *(177:11). [ve,]*
651. Ebu'l-ḫayr Aḥmed Efendi **ve** ʿālim ü ʿāmil fāżıl u kāmil ḫālā şeref-baḫş-ı ṣadr-ı Rūm *(177:13). [ve,]*
652. Rūmili pāyesiyle sābıḳan imām-ı sulṭānī Ḥasan Efendi **ve** sābıḳan *(177:15). [ve,]*
653. Es-Seyyid ʿAbdullāh Efendi **ve** Rūmili pāyesiyle ṣadr-ı Anaṭolıdan maʿzūl *(177:17). [ve,]*
654. reʾīs-i eṭibbā-yı şehriyārī **ve** manẓūr-ı ʿayn-ı ʿināyet-i cihān-dārī fażīletlü ʿÖmer Efendi *(177:18). [ve,]*
655. **ve** ḫālā pīrāye-baḫş-ı ṣadr-ı Anaṭolı şecere-i siyādetiñ ferʿ-i ṣābitü'l-uṣūli *(177:19). [ve,]*
656. Paşmaḳçı-zāde fazīletlü Es-Seyyid ʿAbdullāh Efendi **ve** ṣadāret-i Anaṭolıdan *(177:20). [ve,]*
657. maʿzūl ḫānedān-ı fażīletiñ ercemendi Çivi-zāde Atāʿullāh Efendi **ve** *(177:21). [ve,]*
658. maṭlaʿ-ı ehille-i ʿilm ü kemāl **ve** maṣtaʿ-ı kevākib-i fażl u ifḍāl ṣudūr-ı kirāmıñ ser-efrāz u ser-bülendi *(177:22). [ve,]*
659. Kevākibī-zāde fażīletlü Veliyyü'd-dīn Efendi **ve** İstanbuldan *(177:23). [ve,]*
660. maḥdūm-ı muʿanʿan-neseb **ve** ḫāʾiz-i fażl-ı mevrūş u mükteseb Aḳ Maḥmūd Efendi-zāde *(177:26). [ve,]*
661. fażīletlü Es-Seyyid Meḥemmed Zeynü'l-ʿĀbidīn Efendi **ve** yine Anaṭolı *(177:27). [ve,]*
662. Ṣāliḥ Efendi **ve** yine Anaṭolı pāyesiyle cā-gerde-i nişest-gāh-ı ṣudūr *(177:29). [ve,]*
663. sābıḳan ḥekīmbaşı Meḥemmed Efendi **ve** sefer-i rāḥat-eṣer-i ṣulḥ-encām-ı ḫayr-iḫtitāmda *(177:30). [ve,]*
664. **ve** mesned-ārā-yı fażl u efḍāl Yaḥyā Efendi-zāde fażīletlü *(177:32). [ve,]*
665. Feyżullāh Efendi **ve** İstanbuldan maʿzūl efendilerden Ṭosyevī Muṣṭafā Efendi *(177:33). [ve,]*
666. **ve** sābıḳan imām-ı sulṭānī El-ḫācc Muṣṭafā Efendi ve Yaḥyā-zāde fażīletlü Aḥmed Efendi *(177:34). [ve,]*
667. ve sābıḳan imām-ı sulṭānī El-ḫācc Muṣṭafā Efendi **ve** Yaḥyā-zāde fażīletlü Aḥmed Efendi *(177:34). [ve,]*
668. **ve** fażīletlü Ṣunʿullāh Efendi ve İstanbul pāyesiyle zīver-i müttekā-yı ser-bülendi *(177:35). [ve,]*
669. ve fażīletlü Ṣunʿullāh Efendi **ve** İstanbul pāyesiyle zīver-i müttekā-yı ser-bülendi *(177, 35). [ve,]*
670. Sālim Mehemmed Efendi **ve** ḫālā bi'l-fi'l İstanbul ḳāḍīsi Dürrī Meḥmed Efendi *(177:38). [ve,]*
671. **ve** Mekke-i Mükerreme maʿzūli Şaʿbān Efendi ve Mekke pāyesiyle *(178:1). [ve,]*

672. ve Mekke-i Mükerreme maʿzūli Ṣaʿbān Efendi **ve** Mekke pāyesiyle *(178:1). [ve,]*
673. sābıḳan Mışır ḳāḍīsi Birāder-zāde Muṣṭafā Efendi **ve** Mekke pāyesiyle *(178:2). [ve,]*
674. İsḥaḳ Efendi **ve** Edirne maʿzūlleri efendilerden Kebīrī-zāde ʿAbdu'r-Raḥmān Efendi *(178:5). [ve,]*
675. **ve** Seyyid Zeynü'l-ʿĀbidīn Efendi ve ʿAbdullāh Efendi ve *(178:6). [ve,]*
676. ve Seyyid Zeynü'l-ʿĀbidīn Efendi **ve** ʿAbdullāh Efendi ve *(178:6). [ve,]*
677. ve Seyyid Zeynü'l-ʿĀbidīn Efendi ve ʿAbdullāh Efendi **ve** *(178:6). [ve,]*
678. Vardārī-zāde Şeyḫ Meḥemmed Efendi **ve** Ḥekīmbaşı-zāde Ebū-Bekīr Efendi ve *(178:7). [ve,]*
679. Vardārī-zāde Şeyḫ Meḥemmed Efendi ve Ḥekīmbaşı-zāde Ebū-Bekīr Efendi **ve** *(178:7). [ve,]*
680. **ve** Ḥalebden maʿzūl Yaḥyā Efendi-zāde ʿAbdullāh Efendi *(178:9). [ve,]*
681. **ve** Burūsa maʿzūli efendilerden Mektūbī ʿOṯmān Efendi **ve** Çıracı-zāde Ḥasan Efendi *(178:10). [ve,]*
682. **ve** Mekke-i Mükerreme maʿzūli Ṣaʿbān Efendi ve Mekke pāyesiyle *(178:1). [ve,]*
683. ve Mekke-i Mükerreme maʿzūli Ṣaʿbān Efendi **ve** Mekke pāyesiyle *(178:1). [ve,]*
684. sābıḳan Mışır ḳāḍīsi Birāder-zāde Muṣṭafā Efendi **ve** Mekke pāyesiyle *(178:2). [ve,]*
685. İsḥaḳ Efendi **ve** Edirne maʿzūlleri efendilerden Kebīrī-zāde ʿAbdu'r-Raḥmān Efendi *(178:5). [ve,]*
686. **ve** Seyyid Zeynü'l-ʿĀbidīn Efendi ve ʿAbdullāh Efendi ve *(178:6). [ve,]*
687. ve Seyyid Zeynü'l-ʿĀbidīn Efendi **ve** ʿAbdullāh Efendi ve *(178:6). [ve,]*
688. ve Seyyid Zeynü'l-ʿĀbidīn Efendi ve ʿAbdullāh Efendi **ve** *(178:6). [ve,]*
689. Vardārī-zāde Şeyḫ Meḥemmed Efendi **ve** Ḥekīmbaşı-zāde Ebū-Bekīr Efendi ve *(178:7). [ve,]*
690. Vardārī-zāde Şeyḫ Meḥemmed Efendi ve Ḥekīmbaşı-zāde Ebū-Bekīr Efendi **ve** *(178:7). [ve,]*
691. **ve** Ḥalebden maʿzūl Yaḥyā Efendi-zāde ʿAbdullāh Efendi *(178:9). [ve,]*
692. **ve** Burūsa maʿzūli efendilerden Mektūbī ʿOṯmān Efendi ve Çıracı-zāde Ḥasan Efendi *(178:10). [ve,]*
693. ve Burūsa maʿzūli efendilerden Mektūbī ʿOṯmān Efendi **ve** Çıracı-zāde Ḥasan Efendi *(178:10). [ve,]*
694. **ve** ser-efrāz-ı ehl-i kemāl Zülālī Ḥasan Efendi ve Şām ḳāḍīsi *(178:11). [ve,]*
695. ve ser-efrāz-ı ehl-i kemāl Zülālī Ḥasan Efendi **ve** Şām ḳāḍīsi *(178:11). [ve,]*
696. Kerīm-zāde Rifdī Meḥemmed Efendi **ve** sābıḳan Ḥaleb ḳāḍīsi Altı Parmak-zāde ʿAbdu'l-Bāḳī Efendi *(178:12). [ve,]*
697. **ve** Burūsa pāyesi olan efendilerden sābıḳan Mışır ḳāḍīsi Bābī-zāde Meḥemmed Efendi ve *(178:13). [ve,]*
698. ve Burūsa pāyesi olan efendilerden sābıḳan Mışır ḳāḍīsi Bābī-zāde Meḥemmed Efendi **ve** *(178:13). [ve,]*
699. sābıḳan Şām ḳāḍīsi Evliyā-zāde ʿAlī Efendi **ve** Mışırdan *(178:14). [ve,]*
700. maʿzūl Kāmī Meḥemmed Efendi **ve** Şām-ı şerīf maʿzūli efendilerden Cezāyir Paşası-zāde İbrāhīm Efendi *(178:15). [ve,]*
701. **ve** Bolevī-zāde Seyyid Aḥmed Saʿīd Efendi ve *(178:16). [ve,]*
702. ve Bolevī-zāde Seyyid Aḥmed Saʿīd Efendi **ve** *(178:16). [ve,]*
703. Çeşm-i Siyāh Muṣṭafā Efendi **ve** Şām pāyesiyle Ġalaṭadan maʿzūl *(178:17). [ve,]*
704. Ḫ̆āce-zāde Es-Seyyid ʿÖmer Efendi **ve** Ḳudüs maʿzūli efendilerden Şeyḫü'l-islām Meḥmed Efendi dāmādı *(178:18). [ve,]*
705. Muṣṭafā Efendi **ve** Pīrī Meḥmed Efendi **ve** ʿAbdullāh Efendi dāmādı Meḥmed Efendi ve *(178:19). [ve,]*
706. Muṣṭafā Efendi ve Pīrī Meḥmed Efendi **ve** ʿAbdullāh Efendi dāmādı Meḥmed Efendi ve *(178:19). [ve,]*
707. Muṣṭafā Efendi ve Pīrī Meḥmed Efendi ve ʿAbdullāh Efendi dāmādı Meḥmed Efendi **ve** *(178:19). [ve,]*
708. Ketḫudā-zāde Muṣṭafā Efendi **ve** Ḥaleb maʿzūli efendilerden *(178:20). [ve,]*
709. şāyeste-i iḳbāl-i ser-bülendi ʿOṯmān-zāde Ṭāʾib Aḥmed Efendi **ve** *(178:21). [ve,]*
710. muʿabbir İsmāʿīl Efendi **ve** Selānīk maʿzūllerinden Ḫ̆āce-zāde Es-Seyyid ʿAbdullāh Efendi *(178:22). [ve,]*
711. **ve** Mestçi-zāde ʿAbdullāh Efendi ve Zekī-zāde Meḥmed Ṣāliḥ Efendi *(178:23). [ve,]*
712. ve Mestçi-zāde ʿAbdullāh Efendi **ve** Zekī-zāde Meḥmed Ṣāliḥ Efendi *(178:23). [ve,]*
713. **ve** Yeñişehir maʿzūlleri efendilerden Ṣofī Es-Seyyid Meḥemmed Efendi *(178:24). [ve,]*
714. **ve** Ketḫudā Muṣṭafā Efendi ve Rāzī ʿAbdu'l-Laṭīf Efendi ve İzmir maʿzūli efendilerden *(178:25). [ve,]*
715. ve Ketḫudā Muṣṭafā Efendi **ve** Rāzī ʿAbdu'l-Laṭīf Efendi ve İzmir maʿzūli efendilerden *(178:25). [ve,]*
716. ve Ketḫudā Muṣṭafā Efendi ve Rāzī ʿAbdu'l-Laṭīf Efendi **ve** İzmir maʿzūli efendilerden *(178:25). [ve,]*
717. Bolevī-zāde Seyyid Meḥmed Emīn Efendi **ve** Mīrzā-zāde Neylī El-ḥācc Aḥmed Efendi ve *(178:26). [ve,]*
718. Bolevī-zāde Seyyid Meḥmed Emīn Efendi ve Mīrzā-zāde Neylī El-ḥācc Aḥmed Efendi **ve** *(178:26). [ve,]*
719. Ġalaṭa maʿzūli efendilerden ʿAbdü'l-Vehhāb Efendi **ve** *(178:27). [ve,]*
720. Müsevvid Aḥmed Efendi **ve** Fāʾiz Es-Seyyid ʿAbdu'r-Raḥīm Efendi *(178:28). [ve,]*
721. Ḥalebden maʿzūl Yaḥyā-zāde ʿAbdullāh Efendi **ve** İzmirden maʿzūl *(178:32). [ve,]*
722. vezīr-i mükerrem İbrāhīm Paşa ḥażretleri peyvendī-i naḫl-i izdivācı **ve** *(178:36). [ve,]*
723. sāḥil-serālarında pīrāye-i dārü'z-zifāf-ı behiştī-evṣāfları olmaḳ ḳarār-dāde **ve** *(178:38). [ve,]*
724. kendülere müteʿalliḳ **ve** irtibāṭı olan bir iki mevālī efendilerden daḫi *(179:3). [ve,]*
725. meclis-i mevālīden nehżat **ve** baʿde-müddetin Ḥüseyin Paşa-zāde daḫi *(179:6). [ve,]*
726. nā-būd **ve** ḥużūr-ı hümāyūnda tanẓīm-i silk-i cemʿiyyet eyleyen *(179:12). [ve,]*
727. dūḫte otaḳ-ı felek-timṣālde zānū-nişīn-i mevḳiʿ-i ādāb **ve** *(179:15). [ve,]*
728. dībāce-i risāle-i cemʿiyyet **ve** bālā-nişīn-i ṣadr-ı saʿādet olduḳları ʿaḳabinde *(179:17). [ve,]*
729. **ve** aġa-i dārü's-saʿāde yemīn ü yesārlarında baġal-gīr olaraḳ *(179:19). [ve,]*
730. pīş-gāh-ı şevket-penāhlarında ḳapucılar ketḫudāsı **ve** çavuşbaşı aġa *(179:20). [ve,]*
731. selīmī **ve** ʿaṣā-yı sīmīn ve ferve-i dırāz-āstīn ile ve bostāncıbaşı aġa mīr-aḫūr aġalar *(179:21). [ve,]*
732. selīmī ve ʿaṣā-yı sīmīn **ve** ferve-i dırāz-āstīn ile ve bostāncıbaşı aġa mīr-aḫūr aġalar *(179:21). [ve,]*
733. selīmī ve ʿaṣā-yı sīmīn ve ferve-i dırāz-āstīn ile **ve** bostāncıbaşı aġa mīr-aḫūr aġalar *(179:21). [ve,]*
734. taʿẓīm ü ikrām ile ḳıyām **ve** ḳadd-ḫamīde-i mevḳif-i selām olup *(180:8). [ve,]*

735. pādişāh-ı hümā-sāye-i bülend-iḳbāl āşiyān-sāz-ı evc-i taḫt-ı cāh u celāl olduḳda **ve** *(180:9). [ve,]*
736. şeyḫü'l-islām-ı feżāʿil-rüsūm ḳuṭb-ı dāʾire-i ifāde **ve** emīnü'l-fetvā müşārün-ileyh *(180:13). [ve,]*
737. Ḳul in küntüm tuḥibbūnallāhe fe'ttebiʿūnī yuḥbibkümullāh āyet-i kerīmesini tilāvet **ve** *(180:15). [ve,]*
738. Sācidī Efendi ser-cünbān-ı teʾyīd-i taḥḳīḳ **ve** neʿam-gūyān-ı taṣvīb ü taṣdīḳ olurlar idi *(180:17). [ve,]*
739. Bu vech ile beyān-ı maʿnā-yı laṭīf encāma **ve** fātiḥa-i ders-i muḫtaṣarī *(180:18). [ve,]*
740. ḳavme-i yek-pāre ile meclisden ḳufūl **ve** müsāfir otaḳlarında tekrār müṣūl eyleyüp *(180:21). [ve,]*
741. ḳayd-ı ʿörfden āzāde-ser **ve** destār-ı ḫorasānī ile āsāyiş-güzīn-i gūşe-i çāder oldılar *(180:22). [ve,]*
742. Ṣadr-ı Dārā-iḫtişām **ve** şeyḫü'l-islām-ı ʿālī-maḳām heyʾet-i aşlī ve libās-ı ʿādīleri *(180:23). [ve,]*
743. Ṣadr-ı Dārā-iḫtişām ve şeyḫü'l-islām-ı ʿālī-maḳām heyʾet-i aşlī **ve** libās-ı ʿādīleri *(180:23). [ve,]*
744. hengām-ı saʿd-encāmda maʿnā-yı lafẕ-ı ḫilāfet **ve** müfād-ı ʿibāret-i salṭanat olan *(180:25). [ve,]*
745. sürādiḳāt-ı teh-ber-teh-i ʿizz ü iḳbāl **ve** serā-perde-i tūy-ber-tūy-ı cāh u celāl *(180:27). [ve,]*
746. mışrāʿ Rāyet-i zer-mehçe-i dībā gibi efrāşte **ve** *(180:28). [ve,]*
747. içün maḳām-ı ḫıdmetde īstāde **ve** rüft ü rūba āmāde olan ṭulumcıyān-ı uḍḫūke-liḳā *(180:31). [ve,]*
748. ebr-i bārān gibi ḳırābelerinden āb-efşān **ve** sāḥa-i dervāze-i kāh-ı ʿadl- ābād-ı hümāyūnı *(180:32). [ve,]*
749. nūr-güster-i sāḥa-i ġabrā **ve** cilve-sāz-ı burc-ı ʿizz ü ʿalā olup ṣadr-ı ʿālī-ḳadrı *(181:16). [ve,]*
750. kūs-ı İskenderāne **ve** ṭabl-ı pādişāhāne sīne-i ʿuşşāḳ gibi *(181:22). [ve,]*
751. kūfte-i muşt-ı deste-çūb olup güm güm öter **ve** kerrenāy-ı mühībü'ṣ-ṣadā *(181:23). [ve,]*
752. rübāyende-i ārām u direng olduḳda iki cānib birbirine ḳatılup **ve** *(182:3). [ve,]*
753. sū-der-sū cirīd-i şihāb-ı şitāblar atılup birbirini şast-ı dest ile pest **ve** yek-dīgeriñ *(182:4). [ve,]*
754. tefrīḳ **ve** biri biri ile çöp ḳırışmadın fayṣal-ı daʿvā-yı ġalebe-i aḥad-i ferīḳayn *(182:9). [ve,]*
755. ve yek-dīgere ṣüret-i mülāʿabede ḥavāle-i laṭme-i ziḳḳ-ı menfūḫ ile birbirini *(182:16). [ve,]*
756. ṭulum çıḳararaḳ şitābān **ve** ʿasesbaşı ṭāʾifesinden yüz ḳadar yeñiçeri anlara *(182:17). [ve,]*
757. pey-devān oldılar Anlarıñ ʿaḳābinde sūr-ı hümāyūn emīni ṣof üst **ve** mücevveze *(182:18). [ve,]*
758. ile piyāde-rev āheste ḫırām **ve** mürāʿāt-ı merāsim-i zemīn-būsī-i şehen-şāh-ı rūy-ı zemīn *(182:19). [ve,]*
759. Pes-ez-ān yüz elli ḳadar cerrāḥān ṣaf-beste-i tertīb **ve** müteʿayyinān-ı cerrāḥān-ı ḫāṣṣadan *(182:21). [ve,]*
760. Evliyā-zāde Ḥüseyin Çelebi **ve** Ḥamza-zāde el-Ḥācc İsmāʿīl *(182:22). [ve,]*
761. ve silsile-i sülāle-i ʿOṩmāniyāna rabṭ-ı ribḳa-i ḫıdmet itmegin cümleden *(182:26). [ve,]*
762. be-cāy-āverde eyleyüp tebaḥtür-i mütefāḫirāne **ve** ihtizāz-ı mütekābirāne *(182:28). [ve,]*
763. fāʾiḳ **ve** pederime mütefevvıḳ eyledi deyu beyt *(182:30). [ve,]*
764. temāşāsı ile tenvīr-i bāṣıra **ve** tefrīḥ-i ṭabīʿat-ı fātire itdiklerince *(183:3). [ve,]*
765. ṭāvūs-ı mülemmaʿ-per-i behişтī gibi cilve-rīz-i gül-zemīn-i meserret **ve** *(183:4). [ve,]*
766. Bu ḥāl ile ḫayme-i ḫitāna vāṣıl **ve** ol ḳuzucuḳlar pāy-ı irādetleri ile bismil-gāhlarına *(183:10). [ve,]*
767. dāḫil olduḳlarında bir ḳol çengī **ve** ḫayāl-bāzān ḫaymelerinde şebān u rūzān *(183:11). [ve,]*
768. keşīde **ve** nūş-ı nīş der-ḳafā-yı şehd-i ḫitānī çeşīde oldılar *(183:13). [ve,]*
769. Baʿdehū tersāne emīni ʿAbdullāh Efendi nezāreti **ve** ḳapudān Süleymān Paşa *(183:18). [ve,]*
770. ḫażretleriniñ şemere-i tenbīh-i ġāʾibāne vü ḥüsn-i himmeti **ve** tersāne ketḫudāsı *(183:19). [ve,]*
771. ẕirāʿ **ve** on üç oturaḳ üç fenerli bir çekdiriyi çekdiri çekdiri meydān-ı sūra *(183:21). [ve,]*
772. üsārā-yı sefīne ramza didükleri maḳām-ı teng ü tār **ve** menām-ı vaḫşet-medārlarından *(184:1). [ve,]*
773. Teşyī-i rūzgār-ı muvāfıḳ-reftār ile līmān-ı ḳarār-gāhdan ḫareket **ve** *(184:8). [ve,]*
774. ʿazīmet eyleyüp bād-bān-ı güşādesi gül-berg-i sefīdden nümūne **ve** *(184:10). [ve,]*
775. kimesneye çekdirmeden **ve** ṭaşradan bir ferdiñ iʿānetine muḥtāc itdürmeden *(184:13). [ve,]*
776. cerr-i eşḳāl içün ibdāʿ itdikleri ālet-i iḫtiyāllerin derūn-ı keştīden iḫfā **ve** ʿamelesi *(184:14). [ve,]*
777. elleri ile taḥrīk-i meḳāẕīf **ve** ayaḳları ile ṣanʿatların icrā ider Ve nāḫudāsı *(184:15). [ve,]*
778. elleri ile taḥrīk-i meḳāẕīf ve ayaḳları ile ṣanʿatların icrā ider **Ve** nāḫudāsı *(184:15). [ve,]*
779. yelken **ve** gāh kürek ile meşy ü ḫareketine firāz u nişīb ve baʿīd ü ḳarīb yeksān *(184:17). [ve,]*
780. yelken ve gāh kürek ile meşy ü ḫareketine firāz u nişīb **ve** baʿīd ü ḳarīb yeksān *(184:17). [ve,]*
781. terānesiyle birbirine hem-zebān-ı istiġrāb **ve** istikşāf-ı deḳāyıḳ-ı ālāt-ı tesyīrī *(185:17). [ve,]*
782. cüvān-merdān-ı āteşīn-ʿiẕār ḳırmızı fes **ve** al destār ile naẕm *(185:25). [ve,]*
783. bāriḳasınca tüfeng ber-dūş **ve** tīġ der-miyān ṣaf-ārā-yı kār-zār-ı ḥüsn ü ān olaraḳ *(186:3). [ve,]*
784. ve sefīne daḥi medāfiʿ u benādıḳ ile müdāfaʿa-i ḫamle-i peykār şūretinde şenlikler iderek *(186:4). [ve,]*
785. gāh çekdirme bevārıḳ-ı ra'd-āvāz ile ṣāʿiḳa-bār **ve** gāh eṭrāfında *(186:9). [ve,]*
786. Kemāl mertebe şenlik iẓhārından ṣoñra yine ricʿat-i sūy-ı maḳarr **ve** *(186:11). [ve,]*
787. **ve** ṭabya vü şaranpo ve çarḫ-ı felekler ile bir ḥışn-ı ḫaşīn-i düşvār-gīre *(187:17). [ve,]*
788. ve ṭabya vü şaranpo **ve** çarḫ-ı felekler ile bir ḥışn-ı ḫaşīn-i düşvār-gīre *(187:17). [ve,]*
789. tesyīr olundı Cirm-i ḳalʿa felek-i devvār gibi bir ṭarafa gerdān **ve** iç ḳalʿası *(187:19). [ve,]*
790. şāḫ-ı gergedende fīl gibi bir mīl üzerinde īstāde **ve** içinde bu ḳadar edevāt u ālāt u ricāl *(187:21). [ve,]*
791. idāre iderek cirm-i ḳalʿayı nişīb ü fīrāza tesyīr eylediler **Ve** bir fīl-i mühīb ü cesīm *(187:23). [ve,]*
792. resminde peyker-i ʿazīm tasvīr eylemişler ki gūyā bir cebel-i rāsiḫ **ve** her *(187:24). [ve,]*
793. bend ü rabṭ idüp gūyā ḳalʿayı fīl çeker **ve** fīl yüridükçe ḳalʿa daḥi yürür giderdi *(187:26). [ve,]*
794. Ḳalʿa-i mezbūreniñ burc u bārūsı bayraḳ-ı laʿl-gūn ile ārāste **ve** *(187:27). [ve,]*
795. şuver-i rehvār-nümūn üzere atlu heyʾetinde ʿasker **ve** sāʾir zīb ü zīver ile pīrāste Beyt *(187:28). [ve,]*
796. **Ve** ṭop u tüfeng ve ḫumbara vü fişeng ve sāʾir edevāt-ı nāriyye-i āteş-bār ile gūyā *(188:3). [ve,]*
797. Ve ṭop u tüfeng **ve** ḫumbara vü fişeng ve sāʾir edevāt-ı nāriyye-i āteş-bār ile gūyā *(188:3). [ve,]*
798. Ve ṭop u tüfeng ve ḫumbara vü fişeng **ve** sāʾir edevāt-ı nāriyye-i āteş-bār ile gūyā *(188:3). [ve,]*
799. kūre-i ḥaddād gibi küre-i nār **ve** fi'l-ḥaḳīka fetḥi ḫaylice düşvār olup tiran-pete *(188:4). [ve,]*
800. taʿbīr olunur miżmār-ı Firengī-nevā bunda daḥi der-kār **ve** nevbet-ḫānelerinde *(188:5). [ve,]*

801. gibi āheng-i ceng ü peygār eyleyüp **ve** ol şāhid-i āteşī-meşreb-i tābende-ʿiẕārı *(188:10). [ve,]*
802. tīġ-i muḥārebe der-niyām **ve** ḳalʿa-i mezbūre selāmet ṭopları ile iẕhār-ı şādmānī iderek *(188:17). [ve,]*
803. maḳām-ı aṣlīsinde āsūde-nişīn-i sāḥa-i ārām oldı **ve** tekrār ceng ü cidāl *(188:18). [ve,]*
804. Yevm-i şābıḳda ḥażret-i ṣadrü'ṣ-ṣudūr-ı mülk-ārā **ve** vüzerā-yı ʿiẕām ve sāʾir *(188:22). [ve,]*
805. Yevm-i şābıḳda ḥażret-i ṣadrü'ṣ-ṣudūr-ı mülk-ārā ve vüzerā-yı ʿiẕām **ve** sāʾir *(188:22). [ve,]*
806. meslek-i merġūba pīş-vā **ve** aḥsen-i üslūba reh-nümā olduḳları gibi işbu *(188:24). [ve,]*
807. ḳadr ü ḳıymeti mā-lā-nihāye cild-i vāḥidde bir Hidāye **ve** keẕālik pīrāye-i kütübḫāne-i iʿtibār olmaġa *(188:31). [ve,]*
808. sezā-vār bir cild Minaḥu'l-Ġaffār li't-teberrük **ve** *(189:1). [ve,]*
809. **ve** iki ṭop dībā-yı zībā ve beş ʿaded şāl-ı keşmīr ve *(189:3). [ve,]*
810. ve iki ṭop dībā-yı zībā **ve** beş ʿaded şāl-ı keşmīr ve *(189:3). [ve,]*
811. ve iki ṭop dībā-yı zībā ve beş ʿaded şāl-ı keşmīr **ve** *(189:3). [ve,]*
812. üç ṭonluḳ ṣof-ı bī-naẕīr **ve** dört ʿaded ḳuṭnī-i hindī ve iki ṭāḳa ser-āmed destār-ı bendī *(189:4). [ve,]*
813. üç ṭonluḳ ṣof-ı bī-naẕīr ve dört ʿaded ḳuṭnī-i hindī **ve** iki ṭāḳa ser-āmed destār-ı bendī *(189:4). [ve,]*
814. ʿaded şāl **ve** bir ḳāḳum-ı endek-miṣāl ve ikişer ṭāḳa hindī alaca ve ḳuṭnī ve iki *(189:7). [ve,]*
815. ʿaded şāl ve bir ḳāḳum-ı endek-miṣāl **ve** ikişer ṭāḳa hindī alaca ve ḳuṭnī ve iki *(189:7). [ve,]*
816. ʿaded şāl ve bir ḳāḳum-ı endek-miṣāl ve ikişer ṭāḳa hindī alaca **ve** ḳuṭnī ve iki *(189:7). [ve,]*
817. ʿaded şāl ve bir ḳāḳum-ı endek-miṣāl ve ikişer ṭāḳa hindī alaca ve ḳuṭnī **ve** iki *(189:7). [ve,]*
818. cenāblarına taḫṣīṣ **ve** ketḫudāları vesāṭetiyle ʿarż u telḫīṣ buyurılup sāʿadetlü *(189:9). [ve,]*
819. naẕīri nā-yāb bir Tefsīr-i Keşşāf **ve** yine cild-i vāḥidde hem-ḳadr-i ḳurāża-i ibrīz olan *(189:13). [ve,]*
820. meşābe-i ḳurretü'l-ʿayn **ve** şemse-i cild-i muṭallāsı dāġ-ı derūn-ı ḳamereyndir *(189:16). [ve,]*
821. ve ṭabaḳ daḫi kāse-i deryūze-i naḳd-i ḳābūl ḳılınmış idi *(189:19). [ve,]*
822. Muṣḥaf-ı Şerīf-i bī-hemtā **ve** Dervīş Ḥasan Edirnevī ḳalem-i ʿanber-siriştesi ile nüvişte *(189:24). [ve,]*
823. cild-i vāḥidde bir Tefsīr-i Beyżāvī ki nefāset-i ḫaṭṭ **ve** tekellüf-i cild ü teẕhīb ve *(189:25). [ve,]*
824. cild-i vāḥidde bir Tefsīr-i Beyżāvī ki nefāset-i ḫaṭṭ ve tekellüf-i cild ü teẕhīb **ve** *(189:25). [ve,]*
825. ḥüsn-i ḳıṭʿa vü nemaṭ **ve** celālet-i kitābet-i bī-ġalaṭı ḥāvī idi ārāyiş-i maḥfaẓa-i ḥüsn-i ḳabūl ḳılınmaḳ *(189:26). [ve,]*
826. ʿarża-i naẕar-gāh-ı pādişāh-ı dehr-ārā **ve** edʿiye-i ḫayriyyeleri resīde-i meleʾ-i aʿlā ḳılınup *(189:35). [ve,]*
827. ve sāʾir mevālīniñ her biri hediyye virmek muʿtād-ı ḳadīm iken maʿzūllerden *(190:2). [ve,]*
828. ḳalemiyle musaṭṭar **ve** vücūhātı ḥüsn-i ḫaṭṭ-ı nesḫī **ve** tefsīrātı *(190:9). [ve,]*
829. bir Meşnevī-i Şerīf-i bī-naẕīr **ve** Fındıḳ-zāde ḫaṭṭı ile bir Şerḥ-i Siyer-i Kebīr ve *(190:15). [ve,]*
830. bir Meşnevī-i Şerīf-i bī-naẕīr ve Fındıḳ-zāde ḫaṭṭı ile bir Şerḥ-i Siyer-i Kebīr **ve** *(190:15). [ve,]*
831. Şerḥ-i Āyāt-ı Erbaʿīni nihāde-i maḥfaẓa-i iʿzāz **ve** maʿrūż-ı naẕar-gāh-ı ḫudāvend-i mümtāz ḳılınup *(190:17). [ve,]*
832. ḳuṭnī **ve** üç ṭāḳa telli germsūd-ı hindī ve üç ṭonluḳ şāl ve dört ʿaded ṣof ve beş *(190:19). [ve,]*
833. ḳuṭnī ve üç ṭāḳa telli germsūd-ı hindī **ve** üç ṭonluḳ şāl ve dört ʿaded ṣof ve beş *(190:19). [ve,]*
834. ḳuṭnī ve üç ṭāḳa telli germsūd-ı hindī ve üç ṭonluḳ şāl **ve** dört ʿaded ṣof ve beş *(190:19). [ve,]*
835. ḳuṭnī ve üç ṭāḳa telli germsūd-ı hindī ve üç ṭonluḳ şāl ve dört ʿaded ṣof **ve** beş *(190:19). [ve,]*
836. ṭāḳa destār-ı ḫünkārī vü bendī **ve** üç ʿaded kemer-bend şāl-ı buḫūr-ı dil-pesend *(190:20). [ve,]*
837. **ve** üç ṭop İstanbulī zencīr-bāf-ı zer-tār ve üç ṭonluḳ firengī aṭlas-ı tāb-dār *(190:21). [ve,]*
838. ve üç ṭop İstanbulī zencīr-bāf-ı zer-tār **ve** üç ṭonluḳ firengī aṭlas-ı tāb-dār *(190:21). [ve,]*
839. inżimāmı ile ṭarīḳa-i meslūke üzere pāy-endāz-ı şehriyār-ı bende-nüvāz **ve** *(190:22). [ve,]*
840. ḫażretleri ḳıbelinden Dervīş ʿAlī ḫaṭṭı ile bir Muṣḥaf-ı Şerīf-i ġarrā **ve** sulṭānü'l-müfessirīn *(190:26). [ve,]*
841. sezā bir ḳıṭʿa-i endek-yāb u bisyār-bahā idi **Ve** yine cild-i vāḥidde nefāset-i ḫaṭṭ u teẕhīb *(190:29). [ve,]*
842. ve celālet-i şıḥḥat u tehẕībi müştemil bir kitāb-ı Hidāye ki dībāce-i esāmi'l-kütüb-i hedāyā olmaġa *(190:30). [ve,]*
843. mā-ʿadā altışar ʿaded daḫi aʿlā vü zībā vü müsteşnā ḳuṭnī vü şāl **ve** destār u dībā *(190:32). [ve,]*
844. **ve** üçer ṭonluḳ ṣof ve firengī aṭlas ve telli ḫārā resm-i maʿhūd üzere *(190:33). [ve,]*
845. ve üçer ṭonluḳ ṣof **ve** firengī aṭlas ve telli ḫārā resm-i maʿhūd üzere *(190:33). [ve,]*
846. ve üçer ṭonluḳ ṣof ve firengī aṭlas **ve** telli ḫārā resm-i maʿhūd üzere *(190:33). [ve,]*
847. ve ḥaḳīm-i Arisṭū-nihād fażīletlü ʿÖmer Efendi ḥażretleri *(191:2). [ve,]*
848. Baʿdehū sābıḳan Anaṭolı ḳāḍī-ʿaskerligi ile mismār-zen-i derīçe-i iʿtisāf **ve** *(191:5). [ve,]*
849. ṭarafından daḫi bir Muṣḥaf-ı Şerīf **ve** bir Hidāye teberrüken defter-i ihdāya *(191:7). [ve,]*
850. Keşmīrī şāl **ve** üçer ʿaded Bervecī alaca ve pūte-dārī ve iki ṣof ve üç aṭlas ve altı *(191:9). [ve,]*
851. Keşmīrī şāl ve üçer ʿaded Bervecī alaca **ve** pūte-dārī ve iki ṣof ve üç aṭlas ve altı *(191:9). [ve,]*
852. Keşmīrī şāl ve üçer ʿaded Bervecī alaca ve pūte-dārī **ve** iki ṣof ve üç aṭlas ve altı *(191:9). [ve,]*
853. Keşmīrī şāl ve üçer ʿaded Bervecī alaca ve pūte-dārī ve iki ṣof **ve** üç aṭlas ve altı *(191:9). [ve,]*
854. Keşmīrī şāl ve üçer ʿaded Bervecī alaca ve pūte-dārī ve iki ṣof ve üç aṭlas **ve** altı *(191:9). [ve,]*
855. destār-ı bendī **ve** beş ḳuṭnī ve zer-bāf-ı Hindī mevżūʿ-ı pāy-gāh-ı Ḫudāvendī ḳılındı *(191:10). [ve,]*
856. destār-ı bendī ve beş ḳuṭnī **ve** zer-bāf-ı Hindī mevżūʿ-ı pāy-gāh-ı Ḫudāvendī ḳılındı *(191:10). [ve,]*
857. ḳıṭʿası merġūb bir Muṣḥaf-ı Şerīf-i bī-hemtā **ve** Dervīş ʿAbdī ḫaṭṭı ile cild-i vāḥidde *(191:14). [ve,]*
858. bir Meşnevī-i Şerīf-i girān-bahā **ve** keẕālik bī-naẕīr ü bī-müdānī bir *(191:15). [ve,]*
859. Kitāb-ı Ḳuhistānī **ve** beş ṭāḳa destār-ı ʿālü'l-ʿāl ve üç ʿaded kemer-bend ve üç *(191:16). [ve,]*
860. Kitāb-ı Ḳuhistānī ve beş ṭāḳa destār-ı ʿālü'l-ʿāl **ve** üç ʿaded kemer-bend ve üç *(191:16). [ve,]*
861. Kitāb-ı Ḳuhistānī ve beş ṭāḳa destār-ı ʿālü'l-ʿāl ve üç ʿaded kemer-bend **ve** üç *(191:16). [ve,]*
862. ṭonluḳ Keşmīrī şāl **ve** üçer ṭonluḳ zencīr-bāf ve dībā ve pūte-dārī ve ṣof-ı ṣafvet-nümā *(191:17). [ve,]*

863. ṭonluḳ Keşmīrī şāl ve üçer ṭonluḳ zencīr-bāf **ve** dībā ve pūte-dārī ve ṣof-ı ṣafvet-nümā *(191:17). [ve,]*
864. ṭonluḳ Keşmīrī şāl ve üçer ṭonluḳ zencīr-bāf ve dībā **ve** pūte-dārī ve ṣof-ı ṣafvet-nümā *(191:17). [ve,]*
865. ṭonluḳ Keşmīrī şāl ve üçer ṭonluḳ zencīr-bāf ve dībā ve pūte-dārī **ve** ṣof-ı ṣafvet-nümā *(191:17). [ve,]*
866. **ve** üçer ṭonluḳ telli hatāyī ve münaḳḳaş badili ferş-i şeh-rāh-ı enẕār-ı pādişāh-ı reʾfet-dest-gāh ḳılındı *(191:18). [ve,]*
867. ve üçer ṭonluḳ telli hatāyī **ve** münaḳḳaş badili ferş-i şeh-rāh-ı enẕār-ı pādişāh-ı reʾfet-dest-gāh ḳılındı *(191:18). [ve,]*
868. bir Muṣḥaf-ı Şerīf-i bī-hemtā **ve** bir ḳıṭʿa Mevāhibü'l-Ledünniye ve bir *(191:22). [ve,]*
869. bir Muṣḥaf-ı Şerīf-i bī-hemtā ve bir ḳıṭʿa Mevāhibü'l-Ledünniye **ve** bir *(191:22). [ve,]*
870. Ḳuhistānī **ve** bir cild-i vāḥidde kitāb-ı İḥyāʾü'l-ʿUlūm **ve** dört ṭāḳa ḳuṭnī-i müşgīn-tār u pūd *(191:23). [ve,]*
871. Ḳuhistānī **ve** bir cild-i vāḥidde kitāb-ı İḥyāʾü'l-ʿUlūm **ve** dört ṭāḳa ḳuṭnī-i müşgīn-tār u pūd *(191:23). [ve,]*
872. **ve** dört ṭop dībā-yı rūmī ve bir ṭop telli germsūd ve iki ṭonluḳ *(191:24). [ve,]*
873. ve dört ṭop dībā-yı rūmī **ve** bir ṭop telli germsūd **ve** iki ṭonluḳ *(191:24). [ve,]*
874. ve dört ṭop dībā-yı rūmī ve bir ṭop telli germsūd **ve** iki ṭonluḳ *(191:24). [ve,]*
875. keşmīrī şāl **ve** iki ʿaded münaḳḳaş kemer-bend ve üç ṭonluḳ ḫünkārī *(191:25). [ve,]*
876. keşmīrī şāl ve iki ʿaded münaḳḳaş kemer-bend **ve** üç ṭonluḳ ḫünkārī *(191:25). [ve,]*
877. ve nefāset-i ḫaṭṭ u teẕhībi ḥāvī birer ḳıṭʿa cild-i vāḥidde kitāb-ı Ḳuhistānī *(191:33). [ve,]*
878. **ve** Hidāye ve her biri dörder ṭonluḳ rūmī ve raḥīmī çiçekli dībā-yı zībā *(191:34). [ve,]*
879. ve Hidāye **ve** her biri dörder ṭonluḳ rūmī ve raḥīmī çiçekli dībā-yı zībā *(191:34). [ve,]*
880. ve Hidāye ve her biri dörder ṭonluḳ rūmī **ve** raḥīmī çiçekli dībā-yı zībā *(191:34). [ve,]*
881. **ve** beş ṭāḳa destār-ı ḫünkārī-i muṭallā ve keşmīrī ve kemer-bend ve beş ṭāḳa *(191:35). [ve,]*
882. ve beş ṭāḳa destār-ı ḫünkārī-i muṭallā **ve** keşmīrī ve kemer-bend ve beş ṭāḳa *(191:35). [ve,]*
883. ve beş ṭāḳa destār-ı ḫünkārī-i muṭallā ve keşmīrī **ve** kemer-bend ve beş ṭāḳa *(191:35). [ve,]*
884. ve beş ṭāḳa destār-ı ḫünkārī-i muṭallā ve keşmīrī ve kemer-bend **ve** beş ṭāḳa *(191:35). [ve,]*
885. ḳuṭnī-i ʿālü'l-ʿāl **ve** dört ṭonluḳ ṣavāyī alaca ve beş ṭonluḳ ṣof maʿrūż-ı ʿatebe-i celālet-mevṣūf ḳılındıḳdan ṣoñra *(191,:36). [ve,]*
886. ḳuṭnī-i ʿālü'l-ʿāl ve dört ṭonluḳ ṣavāyī alaca **ve** beş ṭonluḳ ṣof maʿrūż-ı ʿatebe-i celālet-mevṣūf ḳılındıḳdan ṣoñra *(191:36). [ve,]*
887. üzere bir Muṣḥaf-ı Şerīf **ve** bir Şerḥü'l-Meşārıḳ ve ikişer ṭop zencīr-bāf *(192:2). [ve,]*
888. üzere bir Muṣḥaf-ı Şerīf ve bir Şerḥü'l-Meşārıḳ **ve** ikişer ṭop zencīr-bāf *(192:2). [ve,]*
889. **ve** badili ve pūte-dārī ve ṣof ve üç ṭonluḳ şāl-ı keşmīrī beş ṭāḳa destār ve *(192:3). [ve,]*
890. ve badili **ve** pūte-dārī ve ṣof ve üç ṭonluḳ şāl-ı keşmīrī beş ṭāḳa destār ve *(192:3). [ve,]*
891. ve badili ve pūte-dārī **ve** ṣof ve üç ṭonluḳ şāl-ı keşmīrī beş ṭāḳa destār ve *(192:3). [ve,]*
892. ve badili ve pūte-dārī ve ṣof **ve** üç ṭonluḳ şāl-ı keşmīrī beş ṭāḳa destār ve *(192:3). [ve,]*
893. ve badili ve pūte-dārī ve ṣof ve üç ṭonluḳ şāl-ı keşmīrī beş ṭāḳa destār **ve** *(192:3). [ve,]*
894. ḳuṭnī **ve** aṭlas ki her biri leṭāfet ü nefāset ile mevṣūf idi *(192:4). [ve,]*
895. **Ve** Edirne ḳāḍīsi Muʿīd Aḥmed Efendiden bir Muṣḥaf-ı Şerīf ve bir *(192:5). [ve,]*
896. Ve Edirne ḳāḍīsi Muʿīd Aḥmed Efendiden bir Muṣḥaf-ı Şerīf **ve** bir *(192:5). [ve,]*
897. Muḫtār-ı Ṣıḥāḥ **ve** bir Şerḥü'l-Meşārıḳ ve birer ṭop dībā ve hatāyī ve aṭlas ve *(192:6). [ve,]*
898. Muḫtār-ı Ṣıḥāḥ ve bir Şerḥü'l-Meşārıḳ **ve** birer ṭop dībā ve hatāyī ve aṭlas ve *(192:6). [ve,]*
899. Muḫtār-ı Ṣıḥāḥ ve bir Şerḥü'l-Meşārıḳ ve birer ṭop dībā **ve** hatāyī ve aṭlas ve *(192:6). [ve,]*
900. Muḫtār-ı Ṣıḥāḥ ve bir Şerḥü'l-Meşārıḳ ve birer ṭop dībā ve hatāyī **ve** aṭlas ve *(192:6). [ve,]*
901. Muḫtār-ı Ṣıḥāḥ ve bir Şerḥü'l-Meşārıḳ ve birer ṭop dībā ve hatāyī ve aṭlas **ve** *(192:6). [ve,]*
902. yedişer ʿaded ḳuṭnī **ve** destār *(192:7). [ve,]*
903. **Ve** Burūsa ḳāḍīsi İsḥaḳ-zāde Nūr Meḥemmed Efendi dāʿīlerinden bir ḳıṭʿa *(192:8). [ve,]*
904. Ṣaḥīḥü'l-Buḫārī **ve** iki ṭāḳa ṣāl-ı buḫūr ve iki ṭop zer-bāf ve ikişer ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī *(192:9). [ve,]*
905. Ṣaḥīḥü'l-Buḫārī ve iki ṭāḳa ṣāl-ı buḫūr **ve** iki ṭop zer-bāf ve ikişer ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī *(192:9). [ve,]*
906. Ṣaḥīḥü'l-Buḫārī ve iki ṭāḳa ṣāl-ı buḫūr ve iki ṭop zer-bāf **ve** ikişer ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī *(192:9). [ve,]*
907. **ve** dībā-yı rūmī *(192:10). [ve,]*
908. **Ve** ḫālen İzmir ḳāḍīsi feḳāhetlü Ḳırīmī Meḥemmed Efendiden bir *(192:11). [ve,]*
909. Muṣḥaf-ı Şerīf-i bülend-i iʿtibār **ve** ḳıṭʿa Tātārḫāniyye-i girān-miḳdār ve beş ṭāḳa *(192:12). [ve,]*
910. Muṣḥaf-ı Şerīf-i bülend-i iʿtibār ve ḳıṭʿa Tātārḫāniyye-i girān-miḳdār **ve** beş ṭāḳa *(192:12). [ve,]*
911. ḫünkārī destār **ve** beş ṭonluḳ dībā-yı rūmī beş ḳuṭnī beş ʿaded muḳaddem ḥarīr ḳuşaḳ *(192:13). [ve,]*
912. ṭarafından bā-ḫaṭṭ-ı Yāḳūt bir Muṣḥaf-ı Şerīf **ve** cümleye fāʾiḳ bir *(192:16). [ve,]*
913. Ẕeyl-i Şaḳāyıḳ **ve** on ʿaded destār-ı mütenevviʿa ve on ʿaded çatārı alaca *(192:17). [ve,]*
914. Ẕeyl-i Şaḳāyıḳ ve on ʿaded destār-ı mütenevviʿa **ve** on ʿaded çatārı alaca *(192:17). [ve,]*
915. **ve** beş ʿaded sāde ḳuṭnī ve beş ṭāḳa alaca ḳuṭnī ve dört ṭāḳa meḫter-ḫānī ve *(192:18). [ve,]*
916. ve beş ʿaded sāde ḳuṭnī **ve** beş ṭāḳa alaca ḳuṭnī ve dört ṭāḳa meḫter-ḫānī ve *(192:18). [ve,]*
917. ve beş ʿaded sāde ḳuṭnī ve beş ṭāḳa alaca ḳuṭnī **ve** dört ṭāḳa meḫter-ḫānī ve *(192:18). [ve,]*
918. ve beş ʿaded sāde ḳuṭnī ve beş ṭāḳa alaca ḳuṭnī ve dört ṭāḳa meḫter-ḫānī **ve** *(192:18). [ve,]*
919. dörder ṭāḳa kemer-bend **ve** ṭonluḳ şāl ve dört telli badili gelüp ve Selānīk ḳāḍīsi Şikārī-zāde Efendi *(192:19). [ve,]*
920. dörder ṭāḳa kemer-bend ve ṭonluḳ şāl **ve** dört telli badili gelüp ve Selānīk ḳāḍīsi Şikārī-zāde Efendi *(192:19). [ve,]*
921. dörder ṭāḳa kemer-bend ve ṭonluḳ şāl ve dört telli badili gelüp **ve** Selānīk ḳāḍīsi Şikārī-zāde Efendi *(192:19). [ve,]*

922. ṭarafından daḥi bir Muṣḥaf-ı Şerīf **ve** beş ḳuṭnī ve dört ṭonluḳ *(192:20). [ve,]*
923. ṭarafından daḥi bir Muṣḥaf-ı Şerīf ve beş ḳuṭnī **ve** dört ṭonluḳ *(192:20). [ve,]*
924. aṭlas **ve** üç ṭop kemhā ve üç ḫünkārī destār ve üç ṭonluḳ dībā ve üç ṭop firengī ḫārā *(192:21). [ve,]*
925. aṭlas ve üç ṭop kemhā **ve** üç ḫünkārī destār ve üç ṭonluḳ dībā ve üç ṭop firengī ḫārā *(192:21). [ve,]*
926. aṭlas ve üç ṭop kemhā ve üç ḫünkārī destār **ve** üç ṭonluḳ dībā ve üç ṭop firengī ḫārā *(192:21). [ve,]*
927. aṭlas ve üç ṭop kemhā ve üç ḫünkārī destār ve üç ṭonluḳ dībā **ve** üç ṭop firengī ḫārā *(192:21). [ve,]*
928. **ve** Ġalaṭa ḳādīsi emīn-i fetva Sācidī ʿAlī Efendi ṭarafından bir Muṣḥaf-ı Şerīf-i girān-bahā *(192:22). [ve,]*
929. **ve** bir Saḥiḥ-i Müslim-i ʿādīmü'l-miṣl ü yektā ve Ṣāliḥ-zāde *(192:23). [ve,]*
930. ve bir Saḥiḥ-i Müslim-i ʿādīmü'l-miṣl ü yektā **ve** Ṣāliḥ-zāde *(192:23). [ve,]*
931. ḫaṭṭ-ı ṣaḥīḥi ile mektūb Çār-perdī nüsḫası Keşşāf **ve** bir münaḳḳaş ḫāṣiye-dār *(192:24). [ve,]*
932. ṣāl-ı bī-miṣāl **ve** iki ʿaded kemer-bend ṣāl ve iki destār-ı ḫünkārī ve iki alaca *(192:25). [ve,]*
933. ṣāl-ı bī-miṣāl ve iki ʿaded kemer-bend ṣāl **ve** iki destār-ı ḫünkārī ve iki alaca *(192:25). [ve,]*
934. ṣāl-ı bī-miṣāl ve iki ʿaded kemer-bend ṣāl ve iki destār-ı ḫünkārī **ve** iki alaca *(192:25). [ve,]*
935. ḳuṭnī **ve** iki sāde ḳuṭnī ve bir ṭop dībā-yı zībā-yı zer-tār ve beş ṭop germsūd-ı hindī *(192:26). [ve,]*
936. ḳuṭnī ve iki sāde ḳuṭnī **ve** bir ṭop dībā-yı zībā-yı zer-tār ve beş ṭop germsūd-ı hindī *(192:26). [ve,]*
937. ḳuṭnī ve iki sāde ḳuṭnī ve bir ṭop dībā-yı zībā-yı zer-tār **ve** beş ṭop germsūd-ı hindī *(192:26). [ve,]*
938. ḫarīfāneye ḳarışup ṭarafından ādemleriyle bir Mülteḳā **ve** ikişer ṭonluḳ aṭlas u ḫārā *(192:29). [ve,]*
939. **ve** iki ṭonluḳ ṣandal-ı muṭallā ihdā olundı *(192:30). [ve,]*
940. Deydene-i müstaḥsene-i devlet-i ʿaliyye üzere cümle mevālīniñ maʿzūl **ve** *(192:31). [ve,]*
941. hediyyelerin ancaḳ kālā-yı icābet-tamġa-i duʿāya taḫṣīṣ **ve** faḳaṭ ṣadreyn maʿzūlleri *(192:35). [ve,]*
942. Bināʾen-ʿalā-ẕālik mevālī-i ʿiẓāmdan āsītāne-i ʿaliyyede **ve** civārında ḫālā *(193:1). [ve,]*
943. manṣıb żabṭ idenler **ve** menāṣıb-ı baʿīdede olanlarıñ ādemleri bulunup tedārük-i hediyye-i muʿtādede *(193:2). [ve,]*
944. Feʿemmā mevālī-i ʿiẓāmıñ mümtāz u ercemendi **ve** ḥükkāmıñ kāmil-i diyānet-mendi *(193:9). [ve,]*
945. lāyıḳ birḳaç tārīḫ-i ġarrā **ve** bī-bedel ḳaṣīde-i müsteṣnā *(193:12). [ve,]*
946. ʿarż u ihdā eyledikde ḥaḳḳā ki ikrāma sezā **ve** niʿam-ı hezār-güne-i şehriyārīden *(193:13). [ve,]*
947. ile murādını edā **ve** cāʾize-i şiʿr yerine tuḥfe-i nāçīz-i mürānesi pīş-gāh-ı şehen-şāh-ı Süleymān-bārgāha *(193:16). [ve,]*
948. niyāz u recā **ve** bu ḫuṣūṣa ḳaṣr-ı müddeʿā ve ḥaṣr-ı münā itmegin ḳıṭʿa *(193:18). [ve,]*
949. niyāz u recā ve bu ḫuṣūṣa ḳaṣr-ı müddeʿā **ve** ḥaṣr-ı münā itmegin ḳıṭʿa *(193:18). [ve,]*
950. ḳıṭʿasıyla meʾmūliniñ ḳarīn-i ḳabūl olması içün ṭaraf-ı āṣafīden telḫīṣ **ve** *(193:23). [ve,]*
951. ve ibtihāc u tebaḫtur eyleyerek esb-i Mışrīye zīn-pūş olmaġa sezā *(193:25). [ve,]*
952. Ṭarīḳa-i meslūk-i eslāf-ı mülūk üzere merāsim-i hedāyā itmām u tekmīl **ve** *(193:29). [ve,]*
953. iken nā-gāh ṣadā-yı eẕān **ve** gül-bāng-ı medāfiʿ-i raʿd-āvāz-ı bārīḳa-feşān *(193:32). [ve,]*
954. müretteb ü ḥāżır **ve** süfre-keşān-ı niʿmet-ḫāne-i ḫāḳānī basṭ-ı ṭaʿām *(194:9). [ve,]*
955. içün teşrīf-i ṣadr-ı aʿẓamīye muntaẓır olmaları ile vezīr-i aʿẓam **ve** şeyḫü'l-islām *(194:10). [ve,]*
956. **ve** ṣudūr-ı kiram efendiler otaġ-ı mezbūra tevcīh-i ʿinān-ı ʿazīmet ve sāʿat ṭoḳuzda *(194:11). [ve,]*
957. ve ṣudūr-ı kiram efendiler otaġ-ı mezbūra tevcīh-i ʿinān-ı ʿazīmet **ve** sāʿat ṭoḳuzda *(194:11). [ve,]*
958. Süfre-i ūlāda ṣadr-ı aʿẓam **ve** şeyḫü'l-islām hem-zānū-yı mevḳiʿ-i iḥtişām *(194:13). [ve,]*
959. **ve** ḳużāt-ı ʿasākiriñ manṣūb u maʿzūl ve pāye-dārānından sekiz ʿaded efendiler *(194:14). [ve,]*
960. ve ḳużāt-ı ʿasākiriñ manṣūb u maʿzūl **ve** pāye-dārānından sekiz ʿaded efendiler *(194:14). [ve,]*
961. **Ve** süfre-i s̱āniyede defter-dār efendi ṣadr-ı meclis ve ṭoḳuz nefer *(194:16). [ve,]*
962. Ve süfre-i s̱āniyede defter-dār efendi ṣadr-ı meclis **ve** ṭoḳuz nefer *(194:16). [ve,]*
963. **Ve** süfre-i s̱āliṣede ve rābiʿada onar ʿaded efendiler daḫi birbirlerine müvānis ü mücālis oldılar *(194:18). [ve,]*
964. **Ve** çerge-i s̱āniyede daḫi dört süfre ḳurılup ḥużūr-ı hümāyūna duḫūl şerefinden *(194:19). [ve,]*
965. maḫrūm ḳalan maḫrecden dūn olan pes-pāye monlā efendiler onar **ve** on ikişer *(194:20). [ve,]*
966. Ṭaʿāmdan muḳaddem saḳḳāyān-ı sīm mücevveze ile legen **ve** ibrīḳ virüp ve *(194:22). [ve,]*
967. Ṭaʿāmdan muḳaddem saḳḳāyān-ı sīm mücevveze ile legen ve ibrīḳ virüp **ve** *(194:22). [ve,]*
968. çāşnī-gīrān ser-ā-ser **ve** üst ḳaftānı ile ḥıdemāt-ı ṭaʿāmı tertīb ü tensīḳ eyleyüp *(194:23). [ve,]*
969. eṣnā-yı taʿāmda ḳahve vü şerbet **ve** baʿdehū gül-āb u buḫūr ḥıdmeti *(194.24). [ve,]*
970. Baʿdehū herkes ḳarār-gāhlarına ricʿat **ve** ṣadr-ı aʿẓam ḫażretleri daḫi *(194:27). [ve,]*
971. **ve** yine rābıṭa-bend-i niẓām olmaları ṣaḥīfe-i ḳābile-i yevm-i ātīye ḳaldı *(194:29). [ve,]*
972. Fişek Şenligi **Ve** Sāʾir Sāz u Söz Beyānındadır *(195:2). [ve,]*
973. ṣaʿāle-i ḳudret-i İlāhiyye ile sūzān **ve** fişeng-i zemīn-fürūz-ı māh-tāb *(195:5). [ve,]*
974. yer yer meşāʿil-i lemʿa-feşān ile kūy-ı zemīni küre-i nārdan nişān **ve** *(195:9). [ve,]*
975. **ve** meşābīḥ-i nūr-pāş-ı gūnā-gūn birle *(195:13). [ve,]*
976. **ve** ḫalḫāl-ı pāy-ı ʿarūs-ı sürūr olmaḳ içün *(195:20). [ve,]*
977. ile serv-i mevzūn **ve** kimini mīnā-yı sürḫ-reng ile erġavān-gūn eyleyüp *(195:23). [ve,]*
978. her dürlü eşcār-ı pür-berg ü bārıñ birer birer miṣāli āṣikār **ve** her güne *(195:24). [ve,]*
979. Bu ḥālet üzere tehyiʾe-i esbāb-ı sürūr olunca **ve** tertīb-i ḳanādīl ü meşāʿil *(196:3). [ve,]*
980. niẓāmın bulunca **ve** āteş-i intiẓār-ı şehriyārī ile fetīle-sūz-ı dāġ-ı derūn olan *(196:4). [ve,]*
981. eşk-i ḥasret ile iẓhār-ı sūz u güdāz **ve** kestāne fişekleri ol reşk ile çatlayup her biri *(196:13). [ve,]*
982. İbtidā Dūde-i Ṭopçıyāndan çerāġ-efrūz-ı nūr **ve** fetīle-sūz-ı bürūz u ẓuhūr olan *(196:16). [ve,]*
983. bir külḫan-ı gülşen-nümūn getirilüp ṭılısm olmaḳ üzere bālāsında āşiyān-sāz **ve** *(196:18). [ve,]*

984. minḳār-ı dırāzı kendüsine bārūṭ-ı āteş-zede ile ʿaṭse-rīz-i iltihāb **ve** ṭarrāḳa-ḫīz-i sūz u tāb olduḳda *(196:20). [ve,]*
985. ḳıyāmetler ḳoparup ölüyi güldürdi **ve** lāl u dem-besteyi *(196:21). [ve,]*
986. söyledüp muḳʿad-ı meflūcü'l-aʿżāyı yerinden ḳaldurdı **ve** laḳlaḳ-ı mezbūruñ *(196:22). [ve,]*
987. sūzān olduḳda gūyā ṣaḥrā-yı sūrda bir ḫayme-i nūr ḳurılup **ve** *(196:28). [ve,]*
988. **ve** mehçe-i aʿlāmı ṭāvūs-ı mülemmāʿ-per-i bām-nişīnden nişān virdi *(196:32). [ve,]*
989. **Ve** çarḫ-ı felek nāmında üçʿaded gerdende fişeng daḫi felāḫan-vār her *(196:33). [ve,]*
990. **ve** otuzʿaded ṭabancalı fişekleri daḫi çarḫ-ı felege reşkinden şöyle çatladı ki *(197:1). [ve,]*
991. ṣafḳa-i pençe-i dehşet-fermāsından ḳazġan-ı ḳūs gibi sīne-i eflāk iñledi **ve** *(197:2). [ve,]*
992. **Ve** hāvan fişengi nāmında üçʿaded tennūr-ı ṭūfān-ḫīz-i āteş daḫi *(197:6). [ve,]*
993. dīk-i seḥer-āsā ġaleyān **ve** cemʿiyyet-i temāşāyiyānı biri birine ḳatup *(197:7). [ve,]*
994. **Ve** heyʾet-i maṭbūʿası hem-reng-i gül-nār ve her şerāresi nār dānesinden *(197:9). [ve,]*
995. Ve heyʾet-i maṭbūʿası hem-reng-i gül-nār **ve** her şerāresi nār dānesinden *(197:9). [ve,]*
996. numūdār çihil ʿaded fişeng-i enār **ve** on dāne püskürme daḫi atılup şuʿle-niṣār olduḳda *(197:10). [ve,]*
997. nice ḫˇāb-zedegān-ı efyūn-giriftenıñ yüzlerine āb-ı āteş püskürüp **ve** *(197:11). [ve,]*
998. **Ve** yüzʿaded āsumānī daḫi yegān yegān semt-i eflāke āh-ı sūz-nāk-ıʿāṣıḳ *(197:13). [ve,]*
999. gibi revān **ve** heyʾet-i maḫrūṭī-i mercān-gūnı bu beyt-i pür-sūzı inşād içün gūyā *(197:14). [ve,]*
1000. āteş virilüp taḥrīk-i hevā ile her cānibe ḥareket **ve** gāh gāh ṣavlet ü sürʿat iderek *(197:19). [ve,]*
1001. dehenleriñ açup **ve** zebānı ile zebānī-i dūzaḫ gibi zebāneler ṣaçup bir sāʿat *(197:20). [ve,]*
1002. miḳdārı şerāre-niṣār **ve** ḥużżārı tiryākiyān-ı mār-dīde gibi tār u mār ve dāʾire-i sūrı *(197:21). [ve,]*
1003. miḳdārı şerāre-niṣār ve ḥużżārı tiryākiyān-ı mār-dīde gibi tār u mār **ve** dāʾire-i sūrı *(197:21). [ve,]*
1004. per-güşā-yı küngüre-i ıştihār olan aġa ki fişeng-endāzlıḳda şihāb-ı āsumānīye fāʾiḳ **ve** āteş-bāzlıḳda *(197:24). [ve,]*
1005. şuʿle-efşān olup esed-i çarḫı şīr-i āteş-dīde gibi hirāsān **ve** nezẓāregiyānı *(197:26). [ve,]*
1006. Bu vech üzere fişeng şenligi sāʿat dörde degin mütemādī **ve** *(197:28). [ve,]*
1007. hāle-nişīn-i taḫt-gāh-ı istirāḥat **ve** müşterī-i āsumān-ı devlet *(197:30). [ve,]*
1008. muṭābıḳ-ı resm-i devlet ü iclāl **ve** mebānī-i kār u bār u kirdārı muvāfıḳ-ı hendese-i iʿtidāl olan *(198:4). [ve,]*
1009. Sarāy-ı Ceđīd-i ḫāḳānī **ve** kendi devlet-serāylarında bir gün evvel itmāmı *(198:6). [ve,]*
1010. ehemm-i mehāmm olan binālara neẓāret **ve** taʿyīn-i resm ü tebyīn-i heyʾet *(198:7). [ve,]*
1011. **ve** sāʾir baʿżı maṣlaḥat içün İstanbulda ʿazīmet ve ḍaḥve-i kübrāda yine ʿavdet buyurduḳlarında *(198:8). [ve,]*
1012. ve sāʾir baʿżı maṣlaḥat içün İstanbulda ʿazīmet **ve** ḍaḥve-i kübrāda yine ʿavdet buyurduḳlarında *(198:8). [ve,]*
1013. Bāġçevān Oġlı nā-dīde bāzīler ile ḥadīḳa-pīrā-yı neşāṭ **ve** *(198:9). [ve,]*
1014. nev-bāve-nümā-yı naḫl-ı sūr u inbisāṭ olup maẓhar-ı iḥsān **ve** ḫūşe-çīn-i kerem-i fırāvān oldı *(198:10). [ve,]*
1015. nev-īcād oyunlara āheng idüp lākin faşılları encāmın bulmadın **ve** henüz aḳçe divşürecek *(198:12). [ve,]*
1016. maḳāmlarından ḳıyām **ve** āheste āheste ḥużūr-ı hümāyūna taḥrīḳ-i aḳdām-ı melāʿik-ḫırām buyurmaları *(198:15). [ve,]*
1017. saʿādetlü nişāncı Muṣṭafā Paşa ḥażretleri **ve** ṣadr-ı Anaṭolı Paşmaḳçı-zāde faẓīletlü Es-seyyid ʿAbdullāh Efendi *(198:17). [ve,]*
1018. ḥażretleri **ve** saʿādetlü necābetlü mīr-i mükerrem-i cenāb-ı āṣafī Meḥemmed Beg *(198:18). [ve,]*
1019. ḥażretleri **ve** ʿizzetlü defter-dār İbrāhīm Efendi *(198:19). [ve,]*
1020. **ve** sābıḳan revnaḳ-efrūz-ı manṣıb-ı defter-dārī **ve** ḥālā defter emāneti *(198:20). [ve,]*
1021. ve sābıḳan revnaḳ-efrūz-ı manṣıb-ı defter-dārī ve ḥālā defter emāneti *(198:20). [ve,]*
1022. Bu eṣnāda nām-ı nāmī **ve** ism-i hümāyūn-ı sāmīleri ṭırāz-ı ḫuṭbe-i ḫilāfet ve *(198.23). [ve,]*
1023. Bu eṣnāda nām-ı nāmī ve ism-i hümāyūn-ı sāmīleri ṭırāz-ı ḫuṭbe-i ḫilāfet **ve** *(198.23). [ve,]*
1024. ile kümeyt-i ṭarīfī-nijād-ıʿazīmetleri muṣallī vezīr-i aʿẓamı tālī **ve** sāʾir *(198:25). [ve,]*
1025. erkān-ı meclis-i āṣafī daḫi müteʿāḳib ü mütevālī yerlerinden ḳıyām u nehżat **ve** *(198:26). [ve,]*
1026. daḫi ḥasbe'l-muʿtād hengām-ı cirīd-bāzīde ḳarar-gāhlarında ʿinān-keş-i ārām **ve** *(199:7). [ve,]*
1027. raḫş-ı raḳḳāṣāne-cevelān-ı Mışrī **ve** cenāʾib-i necāʾib-i Burāḳī-menāḳıblarından *(199:9). [ve,]*
1028. daḫi ikiʿaded esb-i Türkmānī nigāh-ı iltifāt-ı mülūkāneye erzānī **ve** raḫt u bisāṭları *(199:10). [ve,]*
1029. dest-būs-ı ḫudāvendigārīye vekīl **ve** çeşm-i rikābı ġubār-ı pāy-ı tūtiyā-āsā-yı şehriyārī *(199:12). [ve,]*
1030. ayaḳları yer başmaz **ve** ġazāl-i müşkil-şikār-ı āfitābı fitrāk-i müjgān-ı iftiḫārına *(199:15). [ve,]*
1031. Anlar bu şeref-i iʿtibāra nāʾil **ve** yine maḳāmlarına vāṣıl ve cirīdden istīfā-yı temāşā ḳılındıġına *(199:17). [ve,]*
1032. Anlar bu şeref-i iʿtibāra nāʾil ve yine maḳāmlarına vāṣıl **ve** cirīdden istīfā-yı temāşā ḳılındıġına *(199:17). [ve,]*
1033. görmeyen temāşāyiyāna irāʿet **ve** taʿmīm-i esbāb-ı meserret ḳaṣdı ile birer birer *(199:20). [ve,]*
1034. tekrīrden ṣoñra niçe niçe nā-dīde bāzīçe-i ġarībe **ve** ṣuver-iʿacībe *(199:21). [ve,]*
1035. ve üstādı on ẕirāʿ miḳdārı iki ṣırıġıñ bālāsına ḳarīb mevżiʿine *(199:25). [ve,]*
1036. üzerine başup **ve** ṣırıġıñ ucunı der-baġal idüp ḳıyām u pertāb **ve** batī vü serīʿ *(199:27). [ve,]*
1037. üzerine başup ve ṣırıġıñ ucunı der-baġal idüp ḳıyām u pertāb **ve** batī vü serīʿ *(199:27). [ve,]*
1038. Ve bunlardan māʾ-ʿadā dīde-i eyyām temāşāsına meʾlūf olduḳları bāzīçeler *(199:30). [ve,]*
1039. Ve yevm-i mezbūrda eṭrāf-ı memālik-i İslāmiyyede rāyet-cünbān-ı vezāret *(199:32). [ve,]*

1040. **ve** ʿālem-efrāz-ı cāh u celālet olan vüzerā-yı ʿiżāmıñ eşher ü aḳdemi ve aʿref ü aʿlemi *(199:33). [ve,]*
1041. ve ʿālem-efrāz-ı cāh u celālet olan vüzerā-yı ʿiżāmıñ eşher ü aḳdemi **ve** aʿref ü aʿlemi *(199:33). [ve,]*
1042. ve telḫīṣī-i ṣadr-ı ʿālī aġa yediyle mükemmel ṭonanmış bir esb-i müşgīn-bāl-i ṣabā-reftār ki *(200:3). [ve,]*
1043. ʿacemī dībā **ve** on altı ṭonluḳ telli nev-ẕuhūr hatāyī-hāy-ı mütenevviʿa-i girān-bahā *(200:8). [ve,]*
1044. **ve** on altı ṭonluḳ kitresiz rūmī vü firengī aṭlas-ı ʿālü'l-ʿāl **ve** sekiz ʿaded *(200:9). [ve,]*
1045. ve on altı ṭonluḳ kitresiz rūmī vü firengī aṭlas-ı ʿālü'l-ʿāl ve sekiz ʿaded *(200:9). [ve,]*
1046. ḳuṭnī-i bī-miṣāl **ve** sekiz ṭāḳa cā-gerde-i efser-i iʿtibār olmaġa sezā-vār *(200:10). [ve,]*
1047. ṣāyān idi **Ve** ṭoḳuz ṭāḳa altunbaş ḫünkārī destār ve on sekiz ṭāḳa telli *(200:15). [ve,]*
1048. ṣāyān idi Ve ṭoḳuz ṭāḳa altunbaş ḫünkārī destār **ve** on sekiz ṭāḳa telli *(200:15). [ve,]*
1049. **ve** nev-ẕuḫūr hatāyī-i zer-tar ve ṭokuz ṭonluḳ sāde hatāyī ve ṭoḳuz ṭonluḳ ḳuṭnī ve on sekiz ṭonluḳ mütenevviʿ *(200:16). [ve,]*
1050. ve nev-ẕuḫūr hatāyī-i zer-tar **ve** ṭokuz ṭonluḳ sāde hatāyī ve ṭoḳuz ṭonluḳ ḳuṭnī ve on sekiz ṭonluḳ mütenevviʿ *(200:16). [ve,]*
1051. ve nev-ẕuḫūr hatāyī-i zer-tar ve ṭokuz ṭonluḳ sāde hatāyī **ve** ṭoḳuz ṭonluḳ ḳuṭnī ve on sekiz ṭonluḳ mütenevviʿ *(200:16). [ve,]*
1052. ve nev-ẕuḫūr hatāyī-i zer-tar ve ṭokuz ṭonluḳ sāde hatāyī ve ṭoḳuz ṭonluḳ ḳuṭnī **ve** on sekiz ṭonluḳ mütenevviʿ *(200:16). [ve,]*
1053. aṭlas-ı cilā-dāde **ve** ṭoḳuz ṭonluḳ ḫünkārī ṣof-ı günā-gün ve nüh ṭāḳa *(200:17). [ve,]*
1054. aṭlas-ı cilā-dāde ve ṭoḳuz ṭonluḳ ḫünkārī ṣof-ı günā-gün **ve** nüh ṭāḳa *(200:17). [ve,]*
1055. firengī kemhā-yı ḫoş-reng-i āteş-nümūn **ve** ṭoḳuz ʿaded beyāż şerbetī-i hindī **ve** ṭoḳuz *(200:18). [ve,]*
1056. firengī kemhā-yı ḫoş-reng-i āteş-nümūn **ve** ṭoḳuz ʿaded beyāż şerbetī-i hindī **ve** ṭoḳuz *(200:18). [ve,]*
1057. ṭāḳa daḫi destār-ı bendī **ve** on sekiz ʿaded mütenevviʿ ve muḫtelif muḳaddem *(200:19). [ve,]*
1058. ṭāḳa daḫi destār-ı bendī ve on sekiz ʿaded mütenevviʿ **ve** muḫtelif muḳaddem *(200:19). [ve,]*
1059. her nevʿi beşer ṭonluḳ rūmī vü ʿacemī dībā **ve** telli hatāyī ve aṭlas-ı girān-bahā *(200:23). [ve,]*
1060. her nevʿi beşer ṭonluḳ rūmī vü ʿacemī dībā ve telli hatāyī **ve** aṭlas-ı girān-bahā *(200:23). [ve,]*
1061. **ve** beşer ṭāḳa destār-ı ḫünkārī ve ḳuṭnī-i hind-kārī ferş-i ḫıyābān-zār-ı naẕar-gāh-ı şehriyārī ḳılındıġına *(200:24). [ve,]*
1062. ve beşer ṭāḳa destār-ı ḫünkārī **ve** ḳuṭnī-i hind-kārī ferş-i ḫıyābān-zār-ı naẕar-gāh-ı şehriyārī ḳılındıġına *(200:24). [ve,]*
1063. **ve** beş ṭonluḳ rūmī vü ʿācemī dībā-yı zer-kār ve her biri beşer üç *(200:27). [ve,]*
1064. ve beş ṭonluḳ rūmī vü ʿācemī dībā-yı zer-kār **ve** her biri beşer *(200:27). [ve,]*
1065. ṭonluḳ sāde hatāyī **ve** ṭaraḳlı aṭlas ve ḳuṭnī ve destār ve ṭoḳuzar ʿadedden üç *(200:28). [ve,]*
1066. ṭonluḳ sāde hatāyī ve ṭaraḳlı aṭlas **ve** ḳuṭnī ve destār ve ṭoḳuzar ʿadedden üç *(200:28). [ve,]*
1067. ṭonluḳ sāde hatāyī **ve** ṭaraḳlı aṭlas **ve** ḳuṭnī **ve** destār **ve** ṭoḳuzar ʿadedden üç *(200:28). [ve,]*
1068. ṭonluḳ sāde hatāyī **ve** ṭaraḳlı aṭlas **ve** ḳuṭnī **ve** destār **ve** ṭoḳuzar ʿadedden üç *(200:28). [ve,]*
1069. idi **ve** üç ʿaded kebīr sīnī **ve** iki ʿaded yaldızlı ṭās **ve** beş ʿaded yaldızlı nuḫās kāse *(200:30). [ve,]*
1070. idi **ve** üç ʿaded kebīr sīnī **ve** iki ʿaded yaldızlı ṭās **ve** beş ʿaded yaldızlı nuḫās kāse *(200:30). [ve,]*
1071. idi **ve** üç ʿaded kebīr sīnī **ve** iki ʿaded yaldızlı ṭās **ve** beş ʿaded yaldızlı nuḫās kāse *(200:30). [ve,]*
1072. pādişāh-ı İslām edā-yı ṣalāt-ı vuṣtāya ḳıyām **ve** sāḥil-serāy-ı tersāneye raḫş-rān-ı ḫırām oldılar *(201:4). [ve,]*
1073. idi Bināʾen-aleyh ṣadreyn-i müşārün-ileyhimā ḥażretleri **ve** iki yüz otuz sekiz *(201:9). [ve,]*
1074. ʿaded müderrisīn-i kirām efendiler ḥasbe'l-muʿtād **ve** żiyāfet-ḫāne-i ḫāḳānīde *(201:10). [ve,]*
1075. ictimāʿ u iḫtişād itdiklerinde üç direkli **ve** iki direkli vefā itmeyüp bir *(201:11). [ve,]*
1076. çerge daḫi vażʿ olundı **ve** cemʿiyyet-gāhlarına tevsīʿ ḳılındı *(201:12). [ve,]*
1077. Çerge-i ūlāda altı süfre ḳurılup onar onar cālis **ve** baş süfrede defter-dār efendi *(201:13). [ve,]*
1078. güsterde-i mevḳīʿ-i ikrām olunup her birinde onar on ikişer efendiler iṭʿām **ve** *(201:15). [ve,]*
1079. saḳḳāyān **ve** çāşnī-gīrān **ve** teber-dārān ile merāsim-i iʿzāzları ber-vech-i sābıḳ *(201:16). [ve,]*
1080. saḳḳāyān **ve** çāşnī-gīrān **ve** teber-dārān ile merāsim-i iʿzāzları ber-vech-i sābıḳ *(201:16). [ve,]*
1081. tekmīl ü itmām **ve** baḳiyye-i taʿām pīş-nihāde-i ḫuddām ḳılındı *(201:17). [ve,]*
1082. iḫtiyār **ve** vezīr-i mükerrem silāḥ-dār İbrāhīm Paşa **ve** dāmād-ı muḫteremleri *(201:19). [ve,]*
1083. iḫtiyār **ve** vezīr-i mükerrem silāḥ-dār İbrāhīm Paşa **ve** dāmād-ı muḫteremleri *(201:19). [ve,]*
1084. nişāncı Muṣṭafā Paşa ḥażretleri **ve** ṣadreyn efendiler ḥażerātı ile anda *(201:20). [ve,]*
1085. Süleymāniye müderrisleri **ve** raḳam-zen-i ṣaḥāʾif-i fażīlet-mendi *(201:23). [ve,]*
1086. defter-dār-zāde Feyżī Meḥmed Efendi **ve** Laʿlī-zāde Es-seyyid ʿAbdullāh Efendi **ve** *(201:24). [ve,]*
1087. defter-dār-zāde Feyżī Meḥmed Efendi **ve** Laʿlī-zāde Es-seyyid ʿAbdullāh Efendi **ve** *(201:24). [ve,]*
1088. Kevākibī-zāde celīlü'n-neseb Aḥmed Efendi **ve** ʿAṭāʾullāh Efendiniñ *(201:25). [ve,]*
1089. Baʿde tekmīli'r-rüsūm efendiler ʿale'l-ʿumūm obaya daʿvet **ve** ʿörf ü üstleri *(201:29). [ve,]*
1090. Baḫr-ı sefīd-i rūz-ı şāliş-i rūz-ı fīrūzda keştī-i āfitāb mütevārī-i līmān-ı ġurūb olduḳdan *(202, 3). [ve,]*
1091. pādişāh-ı ḳulzüm-nevāl **ve** şehriyār-ı İskender-ḫışāl ḥażretleri sāḥil-serāy-ı tersāne dervāzesinde *(202, 6). [ve,]*
1092. sāyebān-ṭırāz-ı gül-zemīn-i iclāl **ve** mesned-efrūz-ı bār-gāh-ı āsumān-dergāh-ı baḫt u iḳbāl olup *(202, 7). [ve,]*
1093. imtiṣāl **ve** işʿāl-i āteş-kede-i şevḳ iderek ṣanʿatların iẓhāra *(202, 13). [ve,]*
1094. ile şeb-i tārı hem-pertev-i nehār **ve** enẕār-ı nuẕẕārı ġarḳ-ı gird-āb-ı lücce-i envār iderek *(202, 16). [ve,]*
1095. şināya āġāz **ve** derūnında mehter-ḫāneler seyr-āheng **ve** *(202, 17). [ve,]*
1096. şināya āġāz **ve** derūnında mehter-ḫāneler seyr-āheng **ve** *(202, 17). [ve,]*

1097. raḳḳāṣān-ı āteşīn-ʿiẕār-ı bī-direng āġāze-i söz ü sāz **ve** her zebān-ı zebāne-i fişeng-i āsumānīyi *(202, 18). [ve,]*
1098. Ve ṣal-ı mezḳūrda yedi yüz ḳadar günā-gün fişeng ile müretteb vücūdı *(202, 20). [ve,]*
1099. ve bir peyker-i ʿaẕīm-i pür-dehşet ṣaḫş-ı ẕī-rūḥ gibi ḥareket eyleyerek *(202, 22). [ve,]*
1100. ḫużūr-ı hümāyūnda Hindū-yı āteş-bāz ḥāletin irāʾet **ve** nice nice *(202, 23). [ve,]*
1101. levāmiʿü'l-büdūr-ı neşāṭ u sürūr ile tenvīr-i ṣeb-hengām-ı ferḫat **ve** iẕhār-ı esbāb-ı şeṭāret *(202, 24). [ve,]*
1102. maṣnūʿ serv-i mevzūnlar ile gūyā ḫıyābān-zār **ve** *(202, 27). [ve,]*
1103. müfessir-i kerīme-i Cennātu ʿadnin tecrī min taḫtehe'l-enhār **ve** derūnı tertīb-i ṣumūʿ-ı nücūmdan *(202, 28). [ve,]*
1104. nümūdār **ve** müẕekkir-i āyet-i " yā nār olmuş idi Ḫuṣūṣen bārūt-ı mürebbā *(202, 30). [ve,]*
1105. ve neft ile müʿabbe içinde müheyyā olan beş ʿaded fānūs-ı şuʿle-dār-ı devvār ile *(202, 31). [ve,]*
1106. Fenār Bāġçesi sāḥiline nümūdār olup her biri ṭoḳuz ʿaded ḳadeḥi ḥāvī **ve** her *(202, 32). [ve,]*
1107. fısḳiyyeler ibdāʿ **ve** her fetīle-i şerer-pāşından birer fevvāre-i nūr iḫtirāʿ ḳılınmış *(203, 1). [ve,]*
1108. idi ki her ḳadeḥi birer ṣūret-i ḥayret-baḫş ile dāʾir **ve** her gören vālih u müteḥayyir olur idi *(203, 2). [ve,]*
1109. daḥi nice ḳandīlli ʿaḳabeler **ve** nice meşāʿil ü fener **ve** nice eşkāl-i mühībe-i ḥayret-āver *(203, 4). [ve,]*
1110. daḥi nice ḳandīlli ʿaḳabeler **ve** nice meşāʿil ü fener **ve** nice eşkāl-i mühībe-i ḥayret-āver *(203, 4). [ve,]*
1111. ve ṣuver-i ġarībe-i pür-ʿiber ḫīre-sāz-ı naẕar olup içinde ḳol ḳol çengīler *(203, 5). [ve,]*
1112. naẕar-gāh-ı ḫudāvend-i baḥr u berrde dürlü dürlü ṣanʿatlar **ve** uḍḥūke-fermā ḥāletler **ve** *(203, 7). [ve,]*
1113. naẕar-gāh-ı ḫudāvend-i baḥr u berrde dürlü dürlü ṣanʿatlar **ve** uḍḥūke-fermā ḥāletler **ve** *(203, 7). [ve,]*
1114. ve ḫumbara **ve** hāvanlar kūre-i şerāre-pāş-ı ḥaddāda naẕīr **ve** bir cānibde *(203, 10). [ve,]*
1115. ve ḫumbara **ve** hāvanlar kūre-i şerāre-pāş-ı ḥaddāda naẕīr **ve** bir cānibde *(203, 10). [ve,]*
1116. ve ḫumbara **ve** hāvanlar kūre-i şerāre-pāş-ı ḥaddāda naẕīr **ve** bir cānibde *(203, 10). [ve,]*
1117. çarḫ-ı felekler mānend-i seng-i āsiyāb cevvāl u devvār **ve** püskürmeler *(203, 11). [ve,]*
1118. ṣuʿūd u ʿurūc **ve** baḥrīler şināver-i deryā-yı neşāṭ **ve** ġavvāṣ-ı güher-çīn-i inbisāṭ olmaġın *(203, 13). [ve,]*
1119. ṣuʿūd u ʿurūc **ve** baḥrīler şināver-i deryā-yı neşāṭ **ve** ġavvāṣ-ı güher-çīn-i inbisāṭ olmaġın *(203, 13). [ve,]*
1120. ḳaʿr-ı baḥre duḫūl u ḫurūc **ve** mühr-i Süleymānīleriñ ʿaks-i ṣuʿā *(203, 14). [ve,]*
1121. ve pertev-i iltimāʿı mānend-i ıḳd-ı Ş̧üreyyā tezyīn-i bıḳāʿ-ı bürūc eyledi *(203, 15). [ve,]*
1122. Māh-tāb fişengleriniñ ṣuʿlesi ḫod-pertev-i meh-tābı müżmaḥil **ve** nücūm-ı ṣuʿle-nümāyı *(203, 16). [ve,]*
1123. şermende vü ḫacīl eyleyüp ʿālem ġarḳ-ı nūr **ve** şeb-i tār rūz-ı rūşen *(203, 17). [ve,]*
1124. şeref-mend-i vekāleti tersāne emīni ʿAbdullāh Efendi himmeti **ve** tersāne ketḫudāsı Mūsā Paşa *(203, 20). [ve,]*
1125. semtinde dil-keş terānelerle mehter-ḫāneler ṭanīn-endāz-ı gūş-ı ins ü sürūş **ve** *(203, 23). [ve,]*
1126. her gūşesinde bir dürlü āheng **ve** her cānibinde ḳanādīl-i sitāre-gūn şeb-çerāġ-ı meclis-efrūz *(203, 25). [ve,]*
1127. ḳurılup burūc-ı felek gibi dāʾir **ve** üstinde sitāregān-ı seyyāre gibi dört *(203, 27). [ve,]*
1128. ʿaded meh-pāregān-ı çār-ebrū cevvāl ü sāʾire olmuş idi **Ve** bir cānibinde daḥi *(203, 28). [ve,]*
1129. Ve cānib-i pesīniniñ daḥi bir yanında kemend-i bālā-rev-i berḳ-i şitāb gibi *(204, 1). [ve,]*
1130. Ve cānib-i pesīniniñ daḥi bir yanında kemend-i bālā-rev-i berḳ-i şitāb gibi *(204, 2). [ve,]*
1131. maḳaralar ile ẕī-rūḥ gibi āmed ü reft idüp ʿaynı ile münāṭaḥa ṣūretin irāʾet **ve** *(204, 9). [ve,]*
1132. ile dīv-i pür-rīv ṣūretinde iẕhār-ı luʿbet **ve** īrāş-ı şeṭāret iderek güẕār **ve** gūnā-gūn *(204, 11). [ve,]*
1133. fişengler ile şenlikler āşikār idüp giderek beşāşet-baḫş-ı ḫāṭır-ı nuẕẕār **ve** *(204, 11). [ve,]*
1134. fişengler ile şenlikler āşikār idüp giderek beşāşet-baḫş-ı ḫāṭır-ı nuẕẕār **ve** *(204, 12). [ve,]*
1135. Māh-ı mezbūruñ on sekizinci **ve** sūr-ı hümāyūnuñ dördünci güni ki *(204, 19). [ve,]*
1136. kūhsār-ı vālā-kemer-i āsumānı iñledüp **ve** ṭabanca-ı muṭribān-ı sūr-ı ḫāḳānī *(204, 21). [ve,]*
1137. ġarāʾib-nümāyān-ı ṣuʿbede-gāh-sūr ḫāżır u āmāde **ve** ṭırāz-ı otaḳ-ı sāḥa-ṭırāz-ı zerrīn-oṭāḳa *(204, 25). [ve,]*
1138. daʾiren-mā-dār meydānı iḥāṭa vü istīʿāb **ve** dergāh-ı ʿālī ḳul ketḫudāsı Ḥasan Aġa *(204, 27). [ve,]*
1139. ve muḥżır Aḥmed Aġa kemer-beste **ve** Çelebioġlı şöhretiyle mükennā *(204, 28). [ve,]*
1140. ve muḥżır Aḥmed Aġa kemer-beste **ve** Çelebioġlı şöhretiyle mükennā *(204, 28). [ve,]*
1141. bi'n-naḳīż olan başçavuş aġa kemer-beste-i mevḳiʿ-i ādāb oldılar **Ve** inās̱ u ẕükūra *(204, 29). [ve,]*
1142. Eyyām-ı ʿadālet-i şehriyār-ı enām **ve** zamān-ı salṭanat-ı pādişāh-ı İslāmda *(205, 4). [ve,]*
1143. ile gürg ü aġnām birbirinden emīn **ve** āhū vü żırġām yek-dīgere *(205, 6). [ve,]*
1144. veznince ne bir ferdden kendilere kelām-ı serd **ve** ne cānibden ḥavāle-i dūr-bāş-ı menʿ u ṭard *(205, 12). [ve,]*
1145. ve ne dāmen-i nāmūslarına leke vü gerd olacaḳ ḥālet ẓāhir olup *(205, 13). [ve,]*
1146. taḥtında müstetir **ve** kimi Zühre-i zehrā burūc-ı āsumānda sāʾir oldıġı gibi *(205, 17). [ve,]*
1147. temāşāya ruḫṣat buldılar **ve** diledikleri gibi ʿacāʾib u ġarāʾib *(205, 20). [ve,]*
1148. degül iken meydān-ı sūrda semt semt nice Yūsuf-veşān-ı māh-peyker **ve** ṭaraf ṭaraf *(205, 27). [ve,]*
1149. görülmeyip **ve** mıżrāb-ı ṭanbūr-nüvāz-ı muṭribāndan māʿadā kimse kimesneniñ *(205, 30). [ve,]*
1150. teline doḳunmayup leylen **ve** nehāren ẕükūr **ve** zenān emn ü emān üzere istedikleri *(205, 31). [ve,]*
1151. teline doḳunmayup leylen **ve** nehāren ẕükūr **ve** zenān emn ü emān üzere istedikleri *(205, 31). [ve,]*
1152. Ṭulumcıyān-ı fīl-ṣūret ḫorṭūm-ı ḳırābe ile reşāşe-pāş-ı sāḥa-i sūr olup **ve** *(206, 3). [ve,]*
1153. nice evżāʿ-ı şeṭāret-baḫş ile biri birlerini ḫāke ġalṭān **ve** mażmūn-ı meẕel-i dendān-ı seg be-post-ı ḫınzīrı *(206, 4). [ve,]*
1154. nümāyān iderek tenkīs-i meydān ṣūret-i melāʿibde **ve** ṣūret-i tenkīs-i temāşāşiyān itdiklerinde *(206, 5). [ve,]*
1155. ve sāzendegān-ı ḫoş-terāne-i dil-keş-naġam içün pīş-i temāşā-gāh-ı āṣafīde *(206, 7). [ve,]*

1156. saʿādetlü silāḥ-dār İbrāhīm Paşa **ve** saʿādetlü vezīr-i mükerrem tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa *(206, 16). [ve,]*
1157. şeref-i dāmen-būsī-i āsafīden ḥāʾiz-i niṣāb-ı naşīb **ve** maẕhar-ı nevāziş-i terḥīb ü tatyīb olduḳlarında *(206, 18). [ve,]*
1158. mūsiḳī faṣlına ser-āġāz itmeleriyle istiftāḥ-ı ẕevḳ-i ṣabāḥ u revāḥ **ve** *(206, 20). [ve,]*
1159. naġamāt-ı dil-güşālarından iktisāb-ı rāḥatü'l-ervāḥ olundı Naġamāt **ve** *(206, 21). [ve,]*
1160. ḳudūm-i vezīr-i müşārün-ileyhi dehān-ı ser-ā-pāy-ı mūsiḳār **ve** *(206, 26). [ve,]*
1161. beste-i zencīr-i terennüm olmuş idi Ḥaḳḳ bu ki eger ḳaṣdī **ve** eger ittifāḳī taḥsīn ü iḥsāna *(206, 30). [ve,]*
1162. tekerlemesiyle meydānda cunbalaḳ atmaġa germ-āġāz **ve** heyʾet-i dehşet-fermāsı *(207, 20). [ve,]*
1163. güleşdi **ve** iki can-āver birbirine şöyle girişdi ki naʿra-i hāy hāy-ı ḥaşyet- fermāları *(207, 22). [ve,]*
1164. kesb-i şeṭāret idüp gülüşdiler **Ve** sāʾir ayucılar daḫi ʿuryān olup ve ayularıñ *(207, 24). [ve,]*
1165. kesb-i şeṭāret idüp gülüşdiler Ve sāʾir ayucılar daḫi ʿuryān olup **ve** ayularıñ *(207, 24). [ve,]*
1166. ḥaşmāne küştī-gīrlik **ve** bebrāne ḳavī-dillik ü dilīrlik eylediler Ayucılar **ve** ayular *(208, 1). [ve,]*
1167. ḥaşmāne küştī-gīrlik **ve** bebrāne ḳavī-dillik ü dilīrlik eylediler Ayucılar **ve** ayular *(208, 1). [ve,]*
1168. ber-ḳāʿide küşt-gīrleriñ cemīʿ-i luʿbetlerini icrā **ve** āḫirü'l-emr zor oyunu bozar *(208, 2). [ve,]*
1169. keçileri rīş-ḫand ile masḫara idüp çıraḳmāna çıkardılar **ve** her biri *(208, 8). [ve,]*
1170. cilve-perdāz oldılar **ve** ṣanāyiʿ-i nev-īcād-ı nā-dīdelerin *(208, 13). [ve,]*
1171. ḥażretleri otaġ-ı hümāyūnı müşerref **ve** ḳaṣr-ı ʿadālet gevher-i şeh-vār-ı vücūd-ı mesʿūdlarına *(209, 1). [ve,]*
1172. ṣadef olduḳda ṭop şenlikleri gūş-ı eflāki ker **ve** nevbet-i şāhāne *(209, 2). [ve,]*
1173. riʿāyet **ve** püşt-dest-i ḍarāʿati nihāde-i zemīn-i ʿubūdiyyet **ve** yüz yerde *(209, 4). [ve,]*
1174. riʿāyet **ve** püşt-dest-i ḍarāʿati nihāde-i zemīn-i ʿubūdiyyet **ve** yüz yerde *(209, 4). [ve,]*
1175. püşt üzere yatup bir ḥimār-ı pāy-besteyi der-kenār **ve** ikisi birden bir çenberden *(209, 6). [ve,]*
1176. **ve** ḫ̆āh u nā-ḫ̆āh anıñla pīç-ender-pīç perende-bāzlıḳlar ile çenberden ʿubūr eyledi *(209, 10). [ve,]*
1177. **ve** bu cilveleri ṭabʿ-ı hümāyūna ḫoş gelmegin bī-zebān Ḥasan Aġaya *(209, 11). [ve,]*
1178. **Ve** zūr-bāzān-ı meẕkūreden biri daḫi dibi ṭablalı bir ḳarġı mızraġıñ *(209, 13). [ve,]*
1179. şuʿle-i cevvāl gibi döner **ve** ʿArab mızraḳdan tefkīk-i naẕar itmeyüp meydānda cevlān eyler *(209, 17). [ve,]*
1180. şübheñ var ise taḥḳīḳ eyle buyurmaları ile teşḫīẕ-i naẕar-ı imʿān **ve** nevk-i yalmanına *(209, 24). [ve,]*
1181. ve nevki sūzen-i müjgān-ı ḫūbāndan bārīk ü nebtīz olup idāre ṣūretinde olan *(209, 26). [ve,]*
1182. Ve yine bir mızraġıñ çamurlıġı ṭarafına bir ṭabla geçürüp eṭrāfına altı *(209, 30). [ve,]*
1183. meşʿal **ve** miyānına bir ḫum sitāde **ve** nevk-i sinānı başına nihāde eyleyüp *(209, 31). [ve,]*
1184. meşʿal **ve** miyānına bir ḫum sitāde **ve** nevk-i sinānı başına nihāde eyleyüp *(209, 31). [ve,]*
1185. şākirdini bir sütūn-ı mevzūna mār-ı pīçīde gibi ṣarup **ve** boynına bir ṭabl āvīze eyleyüp *(209, 34). [ve,]*
1186. ol ṭabl çalar kendi sütūnuñ ucını başına **ve** ḳaşına ḳoyup istedigi gibi *(209, 35). [ve,]*
1187. miyānına muḥkem bend ü ilṣāḳ itdikden ṣoñra anıñ dūşına refīk-i aḫeri süvār **ve** *(209, 38). [ve,]*
1188. meşʿaliñ daḫi ucını alnına ṭayayup eṭrāfı geşt ü güẕār **ve** ḳuvvet-i bāzū-yı mahāretin *(210, 2). [ve,]*
1189. iẓhār eyledi **ve** nīm-ẕirāʿ miḳdārı bir ṭūlānī şemʿ-dānı başı üzerine *(210, 3). [ve,]*
1190. süvār **ve** bu ḳadar ḥaml-i ṣaḳīl ile āheste vü beste cilve-i ḥayret-niṣār eyledi **ve** *(210, 6). [ve,]*
1191. süvār **ve** bu ḳadar ḥaml-i ṣaḳīl ile āheste vü beste cilve-i ḥayret-niṣār eyledi **ve** *(210, 6). [ve,*
1192. bir ḳuze-i leb-rīz-i Mışrīyi başı üzerine ḳoyup meydāna pertāb **ve** iki defʿa sūr-gāhıñ *(210, 7). [ve,]*
1193. ve gūyā żamīme-i ecfānı olup bardaḳ ḳapaġın buldı Pes āngāh istirāḥat *(210, 10). [ve,]*
1194. içün arḳası üzere zemīne yatdı **ve** ayaġı ile ol kūzeyi gözinden alup her ʿużvunda *(210, 11). [ve,]*
1195. cilve-i tīz **ve** üft ü ḫīz ile bir ḳaṭre ṣu rīzān olmayup ʿalemi ḥayrān eyledi *(210, 13). [ve,]*
1196. otaḳ-ı zerrīn-niṭāḳda baʿde edā-yı ṣalātü'ẕ-ẕuhr pīrāye-i kürsī-i taḫt **ve** *(210, 17). [ve,]*
1197. ʿAlī Paşa ḥażretleri **ve** icābetü'l-emr-i vācibü'l-iʿtimār-ı daʿvet ile *(210, 20). [ve,]*
1198. dāʾimā murādı isticlāb-ı ḳulūb-ı enām **ve** iġtinām-ı duʿā-yı ḫayr-ı ḫāṣṣ u ʿām oldıġı *(210, 25). [ve,]*
1199. pūşīde vü setīr olmamaġla niyāzları ḳarīn-i ḳabūl **ve** muḳaddemāt-ı recāları *(210, 27). [ve,]*
1200. ḥażretleri pīş-vā **ve** ʿAlī Paşa anlara pey-devān-ı iḳtifā olup baʿdehū ṣadrü'l-efāżıl-ı ʿālem *(210, 29). [ve,]*
1201. ve ʿāmil-i üstād-ı ḳāmil Ayaṣofya şeyḫi reʾīsü'l-meşāyiḫ Süleymān Efendi *(210, 30). [ve,]*
1202. ve Sulṭān Aḥmed Cāmiʿi şeyḫi İspirī-zāde Aḥmed Efendi **ve** Süleymāniye şeyḫi *210, 31). [ve,]*
1203. ve Sulṭān Aḥmed Cāmiʿi şeyḫi İspirī-zāde Aḥmed Efendi **ve** Süleymāniye şeyḫi *(210, 31). [ve,]*
1204. Süleymān Efendi **ve** Sulṭān Bāyezīd şeyḫi ʿAbdü'l-Vehhāb Efendi **ve** Sulṭān Meḥemmed şeyḫi *(210, 32). [ve,]*
1205. Süleymān Efendi **ve** Sulṭān Bāyezīd şeyḫi ʿAbdü'l-Vehhāb Efendi **ve** Sulṭān Meḥemmed şeyḫi *(210, 32). [ve,]*
1206. ʿArab-zāde Ḥācı Ḥasan Efendi **ve** Sulṭān Selīm şeyḫi *(210, 33). [ve,]*
1207. Yeñibāġçeli Çelebi ʿAdlī Meḥmed Efendi-zāde ʿAbdu'r-Raḥmān Efendi **ve** Eyyūb şeyḫi ʿAlī Efendi *(210, 34). [ve,]*
1208. ve Şehzāde şeyḫi müstaḳīm-zāde ʿAbdullāh Efendi **ve** *(211, 1). [ve,]*
1209. ve Şehzāde şeyḫi müstaḳīm-zāde ʿAbdullāh Efendi **ve** *(211, 1). [ve,]*
1210. şeref-mend-i dāmen-būs-ı cihān-dārī **ve** giryān giryān duʿā-yı ḫayr ile dest-güşā-yı dergāh-ı Bārī oldılar *(211, 3). [ve,]*
1211. Ve şehriyār-ı ḳadr-dānıñ ʿulemā vü ṣuleḥāya tevāżuʿ u ikrām *(211, 4). [ve,]*
1212. ve nüvāziş ü iḫtirāmın görenler daḫi mışrā Cān u dilden naʿra-i āmīn āmīn *(211, 5). [ve,]*
1213. şol miḳdār külfet-i yek-deme **ve** ḥareket-i çend-ḳademe zaḥmetini irtikāb ile *(211, 10). [ve,]*
1214. vüzerā ile şeref-mend-i zemīn-būs-ı şehriyārī olamadıġından maḥcūb **ve** ṣadr-ı aʿżam *(211, 14). [ve,]*

1215. Ve meşāyiḫ-i kirām efendiler melāʿib ü melāhī ile teleẕẕüẕden beri *(211, 20). [ve,]*
1216. ve sükker-i ḫiṭāb-ı müsteṭābları birle leẕẕet-çeş-i ḥalvā-yı ḫāḳānī olmalarına *(211, 25). [ve,]*
1217. ve muḳademmāt-ı mesāʿī-i cemīleyi tertībden kendü nefisleri içün bir *(211, 27). [ve,]*
1218. nuḳāve-i sülāle-i ʿOṩmānī **ve** nuḫbe-i silsile-i dūdmān-ı ḫāḳānī sermāye-i āsāyiş-i cihān *(211, 29). [ve,]*
1219. żamīme-i evrād-ı bernā vü pīr **ve** istidāme-i zamān-ı salṭanatların aʿẓam-ı emānī-i ṣaġīr ü kebīr itmek *(211, 31). [ve,]*
1220. żamīme-i evrād-ı bernā vü pīr **ve** istidāme-i zamān-ı salṭanatların aʿẓam-ı emānī-i ṣaġīr ü kebīr itmek *(211, 32). [ve,]*
1221. daḫi bu ḳadar ḫayra maẓhar **ve** ḥaşre dek sebeb-i ẕikr-i bi'l-ḫayr olacaḳ *(211, 34). [ve,]*
1222. ṣevāb-ı cemīle maṣdar itmekle saʿy-i meşkūr **ve** nāʾil-i ücūr oldılar *(211, 35). [ve,]*
1223. Hemvāre Ḥaḳḳ sübḥānehu **ve** taʿālā ḫıdemāt-ı dīn ü devletde rıżā-yı Bārī **ve** *(212, 1). [ve,]*
1224. ḫāṭır-ḫˇāh-ı şehriyārī üzere umūr-ı ḫayriyyeye tevfīḳ **ve** her ḥālde hidāyetin refīḳ eyleyüp *(212, 2). [ve,]*
1225. sāye-i ʿināyet-i pādişāh-ı şevket-penāhda ṣadr-ı nīk-nāmı **ve** ḳaffe-i enāmı *(212, 3). [ve,]*
1226. āsūde-nişīn **ve** devām-ı salṭanat-ı ḫudāvendīyi tāc u taḫt ile *(212, 4). [ve,]*
1227. ve naẓar-gāh-ı pādişāh-ı cihān-güṣā **ve** pīş-gāh-ı çār-çeşmān-ı temāşāda *(212, 14). [ve,]*
1228. ve naẓar-gāh-ı pādişāh-ı cihān-güṣā **ve** pīş-gāh-ı çār-çeşmān-ı temāşāda *(212, 14). [ve,]*
1229. Ḥācı Şāhīniñ ayaḳlarına ḳayd-ı ḥadīd **ve** ellerine bend-i şedīd urılup *(212, 15). [ve,]*
1230. çeşm ü dest ü pā-beste bir zenbīl içine ḳodılar **ve** zenbīli dīde-i şāhīn gibi *(212, 16). [ve,]*
1231. dūḫte-i sūzen-i diḳḳat eyleyüp bir peştemāla pīçīde **ve** maḳaraya merbūṭ bir rīsmān *(212, 17). [ve,]*
1232. çeşm ü dest ü pāyında olan bendlerini yegān yegān güsiste **ve** cümlesini deste deste eyleyüp *(212, 20). [ve,]*
1233. nā-gāh ser-nümā-yı ẓuhūr **ve** ḳumrī-i serv-nişīn gibi *(212, 21). [ve,]*
1234. ibrīḳ **ve** fincānı perde-i kilīm-i ʿayyārāndan numūne olan zenbīlinden *(212, 24). [ve,]*
1235. iẕhār u iʿlān **ve** sütūn üzere iki fincān ḳahve içüp cürʿasını ʿalā ruʿūsi'l-eşhād *(212, 25). [ve,]*
1236. cümleye nümāyān eyleyüp ibrīḳ ü fincānı **ve** ḳuyūd u peştemāl u rīsmānı *(212, 27). [ve,]*
1237. zemīne atup **ve** kendi ḥalḳa-i nāfın ḫātem-i engüşt-i sütūn eyleyüp māhiyyeler *(212, 28). [ve,]*
1238. mühr-i Süleymānīsi gibi ẕirve-i sütūnda āheste āheste şikemi üzere deverān **ve** *(212, 29). [ve,]*
1239. sütūna miṩāl-i mār pīçān **ve** şāhīn gibi süzilüp evcden *(213, 4). [ve,]*
1240. ḫātem-i benān-ı istiġrāb eyledikde ḫużūr-ı hümāyūnda kendüye **ve** şākirdine *(213, 6). [ve,]*
1241. cevzī vü bendī on beş ṭāḳa destār **ve** bir incü sübḥa-i girān-miḳdār **ve** beş *(213, 25). [ve,]*
1242. cevzī vü bendī on beş ṭāḳa destār **ve** bir incü sübḥa-i girān-miḳdār **ve** beş *(213, 25). [ve,]*
1243. ṭāḳa zencīr-bāf-ı zer-tār **ve** beş vuḳiyye mā-verdī ʿūd-ı būyā **ve** iki yüz miṩḳāl *(213, 26). [ve,]*
1244. ṭāḳa zencīr-bāf-ı zer-tār **ve** beş vuḳiyye mā-verdī ʿūd-ı būyā **ve** iki yüz miṩḳāl *(213, 26). [ve,]*
1245. ʿanber-i sārā **ve** beş ṭonluḳ çamūr şāl **ve** ṭoḳuz ṭāḳa hindī ḳuṭnī-i bī-miṩāl **ve** üçer *(213, 27). [ve,]*
1246. ʿanber-i sārā **ve** beş ṭonluḳ çamūr şāl **ve** ṭoḳuz ṭāḳa hindī ḳuṭnī-i bī-miṩāl **ve** üçer *(213, 27). [ve,]*
1247. ʿanber-i sārā **ve** beş ṭonluḳ çamūr şāl **ve** ṭoḳuz ṭāḳa hindī ḳuṭnī-i bī-miṩāl **ve** üçer *(213, 27). [ve,]*
1248. ṭonluḳ rūmī vü ʿacemī dībā **ve** altışar ṭonluḳ telli **ve** sāde hatāyī-i girān-bahā **ve** *(213, 28). [ve,]*
1249. ṭonluḳ rūmī vü ʿacemī dībā **ve** altışar ṭonluḳ telli **ve** sāde hatāyī-i girān-bahā **ve** *(213, 28). [ve,]*
1250. ṭonluḳ rūmī vü ʿacemī dībā **ve** altışar ṭonluḳ telli **ve** sāde hatāyī-i girān-bahā **ve** *(213, 28). [ve,]*
1251. altışar ṭonluḳ ṭaraḳlı **ve** sāde firengī aṭlas-ı cilā-dāde ḳapu ketḫudāları *(213, 29). [ve,]*
1252. Meḥemmed Emīn Aġa **ve** telḫīṣī-i ṣadr-ı ʿālī Meḥemmed Aġa yediyle ferş-i zemīn-i ʿubūdiyyet *(213, 30). [ve,]*
1253. ve maʿrūż-ı ʿatebe-i şevket ḳılınup Baṣra vālīsi saʿādetlü Muṣṭafā Paşa *(214, 1). [ve,]*
1254. ḳıbelinden daḫi bir ṭonanmış raḫş-ı ḫurşīd-dıraḫş **ve** on sekiz ṭāḳa *(214, 2). [ve,]*
1255. destār-ı bendī **ve** ṭoḳuz ṭonluḳ sāde **ve** altı ṭonluḳ ṭaraḳlı ḳuṭnī-i hindī **ve** altı *(214, 3). [ve,]*
1256. destār-ı bendī **ve** ṭoḳuz ṭonluḳ sāde **ve** altı ṭonluḳ ṭaraḳlı ḳuṭnī-i hindī **ve** altı *(214, 3). [ve,]*
1257. destār-ı bendī **ve** ṭoḳuz ṭonluḳ sāde **ve** altı ṭonluḳ ṭaraḳlı ḳuṭnī-i hindī **ve** altı *(214, 3). [ve,]*
1258. ṭonluḳ bī-naẓīr mütenevviʿü'l-elvān şāl-ı keşmīrī **ve** altışar ṭonluḳ aʿlā vü enfes *(214, 4). [ve,]*
1259. sāde **ve** ṭaraḳlı firengī aṭlas **ve** üçer ṭonluḳ ʿacemī vü rūmī dībā **ve** altışar ṭonluḳ *(214, 5). [ve,]*
1260. sāde **ve** ṭaraḳlı firengī aṭlas **ve** üçer ṭonluḳ ʿacemī vü rūmī dībā **ve** altışar ṭonluḳ *(214, 5). [ve,]*
1261. sāde **ve** ṭaraḳlı firengī aṭlas **ve** üçer ṭonluḳ ʿacemī vü rūmī dībā **ve** altışar ṭonluḳ *(214, 5). [ve,]*
1262. telli **ve** sāde hatāyī-i nev-ẓuhūr u zībā **ve** keẕālik emāret-i ḫuccāc-ı ẕevi'l-ibtihāc inżimāmı *(214, 6). [ve,]*
1263. telli **ve** sāde hatāyī-i nev-ẓuhūr u zībā **ve** keẕālik emāret-i ḫuccāc-ı ẕevi'l-ibtihāc inżimāmı *(214, 6). [ve,]*
1264. saʿādetlü ʿOṩmān Paşa ḥażretleri ṭarafından daḫi müzerkeş raḫt **ve** zīn-pūş-ı zer-kār *(214, 8). [ve,]*
1265. ile ārāste **ve** sīmīn rikāb u zīn ile pīrāste bir ʿArabī-nijād keḥīlü'l-ʿayn *(214, 9). [ve,]*
1266. ile ārāste **ve** sīmīn rikāb u zīn ile pīrāste bir ʿArabī-nijād keḥīlü'l-ʿayn *(214, 10). [ve,]*
1267. ḫünkārī ser-āmed destār-ı bendī **ve** on ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī **ve** altı ṭonluḳ rūmī vü ʿacemī *(214, 12). [ve,]*
1268. ḫünkārī ser-āmed destār-ı bendī **ve** on ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī **ve** altı ṭonluḳ rūmī vü ʿacemī *(214, 12). [ve,]*
1269. dībā-yı zer-tār **ve** her biri altışar ṭonluḳ sāde **ve** telli nev-ẓuhūr hatāyī-i hatāyī-naḳş u nigār *(214, 13). [ve,]*
1270. dībā-yı zer-tār **ve** her biri altışar ṭonluḳ sāde **ve** telli nev-ẓuhūr hatāyī-i hatāyī-naḳş u nigār *(214, 13). [ve,]*
1271. ve altı ṭonluḳ günā-gün keşmīrī şāl **ve** altı ʿaded ḳapu ḳulı ḥilālīsi *(214, 14). [ve,]*
1272. ve altı ṭonluḳ günā-gün keşmīrī şāl **ve** altı ʿaded ḳapu ḳulı ḥilālīsi *(214, 14). [ve,]*
1273. ve altışar ṭonluḳ ṭaraḳlı **ve** sāde firengī aṭlas-ı ʿālü'l-ʿāl baʿdehū hem-çünān *(214, 15). [ve,]*
1274. ve altışar ṭonluḳ ṭaraḳlı **ve** sāde firengī aṭlas-ı ʿālü'l-ʿāl baʿdehū hem-çünān *(214, 15). [ve,]*
1275. cevlān-ger-i maʿraż-ı ihdā **ve** dehān-ı rikābı būse-rübā-yı pāy-ı cihān-dārī ḳılınmaḳ *(214, 19). [ve,]*
1276. ve on sekiz ṭāḳa ḫünkārī vü bendī vü hilālī destār-ı muṭallā **ve** altı *(214, 21). [ve,]*

1277. ve on sekiz ṭāḳa ḫünkārī vü bendī vü hilālī destār-ı muṭallā **ve** altı *(214, 21). [ve,]*
1278. ṭāḳa ʿālü'l-ʿāl muḫtelifü'l-elvān keşmīrī şāl **ve** ṭoḳuz ṭāḳa ʿālī vü ġālī ḳuṭnī-i sāde *(214, 22). [ve,]*
1279. ve on iki ṭonluḳ muḫtelifü'n-naḳş ve'l-levn firengī aṭlas-ı cilā-dāde **ve** üçer *(214, 23). [ve,]*
1280. ve on iki ṭonluḳ muḫtelifü'n-naḳş ve'l-levn firengī aṭlas-ı cilā-dāde **ve** üçer *(214, 23). [ve,]*
1281. ṭonluḳ rūmī vü ʿacemī dībā **ve** on iki ṭonluḳ telli **ve** sāde hatāyīhā-yı zībā *(214, 24). [ve,]*
1282. ṭonluḳ rūmī vü ʿacemī dībā **ve** on iki ṭonluḳ telli **ve** sāde hatāyīhā-yı zībā *(214, 24). [ve,]*
1283. ṣadr-ı kerīm ḥażretleri müsāfir otaġını teşrīf **ve** cümleyi taṭyīb ü talṭīf buyurdılar *(214, 28). [ve,]*
1284. Tetimme-i Vekāyiʿ-i Yevm-i Mezbūr **ve** Żiyāfet-i Çehārüm-i Şehriyār-ı Manṣūr *(214, 29). [ve,]*
1285. Bu rūz-ı ḫāṭır-güşā-yı dil-fürūzda İstanbul **ve** Üsküdar **ve** Eyyūb **ve** Ġalaṭa *(214, 31). [ve,]*
1286. Bu rūz-ı ḫāṭır-güşā-yı dil-fürūzda İstanbul **ve** Üsküdar **ve** Eyyūb **ve** Ġalaṭa *(214, 31). [ve,]*
1287. Bu rūz-ı ḫāṭır-güşā-yı dil-fürūzda İstanbul **ve** Üsküdar **ve** Eyyūb **ve** Ġalaṭa *(214, 31). [ve,]*
1288. ve Ṭop-ḫānede vāḳiʿ selāṭīn **ve** vüzerā cevāmiʿinde bülbül-i ravżatü'l-mecālis-i vaʿẓ u naṣīḥat *(214, 32). [ve,]*
1289. ve Ṭop-ḫānede vāḳiʿ selāṭīn **ve** vüzerā cevāmiʿinde bülbül-i ravżatü'l-mecālis-i vaʿẓ u naṣīḥat *(214, 32). [ve,]*
1290. ve gülbün-ārā-yı kürsī-i meşīḫat olan meşāyiḫ-i fiḫāmdan *(214, 33). [ve,]*
1291. on sekiz nefer ʿulemā-yı kirām **ve** eʿizze-i lāzımü'l-iḥtirām **ve** yüz otuz sekiz *(215, 1). [ve,]*
1292. on sekiz nefer ʿulemā-yı kirām **ve** eʿizze-i lāzımü'l-iḥtirām **ve** yüz otuz sekiz *(215, 1). [ve,]*
1293. ʿaded maʿlūmü'l-esāmī ẕevi'n-nesebi's-sāmī sādāt-ı sāmiyetü'l-aḥsāb **ve** *(215, 2). [ve,]*
1294. cā-nişīn-i istiʿlā olmuş idi Ḥasbe'l-ʿāde çāşnī-gīrān **ve** saḳḳāyān **ve** *(215, 9). [ve,]*
1295. cā-nişīn-i istiʿlā olmuş idi Ḥasbe'l-ʿāde çāşnī-gīrān **ve** saḳḳāyān **ve** *(215, 9). [ve,]*
1296. güsterde vü āmāde oldı **ve** levāzım-ı sāʾire bi'l-cümle ḫāżır u müheyyā *(215, 11). [ve,]*
1297. ve merāsim-i dīrīne kemā-yenbaġī merʿī vü müʾeddā ḳılındıḳda *(215, 12). [ve,]*
1298. baş süfrede ṣadr-ı ʿālī ḥażretleri ile ʿAlī Paşa ḥażretleri **ve** naḳībü'l-eşrāf **ve** *(215, 13). [ve,]*
1299. baş süfrede ṣadr-ı ʿālī ḥażretleri ile ʿAlī Paşa ḥażretleri **ve** naḳībü'l-eşrāf **ve** *(215, 13). [ve,]*
1300. Ayaṣofya şeyḫi Süleymān Efendi **ve** Sulṭān Aḥmed şeyḫi İspirī-zāde Aḥmed Efendi *(215, 14). [ve,]*
1301. ve Süleymānīye **ve** Sulṭān Bāyezīd şeyḫleri **ve** süfre-i şāniyede Marʿaş vālīsi İbrāhīm Paşa *(215, 15). [ve,]*
1302. ve Süleymānīye **ve** Sulṭān Bāyezīd şeyḫleri **ve** süfre-i şāniyede Marʿaş vālīsi İbrāhīm Paşa *(215, 15). [ve,]*
1303. ve tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa ḥażretleri ile Sulṭān Meḥemmed şeyḫi *(215, 16). [ve,]*
1304. ve Şehzāde **ve** Sulṭān Selīm **ve** Eyyūb-ı Enṣārī **ve** Yeñi Cāmiʿ şeyḫi *(215, 17). [ve,]*
1305. ve Şehzāde **ve** Sulṭān Selīm **ve** Eyyūb-ı Enṣārī **ve** Yeñi Cāmiʿ şeyḫi *(215, 17). [ve,]*
1306. ve Şehzāde **ve** Sulṭān Selīm **ve** Eyyūb-ı Enṣārī **ve** Yeñi Cāmiʿ şeyḫi *(215, 17). [ve,]*
1307. ve Şehzāde **ve** Sulṭān Selīm **ve** Eyyūb-ı Enṣārī **ve** Yeñi Cāmiʿ şeyḫi *(215, 17). [ve,]*
1308. maḫṣūṣ iken celālet-i neseb **ve** şeref-i mevrūṣ u müktesebine ikrāmen *(215, 19). [ve,]*
1309. manẓūme-i cemʿiyyet-i meşāyiḫ-i selāṭīn anlar ile müstezād ḳılındı **Ve** süfre-i şāliṣede *(215, 22). [ve,]*
1310. defter-dār efendi ile ṭoḳuz nefer meşāyiḫ-i kirām **ve** süfre-i rābiʿada *(215, 23). [ve,]*
1311. on ʿaded şüyūḫ-ı fiḫām tenāvül-i ṭaʿām eylediler **Ve** iki direklide iki *(215, 24). [ve,]*
1312. süfre **ve** dört simāṭ döşenüp sādāt-ı bāhirü's- saʿādāt ikrām **ve** baḳiyyeleri ile *(215, 25). [ve,]*
1313. süfre **ve** dört simāṭ döşenüp sādāt-ı bāhirü's- saʿādāt ikrām **ve** baḳiyyeleri ile *(215, 25). [ve,]*
1314. itmāmından ṣoñra herkes mekānlarına ricʿat **ve** ṣāḥib-i devlet ḥażretleri daḫi *(215, 27). [ve,]*
1315. Ṭaşradan gelen vüzerā-yı kirām-ı mesned-nişīn-i ṣadāret-i ʿuẓmā **ve** *(215, 29). [ve,]*
1316. ve İbrāhīm Paşa ḥażretlerine resm-i mezbūrı icrā buyurduḳlarında *(215, 34). [ve,]*
1317. semmūr-ı girān-ḳadr iksā **ve** cümleye boylarınca iḥsān u iʿṭā buyurdılar *(215, 37). [ve,]*
1318. ki her tār-ı müşkīn-yālinde bir sevād-ı Çīn ü Ḫıṭā āvīzān **ve** ṣabāḥü'l-ḫayr-ı pīşānīsi *(216, 6). [ve,]*
1319. ḳılāde-i raḫt-ı ʿālem-pesendi **ve** ʿıḳdu'l-cevāhir-i Şüreyyā mücevher sīne-bendi olup *(216, 8). [ve,]*
1320. nücūm-ı āsumān gül-mīḫ-i naʿl-i tābānı olmaġa lāyıḳ **ve** rikāb-ı sīmīni *(216, 9). [ve,]*
1321. Ketḫudā-yı ṣadr-ı aʿẓam yaʿnī aġa-i ekrem **ve** ḳapucılar ketḫudāsı **ve** sāʾir *(216, 11). [ve,]*
1322. Ketḫudā-yı ṣadr-ı aʿẓam yaʿnī aġa-i ekrem **ve** ḳapucılar ketḫudāsı **ve** sāʾir *(216, 11). [ve,]*
1323. aġayān-ı muḫterem **ve** serhengān-ı dīvān **ve** sedene-i südde-i āṣaf-ı Dārā-ʿunvān *(216, 12). [ve,]*
1324. aġayān-ı muḫterem **ve** serhengān-ı dīvān **ve** sedene-i südde-i āṣaf-ı Dārā-ʿunvān *(216, 12). [ve,]*
1325. kemer-beste-i mevḳif-i selām olup tekmīl-i merāsim-i iclāl **ve** ṣadr-ı bülend-iḳbāl *(216, 13). [ve,]*
1326. ve gāh ʿarūs-ı tāze-dāmād-ı nev-āyende gibi *(216, 16). [ve,]*
1327. ġunc u delāl-i dilīrāne iderek **ve** gāh neşʿe-i raġbet-i āṣafī ile ser-germ-i neşāṭ olup *(216, 17). [ve,]*
1328. mīr-āḫūr aġa yeden-bi-yedin teslīm-i zimām **ve** *(216, 19). [ve,]*
1329. taḳbīl **ve** şāniyen şekl-i hilāl-i zīnin vücūd-ı ʿālī-ḳadrleri ile *(216, 21). [ve,]*
1330. mīr-āḫūr-ı evvel ʿizzetlü Ḥasan Aġaya bir semmūr-ı fāḫir iksā **ve** ḫāṣṣ āḫūr ḫalīfesine *(216, 24). [ve,]*
1331. daḫi biñ ġuruş iḥsān u iʿṭā **ve** aña **ve** sāʾir ḫuddām-ı ṣıṭabl-ı hümāyūndan *(216, 25). [ve,]*
1332. daḫi biñ ġuruş iḥsān u iʿṭā **ve** aña **ve** sāʾir ḫuddām-ı ṣıṭabl-ı hümāyūndan *216, 25). [ve,]*
1333. yigirmi altı nefere ḫilʿat ilbās **ve** gūnā-gūn inʿām-ı bī-ḳıyās ile edā-yı şükr ü sipās buyurdılar *(216, 26). [ve,]*
1334. Yevm-i mezbūr aḫşāmı āfitāb-ı salṭanat **ve** māh-ı ufuḳ-ı devlet **ve** *(216, 27). [ve,]*
1335. Yevm-i mezbūr aḫşāmı āfitāb-ı salṭanat **ve** māh-ı ufuḳ-ı devlet **ve** *(216, 27). [ve,]*
1336. leyle-i sābıḳa gibi yine sāḥil-serāy-ı tersāne-i ʿāmirede temāşā-gāh-ı maḫṣūṣlarına *(216, 29). [ve,]*
1337. leyle-i sābıḳa gibi yine sāḥil-serāy-ı tersāne-i ʿāmirede temāşā-gāh-ı maḫṣūṣlarına *(216, 29). [ve,]*
1338. ʿazīmet **ve** deryā şenligi seyrine raġbet buyurdılar *(216, 31). [ve,]*

1339. Edāmallāhu sürūri's-serīri bi-vücūdihī **ve** serre serāʾirü'l-enāmi bi-devāmi mülkihi **ve** faẕlihi **ve** cūdihi *(217, 24). [ve,]*
1340. ile İncüli Köşke nümūdār **ve** üçʿaded şeh-zādegān-ı baḫtiyār-ıʿālī-tebārların *(218, 3). [ve,]*
1341. ve pīrāye-i silk-i encümen-i cemʿiyyet olan vüzerā-yıʿiẕāmdan *(218, 16). [ve,]*
1342. Raḳḳa vālīsi saʿādetlüʿAlī Paşa **ve** Marʿaş vālīsi silāḥ-dār-ı sābıḳ İbrāhīm Paşa *(218, 17). [ve,]*
1343. ve dāmād-ı muḥterem-i āṣafī saʿādetlü tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa gūyā *(218, 18). [ve,]*
1344. şeh-beyt-i şevket-i şāhen-şeh-iʿizzet-celīse meşābe-i maṣāriʿ-i taḫmīs **ve** sāʾir *(218, 19). [ve,]*
1345. ḳumrī-i mülemmaʿ-ṭavḳ-ı rengīn-bāl gibi nümāyān **ve** ḫıyābān-ṭırāz-ı cinān olan *(218, 28). [ve,]*
1346. şāṭır-ı mevzūn-ḳāmet-i zerrīn-kemer **ve** peyk-i dāmen-be-miyān-ı muṣaʿṣaʿ-efser *(218, 30). [ve,]*
1347. gibi çeşm ü çerāġ-ı salṭanat naẓar-gāhında be-pā īstāde **ve** *(218, 31). [ve,]*
1348. ḫıdmet-i fermūdeye kemer-beste vü āmāde oldılar **Ve** her serv miyānında neft yaġı *(218, 32). [ve,]*
1349. vaḳf-ı gerdiş-i enẓār iderek āheste āheste her cānibe döner giderdi **ve** bāġçe-i meẕkūreniñ *(219, 3). [ve,]*
1350. ārāste **ve** mühr-i Süleymānī **ve** māhtābe fişekleri birle pīrāste ḳılınup ṭārem-i ḫūşe-nümāsı *(219, 5). [ve,]*
1351. ārāste **ve** mühr-i Süleymānī **ve** māhtābe fişekleri birle pīrāste ḳılınup ṭārem-i ḫūşe-nümāsı *(219, 5). [ve,]*
1352. çarḫ-ı felek nāmında olan fişek çiçekleri tezyīn **ve** saṭḥı altıʿaded *(219, 6). [ve,]*
1353. çanaḳ **ve** bir fısḳiye **ve** on iki ḳabaḳ fişekleri ile ġıbṭa-baḫş-ı ravża-i ḫuld-ı berīn ḳılınmış *(219, 7). [ve,]*
1354. çanaḳ **ve** bir fısḳiye **ve** on iki ḳabaḳ fişekleri ile ġıbṭa-baḫş-ı ravża-i ḫuld-ı berīn ḳılınmış *(219, 7). [ve,]*
1355. idi **Ve** ol ḥadīḳatü'l-envār-ı āteş-bahārıñ maḥṣūli olmaḳ üzere şuʿle-i neft ü bārūtdan *(219, 8). [ve,]*
1356. dört ṭabla eşmār-ı günā-gün **ve** ezhār-ı leṭāfet-meşḥūn dizilmiş *(219, 9). [ve,]*
1357. idi ki gūyā her biri gülzār-ı behişṭden henüz çīde ter ü tāze mīve-i nev-resīde **ve** *(219, 10). [ve,]*
1358. üşkūfe-i reng-i nā-perīde görinüp bir sāʿat miḳdārı mütemādī **ve** gülşen-ṭırāz-ı şevḳ ü şādī olduḳdan *(219, 11). [ve,]*
1359. ve yüz elli ḳadar baḥrī fişek daḫi rūy-ı deryāda ġavvāṣ-ı şināver *(219, 13). [ve,]*
1360. gibi ṭalup çıḳup yüzer gezer iken ẕikr olunan fısḳiyye vü çanaḳ **ve** mīve vü ṭabaḳ *(219, 14). [ve,]*
1361. ve mühr-i Süleymānī vü ḳabaḳlarıñ her birinde idrāc olunan yüzer yüz ellişer *(219, 15). [ve,]*
1362. hevāyīler bir ṭarafdan tīr-i hevāyī gibi āsumāna revān **ve** bir cānibden *(219, 16). [ve,]*
1363. ṭarrāḳa-i velvele-engīz-i ġam-sūz **ve** bir ṣāʿiḳa-i berḳ-efrūz-ı şevḳ-endūz ḳopdı ki *(219, 18). [ve,]*
1364. keştī-i nüh-bādbān-ı āsumān ġarḳa-i emvāc-ı nūr **ve** her bir şal āteş-dān-ı buḫūr-ı şevḳ ü sürūr oldı *(219, 20). [ve,]*
1365. mübāşereti ile tesyīr olunan şal üzerinde eczā-yı nāriyyeden mürekkeb **ve** dört yüz ḳadar *(219, 22). [ve,]*
1366. heyʾetinde nümāyān **ve** şemʿ-dān-ı sīmīn-i māh-ı tābān gibi fürūzān **ve** *(219, 31). [ve,]*
1367. heyʾetinde nümāyān **ve** şemʿ-dān-ı sīmīn-i māh-ı tābān gibi fürūzān **ve** *(219, 31). [ve,]*
1368. zamān ḫıyābān-fürūz-ı şādmānī **ve** ḥālet-nümā-yı bīd-i sulṭānī oldı İki ṭarafında *(219, 33). [ve,]*
1369. ḫayme-i nūr iki mināre miyānında ḳubbe-i cāmiʿ şūretinde manẓūr oldı **Ve** bunlardan *(220, 1). [ve,]*
1370. mā-ʿadā sāde **ve** çifte otuz otuz beş baḥrī **ve** yüzʿaded āsumānī **ve** on beş *(220, 2). [ve,]*
1371. mā-ʿadā sāde **ve** çifte otuz otuz beş baḥrī **ve** yüzʿaded āsumānī **ve** on beş *(220, 2). [ve,]*
1372. mā-ʿadā sāde **ve** çifte otuz otuz beş baḥrī **ve** yüzʿaded āsumānī **ve** on beş *(220, 2). [ve,]*
1373. ḫumbara **ve** üç hāvan **ve** dört çarḫ-ı felek **ve** bunuñ gibi nice bāriḳa-pāş *(220, 3). [ve,]*
1374. ḫumbara **ve** üç hāvan **ve** dört çarḫ-ı felek **ve** bunuñ gibi nice bāriḳa-pāş *(220, 3). [ve,]*
1375. ḫumbara **ve** üç hāvan **ve** dört çarḫ-ı felek **ve** bunuñ gibi nice bāriḳa-pāş *(220, 3). [ve,]*
1376. muşannaʿ muşaʿşa fişekler ile izāḥa-i ẓalām-ı leyāl **ve** icrā-yı mahāret ile tenvīr-i müddeʿā-yı kemāl eylediler *(220,4). [ve,]*
1377. ile ārāste **ve** zer ü zīver **ve** dībā āvīzeler ile pīrāste olup içinde bir ḳol çengī nā-dīde *(220, 6). [ve,]*
1378. ile ārāste **ve** zer ü zīver **ve** dībā āvīzeler ile pīrāste olup içinde bir ḳol çengī nā-dīde *(220, 6). [ve,]*
1379. bāzīçe-i ḫande-fermālar ile ṭabanca-zen-i dāʾire-i ẕevḳ ü şafā **ve** *(220, 7). [ve,]*
1380. güẕār **ve** envāʿ-ı şeṭāret ü şevḳ iẓhār eylediler *(220, 9). [ve,]*
1381. bir sāyebān-gün fişeng **ve** cevānib-i erbaʿasında birer çarḫ-ı felek her *(220, 12). [ve,]*
1382. gūşesinde sāzendeler nevāzende-i ḳānūn-ı şeṭāret **ve** her cānibinde ḫˇānendeler *(220, 13). [ve,]*
1383. sāzende-i āheng-i meserret **ve** her semtinde şadā-yı ṭanbūr u çeng **ve** her *(220, 14). [ve,]*
1384. sāzende-i āheng-i meserret **ve** her semtinde şadā-yı ṭanbūr u çeng **ve** her *(220, 14). [ve,]*
1385. ṭarafında bir gūne āheng olaraḳ güẕerān **ve** Zühre-i āsumānı raḳṣān u dest-efşān eyledi *(220, 15). [ve,]*
1386. velvele-endāz-ı ḥışār-ı eflāk olaraḳ **ve** medāfiʿ u benādıḳ yerine gūnā-gūn fişekler ile *(220, 18). [ve,]*
1387. āteşler ṣaçaraḳ nevbet-ḫānelerinde ṭabl u surnālar seyr-āheng **ve** neferātı edevāt-ı nāriyye *(220, 19). [ve,]*
1388. Ve yine gümrükçi aġa ṭarafından daḫi nice meşāʿil-i pür-sūz ve ḳanādīl-i şeb-efrūz *(220, 23). [ve,]*
1389. Ve yine gümrükçi aġa ṭarafından daḫi nice meşāʿil-i pür-sūz **ve** ḳanādīl-i şeb-efrūz *(220, 23). [ve,]*
1390. ile pür-zeyn ü zīb bir şal-ı dil-firīb ẓuhūr **ve** hezār-gūne cemʿiyyet-i şevḳ u ṭarab *(220, 24). [ve,]*
1391. ile mürūr eyleyüp ez-cümle içinde bir şūret-i dīv-i mühīb **ve** bir *220, 25). [ve,]*
1392. ve çihre-i zebāniyān aña naẓar ḥavrā-yı cinān olup seyrān idenleri *(220, 27). [ve,]*
1393. medḫūş u ḫayrān eyler idi **Ve** ṭāḳında rīsmān-beste dörtʿaded kebş-i zerrīn-şāḫ *(220, 28). [ve,]*
1394. timsāliʿaynı ile ẕī-rūḥ gibi münāṭaḥa-i yek-dīger içün āmed ü refte der-kār **ve** *(220, 29). [ve,]*
1395. şūbān-ı pūstīn-pūş heyʾetinde bir şūret-i pür-dehşet gāhī anlar taḫşīş ü terġīb **ve** birbirlerine *(220, 31). [ve,]*
1396. lākin ālet-i işʿādı olan maḳara vü rīsmān **ve** ʿamele vü resen-keşān *(220, 33). [ve,]*
1397. güẕāşte-i memerr-i enẓār-ı şehriyār-ı felek-serīr olduḳda iki yüz baḥrī **ve** *(221, 2). [ve,]*
1398. el-ḫāṣıl ol ṣal-ı ṣafā-iştimāliñ daḫi ḫāvī oldığı esbāb-ı şevḳ u ṭarab **ve** ālāt-ı şūr u şeġab *(221, 6). [ve,]*
1399. ḫāric-i dāʾire-i taʿbīr **ve** sāmān-sūz-ı ḥavṣala-i taḳrīr idi *(221, 7). [ve,]*

1400. Bu vech üzere nışfu'l-leyle degin iḳtibās-ı envār-ı neşāṭ **ve** iżāʿa-i mişkāt-ı inbisāṭ olunup *(221, 8). [ve,]*
1401. ve sürādiḳāt-ı sāye-bān-ı cemʿiyyet berçīde **ve** herkes ḫˇāb-gāhlarında *(221, 12). [ve,]*
1402. ve sürādiḳāt-ı sāye-bān-ı cemʿiyyet berçīde **ve** herkes ḫˇāb-gāhlarında *(221, 12). [ve,]*
1403. zengīstān-ı eḳālim-i maġrib-zemīni geşt ü güẕār **ve** *(221, 17). [ve,]*
1404. tehyiʾe-sāz-ı ālāt-ı şafā **ve** ferrāş-ı ṣabā sāḥa-rūb-ı mevkib-i meleʿ-i aʿlā olup *(221, 19). [ve,]*
1405. raḳkās-ı felek al eteklik ile devr uṣūlinde gerdiş-i şevḳe āġāz **ve** muṭrib-i sāz-nüvāz-ı Nāhid *(221, 20). [ve,]*
1406. taġaddī **ve** rindān-ı ṣabūhī-kār gibi taḥṣīl-i neşʾe-i seḥerī ile tekāpū-yı sāḥa-i inbisāṭa *(221, 25). [ve,]*
1407. ṣürūʿ u taṣaddī eyledi **ve** ʿayyār-ı sipihr-i ṣuʿbede-kār zīr-i perde-i kilīm-i seḥābdan *(221, 26). [ve,]*
1408. gāh iṭāre-i kebūter-i mülemmaʿ-per-i berḳ-i tāb-dār **ve** gāh *(221, 27). [ve,]*
1409. senām-ı ester-i gerdūnda çenber **ve** perende-bāz-ı berḳ-cehān-ı pehlevān-ı çenber-güẕār-ı Mışrīden *(222, 2). [ve,]*
1410. Nā-gāh ṣadr-ı ʿālī-ḳadr ḥażretleri Raḳḳa vālīsi saʿādetlü ʿAlī Paşa **ve** *(222, 4). [ve,]*
1411. silāḥ-dār-ı sābıḳ İbrāhīm Paşa **ve** saʿādetlü tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa ḥażretleri ile *(222, 5). [ve,]*
1412. āb-efşān-ı meydān-ı sūr **ve** otaġ-ı āṣafī pīş-gāhında *(222, 7). [ve,]*
1413. āb-efşān-ı meydān-ı sūr **ve** otaġ-ı āṣafī pīş-gāhında *(222, 8). [ve,]*
1414. raḳḳāṣān **ve** ṭās-bāzān **ve** sāʿir müṣaʿbidān u luʿbet-bāzān ber-minvāl-i sābıḳ *(222, 8). [ve,]*
1415. şitāb **ve** encümen-i cemʿiyyete māye-i āb u tāb oldılar *(222, 10). [ve,]*
1416. ve bir cānibden ṭarrāḳa-i medāfiʿ-i āteş-feşān-ı ejder-nişān *(222, 13). [ve,]*
1417. bāzū-şiken-i ṭāḳat-ı beşeriyye olacaḳ mertebe ʿarż-ı nīrū **ve** pençe-i Gerşaṣb-ı āhen-desti *(222, 16). [ve,]*
1418. resenden resene ḫaṭve-sāz-ı şevḳ oldılar Bunlar icrā-yı mahāretde verziş **ve** *(222, 22). [ve,]*
1419. her biri nevāle-i gūnā-gūn ile meşḥūn **ve** gūyā meydānı mışṭaba-i żiyāfet-ḫāne-i sūr-ı hümāyūn eyledi *(222, 28). [ve,]*
1420. Ve ceyb ü hemyānından nice kebūter-i zindeyi perrān itmekle *(222, 29). [ve,]*
1421. ḳadar bir ālet-i maḫrūṭī-heyʾeti zīr-i ḫırḳada iḫfā **ve** baʿde-zamānın yine iẓhār **ve** *(222, 31). [ve,]*
1422. ḳadar bir ālet-i maḫrūṭī-heyʾeti zīr-i ḫırḳada iḫfā **ve** baʿde-zamānın yine iẓhār **ve** *(222, 31). [ve,]*
1423. ibtidā itdiginden ḳaṭʿ-ı naẓar nişest-gāhından berḫāste **ve** perrān olup zīr-i dāmānından *(222, 32). [ve,]*
1424. ber-ḳāʿide bir fısḳiyye nümāyān **ve** otuz ḳadar fevvāresinden āb-ı cārī *(222, 33). [ve,]*
1425. rīzān olmaġla ṭarāvet-baḫş-ı gül-çemen-i şādī **ve** neḍāret-i ravżatü'ṣ-safā-yı temāşāya *(222, 34). [ve,]*
1426. ve Ḥācı Şāhīn kebūter-i Mışrī gibi perende-bāzlıḳ **ve** cilve-sāzlıḳ iderek *(223, 1). [ve,]*
1427. ve Ḥācı Şāhīn kebūter-i Mışrī gibi perende-bāzlıḳ **ve** cilve-sāzlıḳ iderek *(223, 1). [ve,]*
1428. başdan aşmaġla cümleye mā-fevḳ **ve** maẓhar-ı meṡel-i Celā ʿAmr mine't-ṭavḳ oldı *(223, 4). [ve,]*
1429. Ve dört ʿaded ḳahve dögecek timür toḳmaġı birbirine ilṣāḳ ve bir sīḫ-i sūzen-miṣāle *(223, 5). [ve,]*
1430. Ve dört ʿaded ḳahve dögecek timür toḳmaġı birbirine ilṣāḳ **ve** bir sīḫ-i sūzen-miṣāle *(223, 5). [ve,]*
1431. der-pey-i yek-dīger **ve** verālarına vażʿ-ı çenber eyleyüp dest ü pā-beste iken *(223, 10). [ve,]*
1432. yerinden ceste **ve** mānend-i berḳ-i cehende bir perende ile dördiniñ daḫi *(223, 11). [ve,]*
1433. üzerinden pertāb **ve** verālarında olan çenberi daḫi güẕār u şitāb eylediginden mā-ʿadā *(223, 12). [ve,]*
1434. hem-ʿinān dörder dörder mürāfaḳa **ve** üftān u ḫīzān birbirleriyle müsābaḳadan *(223, 19). [ve,]*
1435. yediyle üzerlerine dāmen dāmen şükūfe-i bādām gibi çil paralar niṡār **ve** eṭrāfları *(224, 13). [ve,]*
1436. āteş **ve** her birini ʿuṣfūr-ı şāhīn-dīde gibi perīşān u müşevveş eyleyüp *(224, 16). [ve,]*
1437. taḥdīd-i seyf **ve** tecdīd-i keyf itmeleri içün āb-ı beḳādan şīrīn-ter aġır *(224, 18). [ve,]*
1438. ḳahveler ile aġırlayup **ve** ol dīvār-ı ḳaḥve-ḫānede muṣavver ḥayyāt-ı bī-ḥayāt *(224, 19). [ve,]*
1439. gibi pīçīde-endām-ı efsürdegī olan bengīler ġıdāların zehirlenüp **ve** ḫāṣekīler *(224, 20). [ve,]*
1440. münṭefiʿ eyleyüp içlerinden biri Şeh-nāme-ḫˇān **ve** lisān-ı faṣīḥī ile destān-serā-yı Heft-ḫān olup *(225, 2). [ve,]*
1441. ve kimi sāye-i cünbiş-i ʿaṣāyı şemşīr-i cehān **ve** muṣt-ı Şeh-nāme-ḫˇān-ı destān-serāyı *(225, 6). [ve,]*
1442. ve kimi sāye-i cünbiş-i ʿaṣāyı şemşīr-i cehān **ve** muṣt-ı Şeh-nāme-ḫˇān-ı destān-serāyı *(225, 6). [ve,]*
1443. gürz-i Ḳahramān ṣanup ṣayḥa-i hāy hāy ile gürīzān **ve** āb-ı cevher-i inbisāṭları olan *(225, 7). [ve,]*
1444. ḳahveleri üzerlerine rīzān **ve** keyfleri destārları gibi *(225, 8). [ve,]*
1445. perīşān **ve** miblaġ u ḥoḳḳaları meydānda ġalṭān olup ḫālet-nümā-yı bāzīçe-i gūy u çevgān olur *(225, 9). [ve,]*
1446. Açdırma ehl-i keyfe ḳutunuñ ḳapaġını diyerek beẕle-güẕār **ve** benān-ı ārzūların kilīd-i ḳufl-güşā-yı ṣandūḳ-ı mār eylediklerinde *(225, 14). [ve,]*
1447. āb-ı ḥayāt ṣandıḳları semm-i helāhil **ve** pād-zehr-i mārī **ve** *(225, 15). [ve,]*
1448. ḫayāl itdikleri semm-i ḳātil oldıġını görüp her biriniñ ʿaḳlı zāʾil **ve** *(225, 16). [ve,]*
1449. Nice zamāndan ṣoñra bir miḳdār cemʿiyyet-i esbāb-ı perīşān-ṣuʿūr **ve** *(225, 18). [ve,]*
1450. ṣūr u ṣeġab **ve** sūr u ṭaraba bāʿiṣ oldı ki mışrāʿ Ḥadīṣ-i dūr u dırāzı yılan ḥikāyesidir *(225, 22). [ve,]*
1451. Tiryākī oyunı tamāmında Bāġçevān Oġlı **ve** Edirne Ḳolı germ-tāz-ı dāʾire-i cemʿiyyet *(225, 23). [ve,]*
1452. ve bāzīçe-i gūnā-gūn ile āheng-i neşāṭa mübāderet eyleyüp bugün *(225, 24). [ve,]*
1453. güẕerān **ve** kendülere maḫṣūṣ ḫaymelerde envāʿ-ı şādmānī ile *(225, 26). [ve,]*
1454. her biri ikişer ṭonluḳ ʿacemī vü rūmī dībā **ve** dörder ṭonluḳ telli *(225, 32). [ve,]*
1455. ve sāde nev-ẓuhūr hatāyīhā-yı zībā **ve** ṭaraḳlı **ve** sāde sekiz ṭonluḳ aṭlas-ı girān-bahā *(226, 1). [ve,]*
1456. ve sāde nev-ẓuhūr hatāyīhā-yı zībā **ve** ṭaraḳlı **ve** sāde sekiz ṭonluḳ aṭlas-ı girān-bahā *226, 1). [ve,]*
1457. ve sāde nev-ẓuhūr hatāyīhā-yı zībā **ve** ṭaraḳlı **ve** sāde sekiz ṭonluḳ aṭlas-ı girān-bahā *(226, 1). [ve,]*
1458. ve dört ṭonluḳ firengī kemhā **ve** dört ser-āmed ḫünḳārī destār *(226, 2). [ve,]*
1459. ve dört ṭonluḳ firengī kemhā **ve** dört ser-āmed ḫünḳārī destār *(226, 2). [ve,]*

1460. ve dört ʿaded ḳuṭnī-i hindī-i nāzük-tār-ı girān-miḳdār **ve** keẕālik *(226, 3). [ve,]*
1461. ve dört ʿaded ḳuṭnī-i hindī-i nāzük-tār-ı girān-miḳdār **ve** keẕālik *(226, 3). [ve,]*
1462. mükemmel semend-i ʿālem-pesend-i bād-pā **ve** beş ṭāḳa destār-ı muṭallā **ve** *(226, 5). [ve,]*
1463. mükemmel semend-i ʿālem-pesend-i bād-pā **ve** beş ṭāḳa destār-ı muṭallā **ve** *(226, 5). [ve,]*
1464. beş ʿaded ḳuṭnī **ve** iki ṭonluḳ ʿacemī **ve** üç ṭonluḳ rūmī dībā **ve** beş ṭonluḳ sāde *(226, 6). [ve,]*
1465. beş ʿaded ḳuṭnī **ve** iki ṭonluḳ ʿacemī **ve** üç ṭonluḳ rūmī dībā **ve** beş ṭonluḳ sāde *(226, 6). [ve,]*
1466. beş ʿaded ḳuṭnī **ve** iki ṭonluḳ ʿacemī **ve** üç ṭonluḳ rūmī dībā **ve** beş ṭonluḳ sāde *(226, 6). [ve,]*
1467. ve muṭallā hatāyī-i zībā **ve** beş ṭonluḳ firengī aṭlas-ı mücellā **ve** hem-çünān *(226, 7). [ve,]*
1468. ve muṭallā hatāyī-i zībā **ve** beş ṭonluḳ firengī aṭlas-ı mücellā **ve** hem-çünān *(226, 7). [ve,]*
1469. ve muṭallā hatāyī-i zībā **ve** beş ṭonluḳ firengī aṭlas-ı mücellā **ve** hem-çünān *(226, 7). [ve,]*
1470. ve bir ḳıṭʿa muraṣṣaʿ u mücevher şemşīr **ve** her biri *(226, 9). [ve,]*
1471. ve bir ḳıṭʿa muraṣṣaʿ u mücevher şemşīr **ve** her biri *(226, 9). [ve,]*
1472. onar ṭonluḳ destār-ı ḳuṭnī **ve** altı ʿaded şāl-ı keşmīr **ve** üçer ṭonluḳ ʿacemī vü rūmī *(226, 10). [ve,]*
1473. onar ṭonluḳ destār-ı ḳuṭnī **ve** altı ʿaded şāl-ı keşmīr **ve** üçer ṭonluḳ ʿacemī vü rūmī *(226, 10). [ve,]*
1474. dībā-yı zer-tār **ve** altışar ṭonluḳ muṭallā **ve** sāde hatāyī-i nev-ẕuhūr-ı pesendīde-kār *(226, 11). [ve,]*
1475. dībā-yı zer-tār **ve** altışar ṭonluḳ muṭallā **ve** sāde hatāyī-i nev-ẕuhūr-ı pesendīde-kār *(226, 11). [ve,]*
1476. ve ṭaraḳlı **ve** sāde altışar ṭonluḳ firengī aṭlas-ı cilā-dāde **ve** ḥālā *(226, 12). [ve,]*
1477. ve ṭaraḳlı **ve** sāde altışar ṭonluḳ firengī aṭlas-ı cilā-dāde **ve** ḥālā *(226, 12). [ve,]*
1478. ve ṭaraḳlı **ve** sāde altışar ṭonluḳ firengī aṭlas-ı cilā-dāde **ve** ḥālā *(226, 12). [ve,]*
1479. Bender-i Cidde vālīsi El-ḥācc İbrāhīm Paşa ṭarafından daḫi mükemmel at *(226, 14). [ve,]*
1480. Bender-i Cidde vālīsi El-ḥācc İbrāhīm Paşa ṭarafından daḫi mükemmel at *(226, 14). [ve,]*
1481. ṭoḳuz ḳuṭnī **ve** üçer ṭonluḳ ʿacemī vü rūmī dībā-yı zer-kār **ve** altışar ṭonluḳ *(226, 15). [ve,]*
1482. ṭoḳuz ḳuṭnī **ve** üçer ṭonluḳ ʿacemī vü rūmī dībā-yı zer-kār **ve** altışar ṭonluḳ *(226, 15). [ve,]*
1483. telli **ve** sāde nev-ẕuhūr hatāyī-i nāzük-ter **ve** altışar ṭonluḳ ṭaraḳlı **ve** sāde aṭlas-ı cilā-dāde *(226, 16). [ve,]*
1484. telli **ve** sāde nev-ẕuhūr hatāyī-i nāzük-ter **ve** altışar ṭonluḳ ṭaraḳlı **ve** sāde aṭlas-ı cilā-dāde *(226, 16). [ve,]*
1485. telli **ve** sāde nev-ẕuhūr hatāyī-i nāzük-ter **ve** altışar ṭonluḳ ṭaraḳlı **ve** sāde aṭlas-ı cilā-dāde *(226, 16). [ve,]*
1486. üzere ferş-i pāy-gāh-ı pādişāh-ı Süleymān-bār-gāh ḳılınup aña **ve** *(226, 18). [ve,]*
1487. taʿbiye-i miʿde-i ārzū **ve** tilāvet-i sūre-i Māʾide vü Kevs̱er ile muntaẓır-ı istimāʿ-ı kerīme-i Külū ve'şrebū olmaları *(226,23). [ve,]*
1488. mevāʾid-i ʿamīmetü'l-fevāʾid güsterde vü mebsūṭ **ve** çerge-i s̱āniyede dört simāṭ ḳurılup *(226, 25). [ve,]*
1489. ṣadr-ı meclis **ve** mā-ʿadā süfrelere onar kimesne cālis oldılar *(226, 28). [ve,]*
1490. Eṣnā-yı ṭaʿāmda teber-dārān-ı gīsū-dār-ı Sarāy-ı ʿAtīḳ **ve** saḳḳāyān-ı sīm *(226, 29). [ve,]*
1491. ṣunup **ve** çāşnī-gīrān mücevveze **ve** üst ḳaftānı ile pervāne gibi ḫıdmetlerine *(226, 31). [ve,]*
1492. ṣunup ve çāşnī-gīrān mücevveze ve üst ḳaftānı ile pervāne gibi ḫıdmetlerine (226, 31). *[ve,]*
1493. dönüp merāsim-i iṭʿām riʿāyet ü itmām ve zebān-ı gülāb-dān naġme-i ḳum ḳum *(226, 32). [ve,]*
1494. ve güşe-gīr-i miḥrāb-ı imtiyāz olanlar obada dāmen-būsī-i āṣafī şerefleriyle *(227, 3). [ve,]*
1495. Cenāb-ı şehriyār-ı mālik-i rikāb **ve** ḥażret-i şeh-süvār-ı ḫurşīd-rikāb *(227, 12). [ve,]*
1496. daḫi vüzerā-yı müşārün-ileyhim ḥażerātı ile dāʾire-i pādişāhīde olan *(227, 16). [ve,]*
1497. meşāʿil-i nevvār ile pīrāmen-i Cebel-i Ṭūr-ı pür-nūrdan nümūdār **ve** eşkāl-i meşābīḥ-i ṣuʿāl *(227, 17). [ve,]*
1498. bedīdār olup bir ṭarafdan sāz u söz **ve** bir cānibden serhengān-ı şevḳ-āmūz *(227, 19). [ve,]*
1499. ḫayme-i devvār-ı nev-iḫtirā çadır çiçegi gibi pīrāye-i gül-çemen-i sāḥa-i sūr **ve** *(227, 22). [ve,]*
1500. zeng renginde nice fişek āvīzān **ve** pīrāye-i dūş-ı iḫtişāmı ḳılınan ḫilʿat-ı siyāhıñ *(227, 25). [ve,]*
1501. gibi teşhīr **ve** ḳafāsından nice ṭulumcı **ve** çāvuş ḥavāle-i tāziyāne-i taʿẕīr iderek *(227, 27). [ve,]*
1502. gibi teşhīr **ve** ḳafāsından nice ṭulumcı **ve** çāvuş ḥavāle-i tāziyāne-i taʿẕīr iderek *(227, 27). [ve,]*
1503. taḫta küleh nārencī-ʿimāme **ve** pūşiş-i bedeni olan tette vü bettesi bir āteşī-reng *(228, 1). [ve,]*
1504. câme olup fütāde-i dāmen-gāh-ı ḫalḳa-der-ḫalḳa-i dūd olan kebūtere **ve** *(228, 2). [ve,]*
1505. ṣaḫṣ-ı meẕkūr bu ṭarīḳ ile yanup yaḳılaraḳ iẓhār-ı sūz u güdāz **ve** naʿra-i amān amān *(228, 8). [ve,]*
1506. āteşlerini iṭfā içün ḳırābeler ile üzerlerine şular işāle **ve** bir ṭarafdan çavuşlar *(228, 10). [ve,]*
1507. bāriḳa-i mefhūmı üzere mānende-i berḳ-i mümṭır eṭrāf-ı meydānā germ-şitāb **ve** *(228, 15). [ve,]*
1508. ve cezīre-i deryā-yı nūr ḳılınup bir ṭarafdan püskürme ile āteş-zen olduḳlarında *(228, 17). [ve,]*
1509. der-ḫāl cemīʿ-i eczā-yı nāriyyesi birden iltihāb **ve** ṣūret-nümā-yı ḫayme-i ibrīşīm-ṭınāb olan *(228, 18). [ve,]*
1510. peydā **ve** nice hevāyī fişekleri birden āsumān-peymā olup heyʾet-i maḥsūsesi *(228, 22). [ve,]*
1511. hem-şekl-i naḫl-i ḫurmā **ve** fişek ḳandīlleri reşk-efrūz-ı meşābīḥ-i S̱üreyyā oldı *(228, 23). [ve,]*
1512. şādırvān ṣūreti peydā **ve** derūnında gūyā ruḫām-ı şāfdan bir kāse *(228, 26). [ve,]*
1513. hüveydā olup kenārelerinde lüleler gibi taṣfīf **ve** āteş-i āb-gūndan teʾlīf olunan *(228, 27). [ve,]*
1514. kaṭarāt-ı mā gibi cūşān **ve** her biri fevvāre-i serīʿü'l-cereyān gibi āteş-feşān olurdı *(228, 29). [ve,]*
1515. Ve bir bostān dolābı resminde yapılmış ġarīb u ʿacīb fişek daḫi işʿāl olunup *(229, 1). [ve,]*
1516. sütürre çarḫı gibi fır fır dāʾir **ve** şerāreleri sitāre-i seyyāre gibi cevvāl ü sāʾir olduḳça *(229, 2). [ve,]*
1517. Ve daḫme nāmında bir fişek ki meş̱nevī *(229, 8). [ve,]*
1518. ʿazīmet **ve** miftāḥ-ı fetīle-i bārūt-sūde ile güşāyişine mübāderet itdigi *(229, 16). [ve,]*
1519. gibi dīnār-ı ḳāl-şode-i nār gencīne-i Pervīz gibi hevāya ḫurūş **ve** *(229, 17). [ve,]*
1520. ve iki ṭuç hāvan ile ṣadme-zen-i ḥışn-ı nüh-bārū-yı gerdūn ḳılınup eṭrāfında *(229, 20). [ve,]*
1521. itdigi gibi yürüyüp ḳalʿa cengi ne güne oldıġı **ve** ḳalʿadan püskürme ile ʿasker *(229, 23). [ve,]*
1522. ve iki ʿaded çarḫ-ı felek **ve** yigirmi ḫumbara **ve** yigirmi ṭabanca **ve** iki yüz *(229, 27). [ve,]*
1523. ve iki ʿaded çarḫ-ı felek **ve** yigirmi ḫumbara **ve** yigirmi ṭabanca **ve** iki yüz *(229, 27). [ve,]*

1524. ve iki ʿaded çarḫ-ı felek **ve** yigirmi ḫumbara **ve** yigirmi ṭabanca **ve** iki yüz *(229, 27). [ve,]*
1525. ve iki ʿaded çarḫ-ı felek **ve** yigirmi ḫumbara **ve** yigirmi ṭabanca **ve** iki yüz *(229, 27). [ve,]*
1526. kestāne **ve** yüz āsumānī fişek atılup şuʿlesi ẕulmet-sūz-ı şeb-i deycūr **ve** *(230, 1). [ve,]*
1527. kestāne **ve** yüz āsumānī fişek atılup şuʿlesi ẕulmet-sūz-ı şeb-i deycūr **ve** *(230, 1). [ve,]*
1528. gibi dūd-ı ḳīr-gūnı daḫi bāḫa-ı mīnā-serāy-ı ḥaḍrāyı hem-reng-i sāḫa-i ġabrā **ve** *(230, 3). [ve,]*
1529. bārūt-ı siyāhı vesme-i ebrū-yı leyle-i ḳamrā **ve** ṭarrāḳa-i hevl-engīzi ḫālet-nümā-yı ṭāmme-i kübrā oldı *(230, 4). [ve,]*
1530. resm-i sābıḳ üzere ṭop-ḫāne ocaġından bir ṣal günā-gün fişekler **ve** envāʿ-ı ālāt-ı zīver *(230, 7). [ve,]*
1531. ṭarafından daḫi miyāne-i keştīde meṣābe-i sütūn iki māh-tāb **ve** bir serv-i mevzūnı *(230, 9). [ve,]*
1532. ḫāvī **ve** beş çarḫ-ı felek **ve** ḳırḳ ʿaded ördek **ve** on ʿaded çömlek **ve** beş *(230, 10). [ve,]*
1533. ḫāvī **ve** beş çarḫ-ı felek **ve** ḳırḳ ʿaded ördek **ve** on ʿaded çömlek **ve** beş *(230, 10). [ve,]*
1534. ḫāvī **ve** beş çarḫ-ı felek **ve** ḳırḳ ʿaded ördek **ve** on ʿaded çömlek **ve** beş *(230, 10). [ve,]*
1535. ḫāvī **ve** beş çarḫ-ı felek **ve** ḳırḳ ʿaded ördek **ve** on ʿaded çömlek **ve** beş *(230, 10). [ve,]*
1536. fısḳiyye **ve** beş ʿaded mühr-i Süleymānī **ve** nice baḫrī **ve** püskürme **ve** ṭulunba *(230, 11). [ve,]*
1537. fısḳiyye **ve** beş ʿaded mühr-i Süleymānī **ve** nice baḫrī **ve** püskürme **ve** ṭulunba *(230, 11). [ve,]*
1538. fısḳiyye **ve** beş ʿaded mühr-i Süleymānī **ve** nice baḫrī **ve** püskürme **ve** ṭulunba *(230, 11). [ve,]*
1539. fısḳiyye **ve** beş ʿaded mühr-i Süleymānī **ve** nice baḫrī **ve** püskürme **ve** ṭulunba *(230, 11). [ve,]*
1540. ve hāvan **ve** āsumānī fişeklerini muḥtevī bir ṣal daḫi yüriyüp edevāt-ı nāriyyesi *(230, 12). [ve,]*
1541. ve hāvan **ve** āsumānī fişeklerini muḥtevī bir ṣal daḫi yüriyüp edevāt-ı nāriyyesi *(230, 12). [ve,]*
1542. yegān yegān ṣāʿiḳa-bār u āteş-feşān olup **ve** gümrük emīni Meḥemmed Aġa *(230, 13). [ve,]*
1543. ṭarafından daḫi bir ṣal envāʿ-ı zīb ü zīnet ile pīrāste **ve** āvīze-i ġunā-gūn **ve** *(230, 14). [ve,]*
1544. ṭarafından daḫi bir ṣal envāʿ-ı zīb ü zīnet ile pīrāste **ve** āvīze-i ġunā-gūn **ve** *(230, 14). [ve,]*
1545. ve perende-bāzān-ı çāpük-cevlān **ve** resen-bāzān u luʿbetiyān iẓhār-ı mahāret *(230, 16). [ve,]*
1546. ve perende-bāzān-ı çāpük-cevlān **ve** resen-bāzān u luʿbetiyān iẓhār-ı mahāret *(230, 16). [ve,]*
1547. ve īrāṣ-ı şeṭāret iderek dervāze-i ḳaṣr-ı pādişāhī pīş-gāhından güẓār **ve** *(230, 17). [ve,]*
1548. ve īrāṣ-ı şeṭāret iderek dervāze-i ḳaṣr-ı pādişāhī pīş-gāhından güẓār **ve** *(230, 17). [ve,]*
1549. imāle-i sükkān-ı ʿazīmet **ve** herkes maḳarr u menāmlarına ricʿat *(230, 20). [ve,]*
1550. ve ʿazm-i ḫ̔āb-gāh-ı istirāḥat eyleyüp mıṣrā Didiler ey şeh-i devrān yine ḫıdmet bāḳī *(230, 21). [ve,]*
1551. pīrāye-i ẓirve-i ʿamūdu'ṣ-ṣubḥ-ı nūr-efşān olup **ve** sāye-bān-ı zerrīn-mehçe-i sipihr-i berīn *(230, 25). [ve,]*
1552. miṣāli sāye-endāz-ı ʿizz ü iḳbāl **ve** müttekī-i visāde-i istiḳlāl olduḳlarında *(230, 30). [ve,]*
1553. eʿāẓım-ı vüzerā-yı kirāmdan daḫi Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa **ve** *(230, 31). [ve,]*
1554. Aġrıboz muḥāfıẓı silāḥ-dār-ı sābıḳ İbrāhīm Paşa **ve** dāmād-ı āṣafī tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa *(231, 1). [ve,]*
1555. üzere cālis **ve** efāḫım-ı ʿulemā-yı ʿiẓāmdan cümleye fāʾiḳ şadr-ı rūm-ı sābıḳ *(231, 3). [ve,]*
1556. Dāmād-zāde Aḥmed Efendi **ve** ṣadāret-i rūm rütbesiyle ṣābıḳan Anaṭolı ḳādī-ʿaskeri *(231, 4). [ve,]*
1557. ve ḫālā reʾīs-i eṭibbā-yı cihān-dārī ʿÖmer Efendi **ve** Ḥalebden maʿzūl *(231, 5). [ve,]*
1558. ve ḫālā reʾīs-i eṭibbā-yı cihān-dārī ʿÖmer Efendi **ve** Ḥalebden maʿzūl *(231, 5). [ve,]*
1559. münādim ü mücālis **ve** reʾīsü'l-küttāb Meḥemmed Efendi **ve** çavuşbaşı *(231, 7). [ve,]*
1560. münādim ü mücālis **ve** reʾīsü'l-küttāb Meḥemmed Efendi **ve** çavuşbaşı *(231, 7). [ve,]*
1561. Ebū Bekir Aġa **ve** teẕkire-i evvel İbrāhīm Efendi **ve** teẕkire-i ṣānī Es-seyyid Meḥmed Hāşim *(231, 8). [ve,]*
1562. Ebū Bekir Aġa **ve** teẕkire-i evvel İbrāhīm Efendi **ve** teẕkire-i ṣānī Es-seyyid Meḥmed Hāşim *(231, 8). [ve,]*
1563. Efendi **ve** sāʾir müteʿayinān-ı erkān **ve** baʿżı ḫademe-i dīvān *(231, 9). [ve,]*
1564. Efendi **ve** sāʾir müteʿayinān-ı erkān **ve** baʿżı ḫademe-i dīvān *(231, 9). [ve,]*
1565. ve muḥarrir-i veḳāyiʿ-i sūr-ı ḫitān olan bu nāçīz-ter-i bendegān dāḫil-i meclis olup *(231, 10). [ve,]*
1566. dervāze-i sāyebān dāmān-ı serv gibi çīde **ve** çār-şeb-i pister-i ḫ̔āb pīçīde olup *(231, 14). [ve,]*
1567. ḫālde muʿtād üzere temāşāyiyān **ve** luʿbetiyāna taʿyīn-i ḥudūd u sınur *(231, 17). [ve,]*
1568. ve taḫliye-i meydān-ı sūr eyledikleri gibi li-münşiʾihi'l-faḳīr *(231, 18). [ve,]*
1569. germ-āġāzī **ve** mūsiḳār-ı rāmişgerān ser-ā-pā dehān olup *(231, 22). [ve,]*
1570. Ve bir ḳol çengī dest-efşān-ı meydān-ı sūr ve velvele-i def-i pür-tefleri *(231, 24). [ve,]*
1571. Ve bir ḳol çengī dest-efşān-ı meydān-ı sūr **ve** velvele-i def-i pür-tefleri *(231, 24). [ve,]*
1572. Bunlar nev-īcād bāzīçelerde ḳarār **ve** ʿAcem oyunları ile sāḫa-i sūra *(231, 30). [ve,]*
1573. basṭ-ı bisāṭ-ı inbisāṭ **ve** sūr-gāhı zaʿferān-zār-ı ḫande-i neşāṭ eylemişler idi *(231, 31). [ve,]*
1574. ḫaṭve-perdāz **ve** her bir sāḳına bi'ṭ-ṭūli ve'l-ʿarż birer şemşīr-i ser-tīz ilṣāḳ idüp *(232, 3). [ve,]*
1575. ṭop-ı raʿd-āvāz-ı bāriḳa-feşānı birden ṭarāḳa-efgen-i dehşet-engīz **ve** sūr-ı sūzı *(232, 6). [ve,]*
1576. ṭaraf-ı hümāyūn-ı ḫüsrev-i bende-nüvāzdan keṭḫudā-yı teber-dārān Ḥüseyin Aġa **ve** *(232, 11). [ve,]*
1577. kahvecibaşı El-ḥācc İsmāʿil Aġa **ve** sāʾir müteʿayyinān-ı teber-dārān-ı sarāy-ı ʿatīḳ *(232, 12). [ve,]*
1578. ṭatlu **ve** ḳahve gelüp ḫattā bu bende-i ser-efgendeniñ *(232, 14). [ve,]*
1579. güşāde **ve** mışḳale-i nūr-ı naẓar-ı şehriyār-ı baḥr u berr ile şemşīr-i iftiḫārları *(232, 21). [ve,]*
1580. taʿbīr olunur bāzī-i muʿtenālarına āġāz **ve** perçemini rīsmāna bend idüp *(232, 24). [ve,]*
1581. Ve iki şemşīr-i āteşīn-yalmanı mīzāna bedel der-dest idüp mīzānı *(232, 27). [ve,]*
1582. götüren berīd-i beşāret gibi rīsmān üzere ḫaṭve-senc-i müsāraʿat olup **ve** iki ḳār-ḫāne *(232, 29). [ve,]*
1583. āsūde-nişīnān-ı mihād-ı arż olan eṭfāl-i mevālīd-i şelāşeniñ beñizleri çalındı **ve** şol *(232, 33). [ve,]*
1584. Raḳḳāṣān u resen-bāzān ṭayy-ı bisāṭ **ve** baḫşiş-i vekīl-i salṭanat ile anlar *(233, 5). [ve,]*
1585. güẕerān **ve** rūzān u şebān bir ḳol çengī **ve** sāʾir luʿbet-bāzān ḫaymelerinde şenlik itmekle *(233, 9). [ve,]*
1586. güẕerān **ve** rūzān u şebān bir ḳol çengī **ve** sāʾir luʿbet-bāzān ḫaymelerinde şenlik itmekle *(233, 9). [ve,]*

1587. daʿvet **ve** dārü'l-ḫilāfe-i ʿOs̱māniyyede sefer-i hümāyūn-ı nuṣret-maḳrūn *(233, 12). [ve,]*
1588. ve li-ecli't-teberrük mürāʿāt-ı ḳānūn-ı ḳadīm idüp hediyye-i mūrānelerin *(233, 14). [ve,]*
1589. cemʿ olup resm ü rāhları muḳteżāsınca ālāyların tertīb **ve** birbirin *(233, 18). [ve,]*
1590. taʿḳīb iderek otaġ-ı hümāyūnuñ cānib-i yesārından güẕār **ve** ol mevḳiʿ-i ālīde *(233, 19). [ve,]*
1591. geldükde ketḫudāları reh-vārlarından nüzūl **ve** maḳarr-ı āṣafīye *(233, 21). [ve,]*
1592. çavuşbaşı aġa **ve** ḳapucılar ketḫudāsı aġa mücevveze **ve** erkān kürki ile pīş-gāh-ı düstūrīde *(233, 23). [ve,]*
1593. çavuşbaşı aġa **ve** ḳapucılar ketḫudāsı aġa mücevveze **ve** erkān kürki ile pīş-gāh-ı düstūrīde *(233, 23). [ve,]*
1594. evvelā naz̤ar-gāh-ı āṣafīde berdāşte-i dest-i edeb **ve** maʿrūż-ı ʿatebe-i hümāyūn-ı cihān-dārī ḳılınmasına *(233, 25). [ve,]*
1595. ser-bevvābīn-i şehriyārī Meḥemmed Aġa ṣof ferāce **ve** selīmī **ve** pīş-keşçi aġa *(233, 31). [ve,]*
1596. ser-bevvābīn-i şehriyārī Meḥemmed Aġa ṣof ferāce **ve** selīmī **ve** pīş-keşçi aġa *(233, 31). [ve,]*
1597. şāniyen şeref-i iz̤n-i ihdāya maḳrūn olduḳda sūr emīni efendi mücevveze **ve** *(233, 33). [ve,]*
1598. şeref-mend **ve** içlerinden bāzergānbaşı **ve** bedestān ketḫudāsı **ve** ḳuyumcıbaşı *(234, 2). [ve,]*
1599. şeref-mend **ve** içlerinden bāzergānbaşı **ve** bedestān ketḫudāsı **ve** ḳuyumcıbaşı *(234, 2). [ve,]*
1600. şeref-mend **ve** içlerinden bāzergānbaşı **ve** bedestān ketḫudāsı **ve** ḳuyumcıbaşı *(234, 2). [ve,]*
1601. ḫilʿat-pūş-ı iftiḫār **ve** sāʾirleri maz̤har-ı inʿām-ı ḫudāvendigār olup anlar *(234, 3). [ve,]*
1602. itmām-ı merāsim-i muʿtāde idince her ṣınıfıñ mehter-ḫānesi germ-āġāz **ve** *(234, 4). [ve,]*
1603. luʿbet-bāzları hüner-perdāz **ve** raḳḳāṣları dest-efşān u cilve-sāz olmaḳ şerāʾiṭi *(234, 5). [ve,]*
1604. mübāderet **ve** ḫirfet-i Ṣafiyullāh ricālini pīş-āheng-i ḳaṭār-ı müsāraʿat eylediler *(234, 7). [ve,]*
1605. iki ʿaded fāḳıʿü'l-levn **ve** ḍaḫmü'l-cesed baḳara-i muṭallā-şāḫ-ı zerd-fāma sāʾiḳ ü ḳāʾid olup *(234, 13). [ve,]*
1606. ḫavāle-i gāv-şeng-i iḳdām itdikçe zūr-ı gāv-mīş **ve** pençe-i āhenīn-pīş *(234, 14). [ve,]*
1607. ittiḫāz̤-ı meksebde iḳtifā-yı es̱er-i Ḥażret-i Ebu'l-beşer eyleyüp mışrāʿ *(234, 15). [ve,]*
1608. ve ḳırāʾat-ı āyet-i velā taḳrebā hāz̤ihi'ş-şerecetiye iştiġāl ile zānū-nişīn-i ādāb olup *(234, 21). [ve,]*
1609. ve men zeraʿa ḥasede mefhūmını benī-ādeme işāret ü īmā eyleyüp *(235, 4). [ve,]*
1610. ve murādlarınca muḳżiyyü'l-āmāl olup mışrāʿ Ey nüh felek zī-ḫūşe-i ṣunʿ-ı tūdāneʿi *(235, 7). [ve,]*
1611. zemzemesiyle ḥudā-ḫᵛān-ı ḳaṭār-ı duʿā **ve** müteveccih-i miḥrāb-ı meleʾ-i aʿlā oldılar *(235, 8). [ve,]*
1612. ve ketḫudā-yı ḫirfetleri **ve** on ʿaded pīrān-ı ṣanʿatları *(235, 9). [ve,]*
1613. ve ketḫudā-yı ḫirfetleri **ve** on ʿaded pīrān-ı ṣanʿatları *(235, 9). [ve,]*
1614. rehvār-ı ḳudretlerin itʿāb **ve** çeşm-i temāşāşiyānı ġırbāl-i āsiyā gibi *(235, 15). [ve,]*
1615. zemzemesini devr uṣūliyle maḳām-ı rehāvīde beste **ve** ḫirfet-i mez̤kūre aṣḥābı *(235, 23). [ve,]*
1616. ʿarż-ı ḥāle ṣitāb **ve** ḫurūş-ı seyl-āb-ı ʿaṭā-yı ḫudāvendigārī ile āsiyāb-ı ümmīdlerin *(235, 28). [ve,]*
1617. mülḥaḳ **ve** yek-dīger umūr-ı dād u sitādlarında be-hem-beste vü müttefaḳ olmaġla *(236, 2). [ve,]*
1618. ber-mūcib-i defter-i müfredāt sekiz çift bāliş-i zer-tār-ı Burūsī-kār **ve** *(236, 3). [ve,]*
1619. bir sīm-gülāb-dān **ve** buḫūr-dān **ve** bir sīm ṣaġīr tepsi-i sevād-kār ketḫudāları *(236, 4). [ve,]*
1620. bir sīm-gülāb-dān **ve** buḫūr-dān **ve** bir sīm ṣaġīr tepsi-i sevād-kār ketḫudāları *(236, 4). [ve,]*
1621. duʿā-yı devlet-i ḫāḳānī ile dest-güşā-yı dergāh-ı Ṣamedānī **ve** kemāl-i şevḳ u ḫulūşından *(236, 6). [ve,]*
1622. Vāḳıʿā ṣaġīr ü kebīr **ve** bernā vü pīr ʿan-ṣamīmi'l-ḳalb devam-cū-yı devlet-i şehriyār-ı İskender-naz̤īr olduḳlarından *(236, 9). [ve,]*
1623. Bunlar edā-yı merāsim-i ʿubūdiyyet **ve** iz̤hār-ı meserret eylediklerine müteʿāḳiben *(236, 12). [ve,]*
1624. bālā-yı istīhāline ḥaṣīrden câme **ve** farḳ-ı istiʿdādına rīsmāndan bāfte *(236, 17). [ve,]*
1625. ʿimāme geyürüp **ve** gerdüne üzere perdāḫte dest-gāh-ı sāḫteden gūyā bir nān-fürūşuñ *(236, 18). [ve,]*
1626. Bundan mā-ʿadā nice nice şuʿbede vü luʿbet irāʾetiyle iz̤hār-ı meserret **ve** birḳaç *(236, 20). [ve,]*
1627. Ve z̤ikr olunan etmekçi ṭāʾifeleri birer vuḳiyye iki sīm şemʿ-dān yüz yigirmi *(236, 26). [ve,]*
1628. dirhem iki miḳrāz **ve** her biri dörder yüz ḳırḳ beşer dirhem iki sīm tepsi **ve** *(236, 27). [ve,]*
1629. dirhem iki miḳrāz **ve** her biri dörder yüz ḳırḳ beşer dirhem iki sīm tepsi **ve** *(236, 27). [ve,]*
1630. yüz ṭoḳsan dirhem gülāb-dān **ve** buḫūr-dān hediyyelerini sūr emīni vesāṭetiyle *(236, 28). [ve,]*
1631. ketḫudāları yedinden ʿarża-i ḫużūr-ı hümāyūn ḳıldılar **ve** cāʾize-i ḫüsn-i ḳabūl-i ḫüsrevānīden *(236, 29). [ve,]*
1632. ile tozlı kemāna **ve** her birini taʿlīḳ-i otāḳa-i ḫurşīd-eşiʿa-i zerrīn-tār *(237, 1). [ve,]*
1633. ve zerrīn kemer ile ārāste **ve** câme-i zer-beft-i pür-zīver ile ṣıbyān-ı ḫitān *(237, 3). [ve,]*
1634. ve zerrīn kemer ile ārāste **ve** câme-i zer-beft-i pür-zīver ile ṣıbyān-ı ḫitān *(237, 3). [ve,]*
1635. döndi ki mışrāʿ Ḫançerinden ḳan ṭamar aġzında ammā būy-ı şīr **ve** *(237, 5). [ve,]*
1636. kimini daḫi rikāb u zīn **ve** dībā zīn-pūş ile Burāḳ-ı berin-i ḫuld gibi bir mertebe tezyīn eylediler *(237, 6). [ve,]*
1637. işʿār eyledi **ve** içlerinden bir nice keḫīlü'l-ʿayn-ı müʾes̱s̱ir-nigāh *(237, 12). [ve,]*
1638. mefhūmını söyler **ve** çeşm-i bismil gibi ḥayrān ḥayrān nigāh-ı ḥasret eyler idigi *(237, 16). [ve,]*
1639. ve cilve-i mestāne **ve** peyker-i Bektāşiyāne ile mışrāʿ Baḳ ol yeşil muḳaddeme *(237, 19). [ve,]*
1640. ve cilve-i mestāne **ve** peyker-i Bektāşiyāne ile mışrāʿ Baḳ ol yeşil muḳaddeme *(237, 19). [ve,]*
1641. ol ḳırmızı fese mışrāʿın inşād iderek güz̤ār **ve** içlerinden bir *(237, 20). [ve,]*
1642. cüvān-ı ḫūnī āvīḫte-i aʿnāḳ-ı sütūr olan taḫt-ı revān üzerinde tertīb-i dükkān **ve** *(237, 21). [ve,]*
1643. sāṭūr-ı sīne-şikāf-ı ġamzesini sūde-i fesān-ı istiġnā **ve** naḳd-i cān *(237, 23). [ve,]*
1644. Ḳaṣṣābān-ı ġanem bu vech ile tertīb-i ālāy-ı dil-güşā **ve** ʿarż-ı esbāb-ı z̤evḳ u ṣafā eylediklerinden *(237, 28). [ve,]*
1645. sīm legen iki yüz otuz üç dirhem sīm ibrīḳ **ve** yüz dirhem sīm bir maşraba *(238, 1). [ve,]*

1646. ve yüz otuz altı dirhem sīm buḫūr-dān **ve** altmış yedi dirhem sīm gülāb-dān **ve** biñ üç yüz altı *(238, 2). [ve,]*
1647. ve yüz otuz altı dirhem sīm buḫūr-dān **ve** altmış yedi dirhem sīm gülāb-dān **ve** biñ üç yüz altı *(238, 2). [ve,]*
1648. ve yüz otuz altı dirhem sīm buḫūr-dān **ve** altmış yedi dirhem sīm gülāb-dān **ve** biñ üç yüz altı *(238, 2). [ve,]*
1649. ile tīz-kām **ve** zīn ü rikāb ile hem-şekl-i tevsen-i aşḳar-ı gül-endām eyleyüp *(238, 6). [ve,]*
1650. yemīn ü yesār-ı reh-güẕārı ḫıyābān-zāra döndürdiler **ve** *(238, 8). [ve,]*
1651. sütūn idi üzerinde ẕī-rūḥa beñzer bir taṣvīr-i māde vü ner **ve** timṡāl-i zen ü şevher *(238, 12). [ve,]*
1652. ve nice uʿcūbe-ṣuver **ve** muṭallā-cāme **ve** şeb-külāh ber-ser ḳuḳla ḳıyāfetli ṣıbyān *(238, 13). [ve,]*
1653. ve nice uʿcūbe-ṣuver **ve** muṭallā-cāme **ve** şeb-külāh ber-ser ḳuḳla ḳıyāfetli ṣıbyān *(238, 13). [ve,]*
1654. ve nice uʿcūbe-ṣuver **ve** muṭallā-cāme **ve** şeb-külāh ber-ser ḳuḳla ḳıyāfetli ṣıbyān *(238, 13). [ve,]*
1655. Ve āyīn-i muʿtād üzere ʿarż-ı dest-āvīz-i nāçīz eyleyüp iki yüz seksen üç *(238, 15). [ve,]*
1656. dirhem bir sīm gülāb-dān **ve** buḫūr-dān **ve** seksen bir dirhem bir sīm şemʿ-dān *(238, 16). [ve,]*
1657. dirhem bir sīm gülāb-dān **ve** buḫūr-dān **ve** seksen bir dirhem bir sīm şemʿ-dān *(238, 16). [ve,]*
1658. ve dört yüz yedi dirhem bir sīm legen **ve** ibrīḳ **ve** yüz yigirmi üç dirhem bir *(238, 17). [ve,]*
1659. ve dört yüz yedi dirhem bir sīm legen **ve** ibrīḳ **ve** yüz yigirmi üç dirhem bir *(238, 17). [ve,]*
1660. ve dört yüz yedi dirhem bir sīm legen **ve** ibrīḳ **ve** yüz yigirmi üç dirhem bir *(238, 17). [ve,]*
1661. ābdest ibrīġi **ve** biñ otuz yedi dirhem bir sīnī-i sīmīn üzere mevżūʿ **ve** yine *(238, 18). [ve,]*
1662. ābdest ibrīġi **ve** biñ otuz yedi dirhem bir sīnī-i sīmīn üzere mevżūʿ **ve** yine *(238, 18). [ve,]*
1663. ber-resm-i sābıḳ sūr emīni efendi delāleti **ve** ketḫudā-yı ḫirfetleri vesāṭetiyle *(238, 19). [ve,]*
1664. dilberān-ı āteşīn-ruḫsārı ciger-i ʿuṣṣāḳı giryān u nālān **ve** sīḫ-i müjgānında *(238, 23). [ve,]*
1665. ve muʿtād üzere yüz elli dirhem bir sīm ḳahve ibrīġi **ve** mecmūʿı yedi yüz *(239, 1). [ve,]*
1666. ve muʿtād üzere yüz elli dirhem bir sīm ḳahve ibrīġi **ve** mecmūʿı yedi yüz *(239, 1). [ve,]*
1667. dirhem iki legen **ve** iki ibrīḳ hediyyelerin dest-dāde-i ḫademe-i bār-gāh-ı hümāyūn eyleldiler *(239, 2). [ve,]*
1668. Ṭāʾife-i Debbāġīn **Ve** debbāġān-ı çīre-dest daḫi dest-kārī-i ḥirfetlerin icrā ve *(239, 7). [ve,]*
1669. Ṭāʾife-i Debbāġīn Ve debbāġān-ı çīre-dest daḫi dest-kārī-i ḥirfetlerin icrā **ve** *(239, 7). [ve,]*
1670. her biri mükemmel mehter-ḫāne **ve** raḳḳāṣān-ı çāpük-cevlān āġāz-ı luʿbet-i terāne *(239, 8). [ve,]*
1671. ve nice heyākil-i ʿacībe ile şādī-baḫşā-yı meclis-i sūr-ı şāhāne olup ẕikr olunan *(239, 9). [ve,]*
1672. iki ḥirfet aṣḥābı beş yüz dirhem bir sīm legen ibrīḳ ve biñ dirhem bir *(239, 10). [ve,]*
1673. sīnī **ve** iki yüz yetmiş beş dirhem bir sīm şemʿ-dān **ve** yigirmi üç ʿaded *(239, 11). [ve,]*
1674. sīnī **ve** iki yüz yetmiş beş dirhem bir sīm şemʿ-dān **ve** yigirmi üç ʿaded *(239, 11). [ve,]*
1675. mūmdan nerm **ve** şemʿden germ bir ālāy ṣuʿle-rūyān-ı kāfūr-gerden-i tābende-ʿizārıñ *(239, 14). [ve,]*
1676. iẕhār eylediler **ve** ṣandūḳa-i taḫt-ı revānı fānūs-ı çerāġ-ı ḫüsn ü ān eyleyen *(239, 18). [ve,]*
1677. bir nāzende-i fürūzende-cemāliñ şemʿine pervāne **ve** ḫıdmetine mūm olup *(239, 19). [ve,]*
1678. ve şevāhid-i ẕevḳ u ṣafāyı mūm ile sūra daʿvet eyleyerek güẕār **ve** sāʾir *(239, 22). [ve,]*
1679. ve şevāhid-i ẕevḳ u ṣafāyı mūm ile sūra daʿvet eyleyerek güẕār **ve** sāʾir *(239, 22). [ve,]*
1680. zemzemesiyle aña ḳafā-dār olup mükemmel mehter-ḫāne vü raḳḳāsān **ve** *(239, 26). [ve,]*
1681. heyākil-i uḍḥūke-pīrā **ve** luʿbetiyān-ı ḫande-fermā ile şevḳ-engīz-i ḫavāṭır-ı neẕẕāregiyān *(239, 27). [ve,]*
1682. ve neşāṭ-efzā-yı derūn-ı temāşāyiyān oldılar **ve** nice şumūʿ-ı muṭallā *(239, 28). [ve,]*
1683. ve neşāṭ-efzā-yı derūn-ı temāşāyiyān oldılar **ve** nice şumūʿ-ı muṭallā *(239, 28). [ve,]*
1684. ve buḫūr-ı būyā ile müzeyyen mecmūʿı üç vuḳiyye bir sīm şemʿ-dān **ve** *(239, 29). [ve,]*
1685. ve buḫūr-ı būyā ile müzeyyen mecmūʿı üç vuḳiyye bir sīm şemʿ-dān **ve** *(239, 29). [ve,]*
1686. bir pīr-i rīş-i sefīd kendülere pīş-vā **ve** pīrān-ı ṣanʿatlarını anıñ işrine ıḳtıfā itdirüp *(240, 4). [ve,]*
1687. maẓmūnı nigāşte-i şemşīr-i ebruvān **ve** süveydā-yı derūn-ı ser-bürehnegān-ı ʿaşḳ u cünūn *(240, 9). [ve,]*
1688. neşīdesiyle dem-sāz-ı rāmiş-gerān-ı naġme-perdāz oldılar **ve** muʿtād üzere beş yüz *(240, 17). [ve,]*
1689. dirhem bir sīm legen **ve** iki yüz dirhem bir saṭl-ı sīmīn **ve** iki yüz dirhem bir *(240, 18). [ve,]*
1690. dirhem bir sīm legen **ve** iki yüz dirhem bir saṭl-ı sīmīn **ve** iki yüz dirhem bir *(240, 18). [ve,]*
1691. tepsi **ve** bir ṣırmalı gügez boġça **ve** bir muṭallā zer-tār berber pīşgīri itḫāf eyleyüp *(240, 19). [ve,]*
1692. tepsi **ve** bir ṣırmalı gügez boġça **ve** bir muṭallā zer-tār berber pīşgīri itḫāf eyleyüp *(240, 19). [ve,]*
1693. ve mükemmel merher-ḫāneler **ve** nice mühīb ṣūretler **ve** dürlü dürlü *(240, 21). [ve,]*
1694. ve mükemmel merher-ḫāneler **ve** nice mühīb ṣūretler **ve** dürlü dürlü *(240, 21). [ve,]*
1695. ve mükemmel merher-ḫāneler **ve** nice mühīb ṣūretler **ve** dürlü dürlü *(240, 21). [ve,]*
1696. Maḥall-i Taṣvīr Ṭāʾife-i Serrācān Pes-ez-ān ṭāʾife-i serrācān naṭʿ-ı şaṭranc-ı sürūr olan *(241, 2). [ve,]*
1697. açmazdan bir şāhāne manṣūbe-i ġarīb gösterdi **ve** ketḫudā-yı sāḫte-vaḳārları bir *(241, 4). [ve,]*
1698. eşheb-i sīmīn-zīn-i muṭallā-rikāba süvār **ve** tirşe vü ḳāġıddan maṣnūʿ şeb-külāh *(241, 5). [ve,]*
1699. ve teber ü gürz ü şeş-per ile otuz ḳadar eṭfāl-i mühībü'l-manẓar şāṭır-ı zerrīn kemer *(241, 6). [ve,]*
1700. ve peyk-i muraṣṣaʿ-efser maḳāmında güẕer eyleyüp kendülere ḳafā-dār olan *(241, 7). [ve,]*
1701. giderek **ve** içlerinde gül-çihre bir cüvān daḫi taḫt-ı revān üzere pīrāye-i dükkān olup *(241, 9). [ve,]*
1702. ve gürisne-dilān-ı ḫasreti mışrāʿ Tamām leẕẕet-i ʿālem *(241, 20). [ve,]*
1703. vaḳf-ı ḫande-i dendān-nümā-yı beşāşet eyleldiler **ve** bir gerdūne üzere bir *(241, 23). [ve,]*
1704. cüvān-ı tāze-rū **ve** bir duḫter-i nāzük-ḫū raḳṣ iderek güẕār **ve** bu eşnāda ḫasbe'l-ʿāde *(241, 24). [ve,]*
1705. cüvān-ı tāze-rū **ve** bir duḫter-i nāzük-ḫū raḳṣ iderek güẕār **ve** bu eşnāda ḫasbe'l-ʿāde *(241, 24). [ve,]*
1706. altı yüz dirhem bir sīm legen **ve** ibrīḳ **ve** yüz elli dirhem bir sīm şemʿ-dān *241, 25). [ve,]*
1707. altı yüz dirhem bir sīm legen **ve** ibrīḳ **ve** yüz elli dirhem bir sīm şemʿ-dān *(241, 25). [ve,]*
1708. ve beş yüz dirhem sīm-i ṣāfdan maṣnūʿ bir kemer-i raḫt **ve** beş yüz dirhem sīm gülāb-dān *(241, 26). [ve,]*

1709. ve beş yüz dirhem sīm-i ṣāfdan maṣnūʿ bir kemer-i raḫt **ve** beş yüz dirhem sīm gülāb-dān *(241, 26). [ve,]*
1710. ve yüz dirhem iki ʿaded şükūfe bardaġı **ve** beş yüz dirhem bir tepsi *(241, 27). [ve,]*
1711. ve yüz dirhem iki ʿaded şükūfe bardaġı **ve** beş yüz dirhem bir tepsi *(241, 27). [ve,]*
1712. üzerinde meṣābe-i faṣṣ-ı nigīn bir ḳubbeli ḳaṣr-ı dil-nişīn ibdāʿ **ve** *(242, 3). [ve,]*
1713. gūşe-i müttekā-yı müzerkeş-visādesinde libās-ı ʿAcemāne ile bir püser-i ḫūb-liḳā **ve** *(242, 4). [ve,]*
1714. idi **ve** dellālān-ı kāle-ber-dūş ecnās-ı aḳmişe ile ṣūr-engīz-i bāzār-gāh-ı sürūş olup *(242, 6). [ve,]*
1715. verālarında bir taḫt-ı revān-ı mīnā-kārı zer ü zīver ile ārāste **ve** *(242, 7). [ve,]*
1716. nāʾil-işeref-i zemīn-būsī-i ḫüsrevāne oldı **ve** vetīre-i meslūke üzere *(242, 10). [ve,]*
1717. on üç ʿaded zümürrüd-i vasaṭiyyü'l-ḳıṭʿa **ve** ḫurde elmāslar ile pīrāste iki paftalı *(242, 11). [ve,]*
1718. muraṣṣaʿ u muṣannaʿ mücevher ḳuşaḳ **ve** iki ʿaded şeş-ḫāne faġfūrī kāse **ve** ḫoş-āb ṭabaġı *(242, 12). [ve,]*
1719. muraṣṣaʿ u muṣannaʿ mücevher ḳuşaḳ **ve** iki ʿaded şeş-ḫāne faġfūrī kāse **ve** ḫoş-āb ṭabaġı *(242, 12). [ve,]*
1720. ve üçer ṭonluḳ aṭlas **ve** hatāyī **ve** üç ṭonluḳ māhūd çuḳa *(242, 13). [ve,]*
1721. ve üçer ṭonluḳ aṭlas **ve** hatāyī **ve** üç ṭonluḳ māhūd çuḳa *(242, 13). [ve,]*
1722. ve üçer ṭonluḳ aṭlas **ve** hatāyī **ve** üç ṭonluḳ māhūd çuḳa *(242, 13). [ve,]*
1723. ve on ʿaded iḫtiyārları müsāfir çergesinde simāṭ-ı pādişāhīden *(242, 15). [ve,]*
1724. sīm maşraba vażʿ olunmaḳ bābında irāde-i ʿaliyye-i hümāyūn şudūr **ve** der-ḫāl *(242, 20). [ve,]*
1725. ve anıñ daḫi üç günden muḳaddem ḥuṣūli ḫāric-i ʿuhde-i iḳtidār-ı ʿamele vü neccār oldıġı *(242, 24). [ve,]*
1726. ifāde **ve** żarūrī taʿbiye-i edevāta ṣurūʿ içün tersāne üsārāsı *(242, 25). [ve,]*
1727. ser-der-aġlāl **ve** pāy-der-zencīr giriftār-ı ġull-i ẕüll bir derd-mend esīr eger bu *(242, 27). [ve,]*
1728. lūle-i ḳalem-i ʿināyet-raḳam-ı āṣaf-ı merāḥim-şiyem reşḥa-pāş-ı merḥamet olup ʿıtḳıma bādī **ve** *(242, 29). [ve,]*
1729. ṣaḥīfe-i ʿarż-ı ḫālime raḳam-keş-i ḫaṭṭ-ı āzādī olursa ısḳara tekellüfi olmadın **ve** *(242, 30). [ve,]*
1730. ḥabl-i ḫiyel **ve** ālāt-ı ʿamele teşebbüs̱e ḥācet ḳalmadın mışrāʿ Ṣu içmek gibi *(242, 31). [ve,]*
1731. gelmez eylemek fermānını icrā miyān-bendim olan kemerimi kemend **ve** *(242, 32). [ve,]*
1732. ḳayd-ı esrden rehā ile ḥayāt-ı tāze bulur **ve** hem nuṭḳ-ı hümāyūn rūḥ bulmuş olur *(242, 34). [ve,]*
1733. taʿlīḳ **ve** ves̱īḳa-i ḫalāşın tenmīḳ fermānı ile vaʿd-i ḳarīnü'l-incāzını tevs̱īḳ buyurduḳlarında *(243, 3). [ve,]*
1734. kendüyi żabṭ idecek mertebe miyānından sütūna rabṭ **ve** birini daḫi dest-i ḳudreti *(243, 5). [ve,]*
1735. yetişdigi maḥallden bend **ve** sütūnı bu vech ile der-kemend idüp sāʿid-i saḫt-gīriniñ birini *(243, 6). [ve,]*
1736. bālādaki zünnāra **ve** birini sütūna ṣarup var ḳuvvetin bāzūya getürüp *(243, 7). [ve,]*
1737. kendüyi ol maḥalle iṣʿād u irḳā **ve** taḫtındaki kemendi yine fekk **ve** *(243, 8). [ve,]*
1738. kendüyi ol maḥalle iṣʿād u irḳā **ve** taḫtındaki kemendi yine fekk **ve** *(243, 8). [ve,]*
1739. bālāya rabṭ **ve** aña teşebbüs̱ ile istiʿlā iderek sütūnı miyān-ı şāhid-i mevzūn gibi *(243, 9). [ve,]*
1740. der-kinār **ve** ʿaşaḳ-ı pīçān dīvāra **ve** efʿī eşcāra şarmaşup çıḳdıġı gibi refte refte *(243, 10). [ve,]*
1741. der-kinār **ve** ʿaşaḳ-ı pīçān dīvāra **ve** efʿī eşcāra şarmaşup çıḳdıġı gibi refte refte *(243, 10). [ve,]*
1742. bālāsına çıḳup ḫayret-baḫş-ı neẕẕāre oldı Muḳaddem āmāde **ve** ceyb-i kitmānına *(243, 11). [ve,]*
1743. atup **ve** bir cānibini eliyle muḥkem ṭutup bün-nişīnān-ı sütūn maşrabayı rīsmāna *(243, 13). [ve,]*
1744. āvīzān **ve** nūr-ı duʿā gibi zemīnden āsumāna revān eylediler Maşraba *(243, 14). [ve,]*
1745. destine resīde olduḳda leb-i taʿẕīm ile būsīde **ve** ḳumrī-i serv-nişīn gibi *(243, 15). [ve,]*
1746. peyvend-i sütūna ḫalīde idüp yine vetīre-i sābıḳa ile zemīne nāzil **ve** iki sāʿatde *(243, 16). [ve,]*
1747. müʾeddāsınca edā-yı ḫıdmet ile daʿvāsını iṣbāt **ve** tecdīd-i berāt-ı ḫayāt eyleyüp *(243, 22). [ve,]*
1748. ḫużūr-ı ṣadr-ı kerīmde bir ḳabża altun inżimāmı ile ḫücceti yedine teslīm **ve** *(243, 23). [ve,]*
1749. incāz-ı vaʿd **ve** īfā-yı ʿahd olunması ile āyīne-i ḫāṭırdan **ve** gerd-i keder **ve** *(243, 25). [ve,]*
1750. incāz-ı vaʿd **ve** īfā-yı ʿahd olunması ile āyīne-i ḫāṭırdan **ve** gerd-i keder **ve** *(243, 25). [ve,]*
1751. incāz-ı vaʿd **ve** īfā-yı ʿahd olunması ile āyīne-i ḫāṭırdan **ve** gerd-i keder **ve** *(243, 25). [ve,]*
1752. refʿ-i sebbābe-i işāret **ve** lisān-ı tercümān ile istidʿā-yı telḳīn-i kelime-i şehādet eyledi *(243, 29). [ve,]*
1753. ve şekker-çeş-i fıḳra-i celīle-i Muḥammedün Resulullāh oldı *(243, 32). [ve,]*
1754. Mühtedī-i mezbūr ʿaraḳiyye-i tersāyīyānesin zemīne efgende **ve** *(244, 1). [ve,]*
1755. sürürından ṭaḳyasın endāḫte-i evc-i ṭāḳ-ı āsumān **ve** küngüre-i tāc-ı ibtihācın *(244, 3). [ve,]*
1756. yevmiyye ile bir ḳalyon reʾīsligi iḥsān **ve** anlara maḫṣūṣ bir ḳat libās-ı girān-bahā *(244, 6). [ve,]*
1757. maṣlaḥat-ı ḫitān tamāmında seyr-i esbāb-ı sürür **ve** iltibās-ı es̱vāb-ı ḫubūr itmegin *(244, 9). [ve,]*
1758. aḫṣābdan iki ṣuffe ḳurılup tersāne līmānına tanẕīr **ve** birinden birine ḥibāl-i ves̱īḳalar *(244, 15). [ve,]*
1759. baġlanup üzerinden ḳadden on zirāʿ mükemmel esliḥa vü ālāt **ve** *(244, 16). [ve,]*
1760. āmāde vü müheyyā **ve** nāḫudāları mütaraṣṣıd-ı işāret-i ḥażret-i fermān-fermā *(244, 18). [ve,]*
1761. ve ḫaber ṭopları atılup yek-dīgere lehīb ü mühīb-i bevārıḳ-ı medāfiʿ u benādıḳ *(244, 21). [ve,]*
1762. yüriyüp lonbarların dehān-ı ejder gibi açup **ve** aġzından şerāreler ṣaçup *(244, 24). [ve,]*
1763. muḳāteleye başladılar **ve** sefīne-i āteş gibi birbirlerine çatup edevāt-ı nāriyye *(244, 25). [ve,]*
1764. gelüp gitdiler **ve** seren ṣırıḳların mīzān-ı resen-bāza döndirüp rīsmān üzere bī-pervā *(244, 27). [ve,]*
1765. Bu es̱nāda yine cā-be-cā cān-bāz **ve** perende-bāzlar **ve** sāzlar iẓhār-ı meserretde *(245, 1). [ve,]*
1766. Bu es̱nāda yine cā-be-cā cān-bāz **ve** perende-bāzlar **ve** sāzlar iẓhār-ı meserretde *(245, 1). [ve,]*
1767. bī-direng **ve** mehter-ḫāneleri sīr-āheng eylediler Cān-bāzlar ṭayy-ı bisāṭ eyleyüp *(245, 2). [ve,]*
1768. bī-direng **ve** mehter-ḫāneleri sīr-āheng eylediler Cān-bāzlar ṭayy-ı bisāṭ eyleyüp *(245, 2). [ve,]*
1769. yüz ḳadar güzīde ḫˇānende **ve** müntaḫab sāzendeler birbirine dem-sāz u hem-āvāz olaraḳ *(245, 5). [ve,]*
1770. yüz ḳadar güzīde ḫˇānende **ve** müntaḫab sāzendeler birbirine dem-sāz u hem-āvāz olaraḳ *(245, 5). [ve,]*
1771. mūsiḳī faṣlına āġāz eylediler **ve** ḫˇānendebaşılıḳ ile *(245, 6). [ve,]*
1772. sāzende-i ḳānūn-ı iftiḫār olan Ḥasan Çelebi ṭūtī-i laʿlīn-minḳār gibi şīrīn-şadālıḳ **ve** *(245, 7). [ve,]*
1773. şekker-ḫālıḳ eyleyüp maḳām-ı rāstda ḳıyām **ve** ḫˇānendegāna taʿyīn-i uṣūl **ve** *(245, 8). [ve,]*

1774. şekker-ḫālıḳ eyleyüp maḳām-ı rāstda ḳıyām **ve** ḫ̆ānendegāna taʿyīn-i uṣūl **ve** *(245, 8). [ve,]*
1775. telḳīn-i maḳām eyleyerek ṣadā-yı dil-keş-nevāların resīde-i evc-i āsumān **ve** *(245, 9). [ve,]*
1776. naġme-i ʿAcemānelerin velvele-endāz-ı memleket-i ʿIrāḳ u Iṣfahān eylediler **Ve** *(245, 10). [ve,]*
1777. kendi **ve** refīḳi Ḥācı Meḥemmed-nām bir müteḥarrik-endām siyeh-çerde ʿArab dilberi *(246, 2). [ve,]*
1778. ve depesine çıḳup püşte-i ser-i sevdā-zedesine ḳubbelerde ʿalem miṣāli *(246, 5). [ve,]*
1779. meşhūd-ı ʿālem oldıġından mā-ʿadā refīḳiniñ başında bir ayaġ üzere ḳıyām **ve** *(246, 6). [ve,]*
1780. pāy-ı dīgerini eli ile aġzına mümāss idüp iltisām eyledi **ve** püşt-i zemīnde olmayacaḳ *(246, 7). [ve,]*
1781. mertebe raḳṣ u perendeleri icrā **ve** pāy-ı pergār-sīmāların *(246, 8). [ve,]*
1782. mālīde **ve** miyānı aḳdām-ı refīḳine resīde olup cevlān itdikçe bāzīçe-i gūy u çevgān heyʾeti *(246, 10). [ve,]*
1783. Baʿdehū başına bir nice kūze-i memlū **ve** biri biri üzerine ḫumm u sebū ḳoyup *(246, 12). [ve,]*
1784. bī-taʿab cevlān **ve** bāzī-i gūnā-gūn ile cihānı ḥayrān eyledi *(246, 13). [ve,]*
1785. Ve iki ẕirāʿ miḳdārı bir mīl-i āhenīn ve üstinde çār-gūşe bir şekl-i çelīpā-yı çūpīn *(246, 14). [ve,]*
1786. Ve iki ẕirāʿ miḳdārı bir mīl-i āhenīn **ve** üstinde çār-gūşe bir şekl-i çelīpā-yı çūpīn *(246, 14). [ve,]*
1787. meşābe-i efser ẕīb-i ser **ve** bu ḥāl ile refīḳiniñ başı üzerinde baṭī vü seriʿ cilveler eyleyüp *(246, 16). [ve,]*
1788. bir kūzesi üftān **ve** bir ḳaṭresi rīzān olmadın pīş ü pesine egilüp kef ü desti *(246, 17). [ve,]*
1789. zemīne mālīde **ve** yine dūş-ı refīḳine çıḳup ḳadd-keşīde olur idi Beyt *(246, 18). [ve,]*
1790. Ve dört şemşīri ṭūlānī be-hem-beste ve biriniñ nevk-i ser-tīzini şemşīr-i āḫeriñ ḳabżasına *(246, 21). [ve,]*
1791. Ve dört şemşīri ṭūlānī be-hem-beste **ve** biriniñ nevk-i ser-tīzini şemşīr-i āḫeriñ ḳabżasına *(246, 21). [ve,]*
1792. ilṣāḳ **ve** ol cüvān-ı çār-ebrū iki ḳat revnaḳ baġlayup āheste vü çāpük reftār ile *(246, 23). [ve,]*
1793. gibi ser-fürū-sāz-ı teslīm **ve** eyvallāh-gū oldılar *(246, 26). [ve,]*
1794. Ve ol çār-şemşīr-i behem-peyvesti kemer-bend-i miyān olacaḳ mertebe *(246, 27). [ve,]*
1795. bālā bir rīsmāna taʿlīḳ eyleyüp bī-meded-i refīḳ dūrdan pertāb **ve** zih-gīrden *(246, 29). [ve,]*
1796. geçer gibi güẕār u ṣitāb iderdi **ve** gāh refīḳiniñ başında iken cānib-i ẓahrına *(246, 30). [ve,]*
1797. Ve kendi başı üzerine bir tüvānā ʿArabı diʿāme gibi iḳāme eyleyüp kendi *(246, 32). [ve,]*
1798. ile gezer **ve** kendi kūh-ı Elbürz ḳadar bār-ı girānı var iken şākirdiniñ başında *(246, 34). [ve,]*
1799. Ve sāye-vār kendüye ḳafā-dār olan refīḳiniñ başına bir çenberi ḥalḳa-i laʿnet *(247, 1). [ve,]*
1800. gibi geçirüp kemer-bend miṣāl miyānına indirdi **ve** kendü daḫi yine āḫer refīḳiniñ başına *(247, 2). [ve,]*
1801. tevʾemān gibi bir çenberden çıḳdılar **ve** çarḫ-ı şuʿbede-kāra ne çenberden *(247, 6). [ve,]*
1802. Ve bir sütūnuñ üzerine her birisiniñ miyānesi birer ẕirāʿ üç ʿaded fülke-i ḫayme *(247, 8). [ve,]*
1803. gibi ṭablalar geçirüp üç şerefeli mināreye mümāṣil **ve** her ṭablanıñ üzerinde *(247, 9). [ve,]*
1804. ser ü dūş **ve** engüşt ü püştinde gezdirüp māhiyye-bāzī eyledi *(247, 11). [ve,]*
1805. Ve iki tīġ-ı tāb-dārı refīḳiniñ başı üzerinde serġuş gibi yalmanı yuḳaru *(247, 12). [ve,]*
1806. nihāde **ve** āġūş gibi güşāde eyleyüp **ve** aña muttaṣıl şemşīrlere muḳābil iki çenberi *(247, 13). [ve,]*
1807. nihāde **ve** āġūş gibi güşāde eyleyüp **ve** aña muttaṣıl şemşīrlere muḳābil iki çenberi *(247, 13). [ve,]*
1808. çenberleriñ içinden güẕerān oldı **ve** görenler ḥayretde ḳaldı Beyt li-münşiʾihi *(247, 16). [ve,]*
1809. Bunlardan mā-ʿadā gāh bir fincān-ı vāj-gūn **ve** gāh bir şīşe-i ser-nigūnı *(247, 19). [ve,]*
1810. başına ḳoyup üzerine bir ḫum-ı memlū vażʿ idüp çep ü rast cilveler itdi **ve** *(247, 20). [ve,]*
1811. Ve dört kimseniñ dūşı üzerinde taḫta-pārelerden bir ṣuffe ibdāʿ ve bir nādīde bāzīçe-i encümeni *(247, 22). [ve,]*
1812. Ve dört kimseniñ dūşı üzerinde taḫta-pārelerden bir ṣuffe ibdāʿ **ve** bir nādīde bāzīçe-i encümeni *(247, 22). [ve,]*
1813. iḫtirāʿ eyleyüp üzerine çıḳdı **ve** başı üzerine bir kūze-i memlū *(247, 23). [ve,]*
1814. alup gāh oturdı **ve** gāh yatdı **ve** gāh vāj-gūn perendeler atdı **ve** bu ḥāl üzere *(247, 24). [ve,]*
1815. iḫtirāʿ eyleyüp üzerine çıḳdı **ve** başı üzerine bir kūze-i memlū *(247, 24). [ve,]*
1816. iḫtirāʿ eyleyüp üzerine çıḳdı **ve** başı üzerine bir kūze-i memlū *(247, 24). [ve,]*
1817. Ve çār-esās-ı bünyān-ı ṣuffe olan sālifü'ẕ-ẕikr dört kimesneniñ başları üzere *(247, 26). [ve,]*
1818. çār şemşīri yalmanı yuḳaru ṭutdırup **ve** başını ḳılıçlarıñ üzerine ḳoyup **ve** gāh *(247, 27). [ve,]*
1819. çār şemşīri yalmanı yuḳaru ṭutdırup **ve** başını ḳılıçlarıñ üzerine ḳoyup **ve** gāh *(247, 27). [ve,]*
1820. aġzına **ve** gāh gelūsına mümāss eyledi **ve** ḳılıçlarıñ üzerinde nigūn-sār olup bir *(247, 28). [ve,]*
1821. aġzına **ve** gāh gelūsına mümāss eyledi **ve** ḳılıçlarıñ üzerinde nigūn-sār olup bir *(247, 28). [ve,]*
1822. bir şākirdiniñ başına başını vażʿ idüp **ve** ayaḳların hevāya ḳaldırup mīzān-ı rīsmān-bāz *(247, 30). [ve,]*
1823. gibi yemīn ü yesāra taḥrīk iderek pā zī-sergerde ḳarār **ve** şākirdi meydānı *(247, 31). [ve,]*
1824. Ve yevm-i mezbūrda deʾb-i ḳadīm üzere sipāh u silāḥ-dār ve dört bölük aġaları *(248, 2). [ve,]*
1825. Ve yevm-i mezbūrda deʾb-i ḳadīm üzere sipāh u silāḥ-dār **ve** dört bölük aġaları *(248, 2). [ve,]*
1826. ve sipāh u silāḥ-dār kātibleri **ve** muḳabele-i süvārī efendi **ve** ḫulefāları **ve** *(248, 3). [ve,]*
1827. ve sipāh u silāḥ-dār kātibleri **ve** muḳabele-i süvārī efendi **ve** ḫulefāları **ve** *248, 3). [ve,]*
1828. ve sipāh u silāḥ-dār kātibleri **ve** muḳabele-i süvārī efendi **ve** ḫulefāları **ve** *(248, 3). [ve,]*
1829. ve sipāh u silāḥ-dār kātibleri **ve** muḳabele-i süvārī efendi **ve** ḫulefāları **ve** *(248, 3). [ve,]*
1830. eṣvāb-ı dīvānīleri ile ordularından rākiben müsāfir otaġına nüzūl **ve** *(248, 5). [ve,]*
1831. tebdīl **ve** şeyḫü'l-islām efendi **ve** ʿAlī Paşa **ve** silāḥ-dār İbrāhīm Paşa **ve** *(248, 9). [ve,]*
1832. tebdīl **ve** şeyḫü'l-islām efendi **ve** ʿAlī Paşa **ve** silāḥ-dār İbrāhīm Paşa **ve** *(248, 9). [ve,]*
1833. tebdīl **ve** şeyḫü'l-islām efendi **ve** ʿAlī Paşa **ve** silāḥ-dār İbrāhīm Paşa **ve** *(248, 9). [ve,]*
1834. tebdīl **ve** şeyḫü'l-islām efendi **ve** ʿAlī Paşa **ve** silāḥ-dār İbrāhīm Paşa **ve** *(248, 9). [ve,]*
1835. nişāncı Muṣṭafā Paşa **ve** defter-dār efendi otaġ-ı żiyāfete ḳadem-zen-i tebcīl oldılar *(248, 10). [ve,]*
1836. ve resm ü rāhları muḳteżāsınca pervāne-vār girdā-gird iḥāta vü istīʿāb *(248, 13). [ve,]*
1837. ṣadr-ı ʿamīmü'n-nevāl ḥażretleri **ve** cenāb-ı şeyḫü'l-islām-ı bāhirü'l-ifḍāl *(248, 17). [ve,]*

1838. ve vālī-i Raḳḳa vezīr-i sütūde-ḫiṣāl libās-ı yevmiyyeleri ile **ve** sipāh u silāḥ-dār aġaları *(248, 18). [ve,]*
1839. ve vālī-i Raḳḳa vezīr-i sütūde-ḫiṣāl libās-ı yevmiyyeleri ile **ve** sipāh u silāḥ-dār aġaları *(248, 18). [ve,]*
1840. ve muḳabele-i süvārī efendi destār-ı ʿādīleri ile ḥalḳa-bend-i cemʿiyyet *(248, 19). [ve,]*
1841. ve cümlesine gevher-i ʿālem-bahā-yı vücūd-ı āṣafī imāme-i sübḫa-i lüʾlü-i nişān-gāh-ı ʿizzet oldı *(248, 20). [ve,]*
1842. Süfre-i ş̱āniyede silāḥ-dār İbrāhīm Paşa **ve** tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa **ve** dört *(248, 21). [ve,]*
1843. Süfre-i ş̱āniyede silāḥ-dār İbrāhīm Paşa **ve** tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa **ve** dört *(248, 21). [ve,]*
1844. aşaġı bölük aġaları **ve** sipāh u silāḥ-dār ketḫudāları **ve** kātibleri **ve** süfre-i ş̱āliş̱ede *(248, 22). [ve,]*
1845. aşaġı bölük aġaları **ve** sipāh u silāḥ-dār ketḫudāları **ve** kātibleri **ve** süfre-i ş̱āliş̱ede *(248, 22). [ve,]*
1846. defter-dār efendi **ve** aşaġı bölük ketḫudā **ve** kātibleri **ve** süfre-i rābiʿada *(248, 23). [ve,]*
1847. defter-dār efendi ve aşaġı bölük ketḫudā ve kātibleri ve süfre-i rābiʿada *(248, 23). [ve,]*
1848. Ve çerge-i ş̱āniyede ocaḳ-ı mezbūrlarıñ çavuşānı ve sāʾirlerine basṭ-ı simāṭ-ı inʿām *(248, 25). [ve,]*
1849. ve ḫāllī ḫāllerince ikrām olunup baʿde’ṭ-ṭaʿām üslūb-ı ṣābıḳ üzere *(248, 26). [ve,]*
1850. ḳahve **ve** şerbet **ve** buḫūr ile tekmīl-i merāsim-i mīzbānīden ṣoñra resm ü rāhlarınca *(248, 27). [ve,]*
1851. ḳahve **ve** şerbet **ve** buḫūr ile tekmīl-i merāsim-i mīzbānīden ṣoñra resm ü rāhlarınca *(248, 27). [ve,]*
1852. ve her biri mekānlarına ricʿat eylediklerinde pādişāh-ı baḥr u berr ḫażretleri tersāne bāġçesine *(248, 29). [ve,]*
1853. imāle-i ʿazīmet buyurdılar **ve** ṣadr-ı aʿẓam ḫażretleri Kāgıd-ḫāne yolınıñ *(248, 30). [ve,]*
1854. ḳapudāne ḳalyonında serīr-ārā-yı ʿizz ü iclāl oldılar **ve** bu bahāne ile *(249, 1). [ve,]*
1855. baḫşiş-i bī-ḥisāb **ve** beẕl-i zer-i nāb eylediler ʿAmmerallāhu taʿālā **ve** ebḳāhu *(249, 2). [ve,]*
1856. ṭarafından müzerkeş bisāṭ u ālāt ile ṭonanmış bir reʾs at **ve** altışar ṭāḳa destār-ı bendī *(249, 5). [ve,]*
1857. ve ḳuṭnī-i hindī vü ʿacemī vü rūmī üçer ṭonluḳ dībā **ve** nev-ẓuhūr sāde *(249, 6). [ve,]*
1858. ve ḳuṭnī-i hindī vü ʿacemī vü rūmī üçer ṭonluḳ dībā **ve** nev-ẓuhūr sāde *(249, 6). [ve,]*
1859. ve telli altışar ṭonluḳ hatāyī-i girān-bahā **ve** nesīc-i kār-gāh-ı ḫoş-rengī altışar *(249, 7). [ve,]*
1860. ve telli altışar ṭonluḳ hatāyī-i girān-bahā **ve** nesīc-i kār-gāh-ı ḫoş-rengī altışar *(249, 7). [ve,]*
1861. ṭonluḳ aṭlas-ı firengī **ve** keẕālik Ṣayda beglerbegisi Ḳara Muṣṭafā Paşa *(249, 8). [ve,]*
1862. ṭarafından at bedeli bir ḳıṭʿa cevher-i girān-ḳıymet-i bī-naẓīr **ve** dörder ʿaded *(249, 9). [ve,]*
1863. destār-ı bendī **ve** ḳuṭnī-i hindī **ve** şāl-ı keşmīrī **ve** ʿacemī vü rūmī ikişer ṭonluḳ *(249, 10). [ve,]*
1864. destār-ı bendī **ve** ḳuṭnī-i hindī **ve** şāl-ı keşmīrī **ve** ʿacemī vü rūmī ikişer ṭonluḳ *(249, 10). [ve,]*
1865. destār-ı bendī **ve** ḳuṭnī-i hindī **ve** şāl-ı keşmīrī **ve** ʿacemī vü rūmī ikişer ṭonluḳ *(249, 10). [ve,]*
1866. dībā **ve** sāde **ve** muṭallā dörder ṭonluḳ hatāyī-i zībā **ve** hem-çün Şehr-i Zūr beglerbegisi *(249, 11). [ve,]*
1867. dībā **ve** sāde **ve** muṭallā dörder ṭonluḳ hatāyī-i zībā **ve** hem-çün Şehr-i Zūr beglerbegisi *(249, 11). [ve,]*
1868. dībā **ve** sāde **ve** muṭallā dörder ṭonluḳ hatāyī-i zībā **ve** hem-çün Şehr-i Zūr beglerbegisi *(249, 11). [ve,]*
1869. ḳıṭʿa cevher-i ẕī-ḳıymet-i bībedel **ve** ikişer ṭonluḳ rūmī vü ʿacemī dībā-yı zer-tār *(249, 13). [ve,]*
1870. ve dörder ṭonluḳ sāde **ve** muṭallā hatāyī-i nāzük-nigār **ve** dörder ṭāḳa destār-ı ḫünkārī *(249, 14). [ve,]*
1871. ve dörder ṭonluḳ sāde **ve** muṭallā hatāyī-i nāzük-nigār **ve** dörder ṭāḳa destār-ı ḫünkārī *(249, 14). [ve,]*
1872. ve dörder ṭonluḳ sāde **ve** muṭallā hatāyī-i nāzük-nigār **ve** dörder ṭāḳa destār-ı ḫünkārī *(249, 14). [ve,]*
1873. ve ḳuṭnī-i bī-naẓīr ve dört ṭonluḳ şāl-ı keşmīr kapu ketḫudāları Meḥemmed Emīn Aġa *(249, 15). [ve,]*
1874. ve ḳuṭnī-i bī-naẓīr **ve** dört ṭonluḳ şāl-ı keşmīr kapu ketḫudāları Meḥemmed Emīn Aġa *(249, 15). [ve,]*
1875. yediyle maʿrūż-ı ʿatebe-i ʿulyā ḳılınup aña **ve** *(249, 16). [ve,]*
1876. Baʿdehū ebnā-yı sipāhiyān aġası sābıḳan mīr-āḫūr-ı şehriyārī **ve** *(249, 18). [ve,]*
1877. ve üç ṭonluḳ telli ḳaṭīfe **ve** altı ṭonluḳ nev-ẓuhūr u dil-keş-nigār hatāyī-i ʿālü’l-ʿāl-i zer-tār *(249, 20). [ve,]*
1878. ve üç ṭonluḳ telli ḳaṭīfe **ve** altı ṭonluḳ nev-ẓuhūr u dil-keş-nigār hatāyī-i ʿālü’l-ʿāl-i zer-tār *(249, 20). [ve,]*
1879. ve üç ṭonluḳ sāde hātāyī-i tāb-dār **ve** aġa-i zümre-i silāḥ-dārān olan *(249, 21). [ve,]*
1880. ve üç ṭonluḳ sāde hātāyī-i tāb-dār **ve** aġa-i zümre-i silāḥ-dārān olan *(249, 21). [ve,]*
1881. Nigdeli ʿAlī Aġa ṭarafından keẕālik üç ṭonluḳ dībā-yı ʿacem **ve** *(249, 22). [ve,]*
1882. çiçekli telli üç ṭonluḳ ḳaṭīfe-i muʿlem **ve** altı ṭonluḳ hatāyī-i mücellā vü muṭallā *(249, 23). [ve,]*
1883. ve üç ṭonluḳ sāde hatāyī-i ḫoş-nümā mebsūṭ-ı pāy-gāh-ı ḫudāvend-i serīr-ārā ḳılınup *(249, 24). [ve,]*
1884. ve beş ṭonluḳ pūte-dārī **ve** beş ṭonluḳ şāl-ı keşmīr **ve** beş ṭonluḳ *(249, 26). [ve,]*
1885. ve beş ṭonluḳ pūte-dārī **ve** beş ṭonluḳ şāl-ı keşmīr **ve** beş ṭonluḳ *(249, 26). [ve,]*
1886. ve beş ṭonluḳ pūte-dārī **ve** beş ṭonluḳ şāl-ı keşmīr **ve** beş ṭonluḳ *(249, 26). [ve,]*
1887. nev-ẓuhūr telli hatāyī-i bī-naẓīr **ve** beş ṭāḳa ḳuṭnī-i dil-peẕīr ferş-i şāh-rāh-ı nigāh-ı pādişāh-ı ʿadālet-serīr ḳılındı *(249, 27). [ve,]*
1888. istiḫrāc-ı aḥkām-ı neşāṭ ṭulūʿ-ı kevākib-i lāmiʿatü’l-envār **ve** *(249, 29). [ve,]*
1889. Māh-ı mezbūruñ yigirmi birinci **ve** sūr-ı meserret-mevfūruñ yedinci ş̱ülāş̱ā gicesi *(249, 32). [ve,]*
1890. yine bisāṭ-ı sitebraḳ-nigār-ı sündüsī-ṭırāz ile ārāste **ve** esbāb-ı cāh u şevket *(250, 3). [ve,]*
1891. ḫażretleri saṭvet ü icbāl **ve** saʿādet ü iḳlāl ile zīver-i mesned-i şevket **ve** revnaḳ-ı taḫt-ı ʿazamet olup *(250, 21). [ve,]*
1892. ḫażretleri saṭvet ü icbāl **ve** saʿādet ü iḳlāl ile zīver-i mesned-i şevket **ve** revnaḳ-ı taḫt-ı ʿazamet olup *250, 21). [ve,]*
1893. şeh-zādegān-ı ʿālī-tebār meymene **ve** meysere ẕevḳ u safā-yı bī-şümār *(250, 22). [ve,]*
1894. ile pirāye-i yemīn ü yesār şehriyār-ı bülend-i iʿtibār oldılar **ve** çākerān-ı āsitān-ı salṭanat **ve** *(250, 23). [ve,]*
1895. ile pirāye-i yemīn ü yesār şehriyār-ı bülend-i iʿtibār oldılar **ve** çākerān-ı āsitān-ı salṭanat **ve** *(250, 23). [ve,]*
1896. ḫademe-i Cevzā-kemer-i ʿātebe-i devlet **ve** peykān-ı ḫurşīd-efser ü māh-ṣūret *(250, 24). [ve,]*
1897. kehkeşān gibi kemer-beste-i maḳām-ı ʿubūdiyyet **ve** Ş̱üreyyā gibi müctemiʿu’ş-şeml-i silk-i ḫıdmet olup *(250, 25). [ve,]*

1898. velvele-i kūs-ı şāhī evc-i āsumāna **ve** ġulġule-i nevbet -i pādişāhī *(250, 26). [ve,]*
1899. burc-ı Keyvāna irişdi **ve** serhengān-ı şetāret-āyīn-i uḍḥūke-üslūb *(251, 1). [ve,]*
1900. ve iṯāre-i kebūter-i ʿuḳūl-i erbāb-ı naẕar içün taḥrīk-i kefçe-i sürīn itmege dest urdılar *(251, 5). [ve,]*
1901. mefrūş **ve** şeh-nişīn-i çārümīn-i ṭabaḳa-i sipihre nāz-fürūş ḳılınup naẕm *(251, 8). [ve,]*
1902. ve āṣaf-ı ṭuġrāyi-meʾāşir saʿādetlü *(251, 18). [ve,]*
1903. cenāḥ-ı ṭāʾir-i şoḥbet oldılar **Ve** Marʿaş vālīsi saʿādetlü İbrāhīm Paşa ḥażretleri *(251, 20). [ve,]*
1904. bu gice meʾẕūnen dürretü't-tāc-ı ibtihāc **ve** minaṣṣa-pīrā-yı izdivācları olan *(251, 21). [ve,]*
1905. çavuşbaşı aġa **ve** ʿizzetlü teẕkireci efendiler **ve** muḥżır aġa **ve** ḳapucılar ketḫudāsı *(251, 24). [ve,]*
1906. çavuşbaşı aġa **ve** ʿizzetlü teẕkireci efendiler **ve** muḥżır aġa **ve** ḳapucılar ketḫudāsı *(251, 24). [ve,]*
1907. çavuşbaşı aġa **ve** ʿizzetlü teẕkireci efendiler **ve** muḥżır aġa **ve** ḳapucılar ketḫudāsı *(251, 24). [ve,]*
1908. ve telḫīṣī aġalar **ve** baʿżı aġayān-ı enderūn u bīrūn ṣuffe-i mezbūrede *(251, 25). [ve,]*
1909. ve telḫīṣī aġalar **ve** baʿżı aġayān-ı enderūn u bīrūn ṣuffe-i mezbūrede *(251, 25). [ve,]*
1910. muḥżır aġa ṭāʾifeleri perdeden bīrūn dāʾiren-mā-dār āmāde-i ḫıdmet-i sūr-ı hümāyūn idiler *(251, 29). [ve,]*
1911. muḥżır aġa ṭāʾifeleri perdeden bīrūn dāʾiren-mā-dār āmāde-i ḫıdmet-i sūr-ı hümāyūn idiler *(251, 29). [ve,]*
1912. muḥżır aġa ṭāʾifeleri perdeden bīrūn dāʾiren-mā-dār āmāde-i ḫıdmet-i sūr-ı hümāyūn idiler *(251, 29). [ve,]*
1913. içün taḫṣīṣ **ve** ʿizzetlü defter-dār efendi **ve** ʿizzetlü reʾīs efendi ḥażretleri *(252, 3). [ve,]*
1914. içün taḫṣīṣ **ve** ʿizzetlü defter-dār efendi **ve** ʿizzetlü reʾīs efendi ḥażretleri *(252, 3). [ve,]*
1915. ḫˇācegān-ı dīvān **ve** müteʿayyinān-ı erkān gāh anlar ile hem-nişīn-i ṣuffe-i ṣafā *(252, 5). [ve,]*
1916. ve gāh civārlarında basṭ-ı iḥrām-ı ārām eyleyüp ḥalḳa-i dīdeleri eṣdāf-ı nigāh-ı temāşā oldı *(252, 6). [ve,]*
1917. herkes mevżiʿ-i maḫṣūṣında ḫātem-i maḥżar-ı cemʿiyyet oldılar **Ve** Oḳ Meydānında *(252, 8). [ve,]*
1918. nişān ṭaşı gibi īstāde **ve** dervāze-i sāye-bān-ı hümāyūnda şenlik seyrine *(252, 9). [ve,]*
1919. ʿayān göricek ḫadeng-āsā yeleklenüp atıldılar **ve** Āyineli Ḳavaḳ iskelesinde *(252, 11). [ve,]*
1920. Ve deryāda be-hem-peyvest olan seyirci ḳayıḳlarından gūyā nehr-i Ṭuna *(252, 13). [ve,]*
1921. üzerinde ṭunbazdan köpri ḳuruldı **ve** kayıḳdan ḳayıġa başup bir cānibden *(252, 14). [ve,]*
1922. imtiṯāl içün keşīde-i naẕar-gāh-ı ḫudāvend-i İskender-iḳbāl **ve** iẓhār-ı ṣanʿat-ı cerr-i eṯḳāl eylediler *(252, 19). [ve,]*
1923. ki gūyā riyāż-ı ʿālem-i nūrda bir serv-i mevzūn **ve** Cebel-i Ṭūrda *(252, 21). [ve,]*
1924. āşikār oldı Nice zamān ʿamūd-ı ṣubḥ gibi tenvīr-i şeb-i deycūr **ve** *(252, 26). [ve,]*
1925. ṣoñra cā-be-cā āsumānī fişekler perrān **ve** her biri burc-ı tīri nişān eyleyüp oḳ yılanı *(252, 28). [ve,]*
1926. gibi atıldıḳça **ve** zebān-ı zebānesinden zehr-ābe-i şerāre ṣaçıldıḳça *(252, 29). [ve,]*
1927. Ṣal-ı meẕkūruñ içinde atlı ḳaraca **ve** üç ʿaded bayram dolābı **ve** ṣalıncaḳ **ve** *(253, 1). [ve,]*
1928. Ṣal-ı meẕkūruñ içinde atlı ḳaraca **ve** üç ʿaded bayram dolābı **ve** ṣalıncaḳ **ve** *(253, 1). [ve,]*
1929. Ṣal-ı meẕkūruñ içinde atlı ḳaraca **ve** üç ʿaded bayram dolābı **ve** ṣalıncaḳ **ve** *(253, 1). [ve,]*
1930. Ṣal-ı meẕkūruñ içinde atlı ḳaraca **ve** üç ʿaded bayram dolābı **ve** ṣalıncaḳ **ve** *(253, 2). [ve,]*
1931. nice heyākil-i ġarībe **ve** ṣuver-i ʿacībe **ve** raḳḳāṣān-ı ġazālāne-ḫırām *(253, 3). [ve,]*
1932. nice heyākil-i ġarībe **ve** ṣuver-i ʿacībe **ve** raḳḳāṣān-ı ġazālāne-ḫırām *(253, 3). [ve,]*
1933. ve sāzendegān-ı zühre-endām **ve** muṭribān-ı dil-keş-terāne **ve** çengiyān-ı müṣaʿṣa-çeġāne *(253, 4). [ve,]*
1934. ve sāzendegān-ı zühre-endām **ve** muṭribān-ı dil-keş-terāne **ve** çengiyān-ı müṣaʿṣa-çeġāne *(253, 4). [ve,]*
1935. ve sāzendegān-ı zühre-endām **ve** muṭribān-ı dil-keş-terāne **ve** çengiyān-ı müṣaʿṣa-çeġāne *(253, 4). [ve,]*
1936. eṭrāfında meşāʿil-i sūzān içinde ṣumūʿ-ı tābān dīde-i mihri ḫīre **ve** *(253, 6). [ve,]*
1937. beste eylemiş ki ʿālemi raḳṣān u dest-efşān **ve** naḳş-bendān-ı kār-gāh-ı nezāketi *(253, 9). [ve,]*
1938. bir ḳubbe-i āteşīn **ve** ʿaḳabe-i ṣuʿle-āgīn ʿilāve-i ḳımme-i eflāk olup *(253, 12). [ve,]*
1939. içinde dört yüz ḳadar ḳandīlli hevāyī **ve** fireng **ve** badaluşḳa **ve** kestāne fişekleri *(253, 13). [ve,]*
1940. içinde dört yüz ḳadar ḳandīlli hevāyī **ve** fireng **ve** badaluşḳa **ve** kestāne fişekleri *(253, 13). [ve,]*
1941. içinde dört yüz ḳadar ḳandīlli hevāyī **ve** fireng **ve** badaluşḳa **ve** kestāne fişekleri *(253, 13). [ve,]*
1942. ḫūşe-i Ṣüreyyā gibi zīnet-fezā-yı ḳameriyye-i ṭārem-i semā olup **ve** zemīne *(253, 15). [ve,]*
1943. hübūṭ eyledikde mānend-i ʿunḳūd-ı ḫurmā **ve** ḫālet-nümā-yı naḫl-i Ṭūbā oldı *(253, 16). [ve,]*
1944. Vaḳt vaḳt içinden çarḫ-ı felekler **ve** sāʾir nice muṣannaʿ fişekler **ve** ṣuʿle-i neft-i mürebbādan *(253, 17). [ve,]*
1945. Vaḳt vaḳt içinden çarḫ-ı felekler **ve** sāʾir nice muṣannaʿ fişekler **ve** ṣuʿle-i neft-i mürebbādan *(253, 17). [ve,]*
1946. dürlü dürlü çiçekler ẓuhūr idüp bir buçuḳ sāʿat miḳdārı żiyāʿ u ṣuʿā **ve** *(253, 18). [ve,]*
1947. istināre vü iltimāʿı tersāne **ve** Eyyūb **ve** Ḫaṣköy **ve** İstanbul **ve** *(253, 19). [ve,]*
1948. istināre vü iltimāʿı tersāne **ve** Eyyūb **ve** Ḫaṣköy **ve** İstanbul **ve** *(253, 19). [ve,]*
1949. istināre vü iltimāʿı tersāne **ve** Eyyūb **ve** Ḫaṣköy **ve** İstanbul **ve** *(253, 19). [ve,]*
1950. istināre vü iltimāʿı tersāne **ve** Eyyūb **ve** Ḫaṣköy **ve** İstanbul **ve** *(253, 19). [ve,]*
1951. Ḳāsım Paşanıñ cevānib-i baḥriyyesini pertev-i çerāġ **ve** nūr-ı meh-tābdan *(253, 20). [ve,]*
1952. fısḳiyye-i āteş gibi eflāke pertāb ider **ve** eṭrāfa şalġım şaçaḳ ṭaġılup gūyā ki *(253, 23). [ve,]*
1953. ve rubʿ sāʿat miḳdārı pāy-dār olup şerāre-i bī-şümārı *(253, 27). [ve,]*
1954. żamīme-i encüm-i tāb-dār oldı **ve** bu eṣnāda birer beşer hevāyī **ve** kestāne **ve** baḥrī fişekleri *(253, 28). [ve,]*
1955. żamīme-i encüm-i tāb-dār oldı **ve** bu eṣnāda birer beşer hevāyī **ve** kestāne **ve** baḥrī fişekleri *(253, 28). [ve,]*
1956. żamīme-i encüm-i tāb-dār oldı **ve** bu eṣnāda birer beşer hevāyī **ve** kestāne **ve** baḥrī fişekleri *(253, 28). [ve,]*
1957. maʿdūd **ve** her biriniñ pertev-i meh-tāb ḳadar żiyāsı meşhūd oldı *(253, 33). [ve,]*

1958. ʿaḳabe gelüp ḳıç ṭarafında bir mühīb dīv-peykeri **ve** cānib-i āḫerinde bir nice *(253, 35). [ve,]*
1959. perde-şikāf-ı şımāḫ-ı ḥużżār olup **ve** perī-peykerleriniñ ḥüsn-i ṣūret **ve** *(254, 1). [ve,]*
1960. perde-şikāf-ı şımāḫ-ı ḥużżār olup **ve** perī-peykerleriniñ ḥüsn-i ṣūret **ve** *(254, 1). [ve,]*
1961. cilve-i naḫvetleri dāʾire-i tavṣīfden ḫāric tesḫīr-sāz-ı ḳulūb-ı nuẕẕār olur idi **Ve** *(254, 2). [ve,]*
1962. ṣanʿatla ḥareket **ve** münāṭaḥa ile birbirlerine kelle-kūb-ı muḫāṣamet iderler idi *(254, 4). [ve,]*
1963. ve miyānelerinde ṣubān-ı pūstīn-ḳabā heyʾetinde bir ṣeyḫ-i bī-rūḥ-ı zinde *(254, 5). [ve,]*
1964. ṣūretinde gāh gāh ḥareket **ve** ḳoçları birbirlerine ḥavāle **ve** silsilelerinden ṭutup *(254, 6). [ve,]*
1965. ṣūretinde gāh gāh ḥareket **ve** ḳoçları birbirlerine ḥavāle **ve** silsilelerinden ṭutup *(254, 6). [ve,]*
1966. ve ṭaraf-ı āḫerinden hübūṭ u nüzūl eyler idi **ve** üç cānibinde sütūn *(254, 8). [ve,]*
1967. ve ṭaraf-ı āḫerinden hübūṭ u nüzūl eyler idi **ve** üç cānibinde sütūn *(254, 8). [ve,]*
1968. üzerinde meşāʿil-i nevvār **ve** yeşil ḳandīllerden birer serv-i sebz āṣikār **ve** nice *(254, 9). [ve,]*
1969. üzerinde meşāʿil-i nevvār **ve** yeşil ḳandīllerden birer serv-i sebz āṣikār **ve** nice *(254, 9). [ve,]*
1970. mühr-i Süleymānīler tāb-dār **ve** gūna-gūn āvīze-i pür-zīb ü zīnet bī-şümār idi *(254, 10). [ve,]*
1971. Ve tersāneli ṭarafından ʿaḳabe nāmına bir ṣal daḫi gelüp anıñ daḫi içinde *(254, 11). [ve,]*
1972. merdüm-i perī-liḳā döndükçe döner **ve** çeşm-i erbāb-ı temāşāyı vaḳf-ı gerdiş-i ḥayret ider *(254, 13). [ve,]*
1973. idi **ve** bir atlı ḳaraca fır fır devrān **ve** üzerinde altı nefer ādem cevlān idüp *(254, 14). [ve,]*
1974. idi **ve** bir atlı ḳaraca fır fır devrān **ve** üzerinde altı nefer ādem cevlān idüp *(254, 14). [ve,]*
1975. altun varaḳlı aṣḳılar ile pür-zīver dāʾiren-mā-dār zerrīn kemerler **ve** dībā-yı zībā *(254, 18). [ve,]*
1976. ve aḳmişe-i girān-bahā ile āvīzeler **ve** ḳanādīl-i bī-şümār-ı S̱üreyyā-eserle *(254, 19). [ve,]*
1977. ve aḳmişe-i girān-bahā ile āvīzeler **ve** ḳanādīl-i bī-şümār-ı S̱üreyyā-eserle *(254, 19). [ve,]*
1978. āvīzān **ve** şehbāl-i mülemmaʿ-gūn-ı ṭāvūs-ı felek gibi ḫırāmān olup içinde beş yüz *(254, 21). [ve,]*
1979. āvīzān **ve** şehbāl-i mülemmaʿ-gūn-ı ṭāvūs-ı felek gibi ḫırāmān olup içinde beş yüz *(254, 22). [ve,]*
1980. ḳadar ādem mevcūd **ve** ālāt-ı ṭarab **ve** esbāb-ı şevḳ u şeġab **ve** heyākil-i ġarībe vü ṣuver-i ʿacībe *(254, 22). [ve,]*
1981. ḳadar ādem mevcūd **ve** ālāt-ı ṭarab **ve** esbāb-ı şevḳ u şeġab **ve** heyākil-i ġarībe vü ṣuver-i ʿacībe *(254, 22). [ve,]*
1982. nā-maʿdūd idi Yer yer meşāʿil-i nūr-baḫş tābān **ve** *(254, 23). [ve,]*
1983. Cā-be-cā mehter-ḫāneler ḫod seyr-āheng **ve** perende-bāzlar bī-ārām u direng *(254, 27). [ve,]*
1984. ve çār-pāre-zenler şūḥ u şeng ṭaḳla-endāzlar ṣūret-nümā-yı ḫarçeng olup *(254, 28). [ve,]*
1985. el-ḥāṣıl bir gūne iẓhār-ı şādmānī vü sürūr **ve** bir mertebe cemʿiyyet-i esbāb-ı ḥubūr *(254, 29). [ve,]*
1986. var idi ki temāşāsı insānı ḥayrān **ve** Zühre-i zehrāyı zenne ḳıyāfeti *(254, 30). [ve,]*
1987. Bu ḥālet ile naẓar-gāh-ı şehriyārīde iẓhār-ı maḥāret **ve** ifāża-i şeṭāret **ve** *(254, 32). [ve,]*
1988. Bu ḥālet ile naẓar-gāh-ı şehriyārīde iẓhār-ı maḥāret **ve** ifāża-i şeṭāret **ve** *(254, 32). [ve,]*
1989. ʿaḳabinde yine dūde-i meẕkūreden ṭūli yüz ẕirāʿ **ve** ʿarżı elli ẕirāʿ bir ṣal-ı āḫer *(254, 33). [ve,]*
1990. ʿaḳabinde yine dūde-i meẕkūreden ṭūli yüz ẕirāʿ **ve** ʿarżı elli ẕirāʿ bir ṣal-ı āḫer *(254, 34). [ve,]*
1991. daḫi rūy-ı deryāda numūne-i genc-i bād-āver olup ṭūli onar **ve** ʿarżı beşer *(254, 35). [ve,]*
1992. kemer-i pür-zīb ü zīverle iḥāṭa olunmuş **ve** her kemer ḳavs-i ḳuzaḥ gibi āvīze-i rengā-reng *(254, 36). [ve,]*
1993. ile müzeyyen ḳılınmış gūyā ṣal-ı meẕkūr sipihr-i eS̱īr **ve** ḳandīller *(254, 37). [ve,]*
1994. kevākib-i müstenīr **ve** mühr-i Süleymānīler ʿunḳūd-ı S̱üreyyā-naẓīr idi İçinde *(255, 1). [ve,]*
1995. nice şumūʿ-ı tābān **ve** meşāʿil-i sūzān **ve** ḳanādīl-i fürūzān çeşm-i ḳarīr-i ʿālemiyāndan *(255, 2). [ve,]*
1996. nice şumūʿ-ı tābān **ve** meşāʿil-i sūzān **ve** ḳanādīl-i fürūzān çeşm-i ḳarīr-i ʿālemiyāndan *(255, 2). [ve,]*
1997. ve mendīl-i ʿAcemāne ile ḳolbaşıları sāʾir çengīlerden ser-efrāz-ı imtiyāz oldı *(255, 4). [ve,]*
1998. Ve ol ferzend-i şeyṭān-pesend nice püser-i Ṣīrāzī-ḳıyāfet ve dilber-i Keşmīrī-liḳā-yı Ḳandehārī-ṣūreti *(255, 5). [ve,]*
1999. Ve ol ferzend-i şeyṭān-pesend nice püser-i Ṣīrāzī-ḳıyāfet **ve** dilber-i Keşmīrī-liḳā-yı Ḳandehārī-ṣūreti *(255, 5). [ve,]*
2000. der-pey-i yek-dīger tertīb ü taṣfīf **ve** her birini *(255, 6). [ve,]*
2001. ve her bir raḳṣ oġlanı āhū-yı deşt-i Ḳıpçaḳ gibi gerdiş-i ġazālāne *(255, 8). [ve,]*
2002. gibi gerden ḳırarak **ve** bunlardan ġayri ẕī-rūḥ ḫayāl olunur bir timS̱āl-i ġazāl *(255, 9). [ve,]*
2003. ve peyker-i duḫter-i āhū-miS̱āl anlar ile maʿan cilveler ḳılarak rūy-ı deryāda *(255, 10). [ve,]*
2004. perī gibi sebāḥat **ve** temāşāyiyāna feyz-i envāʿ-ı meserret eyledi *(255, 11). [ve,]*
2005. Ve yine ṣal daḫi cānib-i tersāneden maḥall-i temāşāya īṣāl olunup *(255, 12). [ve,]*
2006. anda daḫi hezārān ārāyiş ü zīver **ve** eṭrāfında ḳandīller **ve** çarḫ-ı felekler **ve** *(255, 13). [ve,]*
2007. anda daḫi hezārān ārāyiş ü zīver **ve** eṭrāfında ḳandīller **ve** çarḫ-ı felekler **ve** *(255, 13). [ve,]*
2008. anda daḫi hezārān ārāyiş ü zīver **ve** eṭrāfında ḳandīller **ve** çarḫ-ı felekler **ve** *(255, 13). [ve,]*
2009. kenārelerinde ʿaraba gibi tekerlekler dāʾiren-mā-dār her ṭarafında **ve** her biriniñ mā-beyni *(255, 14). [ve,]*
2010. onar ẕirāʿ **ve** on kemer olup āvīze-i gūnā-gūn **ve** aḳmişe-i rengā-reng-i zer-ender-zer *(255, 15). [ve,]*
2011. onar ẕirāʿ **ve** on kemer olup āvīze-i gūnā-gūn **ve** aḳmişe-i rengā-reng-i zer-ender-zer *(255, 15). [ve,]*
2012. Cevzā-yı sipihriñ ṭāḳatin ṭāḳ idüp ḳaddin büker idi **Ve** ṣal-ı meẕkūruñ miyānesinde *(255, 17). [ve,]*
2013. on beş biñ ḳadar ḳanādīl-i ẓulmet-sūz **ve** meşābīḥ-i zeberced-gūn-ı şevḳ-efrūzdan *(255, 18). [ve,]*
2014. idi ki At Meydānında ḫalīde olan ṭaşıñ ṣūreti hem-ḳāmeti **ve** meydān-ı sūr-ı Aḥmed Ḫānīniñ *(255, 20). [ve,]*
2015. sāʿat seyr ü temāşādan ṣoñra yine ṣallar maḥalline keşīde **ve** herkes ḫ̆āb-gāh-ı ferāġlarında *(255, 22). [ve,]*
2016. Maḥall-i Taṣvīr Māh-ı mezbūruñ yigirmi birinci **ve** sūr-ı hümāyūnuñ yedinci *(255, 24). [ve,]*
2017. sāye-bān-ı zerrīn-ṭınābdan ser-nümā-yı ẓuhūr **ve** ṣaʿṣaʿa-i elmāṣ-ı efser-i ḫudāyī-zīverinden *(255, 27). [ve,]*

2018. perde-i āyīne-i şevket ü celāl **ve** şehbāl-i hümā-yı baḫt u iḳbāl olan *(256, 4). [ve,]*
2019. bālā-nişīn-i mesned-i ʿizzet **ve** cenāb-ı şevket-penāh ḥażretleri lafẕ-ı sulṭānım gibi *(256, 7). [ve,]*
2020. miyānelerinde ser-efrāz-ı ṣadr-ı aʿlā-yı imtiyāz oldılar **Ve** aġayān-ı enderūn-ı sulṭānī *(256, 8). [ve,]*
2021. ve sedene-i südde-i seniyye-i ḫāḳānī zīr-i pāy-gāh-ı taḫt-ı şevket-dest-gāhda *(256, 9). [ve,]*
2022. verā-yı perde-i ḫafādan nāẓır **ve** dīde-i şibāk-ı menāẓırdan *(256, 14). [ve,]*
2023. serhengān seyr-āheng-i ceres-i ḳāfile-i neşāṭ **ve** ḫorūs-ı bām-dād-ı ẕevḳ u inbisāṭ olup *(256, 16). [ve,]*
2024. bir yerden muṭribān-ı naġme-serā āgāz-ı nevā-sāzī **ve** perde perde *(256, 17). [ve,]*
2025. tertīb **ve** kenāre-i dīvān-ı şevket **ve** ḥavāşī-i şeh-nāme-i salṭanat envāʿ-ı zer ü zīver *(256, 22). [ve,]*
2026. tertīb **ve** kenāre-i dīvān-ı şevket **ve** ḥavāşī-i şeh-nāme-i salṭanat envāʿ-ı zer ü zīver *(256, 22). [ve,]*
2027. ve tehyiʾe-i levāzım-ı sūr içün fermān-fermā olmaları ile sāʾir vüzerā *(256, 25). [ve,]*
2028. Berren **ve** baḫren raḳḳāṣān **ve** mehter-ḫāneler velvele-endāz-ı zemīn ü āsumān olup *(256, 27). [ve,]*
2029. Berren **ve** baḫren raḳḳāṣān **ve** mehter-ḫāneler velvele-endāz-ı zemīn ü āsumān olup *(256, 27). [ve,]*
2030. ṭarafeynde keşret-i sāḥil-nişīnān **ve** ḳayıḳlarla deryāda *(256, 28). [ve,]*
2031. telāṭum-ı emvāc-ı temāşāyiyāndan rūy-ı ʿarż u leb-i deryā nā-peydā **ve** bir başḳa *(256, 29). [ve,]*
2032. ādem deryāsı hüveydā oldı **ve** niçe kimseler naẓm *(256, 30). [ve,]*
2033. müʿeddāsınca piyādeden piyādeye ṭafarāt **ve** ḳayıḳdan ḳayıġa taḫrīk-i ḫaṭevāt ile *(257, 3). [ve,]*
2034. dürlü dürlü bāzīçeler der-kār **ve** ekşer-i erbāb-ı temāşā mübeşşir-i ḳudūm-i şehriyārī olan *(257, 8). [ve,]*
2035. temāşādan maḥrūm **ve** içlerinden baʿżı nem-rübāyende-i seḥāb-ı firāset olanlar *(257, 10). [ve,]*
2036. şitāb **ve** ṣanāyiʿ-i ātiyeyi seyr ile kām-yāb olup meydāna ʿavdetinde *(257, 16). [ve,]*
2037. diyerek birbirlerini gördükleri temāşā ḥasret **ve** ʿadem-i refāḳatlerine *(257, 20). [ve,]*
2038. ve tesyīr-i reh-vār-ı şevḳ içün bār-gīr üzere ḳoçaşı tāziyāne-zen-i şevḳ uraraḳ *(257, 31). [ve,]*
2039. küçe vü bāzārda nişīb ü firāza mürūr itdigi gibi dingil dingil oynayaraḳ **ve** *(258, 1). [ve,]*
2040. şayḳanıñ serenleri **ve** alat u resenleri üstinde cān-bāz gibi pīş u pes reftār u bāzī *(258, 2). [ve,]*
2041. ve iẓhār-ı siḥr-sāzī iderek ser-menzile vāṣıl **ve** ḳalyona dāḫil olduḳdan *(258, 3). [ve,]*
2042. ve iẓhār-ı siḥr-sāzī iderek ser-menzile vāṣıl **ve** ḳalyona dāḫil olduḳdan *(258, 3). [ve,]*
2043. ṣoñra ṣanʿat ile şākird-i resen-bāz gibi pes pes ricʿat **ve** maḳām-ı aṣlīsi olan *(258, 4). [ve,]*
2044. ʿAraba seyrinden ṣoñra ḥużūr-ı hümāyūnda Bāġçevānoġlı **ve** Ḫalīl Ḳolları *(258, 9). [ve,]*
2045. şākūller āvīzān **ve** ol ṣırıḳlarıñ şülüşānı zīr-i rīsmānda dünbāle-cünbān **ve** şülüşi *(258, 16). [ve,]*
2046. şākūller āvīzān **ve** ol ṣırıḳlarıñ şülüşānı zīr-i rīsmānda dünbāle-cünbān **ve** şülüşi *(258, 16). [ve,]*
2047. güẕāşte **ve** rabṭ u ilşāḳ olındıġı maḥallde fülke-i ḫayme gibi bir ṭabla-i muḥkem *(258, 18). [ve,]*
2048. bend ile żabṭ u ilḥāḳ olunmuş **ve** raḳḳāṣān-ı ʿişve-perdāz ber-hevā pervāza *(258, 19). [ve,]*
2049. ile bellerine baġlayup ḫançer gibi zīb-i miyān **ve** etekligi altında pinhān *(258, 22). [ve,]*
2050. ve ṭabla-i nihān-geşteyi mevṭın-ı aḳdām **ve** ḫayyiz-i cevlān itmeleri ile *(258, 23). [ve,]*
2051. ve ṭabla-i nihān-geşteyi mevṭın-ı aḳdām **ve** ḫayyiz-i cevlān itmeleri ile *(258, 23). [ve,]*
2052. ve çep ü rāst reftārlarında vāhime-i üft ü ḫīzinden emīn olmaġla *(258, 26). [ve,]*
2053. cüst ü çālāk **ve** bī-vehm ü bāk yemīn ü yesāra mütemāyil **ve** şekl-i resen-bāz-ı rīsmān-pervāza *(258, 27). [ve,]*
2054. cüst ü çālāk **ve** bī-vehm ü bāk yemīn ü yesāra mütemāyil **ve** şekl-i resen-bāz-ı rīsmān-pervāza *(258, 27). [ve,]*
2055. mütemāşil **ve** raḳṣ u cilvede Zühre-i zehrā-yı āsumān-pīrāya *(258, 28). [ve,]*
2056. birer rīsmān daḫi beste **ve** ṭablalar ṣırıḳlara peyveste olmaġla ṭarafeyniñ ḳanġısının *(258, 30). [ve,]*
2057. ol rīsmān bocurġadlar ile çekilürse ol ṭablayı ol semte çeker **ve** *(258, 31). [ve,]*
2058. idi Kebīr alat yanında ol rīsmān mānende-i nā-peydā olmaġla kebīr alat ḫareket itmeksizin raḳḳāṣlar gāh vicāhen **ve** gāh ḳıçın ḳıçın revişlerin seyrān idenler mücerred ṣırıḳlara *(258, 33). [ve,]*
2059. āmed ü reft iderek naẓar-gāh-ı şehriyārīye vāṣıl **ve** temāşā-yı cilve vü raḳṣlarından *(259, 1). [ve,]*
2060. emānlarına zemān u derek olan direklerden bendlerini fekk itdiler **ve** *(259, 4). [ve,]*
2061. pīş-gāh-ı şehriyārīde ḳaraya yarım mil miḳdārı maḥallden kendülerini deryāya *(259, 6). [ve,]*
2062. Gerdūne-i mezbūre **ve** raḳḳāṣān-ı meẕkūre rīsmān üzere germ-tāzī **ve** ʿarż-ı ʿişve-bāzī itdikde *(259, 8). [ve,]*
2063. Gerdūne-i mezbūre **ve** raḳḳāṣān-ı meẕkūre rīsmān üzere germ-tāzī **ve** ʿarż-ı ʿişve-bāzī itdikde *(259, 8). [ve,]*
2064. deryāya atılup hezār-gūne ṭaḳla vü perende ile zümre-i ḫarçenge ḳatıldılar **ve** *(259, 10). [ve,]*
2065. yüriyüp nīme-i menzile resīde olduḳda bī-bāk u nā-tersān ne terāzū **ve** ne mīzān *(259, 17). [ve,]*
2066. iki şemşīr ile resen üzere raḳṣān **ve** nice bāzīçe-i nā-dīde ile germ-cevlān olduḳdan *(259, 18). [ve,]*
2067. ṣoñra arḳası üzere ip üstine yatup ipi eliyle ṭutdı **ve** yatdığı ipe *(259, 19). [ve,]*
2068. terānesiyle mütefāḫirane atup ṭutdı ip üstinde yatdı **ve** ol boġazı ipli iki eli **ve** *(259, 23). [ve,]*
2069. terānesiyle mütefāḫirane atup ṭutdı ip üstinde yatdı **ve** ol boġazı ipli iki eli **ve** *(259, 23). [ve,]*
2070. gibi yüridi gitdi **ve** çünki bu ḫāletle ḥużūr-ı hümāyūna ḳarīb maḥalle yetdi *(259, 25). [ve,]*
2071. hemān kendüñi deñize ilḳā itdi **ve** şāyeste-i iḥsān-ı şehriyārī olup ḳarada daḫi *(259, 26). [ve,]*
2072. Maḥall-i Taṣvīr Cānib-i deryāda bu vech üzere şenlikler kemaliñ bulup **ve** *(260, 1). [ve,]*
2073. erbāb-ı temāşā sīr-çeşm-i seyr-i baḥrī olup nevbet-i şādī Meydān-ı Tīre **ve** *(260, 2). [ve,]*
2074. temāşā-yı berrī teşrīf-i ḥudāvend-i felek-serīre mevḳūf **ve** naḳdīne-i himmet-i āṣāfī *(260, 3). [ve,]*
2075. ve teẕyīl-i muḳaddemāt-ı ḥubūr içün ṣadr-ārā-yı mesned-i düstūrī *(260, 5). [ve,]*
2076. ṣadrü'ṣ-ṣudūr-ı maʿnevī vü ṣūrī ḥażretleri ḳapudānede bir miḳdār tevaḳḳuf **ve** *(260, 6). [ve,]*
2077. tevcīh-i nigāh-ı iltifāt **ve** nuṭḳ-ı cān-baḫşları ile bu nīm-mürde-i ekdār-ı rūzgāra *(260, 11). [ve,]*
2078. feyż-i ḥayāt eyleyüp Vehbiyā meşhūduñ olan umūr-ı ġarībe **ve** aḥvāl-i ʿacībeyi *(260, 12). [ve,]*

2079. bir ḫoşca żabṭ u itḳān **ve** manẓūr-ı çeşm-i imʿān itdiñ mi **ve** geregi gibi levḥ-i ḫāṭırına *(260, 13). [ve,]*
2080. bir ḫoşca żabṭ u itḳān **ve** manẓūr-ı çeşm-i imʿān itdiñ mi **ve** geregi gibi levḥ-i ḫāṭırına *(260, 13). [ve,]*
2081. bār-gīriñ muṭlaḳu'l-ʿinān firār **ve** girībān u dāmeniñ hevāyī fişeklerden *(260, 18). [ve,]*
2082. sūḫte-i işābet-i şerār **ve** kendiñ bī-refīḳ u ḫıdmet-kār hengām-ı perīşānī-i cemʿiyyet-i ḫużżār *(260, 19). [ve,]*
2083. ve āvān-ı tefriḳa-i temāşāyiyān u nuẓẓār **ve** zamān-ı nīme-i şeb-i ṭārda *(260, 20). [ve,]*
2084. ve āvān-ı tefriḳa-i temāşāyiyān u nuẓẓār **ve** zamān-ı nīme-i şeb-i ṭārda *(260, 20). [ve,]*
2085. zamān sedd-i rāh-ı nuṭḳ olup Allāh Allāh bu ne ḫāṭır-ı āgāh **ve** ne *(260, 23). [ve,]*
2086. ṣayd ḫayf ki kimesne ḫaber-dār olmadı **ve** aḥvālimi ʿarża-i dergāh-ı bende-penāh eylesem *(260, 25). [ve,]*
2087. iʿtimād olunmazsa istişhāda ṣāliḥ kimesne görüp bilmedi deyu mütekeddir **ve** *(260, 27). [ve,]*
2088. vāṣıl-ı semt-i selāmet oldıġıma ḫāmid ü şākir **ve** irtesi bār-gīrimi *(260, 29). [ve,]*
2089. müteşekkir **ve** ancaḳ bisāṭ-ı ġāret-zededen bir ġaddāre-i müsteʿāreyi tażmīn fikri *(260, 31). [ve,]*
2090. leb-cünbān-ı taḥḳīḳ **ve** neʿam-gūyān-ı iḳrār u taṣdīḳ olup *(260, 34). [ve,]*
2091. hezār şerm ü ḥacālet **ve** ʿacz-i istikānet ile dest-ber-sīne ser-fürū-gerde-i sekīne olup *(260, 35). [ve,]*
2092. lisān-ı ḫālim bu gün piyāde ḳaldıġımı nāṭıḳ **ve** baʿde'l-yevm *(260, 36). [ve,]*
2093. görüp bir at iḥsānı ile telāfī-i mā-fāt **ve** tecdīd-i berāt-ı iltifāt itmeleri *(261, 2). [ve,]*
2094. ser-āġāz **ve** bu bende-i efgendelerin süvār-ı semend-i iʿzāz itmek ḳaṣdı ile bu *(261, 5). [ve,]*
2095. fārisü'l-ḫayl-i meydān-ı iftiḫār **ve** ḫākden refʿ idüp bülend-ḳadr ü iʿtibār ideydim *(261, 9). [ve,]*
2096. ve firār iden bār-gīr-i keşīde-zihārıña bedel āhū-yı müşgīn-mūy gibi bir *(261, 10). [ve,]*
2097. sevḳ-i semend-i fīl-ten-i liyāḳat u istiʿdād itmedin **ve** ḫaḳḳımda bir kimse piyāde sürmedin *(261, 17). [ve,]*
2098. Tavṣīf **ve** Basṭ Olunan Mevāʾid-i ʿAmīmü'l-fevāʾid-i Cihān-dārı **ve** *(261, 27). [ve,]*
2099. Tavṣīf **ve** Basṭ Olunan Mevāʾid-i ʿAmīmü'l-fevāʾid-i Cihān-dārı **ve** *(261, 27). [ve,]*
2100. Tertīb-i Pür-zīb-i Mihmān-kede-i Elṭāf-ı Şehriyārı **ve** Vāḳiʿ Olan *(261, 28). [ve,]*
2101. ṣadr-nişīn olmaġla muʿtād üzere şenlik ṭopları atılup nevbet-ḫāneler çalındı **ve** *(262, 6). [ve,]*
2102. Yevm-i mezbūrda dergāh-ı ʿālī yeñiçeri aġası **ve** sāʾir ocaḳ aġaları ḥażerātı *(262, 9). [ve,]*
2103. ve dūde-i mezbūreniñ oṭa başıları **ve** vekīl-ḫarç **ve** aşçı **ve** sāʾir neferātı velīme-i sulṭānīye *(262, 10). [ve,]*
2104. ve dūde-i mezbūreniñ oṭa başıları **ve** vekīl-ḫarç **ve** aşçı **ve** sāʾir neferātı velīme-i sulṭānīye *(262, 10). [ve,]*
2105. ve dūde-i mezbūreniñ oṭa başıları **ve** vekīl-ḫarç **ve** aşçı **ve** sāʾir neferātı velīme-i sulṭānīye *(262, 10). [ve,]*
2106. ve dūde-i mezbūreniñ oṭa başıları **ve** vekīl-ḫarç **ve** aşçı **ve** sāʾir neferātı velīme-i sulṭānīye *(262, 10). [ve,]*
2107. daʿvet **ve** cümlesi muʿtād olduḳları ṭaʿām-ı dīvān ile maḫṣūṣen iṭʿāma *(262, 11). [ve,]*
2108. niyyet olunmaġın meydān-ı sūrūñ eṭrāfı **ve** pīş-gāh-ı hümāyūnuñ enḥā vü eknāfı *(262, 12). [ve,]*
2109. bīgāne duḫūline sedd olacaḳ mertebesi ḫāric-i ḥīṭa-i terḥīş **ve** ocaġ-ı meẓkūre *(262, 13). [ve,]*
2110. ḫalḳınıñ güncāyişine vāfī olacaḳ ḳadar yere ḳazıḳlar ḳaḳılup **ve** ol ḳazıḳlara *(262, 14). [ve,]*
2111. muḥkem rīsmānlar ṭaḳılup taḫliye-i meydān ḳılınmış **ve** derūn-ı dāʾire zümre-i yeñiçeriyāna *(262, 15). [ve,]*
2112. kisve-i maḫṣūṣ **ve** ālāy-ı merṣūṣı ile żiyāfet otaġına nüzūl **ve** sāʾir *(262, 19). [ve,]*
2113. kisve-i maḫṣūṣ **ve** ālāy-ı merṣūṣı ile żiyāfet otaġına nüzūl **ve** sāʾir *(262, 19). [ve,]*
2114. kisve-i maḫṣūṣ **ve** ālāy-ı merṣūṣı ile żiyāfet otaġına nüzūl **ve** sāʾir *(262, 20). [ve,]*
2115. ḫażretlerini **ve** İstanbul aġasını **ve** yeñiçeri efendisini **ve** ḳul ketḫudāsını **ve** sekbānbaşı aġayı *(262, 24). [ve,]*
2116. ḫażretlerini **ve** İstanbul aġasını **ve** yeñiçeri efendisini **ve** ḳul ketḫudāsını **ve** sekbānbaşı aġayı *(262, 24). [ve,]*
2117. ḫażretlerini **ve** İstanbul aġasını **ve** yeñiçeri efendisini **ve** ḳul ketḫudāsını **ve** sekbānbaşı aġayı *(262, 24). [ve,]*
2118. ḫażretlerini **ve** İstanbul aġasını **ve** yeñiçeri efendisini **ve** ḳul ketḫudāsını **ve** sekbānbaşı aġayı *(262, 24). [ve,]*
2119. ve maḫṣūṣça üstleri **ve** ṣarıḳları ile sāye-bān-ı temāşāya daʿvet **ve** *(262, 25). [ve,]*
2120. ve maḫṣūṣça üstleri **ve** ṣarıḳları ile sāye-bān-ı temāşāya daʿvet **ve** *(262, 25). [ve,]*
2121. ve maḫṣūṣça üstleri **ve** ṣarıḳları ile sāye-bān-ı temāşāya daʿvet **ve** *(262, 25). [ve,]*
2122. Anlar daḫi emre imtiṣāl **ve** dāmen-būs-ı ṣadr-ı bülend-iḳbālden ṣoñra *(262, 27). [ve,]*
2123. teşdīd ü tevṣīḳ olunmayup **ve** olunması daḫi tedārük-i ʿaẓīme muḥtāc olmaġın *(262, 30). [ve,]*
2124. rūḥ bulmaḳ içün ḫāṣeki aġaları taʿyīn **ve** bocurġad taʿbīr olunur ālet *(262, 33). [ve,]*
2125. içün çār cihetden teḳayyüd-i ekīd **ve** zūr-dest-i iḫlāṣ-peyvestleri murād üzere her *(263, 2). [ve,]*
2126. tenfīẕ **ve** evāmir-i şehen-şāhī taḥkīm ü teʾyīd olındıġı meşhūd-ı ḳarīb ü baʿīd oldı *(263, 4). [ve,]*
2127. idi zīrā ki yeñiçeri mürūrı içün meydān-ı sūruñ bir miḳdārı taḫliye olunmuş **ve** *(263, 6). [ve,]*
2128. hücūm-ı temāşāyiyān-ı ne-dāniste-rüsūmı sedd içün ḳazıḳlar **ve** ḳazıḳlara *(263, 7). [ve,]*
2129. rabṭ olunacaḳ ālāt u edevāt taʾbiye ḳılınmış idi **ve** cān-bāzıñ şecere-i saḫt-bīḫ *(263, 8). [ve,]*
2130. cān-bāzlar menzil-i ṣanʿata vāṣıl **ve** meḳāṣıd u meṭāliblerine nāʾil olacaḳ çār-mīḫları *(263, 10). [ve,]*
2131. ān-ı vāḥidde muḥkem **ve** merābıṭ-ı ḥibāl-i āmālleri müstaḥkem olup *(263, 11). [ve,]*
2132. keşīde **ve** der-ʿaḳab resen-bāzlar ʿankebūt-ı rişte-perdāzlar gibi ser-menzil-i ṣanʿatlarına *(263, 13). [ve,]*
2133. Ve cebeciler ṭarafından daḫi heft-ser bir ejder-i muṣavver getürilüp bir *(263, 15). [ve,]*
2134. cādū-yı ḫum-süvār ṣūreti ol ejdere ḳāʿide vü ʿinān-keş **ve** ejderiñ her başında bir *(263, 16). [ve,]*
2135. irāʿet-i şekl-i ʿacīb ü resm-i ġarīb **ve** ṭopçılar ṭarafından daḫi envāʿ-ı āteş-bāzlıḳlar ile *(263, 19). [ve,]*
2136. ḫortūmına beste olan rīsmānlar ile gūyā çeker **ve** ḳalʿa daḫi fīliñ ardınca revān olup *(263, 21). [ve,]*
2137. çekilüp gider **ve** öñindeki ejder yedi başındaki ağızlarından fişeng-i şerer-efşān *(263, 22). [ve,]*
2138. ile fi'l-meṣel püskürme atar **ve** çarḫ-ı felek gibi öñine gelene āteşler ṣaçar *(263, 23). [ve,]*

2139. ile fi’l-meşel püskürme atar ve çarḫ-ı felek gibi öñine gelene āteşler şaçar *(263, 24). [ve,]*
2140. idi Ve ḳalʿa-i mezbūre dervāzesinde tirşeden maşnūʿ ters-nāk çihreler **ve** hevl-nāk ṣūretler *(263, 24). [ve,]*
2141. ve midillü ṣūretlü atlar **ve** üzerlerinde muḳavvādan yapılmış heyākil-i ʿacībe *(263, 25). [ve,]*
2142. ve midillü ṣūretlü atlar **ve** üzerlerinde muḳavvādan yapılmış heyākil-i ʿacībe *(263, 25). [ve,]*
2143. ve ṣuver-i ġarībe var idi ki cümlesiniñ libāslarında fişekler muʿabbā olmaġla *(263, 26). [ve,]*
2144. ile yemīn ü yesāra ṣitābān **ve** mānend-i naʿl-i Burāḳ-ı berḳ-i germ-cevlān *(263, 28). [ve,]*
2145. eṭrāfa ṣuʿle-feşān olup **ve** rākibleriniñ daḫi libāsları penbe-i nev-ẓuhūr-ı siyeh-reng-i bārūt *(263, 29). [ve,]*
2146. ile āgende olmaġın teʾsīr-i āteş-i şerer-gīrden ṭutuşup **ve** *(263, 30). [ve,]*
2147. Yoḳ oyunı penbe ile āteşiñ zemzemesiyle her biri kestāne fişegi gibi ṭafra-künān **ve** *(263, 32). [ve,]*
2148. mānend-i berḳ-i cehān birden bire germ-tāz **ve** yerden yere ḫaṭve-perdāz olduḳça *(263, 33). [ve,]*
2149. ve maṭraḳ oyununda iẓhār-ı mahāret eylediler *(263, 36). [ve,]*
2150. Ve ḳalʿa-i meẕkūre aʿmāl-i edevāt-ı nāʾire ile ḥālet-nümā-yı ḳalʿa-i Revān *(264, 1). [ve,]*
2151. ve ḥişār-ı nüh bārū-yı āsumāndan nişān oldıġın nümāyān itdikden ṣoñra ḳalʿayı *(264, 2). [ve,]*
2152. çeken fīl ṣūretinden bendleri güsiste **ve** ol bār-ı girān ḳaydından vāreste eyleyüp *(264, 3). [ve,]*
2153. üzerindeki taḫt **ve** taḫt içindeki fīl-bān ṣūretinde bir ferzend-i dil-saḫt ile ḫod-be-ḫod *(264, 4). [ve,]*
2154. edīm-i şaṭranca nişān oldı **ve** ḳalʿa-i meẕkūre daḫi geh *(264, 6). [ve,]*
2155. ve bir gencīne-i bisyār-ḳufl u bī-kilīd gibi maṣāff-ı düşmene ḳarşu ṭurdı **ve** *(264, 8). [ve,]*
2156. ve bir gencīne-i bisyār-ḳufl u bī-kilīd gibi maṣāff-ı düşmene ḳarşu ṭurdı **ve** *(264, 8). [ve,]*
2157. ṣaff-beste-i maṣāff-ı müḍārebe **ve** āmāde-i müsāyefe vü muḥārebe olan *(264, 11). [ve,]*
2158. ṭopçılar ʿaskeri kemer-i ġayreti mānend-i şemşīr ḳuşanup **ve** seyl-āb-ı bend-güsiste *(264, 12). [ve,]*
2159. Bunlar birbiri ile ceng ü peygār **ve** āheng-i kār-zār itdikleri eṣnāda pīş-gāh-ı sāye-bānda *(264, 14). [ve,]*
2160. işʾāl-i nāʾire-i ḥarb u ḳıtāl içün kerre-nāy-ı āteşīn-ṣadā ile çeng-i ḥarbīye āġāz eylediler *(264, 15). [ve,]*
2161. işʾāl-i nāʾire-i ḥarb u ḳıtāl içün kerre-nāy-ı āteşīn-ṣadā ile çeng-i ḥarbīye āġāz eylediler *(264, 15). [ve,]*
2162. Ve bu eṣnāda rīsmān üzere īcād olunan ḳalyon-ı kūh-bünyādlar daḫi *(264, 17). [ve,]*
2163. yevm-i sābıḳ üzere birbiri ile ṭop u tüfeng atmaġa āheng **ve** bā-yek-dīger āġāz-ı peygār u ceng idüp *(264, 18). [ve,]*
2164. dūd-ı bārūt rūz-ı sefīdi şeb-i siyāha hem-reng **ve** naʿra-i ṭop-ı ʿālem-āşūbları *(264, 19). [ve,]*
2165. bī-ārām u direng itdiler **Ve** bir müddet ḥarb u ḍarbdan ṣoñra ṭabl-ı āsāyiş çalınmaġla *(264, 21). [ve,]*
2166. Ve ṭopçılar dāʾiresinde merbūṭ olan çekdiri daḫi gāh küreklerin çekdiri çekdiri *(264, 23). [ve,]*
2167. maḥall-i istiḳrārından lenger-rübā-yı ārām **ve** sāḥil-i deryā-yı şevket olan *(264, 24). [ve,]*
2168. ve aʿmāl-i edevāt-ı peygār u ceng iderek muḥāşır u maḥṣūr yaʿnī *(264, 26). [ve,]*
2169. cānib-i ḳalʿa-i meẕkūr **ve** ṭaraf-ı ʿasker-i mevfūrdan ḳanġı cānibe *(264, 27). [ve,]*
2170. lisān-ı medāfiʿ-i ḫaber-resān ile ifāde vü īrād idüp ḥālince ʿarż-ı ḫıdmet **ve** edeb ile *(264, 29). [ve,]*
2171. ile ikrāma niyyet **ve** kendülere taḫṣīṣ-i daʿvet **ve** terḫīṣ-i tenaʿum-ı ziyāfet olunmaġın *(264, 33). [ve,]*
2172. ile ikrāma niyyet **ve** kendülere taḫṣīṣ-i daʿvet **ve** terḫīṣ-i tenaʿum-ı ziyāfet olunmaġın *(264, 33). [ve,]*
2173. ve her biri zīnet-nümā-yı nīme-i ṭılā-yı destār-ı hilālī iki yüz ʿaded kebş-i büryān *(264, 35). [ve,]*
2174. şāḫ-der-şāḫ ʿarża-i meydān **ve** şikem-i ālūde-ḫikemlerinde birer ikişer *(264, 36). [ve,]*
2175. zinde ḥamāme-i perende pinhān u meknūn **ve** yine boynuzları elvān boya ile *(265, 1). [ve,]*
2176. Ve yine ber-resm-i meʾlūf-ı cārī dört biñ beş yüz miḳdārı ṭabla pilāv ve *(265, 4). [ve,]*
2177. Ve yine ber-resm-i meʾlūf-ı cārī dört biñ beş yüz miḳdārı ṭabla pilāv **ve** *(265, 4). [ve,]*
2178. zerde pīş-ḫ̆ān-ı meydāna güsterde **ve** her ṭablada her biri yarımşar vuḳiyye ikişer *(265, 5). [ve,]*
2179. nān-ı ḫāṣṣ ile anlar içün nihāde-i süfre-i iḫtişāṣ olundı **Ve** yigirmi ʿaded mancana *(265, 6). [ve,]*
2180. şāf **ve** cevher-i emvāc-ı cedvel-i sīmīn-i şubḥdan şeffāf māʾ-i ḳarāḥ *(265, 8). [ve,]*
2181. maşnūʿ bir ḳıṭʿa-i maṭbūʿ ḳuşaḳ **ve** ikişer taḫta semmūr u vaşaḳ **ve** bir reʾs *(265, 12). [ve,]*
2182. ṭarafından Kemerler Şuyından ṣāf berrāḳ u şeffāf elmās-ı girān-ḳadr u bahādan *(265, 12). [ve,]*
2183. ve bunlardan mā-ʿadā her biri dörder ṭonluḳ ʿacemī dībā **ve** nev-ẓuhūr telli hatāyī-i girān-bahā *(265, 14). [ve,]*
2184. ve bunlardan mā-ʿadā her biri dörder ṭonluḳ ʿacemī dībā **ve** nev-ẓuhūr telli hatāyī-i girān-bahā *(265, 14). [ve,]*
2185. ve yine nevʿ-i āḫer **ve** naḳş-ı dīger hatāyī-i zer-tār u sāde-kār *(265, 15). [ve,]*
2186. ve yine nevʿ-i āḫer **ve** naḳş-ı dīger hatāyī-i zer-tār u sāde-kār *(265, 15). [ve,]*
2187. ve çuḳa-i rengā-reng-i māhūd **ve** ṭaraḳlı aṭlas-ı ḫoş-nümūd min ḥayş̱ü’l-mecmūʿ *(265, 16). [ve,]*
2188. ve çuḳa-i rengā-reng-i māhūd **ve** ṭaraḳlı aṭlas-ı ḫoş-nümūd min ḥayş̱ü’l-mecmūʿ *(265, 16). [ve,]*
2189. ber-resm-i muʿtād ʿarża-i naẕar-gāh-ı şehriyār-ı kisrī-dād **ve** *(265, 18). [ve,]*
2190. Ve yeñiçeri efendisi ʿOṣmān Efendi cānibinden daḫi her bir nevʿi beşer *(265, 20). [ve,]*
2191. ʿaded destār-ı ḫünkārī **ve** telli sūsī **ve** muṭallā pūte-dārī **ve** ḳuṭnī-i hindī **ve** şāl-ı keşmīrī *(265, 21). [ve,]*
2192. ʿaded destār-ı ḫünkārī **ve** telli sūsī **ve** muṭallā pūte-dārī **ve** ḳuṭnī-i hindī **ve** şāl-ı keşmīrī *(265, 21). [ve,]*
2193. ʿaded destār-ı ḫünkārī **ve** telli sūsī **ve** muṭallā pūte-dārī **ve** ḳuṭnī-i hindī **ve** şāl-ı keşmīrī *(265, 21). [ve,]*
2194. ʿaded destār-ı ḫünkārī **ve** telli sūsī **ve** muṭallā pūte-dārī **ve** ḳuṭnī-i hindī **ve** şāl-ı keşmīrī *(265, 21). [ve,]*
2195. ḫilālinde māʾide-sālār-ı velīme-i salṭanat **ve** vekīl-i muṭlaḳ-ı şehriyār-ı Keykāvūs-niʿmet *(265, 23). [ve,]*
2196. daʿvet **ve** yeñiçeri aġası müşārün-ileyh ḳulları *(265, 25). [ve,]*
2197. daḫi şeref-mend-i mürāfaḳat **ve** niʿmet-i dīdār-ı şehriyārī ile bir güne ziyāfet *(265, 26). [ve,]*
2198. daḫi buyurulmaġın vaḳt-i ʿavdet **ve** hengām-ı ricʿatlarına degin ziyāfete ḫużżār *(265, 27). [ve,]*
2199. ve niʿmete nużżār olanlar sedd-i dehān-ı güft-gū **ve** teşḫīẕ-i dendān-ı ārzū **ve** *(265, 28). [ve,]*
2200. ve niʿmete nużżār olanlar sedd-i dehān-ı güft-gū **ve** teşḫīẕ-i dendān-ı ārzū **ve** *(265, 28). [ve,]*
2201. ve niʿmete nużżār olanlar sedd-i dehān-ı güft-gū **ve** teşḫīẕ-i dendān-ı ārzū **ve** *(265, 28). [ve,]*

2202. maʿrūf **ve** merāḥim ü eşfāḳ ile mevṣūf sābıḳan Cıġala-zāde ketḫudāsı ʿizzetlü *(265, 32). [ve,]*
2203. ḳānūn u tertīb **ve** bendegān-ı ʿatebe-i hümāyūnı ḳāʿide-i tatyīb üzere ʿaṣā-yı sīm *(265, 34). [ve,]*
2204. ve üst **ve** mücevveze-i celālet-vesīm ile yüriyüp **ve** ḳapucılar pīş-keşçisi *(265, 35). [ve,]*
2205. ve üst **ve** mücevveze-i celālet-vesīm ile yüriyüp **ve** ḳapucılar pīş-keşçisi *(265, 35). [ve,]*
2206. ve üst **ve** mücevveze-i celālet-vesīm ile yüriyüp **ve** ḳapucılar pīş-keşçisi *(265, 35). [ve,]*
2207. ṣaff-be-ṣaff dizilüp **ve** her biri bir yana hücūm ile birer sīnī-i biryāna üsküfli şāhīn *(266, 4). [ve,]*
2208. gibi süzilüp **ve** ṭabla-i naʿmāya ḥavāle-i pençe-i yaġmā eyleyüp sāṭūr-ı sīne-şikāf-ı melāʿiḳ *(266, 5). [ve,]*
2209. ile reme-i aġnām **ve** gele-i enʿām-ı inʿāmıñ yüreklerin delüp *(266, 6). [ve,]*
2210. iken dürüldüklerinde her bir ṭablayı burc u mekān **ve** lāne vü āşiyān eyleyen *(266, 8). [ve,]*
2211. birer kebūter-i tīz-cevlān aralarından perrān **ve** ḳayd u bendden gürīzān esīrān-ı zindān *(266, 9). [ve,]*
2212. per-cünbān-ı iltičā **ve** küngüre-i ṭāḳ-ı ḳasr-ı ʿadāletlerinde lāne-gīrān-ı emn ü emān olmalarını *(266, 12). [ve,]*
2213. ḳırābe-i ḳaṭre-bār ile meydānı taḥīr ü ʿārī **ve** reşāşe-pāşī-i suḥre vü meserret *(266, 16). [ve,]*
2214. birle icrā-yı resm-i meʾlūf u cārī eyleyüp ʿaḳablerince berberler ketḫudāsı **ve** şeyḫleri *(266, 17). [ve,]*
2215. ve yigitbaşıları **ve** cerrāḥlarıñ müteʿayyinān ü duʿācıları *(266, 18). [ve,]*
2216. ve yigitbaşıları **ve** cerrāḥlarıñ müteʿayyinān ü duʿācıları *(266, 18). [ve,]*
2217. daḫi anlara ḳafā-dār **ve** mehter-ḫāneleri daḫi mışrāʿ *(266, 19). [ve,]*
2218. daḫi anlara ḳafā-dār **ve** mehter-ḫāneleri daḫi mışrāʿ *(266, 20). [ve,]*
2219. Ve bugün daḫi iki yüz elli iki ʿaded ṣıbyān-ı ḫitān ördekçi çorbacı neferātı *(266, 22). [ve,]*
2220. arasından geçüp ālāy gösterdiler **ve** şenlik içün üç yerde ḫol ḳol çengīler āheng idüp *(266, 23). [ve,]*
2221. Yevm-i mezbūrda sāʿat-i ʿāşirde aşçıbaşı **ve** çāşnī-gīrān mücevveze **ve** *(266, 25). [ve,]*
2222. Yevm-i mezbūrda sāʿat-i ʿāşirde aşçıbaşı **ve** çāşnī-gīrān mücevveze **ve** *(266, 25). [ve,]*
2223. dīvān ḳaftānları ile **ve** ṭablalar ile süfre-keşān yüridiler **ve** müsāfir çergelerine *(266, 26). [ve,]*
2224. dīvān ḳaftānları ile **ve** ṭablalar ile süfre-keşān yüridiler **ve** müsāfir çergelerine *(266, 26). [ve,]*
2225. Bālāda meẕkūr oldıġı üzere ʿizzetlü yeñiçeri aġası Meḥemmed Aġa **ve** sāʾir *(266, 28). [ve,]*
2226. baʿdehū Raḳḳa vālīsi saʿādetlü ʿAlī Paşa **ve** saʿādetlü tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa *(266, 32). [ve,]*
2227. ḥażretleri baʿdehū İstanbul aġası süfre-nişīn-i ibcāl **ve** cānib-i yesārda *(266, 33). [ve,]*
2228. Meḥemmed Aġa ḥażretleri baʿdehū sekbānbaşı El-Ḥācc Muṣṭafā Aġa **ve** baʿdehū *(266, 35). [ve,]*
2229. ḳul ketḫudāsı Ḥasan Aġa yek-dīger ile hem-zānū-yı iḳbāl-i tenāvül-i ṭaʿām **ve** *(266, 36). [ve,]*
2230. ve birine daḫi ʿizzetlü çavuşbaşı Ebū Bekir Aġa ṣadr-ı bezm-i melāʾik-mūnis olup *(267, 2). [ve,]*
2231. meclis-i āṣafīden baḳiyye **ve** ocaḳ aġaları nāmı ile ser-efrāz-ı imtiyāz olan *(267, 3). [ve,]*
2232. kirām-ı naḳiyye tenāvül-i ṭaʿām ile ikrām olunup **ve** sāʾir *(267, 4). [ve,]*
2233. Ve baʿde’ṭ-ṭaʿām meclis-i āṣafīde tenāvül-i velīme-i cihān-dārīde birbirine *(267, 7). [ve,]*
2234. ocaḳ ḫalḳını şīve-i bende-nüvāz-ı mücāmele **ve** ḫüsn-i müvāʿade vü muʿāmele *(267, 11). [ve,]*
2235. üzere ḳallāvīlerin zīb-i ser **ve** ser-cümle erbāb-ı dīvāna taʿlīm-i erkān-ı ḥaşmet ü fer itmekle *(267, 13). [ve,]*
2236. ḥażretleri daḫi mücevveze **ve** üst ḳaftānı **ve** sāʾir ocaḳ ḫalkı *(267, 15). [ve,]*
2237. ḥażretleri daḫi mücevveze **ve** üst ḳaftānı **ve** sāʾir ocaḳ ḫalkı *(267, 15). [ve,]*
2238. eṣbāb-ı dīvānīleri ile şeref-yāb-ı dāmen-būs-ı ṣadr-ı cihān-bānī oldılar **ve** her biri *(267, 16). [ve,]*
2239. ve mühre-endāzī-i tüfeng-i ejder-nişān ile ceng-cūyān olup ḳalʿa fetḥi içün *(267, 20). [ve,]*
2240. yaylım ḳurşun atup berrden hücūm **ve** nışf-ı āḫeri daḫi cānib-i yesārından yüriyiş idüp *(267, 22). [ve,]*
2241. aʿmāl-i edevāt-ı muḥārebet-rüsūm itdiklerinde ḳalʿadan daḫi ṭoplar **ve** *(267, 23). [ve,]*
2242. tüfengler atılup **ve** püskürme ile girü püskürilüp **ve** el ḫumbarası yerine baṭlıcan *(267, 24). [ve,]*
2243. tüfengler atılup **ve** püskürme ile girü püskürilüp **ve** el ḫumbarası yerine baṭlıcan *(267, 24). [ve,]*
2244. ve gülle-i ṭop-ı miskete bedel elma-i Sinobī ile ḳalʿayı muḫāṣara idenler girü tüskirilüp *(267, 25). [ve,]*
2245. mārrü’l-beyān çekdirme imdāda gelüp ol daḫi ḳalʿayı ṭoplamaġa başlayup **ve** *(267, 27). [ve,]*
2246. ḳalʿa-i maṣnūʿanıñ ḳulle-i maṭbūʿası fānūs-ı ḫayāl gibi bir sāʿat miḳdārı dāʾir **ve** *(267, 31). [ve,]*
2247. ṭopçılar el ḫumbarası **ve** çarḫ-ı felege baḳmayup ḳalʿayı fetḥ u tesḫīr **ve** içindeki *(267, 33). [ve,]*
2248. ṭopçılar el ḫumbarası **ve** çarḫ-ı felege baḳmayup ḳalʿayı fetḥ u tesḫīr **ve** içindeki *(267, 33). [ve,]*
2249. ʿaskerlerin der-zencīr **ve** ḳullesinde eẕān oḳuyup ichār-ı āvāz-ı tekbīr **ve** *(267, 34). [ve,]*
2250. ʿaskerlerin der-zencīr **ve** ḳullesinde eẕān oḳuyup ichār-ı āvāz-ı tekbīr **ve** *(267, 34). [ve,]*
2251. Ve tenāvül-i ṭāʿam ve merāsim-i ikrām itmām olunup ve ikindi nevbeti çalındıḳda *(267, 36). [ve,]*
2252. Ve tenāvül-i ṭāʿam **ve** merāsim-i ikrām itmām olunup **ve** ikindi nevbeti çalındıḳda *(267, 36). [ve,]*
2253. Ve tenāvül-i ṭāʿam **ve** merāsim-i ikrām itmām olunup **ve** ikindi nevbeti çalındıḳda *(267, 36). [ve,]*
2254. her kişi kendü maḳām u menāmına ʿazīmet **ve** gice şenligi seyri içün *(267, 37). [ve,]*
2255. tehyiʾe-i nişīmen-gāh-ı istirāḥat itmege sürʿat itdiler **ve** herkes yerlerine ṭaġılup gitdiler *(268, 1). [ve,]*
2256. Fişek Şenliklerініñ Fürūġ-ı Mehtāb-naẕīr **ve** *(268, 3). [ve,]*
2257. Şuʿle-i Eflāk-sūz-ı ʿĀlem-gīri Tavṣīf ü Taḳrīr **ve** Taʿrīf ü Taḥrīri Beyānındadır *(268, 4). [ve,]*
2258. ḍarb-ı ḫıyām-ı envār **ve** naṣb-ı sāye-bān-ı ebr-i ṣāʿiḳa-bār **ve** basṭ-ı bisāṭ-ı pertev-i meh-tāb-ı nevvār eyledigi *(268, 7). [ve,]*
2259. ḍarb-ı ḫıyām-ı envār **ve** naṣb-ı sāye-bān-ı ebr-i ṣāʿiḳa-bār **ve** basṭ-ı bisāṭ-ı pertev-i meh-tāb-ı nevvār eyledigi *(268, 8). [ve,]*
2260. ḍarb-ı ḫıyām-ı envār **ve** naṣb-ı sāye-bān-ı ebr-i ṣāʿiḳa-bār **ve** basṭ-ı bisāṭ-ı pertev-i meh-tāb-ı nevvār eyledigi *(268, 8). [ve,]*
2261. serv-i sebzīn **ve** aña müteʿāḳib ḳanādil-i elvān-nümādan bir ibrīḳ-i muraṣṣaʿ-nigār-ı nāzük-terīn *(268, 11). [ve,]*

2262. ve anıñ daḫi ʿaḳabinde bir ḳaṣr-ı dil-nişīn **ve** bir ḳubbe-i ḥaḍrā-yı berīn *(268, 12). [ve,]*
2263. ve anıñ daḫi ʿaḳabinde bir ḳaṣr-ı dil-nişīn **ve** bir ḳubbe-i ḥaḍrā-yı berīn *(268, 12). [ve,]*
2264. ve ṭopçılar dāʾiresinde bir balyemez ṭop-ı ḳalʿa-kūb-ı āhenīn **ve** *(268, 13). [ve,]*
2265. ve ṭopçılar dāʾiresinde bir balyemez ṭop-ı ḳalʿa-kūb-ı āhenīn **ve** *(268, 13). [ve,]*
2266. ibdāʿ ü iḫtirāʿı ile zemīn-i sūr-gāhı meşābe-i faṣṣ-ı nigīn eylediler **Ve** bir *(268, 15). [ve,]*
2267. beytiniñ maṭlaʿu'l-envār-ı müfādınıñ maẓharı **ve** cāmiʿ-i mihr ü māh-ı semāvātiñ hem-seri olup *(268, 20). [ve,]*
2268. ṣavāmiʿ-i levāmiʿ-i bürücı nār-ı reşk ile tāb-dār **ve** *(268, 21). [ve,]*
2269. Ve meydān-ı sūruñ ṭaraf-ı yesārīsinde cāmiʿ-i meẕkūra muttaṣıl maḥfil-i āsumān *(268, 24). [ve,]*
2270. ile berāber nüh-pāye bir minber **ve** cāmiʿ-i meẕkūr dervāzesi ḥavlısında *(268, 25). [ve,]*
2271. bir serv-i zeberced-gūn-ı sāye-güster **ve** anıñ ʿaḳabinde yeñiçeri aġası ordusında *(268, 26). [ve,]*
2272. bir mertebe tertīb-ı esbāb-ı zīnet **ve** tekmīl-i levāzım-ı meserret olındı *(268, 28). [ve,]*
2273. ṣoñra kūs-ı ḫüsrevāne **ve** nevbet-i pādişāhāne *(269, 2). [ve,]*
2274. ile vaḳt-i ʿışāda ḳaṣr-ı ʿadālet lafẕen **ve** maʿnen şeh-nişīn **ve** ṣadr-ı aʿẓam *(269, 4). [ve,]*
2275. ile vaḳt-i ʿışāda ḳaṣr-ı ʿadālet lafẕen **ve** maʿnen şeh-nişīn **ve** ṣadr-ı aʿẓam *(269, 4). [ve,]*
2276. ḥażretleri daḫi ol sidre-i salṭanat **ve** ḫurşīd-i maʿdelet sāyesinde mekīn **ve** sāʾir *(269, 5). [ve,]*
2277. ḥażretleri daḫi ol sidre-i salṭanat **ve** ḫurşīd-i maʿdelet sāyesinde mekīn **ve** sāʾir *(269, 5). [ve,]*
2278. fermān-ı hümāyūn ṣudūr **ve** cā-be-cā āṯār-ı sāṭiʿü'l-envār-ı şeṭāret-i nāriyye ẓuhūr eyledi *(269, 8). [ve,]*
2279. şeb-pere-i çāpük-per **ve** hezārān püskürme fişekleri mehter-i çadır gibi *(269, 12). [ve,]*
2280. Ve biri daḫi aġayān-ı enderūn-ı āṣafīden Kīlārī Anḳad nām bir *(269, 14). [ve,]*
2281. ma-ṣadaḳ **ve** iltifāt-ı düstūrīye elyāḳdır bir mükemmel sāye-bān daḫi ibdāʿ **ve** *(269, 16). [ve,]*
2282. ma-ṣadaḳ **ve** iltifāt-ı düstūrīye elyāḳdır bir mükemmel sāye-bān daḫi ibdāʿ **ve** *(269, 16). [ve,]*
2283. ḳuruldı **ve** dört sütūn-ı bālā **ve** her sütūnuñ ẕirve-i aʿlāsında sebīke-i ibrīz-i şuʿleden *(269, 19). [ve,]*
2284. ḳuruldı **ve** dört sütūn-ı bālā **ve** her sütūnuñ ẕirve-i aʿlāsında sebīke-i ibrīz-i şuʿleden *(269, 19). [ve,]*
2285. bir ʿalem-i zerrīn hüveydā olup her ṭınābı bir şihāb **ve** her ṭopı bir *(269, 20). [ve,]*
2286. āfitāb her güşesi bir ḫazīne-i nār **ve** her çūb-ı şebīke-i revzenleri birer *(269, 21). [ve,]*
2287. naḫl-i gül-nār olmaġın āteş-i reşki eflākiñ eteklerin **ve** nücūmuñ fişeklerin *(269, 22). [ve,]*
2288. ṭutuşdurmuş **ve** tīr-i hevāyī gibi āsumānīleri Neşr-i Ṭāʾiriñ rāḥatın uçurmuşdur *(269, 23). [ve,]*
2289. Ve se-pālar üzere nihāde Anḳād Aġanıñ dest-sāz-ı īcādı nice kebīr ü nā-dīde *(269, 24). [ve,]*
2290. nā-resīde **ve** kebūter-i tīz-per-i āh-ı şeb-gāh nīme-i rāh-ı hübūṭında *(269, 26). [ve,]*
2291. dermānde olup ʿālem-i bālāda ṭūfān-ı şuʿle ẓuhūrına bādī **ve** bir sāʿat ḳadar *(269, 27). [ve,]*
2292. Ve dāʾiren-mā-dār beyāż şuʿlelü neft-i mürebbā ve bārūt-ı faḥm-āgīn ile *(269, 29). [ve,]*
2293. Ve dāʾiren-mā-dār beyāż şuʿlelü neft-i mürebbā **ve** bārūt-ı faḥm-āgīn ile *(269, 29). [ve,]*
2294. ʿAcem Çār-bāġlarından bir ḳıṭʿa-i ġarrā **ve** maḳām-ı ʿAcemde beste murabbaʿlardan *(269, 31). [ve,]*
2295. her şükūfesiniñ resmi erbāb-ı temāşāya nīreng-i füsūn **ve** her çemen-i sebze-gūnun rīze-i sengi *(269, 33). [ve,]*
2296. ve şükūfe-zār-ı edevāt-ı nāriyye-i pür-envārı naḳş-ı būḳalemūn ṣūretin buldı *(269, 35). [ve,]*
2297. Ve ṭopçılar ocaġından pertev-nümā-yı ẓuhūr olan biñ yüz ʿaded günā-gūn fişeng-i şuʿle-nümūndan *(269, 36). [ve,]*
2298. bünyād olunmuş bir ḳaṣr-ı pür-zīver **ve** eṭrāfı yüz *(269, 37). [ve,]*
2299. āsumānī **ve** otuz baḫrī **ve** iki çarḫ-ı felek nāmında fişeng-i żiyā-güster **ve** otuz *(270, 1). [ve,]*
2300. āsumānī **ve** otuz baḫrī **ve** iki çarḫ-ı felek nāmında fişeng-i żiyā-güster **ve** otuz *(270, 1). [ve,]*
2301. āsumānī **ve** otuz baḫrī **ve** iki çarḫ-ı felek nāmında fişeng-i żiyā-güster **ve** otuz *(270, 1). [ve,]*
2302. ṭabancalı **ve** iki hāvan **ve** iki biñ kestāne **ve** delüce **ve** badaluşḳa ismi ile pür-zīb ü fer olan *(270, 2). [ve,]*
2303. ṭabancalı **ve** iki hāvan **ve** iki biñ kestāne **ve** delüce **ve** badaluşḳa ismi ile pür-zīb ü fer olan *(270, 2). [ve,]*
2304. ṭabancalı **ve** iki hāvan **ve** iki biñ kestāne **ve** delüce **ve** badaluşḳa ismi ile pür-zīb ü fer olan *(270, 2). [ve,]*
2305. ṭabancalı **ve** iki hāvan **ve** iki biñ kestāne **ve** delüce **ve** badaluşḳa ismi ile pür-zīb ü fer olan *(270, 2). [ve,]*
2306. Ve cebeciler ocaġından daḫi şādurvan fişegi nāmında bir fevvāre-i nūr *(270, 6). [ve,]*
2307. şerāre-pāş-ı ẓuhūr olup **ve** iki ḫayme-i daḫme-gūn **ve** yüz āsumānī **ve** iki çarḫ-ı felek *(270, 7). [ve,]*
2308. şerāre-pāş-ı ẓuhūr olup **ve** iki ḫayme-i daḫme-gūn **ve** yüz āsumānī **ve** iki çarḫ-ı felek *(270, 7). [ve,]*
2309. şerāre-pāş-ı ẓuhūr olup **ve** iki ḫayme-i daḫme-gūn **ve** yüz āsumānī **ve** iki çarḫ-ı felek *(270, 7). [ve,]*
2310. ve iki hāvan-ı sipihr-nümūn gelüp şuʿlesi nūrun ʿaʿle'n-nūr oldıġı *(270, 8). [ve,]*
2311. Ve gümrükçi Yegen Meḥemmed Aġa ṭarafından daḫi bir çadır fişegi *(270, 10). [ve,]*
2312. ḳurılup **ve** yüz elli hevāyī-i māhī-sīmā ḫūt-ı āsumāna gönderilüp **ve** yüz baḫrī fişegi *(270, 11). [ve,]*
2313. ḳurılup **ve** yüz elli hevāyī-i māhī-sīmā ḫūt-ı āsumāna gönderilüp **ve** yüz baḫrī fişegi *(270, 11). [ve,]*
2314. ile māhiyān-ı deryāya ḫaber virilüp **ve** āfitābe-i ḳalender-i şuʿle vü āzer olan *(270, 12). [ve,]*
2315. yigirmi māh-tāba āteş virilüp **ve** yüz püskürme ile çavuşlarıñ yüzine *(270, 13). [ve,]*
2316. ḫalḳa-i laʿnet gibi geçirilüp **ve** günā-gūn fişekden yapılmış bir *(270, 22). [ve,]*
2317. nümūdār **ve** seyr iden erbāb-ı enẓār meşġūl-i kerīme-i Ve ḳınā rabbenā ʿaẕābe'n-nār olmuşlardır *(270, 27). [ve,]*
2318. bir fīl-i āteş-niṣār daḫi gelüp **ve** fīl-i meẕkūr-ı nādirü'l-ʿadīliñ arḳasında bir ḳaṣr *(270, 30). [ve,]*
2319. ibdāʿ **ve** içinde fīl-bān ṣūretinde üç ʿaded Hindī-i āteş-perest iḫtirāʿ olunup *(270, 31). [ve,]*
2320. ḫorṭūm-ı filde māh-tāb **ve** çiçekli **ve** sāʾir günā-gūn fişekli ālāt-ı nāriyye taʿbiye ḳılınup *(270, 32). [ve,]*
2321. ḫorṭūm-ı filde māh-tāb **ve** çiçekli **ve** sāʾir günā-gūn fişekli ālāt-ı nāriyye taʿbiye ḳılınup *(270, 32). [ve,]*
2322. bir miḳdār cevlān u reftārdan ṣoñra ḫorṭūmını āb-efşān-ı şerār **ve** *(270, 33). [ve,]*
2323. deverān **ve** delvleri ṣu yerine şerāre-feşān olaraḳ ḳoġaları fişekler ile meleʾān *(271, 2). [ve,]*

2324. ʿālemi ḫayrān **ve** miṣli nā-dīde oldıġına cihānı yek-zebān eylemişdir *(271, 4). [ve,]*
2325. Bunlardan mā-ʿadā ḳanādīl-i gūnā-gūndan bir serv-i zerrīn ü bālā **ve** bir *(271, 5). [ve,]*
2326. naḫl-i sefîd-reng-i sīm-sīmā **ve** fışeng-i elvān-nümūdan bir çadır-ı bālā-sütūn-ı vālā *(271, 6). [ve,]*
2327. ve anlarıñ ʿaḳabinde bir ʿaḳabe-i ṣaʿbü’ş-şenāya īcād u ibdāʿ eylemişler *(271, 7). [ve,]*
2328. idi ki her biri muḥayyir-i ʿuḳūl u ārā **ve** neşāṭ-baḫş u hevl-engīz ü ḫayret-efzā idi *(271, 8). [ve,]*
2329. Ve bunlardan mā-ʿadā ṣaġīr üç māh-tābe ve dört ʿaded çarḫ-ı felek ve bir *(271, 9). [ve,]*
2330. Ve bunlardan mā-ʿadā ṣaġīr üç māh-tābe **ve** dört ʿaded çarḫ-ı felek **ve** bir *(271, 9). [ve,]*
2331. Ve bunlardan mā-ʿadā ṣaġīr üç māh-tābe **ve** dört ʿaded çarḫ-ı felek **ve** bir *(271, 9). [ve,]*
2332. mühr-i Süleymānī **ve** ḳırḳ ördek **ve** yüz elli āsumānī **ve** on iki çömlek **ve** ḳarṭopı heyʾetli *(271, 10). [ve,]*
2333. mühr-i Süleymānī **ve** ḳırḳ ördek **ve** yüz elli āsumānī **ve** on iki çömlek **ve** ḳarṭopı heyʾetli *(271, 10). [ve,]*
2334. mühr-i Süleymānī **ve** ḳırḳ ördek **ve** yüz elli āsumānī **ve** on iki çömlek **ve** ḳarṭopı heyʾetli *(271, 10). [ve,]*
2335. mühr-i Süleymānī **ve** ḳırḳ ördek **ve** yüz elli āsumānī **ve** on iki çömlek **ve** ḳarṭopı heyʾetli *(271, 10). [ve,]*
2336. ve ḳış gecelerinde gūy-ı çevgān-ı benān olan ḥalvā ṭopı ḳıyāfetli yigirmi *(271, 11). [ve,]*
2337. otuz fişek yek-be-yek atılup mülḥaḳ-ı nücūm-ı felek oldıġı nümāyān **ve** *(271, 12). [ve,]*
2338. Ve yine gümrükçi aġa ṭarafından bir fişeng-i ḥamāʾil-resm-i nev-ẓuhūr-ı tāb-dār *(271, 14). [ve,]*
2339. pergār-ı devvār-ı hemvār-reftārı ḥāvī **ve** her biri muḥāẕīsine muḳābil cünbiş-i mütesāvī *(271, 16). [ve,]*
2340. endāze-peymā-yı nigāh-ı tefekkür **ve** merdüm-i çeşm-i temāşāyiyānı *(271, 18). [ve,]*
2341. noḳṭa-i pergār-ı taḥayyür eyledi **ve** her devresi tamāmında nice āsumānī fişekler *(271, 19). [ve,]*
2342. Baʿdehū on iki ʿaded yoġurt çanaġı içinde fişekler iḫfā **ve** üzerinde mānend-i zebed-i deryā *(271, 22). [ve,]*
2343. tenāvül içün ruḫṣat-nümā olmaları ile her biri birini ḳapup **ve** bir tenhā yere ṣapup *(271, 24). [ve,]*
2344. ḫaşladı **ve** her biri bu āteş ile her ne cānibe gürīzān oldı ise ḫalḳ anları *(271, 26). [ve,]*
2345. süd dökmüş kediye **ve** daʿvā-yı ʿiffet iderken başḳın virüp yoġurtlamış gidiye *(271, 29). [ve,]*
2346. üzerinde meşʿal heyʾetinde bir fişegi idāre **ve** beş on ḳandīli birden reme-i kebūter *(271, 33). [ve,]*
2347. gibi iṭāre itdi **ve** bundan ṣoñra ḫażret-i şevket-penāh **ve** cenāb-ı āṣaf-ı maʿālī-dest-gāh *(271, 34). [ve,]*
2348. gibi iṭāre itdi **ve** bundan ṣoñra ḫażret-i şevket-penāh **ve** cenāb-ı āṣaf-ı maʿālī-dest-gāh *(271, 34). [ve,]*
2349. Māh-ı ẕi’l-ḳaʿdeniñ yigirmi ikinci **ve** sūr-ı hümāyūnuñ sekizinci erbaʾā güni *(272, 2). [ve,]*
2350. ḳarşu cānibde bir püşte-i refīʿa üzere vażʿ-ı sāye-bān **ve** erkān-ı bünyān-ı devlet olan *(273, 1). [ve,]*
2351. saʿādet-i teşrīfi ile ol maḥall-i refīʿ **ve** ol mevḳiʿ-i münīʿiñ ḳadrini aʿlā belki *(273, 3). [ve,]*
2352. ve zamān-ı ḳarārların lāzıme-i şecāʿat **ve** ḫasene-i erbāb-ı şehāmetden olan *(273, 6). [ve,]*
2353. ve zamān-ı ḳarārların lāzıme-i şecāʿat **ve** ḫasene-i erbāb-ı şehāmetden olan *(273, 6). [ve,]*
2354. meşk-i tüfeng-endāzī **ve** idmān-ı merāsim-i meḥārib ü meġāzī ile emr buyurup *(273, 7). [ve,]*
2355. şikest **ve** bir vechile icrā-yı mahāret-i şaşt **ve** iẓhār-ı zūr-ı bāzū vü dest buyurdılar *(273, 9). [ve,]*
2356. şikest **ve** bir vechile icrā-yı mahāret-i şaşt **ve** iẓhār-ı zūr-ı bāzū vü dest buyurdılar *(273, 9). [ve,]*
2357. ki çeşm-i aʿdāyı nişāne-i nüşābe-i reşk ü bīm **ve** lisān-ı duʿā-resān-ı aḥibbāyı *(273, 10). [ve,]*
2358. ve bu ʿabd-i bī-nişāniñ bu ḳıṭʿa-i müsellemü’l-feḥvāsını *(273, 13). [ve,]*
2359. Bu ḥālet ile birḳaç sāʿat basṭ-ı iḥrām-ı iḳāmet **ve** baʿde’t-teġaddī sāye-bān-ı temāşāya *(273, 19). [ve,]*
2360. ʿavdet **ve** maḥall-i maḫṣūṣlarına imāle-i licām-ı ricʿat **ve** *(273, 20). [ve,]*
2361. ʿavdet **ve** maḥall-i maḫṣūṣlarına imāle-i licām-ı ricʿat **ve** *(273, 20). [ve,]*
2362. şeyḫü’l-islām-ı ʿālī-maḳām-ı sāmī-ḫażret **ve** vüzerā-yı ʿiẓām-ı maʿālī-menḳabet ile *(273, 21). [ve,]*
2363. mücāselet buyurup sāʿat-i ḫāmisede muḳaddemāt-ı şevḳ u ṭaraba mübāşeret **ve** *(273, 22). [ve,]*
2364. zemzemesi kerre-nāy-ı mühībü’ṣ-ṣadādan işnīde **ve** gül-bāng-ı seyr-āheng-i ser-hengān *(274, 9). [ve,]*
2365. üzere ber-hevā ḳalyonlar yerlerinden ḥareket **ve** birbiri ile ḥarb u ḍarba *(274, 11). [ve,]*
2366. mübāşeret **ve** seyrine meʾlūf u muʿtād olmayan tiryākiyān-ı nev-āmede-i cebānet-mevṣūflar *(274, 12). [ve,]*
2367. anlar daḫi bir emr-i maḫūf olmaḳ vāhimesi ile feryād-künān **ve** el-amān-gūyān *(274, 14). [ve,]*
2368. daḫi getürilüp ṣamsonlarıñ ḫırıldısı ayıların gürüldisi **ve** seyircileriñ ḫarıldısı *(274, 23). [ve,]*
2369. ve tiryākiyān-ı nīm-cānıñ ḫoruldısını başdırup bir miḳdār mükābele **ve** *(274, 24). [ve,]*
2370. ve tiryākiyān-ı nīm-cānıñ ḫoruldısını başdırup bir miḳdār mükābele **ve** *(274, 24). [ve,]*
2371. iʿāde **ve** anlarıñ yerlerine ayucılar ayuları ile güreşmek irāde ḳılınmaġın *(274, 26). [ve,]*
2372. ve aḫẕ-ı intiḳāma müsāʿade vü furṣat bulduḳların ḫiss itmişler iken *(274, 28). [ve,]*
2373. Ayucılar daḫi maḳām-ı istiġnādan ḳopup ayulara teklīf-i ḫamle-i merdāneliklerin *(274, 29). [ve,]*
2374. mışrāʿ Tū dest merā be-pāy mī-āyī diyerek çingāne Fārisīsi bir mışrāʿ ile *(274, 31). [ve,]*
2375. şebātlarını işʿār eylediklerinde ayular naʿraların āvāze-i çüşʿeye dem-sāz **ve** *(274, 33). [ve,]*
2376. şirvānī yayla türkīsine hem-āġāz idüp ḫamle-i yek-pāre ile anlara irişdiler **ve** *(274, 34). [ve,]*
2377. küşt-gīrler gibi birbirine girişdiler **ve** küşt-gīrleriñ ḫamle-bāzīlerin icrā vü iẓhārda *(275, 1). [ve,]*
2378. daḳīḳa fevt itmeyüp ayucılara ġalebelerin āşikār eylediler **ve** seyr iden *(275, 2). [ve,]*
2379. giriftār-ı ġull-i ẕüll olacaḳların ḫiss itmeleriyle her semte gürīzān **ve** her ṭarafa *(275, 4). [ve,]*
2380. pehlevān ile elleşüp birbirine ġālib **ve** biriniñ zūrı āḫeriñ ḳuvvetini sālib olmayup *(275, 7). [ve,]*
2381. pehlevān ile elleşüp birbirine ġālib **ve** biriniñ zūrı āḫeriñ ḳuvvetini sālib olmayup *(275, 8). [ve,]*
2382. lākin güreşden ferāġat **ve** baş başa muḍārebeye mübāderet idüp ʿāḳıbet *(275, 9). [ve,]*
2383. Keskinoġlı **ve** Ḳara ʿOsmān ṭāḳat getüremeyüp düşdiler **ve** ḫalḳ başına üşdiler *(275, 10). [ve,]*
2384. Keskinoġlı **ve** Ḳara ʿOsmān ṭāḳat getüremeyüp düşdiler **ve** ḫalḳ başına üşdiler *(275, 10). [ve,]*
2385. taʿḳīb iderek cerrāḥān **ve** iki yüz ḳırḳ ṭoḳuz ʿaded ṣıbyān-ı ḫitān ʿale’t-tertīb *(275, 16). [ve,]*
2386. naẓar-gāh-ı şehriyārīden güẕār **ve** dārü’l-ḳarārları olan ḳınnāre-i müstaḥīlü’l-farārda *(275, 17). [ve,]*
2387. Ve bu esnāda ṣāḥib-i devlet-i keşīrü’l-mürüvvet ḫażretlerine sūr emīni *(275, 21). [ve,]*

2388. ṣoñra fuḍāle-i ḫ̆ān-ı iḥsānların ḥişşe-i ġāʾib-i ṣıbyān olmaġ içün ifrāz **ve** bu vech *(275, 25). [ve,]*
2389. giryān olanları daḫi şād-kām u ḫandān **ve** aġladıḳlarına peşīmān **ve** *(275, 29). [ve,]*
2390. giryān olanları daḫi şād-kām u ḫandān **ve** aġladıḳlarına peşīmān **ve** *(275, 29). [ve,]*
2391. meydāna getürilüp baʿdehū yelken açdı **ve** ṭop u tüfekle eṭrāfa āteşler ṣaçdı **ve** *(275, 32). [ve,]*
2392. meydāna getürilüp baʿdehū yelken açdı **ve** ṭop u tüfekle eṭrāfa āteşler ṣaçdı **ve** *(275, 32). [ve,]*
2393. ṣaġ cānibden gelüp semt-i yesārdan güẕār itdi **ve** ṣanʿatın iẓhār idüp līmān-ı emānı olan *(275, 33). [ve,]*
2394. manṭūḳınca ṣol ḳadar icrā-yı ṣanʿat **ve** iẓhār-ı mahāret eyledi ki taḥrīri müşkil **ve** *(276, 7). [ve,]*
2395. manṭūḳınca ṣol ḳadar icrā-yı ṣanʿat **ve** iẓhār-ı mahāret eyledi ki taḥrīri müşkil **ve** *(276, 7). [ve,]*
2396. vüzerā-yı ʿiẓām **ve** vükelā-yı fiḫām ḫażerātı otaġ-ı temāşāya ferve-i ḳāḳum *(276, 13). [ve,]*
2397. ṣadr-ı aʿẓam ḫażretleri ṣof ferāce geyüp **ve** paşalar ferve ile bulunup *(276, 15). [ve,]*
2398. muvaḳḳīʿ Muṣṭafā Paşa ḫażretlerine kendi bālā-yı celāletlerinde olan ṣofı ḫalʿ **ve** *(276, 17). [ve,]*
2399. muvaḳḳīʿ Muṣṭafā Paşa ḫażretlerine kendi bālā-yı celāletlerinde olan ṣofı ḫalʿ **ve** *(276, 18). [ve,]*
2400. raḳḳāṣ-beçegān-ı tāze-ẕuhūrlar ile tezyīn-i ḥadīḳa-i sūr **ve** tertīb-i üşkūfe-zār-ı sürūr eyledigi *(276, 21). [ve,]*
2401. ve şāʿir-i süḫan-verleri li-Bāḳī *(276, 26). [ve,]*
2402. ve çoḳ kimseleri rūy-ı niyāzı ṭırāz-ı sāye-bān gibi ḫāke fütāde **ve** her biri *(277, 4). [ve,]*
2403. ve çoḳ kimseleri rūy-ı niyāzı ṭırāz-ı sāye-bān gibi ḫāke fütāde **ve** her biri *(277, 4). [ve,]*
2404. gibi yollarda ṭurdılar **ve** nice bī-perde vü nāmūs ipsizler tirşe ümīdi ile *(277, 11). [ve,]*
2405. maşḫaralıḳ iderek tirşeden maṣnūʿ çihrelerle ṭınāb-āsā birbirlerine girdiler **ve** *(277, 12). [ve,]*
2406. pīş-nihād-ı otaġ-ı hümāyūn itmek içün ber-ḳāʿide ṭaşrası yeşil **ve** al aṭlas u ḥarīr *(277, 13). [ve,]*
2407. ve içi İstanbul dībāsı ile biṭāne-gīr dört ʿaded ṭop **ve** dört münaḳḳaş sütūn-ı serv-üslūbı *(277, 14). [ve,]*
2408. ve içi İstanbul dībāsı ile biṭāne-gīr dört ʿaded ṭop **ve** dört münaḳḳaş sütūn-ı serv-üslūbı *(277, 14). [ve,]*
2409. üzere el üstinde ber-efrāşte oldıġı ḥālde meydāna getürdiler **ve** *(277, 16). [ve,]*
2410. ṭāvūs-ı hezār-nakş-ı bāl-güşā gibi ʿarṣa-i sūra yetürdiler **ve** üstādān-ı naẓm-āşinā-yı Ḫayyām-nihādıñ yerine *(277, 17). [ve,]*
2411. irgürdiler **ve** içlerinden bir maḥbūb-ı siyeh-çerdeyi Leylī-i ḫayme-nişīn gibi *(277, 22). [ve,]*
2412. Ḥaḳḳā ki ālāylarına ʿaceb ṣüret **ve** ḥirfetlerine ṭurfe zīnet **ve** sūr-gāha bir *(277, 25). [ve,]*
2413. Ḥaḳḳā ki ālāylarına ʿaceb ṣüret **ve** ḥirfetlerine ṭurfe zīnet **ve** sūr-gāha bir *(277, 25). [ve,]*
2414. ṣeṭāret virdiler ki taḥrīri müşkil **ve** taḳrīri nā-ḳābil idi Ḫuṣūṣen eşkal-i gūnā-gūn-ı dehşet-nümā *(277, 26). [ve,]*
2415. ve ṣuver-i ġarībe-i ḫayret-efzā ibdā vü ibdāʿ idüp nice *(277, 27). [ve,]*
2416. gürz ü debbūs **ve** dūşlarında ḳabā-yı maʿkūs olup **ve** derūn-ı câme-i pūstīnlerinde *(278, 2). [ve,]*
2417. gürz ü debbūs **ve** dūşlarında ḳabā-yı maʿkūs olup **ve** derūn-ı câme-i pūstīnlerinde *(278, 2). [ve,]*
2418. Ḥużūr-ı şehriyārīde ser ü dūşlarında olan fişeklere āteş virilüp **ve** ṣuver-i pīrāne-heyʾetiñ sāḫte ṣaḳalları *(278, 4). [ve,]*
2419. sūzān **ve** eṣvāb u kisāları meṣābe-i ḫāṣāk ṣuʿle-sitān ḳılınup *(278, 5). [ve,]*
2420. ve eşkāl-i ṣıbyān ṣūretiniñ ḥāllerine göre īcād itdikleri taḫt-ı revān ḳadar *(278, 6). [ve,]*
2421. hediyye-i meşrūḥaların el üzere ṭutdırup ʿarża-i dergāh **ve** ḥāllerine göre *(278, 9). [ve,]*
2422. ayaḳ ayaḳ **ve** birbiriniñ ökçesin başaraḳ yüridiler **ve** içlerinden kenār çizme ḳaṣd idenler *(278, 12). [ve,]*
2423. ayaḳ ayaḳ **ve** birbiriniñ ökçesin başaraḳ yüridiler **ve** içlerinden kenār çizme ḳaṣd idenler *(278, 12). [ve,]*
2424. ile muşt muşta gelüp iki ayaḳların bir papuca ḳodılar **ve** taḫt-ı revān gibi *(278, 13). [ve,]*
2425. menākib-i merākib-i çehār-pāda bir dükkān īcād u ibdāʿ **ve** derūnında bedende *(278, 14). [ve,]*
2426. Ve bir gerdūne üzere dest-gāh-ı kefş-dūzān vaż olunup anda daḫi bir *(278, 16). [ve,]*
2427. rüfū-sāz-ı şifā **ve** nezāketle pā-zedegān-ı kūçe-i maḥabbetden kimine iltifāt *(278, 18). [ve,]*
2428. ile āġūş-güşā **ve** baʾżılarına ṣanʿatla muşt-nümā olurdı Ve māh-rūyān-ı ḫaffāfān *(278, 19). [ve,]*
2429. ile āġūş-güşā ve baʾżılarına ṣanʿatla muşt-nümā olurdı **Ve** māh-rūyān-ı ḫaffāfān *(278, 19). [ve,]*
2430. ile āġūş-güşā **ve** baʾżılarına ṣanʿatla muşt-nümā olurdı Ve māh-rūyān-ı ḫaffāfān *(278, 20). [ve,]*
2431. yaʿnī gerek alçaḳ **ve** gerek ulu ayaḳ öpmek fikri ile pīş-i pāyına düşüp *(278, 25). [ve,]*
2432. Cemāl nāmı ile bir duḫter-i tābende-cemāl **ve** bir perī-peyker-i bī-miṣāl timṣāl getürdiler *(278, 30). [ve,]*
2433. ve ḳālıb-ı bī-cān iken ẕī-rūḥdan ziyāde **ve** raḳḳāṣlardan efzūn şöyle *(279, 1). [ve,]*
2434. ve ḳālıb-ı bī-cān iken ẕī-rūḥdan ziyāde **ve** raḳḳāṣlardan efzūn şöyle *(279, 1). [ve,]*
2435. ṣīveler itdirdiler ki her gören ḫayrān **ve** işiden müştāḳ-ı seyrān oldılar *(279, 2). [ve,]*
2436. Ḫuṣūsen muṭallā tirşeden oba ibdā **ve** ḳarṭopı gibi mendīl-i ʿacemāne ḳadar *(279, 8). [ve,]*
2437. penbeden bir ʿalem-i sīm-gūn peydā **ve** bārūt-ı mürebbā ile taʿbiye olunan obayı *(279, 9). [ve,]*
2438. sütūn-ı ḫayme gibi ḳāʾim **ve** maşḫaralıḳ ḫıdmetine müdāvim iken obanıñ ʿalemini *(279, 11). [ve,]*
2439. işʿāl ile şaḫş-ı mezbūruñ başında āteşler yanup etekleri ṭutuşdı **ve** ol dūzaḫ-āşiyān *(279, 12). [ve,]*
2440. semender-i āteş-nişīnden nişān virüp sipend-i şuʾle-dīde gibi cehān **ve** *(279, 13). [ve,]*
2441. şitābān oldı ise fişek ṭarrāḳasından birbirine girüp ġirīv ü hāy hūy āsumāna irüp *(279, 15). [ve,]*
2442. niyyetine ṭulumlar ile her cānibden şol mertebe āb-efşān oldılar ki li-münşiʾihi'l-faḳīr *(279, 17). [ve,]*
2443. Bunlar buña beñzer nice zīb ü zīver **ve** suḫre **ve** şeṭāretler ile ālāylarını *(279, 21). [ve,]*
2444. Bunlar buña beñzer nice zīb ü zīver **ve** suḫre **ve** şeṭāretler ile ālāylarını *(279, 21). [ve,]*
2445. resīde-i ḫıtām **ve** incü vü zümürrüd ile muraṣṣaʿ bir iki çift müze-i muṣannaʿ **ve** *(279, 22). [ve,]*
2446. resīde-i ḫıtām **ve** incü vü zümürrüd ile muraṣṣaʿ bir iki çift müze-i muṣannaʿ **ve** *(279, 22). [ve,]*
2447. yine incü işleme zer-tār-ı muraṣṣaʿ çerkesī filār **ve** üç yüz dirhem yaldızlı bir *(279, 23). [ve,]*

2448. sīm tepsi **ve** yamaḳlarından daḫi yüz ḳırḳ dirhem miḳdārı ṣaġīr tepsi hediyye-i muʿtādelerin *(279, 24). [ve,]*
2449. ve nāʾil-i iḥsān-ı cihān-dārī oldılar İçlerinden bir pīr-i rūşen-żamīr *(279, 26). [ve,]*
2450. īcād **ve** ṣanʿatlarına göre levāzım-ı dükkānları her ne ise iʿdād idüp içinde bir *(280, 2). [ve,]*
2451. idi ki gāh piste-i dehānına ḫande-i leb-i şīrīn ile şeker ḳatar **ve** gāh *(280, 4). [ve,]*
2452. alur ṣatar **ve** eṭrāfında al destār ber-ser **ve** peştemāl-i birīşüm-kār ber-dūş **ve** bir *(280, 6). [ve,]*
2453. alur ṣatar **ve** eṭrāfında al destār ber-ser **ve** peştemāl-i birīşüm-kār ber-dūş **ve** bir *(280, 6). [ve,]*
2454. alur ṣatar **ve** eṭrāfında al destār ber-ser **ve** peştemāl-i birīşüm-kār ber-dūş **ve** bir *(280, 6). [ve,]*
2455. reftār **ve** şāhīn-i terāzū gibi her ṭarafa imāle-i cenāḥ-ı nigāh ile dīde-dūz-ı ḫarīdār olup beyt *(280, 8). [ve,]*
2456. ki her biri şūr-efgen-i bāzār-ı ḥüsn ü cemāl **ve** sermāye-baḫş-ı erbāb-ı maḳāl olup *(280, 11). [ve,]*
2457. ardınca gider **ve** żarūrī bu şiʿr-i şīrīn-güvārı ḳand-i mükerrer gibi ḫod-be-ḫod *(280, 13). [ve,]*
2458. müstaḳbeli māżīsine ġālib **ve** naẓar-ı ḫalḳı mıḳnāṭīs-i maḥabbeti kendüye cāẕib oldıġı *(280, 26). [ve,]*
2459. girānī-i şiʿr-i nāz **ve** revāc-ı kālā-yı imtiyāzına sebeb olup şīve-i günā-gün ile *(281, 8). [ve,]*
2460. yigirmi otuz ḳadar ṭulumcıları **ve** günā-gün heyākil-i ġarībe *(281, 11). [ve,]*
2461. ve teṣāvīr-i ʿacībeleri oldığından mā-ʿadā yamaḳları olan yaş yemişçiler daḫi *(281, 12). [ve,]*
2462. anlara mülāḥık **ve** ālāyları ālāylarına mülāṣıḳ olmağın içlerinden bir ḫam-dest *(281, 13). [ve,]*
2463. gülle-i ṭop-ı misket gibi birbirine atup **ve** muşmulayı mühre-i tüfeng *(281, 16). [ve,]*
2464. diyerek **ve** iki ḥirfet bir güzele dostluḳ ṣūretinde bā-yek-dīger der-kār-ı ceng olup *(281, 21). [ve,]*
2465. gāh ṭabancalı **ve** tüfek **ve** gāh dürlü dürlü muṣannaʿ fişekler ile *(281, 22). [ve,]*
2466. gāh ṭabancalı **ve** tüfek **ve** gāh dürlü dürlü muṣannaʿ fişekler ile *(281, 22). [ve,]*
2467. cümleye ġālib şenlikler idüp icrā-yı merāsim-i şādmānīde ʿarż-ı mahāret **ve** bir *(281, 23). [ve,]*
2468. vuḳiyye iki ʿaded sīm şemʿ-dān-ı bālā **ve** iki vuḳiyye bir sīm sīnī-i girān-bahā *(281, 24). [ve,]*
2469. ve beş ṭonluḳ dībā-yı İstanbulī vü Firengī **ve** beş ṭonluḳ ḳumāş-ı serengī **ve** ḳırḳ *(281, 25). [ve,]*
2470. ve beş ṭonluḳ dībā-yı İstanbulī vü Firengī **ve** beş ṭonluḳ ḳumāş-ı serengī **ve** ḳırḳ *(281, 25). [ve,]*
2471. ve beş ṭonluḳ dībā-yı İstanbulī vü Firengī **ve** beş ṭonluḳ ḳumāş-ı serengī **ve** ḳırḳ *(281, 25). [ve,]*
2472. ṭabla ḫuşk u ter mīve-i günā-gün **ve** şükūfeler pīş-keş-i südde-i devlet **ve** *(281, 26). [ve,]*
2473. ṭabla ḫuşk u ter mīve-i günā-gün **ve** şükūfeler pīş-keş-i südde-i devlet **ve** *(281, 26). [ve,]*
2474. gibi güşāde-i dergāh-ı Kirdgār **ve** derāhim-i niyāzları tamġā-zede-i revāc u iʿtibār itdiklerinden *(281, 28). [ve,]*
2475. ve naʿra-i nā-gehān-ẕuhūr-ı Allāh Allāh ile üzerlerine hücūm-ı düşmenāne *(281, 31). [ve,]*
2476. ve ḥavāle-i gürz-i Rüstemāne idüp neberd ü ḍarba **ve** ceng ü ḥarbe girişdiler *(281, 32). [ve,]*
2477. ve ḥavāle-i gürz-i Rüstemāne idüp neberd ü ḍarba **ve** ceng ü ḥarbe girişdiler *(281, 32). [ve,]*
2478. ile bir güne zed ü bürd **ve** dār ü gīr eylediler ki cümle şenliklerinden ziyāde ṣafā-baḫşā *(282, 2). [ve,]*
2479. ve ẕevḳ-efzā-yı erbāb-ı temāşā olup herkes ḥayret ile dehān-güşā oldılar *(282, 3). [ve,]*
2480. çeküp çevirüp bir aḥsen ḳālıba ifrāġ **ve** güẕāşte-i sūzen-i nigāh olan tār-ı müjgānların *(282, 5). [ve,]*
2481. cünbiş gösterüp ḫalḳıñ başın sevdāya uġratdılar **ve** püşt-i dest-i ḥayreti ser-pūş-ı kāse-i dehān iden *(282, 8). [ve,]*
2482. teẕyīl ile hezār şīve iderek geçüp **ve** ʿuşşāḳ-ı ser-bürehne-i bī-tāc u destāra *(282, 15). [ve,]*
2483. taḳyalar biçüp çeşm-i rūşenlerine dünyāyı tār **ve** feżā-yı vesīʿi başlarına dar **ve** *(282, 16). [ve,]*
2484. taḳyalar biçüp çeşm-i rūşenlerine dünyāyı tār **ve** feżā-yı vesīʿi başlarına dar **ve** *(282, 16). [ve,]*
2485. maḫşūş dükkānlar ḳurup işlerin başa yetürdiler **ve** mehter-ḫāne vü raḳḳāṣān **ve** *(282, 24). [ve,]*
2486. maḫşūş dükkānlar ḳurup işlerin başa yetürdiler **ve** mehter-ḫāne vü raḳḳāṣān **ve** *(282, 24). [ve,]*
2487. nice uḍḥūke-pīşegān **ve** suḫre-endīşegān icrā-yı resm ü āyīn-i şeṭāret idüp *(282, 25). [ve,]*
2488. ḳavuḳçılar ṭarafından dört ṭonluḳ ḳaṭīfe **ve** ḳırḳ ẕirāʿ dībā **ve** taḳyacılar ḳıbelinden *(282, 26). [ve, -, -]*
2489. ḳavuḳçılar ṭarafından dört ṭonluḳ ḳaṭīfe **ve** ḳırḳ ẕirāʿ dībā **ve** taḳyacılar ḳıbelinden *(282, 26). [ve,]*
2490. dükkānların hezār zīb ü fer ile pīrāste **ve** liḥāf-ı zer-tār **ve** aḳmişe-i pür-naḳş u nigār *(283, 2). [ve,]*
2491. dükkānların hezār zīb ü fer ile pīrāste **ve** liḥāf-ı zer-tār **ve** aḳmişe-i pür-naḳş u nigār *(283, 2). [ve,]*
2492. ne ḳalem kārı olup zīver yüzinden cümleye fāʾiḳ **ve** şenlik cihetinden sāʾir *(283, 4). [ve,]*
2493. mışrāʿ ınıñ mā-ṣadaḳ-ı meʾāli bir nice nā-resīde eṭfāl-i melāʿik-ḫışāli ser-levḥa-i dībāce-i zīnet *(283, 8). [ve,]*
2494. ve bu ṭarīḳ üzere pey-der-pey iki cānibden āheste āheste mürūr ile *(283, 9). [ve,]*
2495. ve bu ṭarīḳ üzere pey-der-pey iki cānibden āheste āheste mürūr ile *(283, 10). [ve,]*
2496. ġunūde-i pister-i ferāġ olan erbāb-ı ḥużūrı ḫ̃āb-ı rāḥatdan dūr **ve** pīçīde-i liḥāf-ı tū-ber-tū-yı āsāyiş olan *(283, 11). [ve,]*
2497. Bunlar nice ṣuʿbede-kār u luʿbet-bāz **ve** fişeng-i āsumān-pervāz **ve** *(283, 17). [ve,]*
2498. Bunlar nice ṣuʿbede-kār u luʿbet-bāz **ve** fişeng-i āsumān-pervāz **ve** *(283, 17). [ve,]*
2499. raḳḳāṣān-ı çāpük-bāz **ve** çengiyān-ı ʿişve-perdāzlar ile eṣnāf-ı sālifeden mümtāz olup *(283, 18). [ve,]*
2500. şeref-i naẓar-ı hümāyūnı iḥrāz **ve** beş yüz seksen dirhem bir gümüş legen ibrīḳ *(283, 19). [ve,]*
2501. ve iki yüz on beş dirhem gümüş tepsi **ve** yüz elli beş dirhem bir ḳapaḳlı ṭās-ı sīm *(283, 20). [ve,]*
2502. ve iki yüz on beş dirhem gümüş tepsi **ve** yüz elli beş dirhem bir ḳapaḳlı ṭās-ı sīm *(283, 20). [ve,]*
2503. ve firengī aṭlas **ve** bürüncek üzerine işleme dört ʿaded girān-bahā yorġanları *(283, 21). [ve,]*
2504. ve firengī aṭlas **ve** bürüncek üzerine işleme dört ʿaded girān-bahā yorġanları *(283, 21). [ve,]*
2505. ve ecnās-ı revnaḳ u fer ile bedīd olup ʿale'l-fevr gerdūne-i gāv-mīş *(283, 25). [ve,]*
2506. üstinde sāḫte dolāb u dükkānların numūne-i burc-ı şevr eylediler **ve** ḳumāş-ı Tebrīze *(283, 26). [ve,]*
2507. ṭonluḳ ṭonluḳ gösterüp ʿāṣıḳına ʿarż-ı kālā iderek gitdiler **ve** *(283, 30). [ve,]*
2508. Ḥirfet-i meẕkūre aṣḥābı bu ṭarīḳ üzere ālāyların tertīb **ve** kenāre-i suṭūr-ı ṣufūf-ı neferātın *(284, 1). [ve,]*

2509. pūşendegān-ı dībā vü şīb **ve** zer-beft ḳabāyān-ı dil-firīb ile *(284, 2). [ve,]*
2510. tezyīn ü teẕhīb idüp dört ṭop aġır telli atma bürüncek **ve** yüz seksen iki dirhem *(284, 3). [ve,]*
2511. üç ṣurāḥī **ve** dört yüz beş dirhem bir sīm tepsi **ve** üç ṭop münaḳḳaş dimi dībāsı *(284, 4). [ve,]*
2512. üç ṣurāḥī **ve** dört yüz beş dirhem bir sīm tepsi **ve** üç ṭop münaḳḳaş dimi dībāsı *(284, 4). [ve,]*
2513. ve şīb hediyyelerin pāy-endāz-ı şeh-rāh-ı nigāh-ı ḫudāvendigār-ı necīb eyledikden *(284, 5). [ve,]*
2514. ṣoñra duʿācıları icrā-yı āyīn-i duʿā **ve** ketḫudāları teşrīf-i ḳabūl ile *(284, 6). [ve,]*
2515. boyunca iḥsāna sezā **ve** żiyāfet-ḫāne-i pādişāhīde dil-sīr-i niʿam-ı iʿtibār u iʿtilā oldılar *(284, 7). [ve,]*
2516. Ve Esīr Bāzārınıñ tüccār-ı füccārı ḥirfet-i meẕkūreye yamaḳ ve zīnet-peẕīr-i şeref-i iltiḥāḳ olmalarıyla *(284, 8). [ve,]*
2517. Ve Esīr Bāzārınıñ tüccār-ı füccārı ḥirfet-i meẕkūreye yamaḳ **ve** zīnet-peẕīr-i şeref-i iltiḥāḳ olmalarıyla *(284, 8). [ve,]*
2518. öñlerince ġılmān-ı Müşterī-dīdār **ve** ṣuver-i cevārī-i Zühre-nümūn u ʿişve-girdārı *(284, 9). [ve,]*
2519. ve ʿuşşāḳ-ı vuṣlat-müştāḳları pencik esīri gibi reh-güẕāra *(284, 11). [ve,]*
2520. Ve hediyyeleri olmaḳ üzere bir çāker-i nā-resīde-i tābende-rū ve bir *(284, 17). [ve,]*
2521. Ve hediyyeleri olmaḳ üzere bir çāker-i nā-resīde-i tābende-rū **ve** bir *(284, 17). [ve,]*
2522. Ḥallāclar daḫi tertīb-i ālāy **ve** öñlerince şāʿirān-ı süḫan-sāz-ı kemānçe-perdāzları li-müʾellifihi beyt *(284, 21). [ve,]*
2523. īcād-ı dükkān **ve** içinde faṣṣ-ı elmās-ı nigīn-dān gibi bir dilber-i pākīze-gevheri *(284, 25). [ve,]*
2524. penbe-fürūş-ı kūçe-i ḥüsn ü ān eyleyüp **ve** yanınca bir sīne-germ ü dil-nerm *(284, 26). [ve,]*
2525. ʿāṣıḳ-ı cān-sūz müşterī şeklinde alış veriş iderek güẕerān **ve** nice penbeden *(284, 27). [ve,]*
2526. arslan yapup temāşāyiyāna seyrān itdirdiler **ve** içlerinden biri germiyyet-i bāzār *(284, 28). [ve,]*
2527. hengāmında arslan şeklinde olan sālifü'l-beyān fişeklere āteş virüp **ve** mehterleri *(284, 29). [ve,]*
2528. memerr-i enẕār-ı şehriyārīden güẕār **ve** sepīde-i ruḫsāre-i ṣanʿatları **ve** *(285, 2). [ve,]*
2529. memerr-i enẕār-ı şehriyārīden güẕār **ve** sepīde-i ruḫsāre-i ṣanʿatları **ve** *(285, 2). [ve,]*
2530. ve ġāyet ġālī bālīn-i zer-kārı hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ üzere *(285, 4). [ve,]*
2531. Neṣr Bugün ordu ālāyından bu miḳdār ile iktifā **ve** hedāyā-yı meşrūḥaları *(285, 23). [ve,]*
2532. İşbu rūz-ı keder-sūzda żiyāfet-i ʿamīme-i sulṭānī **ve** dārü'n-niʿam-ı velīme-i ḫāḳānīye *(286, 6). [ve,]*
2533. ile **ve** çāşnī-gīrbaşı **ve** sāʾir çāşnī-gīrān-ı maṭbaḫ-ı şehriyārī *(286, 9). [ve,]*
2534. ile **ve** çāşnī-gīrbaşı **ve** sāʾir çāşnī-gīrān-ı maṭbaḫ-ı şehriyārī *(286, 9). [ve,]*
2535. ile **ve** çāşnī-gīrbaşı **ve** sāʾir çāşnī-gīrān-ı maṭbaḫ-ı şehriyārī *(286, 10). [ve,]*
2536. ile **ve** çāşnī-gīrbaşı **ve** sāʾir çāşnī-gīrān-ı maṭbaḫ-ı şehriyārī *(286, 10). [ve,]*
2537. ile **ve** ʿizzetlü çavuşbaşı Ebū Bekir Aġa cümle çavuşān-ı dīvān-ı cihān-dāri ile *(286, 11). [ve,]*
2538. küçük rūz-nāmeci efendi küttāb u ḫulefāsı **ve** müteferriḳabaşı **ve** sāʾir *(286, 12). [ve,]*
2539. küçük rūz-nāmeci efendi küttāb u ḫulefāsı **ve** müteferriḳabaşı **ve** sāʾir *(286, 12). [ve,]*
2540. ḫalḳa-bend-i cemʿiyyet **ve** birbiri ile hem-zānū-yı mücāleset olmaları *(286, 14). [ve,]*
2541. ile vaḳt-ı ʿaṣr ḫulūlinde saḳḳāyān-ı sīm **ve** çāşnī-gīrān-ı sarāy-ı ʿatīḳ *(286, 15). [ve,]*
2542. mücevveze **ve** legen ibrīḳ ile ḥużūr-ı hümāyūndan güẕār **ve** müsāfir çergelerinde *(286, 16). [ve,]*
2543. mücevveze **ve** legen ibrīḳ ile ḥużūr-ı hümāyūndan güẕār **ve** müsāfir çergelerinde *(286, 16). [ve,]*
2544. mihmānān-ı niʿmet-ḫāne-i ḫüsrevāneyi talṭīf ḳaṣdı ile kendüler **ve** *(286, 19). [ve,]*
2545. ʿallāme-i enām şeyḫü'l-islām sellemehu's-selāmü'l-meliki'l-ekber efendi **ve** *(286, 20). [ve,]*
2546. vüzerā-yı ʿiẓām-ı sütūde-siyer ḥażerātı destār-ı rūz-merreleri **ve** sāʾir mevcūd olan *(286, 21). [ve,]*
2547. erbāb-ı dīvān daḫi mücevveze ḳaydından āzāde-ser olup destār **ve** *(286, 22). [ve,]*
2548. ḥażretleri ṣadr-ı meclis **ve** şeyḫü'l-islām-ı ʿālī-maḳām daḫi cānib-i yemīnlerinde *(286, 25). [ve,]*
2549. mücālis **ve** cānib-i yesārlarında Raḳḳa vālīsi vezīr-i mükerrem ʿAlī Paşa **ve** *(286, 26). [ve,]*
2550. mücālis **ve** cānib-i yesārlarında Raḳḳa vālīsi vezīr-i mükerrem ʿAlī Paşa **ve** *(286, 26). [ve,]*
2551. çavuşbaşı aġa **ve** ḳapucılar ketḫudāsı **ve** mīr-i ʿalem **ve** başḳapucıbaşı aġalar *(286, 27). [ve,]*
2552. çavuşbaşı aġa **ve** ḳapucılar ketḫudāsı **ve** mīr-i ʿalem **ve** başḳapucıbaşı aġalar *(286, 27). [ve,]*
2553. çavuşbaşı aġa **ve** ḳapucılar ketḫudāsı **ve** mīr-i ʿalem **ve** başḳapucıbaşı aġalar *(286, 27). [ve,]*
2554. cālis oldılar **Ve** ikinci süfrede cānib-i yemīnde Marʿaş mutaṣarrıfı silāḥ-dār İbrāhīm Paşa *(286, 28). [ve,]*
2555. ve cānib-i yesārda saʿādetlü nişāncı Muṣṭafā Paşa ḥażretleri **ve** *(286, 29). [ve,]*
2556. ve cānib-i yesārda saʿādetlü nişāncı Muṣṭafā Paşa ḥażretleri **ve** *(286, 29). [ve,]*
2557. ve küçük rūz-nāmeci **ve** ṭoḳuz nefer ḳapucıbaşı aġalar birbirlerine *(286, 31). [ve,]*
2558. ve küçük rūz-nāmeci **ve** ṭoḳuz nefer ḳapucıbaşı aġalar birbirlerine *(286, 31). [ve,]*
2559. müvānis ü ḳarīn oldılar **Ve** süfre-i rābiʿada yedi nefer ḳapucıbaşılar ve çāşnī-gīrbaşı *(286, 32). [ve,]*
2560. müvānis ü ḳarīn oldılar Ve süfre-i rābiʿada yedi nefer ḳapucıbaşılar **ve** çāşnī-gīrbaşı *(286, 32). [ve,]*
2561. ve çavuşlar kātibi **ve** çavuşlar emīni oturup bu süfreleriñ baḳiyyeleri *(286, 33). [ve,]*
2562. ve çavuşlar kātibi **ve** çavuşlar emīni oturup bu süfreleriñ baḳiyyeleri *(286, 33). [ve,]*
2563. vüzerānıñ **ve** sāʾir aʿyānıñ ḫıdmet-kārlarına basṭ olundı *(286, 34). [ve,]*
2564. Ve çerge-i s̱āniyede müteferriḳagān içün on süfre ṭaʿām döşenüp ve üçünci çergede *(287, 1). [ve,]*
2565. Ve çerge-i s̱āniyede müteferriḳagān içün on süfre ṭaʿām döşenüp **ve** üçünci çergede *(287, 1). [ve,]*
2566. sekiz süfre ṭaʿām basṭ olunup **ve** her süfrede on ikişer şaḥan ṭaʿām virilüp *(287, 2). [ve,]*
2567. eṣnāf ālāyı erbābınıñ ketḫudālarına **ve** onar nefer pīrān-ı ḥirfetleriniñ her birine *(287, 3). [ve,]*
2568. iʿzāz u hürmet **ve** cümlesine zülüfliyān **ve** teber-dārān-ı sarāy-ı ʿatīḳi *(287, 4). [ve,]*
2569. iʿzāz u hürmet **ve** cümlesine zülüfliyān **ve** teber-dārān-ı sarāy-ı ʿatīḳi *(287, 4). [ve,]*
2570. meʾmūr-ı ḫıdmet eylediler Herkes ʿalā ḳadri merātibihim ikrām u tebcīl **ve** *(287, 5). [ve,]*
2571. levāzım-ı żiyāfet kemā-yenbaġī tetmīm ü tekmīl olunup **ve** gül-āb u buḫūr virilüp *(287, 6). [ve,]*

2572. ve bisāṭ-ı ārām ṭayy olunup dürüldükde evvelā vüzerā-yı ʿiẕām ḥażerātı **ve** *(287, 7). [ve,]*
2573. ve bisāṭ-ı ārām ṭayy olunup dürüldükde evvelā vüzerā-yı ʿiẕām ḥażerātı **ve** *(287, 7). [ve,]*
2574. ş̱āniyen aġayān-ı kirām **ve** aʿyān-ı fiḫām ʿale't-tertīb ve'n-niẕām taḳbīl-i eẕyāl-i ṣadr-ı aʿẓam *(287, 8). [ve,]*
2575. ve būs-ı enāmil-i şeyḫü'l-islām-ı ʿaliyyü'ş-şiyem eyleyüp *(287, 9). [ve,]*
2576. vedāʿ itdiler **ve** her biri seyr-i temāşā-yı şebān-gāhī içün ḳarār-gāh-ı istirāḥatlarına *(287, 10). [ve,]*
2577. teşrīf buyurdılar **ve** saʿādetle mesned-i ʿizz ü iḳbāllerinde beẕl-i zer ü gevher iderek *(287, 13). [ve,]*
2578. esb-i ṣabā-reftār **ve** beş ṭonluḳ ʿacemī vü rūmī dībā-yı zer-tār **ve** beşer ṭonluḳ nev-ẓuhūr telli hatāyī *(287, 18). [ve,]*
2579. esb-i ṣabā-reftār **ve** beş ṭonluḳ ʿacemī vü rūmī dībā-yı zer-tār **ve** beşer ṭonluḳ nev-ẓuhūr telli hatāyī *(287, 18). [ve,]*
2580. ve kitresiz aṭlas **ve** elvān-ı mütenevviʿa ḳuṭnī-i hindī **ve** ser-āmed ḫünkārī destār *(287, 19). [ve,]*
2581. ve kitresiz aṭlas **ve** elvān-ı mütenevviʿa ḳuṭnī-i hindī **ve** ser-āmed ḫünkārī destār *(287, 19). [ve,]*
2582. ve kitresiz aṭlas **ve** elvān-ı mütenevviʿa ḳuṭnī-i hindī **ve** ser-āmed ḫünkārī destār *(287, 19). [ve,]*
2583. Hediyye-i Vālī-i Ḥalebü'ş-Şehbā **Ve** Ḥaleb vālīsi ʿĀrifī Aḥmed Paşa *(287, 20). [ve,]*
2584. cānibinden keẕālik mükemmel ṭonanmış bir esb-i çāpük-pā **ve** üçer ṭonluḳ *(287, 21). [ve,]*
2585. ʿacemī vü rūmī dībā **ve** altışar ṭop nev-ẓuhūr telli **ve** sāde hatāyī-i girān-bahā **ve** *(287, 22). [ve,]*
2586. ʿacemī vü rūmī dībā **ve** altışar ṭop nev-ẓuhūr telli **ve** sāde hatāyī-i girān-bahā **ve** *(287, 22). [ve,]*
2587. ʿacemī vü rūmī dībā **ve** altışar ṭop nev-ẓuhūr telli **ve** sāde hatāyī-i girān-bahā **ve** *(287, 22). [ve,]*
2588. yine altışar ṭonluḳ firengī aṭlas-ı ʿālī **ve** ḳuṭnī-i ġālī **ve** ber-resm-i cārī altı ṭāḳa *(287, 23). [ve,]*
2589. yine altışar ṭonluḳ firengī aṭlas-ı ʿālī **ve** ḳuṭnī-i ġālī **ve** ber-resm-i cārī altı ṭāḳa *(287, 23). [ve,]*
2590. Hediyye-i Aydın Muḥaṣṣılı ʿAbdullāh Paşa **Ve** Aydın muḥaṣṣılı mīr-mīrān ʿAbdullāh Paşa *(287, 25). [ve,]*
2591. ḳıbelinden mükemmel ṭonanmış esb-i bī-hemtā **ve** üç ṭonluḳ *(287, 26). [ve,]*
2592. rūmī vü ʿacemī dībā **ve** her biri altışar ṭonluḳ nev-ẓuhūr telli **ve** sāde hatāyī-i zībā *(287, 27). [ve,]*
2593. rūmī vü ʿacemī dībā **ve** her biri altışar ṭonluḳ nev-ẓuhūr telli **ve** sāde hatāyī-i zībā *(287, 27). [ve,]*
2594. ve altı ṭāḳa firengī aṭlas **ve** her biri altışar ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī **ve** destār-ı muṭallā *(287, 28). [ve,]*
2595. ve altı ṭāḳa firengī aṭlas **ve** her biri altışar ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī **ve** destār-ı muṭallā *(287, 28). [ve,]*
2596. ve altı ṭāḳa firengī aṭlas **ve** her biri altışar ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī **ve** destār-ı muṭallā *(287, 28). [ve,]*
2597. Hediyye-i Mutaṣarrıf-ı Livā-yı Ḫudāvendigār **Ve** Ḫudāvendigār sancaġı mutaṣarrıfı Dervīş Meḥemmed Paşa *(287, 29). [ve,]*
2598. ṭaraḳlı aṭlas hediyyeleri ḥasbe'l-ʿāde ḳapu keṭḫudāları Ḳıbleli-zāde ʿizzetlü *(287, 31). [ve,]*
2599. ṭaraḳlı aṭlas hediyyeleri ḥasbe'l-ʿāde ḳapu keṭḫudāları Ḳıbleli-zāde ʿizzetlü *(287, 31). [ve,]*
2600. ṭaraḳlı aṭlas hediyyeleri ḥasbe'l-ʿāde ḳapu keṭḫudāları Ḳıbleli-zāde ʿizzetlü *(287, 31). [ve,]*
2601. pīş-vā-yı maʿraż-ı ihdā olan telḫīṣī-i ṣadr-ı ʿālī aġaya ilbās-ı ḫilʿat ḳılındı *(287, 33). [ve,]*
2602. Hediyye-i Çavuşbaşı Aġa **Ve** çavuşbaşı ʿizzetlü Ebūbekir Aġa ṭarafından *(288, 1). [ve,]*
2603. beş ṭāḳa elvān keşmīri şāl **ve** zerdūz u ḫoş-ḳumāş beş ṭonluḳ evreng-i şāhī-i ʿālü'l-ʿāl *(288, 2). [ve,]*
2604. ve beş ṭonluḳ telli hatāyī-i nev-ẓuhūr **ve** beş ṭāḳa destār-ı ḫünkārī vü bendī *(288, 3). [ve,]*
2605. ve beş ṭonluḳ telli hatāyī-i nev-ẓuhūr **ve** beş ṭāḳa destār-ı ḫünkārī vü bendī *(288, 3). [ve,]*
2606. ve beş ʿaded cālisī **ve** ʿAbdullāh Ḫānī ḳuṭnī-i hindī *(288, 4). [ve,]*
2607. ve beş ʿaded cālisī **ve** ʿAbdullāh Ḫānī ḳuṭnī-i hindī *(288, 4). [ve,]*
2608. Hediyye-i Keṭḫudā-yı Bevvābīn-i Şehriyārī **Ve** keṭḫudā-yı bevvābīn-i şehriyārī *(288, 5). [ve,]*
2609. ṭonluḳ telli nev-ẓuhūr ḥatāyī-i ʿālī **ve** beş ṭāḳa telli elvān bervec boġaşı-ı ġālī **ve** *(288, 8). [ve,]*
2610. ṭonluḳ telli nev-ẓuhūr ḥatāyī-i ʿālī **ve** beş ṭāḳa telli elvān bervec boġaşı-ı ġālī **ve** *(288, 8). [ve,]*
2611. muṭallā vü zer-kār ḫünkārī ser-āmed destār *(288, 9). [ve,]*
2612. muṭallā vü zer-kār ḫünkārī ser-āmed destār *(288, 9). [ve,]*
2613. Hedāyā-yı Ser-bevvābīn Aġalar **Ve** ḳapucıbaşı aġalardan sır kātibi ʿOṣmān Aġanıñ *(288, 11). [ve,]*
2614. ṭarafından ikişer ṭonluḳ dībā **ve** aṭlas-ı zībā **ve** bir ṭonluḳ ḳatīfe-i gül-gūn-ḫābe-i zībā-yı girān-bahā *(288, 12). [ve,]*
2615. ṭarafından ikişer ṭonluḳ dībā **ve** aṭlas-ı zībā **ve** bir ṭonluḳ ḳatīfe-i gül-gūn-ḫābe-i zībā-yı girān-bahā *(288, 12). [ve,]*
2616. ve miftāḥ aġası İbrāhīm Aġadan keẕālik ikişer *(288, 13). [ve,]*
2617. ṭonluḳ aṭlas u dībā **ve** bir ṭonluḳ ḳatīfe-i zībā **ve** Büyük Baḥrī Aġa cānibinden *(288, 14). [ve,]*
2618. ṭonluḳ aṭlas u dībā **ve** bir ṭonluḳ ḳatīfe-i zībā **ve** Büyük Baḥrī Aġa cānibinden *(288, 14). [ve,]*
2619. ve destārī Muṣṭafā Aġa **ve** Dervīş Meḥemmed Aġa **ve** şināver-i güher-āver-i ḳulzüm-i maʿārif *(288, 15). [ve,]*
2620. ve destārī Muṣṭafā Aġa **ve** Dervīş Meḥemmed Aġa **ve** şināver-i güher-āver-i ḳulzüm-i maʿārif *(288, 15). [ve,]*
2621. ve destārī Muṣṭafā Aġa **ve** Dervīş Meḥemmed Aġa **ve** şināver-i güher-āver-i ḳulzüm-i maʿārif *(288, 15). [ve,]*
2622. ʿÖmer Efendi-zāde Küçük Baḥrī aġadan **ve** Süleymān Paşa keṭḫudāsı Aḥmed Aġadan *(288, 16). [ve,]*
2623. ve Maḥmūd Paşa keṭḫudāsı Arnavud Meḥemmed Aġadan *(288, 17). [ve,]*
2624. ve ʿAbdī Paşa-zāde ʿAlī Begden **ve** Gül Aḥmed Aġadan **ve** Erżurūmī dīger Aḥmed Aġadan *(288, 18). [ve,]*
2625. ve ʿAbdī Paşa-zāde ʿAlī Begden **ve** Gül Aḥmed Aġadan **ve** Erżurūmī dīger Aḥmed Aġadan *(288, 18). [ve,]*

2626. ve ʿAbdī Paşa-zāde ʿAlī Begden **ve** Gül Aḥmed Aġadan **ve** Erżurūmī dīger Aḥmed Aġadan *(288, 18). [ve,]*
2627. ve sābıḳan bostāncıbaşı Muṣṭafā Aġadan **ve** Selānikī Aḥmed Aġadan *(288, 19). [ve,]*
2628. ve sābıḳan bostāncıbaşı Muṣṭafā Aġadan **ve** Selānikī Aḥmed Aġadan *(288, 19). [ve,]*
2629. ve kīlār ketḫudāsı ʿAlī Aġadan her birisinden ikişer ṭonluḳ *(288, 20). [ve,]*
2630. dībā-yı zer-tār **ve** aṭlas-ı tāb-dār **ve** ḳaṭīfe-i ḫoş-nigār aḳmişe-i girān-miḳdār *(288, 21). [ve,]*
2631. dībā-yı zer-tār **ve** aṭlas-ı tāb-dār **ve** ḳaṭīfe-i ḫoş-nigār aḳmişe-i girān-miḳdār *(288, 21). [ve,]*
2632. ve mefrūş-ı şeh-rāh-ı iʿtiẕār eyleyüp sālifü'l-evṣāf ketḫudā-yı bevvābīn-i ḫıdīv-i şevket-ittişāf *(288, 23). [ve,]*
2633. vesāṭeti ile karīn-i ḳabūl olup her biri nāʾil-i meʾmūl **ve** *(288, 24). [ve,]*
2634. ilbās-ı ḫilʿat ikrām **ve** boylarınca iḥsān ḳılındı *(288, 27). [ve,]*
2635. ilbās-ı ḫilʿat ikrām **ve** boylarınca iḥsān ḳılındı *(288, 28). [ve,]*
2636. ʿakkām-ı felek serā-perde-i sefīd-ı rūzı ṭayy-gerde **ve** leylī-i ḫayme-nişīn-i ḳameriñ ferş-i reh-güẕeri olmaḳ *(288, 31). [ve,]*
2637. kūs-ı şāhī yerine ḳazġan-ı āsumān güm güm ötdi **ve** berḳ-i cihān-efrūz *(288, 33). [ve,]*
2638. ʿaḳabe **ve** ṣallar kemā-kān fürūzān **ve** leylen-fe-leylen terakḳīleri nümāyān olup *(289, 2). [ve,]*
2639. ʿaḳabe **ve** ṣallar kemā-kān fürūzān **ve** leylen-fe-leylen terakḳīleri nümāyān olup *(289, 2). [ve,]*
2640. fişekleri daḫi bālā-ter **ve** ṭaraf-ı baḥr u berre zebān-endūz-ı zebāne vü şerer oldı *(289, 7). [ve,]*
2641. ve reh-peymāyān-ı ʿālem-i bālā-yı leyle-i ẓulmāda müstaġnī-i çerāġ **ve** bī-minnet-i sürāġ ḳıldı *(289, 8). [ve,]*
2642. ve reh-peymāyān-ı ʿālem-i bālā-yı leyle-i ẓulmāda müstaġnī-i çerāġ **ve** bī-minnet-i sürāġ ḳıldı *(289, 8). [ve,]*
2643. Ve leyālī-i sābıḳadan ziyāde bir ṣalda çār-gūşe varoşı ve şaranpolı ve *(289, 9). [ve,]*
2644. Ve leyālī-i sābıḳadan ziyāde bir ṣalda çār-gūşe varoşı **ve** şaranpolı **ve** *(289, 9). [ve,]*
2645. Ve leyālī-i sābıḳadan ziyāde bir ṣalda çār-gūşe varoşı **ve** şaranpolı **ve** *(289, 9). [ve,]*
2646. bedeni raṣīn ü muḥkem **ve** medāḫil ü meḫārici nice ḫandaḳ **ve** çarḫ-ı felek fişekleri *(289, 10). [ve,]*
2647. bedeni raṣīn ü muḥkem **ve** medāḫil ü meḫārici nice ḫandaḳ **ve** çarḫ-ı felek fişekleri *(289, 10). [ve,]*
2648. bedīdār olup hevāyī-i bī-şümār **ve** sāʾir fişeng-i āteş-bārları ile niçe *(289, 12). [ve,]*
2649. şenlikler iẓhār **ve** şeb-i siyāhı rūz-ı rūşenden ziyāde nevvār u tāb-dār eyledikden *(289, 13). [ve,]*
2650. ṭutuşdurulduḳda şol ḳadar şenlik **ve** orṭalıġa rūşenlik virmişdir ki bir şerāresin *(289, 15). [ve,]*
2651. āteş-bāzān **ve** levendāna **ve** sāʾir erbāb-ı ḥācāta **ve** rakḳāṣān u mehterāna **ve** *(289, 19). [ve,]*
2652. āteş-bāzān **ve** levendāna **ve** sāʾir erbāb-ı ḥācāta **ve** rakḳāṣān u mehterāna **ve** *(289, 19). [ve,]*
2653. āteş-bāzān **ve** levendāna **ve** sāʾir erbāb-ı ḥācāta **ve** rakḳāṣān u mehterāna **ve** *(289, 19). [ve,]*
2654. āteş-bāzān **ve** levendāna **ve** sāʾir erbāb-ı ḥācāta **ve** rakḳāṣān u mehterāna **ve** *(289, 19). [ve,]*
2655. daḫi ceyb ü hemyānların tehī idecek mertebe beẕl-i naḳdīne-i cūd **ve** her fırḳaya *(289, 25). [ve,]*
2656. ve meḫter-ḫāne-i āṣafī bu faḳīriñ bā-fermān-ı ʿālī sūr-ı hümāyūn içün inşād itdigi *(289, 30). [ve,]*
2657. ve esbāb-ı sürūr u sūrı ʿalā-mā yenbaġī tanẓīm ü tensīḳ eylediler *(289, 32). [ve,]*
2658. Baḥren **ve** berren işʿāl olınan nāʾire-i bāzīçe-i gūnā-gūnuñ ser-der-hevā olan *(290, 1). [ve,]*
2659. lehīb-i ġam-sūzı āsumāna şuʿūd **ve** ʿuyūn-ı nücūmı dūd-ālud idüp *(290, 2). [ve,]*
2660. eflākiñ etekleri ṭutuşacaḳ mertebe zebāne-keş **ve** küre-i zemherīr kūre-i āteş olmaġın *(290, 3). [ve,]*
2661. Māh-ı mezbūruñ yigirmi üçünci **ve** sūr-ı hümāyūnuñ ṭoḳuzıncı penc-şenbe güni *(290, 14). [ve,]*
2662. pençe-i ḫurşīd ile berçīde **ve** ġunūde-i mihād-ı ʿarż olan mevālid-i şelāşe *(290, 16). [ve,]*
2663. üzere bir perdede tehyiʾe-i esbāb-ı sürüra āġāz **ve** taʿbiye-i çeng ü çeġāne **ve** söz ü sāz eylediler *(290, 26). [ve,]*
2664. üzere bir perdede tehyiʾe-i esbāb-ı sürüra āġāz **ve** taʿbiye-i çeng ü çeġāne **ve** söz ü sāz eylediler *(290, 26). [ve,]*
2665. sanṭūruñ ḳulaġını burdılar **ve** kemāl-i ihtimām içün mıżrāb-ı zebānları ile *(291, 2). [ve,]*
2666. tertīb-i dāʾire-i cemʿiyyet idüp gāḥ baḥş-ı tercīḥ-i ney ü mūsiḳār **ve** gāh nizāʿ-ı iḫtiyār-ı naḳş u kārda *(291, 5). [ve,]*
2667. nigāh-ı neyzenāne **ve** naġme-i şūr-efgen-i muʿārażа-i muḫālifāne *(291, 6). [ve,]*
2668. ve gāh uṣūl-i ṣūfiyāne ile maḳām-ı teslīm ü rıżāda āheng-sāz-ı ülfet *(291, 8). [ve,]*
2669. ve ser-cünbān-ı muṭāvaʿat olup bā-yek-dīger dem-sāz **ve** aġız birligi ile hem-dem ü hem-āġāz olaraḳ *(291, 9). [ve,]*
2670. ve ser-cünbān-ı muṭāvaʿat olup bā-yek-dīger dem-sāz **ve** aġız birligi ile hem-dem ü hem-āġāz olaraḳ *(291, 9). [ve,]*
2671. terāneleriñ naġmesiyle terennümāt-ı dil-güẕārların kū kū-yı ḳumrī **ve** *(291, 14). [ve,]*
2672. mıżrāb-ı sāz-ı evḳāt **ve** çār-pāre-i raḳḳāṣ-ı eyyām-ı serī'ü'l-ḫarekāt olan ʿaḳreb-i sāʿat *(291, 16). [ve,]*
2673. ve selāma dizilen erkān-ı dīvān ṣaff-der-ṣaff ṣūret-nümā-yı reme-i küleng olduḳda *(291, 19). [ve,]*
2674. ve dāmād-ı muḫteremin şeref-i daʿvet ile tekrīm ü talṭīf buyurduḳlarında *(292, 1). [ve,]*
2675. ve dāmād-ı muḫteremin şeref-i daʿvet ile tekrīm ü talṭīf buyurduḳlarında *(292, 2). [ve,]*
2676. zānū-nişīn-i edeb **ve** dest-zen-i dāʾire-i şevḳ u ṭarab olup Li-münşiʾihi *(292, 5). [ve,]*
2677. Neṣr neşīdesi ile mūsiḳī faşlına āġāz **ve** mānende-i ḫalḳa-i zencīr birbirine peyveste *(293, 7). [ve,]*
2678. ve hevāsına düşürüp Ḥamza-i ṣāḥib-ḳırān gibi meydān-ārā-yı imtiyāz oldılar Li-münşiʾihi *(293, 9). [ve,]*
2679. mażmūnını şuʿbe-i āvāz iderek āgāzelerini resīde-i perde-i ḳarār **ve** sāzendeler *(294, 9). [ve,]*
2680. raḳḳāṣ-beçegānı dest-ber-dest ayaḳ uṣūli ile Bāġçevānoġlı **ve** Ḫalīl **ve** Edirne Ḳolı *(294, 11). [ve,]*
2681. raḳḳāṣ-beçegānı dest-ber-dest ayaḳ uṣūli ile Bāġçevānoġlı **ve** Ḫalīl **ve** Edirne Ḳolı *(294, 11). [ve,]*

2682. gelüp **ve** ʿale’l-ʾumūm leşker-i hümūm u ġumūma pāy-der-pā üç ḳoldan *(294, 12). [ve,]*
2683. ve nā-dīde vü nā-şinīde oyunlar oynadılar *(294, 14). [ve,]*
2684. pençeleşdiler **ve** pīrān-ı pehlevānāndan biri li-münşiʾihi *(294, 16). [ve,]*
2685. diyerek içlerinden baʿżıları ayular şamsonlar ile güreşdikleri gibi güreşdiler **ve** *(294, 19). [ve,]*
2686. nevāsıyla bā-yek-dīger girişdiler **ve** şol cānibinde ḥoḳḳa-bāzlar daḫi ḳıṭʿa *(294, 23). [ve,]*
2687. zemzemesiyle ḫaṭve-perdāz **ve** yevm-i sābıḳda kebūter-i muʿallaḳ-pervāz gibi *(295, 7). [ve,]*
2688. oldı **ve** çengīleriñ öñinde maṭraḳ-bāzān **ve** gürz-kārān meydān-ı hünerde ʿarż-ı cevlān *(295, 11). [ve,]*
2689. oldı **ve** çengīleriñ öñinde maṭraḳ-bāzān **ve** gürz-kārān meydān-ı hünerde ʿarż-ı cevlān *(295, 11). [ve,]*
2690. ʿāmme-i erbāb-ı seyre ẕevḳ-baḫşā oldılar **ve** maṭraḳ-bāzlar *(295, 14). [ve,]*
2691. daḫi berḳ u şihāb ḳadar zemīn ü zamān **ve** ʿarż u āsumānda şöhret buldılar *(295, 15). [ve,]*
2692. Bu eşnāda ṣadr-ı aʿẓam ḫażretleri ḫużūr-ı hümāyūndan ʿavdet **ve** sāye-bān-ı temāşāya *(295, 16). [ve,]*
2693. yāl u bāl ile bal ballanaraḳ ḫayme-i ḫitāna güẕerān **ve** sünnet-i seniyye-i Aḥmediyye icrāsıyla *(295, 19). [ve,]*
2694. tekmīl-i şeʿāir-i İslām **ve** tetmīm-i muḥassenāt-ı īmān eylediler *(295, 20). [ve,]*
2695. ve birbiri ile kemā-kān āheng-i rezm ü peygār idüp nice şenlikler *(295, 22). [ve,]*
2696. iẕhārından ṣoñra dönüp maḳāmlarında ḳarār **ve** çekdirme daḫi yerinden ḳopup *295, 23). [ve,]*
2697. iḥsān **ve** cümle neferātına baḫşiş-i firāvān buyurup ruḫṣat-dāde-i ricʿat olduḳda *(296, 1). [ve,]*
2698. līmān-ı āsāyişine varup ḳol ḳanat ṣaldı **ve** āşiyāne-i ferāġatda lenger-endāz-ı rāḥat oldı *(296, 2). [ve,]*
2699. Bunlarıñ āmed ü reftleri resīde-i encām **ve** neferātı ruḫṣat-yāfte-i ārām oldılar *(296, 3). [ve,]*
2700. pīş-gāh-ı naẓar-ı şehriyārīden güẕār **ve** pīrāye-i dest-gāh-ı ḫirfetleri olan *(296, 6). [ve,]*
2701. ve ṭarḥ-endāz-ı bünyān-ı meserret olup ṭabīʿat-ı miʿmāriyye *(296, 9). [ve,]*
2702. ile ārāste bir ḳaṣr-ı dil-nişīn īcād **ve** bisāṭ-ı perend ü sereng ile pīrāste *(296, 11). [ve,]*
2703. şemīm-i sünbül-zār İremle müsāvī gelür **ve** dīvār-ı hemvārın *(296, 13). [ve,]*
2704. süvārīleri ālāyların tertīb **ve** piyādeleri ālāt-ı neccārīyeleri ile icrā-yı ṣanʿat iderek *(296, 18). [ve,]*
2705. taḥrīk idüp ṭarfetü’l-ʿaynda nice işler keser **ve** reng-i āl u ġunc u delāl ile *(296, 21). [ve,]*
2706. ve nice ṭaş dögen ırġad-ı Ferhād-pīşe **ve** evġād-ı dest-der-tīşe ṣuver-i muḫtelife-i suḫre-üslūb *(297, 4). [ve,]*
2707. ve nice ṭaş dögen ırġad-ı Ferhād-pīşe **ve** evġād-ı dest-der-tīşe ṣuver-i muḫtelife-i suḫre-üslūb *(297, 4). [ve,]*
2708. ve nice heyākil-i ʿacībe-i dāfiʿü’l-kürūb ile żırżop żırżop *(297, 5). [ve,]*
2709. güreşdiler **ve** delüce fişegi gibi oyuna girişüp ṭutuşdılar Baʿdehū mehter-ḫāneleri *(297, 7). [ve,]*
2710. neşīdesi ile āheste āheste güẕer itdiler **ve** nice fişekler **ve** ġarīb ṣuver-i şeṭāret-āver *(297, 13). [ve,]*
2711. neşīdesi ile āheste āheste güẕer itdiler **ve** nice fişekler **ve** ġarīb ṣuver-i şeṭāret-āver *(297, 13). [ve,]*
2712. ve hezārān ʿacāʾib-i beşāşet-eşerler gösterüp şāʿirleri çögür çalaraḳ atışdı beyt *(297, 14). [ve,]*
2713. naʿrasıyla hāy u hūy ile gelüp gitdiler **ve** ketḫudāları **ve** üstādān-ı ṣanʿatları beşer *(297, 17). [ve,]*
2714. naʿrasıyla hāy u hūy ile gelüp gitdiler **ve** ketḫudāları **ve** üstādān-ı ṣanʿatları beşer *(297, 17). [ve,]*
2715. ṭonluḳ dībā **ve** on beş ṭonluḳ telli **ve** sāde hatāyī-i girān-bahāyı hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ *(297, 18). [ve,]*
2716. ṭonluḳ dībā **ve** on beş ṭonluḳ telli **ve** sāde hatāyī-i girān-bahāyı hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ *(297, 18). [ve,]*
2717. üzere dest-i ḳarāʿat u niyāz ile sāḥa-i ḳaṣr-ı ʿadālet **ve** bāha-i şeh-nişīn-i şevkete *(297, 19). [ve,]*
2718. pāy-endāz **ve** ḥāllerine göre inʿām-ı ḫudāvendigārīyi iḫrāz itdiler *(297, 20). [ve,]*
2719. naʿrasıyla semt-i sāye-bān-ı żiyāfete basṭ-ı ẕirāʿ-ı aḳdām **ve** vaḳt-i ṭaʿāma degin *(298, 1). [ve,]*
2720. ve ṣanʿatlarını ḳollarına altun bilezik bilen ḳıymet-şināsān gevher-i maʿrifet-cevherlerini *(298, 5). [ve,]*
2721. üzere meṣābe-i ḫāne-i nigīn bir dükkān-ı dil-pesend-i güzīn īcād u inşā **ve** faṣṣı ḳonmamış *(298, 7). [ve,]*
2722. foyalı ṭaş evi gibi rengīn boyālı **ve** çökertme ṭavanlı bir ḳaṣr-ı mīnā-kār-ı dil-nişīn *(298, 8). [ve,]*
2723. peydā **ve** ḫūşe-i pervīn gibi nice ʿıḳd-ı güher **ve** şems ü ḳamer *(298, 9). [ve,]*
2724. peydā **ve** ḫūşe-i pervīn gibi nice ʿıḳd-ı güher **ve** şems ü ḳamer *(298, 9). [ve,]*
2725. Süvārları eblaḳ-ı müzerkeş-zīn **ve** rikāb-ı sīmīn ü raḫt-ı zerrīn ile *(298, 13). [ve,]*
2726. ālāy gösterüp **ve** piyādeleri tīġ u ḫançer **ve** teber ü şeş-per **ve** muraṣṣaʿ kemer ile *(298, 14). [ve,]*
2727. ālāy gösterüp **ve** piyādeleri tīġ u ḫançer **ve** teber ü şeş-per **ve** muraṣṣaʿ kemer ile *(298, 14). [ve,]*
2728. ālāy gösterüp **ve** piyādeleri tīġ u ḫançer **ve** teber ü şeş-per **ve** muraṣṣaʿ kemer ile *(298, 14). [ve,]*
2729. iẕhār-ı zīver ü ʿarż-ı cevher **ve** ṣanʿatların dükkānlarında icrā itdikleri resm *(298, 15). [ve,]*
2730. üzere işleyerek güẕer itdiler **ve** çögürcileri bu ḳıṭʿa ile çalup çağıraraḳ gitdiler Ḳıṭʿa *(298, 16). [ve,]*
2731. Ḥirfet-i mezbūre ahālīsi elmās u yāḳūt **ve** zümürrüd ü incüden yapılmış *(298, 21). [ve,]*
2732. ve elmās u yāḳūt ile pür-zīnet mücevher çalar sāʿat **ve** iki biñ üç yüz *(298, 23). [ve,]*
2733. ve elmās u yāḳūt ile pür-zīnet mücevher çalar sāʿat **ve** iki biñ üç yüz *(298, 23). [ve,]*
2734. dirhem bī-naẓīr bir sīm sīnī-i kebīr **ve** biñ dirhem bir gümüş şemʿ-dān **ve** iki *(298, 24). [ve,]*
2735. dirhem bī-naẓīr bir sīm sīnī-i kebīr **ve** biñ dirhem bir gümüş şemʿ-dān **ve** iki *(298, 24). [ve,]*
2736. ʿaded gül-gīr yaʿnī miḳrāż-ı sevād-gīr **ve** biñ dirhem gümüşden bir ibrīḳ **ve** *(298, 25). [ve,]*
2737. ʿaded gül-gīr yaʿnī miḳrāż-ı sevād-gīr **ve** biñ dirhem gümüşden bir ibrīḳ **ve** *(298, 25). [ve,]*
2738. legen **ve** bir vuḳiyye miḳdārı iki sīm kāse-i sevād-kārī **ve** beş yüz dirhem sīm-i ṣāfdan *(298, 26). [ve,]*
2739. legen **ve** bir vuḳiyye miḳdārı iki sīm kāse-i sevād-kārī **ve** beş yüz dirhem sīm-i ṣāfdan *(298, 26). [ve,]*
2740. iki ʿaded kebīr maşraba-i nā-dīde vü bī-naẓīr **ve** iki vuḳiyye aşḳılı bir *(298, 27). [ve,]*
2741. ibrīḳ-i sīm **ve** bir vuḳiyye ḳadar sīm buḫūr-dān **ve** gülāb-dān-ı vesīm *(298, 28). [ve,]*
2742. ibrīḳ-i sīm **ve** bir vuḳiyye ḳadar sīm buḫūr-dān **ve** gülāb-dān-ı vesīm *(298, 28). [ve,]*
2743. hediyyelerin ḳapucılar ketḫudāsı aġa ḫażretleri **ve** ketḫudā-yı ḫirfetleri maʿrifetleri *(298, 29). [ve,]*
2744. ile saʿādetlü dārü’s-saʿāde aġası ḫażretleri ṭarafına īṣāl u teslīm **ve** şehen-şāh-ı kerīm *(299, 1). [ve,]*

2745. Ve ṣaff-ı zīb-i Ālāy-ı Ḳazzāzān ḳarşu yaḳada dizilüp ṭuran öksüzce şākirdlerin *(299, 3). [ve,]*
2746. maḳām-ı ḫıdmetde ḳāʾim **ve** ibrīşīm teli gibi mülāyim beşer beşer ḫāric-i ṭavḳ-ı beşer *(299, 4). [ve,]*
2747. hezār zīb ü zīver ile ālāy içün ṭaḳım ṭaḳım düzdiler **ve** nice yaġdan delk ḳaḳma dilberleri *(299, 5). [ve,]*
2748. tügme gibi rişte-i bārīk-i rāh-ı yemīn ü yesāra dizdiler **Ve** *(299, 6). [ve,]*
2749. deyu ḫalḳın taʿrīzlerini işidüp ʿaraḳ-rīz-i şerm olup ḳızdılar **ve** *(299, 11). [ve,]*
2750. çep-rāst **ve** bir ḳıṭʿa mücevher öñ ḳuşaḳ **ve** bir mücevher şırmalı ḫazīne ḳolanı *(299, 17). [ve,]*
2751. çep-rāst **ve** bir ḳıṭʿa mücevher öñ ḳuşaḳ **ve** bir mücevher şırmalı ḫazīne ḳolanı *(299, 17). [ve,]*
2752. ve beş ʿaded şom ḫazīne dizgini **ve** beş ḫazīne ṭabḳurı hediyyelerin *(299, 18). [ve,]*
2753. ve beş ʿaded şom ḫazīne dizgini **ve** beş ḫazīne ṭabḳurı hediyyelerin *(299, 18). [ve,]*
2754. rikāb-ı hümāyūna ʿarż idüp ketḫudāları **ve** üstād-ı şanʿatları *(299, 19). [ve,]*
2755. kerem-i ḫudāvendigārīyi iḥrāz itdiklerinden ṣoñra tenāsüb-i ḥirfet **ve** teşārük-i şanʿat **ve** *(299, 20). [ve,]*
2756. kerem-i ḫudāvendigārīyi iḥrāz itdiklerinden ṣoñra tenāsüb-i ḥirfet **ve** teşārük-i şanʿat **ve** *(299, 20). [ve,]*
2757. cemʿ olup **ve** endāze-i ḳıyāsdan bīrūn elbise-i günā-gün ile ālāy ḳurup astār-ı Kaʿbe-i şevket ü cāh olan *(299, 26). [ve,]*
2758. ḫırām **ve** kālā-yı zemīni peymūde-i ẕirāʿ-ı kām idüp elbise-i günā-gün **ve** *(299, 29). [ve,]*
2759. ḫırām **ve** kālā-yı zemīni peymūde-i ẕirāʿ-ı kām idüp elbise-i günā-gün **ve** *(299, 29). [ve,]*
2760. Anlara tebaʿiyyet ile ẕeyl-i ālāylarında yürüyen Boġaṣıcı **ve** Astarcısı **ve** sāʾir *(300, 1). [ve,]*
2761. Anlara tebaʿiyyet ile ẕeyl-i ālāylarında yürüyen Boġaṣıcı **ve** Astarcısı **ve** sāʾir *(300, 1). [ve,]*
2762. ḳıyām **ve** duʿā-yı devlet-i imām-i İslām ile merāsim-i ʿubūdiyyeti itmām eyleyüp *(300, 13). [ve,]*
2763. inʿām u iḥsān-ı bī-şümāra fāʾiz **ve** dest-māye-i iftiḫāra ḫāʾiz oldılar **ve** *(300, 14). [ve,]*
2764. inʿām u iḥsān-ı bī-şümāra fāʾiz **ve** dest-māye-i iftiḫāra ḫāʾiz oldılar **ve** *(300, 14). [ve,]*
2765. içinde bir zer-dūz şāl **ve** iki ṭop telli badili **ve** dört destār-ı ḫünkārī **ve** üç ṭop kenārlı bez *(300, 16). [ve,]*
2766. içinde bir zer-dūz şāl **ve** iki ṭop telli badili **ve** dört destār-ı ḫünkārī **ve** üç ṭop kenārlı bez *(300, 16). [ve,]*
2767. içinde bir zer-dūz şāl **ve** iki ṭop telli badili **ve** dört destār-ı ḫünkārī **ve** üç ṭop kenārlı bez *(300, 16). [ve,]*
2768. ve üç çekme boyama **ve** iki mīrzāyī boġaşı **ve** ḳılabdānlı aṭlas boġça *(300, 17). [ve,]*
2769. ve üç çekme boyama **ve** iki mīrzāyī boġaşı **ve** ḳılabdānlı aṭlas boġça *(300, 17). [ve,]*
2770. ve üç çekme boyama **ve** iki mīrzāyī boġaşı **ve** ḳılabdānlı aṭlas boġça *(300, 17). [ve,]*
2771. ve şırmalı nişān maḳremesi hediyyelerin resm-i sābıḳ üzere maʿrūż-ı dergāh-ı ḫudāvend-i enām eyleyüp *(300, 18). [ve,]*
2772. ile basṭ-ı simāṭ-ı inbisāṭ **ve** tertīb-i süfre-i elvān-niʿam-ı şevḳ u neşāṭ idüp *(300, 21). [ve,]*
2773. biñ aşçı bir başçı meşeline ittibāʿan māʾide-sālār **ve** ādāb gözleme ḳaydında olmayup *(300, 22). [ve,]*
2774. ḳotarılmış pīrān-ı şanʿatlarını öñlerine ḳatdılar **ve** pilāv zerde şevḳi ile ṭulumcı ḳıyāfetine *(300, 28). [ve,]*
2775. girüp tebdīlü'ş-şekl li-ecli'l-ekl iden **ve** ṭuz gibi her aşa giren aç gözli *(301, 1). [ve,]*
2776. Baʿdehū yemīn ü yesāra şıḥāf-ı ṭaʿām gibi nice pālūde-ten **ve** bādām-çeşm ü piste-dehen *(301, 3). [ve,]*
2777. niʿam-ı günā-gün-ı esbāb-ı sürūr ile żiyāfet-i ʿām eylediler **ve** *(301, 5). [ve,]*
2778. kefçe-i dest-i duʿā ile niʿmet-i medḫ u şenāyı āmīḫte **ve** eşk-i ḍarāʿati gülāb gibi *(301, 6). [ve,]*
2779. ḫoşāb-ı duʿā-yı müstecāb-ı rīḫte ḳıldılar **ve** yedi yüz dirhem bir ibrīḳ **ve** legen **ve** *(301, 7). [ve,]*
2780. ḫoşāb-ı duʿā-yı müstecāb-ı rīḫte ḳıldılar **ve** yedi yüz dirhem bir ibrīḳ **ve** legen **ve** *(301, 7). [ve,]*
2781. ḫoşāb-ı duʿā-yı müstecāb-ı rīḫte ḳıldılar **ve** yedi yüz dirhem bir ibrīḳ **ve** legen **ve** *(301, 7). [ve,]*
2782. yüz elli dirhem bir sīm maşraba-i ḥarāret-şiken **ve** yine ol miḳdār bir ibrīḳ-i ḳahve-i Yemen *(301, 8). [ve,]*
2783. firistāde itmek ārzūsıyla telḫīṣī-i düstūr-ı mekārim-ʿāde **ve** ḳapucılar ketḫudāsı *(301, 10). [ve,]*
2784. muḳteżā-yı şanʿatları üzere merāsim-i ʿubūdiyyeti tekmīl **ve** ketḫudā-yı ḥirfet *(301, 12). [ve,]*
2785. ve pīrān-ı şanʿatları iḥrāz-ı inʿam-i ḫudāvend-i celīl itdiklerinde *(301, 13). [ve,]*
2786. mıḳrāż-ı ḫaṭevāt ile ḳaṭʿ-ı rişte-i ṭarīḳ **ve** ʿaraba üstinde sāḫte dest-gāh-ı perdāḫtelerinde *(301, 17). [ve,]*
2787. ve üstādān-ı kārları bir ṭop ḳumāş-ı zer-tārı kesüp biçüp *(301, 19). [ve,]*
2788. ḫırām-ı nāza **ve** endāzeden bīrūn tebaḫtur u ihtizāza başlayup rubʿ-sāʿat *(301, 25). [ve,]*
2789. miḳdārı basṭ-ı reftār **ve** zülf-i girih-gīrlerin şerīd-i girībān-ı zer-tār idüp *(301, 26). [ve,]*
2790. ütüleyüp **ve** tebāşīr-i ṣubḥ-ı pür-nūr libās-ı rūz-merre-i şāhid-i sūr olan *(302, 2). [ve,]*
2791. ṭoḳunmamış **ve** bu naḳş üzere bir kālā-yı cihān-bahā-yı şafā vü inbisāṭ *(302, 5). [ve,]*
2792. Ḫayyāṭlar bu üslūb üzere ālāylarına ḫıtām **ve** sāʾir eṣnāfa endām gösterüp *(302, 11). [ve,]*
2793. üç yüz yetmiş beş dirhem bir maṭhara-i sīm **ve** bir vuḳiyye gümüş şemʿ-dān **ve** *(302, 12). [ve,]*
2794. üç yüz yetmiş beş dirhem bir maṭhara-i sīm **ve** bir vuḳiyye gümüş şemʿ-dān **ve** *(302, 12). [ve,]*
2795. mıḳrāż-ı sīm **ve** yüz elli iki dirhem sīm ḳahve ibrīġi **ve** iki yüz seksen yedi *(302, 13). [ve,]*
2796. mıḳrāż-ı sīm **ve** yüz elli iki dirhem sīm ḳahve ibrīġi **ve** iki yüz seksen yedi *(302, 13). [ve,]*
2797. dirhem sīm gülāb-dān **ve** iki yüz on dirhem buḫūr-dān **ve** çaḳşırcılar yüz otuz iki buçuḳ *(302, 14). [ve,]*
2798. dirhem sīm gülāb-dān **ve** iki yüz on dirhem buḫūr-dān **ve** çaḳşırcılar yüz otuz iki buçuḳ *(302, 14). [ve,]*
2799. dirhem bir sīm gülāb-dān **ve** iki yüz on dirhem buḫūr-dān **ve** yüz elli dört *(302, 15). [ve,]*
2800. dirhem bir sīm gülāb-dān **ve** iki yüz on dirhem buḫūr-dān **ve** yüz elli dört *(302, 15). [ve,]*
2801. īṣāl **ve** ketḫudāları **ve** pīrān-ı şanʿat-güsterleri **ve** sāʾir nümāyende-i esbāb-ı şeṭāret olanları *(302, 17). [ve,]*
2802. īṣāl **ve** ketḫudāları **ve** pīrān-ı şanʿat-güsterleri **ve** sāʾir nümāyende-i esbāb-ı şeṭāret olanları *(302, 17). [ve,]*
2803. īṣāl **ve** ketḫudāları **ve** pīrān-ı şanʿat-güsterleri **ve** sāʾir nümāyende-i esbāb-ı şeṭāret olanları *(302, 17). [ve,]*
2804. ve anlardan ṣoñra yek-be-yek *(302, 19). [ve,]*
2805. kefş-i şöhretin endāḫte-i bām-ı nisyān itdiler **ve** gerdūne üzere ibdāʿ itdikleri *(302, 21). [ve,]*
2806. dükkān üzerinde şanʿatların işleyerek güẕer **ve** nice āhen-dil ü saḫt-cānlar *(302, 22). [ve,]*
2807. ḳollarına naʿller kesüp **ve** tīrler geçüp aʿṣāb-ı saʿīd ü bāzūların meşābe-i zih-i kemān *(302, 23). [ve,]*
2808. gösterdiler **ve** baʿdehū nişān-ı naʿlçe-i pāyı mehçe-i aʿlām-ı şāhān-ı cihān olan *(302, 24). [ve,]*

2809. ḫüsrev-i devrān pāy-gahında ṭarīḳ-i muʿtād üzere mehter-ḫāne **ve** *(302, 25). [ve,]*
2810. sāʾir melāʿib-i muḍḥikānelerin iẕhār **ve** mecmūʿı iki vuḳıyye miḳdārı sīmden *(302, 26). [ve,]*
2811. maṣnūʿ bir ṣemʿ-dān **ve** bir ḳahve ibrīġi **ve** tepsi **ve** dört çift naʿlçe **ve** mismār-ı zer-nişān *(302, 27). [ve,]*
2812. maṣnūʿ bir ṣemʿ-dān **ve** bir ḳahve ibrīġi **ve** tepsi **ve** dört çift naʿlçe **ve** mismār-ı zer-nişān *(302, 27). [ve,]*
2813. maṣnūʿ bir ṣemʿ-dān **ve** bir ḳahve ibrīġi **ve** tepsi **ve** dört çift naʿlçe **ve** mismār-ı zer-nişān *(302, 27). [ve,]*
2814. maṣnūʿ bir ṣemʿ-dān **ve** bir ḳahve ibrīġi **ve** tepsi **ve** dört çift naʿlçe **ve** mismār-ı zer-nişān *(302, 27). [ve,]*
2815. dest-āvīz-i nāçīzlerin ʿarża ictisār **ve** iġtinām-ı inʿām-ı bī-ṣümār-ı şehriyār *(302, 28). [ve,]*
2816. Bunlarıñ verāsında nā-gehān baḳırcılar ālāyı bir kerr ü ferr **ve** debdebe-i dīger *(303, 2). [ve,]*
2817. mükemmel bir ḳalʿa īcād **ve** eṭrāfında piyāde vü süvār ṭulumbacı ocaġı neferātı *(303, 4). [ve,]*
2818. gibi baḳırdan ḫōd **ve** siper geyimli vāfir ʿasker iʿdād idüp bir ṭarafdan *(303, 5). [ve,]*
2819. mehter-ḫāneler çalınup ʿasker ḳalʿaya ṣarılmada **ve** bir cānibden ʿaraba üzerinde *(303, 6). [ve,]*
2820. ve ḳazġan-ı kūs gibi baḳırlar kürece kürece dögülmede idi ʿAsker ḳalʿa müstaḥfıẓları *(303, 8). [ve,]*
2821. ile müḳātele vü muḥārebe **ve** müsāyefe vü muḍārebe **ve** envāʿ-ı fişek *(303, 9). [ve,]*
2822. ile müḳātele vü muḥārebe **ve** müsāyefe vü muḍārebe **ve** envāʿ-ı fişek *(303, 9). [ve,]*
2823. ve ḳuru ṣıḳı tüfekler atılup muḳārebe vü mücānebe ṣūretinde ʿaẓīm şenlikler *(303, 10). [ve,]*
2824. nihāde **ve** ellerin yere **ve** arḳasın şemşīre mümāss idüp bī-cāme vü libās **ve** *(303, 13). [ve,]*
2825. nihāde **ve** ellerin yere **ve** arḳasın şemşīre mümāss idüp bī-cāme vü libās **ve** *(303, 13). [ve,]*
2826. nihāde **ve** ellerin yere **ve** arḳasın şemşīre mümāss idüp bī-cāme vü libās **ve** *(303, 13). [ve,]*
2827. imrār **ve** baʿdehū otuz ḳadar bıçaḳ **ve** ḫançeri bir bir bālādan nāfına *(303, 16). [ve,]*
2828. imrār **ve** baʿdehū otuz ḳadar bıçaḳ **ve** ḫançeri bir bir bālādan nāfına *(303, 16). [ve,]*
2829. efgende itdiler birisi eṣer ḳılmadı **ve** celīd-i dīvār-zede gibi zemīne ṣıçrayup *(303, 17). [ve,]*
2830. Ve bir ḳanṭār miḳdārı baḳır küreçesini on nefer ādem şikemi üstinde aġır çekiçler *(303, 19). [ve,]*
2831. żarar **ve** ne bu ḳadar ḍarabāt u ṣademātdan dāʾire-i muṭribe fiske ḳadar eṣer itdi *(303, 21). [ve,]*
2832. Zūr-bāzlar bu vechile hüner-sāz **ve** mehter-ḫāneler velvele-endāz **ve** neferāt-ı ḥirfetleri *(303, 22). [ve,]*
2833. Zūr-bāzlar bu vechile hüner-sāz **ve** mehter-ḫāneler velvele-endāz **ve** neferāt-ı ḥirfetleri *(303, 22). [ve,]*
2834. dem-sāz geçüp gidüp mecmūʿı yedi vuḳiyye üç sīm sīnī-i zer-nişān **ve** üç kebīr maşraba *(303, 28). [ve,]*
2835. bir buḫūr-dān **ve** gülāb-dān hediyyelerin ber-resm-i ʿādī maḥalline *(303, 29). [ve,]*
2836. teslīm **ve** merāsim-i ʿubūdiyyeti kemā-yenbaġī tekmīl ü tekrīm ile ketḫudāları *(303, 30). [ve,]*
2837. ve müteʿayyinān-ı ḥirfetleri inʿām-ı muʿtāde ile hāʾiz-i rehīne-i āmāl **ve** *(303, 31). [ve,]*
2838. ve müteʿayyinān-ı ḥirfetleri inʿām-ı muʿtāde ile hāʾiz-i rehīne-i āmāl **ve** *(303, 31). [ve,]*
2839. ve çāder-i ṭaʿāma gitdiler *(303, 33). [ve,]*
2840. pīrāye-i mefārıḳ-ı iştihār **ve** ser-āmed-i zümre-i erbāb-ı kār-zār **ve** Yehūd u Naṣārā *(304, 5). [ve,]*
2841. pīrāye-i mefārıḳ-ı iştihār **ve** ser-āmed-i zümre-i erbāb-ı kār-zār **ve** Yehūd u Naṣārā *(304, 5). [ve,]*
2842. ve Aʿcām u füccār dāmen-i câme gibi ẕeyl-i gürūh-ı tücccār oldılar *(304, 6). [ve,]*
2843. Ve bir taḫt-ı revānı ecnās-ı tefārīḳ-i emtiʿā-i zer-tār ve envāʿ-ı aḳmişe-i rengā-reng-i nāzük-nigār *(304, 7). [ve,]*
2844. Ve bir taḫt-ı revānı ecnās-ı tefārīḳ-i emtiʿā-i zer-tār **ve** envāʿ-ı aḳmişe-i rengā-reng-i nāzük-nigār *(304, 7). [ve,]*
2845. bender-gāh-ı Aḥmed-ābāda nümūdār **ve** bir dilber-i ʿişve-fürūşı taht-ı revānı içinde *(304, 9). [ve,]*
2846. Bunlar mehter-ḫāne vü çeng ü çeġāne **ve** sāz u terāne **ve** zīb ü zīnet-i bī-bahāne *(304, 19). [ve,]*
2847. Bunlar mehter-ḫāne vü çeng ü çeġāne **ve** sāz u terāne **ve** zīb ü zīnet-i bī-bahāne *(304, 19). [ve,]*
2848. ve nice eʿācīb-i zamāne **ve** eḍāḥīk-i nāzükāne ile güẕār itdiler **ve** bāzergānlara *(304, 20). [ve,]*
2849. ve nice eʿācīb-i zamāne **ve** eḍāḥīk-i nāzükāne ile güẕār itdiler **ve** bāzergānlara *(304, 20). [ve,]*
2850. ve nice eʿācīb-i zamāne **ve** eḍāḥīk-i nāzükāne ile güẕār itdiler **ve** bāzergānlara *(304, 20). [ve,]*
2851. getürüp **ve** içinde dīv heyʾetlü ʿAcem ṣūretlü ġūl-i beyābānī ḳıyāfetlü *(304, 23). [ve,]*
2852. gibi yemīn ü yesāra taḳlīb-i evrāḳ-ı İncīl-i neẕāre **ve** temāşā-yı dāʾire-i sūr-gāh *(304, 25). [ve,]*
2853. bir resm-i nev-ẓuhūr ṭarḥ **ve** ṣudūr-ı aṣḥāb-ı temāşāyı bir güne şerḥ eyledi *(304, 27). [ve,]*
2854. Venedikiñ dībā-yı enfesi **ve** ol ḳadar Filorintin aṭlası **ve** Mardinin dört ʿaded *(305, 2). [ve,]*
2855. Venedikiñ dībā-yı enfesi **ve** ol ḳadar Filorintin aṭlası **ve** Mardinin dört ʿaded *(305, 2). [ve,]*
2856. maḳʿad-ı zer-tārı **ve** Hindiñ dört ṭāḳa telli zencīr-bāf-ı pūte-dārı **ve** kār-gāh-ı Hindiñ iḫtirāʿ-ı ḫāṣṣı *(305, 3). [ve,]*
2857. maḳʿad-ı zer-tārı **ve** Hindiñ dört ṭāḳa telli zencīr-bāf-ı pūte-dārı **ve** kār-gāh-ı Hindiñ iḫtirāʿ-ı ḫāṣṣı *(305, 3). [ve,]*
2858. bervec **ve** mīrzāyī iki ṭop boġaşı **ve** bunlardan mā-ʿadā beş *(305, 4). [ve,]*
2859. bervec **ve** mīrzāyī iki ṭop boġaşı **ve** bunlardan mā-ʿadā beş *(305, 4). [ve,]*
2860. ṭāka destār-ı muṭallā **ve** iki ṭonluḳ çiçekli şāl-ı girān-bahā **ve** biñ dirhemden *(305, 5). [ve,]*
2861. ṭāka destār-ı muṭallā **ve** iki ṭonluḳ çiçekli şāl-ı girān-bahā **ve** biñ dirhemden *(305, 5). [ve,]*
2862. maṣnūʿ sīm-i nāb bir kebīr ṭās-ı ḫoşāb **ve** biñ dirhem gümüşden bir ibrīḳ **ve** *(305, 6). [ve,]*
2863. maṣnūʿ sīm-i nāb bir kebīr ṭās-ı ḫoşāb **ve** biñ dirhem gümüşden bir ibrīḳ **ve** *(305, 6). [ve,]*
2864. legen **ve** pāy-taḫt-ı hümāyūna ihdāya aḫrā vü elyaḳ eski maʿden beş kāse **ve** bir *(305, 7). [ve,]*
2865. legen **ve** pāy-taḫt-ı hümāyūna ihdāya aḫrā vü elyaḳ eski maʿden beş kāse **ve** bir *(305, 7). [ve,]*
2866. süfrelik on ṭabaḳ tehyiʾe vü iḥżār **ve** hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ üzere *(305, 8). [ve,]*
2867. ṭonluḳ İstanbulī hatāyī-i sāde **ve** on ṭonluḳ firengī aṭlas-ı cilā-dāde **ve** on ṭonluḳ *(305, 10). [ve,]*
2868. ṭonluḳ İstanbulī hatāyī-i sāde **ve** on ṭonluḳ firengī aṭlas-ı cilā-dāde **ve** on ṭonluḳ *(305, 10). [ve,]*
2869. delāleti ile ḥużūr-ı hümāyūna dāḫil **ve** şeref-i dāmen-būs-ı şehriyārīye nāʾil olup *(305, 15). [ve,]*
2870. sūr emīni yediyle maẓhar-ı iḥsān u ikrām **ve** müteʿayyinān-ı ḥirfeti *(305, 16). [ve,]*

2871. Bu eşnāda ordu ālāyı resīde-i ḫıtām **ve** ḳarīn-i encām **ve** erbāb-ı temāşā daḫi *(305, 19). [ve,]*
2872. Bu eşnāda ordu ālāyı resīde-i ḫıtām **ve** ḳarīn-i encām **ve** erbāb-ı temāşā daḫi *(305, 19). [ve,]*
2873. şeh-zādegān-ı muḥteremleri **ve** ḫademe-i mükerremleri ḫażerātı ile *(305, 21). [ve,]*
2874. Yevm-i mezbūrda bostāncıbaşı aġa **ve** ocaġı ḫalḳı **ve** mīr-āḫūr-ı evvel-i şehriyārī *(305, 24). [ve,]*
2875. Yevm-i mezbūrda bostāncıbaşı aġa **ve** ocaġı ḫalḳı **ve** mīr-āḫūr-ı evvel-i şehriyārī *(305, 24). [ve,]*
2876. ve küçük mīr-āḫūr **ve** arpa emīni **ve** sāʾir żābiṭān-ı ışṭabl-ı ʿāmire **ve** *(305, 25). [ve,]*
2877. ve küçük mīr-āḫūr **ve** arpa emīni **ve** sāʾir żābiṭān-ı ışṭabl-ı ʿāmire **ve** *(305, 25). [ve,]*
2878. ve küçük mīr-āḫūr **ve** arpa emīni **ve** sāʾir żābiṭān-ı ışṭabl-ı ʿāmire **ve** *(305, 25). [ve,]*
2879. ve küçük mīr-āḫūr **ve** arpa emīni **ve** sāʾir żābiṭān-ı ışṭabl-ı ʿāmire **ve** *(305, 25). [ve,]*
2880. neferāt-ı encüm-şümārı **ve** silāḥşorān-ı ḫünkārī **ve** çaḳırcıbaşı atmacacıbaşı **ve** *(305, 26). [ve,]*
2881. neferāt-ı encüm-şümārı **ve** silāḥşorān-ı ḫünkārī **ve** çaḳırcıbaşı atmacacıbaşı **ve** *(305, 26). [ve,]*
2882. neferāt-ı encüm-şümārı **ve** silāḥşorān-ı ḫünkārī **ve** çaḳırcıbaşı atmacacıbaşı **ve** *(305, 26). [ve,]*
2883. şāhīncibaşı **ve** sāʾir zümre-i şikārī püftere-i dest-i daʿvet ile maʿzūm-ı velīme-i cihān-dārī olmalarıyla *(305, 27). [ve,]*
2884. bostāncıbaşı aġa selīmī **ve** nīmtāne kürk geyüp *(305, 28). [ve,]*
2885. ve sāʾir bostānī ustaları ḳalafāt taʿbīr olunur ḳalensöve ile başlarına uyup **ve** *(305, 29). [ve,]*
2886. ve sāʾir bostānī ustaları ḳalafāt taʿbīr olunur ḳalensöve ile başlarına uyup **ve** *(305, 29). [ve,]*
2887. ḫāṣekī aġa **ve** oṭabaşı **ve** ṣuffe bekçisi **ve** ḳayıḳ ḳapucı **ve** baş ḫāṣekī **ve** *(305, 30). [ve,]*
2888. ḫāṣekī aġa **ve** oṭabaşı **ve** ṣuffe bekçisi **ve** ḳayıḳ ḳapucı **ve** baş ḫāṣekī **ve** *(305, 30). [ve,]*
2889. ḫāṣekī aġa **ve** oṭabaşı **ve** ṣuffe bekçisi **ve** ḳayıḳ ḳapucı **ve** baş ḫāṣekī **ve** *(305, 30). [ve,]*
2890. ḫāṣekī aġa **ve** oṭabaşı **ve** ṣuffe bekçisi **ve** ḳayıḳ ḳapucı **ve** baş ḫāṣekī **ve** *(305, 30). [ve,]*
2891. ḫāṣekī aġa **ve** oṭabaşı **ve** ṣuffe bekçisi **ve** ḳayıḳ ḳapucı **ve** baş ḫāṣekī **ve** *(305, 30). [ve,]*
2892. ḳozbekçisi **ve** baş yazıcı külāh-ı zerd **ve** ser-ā-ser kemer ile ḳıyāfetlerin ḳānūnları *(305, 31). [ve,]*
2893. ḳozbekçisi **ve** baş yazıcı külāh-ı zerd **ve** ser-ā-ser kemer ile ḳıyāfetlerin ḳānūnları *(305, 31). [ve,]*
2894. üzere üslūb-ı merġūba ḳoyup **ve** bölükbaşılar **ve** yeşilciler sāḥa-i sebz-gūn-ı sūrda *(305, 32). [ve,]*
2895. üzere üslūb-ı merġūba ḳoyup **ve** bölükbaşılar **ve** yeşilciler sāḥa-i sebz-gūn-ı sūrda *(305, 32). [ve,]*
2896. meydān baḳlası gibi yayılup **ve** alçaḳ ustalar maḳāmlarında īstāde olup *(305, 33). [ve,]*
2897. niʿam-ı günā-güna iştihā-yı germ ile ṣoḥbete ḳaynaşdılar **ve** ḫamlacılar sāḥil-i deryā-yı niʿmet olan *(305, 34). [ve,]*
2898. başdan yanaşdılar Mezbūrlar **ve** elli ḳadar ḫāṣekī **ve** iki yüzden mütecāviz *(305, 36). [ve,]*
2899. başdan yanaşdılar Mezbūrlar **ve** elli ḳadar ḫāṣekī **ve** iki yüzden mütecāviz *(305, 36). [ve,]*
2900. nümūne **ve** lāle-zār-ı riyāż-ı sulṭānīye hem-güne eylediler Ve mīr-āḫūrān-ı ḫāṣṣa-i ḫāḳānī *(306, 2). [ve,]*
2901. nümūne ve lāle-zār-ı riyāż-ı sulṭānīye hem-güne eylediler **Ve** mīr-āḫūrān-ı ḫāṣṣa-i ḫāḳānī *(306, 2). [ve,]*
2902. ve şāhīncibaşı **ve** çaḳırcıbaşı **ve** atmacacıbaşı üsküfli ṭoġan gibi *(306, 3). [ve,]*
2903. ve şāhīncibaşı **ve** çaḳırcıbaşı **ve** atmacacıbaşı üsküfli ṭoġan gibi *(306, 3). [ve,]*
2904. ve şāhīncibaşı **ve** çaḳırcıbaşı **ve** atmacacıbaşı üsküfli ṭoġan gibi *(306, 3). [ve,]*
2905. basṭ-ı cenāḥ-ı irtiyāḥ itdiler **Ve** sāʾir ışṭabl-i ʿāmire ḫuddāmı kezālik mücevveze *(306, 5). [ve,]*
2906. ve erkān ferveleri **ve** āḫūr ḫalīfesi **ve** ḫazīne-dārı beyāż külāhları **ve** silāḥşor aġalar *(306, 6). [ve,]*
2907. ve erkān ferveleri **ve** āḫūr ḫalīfesi **ve** ḫazīne-dārı beyāż külāhları **ve** silāḥşor aġalar *(306, 6). [ve,]*
2908. ve erkān ferveleri **ve** āḫūr ḫalīfesi **ve** ḫazīne-dārı beyāż külāhları **ve** silāḥşor aġalar *(306, 6). [ve,]*
2909. ve erkān ferveleri **ve** āḫūr ḫalīfesi **ve** ḫazīne-dārı beyāż külāhları **ve** silāḥşor aġalar *(306, 6). [ve,]*
2910. şarıḳları ile gelüp üç ʿaded iki direkli müsāfir çergelerinde cemʿiyyet **ve** *(306, 7). [ve,]*
2911. ṭaʿām ḥāżır **ve** çeşm-i ārzū-yı ḫużżār niʿmete muntaẓır olmaġın ḫażret-i ṣāḥib-i devlet *(306, 9). [ve,]*
2912. ve herkese destār-ı ʿādīleri ile yemek yemege fermān buyurup bu resm ile cümleyi *(306, 11). [ve,]*
2913. Çergelerde tertīb-i pür-zīb üzere süfreler mebsūṭ-ı zemīn **ve** çāşnī-gīrān u zülüfliyān *(306, 13). [ve,]*
2914. ve mīr-āḫūr-ı evvel Ḥasan Aġa **ve** mīr-āḫūr-ı s̱ānī **ve** şāhīncibaşı *(306, 15). [ve,]*
2915. ve mīr-āḫūr-ı evvel Ḥasan Aġa **ve** mīr-āḫūr-ı s̱ānī **ve** şāhīncibaşı *(306, 15). [ve,]*
2916. ve mīr-āḫūr-ı evvel Ḥasan Aġa **ve** mīr-āḫūr-ı s̱ānī **ve** şāhīncibaşı *(306, 15). [ve,]*
2917. ve çaḳırcıbaşı **ve** atmacacıbaşı aġalar daḫi anlara müvānis ü müdānī oldılar *(306, 16). [ve,]*
2918. ve çaḳırcıbaşı **ve** atmacacıbaşı aġalar daḫi anlara müvānis ü müdānī oldılar *(306, 16). [ve,]*
2919. Ve süfre-i s̱āniyede Marʿaş vālīsi İbrāhīm Paşa ve saʿādetlü nişāncı Muṣṭafā Paşa *(306, 17). [ve,]*
2920. Ve süfre-i s̱āniyede Marʿaş vālīsi İbrāhīm Paşa **ve** saʿādetlü nişāncı Muṣṭafā Paşa *(306, 17). [ve,]*
2921. ḫażretleri **ve** defter-dār efendi **ve** arpa emīni Süleymān Efendi *(306, 18). [ve,]*
2922. ḫażretleri **ve** defter-dār efendi **ve** arpa emīni Süleymān Efendi *(306, 18). [ve,]*
2923. ve baş silāḥşor aġa **ve** bir silāḥşor aġa ile daḫi mücāselet ḳıldılar *(306, 19). [ve,]*
2924. ve baş silāḥşor aġa **ve** bir silāḥşor aġa ile daḫi mücāselet ḳıldılar *(306, 19). [ve,]*
2925. Ve süfre-i s̱āliṣede āḫūr ketḫudāsı arpa rūz-nāmecisi ve kātib-i serrācān *(306, 20). [ve,]*
2926. Ve süfre-i s̱āliṣede āḫūr ketḫudāsı arpa rūz-nāmecisi **ve** kātib-i serrācān *(306, 20). [ve,]*
2927. ve sekiz nefer silāḥşorān **ve** ustāyān-ı bostāncıyān yan-be-yan oturup **ve** süfre-i rābiʿada *(306, 21). [ve,]*
2928. ve sekiz nefer silāḥşorān **ve** ustāyān-ı bostāncıyān yan-be-yan oturup **ve** süfre-i rābiʿada *(306, 21). [ve,]*
2929. ve sekiz nefer silāḥşorān **ve** ustāyān-ı bostāncıyān yan-be-yan oturup **ve** süfre-i rābiʿada *(306, 21). [ve,]*
2930. ḫāṣṣ āḫūr ḫalīfesi **ve** ḫazīne-dār ser-ṣadr-ı māʾide-i iʿtibār olup **ve** *(306, 22). [ve,]*
2931. ḫāṣṣ āḫūr ḫalīfesi **ve** ḫazīne-dār ser-ṣadr-ı māʾide-i iʿtibār olup **ve** *(306, 22). [ve,]*
2932. Ḳaşıḳçı nāmı ile milʿaḳa-zen-i ṣıḥāf-ı iştihār **ve** aʿyān-ı ḫademe-i āḫūr zümresine *(306, 23). [ve,]*
2933. ve aġayān-ı raḫt-vān **ve** ser-ʿarabacıyān **ve** ḫalīfe-i serrācān **ve** iki nefer ocaḳ iḫtiyārı *(306, 25). [ve,]*
2934. ve aġayān-ı raḫt-vān **ve** ser-ʿarabacıyān **ve** ḫalīfe-i serrācān **ve** iki nefer ocaḳ iḫtiyārı *(306, 25). [ve,]*

2935. ve aġayān-ı raḫt-vān **ve** ser-ʿarabacıyān **ve** ḫalīfe-i serrācān **ve** iki nefer ocaḳ iḫtiyārı *(306, 25). [ve,]*
2936. ve aġayān-ı raḫt-vān **ve** ser-ʿarabacıyān **ve** ḫalīfe-i serrācān **ve** iki nefer ocaḳ iḫtiyārı *(306, 25). [ve,]*
2937. pīr ü nā-tüvān merbūṭ-ı pāy-bend-i cemʿiyyet **ve** pā-beste-i ṭavīle-i ünsiyyet oldılar *(306, 26). [ve,]*
2938. sāye-nişīn-i ḥımā-yı ḥimāyetleri olan ḫāṣekī aġalar **ve** sāʾir ser-ā-serlilere **ve** *(306, 28). [ve,]*
2939. sāye-nişīn-i ḥımā-yı ḥimāyetleri olan ḫāṣekī aġalar **ve** sāʾir ser-ā-serlilere **ve** *(306, 28). [ve,]*
2940. baḳiyye-i süfre-i şāniye çavuşbaşı aġaya **ve** sāʾir süfreleriñ baḳiyyeleri olan *(306, 29). [ve,]*
2941. Ve çerge-i şānī vü şālişde her bir süfresi tamām on ikişer ṣıḥāf-ı elvān-niʿam olmaḳ *(306, 32). [ve,]*
2942. üzere yigirmi üç süfrelik ṭaʿām ile simāṭları basṭ olunup **ve** bostāncı neferātınıñ *(306, 33). [ve,]*
2943. nışfına çergelerde **ve** nışfına ḫāric-i çergede kilīmler güsterde **ve** *(306, 34). [ve,]*
2944. nışfına çergelerde **ve** nışfına ḫāric-i çergede kilīmler güsterde **ve** *(306, 34). [ve,]*
2945. ṭablalarda pilāv **ve** zerde āverde ḳılındı *(306, 35). [ve,]*
2946. Ve baʿde'ṭ-ṭaʿām mışrāʿ Ḳahve vü şerbet ü buḫūr u gül-āb ile merāsim-i ikrām *(307, 1). [ve,]*
2947. telşīm ü taḳbīl itdiklerinden ṣoñra herkes mekānlarına ricʿat **ve** ṣāḥib-i devlet *(307, 3). [ve,]*
2948. ḥażretleri daḥi otaġ-ı maḫṣūṣlarına ʿavdet **ve** baʿdehū vüzerā otaḳlarınıñ *(307, 4). [ve,]*
2949. ve tüfeng-endāzlıḳ bahānesiyle germ-perdāzlıġa mübāderet buyurdılar *(307, 6). [ve,]*
2950. her biri altışar ʿaded sīm maşraba **ve** sīm ḳahve tepsisi **ve** gümüş ṣurāḥī **ve** *(307, 9). [ve,]*
2951. her biri altışar ʿaded sīm maşraba **ve** sīm ḳahve tepsisi **ve** gümüş ṣurāḥī **ve** *(307, 9). [ve,]*
2952. her biri altışar ʿaded sīm maşraba **ve** sīm ḳahve tepsisi **ve** gümüş ṣurāḥī **ve** *(307, 9). [ve,]*
2953. keẕālik her nevʿi altışar ṭāḳa firengī dība **ve** hatāyī-i sāde vü muṭallā **ve** ṭaraḳlı aṭlas-ı ḫoş-nümā *(307, 10). [ve,]*
2954. keẕālik her nevʿi altışar ṭāḳa firengī dība **ve** hatāyī-i sāde vü muṭallā **ve** ṭaraḳlı aṭlas-ı ḫoş-nümā *(307, 10). [ve,]*
2955. ve çiçekli ḳaṭīfe **ve** ḳuṭnī-i hindī **ve** destār-ı bendī *(307, 11). [ve,]*
2956. ve çiçekli ḳaṭīfe **ve** ḳuṭnī-i hindī **ve** destār-ı bendī *(307, 11). [ve,]*
2957. ve çiçekli ḳaṭīfe **ve** ḳuṭnī-i hindī **ve** destār-ı bendī *(307, 11). [ve,]*
2958. Ve Ḳocaili sancaġı mutaṣarrıf-ı mīr-mīrān Ḫalīl Paşa ḳıbelinden daḥi her biri *(307, 12). [ve,]*
2959. dörder ṭonluḳ dībā-yı rūmī **ve** telli **ve** sāde hatāyī-i zer-kārī **ve** dörder ṭāḳa *(307, 13). [ve,]*
2960. dörder ṭonluḳ dībā-yı rūmī **ve** telli **ve** sāde hatāyī-i zer-kārī **ve** dörder ṭāḳa *(307, 13). [ve,]*
2961. dörder ṭonluḳ dībā-yı rūmī **ve** telli **ve** sāde hatāyī-i zer-kārī **ve** dörder ṭāḳa *(307, 13). [ve,]*
2962. Bostāncıbaşı es-seyyid Meḥmed Aġadan bir taḫta post-ı semmūr **ve** dörder *(307, 15). [ve,]*
2963. ṭonluḳ dībā **ve** aṭlas u ḫārā **ve** sāde **ve** telli hatāyī-i nev-ẓuhūr *(307, 16). [ve,]*
2964. ṭonluḳ dībā **ve** aṭlas u ḫārā **ve** sāde **ve** telli hatāyī-i nev-ẓuhūr *(307, 16). [ve,]*
2965. ṭonluḳ dībā **ve** aṭlas u ḫārā **ve** sāde **ve** telli hatāyī-i nev-ẓuhūr *(307, 16). [ve,]*
2966. Ve mīr-āḫūr-ı evvel Ḥasan Aġadan her nevʿi üçer ṭonluḳ ʿacemī dībā ve *(307, 17). [ve,]*
2967. Ve mīr-āḫūr-ı evvel Ḥasan Aġadan her nevʿi üçer ṭonluḳ ʿacemī dībā **ve** *(307, 17). [ve,]*
2968. aṭlas u ḫārā **ve** telli **ve** sāde hatāyī **ve** çuḳa-i māhūd **ve** aṭlas-ı mücellā *(307, 18). [ve,]*
2969. aṭlas u ḫārā **ve** telli **ve** sāde hatāyī **ve** çuḳa-i māhūd **ve** aṭlas-ı mücellā *(307, 18). [ve,]*
2970. aṭlas u ḫārā **ve** telli **ve** sāde hatāyī **ve** çuḳa-i māhūd **ve** aṭlas-ı mücellā *(307, 18). [ve,]*
2971. aṭlas u ḫārā **ve** telli **ve** sāde hatāyī **ve** çuḳa-i māhūd **ve** aṭlas-ı mücellā *(307, 18). [ve,]*
2972. Ve mīr-āḫūr-ı şānī Aḥmed Aġadan üçer ṭonluḳ ḳaṭīfe ve üçer ṭonluḳ telli hatāyī *(307, 19). [ve,]*
2973. Ve mīr-āḫūr-ı şānī Aḥmed Aġadan üçer ṭonluḳ ḳaṭīfe **ve** üçer ṭonluḳ telli hatāyī *(307, 19). [ve,]*
2974. ve bir ṭonluḳ ʿAcem ser-ā-ser nāmına aḳmişe-i laṭīfe *(307, 20). [ve,]*
2975. Ve arpa emīni Süleymān Efendiden beş ṭonluḳ nev-ẓuhūr telli hayāyī-raʿnā *(307, 21). [ve,]*
2976. ve beş ṭāḳa muṭallā düdemi taʿbīr olunur çiçekli ḳumāş-ı vālā **ve** beş ṭāḳa *(307, 22). [ve,]*
2977. ve beş ṭāḳa muṭallā düdemi taʿbīr olunur çiçekli ḳumāş-ı vālā **ve** beş ṭāḳa *(307, 22). [ve,]*
2978. elvān keşmīri şāl **ve** beş ḳuṭnī **ve** beş destār-ı ʿālü'l-ʿāl *(307, 23). [ve,]*
2979. elvān keşmīri şāl **ve** beş ḳuṭnī **ve** beş destār-ı ʿālü'l-ʿāl *(307, 23). [ve,]*
2980. Ve çaḳırcıbaşı Rüstem Aġadan bir ṭonluḳ dībā ve ikişer ṭāḳa ḳuṭnī ve aṭlas *(307, 24). [ve,]*
2981. Ve çaḳırcıbaşı Rüstem Aġadan bir ṭonluḳ dībā **ve** ikişer ṭāḳa ḳuṭnī **ve** aṭlas *(307, 24). [ve,]*
2982. Ve çaḳırcıbaşı Rüstem Aġadan bir ṭonluḳ dībā **ve** ikişer ṭāḳa ḳuṭnī **ve** aṭlas *(307, 24). [ve,]*
2983. ve bir ṭonluḳ kemhā **ve** ikişer ṭonluḳ telli **ve** sāde hatāyī-i girān-bahā *(307, 25). [ve,]*
2984. ve bir ṭonluḳ kemhā **ve** ikişer ṭonluḳ telli **ve** sāde hatāyī-i girān-bahā *(307, 25). [ve,]*
2985. ve bir ṭonluḳ kemhā **ve** ikişer ṭonluḳ telli **ve** sāde hatāyī-i girān-bahā *(307, 25). [ve,]*
2986. Ve atmacacıbaşı cānibinden bir ṭonluḳ telli ve bir ṭonluḳ sāde hatāyī-i zībā *(307, 26). [ve,]*
2987. Ve atmacacıbaşı cānibinden bir ṭonluḳ telli **ve** bir ṭonluḳ sāde hatāyī-i zībā *(307, 26). [ve,]*
2988. ve iki ṭonluḳ mevcli ḫārā *(307, 27). [ve,]*
2989. Ve şāhīncibaşı aġadan bir ṭonluḳ dībā ve üç ṭonluḳ telli hatāyī ve bir ṭonluḳ *(307, 28). [ve,]*
2990. Ve şāhīncibaşı aġadan bir ṭonluḳ dībā **ve** üç ṭonluḳ telli hatāyī **ve** bir ṭonluḳ *(307, 28). [ve,]*
2991. Ve şāhīncibaşı aġadan bir ṭonluḳ dībā **ve** üç ṭonluḳ telli hatāyī **ve** bir ṭonluḳ *(307, 28). [ve,]*
2992. çekme **ve** aṭlas-ı vālā hediyye-i sūriyyeleri olmaḳ üzere ber-resm-i ḳadīm *(307, 29). [ve,]*
2993. ve ilbās-ı ḫilʿat ile tevḳīr ü tekrīm olundılar *(307, 32). [ve,]*
2994. mütevārī-i serā-perde-i ufūl oldıġı hengāmda bedr-i āsumān-efrūz-ı ṣadāret **ve** *(308, 4). [ve,]*
2995. binişden imāle-i licām-ı ʿazīmet **ve** kendü otaḳ-ı Cevzā-niṭāklarına *(308, 6). [ve,]*
2996. fekk-i ḫıtām-ı kīse-i ʿaṭā **ve** nice süḫan-fürūşān-ı kūçe-i maʿnāya bi-ḥasebi'l-merātib *(308, 8). [ve,]*
2997. ve gevher-pāş-ı sürūr-ı nā-maḥṣūr olmaġın ḳavme-i taʿẓīm ü iclāl *(308, 13). [ve,]*

2998. ve veṣbe-i nāgeh-ẓuhūr-ı istiḳbāl ḫilālinde ol temīme-i gerden-i saʿādetiñ ʿıḳdu'l-ferīde-i bend-pūşişinde *(308, 14). [ve,]*
2999. nāḫun-ı müjgān ile güşād **ve** sevād-ı ḥurūf-ı müşgīn-miʿdādın *(308, 15). [ve,]*
3000. tevkīl **ve** vekālet-nāme-i muṭlaḳaların taḫṣīs baʿde't-taʿmīm ile daḫi tekrīm ü tebcīl *(308, 20). [ve,]*
3001. mutażammın oldıġını iẓhār **ve** müfād-ı ḫaṭṭ-ı şerīf-i cihān-münḳādı *(308, 21). [ve,]*
3002. kemāl-i sürūr **ve** ibtihāc u iftiḫār ile işāʿa u ichār **ve** merāsim-i şenā-güẕārī-i şükrāneyi *(308, 22). [ve,]*
3003. kemāl-i sürūr **ve** ibtihāc u iftiḫār ile işāʿa u ichār **ve** merāsim-i şenā-güẕārī-i şükrāneyi *(308, 22). [ve,]*
3004. der-ḥāl ḫudā-ḫˇānān-ı ḳaṭār-ı şevḳ olan ḫˇānendegān-ı ḫoş-elhān **ve** derā-yı maḥmil-i şafā *(308, 24). [ve,]*
3005. ve ẕevḳ olan sāzendegān-ı şādī-resānı iḫżār fermān buyurdılar *(308, 25). [ve,]*
3006. tertīb **ve** faṣl faṣl naġamāt-ı sāmiʿa-nüvāz ile birbirine hem-dem ü hem-sāz olaraḳ *(308, 27). [ve,]*
3007. meclisi reşk-āver-i gül-bün-i ʿayş idüp def gibi sīne-pür-tef **ve** dil-germān-ı söz ü sāz olanları *(308, 28). [ve,]*
3008. teşvīḳ u taṭrīb eyleyüp anlar kārların itmām **ve** *(308, 29). [ve,]*
3009. dost-ı ʿāşıḳāne **ve** sadā-yı hāy hāy-ı mestāne ile taʿḳīb **ve** bunlar daḫi güne güne *(308, 31). [ve,]*
3010. dost-ı ʿāşıḳāne **ve** sadā-yı hāy hāy-ı mestāne ile taʿḳīb **ve** bunlar daḫi güne güne *(308, 31). [ve,]*
3011. ḫˇānende vü sāzende **ve** çengiyān u bāzendeye ruḫṣat-ı ārām virildiginde *(308, 34). [ve,]*
3012. eli emeği nice muṣannaʿ hevāyī fişegi ināre **ve** ḥamāme-i āteş-per-i cevlān-ger *(308, 36). [ve,]*
3013. gibi evc-i meleˀ-i aʿlāya iṭāre olunup s̱āniyen cebeci ocaġı **ve** ale't-tertīb ṭopçı *(308, 37). [ve,]*
3014. ve tersāne-i ʿāmire ocaḳları ṭarafından **ve** gümrükçi Yegen Meḥemmed Aġa *(309, 1). [ve,]*
3015. ve tersāne-i ʿāmire ocaḳları ṭarafından **ve** gümrükçi Yegen Meḥemmed Aġa *(309, 1). [ve,]*
3016. ḫod-be-ḫod deverān **ve** ol şuʿle-i cevvāleden aralıḳ aralıḳ bir ṭarrāḳalı fişek *(309, 5). [ve,]*
3017. lemeʿān **ve** andan daḫi beş deste fişege birden āteş sereyān idüp her biriniñ *(309, 6). [ve,]*
3018. tüfeng ḳadar şadāsı **ve** çarḫī fişegiñ gerdişinden devr uṣūlinde dolāb naġmesiyle *(309, 7). [ve,]*
3019. ṭarrāḳalı fişek daḫi perrān **ve** andan nice fişekler tābān u cehān olup kimi hevāda *(309, 10). [ve,]*
3020. ve kimi zemīnde cilve-i mestāne iderek bir güne şeṭāret **ve** bir mertebe *(309, 11). [ve,]*
3021. ve kimi zemīnde cilve-i mestāne iderek bir güne şeṭāret **ve** bir mertebe *(309, 11). [ve,]*
3022. ve gīsū-yı āşüfte-mūy-ı ʿīẕār-ı ʿaẕrā gibi revnaḳ-baḫş-ı leyle-i ẓulmā oldıġından *(309, 15). [ve,]*
3023. bir ādem her birini eline alup pest ü bālāya icāle **ve** yemīn ü yesāra imāle itdikçe *(309, 17). [ve,]*
3024. iştiʿāl u iltihāb **ve** nāˀire-i edevāt-ı sāˀireden āteş-i şafaḳ germiyyet ü tāb bulmaġın *(309, 23). [ve,]*
3025. inbīḳ-i felek ḳaṭre-çekān **ve** ḫudāvendigār-ı ilhām-şiʿārıñ ġonca-dehān-ı rengīn-beyānları *(309, 24). [ve,]*
3026. muḳademāt-ı bārān ʿayān **ve** āṣār-ı güftār-ı şehriyārī nümāyān olup ṭopçılar *(309, 26). [ve,]*
3027. iḫtirāʿı olan serv-i nev-ẓuhūrı geregi gibi ināre **ve** çarḫ-ı felekden nümūdār olan *(309, 27). [ve,]*
3028. teˀṣīr-i şadā-yı bemm ü zīr-i çeng-i seyr-āhenge medār **ve** ḥālet-fezā-yı nevā-yı ney ü mūsīḳār olmaġla *(309, 34). [ve,]*
3029. ḫalḳı geh temāşā ider gāh uyurdılar **Ve** miyān-ı sāye-bānda bī-zebānān-ı şehrīyārī *(309, 36). [ve,]*
3030. dillerle taʿbīr olunmayacaḳ mertebe beẕle-güẕārī **ve** serhengān-ı enderūn-ı āṣafī *(309, 37). [ve,]*
3031. meydān-ı taḳrīre ṣıġmayacaḳ ḳadar suḫre-sāzī **ve** *(309, 38). [ve,]*
3032. ve şarılup bālāsına çıḳmaḳda kendüyi heyˀet-nümā-yı mār **ve** bir ḳabża *(310, 4). [ve,]*
3033. ve şarılup bālāsına çıḳmaḳda kendüyi heyˀet-nümā-yı mār **ve** bir ḳabża *(310, 4). [ve,]*
3034. dīnār ile kām-kār **ve** müşārün-bi'l-benān-ı iʿtibār eyledi *(310, 5). [ve,]*
3035. Meclis-i mezbūrda Ḳara Muṣṭafā Paşa-zāde saʿādetlü ʿAlī Paşa **ve** saʿādetlü *(310, 6). [ve,]*
3036. nişāncı Muṣṭafā Paşa ḥażretleri daḫi ḥāżır olup **ve** veḳāyiʿ-nüvīs-i devlet *(310, 7). [ve,]*
3037. ber-güzīde-i dāniş ü maʿrifet ḫayṣiyyetlü Rāşid Meḥmed Efendi **ve** ʿatebe-i devlet-i ʿaliyyeniñ bu bende-i ser-efgende-i müstemendine *(310, 8). [ve,]*
3038. birle zānū-nişīn-i mevḳiʿ-i edeb **ve** çeşm ü güş-āheng-i şevḳ u ṭarab olmaḳ *(310, 10). [ve,]*
3039. ve bu ʿabd-i ḫaḳīriñ şarḳıları **ve** güfteleri ile olan besteler oḳunmaḳ *(310, 12). [ve,]*
3040. ve bu ʿabd-i ḫaḳīriñ şarḳıları **ve** güfteleri ile olan besteler oḳunmaḳ *(310, 12). [ve,]*
3041. ve ser-endīşemize gevher-pāş-ı taḥsīn ü istiḥsān oldılar *(310, 14). [ve,]*
3042. vefret-i maṭar-ı vābil **ve** keṣret-i bārān-ı nāzilden *(310, 20). [ve,]*
3043. ḫaṭīb-i muraṣṣaʿ-şemşīr-i cāmiʿ-i sipihr ki mihrdir bārānı seḫābü'ṣ-ṣayf ile teġaṭṭī **ve** *(310, 21). [ve,]*
3044. teşrīf-i ḫudāvendigārīden dūr olmaġın **ve** vech ile sürūr u ṣafādan mehcūr olup *(310, 28). [ve,]*
3045. ḫurūş-ı lücce-i ḫaḍrā ṣahrā-yı sūr-gāhı deryā-yı bün-nā-yāb **ve** her çetr-i temāşāyı *(310, 29). [ve,]*
3046. bir şeṭāret **ve** ne esbāb-ı ṭarabdan bāʿiṣ-i beşāşet olur bir ḫālet ẓuhūr idüp bugün *(310, 31). [ve,]*
3047. ordu ālāyına meˀmūr olan balmūmcıyān **ve** ʿaṭṭārān **ve** oḳçı **ve** yaycı **ve** ḳalaycı *(310, 32). [ve,]*
3048. ordu ālāyına meˀmūr olan balmūmcıyān **ve** ʿaṭṭārān **ve** oḳçı **ve** yaycı **ve** ḳalaycı *(310, 32). [ve,]*
3049. ordu ālāyına meˀmūr olan balmūmcıyān **ve** ʿaṭṭārān **ve** oḳçı **ve** yaycı **ve** ḳalaycı *(310, 32). [ve,]*
3050. ordu ālāyına meˀmūr olan balmūmcıyān **ve** ʿaṭṭārān **ve** oḳçı **ve** yaycı **ve** ḳalaycı *(310, 32). [ve,]*
3051. ve ḳılıççı **ve** bıçaḳçı **ve** kürekçi **ve** kāġıdçı **ve** ḳuyumcı eṣnāfınıñ ricāli ḳahve çadırlarını *(310, 33). [ve,]*
3052. ve ḳılıççı **ve** bıçaḳçı **ve** kürekçi **ve** kāġıdçı **ve** ḳuyumcı eṣnāfınıñ ricāli ḳahve çadırlarını *(310, 33). [ve,]*
3053. ve ḳılıççı **ve** bıçaḳçı **ve** kürekçi **ve** kāġıdçı **ve** ḳuyumcı eṣnāfınıñ ricāli ḳahve çadırlarını *(310, 33). [ve,]*
3054. ve ḳılıççı **ve** bıçaḳçı **ve** kürekçi **ve** kāġıdçı **ve** ḳuyumcı eṣnāfınıñ ricāli ḳahve çadırlarını *(310, 33). [ve,]*
3055. ve ḳılıççı **ve** bıçaḳçı **ve** kürekçi **ve** kāġıdçı **ve** ḳuyumcı eṣnāfınıñ ricāli ḳahve çadırlarını *(310, 33). [ve,]*
3056. cāy-ı emān idüp güşe güşe güriẕān **ve** şenlikleri maḥrūm-ı naẕar-ı cihān-dārī olur *(310, 34). [ve,]*
3057. daḫi teʿs̱īr eyleyüp hevā güşāde **ve** zemīn gerd-i kederden şüste vü sāde *(311, 5). [ve,]*
3058. mirˀāt-ı cilā-dādeye dönüp fer ü şevket **ve** vaḳār u ʿaẕamet ile ḫurşīd-i cihān-ārā *(311, 6). [ve,]*
3059. gibi maṭlaʿ-ı ḳarār-gāh-ı hümāyūnlarından ṭāliʿ **ve** ālāy-ı celālet-iḫtivā ile *(311, 7). [ve,]*

3060. ʿazīmet-i cāmiʿ idüp edā-yı farīża-i ṣalāt **ve** tekmīl-i merāsim-i ṭāʿāt u ʿibādātdan *(311, 8). [ve,]*
3061. ve işāret-i nevbet-i şāhāne **ve** kūs-ı ḫüsrevāne ichār-ı gülbāng-ı beşāret nevbet-i şāhāne itmegin *(311, 11). [ve,]*
3062. ve işāret-i nevbet-i şāhāne **ve** kūs-ı ḫüsrevāne ichār-ı gülbāng-ı beşāret nevbet-i şāhāne itmegin *(311, 11). [ve,]*
3063. ke'l-evvel ṭulumcılar muḳaddimetü'l-ceyş-i şevḳ **ve** çengīler *(311, 26). [ve,]*
3064. ʿarż-ı ḫüsn-i nümāyişe pīş-rev-i āzmāyiş **ve** ʿaḳablerince Kemān-gerān *(312, 3). [ve,]*
3065. nişān-gāh-ı āmāl **ve** āmāc-ı tīr-i hevāʾī-i ḫ˘āhiş itdiler **ve** ʿaẕīmü'l-cism *(312, 5). [ve,]*
3066. nişān-gāh-ı āmāl **ve** āmāc-ı tīr-i hevāʾī-i ḫ˘āhiş itdiler **ve** ʿaẕīmü'l-cism *(312, 5). [ve,]*
3067. bir ḳartal-ı güşāde-bāl taşvīr u timṡāli ile derūn u bīrūnı münaḳḳaş **ve** üslūbı dil-keş *(312, 6). [ve,]*
3068. Usta İbrāhīm işi iki ʿaded kemān-ı muṭallā-zih-i bī-naẓīr **ve** güçken ḳanadından *(312, 7). [ve,]*
3069. ṭaş dikdiler **ve** nice oḳun atmış yayın yaşmış pīrān-ı ṣanʿatları ḳadd-i taʿẓīmi *(312, 10). [ve,]*
3070. kemān-āsā ḫamīde **ve** devām-ı devlet-i pādişāhī içün tīr-i hevāyī-i duʿāyı *(312, 11). [ve,]*
3071. Ve ḳulaḳları kirişde olan dilberān-ı nāzük-nigehleri tīr-i ġamzelerine urılan ve *(312, 13). [ve,]*
3072. Ve ḳulaḳları kirişde olan dilberān-ı nāzük-nigehleri tīr-i ġamzelerine urılan **ve** *(312, 13). [ve,]*
3073. diyerek nāz u niyāz **ve** söz ü sāz ile īḳād-ı şemʿ-i meserret **ve** çögürciler *(312, 22). [ve,]*
3074. diyerek nāz u niyāz **ve** söz ü sāz ile īḳād-ı şemʿ-i meserret **ve** çögürciler *(312, 22). [ve,]*
3075. terānesiyle çerāġ-efrūz-ı şeṭāret **ve** nice muḍḥik-ṣūret ü uʿcūbe-heyʾet cemāller *(312, 26). [ve,]*
3076. fānūs-ı ḫayāl gibi fır fır devrān **ve** ḫaşv-ı libāsları olan fişeklere āteş virildikçe *(312, 27). [ve,]*
3077. ile ālāy gösterüp içlerinden bir pīr-i rūşen-żamīr dest-i duʿāyı mıḳrāż-ı şemʿ-i icābet *(312, 29). [ve,]*
3078. ile ālāy gösterüp içlerinden bir pīr-i rūşen-żamīr dest-i duʿāyı mıḳrāż-ı şemʿ-i icābet *(312, 29). [ve,]*
3079. ve lisān-ı ṣıdḳ u iḫlāṣ ile āyet-i Nūr tilāvet iderek her biri üçer vuḳiyye *(313, 1). [ve,]*
3080. sekiz ʿaded siyāh **ve** beşer vuḳiyye dört dāne beyāż şemʿ-i kāfūr hediyyelerin *(313, 2). [ve,]*
3081. süṭūr-ı ṣaḥīfe-i zemīn eyleyüp muṭallā varaḳdan bayraḳlar **ve** kāġıddan gürz ü teber *(313, 6). [ve,]*
3082. ve ḫod siperler ile ceyş-i ceng-āver ṣūretinde eṭfāl-i ḫoş-āyende-seyri *(313, 7). [ve,]*
3083. muḳaddimetü'l-cennet-i şevḳ iderek güẕer **ve** evrāḳ-ı dü-reng-i leyl ü nehāra *(313, 8). [ve,]*
3084. güncāyiş mertebesinden ber-ter izhār-ı zīb ü zīver eylediler **ve** ḫıtām-ı cemʿiyyetlerinde *(313, 9). [ve,]*
3085. duʿa **ve** maʿraż-ı hümāyūna muʿtād-ı ḳadīm üzere ḳapaġı mücevher bir *(313, 11). [ve,]*
3086. sīm devāt-ı mükemmel-ālāt **ve** bir mıḳrāż-ı zer-nişān **ve** iki deste Semerḳandī kāġıd *(313, 12). [ve,]*
3087. sīm devāt-ı mükemmel-ālāt **ve** bir mıḳrāż-ı zer-nişān **ve** iki deste Semerḳandī kāġıd *(313, 12). [ve,]*
3088. ve bu ḳıṭʿa ile ʿarż-ı merām **ve** ifāde-i mesʾūl-i ṭayy-i ṭūmār-ı karār **ve** müsāfir çergesi *(313, 14). [ve,]*
3089. ve bu ḳıṭʿa ile ʿarż-ı merām **ve** ifāde-i mesʾūl-i ṭayy-i ṭūmār-ı karār **ve** müsāfir çergesi *(313, 14). [ve,]*
3090. ve bu ḳıṭʿa ile ʿarż-ı merām **ve** ifāde-i mesʾūl-i ṭayy-i ṭūmār-ı karār **ve** müsāfir çergesi *(313, 14). [ve,]*
3091. çekildikde tüccār-ı Mışr-ı Ḳāhireden ʿAṭṭārān **ve** Ḳahve-fürūşān **ve** *(313, 21). [ve,]*
3092. çekildikde tüccār-ı Mışr-ı Ḳāhireden ʿAṭṭārān **ve** Ḳahve-fürūşān **ve** *(313, 21). [ve,]*
3093. Kettāniyān mülḥaḳāt-ı sāʾiresiyle pīyāde **ve** süvār tertīb-i ālāy-ı zīnet-medār *(313, 22). [ve,]*
3094. ve bir bār-gīr üzerinde iḫtirāʿ itdikleri dükkānçe-i muḫtaṣarī **ve** kār-gāh-ı seferīlerinde *(313, 23). [ve,]*
3095. ve bir bār-gīr üzerinde iḫtirāʿ itdikleri dükkānçe-i muḫtaṣarī **ve** kār-gāh-ı seferīlerinde *(313, 23). [ve,]*
3096. ber-kāʿide dād u sitād ile der-kār **ve** her güne metāʿların ʿarża-dāşt-ı bāzār-ı enẕār eyleyüp *(313, 24). [ve,]*
3097. ve ṭabḫ-ı bünn ile iştiġāl **ve** bir cānibden iḥdāṡ eyledikleri kār-gāh-ı raṣīṣde *(313, 26). [ve,]*
3098. ve ṭabḫ-ı bünn ile iştiġāl **ve** bir cānibden iḥdāṡ eyledikleri kār-gāh-ı raṣīṣde *(313, 26). [ve,]*
3099. midaḳḳa-kūb-ı ihtimām olup ḳahve taḫmīs iderek tesyīr **ve** temāşā eyleyen *(313, 27). [ve,]*
3100. der-kār **ve** ülfet-i māh u kettān temāşāyiyānı ḫayret-diṡār eyleyüp naẓm beyt *(314, 2). [ve,]*
3101. naẓmını ḫāṭırlara iḫṭār eyleyerek güẕār eyleyüp ʿarż-ı zīb ü zīnet **ve** temāşāsı *(314, 5). [ve,]*
3102. bāʿiṡ-i ḫayret olacaḳ melāʿib **ve** ʿacāʾib-i meserret-menāḳıb irāʾet eyleyüp ez-cümle *(314, 6). [ve,]*
3103. tūli sekiz ẕirāʿ **ve** ʿarż u ḳaddi üçer ẕirāʿ metāʿları ile māl-ā-māl ḳalyonı *(314, 7). [ve,]*
3104. ve aṭlasdan bayraḳ **ve** bād-bānları güşāde tıranpetesin çalaraḳ **ve** ṭop ü tüfeng ataraḳ *(314, 10). [ve,]*
3105. ve aṭlasdan bayraḳ **ve** bād-bānları güşāde tıranpetesin çalaraḳ **ve** ṭop ü tüfeng ataraḳ *(314, 10). [ve,]*
3106. ve aṭlasdan bayraḳ **ve** bād-bānları güşāde tıranpetesin çalaraḳ **ve** ṭop ü tüfeng ataraḳ *(314, 10). [ve,]*
3107. ve günā-gün biñden efzūn ṭarrāḳa-ḫīz fişekler ile ḫalḳı birbirine ḳataraḳ *(314, 11). [ve,]*
3108. gibi ʿaẓīm şenlik ile izhār-ı şādmānī **ve** içinde olan sükkānı duʿā-yı devlet-i ḫāḳānī *(314, 13). [ve,]*
3109. tesyīr eylediler **ve** şeh-zādegān-ı ʿālī-tebār ḫażerātınıñ bir müddet *(314, 17). [ve,]*
3110. Yarımşar vuḳiyye iki maşraba **ve** birer vuḳiyye iki sīm tepsi **ve** bir vuḳiyye *(314, 20). [ve,]*
3111. Yarımşar vuḳiyye iki maşraba **ve** birer vuḳiyye iki sīm tepsi **ve** bir vuḳiyye *(314, 20). [ve,]*
3112. ʿūd-ı māverdī-i enfes **ve** iki ṭabaḳ buḫūr-ı mülebbes **ve** dörder ṭabaḳ ḳaranfül **ve** *(314, 21). [ve,]*
3113. ʿūd-ı māverdī-i enfes **ve** iki ṭabaḳ buḫūr-ı mülebbes **ve** dörder ṭabaḳ ḳaranfül **ve** *(314, 21). [ve,]*
3114. ʿūd-ı māverdī-i enfes **ve** iki ṭabaḳ buḫūr-ı mülebbes **ve** dörder ṭabaḳ ḳaranfül **ve** *(314, 21). [ve,]*
3115. cevz-i bevvā **ve** cevz-i hindī **ve** saḳız **ve** darçın **ve** zaʿferān **ve** miskī ṣābūn **ve** *(314, 22). [ve,]*
3116. cevz-i bevvā **ve** cevz-i hindī **ve** saḳız **ve** darçın **ve** zaʿferān **ve** miskī ṣābūn **ve** *(314, 22). [ve,]*
3117. cevz-i bevvā **ve** cevz-i hindī **ve** saḳız **ve** darçın **ve** zaʿferān **ve** miskī ṣābūn **ve** *(314, 22). [ve,]*
3118. cevz-i bevvā **ve** cevz-i hindī **ve** saḳız **ve** darçın **ve** zaʿferān **ve** miskī ṣābūn **ve** *(314, 22). [ve,]*
3119. cevz-i bevvā **ve** cevz-i hindī **ve** saḳız **ve** darçın **ve** zaʿferān **ve** miskī ṣābūn **ve** *(314, 22). [ve,]*
3120. cevz-i bevvā **ve** cevz-i hindī **ve** saḳız **ve** darçın **ve** zaʿferān **ve** miskī ṣābūn **ve** *(314, 22). [ve,]*
3121. dört şīşe nebāt **ve** on beş şīşe āb-ı buḫūr **ve** altı şīşe āb-ı şükūfe **ve** yedi kāse *(314, 23). [ve,]*
3122. dört şīşe nebāt **ve** on beş şīşe āb-ı buḫūr **ve** altı şīşe āb-ı şükūfe **ve** yedi kāse *(314, 23). [ve,]*
3123. dört şīşe nebāt **ve** on beş şīşe āb-ı buḫūr **ve** altı şīşe āb-ı şükūfe **ve** yedi kāse *314, 23). [ve,]*

3124. ṭīn-i maḫtūm **ve** üç ṭabla ḫurma **ve** altı ṭabaḳ aġız miski **ve** on beş ṭabaḳ bādām şekeri *(314, 24). [ve,]*
3125. ṭīn-i maḫtūm **ve** üç ṭabla ḫurma **ve** altı ṭabaḳ aġız miski **ve** on beş ṭabaḳ bādām şekeri *(314, 24). [ve,]*
3126. ṭīn-i maḫtūm **ve** üç ṭabla ḫurma **ve** altı ṭabaḳ aġız miski **ve** on beş ṭabaḳ bādām şekeri *(314, 24). [ve,]*
3127. ve dört ṭabaḳ ʿaḳīde **ve** yedi ʿaded Kaʿbe bardaġı hediyyelerin *(314, 25). [ve,]*
3128. ve dört ṭabaḳ ʿaḳīde **ve** yedi ʿaded Kaʿbe bardaġı hediyyelerin *(314, 25). [ve,]*
3129. taḫt-ı revānıñ derūnını envāʿ-ı cevāhir ile ārāste **ve** mücevher serġuşlar ile *(314, 29). [ve,]*
3130. pīrāste **ve** bīrūnını naḳş-ı mīnā-kār ile tezyīn **ve** içinde bir dürr-i şemīni *(314, 30). [ve,]*
3131. pīrāste **ve** bīrūnını naḳş-ı mīnā-kār ile tezyīn **ve** içinde bir dürr-i şemīni *(314, 30). [ve,]*
3132. hem-seng-i ṣadef-i gevher-bār eylemişler Dürlü dürlü şenliklerle güẕerān **ve** *(314, 32). [ve,]*
3133. ḳuyumcubaşı mücevveze **ve** semmūr erkān kürki **ve** on ḳadar baraṭalı yedekçi ile *(314, 33). [ve,]*
3134. ḳuyumcubaşı mücevveze **ve** semmūr erkān kürki **ve** on ḳadar baraṭalı yedekçi ile *(314, 33). [ve,]*
3135. ḳuyumcubaşı mücevveze **ve** semmūr erkān kürki **ve** on ḳadar baraṭalı yedekçi ile *(314, 34). [ve,]*
3136. ṣoñra ḫużūr-ı hümāyūna daḫi dāḫil **ve** sūr emīni efendi ile berāber *(314, 35). [ve,]*
3137. zemīn-būs-ı pādīşāh-ı ʿādil olup elmās u yāḳūt **ve** zümürrüd ü incü ile muraṣṣaʿ *(315, 1). [ve,]*
3138. bir yelpāze-i nāzük-resm-i muṣannaʿ **ve** keẕālik elmāslı mücevher-i ẕī-ḳıymet *(315, 2). [ve,]*
3139. ḳalḳan çalar sāʿat **ve** iki biñ üç yüz dirhem bir sīm kebīr tepsi **ve** ṭoḳuz yüz ṭoḳsan bir *(315, 3). [ve,]*
3140. ḳalḳan çalar sāʿat **ve** iki biñ üç yüz dirhem bir sīm kebīr tepsi **ve** ṭoḳuz yüz ṭoḳsan bir *(315, 3). [ve,]*
3141. dirhem iki sīm şemʿ-dān **ve** mıḳrāż **ve** ṭoḳuz yüz seksen beş *(315, 4). [ve,]*
3142. dirhem iki sīm şemʿ-dān **ve** mıḳrāż **ve** ṭoḳuz yüz seksen beş *(315, 4). [ve,]*
3143. dirhem bir sīm legen **ve** ibrīḳ **ve** yedi yüz seksen dirhem iki sīm kāse *(315, 5). [ve,]*
3144. dirhem bir sīm legen **ve** ibrīḳ **ve** yedi yüz seksen dirhem iki sīm kāse *(315, 5). [ve,]*
3145. beş yüz dirhem iki sīm maşraba **ve** sekiz yüz sekiz dirhem Fireng işi kebīr aşḳı **ve** *(315, 6). [ve,]*
3146. beş yüz dirhem iki sīm maşraba **ve** sekiz yüz sekiz dirhem Fireng işi kebīr aşḳı **ve** *(315, 6). [ve,]*
3147. ḳahve ibrīġi **ve** üç yüz seksen dirhem bir sīm buḫūr-dān **ve** gülāb-dān *(315, 7). [ve,]*
3148. ḳahve ibrīġi **ve** üç yüz seksen dirhem bir sīm buḫūr-dān **ve** gülāb-dān *(315, 7). [ve,]*
3149. mevc-nümā-yı ẓuhūr olup sāde-rūyları ḫançer-i müjgān **ve** tīġ-i ġamze-i ḫūn-efşān *(315, 11). [ve,]*
3150. ile ciger-şikāf-ı naẕar-bāzān olaraḳ **ve** sāʾir ḥirfetleri erbābı cümleden *(315, 12). [ve,]*
3151. ve nice bāzī vü luʿbet ile ṣanʿatların icrā eyleyerek li-münşiʾihi'l-faḳīr *(315, 14). [ve,]*
3152. ve iki taḫta ġılāflı timur-ı Şām itḥāf **ve** yamaḳları olan bıçaḳçılar *(315, 19). [ve,]*
3153. ve iki taḫta ġılāflı timur-ı Şām itḥāf **ve** yamaḳları olan bıçaḳçılar *(315, 19). [ve,]*
3154. ṭarafından dört ʿaded yaldızlı ṭırnaḳ bıçaġı **ve** dört balıḳ dişi ḳabżalu altun pervāzelü *(315, 20). [ve,]*
3155. İstanbul timurı mercān depelü ḳalem-terāş **ve** iki bıçaḳ irdāf olunup *(315, 21). [ve,]*
3156. ve eṭrāf-ı pūşişinde fişekler bārika-feşān iken göbegi üstinde tenekeden bir *(315, 28). [ve,]*
3157. fışkıyye olup fevvārelerinden şu cereyān **ve** ictimāʿ-ı āb u āteş ḫużżārı *(315, 29). [ve,]*
3158. ḫayrān idüp **ve** eṭrāfında ḳalaylı tirşelerden maşnūʿ eşkāl-i muḫtelife ile eṭfāl *(315, 30). [ve,]*
3159. gāh fişekler atup ṭarrāḳa-engīz **ve** gāh nişādırsız ḳalaylar çeküp ḫande-ḫīz oldılar *(315, 31). [ve,]*
3160. ve iki yüz otuz ṭoḳuz dirhem bir sīm buḫūr-dān **ve** gülāb-dān *(315, 32). [ve,]*
3161. ve iki yüz otuz ṭoḳuz dirhem bir sīm buḫūr-dān **ve** gülāb-dān *(315, 32). [ve,]*
3162. Baʿdehū Bit Bāzārı Oturaḳçıları libās-ı müsteʿār ile sāḫte-vaḳār **ve** kehle-i nerdübānı *(316, 1). [ve,]*
3163. ve fīlār ihdāsıyla ḳaṭʿ-ı pāye-i iʾtibār eylediler *(316, 4). [ve,]*
3164. ḥayvānātı zī-rūḥ gibi taṣvīr **ve** ʿaẕīm şenlikler eylediler ki taʿbīri ḫāric-i taḳrīrdir *(316, 6). [ve,]*
3165. Nice teşāvīr-i ʿacībe **ve** heyākil-i ġarībe **ve** eşkāl-i muḫtelife-i uḍḥūke-fermā *(316, 7). [ve,]*
3166. Nice teşāvīr-i ʿacībe **ve** heyākil-i ġarībe **ve** eşkāl-i muḫtelife-i uḍḥūke-fermā *(316, 7). [ve,]*
3167. ve ṣuver-i mühībe ile ney-enbān çalaraḳ güẕār **ve** iki taḫta vaşaḳ nāfesi **ve** *(316, 8). [ve,]*
3168. ve ṣuver-i mühībe ile ney-enbān çalaraḳ güẕār **ve** iki taḫta vaşaḳ nāfesi **ve** *(316, 8). [ve,]*
3169. ve ṣuver-i mühībe ile ney-enbān çalaraḳ güẕār **ve** iki taḫta vaşaḳ nāfesi **ve** *(316, 8). [ve,]*
3170. on üç taḫta ḳāḳum **ve** iki dāne bacaḳlı semmūr hediyyelerin pāy-endāz-ı ḫıdīv-i bende-nüvāz eyledikleri ḫilālde *(316, 9). [ve,]*
3171. ārāyiş ü pīrāye virdiler ki ḥaḳḳ-ı taʿbīri ṭūṭīyi lāl **ve** temāşāsı insānı *(316, 11). [ve,]*
3172. zemzemesiyle yegān yegān mürūr **ve** aḥsen-i vech üzere bir ālāy gösterdiler ki *(316, 15). [ve,]*
3173. ḳarīn-i ḫıtām **ve** şenlikleri resīde-i encām oldı Eṣnāf-ı meẕkūreniñ her biri *(316, 19). [ve,]*
3174. teslīm olunduḳça ser-çavuşān-ı dergāh-ı ʿālī **ve** ḫāṣekī aġa **ve** ḳozbekçisi aġa **ve** *(316, 21). [ve,]*
3175. teslīm olunduḳça ser-çavuşān-ı dergāh-ı ʿālī **ve** ḫāṣekī aġa **ve** ḳozbekçisi aġa **ve** *(316, 21). [ve,]*
3176. teslīm olunduḳça ser-çavuşān-ı dergāh-ı ʿālī **ve** ḫāṣekī aġa **ve** ḳozbekçisi aġa **ve** *(316, 21). [ve,]*
3177. emīn-i sūr Ḫalīl Efendi **ve** her ṣanʿatıñ ketḫudāları ḫużūr-ı hümāyūnda *(316, 22). [ve,]*
3178. ve iḥsān-ı mülūkāne iʿṭā **ve** żiyāfet çadırlarında iṭʿām u isḳā oldılar *(316, 24). [ve,]*
3179. ve iḥsān-ı mülūkāne iʿṭā **ve** żiyāfet çadırlarında iṭʿām u isḳā oldılar *(316, 24). [ve,]*
3180. Bu eṣnāda resen-bāzlar üslūb-ı sābıḳ üzere nice nice bāzī **ve** sāʾir ṣuʿbede-bāzān-ı suḫre-sāz *(316, 26). [ve,]*
3181. ḳaṣd-ı ziyāret **ve** baʿżı temşiyyet-i umūr-ı devlete dāʾir mevādda istīẕān içün *316, 29). [ve,]*
3182. sāye-bān-ı temāşāya gelüp ḫużūr-ı āṣafīde zānū-nişīn-i encümen-i cemʿiyyet **ve** *(316, 30). [ve,]*
3183. Aġa-i mūmā-ileyhiñ ḳudūmı cān-bāz **ve** sāʾir luʿbet-bāzlarıñ ṭayy-ı bisāṭ itdikleri *(317, 1). [ve,]*
3184. gibi ʿarż-ı cilveye āġāz **ve** sāʾir günlerden mümtāz hünerler gösterüp *(317, 4). [ve,]*
3185. Ve bir āteş-bāz daḫi çeyner tükürür yoldaşdan ḳalmazız diyerek ḳızmış timurları *(317, 7). [ve,]*
3186. miblaġ-ı mercān gibi der-dehān **ve** mālīde-zebān idüp aḫker-pāreleri dāne-i enār-āsā *(317, 8). [ve,]*
3187. tenāvül **ve** mażġ ile murġ-ı āteş-ḫʷār ṣūretin nümāyān eyledi *(317, 9). [ve,]*

3188. Ve bir zūr-bāz daḫi zemīne iki şemşīri nihāde ve keskin cānibine püş-dāde oldıġı *(317, 10). [ve,]*
3189. Ve bir zūr-bāz daḫi zemīne iki şemşīri nihāde **ve** keskin cānibine püş-dāde oldıġı *(317, 10). [ve,]*
3190. ḫālde ṣadrına bir degirmen ṭaşı vaż‘ **ve** cān-bāz kār-ḫānesine *(317, 11). [ve,]*
3191. ḫalkı ḥayrān **ve** her zed ü bürdde ṣaḫṣ-ı mezbūr mürd olur deyu *(317, 14). [ve,]*
3192. cerrāḥlar ālāyların tertīb **ve** iki yüz altmış yedi ‘aded ṣıbyān-ı ḫitān anları ta‘ḳīb idüp *(317, 17). [ve,]*
3193. Bu güne ḥayret-efzā ġarā’ib-i bī-ġāyet **ve** ‘acā’ib-i bī-nihāyet meşhūd-ı dīde-i temāşā oldı *(317, 20). [ve,]*
3194. ki her biriniñ tafṣīli degül belki icmāli mūriṣ-i melāl **ve** *(317, 21). [ve,]*
3195. nihāde **ve** buḳaġı vü resenler āmāde itdürüp **ve** miyān-ı meydān-ı sūra bir çadır ḳurdılar *(317, 26). [ve,]*
3196. nihāde **ve** buḳaġı vü resenler āmāde itdürüp **ve** miyān-ı meydān-ı sūra bir çadır ḳurdılar *(317, 26). [ve,]*
3197. ve Mışrīleriñ ellerin ardına muḥkem bend idüp ayaḳlarına buḳaġılar urdılar *(317, 27). [ve,]*
3198. ve çeşm ü dest ü pā-beste Ḥacı Ṣāḥīni ṣarı senbīle **ve** Ḥacı Meḥemmedi *(317, 28). [ve,]*
3199. ve çeşm ü dest ü pā-beste Ḥacı Ṣāḥīni ṣarı senbīle **ve** Ḥacı Meḥemmedi *(317, 28). [ve,]*
3200. ṭaşrasında birḳaç çavuş **ve** ḫademeden dört beş ṣāḥib-i baṣīret ü hūşı nigeh-bān eylediler *(317, 31). [ve,]*
3201. içinde rub‘ sā‘at miḳdārı ḳarār itmedin ref‘-i ḫayme içün nidā **ve** senbīlleriñ *(317, 33). [ve,]*
3202. üzerlerinden ref‘-i ḫıyām **ve** senbīllere diḳḳat-i tām ile imrār-ı naẓar-ı imi‘ān-ı ḫāṣṣ u ‘āmdan *(317, 35). [ve,]*
3203. ṣoñra nice dūḫte itdiler ise ḳaṭ‘a bir tārına ḫalel ṭārī **ve** maḥall-i rabṭ u bendlerine *(317, 36). [ve,]*
3204. güşād virdiklerinde her biriniñ elleri **ve** gözleri serhengān-ı bī-direngiñ dest-i saḫt-çengīleriyle *(318, 2). [ve,]*
3205. beste **ve** ayaḳları buḳaġı ile be-hem peyveste iken bendden *(318, 3). [ve,]*
3206. sāde ḳayddan āzāde Ḥacı Ṣāḥīn vaż‘ olunan zenbīlden Ḥacı Mehemmed **ve** *(318, 4). [ve,]*
3207. çeşm ü gūş olan nice gürg-i bārān-dīde ṭulumcı **ve** çavuşlardan biri *(318, 6). [ve,]*
3208. derūn-ı ḫaymeden ṣadā-yı pā işitmedin **ve** ḳaṭ‘ā ḥareket iḥsās itmedin hem kendi *(318, 7). [ve,]*
3209.
ḳayd-bendlerin **ve** hem zenbīli fekk idüp tebdīl-i mekān **ve** yine zenbīlleri *(318, 8). [ve,]*
3210.
ḳayd-bendlerin **ve** hem zenbīli fekk idüp tebdīl-i mekān **ve** yine zenbīlleri *(318, 8). [ve,]*
3211. güne iẓhār-ı ṣanı‘at **ve** icrā-yı mahāret **ve** erbāb-ı temāşāya īrāṣ-ı ḥayret itdiklerine *(318, 12). [ve,]*
3212. güne iẓhār-ı ṣanı‘at **ve** icrā-yı mahāret **ve** erbāb-ı temāşāya īrāṣ-ı ḥayret itdiklerine *(318, 12). [ve,]*
3213. baḳup **ve** dest ü pālarından elden dest-yārī **ve** pā-dāşlarından meded-kārī olmaḳsızın *(318, 13). [ve,]*
3214. baḳup **ve** dest ü pālarından elden dest-yārī **ve** pā-dāşlarından meded-kārī olmaḳsızın *(318, 13). [ve,]*
3215. maẓīḳ-i ḥabs-i rūzeden rehā-yāfte şeyṭān gibi ḳayd-ı ḥadīd **ve** bend-i şedīdlerin *(318, 14). [ve,]*
3216. güsiste itdiklerin görüp bi’l-āḫire zencīr-i dīnār **ve** silsiletü’ẕ-ẕeheb-i iḥsān-ı bī-şümār *(318, 15). [ve,]*
3217. ile zebān-ı müfāḫaret-feşān-ı kerem-cūyānların beste **ve** ḳabża ḳabża *(318, 16). [ve,]*
3218. ḫużūr-ı ma‘ālī-maḥşūrlarına müşūle ruḫṣat-yāb **ve** ilbās-ı ḫil‘at-ı istiḥsān ile ḳat ḳat *(318, 19). [ve,]*
3219. hūş-ı ḫużżārı rübūde-i ḥayret **ve** erbāb-ı enẓārı temāşā-yı dīgerden *(318, 28). [ve,]*
3220. şīrāze-i kesel-i eczā-yı cem‘iyyet **ve** ‘uḳde-i düşvārü’l-ḫallāl ne güne nāḫun-ı iḫtiyāl *(318, 30). [ve,]*
3221. İçün Mebsūṭ-ı Mışṭaba-i Taḥrīr **ve** Keşīde-i Pīş-keş-i Taḳrīr Ḳılınmışdır *(318, 33). [ve,]*
3222. ve ‘izzetlü re’īsü’l-küttāb-ı ‘Uṭārid-maḥall Meḥemmed Efendi **ve** sābıḳan *(319, 2). [ve,]*
3223. ve ‘izzetlü re’īsü’l-küttāb-ı ‘Uṭārid-maḥall Meḥemmed Efendi **ve** sābıḳan *(319, 2). [ve,]*
3224. şıḳḳ-ı evvel deftār-dārı **ve** ḫālā emīn-i defter-i cihān-dārī ‘izzetlü El-ḥācc Muṣṭafā Efendi *(319, 3). [ve,]*
3225. ve sā’ir ḫˇācegān-ı dīvān **ve** müte‘ayyinān-ı küttāb u ḫulefā vü kīse-dārān *(319, 4). [ve,]*
3226. ve sā’ir ḫˇācegān-ı dīvān **ve** müte‘ayyinān-ı küttāb u ḫulefā vü kīse-dārān *(319, 4). [ve,]*
3227. med‘uuv-ı velīme-i şehriyārī **ve** ḫˇānde-i ziyāfet-ḫāne-i ḫudāvendigārī olmaġın *(319, 5). [ve,]*
3228. ‘ale’l-‘umūm ḫˇācegān efendiler **ve** teẕkireci efendiler **ve** *(319, 6). [ve,]*
3229. ‘ale’l-‘umūm ḫˇācegān efendiler **ve** teẕkireci efendiler **ve** *(319, 6). [ve,]*
3230. mektūbī efendi **ve** ṭop-ḫāne nāẓırı **ve** beglikçi efendi **ve** mektūbī ḫalīfesi *(319, 7). [ve,]*
3231. mektūbī efendi **ve** ṭop-ḫāne nāẓırı **ve** beglikçi efendi **ve** mektūbī ḫalīfesi *(319, 7). [ve,]*
3232. mektūbī efendi **ve** ṭop-ḫāne nāẓırı **ve** beglikçi efendi **ve** mektūbī ḫalīfesi *(319, 7). [ve,]*
3233. ve re’īs kīse-dārı **ve** taḥvīl kīse-dārı **ve** rūz-nāmçe-i evvel **ve** baş muḥāsebe **ve** *(319, 8). [ve,]*
3234. ve re’īs kīse-dārı **ve** taḥvīl kīse-dārı **ve** rūz-nāmçe-i evvel **ve** baş muḥāsebe **ve** *(319, 8). [ve,]*
3235. ve re’īs kīse-dārı **ve** taḥvīl kīse-dārı **ve** rūz-nāmçe-i evvel **ve** baş muḥāsebe **ve** *(319, 8). [ve,]*
3236. ve re’īs kīse-dārı **ve** taḥvīl kīse-dārı **ve** rūz-nāmçe-i evvel **ve** baş muḥāsebe **ve** *(319, 8). [ve,]*
3237. ve re’īs kīse-dārı **ve** taḥvīl kīse-dārı **ve** rūz-nāmçe-i evvel **ve** baş muḥāsebe **ve** *(319, 8). [ve,]*
3238. mālikāne ḫalīfeleri ser-cümle mücevveze **ve** libās-ı dīvānīleri ‘ale’t-tertīb üç direkli *(319, 9). [ve,]*
3239. baş çergede **ve** sā’ir ḫulefā **ve** kīse-dārān çerge-i sāniyede hemgām-ı ṭa‘āma *(319, 10). [ve,]*
3240. baş çergede **ve** sā’ir ḫulefā **ve** kīse-dārān çerge-i sāniyede hemgām-ı ṭa‘āma *(319, 10). [ve,]*
3241. dek mekīn olup esāmī-i sāmīleri tasṭīr **ve** bālā-yı ṣaḥīfeye taṣdīr olunan *(319, 11). [ve,]*
3242. ṣadr-ārā-yı mesned-i temkīn **ve** vüzerā-yı celālet-āyīn ḥażerātına hem-nişīn olup *(319, 13). [ve,]*
3243. çerge-i ūlā vü sāniyede olan mihmānān-ı velīme-i ‘aẕīme-i ḫāḳāniyyeniñ a‘lā vü ednā **ve** pest ü bālāsına *(319, 14). [ve,]*
3244. ṭatlu **ve** ḳahve virüp tekmīl-i merāsim-i mīzbānī eyledikleri ḫilālde devletlü *(319, 16). [ve,]*
3245. ṣadr-ı a‘ẓām **ve** vekīl-i muṭlaḳ-ı cihān-dār-ı mu‘aẓẓam ḥażerātı üç direkli sāyebān-ı ziyāfeti *(319, 17). [ve,]*
3246. erkān kürki **ve** destār-ı ‘ādīleri ile teşrīf **ve** bürūdet-i hevādan nāşī *(319, 18). [ve,]*
3247. erkān kürki **ve** destār-ı ‘ādīleri ile teşrīf **ve** bürūdet-i hevādan nāşī *(319, 18). [ve,]*

3248. bāng-ı tekbīr-i eẕān **ve** duḫūl-i zamān-ı ṭaʿāmı nevbet-i şāhāne-i şādī *(319, 20). [ve,]*
3249. nişān **ve** zebāne-i ḫaber-resān-ı ṭop-ı bāriḳa-feşān iʿlān u īẕān itmegin ṭaʿām gelmek *(319, 21). [ve,]*
3250. fermān buyurılup kemā-kān çāşnī-gīrān u teber-dārān **ve** saḳḳāyān *(319, 22). [ve,]*
3251. ḫıdmet-i muʿtādelerine şitābān **ve** edā-yı lāzıme-i ẕimmetlerine ber-zede-dāmān oldılar *(319, 23). [ve,]*
3252. ḫażretleri ṣadr-ı meclis **ve** Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa ḫażretleri **ve** defter-dār efendi *(319, 26). [ve,]*
3253. ḫażretleri ṣadr-ı meclis **ve** Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa ḫażretleri **ve** defter-dār efendi *(319, 26). [ve,]*
3254. ve reʾīs efendi **ve** defter emīni efendi **ve** baş muḫāsebeci Ḥüseyin Efendi **ve** *(319, 27). [ve,]*
3255. ve reʾīs efendi **ve** defter emīni efendi **ve** baş muḫāsebeci Ḥüseyin Efendi **ve** *(319, 27). [ve,]*
3256. ve reʾīs efendi **ve** defter emīni efendi **ve** baş muḫāsebeci Ḥüseyin Efendi **ve** *(319, 27). [ve,]*
3257. ve reʾīs efendi **ve** defter emīni efendi **ve** baş muḫāsebeci Ḥüseyin Efendi **ve** *(319, 27). [ve,]*
3258. tersāne emīni ʿAbdullāh Efendi **ve** Anaṭolı muḫāsebecisi Velī Efendiyi kendülere *(319, 28). [ve,]*
3259. Ve süfre-i şāniyede silāḥ-dār İbrāhīm Paşa ve saʿādetlü nişāncı Muṣṭafā Paşa *(319, 30). [ve,]*
3260. Ve süfre-i şāniyede silāḥ-dār İbrāhīm Paşa **ve** saʿādetlü nişāncı Muṣṭafā Paşa *(319, 30). [ve,]*
3261. ve ḫaremeyn muḫāsebecisi ʿAlī Efendi **ve** cizye muḫāsebecisi efendi *(319, 31). [ve,]*
3262. ve ḫaremeyn muḫāsebecisi ʿAlī Efendi **ve** cizye muḫāsebecisi efendi *(319, 31). [ve,]*
3263. ve mevḳūfātī Meḥemmed Efendi **ve** māliye teẕkirecisi Boz İbrāhīm Efendi **ve** *(319, 32). [ve,]*
3264. ve mevḳūfātī Meḥemmed Efendi **ve** māliye teẕkirecisi Boz İbrāhīm Efendi **ve** *(319, 32). [ve,]*
3265. ve mevḳūfātī Meḥemmed Efendi **ve** māliye teẕkirecisi Boz İbrāhīm Efendi **ve** *(319, 32). [ve,]*
3266. maṭbaḫ emīni Ḫalīl Efendi **ve** teẕkire-i evvel İbrāhīm Efendi **ve** mektūbī-i āṣafī İsmāʿīl Efendi *(319, 33). [ve,]*
3267. maṭbaḫ emīni Ḫalīl Efendi **ve** teẕkire-i evvel İbrāhīm Efendi **ve** mektūbī-i āṣafī İsmāʿīl Efendi *(319, 33). [ve,]*
3268. ve ṭop-ḫāne nāẓırı Ḳıbleli-zāde Meḥemmed Begefendi *(319, 34). [ve,]*
3269. ve keẕālik rūz-nāmçe-i evvel Ḥüseyin Paşa-zāde Meḥmed Begefendiniñ *(320, 3). [ve,]*
3270. Ve süfre-i şāliṣede piyāde muḳābelecisi efendi ve küçük rūz-nāmçeci efendi *(320, 6). [ve,]*
3271. Ve süfre-i şāliṣede piyāde muḳābelecisi efendi **ve** küçük rūz-nāmçeci efendi *(320, 6). [ve,]*
3272. ve şehr-emīni Sāmī Muṣṭafā Efendi **ve** āsitāne gümrügi emīni Yegen Meḥemmed Aġa *(320, 7). [ve,]*
3273. ve şehr-emīni Sāmī Muṣṭafā Efendi **ve** āsitāne gümrügi emīni Yegen Meḥemmed Aġa *(320, 7). [ve,]*
3274. ve büyük **ve** küçük ḳalʿa teẕkirecileri **ve** ḫāṣṣlar ḫˇācesi Ḥasan Efendi **ve** *(320, 8). [ve,]*
3275. ve büyük **ve** küçük ḳalʿa teẕkirecileri **ve** ḫāṣṣlar ḫˇācesi Ḥasan Efendi **ve** *(320, 8). [ve,]*
3276. ve büyük **ve** küçük ḳalʿa teẕkirecileri **ve** ḫāṣṣlar ḫˇācesi Ḥasan Efendi **ve** *(320, 8). [ve,]*
3277. ve büyük **ve** küçük ḳalʿa teẕkirecileri **ve** ḫāṣṣlar ḫˇācesi Ḥasan Efendi **ve** *(320, 8). [ve,]*
3278. Ve süfre-i erbaʿada mektūbī ḫalīfesi Nūḥ Efendi ve dīvān kīse-dārı ve rūz-nāmçe-i evvel ḫalīfesi *(320, 10). [ve,]*
3279. Ve süfre-i erbaʿada mektūbī ḫalīfesi Nūḥ Efendi **ve** dīvān kīse-dārı **ve** rūz-nāmçe-i evvel ḫalīfesi *(320, 10). [ve,]*
3280. Ve süfre-i erbaʿada mektūbī ḫalīfesi Nūḥ Efendi **ve** dīvān kīse-dārı **ve** rūz-nāmçe-i evvel ḫalīfesi *(320, 10). [ve,]*
3281. ve baş muḫāsebe **ve** mālikāne ḫalīfeleri hem-nişīn-i muḳārenet oldılar *(320, 11). [ve,]*
3282. ve baş muḫāsebe **ve** mālikāne ḫalīfeleri hem-nişīn-i muḳārenet oldılar *(320, 11). [ve,]*
3283. Ḳaṣṣābbaşı ʿOṣmān Aġa **ve** Meḥmed Emīn Aġa reme-i erbāb-ı daʿvete *(320, 12). [ve,]*
3284. Ve çerge-i şāniyede sāʾir ḫulefā ve kīse-dārān içün beş süfrelik ṭaʿām döşenüp *(320, 16). [ve,]*
3285. Ve çerge-i şāniyede sāʾir ḫulefā **ve** kīse-dārān içün beş süfrelik ṭaʿām döşenüp *(320, 16). [ve,]*
3286. ve çerge-i ūlāda olan baş süfreniñ baḳiyyesi çavuşbaşı aġa **ve** ḳapucılar ketḫudāsı aġa *(320, 17). [ve,]*
3287. ve çerge-i ūlāda olan baş süfreniñ baḳiyyesi çavuşbaşı aġa **ve** ḳapucılar ketḫudāsı aġa *(320, 17). [ve,]*
3288. ve bostāncı oṭabaşısı **ve** teşrīfātī **ve** çavuşlar kātibi **ve** emīnine **ve** *(320, 18). [ve,]*
3289. ve bostāncı oṭabaşısı **ve** teşrīfātī **ve** çavuşlar kātibi **ve** emīnine **ve** *(320, 18). [ve,]*
3290. ve bostāncı oṭabaşısı **ve** teşrīfātī **ve** çavuşlar kātibi **ve** emīnine **ve** *(320, 18). [ve,]*
3291. ve bostāncı oṭabaşısı **ve** teşrīfātī **ve** çavuşlar kātibi **ve** emīnine **ve** *(320, 18). [ve,]*
3292. ve bostāncı oṭabaşısı **ve** teşrīfātī **ve** çavuşlar kātibi **ve** emīnine **ve** *(320, 18). [ve,]*
3293. sāʾir süfreniñ baḳıyyeleri çavuşān **ve** ḫıdmet-kārāna virilüp cümlesi *(320, 19). [ve,]*
3294. ḫāllü ḫālince ikrām **ve** fuḍāle-i ḫˇānlarından şaḥrā-nişīnān daḫi ḥişşe-mend-i ṭaʿām ḳılındı *(320, 20). [ve,]*
3295. Vetīre-i meʾlūfe üzere tekmīl-i merāsim-i ẓiyāfet **ve** tetmīm-i levāzım-ı mürüvvvetden *(320, 21). [ve,]*
3296. ve sāʾir ḫulefā **ve** kīse-dārān-ı aḳlām maḳām-ı vedāʿa ḳıyām **ve** cümlesi resm-i meʾlūf-ı ḳadīm *(320, 23). [ve,]*
3297. ve sāʾir ḫulefā **ve** kīse-dārān-ı aḳlām maḳām-ı vedāʿa ḳıyām **ve** cümlesi resm-i meʾlūf-ı ḳadīm *(320, 23). [ve,]*
3298. ve sāʾir ḫulefā **ve** kīse-dārān-ı aḳlām maḳām-ı vedāʿa ḳıyām **ve** cümlesi resm-i meʾlūf-ı ḳadīm *(320, 23). [ve,]*
3299. üzere dāmen-gūşe-i ṣadr-ı kerīm ile iltiṣām **ve** iṣbāt-ı maḳām **ve** *(320, 24). [ve,]*
3300. üzere dāmen-gūşe-i ṣadr-ı kerīm ile iltiṣām **ve** iṣbāt-ı maḳām **ve** *(320, 24). [ve,]*
3301. iḫrāz-ı nām u kām idüp herkes mesrūr u şād-kām ʿazm-i ḫıyām **ve** *(320, 25). [ve,]*
3302. Yevm-i mezbūrda muʿtād-ı dīrīn **ve** ḳānūn-ı pīşīn üzere şehriyār-ı kāffe-i berāyāya *(320, 30). [ve,]*
3303. li-ecli't-tebrīk ʿarż-ı hedāyā iẓn-i hümāyūn ṣudūr **ve** dergāh-ı ʿālī ḳapucılar ketḫudāsı aġa *(320, 31). [ve,]*
3304. ḫażretlerinden üç ṭonluḳ ʿacemī **ve** üç ṭonluḳ rūmī dībā **ve** üç ṭonluḳ telli *(321, 2). [ve,]*
3305. ḫażretlerinden üç ṭonluḳ ʿacemī **ve** üç ṭonluḳ rūmī dībā **ve** üç ṭonluḳ telli *(321, 2). [ve,]*

3306. ve üç ṭonluḳ māhūd çuḳa **ve** üç ṭonluḳ sāde hatāyī **ve** üç ṭonluḳ aṭlas **ve** üç ṭāka *(321, 3). [ve,]*
3307. ve üç ṭonluḳ māhūd çuḳa **ve** üç ṭonluḳ sāde hatāyī **ve** üç ṭonluḳ aṭlas **ve** üç ṭāka *(321, 3). [ve,]*
3308. ve üç ṭonluḳ māhūd çuḳa **ve** üç ṭonluḳ sāde hatāyī **ve** üç ṭonluḳ aṭlas **ve** üç ṭāka *(321, 3). [ve,]*
3309. ve üç ṭonluḳ māhūd çuḳa **ve** üç ṭonluḳ sāde hatāyī **ve** üç ṭonluḳ aṭlas **ve** üç ṭāka *(321, 3). [ve,]*
3310. şāl-ı girān-bahā **ve** iki ḫünkārī destār **ve** iki ser-āmed ġulām-ı çerkesī-nijād-ı ḫoş-reftār *(321, 4). [ve,]*
3311. şāl-ı girān-bahā **ve** iki ḫünkārī destār **ve** iki ser-āmed ġulām-ı çerkesī-nijād-ı ḫoş-reftār *(321, 4). [ve,]*
3312. ve telḫīṣī aġa muḳāreneti ile teslīm-i rikāb-ı hümāyūn *(321, 6). [ve,]*
3313. Ve kezālik Aġrıboz muḥāfıẓı vezīr-i mükerrem ʿOsmān Paşa ḳıbelinden *(321, 7). [ve,]*
3314. yine müşārün-ileyhimā yed-i sefāretleri ile mükemmel bisāṭ ile ārāste **ve** *(321, 8). [ve,]*
3315. merbūṭ-ı ışṭabl-ı ḫākānī ḳılındıġından mā-ʿadā üçer ṭonluḳ ʿacemī **ve** İstanbulī dībā-yı zer-kār *(321, 10). [ve,]*
3316. ve her biri beşer ṭonluḳ nev-ẓuhūr telli **ve** sāde üç bābet *(321, 11). [ve,]*
3317. ve her biri beşer ṭonluḳ nev-ẓuhūr telli **ve** sāde üç bābet *(321, 11). [ve,]*
3318. hatāyī-i girān-miḳdār **ve** beş ṭonluḳ aṭlas-ı firengī-i tāb-dār maʿrūż-ı naẓar-gāh-ı ḫüsrev-i Süleymān-iḳtidār ḳılınup *(321, 12). [ve,]*
3319. Ḫalīl Efendi **ve** telḫīṣī aġa ʿavāṭıf-ı celiyye-i şehriyārīden *(321, 13). [ve,]*
3320. emāret-i ḥüsn-i ḳabūl olan ḫilʿat ilbāsı ile mühdā **ve** resūl-i nāʾil-i mesʾūl olup *(321, 14). [ve,]*
3321. ve beşer ṭonluḳ sāde vü muṭallā nev-ẓuhūr-ı hatāyī-i nāzük-nigār **ve** beş ṭāḳa ʿālü'l-ʿāl *(321, 19). [ve,]*
3322. ve beşer ṭonluḳ sāde vü muṭallā nev-ẓuhūr-ı hatāyī-i nāzük-nigār **ve** beş ṭāḳa ʿālü'l-ʿāl *(321, 19). [ve,]*
3323. münaḳḳaş şāl-ı bī-miṡāl **ve** kezālik beşer ṭāḳa muṭallā destār-ı bendī **ve** *(321, 20). [ve,]*
3324. münaḳḳaş şāl-ı bī-miṡāl **ve** kezālik beşer ṭāḳa muṭallā destār-ı bendī **ve** *(321, 20). [ve,]*
3325. sāde cālisī ḳuṭnī-i hindī **ve** beşer ṭop aṭlās-ı mücellā **ve** firengī elvān ḫārā hediyyeleri *(321, 21). [ve,]*
3326. Ve hem-çünān saʿādetlü emīn-i defter-i ḫāḳānī bende-i ḫayr-ḫʾāh-ı ʿātebe-i sulṭānī *(321, 21). [ve,]*
3327. Ve hem-çünān saʿādetlü emīn-i defter-i ḫāḳānī bende-i ḫayr-ḫʾāh-ı ʿātebe-i sulṭānī *(321, 22). [ve,]*
3328. her biri beşer ṭonluḳ hatāyī-i muṭallā **ve** sāde **ve** beş ṭop aṭlas-ı cilā-dāde **ve** beş *(321, 24). [ve,]*
3329. her biri beşer ṭonluḳ hatāyī-i muṭallā **ve** sāde **ve** beş ṭop aṭlas-ı cilā-dāde **ve** beş *(321, 24). [ve,]*
3330. her biri beşer ṭonluḳ hatāyī-i muṭallā **ve** sāde **ve** beş ṭop aṭlas-ı cilā-dāde **ve** beş *(321, 24). [ve,]*
3331. ṭāḳa muṭallā ḫünkārī destār **ve** beşer ṭop İstanbulī **ve** ʿAcemī dībā-yı zer-tār **ve** *(321, 25). [ve,]*
3332. ṭāḳa muṭallā ḫünkārī destār **ve** beşer ṭop İstanbulī **ve** ʿAcemī dībā-yı zer-tār **ve** *(321, 25). [ve,]*
3333. ṭāḳa muṭallā ḫünkārī destār **ve** beşer ṭop İstanbulī **ve** ʿAcemī dībā-yı zer-tār **ve** *(321, 25). [ve,]*
3334. beş ṭāḳa ḳuṭnī-i bī-naẓīr **ve** münakkaş **ve** sāde beş ʿaded şāl-ı bī-miṡāl-i keşmīr *(321, 26). [ve,]*
3335. beş ṭāḳa ḳuṭnī-i bī-naẓīr **ve** münakkaş **ve** sāde beş ʿaded şāl-ı bī-miṡāl-i keşmīr *(321, 26). [ve,]*
3336. Ve rūz-nāmçe-i evvel Meḥemmed Begefendiniñ daḫi her bir nevʿi dörder *(321, 28). [ve,]*
3337. ṭop dībā **ve** nev-ẓuhūr hatāyī-i sāde vü muṭallā **ve** ṭaraḳlı aṭlas **ve** elvān ḫārā *(321, 29). [ve,]*
3338. ṭop dībā **ve** nev-ẓuhūr hatāyī-i sāde vü muṭallā **ve** ṭaraḳlı aṭlas **ve** elvān ḫārā *(321, 29). [ve,]*
3339. ṭop dībā **ve** nev-ẓuhūr hatāyī-i sāde vü muṭallā **ve** ṭaraḳlı aṭlas **ve** elvān ḫārā *(321, 29). [ve,]*
3340. Ve muḫāsebe-i evvel Ḥüseyin Efendiniñ daḫi beş ṭāḳa destār-ı ḫünkārī ve *(321, 30). [ve,]*
3341. Ve muḫāsebe-i evvel Ḥüseyin Efendiniñ daḫi beş ṭāḳa destār-ı ḫünkārī **ve** *(321, 30). [ve,]*
3342. beş ṭop telli pūte-dārī **ve** beş ṭāḳa şāl-ı keşmīr **ve** beşer ṭop telli sūsī **ve** ḳuṭnī-i dil-peẓīr *(321, 31). [ve,]*
3343. beş ṭop telli pūte-dārī **ve** beş ṭāḳa şāl-ı keşmīr **ve** beşer ṭop telli sūsī **ve** ḳuṭnī-i dil-peẓīr *(321, 31). [ve,]*
3344. beş ṭop telli pūte-dārī **ve** beş ṭāḳa şāl-ı keşmīr **ve** beşer ṭop telli sūsī **ve** ḳuṭnī-i dil-peẓīr *(321, 31). [ve,]*
3345. Ve emīn-i gümrük-i āsitāne Yegen Meḥemmed Aġa bugün sübḥa-i dest-i iʿtibār olan *(321, 32). [ve,]*
3346. ve her biri dörder ṭonluḳ İstanbul ser-ā-seri **ve** ʿacem dībāsı **ve** her cinsi beşer *(321, 34). [ve,]*
3347. ve her biri dörder ṭonluḳ İstanbul ser-ā-seri **ve** ʿacem dībāsı **ve** her cinsi beşer *(321, 34). [ve,]*
3348. ve her biri dörder ṭonluḳ İstanbul ser-ā-seri **ve** ʿacem dībāsı **ve** her cinsi beşer *(321, 34). [ve,]*
3349. ṭop Firenginiñ meşhūr **ve** nev-ẓuhūr telli hatāyī **ve** aṭlas-ı nevʾā-nevʿ **ve** rengā- reng ḫārā *(321, 35). [ve,]*
3350. ṭop Firenginiñ meşhūr **ve** nev-ẓuhūr telli hatāyī **ve** aṭlas-ı nevʾā-nevʿ **ve** rengā- reng ḫārā *(321, 35). [ve,]*
3351. ṭop Firenginiñ meşhūr **ve** nev-ẓuhūr telli hatāyī **ve** aṭlas-ı nevʾā-nevʿ **ve** rengā- reng ḫārā *(321, 35). [ve,]*
3352. ve Londrine çuḳa **ve** sāʾir buña beñzer nice aḳmişe-i bī-ḳıyāsı *(322, 1). [ve,]*
3353. ve Londrine çuḳa **ve** sāʾir buña beñzer nice aḳmişe-i bī-ḳıyāsı *(322, 1). [ve,]*
3354. Maṭbaḫ emīni Ḫalīl Efendiden daḫi beş ṭonluḳ şāl-ı keşmīr **ve** beşer ṭāka *(322, 3). [ve,]*
3355. İstanbulī dība **ve** sūsī-i muṭallā-yı bī-naẓīr **ve** beş ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī **ve** destār-ı bendī *(322, 4). [ve,]*
3356. İstanbulī dība **ve** sūsī-i muṭallā-yı bī-naẓīr **ve** beş ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī **ve** destār-ı bendī *(322, 4). [ve,]*
3357. İstanbulī dība **ve** sūsī-i muṭallā-yı bī-naẓīr **ve** beş ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī **ve** destār-ı bendī *(322, 4). [ve,]*
3358. Ve emīn-i tersāne-i ʿāmire ʿAbdullāh Efendiniñ tehyiʾe eyledigi hediyye-i behiyye *(322, 5). [ve,]*
3359. ki beş ṭonluḳ elvān şāl-ı keşmīr **ve** her biri beşer ṭop İstanbulī dībā *(322, 6). [ve,]*
3360. ve telli sūsī-i girān-bahā **ve** beşer ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī **ve** destār-ı bendī-i bī-naẓīr idi *(322, 7). [ve,]*
3361. ve telli sūsī-i girān-bahā **ve** beşer ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī **ve** destār-ı bendī-i bī-naẓīr idi *(322, 7). [ve,]*
3362. ve telli sūsī-i girān-bahā **ve** beşer ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī **ve** destār-ı bendī-i bī-naẓīr idi *(322, 7). [ve,]*
3363. cānibine defter ile irsāl **ve** her biri maʿrūż-ı ḫudāvend-i hümāyūn-iḳbāl ḳılınup *(322, 9). [ve,]*
3364. telḫīṣī aġaya **ve** hediyye aṣḥābınıñ birer ādemlerine ilbās-ı ḫilʿāt-ı ḳabūl ile iclāl ḳılındı *(322, 10). [ve,]*
3365. ʿaṭf-ı ʿinān-ı ʿaẓīmet **ve** ṣadr-ı aʿẓām-ı ʿālī-cāh daḫi kendü otaḳlarında *(322, 12). [ve,]*
3366. müttekā-yı visāde-i vekālet **ve** deryāda gice şenligi içün ışdār-ı evāmir-i ihtimāma mübāderet buyurdılar *(322, 13). [ve,]*
3367. Yevm-i mezbūr aḫşāmı ḳabīl-i ʿışāda deryā şenligi içün cebe-ḫāne **ve** ṭop-ḫāne *(322, 16). [ve,]*
3368. ve tersāne ṭarafından iḫtirāʿ u īcād ḳılınan nice gūnā-gūn nev-ẓuhūr fişekler *(322, 17). [ve,]*

3369. ve gümrükçi aġa ṭarafından leyālī-i sābıḳada şenlik iden şal-ı ġarībü't-tims̱āl *(322, 18). [ve,]*
3370. çeng ü çegāne **ve** envāʿ-ı melāʿib-i muḍḥikāne-i dil-cūy-ı keder-şūy ile *(322, 19). [ve,]*
3371. ḳanādīl-i zümürrüd-gūndan nice serv-i nūr **ve** temās̱il-i nev-ẕuhūr iẕhārı *(322, 21). [ve,]*
3372. filizzāt-ı gül-naḫl-ı salṭanat **ve** fürūʿ-ı şecere-i şevket-şemere-i ḫilāfet *(322, 25). [ve,]*
3373. ile şeb-i tārı maḥsūd-ı nehār buyurdılar **ve** ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri daḫi *(322, 28). [ve,]*
3374. ḥażerātı ile ṭarḥ-ı encümen-i cemʿiyyet **ve** fürūşān-ı kūçe-i şādmānīye *(322, 30). [ve,]*
3375. ve bir güne ṣafā vü ẕevḳ olmuşdur ki taʿbīri kilk-i ḫoş-taḳrīri şuʾāle-i ḳandīle *(322, 32). [ve,]*
3376. ʿadīl **ve** noḳṭa-i ḥurūf-ı nūrānīyyeyi şerāre-i nāra meş̱īl itmegin bir *(323, 1). [ve,]*
3377. lemʿasını tavşīf **ve** bir şemʿasını taʿrīf ile iktifā **ve** bu ḳıṭʾa-i āb-dār-ı āteşīn-edā-yı siḥr-āş̱ār *(323, 2). [ve,]*
3378. lemʿasını tavşīf **ve** bir şemʿasını taʿrīf ile iktifā **ve** bu ḳıṭʾa-i āb-dār-ı āteşīn-edā-yı siḥr-āş̱ār *(323, 2). [ve,]*
3379. Bu Ṣaḥāʾif-i Pür-leṭāyif-i Āb-dār Ebr-i Maṭīr-i Kerem **ve** Seḥāb-ı Gevher-rīz-i Cūd u ʿAṭā *(323, 10). [ve,]*
3380. Māh-ı mezbūruñ yigirmi beşinci **ve** sūr-ı hümāyūnuñ on birinci güni naẓm li-münşiʾihi *(323, 14). [ve,]*
3381. ḥavżından nişān-dāde **ve** refte refte inkisāb-ı seyl-engīzi ziyāde olmuş idi *(325, 10). [ve,]*
3382. mecārī-i seḥābdan ḥurūşān **ve** nāv-dān-ı ʿamūdüʾṣ-ṣubḥdan rīzān olaraḳ *(325, 12). [ve,]*
3383. gitdikçe ṭuġyān **ve** dāmen-i zemīnden gerd-i vaḳʿa-i ṭūfānı şüste-i ṣābūn-ı nisyān idecek *(325, 13). [ve,]*
3384. mertebeler nümāyān **ve** küre-i zemīni keştī-i Nūḥdan nişān eyleyüp *(325, 14). [ve,]*
3385. ṣaḥrālar deryā **ve** her zebān-ı mevci müfessir-i āyet-i ṭaġa'l- mā **ve** *(325, 15). [ve,]*
3386. ṣaḥrālar deryā **ve** her zebān-ı mevci müfessir-i āyet-i ṭaġa'l- mā **ve** *(325, 15). [ve,]*
3387. beytü'ş-şeref-i ḥarem-serāy-ı muḥteremlerinde dem-güẕārī **ve** verā-yı seḥāb-ı sürādıḳ-ı ʿaẓametlerinde *(325, 17). [ve,]*
3388. tevārī buyurdılar **Ve** ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri daḫi otaḳ-ı zerrīn-niṭāḳ-ı nede'l-ercālarında *(325, 18). [ve,]*
3389. ve gāh ṣaḥḥ-ı benefşe-nümūnların pīrāye-i çemenistān-ı iḥsān *(325, 21). [ve,]*
3390. ve gāh idāre-i evrāḳ-ı mecāmīʿ-i eşʿār **ve** gāh taṣaffuḥ-ı kütüb-i tevārīḫ u āş̱ār *(325, 22). [ve,]*
3391. ve gāh idāre-i evrāḳ-ı mecāmīʿ-i eşʿār **ve** gāh taṣaffuḥ-ı kütüb-i tevārīḫ u āş̱ār *(325, 22). [ve,]*
3392. geh bāzī-i şaṭranc-ı endīşe-medār ile meşḳ-ı levāzım-ı seyf ü ḳalem **ve** *(325, 23). [ve,]*
3393. içün tehyiʾe-i zīb ü zīnet **ve** iẕhār-ı kālā-yı meserret ḳaṣdıyla *(325, 28). [ve,]*
3394. ve şiddet-i bürūdet **ve** hecme-i seyl-ābdan ne pāy-ı pergār-sīmālarında *(325, 30). [ve,]*
3395. ve şiddet-i bürūdet **ve** hecme-i seyl-ābdan ne pāy-ı pergār-sīmālarında *(325, 30). [ve,]*
3396. ḥarekete ḳudret **ve** ne dest-i nā-gīrālarında yārā-yı icrā-yı ṣanʿat **ve** ne *(325, 32). [ve,]*
3397. ḥarekete ḳudret **ve** ne dest-i nā-gīrālarında yārā-yı icrā-yı ṣanʿat **ve** ne *(325, 32). [ve,]*
3398. çadırlarında ḳarāra miknetleri ḳalup ser ü pā-bürehne şināver-i ḥayret **ve** tekellüfler *(325, 33). [ve,]*
3399. beşāşet **ve** ḥayretleri şeṭārete mübeddel olup beyt *(326, 2). [ve,]*
3400. Neş̱r naʿrasıyla hāy u hūya āheng **ve** nice gürg-i bārān-dīde ṣu içinde perendelerle *(326, 5). [ve,]*
3401. ve bārān mütemādī olup ṣaḥife-i zemīn bārān-zede olmaġla *(326, 10). [ve,]*
3402. istinbāṭ-ı maʿnā-yı neşāṭ u ṣafā olamayacaġı müteʿayyen **ve** *(326, 12). [ve,]*
3403. ṭāliʿ **ve** girye-i çeşm-i derya-bār-ı āsumān munḳaṭıʿ olmaġın *(326, 15). [ve,]*
3404. envār-ı lāmiʿa-i ferec baʿde'ş-şidde şārıḳ **ve** ṭop şenlikleri niʿme'l-bedel-i raʿd-ı bāriḳ oldı *(326, 16). [ve,]*
3405. Herkes be-tecfīf-i s̱iyāb **ve** tanẕīf-i eş̱vāb **ve** tevsīʿ-i mecārī-i āb *(326, 17). [ve,]*
3406. Herkes be-tecfīf-i s̱iyāb **ve** tanẕīf-i eş̱vāb **ve** tevsīʿ-i mecārī-i āb *(326, 17). [ve,]*
3407. revnaḳ-ı tāze ẕuhūr **ve** yine germiyyet-i bāzār-ı sūr içün iẕhār-ı kālā-yı sürūra *(326, 19). [ve,]*
3408. emr-i ʿālī ṣudūr idüp çadırlarda söz ü sāz **ve** şevḳ ü ṭaraba āġāz ile her *(326, 20). [ve,]*
3409. gelüp mışḳala-i mihr ile mirʾāt-ı zemīn cilā-dāde **ve** ṣūret-nümā-yı şādī olmaġa *(326, 22). [ve,]*
3410. sāye-bān-ı temāşāyı tenvīr **ve** çeşm-i ārzū-yı erbāb-ı āmāli ḳarīr buyurup Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa *(326, 27). [ve,]*
3411. ve dāmād-ı ʿālī-nijādları muvaḳḳiʿ min ʿindillāh *(326, 28). [ve,]*
3412. saʿādetlü Muṣṭafā Paşa ḥażretleri **ve** baʿżı müteʿayyinān-ı erkān-ı devlet mücāseletleri *(327, 1). [ve,]*
3413. ile ṭarḥ-ı bünyān-ı muʿāşeret **ve** tarṣīṣ-i erkān-ı sūr-ı sarāy **ve** *(327, 2). [ve,]*
3414. ile ṭarḥ-ı bünyān-ı muʿāşeret **ve** tarṣīṣ-i erkān-ı sūr-ı sarāy **ve** *(327, 2). [ve,]*
3415. duʿā-yı istidāme-i devlet-i şehriyār-ı İskender-ʿaẓamet **ve** bedel-i ṣadaḳāt-ı şükr ü niʿmet *(327, 3). [ve,]*
3416. ve güşād-ı daḫme-i mürüvvet **ve** beẕl-i naḳdīne-i himmet buyurmaları ile *(327, 4). [ve,]*
3417. ve güşād-ı daḫme-i mürüvvet **ve** beẕl-i naḳdīne-i himmet buyurmaları ile *(327, 4). [ve,]*
3418. her tār u pūd-ı cāmeleri bir mevc-i ebr-i maṭīr **ve** her müyları bir çeşme-sāra *(327, 7). [ve,]*
3419. naẓīr oldığından maʿlūm **ve** vücūd-ı gil-ālūd-ı bed-nümūd u vesaḫ-endūdlarındaki *(327, 8). [ve,]*
3420. ḫıdmet-i sūra meʾmūr olan birinci **ve** beşinci **ve** altıncı **ve** ṣolaḳlar oṭalarınıñ **ve** *(327, 11). [ve,]*
3421. ḫıdmet-i sūra meʾmūr olan birinci **ve** beşinci **ve** altıncı **ve** ṣolaḳlar oṭalarınıñ **ve** *(327, 11). [ve,]*
3422. ḫıdmet-i sūra meʾmūr olan birinci **ve** beşinci **ve** altıncı **ve** ṣolaḳlar oṭalarınıñ **ve** *(327, 11). [ve,]*
3423. ḫıdmet-i sūra meʾmūr olan birinci **ve** beşinci **ve** altıncı **ve** ṣolaḳlar oṭalarınıñ **ve** *(327, 11). [ve,]*
3424. yeñiçeri orṭalarınıñ **ve** muḥżır aġa ṭāʿifesiniñ ser-cümle neferātı küleng-i ṣaff-der-ṣaff *(327, 13). [ve,]*
3425. oṭabaşılarına ikişer altun **ve** bayraḳ-dārlarına **ve** vekīl-ḫarclarına birer altun **ve** *(327, 15). [ve,]*
3426. oṭabaşılarına ikişer altun **ve** bayraḳ-dārlarına **ve** vekīl-ḫarclarına birer altun **ve** *(327, 15). [ve,]*
3427. oṭabaşılarına ikişer altun **ve** bayraḳ-dārlarına **ve** vekīl-ḫarclarına birer altun **ve** *(327, 15). [ve,]*
3428. şiddet-i tehālük **ve** müsāraʿatdan laġzide-pā vü fütāde-i gil ü ḫalāb olup *(327, 18). [ve,]*
3429. Baʿdehū ẓulumcıların duʿācılarına **ve** müteʿayyinlerine keẕālik birer altun *(327, 21). [ve,]*
3430. ve sāʾir neferātlarınıñ her birine ikişer ẕolaṭa **ve** ʿasesbaşı **ve** ṣubaşı ṭāʾifelerine *(327, 22). [ve,]*
3431. ve sāʾir neferātlarınıñ her birine ikişer ẕolaṭa **ve** ʿasesbaşı **ve** ṣubaşı ṭāʾifelerine *(327, 22). [ve,]*
3432. ve sāʾir neferātlarınıñ her birine ikişer ẕolaṭa **ve** ʿasesbaşı **ve** ṣubaşı ṭāʾifelerine *(327, 22). [ve,]*

3433. ve ḳapu keṯḫudālarına **ve** falaḳacılara **ve** bostānī ḫāṣekīlerine **ve** nevbetde olan *(327, 23). [ve,]*
3434. ve ḳapu keṯḫudālarına **ve** falaḳacılara **ve** bostānī ḫāṣekīlerine **ve** nevbetde olan *(327, 23). [ve,]*
3435. ve ḳapu keṯḫudālarına **ve** falaḳacılara **ve** bostānī ḫāṣekīlerine **ve** nevbetde olan *(327, 23). [ve,]*
3436. ve ḳapu keṯḫudālarına **ve** falaḳacılara **ve** bostānī ḫāṣekīlerine **ve** nevbetde olan *(327, 23). [ve,]*
3437. çavuşāna birer altun **ve** ḳul çavuşlarına **ve** orṭa yazıcılarına ikişer altun inʿāmı ile *(327, 24). [ve,]*
3438. çavuşāna birer altun **ve** ḳul çavuşlarına **ve** orṭa yazıcılarına ikişer altun inʿāmı ile *(327, 24). [ve,]*
3439. kerem-i ʿām buyurup **ve** muḥżır aġaya ḳul çavuşlarından başçavuş aġaya *(327, 25). [ve,]*
3440. birer ḳabża dīnār **ve** yeñiçerilerden çorbacı aġalara **ve** ʿasesbaşıya **ve** yazıcılardan *(327, 26). [ve,]*
3441. birer ḳabża dīnār **ve** yeñiçerilerden çorbacı aġalara **ve** ʿasesbaşıya **ve** yazıcılardan *(327, 26). [ve,]*
3442. birer ḳabża dīnār **ve** yeñiçerilerden çorbacı aġalara **ve** ʿasesbaşıya **ve** yazıcılardan *(327, 26). [ve,]*
3443. başyazıcı efendiye **ve** dīvān çavuşlarından ḳulaġuz çavuşa keffe-i mīzān-ı inṣāf olan *(327, 27). [ve,]*
3444. Ve her ne ḳadar üserā vü pāy-zenler var ise birer ikişer ẕolata beẕl olunup her *(327, 30). [ve,]*
3445. dūde **ve** her gürūh-ı maʿdūde **ve** her fırḳa-i mevcūdeden zencīr-i dünyā ile *(327, 31). [ve,]*
3446. dūde **ve** her gürūh-ı maʿdūde **ve** her fırḳa-i mevcūdeden zencīr-i dünyā ile *(327, 31). [ve,]*
3447. içün ḳabża kabza çil para **ve** s̱ülüs̱ **ve** rubʿ **ve** ẕolaṭayı *(327, 34). [ve,]*
3448. içün ḳabża kabza çil para **ve** s̱ülüs̱ **ve** rubʿ **ve** ẕolaṭayı *(327, 34). [ve,]*
3449. içün ḳabża kabza çil para **ve** s̱ülüs̱ **ve** rubʿ **ve** ẕolaṭayı *(327, 34). [ve,]*
3450. dest-i deryā-bārları ile miyān-ı meydānda mefārıḳ-ı ʿālemiyāna niṣār **ve** ṣaġīr ü kebīri *(327, 35). [ve,]*
3451. ve bay u faḳīri nāʾil-i cūd-ı bī-şümār buyurup beyt li-münşiʾihi *(327, 36). [ve,]*
3452. Ḥaḳḳā ki Oḳ Meydānından ṭaş dikdikleri meşhūd-ı ṣıġār u kibār oldı **ve** *(328, 3). [ve,]*
3453. niṣār-ı dirhem ü dīnār ile cūşiş-i emtār **ve** beẕl-i ebr-i gevher-bārı unutdurduḳları *(328, 4). [ve,]*
3454. bi't-tamām oḳunması fermān **ve** baʿde'l-itmām iʿāde-i iḥsān u istiḥsān buyurduḳlarında *(328, 12). [ve,]*
3455. ve tebdīl-i yesīr ile ʿīdiyye iken sūriyyeye ṭaḥvīl **ve** bu gün s̱ebt-i cerīde-i eyyām buyurduḳları *(328, 15). [ve,]*
3456. ve tebdīl-i yesīr ile ʿīdiyye iken sūriyyeye ṭaḥvīl **ve** bu gün s̱ebt-i cerīde-i eyyām buyurduḳları *(328, 15). [ve,]*
3457. cārī **ve** ṭarāvet-i reşeḥāt-ı şādmānī herkesiñ çemenistān-ı āmāline *(333, 17). [ve,]*
3458. sārī olup ʿālem neşāṭ-ı tāze **ve** şevḳ-i bī-endāze buldıġı zamān-ı şafā-resānda *(333, 18). [ve,]*
3459. Neṣr El-ḥāṣıl evrāḳ-ı perīşān-ı mecmūʿa-i sūr u ṭarab şīrāze-beste-i niẓām **ve** *(334, 3). [ve,]*
3460. perīşān iken ḳuṭās-ı zer-tār-ı Şüreyyā-miṣāl müctemūʿu'ş-şeml **ve** bāhirü'l-lemeʿān oldılar *(334, 7). [ve,]*
3461. şöyle tezyīn itmişler idi ki ʿarūs-ı müretteb-cihāz-ı sürūra ṣanduḳ-ı cevher **ve** *(334, 9). [ve,]*
3462. ve künūz-ı defīn iẓhār **ve** meydān-ı sūrı ʿarṣa-ı ḳıyāmetden nümūdār eyledi*(334, 11). [ve,]*
3463. ve künūz-ı defīn iẓhār **ve** meydān-ı sūrı ʿarṣa-ı ḳıyāmetden nümūdār eyledi *(334, 11). [ve,]*
3464. İçinde bir cüvān-ı sīmīn-sāḳ icrā-yı ṣanʿata teşmīr-i sāḳ **ve** iẓhār-ı mahārete *(334, 12). [ve,]*
3465. ve mū-şikāfān-ı ḫayāl ü diḳḳat beyt *(334, 14). [ve,]*
3466. ve libās-ı zer-tār **ve** manṭarī destār ile zemīn-būs-ı ḫudāvendigār olup mehterḫāneleri *(334, 18). [ve,]*
3467. ve libās-ı zer-tār **ve** manṭarī destār ile zemīn-būs-ı ḫudāvendigār olup mehterḫāneleri *(334, 18). [ve,]*
3468. seyr-āheng **ve** ṣıbyān-ı ṣeb-külāh-pūşān **ve** sāʾir meḍāḥīk-i ḫande-fürūşānı *(334, 19). [ve,]*
3469. seyr-āheng **ve** ṣıbyān-ı ṣeb-külāh-pūşān **ve** sāʾir meḍāḥīk-i ḫande-fürūşānı *(334, 19). [ve,]*
3470. Piyāde **ve** atluları ṣaff-der-ṣaff güẕāşte-i naẓar-gāh-ı āṣaf olduḳlarında *(334, 21). [ve,]*
3471. ṣoñra şīşedeki beş altı vuḳiyye ṣuyı nūş **ve** şīşeyi sükker-i nebāt gibi *(334, 23). [ve,]*
3472. ittiḥāẕ-fāl itdiler **ve** hediyyeleri şeref-i ḳabūle erzānī olduḳdan *(334, 28). [ve,]*
3473. Taḫt-ı revān-ı sālifü'l-beyān ḳırmızı çuḳa ile mefrūş **ve** içinde penbe ile memlū *(334, 30). [ve,]*
3474. sāde hatāyī bir minder **ve** anıñ üstinde daḫi İstanbulī dībā bir maḳʿad-ı dil-keş-i rengīn-nuḳūş olup *(334, 31). [ve,]*
3475. derūnı dört ʿaded dībā yaṣdıḳ ile ārāste **ve** bīrūnı beyāż *(334, 32). [ve,]*
3476. ṣırmadan tel ḳafes **ve** rūmī şebīkeler ile pīrāste **ve** cevānib-i erbaʿasında cām *(334, 33). [ve,]*
3477. ṣırmadan tel ḳafes **ve** rūmī şebīkeler ile pīrāste **ve** cevānib-i erbaʿasında cām *(334, 33). [ve,]*
3478. yerine yigirmi dört āyīne vaż olunmuş **ve** her biri otuz dirhem elvān ṣırmadan *(335, 1). [ve,]*
3479. üzere cevlān ider esb-i sebük-ʿınāna rākib **ve** piyādeleri mıṣrāʿ Billāh bu *(335, 6). [ve,]*
3480. masḫaralıḳ yolundan iḥsāna ṭālib oldılar **Ve** kimi pehlevānlar gibi birbiri ile *(335, 9). [ve,]*
3481. güreşdiler **ve** ṣulḥa ṣavaşa ẕātında tünde yavaşa baḳmayup ṭulumcılara girişdiler *(335, 10). [ve,]*
3482. gibi bir ṭabla **ve** ṭablaya on ḳadar memlū şīşe **ve** şīşeleriñ üzerine şākirdini iclās itdikden *(335, 12). [ve,]*
3483. gibi bir ṭabla **ve** ṭablaya on ḳadar memlū şīşe **ve** şīşeleriñ üzerine şākirdini iclās itdikden *(335, 12). [ve,]*
3484. ṣoñra sebūyı başı üzerine alup şīşeler münkesīr **ve** ṣu müteḳāṭir olmadan *(335, 13). [ve,]*
3485. temāyül ü şitāb ile raḳṣ **ve** cilve-i bī-ḳıyās eyleyüp ḫalḳı ḫayrān u ser-gerdān eyledi *(335, 15). [ve,]*
3486. ve āmāde itdikleri melāʿib ü ʿacāʾib var ise de icrāsına miknet bulmayup *(335, 17). [ve,]*
3487. başlarına mīḫ **ve** dişlerine zırnīḫ nā-şāyeste iken yine sāye-bān *(335, 20). [ve,]*
3488. naʿl yaḳdılar Ḥulāṣā imkānı mertebesince iẓhār-ı şeṭāret **ve** tekmīl-i ḫıdmet itdiklerinden *(335, 22). [ve,]*
3489. ve yüz dirhem ḳadar şemʿ-dān **ve** yigirmi dört dāne mismār **ve** bir *(335, 24). [ve,]*
3490. ve yüz dirhem ḳadar şemʿ-dān **ve** yigirmi dört dāne mismār **ve** bir *(335, 24). [ve,]*
3491. ve yüz dirhem ḳadar şemʿ-dān **ve** yigirmi dört dāne mismār **ve** bir *(335, 24). [ve,]*
3492. sīm tepsi **ve** sīm ṭās-ı tamġā-dār ber-güẕārların ʿarż u ihdā ile nāʾil-i ḫüsn-i müfākāt-ı bī-şümār olup *(335, 25). [ve,]*
3493. beyninde vāsıṭa ādem-i yabānī **ve** ekrād-ı Afġānī gibi nice muḍḫik ṣūretler **ve** *(336, 2). [ve,]*
3494. beyninde vāsıṭa ādem-i yabānī **ve** ekrād-ı Afġānī gibi nice muḍḫik ṣūretler **ve** *(336, 2). [ve,]*

3495. buña beñzer mühīb cemāller **ve** uʿcūbe ḳıyāfetler ile şeṭāretler gösterüp mehter-ḫānelerin *(336, 3). [ve,]*
3496. çalaraḳ güẕār **ve** bir faġfūrī gülāb-dān u buḫūr-dān **ve** iki sīm maşraba *(336, 4). [ve,]*
3497. çalaraḳ güẕār **ve** bir faġfūrī gülāb-dān u buḫūr-dān **ve** iki sīm maşraba *(336, 4). [ve,]*
3498. ve bir sīm şurāḫī **ve** bir sīm şaġīr tepsi hediyyelerin ʿarż itdiklerinden şoñra *(336, 5). [ve,]*
3499. ve bir sīm şurāḫī **ve** bir sīm şaġīr tepsi hediyyelerin ʿarż itdiklerinden şoñra *(336, 5). [ve,]*
3500. Ser-ā-serciler daḫi ālāyların tertīb eylediler **ve** neferātı ser-ā-ser aḳmişe-i pür-zer ü zīver *(336, 7). [ve,]*
3501. ile güẕār **ve** bir öküz ʿarabası üzerinde dest-gāh ḳurup iẕhār-ı hüner *(336, 8). [ve,]*
3502. ve ʿaraba öñinde yedek çekilen bir öküz üzerine ʿarabada icrā-yı ṣanʿat iden *(336, 9). [ve,]*
3503. ṣaḫṣıñ biri ṣıçrayup süvār **ve** nice dürlü melāʿib der-kār oldı Baʿdehū bir ṭop *(336, 10). [ve,]*
3504. zer-bāf **ve** iki ʿaded çekme bürüncek **ve** iki ʿaded ṣandal çekmesi hediyyelerin *(336, 11). [ve,]*
3505. zer-bāf **ve** iki ʿaded çekme bürüncek **ve** iki ʿaded ṣandal çekmesi hediyyelerin *(336, 11). [ve,]*
3506. ʿatabe-i sulṭānīye teslīm **ve** ḫıdmet-i lāzımelerini tekmīl ü tetmīm eylediklerinde *(336, 12). [ve,]*
3507. başında bir ṭabla ile raḳṣ iderek ʿarż-ı şeṭāret **ve** biri ṣaġīr **ve** ikisi *(336, 14). [ve,]*
3508. başında bir ṭabla ile raḳṣ iderek ʿarż-ı şeṭāret **ve** biri ṣaġīr **ve** ikisi *(336, 14). [ve,]*
3509. dirhem bir sīm s̱emer **ve** yüz ṭoḳsan dirhem bir sīm maşraba **ve** her biri ṭoḳsanar *(336, 16). [ve,]*
3510. dirhem bir sīm s̱emer **ve** yüz ṭoḳsan dirhem bir sīm maşraba **ve** her biri ṭoḳsanar *(336, 16). [ve,]*
3511. ve baḫş-ı şeṭāret ile çul-dūz-ı semend-i neşāṭ oldılar **ve** atlu **ve** piyāde ālāyları *(336, 23). [ve,]*
3512. ve baḫş-ı şeṭāret ile çul-dūz-ı semend-i neşāṭ oldılar **ve** atlu **ve** piyāde ālāyları *(336, 23). [ve,]*
3513. ve baḫş-ı şeṭāret ile çul-dūz-ı semend-i neşāṭ oldılar **ve** atlu **ve** piyāde ālāyları *(336, 23). [ve,]*
3514. ṣoñra yedi yüz dirhem bir kemer-i raḫt **ve** beş yüz dirhem bir çift rikāb-ı sīm *(336, 28). [ve,]*
3515. hediyyeleri ışṭabl-ı ʿāmire ḫuddāmına teslīm olunup ketḫudā-yı ḥirfet **ve** *(336, 29). [ve,]*
3516. müteʿayyinān-ı ṣanʿatları ḥāʿiz-i cāʾize-i ḳabūl **ve** nāʾil-i meʾmūl ü meʾsūl oldılar *(337, 1). [ve,]*
3517. ve ḫar-gāh-ı żiyāfetde çullama ṭaʿāmını ṣafālandılar *(337, 2). [ve,]*
3518. ve iki yüz on dirhem bir sīm tepsi **ve** altı yüz yigirmi dirhem bir kemer-i raḫt *(337, 5). [ve,]*
3519. ve iki yüz on dirhem bir sīm tepsi **ve** altı yüz yigirmi dirhem bir kemer-i raḫt *(337, 5). [ve,]*
3520. ve üç yüz dirhem gülāb-dān **ve** buḫūr-dān hediyyelerin teslīm ile *(337, 6). [ve,]*
3521. ve üç yüz dirhem gülāb-dān **ve** buḫūr-dān hediyyelerin teslīm ile *(337, 6). [ve,]*
3522. tetmīm-i ḫıdmet-i sūr **ve** pīş-gāh-ı hümāyūndan ḫayme-i żiyāfete mürūr eylediler *(337, 7). [ve,]*
3523. Ve bu rūz-ı meserret-bürūzda aġa-i cebeciyān-ı dergāh-ı ʿālī Sebzī Es-seyyid Meḥemmed Aġa *(337, 8). [ve,]*
3524. ve ocaḳları ketḫudāsı **ve** sāʾir żābitān u neferātı **ve** *(337, 9). [ve,]*
3525. ve ocaḳları ketḫudāsı **ve** sāʾir żābitān u neferātı **ve** *(337, 9). [ve,]*
3526. ve ocaḳları ketḫudāsı **ve** sāʾir żābitān u neferātı **ve** *(337, 9). [ve,]*
3527. ṭopçıbaşı İbrāhīm Aġa **ve** ṭopçılar ketḫudāsı **ve** bi'l-cümle żābiṭān u neferātı **ve** *(337, 10). [ve,]*
3528. ṭopçıbaşı İbrāhīm Aġa **ve** ṭopçılar ketḫudāsı **ve** bi'l-cümle żābiṭān u neferātı **ve** *(337, 10). [ve,]*
3529. ṭopçıbaşı İbrāhīm Aġa **ve** ṭopçılar ketḫudāsı **ve** bi'l-cümle żābiṭān u neferātı **ve** *(337, 10). [ve,]*
3530. ṭop ʿarabacıbaşısı Ḥüseyin Aġa **ve** ketḫudāsı **ve** bi'l-cümle żābiṭan u neferātı *(337, 11). [ve,]*
3531. ṭop ʿarabacıbaşısı Ḥüseyin Aġa **ve** ketḫudāsı **ve** bi'l-cümle żābiṭan u neferātı *(337, 11). [ve,]*
3532. ve ṭopçı **ve** cebeci ocaḳları kātibleri **ve** tersāne ketḫudāsı Mūsā Paşa **ve** *(337, 12). [ve,]*
3533. ve ṭopçı **ve** cebeci ocaḳları kātibleri **ve** tersāne ketḫudāsı Mūsā Paşa **ve** *(337, 12). [ve,]*
3534. ve ṭopçı **ve** cebeci ocaḳları kātibleri **ve** tersāne ketḫudāsı Mūsā Paşa **ve** *(337, 12). [ve,]*
3535. ve ṭopçı **ve** cebeci ocaḳları kātibleri **ve** tersāne ketḫudāsı Mūsā Paşa **ve** *(337, 12). [ve,]*
3536. tersānede mevcūd bulunan ümerā-yı deryā **ve** ḳapudānān **ve** küttāb-ı tersāne **ve** *(337, 13). [ve,]*
3537. tersānede mevcūd bulunan ümerā-yı deryā **ve** ḳapudānān **ve** küttāb-ı tersāne **ve** *(337, 13). [ve,]*
3538. tersānede mevcūd bulunan ümerā-yı deryā **ve** ḳapudānān **ve** küttāb-ı tersāne **ve** *(337, 13). [ve,]*
3539. żābiṭān **ve** çavuşān **ve** mülāzimān **ve** murāṭıbān **ve** sāʾir neferāt **ve** ʿamme-i müʾtelifān u muḫāliṭān *(337, 14). [ve,]*
3540. żābiṭān **ve** çavuşān **ve** mülāzimān **ve** murāṭıbān **ve** sāʾir neferāt **ve** ʿamme-i müʾtelifān u muḫāliṭān *(337, 14). [ve,]*
3541. żābiṭān **ve** çavuşān **ve** mülāzimān **ve** murāṭıbān **ve** sāʾir neferāt **ve** ʿamme-i müʾtelifān u muḫāliṭān *(337, 14). [ve,]*
3542. żābiṭān **ve** çavuşān **ve** mülāzimān **ve** murāṭıbān **ve** sāʾir neferāt **ve** ʿamme-i müʾtelifān u muḫāliṭān *(337, 14). [ve,]*
3543. żābiṭān **ve** çavuşān **ve** mülāzimān **ve** murāṭıbān **ve** sāʾir neferāt **ve** ʿamme-i müʾtelifān u muḫāliṭān *(337, 14). [ve,]*
3544. ocaḳ rüʾesāsı e̱svāb-ı dīvānīleri ile neferātına revī-kār-ı kālā-yı cemʿiyyet **ve** *(337, 16). [ve,]*
3545. cemʿ u iḫtişād **ve** cebecibaşı baʿdehū tersāne ketḫudāsı baʿdehū ṭopçıbaşı *(337, 18). [ve,]*
3546. baʿdehū yedi nefer çekdiri paşası destār-ı ʿadīleri ile **ve** üç nefer tersāne kātibleri *(337, 19). [ve,]*
3547. ittikā **ve** mesānid-i iʿtibār u iftiḫāra istinād u ilticā eyleyüp **ve** cebeci *(337, 21). [ve,]*
3548. ittikā **ve** mesānid-i iʿtibār u iftiḫāra istinād u ilticā eyleyüp **ve** cebeci *(337, 21). [ve,]*
3549. ve ṭopçı **ve** ṭop ʿarabacısı çorbacıları çerge-i s̱āniyede **ve** tersāne ḳapudānları **ve** *(337, 22). [ve,]*
3550. ve ṭopçı **ve** ṭop ʿarabacısı çorbacıları çerge-i s̱āniyede **ve** tersāne ḳapudānları **ve** *(337, 22). [ve,]*
3551. ve ṭopçı **ve** ṭop ʿarabacısı çorbacıları çerge-i s̱āniyede **ve** tersāne ḳapudānları **ve** *(337, 22). [ve,]*
3552. ve ṭopçı **ve** ṭop ʿarabacısı çorbacıları çerge-i s̱āniyede **ve** tersāne ḳapudānları **ve** *(337, 22). [ve,]*
3553. sāʾir küttāb **ve** aʿyānları çerge-i s̱āli̱şede iclās **ve** ʿalā-merātibihim ikrām-ı bī-ḳıyās olundılar *(337, 23). [ve,]*

3554. sāʾir küttāb **ve** aʿyānları çerge-i s̱āliṣede iclās **ve** ʿalā-merātibihim ikrām-ı bī-ḳıyās olundılar *(337, 23). [ve,]*
3555. Ve ṭopçı ve cebecibaşı ve tersāne ketḫudāsı ordu ālāyı seyrinde *(337, 24). [ve,]*
3556. Ve ṭopçı **ve** cebecibaşı **ve** tersāne ketḫudāsı ordu ālāyı seyrinde *(337, 24). [ve,]*
3557. Ve ṭopçı **ve** cebecibaşı **ve** tersāne ketḫudāsı ordu ālāyı seyrinde *(337, 24). [ve,]*
3558. Ve yevm-i mezbūrda dergāh-ı ʿāṭıfet-penāh-ı ẓıll-ı İlāh ki ʿunvān-ı berāt-ı medāʾiḥ-i meḥāmid ü iḥsānı *(337, 26). [ve,]*
3559. ve müstezād-ı manẓūme-i evṣāf-ı şān-ı celālet-ʿunvānı mıṣrāʿ Tū ki bā-düşmenān naẓar-dārīdir *(337, 28). [ve,]*
3560. iẓhār-ı şevket **ve** iʿlām-ı vüfūr-ı ḳudret **ve** beẕl-i niʿmet *(337, 29). [ve,]*
3561. iẓhār-ı şevket **ve** iʿlām-ı vüfūr-ı ḳudret **ve** beẕl-i niʿmet *(337, 29). [ve,]*
3562. ve Mosḳov çarınıñ devlet-i ʿaliyyede bulunan ḳapu ketḫudāları **ve** *(337, 31). [ve,]*
3563. ve Mosḳov çarınıñ devlet-i ʿaliyyede bulunan ḳapu ketḫudāları **ve** *(337, 31). [ve,]*
3564. ve beş altı çavuş taʿyīn olunup pīş-i naẓarlarından perde-i ḥaylūlet-i temāşāyiyān *(337, 37). [ve,]*
3565. ki taʿyīn-i maḳām **ve** taḫṣīṣ-i taʿām ile hem anlar ḳarīn-i imtiyāz olup *(338, 2). [ve,]*
3566. iṭʿām u isḳā ile ḥiśśe-mend-i feyż-i ʿāmm oldılar **ve** icrā-yı ʿādet-i meʾlūfeleri *(338, 7). [ve,]*
3567. iṭʿām u isḳā ile ḥiśśe-mend-i feyż-i ʿāmm oldılar **ve** icrā-yı ʿādet-i meʾlūfeleri *(338, 8). [ve,]*
3568. Ordu ālāyı ḳarīn-i encām **ve** bugün āmāde-i icrā-yı sünnet-i ḫitān olan iki yüz otuz üç *(338, 10). [ve,]*
3569. bārān-ı şedīd nāzil **ve** icrā-yı hüner-bāzāna māniʿ u ḥāʾil olmaġın ḥażret-i şevket-penāh *(338, 12). [ve,]*
3570. sāḥil-serāy-ı tersāneye ricʿat **ve** cenāb-ı vekīl-i salṭanat daḫi otaḳ-ı ʿizzet-niṭāḳlarına *(338, 13). [ve,]*
3571. Süfre-i ūlāda Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa **ve** nişāncı paşa ḥażretleri *(338, 19). [ve,]*
3572. hem-nişīn-i mesned-i vekālet olup defter-dār efendi **ve** cebecibaşı aġa **ve** *(338, 20). [ve,]*
3573. hem-nişīn-i mesned-i vekālet olup defter-dār efendi **ve** cebecibaşı aġa **ve** *(338, 20). [ve,]*
3574. tersāne ketḫudāsı Mūsā Paşa **ve** ṭopçıbaşı aġa **ve** üç nefer çekdiri paşaları tenāvül-i ṭaʿāma *(338, 21). [ve,]*
3575. tersāne ketḫudāsı Mūsā Paşa **ve** ṭopçıbaşı aġa **ve** üç nefer çekdiri paşaları tenāvül-i ṭaʿāma *(338, 21). [ve,]*
3576. mübāşeret **ve** teleẕẕüẕ-i niʿmet-i mücāselet eylediler *(338, 22). [ve,]*
3577. fülk-i meşḥūn-ı şıḥāf-ı gūnā-gūnda aʿmāl-i maḳāẕīf ü melāʿıḳ eyleyüp **ve** cebeci kātibleri *(338, 24). [ve,]*
3578. ve ṭop ʿarabacısıbaşı daḫi anlara mülḥaḳ oldılar *(338, 25). [ve,]*
3579. Süfre-i s̱āliṣede dört nefer cebeciler ketḫudāları **ve** ṭopçılar kātibi **ve** *(338, 26). [ve,]*
3580. Süfre-i s̱āliṣede dört nefer cebeciler ketḫudāları **ve** ṭopçılar kātibi **ve** *(338, 26). [ve,]*
3581. ketḫudāları **ve** ṭop ʿarabacısı ketḫudāsı **ve** dökücibaşı **ve** iki nefer tersāne kātibleri oturup *(338, 27). [ve,]*
3582. ketḫudāları **ve** ṭop ʿarabacısı ketḫudāsı **ve** dökücibaşı **ve** iki nefer tersāne kātibleri oturup *(338, 27). [ve,]*
3583. ketḫudāları **ve** ṭop ʿarabacısı ketḫudāsı **ve** dökücibaşı **ve** iki nefer tersāne kātibleri oturup *(338, 27). [ve,]*
3584. Çerge-i s̱āniyede cebeciler **ve** ṭopçılar **ve** ṭop ʿarabacılar çorbacıları **ve** *(338, 28). [ve,]*
3585. Çerge-i s̱āniyede cebeciler **ve** ṭopçılar **ve** ṭop ʿarabacılar çorbacıları **ve** *(338, 28). [ve,]*
3586. Çerge-i s̱āniyede cebeciler **ve** ṭopçılar **ve** ṭop ʿarabacılar çorbacıları **ve** *(338, 28). [ve,]*
3587. çerge-i s̱āliṣede tersāne ḳapudānları **ve** çavuşān **ve** vezne-dārān **ve** kātibleri oturdılar *(338, 29). [ve,]*
3588. çerge-i s̱āliṣede tersāne ḳapudānları **ve** çavuşān **ve** vezne-dārān **ve** kātibleri oturdılar *(338, 29). [ve,]*
3589. çerge-i s̱āliṣede tersāne ḳapudānları **ve** çavuşān **ve** vezne-dārān **ve** kātibleri oturdılar *(338, 29). [ve,]*
3590. Çergeleriñ ikisinde daḫi yigirmi süfrelik ṭaʿām virilüp **ve** ʿāmme-i neferāta *(338, 30). [ve,]*
3591. otaġ-ı hümāyūn pīş-gāhında ṭablalar ile yer yer pilāv **ve** zerde güsterde ḳılınup *(338, 31). [ve,]*
3592. cümlesi iṭʿām **ve** tekmīl-i merāsim-i ikrāmdan ṣoñra ibtidā tersāne ketḫudāsı Mūsā Paşa *(339, 1). [ve,]*
3593. selīmī **ve** erkān kürki ile cümleye reʾīs olup baʿdehū çekdiri paşaları *(339, 2). [ve,]*
3594. destār-ı ʿādī **ve** libās-ı rūz-merreleri ile baʿdehū cebecibaşı üst **ve** mücevveze ile *(339, 3). [ve,]*
3595. destār-ı ʿādī **ve** libās-ı rūz-merreleri ile baʿdehū cebecibaşı üst **ve** mücevveze ile *(339, 3). [ve,]*
3596. ve cebeciler kātibi mücevveze **ve** ṣof muvaḫḫidī kürk ile **ve** dört nefer ketḫudāları *(339, 4). [ve,]*
3597. ve cebeciler kātibi mücevveze **ve** ṣof muvaḫḫidī kürk ile **ve** dört nefer ketḫudāları *(339, 4). [ve,]*
3598. ve cebeciler kātibi mücevveze **ve** ṣof muvaḫḫidī kürk ile **ve** dört nefer ketḫudāları *(339, 4). [ve,]*
3599. perīşānī **ve** ferve-i erkānīleri **ve** çorbacıları manṭārī **ve** sāʾir āyīn-i dīvānīleri *(339, 5). [ve,]*
3600. perīşānī **ve** ferve-i erkānīleri **ve** çorbacıları manṭārī **ve** sāʾir āyīn-i dīvānīleri *(339, 5). [ve,]*
3601. perīşānī **ve** ferve-i erkānīleri **ve** çorbacıları manṭārī **ve** sāʾir āyīn-i dīvānīleri *(339, 5). [ve,]*
3602. ile bi-merātibihim ṣaf-beste-i tertīb **ve** ṭopçıbaşı aṭlas üst **ve** *(339, 6). [ve,]*
3603. ile bi-merātibihim ṣaf-beste-i tertīb **ve** ṭopçıbaşı aṭlas üst **ve** *(339, 6). [ve,]*
3604. mücevveze **ve** sāʾir żābiṭān **ve** küttāb u müteʿayyinān daḫi libās-ı maḫṣūṣları ile *(339, 7). [ve,]*
3605. mücevveze **ve** sāʾir żābiṭān **ve** küttāb u müteʿayyinān daḫi libās-ı maḫṣūṣları ile *(339, 7). [ve,]*
3606. anlara pey-siper-i taʿḳīb olup otaġ-ı āṣafīye müs̱ūle meʾẕūn **ve** ruḫṣat-ı dāmen-būsī-i devlet-meʾnūsları *(339, 8). [ve,]*
3607. miknet ü iḳtidār **ve** techīz-i levāzım-ı aḍāḥīk ü ʿacāʾibe *(339, 13). [ve,]*
3608. müsāʿade-i rūzgār olmayup bürūdet-i hevā germiyyet-i meclisi tebrīd **ve** riyāḥ-ı şedīde *(339, 14). [ve,]*
3609. ḥareket idüp düşmenān-ı dost-nümāya nümāyiş **ve** ferş-i fersūde-i zemīn **ve** *(339, 17). [ve,]*
3610. ḥareket idüp düşmenān-ı dost-nümāya nümāyiş **ve** ferş-i fersūde-i zemīn **ve** *(339, 17). [ve,]*
3611. uṣūl-i firengçīn ile maḳām-ı rehāvīde nice faṣıllara āġāz **ve** naġamāt-ı āteşīn-i riḳḳat-engīzleri *(339, 21). [ve,]*
3612. Baʿdehū Bāġçevānoġlı Ḳolı **ve** Ḫalīl Ḳolları nevbet-be-nevbet dürlü dürlü bāzī-i Ḳaramān *(339, 23). [ve,]*
3613. ile neşāṭ-baḫş-ı nuẕẕār **ve** ḫāṭır-güşā-yı ḥuẕẕār olduḳlarından mā-ʿadā *(339, 24). [ve,]*
3614. ve bādī-i beşāşet oldılar ki ilçiler dest-bāz-ı iʿtiyādları olan ʿaṣā-yı Efrencīlerin *(339, 27). [ve,]*

3615. temāşā itmedik deyu inşāf **ve** āfitābe-i taḥsīn ü teslīmi nihāde-i baġal-i iʿtirāf eylediler *(339, 30). [ve,]*
3616. El-ḥaḳḳ yevm-i mezbūrda gil ü duḫl **ve** ṭılel ü belelden püşt-i zemīn *(339, 31). [ve,]*
3617. üzere şebīt-i ḳadem nā-meysūr **ve** bürūdetden taḥrīk-i dest ü pā nā-maḳdūr iken *(339, 32). [ve,]*
3618. mertebe tekmīl-i nāmūs-ı salṭanat **ve** muḫālifān-ı dīn olan ʿadāvet-sīretān-ı dost-şūrete *(339, 35). [ve,]*
3619. ne güne iẕhār-ı ḳudret **ve** icrā-yı ġayret itdigi meşhūd-ı cihān **ve** *(340, 1). [ve,]*
3620. ne güne iẕhār-ı ḳudret **ve** icrā-yı ġayret itdigi meşhūd-ı cihān **ve***(340, 1). [ve,]*
3621. Ẕevḳ u şevḳden istīfā **ve** seyr ü temāşādan istiġnā gelüp lisān-ı tercümān *(340, 3). [ve,]*
3622. ile inşırāfa istīẕān itdiklerinde ricāl-i dīn ü devlet vedāʿ itmiş iken **ve** *(340, 4). [ve,]*
3623. ḥażretleri ile tevdīʿa ḳanāʿat **ve** maḳarr u maḳāmlarına inşırāf ü ricʿat eylediler *(340, 7). [ve,]*
3624. ḳıṭʿa çep-rāst-ı muşannaʿ bir tuḥfe-i maṭbūʿa **ve** beş ṭonluḳ firengī aṭlas **ve** beş *(340, 21). [ve,]*
3625. ḳıṭʿa çep-rāst-ı muşannaʿ bir tuḥfe-i maṭbūʿa **ve** beş ṭonluḳ firengī aṭlas **ve** beş *(340, 21). [ve,]*
3626. ṭonluḳ rūmī dībā **ve** telli **ve** sāde beşer ṭonluḳ nev-ẕuhūr hatāyī-i girān-bahā **ve** *(340, 22). [ve,]*
3627. ṭonluḳ rūmī dībā **ve** telli **ve** sāde beşer ṭonluḳ nev-ẕuhūr hatāyī-i girān-bahā **ve** *(340, 22). [ve,]*
3628. ṭonluḳ rūmī dībā **ve** telli **ve** sāde beşer ṭonluḳ nev-ẕuhūr hatāyī-i girān-bahā **ve** *(340, 22). [ve,]*
3629. yine ol miḳdār firengī ḫārā **ve** beşer ṭāḳa destār-ı bendī **ve** ḳuṭnī-i hindī *(340, 23). [ve,]*
3630. yine ol miḳdār firengī ḫārā **ve** beşer ṭāḳa destār-ı bendī **ve** ḳuṭnī-i hindī *(340, 23). [ve,]*
3631. ḳapu ketḫudāları Meḥemmed Efendi **ve** telḫīṣī aġa vesāṭeti ile itḫāf u ihdā **ve** ikisine *(340, 24). [ve,]*
3632. ḳapu ketḫudāları Meḥemmed Efendi **ve** telḫīṣī aġa vesāṭeti ile itḫāf u ihdā **ve** ikisine *(340, 24). [ve,]*
3633. Ve kezālik Bender muḥāfıẓı teẕkireci İbrāhīm Paşa ṭarafından daḫi bir reʾs *(340, 27). [ve,]*
3634. raḫş-ı zerrīn-raḫt-ı müzerkeş-bisāṭ-ı nāzük-reftār **ve** iki ṭonluḳ ʿacemī **ve** üç *(340, 28). [ve,]*
3635. raḫş-ı zerrīn-raḫt-ı müzerkeş-bisāṭ-ı nāzük-reftār **ve** iki ṭonluḳ ʿacemī **ve** üç *(340, 28). [ve,]*
3636. ṭonluḳ İstanbulī dībā-yı zer-tār **ve** her biri beşer ṭonluḳ telli **ve** sāde hatāyī-i dil-keş-nigār *(340, 29). [ve,]*
3637. ṭonluḳ İstanbulī dībā-yı zer-tār **ve** her biri beşer ṭonluḳ telli **ve** sāde hatāyī-i dil-keş-nigār *(340, 29). [ve,]*
3638. ve beş ṭāḳa ḳuṭnī-i cālisī **ve** beş ʿaded destār-ı bendī **ve** beş ṭonluḳ *(340, 30). [ve,]*
3639. ve beş ṭāḳa ḳuṭnī-i cālisī **ve** beş ʿaded destār-ı bendī **ve** beş ṭonluḳ *(340, 30). [ve,]*
3640. ve beş ṭāḳa ḳuṭnī-i cālisī **ve** beş ʿaded destār-ı bendī **ve** beş ṭonluḳ *(340, 30). [ve,]*
3641. aṭlas-ı firengī Süleymān Efendi ḳapu ketḫudālıġı **ve** telḫīṣī aġa delāleti ile *(340, 31). [ve,]*
3642. Ve cebecibaşı ʿizzetlü Sebzī Meḥemmed Aġa ṭarafından daḫi beş ṭonluḳ *(341, 1). [ve,]*
3643. rūmī dībā **ve** beşer ṭonluḳ sāde **ve** telli hatāyī **ve** beş ṭonluḳ firengī ṭaraḳlı aṭlas-ı ʿalü'l-ʿāl *(341, 2). [ve,]*
3644. rūmī dībā **ve** beşer ṭonluḳ sāde **ve** telli hatāyī **ve** beş ṭonluḳ firengī ṭaraḳlı aṭlas-ı ʿalü'l-ʿāl *(341, 2). [ve,]*
3645. rūmī dībā **ve** beşer ṭonluḳ sāde **ve** telli hatāyī **ve** beş ṭonluḳ firengī ṭaraḳlı aṭlas-ı ʿalü'l-ʿāl *(341, 2). [ve,]*
3646. ve her biri beşer ʿaded ḳuṭnī vü destār **ve** keşmīrī şāl *(341, 3). [ve,]*
3647. ve her biri beşer ʿaded ḳuṭnī vü destār **ve** keşmīrī şāl *(341, 3). [ve,]*
3648. Ve hem-çünān ṭopçıbaşı İbrāhīm Aġa ḳıbelinden üç ṭop keşmīrī şāl-ı kem-yāb *(341, 4). [ve,]*
3649. ve ḫārā-yı muṭallā-yı āteş-tāb **ve** üç ṭop cālisī hind ḳuṭnīsi **ve** üç ṭonluḳ *(341, 5). [ve,]*
3650. ve ḫārā-yı muṭallā-yı āteş-tāb **ve** üç ṭop cālisī hind ḳuṭnīsi **ve** üç ṭonluḳ *(341, 5). [ve,]*
3651. ve ḫārā-yı muṭallā-yı āteş-tāb **ve** üç ṭop cālisī hind ḳuṭnīsi **ve** üç ṭonluḳ *(341, 5). [ve,]*
3652. firengī aṭlas-ı cilā-dāde **ve** ḳaṭīfe-i sāde **ve** ser-āmed ü girān-bahā dört ʿaded *(341, 6). [ve,]*
3653. firengī aṭlas-ı cilā-dāde **ve** ḳaṭīfe-i sāde **ve** ser-āmed ü girān-bahā dört ʿaded *(341, 6). [ve,]*
3654. Ve anıñ ʿaḳabince ṭop ʿarabacıbaşısı Ḥüseyin Aġanıñ üç ṭonluḳ rūmī dībā *(341, 8). [ve,]*
3655. ve telli hatāyī-i zībā **ve** üçer ṭāḳa destār-ı bendī **ve** ḳuṭnī-i hindī dest-āvīz-i nāçīzleri *(341, 9). [ve,]*
3656. ve telli hatāyī-i zībā **ve** üçer ṭāḳa destār-ı bendī **ve** ḳuṭnī-i hindī dest-āvīz-i nāçīzleri *(341, 9). [ve,]*
3657. ve telli hatāyī-i zībā **ve** üçer ṭāḳa destār-ı bendī **ve** ḳuṭnī-i hindī dest-āvīz-i nāçīzleri *(341, 9). [ve,]*
3658. hediyyeleri şeref-i ḳabūle maḳrūn **ve** her biri ḫāʾiz-i cāʾize-i iltifāt **ve** *(341, 11). [ve,]*
3659. hediyyeleri şeref-i ḳabūle maḳrūn **ve** her biri ḫāʾiz-i cāʾize-i iltifāt **ve** *(341, 11). [ve,]*
3660. Ricāl-i devletiñ ḳāʿide-i muʿtād üzere hediyyeleri tamām **ve** *(341, 13). [ve,]*
3661. ḫoş-nişīn-i ṣandalī-i sefāret olan ilçileri cānibinden tedārük olunan altmış ẕirāʿ dībā **ve** *(341, 16). [ve,]*
3662. altmış arşun hatāyī-i muṭallā **ve** altmış endāze sāde hatāyī-i tāze-ẕuhūr-ı nev-peydā *(341, 17). [ve,]*
3663. ve her biri otuz ẕirāʿ firengī ḫārā **ve** çuḳa-i māhūd **ve** bir dāne muşannaʿ *(341, 18). [ve,]*
3664. ve her biri otuz ẕirāʿ firengī ḫārā **ve** çuḳa-i māhūd **ve** bir dāne muşannaʿ *(341, 18). [ve,]*
3665. ve her biri otuz ẕirāʿ firengī ḫārā **ve** çuḳa-i māhūd **ve** bir dāne muşannaʿ *(341, 18). [ve,]*
3666. Ve kezālik Mosḳov çarı cānibinden āsitāne-i saʿādetde muḳīm olan ilçisi *(341, 20). [ve,]*
3667. tehyiʾe vü iḫżār itdigi bir şevb şırt semmūr **ve** bir cılḳafā **ve** bir ṭop nāfe **ve** iki *(341, 21). [ve,]*
3668. tehyiʾe vü iḫżār itdigi bir şevb şırt semmūr **ve** bir cılḳafā **ve** bir ṭop nāfe **ve** iki *(341, 21). [ve,]*
3669. tehyiʾe vü iḫżār itdigi bir şevb şırt semmūr **ve** bir cılḳafā **ve** bir ṭop nāfe **ve** iki *(341, 21). [ve,]*
3670. ḳāḳum hediyyeleri tercümānları vesāteti **ve** telḫīṣī aġa delāletiyle maʿrūż-ı ʿatebe-i cihān-dārī ḳılınup *(341, 22). [ve,]*
3671. ve meydān-ı sūrdan bisāṭ-ı inbisāṭ ṭayy olundı *(341, 24). [ve,]*
3672. ve sevm-i şarşardan nāşī cebeci **ve** ṭopçı ocaḳlarından **ve** gümrük emīni *(341, 27). [ve,]*
3673. ve sevm-i şarşardan nāşī cebeci **ve** ṭopçı ocaḳlarından **ve** gümrük emīni *(341, 27). [ve,]*
3674. ve sevm-i şarşardan nāşī cebeci **ve** ṭopçı ocaḳlarından **ve** gümrük emīni *(341, 27). [ve,]*
3675. ve tersāne-i ʿāmireden tedārük olunan envāʿ-ı fişekler gice şenligi içün āmāde itdirilmiş *(341, 28). [ve,]*
3676. Mā-lā yüdrik külleh lā yütrek külleh maẕmūnına riʿāyet **ve** *(341, 30). [ve,]*
3677. ve mānend-i ṣadef ḳaʿr-nişīn-i deryā-yı ḫıyām oldılar *(341, 32). [ve,]*
3678. Bu Ḥurūf-ı Maʿānī-ẕurūf Māh-ı Mezbūruñ Yigirmi Altıncı **ve** *(341, 33). [ve,]*
3679. ve āfitāb-ı müstedīr-i diraḫşāndır minber-i sī-pāye-i eyyām-ı şehr-i mezbūrdan *(342, 5). [ve,]*

3680. ḳademe-i düvāzdehüme ṣuʿūd itdigi yevm-i maʿhūdda Üsküdār **ve** *(342, 6). [ve,]*
3681. Ġalaṭa **ve** Eyyūb **ve** Ḳāsım Paşada **ve** sāʾir ḥavālī vü eṭrāf u aḥşāda mevcūd *(342, 7). [ve,]*
3682. Ġalaṭa **ve** Eyyūb **ve** Ḳāsım Paşada **ve** sāʾir ḥavālī vü eṭrāf u aḥşāda mevcūd *(342, 7). [ve,]*
3683. Ġalaṭa **ve** Eyyūb **ve** Ḳāsım Paşada **ve** sāʾir ḥavālī vü eṭrāf u aḥşāda mevcūd *(342, 7). [ve,]*
3684. cevāmiʿ u ḫān-kāh u ṣavāmiʿ eʾimme vü ḫuṭabāsı **ve** muʿallimān-ı mekteb **ve** *(342, 8). [ve,]*
3685. cevāmiʿ u ḫān-kāh u ṣavāmiʿ eʾimme vü ḫuṭabāsı **ve** muʿallimān-ı mekteb **ve** *(342, 8). [ve,]*
3686. ḫulefāsı **ve** meşāyiḫ u ṣūfiyān dervīşān **ve** fuḳarāsı żiyāfet-i hümāyūn-ı neşāṭ-baḫşāda *(342, 9). [ve,]*
3687. ḫulefāsı **ve** meşāyiḫ u ṣūfiyān dervīşān **ve** fuḳarāsı żiyāfet-i hümāyūn-ı neşāṭ-baḫşāda *(342, 9). [ve,]*
3688. sāye-bān-ı seyr ü temāşāda mevcūd bulunmaları üzere daʿvet **ve** anlara *(342, 10). [ve,]*
3689. daḫi fermān-ber-i icābet **ve** ʿalā-merātibihim her biri cā-nişīn-i mevḳiʿ-i iʿzāz u ḥürmet olup *(342, 11). [ve,]*
3690. gül-be-şeker-i iḥtirām ile şīrīn-kām **ve** mükerrer mükerrer ḳahāvī-i ṣafā-feḥāvī *(342, 12). [ve,]*
3691. sāye-efgen-i iclāl ü şevket **ve** bāsıṭ-ı cenāḥ u temkīn-i ḥaşmet *(342, 17). [ve,]*
3692. ve şeyḫü'l-islām-ı sāmī-maḳām müfti'l-enām ʿallāmetü'z-zamān fehhāmetü'l-eyyām *(342, 18). [ve,]*
3693. āṣaf-ı Risṭū-ṣuʿūr ḥażretleri obasında bālā-nişīn-i mesānid-i vüzerā **ve** *(342, 21). [ve,]*
3694. ve āvāze-i hūy u hāy ṭanīn-endāz-ı ṣımāḫ-ı gedā vü bay olup *(342, 23). [ve,]*
3695. şehirli ṣıbyān **ve** yetmiş yedi nefer eṭfāl-i rūstāyiyān küleng-i naʿrā-zenān gibi *(342, 25). [ve,]*
3696. bāl-cünbān **ve** dehen-ālā-yı şehd-i ḫıtān oldılar *(342, 27). [ve,]*
3697. Ve bu rūz-ı neşāṭ-endūzda āsitānede iḳāmete meʾmūr olan Üngürüs ve *(342, 28). [ve,]*
3698. Ve bu rūz-ı neşāṭ-endūzda āsitānede iḳāmete meʾmūr olan Üngürüs **ve** *(342, 28). [ve,]*
3699. kendülerden muḳaddem hediyyeleri ʿāʾid **ve** ʿaḳabince kendiler daḫi *(342, 34). [ve,]*
3700. ḫayme-i temāşāda seyr-i ʿacāʾib-i sūriyyeye terḫīṣ **ve** tedārük eyledikleri *(343:2). [ve,]*
3701. ḳıyāsen telḫīṣī aġa **ve** ḳapu ketḫudāları ile rikāb-ı hümāyūna ʿarż u telḫīṣ olunduḳdan *(343:4). [ve,]*
3702. melāʿib ü ġarāʾib **ve** ṣanāyiʿ-i ʿacāʾibe içün perde-keş-i ḫaylūlet-i iẕhār olmaġın *(343:6). [ve,]*
3703. derūn-ı ḫaymede ḳol ḳol çengīler **ve** cān-bāzlar ve sāʾir luʿbet-bāzlar *(343:7). [ve,]*
3704. derūn-ı ḫaymede ḳol ḳol çengīler ve cān-bāzlar **ve** sāʾir luʿbet-bāzlar *(343:7). [ve,]*
3705. Baʿdehū bu aralıḳda ṭūfān-ı maṭardan bir miḳdār emānlıḳ **ve** orṭalıḳ līmānlıḳ olduḳça *(343:9). [ve,]*
3706. getürdiler **ve** yelken kürek nişīb ü firāza sāʾir ve ṭop u tüfeng ile şenlik itdigini *(343:11). [ve,]*
3707. getürdiler ve yelken kürek nişīb ü firāza sāʾir **ve** ṭop u tüfeng ile şenlik itdigini *(343:11). [ve,]*
3708. bir mertebe icrā-yı maḥāret **ve** naʿt-ı şaṭranc-ı mülāʿabede *(343:16). [ve,]*

3709. Ṭozkoparāne **ve** himmet-i şāhāne ile at oynatdılar ki manşūbe-bāzān-ı endīşeyi *(343:17). [ve,]*
3710. ḫayrān u māt **ve** açmazdan seyr idenlere telāfī-i mā-fāt eylediler *(343:18). [ve,]*
3711. Bunlarıñ zed ü bürd **ve** üft ü ḫīzleri ṭabʿ-ı hümāyūna ḫoş gelüp ve eṣnā-yı ḫıtāmında *(343:19). [ve,]*
3712. Bunlarıñ zed ü bürd ve üft ü ḫīzleri ṭabʿ-ı hümāyūna ḫoş gelüp **ve** eṣnā-yı ḫıtāmında *(343:19). [ve,]*
3713.
ḳarīb oldıġını ifhām **ve** maḳṣūdı ketḫudā beg ḫażretleri bendelerini taṭyīb idigini *(343:29). [ve,]*
3714. iʿāde **ve** nigāh-ı raġbetlerin nuḫbe-i ciyād-ı ṣāfināt olan sābıḳu'ẕ-ẕikr ata *(344, 1). [ve,]*
3715. ḳaṣr **ve** şeref-i ḳabūllerin aña ḥaṣr itdiklerini zebān-ı sefīr ile ifāde buyurduḳları *(344, 2). [ve,]*
3716. aġa-i mūmā-ileyh ḫażretlerine bir mertebe baḫş-ı behcet ü sürūr **ve** feyż-i ferḥat u ḫubūr itmişdir *(344, 3). [ve,]*
3717. ḳābil-i taʿbīr **ve** cilve-ger-i meydān-ı taḳrīr değildir *(344, 5). [ve,]*
3718. resm-i meʾlūf **ve** ṭarz-ı maʿrūfları muḳteżāsınca ketḫudā-yı ṣadr-ı ʿālī-tebār *(344, 9). [ve,]*
3719. iskemleler vażʿ olundı **ve** ṣıḥḥāf-ı zerrīn ü sīmīn ile *(344, 11). [ve,]*
3720. Mesfūrlara irāʾet-i şervet **ve** basṭ-ı mevāʾid-i mekrümet ile nāmūs-ı salṭanat *(344, 13). [ve,]*
3721. tekmīl olunmaġ için iṭʿāmlarına taʿcīl **ve** bu bahāne ile cümleden evvel *(344, 14). [ve,]*
3722. dil-sīr olmaları ile ṭayy-ı ḳālīçe-i şıḳlet **ve** refʿ-i ġubār-ı keşāfet ḳılmalarına iẕn ü ruḫṣat virilüp *(344, 16). [ve,]*
3723. nāʾil-i ḫilāfet-i ser-bülendi mevlānā Enīs Efendi **ve** Beşikṭaş Tekyesinde *(344, 21). [ve,]*
3724. şeyḫ-i fuḳarā-yı Mevlevī **ve** şeref-i ḫilāfetle Mevlānā ḳaddesallāhu ṣırrahu'l-esnā ḥażretlerine *(344, 22). [ve,]*
3725. veled-i maʿnevī olan Memiş Efendi **ve** baʿżı selāṭīn cevāmiʿniñ meşāyiḫ u eʾimme vü ḫuṭabāsından *(344, 23). [ve,]*
3726. bir çetr-i sündüsī-libās taḫṣīṣ **ve** eṭʿime-i nefīse ile ikrām olunmaları ṭaraf-ı āṣafīden *(344, 25). [ve,]*
3727. tanṣīṣ olunmaġın anlara vech-i meşrūḥ üzere iṭʿām **ve** sāʾirlerinden *(344, 26). [ve,]*
3728. ṭaʿām mebsūṭ **ve** her biri ʿale'r-resmi'l-meʾlūf iṭʿām u ikrām olındıġı *(344, 28). [ve,]*
3729. post vaşaḳ **ve** iki kāḳum-ı beyāż u berrāḳ **ve** beş ṭonluḳ zer-dūz şāl **ve** ʿacemī vü rūmī *(344, 32). [ve,]*
3730. post vaşaḳ **ve** iki kāḳum-ı beyāż u berrāḳ **ve** beş ṭonluḳ zer-dūz şāl **ve** ʿacemī vü rūmī *(344, 32). [ve,]*
3731. post vaşaḳ **ve** iki kāḳum-ı beyāż u berrāḳ **ve** beş ṭonluḳ zer-dūz şāl **ve** ʿacemī vü rūmī *(344, 32). [ve,]*
3732. beş ṭonluḳ dībā-yı zībā-yı ʿadīmü'l-miṣāl **ve** beş ṭonluḳ telli hatāyī-i zībā *(344, 33). [ve,]*
3733. ve üç ṭonluḳ aṭlas **ve** iki ḫārā **ve** beş ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī **ve** beş ʿaded destār-ı bendī *(344, 34). [ve,]*
3734. ve üç ṭonluḳ aṭlas **ve** iki ḫārā **ve** beş ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī **ve** beş ʿaded destār-ı bendī *(344, 34). [ve,]*
3735. ve üç ṭonluḳ aṭlas **ve** iki ḫārā **ve** beş ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī **ve** beş ʿaded destār-ı bendī *(344, 34). [ve,]*
3736. ve üç ṭonluḳ aṭlas **ve** iki ḫārā **ve** beş ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī **ve** beş ʿaded destār-ı bendī *(344, 34). [ve,]*
3737. Ve Ḳandiye muḫāfıẓı Mīrzā Meḥemmed Paşa cānibinden her biri üçer *(345, 1). [ve,]*
3738. ṭonluḳ aṭlas **ve** hatāyī-i muṭallā **ve** dībā **ve** ḳaṭīfe-i şüküfe-dār **ve** ḳuṭnī **ve** *(345, 2). [ve,]*

3739. ṭonluḳ aṭlas **ve** hatāyī-i muṭallā **ve** dībā **ve** ḳaṭīfe-i şükūfe-dār **ve** ḳuṭnī **ve** *(345, 2). [ve,]*
3740. ṭonluḳ aṭlas **ve** hatāyī-i muṭallā **ve** dībā **ve** ḳaṭīfe-i şükūfe-dār **ve** ḳuṭnī **ve** *(345, 2). [ve,]*
3741. ṭonluḳ aṭlas **ve** hatāyī-i muṭallā **ve** dībā **ve** ḳaṭīfe-i şükūfe-dār **ve** ḳuṭnī **ve** *(345, 2). [ve,]*
3742. ṭonluḳ aṭlas **ve** hatāyī-i muṭallā **ve** dībā **ve** ḳaṭīfe-i şükūfe-dār **ve** ḳuṭnī **ve** *(345, 2). [ve,]*
3743. Ve Mora muḥaşşılı mīr-mīrān Aḥmed Paşa ṭarafından muʿtād-ı sālifü'ş-şıfāt *(345, 4). [ve,]*
3744. üzere ihdā olunacaḳ at muḳabelesinde bir ḳıṭʿa elmāslu ḫançer **ve** her biri beşer *(345, 5). [ve,]*
3745. ṭonluḳ telli hatāyī **ve** dībā **ve** firengī aṭlas-ı zībā **ve** ḳuṭnī-i hindī **ve** destār-ı muṭallā *(345, 6). [ve,]*
3746. ṭonluḳ telli hatāyī **ve** dībā **ve** firengī aṭlas-ı zībā **ve** ḳuṭnī-i hindī **ve** destār-ı muṭallā *(345, 6). [ve,]*
3747. ṭonluḳ telli hatāyī **ve** dībā **ve** firengī aṭlas-ı zībā **ve** ḳuṭnī-i hindī **ve** destār-ı muṭallā *(345, 6). [ve,]*
3748. ṭonluḳ telli hatāyī **ve** dībā **ve** firengī aṭlas-ı zībā **ve** ḳuṭnī-i hindī **ve** destār-ı muṭallā *(345, 6). [ve,]*
3749. gibi zīr-i perde-i kilīm-i ḫafāda nühüfte **ve** āmāde olan melāʾib-i ġaraʾib **ve** *(345, 9). [ve,]*
3750. gibi zīr-i perde-i kilīm-i ḫafāda nühüfte **ve** āmāde olan melāʾib-i ġaraʾib **ve** *(345, 9). [ve,]*
3751. ḫażretleri tersāne bāġçesine inşırāf u ʿavdet **ve** Mā-lā yüdrik külleh **ve** lā-yütrek külleh *(345, 11). [ve,]*
3752. lākin yevm-i mezbūr aḫşāmı hevāda ṣafvet **ve** zemīn ü zamānda leṭāfet *(345, 13). [ve,]*
3753. yine şevket ü iḳbāl **ve** ʿaẕamet ü iclāl ile otaġ-ı hümāyūnlarına *(345, 15). [ve,]*
3754. ve meydān-ı sūr bir güne pür-nūr olup cebel-i Ṭūr şeklin bulmuşdur *(345, 17). [ve,]*
3755. Der-Beyān-ı Taʿrīf-i Żiyāfet-i Sīzdehüm-i Cihānbānī **ve** *(345, 21). [ve,]*
3756. ve ḫˇācegān-ı dīvān **ve** mülāzemetde bulunan Anaṭolı **ve** Rūmili ḳużātı efendiler *(345, 25). [ve,]*
3757. ve ḫˇācegān-ı dīvān **ve** mülāzemetde bulunan Anaṭolı **ve** Rūmili ḳużātı efendiler *(345, 25). [ve,]*
3758. vekīl-i muṭlaḳ-ı ḫudāvendigārī nesaḳ-sāz-ı umūr-ı cihān-dārī āṣaf-ı aʿẓam **ve** *(345, 28). [ve,]*
3759. ṣadrü'ṣ-ṣudūr-ı muʿāẕẓam ḫażretleri otaġ-ı temāşāya şeref-baḫşā **ve** dest-i kerem-peyvestleri *(345, 29). [ve,]*
3760. ve āfitāb-ı cihān-tāb-ı cāh u şevket ü baḫt ḫażretleri daḫi teşrīf-i mesned-i saʿādet *(345, 31). [ve,]*
3761. ve vişāḥü'ṣ-ṣadr-ı ḳaṣr-ı ʿadālet olduḳlarında ālāy-ı ṣıbyān *(345, 32). [ve,]*
3762. mürūrı fermān buyurılup cā-be-cā çeng ü çeġāne **ve** āheng ü terāne **ve** ṣadā-yı mehter-ḫāne *345, 33). [ve,]*
3763. mürūrı fermān buyurılup cā-be-cā çeng ü çeġāne **ve** āheng ü terāne **ve** ṣadā-yı mehter-ḫāne *(345, 33). [ve,]*
3764. üzere birbirine mülāşıḳ u mülāḥıḳ āheste āheste güẕār **ve** ḫıyām-ı maḫṣūṣalarında *(346, 1). [ve,]*
3765. icrā-yı sünnet-i Aḥmedī **ve** iẓhār-ı şiʿār-ı dīn-i Muḥammedī eyleyüp *(346, 2). [ve,]*
3766. erzānī **ve** vezīr-i aʿẓam ḫażretleri daḫi ḳapudāne ḳalyonında mesned-nişīn-i kāmrānī *(346, 9). [ve,]*
3767. ve tertīb-i esbāb-ı şādmānī buyurmaları ile ṣallar üstinde *(346, 10). [ve,]*
3768. īcād olunan ḳalʿa-i çūpīn ile ḳancabaşlar **ve** ṣal-ı āḫerde ṣaff-zede **ve** āmāde-i perḫāş olan *(346, 11). [ve,]*
3769. īcād olunan ḳalʿa-i çūpīn ile ḳancabaşlar **ve** ṣal-ı āḫerde ṣaff-zede **ve** āmāde-i perḫāş olan *(346, 11). [ve,]*
3770. levendāt yoldaşları cenge mübāşeret **ve** ḳalʿayı dāʾiren-mā-dār *(346, 12). [ve,]*
3771. tesḫīrine hücūm u ihtimām **ve** ḳalʿadan püskürmeler ile müdāfaʿada ber-kāʿide *(346, 14). [ve,]*
3772. meʾmūr **ve** żarūrī ḫafż-ı livā-yı istīmāna mecbūr oluncaya degin ḫayli *(346, 19). [ve,]*
3773. ki ḳābil-i taʿbīr **ve** degildir güncāyiş-peẕīr-i ḫavṣala-i taḳrīr *(346, 21). [ve,]*
3774. Bugün deryā şenligine vüzerā-yı ʿiẕām **ve** ketḫudā beg ḫażretleri mevcūd olmayup *(346, 22). [ve,]*
3775. ve ke'l-evvel envāʿ-ı melāʿib ü bāzī icrāsında ihtimām ḳılmışlar idi *(346, 25). [ve,]*
3776. Deryā şenligi ḳarīn-i itmām **ve** ḳalʿa cengleri resīde-i encām olduḳda yine *(346, 26). [ve,]*
3777. āb u tāb-ı salṭanat burc-ı ābīden taḥvīl-i veche-i ʿazīmet **ve** sāḫa-i sūra *(346, 27). [ve,]*
3778. pertev-endāz-ı ḳaṣr-ı ʿadālet **ve** ṣāḥib-i devlet ḫażretleri daḫi otaġ-ı temāşāya ʿavdet buyurup *(346, 28). [ve,]*
3779. ve maʿnen tābut-ı mürdegān meşābesinde inşād u ibdāʿ **ve** on iki *(346, 31). [ve,]*
3780. ve maʿnen tābut-ı mürdegān meşābesinde inşād u ibdāʿ **ve** on iki *(346, 31). [ve,]*
3781. ve naẓar-gāh-ı şehriyār-ı manṣūrda üstüvār ḳılınup dārü'n-nedve-i cemʿiyyetleri *(346, 33). [ve,]*
3782. ve mevḳiʿ-i maḫṣūṣ-ı żiyāfetleri olmaḳ üzere taʿẕīm ü tevḳīr ile *(346, 34). [ve,]*
3783. bālā-yı ḳaṣrdan üftāde **ve** baʿżısı bu ḫālde cān-sūzdan resīde-i rütbe-i helāk olup *(347, 3). [ve,]*
3784. seyelān iden altun ṣuyı ile āteşleri iṭfā **ve** lūle-i benān **ve** *(347, 5). [ve,]*
3785. seyelān iden altun ṣuyı ile āteşleri iṭfā **ve** lūle-i benān **ve** *(347, 5). [ve,]*
3786. iḫmād-ı nāʾire-i sīne-sūz-ı cevr ü cefā olunmaġla şīve-i luṭf u ḳahr **ve** *(347, 7). [ve,]*
3787. zebān-ı zebāne-feşānları ile kendü dāstānların gū-be-gū ḥikāyet **ve** sū-be-sū*(347, 9). [ve,]*
3788. naḳl u rivāyet iderek şöhre-i şehr **ve** nice zamān ḍarb-ı meşel-i lisān-ı dehr oldılar *(347, 10). [ve,]*
3789. paşayān ü mīr-mīrān **ve** ḫˇācegān-ı dīvān destār-ı ʿādī **ve** libās-ı rūz-merreleri *(347, 12). [ve,]*
3790. paşayān ü mīr-mīrān **ve** ḫˇācegān-ı dīvān destār-ı ʿādī **ve** libās-ı rūz-merreleri *(347, 12). [ve,]*
3791. ile üç direkli sāye-bānda **ve** ḳużāt-ı Anaṭolı çerge-i sāniyede **ve** *(347, 13). [ve,]*
3792. ile üç direkli sāye-bānda **ve** ḳużāt-ı Anaṭolı çerge-i sāniyede **ve** *(347, 13). [ve,]*
3793. ḳużāt-ı Rūm çerge-i sālisede ʿalā-merātibihim muʿtād-ı sābıḳ-ı maʿrūf **ve** *(347, 14). [ve,]*
3794. resm-i ḳadīm-i meʾlūf üzere ikrām **ve** ḫuddāmlarına daḫi ṭabla ṭabla pilāv **ve** zerde *(347, 15). [ve,]*
3795. resm-i ḳadīm-i meʾlūf üzere ikrām **ve** ḫuddāmlarına daḫi ṭabla ṭabla pilāv **ve** zerde *(347, 15). [ve,]*
3796. maʿzūl paşalar **ve** mīr-livālar **ve** ḫˇācegān-ı dīvān maʿzūlleri otaġ-ı āṣafīye *(347, 18). [ve,]*
3797. ruḫṣat-yāb-ı duḫūl **ve** şeref-i taḳbīl-i dāmen-i eymenleri birle nāʾil-i meʾmūl oldılar *(347, 19). [ve,]*
3798. ve herkes mekānlarına ricʿat ḳıldılar *(347, 20). [ve,]*
3799. Bugün Venedik ilçisi iki balyos **ve** Nemçe ḳapu ketḫudāsı daʿvet olunup *(347, 21). [ve,]*
3800. ḫıyāmda anlar gibi ikrām **ve** leẕāʾiẕ-i temāşā-yı ḫavārıḳ-ı ʿāde ile şīrīn-kām ḳılındılar *(347, 25). [ve,]*
3801. ve hediyyeleri telḫīṣī aġa vesāṭeti **ve** tercümānlar sefāreti ile ḫażret-i aġa-i dārü's-saʾādeye *(347, 26). [ve,]*
3802. ve hediyyeleri telḫīṣī aġa vesāṭeti **ve** tercümānlar sefāreti ile ḫażret-i aġa-i dārü's-saʾādeye *(347, 26). [ve,]*

3803. irsāl **ve** emṡāl-i sālifeleri gibi tercümānları iltibās-ı ḫilʿat-ı ḳabūl *(347, 27). [ve,]*
3804. belki daḫi nice nice ġarāʾib-i mahāret **ve** ʿacāʾib-i bī-nihāyet-i bāʿiṡüʾṣ-ṣeṭāreti *(347, 30). [ve,]*
3805. iẓhār ile cümlesin ṣūret-i dīvār-ı ḥayret eylediler **Ve** cenāb-ı ḫüsrev-i ṣevket-niṡāb *(347, 31). [ve,]*
3806. ṭayy-ı bisāṭ-ı ārām **ve** ḳarār-gāhlarına ṭoġrı nāzān nāzān ḫırām **ve** yevm-i mezbūr *(347, 34). [ve,]*
3807. ṭayy-ı bisāṭ-ı ārām **ve** ḳarār-gāhlarına ṭoġrı nāzān nāzān ḫırām **ve** yevm-i mezbūr *(347, 34). [ve,]*
3808. aḫṣāmı üç anbarlıda tehyiʾe-i esbāb-ı ṣādmānī **ve** taʿbiye-i levāzım-ı ṣādānī *347, 35). [ve,]*
3809. ve māhdan māhīye dek ḳuttān-ı berr ü baḥrı ġarḳa-i emvāc-ı iḥsān u inʿām eylediler *(347, 36). [ve,]*
3810. Van vālīsi ʿAlī Paṣa ṭarafından **ve** Adana beglerbegisi Riṣvān-zāde Es-seyyid Meḥemmed Paṣa *(348, 5). [ve,]*
3811. ḳıbelinden **ve** Ḥaleb muḥaṣṣılı ʿOṡmān Efendi **ve** *(348, 6). [ve,]*
3812. ḳıbelinden **ve** Ḥaleb muḥaṣṣılı ʿOṡmān Efendi **ve** *(348, 6). [ve,]*
3813. maʿrūż-ı ʿatebe-i şehriyār-ı manṣūr ḳılınup ancaḳ paşalarıñ ḳapu ketḫudāsına **ve** *(348, 8). [ve,]*
3814. telḫīṣī aġaya ilbās-ı ḫilʿat **ve** sāʾirlerine inʿām u iḥsān ile baḫṣ-ı sermāye-i müfāḫaret ḳılındı *(348, 9). [ve,]*
3815. Māh-ı mezbūruñ yigirmi sekizinci **ve** sūr-ı hümāyūn-ı meymenet-maḳrūn-ı ṣevket-maḥṣūruñ *(348, 11). [ve,]*
3816. dārü'l-ḫilāfetü'l-kübrā **ve** kürsī-i memālik-i devlet-i ʿulyā Ḳosṭanṭiniyyetü'l-maḥmiyye *(348, 13). [ve,]*
3817. sükkānı **ve** ḥavālīsinde vāḳiʿ Eyyūb **ve** Ġalaṭa **ve** Ḳāsım Paşa *(348, 15). [ve,]*
3818. sükkānı **ve** ḥavālīsinde vāḳiʿ Eyyūb **ve** Ġalaṭa **ve** Ḳāsım Paşa *(348, 15). [ve,]*
3819. sükkānı **ve** ḥavālīsinde vāḳiʿ Eyyūb **ve** Ġalaṭa **ve** Ḳāsım Paşa *(348, 15). [ve,]*
3820. ve Üsküdār ahālī **ve** ḳuṭṭānınıñ ṣaġīr ü kebīr **ve** aḥrār u ʿabīd ü emā **ve** ricāl ü nisāsına *(348, 16). [ve,]*
3821. ve Üsküdār ahālī **ve** ḳuṭṭānınıñ ṣaġīr ü kebīr **ve** aḥrār u ʿabīd ü emā **ve** ricāl ü nisāsına *(348, 16). [ve,]*
3822. ʿumūmen iʿlān-ı nidā-yı daʿvet **ve** īzān-ı taʿmīm-i niʿmet **ve** basṭ-ı mevāʾid-i żiyāfet olunup *(348, 17). [ve,]*
3823. ʿumūmen iʿlān-ı nidā-yı daʿvet **ve** īzān-ı taʿmīm-i niʿmet **ve** basṭ-ı mevāʾid-i żiyāfet olunup *(348, 17). [ve,]*
3824. ʿarṣa-i meydān feżā-yı maḥṣerden nişān **ve** beş on biñ *(348, 18). [ve,]*
3825. ṭabla pilāv **ve** zerde sū-be-sū güsterde ḳılınmaġın ḍaḫve-i kübrādan ḥulūl-i vaḳt-i ʿasra *(348, 19). [ve,]*
3826. degin bu siyāḳ üzere celīl ü ḥaḳīr **ve** bernā vü pīr niʿam-ı pādişāhīye *(348, 20). [ve,]*
3827. ve ḥiṡṡ-mend-i sürūr-ı sūr-ı sulṭānī **ve** raṭbü'l-lisān-ı duʿā **ve** ṡenā-yı ḫāḳānī oldılar *(348, 22). [ve,]*
3828. ve ḥiṡṡ-mend-i sürūr-ı sūr-ı sulṭānī **ve** raṭbü'l-lisān-ı duʿā **ve** ṡenā-yı ḫāḳānī oldılar *(348, 22). [ve,]*
3829. ve ḥiṡṡ-mend-i sürūr-ı sūr-ı sulṭānī **ve** raṭbü'l-lisān-ı duʿā **ve** ṡenā-yı ḫāḳānī oldılar *(348, 22). [ve,]*
3830. Ḥaḳḳā ki bir mertebe cemʿiyyet **ve** bir güne basṭ-ı mevāʾid-i niʿmet ḳılındı *(348, 23). [ve,]*
3831. ki ḳurṣ-ı raġīf-i ḫurşīd-i dıraḫşān **ve** milʿaḳā-i şīr-māhī-i māh-ı tābān ile *(348, 24). [ve,]*
3832. żamīme-i ḫʿān olsa bir ṭablasına ʿadīl **ve** bir süfresine meṡīl olamaz idi *(348, 26). [ve,]*
3833. Şeḳāşaḳ-ı ṣıḥāf u maʿālıḳden bir ṭarrāḳa peydā **ve** teḳābül-i ṣufūf-ı dendān-ı germ-iştihāyāndan *(348, 27). [ve,]*
3834. bir boġaz cengi hüveydā oldı ki muḳīm ü müsāfir **ve** müslim ü kāfir *(348, 28). [ve,]*
3835. Bu rūz-ı ʿamīmü's-sürūrda inās u ẕükūr **ve** vuḥūş u ṭuyūr **ve** nezdīk ü dūrdan *(349, 21). [ve,]*
3836. Bu rūz-ı ʿamīmü's-sürūrda inās u ẕükūr **ve** vuḥūş u ṭuyūr **ve** nezdīk ü dūrdan *(349, 21). [ve,]*
3837. ezmine-i selāṭīn-i sālifeniñ birinde ʿadīli mesbūḳ **ve** miṡli manẓūr olmayan nice *(349, 23). [ve,]*
3838. ḳadar ṭabla pilāv u zerde **ve** sāʾir niʿmet-i güsterde iḫżār u taʿbiye **ve** her biri *(350, 1). [ve,]*
3839. ḳadar ṭabla pilāv u zerde **ve** sāʾir niʿmet-i güsterde iḫżār u taʿbiye **ve** her biri *(350, 1). [ve,]*
3840. cemʿiyyet **ve** bu ṣalā-yı ʿām ile tenāvül-i niʿmet **ve** kendilere maḫṣūṣ taʿbīrāt u ibāret *(350, 4). [ve,]*
3841. cemʿiyyet **ve** bu ṣalā-yı ʿām ile tenāvül-i niʿmet **ve** kendilere maḫṣūṣ taʿbīrāt u ibāret *(350, 4). [ve,]*
3842. nümūdār olup silāḥ-dār-ı āṣafī orṭa żābiṭān **ve** neferātı ile müstaḥfiẓ *(350, 6). [ve,]*
3843. taʿyīn olundı **ve** cümle nisvān kendü ḫānelerindeki gibi meymene vü meysere *(350, 7). [ve,]*
3844. tenāvül-i ṭaʿām **ve** fekk-i liṡām **ve** rāḥat u ārām ḳol ḳol pā-dāṣları ile *(350, 8). [ve,]*
3845. tenāvül-i ṭaʿām **ve** fekk-i liṡām **ve** rāḥat u ārām ḳol ḳol pā-dāṣları ile *(350, 8). [ve,]*
3846. ḫırām **ve** iẓhār-ı şevḳ u ġarām itmege muraḫḫaṣ ḳılındı *(350, 9). [ve,]*
3847. Bu eṡnāda cenāb-ı ḫilāfet-meʾāb-ı şehriyārī **ve** ḥażret-i ṣadr-efrūz-ı kām-kārī *(350, 10). [ve,]*
3848.
ve rūḥ-ı ḳālıb-ı sāye-bān-ı ʿizz ü iḳbāl iken ṣadr-ı aʿẓām ḥażretleri *(350, 12). [ve,]*
3849. ʿaṭf-ı ʿinān **ve** ḫaşmet ü saʿādet ile gūşe-zīb-i sāye-bān-ı sidre-āsitān olduḳda *(350, 14). [ve,]*
3850. ve bir cānibden ṭulumcıyān u serhengānıñ hāy u hūyların temāşā **ve** sāzende vü bāzendeye *(350, 16). [ve,]*
3851. ve bir cānibden ṭulumcıyān u serhengānıñ hāy u hūyların temāşā **ve** sāzende vü bāzendeye *(350, 16). [ve,]*
3852. ve dīrīne ḫıdmet-güẕār-ı āzmūde-ṣadāḳati Dobravenedik balyosı eyyām-ı sāʾirede *350, 19). [ve,]*
3853. cāy-ı ārām-ı emṡālleri olan ḫıyāmlarda ṣandalī-nişīn-i iftiḫār **ve** temāşā-yı ġarāʾib-i sūr *(350, 20). [ve,]*
3854. ve esbāb-ı şevket-i şehriyār-ı manṣūra ḥayret-şiʿār oldılar *(350, 21). [ve,]*
3855. ve niẓām-ı ālāy-ı pesendīde ile çeng ü çeġāne **ve** āheng ü terāne **ve** zīb ü zīnet-i bī-nihāye *(350, 23). [ve,]*
3856. ve niẓām-ı ālāy-ı pesendīde ile çeng ü çeġāne **ve** āheng ü terāne **ve** zīb ü zīnet-i bī-nihāye *(350, 23). [ve,]*
3857. ve niẓām-ı ālāy-ı pesendīde ile çeng ü çeġāne **ve** āheng ü terāne **ve** zīb ü zīnet-i bī-nihāye *(350, 23). [ve,]*
3858. birle naẓar-gāh-ı düstūrīye resīde **ve** reme-i küleng-i ḫoş-āheng *(350, 24). [ve,]*
3859. ṣoñra cerrāḥ başı **ve** sāʾir müteʿayyinān-ı cerrāḥān mürāʿāt-ı ādāb-ı zemīn-būsī *(350, 26). [ve,]*
3860. ile güẕār **ve** ḫayme-i maḫṣūṣalarında tekmīl-i şiʿār-ı İslām eyledikleri *(350, 27). [ve,]*
3861. ʿaḳabinde vaḳt-i ṭaʿām ḥulūl itmegin çāşnī-gīrān **ve** saḳḳāyān-ı sīm *(350, 28). [ve,]*

3862. dāmen-be-miyān nuḳl-i ṣıḥāfa meşġūl **ve** bu eşnāda sālifü'ẕ-ẕikr balyosun ber-mucīb-i defter *(350, 29). [ve,]*
3863. daḫi hediyyeleri iḥrāz-ı şeref-i ḳabūl itmekle nāʾil-i meʾmūl oldılar **ve** *(350, 33). [ve,]*
3864. emṣāllerinde cārī olan merāsim-i mihmān-nüvāzī bunlar ḥaḳḳında daḫi icrā **ve** *(350, 34). [ve,]*
3865. eṭʿime-i gūnā-gūn **ve** eşribe-i leẕẕet-meşḥūn ile iṭʿām u isḳā ḳılındılar *(350, 35). [ve,]*
3866. ḥażret-i ṣadr-ı aʿẓam u bedr-i efḫām sāʾir vüzerā-yı ʿiẓām **ve** paşayān-ı bülend-iḫtişām *(351, 2). [ve,]*
3867. ile kendi otaḳ-ı Şüreyyā-niẓāmlarına ḫırām **ve** medʿuvv-ı velīme-i şehen-şāh-ı enām olan *(351, 3). [ve,]*
3868. ḫavāṣṣ u ʿavām ḳānūn-ı ḳadīm **ve** resm-i müstedīm *(351, 4). [ve,]*
3869. üzere ʿalā merātibihim ḫıyām-ı maḫṣūṣalarında envāʿ-ı niʿam ile iṭʿām **ve** *(351, 5). [ve,]*
3870. ve baʿde'ṭ-ṭaʿām aḫşām şenligine niẓām virmege iḳdām u ihtimām ḳılındı *(351, 7). [ve,]*
3871. Ney-pāre-i Nāzük-terāne-i Ḫāme Yevm-i Mezbūrda Vaḳt-i Revāḥ **ve** *(351, 10). [ve,]*
3872. ve Merġūle-ṭırāz-ı Şāhid-i Sūr Olan Gül-güne-i Şeṭāret ü Ḫubūr Beyānındadır *(351, 12). [ve,]*
3873. ḳaṣr-ı pür-zīb ü zīverde dürr-i şemīn-i ṣadef-i vaḳār u temkīn **ve** *(351, 15). [ve,]*
3874. ve sāz u terāne ile sū-be-sū ʿarż-ı ṣanāyiʿ u ġarāʾib **ve** irāʾet-i bedāyiʿ u ʿacāʾib *(351, 18). [ve,]*
3875. ve sāz u terāne ile sū-be-sū ʿarż-ı ṣanāyiʿ u ġarāʾib **ve** irāʾet-i bedāyiʿ u ʿacāʾib *(351, 18). [ve,]*
3876. ve kū-be-kū erbāb-ı mahāret icrā-yı muḫteriʿāt-ı melāʿib ü şeṭāret eyleyüp *(351, 19). [ve,]*
3877. nā-peydā vü ġāʾib oldı **ve** birbirine peyveste zevārıḳ u sefāʾin ʿarṣa-i ḳıyāmetde *(351, 21). [ve,]*
3878. İbrāhīm Efendiniñ girifte-i çengāl-i sebīke-i ḫayāl ü endīşesi **ve** *(351, 24). [ve,]*
3879. ve sebāḫat iderek āheste āheste sāḥil-serāy-ı ḳarār-gāh-ı pādişāh-ı düstūr olup *(351, 29). [ve,]*
3880. nīm-sāʿat miḳdārı şināh u ḥareket **ve** ḫalḳa-i çeşm-i nuẓẓārı *(351, 30). [ve,]*
3881. şebīke-i dām-ı ḥayret eyleyüp ḳaʿr-ı deryāya ṭaldı **ve** balıḳ batdıya çeküp *(351, 31). [ve,]*
3882. dest-ber-dest **ve** pāy-der-pāy ʿarż-ı cilve-i mübāhāt **ve** keʿennehū *(352, 3). [ve,]*
3883. dest-ber-dest **ve** pāy-der-pāy ʿarż-ı cilve-i mübāhāt **ve** keʿennehū *(352, 3). [ve,]*
3884. ve iẓhār-ı māhiyyet-i ḥayret-efzā eyledi **ve** dāmen-i deryāya zevraḳ-aṣa *(352, 6). [ve,]*
3885. ve iẓhār-ı māhiyyet-i ḥayret-efzā eyledi **ve** dāmen-i deryāya zevraḳ-aṣa *(352, 6). [ve,]*
3886. ve şikeminden bir kānūn-ı fürūzende-i pür-sūz bürūz eyledi Meger pūşidesin *(352, 8). [ve,]*
3887. balıḳ resminde ibdā itdigi ḳayıḳ zīrine ḳalafātlar ile iḥkām **ve** ḫāḳḳ-ı vasaṭ-ı pūşīdeyi *(352, 9). [ve,]*
3888. iḳāme-i diʿāme ile hem-ṣūret-i ḫıyām eylemiş **ve** vaḳt-i iḳtiżāda iġrāḳ u iblāc *(352, 10). [ve,]*
3889. ve hengām-ı ārāda rūy-ı baḥre iḫrāc içün bocurġadlara merbūṭ ālāt-ı cerr-i eṣḳāl *(352, 11). [ve,]*
3890. müteḳayyid **ve** baʿdehū zīr-i deryāda esbāb-ı hünerin āmāde eyleyüp vaḳt-i iẓhāra *(352, 13). [ve,]*
3891. sūrāḫların menfeẓ-i enfās olmaġ içün beş on ḳadar ney-pāreyi ṣanʿatla ilṣāḳ **ve** *(352, 15). [ve,]*
3892. nümūdār-ı müjgān **ve** perde-i aḥdāḳ eyleyüp içinde iş görmüş gūyā deryāda *(352, 16). [ve,]*
3893. maṭbaḫ kaynadup pilāv **ve** zerde pişürmüş gibi ṭabla ṭabla ser ü düşlarına alup *(352, 17). [ve,]*
3894. dehān-ı māhīden yegān yegān ẓāhir **ve** bu kārı derk içün taʿmīḳ-i deryā-yı endīşe eyleyen *(352, 18). [ve,]*
3895. Bunlar mahāretlerin ichār **ve** ġavvāṣ-ı deryā-yı ḫayāl olduḳların iẓhār eyleyüp *(352, 20). [ve,]*
3896. ve her birini tāb-kerden-i ġarḳ-ı minen-i bī-imtinān eyledikde *(352, 22). [ve,]*
3897. Bu emr-i ġarīb ḫalḳı velehān **ve** māhdan māhīye dek temāşāyiyānı ḫayrān eyledikde *(353, 5). [ve,]*
3898. āfitāb-ı salṭanat burc-ı ḥūtdan taḥvīl **ve** sāḥil-serāy-ı ʿāmirelerine *(353, 6). [ve,]*
3899. teveccüh ile mekān-ı ʿarş-āsitānların tebdīl **ve** meydān-ı sūrda tertīb-i menāẓım-ı umūra *(353, 7). [ve,]*
3900. ḥażret-i şevket-penāh ḥarem-serāy-ı saʿādetlerine ʿazīmet **ve** düstūr-ı gerdūn-bār-gāh *(353, 9). [ve,]*
3901. sāye-bān-ı berrīye ricʿat **ve** bālāda tafṣīl olındıġı üzere tensīḳ-i merāsim-i żiyāfete *(353, 10). [ve,]*
3902. ile ārāste **ve** zīn-pūş-ı girān-miḳdār-ı zerrīn-nuḳūş ile pīrāste bir reʾs raḫş-ı ferruḫ-baḫş *(353, 14). [ve,]*
3903. keşīde-i şıṭabl-ı ʿubūdiyyet ḳılınup **ve** bir kürece destār **ve** bir taḫta *(353, 15). [ve,]*
3904. keşīde-i şıṭabl-ı ʿubūdiyyet ḳılınup **ve** bir kürece destār **ve** bir taḫta *(353, 15). [ve,]*
3905. vaşaḳ **ve** her biri ṭoḳuz ṭonluḳ olmaḳ üzere rūmī vü ʿacemī vü hindī on iki cins *(353, 16). [ve,]*
3906. hatāyī vü dībā vü ḳuṭnī **ve** ṣof **ve** aṭlas **ve** ḫārā **ve** ḥarīr ḳuşaḳ redīf-i maṭiyye-i hediyye ḳılınup *(353, 17). [ve,]*
3907. hatāyī vü dībā vü ḳuṭnī **ve** ṣof **ve** aṭlas **ve** ḫārā **ve** ḥarīr ḳuşaḳ redīf-i maṭiyye-i hediyye ḳılınup *353, 17). [ve,]*
3908. hatāyī vü dībā vü ḳuṭnī **ve** ṣof **ve** aṭlas **ve** ḫārā **ve** ḥarīr ḳuşaḳ redīf-i maṭiyye-i hediyye ḳılınup *(353, 17). [ve,]*
3909. hatāyī vü dībā vü ḳuṭnī **ve** ṣof **ve** aṭlas **ve** ḫārā **ve** ḥarīr ḳuşaḳ redīf-i maṭiyye-i hediyye ḳılınup *(353, 17). [ve,]*
3910. ve beş ṭonluḳ rūmī dībā **ve** her biri onar ṭonluḳ sāde **ve** muṭallā hatāyī-i zībā **ve** *(353, 19). [ve,]*
3911. ve beş ṭonluḳ rūmī dībā **ve** her biri onar ṭonluḳ sāde **ve** muṭallā hatāyī-i zībā **ve** *(353, 19). [ve,]*
3912. ve beş ṭonluḳ rūmī dībā **ve** her biri onar ṭonluḳ sāde **ve** muṭallā hatāyī-i zībā **ve** *(353, 19). [ve,]*
3913. Ve keẓālik Saḳız muḥāfızı Ḥasan Paşa cānibinden saḳız-kārī bir ḫoş-naḳş-ı zer-tār *(353, 21). [ve,]*
3914. perde-i dīvār **ve** bir dāne ser-āmedī cevzī destār **ve** iki ʿaded *(353, 22). [ve,]*
3915. perde-i dīvār **ve** bir dāne ser-āmedī cevzī destār **ve** iki ʿaded *(353, 22). [ve,]*
3916. ḫoş-ḳumāş-ı dil-keş-nigār muṭallā seccāde **ve** her biri ikişer ṭonluḳ ʿacemī dībā **ve** *(353, 23). [ve,]*
3917. ḫoş-ḳumāş-ı dil-keş-nigār muṭallā seccāde **ve** her biri ikişer ṭonluḳ ʿacemī dībā **ve** *(353, 23). [ve,]*
3918. nev-ẓuhūr girān-ḳıymet hatāyī-i muṭallā **ve** firengī aṭlas-ı cilā-dāde **ve** üç ṭāḳa *(353, 24). [ve,]*
3919. nev-ẓuhūr girān-ḳıymet hatāyī-i muṭallā **ve** firengī aṭlas-ı cilā-dāde **ve** üç ṭāḳa *(353, 24). [ve,]*
3920. beyāż ḳuṭnī-i hindī **ve** iki ʿaded destār-ı bendī **ve** ikisi sāde **ve** biri uçarı üç *(353, 25). [ve,]*
3921. beyāż ḳuṭnī-i hindī **ve** iki ʿaded destār-ı bendī **ve** ikisi sāde **ve** biri uçarı üç *(353, 25). [ve,]*
3922. beyāż ḳuṭnī-i hindī **ve** iki ʿaded destār-ı bendī **ve** ikisi sāde **ve** biri uçarı üç *(353, 25). [ve,]*

3923. sūzen-kārī **ve** zer-dūz küngüreli ʿālü'l-ʿāl turuncı şāl *(353, 26). [ve,]*
3924. Ve hem-çünān ümerā-yı deryādan mutaṣarrıf-ı livā-yı Rodos Süleymān Paşadan *(353, 27). [ve,]*
3925. emṣālinde cārī resm-i ḳadīm-i mütefennen **ve** ḳānūn-ı ḳadīm-i muʿayyen *(353, 28). [ve,]*
3926. üzere her biri dörder ṭonluḳ hatāyī-i muṭallā **ve** aṭlas-ı tāb-dār **ve** üç *(353, 29). [ve,]*
3927. üzere her biri dörder ṭonluḳ hatāyī-i muṭallā **ve** aṭlas-ı tāb-dār **ve** üç *(353, 29). [ve,]*
3928. ʿaded yaldızlı legen **ve** ibrīḳ **ve** iki kebīr yaldızlı fenār *(353, 30). [ve,]*
3929. ʿaded yaldızlı legen **ve** ibrīḳ **ve** iki kebīr yaldızlı fenār *(353, 30). [ve,]*
3930. Ve hākeẕā ḥālā Midilli mutaṣarrıfı olan ümerā-yı deryādan Dervīş-zāde İsmāʿīl Paşa *(354, 1). [ve,]*
3931. ṭarafından beş ṭop dībā-yı zībā **ve** üç ṭonluḳ hatāyī-i zer-tār **ve** üç *(354, 2). [ve,]*
3932. ṭarafından beş ṭop dībā-yı zībā **ve** üç ṭonluḳ hatāyī-i zer-tār **ve** üç *(354, 2). [ve,]*
3933. ṭonluḳ firengī aṭlas **ve** üç ṭāka ḫünkārī destār tuḫfe-i nāçīz-miḳdārları *(354, 3). [ve,]*
3934. ferş-i memerr-i enẓār-ı şehriyār-ı ʿālī-tebār olmaġ içün telḫīṣī aġa vesāṭeti **ve** *(354, 4). [ve,]*
3935. ḳapu ketḫudāları sefāreti ile saʿādetlü dārü's-saʿāde aġası ḥażretlerine vuṣūl **ve** *(354, 5). [ve,]*
3936. iḫrāz-ı şeref-i ḳabūl ile tamġā-zede-i ẕeyl-i iʿtibār olup aṣḥābı lābis-i cilbāb-ı iftiḫār **ve** *(354, 6). [ve,]*
3937. telḫīṣī aġa **ve** ḳapu ketḫudāları naẓar-gāh-ı hümāyūnda ḫilʿat-pūş-ı mecd ü fiḫār oldılar *354, 7). [ve,]*
3938. lāyıḳ emṣāline ġālib ü fāʾiḳ her bir nevʿi ikişer ṭonluḳ telli düdemī **ve** İstanbulī çekme *(354, 9). [ve,]*
3939. ve çiçekli dībā **ve** hatāyī-i muṭallā **ve** kemer-bend-i ʿālü'l-ʿāl **ve** bī-naẓīr *(354, 10). [ve,]*
3940. ve çiçekli dībā **ve** hatāyī-i muṭallā **ve** kemer-bend-i ʿālü'l-ʿāl **ve** bī-naẓīr *(354, 10). [ve,]*
3941. ve çiçekli dībā **ve** hatāyī-i muṭallā **ve** kemer-bend-i ʿālü'l-ʿāl **ve** bī-naẓīr *(354, 10). [ve,]*
3942. ve çiçekli dībā **ve** hatāyī-i muṭallā **ve** kemer-bend-i ʿālü'l-ʿāl **ve** bī-naẓīr *(354, 10). [ve,]*
3943. buḫūrī şāl **ve** yine her biri dörder ṭāḳa bervecī alaca **ve** ḳuṭnī-i hindī **ve** aṭlas-ı firengī *(354, 11). [ve,]*
3944. buḫūrī şāl **ve** yine her biri dörder ṭāḳa bervecī alaca **ve** ḳuṭnī-i hindī **ve** aṭlas-ı firengī *(354, 11). [ve,]*
3945. buḫūrī şāl **ve** yine her biri dörder ṭāḳa bervecī alaca **ve** ḳuṭnī-i hindī **ve** aṭlas-ı firengī *(354, 11). [ve,]*
3946. ve destār-ı bendī hediyyesi *(354, 12). [ve,]*
3947. Ve İzmir ḳāḍīsi faẕīletlü Ḳirīmī Meḥmed Efendiniñ ʿazil ġāyet ḳarīb ve *(354, 13). [ve,]*
3948. Ve İzmir ḳāḍīsi faẕīletlü Ḳirīmī Meḥmed Efendiniñ ʿazil ġāyet ḳarīb **ve** *(354, 13). [ve,]*
3949. emṣāline ġalebe ḳaṣdı ile ḫilāf-ı resm-i ḳadīm **ve** *(354, 19). [ve,]*
3950. ṭonluḳ dībā **ve** firengī aṭlas **ve** ʿālü'l-ʿāl kemhā **ve** beş ʿaded muḳaddem ḥarīr ḳuşaḳ *(354, 23). [ve,]*
3951. ṭonluḳ dībā **ve** firengī aṭlas **ve** ʿālü'l-ʿāl kemhā **ve** beş ʿaded muḳaddem ḥarīr ḳuşaḳ *(354, 23). [ve,]*
3952. ṭonluḳ dībā **ve** firengī aṭlas **ve** ʿālü'l-ʿāl kemhā **ve** beş ʿaded muḳaddem ḥarīr ḳuşaḳ *(354, 23). [ve,]*
3953. ve destār-ı bendī **ve** ḳuṭnī-i hindī *(354, 24). [ve,]*
3954. ve destār-ı bendī **ve** ḳuṭnī-i hindī *(354, 24). [ve,]*
3955. Ve Baġdād-ı behişt-ābād defter-dārı ʿÖmer Beg āmāde vü irsāl itdigi her biri *(354, 25). [ve,]*
3956. dörder ṭāḳa destār-ı hilāli **ve** şāl **ve** telli hatāyī **ve** ḳuṭnī-i ʿālü'l-āl *(354, 26). [ve,]*
3957. dörder ṭāḳa destār-ı hilāli **ve** şāl **ve** telli hatāyī **ve** ḳuṭnī-i ʿālü'l-āl *(354, 26). [ve,]*
3958. dörder ṭāḳa destār-ı hilāli **ve** şāl **ve** telli hatāyī **ve** ḳuṭnī-i ʿālü'l-āl *(354, 26). [ve,]*
3959. Ve Baṣra defter-dārı tedārük ü āmāde itdigi her bir nevʿi beşer ʿaded şāl ve *(354, 27). [ve,]*
3960. Ve Baṣra defter-dārı tedārük ü āmāde itdigi her bir nevʿi beşer ʿaded şāl **ve** *(354, 27). [ve,]*
3961. destār **ve** zencīr-bāf **ve** pūte-dārī **ve** ḳuṭnī-i cālisī **ve** aṭlas-ı tāb-dār tuḫfe-i nāçīzāne *(354, 28). [ve,]*
3962. destār **ve** zencīr-bāf **ve** pūte-dārī **ve** ḳuṭnī-i cālisī **ve** aṭlas-ı tāb-dār tuḫfe-i nāçīzāne *(354, 28). [ve,]*
3963. destār **ve** zencīr-bāf **ve** pūte-dārī **ve** ḳuṭnī-i cālisī **ve** aṭlas-ı tāb-dār tuḫfe-i nāçīzāne *(354, 28). [ve,]*
3964. destār **ve** zencīr-bāf **ve** pūte-dārī **ve** ḳuṭnī-i cālisī **ve** aṭlas-ı tāb-dār tuḫfe-i nāçīzāne *(354, 28). [ve,]*
3965. ādemleri nāʾil-i iḥsān-ı bī-şümār **ve** kendileri *(354, 30). [ve,]*
3966. cerīde-i sūr-ı pür-sürūrda isimleri mektūb **ve** mevcūd bendegān-ı maʿdūd-ı pādişāh-ı ʿamīmü'l-cūddan olup *(354, 31). [ve,]*
3967. şād-kām u kām-kār **ve** lābis-i ḫilʿat-ı şeref-ṭırāz-ı iftiḫār oldılar *(355, 2). [ve,]*
3968. Devlet-i ʿaliyyeniñ ḳadīmī āfitābe-der-baġal-i ʿubūdiyyeti **ve** ser-beste-i ṭavḳ-ı inḳıyād u iṭāʿati olan *(355, 3). [ve,]*
3969. Dobravenedik ṭarafından cizyelerin teslīm **ve** *(355, 4). [ve,]*
3970. ve ṭarden- li'l-bāb bu velīme-i ʿaẓīmeye daʿvet ile şeref-yāb ḳılınmaġla beyt *(355, 8). [ve,]*
3971. zemzeme-i maʿẕeretiyle iki ṭop ḳırmızı ḳaṭīfe **ve** on ṭonluḳ telli hatāyī **ve** on sekiz *(355, 11). [ve,]*
3972. zemzeme-i maʿẕeretiyle iki ṭop ḳırmızı ḳaṭīfe **ve** on ṭonluḳ telli hatāyī **ve** on sekiz *(355, 11). [ve,]*
3973. ṭonluḳ Filorencī aṭlas **ve** on iki ʿaded yaldızlı sīm ṭas **ve** on iki ʿaded zer-sūde vü muṭallā *(355, 12). [ve,]*
3974. ṭonluḳ Filorencī aṭlas **ve** on iki ʿaded yaldızlı sīm ṭas **ve** on iki ʿaded zer-sūde vü muṭallā *(355, 12). [ve,]*
3975. ihdāsına ruḫṣat-yāb **ve** şāyeste-i ḳabūl olmaġla māye-i faḫr u mübāhāt iktisāb eyledi *(355, 14). [ve,]*
3976. Telḫīṣī aġaya **ve** bir tercümānına sāʾir emṣāline oldıġı gibi ilbās-ı ḫilʿat *(355, 15). [ve,]*
3977. ve baḫş-ı sermāye-i meserret ḳılındı *(355, 16). [ve,]*
3978. Ṭayy-ı tūmār-ı hedāyādan ṣoñra ḫıyām-ı żayfān **ve** dervāze-i sāye-bān **ve** *(355, 17). [ve,]*
3979. Ṭayy-ı tūmār-ı hedāyādan ṣoñra ḫıyām-ı żayfān **ve** dervāze-i sāye-bān **ve** *(355, 17). [ve,]*
3980. dāʾire-i meydān müzaḥeme-i temāşāyiyāndan taḫliye **ve** gice şenligine āmāde olan *(355, 18). [ve,]*
3981. peydā **ve** bir güne ṣanayiʿ-i āteş-bāzī icrā ḳılındı ki temāşāsı dīde-i idrāki *(356, 13). [ve,]*
3982. ḫīre-nāk **ve** ṭarrāḳası perde-i ṣımāḫ-ı eflāki çāk eyledi *(356, 14). [ve,]*
3983. Keẕālik gümrük emīni Yegen Meḥmed Aġa ṭarafından **ve** tersāne **ve** ṭopḫāne ocaḳlarından *(356, 15). [ve,]*
3984. Keẕālik gümrük emīni Yegen Meḥmed Aġa ṭarafından **ve** tersāne **ve** ṭopḫāne ocaḳlarından *(356, 15). [ve,]*
3985. ve ālāt-ı melāʿib-i ġarāʾib-i sūriyye birḳaç sāʿat bilā-fāṣıla *(356, 17). [ve,]*
3986. meşhūd olan ṣanāyiʿ-i nā-dīdeye fāʾiḳ **ve** her *(356, 19). [ve,]*

3987. ve taḥrīk-i mıḳẕāf-ı cevelān idüp şuʿleden bayraḳ āteşden sancaḳlar *(356, 23). [ve,]*
3988. açaraḳ **ve** dehān-ı medāfiʿ-i ejder-nişānından şerāreler ṣaçaraḳ reh-güẕārında *(356, 24). [ve,]*
3989. şīr-i āteş-dīde gibi ḳaçaraḳ yemīn ü yesāra şol ḳadar āteş-niṣār **ve** pīş ü pes-i reh-güẕārına *(356, 26). [ve,]*
3990. ol mertebe şuʿle-bār oldı **ve** dürlü dürlü iʿmāl-i edevāt-ı nāriyye ḳıldı *(356, 27). [ve,]*
3991. ki miyān-ı şuʿle vü duḫānda semender-i āteş-āşiyāndan nişān **ve** ṭūfān-ı ḫurūşān-ı nīrānda *(356, 28). [ve,]*
3992. tiryākiyān-ı nīm-cān ki her biri mūy-ı āteş-dīde gibi vaḳf-ı pīç ü tāb-ı ıżtirāb **ve** *(356, 30). [ve,]*
3993. ḳaṣr-ı gerdānları gerdūne gibi tekerlekler üzere mevżūʿ **ve** her cānibinden gūnā-gūn *(356, 32). [ve,]*
3994. cevşen-pūş-ı muḥāfaẓa olan gürg-i bārān-dīde birḳaç serheng **ve** bī-zebānlardan *(356, 35). [ve,]*
3995. tiryākiyān-ı efsürde-dilāna münādemet **ve** taḥşīl-i neşʿede mürāfaḳat *(356, 37). [ve,]*
3996. ṣūretinde ṣuffe-i bī-ṣafālarına bindirilüp ṣūret-i hāy u hū **ve** daḳḳ-ı çeng ü güft ü gū iderken *(356, 38). [ve,]*
3997. nedīmleri olan nedāmetler nişest-gāh u müttekālarında **ve** yemīn ü yesār *(357, 1). [ve,]*
3998. ve pest ü bālālarında iḫfā olan fişeklere āteş ilḳā itmeleriyle birden *(357, 2). [ve,]*
3999. ṭarrāḳa-ḫīz **ve** defʿaten ṣāʿika-i ḳażā bāriḳa-engīz olduḳda numūne-i dūzaḫ olan *(357, 3). [ve,]*
4000. gibi fırrāfır gerdān **ve** zebān-ı zebāne-feşānları şerāre-pāş-ı āh u fiġān **ve** naʿra-zenān-ı amān amān olup *(357, 5). [ve,]*
4001. gibi fırrāfır gerdān **ve** zebān-ı zebāne-feşānları şerāre-pāş-ı āh u fiġān **ve** naʿra-zenān-ı amān amān olup *(357, 5). [ve,]*
4002. bir ṭarafdan üzerlerine şerāreler bārān **ve** bir *(357, 6). [ve,]*
4003. nā-şinīde **ve** bunlarıñ temāşāsı ġayri temāşādan sedd-i derīçe-i dīde itmişdir *(357, 10). [ve,]*
4004. iṭfā **ve** şerbet-i dīnār **ve** ḥabb-ı ẕeheb ile ḥummā-yı muḥriḳa-i iflāsa *(357, 13). [ve,]*
4005. iṭfā **ve** şerbet-i dīnār **ve** ḥabb-ı ẕeheb ile ḥummā-yı muḥriḳa-i iflāsa *(357, 13). [ve,]*
4006. Bu vech ile gice şenligi pezīrāy-ı ḫıtām **ve** resīde-i encām olup *(357, 18). [ve,]*
4007. ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri otaḳlarına ricʿat **ve** herkes çadırlarına nevme-i rāḥat içün *(357, 20). [ve,]*
4008. Māh-ı mezbūruñ yigirmi ṭoḳuzıncı **ve** eyyām-ı sūr-ı meymenet-mevfūruñ *(357, 22). [ve,]*
4009. on beşinci erbaʿa güni yaʿnī cerīde-i eyyām-ı żiyāfet ḫātime-i ḫıtāma resīde **ve** *(357, 23). [ve,]*
4010. ser-be-hemyān-ı mekmen-i meydān-ı āfāḳ olmuş idi **ve** eblaḳ-ı ṣabāḥü'l-ḫayl-ı pīşānī-i āfitāb-ı nevvār *(357, 26). [ve,]*
4011. tāziyāne-i müfādı ileʿinān-tāb-ı sürʿat ü şitāb **ve** *(357, 28). [ve,]*
4012. ile başḳa zīnet **ve** özge ḥālet bulmuş idi *(357, 30). [ve,]*
4013. Sābıḳu'l-ḫayl-i miżmār-ı ḳahrāmānī **ve** şehsüvār-iʿarṣa-i ṣāḥib-ḳırānī *(357, 31). [ve,]*
4014. rāyiż-i eşheb-i iḳbāl ü saʿādet **ve** raḫş-rān-ı feżā-yı pehnā-yı şān u şevket pādişāh-ıʿadālet-penāh *(357, 32). [ve,]*
4015. ve tāc-dār-ı āsumān-taḫt-gāh eyyedallūhü **ve** ebḳāh ḥażretleri beyt *(357, 33). [ve,]*
4016. fer ü saṭvet-i fırāvān **ve** ḥaşmet ü şevket-i bī-pāyān ile sāḥa-i sūr-gāha imāle-i licām-ı Burāḳ-ı melāʾik-ḫırām buyurup *(358, 3). [ve,]*
4017. ve pūte-dārī ḥālet-baḫş-ı nezāket-i istebraḳ-ıʿilliyyīn olan şāl-ı bī-miṣālden *(358, 5). [ve,]*
4018. maṣnūʿ **ve** çetr-i nüh-ḫazīne-i zerrīn-mehçe-i āsumāndan ḫoş-nümā vü maṭbūʿ *(358, 6). [ve,]*
4019. şāyeste-i şeref-i nüzūl-i müfīżü'l-meymenet buyurmuşlar **ve** ittiṣālinde şeh-beyt-i şevkete *(358, 8). [ve,]*
4020. dörder beşer yazıcılara **ve** çavuşlara üçer dörder oṭabaşılara ikişer üçer *(358, 13). [ve,]*
4021. ve bayraḳ-dār **ve** vekil-ḫarc **ve** aşçılara birer ikişer **ve** ʿāmme-i neferātınıñ her birine *(358, 14). [ve,]*
4022. ve bayraḳ-dār **ve** vekil-ḫarc **ve** aşçılara birer ikişer **ve** ʿāmme-i neferātınıñ her birine *(358, 14). [ve,]*
4023. ve bayraḳ-dār **ve** vekil-ḫarc **ve** aşçılara birer ikişer **ve** ʿāmme-i neferātınıñ her birine *(358, 14). [ve,]*
4024. ve bayraḳ-dār **ve** vekil-ḫarc **ve** aşçılara birer ikişer **ve** ʿāmme-i neferātınıñ her birine *(358, 14). [ve,]*
4025. birer altun inʿām **ve** ṭulumcıyān **ve** sāʾir uḍḥuke-fürūşān **ve** belki ekşer-i temāşāyiyāna *(358, 15). [ve,]*
4026. birer altun inʿām **ve** ṭulumcıyān **ve** sāʾir uḍḥuke-fürūşān **ve** belki ekşer-i temāşāyiyāna *(358, 15). [ve,]*
4027. birer altun inʿām **ve** ṭulumcıyān **ve** sāʾir uḍḥuke-fürūşān **ve** belki ekşer-i temāşāyiyāna *(358, 15). [ve,]*
4028. gibi güşāde **ve** fürūġ-ı cemāl-i bā-kemāl-i ḫudāvend-i hümāyūn-fāl *(358, 20). [ve,]*
4029. ṭabl u surnā **ve** kerre-nālara āheng virilüp bir ṭarafdan naʿra-i serhengān **ve** bir *(358, 23). [ve,]*
4030. ṭabl u surnā **ve** kerre-nālara āheng virilüp bir ṭarafdan naʿra-i serhengān **ve** bir *(358, 23). [ve,]*
4031. ṭarafdan müşādeme-i ḫande-fermā-yı ṭulumcıyān **ve** müsābaḳa-i fürsān **ve** *(358, 24). [ve,]*
4032. ṭarafdan müşādeme-i ḫande-fermā-yı ṭulumcıyān **ve** müsābaḳa-i fürsān **ve** *(358, 24). [ve,]*
4033. mülāʿabe-i cündiyān **ve** muḍārebe-i cirīd-bāzān bir mertebe germā-germ oldı ki *(358, 25). [ve,]*
4034. Bu eşnāda ḥażret-i ṣāḥib-i devlet enderūn-ı hümāyūna daʿvet **ve** şehriyār-ı Ferīdūn-çāker *(358, 28). [ve,]*
4035. cündiyān-ı çāpük-tek ü tāz birbiriniñ ser ü dūş **ve** sürīn-i zīnin *(358, 30). [ve,]*
4036. ve ṭulumcıyāndan teferrüs itdigi gibi atından inüp zemīn-būs-ı şehriyārī ile *(358, 32). [ve,]*
4037. edā-yı secde-güẕārī **ve** vekālet-i muṭlaḳa-i āṣaf vesāṭeti ile ḫalīfe kīsesinden *(358, 33). [ve,]*
4038. iḫrāz-ı niṣāb-ı naṣīb ü kām-kārīden ṣoñra yine ḳaʿde-i ūlādan ḳıyāma āġāz **ve** *(358, 34). [ve,]*
4039. ḫaşmını taḥiyyāta oturdunca zed ü bürd **ve** üft ü ḫīz ile kesb-i bıżāʿa-i imtiyāz eylediklerinde *(358, 35). [ve,]*
4040. sidre-i salṭanat **ve** devḥa-i saʿādet-aġṣān-ı şevket ḥażretleri *(359, 1). [ve,]*
4041. şeh-zādegān-ı sāmī-tebār **ve** ʿālī-vaḳār u bülend-iʿtibārları *(359, 4). [ve,]*
4042. ve bu niʿmetiñ şükrānesi içün āmāc-ı tīr-i nigāhı olanlara ṣarf-ı zer-i bī-şümār eylediler *(359, 11). [ve,]*
4043. Bāzī-i cirīdden istifā ḥāṣıl **ve** edāhim-i ʿaḳreb-i saʿat merāḥil-i düvāzdeh-menāzil-i saʿat-i nehāriyyeden *(359, 20). [ve,]*
4044. terbiye vü tażmīr **ve** vaḳtinde ʿalā-merātibihim sevḳ u tesyīrine ḳilār emīni Mışırlı Muṣṭafā Aġa *(359, 24). [ve,]*

4045. taʿyīn olunmaġın devletlü ʿināyetlü ṣadr-ı aʿẓam **ve** *(359, 25). [ve,]*
4046. saʿādetlü vezīr-i mükerrem tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa **ve** saʿādetlü ketḫudā beg *(359, 26). [ve,]*
4047. ḥażretleri **ve** sāʾir ricāl-i devlet **ve** ümenā vü ḫ̌ācegān-ı dīvān-ı sāmī-rütbet **ve** *(359, 27). [ve,]*
4048. ḥażretleri **ve** sāʾir ricāl-i devlet **ve** ümenā vü ḫ̌ācegān-ı dīvān-ı sāmī-rütbet **ve** *(359, 27). [ve,]*
4049. ḥażretleri **ve** sāʾir ricāl-i devlet **ve** ümenā vü ḫ̌ācegān-ı dīvān-ı sāmī-rütbet **ve** *(359, 27). [ve,]*
4050. dībā **ve** kimine hatāyī-i muṭallā āvīzeler zīver-i gerden-i mübāhāt ḳılınup üzerilerine *(360, 2). [ve,]*
4051. Ve bu gün daḫi resm-i maʿrūf ve muʿtād-ı meʾlūf üzere āmāde-i ḫitān olan yüz seksen *(360, 5). [ve,]*
4052. Ve bu gün daḫi resm-i maʿrūf **ve** muʿtād-ı meʾlūf üzere āmāde-i ḫitān olan yüz seksen *(360, 5). [ve,]*
4053. şeref-mend-i iḥrāz-ı sünnet-i seniyye-i İbrāhīmiyye **ve** maẓhar-ı elṭāf-ı ʿaliyye-i sulṭāniyye oldılar *(360, 7). [ve,]*
4054. Bu eṣnāda ṭaraf ṭaraf āheng ü terāne **ve** çeng ü çeġāne ġarāʾib-i melāʿib *(360, 8). [ve,]*
4055. meḍāḥīk u ʿacāʾib ḥoḳḳa-bāzlar perende-endāzlar cān-bāzlar **ve** söz ü sāzlar *(360, 9). [ve,]*
4056. ḳalʿa cenglerinde ṭop u tüfengler **ve** bugün ḫātime-i eyyām-ı sūr olmaġla *(360, 10). [ve,]*
4057. Yevm-i mezbūrda İbrāhīm Ḫān-zāde İsmāʿīl Beg **ve** sābıḳan ketḫudā-yı ṣadr-ı ʿālī olup *(360, 14). [ve,]*
4058. nām-āver-i iftiḫār ü iştihār olan Ḥasan Aġa **ve** bi'l-cümle selāṭīn-i ʿismet-āyīn *(360, 16). [ve,]*
4059. ḥażerāt-ı mestūretü'ẕ-ẕāt ketḫudālar **ve** evḳāf-ı mülūk **ve** selāṭīn mütevellīleri **ve** *(360, 17). [ve,]*
4060. ḥażerāt-ı mestūretü'ẕ-ẕāt ketḫudālar **ve** evḳāf-ı mülūk **ve** selāṭīn mütevellīleri **ve** *(360, 17). [ve,]*
4061. ḥażerāt-ı mestūretü'ẕ-ẕāt ketḫudālar **ve** evḳāf-ı mülūk **ve** selāṭīn mütevellīleri **ve** *(360, 17). [ve,]*
4062. vüzerā-yı ʿiẓām **ve** mīr-mīrān-ı vācibü'l-iḥtirām ḳapu ketḫudāları medʿuvv-ı żiyāfet-kede-i ḫāḳānī olup *(360, 18). [ve,]*
4063. ve resm-i maʿrūf üzere evvelā ṭatlı **ve** ḳahve merāsimi be-cāy-āverde *(360, 21). [ve,]*
4064. Süfre-i ülāda ʿizzetlü defter-dār efendi **ve** İbrāhīm Ḫān-zāde mīr-i müşārün-ileyh *(360, 23). [ve,]*
4065. ve mūmā-ileyh Ḥasan Aġa **ve** Süleymāniyye mütevellīsi ʿOṯmān Aġa **ve** *(360, 24). [ve,]*
4066. ve mūmā-ileyh Ḥasan Aġa **ve** Süleymāniyye mütevellīsi ʿOṯmān Aġa **ve** *(360, 24). [ve,]*
4067. ve mūmā-ileyh Ḥasan Aġa **ve** Süleymāniyye mütevellīsi ʿOṯmān Aġa **ve** *(360, 24). [ve,]*
4068. Ayaṣofya-i Kebīr mütevellīsi **ve** Şehzāde mütevellīsi Aġa **ve** beş nefer sulṭān ketḫudāları *(360, 25). [ve,]*
4069. Ayaṣofya-i Kebīr mütevellīsi **ve** Şehzāde mütevellīsi Aġa **ve** beş nefer sulṭān ketḫudāları *(360, 25). [ve,]*
4070. ve ḳapu ketḫudāları aġalar ʿıḳd-ı encümen-i cemʿiyyet **ve** *(360, 26). [ve,]*
4071. ve ḳapu ketḫudāları aġalar ʿıḳd-ı encümen-i cemʿiyyet **ve** *(360, 26). [ve,]*
4072. Ve süfre-i ṯāniyede daḫi on nefer baḳiyye-i ketḫudāyān-ı selāṭīn ve mīr-mīrmīrān *(360, 28). [ve,]*
4073. Ve süfre-i ṯāniyede daḫi on nefer baḳiyye-i ketḫudāyān-ı selāṭīn **ve** mīr-mīrmīrān *(360, 28). [ve,]*
4074. ḳapu ketḫudāları ittʿām olunup baʿdehū çāşnī-gīrān **ve** saḳḳāyān-ı sīm *(360, 29). [ve,]*
4075. mücevveze **ve** eṣvāb-ı dīvānīleri ile ḫıdmet-i lāzımelerini tetmīm **ve** zülüfliyān u teber-dārān *(360, 30). [ve,]*
4076. mücevveze **ve** eṣvāb-ı dīvānīleri ile ḫıdmet-i lāzımelerini tetmīm **ve** zülüfliyān u teber-dārān *(360, 30). [ve,]*
4077. Ve devletlü ṣadr-ı aʿẓam-ı bāẕilü'n-niʿam ve ʿamīmü'l-kerem ḥażretleri *(360, 35). [ve,]*
4078. Ve devletlü ṣadr-ı aʿẓam-ı bāẕilü'n-niʿam **ve** ʿamīmü'l-kerem ḥażretleri *(360, 35). [ve,]*
4079. ḳabża ḳabża altun ile ikrām u taṭyīb idüp celīl ü ḫaḳīr **ve** ṣaġīr ü kebīri niʿmet-i iḥsāna *(361, 2). [ve,]*
4080. Ve mezbūr İbrāhīm Ḫān-zāde İsmāʿīl Beg ṭarafından tedārük olunan yüz yigirmi beş *(361, 4). [ve,]*
4081. ve her biri beşer ṭonluḳ ʿacemī dībā **ve** hatāyī-i nev-ẓuhūr-ı muṭallā **ve** *(361, 6). [ve,]*
4082. ve her biri beşer ṭonluḳ ʿacemī dībā **ve** hatāyī-i nev-ẓuhūr-ı muṭallā **ve** *(361, 6). [ve,]*
4083. ve her biri beşer ṭonluḳ ʿacemī dībā **ve** hatāyī-i nev-ẓuhūr-ı muṭallā **ve** *(361, 6). [ve,]*
4084. aṭlas-ı firengī-i ḫoş-nümā **ve** beş ʿaded destār-ı bendī **ve** beş ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī *(361, 7). [ve,]*
4085. aṭlas-ı firengī-i ḫoş-nümā **ve** beş ʿaded destār-ı bendī **ve** beş ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī *(361, 7). [ve,]*
4086. ve üç sīm şemʿdān **ve** dört sīm maşraba **ve** beş ḳahve ibrīġi **ve** iki *(361, 10). [ve,]*
4087. ve üç sīm şemʿdān **ve** dört sīm maşraba **ve** beş ḳahve ibrīġi **ve** iki *(361, 10). [ve,]*
4088. ve üç sīm şemʿdān **ve** dört sīm maşraba **ve** beş ḳahve ibrīġi **ve** iki *(361, 10). [ve,]*
4089. ve üç sīm şemʿdān **ve** dört sīm maşraba **ve** beş ḳahve ibrīġi **ve** iki *(361, 10). [ve,]*
4090. ʿaded sīm tepsi **ve** her nevʿi onar ṭonluḳ dībā-yı rūmī **ve** dībā-yı ʿacemī **ve** telli hatāyī *(361, 11). [ve,]*
4091. ʿaded sīm tepsi **ve** her nevʿi onar ṭonluḳ dībā-yı rūmī **ve** dībā-yı ʿacemī **ve** telli hatāyī *(361, 11). [ve,]*
4092. ʿaded sīm tepsi **ve** her nevʿi onar ṭonluḳ dībā-yı rūmī **ve** dībā-yı ʿacemī **ve** telli hatāyī *(361, 11). [ve,]*
4093. ve telli ḫārā **ve** sāde çiçekli hatāyī **ve** telli aṭlas **ve** sāde beyāż aṭlas **ve** sermāʾī *(361, 12). [ve,]*
4094. ve telli ḫārā **ve** sāde çiçekli hatāyī **ve** telli aṭlas **ve** sāde beyāż aṭlas **ve** sermāʾī *(361, 12). [ve,]*
4095. ve telli ḫārā **ve** sāde çiçekli hatāyī **ve** telli aṭlas **ve** sāde beyāż aṭlas **ve** sermāʾī *(361, 12). [ve,]*
4096. ve telli ḫārā **ve** sāde çiçekli hatāyī **ve** telli aṭlas **ve** sāde beyāż aṭlas **ve** sermāʾī *(361, 12). [ve,]*
4097. ve telli ḫārā **ve** sāde çiçekli hatāyī **ve** telli aṭlas **ve** sāde beyāż aṭlas **ve** sermāʾī *(361, 12). [ve,]*
4098. ve şarı aṭlas **ve** ḳırmızı aṭlas **ve** yeşil aṭlas **ve** hindī ḳuṭnī **ve** destār-ı bendī *(361, 13). [ve,]*
4099. ve şarı aṭlas **ve** ḳırmızı aṭlas **ve** yeşil aṭlas **ve** hindī ḳuṭnī **ve** destār-ı bendī *(361, 13). [ve,]*
4100. ve şarı aṭlas **ve** ḳırmızı aṭlas **ve** yeşil aṭlas **ve** hindī ḳuṭnī **ve** destār-ı bendī *(361, 13). [ve,]*
4101. ve şarı aṭlas **ve** ḳırmızı aṭlas **ve** yeşil aṭlas **ve** hindī ḳuṭnī **ve** destār-ı bendī *(361, 13). [ve,]*
4102. ve şarı aṭlas **ve** ḳırmızı aṭlas **ve** yeşil aṭlas **ve** hindī ḳuṭnī **ve** destār-ı bendī *(361, 13). [ve,]*
4103. Ve kezālik Boġdan voyvodası ṭarafından biñ seksen altı tārīḫinde virilen *(361, 14). [ve,]*
4104. Ve kezālik İstanbulda Rūm patriḳi Ermiyā nām rāhib ḳıbelinden bir kıṭʿa *(361, 17). [ve,]*
4105. mücevher ḳuşaḳ **ve** iki ṭonluḳ dībā-yı ʿacemī **ve** sekiz ṭonluḳ aṭlas-ı firengī *(361, 18). [ve,]*
4106. mücevher ḳuşaḳ **ve** iki ṭonluḳ dībā-yı ʿacemī **ve** sekiz ṭonluḳ aṭlas-ı firengī *(361, 18). [ve,]*

4107. ve sekiz ṭonluḳ kemhā ʿubūdiyyet-i nāçīzleri ḳapu ketḫudāları vesāṭetiyle *(361, 19). [ve,]*
4108. iḳāme olunan diʿāme-i nuṣb-sīmā **ve** sütūn-ı ḫayme-i zeberced-gūn-ı felek-sīmā *(361, 27). [ve,]*
4109. ḳumrī-i serv-niṣīn **ve** nesr-i ṭāʾir-i sipihr-i berīn gibi çengāl-i ʿuḳāb-ı intihābdan
(361, 31). [ve,]
4110. emīn olup ne bir ṣayyādıñ dām-ı tesḫīrine girmiş **ve** ne bir şehbāz-ı bülend-pervāz-ı hümā-şikārıñ çengāl-i pençe-i istīṣālinden *(361, 32). [ve,]*
4111. teşnelikden güşāde-sāz-ı dehān-ı ḫayret olup ḳalmış **ve** zebān-ı zebāne-feşānı *(362, 3). [ve,]*
4112. gibi ṣarmaşanlar **ve** bir iki ḳademe ṭırmaşanlar şaşınlayup efʿī-i tiryāḳ-ḫorde *(362, 6). [ve,]*
4113. kemend-i himmet ile şikārı muḥāl **ve** tīzāb-ı dāne-i tüfeng-i āhen-güẕār ile *(362, 13). [ve,]*
4114. müttefeḳun-ʿaleyh-i ʿālem olmuş iken çünki irāde-i ʿaliyye-i cihān-dārī **ve** niyyet-i seniyye-i şehriyārī *(362, 15). [ve,]*
4115. Tevfīḳ-i Sübḥānī teʾyīd-i kelām-ı sulṭānī **ve** tenfīẕ-i emr-i ḫāḳānī idüp nā-gāh *(362, 21). [ve,]*
4116. iṭāre-i teveccüh-i ʿacz ü niyāz şāniyen şehbāz-ı ṣıdḳ-ı ʿazīmet **ve** cenāḥ-ı saʿy u himmet *(362, 23). [ve,]*
4117. gibi miyān-bendi olan iki kemendi sütūna rabṭ u fekk **ve** ḥall ü bend iderek *(362, 26). [ve,]*
4118. baʿde'l-ʿaṣr ʿurūca āġāz **ve** bir sāʿat miḳdārı vaḳitde nīme-i sütūna *(362, 27). [ve,]*
4119. sütūnı der-āġūş **ve** efʿī dīvāra **ve** tāk-ı engūr eşcāra *(362, 29). [ve,]*
4120. sütūnı der-āġūş **ve** efʿī dīvāra **ve** tāk-ı engūr eşcāra *(362, 29). [ve,]*
4121. ṣarılur gibi ṣarılup ḳulaç ḳulaç ṣuʿūd **ve** iʿtilāsı ḫużżārı ḫayrān u medhūş **ve** *(362, 30). [ve,]*
4122. ṣarılur gibi ṣarılup ḳulaç ḳulaç ṣuʿūd **ve** iʿtilāsı ḫużżārı ḫayrān u medhūş **ve** *(362, 30). [ve,]*
4123. muʾāḫaẕe **ve** mükālemeleri giderek müntic-i terāżī vü müsāleme olup evvel *(362, 34). [ve,]*
4124. ṣāniye reh-dāde-i teslīm ü rıżā **ve** ʿaḳd ü şirket-i ʿinān idüp **ve** nıṣfun lī **ve** lek *(363, 1). [ve,]*
4125. ṣāniye reh-dāde-i teslīm ü rıżā **ve** ʿaḳd ü şirket-i ʿinān idüp **ve** nıṣfun lī **ve** lek *(363, 1). [ve,]*
4126. ile az zamānda ṭayy-ı mekān **ve** maşraba-i melʾān ile *(363, 3). [ve,]*
4127. ṭıbaḳınca recʿ-i ḳahḳarā ile pā-nihāde-i zemīn **ve** şöhret-dāde-i zamān olduḳda *(363, 5). [ve,]*
4128. ikisi daḫi āverde-i ḫużūr-ı āṣaf-ı kerīm **ve** miyānelerinde muʿāhedeleri üzere *(363, 6). [ve,]*
4129. mışdāḳınca **ve** El-fażlu li'l-müteḳaddim manṭūḳınca lāḥıḳ iken sābıḳ olan *(363, 8). [ve,]*
4130. belki bu emr-i ġarīb **ve** kār-ı ʿacīb cümleden ziyāde ḳulūb-ı nāsı taṭrīb eyleyüp *(363, 11). [ve,]*
4131. Bu eṣnāda herkes mekānına ricʿat **ve** ṭayy-ı ḫıyām-ı cemʿiyyet fermān buyurılup *(363, 13). [ve,]*
4132. vekīl-i muṭlaḳ-ı cihān-dārī **ve** dāmād-ı aʿẓam-ı şehriyārī āb-ı rūy-ı mecāmīʿ-i ʿuẕmā *(363, 17). [ve,]*
4133. ve ṣarf-ı naḳdīne-i himem itmege mürāʿī olduḳdan ṣoñra ḳul ketḫudāsı Ḥasan Aġaya *(363, 22). [ve,]*
4134. ve tersāne emīni ʿAbdullāh Efendiye **ve** sūr emīni Ḫalīl Efendiye **ve** *(363, 23). [ve,]*
4135. ve tersāne emīni ʿAbdullāh Efendiye **ve** sūr emīni Ḫalīl Efendiye **ve** *(363, 23). [ve,]*
4136. ve tersāne emīni ʿAbdullāh Efendiye **ve** sūr emīni Ḫalīl Efendiye **ve** *363, 23). [ve,]*
4137. aşçıbaşıya **ve** aşçılar kātibine **ve** aşçılar ketḫudāsına **ve** vekīl-ḫarc-ı şehriyārīye *(363, 24). [ve,]*
4138. aşçıbaşıya **ve** aşçılar kātibine **ve** aşçılar ketḫudāsına **ve** vekīl-ḫarc-ı şehriyārīye *(363, 24). [ve,]*
4139. aşçıbaşıya **ve** aşçılar kātibine **ve** aşçılar ketḫudāsına **ve** vekīl-ḫarc-ı şehriyārīye *(363, 24). [ve,]*
4140. ve dört nefer bölükbaşılarına **ve** cebeciler çavuşına **ve** ṭopçılar çavuşına **ve** baş muḥāsebeden *(363, 25). [ve,]*
4141. ve dört nefer bölükbaşılarına **ve** cebeciler çavuşına **ve** ṭopçılar çavuşına **ve** baş muḥāsebeden *(363, 25). [ve,]*
4142. ve dört nefer bölükbaşılarına **ve** cebeciler çavuşına **ve** ṭopçılar çavuşına **ve** baş muḥāsebeden *(363, 25). [ve,]*
4143. ve dört nefer bölükbaşılarına **ve** cebeciler çavuşına **ve** ṭopçılar çavuşına **ve** baş muḥāsebeden *(363, 25). [ve,]*
4144. daḫi ḫāllü ḫāllerince ilbās-ı ḫilʿat **ve** boylarınca herkese iḥsān u mürüvvet buyurup *(363, 27). [ve,]*
4145. naḳdīne-i keremleri ile māl-ā-māl buyurdılar Lākin ilbās-ı ḫilʿat-ı müfāḫaret **ve** *(363, 30). [ve,]*
4146. ve dāʾimā ṣadr-ı saʿādetde nüvāziş-kār-ı erbāb-ı istiḥḳāḳ u istīhāl olup *(363, 33). [ve,]*
4147. evḳāt-ı ḫayātı sūr u sürūr **ve** fetḥ u ẓafer ü ḫubūr ile güẕār **ve** *(363, 34). [ve,]*
4148. evḳāt-ı ḫayātı sūr u sürūr **ve** fetḥ u ẓafer ü ḫubūr ile güẕār **ve** *(363, 34). [ve,]*
4149. menāḳıb-ı ʿaṭāyā vü mekārimi zīver-i ṣaḥāʾif-i rūzgār **ve** ḫıyām-ı devleti sāḥa-i iḳbālde *(363, 35). [ve,]*
4150. Çünki bu rūz-ı ḫayr-encāmda żiyāfet merāsimi tamām **ve** eyyām-ı cemʿiyyet *(363, 37). [ve,]*
4151. resīde-i ḫıtām **ve** lāzıme-i dārü'l-velīme-i ḫāḳānī karīn-i tekmīl ü itmām *(363, 38). [ve,]*
4152. ve herkes fekk-i evtād-ı ḫıyām **ve** ṭayy-ı esbāb-ı ārām **ve** mekān u maḳāmlarına *(364, 1). [ve,]*
4153. ve herkes fekk-i evtād-ı ḫıyām **ve** ṭayy-ı esbāb-ı ārām **ve** mekān u maḳāmlarına *(364, 1). [ve,]*
4154. ve herkes fekk-i evtād-ı ḫıyām **ve** ṭayy-ı esbāb-ı ārām **ve** mekān u maḳāmlarına *(364, 1). [ve,]*
4155. inṣirāf-ı iẕn-i ʿām oldı ibtidā dāʾire-i hümāyūn **ve** ṣāniyen *(364, 2). [ve,]*
4156. ḫıyām u sāye-bān-ı ṣadr-ı kerem-maḳrūn **ve** bi'l-cümle vüzerā vü ümenā **ve** ḫ̇āçegān **ve** *(364, 3). [ve,]*
4157. ḫıyām u sāye-bān-ı ṣadr-ı kerem-maḳrūn **ve** bi'l-cümle vüzerā vü ümenā **ve** ḫ̇āçegān **ve** *(364, 3). [ve,]*
4158. ḫıyām u sāye-bān-ı ṣadr-ı kerem-maḳrūn **ve** bi'l-cümle vüzerā vü ümenā **ve** ḫ̇āçegān **ve** *(364, 3). [ve,]*
4159. sāʾir aʿyān u erkān **ve** eṣnāf-ı ḫırfetān **ve** gürūh-ı ṣuʿbede-bāzān **ve** ṭopçıyān **ve** *(364, 4). [ve,]*
4160. sāʾir aʿyān u erkān **ve** eṣnāf-ı ḫırfetān **ve** gürūh-ı ṣuʿbede-bāzān **ve** ṭopçıyān **ve** *(364, 4). [ve,]*
4161. sāʾir aʿyān u erkān **ve** eṣnāf-ı ḫırfetān **ve** gürūh-ı ṣuʿbede-bāzān **ve** ṭopçıyān **ve** *(364, 4). [ve,]*
4162. ḫıyām u sāye-bān-ı ṣadr-ı kerem-maḳrūn **ve** bi'l-cümle vüzerā vü ümenā **ve** ḫ̇āçegān **ve** *(364, 4). [ve,]*
4163. Ve şevketlü ʿaẓametlü ḳudretlü āfitāb-ı salṭanat ḫażretleri burcü'ş-şeref-i aṣlīleri olan *(364, 6). [ve,]*
4164. Sarāy-ı Cedīd-i ʿĀmireye naḳl u taḥvīl **ve** maḳām-ı cemʿiyyet *(364, 7). [ve,]*
4165. tebdīl ḳılındı **ve** şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān efendilerimiz sarāy-ı hümāyūnda *(364, 8). [ve,]*

4166. enderūn-ı sarāy-ı cedīd-i hümāyūnda daḫi günden güne müteraḳkī vü efzūn **ve** *(364, 10). [ve,]*
4167. dāḫilinde cebe-ḫāne pīş-gāhında sūr emīni **ve** cerrāḥbaşı **ve** sāʾir cerrāḥīn *(364, 13). [ve,]*
4168. dāḫilinde cebe-ḫāne pīş-gāhında sūr emīni **ve** cerrāḥbaşı **ve** sāʾir cerrāḥīn *(364, 13). [ve,]*
4169. içün başḳa başḳa çadırlar ḳurılıp yine mehter-ḫāneler **ve** çengīler *(364, 14). [ve,]*
4170. taʿyīn olunup irtesi sebt güni yüz elli yedi nefer **ve** aḥad güni yüz yigirmi ʿaded *(364, 15). [ve,]*
4171. ve işneyn güni yüz on altı **ve** şülāşā güni iki yüz on nefer ṣıbyān **ve** yigirmi ṭoḳuz *(364, 16). [ve,]*
4172. ve işneyn güni yüz on altı **ve** şülāşā güni iki yüz on nefer ṣıbyān **ve** yigirmi ṭoḳuz *(364, 16). [ve,]*
4173. ve işneyn güni yüz on altı **ve** şülāşā güni iki yüz on nefer ṣıbyān **ve** yigirmi ṭoḳuz *(364, 16). [ve,]*
4174. ḫayme-i ḫitān öñinden yüriyüp ḫāṣṣ āḫūr dervāzesinden **ve** orṭa ḳapu öñinden **ve** *(364, 19). [ve,]*
4175. ḫayme-i ḫitān öñinden yüriyüp ḫāṣṣ āḫūr dervāzesinden **ve** orṭa ḳapu öñinden **ve** *(364, 19). [ve,]*
4176. fodula furunı **ve** ḫasteler **ve** ġulāmān-ı enderūn-ı hümāyūn naẓar-gāhlarından *(364, 20). [ve,]*
4177. fodula furunı **ve** ḫasteler **ve** ġulāmān-ı enderūn-ı hümāyūn naẓar-gāhlarından *(364, 20). [ve,]*
4178. güẕār **ve** yine bāb-ı hümāyūn dāḫilinde ḳarār **ve** tekmīl-i şiʿār-ı İslām ile celīlü'l-iʿtibār oldılar *(364, 21). [ve,]*
4179. güẕār **ve** yine bāb-ı hümāyūn dāḫilinde ḳarār **ve** tekmīl-i şiʿār-ı İslām ile celīlü'l-iʿtibār oldılar *(364, 21). [ve,]*
4180. Ve meydān-ı sūrdan ziyāde icrā-yı rüsūm-ı şādmānī ile çekdikleri *(364, 22). [ve,]*
4181. ile pür-zer ü zīver **ve** ḳanādīl-i zeberced-gūn meşḥūn u münevver *(364, 26). [ve,]*
4182. ve ālāy-ı vālāy **ve** şeh-zādegān-ı fīrūz-baḫtān-ı ʿamīmü'l-ālāy ile Sarāy-ı Cedīd-i hümāyūna *(364, 29). [ve,]*
4183. ve ālāy-ı vālāy **ve** şeh-zādegān-ı fīrūz-baḫtān-ı ʿamīmü'l-ālāy ile Sarāy-ı Cedīd-i hümāyūna *(364, 29). [ve,]*
4184. ve erkān-ı salṭanat eşvāb-ı dīvānī **ve** ferve-i erkānī **ve** ʿulemā-yı aʿlām **ve** *(364, 31). [ve,]*
4185. ve erkān-ı salṭanat eşvāb-ı dīvānī **ve** ferve-i erkānī **ve** ʿulemā-yı aʿlām **ve** *(364, 31). [ve,]*
4186. ve erkān-ı salṭanat eşvāb-ı dīvānī **ve** ferve-i erkānī **ve** ʿulemā-yı aʿlām **ve** *(364, 31). [ve,]*
4187. ve erkān-ı salṭanat eşvāb-ı dīvānī **ve** ferve-i erkānī **ve** ʿulemā-yı aʿlām **ve** *(364, 31). [ve,]*
4188. ṣudūr-ı kirām **ve** mevālī-i ʿiẓām ʿörf **ve** üstleri ile lücce-i mevcā-mevc gibi *(364, 32). [ve,]*
4189. ṣudūr-ı kirām **ve** mevālī-i ʿiẓām ʿörf **ve** üstleri ile lücce-i mevcā-mevc gibi *(364, 32). [ve,]*
4190. fevcā-fevc Sarāy-ı ʿAtīḳa gelüp **ve** kendülere maḫṣūṣ çergelerde merātīb-i sāmiyelerine *(364, 33). [ve,]*
4191. Ve dergāh-ı ʿālī dāme maḥfūfen bi'l-maʿālī ḳapucubaşıları daḫi bi-isrihim *(364, 35). [ve,]*
4192. selīmī **ve** nīmtene kürk **ve** ḳaṭīfe şalvār **ve** çerkesī filār **ve** raḫt-ı dīvān **ve** sāʾir *(364, 36). [ve,]*
4193. selīmī **ve** nīmtene kürk **ve** ḳaṭīfe şalvār **ve** çerkesī filār **ve** raḫt-ı dīvān **ve** sāʾir *(364, 36). [ve,]*
4194. selīmī **ve** nīmtene kürk **ve** ḳaṭīfe şalvār **ve** çerkesī filār **ve** raḫt-ı dīvān **ve** sāʾir *(364, 36). [ve,]*
4195. selīmī **ve** nīmtene kürk **ve** ḳaṭīfe şalvār **ve** çerkesī filār **ve** raḫt-ı dīvān **ve** sāʾir *(364, 36). [ve,]*
4196. selīmī **ve** nīmtene kürk **ve** ḳaṭīfe şalvār **ve** çerkesī filār **ve** raḫt-ı dīvān **ve** sāʾir *(364, 36). [ve,]*
4197. merāsim-i ḫaşmet-medār ile geldiler Kezālik aġayān-ı sipāh u silāḥ-dārān **ve** *(365, 1). [ve,]*
4198. ḫˇācegān-ı dīvān daḫi ʿarż-ı ʿunvān eylediler **ve** sulṭān ketḫudāları olan aġayānıñ aʿyānı *(365, 2). [ve,]*
4199. ve emīn-i defter-i ḫāḳānī **ve** reʾīsü'l-küttāb-ı dīvān-ı sulṭānī **ve** *(365, 3). [ve,]*
4200. ve emīn-i defter-i ḫāḳānī **ve** reʾīsü'l-küttāb-ı dīvān-ı sulṭānī **ve** *(365, 3). [ve,]*
4201. ve emīn-i defter-i ḫāḳānī **ve** reʾīsü'l-küttāb-ı dīvān-ı sulṭānī **ve** *(365, 3). [ve,]*
4202. ve ferve-i erkānī der-ber ḳaṭīfe şalvār **ve** çerkesī filār ile karar-gāh-ı maḫṣūṣalarında *(365, 5). [ve,]*
4203. cā-nişīn **ve** aġa-i yeñiçeriyān-ı dergāh-ı cihān-penāh ālāylarda *(365, 5). [ve,]*
4204. ve ferve-i erkānī der-ber ḳaṭīfe şalvār **ve** çerkesī filār ile karar-gāh-ı maḫṣūṣalarında *(365, 6). [ve,]*
4205. vüzerā-yı ʿiẓām ḫażerātı ḳallāvīler **ve** muvaḫḫidī kürkler **ve** ḳaṭīfe şalvār **ve** *(365, 8). [ve,]*
4206. vüzerā-yı ʿiẓām ḫażerātı ḳallāvīler **ve** muvaḫḫidī kürkler **ve** ḳaṭīfe şalvār **ve** *(365, 8). [ve,]*
4207. vüzerā-yı ʿiẓām ḫażerātı ḳallāvīler **ve** muvaḫḫidī kürkler **ve** ḳaṭīfe şalvār **ve** *(365, 8). [ve,]*
4208. çerkesī filār **ve** dīvān raḫtı **ve** ʿabāyīler **ve** şāṭırān ġaddāre-be-dest zerrīn-kemer *(365, 9). [ve,]*
4209. çerkesī filār **ve** dīvān raḫtı **ve** ʿabāyīler **ve** şāṭırān ġaddāre-be-dest zerrīn-kemer *(365, 9). [ve,]*
4210. çerkesī filār **ve** dīvān raḫtı **ve** ʿabāyīler **ve** şāṭırān ġaddāre-be-dest zerrīn-kemer *(365, 9). [ve,]*
4211. ve çuḳa-dārān-ı encüm-şümār-ı mirrīḫ-peyker tüfeng-ber-dūş āhen-pūş *(365, 10). [ve,]*
4212. müsellaḥ u müretteb tüfengçiler **ve** sāʾir levāzım-ı şān-ı vezāret olan ṭaḳımları ile sāyebān-ı maḫṣūṣalarına *(365, 11). [ve,]*
4213. sāye-endāz **ve** der-ʿaḳab ḫażret-i şeyḫü'l-islām-ı fetvā-penāh *(365, 12). [ve,]*
4214. ḫażret-i āṣaf-ı cihān-bān ḳırmızı çuḳaya ḳaplu muvaḫḫidī yeñlü **ve** *(365, 15). [ve,]*
4215. ḳapaniçe yaḳalu ferve-i semmūr-ı girān-bahā **ve** ḳallāvī-i muṭallā-yı zīnet-efzā *(365, 16). [ve,]*
4216. muḥżır aġa **ve** yesārında ṣarı külāh ile bostānī odabaşısı öñince şāṭırān-ı zerrīn kemer *(365, 18). [ve,]*
4217. dāmen-be-miyān mülūkāne ḫaşmet-i fırāvān **ve** vaṣfında ḳalem şikeste *(365, 19). [ve,]*
4218. zebān ḳāṣır olacaḳ mertebe esbāb-ı saṭvet **ve** ʿizz ü şān ile çeşm-i nuẓẓārı *(365, 20). [ve,]*
4219. ḫīre-i ḫayret **ve** ʿaḳl-ı ḥużżārı perīşān-ı dehşet iderek maḳām-ı ʿālīlerine revnaḳ-baḫş-ı nüzūl olduḳda *(365, 21). [ve,]*
4220. şeyḫü'l-islām-ı ʿālī-maḳām **ve** vüzerā-yı ʿiẓām ḫażerātın *(365, 22). [ve,]*
4221. ḥużūr-ı ʿālīlerine daʿvet **ve** itmām-ı lāzıme-i ikrām u ziyāfetden ṣoñra ḫażret-i şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān *(365:23). [ve,]*
4222. naḫl-hā-yı zībādan baʿżınıñ ḳaddleri ziyāde bālā **ve** ġıbṭa-fermā-yı serv-i raʿnā *(365, 27). [ve,]*
4223. iḫrācları ḳābil olmayacaġı ʿayān **ve** keẕālik güẕer-gāhda mānīʿ-i mürūr ebniye-i keşīre *(365, 29). [ve,]*
4224. Vezneciler Başında vāḳiʿ Miskçiler Ḳapusınıñ daḫi kemerleri **ve** Sarāy-ı Cedīd-i ʿĀmireye *(365, 32). [ve,]*

4225. ʿamel olunmuş idi Fi'l-ḥāl fürce-i mezbūreden naḫllar iḫrāc **ve** çeşm-i temāşāyiyān *(365, 35). [ve,]*
4226. Ve yeñiçeriyān-ı dergāh-ı ʿālī-i felek-iḥtişām sarāy-ı ʿatīḳ ḳapusundan *365, 37). [ve,]*
4227. sarāy-ı cedīde varınca ṣaff-beste-i selām olup cebecibaşı daḫi nīmtene kürk **ve** *(365, 38). [ve,]*
4228. ḳaṭīfe şalvār **ve** çerkesī filār ile dīvān raḫtlu semend-i dil-pesende süvār **ve** *(366, 1). [ve,]*
4229. ḳaṭīfe şalvār **ve** çerkesī filār ile dīvān raḫtlu semend-i dil-pesende süvār **ve** *(366, 1). [ve,]*
4230. ocaḳ żābiṭleri **ve** neferātı dīvān eṣvābı ile Lāleli Çeşme ḳarşusundan **ve** *(366, 2). [ve,]*
4231. ocaḳ żābiṭleri **ve** neferātı dīvān eṣvābı ile Lāleli Çeşme ḳarşusundan **ve** *(366, 2). [ve,]*
4232. ṭopçıbaşı **ve** ṭop ʿarabacıbaşı żābiṭān **ve** neferātları ile cebeciyān ālāyları nihāyetinde *(366, 3). [ve,]*
4233. ṭopçıbaşı **ve** ṭop ʿarabacıbaşı żābiṭān **ve** neferātları ile cebeciyān ālāyları nihāyetinde *(366, 3). [ve,]*
4234. selāma ḳıyām **ve** ālāyların tekmīl ü itmāmdan ṣoñra sarāy-ı ʿatīḳ ṭimur ḳapusundan *(366, 4). [ve,]*
4235. ve fer ü iclāl ile şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān ḥażerāṭı daḫi süvār-ı esb-i āsumān-nişān olmalarıyla *(366, 6). [ve,]*
4236. müşāhede vü ʿayān olduḳda cenāb-ı āṣaf-ı bī-miṣāl der-ḥāl piyāde istiḳbāl **ve** *(366, 8). [ve,]*
4237. öñince piyāde **ve** orṭa ḳuşaḳ serġūşlar ile ṣāṭırān-ı zerrīn-kemerān ile *(366, 12). [ve,]*
4238. berāber meşy idüp **ve** sipāh u silāḥ-dār aġaları sarāy ḳapusını ṭaşra çıḳınca *(366, 13). [ve,]*
4239. revān **ve** baʿdehū rākib-i esb-i tünd-ʿinān oldılar *(366, 15). [ve,]*
4240. Ve ālāy-ı hümāyūnuñ ibtidāsı Miskçiler Ḳapusından Vezneciler içinde eski oṭalar *(366, 16). [ve,]*
4241. çıḳdıḳdan ṣoñra Dīvān Yolı ile Lāleli Çeşme **ve** Ḍarb-ḫāne-i ʿAtīḳ **ve** Vālide Ḥammāmı *(366, 18). [ve,]*
4242. çıḳdıḳdan ṣoñra Dīvān Yolı ile Lāleli Çeşme **ve** Ḍarb-ḫāne-i ʿAtīḳ **ve** Vālide Ḥammāmı *(366, 18). [ve,]*
4243. şevketlü ʿazāmetlü pādişāh-ı rūy-ı zemīn **ve** ẓıllullāhi taʿālā fi'l-arżīn *(366, 20). [ve,]*
4244. şāyeste-sāz-ı teşrīf-i ḳudūm-i iclāl ü şevket **ve** müteraḳḳıb-ı ālāy-ı pür-ḥaşmet oldılar *(366, 24). [ve,]*
4245. Bir vaḳitden ṣoñra mehter-ḫāne ṣadāsına mānend bir velvele-i ġarībe **ve** bir *(366, 25). [ve,]*
4246. ellerinde yaġlı ṭulum **ve** başlarında şeb-külāh **ve** arḳalarında meşīnden heybeler *(366, 27). [ve,]*
4247. ellerinde yaġlı ṭulum **ve** başlarında şeb-külāh **ve** arḳalarında meşīnden heybeler *(366, 27). [ve,]*
4248. ve aralarında ṭulumcıbaşı ḥaşīr ipinden destār ber-ser **ve** altında bir ṭurfe-eṭvār *(366, 28). [ve,]*
4249. ve aralarında ṭulumcıbaşı ḥaşīr ipinden destār ber-ser **ve** altında bir ṭurfe-eṭvār *(366, 28). [ve,]*
4250. ḥimār **ve** öñince birḳaç ḫar kemer-raḫtlar ile yedek çekilüp ḳafāsında ṭabl u surnā vü defler *(366, 29). [ve,]*
4251. çalınaraḳ **ve** iki ṭarafa selām virerek günā-gün ġarīb u ʿacīb *(366, 30). [ve,]*
4252. Ve bundan ṣoñra ʿasesbaşı ve subaşı ve żābiṭān-ı ocaḳ ile aġa-i yeñiçeriyān *(366, 32). [ve,]*
4253. Ve bundan ṣoñra ʿasesbaşı **ve** subaşı **ve** żābiṭān-ı ocaḳ ile aġa-i yeñiçeriyān *(366, 32). [ve,]*
4254. Ve bundan ṣoñra ʿasesbaşı **ve** subaşı **ve** żābiṭān-ı ocaḳ ile aġa-i yeñiçeriyān *(366, 32). [ve,]*
4255. ve ʿaḳablerince zümre-i çavuşān baʿdehū müderrisān-ı kirām *(366, 33). [ve,]*
4256. mütecāviz ḳafesī destārlu **ve** çuḳa ferācelü cerrāḥlar **ve** manṭarī ile on iki nefer *(366, 36). [ve,]*
4257. mütecāviz ḳafesī destārlu **ve** çuḳa ferācelü cerrāḥlar **ve** manṭarī ile on iki nefer *(366, 36). [ve,]*
4258. Ser-bölük-i cerrāḥān **ve** ʿörf **ve** muvaḫḫidī kürk ile bunların nihāyetinde *(367, 1). [ve,]*
4259. Ser-bölük-i cerrāḥān **ve** ʿörf **ve** muvaḫḫidī kürk ile bunların nihāyetinde *(367, 1). [ve,]*
4260. cerrāḥbaşı Süleymān Efendi mücevveze **ve** ferrāce kürk ile baʿdehū ḳırḳ nefer yeñiçeriyānıñ *(367, 2). [ve,]*
4261. ellerinde birer naḫl-i ṣaġīre-i dil-güşā **ve** ʿaḳablerince iki ʿaded *(367, 3). [ve,]*
4262. ber-resm-i sābıḳ maʿrūf mücevveze **ve** ferve-i ṣof ile **ve** bir ṭarafdan *(367, 5). [ve,]*
4263. ber-resm-i sābıḳ maʿrūf mücevveze **ve** ferve-i ṣof ile **ve** bir ṭarafdan *(367, 5). [ve,]*
4264. tersāne ketḫudāsı Mūsā Paşa selīmī **ve** erkān kürki ile rākiben **ve** işrlerince *(367, 6). [ve,]*
4265. tersāne ketḫudāsı Mūsā Paşa selīmī **ve** erkān kürki ile rākiben **ve** işrlerince *(367, 6). [ve,]*
4266. naḫıl aġası Meḥemmed Aġa **ve** miʿmār aġa mücevveze **ve** orṭa ḳuşaḳ **ve** beyāż ḳuṭnī ḳaftān *(367, 7). [ve,]*
4267. naḫıl aġası Meḥemmed Aġa **ve** miʿmār aġa mücevveze **ve** orṭa ḳuşaḳ **ve** beyāż ḳuṭnī ḳaftān *(367, 7). [ve,]*
4268. naḫıl aġası Meḥemmed Aġa **ve** miʿmār aġa mücevveze **ve** orṭa ḳuşaḳ **ve** beyāż ḳuṭnī ḳaftān *(367, 7). [ve,]*
4269. ve ellerinde çomaḳ ile māşiyen şubān-ı aġnām gibi reme-i ḫuddāma *(367, 8). [ve,]*
4270. nesaḳ-sāz-ı tertīb-i niẓām oldılar **Ve** taḫliye-i ṭarīḳ içün taʿyīn buyurılan *(367, 9). [ve,]*
4271. Ve her naḫl-ı kebīriñ eṭrāf-ı erbaʿasında dörder ḳol yapılup ve dörder alat *(367, 12). [ve,]*
4272. Ve her naḫl-ı kebīriñ eṭrāf-ı erbaʿasında dörder ḳol yapılup **ve** dörder alat *(367, 12). [ve,]*
4273. baġlanup **ve** ikişer ṭonluḳ aġır telli hatāyī-i girān-bahā āvīḫte ḳılınmış idi Her *(367, 13). [ve,]*
4274. ḳolanlar ṭaḳup birer ṭarafın naḫlların ḳollarına beste **ve** birer ṭarafın ḥamāʾili *(367, 15). [ve,]*
4275. Neşr mışdāḳınca mezbūrlarıñ nāʾire-i ṭāḳatların teşʿīl **ve** emr-i ʿasīrlerin bu vech ile *(367, 22). [ve,]*
4276. ve zemzeme-fermā-yı ṭurfe-ṣadā ile ḳapudān u żābiṭān neferātlarına *(367, 24). [ve,]*
4277. tefhīm-i merām **ve** tensīḳ-i niẓām iderek ḫırāmān güẓār **ve** seyr ü temāşā idenleri *(367, 25). [ve,]*
4278. tefhīm-i merām **ve** tensīḳ-i niẓām iderek ḫırāmān güẓār **ve** seyr ü temāşā idenleri *(367, 25). [ve,]*
4279. Baʿdehū iki ḳıṭʿa şeker bāġçeleri ki her biri bir cihān-ı ḥalāvet **ve** ʿalem-i lezzet olup *(367, 27). [ve,]*
4280. taʿrīfi gelū-yı ḳalemi numūne-i maʿṣara-ı ḳannād **ve** tavṣīfi dehān-ı devātı *(367, 28). [ve,]*
4281. şīşe-i ḳand-i münkād ider idi ḫāki sükker-i ġubār-ı miskī-fām **ve** çaḳıl ṭaşları *(367, 29). [ve,]*
4282. maṣnūʿ lāle vü nesrīn **ve** gül ü zerrīn **ve** sāʾir erḥām-ı ekmām-ı dıraḫtān-ı bāġ u gül-zārdan *(367, 31). [ve,]*
4283. maṣnūʿ lāle vü nesrīn **ve** gül ü zerrīn **ve** sāʾir erḥām-ı ekmām-ı dıraḫtān-ı bāġ u gül-zārdan *(367, 31). [ve,]*
4284. zāde-i māde-i bahār **ve** perverde-i āġūş-ı çemen-zār olan ne ḳadar *(367, 32). [ve,]*
4285. şükūfehā-yı pür-berg ü bār **ve** ezhār u eşmār **ve** dıraḫtān u eşcār var ise cümlesi *(367, 33). [ve,]*
4286. şükūfehā-yı pür-berg ü bār **ve** ezhār u eşmār **ve** dıraḫtān u eşcār var ise cümlesi *(367, 33). [ve,]*
4287. şekerlerden maṣnūʿ bir şūretde rīḫte-i ḳālıb-ı maṭbūʿ ḳılınmış **ve** eṭrāfına *(368, 2). [ve,]*
4288. şekker şerbetinden isāle-i enhār u cūy-bār **ve** cā-be-cā riyāż-ı rażrāż ile her biri *(368, 3). [ve,]*
4289. maṣnūʿ ḫayāl-i fenerler olup bir çarḫ ile dördi birden devvār **ve** güneş *(368, 5). [ve,]*

4290. naḫl-i kebīrler gibi dörder ḳol yapılup yine tersāne dilīrlerine taḥmīl **ve** kendiler *(368, 7). [ve,]*
4291. ṭanīn-endāz-ı gūş-ı kerrūbiyān olaraḳ mürūr **ve** ʿaḳablerince bunlara müşābih ü mümāṯil *(368, 11). [ve,]*
4292. pādişāh-ı şekūrī bu luṭf-ı Ḫudāyı rüʾyet **ve** bu şeref-i nādirü'l-vukūʿ ile daḫi *(368, 15). [ve,]*
4293. mekremiyyet-i şīrīn-meẕāḳ-ı şekker-i şükr-i Yezdān **ve** bu ṭavr-ı ḫoş-nümā *(368, 16). [ve,]*
4294. taʿbīr olunur defter-dārān **ve** ʿaḳablerince reʾīs efendi **ve** defter emīni efendi *(368, 18). [ve,]*
4295. taʿbīr olunur defter-dārān **ve** ʿaḳablerince reʾīs efendi **ve** defter emīni efendi *(368, 18). [ve,]*
4296. ve defter-dār efendi ḫażerātı **ve** baʿdehüm ṣadreyn maʿzūlleri **ve** pāyelileri *(368, 19). [ve,]*
4297. ve defter-dār efendi ḫażerātı **ve** baʿdehüm ṣadreyn maʿzūlleri **ve** pāyelileri *(368, 19). [ve,]*
4298. ve defter-dār efendi ḫażerātı **ve** baʿdehüm ṣadreyn maʿzūlleri **ve** pāyelileri *(368, 19). [ve,]*
4299. İstanbul maʿzūllerine varınca geçdikden şoñra vüzerā-yı ʿiẕām **ve** *(368, 20). [ve,]*
4300. destūrān-ı fiḫāmdan silāḥ-dār-ı sābıḳ İbrāhīm Paşa **ve** vezīr-i bī-naẓīr *(368, 21). [ve,]*
4301. ve āṣaf-ı Arisṭū-tedbīr Tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa **ve** vezīreyn-i mükerremeyn silāḥ-dār-ı sābıḳ ʿOs̱mān Paşa *(368, 22). [ve,]*
4302. ve āṣaf-ı Arisṭū-tedbīr Tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa **ve** vezīreyn-i mükerremeyn silāḥ-dār-ı sābıḳ ʿOs̱mān Paşa *(368, 22). [ve,]*
4303. Bundan ṣoñra beyāż ser-ġūşlı bölük çorbacıları **ve** şāṭırān-ı zerrīn-kemerān *(368, 27). [ve,]*
4304. ile bā-devlet ü iḳbāl **ve** bā-ḥaşmet ü iclāl nücūm içinde māh-tāb-ı raḫşān gibi *(368, 28). [ve,]*
4305. ṣadr-ı aʿẓam-ı Dārā-ḥaşem ḫażretleri tenvīr-i rūy-ı cihān **ve** her cānibe kef-i güher-pāşların *(368, 29). [ve,]*
4306. zer-efşān iderek yemīninde muḥżır aġa **ve** yesārında bostānīler oṭabaşısı *(368, 30). [ve,]*
4307. ve sāʾir eṭrāf u ḫavāşīsi birle yürüyüp baʿdehū ḫademe-i ışṭabl-ı ʿāmire *(368, 31). [ve,]*
4308. ve ḫadīḳa-i ḫāṣṣa-i şehriyārī bostānīleri piyāde **ve** ʿaḳablerince bostāncıbaşı aġa *(368, 32). [ve,]*
4309. ve ḫadīḳa-i ḫāṣṣa-i şehriyārī bostānīleri piyāde **ve** ʿaḳablerince bostāncıbaşı aġa *(368, 32). [ve,]*
4310. ve mīr-āḫūr aġa birer esb-i ṣabā-seyr-i sebük-pāda mürūr u ʿubūr eṣnāsında *(368, 33). [ve,]*
4311. mücevher raḫtlu **ve** mücevher ḳalḳanlu incü **ve** cevāhir işleme dīdekler **ve** *(368, 34). [ve,]*
4312. mücevher raḫtlu **ve** mücevher ḳalḳanlu incü **ve** cevāhir işleme dīdekler **ve** *(368, 34). [ve,]*
4313. mücevher raḫtlu **ve** mücevher ḳalḳanlu incü **ve** cevāhir işleme dīdekler **ve** *(368, 34). [ve,]*
4314. ġurre-i ṣubḥ-ı saʿādet gibi hüveydā **ve** ḫayret-efzā-yı ʿuḳūl-i pīr ü bernā olaraḳ *(368, 37). [ve,]*
4315. naḳībü'l-eşrāf-ı celīlü'l-elṭāf ḫażretleri **ve** ʿaḳablerince ḳıṭʿa *(369, 2). [ve,]*
4316. her tār-ı mūy-ı müşgīn-būy-ı perçeminde biñ diyār-ı Çīn āvīzān **ve** her cünbiş-i ṣafā-baḫşına *(369, 12). [ve,]*
4317. ḫande-zen-i ṣubḥ-ı ṣānī **ve** gerdiş-i çeşm-i siyāh-ı āhū-enīsi *(369, 14). [ve,]*
4318. ve çeşm-i rikābı būse-gāh-ı şifāh-ı erbāb-ı āmāl zīn-pūş-ı rengīn-nuḳūşı *(369, 19). [ve,]*
4319. aṭlas-ı āl-gūn-ı şafaḳdan ḫoş-reng **ve** cevāhir-i bisāṭ-ı zer-kārı *(369, 20). [ve,]*
4320. serġūş-ı mücevherler ki şekli şāhid-i iḳbāl ü şevkete güşāde-āġūş **ve** *(369, 22). [ve,]*
4321. ferve-i ʿālem-bahā-yı mülūkāne **ve** sāʾir elbise-i girān-bahā-yı ḫıdīvānelerine *(369, 24). [ve,]*
4322. El-ḫāṣıl hezār ḫaşmet ü fer **ve** zīb ü zīver ile güẕār **ve** iṣrlerince şeş-pāy-ı baḫrīden *(369, 27). [ve,]*
4323. El-ḫāṣıl hezār ḫaşmet ü fer **ve** zīb ü zīver ile güẕār **ve** iṣrlerince şeş-pāy-ı baḫrīden *(369, 27). [ve,]*
4324. ile çekilüp ṭop-ı zerrīnleri āfītāb-ı raḫşān **ve** gül-mīḫ-ı sīmīnleri nücūm-ı tābān *(369, 29). [ve,]*
4325. çeşmān-ı şāhid-i baḫt u devlet Sulṭān Meḥemmed **ve** Sulṭān Muṣṭafā *(370, 2). [ve,]*
4326. ḫażretleri āyīn-i ḫaşmet-i mülūkāne **ve** şevket-i pādişāhāne ile *(370, 4). [ve,]*
4327. hem-nişīn **ve** baḫt u devlet gibi birbirlerine ḳarīn olup ser-i saʿādet-efserlerine *(370, 5). [ve,]*
4328. hem-nişīn **ve** baḫt u devlet gibi birbirlerine ḳarīn olup ser-i saʿādet-efserlerine *(370, 6). [ve,]*
4329. muraṣṣaʿ serġūşlar pīrāye-baḫş-ı celāl **ve** meṣābe-i şehbāl-i hümā-yı iḳbāl olmuş *(370, 7). [ve,]*
4330. ve sāʾir elbise-i mülūkāneleriniñ taḳdīr-i ḳıymeti taḫliye-i kīse-i deryā vü kān idecek *(370, 8). [ve,]*
4331. Ṣaff-der-ṣaff reh-güẕār **ve** eşk-i sürūr ile rāh-ı ʿubūrlarına rīg-niṣār olan *(370, 10). [ve,]*
4332. nuẓẓāra derīçe-i gerdüneden tevcīh-i nīm-nigāh-ı iʿtibār **ve** zebān-ı ebrū **ve** *(370, 11). [ve,]*
4333. nuẓẓāra derīçe-i gerdüneden tevcīh-i nīm-nigāh-ı iʿtibār **ve** zebān-ı ebrū **ve** *(370, 11). [ve,]*
4334. güẕār **ve** ʿaḳablerinde sarāy-ı hümāyūnda muʿtād olan resm-i maʿrūfları üzere *(370, 14). [ve,]*
4335. ḳırmızı bükme üsküf ile üsküfli şāhīne nümūdār olan silāḥ-dār-ı şehriyārī **ve** *(370, 15). [ve,]*
4336. şükūfe-i bādām gibi çil paralar niṣār **ve** dest-i nuḳre-pāşların *(370, 17). [ve,]*
4337. ve muḳābele-i şehriyār-ı ʿālī-tebāra resīde olduḳlarında ʿinān-ı reh-vārların *(370, 19). [ve,]*
4338. ve fer ü iclāl ü ḫaşmet ile seyr ü temāşā **ve** ibtidā-yı devlet-i ʿaliyye-i ʿOs̱māniyāndan *(370, 29). [ve,]*
4339. ve fer ü iclāl ü ḫaşmet ile seyr ü temāşā **ve** ibtidā-yı devlet-i ʿaliyye-i ʿOs̱māniyāndan *(370, 29). [ve,]*
4340. dillerde dāstān **ve** ʿaṣr-ı şerīfleri reʾs-i tārīḫ-i eyyām olacaġı bī-iştibāh idügini *(370, 33). [ve,]*
4341. mülāḥaẓa buyurmaġla bu niʿmet-i celīleye hezār hezār şükr-i Yezdān **ve** *(371, 1). [ve,]*
4342. ḳaṭarāt-ı eşk-i şevḳ cūşān **ve** pīrāmen-i şuffe-i şafāları kenāre-i baḫr-i ʿAdenden *(371, 4). [ve,]*
4343. ve iki dīde-i cihān-bānī birāderān-ı Ferḳadān-iḳtirānı gerdüne-i gerdün-nümūn-ı āsumān-nişān *(371, 7). [ve,]*
4344. ile naẓar-gāh-ı cihān-dārīden güẕār **ve** ʿaḳablerince *(371, 8). [ve,]*
4345. dārü's-saʿāde aġası ḫażretleri **ve** ḳapu aġası **ve** enderūn-ı hümāyūn aġaları *(371, 9). [ve,]*
4346. dārü's-saʿāde aġası ḫażretleri **ve** ḳapu aġası **ve** enderūn-ı hümāyūn aġaları *(371, 9). [ve,]*
4347. ile velvele-ārā-yı zemīn ü zamān **ve** ġulġule-endāz-ı ṣımāḫ-ı āsumāniyān olaraḳ *(371, 11). [ve,]*
4348. mürūr **ve** bunlarıñ iṣrlerine daḫi sipāh u silāḥ-dār aġaları iḳtifā idüp *(371, 12). [ve,]*
4349. ālāy-ı şehriyārī tamām **ve** resīde-i semt-i ḫıtām olduḳda şevketlü pādişāh-ı İslām *(371, 13). [ve,]*
4350. orṭa ḳapu cānibinde ḳarār **ve** sāḥa-i sarāyda iki ḳol olup selāma intiẓār üzere iki *(371, 22). [ve,]*
4351. ḫāric-i bāb-ı hümāyunuñ bir ṭarafına nihāde **ve** ālāy tamām olduḳdan *(371, 24). [ve,]*

4352. ile şeker bāġçeleri daḫi mermerlik öñine vażʿ **ve** şeyḫü'l-islām-ı *(371, 26). [ve,]*
4353. Ebū Ḥanife-maḳām **ve** ṣudūr-ı kirām **ve** mevālī-i fiḫām şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān *(371, 27). [ve,]*
4354. Ebū Ḥanife-maḳām **ve** ṣudūr-ı kirām **ve** mevālī-i fiḫām şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān *(371, 27). [ve,]*
4355. Ancaḳ vüzerā-yı ʿiẓām **ve** erbāb-ı dīvān orṭa ḳapudan içerü girüp şeh-zādegān *(371, 29). [ve,]*
4356. merāsim-i zemīn-būsī-i şeh-zādegānı icrā **ve** çavuşān-ı dergāh-ı muʿallā alḳış u duʿā idüp *(371, 31). [ve,]*
4357. baʿdehū ṣadr-ı aʿẓam **ve** düstūr-ı ekrem ḥażretleri Sulṭān Süleymān *(371, 32). [ve,]*
4358. ḥażretlerini iclāl ü tevḳīr ile atdan indürüp ṣağ ṭaraflarına kendüler **ve** ṣol *(371, 33). [ve,]*
4359. ṭaraflarına dārü's-saʿāde aġası girüp **ve** Sulṭān Meḥemmed ḥażretleri **ve** Sulṭān Muṣṭafā *(371, 34). [ve,]*
4360. ṭaraflarına dārü's-saʿāde aġası girüp **ve** Sulṭān Meḥemmed ḥażretleri **ve** Sulṭān Muṣṭafā *(371, 34). [ve,]*
4361. ḥażretleri daḫi taʿẓīm ü tekrīm ile ʿarabadan indirilüp **ve** her biriniñ ḳoltuḳlarına *(371, 35). [ve,]*
4362. numūne-i gülşen-i İrem buyurduḳlarında evvelā ṣadr-ı aʿẓam **ve** āṣaf-ı ekrem *(372, 5). [ve,]*
4363. ḥażretleri **ve** ṣāniyen şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān ḥażerātı pā-būs-ı hümāyūn-ı şeref-maḳrūn *(372, 6). [ve,]*
4364. pādişāh-ı rūy-ı zemīn ḥażretleri **ve** dāmād-ı ekrem **ve** ṣadr-ı aʿẓam olan *(372, 8). [ve,]*
4365. pādişāh-ı rūy-ı zemīn ḥażretleri **ve** dāmād-ı ekrem **ve** ṣadr-ı aʿẓam olan *(372, 8). [ve,]*
4366. ilbās buyurdılar **Ve** şeref-i ḫitān ile ser-efrāz olacaḳ şeh-zādegān dört nefer *(372, 10). [ve,]*
4367. olan deʾb-i ḳadīm üzere vüzerā-yı ʿiẓām **ve** erbāb-ı dīvān selāma ṭurup *(372, 16). [ve,]*
4368. selām alup derūn-ı ḳubbeye dāḫil ü cālis **ve** ṣadr-ı zīb-i eʿazz-ı mecālis olduḳlarında *(372, 18). [ve,]*
4369. vüzerā-yı ʿiẓām **ve** sāʾir erbāb-ı dīvān yerlü yerlerinde ḳarār idüp *(372, 19). [ve,]*
4370. Süfre-i ūlāda vezīr-i aʿẓam-ı Dārā-himem **ve** süfre-i şāniyede üç nefer *(372, 22). [ve,]*
4371. vüzerā-yı ṣāḥib-ḥaşem **ve** süfre-i şāliṣede defter-dārān-ı ʿālī-mekān efendiler ḥażerātı *(372, 23). [ve,]*
4372. rūz-namçe-i evvel **ve** baş muḥāsebe **ve** mevḳūfāt **ve** māliye **ve** ḥaremeyn ḳalemlerine *(372, 25). [ve,]*
4373. rūz-namçe-i evvel **ve** baş muḥāsebe **ve** mevḳūfāt **ve** māliye **ve** ḥaremeyn ḳalemlerine *(372, 25). [ve,]*
4374. rūz-namçe-i evvel **ve** baş muḥāsebe **ve** mevḳūfāt **ve** māliye **ve** ḥaremeyn ḳalemlerine *(372, 25). [ve,]*
4375. rūz-namçe-i evvel **ve** baş muḥāsebe **ve** mevḳūfāt **ve** māliye **ve** ḥaremeyn ḳalemlerine *(372, 25). [ve,]*
4376. Ve baʿde'ṭ-taʿām tersāne ketḫudāsı paşaya ve on bir nefer ḳapudānlara ve *(372, 27). [ve,]*
4377. Ve baʿde'ṭ-taʿām tersāne ketḫudāsı paşaya **ve** on bir nefer ḳapudānlara **ve** *(372, 27). [ve,]*
4378. Ve baʿde'ṭ-taʿām tersāne ketḫudāsı paşaya **ve** on bir nefer ḳapudānlara **ve** *(372, 27). [ve,]*
4379. naḫıl aġası Meḥemmed Aġaya **ve** miʿmār aġaya **ve** ṭulumcıbaşıya ḫilʿatlar ile *(372, 28). [ve,]*
4380. naḫıl aġası Meḥemmed Aġaya **ve** miʿmār aġaya **ve** ṭulumcıbaşıya ḫilʿatlar ile *(372, 28). [ve,]*
4381. ikrām **ve** naḫılları **ve** şeker bāġçelerini götüren tersāne neferātına beş yüz ġuruş *(372, 29). [ve,]*
4382. ikrām **ve** naḫılları **ve** şeker bāġçelerini götüren tersāne neferātına beş yüz ġuruş *(372, 29). [ve,]*
4383. ve miʿmār aġa ile dülger ḳalfalarına yüz ġuruş *(372, 30). [ve,]*
4384. ve naḫlīlere otuz ġuruş **ve** bāġçecilere ḳırḳ ġuruş **ve** çiçek yapan ʿAceme *(372, 31). [ve,]*
4385. ve naḫlīlere otuz ġuruş **ve** bāġçecilere ḳırḳ ġuruş **ve** çiçek yapan ʿAceme *(372, 31). [ve,]*
4386. ve naḫlīlere otuz ġuruş **ve** bāġçecilere ḳırḳ ġuruş **ve** çiçek yapan ʿAceme *(372, 31). [ve,]*
4387. on ġuruş **ve** dört nefer ḳapu ketḫudālarına onar ġuruş inʿām **ve** bugün *(372, 32). [ve,]*
4388. on ġuruş **ve** dört nefer ḳapu ketḫudālarına onar ġuruş inʿām **ve** bugün *(372, 32). [ve,]*
4389. daḫi dergāh-ı ʿālī yeñiçerileri pilāv **ve** zerde **ve** sāʾir erbāb-ı dīvān muʿtād üzere *(372, 33). [ve,]*
4390. daḫi dergāh-ı ʿālī yeñiçerileri pilāv **ve** zerde **ve** sāʾir erbāb-ı dīvān muʿtād üzere *(372, 33). [ve,]*
4391. dīvān-ḫāneden cümleden aḳdem ḳalḳup süvār **ve** ḫāric-i bāb-ı hümāyūnda *(372, 35). [ve,]*
4392. devlet-i ʿaliyyede mevcūd olan beş nefer vüzerā-yı ʿiẓām **ve** şeyḫü'l-islām-ı bülend-maḳām-ı nīgū-nām *(373, 8). [ve,]*
4393. ve ṣadreyn-i kerīmeyn **ve** naḳībü'l-eşrāf efendi **ve** *(373, 9). [ve,]*
4394. ve ṣadreyn-i kerīmeyn **ve** naḳībü'l-eşrāf efendi **ve** *(373, 9). [ve,]*
4395. ve ṣadreyn-i kerīmeyn **ve** naḳībü'l-eşrāf efendi **ve** *(373, 9). [ve,]*
4396. yeñiçeri aġası **ve** sekbānbaşı **ve** ḳul ketḫudāsı **ve** sañṣoncıbaşı **ve** defter-dār efendi *(373, 10). [ve,]*
4397. yeñiçeri aġası **ve** sekbānbaşı **ve** ḳul ketḫudāsı **ve** sañṣoncıbaşı **ve** defter-dār efendi *(373, 10). [ve,]*
4398. yeñiçeri aġası **ve** sekbānbaşı **ve** ḳul ketḫudāsı **ve** sañṣoncıbaşı **ve** defter-dār efendi *(373, 10). [ve,]*
4399. yeñiçeri aġası **ve** sekbānbaşı **ve** ḳul ketḫudāsı **ve** sañṣoncıbaşı **ve** defter-dār efendi *(373, 10). [ve,]*
4400. ve sipāh **ve** silāḥ-dār aġaları **ve** ketḫudāları **ve** cebecibaşı **ve** ṭopçıbaşı bi'l-cümle *(373, 11). [ve,]*
4401. ve sipāh **ve** silāḥ-dār aġaları **ve** ketḫudāları **ve** cebecibaşı **ve** ṭopçıbaşı bi'l-cümle *(373, 11). [ve,]*
4402. ve sipāh **ve** silāḥ-dār aġaları **ve** ketḫudāları **ve** cebecibaşı **ve** ṭopçıbaşı bi'l-cümle *(373, 11). [ve,]*
4403. ve sipāh **ve** silāḥ-dār aġaları **ve** ketḫudāları **ve** cebecibaşı **ve** ṭopçıbaşı bi'l-cümle *(373, 11). [ve,]*
4404. oturageldikleri yerde ḳarār **ve** ṣadreyn **ve** naḳībü'l-eşrāf efendi **ve** defter-dār efendi *(373, 15). [ve,]*
4405. oturageldikleri yerde ḳarār **ve** ṣadreyn **ve** naḳībü'l-eşrāf efendi **ve** defter-dār efendi *(373, 15). [ve,]*
4406. oturageldikleri yerde ḳarār **ve** ṣadreyn **ve** naḳībü'l-eşrāf efendi **ve** defter-dār efendi *(373, 15). [ve,]*
4407. Baʿdehū bostāncıbaşı **ve** mīr-āḫūr-ı evvel ü şānī **ve** ḳapucılar ketḫudāsı *(373, 17). [ve,]*
4408. Baʿdehū bostāncıbaşı **ve** mīr-āḫūr-ı evvel ü şānī **ve** ḳapucılar ketḫudāsı *(373, 17). [ve,]*
4409. ṭūlānī ṣuffede mekīn olup **ve** işrlerince vüzerā-yı ʿiẓām ḥażerātı daḫi *(373, 19). [ve,]*
4410. vezīr-i aʿẓam-ı gerdūn ḥaşem ḥażretleri ṣalı güni geydigi beyāż üst kürk **ve** ḳallāvī ile *(373, 21). [ve,]*
4411. dīvān raḫtlu semend-i ṣabā-reftāra süvār **ve** ḳudūm-ı meymenet-lüzūmlarına *(373, 22). [ve,]*
4412. dīde-güşā-yı intiẓār olan şeyḫü'l-islām **ve** vüzerā-yı ʿiẓām oturduḳları maḳāma *(373, 23). [ve,]*
4413. ve ṣadreyn-i muḥteremeyn **ve** yeñiçeri aġası **ve** defter-dār efendi **ve** reʾīs efendi *(373, 30). [ve,]*
4414. ve ṣadreyn-i muḥteremeyn **ve** yeñiçeri aġası **ve** defter-dār efendi **ve** reʾīs efendi *(373, 30). [ve,]*
4415. ve ṣadreyn-i muḥteremeyn **ve** yeñiçeri aġası **ve** defter-dār efendi **ve** reʾīs efendi *(373, 30). [ve,]*
4416. ve ṣadreyn-i muḥteremeyn **ve** yeñiçeri aġası **ve** defter-dār efendi **ve** reʾīs efendi *(373, 30). [ve,]*

4417. ve çavuşbaşı aġa ḥażerātı maʿiyyetlerinde bulunup sāʾir ocaḳ aġaları ʿarż ḳapusunda *(373, 31). [ve,]*
4418. oturup sekbānbaşı **ve** ḳul ketḫudāsı **ve** sañṣoncıbaşı maḥall-i mezbūrda *(373, 32). [ve,]*
4419. oturup sekbānbaşı **ve** ḳul ketḫudāsı **ve** sañṣoncıbaşı maḥall-i mezbūrda *(373, 32). [ve,]*
4420. ḳāʾimen ṭurdılar Ṣāḥib-i devlet-i melek-ḥaṣlet **ve** ṣeyḫü'l-islām-ı nīgū-nām *(373, 33). [ve,]*
4421. ve vüzerā-yı ʿiẕām ḥażerātı **ve** sāʿirleri ʿarż oṭası ḳapusından girecek vaḳitde *(373, 34). [ve,]*
4422. ve vüzerā-yı ʿiẕām ḥażerātı **ve** sāʿirleri ʿarż oṭası ḳapusından girecek vaḳitde *(373, 34). [ve,]*
4423. ile ṣīrīn-kām **ve** ḳahāvī-i ṣafā-feḥāvī ile ikrām buyurulduḳdan ṣoñra *(374, 2). [ve,]*
4424. ṣāḥib-i devlet ḥażretlerinden mā-ʿadāsı yine ʿarż oṭasına ʿavdet **ve** anda ārām u istirāḥat buyurdılar *(374, 7). [ve,]*
4425. ve bu meclisde cenāb-ı ṣadr-ı ālī ḥażretleri destār-ı ʿādīleri *(374, 8). [ve,]*
4426. tamām olduḳda sünnet oṭasına naḳl **ve** āmāde olan fırāşına zīver-baḫş *(374, 15). [ve,]*
4427. ve ṣālisen şeh-zāde-i hümā-hemtā Sulṭān Muṣṭafā ḥażretlerini daḫi yine ber-vech-i muḥarrer *(374, 16). [ve,]*
4428. Ve baʿde'l-maṣlaḥat ṣāḥib-i devlet ḥażretleri yine ʿarż oṭasına ʿavdet buyurduḳlarında *(374, 20). [ve,]*
4429. getürmekle ibtidā vezīr-i aʿẓam **ve** dāmād-ı ekrem ḥażretleri tepsiye beş yüz *(374, 22). [ve,]*
4430. altun **ve** vüzerā-yı sāʾire yüzer altun **ve** ḥażret-i şeyḫü'l-islām **ve** ṣadreyn daḫi *(374, 23). [ve,]*
4431. altun **ve** vüzerā-yı sāʾire yüzer altun **ve** ḥażret-i şeyḫü'l-islām **ve** ṣadreyn daḫi *(374, 23). [ve,]*
4432. altun **ve** vüzerā-yı sāʾire yüzer altun **ve** ḥażret-i şeyḫü'l-islām **ve** ṣadreyn daḫi *(374, 23). [ve,]*
4433. çuḳaya ḳaplu ferāce kürk **ve** Muṣul vālīsi ʿOsmān Paşa **ve** Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa *(374, 27). [ve,]*
4434. çuḳaya ḳaplu ferāce kürk **ve** Muṣul vālīsi ʿOsmān Paşa **ve** Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa *(374, 27). [ve,]*
4435. ve silāḥ-dār-ı sābıḳ İbrāhīm Paşa **ve** ḳapudān-ı deryā vezīr Süleymān Paşa *(374, 28). [ve,]*
4436.
ve silāḥ-dār-ı sābıḳ İbrāhīm Paşa **ve** ḳapudān-ı deryā vezīr Süleymān Paşa *(374, 28). [ve,]*
4437. **ve** nişāncı Muṣṭafā Paşa ḥażerātına daḫi ser-ā-sere ḳaplu semmūr kürkler *(374:29). [ve,]*
4438. **ve** keẕālik ṣadreyn-i mükerremeyn ve naḳibü'l-eşrāf ve ḥekīmbaşı ʿÖmer Efendi *(374:30). [ve,]*
4439. ve keẕālik ṣadreyn-i mükerremeyn **ve** naḳibü'l-eşrāf ve ḥekīmbaşı ʿÖmer Efendi *(374:30). [ve,]*
4440. ve keẕālik ṣadreyn-i mükerremeyn ve naḳibü'l-eşrāf **ve** ḥekīmbaşı ʿÖmer Efendi *(374:30). [ve,]*
4441. **ve** ḫ̇āce-i şeh-zādegān imām-ı evvel-i şehriyārī ʿAbdu'r-raḥmān Efendi *(374:31). [ve,]*
4442. **ve** cerrāḥbaşı efendiler ḥażerātına daḫi ferāce semmūr ḳürkler *(374, 32). [ve,]*
4443. ilbās olunup baʿdehū yeñiçeri aġası **ve** defter-dār efendi ve reʾīs efendi ve *(374:33). [ve,]*
4444. ilbās olunup baʿdehū yeñiçeri aġası ve defter-dār efendi **ve** reʾīs efendi ve *(374, 33). [ve,]*
4445. ilbās olunup baʿdehū yeñiçeri aġası ve defter-dār efendi ve reʾīs efendi **ve** *(374, 33). [ve,]*
4446. bostāncıbaşı aġa ḥażerātına **ve** çavuşbaşı ve sekbānbaşı ve ḳul ḳetḫudāsı ve *(374, 34). [ve,]*
4447. bostāncıbaşı aġa ḥażerātına ve çavuşbaşı **ve** sekbānbaşı ve ḳul ḳetḫudāsı ve *(374, 34). [ve,]*
4448. bostāncıbaşı aġa ḥażerātına ve çavuşbaşı ve sekbānbaşı **ve** ḳul ḳetḫudāsı ve *(374, 34). [ve,]*
4449. bostāncıbaşı aġa ḥażerātına ve çavuşbaşı ve sekbānbaşı ve ḳul ḳetḫudāsı **ve** *(374, 34). [ve,]*
4450. sañṣoncıbaşı **ve** mīr-āḫūr-ı evvel ve ḳapucılar ketḫudāsı ve mīr-āḫūr-ı ṣānī ve *(374, 35). [ve,]*
4451. sañṣoncıbaşı ve mīr-āḫūr-ı evvel **ve** ḳapucılar ketḫudāsı ve mīr-āḫūr-ı ṣānī ve *(374,:35). [ve,]*
4452. sañṣoncıbaşı ve mīr-āḫūr-ı evvel ve ḳapucılar ketḫudāsı **ve** mīr-āḫūr-ı ṣānī ve *(374:35). [ve,]*
4453. sañṣoncıbaşı ve mīr-āḫūr-ı evvel ve ḳapucılar ketḫudāsı ve mīr-āḫūr-ı ṣānī **ve** *(374:35). [ve,]*
4454. sipāh **ve** silāḥ-dār aġaları ve cebecibaşı ve ṭopçıbaşı aġalara ʿarż ḳapusı miyānında *(374, 36). [ve,]*
4455. sipāh ve silāḥ-dār aġaları **ve** cebecibaşı ve ṭopçıbaşı aġalara ʿarż ḳapusı miyānında *(374:36). [ve,]*
4456. sipāh ve silāḥ-dār aġaları ve cebecibaşı **ve** ṭopçıbaşı aġalara ʿarż ḳapusı miyānında *(374:36). [ve,]*
4457. müteveccih **ve** ṣadr-ı Ḥātem-kerem ḥażretleri daḫi vüzerā-yı ʿiẕām *(375:4). [ve,]*
4458. **ve** sīm zencīr ve ʿabāyī ile müzeyyen atlara süvār ve ṭoġrı saʿādet-ḫānelerine *(375:10). [ve,]*
4459. ve sīm zencīr **ve** ʿabāyī ile müzeyyen atlara süvār ve ṭoġrı saʿādet-ḫānelerine *(375:10). [ve,]*
4460. ve sīm zencīr ve ʿabāyī ile müzeyyen atlara süvār **ve** ṭoġrı saʿādet-ḫānelerine *(375:10). [ve,]*
4461. Baʿdehū ṣadr-ı ʿālī **ve** ümmīd-gāh-ı esāfil ü eʿālī ḥażretleri kef-i güher-pāşlarından *(375:12). [ve,]*
4462. āmāde vü müheyyā ʿaṭiyye-i şehen-şāh-ı kerem-pīrā olan cevāhir raḫtlu **ve** *(375:15). [ve,]*
4463. rākib-i semend-i ʿālem-pesend-i iḳbāl **ve** sarāy-ı ʿālīlerine revnaḳ-baḫş-ı fer ü iclāl oldılar *(375:18). [ve,]*
4464. **Ve** bu rūz-ı firūzda vüzerā vü ʿulemā ve baʿżı ricāl-i devlet emīn-i sūr *(375:19). [ve,]*
4465. Ve bu rūz-ı firūzda vüzerā vü ʿulemā **ve** baʿżı ricāl-i devlet emīn-i sūr *(375:19). [ve,]*
4466. ṭarafından ṭabla ile şekerler ihdāsıyla ṣīrīn-kām **ve** sūr-ı hümāyūn itmām ve *(375:20). [ve,]*
4467. ṭarafından ṭabla ile şekerler ihdāsıyla ṣīrīn-kām ve sūr-ı hümāyūn itmām **ve** *(375:20). [ve,]*

ve ḳınā ʿazābe'n-nār: *(Bakara Suresi, 201. ayet) "Bizi o ateş azabından koru".*

gibi āteşe düşdi **ve ḳınā ʿazābe'n-nār** Lākin bu ḳadar *(173:19). [ve ḳınā ʿazābe'n-nār,]*

vech: *Tarz, biçim, yol, sebep.*
1. taʿallüm-gāh-ı terbiyyet-i pādişāhīden tehzīb-i nüsḫa-i aḫlāḳ itdigi **vech** üzere *(146:15). [vech,]*
2. maʿan icrā-yı sünnet itmek şerefine sezā ve bu **vech** ile ʿavāṭıf-ı ʿaliyye-i ḫüsrevānīden *(146,:24). [vech,]*
3. Dāʾire-i hümāyūn bu **vech** ile muḥāṭ-ı pergār-ı istiḳrār ḳılındıḳdan *(150:20). [vech,]*

4. Bu **vech** üzere ṣufūf-ı ḫademe-i pādişāhī tertīb ve silāḥ-dār ve rikāb-dār aġalar *(154, 26). [vech,]*
5. **vech** üzere beş çenberden geçmek ile ṭavḳ-ı beşerden ḫāric iş itdi *(158:16). [vech,]*
6. Neṣr Her **vech** ile ḫaşmına ḳarşuluḳ virür ḫazīne ṣāḥibi nāmlı bahādır ve bir *(165:12). [vech,]*
7. her birine taʿyīn u tanṣīṣ buyurduḳları **vech** üzere evvelā *(165:29). [vech,]*
8. mersūm-ı yerāʿa-i vaḳāyiʿ-nüvīsān oldıġı **vech** üzere pīrāye-i ʿarṣa-i beyān ḳılınan *(168:14). [vech,]*
9. Bu **vech** ile beyān-ı maʿnā-yı laṭīf encāma ve fātiḥa-i ders-i muḫtaṣarī *(180:18). [vech,]*
10. Bu **vech** üzere fişeng şenligi sāʿat dörde degin mütemādī ve *(197:28). [vech,]*
11. ricʿat eylediler Bugün risāle-i cemʿiyyet bu **vech** üzere *(201:31). [vech,]*
12. Bu **vech** üzere nıṣfu'l-leyle degin iḳtibās-ı envār-ı neşāṭ ve iżāʿa-i mişkāt-ı inbisāṭ olunup *(221:8). [vech,]*
13. Ḳaṣṣābān-ı ġanem bu **vech** ile tertīb-i ālāy-ı dil-güşā ve ʿarż-ı esbāb-ı ẕevḳ u ṣafā eylediklerinden *(237:28). [vech,]*
14. yetişdigi maḥallden bend ve sütūnı bu **vech** ile der-kemend idüp sāʿid-i saḫt-gīriniñ birini *(243:6). [vech,]*
15. Maḥall-i Taṣvīr Cānib-i deryāda bu **vech** üzere şenlikler kemaliñ bulup ve *(260:1). [vech,]*
16. ile mütefekkir iken ser-ā-pāy aḥvāl-i şebāne ne **vech** ile ʿaks-endāz-ı āyīne-i żamīr-i münīr-i āṣafāneleri oldı *(260:32). [vech,]*
17. bu gün bir **vech** ile mümkin degüldür deyu cevāb virilmiş iken ṣadr-ı bülend-ḳadr u himmet *(262:31). [vech,]*
18. ṣoñra fuḍāle-i ḫ̆ān-ı iḥsānların ḥişşe-i ġāʾib-i ṣıbyān olmaġ içün ifrāz ve bu **vech** *(275:25). [vech,]*
19. Ḫ̆ānende vü sāzendeler bu **vech** üzere pīş-gāh-ı sāye-bān-ı temāşāda *(291: 4). [vech,]*
20. fermān-ı vācibü'l-iẕʿān-ı āṣafī ile ṭanṣīs olunup bu **vech** ile daḫi sermāye-baḫş-ı ibtihāc u iḥsān *(310:13). [vech,]*
21. teşrīf-i ḫudāvendigārīden dūr olmaġın ve **vech** ile sürūr u ṣafādan mehcūr olup *(310:28). [vech,]*
22. Āyīneciler ṣūret-nümā-yı şādī olup bir **vech** ile çihre-i şāhid-i sürūr u ṣafāya *(316:10). [vech,]*
23. ekl idüp temāşāşiyānı ḫayrān u medhūş eyledi Bu **vech** ile ḥirfet-i meẕkūre *(334:24). [vech]*
24. içün çeşm-güşā-yı intiẓār idiler Lākin keṣret-i bārāndan nāşī bir **vech** ile tertīb-i esbāb-ı melāʿibe *(339:12). [vech,]*
25. ṣanāyiʿ-i ʿacāʾib icrāsı bir **vech** ile ḳābil olmamaġla cenāb-ı şevket-meʾāb *(345:10). [vech,]*
26. sābıḳını lāḥıḳ-ı sābıḳ olup ḫaḳk-ı taʿbīri ile tavṣīfini taḫḳīḳ bir **vech** ile taṣdīḳ olunmayacaḳ *(356:20). [vech,]*
27. Bu **vech** ile gice şenligi peẕīrāy-ı ḫıtām ve resīde-i encām olup *(357:18). [vech,]*
28. sīr-çeşm-i niʿmet-i dīdār itmegin bu **vech** ile bir yüzden daḫi *(359:13). [vech,]*
29. tekmīl-i şiʿār-ı sünnet-i ḫitān itmeleri istiṣvāb olundı Bu **vech** ile *(364:9). [vech,]*
30. Neṣr mışdāḳınca mezbūrlarıñ nāʾire-i ṭāḳatların teşʿīl ve emr-i ʿasīrlerin bu **vech** ile *(367:22). [vech,]*
31. bu āna gelince bu **vech** üzere sūr-ı ḫitān ancaḳ ḥażret-i ḫudāvendigār-ı ḫilāfet-penāh *(370:30). [vech,]*

vech: *Sebep, vesile.*
1. Bu **vech** ile eyle basṭ-ı aḳvāl *(135:12). [vech,]*
2. nām-zed-i mīʿad-ı celīl-i cihān-dārī oldıġı **vech** üzere Ḫudāvendigār-ı sābıḳ Sulṭān Muṣṭafā Ḫān *(149:27). [vech,]*

vech: *Benzer.*

gülāb-efşān-ı nuṭḳ-ı kerāmet-nişān oldıġı **vech** üzere *(309:25). [vech,]*

veche-gāh-ı otaġ-ı sipihr-i iştibāh olup: *Göğe benzeyen otağın baktığı yön.*

Ve Kāġıd-ḫāne semti **veche-gāh-ı otaġ-ı sipihr-i iştibāh olup** cānib-i İstanbul *(150: 9). [veche-gāh-ı otaġ-ı sipihr-i iştibāh olup, -up]*

veche-gāh-ı yesārında: *Batı tarafında bulunmak.*

Ve yine otaġ-ı şehriyārīniñ **veche-gāh-ı yesārında** Cin Deresi taʿbīr olunur *(151:5). [veche-gāh-ı yesārında, -ı, -n, -da]*

vech-i āḫere: *Başka bir taraf.*

ʿazīmet-i ūlāyı **vech-i āḫere** taḥvīl eyleyüp naḫılların ve şeker bāġçeleriniñ edevāt u ālātı *(141:34). [vech-i āḫere, -e]*

vech-i ātī: *İleride açıklanan söz.*

ḳarar virmeleri ile reʾy-i evvel fesḫ olunup **vech-i ātī** üzere żiyāfet-i ʿāmme *(147:14). [vech-i ātī,]*

vech-i meşrūḥ: *Bilindiği üzere, bu yüzden.*

tanṣīṣ olunmaġın anlara **vech-i meşrūḥ** üzere iṭʿām ve sāʾirlerinden *(344:26). [vech-i meşrūḥ,]*

vech-i meşrūḫ: *Daha önce anlatılan usul.*

iki naḫl-ı kebīr-i bī-muʿādil daḫi **vech-i meşrūḥ** üzere ʿubūr eyledikden *(368:12). [vech-i meşrūḥ,]*

vech-i meşrūh: *Bilindiği, anlatıldığı gibi.*

cerrāḥbaşı Süleymān Efendi sünnet idüp ṣāniyen **vech-i meşrūḥ** üzere dīger *(374:13). [vech-i meşrūḥ,]*

vech-i meşrūḥ üzre: *Anlatıldığı gibi.*

Vech-i meşrūḥ üzre āyīn-i dāmen-būsī icrāsından ṣoñra ḥażret-i ṣāḥib-i devlet *(156:27). [vech-i meşrūḥ üzre,]*

vech-i mezkūr: *Söz edildiği gibi, söz edildiği şekilde.*

degin **vech-i meẕkūr** üzere nisvān u ricāl maḫlūṭ oldıġı ḥālde pīş-gāh-ı pādişāhīde *(205:19). [vech-i meẕkūr,]*

vech-i şerʿī: *Din hükümleri.*

āmāde-i ebnā-yı sebīl olmaġla devlet-i pādişāhīden **vech-i şerʿī** üzere *(265: 9). [vech-i şerʿī,]*

vechile: *Şekil, tarz, yol, usul.*
1. Bu **vechile** anlar gerdiş-nümā-yı cilve-i sürīn ü miyān ve *(174:24). [vechile,]*
2. Bu **vechile** pādişāh-ı ʿālem-ārā mihr-i münīr-i felek-peymā gibi *(181:15). [vechile,]*
3. Bu **vechile** üç defʿa mānend-i bīd-i sulṭānī ārāyiş-i ḥadīka-i şādmānī olduḳdan *(253:25). [vechile,]*
4. Zūr-bāzlar bu **vechile** hüner-sāz ve mehter-ḫāneler velvele-endāz ve neferāt-ı ḥirfetleri *(303:22). [vechile,]*

vechile: *Taraf.*

şikest ve bir **vechile** icrā-yı mahāret-i şaṣt ve iẓhār-ı zūr-ı bāzū vü dest buyurdılar *(273: 9). [vechile,]*

vedāʿ itdiler: *Esenleşerek ayrılmak.*

vedāʿ itdiler ve her biri seyr-i temāşā-yı şebān-gāhī içün ḳarār-gāh-ı istirāḥatlarına *(287:10). [vedāʿ itdiler, -di, -ler]*

vedāʿ itmiş: *Ayrılmak.*

ile inṣırāfa istīẕān itdiklerinde ricāl-i dīn ü devlet **vedāʿ itmiş** iken ve *(340:4). [vedāʿ itmiş, -miş]*

vedīʿa-i esrār-ı salṭanata: *Hükümdarlık sırlarının emaneti.*

istiḫdām buyurdı ise meşkūrü'l-mesāʿī ve ḳanġı **vedīʿa-i esrār-ı salṭanata** *(145:27). [vedīʿa-i esrār-ı salṭanata, -a]*

vefā itmeyüp: *Yetmek.*

ictimāʿ u iḫtişād itdiklerinde üç direkli ve iki direkli **vefā itmeyüp** bir *(201:11). [vefā itmeyüp, -me, -y, -üp]*

vefḳ-i bāzū-yı celālet: *Büyüklük kuvvetine uygun olarak.*

şoñra **vefḳ-i bāzū-yı celālet** ḥırzü'l-emān-ı yemīn-i devlet cenāb-ı ṣadr-ı saʿīdü'l-menḳābetiñ *(150:21). [vefḳ-i bāzū-yı celālet,]*

vefḳ-i mesʿūd-ı müşelleş: *(III. Ahmed'in şehzadeleri) Üçgen biçimli uğur muskası.*

daḫi **vefḳ-i mesʿūd-ı müşelleş** gibi pīrāye-i yemīn ü yesār buyurup *(218:4). [vefḳ-i mesʿūd-ı müşelleş,]*

vefk-i müşelles: *Üçgen şeklinde muska.*
1. ʿaded şeh-zādegān-ı cüvān-baḫt yesār-ı taḫtda **vefḳ-i müşelleş** gibi *(156:11). [vefḳ-i müşelleş,]*
2. ḥażretleri **vefḳ-i müşelleş** gibi yemīn-i ṣadr-ı aʿẓamīde iḥrām-ı iḫtirām *(231:2). [vefḳ-i müşelleş,]*

vefḳ-i yemīn-i cāh u celāl: *Ululuk mevkiinin sağ yanı.*

eşnā-yı tenāvül-i ṭaʿāmda devletlü ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri **vefḳ-i yemīn-i cāh u celāl** *(266:30). [vefḳ-i yemīn-i cāh u celāl,]*

vefret-i maṭar-ı vābil: *İri taneli yağmurun şiddeti.*

vefret-i maṭar-ı vābil ve keşret-i bārān-ı nāzilden *(310:20). [vefret-i maṭar-ı vābil,]*

Vehbī: *18. yüzyıl şairi Seyyid Vehbi, Hüseyin (d.1085?/1674?-ö.1149/1736).*
1. **Vehbī** ile Rāşid-i sebük-tāz *(130:21). [Vehbī,]*
2. **Vehbī** yetişür süḫan-dırāzī *(134:21). [Vehbī,]*
3. Duʿāya ḥāżır ol ey **Vehbī** nevbetiñ geliyor *(180:6). [Vehbī,]*
4. Ṣīve-i ḳahve-fürūşa naẓar it ey **Vehbī** *(223:28). [Vehbī,]*
5. Nebāt şīşesine döndi ḫāmem ey **Vehbī** *(280:23). [vehbī,]*
6. ʿĀlemiñ güldi yüzü **Vehbiniñ** açıldı gözi *(293:3). [Vehbiniñ, -n, -iñ]*
7. **Vehbī** yeter ıṭnāb-ı mümill vaḳti degildir *(332:19). [Vehbī,]*
8. **Vehbī** ḳuluña hemīşe luṭfuñ *(353:1). [Vehbī,]*

Vehbiyā: *Ey Vehbi.*
1. **Vehbiyā** eyle duʿā Ḥaḳḳ ʿömr-i Nūḥ iḥsān ide *(185:15). [Vehbiyā,]*
2. **Vehbiyā** tāzece şarḳılara āġāz eyle *(245:30). [Vehbiyā,]*
3. feyż-i ḫayāt eyleyüp **Vehbiyā** meşhūduñ olan umūr-ı ġarībe ve aḥvāl-i ʿacībeyi *(260:12). [Vehbiyā,]*
4. **Vehbiyā** ter-dāmen olmaḳdan ḳaçınmaz ehl-i ʿaşḳ *(326: 3). [Vehbiyā,]*

vekālet: *Başkasını kendi yerine geçirme.*

Seyr eyledigiñ cūd **vekāletdir** andan *(330:15). [vekāletdir, -dir]*

vekāleten: *Vekil olarak, başkası adına.*

gitmişler idi Ṭaraf-ı vezīr-i müşārün-ileyhden **vekāleten** itmām-ı maṣlaḥat-ı ʿaḳd-i saʿīd buyurduḳlarından ṣoñra *(149:32). [vekāleten,]*

vekālet-i ḥażret-i şāḥib-i devlet: *(Sadrazam kethüdası) Sadrazam hazretlerinin vekili.*

meydān-ı sūrda **vekālet-i ḥażret-i şāḥib-i devlet** taʿṭīl-i esbāb-ı meserret olunmamaḳ *(346:23). [vekālet-i ḥażret-i ṣāḥib-i devlet,]*

vekālet-i muṭlaka-i āṣaf: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Sultan adına tam yetkili, sadrazam.*

edā-yı secde-güẕārī ve **vekālet-i muṭlaḳa-i āṣaf** vesāṭeti ile ḫalīfe kīsesinden *(358:33). [vekālet-i muṭlaḳa-i āṣaf,]*

vekālet-nāme-i muṭlaḳaların: *Tek yetkili olduğu belirtilen vekillik ibaresi.*

tevkīl ve **vekālet-nāme-i muṭlaḳaların** taḫṣīs baʿde't-taʿmīm ile daḫi tekrīm ü tebcīl *(308:20). [vekālet-nāme-i muṭlaḳaların, -lar, -ın]*

veḳāyiʿ-i ḫitānı: *Sünnet düğününde gerçekleşen olaylar.*

Vaṣf eyle **veḳāyiʿ-i ḫitānı** *(135:8). [veḳāyiʿ-i ḫitānı, -ı]*

vekāyiʿ-i müfiżü'l ḥubūrdur: *Sevinç artırıcı olaylar.*

Pertev-pāş-ı Ẓuhūr Olan **Veḳāyiʿ-i Müfiżü'l Ḥubūrdur** *(173:31). [veḳāyiʿ-i müfiżü'l ḥubūrdur, -dur]*

veḳāyiʿ-i rūzān u şebāneden: *Gece ve gündüz yaşananlar.*

buyurduḳlarında bu ʿabd-i ḥaḳīr daḫi müşāhede itdigim **veḳāyiʿ-i rūzān u şebāneden** *(260:15). [veḳāyiʿ-i rūzān u şebāneden, -den]*

veḳāyiʿ-i yevmü'l-isneyn: *Pazartesi günü olanlar.*

Veḳāyiʿ-i Yevmü'l-İsneyn *(230:22). [veḳāyiʿ-i yevmü'l-isneyn,]*

vekāyiʿ-nüvīs-i devlet: *(Raşid Efendi) Devlet vakanüvisi.*

nişāncı Muṣṭafā Paşa ḥażretleri daḫi ḥāżır olup ve **veḳāyiʿ-nüvīs-i devlet** *(310:7). [veḳāyiʿ-nüvīs-i devlet,]*

vekīl: *Birinin, işini görmesi için kendi yerine bıraktığı veya yetki verdiği kimse II Sadrazam.*

dest-būs-ı ḫudāvendigārīye **vekīl** ve çeşm-i rikābı ġubār-ı pāy-ı tūtiyā-āsā-yı şehriyārī *(199:12). [vekīl,]*

vekīl-harç: *Osmanlılarda çeşitli kurumlarda idari-mali işlerden, alışveriş ve iaşeden sorumlu kimse.*
1. ve dūde-i mezbūreniñ oṭa başıları ve **vekīl-ḫarç** ve aşçı ve sāʾir neferātı velīme-i sulṭānīye *(262:10). [vekīl-ḫarç]*
2. oṭabaşılarına ikişer altun ve bayraḳ-dārlarına ve **vekīl-ḫarclarına** birer altun ve *(327:15).*
[vekīl-ḫarclarına, -lar, -ı, -n, -a]
3. ve bayraḳ-dār ve **vekil-ḫarc** ve aşçılara birer ikişer ve ʿāmme-i neferātınıñ her birine *(358, 14). [vekil-ḫarc]*

vekīl-harc-ı şehriyārīye: *Sultan vekilharcı, devletin idari-mali işlerinden sorumlu kişi.*

aşçıbaşıya ve aşçılar kātibine ve aşçılar ketḫudāsına ve **vekīl-ḫarc-ı şehriyārīye** *(363:24).*
[vekīl-ḫarc-ı şehriyārīye, -y, -e]

vekīl-i muṭlak: *Sadrazam, dilediği işi yapmakta serbest olan vekil.*

Ṣadrü'l-vüzerā **vekīl-i muṭlaḳ** *(134:11). [vekīl-i muṭlaḳ,]*

vekīl-i muṭlaḳ-ı cihān-dārī: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Sultan'ın mutlak vekili.*

vekīl-i muṭlaḳ-ı cihān-dārī ve dāmād-ı aʿẓam-ı şehriyārī āb-ı rūy-ı mecāmīʿ-i ʿuẓmā *(363:17). [vekīl-i muṭlaḳ-ı cihān-dārī,]*

vekīl-i muṭlaḳ-ı cihān-dār-ı muʿaẓẓam: *Büyük hükümdarın veziri.*

ṣadr-ı aʿẓām ve **vekīl-i muṭlaḳ-ı cihān-dār-ı muʿaẓẓam** ḫażerātı üç direkli sāyebān-ı żiyāfeti *(319:17). [vekīl-i muṭlaḳ-ı cihān-dār-ı muʿaẓẓam,]*

vekīl-i muṭlaḳ-ı hüdāvendigārī: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Padişahın mutlak vekili.*
1. ṣadr-ı aʿẓam-ı ʿālī-himmet **vekīl-i muṭlaḳ-ı hüdāvendigārī** vezīr-i Risṭū-tedbīr-i şehriyārī *(153:17). [vekīl-i muṭlaḳ-ı hüdāvendigārī,]*
2. **vekīl-i muṭlaḳ-ı ḫudāvendigārī** nesaḳ-sāz-ı umūr-ı cihān-dārī āṣaf-ı aʿẓam ve *(345, 28). [vekīl-i muṭlaḳ-ı ḫudāvendigārī,]*

vekīl-i muṭlak-ı pādişāh-ı enām: *(Sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa için) Cihan padişahının sadrazamı.*

fermān-fermā-yı memālik-i İslām **vekīl-i muṭlaḳ-ı pādişāh-ı enām** (*139:15). [vekīl-i muṭlaḳ-ı pādişāh-ı enām,]*

vekīl-i muṭlak-ı şehriyār-ı keykāvūs-niʿmet: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Bağışı, Keykavus kadar çok hükümdarın tek vekili.*

ḫilālinde māʾide-sālār-ı velīme-i salṭanat ve **vekīl-i muṭlaḳ-ı şehriyār-ı Keykāvūs-niʿmet** *(265:23). [vekīl-i muṭlaḳ-ı şehriyār-ı keykāvūs-niʿmet,]*

vekīl-i muṭlak-ı veliyyü'n-niʿam-ı dārā-ḥadem: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Kapı halkı Dara gibi gösterişli, bağışı çok sultanın tek vekili.*

vekīl-i muṭlaḳ-ı veliyyü'n-niʿam-ı Dārā-ḫadem *(267:9). [vekīl-i muṭlaḳ-ı veliyyü'n-niʿam-ı dārā-ḫadem,]*

vekīl-i salṭanat: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Sadrazam.*
1. ḫüsrev-i ḳadr-dān-ı ḫıdmet-şinās-ı bende-nevāz ḥālā **vekīl-i salṭanat** ve *(145:22). [vekīl-i salṭanat,]*

2. meşhūd olduḳda **vekīl-i salṭanat** ḥażret-i ṣāḥib-i devlet maḳām-ı ʿālīlerinden *(248:8). [vekīl-i salṭanat,]*
3. ḥāʾiz-i ḳaṣabātü'ṣ-sebk-i fırāset ü fürūsiyyet **vekīl-i salṭanat** ḥażret-i ṣāḥib-i devlet naẓm *(272:25). [vekīl-i salṭanat,]*

vekīlü's-salṭana: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Saltanat vekili, sultan adına yetki kullanan.*

Bu Maḳāle Muʿtemedü'd-devle **Vekīlü's-salṭana** Ṣadr-ı Aʿẓam *(148:21). [vekīlü's-salṭana,]*

veled-i maʿnevī olan: *(Şeyh Memiş) Manevi oğul olarak bulunmak.*

veled-i maʿnevī olan Memiş Efendi ve baʿżı selāṭīn cevāmiʿniñ meşāyiḫ u eʾimme vü ḫuṭabāsından *(344:23). [veled-i maʿnevī olan, -an]*

velehān: *Tembellik, şaşkınlık.*

Bu emr-i ġarīb ḫalḳı **velehān** ve māhdan māhīye dek temāşāyiyānı ḥayrān eyledikde *(353:5). [velehān,]*

velev: *Olsa da, bile, hatta, ister, isterse.*

Bir miṣli daḫi **velev** bi-taġlīṭi'l-ḥiss *(184:6). [velev,]*

velev: *Eğer.*

Velev ʿabaḳte fi'ṣ-ṣarḳı enfāsu ṭībihā *(162:11). [velev,]*

velī: *Lâkin, amma.*
1. Aġzın açdıḳça **velī** çarḫa çıḳardı nefesi *(165:11). [velī,]*
2. Göñüllerince **velī** çıḳmayup tegellediler *(301:32). [velī,]*

velī: *Ermiş.*

duʿā-güy-ı devlet ve ḫayr-ḫˇāh-ı salṭanat ismi müsemmāsına muṭābıḳ **velī** dinmege *(171:17). [velī,]*

velīme-i ʿaẓīmeye: *Büyük şölen.*

ve ṭarden- li'l-bāb bu **velīme-i ʿaẓīmeye** daʿvet ile şeref-yāb ḳılınmaġla beyt *(355:8). [velīme-i ʿaẓīmeye, -y, -e]*

velīme-i sulṭānīye: *Sultanın şöleni.*
1. ve dūde-i mezbūreniñ oṭa başıları ve vekīl-ḫarç ve aşçı ve sāʾir neferātı **velīme-i sulṭānīye** *(262:10). [velīme-i sulṭānīye,]*
2. **velīme-i sulṭānīye** daʿvet şerefi ile şeref-yāb-ı nāʾil-i cāh-ı mübāhāt u müfāḫaret olup *(345:26). [velīme-i sulṭānīye,]*

velīme-i sulṭāniyyeye: *Sultanın şöleni.*

Yevm-i mezbūrda erbāb-ı ḥirefden ancaḳ … ṣınıf aṣḥābı **velīme-i sulṭāniyyeye** *(233:11). [velīme-i sulṭāniyyeye, -y, -e]*

velīme-i sulṭāniyyeye: *Sultan şöleni.*

ocaġ-ı mezbūruñ żābiṭān ve çavuşānı **velīme-i sulṭāniyyeye** daʿvet ile tekrīm olunmaġın *(248:4). [velīme-i sulṭāniyyeye, -y, -e]*

veliyy-i niʿmet: *(III. Ahmet) Nimet sahibi.*

Aña ıṭlāḳ olunur işte **veliyy-i niʿmet** *(273:29). [veliyy-i niʿmet,]*

veliyy-i niʿmet-i dehriñ: *(III. Ahmet) Zamanın iyilikçi hükümdarı.*

Veliyy-i niʿmet-i dehriñ Ḫudā ide memdūḥ *(349:15). [veliyy-i niʿmet-i dehriñ, -iñ]*

veliyy-i niʾmet-i kül: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Her türlü iyiliğin sahibi.*

Çerāg-ı meclis-i devlet **veliyy-i niʾmet-i kül** *(152:22). [veliyy-i niʾmet-i kül,]*

veliyy-i niʿmeti olan: *Veli nimeti olmak, iyilikte bulunan kimse.*

netīce-i maḳṣūd daḥi melḥūẓları olmayup ancaḳ **veliyy-i niʿmeti olan** *(211:28). [veliyy-i niʿmeti olan, -an]*

veliyyü'n-niʿam: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Herkese yardım eden.*

baş süfrede māʾide-sālār-ı kerem **veliyyü'n-niʿam** vezīr-i aʿẓam *(319:25). [veliyyü'n-niʿam,]*

veliyyü'n-niʿam-ı ʿālemiyān: *(III. Ahmet) Herkesi doyuran.*

Ey **veliyyü'n-niʿam-ı ʿālemiyān** ḫoş geldiñ *(292:21). [veliyyü'n-niʿam-ı ʿālemiyān,]*

veliyyü'n-niʿam-ı bāẕilü'l-kerem: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Cömertlik saçıcı, iyilik eri.*

ilçileri daḥi daʿvet olunmaġın cenāb-ı vekīl-i muṭlaḳ **veliyyü'n-niʿam-ı bāẕilü'l-kerem** *(337:32). [veliyyü'n-niʿam-ı bāẕilü'l-kerem,]*

veliyyü'n-niʿam-ı ḫalīliyyü'l-beẕl-i ʿālem: *Herkesi, Halil İbrahim gibi nimetleri saçarak doyuran.*

süfre-keş-i żiyāfet-ḫāne-i cūd u kerem **veliyyü'n-niʿam-ı Ḫalīliyyü'l-beẕl-i ʿālem** *(139:14). [veliyyü'n-niʿam-ı ḫalīliyyü'l-beẕl-i ʿālem,]*

velvele-ārā-yı zemīn ü zamān: *Dört bit yerin sesle dolması.*

ile **velvele-ārā-yı zemīn ü zamān** ve ġulġule-endāz-ı ṣımāḫ-ı āsumāniyān olaraḳ *(371:11). [velvele-ārā-yı zemīn ü zamān,]*

velvele-endāz: *Gürültü vermek, kargaşa koparmak.*

Zūr-bāzlar bu vechile hüner-sāz ve mehter-ḫāneler **velvele-endāz** ve neferāt-ı ḥirfetleri *(303:22). [velvele-endāz,]*

velvele-endāz-ı dāʾire-i āsumān oldılar: *Gök kubbeye gürültü salmak.*

ve **velvele-endāz-ı dāʾire-i āsumān oldılar** Eşḫāṣ-ı mezbūreniñ miyānlarından *(157:26). [velvele-endāz-ı dāʾire-i āsumān oldılar, -dı, -lar]*

velvele-endāz-ı ḥişār-ı eflāk olaraḳ: *Feleklerin kalesini inletmek.*

velvele-endāz-ı ḥişār-ı eflāk olaraḳ ve medāfiʿ u benādıḳ yerine günā-gün fişekler ile *(220:18). [velvele-endāz-ı ḥişār-ı eflāk olaraḳ, -araḳ]*

velvele-endāz-ı memleket-iʿirāḳ u işfahān eylediler: *Irak ve Isfahan ülkelerine ses salmak.*

naġme-i ʿAcemānelerin **velvele-endāz-ı memleket-iʿIrāḳ u Işfahān eylediler** Ve *(245:10). [velvele-endāz-ı memleket-iʿirāḳ u işfahān eylediler, -di, -ler]*

velvele-endāz-ı zemīn ü āsumān olup: *Yeri ve göğü inleten ses çıkarmak.*

Berren ve baḥren raḳḳāṣān ve mehter-ḫāneler **velvele-endāz-ı zemīn ü āsumān olup** *(256:27). [velvele-endāz-ı zemīn ü āsumān olup, -up]*

velvele-i celācil-i düfūf-ı rakkāṣān: *Rakkasların elindeki teflerin çıngıraklarının gürültüsü.*

bir iki sāʿat pīş-i otaġ-ı āṣafīde çeng ü çeġāne ṣafāsı mütemādī ve **velvele-i celācil-i düfūf-ı raḳḳāṣān** *(175:3). [velvele-i celācil-i düfūf-ı raḳḳāṣān,]*

velvele-i def-i pür-tefleri: *Sıcak tef sesi.*

Ve bir ḳol çengī dest-efşān-ı meydān-ı sūr ve **velvele-i def-i pür-tefleri** *(231:24). [velvele-i def-i pür-tefleri, -ler, -i]*

velvele-i ġarībe: *Garip gürültü.*

Bir vaḳitden ṣoñra mehter-ḫāne ṣadāsına mānend bir **velvele-i ġarībe** ve bir *(366:25). [velvele-i ġarībe,]*

velvele-i haber-i sürūr: *Sevinç haberinin yaydığı gürültü.*

Deyu ṭaraf ṭaraf mektūb-ı emr-üslūblar gönderilüp bu **velvele-i ḫaber-i sürūr** *(140:32). [velvele-i ḫaber-i sürūr,]*

velvele-i kūs-ı şāhāne: *Büyük köşkün gümbürtüsü.*

bir ṭarafdan **velvele-i kūs-ı şāhāne** ġulġule-endāz-ı ḳalʿa-i nüh-bārū-yı āsumān *(222:12). [velvele-i kūs-ı şāhāne,]*

velvele-i kūs-ı şāhī: *Padişah kösünün gürültüsü.*
1. eṣnāda **velvele-i kūs-ı şāhī** ve ġulgule-i nevbet-i pādişāhī *(176:29). [velvele-i kūs-ı şāhī,]*
2. **velvele-i kūs-ı şāhī** evc-i āsumāna ve ġulġule-i nevbet -i pādişāhī *(250:26). [velvele-i kūs-ı şāhī,]*

venedik ilçisi: *Venedik elçisi.*

Bugün **Venedik ilçisi** iki balyos ve Nemçe ḳapu ketḫudāsı daʿvet olunup *(347:21). [Venedik ilçisi,]*

Venedikiñ dībā-yı enfesi: *Venedik'in hoş ipek kumaşı, Venedik ipeği.*

Venedikiñ dībā-yı enfesi ve ol ḳadar Filorintin aṭlası ve Mardinin dört ʿaded *(305:2). [Venedikiñ dībā-yı enfesi,]*

verā: *Arka taraf.*
1. der-pey-i yek-dīger ve **verālarına** vaż‘-ı çenber eyleyüp dest ü pā-beste iken *(223:10). [verālarına, -lar, -ı, -n, -a]*
2. **verālarında** bir taḥt-ı revān-ı mīnā-kārı zer ü zīver ile ārāste ve *(242:7). [verālarında, -lar, -ı, -n, -da]*
3. birbiri **verāsında** refīḳ-i āḫeriniñ başı üzerinde pül gibi āmāde itdirüp bunlar *(247:14). [verāsında, -s, -ı, -n, -da]*
4. Baḳiyye-i süfre-i ülā ṣadr-ı aʿẓam-ı bāẕilü’l-ālā ḥażretleriniñ **verālarında** *(306:27). [verālarında, -lar, -ı, -n, -da]*
5. meşāhīr ü fużalā vü ṣuleḥāsı içün üç direkli **verāsında** *(344:24). [verāsında, -s, -ı, -n, -da]*

verālarında olan: *Geri, arkasından bulunmak.*

üzerinden pertāb ve **verālarında olan** çenberi daḫi güẕār u şitāb eylediginden mā-ʿadā *(223:12). [verālarında olan, -an]*

verā-yı deff-i pür-tef-i hurşīdde: *Güneşin ısıtılmış tefinin arkası.*

verā-yı deff-i pür-tef-i ḫurşīdde çihre-i nūr-behresin nihān idüp şiʿr *(221:21). [verā-yı deff-i pür-tef-i ḫurşīdde, -de]*

verāʿ-yı perde-i esrārdan: *Sırlar örtüsünün arkası, harem.*

cemʿiyyet-gāh-ı sūr-ı zifāfda bulunmaġa müsāraʿat itmekle **verāʿ-yı perde-i esrārdan** *(179:8). [verāʿ-yı perde-i esrārdan, -dan]*

verā-yı perde-i hafādan: *Gizlilik perdesinin ardı.*

verā-yı perde-i ḫafādan nāẓır ve dīde-i şibāk-ı menāẓırdan *(256:14). [verā-yı perde-i ḫafādan, -dan]*

verā-yı perde-i iḫticābda: *Saklanma perdesinin altı.*

rūy-ı deryā keşret-i merākibden miṣāl-i mihr-ġārib **verā-yı perde-i iḫticābda** *(351:20). [verā-yı perde-i iḫticābda, -da]*

verā-yı seḥāb-ı sürādıḳ-ı ʿaẓametlerinde: *(Harem) Büyük alana yayılan, otağ perdeleri bulutunun ardı.*

beytü’ş-şeref-i ḥarem-serāy-ı muḫteremlerinde dem-güẕārī ve **verā-yı seḥāb-ı sürādıḳ-ı ʿaẓametlerinde** *(325:17). [verā-yı seḥāb-ı sürādıḳ-ı ʿaẓametlerinde, -ler, -i, -n, -de]*

verā-yı serā-perde-i otaḳda: *Çadırın büyük perdesinin önü.*

verā-yı serā-perde-i otaḳda çār-bāliş-nişīn-i müttekā-yı temkīn olmuşlar *(159:15). [verā-yı serā-perde-i otaḳda, -da]*

verā-yı setāre-i oṭaḳ-ı gerdūn-niṭāḳdan: *Gök kadar yüksek kemerli otağın perdesinin altı.*

Bu eṣnāda **verā-yı setāre-i oṭaḳ-ı gerdūn-niṭāḳdan** cemāl-i ʿālem-efrūz-ı ḫudāvendigār *(181:4). [verā-yı setāre-i oṭaḳ-ı gerdūn-niṭāḳdan, -dan]*

verd-i handānım: *Açılmış gül.*

Yerinden iki üç ġoncayla ḳopdı **verd-i ḫandānım**
Naḫılları ve şeker bāġçelerini naẓar-ı mū-şikāf-ı tedḳīḳ ile temāşā ve *(144, 23). [verd-i ḫandānım, -ım]*

verziş: *Çabalama.*

zemzemesiyle mıżrāb-ı tār-ı sanṭūr gibi hengāme-germ-i kār-ḫāne-i ẕevḳ olup
resenden resene ḫaṭve-sāz-ı şevḳ oldılar Bunlar icrā-yı mahāretde **verziş** ve *(222:22). [verziş,]*

vesāʾil-i taʿallüm-i mesāʾil olan: *(Hediye gelen bazı kitaplar için) Dini bilgiler elde etmek için bir kaynak görevi görmek.*

vesāʾil-i taʿallüm-i mesāʾil olan resāʾil-i muḫtelife-i münticü'l-füyūżāt ve biri daḫi cild ü teẕhīb ü cedveli *(166:8). [vesāʾil-i taʿallüm-i mesāʾil olan, -an]*

vesāṭet: *Aracılık.*
1. ḥażretleri **vesāṭeti** ile resīde-i maʿrūż-ı ḳabūl olduḳdan şoñra vaḳt-i ṭaʿāmda *(285:25). [vesāṭeti, -i]*
2. **vesāṭeti** ile karīn-i ḳabūl olup her biri nāʾil-i meʾmūl ve *(288:24). [vesāṭeti, -i]*
3. tedārük itdikleri hediyyeleri ketḫudā-yı bevvābīn-i şehrīyārī **vesāṭeti** ile *(316:20). [vesāṭeti, -i]*
4. hediyye-i sūriyyeleri ḳapu ketḫudāsı emīn-i sūr Ḫalīl Efendi **vesāṭeti** *(321:5). [vesāṭeti, -i]*
5. cümlesi telḫīṣī-i ṣadr-ı aʿẓam **vesāṭeti** ile devletlü dārü's-saʿāde aġası ḥażretleri *(322:8). [vesāṭeti, -i]*
6. ḳapu ketḫudāları Meḥemmed Efendi ve telḫīṣī aġa **vesāṭeti** ile itḥāf u ihdā ve ikisine *(340:24). [vesāṭeti, -i]*
7. ḳāḳum hediyyeleri tercümānları **vesāteti** ve telḫīṣī aġa delāletiyle maʿrūż-ı ʿatebe-i cihān-dārī ḳılınup *(341:22). [vesāteti, -i]*
8. ve hediyyeleri telḫīṣī aġa **vesāṭeti** ve tercümānlar sefāreti ile ḥażret-i aġa-i dārü's-saʾādeye *(347:26). [vesāṭeti, -i]*
9. ferş-i memerr-i enẓār-ı şehriyār-ı ʿālī-tebār olmaġ içün telḫīṣī aġa **vesāṭeti** ve *(354:4). [vesāṭeti, -i]*
10. edā-yı secde-güẕārī ve vekālet-i muṭlaḳa-i āṣaf **vesāṭeti** ile ḫalīfe kīsesinden *(358:33). [vesāṭeti, -i]*

vesāteti: *Aracılık.*
1. cenāblarına taḫṣīṣ ve ketḫudāları **vesāṭetiyle** ʿarż u telḫīṣ buyurılup sāʿadetlü *(189:9). [vesāṭetiyle, -i, -y, -le]*
2. yüz ṭoḳsan dirhem gülāb-dān ve buḫūr-dān hediyyelerini sūr emīni **vesāṭetiyle** *(236:28). [vesāṭetiyle, -i, -y, -le]*
3. şoñra ketḫudāları **vesāṭetiyle** üç yüz altmış sekiz dirhem bir *(237:29). [vesāṭetiyle, -i, -y, -le]*
4. ber-resm-i sābıḳ sūr emīni efendi delāleti ve ketḫudā-yı ḫirfetleri **vesāṭetiyle** *(238:19). [vesāṭetiyle, -i, -y, -le]*
5. didigi tersāne emīni **vesāṭetiyle** ḳarʿ-ı semʿ-i āṣafī itmegin esīr-i mezbūr *(242:35). [vesāṭetiyle, -i, -y, -le]*
6. içün telḫīṣī aġa **vesāṭetiyle** dārü's-saʿāde aġası ḥażretlerine irsāl olunup anlar *(350:32). [vesāṭetiyle, -i, -y, -le]*
7. ve sekiz ṭonluḳ kemhā ʿubūdiyyet-i nāçīzleri ḳapu ketḫudāları **vesāṭetiyle** *(361:19). [vesāṭetiyle, -i, -y, -le]*

vesāṭet-i hıdmetleriyle: *Hizmette bulunmak, birinin hizmetini görmek.*

vesāṭet-i ḫıdmetleriyle ḥużżār-ı otaġ-ı temāşā olan ḫavāṣṣ-ı mihmānān-ı żiyāfet-kede-i şehriyār-ı ʿamīmü'l-ālāya *(232:13). [vesāṭet-i ḫıdmetleriyle, -ler, -i, -y, -le]*

vesme-i ebrū-yı leyle-i ḳamrā: *Ay parçasının gecenin kaşına rastık olması.*

bārūt-ı siyāhı **vesme-i ebrū-yı leyle-i ḳamrā** ve ṭarrāḳa-i hevl-engīzi ḥālet-nümā-yı ṭāmme-i kübrā oldı *(230:4). [vesme-i ebrū-yı leyle-i ḳamrā,]*

vesbe-i nāgeh-ẓuhūr-ı istikbāl: *Padişahı Karşılamak için aniden sıçramak.*

ve **veṣbe-i nāgeh-ẓuhūr-ı istiḳbāl** ḫilālinde ol temīme-i gerden-i saʿādetiñ ʿıḳdu'l-ferīde-i bend-pūşişinde *(308:14). [veṣbe-i nāgeh-ẓuhūr-ı istiḳbāl,]*

vesīḳa-i ḫalāṣın tenmīk fermānı: *Kurtuluş belgesinin yazılmış fermanı.*

taʿlīḳ ve **veṣīḳa-i ḫalāṣın tenmīḳ fermānı** ile vaʿd-i ḳarīnü'l-incāzını tevṣīḳ buyurduḳlarında *(243:3). [veṣīḳa-i ḫalāṣın tenmīḳ fermānı,]*

vetīre: *Yol, tarik, meslek, üslûp, tarz.*
vetīre üzere tanẓīm-i ḫıyam-ı āsūman-gūn ḳıldılar ki otaġ-ı hümāyūn dāʾiresi *(150:3). [vetīre,]*
yevm-i sābıḳda tavṣīf olundıġı **vetīre** üzere *(198:28). [vetīre,]*

vetīre-i meʾlūfe: *Alışılagelmiş yol, usul.*

Vetīre-i meʾlūfe üzere tekmīl-i merāsim-i żiyāfet ve tetmīm-i levāzım-ı mürüvvvetden *(320:21). [vetīre-i meʾlūfe,]*

vetīre-i meslūke: *Olageldiği gibi.*

nāʾil-işeref-i zemīn-būsī-i ḫüsrevāne oldı ve **vetīre-i meslūke** üzere *(242:10). [vetīre-i meslūke,]*

vetīre-i mezkūre: *Bahsi geçen yol.*

Sefīne-i mezbūre ʿalā **vetīre-i meẕkūre** murġ-āb-ı baḥrī *(185:20). [vetīre-i meẕkūre, -e]*

vetīre-i muʿtāde: *Aynı şekilde.*

hediyyelerin **vetīre-i muʿtāde** üzere naẓar-gāh-ı hümāyūna *(301:9). [vetīre-i muʿtāde,]*

vetīre-i sābıḳa: *Aynı yol, üslup.*

peyvend-i sütūna ḫalīde idüp yine **vetīre-i sābıḳa** ile zemīne nāzil ve iki sāʿatde *(243:16). [vetīre-i sābıḳa,]*

vetīre-i sābıḳa: *Önceki günler.*
1. **vetīre-i sābıḳa** üzere ṭulumcılar cüst ü çālāk ḫorṭūm-ı fīlden nümūdar olan *(266,:15). [vetīre-i sābıḳa,]*
2. Bu miyānede yüz seksen ʿaded ṣıbyān-ı ḫitān **vetīre-i sābıḳa** üzere elbise-i cedīde *(350:22). [vetīre-i sābıḳa,]*

vetīre-i sābıḳa: *Önceki günlerde olan olaylar.*

ricʿat eyledikleri hengām-ı meserretde **vetīre-i sābıḳa** üzere bugün *(295:17). [vetīre-i sābıḳa,]*

vetīre-i sābıka: *Eskisi gibi.*

Vaḳt-i ʿaṣr ḥulūlinde **vetīre-i sābıḳa** üzere üç süfre ṭaʿām basṭ olunup *(338:16). [vetīre-i sābıḳa,]*

vetīre-i sābıḳan: *Olageldiği şekilde.*

naẓar-gāh-ı pādişāh-ı cihān-penāha **vetīre-i sābıḳan** üzere mevṣūl ḳılındıḳda *(189:17). [vetīre-i sābıḳan,]*

vezāret: *Vezirlik.*

Sābıḳan vālide ketḫudālıġından **vezāretle** ʿalem-efrāz-ı imtiyāz olunup *(155:25). [vezāretle, -le]*

vezīr: *Hükümdar vekili, sivil ve askeri yetkileri olan ve paşa sanına erişmiş bulunan en yüksek aşamalı görevli.*
1. edāmmallāhu naẓarahu ʿaleyh ḥażretlerini bir **vezīr** fāʾiz olmadıġı saʿādeti *(146:3). [vezīr,]*
2. vüzerādan sūr-ı Murādiyyede **vezīr** bulunan Sinān Paşa cemiʿ-i vüzerāya *(168:26). [vezīr,]*
3. maṣḥūb olmadıḳça bir **vezīriñ** münferiden ḥuẓūr-ı hümāyūna müs̱ūli *(211:15). [vezīriñ, -iñ]*
4. vüzerā-yı ʿiẓāmdan ikişer **vezīr** girüp ḫāṣṣ oṭaya getürdüklerinden *(371:36). [vezīr,]*

vezīr ibni vezīr: *(Ahmed Paşa) Vezir oğlu vezir.*

vālī-i Ḳaraman şiblü'l-esed **vezīr ibni vezīr** Ḥasan Paşa-zāde saʿādetlü Aḥmed Paşa *(214:16). [vezīr ibni vezīr,]*

vezīreyn-i mükerremeyn: *(Osman Paşa ve Ali Paşa) İki değerli vezir.*

ve āṣaf-ı Arisṭū-tedbīr Tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa ve **vezīreyn-i mükerremeyn** silāḥ-dār-ı sābıḳ ʿOs̱mān Paşa *(368:22). [vezīreyn-i mükerremeyn,]*

vezīr-i ʿaẗūf u şefik: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Şefkatli ve yüreği yüce vezir.*

ḳurṭa-i mesāmiʿ-i ḥużżār olduḳda **vezīr-i ʿaẗūf u şefik** ʿıṭḳın daʿvāsını iṣbāta *(243:2). [vezīr-i ʿaẗūf u şefik,]*

vezīr-i aʿẓam: *(Sadrazam Nevşehirli Damat İbrahim Paşa için) Büyük vezir.*
1. maḥrem-i ḥarem-serāy-ı esrār-ı cihān-dārī **vezīr-i aʿẓam** düstūr-ı efḫam *(139:18). [vezīr-i aʿẓam,]*
2. içün teşrīf-i ṣadr-ı aʿẓamīye muntaẓır olmaları ile **vezīr-i aʿẓam** ve şeyḫü'l-islām *(194:10). [vezīr-i aʿẓam,]*
3. ḥażretleri oṭaġ-ı hümāyūna teşrīf ve der-ʿaḳab **vezīr-i aʿẓam** *(292:1). [vezīr-i aʿẓam,]*
4. baş süfrede māʾide-sālār-ı kerem veliyyü'n-niʿam **vezīr-i aʿẓam** *(319:25). [vezīr-i aʿẓam,]*
5. erzānī ve **vezīr-i aʿẓam** ḥażretleri daḫi ḳapudāne ḳalyonında mesned-nişīn-i kāmrānī *(346: 9). [vezīr-i aʿẓam,]*
6. getürmekle ibtidā **vezīr-i aʿẓam** ve dāmād-ı ekrem ḥażretleri tepsiye beş yüz *(374, 22). [vezīr-i aʿẓam,]*
7. ʿarż oṭasına sāye-endāz-ı iclāl olduḳda **vezīr-i aʿẓam** ḥażretlerine *(374:25). [vezīr-i aʿẓam,]*

vezīr-i aʿzam: *(Numan Paşa) Büyük vezir.*

emṭarallāhu süḥube ġufrānehū ʿaleyh ḥażretleriniñ
vāsıṭatü'l-ʿıḳd-ı sülāle-i ṭāhireleri **vezīr-i aʿẓam** merḥūm Nuʿmān Paşa celīle-i maḥlūle *(141, 8). [vezīr-i aʿẓam,]*

vezīr-i aʿzam olup: *(Mehemmed Paşa) Vezirlik görevinde bulunmak.*

Sābıḳan **vezīr-i aʿẓam olup** ḥālā Ḳandiye muḥāfıẓı olan saʿādetlü düstūr-ı ekrem *(225:29). [vezīr-i aʿẓam olup, -up]*

vezīr-i aʿẓamı: *Büyük vezir, sadrazam.*

1. ile kümeyt-i ṭarīfî-nijād-ı ʿazīmetleri muṣallī **vezīr-i aʿẓamı** tālī ve sāʾir *(198:25). [vezīr-i aʿẓamı, -ı]*
2. **Vezīr-i aʿẓamı** düstūr-ı kām-rān üzre *(349:20). [vezīr-i aʿẓamı, -ı]*

vezīr-i aʿẓam-ı dārā-himem: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Hizmetlisi "Dara" kadar çok olan sadrazam.*

Süfre-i ūlāda **vezīr-i aʿẓam-ı Dārā-himem** ve süfre-i şāniyede üç nefer *(372:22). [vezīr-i aʿẓam-ı dārā-himem,]*

vezīr-i aʿẓam-ı gerdūn ḥaşem: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Gökyüzü kadar heybetli sadrazam.*

vezīr-i aʿẓam-ı gerdūn ḥaşem ḥażretleri ṣalı güni geydigi beyāż üst kürk ve ḳallāvī ile *(373:21). [vezīr-i aʿẓam-ı gerdūn ḥaşem,]*

vezīr-i aʿẓam-ı Mesīḥā-dem: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Nefesi, Hz.İsa kadar etkili sadrazam.*

vezīr-i aʿẓam-ı Mesīḥā-dem ḥażretleri ile ḥażret-i şeyḫü'l-islām-ı ʿālī-himem *(373:28). [vezīr-i aʿẓam-ı Mesīḥā-dem,]*

vezīr-i bī-nazīr: *(Nişancı Mustafa Paşa) Eşi az bulunur vezir.*

destūrān-ı fiḫāmdan silāḥ-dār-ı sābıḳ İbrāhīm Paşa ve **vezīr-i bī-naẓīr** *(368:21). [vezīr-i bī-naẓīr,]*

vezīr-i ḫayr-endīş-i ṣadāḳat-kīşe: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Bağlılık huyu olan, iyi düşünceli vezir.*

Ṣad bārekallāh ol **vezīr-i ḫayr-endīş-i ṣadāḳat-kīşe** kim ṣayyād-ı endīşesi *(211:8). [vezīr-i ḫayr-endīş-i ṣadāḳat-kīşe,]*

vezīr-i ibnü'l-vezīr: *(Ali Paşa için) Vezir oğlu vezir.*

ile müfāḫir ü mübāhī **vezīr-i ibnü'l-vezīr** Raḳka vālīsi Ḳara Muṣṭafā Paşa-zāde *(141:5). [vezīr-i ibnü'l-vezīr,]*

vezīr-i kām-baḫşā: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Mutluluk bağışlayıcı vezir.*

vezīr-i kām-baḫşā daḫi li-münşiʾihi *(181:17). [vezīr-i kām-baḫşā,]*

vezīr-i kār-güzār-ı ṣāf-żamīr: *(Süleyman Paşa) Temiz yürekli, iş bilen vezir.*

ile Vidin Ḳalʿası taʿmīrine meʾmūr olan **vezīr-i kār-güẕār-ı ṣāf-żamīr** *(141:13). [vezīr-i kār-güẕār-ı ṣāf-żamīr,]*

vezīr-i mükerrem: *(Osman Paşa için) Saygıdeğer vezir.*

vezīr-i mükerrem sırr ḳulı ʿOṣmān Paşa ve yine rābıṭa-i muṣāheret-i pādişāhī *(141:4). [vezīr-i mükerrem,]*

vezīr-i mükerrem: *(Nişancı Mustafa Paşa) Saygıdeğer vezir.*
1. ṣadr-ı ʿaẓam ketḫudāsı saʿādetlü Mehemmed Aġa ve **vezīr-i mükerrem** devletlü *(153:15). [vezīr-i mükerrem,]*
2. müstezād-ı faż̈l-ı müktesebi olan **vezīr-i mükerrem** tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa *(155:9). [vezīr-i mükerrem,]*
3. ile dāmād-ı muḥteremleri **vezīr-i mükerrem** *(198:16). [vezīr-i mükerrem,]*

4. saʿādetlü silāḥ-dār İbrāhīm Paşa ve saʿādetlü **vezīr-i mükerrem** tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa *(206:16). [vezīr-i mükerrem,]*
5. saʿādetlü **vezīr-i mükerrem** tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa ve saʿādetlü ketḫudā beg *(359:26). [vezīr-i mükerrem,]*

vezīr-i mükerrem: *(İbrahim Paşa) Saygıdeğer vezir.*
1. **vezīr-i mükerrem** İbrāhīm Paşa ḥażretleri peyvendī-i naḫl-i izdivācı ve *(178:36). [vezīr-i mükerrem,]*
2. iḫtiyār ve **vezīr-i mükerrem** silāḥ-dār İbrāhīm Paşa ve dāmād-ı muḥteremleri *(201:19). [vezīr-i mükerrem,]*

vezīr-i mükerrem: *(Fazıl Osman Paşa) Büyük vezir.*

ḥālā Diyārbekir vālīsi **vezīr-i mükerrem** saʿādetlü Fāżıl ʿOṯmān Paşa *(200:1). [vezīr-i mükerrem,]*

vezīr-i mükerrem: *(Recep Paşa) Büyük vezir.*

baʿdehū muḥāfıẓ-ı Ḳāhire-i Mıṣır **vezīr-i mükerrem** saʿādetlü Receb Paşa *(200:12). [vezīr-i mükerrem,]*

vezīr-i mükerrem: *Büyük vezir.*

müteʿāḳiben Bosna muḥāfıẓı **vezīr-i mükerrem** *(200:25). [vezīr-i mükerrem,]*

vezīr-i mükerrem: *(Hasan Paşa) Saygıdeğer vezir.*

düstūr-ı şīr-şavlet **vezīr-i mükerrem** saʿādetlü Ḥasan Paşa ḥażretleri *(213:21). [vezīr-i mükerrem,]*

vezīr-i mükerrem: *(Şam valisi Osman Paşa) Saygı değer vezir.*

ile vālī-i ḫıṭṭa-i Şām-ı şerīf-i cennet-meşāmm **vezīr-i mükerrem** *(214:7). [vezīr-i mükerrem,]*

vezīr-i mükerrem: *(Abdi Paşa) Saygıdeğer vezir.*

Ḫotin muḥāfıẓı **vezīr-i mükerrem** saʿādetlü ʿAbdī Paşa ḥażretleri cānibinden bir *(226:4). [vezīr-i mükerrem,]*

vezīr-i mükerrem: *(Ali Paşa) Saygı değer vezir.*
1. gūşe-nişīn-i mesned-gāh-ı ḥaşmet olmaları ile Raḳḳa vālīsi saʿādetlü **vezīr-i mükerrem** ʿAlī Paşa *(251:17). [vezīr-i mükerrem,].*
2. mücālis ve cānib-i yesārlarında Raḳḳa vālīsi **vezīr-i mükerrem** ʿAlī Paşa ve *(286:26). [vezīr-i mükerrem,]*

vezīr-i mükerrem: *(Osman Paşa) Saygıdeğer vezir.*

Muṣul vālīsi **vezīr-i mükerrem** ʿOṯmān Paşa ṭarafından bir mükemmel ṭonanmış *(287:17). [vezīr-i mükerrem,]*

vezīr-i mükerrem: *(Osman Paşa) Büyük, saygıdeğer vezir.*

Ve keẕālik Aġrıboz muḥāfıẓı **vezīr-i mükerrem** ʿOṯmān Paşa ḳıbelinden *(321:7). [vezīr-i mükerrem,]*

vezīr-i mükerrem: *(Ali Paşa) Değerli vezir.*

Anaṭolı vālīsi **vezīr-i mükerrem** ʿAlī Paşa ṭarafından mükemmel bisāṭ u raḫt *(353:13). [vezīr-i mükerrem,]*

vezīr-i müşārün-ileyh: *Adı geçen vezir, Nevşehirli Damat İbrahim Paşa.*

sedene-i südde-i devletini bu maʿnāya irşād ü hidāyet ḳaṣdına **vezīr-i müşārün-ileyh** *(146:2). [vezīr-i müşārün-ileyh,]*

vezīr-i müşārün-ileyh: *(Ali Paşa) Sözü edilen vezir.*

mihmān-ı nev-āmāde-i żiyāfet-kede-i şehriyārī olan **vezīr-i müşārün-ileyh** *(210:19). [vezīr-i müşārün-ileyh,]*

vezīr-i risṭū-tedbīr-i şehriyārī: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Padişahın Aristo düşünceli veziri.*

ṣadr-ı aʿẓam-ı ʿālī-himmet vekīl-i muṭlaḳ-ı hüdāvendigārī **vezīr-i Risṭū-tedbīr-i şehriyārī** *(153:17). [vezīr-i risṭū-tedbīr-i şehriyārī,]*

vezīr-i rūşen-żamīr: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) İçi aydınlık, kalbi gönlü temiz vezir.*

vezīr-i rūşen-żamīr māhiyye ḳanadīliniñ otaġ-ı pādişāhīye *(152:10). [vezīr-i rūşen-żamīr,]*

vezīr-i rūşen-żamīr: *(İnebahtı muhafızı Mustafa Paşa) Temiz yürekli vezir.*

Evvelā vüzerādan İnebaḫtı muḥāfıẓı **vezīr-i rūşen-żamīr** saʿādetlü Muṣṭafā Paşa *(321:1). [vezīr-i rūşen-żamīr,]*

vezīr-i rūşen-żamīr-i muʿanʿan-neseb: *(Hüseyin Paşa) Soyu belli temiz gönüllü vezir.*

geldikde vüzerā-yı ʿiẓāmdan Marʿaş vālīsi **vezīr-i rūşen-żamīr-i muʿanʿan-neseb** *(155:6). [vezīr-i rūşen-żamīr-i muʿanʿan-neseb,]*

vezīr-i sütūde-hiṣāl: *(Rakka valisi, Ali Paşa) Seçkin nitelikleriyle tanınan.*

ve vālī-i Raḳḳa **vezīr-i sütūde-ḫiṣāl** libās-ı yevmiyyeleri ile ve sipāh u silāḥ-dār aġaları *(248:18). [vezīr-i sütūde-ḫiṣāl,]*

vezīr-i ṭuġrāyī-meʾāsir: *(Nişancı Mustafa Paşa) Güzel izlere sahip, tuğra veziri, nişancı.*

kābiren-ʿan-kābir **vezīr-i ṭuġrāyī-meʾāşir** meşnevī *(169:24). [vezīr-i ṭuġrāyī-meʾāşir,]*

vezīriñ oġlınıñ: *Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın oğlu Mehemmed Beg.*

Bir **vezīriñ oġlınıñ** şeh-zādelerle sünnetin *(146:11). [vezīriñ oġlınıñ, -n, -ıñ]*

vezn: *Ölçü, ölçüsüne göre.*
1. **veznince** vaḳt-i ʿaṣr ḥulūl itdigi ṭop şenliklerinden maʿlūm olmaġın *(201:3). [veznince, -ince]*
2. **veznince** ne bir ferdden kendilere kelām-ı serd ve ne cānibden ḥavāle-i dūr-bāş-ı menʿ u ṭard *(205:12). [veznince, -ince]*
3. **veznince** der-ʿaḳab düblek-i çengiyān lisānü'l-ḥāl-i zaḫme ile duʿā-yı devlet-i pādişāhīye *(231:21). [veznince, -ince]*

Vezneciler: *İstanbul'un Avrupa Yakası'nda bulunan Fatih ilçesinde bir semttir.*

Ve ālāy-ı hümāyūnuñ ibtidāsı Miskçiler Ḳapusından **Vezneciler** içinde eski oṭalar *(366:16). [vezneciler,]*

Vezneciler başında: *Vezneciler semtinin ilk noktası.*

Vezneciler Başında vāḳiʿ Miskçiler Ḳapusınıñ daḫi kemerleri ve Sarāy-ı Cedīd-i ʿĀmireye *(365:32). [Vezneciler başında, -n, -da]*

vezne-dārān: *Veznedarlar, devlete ait parayı alıp veren memurlar.*

çerge-i ṣāliṣede tersāne ḳapudānları ve çavuşān ve **vezne-dārān** ve kātibleri oturdılar *(338:29). [vezne-dārān,]*

vicāh: *Karşı taraf.*

ṭırāz-ı sāye-bān-ı şehriyār-ı ʿālem-penāh **vicāhında** *(299:27). [vicāhında, -ı, -n, -da]*

vicāhen: *Öne doğru.*

idi Kebīr alat yanında ol rīsmān mānende-i nā-peydā olmaġla kebīr alat ḥareket itmeksizin raḳḳāṣlar gāh **vicāhen** ve gāh *(258:33). [vicāhen,]*

Vidin Kalʿası: *Vidin Kalesi. Şu an Bulgaristan sınırları içerisinde ve Tuna Nehri kıyısında yer alan Rumeli'nin kilidi olarak bilinen tarihi yapı.*

ile **Vidin Ḳalʿası** taʿmīrine meʾmūr olan vezīr-i kār-güẕār-ı ṣāf-żamīr *(141:13). [Vidin Ḳalʿası,]*

vir: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*
1. çeşīde-i efvāh-ı efcān buyurduḳları ẕāʾiḳa-i temāşālarına bir ḥalāvet **virdi** ki *(143:26). [virdi, -di]*
2. Ṭaʿāmdan muḳaddem saḳḳāyān-ı sīm mücevveze ile legen ve ibrīḳ **virüp** ve *(194:22). [virüp, -üp]*
3. beşāşet **virdi** ki taʿbiri ḥavṣala-sūz-ı taḳrīrdir *(309:12). [virdi,]*
4. Meşāmm-ı cāna **virüp** ṭabḫ-ı ḳahve būy-ı nefīs *(313:29). [virüp, -üp]*
5. dirhem üç dāne ṣaġīr sīm ḳahve tepsisi hediyyelerini **virüp** mışrāʿ beyt *(336:17). [virüp, -üp]*
6. iḥsān idüp mā-ʿadāsı reʾīs efendiye **virildi** *(372:26). [virildi, -il, -di]*

vir: *Vermek, sunmak, ikram etmek.*
1. Yerden seḥāb şeb-nem alursa maṭar **virür** *(172:11). [virür, -ür]*
2. Bize bön diyü **virür** ḳahve-i āb-ālūde *(223:29). [virür, -ür]*
3. levāzım-ı żiyāfet kemā-yenbaġī tetmīm ü tekmīl olunup ve gül-āb u buḫūr **virilüp** *(287:6). [virilüp, -il, -üp]*
4. Bunlarıñ hediyye **virmesi** muʿtād degül iken pāy-gāh-ı salṭanata bir çift incüli çizme *(316:3). [virmesi, -me, -si]*
5. Yerden seḥāb şeb-nem alursa maṭar **virür** *(354:16). [virür, -ür]*

vir: *Bağışlamak, sunmak, vermek, ihsan etmek.*
1. Pertābı **virürdi** ḳavsa pertev *(131:20). [virürdi, -ür, -di]*
2. ḫˇānende vü sāzende ve çengiyān u bāzendeye ruḫṣat-ı ārām **virildiginde** *(308:34). [virildiginde, -il, -dig, -i, -n, -de]*
3. sāʾir süfreniñ baḳıyyeleri çavuşān ve ḫıdmet-kārāna **virilüp** cümlesi *(320:19). [virilüp, -il, -üp]*
4. Çergeleriñ ikisinde daḫi yigirmi süfrelik ṭaʿām **virilüp** ve ʿāmme-i neferāta *(338:30). [virilüp, -il, -üp]*
5. Kef-i dest-i güher-pāşı **virür** sermāye-i kānı *(369:8). [virür, -ür]*

vir: *Teslim etmek.*

Bir kez ʿinān-ı tevsene-i iltifātı **vir** *(343:24). [vir,]*

vir: *(üzerinde bulunan ya da yakınında olan bir şeyi) birisine eriştirmek, iletmek, uzatmak.*
1. esb-i dil-keş-yāl u bāl **vireydim** belki mükemmel bisāṭ u raḫtı müştemil bir *(261:11). [vireydim, -e, -y, -di, -m]*
2. Metāʿ-ı rāzımı dellāle **virdim** ben lisānımla *(283:33). [virdim, -di, -m]*
3. Dārā ṭutar rikābını Ḫüsrev ʿināñ **virür** *(358:2). [virür, -ür]*
4. mışrāʿ Devlet ṭuṭar rikābını ʿizzet ʿināñ **virür** mefhūmını *(366:7). [virür, -ür]*

vir-: *Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.*
1. **virdikleri** zīnet ü her-heft naẕar-ı nezāket-şināslarına ḫoş görünmegin iki defʿa māşiyen āmed ü reft eylediler (*144:13). [virdikleri, -dik, -ler, -i]*
2. Tāc u taḫtın **vire** şāh-ı Hemedān ḫoş geldiñ *(292:19). [vire, -e]*
3. ārāyiş ü pīrāye **virdiler** ki ḥaḳḳ-ı taʿbīri ṭūṭīyi lāl ve temāşāsı insānı *(316:11). [virdiler, -di, -ler]*
4. ṭatlu ve ḳahve **virüp** tekmīl-i merāsim-i mīzbānī eyledikleri ḫilālde devletlü *(319:16). [virüp, -üp]*

virdi: *Bağışlamak, sunmak, vermek, ihsan etmek.*

Virdi ammā ṭarāvet-i dīger *(324:19). [virdi,]*

vird-i zebān oldı: *Durmadan söylemek.*

Oldı der-bānlarına **vird-i zebān** ḫoş geldiñ *(292:23). [vird-i zebān oldı, -dı]*

vird-i zebāndır: *Durmadan anlatmak.*

Sükkān-ı semāvāta daḫi **vird-i zebāndır** *(331:24). [vird-i zebāndır, -dır]*

viril: *Sunulmak, hediye edilmek.*

Ve keẕālik Boġdan voyvodası ṭarafından biñ seksen altı tārīḫinde **virilen** *(361:14). [virilen, -en]*

visāde-i mübāhāta: *Övünç yastığı.*

ʿale'-t-tertībi'l-muʿtād ẕiyāfet-kede-i sulṭānī olan üç direklide **visāde-i mübāhāta** *(337:20). [visāde-i mübāhāta, -a]*

visāde-nişīn-i iʿtibār oldukları: *İtibar, saygınlık minderine oturmak.*

daḫi teşrīf eyleyüp ṭaraf-ı yesār-ı āṣafīde **visāde-nişīn-i iʿtibār olduḳları** eşnāda *(231:13). [visāde-nişīn-i iʿtibār olduḳları, -duḳ, -lar, -ı]*

vişāhü'ş-şadr-ı ʿizz ü iclāl olup: *Büyüklüğün sırmalı ve işlenmiş muskası gibi yerleşmek.*

yaʿnī ṣaġ cānibiniñ ṣadrında **vişāḥü'ş-şadr-ı ʿizz ü iclāl olup** *(266:31). [vişāḥü'ş-şadr-ı ʿizz ü iclāl olup, -up]*

viṣāḥü'ş-ṣadr-ı ḳaṣr-ı ʿadālet olduklarında: *Adalet kasrının göz alıcı gerdanlığı.*

ve **viṣāḥü'ş-ṣadr-ı ḳaṣr-ı ʿadālet olduḳlarında** ālāy-ı ṣıbyān *(345:32). [viṣāḥü'ş-ṣadr-ı ḳaṣr-ı ʿadālet olduḳlarında, -duḳ, -lar, -ı, -n, -da]*

visālin eylediler: *Elde etmek, kavuşmak.*

Visālin eylediler çoḳ kesüp biçüp taḫmīn *(301:31). [visālin eylediler, -di, -ler]*

vücūd: *Beden, cisim, varlık.*
1. **Vücūdı** oldı gūyā Sūre-i Mülk üzre bismillāh *(155:2). [vücūdı, -ı]*
2. bir ḳaṭre çekīde ve ne kārd-ı ser-tīzlerden birisi **vücūdına** ḫalīde oldı Baʿdehū *(175:23). [vücūdına, -ı, -n, -a]*
3. Ve ṣal-ı meẕkūrda yedi yüz ḳadar günā-gün fişeng ile müretteb **vücūdı** *(202:20). [vücūdı, -ı]*
4. gibi ser-ā-pā **vücūdına** güẕār itmek mülāḥaẓası nīze-i müjgān-ı temāşāyiyānı *(209:19). [vücūdına, -ı, -n, -a]*
5. Ki **vücūdıyla** cihān dār-ı emān u rāḥat *(273:27). [vücūdıyla, -ı, -y, -la]*

vücūd-ı ʿālī-ḳadrleri: *(III. Ahmet) Değerli vücut.*

taḳbīl ve ṣāniyen şekl-i hilāl-i zīnin **vücūd-ı ʿālī-ḳadrleri** ile *(216:21). [vücūd-ı ʿālī-ḳadrleri, -ler, -i]*

vücūd-ı gil-ālūd-ı bed-nümūd u vesaḥ-endūdlarındaki: *Kir, pas içinde ve kötü görünen, çamura bulanmış vücut.*

naẕīr oldıġından maʿlūm ve **vücūd-ı gil-ālūd-ı bed-nümūd u vesaḫ-endūdlarındaki** *(327:8). [vücūd-ı gil-ālūd-ı bed-nümūd u vesaḫ-endūdlarındaki, -lar, -ı, -n, -da, -ki]*

vucūd-ı hümāyūnı: *Kutlu, uğurlu varlık.*

ki her biriniñ **vucūd-ı hümāyūnı** rūḥ-ı ḳāleb-i rubʿ-ı meskūndur ḥafaẓahümullāhu Taʿāla Li-münşiʿihi *(137:14). [vucūd-ı hümāyūnı, -ı]*

vücūd-ı hümāyūnları: *(III. Ahmet) Kutlu varlık.*

hem-şekl-i hilāl-i āsumānī ve **vücūd-ı hümāyūnları** ḫurşīd-i burc-i evreng-i ḫāḳānī olduḳda *(156,:7). [vücūd-ı ıhümāyūnları, -lar, -ı]*

vücūd-ı insānīde: *İnsan vücudunda bulunmak.*

vücūd-ı insānīde olan ʿurūḳ u aʿṣaba īrāṣ-ı raʿşe-i ıżṭırāb idecek mertebe (*282:7). [vücūd-ı insānīde, -de]*

vücūd-ı nāzenīniñ: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa için) güzel varlık.*

Zīrā o **vücūd-ı nāzenīniñ** *(134: 5). [vücūd-ı nāzenīniñ, -iñ]*

vücūd-ı pādişāh: *Padişahın varlığı.*

Şemʿ-i bezm-efrūz-ı şevketdir **vücūd-ı pādişāh** *(159:30). [vücūd-ı pādişāh,]*

vuḥūş u ṭuyūr: *Kurtlar ve kuşlar.*

Bu rūz-ı ʿamīmü'ş-sürūrda ināş u ẕükūr ve **vuḥūş u ṭuyūr** ve nezdīk ü dūrdan *(349:21). [vuḥūş u ṭuyūr,]*

vuḥūş u ṭuyūr taşvīrleri: *Yırtıcı hayvan ve kuş görüntüleri.*

ṭabla şeker işleri **vuḥūş u ṭuyūr taşvīrleri** geçicek sāye-i Rabb-i Ġafūr olan *(368:14). [vuḥūş u ṭuyūr taşvīrleri,]*

vükelā-yı fiḫām: *Şanlı vekiller.*

vüzerā-yı ʿiẓām ve **vükelā-yı fiḫām** ḥażerātı otaġ-ı temāşāya ferve-i ḳāḳum *(276:13). [vükelā-yı fiḫām,]*

vuḳiyye: *400 dirhemlik Osmanlı ağırlık ölçüsü, okka.*
1. ṭāka zencīr-bāf-ı zer-tār ve beş **vuḳiyye** mā-verdī ʿūd-ı būyā ve iki yüz miṣḳāl *(213:26). [vuḳiyye,]*
2. Ve ẕikr olunan etmekçi ṭāʾifeleri birer **vuḳiyye** iki sīm şemʿ-dān yüz yigirmi *(236:26). [vuḳiyye,]*
3. ve buḫūr-ı būyā ile müzeyyen mecmūʿı üç **vuḳiyye** bir sīm şemʿ-dān ve *(239:29). [vuḳiyye,]*
4. zerde pīş-ḫˇān-ı meydāna güsterde ve her ṭablada her biri yarımşar **vuḳiyye** ikişer *(265: 5). [vuḳiyye,]*
5. **vuḳiyye** iki ʿaded sīm şemʿ-dān-ı bālā ve iki vuḳiyye bir sīm sīnī-i girān-bahā *(281:24). [vuḳiyye,]*
6. vuḳiyye iki ʿaded sīm şemʿ-dān-ı bālā ve iki **vuḳiyye** bir sīm sīnī-i girān-bahā *(281:24). [vuḳiyye,]*
7. legen ve bir **vuḳiyye** miḳdārı iki sīm kāse-i sevād-kārī ve beş yüz dirhem sīm-i ṣāfdan *(298:26). [vuḳiyye,]*
8. iki ʿaded kebīr maşraba-i nā-dīde vü bī-naẕīr ve iki **vuḳiyye** aṣḳılı bir *(298:27). [vuḳiyye,]*
9. ibrīḳ-i sīm ve bir **vuḳiyye** ḳadar sīm buḫūr-dān ve gülāb-dān-ı vesīm *(298:28). [vuḳiyye,]*
10. üç yüz yetmiş beş dirhem bir maṭhara-i sīm ve bir **vuḳiyye** gümüş şemʿ-dān ve *(302:12). [vuḳiyye,]*
11. sāʾir melāʿib-i muḍḥikānelerin iẓhār ve mecmūʿı iki **vuḳıyye** miḳdārı sīmden *(302:26). [vuḳıyye,]*
12. dem-sāz geçüp gidüp mecmūʿı yedi **vuḳiyye** üç sīm sīnī-i zer-nişān ve üç kebīr maşraba *(303:28). [vuḳiyye,]*
13. ve lisān-ı ṣıdḳ u iḫlāṣ ile āyet-i Nūr tilāvet iderek her biri üçer **vuḳiyye** *(313:1). [vuḳiyye,]*
14. sekiz ʿaded siyāh ve beşer **vuḳiyye** dört dāne beyāż şemʿ-i kāfūr hediyyelerin *(313:2). [vuḳiyye,]*
15. Yarımşar **vuḳiyye** iki maşraba ve birer vuḳiyye iki sīm tepsi ve bir vuḳiyye *(314:20). [vuḳiyye,]*
16. Yarımşar vuḳiyye iki maşraba ve birer **vuḳiyye** iki sīm tepsi ve bir vuḳiyye *(314:20). [vuḳiyye,]*
17. Yarımşar vuḳiyye iki maşraba ve birer vuḳiyy**e** iki sīm tepsi ve bir **vuḳiyye** *(314:20). [vuḳiyye,]*
18. ṣoñra şīşedeki beş altı **vuḳiyye** ṣuyı nūş ve şīşeyi sükker-i nebāt gibi *(334:23). [vuḳiyye,]*
19. ṣoñra bir **vuḳiyye** miḳdārı dört ʿaded naʿl-i sīmīn-i kāmilü'l-ʿayār *(335:23). [vuḳiyye,]*

vuḳūʿ: *Bir olayın ortaya çıkış şekli.*
1. sūr-ı fāʾiżü's-sürūr **vuḳūʿında** vüzerā-yı ʿiẓām ve mīr-mīrān-ı kirām ve ümerā-yı ẕevi'l-iḫtirām *(140:21). [vuḳūʿında, -ın, -da]*
2. taṣvīr idüp **vuḳūʿı** üzere resm-i ṣaḥīfe-i beyān eylediñ mi *(260:14). [vuḳūʿı, -ı]*
3. vāye-mend-i ġunm-i vāfir olup eyyām-ı mülūk-ı sālifede **vuḳūʿı** *(348:29). [vuḳūʿı, -ı]*
4. **vuḳūʿı** daḫi ẓāhir ü nümāyān olmaġın cāmiʿ ṭarafına meftūḥ bāb-ı devlet-meʾāba *(365:30). [vuḳūʿı, -ı]*

vuḳūf: *Öğrenme haberli olma.*

Aḥvāl-i cihāna var **vuḳūfı** *(127:11). [vuḳūfı, -ı]*

vürūd itmegin: *Gelme, yetişme.*

Naḳḳāş-ḫāneden teşrīf-i hümāyūnları ḫaberi **vürūd itmegin** vüzerā-yı ʿiẓām *(372:2). [vürūd itmegin, -meg, -in]*

vüsʿat-ı ḳahrı: *Kahrının genişliği.*

Her ne āfet ki **vüsʿat-ı ḳahrı** *(285:11). [vüsʿat-ı ḳahrı, -ı]*

vuṣūl: *Ulaşma, erişme, varma.*

1. perverde ṭāʾir-i ḥaremidir bidāye-i ḥālinden nihāye-i merātib-i āmāle **vuṣūlına** *(145:24). [vuṣūlına, -ı, -n, -a]*
2. **vuṣūl** ile peẕīrefte-i ḥüsn ü revnaḳ-ı ḳabūl ḳılınup yevm-i mezbūrda *(189:30). [vuṣūl,]*
3. günine dek **vuṣūline** ʿinān-gīr-i teʾḥīr olmaġın rūz-ı nuḫustīn-i sūrda sāʾir *(211:13). [vuṣūline, -i, -n, -e]*
4. ḳapu ketḫudāları sefāreti ile saʿādetlü dārü's-saʿāde aġası ḥażretlerine **vuṣūl** ve *(354:5). [vuṣūl,]*

vüzerā: *Vezirler.*
1. **vüzerānıñ** şerīf-i ẕū-nesebi ve şeref-i nesebi *(155:8). [vüzerānıñ, -n, -ıñ]*
2. nāʾil-i dest-būs-ı ḫāḳān-ı cihān-bān oldı Lākin sāʾir **vüzerā** gibi alġış olunmayup *(156:24). [vüzerā,]*
3. **vüzerādan** sūr-ı Murādiyyede vezīr bulunan Sinān Paşa cemiʿ-i vüzerāya *(168:26). [vüzerādan, -dan]*
4. **vüzerā** ile şeref-mend-i zemīn-būs-ı şehriyārī olamadıġından maḥcūb ve ṣadr-ı aʿżam *(211:14). [vüzerā,]*
5. **vüzerā** ile otaġ-ı ʿālīlerine ʿazīmet buyurdılar *(215:28). [vüzerā,]*
6. ve tehyiʾe-i levāzım-ı sūr içün fermān-fermā olmaları ile sāʾir **vüzerā** *(256:25). [vüzerā,]*
7. **vüzerā** daḫi zīr-i cenāḥ-ı hümā-yı salṭanatda sāye-nişīn olduḳları eṣnāda şāhen-şāh-ı bende-nüvāz *(269:6). [vüzerā,]*
8. **vüzerānıñ** ve sāʾir aʿyānıñ ḫıdmet-kārlarına basṭ olundı *(286:34). [vüzerānıñ, -n, -ıñ]*
9. Evvelā **vüzerādan** İnebaḫtı muḥāfıẓı vezīr-i rūşen-żamīr saʿādetlü Muṣṭafā Paşa *(321:1). [vüzerādan, -dan]*
10. Bir sübḥa gibidir **vüzerā** oldur imāme *(330:23). [vüzerā,]*
11. ḥażretleri egerçi sūr-ı hümāyūna medʿuvv olan **vüzerādan** idi lākin taʿvīḳ-i mevāniʿ *(368:24). [vüzerādan, -dan]*
12. ṣoñra cümle **vüzerā** pā-būs-ı saʿādet-meʾnūs-ı şeh-zādegān-ı cüvān-baḫtān ile *(371:37). [vüzerā,]*

vüzerā cevāmiʿinde: *Vezirler adına yapılan camiiler.*

ve Ṭop-ḫānede vāḳiʿ selāṭīn ve **vüzerā cevāmiʿinde** bülbül-i ravżatü'l-mecālis-i vaʿẓ u naṣīḥat *(214:32). [vüzerā cevāmiʿinde, -n, -de]*

vüzerā dāʾiresiniñ: *Vezirlerin kaldığı çadırlar.*

tesmiyesiniñ sırrı āşikār oldı Ve yine otaġ-ı hümāyūn naẓar-gāhında **vüzerā dāʾiresiniñ** *(150:36). [vüzerā dāʾiresiniñ, -n, -iñ]*

vüzerā otaklarınıñ verāsında: *Vezirlerin çadırlarının arkası.*

vüzerā otaḳlarınıñ verāsında Piyāle Paşa üstinde bir püştede başka sāye-bān ḳurdurup *(307:5). [vüzerā otaḳlarınıñ verāsında, -n, -da]*

vüzerā sāye-bānı: *Vezirlerin bulunduğu çadır.*

otuz ʿaded ṭop-ı bāriḳa-feşān geçirilüp **vüzerā sāye-bānı** *(153:13). [vüzerā sāye-bānı,]*

vüzerā vü erkān-ı dīvān: *Vezirler ve divan üyelerinin ileri gelenleri.*

ḫudāvendigār-ı zemīn ü zamān ve ṣadr-ı aʿẓam-ı ʿālī-şān ve **vüzerā vü erkān-ı dīvān** *(216:29). [vüzerā vü erkān-ı dīvān,]*

vüzerā vü ʿulemā: *Vezirler ve bilginler.*

Ve bu rūz-ı firūzda **vüzerā vü ʿulemā** ve baʿżı ricāl-i devlet emīn-i sūr *(375:19). [vüzerā vü ʿulemā,]*

vüzerā vü ümenā: *Vezirler ve eminler.*

ḫıyām u sāye-bān-ı ṣadr-ı kerem-maḳrūn ve bi'l-cümle **vüzerā vü ümenā** ve ḫˇācegān ve ve *(364:3). [vüzerā vü ümenā,]*

vüzerā-yı ʿālī-ḥażret: *Büyük makama sahip vezirler.*

ve **vüzerā-yı ʿālī-ḥażret** ve ṣudūr-ı vālā-menzilet dīvān otaġına ʿavdet ve *(156:28). [vüzerā-yı ʿālī-ḥażret,]*

vüzerā-yı ʿālī-şān-ı sāmī-ḥażret: *Çok değerli, yüce, şanlı vezirler.*

vüzerā-yı ʿālī-şān-ı sāmī-ḥażret mürāfaḳatı ile biniş fermān buyurup *(273:2). [vüzerā-yı ʿālī-şān-ı sāmī-ḥażret,]*

vüzerā-yı celālet-āyīn: *Büyüklüğe sahip kişiler.*

ṣadr-ārā-yı mesned-i temkīn ve **vüzerā-yı celālet-āyīn** ḥażerātına hem-nişīn olup *(319:13). [vüzerā-yı celālet-āyīn,]*

vüzerā-yı eslāfdan: *Geçmiş, önceki vezirler.*

vüzerā-yı eslāfdan mümtāz itmek ḳaṣdı ile ikrām u iʿzāz buyurup mīr-āḫūr-ı evvel *(216:4). [vüzerā-yı eslāfdan, -dan]*

vüzerā-yı eṭrāfa: *Taşrada göre alan vezirler.*

Ṭaraf-ı Devlet-i ʿAliyyeden **Vüzerā-yı Eṭrāfa** Gönderilen *(140:1). [vüzerā-yı eṭrāfa, -a]*

vüzerā-yı ʿiẓām: *Büyük vezirler.*
1. sūr-ı fāʾizü's-sürūr vuḳūʿında **vüzerā-yı ʿiẓām** ve mīr-mīrān-ı kirām ve ümerā-yı ẕevi'l-iḥtirām *(140:21). [vüzerā-yı ʿiẓām,]*
2. vāḳiʿ bir püşte-i muʿallā-yı feraḥ-zāda **vüzerā-yı ʿiẓām** ḥażerātı içün ikişer direkli *(150:32). [vüzerā-yı ʿiẓām,]*
3. Yevm-i ṣābıḳda ḥażret-i ṣadrü'ṣ-ṣudūr-ı mülk-ārā ve **vüzerā-yı ʿiẓām** ve sāʾir *(188:22). [vüzerā-yı ʿiẓām,]*
4. **vüzerā-yı ʿiẓām** ve vükelā-yı fiḫām ḥażerātı otaġ-ı temāşāya ferve-i ḳāḳum *(276:13). [vüzerā-yı ʿiẓām,]*
5. ve bisāṭ-ı ārām ṭayy olunup dürüldükde evvelā **vüzerā-yı ʿiẓām** ḥażerātı ve *(287:7). [vüzerā-yı ʿiẓām,]*
6. ṣoñra evvelā **vüzerā-yı ʿiẓām** baʿdehū ḫˇācegān-ı maʿālī-irtisām *(320:22). [vüzerā-yı ʿiẓām,]*
7. sāye-i sidre-i salṭanatda īcād olunan ṣuffe-i ṣafā-bünyādda **vüzerā-yı ʿiẓām** *(322:29). [vüzerā-yı ʿiẓām,]*
8. Bugün deryā şenligine **vüzerā-yı ʿiẓām** ve ketḫudā beg ḥażretleri mevcūd olmayup *(346:22). [vüzerā-yı ʿiẓām,]*
9. ḥażret-i ṣadr-ı aʿẓam u bedr-i efḫām sāʾir **vüzerā-yı ʿiẓām** ve paşayān-ı bülend-iḫtişām *(351:2). [vüzerā-yı ʿiẓām,]*
10. **vüzerā-yı ʿiẓām** ve mīr-mīrān-ı vācibü'l-iḥtirām ḳapu ketḫudāları medʿuvv-ı żiyāfet-kede-i ḫāḳānī olup *(360,:18). [vüzerā-yı ʿiẓām,]*
11. **vüzerā-yı ʿiẓām** ḥażerātı ḳallāvīler ve muvaḥḥidī kürkler ve ḳaṭīfe şalvār ve *(365:8). [vüzerā-yı ʿiẓām,]*
12. şeyḫü'l-islām-ı ʿālī-maḳām ve **vüzerā-yı ʿiẓām** ḥażerātın *(365:22). [vüzerā-yı ʿiẓām,]*
13. İstanbul maʿzūllerine varınca geçdikden ṣoñra **vüzerā-yı ʿiẓām** ve *(368:20). [vüzerā-yı ʿiẓām,]*
14. Ancaḳ **vüzerā-yı ʿiẓām** ve erbāb-ı dīvān orṭa ḳapudan içerü girüp şeh-zādegān *(371:29). [vüzerā-yı ʿiẓām,]*
15. Naḳḳāş-ḫāneden teşrīf-i hümāyūnları ḫaberi vürūd itmegin **vüzerā-yı ʿiẓām** *(372:2). [vüzerā-yı ʿiẓām,]*
16. olan deʾb-i ḳadīm üzere **vüzerā-yı ʿiẓām** ve erbāb-ı dīvān selāma ṭurup *(372:16). [vüzerā-yı ʿiẓām,]*
17. **vüzerā-yı ʿiẓām** ve sāʾir erbāb-ı dīvān yerlü yerlerinde ḳarār idüp *(372:19). [vüzerā-yı ʿiẓām,]*
18. dīvān ṭaʿāmı ile iṭʿām olunduḳdan ṣonra **vüzerā-yı ʿiẓām** ḳānūn üzere *(372:34). [vüzerā-yı ʿiẓām,]*
19. müteraḳḳıb-ı selām olan **vüzerā-yı ʿiẓām** ḥażerātın selāmlayup her biri ʿizz u saʿādet *(373:3). [vüzerā-yı ʿiẓām,]*
20. ṭūlānī ṣuffede mekīn olup ve işrlerince **vüzerā-yı ʿiẓām** ḥażerātı daḫi *(373:19). [vüzerā-yı ʿiẓām,]*
21. dīde-güşā-yı intiẓār olan şeyḫü'l-islām ve **vüzerā-yı ʿiẓām** oturduḳları maḳāma *(373:23). [vüzerā-yı ʿiẓām,]*
22. ṣudūr itmekle ibtidā ṣadreyn-i mükerremeyn baʿdehū **vüzerā-yı ʿiẓām** *(373:26). [vüzerā-yı ʿiẓām,]*
23. daḫi gelüp ṭoġrı enderūn-ı hümāyūna teveccüh buyurduḳlarında **vüzerā-yı ʿiẓām** *(373:29). [vüzerā-yı ʿiẓām,]*

24. ve **vüzerā-yı ʿiẓām** ḥażerātı ve sāʿirleri ʿarż oṭası ḳapusından girecek vaḳitde *(373:34). [vüzerā-yı ʿiẓām,]*
25. **vüzerā-yı ʿiẓām** ādāb-ı pādişāhī üzere būs-ı zemīn eylediklerinde şeyḫü'l-islām-ı ḫuceste-maḳām *(374:5). [vüzerā-yı ʿiẓām,]*
26. üzere būs-ı zemīn idüp çıḳdılar Baʿdehū **vüzerā-yı ʿiẓām** ṭaşra gelüp ʿarż ḳapusına *(374:38). [vüzerā-yı ʿiẓām,]*
27. müteveccih ve ṣadr-ı Ḥātem-kerem ḥażretleri daḫi **vüzerā-yı ʿiẓām** *(375:4). [vüzerā-yı ʿiẓām,]*
28. ḫazīne-dārbaşı aġaya ilbās-ı ḫilʿat olunduḳdan ṣoñra **vüzerā-yı ʿiẓām** ʿizz ü iḥtirām *(375:8). [vüzerā-yı ʿiẓām,]*

vüzerā-yı ʿiẓām dāʿiresi: *Büyük vezirlerin bulunduğu çadırın bir bölümü.*

getürüp **vüzerā-yı ʿiẓām dāʿiresi** civārında bir maḥallde leşker-endāz-ı līmān-ı istiḫżār itmişler *(183:22). [vüzerā-yı ʿiẓām dāʿiresi,]*

vüzerā-yı ʿizām u mīr-mīrān: *Büyük vezirler ve beyler beyi(ler).*

ve **vüzerā-yı ʿizām u mīr-mīrān** ve sāʿir aʿyān-ı devlet ve *(139:7). [vüzerā-yı ʿizām u mīr-mīrān,]*

vüzerā-yı ʿiẓāmdan: *Büyük vezirler.*
1. geldikde **vüzerā-yı ʿiẓāmdan** Marʿaş vālīsi vezīr-i rūşen-żamīr-i muʿanʿan-neseb *(155:6). [vüzerā-yı ʿiẓāmdan, -dan]*
2. medʿuvv olan **vüzerā-yı ʿiẓāmdan** Raḳḳa vālīsi saʿādetlü Ḳara Muṣṭafā Paşa-zāde vezīr ʿAlī Paşa *(206:13). [vüzerā-yı ʿiẓāmdan, -dan]*
3. Bu eşnāda **vüzerā-yı ʿiẓāmdan** ḫıṭṭa-i Baġdād-ı behişt-ābādda ʿalem-efrāz-ı celālet olan *(213, 20). [vüzerā-yı ʿiẓāmdan, -dan]*
4. Hediyye-i Vālī-i Muṣul Yevm-i mezbūrda **vüzerā-yı ʿiẓāmdan** *(287, 16). [vüzerā-yı ʿiẓāmdan, -dan]*
5. **vüzerā-yı ʿiẓāmdan** ikişer vezīr girüp ḫāṣṣ oṭaya getürdüklerinden *(371:36). [vüzerā-yı ʿiẓāmdan, -dan]*

vüzerā-yı ʿiẓāmdan: *(Ali Paşa ve İbrahim Paşa) Büyük vezirler.*

maṭlaʿ-ı dīvān-ı şevkete baḥr-i müteḳārib ile ḥüsn-i maṭlaʿ-ı revnaḳın virüp
ve pīrāye-i silk-i encümen-i cemʿiyyet olan **vüzerā-yı ʿiẓāmdan** *(218:16). [vüzerā-yı ʿiẓāmdan, -dan]*

vüzerā-yı iʿẓām-ı ʿālī-rütbet: *Yüce rütbeli büyük vezirler.*

redīf-i maṭiyye-i iʿtibār buyurduḳları **vüzerā-yı iʿẓām-ı ʿālī-rütbet** ve ṣudūr-ı erkān-ı devletden *(169:11). [vüzerā-yı iʿẓām-ı ʿālī-rütbet,]*

vüzerā-yı ʿiẓām-ı maʿālī-menḳabet: *Anlı, şanlı yüksek vezirler.*

şeyḫü'l-islām-ı ʿālī-maḳām-ı sāmī-ḥażret ve **vüzerā-yı ʿiẓām-ı maʿālī-menḳabet** ile *(273:21). [vüzerā-yı ʿiẓām-ı maʿālī-menḳabet,]*

vüzerā-yı ʿiẓām-ı sāmī-menzilet: *Yüksek mertebeli vezirler.*

vüzerā-yı ʿiẓām-ı sāmī-menzilet ile üç direkli müsāfir çergelerini teşrīf *(306:10). [vüzerā-yı ʿiẓām-ı sāmī-menzilet,]*

vüzerā-yı ʿiẓām-ı sütūde-siyer: *Övgüye layık büyük vezirler.*

vüzerā-yı ʿiẓām-ı sütūde-siyer ḥażerātı destār-ı rūz-merreleri ve sāʾir mevcūd olan *(286:21). [vüzerā-yı ʿiẓām-ı sütūde-siyer,]*

vüzerā-yı ʿiżāmıñ eşher ü aḳdemi: *(Fazıl Osman Paşa) Büyük vezirlerin en bilineni ve en önde olanı.*

ve ʿālem-efrāz-ı cāh u celālet olan **vüzerā-yı ʿiżāmıñ eşher ü aḳdemi** ve aʿref ü aʿlemi *(199:33). [vüzerā-yı ʿiżāmıñ eşher ü aḳdemi,]*

vüzerā-yı ʿiẓāmıñ ferd-i kāmil-i müstecmiʿü'l-kemāli: *(Nişancı Mustafa Paşa) Büyük vezirlerin olgunluk özelliklerini kendinde toplayan ergin kişisi.*

Devlet-i ʿaliyyede tevḳīʿī-i dīvān-ı ʿālī ve **vüzerā-yı ʿiẓāmıñ ferd-i kāmil-i müstecmiʿü'l-kemāli** *(169:20). [vüzerā-yı ʿiẓāmıñ ferd-i kāmil-i müstecmiʿü'l-kemāli, -i]*

vüzerā-yı kirām-ı mesned-nişīn-i ṣadāret-i ʿuẓmā: *Yüksek önderlik mevkiinde oturan büyük vezirler.*

Ṭaşradan gelen **vüzerā-yı kirām-ı mesned-nişīn-i ṣadāret-i ʿuẓmā** ve *(215:29). [vüzerā-yı kirām-ı mesned-nişīn-i ṣadāret-i ʿuẓmā,]*

vüzerā-yı maʿālī-dest-gāh: *Yüce şerefe sahip vezirler.*

tertībi üzere ṣudūr-ı ʿālī-cāh ve **vüzerā-yı maʿālī-dest-gāh** ve ṣadreyn-i mükerremeyn *(156:17). [vüzerā-yı maʿālī-dest-gāh,]*

vüzerā-yı mūmā-ileyhim: *(Abdi Paşa, Süleyman Paşa, İbrahim Paşa) Adı geçen vezirler.*

mümtāz oldılar Baʿdehū ṣadr-ı aʿẓam ḥażretleri **vüzerā-yı mūmā-ileyhim** ile *(227:4). [vüzerā-yı mūmā-ileyhim,]*

vüzerā-yı müşārün-ileyhā: *(Ali Paşa ve İbrahim Paşa) Adı geçen vezirler.*

nişān-gāh-ı sübḥa-i cemʿiyyet olan **vüzerā-yı müşārün-ileyhā** yaʿnī ʿAlī Paşa *(215:33). [vüzerā-yı müşārün-ileyhā,]*

vüzerā-yı müşārün-ileyhim: *(Abdi Paşa, Süleyman Paşa, İbrahim Paşa) Adı geçen vezirler.*

daḫi **vüzerā-yı müşārün-ileyhim** ḥażerātı ile dāʾire-i pādişāhīde olan *(227:15). [vüzerā-yı müşārün-ileyhim,]*

vüzerā-yı şāḥib-ḥaşem: *Saygıdeğer vezirler.*

vüzerā-yı şāḥib-ḥaşem ve süfre-i sālişede defter-dārān-ı ʿālī-mekān efendiler ḥażerātı *(372:23).[vüzerā-yı şāḥib-ḥaşem,]*

vüzerā-yı sāʾire: *Diğer vezirler.*

altun ve **vüzerā-yı sāʾire** yüzer altun ve ḥażret-i şeyḫü'l-islām ve ṣadreyn daḫi *(374:23). [vüzerā-yı sāʾire, -e]*

vüzerā-yı sālife: *Geçmiş önceki vezirler.*

bināʾen ferş-i sāḥa-i ʿarż u ihdā eyledigi hedāyāsı cümle **vüzerā-yı sālife** *(168:24). [vüzerā-yı sālife,]*

ya: *Ve yahut.*
1. **Ya** o koġuşda olan ṭopa ne dirsin ki ider *(187:7). [ya,]*
2. **Ya** zemīn keştī-i girān oldı *(324:10). [ya,]*
3. **Ya** ḫançer-i Behrām-ı felekdir ki çekilmiş *(329:5). [ya,]*

yā: *" Ey! " anlamında bir seslenme ünlemi.*
1. Ḳıl maẕhar-ı ḫayr **yā** İlāhī *(134:2). [yā,]*
2. **Yā** Rabb be- ḥaḳḳ-ı şerʿ-i ḳāʾim *(134:19). [yā,]*
3. Ne şeref var bu kūzede **yā** Rab *(161:11). [yā,]*
4. Saṭr-ı mevc üzre çekilmiş ḫilʿat-ı taḥsīn mi **yā** *(184:24). [ya,]*
5. **Yā** kemān-ı Rüstemī biñ naḳş ile peydā mıdır *(185:2). [ya,]*

ya: *Yoksa.*

Ol eger keştī ise **ya** bu feżā deryā mıdır *(185:4). [ya,]*

yā eyyühe'l-mevle'llezī ʿammet eyādihi'l-cemīle: *Ey elleri her yere ulaşan Mevla.*

Yā eyyühe'l-mevle'llezī ʿammet eyādihi'l-cemīle *(191:27). [yā eyyühe'l-mevle'llezī ʿammet eyādihi'l-cemīle,]*

yā rab: *Ey Allah'ım!.*

yā Rab yā Rabbi ḳudsiyān-ı ʿarş u kürsīye hem-āheng ḳıldılar *(211:6). [yā rab,]*

yā rabbi: *Allahım!.*
1. **Yā Rabbi** ʿaleyhi ṣalli ve'l-āl *(126: 3). [yā rabbi,]*
2. yā Rab **yā Rabbi** ḳudsiyān-ı ʿarş u kürsīye hem-āheng ḳıldılar *(211, 6). [yā rabbi,]*

ya ya: *Seçme, üstün tutma, oranlama anlamlarıyla bağlantı sağlayan bağlaçtır.*
1. K'odur **ya** nūr-ı siyeh **ya** sevād-ı dīde-i ḥūr *(164:2). [ya ya,]*
2. İş **ya** burġu-ı müjeñ **ya** çekic-i ġamzeñdir *(297:15). [ya ya,]*
3. **Ya** pençe-i ḫurşīd **ya** ḫod ḳulzüm-i kāndır *(331:2). [ya ya,]*

yaban ādemi: *Dağ adamı, yabani vahşi kimse. Laz halk inancında ise maymun ile insan arası bir orman yaratığının adı.*

meʾālince güẕerān olup çadır şeklinde bir nemed-i raṣāṣ-sūde içinde **yaban ādemi** ṣūretinde *(315:26). [yaban ādemi,]*

yābāna gitme: *1) Başka köye, başka yere, uzağa, gurbete gitmek. 2) Boşa harcanmak.*

Yolsuzluḳ idüp **yābāna gitme** *(135:4). [yābāna gitme,]*

yādigār: *(Ey) Utanmaz.*

ḳullarına rūy-ı ʿitābdan tevcīh-i veche-i ḫitāb idüp **Yādigār** çünki seniñ süvār oldıġıñ reh-vārıñ *(261:6). [yādigār,]*

yādigār-ı uʿcūbe-kisvet: *Acayip kılıklı kötü şey.*

elinde iken terāzū ile yürüyen **yādigār-ı uʿcūbe-kisvet** menzil ile ḳılıç ḳaftān *(232:28). [yādigār-ı uʿcūbe-kisvet,]*

yādıma geldi: *Hatırına, aklına gelmek.*

gelüp kimi mıṣrāʿ Ayı gördüm ṭalʿat-ı meymūnı **geldi yādıma** *(207:2). [yādıma geldi, -di]*

yaġdan delk ḳaḳma: *İpek ipliği hazırlanırken üzerine yağ sıvanmış gibi ipe parlaklık verilerek dokumanın parlatılması işlemi.*

hezār zīb ü zīver ile ālāy içün ṭaḳım ṭaḳım düzdiler ve nice **yaġdan delk ḳaḳma** dilberleri *(299:5). [yaġdan delk ḳaḳma,]*

yaġlı ṭulum: *Yağlı deri.*

ellerinde **yaġlı ṭulum** ve başlarında şeb-külāh ve arḳalarında meşīnden heybeler *(366:27). [yaġlı ṭulum,]*

yaġlu ṭulumlar: *İçinde su bulunan sıkıldığında tazyikli hale gelen alet.*

yaġlu ṭulumlar ile ṣūret-i suḫre-bāzīde lede'l-iḳtiżā taḫliye-i ṭarīḳ içün *(142:21). [yaġlu ṭulumlar, -lar]*

yaġmā: *Talan etme, çullanma.*

selāmlayup mısrāʿ Naʿmā-yı şehen-şāhī **yaġmādır** alan alsun *(265:37). [yaġmādır, -dır]*

yāhod: *Yahut, veya.*

Neşr Ve bir taḫta daḫi vaşaḳ ki beyāżı kāfūr-ı ḫuşk ve siyāhı rīze-i müşk **yāḫod** *(164:5). [yāḫod,]*

yāhūd: *Veya.*

Yaḫud ki milʿaḳa-i şīr-māhı oldı hilāl *(349:5). [yaḫud,]*

Yahūdī Mezāristanı: *Hasköy Musevi Mezarlığı ya da Beyoğlu Musevi Mezarlığı, İstanbul'da bulunan bir mezarlıktır.*

Yahūdī Mezāristanı ocaḳları neferātına cāy-ı ārām ve maḥall-i menām ve *(151:25). [Yahūdī Mezāristanı,]*

yahūdiler: *Osmanlı ülkesinde yaşayan haklardan biri.*

maʿrūż-ı ʿatebe-i şehriyārī eylediklerinden ṣoñra **Yahūdiler** daḫi elvān-ı hatāyī-i muṭalla firengī vü rūmī on *(305:9). [yahūdiler,]*

Yaḥyā Efendi-zāde ʿAbdullāh Efendi: *Halep kadısı Abdullah efendi.*

ve Ḥalebden maʿzūl **Yaḥyā Efendi-zāde ʿAbdullāh Efendi** *(178:9). [Yaḥyā Efendi-zāde ʿAbdullāh Efendi,]*

Yaḥyā eEendi-zāde Feyżullāh Efendi: *Yahya Ahmed Efendi'nin oğlu, Feyzullah Efendi; müderrislik, Anadolu ve Rumeli kazaskerliği ve şeyhülislamlık görevinde bulunan devlet adamı.*

pīrāye-i silk-i ṣudūr olan meḫādīm-i kirāmıñ ercemendi faẕīletlü **Yaḥyā Efendi-zāde Feyżullāh Efendi** *(191:31). [Yaḥyā Efendi-zāde Feyżullāh Efendi,]*

Yaḥyā-Zāde ʿAbdullāh Efendi: *Edirne kadısı Abdullah Efendi.*

Ḥalebden maʿzūl **Yaḥyā-zāde ʿAbdullāh Efendi** ve İzmirden maʿzūl *(178:32). [Yaḥyā-Zāde ʿAbdullāh Efendi,]*

Yaḥyā-Zāde Aḥmed Efendi: *Bostanzadelerden Yahya Efendi'nin oğlu, Ahmed Efendi'nin oğludur.*

ve sābıḳan imām-ı sulṭānī El-ḥācc Muṣṭafā Efendi ve **Yaḥyā-zāde** faẕīletlü **Aḥmed Efendi** *(177:34). [Yaḥyā-Zāde Aḥmed Efendi,]*

yaḳ: *Ateşe vermek, tutuşturmak.*

yaḳacaḳ fişekleri olʿalemiñ içinde iḫfā idüp derūnında bir ḥarīf-i nā-ẓarīf *(279:10). [yaḳacaḳ, -acak]*

yaḳa: *Taraf, semt.*

Ve ṣaff-ı zīb-i Ālāy-ı Ḳazzāzān ḳarşu **yaḳada** dizilüp ṭuran öksüzce şākirdlerin *(299:3). [yaḳada, -da]*

yaḳa yaḳaya girür: *Tartışmak, kavga etmek.*

ile **yaḳa yaḳaya girür** idi Li-münşiʾihi *(160:22). [yaḳa yaḳaya girür, -ür]*

yaḳasın almaca: *Her hangi bir iddianın boş olduğunu belirtmek.*

ḫāric-i ṭavḳ-ı iḳtidārdır deyu **yaḳasın almaca** cevāb virür ve imkānını daʿvā idenler *(160:21). [yaḳasın almaca, -ma, -ca]*

yaḳın: *Yakın, arada az mesafe bulunan.*

teʿdiye-i cevāb itdikde gönder gönder pek **yaḳındır** kelime-i Nābıġa-pesend-i belīġasıyla *(152:13). [yaḳındır, -dır]*

yaḳın olmuş: *İki veya daha fazla şey arasındaki az olması.*

daḫi vāḳıʿā gönderler **yaḳın olmuş** ādem gönderelim tebʿīd itsünler deyu *(152:12). [yaḳın olmuş, -muş]*

yaḳlaş: *Aralarında uzaklık bulunan iki şeyin arasındaki mesafenin daralması.*

Künām-ı şīr gibi ġayri saña **yaḳlaşamam** *(180:3). [yaḳlaşamam, -a, -ma, -m]*

yaḳlaş: *Yakın olmak.*

zebān-ı nigāh-ı sāmān-sūz-ı dil-firīb ile mışrāʿ **Yaḳlaşma** baña āteş-i ʿaşḳımla *(312:20). [yaḳlaşma, -ma]*

yāḳūt: *Kırmızı, değerli bir taş; kırmızı gül yaprağı; kan, can; duygu, düşünce.*

Ve elmās ve **yāḳūt** ile muraṣṣaʿ bir ḳıṭʿa çep-rāst-ı muṣannaʿ ki *(160:18). [yāḳūt,]*

yāl u bāl: *Kol ve kanat.*

yāl u bāl ile bal ballanaraḳ ḫayme-i ḫitāna güẕerān ve sünnet-i seniyye-i Aḥmediyye icrāsıyla *(295:19). [yāl u bāl,]*

yāl ü bāl-i semend-i istiʿcāl: *Hızlı ve çevik atın kolu ve kanadı, atın kolunun ve kanadının uçması.*

Yāl ü bāl-i semend-i istiʿcāl ile yeleklenüp taḥrīk-i rikāb-ı şitāb ḳıldılar Ve ol *(154:21). [yāl ü bāl-i semend-i istiʿcāl,]*

yāl ü bālinden: *Kol ve kanat, gürz üzerinde bulunan, dikine ve enlice çıkıntı.*

İder Tehemteni lerzende **yāl ü bālinden** *(280:22). [yāl ü bālinden, -i, -n, -den]*

yalan: *Doğru olmayan, gerçeğe uymayan söz,.*
1. Vallāhi vü billāhi vü tallāhi **yalandır** *(328:10). [yalandır, -dır]*
2. Vallāhi vü billahi vü tallāhi **yalandır** *(332:12). [yalandır, -dır]*

yaldızlı: *Üzerine yaldız sürülmüş, yaldızlanmış.*

yine incü işleme zer-tār-ı muraṣṣaʿ çerkesī filār ve üç yüz dirhem **yaldızlı** bir *(279:23). [yaldızlı,]*

yaldızlı bosna-kārī şaḥanlar: *Gümüş görünümlü, Bosna işi, derinliği az yemek kabı.*

süfrelik kebīr ü ṣaġīr **yaldızlı Bosna-kārī şaḥanlar** ki her biri nāzük-resm ü bī-naẓīr *(200:29). [yaldızlı bosna-kārī ṣaḥanlar,]*

yaldızlı legen: *Parlak, genellikle, içinde bir şey yıkamak için kullanılan metal veya plastikten yayvan kap.*

ʿaded **yaldızlı legen** ve ibrīḳ ve iki kebīr yaldızlı fenār *(353:30). [yaldızlı legen,]*

yaldızlı nuḫās kāse: *Üzerinde gümüş desenleri bulunan, bakır kase.*

idi ve üç ʿaded kebīr sīnī ve iki ʿaded yaldızlı ṭās ve beş ʿaded **yaldızlı nuḫās kāse** *(200:30). [yaldızlı nuḫās kāse,]*

yaldızlı sīm ṭas: *Yaldızlı, gümüş tas.*

ṭonluḳ Filorencī aṭlas ve on iki ʿaded **yaldızlı sīm ṭas** ve on iki ʿaded zer-sūde vü muṭallā *(355:12). [yaldızlı sīm ṭas,]*

yaldızlı ṭās: *Gümüş görünümlü kase.*

idi ve üç ʿaded kebīr sīnī ve iki ʿaded **yaldızlı ṭās** ve beş ʿaded yaldızlı nuḥās kāse *(200:30). [yaldızlı ṭās,]*

yaldızlı ṭırnaḳ bıçaġı: *Üzerinde altın serpmeleri bulunan ustura, berberlerin kullandığı araç.*

ṭarafından dört ʿaded **yaldızlı ṭırnaḳ bıçaġı** ve dört balıḳ dişi ḳabżalu altun pervāzelü *(315:20). [yaldızlı ṭırnaḳ bıçaġı,]*

yalı: *Su kıyısında yapılmış büyük, görkemli ev.*

Her dem yine sāʾillik ider **yalı** öñinde *(331:11). [yalı,]*

yalı köşki: *Yalı Köşkü (veya Cebeciler Köşkü) İstanbul'da Topkapı Sarayı'nın Galata'ya bakan tarafında bir köşktür.*
1. içün Ḫāṣṣ Bāġçede **Yalı Köşki** dervāzesinde bir maḥall-i muʿayyende *(142:12). [yalı köşki,]*
2. mezīd işrāf u neẕāreti olduġundan **Yalı Köşki** telḳīb olunan ḳaṣr-ı muʿallāda *(144:28). [yalı köşki,]*
3. ve ḥalvāciyān oṭaları pīş-gāhından **Yalı Köşkine** güẕār idüp gitdiler *(145:8). [yalı köşkine, -n, -e]*
4. temāşāsından ṣoñra yine naḫılları temāşā ve **Yalı Köşkinde** tenāvül-i ṭaʿām-ı ʿışā buyurdılar *(151:33). [yalı köşkinde, -n, -de]*

yalıñ kılıçlu levendān-ı şuʿle-ḥarekātı: *Kılıcını kınından sıyırmış, çevik hareketli leventler.*

ṣaff-beste-i meydān-ı peygār olan **yalıñ ḳılıçlu levendān-ı şuʿle-ḥarekātı** bile *(356:25). [yalıñ ḳılıçlu levendān-ı şuʿle-ḥarekātı, -ı]*

yalman: *Kılıcın, kamanın, bıçağın, mızrağın, süngünün ağzı ya da ucu.*
1. Baʿdehū anlardan teng **yalmanı** iç ṭarafında firengī şemşīrden tedvīr olunmuş *(158:17). [yalmanı, -ı]*
2. ḫāṣeb-pāreniñ iki cānibinde **yalmanı** yuḳaru ve ṭūlānī dört şemşīri *(176:15). [yalmanı, -ı]*
3. mess-i benān itdigimde ʿalimallāh **yalmanı** şemşīr-i tāb-dārdan tīz *(209:25). [yalmanı, -ı]*
4. **yalmanı** iç ṭarafında bir dāʾire-i ṣaġīr ü żīḳ gāh bu çenberi zemīnden iki ẕirāʿ *(246:28). [yalmanı, -ı]*
5. Ve iki tīġ-ı tāb-dārı refīḳiniñ başı üzerinde serġuş gibi **yalmanı** yuḳaru *(247:12). [yalmanı, -ı]*
6. çār şemşīri **yalmanı** yuḳaru ṭutdırup ve başını ḳılıçlarıñ üzerine ḳoyup ve gāh *(247:27). [yalmanı, -ı]*
7. Ez-cümle içlerinden biri üç şemşīr-i cilā-dādeyi **yalmanı** yuḳarı zemīne *(303:12). [yalmanı, -ı]*

yamaḳ: *Değirmencinin ardından gelen ekmek satıcıları için kullanılan tabir.*

Şāliṣen Şirẕime-i Ḥabbāzīn ḥirfet-i meẕkūreye **yamaḳ** nāmı ile pey-rev ü ilḥāḳ olunan *(236:13). [yamaḳ,]*

yamak: *(Kavaflar için) Çırak ustanın yanında bulunan acemi işçi.*

Baʿdehū ṭāʾife-i ḥaffāfān **yamaḳları** olan kefş-gerān ile ālāyların tertīb idüp *(278:11). [yamaḳları, -lar, -ı]*

yamaḳ: *Bir usta veya çırağın yanında çalışan erkek yardımcı.*
1. sīm tepsi ve **yamaḳlarından** daḫi yüz ḳırḳ dirhem miḳdārı ṣaġīr tepsi hediyye-i muʿtādelerin *(279:24). [yamaḳlarından, -lar, -ı, -n, -dan]*
2. ve teşāvīr-i ʿacībeleri oldıġından mā-ʿadā **yamaḳları** olan yaş yemişçiler daḫi *(281:12). [yamaḳları, -lar, -ı]*
3. Bunlar ālāyların tekmilden ṣoñra **yamaḳları** olan Taḳyacılar daḫi anları *(282:14). [yamaḳları, -lar, -ı]*
4. Ve Esīr Bāzārınıñ tüccār-ı füccārı ḥirfet-i meẕkūreye **yamaḳ** ve zīnet-peẕīr-i şeref-i iltiḥāḳ olmalarıyla *(284:8). [yamaḳ,]*
5. Zümre-i Ṭāʾife-i Bezzāzān **yamaḳları** ile gelüp *(299:23). [yamaḳları, -lar, -ı]*
6. **yamaḳları** pīş ü peşlerinde şāʿirlerine ṭonluḳ ṭonluḳ öñdül ḳumāşların pīrāye-i dūş eyleyüp *(300:2). [yamaḳları, -lar, -ı]*
7. Baʿdehū Ṭāʾife-i Aş-pezān ocaḳlarına hīzem-zen-i iltiḥāḳ olan **yamaḳları** *(300, 20). [yamaḳları, -lar, -ı]*

8. Pes-zi-īşān Gürūh-ı Ḫayyāṭān yaʿnī derziler ālāyı kendülere **yamaḳ** nāmı *(301:14). [yamaḳ,]*
9. ve iki taḫta ġılāflı timur-ı Şām itḥāf ve **yamaḳları** olan bıçaḳçılar *(315:19). [yamaḳları, -lar, -ı]*

yamān: *Fena, kötü.*

Mecrūḥ yatur zaḫmı ḳavī derdi **yamāndır** *(329:10). [yamāndır, -dır]*

yan: *Yan. Bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü.*
1. Ki **yanıña** o şeh-i şīr-i şavletiñ geliyor *(180:4). [yanıña, -ı, -n, -a]*
2. Ve cānib-i pesīniniñ daḫi bir **yanında** kemend-i bālā-rev-i berḳ-i şitāb gibi *(204:1). [yanında, -ı, -n, -da]*
3. idi Kebīr alat **yanında** ol rīsmān mānende-i nā-peydā olmaġla kebīr alat ḥareket itmeksizin raḳḳāṣlar gāh vicāhen ve gāh *(258:33). [yanında, -ı, -n, -da]*
4. penbe-fürūş-ı kūçe-i ḥüsn ü ān eyleyüp ve **yanınca** bir sīne-germ ü dil-nerm *(284:26). [yanınca, -ınca, -]*
5. **yanında** olan zuḳāḳıñ öte cānibinde on iki ḫazīne bir çetr-i marṣūṣ *(337:35). [yanında, -ı, -n, -da]*

yan: *Taraf, yakın.*
1. ṣaff-be-ṣaff dizilüp ve her biri bir **yana** hücūm ile birer sīnī-i biryāna üsküfli şāhīn *(266:4). [yana, -a]*
2. āḫer oṭada sünnet idüp birāderān-ı vālā-güheri **yanlarına** *(374:17). [yanlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

yan: *Yan, taraf, nezd, göre, fikrince, beraberinde.*

taʿbiye buyurduḳları altundan ifrāġ u taḫliyeden ṣoñra **yanlarında** olup *(289:23). [yanlarında, -lar, -ı, -nda]*

yan: *Yan, ...e göre.*

Mihr **yanında** şemʿaya döner *(160:13). [yanında, -ı, -(n)da]*

yan: *Tutuşmak, alev almak II çok ıstırap çekmek, büyük bir acı içinde olmak, çok üzülmek II çok güçlü ve derin bir aşkla sevmek, aşk ateşine düşmek II gönülden acı çekmek, gönlü yanmak.*

Furun gibi ne ʿaceb nār-ı ʿaşḳa **yansaḳ** biz *(236:22). [yansaḳ, -sa, -ḳ]*

yan: *Ateş durumuna geçmek, tutuşmak.*
1. Başında her dil-i āşüfteniñ **yanar** āteş *(280:19). [yanar, -ar]*
2. ʿAnber gibi **yandı** reşk ile ʿūd *(294: 6). [yandı, -dı]*
3. yanarsın didükçe anlar daḫi mışrāʿ Ḫaṭṭıñ gelicek sen de beni mūmla ararsın *(312:21). [yanarsın, -ar, -sın]*

yan: *Kıyas üzere.*

aṭlas-ı gerdūn **yanında** şandal olamaz Ve beş ṭonluḳ elvān ḳaneviz ki *(164:26). [yanında, -ı, -n, -da]*

yan: *İki şey arasındaki büyük farkı karşılaştırmak için kullanılır.*

Kim fülk-i felek **yanında** şandāl olamaz *(184:5). [yanında, -ı, -n, -da]*

yan-: *Ateş durumuna geçmek, tutuşmak.*

işʿāl ile şaḫṣ-ı mezbūruñ başında āteşler **yanup** etekleri ṭutuşdı ve ol dūzaḫ-āşiyān *(279:12). [yanup, -up]*

yana yana: *Mumun yanması, etrafa ışık saçması.*

Güm oldı inüp **yana yana** hemān *(227:11). [yana yana,]*

yanaş-: *Yanaşmak, yakınına gelmek.*

başdan **yanaşdılar** Mezbūrlar ve elli ḳadar ḫāṣekī ve iki yüzden mütecāviz *(305:36). [yanaşdılar, -dı, -lar]*

yan-be-yan: *Yan yana.*

ve sekiz nefer silāḥşorān ve ustāyān-ı bostāncıyān **yan-be-yan** oturup ve süfre-i rābiʿada *(306:21). [yan-be-yan,]*

yaʿnī: *Sözün kısası, senin anlayacağın.*
1. **Yaʿnī** ecell-i mevāhib-i Rabbü'l-maşrıḳayn ve şemere-i naḫl-ı peyvendī-i izdivāc-ı ebeveyn olan *(137:6). [yaʿnī,]*
2. Evvelā gül-nihālān-ı çār-bāġ-ı salṭanat **yaʿnī** şeh-zādegān-ı cüvān-baḫt-ı ʿālī-himmet (*141:23). [yaʿnī,]*
3. tenhā-nişīnān-ı serā-perde-i ʿişmet **yaʿnī** ḥūr-ı behişt-i ḥarem-serāy-ı salṭanat *(148:2). [yaʿnī,]*
4. Şemʿ-i miḥrāb-ı salṭanat **yaʿnī** *(156:3). [yaʿnī,]*
5. Mışrāʿ Ḳurretü'l-ʿayn-ı pādişāh-ı cihān **yaʿnī** ʿişmetlü Ümmü Gülşüm *(167:25). [yaʿnī,]*
6. **Yaʿnī** tevḳīʿī Muṣṭafā Paşa *(169:27). [yaʿnī,]*
7. **Yaʿnī** saʿādetlü Meḥemmed Aġa *(171:2). [yaʿnī,]*
8. ṣudūr-ı mevālīniñ ercemendi **yaʿnī** Dāmād-zāde ḥafīdü'l-ʿallāme faẓīletlü *(177:12). [yaʿnī,]*
9. **yaʿnī** li-müʾellifihi *(181:6). [yaʿnī,]*
10. feḥvāsınca keştī-bānān-ı sefīne-i meserret- defīne ʿummān-ı salṭanat **yaʿnī** *(183:28). [yaʿnī,]*
11. **Yaʿnī** Ḫān Aḥmed-i kerem-perdāz *(194:4). [yaʿnī,]*
12. meni'l-Fuṭaymeti fī sūḳi'l-ġazzālīn **yaʿnī** bāzārcıḳda Fāṭımacıġa kim dirler *(205:14). [yaʿnī,]*
13. **Yaʿnī** sulṭān-ı selāṭīn-i cihān Aḥmed Ḫān *(208, 27). [yaʿnī,]*
14. nişān-gāh-ı sübḥa-i cemʿiyyet olan vüzerā-yı müşārün-ileyhā **yaʿnī** ʿAlī Paşa *(215:33). [yaʿnī,]*
15. Ketḫudā-yı ṣadr-ı aʿẓam **yaʿnī** aġa-i ekrem ve ḳapucılar ketḫudāsı ve sāʾir *(216:11). [yaʿnī,]*
16. kevākib-i āsumān-ı ḥaşmet burc-ı ḫākīden burc-ı ābīye taḥvīl eylediler **yaʿnī** *(216:28). [yaʿnī,]*
17. **yaʿnī** li-müʾellifihi *(217:11). [yaʿnī,]*
18. lüʾlü-i lālā-yı muḫīṭ-i devlet düstūr-ı dest-ārā-yı ṣadāret **yaʿnī** *(218:5). [yaʿnī,]*
19. Nā-gāh ṭaraf-ı āṣafīden silāḥ-dār-ı ḫod-nümā **yaʿnī** Boşnaḳ Selīm Aġa *(224:12). [yaʿnī,]*
20. Māh-ı mezbūruñ yigirminci işneyn güni fülke-i sāye-bān-ı āsumān **yaʿnī** *(230: 23). [yaʿnī,]*
21. Evvelā Ṭāʾife-i Berz-gerān **yaʿnī** Uṭlubü'r-rızḳa fī ḫabāya'l-arżı mezraʿa-i meʾālinden *(234:8). [yaʿnī,]*
22. raḳam-keş-i ṣaḥīfe-i eşer **yaʿnī** ʿabd-i kem-teriñ hem-seng-i kıtʿa-i elmās olan bu *(234:24). [yaʿnī,]*
23. **yaʿnī** āb-ı gevher-nigīn-i devlet revnaḳ-efzā-yı mühr-i vekālet pīrāye-i ṣadr-ı ṣadāret *(251:15). [yaʿnī,]*
24. **Yaʿnī** Sulṭān Aḥmed-i ġāzī *(255, 33). [yaʿnī,]*
25. ḫażretleri Āyīneli Ḳavaḳ sāyesinde **yaʿnī** Tersāne Bāġçesinde pīrāmen-i ḫavme-i saʿādet-vāyesinde *(256:3). [yaʿnī,]*
26. sāye-bān-ı temāşānıñ henüz maḳdem-i āṣafīye dīde-güşā olması **yaʿnī** bu vaḳte *(257:11). [yaʿnī,]*
27. **yaʿnī** naṭʿ-ı şaṭranc-ı ʿubūdiyyetde şāh-ı ʿālem-penāha lāyıḳ bir ferzāne-ṭavr ile *(261, 16). [yaʿnī,]*
28. ve aʿmāl-i edevāt-ı peygār u ceng iderek muḫāṣır u maḥṣūr **yaʿnī** *(264, 26). [yaʿnī,]*
29. **yaʿnī** ḫażret-i ṣāḥib-i devlet ḫużūr-ı hümāyūn-ı ḫudāvendigār-ı şevket-maḳrūna *(265, 24). [yaʿnī,]*
30. Zemīn şeş şod u āsumān geşt heşt mażmūnı bedīdar oldı **yaʿnī** ḳuşluḳ ṭaʿāmı *(266:2). [yaʿnī,]*
31. **yaʿnī** ṣaġ cānibiniñ ṣadrında vişāḥü'ṣ-ṣadr-ı ʿizz ü iclāl olup *(266:31). [yaʿnī,]*
32. melikü'ş-şām kişver-güşā-yı ẓalām nūrü'd-dīn-i nām-āver **yaʿnī** *(268:6). [yaʿnī,]*
33. **Yaʿnī** sulṭān-ı selāṭīn-i cihān Aḥmed Ḫān *(273:26). [yaʿnī,]*
34. **yaʿnī** gerek alçaḳ ve gerek ulu ayaḳ öpmek fikri ile pīş-i pāyına düşüp *(278:25). [yaʿnī,]*
35. maḳām-ı çār-gāhda faṣla ser-aġaz eylemiş **yaʿnī** saʿat henüz dörde gelmiş *(291:17). [yaʿnī,]*
36. dek uçurup **yaʿnī** pīrāmen-i ḳaṣr-ı ʿadāletde mayna idüp ḳondurdılar *(295:25). [yaʿnī,]*
37. ʿaded gül-gīr **yaʿnī** miḳrāż-ı sevād-gīr ve biñ dirhem gümüşden bir ibrīḳ ve *(298:25). [yaʿnī,]*
38. **Yaʿnī** ḳuyumcılar daḫi ālāyların bir ḳālıba ḳoyup silk-i incü gibi dizilüp *(298:4). [yaʿnī,]*
39. Pes-zi-īşān Gürūh-ı Ḫayyāṭān **yaʿnī** derziler ālāyı kendülere yamaḳ nāmı *(301, 14). [yaʿnī,]*
40. gül-rūy-ı seped-kār olan muḫtār-ı şıṭabl-ı ser-bülendi **yaʿnī** Ḳara Muṣṭafā Efendi *(306:24). [yaʿnī,]*
41. nüzūl **yaʿnī** āfītāb-ı cihān-tāb nihān-ḫāne-i ġurūba müşūl u ḳufūl idüp (*308:3). [yaʿnī,]*
42. faşş-ı cihān-bahā-yı nigīn-dān-ı iḳbāl ü saʿādet **yaʿnī** ḫażret-i sāmī-rütbet-i şāḥib-i devlet *(308:5). [yaʿnī,]*
43. daḫi yek-süvār-ı ʿarşa-i salṭanat **yaʿnī** şāhen-şāh-ı felek-menziletiñ sāḥa-i ḳaṣr-ı ʿadāletini *(312:4). [yaʿnī,]*
44. Baʿdehū Ṭaʾife-i Seyyāfīn **yaʿnī** Ḳılıççılar cevher-i şemşīr-i āb-dār gibi *(315:10). [yaʿnī,]*

45. **yaʿnī** şeh-zādegān-ı ʿālī-ḥażret ile tevessüd-i evreng-i vaḳār idüp ol cā-nişīn-i ḫurşid-i nevvār *(322:26). [yaʿnī,]*
46. keşīde **yaʿnī** gice şenligi bu şeb-i pür-ṭarabda encāma resīde olmuşdur *(355:21). [yaʿnī,]*
47. taḥşīl-i ʿilāc-ı bürʾü's-sāʿat-i ġınā eyleyüp iktisāb-ı devā-yı şifā ḳıldılar **yaʿnī** ḳabża ḳabża *(357:14). [yaʿnī,]*
48. on beşinci erbaʿa güni **yaʿnī** cerīde-i eyyām-ı żiyāfet ḫātime-i ḫıtāma resīde ve *(357:23). [yaʿnī,]*
49. **Yaʿnī** o şeh-süvār-ı feżā-yı şükūh kim *(358, 1). [yaʿnī,]*
50. ḫātime-i mecmūʿa-i sūrı aḳlām-ı enāmil-i mekārim-şimālleri ile teẕhīb **yaʿnī** *(360:36). [yaʿnī,]*

yanında: *(bir şeye, bir kimseye) Bakarak, göre.*

Şandal olamaz **yanında** dībā *(335:31). [yanında,]*

yanında añılmaz: *Esamesi okunmamak, değer verilmemek, sayılmamak.*

Ki **yanında añılmaz** Bīd-pāy u Rāy u Dābişlīm *(291:26). [yanında añılmaz, -maz]*

yanup yaḳılarak: *Tutuşmak, sızlanıp şikayet etmek.*

şaḫş-ı meẕkūr bu ṭarīḳ ile **yanup yaḳılaraḳ** iẓhār-ı sūz u güdāz ve naʿra-i amān amān *(228:8). [yanup yaḳılaraḳ, -araḳ]*

yap: *Üretmek, îmal etmek.*
1. Ve bir bostān dolābı resminde **yapılmış** ġarīb u ʿacīb fişek daḫi işʿāl olunup *(229:1). [yapılmış, -ıl, -mış]*
2. ḥalḳa-i laʿnet gibi geçirilüp ve gūnā-gūn fişekden **yapılmış** bir *(270:22). [yapılmış, -ıl, -mış]*
3. Ḥirfet-i mezbūre ahālīsi elmās u yāḳūt ve zümürrüd ü incüden **yapılmış** *(298:21). [yapılmış, -ıl, -mış]*

yap: *Oluşturmak, gerçekleştirmek, yaratmak.*

ḫażerātınıñ her biri içün şeker bāġçesi ve naḫl-ı sūrī **yapılmaḳ** *(141:24). [yapılmaḳ, -ıl, -maḳ]*

yap: *İnşa edilmek, kurulmak.*
1. Ṣunʿıyla **yapıldı** sūr-der-sūr *(125:4). [yapıldı, -ıl, -dı]*
2. sāḥa-i ʿīd-gāh gibi dolāblar **yapılup** her çeşmi bir āfītāb-ı merdüm-nümā-yı Yūsuf-liḳāya *(203:29). [yapılup, -ıl, -up]*
3. māhiyyeler ile tezyīn olunup cānib-i yemīninde yeşil ḳandīllerden **yapılmış** bir *(268:10). [yapılmış, -ıl, -mış]*

yap: *Meydana getirmek.*
1. ve midillü ṣūretlü atlar ve üzerlerinde muḳavvādan **yapılmış** heyākil-i ʿacībe *(263:25). [yapılmış, -ıl, -mış]*
2. arslan **yapup** temāşāyiyāna seyrān itdirdiler ve içlerinden biri germiyyet-i bāzār *(284:28). [yapup, -up]*
3. ile cemāl nāmına **yapdıḳları** uḍḥūke-ṣūretler ile hem-ḥālet olaraḳ kederleri *(326:1). [yapdıḳları, -dıḳ, -lar, -ı]*
4. Ve her naḫl-ı kebīriñ eṭrāf-ı erbaʿasında dörder ḳol **yapılup** ve dörder alat *(367:12). [yapılup, -ıl, -up]*

yapıl-: *İnşa edilmek.*

naḫl-i kebīrler gibi dörder ḳol **yapılup** yine tersāne dilīrlerine taḫmīl ve kendiler *(368:7). [yapılup, -up]*

yapu-ı dilde: *Gönül evi.*

Yapu-ı dilde şemātā-yı keser bilmezler *(297:16). [yapu-ı dilde, -de]*

yār: *Sevgili ‖ dost.*

1. **Yāre** çatmış kām alup cāmın çeküp içmiş raḳīb *(297:11). [yāre,]*
2. Çözünce tügmesin gül yüzli **yāriñ** *(299:14). [yāriñ, -iñ]*

yārān: *Dostlar.*

Aġzın açdı maḳaş gibi **yārān** *(302:10). [yārān,]*

yārā-yı icrā-yı ṣanʿat: *Sanat ortaya koyan güç.*

ḥarekete ḳudret ve ne dest-i nā-gīrālarında **yārā-yı icrā-yı ṣanʿat** ve ne *(325:32). [yārā-yı icrā-yı ṣanʿat,]*

yardım: *Genellikle karşılıksız verilen şey, bağış.*

Yardımcısına ẓahīr olsun *(133:24). [yardımcısına, -cı, -s, -ı, -n, -a]*

yarım: *Bir bütünün yarısı, nim.*

pīş-gāh-ı şehriyārīde ḳaraya **yarım** mil miḳdārı maḥallden kendülerini deryāya *(259:5). [yarım,]*

yarımşar: *Bir tamın iki eşit parçasından birini ifade eden kesir sayı sıfatı.*
1. zerde pīş-ḫᵛān-ı meydāna güsterde ve her ṭablada her biri **yarımşar** vuḳiyye ikişer *(265:5). [yarımşar,]*
2. Yarımşar vuḳiyye iki maşraba ve birer vuḳiyye iki sīm tepsi ve bir vuḳiyye *(314, 20). [yarımşar,]*

yaş yemişçiler: *Manav.*

ve teṣāvīr-i ʿacībeleri oldığından mā-ʿadā yamaḳları olan **yaş yemişçiler** daḫi *(281:12). [yaş yemişçiler,]*

yaşmaḳlı: *(Kukla için) Kadınların ferace ile birlikte kullandıkları, gözleri açıkta bırakan, ince yüz örtüsü.*

yaşmaḳlı āyīne yelpāzeli taṣvīr-i nīm-ruḫ çihre-i nīm-nümūdesi mihr-i gerdūne *(257:29). [yaşmaḳlı,]*

yat: *Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak; uyumak veya dinlenmek için yatağa girmek.*
1. püşt üzere **yatup** bir ḥimār-ı pāy-besteyi der-kenār ve ikisi birden bir çenberden *(209, 6). [yatup, -up]*
2. Baʿdehū yine arḳası üzere **yaturken** bā-işāret-i fermān-fermāy bī-zebān *(209, 8). [yaturken, -ur, -ken]*
3. alup gāh oturdı ve gāh **yatdı** ve gāh vāj-gūn perendeler atdı ve bu ḥāl üzere *(247, 24). [yatdı, -dı]*
4. terānesiyle mütefāḫirane atup ṭutdı ip üstinde **yatdı** ve ol boġazı ipli iki eli ve *(259, 23). [yatdı, -dı]*
5. ṣoñra arḳası üzere ip üstine yatup ipi eliyle ṭutdı ve **yatdığı** ipe *(259, 19). [yatdığı, -dığ, -ı]*
6. bī-ḳayd-ı bīm ü hirās dest ü pāyına ṭayanup püşt üzere **yatdı** Bu ḥāletde *(303, 14). [yatdı, -dı]*
7. Mecrūḥ **yatur** zaḫmı ḳavī derdi yamandır *(329, 10). [yatur, -ur]*

yat-: *Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak; uyumak veya dinlenmek için yatağa girmek.*
1. içün arḳası üzere zemīne **yatdı** ve ayaġı ile ol kūzeyi gözinden alup her ʿuẓvunda *(210:11). [yatdı, -dı]*
2. bī-meded-i mīzān püşt üzere **yatup** gāh eli ile ṭutup gāh ayaġından aşılup *(232:31). [yatup, -up]*
3. mertebe bī-bāk arḳası üzere **yatup** āsāyiş eyledi ki seyr idenler ecel beşigi *(232:34). [yatup, -up]*
4. ṣoñra arḳası üzere ip üstine **yatup** ipi eliyle ṭutdı ve yatdığı ipe *(259:19). [yatup, -up]*

yavaş: *Hızlı olmayan, ağır, çabuk karşıtı.*

güreşdiler ve ṣulḥa ṣavaşa ẕātında tünde **yavaşa** baḳmayup ṭulumcılara girişdiler *(335:10). [yavaşa, -a]*

yaya: *Osmanlılarda Yeniçeri Ocağından önceki dönemlerde Türklerden kurulan asker teşkilatı ve askeri.*

Atlu **yaya** itdi ʿarż-ı cevlān *(130:7). [yaya,]*

yaycı: *Yaycı; yay yapımı, yay ticaretiyle uğraşan kimse.*

ordu ālāyına meʾmūr olan balmūmcıyān ve ʿaṭṭārān ve oḳçı ve **yaycı** ve ḳalaycı *(310:32). [yaycı,]*

yayıl: *Etrafa dağılmak.*

meydān baḳlası gibi **yayılup** ve alçaḳ ustalar maḳāmlarında īstāde olup *(305:33). [yayılup, -up]*

yayın yaşmış: *Yayı germek.*

ṭaş dikdiler ve nice oḳun atmış **yayın yaşmış** pīrān-ı ṣanʿatları ḳadd-i taʿẕīmi *(312:10). [yayın yaşmış, -ın, -mış]*

yaylım ḳurşun: *Yaylım ateşi. Birden fazla silahın aynı anda ateş etmesi.*

yaylım ḳurşun atup berrden hücūm ve nıṣf-ı āḫeri daḫi cānib-i yesārından yüriyiş idüp *(267:22). [yaylım ḳurşun,]*

yaz: *Kaleme almak.*
yazdılar Li-muḥarririhi *(299:13). [yazdılar, -dı, -lar]*
tamāmiyle **yazılsun** deyu emr-i ʿālīleri ṣudūr itmegin o meclisde taġyīr-i taʿbīr *(328:14). [yazılsun, -ıl, -sun]*

yazıcı: *Kâtip, yazan, yazıcı, kitâbet eden.*
1. birer ḳabża dīnār ve yeñiçerilerden çorbacı aġalara ve ʿasesbaşıya ve **yazıcılardan** *(327:26). [yazıcılardan, -lar, -dan]*
2. dörder beşer **yazıcılara** ve çavuşlara üçer dörder oṭabaşılara ikişer üçer *(358:13). [yazıcılara, -lar, -a]*

yazık: *Acıma, üzüntü bildiren söz. II Kınama bildiren söz.*

Bu sūrı görmediñ ise **yazıḳ** saña ġāfil *(136:1). [yazıḳ,]*

yed: *El.*
1. beş ṭonluḳ aṭlas-ı efrencī beş ṭop kemhā ādemīsi **yediyle** ʿarż u ihdā ḳılındıġı *(192:14). [yediyle, -i, -y, -le]*
2. ve telḫīṣī-i ṣadr-ı ʿālī aġa **yediyle** mükemmel ṭonanmış bir esb-i müşgīn-bāl-i ṣabā-reftār ki *(200:3). [yediyle, -i, -y, -le]*
3. aġayan-ı müşārün-ileyhimā **yedi** ile ferş-i sāḥa-i ḳaṣr-ı hümāyūn-ı ʿadālet-esāṣ ḳılınup *(200, 31). [yedi, -i]*
4. **yedinden** berdāşte-i dest-i iʿtiẕār ḳılınup şeyḫ-i ṭarīḳatleri pīr-i rūşen-żamīr *(236:5). [yedinden, -i, -n, -den]*
5. ketḫudāları **yedinden** ʿarża-i ḥużūr-ı hümāyūn ḳıldılar ve cāʾize-i ḥüsn-i ḳabūl-i ḫüsrevānīden *(236:29). [yedinden, -i, -n, -den]*
6. ḥużūr-ı ṣadr-ı kerīmde bir ḳabża altun inżimāmı ile ḥücceti **yedine** teslīm ve *(243:23). [yedine, -i, -ne]*
7. aġa-i bāhirü's-siyāde **yedinden** pīş-nihāde-i ḥażret-i aġa-i dārü's-saʿāde eyleyüp *(301, 11). [yedinden, -i, -n, -den]*
8. ḥażretleri ṭaraf-ı şerīflerine ḳapucılar ketḫudāsı aġa **yedinden** teslīm *(307:31). [yedinden, -i, -(n)den]*
9. edā-yı merāsim-i zemīn-būsīden ṣoñra emīn-i sūr **yedi** ile her ketḫudāya ʿaṭiyye-i ḫüsrevāne *(316:23). [yedi, -i]*

yedek: *Yularından çekilerek götürülen boş binek hayvanı.*

ḳaplan postları ile müzeyyen ü müretteb ṭoḳuz reʾs esb-i āsumān-peyker **yedekler** *(368:35). [yedekler, -ler]*

yedek çekilen: *Güçsüz araba atlarının yanına bir üçüncü atı koşmak.*

ve ʿaraba öñinde **yedek çekilen** bir öküz üzerine ʿarabada icrā-yı ṣanʿat iden *(336: 9). [yedek çekilen, -en]*

yedek çekilüp: *Boş binek, hayvanının götürülmesi.*

ḥimār ve öñince birḳaç ḫar kemer-raḫtlar ile **yedek çekilüp** ḳafāsında ṭabl u surnā vü defler *(366:29). [yedek çekilüp, -üp]*

yedekçiyān: *Akıntıya karşı kayığı iple karaya çeken kimse, kolancı.*

ḥażretleri **yedekçiyān** ve teber-dārān ile ḳafa-dār olup otaġ-ı hümāyūna nüzūl *(154: 29). [yedekçiyān,]*

yeden-bi-yedin: *Kendi eliyle elden ele.*

mīr-āḫūr aġa **yeden-bi-yedin** teslīm-i zimām ve *(216:19). [yeden-bi-yedin,]*

yederek getürdüklerinde: *(Atı) Çekmek, yedekte götürmek.*

ṣāhil-i mestāne çekerek ḫāṣṣ āḫūr ḫalīfesi ʿinān-keş-i taʿẕīm olup **yederek getürdüklerinde** *(216:18). [yederek getürdüklerinde, -dük, -ler, -i, -n, -de]*

yedi: *"yedi" sayı sıfatı.*
1. Baʿdehū sāye-bān-ı ṣadr-ı vālā-maḳāmda daḥi **yedi** ḳurbān ẕebḥ olunup *(150:1). [yedi,]*
2. ḫīre-sāz-ı naẓar olmuş idi Cevānib-i erbaʿasında **yedi** sekiz ḳalyon filandırası *(254:20). [yedi,]*
3. dem-sāz geçüp gidüp mecmūʿı **yedi** vuḳiyye üç sīm sīnī-i zer-nişān ve üç kebīr maşraba *(303:28). [yedi,]*
4. dört ṣīṣe nebāt ve on beş ṣīṣe āb-ı buḫūr ve altı ṣīṣe āb-ı şükūfe ve **yedi** kāse *(314:23). [yedi,]*
5. ve dört ṭabaḳ ʿaḳīde ve **yedi** ʿaded Kaʿbe bardaġı hediyyelerin *(314:25). [yedi,]*

yedi başındaki: *Ejderde bulunan en önemli vasıf.*

çekilüp gider ve öñindeki ejder **yedi başındaki** aġızlarından fişeng-i şerer-efşān *(263:22).[yedi başındaki, -ı, -n, -da, -ki]*

yedi başlu ejder: *Yelbegen. Çok büyük bir masal yaratığı.*

Bunlardan ṣoñra **yedi başlu ejder** heyʾetinde fişengden sāḫte bir peykere *(197:18). [yedi başlu ejder,]*

yedi buçuġı: *Yedi buçuk, saatin gösterdiği vakit.*

dīvān eşvābları ile sāʿat **yedi buçuġı** tecāvüz iderek ṣadr-ı ʿālīye teşrīf eylediklerinden *(373:12). [yedi buçuġı, -ı]*

yedi iklīm şehiniñ düğüni: *III. Ahmet'in yaptığı büyük şölen.*

Şehr-i ẕi'l-hicceniñ altıncı güni **yedi iḳlīm şehiniñ düğüni** içün üşküfehā-yı rengā-reng *(364:25). [yedi iḳlīm şehiniñ düğüni,]*

yedi nefer çekdiri paşaları: *Yedi askerli, hem kürekli hem yelkenli gemileri kumanda eden kişi.*

Süfre-i şāniyede **yedi nefer çekdiri paşaları** deryā-yı niʿmet-i pādişāhīde *(338:23). [yedi nefer çekdiri paşaları,]*

yedi nefer çekdiri paşası: *Yedi askerli, hem kürekli hem yelkenli gemileri kumanda eden kişi.*

baʿdehū **yedi nefer çekdiri paşası** destār-ı ʿadīleri ile ve üç nefer tersāne kātibleri *(337:19). [yedi nefer çekdiri paşası,]*

yedi nefer ḳapucıbaşılar: *Yedi askerli kapıcı başları. Saray kapıcılarının âmiri ve büyük zâbiti hakkında kullanılan bir tâbirdir.*

müvānis ü ḳarīn oldılar Ve süfre-i rābiʿada **yedi nefer ḳapucıbaşılar** ve çāşnī-gīrbaşı *(286:32). [yedi nefer ḳapucıbaşılar, -lar]*

yed-i sefāretleri: *Aracılık, yardımcı olma.*

yine müşārün-ileyhimā **yed-i sefāretleri** ile mükemmel bisāṭ ile ārāste ve *(321:8). [yed-i sefāretleri, -ler, -i]*

yedi yüz: *"Yedi yüz" asıl sayı sıfatı.*
1. Ve şal-ı meẕkūrda **yedi yüz** ḳadar günā-gün fişeng ile müretteb vücūdı *(202:20). [yedi yüz,]*
2. ve muʿtād üzere yüz elli dirhem bir sīm ḳahve ibrīġi ve mecmūʿı **yedi yüz** *(239:1). [yedi yüz,]*
3. ḫoşāb-ı duʿā-yı müstecāb-ı rīḫte ḳıldılar ve **yedi yüz** dirhem bir ibrīḳ ve legen ve *(301:7). [yedi yüz,]*
4. ṣoñra **yedi yüz** dirhem bir kemer-i raḫt ve beş yüz dirhem bir çift rikāb-ı sīm *(336:28). [yedi yüz,]*

yedi yüz seksen: *"Yedi yüz seksen" asıl sayı sıfatı.*

dirhem bir sīm legen ve ibrīḳ ve **yedi yüz seksen** dirhem iki sīm kāse *(315: 5). [yedi yüz seksen,]*

yedil: *Yedekte görülmek, birinin kılavuzluğunda gitmek.*

ḥareketleri ṣırıḳlara merbūṭ u mevḳūf olan raḳḳāṣlar daḫi ol semte **yedilür** gider *(258:32). [yedilür, -ür]*

yedinci: *Yedi, asıl sayı sıfatının "inci" ekiyle sıra sayı sıfatına dönüşmüş hali.*
1. Māh-ı şevvāliñ **yedinci** güni ki yevm-i sebtdir beyt *(147, 1). [yedinci,]*
2. Māh-ı mezbūruñ yigirmi birinci ve sūr-ı meserret-mevfūruñ **yedinci** şülāşā gicesi *(249, 32). [yedinci,]*
3. Maḥall-i Taṣvīr Māh-ı mezbūruñ yigirmi birinci ve sūr-ı hümāyūnuñ **yedinci** *(255:24). [yedinci,]*

yedinci menzile: *Yedinci saat, akşam yedi.*

yedinci menzile vāṣıl olduḳda merāsim-i muʿtāde-i sūriyyeden olan *(359:21). [yedinci menzile, -e]*

yedişer: *Yedi asıl sayı sıfatının "er" ekiyle üleştirme sayı sıfatına dönüşmüş hali.*

yedişer ʿaded ḳuṭnī ve destār *(192:7). [yedişer,]*

yediyle: *El.*
1. Meḥemmed Emīn Aġa ve telḫīṣī-i ṣadr-ı ʿālī Meḥemmed Aġa **yediyle** ferş-i zemīn-i ʿubūdiyyet *(213:30). [yediyle, -i, -y, -le]*

2. **yediyle** üzerlerine dāmen dāmen şükūfe-i bādām gibi çil paralar niṣār ve eṭrāfları *(224:13). [yediyle, -i, -y, -le]*
3. ḳapu ketḫudāları Meḥemmed Emīn Aġa **yediyle** resm-i sābıḳ *(226:17). [yediyle, -i, -y, -le]*
4. **yediyle** maʿrūż-ı ʿatebe-i ʿulyā ḳılınup aña ve *(249:16). [yediyle, -i, -y, -le]*
5. Meḥemmed Beg Efendi **yediyle** maʿrūż-ı ʿatebe-i devlet ve kendüye *(287:33). [yediyle, -i, -y, -le]*
6. sūr emīni **yediyle** maẕhar-ı iḥsān u ikrām ve müteʿayyinān-ı ḥirfeti *(305:16). [yediyle, -i, -y, -le]*
7. ʿatebe-i hümāyūna īṣāl içün telḫīṣī-i ṣadr-ı ʿālī **yediyle** saʿādetlü aġa-i dārü's-saʿāde *(307:30). [yediyle, -i, -y, -le]*
8. ancaḳ telḫīṣī aġa **yediyle** maʿrūż-ı ʿatebe-i cihān-dārī ḳılınup *(341:10). [yediyle, -i, -y, -le]*

yegān yegān: *Teker teker, tek tek.*
1. ḫˇācegān-ı dīvānıñ mevāḳiʿ-i ḥıyām-ı ḳarārlarını **yegān yegān** taḫmīn ve *(148:19). [yegān yegān,]*
2. hedāyā-yı vüzerā-yı ʿiẓām **yegān yegān** peymūde-i endāze-i nigāh-i imʿān ḳılınup *(168:15). [yegān yegān,]*
3. ṣoñra ayaḳlarını ber-hevā ve ḳılıçlara ittikā ve zemīne inḫinā ve **yegān yegān** *(176:19). [yegān yegān,]*
4. Ve yüz ʿaded āsumānī daḫi **yegān yegān** semt-i eflāke āh-ı sūz-nāk-ı ʿāşıḳ (*197:13). [yegān yegān,]*
5. aʿnāḳından selāsil ü eṭvāḳı alup **yegān yegān** pençe-der-pençe kelle-der-kelle *(207:25). [yegān yegān,]*
6. çeşm ü dest ü pāyında olan bendlerini **yegān yegān** güsiste ve cümlesini deste deste eyleyüp *(212:20). [yegān yegān,]*
7. **yegān yegān** ṣāʿiḳa-bār u āteş-feşān olup ve gümrük emīni Meḥemmed Aġa *(230:13). [yegān yegān,]*
8. ḳapucılar ketḫudāsı aġa selīmī her ṣınıfıñ **yegān yegān** ketḫudāların *(233:34). [yegān yegān,]*
9. Baʿdehū ordu ālāyı mürūruna iẕn-i hümāyūn ṣudūr itmegin **yegān yegān** *(296:5). [yegān yegān,]*
10. tekmīl olunup tertībleri üzere dāmen-i āṣaf-ı ʿamīmü'l-inʿāmı **yegān yegān** *(307:2). [yegān yegān,]*
11. zemzemesiyle **yegān yegān** mürūr ve aḥsen-i vech üzere bir ālāy gösterdiler ki *(316:15). [yegān yegān,]*
12. gibi **yegān yegān** güẕārende-i pīş-i naẓar-ı āṣaf ḳılınup her orṭanıñ *(327:14). [yegān yegān,]*
13. dehān-ı māhīden **yegān yegān** ẓāhir ve bu kārı derk içün taʿmīḳ-i deryā-yı endīşe eyleyen *(352:18). [yegān yegān,]*

yegāne: *Biricik, tek, eşsiz.*

Yegāne gevher-i silkü'l-leʾāl-i Āl-i ʿOṩmānī *(369:3). [yegāne,]*

yegāne-i vüzerā: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Vezirler içinde biricik.*

budur ki ḥālā uġur-ı hümāyūnda cihān u cānı fedā eyleyen **yegāne-i vüzerā** *(168:30). [yegāne-i vüzerā,]*

yehdi'l-cemīlü ile'l-cemīl: *"Güzel güzele hediye verir".*

Muṣḥaf-ı Şerīf-i bī-hemtā ki **Yehdi'l-cemīlü ile'l-cemīl** maẕmūn-ı celīline *(170:2). [yehdi'l-cemīlü ile'l-cemīl,]*

yehūd u naṣārā: *(Tüccarlar için) Yahudi ve Hristiyan.*

pīrāye-i mefārıḳ-ı iştihār ve ser-āmed-i zümre-i erbāb-ı kār-zār ve **Yehūd u Naṣārā** *(304:5). [yehūd u naṣārā,]*

yek-ā-yek: *Far. Yalnız başına, birer birer, tek tek.*

yigirmi otuz ḳadar sebū-yı dūr-ā-dūr-nihādeyi **yek-ā-yek** mühre-i sitāre-devr-i tüfekle *(273:8). [yek-ā-yek,]*

yek-be-yek: *Birer birer, tek tek.*
1. Daḫi eṩnā-yı rehde **yek-be-yek** fekk eyleyüp bendin *(213:13). [yek-be-yek,]*
2. otuz fişek **yek-be-yek** atılup mülḥaḳ-ı nücūm-ı felek oldığı nümāyān ve *(271:12). [yek-be-yek,]*
3. **Yek-be-yek** ber-ṭarīḳa-i ʿādī *(272:17). [yek-be-yek,]*
4. ve anlardan ṣoñra **yek-be-yek** *(302:19). [yek-be-yek,]*
5. Bunda da oldı **yek-be-yek** illā *(325:1). [yek-be-yek,]*

yek-dīger: *Karşılıklı olarak, bir diğeri diğerine.*
1. teng-ter dört çenberi āb-ı cārīye memerr olan kemer gibi **yek-dīgere** *(158:11). [yek-dīgere, -e]*
2. ve **yek-dīgere** ṣūret-i mülāʿabede ḥavāle-i laṭme-i ziḳḳ-ı menfūḥ ile birbirini *(182:16). [yek-dīgere, -e]*
3. sū-der-sū cirīd-i şihāb-ı şitāblar atılup birbirini şast-ı dest ile pest ve **yek-dīgeriñ** *(182:4). [yek-dīgeriñ, -iñ, -]*
4. ile gürg ü aġnām birbirinden emīn ve āhū vü żırġām **yek-dīgere** *(205:6). [yek-dīgere, -e]*
5. mülḥaḳ ve **yek-dīger** umūr-ı dād u sitādlarında be-hem-beste vü müttefaḳ olmaġla *(236:2). [yek-dīger,]*
6. ve ḫaber ṭopları atılup **yek-dīgere** lehīb ü mühīb-i bevārıḳ-ı medāfiʿ u benādıḳ *(244:21). [yek-dīgere, -e]*
7. **yek-dīgere** ṭabanca-zen ü leked-kūb olaraḳ tenşīṭ-i ḳulūb içün püskürme fişekleri *(251:2). [yek-dīgere, -e]*
8. ḳul ketḫudāsı Ḥasan Aġa **yek-dīger** ile hem-zānū-yı iḳbāl-i tenāvül-i ṭaʿām ve *(266:36). [yek-dīger,]*
9. biri birine ġālib **yek-dīgere** müteʿāḳib iḫżar olunan edevāt-ı nāriyye vü nūriyye *(356:16). [yek-dīgere, -e]*

yeke-sāz-ı serā-perde-i ṭāḳ-ı muḳarnesdir: *Gökyüzünün eşsiz, büyük perdesi.*

ve beş ṭonluḳ elvān atlas ki **yeke-sāz-ı serā-perde-i ṭāḳ-ı muḳarnesdir** *(171:13). [yeke-sāz-ı serā-perde-i ṭāḳ-ı muḳarnesdir, -dir]*

yeke-süvār-ı meydān-ı āsumān: *Gök meydanının eşsiz atlası.*

Yevm-i mezbūr aḫşāmı **yeke-süvār-ı meydān-ı āsumān** ḫāne-i zīn-i ufuḳdan *(308:2). [yeke-süvār-ı meydān-ı āsumān,]*

yek-mīḥ: *Tek tırnak.*

Baʿdehū Naʿl-bendān ḫırfeti ālāy gösterüp pāk geyimli süvārīleri **yek-mīḫ** *(335:5). [yek-mīḫ,]*

yek-rūze: *Bir günlük.*
1. kitābe-i ʿiffet-ḫāne-i evṣāf-ı şānlarıdır ālāy temāşāsı içün **yek-rūze** maḳarr *(148,:4). [yek-rūze,]*
2. Nefʿiyi tetebbuʿla bu **yek-rūze** ḳaṣīdeñ *(333: 3). [yek-rūze,]*

yek-sān: *Bir, eşit, müsavi.*

Āb-ı ḥayvān ile **yek-sāndır** berş *(223:26). [yek-sāndır, --dır]*

yeksān olup: *Bir, eşit olmak.*

yelken ve gāh kürek ile meşy ü ḥareketine firāz u nişīb ve baʿīd ü ḳarīb yeksān olup *(184:18). [yeksān olup, -up]*

yek-süvār-ı ʿarṣa-i himmet: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Gayret arazisinde rakipsiz binici.*

merd-i meydān-ı saḫā āb-ı rūy-ı dīn ü dünyā **yek-süvār-ı ʿarṣa-i himmet** *(272:24). [yek-süvār-ı ʿarṣa-i himmet,]*

yek-süvār-ı ʿarṣa-i salṭanat: *(III. Ahmet) Saltanat meydanının biricik atlısı.*

daḫi **yek-süvār-ı ʿarṣa-i salṭanat** yaʿnī şāhen-şāh-ı felek-menziletiñ sāḥa-i ḳaṣr-ı ʿadāletini *(312:4). [yek-süvār-ı ʿarṣa-i salṭanat,]*

yek-süvār-ı sāḥa-i iclāle: *(III. Ahmet) Büyük alanın tek binicisi.*

ol **yek-süvār-ı sāḥa-i iclāle** bostāncıbaşı aġa ve dergāh-ı ʿālī *(154:18). [yek-süvār-ı sāḥa-i iclāle, -e]*

yektā: *Biricik.*

Ṣāḥib-miʾe **yektā** güher-i ḳulzüm-i şāndır *(330:24). [yektā,]*

yek-zebān eylemişdir: *Ağız birliği etmek.*

ʿālemi ḥayrān ve miṣli nā-dīde oldıġına cihānı **yek-zebān eylemişdir** *(271:4). [yek-zebān eylemişdir, -miş, -dir]*

yel: *Rüzgar, yel.*

Ṣaḳlasun ẕāt-ı hümāyūnın eser **yelden** Ḫudā *(159:31). [yelden, -den]*

yeleklen: *Kanatlanmak, kanat açmak.*
1. Oḳ gibi **yeleklenüp** hevāya *(128:5). [yeleklenüp, -üp]*
2. Yāl ü bāl-i semend-i istiʿcāl ile **yeleklenüp** taḥrīk-i rikāb-ı şitāb ḳıldılar Ve ol *(154:21). [yeleklenüp, -üp]*
3. ʿayān göricek ḫadeng-āsā **yeleklenüp** atıldılar ve Āyineli Ḳavaḳ iskelesinde *(252:11). [yeleklenüp, -üp]*

yeleklen: *Yola koyulmak.*

yeleklenüp tīr-i rūy-ı tīr-keşleri olan zīb ü zīnet-i dil-keşlerin der-pīş iderek *(312:2). [yeleklenüp, -üp]*

yelken: *Rüzgâr gücünden yararlanarak geniş bir yüzey oluşturacak biçimde yan yana dikilen ve teknenin direğine uygun bir biçimde takılarak onu hareket ettiren kumaş veya şeritlerin tümü.*
1. **yelken** ve gāh kürek ile meşy ü ḥareketine firāz u nişīb ve baʿīd ü ḳarīb yeksān *(184:17). [yelken,]*
2. **Yelkenin** bād-ı nefes ṭoldurdı *(185:23). [yelkenin, -in]*
3. Ebr **yelken** ʿamūd-ı ṣubḥ kürek *(323:19). [yelken,]*
4. getürdiler ve **yelken** kürek nişīb ü firāza sāʾir ve ṭop u tüfeng ile şenlik itdigini *(343:11). [yelken,]*

yelken açdı: *Yola çıkmak için hareket etmek.*

meydāna getürilüp baʿdehū **yelken açdı** ve ṭop u tüfekle eṭrāfa āteşler ṣaçdı ve *(275:32). [yelken açdı, -dı]*

yelken kürek gitdi: *Gemi ile hareket etmek.*

cāy-gāh-ı ḳarārına **yelken kürek gitdi** ḳıṭʿa Li-muḥarrihi *(275:34). [yelken kürek gitdi, -di]*

yelkenini ṭoldurdı: *Yelkenleri rüzgarla şişecek biçimde dümen kullanmak.*

Çekdiri **yelkenini ṭoldurdı** *(324, 16). [yelkenini ṭoldurdı, -i, -n, -i, -dı]*

yelle-i yuf: *Yuh borusu.*

ṭarafına **yelle-i yuf** meṣābesinde olan ḳurı ṣıḳılar ile paf puf idüp *(274:13). [yelle-i yuf,]*

yelpāze-i nāzük-resm-i muṣannaʿ: *İnce motifli, ustalıkla bezenmiş yelpaze.*

bir **yelpāze-i nāzük-resm-i muṣannaʿ** ve keẕālik elmāslı mücevher-i ẕī-ḳıymet *(315:2). [yelpāze-i nāzük-resm-i muṣannaʿ,]*

yem: *Yenilecek şey, gıda.*

Ṣıṭabl-ı devletiñde perveriş buldum **yemim** kesme *(193:20). [yemim, -im]*

yem dökmek: *Bir kimseyi hoşuna gitmeyecek şeylerle aldatıp tuzağa düşürmeye çalışmak.*

ṣayd-ı ʿanḳā-yı himmet-i mülūkāne-i şāh-ı Cem-ḫademe **yem dökmek** oldıġı *(172:5). [yem dökmek,]*

yeme içme: *Türlü, yiyecek ve içeceklerle beslenme.*

yeme içme ẕevḳine ṭarīḳ-i ruḫṣat bulundıġı eṣnāda aġa-i müşārün-ileyh *(265:10). [yeme içme,]*

yemek yemege: *Yeme eyleminin gerçekleşmesi.*

ve herkese destār-ı ʿādīleri ile **yemek yemege** fermān buyurup bu resm ile cümleyi *(306:11). [yemek yemege, -e]*

yemīn: *Sağ taraf.*
1. **yemīnindeki** püşte-i refiʿde ṭopçılar ocaġına taʿyīn-i mekān ve otuz *(150:37). [yemīnindeki, -i, -n, -de, -ki]*
2. ile ser-levḥa-i mecmūʿa-i ālāy-ı vālā olup **yemīninde** beyāż serġūş ile *(365:17). [yemīninde, -i, -n, -de]*
3. zer-efşān iderek **yemīninde** muḥżır aġa ve yesārında bostānīler oṭabaşısı *(368:30). [yemīninde, -i, -n, -de]*

yemīn ü yesār: *Sağ ve sol.*
1. nedīmleri olan nedāmetler nişest-gāh u müttekālarında ve **yemīn ü yesār** *(357:1). [yemīn ü yesār,]*
2. ʿaraba sāʾir olduḳça raḳḳāṣ-ı ṣāʿat gibi ol ṣūretler **yemīn ü yesāra** dest-efşān-ı cevlān olup *(157:15). [yemīn ü yesāra, -a]*
3. şikemine ṭayayup **yemīn ü yesāra** temāyül-i bī-pervā ve nice cilve-i ḥayret-efzādan *(176:18). [yemīn ü yesāra, -a]*
4. ṣoñra mızraġıñ ucunı miyān-ı ebrūvānına vażʿ idüp **yemīn ü yesāra** *(209:15). [yemīn ü yesāra, -a]*
5. gāh **yemīn ü yesāra** zebān-ı çeşm ile selām virür gibi cünbiş-i pādişāhāne vü nigāh-ı ġazālāne *(216:15). [yemīn ü yesāra, -a]*
6. ile zemīni zīr ü zeber ve **yemīn ü yesāra** ilḳā-yı büzūr-ı beşāşet iderek *(234:15). [yemīn ü yesāra, -a]*
7. **yemīn ü yesāra** bel bel baḳar nice gāv-mīşān-ı mühībü'l-manẓarı gāv-şeng-i iḳdām *(238: 5). [yemīn ü yesāra, -a]*
8. gibi **yemīn ü yesāra** taḥrīk iderek pā zī-sergerde ḳarār ve şākirdi meydānı *(247:31). [yemīn ü yesāra, -a]*
9. ṣırıḳları dāʾire-i ṣaḳb-ı ṭabla müsāʿid oldıġı ḳadar **yemīn ü yesāra** temāyül eyledikçe *(258:24). [yemīn ü yesāra, -a]*
10. cüst ü çālāk ve bī-vehm ü bāk **yemīn ü yesāra** mütemāyil ve şekl-i resen-bāz-ı rīsmān-pervāza *(258:27). [yemīn ü yesāra, -a]*
11. ile **yemīn ü yesāra** şitābān ve mānend-i naʿl-i Burāḳ-ı berḳ-i germ-cevlān *(263:28). [yemīn ü yesāra, -a]*
12. ṭulumcıyān **yemīn ü yesāra** ḳırābelerinden reşḥa-feşān olup peyġām-ı emn ü emān *(275:13). [yemīn ü yesāra, -a]*
13. Baʿdehū **yemīn ü yesāra** ṣıḥāf-ı ṭaʿām gibi nice pālūde-ten ve bādām-çeşm ü piste-dehen *(301: 3). [yemīn ü yesāra, -a]*
14. gibi **yemīn ü yesāra** taḳlīb-i evrāḳ-ı İncīl-i neẕāre ve temāşā-yı dāʾire-i sūr-gāh *(304:25). [yemīn ü yesāra, -a]*
15. bir ādem her birini eline alup pest ü bālāya icāle ve **yemīn ü yesāra** imāle itdikçe *(309:17). [yemīn ü yesāra, -a]*
16. şākirdi ṭabla üzere kendi bu ḳadar bār-ı girān altında **yemīn ü yesāra** *(335:14). [yemīn ü yesāra, -a]*
17. şīr-i āteş-dīde gibi ḳaçaraḳ **yemīn ü yesāra** şol ḳadar āteş-niṣār ve pīş ü pes-i reh-güẕārına *(356:26). [yemīn ü yesāra, -a]*

yemīn ü yesārda: *Sağ ve sol*

bādām-çeşm ü piste-dehen şeker-leb ü şīrīn-süḫān **yemīn ü yesārda** levendāne (*280:7). [yemīn ü yesārda, -da]*

yemīn ü yesārdan: *Sağ ve sol.*

yemīn ü yesārdan telezzüz-i nevāl-i cemāl içün dest-dırāz-ı nigāh-ı küstāḫī olan *(300:23). [yemīn ü yesārdan, -dan]*

yemīn ü yesār-ı āṣaf-ı hümā-himmetde: *Gayretin Hüma kuşu kadar yüksekten uçan sadrazamın sağ ve sol tarafı.*

tevḳīʿi Muṣṭafā Paşa ḥażretleri **yemīn ü yesār-ı āṣaf-ı hümā-himmetde** *(251:19). [yemīn ü yesār-ı āṣaf-ı hümā-himmetde, -de]*

yemīn ü yesār-ı reh-güẕārı: *Geçiş yolunun sağı ve solu.*

yemīn ü yesār-ı reh-güẕārı ḫıyābān-zāra döndürdiler ve *(238:8). [yemīn ü yesār-ı reh-güẕārı, -ı]*

yemīn ü yesārına: *Sağ ve sol.*

yemīn ü yesārına zer-efşān olaraḳ orṭa ḳapunuñ iç ṭarafında olan (*375:13). [yemīn ü yesārına, -ı, -n, -a]*

yemīn ü yesārında: *Sağ ve sol.*

1. ile ve ser-ā-ser kemer ile öñce yürür piyādeler eyleyüp **yemīn ü yesārında** *(154:23). [yemīn ü yesārında, -ı, -n, -da]*
2. **yemīn ü yesārında** şeh-zādegān-ı ʿālī-tebār ḥażerātı saṭr-ı ser-nāme gibi *(256:6). [yemīn ü yesārında, -ı, -n, -da]*
3. **yemīn ü yesārında** ārāyiş-i gülzār-ı her dem-bahār-ı mecd ü fiḫār olan *(359, 3). [yemīn ü yesārında, -ı, -n, -da]*
4. piyāde mürāfaḳat idüp **yemīn ü yesārlarında** dārü's-saʿāde aġası ḥażretleri ve *(144:17). [yemīn ü yesārlarında, -lar, -ı, -n, -da]*

yemīn ü yesārlarında: *Sağ ve sol.*

ve aġa-i dārü's-saʿāde **yemīn ü yesārlarında** baġal-gīr olaraḳ *(179:19). [yemīn ü yesārlarında, -lar, -ı, -n, -da]*

yemīn-i ḳalʾadan: *Kalenin sağı.*

sell-i şemşīr-i dār u gīr eyleyen ṭopçı neferātınıñ nıṣfı **yemīn-i ḳalʾadan** iki *(267:21). [yemīn-i ḳalʾadan, -dan]*

yemīn-i mülk: *(Nevşehirli Damat İbrahim Paşa) Ülkenin sağ kolu.*

Yemīn-i mülk emīn-i salṭanat dāmād-ı ḫāḳānī *(218:8). [yemīn-i mülk,]*

yemīn-i ṣadr-ı aʿẓamīde: *Sadrazamın sağ yanı.*

ḥażretleri vefḳ-i müṣelleṣ gibi **yemīn-i ṣadr-ı aʿẓamīde** iḥrām-ı iḥtirām *(231:2). [yemīn-i ṣadr-ı aʿẓamīde, -de]*

yėmiş: *Meyve.*

Ammā ki ṣatdığı **yemiş** eyvā yetişmemiş *(281:19). [yemiş,]*

yemm-i nūr: *Işık denizi.*

Gice **yemm-i nūr** idüp telāṭum *(131: 9). [yemm-i nūr,]*

Yeñi Cāmiʿ şeyḫi: *Yeni Camii'nde cuma namazından sonra verilen vaazları yapan, Mehemmed Efendi.*

ve Şehzāde ve Sulṭān Selīm ve Eyyūb-ı Enṣārī ve **Yeñi Cāmiʿ şeyḫi** *(215:17). [Yeñi Cāmiʿ şeyḫi,]*

Yeñi Cāmiʿi şeyḫi Meḥemmed Efendi: *Yeni Camii'nde cuma namazından sonra verilen vaazları yapan, Şeyh Mehemmed.*

Yeñi Cāmiʿi şeyḫi Meḥemmed Efendi resm ü rāhları üzere otaġ-ı hümāyūnda *(211:2). [Yeñi Cāmiʿi şeyḫi Meḥemmed Efendi,]*

yeñice: *Günümüzde Bursa ilinin İnegöl ilçesinde yer alan birimi.*

Küçük ve **Yeñice** ve Ṭaraḳlı ve Gölbazārı ḳażālarından biñ ördek ve sekiz biñ *(142:4). [yeñice,]*

yeñiçeri: *Osmanlı Devleti ordusunun XIV. yüzyılın ikinci yarısında kurulan ve II. Mahmud zamânında 1826'da kaldırılan piyâde sınıfına mensup asker.*
1. ṭulum çıḳararaḳ şitābān ve ʿasesbaşı ṭāʾifesinden yüz ḳadar **yeñiçeri** anlara *(182:17). [yeñiçeri,]*
2. **Yeñiçeriler** dil-sīr-i niʿmet-i cihān-gīr-i ʿadālet-serīr olduḳlarından ṣoñra *(266:14). [yeñiçeriler, -ler]*
3. birer ḳabża dīnār ve **yeñiçerilerden** çorbacı aġalara ve ʿasesbaşıya ve yazıcılardan *(327:26). [yeñiçerilerden, -ler, -den]*
4. ḫıdmet-i sūra meʾmūr olan **yeñīçerilere** tüfeng atdurup bahāne ile çorbacılara *(358:12). [yeñīçerilere, -ler, -e]*

yeñiçeri aġası: *Yeniçeri Ocağının en yüksek rütbeli komutanı.*
1. ile nişān-zede-i iştihār olan bir maḥall-i refiʿde **yeñiçeri aġası** ve sāʾir ocaḳ aġaları *(150:34). [yeñiçeri aġası,]*
2. Yevm-i mezbūrda dergāh-ı ʿālī **yeñiçeri aġası** ve sāʾir ocaḳ aġaları ḥażerātı *(262:9). [yeñiçeri aġası,]*
3. **yeñiçeri aġası** ve sekbānbaşı ve ḳul ketḫudāsı ve sañṣoncıbaşı ve defter-dār efendi *(373:10). [yeñiçeri aġası,]*
4. ve ṣadreyn-i muḥteremeyn ve **yeñiçeri aġası** ve defter-dār efendi ve reʾīs efendi *(373:30). [yeñiçeri aġası,]*
5. ilbās olunup baʿdehū **yeñiçeri aġası** ve defter-dār efendi ve reʾīs efendi ve *(374:33). [yeñiçeri aġası,]*

yeñiçeri aġası: *Mehemmed Ağa.*

devletlü İbrāhīm Paşa ḥażretleri baʿdehū **yeñiçeri aġası** maḥmūdü'l-ḫıṣāl *(266, 34). [yeñiçeri aġası,]*

yeñiçeri aġası Meḥemmed Aġa: *Yeniçeri Ocağının en yüksek rütbeli komutanı Mehemmed Ağa.*
1.Bu eṣnāda **yeñiçeri aġası Meḥemmed Aġa** meydān-ı sūrda maḍrıb-ı ḫıyām-ı ḫuddāmī olan *(262:17). [yeñiçeri aġası Meḥemmed aġa,]*
2.Bālāda meẕkūr oldığı üzere ʿizzetlü **yeñiçeri aġası Meḥemmed Aġa** ve sāʾir *(266:28). [yeñiçeri aġası Aeḥemmed Aġa,]*
3.ʿarż-ı hüner eyledikleri ḫilālde **yeñiçeri aġası Meḥemmed Aġa** ḥażretleri *(316:28). [yeñiçeri aġası Meḥemmed Aġa,]*

yeñiçeri aġası müṣārün-ileyh: *Sözü geçen ağa, yeniçeri ağası Mehemmed ağa.*

daʿvet ve **yeñiçeri aġası müşārün-ileyh** ḳulları *(265:25). [yeñiçeri aġası müşārün-ileyh,]*

yeñiçeri aġası ordusında: *Yeniçeri Ocağının en yüksek rütbeli komutanının birliği.*

bir serv-i zeberced-gūn-ı sāye-güster ve anıñ ʿaḳabinde **yeñiçeri aġası ordusında** *(268:26). [yeñiçeri aġası ordusında, -n, -da]*

yeñiçeri aġası oṭaġı dāʾiresine: *Yeniçeri Ocağının en yüksek rütbeli komutanının kaldığı çadır.*

ve bir oṭa Ḫāṣköyde Pīrī Paşada ḳolluġa meʾmūr olup bir oṭa **yeñiçeri aġası oṭaġı dāʾiresine** *(149:2). [yeñiçeri aġası oṭaġı dāʾiresine, -n, -e]*

yeñiçeri aġası sāye-bānı pīş-gāhında: *Yeniçeri Ocağının en yüksek rütbeli komutanının çadırının önü.*

ḥiref-i meẕkūre Kāġıd-ḫāne yolından gelüp **yeñiçeri aġası sāye-bānı pīş-gāhında** *(233:17). [yeñiçeri aġası sāye-bānı pīş-gāhında, -n, -da]*

yeñiçeri efendisi ʿOsmān Efendi: *Yeniçerilerin ulufe ve künye defterlerini tutan dairenin başında bulunan Osman Efendi.*

Ve **yeñiçeri efendisi ʿOsmān Efendi** cānibinden daḫi her bir nevʿi beşer *(265, 20). [yeñiçeri efendisi ʿOsmān Efendi,]*

yeñiçeri efendisini: *Yeniçerilerin ulufe ve künye defterlerini tutan dairenin başında bulunan kişi.*

ḥażretlerini ve İstanbul aġasını ve **yeñiçeri efendisini** ve ḳul ketḫudāsını ve sekbānbaşı aġayı *(262:24). [yeñiçeri efendisini, -n, -i]*

yeñiçeri keçelileri: *Keçe başlıklı yeniçeriler.*
1. çeşm-i temāşā gibi güşāde olup **yeñiçeri keçelileri** iki geçeli *(204:26). [yeñiçeri keçelileri,]*
2. cümleden evvel iki geçeli **yeñiçeri keçelileri** ile çadırcılar ḥirfeti ālāyların ḳurup *(276:24). [yeñiçeri keçelileri,]*

yeñiçeri keçelisi: *Yeniçerilerin başlarına giydikleri uzunca külah.*

yeñiçeri keçelisi ile ḫayme-i eṭrāfların istīʿāb idüp āheste āheste giderek ālāy gösterdiler *(183:9). [yeñiçeri keçelisi,]*

yeñiçeri mürūrı: *Yeniçerilerin geçişi.*

idi zīrā ki **yeñiçeri mürūrı** içün meydān-ı sūruñ bir miḳdārı taḫliye olunmuş ve *(263:6). [yeñiçeri mürūrı,]*

yeñiçeri neferātını: *Yeniçeri ocağına bağlı askerler.*

daḫi keçesin geyüp ḳafāsına sāye-vār uyup fer ü haşmet-i ʿaẕīm ile **yeñiçeri neferātını** *(265:36). [yeñiçeri neferātını, -n, -ı]*

yeñiçeri ocağı: *Osmanlı Devleti ordusunun XIV. yüzyılın ikinci yarısında kurulan ve II. Mahmud zamânında 1826'da kaldırılan piyâde sınıfına mensup askerlerin bağlı olduğu ocak.*

Bu rūz-ı fīrūz-ı düşmen-sūz-ı meserret-bürūzda ʿumūmen **yeñiçeri ocaġı** *(264:31). [yeñiçeri ocaġı,]*

yeñiçeri ocaġı neferātına: *Yeniçeri ocağına mensup askerler.*

dervāze-i otaġıñ cānib-i yemīninde **yeñiçeri ocaġı neferātına** żābiṭleri *(155:18). [yeñiçeri ocaġı neferātına, -n, -a]*

yeñiçeri ocaġından: *Orhan Gazi tarafından 1362'de kurulan ve II. Mahmut zamanında nizamıcedit adı verilen asker ocağının kurulmasıyla 1826'da varlığına son verilen, yeniçeri askerinin küçük yaştan başlayarak yetiştirildiği askeri örgüt.*

ṣoñra ibtidā **yeñiçeri ocaġından** meẕkūrlar ile aġayān-ı sipāh u silāḥ-dar *(373:13). [yeñiçeri ocaġından, -n, -dan]*

yeñiçeri ordusına: *Piyadelerden oluşan askeri sınıf.*

otaġ-ı hümāyūn muḳābilinden **yeñiçeri ordusına** doġrı altı yüz adım miḳdārı rīsmānlar *(263:12). [yeñiçeri ordusına, -n, -a]*

yeñiçeri orṭalarınıñ: *Yeniçeri ocağının taburu.*

yeñiçeri orṭalarınıñ ve muḥżır aġa ṭāʿifesiniñ ser-cümle neferātı küleng-i ṣaff-der-ṣaff *(327:13). [yeñiçeri orṭalarınıñ, -n, -ıñ]*

yeñiçeri saḳḳālarını: *Yeniçerilere su dağıtan kimseler.*

yeñiçeri saḳḳālarını ve sāʾir mübāşirān-ı ḫıdmet-i sūrı baḫşiş-i mevfūr *(149:11). [yeñiçeri saḳḳālarını, -n, -ı]*

yeñiçeri żābiṭi: *Yeniçeri subayı.*

yeñiçeri żābiṭi aġa-i mumā-ileyh esbaġallāhu sicāle niʿamihi ʿaleyh *(267:14). [yeñiçeri żābiṭi,]*

yeñiçerileri aġası: *Yeniçeri Ocağının en yüksek rütbeli komutanı.*
1. dāme maḥfūẓen bi'l-maʿālī **yeñiçerileri aġası** ʿizzetlü Meḥemmed Aġa *(146:21). [yeñiçerileri aġası,]*
2. ve sūr emīni Ḫalīl Efendi ve dergāh-ı ʿālī **yeñiçerileri aġası** Meḥemmed Aġa ve *(148:14). [yeñiçerileri aġası,]*

yeñiçeriyān: *Yeniçeriler.*

cerrāḥbaşı Süleymān Efendi mücevveze ve ferrāce kürk ile baʿdehū ḳırḳ nefer **yeñiçeriyānıñ** *(367:2).[yeñiçeriyānıñ, -ıñ]*

yeñiçeriyān-ı dergāh-ı ʿālī-i felek-iḥtişām: *Yüceliği gök kadar yüksek, gösterişli, yüce dergahın yeniçerileri.*

Ve **yeñiçeriyān-ı dergāh-ı ʿālī-i felek-iḥtişām** sarāy-ı ʿatīḳ ḳapusundan *(365:37). [yeñiçeriyān-ı dergāh-ı ʿālī-i felek-iḥtişām,]*

yeñişehir maʿzūlleri efendilerden: *Yenişehir kadılığı görevinde bulunmuş kişiler.*

ve **Yeñişehir maʿzülleri efendilerden** Ṣofī Es-Seyyid Meḥemmed Efendi *(178:24). [yeñişehir maʿzülleri efendilerden, -den]*

yer: *Bir şeyin, bir kimsenin kapladığı boşluk, mahal, mekân.*
1. Yerinden iki üç ġoncayla ḳopdı verd-i ḫandānım (144:23). [yerinden, -i, -n, -den]
2. **yerde** żiyāfet ü inʿām içün bismil-gerde-i ṭuyūr u aġnām ve sāʾir enʿāmıñ irāḳa olunacaḳ (151:7). [yerde, -de]
3. Tūde olsa bender-i naẓmıñ ḳumāşı bir **yere** (164:21). [yere, -e]
4. Ḥasan Aġayı daḫi ʿale'l-ġafle der-çenber eyleyüp ḫarr-ı pā-beste **yerine** baġladı (209:9). [yerine, -i, -n, -e]
5. **yerinden** ceste ve mānend-i berḳ-i cehende bir perende ile dördiniñ daḫi (223:11). [yerinden, -i, -n, -den]
6. Seniñ **yeriñ** degil ey dil bu kār-ḫāne-i ʿaşḳ (233:3). [yeriñ, -iñ]
7. ḫalḳınıñ güncāyişine vāfī olacaḳ ḳadar **yere** ḳazıḳlar ḳaḳılup ve ol ḳazıḳlara (262:14). [yere, -e]
8. arasından geçüp ālāy gösterdiler ve şenlik içün üç **yerde** ḳol ḳol çengīler āheng idüp (266:23). [yerde, -de]
9. nice nice nuḳūş-ı ġarībe iḫtirāʿ itmiş ki gūyā her **yer** ḥarīr-i şuʿleden (269:17). [yer,]
10. tenāvül içün ruḫṣat-nümā olmaları ile her biri birini ḳapup ve bir tenhā **yere** şapup (271, 24). [yere, -e]
11. Nāy eylemedi eşer bu **yerde** (293:17). [yerde, -de]
12. iẓhārından ṣoñra dönüp maḳāmlarında ḳarār ve çekdirme daḫi **yerinden** ḳopup (295:23). [yerinden, -i, -n, -den]
13. teraḳḳī-baḫş-ı ʿaṭiyye vü kerem olmalarıyla herkesiñ ayaġı dolaşup düşecek **yer** aramaġa başladılar (327, 20). [yer,]
14. Bu sūr-gehiñ her **yeri** bir bezm-i ṣafādır (329:17). [yeri, -i]
15. **Yerden** seḥāb şeb-nem alursa maṭar virür (354:16). [yerden, -den]
16. oturageldikleri **yerde** ḳarār ve ṣadreyn ve naḳībü'l-eşrāf efendi ve defter-dār efendi (373:15). [yerde, -de]

yer: *Yer, zemin.*
1. der-niyām-ı dehān idüp başını **yere** mümāss itmedin ayaġ üzerinden ber-hevā *(176:2). [yere, -e]*
2. zemīne ḫalīde ḳılınan bıçaḳları **yerden** ictinā eyledi *(176:20). [yerden, -den]*
3. zemzemesiyle mışrāʿ Ayaġı **yer** mi başar zülfine ber-dār olanıñ diyerek *(182:33). [yer,]*
4. Zühreniñ çengi **yere** düşmüş disem bu mertebe *(184:28). [yere, -e]*
5. riʿāyet ve püşt-dest-i ḍarāʿati nihāde-i zemīn-i ʿubūdiyyet ve yüz **yerde** *(209:4). [yerde, -de]*
6. birer miḳdār taḥrīk ü icāleden ṣoñra el yardımı olmadın **yere** bıraḳdı Bu ḳadar *(210:12). [yere, -e]*
7. ḫażretleri daḫi beş on ḫaṭve **yerden** istiḳbāl itdikde ol raḫş-ı şāhāne-reftār *(216:14). [yerden, -den]*
8. Pā zī-ser-gerde yüzüm sürüyerek **yerlere** ben *(261:19). [yerlere, -ler, -e]*
9. üzere ber-hevā ḳalyonlar **yerlerinden** ḥareket ve birbiri ile ḥarb u ḍarba *(274:11). [yerlerinden, -ler, -in, -den]*
10. ile kūfte-i midaḳḳa-i diḳḳat itdiler ne püştine **yerdeki** şemşīr-i mümāssdan *(303:20). [yerdeki, -de, -ki]*
11. nihāde ve ellerin **yere** ve arḳasın şemşīre mümāss idüp bī-cāme vü libās ve *(303:13). [yere, -e]*
12. ki mışrāʿ Ayaġı **yer** mi başar raḫş-ı murāda bineniñ müʾeddāsınca *(344:4). [yer,]*

yer: *Yer, diyar.*
1. **yerlerine** Baġçevānoġlı Ḳolı gelüp ṭarḥ-endāz-ı ḥadāʾiḳ-i inbisāṭ u neşāṭ oldılar *(245:3). [yerlerine, -ler, -i, -n, -e]*
2. tehyiʾe-i nişīmen-gāh-ı istirāḥat itmege sürʿat itdiler ve herkes **yerlerine** ṭaġılup gitdiler *(268:1). [yerlerine, -ler, -i, -n, -e]*

yer: *(Bulunulan) mekân, bölge.*
1. Yerinden iki üç ġoncayla ḳopdı verd-i ḫandānım *(144, 8). [yerinden, -i, -n, -den]*
2. **yerde** żiyāfet ü inʿām içün bismil-gerde-i ṭuyūr u aġnām ve sāʾir enʿāmıñ irāḳa olunacaḳ *(151:7). [yerde, -de]*

yer: *Zemin, toprak.*
1. **Yerden** seḥāb şeb-nem alursa maṭar virür *(172:11). [yerden, -den]*
2. erkān-ı meclis-i āṣafī daḫi müteʿāḳib ü mütevālī **yerlerinden** ḳıyām u nehżat ve *(198, 26). [yerlerinden, -ler, -i, -n, -den]*

yer: *Herhangi bir şeyin bulunduğu nokta.*

ṣoñra geçüp biñ şevḳ ile naẓar-gāh-ı hümāyūnda yüz **yerde** merāsim-i ḫāk-būsī-i mülūkāneyi *(182:27). [yerde, -de]*

yer: *Taraf.*

bir **yerden** muṭribān-ı naġme-serā āgāz-ı nevā-sāzī ve perde perde *(256:17). [yerden, -den]*

yer: *Mevkii, yer.*

Seniñ **yeriñ** degil ey dil bu kār-ḫāne-i ʿaşḳ *(259:13). [yeriñ, -iñ]*

yer: *Bir şey veya kimsenin yerini tutmak üzere.*
1. Bir ḳıṭʿa oḳı ġazel **yerine** *(135:14). [yerine, -i, -n, -e]*
2. iʿāde ve anlarıñ **yerlerine** ayucılar ayuları ile güreşmek irāde ḳılınmaġın *(274:26). [yerlerine, -ler, -i, -n, -e]*

yer: *Bölüm, bölge.*

gāh şemāl-i iḳbāl ile temāyül-i ihtizāz *(359:8). [yerden, -den]*

yer: *An, zaman.*

mālik-i ḳuvvet-i ḳudsiyye iken bī-iḫtiyār bükā eyledigi **yerde** vālide-i müşfiḳalarınıñ *(371:19). [yerde, -de]*

yer buldılar: *Oturacak yer sağlamak.*

żiyāfet-kede-i behişt-işrāf-ı sulṭānīde ādem gibi **yer buldılar** *(235:11). [yer buldılar, -dı, -lar]*

yer eyler: *Yerleşmek, sığmak.*

Rūḥ-ı süḫanıñ dilde **yer eyler** nitekim cān *(333:1). [yer eyler, -r]*

yer yer: *Çoğu yer.*

yer yer meşāʿil-i lemʿa-feşān ile kūy-ı zemīni küre-i nārdan nişān ve *(195:9). [yer yer,]*

yer yer: *Bölge bölge.*

nā-maʿdūd idi **Yer yer** meşāʿil-i nūr-baḫş tābān ve *(254:23). [yer yer,]*

yer yer: *Bölüm bölüm, ara ara.*

otaġ-ı hümāyūn pīş-gāhında ṭablalar ile **yer yer** pilāv ve zerde güsterde ḳılınup *(338:31). [yer yer,]*

yerāʿa-i dil-keş-raḳamlarıyla: *Gönül çeken yazının kalemi.*

recāsını mübārek **yerāʿa-i dil-keş-raḳamlarıyla** serīr-i şevket-maṣīre telḫīṣ buyurduḳlarında *(210:23). [yerāʿa-i dil-keş-raḳamlarıyla, -lar, -ı, -y, -la]*

yerāʿa-i dīvānī-raḳam-ı recūliyyetleri: *Erkekliklerinin divanı harfli yontulmamış kalemleri.*

yerāʿa-i dīvānī-raḳam-ı recūliyyetleri terāşīde-i gezlik-i şerīʿat ve *(139:2). [yerāʿa-i dīvānī-raḳam-ı recūliyyetleri, -ler, -i]*

yerde vü gerdūne: *Yerde ve gökte.*

Yürür ḥükmiyle keştī **yerde vü gerdūne** deryāda *(183:26). [yerde vü gerdūne,]*

yerden yere: *Bir noktadan başka bir noktaya kadar.*

mānend-i berḳ-i cehān birden bire germ-tāz ve **yerden yere** ḫaṭve-perdāz olduḳça *(263:33). [yerden yere,]*

yerden yere: *Bütün yer boyunca.*

etekleri ṭutuşup kestāne fişegi gibi kendülerin **yerden yere** ġalṭān eylediler *(312:28). [yerden yere,]*

yere: *Bölüm, bölge.*

gāh tebaḫtur u tefāḫur u iclāl ile bir yerden bir **yere** ʿarż u ḫırām-ı nāz eyledikleri *(359:8). [yere,]*

yere gelmedin: *Belli bir zamana uğramak.*

yere gelmedin ṣāḥib-i devlet-i sāmī-menzilet ḥażretleri bu gice *(198:13). [yere gelmedin, -me, -din]*

yerin buldukda: *Yerleşmek, oturmak.*

secde-güẕārī-i ḳıble-gāh-ı āmāl ile merāsim-i terḥīb ü istiḳbāl **yerin bulduḳda** *(180:10). [yerin bulduḳda, -duḳda]*

yerinde ṭuramaz: *(Olumsuz anlamı ile) 1.içi içine sığmamak, sürekli kıpırdamak, çok coşkulu olmak. 2.bir eyleme geçmek, bir şey yapmak için sabırsızlanmak.*

Ḳızmış **ṭuramaz yerinde** aşlā *(132, 16). [yerinde ṭuramaz, -a, -maz]*

yerinden ḳaldurdı: *Bulunduğu konumdan ayağı kalkmak.*

söyledüp muḳʿad-ı meflūcü'l-aʿżāyı **yerinden ḳaldurdı** ve laḳlaḳ-ı mezbūruñ *(196:22). [yerinden ḳaldurdı, -dur, -dı]*

yerine: *Bir şey veya kimsenin yerini tutmak üzere.*
1. Ḳullanan fülk oldıġı şūretde sükkān **yerine** *(185:5). [yerine,]*
2. ile murādını edā ve cāʾize-i şiʿr **yerine** tuḥfe-i nāçīz-i mūrānesi pīş-gāh-ı şehen-şāh-ı Süleymān-bārgāha *(193:16). [yerine,]*
3. germ-cevlān-ı bāzī-künān olup baʿdehū ḫum **yerine** düvāzde-sāle iki şākirdini *(209:32). [yerine,]*
4. velvele-endāz-ı ḥişār-ı eflāk olaraḳ ve medāfiʿ u benādıḳ **yerine** günā-gün fişekler ile *(220, 18). [yerine,]*
5. ʿalā-vechi'l-iclāl ve't-taʿẓīm şu **yerine** şerbet-i şīrīn-güvār ile memlū kāseler *(226:30). [yerine,]*
6. bıṭānesine penbe **yerine** bārūt āgende-i pinhān olunup eksügi ṭutulmuş nān-fürūş *(227:26). [yerine,]*
7. tüfengler atılup ve püskürme ile girü püskürilüp ve el ḫumbarası **yerine** baṭlıcan *(267, 24). [yerine,]*
8. deverān ve delvleri şu **yerine** şerāre-feşān olaraḳ ḳoġaları fişekler ile meleʾān *(271:2). [yerine,]*
9. ṭāvūs-ı hezār-naḳş-ı bāl-güşā gibi ʿarşa-i sūra yetürdiler ve üstādān-ı naẓm-āşinā-yı Ḫayyām-nihādıñ **yerine** *(277:17). [yerine,]*

10. kūs-ı şāhī **yerine** ḳazġan-ı āsumān güm güm ötdi ve berḳ-i cihān-efrūz *(288:33). [yerine,]*
11. **yerine** yigirmi dört āyīne vaż‘ olunmuş ve her biri otuz dirhem elvān ṣırmadan *(335:1). [yerine,]*

yerine ṣaymayup: *Yerine koymak, bir şeyin ihtiyaç duyulan herhangi bir şeyi karşılaması.*

di‘āme gibi iḳāme eyledigi bār-ı girānı ‘imāme **yerine ṣaymayup** raḳṣ u semā‘ u ḫırām *(158:9). [yerine ṣaymayup, -ma, -y, -up]*

yerine yetürdiler: *Olması gereken bir durumu layıkıyla tamamlamak.*

yerine yetürdiler *(156:32). [yerine yetürdiler, -di, -ler]*

yerlü yerince: *Herhangi bir nesnenin olması gerektiği yeri ifade eder.*

Bu Maḳāle Otaġ-ı Hümāyūn Ve Sā’ir Ḫıyām-ı Āsumān-gūn **Yerlü Yerince** *(149:16). [yerlü yerince,]*

yerlü yerine: *Herhangi bir nesnenin olması gerektiği yeri ifade eder.*

ḳanaḍīl vaż‘ı içün gönder ta‘bīr olunur ṣırıḳları **yerlü yerine** nişānde itmege *(152:8). [yerlü yerine,]*

yerlü yerlerinde: *Her şey kendi bulunduğu yerde ya da uygun yerde.*

vüzerā-yı ‘iẓām ve sā’ir erbāb-ı dīvān **yerlü yerlerinde** ḳarār idüp *(372:19). [yerlü yerlerinde,]*

yesār: *Sol taraf.*
1. muḫżır aġa ve **yesārında** ṣarı külāh ile bostānī odabaşısı öñince şāṭırān-ı zerrīn kemer *(365, 18). [yesārında, -ı, -n, -da]*
2. zer-efşān iderek yemīninde muḫżır aġa ve **yesārında** bostānīler oṭabaşısı *(368:30). [yesārında, -ı, -n, -da]*

yesār-ı taḥtda: *Tahtın sol tarafı.*

‘aded şeh-zādegān-ı cüvān-baḫt **yesār-ı taḫtda** vefḳ-i müs̱elles̱ gibi *(156:11). [yesār-ı taḫtda, -da]*

yeşil: *(Atlas) Yeşil renk.*

pīş-nihād-ı otaġ-ı hümāyūn itmek içün ber-ḳā‘ide ṭaşrası **yeşil** ve al aṭlas u ḥarīr *(277:13). [yeşil,]*

yeşil aṭlas: *Yeşil renkli atlas kumaşı.*

ve ṣarı aṭlas ve ḳırmızı aṭlas ve **yeşil aṭlas** ve hindī ḳuṭnī ve destār-ı bendī
Ve kez̄alik Boġdan voyvodası ṭarafından biñ seksen altı tārīḫinde virilen *(361, 13). [yeşil aṭlas,]*

yeşil aṭlas kaftān: *Yeşil renkli genellikle ipekli kumaştan yapılan uzun ve işlemeli üst giysisi.*

mücevveze ve **yeşil aṭlas ḳaftān** ile sürūş-ı sebzīn-bāl-i Burāḳ-süvār gibi *(155:14). [yeşil aṭlas ḳaftān,]*

yeşil çukaya: *Yeşil renkli; ince, sık dokunmuş tüysüz kumaş.*

Neşr Ve **yeşil çuḳaya** ḳaplu cedīd siyāh dilkü ki mū-be-mū intiḫāb olunmuş *(163:11). [yeşil çuḳaya, -y, -a]*

yeşil ḳandīllerden: *Yeşil renkli ışık veren alet.*

üzerinde meşāʿil-i nevvār ve **yeşil ḳandīllerden** birer serv-i sebz āşikār ve nice *(254:9). [yeşil ḳandīllerden, -ler, -den]*

yeşil ḳandīllerden: *Yeşil renkte, içinde fitil ve yakıt bulunan aydınlatma aracı.*

māhiyyeler ile tezyīn olunup cānib-i yemīninde **yeşil ḳandīllerden** yapılmış bir *(268:10). [yeşil ḳandīllerden, -ler, -den]*

yeşil mināre: *Yeşil renkli, camilerde ezan okunan yer.*

yeşil mināre gibi bir mevzūn diʿāme-i sebz-sīmā iḳāme olunmuş *(255:19). [yeşil mināre,]*

yeşil muḳaddeme: *Yeşil renkli sarık, kavuk.*

ve cilve-i mestāne ve peyker-i Bektāşiyāne ile mışrāʿ Baḳ ol **yeşil muḳaddeme** *(237:19). [yeşil muḳaddeme,]*

yeşil tekerlekli: *Yeşil renkli, bir mil etrafında dönen ve taşıtların yol almasını sağlayan kalın bir çember şeklindeki parça.*

ber-ḳāʿide ḳırmızı çuḳa pūşīdeli **yeşil tekerlekli** ḳula *(257:27). [yeşil tekerlekli,]*

yeşilci: *Süvari bölüklerinden yeşil bayrak taşıyan askerlere verilen ad.*

üzere üslūb-ı merġūba ḳoyup ve bölükbaşılar ve **yeşilciler** sāḥa-i sebz-gūn-ı sūrda *(305:32). [yeşilciler, -ler]*

yet: *Yeterli, Kafi.*

Vehbī **yeter** ıṭnāb-ı mümill vaḳti degildir *(332:19). [yeter, -er]*

yet: *Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.*

Dünyāya **yeter** sīnemiziñ şuʿle-i āhı *(219:29). [yeter, -er]*

yet: *Ulaşmak, erişmek.*
1. dönüp ġırīv-i mestānesi eflāke **yeter** idi *(181, 25). [yeter, -er]*
2. **yetişdigi** maḥallden bend ve sütūnı bu vech ile der-kemend idüp sāʿid-i saḫt-gīriniñ birini *(243, 6). [yetişdigi, -iş, -dig, -i]*
3. gibi yüridi gitdi ve çünki bu ḥāletle ḥużūr-ı hümāyūna ḳarīb maḥalle **yetdi** *(259, 25). [yetdi, -di]*
4. Gören tüfeng **yetişmek** aña muḥāl ṣanur *(273, 16). [yetişmek, -iş, -mek]*

yeter: *Artık yeter, tamam.*

ile meydānı nümūdār-ı ʿarṣa-i rüstāḫīz itdikden ṣoñra mışrāʿ **Yeter** ey seng-dil *(188:15). [yeter,]*

yetīme-i kılāde-i iffet: *(Emetullah Sultan) Masumluk gerdanlığının biricik örneği.*

ḥażretleriniñ dürre-i efser-i ʿişmet **yetīme-i ḳılāde-i iffet** kerīme-i mükerremeleri *(141:1). [yetīme-i ḳılāde-i iffet,]*

yetiş: *Yeter.*

Vehbī **yetişür** süḫan-dırāzī *(134:21). [yetişür, -ür]*

yetiş: *Büyümek, olgunlaşmak.*
1. Yuvalaġın yutup otı **yetişince** ammā *(187:11). [yetişince, -ince, -]*
2. Ammā ki ṣatdığı yemiş eyvā **yetişmemiş** *(281:19). [yetişmemiş, -me, -miş, -]*

yetiş: *Erişmek.*

gün muḳaddem ancaḳ **yetişmekle** anlar daḫi revnaḳ-efzā-yı ālāy-ı bī-hemtā oldılar *(368:26). [yetişmekle, -mek, -le]*

yetmiş yedi: *"Yetmiş yedi" asıl sayı sıfatı.*

şehirli ṣıbyān ve **yetmiş yedi** nefer eṭfāl-i rūstāyiyān küleng-i naʿrā-zenān gibi *(342:25). [yetmiş yedi,]*

yetür: *Ulaştırmak.*
1. ṭāvūs-ı hezār-naḳş-ı bāl-güşā gibi ʿarṣa-i sūra **yetürdiler** ve üstādān-ı naẓm-āşinā-yı Ḫayyām-nihādıñ yerine *(277:17). [yetürdiler, -di, -ler]*
2. daḫi yigirmi ẕirāʿ münaḳḳaş dimi dībāsı hediyyelerin maʿraż-ı ḳabūle **yetürdiler** *(282:27). [yetürdiler, -di, -ler]*

yevm: *Gün.*

atılup bu ḳālıb üzere be-her **yevm** üçer kerre şenlikler itmek *(151:3). [yevm,]*

yevmen-fe-yevmen: *Günden güne.*

sikke-i iʿtibāra şāyān oldığını bilüp **yevmen-fe-yevmen** ʿizz ü iḳbāline *(145:30). [yevmen-fe-yevmen,]*

yevm-i cumʿada: *Cuma günü.*

Māh-ı mezbūruñ on yedinci güni **yevm-i cumʿada** ʿale'ṣ-ṣabāḥ esās-ı efʿāl u eṭvārı *(198: 3). [yevm-i cumʿada, -da]*

yevm-i maʿhūdda: *Bilinen malum gün.*

ḳademe-i düvāzdehüme ṣuʿūd itdigi **yevm-i maʿhūdda** Üsküdār ve *(342:6). [yevm-i maʿhūdda, -da]*

yevm-i mezbūr: *Sözü edilen gün, düğünün ikinci günü.*

Yevm-i mezbūr aḫşāmı ki leyletü'l-cumʿadır fişek şenligi fermān buyurulmaġın *(195:3). [yevm-i mezbūr,]*

yevm-i mezbūr: *Düğünün dördüncü günü.*

Yevm-i mezbūr aḫşāmı āfitāb-ı salṭanat ve māh-ı ufuḳ-ı devlet ve *(216:27). [yevm-i mezbūr,]*

yevm-i mezbūr: *Düğünün sekizinci günü.*

Yevm-i mezbūr aḫşāmı ki māh-ı merḳūmuñ yigirminci ḫamīs gicesidir *(288:30). [yevm-i mezbūr,]*

yevm-i mezbūr: *Düğünün dokuzuncu günü.*

Yevm-i mezbūr aḫşāmı yeke-süvār-ı meydān-ı āsumān ḫāne-i zīn-i ufuḳdan *(308:2). [yevm-i mezbūr,]*

yevm-i mezbūr: *Düğünün onuncu günü.*

Yevm-i mezbūr aḫşāmı ḳabīl-i ʿışāda deryā şenligi içün cebe-ḫāne ve ṭop-ḫāne *(322:16). [yevm-i mezbūr,]*

yevm-i mezbūr: *Düğünün on üçüncü günü.*

ṭayy-ı bisāṭ-ı ārām ve ḳarār-gāhlarına ṭoġrı nāzān nāzān ḫırām ve **yevm-i mezbūr** *(347:34). [yevm-i mezbūr,]*

yevm-i mezbūr: *Düğünün on dördüncü günü.*

Yevm-i mezbūr aḫşāmı ki müssevvedāt-ı leyālī-i eyyām-ı sūrā temmet-i ḫıtām *(355:20). [yevm-i mezbūr,]*

yevm-i mezbūr aḫşāmı: *Düğünün ikinci gününün akşamı.*

Lākin **yevm-i mezbūr aḫşāmı** Marʿaş vālīsi silāḥ-dār-ı sābıḳ saʿādetlü *(178:35). [yevm-i mezbūr aḫşāmı,]*

yevm-i mezbūr aḫşāmı: *Düğünün on ikinci gününün akşamı.*

lākin **yevm-i mezbūr aḫşāmı** hevāda ṣafvet ve zemīn ü zamānda leṭāfet *(345:13). [yevm-i mezbūr aḫşāmı,]*

yevm-i mezbūr gicesi: *Düğünün dördüncü gününün gecesi.*

Yevm-i mezbūr gicesi baʿde ṣalāti'l-maġrib vāriṣü'l-ḫilāfe-i sulṭān-ı Baṭḥā vü Yeṣrīb *(217:10). [yevm-i mezbūr gicesi,]*

yevm-i mezbūrda: *Sözü edilen gün, şevval ayının yedinci günü.*

güni tekye-i mezbūre nisvāna taḫṣīs olundı Ve **yevm-i mezbūrda** ḳānūn-ı ḳadīm *(147:15). [yevm-i mezbūrda, -da]*

yevm-i mezbūrda: *Zilkade ayının dokuzuncu günü, adı geçen gün.*

Ve **yevm-i mezbūrda** şehriyār-ı ʿaẓamet-güster ḥażretleri ile şeh-zādegān-ı ḫurşīd-peykerlerinden *(151:30). [yevm-i mezbūrda, -da]*

yevm-i mezbūrda: *Adı geçen gün, Zilkade ayının on üçüncü günü.*

Ve **yevm-i mezbūrda** yine defter-dār efendi ve aʿyān-ı devlet meydān-ı mezbūrda *(153:8). [yevm-i mezbūrda, -da]*

yevm-i mezbūrda: *Düğünün ilk günü.*
1. pertāb idüp rişte-i sūzen-güẕār gibi dāʾire-i çenberden geçdi ve **yevm-i mezbūrda** *(158:19). [yevm-i mezbūrda, -da]*
2. ḥażretleri daḫi **yevm-i mezbūrda** ḥażret-i ṣadr-ı kerīme redīf-i ḳāfiye-i tekrīm buyurılup *(159:13). [yevm-i mezbūrda, -da]*
3. Ve **yevm-i mezbūrda** ʿādet-i ḳadīme-i devlet-i müstedīme üzere *(160:1). [yevm-i mezbūrda, -da]*

yevm-i mezbūrda: *Aynı gün, düğünün ikinci günü.*
1. **Yevm-i mezbūrda** ṣadr-ı kerīmü'ş-şān-ı cevāhir-feşān ḥażretleri herkesiñ *(169: 5). [yevm-i mezbūrda, -da]*
2. **Yevm-i mezbūrda** şeyḫü'l-islām müfti'l-enām sellemehü's-selām ḥażretleri *(176:33). [yevm-i mezbūrda, -da]*
3. Bināʿen-ʿalā-ẕālik anlar **yevm-i mezbūrda** mevāʾid-i ʿāmmü'l-fevāʾid-i sulṭānīde *(179:11). [yevm-i mezbūrda, -da]*
4. vuṣūl ile peẕīrefte-i ḥüsn ü revnaḳ-ı ḳabūl ḳılınup **yevm-i mezbūrda** *(189:30). [yevm-i mezbūrda, -da]*
5. **yevm-i mezbūrda** pāy-gāh-ı cihān-penāha *(193:4). [yevm-i mezbūrda, -da]*
6. **yevm-i mezbūrda** evṣāf-ı sūr-ı hümāyūnı nāṭıḳ ḳurṭa-i mesāmiʿ-i ḫuddām-ı pādişāhī olmaġa *(193:11). [yevm-i mezbūrda, -da]*

yevm-i mezbūrda: *Düğünün üçüncü günü.*
1. Ve **yevm-i mezbūrda** eṭrāf-ı memālik-i İslāmiyyede rāyet-cünbān-ı vezāret *(199:32). [yevm-i mezbūrda, -da]*
2. **Yevm-i mezbūrda** müderrisīn-i kirām efendiler maʿzūm-ı velīme-i sulṭān-ı enām olmaġın *(201:5). [yevm-i mezbūrda, -da]*

yevm-i mezbūrda: *Düğünün dördüncü günü.*

ḥażretleri **yevm-i mezbūrda** vāṣıl olmalarıyla *(206:14). [yevm-i mezbūrda, -da]*

yevm-i mezbūrda: *Düğünün altıncı günü.*
1. Yevm-i mezbūrda erbāb-ı ḥirefden ancaḳ … ṣınıf aṣḥābı velīme-i sulṭāniyyeye *(233:11). [yevm-i mezbūrda, -da]*
2. Yevm-i mezbūrda ordu ālāyından bu miḳdār ile iktifā olunup meydān-ı sūrda *(242:18). [yevm-i mezbūrda, -da]*
3. Maḥall-i Taṣvīr **Yevm-i mezbūrda** daḫi İṭʿāmun fī yevmin ẕā mesġabeh yetīmen ẕā meḳrabeh ev miskīnen ẕā metrebeh *(244:11). [yevm-i mezbūrda, -da]*
4. Ve **yevm-i mezbūrda** deʾb-i ḳadīm üzere sipāh u silāḥ-dār ve dört bölük aġaları *(248:2). [yevm-i mezbūrda, -da*
5. **Yevm-i mezbūrda** Rūmili vālīsi vezīr-i mükerrem ʿAbdullāh Paşa ḥażretleri *(249:4). [yevm-i mezbūrda, -da]*

yevm-i mezbūrda: *Düğünün yedinci günü.*
1. **Yevm-i mezbūrda** ṭulūʿ-ı ṭabāşīr-i ṣubḥdan suṭūʿ-ı ḍaḥve-i kübrāya degin *(257:5). [yevm-i mezbūrda, -da]*
2. Egerçi **yevm-i mezbūrda** olan ġarāʾib-i umūr nā-maḥṣūr idi lākin cümleden biri *(257:22). [yevm-i mezbūrda, -da]*
3. Yevm-i mezbūrda dergāh-ı ʿālī yeñiçeri aġası ve sāʾir ocaḳ aġaları ḥażerātı *(262:9). [yevm-i mezbūrda, -da]*
4. **Yevm-i mezbūrda** sāʿat-i ʿāşirde aşçıbaşı ve çāşnī-gīrān mücevveze ve *(266,:25). [yevm-i mezbūrda,]*

yevm-i mezbūrda: *Düğünün sekizinci günü.*
1. **Yevm-i mezbūrda** netāʾic-i sūr u ṣafānıñ şekl-i evvel üzere ṣuġrā vü kübrāsı *(272:21). [yevm-i mezbūrda, -da]*
2. Hediyye-i Vālī-i Muṣul **Yevm-i mezbūrda** vüzerā-yı ʿiẓāmdan *(287:16). [yevm-i mezbūrda, -da]*

yevm-i mezbūrda: *Sözü edilen gün, dokuzuncu gün.*
1. Yevm-i mezbūrda bostāncıbaşı aġa ve ocaġı ḫalḳı ve mīr-āḫūr-ı evvel-i şehriyārī *(305:24). [yevm-i mezbūrda, -da]*
2. **Yevm-i mezbūrda** Sivas mutaṣarrıfı mīr-mīrān Meḥemmed Paşa ṭarafından *(307:8). [yevm-i mezbūrda, -da]*

yevm-i mezbūrda: *Düğünün onuncu günü.*

muʿtād-ı dīrīn ve ḳānūn-ı pīşīn üzere şehriyār-ı kāffe-i berāyāya *(320:30). [yevm-i mezbūrda, -da]*

yevm-i mezbūrda: *Bugün. Düğünün on birinci günü.*
1. Ve **yevm-i mezbūrda** dergāh-ı ʿāṭıfet-penāh-ı ẓıll-ı İlāh ki ʿunvān-ı berāt-ı medāʾiḥ-i meḥāmid ü iḥsānı *(337:26). [yevm-i mezbūrda, -da]*
2. El-ḥaḳḳ **yevm-i mezbūrda** gil ü duḫl ve ṭılel ü belelden püşt-i zemīn *(339:31). [yevm-i mezbūrda, -da]*
3. Bu Sütūr-ı Müteselsil-mehār-ı Suṭūr **Yevm-i Mezbūrda** İhvāʾ-i Sāʿid-i Şāhid-i Sūr Olan *(340:8). [yevm-i mezbūrda, -da]*
4. **Yevm-i mezbūrda** keşret-i bārān ḫalḳa göz açdırmayup çendān evvelkiler *(341:25). [yevm-i mezbūrda, -da]*

yevm-i mezbūrda: *Düğünün on ikinci günü.*

Yevm-i mezbūrda Ḥanya muḥāfıżı vezīr Esʿad Paşa ṭarafından bir *(344:31). [yevm-i mezbūrda, -da]*

yevm-i mezbūrda: *Düğünün on dördüncü günü.*
1. Ney-pāre-i Nāzük-terāne-i Ḫāme **Yevm-i Mezbūrda** Vaḳt-i Revāḥ ve *(351:10). [yevm-i mezbūrda, -da]*
2. **Yevm-i mezbūrda** manẓūr olan ġarāʿib-i umūrdan biri miʿmār-ı sābıḳ *(351:23). [yevm-i mezbūrda, -da]*

yevm-i mezbūrda: *Bugün, düğünün on beşinci günü.*
1. Yevm-i mezbūrda İbrāhīm Ḫān-zāde İsmāʿīl Beg ve sābıḳan ketḫudā-yı ṣadr-ı ʿālī olup *(360:14). [yevm-i mezbūrda, -da]*
2. **Yevm-i mezbūrda** Eflāḳ voyvodası Niḳola Beg ṭarafından iki ʿaded sīm legen ibrīḳ *(361:9). [yevm-i mezbūrda, -da]*

yevm-i mezbūrda: *Sözü edilen gün, düğünü son günü.*

penc-şenbe güni rūz-ı ḫitān-ı şeh-zādegāndır **yevm-i mezbūrda** *(373:7). [yevm-i mezbūrda, -da]*

yevm-i mezbūruñ: *İlk gün, şenliğin ilk günü.*

ol hümā-yı evc-i şān ārzū-yı āşiyān ḳıldılar ve **yevm-i mezbūruñ** gicesinde daḫi *(172:15). [yevm-i mezbūruñ, -uñ]*

yevm-i sābıḳ: *Geçen gün.*

yevm-i sābıḳ üzere birbiri ile ṭop u tüfeng atmaġa āheng ve bā-yek-dīger āġāz-ı peygār u ceng idüp *(264:18). [yevm-i sābıḳ,]*

yevm-i sābıḳada: *Önceki gün, düğünün on birinci günü.*

hediyye-i muʿtādelerini **yevm-i sābıḳada** ẕikri sebḳ iden mesfūr Fırança ilçilerine *(343:3). [yevm-i sābıḳada, -da]*

yevm-i sābıḳda: *Önceki gün.*

emīn-i sūr meydān-ı mezbūrı cevlān-gāh-ı raḫş-ı iḳbāl buyurup ve **yevm-i sābıḳda** *(148:27). [yevm-i sābıḳda, -da]*

yevm-i sābıkda: *Bir önceki gün.*

Yevm-i şābıḳda ḥażret-i ṣadrü'ṣ-ṣudūr-ı mülk-ārā ve vüzerā-yı ʿiẓām ve sāʾir *(188:22). [yevm-i ṣābıḳda, -da]*

yevm-i sābıḳda: *Bir önceki gün, düğünün ikinci günü.*

yevm-i sābıḳda tavṣīf olundığı vetīre üzere *(198:28). [yevm-i sābıḳda, -da]*

yevm-i sābıkda: *Önceki gün.*
1. **yevm-i sābıḳda** icrā itdigi bāzīçelerini tekrīrden ṣoñra rüfeḳāsından *(223:2). [yevm-i sābıḳda, -da]*
2. zemzemesiyle ḫaṭve-perdāz ve **yevm-i sābıḳda** kebūter-i muʿallaḳ-pervāz gibi *(295:7). [yevm-i sābıḳda, -da]*

yevm-i sābıkda: *Düğünün on birinci günü, dün.*

vārid olup aḫlāfı olduḳları eslāf-ı eclāflarına **yevm-i sābıḳda** taḫṣīṣ olunan *(343:1). [yevm-i sābıḳda, -da]*

yevm-i sebtdir: *Cumartesi günü.*

Māh-ı şevvāliñ yedinci güni ki **yevm-i sebtdir** beyt *(147:1). [yevm-i sebtdir, -dir]*

yevm-i sülāsādır: *Salı günü.*

on dördinci rūz-ı keder-şūy-ı miḥen-sūz ki **yevm-i ş̱ülāş̱ādır** *(348:12). [yevm-i ş̱ülāş̱ādır, -dır]*

yevmiyye: *Bir günlük çalışma karşılığı olan ücret.*
1. Ve muḳaddemā dūde-i ṭopçıyāna **yevmiyye** üçer kerre şenlik içün fermān olunan *(153:12). [yevmiyye,]*
2. **yevmiyye** ile bir ḳalyon reʾīsligi iḥsān ve anlara maḫṣūṣ bir ḫat libās-ı girān-bahā *(244:6). [yevmiyye,]*
3. menzil almaġla maṭlabı olan Gümülcine gümrüginden **yevmiyye** elli aḳçe vaẓīfe *(259:27). [yevmiyye,]*

yevmü's-sebt: *Cumartesi günü, haftanın altıncı günü.*
1. Māh-ı mezbūruñ on birinci güni ki **yevmü's-sebtdir** defter-dār-ı evvel ve *(152:4). [yevmü's-sebtdir, -dir]*
2. yevmü's-sebtdir ṭulūʿ-ı āfitābdan bir sāʿat mürūrında demdeme-i nevbet-i ḫüsrevānī *(204:20). [yevmü's-sebtdir, -dir]*

yigirmi: *"Yirmi" asıl sayı sıfatı.*
1. ālet taṣnīf ve biri biri üzerine **yigirmi** ʿāded şīşe-i şükūfeyi ṣanʿat ile tertīb ü taṣnīf eyleyüp *(176:6). [yigirmi,]*
2. zīr-i ḫırka-i çetr-nümūnından **yigirmi** ḳadar muḳavvā vü nüḥās ṣıḥāf u ṭās çıḳarup *(222:27). [yigirmi,]*
3. muḳābili girān-miḳdār bir ḳıṭʿa cevher-i tāb-dār ve **yigirmi** ṭāḳa destār ve *(226:14). [yigirmi,]*
4. ve iki ʿaded çarḫ-ı felek ve yigirmi ḫumbara ve **yigirmi** ṭabanca ve iki yüz *(229:27). [yigirmi,]*
5. ve iki ʿaded çarḫ-ı felek ve yigirmi ḫumbara ve **yigirmi** ṭabanca ve iki yüz *(229:27). [yigirmi,]*
6. **yigirmi** ẕirāʿ ḳadar mürtefiʿ bir ṣalıncaḳ daḫi kemend-endāz-ı küngüre-i āsumān oldığından *(254:15). [yigirmi,]*
7. nān-ı ḫāṣṣ ile anlar içün nihāde-i süfre-i iḫtişāṣ olundı Ve **yigirmi** ʿaded mancana *(265:6). [yigirmi,]*
8. çorbacılar daḫi keşīde ḳılınan **yigirmi** simāṭda merātib-i sāmiyelerine göre *(267:5). [yigirmi,]*
9. **yigirmi** māh-tāba āteş virilüp ve yüz püskürme ile çavuşlarıñ yüzine *(270:13). [yigirmi,]*
10. ve ḳış gecelerinde gūy-ı çevgān-ı benān olan ḫalvā ṭopı ḳıyāfetli **yigirmi** *(271:11). [yigirmi,]*
11. **yigirmi** otuz ḳadar sebū-yı dūr-ā-dūr-nihādeyi yek-ā-yek mühre-i sitāre-devr-i tüfekle *(273:8). [yigirmi,]*
12. **yigirmi** otuz ḳadar ṭulumcıları ve günā-gün heyākil-i ġarībe *(281:11). [yigirmi,]*

13. daḫi **yigirmi** ẕirāʿ münaḳḳaş dimi dībāsı hediyyelerin maʿraż-ı ḳabūle yetürdiler *(282:27). [yigirmi,]*
14. şeklinde bir müdevver çarḫī fişegi ināre olunup **yigirmi** otuz kerre *(309:4). [yigirmi,]*
15. Çergeleriñ ikisinde daḫi **yigirmi** süfrelik ṭaʿām virilüp veʿāmme-i neferāta *(338:30). [yigirmi,]*
16. mümtāz olmaḳ ile ikrām olunduḳdan ṣoñra sālifü'ẕ-ẕikr efendilere **yigirmi** süfrelik *(344:27). [yigirmi,]*

yigirmi altı: *"Yirmi altı" asıl sayı sıfatı.*

yigirmi altı nefere ḫilʿat ilbās ve günā-gün inʿām-ı bī-ḳıyās ile edā-yı şükr ü sipās buyurdılar *(216:26). [yigirmi altı,]*

yigirmi altıncı: *Yirmi altı, asıl sayı sıfatının "ıncı" ekiyle sıra sayı sıfatına dönüşmüş hali.*

Bu Ḥurūf-ı Maʿānī-ẕurūf Māh-ı Mezbūruñ **Yigirmi Altıncı** ve *(341:33). [yigirmi altıncı,]*

yigirmi beş: *"Yirmi beş " asıl sayı sıfatı.*

cemʿan **yigirmi beş** ṭāḳa cins-i tuḥaf pāy-endāz-ı ḫıdīv-i deryā-kef ḳılındıġı *(265:22). [yigirmi beş,]*

yigirmi beşinci: *Yirmi beş, asıl sayı sıfatının "inci" ekiyle sıra sayı sıfatına dönüşmüş hali.*
1. Māh-ı şevvāliñ **yigirmi beşinci** penc-şenbe güni li-müʾellifihi *(142:3). [yigirmi beşinci,]*
2. Meḥmed Aġa maʿrifetiyleʿameleye taʿyīn-i ücret ve māh-ı mezbūruñ **yigirmi beşinci** *(141:29). [yigirmi beşinci,]*
3. Māh-ı şevvāliñ **yigirmi beşinci** penc-şenbe güni li-müʾellifihi *(142:29). [yigirmi beşinci,]*
4. Māh-ı mezbūruñ **yigirmi beşinci** ve sūr-ı hümāyūnuñ on birinci güni naẓm li-münşiʾihi *(323:14). [yigirmi beşinci,]*

yigirmi bir: *"Yirmi bir" asıl sayı sıfatı.*

miyāncu çubuḳlamadan **yigirmi bir** kīse ġuruşa iştirā ḳılınmış faḳaṭ zaġara vü girībānı *(163:13). [yigirmi bir,]*

yigirmi birinci: *Yirmi bir, asıl sayı sıfatının "inci" ekiyle sıra sayı sıfatına dönüşmüş hali.*
1. ramażān-ı şerīfiniñ **yigirmi birinci** cumʿa-irtesi güni istiḳāmet ile maʿrūf ve *(141:19). [yigirmi birinci,]*
2. Māh-ı mezbūruñ **yigirmi birinci** ve sūr-ı meserret-mevfūruñ yedinci şülāşā gicesi *(249:32). [yigirmi birinci,]*
3. Maḥall-i Taṣvīr Māh-ı mezbūruñ **yigirmi birinci** ve sūr-ı hümāyūnuñ yedinci *(255:24). [yigirmi birinci,]*
4. Māh-ı mezbūruñ **yigirmi birinci** ṣalı güni Āyīneli Ḳavaḳda olan seyr ü temāşā *(261:30). [yigirmi birinci,]*

yigirmi dördinci: *Yirmi dört, asıl sayı sıfatının "inci" ekiyle sıra sayı sıfatına dönüşmüş hali.*

Sūr-ı hümāyūnuñ **yigirmi dördinci** güni ki biñ yüz otuz iki senesi ẕi'l-ḥiccesiniñ *(373:6). [yigirmi dördinci,]*

yigirmi dört: *"Yirmi dört" asıl sayı sıfatı.*
1. **yigirmi dört** ṭonluḳ aḳmişe-i sālifü'l-evṣāf daḫi silk-i hedāyāya irdāf ḳılınup *(265:17). [yigirmi dört,]*
2. yerine **yigirmi dört** āyīne vażʿ olunmuş ve her biri otuz dirhem elvān ṣırmadan *(335:1). [yigirmi dört,]*
3. ve yüz dirhem ḳadar şemʿ-dān ve **yigirmi dört** dāne mismār ve bir *(335:24). [yigirmi dört,]*

yigirmi iki: *"Yirmi iki" asıl sayı sıfatı.*

sāʾir nevbet nevbet dāmen-be-miyān-ı ḫıdmet olan orṭalardan **yigirmi iki** ʿaded *(327:12). [yigirmi iki,]*

yigirmi ikinci: *Yirmi iki, asıl sayı sıfatının "inci" ekiyle sıra sayı sıfatına dönüşmüş hali.*

Māh-ı ẕi'l-ḳaʿdeniñ **yigirmi ikinci** ve sūr-ı hümāyūnuñ sekizinci erbaʾā güni *(272:2). [yigirmi ikinci,]*

yigirmi sekizinci: *Yirmi sekiz, asıl sayı sıfatının "inci" ekiyle sıra sayı sıfatına dönüşmüş hali.*
1. īcād u inşā olunmuş idi Māh-ı mezbūruñ **yigirmi sekizinci** güni mīr-i müşārün-ileyh *(146:26). [yigirmi sekizinci,]*
2. Māh-ı mezbūruñ **yigirmi sekizinci** ve sūr-ı hümāyūn-ı meymenet-maḳrūn-ı şevket-maḥşūruñ *(348:11). [yigirmi sekizinci,]*

yigirmi sekizinci bölük: *Osmanlı askeri birliklerinden biri.*

ve bir oṭa kīlār-ı ʿāmireye ve bir oṭa saḳḳābaşılıḳ ḫıdmetine ve **yigirmi sekizinci bölük** *(149:4). [yigirmi sekizinci bölük,]*

yigirmi ṭoḳuz: *"Yirmi dokuz" asıl sayı sıfatı.*

ve işneyn güni yüz on altı ve şülāşā güni iki yüz on nefer ṣıbyān ve **yigirmi ṭoḳuz** *(364:16). [yigirmi ṭoḳuz,]*

yigirmi ṭokuzıncı: *Yirmi dokuz, asıl sayı sıfatının "inci" ekiyle sıra sayı sıfatına dönüşmüş hali.*

Māh-ı mezbūruñ **yigirmi ṭoḳuzıncı** ve eyyām-ı sūr-ı meymenet-mevfūruñ *(357:22). [yigirmi ṭoḳuzıncı,]*

yigirmi üç: *"Yirmi üç" asıl sayı sıfatı.*
1. sīnī ve iki yüz yetmiş beş dirhem bir sīm şemʿ-dān ve **yigirmi üç** ʿaded *(239:11). [yigirmi üç,]*
2. üzere **yigirmi üç** süfrelik ṭaʿām ile simāṭları basṭ olunup ve bostāncı neferātınıñ *(306:33). [yigirmi üç,]*

yigirmi üçünci: *Yirmi üç, asıl sayı sıfatının "inci" ekiyle sıra sayı sıfatına dönüşmüş hali.*

Māh-ı mezbūruñ **yigirmi üçünci** ve sūr-ı hümāyūnuñ ṭoḳuzıncı penc-şenbe güni *(290:14). [yigirmi üçünci,]*

yigirmi yedinci: *Yirmi yedi, asıl sayı sıfatının "inci" ekiyle sıra sayı sıfatına dönüşmüş hali.*

Māh-ı mezbūruñ **yigirmi yedinci** sūr-ı hümāyūn-ı meserret-mevfūruñ *(345:23). [yigirmi yedinci,]*

yigirminci: *Yirmi, asıl sayı sıfatının "inci" ekiyle sıra sayı sıfatına dönüşmüş hali.*
Māh-ı mezbūruñ **yigirminci** işneyn güni fülke-i sāye-bān-ı āsumān yaʿnī *(230:23). [yigirminci,]*
Yevm-i mezbūr aḫşāmı ki māh-ı merḳūmuñ **yigirminci** ḫamīs gicesidir *(288:30). [yigirminci,]*

yigirmişer: *Yirmi, asıl sayı sıfatının "er" ekiyle üleştirme sayı sıfatına dönüşmüş hali.*

her āsumānī fişekden **yigirmişer** ḳandīl-i sūzān ṭāḳ-ı meleʾ-i aʿlāya āvīzān oldıġı *(253:32). [yigirmişer,]*

yigitbaşıları: *Esnaf ve dükkanlar içerisinde yer alan usta çırak ilişkilerini düzenleyen kişi.*

ve **yigitbaşıları** ve cerrāḥlarıñ müteʿayyinān ü duʿācıları *(266:18). [yigitbaşıları,]*

yık: *Kurulu bir şeyi parçalayarak dağıtmak, bozmak.*

Yıḳayım çergeyi bir naʿra-i Çingāne ile *(207:5). [yıḳayım, -a, -y, -ım]*

yıl: *Sene, yıl.*

Biñ **yıl** da olsa ʿömri kişiniñ ne kārı var *(182:31). [yıl,]*

yılan ḥikāyesidir: *Uzun süren uzayıp giden ve bir türlü sonuca bağlanamayan sorun.*

ṣūr u şeġab ve sūr u ṭaraba bāʿiṣ oldı ki mışrāʿ Ḥadīṯ-i dūr u dırāzı **yılan ḥikāyesidir** *(225:22). [yılan ḥikāyesidir, -s, -i, -dir]*

yine: *Yeniden, bir daha, tekrar, gene.*
1. Şehriyār-ı ʿālī-makām baʿde tenāvüli'ṭ-ṭaʿām **yine** meydānda olan ḳaṣr *(145:9). [yine,]*
2. iḳtiżā itmegin **yine** taʿmīr-i mehdūm iḳtiżāsında ne miḳdār meblaġ *(147:29). [yine,]*
3. Bu Maḳāle-i Şevḳ-engīz **Yine** Ketḫudā-yı Müşārün-ileyh Ḥażretleriniñ *(148:8). [yine,]*
4. Māh-ı żi'l-ḳaʿdeniñ beşinci bāzār güni **yine** ketḫudā-yı bülend-iḳbāl-i āṣafī *(148:12). [yine,]*
5. tesmiyesiniñ sırrı āşikār oldı Ve **yine** otaġ-ı hümāyūn naẓar-gāhında vüzerā dāʾiresiniñ *(150:36). [yine,]*
6. Ve **yine** otaġ-ı şehriyārīniñ veche-gāh-ı yesārında Cin Deresi taʿbīr olunur *(151:5). [yine,]*
7. temāşāsından ṣoñra **yine** naḫılları temāşā ve Yalı Köşkinde tenāvül-i ṭaʿām-ı ʿışā buyurdılar *(151:33). [yine,]*
8. Sarāy-ı ʿAtīḳa ʿazīmet ve naḫl u ḥadīḳaları teferrücden ṣoñra **yine** *(152:2). [yine,]*
9. **yine** sarāy-ı ʿālīlerine ʿavdet buyurdılar *(152:24). [yine,]*
10. Ve yevm-i mezbūrda **yine** defter-dār efendi ve aʿyān-ı devlet meydān-ı mezbūrda *(153:8). [yine,]*
11. ḥācet ḳomayacaḳ mertebe germ-iştihā-yı intihāb iken **yine** *(157:4). [yine,]*
12. perde-i āl-gūn-ı şafaḳ ol revnaḳ u raġbeti bulamaz Ve her biri **yine** beşer ṭonluḳ olmaḳ *(164:27). [yine,]*
13. ṭabanca çaḳmaḳ ile ʿadūsunuñ ḫāne-i ḥayātına ḳundaḳ bıraḳmaġa ḳādir iken **yine** otuna ṭoḳunmayana boşuna atılmaz ve *(165:13). [yine,]*
14. melāʿib ü melāhīye maḳṣūr olmayup **yine** taḥṣīl-i maʿārif ṣūretinde tenṣīṭ ü tefrīḥ olunmaḳ *(166:12). [yine,]*
15. **Yine** Ṭaraf-ı Āṣafdan Şeh-zāde-i Ṣānī Ḥażretlerine Olan Tuḥaf Beyānındadır *(166:23). [yine,]*
16. Bu eṣnāda zūr-bāzān-ı Mışriyyeye **yine** iẓhār-ı nīrū-yı bāzū-yı mahāret itmek *(175:8). [yine,]*
17. mışrāʿ **Yine** mi iş çıḳarur ḫ̆āce fesād deyu çār-çeşm-i intiẓār ve ʿaşaḳ-ı pīçān *(175:17). [yine,]*
18. fażīletlü Es-Seyyid Meḥemmed Zeynü'l-ʿĀbidīn Efendi ve **yine** Anaṭolı *(177:27). [yine,]*
19. Ṣāliḥ Efendi ve **yine** Anaṭolı pāyesiyle cā-gerde-i nişest-gāh-ı ṣudūr *(177:29). [yine,]*
20. Meger ḳonup başıña **yine** sāye ṣalsa gerek *(179:27). [yine,]*
21. Kemāl mertebe şenlik iẓhārından ṣoñra **yine** ricʿat-i sūy-ı maḳarr ve *(186:11). [yine,]*
22. naẓīri nā-yāb bir Tefsīr-i Keşşāf ve **yine** cild-i vāḥidde hem-ḳadr-i ḳurāża-i ibrīz olan *(189:13). [yine,]*
23. Anlara müteʿāḳiben sābıḳan **yine** pīrāye-i maḳām-ı iftā olan saʿādetlü *(189:20). [yine,]*
24. sezā bir ḳıṭʿa-i endek-yāb u bisyār-bahā idi Ve **yine** cild-i vāḥidde nefāset-i ḫaṭṭ u teẕhīb *(190:29). [yine,]*
25. Pes āngāh **yine** rütbe-i şadāret-i Rūm ile ḥālā ser-eṭibbā-yı ḫāṣṣa ʿālim-i Felāṭūn-istiʿdād *(191:1). [yine,]*
26. ve **yine** rābıṭa-bend-i niẓām olmaları ṣaḥīfe-i ḳābile-i yevm-i ātīye ḳaldı *(194:29). [yine,]*
27. māh-tāb-ı cihān-fürūz-ı maʿdelet ḥażretleri **yine** otaġ-ı hümāyūna teşrīf buyurup *(196:9). [yine,]*
28. ve sāʾir baʿżı maṣlaḥat içün İstanbulda ʿazīmet ve ḍaḥve-i kübrāda **yine** ʿavdet buyurduḳlarında *(198:8).[yine,]*
29. baʿde'ṣ-ṣalāt **yine** maḳāmlarına ʿavdet buyurup ḫalīfe-İlāhī ṣāʿid-i minber-i ḳaṣr-ı ʿadālet olduḳlarında (*198:27). [yine,]*
30. Anlar bu şeref-i iʿtibāra nāʾil ve **yine** maḳāmlarına vāṣıl ve cirīdden istīfā-yı temāşā ḳılındıġına *(199:17). [yine,]*
31. ıṭṭılāʿ-ı düstūrī ḥāṣıl olduḳda **yine** ṣuʿbede-bāzān-ı meydān-ı sūra *(199:18). [yine,]*
32. **Yine** ney-zenden ġayrı biri birine kec-nigāh ider kimesne (*205:29). [yine,]*
33. Bu miyānede zūr-bāzān-ı Mışriyye **yine** ḥamāme-i Mışrī gibi meydānda *(208:12). [yine,]*
34. Baʿdehū **yine** arḳası üzere yaturken bā-işāret-i fermān-fermāy bī-zebān *(209: 8). [yine,]*
35. Ve **yine** bir mızraġıñ çamurlığı ṭarafına bir ṭabla geçürüp eṭrāfına altı *(209:30). [yine,]*
36. Tekmīl-i ādāb-ı ʿubūdiyyetden ṣoñra tertīb-i meẕkūr üzere **yine** maḳāmlarına ʿavdet eylediler *(211:7). [yine,]*
37. Gelelim baʿd-ezīn **yine** ṣadede Beyne'ṣ-ṣalāteyn ḳaṣr-ı ʿādālet yine *(212:8). [yine,]*
38. Gelelim baʿd-ezīn yine ṣadede Beyne'ṣ-ṣalāteyn ḳaṣr-ı ʿādālet **yine** *(212:8). [yine,]*
39. iḫtimāli ile birkaç defʿa aranmış iken **yine** bir ṭarīḳ ile nühüfte-i hemyān-ı kitmān itdigi *(212:23). [yine,]*
40. leyle-i sābıḳa gibi **yine** sāḥil-serāy-ı tersāne-i ʿāmirede temāşā-gāh-ı maḫṣūṣlarına *(216:30). [yine,]*
41. ḥażretleri **yine** resm-i sālif üzere tersane-i ʿāmire sāḥil-serāy-ı hümāyūnuñ *(217:25). [yine,]*
42. **Yine** Dūde-i meẕkūreden bir ṣal daḥi ḳanādīl-i būḳalemūn-naḳş-ı gūnā-gūn *(220:5). [yine,]*
43. Baʿdehū **yine** ṣal üzerinde aḫşābdan bir mükemmel ḳalʿa ṣūreti olup *(220:16). [yine,]*
44. Ve **yine** gümrükçi aġa ṭarafından daḥi nice meşāʿil-i pür-sūz ve ḳanādīl-i şeb-efrūz *(220:23). [yine,]*
45. Bu eṣnāda ḳaṣr-ı āsumān-pāye-i ʿadālet **yine** burcü'ş-şeref-i āfitāb-ı salṭanat olmaġla *(222:11). [yine,]*

46. ḳadar bir ālet-i maḫrūṭī-heyʾeti zīr-i ḫırḳada iḫfā ve baʿde-zamānın **yine** iẕhār ve *(222:31). [yine,]*
47. şākirdini daḫi dest ü pā-beste eyleyüp **yine** ḥālet-i meẕkūre ile dördiniñ *(223:13). [yine,]*
48. ṭıbaḳınca **yine** fişekler ṭarrāḳa-efgen-i hevl-engīz olup cāy-ı gürīzlerinden li-müʾellifihi *(224:23). [yine,]*
49. Eyledi her biriniñ naḳd-ı ḥayātın **yine** güm *(224:25). [yine,]*
50. Baʿdehū **yine** direm-niṣārī-i dest-i āṣafī Gümüş Ṣuyı gibi ḥarāretlerini *(225:1). [yine,]*
51. **yine** eteklerini ṭutuşdurmaḳ içün püskürme fişekleri ḥavāle eyleyüp bī-çāre *(228:11). [yine,]*
52. İstifā-yı ḫaṭṭ-ı pādişāhīden ṣoñra **yine** şenlik iderek ṣallar līmān-ı ḳarār-gāhlarına *(230:19). [yine,]*
53. ve ʿazm-i ḫˇāb-gāh-ı istirāḥat eyleyüp mışrā Didiler ey şeh-i devrān **yine** ḫıdmet bāḳī *(230: 21). [yine,]*
54. ʿĪdde **yine** gelür raṭl-ı girāna devrān *(232:19). [yine,]*
55. ābdest ibrīġi ve biñ otuz yedi dirhem bir sīnī-i sīmīn üzere mevżūʿ ve **yine** *(238:18). [yine,]*
56. kendüyi ol maḥalle iṣʿād u irḳā ve taḥtındaki kemendi **yine** fekk ve *(243:8). [yine,]*
57. peyvend-i sütūna ḫalīde idüp **yine** vetīre-i sābıḳa ile zemīne nāzil ve iki sāʿatde *(243:16). [yine,]*
58. Bu eṣnāda **yine** cā-be-cā cān-bāz ve perende-bāzlar ve sāzlar iẕhār-ı meserretde *(245:1). [yine,]*
59. **Yine** ʿālem şeref-i sūr ile mesrūr oldı *(245:16). [yine,]*
60. zemīne mālīde ve **yine** dūş-ı refīḳine çıḳup ḳadd-keşīde olur idi Beyt *(246:18). [yine,]*
61. gibi geçirüp kemer-bend miṣāl miyānına indirdi ve kendü daḫi **yine** āḫer refīḳiniñ başına *(247:2). [yine,]*
62. ʿAbdu'r-Raḥmān Paşa ḳıbelinden **yine** ʿadīl-i raḫş mükemmel bir *(249:12). [yine,]*
63. **yine** bisāṭ-ı sitebraḳ-nigār-ı sündüsī-ṭıraz ile ārāste ve esbāb-ı cāh u şevket *(250:3). [yine,]*
64. Taḫtına oturdı **yine** Dārā-yı zamāne *(250:5). [yine,]*
65. ʿaḳabinde **yine** dūde-i meẕkūreden ṭūli yüz ẕirāʿ ve ʿarżı elli ẕirāʿ bir ṣal-ı āḫer *(254:34). [yine,]*
66. Ve **yine** ṣal daḫi cānib-i tersāneden maḥall-i temāşāya īṣāl olunup *(255:12). [yine,]*
67. sāʿat seyr ü temāşādan ṣoñra **yine** ṣallar maḥalline keşīde ve herkes ḫˇāb-gāh-ı ferāġlarında *(255:22). [yine,]*
68. **Yine** çıḳdı ḥüseynī perdesine naġme-i ṣādī *(256:19). [yine,]*
69. engüşt-ḫˇāy-ı nedāmet eylediler Mışrāʿ Gelelim baʿd-ez-īn **yine** ṣadede *(257:21). [yine,]*
70. zinde ḥamāme-i perende pinhān u meknūn ve **yine** boynuzları elvān boya ile *(265:1). [yine,]*
71. Ve **yine** ber-resm-i meʾlūf-ı cārī dört biñ beş yüz miḳdārı ṭabla pilāv ve *(265:4). [yine,]*
72. ve **yine** nevʿ-i āḫer ve naḳş-ı dīger hatāyī-i zer-tār u sāde-kār *(265:15). [yine,]*
73. Bu eṣnāda **yine** ḳalʿa-i sālūfü'l-beyān ser-sefīne-i ışṭavl-ı sulṭānī gibi *(267:18). [yine,]*
74. Ve **yine** gümrükçi aġa ṭarafından bir fişeng-i ḥamāʾil-resm-i nev-ẓuhūr-ı tāb-dār *(271:14). [yine,]*
75. Ṣulanup **yine** rāh-ı ẕevḳ ü ṣafā *(272:9). [yine,]*
76. Açdı çadır çiçeklerin **yine** hep *(272:12). [yine,]*
77. Ṣuʿbelendi **yine** maḳām-ı ṣafā *(272:13). [yine,]*
78. Girelim biz daḫi **yine** ṣadede *(272:20). [yine,]*
79. nevbetler çalınup **yine** şenlige mübāderet ḳılındı Bu eṣnāda li-münşiʾihi *(273:23). [yine,]*
80. pehlevānlara el arḳası yerde didirdüp icrā-yı hünerden ṣoñra **yine** *(275:3). [yine,]*
81. **yine** incü işleme zer-tār-ı muraṣṣaʿ çerkesī filār ve üç yüz dirhem yaldızlı bir *(279:23). [yine,]*
82. **Yine** basṭ oldı süfre süfre niʿam *(286:2). [yine,]*
83. **yine** altışar ṭonluḳ firengī aṭlas-ı ʿālī ve ḳuṭnī-i ġālī ve ber-resm-i cārī altı ṭāḳa *(287:23). [yine,]*
84. beş ṭonluḳ bī-naẕīr ṣāl ve **yine** ol miḳdār elvān ḳuṭnī-i ʿadīmü'l-miṣāl ve beş ṭāḳa *(288: 9). [yine,]*
85. **Yine** germ oldı dilā bezm-i ṣafā vü ṣādī *(290:19). [yine,]*
86. Bir ṭarafdan sāzendegān-ı naġme-perdāz mışrāʿ Alup **yine** eliñe muṭribā *(291:11). [yine,]*
87. Ḫayr-maḳdem **yine** ey ṣāh-ı cihān ḫoş geldiñ *(292:6). [yine,]*
88. Oldum **yine** küşt-gīr-i meydān-ı süḫan *(294:17). [yine,]*
89. Bu eṣnāda ber-hevā ḳalyonlar **yine** ke'l-evvel maḥallerinden lenger-rübāy-ı ḳarār *(295:21). [yine,]*
90. yüz elli dirhem bir sīm maṣraba-i ḥarāret-şiken ve **yine** ol miḳdār bir ibrīḳ-i ḳahve-i Yemen *(301:8). [yine,]*
91. ġāyetine dek **yine** mūsiḳī faṣılları ile tarḥ-ı meclis-i Baykārā-pesend olunmasını *(309:31). [yine,]*
92. Çıḳsun eflāke **yine** hey heyler *(311:22). [yine,]*
93. burc-ı ābī-i ḫurşīd-i cihān-tāb-ı naẕar-ı saʿādetleri olduḳdan ṣoñra **yine** ṭaşra çıḳarılup *(314:18). [yine,]*
94. ḳayd-bendlerin ve hem zenbīli fekk idüp tebdīl-i mekān ve **yine** zenbīlleri *(318:8). [yine,]*
95. **yine** müşārün-ileyhimā yed-i sefāretleri ile mükemmel bisāṭ ile ārāste ve *(321:8). [yine,]*
96. **yine** naẕar-gāh-ı hümāyūnda eyledikleri şenlikleri iʿāde belki evvelkiden ziyāde *(322:20). [yine,]*
97. çekilen tekellüfāt-ı sūriyyeleri ṣaġdıç emegine dönecegi mütebeyyen iken **yine** *(326:13). [yine,]*
98. revnaḳ-ı tāze ẓuhūr ve **yine** germiyyet-i bāzār-ı sūr içün iẕhār-ı kālā-yı sürūra *(326:19). [yine,]*
99. **Yine** her yüzden olup çihre-i maḳṣūd ʿayān *(326:24). [yine,]*
100. eczā-yı perīşān-ṣode-i neşāṭ u ferḥat **yine** peẕīrefte-i şīrāze-i cemʿiyyet oldı (327:5). *[yine,]*
101. beste-i rıbḳa-i istiʿbād olunmadıḳ bir bende vü āzād ḳalmamış iken **yine (**327:32). *[yine,]*
102. Her dem **yine** sāʾillik ider yalı öñinde (331:11). *[yine,]*
103. başlarına mīḫ ve dişlerine zırnīḫ nā-şāyeste iken **yine** sāye-bān (335:20). *[yine,]*
104. ʿaded ṣıbyān ālāyı daḫi resīde-i maḳtaʿ-ı ḫıtām oldıġı gibi **yine** (338:11). *[yine,]*
105. **yine** ol miḳdār firengī ḫārā ve beşer ṭāḳa destār-ı bendī ve ḳuṭnī-i hindī (340:23). *[yine,]*
106. temāşā idenler vālih ü ḥāʾir oldıġı ẓāhir olduḳdan ṣoñra **yine** ḳarārgāhına götürdiler (343:12). *[yine,]*
107. Gelelim baʿd-ez-īn **yine** ṣadede İlçiyān-ı mesfūrāniñ ikrāmları (344:6). *[yine,]*
108. **yine** şevket ü iḳbāl ve ʿaẕamet ü iclāl ile otaġ-ı hümāyūnlarına (345:15). *[yine,]*
109. Deryā şenligi ḳarīn-i itmām ve ḳalʿa cengleri resīde-i encām olduḳda **yine** (346:26). *[yine,]*
110. māhī **yine** ḫod-nümāyende-i naẕar-gāh-ı pādişāhī olup nā-gāh taḥrīk-i şefe-i ʿulyā (352:5). *[yine,]*
111. buḫūrī ṣāl ve **yine** her biri dörder ṭāḳa bervecī alaca ve ḳuṭnī-i hindī ve aṭlas-ı firengī (354:11). *[yine,]*

112. iḫrāz-ı niṣāb-ı naṣīb ü kām-kārīden ṣoñra **yine** ḳaʿde-i ūlādan ḳıyāma āġāz ve (358:34). *[yine,]*
113. içün başḳa başḳa çadırlar ḳurılıp **yine** mehter-ḫāneler ve çengīler (364:14). *[yine,]*
114. güẕār ve **yine** bāb-ı hümāyūn dāḫilinde ḳarār ve tekmīl-i şiʿār-ı İslām ile celīlü'l-iʿtibār oldılar (364:21). *[yine,]*
115. naḫl-i kebīrler gibi dörder ḳol yapılup **yine** tersāne dilīrlerine taḫmīl ve kendiler (368:7). *[yine,]*
116. ṣāḥib-i devlet ḥażretlerinden mā-ʿadāsı **yine** ʿarż oṭasına ʿavdet ve anda ārām u istirāḥat buyurdılar (374:7). *[yine,]*
117. ve s̱āliṣen şeh-zāde-i hümā-hemtā Sulṭān Muṣṭafā ḥażretlerini daḫi **yine** ber-vech-i muḥarrer (374:16). *[yine,]*
118. Ve baʿde'l-maṣlaḥat ṣāḥib-i devlet ḥażretleri **yine** ʿarż oṭasına ʿavdet buyurduḳlarında (374:20). *[yine,]*

yine: *"Ayrıca, bundan başka" anlamlarında kullanılan zarf.*
1. vezīr-i mükerrem sırr ḳulı ʿOs̱mān Paşa ve **yine** rābıṭa-i muṣāheret-i pādişāhī *(141:4). [yine,]*
2. ʿAlī Paşa-yı rūşen-żamīr ve **yine** pādişāh-ı raḥmet-penāh-ı müşārün-ileyh *(141:6). [yine,]*
3. gitdiler Şehriyār-ı ʿālī-makām baʿde tenāvüli'ṭ-ṭaʿām **yine** meydānda olan ḳaṣr sāḥasından rākib-i gerdūne-i gerdūn-naẕīr*(145:1). [yine,]*
4. hedm olunmaḳ iḳtiżā itmegin **yine** taʿmīr-i mehdūm iḳtiżāsında ne miḳdār meblaġ ṣarfı ile kemā-kān ḳābil-i ʿumrān olursa *(147:9). [yine,]*
5. Bu Maḳāle-i Şevḳ-engīz **Yine** Ketḫudā-yı Müşārün-ileyh Ḥażretleriniñ Oḳ Meydānına Varup Cemīʿ-i Rüʿesā-yı Devlet *(148:2). [yine,]*
6. Māh-ı ẕi'l-ḳaʿdeniñ beşinci bāzār güni **yine** ketḫudā-yı bülend-iḳbāl-i āṣafī ḥażretleri ve baş defter-dār El-Ḥāc İbrāhīm Efendi *(148:3). [yine,]*

yırt: *Kâğıt, kumaş gibi bükülüp katlanan şeyleri parçalamak.*

yırtup diküp ḥārikʿu'l-ʿāde mahāret-i ṣanʿatların icrā vü ifāde iderek *(301:20). [yırtup, -up]*

yoġurt çanaġı: *Içine yoğurt konan kase.*

Baʿdehū on iki ʿaded **yoġurt çanaġı** içinde fişekler iḫfā ve üzerinde mānend-i zebed-i deryā *(271:22). [yoġurt çanaġı,]*

yoġurt çanaḳlarını: *İçine yoğurt konan kase.*

ḫarf-endāzī-i redd ü ḫiẕlān ile ṭaşladı Cümlesi **yoġurt çanaḳlarını** rübūde-i dest-i intihāb itdiklerinde *(271:27). [yoġurt çanaḳlarını, -n, -ı]*

yoġurtçılar: *Yoğurt yapan ya da satan kimse.*

yoġurtçılar daḫi süd gibi deryāyı görüp gemi çanaḳlıḳlarından atıldılar *(259:11). [yoġurtçılar,]*

yoġurtlamış gidiye: *(Cambazlar için) Yakayı ele vermiş kadın satıcısı.*

süd dökmüş kediye ve daʿvā-yı ʿiffet iderken başḳın virüp **yoġurtlamış gidiye** *(271:29). [yoġurtlamış gidiye, -y, -e]*

yoḫsa: *Acaba (Cevabın bilindiği sorularda anlamı kuvvetlendirmek için kullanılır).*
1. Cān-bāz mı **yoḫsa** ḫaṭve-perdāz *(129, 8). [yoḫsa,]*
2. Gerdūne mi **yoḫsa** rīsmānda *(129, 10). [yoḫsa,]*

yoḳ: *Bulunmama, mevcut olmama durumu.*
1. **Yoḳ** miṣli çü sāye-i Peyember *(126:23). [yoḳ,]*
2. Biricikdir ki **yoḳdur** aḳrānı *(138:4). [yoḳdur, -dur]*
3. Ḳıçı **yoḳ** keştī-i çarḫıñ ḳ'ola aña hem-pā *(186:21). [yoḳ,]*

4. miyān-ı ḳāfile-i şāmiyānda ḥaddi **yoḳ** cüvānān ḳaṭār-ı şeb-revān ḥāletin iẓhār iderek *(195:8). [yoḳ,]*
5. Muḫīṭ-i maḥmidet kim vaṣfınıñ **yoḳ** ḥadd ü pāyānı *(217:19). [yoḳ,]*
6. Yüz Yūsufı ḥayrān ider bir miṣli **yoḳ** cānānesin *(316:14). [yoḳ,]*
7. Var ise **yoḳdur** muṣavvirlerde ḥayret ṣūreti *(323:7). [yoḳdur, -dur]*
8. **Yoḳ** nām u nişānı bu feraḥ-cāy-ı ṣafāda *(329:11). [yoḳ,]*
9. **Yoḳ** kimseye red gelsün aña müslim ü kāfir *(342:31). [yoḳ,]*
10. ṣubḥa lāyıḳ ülkerim **yoḳdur** diyerek terāne-sāzī itmege *(355:23). [yoḳdur, -dur]*
11. ile mışrāʿ Uçardım bulsam ammā neyleyim bāl ü perrim **yoḳdur** zemzemesiyle *(362:4). [yoḳdur, -dur]*

yoḳ oyunı penbe ile āteşīñ: *Ateş ile pamuk yan yana gelmez. Küçük bir alev pamuğu yakar.*
1. cemʿiyyet-i ẕükūr u nisā mışrāʿ **Yoḳ oyunı penbe ile āteşīñ** mışrāʿnıñ *(205:2). [yoḳ oyunı penbe ile āteşīñ,]*
2. Yoḳ oyunı penbe ile āteşiñ zemzemesiyle her biri kestāne fişegi gibi ṭafra-künān ve *(263:32). [yoḳ oyunı penbe ile āteşiñ,]*
3. daḫi mışrāʿ **Yoḳ oyunı penbe ile āteşiñ** mażmūnıyla naʿra-zenān olaraḳ *(285:1). [yoḳ oyunı penbe ile āteşiñ,]*

yoḳ yoḳ: *Hayır o değil.*

Yoḳ yoḳ ġalaṭ itdim kef-i zer-pāşına el-ḥaḳḳ *(331:3). [yoḳ yoḳ,]*

yol: *Yol, güzergah, yer.*

gibi **yollarda** ṭurdılar ve nice bī-perde vü nāmūs ipsizler tirşe ümīdi ile *(277:11). [yollarda, -lar, -da]*

yola düşdi: *Hareketlenmek, yol almaya başlamak.*

Düşdi yola leng ü lūk u daḫ çüş *(130:12). [yola düşdi, -di]*

yoldaş: *Yol arkadaşı.*

levendāt **yoldaşları** cenge mübāşeret ve ḳalʿayı dāʾiren-mā-dār *(346:12). [yoldaşları, -lar, -ı]*

yolsuzluḳ idüp: *Nereye gideceğine karar verememek, kendine bir yol seçememek.*

Yolsuzluḳ idüp yābāna gitme *(135:4). [yolsuzluḳ idüp, -üp]*

yor: *Yorulmak, yorgun duruma gelmek.*

Zer-ger-i çarḫ çoḳ **yorulmuşdur** *(170:15). [yorulmuşdur, -ul, -muş, -dur]*

yorġancı dilbere: *Yorgan dokuyan kişi.*

Geçdi ṣıcaġım āh o **yorġancı dilbere** *(283:14). [yorġancı dilbere, -e]*

yorġancılar ṣınıfı: *Yorgan diken kişiler.*

Ḥirfet-i meẕkūre ẕeylinde **Yorġancılar ṣınıfı** gerdūne üzere īcād itdikleri *(283:1). [yorġancılar ṣınıfı,]*

yuḳarı: *Bir şeyin üst bölümü, fevk, aşağı karşıtı.*

Ez-cümle içlerinden biri üç şemşīr-i cilā-dādeyi yalmanı **yuḳarı** zemīne *(303:12). [yuḳarı,]*

yuḳaru: *Üst taraf, yukarısı.*
1. ḫāşeb-pāreniñ iki cānibinde yalmanı **yuḳaru** ve ṭūlānī dört şemşīri *(176:15). [yuḳaru,]*
2. Ve iki tīġ-ı tāb-dārı refīḳiniñ başı üzerinde serġuş gibi yalmanı **yuḳaru** *(247:12). [yuḳaru,]*
3. çār şemşīri yalmanı **yuḳaru** ṭutdırup ve başını ḳılıçlarıñ üzerine ḳoyup ve gāh *(247:27). [yuḳaru,]*

yüksek: *Altı ile üstü arasındaki uzaklık çok olan, alçak karşıtı.*
1. mışrāʿ Ne ḳadar **yüksek** uçar ise sezādır Anḳad neşīdesiyle kendüye şenā-ḫᵛān eyledi *(197:27). [yüksek,]*
2. hüner-mend-i benāmıñ ki mışrāʿ Ne ḳadar **yüksek** uçar ise sezādır Anḳad mışrāʿına *(269:15). [yüksek,]*

yümn-i iḳbāl: *(III. Ahmet için) Talihin uğuru.*

burcü'ş-şeref-i aşlīleri olan sarāy-ı cedīde teveccüh buyurdılar ve **yümn-i iḳbāl** *(145:11). [yümn-i iḳbāl,]*

yür: *Adım atarak ilerlemek, gitmek.*

bel baġlayup ḫod-be-ḫod **yürür** gezer ẕann idüp ṣırıḳla ṭabla rīsmān-ı dīger *(258:34). [yürür, -ür]*

yüreklerin delüp: *Can acıtmak.*

ile reme-i aġnām ve gele-i enʿām-ı inʿāmıñ **yüreklerin delüp** *(266:6). [yüreklerin delüp, -üp]*

yüri: *Adım atarak ilerlemek, gitmek.*
1. eṭfāl **yüriyüp** numūne-nümā-yı fırdevs-i berīn olan teferrüc-gāh-ı pādişāh-ı rūy-ı zemīn *(183:2). [yüriyüp, -y, -üp]*
2. bend ü rabṭ idüp gūyā ḳalʿayı fīl çeker ve fīl **yüridükçe** ḳalʿa daḫi yürür giderdi *(187, 26). [yüridükçe, -dükçe]*
3. ve hāvan ve āsumānī fişeklerini muḥtevī bir ṣal daḫi **yüriyüp** edevāt-ı nāriyyesi *(230:12). [yüriyüp, -y, -üp]*
4. gibi **yüridi** gitdi ve çünki bu ḥāletle ḫużūr-ı hümāyūna ḳarīb maḥalle yetdi *(259:25). [yüridi, -di]*
5. **yüriyüp** nīme-i menzile resīde olduḳda bī-bāk u nā-tersān ne terāzū ve ne mīzān *(259:17). [yüriyüp, -y, -üp]*
6. ve üst ve mücevveze-i celālet-vesīm ile **yüriyüp** ve ḳapucılar pīş-keşçisi *(265:35). [yüriyüp, -y, -üp]*
7. niẓām üzere **yüriyüp** iẓhār-ı esbāb-ı şādmānīde emsāllerin çulladılar Li-müʾellifihi *(336:24). [yüriyüp, -y, -üp]*
8. süvār-ı semend-i kūh-peyker olup ḥaşmet ü vaḳār ile ilerü **yüridikde** bölük çorbacıları *(366:11). [yüridikde, -dikde]*
9. **yüriyüp** baʿdehū mehter-ḫāne-i şehen-şāh-ı İskender-nişān naġamāt-ı şevḳ-efzā *(371:10). [yüriyüp, -y, -üp]*

yüri: *Devam et, ilerle.*

Zevraḳ-ı ṣahbā ile sen de **yüri** çaṭ al çek iç *(297:12). [yüri,]*

yüri: *(Bir kimse veya nesne) Bir yöne doğru yer değiştirmek, yer değiştirerek ilerlemek II gezmek, dolaşmak.*

Ḳalʿa **yüriyüp** nezāket ile *(129:21). [yüriyüp, -y, -üp]*

yüri-: *Adım atarak ilerlemek, gitmek.*
1. mücevveze ile pīş-gāhlarında **yüriyüp** otaġ-ı hümāyūna ḳarīb olduḳlarında *(155:17). [yüriyüp, -(y)üp]*
2. idi İʿmāl-i meḳāẕīf ü bād-bān ile ḳarada **yüriyüp** ṣaḥrāyı *(183:23). [yüriyüp, -(y)üp]*
3. **yüriyüp** lonbarların dehān-ı ejder gibi açup ve aġzından şerāreler saçup *(244:24). [yüriyüp, -(y)üp]*
4. dīvān ḳaftānları ile ve ṭablalar ile süfre-keşān **yüridiler** ve müsāfir çergelerine *(266:26). [yüridiler, -di, -ler]*
5. birden ḳalʿa fetḫine yürüyüş ider gibi **yüriyüp** ġubār-ı ber-ḫᵛāsteden mışrāʿ *(266:1). [yüriyüp, -(y)üp]*

6. ayaḳ ayaḳ ve birbiriniñ ökçesin başaraḳ **yüridiler** ve içlerinden kenār çizme ḳaṣd idenler *(278:12). [yüridiler, -di, -ler*
7. Bir kesimle **yüridi** derziler *(302:7). [yüridi, -di]*
8. ḫayme-i ḫitān öñinden **yüriyüp** ḫāṣṣ āḫūr dervāzesinden ve orṭa ḳapu öñinden ve *(364:19). [yüriyüp, -(y)üp]*
9. ḫażretleri ile Raḳḳa vālīsi ʿAlī Paşa ḫażretleri **yüridiler** ʿOṣmān Paşa *(368:23). [yüridiler, -di, -ler]*

yüriyiş idüp: *Saldırmak.*

yaylım ḳurşun atup berrden hücūm ve nıṣf-ı āḫeri daḫi cānib-i yesārından **yüriyiş idüp** *(267:22). [yüriyiş idüp, -üp]*

yürü: *Adım atarak ilerlemek, gitmek.*
1. ile ve ser-ā-ser kemer ile öñce **yürür** piyādeler eyleyüp yemīn ü yesārında
2. ṣolaḳlar heyʾet-nümā-yı ṣūret-i āġūş olan serġūşlar ile ruḫ çihresin *(154, 23). [yürür, -r]*
3. ġarīb ṣanʿat ve ʿacīb ṣūret olup gerdūne-i mezbūreyi bir ṭoġrı **yürür** daḳīḳalu sāʿate *(157:17). [yürür, -r]*
4. bend ü rabṭ idüp gūyā ḳalʿayı fīl çeker ve fīl yüridükçe ḳalʿa daḫi **yürür** giderdi *(187:26). [yürür, -r]*
5. elinde iken terāzū ile **yürüyen** yādigār-ı uʿcūbe-kisvet menzil ile ḳılıç ḳaftān *(232:28). [yürüyen, -y, -en]*
6. Anlara tebaʿiyyet ile ẕeyl-i ālāylarında **yürüyen** Boġaṣıcı ve Astarcısı ve sāʾir *(300:1). [yürüyen, -y, -en]*
7. vādīde benim oynamaz atım diyerek ayaḳ ayaḳ **yürüyüp** at depmesinden *(335:7). [yürüyüp, -y, -üp]*
8. **yürüyüp** mikyāl-i kıyāsdan efzūn ṣenlikler ile toḫm-efgen-i mezāriʿ-i sürūr oldılar *(337:4). [yürüyüp, -y, -üp]*

yürü: *(Bir kimse veya nesne) Bir yöne doğru yer değiştirmek, yer değiştirerek ilerlemek II gezmek, dolaşmak.*
1. Ḳalyon mı **yürür** hevāda āyā *(129:12). [yürür, -r]*
2. Ṭaġlar mı **yürür** nedir bu ḥālet *(129:24). [yürür, -r]*

yürü: *Saldırmak.*

itdigi gibi **yürüyüp** ḳalʿa cengi ne gūne oldıġı ve ḳalʿadan püskürme ile ʿasker *(229:3). [yürüyüp, -y, -üp]*

yürü-: *Adım atarak ilerlemek, gitmek.*
Yürür ḥükmiyle keştī yerde vü gerdūne deryāda *(183:26). [yürür, -r]*
ve sāʾir eṭrāf u ḥavāşīsi birle **yürüyüp** baʿdehū ḫademe-i ışṭabl-ı ʿāmire *(368:31). [yürüyüp, -y, -üp]*

yürüyiş idüp: *Saldırmak.*

Bu eṣnāda ṭopçılar tekrār **yürüyiş idüp** ḳalʿadan çıḳan dalḳılıçlar ṭopçılar ile *(267:29). [yürüyiş idüp, -üp]*

yürüyüş ider: *Saldırmak.*

birden ḳalʿa fetḫine **yürüyüş ider** gibi yüriyüp ġubār-ı ber-ḫˇāsteden mışrāʿ *(266:1). [yürüyüş ider, -er]*

yürüyüş itdigi: *Saldırmak.*

itdigi gibi yürüyüp ḳalʿa cengi ne gūne oldıġı ve ḳalʿadan püskürme ile ʿasker *(229:23). [yürüyüş itdigi, -dig, -i]*

Yūsuf: *Hz. Yusuf peygamber.*

Yüz **Yūsufı** ḫayrān ider bir miṣli yoḳ cānānesin *(316:14). [Yūsufi, -ı]*

Yūsuf u zelīḫā: *Konusunu; Yusuf peygamberin kıssasından alan bir aşk mesnevisidir. (Minyatürlü bir eser olduğu daha öncesinde belirtilmiş, bu sebeple eserin Molla Cami'ye ait olduğunu söylememiz mümkündür.).*

Yūsuf u Zelīḫā ve Silsiletü'ẕ-Ẕeheb idi *(166:14). [Yūsuf u Zelīḫā,]*

yūsuf-ı ṣānī: *İkinci Yusuf, sevgili.*

Binüp devr eyledükçe mihr-veş ol **Yūsuf-ı ṣānī** *(203, 33). [yūsuf-ı ṣānī,]*

yūsuf-senc: *Yusuf'u tartan, güzelliği ölçen.*

nücūm-ı āsumān gül-mīḫ-i naʿl-i tābānı olmaġa lāyıḳ ve rikāb-ı sīmīni
keffe-i mīzāna **Yūsuf-senc** dinse ṣādıḳ idi *(216, 10). [yūsuf-senc,]*

yūsuf-ṭalʿatān-ı bī-bahā: *(Esnaf güzelleri) Eşsiz Yusuf yüzlüler.*

dizildikde ol **Yūsuf-ṭalʿatān-ı bī-bahā** ḫarīdārān-ı viṣāllerine mışrāʿ *(284:12). [yūsuf-ṭalʿatān-ı bī-bahā,]*

yūsuf-veşān-ı māh-peyker: *Yusuf gibi ay yüzlüler.*

degül iken meydān-ı sūrda semt semt nice **Yūsuf-veşān-ı māh-peyker** ve ṭaraf ṭaraf *(205:27). [yūsuf-veşān-ı māh-peyker,]*

yut: *Ağızda olan bir şeyi boğazdan aşağı indirmek.*

Yuvalaġın **yutup** otı yetişince ammā *(187:11). [yutup, -up]*

yuvalaġ: *Taş gülle.*

Yuvalaġın yutup otı yetişince ammā *(187:11). [yuvalaġın, -ın]*

yüz: *Yüz, suret, çehre.*
1. nice ḫˇāb-zedegān-ı efyūn-girifteniñ **yüzlerine** āb-ı āteş püskürüp ve *(197:11). [yüzlerine, -ler, -i, -(n)e]*
2. pertev-i ḥüsn-i cemāli iḳtibās-ı envār-ı Ḳurʾāniyye ile bir **yüzden** daḫi mütelālī olmaġ ile *(234:23). [yüzden, -den]*

yüz: *-den dolayı, sebebiyle.*
1. Buldı ʿālem şevḳ-i bī-endāze bir **yüzden** daḫi *(333:25). [yüzden, -den]*
2. Muṭrib-i dehr eyledi āġāze bir **yüzden** daḫi *(333:26). [yüzden, -den]*
3. Dehre yüz gösterdi şevḳ-i tāze bir **yüzden** daḫi *(334:2). [yüzden, -den]*

yüz: *"Yüz" asıl sayı sıfatı.*
1. şeker vażʿı içün **yüz** ʿaded mevlid ṭablası ve eṭrāf-ı sūr-gāhda māhiyyeler tertībi *(142:6). [yüz,]*
2. ṣoñra geçüp biñ şevḳ ile naẓar-gāh-ı hümāyūnda **yüz** yerde merāsim-i ḫāk-būsī-i mülūkāneyi *(182:27). [yüz,]*
3. ṭulum çıḳararaḳ şitābān ve ʿasesbaşı ṭāʾifesinden **yüz** ḳadar yeñiçeri anlara *(182:17). [yüz,]*
4. Ve **yüz** ʿaded āsumānī daḫi yegān yegān semt-i eflāke āh-ı sūz-nāk-ı ʿāşıḳ *(197:13). [yüz,]*
5. riʿāyet ve püşt-dest-i ḍarāʿati nihāde-i zemīn-i ʿubūdiyyet ve **yüz** yerde *(209:4). [yüz,]*
6. mā-ʿadā sāde ve çifte otuz otuz beş baḥrī ve **yüz** ʿaded āsumānī ve on beş *(220:2). [yüz,]*
7. kestāne ve **yüz** āsumānī fişek atılup şuʿlesi ẕulmet-sūz-ı şeb-i deycūr ve *(230:1). [yüz,]*
8. sīm legen iki yüz otuz üç dirhem sīm ibrīḳ ve **yüz** dirhem sīm bir maşraba *(238,:1). [yüz,]*
9. ve **yüz** dirhem iki ʿaded şükūfe bardaġı ve beş **yüz** dirhem bir tepsi *(241:27). [yüz,]*
10. **yüz** ḳadar güzīde ḫˇānende ve müntaḫab sāzendeler birbirine dem-sāz u hem-āvāz olaraḳ *(245:5). [yüz,]*
11. **yüz** ḳadar güzīde ḫˇānende ve müntaḫab sāzendeler birbirine dem-sāz u hem-āvāz olaraḳ *(245:5). [yüz,]*
12. birḳaç **yüz** ḳandīlden fānūs-ı ḫayāl gibi bir künbed-i devvār bedīdār *(252:23). [yüz,]*
13. ʿaḳabinde yine dūde-i meẕkūreden ṭūli **yüz** ẕirāʿ ve ʿarżı elli ẕirāʿ bir ṣal-ı āḫer *(254:34). [yüz,]*
14. bünyād olunmuş bir ḳaṣr-ı pür-zīver ve eṭrāfı **yüz** *(269:37). [yüz,]*

15. şerāre-pāş-ı ẕuhūr olup ve iki ḫayme-i daḫme-gün ve **yüz** āsumānī ve iki çarḫ-ı felek *(270:7). [yüz,]*
16. ḳurılup ve **yüz** elli hevāyī-i māhī-sīmā ḥūt-ı āsumāna gönderilüp ve **yüz** baḥrī fişegi *(270:11). [yüz,]*
17. yigirmi māh-tāba āteş virilüp ve **yüz** püskürme ile çavuşlarıñ yüzine *(270:13). [yüz,]*
18. **yüz** ḳadar gemici neferleri akındıda ḳayıḳ çeker gibi meydān-ı ṣūra tesyīr ile *(314:8). [yüz,]*
19. **Yüz** Yūsufi ḫayrān ider bir miṡli yoḳ cānānesin *(316:14). [yüz,]*
20. ve **yüz** dirhem ḳadar şemʿ-dān ve yigirmi dört dāne mismār ve bir *(335:24). [yüz,]*
21. kebīr ṣunḳur ḳuşı taṣvīri ile irāʾet-i ṣūret-i mahāret eyledikden ṣoñra **yüz** *(336:15). [yüz,]*
22. ve miʿmār aġa ile dülger ḳalfalarına **yüz** ġuruş *(372:30). [yüz,]*

yüz: *Taraf.*

Yine her **yüzden** olup çihre-i maḳṣūd ʿayān *(326,:24). [yüzden, -den]*

yüz-: *Kol, bacak, yüzgeç vb. organları hareket ettirerek suda ilerlemek.*

gibi ṭalup çıḳup **yüzer** gezer iken ẕikr olunan fısḳiyye vü çanaḳ ve mīve vü ṭabaḳ *(219:14). [yüzer, -er]*

yüz elli: *"Yüz elli" asıl sayı sıfatı.*
1. emīn-i sūr civārında olup bir ṭarafdan **yüz elli** nefer cerrāḥlar ḫaymeleri ve *(151:16). [yüz elli,]*
2. Pes-ez-ān **yüz elli** ḳadar cerrāḥān ṣaf-beste-i tertīb ve müteʿayyinān-ı cerrāḥān-ı ḫāṣṣadan *(182:21). [yüz elli,]*
3. ve **yüz elli** ḳadar baḥrī fişek daḥi rūy-ı deryāda ġavvāṣ-ı şināver *(219:13). [yüz elli,]*
4. parmaḳlıḳ gibi ṣaf-zede olan **yüz elli** ʿaded hevāyī fişeklere evvelā birer birer *(229:21). [yüz elli,]*
5. ve muʿtād üzere **yüz elli** dirhem bir sīm ḳahve ibrīġi ve mecmūʿı yedi yüz *(239:1). [yüz elli,]*
6. altı yüz dirhem bir sīm legen ve ibrīḳ ve **yüz elli** dirhem bir sīm şemʿ-dān *(241,:25). [yüz elli,]*
7. ḳurılup ve **yüz elli** hevāyī-i māhī-sīmā ḥūt-ı āsumāna gönderilüp ve yüz baḥrī fişegi *(270:11). [yüz elli,]*
8. mühr-i Süleymānī ve ḳırḳ ördek ve **yüz elli** āsumānī ve on iki çömlek ve ḳarṭopı heyʾetli *(271:10). [yüz elli,]*
9. **yüz elli** dirhem bir sīm maşraba-i ḫarāret-şiken ve yine ol miḳdār bir ibrīḳ-i ḳahve-i Yemen *(301:8). [yüz elli,]*
10. baʿdehū dergāh-ı ʿālī ḳapucıbaşı geçdiklerinden ṣoñra **yüz elli** neferden *(366:35). [yüz elli,]*

yüz elli beş: *"Yüz elli beş" asıl sayı sıfatı.*

ve iki yüz on beş dirhem gümüş tepsi ve **yüz elli beş** dirhem bir ḳapaḳlı ṭās-ı sīm *(283:20). [yüz elli beş,]*

yüz elli dört: *"Yüz elli dört" asıl sayı sıfatı.*

dirhem bir sīm gülāb-dān ve iki yüz on dirhem buḫūr-dān ve **yüz elli dört** *(302:15). [yüz elli dört,]*

yüz elli iki: *"Yüz elli iki" asıl sayı sıfatı.*

mıḳrāż-ı sīm ve **yüz elli iki** dirhem sīm ḳahve ibrīġi ve iki yüz seksen yedi *(302:13). [yüz elli iki,]*

yüz elli yedi: *"Yüz elli yedi" asıl sayı sıfatı.*

taʿyīn olunup irtesi sebt güni **yüz elli yedi** nefer ve aḥad güni yüz yigirmi ʿaded *(364:15). [yüz elli yedi,]*

yüz ellişer: *Yüz ellişer asıl sayı sıfatının "er" ekiyle üleştirme sayı sıfatına dönüşmüş hali.*

ve mühr-i Süleymānī vü ḳabaḳlarıñ her birinde idrāc olunan yüzer **yüz ellişer** *(219:15). [yüz ellişer,]*

yüz gösterdi: *Kendini belli etmek.*

Dehre **yüz gösterdi** şevḳ-i tāze bir yüzden daḫi *(334:2). [yüz gösterdi, -di]*

yüz ḳırḳ: *"Yüz kırk" asıl sayı sıfatı.*

sīm tepsi ve yamaḳlarından daḫi **yüz ḳırḳ** dirhem miḳdārı ṣaġīr tepsi hediyye-i muʿtādelerin *(279:24). [yüz ḳırḳ,]*

yüz on: *"Yüz on" asıl sayı sıfatı.*

yüz otuz ġuruşluḳ çil aḳçe ile ṭolu **yüz on** dirhem gümüşden maṣnūʿ bir maşraba *(242:21). [yüz on,]*

yüz on altı: *"Yüz on altı" asıl sayı sıfatı.*

ve işneyn güni **yüz on altı** ve şülāşā güni iki yüz on nefer ṣıbyān ve yigirmi ṭoḳuz *(364:16). [yüz on altı,]*

yüz otuz: *"Yüz otuz" asıl sayı sıfatı.*

yüz otuz ġuruşluḳ çil aḳçe ile ṭolu yüz on dirhem gümüşden maṣnūʿ bir maşraba *(242:21). [yüz otuz,]*

yüz otuz altı: *"Yüz otuz altı" asıl sayı sıfatı.*

ve **yüz otuz altı** dirhem sīm buḫūr-dān ve altmış yedi dirhem sīm gülāb-dān ve biñ üç yüz altı *(238:2). [yüz otuz altı,]*

yüz otuz iki buçuḳ: *"Yüz otuz iki buçuk" kesir sayı sıfatı.*

dirhem sīm gülāb-dān ve iki yüz on dirhem buḫūr-dān ve çaḳşırcılar **yüz otuz iki buçuḳ** *(302:14). [yüz otuz iki buçuḳ,]*

yüz otuz sekiz: *"Yüz otuz sekiz" asıl sayı sıfatı.*
1. Baʿdehū mehter-ḫāne ile bir süri bere-i şīr-ḫˇāre-mişāl **yüz otuz sekiz** ʿaded *(183:1). [yüz otuz sekiz,]*
2. on sekiz nefer ʿulemā-yı kirām ve eʿizze-i lāzımü'l-iḥtirām ve **yüz otuz sekiz** *(215:1). [yüz otuz sekiz,]*

yüz seksen: *"Yüz seksen" asıl sayı sıfatı.*
1. Bu miyānede **yüz seksen** ʿaded ṣıbyān-ı ḫitān vetīre-i sābıḳa üzere elbise-i cedīde *(350:22). [yüz seksen,]*
2. Ve bu gün daḫi resm-i maʿrūf ve muʿtād-ı meʾlūf üzere āmāde-i ḫitān olan **yüz seksen** *(360:5). [yüz seksen,]*

yüz seksen iki: *"Yüz seksen iki" asıl sayı sıfatı.*

tezyīn ü teẕhīb idüp dört ṭop aġır telli atma bürüncek ve **yüz seksen iki** dirhem *(284:3). [yüz seksen iki,]*

yüz ṭoḳsan: *"Yüz doksan" asıl sayı sıfatı.*
1. **yüz ṭoḳsan** dirhem gülāb-dān ve buḫūr-dān hediyyelerini sūr emīni vesāṭetiyle *(236:28). [yüz ṭoḳsan,]*
2. dirhem bir sīm ş̧emer ve **yüz ṭoḳsan** dirhem bir sīm maşraba ve her biri ṭoḳsanar *(336:16). [yüz ṭoḳsan,]*

yüz yigirmi: *"Yüz yirmi" asıl sayı sıfatı.*

şubānān-ı ṭurfe-heykel-i ney-enbān der-baġal şeklinde **yüz yigirmi** nefer ṭulumcı *(142:22). [yüz yigirmi,]*

yüz yigirmi: *"Yüz yirmi" asıl sayı sıfatı.*

Ve ẕikr olunan etmekçi ṭāʾifeleri birer vuḳiyye iki sīm şemʿ-dān **yüz yigirmi** *(236:26). [yüz yigirmi,]*

yüz yigirmi: *"Yüz yirmi" asıl sayı sıfatı.*

taʿyīn olunup irtesi sebt güni yüz elli yedi nefer ve aḥad güni **yüz yigirmi** ʿaded *(364:15). [yüz yigirmi,]*

yüz yigirmi beş: *"Yüz yirmi beş" asıl sayı sıfatı.*

Ve mezbūr İbrāhīm Ḫān-zāde İsmāʿīl Beg ṭarafından tedārük olunan **yüz yigirmi beş** *(361:4). [yüz yigirmi beş,]*

yüz yigirmi üç: *"Yüz yirmi üç" asıl sayı sıfatı.*

ve dört yüz yedi dirhem bir sīm legen ve ibrīḳ ve **yüz yigirmi üç** dirhem bir *(238:17). [yüz yigirmi üç,]*

yüzden: *-den dolayı, sebebiyle.*

sīr-çeşm-i niʿmet-i dīdār itmegin bu vech ile bir **yüzden** daḫi *(359:13). [yüzden,]*

yüzer: *Yüz asıl sayı sıfatının "er" ekiyle üleştirme sayı sıfatına dönüşmüş hali.*
1. ve mühr-i Süleymānī vü ḳabaḳlarıñ her birinde idrāc olunan **yüzer** yüz ellişer *(219:15). [yüzer,]*
2. altun ve vüzerā-yı sāʾire **yüzer** altun ve ḥażret-i şeyḫü'l-islām ve ṣadreyn daḫi *(374: 23). [yüzer,]*

yüzi aḳ: *(Kakım kürk için) Yüzü beyaz olan.*

yüzi aḳ ve mānend-i āyīne-i āfitāb tāb-nāk u berrāḳ her düm-i dü-rengi nevki *(164:10). [yüzi aḳ,]*

yüzi güldi: *Sevinci, mutluluğu yüzünden belli olmak, neşelenmek, sevinmek.*
1. Gözi açıldı **yüzi güldi** ḫalḳ-ı dünyānıñ *(135:20). [yüzi güldi, -di]*
2. Baḫtı açıldı **yüzi güldi** bütün dünyānıñ *(245:25). [yüzi güldi, -di]*

yüzinden: *Sayesinde.*

ne ḳalem kārı olup zīver **yüzinden** cümleye fāʾiḳ ve şenlik cihetinden sāʾir *(283:4). [yüzinden,]*

yüzü güldi: *Rahatlamak, feraha erişmek, mutlu olmak.*

ʿĀlemiñ **güldi yüzü** Vehbiniñ açıldı gözi *(293:3). [yüzü güldi, -di]*

yüzüm sürüyerek: *Büyük, sevgi, saygı gösterilen birinin eşiğine doğru yüzünü yere sürercesine eğilmek.*

Pā zī-ser-gerde **yüzüm sürüyerek** yerlere ben *(261:19). [yüzüm sürüyerek, -üm, -ü, -y, -erek]*

yüzünden: *Sebebiyle.*

taḳrībi ile ḳalyonda meclis-i āṣafīde ḥāżır bulunup ḳahr **yüzünden** luṭfa *(261:4). [yüzünden,]*

żābiṭ: *Rütbesi teğmenden binbaşıya kadar olan asker.*
1. dervāze-i otaġıñ cānib-i yemīninde yeñiçeri ocaġı neferātına **żābiṭleri** *(155:18). [żābiṭleri, -ler, -i]*
2. **żābiṭlerin** esīr idüp āverde-i şehriyār-ı şevket-serīr eylediler *(267:35). [żābiṭlerin, -ler, -in]*

żābiṭān: *Zabitler, subaylar.*
1. **żābiṭān** ve çavuşān ve mülāzimān ve murāṭıbān ve sāʾir neferāt ve ʿamme-i müʾtelifān u muḫāliṭān *(337:14). [żābiṭān,]*
2. mücevveze ve sāʾir **żābiṭān** ve küttāb u müteʿayyinān daḫi libās-ı maḫṣūṣları ile *(339:7). [żābiṭān,]*

żābiṭān u neferātı: *Subaylar ve askerler.*
1. ve ocaḳları ketḫudāsı ve sāʾir **żābitān u neferātı** ve *(337:9). [żābitān u neferātı, -ı]*
2. ṭopçıbaşı İbrāhīm Aġa ve ṭopçılar ketḫudāsı ve bi'l-cümle **żābiṭān u neferātı** ve *(337:10). [żābiṭān u neferātı, -ı]*
3. ṭop ʿarabacıbaşısı Ḥüseyin Aġa ve ketḫudāsı ve bi'l-cümle **żābiṭan u neferātı** *(337:11). [żābiṭan u neferātı, -ı]*

żābiṭān-ı ıṣṭabl-ı ʿāmire: *Has ahır memurları.*

ve küçük mīr-āḫūr ve arpa emīni ve sāʾir **żābiṭān-ı ıṣṭabl-ı ʿāmire** ve *(305:25). [żābiṭān-ı ıṣṭabl-ı ʿāmire,]*

żābiṭān-ı ocaḳ: *Yeniçeri ocağı subayları.*

Ve bundan ṣoñra ʿasesbaşı ve subaşı ve **żābiṭān-ı ocaḳ** ile aġa-i yeñiçeriyān *(366:32). [żābiṭān-ı ocaḳ,]*

żabṭ idecek: *Bağlamak, sıkıca tutmak.*

kendüyi **żabṭ idecek** mertebe miyānından sütūna rabṭ ve birini daḫi dest-i ḳudreti *(243:5). [żabṭ idecek, -ecek]*

żabṭ idenler: *Bağlamak, bağlı tutmak.*

manṣıb **żabṭ idenler** ve menāṣıb-ı baʿīdede olanlarıñ ādemleri bulunup tedārük-i hediyye-i muʿtādede *(193:2). [żabṭ idenler, -en, -ler]*

żabṭ olunmaz: *Tutmak, bağlamak.*

Żabṭ olunmaz nice zencīr ile mānende-i şīr *(187:12). [żabṭ olunmaz, -un, -maz]*

żabṭ u ilhāk olunmuş: *(Sırıklar için) İdare altına alınmak.*

bend ile **żabṭ u ilḥāḳ olunmuş** ve raḳḳāṣān-ı ʿişve-perdāz ber-hevā pervāza *(258:19). [żabṭ u ilḥāḳ olunmuş, -muş]*

żabṭ u itḳān: *İzlemek.*

bir ḫoşca **żabṭ u itḳān** ve manẓūr-ı çeşm-i imʿān itdiñ mi ve geregi gibi levḥ-i ḫāṭırına *(260:13). [żabṭ u itḳān,]*

żabt u terkīme: *Yazmak ve hesap etmek.*

żabt u terkīme baş muḥasebe ṭarafından muʿayyen u meʾmūr kātib-i sūr daḫi bu *(151:10). [żabt u terkīme, -e]*

zāde-i māde-i bahār: *Bahar yavrusu olarak doğmak.*

zāde-i māde-i bahār ve perverde-i āġūş-ı çemen-zār olan ne ḳadar *(367:32). [zāde-i māde-i bahār,]*

żaʿf: *Güçsüzlük, zayıflık.*

içlerinden Ḳaradeñizli ṣarı beñizli bir beze miskīni **żaʿfından** olan *(300:4). [żaʿfından, -ı, -n, -dan]*

zaʿferān: *Safran.*

cevz-i bevvā ve cevz-i hindī ve saḳız ve darçın ve **zaʿferān** ve miskī ṣābūn ve *(314:22). [zaʿferān,]*

zaʿferān-zār-ı ḫande-i neşāṭ eylemişler: *(Düğün alanı) Neşeli kahkahalarla safran bahçesine döndürmek.*

basṭ-ı bisāṭ-ı inbisāṭ ve sūr-gāhı **zaʿferān-zār-ı ḫande-i neşāṭ eylemişler** idi *(231:31). [zaʿferān-zār-ı ḫande-i neşāṭ eylemişler, -miş, -ler]*

zaʿferān-zār-ı ḫande-i neşāṭ itdiler: *Neşeli gülüşlerle safran bahçesine dönmek, sararmak.*

zaʿferān-zār-ı ḫande-i neşāṭ itdiler Baʿdehū ḳol ḳol çengīler ayaġ uṣūliyle *(174, 14). [zaʿferān-zār-ı ḫande-i neşāṭ itdiler, -di, -ler]*

zaġara vü girībānı: *(Post için) Kenarlar ve yaka.*

miyāncu çubuḳlamadan yigirmi bir kīse ġuruşa iştirā ḳılınmış faḳaṭ **zaġara vü girībānı** *(163:13). [zaġara vü girībānı, -ı]*

ẓāhir-: *Görünür.*

Ẓāhirde sebeb şenlik ise feyż-i sürūra *(329:21). [ẓāhirde, -de]*

ẓāhir: *Meydana çıkmak.*

dehān-ı māhīden yegān yegān **ẓāhir** ve bu kārı derk içün taʿmīḳ-i deryā-yı endīşe eyleyen *(352:18). [ẓāhir,]*

ẓāhir olduḳdan: *Görülmek.*

temāşā idenler vālih ü ḥāʾir oldıġı **ẓāhir olduḳdan** ṣoñra yine ḳarārgāhına götürdiler *(343:12). [ẓāhir olduḳdan, -duḳ, -dan]*

ẓahīr olsun: *Görülmek, yardım etmek.*

Yardımcısına **ẓahīr olsun** *(133:24). [ẓahīr olsun, -sun]*

ẓāhir olup: *Görülmek, meydanda olmak.*

ve ne dāmen-i nāmūslarına leke vü gerd olacaḳ ḥālet **ẓāhir olup** *(205:13). [ẓāhir olup, -up]*

ẓāhir ü āşikār: *Açık ve besbelli.*

ke'ş-şems fī rābiʿati'n-nehār **ẓāhir ü āşikār** ve *(168:33). [ẓāhir ü āşikār,]*

ẓāhir üʿayān oldı: *Görülmek, belli olmak.*

ke'l-ḳameri fī leyleti'ẓ-ẓulmā **ẓāhir üʿayān oldı** *(271:13). [ẓāhir üʿayān oldı, -dı]*

ẓāhir ü hüveydā olmaġın: *Açık ve belirgin olmak.*

ẓāhir ü hüveydā olmaġın īfā-yı şükr-güẕārī-i niʿmet ve *(140:30). [ẓāhir ü hüveydā olmaġın, -maġ, -ın]*

ẓāhir ü hüveydā olup: *Açıkça görülmek.*

ẓāhir ü hüveydā olup tenāvül-i ṭaʿām-ı çāşt-gāhī vaḳtine degin ol maḥallde ḳarār *(273:5). [ẓāhir ü hüveydā olup, -up]*

ẓāhir ü nümāyān olmaġın: *Apaçık, ortada olmak.*

vuḳūʿı daḫi **ẓāhir ü nümāyān olmaġın** cāmiʿ ṭarafına meftūḥ bāb-ı devlet-meʾāba *(365:30). [ẓāhir ü nümāyān olmaġın, -maġ, -ın]*

zahm: *Yara.*

Mecrūḥ yatur **zaḫmı** ḳavī derdi yamandır *(329:10). [zaḫmı, -ı]*

zaḫm: *Vuruş, darp.*

Sāṭūrı **zaḫmını** dil-i meẕbūḥ ṭuymadı *(237:27). [zaḫmını, -ı, -n, -ı]*

zahm-dār idüp: *Yaralamak.*

zaḫm-dār idüp düşürmeden ġayri ṭarīḳ ile dest-res müstaḥīlü'l-iḥtimāl idigi *(362:14). [zaḫm-dār idüp, -üp]*

zaḫme: *1) Telli çalgıları çalmakta kullanılan küçük alet, mızrap. 2) Yara.*

Her **zaḫmesi** oldı çār pāre *(294:8). [zaḫmesi, -s, -i]*

zaḫmet: *Sıkıntı, eziyet, güçlük, zorluk.*
1. şol miḳdār külfet-i yek-deme ve ḥareket-i çend-ḳademe **zaḫmetini** irtikāb ile *(211:10). [zaḫmetini, -i, -n, -i]*
2. süvār olanlara ʿale's-seviyye onar ġuruş ihsān u iʿṭā ile **zaḫmetlerine** *(360:3). [zaḫmetlerine, -ler, -i, -(n)e]*

zaḥmet ü şuʿūbet: *Yorgunluk ve zorluk.*

külfet ü ʿusret ve **zaḥmet ü şuʿūbet** mülāḥaẓası niyyet-i meẕkūreyi tebdīl ve *(141:33). [zaḥmet ü şuʿūbet,]*

zaḥmet-i bārān: *Yağmur sıkıntısı.*

Çekilen **zaḥmet-i bārān** gūyā *(311:17). [zaḥmet-i bārān,]*

zaḥmet-i īcād: *(İş) Yapma zorluğu.*

Ne tekellüf ne **zaḥmet-i īcād** *(325:6). [zaḥmet-i īcād,]*

zaḥmet-i taṭhīr: *(Bulaşık için) Temizlemenin zorluğu.*

ibḳā-yı ālāyiş-i ṣıḥḥaf ile kāse-şūyān-ı maṭbaḫa **zaḥmet-i taṭhīr** içün teşmīr-i sāḳ-ı ḫıdmete *(157:3). [zaḥmet-i taṭhīr,]*

zaḥm-ı sīne-i ʿuşşāḳı: *Aşıkların yürek yarası.*

cüvān-ı sīm-sāʿid-i bī-hemtā ṣanʿatın icrā ṣūretinde **zaḫm-ı sīne-i ʿuşşāḳı** edīm-āsā *(278:17). [zaḫm-ı sīne-i ʿuşşāḳı, -ı]*

zaḥm-ı ʿuşşāḳa: *Aşıkların yarası.*

Zaḫm-ı ʿuşşāḳa penbe-dūz-ı nişān *(285:16). [zaḫm-ı ʿuşşāḳa, -a]*

zahr u ṣadrında: *Sırt ve göğüs.*

gibi hevāya perrān idüp gāh ser u dūş ve gāhī dest ü pāy ve **ẓahr u ṣadrında** icāle eyledi *(176:22). [ẓahr u ṣadrında, -ı, -n, -da]*

zāʾika-i çeşm-i ʿibret: *İbret gözünün zevk alması.*

ile **zāʾika-i çeşm-i ʿibret** tenāvül eyledikçe lezzetine ṭoyulmayup *(318:23). [zāʾika-i çeşm-i ʿibret,]*

zāʾika-i temāşālarına: *Seyir zevki.*

çeşīde-i efvāh-ı efcān buyurduḳları **zāʾiḳa-i temāşālarına** bir ḥalāvet virdi ki *(143:26). [zāʾiḳa-i temāşālarına, -lar, -ı, -n, -a]*

zāʾil: *Yok olan, daim olmayan.*

ḫayāl itdikleri semm-i ḳātil oldığını görüp her biriniñ ʿaḳlı **zāʾil** ve *(225:16). [zāʾil,]*

zāʾil oldığı: *Silinmek.*

ġubār-ı elem **zāʾil oldıġı** mışḳala-i şevket-i İslāmiyye mirʿāt-ı ḳalbinden *(243:26). [zāʾil oldıġı, -dıġ, -ı]*

zamān: *Devir, zaman; talih.*
1. çadır fişegi işʿāl olunup bir **zamān** sāye-bān-ı zerrīn-ṭınāb gibi *(172:22). [zamān,]*
2. Minnet Allāha **zamānıñda** eyā şāh-ı cihān *(205:8). [zamānıñda, -ı, -n, -da]*
3. ʿĀlemiñ ḫalḳı **zamānında** bulup emn ü emān *205, 9). [zamānında, -ı, -n, -da]*
4. ḫoş-nümūn idi çetr-i ḥabāb-ı pür-hevā gibi bir **zamān** *(219:25). [zamān,]*
5. **zamān** ḫıyābān-fürūz-ı şādmānī ve ḥālet-nümā-yı bīd-i sulṭānī oldı İki ṭarafında *(219:33). [zamān,]*
6. Nice **zamāndan** ṣoñra bir miḳdār cemʿiyyet-i esbāb-ı perīşān-şuʿūr ve *(225:18). [zamāndan, -dan]*
7. **zamān** naḫl-i Ṭūbā gibi vāj-gūn oldı Baʿdehū ḳılıçları bıraġup kendüye hem-ser *(247:29). [zamān,]*
8. daḫi ḥużūr-ı āṣafīde olmadıḳları **zamān** anlar ile hem-nişīn olup sāʾir *(252:4). [zamān,]*
9. āşikār oldı Nice **zamān** ʿamūd-ı ṣubḥ gibi tenvīr-i şeb-i deycūr ve *(252:26). [zamān,]*
10. Her **zamān** gerdişde bu bāzīçe-i taḳdīr ile *(257:1). [zamān,]*
11. **zamān** sedd-i rāh-ı nuṭḳ olup Allāh Allāh bu ne ḫāṭır-ı āgāh ve *(260:23). [zamān,]*
12. Ḫān Murād-ı sivüm **zamānında** *(324:20). [zamānında, -ı, -n, -da]*
13. Maḥsūd-ı behişt oldıġı ʿālem bu **zamāndır** *(328:19). [zamāndır, -dır]*
14. **zamān** ceng-i mütemādī olup bir mertebe ṣūret-i cengden ẕevḳ u ṣafā vü āheng olmuşdur *(346:20). [zamān,]*
15. naḳl u rivāyet iderek şöhre-i şehr ve nice **zamān** ḍarb-ı meṯel-i lisān-ı dehr oldılar *(347:10). [zamān,]*
16. Eẕān-ı ẓuhr **zamānında** oldı bā-fermān *(349:13). [zamānında, -ı, -n, -da]*
17. ile az **zamānda** ṭayy-ı mekān ve maşraba-i melʾān ile *(363:3). [zamānda, -da]*

zamān: *Hükümdarlık süresi.*
1. Kim oldı **zamānı** mevsim-i sūr *(127:2). [zamānı, -ı]*
2. Kim gördi **zamānı** gibi eyyām *(127:3). [zamānı, -ı]*

zamāne: *Yaşanılan zaman, devir.*

Zamāne sūr ile mesrūr sen açılmaz idiñ *(180:1). [zamāne,]*

zamāne: *(Padişah III. Ahmet için) Hüküm sürülen zaman.*

Rāḥatda **zamāne** sāyesinde *(127:15). [zamāne,]*

zamāne: *(Düğün anına şahit olanlar için) O dönemde yaşayan halk.*

Şekker-çeş-i şükrdür **zamāne** *(133, 8). [zamāne,]*

zamān-ı ʿadālet-i pādişāhīde: *(III. Ahmet) Sultanın adaletinin hüküm sürdüğü zamanlar.*

zamān-ı ʿadālet-i pādişāhīde ḳurd ile ḳoyun birbiriniñ pā-dāşı belki süd ḳarındaşı oldıġını *(237:11). [zamān-ı ʿadālet-i pādişāhīde, -de]*

zamān-ı devlet: *Padişahın hüküm sürdüğü devir; uğurlu kutlu zaman.*

meʾlūf olmuş idi **Zamān-ı devlet** ʿahd-i saʿādetlerinde şān u şevket ve iḳbāl ü celāletlerin *(136:19). [zamān-ı devlet,]*

zamān-ı devleti: *Hükümdarlık vakti.*

Kim **zamān-ı devleti** ẕevḳ u ṣafā eyyāmıdır *(185, 8). [zamān-ı devleti, -i]*

zamān-ı emn ü emānında: *(III. Ahmet'in hükümdarlık süresi) rahat ve güvenli zaman.*

Zamān-ı emn ü emānında ol cihān-bānıñ *(135:18). [zamān-ı emn ü emānında, -ı, -n, -da]*

zamān-ı ferāġa: *Rahat edilecek zaman.*

bundan aʿlā **zamān-ı ferāġa** intihāz-ı furṣat olmaz deyu taḥdīṣ-i niʿmet *(137:9). [zamān-ı ferāġa, -a]*

zamān-ı ḳalīlde: *Az zaman, zamanın azlığı.*

zamān-ı ḳalīlde sür u sürūra mütebeddil ve ḫumār-ı ḫumūr-ı ḥarb ü kifāḥ *(136:23). [zamān-ı ḳalīlde, -de]*

zamān-ı karārların: *Bir yerde bulunma süresi.*

ve **zamān-ı ḳarārların** lāzıme-i şecāʿat ve ḥasene-i erbāb-ı şehāmetden olan *(273:6). [zamān-ı ḳarārların, -lar, -ın]*

zamān-ı maʿdeletinde: *Adaletli zaman.*

Zamān-ı maʿdeletinde serīr-i şān üzre *(349:18). [zamān-ı maʿdeletinde, -i, -n, -de]*

zamān-ı nīme-i şeb-i ṭārda: *Karanlık gece yarısı.*

ve āvān-ı tefriḳa-i temāşāyiyān u nuẓẓār ve **zamān-ı nīme-i şeb-i ṭārda** *(260:20). [zamān-ı nīme-i şeb-i ṭārda, -da]*

zamān-ı saʿd-iktirānında: *Uğurlu, bereketli zaman.*

Ḥażretleri **zamān-ı saʿd-iḳtirānında** şafā-baḫş-ı ʿālemiyān olan *(168:18). [zamān-ı saʿd-iḳtirānında, -ı, -n, -da]*

zamān-ı şafā-resānda: *Keyifli zaman.*

sārī olup ʿālem neşāṭ-ı tāze ve şevḳ-i bī-endāze buldıġı **zamān-ı şafā-resānda** *(333, 18). [zamān-ı şafā-resānda, -da]*

zamān-ı salṭanat-ı pādişāh-ı islāmda: *İslam padişahının sultanlık günleri.*

Eyyām-ı ʿadālet-i şehriyār-ı enām ve **zamān-ı salṭanat-ı pādişāh-ı İslāmda** *(205:4). [zamān-ı salṭanat-ı pādişāh-ı islāmda, -da]*

żamīme eyleyüp: *Eklemek, katmak.*

żamīme eyleyüp ve ellerine iki şemşīr-i ʿuryān alup mışrāʿ Oynar ebrūlar *(158:14). [żamīme eyleyüp, -y, -üp]*

żamīme-i ecfānı olup: *(Testi) Göz kapaklarına kapak olmak.*

ve gūyā **żamīme-i ecfānı olup** bardaḳ ḳapaġın buldı Pes āngāh istirāḥat *(210:10). [żamīme-i ecfānı olup, -up]*

żamīme-i encüm-i tāb-dār oldı: *Parlak yıldızlara katılmak.*

żamīme-i encüm-i tāb-dār oldı ve bu eṣnāda birer beşer hevāyī ve kestāne ve baḥrī fişekleri *(253:28). [żamīme-i encüm-i tāb-dār oldı, -dı]*

żamīme-i evrād-ı bernā vü pīr: *Genç ve yaşlıların dualarını eklemek.*

żamīme-i evrād-ı bernā vü pīr ve istidāme-i zamān-ı salṭanatların aʿẕam-ı emānī-i ṣaġīr ü kebīr itmek *(211:32). [żamīme-i evrād-ı bernā vü pīr,]*

żamīme-i hʿān olsa: *Sofraya eklemek.*

żamīme-i ḫʿān olsa bir ṭablasına ʿadīl ve bir süfresine meṣīl olamaz idi *(348:26). [żamīme-i ḫʿān olsa, -sa]*

żamīme-i ʿıḳdu'l-ferāʾid-i duʿā-yı icābet-bahā: *Seçkin inciler dizisine katılan incinin kabulle karşılanması duası.*

żamīme-i ʿıḳdu'l-ferāʾid-i duʿā-yı icābet-bahā ile kāna güher ve bāġa ṣemer *(189:5). [żamīme-i ʿıḳdu'l-ferāʾid-i duʿā-yı icābet-bahā,]*

żamīme-i veḳāyiʿ-i leyline itdiñ: *(Yaşananları) Gecenin olaylarına eklemek.*

żamīme-i veḳāyiʿ-i leyline itdiñ mi deyu istifsār buyurduḳlarında püşt-dest-i ḥayret bir *(260:22). [żamīme-i veḳāyiʿ-i leyline itdiñ, -di, -ñ]*

żamīr-i teʾnīs: *Dişi kişi, kadın.*

cilve vü istīnās iderek kimi **żamīr-i teʾnīṣ** gibi otaġ-ı hümāyūn dervāzesi *(205:16). [żamīr-i teʾnīṣ,]*

żamīr-i teʾnīs: *Dişilik zamiri, dişi kişileri tanımlayan sözcük türü.*

żamīr-i teʾnīṣ gibi perde-nişīn-i istitār olmaları içün Atıcılar Tekyesi anlara *(350:2). [żamīr-i teʾnīṣ,]*

żamm-ı hedāyā: *Hediye eklemek.*

muġāyir-i muʿayyenāt-ı muʿtāde hem-mertebelerinden ziyāde **żamm-ı hedāyā** *(354:20). [żamm-ı hedāyā,]*

zann idüp: *Öyle olduğunu düşünmek.*

bel bağlayup ḫod-be-ḫod yürür gezer **zann idüp** ṣırıḳla ṭabla rīsmān-ı dīger *(258:34). [zann idüp, -üp]*

zānū-be-zemīn-i nişest-gāh-ı āṣafī oldılar: *Sadrazamın yanına oturmak.*

ḥażretleri daḥi ḳapudān ḳalyonına gelüp **zānū-be-zemīn-i nişest-gāh-ı āṣafī oldılar** *(258:8). [zānū-be-zemīn-i nişest-gāh-ı āṣafī oldılar, -dı, -lar]*

zānū-nişīn-i ādāb olup: *Edepli bir şekilde oturmak.*

ve ḳırāʾat-ı āyet-i velā taḳrebā hāẕihi'ş-şerecetiye iştiġāl ile **zānū-nişīn-i ādāb olup** *(234:21). [zānū-nişīn-i ādāb olup, -up]*

zānū-nişīn-i edeb: *Edeple diz üstü oturmak.*

zānū-nişīn-i edeb ve dest-zen-i dāʾire-i şevḳ u ṭarab olup Li-münşiʾihi *(292:5). [zānū-nişīn-i edeb,]*

zānū-nişīn-i encümen-i cemʿiyyet: *Topluluğun ardına katılmak.*

sāye-bān-ı temāşāya gelüp ḥużūr-ı āṣafīde **zānū-nişīn-i encümen-i cemʿiyyet** ve *(316:30). [zānū-nişīn-i encümen-i cemʿiyyet,]*

zānū-nişīn-i meclis-i maʿālī-karīn olup: *Gruplaşmak, oldukça yakın olan topluluğun yan yana oturması.*

göre **zānū-nişīn-i meclis-i maʿālī-ḳarīn olup** Keʾennehüm bünyānün merṣūṣ oldılar *(364:34). [zānū-nişīn-i meclis-i maʿālī-ḳarīn olup, -up]*

zānū-nişīn-i meclis-i maʿālī-rüsūm oldılar: *(Devlet kademesi) Şerefli toplulukla yan yana oturmak.*

göre **zānū-nişīn-i meclis-i maʿālī-rüsūm oldılar** Ancaḳ cenāb-ı fetvā-penāh (*177:3). [zānū-nişīn-i meclis-i maʿālī-rüsūm oldılar, -dı, -lar]*

zānū-nişīn-i mevḳiʿ-i ādāb: *Ağırbaşlılık, edepliler yerinde diz dize oturmak.*

dūḫte otaḳ-ı felek-timşālde **zānū-nişīn-i mevḳiʿ-i ādāb** ve *(179:15). [zānū-nişīn-i mevḳiʿ-i ādāb,]*

zānū-nişīn-i mevḳiʿ-i edeb: *Edepli bir şekilde yan yana oturmak.*

birle **zānū-nişīn-i mevḳiʿ-i edeb** ve çeşm ü güş-āheng-i şevḳ u ṭarab olmaḳ *(310:10). [zānū-nişīn-i mevḳiʿ-i edeb,]*

zānū-nişīn-i nādī-i iḥtirām oldılar: *Saygı meclisinde yan yana oturmak.*

zānū-nişīn-i nādī-i iḥtirām oldılar *(375:2). [zānū-nişīn-i nādī-i iḥtirām oldılar, -dı, -lar]*

zānū-nişīn-i yek-dīger olup: *Hepsi bir arada oturmak.*

zānū-nişīn-i yek-dīger olup tevābiʿ u ḫuddāmları suḳāta-çīn-i mevāʾid-i ikrāmları oldılar *(194:21). [zānū-nişīn-i yek-dīger olup, -up]*

żarar: *Bir şeyin, bir olayın yol açtığı çıkar kaybı veya olumsuz, kötü sonuç.*

żarar ve ne bu ḳadar ḍarabāt u ṣademātdan dāʾire-i muṭribe fiske ḳadar eşer itdi *(303:21). [żarar,]*

zār u nālān olurlar: *İnleyip ağlamak.*

beytini īrād ile **zār u nālān olurlar** idi Bunlardan māʾadā kāġıddan maṣnūʿ *(278:29). [zār u nālān olurlar, -ur, -lar]*

żarar-keşīde vü zahm-dīde olmayup: *Zarar görmek ve yara almak.*

mālen ve bedenen **żarar-keşīde vü zaḫm-dīde olmayup** taḫvīf ü tehrīb içün *(173:22). [żarar-keşīde vü zaḫm-dīde olmayup, -ma, -y, -up]*

żarūrī: *Zorunlu.*

ifāde ve **żarūrī** taʿbiye-i edevāta şurūʿ içün tersāne üsārāsı *(242:25). [żarūrī,]*

żarūrī: *İster istemez.*

ardınca gider ve **żarūrī** bu şiʿr-i şīrīn-güvārı ḳand-i mükerrer gibi ḫod-be-ḫod *(280:13). [żarūrī,]*

żarūrī: *Buyruk olmak.*

meʾmūr ve **żarūrī** ḥafż-ı livā-yı istīmāna mecbūr oluncaya degin ḫayli *(346:19). [żarūrī,]*

ẕāt: *Bir şeyin ta kendisi, maddî varlığı, maddî varlığının özü, öz varlık.*
1. **Ẕātı** bize māye-i ṣafādır *(134:13). [ẕātı, -ı]*
2. **Ẕātı** iḳbāl ü baḫta tevʾemdir *(138,:6). [ẕātı, -ı]*
3. Oldı **ẕātında** nāmı gibi celī *(138:17). [ẕātında, -ı, -n, -da]*
4. Kim **ẕātı** cihāna sebeb-i emn ü emāndır *(333:12). [ẕātı, -ı]*
5. güreşdiler ve ṣulḥa ṣavaşa **ẕātında** tünde yavaşa baḳmayup ṭulumcılara girişdiler *(335:10). [ẕātında, -ı, -n, -da]*

ẕāt-ı ʿamīmetü'l-berekātıñ: *Büyük berekete sahip olan kişiler (Şeyhülislamlar).*

meşāyiḫ-i ʿiẓāmiyye ḥażerātından üç **ẕāt-ı ʿamīmetü'l-berekātıñ** ki ʿArabiyye *(189:31). [ẕāt-ı ʿamīmetü'l-berekātıñ, -ıñ]*

ẕāt-ı hümāyūnın: *(III. Ahmet) Kutlu, uğurlu varlık.*

Ṣaḳlasun **ẕāt-ı hümāyūnın** eser yelden Ḫudā *(159:31). [ẕāt-ı hümāyūnın, -ın]*

ẕāt-ı pākinde: *Temiz, saf yaratılış.*

Ẕāt-ı pākinde bir necābet var *(138:7). [ẕāt-ı pākinde, -i, -n, -de]*

ẕāt-ı semāḥat-semīrlerin: *(Man ve Hatem) Cömertliğin yoldaş olduğu kişilik.*

eṣnāda herkes zebān-ı sitāyiş ü ṣenā ile midḥat-güẕār-ı cūd u ʿaṭāları olup **ẕāt-ı semāḥat-semīrlerin** *(328:5). [ẕāt-ı semāḥat-semīrlerin, -ler, -in]*

zebān: *Dil.*
1. dehenleriñ açup ve **zebānı** ile zebānī-i dūzaḫ gibi zebāneler ṣaçup bir sāʿat *(197:20). [zebānı, -ı]*
2. Oldı zebāne ṣanki dehānındaki **zebān** *(228:5). [zebān,]*

zebān eyledi: *Konuşmak.*

Her kirpügi gūyā ki **zebān eyledi** çeşmiñ *(294:24). [zebān eyledi, -di]*

zebān ḳāṣır olacaḳ: *Dilin tutulması, ifadede yoksulluk.*

zebān ḳāṣır olacaḳ mertebe esbāb-ı saṭvet ve ʿizz ü şān ile çeşm-i nuẕẕārı *(365:20). [zebān ḳāṣır olacaḳ, -acaḳ]*

zebān oldı: *Söylemek.*

bir **zebān oldı** Beyt *(197:15). [zebān oldı, -dı]*

zebāna ṣıġmaz: *Dil ile ifade edemeyecek derecede pek çok övgüye değer niteliğe sahip olmak.*

Vaṣf-ı keremi **zebāna ṣıġmaz** *(134:7). [zebāna ṣıġmaz, -maz]*

zebān-dān-ı bed-āheng: *(Tiryakiler için) Bed sesli bir şekilde laf anlatmak.*

engüşt-nümā-yı zümre-i ḳallāşān-ı evbāş üç dört nefer **zebān-dān-ı bed-āheng** *(356:36). [zebān-dān-ı bed-āheng,]*

zebāne: *Alev.*

ki kem-ter **zebānesin** taḳrīr sūzende-i lisān-ı ḳālem-i āteşīn-taʿbīrdir Mışrāʿ *(345:18). [zebānesin, -s, -in]*

zebāne oldı: *Alev dili olmak.*

Oldı zebāne şanki dehānındaki zebān *(228:5). [zebāne oldı, -dı]*

zebāne-i ḫaber-resān-ı ṭop-ı bārīḳa-feşān: *Şimşek gibi ortalığa ateş saçan topların haber getiren dili.*

nişān ve **zebāne-i ḫaber-resān-ı ṭop-ı bārīḳa-feşān** iʿlān u īẕān itmegin ṭaʿām gelmek *(319:21). [zebāne-i ḫaber-resān-ı ṭop-ı bārīḳa-feşān,]*

zebāne-i ḫarf-i taʿbīr: *Söz harfinin alevi.*

bevārīḳ-ı ṣavāʿiḳa müvāzī olur idi Bināʾen-ʿaleyh **zebāne-i ḫarf-i taʿbīr** *(348:3). [zebāne-i ḫarf-i taʿbīr,]*

zebāne-keş: *Dil uzatmak.*

eflākiñ etekleri ṭutuşacaḳ mertebe **zebāne-keş** ve küre-i zemherīr kūre-i āteş olmaġın *(290:3). [zebāne-keş,]*

zebāneler şaçup: *Ateş püskürmek.*

dehenleriñ açup ve zebānı ile zebānī-i dūzaḫ gibi **zebāneler şaçup** bir sāʿat *(197:20). [zebāneler şaçup, -up]*

zebān-endūz-ı zebāne vü şerer oldı: *Kıvılcım saçmak ve dil uzatmak.*

fişekleri daḫi bālā-ter ve ṭaraf-ı baḥr u berre **zebān-endūz-ı zebāne vü şerer oldı** *(289:7). [zebān-endūz-ı zebāne vü şerer oldı, -dı]*

zebāne-nümā-yı zebān olup: *Dil uzatmak, konuşmak.*

şuʿle-i bārūt-ı duḫān-ālūde gibi **zebāne-nümā-yı zebān olup** beyt *(224:4). [zebāne-nümā-yı zebān olup, -up]*

zebāne-nümā-yı zebān-ı niyāz olduḳça: *Yardım dilini alev gibi uzatmak feryat edici şekilde yardım istemek.*

ile **zebāne-nümā-yı zebān-ı niyāz olduḳça** bir ṭarafdan ṭulumcıyān *(228: 9). [zebāne-nümā-yı zebān-ı niyāz olduḳça, -duḳça]*

zebān-güdāz eylediler: *Dillendirmek.*

zebān-güdāz eylediler Beyt *(252:31). [zebān-güdāz eylediler, -di, -ler]*

zebān-güzār iderek: *Söylemek.*

zebān-güẕār iderek firār eylediler *(175:28). [zebān-güẕār iderek, -erek]*

zebān-güzār oldıġından: *Ün salmak, kendini tanıtmak.*

bu ṭarīḳ ile nāmları **zebān-güẕār oldıġından** *(355:1). [zebān-güẕār oldıġından, -dıġ, -ı, -n, -dan]*

zebān-ı çeşm: *Göz dili, mimik.*

gāh yemīn ü yesāra **zebān-ı çeşm** ile selām virür gibi cünbiş-i pādişāhāne vü nigāh-ı ġazālāne *(216:15). [zebān-ı çeşm,]*

zebān-ı ebrū: *Kaşın dili.*

nuẓẓāra derīçe-i gerdūneden tevcīh-i nīm-nigāh-ı iʿtibār ve **zebān-ı ebrū** ve *(370:11). [zebān-ı ebrū,]*

zebān-ı evtār-ı sāz-ı naġme-kār: *Nağme veren sazının telinin dili.*

zebān-ı evtār-ı sāz-ı naġme-kār ile daḫi terḫīb ü tebrīk ḳaṣdına bināʾen bu eyyāmda *(206:27). [zebān-ı evtār-ı sāz-ı naġme-kār,]*

zebān-ı fişeng-i āsumānī: *Asumanî fişeğin dili.*

ṣanʿat-fürūşān-ı āteş-bāzī **zebān-ı fişeng-i āsumānī** ile mışrāʿ Metāʿ-ı şeb-pesendim *(355:22). [zebān-ı fişeng-iāsumānī,]*

zebān-ı gülāb-dān: *Gül suyu konulan kabın dili.*

dönüp merāsim-i iṭʿām riʿāyet ü itmām ve **zebān-ı gülāb-dān** naġme-i ḳum ḳum *(226:32). [zebān-ı gülāb-dān,]*

zebān-ı gūşe-i ebrū: *Kaşların köşelerinin dili, kaşlarını oynatmak.*

zebān-ı gūşe-i ebrū ile lalalarına beyān ve anlar daḫi *(143:16). [zebān-ı gūşe-i ebrū,]*

zebān-ı hevāyī-edā: *Uçarı dil, senli benli konuşulan dil.*

daḫi dehān-ı surnādan **zebān-ı hevāyī-edā** ile li-münşiʾihi *(297:8). [zebān-ı hevāyī-edā,]*

zebān-ı ḳāl ü ḥāli: *Söz ve öz dili.*

zebān-ı ḳāl ü ḥāli ṭuṭī-i şīrīn-maḳāl miṣāl naġme-senc-i kelime-i Lā ilāhe illallāh *(243:31). [zebān-ı ḳāl ü ḥāli, -i]*

zebān-ı kerre-nāy-ı mühībü'ṣ-ṣadādan: *Ürküntü veren, tiz sesli kerrenayların dili.*

müjde-i ḳudūm-i ḫünkārī ile **zebān-ı kerre-nāy-ı mühībü'ṣ-ṣadādan** gūş-ı ḫalḳa *(262:7). [zebān-ı kerre-nāy-ı mühībü'ṣ-ṣadādan, -dan]*

zebān-ı mevci: *Dalganın dili, ağzı.*

şaḥrālar deryā ve her **zebān-ı mevci** müfessir-i āyet-i ṭaġa'l- mā ve *(325:15). [zebān-ı mevci, -i]*

zebān-ı müfāharet-feşān-ı kerem-cūyānların: *Övgü yağdırıp yardım dileyen ağız.*

ile **zebān-ı müfāḫaret-feşān-ı kerem-cūyānların** beste ve ḳabża ḳabża *(318:16). [zebān-ı müfāḫaret-feşān-ı kerem-cūyānların, -lar, -ın]*

zebān-ı nigāh-ı sāmān-sūz-ı dil-firīb: *Gönül avlayıcı, sermaye tüketici bakışın dili.*

zebān-ı nigāh-ı sāmān-sūz-ı dil-firīb ile mışrāʿ Yaḳlaşma baña āteş-i ʿaşḳımla *(312:20). [zebān-ı nigāh-ı sāmān-sūz-ı dil-firīb,]*

zebān-ı sefīr: *Aracının dili.*

ḳaṣr ve şeref-i ḳabūllerin aña ḥaṣr itdiklerini **zebān-ı sefīr** ile ifāde buyurduḳları *(344:2). [zebān-ı sefīr,]*

zebān-ı sitāyiş ü senā: *Övgü dili.*

eṣnāda herkes **zebān-ı sitāyiş ü şenā** ile midḥat-güẕār-ı cūd u ʿaṭāları olup ẕāt-ı semāḥat-semīrlerin *(328:5). [zebān-ı sitāyiş ü şenā,]*

zebān-ı tār-çeşte-i ḳıbṭī-kār: *Çingene işi bozuk dil.*

iẓhār ve her biri **zebān-ı tār-çeşte-i ḳıbṭī-kār** ile *(274:31). [zebān-ı tār-çeşte-i ḳıbṭī-kār,]*

zebān-ı zebāne: *Alev dili.*

nümāyān oldı ki **zebān-ı zebāne** nişān ʿāciz-i tavṣīf ü beyāndır Bunlar *(278:8). [zebān-ı zebāne,]*

zebān-ı zebāne-feşānı: *Alev saçan ağız.*

teşnelikden güşāde-sāz-ı dehān-ı ḥayret olup ḳalmış ve **zebān-ı zebāne-feşānı** *(362:3). [zebān-ı zebāne-feşānı, -ı]*

zebān-ı zebāne-feşānları: *Alev saçan dil.*
1. **zebān-ı zebāne-feşānları** ile kendü dāstānların gū-be-gū ḥikāyet ve sū-be-sū *(347: 9). [zebān-ı zebāne-feşānları, -lar, -ı]*
2. gibi fırrāfır gerdān ve **zebān-ı zebāne-feşānları** şerāre-pāş-ı āh u fiġān ve naʿra-zenān-ı amān amān olup *(357:5). [zebān-ı zebāne-feşānları, -lar, -ı]*

zebān-ı zebāne-i fişeng-i āsumānīyi: *Asumani fişeğin alevinin dili.*

raḳḳāṣān-ı āteşīn-ʿiẕār-ı bī-direng āġāze-i söz ü sāz ve her **zebān-ı zebāne-i fişeng-i āsumānīyi** *(202:18). [zebān-ı zebāne-i fişeng-i āsumānīyi, -y, -i]*

zebān-ı zebānesinden: *Alev dili.*

gibi atıldıḳça ve **zebān-ı zebānesinden** zehr-ābe-i şerāre ṣaçıldıḳça *(252:29). [zebān-ı zebānesinden, -s, -i, -n, -den]*

zebānī-i dūzaḫ: *Cehennem zebanisi.*

dehenleriñ açup ve zebānı ile **zebānī-i dūzaḫ** gibi zebāneler ṣaçup bir sāʿat *(197:20). [zebānī-i dūzaḫ,]*

zebān-sūz-ı ḳalem-i ḥarīr-i taḥrīf ḳılındı: *Yumuşak yazan kalemin dilini yakmak.*

zebān-sūz-ı ḳalem-i ḥarīr-i taḥrīf ḳılındı *(348:4). [zebān-sūz-ı ḳalem-i ḥarīr-i taḥrīf ḳılındı, -ın, -dı]*

zebḥ olunup: *Kurban kesmek.*

Baʿdehū sāye-bān-ı ṣadr-ı vālā-maḳāmda daḫi yedi ḳurbān **zebḥ olunup** pīrāye-i sāḥa-i iḫtişām itdiler ve tertīb-i devāʾir *(150:1). [zebḥ olunup, -un, -up]*

zed ü bürd: *Kapışmak ve savrulmak.*

ile bir güne **zed ü bürd** ve dār ü gīr eylediler ki cümle şenliklerinden ziyāde ṣafā-baḫşā *(282:2). [zed ü bürd,]*

zed ü bürd: *Vurkaç.*

Bunlarıñ **zed ü bürd** ve üft ü ḫīzleri ṭabʿ-ı hümāyūna ḫoş gelüp ve eşnā-yı ḫıtāmında *(343:19). [zed ü bürd,]*

zed ü bürd: *Savurmak.*

ḫaşmını taḥiyyāta oturdunca **zed ü bürd** ve üft ü ḫīz ile kesb-i bıżāʿa-i imtiyāz eylediklerinde *(358:35). [zed ü bürd,]*

zed ü bürdde: *İniş çıkış.*

ḫalḳı ḥayrān ve her **zed ü bürdde** şaḫṣ-ı mezbūr mürd olur deyu *(317:14). [zed ü bürdde, -de]*

zed ü bürd-i hevl-engīzden: *Ürkütücü vur, savrul gösterisi.*

Bu **zed ü bürd-i hevl-engīzden** ters-nāk belki resīde-i rütbe-i helāk olan *(275:11). [zed ü bürd-i hevl-engīzden, -den]*

zehirlen: *Toksik bir maddenin vücuda girmesi sonucu vücudun normal fonksiyonlarının bozulması.*

gibi pīçīde-endām-ı efsürdegī olan bengīler ġıdāların **zehirlenüp** ve ḫāṣekīler *(224:20). [zehirlenüp, -üp]*

zehr-ābe-i şerāre: *Kıvılcım zehri.*

gibi atıldıḳça ve zebān-ı zebānesinden **zehr-ābe-i şerāre** ṣaçıldıḳça *(252:29). [zehr-ābe-i şerāre,]*

zehr-i ġamıñ tiryākı: *Gam zehrinin panzehri.*

Bende bulunur **zehr-i ġamıñ tiryākı** naġmesini ismāʿ itdigi gibi bī-çāreler *(225:11). [zehr-i ġamıñ tiryākı,]*

Zekī-zāde Meḥmed Ṣāliḥ Efendi: *Daha önceden Selanik kadılığı görevinden bulunmuş Salih Efendi.*

ve Mestçi-zāde ʿAbdullāh Efendi ve **Zekī-zāde Meḥmed Ṣāliḥ Efendi** *(178:23). [Zekī-zāde Meḥmed Ṣāliḥ Efendi,]*

Zelīḫā-revīşān-ı mihr-manẓar: *Zeliha görünüşlü, güneşe benzer (güzeller).*

hezār **Zelīḫā-revīşān-ı mihr-manẓar** meṣābe-i şīr ü şekker maḫlūṭ-ı yek-dīger oldılar *(205:28). [Zelīḫā-revīşān-ı mihr-manẓar,]*

zelzele-efgen-i zemīn ü zamān olup: *Düğün yerinin ve zamanının deprem gibi sarsılması.*

zelzele-efgen-i zemīn ü zamān olup çıḳ çıḳ-ı çehār-pāre-i raḳḳāṣān *(222:14). [zelzele-efgen-i zemīn ü zamān olup, -up]*

zemān u derek olan: *Düşmek.*

emānlarına **zemān u derek olan** direklerden bendlerini fekk itdiler ve *(259:4). [zemān u derek olan, -an]*

zemīn: *Yer, taban; yeryüzü.*
1. İndikçe **zemīne** nāgehānī (131:21). *[zemīne, -e]*
2. çıḳarup ve sütūnı başı üzerine alup üstādı **zemīnde** raḳṣān ve şākirdi (175:30). *[zemīnde, -de]*
3. ṣoñra ayaḳlarını ber-hevā ve ḳılıçlara ittikā ve **zemīne** inḫinā ve yegān yegān (176:19). *[zemīne, -e]*
4. **zemīne** ḫalīde ḳılınan bıçaḳları yerden ictinā eyledi (176:20). *[zemīne, -e]*
5. **Zemīne** nisbet ile oldı āsūmān tīre (195:15). *[zemīne, -e]*
6. içün arḳası üzere **zemīne** yatdı ve ayaġı ile ol kūzeyi gözinden alup her ʿuẓvunda (210:11). *[zemīne, -e]*
7. **zemīne** rīzān itmegin henüz tesḫīn olunmuş ḳahve-i maṭbūḫa oldığını (212:26). *[zemīne, -e]*
8. **zemīne** atup ve kendi ḫalḳa-i nāfın ḫātem-i engüşt-i sütūn eyleyüp māhiyyeler (212:28). *[zemīne, -e]*
9. ile **zemīni** zīr ü zeber ve yemīn ü yesāra ilḳā-yı büzūr-ı beşāşet iderek (234:15). *[zemīni, -i]*
10. āvīzān ve nūr-ı duʿā gibi **zemīnden** āsumāna revān eylediler Maşraba (243:14). *[zemīnden, -den]*
11. nihāde eyledigi rīsmān-ı bārīkiñ bir ṭarafını ẕirve-i sütūndan **zemīne** (243:12). *[zemīne, -e]*
12. peyvend-i sütūna ḫalīde idüp yine vetīre-i sābıḳa ile **zemīne** nāzil ve iki sāʿatde (243:16). *[zemīne, -e]*

13. Mühtedī-i mezbūr ʿaraḳiyye-i tersāyīyānesin **zemīne** efgende ve (244:1). *[zemīne, -e]*
14. egilüp **zemīndeki** çenberden geçerdi (246:31). *[zemīndeki, -de, -ki]*
15. yalmanı iç ṭarafında bir dāʾire-i ṣaġīr ü żīḳ gāh bu çenberi **zemīnden** iki ẕirāʿ (246:28). *[zemīnden, -den]*
16. pā-dāşınıñ merkez-i ḥāḳḳu'l-vasaṭ-ı ser ü dūşında iken arḳasına ṭoġrı egilüp başı **zemīne** (246:9). *[zemīne, -e]*
17. **zemīne** mālīde ve yine dūş-ı refīḳine çıḳup ḳadd-keşīde olur idi Beyt (246:18). *[zemīne, -e]*
18. ʿArabıñ merkez-i ser-i bī-maġzından ayrılmadın **zemīndeki** refīḳiniñ miyān-bendi (247:4). *[zemīndeki, -de, -ki]*
19. ḫūşe-i Şüreyyā gibi zīnet-fezā-yı ḳameriyye-i ṭārem-i semā olup ve **zemīne** (253:15). *[zemīne, -e]*
20. Ez-cümle içlerinden biri üç şemşīr-i cilā-dādeyi yalmanı yuḳarı **zemīne** (303:12). *[zemīne, -e]*
21. efgende itdiler birisi eşer ḳılmadı ve celīd-i dīvār-zede gibi **zemīne** şıçrayup (303,:17). *[zemīne, -e]*
22. ve kimi **zemīnde** cilve-i mestāne iderek bir güne şeṭāret ve bir mertebe (309:11). *[zemīnde, -de]*
23. daḫi teʿşīr eyleyüp hevā güşāde ve **zemīn** gerd-i kederden şüste vü sāde (311:5). *[zemīn,]*
24. Ve bir zūr-bāz daḫi **zemīne** iki şemşīri nihāde ve keskin cānibine püş-dāde oldığı (317:10). *[zemīne, -e]*
25. Ya **zemīn** keştī-i girān oldı (324:10). *[zemīn,]*
26. Edīm-i süfre **zemīn** pīş-gīr-i al şafaḳ (349:3). *[zemīn,]*

zemīn şeş şod u āsumān geşt heşt: Yeryüzü altı oldu ve gökyüzü sekize döndü.

Zemīn şeş şod u āsumān geşt heşt mażmūnı bedīdar oldı yaʿnī ḳuşluḳ ṭaʿāmı *(266:2). [zemīn şeş şod u āsumān geşt heşt,]*

zemīn ü zamān: *Yer ve vakit.*

daḫi berḳ u şihāb ḳadar **zemīn ü zamān** ve ʿarż u āsumānda şöhret buldılar *(295:15). [zemīn ü zamān,]*

zemīn ü zamānda: *Yer ve zaman.*

lākin yevm-i mezbūr aḫşāmı hevāda ṣafvet ve **zemīn ü zamānda** leṭāfet *(345:13). [zemīn ü zamānda, -da]*

zemīn ü zamāndan: *Yer ve vakit.*

gibi ḳaṭre-pāşī-i bārān-ı bahār ile **zemīn ü zamāndan** gerd-şūy-ı ġubār olup *(272:6). [zemīn ü zamāndan, -dan]*

zemīn-būs-ı ḫudāvendigār olup: *Sultanın bulunduğu yerin zeminini öpmek.*

ve libās-ı zer-tār ve manṭarī destār ile **zemīn-būs-ı ḫudāvendigār olup** mehterḫāneleri *(334:18). [zemīn-būs-ı ḫudāvendigār olup, -up]*

zemīn-būs-ı pādīşāh-ı ʿādil olup: *Adaletli padişahın bulunduğu yeri öpmek.*

zemīn-būs-ı pādīşāh-ı ʿādil olup elmās u yāḳūt ve zümürrüd ü incü ile muraṣṣaʿ *(315:1). [zemīn-būs-ı pādīşāh-ı ʿādil olup, -up]*

zemīn-būs-ı şehriyārī: *Sultanın bulunduğu yeri öpmek.*

ve ṭulumcıyāndan teferrüs itdigi gibi atından inüp **zemīn-būs-ı şehriyārī** ile *(358:32). [zemīn-būs-ı şehriyārī,]*

zemīn-i ḍarāʿate: *Yakarış yeri.*

dirhem bir sīm sīnī ber-vetīre-i muʿtāde **zemīn-i ḍarāʿate** nihāde olunduḳdan ṣoñra *(238:3). [zemīn-i ḍarāʿate, -e]*

zemīn-i sūr-gāhı: *Düğün yerinin zemini.*

ibdāʿ ü iḫtirāʿı ile **zemīn-i sūr-gāhı** meşābe-i faṣṣ-ı nigīn eylediler Ve *(268:15). [zemīn-i sūr-gāhı, -ı]*

zemzem: *Kaʾbe civarındaki meşhur kuyu.*

neşīdesin mışrāʿ Sāḳiyā laʿliñ ile ḳahveyi **zemzemle** de ṣun mışrāʿıyla *(223:30). [zemzemle, -le]*

zemzeme: *Söz, ezgili, nağmeli ses.*
1. **zemzemesiyle** mışrāʿ Ayaġı yer mi baṣar zülfine ber-dār olanıñ diyerek *(182:33). [zemzemesiyle, -s, -i, -y, -le]*
2. çün ḳaldı dīvān irteye **zemzemesiyle** ḥużżār u nuẕẓār her biri bir semte tār u mār olup *(204:16). [zemzemesiyle, -s, -i, -y, -le]*
3. **zemzemesiyle** duʿā-yı devlet-i pādişāhī edāsından ṣoñra minnet-keş-i maḳara vü rīsmān olmayup *(213:3). [zemzemesiyle, -s, -i, -y, -le]*
4. **zemzemesiyle** ḥarf-endāz-ı bedr-i āsumān olaraḳ bir sāʿat miḳdārı ḳubbe-i bārūt-ḫāne *(219:30). [zemzemesiyle, -s, -i, -y, -le]*
5. **zemzemesiyle** terāne-sāz olduḳda pīr-i gerdūn efyūn-ı müverriḳ-i nücūm ile *(221:24). [zemzemesiyle, -s, -i, -y, -le]*
6. **zemzemesiyle** mızrāb-ı tār-ı sanṭūr gibi hengāme-germ-i kār-ḫāne-i ẕevḳ olup *(222:21). [zemzemesiyle, -s, -i, -y, -le]*
7. Kime ekmek gerek ise aña lāzım ekmek **zemzemesiyle** güẕār eyledi Pes-ez-ān iki *(234:17). [zemzemesiyle, -s, -i, -y, -le]*
8. **zemzemesini** devr uṣūliyle maḳām-ı rehāvīde beste ve ḥirfet-i meẕkūre aṣḥābı *(235:23). [zemzemesini, -s, -i, -n, -i]*
9. **zemzemesiyle** ḥudā-ḫˇān-ı ḳaṭār-ı duʿā ve müteveccih-i miḥrāb-ı meleʾ-i aʿlā oldılar *(235:8). [zemzemesiyle, -s, -i, -y, -le]*
10. **zemzemesiyle** aña ḳafā-dār olup mükemmel mehter-ḫāne vü raḳḳāsān ve *(239:26). [zemzemesiyle, -s, -i, -y, -le]*
11. Yoḳ oyunı penbe ile āteşiñ **zemzemesiyle** her biri kestāne fişegi gibi ṭafra-künān ve *(263:32). [zemzemesiyle, -s, -i, -y, -le]*
12. **zemzemesiyle** tenāvül-i ṭaʿāma iẕn-i ʿām oldıġını iʿlān u iʿlām eyledikde cümlesi *(265:38). [zemzemesiyle, -s, -i, -y, -le]*
13. küllü’ṣ-ṣayd fī cevfi’l-ḳarār **zemzemesiyle** cigerlerin dilmege büzülmüş *(266:7). [zemzemesiyle, -s, -i, -y, -le]*
14. **zemzemesi** kerre-nāy-ı mühībü’ṣ-ṣadādan işnīde ve gül-bāng-ı seyr-āheng-i ser-hengān *(274:9). [zemzemesi, -s, -i]*
15. **zemzemesiyle** ṣeb-tā-be-seḥer ḥüseynī perdesinde fiġān u nālede nā-ṣabūr eylediler *(283:16). [zemzemesiyle, -s, -i, -y, -le]*
16. **zemzemesiyle** seyr-āheng-i hūy u hāy olaraḳ neferāt-ı ḥirfetleri dūş-ı merākibde*(284:24).[zemzemesiyle, -s, -i, -y, -le]*
17. **zemzemesi** gūş-ı hūşa şevḳ-baḫş oldı Li-müʾellifihi *(290:8). [zemzemesi, -s, -i]*
18. **zemzemesiyle** ḫaṭve-perdāz ve yevm-i sābıḳda kebūter-i muʿallaḳ-pervāz gibi *(295:7). [zemzemesiyle, -s, -i, -y, -le]*
19. **zemzemesiyle** edā-yı duʾā-yı pādişāh-ı manṣūrdan ṣoñra süyūf-ı Sulṭān Ġavrīden*(315:17).[zemzemesiyle, -s, -i, -y,le]*
20. **zemzemesiyle** yegān yegān mürūr ve aḥsen-i vech üzere bir ālāy gösterdiler ki *(316:15). [zemzemesiyle, -s, -i, -y, -le]*
21. daḫi şimdi o leẕẕet bāḳī **zemzemesiyle** güyā olacaġı bī-reyb ü riyā oldı Beyt *(359:17). [zemzemesiyle, -s, -i, -y, -le]*
22. reh-güẕārımdan **zemzemesi** şinīde olduḳda birbirlerine eşnā-yı müzāḥamede *(362:33). [zemzemesi, -s, -i]*
23. ile mışrāʿ Uçardım bulsam ammā neyleyim bāl ü perrim yoḳdur **zemzemesiyle** *(362: 4). [zemzemesiyle, -s, -i, -y, -le]*

zemzeme: *(Kös için) Gümbürdemek.*

idi nā-gāh kūs-ı ḫüsrevāne **zemzemesi** ṭop-ı raʿd-āşūblar demdemesi ile hem-āheng *(291:18). [zemzemesi, -s, -i]*

zemzeme-fermā-yı ṭurfe-ṣadā: *Tuhaf sesli düdüğün mırıltısı.*

ve **zemzeme-fermā-yı ṭurfe-şadā** ile ḳapudān u żābiṭān neferātlarına *(367:24). [zemzeme-fermā-yı ṭurfe-şadā,]*

zemzeme-i maʿẕeretiyle: *Bahane mırıldamak.*

zemzeme-i maʿẕeretiyle iki ṭop ḳırmızı ḳaṭīfe ve on ṭonluḳ telli hatāyī ve on sekiz *(355:11). [zemzeme-i maʿẕeretiyle, -i, -y, -le]*

zemzeme-perdāz olaraḳ: *Bir söz üzerinden değerlendirme yapmak.*

manṭūkıyla **zemzeme-perdāz olaraḳ** Fener İskelesi ṭarafında olan ḳalyonlardan ile *(259:15). [zemzeme-perdāz olaraḳ, -araḳ]*

zemzeme-sāz olaraḳ: *Sözlü olarak anlatılmak, ahenkli.*

mışdāḳınca **zemzeme-sāz olaraḳ** pāy-endāz-ı ḫudāvend-i bende-nüvāz ḳılındı *(171:15). [zemzeme-sāz olaraḳ, -araḳ]*

zenān: *Far. Kadınlar.*

teline doḳunmayup leylen ve nehāren ẕükūr ve **zenān** emn ü emān üzere istedikleri *(205:31). [zenān,]*

zenbīl: *Genellikle hasırdan üretilmiş olan, yan taraflarında taşınmayı kolaylaştırmak için kulp bulunan sepetler.*
1. çeşm ü dest ü pā-beste bir **zenbīl** içine ḳodılar ve zenbīli dīde-i şāhīn gibi *(212:16). [zenbīl,]*
2. çeşm ü dest ü pā-beste bir zenbīl içine ḳodılar ve **zenbīli** dīde-i şāhīn gibi *(212:16). [zenbīli, -i]*
3. ibrīḳ ve fincānı perde-i kilīm-i ʿayyārāndan numūne olan **zenbīlinden** *(212:24). [zenbīlinden, -i, -n, -den]*
4. sāde ḳayddan āzāde Ḥacı Şāhīn vaż‘ olunan **zenbīlden** Ḥacı Mehemmed ve *(318: 4). [zenbīlden, -den]*
5. Ḥacı Meḥemmed ser-der-kemīn oldığı **zenbīlden** Ḥacı Şāhīn çıḳup bīrūn-ı ḫaymede *(318:5). [zenbīlden, -den]*
6. ḳayd-bendlerin ve hem **zenbīli** fekk idüp tebdīl-i mekān ve yine zenbīlleri *(318:8). [zenbīli, -i]*
7. ḳayd-bendlerin ve hem zenbīli fekk idüp tebdīl-i mekān ve yine **zenbīlleri** *(318:8). [zenbīlleri, -ler, -i]*

zenbīl zenbīl: *Pek çok.*

Çıḳdı taʿyīn-i ṣafā ʿāleme **zenbīl zenbīl** *(318:26). [zenbīl zenbīl,]*

zenbīl-i muʿallaḳ: *Sallanan zembil.*

Zenbīl-i muʿallaḳ heyʾet-i merbūṭesiyle bālā-yı sütūna resīde olduḳda içinde *(212:19). [zenbīl-i muʿallaḳ,]*

zenbīliñ içi: *Genellikle hasırdan üretilmiş olan, yan taraflarında taşınmayı kolaylaştırmak için kulp bulunan sepetin içi.*

pīçīde-i ser-i sütūn-ı mezbūr oldı Ḥīn-i vaż‘ında **zenbīliñ içi** baʿżı ālāt-ı iḫtiyāl iḫfāsı *(212:22). [zenbīliñ içi, -i]*

zencīr: *Zincir, birbirine geçmiş bir dizi metal halkadan oluşan nesne. Art arda gelen şeylerin oluşturduğu dizi.*

Żabṭ olunmaz nice **zencīr** ile mānende-i şīr *(187:12). [zencīr,]*

zencīr-bāf: *(Kumaş) Zincir dokuma.*
1. beş ṭonluḳ Keşmīrī şāl-ı zer-tār ve üç ṭonluḳ **zencīr-bāf** ve üç ṭonluḳ *(171:20). [zencīr-bāf,]*

2. ve telli hatāyī ve **zencīr-bāf** ve bir sīm endām āyīnesi ki sīne-i berrāḳ-ı ḫūbān *(171:30). [zencīr-bāf,]*
3. ṭonluḳ Keşmīrī şāl ve üçer ṭonluḳ **zencīr-bāf** ve dībā ve pūte-dārī ve ṣof-ı ṣafvet-nümā *(191:17). [zencīr-bāf,]*
4. üzere bir Muṣḥaf-ı Şerīf ve bir Şerḥü'l-Meşārıḳ ve ikişer ṭop **zencīr-bāf** *(192:2). [zencīr-bāf,]*
5. destār ve **zencīr-bāf** ve pūte-dārī ve ḳuṭnī-i cālisī ve aṭlas-ı tāb-dār tuḥfe-i nāçīzāne *(354:28). [zencīr-bāf,]*

zencīr-bāf-ı zer-tār: *Altın çözgülü zincir dokuma.*

ṭāka **zencīr-bāf-ı zer-tār** ve beş vuḳiyye mā-verdī ʿūd-ı būyā ve iki yüz miṣḳāl *(213:26). [zencīr-bāf-ı zer-tār,]*

zencīr-i dīnār: *Dinar dizisi.*

güsiste itdiklerin görüp bi'l-āḫire **zencīr-i dīnār** ve silsiletü'ẕ-ẕeheb-i iḥsān-ı bī-şümār (*318:15). [zencīr-i dīnār,]*

zencīr-i dünyā: *Dünya zinciri.*

dūde ve her gürūh-ı maʿdūde ve her fırḳa-i mevcūdeden **zencīr-i dünyā** ile *(327:31). [zencīr-i dünyā,]*

zencīr-i ḥalḳa-i dūd-ı hoş-būyın: *Hoş kokulu duman halkalarının ardı sıra devam etmesi.*

sūzān ve kākül-i müşkīn-müyān **zencīr-i ḥalḳa-i dūd-ı ḫoş-būyın** görüp ʿaḳl-ı ʿāşıḳ *(162:18). [zencīr-i ḥalḳa-i dūd-ı ḫoş-būyın, -ın]*

zencīr-i kehkeşān: *Samanyolu gibi uzanan zincir.*

pertev-i ṣubḥ-ı pesīne ḫande-zenān idi Ḥaḳḳā ki **zencīr-i Kehkeşān** *(216:7). [zencīr-i kehkeşān,]*

zencīrli altun cedvel: *Yazma kitaplarda levhaların sayfa kenarlarında bulunan zincir desenli altından yapılmış çizgiler.*

dībāce-i nüsḫa-i cāmiʿü'l-ḥubūr ḳat ḳat **zencīrli altun cedvel** ile teẕhīb olundı *(152:18). [zencīrli altun cedvel,]*

zeng renginde: *Pas rengi.*

zeng renginde nice fişek āvīzān ve pīrāye-i dūş-ı iḫtişāmı ḳılınan ḫilʿat-ı siyāhıñ *(227:25). [zeng renginde, -n, -de]*

zengīstān-ı eḳālim-i maġrib-zemīni: *Afrika ve batıdaki ülkelerin toprakları.*

zengīstān-ı eḳālim-i maġrib-zemīni geşt ü güẕār ve *(221:17). [zengīstān-ı eḳālim-i maġrib-zemīni, -i]*

zenne: *Kadın.*

Zenne deyu ṣanma hemān tort mort *(279:6). [zenne,]*

zenne ḳıyāfeti: *Kadın kıyafeti, dansöz kıyafeti.*

var idi ki temāşāsı insānı ḥayrān ve Zühre-i zehrāyı **zenne ḳıyāfeti** *(254:30). [zenne ḳıyāfeti,]*

zer ḳalemine: *Altından yapılış kalem.*

midād-ālūde bir beyāż Cava **zer ḳalemine** mümāṣil ve şemʿa-i kāfūr-ı müşgīn-fetīl-i püf-gerdeye *(164:11). [zer ḳalemine, -n, -e]*

zer ü sīmiñ: *Altın ve gümüş.*

Leyle-i mezbūrede ṣadr-ı aʿẕam-ı deryā-semāḥatıñ beẕl itdigi **zer ü sīmiñ**
miḳdārı ʿıḳd-ı ḥanāşır-ı aḳlām ile şumār olunmaḳ ḫāric-i ḥadd-i iḳtidār olup *(289, 17). [zer ü sīmiñ, -iñ]*

zer ü zīver: *Süslü püslü.*
1. ile ārāste ve **zer ü zīver** ve dībā āvīzeler ile pīrāste olup içinde bir ḳol çengī nā-dīde *(220:6). [zer ü zīver,]*
2. verālarında bir taḫt-ı revān-ı mīnā-kārı **zer ü zīver** ile ārāste ve *(242:7). [zer ü zīver,]*

zer ü zīverle: *Süsler.*

Kār-gāh-ı ṣanʿatlarından nişān bir taḫt-ı revānı **zer ü zīverle** *(334:8). [zer ü zīverle, -le]*

zer-bāf: *Altın işleme, tellerle dokunmuş sırma kumaş (aslı zer-bafttır).*
1. Ṣaḥīḥü'l-Buḫārī ve iki ṭāḳa şāl-ı buḫūr ve iki ṭop **zer-bāf** ve ikişer ṭāḳa ḳuṭnī-i hindī (*192: 9). [zer-bāf,]*
2. **zer-bāf** ve iki ʿaded çekme bürüncek ve iki ʿaded ṣandal çekmesi hediyyelerin *(336:11). [zer-bāf,]*

zer-bāf-ı hindī: *Altın dokumalı Hint kumaşı.*

destār-ı bendī ve beş ḳuṭnī ve **zer-bāf-ı Hindī** mevżūʿ-ı pāy-gāh-ı Ḫudāvendī ḳılındı *(191:10). [zer-bāf-ı hindī,]*

zer-beft ḳabāyān-ı dil-firīb: *Altın dokumalı, sırmalı kumaşlı, gönül çeken üstlükler.*

pūşendegān-ı dībā vü şīb ve **zer-beft ḳabāyān-ı dil-firīb** ile *(284:2). [zer-beft ḳabāyān-ı dil-firīb,]*

zerde: *Safran, pirinç ve şekerle pişirilen bir tatlı.*
1. ḳadar ṭabla pilāv ve **zerde** güsterde vü nihāde ve naʿmā-yı yaġmā-yı Bektāşiyān olmaġ *(156:34). [zerde,]*
2. **zerde** pīş-ḫᵛān-ı meydāna güsterde ve her ṭablada her biri yarımşar vuḳiyye ikişer *(265:5). [zerde,]*
3. ḳotarılmış pīrān-ı ṣanʿatlarını öñlerine ḳatdılar ve pilāv **zerde** şevḳi ile ṭulumcı ḳıyāfetine *(300:28). [zerde,]*
4. ṭablalarda pilāv ve **zerde** āverde ḳılındı *(306:35). [zerde,]*
5. otaġ-ı hümāyūn pīş-gāhında ṭablalar ile yer yer pilāv ve **zerde** güsterde ḳılınup *(338,:31). [zerde,]*
6. resm-i ḳadīm-i meʾlūf üzere ikrām ve ḫuddāmlarına daḫi ṭabla ṭabla pilāv ve **zerde** *(347:15). [zerde,]*
7. ṭabla pilāv ve **zerde** sū-be-sū güsterde ḳılınmaġın ḍaḥve-i kübrādan ḥulūl-i vaḳt-i ʿasra *(348:19). [zerde,]*
8. maṭbaḫ kaynadup pilāv ve **zerde** pişürmüş gibi ṭabla ṭabla ser ü dūşlarına alup *(352:17). [zerde,]*
9. daḫi dergāh-ı ʿālī yeñiçerileri pilāv ve **zerde** ve sāʾir erbāb-ı dīvān muʿtād üzere *(372: 33). [zerde,]*

zer-dūz ḳaṭīfe: *Sırmalı kadife kumaş.*

muʿtād-ı ḳadīm üzere hediyyeleri olan **zer-dūz ḳaṭīfe** üstine işlenme bir boġça *(300:15). [zer-dūz ḳaṭīfe,]*

zer-dūz küngüreli ʿālü'l-ʿāl turuncı şāl: *Üzerinde altın telli kabartması bulunan, olağanüstü güzellikte, turuncu renkli şal.*

sūzen-kārī ve **zer-dūz küngüreli ʿālü'l-ʿāl turuncı şāl** *(353:26). [zer-dūz küngüreli ʿālü'l-ʿāl turuncı şāl,]*

zer-dūz şāl: *Sırmalı şal.*
1. içinde bir **zer-dūz şāl** ve iki ṭop telli badili ve dört destār-ı ḫünkārī ve üç ṭop kenārlı bez *(300, 16). [zer-dūz şāl,]*
2. post vaşaḳ ve iki kāḳum-ı beyāż u berrāḳ ve beş ṭonluḳ **zer-dūz şāl** ve ʿacemī vü rūmī *(344:32). [zer-dūz şāl,]*

zerdūz u ḫoş-ḳumāş: *Altın telli ve hoş dokumalı kumaş.*

beş ṭāḳa elvān keşmīri şāl ve **zerdūz u ḫoş-ḳumāş** beş ṭonluḳ evreng-i şāhī-i ʿālü'l-ʿāl *(288:2). [zerdūz u ḫoş-ḳumāş,]*

zer-dūz zīn-pūş u sīm-zīn: *Sırmalı eyer örtüsü ve gümüş eyer.*

ve raḫt-ı zerrīn ü rikāb-ı sīmīn ile ārāste ve **zer-dūz zīn-pūş u sīm-zīn** *(167:4). [zer-dūz zīn-pūş u sīm-zīn,]*

zer-efşān: *Altın serpiştirilmiş.*

gūyā bir **zer-efşān** varaḳ-ı hatāyī olup ḫurde-kārī-i naḳş u nigārı *(164:24). [zer-efşān,]*

zer-efşān iderek: *Altın saçmak.*

zer-efşān iderek yemīninde muḥżır aġa ve yesārında bostānīler oṭabaşısı *(368:30). [zer-efşān iderek, -erek]*

zer-efşān olarak: *Altın dağıtmak.*

yemīn ü yesārına **zer-efşān olaraḳ** orṭa ḳapunuñ iç ṭarafında olan *(375:13). [zer-efşān olaraḳ, -araḳ]*

zer-ger-i çarḫ: *Gökyüzünün kuyumcusu.*

Zer-ger-i çarḫ çoḳ yorulmuşdur *(170:15). [zer-ger-i çarḫ,]*

zer-i meskūk-ı kāmilü'l-ʿayār-ı iḥsānı: *Tam ayarlı, damgalı altınla bağışta bulunmak.*

zer-i meskūk-ı kāmilü'l-ʿayār-ı iḥsānı ile baḫş-ı bıżāʿa-i iʿtibār buyurduḳları *(308:11). [zer-i meskūk-ı kāmilü'l-ʿayār-ı iḥsānı, -ı]*

zer-i müferriḥ-peykeri: *Yüzü iç açan, altınlar.*

endāḫte-i pīş-i naẓarları olan **zer-i müferriḥ-peykeri** rübūde-i pençe-i ḥasret itmege *(327:17). [zer-i müferriḥ-peykeri, -i]*

zer-i tāb-dār: *Parlak altın.*

tertīb-i rātibe-i iḥsāndan ṣoñra ṣal içine birer ikişer **zer-i tāb-dār** īṣār u niṣār *(289:26). [zer-i tāb-dār,]*

zer-kār meges-rān: *Altın işlemeli yelpaze.*

ile bir **zer-kār meges-rān** hediyyelerin teberrüken nihāde-i mevḳiʿ-i redd ü ḳabūl *(313:13). [zer-kār meges-rān,]*

zer-kār u girān-miḳdār: *Altın nakışlı ve çok değerli.*

dībā-yı girān-bahā-yı ʿacemī üzere işlenme **zer-kār u girān-miḳdār** bir kesme *(193:26). [zer-kār u girān-miḳdār,]*

zer-ḳurṣa-i āfitāb: *Güneşin altın topu.*

aḫşāma dek cirīd oynadup **zer-ḳurṣa-i āfitāb** pūte-i ufuḳda nār-ı şafaḳla müẕāb olunca *(248:32). [zer-ḳurṣa-i āfitāb,]*

zer-nişān: *(Kılıç) Altın motifli.*

ṭūṭī burnı balıḳ dişi ḳabżalı kemer-bendi **zer-nişān** bir şemşīr-i berḳ-lemeʿān *(315:18). [zer-nişān,]*

zer-pāş: *Altın saçan.*

alacaḳ miḳdārı **zer-pāşlıḳlar** ile ḥaḳḳā ki paşa lafzınıñ maʿnāsını ḫalḳa iʿlān u ifşā buyurdılar *(289:21). [zer-pāşlıḳlar, -lıḳ, -lar]*

zerre: *(Ar.) Çok küçük parçacık II Kâinattaki her şey.*

Ḳomadı gerd-i keder **zerre** deñlü dillerde *(135:21). [ẕerre,]*

zerre-i mihr-i cihān-tāb-ı evṣāf-ı zāt u ṣıfātlarıdır: *Özleri ve özellikleri yansıtan, cihanı aydınlatan güneşe benzer sıfatların bir zerresi.*

mażmūnı **zerre-i mihr-i cihān-tāb-ı evṣāf-ı ẕāt u ṣıfātlarıdır** hediyye-i müteberikeleri *(189:34). [ẕerre-i mihr-i cihān-tāb-ı evṣāf-ı ẕāt u ṣıfātlarıdır, -lar, -ı, -dır]*

zerrīn: *Altın.*

Dizildi sīm ile **zerrīn** şükūfe-dān üzre *(349:10). [zerrīn,]*

zerrīn kemer: *Altından yapılmış kemer.*

ve **zerrīn kemer** ile ārāste ve cāme-i zer-beft-i pür-zīver ile ṣıbyān-ı ḫitān *(237:3). [zerrīn kemer,]*

zerrīn kemerler: *Altından yapılmış bel bağı.*

altun varaḳlı aṣḳılar ile pür-zīver dāʾiren-mā-dār **zerrīn kemerler** ve dībā-yı zībā *(254:18). [zerrīn kemerler, -ler]*

zerrīn-kemer: *Altın sarısı kemer.*

çerkesī filār ve dīvān raḫtı ve ʿabāyīler ve şāṭırān ġaddāre-be-dest **zerrīn-kemer** *(365:9). [zerrīn-kemer,]*

zerrīn-tār u pūd-ı nūr-ı nigehden: *Altın iplik ve bakış ışığının atkı ipliği.*

beş ṭonluḳ dībā-yı ʿAcem ki **zerrīn-tār u pūd-ı nūr-ı nigehden** bāfte ve beş *(171:10). [zerrīn-tār u pūd-ı nūr-ı nigehden, -den]*

zer-sūde vü muṭallā: *(Hediye mum) Altın kaplamalı ve yaldızlı.*

ṭonluḳ Filorencī aṭlas ve on iki ʿaded yaldızlı sīm ṭas ve on iki ʿaded **zer-sūde vü muṭallā** *(355:12). [zer-sūde vü muṭallā,]*

zer-tār-ı muraṣṣaʿ çerkesī filār: *Kıymetli taşlarla bezenmiş, sırmalı, Çerkeşlerin kullandığı yemeni.*

yine incü işleme **zer-tār-ı muraṣṣaʿ çerkesī filār** ve üç yüz dirhem yaldızlı bir *(279:23). [zer-tār-ı muraṣṣaʿ çerkesī filār,]*

zevārıḳ u sefāʾin: *Kayık ve gemiler.*

nā-peydā vü ġāʾib oldı ve birbirine peyveste **zevārıḳ u sefāʾin** ʿarṣa-i ḳıyāmetde *(351:21). [zevārıḳ u sefāʾin,]*

zevi'n-nesebi's-sāmī: *(Seyitler ve şerifler) Değerli bir yaratılışa sahip.*

ʿaded maʿlūmü'l-esāmī **zevi'n-nesebi's-sāmī** sādāt-ı sāmiyetü'l-aḥsāb ve *(215:2). [zevi'n-nesebi's-sāmī,]*

zevḳ: *Tat, lezzet.*

yeme içme **zevḳine** ṭarīḳ-i ruḫṣat bulundıġı eṣnāda aġa-i müşārün-ileyh *(265:10). [zevḳine, -i, -n, -e]*

zevḳ: *Tat, beğeni, haz.*

Ḳaṣr-ı çār-erkān-ı cismiñ **zevḳ** ile pāyende ḳıl *(297:9). [zevḳ,]*

zevḳ olan: *Mutlu olmak, haz duymak.*

ve **zevḳ olan** sāzendegān-ı şādī-resānı iḫżār fermān buyurdılar *(308:25). [zevḳ olan, -an]*

zevḳ u ṣafā: *Mutluluk ve eğlence.*

Kim zamān-ı devleti **zevḳ u ṣafā** eyyāmıdır *(185, 8). [zevḳ u ṣafā,]*

zevk u ṣafā sürmüşdür: *Eğlenmek.*

naẓīrin görmüş ne ḫüsrev-i ḫāver māhiyye-bāzī-i nücūm ile böyle **zevḳ u ṣafā sürmüşdür** *(270:15). [zevḳ u ṣafā sürmüşdür, -müş, -dür]*

zevk u ṣafā vü āheng olmuşdur: *Şenliklerin meydana gelmesi.*

zamān ceng-i mütemādī olup bir mertebe ṣūret-i cengden **zevḳ u ṣafā vü āheng olmuşdur** *(346:20). [zevḳ u ṣafā vü āheng olmuşdur, -muş, -dur]*

zevk u ṣafālarından: *Eğlence.*

ẕevḳ u ṣafālarından semāʿ idüp ṣandūḳa-i mārı efyūn ḳutusı ḳıyās itmeleri ile istiṣrā-yı ġıdā *(225:12). [ẕevḳ u ṣafālarından, -lar, -ı, -n, -dan]*

zevk u ṣafāya: *Eğlence.*

Başladı **ẕevḳ u ṣafāya** herkes *(311:15). [ẕevḳ u ṣafāya, -y, -a]*

zevk u safā-yı bī-şümār: *(Sayısız) Dile gelmez eğlence ve neşe.*

şeh-zādegān-ı ʿālī-tebār meymene ve meysere **ẕevḳ u safā-yı bī-şümār** *(250:22). [ẕevḳ u safā-yı bī-şümār,]*

zevk u şevkden: *Eğlence ve neşe.*

Ẕevḳ u şevḳden istīfā ve seyr ü temāşādan istiġnā gelüp lisān-ı tercümān *(340:3). [ẕevḳ u şevḳden, -den]*

zevk u sürūr: *Zevk ve eğlence.*

Ne ʿaceb tīz geçer **ẕevḳ u sürūr** eyyāmı *(201:1). [ẕevḳ u sürūr,]*

zevk ü sürūra: *Zevk ve eğlence.*

Ḫalḳ idüp **ẕevḳ ü sürūra** āheng *(311:19). [ẕevḳ ü sürūra, -a]*

zevk u ṭarab-ı temāşāyiyāna: *Seyircilerin eğlenmesi ve şenlenmesi.*

ẕevḳ u ṭarab-ı temāşāyiyāna bādī ve bir sāʿat miḳdārı şenligi mütemādī oldı *(173:24). [ẕevḳ u ṭarab-ı temāşāyiyāna, -a]*

zevk u temāşā: *Neşe ve seyir.*

gibi **ẕevḳ u temāşā** bedīdār olmadıġından ḳaṭʿ-ı naẓar gicesinde daḫi incām-ı maṭar *(341:26). [ẕevḳ u temāşā,]*

zevk-bahşā oldılar: *Eğlenmek.*

ʿāmme-i erbāb-ı seyre **ẕevḳ-baḫşā oldılar** ve maṭraḳ-bāzlar *(295:14). [ẕevḳ-baḫşā oldılar, -dı, -lar]*

zevk-bahş-ı meclis-i şevk oldılar: *Coşku meclisini neşelendirmek.*

ẕevḳ-baḫş-ı meclis-i şevḳ oldılar ki şiʿr *(231:27). [ẕevḳ-baḫş-ı meclis-i şevḳ oldılar, -dı, -lar]*

zevk-efzā-yı erbāb-ı temāşā olup: *(Kavga için) Seyircilere zevk vermek.*

ve **ẕevḳ-efzā-yı erbāb-ı temāşā olup** herkes ḥayret ile dehān-güşā oldılar *(282:3).[ẕevḳ-efzā-yı erbāb-ı temāşā olup, -up]*

zevk-yāb olup: *Zevk almak, mutluluk duymak.*

ile **zevḳ-yāb olup** niẓām-ı şevket-i devlet ve bu mertebe basṭ-ı mevāʾid-i meserrete *(338:8). [zevḳ-yāb olup, -up]*

zevḳ-yāb-ı ġıdā-yı rūḥānī vü cismānī: *Ruh ve varlık gıdasının zevkine erişmek.*

sīr-āb olup bir ṭarafdan daḫi nice esbāb-ı şādmānī ile **zevḳ-yāb-ı ġıdā-yı rūḥānī vü cismānī** *(348:21). [zevḳ-yāb-ı ġıdā-yı rūḥānī vü cismānī,]*

zevḳ-yāb-ı temāşā oldılar: *Seyir zevki bulmak.*

daḫi ḳalyonlarda **zevḳ-yāb-ı temāşā oldılar** *(256:26). [zevḳ-yāb-ı temāşā oldılar, -dı, -lar]*

zevrak-aṣa: *Kayık gibi.*

ve iẓhār-ı māhiyyet-i ḥayret-efzā eyledi ve dāmen-i deryāya **zevraḳ-aṣa** *(352:6). [zevraḳ-aṣa,]*

zevraḳ-ı şahbā: *Kırmızı şarabın kayığı.*

Zevraḳ-ı şahbā ile sen de yüri çaṭ al çek iç *(297, 12). [zevraḳ-ı ṣahbā,]*

zevrak-ı şuʿūrları: *Bilinç kayığı.*

zevrak-ı şuʿūrları üftāde-i girdāb-ı ḥayret olup cümle ḥaḳḳā didiler *(184:20). [zevrak-ı şuʿūrları, -lar, -ı]*

zevvedehullāhu bi-raḥmetihī fi'l-āhireti men ceʿale'n-nehāri maʿāşā: *Allah onu ahirete kadar rahmetinin rızıklarıyla kat kat rızıklandırsın.*

zevvedehullāhu bi-raḥmetihī fi'l-āḫireti men ceʿale'n-nehāri maʿāşā kendinden *(168:21). [zevvedehullāhu bi-raḥmetihī fi'l-āḫireti men ceʿale'n-nehāri maʿāşā,]*

zeyl: *Arka, ek.*

Ḥirfet-i meẕkūre **zeylinde** Yorġancılar ṣınıfı gerdūne üzere īcād itdikleri *(283:1). [zeylinde, -i, -n, -de]*

zeyl-i ālāylarında: *Alayın arkası, devamı.*

Anlara tebaʿiyyet ile **zeyl-i ālāylarında** yürüyen Boġaṣıcı ve Astarcısı ve sāʾir *(300:1). [zeyl-i ālāylarında, -lar, -ı, -n, -da]*

zeyl-i cerīdede: *(Yazarın anlattığı olayları için) Bundan sonra yer alan sayfalar.*

Bināʾen-ʿaleyh anlar içün daḫi **zeyl-i cerīdede** tafṣīl olunacaġı minvāl *(146:12). [zeyl-i cerīdede, -de]*

zeyl-i gürūh-ı tücccār oldılar: *Tüccar alayının ardına katılmak.*

ve Aʿcām u füccār dāmen-i câme gibi **ẕeyl-i gürūh-ı tücccār oldılar** *(304:6).*
[ẕeyl-i gürūh-ı tücccār oldılar, -dı, -lar]

ẕeyl-i ḥırka-i āl-gūn-ṭırāz-ı ufukdan: *Ufkun al renkli fırfırlı hırkasının eteği.*

ẕeyl-i ḫırḳa-i āl-gūn-ṭırāz-ı ufuḳdan isāle-i fevvāre-i envār eyleyüp kemān-ı Rüstemi *(222:1). [ẕeyl-i ḫırḳa-i āl-gūn-ṭırāz-ı ufuḳdan, -dan]*

Ẕeyl-i Şaḳāyık: *Nevizade Ata'inin, Üsküp kadısı iken, Taşköprizade'nin meşhur eseri "eş-Şalayık-ı Numaniye"nin 1551-1634 yıllarını içeren zeyli.*

Ẕeyl-i Şaḳāyıḳ ve on ʿaded destār-ı mütenevviʿa ve on ʿaded çatārı alaca *(192:17). [Ẕeyl-i Şaḳāyıḳ,]*

ẕeyl-i sühanda: *Sözün sonu.*

Faḫriyyeye de başlar iseñ **ẕeyl-i süḫanda** *(332:21). [ẕeyl-i süḫanda, -da]*

zeynü's-sādāt: *(Zeynü'l Abidin Efendi) Seyitlerin süsü.*

reʾīsleri naḳībü'l-eşrāf maḥmūdü'l-evṣāf **zeynü's-sādāt** *(215:4). [zeynü's-sādāt,]*

zīb ü fer: *Süs püs.*

dükkānların hezār **zīb ü fer** ile pīrāste ve liḥāf-ı zer-tār ve aḳmişe-i pür-naḳş u nigār *(283:2). [zīb ü fer,]*

zīb ü zīnet: *Süs ve bezek.*
1. keskin çıḳmaḳ hevesi ile tīġ-i himmetlerin miyān-bend-i ġayret idüp hezār **zīb ü zīnet** *(315:13). [zīb ü zīnet,]*
2. nihāl-i erġavānī-i mināre-sīmālar gibi naḫl-i sürī-i ser-keşīde-bālālar hezār **zīb ü zīnet** *(364:28). [zīb ü zīnet,]*

zīb ü zīnet-i bī-bahāne: *Kusursuz bezek ve süsler.*

Bunlar mehter-ḫāne vü çeng ü çeġāne ve sāz u terāne ve **zīb ü zīnet-i bī-bahāne** *(304:19). [zīb ü zīnet-i bī-bahāne,]*

zīb ü zīnet-i bī-nihāye: *Sonsuz süs.*

ve niẓām-ı ālāy-ı pesendīde ile çeng ü çeġāne ve āheng ü terāne ve **zīb ü zīnet-i bī-nihāye** *(350:23). [zīb ü zīnet-i bī-nihāye,]*

zīb ü zīnet-i dil-keşlerin: *Gönül çekici süs.*

yeleklenüp tīr-i rūy-ı tīr-keşleri olan **zīb ü zīnet-i dil-keşlerin** der-pīş iderek *(312:2). [zīb ü zīnet-i dil-keşlerin, -ler, -in]*

zīb u zīnetleri: *Süsler.*
1. Ṭāʾife-i Naʿl-gerān ḳadem-zen-i meydān olup **zīb u zīnetleri** ḫaffāfların *(302, 20). [zīb u zīnetleri, -ler, -i]*
2. Üstādān-ı ṣanʿat ve müteʿayyinān-ı ḥirfetleri atlu ve pīyāde **zīb ü zīnetleri** *(312, 29). [zīb ü zīnetleri, -ler, -i]*

zīb ü zīver: *(Kuyumcu dükkanı) Süslü ve güzel.*

miṣāli sebīke sebīke sīm ü zer ile şol ḳadar **zīb ü zīver** ibdāʿ eylemişler idi ki *(298:10). [zīb ü zīver,]*

zīb ü zīver: *Süs ve püs.*
1. ṣuver-i rehvār-nümūn üzere atlu heyʾetinde ʿasker ve sāʾir **zīb ü zīver** ile pīrāste Beyt *(187:28). [zīb ü zīver,]*
2. Bunlar buña beñzer nice **zīb ü zīver** ve suḫre ve şeṭāretler ile ālāylarını *(279:21). [zīb ü zīver,]*
3. hezār **zīb ü zīver** ile ālāy içün ṭaḳım ṭaḳım düzdiler ve nice yaġdan delk ḳaḳma dilberleri Ve *(299:5). [zīb ü zīver,]*
4. Ḳuyumcı ṭāʾifesi nice **zīb ü zīver** ile ālāy-ı zīnet-güster gösterdiler Bir *(314:28). [zīb ü zīver,]*
5. El-ḥāṣıl hezār ḥaşmet ü fer ve **zīb ü zīver** ile güẕār ve işrlerince şeş-pāy-ı baḫrīden *(369:27). [zīb ü zīver,]*

zīb ü zīverle: *Süsler.*

taʿḳīb eyleyüp ol daḫi günā-gün **zīb ü zīverle** meşḥūn oldıġından mā-ʿadā saṭḥı *(204:7). [zīb ü zīverle, -le]*

zībā: *Güzel.*

Zühreniñ sāzı muṣannaʿ bu ḳadar **zībā** mıdır *(184:29). [zībā,]*

zībende eyledikde: *Süslemek.*

ser-i devlet-mendin şiʿār-ı İslāmiyān olan muṭallā destār ile **zībende eyledikde** gūyā *(244:2). [zībende eyledikde, -dikde]*

zībende-i tāc u nigīn: *Taç ve mührün süsü, taht ve mühre yaraşan.*

neyyir-i āsumān-ı dīn **zībende-i tāc u nigīn** erşed-i şehzādegān-ı şevket-nişān *(140:8). [zībende-i tāc u nigīn,]*

zīb-i bāzār-ı rüzgār oldıġı: *Zaman pazarının süsü olmak.*

zīb-i bāzār-ı rüzgār oldıġı güş-ı hūşa ṭoḳunmamışdır ḳıṭʿa Li-münşiʾihi *(302:6). [zīb-i bāzār-ı rüzgār oldıġı, -dıġ, -ı]*

zīb-i miyān: *Bel süsü, kemer.*

ile bellerine baġlayup ḫançer gibi **zīb-i miyān** ve etekligi altında pinhān *(258:22). [zīb-i miyān,]*

zīb-i müsteʿār: *Eğreti süs.*

Neşr mışḳala-i edāsıyla cilā-baḫş-ı ṭılā-yı ālāy oldı ki ketḫudāları **zīb-i müsteʿār** *(334:17). [zīb-i müsteʿār,]*

zīb-i ser: *Başın süsü.*
1. meşābe-i efser **zīb-i ser** ve bu ḥāl ile refīḳiniñ başı üzerinde baṭī vü seriʿ cilveler eyleyüp *(246:16). [zīb-i ser,]*
2. üzere ḳallāvīlerin **zīb-i ser** ve ser-cümle erbāb-ı dīvāna taʿlīm-i erkān-ı ḥaşmet ü fer itmekle *(267:13). [zīb-i ser,]*

żıʿfı olup: *(Fişekler) İki katı olmak.*

hevāya gidecek hevāyī fişekler sāʾir dürlü dürlü şenlikler eyyām-ı sāʾirede olanlarıñ **żıʿfı olup** lākin tafṣīli *(360:11). [żıʿfı olup, -up]*

zih-gīr: *Ok atanların parmaklarına geçirdikleri halka, yüzük.*
1. şitāb ve tīr **zih-gīrden** güẕār ider gibi güẕār u pertāb eyledi Ne fincānıñ birinden *(175, 22). [zih-gīrden, -den]*
2. bālā bir rīsmāna taʿlīḳ eyleyüp bī-meded-i refīḳ dūrdan pertāb ve **zih-gīrden** *(246, 29). [zih-gīrden, -den]*

zihī: *Ne iyi, ne güzel!.*

Bārekallāh **zihī** keştī-i nā-dīde-naẕīr *(186:17). [zihī,]*

zihn-i vakḳādı: *Parlak fikir, anlayışı çabuk.*

meşġūl idiler **Ẕihn-i vaḳḳādı** mişkāt-ı feyż-i ilāhīden çerāġ-efrūz-ı istināre olan *(152:9). [ẕihn-i vaḳḳādı, -ı]*

zī-ḫūşe-i şunʿ-ı tūdāneʿi: *Senin başağın tanelidir.*

ve murādlarınca muḳżiyyü'l-āmāl olup mışrāʿ Ey nüh felek **zī-ḫūşe-i şunʿ-ı tūdāneʿi** *(235, 7). [zī-ḫūşe-i şunʿ-ı tūdāneʿi, -i]*

ẕikr: *Sözünü etme, dile getirme, anma.*

hediyye-i muʿtādelerini yevm-i sābıḳada **ẕikri** sebḳ iden mesfūr Fırança ilçilerine *(343:3). [ẕikri, -i]*

ẕikr olunan: *(Meslek grubu için) Sözü edilmek, bahsi geçmek.*
1. **Ẕikr olunan** aṣḥāb-ı ḥirfet tevāfuḳ-ı bıżāʿa-i ṣınāʿat münāsebeti ile birbirine *(236:1). [ẕikr olunan, -un, -an]*
2. Ve **ẕikr olunan** etmekçi ṭāʾifeleri birer vuḳiyye iki sīm şemʿ-dān yüz yigirmi *(236, 26). [ẕikr olunan, -un, -an]*
3. ve nice heyākil-i ʿacībe ile şādī-baḫşā-yı meclis-i sūr-ı şāhāne olup **ẕikr olunan** *(239:9). [ẕikr olunan, -an, -]*

ẕikr olunan: *Sözü edilmek.*
1. lāmiʿasına maẓhar olduḳları nümāyān oldı Ve **ẕikr olunan** Cin Deresiniñ ḳarşu *(151:21). [ẕikr olunan, -an]*
2. gibi ṭalup çıḳup yüzer gezer iken **ẕikr olunan** fısḳiyye vü çanaḳ ve mīve vü ṭabaḳ *(219, 14). [ẕikr olunan, -un, -an]*
3. mekş ü ārām ʿaḳabinde ālāy yürimek fermān olundı Ammā çünki **ẕikr olunan** *(365:26). [ẕikr olunan, -an]*

ẕikr ü beyān olunmuş: *Açıklanmak ve söylenmek.*

sulṭānān-ı ʿālī-şān idügi bundan aḳdem **ẕikr ü beyān olunmuş** idi Lākin *(372:11). [ẕikr ü beyān olunmuş, -un, -muş]*

ẕikr-i ser-āġāz-ı ḫāme-i rengīn ü dil-keş-edā: *Gönül çekici ve güzel üsluplu kalemin yeniden bildirmesi.*

Ẕikr-i Ser-Āġāz-ı Ḫāme-i Rengīn ü Dil-keş-edā *(136:3). [ẕikr-i ser-āġāz-ı ḫāme-i rengīn ü dil-keş-edā,]*

żılāl-ı mekrümetin: *Cömertliğin gölgesi.*

Żılāl-ı mekrümetin ser-be-ser cihān üzre *(349, 16). [żılāl-ı mekrümetin, -in]*

ẕi'l-ḥicce: *Arabî ayların on ikincisi Zilhicce ayı.*

Sūr-ı hümāyūnuñ yigirmi dördinci güni ki biñ yüz otuz iki senesi **ẕi'l-ḥiccesiniñ** *(373, 6). [ẕi'l-ḥiccesiniñ, -s, -i, -n, -iñ]*

ẕi'l-ḳaʿde: *Zilkade Ayı. Hicrî yılın on birinci ayı, dört haram aydan biri.*
1. Neşr İşbu sene şelāşe ve işneyn ve miʾete ve elf **ẕi'l-ḳaʿdesi** muntaşıfında *(139:1). [ẕi'l-ḳaʿdesi, -s, -i]*
2. İrtesi gün ki **ẕi'l-ḳaʿdeniñ** on beşinci çehār-şenbe günidir mevkib-i sūrda *(153:23). [ẕi'l-ḳaʿdeniñ, -n, -iñ]*

ẓıll-ı hudā: *(III. Ahmet) Allah'ın gölgesi, padişah.*

Ol **ẓıll-ı Ḫudā** şeh-i kerem-ver *(126:22). [ẓıll-ı ḫudā,]*

ẓıll-ı ẓalīl-i ḥālıḳ-ı müsteʿān: *(III. Ahmet) Her şeyi yaratan, kendisine sığınılan Allah'ın koyu gölgesi.*

ẓıll-ı ẓalīl-i Ḫālıḳ-ı müsteʿān ḥażretleriniñ kemend-i cāẕibe-i reʾfetlerine *(211:30). [ẓıll-ı ẓalīl-i ḫālıḳ-ı müsteʿān,]*

ẓıll-ı zalīl-i yezdān: *(III. Ahmet) Allah'ın çok belirmiş gölgesi, padişah.*

Bāʿiş-i emn ü emān **ẓıll-ı ẓalīl-i Yezdān** *(208:17). [ẓıll-ı ẓalīl-i yezdān,]*

ẓıllullāhi taʿālā fi'l-arżīn: *(III. Ahmet) Allah'ın yerdeki gölgesi.*

şevketlü ʿazāmetlü pādişāh-ı rūy-ı zemīn ve **ẓıllullāhi taʿālā fi'l-arżīn** *(366:20). [ẓıllullāhi taʿālā fi'l-arżīn,]*

zīn ü rikāb: *Eyer ve üzengi.*

ile tīz-kām ve **zīn ü rikāb** ile hem-şekl-i tevsen-i aşḳar-ı gül-endām eyleyüp *(238:6). [zīn ü rikāb,]*

zinde: *Canlı, diri.*

zinde ḥamāme-i perende pinhān u meknūn ve yine boynuzları elvān boya ile *(265:1). [zinde,]*

zīnet: *Güzellik.*

ile başḳa **zīnet** ve özge ḥālet bulmuş idi *(357:30). [zīnet,]*

zīnet ü her-heft virdikleri: *Süslemeler yapmak.*

Naḳḳāşān-ı Mānī-nigār-ı māşıṭa-kārıñ ʿarūs-ı minaṣṣa-nişīn-i naḫl-ı sūrīye **virdikleri zīnet ü her-heft** naẓar-ı nezāket-şināslarına ḫoş görünmegin iki defʿa māşiyen āmed ü reft eylediler *(144:11). [zīnet ü her-heft virdikleri, -dik, -ler, -i]*

zīnet-bahşā olan: *Süslemek.*

Neşr Sarāy-ı ʿAtīḳ sāḥasında **zīnet-baḫşā olan** naḫl-ı sūrı ve şeker bāġçelerini *(143:5). [zīnet-baḫşā olan, -an]*

zīnet-bahşā-yı ravża-i saʿādet ü iclāl olan: *(III. Ahmet'in şehzadeleri) Mutluluk ve güç bahçesine süs vermek.*

ile revnāḳ-efzā-yı ḥadīḳa ve **zīnet-baḫşā-yı ravża-i saʿādet ü iclāl olan** *(140:15). [zīnet-baḫşā-yı ravża-i saʿādet ü iclāl olan, -an]*

zīnet-fezā-yı efser ü dīhīm: *(III. Ahmet) Tacın süsüne süs katan.*

Ṭırāz-ı salṭanat **zīnet-fezā-yı efser ü dīhīm** *(291:22). [zīnet-fezā-yı efser ü dīhīm,]*

zīnet-fezā-yı kameriyye-i ṭārem-i semā olup: *Göğün tepesine kurulmuş kameriyeyi süslemek.*

ḫūşe-i Şüreyyā gibi **zīnet-fezā-yı ḳameriyye-i ṭārem-i semā olup** ve zemīne *(253:15). [zīnet-fezā-yı ḳameriyye-i ṭārem-i semā olup, -up]*

zīnet-fezā-yı mesned-i devlet: *(III. Ahmet) Ululuk mevkiinin güzelliğini artıran.*

Ṭırāz-ı salṭanat **zīnet-fezā-yı mesned-i devlet** *(217, 14). [zīnet-fezā-yı mesned-i devlet,]*

zīnet-nümā-yı nīme-i ṭılā-yı destār-ı hilālī: *Hilal biçimindeki sarığın yarı düzgün süsüne benzemek.*

ve her biri **zīnet-nümā-yı nīme-i ṭılā-yı destār-ı hilālī** iki yüz ʿaded kebş-i büryān *(264:35). [zīnet-nümā-yı nīme-i ṭılā-yı destār-ı hilālī,]*

zīnet-pezīr-i şeref-i iltiḥāk olmalarıyla: *(Bedesten esnafı) Katılma şerefiyle süslenmek.*

Ve Esīr Bāzārınıñ tüccār-ı füccārı ḥirfet-i meẕkūreye yamaḳ ve **zīnet-peẕīr-i şeref-i iltiḥāḳ olmalarıyla** *(284:8). [zīnet-peẕīr-i şeref-i iltiḥāḳ olmalarıyla, -ma, -lar, -ı, -y, -la]*

zīn-pūş: *Eyer örtüsü.*
1. aşaġıları **zīn-pūş** ile mestūr olup ḳademleri ḳavādim-i raḫş gibi manẓūr olmaġın *(157:27). [zīn-pūş,]*
2. ṣūret-nümā-yı resm-i endām olup muraṣṣaʿ **zīn-pūş** ile cilve-ḫīz-i meydān-ı tek ü tāz olduḳça *(165:18). [zīn-pūş,]*
3. Zīn-pūşınıñ sipihr olup astār-ı aṭlası *(200:5). [zīn-pūşınıñ, -ı, -n, -ıñ]*

zīn-pūş olmaġa: *Eyer örtüsü olmak.*

ve ibtihāc u tebaḫtur eyleyerek esb-i Mışrīye **zīn-pūş olmaġa** sezā *(193:25). [zīn-pūş olmaġa, -maġ, -a]*

zīn-pūş-ı girān-miḳdār-ı zer-nigār: *Altın motifli, çok kıymetli eyer örtüsü.*

zīn-pūş-ı girān-miḳdār-ı zer-nigār ile pīrāste bir bir raḫş-ı ṣabāḥu'l-ḫayr-pīşānī *(321:9). [zīn-pūş-ı girān-miḳdār-ı zer-nigār,]*

zīn-pūş-ı girān-miḳdār-ı zerrīn-nuḳūş: *Altın nakışlı, çok değerli eyer örtüsü.*

ile ārāste ve **zīn-pūş-ı girān-miḳdār-ı zerrīn-nuḳūş** ile pīrāste bir reʾs raḫş-ı ferruḫ-baḫş *(353:14). [zīn-pūş-ı girān-miḳdār-ı zerrīn-nuḳūş,]*

zīn-pūş-ı pür-tezyīn: *Süslemeli eyer örtüsü.*

bisāṭ-ı zer-kār ile ārāste ve rikāb-ı sīm ü zīn ve **zīn-pūş-ı pür-tezyīn** ile pīrāste *(170:11). [zīn-pūş-ı pür-tezyīn,]*

zīn-pūş-ı rengīn-nuḳūşı: *Renk renk, nakışlı eyer örtüsü.*

ve çeşm-i rikābı būse-gāh-ı şifāh-ı erbāb-ı āmāl **zīn-pūş-ı rengīn-nuḳūşı** *(369:19). [zīn-pūş-ı rengīn-nuḳūşı, -ı]*

zīn-pūş-ı zer-kār: *(Hediye edilen atın süsü) Altın işlemeli eyer örtüsü.*

saʿādetlü ʿOs̱mān Paşa ḥażretleri ṭarafından daḫi müzerkeş raḫt ve **zīn-pūş-ı zer-kār** *(214:8). [zīn-pūş-ı zer-kār,]*

zīn-pūş-ı zer-nigārı: *Altın işlemeli eyer örtüsü.*

zīn-pūş-ı zer-nigārı dībādan s̱emeri bükme ḳılapdāndan iki re’s *(335:3). [zīn-pūş-ı zer-nigārı, -ı]*

zīr: *Far. Alt.*

balıḳ resminde ibdā itdigi ḳayıḳ **zīrine** ḳalafātlar ile iḥkām ve ḥāḳḳ-ı vasaṭ-ı pūşīdeyi *(352: 9). [zīrine, -i, -n, -e]*

zīr: *Yer.*

daḫi şākirdiniñ başında meş̱ābe-i ʿimāme olup **zīrdeki** ʿArab bu ḳadar ḥaml-i s̱aḳīl *(246:33). [zīrdeki, -de, -ki]*

zīr ü bemme: *(müzik aletleri için) en ince ve kalın tel.*

Sanṭūrda **zīr ü bemme** beñzer *(126:9). [zīr ü bemme, -e]*

zīr ü bemm-i sāzlarına: *Sazın ince ve kalın teli.*

ṣoñra çögürciler daḫi **zīr ü bemm-i sāzlarına** beyt Li-münşiʾihi *(303:24). [zīr ü bemm-i sāzlarına, -lar, -ı, -n, -a]*

zīr ü zeber: *Alt ve üst.*

ile zemīni **zīr ü zeber** ve yemīn ü yesāra ilḳā-yı büzūr-ı beşāşet iderek *(234:15). [zīr ü zeber,]*

zīrā: *"Çünkü, şu sebepten, bundan dolayı" anlamlarına gelen bağlaç.*
1. **Zīrā** o vücūd-ı nāzenīniñ *(134:5). [zīrā,]*
2. naẓar-ı raġbetine ancaḳ bu maḳūle tuḥfe-i maʿnevī vü ṣūrī sezādır **Zīrā** *(170:7). [zīrā,]*
3. idi **zīrā** ki yeñiçeri mürūrı içün meydān-ı sūruñ bir miḳdārı taḫliye olunmuş ve *(263:6). [zīrā,]*
4. Baḫt u iḳbāl selāmına dizilsün **zīrā** *(274:7). [zīrā,]*
5. **Zīrā** güneşiñ mā-meleki bir avuç altun *(331:5). [zīrā,]*
6. **Zīrā** ne ḳadar gevhere mālik ise cümle *(331:9). [zīrā,]*

zirāʿ: Dirsekten orta parmak ucuna kadar olan bir uzunluk ölçüsü, endaze.
1. gümüş maşraba vaż̇ʿı içün meydāna otuz altı **z̲irāʿ** bir sütūn ol gün ḫalīde ve (153:10). [z̲irāʿ,]
2. **z̲irāʿ** ve on üç oturaḳ üç fenerli bir çekdiriyi çekdiri çekdiri meydān-ı sūra (183:21). [z̲irāʿ,]
3. ve üstādı on **z̲irāʿ** miḳdārı iki ṣırıġıñ bālāsına ḳarīb mevż̇iʿine (199:25). [z̲irāʿ,]

4. ile meydānda ḫalide olan ḳırḳ **ẕirāʿ** miḳdārı ṭūlānī sütüna keşīde eylediler (212:18). [ẕirāʿ,]
5. ḫalīde ḳılınan otuz altı **ẕirāʿ** sütün-ı mevzūn üzere çil aḳçe ile memlū bir (242:19). [ẕirāʿ,]
6. baġlanup üzerinden ḳadden on **zirāʿ** mükemmel esliḥa vü ālāt ve (244:16). [zirāʿ,]
7. Ve iki **ẕirāʿ** miḳdārı bir mīl-i āhenīn ve üstinde çār-gūşe bir şekl-i çelīpā-yı çūpīn (246:14). [ẕirāʿ,]
8. yalmanı iç ṭarafında bir dāʾire-i ṣaġīr ü żīḳ gāh bu çenberi zemīnden iki **ẕirāʿ** (246:28). [ẕirāʿ,]
9. Ve bir sütūnuñ üzerine her birisiniñ miyānesi birer **ẕirāʿ** üç ʿaded fülke-i ḫayme (247: 8). [ẕirāʿ,]
10. ʿaḳabinde yine dūde-i meẕkūreden ṭūli yüz **ẕirāʿ** ve ʿarżı elli ẕirāʿ bir ṣal-ı āḫer (254:34). [ẕirāʿ,]
11. ʿaḳabinde yine dūde-i meẕkūreden ṭūli yüz ẕirāʿ ve ʿarżı elli **ẕirāʿ** bir ṣal-ı āḫer (254:34). [ẕirāʿ,]
12. yigirmi **ẕirāʿ** ḳadar mürtefiʿ bir ṣalıncaḳ daḫi kemend-endāz-ı küngüre-i āsumān oldıġından (254:15). [ẕirāʿ,]
13. onar **ẕirāʿ** ve on kemer olup āvīze-i günā-gün ve aḳmişe-i rengā-reng-i zer-ender-zer (255:15). [ẕirāʿ,]
14. uç mevżiʿine taḫmīnen üçer dörder **ẕirāʿ** Rūmili taʿbīr olunur kerāsteden (258:11). [ẕirāʿ,]
15. ḳavuḳçılar ṭarafından dört ṭonluḳ ḳaṭīfe ve ḳırḳ **ẕirāʿ** dībā ve taḳyacılar ḳıbelinden (282:26). [ẕirāʿ,]
16. daḫi yigirmi **ẕirāʿ** münaḳḳaş dimi dībāsı hediyyelerin maʿraż-ı ḳabūle yetürdiler (282:27). [ẕirāʿ,]
17. tūli sekiz **ẕirāʿ** ve ʿarż u ḳaddi üçer ẕirāʿ metāʿları ile māl-ā-māl ḳalyonı (314:7). [ẕirāʿ,]
18. tūli sekiz ẕirāʿ ve ʿarż u ḳaddi üçer **ẕirāʿ** metāʿları ile māl-ā-māl ḳalyonı (314:7). [ẕirāʿ,]
19. āvīzān olan bir çeki ṭaşını on nefer ādem maḳara ile iki **ẕirāʿ** miḳdārı refʿ idüp (317: 12). [ẕirāʿ,]
20. ḫoş-nişīn-i ṣandalī-i sefāret olan ilçileri cānibinden tedārük olunan altmış **ẕirāʿ** dībā ve (341:16). [ẕirāʿ,]
21. ve her biri otuz **ẕirāʿ** firengī ḫārā ve çuḳa-i māhūd ve bir dāne muṣannaʿ (341:18). [ẕirāʿ,]
22. **ẕirāʿ** bir mīl-i āhenīn üzere iḫtirāʿ itdikleri bir ḳaṣr-ı çūpīn-vār meydān-ı sūr (346:32). [ẕirāʿ,]

żırgām-ı ḳavī-pençe-i ācām-ı şecāʿat: *(III. Ahmet) Yiğitlik ormanının pençesi güçlü aslanı.*

Żırgām-ı ḳavī-pençe-i ācām-ı şecāʿat *(250:15). [żırgām-ı ḳavī-pençe-i ācām-ı şecāʿat,]*

żırġām-ı veġā-bīşe: *(III. Ahmet) Kavga ormanının aslanı.*
1. Ḫudāvend-i semāḫat-pīşe **żırġām-ı veġā-pīşe** *(217:20). [żırġām-ı veġā-pīşe,]*
2. Ebu'n-naṣr-ı meġāzī-pīşe **żırġām-ı veġā-bīşe** *(291:23). [żırġām-ı veġā-bīşe,]*

zīr-i bām-ı felekde: *Gök kubbenin perdesi.*

vaẕīfe-i muʿayyene-i rūz-merresini edā içün **zīr-i bām-ı felekde** āheste āheste *(310:22). [zīr-i bām-ı felekde, -de]*

zīr-i cenāḥ-ı hümā-yı salṭanatda: *Saltanat hümasının (III. Ahmet) kanadının altı.*

vüzerā daḫi **zīr-i cenāḥ-ı hümā-yı salṭanatda** sāye-nişīn olduḳları eşnāda şāhen-şāh-ı bende-nüvāz *(269:6). [zīr-i cenāḥ-ı hümā-yı salṭanatda, -da]*

zīr-i dāmānından: *Eteğin altı.*

ibtidā itdiginden ḳaṭʿ-ı naẓar nişest-gāhından berḫāste ve perrān olup **zīr-i dāmānından** *(222:32). [zīr-i dāmānından, -ı, -n, -dan]*

zīr-i dāmenden: *Eteğin altı.*

Zīr-i dāmenden çıḳardı olur iken germ-pū *(276:3). [zīr-i dāmenden, -den]*

zīr-i deryāda: *Denizin altı.*

müteḳayyid ve baʿdehū **zīr-i deryāda** esbāb-ı hünerin āmāde eyleyüp vaḳt-i iẓhāra *(352:13). [zīr-i deryāda, -da]*

zīr-i ḫırḳada: *Hırkanın altı, aşağısı.*

ḳadar bir ālet-i maḫrūṭī-heyʾeti **zīr-i ḫırḳada** iḫfā ve baʿde-zamānın yine iẓhār ve *(222:31). [zīr-i ḫırḳada, -da]*

zīr-i hırka-i çetr-nümūnından: *Çadıra benzer hırkanın altı.*

zīr-i ḫırka-i çetr-nümūnından yigirmi ḳadar muḳavvā vü nüḫās ṣıḥāf u ṭās çıḳarup *(222:27). [zīr-i ḫırka-i çetr-nümūnından, -ı, -n, -dan]*

zīr-i meşk ideli: *Elinin altına almak.*

Levḥ-i īcādı **zīr-i meşḳ ideli** *(190:13). [zīr-i meşḳ ideli, -eli]*

zīr-i niḳāb-ı seḥābdan: *Bulutun peçesinin altı.*

pertev-i āṣār-ı baḫt-ı hümāyūn lāmiʿ olup çihre-i şeref-behre-i ḫurşīd **zīr-i niḳāb-ı seḥābdan** *(326:14). [zīr-i niḳāb-ı seḥābdan, -dan]*

zīr-i pāy-gāh-ı taht-ı şevket-dest-gāhda: *Büyüklük tezgahı olan taht yerinin alt yanı.*

ve sedene-i südde-i seniyye-i ḫāḳānī **zīr-i pāy-gāh-ı taḫt-ı şevket-dest-gāhda** *(256:9). [zīr-i pāy-gāh-ı taḫt-ı şevket-dest-gāhda, -da]*

zīr-i pāyında: *Ayağın dibi.*

sevdāsına düşen tīr-i hevāyī-miṣāl kendüyi **zīr-i pāyında** üftāde bulur Gümüş Ṣuyı *(362:8). [zīr-i pāyında, -ı, -n, -da]*

zīr-i perde-i kilīm-i ḫafāda: *Gizlilik kiliminin perdesinin altı.*

gibi **zīr-i perde-i kilīm-i ḫafāda** nühüfte ve āmāde olan melāʿib-i ġaraʾib ve *(345:9). [zīr-i perde-i kilīm-i ḫafāda, -da]*

zīr-i perde-i kilīm-i seḥābdan: *Bulut kiliminin perdesinin altı.*

şürūʿ u taṣaddī eyledi ve ʿayyār-ı sipihr-i şuʿbede-kār **zīr-i perde-i kilīm-i seḥābdan** *(221:26). [zīr-i perde-i kilīm-i seḥābdan, -dan]*

zīr-i rīsmānda: *İpin altı.*

şākūller āvīzān ve ol ṣırıḳlarıñ ṣülüṣānı **zīr-i rīsmānda** dünbāle-cünbān ve ṣülüṣi *(258:16). [zīr-i rīsmānda, -da]*

zīr-i seḥābdan: *Bulutun ardı, altı.*
1. zīr-i seḥābdan ḫurşīd-i raḫşān-ı tāb-dār gibi nūr-pāş-ı celāl ü cāh u vaḳār olduḳda *(181:5). [zīr-i seḥābdan, -dan]*
2. **zīr-i seḥābdan** lemʿa-pāş-ı bürūz olan mihr-i dehr-efrūz gibi enẓār-ı ḫużżāra tāb-dāde olduḳda *(358:21). [zīr-i seḥābdan, -dan]*

zīr-i serā-perde-i çetr-i ḫafāda: *Gizlilik çadırının perdesinin altı.*

zīr-i serā-perde-i çetr-i ḫafāda Sarāy-ı ʿAtīḳ sāḥasında müheyyā vü āmāde olan *(364:27). [zīr-i serā-perde-i çetr-i ḫafāda, -da]*

zīr-i sütündan: *Direğin altı.*

kemend-endāz olmuş iken **zīr-i sütündan** bir tātār-ı sebük-reftār bī-meded-i kemend ü mesed *(362:28). [zīr-i sütündan, -dan]*

zīrinde olan: *Altta bulunmak.*

binüp arḳası cānibe egilüp ayaḳları pāy-ı pergār gibi **zīrinde olan** *(247:3). [zīrinde olan, -an]*

zırnīḫ: *Zırnık, arsenik ile kükürt karışımı bir madde.*

başlarına mīḫ ve dişlerine **zırnīḫ** nā-şāyeste iken yine sāye-bān *(335:20). [zırnīḫ,]*

zīr-rān: *Aşağıya sürmek.*

ẓuhūr u bürūz idüp eblaḳ-ı aṭlasīn-zīn-pūş-ı gerdūnı **zīr-rān** ve otaġ-ı nūrānī-sütūn-ı ufuḳ *(154:8). [zīr-rān,]*

zīr-rān-ı inḳıyād olmaḳdan: *(At için) Boyun eğmek, elinin altında bulunmak.*

zīr-rān-ı inḳıyād olmaḳdan iḫtiyār-ı rāh-ı gürīz ü firār eyledi *(261:7). [zīr-rān-ı inḳıyād olmaḳdan, -maḳ, -dan]*

zīr-rān-ı rāyiż-i iḳbāli olmuş: *Mutluluk ağılına girmiş seyis.*

eblak-ı aṭlasīn-zīn-pūş-ı felek **zīr-rān-ı rāyiż-i iḳbāli olmuş** ḳadar *(199:14). [zīr-rān-ı rāyiż-i iḳbāli olmuş, -muş]*

ẕī-rūḥ: *Canlı.*
1. **ẕī-rūḥ** gibi cilveler itdürdiler ve tekerlek üzerinde ʿaraba resminde *(157:11). [ẕī-rūḥ,]*
2. merkūbların **ẕī-rūḥ** ḳıyās eyleyüp midillüler ile ṣıbyān olmaḳ gümān iderler idi *(157:29). [ẕī-rūḥ,]*
3. maḳaralar ile **ẕī-rūḥ** gibi āmed ü reft idüp ʿaynı ile münāṭaḥa ṣūretin irāʾet ve *(204:9). [ẕī-rūḥ,]*
4. timṡāli ʿaynı ile **ẕī-rūḥ** gibi münāṭaḥa-i yek-dīger içün āmed ü refte der-kār ve *(220:29). [ẕī-rūḥ,]*
5. sütūn idi üzerinde **ẕī-rūḥa** beñzer bir taṣvīr-i māde vü ner ve timṡāl-i zen ü şevher *(238:12). [ẕī-rūḥa, -a]*
6. bālā-yı ʿaḳabede dört ʿaded kebş-i zerrīn-şāḫ birbirine muḳābil **ẕī-rūḥ** gibi *(254:3). [ẕī-rūḥ,]*
7. gibi gerden ḳıraraḳ ve bunlardan ġayri **ẕī-rūḥ** ḫayāl olunur bir timṡāl-i ġazāl *(255: 9). [ẕī-rūḥ,]*
8. ve ḳālıb-ı bī-cān iken **ẕī-rūḥdan** ziyāde ve raḳḳāṣlardan efzūn şöyle *(279:1). [ẕī-rūḥdan, -dan]*
9. ḥayvānātı **ẕī-rūḥ** gibi taṣvīr ve ʿaẕīm şenlikler eylediler ki taʿbīri ḫāric-i taḳrīrdir *(316:6). [ẕī-rūḥ,]*

ẕirve-i aʿlāsına: *Tepe noktası, en üst.*

Ve pehlevān-ı meẕkūr deh-sāle bir şākirdini bir sütūn-ı mevżūnuñ **ẕirve-i aʿlāsına** *(175:29). [ẕirve-i aʿlāsına, -s, -ı, -n,-a]*

ẕirve-i aʿlāsında: *Tepe, en uç nokta.*

ser-zede-i ẓuhūr olmuş bir naḫl-i āteş-bahār-ı erġavān-nümūn idi tā **ẕirve-i aʿlāsında** *(252:22). [ẕirve-i aʿlāsında, -s, -ı, -n, -da]*

ẕirve-i şāḫ-sārında: *Dalların tepesi.*

serv-i mevzūn-ı sebz-gūn ki Nesr-i Ṭāʾir-i sipihr-āşiyān **ẕirve-i şāḫ-sārında** *(218:27). [ẕirve-i şāḫ-sārında, -ı, -n, -da]*

ẕirve-i sütūnda: *Direğin tepesi.*

mühr-i Süleymānīsi gibi **ẕirve-i sütūnda** āheste āheste şikemi üzere deverān ve *(212:29). [ẕirve-i sütūnda, -da]*

ẕirve-i sütūndan: *Direğin tepesi.*

nihāde eyledigi rīsmān-ı bārīkiñ bir ṭarafını **ẕirve-i sütūndan** zemīne *(243:12). [ẕirve-i sütūndan, -dan]*

żırżop żırżop: *Yakışıksız, uygunsuz, delice davranışları olan, aklına eseni yapan, delişmen (kimse).*

ve nice heyākil-i ʿacībe-i dāfiʿü'l-kürūb ile **żırżop żırżop** *(297:5). [żırżop żırżop,]*

zī-sergerde: *Baş üzerinde bulunmak.*

gibi yemīn ü yesāra taḥrīk iderek pā **zī-sergerde** ḳarār ve şākirdi meydānı *(247:31). [zī-sergerde,]*

zīver: *Süs.*

ne ḳalem kārı olup **zīver** yüzinden cümleye fāʾiḳ ve şenlik cihetinden sāʾir *(283:4). [zīver,]*

zīver-baḫş: *Süslenmek.*

tamām olduḳda sünnet oṭasına naḳl ve āmāde olan firāşına **zīver-baḫş** *(374:15). [zīver-baḫş,]*

zīver-i ālāy-ı ḫitān olmamışlar: *Sünnet alayına süs olmak.*

ḳudret-yāb olmadığından birāderān-ı vālā-güherānı ile **zīver-i ālāy-ı ḫitān olmamışlar** idi *(372:13). [zīver-i ālāy-ı ḫitān olmamışlar, -ma, -mış, -lar]*

zīver-i bāzār-ı iftihār iderek: *Övünç pazarını süslemek.*

zīver-i bāzār-ı iftiḫār iderek ālāy-ı ṣaḥrā-pīrāya düzilüp *(284, 10). [zīver-i bāzār-ı iftiḫār iderek, -erek]*

zīver-i bāzār-ı iʿtibār itmek: *İtibar pazarını süslemek.*

zīver-i bāzār-ı iʿtibār itmek dāʿiyesiyle deryānıñ yaḳasına dikilseler ityān-ı naẓīri *(160:20). [zīver-i bāzār-ı iʿtibār itmek, -mek]*

zīver-i dūş ḳılınup: *(Hediyeler için) Kucağına süs gibi verilmek.*

zīver-i dūş ḳılınup pāy-endāz-ı cilve-gāh-ı nigāh-ı ḳabūlleri olmaḳ *(165:26). [zīver-i dūş ḳılınup, -ın, -up]*

zīver-i efser olan: *Tacın süsü olmak.*

aṭlas-pāre-i mihr-i tāb-dāra hem-seng idi Farḳ-ı Ferḳadān hem-serlerine **zīver-i efser olan** *(369:21). [zīver-i efser olan, -an]*

zīver-i gerden-i mübāhāt kılınup: *Övüncün süslü gerdanının takılması.*

dībā ve kimine hatāyī-i muṭallā āvīzeler **zīver-i gerden-i mübāhāt ḳılınup** üzerilerine *(360:2). [zīver-i gerden-i mübāhāt ḳılınup, -up]*

zīver-i mesned-i şevket: *(III. Ahmet) Şan sedirini süslemek.*

ḥażretleri saṭvet ü icbāl ve saʿādet ü iḳlāl ile **zīver-i mesned-i şevket** ve revnaḳ-ı taḫt-ı ʿazamet olup *(250:21). [zīver-i mesned-i şevket,]*

zīver-i mihād-ı salṭanat olan: *Sultanlık yatağının süsü.*

ve **zīver-i mihād-ı salṭanat olan** muḫadderāt-ı ḥarem-serāy-ı cihān-dārīniñ *(165:28). [zīver-i mihād-ı salṭanat olan, -an]*

zīver-i müttekā-yı ser-bülendi: *(Mirza Mustafa Efendi) Şereflilik döşeğini süsleyen.*

ve faẕīletlü Ṣunʿullāh Efendi ve İstanbul pāyesiyle **zīver-i müttekā-yı ser-bülendi** *(177:35). [zīver-i müttekā-yı ser-bülendi, -i]*

zīver-i ṣahāʾif-i rūzgār: *Zamanın sayfalarını süslemek.*

menāḳıb-ı ʿaṭāyā vü mekārimi **zīver-i ṣaḥāʾif-i rūzgār** ve ḫıyām-ı devleti sāḥa-i iḳbālde *(363:35). [zīver-i ṣaḥāʾif-i rūzgār,]*

zīver-i sāʿid-i muḳārenet-i sulṭānī olduklarında: *Sultana yakınlık bileğinin süsü, bileziği.*

zīver-i sāʿid-i muḳārenet-i sulṭānī olduḳlarında erbāb-ı dīvān ve erkān-ı ṣudūra *(156:12). [zīver-i sāʿid-i muḳārenet-i sulṭānī olduḳlarında, -duḳ, -lar, -ı, -n, -da]*

zīver-i tāc-ı tefāhur olmaġ: *Övünme tacına süs olmak.*

Seriñde **zīver-i tāc-ı tefāḫur olmaġ** içün *(179:29). [zīver-i tāc-ı tefāḫur olmaġ, -maġ]*

zīver-i taht-ı salṭanat: *(III. Ahmet'in şehzadesi Mustafa) Sultanlık makamının süsü.*

nīk-ḫışāl ü ercemend şeh-zāde Sulṭān Meḥemmed ve **zīver-i taḫt-ı salṭanat** *(140:10). [zīver-i taḫt-ı salṭanat,]*

żiyāʿ u şuʿā: *Işıl ışıl yanmak.*

dürlü dürlü çiçekler ẓuhūr idüp bir buçuḳ sāʿat miḳdārı **żiyāʿ u şuʿā** ve *(253:18). [żiyāʿ u şuʿā,]*

ziyāde: *(Ar.) Fazla, çok.*
1. ṣıbyān kisveleri fermān buyurulmaġın emīn-i sūr ṭarafından mülāḥaẓadan **ziyāde** *(142, 27). [ziyāde,]*
2. **ziyāde** tekmīl ü āmāde ḳılındı *(148, 7). [ziyāde,]*
3. ve ḳālıb-ı bī-cān iken ẓī-rūḥdan **ziyāde** ve raḳḳāṣlardan efzūn şöyle *(279, 1). [ziyāde,]*
4. ile bir gūne zed ü bürd ve dār ü gīr eylediler ki cümle şenliklerinden **ziyāde** ṣafā-baḫşā *(282, 2). [ziyāde,]*
5. şenlikler iẓhār ve şeb-i siyāhı rūz-ı rūşenden **ziyāde** nevvār u tāb-dār eyledikden *(289, 13). [ziyāde,]*

6. ile zūr-ı bāzūların iʿlān idüp bāzīçe-i gūy u çevgāndan **ziyāde** feyz-āver-i temāşā kıldı *(295, 12). [ziyāde,]*
7. ṣad-mertebe **ziyāde** revnaḳ-fezā-yı meydān-ı sūr olduḳdan ṣoñra ordu ālāyına *(311, 28). [ziyāde,]*
8. **ziyāde** bir ḫāriḳu'l-ʿade ṣebt-i ṣaḥīfe-i eyyām u duhūr olmaġa şāyeste mahāreti *(317, 23). [ziyāde,]*
9. yine naẓar-gāh-ı hümāyūnda eyledikleri şenlikleri iʿāde belki evvelkiden **ziyāde** *(322, 20). [ziyāde,]*
10. ālāyları şiddet-i bārāna müşādif olmaġla bundan **ziyāde** hüner-nümālıġa *(335, 18). [ziyāde,]*
11. eyyām-ı sāʾireden **ziyāde** iẓhār-ı esbāb-ı meserret olındıġı mücerred aġa-i müşārün-ileyh *(339, 33). [ziyāde,]*
12. muġāyir-i muʿayyenāt-ı muʿtāde hem-mertebelerinden **ziyāde** żamm-ı hedāyā *(354, 20). [ziyāde,]*
13. belki bu emr-i ġarīb ve kār-ı ʿacīb cümleden **ziyāde** ḳulūb-ı nāsı taṭrīb eyleyüp *(363, 11). [ziyāde,]*
14. Ve meydān-ı sūrdan **ziyāde** icrā-yı rüsūm-ı şādmānī ile çekdikleri *(364, 22). [ziyāde,]*
15. naḫl-hā-yı zībādan baʿżınıñ ḳaddleri **ziyāde** bālā ve ġıbṭa-fermā-yı serv-i raʿnā *(365, 27). [ziyāde,]*
16. urduḳça mihr-i tāb-dārdan **ziyāde** nūr-pāş u şuʿle-niṣār olur idi Anlara daḫi *(368, 6). [ziyāde,]*

ziyāde: *Farklı olarak.*

Ve leyālī-i sābıḳadan **ziyāde** bir ṣalda çār-gūşe varoşı ve şaranpolı ve *(289:9). [ziyāde,]*

ziyāde eylediler: *Son dereceye varmak, tamamlamak.*

tāb-dāde olmaġın gitdikçe keskin olup mahāretlerin **ziyāde eylediler** Ḥattā resen-bāza *(232:22). [ziyāde eylediler, -di, -ler]*

ziyāde olmuş: *Artmak.*

ḥavżından nişān-dāde ve refte refte inkisāb-ı seyl-engīzi **ziyāde olmuş** idi *(325:10). [ziyāde olmuş, -muş]*

ziyāde vü ber-ter: *Daha çok.*

eyyām-ı güẕeşteden **ziyāde vü ber-ter** hezār ṣanʿatlar ile *(316:27). [ziyāde vü ber-ter,]*

żiyāfet: *Misafir davet edip özenli biçimde ağırlama, yedirip içirme, şölen.*
1. Ḳırbayla **żiyāfete** ṣu taşır *(128:20). [żiyāfete, -e]*
2. Ehl-i ʿirfān arasında bir **żiyāfet** büsbütün *(224:5). [żiyāfet,]*
3. daḫi şeref-mend-i mürāfaḳat ve niʿmet-i dīdār-ı şehriyārī ile bir güne **żiyāfet** *(265:26). [żiyāfet,]*
4. daḫi buyurulmaġın vaḳt-i ʿavdet ve hengām-ı ricʿatlarına degin **żiyāfete** ḥużżār *(265:27). [żiyāfete, -e]*

żiyāfet çadırlarında: *Şenliklerde sunulan yemeklerin yenildiği yer.*

ve iḥsān-ı mülūkāne iʿṭā ve **żiyāfet çadırlarında** iṭʿām u isḳā oldılar *(316:24). [żiyāfet çadırlarında, -n, -da]*

żiyāfet çadırlarını: *Düğün şöleninde yemek yenilen yerler.*

bostāncı neferātı ḳırmızı baraṭalar ile **żiyāfet çadırlarını** bostān-serā-yı ḫāṣṣadan *(306:1). [żiyāfet çadırlarını, -n, -ı]*

żiyāfet eyledi: *Şölen vermek.*

Żiyāfet eyledi dünyāya rūḥānī vü cismānī *(181:13). [żiyāfet eyledi, -di]*

żiyāfet itdi: *Yedirip içirmek, şölen vermek.*
1. Bir güne **żiyāfet itdi** ḫalḳa (128, 13). [żiyāfet itdi, -di]
2. ʿāmme-i erbāb-ı temāşāya basṭ-ı ġıdā-yı rūḥānī eyleyüp bir gizlü **żiyāfet itdi** ki (359, 14). [żiyāfet itdi, -di]

żiyāfet merāsimi: *Yiyip içme töreni.*

Çünki bu rūz-ı ḫayr-encāmda **żiyāfet merāsimi** tamām ve eyyām-ı cemʿiyyet *(363:37). [żiyāfet merāsimi,]*

żiyāfet otaġına: *Şölen çadırı.*

kisve-i maḫṣūṣ ve ālāy-ı merṣūṣı ile **żiyāfet otaġına** nüzūl ve sāʾir *(262:19). [żiyāfet otaġına, -n, -a]*

żiyāfet ü inʿām: *Yeme ve içme.*

yerde **żiyāfet ü inʿām** içün bismil-gerde-i ṭuyūr u aġnām ve sāʾir enʿāmıñ irāḳa olunacaḳ *(151:7). [żiyāfet ü inʿām,]*

żiyāfet-hāne-i hākānīde: *Sultanın şenlik sofrası.*

ʿaded müderrisīn-i kirām efendiler ḥasbe'l-muʿtād ve **żiyāfet-ḫāne-i ḫāḳānīde** *(201:10). [żiyāfet-ḫāne-i ḫāḳānīde, -de]*

żiyāfet-hāne-i pādişāhīde: *Sultanın ziyafet sofrası.*

boyunca iḥsāna sezā ve **żiyāfet-ḫāne-i pādişāhīde** dil-sīr-i niʿam-ı iʿtibār u iʿtilā oldılar *(284:7). [żiyāfet-ḫāne-i pādişāhīde, -de]*

żiyāfet-i ʿām eylediler: *Topluca ziyafet çekmek.*

niʿam-ı gūnā-gūn-ı esbāb-ı sürūr ile **żiyāfet-i ʿām eylediler** ve *(301:5). [żiyāfet-i ʿām eylediler, -di, -ler]*

żiyāfet-i ʿamīme: *Sonsuz, açık şölen.*

İḥsānı **żiyāfet-i ʿamīme** *(125:9). [żiyāfet-i ʿamīme,]*

żiyāfet-i ʿamīme-i sulṭānī: *Sultanın herkese açık şöleni.*

İşbu rūz-ı keder-sūzda **żiyāfet-i ʿamīme-i sulṭānī** ve dārü'n-niʿam-ı velīme-i ḫāḳānīye *(286:6). [żiyāfet-i ʿamīme-i sulṭānī,]*

żiyāfet-i ʿamīmü'l-bereket: *Bolluğu herkesi doyuran ziyafet.*

Rūz-ı Fīrūzında Olan **Żiyāfet-i ʿAmīmü'l-bereket** Vaṣfına Maṣrūfdur *(341, 35). [żiyāfet-i ʿamīmü'l-bereket,]*

żiyāfet-i ʿamīmü'l-berekete: *Herkesin yiyip içeceği şölen sofrası.*

mesmūʿ u meşhūd olmayan böyle **żiyāfet-i ʿamīmü'l-berekete** vālih u ḥayrān oldılar Li- münşiʾihi *(348:30). [żiyāfet-i ʿamīmü'l-berekete, -e]*

żiyāfet-i ʿāmme: *Herkesin yiyip içeceği bir şölen.*

ḳarar virmeleri ile reʾy-i evvel fesḫ olunup vech-i ātī üzere **żiyāfet-i ʿāmme** *(147:14). [żiyāfet-i ʿāmme,]*

żiyāfet-i ʿāmme-i sūr u sürūrdan: *Düğün ve şenliğin herkes için yapılan şöleni.*

olmaġın **żiyāfet-i ʿāmme-i sūr u sürūrdan** ancaḳ ḥiṣṣeleri eḫass-ı leẕāyiẕ-i nefsāniyye olan *(211:21). [żiyāfet-i ʿāmme-i sūr u sürūrdan, -dan]*

żiyāfet-i çehārüm-i şehriyār-ı manṣūr: *Büyük sultanın dördüncü şöleni.*

Tetimme-i Vekāyiʿ-i Yevm-i Mezbūr ve **Żiyāfet-i Çehārüm-i Şehriyār-ı Manṣūr** *(214:29). [żiyāfet-i çehārüm-i şehriyār-ı manṣūr,]*

żiyāfet-i hümāyūn-ı neşāṭ-baḫşāda: *Sevinç verici kutlu şölen.*

ḫulefāsı ve meşāyiḫ u ṣūfiyān dervīşān ve fuḳarāsı **żiyāfet-i hümāyūn-ı neşāṭ-baḫşāda** *(342:9). [żiyāfet-i hümāyūn-ı neşāṭ-baḫşāda, -da]*

żiyāfet-i pür-meymenetden: *Bereketli ziyafet.*

żiyāfet-i pür-meymenetden ḥiṣṣe-mend-i niʿmet-i kerem-i müsāferet olamadı *(320:5). [żiyāfet-i pür-meymenetden, -den]*

żiyāfet-i sādise-i sūr-ı meymenet-maḥṣūrı: *Uğurlukla çevrelenmiş altıncı düğün ziyafeti.*

Bu Maḳāle-i Çendīn-süṭūr **Żiyāfet-i Sādise-i Sūr-ı Meymenet-maḥṣūrı** *(261:26). [żiyāfet-i sādise-i sūr-ı meymenet-maḥṣūrı, -ı]*

żiyāfet-i sāmin: *Sekizinci ziyafet, şölen.*

Böyle oldı **żiyāfet-i ṣāmin** *(286:5). [żiyāfet-i ṣāmin,]*

żiyāfet-i ümmet-i ḥatmü'l-mürselīn: *Hz. Muhammedin ümmetinden olanların ziyafeti.*

Vaḳt-i ʿaṣrda **żiyāfet-i ümmet-i Ḫatmü'l-mürselīn** ḫātime-i müsāfirīn ḳılınmaġla *(344:18). [żiyāfet-i ümmet-i ḫatmü'l-mürselīn,]*

żiyāfet-i yāzdehüm-i sūr-ı hümāyūn-ı meyemenet-āṣārı: *Uğurlu ve kutlu düğünün on birinci şöleni.*

Żiyāfet-i Yāzdehüm-i Sūr-ı Hümāyūn-ı Meyemenet-āṣārı Beyānında *(323:12). [żiyāfet-i yāzdehüm-i sūr-ı hümāyūn-ı meyemenet-āṣārı, -ı]*

żiyāfet-kede-i ʿamīmü'n-nevāl-i ḫāḳānīde: *Sultanın, herkesin yiyebileceği ziyafeti.*
evvelā **żiyāfet-kede-i ʿamīmü'n-nevāl-i ḫāḳānīde** tebdīlü'ş-şekl li-ecli'l-ekl eyleyen *(231:15). [żiyāfet-kede-i ʿamīmü'n-nevāl-i ḫāḳānīde, -de]*

żiyāfet-kede-i behiştī-işrāf-ı sulṭānīde: *Padişahın cennet sofrası gibi yüksek sofrası.*

żiyāfet-kede-i behiştī-işrāf-ı sulṭānīde ādem gibi yer buldılar *(235:11). [żiyāfet-kede-i behiştī-işrāf-ı sulṭānīde, -de]*

żiyāfet-kede-i sulṭānī olan: *Sultanın ziyafet yeri.*

ʿale'-t-tertībi'l-muʿtād **żiyāfet-kede-i sulṭānī olan** üç direklide visāde-i mübāhāta *(337:20). [żiyāfet-kede-i sulṭānī olan, -an]*

żiyāfet-kede-i veliyü'n-niʿam-ı enāma: *Halkın nimeti olan padişahın şenlik, şölen evi.*

ve sāʾir ʿulemā-yı aʾlām ve ṣudūr-ı ʿiẓām ve mevālī-i fiḫām **żiyāfet-kede-i veliyü'n-niʿam-ı enāma** *(176:34). [żiyāfet-kede-i veliyü'n-niʿam-ı enāma, -a]*

żiyā-güster ola: *Işık saçmak.*

Gün gibi **żiyā-güster ola** rūy-ı zemīne *(276:28). [żiyā-güster ola, -a]*

ziyān olmadı: *Zarar gelmek.*

Āteşden **olmadı** ten-i ʿuryānına **ziyān** *(228:7). [ziyān olmadı, -ma, -dı]*

zolaṭa: *Polonya parasına benzeyen, Osmanlı gümüş parası.*
1. sāʾir neferātınıñ her birine ikişer **zolaṭa** iḥsān buyurılup neferātından baʿżısı *(327:16). [zolaṭa,]*
2. ve sāʾir neferātlarınıñ her birine ikişer **zolaṭa** ve ʿasesbaşı ve ṣubaşı ṭāʾifelerine *(327:22). [zolaṭa,]*
3. Ve her ne ḳadar üserā vü pāy-zenler var ise birer ikişer **zolata** bezl olunup her *(327:30). [zolata,]*
4. içün ḳabża kabza çil para ve sülüs ve rubʿ ve **zolaṭayı** *(327:34). [zolaṭayı, -y, -ı]*
5. **Zolaṭa** ḫirmeni oldı bugün Oḳ Meydānı *(328:2). [zolaṭa,]*

zor oyunu bozar: *Kuralları güçlü olan koyar, anlamındaki atasözü.*

ber-ḳāʿide küşt-gīrleriñ cemīʿ-i luʿbetlerini icrā ve āḫirü'l-emr **zor oyunu bozar** *(208:2). [zor oyunu bozar,]*

zort virürdi: *Avurt çatlatmak, zor duruma sokmak.*

Paşmaġı biñ ḳadına **virürdi zort** *(279, 7). [zort virürdi, -ür, -di]*

żuʿafā-yı devrān: *Zavallılar.*
1. tiryākīyān zümresinden daḫi mışrāʿ Bir ālāy cānı cebinde **żuʿafā-yı devrān** *(223:17). [żuʿafā-yı devrān,]*
2. mışrāʿ Bir ālāy cānı cebinde **żuʿafā-yı devrān** tiryākiyān-ı nīm-cān içün cāy-ı ṣafā vü emān*(346:30).[żuʿafā-yı devrān,]*

zübde: *Kaymak.*

zübdeler ibdā olunup ṭulumcılar cān-bāzlarıñ yoġurtçılarına *(271:23). [zübdeler, -ler]*

züdüde-i mışḳala-i miknese-gün-ı şehbāl-i hümā-yı iḳbāl olup: *Mutluluk Hüma'sının talih kuşunun süpürgeye benzer kanatlarının cila ile arıtılması, parlatılması.*

züdüde-i mışḳala-i miknese-gün-ı şehbāl-i hümā-yı iḳbāl olup *(174:6). [züdüde-i mışḳala-i miknese-gün-ı şehbāl-i hümā-yı iḳbāl olup, -up]*

zuhr hemgāmında: *Öğle vakti.*

Meʾlūf olduḳları **ẓuhr hemgāmında** murādları üzere basṭ-ı pīş-gīn-i ṭaʿām olunup *(338:6).[ẓuhr hemgāmında, -ı, -n, -da]*

zühre: *Diğer adları Venüs, Nahit, Çobanyıldızı olan gezegen. Gökyüzünün çalgıcısı olarak da bilinir.*
1. Mihr ü mehi zühre eylemiş def (128:24). [zühre,]
2. Ayrılup Zühre felekden gelüp itsün ḫıdmet (274,:6). [zühre,]

zühre-i āsumānı: *Göğün Zühresi, çalgıcısı.*

ṭarafında bir güne āheng olaraḳ güẕerān ve **Zühre-i āsumānı** raḳṣān u dest-efşān eyledi *(220:15). [Zühre-i āsumānı, -ı]*

Zühre-i zehrā: *Parlak Zühre yıldızı (Venüs).*

taḫtında müstetir ve kimi **Zühre-i zehrā** burūc-ı āsumānda sāʾir oldığı gibi *(205:17). [Zühre-i zehrā,]*

Zühre-i zehrānıñ: *Parlak Zühre yıldızı, Venüs.*

kūhsār-ı vālā-kemer-i āsumānı iñledüp ve ṭabanca-ı muṭribān-ı sūr-ı ḫāḳānī
Zühre-i zehrānıñ def gibi ḳulaġın çıñlatdığı hengām-ı meserret-encāmda *(204:22). [Zühre-i zehrānıñ, -n, -ıñ]*

Zühre-i zehrāyı: *Parlak Zühre yıldızı.*

var idi ki temāşāsı insānı ḥayrān ve **Zühre-i zehrāyı** zenne ḳıyāfeti *(254:30). [Zühre-i zehrāyı, -y, -ı]*

Zühre-i zehrā-yı āsumān-pīrāya: *Göğü süsleyen, parlak Zühre yıldızı.*

mütemāṣil ve raḳṣ u cilvede **Zühre-i zehrā-yı āsumān-pīrāya** *(258:28). [Zühre-i zehrā-yı āsumān-pīrāya, -y, -a]*

Zühreniñ çengi: *(Gökyüzünün çalgıcısı olarak) Venüs'ün çalgısı.*

Zühreniñ çengi yere düşmüş disem bu mertebe *(184:28). [Zühreniñ çengi, -i]*

Zühreniñ sāzı: *(Gökyüzünün çalgıcısı olarak) Venüs'ün çalgısı.*

Zühreniñ sāzı muṣannaʿ bu ḳadar zībā mıdır *(184:29). [Zühreniñ sāzı, -ı]*

ẓuhūr: *Ar. Zâhir olmak, meydana çıkmak, belli olmak.*
1. **ẓuhūrına** bināʿen li-müʾellifihi *(183:25). [ẓuhūrına, -ı, -n, -a]*
2. ile pür-zeyn ü zīb bir ṣal-ı dil-firīb **ẓuhūr** ve hezār-güne cemʿiyyet-i şevḳ u ṭarab *(220:24). [ẓuhūr,]*
3. ʿaṭiyye **ẓuhūrı** ile taḥṣīl-i dest-māye-i neşāṭ u sürūr itdiklerinde mār-bāz-ı meẕkūr *(225:19). [ẓuhūrı, -ı]*
4. idi Ol vaḳitde imāle-i sükkān-ı ruḥṣat **ẓuhūrı** ile ḳalyonlarda ceng bayraḳları *(244:19). [ẓuhūrı, -ı]*
5. dermānde olup ʿālem-i bālāda ṭūfān-ı şuʿle **ẓuhūrına** bādī ve bir sāʿat ḳadar *(269:27). [ẓuhūrına, -ı, -n, -a]*
6. hevāda emāret-i bārān **żuhūrından** nāşī bu gice māh-tāb-ı vücūd-ı hümāyūnları *(308:17). [żuhūrından, -ı, -n, -dan]*
7. revnaḳ-ı tāze **ẓuhūr** ve yine germiyyet-i bāzār-ı sūr içün iẓhār-ı kālā-yı sürūra *(326:19). [ẓuhūr,]*
8. **ẓuhūrı** āyīne-i eflāk ṣūret-nümā-yı şāhid-i şevḳ u şeṭāret olmasına emāret-i beşāret olmaġın *(345:14). [ẓuhūrı, -ı]*
9. muḥāṣır u maḥṣūr cāniblerinden āṣār-ı ġayret-i cāhiliyye **ẓuhūrı** ṣūret-bāzīde olan *(346:16). [ẓuhūrı, -ı]*

zuhūrına: *Bulunmak.*

ḳıbelinden ṭaleb-kārī-i cirīd-bāzān-ı süvārī **ẓuhūrına** bināʾen cündiyān-ı āṣafī *(199:3). [ẓuhūrına, -ı, -n, -a]*

ẓuhūr bulmuş: *Ulaşmak, görünmek.*

mertebeler **ẓuhūr bulmuş** iken nā-gehān nice kerre sālifü'l-beyān *(356:21). [ẓuhūr bulmuş, -muş]*

ẓuhūr eyledi: *Görülmek.*
1. fermān-ı hümāyūn ṣudūr ve cā-be-cā āṣār-ı sāṭiʿü'l-envār-ı şeṭāret-i nāriyye **ẓuhūr eyledi** *(269, 8). [ẓuhūr eyledi, -di]*
2. ġulġule-i ʿacībe **ẓuhūr eyledi** Meger ṭulumcıyān-ı şeṭāret-meşrebān imiş ki *(366:26). [ẓuhūr eyledi, -di]*

ẓuhūr eyleyüp: *Sergilemek, göstermek.*

ẓuhūr eyleyüp ḫuṣūṣen cümleden biri bu rūz-ı fīrūz-ı keder-sūzda irāʾet itdigi *(317:24). [ẓuhūr eyleyüp, -y, -üp]*

ẓuhūr iderdi: *Ortaya çıkmak.*

Çün oḳ fişegi **ẓuhūr iderdi** *(132:7). [ẓuhūr iderdi, -er, -di]*

ẓuhūr idüp: *Görünmek.*
1. dürlü dürlü çiçekler **ẓuhūr idüp** bir buçuḳ sāʿat miḳdārı żiyāʿ u şuʿā ve *(253, 18). [ẓuhūr idüp, -üp]*
2. ile **ẓuhūr idüp** baḳırdan maşnūʿ mücellā vü muṣayḳal ber-ḳāʿide burc u bārūsı *(303:3). [ẓuhūr idüp, -üp]*
3. bir şeṭāret ve ne esbāb-ı ṭarabdan bāʿiṣ-i beşāşet olur bir ḥālet **ẓuhūr idüp** bugün *(310:31). [ẓuhūr idüp, -üp]*
4. şīve-i mihmān-nüvāzī **ẓuhūr idüp** ez-cümle taḫṣīṣen baʿde't-taʿmīm ṭāʾife-i nisvāna *(349:24). [ẓuhūr idüp, -üp]*

ẓuhūr itdi: *Meydana gelmek.*

Līk ṭūfān gibi **ẓuḥūr itdi** *(323:18). [ẓuḥūr itdi, -di]*

ẓuhūr itdikde: *Görülmek.*

ṣudūr itmek ile ṭaraf-ı āṣaf-ı deryā-kefden engüşt-i işāret **ẓuhūr itdikde** *(252:17). [ẓuhūr itdikde, -dikde]*

ẓuhūr itmegin: *Görülmek, meydana çıkmak.*

teveccühlerinden emāret-i ḥüsn-i ḳabūl **ẓuhūr itmegin** *(320:33). [ẓuhūr itmegin, -meg, -in]*

ẓuhūr itmemekle: *Kazanmak.*

birbirine ḳatıldılar Ṭarafeynden ġalebe-i muṭlaḳa **ẓuhūr itmemekle** *(267:26). [ẓuhūr itmemekle, -me, -mek, -le]*

ẓuhūr u bürūz eyleyen: *Apaçık bir şekilde görünmek.*

ṣoñra ġudve-i imrūzda mahāreti **ẓuhūr u bürūz eyleyen** Şāhīn-i Mıṣrī ile *(212:11). [ẓuhūr u bürūz eyleyen, -y, -en]*

zuhūr u bürūz idüp: *Kalkmak ve ortaya çıkmak.*

ẓuhūr u bürūz idüp eblaḳ-ı aṭlasīn-zīn-pūş-ı gerdūnı zīr-rān ve otaġ-ı nūrānī-sütūn-ı ufuḳ *(154:8). [ẓuhūr u bürūz idüp, -üp]*

zuhūr-ı cünbiş-i dest-i daʿvet: *(Hüseyin Paşazade için) Davet yoluyla eğlenceyi meydana getirmek.*

ẓuhūr-ı cünbiş-i dest-i daʿvet ile müsāfir çergesinden ḳalḳup *(179:7). [ẓuhūr-ı cünbiş-i dest-i daʿvet,]*

zuhūr-ı emārāt-ı ḥüsn-i ḳabūl-i hümāyūn: *(Padişah için) Huzuruna hoş gelme belirtisi gösterme, huzuruna kabul etme.*

mizāc-ı istiġnā-pesend-i şehen-şāhīye ḫoş görinüp **ẓuhūr-ı emārāt-ı ḥüsn-i ḳabūl-i hümāyūn** *(169:7). [ẓuhūr-ı emārāt-ı ḥüsn-i ḳabūl-i hümāyūn,]*

zuhūr-ı izn-i hümāyūn-ı hudāvendigāra: *Sultanın kutlu izninin ortaya çıkması.*

serīr-i ḫāḳān-ı Süleymān-maṣīre ʿarż itmege şeref-yāb-ı ruḫṣat olmaġın *(233:16). [ẓuhūr-ı iẓn-i hümāyūn ḫudāvendigāra, -a]*

zuhūr-ı lemʿa-i kabūl: *Kabul ışığının belirmesi.*

pāy-taḫt-ı sulṭān-ı şevket-efrūza ihdā idüp **ẓuhūr-ı lemʿa-i ḳabūl** ile *(313:3). [ẓuhūr-ı lemʿa-i ḳabūl,]*

zuḳāḳıñ öte cānibinde: *(Sadrazam obası) Sokağın öte canibi.*

yanında olan **zuḳāḳıñ öte cānibinde** on iki ḫazīne bir çetr-i marṣūṣ *(337:35). [zuḳāḳıñ öte cānibinde, -n, -de]*

zükūr: *Erkekler.*

teline doḳunmayup leylen ve nehāren **ẕükūr** ve zenān emn ü emān üzere istedikleri *(205:31). [zükūr,]*

zükūr u ināsıñ: *Erkek ve kadın.*

bir ṭarafdan **ẕükūr u ināṣıñ** tenāvül-i eṭʿime-i günā-güna hücūm u gülüvv *(350:15). [ẕükūr u ināṣıñ, -ıñ]*

Zülālī ḥasan Efendi: *Patrona Halil isyanının meydana gelmesine neden olan İstanbul kadısı, Anadolu kazaskeri, şair. Daha öncesinde Bursa kadılığı ve müderrislik görevinde bulunmuş.*

ve ser-efrāz-ı ehl-i kemāl **Zülālī Ḥasan Efendi** ve Şām ḳāḍīsi *(178:11). [Zülālī Ḥasan Efendi,]*

zülf: *Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.*

zemzemesiyle mışrāʿ Ayağı yer mi başar **zülfine** ber-dār olanıñ diyerek *(182:33). [zülfine, -i, -n, -e]*

zülf-i girih-gīrlerin: *Lüle lüle kıvrımlı saç.*

miḳdārı basṭ-ı reftār ve **zülf-i girih-gīrlerin** şerīd-i girībān-ı zer-tār idüp *(301:26). [zülf-i girih-gīrlerin, -ler, -in]*

ẓulmet-serāy-ı cihānı: *Cihanın karanlık sarayı, dünyanın huzursuzluğa sahip olması.*

pertev-i şemşīr-i ẓafer-cevherleri **ẓulmet-serāy-ı cihānı** *(136:14). [ẓulmet-serāy-ı cihānı, -ı]*

ẓulmet-sūz-ı şeb-i deycūr: *Gecenin karanlığını tutuşturmak.*

kestāne ve yüz āsumānī fişek atılup şuʿlesi **ẓulmet-sūz-ı şeb-i deycūr** ve *(230:1). [ẓulmet-sūz-ı şeb-i deycūr,]*

ẓulmet-zidā-yı ekdār-ı idbār olup: *Talihsizliğin vermiş olduğu kederlerin karanlığını aydınlatmak.*

āyīne-i eyyāmdan **ẓulmet-zidā-yı ekdār-ı idbār olup** *(136:13). [ẓulmet-zidā-yı ekdār-ı idbār olup, -up]*

zülüfli: *Topkapı Sarayının iç saray bölümünde hizmet ve koruma görevi ile görevli baltacılar. Taktığı başlıklarının iki yanından örgü biçiminde saçları sarktığından bu isimle anılırlar.*

Ḫıdmetde **zülüflidir** melekler *(128:16). [zülüflidir, -dir]*

zülüfliyān: *Zülüflü baltacılar; Enderun teşkilatında yer alan, saray hizmetlerinde Harem'in odun ihtiyacını karşılamada kullanılan kapıkulu mensupları.*

iʿzāz u hürmet ve cümlesine **zülüfliyān** ve teber-dārān-ı sarāy-ı ʿatīḳi *(287:4). [zülüfliyān,]*

zülüfliyān u teber-dārān: *Zülüflüler ve baltacılar.*

mücevveze ve eşvāb-ı dīvānīleri ile ḫıdmet-i lāzımelerini tetmīm ve **zülüfliyān u teber-dārān** *(360:30). [zülüfliyān u teber-dārān,]*

zuʿm: *Asılsız iddia, batıl inanç.*

Zuʿmınca iderdi meşḳ-i bāzī *(130:16). [zuʿmınca, -ınca]*

zümre-i āsiyābiyān: *Değirmenci topluluğu.*

Şāniyen Ṭāʾife-i Ṭaḥḥānīn Ekinci ṭāʾifesine ikinci olan **zümre-i āsiyābiyān** *(235:12). [zümre-i āsiyābiyān,]*

zümre-i aş-pezān ve kebābiyān: *Kebapçılar ve aşçılar takımı.*

Zümre-i Aş-pezān ve Kebābiyān daḫi dünbāle-i dü nerm-pehlūyān-ı ḳaṣṣābān olup *(238:22). [zümre-i aş-pezān ve kebābiyān,]*

zümre-i çavuşān: *Çavuş topluluğu.*

ve ʿaḳablerince **zümre-i çavuşān** baʿdehū müderrisān-ı kirām *(366:33). [zümre-i çavuşān,]*

zümre-i ḫarçenge: *Yengeçler sınıfı.*

deryāya atılup hezār-gūne ṭaḳla vü perende ile **zümre-i ḫarçenge** ḳatıldılar ve *(259:10). [zümre-i ḫarçenge, -e]*

zümre-i mezbūre: *Sözü edilen topluluk, yağmacılar.*

niyyetine **zümre-i mezbūre** küleng-i naʿra-zenān gibi pey-der-pey-i yek-dīger *(266:3). [zümre-i mezbūre,]*

zümre-i nisvānı: *Kadınlar.*

zümre-i nisvānı başdan çıḳarup iḏlāl itdiler Li-münşiʾihi *(282:9). [zümre-i nisvānı, -ı]*

zümre-i şikārī: *Avcı zümresi.*

şāhīncibaşı ve sāʾir **zümre-i şikārī** püftere-i dest-i daʿvet ile maʿzūm-ı velīme-i cihān-dārī olmalarıyla *(305:27). [zümre-i şikārī,]*

zümre-i ṭāʾife-i bezzāzān: *Bezzazlar tayfası.*

Zümre-i Ṭāʾife-i Bezzāzān yamaḳları ile gelüp *(299:23). [zümre-i ṭāʾife-i bezzāzān,]*

zümre-i yeñiçeriyāna: *Yeniçeri sınıfı.*

muḥkem rīsmānlar ṭaḳılup taḫliye-i meydān ḳılınmış ve derūn-ı dāʾire **zümre-i yeñiçeriyāna** *(262:15). [zümre-i yeñiçeriyāna, -a]*

zümre-i zer-gerān-ı sīm-endām: *Gümüş endamlı kuyumcular.*

Zümre-i Zer-gerān-ı sīm-endām *(298:3). [zümre-i zer-gerān-ı sīm-endām,]*

zümürrüd ü incü: *Zümrüt ve inci.*

zemīn-būs-ı pādīşāh-ı ʿādil olup elmās u yāḳūt ve **zümürrüd ü incü** ile muraṣṣaʿ *(315:1). [zümürrüd ü incü,]*

zümürrüd ü incüden: *Zümrüt ve inci.*

Ḥirfet-i mezbūre ahālīsi elmās u yāḳūt ve **zümürrüd ü incüden** yapılmış *(298:21). [zümürrüd ü incüden, -den]*

zümürrüd-gūn: *Zümrüt renkli, yeşil.*

zümürrüd-gūn fincānlar ile muraṣṣaʿ kemere döndürüp ve gāh ṭaraf-ı dāḫilinde *(175:20). [zümürrüd-gūn,]*

zümürrüd-i vasaṭiyyü'l-ḳıṭʿa: *Orta boylu zümrüt.*

on üç ʿaded **zümürrüd-i vasaṭiyyü'l-ḳıṭʿa** ve ḫurde elmāslar ile pīrāste iki paftalı ṭabaḡı *(242:11). [zümürrüd-i vasaṭiyyü'l-ḳıṭʿa,]*

zünnār: *Hıristiyan keşişlerin çıplak ten üzerine kuşandıkları kıldan yapılmış, kaba ve sert kuşak.*

bālādaki **zünnāra** ve birini sütūna ṣarup var ḳuvvetin bāzūya getürüp *(243:7). [zünnāra, -a]*

zü’n-nūnoġlı: *Şenliklerde güreş tutan pehlivanlardan biri.*

Baʿdehū **Ẕü’n-nūnoġlı** nām küşt-gīr-i dilīr Keskinoġlı nāmı ile şehīr bir *(275:6). [ẕü’n-nūnoġlı,]*

zūr-bāz: *Kuvvet oyunlarını gösteren sanatkar, kuvvet oyunları gösterisi yapan kişi.*
1. elbise-i zer-kār iḥsān olunup nice **zūr-bāz** ve resen-bāz ve luʿbet-bāz eṭrāfdan zūr-bāzār-ı hünerleri olan *(142:14). [zūr-bāz,]*
2. hem-āheng-i ṣadā-yı zencīr-i çevgān-ı serhengān iken **zūr-bāzlar** *(222:15). [zūr-bāzlar,-lar]*
3. **Zūr-bāzlar** bu vechile hüner-sāz ve mehter-ḫāneler velvele-endāz ve neferāt-ı ḥirfetleri *(303:22). [zūr-bāzlar, -lar]*
4. Ve bir **zūr-bāz** daḫi zemīne iki şemşīri nihāde ve keskin cānibine püş-dāde oldığı *(317:10). [zūr-bāz,]*

zūr-bāzān-ı meẕkūreden: *(Hacı Şahin ve Hacı Mehemmed) Sözü edilen zorbazlar, güç kullanarak gösteri yapanlar.*

Ve **zūr-bāzān-ı meẕkūreden** biri daḫi dibi ṭablalı bir ḳarġı mızraġıñ *(209:13). [zūr-bāzān-ı meẕkūreden, -den]*

zūr-bāzān-ı Mışriyye: *(Gösteri sanatçıları) Mısırlı Zorbazlar, Hacı Şahin ve Hacı Mehemmed.*
1. Bu miyānede **zūr-bāzān-ı Mışriyye** yine ḥamāme-i Mışrī gibi meydānda *(208:12). [zūr-bāzān-ı Mışriyye,]*
2. **zūr-bāzān-ı Mışriyye** daḫi dervāze-i ḫayme-i meẕkūreye iḥżār olunup *(339:25). [zūr-bāzān-ı Mışriyye,]*
3. Eṣnā-yı ṭaʿāmda **zūr-bāzān-ı Mışriyye** eyyām-ı sālifede icrā itdigi ṣanāyiʿ-i ḫārıḳü’l-ʿādeti *(347:29). [zūr-bāzān-ı Mışriyye,]*

zūr-bāzān-ı Mışriyyeye: *(Hacı Şahin ve Hacı Mehemmed) Mısırlı göstericiler.*

Bu eṣnāda **zūr-bāzān-ı Mışriyyeye** yine iẓhār-ı nīrū-yı bāzū-yı mahāret itmek *(175:8). [zūr-bāzān-ı Mışriyyeye, -y, -e]*

zūr-bāzān-ı sālifü’l-beyān: *Sözü edilen oyuncular, Hacı Şahin ve arkadaşları.*

Baʿdehū **zūr-bāzān-ı sālifü’l-beyān** gāh bir çenberiñ derūn u bīrūnını *(175:19). [zūr-bāzān-ı sālifü’l-beyān,]*

zūr-bāzār-ı hünerleri olan: *Yetenek pazarı, düğünde gösteri yapacak kişilerin bulundukları alan.*

elbise-i zer-kār iḥsān olunup nice zūr-bāz ve resen-bāz ve luʿbet-bāz eṭrāfdan **zūr-bāzār-ı hünerleri olan** *(142:14). [zūr-bāzār-ı hünerleri olan, -an]*

zūr-bāz-ı mezbūruñ: *Adı geçen zorbaz, Hacı Şahin.*

ṭabl çalmaġa sāz-kār olup bu iki refīḳi **zūr-bāz-ı mezbūruñ** bār-ı dūşı iken bir *(210: 1). [zūr-bāz-ı mezbūruñ, -uñ]*

zūr-bāzlarıñ biri: *Kuvvet oyunlarını gösteren sanatkar, kuvvet oyunları gösterisi yapan kişilerden biri.*

Pes āngāh İznikmīdden gelen **zūr-bāzlarıñ biri** daḫi bir şemşīr-i ʿuryānı *(176:1). [zūr-bāzlarıñ biri,]*

zūr-bāzlarıñ pīrāye-i deste-çūpı: *Zorbazların sopalarının önü.*

Bu eṣnāda bir kimse reh-nümā-yı ḫˇāb-gāh-ı ḥużūr olmaġ içün **zūr-bāzlarıñ pīrāye-i deste-çūpı** olan *(271:31). [zūr-bāzlarıñ pīrāye-i deste-çūpı,]*

zūr-bāzlarınıñ temāşāsı: *Zorbazları izlemeye gelenler.*

iẓhār ḫuṣūṣen **zūr-bāzlarınıñ temāşāsı** cihānı ḥayret-şiʿār eyledi
(303:11). [zūr-bāzlarınıñ temāşāsı,]

zūr-dest-i ihlāṣ-peyvestleri: *İyi niyetin kol gücü.*

için çār cihetden teḳayyüd-i ekīd ve **zūr-dest-i iḫlāṣ-peyvestleri** murād üzere her *(263:2). [zūr-dest-i iḫlāṣ-peyvestleri, -ler, -i]*

zūr-ı bāzūların: *Pazının gücü.*

ile **zūr-ı bāzūların** iʿlān idüp bāzīçe-i gūy u çevgāndan ziyāde feyz-āver-i temāşā kıldı *(295, 12). [zūr-ı bāzūların, -lar, -ın]*

zūr-ı ecel: *Ecelin gücü.*

Ne pehlevānları **zūr-ı ecel** ṣalar ḫāke
(294:21). [zūr-ı ecel,]

zūr-ı gāv-mīş: *Manda gücü.*

ḥavāle-i gāv-şeng-i iḳdām itdikçe **zūr-ı gāv-mīş** ve pençe-i āhenīn-pīş *(234:14). [zūr-ı gāv-mīş,]*

zurūf-ı ṭaʿām: *Yemek kapları.*

maṭbaḫ-ı ʿāmirede mevcūd bulunan **ẓurūf-ı ṭaʿām** tehyiʾe vü iḥżār ve erkān-ı devlet *(147:22). [ẓurūf-ı ṭaʿām,]*

züyūf akçe: *Ayarı düşük para, sikke.*

Filibe ḳāḍīsi Ḥasan Paşa imāmı Aḥmed Efendiden daḫi **züyūf akçe** ile *(192:28). [züyūf akçe,]*

…: *Metinde sayısı belirtilmemiş olan esnaf alayını ifade eder.*

Yevm-i mezbūrda erbāb-ı ḥirefden ancaḳ **…** ṣınıf aṣḥābı velīme-i sulṭāniyyeye *(233: 11). […,]*

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı : Tülay TUNÇ

Uyruğu : T.C.

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Yüksek lisans	Hacettepe Üniversitesi	2018
Lisans	Gazi Üniversitesi	2012
Önlisans	Anadolu Üniversitesi	2020

Yabancı Dil

İngilizce

ankara
HBM

ankara HBM